492 S
+ D58d

THE GENERAL THEOLOGICAL
SEMINARY LIBRARY
CHELSEA SQUARE, NEW YORK 11, N. Y.

SMITH

Digitized by the Internet Archive
in 2025

https://archive.org/details/bwb_T3-CBS-778

CHR. FR. AUGUSTI DILLMANN

PHILOSOPHIAE ET THEOLOGIAE DOCTORIS HUIUSQUE IN ACADEMIA LUDOVICIANA GISSENSI PROFESSORIS PUBL. ORD.

LEXICON

LINGUAE AETHIOPICAE

CUM INDICE LATINO.

ADIECTUM EST VOCABULARIUM TIGRE DIALECTI SEPTENTRIONALIS COMPILATUM A WERNER MUNZINGER.

LIPSIAE,
T. O. WEIGEL.
MDCCCLXV.

THEO. SEMINARY
LIBRARY
NEW YORK

492.8
+ D58l

21538

Augustus Dillmann

lecturis salutem dicit.

Linguae Aethiopicae lexicon novum emissuri sumus. De causis quibus ad suscipiendum hoc opus movebamur nihil opus est multis praefari. Jobi Ludolfi lexicon, suo saeculo praeclarissimum, quod plus centum et quinquaginta annos in his literarum finibus summum merito obtinebat imperium, hac nostra aetate variis philologorum desideriis non amplius sufficere inter omnes constat. Subsidiis enim, quorum vir eximius in illo componendo usum fecit quamquam diligentissimum, lustris novissimis magna adjecta est copia, praesertim librorum Aethiopicorum ex Abyssinia transportatorum, unde materiam longe uberiorem exhaurire et multas res quae Ludolfo dubiae et incognitae erant lucidius explanare licet. Deinde scientia linguarum qua ille inter aequales eminebat, ut omnium ita Semiticarum, nostro saeculo consociatis philologorum studiis penitus reculta et eo usque promota est, ut etiam Geez linguae nova inde affundantur lumina et, cum in lexici parte etymologica tum in vocabulorum significationibus derivandis et disponendis, multae operi Ludolfiano emendationes sint adhibendae. Praeterea Ludolfus nimis brevis erat in allegandis testimoniis et locis, unde singulae voces earumque significationes et formae probarentur; at sola unius viri licet fide dignissimi auctoritate niti ut ab aequalium indole prorsus alienum ita subtilioribus linguarum literarumque studiis parum utile videtur. Accedit quod, exhausta exemplarium a Ludolfo typis impressorum penu, ejus liber tam raro venui subjicitur, ut ab emturis vix comparari possit. Quibus de causis jam septem abhinc annis, postquam grammaticam Aethiopicam edidimus, lexicon novum elaborare nobis propositum erat: opus propositum ut sine mora aggrederemur, is qui hoc volumen venum dat ipse nos monuit.

De ratione quam in describendis linguae Aethiopicae copiis sequebamur in Prolegomenis fusius disseruimus. Quid quantumve in hac descriptione profecerimus, non nostrum est dijudicare. Judicent alii, sed ne injuste judicent, pauca quaedam praemonenda videntur. Librorum Aethiopice conscriptorum qui ad nostros dies conservati sunt numerus non infinitus est neque tantus, ut omnes perlustrare unius hominis vires excedat. Nec dubium est quin iis omnibus excerptis thesaurus linguae magis completus effici potuerit. Sed nos quidem ne hanc gloriam peteremus et ultra annos quosdam praestitutos laborem nostrum extenderemus, ipso pacto cum bibliopola facto vetiti eramus. Neque temere hanc pactionem inivimus: nam verendum erat, ne opus permultis exoptatum et incremento studiorum reviviscentium necessarium ultra modum procrastinaretur vel, si quid nobis accidisset, plane in irritum caderet. Nostrae sunt memoriae qui, postquam omnem eamque longam vitam in colligenda materia desudarunt, fato abrepti sunt, priusquam thesauros summa opera et diligentia conquisitos publici juris facerent. Itaque satius censebamus, ut intra arctiores opus nostrum contineremus fines. At quantum intra temporis spatium definitum peragi poterat, peregisse nobis videmur. Librorum Aethiopicorum antiquissimos eosque gravissimos omnes in rem nostram convertimus; radices ducentas vel trecentas nec non plus duo millia vocabulorum (stirpium tam verbalium quam nominalium) Ludolfo incognita et multa nomina peregrina lexico adjecta habemus, nec dubitamus quin vocabula (vere Aethiopica nec aliunde adoptata) quae non recensuimus longe pauciora in libris qui apud Abyssinos circumferuntur supersint. Ea nostro thesauro facile posthac adjiciamus vel adjiciant viri harum literarum periti qui in posterum sunt futuri. Eorum veniam rogamus. Eorumdem et aequalium veniam magis etiam rogamus, si in etymis investigandis ab eo qui animo obversabatur fine longius nos abesse deprehenderint. Quamquam enim vocabulorum originem permultorum a nobis recte investigatam et expositam esse persuasum habemus, tamen multa sunt relicta dubia nec nisi conjecturis incertis tentata, nonnulla plane obscura. Non omnia omnes perspiciunt: alii quoque in hac arena periclitentur! E communi scrutantium opera veritas victrix prodibit.

In rebus ad grammaticam pertinentibus ad nostrum librum anno Domini MDCCCLVII editum provocavimus. At non omnia quae in illo proposita vel praecepta sunt etiamnum nos tueri hic annotare liceat. Grammaticam enim cum conscriberemus, multis in rebus non nisi Ludolfiani lexici auctoritate nitebamur; jam vero postquam totam vocabulorum formarumque copiam ipsi perscrutati descripsimus, singula cum in parte etymologica tum aliâs mutanda, emendanda, addenda habemus.

Toto opere jam conscripto ejusque parte plurima typis excusa Werner Munzinger, investigator gentium Abyssinarum peritissimus indefessus, tum temporis in patriam Bernae urbem reversus, postquam lexici nostri partem primo editam inspexit, Vocabularium dialecti Tigrensis septentrionalis ab ipso collectum ultro nobis obtulit ad calcem nostri libri edendum. Quam conditionem, cum in hac dialecto multas antiquae Tigrensis vel Geez linguae reliquias contineri et linguam mortuam dialecto vivae quodammodo suppleri sumeremus, nos quidem, consentiente bibliopola, libenter accepimus, nec aliud quidquam pacti sumus, nisi ut singulorum vocabulorum pronuntiatio accurate notanda esset. Ejusdem dialecti opusculum grammaticum ut posthac ederet, auctorem haud frustra monuimus. Ejus igitur vocabularium tale quale ipsius manu scriptum recepimus typis exscribendum curavimus. Pro sententiis in praefatione propositis ipse stabit auctor: de aliis quibusdam, maxime quae ad orthographiam pertinent, dubitavimus quidem, sed quominus dubitationes auctori communicaremus, ipsius nova in Africam peregrinatio prohibuit. Postquam autem de Munzingeri vocabulario typis excudendo constitutum erat, etiam Antoine d'Abbadie, Francogallus nobilissimus et amicissimus, qua est liberalitate, suam ejusdem dialecti vocabulorum collectionem nobis permisit. Inde ea quae ad complendam Munzingeri collectionem idonea videbantur excerpsimus et, quamvis alter ab altero in scribendi et pronuntiandi ratione dissentiat, illius libello subjunximus. Etiam meridionalis dialecti Tigrensis vocabularium possidet d'Abbadie, quod ut publici juris faciat monemus et rogamus.

De externa specie nostri libri in officina F. A. Brockhaus exscripti pauca habemus monenda. Typorum formae Aethiopicorum et Amharicorum in hoc opere adhibitae, quamquam iis qui libros Aethiopicos manuscriptos nondum legerunt insuetae, tamen optimae sunt et ad leges calligraphiae Abyssinicas maxime adaptatae quae in Germania inveniuntur. Totumque opus specimen artis typographicae perfectum et officina celeberrima dignum esse nemo infitiabitur qui, quot et quam variae typorum formae in eo adhibendae fuerint, secum perpenderit. Soli hujus officinae characteres Syriaci quorum in hoc libro usus factus est inferioris sunt notae. Qui quod melioribus commutari non poterant, cum lecturis nos ipsi vehementer dolemus.

In corrigendis schedulis per quadriennium multam consumsimus operam, in iisdemque Dr. H. Lotze, Lipsiensem, nobiscum diligentissime laborasse grato animo praedicamus. Errata typothetarum haud ita multa, quae utrumque fugerunt correctorem, sub finem operis emendata invenient lectores. Alia quaedam sine dubio etiamnum in opere latent, praesertim in numeris quorum immensa multitudo ibi continetur: ea speramus fore minus gravia et ea quae a lecturis ipsis facile emendari possint.

Publicae autem laudes et gratiae debentur viro humanissimo, literarum adjutori optime merito, T. O. Weigel, bibliopolae Lipsiensi, qui hoc opus, minus lucrativum quam sumptuosum, neque in aequalium tantum sed etiam in posterorum usum conscriptum, suis impensis vulgare tantum abest ut dubitaverit, ut splendidissime typis imprimendum curaverit. Rarescunt his temporibus ii qui in libris redimendis et vulgandis non lucrum tantum faciendum, sed etiam literarum artiumque studia promovenda spectant.

Labores quos per septennium omnibus fere horis subsecivis Kilii Holsatorum in hunc librum insumsimus enarrare et piget et dedecet. Sed Deo O. M. quo benignissime juvante opus inchoatum perficere potuimus et decet et delectat gratias agere humillimas. Ei sit gloria in aeternum!

Dabam Gissae Cattorum idibus Junii MDCCCLXIV.

Prolegomena.

1. *Describuntur libri e quibus materiam lexici hausimus.*

Lexicon Ludolfiano locupletius et emendatius conscripturo neque ad thesauros quales Ṣiḥâḥ et Qâmûs sunt neque ad singulorum librorum Concordantias quas dicunt aditus patet: perlustranda et excerpenda sunt monumenta scriptorum Aethiopicorum ipsa, quorum pauca typis excusa facile comparari possunt, plurima nonnisi manuscripta et in variis Europae bibliothecis dispersa exstant. Quae omnia cum ob temporis perficiendo operi praefiniti angustias conquirere non liceret, eorum potissima saltem et gravissima nobis perscrutanda proposuimus.

1. Et *antiquissima* quidem quae habentur omnia, cum in iis permulta reperiantur verba quae posthac obsoleta recenti loquendi usui cesserunt, accurate pervestigavimus. a) Inter ea primum locum obtinent *Biblia* Aethiopica, quae omnium literarum Abyssinicarum fundamentum sunt et norma, ad quam reliqui scriptores suum dicendi scribendique genus conformaverunt. Quorum ut etiam in lexico componendo potissima haberetur ratio, res ipsa postulabat. Sed cum Bibliorum versionem non unam tantum habeant Aethiopes sed duplicem et triplicem singulorumque librorum multiplicem, variis temporibus et varia auctoritate confectam, id quoque spectandum erat, ut varias versiones distingueremus earumque antiquissimam, quantum possemus, dispiceremus. Ubicumque autem Bibliorum versiones e libris Mss. eruendae erant, unius codicis fides haud sufficere poterat, sed plura conferenda erant exemplaria. Hoc quomodo in singulas Bibliorum partes valeat, brevi dicendum est. Novi Testamenti versionibus perlustrandis nonnisi librorum typis exscriptorum usum fecimus. Hujus enim Testamenti duae sunt editiones. Altera a. MDXLVIII et IX Romae cura Tesfa-Zion Aethiopis facta, deinceps in Polyglottis Londinensibus repetita, jam Ludolfo lecta est; ea, si librum Actuum Apostolorum exceperis (de quo vid. Lud. hist. Ae. III, 4, 7 et Comm. p. 297), versionem antiquam exhibet, sed erratis typographorum scatet. Altera, a. MDCCCXXX impensis societatis ad Biblia sacra in Britannia et apud exteras gentes evulganda institutae Londini a Th. P. Platt confecta, versionem aliam sive recentiorem sive e variis versionibus recentioribus mixtam continet nec ipsa mendis typographicis ita ut debebat libera est. Editio castigata et critica in qua variae versionis recensiones recte distinguantur adhuc desideratur, nec dubitamus, quin nova omnium earum quae in libris Mss. circumferuntur Novi Testamenti versionum perscrutatione non tantum multae lectiones variantes sed etiam lexico singulae accessiones redundaturae sint. Sed huic investigationi instituendae cum omnia nobis deessent auxilia, libros typis editos diligenter perscrutari satis habebamus. Inter Veteris autem Testamenti libros Psalmi cum Canticis a J. Ludolfo a. MDCCI Francofurti, Octateuchus et libri Regum I et II a nobis ipsis a. MDCCCLIII — V et MDCCCLXI cum lectionibus variantibus ita editi sunt, ut eos excerpere sufficeret. In caeteris libris ad codices Mss. recurrendum erat, quorum inter se conferendos habebamus (maxime Oxonienses, Londinenses, Francofurtenses, Abbadianos) Jobi octo; III et IV Regum et Danielis septem; Jesaiae, Dodecapropheton, Proverbiorum, Ecclesiastae, Sapientiae sex; Paralipomenon, I et II Ezrae, Esther quatuor; Jeremiae cum Threnis, Hezekielis, Siracidae tres; Baruch, Epistolae Jer., Tobith, Judith duos. Libri Maccabaeorum Aethiopibus aut numquam versi aut deperditi sunt: eorum loco supplendo librum ficticium sub titulo Maccabaeorum circumferunt (vid. infra). Veteri Testamento adnumerantur libri quidam pseudepigraphi, tam editi quam inediti. Editi sunt, a nobis ipsis: 1) Kufâlê vel liber Jubilaeorum, e duobus codicibus, Kil. et Lond. MDCCCLIX, 2) Henoch, e quinque codicibus, Lips. MDCCCLI (huic libro tres alios codices nuper perlatos comparavimus); a R. Laurence: 3) Ascensio Isaiae, ex uno codice, Oxon. MDCCCXIX, 4) Ezrae Apocalypsis, ex uno codice, Oxon. MDCCCXX, cui editioni cum parum fide digna sit, sex alios libros Mss. contulimus; ineditus est 5) libellus, quem Aethiopes scriptis Jeremiae adjungere solent, Christianae originis, ተረፈ፡ ነገር፡ ዘበሮክ፡ i. e. Paralipomena vel Reliquiae Baruch inscriptus; ejus habemus tria apographa. Inter libros Novi Testamenti apocryphos recensendus est Hermae pastor, a. MDCCCLX Lipsiae ab Antonio d'Abbadie editus. Horum scriptorum biblicorum partem majorem Ludolfus nunquam vidit: e libris Judicum Regum Jesaiae excerpta quaedam habuit a Gregorio Aeth. communicata; praeter Novum Testamentum, Pentateuchum cum Josua et Ruth, Psalmos cum Canticis et quosdam prophetarum minorum ipse legit nullos. — b) Libris biblicis alii quidam accedunt qui ex antiquioribus literarum Aethiopicarum temporibus servati

supersunt et quorum diligentissimum fecimus usum. Eorum potissimus est liber quem ቄርሎስ፡ i. e. *Cyrillum* vocant. Hoc volumine continentur scripta collectanea cum Cyrilli Alexandrini tum aliorum Patrum, ad theologiam dogmaticam et ad Acta concilii Ephesini pertinentia, e sermone Graeco versa (vid. ejus descriptionem in Zeitſchrift für die Kunde des Morgenlandes 1844. Bd. 5 S. 187 ff., et in Catalogo Codicum Aethiopicorum qui in Museo Britann. asservantur MDCCCXLVII p. 12 seq.). Monumentum est antiquioris linguae eximium; multa vocabula, in eo obvia, cum Abyssinis inferioris aetatis obscura essent, apographis ejus glossaria Aethiopico-Amharica annexa esse solent. Usi sumus codice Tubingensi, cujus folia 1—130 in allegandis locis singulis citavimus; ei nostra apographa comparavimus, Londini e codicibus, qui in Museo Britannico et in Bibliotheca Societatis Indiae Orientalis asservantur, quondam facta. Praeterea huc referendus est libellus, quem *Regulam Pachomii* vocamus (ሥርዐት፡ ዘአዘዘ፡ መልአክ፡ እግዚአብሔር፡ ለአባ፡ ጳኵሚስ፡ በብሔር፡ ዘስሙ፡ ጠርቤንስስ፡ በደወለ፡ ተባይስ፡); continetur codice Abbadiano CLXXIV, et fragmentum ejus exstat in codice Mus. Brit. XVIII f. 76. Eum tempore satis antiquo in Geez translatum esse cum regulae ipsae tum orationis genus pressae et brevis et vocabula quaedam huic libro propria luculenter docent. — Inscriptiones autem Axumiticas, ab E. Rüppell vulgatas, licet monumentum sint antiquissimum, tamen in nostro opere praetermittendas putavimus. In rebus enim ad linguam pertinentibus vix quidquam certi inde depromi poterit, priusquam emendatius editae et rectius lectae et intellectae fuerint (vid. Zeitſchrift der deutſchen morgenländiſchen Geſellſchaft 1853. Bd. 7 S. 355—364). — Horum igitur quos enarravimus librorum antiquiorum voces et phrases omnes in libro nostro collectas et quantum fieri poterat explanatas invenient lectores studiosi.

2. *Caeteri* libri quamvis omnes aliquid ad augendas lexici copias conferant, tamen nec ejusdem sunt antiquitatis nec momenti. Quam ob rem singula singulorum apographa perlustrare nobis satis esse videbatur; accedebat, quod eorum plura exemplaria assequi non potuimus, nisi novam per varias Europae bibliothecas peregrinationem, ipso officio publico quo fungebamur interdictam, instituerimus. In deligendis autem iis quos in rem nostram converteremus libris duabus potissimum rationibus ducti sumus. Earum altera est, quod eos libros qui vel auctoritate quadam publica valebant vel Abyssinis ipsis in deliciis habebantur et multum lectitabantur nequaquam negligendos existimavimus. Altera refertur ad varietatem materiae quae in libris tractatur. Nam cum varia literarum genera variam postulent dictionem et propria verba quae dicunt technica, id nobis spectandum erat, ut uniuscujusque generis unum certe librum tamquam exemplum perlegeremus et excerperemus. Librorum autem secundum rationes modo dictas delectorum alii ab Aethiopibus ipsis compositi, alii ex aliis linguis, maxime Arabica, translati sunt; alii lingua puriores et eleganter scripti; alii ad Arabicum vel Amharicum sermonem vergentes, alii antiquiores, alii inferioris et infimae aetatis. a) *Libri ecclesiastica auctoritate* magis minusve *insignes* quos excerpsimus sunt Clemens, Synodos, Didascalia, Kidân, Faus Manfasâwi, Liturgiae, Genzat, Qedr, Preces Matutinae. *Clementis* usi sumus exemplari Tubingensi chartaceo; de ejus argumento videre licet quae exposuimus in Nachrichten von der G. A. Univerſität und der Königl. Geſellſchaft der Wiſſenſchaften zu Göttingen 1858 Nr. 17—19. *Synodi* librum jam Ludolfus novit et in suo lexico haud ita raro allegavit, nec non particulas quasdam in suo Comment. ad Hist. p. 301 seq. edidit; nos totum perlustravimus qualis continetur codice chartaceo Tubingensi. Qui cum negligentissime scriptus sit, dolemus quod alium assequi nequivimus. Est 398 foliorum; in eo insunt 1) Constitutiones Apostolorum f. 4—72; 2) Canones Apostolorum f. 72—89; 3) Statuta Apostolorum f. 89—102; 4) Abtelisât i. e. Tituli f. 102—126; 5) Constitutionum recensio altera f. 126—143; 6) tertia f. 143—160; 7) Canonum Ap. recensio altera f. 160—171; 8) Abtelisât recensionis alterius f. 171. 178. 198—215; 9) Canones concilii Ancyrani f. 215. 216. 179—189; 10) Canones Neocaesarienses f. 189—194. 11) Gangrenses f. 194—197. 217^{b}; 12) Sardicenses f. 217—224; 13) Antiocheni f. 224—234; 14) Laodiceni f. 234—246; 15) Niceni f. 246—254; 16) eorumdem recensio altera f. 254—280; 17) Expositio fidei Nicenae f. 281—286; 18) Synodus Clementis f. 286—293; 19) Expositio decalogi f. 293—309; 20) varii alii tractatus ad ethicam et dogmaticam pertinentes f. 309—398. Caeterum varia Synodi exemplaria multum inter se differunt, et in M. M. f. 344 Isaac quidem Tigrensis incusatur, quod Synodum consulto adulteraverit. — E codice Stuttgartiensi membranaceo excerpsimus 1) *Kidân* i. e. መጽሐፈ፡ ኪዳን፡ ዘእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ seu Testamentum Domini nostri Jesu Christi f. 3—30, librum subditicium qui in Haimânôta Abau et in M. M. allegatur; in eo de variis rebus ad jus ecclesiasticum, liturgiam et eschatologiam pertinentibus tractatur; 2) *Faus Manfasâwi* seu Medicinam Spiritualem (i. e. Poenitentiale) f. 119—173, de quo vid. Catal. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 30; 3) *Didascaliam* Apostolorum f. 43—116. Didascaliae partem supra dimidiam Th. P. Platt typis edidit: The Ethiopic Didascalia with an English translation, Lond. 1834. Quam editionem et ipsam consuluimus. — *Liturgiarum* seu Orationum eucharisticarum quaedam (sc. 1) Canon generalis, 2) Liturgia Domini nostri, 3) Dominae nostrae Mariae) in N. T. Aethiopico, Romae edito, t. I f. 158—176, una (sc. Liturgia Domini nostri) in Ludolfi Comm. ad Hist. p. 341 seq. typis excusae exstant; aliae (sc. Joannis Ev., 318 Orthodoxorum, Epiphanii, Jacobi Sarugensis, Joannis Chrysostomi, Apostolorum, Gregorii, Dioscuri) Mss. in codice Anglico jam a Ludolfo lectae et citatae sunt. Easdem nos quoque denuo excerpsimus e nostro apographo codicis Bodl. XVII, de quo vid. Catal. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. Ox. p. 32 et 33. — Librum *Genzat* (መጽሐፈ፡ ግንዘት፡) i. e. rituale in exsequias celebrandas perlegimus in codice Tubingensi membranaceo, 162 foliorum, Fasilidae regis aetate scripto; recensionem exhibet permultis foedissimae superstitionis additamentis depravatam. — Codex quem sub titulo *Kedr* citavimus, Tubingensis, chartaceus, 90 foliorum, plures exhibet libellos, sc. 1) f. 1—39 መጽሐፈ፡ ቄድር፡ (de quo nomine vid. lexicon c. 465) de ritibus qui in repurgandis lapsis adhibendi sunt; in eo etiam ጸሎተ፡ እግዝእትነ፡ ማርያም፡ ድንግል፡ ዘጸለየት፡ ባቲ፡ በውስተ፡ ሀገረ፡ ባርቶስ፡ et alia superstitiosa hujus generis (de quibus vid. Lud. Comm. ad Hist. p. 349 et Zeitſchrift für die Kunde des Morgenlandes 1844. Bd. 5 S. 183) continentur; 2) f. 39—45 መጽሐፈ፡ ባሕርይ፡ sive ritus et orationes ad unctionem aegrotorum (ሰመይናሃ፡ መጽሐፈ፡ ባሕርይ፡ እስመ፡ ቃለ፡ መለከት፡ ይእቲ፡); 3) f. 45—86 fragmenta e libro poenitentiali, Faus Manfasâwi dicto. — *Preces*

Matutinas nominavimus libellum, qui in Cod. Mus. Brit. XX n. 1 et XXI n. 1, a continetur; Aethiopice inscriptus est ኪዳን ፡ ዘነግህ ፡, et partes ejus etiam in Kidân libro supra laudato leguntur; perpauca ex eo sumsimus. — De Deguâ et Mavâs'et infra tractabitur.

b) E *libris exegeticis* delegimus *Chrysostomum* i. e. Joannis Chrysostomi homilias in Pauli epistolam ad Hebraeos XXXIV, sub initium saeculi XVI^{i} ex Arabica versione (saeculo XI facta) in Geez translatas. Cum editione Graeca accuratius quam exspectaveris consentiunt; dictio quamquam ad Arabismum vergit pure Aethiopica est nec nisi rarissime sermonem Amharicum redolet. Singulae homiliae divisae sunt in duas partes, sc. partem exegeticam (ድርሳን ፡), et paraeneticam (ተግሣጽ ፡); illam siglo *Hom.*, hanc *Tags.* allegavimus. Usum fecimus codicis Tubingensis, membranacei, 150 foliorum, diligenter exarati.

c) De rebus *monasticis* tractatur in libro, qui *Philexius* inscriptus est, sub initium saeculi XIV in Geez translato, de quo vid. Zeitſchrift der deutſchen morgenländiſchen Geſellſchaft 1847 Bd. 1 S. 24 ff. Adhibuimus codicem Stuttgartiensem (quondam Tubingensem), et singulos locos secundum ordinem quaestionum 244 in hoc libro propositarum allegavimus. — De *Regula Pachomii* vid. supra col. VII.

d) E libris qui ad theologiam *dogmaticam* pertinent, praeter Cyrillum (de quo vid. supra col. VII), excerpsimus librum magnae molis celeberrimum, qui *Haimânôta-Abau* inscriptus est (de quo videre licet Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 13—19), non totum sed singulas tantum ejus partes, quarum apographa habemus e codice quondam in Bibliotheca Societatis Indiae Orientalis Londini asservato. Duos libellos qui in eo exhibentur de rebus dogmaticis (sunt Fides Jacobi Baradaei et Athanasius de Trinitate) nec non Maſsḥafa Ṭomâr operi praefixum etiam sigillatim citavimus. Praeterea totum et diligenter perlegimus መጽሐፈ ፡ ምስጢር ፡ i. e. *librum Mysterii* (M. M.), saeculo XV tempore Isaaci regis (at secundum Chronicon Liq Aṭqu tempore Zar'a Jacob regis) in Abyssinia a Georgio quodam compositum, in quo 27 haereses fusius exponuntur et scite refutantur. Etiam strophas poëticas continet. Bene et eleganter conscriptus et optimis ecclesiae Aethiopicae monumentis adnumerandus est. De eo videre licet Zeitſchrift für die Kunde des Morgenlandes 1844 Bd. 5 S. 194—196 et d'Abbadie Catalogue p. 54—59. Usi sumus codice Basileensi chartaceo, 372 foliorum.

e) Ad *philosophiam* pertinet መጽሐፈ ፡ ፈለስፋ ፡ ጠቢባን ፡ seu liber *Falasfa*, qui ex Arabico sermone translatus collectaneas sententias sapienter dictas (philosophorum et physicorum aliorumque virorum tam ethnicorum quam Judaeorum et Christianorum) exhibet; eum legimus in codice Tubingensi chartaceo, 84 foliorum.

f) *Juris civilis et canonici* institutiones continentur libro *Fetḥa Nagast*, qui ineunte saeculo XIII ab Abu Isaac Ben Elassal in Aegypto Arabice compositus, saeculo XV in Geez translatus, novissimis temporibus a jurisconsultis Abyssinis varias retractationes et immutationes subivit (vid. Catalogum Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 24—30; d'Abbadie Catalogue p. 184 seq.). Dictionis genere non mere Aethiopicus est, sed ad linguam infimae aetatis inclinat. Exemplar, quo usi sumus, Rüppellianum (vid. Rüppell Reiſe Bd. 2 p. 185—188) membranaceum, sub finem saeculi XVII exaratum, asservatur in Bibliotheca Francofurtensi.

g) Multas voces quae ad *mathematicam*, *astronomiam*, *chronologiam* pertinent excerpsimus 1) ex *Abushaker* opere chronographico, saeculo XIII in Aegypto composito, posthac in Geez translato, cujus apographum habemus e codice Musei Britannici factum; de eo vid. Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 41—45; 2) e variis libellis et tractatibus de *Computo ecclesiae Aethiopicae*, qui variis libris Mss. (maxime codici Cyrilli, qui quondam in Bibliotheca Societatis Indiae Orient. Londini asservabatur) adjecti inveniuntur, quorumque quidam in Lud. Comm. Hist. p. 385 seq. et in Scaligeri opere de emendatione temporum editi sunt.

h) Nonnulla *artis medicinalis* vocabula hausimus e libello pusillo, 35 foliorum *Maſsḥafa Faus* dicto, in lingua aethiopico-amharica conscripto, qui quondam in Bibliotheca Societatis Ind. Orient. Londini asservabatur.

i) *Historica* sunt, praeter Abushakeriani operis partes quasdam, liber *Pseudojosephi* et Chronicon Axumiticum. Josephi Ben Gorion ዜና ፡ አይሁድ ፡ i. e. historiam Judaeorum quae, e lingua Arabica in Aethiopicam versa, res Judaeorum inde a Cyri regno usque in Hierosolymorum eversionem Romanam comprehendit, perlegimus in codice Francofurtensi bene exarato (qui p. 1—269 libros V. T. historicos, Reg. Paral. Ezr. Tob. Judith Esth. continet) p. 272—382. Liber quem sub titulo *Chronici Axumitici* citavimus est codex XXVI bibliothecae Bodleianae, quo 1) f. 1—88 Kebra-Nagast, liber celeberrimus, in laudem et gloriam Axumae metropolis et regiae Abyssinorum stirpis sub finem medii aevi confictus, Aethiopice bene et eleganter conscriptus, 2) f. 89—105 varia documenta ad res Axumiticas et Aethiopicas pertinentia exhibentur (vid. de eo Catalogum Cod. Mss. Aeth. Bibl. Bodl. p. 68—73). Hujus codicis partem plurimam descriptam habemus. — Caeteros *libros historicos bibliothecae Bodleianae*, a J. Bruce allatos, in quibus res Aethiopiae describuntur, sc. Cod. XXVIII—XXXII (vid. Catal. p. 74—82), quondam Oxonii peregrinantes obiter perlustravimus, et particulas quasdam (maxime ad res antiquiores pertinentes) descripsimus, nec non varia vocabula memorabilia in schedis nostris notavimus. Quorum excerptorum etiam in lexico nostro usum fecimus; eos denuo et diligentius perlegissemus, si eos assequendi ulla nobis fuisset facultas. Caeterum in dictione eorum quibus res Aethiopiae descriptae sunt librorum multa sunt Amharica immixta, quare Abyssini ipsi linguam horum librorum, nempe ልሳነ ፡ ታሪክ ፡ seu linguam Chronicorum, a lingua vere Aethiopica distinguere solent. Codices Bruciani Bodleianae bibliothecae magis ad Aethiopismum vergunt, Rüppelliani magis Amharici quam Aethiopici sunt. Ex unico codice Francofurtensi illo, quem E. Rüppell Reiſe II. p. 336) große Chronik des Lik Atkum (rectius Liq Aṭqu) nominavit, nonnulla, sed pauca tantum in libro nostro recepimus.

l) Ad *vitas Sanctorum* referuntur Synaxaria et multi libri libellique qui Gadel vocantur, nec non libri Maccabaeorum ficticii. *Synaxariorum* (de quibus vid. Catalogum Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 36—68) volumina duo, quae in bibliotheca Tubingensi exstant, membranacea sedulo perlustravimus et excerpsimus. Versa sunt ex Arabico opere, saeculo XIII^{0} in Aegypto composito, sed ab Aethiopibus saeculorum sequentium retractata et aucta. Dictio quamquam Arabismum redolet bene Aethiopica est. Actis Sanctorum ad singulos singulorum mensium dies strophae quaedam poëticae additae sunt, quae non omnes sed plurimae cum strophis illius libelli, quem Ludolfus *Encomium coelestium et terrestrium* nominavit (nunc asservatur in Bibl. Bodl., vid. Catal. p. 36) et in lexico crebro allegavit, consentiunt sed multas praebent lectiones variantes. Exemplaris Tubingensis partes aliae diligentius, aliae negligentius exaratae sunt. — E magno librorum qui *Gadel* vocantur numero pauci tantum nobis praesto erant: Gadela Adam in Cod. Tubingensi (de quo vid. nostram versionem et commentationem in H. Ewald Jahrbuch der bibliſchen Wiſſenſchaft V. 1853 p. 1—144), et G. Abba Karazun in Cod. Abbadiano CLXXIV, deinde nostra excerpta e Codd. Mus. Brit. XLV—XLVIII, sc. e G. Tacla Haimanot et G. Tacla Zion (XLV), G. Za Michael Aragâwi (XLVI), G. Abba Johanni (XLVII), G. Gabra Manfas Qedûs (XLVIII), denique excerpta e codice Gadela Lalibela qui quondam in Bibl. Societ. Ind. Orient. asservabatur: ex hoc varia vocabula architectonica hausimus. — Ejusdem farinae est liber *Maccabaeorum* (in plures sectiones divisus) ficticius, quem loco genuinorum librorum Maccabaeorum codicibus Bibliorum appingere solent. In eo exponitur martyrium trium Judaeorum qui sub rege quodam ጺሩጻይዳን፡ (i. e. Tyro et Sidone) passi perhibentur: variae ibi de immortalitate animae et resurrectione mortuorum nec non de historia Israelitarum biblica expositiones et paraeneses continentur. Verae Maccabaeorum historiae ne vestigia quidem in eo reperiuntur. Legimus codicem Abbadianum LV.

m) Inter *opera poëtica* eminent hymni ecclesiastici qui in libris Mavâs'et et Deguâ dictis continentur et tam antiquioribus quam melioribus scriptis annumerandi sunt: de iis vid. Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 32—38. Antiphonarium quod *Mavâs'et* dicitur totum perlegimus in Cod. Tubingensi; thesauri *Deguâ* dicti exemplar nobis deerat, sed excerpta et singularum partium apographa habemus e praestantissimo codice, qui in bibliotheca Societatis Brit. ad Biblia evulganda institutae asservatur: ex iis quidquid in lexico allegatum est hausimus. — De strophis Synaxariorum poëticis, quas cum Ludolfo *Encomia* nominavimus, vid. supra sub litera *l*. — Ex aliis carminibus quorum multa habent, pauca quaedam eaque praestantiora delegimus, sc. 1) preces ad Deum quae ab ኦእግዚአብሔር፡ ጠቢበ፡ ጠቢባን፡ incipiunt et *Ṭabîba Ṭabîbân* appellantur, 102 stropharum (collatas e Cod. Bodl. XVIII, Mus. Brit. LVI et LVII); 2) preces quae a ስብሐት፡ ለከ። *Sebchat laca* incipiunt, e Cod. Bodl. XVIII; 3) carmen ad communionem sacramenti altaris celebrandam quod, cum a ማኅበረ፡ ምእመናን፡ incipiat, *Mâchbara Me'manân* vocamus, 21 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII et Mus. Brit. LVII collatum; deinde quaedam poëmata quae nos *Salâm* nominavimus, Abyssini autem መልክእ። i. e. imagines vocant, quia in singulis eorum strophis singula Sanctorum membra laudantur, sc. 4) Salâm ad 318 Patres Nicaeae congregatos dictum, 16 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII; 5) Salâm ad Mariam I, 43 stropharum, collatum e Cod. Bodl. XVIII f. 47—62 et Cod. Mus. Brit. LVII; 6) Salâm ad Mariam II (quod non መልክእ። est), 7 stropharum, e Cod. Bodl. XVIII f. 62. 63; 7) Salâm ad Mariam III, 58 stropharum, e Cod. Mus. Brit. LXX; praeterea 8) hymnos qui in Cod. Mus. Brit. LIII f. 52—63 continentur.

n) His omnibus accedunt quidam *libelli alii*, qui quamquam non multa tamen aliquot vocabula lexico nostro contulerunt: 1) fragmentum *Apocalypseos Mariae* de rebus futuris, quae a Joanne Apostolo scripta perhibetur, e Cod. Mus. Brit. XLVII; 2) *Visio Baruch* ficticia, in Abyssinia conscripta, e Cod. Mus. Brit. XIX; 3) ፍከሬ፡ ኢየሱስ። (*Fekâre Iasus*) i. e. Expositio Jesu de rebus futuris, saeculo XV conscripta, e Cod. Mus. Brit. XVIII; 4) ጥበበ፡ ሳቤላ። *Sapientia Sibyllae* ficticia, e Cod. Mus. Brit. V; 5) ውዳሴ፡ ማርያም። *Laudes Mariae* in septem hebdomadis dies e Cod. Mus. Brit. III; 6) መጽሐፈ፡ ኑዛዜ። *Formula confessionis* peccatorum, libellus amharizans, e Cod. Mus. Brit. LVII. — Praeterea e variis Musei Britannici et Bibliothecae Bodleianae codicibus quos quondam in Catalogis nostris descripsimus singula vocabula allegavimus. — Libris prelo impressis qui enumerati sunt adde Ludolfi Historiam Aethiopicam et Commentarium, Theodori Petraei proverbia Aethiopica Jonae prophetae 1660 edito subjuncta, Ant. d'Abbadie Catalogue de Manuscrits éthiopiens Par. 1859.

o) De Vocabulariis Aethiopico-Amharicis infra plura dicemus.

Ex hoc scriptorum quae perquisivimus conspectu plurimos eorum quibus Ludolfus utebatur librorum a nobis denuo pervestigatos et excerptos esse elucet. At nonnulli Ludolfo erant fontes, ad quos nobis nullus erat aditus, nempe 1) Liber Mysteriorum coeli et terrae, 2) Manuscriptum Colbertinum, 3) Homiliae et Vitae Sanctorum qui in Codice Bibliothecae Berolinensis inveniuntur. Alios habebat quos ab ipso diligenter excerptos denuo perlustrare non operae pretium esse censebamus, Organon Mariae, Ssalôta Reqêt (at vid. supra sub litera *a* de libro), Homiliam Chrysostomi de Nativitate Christi Lugd. Bat. 1660 a Th. Petraeo editam. Ex utroque librorum genere quaecumque Ludolfus in suo lexico protulit, nec non quae auctoritate Gregorii Aethiopis proposuit, ea omnia in nostro opere iterum exscripsimus.

2. *Exponitur quibus auxiliis in definiendis vocabulorum significationibus usi simus.*

Lexicographi est non tantum vocabula colligere sed etiam eorum significationes recte definire. Qua in re via complanata est a Ludolfo. Plurimorum enim eorum quae communi usu detrita sunt verborum potestatem ab eo recte constitutam esse nemo infitiabitur. Tamen multa restabant facienda. Primum enim verborum pronominalium et vocularum illarum quas particulas, conjunctiones, praepositiones, interjectiones dicunt expositionem Ludolfus vix delibavit. At magni momenti sunt hae voces et linguae pars haud contemnenda, nec quisquam suo munere rite functus existimabitur qui uberiorem et accuratiorem earum descriptionem omiserit. Deinde magnus est verborum numerus quae Ludolfo cum incognita essent exponi non poterant. Denique etiam eorum quae novit verborum haud ita pauca sive falso sive minus recte interpretatus est [1], quia auctoritate non satis fida nitebatur vel quia loci probantes quas inspicere licebat ambigui et obscuri erant; in aliis interpretandis ipse cum auctore suo haesitavit; aliorum significationes recte quidem invenit sed non omnes; etiam formarum quarumdam vim (ut stirpis verbalis IV, 1. 2) non semper assecutus est. Multa igitur novanda et emendanda erant, omnia autem retractanda.

---

[1] Exemplis sint ሀርበዴ፡ ለሀየ፡ ለመጸ፡ ሐብቀቀ፡ ሚራከ፡ ሠጠየ፡ ተማልዐ፡ ሰሒ፡ ቀሠፋይ፡ ቈጢጥ፡ በረረ፡ ተፊየ፡ ድኅከ፡ al.

1) Quo in negotio perficiendo maxime nobis auxilio erant ii libri qui non Aethiopice tantum sed etiam in alia lingua, potissimum qui Graece adhuc exstant. Permultos enim Aethiopum libros eorumque quos in lexico excerpsimus plurimos ex aliis linguis in Geez versos esse e conspectu quem supra dedimus apparet. Hi omnes si cum libris ipsis unde versi sunt comparari potuissent, nemo non videt quantum utilitatis inde redundasset. Sed aliter se res habet. Nam licet multi sint libri Aethiopici ex Arabica vel alia orientali lingua translati, tamen ne unius quidem exemplar Arabicum vel in alia lingua orientali conscriptum assequi potuimus. Nulla enim typis edita sunt; alia exstant quidem manuscripta in variis Europae bibliothecis (ex. gr. Arabice: Synaxaria, Haimânota-Abau, Fetḥa Nagast, Chrysostomus, Didascalia) sed a nobis inspici non poterant; alia autem deperdita vel nondum in Europam transportata sunt; denique ubi exemplar Hebraeum (Pseudojosephi) vel Latinum (versionis Canonum Nicenorum ex arabica lingua ab Abraham Echellensi factae in Mansi II p. 981 seq.) vel Syriacum (quarumdam Gadela Adam et Clementis particularum in Journal Asiatique V^e^ série, t. II p. 439 seq.) consuli poterat, parum cum versione Aethiopica consentiebat. At qui e libris Graecis versi sunt, eorum exemplaria Graeca et conservata et typis edita sunt, non omnium quidem sed plurimorum: biblicos dicimus exceptis pseudepigraphis et Cyrilli partem maximam; accedit Chrysostomus qui quamquam ex Arabico versus tamen mirum quantum cum Graeco concordet. Aliorum fragmenta quidem sive Graeca sive Latina supersunt, ut Henochi, Hermae, Jubilaeorum (in libro: Monumenta sacra et profana e codic. Bibl. Ambrosianae t. I, fasc. I ed. Ceriani, Mediol. 1861. 4⁰), Regularum Pachomii; aliorum versio Latina (e Graeco facta) tota exstat, sc. Hermae et IV Ezrae. Eodem referenda est Bibliorum Aethiopicorum recensio novissima ea, quae e libris Hebraeis facta est. Horum igitur librorum versionem Aethiopicam cum editionibus Graecis (vel Latinis et Hebraeis) conferre licebat. Quod commodissime cecidit. Illi enim libri (exc. Chrysostomo) ut antiquissima literarum Aethiopicarum monumenta ita ea sunt, quae vocabulis raro obviis vel obsoletis et obscuris maxime abundent et locos intellectu difficillimos contineant. Neque eorum locos tantum obscuriores, illa comparatione instituta, illustrare licet, sed etiam in earum quae per se minime obscurae sunt vocum et phrasium significationibus accuratius definiendis et in synonymis recte distinguendis multum adjuvatur qui quid Aethiops exprimere voluerit ex ipso libro Graeco (vel Latino et Hebraeo) eruere potest. Quam ob rem nostrum esse censebamus ut omnes illos libros accurate cum eorum fontibus compararemus.

Tamen ne hoc quidem auxilium omnibus definiendis sufficit nec sine cautione quadam adhibendum est. Quamquam enim Aethiopes librorum interpretes linguae Graecae peritissimos, multo peritiores sane quam exspectaverimus, se praebent, tamen inveniuntur loci in quibus verba Graeca non satis intellexerunt neque recte reddiderunt. Accedit quod in interpretandis libris modo fidem verborum pressius secuti sunt, modo sensum magis quam verba exprimenda sibi proposuerunt. Praeterea fieri potuit nec raro factum est, ut aut loci quidam Graeci in nostris editionibus aliter legerentur atque ab Aethiope lecti sunt, aut in ipsa versione Aethiopica lectio genuina posthac depravaretur vel alii cederet. Quae omnia circumspicienda sunt si quis hoc auxilio uti voluerit. Itaque nobis quidem non satis fidum videbatur, iis vocibus Aethiopicis quae in uno tantum loco occurrunt eandem quam vox Graeca ei respondens habet potestatem attribuere, ni eandem ei infuisse aliis quoque indiciis (ut etymo [1]) vel traditione [2]) Aethiopum) firmatur [3]). At ubicumque eandem vocem Graecam in libris variis vel qui a variis interpretibus versi sunt eadem voce Aethiopica redditam reperimus, de vera ejus significatione non erat quod dubitaremus [4]).

2) Auxilium alius generis a philologicis et exegeticis Abyssinorum ipsorum traditionibus petitur. Geez enim dum viva erat lingua, literatorum institutionibus ad eam addiscendam vix opus erat; sed postquam populus linguam dediscere et Amharice loqui coepit, studia quaedam philologica non poterant non emergere. Et cum Geez, etiam per ea quae sequebantur tempora, linguae sacrae et literariae dignitatem obtinere non desineret, exstiterunt literatores qui eam in scholis docebant librorumque interpretes se profitebantur. Quae studia quamvis labentibus saeculis magis magisque decrescerent, tamen viri hujus generis, **መምህራን፡** i. e. doctores dicti, etiamnunc in Abyssinia reperiuntur, et antiquae linguae scientia quantulacumque usque ad nostram aetatem per eos conservata est. His literatorum vel doctorum studiis ut grammaticae initia debentur, ita constans quaedam librorum interpretandorum ratio formata est quae, primitus institutionibus scholasticis per docentium et discentium successiones tradita, posthac etiam literis consignata est. Neque tamen moris erat versiones librorum Aethiopicorum in linguis vel dialectis vernaculis conscribere [5]), sed locorum tantum difficiliorum vel verborum obsoletorum interpretamenta marginibus eorum in quibus occurrunt librorum adscribere vel talium interpretamentorum compendia brevia singulis libris praefigere vel subjungere. Permulti libri manuscripti, maxime biblici, ejusmodi glossis vel glossarum compendiis instructi sunt. Etiam nominum peregrinorum sive propriorum sive appellativorum interpretatio ab illis literatoribus tentata est. Denique postquam inscitia sacrae linguae magis crevit, in usum discipulorum alia quoque vocabularia, **ሰዋስው፡** dicta, composita sunt, in quibus etiam vulgaria et tritissima vocabula Amharice exponuntur. In his igitur glossis vel glossariis et vocabulariis domesticam Abyssinorum traditionem de significationibus verborum Aethiopicorum contineri jure dixeris. Eamque satis constantem fuisse, e consensu variorum qui nunc exsistunt hujus generis libellorum conjicere licet: etiam quae Gregorius Aethiops de interpretatione verborum difficiliorum duobus abhinc saeculis Ludolfo communicavit, fere omnia cum iis quae nos in vocabulariis legimus concordant. Ubi vero de vocabulorum expositione variae doctorum opiniones obtinebant, hujus generis variationes etiam in vocabulariis annotatae esse solent, ut: **መስተሀብባን፡ዘ፡** (i. e. **ዘውእቱ፡** vel **ዘብሂል፡**) **ጸራፍያን፡ወቦዘ፡** (i. e. **ወቦ፡ዘይብሉ፡**) **ተጸአልያን፡**, vel **ሰንበልት፡ዘ፡ጦስኝ፡ስንቡልሂ፡ይ፡** (i. e. **ይ**

---

[1]) ut II **ሰቈረ፡**, **ማእን፡**, **ረሥሐ፡** al.

[2]) ut **አስተማወጸ፡**, **ተዐውገ፡** al.

[3]) Exemplis sunt **ስጉድ፡**, **ምማቴ፡**, II **ሜሰ፡**, **መጐጸ፡**, **ተቀብየ፡**, **ቈጽልዕ፡**, II **ብሕበሔ፡** al.

[4]) Exempla habes sub **መኰየ፡**, **አስባብ፡**, **ትዕሪር፡**, II **ዐቀብ፡**

[5]) quae in bibliotheca Abbadiana exstant librorum interpretationes Amharicae (ut Cod. CLIV. CLVI. CLVII) novissimae aetatis esse videntur.

ቡሉ፡), vel ናቡሊስ፡ቡእዛ፡ቡ፡ (i. e. ቡሂል፡) ቃጭል፡ቡእዛሰ፡ ጸናጽልሂ፡ይ፡ (i. e. ይቡሉ፡). De his vocabulariis consulere licet Ludolfi Hist. I, 15, 34. IV, 2, 3; Comm. p. 34. 209. 556, et descriptionem eorum uberiorem in Catalogo Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 58—60. Exemplaria quibus nos usi sumus sunt Cod. Mus. Brit. LXX et LXXII secundum nostra apographa, et Cod. Tubingensis (de quo vid. Zeitſchrift der deutſchen morgenländiſchen Geſellſchaft I. S. 41 ff.); alia in aliis bibliothecis exstant, sed plura comparare operis pretium non fore censebamus. Praeterea glossaria quaedam variis libris biblicis et Cyrilli operi (de quo vid. supra c. VII) annexa nec non glossas quasdam in margine librorum adscriptas in nostram rem convertimus. Denique Antonius d'Abbadie in sua bibliotheca habet libellum Cod. CCXXVIII, in quo radices linguae Aethiopicae secundum ordinem literarum in quas exeunt (a literatore quodam Gondariensi) contextae continentur; ex eo excerpta quaedam benignissime nobis communicavit. Sed multae harum radicum videntur spuriae et e nominibus, etiam peregrinis, nonnumquam rudissime petitae (ut ሶርኤሙ፡ i. e. ለምጽ፡አወጺ፡ de qua vid. nostrum lexicon c. 1402 sub ሱዐሪም፡).

Haec igitur monumenta quamquam diligenter consulere consuevimus, tamen adjumenta quae inde petivimus nec ita multa nec magna erant. Nam expositiones verborum usu detritorum quas exhibent nimis vagae et mancae sunt, nec ad significatus accurate definiendos sufficiunt. De nominibus peregrinis (ut vasorum, ponderum, mensurarum, instrumentorum, animalium, plantarum) hallucinationes magis et conjecturas quam veras definitiones venditare solent. Nec nisi in expediendis verbis nominibusve rarioribus et obscurioribus aliquantum utilitatis ex iis percipere licuit. Quamquam ea quoque arctioribus circumscripta est finibus. Tantum enim abest, ut omnes glossae a literatoribus propositae e genuina linguae scientia antiquitus tradita haustae sint, ut earum plures nonnisi conjecturis exegeticis, tam veris quam falsis, nitantur (vid. ex. gr. ተፈየ፡). Accedit quod etiam multa vocabula Amharica quibus Aethiopica exponuntur nobis quidem obscura sunt nec prius intelligi possunt, quam lexicon Amharicum, Ludolfiano et Isenbergiano multo magis completum, editum fuerit.

At alia quoque est ratio, qua illis monumentis in lexico elaborando adjuti sumus. Plura enim in iis recensentur vocabula quae in libris quorum perlustrandorum facultatem habuimus non reperiuntur: eorum quaedam licet lectionibus corruptis originem traxerint, tamen reliqua in aliis libris vere occurrere satis probabile est. Quare ea in lexico recipere non dubitavimus, sed cum testimoniis non probata sint, eorum plurima sub calcem lexici in Appendice I recensere maluimus. Praeterea variis in locis ubi fides nostrorum codicum addubitanda videbatur, glossaria cum eandem vocabuli lectionem praeberent nobis subsidio venerunt.

3) Auxilium autem multo magis fructuosum et fidum ex ipso librorum studio petivimus. Quidquid in describendis variis singulorum verborum significationibus earumque tenuioribus discriminibus profecimus, potissimum sensu librorum subtiliter investigato et usu loquendi qui cuivis auctori proprius est diligenter observato effectum est. Etenim si quis linguae et grammaticae scientia et artis exegeticae peritia satis imbutus libros accurate perlegerit, non erit dubium, quin ei etiam illae phrases et verborum formae vel significationes quae in lexicis nondum notatae sunt longe plurimae per se perspicuae pateant, etiamsi versiones librorum vel exemplaria e quibus versi sunt consuli nequeunt. Quae cum in aliis quoque linguis et literis pariter se habeant, uberius exponere nihil opus est. Sunt quidem in quovis libro manuscripto, ni accuratissime exaratus sit, loci obscuriores vel plane non intelligendi, quia lectiones depravatae sunt, sed eos, nisi ex aliis libris emendari potuerint, missos facere nihil interest. Sunt quoque vocabula obscuriora vel verba technica quae quid sibi velint non ultro apparet, sed quae in alio libro minus liquent, in alio illustrata inveniuntur, et dummodo caetera auxilia quae laudavimus et laudabimus cieantur, pauca sane inexplanata relinquentur. Libri autem ex Arabico sermone translati vel ad linguam Amharicam vergentes ut bene intelligantur, etiam istarum linguarum scientiam quandam requiri nemo non videt.

4) Ad illustranda nomina animalium plantarum utensilium et vocabula quaedam technica (ut musicae) etiam itineraria peregrinatorum et varios Europaeorum libros in quibus singula describuntur vel exponuntur (ut Renaudot opus de liturgiis orientalibus, Scaliger opus de emendatione temporum, Description de l'Egypte al.) consulebamus.

5) His auxiliis quae enarravimus aliud denique accedat necesse est, sc. etymorum investigatio. Sed de hac singulatim disserendum est.

3. *Disseritur de etymorum investigatione et aliarum linguarum comparatione.*

1) Etymorum scrutationem et aliarum linguarum comparationem ut ne intactas praetermitteremus, variae nos monebant rationes. Primum enim ad ipsa vocabula rite digerenda necessariae sunt. In lexicis linguarum Semiticarum quae vocabulorum literis vel syllabis praefixis formatorum copia ingente abundant singula vocabula secundum ordinem radicum et literarum radicalium digerenda esse inter omnes constat, nec nisi qui inscitiae et inertiae tironum magis quam laudi disciplinae consulunt laudabilem illum morem, fere omnibus probatum, etiamnum negligunt. Radices autem ad quas singula vocabula referenda sunt quamquam plerumque e legibus formationis grammaticis ultro patent, tamen nonnumquam accidit, ut cognitu difficiliores sint nec sine exploratione etymorum inveniri possint [1]). Deinde etiam significationibus verborum definiendis etymorum scientia aliarumque linguarum comparatio sive utilissima sive necessaria est. Sunt enim verba quae varias pluresve habeant significationes; earum quae sit prima, quae derivatae, nonnumquam ei tantum disceptare licet, qui etymon perspexerit [2]); sunt alia quorum potestas nisi etymo respecto accuratius constitui non potest [3]), et nobis quidem multorum verborum in uno duobusve tantum locis obviorum significatus non indubius nec satis confirmatus esse

---

[1]) ut ታዕካ፡እስኪት፡አስሐትያ፡አራራይ፡ዐንፀወ፡ድቡት፡ ድድ፡ግብት፡ al.

[2]) ex gr. መስሐግ፡አብደ፡ተዐገለ፡ተዐገሠ፡ገልዕ፡አግመረ፡ ጸንሐ፡ጸንዐ፡ፈቀደ፡ፈጸመ፡ al.

[3]) ut ሀርበደ፡ሐብቀቀ፡ሥጥየት፡ቀሠፋይ፡ማኅፈር፡ዘርዘረ፡ግእዘ፡ያገ፡ፀዓዕ፡ al.

videbatur nisi etymologica quoque ratione comprobandus erat [1]); aliorum de quibus etiam traditio exegetica deest sensum nonnisi via etymologica assequi poteramus [2]). Accedit quod etiam ad orthographiam constituendam multarum radicum etyma vel convenientia cum aliis linguis respicienda erant (vid. infra de orthographia). Praeterea etymorum studium per se ipsum expetendum videtur. Nam ut cujuslibet scientiae finis in eo positus est, ut ad intimas rerum causas penetret, ita etiam ei qui in describendis linguae copiis scientiam linguarum omnem pro parte virili promovendam sibi proposuerit non id tantum quaerendum est, quibus nominibus res singulas appellare consueverint homines, sed etiam quas in iis appellandis secuti sint rationes et quas significationum mutationes singulae voces, dum in ore populi vivae essent, subierint. Quas quaestiones qui tentaverit, ei multa inde redundabunt scitu dignissima, quae ad populorum ingenia varia vel ad linguarum historiam pertinent. Denique specialis quaedam erat causa quae ad tractandas has quaestiones nos impelleret. Fuerunt enim nec etiamnum desunt, qui linguae Aethiopicae copias ab indole linguarum Semiticarum aliquantum alienas et permultis vocibus peregrinis, maxime Africanis, permixtas censeant; sunt etiam alii, qui Aethiopicae linguae copias Hebraicae Aramaicae Arabicae copiis dignitate antiquitatis non pares sed fere omnes longe inferiores et nimis depravatas judicent. Quod utrumque verum esse in Grammatica nostra negavimus, et in lexico conscribendo id quoque spectavimus, ut singula linguae vocabula et vere Semitica esse et reliquias antiquissimi temporis permultas in se continere demonstraremus. Iis autem qui linguae Aethiopicae prosapiam vere Semiticam nobiscum agnoscunt gratum nos facturos existimabamus, si singulorum verborum proxime vicina et cognata, quae in aliis linguis Semiticis sunt, eruere tentaverimus.

At difficillimum erat hoc negotium nec via ab aliis literatis satis munita. In caeterarum enim, excepta Hebraea, linguarum lexicis etymologia miserrime neglecta jacet, et in solvendis Aethiopicae ipsius linguae quaestionibus etymologicis non multi sunt qui operam suam collocaverint. Ludolfus ipse in Syllabo vocum harmonicarum quem lexico annexuit ea tantum verba Aethiopica quorum harmonia cum caeteris linguis cuivis obvia erat recensere satis habuit, neque omnia quae proposuit probata sunt. Alia quaedam verba singula alii tractarunt majore vel minore cum successu [3]). Sed verborum pars plurima eaque difficilior a nemine tentata remanebat. Nihilominus impigre hoc negotium capessere non dubitavimus, neque est quod operae ei impensae nos poeniteat. Et ab initio quidem de verborum etymis et harmonia cum caeterarum linguarum verbis paulo fusius tractare instituimus; mox autem, ne libri volumen justo magis extenderetur, summa adhibenda erat brevitas.

2) In omnibus igitur iis verbis quae eadem in caeteris linguis Semiticis usitata sunt voces harmonicas annotare satis habebamus, nec raro ad Gesenii thesaurum provocabamus qui de eorum etymis et consensu cum aliis linguis diligenter inquisivit. At permultas radices multaque nomina habent Aethiopes, quae in caeteris linguis eadem non inveniuntur. Ea omnia Geez linguae ita propria esse, ut eorum ne vestigia quidem in caeteris supersint, quis crediderit? Caeterarum enim linguarum Semiticarum si quis comparationem alius cum alia instituerit, facile inveniet, hereditatem communem quam e lingua primitiva acceperunt in nulla tam fide conservatam esse, ut nec ejus partem aliam perdiderit, aliam plus minusve transformaverit. Eandem Geez sermonis rationem fuisse ultro suspicamur, nec aliter se res habet. Plurima eorum, quae leviter observanti Aethiopibus propria et a reliquorum Semitarum linguis aliena videntur, altius scrutanti ex eadem prosapia prognata, quamquam transformata vel nova quadam ratione exculta esse apparebit. Tales autem linguae transformationes et numero et genere aliquantum discrepare ab iis, quas lingua apud alios Semitas subivit, nemo mirabitur, dummodo eam a communi matre prius, quam caeteras, avulsam esse et propriae suae indoli per longius temporis spatium indulsisse respexerit.

Varia autem sunt *transformationum* genera: transformationes sive literarum singularum sive radicum ipsarum, et transpositiones literarum radicalium.

Literarum permutationes quae in linguis Semiticis obtinere solent a Gesenio in Thesauro (Hebraeae potissimum linguae respectu habito) ad singulas alphabeti literas annotatae sunt. Nos ipsi in grammatica § 24—32, quales et quam variae in Geez lingua obtineant, describere tentavimus, et quamvis exempla ibi proposita non omnia etiam nunc tueamur, tamen eadem repetere taedet, nec nisi pauca, maxime quae ad permutationes rariores pertinent, hic adjiciamus. *Gutturales* **አሀሐ** nonnumquam e literis mutis [1]) et sibilantibus [2]) extenuatae sunt; **ሀሐዐ** etiam literae *r* aliarum linguarum respondent [3]); literas **አ** et **ሀ**, **አ** et **ዐ**, **ሀ** et **ሐ** et **ኀ** inter se ipsas vicinas esse satis notum est, sed etiam **ዐ** et **ኀሐ** nonnumquam permutantur [4]). *Palatales* **ገከቀ** non tantum inter se ipsas facile alia in aliam transeunt, sed etiam gutturalibus **ሐኀዐ**(**ሀ**) affines sunt et crebro cum iis permutantur [5]). Literae Arabum غ praeter **ዐ** etiam **ቀ** [6]) et **ከ** [7]),

---

[1]) ut **መርዘም፡ ተመርሰ፡ አቃረየ፡ ተዐውገ፡**

[2]) ut **ምልጣን፡ አራራይ፡ ኅበይ፡** al.

[3]) *J. A. B. Dorn* de psalterio Aethiopico 1825; *H. Hupfeld* in Exercitationibus Aethiopicis 1825; *Gu. Gesenius* in thesauro linguae Hebraeae; *F. E. Ch. Dietrich* Abhandlungen für ſemitiſche Wortforſchung 1844; *H. Ewald* Lehrbuch der hebräiſchen Sprache, VI Ausg. 1855 et in aliis scriptis passim; *F. Tuch* de Aethiopicae linguae sonorum proprietatibus quibusdam 1854; de Aethiopicae linguae sonorum sibilantium natura et usu 1854; *nos ipsi* in Grammatik der äthiopiſchen Sprache 1857; *W. Wright* the book of Jonah 1857; *E. Schrader* de linguae Aethiopicae indole 1860.

[1]) **አኀረ** et **ደኀረ**, et vice versa nescio an **ጸደለ** et צָהַל.

[2]) ut **ሀረከ፡ ሐረገ፡ ሀበበ፡ ሀጐሬ፡ ሐረ፡ ሔበ፡ መሐወ፡ አየየ፡**

[3]) **ሀደመ፡ ሐመድ፡ ሐመገ፡ ሐብቀቀ፡ ዐቀበ፡**

[4]) vid. **ርኅበ፡ በጥሐ፡ ጸውዐ፡**, **ጽሕደ፡** et **ጽዕደ፡**, **ጽሕበ፡ ዐመፀ፡ ጸንሐ፡** al.

[5]) vid. de **ሐ** et **ኀ** **ለብሐ፡ ሐመዳ፡ ሐረጸ፡ ሐሰወ፡**, **ሖሰ፡** et **ኮሰ፡**, **ሕንብርብሬ፡ ሐዳፍ፡ ርኋም፡**, **ቀረጸ፡** et **ኀረጸ፡**, **ቀብአ፡**, **ቀደፈ፡** et **ኀደፈ፡**, **በኍበኈ፡ ኀበነ፡ ኀዘዘ፡ ኀጸረ፡ ናሕስ፡ ነከነከ፡** et **ናሕንሐ፡**, **አምኀ፡ ኵፍ፡ ዝከር፡** et **ዝኅር፡**, **ዘጐል፡ ይኀአ፡ ጽሕም፡** al.; de **ዐ** **አስቆረረ፡ ተኈላ፡ ጌገየ፡ ተከየደ፡ ጸጕር፡ ጸግበ፡ ዐጠነ፡**; de **ሀ** **ጸገየ፡**

[6]) **በልቀም፡ በቅል፡**

[7]) **ከርቤ፡**

maxime ገ 1) respondent. Literae የ cum ገ vel ከ permutatae praeter ደክተመ፡ገሠጸ፡ nulla habemus exempla. Inter *dentales* Aethiopes multo crebrius fortissima ጠ pro ደ et ተ 2), quam ደ pro ተ et ጠ 3) et ተ pro ጠ 4) utuntur. *Sibilantium* aliarum cum aliis permutatarum exempla multa sunt 5); etiam dentalium et sibilantium commutationes satis notae sunt 6). *Labialium* transitus aliarum in alias permultis probantur exemplis, non tantum በ et ወ 7), በ et ፈ 8), sed etiam ወ et ፈ 9), ወ et መ 10), መ et በ et ፈ 11). *Nasalis* መ ut labialibus affinis est ita nasali ነ 12); nasalis ነ autem cum liquida ለ haud ita raro permutatur 13) nec non cum ረ 14), quae literae ለ vicina est. *Liquidarum* ረ et ለ alius in aliam transitus facillimus est 15); de ረ et gutturalibus vide supra c. XVIII; etiam cum sibilantibus 16) permutatur ረ; raro ለ e ደ mutata est 17).

Aliae differentiae in ipsa *radicum formatione* continentur, prout sive e radicibus Semitarum primitivis novae radices variis in linguis varie excultae, sive radices secundariae ipsae, quas hereditate acceperant, ab Aethiopibus transformatae sunt. Qua de re hic quaedam annotare juvat; alia in gramm. § 66—73 exposita sunt. Geez lingua nonnumquam radices mediae geminatae (contractas) habet, ubi in caeteris linguis concavae vel triliterae formatae sunt 1), et vice versa pro contractis caeterarum sive concavas 2) sive radices tertiae የ et ወ 3), et exhibet radices tertiae ወ et የ, ubi in aliis radices concavae 4) vel primae ወየ 5) inveniuntur, rarius concavas pro radicibus tertiae ወየ 6) vel pro variis aliis reliquarum linguarum 7). Novas radices habet formatas sive praefixa አ vel ዐ 8), vel ወ 9), vel ነ 10), vel መ 11), vel ተ 12), quae passim in ደ abit 13), vel ሰ 14), quae passim in ጸ mutatur 15), sive inserta gutturali 16), vel semivocali in gutturalem transmutata 17), sive affixa የ et ወ 18), vel አ et ዐ 19) vel ተ 20) vel ነ 21) vel ሰ 22), vel ቀ 23). Inseruntur etiam in formandis radicibus vel nominibus pluriliteris literae ረ 24), ተ 25), plerumque ነ 26). De reliqua quadriliterarum formatione vid. gramm. § 71—73.

Denique permulta verba novas induerunt formas *transpositis*

---

1) ዘንገገ፡ገመነ፡ጌገየ፡ገዝአ፡ጌመ፡ጌሰ፡

2) ሠጠቀ፡ስሕጠ፡ሶጠ፡ሰፈጠ፡ወለጠ፡ወጠነ፡ዐበጠ፡ጠቀለ፡ጠቀመ፡ጠቀበ፡ጠቅዐ፡ጠበቀ፡ጠንቀቀ፡ጠየቀ፡ፈጠነ፡

3) ሐዳፍ፡መዐደ፡ውኅደ፡

4) ቀተለ፡ቀተረ፡ከሠተ፡

5) vid. de ዘ et ሰ س ش ث ሰበረ፡ et ዘበረ፡, ሐዘበ፡ et ሐሰበ፡, በዘተ፡ዘርቅ፡መዝርዕ፡ዘብድ፡ዘንግዐ፡ዘፈር፡ገዝፈ፡; de ዘ et ጸ ص ዘመደ፡ et ፀመደ፡, ዘረበ፡ et ጸረበ፡, ቤዝ፡ሕምዝ፡; de ሰ ሠ et ز ن ሰንገገ፡ሳሕስሐ፡ሰሰለ፡ዐሰበ፡ዐጽቅ፡; de ሰሠ et ጸ ظ ሰበበ፡ሰኖባር፡, ሰፍሐ፡ et ጸፍሐ፡, ሠሐቀ፡አስፈር፡ሰፈወ፡በሰበሰ፡ዐናስር፡ፈሥሐ፡; de ጸፀ፡ et ز ن ጽሕም፡ጸአመ፡ጸገወ፡ፀሐሰ፡; de ጸፀ፡ et עשׂ ዐመፀ፡ዕጼ፡ጽህቀ፡ጸረ፡ጼነወ፡ጸግበ፡ፀቄነ፡ፀዓዕ፡ጼወወ፡ዓጼ፡ጸልአ፡ጸኈር፡ al.

6) vid. ሰርሐ፡ሰቄረ፡ሰበረ፡ቄጸረ፡በፀወ፡ደምፀ፡ጥንፍሕ፡ጦቀ፡(ጠፈረ፡)ጸዐነ፡ጽግንት፡ፀሐሰ፡ፀርፈ፡ al.

7) vid. ሆባይ፡ሀውለየ፡ et ሀብለየ፡, ሐወለ፡ et ሐበለ፡, መረብ፡, ሠወጠ፡ብርዕ፡, ዋህውሀ፡ወልወለ፡ወለጠ፡ዋከየ፡ወጠነ፡ጸረ፡ጸወተ፡, ፀወሰ፡ et ፀበሰ፡

8) vid. ኀፈጠ፡, በለጸ፡ et ፈለጸ፡, ነጠበ፡ et ነጠፈ፡, በዘተ፡ወፈረ፡(ዘለፈ፡).

9) ፈቀረ፡ሐወጸ፡

10) መዓር፡መዐደ፡መዘነ፡(መንጢጥ፡መርሐ፡)ወሰቀ፡ et መሰከ፡, ውኅደ፡(ሐወዘ፡); adde Tigr. ወነ፡ et መነነ፡, ወንበር፡ et መንበር፡ al.

11) መሐለ፡መሐዘ፡መተረ፡መከረ፡ብህለ፡ብዕለ፡ባልሐ፡ et መልኀ፡, በረረ፡ብነት፡እነመ፡ዐተመ፡ፈሐቀ፡ፈኀረ፡; adde Tigr. ዘመን፡ et ዘበን፡ al.

12) መሰቀ፡ et ነሰቀ፡, ሐሜት፡ et ሐኔት፡, ዘመወ፡ et ዘነየ፡, ጽሕም፡መፀወ፡ al.

13) ረሐለ et ረሐነ፡, ግንፋል፡ et ግልፋል፡, ጸልአ፡ለሐወ፡ለከፈ፡ተንተነ፡ነጠየ፡ሰንሰል፡; cfr. Tigr. ለጽሐ፡ et ነጽሐ፡ ዘለመ፡ et ዘነመ፡

14) ተንተነ፡ዐጠነ፡ዘንመ፡እነመ፡ደንደር፡(ጠፈረ፡).

15) ላኅልኅ፡ et ራኅርኅ፡, ሐረረ፡ et ሐለለ፡, መርመሬ፡በቀለ፡አባል፡ጸዐለ፡ፈለጠ፡ፈለጸ፡

16) ኀየሰ፡ንእሰ፡ዐተር፡(ግሕሠ፡ገሠጸ፡).

17) ነገለ፡ነገድ፡; fortasse መሰወል፡ et መሰወድ፡

---

1) መነነ፡ሠረረ፡ሰረረ፡ሰቄቄ፡ገተተ፡ፈገገ፡ነፍነፈ፡, ዐረረ፡ et ዐረየ፡

2) ሞቀ፡ፆመ፡ኬደ፡ዴፐ፡ሰወረ፡

3) II በከየ፡ደበየ፡ደበወ፡መሰወ፡ነቀወ፡

4) vid. ሀለወ፡ሀፈወ፡ሐቀወ፡መረየ፡ኀለወ፡ኀለየ፡ኀርየ፡ነዐወ፡ዐለወ፡ዐለየ፡ጠሰየ፡ፀመወ፡

5) ut ሰጠወ፡ ישׁט, ኀተወ፡ יקד.

6) vid. ጌሰ፡ጌወወ፡

7) vid. ሔከ፡ሔበ፡ቤጸ፡ቀየመ፡

8) አከለ፡ዐረፈ፡ዐንዘረ፡ዐዘረ፡ዐጠቀ፡

9) ወሐከ፡ውኅጠ፡ወከፈ፡ወግዐ፡ወፈረ፡

10) ነሠገ፡ነዘረ፡ነገረ፡ነጸፈ፡ነፀረ፡(ንኅለ፡).

11) መቄሰ፡መበለ፡መከነ፡መገበ፡ (et multa quadrilitera).

12) ተከለ፡ et ወከለ፡, ተክተ፡ተከዘ፡ቶስሐ፡ተወነ፡ተገረ፡ተፈየ፡

13) vid. ደረከኖ፡ድርግሓ፡ደኅብያ፡; an etiam ጠ in ጠፍላሕት፡?

14) ሰዘረ፡ሰረገላ፡ሰንቀወ፡አስዖዘዘ፡

15) ጸምላጥ፡ጸብረቀ፡

16) ርሕሰ፡ልሕደ፡ናሕሰየ፡ብህለ፡ዛህለለ፡ጐህነ፡ከዐበ፡

17) ምህከ፡ብዕለ፡ክህለ፡ጠሐለ፡ጽህቀ፡ሠዐለ፡ጸዐረ፡

18) ሠነየ፡ዐፀየ፡ለበወ፡ገጸወ፡ሀውለየ፡ሐብለየ፡ደርበየ፡ጕንደየ፡ሰርገወ፡ቃዕደወ፡ዜነወ፡ቤዘወ፡ጸልሐወ፡ጼነወ፡

19) ወሥአ፡ከፍአ፡ጐድአ፡ጠልዐ፡ጦልዐ፡ጠብዐ፡ቄጥዐ፡መሥኵዐ፡; vid. etiam ጥንፍሕ፡

20) ስሕተ፡ብሕተ፡ከበተ፡ፈየተ፡ዐገተ፡ጸበተ፡ et ጸበየ፡ (fortasse አኰተ፡ siquidem a גאה [illegible]).

21) ወጠነ፡መጠነ፡መእነ፡ሰፈነ፡ባህነነ፡ፀቄነ፡ (fortasse ቀዐነ፡ si quidem pro ዐቀነ፡ ex [illegible]) et vice versa ዘበየ፡

22) ወደሰ፡ጸነሰ፡ፀነሰ፡(ጠበሰ፡ዘልገሰ፡), collato ሠረጸ፡ et ደነጸ፡

23) ዐረቀ፡ጠረቀ፡ጸፈቀ፡

24) ሀርበደ፡መርሰሰ፡

25) ሐርተመ፡ኰስተረ፡(ገፍትአ፡).

26) ሰንአለ፡ከንፈር፡ዐንበዘ፡ዘንግዐ፡ዘንገገ፡ገንጸለ፡ጠንቄለ፡ፀንግዐ፡ግንፋል፡ድንግል፡ደንቀወ፡ድንቡስ፡ድንቀት፡ፀንፈርት፡; ድሕንፃ፡ድርንቅ፡ጽርንዕት፡ al.

literis radicalibus, maxime liquidis [1]), vel nasali ን [2]), vel sibilantibus [3]), vel aliis [4]).

His variis transformationum generibus satis respectis multa quae Geez linguae propria sunt ad communem Semitarum hereditatem revocari poterant. Sed omnia ne sic quidem explanare licebat. Neque enim omnino negandum est fieri potuisse, ut singulae hereditatis Semiticae particulae in solis linguis meridionalibus (Himjarica et variis Abyssinicis) conservatae essent: eas ex Arabica et septentrionalibus linguis illustrare frustra tentaverimus, ex meridionalibus autem explicare ideo nondum possumus quod hae ipsae aut prorsus fere ignotae aut non satis cognitae sunt. Alia dubia relinquenda erant quia significationes radicum verborumve primitivae, quae solae in comparandis linguis viam rectam monstrare possunt, Abyssinis deperditae sunt. Ea nonnisi conjecturis tentare vel, quaestionibus propositis, aliorum virorum investigationibus commendare potuimus.

Ad obscuriores linguae partes potissimum referenda sunt nomina varia ea, quorum nulla in Geez superest radix, maxime plantarum, animalium, vasorum, utensilium. Sunt quidem quorum etyma ut erueremus nobis contigit vel contigisse videtur, sed haud pauca nostris investigationibus repugnabant, nec minimo erat impedimento, quod accuratae rerum quae illis nominibus appellantur vel quondam appellatae sunt descriptiones adhuc desiderantur. Eorum quaedam a vicinis Africae populis petita esse non ii sumus qui omnino negemus. Illis accedunt nomina mensium: paucorum tantum (ut መስከረም፡, ስኔ፡) etymon satis liquet; conjecturae autem, quibus caetera illustrare conabamur, vel incertiores vel longinquiores sunt, quam quae in lexico notari possint; tamen eorum quoque etymon Semiticum non dubitamus.

3) In his autem disquisitionibus et etymologicis et comparativis ultra fines linguarum Semiticarum non transgressi sumus. Quod nemo mirabitur qui, quantum intempestiva linguarum peregrinarum, maxime Indico-Persicarum et Europaearum, comparatio lexicographiae Hebraeae nocuerit non ignorat. Inveniuntur quidem ut in quavis lingua ita in Geez verba, maxime nomina, peregrina, quae cum ipsis rebus quae iis appellantur ab aliis populis desumta et in linguam vernaculam quasi adoptata sunt, sed verba vere Aethiopica e linguis peregrinis eruere nihil juvat. Nos ipsi quidem quondam censebamus fieri potuisse, ut Aethiopes ab iis populis quibuscum commercium habebant (ut Aegyptiis et Indis), plura suae linguae elementa petiissent, sed nihil hujus generis nobis probabatur. Quae Geez sermoni soli (nec aliis quoque linguis Semiticis) cum lingua Coptica communia sunt, paucissima sunt (ut ቃስ፡ብኄ፡ብርስን፡ነት፡አሓ፡; de ሤጠ፡ nunc ipsi dubitamus); Indicum vix unicum vocabulum ነጌ፡ videtur; alia autem ut nomina gemmarum, aromatum, utensilium (ut ልካ፡ሰንጠረጅ፡ኒል፡ al.) per caeteros quoque Asiae populos latius propagata et a Syris, Persis, Arabibus petita sunt. Verborum peregrinorum autem omnino duo sunt genera. Alia, quae interpretes librorum Aethiopes in linguam suam vertere aut noluerunt aut nequiverunt, multa occurrunt, maxime Graeca, Hebraea, Arabica, sed de his non est quod amplius disseramus. Alia autem, minus e libris quam e commercio populorum peregrinorum petita, vere in usu linguae recepta sunt. Eorum longe plurima Aramaeis, Graecis, Arabibus debentur. Ab Aramaeis et Judaeis Aramaice loquentibus ut Arabes ita Aethiopes multa nomina et verba, maxime quae ad res sacras et literarias pertinent (plurima sine dubio jam eo tempore quo Arabiae meridionali imperabant et cum Judaeis Arabiae commercium habebant) adoptarunt [1]). Deinde cum Graecis Aethiopes, et priusquam et postquam ad doctrinam Christianam conversi sunt, commercium habebant frequentissimum: ab iis petierunt non tantum permulta quae ad res Christianas [2]), sed etiam alia quae ad res mundanas [3]) referuntur; nonnulla inferiore demum aetate ab Arabibus didicisse videntur [4]). Deinde eo tempore quo lingua Arabica in Aegypto imperium obtinebat, verba et nomina Arabica adoptare coeperunt [5]), sed ea (inprimis stirpes verbales), ni forma vocabuli originem peregrinam indicaverit, difficilius ab iis quae antiquitus Aethiopica erant distinguuntur, nec numquam inferior libri in quo leguntur aetas unicum peregrinorum indicium est.

4. *Explicatur quam in digerendis et describendis linguae copiis et in allegandis testimoniis secuti sumus rationem.*

1. In lexico vocabula linguae usitata describenda et exponenda sunt. Nec nobis dubium erat, quin etiam verba peregrina ea quae in usu linguae vere recepta sunt in eo recensenda essent. Sed in libris Aethiopicis quorum permulti ex aliis linguis versi sunt multa reperiuntur verba quae ex illis linguis desumta neque in communem usum abierunt neque Aethiopibus ipsis satis intellecta sunt. Ea cum verae linguae partes non censenda sint, a lexico proprie dicto segregavimus et in Appendicem remisimus. Pariter eas quoque voces quae nonnisi in Vocabulariis Aethiopico-Amharicis et in Radicum collectione (vid. supra c. XV) inveniuntur, vel eas quae in libris quidem semel

---

[1]) ሀኰለ፡ልሕቀ፡ለሐኰ፡ለመጸ፡ሐቅል፡ምሕረ፡ረምሰሰ፡ሰለቀ፡(ቀብለ፡)እግር፡ወለጠ፡ዐብረ፡ድኰልማ፡, ጐሐለ፡ et ጐልሐ፡, ጻሕል፡

[2]) ሐነጸ፡ሰንአ፡ናእከ፡ንዋይ፡

[3]) ስሕከ፡ቀፈጸ፡ነሠተ፡, ነሰከ፡ et ነከሰ፡, ዐጸፈ፡(ዘወፈ፡) ፈወሰ፡

[4]) ደቅሐ፡ ሐቀፈ፡ መትከፍት፡ al.

---

[1]) ut ሃይማኖት፡መሃይምን፡ሀይከል፡መሲሕ፡ምጽዋት፡ረባን፡ሰንበት፡ሲኦል፡ሰይጣን፡ቀሲስ፡ኖናፌ፡ተርጐመ፡ታቦት፡አረሚ፡አሪት፡ዐርብ፡(አጥሀረ፡?)ጣዖት፡ፍርቃን፡; alia quoque ut መናረት፡ቆብዕ፡(መንሱት፡?)ሐኖት፡ጥብዖት፡ምስኪን፡ቶራ፡ቅኑም፡ተልሚድ፡

[2]) ut nomina Christi, Christianorum, clericorum, monachorum, ምስጢር፡, አስኬማ፡ሲኖዶስ፡ስንክሳር፡ቀኖና፡አጳንገለ፡አረበን፡ al.

[3]) ut ፈላስፋ፡ዘውግ፡ስንዳሌ፡ስንዱን፡ብለኔ፡ኖትያዊ፡መንገን፡ሰሊዳ፡አርጋኖን፡አየር፡ግብስስ፡ጤገን፡ፌላቅ፡ፍያል፡አስፋሬዳ፡እስክሬን፡, quare etiam ወልታ፡ et ደብተራ፡ ex eodem fonte derivata suspicamur.

[4]) ut መንዲል፡ቀንዲል፡ተርሙስ፡ al.

[5]) ut ሚራክ፡ርኳም፡ታሪክ፡ቀሚጽ፡በለሳን፡ነፍጥ፡ቅጥራን፡ጠለመ፡ቀለበ፡ al.

occurrunt sed aut suspectae aut obscurae sunt, seorsim in Appendice enumerare maluimus, ne recensio verborum vere Aethiopicorum iis interrumperetur et perturbaretur. Ibidem collocavimus indiculum nominum propriorum, ob voluminis angustias compendiose scriptum, nec nisi pauca nomina propria [1]), quae testimoniis probanda viderentur, vel alias ob causas, in lexico ipso exposuimus. At nomina literarum alphabeti Hebraea et nomina mensium Coptica aliaque, ut quae in libris Aethiopicis haud raro occurrant, lexico ipsi inseruimus, eademque de causa etiam voces quasdam Amharicas [2]) recepimus.

2. In digerenda lexici materia ordinem radicum secuti sumus et singula vocabula ad eas a quibus derivata sunt vel derivata videntur radices revocavimus. Excepta sunt ea, quorum etymon obscurum est [3]), nec non nomina peregrina, ex aliis linguis adoptata; ea secundum ordinem literarum a quibus incipiunt collocavimus. — Singulas radices cum derivatis et singula nomina peregrina vel quorum radix ignota est lineis crassioribus subnotatis a se invicem distinximus. — Inter vocabula ab una eademque radice derivata stirpem radicis verbalem simplicem secundum morem in lexicis Semiticis usitatum primo loco posuimus, nec nisi ubi stirps verbalis manifesto denominata est [4]), a stirpibus nominalibus exorsi sumus. Ubi autem radicis cujusdam nullae stirpes nisi nominales formatae exstant, radicis formam verbalem fictam (i. e. tertiam Perf. Sing. masc.) modo expresse exhibuimus [5]), modo brevitatis causa omisimus [6]). Radices pluriliteras plerumque suo quamque loco secundum literarum ordinem alphabeticum, non sub radice primitiva ponere consuevimus [7]); paucas, cum nulla alia radix ex ordine alphabetico interponenda esset, ad suam primitivam radicem adjunximus [8]). At ea verba plurilitera, quae vel manifesto denominativa sunt [9]), vel ad intendendam vel deminuendam significationis vim duplicatis singulis radicalibus e radice trilitera formata sunt [10]), sub radice simplice exhibuimus. — Radicum stirpes verbales varias secundum ordinem in gramm. § 75 et § 85 propositum digessimus, nec formas tantum ipsas, quas singulae in tertia Perf. Sing. masc. persona habent, exscripsimus, sed etiam numeris appositis singularum stirpium ordinem indicavimus; de stirpis intensivae forma amharizante quam in grammatica non memoravimus [11]) ad Isenbergi grammaticam Amharicam provocavimus. Infinitivi sub verbi formis, non inter nomina collocati sunt. Singulis stirpibus verbalibus simplicibus (I, 1) etiam formam Subjunctivi vel Subjunctivi et Imperativi, iisdemque et caeteris omnes formas eas quae vel ex usu linguae solo cognosci possunt vel a communi formationis lege aliquid alieni praebent expresse adscripsimus. In disponendis autem nominibus a participiis stirpis I, 1 exorsi per stirpium nominalium genera varia, simplicia et composita, ex ordine progrediebamur. Omnibus nominibus vel pronominibus eas femininorum vel Pluralium formas quae ex usu tantum cognosci possunt annotavimus. Etiam nominum substantivorum genera (nempe num masculina sint an feminina), licet plurima ambigua sint, tamen expresse annotare maluimus, et rarius tantum, ubi exempla fida deerant, omisimus. Praeter formas verborum et nominum etiam significatus et usus accuratius describendus erat, neque pronomina et vocabula linguae inflexibilia, quae a Ludolfo neglecta sunt, praetermittenda erant. — Singulorum vocabulorum significationes ita dispositas esse, ut a primitivis ad derivatas progressus fieret, vix opus est dicere. Significationum autem quae sint principales quae secundariae vel adventiciae ut facilius conspicuae essent, diversis typorum formis eas distinguendas curavimus.

3. Omnes quas in lexico recensuimus voces et phrases vocumque significationes vel formas testimoniis allegatis probavimus. Et earum quidem quae rarius vel rarissime occurrunt testimonia quotquot habebamus adscripsimus; usitatiorum autem vel tritissimarum quae innumeris in locis leguntur documenta tantum selecta exhibuimus. In deligendis autem documentis libri antiquiores, cum Geez linguae monumenta sint puriora et meliora, ante caeteros respiciendi erant, inter eosque scripta biblica longe frequentissime a nobis allegata esse nemo mirabitur, qui quantum momenti Bibliorum versio ad excolendas Aethiopum literas habuerit secum consideraverit. Accedit 1) quod Bibliorum pars alia typis edita in cujusvis manu est, alia mox edenda erit, ad caeteros autem libros Aethiopicos lecturis aditus haud ita facilis est; 2) quod libri biblici secundum numeros capitum et commatum [1]), in quae e communi usu divisi sunt, facilius et accuratius allegari possunt quam caeteri libri. Ex illis igitur libris postquam testimonia potissima et satis copiosa exscripsimus, locos probantes e scriptis inferioris aetatis aut omnino praetermisimus aut paucos tantum, maxime eos qui varias ob causas quodammodo memorabiles videbantur, addidimus. At quaecumque e libris antiquioribus aut non satis aut omnino non probari poterant, eorum testes e libris inferioris aetatis prolati sunt. Quo effectum est, ut lectores ipsi dijudicare possint, non tantum qua auctoritate res a nobis propositae nitantur, sed etiam quae ad usum loquendi recentiorem, quae ad antiquiorem pertineant, quae communi usu recepta, quae rariora sint. Testimonia a Ludolfo allegata, quotquot proba aestimari poterant, in nostro opere recepimus. Varias voces et significationes quas nos quidem nusquam legimus Ludolfus vel a Gregorio suo acceperat vel nulla omnino auctoritate allegata proposuerat: eas praetermittere noluimus, sed annotare unde haustae sint nusquam omisimus (sc. addito: Lud., Lud. auct. Greg., Lud. sine auct.). Ita summam libri Ludolfiani in nostrum opus traduximus.

In allegandis autem testimoniis modo locos librorum secun-

---

1) ut ሌዋዊ፡ አሎፍሊ፡ ግዕዝ፡ ይሁዳ፡ cum derivatis, al.

2) ut ሐጌ፡ መንከ፡ ሰንጠረጅ፡ al.

3) ut ዮጊ፡ ኢሜከላ፡ መንዝር፡ al.

4) ut ለበወ፡ ለጐመ፡ ሐመለ፡ ዐየነ፡ al.

5) ut ኀበበ፡ ዖመ፡ ቀውቅሐ፡ al.

6) ut ቌቃሕ፡ ዖፍ፡ ዐጽቅ፡ ፀሐይ፡ al.

7) ut መዝመዘ፡ non sub መዘዘ፡, ፀንግዐ፡ non sub ፀግዐ፡, ሰንቀወ፡ non sub ነቀወ፡

8) ut ደምሰሰ፡ ad ደመሰ፡

9) ut አማሕፀነ፡ sub ሐፀነ፡; አማዕረረ፡ sub መዐር፡

10) ut ሐዘንዘነ፡ sub ሐዘነ፡; ማሕለለ፡ sub መሐለ፡; አኅሰርሰረ፡ sub ኀሰረ፡

11) sc. ተመያየጠ፡ ተመላለሰ፡ ተዐማመቀ፡ ተደማመረ፡, coll. ተቃበበለ፡

1) In allegandis libris biblicis iis qui nondum typis editi sunt plerumque capita et commata in versione Graeca recepta secundum editionem Tischendorfianam secuti sumus.

dum numeros foliorum vel paginarum vel capitum et commatum vel sectionum, stropharum al. citare satis habuimus, modo ubi ad formas, significationes, phrases probandas et exponendas necessarium videbatur, locos ipsos, quamquam compendiose, exhibuimus, nec raro locorum difficiliorum et ambiguorum vel versionem nostram vel verba Graeca e quibus versi sunt adscripsimus. Pariter locos ipsos exhibuimus, ubi iis res aliis de causis cognitu dignae continentur [1]). Alios locos copiosius excerpsimus, quia vel ad definiendas vocum significationes multum efficiunt [2]), vel plura simul ibi inveniuntur vocabula rariora [3]); quibus locis semel exscriptis posthac sub aliis vocabulis ad eos provocare satis erat.

Denique etiam glossas quae in Vocabulariis et in Abbadiana radicum collectione exhibentur singulis vocabulis descriptis sub finem adjecimus. Quamquam enim plurimae ad exponendas significationes parum utiles sunt, tamen exegeseos vernaculae documenta videntur haud omnino contemnenda.

5. *De orthographia.*

Reliquum est ut leges quas in scribendis vocabulis Aethiopicis secuti sumus paucis exponamus. Sunt enim literarum genera quatuor, sc. **ሀሐኀ**, **ሠሰ፡**, **ጸፀ**, **አዐ**, quas Aethiopes amharizantes singulas a vicinis pronunciando distinguere desierunt et scribendo promiscue adhibere consueverunt (vid. gramm. § 24. 31). Quae pronunciationis et scriptionis labes jam Ludolfi aetate inveteraverat, quam ob rem ei de remediis adhibendis cogitandum esse videbatur. Erant quidem prioribus saeculis vocabula, ad quae nondum penetravisset (exempla habes in gramm. l. c.), sed his novissimis saeculis tam late serpsit, ut in libris recens scriptis ne unum quidem vocabulum intactum relinqueretur (ex. gr. pronomen suff. **ሁ፡** etiam **ኍ፡** et **ሑ፡** scribitur) et ne unius quidem vera pronunciatio et scriptio inde cognosci posset. Sed etiam codices antiquiores et antiquissimi quos habemus (sunt enim vix quatuor vel quinque saeculis antiquiores) eadem corruptione, quamquam minus, infecti sunt. Magnae inde et lexicon conscripturo et etyma exploraturo exoriuntur difficultates. Remedia autem circumspicienti nihil se offert nisi linguarum Semiticarum aliarum, maxime Arabicae, comparatio. Ex ea normas orthographiae petendas esse jam Ludolfus vidit. Nam cum multa verba Aethiopicae linguae cum caeteris communia sint, orthographia autem in illis satis certa et constans sit, facile inde disceptari posse videtur, quae sit verborum Aethiopicorum scriptio vera. Hanc disceptandi normam bonam esse eo quoque probatur, quod scriptiones ad eam constitutae cum scribendi legibus in melioribus codicibus Aethiopicis observatis concordare solent. Sed omnia ex ea disceptari nequeunt. Nam permulta sunt vocabula, quibus quae in aliis linguis respondeant dubium est, eoque magis dubium, quo incertior Aethiopica eorum scribendorum ratio est. Nec desunt alia, quae eadem nonnisi in lingua Hebraea vel Syriaca nec in Arabica conservata sunt (ut **መጽአ፡**, I **ጹብአ፡**, **ወፅአ፡**, **ኍበረ፡**). At illis linguis cum distinctio sonorum **ጸ** et **ፀ**, **ኀ** et **ሐ** nulla sit, iis solis non vel raro tantum [1]) probari potest, utrum **ጸ** an **ፀ**, **ሐ** an **ኀ** scribendum sit. Denique sunt quae in caeteris linguis vicina sua quidem vel radices suas habeant, sed non plane consonent (ut **ኀጸረ፡** קצר قصر, **ተፋአ፡** תוּף, **ጐድዐ፡** כדד כתת); quod si ita se habet, scriptio plerumque incerta relinquitur, quamquam fieri potest, ut normae ad quas literae vicinae permutari solent, aliunde notae, subveniant [2]). Denique negari non potest, pronunciationis Aethiopicae jam antiquioribus temporibus discrepantiam quandam fuisse ab Arabica: exemplis sint **ኀየለ፡** et **ሀለወ፡**, quorum sonus initialis satis constanter **ኀ** et **ሀ** scriptus erat, quamquam Arabice حول et حيل respondent. Unde illam quoque normam quam Ludolfus proposuit ad omnia disceptanda non sufficere apparet.

Quae cum ita sint, nobis quidem observatio orthographiae in antiquioribus et melioribus libris usitatae non negligenda videbatur. Quamvis enim ne in illis quidem verborum scribendorum ratio satis constans sit, tamen constantior est quam in recentioribus, ejusque observatione aliquid certe ad definiendam veram pronunciationem et scriptionem effici posse videtur. Hanc igitur tamquam alteram normam in definienda orthographia secuti sumus. Nonnumquam ei cessimus, quamvis vel etymon vel reliquarum linguarum comparatio aliam scriptionem suaderent [3]). Ubi autem neutra norma adhibita certi aliquid eruere potuimus et ipsi dubii haesitavimus, annotatione addita [4]) dubitationem nostram indicavimus.

Quas ad regulas scriptionem cum conformaremus, contigit, ut nostra orthographia cum Ludolfiana plerumque conveniret. Nec nisi in adhibendis literis **ሰ** et **ሠ**, quarum potestatem Ludolfus minus recte intellexerat (vid. gramm. § 30), crebrius a Ludolfi via recedendum erat.

---

1) ut sub **ፊንክስ፡ፊደል፡**

2) ut sub **ሕጼ፡**, **ተድኅን፡**

3) ut sub **ምሕን፡መንዲል፡እንሳሕስሐ፡ዐቃር፡**

---

1) ex. gr. **ወፅአ፡**, non **ወጽአ፡** scribendum videtur, quia יצא Syriace ܝܥܐ sonat.

2) ex. gr. cum ק literae **ኀ** magis quam **ሐ** vicina sit, sequitur **ኀጸረ፡**, non **ሐጸረ፡** scribendum esse.

3) vid. sub **ሠለጠ፡ሠዐለ፡ቀሠመ፡ሠረየ፡ዐንዘረ፡አዘዘ፡ፈጸመ፡**; quamquam etiam vice versa, etymo cedentes, ex. gr. **ዐንበሳ፡ኀለየ፡ሐለየ፡** pro usitatiore **አንበሳ፡ሐለየ፡ኀለየ፡** scripsimus.

4) ut: **ሐጸየ፡** vel **ሐፀየ፡**; **ዐገሠ፡** etiam **ዐገሰ፡**

VI. Sigla in nostro opere adhibita explanantur.

a A.	ab Abbadie acceptum.	
d'Abb. Cat.	d'Abbadie Catalogue de Manuscrits Ethiopiens. Paris 1859. 4^0.	
abs.	absolute.	
abstr.	abstractum, - e.	
Abt.	Abtelisat.	pars Synodi. Numerus significat canones.
II Abt.	Abtelisat II^{ae} recensionis.	
Abush.	Abushakeri opus chronographicum; numerus significat capita.	
Acc.	Accusativus.	
Act.	Actus apostolorum.	
adj.	adjectivum.	
adj. rel.	adjectivum relativum.	
adv.	adverbium, adverbialiter.	
Am.	Amosi prophetia.	
amh.	amharicus, - e.	
ann.	annotatio.	
ap., apcr.	apocryphus.	
Apoc.	Apocalypsis Joannis.	
Apoc. Mar. Joh.	Apocalypsis Mariae a Joanne conscripta.	
ar., arab.	arabicus, - e.	
aram.	aramaicus, - e.	
Asc. Jes.	Ascensio Isaiae ed. Laurence 1819. 8^0.	
Ath. de Trin.	Athanasius de Trinitate, pars libri Haimânôta-Abau.	
auct.	auctore, auctoritate.	
Baam., Vit. S. Baam.	Vita Sancti Baamini (in Cod. Berolinensi, a Ludolfo lecta).	
Bar.	Baruchi liber apocryphus.	
Barb., Vit. S. Barb.	Vita S. Barbarae (in Cod. Berolinensi, a Ludolfo lecta).	
Bruc., Cod. Bruc.	Cod. Brucianus.	
Bruce	Bruce, Reiſen zur Entdeckung der Quellen des Nils, teutſch von Volkmann. Bd. 1—5. 1790—91. 8^0.	
Buxt.	J. Buxtorf lexicon talmudicum et rabbinicum, Basil. 1639. fol.	
C.	Caput.	
c.	columna.	
Can. Anc.	Canones Ancyrani.	partes Synodi. Numerus significat canones.
— Ant.	— Antiocheni.	
— Ap.	— Apostolorum.	
— Gangr.	— Gangrenses.	
— Laod.	— Laodiceni.	
— Neoc.	— Neocaesarienses.	
— Nic.	— Niceni.	
— II Nic.	— — II^{ae} recensionis.	
— Sard.	— Sardicenses.	
Cant.	Canticum Canticorum.	
Cant. Sam.	Canticum in Samuelis laudem compositum (a Ludolfo lectum).	
Cat. Bibl. Bodl.	Catalogus Codicum Mss. Bibliothecae Bodleianae Oxoniensis P. VII, Codices Aethiopici, ed. A. Dillmann Ox. 1848. 4^0.	
Cat. Mus. Brit.	Catalogus Codicum Mss. Orientalium qui in Museo Britannico asservantur; P. III, Codices Aethiopici ed. A. Dillmann. 1847. fol.	
c. c.	construitur cum.	
cfr.	conferas.	
Chr. ho.	Chrysostomi homiliae	in epistolam ad Hebraeos; citatur secundum numeros homiliarum vel Tagsâſsorum.
Chr. Ta.	Chrysostomi Tagsâſs	
Chr. L. Atq.	Chronica Liq. Atqu.	
Chron. Ax.	Chronicon Axumiticum.	
Clem.	Libri Clementis.	
cod.	codex.	
col.	columna.	
Col.	ad Colossenses epistola Pauli.	
coll.	collato, -is.	
coll.	collectivum, -e.	
Comp. Eccl.	Computus ecclesiasticus.	
concr.	concretus, - e (opp. abstracto).	
conj.	conjunctio.	
Const. Ap.	Constitutiones Apostolorum.	
II — —	— — II^{ae} recensionis	pars Synodi.
III — —	— — III^{ae} —	
copt.	copticus, - e.	
Cor.	ad Corinthios epistola Pauli I et II.	
Curz.	Sir Robert Curzon, Britannus, codicum Aeth. possessor.	
Cyr.	Cyrilli Alexandrini scripta (de recta fide; ad Reginas; ad Theodosium; colloquium cum Palladio; Homiliae; Epistolae).	

Dan.	Danielis prophetia.
Deg.	Deguâ, thesaurus hymnorum ecclesiasticorum, Mss.
denom.	denominatus.
Deut.	Deuteronomium.
Did.	Didascalia Apostolorum; numerus significat capita.
Did. ed. Platt.	The Ethiopic Didascalia ed. Platt. Lond. 1834. 4^0.
dupl.	duplex.
ead. q.	eadem quae.
ed.	edidit.
Enc.	Encomia Synaxarii, Actis singulorum dierum addita; citantur secundum menses et dies, vid. Sx.
Ep. Jer.	Epistola Jeremiae, apocrypha.
Eph.	ad Ephesios epistola Pauli.
Epil.	Epilogus.
Epist. Zar'a Jac.	Epistola Zar'a Jacobi regis, in Ludolfi Comm. Hist. p. 301 seq.
1 Esr.	Ezrae liber apocryphus (Graecus).
2 Esr.	Ezrae et Nehemiae libri canonici.
4 Esr.	Ezrae Apocalypsis; citatur secundum capita et commata editionis Laurentianae.
Esth.	Esther, liber biblicus.
Ex.	Exodus, liber Pentateuchi.
ex. gr.	exempli gratia.
Exp. Dec.	Expositio Decalogi, pars Synodi.
Exp. Fid. Nic.	Expositio Fidei Nicenae, pars Synodi.
Fal.	Maſshafa Falasfa.
Fek. Jas.	Fekârê Jasus.
fem.	femininum.
Fid. Jac. Bar.	Fides Jacobi Baradaei (pars libri Haimânôta-Abau).
F. M.	Faus Manfasâwi; numerus significat sectiones et capita.
F. N.	Fetḥa Nagast; numeri significant capita capitumque partes.
Form. Conf.	Formula Confessionis.
Francf.	Francofurtensis (codex).
Freytag	Freytag, lexicon Arabico-Latinum. Vol. I—IV. 1830—37. 4^0.
Gad. Ad.	Gadela Adam.
Gad. Joh.	Gadela Abba Johanni.
Gad. G. M. Q.	Gadela Gabra Manfas Qedûs.
Gad. Kar.	Gadela Karazûn.
Gad. Lal.	Gadela Lalibela.
Gad. T. H.	Gadela Tacla-Haimânôt.
Gad. T. Zion	Gadela Tacla-Zion.
Gad. Za Mich.	Gadela Za-Michael.
Gal.	ad Galatas epistola Pauli.
Gen.	Genesis liber Pentateuchi.
Genz.	Maſshafa Genzat.
Ges. thes.	Gesenii thesaurus linguae Hebraeae et Chaldaeae Vol. I—III. 1835—53. 4^0.
gl.	glossa.
gramm.	Grammatik der äthiopiſchen Sprache von A. Dillmann Leipz. 1857. 8^0.
H. A.	Haimânôta-Abau; numerus significat sectiones.
Hab.	Habacuci prophetia.
Hagg.	Haggaei prophetia.
Harris	Harris, Geſandtſchaftsreiſe nach Schoa. Deutſch von K. v. K. 1845—46. 8^0 Bd. 1 u. 2.
Hebr.	ad Hebraeos epistola.
hebr.	hebraice, vel secundum textum Hebraicum.
Hen.	Henochi liber, Aethiopice, ed. Dillmann 1851. 4^0.
Herm.	Hermae pastor, Aethiopice, ed. d'Abbadie 1860. 8^0.
Hez.	Hezekielis prophetia.
Hist. VII puer.	Historia VII puerorum, a Ludolfo lecta (in Cod. Berolinensi).
Hom.	Homiliae et Vitae Sanctorum, a Ludolfo lectae (in Cod. Berolinensi).
Hym. Mus. Brit. LIV, 7	Hymni in Codice Musei Britannici LIV Nr. 7.
Jac.	Jacobi epistola.
ib.	ibidem.
id.	idem.
id. q.	idem quod.
Jer.	Jeremiae prophetia.
Jes.	Jesaiae prophetia.
Impf.	Imperfectum.
Impt.	Imperativus.
Inf.	Infinitivus.
Inf. nom.	Infinitivus nominalis, nominascens
Inf. verb.	Infinitivus verbalis.
inus.	inusitatus.
Job	liber Jobi.

Joel	Joelis prophetia.
Joh.	Evangelium Joannis.
1, 2, 3 Joh.	Epistolae Joannis I, II, III.
Jon.	Jonae prophetia.
Jos.	Josuae liber.
Jud.	Judicum liber.
Judae	Judae epistola.
Judith	Judith liber apocryphus.
Jsp.	Josippon vel Pseudojosephus, Josephi Ben Gorion Historia Judaeorum.
Kebr. Nag.	Kebra Nagast; numerus significat sectiones.
Kedr	Maſshafa Kedr.
Kid.	Maſshafa Kidân Za-egziena Ijasus.
Koh.	Koheleth (Ecclesiastes), liber biblicus.
Kuf.	Kufâle sive Liber Jubilaeorum Aethiopice, ed. A. Dillmann 1859. 4°; citantur capita libri; nonnumquam, praemisso p., paginae.
l.	linea.
Laud. Mar.	Laudes Mariae.
Laur.	Laurence, Henochi, IV Ezrae, Asc. Jesaiae librorum editor.
Lev.	Leviticus, liber Pentateuchi.
lex.	lexicon.
Lib. Myst.	Liber Mysteriorum coeli et terrae, Aeth., Parisiensis, a Ludolfo lectus.
Lit.	Liturgiae in N. T. romano impressae; numeri significant folia et columnas.
Lit. Diosc.	Liturgia Dioscuri
— Epiph.	— Epiphanii.
— Greg.	— Gregorii.
— Joh.	— Joannis Evangelistae.
— Jo. Chrys.	— Joannis Chrysostomi.
— Jac. Sar.	— Jacobi Sarugensis.
— Orthod.	— 318 Orthodoxorum.
Luc.	Lucae evangelium.
Lud.	J. Ludolfus.
Lud. Hist.	Ludolfi historia Aethiopica. 1681. fol.
Lud. Comm. Hist.	— Commentarius ad suam Historiam 1691. fol.
m.	masculinum.
Macc.	Liber Maccabaeorum ficticius.
Machb. Meem.	Machbara Me'manân.
Mal.	Malachiae prophetia.
Marc.	Marci Evangelium.
masc.	masculinum.
Matth.	Matthaei Evangelium.
Mavâs.	Mavâs'et; numerus significat sectiones.
Mich.	Michaei prophetia.
M. F.	Maſshafa Faus.
M. M.	Maſshafa Mistîr.
Ms.	Manuscriptum.
Mss. Colb.	Manuscriptum Colbertinum, Parisiense, a Ludolfo lectum.
M. Tom.	Maſshafa Tomâr.
n.	nomen.
n. act.	nomen actionis.
n. ag.	nomen agentis.
nom.	nomen.
nomt.	nominativus.
n. pr.	nomen proprium.
n. prgr.	nomen peregrinum.
Num.	Numeri, liber Pentateuchi.
num.	numerale.
N. T.	Novum Testamentum.
Ob.	Obadiae prophetia.
obsc.	obscoene.
Oct.	Octateuchus Aethiopicus, ed. A. Dillmann. 1853. 4°.
opp.	oppositum, -o, -nitur.
Org.	Organon Mariae, numerus significat lectionem.
Org. Edz.	Organon Mariae, quod Ezra Edzardi Hamburgi possidebat, a Ludolfo lectum.
p. vel pag.	pagina.
Par.	Paralipomenon libri I et II.
part.	participium.
pass.	passivum.
pers.	persona.
prgr.	peregrinum.
Phil.	ad Philippenses epistola Pauli.
Philem.	ad Philemonem epistola Pauli.
Phlx.	Philexius; numerus significat quaestiones.
Pl.	Pluralis.
praep.	praepositio.
Prec. mat.	Preces matutinae.
Prol.	Prolegomena.
pron.	pronomen.
prop.	proprium, -e.

Prov.	Proverbiorum liber biblicus.
Ps.	Psalmi, ex editione Ludolfi.
quadrl.	quadriliterum.
q. v.	quod videas.
rad.	radix.
radd.	radices.
Rad. Ab.	Radices Abbadianae (collectio radicum Geez linguae Mss.).
Refl.	Reflexivum.
Reg.	Regum libri biblici I, II, III, IV.
Reg. Pach.	Regula Pachomii.
rel.	relativum.
Rel. Bar.	Reliquiae Baruch.
Rom.	ad Romanos epistola Pauli.
rom.	romanae editionis.
Rüppell	Ed. Rüppell Reiſe in Abyſſinien. Frkf. 1838—40. Bd. 1. 2.
Ruth	Ruth liber biblicus.
Sal. Mar.	Salâm ad Mariam I, II, III; numerus significat strophas.
Sal. Nic.	Salâm ad 318 Nicenos, numerus significat strophas.
Sap.	Sapientia Salomonis, apocr.
sc.	scilicet.
Scaliger	Scaliger, opus de emendatione temporum, Genevae 1629. fol.
sec.	secundum.
seq.	sequens.
s. fin.	sub finem.
Sib.	Sapientia Sibyllae ficticia.
Sing.	Singularis.
Sir.	Liber Siracidae (Ecclesiasticus).
Ssal. Req.	Ssalôta Reqêt, libellus Aeth., a Ludolfo lectus.
st. c.	status constructus.
Stat. Ap.	Statuta Apostolorum, pars Synodi.
str.	stropha.
Subj.	Subjunctivus.
Subst.	Substantivum.
suff.	suffixum.
Sx.	Synaxaria; sequuntur nomina mensium Máscaram, Teqémt, Hedâr, Tachsâs, Ter, Jacâtit, Magâbít, Mijâzja, Genbôt, Senê, Hamlê, Nahassê, Paguemên.
Sx. Enc.	vid. Enc.
Syn.	Synodos.
syr.	syriace.
Tab. Tab.	Tabîba Tabîbân, carmen Aeth. 102 stropharum.
term.	terminatio.
Th. P.	Theodorus Petraeus, qui Jonam Aethiopice et Latine edidit Lugd. Bat. 1660 et Proverbia Aethiopica addidit.
Thess.	ad Thessalonicenses epistolae Pauli I, II.
Thren:	Threni, liber biblicus.
Tim.	ad Timotheum epistolae I, II.
Tit.	ad Titum epistola.
Tob.	Tobith, liber apocryphus.
trsl.	translate.
v.	varia lectio.
var.	varia lectio.
vers. alt.	versio altera.
vers. ant.	versio antiqua.
vers. nov.	versio nova.
Vers. Lat.	Versio Latina Jubilaeorum libri, exstat in libro: Monumenta sacra et profana e codicibus Bibl. Ambrosianae tom. I, fasc. I. ed Ceriani, Mediol. 1861. 4°.
vic.	vicinus.
vid.	videas.
Vis. Bar.	Visio Baruchi ficticia.
Vit. Dan.	Vita Danielis S., a Ludolfo lecta in Mss. Berolinensi.
Vit. Sanct.	Vitae Sanctorum, a Ludolfo lectae in Mss. Berolinensi.
Voc. Ae.	Vocabularium Aethiopicum, -a -a.
Voc. ad Cyr.	Vocabularium ad Cyrilli opera, Mss. Cyrilli annexum.
Zach.	Zachariae prophetia.
Zeph.	Zephaniae prophetia.

ቅ''፡	ቅዱስ፡
ብ፡	ብሂል፡
እግዚ''፡	እግዚአብሔር፡
ክር''ን፡	ክርስቲያን፡
ይ፡	ይብሉ፡

VII. Alphabetum Aethiopicum et Amharicum.

	a	û	î	â	ê	ĭ, ĕ	ô
Aethiop.	ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	ሄ	ህ	ሆ
	ለ	ሉ	ሊ	ላ	ሌ	ል	ሎ
	ሐ	ሑ	ሒ	ሓ	ሔ	ሕ	ሖ
	መ	ሙ	ሚ	ማ	ሜ	ም	ሞ
	ሠ	ሡ	ሢ	ሣ	ሤ	ሥ	ሦ
	ረ	ሩ	ሪ	ራ	ሬ	ር	ሮ
	ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሴ	ስ	ሶ
	ቀ	ቁ	ቂ	ቃ	ቄ	ቅ	ቆ
	በ	ቡ	ቢ	ባ	ቤ	ብ	ቦ
	ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቴ	ት	ቶ
	ኀ	ኁ	ኂ	ኃ	ኄ	ኅ	ኆ
	ነ	ኑ	ኒ	ና	ኔ	ን	ኖ
	አ	ኡ	ኢ	ኣ	ኤ	እ	ኦ
	ከ	ኩ	ኪ	ካ	ኬ	ክ	ኮ
	ወ	ዉ	ዊ	ዋ	ዌ	ው	ዎ
	ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	ዔ	ዕ	ዖ
	ዘ	ዙ	ዚ	ዛ	ዜ	ዝ	ዞ
	የ	ዩ	ዪ	ያ	ዬ	ይ	ዮ
	ደ	ዱ	ዲ	ዳ	ዴ	ድ	ዶ
	ገ	ጉ	ጊ	ጋ	ጌ	ግ	ጎ
	ጠ	ጡ	ጢ	ጣ	ጤ	ጥ	ጦ
	ጰ	ጱ	ጲ	ጳ	ጴ	ጵ	ጶ
	ጸ	ጹ	ጺ	ጻ	ጼ	ጽ	ጾ
	ፀ	ፁ	ፂ	ፃ	ፄ	ፅ	ፆ
	ፈ	ፉ	ፊ	ፋ	ፌ	ፍ	ፎ
	ፐ	ፑ	ፒ	ፓ	ፔ	ፕ	ፖ
Amhar.	ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሼ	ሽ	ሾ
	ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቼ	ች	ቾ
	ኘ	ኙ	ኚ	ኛ	ኜ	ኝ	ኞ
	ኸ	ኹ	ኺ	ኻ	ኼ	ኽ	ኾ
	ዠ	ዡ	ዢ	ዣ	ዤ	ዥ	ዦ
	ጀ	ጁ	ጂ	ጃ	ጄ	ጅ	ጆ
	ጨ	ጩ	ጪ	ጫ	ጬ	ጭ	ጮ

Diphth. Aeth.:	ኰ	ኲ	ኵ	ኳ	ኴ
	ጐ	ጒ	ጕ	ጓ	ጔ
	ቈ	ቊ	ቍ	ቋ	ቌ
	ኈ	ኊ	ኍ	ኋ	ኌ

Numeri:	፩	፪	፫	፬	፭	፮	፯	፰	፱	፲	፳	፴	፵	፶	፷	፸	፹	፺	፻	፲፻	፼
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	1000	10,000

ሀ፡ litera alphabeti Aethiopici prima, quam **ሀውይ፡** et **ሆይ፡** *Hoi* vocabant (alio nomine eam nunc vocant Abyssini, vid. Isenb. lex. amh. p. 1). Hinc Ludolfus (in lex. col. 1) repetiit originem vocis **ሆህያት፡**

ሆሄ፡ subst. Pl. **ሆህያት፡** *sonus* et *litera alphabeti*, *elementum*. Plur. potissimum in usu fuit: etiam ubi singularem expectaveris, nonnunquam pluralem invenies, ut **በከመ፡ሆህያት፡አልፋ፡ትከውን፡ኀበ፡ኵሎሙ፡ሆህያት፡** ὥσπερ ἐπὶ τῶν στοιχείων τὸ πᾶν τὸ ἄλφα συνέχει Chr. ho. 9. Quare haud mirum videtur, quod Abyssini inferioris aetatis, singularis formam veram ignorantes, pro **ሆሄ:** (F. N. in Proleg.) formam **ኆኅት፡** exscribere solent, ut Sx. Teq. 18 (ter); Cod. Mus. Brit. LVII, 2 str. 1 (in Catal. p. 54, ubi *initium* male pro *litera* versum est), quasi nomen ad **ኆኅት፡** *janua* referendum et *elementum* a *fenestellis* vel *laterculis* tabularum syllabarii Aethiopici dictum sit. Sed etymon a Ludolfo propositum magis placet, sive **ሆሄ፡** e **ሀ**, **ሁ**, **ሂ፡** (sec. gramm. § 47) contractum esse et primitus **ሆሂ:** sonuisse, sive e **ሆ** VII^i^ et **ሄ** V^i^ ordinis compositum dicas. Exempla: **ለለማኅደር፡ስምዮሙ፡በሆህያተ፡ጽርእ፡እምአልፋ፡ወቤጣ፡ወጋማ፡** *et singulas cellulas nomines literis alphabeti Graeci* α, β, γ Reg. Pach.; **ሆህያት፡** vel **ሆህያተ፡ፊደል፡** τὰ στοιχεῖα saepius in Chr. ho. 8 et 9; **እስመ፡ሆህያተ፡ቤት፡ወዋዌ፡፩ውእቱ፡** (sive: praepositio **በ፡** et **ውስተ፡** idem significant) ib. 1; **ይኩን፡ከመ፡ዘይሜህር፡ጽሒፈ፤ቅድመ፡ውእቱ፡ይጽሕፍ፡ሆህያተ፡** (v. **ፊደላተ፡**)**ወምዕራፋተ፡በእደዊሁ፤ከዕበ፡ይኤዝዝ፡ለንኡስ፡ዘይትሜህር፡ከመ፡ይጽሐፍ፡ከማሁ፡በእደዊሁ፡** F. M. 2, 11; Kedr f. 52; al.

ሁ pron. suff. III^ae^ pers. masc. sing.; vid. gramm. § 149.

ሁ፡ adv. suffixum, a radice pronominali (gramm. § 62, 1, b) propagatum: 1) *nota interrogationis*, sicut **ኑ፡** q. v. (gramm. § 161 et 198, 2, a) *ne? an? num? numquid?* aut primo aut principali sententiae interrogativae vocabulo suffigitur. Quamvis in libris MSS. **ሁ፡** et **ኑ፡** promiscue usurpari soleant, tamen **ሁ:** vi tenuius et levius esse videtur, quam **ኑ፡** Exempla: **ይከውንሁ፡** *licetne?* Matth. 19, 3. 15, 12. 7, 16; Ex. 4, 11; Ps. 72, 13; **ኢኮነሁ፡ከመዝ፡** Am. 2, 11; **እምኔየሁ፡ይሴውር፡** ἐμὲ δὲ οἴεται κρύπτειν; Job 38, 7; **በዝሂ፡ኢይኬንንሁ፡** Jer. 5, 9. 29; **ትስአሉኒሁ፡መጻእክሙ፡** Hez. 20, 3; 2 Reg. 19, 6; 3 Reg. 17, 20; 4 Reg. 14, 10; Job 38, 18. 31. 39, 1. Frequentissime vocibus **በ፡**, **አከ፡**, **አልቦ፡** suffigitur: **በሁ፡ዘ** Ex. 5, 5; **በሁ፡ዘይትኀበእ፡እምኔየ፡** Jer. 39, 27; **በሁ፡እመ፡ነገሩክሙ፡** *numquid unquam?* Jes. 45, 21; **አከሁ፡አነ፡ዘአወልድ፡** Jes. 66, 9; Matth. 5, 46; **አልቦሁ፡እመ፡አንበብክሙ፡** Matth. 21, 26; **ሁ:** et **ኑ፡** in eadem sententia composita leguntur Ps. 93, 9. 2) enunciationi conditionali inserta haec particula est *nota dubitationis*, qua is qui loquitur de eo quod hypothetice posuit se ipsum dubitare indicat (gramm. pag. 429): **እመሰ፡አንተሁ፡ውእቱ፡** εἰ σὺ εἶ (*si tu—revera—es*) Matth. 24, 28; **እመሰ፡ትብሉሁ፡** *sin forte respondeatis* Jes. 36, 7; Luc. 23, 25 (rom.); Act. 5, 38 (rom.); saepius cum **ሶበ፡** ut **ሶበሁ፡ሖርከ፡ፍኖተ፡እግዚአብሔር፡እምነበርከ፡ለዓለም፡በሰላም፡** Bar. 3, 13 (vid. sub **ሶበ፡**).

ሂ፡ adv. suff., a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b et § 168, 1, 3.): 1) *etiam*, *quoque*, *item* (*et ipse*); majori vel minori cum emphasi nomen, verbum, sententiam alii adjungit vel subnectit: **አነሂ፡** *ego quoque* (et ipse) Prov. 1, 26. 4, 3; **ወውእቱሂ፡** *et is quoque* Sir. 17, 31; Matth. 5, 46. 13, 12: Rom. 6, 5. 11; Tit. 3, 3; Gen. 12, 4; Num. 12, 2; Deut. 9, 20; Dan. ap. 1, 59; Prov. 4, 3; Jes. 66, 4; Tob. 12, 3; 4 Esr. 2, 5. 11, 14. 15; **ወኢ—ሂ፡** *ne—quidem* Prov. 21, 10. Cum **እመ፡** conjunctum: **እመሂ፡** *etiamsi*, *quamvis* ex. gr. Jer. 4, 30. 14, 12 (vid. **እመ፡**). 2) *et*, *-que* (τε), sive per se Gen. 50, 21, sive (id quod longe frequentius occurrit) cum **ወ** conjunctum: **ወ—ሂ፡** ex. gr.: **ወለዘሂ፡ነሥአከ፡ልብሰከ፡** Luc. 6, 29; Matth. 6, 5; in sententiis negativis: *nec*, *neque*. Inde **ሂ፡—ወሂ፡** *et-et*, *cum-tum*, *ut-ita* Gen. 41, 11. 47, 3. 18; Num. 18, 3; Jes. 7, 20; Hez. 5, 11; Rom. 9, 15; Phil. 4, 12; idem significat **ሂ፡—ወ፡** Gen. 33, 17; **ሂ፡ወ—ኒ፡** Gen. 42, 35. Cum **እመ፡** conjunctum **እመሂ፡—ወእመሂ፡** est: *sive-sive*, nec non **ወእመሂ፡** per se *sive* significare potest, vid. **እመ፡** 3) adverbiis interrogativis, ut **አይቴ፡**, maxime autem pronominibus interr. **መኑ፡** et **ምንት፡** annexum **ሂ፡** vim indefinitorum tribuit; vid. **መኑ፡**, **ምንት፡**, **አይቴ፡** al.

ሃ፡ pron. suff. III^ae^ pers. fem. sing., vid. gramm. § 149.

ሃ፡ adv. suff., a radice pronominali propagatum (gramm. § 62 1, b); ejus notio prima est: *versus* (gramm. pag. 303. 304); in communi usu est *nota Accusativi* (gramm. § 143 pag. 255), nominibus propriis (indeclinabilibus) suffixa: Gen. 12, 5. 43, 15; Ex. 32, 13; Matth. 1, 2 seq.; 27, 17; Mal. 1, 2. 3; Mich. 6, 4; Jer. 47, 14. 48, 18. 50, 6; **ኢይጸዋዕ፡ስምከ፡ያዕቆብሃ፡በሕቲቶ፡** Kuf. p. 117; et, sicut Accusativus, *in*, *versus* denotare potest, ex. gr. **ፈነዎሙ፡ቤተ፡ልሔምሃ፡** *misit eos in Bethlehem*, Matth. 2, 8; Kuf. p. 88 l. 13. Rarissime nominibus appellativis annexum legitur, ex. gr. ኀልሃ፡ Ep. Zar'a-Jacobi.

ሂ፡ adv. suff., a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b): *in, versus*; sed obsoletum est, nec nisi voci ኵል፡ annexum occurrit (gramm. p. 297), q. v.

ሂ፡ nomen V^ae^ alphabeti Hebraici literae (הֵא) Ps. 118, 33 (vid. *J. Ludolfi* annotationem ad Ps. 118, 1; Dorn de psalt. Aeth. p. 28), Thren. 1, 5. 2, 5. 3, 12. 4, 5. — Ubi de psalmis agitur, siglo ሂ፡ Ps. 118, 33—40 notatur.

ሀላል፡ subst., id. q. هِلَال *nova luna;* saepius occurrit in Abush., ex. gr. አውራኀ፡ሀላል፡ (i. q. አውራኀ፡ሠርቃዊት፡ vel ወርኃዊት፡) *menses lunares* (opp. solares), Abush. 25.

ሀላሊ፡ adj. rel. *lunaris:* ወርኀ፡ሀላሊ፡ (i. q. ሠርቃዊ፡) Abush.

ሃሌሉያ፡ vel ሃሌ፡ሉያ፡ (etiam siglo ሄ፡ሉያ፡ vel ሄያ፡ scriptum) 1) Ἀλληλούϊα, *Halleluja*, הַלְלוּ יָהּ Apoc. 19, 1; Tob. 13, 19; in titulis psalmorum 105 seq.; sexcenties in Deguâ, Mavâset, Genzat et aliis libris liturgicis legitur, nam ingentem Allelujarum summam et in gaudio et in luctu intonant Abyssini (*Ludolfi* hist. III, 6, 105.) 2) Cum ut in aliis festis ita per septimanam Paschae ab Abyssinis hymni et antiphonae hallelujarum solemniter decantentur, in versione Octateuchi Deut. 16, 16 pro ἑορτὴ τῶν ἀζύμων በዓለ፡ሃሌሉያ፡ et Ex. 13, 4 pro μὴν τῶν νέων ወርኀ፡ሃሌሉያ፡ኔሳን፡ intrusum est.

ሃሌታ፡ subst. abstr.: *cantus Halleluja:* እንቀጸ፡ሃሌታ፡ (v. ሃሊታ፡) እምዮሐንስ፡ *tabula Hallelujarum inde a Joannis festo*, Deg. (vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 37).

ሀለወ፡ I, 2; (rarius per ሐ et ኀ) Impf. ይሄሉ፡, Subj. የሀሉ፡, Inf. verb. ሀሊው፡ (Asc. Jes. 2, 12), Inf. nom. ሀልዎ፡ et ሀልዎት፡; in Perf. sing. pers. 3 masc. praeter formam ሀለወ፡ etiam forma contracta ሀሎ፡ usitatissima est (vid. gramm. p. 142 ann. 2), nec non in pers. 3 fem. ሀሎት፡ efferri et scribi potest (Asc. Jes. 7, 20). Sed erravit *J. Ludolfus*, cum inter formas ሀሎ፡ et ሀለወ፡ significationis discrimen interesse censeret (in lex. col. 1 et 2), nam omnibus fere in locis, ubi ሀለወ፡ vel ሀሎ፡ occurrit, diversi libri mss. utramque formam promiscue usurpatam exhibent. [Radicem ሀለወ፡ comparandam propono cum arab. حَالَ (حَوْل) et substantivo حَالٌ; eodem modo literae radic. secundae et tertiae ordo permutatus est inter ኀለወ፡ et خال (خَوْل), ኀለየ፡ et خال (خَيْل), al. Sed quamvis prima radicis significatio in *vertendo*, *mutando*, *circumagendo* sit, tamen miro quodam genii linguae innati lusu verbo ሀለወ፡ notio *existendi* addicta est, alteri autem verbo ኮነ፡, cujus notio prima a *stando* petita est, significatio *oriendi*, *fiendi*, *accidendi* contigit. Amh. sonat አለ፡]. Significat: 1) *esse, existere.* Neque tamen ad praedicatum cum subjecto copulandum adhiberi solet, sed existentiam subjecti nudam ponit, aut absolute, aut tamquam in aliquo loco, statu, tempore, actione versantis: ሀሎ፡፩ብእሲ፡ Job 1, 1; Dan. apoc. 1, 1. ኢትፍቱ፡ሀልዎ፡ምስሌሆሙ፡ Prov. 24, 1; ሀሎኩ፡ውስተ፡ባቢሎን፡ 4 Esr. 1, 1; በአምጣነ፡ሀለውኩ፡ Ps. 145, 1; ኢትፍራህ፤ሀሎኩ፡ምስሌከ፡ Jes. 41, 10; 43, 2. 5; እግዚኦ፡ሀሎከ፡ማእከሌነ፡ Jer. 14, 9; ይከውኑ፡ከመ፡ዘኢሀለዉ፡ Jes. 41, 12; ውስተ፡እዴሆሙ፡ሀለወት፡ሠናይቶሙ፡ Job 21, 16; ኵሎሙ፡እለ፡ሀለዉ፡ዲበ፡ምድር፡ Sir. 36, 19. a) Creberrime ipsum Perf. ሀለወ፡ notionem temporis praesentis suggerit: አንበሳ፡ሀሎ፡ውስተ፡ፍኖት፡ λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς Prov. 26, 13; አይቴ፡ሀሎ፡ *ubi est?* Job 20, 7; Jes. 19, 12. 33, 18; Jer. 44, 19; አነ፡ውእቱ፡ዘሀሎ፡ ἐγώ εἰμι ὁ ὤν Ex. 3, 14; ሀለወ፡ወኢሀለወ፡ ἦν καὶ οὐκ ἔστι Apoc. 17, 8; sed haud minus frequenter ሀለወ፡ tempore praeterito vertendum est: ጸሐፍ፡ኵሎ፡ነገረ፡ዘሀሎ፡ውስተ፡ክርታስ፡ Jer. 43, 28; ሀሎኩ፡አነ፡ኀበ፡ፈለግ፡ Dan. 10, 4; Gen. 33, 18; 2 Thess. 2, 5; Judith 14, 15. 18; Ps. 71, 17. Imperfectum tempus futurum significat: ወለዓለምኒ፡ትሄሉ፡ Sir. 42, 21; Jes. 58, 11; Hez. 30, 13; Job 14, 10. 23, 8; sed etiam de tempore praesenti usurpatur: ዘሀሎ፡ወይሄሉ፡ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν Apoc. 1, 4. 8; የኀልፍ፡ከመ፡ጽላሎት፡ወኢይሄሉ፡እንከ፡ Job 14, 2. De enuntiationibus conditionalibus conferre licet exempla Jes. 43, 2; Jer. 15, 1; Matth. 18, 20; ኀበ፡ሀሎ፡ደመና፡ህየ፡ሀሎ፡መንፈስ፡ Hez. 1, 20; Tob. 4, 13 et al. b) Construi potest cum Acc. loci: ሀለዉ፡ሐቅለ፡ *erant in agro* Gen. 34, 5. 46, 31; Ex. 1, 5; Num. 30, 11; 2 Reg. 13, 30; እንዘ፡ሀሎ፡ዐጸደ፡ሞቅሕ፡ Jer. 40, 1; Matth. 24, 26. c) Nonnumquam ope verbi ሀለወ፡ praedicatum subjecto copulatur; quod si fit, praedicatum in Acc. ponere licet (gramm. p. 346): ለዘ፡ሀለወ፡ድልወ፡ *ei, qui paratus fuerit* 1 Petr. 4, 5; Hen. 63, 1; sed notio *existendi* huic verbo tam firmiter inhaeret, ut praedicatum appositionis instar saepius in Nomt. ponatur: ሀለወ፡ድፉን፡ Jos. 7, 21. 22; ወእሙንቱሂ፡ሀለዉ፡ቅዉማን፡ Asc. Jes. 9, 35 al. d) Aethiopes verbum ሀለወ፡ cum Imperfecto alius verbi componunt, ut durationem actionis denotent, sive in tempus praeteritum incidat: ሀሎኩ፡እሰክብ፡ *dormiebam* 4 Esr. 9, 29; Asc. Jes. 9, 28; Dan. 10, 2; Gen. 18, 22; Lev. 26, 35; 1 Reg. 22, 6; 2 Reg. 5, 2; 1 Par. 6, 32; 2 Par. 33, 17; sive in praesens: ሀሎ፡ይነብር፡በየማነ፡እግዚአብሔር፡ Rom. 8, 34, vel praesens instans: ይመጽእ፡ሀሎ፡ *venturus est* Hen. 10, 2; ትሠጠም፡ሀለወት፡ Hen. 83, 7; ሀለወት፡ትወልድ፡ 1 Reg. 4, 19; sive in futurum: እንተ፡ሀለወት፡ትትፌጸም፡ Hen. 106, 18; Act. 7, 6 Platt; ዘይከውን፡ሀሎ፡ Hen. 52, 2. Simili modo cum alius verbi Infinitivo verbali conjungitur, eodem sensu: ሀሉ፡ተወኪለከ፡ ἴσθι πεποιθώς Prov. 3, 5 et al.; nec non እንዘ፡ c. Impf. sequi potest: በኵሉ፡መዋዕለ፡ሕይወትየ፡ሀለውኩ፡እንዘ፡እዜክሮ፡ለእግዚአብሔር፡ Kuf. 21. e) Opponitur ዘሀሎ፡ *id quod est* i. e. *praesens* ei quod venturum vel futurum est (ዘይመጽእ፡, ዘይሄሉ፡, ዘይከውን፡) 4 Esr. 5, 16; Rom. 8, 38 (τὰ ἐνεστῶτα) 1 Cor. 3, 22 rom., quamquam aliis in locis ዘሀሎ፡ *id, quod factum est*, τὸ γεγονός, significat, Koh. 1, 9. f) Theologis et philosophis ሀልዎ፡ et ሀልዎት፡ est *existentia, essentia*, ut እግዚአብሔር፡አምጻኢ፡ኵሉ፡ዓለም፡እምኀበ፡ኢሀልዎ፡ኀበ፡ሀልዎ፡ *Deus qui totum mundum* ἐκ τοῦ μὴ εἶναι εἰς τὸ εἶναι *producit* Fal. f. 83; እግዚአብሔር፡ለሰብእ፡እምሀልዎ፡አግብአ፡ውስተ፡ሞት፡ Macc. f. 5; *Hippocrates et Galenus docent:* ነፍስሰ፡ኢትሄሉ፡ዘእንበለ፡ዳእሙ፡በሀልዎተ፡ሥጋ፡ወተኀልፍ፡በኀልፈታ፡ Fal. f. 83. Pl. ሀልዎታት፡ *entia* (τὰ γεγονότα) saepissime in Chr., ut ho. 2. 2) *instare, futurum esse:* ክልኤቱ፡ዓመት፡ኀለፈ፡ዘረኃብ፡ወዓዲ፡ሀሎ፡ኀምስቱ፡ዓመት፡ Gen. 45, 6. 11. Construi solet cum pron. suff., seq. Subj. verbi, ut conveniat Graeco μέλλειν c. Inf.

(gramm. p. 138): እለ፡ሀለዎሙ፡ይእመኑ፡በቱ፡ οἱ μέλλοντες πιστεύειν ἐπ’ αὐτῷ 1 Tim. 1, 16; 2 Tim. 4, 1; Rom. 5, 14; Matth. 11, 14; Jes. 15, 7; Job 3, 8; vel simplici Futuro Graeco: Jes. 15, 7; Tob. 14, 4; Gen. 15, 13. 18, 19; Deut. 1, 22. Haud raro ሀለዎ፡ post Subj. verbi collocatur; ያእምርዎ፡ሀለዎሙ፡ Jes. 52, 15; 1 Petr. 4, 18; Hen. 97, 3; Ex. 16, 23. Sed multis aliis in locis haec phrasis Graeco δεῖ seq. Infin., Latino *oportet, necesse est* respondet, quippe cum ሀለወ፡ cum pron. suff. conjunctum significare possit *convenit ei, ut* vel *oportet* (vid. infra Nr. 8). Ita legitur: ሀለወክሙ፡ትትወለዱ፡ δεῖ ὑμᾶς γεννηϑῆναι Joh. 3, 7; Prov. 22, 29; 2 Petr. 3, 11; Matth. 16, 21; Marc. 8, 31. Etiam conj. ከመ፡ subjunctivo praeponere licet: ሀለወኒ፡ከመ፡እዜንዎን፡ Luc. 4, 43 rom. Rarius libri et mss. et impressi in hac phrasi pro Subj. verbi Impf. praebent: ሀለዎ፡ይትሌዐል፡ Joh. 12, 34 rom. Caeterum non modo ሀለወ፡ cum pron. suff., sed etiam verbum ሀለወ፡ personaliter flexum, Subjunctivo praepositum, idem significare potest: ዘሀለወ፡ይኩን፡ Apoc. 1, 19. 4, 1; Dan. 2, 28; ሀሎን፡ኩልነ፡ንብጻሕ፡ Rom. 14, 10. 12 Polygl., ሀለውነ፡ንሕምም፡ 1 Thess. 3, 14. 3) *exstare, reperiri, esse*: እስመ፡ሀሎ፡ዘያሐምም፡ ἔστι γὰρ ὁ ταπεινῶν Sir. 7, 11; ሀለወ፡ዘይብዕል፡በብዝኀ፡ጠዊዕ፡ Sir. 11, 18. 19, 23. 25. 26. 20, 1. 37, 22; ልሂቅኒ፡ወእኑግኒ፡በኀቤነ፡ሀለወ፡ Job 15, 10; Gen. 2, 11. 12. 29, 26; Ex. 13, 7; ኢሀሎኑ፡ሀየ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ Jer. 8, 22; ኢሀለወት፡ኀበ፡እጓለ፡እመሕያው፡ οὐχ εὑρέϑη Job 28, 13. 14; ኩሉ፡ዝንቱ፡ኢሀለወ፡ኀበ፡ጻድቃን፡ *haec omnia apud justos non reperiuntur (accidunt)* Sir. 23, 12; ሀሎ፡ኀቤከ፡ πάρεστί σοι, *subest tibi*, Sap. 12, 18. 4) *durare, manere, vivere, esse*: ዘይሄሉ፡ለዓለም፡ μένων εἰς αἰῶνα Dan. 6, 26; Sir. 42, 23; ዘሀለወ፡ዘልፈ፡ 1 Petr. 1, 23; ወአንተሰ፡ትሄሉ፡ σὺ δὲ διαμένεις Ps. 101, 27; አብያተ፡ጻድቃን፡ይሄልዉ፡ οἶκοι δικαίων παραμένουσι Prov. 12, 7; Sir. 6, 10; ሐሊና፡ልብከ፡ኢይሄሉ፡ Asc. Jes. 1, 13; ኢይሄሉ፡በመሐላሁ፡ *jusjurandum non servat* Kuf. 35; ሀልዎትከ፡በዝ፡ ἀντέχεσϑαι ἐν τούτῳ Koh. 7, 18; ሀልዉ፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡ Asc. Jes. 11, 40; ኢትሄሉ፡ለዓለም፡ οὐ κατοικηϑήσεται εἰς τὸν αἰῶνα Jes. 13, 20. 14, 31; Jer. 27, 39; *perdurare* Job 4, 20; opponitur ተሀጕለ፡ Koh. 7, 15; nonnunquam synonymum est verbo ሐይወ፡ ut ወቦ፡እለሂ፡ሀለዉ፡እስከ፡ይእዜ፡ 1 Cor. 15, 6; እመ፡ሀሎከ፡ትሬኢ፡ወእመ፡ሐየውከ፡ታአምሮ፡ 4 Esr. 2, 35, nec non ይሄሉ፡በተስፉ፡ κατασκηνώσει ἐπ’ ἐλπίδι Prov. 1, 33. 5) *versari in aliqua re*: ውስተ፡መስሎ፡ነገር፡ኢይሄልዉ፡ Sir. 38, 33; እንዘ፡ሀለወት፡ውስተ፡ማሕምመ፡ወሊድ፡ Gen. 35, 17; ኢሳይያስ፡ሀሎ፡በራእየ፡እግዚእ፡ Asc. Jes. 5, 7. 6) *se habere* (de valetudine, conditione, caet.), quo sensu ኮነ፡ usitatius est: ከመ፡ይስማዕ፡ዜናሃ፡ዘከመ፡ሀለወት፡ Esth. 2, 11; ናእምር፡ዘከመ፡ሀለዉ፡ πῶς ἔχουσι Act. 15, 36; እፎ፡ሀሎከ፡ *quomodo vales?* Lud. 7) *adesse, praesentem esse*: ኢሀሎ፡ምትየ፡ውስተ፡ቤቱ፡ πάρεστι Prov. 7, 19. 8, 27; Jes. 58, 9. 65, 25; ለእመ፡ኢሀሎኩ፡ ἀπὼν Phil. 1, 27. 2, 12; ሀልዎ፡በሥጋ፡ παρουσία τοῦ σώματος 2 Cor. 10, 10; Gen. 39, 14. 44, 14; Ex. 22, 13. 14; በሀልዎተ፡ሰብእ፡ *coram hominibus* Isp. p. 288; ኵልነ፡እለ፡ሀሎነ፡ዝየ፡ *omnes qui adsumus* Genz. f. 109; ለኵሎሙ፡እለ፡ሀለዉ፡ *omnibus, qui aderant* Isp. p. 331. 8) Ubi pron. suff. subjunctum habet, ሀለወ፡ pariter ac ኮነ፡ significare potest: *convenit ei, decet eum, cadit in eum*, ut እመቦ፡ዘስሕተ፡ውስተ፡ዘከመዝ፡ግብር፡ሀለዎ፡ንስሓ፡፫ዓመት፡ፍጹም፡ *poenitentia triennii integri ei injungenda est* Clem. f. 226, b. Ita saepissime cum Subjunctivo verbi construitur, vid. supra Nr. 2. Etiam sine pronomine subjuncto eundem sensum habet 1 Tim. 5, 13 rom.: ዘኢሀሎ፡ τὰ μὴ δέοντα (Platt: ዘኢሀልው፡).

አሀለወ፡ II, 2. 1) *existentiam praebere alicui*: ምስለ፡ብዙኅ፡ምሕረት፡ታሄልወነ፡ (διοικεῖς) Sap. 12, 18. 2) aliquem alicubi *commorari* vel *degere jubere* vel *facere* Gad. Ad f. 7.

ሀልው፡ part., fem. ሀሉት፡ 1) *qui est, existens*: ፈጠረ፡ፍጥረተ፡ይኩን፡ሀልወ፡ ἔκτισεν εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα Sap. 2, 17; መድኀኒነ፡ዘሀልው፡እምቅድመ፡ዓለም፡ Did. 36; አምጣነ፡ነፍስ፡ሀሉት፡ውስተ፡ሥጋ፡ Isp. p. 381; 1 Petr. 3, 4; ዘሀልው፡ ἃ εἰσί, Apoc. 1, 19. Conjunctum cum እምነ፡ significat *oriundus a*: ነአምን፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡ከመ፡ኢኮነ፡ነኪረ፡እምህላዌ፡መለኮት፡እስመ፡እምአብ፡ውእቱ፡ሀልው፡ καὶ γάρ ἐστιν ἐκ πατρὸς φυσικῶς Cyr. ad Reg. f. 26. 2) *is qui vere est, verus, durans, stabilis*: ንርአይ፡ለእመ፡ነገሩ፡ሀልው፡ εἰ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἀληϑεῖς Sap. 2, 17. 1, 6; ሀልወ፡ቃለ፡ ἀληϑῆ λόγον Prov. 22, 21; አማን፡ሀልወ፡እብለክሙ፡ ἐγὼ τὴν ἀλήϑειαν λέγω ὑμῖν Joh. 16, 7; ዐስብ፡ሀልው፡ μισϑὸς τῆς ἀληϑείας Prov. 11, 18; Prov. 2, 12 πιστόν; ዝንጓጔ፡ሀልው፡ *cavillatio perpetua*, Isp. p. 365; ብዕል፡ሀልው፡ወዕሜት፡ዘይነብር፡ለዓለም፡ Isp. p. 348. Inde ሀልወ፡ vel በሀልው፡ *vere, revera*: አኮ፡በሀልው፡ወአኮ፡በጽድቅ፡ Kuf. 23 et 22; ሀልወ፡ኮንኩ፡ምስሌሆሙ፡ Kuf. 1. 3) *qui praesto est*: እስመ፡ዕበየ፡ክሂሎትከ፡ሀልው፡ኀቤከ፡ዘልፈ፡ πάρεστί σοι Sap. 11, 22; *qui adest*: እመሰ፡ኮንኩ፡ሀልወ፡እምኢተፈጸመ፡ሎሙዝ፡ *si adfuissem, hoc iis non contigisset* Isp. p. 338. 4) τὸ δέον ዘሀልው፡ 1 Tim. 5, 13 Pltt. (vid. ሀለወ፡ Nr. 8).

ሀላዊ፡ n. ag. *essentialis, substantialis: Aristoteles docet*: ነፍስ፡ሀላዊት፡ይእቲ፡ወኢትትዌለጥ፡ *anima substantia immutabilis est* Fal. f. 82.

ሀላዌ፡ subst., m. et fem. 1) τὸ εἶναι, *esse* (i. q. ሀልዎት፡): ሀላዌ፡ክህነቱ፡ለዓለም፡ *quod sacerdotium ejus aeternum est* Chr. ho. 19; ለእግዚአብሔር፡አልቦ፡ጥንት፡ለሀላዌሁ፡ ὁ ϑεὸς ἄναρχος Chr. ho. 22; በአምጣነ፡ሀላዌ፡ፀሐይ፡በ፩ ኆኅት፡እም ፲ወ፪ ኆዋኅው፡ *quamdiu sol in una duodecim portarum commoratur* Abush. 3; *narrabo* ዕድሜ፡ሀላዌሆሙ፡ለኵሎሙ፡በጵጵስናሆሙ፡ *quantum temporis singuli Patriarchae fuerint* Abush. 50. 2) *essentia, existentia, substantia, natura* rei vel personae: ማይ፡ኅብአ፡ፍጥረተ፡ሀላዌሁ፡ Sap. 19, 19. Apud theologos saepissime occurrit: እምአሜሃ፡ሀላዌሁ፡ለክርስቶስ፡ሶበ፡ተወልደ፡በሥጋ፡ *Christi ab eo inde tempore fuit existentia, quo natus est* (sicut haeretici docent) Cyr. ad Th. f. 8; የአምኑ፡አልቦ፡ሀላዌ፡ዘእግዚአብሔር፡ቃል፡አላ፡በከመ፡ቃልነ፡ለሰብእ፡ ἀνυπόστατον τὸν ἐκ Θεοῦ εἶναι λόγον φασίν ib.; *Messias dicitur Christus* በእንተ፡ሢመቱ፡ወግብሩ፡አኮ፡ዘሀላዌ፡አው፡ዘገጽ፡ εἰς πραγμάτων δήλωσιν, οὐχ ὑποστάσεων οὔτε προςώπων Cyr. c. Pall. f. 72. Saepissime Graecorum φύσει respondet: ኢኮነ፡(ክርስቶስ፡)እግዚአብሔር፡በሀላዌሁ፡ οὐ φύσει ϑεὸς ὢν (sed assumptione) Cyr. ad Theod. f. 8; ሀላዌ፡ቃል፡ ἡ τοῦ λόγου φύσις ib. f. 10; እም፪ሀላዌ፡ተደመረ፡፩ክርስቶስ፡ *e duabus naturis* (φύσεων) ib. f. 15; *Christus* በሀላዌሁ፡አምላክ፡ φύσει ὑπάρχων ϑεός ib. f. 23; ነአምን፡ከመ፡ውእቱ፡ወልደ፡እግዚአብሔር፡በመንፈስ፡ወወልደ፡ሰብእ፡በሥጋ፡ወአኮ፡በ፪ሀላዌ፡፩ወልድ፡ οὐ δύο φύσεις τὸν ἕνα ϑεόν Cyr. ad Reg. f. 28; **ኢክነኑ፡ ፪ ሀላዌ፡ ዘሰብእ፡ ወዘአምላክ፡** ἆρ᾽ οὖν οὐ δύο φύσεις εἶεν ἂν ϑεοῦ καὶ ἀνϑρώπου; Cyr. c. Pall. f. 77. *Essentia,* οὐσία est ex. gr. in formula illa tritissima: **ኅቡረ፡ ሀላዌ፡** ὁμοούσιος *consubstantialis, coessentialis* Cyr. c. Pall. f. 66; al. 3) *praesentia:* **በሀላዌሆሙ፡ ለፍቁራኒሁ፡** *praesentibus amicis ejus* Isp. p. 320; **በሀላዌየ፡** ib. p. 336; **ርሒቅትየ፡ እምሀላዌ፡ ንጉሥ፡** *discessus meus e praesentia regis* ib. p. 338; **ሀላዌ፡ ኵለሄ፡** *omnipraesentia* Kebr. Nag. 101. 4) *status, conditio:* **ሀላዌ፡ ግፉዕ፡** Hen. 91, 5; **ገቢረ፡ ጽድቅ፡ በኵሉ፡ አዝማን፡ ወበኵሉ፡ ሀላዌ፡** Phlx. 107; **ሀላዌ፡ ብፁዓን፡** *status beatorum* Chr. Tags. 6; **ኅበ፡ ሀላዌሁ፡ ተመይጠ፡ ልሳኑ፡ ውቄይ፡** Enc.; **ኅበ፡ ሀላዌሁ፡ አግብኦ፡** *ad priorem statum reduxit eum,* Sx. Ter. 5 Enc. — *Voc. Ae.:* **ሀላዌ፡ ብ፡ መኖርያ፡ አካልሂ።**

ሀሉና፡ subst. (ab **ሀልዉ፡** ductum): *essentia:* Lit. 172, 4; Lit. Jac. Sar.; Ath. d. Trin.; Haim. Ab.

ምሀላው፡ subst. *locus commorationis, domicilium:* **ነፍስ፡ እመ፡ ተፈልጠት፡ እምሥጋ፡ በሞት፡ ገብአት፡ ኅበ፡ ብርሃን፡ ዘውእቱ፡ ማኅደራ፡ ወምሀላዋ፡ ወፍግዓሃ፡ ወተድላሃ፡** Isp.; (*Darius*) **ነሥአ፡ ሀገረ፡ ባቢሎን፡ ወተወፈየ፡ ምሀላወ፡ ብልጣሶር፡ ወነበረ፡ ዲበ፡ ዐራቱ፡** Isp. p. 276.

ሀለወ፡ *vigilare* vid. sub **ኅለወ፡**

ሀለደ፡ vid. sub. **ኅለደ፡**

ሆህያት፡ vid. sub. **ሀ፡** p. 1.

ሆሙ፡ pron. suff. III^{ae} pers. masc. plur., vid. gramm. § 149.

ሀርበደ፡ quadrl. I [cognatum cum **አብደ፡** q. v., أَبِدَ *iratus et efferatus fuit,* أَبَدَ *ferum evasit animal,* عَرْبَدَ *pravum et malignum se ostendit*] *furere et refractarium esse:* **ከመ፡ እጐልት፡ እንተ፡ ተሀረብድ፡ ሀርበደ፡ ኤፍሬም፡** ὡς δάμαλις παροιστρῶσα παροίστρησεν Ἰσραήλ Hos. 4, 16; *scortatio efficit hominem* **ከመ፡ ሐረውያ፡ ዘሀርበደ፡** *instar apri furentis,* Org. 6. (*Ludolfus* ex conjectura: *volutavit se in coeno*). *Voc. Ae.:* **ሐርበደ፡ ዘ፡ አበደ፡**

ተሀርበደ፡ III, 1 *furore rapi* vel *agi:* **ቀታሊ፡ እመ፡ ከነ፡ በተሀርብዶ፡ ኢይከውን፡ ኵነኔሁ፡ ከመ፡ ኵነኔሆሙ፡** F. N. 47.

ሀረከ፡ rad. inus., sine dubio eadem quae שָׂרַךְ *nexuit, texuit,* arab. شَرَكَ in شَرَكٌ *laqueus, rete;* شِرَاكٌ *corrigia;* ܫܪܰܟ *apprehendit, rapuit;* vic. est **ሐረገ፡** q. v. (cfr. etiam חֲרַכִּים). Hinc

ማሀረከ፡ quadr. I [amh. **ማረከ፡**] (pro Subj. regul. **ይማሀርክ፡** nonnunquam etiam forma **ይምሀርክ፡** reperitur Kuf. p. 122 ann. 4; p. 160 ann. 11; et pro Imprt. **ማሀርክ፡** forma **መሀርክ፡** Jes. 8, 1. 3 var.) proprie: laqueis vel retibus captos agere i. e. 1) *captivos ducere, praedam agere, manubias facere, bello capere,* c. c. Acc. αἰχμαλωτεύειν **ማሀረክዎ፡** Job 1, 15. 17; 2 Par. 28, 5. 8. 11; Ex. 22, 9; λαμβάνειν 1 Par. 7, 21; σκυλεύειν **ይመሀርኩ፡ መራዕየኪ፡** Hez. 26, 12. 38, 12; **ማሀረክዎሙ፡ ምሀርከ፡ ብዙኀ፡** 2 Par. 14, 13. 20, 25. 25, 13; προνομεύειν **ማሀረኩ፡ እምኔሆሙ፡ ፄዋ፡** Num. 21, 1; Jes. 33, 23; **ማሀረከ፡ እንስሳሆሙ፡** Judith 2, 26; Kuf. 34; etiam abs. **ማሀርክ፡** Jes. 8, 1. 3. 2) *despoliare, expilare, diripere,* c. c. Acc. pers. vel terrae: Jes. 11, 14 var.; **ይመሀርክዎሙ፡ ለጽኑዓን፡** 53, 12; Jer. 27, 10; Kuf. 48.

ተማሀረከ፡ III, 1 *captivos duci, bello capi* Jes. 5, 17; Hez. 34, 8.

ምሀርክ፡ subst., plerumque m., *praeda* (*manubiae, spolia*) προνομή, σκῦλα Ps. 67, 13. 118, 162; Deut. 7, 16; 1 Reg. 30, 16; 2 Reg. 3, 22; Kuf. 13; Jes. 8, 4. 33, 4. 49, 25; Jer. 30, 10; Hez. 29, 19. 34, 22; Judith 9, 4; **ፄዋ፡ ወምሀርክ፡** Num. 31, 11. — De locis Gen. 48, 22 et Ps. 59, 6 vid. **ሰቂማ፡** — *Voc. Ae.:* **ፄዋ፡ ምሀርክ፡ ብ፡ ምርክ።**

ምሀርክና፡ (nec non **ምሀርክና፡** 2 Par. 15, 11 in uno codice mihi occurrit) subst. *id.* q. **ምሀርክ፡** 2 Par. 28, 5. 8. 11; in singulis libris mss. etiam 1 Par. 20, 2; 2 Par. 14, 14. 20, 25. 25, 13 (pro **ምሀርክ፡**).

ሄሮድያኖስ፡ (etiam per **ሔ**:) ἐρωδιός *ardea* (germ.: *Reiher*) Lev. 11, 19; Ps. 103, 19; **ሄሮድያኖስ፡ በሰማይ፡ ያአምር፡ ዕድሜሁ፡** Jer. 8, 7 (ubi in textu vulg. ἡ ἀσίδα legitur); praeterea in quibusdam libris mss. Zach. 5, 9 πτέρυγες ἔποπος **ከመ፡ ክንፈ፡ ሄሮድያኖስ፡** versae leguntur. — *Voc. Ae.:* **ሄ"፡ ዘ፡ ዓሣ፡ ልቅም፡** vel **አሳ፡ ለቃሚ፡** (i. e. *piscium collector*). J. Ludolfus in lex. col. 5 ait: „Aethiopes Aegyptiam avem esse et pedum pernicitate tantum valere putant", modo ne in hac descriptione **ሄ"፡** cum **ከራድዮን፡** (quod videas) confusum sit.

ሆሳዕና፡ ὡσαννά (הוֹשִׁיעָה־נָּא) a) *Hosianna!* Matth. 21, 9; Macc. 11, 10; Joh. 12, 13. b) **ዘሆሳዕና፡** (sc. **ዕለት** sive **በዓል፡**) nec non **ሆሳዕና፡** nude: *dominica Palmarum,* ut Act. 17, 11 et Eph. 2, 6 rom. in tit. **በሆሳዕና፡**; **ዘሆሳዕና፡** Cod. Mus. Brit. XXIX, 39; **በሳኒታ፡ ሆሳዕና፡ በሰኑይ፡ ዕለት፡** *feria secunda Palmarum,* Did. 29; **እምሆሳዕና፡** *inde a dominica Palmarum,* Lit. Greg. Deinde quia in festo palmarum folia palmarum gestare solebant, c) *phoenix, palma:* **ዘይቶን፡ ወሆሳዕና፡** *oleae et palmae* Sx. Masc. 3; **ልብሱ፡ እምልሕጸ፡ ሆሳዕና፡ ወቈጽሉ፡** ib.; quare in Vocab. Aeth. **ሆሳዕና፡** nominibus plantarum adnumeratum et nomine Amhar. **ሰሌን፡** (*phoenice dactylifera*) explicatum est.

ሀሶጵ፡, **ሀሦጶ**, **ሀስጶ፡**, **ሁስጶ**, **ሁሶጶ፡**, **ሆስጶ፡** (etiam per **ሐ**) ὕσσωπος, *hyssopus:* Joh. 19, 29; Hebr. 9, 19; **ቈጽለ፡ ሀሶጶ፡** Lev. 14, 4. 7. 49; Num. 19, 6. 18; **ሐምለ፡ ሀስጶ፡** (var. **ሆስጶ፡** et **አዛብ፡**) 3 Reg. 4, 29. — Vid. etiam **አዛብ፡** — De *hyssopi* nomine inspicere licet Ges. thes. p. 57 sub אֵזוֹב. — *Voc. Ae.:* **ሁስጶ፡ ዘ፡ ሐዘ፡**; aliud: **ሁስጶ፡ ዘ፡ ሰንበል፡ ሐዘሂ፡ ቍልቋስሂ፡** (**ቍልቋል፡**?); Lud. lex. col. 6: „Aethiopes fruticem esse censent, vernacule **ስምዐዛ፡** dictum, quem juxta domos plantare solent".

ሁብሁብ፡ vid. sub **ወሀበ፡**

ሁብለየ፡ *irridere, spectaculo exponere* vid. sub **ሀውለየ፡**

ሁብለየ፡ *defraudare, expilare* vid. sub **ሑብለየ፡**

ሀበበ፡ rad. inus., sine dubio eadem quae سَبَّ (*perfodit;* in spec.) *lingua confodit; verbis probrosis petiit.* Hinc:

ተሀበ፡(ተሀበበ፡) III, 1: in ingerendis probris et contumeliis versari, *infamare, diffamare, conviciari:* **ወኵልክሙ፡ተሀበብዎ፡ለስሙ፡** πάντες ἔκδοτε ὄνομα αὐτοῦ Jer. 31, 17; **ይትሀበቡኒ፡** *mihi conviciantur* Jer. 20, 8; **ኢትትሀበበ፡ለዘይትጋነይ፡** μὴ ὀνείδιζε ἄνθρωπον Sir. 8, 5; **በማእከለ፡ቢጹ፡ይትሀበብዎ፡ለምታ፡** Sir. 25, 18 (var.: **ይትሀበለይዎ፡**).

In loco Sir. 8, 5 alii libri mss. **ኢታሀብብ፡** exhibent, quod stirpi II, 1 convenit, sed alibi nusquam **አሀበበ፡** inveni. —

መስተሀብብ፡ part.: *convicians, conviciator, calumniator:* **ሐማይያን፡መስተሳልቃን፡መስተሀብባን፡** ψιθυρισταί, καταλάλοι, κ. τ. λ. Rom. 1, 30; **ኢይከውኑ፡ነባብያነ፡ወተናጋርያነ፡ፅሩዐ፡ወመስተሀብባነ፡** Kid. f. 23. — *Voc. Ae.:* **መስተሐብብ፡ዘ፡አልብየ፡ዘይብል፡** (i. e. *infitiator*); *aliud:* **መስተሐብባን፡ዘ፡አንጐርጓሮች፡**; *aliud:* **መስተሐብባን፡ዘ፡ጸራፍያን፡ወቦዘ፡ተጸኣልያን፡** (v. **ተጻላእያን፡**) **ወቦዘ፡ተቀጸጸቢ፡**።

ሀበበ፡ *amare* vid. in **ሐበበ፡**

ሀበወ፡ rad. inus., quae primitus sicut هَبَّ aliaeque radices ab *hab* incipientes *spirare, flare* significavit. Hinc:

ሀቦ፡ (var. **ሀቦ፡**) subst.: *ros copiosus.* Legitur Ex. 16, 13 ubi Graecus δρόσος habet. — *Voc. Ae.:* **አውሎ፡ሀቦ፡ዘ፡ጤዛ፡**; *aliud:* **ሀቦ፡ዘ፡ጠል፡**; **ጤዛ፡** autem secundum Isenb. p. 184 *pruina* est. [Quare nescio an etiam حَبَبٌ *bulla aquae,* حَبَابٌ *bulla aquae* et *ros,* حَبٌّ *bacca* (حَبُّ قُرٍّ *grando*) et Aeth. **ሕንበብ፡** comparanda sint].

ሀበየ፡ rad. inus., quae componenda videtur cum אָוָה *ululavit, clamavit* (unde אִיִּים *canes aurei* اِبْنُ آوَى id., אַיָּה *milvus, vultur*). Hinc

ሆባይ፡ subst. (cujus *ô*, sequentem literam *b* ex *v* ortam esse, indicat). 1) Pl. **ሆባያት፡**, avis e genere rapacium: ἴκτινος *milvus* Lev. 11, 14; Deut. 14, 13; ἱέραξ *accipiter* Job 39, 26 (masc.); collective: Hen. 89, 10. 90, 2. 4. 11. 13. Praeterea Jes. 34, 11 in eo loco, ubi LXX ἴβεις habent, Ae. **ሆባይ፡** (v. **ሆባያት፡**) exhibet. *Voc. Ae.* inter avium nomina: **ሆባይ፡ዘ፡አንጭት፡** (quod sec. Ludolfi Gregorium „avem e genere rapacium, aridis arboribus insidentem, mures aviculasque captantem" significat; Lud. lex. col. 6). 2) *simia,* Pl. **አሀቡይ፡** πίθηκοι 2 Par. 9, 21; *Satanas apparuit* **በአምሳለ፡ሆባይ፡** Gad. T. H.; **ወይጠለ፡አስገድከ፡ወሆባየ፡አክነስከ፡ብፁዕ፡አንተ፡አባ፡ዮሐኒ፡** Mavâs. 13. — *Voc. Ae.* inter ferarum nomina: **ሆባይ፡ዘ፡ዝንጀሮ፡** (v. **ዝንጀሮ፡**). Vid. etiam Rüppell Reise I. p. 301 (ubi pro *Hewe* scribendum est *Höwê* vel *Höbê*). Et milvus et simia a *clamando* hoc nomen traxisse videntur (neque est, quod **ሆባይ፡** *simiam* cum कपि קוֹף ܩܘܦܐ κῆπος κῆβος κεῖβος componamus).

ሆን፡ pron. suff. III^{ae} pers. fem. plur., vid. gramm. § 149.

ሀከከ፡ *prurire, scalpere* vid. sub **ሐከከ፡**

ሀከከ፡ rad. inus., quae cum **ሆከ፡** cognata *perturbari, agitari* significare videtur. Hinc

ሀከክ፡ subst. 1) *strepitus, tumultus, perturbatio, turba:* **ሀከክ፡ቀትል፡** θόρυβος πολέμων Jer. 30, 2; θόρυβος Prov. 1, 27. 23, 29; πτόησις Prov. 3, 25; **ሀከክ፡ዘይከውን፡** τάραχος Job 24, 17; ταραχή Jer. 14, 19; Hez. 23, 46; **ዕለተ፡ሀከክ፡** ἡμέρα ταραχῆς Jes. 22, 5; Kuf. 36; **ማየ፡ሀከክ፡** τὸ ὕδωρ τὸ ἀνυπόστατον Ps. 123, 4; **አከ፡በሀከክ፡ወትዝልፍት፡** μηδὲν προπετὲς πράττειν (*temeritas praecceps*) Act. 19, 36; 2) *tumultus, turbae, seditio, rixae, discordiae,* quibus civitates, respublica, ecclesia, quaelibet hominum societas perturbantur: ταραχαὶ Prov. 6, 14; ἀκαταστασίαι Prov. 26, 28; **እለ፡ይገብሩ፡ሀከክ፡** διχοστασίαν ποιοῦντες Rom. 16, 17; θόρυβος Matth. 26, 5; Act. 20, 1; στάσις et συστροφή Marc. 15, 7; Act. 19, 40; σεισμοὶ Matth. 24, 7; **በሀከክ፡ኀደርክሙ፡ወበሀከክ፡ይወድቁ፡ደቂቅከ፡** *seditione* Kuf. 10 et 23. — *Voc. Ae.:* **ጋእዝ፡ተስናን፡ባእስ፡ሀውክ፡ሀከክ፡ሒስ፡ሰቀራር፡ላኳ፡ቅስት፡ዘ፡እሉ፡ኵሎሙ፡ጽልእ፡**።

ሀኩክ፡ part.: *perturbatus, seditiosus* (synon. **ሀዉክ፡**): **ሕሊናት፡ሀክክት፡** *mens perturbata, inconstans,* Phlx. 54.

ሀከወ፡ rad. inus., cognata cum **ሀከከ፡** et **ሆከ፡** Hinc quadriliterum

ተማሀከወ፡ III, 1 *perterritum, terrore consternatum esse* Hen. 102, 1. 2. (*Voc. Ae.:* **ይትመሐከዉ፡ዘ፡ይደነግፁ፡**).

ሀከየ፡ *languidum, pertaesum, segnem esse.* [Huic radici (praeter هَكَعَ) vicina videntur כָּהָה, קָהָה et ܟܗܐ كَهِيَ; Aethiopibus *hebetudinis* et *languoris* notio in *taedii* et *pigritiae* notionem abiit. Amharice sonat **አከተ፡** An etiam aram. חֲכִינָנוּתָא *pigritia, socordia* huc referendum sit?] De usu *stirpis* I, 1 nonnisi unum locum dubiae auctoritatis reperi: **እለ፡ይሀክዩ፡ሕማማተ፡ጽድቅ፡ወእለ፡ኢይትመነደቡ፡በሕማምየ፡** *qui passiones justitiae* (Christi) *subire aspernantur,* Kid. f. 4; sed cum forma **ይሀክዩ፡** falsa sit, dubium est, sitne emendandum **የሀክዩ፡**, an **ይትሀከዩ፡**

አሀከየ፡ II, 1 *taedium afferre alicui, segnem reddere* alqm, c. Acc.: **እስመ፡በአኅጽሮ፡ይኄይስ፡ድርሳናት፡** (*juvat enim me brevem esse in concionando*) **ከመ፡ጽሙእኒክሙ፡ትምጽኡ፡ወትትረወዩ፡በሕቁ፡ቃላቲሁ፡ለእግዚአብሔር፡ከመ፡እምብዙኅ፡ኢያሀኪክሙ፡ወኢይፃእ፡ሕሊናክሙ፡እምሰሚዐ፡ነገር፡** Cyr. ho. de Melch. f. 129.

ተሀከየ፡ III, 1 1) *segnitiae vel desidiae deditum esse; segnem, pigrum, otiosum, tardum esse* vel *fieri:* **አፍቀሩ፡ጽሕሶ፡በእገሪሆሙ፡ወኢይትሀከዩ፡** Jer. 14, 10; **ኢትትሀከዩ፡** *nolite segnes esse* Sir. 43, 30; **ዘይጻሙ፡በሥጋሁ፡ወይትሀከይ፡በነፍሱ፡** *qui negotiosus est corpore et otiosus animâ,* Org.; **ኢናዕርዕ፡ቅኔ፡እደዊነ፡ወኢንትሀከይ፡** Did. 13. C. c. **ለ** rei: Ps. 35, 4; Rom. 12, 11; **ኢትትሀከዩ፡ለንስሓ፡** Clem. f. 225; et c. Acc. Inf.: **ኢትትሀከዩ፡ነጺሮታ፡** Jer. 27, 14; (*episcopus*) **ኢይትሀከይ፡ጸዊመ፡** Did. 4. 2) *cunctari, haesitare,* ὀκνεῖν, c. c. Acc. Inf.: **ኢትትሀከይ፡ሐውጾ፡ድዉይ፡** μὴ ὄκνει ἐπισκέπτεσθαι ἄῤῥωστον Sir. 7, 35; Tob. 12, 6; Judith 12, 13; Num. 22, 16; Jud. 18, 9. 3) *languescere, intermittere, cessare, deficere* in re peragenda: c. c. Acc.: **ኢትትሀከይ፡ጸሎተ፡** *ne intermittas preces* Rel. Bar.; et c. Acc. Inf.: **ኢትትሀከይ፡ገቢረ፡ሠናይ፡** μὴ ἀπόσχῃ εὖ ποιεῖν Prov. 3, 27; Gal. 6, 9; 2 Thess. 3, 13; Luc. 18, 1; **ኢይትሀከዩ፡ወሪቀ፡ው**

ስተ፡ገጽየ፡ Job 30, 10; nec non c. እምነ፡ ut: ኢትትሀከይ፡እደዊከ፡እምነ፡አግብርቲከ፡ Jos. 10, 6. 4) *pusillanimem esse in re peragenda* (cfr. كَهِيَ): ኢትትሀከይ፡ኰንኖቶ፡ μὴ ὀλιγοψυχήσῃς ἐν τῷ κρίνειν Sir. 4, 9. 5) *aversari, aspernari:* ኢይትሀከይ፡መዊተ፡ οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποϑανεῖν Act. 25, 11; ዘእጽሕፍ፡ለክሙ፡ኢይትሀከይ፡አንሰ፡ *vobis scribere me non piget* Phil. 3, 1; etiam cum እምነ፡ rei: ኢትትሀከይ፡እመልእክት፡ *ministerium ne asperneris* Hom. (Lud.); F. N. 10. 24.

አስተሀከየ፡ IV, 1.: *efficere, ut* aliquis *languescat, deficiat:* ዛቲ፡መጽሐፍ፡መዜንው፡ሠናይ፤ኢያዐቅፋ፡ትጋሀ፡ሌሊት፡ወኢያደክማ፡ወኢያስተሀክያ፡ብዙኀ፡ነጽሮ፡ *hic liber egregius narrator est; ei lucubratione offendiculum non paratur; non enervatur nec viribus destituitur frequentissima inspectione* Fal. in proëmio. (In titulo Luc. 23, 11 rom. pro አስተሃከዩ፡ cum Graeco et cum edit. Platt legendum est: አስተአከዩ፡).

ሀካይ፡ adj.: *segnis, deses, piger, iners, otiosus, tardus* (ὀκνηρὸς, ἀεργός al.) Prov. 6, 6. 10, 4. 11, 16. 15, 19. 26, 14. 15; Koh. 10, 18 (var.); Sir. 22, 1. 2. 37, 11; Matth. 25, 26; Did. 13. 14; al.

ተሀካዪ፡ n. ag. (a III, 1): ኩን፡ኢተሀካዪ፡ ἴσϑι μὴ ἐκλυόμενος Prov. 6, 3. (Cod. Bruc. Bodl.).

ሀኬት፡ subst., m. et fem.: *segnitia, socordia, desidia, inertia, pigritia* Koh. 10, 18; Prov. 29, 45; Sir. 22, 1; saepissime in aliis libris, ex. gr. in Chrys.; Clem. f. 255; in juris doctrina ሀኬት፡ est *species culpae* sc. *negligentia, desidia,* ut: እመ፡ዘረከቦ፡እምሕሠማት፡ኮነ፡በሀኬት፡ዚአሁ፡ si malum, quod ei (jumento) accidit, *negligentia* ejus ortum est F. N. 28; ሶበ፡ተሀጕለ፡ንዋየ፡አመጋቢ፡በእደ፡መጋቢ፡ዘእንበለ፡ጽልሑት፡ወኢሀኬት፡ *absque dolo et culpa* (negligentia) F. N. 30.

መሀካይ፡ part. (II, 1), *taedium afferens, molestus:* ጽሒፍ፡ሊተሰ፡ኢመሀካይ፡ወለክሙሰ፡ጽኑዕ፡ M. M. f. 349.

ሀውለየ፡ et **ሁብለየ፡** quadrl. I., trans.: *ludibrio habere, irridere, cavillari* (in spec. *in comoedia* vel *spectaculo*): እለ፡ከመዝ፡የሀወልይዎ፡ለእግዚ"፡ወእለ፡ጸጋ፡ትስብእቱ፡ይመይጡ፡ውስተ፡ሀውልዮ፡ τῶν ὀνειδιζόντων Θεῷ τὰ ἀνϑρώπινα καὶ τὴν χάριν ἐν μέρει ὀνείδους ποιουμένων ho. Theodoti Ancyr. in Cyr. f. 102; ተሀወልዮ፡ለእግዚ"፡ቃል፡ዘሐመ፡ ὀνειδίζεις Θεῷ παϑόντι, ib.; ኢየሀወልይዎኑ፡ለክርስቶስ፡ኃጥአን፡ ho. Juvenalis Hieros. (in Cyr. f. 107); እመ፡አረሚ፡ሀውለይዎ፡ለምስጢር፡ ἐὰν Ἕλληνες κωμῳδῶσι τὸ ϑαῦμα hom. Procli in Cyr. f. 120, (cfr. Mansi IV. 580). De vera verbi notione haesitantes *Vocabulariorum* auctores e conjectura interpretantur modo ደመረ፡, modo አቀላቀለ፡ [Mihi hoc verbum, a ሁብል፡ et ሀውል፡ denominatum, ad radicem הָבַל referendum esse, et proprie *inania loqui, nugari, grave quid vel res serias ad nugas et inanes loquelas revocare* significare videtur].

ተሀውለየ፡ vel **ተሁብለየ፡** III, 1 refl. *sibi aliquid spectaculo exponere:* ይትሀበለይዎሙ፡ዲበ፡ገጸ፡ምድር፡ εἰς παράδειγμα ἔσονται Jer. 16, 4; Sir. 25, 18 var.

ሁብልያ፡ subst. *spectaculum* (comicum) ይከውኑ፡ሁብልያ፡ውስተ፡ገጸ፡ምድር፡ εἰς παράδειγμα Jer. 8, 2.

ሆከ፡ radix cum **ሀከከ፡** et **ሀከወ፡** cognata. [Arabice respondent cum هَوَّاكٌ, مُتَهَوِّكٌ *perturbatus, obstupefactus;* هَيَّكَ *properavit,* tum أَهْوَجُ *praeproperus, vehementer currens* et هَاجَ (هَيْجٌ) *incitatus fuit et concitavit;* Amharice አወከ፡].

ሆከ፡ I, 1 subj. **ይሁክ፡** 1) *motum rei afferre, movere, agitare, versare:* ሆከሙ፡ከመ፡ማዕበለ፡ባሕር፡ Sir. 29, 18; የሀውክ፡ነፋስ፡ለማየ፡ባሕር፡ Isp. p. 332; ነፋሳት፡የሀውክዋ፡ለሐመር፡ Chr. ho. 11; Ps. 59, 2; 4 Esr. 1, 19 (Laur.); Job 9, 6; Luc. 15, 8 rom.; ተመሰሎሙ፡ለእለ፡ይለክፉ፡ምንተኒ፡በአጽባዕቶሙ፡ወየሀውኩ፡ኵለንታሁ፡ καὶ ποιούντων περιφέρεσϑαι Chr. ho. 2; c. እመካን፡ *loco movere,* ut ኢተክህሎሙ፡ከመ፡ይሁክዋ፡ለሐመር፡እመካና፡ Sx. Hed. 28. 2) *concitare, commovere, exciere, perturbare* animum alcjs. (σαλεύειν, ταράσσειν, συνταράσσειν, ϑορυβεῖν) Job 19, 6; Ps. 17, 5. 41, 6. 15; Ps. 2, 5; Prov. 12, 25; Sap. 18, 19; Sir. 28, 14; Jes. 10, 33. 30, 28; ኢትሁክ፡ርእሰከ፡ μὴ στρέβλου σεαυτόν Herm. p. 76; Joh. 11, 33; in bonam partem: ሆከቶ፡ጸጋ፡እግዚ"፡ከመ፡ይሑር፡ኀበ፡ገዳመ፡አስቄጥስ፡ Sx. Teq. 20. 3) *turbare, disturbare, obturbare,* Sir. 11, 34; Job 8, 3. 34, 10; (Joannes Antiochenus absentia sua) ፈቀደ፡ይሁክ፡ቅድስተ፡ሲኖዶስ፡ *synodum obturbare voluit,* Epist. Synod. ad Joh. in Cyr. f. 113; ሆከ፡ለክብረ፡ሞቱ፡ *turbavit exequias ejus* Enc. 4) *excitare ad seditionem, turbas* Marc. 15, 11; Act. 24, 5; 2 Thess. 2, 3. 5) *labefactare, vacillare facere* animum: ሰይጣን፡ሆከ፡ሕሊናሃ፡ Clem. f. 222; πλανῶν τὰ ἔϑνη (የሀውክሙ፡ለአሕዛብ፡) Job 12, 23.

ተሀውከ፡ III, 1 (**ተሀወከ፡** Num. 22, 3): 1) *moveri, agitari, jactari, fluctuare:* ውእቱ፡ገመል፡ኢክህለ፡ተሀውከ፡ *non potuit se loco movere* Sx. Tachs. 8; ባሕርሰ፡ይትሀወክ፡ Joh. 6, 18; 4 Esr. 13, 1 (Laur.); Jes. 5, 30; Jon. 1, 11; ተሀውከ፡መዋግደ፡ባሕር፡ያንቀለቅሎ፡ለሐመር፡ Chr. ho. 11; ደመና፡እንተ፡ትትሀወክ፡እምነፋስ፡ Judae 12; ተሀውኩ፡ከመ፡ዕፀ፡ገዳም፡ Jes. 7, 2; Thren. 4, 14; Ps. 15, 8; Jes. 24, 19; c. c. እምነ፡ *exturbari, propelli ex* Hen. 38, 1; *ultro citro circumferri* Ps. 61, 6. 108, 9. 2) Usurpatur de *variis corporis et animi motibus, affectionibus, perturbationibus:* ተሀውከ፡ከርሡ፡ *torminibus affectus est,* M. M. f. 20; ተሀውከ፡ልቡ፡ላዕሌሃ፡ (amore) Judith 12, 16; ይትሀወክ፡ፍትወት፡በመለያልዪሆሙ፡ *excitatur concupiscentia in eorum membris* F. M. 34, 8; misericordia Gen. 43, 30; timore Gen. 41, 8; Ps. 6, 2; Sap. 5, 2; Matth. 2, 3; tristitia Kuf. 35; 4 Esr. 1, 3; *perturbatum esse mente, commotum animo* 4 Esr. 9, 29; Jes. 13, 8; Dan. 7, 28; 2 Thes. 2, 2. 3) *tumultu, concursu, turbis, confusione excitari* Matth. 21, 10; Marc. 14, 2; Jud. 3, 26; 1 Reg. 14, 16; Sap. 16, 6; Esth. 3, 15; 4 Esr. 9, 3; Kuf. 31. — (Scholion Voc. Ae. vid. sub ተሐውሰ፡)

ሀዊክ፡ (**ሀውክ፡**) part.: *agitatus, commotus, perturbatus; vagus, inconstans:* Jac. 1, 8; ሀዊከን፡ወጽሩዓን፡እለ፡አልበሙ፡ምግባረ፡ሠናየ፡ Clem. f. 235.

ሀዋኪ፡ n. ag.: *concitator, turbator, agitator:* ሞገድ፡ሀዋኪ፡ ζάλης ταραχαί, ho. Acacii in Cyr. f. 105; *Origenes* ሀዋኪ፡በግዕዙ፡ M. M. f. 56.

ሁውክ፡ subst.: 1) *motus, fluctuatio:* Hen. 60, 4; ሁውክ፡ሞገድ፡ hom. Acacii. 2) *perturbatio, commotio:* Hen. 39, 2; ταραχή Epist. Joannis Ant. (in Cyr. f. 114). 3) *inconstantia, turbae:* Jac. 3, 16. Usitatius est

ሁከት፡ n. act.: 1) *motus, agitatio, fluctuatio:* Sir. 40, 5; Ps. 54, 25. 65, 8. 120, 3 (σάλος); Koh. 9, 3 (περιφέρεια); Joh. 5, 3 (κίνησις); ተሀውኩ፡ ዐቢየ፡ ሁከተ፡ Hen. 60, 1. 2) *perturbatio, commotio* animi, ex. gr. ሁከተ፡ ነፍስ፡ ταραχαὶ ψυχῆς Sap. 17, 8; Jes. 52, 12. Hebr. 12, 1. 3) *turbae, tumultus, disturbatio:* ቃል፡ ወሁከት፡ φωναὶ καὶ ϑόρυβος Esth. apocr. 1; ሰይጣን፡ መፍቀሬ፡ ሁከት፡ Clem. f. 222; in republica 4 Esr. 12, 21. 35; ἀκαταστασία Tob. 4, 13; በሁከት፡ ἀτάκτως 2 Thess. 3, 11; σύστασις Gen. 49, 6; (*noli sero in ecclesiam venire*) ከመ፡ በድምፀ፡ ምጽአትከ፡ ኢይኩን፡ ሁከት፡ ለእለ፡ ይጼልዩ፡ Kid. f. 19.

መሀውክ፡ part. (II, 1), *perturbans, commovens:* ቍጥዓ፡ ወፍርሀት፡ መሀውካን፡ F. N. 43, 4.

ማሀውክ፡ part. (alius formae) id. q. መሀውክ፡, ut እኪት፡ ይእቲ፡ ሐሜት፡ ወማሀውክት፡ Herm. p. 25.

ተሀዋኪ፡ n. ag. *concitatus,* (animi impetu) *perturbatus: episcopus* ኢይኩን፡ ተሀዋኬ፡ ወኢሰካሬ፡ ወኢቍጡዐ፡ F. N. 5.

ሀየ፡ adv. loci, a radice pronominali propagatum (gramm. § 62, 1, b), in libris antiquioris aetatis et impressis et manuscriptis ሂየ፡ exscriptum (ut Matth. 5, 26. 13, 42; Joh. 5, 5 rom.): *ibi, illic; istuc, illuc, eo* (opp. ዝየ፡ *hic, huc*), vid. gramm. § 160, b: ሜጦ፡ ሀየ፡ Gen. 2, 8; Ps. 138, 7. 9; ንሕር፡ ሀየ፡ 1 Reg. 9, 6; Ps. 121, 4; et ita sexcenties in variis libris. Componitur cum praepositionibus: በሀየ፡ *ibi, illic* Gen. 24, 4. 43, 25. 46, 3; Ps. 131, 18; Jes. 22, 18; Jer. 18, 2 (unde በሀየ፡ — በዝየ፡ *in illa — in hac vita* Clem. p. 238. 266); እምሀየ፡ (እምነ፡ ሀየ፡) *illinc, inde* et loci Jud. 18, 11. 13; Jes. 52, 11; Jer. 13, 6; Am. 9, 2; Gen. 2, 10; Num. 22, 41, et temporis Hen. 38, 6; እንተ፡ ሀየ፡ *per, praeter, trans eum* (*illum*) *locum*: Luc. 19, 4 rom.; Jes. 35, 8; Jer. 18, 16. 29, 18; Hez. 29, 11; Judith 4, 7; ኀበ፡ ሀየ፡ *illuc,* Sx. Masc. 7; et cum pronominibus relativis ኀበ፡ — ሀየ፡ *quo* (vid. ኀበ፡), ዘ፡ — ሀየ፡ *quo* Jer. 25, 15; እለ፡ — ሀየ፡ *ad quos* Deut. 12, 29. Hinc originem duxit:

ሀየንተ፡, quod primitus sonuit ሀየተ፡ et ሂየተ፡ (ut Luc. 11, 11; Joh. 1, 16. 11, 50 rom; cf. Octateuchum Aeth. in appar. crit. p. 5) et ሀየቴ፡ (Gen. 47, 19 F; 44, 33 F). Est 1) praepositio (gramm. p. 316) quae antiquitus etiam ሀየቴ፡ sonuerat et pronomina suffixa per vocalem ê sibi subjungit (gramm. § 167, 3) *loco, vice, pro, pretio* (ἀντί et ὑπέρ): ዘይትነሣእ፡ ሀየንቴሁ፡ Koh. 4, 15; Sir. 10, 14. 15; Gen. 36, 33 seq.; ጋገ፡ ዘዕፀ፡ ቀጥቀጥከ፡ ወእገብር፡ ሀየንቴሁ፡ ዘሐጺን፡ ጋገ፡ Jer. 35, 13; saepissime usurpata, ubi de permutando, persolvendo, remunerando, compensando agitur: Gen. 47, 16. 17. 19; Ex. 21, 25; Lev. 24, 18—20; Deut. 19, 21; Num. 3, 12; Jes. 43, 4. 53, 9. 60, 17. 61, 3; ዘቲ፡ ትከውኖሙ፡ ሀየንተ፡ ጽእለቶሙ፡ Zeph. 2, 10; Ps. 89, 17; ተቀንየ፡ ያዕቆብ፡ ሀየንተ፡ ራሔል፡ Kuf. 28; መጠወ፡ ነፍሶ፡ ሀየንቴከ፡ Sir. 29, 15; Joh. 11, 50; ምንተ፡ ተዐስዮሙ፡ ሀየንተ፡ ዘገብሩ፡ Sir. 7, 28; ፈደዩ፡ እኪተ፡ ሀየንተ፡ ሠናይት፡ Jer. 18, 20; Joel 2, 25; Ps. 34, 14. 37, 21. Nonnumquam usurpatur pro *sicut*, ex. gr. ሀየንተ፡ ቈጽለ፡ ዕፀ፡ ከማሁ፡ አነ፡ Org.; aliud exemplum vid. sub አሕመልመለ፡ 2) conjunctio *pro eo ut*, aut sequente ዘ፡, ex. gr. Kuf. 18; ሀየንተዘ፡ ትረድአ፡ አቅበጽከሁ፡ Clem. f. 233, aut omisso ዘ (gramm. § 170, 10): ሀየንተ፡ ክብረት፡ ነፍስየ፡ 1 Reg. 26, 21 var.; ሀየንተ፡ ተቀንዩ፡ Kuf. 48; ሀየንተ፡ ጻመወ፡ Sx. Teq. 4, 21.

ሀየል፡ subst., m. et fem., Pl. ሀየላት፡ *cervus* (id. q. אַיָּל, ܐܰܝܠܳܐ, أُيَّلٌ) ἔλαφος Deut. 12, 15. 14, 5; 3 Reg. 3^{a}, 16; Ps. 17, 36. 28, 8. 41, 1. 103, 19; Job 39, 1; Prov. 5, 19. 7, 23; Jes. 34, 15. 35, 6; Kuf. 37; ወሬዛ፡ ኀየል፡ νεβρὸς ἐλάφων Cant. 2, 9; ሀየላት፡ ወለዳ፡ በውስተ፡ ገዳም፡ Jer. 14, 5. (Hanc vocem rectius litera ሀ quam litera ኀ scribendam esse, cum ex etymo, de quo vid. Ges. thes. p. 45, tum ex ipsa librorum mss., ut qui saepius ሀ quam ኀ exhibeant, scriptura elucet). *Voc. Ae.:* ሀየል፡ ዘ፡ ዋላ፡

ሄላ፡ subst. *botrus palmae* βότρυς Cant. 7, 8; አጥባትኪ፡ ከመ፡ ሄላ፡ ዘይውሕዝ፡ እምኔሆን፡ ሐሊብ፡ Org. (at 1 Reg. 25, 18. 30, 12 ሄላ፡ est prava lectio pro እኂለ፡ q. v.). Auctores *Vocabulariorum Aeth.* significationem veram ignorant; interpretantur: ሄላ፡ ዘ፡ ብቋያ፡; vel ሄላ፡ ዘ፡ ምንጭ፡ ብቋያ ። [Nescio an rectius scribendum sit ኄላ፡ vel ሔላ፡; referendum enim videtur vel ad ሐየለ፡ i. e. حَلَا ܚܠܐ *dulcis fuit* (cfr. ሐለየ፡), vel ad ኀለለ፡ i. e. خَلّ (خَلٌّ *acetum,* خُلَّةٌ *omnis planta dulcis,* خُلَالٌ *dactyli maturi, qui inter interstitia ramorum quaeruntur*), vocali longa ê (pro î) duplicationem literae *l* compensante.]

ሀይመነ፡ inus.; aram. ܗܰܝܡܶܢ *credidit, fidem habuit,* (ab أمن ܐܡܢ אמן አምነ፡ propagatum) et arab. هَيْمَنَ. Hinc

ሃይማኖት፡ (ܗܰܝܡܳܢܽܘܬܳܐ) peregrinae formationis, ab Aramaeis petitum, ab Aethiopibus frequentissime usitatum, subst., m. et fem.: 1) *fides qua creditur; fidelitas* (Glaube, Treue): Deut. 32, 20; Jes. 5, 3. 7, 28; Jer. 15, 18. 39, 41; Ps. 32, 4; Sir. 40, 12. 45, 4. 46, 15; 4 Esr. 4, 13. 32. 9, 8; Rom. 1, 8. 4, 12. 2 Tim. 4, 7; Hebr. 11, 3. 39. (synon. አሚን፡, ተአምኖ፡), Matth. 8, 10; Jac. 2, 14 seq.; πίστεις Prov. 3, 3; ሃይማኖት፡ ተስፋ፡ πίστις ἐλπίδος Sir. 49, 10; c. c. በ *in* Jac. 2, 1; እለ፡ አዕረፉ፡ በሃይማኖት፡ በክርስቶስ፡ Did. 34; ዘይገብር፡ ሃይማኖተ፡ ποιῶν πίστεις Prov. 12, 22. 15, 28; Sir. 15, 15; ሃይማኖተ፡ ዕቀብ፡ ምስለ፡ ቢጽከ፡ (de amicitia) Sir. 22, 23; Hen. 41, 5. 43, 2; ያጸንዑ፡ ሃይማኖቶሙ፡ በቀለም፡ ወበማየ፡ ሕመት፡ Hen. 69, 10; ብእሲ፡ ዘታአምር፡ ከመ፡ ቦ፡ ሃይማኖተ፡ (*fidelem eum esse*) Sir. 37, 12; ሀጕለ፡ ሃይማኖቶ፡ *fidem perdidit* Sir. 27, 16; Luc. 16, 11. 12; በሃይማኖቶሙ፡ *in bonam fidem* 4 Reg. 12, 15. 22, 7. 2) *fides quae creditur (religio, confessio)*: ሃይማኖት፡ ቅድስት፡ Judae 20; ሃይማኖት፡ ርትዕት፡ *fides orthodoxa* Lit. 165, 1; ርቱዐ፡ ሃይማኖት፡ *orthodoxus* (saepissime; etiam titulus libri cujusdam dogmatici); ሃይማኖተ፡ አበው፡ *fides Patrum* (titulus libri celeberrimi); ጸሎተ፡ ሃይማኖት፡ *symbolum fidei* Lit. 163, 3; ሃይማኖተ፡ እስላም፡ *Islami religio* Abush. 50; ሃይማኖተ፡ ንስጦርስ፡ *confessio Nestorii* Enc.

መሃይምን፡ (መሀይምን፡) part. (ܡܗܰܝܡܢܳܐ, مُهَيْمِنٌ), fem. **መሃይምንት፡** *fidus, fidelis* (sensu theolog.: *is qui credit*) πιστός: Job 12, 20; Prov. 11, 21; Ps. 100, 8; 1 Reg. 3, 20.

22, 14; (Abraham) መሃይምን፡ውእቱ፡በኵሉ፡ Kuf. 17; ስምዕ፡መሃይምን፡ Apoc. 1, 5. 3, 14; Prov. 14, 5; ከናፍር፡መሃይምንት፡ χείλη πιστά Prov. 17, 7; መሃይምናኒሁ፡ οἱ πεποιϑότες ἐπ' αὐτῷ Sap. 3, 9; መሃይምናን፡ *fideles* (Christiani) ex. gr. Apoc. 17, 14; 1 Tim. 4, 10; Asc. Jes. 4, 13; ክርስቲያናዊት፡መሃይምንት፡ Kid. f. 23. — Vicem Pl. fem. መሃይምናት፡ explet መሃይምንት፡, quae forma in libris mss. multo crebrius occurrit, quam መሃይምናት፡ (ut ኵሉ፡መሃይምናን፡ወመሃይምንት፡ *omnes fideles utriusque sexus*).

ሀይብ፡ *flos lactis*, M. F.; Amh. አይብ፡

ህየንተ፡ vid. supra p. 13. sub ህየ፡

ሀይከል፡ nom. peregr., הֵיכָל, ܗܰܝܟܠܳܐ, هَيْكَلٌ 1) *templum* in genere, *templum Hierosolymitanum* in specie: ሀይከለ፡ቍድስ፡ Isp. p. 310. 2) „*sacrarium* aedium ecclesiasticarum, in quod clericis tantum aditus datur“ (vide J. Ludolfi Hist. III, 6, 23 et Comm. p. 366. 367); „accipitur pro *sacello*, quod Abyssini quondam in templo Hierosolymitano possidebant“ vid. Ludolfi Comm. p. 303. 3) *altare*, quod Adam et Eva, sacrarii vice, e lapidibus exstruxerunt Gad. Ad. f. 20; nec non *arcam Noae* hoc nomine vocari affirmat J. Ludolfus. (*Voc. Ae.*: ሀይከል፡ዘ፡ታቦት፡ i. e. *arca* seu *altare*).

ሀየየ፡ rad. inus. [caeteris in dialectis insolita; usu maxime convenit arab. هَانَ (هَوْنٌ), cognatum cum הון et און; equidem nescio, an ejus etymon indidem repetendum sit. (Ludolfo هِيهْ *apage!* comparandum visum est). Quod si ita se habet, notio prima explicanda est *nullius pretii* vel *vilem* et *levem esse*. Hinc

አህየየ፡ II, 1 *sublevare* alcjs. statum, *supersedere facere* alqm re, c. c. Acc. pers.: ኢፈቀደ፡እምላክ፡የርኢከ፡ሙስናሃ፡ለሀገር፡ወአምጽአ፡ኑዛዜ፡ላዕሌከ፡ወአህየየከ፡ (sc. cum te dormientem excidium urbis transire faceret), Rel. Bar.

ተሀየየ፡ III, 2. 1) refl.: sibi rem vilem vel levem aestimare, i. e. *vilipendere, parvi facere, negligere, praetermittere, non curare, derelinquere* (ἐξουϑενεῖν, ἀμελεῖν, παρορᾷν, παρασιωπᾷν, ἀπειπεῖν, ἐγκαταλείπειν) c. Acc. prs. vel rei: ኢትትሀየይ፡ትእዛዘ፡እምከ፡ Prov. 1, 7. 3, 21; ተሀየዩ፡ሥርዐቶ፡ Clem. f. 213; ኢይትሄየዩ፡(ለትእዛዝ፡) Isp. p. 300; እሙንቱ፡ተሀየዩ፡ወኀለፉ፡ ἀμελήσαντες ἀπῆλϑον Matth. 22, 5; አነ፡ተሀየይክዎሙ፡ Jer. 38, 32. 4, 17; ትትሄየይ፡ኀጣይአ፡ሰብእ፡ παρορᾷς ἁμαρτήματα Sap. 11, 24; ተሀየይኩኪ፡ παρορῶ σε Jes. 57, 11; Ps. 26, 15. 54, 1. 137, 9; Hebr. 8, 9; Lev. 5, 21; παρελεύσεταί με Jes. 33, 22; ተሀሀየኒ፡ሣህሉ፡ ἀπείπατό με ἔλεος Job 6, 14. 10, 3; ἐγκαταλιπεῖν Hebr. 13, 5; ለዕቡያን፡ይትሄየዮሙ፡እግዚ“፡ ἀντιτάσσεται Jac. 4, 6. 2) pass.: *negligi, derelinqui*: ብእሲ፡ዐማፂ፡ይትሄየይ፡ παρασιωπηϑήσεται Prov. 12, 2 (Cod. Bodl. Bruc.; var. ይጌጊ፡). — *Voc. Ae.*: ተሀየየ፡ዘ፡ተደናቈረ፡

ህዩይ፡ part.: *vilipendens, negligens*: ህዩያን፡ καταφρονοῦντες Prov. 13, 15; saepius in Phlx. 54. 135 (ut: መንዘህልል፡ወህዩይ፡)

ተሀያዪ፡ n. ag. (III, 2): *negligens, incuriosus, vilipendens*: Phlx. 54. 101; construi potest c. Acc.: ጳውሎስ፡ሐዋርያ፡ከነ፡ተሀያዬ፡ስብሐተ፤ኀሳረ፤ጽእለተ፡ውዳሴ፡ ib. 46.

ሄደ፡ I, 1 [in libris melioris notae per ሀ exscriptum; in caeteris linguis haec eadem radix deest, sed nescio an ejusdem stirpis sint חָטַף חָתַף خَطِفَ et خَاتَ] Subj. ይሂድ፡, Inf. ሀዩድ፡ et ሀይድ፡, ሀይዶ፡, ሀይዶት፡, *auferre per vim, adimere, rapere, eripere, diripere*: ኢትሂድ፡ Lev. 19, 13. 5, 21; Hez. 22, 27; ሀይዶ፡ Koh. 5, 7; ሀይድ፡ *rapina* (saepissime, ex. gr. Kuf. 23); c. c. Acc. rei: Job 24, 3; Matth. 12, 29; λαμβάνειν πόλεις 4 Reg. 13, 25; c. Acc. pers.: Jes. 10, 2. 49, 24; እነሥእ፡ወአሀይደከ፡ λήψομαι κραταιῶς 1 Reg. 2, 16; c. dupl. Acc.: Gen. 21, 25. 31, 31; 1 Reg. 8, 14; Kuf. 11. 13. 35; Job 22, 7; Sir. 31, 27; Mal. 3, 5; Matth. 13, 12; Luc. 9, 39; Marc. 4, 25; transl.: *rapere, in se vertere, fascinare*: ለብሰ፡ዳዊት፡ዘየሀይድ፡ዐይነ፡ 2 Reg. 6, 14; ዕበየ፡ብርሃኑ፡የሀይድ፡አዕይንተ፡ Clem. f. 232; Enc. — *Voc. Ae.*: ተዐገለ፡ሄደ፡ዘ፡ቀማ፡

ሀየደ፡ I, 2, *id.*, intensive: አሣእኒሃ፡ሀየዳ፡አዕይንቲሁ፡ Judith 16, 9 (Cod. Francf.).

ተሀይደ፡ III, 1. 1) pass.: *auferri, eripi, diripi*; c. c. Nomt. rei, quae rapitur: ሰማይ፡ይትሀየድ፡ Hen. 83, 3; ተሀይዱ፡ደቂቅነ፡ *filii nostri abrepti sunt* 4 Esr. 10, 35; በሥና፡ተሀይዳ፡አዕይንቲሁ፡ Judith 16, 9; c. c. እምነ፡ pers., cui eripitur: ዘእንበለ፡ትትሀየድ፡ብእሲቱ፡እምኔሁ፡ Kuf. 13; ዘያስተጋብእ፡ብዕሎ፡በዐመፃ፡ይትሀየድ፡ብዕሉ፡እምኔሁ፡ Did. 19; Matth. 21, 43; nec non c. Nomt. pers., cui eripitur: ለምንት፡ኢትትሀየዱ፡ 1 Cor. 6, 7 (*rapinam pati, perferre*). 2) refl.: *ad se rapere, diripere* rem: ወዓዲ፡መንግሥተ፡ይትሀየዱ፡ 1 Esr. 2, 18; Matth. 11, 12; 1 Reg. 14, 48 (var.).

ተሃየደ፡ III, 3. Hanc stirpem, cujus genuina notio esset: *se invicem* vel *sibi invicem rem rapere, eripere*, Ludolfus quidem e Matth. 11, 12 probare voluit, sed mihi non dubium est, quin ibi ሃ pro ሀ sec. gramm. § 48 exscriptum sit.

ሀያዲ፡ n. ag.: *is qui diripit, rapax, raptor* Luc. 18, 11; 1 Cor. 5, 10. 11. 6, 10; እምእደ፡ሀያዲሁ፡ Jer. 22, 3; ሀያዴ፡ንዋየ፡ባዕድ፡ Clem. f. 82; ሰራቂ፡ወዐማፂ፡ወሀያዲ፡ወመሣጢ፡ F. M. 17, 2; ሀያድያን፡ F. N. 45.

ሀይድ፡ subst.: *rapina, res rapta* Ps. 61, 10; Jes. 61, 8.

ሂደት፡ subst.: *direptio* Org.

ትሀይድና፡ subst.: *direptio, spoliatio*, passive accepta. Enc.

ሄጸ፡ I, 1 [vicina videntur هَبَّ et هَفَّ *flavit* ventus; *commotus fuit* (vento), cfr. هَبَا, هَفَا, هَفَتَ *volitavit in aëre*, de rebus vento excitatis; et de sibilo stridentis teli, gladii: هَبَّ *percussit* gladius vibratus; aeth. ሄጸ፡ significat proprie: telum cum sibilo per aërem volare fecit] *jaculando attingere, ferire*: ነደፈ፡ወሄጸ፡ለንጉሥ፡ማእከለ፡ሰንቡኡ፡ 2 Par. 18, 33; ሄጸ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡ 1 Reg. 17, 49; ወጸፎ፡በእብን፡ወሄጸ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡ Sir. 47, 4; ፈነወ፡ሐጸ፡ወሄጸ፡ጥበ፡ Kuf. 38; የሀይጹ፡ሥዕርተ፡ወኢይስሕቱ፡ Jud. 20, 16; ኢይክህለኒ፡

(me non vincit) ሀይጸተ፡ ቀስት፡ ወደርብዮ፡ ኰያንው፡ Macc. f. 14. — Imprt. ሂጽ፡ M. M. f. 295. — *Voc. Ae.*: ሂጽ፡ ዘ፡ ገመሰ፡; aliud ሂጽ፡ ዘ፡ ነደፈ፡

ተሀይጸ፡ III, I pass.: *jaculando attingi, feriri:* ሀየል፡ ዘተነድፈ፡ ወተሀይጸ፡ ከብዶ፡ Prov. 7, 23; (divina Christi natura) ኢተሀይጸ፡ ውስተ፡ ሕማም፡ (in cruce) ho. Epiphanii Cypr. in Cyr. f. 117; ተሀይጸ፡ በሐጸ፡ ቃሉ፡ ለጳውሎስ፡ Gad. T. H.

ሂጸት፡ subst. *emissio teli:* አኮ፡ በዘቀስት፡ ሂጸት፡ οὐ τοξοτῶν εὐστοχίαις, Cyr. a. Th. f. 7.

ሀደመ፡ rad., in qua significationes radicum רָדַם *graviter dormivit* et هَذَرَ *deliravit in sermone* (هَذَأ, ܗܕܳܐ, הָדָה) concurrunt (de literis *r* et *h* permutatis vid. ሐመደ፡, ሐመገ፡). Stirpem I nondum reperi; st. II, 1 (modo mea me non fallant excerpta) *delirare facere alqm* in Gad. T. H. occurrit.

ተሀደመ፡ III (dubium, num 1 an 2?) *somnolentum, somniculosum esse* vel *fieri:* እምቅድመ፡ ይብራህ፡ ብርሃነ፡ መዓልት፡ ወእምቅድመ፡ ይትሀደም፡ ሌሊት፡ *et priusquam nox somniculosa* (somnifera) *fieret*, Lit. Chrys.; ዘኒ፡ ተሀደሙ፡ ὅσοι ἐὰν ἀκυρώσωσι 1 Esr. 6, 31 (*nam somniculosum esse* idem valet quod *incuriosum esse, negligere*).

ህድመት፡ n. act. 1) somnolentia, *sopor, somnus gravis, torpor* Kuf. 3; ሞት፡ ውእቱ፡ ከመ፡ ህድመት፡ ወንዋም፡ Chr. Ta. 4; ኢወሀቡ፡ ለአዕይንቲሆሙ፡ ምንተኒ፡ ህድመተ፡ Enc. Hed. 17; *ne simus* ከመ፡ በድን፡ በህድመት፡ ክቡድ፡ Org. 2. 2) *deliratio*, Lud. sine auct. — *Voc. Ae.*: ህድመት፡ ብ፡ ሕንቅልፍዕ፡ (vid. እንቅልፍ፡ apud Isenb. p. 125) መደለልሂ፡ ይ፡

ማህደምት፡ subst., Pl. መሃድምት፡ (has formas affert Ludolfus e N. T. vid. 2 Petr. 1, 16 rom.; 1 Tim. 1, 4 et 2 Petr. 1, 16 Platt) et

መሀደምት፡ subst. (hanc formam equidem semper et ubique in libris mss. inveni), collect. (*id quod deliratur*) *deliramentum, hallucinatio* (effutitio), *nugae, ineptiae, fabulae fatuae;* μῦϑοι 1 Tim. 1, 4; መሀደምተ፡ እቤራት፡ γραώδεις μῦϑοι 4, 7; 2 Tim. 4, 4; Tit. 1, 14; 2 Petr. 1, 16; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ነገረ፡ መሀደምት፡ ወተዛውኦ፡ ደቂቅ፡ እስመ፡ ደቂቅ፡ ይሰምዑ፡ ብዙኀ፡ ነገረ፡ መሀደምት፡ እምኀበ፡ ሐፃኒት፡ μῦϑοι et λῆροι Chr. Ta. 11; መሀደምቶሙ፡ ϑρύλλοι αὐτῶν Cyr. ad Th. f. 7; εἰκαιομυϑίαι Cyr. c. Pall. f. 98; መሀደምት፡ ስኡን፡ μῦϑος ἀδρανής Cyr. ad Th. f. 15; Clem. f. 189; አነ፡ መሀደምቶሙ፡ ἐμὲ ϑρύλλημα ἔχουσι Job 30, 9. — *Voc. Ae.*: መሀደምት፡ ዘ፡ ተረት፡; aliud መሀደምት፡ ዘ፡ ወግዕ፡ ተረትሂ፡ ይ።

ህዳር፡ nomen mensis vid. sub ኅዳር፡

ሀድአ፡ I, 1 [arab. هَدَأَ *quievit, substitit,* II. *quietem concessit, sedavit, quietavit*] Subj. ይህዳእ፡ *quietum, tranquillum, sedatum, compositum esse* vel *fieri:* de homine: ወውእቱሰ፡ ኢይትናዘዝ፡ ወኢየሀድእ፡ Jsp. p. 302; ወሀድኡ፡ አይሁድ፡ በመዋዕለ፡ ስምዖን፡ (Hasmonaei) ወጥዕዩ፡ ib. p. 298.; ሀድኡ፡ *quieverunt* (certamine misso facto) p. 274; ህድአት፡ ልብ፡ እምሐዘን፡ Sx. Masc. 28; de regione: በመዋዕሊሁ፡ ሀድአት፡ ወአርመመት፡ ምድረ፡ ይሁዳ፡ 2 Par. 14, 1. 23, 21; de tempestate: Ex. 9, 28—34; de fluctibus ዝሕነ፡ ሞገድ፡ ወሀድአ፡ ማዕበል፡ MM. f. 19; de sanguinis effusione Hen. 99, 6 i. e. *sisti.*

አህድአ፡ II, 1 *composuit, sedavit, tranquillavit, quietem habere jussit,* c. c. Acc. pers. vel rei: በኀይሉ፡ አህድአ፡ ለባሕር፡ Job 26, 12; ያህድእ፡ ሀውከ፡ ሞገድ፡ ho. Acacii in Cyr. f. 105; አህድአ፡ ህርቃኖስ፡ ኵሎ፡ አሕዛበ፡ እለ፡ ይፀብኡ፡ ምድረ፡ አይሁድ፡ ወሞአሙ፡ Jsp. p. 299; (*seditiosos*) አህድአሙ፡ *monuit ut quiescerent*, ib. p. 344; አኀዙ፡ አግብርቲሁ፡ ይናዝዝዎ፡ ወያህድእዎ፡ ib. p. 302. — *Voc. Ae.*: አህድአ፡ ዘ፡ አስተፀገሠ፡.

ህዱእ፡ part.: *tranquillus, quietus, compositus;* in specie: *animo sedatus, modestus, placidus:* በከመ፡ መንግሥትየ፡ ህዱእ፡ Esth. 3 apcr.; ህዱኣን፡ ወዕሩፋን፡ Jud. 18, 7; (*qui eucharistiae communicat*) ይኩን፡ ህዱአ፡ አዕይንት፡ ድንጉጸ፡ ልብ፡ F. M. 26, 8; ዘኢኮነ፡ ህዱአ፡ በቃሉ፡ ወበምግባሩ፡ ለዘከመዝ፡ ንብረቱ፡ ከንቱ፡ ንስሓሁ፡ Clem. f. 239; ከመ፡ በህዱእ፡ ወፅምው፡ ይኩን፡ ንብረትነ፡ Deg.; በህዱእ፡ 1 Tim. 2, 2 Platt (በዕሩፍ፡ rom.).

ህዱኣዊ፡ adj. rel.: ልብ፡ ህዱኣዊ፡ *animus, qui ad tranquillitatem inclinat*, Phlx. 201.

ማህድኢ፡ part. c. term. adj.: *tranquillator, sedator:* አእኵቶ፡ ማህድኤ፡ ንዴት፡ ውእቱ፡ Fal. f. 79.

አህዳኢ፡ n. ag. (II, 1): *sedator, tranquillator* Lud. e MSS. Colb.

ህድአት፡ subst.: 1) *tranquillitas, quies:* ህድአት፡ ወአርምሞ፡ ἥσυχος σιγή Sap. 18, 14; ይመጽእ፡ በህድአት፡ ἐν εὐϑηνίᾳ Dan. 11, 21; በህድአት፡ ርቱዕ፡ ንግበር፡ ለዝንቱ፡ Act. 19, 36 (Platt: በድቡት፡); መፍቀሬ፡ ህድአት፡ ወአርምሞ፡ *quietis et silentii amans* Jsp. p. 314; መዋዕሊሁ፡ በዛኅን፡ ወበህድአት፡ ሰለጠ፡ Enc.; መፍትው፡ ለነ፡ ንሑር፡ በህድአት፡ πλεῖν μετ᾽ εὐμενείας Chr. Ta. 34; (ne subito agas) አላ፡ በህድአት፡ ወበትዕግሥት፡ ἀλλ᾽ ἠρέμα καὶ κατὰ μικρόν ib. Ta. 30. 2) *modestia, verecundia, solitudo, mansuetudo:* መፍትው፡ ለአንስት፡ ይትረአያ፡ በአርአያ፡ ህድአት፡ *habitu modesto* F. M. 34, 8; de *solitudine* anachoretae, monachi usitata est haec vox in Phlx.; ህድአት፡ *mansuetudo* est qualitas tauri, sicut ኀይል፡ leonis Fal. f. 17; ፈታሒ፡ ዘአጥረየ፡ ህድአተ፡ ወትዕግሥተ፡ F. N. 43, 2.

ሀደየ፡ videtur esse idem, quod هَذَى IV *multum coxit carnes, ut dissolutae fuerint partes* (هَرَأَ). Hinc

ተሀድየ፡ III, 1: *aestu consumtum, maceratum esse:* ተቀለኰ፡ ወተሀድየ፡ አዕጽምትየ፡ τὰ δὲ ὀστᾶ μου ἀπὸ καύματος Job 30, 30.

ሀጐለ፡ I, 1 [id. q. הָלַךְ *ivit, abiit* (et *periit*), هَلَكَ *periit, interiit, decidit;* trs. *perdidit*] Subj. ይሕጐል፡; intr. *perire, interire:* ትሀጐል፡ ሀጐለ፡ ዐቢየ፡ Hen. 83, 7; ከመ፡ ኢትሀጐሉ፡ Kuf. 36; ወናሁ፡ ሀጐሉ፡ እሙንቱ፡ ወዓለምኒ፡ 4 Esr. 9, 22. At multo frequentius est

ሀጐለ፡ I, 1, nonnumquam ሀጕለ፡ (Gen. 35, 4 ann.) Subj. ይሀጐል፡ et ይሀጕል፡ trs. *perdere, detrimentum facere,* (*orbari*); ἀπολλύναι (ἀπολλύειν): ከመ፡ ኢትሀጕል፡ ርስተከ፡ Sir. 9, 6. 41, 6; Ruth 4, 6; ሀጕል፡ ወርቀከ፡ እምትሀጕል፡

ዐርከከ፡ Sir. 29, 10; **ተሀጕል፡ፍሬከ፡** 6, 3. 4; **ዘሀጐልከ፡** *quod perdidisti* 8, 12; **ሀጕለ፡ሃይማኖቶ፡** ἀπώλεσε πίστιν 27, 16. 18; Ps. 9, 19; **ዐቁ፡ኢትሀጐሉ፡ዘገበርክሙ፡** 2 Joh. 8; **ሀጕለ፡አዕይንቲሁ፡ጦቢት፡** Tob. 7, 7. 14, 2; **ሀጐልኪዮሙ፡ለሕዝበ፡ከሞስ፡** Num. 21, 29; ζημιοῦσθαι: **የሀጕል፡ብዙኀ፡** Prov. 19, 19; Phil. 3, 7 rom.; **ነፍሶ፡ሀጕለ፡** Marc. 8, 36; Luc. 9, 25; ἀπέχειν **ሀጕሉ፡ዕሴቶሙ፡** Matth. 6, 2; ἀποτεκνοῦσθαι Gen. 27, 45 c. Acc.; ἀποστερηθῆναι Sir. 29, 7; οὐ μὴ πταίσῃ ὁ μισθὸς ὑμῶν **ኢትሀጐሉ፡ዕሴትክሙ፡** Sir. 2, 8; ὃς οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ **ዘኢሀጕለ፡ተስፋሁ፡** 14, 2; alia exempla: Sir. 16, 13; Jes. 38, 12; 4 Esr. 10, 15. 17; **የሀጕሉ፡ተስፋሆሙ፡** Did. ed. Platt p. 45; Hen. 5, 5.

አሀጐለ፡ II, 1 1) trs. (ad interitum vocare i. e.) *perdere* (pessumdare, delere) *disperdere:* **ኀጢአት፡ነፍሶሙ፡ታሀጕል፡** Prov. 1, 19; Koh. 7, 7. 9, 18; **ንጉሥ፡አብድ፡ያሀጕል፡አሕዛቢሁ፡** Sir. 10, 3; Jer. 34, 12; Matth. 10, 28; **ለምንትኑ፡መጠንዝ፡አሀጐለት፡** 26, 8; **ያሀጕሎሙ፡ለረሲዓን፡** Hen. 1, 9. 10, 15; **ከመ፡አሀጕሎሙ፡እምገጸ፡ምድር፡** 45, 6. 80, 8. 89, 60—62. 2) caus. (facere ut aliquis alqd perdat i. e.) *defraudare, evertere, circumvertere* alqm alqua re, c. dupl. Acc.: **አሀጐለቶን፡ጻማሆን፡** ἐστέρησεν αὐτὰς τῶν πόνων αὐτῶν Sir. 28, 15; **ኢታሀጕሎ፡ዕሴቶ፡ከመ፡ታግዕዞ፡** Sir. 7, 21.

ተሀጕለ፡ (nonnumquam **ተሀጐለ፡**) III, 1 (ad interitum vocari, i. e.) *perire, interire, perdi, pessum ire* (ἀπόλλυμαι, ἀπόλωλα) **ተሀጕለት፡ግብጽ፡** Ex. 10, 7; Jer. 31, 15; Hez. 26, 2; Jes. 15, 2; **ይትሀጐል፡ብዕል፡በንታፌ፡** Koh. 5, 13; **ራእዩ፡ይትሀጐል፡** Jac. 1, 11; **ዝቃት፡ይትሀጐሉ፡** Matth. 9, 17; **ይትሀጐል፡፩እምነ፡አባልከ፡** 5, 29; **ተሀጐልኩ፡** Job 3, 11; **እለ፡ተሀጕሉ፡** Jes. 27, 13. 48, 19. 57, 1; Jer. 34, 12; Ps. 48, 10. 67, 2. 72, 19. 101, 27; 4 Esr. 9, 32. 34; Jud. 5, 31; Num. 17, 27; **አባግዕ፡ዘተገድፈ፡ወተሀጕለ፡** Matth. 10, 6. 18, 11; Luc. 13, 3. 19, 10; Joh. 17, 12; Hebr. 1, 11; Hen. 10, 2; **ተሀጕሎ፡** (Inf.) 4 Esr. 10, 10; Lit. 173, 4; **ተሀጕሎት፡** 4 Esr. 7, 35. 8, 34; **እለ፡ተሀጕሉ፡እምበድው፡** *qui deserto perierunt* Hen. 61, 5; **ተሀጕሉ፡እምነ፡ማእከለ፡ትዕይንት፡** *perierunt de medio castrorum* Num. 16, 33; Hen. 62, 2.

ሀጉል፡ (nonnumquam **ሀጕል፡** exscriptum) part. 1) *perditus, deperditus:* **ሕዝብ፡ሀጉላነ፡ምክር፡እሙንቱ፡** ἔθνος ἀπολωλεκὸς βουλήν Deut. 32, 28; **ከመ፡ኢይኩን፡ሕጉለ፡ዕሴትከ፡** Sir. 8, 19; **መድኀኒሆሙ፡ለሀጉላን፡** Judith 9, 11; **ሕዝብ፡ሀጉላን፡** λαὸς τῆς ἀπωλείας Jes. 34, 5; **ሀጉላነ፡ሚጥ፡** Prec. Mat. In Hos. 4, 14 οἱ τετελεσμένοι (קְדֵשִׁים) **ሀጉላን፡** versum legitur. 2) *caducus, fluxus:* **ዘይትአመን፡በብዕሉ፡ሕጉል፡** Synod. f. 324.

ሀጕል፡ (nonnumquam **ሀጉል፡** et **ሀጐል፡**, haud bene) subst., plerumque m. 1) *perditio, interitus, exitium;* Infinitivi vicem explet **ጊዜ፡ኀሢሥ፡ወጊዜ፡ሀጕል፡** Koh. 3, 6; Hen. 89, 62; Marc. 14, 4 Platt; ἀπώλεια Jes. 22, 5. 33, 2; Jer. 30, 2. 10; Sap. 1, 13; **በሀጕልክሙ፡እሥሕቅ፡** Prov. 1, 26. 10, 11; Hen. 12, 6. 14, 6; Matth. 7, 13; **ወልደ፡ሀጕል፡** Joh. 17, 12; Kuf. 10. 2) *detrimentum, jactura* (vid. **ሀጕለ፡**) ζημία **ሀጕል፡ዐቢይ፡** Act. 27, 10 Platt. 3) *locus perditionis* i. e. *orcus* (אֲבַדּוֹן) Asc. Jes. 10, 8; Hen. 51, 1.

ሀጕለት፡ n. act. *interitus, exitium:* Hen. 8, 4. 22, 12; **ሀጕለተ፡ነፍስ፡** Lud. e Synodo.

ማሀጕል፡ (etiam **ማሀጉል፡**) part., *perdens, perditor, perniciosus:* Satanas **ማሀጕል፡** alt. Const. Ap. 5 (III C. A. exhibet **ማሀጐሊ፡**); **እኩያን፡ወማሀጕላን፡ኖሎት፡** Did. ed. Pl. p. 41; **እሉ፡እሙንቱ፡ማሀጕላን፡ጸላእያን፡ሠናይ፡** Did. 10 (Pltt p. 81).

ማሀጐሊ፡ part. c. term. adj. 1) id. q. **ማሀጕል፡**, ut: **እመ፡መስሕት፡ወማሀጐሊ፡አንተ፡** Did. 32; **ፍትወት፡እኩይ፡ማሀጐሌ፡ነፍሳት፡** Did. 14; **ዝንቱ፡ደዌ፡ማሀጐሊ፡** F. M. 3, 7; **ዛቲ፡ኀጢአት፡ማሀጐሊት፡ይእቲ፡** ib. 5, 1. 2) ἡ ἀπώλεια אֲבַדּוֹן **ማሀጐሊ፡** Prov. 27, 20 (vid. **ሀጕል፡** Nr. 3).

ተሀጓሊ፡ n. ag. (III, 1): *is qui perit, perditur:* **ኢትላሕዊ፡በእንተ፡እለ፡ሖሩ፡** (moriendo) **ኀበ፡እግዚአሙ፡ከመ፡ውእቶሙ፡ተሀጓልያን፡** Genz. f. 83.

ትሀጕልት፡ subst. *perditio:* **ኢትፍቅድ፡ትሀጕልቶሙ፡** (al. **ተሐጕሎቶሙ፡**) 4 Esr. 9, 34 cod. Francf.

ሀገር፡ subst., fem. et m. (ex. gr. Gen. 19, 14; Jer. 45, 17), Pl. **አሀጉር፡** (etiam **አሀጕር፡** script.), Pl. Pl. **አሀጉራት፡** (Matth. 10, 23) 1) *ager cultus, terra inhabitata, regio, provincia, patria:* **ውስተ፡አሀጉር፡ወአዕጻዳት፡** εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ κώμας Marc. 6, 36; **ሀገረ፡እስራኤል፡** ἡ κατοικία Ἰσραήλ Jer. 3, 8. 12; **ዘውስተ፡ሀገር፡** ὁ αὐλών Jer. 31, 8; γῆ 2 Reg. 24, 13; **መሰሎሙ፡ለኖትያት፡ዘርእዩ፡ሀገረ፡** Act. 27, 27 rom. (locus ab auctoribus editionis rom. ipsis versus); *patria* Hebr. 11, 14; Herm. p. 48^{b}; **ሀገረ፡አርማንያ፡** *Armenia,* **ሀገረ፡ምዕራብ፡** *Occidens* Jsp. p. 312. 313 al. saepe; **ሀገረ፡ሴዋ፡** provincia Sêwae, Lud. Comm. p. 303; **ሀገረ፡ደምብያ፡** *provincia Dambeae,* Lud. (Sed hic vocis usus potissimum inferiori aetati convenit). 2) *pagus, vicus, villa,* ἐπαύλεις Jes. 42, 11. 34, 13. 62, 9; Judith 15, 7; Ps. 143, 17; κῶμαι Judith 4, 7; Jes. 32, 14; Matth. 21, 2; Luc. 10, 38. 17, 12. 24, 13; Joh. 11, 1. 3) *oppidum, urbs, civitas:* haec est solemnis vocis notio, innumeris in locis obvia; ex. gr. Koh. 9, 14. 10, 16; Sir. 36, 31. 10, 3; Jer. 21, 10. 22, 8; Jes. 10, 14. 24, 10; Jos. 21; **ዐሥሩ፡አሀጉር፡** δεκάπολις Matth. 4, 25; **ሀገር፡ቅድስት፡** Sir. 24, 11; **ሀገረ፡ሳኦል፡** *sedes Saul regis* Jes. 10, 29; Kuf. 38, etiam **ሀገረ፡መንግሥት፡**; *urbs munita, castellum, arx* **ሀገር፡ጽንዕት፡** et **ሀገረ፡ጥቅም፡** vel **ቅጽር፡** Jer. 4, 6; Kuf. 11. 46; Sir. 28, 14; Jes. 36, 1; Hez. 17, 4; Lev. 25, 29—31; Num. 13, 19; *emporium* Jes. 45, 14; **በሀገር፡** *in urbe, oppido* (opp. **በሐቅል፡** *ruri, in agro*) Deut. 28, 3. Etiam **አሀጉር፡** nonnumquam pro *urbe* (Sing.) ponitur, ex. gr. Judith 7. — Cum Genitivo personae conjunctum significare potest *patriam:* Judith 8, 2; Marc. 6, 1. 4. 4) Usurpatur pro *incolis urbis vel oppidi, civibus:* Am. 4, 8; Zach. 14, 2; Prov. 11, 9—11; 1 Reg. 4, 13; 2 Reg. 14, 7; Act. 12, 22 rom.; aliâs **ሰብአ፡ሀገር፡** Luc. 19, 14, et pro *civitate* (πολίτευμα) Phil. 3, 20. [Cum **ሀገር፡** convenit Himjaritarum هَجَر et amh. **አገር፡**; contigua sunt אִכָּר ܐܟܪܐ أَكَّارٌ *agricola,* lat. *ager,* germ. Acker (vid. H. Ewald Lehrbuch der hebr. Sprache. 6. Ausg. 1855. p. 347)].

ሀገሬት፡ subst. (gramm. § 120, a): 1) *civitas, cives, civis* (πολῖται, πολίτης, πολῖτις, συμπολίτης, συμπολῖτις): **፩፩ለሀገሬቱ፡** τὸν πολίτην αὐτοῦ Jer. 38, 34; συμπολῖται Eph. 2, 19 rom.; **ነኪራን፡እምሀገሬተ፡እስራኤል፡** Eph. 2, 12; **እንዘ፡ሀለዉ፡በምድር፡ሀገሬተ፡ይኩኑ፡ምስለ፡ሰማውያን፡** Clem. f.

153; Lit. 168, 2; **ሐቃል፡ወሀገሬት፡** *agrestes et oppidani* Col. 3, 11. 2) transl. *familiaris, amicus:* **ሀገሬት፡ይእቲ፡ለኵሎሙ፡እለ፡ይቀርብዋ፡** εὔγνωστος Prov. 3, 15; **ለእእምሮ፡ሀገሬትከ፡ረስያ፡** γνώριμον περιποίησαι σεαυτῷ Prov. 7, 4 et Did. 2 (ubi hic idem locus laudatur). — Nonnumquam **ሀገሬት፡** et **ሀገር፡** permutantur, ex. gr. 4 Esr. 1, 1 (MSS.).

ሀገራዊ፡ adj. rel. *ad civitatem pertinens:* **ምግብና፡ሀገራዊት፡** F. N. p. 10; ib. 43, 2 (p. 247).

ሀገሬታዊ፡ adj. rel.: *oppidanus,* **ጽሑፍ፡አልቦ፡ውስተ፡ልበ፡ንጹሓን፡ፍልጠት፡ማእከለ፡አይሁዳዊ፡ወሀገሬታዊ፡ወገብር፡ወአግዓዚ፡** Phlx. 87.

ሀኵሬ፡ subst.: *minium, rubrica:* **ወቀብዮ፡በሀኵሬ፡** (var. **ኀኵሬ፡**, **ሂኀሬ፡**, **ሄኀሬ፡**) **ወሜረዮ፡** καταχρίσας μίλτῳ Sap. 13, 14. [hebr. שָׁשַׁר, aram. סִיקְרָא, ܣܘܩܪܐ; pers. شَنْگَرف; arab. مَغْرَة, مَكْر, شَقِرَة.]

ሀግረተ፡ quadril. inferioris aetatis; idem videtur quod **ጋሀረተ፡**. Hinc

ሀግሩት፡ part.: *intentus rei, sollicitus,* Org.

ሀግርትና፡ *sedulitas, studium,* Lud.; M. M. f. 40.

ሀንት፡ est amh. **አንት፡** *lac flore privatum,* M. F.

ሂጶ፡ዲያቆን፡ n. prgr., sc. ὑποδιάκονος, *subdiaconus,* Pl. **ሂጶ፡ዲያቆናት፡** M. M. f. 325. 349.

ሂጶዲጤን፡, vel **ሄ"፡**, **ሀጶዲጤ፡** ὑποδύτης, *tunica* sacerdotis Hebraeorum summi, Ex. 36, 30 seq. Lev. 8, 7 (Respondet hebr. מְעִיל, quod LXX aliis in locis ποδήρη interpretati sunt, quod videas sub **ጶዴሬ፡**; etiam in locis commemoratis Ex. et Lev. versio nova (C) aeth. **ጶዴሬ፡** pro **ሂጶዲጤን፡** exhibet). *Voc. Ae.:* **ሄጶዲጤን፡ዘ፡ሞጣሕት፡**

ሄጶጳ፡ ὁ ἔποψ, *upupa* Deut. 14, 17, i. q. **ኤጶጳ፡** q. v.

ሀፈወ፡ I, 1 *calere, calescere; sudare.* [Arab. هَوْف, هُوف, هَيْف *ventus calidus, fervidus,* هَائِف, هَيُوف *valde et cito sitiens*] **ፈተወት፡ትትሐፀብ፡እስመ፡ሀፈወት፡** *quia caluit* (Susanna) Dan. ap. 1, 15 (ὅτι καῦμα ἦν); **እስከ፡የሀፍዉ፡** *donec caleant* vel *sudent,* Reg. Pach.; **ሀፈዉ፡** *sudaverunt,* Gad. Ad.; (Christus) **ጸመ፡ወጸለየ፤ደከመ፡ወሀፈወ፤ወተዐገሠ፡ኀሳረ፡ወሐመ፡ወሞተ፡** Genz. f. 147; **በጸዊረ፡መስቀሉ፡ሀፈወ፡** (Christus), Lit. orth.; **ሀፌው፡** M. M. f. 98.

ሀፍ፡(**ሃፍ፡**, **ሐፍ፡**) subst. 1) *calor, fervor:* **ቍር፡ወሀፍ፡** ψῦχος καὶ καῦμα Gen. 8, 22; 4 Esr. 6, 9; **ብሔረ፡ጽምእ፡ወሀፍ፡** Deut. 32, 10; **ሀፍ፡ወሞቅ፡** Hen. 82, 16. 2) *sudor* (cfr. حَمِيم, حِمَّة, حَمِي): **በሀፈ፡ገጹ፡** Gen. 3, 19; Kuf. 3; Luc. 22, 44; **አብዝኀ፡ስግደተ፡እስከ፡ይውሕዝ፡ሀፉ፡ከመ፡ማይ፡** Gad. T. H.; **ዘእንበለ፡ጻማ፡ወሀፍ፡** χωρὶς ἱδρώτων Chr. Ta. 3; **ሀፍ፡** ἱδρώς Cyr. ho. f. 110; **ፈንዉ፡ሲሳዮሙ፡እምንዋይክሙ፡ወሀፈ፡ገጽክሙ፡** Did. 25. (In 1 Reg. 21, 13 interpres **ሀፉ፡** pro τὰ σίελα αὐτοῦ posuit). — *Voc. Ae.:* **ሀፍ፡ወረሐጽ፡ዘ፡ወዝእ፡** (i. e. זֵעָה, זֵיעָא, ܕܘܥܐ?).

ሀጠለ፡ rad. inus.; arb. أَبَلَ et وَبَلَ *fuste percussit,* وَبِيلٌ *fustis, quo lotae contunduntur vestes ad exprimendas cum aqua sordes.* Hinc

መሀጢል፡(**መሃጢል፡**, **መሐጢል፡**, **መሃጤል፡** Herma p. 104^{a}) part. (pro **መሀጥል፡** gramm. § 20) deinde subst. m. *fullo* (γναφεύς, κναφεύς, synon. **ገናፊ፡**) Marc. 9, 3; Jes. 7, 3. 36, 2 (ubi liber ms. etiam formam **መሀዊል፡** praebet). — *Voc. Ae.:* **መሀጢል፡ዘ፡ኀፃቤ፡ልብስ፡**

ለ፡ litera alphabeti Aethiopici secunda, quae **ለው፡** (sec. Isenb. in lex. amh. p. 5 **ላዊ፡**) vocatur.

ለ፡ I) *praepositio inseparabilis* (eadem quae לְ, ܠ, لِ, vid. gramm. § 164, 2); c. pron. suff. **ሊተ፡**, **ለከ፡**, **ለኪ፡**, **ሎቱ፡**, **ላቲ፡**; **ለነ፡**, **ለክሙ፡**, **ለክን፡**, **ሎሙ፡**, **ሎን፡** (Matth. 24, 19; Sir. 7, 24; Hen. 9, 8) vel **ሎንቱ፡** (Gen. 31, 43; Num. 27, 6) vel **ሎንቶን፡** (Ex. 2, 16) vel **ሎቶን፡** (Jac. 3, 3; Hez. 13, 17); alias suffixorum formas videas sub **አሌ፡** et sub **ወይ፡** (gramm. p. 319). Significat *motum* vel *directionem ad* aliquid: 1) *versus, ad, in,* (de loco, re, persona) **ምድር፡እንተ፡ላቲ፡ተሐውር፡ህየ፡** Deut. 7, 1. 11, 29; **ኢተግሕሣ፡ኢለየማን፡ወኢለፀጋም፡** 1 Reg. 6, 12; **ይትፈለጥ፡ለ፬መአዝነ፡ዓለም፡** Gen. 2, 10; **አሐዱ፡ለካልኡ፡ይኄጽር፡** Hen. 41, 7; **ለበጺሐ፡እፍራታ፡** Gen. 35, 16. 48, 7; **ወሰደ፡ለ** *ferre ad* 1 Reg. 9, 7; **ጸርኀ፡ሎሙ፡** *acclamavit iis* 1 Reg. 17, 8. 2) *in, ad-usque, usque* de tempore: **ይትዐቀቡ፡ለዕለተ፡ስራሕ፡** Hen. 45, 2; Judae 6; **ለጊዜሃ፡** *in momentum temporis* Hebr. 12, 11 (rom.); **ለደኃሪ፡መዋዕል፡** Ex. 16, 33; **ለጌሠም፡** εἰς αὔριον Ex. 8, 6; **ለነግህ፡** Ex. 12, 10; **እምዕለት፡ለዕለት፡** Ex. 13, 10; **ለጸቢሐ፡እሑድ፡** Matth. 28, 1; **ለዓለም፡**, **ለዝሉፉ፡** qq. v. 3) *in,* de transitu rei in aliam conditionem, maxime post verba fiendi, faciendi, dividendi, sumendi, transformandi, al.: **ወኮነ፡ለመንፈሰ፡ሕይወት፡** Gen. 2, 7; **ይነሥእ፡አዋልዲክን፡ለመጽዕጣት፡** 1 Reg. 8, 13; **ተነፍቀ፡ለክልኤ፡** 1 Reg. 15, 29; Jud. 7, 16; **እገብራ፡ለበረከት፡** Hen. 45, 4. 5. 84, 6; **እምነዳያነ፡ምድር፡አትረፈ፡ለሐረስት፡** Jer. 52, 16; (usitatius est **ውስተ፡** hoc sensu). 4) de fine actionis: *in, ad* (etiam dativus Latinorum respondet): **ወይከውን፡ፍሬሁ፡ለሲሳይ፡ወቈጽሉ፡ለፈውስ፡** Hez. 47, 12; **ለዝ፡ተፈኖኩ፡** Asc. Jes. 11, 1; **ለኀሳርከ፡** 1 Reg. 20, 30; Apoc. 22, 2; Gen. 45, 5; **ለእኪትክሙ፡** Jer. 7, 6; **ሠጸረ፡ዕፀወ፡ለመሥዋዕት፡** Gen. 22, 3; **ለዝንቱ፡ተጸዋዕክሙ፡** 1 Petr. 3, 9; **አዕረጎ፡ለጽንሓሕ፡** Kuf. p. 69; **ሖሩ፡ለፀብእ፡** 1 Reg. 17, 13; **ወሀበሙ፡ሥንቆሙ፡ለፍኖት፡** Gen. 45, 21; **ትትዐቀብ፡ለትእምርት፡** Num. 17, 25; **ተኀርየ፡ዘርአ፡ሌዊ፡ለክህነት፡** Kuf. p. 110; 1 Petr. 2, 5; **ጽሑፋን፡ለዝንቱ፡ደይን፡** Judae 4. Innumeris in locis Infinitivo praeponitur, ut idem denotetur, quod Latini gerundii dativo vel praepositione *ad* cum gerundivo, vel conjunctione *ut* cum subjunctivo exprimere amant: **ይኩኑ፡ለአብርሆ፡** Gen. 1, 15; **ሠናይ፡ለበሊዕ፡** Gen. 2, 9; **ኢትደመር፡ምስለ፡ብዙኀ፡ለዐምፆ፡** Ex. 23, 2; Deut. 27, 13; Jos. 22, 22; 1 Reg. 17, 21; Prov. 1, 2 seq.; Hez. 44, 25. 27; Jer. 42, 9. 13. 43, 8. 44, 12; (vid. gramm. § 183, 3, a). 5) est *nota dativi* propria, cujus usus exempla allegare non opus est. Etiam is, *in cujus commodum* et *usum*, vel *pro quo* agitur, praepositione **ለ፡** introduci potest (*dativus commodi*): Gen. 2, 18; Hen. 5, 1; **ዘየሐምም፡ሊተ፡** ὁ πονῶν περὶ ἐμοῦ 1 Reg. 22, 8; **ከመ፡ትስአል፡ሎቱ፡ቃለ፡እግዚ"፡** 22, 13; **ኢትጸሊ፡ለዝ፡ሕዝብ፡** Jer. 11, 14. 14, 11. 44, 3; **ይቁም፡ለከ፡** ὑπερασπίσαι σου Ps. 19, 1; **ትትቃተል፡ለከ፡ፀረከ፡** Sir. 29, 13; **ይፀብእ፡ለክሙ፡** Ex. 14, 14; **ንሣእ፡ለአኅዊከ፡ዘንተ፡** 1 Reg. 17, 17. 16, 16; **ይነብብ፡ለከ፡** Ex. 4, 14; Gen. 2, 18. 27, 3. 5; **ቀንአ፡ለ** Num. 25, 13. 6) denotat eum, *cui* vel *cujus res est*, ex. gr. **ለከ፡ውእቱ፡መዓልት፡ወዚአከ፡ይእቲ፡ሌሊት፡** Ps. 73, 17; Gen. 45, 20, quare nonnumquam *genitivo* aliarum linguarum respondet: **ለእግዚ"፡ውእቱ፡ቀትል፡** τοῦ κυρίου ὁ πόλεμος 1 Reg. 17, 47; **እስመ፡ኵሉ፡ሎቱ፡** 1 Petr. 2, 14; **ኢይትረከብ፡ሎሙ፡አሥር፡** Hen. 48, 9; **እግዚእ፡ለሰንበት፡** Matth. 12, 8; **ሠለስተ፡ዘመነ፡ለዓመት፡** τρεῖς καιροὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ Ex. 34, 23; **ርብዕ፡ለዓመት፡**, **ምዕረ፡ለዓመት፡** Kuf. 29. 34. Plura de hac re vid. in gramm. § 186, b. 7) praeponitur rei vel personae, ad quam actio (verbi) aliqua ratione refertur; est igitur, ut ita dicam, *nota relationis generalissima:* a) in locum alius praepositionis, ubi repetenda erat, substituitur: **ምስሌክሙ፡ወለዘርእክሙ፡** Gen. 9, 9; Lev. 26, 5. b) de animi (agentis) directione in rem vel personam: *in*, *erga*, *contra*, *coram:* **ኄር፡እግዚ"፡ለእለ፡ይትዔገሥዎ፡** Nah. 1, 7; **ኢተአብስ፡ለሀገርከ፡** Sir. 7, 7; **አሠነዩ፡ለአብራም፡** Gen. 12, 16; **ይትሜከሑ፡ለቢጸሙ፡** 2 Petr. 2, 13; **ሰገደ፡ሎቱ፡ዳዊት፡** 1 Reg. 24, 9; item post **ደነነ፡**, **ገነየ፡**, **ገረረ፡**; **ተፌሥሑ፡ላቲ፡** συνέχαιρον αὐτῇ Luc. 1, 48; **ተከዙ፡ለርእስክሙ፡** λυπεῖσϑε ἐφ' ἑαυτούς Jes. 15, 2; **ኢትሥሐቅ፡ሎን፡** Sir. 7, 24; de **ለዐይነ፡** vel **ለገጸ፡ሰብእ፡** vid. **ዐይን፡** et **ገጽ፡** c) verbis quibusdam intransitivis objectum subjungit: **ይጸምኡ፡ለጽድቅ፡** *sitiunt justitiam* Matth. 5, 6; **ይነግሥ፡ለኪ፡እግዚ"፡** Jes. 52, 7; **ኢይደሉ፡ሊተ፡** *me non dignus est* Matth. 10, 37; **እጽህቅ፡ለክሙ፡** *sollicitus sum de vobis* 2 Petr. 1, 12. d) accusativi vicem explet, sive ita ut accusativus primo loco positus secundo in **ለ፡** transeat: **ይፈርሁ፡ስመ፡እግዚ"፡እለ፡እምዐረብ፡ወእምሥራቀ፡ፀሐይ፡ለስሙ፡ክቡር፡** Jes. 59, 19; Gen. 50, 21, sive ita ut objectum verborum transitivorum ab initio praepositione **ለ፡** notetur: Gen. 17, 12; Ex. 23, 3. 28, 3; Lev. 25, 17 (collato 14); **ኢያሜክር፡ወኢለመኑሂ፡** Jac. 1, 13 (Pltt **ወኢመነሂ፡**); **ለኵሉ፡አክብሩ፡** 1 Petr. 2, 17 (rom.). Deinde nonnulla verba, maxime verba *dicendi* et *narrandi*, verba **ባረከ፡**, **ሰብሐ፡**, **ፀረፈ፡**, **ዘለፈ፡**, etiam **ያደ፡**, **አስተርከበ፡** et alia quaedam objectum, quod aliâs in accusativo sibi subjungere solent, frequentius praepositione **ለ፡** sibi subjungunt (vid. gramm. § 179, 1.). e) amant Aethiopes nomina vel pronomina, quae verbo vel nomini vel praepositioni subjicienda sunt, pronominibus suffixis, illi verbo vel nomini vel praepositioni annexis, anticipare et istis nominibus vel pronominibus particulam **ለ፡**, quâ ad illa pronomina suffixa referantur, praefigere: **ሰመዮ፡እግዚ"፡ለብርሃን፡ዕለተ፡** *nominavit* (*id*, *scilicet*) *lumen diem Deus* Gen. 1, 5; **ሐማቱ፡ለስምዖን፡** *socrus* (*ejus*, *sc.*) *Simeonis* Marc. 1, 30; **ጸሐፍ፡ሎቱ፡ለመልአክ፡** *scribe ad* (*eum*, *sc.*) *angelum* Apoc. 2, 1. Hic usus particulae **ለ፡** frequentissimus est, vid. gramm. § 172, c. f) rarus est usus particulae **ለ፡** post verba passiva vel neutra, quo *auctor* vel *is a quo res fit*, significetur: **ተአመርኩ፡ሎሙ፡** ἐγνώσϑην αὐτοῖς Hez. 20, 5; **ፀንሰት፡ሎቱ፡** Kuf. C. 41; **ቡሩክ፡ለእግዚ"፡** Gen. 14, 19; 2 Petr. 2, 19 rom. g) rariores sunt significationes: *quod attinet ad* ex. gr. **ወለገቢአትከሰ፡** *et quod ad reditum tuum attinet* Asc. Jes. 8, 27; 1 Petr. 4, 11; *de* ut **ምንተ፡እንከ፡ትፈቅዱ፡ሎቱ፡ሰማዕተ፡** Matth. 26, 65; *secundum* ut **ለመፍቅዱ፡** Org. (In Matth. 27, 18 Platt habet **ለቅንአቶሙ፡** διὰ φϑόνον, sed ed. rom. praebet **በቅንአቶሙ፡**, quod praestat). 8) Denique notare velis a) illud **ለ፡**, quod dativum commodi denotat, cum pron. suff. nonnumquam *emphaseos causa* apponi, non tantum iis in locis, ubi Graecus ex Hebraismo dativum pronominis conservavit (Gen. 27, 46; Ps. 49, 17), sed etiam ubi Graecus nihil ejusmodi praebet: **ርኢ፡ሊተ፡ዝየ፡** 1 Reg. 21, 8; Gen. 21, 7; potissimum post **ለምንት፡**, ut **ለምንት፡ሊተ፡እነሥእ፡** 1 Reg. 25, 11; Ex. 5, 4; **ለምንት፡ሊተ፡እናፍቅ፡** Herm. p. 20. b) **ለ፡** infinitivo praepositum usurpari pro *futuro instanti* vel *gerundivo* (omissa copula verbali vel pronominali): **ዝናም፡ለመጺእ፡** ὄμβρος ἔρχεται Luc. 12, 54; **ዋዕይ፡ለመጺእ፡** καύσων ἔσται 12, 55; **ሶበ፡ለበዊእ፡** εἰςπορευομένου αὐτοῦ Lev. 16, 23; Num. 4, 19. 10, 6. 7; **ሶበ፡ለሐዊር፡** *cum eundum esset* (*cum abitura esset*) Herm. p. 17. c) de reduplicato **ለ፡**, i. e. **ለለ፡** vid. infra. — **ለ** praeponitur aliis praepositionibus ut **ቅድመ፡**, **መንገለ፡**, **ኀበ፡**, **አመ፡** et conjunctioni **እመ፡** et postponitur praepositioni **እስከ፡**, qq. vid. II) *conjunctio inseparabilis* (sicut لِ Arabum), c. c. subjunctivo verbi, *nota jussivi vel cohortativi*, latine imperativo vel subjunctivo reddenda est (vid. gramm. § 169, 7 et § 190, b). Praecipuo in usu est ante primam et tertiam personam verbi: **ለይኩን፡ብርሃን፡** *fiat lux!* Gen. 1, 3. 3, 15. 49, 7; Ps. 62, 9. 69, 4; Cant. 5, 1; Jer. 10, 11. 17, 5. 15. 18; 4 Esr. 6, 40; Rom. 3, 4; 1 Petr. 4, 19; **ለንትፌሣሕ፡** *gaudeamus!* Apoc. 19, 7; Gen. 46, 30. 44, 32. Ubi plura verba copulantur, ante singula **ለ፡** repetere licet Ruth 1, 17. Ante negationem (**ኢ፡**)**ለ፡** locum habere non potest (gramm. § 190, b); semel (in cod. Abb. LV) legi **ለኢይስተዩ፡** Jer. 42, 14, ubi caeteri libri **ኢይስተዩ፡** praebent. Sed quamvis usus hujus conjunctionis ad enuntiationes simplices easque, quae alii enuntiationi non subjunctae sint, restrictus esse soleat, tamen prima ejus notio non obstat, quominus **ለ፡** cum subjunctivo (sicut **ከመ፡** et لِ Arabum) alii enuntiationi subjungatur: **ወለትጽእሎሂ፡ኢታልዕል፡እዴከ፡** *sed ut eum dehonestes, noli manum tuam tollere* Prov. 19, 18 (vers. antiq.). — Male nonnumquam in libris mss. indicativus (pro subjunctivo) post **ለ፡** exscriptus est (ut Jes. 44, 23 cod. Laur., 1 Reg. 20, 13 cod. A.).

ለለ፡ sive **ለ፡** reduplicatum (cfr. **በበ፡** et **ዘዘ፡**) 1) *praepositio*, qua Latinorum vox *singuli*, Graecorum ἀνὰ vel κατὰ c. Acc. exprimitur (gramm. § 159, g et § 164, 2). Neque tantum ibi usurpatur, ubi simplex praepositio **ለ፡** ipsa constructione postulatur, ut: **ሲሳይ፡ዘለለ፡ዕለት፡** *alimentum in singulos dies* Matth. 6, 11; **ለለ ፩** ἑκάστῳ Matth. 25, 15; 4 Esr. 6, 49; **ምዕረ፡ለለዓመት፡** Ex. 30, 10 (vid. **ለ፡** Nr. 6); Zach. 14, 16; Ex. 5, 19. 16, 4; Tob. 5, 15; Jes. 6, 2; Esth. 3, 12; Gen. 44, 1; 1 Petr. 4, 10; **አዐርግ፡ለለሰማይ፡** *ad singulos coelos* Asc. Jes. 7, 25; sed etiam aliâs, et ipsi subjecto enuntiationis **ለለ፡** praeponitur: **ተኈለቁ፡ለለ፡ብእሲ፡ብእሲ፡** Num. 4, 49; Ex. 16, 16; **ለለዓመት፡** *quotannis* 2 Esr. 20, 35; Hen. 5, 2; **ለለ፡በዓል፡** Marc. 15, 6; **ለለምልአቱ፡** *quotiescumque plenus est* Kedr f. 88. — Etiam accusativo adverbiali praemittitur: **ለለ፡ነግህ፡ወሰርክ፡** Enc. (cfr. **እምነ፡** et **እስከ፡**). — Hic annotare juvat, in libris impressis et mss. pro ለለ፡ reperiri ለእለ፡ sensu distributivo *quot*, *quotcumque*, ex. gr. ፲ወ፪መሳፍንት፡ለእለ፡ሕዘቢሆሙ፡ 12 *principes*, *quot populi eorum* Gen. 25, 16; (42, 25. 47, 12. 49, 28; Ex. 12, 3 in annot.); አመ፡ዐሡረ፡ወርኀ፡ታስዕ፡ይበክዩ፡ለለዓሙ፡ (v. ለእለ፡ዓሙ፡ *quotquot anni redeunt*) Machb. Me'm. str. 11. 16; item pro ለእለ፡ editionis Plattianae occurrit ለለ፡ *quotcumque* Marc. 6, 22 rom.: አሥመረቶ፡ለሄሮድስ፡ወለለ፡ይረፍቁ፡ምስሌሁ፡ 2) *conjunctio: quotiescumque*, ut: ለለተናገርኩ፡አዐውዩ፡በግፍዕ፡ Jer. 20, 8 (vers. alt.); ለለተናገርከ፡ מִדֵּי דְבָרֶיךָ Jer. 31, 27 (vers. alt., hebr. 48, 27); ለለተናገርክዎ፡ተዘከርኩ፡ Jer. 38, 20 (vers. alt.); ለለወለዳ፡ተባዕተ፡ቀተላሁ፡ F. M. 23, 2; ወከኑ፡ለለ፡ይሰምዑ፡ነገሮ፡ያፈድፍዱ፡ግዘፈ፡ Jsp. p. 364; ለለይወጽኡ፡ውስተ፡ፀብእ፡ Abush. 50. — Etiam cum hoc ለለ፡ in libris mss. permutatur ለእለ፡, ex. gr. in Machb. Me'm. str. 4. 5. አምጣነ፡ትበልዑ፡ሥጋሁ፡ወለለ (v. ወለእለ፡)ትሰትዩ፡ደሞ ።

ላሀ́ልሀ፡ *laxum esse* vid. sub. ላኀልኀ፡

ላሀልሀ፡ *humidum esse* vid. sub ላሕልሐ፡

ለሀመ፡ rad. inus.: cfr. لَهِمَ *avide deglutivit* (hebr. הִתְלַהֲם), לָחַם *edit, comedit*, ܠܚܟ *linxit*. Hinc

ላህም፡ subst., m. et fem., Plur. አልህምት፡, Pl. Plur. አልህምታት፡ (Hen. 87, 4) 1) *bos*, et mas et femina, *taurus*, *vacca* (لِهْمٌ *taurus annosus*): βοῦς Job 6, 5. 24, 3; Jes. 1, 3. 11, 7. 65, 25; Dan. 4, 22; ταῦρος Sir. 6, 2; Jes. 11, 6; μόσχος et μοσχάριον Jer. 38, 18; Gen. 18, 7 (ላ"፡ንኡስ፡); 2 Esr. 15, 18; Ex. 29, 1; Apoc. 4, 7; δάμαλις Gen. 15, 9 (sed *m.*); ላህም፡ወለደት፡ Jsp. p. 377. — Plur.: βόες, μόσχοι, βουκόλια, *boves*, *armenta*, *boum grex*: Gen. 18, 7. 41, 2; Ex. 10, 9. 29, 1; Jer. 5, 17; Ps. 21, 12; 1 Reg. 11, 7; 2 Par. 4, 3 seq.; Hen. 85 seq.; *vaccae*: አልህምት፡ኢይመክና፡ Job 21, 10; δαμάλεις 3 Reg. 12, 28. Nonnumquam (cum ኵሉ፡ vel ብዙኅ፡ compositum) ላህም፡ collective usurpatur, ut Gen. 46, 32; Ex. 12, 38. — Ὀνοκένταυροι Jes. 13, 22. 34, 14 እለ፡ሰኰና፡ላህም፡እገሪሆሙ፡ versum est. — አልህምት፡ገዳም፡ *boves sylvestres* (*agrestes*), distinguuntur a ቶራት፡ F. N. 44, 2.

ልህመ፡ *tenerum esse* vid. sub ልሕመ፡

ልህሰ፡ (si non ለሀሰ፡) I, 1 *discedere*, *abire*, *evanescere*; ter legitur in libro Jobi: መሐወኒ፡እንተ፡ኵለሄ፡ወእልህስ፡ διέσπασέ με κύκλῳ καὶ ᾠχόμην 19, 10; ወይልህስ፡ (v. ወይፈልስ፡) እምነ፡ምንባሩ፡ καὶ λικμήσει αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ 27, 21; ትፍሕቅ፡ነፍስየ፡ወትልህስ፡ ᾤχετό μου ἡ ἐλπὶς ὥσπερ πνεῦμα 30, 15. — *Voc. Ae.*: እፈልስ፡እልህስ፡ዘ፡እሰደዳለሁ፡ [In caeteris linguis deest haec eadem radix; cum ለ et ነ saepius permutentur, an comparare licuerit נוּס *aufugere?*]

ለሀሰ፡ *lingere* vid. sub ለሐሰ፡

ልህቀ፡ I, 1 [كَهَلَ *provectiore aetate fuit*, قَهَلَ VII. *senectute debilis fuit*, قَحَلَ VII. *id.*, قَلْحَمَ *decrepitus fuit senex*: כָּלַח in כֶּלַח *senectus*; amh. ላቀ፡ et አላቀ፡] Subj. ይልህቅ፡, Imprt. ለሀቅ፡, Inf. nom. ልሂቅ፡ (Hebr. 11, 24) 1) *crescere*, *adolescere*, *augescere*, de plantis Job 8, 11; 4 Esr. 8, 49; Kuf. 2; Matth. 6, 28. 13, 30; de barba, capillo et unguibus 1 Par. 19, 5; Dan. 4, 30; de aquis Kuf. 5; de nequitia Kuf. 5; de infantibus, pueris, puellis Gen. 21, 8. 38, 11; Luc. 2, 40; 1 Petr. 2, 2; in specie: *in pubertatem ingredi* Hez. 16, 7 (ልህቂ፡ወዐበይኪ፡); Sir. 42, 9; 4 Esr. 9, 46, et *adolescentiam transigere* Act. 22, 3 rom.; አይድዐዩ፡አስቴር፡ለንጉሥ፡ከመ፡በቤቱ፡ልህቀት፡ Esth. 8, 1. Transl.: *adaugescere*, *augeri* multitudine, vi, potentia, divitiis Kuf. 24 saepius; ለሀቁ፡ወብዝኁ፡ Kuf. 6. 2) *senescere* aetate et viribus, *aetate provectum*, *senem* vel *senilem esse*: እልህቅ፡ወእረሥእ፡ Job 29, 18; Jes. 46, 4; Sir. 41, 2; Ps. 70, 19; Gen. 18, 11. 24, 1. 27, 1; 1 Reg. 2, 22. 3, 21; 3 Reg. 1, 15; Joh. 3, 4; ይልህቅ፡ሕይወቶሙ፡ *senescet vita eorum* Hen. 5, 9. 3) comparative: *natu majorem esse*, ዘይልህቅ፡ *natu major* vel *maximus* Job 1, 13; እኅትክን፡እንተ፡ትልህቅ፡ Hez. 16, 46; Gen. 19, 31 seq.; c. c. pron. suff. ይልህቅዎ፡ *eo natu majores sunt* Job 32, 4; ወራዙት፡ተኰነኑ፡ለእለ፡ይልህቁክሙ፡ 1 Petr. 5, 5; Hez. 16, 61.

አልህቀ፡ II, 1 1) *crescere facere* (*incrementum dare*), c. c. Acc., de plantis: ዕፀ፡ዘበዝናም፡አልህቀ፡ Jes. 44, 14; ቀላይ፡አልህቆ፡(ለዕፀ፡) Hez. 31, 4; 1 Cor. 3, 7; *nutrire*, *alere*, *educare*, capillos: ሥዕርተከ፡ኢታልህቅ፡ Exp. F. Nic.; animalia 2 Reg. 12, 3; infantes, pueros, puellas Jes. 1, 2. 23, 4. 49, 21. 51, 18; Job 31, 18; Prov. 23, 24. 29, 46. 1 Tim. 5, 10 (ὑψοῦν, ἐκτρέφειν, al.). Transl.: *aliquem augere* opibus Kuf. 15. 2) *ad senectutem perducere*: Jos. 14, 10; vel *honores senectutis alicui tribuere*: ኪያከ፡አልህቀ፡እግዚ"፡ σοὶ δέδωκεν ὁ Θεὸς τὸ πρεσβεῖον Dan. ap. 1, 50 (denom. a ሊቅ፡, ልሂቅ፡); nec non *ob senioratum majorem portionem* alicui *tribuere*: (in distribuendis decimis et primogenituris) ኢያልህቅ፡ቀድሜሁ፡ቀዳሚ፡ካህን፡እምካህናት፡ለርእሱ፡ዘእንበለ፡ለካልኡ፡አላ፡ይኩን፡ሥርዐተ፡ክልኤሆሙ፡ዕሩየ፡ III Const. Ap. 2. 3) *senectutem degere*, Lud. ex. Enc.

ተልህቀ፡ III, 1 (denom. a ሊቅ፡ presbyter), vox ecclesiastica: *munere presbyteri* (sacerdotis) *fungi*: እለ፡ይትለሀቁ፡እምኔክሙ፡ 1 Petr. 5, 1; እለ፡ይትለሀቁ፡ Kid. f. 17.

ልሂቅ፡ adj. et subst., fem. ልህቅት፡ (vid. gramm. § 129, a) et ለሀቅት፡ (Herm. p. 6. 17; per archaismum ልሀቅት፡ Herm. p. 4; ልህቅ፡ Herm. p. 2 sine dubio pro ልህቅት፡ errore librarii), Pl. m. ልሂቃን፡, fem. ልሂቃት፡ (de ሊቃውንት፡ vid. sub ሊቅ፡) 1) *aetate provectus*, *senior* 1 Reg. 2, 32; 2 Reg. 19, 32; Koh. 4, 13 (πρεσβύτερος); Jes. 9, 14 (πρεσβύτης); ልሂቅኒ፡ወእእሩግኒ፡በኀቤነ፡ሀለው፡ Job 15, 10; ንኡስ፡አነ፡በመዋዕልየ፡ወአንትሙ፡ልሂቃን፡ወሊቃውንት፡ Job 32, 7; Sap. 2, 10; ልሂቅ፡ምስለ፡አረጋዊ፡ Jer. 6, 11 (πρεσβύτερος μετὰ πλήρους ἡμερῶν); ክልኤሆሙ፡ልሂቃን፡እሙንቱ፡ Luc. 1, 7. 18; ልሂቃት፡ πρεσβύτεραι Zach. 8, 4; ልሂቃት፡መበለታት፡ (opp. ንኡሳት፡መ"፡) Did. 14. 2) *senior dignitate*, *princeps*, *presbyter*, *praefectus*, quamquam hoc sensu forma contracta ሊቅ፡ crebrius adhibetur: እምውሉደ፡ልሂቃነ፡ሀገረ፡ሮሜ፡ *e filiis patriciorum* Sx. Masc. 17; Teq. 3 al.; ዘይፈቅድ፡ልሂቀ፡ይኩን፡ (πρῶτος) Marc. 9, 35; πρεσβύτερος (ecclesiae) 1 Petr. 5, 1; πρεσβύτιδες **ልሂቃት፡** Tit. 2, 3 et 1 Tim. 5, 2 (Platt); **ልሂቃነ፡መንግሥቱ፡** *primores regni*, Sx. Masc. 2.

ሊቅ፡ (forma e **ልሂቅ፡** contracta, gramm. § 47) subst. (fem. **ሊቅት፡**, Sx. Hed. 17), Pl. **ሊቃን፡** (fem. **ሊቃት፡** Lud. e Jes. 3, 17, ubi mei libri mss. **ሊቃናት፡** exhibent), et Plur. Pl. **ሊቃናት፡**, **ልሂቃናት፡** (gramm. § 133, a), et **ሊቃውንት፡** (a **ሊቃን፡** derivatum, gramm. § 140, a) 1) *provectus, senior aetate;* potissimum in Pl. **ሊቃውንት፡** (rarius **ሊቃናት፡**) haec significatio occurrit Job 12, 20. 29, 8. 32, 7; Prov. 20, 29; Jes. 14, 23; Jer. 38, 13; Joel 1, 2. 3, 1; Deut. 32, 7 al.; **ሊቃናት፡ወመሐዛት፡** Ps. 148, 12. — Vulgaris notio hujus formae contractae est 2) *senior dignitate et munere, primoris, princeps, presbyter, magister, unus e magistratu.* a) frequentissime de *senioribus* vel *magistratu Israelitarum*, ut **ሊቃነ፡ሕዝብ፡** Ex. 18, 12. 19, 7. 24, 9; Lev. 4, 15; plerumque in forma **ሊቃናት፡** Num. 11, 16; Deut. 21, 2; Jos. 20, 4; Jud. 11, 7—9; Ruth 4, 2. 4, 4. 9; 1 Reg. 16, 4; 2 Reg. 17, 4; 3 Reg. 8, 1; Thren. 5, 12; Matth. 15, 2. 26, 3. 27, 1; sed etiam in forma **ሊቃውንት፡** 1 Reg. 4, 3; 4 Reg. 6, 32; Thren. 4, 16; Judith 4, 8. 6, 16; Ps. 106, 32; **ትኩን፡ሊቀ፡በውስተ፡ቤተ፡እግዚ"፡** Jer. 36, 26; 1 Esr. 1, 8. Pro fem. ἄρχουσαι legitur **ሊቃናት፡** Jes. 3, 17. b) passim graecam vocem πρέσβεις (*legatos*) interpretes Aeth. **ሊቃውንት፡** verterunt, ut Jes. 13, 8. c) de senioribus i. e. *presbyteris* aliisque praepositis *ecclesiae* Christianae 1 Tim. 5, 1; Asc. Jes. 3, 24; Tit. 2, 2; Apoc. 4, 4; pro fem. Tit. 2, 3; 1 Tim. 5, 2 (**ልሂቃናት፡** rom.); **ሊቃውንተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** *primates ecclesiae* (archipresbyteri, episcopi et superiores) Clem. d) de *magistris* vel *doctoribus* Judaeorum Christianorumve Matth. 8, 19. 9, 11. Marc. 4, 38. 12, 19; **ሊቃነ፡ኦሪት፡** νομοδιδάσκαλοι Luc. 5, 17; **ሊቃውንት፡** διδάσκαλοι Eph. 4, 11; **ሊቃናት፡** Herm. p. 11. 28. e) de *principe* seu *praeposito* in qualibet arte, dignitate vel vitae genere (respondet graecum ἀρχι-) ut **ሊቀ፡ሐመር፡** ναύκληρος Act. 27, 11 rom.; **ሊቀ፡ሐራ፡** Sx. Masc. 11; **ሊቀ፡መላእክት፡** *archangelus* 1 Thess. 4, 16, **ሊቃነ፡መላ"፡** Clem. f. 61; **ሊቀ፡ምኔት፡** (sive **አበ፡ምኔት፡**) *abbas monasterii* Phlx.; **ሊቀ፡መዘርት፡** Kuf. 39 et **ሊቀ፡ቀዳሕያን፡** Gen. 40, 1 (ἀρχιοινοχόος), **ሊቀ፡ሠራዊት፡** ἀρχιστρατηγός (sive **መልአከ፡ሠ"፡**) Sx. Masc. 9; **ሊቀ፡መበስላን፡** ἀρχιμάγειρος Dan. 2, 14; **ሊቀ፡ኅባዝያን፡** ἀρχισιτοποιός Gen. 40, 1; **ሊቀ፡ኅፅዋን፡** ἀρχιευνοῦχος Dan. 1, 3; Gen. 40, 2; **ሊቀ፡ካህናት፡** ἀρχιερεύς Hebr. 2, 17; **ሊቀ፡ኬነት፡** (ἀρχιτέκτων) Ex. 37, 21; **ሊቀ፡ዐቀብተ፡ሞቅሕ፡** Gen. 39, 21. 23 (ἀρχιδεσμοφύλαξ); **ሊቃነ፡ዐቀብተ፡ርእሱ፡** ἀρχισωματοφύλακες Esth. 2, 21; **ሊቃነ፡ገባር፡** (ἐπιστάται τῶν ἔργων) Ex. 1, 11; **ሊቀ፡ገዛእት፡** ἀρχιτρίκλινος Joh. 2, 8. 9 rom.; **ሊቀ፡ጸረብት፡** ἀρχιτέκτων Ex. 31, 4; **ሊቀ፡ፈያት፡** Matth. 27, 16 rom.; **ሊቀ፡ጳጳሳት፡** *patriarcha* (ecclesiae); **ሊቀ፡ዲያቆናት፡** *archidiaconus.* 3) In regno Abyssiniae socii supremi rei publicae consilii et primores regni hoc nomine vocabantur (vid. Isenb. lex. amh. sub **ሊቅ፡** et sub **አለቃ**); in ecclesia **ሊቅ፡** (amh. **አለቃ፡**) in specie *inspectorem ecclesiasticorum, oeconomum ecclesiae* significat (Lud. lex.; Rüppell II. 32. 52; *Harris* II. 167. 263.). *Voc. Ae.:* **ቃውም፡ሊቅ፡ብ፡አለቃ፡**

ልህቀት፡ subst.: *incrementum aetatis:* **በእንተ፡ልደቱ፡ወልህቀቱ፡በበሕቅ፡ወሕማማቲሁ፡ወሞቱ፡(ለክርስቶስ፡)** Chr. ho. 5; **ልህቀቱ፡በበሕቅ፡እስከ፡ወርዘወ፡** Org.; in Sx. Masc. 26 **ልህቀት፡** id. q. **ልህቃት፡**

ልህቃት፡ subst. *aetas provectior, senectus:* **ረከበት፡ወልደ፡በልህቃቲሃ፡** (Platt, **በልህቃናቲሃ፡** rom.) ἐν γήρει αὐτῆς Luc. 1, 36; et comparative *jus natu majoris, primogenitura:* **አግብእ፡ሊተ፡ልህቃቲከ፡** (i. e. **ዘቀዳሚ፡ልደት፡**) Kuf. 24.

ልህቃን፡ subst. 1) *incrementum aetatis:* (*Christus, cum Deus esset,*) **አየ፡ልህቃነ፡ልህቀ፡** ὁποίην λάβοι προκοπήν Cyr. c. Pall. f. 90; **ዘትስብእት፡ውእቱ፡ልህቃን፡** *humanae* (Christi) *naturae convenit* προκόπτειν ἡλικίᾳ ib. 2) *senectus* **ውስተ፡ልህቃነ፡ዓመቲሁ፡** Phlx. 229. 240. 3) *primogenitura* Kuf. p. 131 lin. 9 et p. 132 ann. 17.

ልህቅና፡ et **ሊቅና፡** subst. (a **ልሂቅ፡** et **ሊቅ፡** denomin.) 1) *aetas provectior* **በልህቅናሁ፡** (opp. **ደቂቅና፡**) Phlx. 35; **ነጺሮ፡በናእሰ፡መዋዕሊሁ፡ወልህቅናሁ፡** *ratione habita adolescentiae vel senectutis ejus* F. M. 10, 3. 2) *primogenitura* Kuf. 36. 37. 3) *dignitas senioris, principatus:* **ሢመተ፡ሊቅና፡ዘካህናት፡** Jsp. p. 322. 321; **ለሊቀ፡ጳጳሳት፡ሊቅናሁ፡ላዕለ፡መሲሓውያን፡** (principatum tenet super Christianos) F. N. 4.

መልህቅት፡ (Lud.: **መልህቅ፡**) subst., collective: *seniores* (et aetate et dignitate), *principes* (Älteſtenſchaft): Clem. f. 208 (de omnibus ordinibus eccles. superioribus); frequentius usurpatur in Plur., vel **መልህቃት፡** *magistratus* (politicus) Gad. Lal., vel **መላህቅት፡** et Pl. Pl. **መላህቅታት፡** (Did. 12), ut: **ኵሉ፡አኀዊሁ፡መላህቅት፡** *omnes ejus fratres natu majores* 2 Par. 22, 1; **መላህቅተ፡ሕዝብ፡** *seniores Judaeorum* Ex. 17, 5. 24, 1; 2 Par. 5, 2. 10, 6; Zach. 14, 2 (var.); Matth. 21, 23; Act. 23, 14 (rom.); **ኢይፍታሕ፡ሕዝባዊ፡ወኢመላህቅት፡ዘእንበለ፡ዳእሙ፡ሥዩማን፡ቤተ፡ክር"ን፡** *magistratus* Did. 10; de feminis senioribus (πρεσβύτιδες) Did. 12 (**ደናግል፡ወመበለታት፡ወመላህቅታት፡ይቁማ፡ቅድመ፡ኵሎን፡አንስት፡**).

መልህቅ፡ *ancora* vid. sub **ልሕቀ፡**

ለሀበ፡ I, 1: [لَهَبَ, לָהַב, ܠܗܒ] *ardere, flammam efferre* (de igne) Hen. 90, 24; Sx. Tachs. 29.

አልሀበ፡ II, 1 *inflammare, fervefacere:* **ለተጋብኦ፡ብዙኃ፡በቍዔት፤ ወውእቱ፡ዘያልህብ፡ለእሳተ፡ፍቅር፡** μέγα ἀγαθὸν ἡ σύνοδος. αὕτη γὰρ τὴν ἀγάπην θερμοτέραν ἐργάζεται Chr. Ta. 19; **አልሀበ፡እቶነ፡** *succendit furnum*, Lud. sine auct.; **አልሀቦ፡ፀሓይ፡ርእሶ፡ለዮናስ፡** Sx. Masc. 25.

ተለሀበ፡ III, 1: *inflammatum esse, aestu incalescere*, Lud. sine auct.

ልሁብ፡ part. *inflammatus, aestuans, ignitus:* **ከነ፡ልሁበ፡ውስተ፡አፍቅሮተ፡እግዚ"፡** Phlx. 84; **ዐራት፡ሐጺን፡ልሁብ፡** Sx. Tachs. 9.

ላህብ፡ subst. (לַהַב, לֶהָבָה, لَهَبٌ), m. et fem. (Sir. 43, 3): 1) *flamma* (φλόξ, φλόγες) Cant. 8, 6; **ላህበ፡ነድ፡** Sap. 16, 18; **በዋዕየ፡ላህበ፡እሳት፡** Hen. 109, 9. 1, 6; transl.: **እስመ፡ላህበ፡ኀይል፡እግዚ"፡** ἀτμὶς τῆς τοῦ θεοῦ δυνάμεως Sap. 7, 25. 2) *ardor, aestus, fervor;* saepius de ardore solis, aestu coelesti, vento fervido (καῦμα, καύσων, θέρμη): **በላህበ፡መዓ**

ልት፡ Jer. 43, 30; Matth. 20, 12; Hen. 72, 7; Jac. 1, 11; Ps. 18, 7; Sir. 43, 3. 4; በንስቲት፡ላህበ፡ፀሐይ፡ ὑπὸ βραχείας ἀκτῖνος ἡλίου Sap. 16, 27; ኢያሐምሞሙ፡ላህበ፡ፀሐይ፡ (καύσων οὐδὲ ἥλιος) Jes. 49, 10; እሳት፡ወላህብ፡ πῦρ καὶ καῦμα Dan. ap. 3, 43; Hen. 63, 10.

ለሀየ፡ id. q. لَهَا *lusit* re, *tempus fefellit*, *oblectavit* animum re; intr. لَهِىَ *oblectatus est* re. Hinc

ላሀየ፡ I, 3 *solari* [ut لَهَا I. II. IV] ኀጥአት፡ዘይላሀዮ፡ (var. ዘይላሕዎ፡) οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν αὐτήν Thren. 1, 17.

አልሀየ፡ II, 1 (etiam II, 2) *solari et divertere ad oblivionem* [ut لَهَا I. II. IV]: ዐራትየ፡እንጋ፡ይናዝዘኒ፤ወያልሀየኒሁ፡ (v. ወያሌሀየኒሁ፡)ምስካብየ፡ παρακαλέσει με ἡ κλίνη μου Job 7, 13; አልቦ፡ዘያልሀየኒ፡ (var. ዘያንሀየኒ፡) παρακαλῶν με Thren. 1, 21.

ተላሀየ፡ III, 3 *colludere, invicem sese oblectare, ludere* re, *tempus fallere* [i. q. لَهَا VI.] (in libris mss. saepius ተለሀየ፡ scriptum reperitur, pro ተላሀየ፡; vid. gramm. § 48, 4): እስመ፡ዮጊ፡ይትላሀይ፡ ὅτι ἀδολεσχία αὐτῷ ἐστιν 3 Reg. 18, 27; ወአኀዝኩ፡አነኒ፡እትላሀይ፡ምስሌሆን፡ (παίζειν μετ᾽ αὐτῶν) Herm. p. 86; (infans arcam farinariam in manus sumsit) ከመ፡ዘይትላሀይ፡ Gad. T. H.; እመ፡ፈቀድነ፡ንትላሀይ፡ንሕሊ፡ማሕሌተ፡መንፈሳዊተ፡ F. M. 32, 7; አድንግል፡ አክ፡በተላሀዮ፡ዘልሀቂ፡ከመ፡አዋልደ፡ዕብራውያን፡ Lit. 171, 1; ጽብቱ፡ምስሌሁ፡ወተላሀዩ፡ነዋኀ፡ *longe natando certate cum eo!* Jsp. p. 323; ተላሀይክሙ፡በነፍሳቲክሙ፡ *in aleam dedistis vitam* ib. p. 361; de μετεωρισμοῖς τῆς θαλάσσης መንክር፡ተላሀያ፡ (var. ተልሀያ፡)ለባሕር፡ Ps. 92, 6; repetitum in Lit. Epiph. Dicitur de variis ludis: de ludis athletarum: እለ፡ይትላሀዩ፡ወይዘብጡ፡ Chr. Ta. 19; ludere calculis et latrunculis: (sacerdotes) ኢይትላሀዩ፡ግብረ፡ሰንጠረጅ፡ወገበጣ፡ወኢይበጽሑ፡ኀበ፡መካን፡ዘይትላሀዩ፡ቦቱ፡ F. M. 32, 7; instrumentis musicis: ተላሀዮሰ፡እንተ፡ይእቲ፡ተላሀዮ፡በዕፅ፡ (العُود) ወዕንዚራ፡ወአርጋኖን፡ወተረፈ፡ንዋያተ፡ማሕሌት፡ዘተውኔት፡ሕሩም፡ውእቱ፡ ib. Deinde in legibus canonicis saepius de manustupratione et Sodomitarum libidinibus usurpatur: ለእመ፡ተላሀየ፡ካህን፡በነፍስተ፡ሥጋሁ፡ Kedr. f. 67; ለእመ፡ተረክበት፡ብእሲት፡ምስለ፡ካልእታ፡ይትላሀያ፡በበይናቲሆን፡ ib. f. 63; ዝሙት፡ወተላሀዮት፡ Gad. Ad. f. 149. — *Voc. Ae.*: ተዛውዐ፡ተላሀየ፡ዘ፡ተጫወተ፡

አስተላሀየ፡ IV, 3: *ludendo et confabulando oblectare* aliquem: መጽአ፡ኀቤየ፡ወያስተላሀያኒ፡ (πρὸς ἐμὲ εὖ εἶχον) Herm. p. 85 et 86.

ተላሃዪ፡ n. ag. (III, 3) *ludens, ludibundus*: መንዛሀልል፡ወሰካሪ፡ወተላሃዪ፡ወነፋሒ፡እንዚራ፡ወተውኔት፡ F. M. 34, 1.

ትልሂት፡ subst.: *ludus, lusio*: ትልሂት፡በነፍስተ፡ሥጋሁ፡ *manustupratio* Kedr. f. 68.

ለሀየ፡ *nitidum esse* vid. sub ለሐየ፡

ለለ፡ i. e. praep. et conj. ለ reduplicata, vid. sub ለ፡

ለለ፡ pronomen; non reperitur nisi cum pronominibus suffixis (ለሊየ፡ vel ልልየ፡, ለሊከ፡ለሊኪ፡, ለሊሁ፡ለሊሃ፡; ለሊነ፡, ለሊክሙ፡ለሊክን፡, ለሊሆሙ፡ለሊሆን፡) conjunctum (gramm. § 62, 1, c et § 150, c) 1) *ipse, a, um.* Usurpatur tamquam appositio subjecti (de accusativo vid. ርእስ፡ et ኪያ፡; de genitivo vid. ዚአየ፡, እንቲአየ፡); rarissime pronomini suffixo (cfr. gramm. p. 396) appositum occurrit, ut ብከ፡ለሊከ፡ *in te ipsum* Job 4, 5; እምኀቤየ፡ለሊየ፡ Joh. 14, 10. Locum habet, et ubi subjectum nonnisi persona verbi expressum est: ለሊሁ፡ያአምር፡ Job 11, 11; 3 Reg. 5, 6; ለሊክሙ፡ፍትሑ፡ Job 13, 8. 30, 34. 34, 32; Sir. 8, 13. 27, 26; Lev. 19, 18; Jes. 28, 20; Jer. 17, 16. 49, 6. 51, 2. 34; Hez. 27, 3; Ps. 8, 4. 50, 4; Rom. 2, 1; 1 Thess. 1, 9. 5, 2; et in enuntiatione nominali: ለሊክሙ፡ሰማዕትየ፡ Jes. 43, 12; et ubi subjectum nomine vel pronomine expressum est: ለሊሁ፡እግዚ"፡ፀብአ፡ሎሙ፡ፀሮሙ፡ Sir. 46, 3. 18, 29; ውእቱ፡ለሊሁ፡ Job 28, 23; Gen. 36, 1; Jos. 22, 23. Praeterea notare juvat constructionem ለሊሁ፡ነፍሶ፡ይጌምን፡ μολύνει τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν Sir. 21, 28 (ipse suam animam polluit); እሙንቱ፡ለሊሆሙ፡ገብርዎ፡ለዝንቱ፡ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐποίησαν ταῦτα Judith 11, 2. Nonnumquam vertendum est *et ipse*, ut Sir. 7, 2. 2) *sponte, sua sponte, ultro*, de personis et rebus: Jer. 23, 21 (bis); ኢይትነሥኡ፡ለሊሆሙ፡ μὴ δι᾽ αὐτῶν ἀνίστασθαι Ep. Jer. 26; ለሊሃ፡ዘመወት፡ Hez. 23, 43; ዘለሊሁ፡ይበቍል፡ τὰ αὐτόματα ἀναβαίνοντα Lev. 25, 5. 11; ተርኅወት፡ለሊሃ፡ αὐτομάτη Act. 12, 10; ለሊሆሙ፡ገረሩ፡ ηὐτομόλησαν Jos. 10, 1. 4.

ለሐሐ፡ *humidum esse* [cll. לַח *humidus, recens*; לֵחַ *humor* et aram. לַחְלַח.]

አልሐሐ፡ II, 1 *humectare, refrigerare*: ዘያልሕሓ፡ለትዝህርቱ፡ያነድዳ፡ለእሳት፡ ἔρις κατασπευδομένη ἐκκαίει πῦρ Sir. 28, 11 quod Aeth. lepide vertit: *qui arrogantiam suam humectat, ignem inflammat.* Deinde ab hac radice propagatur

ላሕልሐ፡ quadr. I. (id. q. aram. הִתְלַחְלַח): *humectari, humorem recipere, recreari et refrigerari*: (qui bonum scit nec agit) ይመስል፡ከመ፡ገብላ፡ዘውስቴቱ፡ማይ፤እምኔሁ፡ይሰትዩ፡ብዙኃን፡ወይትኀፀቡ፡ወቦቱ፡ይለሐልሑ፡ግብር፤ወለሊሁ፡ኢይሰቲኒ፡ወኢይነጽሕኒ፡እምርስሐታቲሁ፡ወኢይለሐልሕኒ፡ Phlx. 209.

አላሕልሐ፡ II: *humectare*: ይቡሰ፡ኅብስተ፡በማይ፡አላሕልሐ፡ Sx. Naḥ. 19.

ልሕሉሕ፡ part., proprie: *humidus, liquore perfusus, madidus*; deinde significat *offas pultis, pastillos decoctos* Dan. ap. 13, 27; sed de forma vocabuli dissentiunt libri mss.: አብሰሎ፡ወገብሮ፡ልሕሉሐ፡ (Cod. Bruc. et Abb. XXXV. CXXXVII. CXCVII.; ለኅልኅ፡ Abb. LV; ላኅላኅ፡ Frcf., ልሕልተ፡! Curz.) ἐποίησε μάζας.

ልሕመ፡ I, 1 [amh. ልም፡ *hebetatus oculis*; vicina sunt רָחַף רָחַם (ምሕረ፡) رَخِفَ, رَخَمَ, رَخُصَ; cfr. etiam ለምለመ፡ et ሐመልመለ፡] *tenerum, tenuem, debilem, infirmum esse* vel *fieri*: *tenuior* (infirmior) *eo est* Luc. 5, 36 rom.; ሰብእሰ፡እኩይ፡ወአርዌ፡ምድር፡ይልሕሞ፡እከየ፡ *homo malus est, eoque serpens infirmior malitia* Cyr. d. r. f. f. 59; M. M. f. 71. — In M. F. legi: ቅርፍቶሙ፡አድሪቀከ፡ይደቍሱ፡

እስከ፡ ይልሕም፡ *cortex, postquam exsiccata est, contunditur, donec erit tenuis* (comminuta).

አልሐመ፡ II, 1 *debilitare, infirmiorem reddere* Marc. 5, 26; Phlx. 20. 70.

ልሑም፡ part. *debilitatus, debilis, infirmus*, Lud. sine auct.

ለሐሰ፡ I, 1 [amh. **ላሰ፡**; i. q. لَحِسَ, لَهَسَ, لَسَّ, לָחַשׁ, coll. לָחַךְ, לָקַק] Subj. **ይልሐስ፡** *lingere, lambere:* **ለሐሰ፡ ከለባት፡ደሞ፡** 3 Reg. 21, 19. 22, 38; **ከለባት፡ይልሕሱ፡ቍሰሊሁ፡** Luc. 16, 21; **ይልሕሱ፡ጸበለ፡እገሪኪ፡** Jes. 49, 23; **ይልሕሱ፡መሬተ፡** Mich. 7, 17; **እሳት፡ለሐሰት፡መሬተ፡** 3 Reg. 18, 38; **ኢትልሐስ፡መጻብኅተ፡** Sir. 34, 14. 2) (exserta lingua) *siti fatiscere* (lechzen): **ይልሕስ፡ልሳኖሙ፡በጽምእ፡** Jes. 41, 17; **ከመ፡ይልሕስ፡ጽሙእ፡ወይሰቲ፡እምነ፡ኵሉ፡ማይ፡** Sir. 26, 12; **እንዘ፡እልሕስ፡ሰራኅኩ፡** Job 17, 2. 30, 3. 3) *mutire, mussitare* γρύζειν (coll. לָחַשׁ *susurravit, sibilavit*, et **ለሖሰሰ፡**): **ከልብ፡ጥቀ፡ኢይልሕሶሙ፡በልሳኑ፡** Ex. 11, 7; **አልቦ፡ዘለሐሶሙ፡በልሳኑ፡** Jos. 10, 21 (pron. suff. per dativum exponere licet); **ከልብ፡ኢይልሕስ፡በልሳኑ፡በቅድሜከ፡** Judith 11, 19. — Hinc quadrl. **ለሖሰሰ፡** q. v. — Vicinum est **ለስሐ፡** q. v.

ለሐሰ፡ *evanescere* vid. sub **ለሀሰ፡**

ለሐቀ፡ rad. inus., eadem quae لَحِقَ *cohaesit*; IV *adjunxit*, et لَحَكَ. Hinc

መልሕቅ፡ subst. *ancora* (ad quam navis deligatur) Jon. 2, 7; **አውረዱ፡አርባዕተ፡መልሕቀ፡** Act. 27, 29. 40; Chrys. hom. 11; **መጽሐፈ፡መልሕቅ፡** 'Αγκυρωτός (liber Epiphanii Cypr. celeberrimus) Haim. Ab. Nr. 26. — *Voc. Ae.:* **መልሕቅ፡ዘ፡ዘናና፡ዘያዐርፉ፡ቦቱ፡ሐመረ፡**, vel **የሚያጸናው** ።

ልሕቀ፡ *crescere, senescere* vid. sub **ልህቀ፡**

ለሐኰ፡ I, 1 [i. q. خَلَقَ laevigavit i. e. *formavit, finxit, creavit*; cfr. Ges. thes. p. 483. Vid. etiam **ኀልቀ፡**] Subj. **ይልሐኵ፡** *fingere* (ex luto), *formare, creare*, (πλάσσειν): **እደዊከ፡ገብራኒ፡ወለሐኰኒ፡** Ps. 118, 73; **ይልሕኵ፡እምውስተ፡ውእቱ፡ጽቡር፡አምላከ፡** Sap. 15, 8; **ለሐኮሙ፡** ἔπλασεν αὐτούς Sap. 15, 16; **በአርአያሁ፡ለሐኰነ፡** Macc. f. 22; **አዳም፡ዘለሐከ፡** (II pers.) **በአርአያከ፡** Hymn. Mus. Brit. LIV, Nr. 7, d; **ዘለሐከ፡ለሰብእ፡ዘእንበለ፡ሙስና፡** Lit. 163, 4; etiam de effingendis animo cogitationibus: **መፍትው፡ለነ፡ዘልፈ፡ንልሐኵ፡ውስተ፡አልባቢነ፡ተዘክሮ፡እግዚ"፡ወፈሪሀ፡ስሙ፡** Chr. Ta. 26.

አልሐኰ፡ II, 1 *fingi jubere, formandum curare* Sap. 15, 8 (**ያልሕኵ፡** var. pro **ይልሕኵ፡**).

ተልሕኰ፡ III, 1 *formari, creari:* **ዘተልሕኰ፡ቀድመ፡** πρωτόπλαστος Sap. 7, 1; **ዛቲ፡ነፍስ፡እንተ፡ተልሕኰት፡በአምሳሊከ፡** Genz. f. 26; **በእግዚ"፡እምድር፡ተልሕኰ፡ብእሲ፡** Kid. f. 26.

ልሑኵ፡ part. vid. **ልሕኵት፡**

ለሓኪ፡ n. ag. *formator, figulus, opifex:* **ይብሎኑ፡ልሕኵት፡ለለሓኪሁ፡** μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι αὐτό; Jes. 29, 16; (*Christus*) **ለሓኪ፡ወፈጣሪ፡** (δημιουργός) Chr. ho. 2; **አምላክ፡ለሓኪ፡ወፈጣሪ፡** II Abtel. 81.

ልሕኵት፡ (forma part. pass. fem.) subst., m. et fem. 1) *figmentum, opificium, creatura*, (τὸ πλάσμα, das Gebilde) Jes. 29, 16; **ከዐወ፡ደሞ፡በሥምረቱ፡ላዕለ፡ልሕኵቱ፡** Lit. 158, 4; **ልሕኵተ፡እግዚ"፡** *creaturae Dei* Macc. f. 22; *Eva* **ቀዳሚት፡ልሕኵት፡** ib. f. 23. Plerumque est 2) *fictile, testa:* **ልሕኵት፡ዘቦቱ፡አብሰልዎ፡** (σκεῦος ὀστράκινον) Lev. 6, 21; 4 Esr. 6, 26. 28. 31. 8, 4; **ልሕኵት፡ዘቅብእ፡** *fictile vas olearium* Gad. T. H.; statui constr. subjunctum vel in genitivo positum denotat adjectivum: *fictilis, testaceus:* **ቀሡተ፡ልሕኵት፡** Jes. 19, 1. 11; **ጸሕበ፡ልሕኵት፡** Hez. 4, 9; Jes. 30, 14; **ንዋየ፡ልሕኵት፡** Jes. 22, 22; Jer. 39, 14; Thren. 4, 2; 4 Reg. 4, 3; Lev. 14, 5; 2 Cor. 4, 7; 2 Tim. 2, 20.

ለሓኵና፡ (a **ለሓኪ፡** denom.) subst.: *dignitas figuli*, Ssal. Req.

ለሐወ፡ notionem *planctus* et *luctus* habet; respondent نَاحَ (نَوْح), נָהָה, ܢܘܐ. (Dubito an وَلَهَ huc referendum sit.) Stirps I, 1 non usitata fuisse videtur. Quamvis enim in libris mss. scriptio **ለሐወ፡** (pro **ላሐወ**, vid. gramm. § 48, 4) vulgatissima sit, tamen Imprf. et Subj. ubique **ይላሑ፡** (**ይለሑ፡**), non **ይልሑ፡** et **ይልሐዉ፡** formata occurrunt. Luc. 6, 25 rom. legitur quidem **ትበኪዩ፡ወትልሐዊ፡**; sed cum subjunctivus ab hoc loco alienus sit, non potest non errore typographi pro **ወትላሕዊ፡** exscriptum esse.

ላሐወ፡ I, 3 (Impf. et Subj. **ይላሑ፡**, Inf. **ላሕዎ፡** Koh. 3, 4.): *plangere, lamentari, deflere, lugere* (κόπτεσϑαι, πενϑεῖν, ϑρηνεῖν); absol.: Jer. 9, 10; Koh. 12, 5; Ps. 34, 17; Matth. 5, 4; **ላሑ፡ምስለ፡ዘይላሑ፡** Sir. 7, 34; c. c. **በእንተ፡** *ob:* Kuf. 4; saepissime c. Acc., ut **እለ፡ይላሕውዋ፡ለጽዮን፡** Jes. 61, 3; 2 Cor. 12, 21; et **ላሐወ፡ላሐ፡** Jer. 6, 26; Ex. 33, 4. — Usurpatur de solemni luctu pro mortuis, Gen. 23, 2. 37, 35. 50, 3; Sir. 38, 16; Judith 16, 24; 4 Esr. 10, 7. 10. 15; de luctu ob peccata Kuf. 41, Clem. f. 250. 251; ob calamitates et infortunium: 1 Reg. 6, 19. 15, 35; Jes. 19, 8 al. — Attribuitur non tantum hominibus, sed etiam terrae Jer. 4, 28. 23, 10; Jes. 24, 4; viis Thren. 1, 4; vineae Jes. 16, 8. 24, 7; arculis muliebribus Jes. 3, 26.

አልሐወ፡ II, 1 *lugere facere, in luctum vocare*; Apoc. 18, 7 (in editione Platt. Impert. **አልሐውዋ፡** mendose pro **አልሕውዋ፡** scriptum est, vel pro **አላሕውዋ፡** II, 3).

ልሕው፡ et **ሉሕው፡** part.: *plangens, lugens, lamentans:* **ልሕዋን፡** (v. **ሉሕዋን፡**) κοπτόμενοι Jer. 48, 5; **ሉሕዋን፡** (v. **ልሕዋን፡**) πενϑοῦντες Jes. 61, 2; **ልሕዋን፡** 4 Esr. 10, 10; fem. **ሉሑት፡** (v. **ሉሑውት፡**, **ልሕውት፡**) 4 Esr. 10, 55; **ለልሕዋን፡ይናዝዞሙ፡** Prec. mat.; M. M. f. 149.

ላሕ፡ (male **ለሕ፡**) subst. m. (Gen. 50, 11) et fem. (4 Esr. 10, 9) *planctus, luctus, lamentatio* (κοπετός, πένϑος; differt a **ሐዘን፡** λύπη cfr. Sir. 38, 17. 18; Prov. 14, 13) Koh. 5, 16. 7, 2; Sir. 26, 6; Jes. 22, 12. 60, 20; Jer. 38, 13; Joel 2, 12; Hez. 2, 10; Ps. 29, 14; Apoc. 18, 7; **ቤተ፡ላሕ፡** Sir. 22, 6; **መዋዕለ፡ላሕ፡** Gen. 50, 4; **አልባሰ፡ላሕ፡** 2 Reg. 14, 2; **ገብሩ፡ላሐ፡** Gen. 50, 10 (l. celebrare); **ነገፈ፡ላሐ፡** (l. deponere) Gen. 37, 35; **ላሐ፡ሞቱ፡** (ob mortem ejus) Kuf. p. 124; **ገዘንቱ፡፫ላሕ፡** Kuf. p. 124.

ለሖሰሰ፡ quinquel., a **ለሐሰ፡** propagatum; sensu convenit cum hebr. לָחַשׁ *sibilavit*, *susurravit*, ܠܚܫ id., talm. לְחַשׁ id., vid. Ges. thes. p. 754. Hinc

አልሖሰሰ፡ II. *susurrare, mussitare, insusurrare:* **ርእዮሙ፡ ዳዊት፡ እንዘ፡ ያልሖስሱ፡** (ψιϑυρίζειν) 2 Reg. 12, 19; **አብሰራ፡ገብርኤል፡ለማርያም፡አልሖሲሶ፡በእዝና፡ወይቤላ፡ትወልዲ፡ወልደ፡** Mavâs. Nr. 25; **ፈታሒ፡ ኢያልሖስስ፡ ምስለ፡ ፩ እምነ፡ መስተባእሳን፡** *ne consusurret cum litigantibus* F. N. 43, 4.

ተልሐዋሰሰ፡ III, 3 *sibi invicem insusurrare:* **ዘተልሐዋሰሱ፡ በእዝን፡** Luc. 12, 3.

ለሖሳስ፡ n. act. *susurrus, mussitatio, loquela* (vel *vox*) *submissa:* **ይትናገሩ፡ በለሖሳስ፡** Jes. 8, 6; **አርአዮሙ፡ በለሖሳስ፡ መጻሕፍቲሁ፡** Esth. 3, 14; **አቡየ፡ ወአነ፡ ወመንፈስ፡ ቅ“፡ ናእምሮ፡ ለለሖሳሰ፡ ልብ፡** (sc. hominum) Lit. Orth.; (*ante Jaredi Aethiopis tempora*) **አልቦ፡መኀለቅተ፡ቅኔ፡** (*cantus sacri decantabantur non*) **በልዑል፡ዜማ፡ ዘእንበለ፡ በለሖሳስ፡** Sx. Genb. 11; **ወዓዲ፡በል፡በለሖሳስ ፤ እግዚኦ፡ ምሕረትከ ፤ ፪ ጊዜ፡** Kedr. f. 2. — Formam **ልሑሳስ፡** excerpsit d'Abbadie e suo cod. LXXX.

ለሐየ፡ *ludere* vid. sub **ለሀየ፡**

ለሐየ፡ I, 1. *nitidum, pulchrum, venustum esse* [*zab.* ܠܚܡܐ *venustas* Ges. thes. p. 751; vicina sunt لَاحَ (لَوَحَ) *splenduit, micuit;* ܠܚܐ *abstersit*] **እስመ፡ ትልሂ፡ ይእቲ፡ በሥን፡ እምፀሓይ፡** (εὐπρεπεστέρα ἡλίου) Sap. 7, 29 et Lit. Epiph.; **ሰላም፡ለገጽኪ፡ዘጥቀ፡ይልሂ፡** III Sal. Mar. 4.

ተለሐየ፡ (an **ተልሕየ፡**?) III, 1 *se comere* vel *decorare; exornari, nitere:* **ወአኀዘ፡ አይሁድ፡ በዝ፡ በዓል፡ ይትለሐዩ፡በአዕጹቀ፡በቀልት፡** Jsp. p. 303; **ኅሩያን፡በቅድሜሁ፡ ይትለሐዩ፡ከመ፡ብርሃነ፡እሳት፡** Hen. 39, 7.

ላሕይ፡ part. et adj.; fem. **ላሕይት፡** *nitidus, pulcher, speciosus, venustus:* **ገጽከ፡ላሕይ፡** Cant. 2, 14; Judith 8, 7; Dan. 1, 4; **ላሕይ፡ አዕይንቲሁ፡** 1 Reg. 16, 12; **ላሕይ፡ ጥቀ፡ ራእያ፡** Kuf. 28. 39; **ሶስና፡ላሕይት፡ ጥቀ፡** Dan. ap. 1, 31; 1 Reg. 25, 3; 3 Reg. 1, 6; **ደናግል፡ ላሕያት፡** Am. 8, 13; Hen. 6, 1; ἡδύς Prov. 14, 23 vrs. ant.

ልሑይ፡ part. pass., id. q. **ላሕይ፡**, sed rarius usitatum: Hez. 31, 7 et Dan. 1, 4 libri mss. alii **ላሕይ፡** alii **ልሑይ፡** praebent; **ብእሲ፡ልሑይ፡** Jsp. p. 280; **ኮኑ፡ ልሑያን፡በብርሃን፡ዐቢይ፡** (*Adam et Eva*) Abush.

ለሓይ፡ adj. id. q. **ላሕይ፡** Gen. 29, 17 (**ለሓይ፡ ገጻ፡**); 39, 6 (**ለሓይ፡ራእየ፡ገጹ፡**); 12, 11 (**ብእሲት፡ ለሓየ፡ገጽ፡**, v. **ላሕይት፡**).

ላሕይ፡ subst., plerumque m.: *nitor, forma, venustas* (κάλλος, εὐπρέπεια, ὡραισμός), de specie et habitu hominum: **ኢታድሉ፡ለሰብእ፡እንበይነ፡ ላሕዩ፡** Sir. 11, 2; **ኢያስሕትከ፡ ላሕያ፡ለብእሲት፡** Sir. 25, 21. 26, 16. 17. 36, 27; **ሥን፡ወላሕይ፡** χάρις καὶ κάλλος Sir. 40, 22; **እስመ፡ ፍጹም፡ ውእቱ፡ ላሕይኪ፡** Hez. 16, 14. 28, 17; Ps. 44, 3; Prov. 11, 22. 29, 44. 48; Jer. 4, 30; Jes. 53, 2; Judith 10, 23. 16, 9 (**ላሕያ፡ ጼወዋ፡ ለነፍሱ፡**). (Ludolfus ait: Aethiops meus intelligebat de laevitate et puritate cutis).

ልሕደ፡ rad. inus.; vicina videntur لَذَّ *jucundus et suavis fuit; voluptatem percepit* et لَدُنَ *mollis et tener fuit.* Hinc

ተልሕደ፡ III, 1 „*delicatus est*, ut videtur, in MSS. Colb.“, Lud.

ልሑድ፡ part., fem. **ልሕድ፡**, nonnumquam **ላሕድ፡** part. m. et fem. *tener, mollis, delicate habitus, suavis,* **ኢትሰመዪ፡እንከ፡ ልሕደ፡ወሥብሕተ፡** ἁπαλὴ καὶ τρυφερά Jes. 47, 1; **አንቲ፡ላሕድ፡** (v. **ልሕድ፡**) τρυφερά Jes. 47, 8; Jer. 26, 28; Mich. 1, 16; **ልሕደ፡ተመሰልኪ፡** Jer. 6, 2 (vrs. alt.); **ሕፃን፡ ላሕድ፡** (v. **ልሕድ፡**) παιδίον ἐντρυφῶν Jer. 38, 20; **አልሕድ፡ ኢትዮጵያ፡** N. T. rom. (in Epil. in Ep. Joann.); *pueri* **ልኁዳን፡** Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* **ልሕድ፡ብ፡ድልድል፡**; *aliud:* **ልሕድ፡ዘ፡ሕድስ፡በዓልቴትሂ፡ድልድልሂ፡ይ፡** (ad Jesaiam).

ላሕድ፡ vid. **ልሑድ፡**

ለሐጸ፡ I, 1 *decorticare, glubere* [amh. **ላጠ፡**; arb. لَحَتَ, لَحَى, coll. لَخَصَ II.; coll. חָלַץ, ܫܠܚ, خَلَعَ خَلَصَ et حَلَزَ] virgas Gen. 30, 37; **ሥረዊሁ፡ይረምጹ፡ በእሳት፡ ወይልሕጹ፡** M. F.

ተልሕጸ III, 1 pass., *decorticari, cute stringi,* vel *laedi:* **ገጹ፡ ወሥጋሁ፡ ተልሕጸ፡ወተዝህቀ፡** Gad. Ad. f. 18.

ልሕጽ፡ subst. *cortex* [amh. **ልጥ፡**] **ልብሱ፡(ለአባ፡ሙሴ፡) እምልሕጸ፡ሆሳዕና፡ ወቈጽሉ፡** Sx. Masc. 2; proverbium: **ከይሴ፡ ዘኬደ፡ ልሕጸ፡ ይፈርህ፡** *qui anguem* (pedibus) *calcavit,* (etiam) *corticem* (arboris) *pavet,* Lud.

ለሐፈ፡ rad. inus.; arab. لَهِفَ *doluit* pec. ob rem praeteritam et neglectam.

ተልሕፈ፡(ተለሐፈ፡?) III, 1 refl. *maerere, sollicitum esse* de re: **ውስተ፡ዘኢኮነ፡ትካዝከ፡ ኢትትለሐፍ፡** (v. **ኢትትላሐፍ፡**, v. **ኢትትኀለፍ፡**) περὶ πράγματος οὗ οὐκ ἔστι σοι χρεία μὴ ἔριζε Sir. 11, 9.

አስተለሐፈ፡(አስተልሐፈ፡?) IV, 1 *maerorem injicere* alicui, *sollicitum reddere* aliquem, c. c. Acc.: **ዘኅቡእሰ፡ኢያስተልሕፍከ፡** οὐ γάρ ἐστι σοι χρεία τῶν κρυπτῶν Sir. 3, 22.

ተልሓፍ፡ subst. *curae, sollicitudo, maeror* de re: **ምንት፡ተልሓፊየ፡ለዘ፡አፍአ፡እትሐተት፡** τί γάρ μοι τοὺς ἔξω κρίνειν; 1 Cor. 5, 12; **አልቦሙ፡ ተልሓፈ፡** (v. **ትኅላፈ፡**) **ምስለ፡ሶርያ፡** λόγος οὐκ ἦν αὐτοῖς μετὰ Συρίας Jud. 18, 7. 9. — *Voc. Ae.:* **ተልሓፍ፡ዘ፡ሐዘን፡**

ሎሚ፡ (amh. **ሎሚ፡** et **ሎሚን፡**, pers. لِيمُونْ, arb. لَيْمُونٌ) *malum citreum,* M. F. (**ማየ፡ሎሚ፡**; **ወይመትሩ፡ሎሚ፡**). De **ሎሚ፡** *citro medica* vid. Harris II. Anhänge p. 35.

ለምለመ፡ quadrl. I [rad. nonnisi in lingua aeth. et amh. usitata, proprie de *teneritate et virore primorum germinum* dicta. In dialecto amh. simplex **ለማ፡** (i. e. **ለምሐ፡**) eandem potestatem habet; **ለማ፡** autem cognatum videtur cum aeth. **ሐመለ፡**, **ሐመልመለ፡**; neque aram. לַבְלֵב *germinavit,* neque لَمَعَ *micuit* nec لُمَى *fuscus color* huc referenda videntur.] 1) *teneris germinibus virescere, gemmas agere;* dicitur de plantis: **እምከመ፡ ለምለመ፡ አዕጹቂሃ፡** ὅταν ὁ κλάδος ἁπαλὸς γένηται Marc. 13, 28; **ከመ፡ይለምልሙ፡(ዕፀው፡)** Rel. Bar. 2) *recentem esse,* de pane (Lud. sine auct.) 3) *tenerum, lentum, mollem fieri* vel *esse:* **ከመ፡እብን፡ ዘኢይለመልም፡** Gad.

T. H.; አእባን፡እንዘ፡ይለመልም፡ከመ፡ሠምዕ፡ Gad. Lal.; ኢትለመልም፡አልባቢክሙ፡ (opp. ገዝፈ፡) Jsp. p. 364; (Titus Judaeis fame enectis lac et mel praeberi jussit) እስከ፡ለምለመ፡ጐርዔሆሙ፡ወአማዑቲሆሙ፡ ib. p. 369.

አለምለመ፡ II: *tenerum, mollem et virescentem reddere:* ያለመልሞ፡ሥጋሁ፡ከመ፡ዘሕፃን፡ ἁπαλυνεῖ αὐτοῦ τὰς σάρκας ὥσπερ νηπίου Job 33, 25 (v. ያደክሞ፡).

ልምሉም፡ part. 1) *virescens, germinans* Matth. 24, 32 rom.; ዕፀ፡ልምልምት፡እንተ፡ኢትውዒ፡ Sx. Tachs. 29. 2) *recens*, de uvis Num. 6, 4 C; de pane: (*monachus*) ደወየ፡ወፈተወ፡ኅብስተ፡ልምሉመ፡ Phlx. 130. 3) *tener, lentus, mollis, lenis:* ሎሰ፡ጽቡረ፡ልምሉመ፡ ἁπαλήν Sap. 15, 7; ሰፍነግ፡ልምሉም፡ *spongia mollis* Chr. Ta. 5; ናላ፡ልምሉም፡ውእቱ፡በግዕዘ፡ጠባይዕ፡ ὁ γὰρ ἐγκέφαλος φύσει ἐστὶν ἁπαλός ib.; ፈውሳት፡ልምሉማት፡ *medicamenta lenia* F. M. 3, 3; de voce: ዐቃቤ፡አንቀጸ፡ምኔት፡ይኩን፡ልምሉመ፡ቃል፡ለርሑቃን፡ወለቅሩባን፡ወትሑተ፡ጥቀ፡ F. N. 10.

ለምለም፡ adj. et subst.: *tener, mollis, delicatus* et *id quod t., m., d. est:* ለምለምከ፡ ὁ ἁπαλὸς ὁ ἐν σοί Deut. 28, 54; ወመተሮ፡ማእከሎ፡ኀበ፡ለምለሙ፡ τὰ ἄκρα τῆς ἁπαλότητος (τῆς κέδρου) ἀπέκνισε Hez. 17, 4; (Abba Johanni) ርእሶ፡አንደየ ፤ ለምለመ፡ዕፀ፡ተሴሰየ ፤ ጠለ፡ገዳም፡ሰትየ፡ Deg.; ሲሳይከ፡ለምለመ፡ዕፀ፡ Mavâs. Nr. 13 (Abba Johanni).

ልምላሜ፡ subst. 1) *recens viror, succus:* ውስተ፡ገነቱ፡ልምላሜሁ፡ይየብስ፡ Job 8, 16. 2) *mollities recens cocti, mollities* vel *teneritas* cibi cujusvis: ልምላሜ፡ኅብስት፡ Lit. 173, 1; item Gad. Lal.; ልምላሜ፡መባልዕት፡ F. N. 23.

መለምልም፡ subst. *quidquid est recens*, de herbis et pomis: (episcopus die dominica vescatur pane oleo melle sale) ወዅሎ፡መላምልመ፡ (sic), Kid. f. 7.

ለመነ፡ *orare, precari*, et quae inde derivata sunt, amharica sunt.

ለምዐ፡ arb. لَمَعَ (لَمَحَ) *rutilavit, micuit* stella, fulmen; VIII id. Nescio, an hinc explanare liceat:

ተለምዐ፡ III, 1 *splendere, enitere:* በውስተ፡እደ፡ኬንያሁ፡ይትለማዕ፡ግብሩ፡ ἐν χειρὶ τεχνιτῶν ἔργον ἐπαινεθήσεται Sir. 9, 17.

ለመደ፡ I, 1 [amh. id.; hebr. לָמַד *didicit;* de لَمَدَ et ܠܡܰܕ vid. Ges. thes. p. 756]. Subj. ይልመድ፡ *assuetum, consuetum, solitum, familiarem esse:* absol. Hebr. 10, 25; 1 Cor. 11, 16 Platt (quamquam hoc sensu II, 1 magis usitatum est); c. c. Acc.: ዘኢትለምዱ፡ይበጽሐክሙ፡ 1 Petr. 4, 12 rom.; ደም፡ዘይለምዳ፡አንስት፡ (menstrua) Did. 33; እሙንቱ፡ይለምዱ፡ቤቶ፡ *frequentabant domum ejus* (*familiares ejus erant*) Sx. Masc. 28; Tachs. 7 Enc.; maxime c. Acc. Infin. Phil. 4, 12; ልሳኖሙ፡ለመደ፡ተናግሮ፡ሐሰተ፡ Jer. 9, 5; ቀቲለ፡ለመዱ፡ Prov. 1, 18; ከመ፡ኢይልመዱ፡ (dediscant) ፀሪፈ፡ 1 Tim. 1, 20; Herm. p. 22; እስመ፡ኢለመዱ፡አፍራሲሁ፡ተፃብኦ፡ምስለ፡መስተጽእናን፡ነጌያት፡ Jsp. p. 283; et c. ከመ፡ seq. Subj.: ኢለመደ፡ከመ፡ይፃእ፡እምበአቱ፡ (e spelunca sua) Phlx. 115.

አልመደ፡ II, 1 1) *assuefacere*, aliquem rei vel re, c. c. dupl. Acc.: ኢታለምዶ፡መሐላ፡ለአፉከ፡ Sir. 23, 9; አልምዳ፡ለነፍስከ፡ትዕግሥተ፡ላዕለ፡ዅሉ፡መከራት፡ Fal. f. 27. 2) *consuetudinem exercere* (*colere*) i. e. *in usu vel consuetudine habere* aliquid, *facere solitum esse:* c. c. Acc. እለ፡ያለምዱ፡ዝሙተ፡ F. M. 7, 2; Matth. 27, 15; vel absol.: ዘከመ፡ያለምድ፡ Num. 24, 1; Judith 13, 10; Dan. ap. 13. 15; Marc. 10, 1; Luc. 2, 42.

ተላመደ፡ III, 3 *sibi invicem se assuescere*, de pluribus, in *catalogo Monachorum* (qui libro Stuttgart. Did. mss. annexus est, f. 117).

ልሙድ፡ part.: 1) *mansuetus, condocefactus:* እስመ፡ላህበ፡ነድ፡ኮነ፡ልሙደ፡ከመ፡ኢያውዒ፡እንስሳ፡ (ἡμεροῦτο) Sap. 16, 18. 2) *assuetus, suetus:* ብእሲ፡ልሙደ፡ስላቅ፡ (συνεθιζόμενος λόγοις ὀνειδισμοῦ) Sir. 23, 15; እስመ፡ኢኮንኩ፡ልሙደ፡ ὅτι οὐ πεπείραμαι 1 Reg. 17, 39; c. በ፡ rei: እመ፡ኮነ፡ልሙደ፡በሰኪር፡ (ebrietati) F. N. 47. 3) *familiaris:* ካልእ፡ረድእ፡ዘልሙድ፡ኀበ፡ሊቀ፡ካህናት፡ (γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ) Joh. 18, 15. 16.

ልማድ፡ subst. m. et fem. (F. M. 22, 1) Pl. ልማዳት፡ *consuetudo, mos; assuetudo; mores:* ኢኮነ፡ሎቱ፡ልማድ፡እምቅድመ፡ዝንቱ፡ *antea non erat ejus consuetudo* F. M. 6, 2; ኢትኅድግ፡ልማደከ፡ Jsp. p. 279; ይሬሲ፡ልማደ፡ *in morem inducit* F. M. 6, 2; ወልማዶሙ፡ለሕዝብ፡የዐርጉ፡መልዕልተ፡ደብር፡ *populi consuetudo erat, ut ascenderet* Clem. p. 14; ወኮነ፡ልማደ፡ነገሥት፡ከመ፡ይፃኡ፡ Jsp. p. 323; ኀጢአት፡ዘልማድ፡ (opp. ዘግብት፡) *peccatum ex consuetudine genitum* F. M. 2, 11; በልማደ፡አማልክት፡ *assuetudine idolorum* 1 Cor. 8, 7; እኩያነ፡ልማድ፡ወግዕዝ፡ Rom. 1, 29; በከመ፡ልማዶሙ፡ *pro consuetudine sua* Sx. Masc. 8; በእንተ፡ሥነ፡ልማዳቲሁ፡ F. N. 24, 1.

ተልሚድ፡ n. peregr. (ܬܰܠܡܺܝܕܳܐ, תַּלְמִיד, تِلْمِيذٌ vel دٌ".) *discipulus* Sx. Ḥamlê 5.

ላሜድ፡ nomen literae alphabeti hebraici XIIae: Ps. 118, 89; Thren. 1, 12. 2, 12. 3, 33. 4, 12; Chr. ho. 3. — Ubi de psalmis agitur, siglo ላሜድ፡ Ps. 118, 89—96 notatur.

ለምጼኔ፡ vid. ለንጼኔ፡

ለመጸ፡ I, 1 *laevem, glabrum, lubricum, planum esse* [amh. ለመጠ፡ *laevigavit, acuit;* in caeteris linguis, transposita litera ለ et መ respondent: מָלַט, מָלַץ, ܡܠܰܫ مَلِطَ مَلِصَ al., et in ipso Geez መለጠ፡; quae omnia in notione primaria *abradendi, laevigandi* conveniunt.] እብን፡ይለምጽ፡እማይ፡ λίθους ἐλέαναν ὕδατα Job 14, 19.

ለመጸ፡ I, 2 *glabrum, lubricum reddere:* Gad Ad. f. 17 (modo lectio sana sit).

አልመጸ፡ II, 1 *laevem, lubricum, planum facere:* ከመ፡ያልምጹ፡ጐጻጕጸ፡ *ut planas faciant vias asperas* Jsp. p. 358 (cfr. ኰስተረ፡).

ልሙጽ፡ part.: 1) *laevis, glaber, lubricus: Jacob est* ልሙጽ፡ *glaber* (*depilis*), *Esau* ጸጓር፡ Kuf. 26; ፍናወ፡ጽድቅ፡ልሙጻት፡ λεῖαι Prov. 2, 20; ከናፍር፡ልሙጻት፡ χείλη λεῖα Prov. 26, 23; 10, 18; ልሙጽ፡ዘያንኰረኵር፡ Hen. 22, 2;

አርዌ ፡ ምድር ፡ ልምጽት ፡ Gad. Ad. f. 16; ኰኵሕ ፡ ልሙጽ ፡ λεωπετρία Hez. 26, 4; ἀκρότομος (*praerupta*, inde *lubrica*) πέτρα Sir. 40, 15. 2) ut videtur, etiam: *mollis, lenis:* መራውኅታት ፡ ዘግቡራት ፡ እምግብር ፡ ልሙጽ ፡ *flabella e materia molli confecta* F. N. 12. — *Voc. Ae. ad Kufâlê:* ልሙጽ ፡ ዘ ፡ ልሕም ፡ (i. e. amh. ልም ፡, aeth. ልሑም ፡).

ለምጽ፡ et **ለምፅ፡** subst. m. et fem. (Lev. 13, 8) *lepra* [amh. id.; in caeteris linguis *lepra* aliis nominibus vocatur צָרַעַת, ܓܰܪܒܳܐ, بَرَصٌ (وَضَحٌ) سَلَعٌ (ጸልዕ፡). Aethiopico nomini Ludolfus comparavit نَمَشٌ *maculae cutis, diverso colore conspicuae,* pec. *albo et nigro;* aliis *lentigo*, quae radix convenit cum نَمِرَ *maculis punctisque respersus fuit,* نَمِرٌ נָמֵר ܢܶܡܪܳܐ, ነምር፡ *pardus;* (مُنَمَّعٌ); propius ad sonos vocis aeth. accedit لَمَظٌ *alba macula* (in labio equi inferiore); لُمْظَةٌ id., أَلْمَظُ *equus, qui eam habet*, sed videas, annon ለምጽ፡ a *deradendo, scabendo* (ለመጸ፡) dictum sit, sicut ܓܰܪܒܳܐ] Lev. 13, 14; Deut. 24, 8; Num. 12, 10; Ex. 4, 6; ለምጽ፡ንእማ፡ 4 Reg. 5, 1. 27. 15, 5; ሠረጸ ፡ ለምጽ ፡ ውስተ ፡ ፍጽሙ ፡ 2 Par. 26, 19; ወነበረ ፡ ውስተ ፡ ለምጽ ፡ እስከ ፡ አመ ፡ ሞተ ፡ ib. 26, 21. Adjectivum *leprosus* genitivo circumscribi solet: ዘለምጽ ፡, እንተ ፡ ለምጽ ፡, እለ ፡ ለምጽ ፡ 2 Par. 26, 23; Lev. 14, 2 seq. 22, 4; 4 Reg. 5, 7. 7, 3; Matth. 8, 1; Marc. 14, 3; Luc. 4, 27. Saepissime in Syn., Clem., F. N., al.

ልሙጽ፡ part. *leprosus*, Lud. sine auctor.

ለምጻዊ፡ adj. *leprosus*, Ssal. Req.

ለሮን፡ n. peregr., sc. λάρος (in Acc. positum), *larus* (hebr. שַׁחַף) Lev. 11, 16; Deut. 14, 15. — *Voc. Ae.:* ለሮን ፡ ዘ ፡ አብሬ ፡ ዘበ ፫ ጕተና ፡; *aliud:* ለሮን ፡ ሊሎ ፡ ገላውቅያ ፡ ብ ፡ ዘበ ፡ ፫ ጕተናማ ፡; Ludolfus: „amharice male exponitur እነመን ፡, quae est avis quaedam nocturna“; Ges. in thes. p. 1390:“ in codice msc. quodam male explicatur amharico ይብሬ ፡ *anser*“.

ለስሐ፡ I, 1 [cognatum cum **ለሐሰ፡** *lingere, lambere,* sed significationem paululum deflexam habet] 1) *saliva mota ligurire et cum strepitu manducare* (ſchmatzen, to smack) [cfr. لَحَزَ V *fluxu salivae affectus fuit ex appetitu* mali acidi] ኢትልሳሕ ፡ እንዘ ፡ ትመጽር ፡ (φάγε ὡς ἄνθρωπος τὰ παρακείμενά σοι καὶ) μὴ διαμασῶ Sir. 34, 16. 2) salivae similem i. e. *insulsum, fatuum, insipidum esse* vel *fieri* (cfr. תָּפֵל a تَفَلَ *exspuit*); proprie: de sale et cibis Matth. 5, 13 (Marc. 9, 50; Luc. 14, 34); transl. *infatuari, inefficacem* vel *irritum fieri:* ውስተ ፡ አፉሁ ፡ ለአብድ ፡ ይለስሕ ፡ አምሳል ፡ Sir. 20, 20; μωραίνεσθαι: ትለስሕ ፡ ምክሮሙ ፡ ለጠቢባን ፡ Jes. 19, 11; ከመ ፡ ኢትልሳሕ ፡ በእበድከ ፡ Sir. 23, 14; ለስሐ ፡ ኵሉ ፡ ምክረ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ Jer. 10, 14, ἐματαιώθη Jer. 28, 17; (Satanas dicit:) ለስሐ ፡ ኀይልየ ፡ ወደከመ ፡ በጸሎትከ ፡ Gad. T. H.

አልስሐ፡ II, 1 *insulsum, insipidum reddere, infatuare, inefficacem* vel *vanum reddere:* ዘነበበ ፡ በከመ ፡ ረከበ ፡ ያለስሕ ፡ ርእሶ ፡ Sir. 20, 19; ያለስሓ ፡ ለምክሮሙ ፡ Jes. 44, 25; አልስሕ ፡ ሕምዘ ፡ ዘከዐወ ፡ ቀታሊ ፡ Genz f. 115 et Kedı f. 30; እግዚ" ፡ ያልስሕክሙ ፡ (ኦአጋንንት ፡) Genz. f. 11; (Georgius S.) በሃይማኖቱ ፡ ዚአሁ ፡ አልስሐ ፡ ኵሎ ፡ መዋቅሕቲሁ ፡ Deg.

ልሱሕ፡ part. *insulsus, insipidus, fatuus, inefficax, vanus:* ዜው ፡ ዘአጥዐሞ ፡ ለልሱሕ ፡ Lit. Joh.; ውስተ ፡ አፉሆሙ ፡ ለአብዳን ፡ ልሱሕ ፡ ነገር ፡ Sir. 20, 19; ልሱሕ ፡ ነገሮሙ ፡ ለአብዳን ፡ Sir. 20, 24; (*Satanas in bello contra sanctos est*) ልሱኅ ፡ ኀይል ፡ Gad. Kar. — *Voc. Ae.:* ልሱሕ ፡ ብ ፡ አልጫ ፡

ልስሐት፡ n. act. *insulsitas, fatuitas,* Org.; ልስሐተ ፡ ጼው ፡ ግዱፍ ፡ Sx. Teq. 12 Enc.; Tachs. 5 Enc.

ልሳን፡ subst. [i. q. לָשׁוֹן, ܠܶܫܳܢܳܐ, לִשָּׁן, لِسَانٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 762] m. et fem. (ex. gr. Jac. 3, 5; Sir. 28, 15. 19. 26; Ps. 11, 3) Pl. ልሳናት ፡ (Rom. 3, 13; Ps. 5, 11; Hen. 71, 5) 1) *lingua* (membrum corporis) ነበበ ፡ ልሳንየ ፡ Job 33, 2; ይረትዕ ፡ ልሳነ ፡ በሃም ፡ Jes. 35, 6; ምቱረ ፡ ልሳን ፡ γλωσσότμητος Lev. 22, 22; ልሳን ፡ ድክምት ፡ Prov. 25, 15; ል" ፡ ሐሳዊት ፡ Prov. 26, 28; ል" ፡ ዐማፂ ፡ Sir. 51, 6; ል" ፡ ግሙን ፡ ib. 5; ልሳን ፡ ጥዑም ፡ Sir. 40, 21. 6, 5; ኵሉ ፡ ልሳን ፡ ይገኒ ፡ ለእግዚ" ፡ Jes. 45, 23; Jer. 9, 3. 5; Jes. 28, 11. 59, 3; ዘክልኤቱ ፡ ልሳኑ ፡ δίγλωσσος Sir. 6, 1. 28, 13; Prov. 11, 13; እለ ፡ ካልእ ፡ ልሳኖሙ ፡ ἀλλόγλωσσοι Hez. 3, 6; ዐቂበ ፡ ልሳን ፡ *linguam continere* Fal.; በካልእ ፡ ልሳን ፡ ይትናገሩ ፡ ሐዲስ ፡ γλώσσαις λαλεῖν Marc. 16, 17; ልሳነ ፡ ዕፍረት ፡ quasi μυρόγλωσσος (ἡδύγλωσσος) est epitheton Pauli Apostoli Sx. Teq. 13 Enc.; Chrys.; Herma in subscrpt.; ልሳነ ፡ ወርቅ ፡ (i. q. አፈ ፡ ወርቅ ፡) Joannes *Chrysostomus* F. M. 2, 9. 2) *sermo, lingua:* ሕዝብ ፡ ዘኢታአምር ፡ ልሳኖ ፡ Jer. 5, 15; Kuf. 3 et 10; እምልሳነ ፡ ዐረቢ ፡ *e sermone arabico* Chrys. f. 150; *sunt gentium* ፸ወ፪ ልሳናት ፤ ዘሴም ፡ ፲ወ፱ ፤ ዘካም ፡ ፴፪ ፤ ዘያፌት ፡ ፳ወ፩ *Voc. Ae.* 3) transfertur ad a) *sinum maris* et *linguam* (terrae) vel *isthmum:* ልሳነ ፡ ባሕረ ፡ ግብጽ ፡ Jes. 11, 15 (var.); Kuf. 8; ልሳነ ፡ ባሕር ፡ እንተ ፡ ትኔጽር ፡ መንገለ ፡ ግብጽ ፡ Kuf. 9; deinde de linguis et paeninsulis saepius in Kuf. 8 et 9. b) *linguam ignis* i. e. *flammam:* ልሳነ ፡ እሳት ፡ Jes. 5, 24 (var.); Hen. 14, 9. 10. 15. 71, 5; Gad. T. H. c) *ligulam auri:* ልሳን ፡ እንተ ፡ ወርቅ ፡ (ex hebr. לְשׁוֹן זָהָב) Jos. 7, 21. 24. d) *examen librae:* ከመ ፡ ልሳነ ፡ ለጽሊጸ ፡ መዳልው ፡ ὡς ῥοπὴ ἐκ πλαστίγγων Sap. 11, 23. — Vox ልሳን ፡, cum in dialecto amh. rarius usurpetur, in *Voc. Ae.* explicatur: ልሳን ፡ ዘ ፡ መላስ ፡ (a ላሰ ፡, aeth. ለሐሰ ፡).

ተለሰነ፡ III, 2 (denom. a ልሳን ፡) *lingua promptum esse, blaterare:* ዘእንበለ ፡ ጥበብ ፡ ይትሌሰኑ ፡ ἀσυνετώτατα πεφλυαρηκότες Cyr. c. Pall. f. 69.

ለስድ፡ subst. [لَسَدَ *linxit, lambit, suxit;* לְשַׁד *succus, placenta;* amh. ለስታ ፡ ቅቤ ፡ *butyrum recens*] *butyrum:* ሕልብ ፡ ሐሊበ ፡ ወይከውነከ ፡ ለስደ ፡ βούτυρον Prov. 24, 68.

ለቀለቀ፡ est amharicum: *illinere* (in glossa codicis Abbad XXXV ad Jer. 2, 13 legitur ኢገብአ ፡ ውስቴቶሙ ፡ ማይ ፡ ወለቀለቅዎሙ ፡ በዐረር ፡ globulis i. e. stercore inquinaverunt).

ለቀሐ፡ I, 2 [hujus radicis significatio prima nonnisi in lingua hebr. conservata est: *cepit*, *sumsit*, *accepit*; hinc ልቃሕ፡ *res mutuo accepta* et ለቅሐ፡ mutuo accipere facere i. e.] *mutuum dare* (δανείζειν, κιχράναι); absol.: ብዙኃን፡እለ፡ኢይሌቅሑ፡ Sir. 29, 7; Prov. 13, 11; Ps. 36, 27; c. Acc. rei: ዘኢለቅሐ፡ወርቆ፡በርዴ፡ Ps. 14, 6; Hez. 18, 8 seq.; c. ለ pers.: አግብርት፡ለአጋእዝቲሆሙ፡ይሌቅሑ፡ Prov. 22, 7; Deut. 15, 6; ለእመ፡ለቃሕከ፡ብሩረ፡ለነዳይ፡ Ex. 22, 24; c. Acc. pers.: ኢትለቅሖ፡ለዘይብዕለከ፡ Sir. 8, 12. 29, 1. 2. 4; Prov. 19, 17; Rom. 11, 35; Luc. 6, 34. — *Voc. Ae.*: ለቅሐ፡ብ፡አበደረ፡

አለቅሐ፡ II, 2 *mutuum dare facere*: ኢታለቅሖ፡ለዘ፡ይብዕለከ፡ Sir. 8, 12 var.

ተለቅሐ፡ III, 2 *mutuum petere, mutuum accipere, mutuari*: ዘይትሌቃሕ፡ከመ፡ዘይሌቅሕ፡ ὁ δανειζόμενος ὡς ὁ δανείζων Jes. 24, 2; Deut. 15, 6; ኢትትለቃሕ፡እንዘ፡ነዳይ፡አንተ፡ Sir. 18, 33. 29, 5; Matth. 5, 42; Ps. 36, 22; c. Acc. rei: ዘይትሌቃሕ፡ሥርናየ፡ውስተ፡ክምሩ፡ Prov. 20, 4; c. dupl. Acc.: ዘተለቅሐከ፡ *quod a te mutuum accepit* Deut. 22, 20.

ለቃሒ፡ n. ag. *mutui dator, creditor* (δανειστής) Prov. 29, 13; F. N. 27.

ተለቃሒ፡ n. ag. a III, 2: *mutuo accipiens, debitor* (χρεωφειλέτης) Prov. 29, 13; F. N. 27.

ልቃሕ፡ subst., m. et fem.: *mutuum, res mutuo data* vel *accepta*; nec non *mutui datio*: ዘየሐንጽ፡ቤቶ፡በንዋየ፡ልቃሕ፡ Sir. 21, 8 (ἐν χρήμασιν ἀλλοτρίοις); ንዋየ፡ልቃሕ፡ (δάνος) Sir. 29, 4; ምጽዋት፡ልቃሕ፡አምላክዊት፡(ይእቲ፡) F. N. 16; F. N. 27; ወልቃሕሰ፡ይደሉ፡ከመ፡ይኩን፡በአኀዝ፡አው፡በትሕቢት፡አው፡በመድኀን፡አው፡በመጽሐፍ፡ ib.; ፈድየ፡ልቃሕ፡ (reddere mutuum) ይኩን፡እምንዋየ፡ልቃሕ፡አው፡እምሤጡ፡ ib.; ዕዳ፡ዘልቃሕ፡ F. N. 52.

ልቃሔ፡ subst. Plur. ልቃሕያት፡ *datio mutui, mutuatio*, ut ፍትሐ፡ልቃሕያት፡ *juris praecepta de mutuo*, F. N. in proleg.; F. N. 34.

ለቀሰ፡ rad. inus. In lingua amharica hoc verbum et quae inde derivata sunt, frequentiora sunt, eandemque significationem habent, quae aeth. verbo ላሐወ፡ ejusque derivatis convenit; nescio an ላሐወ፡ et ለቀሰ፡ ex eadem radice primaria efficta sint. Ludolfus ad لَقِسَ *male habuit anima* et مُلَاقِسٌ *patiens* provocavit.

አላቀሰ፡ II, 3 *alicui condolere eumque consolari* c. Acc. prs. (παραμυθεῖσθαι) Joh. 11, 19. 31.

ለቀወ፡ I *rictum diducere, hiare facere os* [لَقْوَةٌ *morbus in facie, quo chalinus in unum latus torquetur*; لَقَا *affecit* alqm *hoc morbo*]: መኑ፡ከልአከሙ፡ እርምሞ ፤ መኑ፡ለቀዎ፡ለአፉክሙ፡ከመ፡ትንብቡ፡ዘንተ ፤ መኑ፡አገበረክሙ፡ለተናግሮ፡ M. M. f. 178.

ለቀደ፡ (si non ለቀጸ፡, nam litera parum distincte exscripta est) semel legi in libro Falasfa f. 26: ዘይሌቅድ፡ብዕለ፡እንበለ፡ንዋይ ፤ ወግርማ፡እንበለ፡ሢመት ፤ ወኀይለ፡እንበለ፡እደው፡; videtur significare: *ostentare* vel *affectare* (Amharice ለቀጠ፡, ለገጸ፡, ለገጠ፡, ለገደ፡ est *jocare, ludere, irridere*).

ሊብ፡ n. peregr. sc. λίψ, Acc. λίβα i. e. *africus*. Deut. 1, 7. 33, 23; Jos. 15, 2; Kuf. 13; forma ሊብስ፡ (λιβός) Jos. 15, 2.

ለብሐ፡, rad. inus., coll. لَبَكَ *miscuit* (alicam cum melle), *subegit* (لَبَقَ). In lingua aeth. vocabula inde derivata de *fingendo ex argilla* usurpantur, quare notio hujus radicis angustioribus terminis circumscripta est, quam notio verbi ለሐኰ፡.

ለብሓ፡ subst.: *fictile, opus figlinum*, Org. Maxime usitatum est ንዋየ፡ለብሓ፡ *vas figlinum* Ps. 2, 9; Sir. 27, 5; Prov. 26, 23; Apoc. 2, 27.

ለባሒ፡ n. ag. *figulus*: ንዋየ፡ለባሒ፡ Act. 10, 11. 16 rom. (modo lectio sana sit).

ለብሓዊ፡ (denom. a ለብሓ፡), nonnumquam ለበሓዊ፡) proprie adj. rel., deinde subst.: *figulus* (κεραμεύς) Jes. 29, 16. 41, 25. 45, 9; Jer. 18, 2 seq.; Thren. 4, 2; Sir. 36, 13. 38, 29. 30; Matth. 27, 7; Rom. 9, 21; ለብሓውያን፡ 1 Par. 4, 23. — *Voc. Ae.*: ለብሓዊ፡ዘ፡ሸኽላ፡ሰሪ ።

ለብሰ፡ I, 1 (ለበሰ፡ occurrit Luc. 12, 27 rom., modo ne errore typographi exscriptum sit) Subj. ይልበስ፡, sed Marc. 6, 9 utraque editio ይልብሱ፡ praebet [id. q. לָבַשׁ et לְבֵשׁ, ܠܒܫ, لَبِسَ, amh. ለበሰ፡] *induere* vestem, *indutum esse* veste; c. Acc. vestis, ut ለብሰ፡ባዕደ፡አልባሰ፡ 1 Reg. 28, 8; Gen. 37, 23; Apoc. 1, 13. 4, 14. 19, 13; Jer. 4, 30; እንዘ፡ሠቀ፡ይለብሱ፡ Apoc. 11, 3; Jes. 37, 1; ሞጣሕተ፡ Gen. 38, 14; ὅπλα Rom. 13, 12; ልብሱ፡ሐዊነ፡ Jer. 26. 3; ይለብሱ፡ብሩሀ፡ወንጹሐ፡ Apoc. 15, 6. Saepissime transfertur ad alias res: ኀፍረተ፡ Job 8, 21; ስብሐተ፡, ብርሃነ፡ Ps. 103, 2; ጽድቀ፡ Job 29, 14; Jes. 59, 17; ኀይለ፡ Job 40, 5; Jes. 51, 9. 52, 1; Luc. 24, 49; ልበ፡እኩየ፡ 4 Esr. 1, 20. 25; ዘኢይመውት፡ 4 Esr. 14, 12; 1 Cor. 15, 49; Christum Rom. 13, 14; ሐዲሰ፡ብእሴ፡ Eph. 4, 24; al. In libris theologicis crebrius occurrit: Christus vel ὁ λόγος ለብሰ፡ነፍስተነ፡ Rom. 8, 3 rom.; ሥጋ፡እምድንግል፡ Clem. f. 7. 13; Cyr.

አልበሰ፡ II, 1 *vestire*, c. c. Acc. prs. et rei: Gen. 27, 15. 41, 42; Ps. 131, 17; Matth. 25, 36; አልበስከኒ፡ማእሰ፡ Job 10, 11; አልበስኮኑ፡ግርማ፡ዲበ፡ክሳዱ፡ 39, 19; አለብሶ፡አልባሲከ፡ Jes. 22, 21. 50, 3; Dan. 5, 7; አለብሰክሙ፡ሥጋ፡ Hez. 37, 5; አልበሱ፡ምሥዋዐ፡ሠቀ፡ Judith 4, 11; ያለብስዎሙ፡ከመ፡ሰብእ፡ Ep. Jer. 10; አልበሶ፡ምንዙስና፡ወአስኬማ፡ Sx. Masc. 18.; c. ለ pers. አልበሰ፡እምልብሱ፡ለዕሩቅ፡ Hez. 18, 7. 16. In *liturgiis* አልበሰ፡ታቦተ፡ est *ornare altare* ut Lit. 158, 2.

ተለብሰ፡ III, 1 refl. et pass.: *sibi induere* vestem, *indutum esse* veste: ተለበሲ፡ (v. ተላበሲ፡) አልባሲኪ፡ Ruth 3, 3; በተለብሶ፡ዘብዙኅ፡ሜጡ፡ 1 Petr. 3, 3; ይመጽኡ፡ተለቢሶሙ፡አልባሰ፡አባግዕ፡ Clem. f. 131.

ተላበሰ፡ III, 3 1) *sibi induere vestes ostentationis causa*, (magnificum) *vestitum ostentare*, ይፈቅዱ፡ያንሶስዉ፡ተላቢሶሙ፡ ἐν στολαῖς Marc. 12, 38; Luc. 20, 46; c. በ vestis: በአልባሰ፡ደርከኖ፡ተላቢሶሙ፡ Hez. 23, 6. 2) *alienum vestitum induere*: ወተላበሰ፡ንጉሠ፡እስራኤል፡ καὶ συνεκαλύψατο βασιλεὺς 2 Par. 18, 29.

ልቡስ፡ part. *indutus, vestitus*: ክህናት፡ቆሙ፡ልቡሳኒሆሙ፡ 2 Esr. 3, 10; 1 Esr. 5, 57; c. c. Acc. vestis: Luc. 8, 35;

ልቡስ፡ውእቱ፡ኵሎ፡አልባሰ፡ግርማሁ፡ Esth. ap. 5; እንዘ፡ ልቡስ፡አልባሰ፡መንግሥት፡ Esth. 8, 15; እንዘ፡ልቡስ፡ሠቀ፡ 4 Reg. 19, 1; ልቡስ፡ብርተ፡ 1 Reg. 17, 6 (et var.).

ልብስ፡ subst., plerumque m., Plur. አልባስ፡, Pl. Plur. አልባሳት፡ (ut 2 Esr. 17, 70). 1) *vestimentum, vestis* (ἱμάτιον, ἔνδυμα) Hebr. 1, 11; ልብስ፡ዘምሉእ፡ደመ፡ Jes. 14, 19. 50, 9. 51, 6; Ps. 101, 27; Dan. 7, 9; ልብስ፡ዘኢይገነዲ፡ Jes. 51, 8; ልብስ፡ንጹሕ፡ Apoc. 3, 5 (ἱμάτια); ልብሰ፡ወርቅ፡ 17, 4; ልብሰ፡ጶዴር፡ Sir. 27, 8. 45, 8; ልብሰ፡መትከፍት፡ Ex. 36, 11; de variis vestibus Ex. 36, 35 seq.; ልብሰ፡ኀጺን፡ ϑώραξ *lorica* Job 41, 17. 18; Sir. 43, 20; Jer. 26, 4; 1 Thess. 5, 8 [*Voc. Ae.:* ልብሰ፡ሐጺን፡ዘ፡ጽሩር፡]. Pluralis አልባስ፡ vel singulas vestes significat አልባሲከ፡ τὰ ἱμάτιά σου Jes. 58, 8; Prov. 6, 27; 4 Esr. 9, 39; Apoc. 3, 4; Ps. 44, 10; አልባሰ፡አቍያጽ፡ περικνημῖδες Dan. 3, 21; አልባሰ፡ኀጺን፡ ϑώρακες Hez. 38, 4, vel totum vestitum (ἱματισμὸς, στολὴ, στολαί) Ruth 3, 3; Jes. 22, 21; አልባሰ፡ላሀ፡ Bar. 5, 1; አልባሰ፡ወርቅ፡ Ps. 44, 11; አልባሰ፡ክብር፡ στολὴ δόξης Sir. 6, 29; et στολαὶ Ex. 28, 4; አልባሰ፡ክብር፡ Ex. 33, 5; አልባስ፡ዘመቅደስ፡ Ex. 35, 21; sed etiam ልብስ፡ in Sing. pro στολή positum legitur ልብሰ፡ክብር፡ στολὴ δόξης Sir. 6, 31. 2) in specie *vestis interior, tunica* (χιτών) Cant. 5, 3; Lev. 6, 3; አልባስ፡ χιτῶνες Matth. 10, 10 rom.; ፪ልብሰ፡ክዳናት፡ χιτῶνες Luc. 3, 11 (vid. መልበስ፡, ክዳን፡); sed etiam *vestis (tunica) exterior* ἱμάτιον (opp. መልበስ፡ χιτών) Matth. 5, 40 et (opp. ክዳን፡) Luc. 6, 29; περίζωμα Ruth 3, 15. 3) dicitur de quovis *panno, aulaeo, velo, tegimento:* pannus, qui ad ulnae mensuram venditur F. N. 33, 1; ልብሰ፡ዐውደ፡ዐጸድ፡ ἱστία τῆς αὐλῆς Ex. 37, 7, vel ልብሰ፡ዐጸድ፡ et አልባሰ፡ዐጸድ፡ 37, 12. 14; Num. 3, 26. 4, 26; ሶበ፡ነፍሐ፡ነፋስ፡ላዕለ፡ሐመር፡ዘጠብለሉ፡ልብሳ፡ (cujus vela complicuerunt) Chr. Ta. 34; ጠብለላ፡ለሥዕል፡ (picturam) በቍጥን፡ወበአልባስ፡ንጹሕ፡ Sx. Masc. 10.

ልብሰት፡ n. act. 1) *indutus:* አንቲ፡ዘእምኔኪ፡ለብሰ፡ አማኑኤል፡ልብሰተ፡ሥጋ፡ዘኢይትረገም፡ Lit. 170, 3. 2) *vestitus* (vestimenta) እምልብሰቱ፡ለሰብእ፡ወሑረቱ፡ወእምሠሐቁ፡ይትዐወቅ፡ግዕዙ፡ Sir. 19, 30 (στολισμός); στολή Jes. 63, 1; Asc. Jes. 3, 25.

ለባሲ፡ n. ag. *induens, gerens* vestem, c. Acc.: ለባሲ፡ መንፈሰ፡አእምሮ፡ Enc., vel per st. c.: ማርያም፡ድንግል፡ለባሲተ፡ዐቢይ፡ዕዘዝ፡ III Sal. Mar. 1. 5; ለባስያነ፡መስቀል፡ *crucigeri* Lit. 165, 1.

መልበስ፡ et **መልበስት፡** subst., Plur. መላብስ፡ *vcstimentum, tunica:* መልበስ፡ ἔνδυμα Ps. 132, 2; አፈ፡መልበስየ፡ περιστόμιον τοῦ χιτῶνός μου Job 30, 18; Matth. 5, 40; መልበስተ፡ቍጽሮ፡ χιτὼν κοσυμβωτός Ex. 28, 4; መልበሰ፡ትፍሥሕት፡ χιτὼν εὐφροσύνης Cyr. ad Th. f. 21; መላብሲሆሙ፡ στολαί 2 Par. 9, 4; እግዚ"፡ዘመልበስቱ፡መዘግብተ፡ብርሃን፡ Cod. Mus. Brit. XX, 2; መልበስተ፡እንግድዓ፡ τὸ περιστήϑιον Ex. 28, 4; መልበስት፡ ἐπωμίς Ex. 28, 15. 25. 29, 5; መልበስት፡ዘጶዴሬ፡ ὑποδύτης Ex. 28, 27.

ለበበ፡ rad. inus. Hinc

ልብ፡ subst. [לֵב et לֵבָב, ܠܶܒܳܐ, لُبّ, amh. ልብ፡; de etymo vid. Ges. thes. p. 738] m. et fem. (ut Prov. 6, 18. 15, 13. 14. 17, 22. 26, 23; Job 36, 34; Koh. 1, 16. 2, 23. 7, 22. 8, 17. 9, 3; Jer. 18, 12) Pl. አልባብ፡ (ut Matth. 9, 4) est 1) sensu physico *cor* et hominum ut Ps. 44, 7, et animalium ut Job 41, 15; Tob. 6, 5—8; inde *medium rei* ልበ፡ባሕር፡ Hez. 27, 25. 28, 8; Ps. 45, 2; ልበ፡ለምድር፡ Matth. 12, 40; ልበ፡ጸበርት፡ *interiores frondes palmae* (i. q. talmud. לוּלָב), Hez. 17, 22. 2) *animus, cor,* quatenus est *sedes sensuum et affectuum, agendi sentiendique ratio, voluntas* et *consilium,* innumeris in locis (secundum usum loquendi biblicum): ንብብዋ፡ውስተ፡ልባ፡ Jes. 40, 2; ናዝዛ፡ለልብከ፡ Sir. 30, 23; Jes. 35, 4; ደይ፡ቃሎ፡ውስተ፡ልብከ፡ Job 22, 22; ለአብዳን፡ውስተ፡አፉሆሙ፡ልቦሙ፡ Sir. 21, 26; ዘይፈትን፡ልበ፡ወኰልያተ፡ Jer. 11, 20; እስመ፡ኀበ፡እግዚ"፡ውእቱ፡ልቡ፡ Deut. 1, 36; ኖሎት፡ዘከመ፡ልብየ፡ Jer. 3, 15; በኵሉ፡ልብ፡ *toto animo* saepissime (ut Sir. 7, 27); በክልኤቱ፡ልብ፡ ἐν καρδίᾳ δισσῇ Sir. 1, 28; ዘክልኤ፡ልቡ፡ δίψυχος Jac. 1, 8; በልብ፡ወልብ፡ Ps. 11, 2; Hen. 91, 4; τὰ ἐντὸς, τὰ ἔγκατα Sir. 19, 26. 21, 14; ኀብአ፡ያዕቆብ፡ልበ፡ለላባ፡ Kuf. p. 105; praeterea vid. አዕበየ፡, ኀየለ፡, ጸንዐ፡, አጽንዐ፡, አግዘፈ፡, አንበረ፡ 3) praecipue summae animi facultates: *mens, ratio, intellectus; conscientia,* ልብየ፡ገብአኒ፡ αἱ φρένες μου Dan. 4, 31, 33; ገብአ፡ልቡ፡ σωφρονῶν Luc. 8, 35; Act. 12, 11; σύνεσις Ps. 31, 11; Sir. 22, 11; ዘአልቦ፡ልብ፡ ἀσύνετος Sir. 22, 13. 25, 2. 42, 8. 6, 20; Jer. 5, 21; Ps. 91, 6; ልበ፡ሰብእ፡ (opp. ልበ፡አርዌ፡) Dan. 7, 4. 4, 13. 5, 21; ὁ νοῦς Job 33, 16; Rom. 1, 28. 7, 23. 12, 2. 14, 5; Tit. 1, 15 (rom.); 1 Cor. 14, 14. 15; Eph. 4, 17; Cyr. ad Th. f. 13; διάνοια Jes. 14, 13; Ex. 28, 3; 1 Petr. 1, 13; 1 Joh. 5, 20; συνείδησις Rom. 2, 15. 9, 1; 1 Tim. 3, 9.

ልበ፡አንስት፡ „*cor feminae* herbam esse, quae pro ratione aëris triduo floreat vel arescat, contra ictus scorpionum efficacissimam“, asserit Ludolfus in lex. col. 18.

ልቡብ፡ part. propr.: *corde praeditus* i. e. *rationi obtemperans* et animi cupiditates coercens, hinc: *prudens, mansuetus, placatus, moderatus, sobrius* (bene *Voc. Ae.:* ልቡብ፡ዘ፡ለባዊ፡ወየዋህ፡; *aliud:* ልቡብ፡ዘ፡ገራም፡, de quo cfr. ገር፡, ገራ፡ apud Isenb. p. 172): πραΰς Ps. 24, 10; μὴ ὀργίλος Tit. 1, 7; ቍርባን፡ዘኖኅ፡ልቡብ፡ወኵሎሙ፡የዋሃን፡ Lit. Joh.; ፩እምኔሆሙ፡ኮነ፡ልቡበ፡ፍጹመ፡ወየዋሀ፡ Phlx. 27. (Notio *intelligens, peritus* vocabulis ልብው፡ et ለባዊ፡ significari solet, q. v.). Inde

ልብብና፡ subst.: *prudentia, constantia, modestia* (Beſonnenheit) Phlx. 194. 201.

ልባዊ፡ adj. rel. (a ልብ፡) *ad animam, mentem pertinens:* ጸሎት፡ልባዊት፡ Phlx. 161; ስፍጠታት፡ሰይጣን፡ልባዊት፡ወቅትለታቲሁ፡ኅቡአት፡ ib. 4; ብያኔ፡ልባዊ፡ *demonstratio rationalis* (logica, opp. exegetica) F. N. 9.

ልቡባዊ፡ adj. rel. (a ልቡብ፡) *qui ad* ልቡብ፡ *pertinet:* ንጸውዖ፡ለእግዚእነ፡ለረድኤት፡በዐውያት፡ልቡባዊ፡ Phlx. 110.

A ልብ፡ denominatur ለበወ፡ q. v.

ለበነ፡ rad. inus.: *album esse* [לָבָן *albus,* لَبَنٌ *lac*]. Hinc

ልብን፡ subst., nomen arbusculae, *styrax* (לִבְנֶה, لُبْنَى); lac ex ejus cortice inciso effluens et in resinam spissatum suffiendo adhibetur. Legitur: በትር፡ዘልብን፡ (στυρακίνη) Gen. 30, 37; ማየ፡ልብን፡ σταχτή, *stacte* Gen. 37, 25. 43, 11; Ex. 30, 34; 3 Reg. 10, 25; Cant. 1, 13; Hez. 27, 16; Kuf. 3. 16. 42; nec non ልብን፡ nudum in quibusdam libris mss. Jes. 39, 2 pro stacte positum est. — *Voc. Ae.*: **ልብን፡** vel **ማየ፡ ልብን፡ ዘ፡ዕጣን፡**

ልብኔ፡ nomen arboris; legitur Job 40, 17 **አብትረ፡ልብኔ፡** eo loco, quo LXX κλῶνες ἀγροῦ var. αγνου, hebr. עַרְבֵי־נַחַל praebent. Videtur intelligi arbuscula vel arbor, diversa a **ልብን፡**; an *populus alba?*

ሊባኖስ፡ n. peregr. sc. λίβανος 1) arbor quaedam, sine dubio *cedrus* Kuf. 13; **ዕፀ፡ሊባኖስ፡** pro βάλανος Jes. 6, 13. *Voc. Ae.*: **ሊባኖስ፡ዘ፡ዱሩ፡**; *aliud*: **ሊባኖስ፡ብ፡የደጋ፡ዛፍ፡መስከሂ፡ይ.** 2) λίβανος *thus* (aliâs **ስኂን፡**) Jer. 48, 5. 3) **ብርት፡ሊባኖስ፡** χαλκολίβανον (quod vel aurichalcum, vel electrum, vel aes corinthium explicatur) Apoc. 1, 15. 2, 18. 4) n. pr. montis Syriae celeberrimi.

ለበወ፡ I, 2 (denom. a **ልብ፡**) 1) *animo percipere* vel *comprehendere, intelligere, cognovisse* et *perspexisse* (maxime convenit cum graeco συνιέναι, nonnumquam cum νοεῖν), c. Acc. rei: **ለቡ፡ጽራኅየ፡** Ps. 5, 1. 49, 23; **ምንተ፡ትሌቡ፡ዘኢንሌቡ፡ንሕነ፡** Job 15, 9; **መኑ፡ብእሲ፡ጠቢብ፡ዘይሌብዎ፡ለዝንቱ፡** Jer. 9, 12; **ለቡ፡ዘርኢክ፡** Dan. 9, 23. 25; **ዘይሌብዉ፡ምክረ፡** Dan. 1, 4; **ኢይሌብዉ፡ፍትሐ፡** Prov. 28, 5; Rom. 15, 21; Luc. 2, 50; rarius c. **በእንተ፡** Hen. 2, 2. 5, 1 et **ላዕለ፡** Ps. 40, 1 (συνιέναι ἐπί); seq. **ከመ፡** et Indic., vel seq. sententia interrogativa: Sap. 4, 17; Asc. Jes. 7, 4. Saepissime sine objecto: **እለ፡ይሌብዉ፡** γιγνώσκοντες Koh. 9, 11; **ከመ፡ያእምሩ፡ወይለብዉ፡ወይጠይቁ፡ወይእመኑ፡** Jes. 41, 20. 52, 13. 7, 9; Ps. 2, 10; **ኢትሌብዉ፡** Marc. 7, 18; Jes. 6, 9; **ዘይሌቡ፡እምኔከ፡** συνετώτερός σου Gen. 41, 39; **ለብዎ፡ወእእምሮ፡** σύνεσις καὶ γνῶσις Prov. 2, 6. Cum **እምን፡** *compertum habere ex, a, intelligentem factum esse ex* Hen. 93, 2; Ps. 118, 104. — Nonnumquam est *sensibus et animo percipere, observare* Num. 23, 9 (προςνοεῖν **እሌብዎ፡**), Asc. Jes. 11, 24. 26. 2) *animum attendere ad, providere, prospicere, cavere* rei: **ለብዉ፡በነፍሳቲክሙ፡** *cavete vitae!* Jsp. p. 356; **ንለቡ፡ገቢረ፡ዕለተ፡ፋሲካ፡** Did. 30.

አለበወ፡ II, 2 *percipere* vel *intelligere facere; intelligentem* vel *prudentem reddere; edocere, instruere* (συνετίζειν, συμβιβάζειν, δεικνύναι al.) c. Acc. pers. et rei vel **በእንተ፡** rei: **ዕፅ፡ዘያሌቡ፡ሠናየ፡ወእኩየ፡** Gen. 2, 9. 17; **ዘአለበወኒ፡** Ps. 15, 7. 31, 10; 1 Petr. 5, 10; 4 Esr. 14, 10; **አሌብወከ፡ዘሀለወከ፡ትንብብ፡** Ex. 4, 12; **ፍኖተ፡ጽድቅከ፡አለብወኒ፡** Ps. 118, 27; Dan. 8, 16. 9, 22; Jud. 13, 23; **ከመ፡ያለብዎሙ፡ለእስራኤል፡ሕጎ፡** Sir. 45, 17.

ተለበወ፡ III, 2 *percipi, intelligi, cognosci*: **ወሰማያዊሰ፡ብእሲ፡ይትሌበ፡ክርስቶስ፡** ἐπουράνιος δ' ἄνθρωπος νοεῖται Χριστός Cyr. c. Pall. f. 70; alia exempla f. 71. 77; saepissime in Abush.; F. N. 43, 7.

ልብው፡ part.: *prudens, intelligens, peritus, edoctus*: **ንጉሥ፡ልብው፡** βασιλεὺς φρόνιμος Sap. 6, 26; **ምሁራን፡ወልብዋን፡** seq. **ከመ፡** 1 Par. 25, 7; **ጠቢብ፡ወልብው፡** Gen. 41, 33. Adv.: **ልብወ፡**, ut **ዘምሩ፡ልብወ፡** (συνετῶς) Ps. 46, 7. Frequentius usitatur

ለባዊ፡ n. ag. *mentis compos, prudens, intelligens, scitus, peritus*: συνετός **ኵሉ፡ለባዊ፡** Sir. 18, 28; **መኰንን፡ለባዊ፡** Sir. 10, 1; Jes. 3, 3; **ኢለባውያን፡** ἀσύνετοι Matth. 15, 16; φρόνιμος Sir. 21, 21; **ልብ፡ጠቢብ፡ወለባዊ፡** 3 Reg. 3ᵇ, 12; ἐπιστήμων Sir. 21, 15; νοερός **መናፍስት፡ለባውያት፡** Sap. 7, 23; σοφός **ለባዊ፡በቃሉ፡** 1 Reg. 16, 18; **ሰብእ፡ለባውያን፡** (opp. **እንስሳ፡**) *ratione praediti* Jsp. p. 331; **ኵሉ፡ፍጥረት፡ለባዊት፡ወሥጋዊት፡** Genz. f. 54; **ከመ፡ይኩኑ፡ለባብያነ፡ወንቁሓነ፡** *ut sint cauti* (circumspecti) *et attenti* Jsp. p. 356; F. N. 32 **ለባዊ፡** *is qui mentis compos est*, opponitur insipientibus et insanis cujusvis generis.

ልባዌ፡ subst. *intelligentia, prudentia, peritia* F. N. 24, 1; (plerumque poëtice) **በአጽባዕተ፡ጥበብ፡ወልባዌ፡** I Sal. Mar. 10; *ducas me* **እምእበድ፡ኀበ፡ልባዌ፡** Tab. Tab. str. 71; Sx. Teq. 14. Enc. Frequentius usitatum est

ልቡና፡ (pro **ልብውና፡**, male **ልበና፡**) Pl. **ልቡናት፡** 1) *intelligentia, prudentia, peritia* σύνεσις 1 Par. 22, 12; 2 Par. 1, 10; γνῶσις Jes. 11, 2; Prov. 8, 9; **ጥበብ፡ወአእምሮ፡ወልቡና፡በኵሉ፡መጽሐፍ፡** Dan. 1, 17. 2) *mens* et *ratio*: in Cyr. ad Th. f. 8. 12 respondet graeco νοῦς vel ψυχὴ λογικὴ quatenus medium tenet inter σάρξ et ὁ Λόγος; **ኢይበጽሕዎ፡** (**ለምስጢር፡**) **ልቡናት፡** *mentes* Fid. Jac. Bar. (cfr. **ልብ፡**). 3) *attentio, cautio*: **መፍትው፡ትግበሩ፡በዓለ፡ፋሲካ፡በኵሉ፡ጥያቄ፡ወልቡና፡** Did. 30.

ልቡናዊ፡ adj. rel. *ad rationem* vel *mentem pertinens*: **ሐዘን፡** duplex est, scilicet **ሐ"፡ልቡናዊ፡** (de vitiis et erroribus mentis et animi), **ሐ"፡እንስሳዊ፡** (de cibis, al.) Fal. f. 31.

መለብው፡ part. II, 2: *qui instruit, edocet*: **ሐዋርያት፡እሙንቱ፡መምህራኒክሙ፡ለትእዛዘ፡ክርስቶስ፡ወመለብዋኒክሙ ሀብተ፡መንፈስ፡ቅ፡** II. Const. Ap. 4.

አለባዊ፡ n. ag. II, 2 id. q. **መለብው፡** Jsp. p. 334.

ለበየ፡ I, 2 [rad. in caeteris linguis haud obvia, quae non cum **ለወየ፡** et **ለፈየ፡** (q. v.), sed cum ܠܒܠܒܘܬܐ *balbuties, blaesitas*, لَبَالِبُ *balatus ovium*, deinde cum لَغَبَ לָעַב ܠܥܶܒ componenda esse, et propr. *lingua haesitare, errare in dicendo* significasse videtur, quam notionem Arabes verbo لَغَا significare solent] *errare, offendere, labi* in re, pec. in dicendo: Severianus in homilia sua cum alia tum haec praefatur: **እመ፡እሌቢ፡ውስተ፡ነገራትየ፡ስረዩ፡ሊተ፡እስመ፡እለ፡ይነግሩ፡እምአፉሆሙ፡ድንቀተ፡** (ex tempore) **ወኢቀደሙ፡ጽሒፈ፡ዮጊ፡ይሌብዩ፡ወኢይክሉ፡ለብዎ፡ወነገረ፡አሰርግዎ፡** in Cyr. f. 122.

አልበየ፡ II, 1 *in periculum erroris et temeritatis adducere*: **ዕልዋን፡እለ፡ያለብይዋ፡ለሃይማኖት፡** οἱ καινοτομοῦντες τὴν πίστιν (innovatores fidei) Cyr. c. Pall. f. 81. — *Voc.* ad Cyr.: **ያለብይዎ፡ብ፡ያጠፍእዎ፡**

አስተለበየ፡ IV, 1 (var. **አስተላበየ፡** IV, 3) *errore ortum et temerarium censere ideoque rejicere aliquid*: **ወዝሰ፡ዴዌ፡አይሁድ፡ወአረሚ፡ውእቱ፡ዘያስተሌብዩ፡ሕማመ፡መስቀል፡** *qui passione crucis tamquam errore fallace offenduntur* Cyr. c. Pall. f. 97.

ልቡይ፡ part. *temerarius, errore oriundus, ob erroris periculum reprobandus*: **እነግር፡ከመ፡ልቡይ፡ወሕጉል፡ክፈል፡ለ፪ ወረስዮ፡በበ፪ ሰብአ፡ወአምላከ፡** ἐρῶ, ὅτι σφαλερόν τε καὶ οὐκ ἀζήμιον τὸ κατατέμνειν εἰς δύο καὶ ἀνὰ μέρος ἱστᾶν ἄνθρωπόν τε καὶ λόγον Cyr. ad Th. f. 17; **እቡሰ፡ወ**

ልቡየ፡ ጠብዑ፡ σφαλερώτατα ausi sunt Cyr. c. Pall. f. 94; ልቡይኬ፡ይእዜ፡ኅቤነ፡ወዕቁፍ፡አሚን፡ከመ፡ οὐκοῦν διαβεβλήσεται πρὸς ἡμῖν etc. ib. f. 82; ይብሉ፡ ንኤብስ፡ ዐቢየ፡ እመ፡ንቤ፡ ሐመ፡ ቃል፡ወኵሎ፡ ክብረ፡ ምስጢር፡ ልቡየ፡ ንሬሲ፡ διαβεβλήσεται τὸ μυστήριον ib. f. 97. — *Voc.* ad Cyr.: ልቡይ፡ዘ፡ሰነፍ፡

ለበጠ፡ I, 1 [amh. id.; proxime ad hoc verbum accedit arab. لَاطَ (لَوْطٌ) *adhaesit; trans. conjunxit* unum cum altero, *obduxit oblivitque* luto (לוֹט *obvelatio, velamen*), nec non لَبِدَ *inhaesit* IV *compegit* rem cum re] Subj. ይልብጥ፡ *obducere, illinere* aliquid re, *inducere* rem alicui: ለበጥዎ፡በወርቅ፡ κατεχρύσωσαν αὐτὰς χρυσίῳ Ex. 37, 6. 39, 6 (*inaurare*); ብእሲ፡ዘይክል፡ለቢጠ፡ወርቅ፡ወብሩር፡ 2 Par. 2, 7; ወለበጠ፡እንተ፡ውስጡ፡በወርቅ፡ጽሩይ፡ 2 Par. 3, 4. 5; *Gabra-Masqal ecclesiae legavit* ወንጌላተ፡ለቢጠ፡በወርቅ፡ወበብሩር፡ Gad. Za Mich.; ከመ፡ይልብጡ፡ወይቅብኡ፡አረፍተ፡ቤት፡ 1 Par. 29, 4. — cfr. ቀፈለ፡. — *Voc. Ae.*: ገለወ፡ወለበጠ፡ዘ፡ሸፈነ፡

አልበጠ፡ II, 1 *obducendum* vel *circumdandum curare* alqd re: ወአልበጠ፡ለውእቱ፡ቤት፡በወርቅ፡ኅሩይ፡ 2 Par. 3, 7—10. 9, 17; ወአልበጠ፡ኵሎ፡አረፋቲሆሙ፡ 2 Par. 11, 11 (ὠχύρωσεν αὐτὰς τειχήρεις).

ተለብጠ፡ III, 1 *obduci, illini, circumdari* re: Gad. Ad. f. 104; ከመ፡ወርቅ፡ዘተለብጠ፡ዲበ፡እብን፡ያክንት፡ Org.

ልቡጥ፡ part. *obductus, illitus, circumdatus*: ልቡጣን፡ወቅቡኣን፡በወርቅ፡ 2 Par. 9, 18; ልቡጥ፡በወርቅ፡ወእሱር፡በወርቅ፡ Ex. 28, 20; ልቡጥ፡በቅድስና፡ *sanctitate inclusus* (circumdatus) Sx. Ḥed. 21; ደሙ፡ ልቡጥ፡ውስቴቱ፡ *sanguis ejus ei* (sc. *pavimento*) *adhaerens*, Jsp. p. 302; ትለብጦ፡በወርቅ፡ልቡጥ፡ወንጡፍ፡ *induces ei laminam auri puri*, Kebr. Nag. 17.

ልብጠት፡ n. act. *obductio*, Lud. sine auct.

ለቢጦን፡ vox peregr., sc. ⲗⲓⲃⲓⲧⲟⲛ *colobium* (κολόβιον) *sine manicis*, quo monachi Aegyptiaci utuntur (vid. Herib. Rosweyd vitae Patrum Antw. 1615 p. 141, ubi testimonia Hieronymi, Isidori annotata sunt) Reg. Pach.

ለቢጦናር፡ id. q. ለቢጦን፡ *lebitonarium* (forma latina), Reg. Pach.

ለትሐ፡ rad. inus.; convenit cum لَدَغَ (لَتَغَ) *punxit, momordit.* Hinc

መልታሕት፡ subst. [id. q. מַלְתָּעוֹת Ps. 58, 7 pro usitatiore מְתַלְּעוֹת; aeth. significat primo *dentes maxillares*, deinde ipsas *maxillas*] (fem., Matth. 5, 39), Plur. መላትሕ፡ *maxilla, mala, gena* („pars faciei a temporibus usque ad mentum“ Lud.) σιαγών Matth. 5, 39; 3 Reg. 22, 24; መጠውኩ፡ መላትሒየ፡ለጽፍዐት፡ Jes. 50, 6; Thren. 1, 2. 3, 29; Mich. 4, 14; Hez. 29, 4. 38, 4; Sir. 35, 18; Ps. 31, 12; Cant. 1, 10; Hen. 54, 5; κρόταφοι (tempora) Jud. 4, 21; Ps. 131, 5; κράνιον (cranium) Jud. 9, 53. — *Voc. Ae.*: መላትሕ፡ዘ፡ፊት፡; *aliud*: መላትሕ፡ብ፡ጉንጭ።

ተመላትሐ፡ III, 3 (denom. a መልታሕት፡) *genas prehensare et tenere* manu: ትትመላትሑ፡በእደዊክሙ፡ χεῖρα θέντες ἐπὶ σιαγόνι Job 21, 5.

ለትኀ፡ rad. inusit. [hebr. לָתַח in מֶלְתָּחָה *vestiarium*; sam. נתח *expandit vestem*, cogn. cum נָטָה, نَطَّ, نَطَا], cui noti *extendendi* et *pandendi* inest. Hinc

እልታኅ፡ subst. (de formatione vid. gramm. § 34 et 107, β) species *tunicae*: ክዳኑ፡እልተኅ፡(እልታኅ፡ Pltt) χιτών Joh. 19, 23; እልታኅ፡መንፈስ፡ተዐፅፊ፡ Sx. Ṭeq. 14. — In *Voc. Ae.*: varie explicatur: እልታኅ፡ዘ፡ፈርጅ፡ምርጫዊ፡ይ፡; *aliud*: እልታኅ፡ብ፡ያልተሰፋ፡ሞጣሕት፡መጕናጸፍያዊ፡ይ፡

ለተመ፡ I, 1 *contundere* (in mortario) [لَتَمَ *percussit, confodit*; لَثَمَ *fregit, quassit* saxa; *pugno percussit*; significatione propius accedunt لَتَّ, لَطَسَ] Lud. sine auct.

ተለተመ፡ III, 1 *contundi*, Lud. sine auct.

ልቱም፡ part. *contusus*, κεκομμένος Ex. 29, 40; ἐρικτός Lev. 2, 14; ሐሪፅ፡ልቱም፡ 3 Reg. 4, 22; 3 Reg. 3^{a}, 16. *Voc. Ae.* male: ልቱም፡ዘ፡ኅውሥ።

ለተተ፡ i. q. لَثْلَثَ *non bene distincte locutus est* et لَثِغَ (cfr. ላዕልዐ፡). Hinc

ተለተተ፡ III, 2 1) *balbutire, lallare* more infantium: ወዝንቱ፡ሕፃን፡ (sc. Tacla-Haimânôt) ቦአመ፡ ይትሌተት፡ በግዕዘ፡ሕፃናት፡ወቦአመ፡ይነብብ፡በነገረ፡ጽኑዕ፡ከመ፡ ወሬዛ፡ ዘ፳ዓመት፡ Gad. T. H.; M. M. f. 330; እንዘ፡ይትሌተት፡ልሳኑ፡በሥርዐተ፡ደቂቅ፡ f. 128.; de ebrio f. 229. 2) *lingere cum crepitu*, de flamma Gad. Ad. f. 188.

ልቱት፡ part. *balbutiens, balbus*: አስተርአየነ፡ መድኅኒነ፡ከመ፡ያርትዕ፡ልሳነ፡ልቱት፡ወያሩጽ፡ሐንካሰ፡ Mavâs. 28.

ለታት፡ adj. 1) *balbus, lingua haesitans*: ለታት፡ውእቱ፡ሙሴ፡ βραδύγλωσσος ἦν ὁ M., Cyr. ho. f. 103. b) *lingens cum strepitu*, de flamma Gad. Ad. f. 188. — *Voc. Ae.*: ላዕላዕ፡ለታት፡ብ፡ለምባዳ።

ላኅልኅ፡ *humidum esse* vid. sub ላሕልሐ፡

ላኅልኅ፡ quadrl. I *languidum, flaccidum, laxum fieri* vel *esse* [amh. ላላ፡; vicinum est ራኅርኅ፡ et arab. لَخِعَ et رَخِيَ *laxus, mollis, flaccidus fuit*] ንትዐቀብ፡ከመ፡ ኢይላኅልኅ፡ወኢይጠብለል፡ መዝርአ፡ ሐመርነ፡ በአፍቅሮ፡ ውሉድ፡ μήποτε προστασία παίδων χαυνώσῃ τὸ ἱστίον *ne vela nostra laxentur et complicentur*, Chr. Ta. 34.

ልኅሉኅ፡ part. 1) *laxus, remissus*: ሶበ፡ ይከውን፡ አውታረ፡መሰንቆ፡ልኅሉኅ፡ ይጠፍእ፡ ቃናሁ፡ እመ፡ ኢተስሕበ፡ዘከመ፡ይደሉ፡ *si chordae citharae remissae nec convenienter intensae sunt, sonorae esse desinunt*, Chr. Ta. 29. 2) *languidus, mollis, effeminatus*: እሉ፡ አኅው፡ ክኑ፡ ልኅሉኃነ፡ (sc. qui Satanae obluctari nolunt) Phlx. 59.

ልኅላኄ፡ subst.: *languor, mollities, debilitas, impotentia*: በእንተ፡ልኅላኄ፡ሕሊናሁ፡ወአከሰ፡በእንተ፡ ድካመ፡ሥጋሁ፡ Phlx. 2; እምሀኬት፡ወልኅላኄ፡ አበል፡ ib. 54; ልኅላኄ፡ኀፍረተ፡ሥጋሁ፡ ለብእሲ፡ *languor membri virilis* (cum impotentiam — ስእኑ፡ — efficiat, divortii causa est) F. M. 12, 5.

ልኅልኅና፡ subst. id., q. ልኅላኄ፡, ut: ወይቄርር፡ እንከ፡ርስነ፡ጥብዐቶሙ፡ (constantiae) በእንተ፡ልኅልኅናሆሙ፡ Phlx. 4;

(si quis Satanae non illico resistit) **ልኅልኅና፡ ውእቱ፡ ወአከ፡ ተቃትሎ፡** ib. 71.

ለኖሰሰ፡ vid. sub **ለሖሰሰ፡**

ልኅደ፡ vid. **ልሕደ፡**

ለንጳስ፡ n. peregr., λάμπας *lampas*: **ብርሃን፡ ዘለንጳስ፡** (v. **ዘለንጳስ፡**) Ex. 20, 18; M. M. f. 50.

ለንጲኔ፡ et **ለምጲኔ፡** (et al. varr.) n. peregr.: λαμπήνη (lectica) *currus regius* 1 Reg. 26, 5. 7. — *Voc. Ae.*: **ልንጳኔ፡ ዘ፡ ዐራት፡ አልጋ፡**, *aliud*: **ለንጳኔ፡ ዘ፡ ትርሽማ፡ አራት፡ አልጋሂ፡ ይ፡**

ለንጽ፡ n. peregr., sc. *linteum*, λέντιον: Herm. p. 7; **መክፈ፡ ለንጽ፡** Joh. 13, 4; **መዝመዘ፡ በለንጽ፡** 13, 5; et ex his locis Joanneis sumtum crebro occurrit in Did., Mavâs. et aliis libris. — Pro **ለንጽ፡** nonnumquam etiam **ለንጼዎን፡** reperitur, ut: *Christus* **ነሥአ፡ ለንጼዎን፡ ወኀፀበ፡ እግረ፡ አርዳኢሁ፡** Mavâs. 52. — *Voc. Ae.*: **መክፈ፡ ለንጽ፡ ትብልያ፡ ብ፡ ወገረት፡**; *aliud*: **ለንጽ፡ ዘ፡ የኤሺ፡ ወገረትሂ፡ ይ፡**; *aliud*: **ለንጽ፡ ዘ፡ የሽሕ።**

ለንጼዎን፡ vid. sub **ለንጽ፡**

ላእልአ፡ vid. **ላዕልዐ፡**

ለእመ፡ vid. **እመ፡**

ለአከ፡ I, 1 [radix satis nota, cujus derivata vocabula in caeteris quoque linguis Semitarum usitata sunt; amh. **ላከ፡**] Subj. **ይልአክ፡** Inf. **ልኢክ፡**, *legare, nuntium mittere*; c. c. Acc. pers. et **ኀበ፡** vel **ለ** prs. et **ኀበ፡** vel Acc. loci, nec non omisso Acc. pers., seq. Subj. vel **ከመ፡** c. Subj.: **እልአክ፡ ኀቤሆሙ፡** Gen. 37, 13; Hagg. 1, 12; Sir. 48, 18; **ኢለአክክ፡ እግዚ"፡** Jer. 35, 15. 21, 1; **ለአከ፡ ለነ፡** 2 Esr. 5, 17; **ለአከ፡ሎሙ፡** *ad eos* 3 Reg. 18, 19; **ለአኩ፡ ኀበ፡ ጠቢባት፡ ይምጽኣ፡** Jer. 9, 17. 36, 31. 49, 6; **ለአከ፡ ኀበ፡ ኢዮርብዓም፡ እንዘ፡ ይብል፡** Am. 7, 10; Matth. 27, 19; Jos. 10, 3. 11, 1; **ደገመ፡ ልኢክ፡ ኀቤሁ፡** 3 Reg. 20, 5; **ለአከ፡ ኢየሩሳሌም፡ ኀበ፡ ከህናት፡** Rel. Bar.; **ለአከ፡ ኀበ፡ አቡሁ፡ ከመ፡ ይምጻእ፡** Kuf. 31.; Jes. 37, 4; **ለአከቶ፡ ትስማዕ፡ ጥዩቀ፡ ነገረ፡** Esth. 4, 5. 8, 5; **ለአከ፡ ያስተጋብኡ፡** Dan. 3, 2; **ለአከ፡ ወነሥአ፡** Gen. 20, 2; c. dupl. Acc.: **ነገር፡ ዘአነ፡ እልእከከ፡** τὸ ῥῆμα περὶ οὗ ἐγὼ ἀποστέλλω σε 1 Reg. 21, 2 (cfr. hebr. Jes. 55, 11). Construitur etiam c. Acc. literarum vel rei, quae per aliquem mittuntur: **ለአከ፡ መጻሕፍተ፡ ወተናብልተ፡ ወአምኃ፡ ኀበ፡** Jes. 39, 1, et c. **ምስለ፡** pers., *per* quam mittitur: **ኵሉ፡ ዘለአኩ፡ ሎሙ፡ ምስለ፡ አግብርት፡** 4 Reg. 17, 13 (vid. **ምስለ፡**).

ተልእከ፡ III, 1 1) *mitti* vel *se mitti sinere*: **ታአምሩ፡ ከመ፡ መጽሐፈ፡ ክርስቶስ፡ ትትለአከከሙ፡ እምኀቤነ፡** c. Acc. pers., cui mittitur 2 Cor. 3, 3 rom. (aliter Platt); cum **ኀበ፡** ejus ad quem mittitur: **ተልኢኮሙ፡ ኀቤሁ፡** ἀποσταλέντες πρὸς αὐτόν II Can. Ap. 69. Sed rarior est hic verbi usus; plerumque *mitti se sinere* est 2) *ministrare, famulari* (διακονεῖν, λειτουργεῖν) c. c. Acc., rarius c. **ለ** ejus, cui ministratur: **ተልእከቶሙ፡** Marc. 1, 31; 3 Reg. 1, 4; Matth. 20, 28. 27, 55; **ብዙኃን፡ ይትለአኩ፡ ለገጸ፡ መኳንንት፡** Prov. 29, 26; **ከመ፡ ይትለአክ፡ ብእሴ፡ ንኩረ፡** Jsp. p. 381; **ዘይትለአኩ፡ ቅድሜሁ፡** Kuf. 2; c. Acc. epistolae, quae subministratur 2 Cor. 3, 3 (Platt). In specie dicitur a) de ministerio sacro et de liturgia in templo: **ተልእኩ፡ በውስተ፡ ደብተራሁ፡** Sir. 24, 10; Num. 16, 9. 18, 2; Kuf. 30; 1 Reg. 2, 18; 1 Par. 6, 32; Hez. 44, 11 (**እለ፡ ይትለአኩ፡ ለቤት፡**) et de ministerio angelorum coram Deo Dan. 7, 10; **ኵሎሙ፡ ማኅበረ፡ መላእክት፡ ይትለአክዎ፡** Mavâs. 16. b) de ministerio diaconorum in ecclesia: Rom. 12, 7; 1 Tim. 3, 10; 2 Tim. 1, 18. c) de administratione aliorum munerum ut 1 Tim. 5, 17; **ኢይትለአክ፡ መልእክቶ፡** *ne administret munus suum!* II Can. Nic. 85 (arab. 78); F. N. 6. 3) recipr. *sibi invicem ministrare* 1 Petr. 4, 10.

ላእክ፡ subst. Pl. **ላእካን፡** *minister, famulus*: **አብድ፡ ላእክ፡ ይሬሲ፡ ርእሶ፡** Prov. 10, 5; **ላእካን፡** Job 4, 18; ὑπηρέτης Prov. 14, 35; Matth. 5, 25; Sap. 6, 5; ὑπουργὸς Jos. 1, 1; λειτουργὸς Ps. 102, 21; Hez. 44, 11; διάκονος **ላእካነ፡ እግዚ"፡** Rom. 13, 4; 1 Thess. 3, 2; 1 Tim. 4, 6; Matth. 20, 26; Col. 1, 7; 2 Cor. 3, 6; Hen. 54, 6; ubi de regibus agitur: *muneribus summis praefecti*, Kuf. 40. 48; diaconus (ecclesiae) 1 Petr. 4, 10, et omnes in ecclesia sacris muneribus fungentes, ut sacerdotes et alii, ex. gr. Lit. 160, 2; F. N. 8. — In fem. occurrit **ላእኪት፡** et **ለአኪት፡** Kuf. 14. 49; Pl. **ላእካት፡** Lud.

ልኡክ፡ part.: *missus* 1 Reg. 19, 16 var.; saepius usurpatur pro ἀπόστολος (i. q. **ሐዋርያ፡**): **ጴጥሮስ፡ ልኡክ፡ እግዚእነ፡** 1 Petr. 1, 1; 2 Petr. 1, 1; **ግብረ፡ ልኡካን፡** πράξεις τῶν ἀποστόλων Act. tit. (rom.).

ላእኪ፡ et **ለአኪ፡** vid. sub **ላእክ፡**

ተለአኪ፡ (plerumque **ተለአኪ፡**, nec non **ተላአኪ፡** scriptum) n. ag. (III, 1), fem. **ተለአኪት፡**, *minister, famulus, diaconus*: **ተለአኪያን፡ ለምሥዋዕ፡** *ministri altaris* F. M. 10, 5; **መበለታት፡ ተለአኪያተ፡ ቤተ፡ ክ"ን፡** ib. 5, 7; **ተለአኪት፡** Kuf. 28. 33.

መልአክ፡ subst., m. [מַלְאָךְ, ܡܰܠܐܰܟ݂ܳܐ, مَلْأَك, amh. **መልአክ፡** et **መላክ፡**] Pl. **መላእክት፡** 1) *nuntius, legatus*: **መላእክት፡ ረዋጽያን፡** Jes. 18, 2; Judith 3, 1. 2) in specie legatus Dei i. e. *angelus* Luc. 2, 13; Job 1, 6; Hebr. 1, 4—7; al. saepissime; **መልአክ፡ ብርሃን፡** 2 Cor. 11, 14; **መላእክት፡ ዘመቅሠፍት፡** Hen. 56, 1; **መ"፡ ሞት፡** Job 33, 23; Asc. Jes. 9, 16; Genz. f. 119; **መ"፡ መዐት፡** Job 40, 6; **መ"፡ አየር፡** Asc. Jes. 10, 30; **መ"፡ ዘቤተ፡ ክርስቲያን፡** Asc. Jes. 3, 15; **መ"፡ ዘመንፈስ፡ ቅ"፡** Asc. Jes. 3, 15 seq.; **ሊቀ፡ መላእክት፡** *archangelus* Judae 9; de variis angelorum generibus et gradibus et nominibus vid. Hen., Kuf. 2; Eph. 1, 21; Asc. Jes., Clem. f. 2. 49. 56. 61; **፺ወ፱ነገደ፡ መላእክት፡** memorantur Genz. f. 150. 3) *legatus, princeps, praefectus, praepositus, proconsul, procurator, dux, summus*: ἄρχων, ἄρχοντες: **መላእክተ፡ ኖሎት፡** Gen. 47, 6; **መ"፡ ማዕሌት፡** 3 Reg. 11, 14; **መ"፡ ጸባሕት፡** ὁ ἐπὶ τοῦ φόρου 12, 18; populi Deut. 17, 14; tribuum Israelis Num. 7, 2; Job 3, 15. 12, 21. 21, 28; Sir. 10, 14; Jer. 33, 10; Thr. 1, 6; Hez. 19, 1. 28, 12; Jes. 9, 6. 13, 2. 60, 17; ἡγούμενος, ἡγεμών Sir. 9, 17. 10, 1. 35, 1; Jer. 28, 23; Mal. 1, 8; ἀρχηγός (Christus) Hebr. 12, 2; στρατηγός Job 15, 24; Judith 2, 4. 4, 1. 6, 1; Dan. 3, 27; 1 Reg. 14, 50. 17, 55; ἑκατοντάρχης, χιλιάρχης 1 Reg. 17, 18. 22, 7 (vid. **መኰንን፡** et **መስፍን፡**); σατράπης, ἔπαρχος, ἀνθύπατος, ἡγεμών Judith 5, 2; Dan. 3, 2; 1 Esr. 6, 28; 2 Esr. 15, 14; Act. 18, 12; Matth. 27, 2; Luc. 3, 1; ὁ τὸ κράτος ἔχων τοῦ ϑανάτου **መልአከ፡ሞት፡** Hebr. 2, 14. — Fem. **መልእክት፡** legitur Act. 19, 28. 34. 35 rom. (**አርጤምስ፡ መልእክተ፡ ኤፌሶን፡**), quae forma an bona sit, jure jam J. Ludolfus dubitavit; multos enim Actorum locos editores, cum eorum exemplar mss. mutilum esset, ipsi Romae verterunt.

መልእክት፡ (rarius **መልአክት፡**) subst., Pl. **መልእክታት፡** 1) *missio, legatio* ἀποστολή Koh. 8, 8; inde collectivum pro *legatis:* **አኮ፡በትንብልና፡ወአኮ፡በመልእክት፡** οὐ πρέσβυς οὐδὲ ἄγγελος Jes. 63, 9; Jud. 6, 35. 7, 24. 9, 31. 11, 12 (in lect. var.); et coll. pro *praefectis delegatis* **ይፌኑ፡መልእክቶ፡** ἀποστελεῖ τὸ κράτος αὐτοῦ Judith 6, 2; et *nuntius:* **ወአግብኡ፡ሎቱ፡መልእክቶ፡** καὶ ἐπέστρεψαν αὐτῷ τὸ ῥῆμα 4 Reg. 23, 1; **ወበጽሐ፡መልእክት፡ኀበ፡** ἀνέβη φάσις τῷ Act. 21, 31. 2) *epistola, literae:* **መጽሐፈ፡መልእክት፡** ἐπιστολαί Act. 9, 2; **ጦማረ፡ መልእክት፡** F. M. 12, 7; **መልእክት፡** saepius in Jsp.; **መልእክታት፡** Cyr. f. 2; (Paulus ait) **በዘተርፈ፡መልእክታቲሁ፡** Chr. ho. 34; in *titulis* epistolarum Apostolorum. 3) *ministerium, munus, officium, res gerenda, pensum, diaconia* (nonnumquam latine voce *usus* reddi potest): **ፈጸመከ፡መልእክተከ፡** Sir. 35, 2; **ንዋይ፡ለመልእክተ፡ሕይወት፡** σκεῦος εἰς ὑπηρεσίαν ζωῆς (*in usum vitae*) Sap. 13, 11: **ንዋይ፡ለመልእክተ፡ኵሉ፡፩፩፡** et **ንዋያት፡ለመልእክተ፡ምግባራት፡** Sap. 15, 7; ἐργασία Hez. 15, 3; **ድኅነቱ፡እመልእክተ፡ፈላሲ፡** *liberatio ejus a ministerio alienigenae praestando* Jsp. p. 381; **ለመልእክተ፡እግዚአብሔር፡** λειτουργεῖν Κυρίῳ Hez. 45, 4; **መልእክቶሙ፡** λειτουργίαι αὐτῶν 1 Par. 6, 32; διακονία Rom. 11, 13; Apoc. 2, 19; 2 Cor. 3, 7 seq.; **መልእክተ፡ቅዱሳን፡** Rom. 15, 25; **መልእክተ፡ቃል፡** Act. 6, 4; 2 Tim. 4, 11; munus diaconi Rom. 12, 7; **መልእክቱ፡ለዲያቆን፡ከመዝ፡** Kid. f. 17.

ምልእክና፡ subst. (a **መልአክ፡**) *dignitas principis* Gen. 49, 10 (v. **ምልክና፡**).

መልአከ፡ quadrl. I (a **መልአክ፡** denom.) i. q. III, 1 q. v.

ተመልአከ፡ III, 1 *principem constitui, dominari, imperium obtinere:* **ወተመልአከ፡አቢሜሌክ፡ለቤተ፡እስራኤል፡** Jud. 9, 22 (v. **መልአከ፡**); **ተመልአክ፡ለነ፡ አንተ፡** Jud. 8, 22 (v. **መልአክ፡**); Jud. 8, 23 in lect. var.; **ከመ፡ትትመልአክ፡ለነ፡** Num. 16, 13; **ተመልአኩ፡ካህናት፡ላዕለ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡** Kebr. Nag. 17.

ለአፈ፡ rad. inus., cujus potestas e vicinis لَافَ *edit*, لَأَفَ *bene et egregio modo edit cibum*, لَحَفَ *linxit*, amh. **ላፈ፡** *sorbuit* apparet. Hinc

ላእፍ፡ subst. *esca:* **ሶበ፡ተፍዕማ፡(ሰይጣን፡) ለላእፈ፡ትስብእቱ፡(ለክርስቶስ፡) ረከበ፡መቃጥነ፡መለኮት፡ዘይሰቀኍር፡አንቀሮ፡** M. M. f. 106.

ለኰመ፡ est sine dubio id., q. arab. لَكَمَ *pugno percussit*, sec. alios: *in pectore percussit.* Hinc:

አልኰመ፡ II, 1 *allidere, impingere:* (si increscit ardor certaminis, ora, cantus sacros recita) **ወግበር፡ስግደታተ፡ምስለ፡አልኰሞተ፡ርእስ፡ወአንገርግሮተ፡ገጽ፡ዲበ፡ምድር፡** *cum allisione capitis et volutatione faciei super terram*, Phlx. 110.

ልኵትንት፡ vid. **ልኵንት፡**

ልኵንት፡ et **ልኵትንት፡** *lecythus, ampulla* (olei) 3 Reg. 17, 12 (καψάκης) 14. 16; 4 Reg. 4, 2 [convenit cum copt. ⲗϭⲕ, gr. λήκυϑος.] In loco 3 Reg. 17, 14 liber ms. pro **ልኵንት፡** exhibet **ልሕኵት፡**, quod vid. supra. — *Voc. Ae.:* **ልኵንታት፡ዘቅብእ፡ዘ፡ማድጋ ።** — (Vid. infra **ልጕን ።**).

ለከወ፡ I, 1 [arab. كَلَّ *lassus fuit* homo, *hebes fuit* ensis, oculus] *viribus deficere, hebetari, caligare,* de oculis: **ወብርሃነ፡አዕይንትየኒ፡ለከዋኒ፡** καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφϑαλμῶν μου οὐκ ἔστι μετ' ἐμοῦ Ps. 37, 10. — *Voc. Ae.:* **ለከወ፡ዘ፡ፈዘዘ፡ደፈነኒ፡ይ፡**; *aliud:* **ለከዋኒ፡ዘ፡ተደፈነ፡**; *aliud:* **ለከዋኒ፡ዘ፡ፈዘዘብኝ ።**

አልከወ፡ II, 1 *caliginem offundere* oculis, *hebetare* oculos: **አልከወኒ፡** (v. **ለከወኒ፡**) **ወጸለለኒ፡አዕይንትየ፡** Job 16, 10.

ለክአ፡ I, 1 [vis radicis prima apparet e لَكِيَ *adhaesit, affixus, deditus fuit* (coll. لَكِعَ لَكِدَ لَكِثَ) et لَكِئَ *substitit* in loco, *se omnino dedidit* rei, et لَكَأَ *aliquem humo affixit, humi prostravit*; hinc aethiopice: affigere et imprimere aliquid rei, ut ejus vestigia et signa remaneant; amh. **ለካ፡**, *adaptare, designare, delineare*] 1) *imprimere, infigere:* **አምጽአ፡ቅንዋተ፡ሐጺን፡ወለክአ፡ውስተ፡ብረኪሁ፡** Sx. Ter 5. 2) *consignare, inscribere:* **ለካእክዎ፡ውስተ፡መጽሐፍ፡** ἐν γραφῇ ἀφῆκα Sir. 39, 32; **ወይልክአ፡** (Subj.) **ውስተ፡ መጽሐፍ፡** τεϑῆναι ἐν βιβλίῳ Job 19, 23; **ዝክሮ፡ለክኡ፡** *memoriam ejus consignarunt*, Enc. [Hinc Ludolfus et Gesenius hebr. מִקְלַעַת illustraverunt].

አልክአ፡ II, 1 *adhaerere* vel *inhaerere facere;* (sine dubio etiam: *signandum, consignandum curare*): **እመ፡ነታዕክሙ፡አልካእክሙ፡ለክሙ፡ዝንጓጔ፡ሀልወ፡** Jsp. p. 365.

ተለክአ፡ III, 1 pass. et refl. 1) *affigi, inhaerere:* **ወተለክአት፡ሐመር፡ማእከለ፡እብን፡ልዑላት፡** Act. 27, 41 Platt; (*repetierunt sermonem* -**ነገረ፡**-) **እስከ፡ተለክአ፡ውስተ፡ልቡ፡** *donec infixus esset* (inhaereret) *ejus cordi* Jsp. p. 307. 2) impressis signis *signari:* **አእጋሪከ፡** (*Christi*) **በቅንዋት፡እለ፡ተለክኡ፡** Cod. Mus. Br. LIV Nr. 7. f.; **ዲናር፡ዘተለክአ፡እምትካት፡** *denarius signatus* (cusus) *olim*, Hist. VII puer.; **ዲናር፡ዘተለክአ፡በስሙ፡ለቄሳር፡** M. M. f. 317. 3) *imprimi, inscribi, consignari:* amorem in corde hominis, Org.; **ተለክአ፡ዲብዲቆን፡ዘማኅበረ፡ነቢያት፡** *consignatum est diptychon omnium prophetarum*, Org. 3.

አስተላክአ፡ IV, 3 (caus. ad III): res *sibi invicem adhaerere facere* vel *agglutinare:* **ያስተላክእ፡ብእሴ፡ምስለ፡እኁሁ፡** Job 41, 8.

ልኩእ፡ part. 1) *affixus, agglutinatus:* **መልክአ፡ሥጋሁ፡ልኩእ፡ላዕለ፡ዕፀ፡መስቀል፡** Sx. Ter 27 Enc.; **እደዊከ፡** (Christi) **ልኩኣት፡በኀፃውንት፡ዲበ፡ዕፅ፡** (in ligno crucis) Phlx. s. fin.; **ወልኩእ፡ዲበ፡መሳክዊሃ፡(ለቤት፡) ሰሌዳ፡መጽሐት፡** Chron. L. Atk. 30. 2) *impressus, insculptus, inscriptus, consignatus;* **ጽሑፍ፡ተዝካር፡ውስቴቱ፡ወልኩእ፡በአምጣነ፡ኍልቆሙ፡** εἰς μνημόσυνον ἐν γραφῇ κεκολαμμένῃ Sir. 45, 11; **ናሁ፡ልኩእ፡ውስተ፡መጽሐፈ፡ፋርስ፡ወዘሜዶን፡ለተዝ**

ከር፡ γέγραπται Esth. 10, 2; **ወንገሩ፡ዘተርፈ፡ ልኩእ፡ በመጽሐፉ፡** Jsp. p. 285; Hen. 82, 6. 103, 2. 108, 7.

ልክአት፡ n.act.: *signatio, impressio, consignatio*, Org.

መልክእ፡ subst., Pl. **መልክአት፡** *effigies, imago, figura, typus, character;* de imagine numi Matth. 22, 20 et Cyr. ad Th. f. 11 (**መልክአ፡ዲናር፡ይዌልጡ፡** νόμισμα κιβδηλεύοντες); de forma et figura hominis vivi: **እግዚ"፡ አክበሮ፡ለሰብእ፡በአስተማንዮ፡ሥነ፡መልክእ፡ሰብአዊ፡እምዘመደ፡ኵሉ፡ፍጥረት፡** F. M. 1, 1; (*qui se ipse castrat*) **እንዘ፡ ውእቱ፡ፍጹመ፡መልክዕ፡በከመ፡ፈጠሮ፡ እግዚ"፡** F. M. 33, 4; **በመልክእከ፡** (Christi) **አይሁድ፡ዘአዕረቅዎ፡** *ob figuram tuam, quam Judaei nudarunt*, Cod. Mus. Brit. LIV Nr. 7 (quare ea Aethiopum carmina, in quibus tota Sanctorum figura per singula corporis membra laudatur, hodie ab Abyssinis **መልክእ፡** vocantur, cfr. Chr. L. Atk. f. 11 et d'Abbadie catal. p. 85), nec non Dei: **አርአያ፡መልክእከ፡** ἡ ὑπόστασίς σου Sap. 16, 21; **ገጽ፡ወመልክዕ፡** *persona* (de Dei personis) Haim. Ab. 7; **እሙንቱ፡ ፫አካላት፡ፍጹማን፡መልክዕ፡ወገጽ፡** ib. 15; de characteribus scriptis: (*invenit in altari*) **መልክአ፡ ዘይብል፡ በስመ፡ አብ፡** caet., Gad. T. H.; de imaginibus, quae ope sensuum animo imprimuntur: **እመ፡ በጽሑ፡ መልክአት፡ ተርእዩ፡ በልቡና፡** Fal. f. 54.

ለኰየ፡ rad. inus., cui arab. لَجَّ I. III, لَقَعَ I. III لَحَى I. III. VI respondent. Hinc

ተላኰየ፡ III, 3 1) *altercari, rixari, litigare:* 2 Tim. 2, 14 rom. (λογομαχεῖν); Act. 23, 9 (διεμάχοντο λέγοντες); 1 Cor. 11, 18; **ትምዑ፡ ፈድፋደ፡ በተላኵዮ፡** 2 Esr. 14, 7 (gloss.); Ex. 21, 18; **ኢትትላኰይ፡** μηδενὶ ἀντιτάσσεσθαι Herm. p. 36; Clem. f. 225. 226; c. c. **ምስለ፡**, ut: **ኢትትላኰይ፡ምስለ፡ብእሲ፡ነባቢ፡** Sir. 8, 3 (in commate 1 usurpatur **ተጋአዘ፡**), et c. Acc.: Gen. 31, 36; **ተላኰይክዎሙ፡ ለዐበይቶሙ፡** 2 Esr. 15, 7. 23, 11. 17. 2) *conviciari:* **ትትላኰዩኒ፡** καταλαλεῖτέ μου Job 19, 3.

ላኴ፡ vid. **ላኳ፡**

ላኳ፡ (nonnumquam **ለኳ፡**) et **ላኴ፡** (Sir. 34, 10) subst. m. et fem. 1) *altercatio, rixa, jurgium, lis:* **ኢንክል፡ ላኳ፡ ወጋእዘ፡** (μάχεσθαι) Jes. 28, 20; **ላኳሆሙ፡ ያጸምም፡እዝነ፡** Sir. 27, 14 (μάχη). 15. 28, 8 (m. et fem.). 10; **አብድ፡እምከመ፡ሰትየ፡ያበዝኃ፡ላኳ፡** (v. **ላኴ፡**) **ወይስሕት፡ ወይጌጊ፡** Sir. 34, 10; Herm. p. 36; de lite (ἀντιλογία) vel controversia Deut. 17, 8. 2) *convicium:* **ለደም፡ይቀድም፡ላኳ፡**; **ወጋእዝ፡** λοιδορίαι Sir. 22, 24. — *Voc. Ae.:* **ላኳ፡ዘ፡ጽልእ።**

ለከፈ፡ I, 1 Subj. **ይልክፍ፡** (raro **ይልክፍ፡** ut Hez. 41, 6 var.) [et sensu et etymo idem, quod hebr. נָגַע et amh. **ነካ፡**; iis radicibus, quarum radicalis tertia cum **ለከፈ፡** concinit, ut נָקַף, ܢܩܦ, نَقَفَ, notiones aliae, quamquam similes, insunt vid. Ges. thes. p. 912; praeterea cfr. لَقِيَ *occurrere alicui* — auf einen ſtoßen —] 1) *tangere* (ἅπτεσθαι) c. c. Acc.: **ለሊሆሙ፡ ኢይለክፍዎ፡ በአጽባዕቶሙ፡** Matth. 23, 4. 8, 3. 15. 9, 20 rom.; Joh. 20, 17; Ex. 19, 12. 30, 29; **እመ፡ ኢለከፎ፡በበትሩ፡እንተ፡ወርቅ፡** Esth. 4, 11; **አልቦ፡ዘለከፋ፡ለምድር፡** Dan. 8, 5; **ከመ፡ ኢይልከፉ፡ አረፍተ፡ ቤት፡** Hez. 41, 6; **ኢትግስስ፡ወኢትልክፍ፡** μὴ ἅψῃ, μὴ θίγῃς Col. 2, 21.— Nonnunquam *tangere aliquem* est *violare eum:* Ruth 2, 9; Dan. ap. 3, 26; Kuf. 24; Gen. 20, 4; **ለኪፎቶሙ፡** Jos. 9, 17; **ኢይለክፎሙ፡ሥቃይ፡** Sap. 3, 1; Act. 28, 5. 2) *attingere* rem, *pertingere ad* c. c. **ውስተ፡** vel **ኀበ፡**, ut: **ርእሳ፡ትለክፍ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Kuf. 27; **እስከ፡ይለክፉ፡ ኀበ፡ አረፍተ፡ ቤት፡** 2 Par. 3, 11. — *Voc. Ae.:* **ለከፈ፡ ስሕጠ፡ ጐድዐ፡ ዘ፡ ነካ፡**

አልከፈ፡ II, 1 *tangere facere, attingere facere:* **ወአልከፈኒ፡ውስተ፡አፉየ፡ወይቤለኒ፡ናሁ፡ ለከፈከ፡ዝንቱ፡ ከናፍሪከ፡** Jes. 6, 7.

ተለከፈ፡ III, 1 *tangi, attingi:* **እግዚ"፡ ዘኢይትለከፍ፡ ወኢይትገሰስ፡** Deg.; **እሳት፡ዘኢይትለከፍ፡** Lit. 172, 2.

ተላከፈ፡ III, 3 *se invicem attingere, contingere inter se:* **ክነፊሆሙ፡ስፉሓን፡ ወርቡባን፡ ወይትላከፉ፡ በበይናቲሆሙ፡** 2 Par. 3, 13.

ልኩፍ፡ part. 1) *tactus, attactus*, Org.; M. M. f. 36. 2) *tangibilis:* **ኢልኩፋን፡ለግሰተ፡አጻብዕ፡** M. M. f. 52. 127.

ልክፈት፡ n. act. *tactio, contactus*, Lud. sine auct.

ለወለ፡ radix contracta e **ለውለወ፡**; syllabae لَوْ, لَبْ, لَفْ convenit notio *convolvendi, involvendi* [cfr. לוּלִים *scalae cochleatae*, לֻלָאוֹת *laqueoli*, لَوَى *torsit, flexit*, لَبْلَابٌ *convolvulus*, لَفَّ *convolvit, obvolvit*; intr. *perplexus fuit*].

መስተላውል፡ part. (IV, 3) *is qui perplexionem, implicationem efficit:* **ያስተጋብእ፡ ሕሊናሁ፡ እምኵሉ፡ መስተላውልት፡** *recipiat mentem ex omnibus, quae eam perturbant et confundunt*, Gad. Kar. Deinde ad eandem radicem pertinet

ሌሊት፡ [amh. id. et **ሌት፡**; vox omnibus Semitis communis, perantiqua: לַיִל, לַיְלָה, ܠܺܠܝܳܐ et ܠܶܠܝܳܐ, لَيْلٌ, لَيْلَةٌ et لَيْلَاةٌ] m. et fem. (Job 3, 4; Ps. 18, 2; Gen. 19, 33 al.) Pl. **ለያልይ፡** *nox* (ut quae tenebris obvoluta sit et obvolvat, vid. Ges. thes. p. 749; Ewald Lehrbuch der hebr. Sprache, Aufl. VI, 1855 p. 264) Gen. 1, 5; Ps. 103, 21. 129, 6; **ሌሊት፡ብሩህ፡** 138, 10; **ኀለፈት፡ሌሊት፡** Rom. 13, 12; Apoc. 22, 5; **በአሐቲ፡ሌሊት፡** Gen. 40, 5; **በዛ፡ሌሊት፡** Ex. 12, 8; **በይእቲ፡ሌሊት፡** 1 Reg. 28, 25; **በለያልይ፡** Cant. 3, 1; **አርብዓ፡ለያልየ፡** Matth. 4, 3; Job 2, 13; 1 Reg. 30, 12; **ሌሊተ፡** *noctu* Ps. 41, 3; Job 7, 3; 4 Esr. 9, 42. 10, 5; Joh. 3, 2; **በሌሊት፡** νυκτός Jes. 15, 1; Jer. 6, 5; **በበሌሊት፡** κατὰ νύκτα Judith 12, 7; **መዓልተ፡ ወሌሊተ፡** Jes. 21, 12. 60, 11; 1 Thess. 3, 10; Esth. 4, 16; **ኵላ፡ሌሊተ፡** ὅλην τὴν νύκτα Jes. 21, 8; Judith 6, 21; **ኵሎ፡ ሌሊተ፡** Ex. 10, 13; Prov. 29, 36; **መንፈቀ፡ሌሊት፡** *media nox* et in Acc. *media nocte* Ruth 3, 8; Jes. 59, 10; Judith 12, 5; Ex. 11, 4; Jud. 16, 3; **እመ፡ሳኒታ፡ሌሊት፡** 4 Esr. 11, 1. — Pro *diluculo* ponitur Jer. 7, 25 **መዓልተ፡ ወሌሊተ፡** ἡμέρας καὶ ὄρθρου. — Hinc denominatur

አሌለየ፡ quadrl. II 1) *noctem transigere* et *noctu facere* alqd: **ያሌሊ፡** (Platt **ያሌልይ፡**) **በጸሎት፡** διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ Luc. 6, 12; **አሌልዮ፡ ጸሎተ፡** *noctem precando transigere* Chr. Ta. 14. 2) *antelucanis horis surgere* vel *facere* alqd: **በጽባሕ፡ተንሥአ፡ወአሌለየ፡ጥቀ፡ ወጸአ፡** Marc. 1, 35; **አሌለየ፡ገይሰ፡** Luc. 24, 1; **አሌለየ፡እምሀየ፡በነግህ፡ወአጽአነ፡ አድጎ፡** Kuf. p. 68. — *Voc. Ae.:* **አሌለየ፡ዘ፡ማለደ፡በሌሊት፡**; *aliud:* **ጌሠ፡አሌለየ፡ዘ፡ማለደ።**

ሊሎ፡ nomen avis cujusdam, fortasse *noctua, strix*; *Voc. Ae.*: ለሮን፡ሊሎ፡ገላውቅያ፡ብ፡ዘበ፡፫ጉተናማ ።

ሎለወ፡ quadrl. I [id., q. لَأْلَأَ *fulsit, arsit; motitavit* (caudam c. بِ) et لَعْلَعَ *micuit* II *linguam exseruit*] proprie dicitur de *vibratione* et *micatu*; inde 1) trans. *refulgere facere, micare facere, illuminare, inflammare*: ትሎሉ፡ ከቡተ፡ፍጥረተነ፡ φλογίζουσα Jac. 3, 6. 2) *motitare* linguam: ተመን፡ለወለወ፡ (legas ለውለወ፡) ልሳኖ፡ከመ፡ይቀልጽጾ፡ Gad. T. H.; ለውለወ፡ልሳኖ፡ከይሲ፡ M. M. f. 84. 306. — *Voc. Ae.*: ታረምጸ፡ወትሎሉ፡ዘ፡ትተኰሰው፡; *aliud*: ትሎልዎ፡ዘ፡ትለበልበዋለች፡; *aliud*: ትሎሉ፡ዘ፡ትለይ ።

አለውለወ፡ (**አሎለወ፡**) II. linguam *exseruit, movit* serpens, Lud. teste Gregorio.

ሉል፡ subst. [i. q. arb. لُولُو et amh. ሉል፡] *margarita, unio*, Org. [In antiquiore Geez ባሕርይ፡ vocatur *margarita*]. Mirum est, quod *Voc. Ae.* habet: ሉል፡ዘ፡ምሉ ።

ለውሕ፡ subst. [לוּחַ *tabula lapidea* vel *lignea*, ܠܘܚܐ, لَوْح id., amh. ሉኽ፡] *tabula (lignea), asser*, sec. *Voc. Ae.* etiam *tabula pictoria* vel *scriptoria*: ንሥኡ፡ለውሐ፤ሑሩ፡ውስተ፡የብስ፡ Act. 27, 44 rom.; ዕፀወ፡ለውሕ፡ *tabulae ligneae* Kebr. Nag. 56; አሐቲ፡ለውሕ፡እምዕፀ፡ሐመር፡ Sx. Ter 14. (Aliâs ሰሌዳ፡ q. v.). — De etymo consulas Ges. thes. p. 748. — *Voc. Ae.*: ለውሕ፡ዘ፡ገበታ፡ዘይሥዕል፡ቦቱ ።

ሎሚ፡ v. supra c. 34.

ሎሠ፡ vel **ሎሰ፡** I, 1 [i. q. amh. ለወሰ፡, hebr. לוּשׁ, aram. ܠܫ; arb. لُوَاث *farina, quae sub massa in mensa spargitur*; لَاثَ *miscuit, contaminavit vestem luto; volutavit buccam in adipe*; cfr. etiam عَلَثَ et ለፈጸ፡] *subigere massam, depsere*: ነሥአት፡ኀሪጸ፡ወሎሰት፡ 1 Reg. 28, 24; 2 Reg. 13, 8; ለዊሰሙ፡ Lev. 6, 14; ሎሰ፡ጽቡረ፡ልምሉመ፡ Sap. 15, 7 (v. አጽበረ፡).

ተሎሰ፡ III, 1 *subigi, depsi*, de massa: ናእት፡ዘኢተሎሰ፡በብኍእ፡ M. M. f. 93. 142.

ተላወሰ፡ III, 3 *sibi invicem misceri, confundi*: ብዙኅ፡ትትሀወክ፡ኵሉ፡ሥጋ፡አብድ፡እስመ፡ትትላወስ፡ (v. ትትለወስ፡) ሕሊናሆሙ፡ Prov. 26, 10.

ልዉስ፡ et **ልውስ፡** part.: *subactus, depstus*: ልዉስ፡በቅብእ፡ Ex. 29, 2; Lev. 2, 4. 7, 12. 9, 4. 14, 10; Num. 15, 4; ኀሪጽ፡ልዉስ፡ Hos. 7, 4; Kuf. 6.

ሌዊቄን፡ vel **ሌውቄን፡** (et **ኢሌዌቄን፡**) n. pergr., sc. λευκή in Acc., *populus alba* Jes. 41, 19.

ሌዋታን፡, **ልዋታ፡**, **ሌዊያታን፡** *leviathan* (לִוְיָתָן) Hen. 60, 7; 4 Esr. 4, 57. 59.

ሌዌን፡ *nomen coeli quinti*, Lud. e libris mss.

ለወወ፡ rad. inus.; لَوِيَ *distortus fuit*, لَوَى *torsit, flexit, incurvavit* V. *obliquo perverso et dissimulato animo fuit*; اِلْتَوَى *in litigando vehemens*; لَعْو *malus indole*; vicina sunt ዐለወ፡, עָוַל. Hinc

ለዋው፡ adj. *perversus animo, malignus, pravus, saevus*: σκληρὸς καὶ πονηρός እኩይ፡ወለዋው፡ 1 Reg. 25, 3; ሐራውያ፡ሐቅል፡ለዋው፡ ὗς τραχεῖα 2 Reg. 16, 8; ከመ፡ለዋው፡ይመስል፡ገጹ፡ Herm. p. 57. — *Voc. Ae.*: ለዋው፡ዘ፡እኩይ፡; *aliud*: ለዋው፡ዘ፡ተኋር ።

ለዋዊ፡ adj., id. 1 Reg. 25, 3 var.

ሌዋዊ፡ n. pergr. *Levita* Act. 4, 36; Luc. 10, 32; Pl. ሌዋውያን፡ vel ሌዋዊያን፡ creberrime in Bibliis *Levitae*; (መጽሐፍ፡ vel ኦሪት፡) ዘሌዋውያን፡ *Leviticus* (liber Octateuchi tertius).

ለውዝ፡ subst. [i. q. לוּז, ܠܘܙܐ, لَوْز; amh. ለውዝ፡) *amygdalus* arbor: ገውዝ፡ወለውዝ፡ Hos. 4, 13; Vis. Bar.; እመ፡ተከልከ፡በለሰ፡ቦኑ፡ይበቍል፡ለከ፡ለውዝ፡ Macc. f. 5. Etiam Jer. 1, 11 in codicis cujusdam margine ad ከርካዕ፡ adscriptum legi ለውዝ፡ [de etymo vid. Ges. thes. p. 747].

ለወየ፡, rad. inus.; cfr. ለወወ፡ et لَوَى *torsit et vertit funem, flexit.* Hinc

ተለውየ፡ v. **ተላወየ፡** *contorqueri, involvi, glomerari.* Equidem hanc vocem nusquam legi; sed in *Voc. Ae.* exponitur: ተላወየ፡ (v. ተለውየ፡) ወተጠውመ፡ዘ፡ተጠቀለለ፡

Huc nescio an referendum sit vocabulum obscuri etymi

ለይ፡ subst., m., cui fere ubique κόκκινον, κόκκινα respondet. [Notionem *rubri* vel *coccinei coloris* semiticis radicibus ለወየ፡ et vicinis haud inhaerere, omnes norunt. Peregrinum autem esse nomen ለይ፡ nondum probatum est; neque enim audiendi sunt S. Bochartus (in hieroz. ed. Rosenm. 1796 III. p. 529. 669) et Ludolfus (in lex. col. 25), qui ለይ፡ e voce χαλ-λαια mutilatione ortum esse censent. Etymon semiticum persequenti mihi persuadeo, nomen ለይ፡ vel *flexuosi* aliquid sive *tortuosi* ut cochleam, conchylium, vel plantam ut *convolvulum* aliamve herbam et arbusculam significare posse, e cujus radicibus vel foliis vel baccis Aethiopes colorem tinctorium coccineum petere soliti fuerint. Sed cum conchylii usum Aethiopibus notum fuisse ab antiquis scriptoribus non tradatur, mihi in eo acquiescendum videtur, ut ለይ፡ nomen plantae tinctoriae (qualis ex. gr. arbutus uva ursi est) fuerit, unde coccina factitia vel vestes coccinis similes confecta sunt. Etenim etiam *Voc. Ae.* ለይ፡ inter nomina plantarum recensitum et ለይ፡ዘ፡ቀይሕ፡ explicatum exhibent] *coccum, coccinum, textile* vel *filum coccineum*: ከመ፡ለይ፡ ὡς κόκκινον Jes. 1, 18; እመሂ፡ለበስኪ፡ለየ፡ Jer. 4, 30; አሠረት፡ለየ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Gen. 38, 28. 30; κόκκινα 2 Reg. 1, 24; ፐፒራለይ፡ ἐρίου κοκκίνου Hebr. 9, 19; ፈትሉ፡ዘለይ፡ Sir. 45, 11; ሕብረ፡ለይ፡ 2 Par. 2, 7. 3, 14; praeterea creberrime in Octateucho: Ex. 35, 6. 25. 35. 36, 9. 10. 12. 32. 37. 37, 3. 5; Lev. 14, 4. 7; Num. 4, 8. 19, 6; Jos. 2, 18. 21, et in Apoc. 17, 4. 18, 12. In versione Exodi recentiori vocabulo ኑት፡ (q. v.) ለይ፡ vocabulum substitui, ad Ex. 25, 4 annotavi.

ለዐለ፡ I, 1 [pro ለዐዐለ፡, ዐልዐለ፡ vid. gramm. § 71 a, α; עָלָה *ascendit*, ܐܥܠ *extulit*, عَلَا *altus, excelsus fuit*, ⲁⲗⲉ *ascendere*] *altum, superiorem, excelsum esse*: እንዘ፡ለሊሁ፡ይልዕል፡እምሰማይ፡ Chr. Ta. 16; አልቦ፡ባዕድ፡ዘይ

ልዕል፡እምኔሁ፡ Chr. ho. 11; አዕበአ፡ዕፅብት፡ዘይልዕል፡እምኅይሉ፡ Phlx. 140; በእንተ፡አውስበ፡ራብዕት፡ወዘይልዕል፡እምኔሃ፡ *quartae et supra* (sc. quintae, sextae etc.) F. N. 24, 2.

አልዐለ፡ II, 1 et **አለዐለ፡** II, 2 et **አላዐለ፡** II, 3. Forma አልዐለ፡ (de qua vid. gramm. § 96, 2) nonnisi in Perf. usitata est, et longe frequentior quam አለዐለ፡; forma አለዐለ፡ in Perf. rarius occurrit (ut Jud. 7, 20), item አላዐለ፡ Gen. 39, 15. 18; sed Impf. II, 2 ያሌዕል፡, Subj. ያልዕል፡ Imprt. አልዕል፡ (gramm. §. 96, 2), Inf. verb. አልዒል፡, Inf. nom. አልዕሎ፡ et — ሎት፡; sed etiam Impf. ያላዕል፡ (3 Reg. 7, 11). 1) *exaltare, elevare, attollere, in altum tollere* manum Gen. 3, 22. 14, 21. 22, 10; 1 Reg. 14, 26. 22, 17; Apoc. 10, 5; cum ለ Prov. 19, 18; faciem, oculos 2 Reg. 2, 22; Gen. 13, 10. 18, 2; 1 Par. 21, 16; vocem Ps. 92, 4; 1 Reg. 30, 4; virgam, baculum Ex. 7, 20. 10, 13 (ውስተ፡ሰማይ፡); 1 Reg. 14, 27; cornua Ps. 148, 13; arcam Gen. 7, 17; rem humi jacentem tollere Lev. 11, 25; aliquid vel aliquem de loco inferiore in superiorem, ut ancoras Act. 27, 40 rom.; c. እምነ፡ Ps. 9, 14; *sursum tenere* ዘአልዐለ፡ንዋየ፡ሐቅሉ፡ (αἴρων) *armiger* 1 Par. 10, 4; አመት፡ተሐውር፡ድኅሬሃ፡አልዒላ፡ዘፈረ፡አልባሲሃ፡እምድር፡ Jsp. p. 279; aliquem in altiore loco ponere, honore, opibus, potentia efferre: ዘያሌዕለኒ፡እምእለ፡ቆሙ፡ላዕሌየ፡ Ps. 17, 52. 88, 19; Job 5, 11. 17, 4; Prov. 4, 8. 14, 34; Jac. 4, 10; አልዐልክዎሙ፡በእዴየ፡ (ἀντιλαμβάνεσϑαι) Hez. 20, 6. 2) *laudibus efferre, extollere* Ps. 33, 3. 117, 27. 144, 1; Dan. 4, 34; Tob. 13, 4. 6; Hen. 39, 9. 12. 61, 11. 12.

ተልዕለ፡ተለዐለ፡ተላዐለ፡ In Perf. forma ተለዐለ፡ III, 2 creberrime usitata est, rarissime ተልዕለ፡ III, 1 ut Judith 9, 7 var. (vid. gramm. § 97, 2); nonnumquam ተላዐለ፡ III, 3 (sed ejusdem sensus, qui stirpi III, 2 convenit) occurrit (ut Gen. 7, 24 F; Joh. 8, 28 rom.; in cod. Laur. Jes. 12, 4. 6. 30, 18. 52, 8); in Imprf. ይትሌዐል፡, rarissime ይትላዐል፡ (ut Num. 14, 17), in Subj. ይትለዐል፡; Inf. verb. ተልዒል፡ (Ps. 87, 16); Inf. nom. ተልዕሎ፡ et — ሎት፡ (Kuf. 11; Phil. 1, 25 Platt; Jac. 1, 9) et ተላዕሎ፡ (Phil. 1, 25); pass. et refl.: 1) *se efferre, efferri, tolli, extolli, exaltari:* ይትሌዐል፡ንስር፡ Job 39, 27; ተለዐለ፡ማይ፡ዲበ፡ኵሉ፡አድባር፡ነዋኃት፡ Kuf. 5; Gen. 7, 20; ተለዐለት፡ታቦት፡እምነ፡ምድር፡ Gen. 7, 17; ከመ፡ዕፀ፡ቄድሮስ፡ተለዐልኩ፡ Sir. 24, 13; Hen. 96, 2; ለተልዕሎ፡ብእሲ፡ላዕለ፡ሕዝብ፡ Kuf. 11; ተልዒለከ፡በልቡናከ፡(መልዕልተ፡ከዋክብት፡) Deg.; sensu pass.: Jes. 2, 2; Mich. 4, 1; ተለዐለ፡ቃሎሙ፡ Jes. 52, 8; ተለ“፡ቆሙ፡ Hez. 31, 5; Ps. 88, 16. 17; Act. 1, 9; Joh. 8, 29; Matth. 11, 23; comparative: *altiorem, excelsum, exaltatum esse,* ይትሌዐሉ፡እምኔሆሙ፡ Dan. 6, 2; Num. 14, 17. 24, 7; Ps. 8, 2. 9, 35. 17, 50. 20, 13. 93, 2; et c. Acc.: ዲያቆን፡ኢይቅረብ፡ቅድመ፡ዘይትሌዐሎ፡ *diaconus ne communicet ante eum, qui eo superior est* II Can. Nic. 17. 2) *efferri, augeri, proficere, eminere* in re: ይትሌዐል፡ወይከብር፡ Jes. 52, 13; Gen. 26, 13; ተለዐለ፡ላዕለ፡ኵሎሙ፡ሰብእ፡በልቡናሁ፡ወበጥበቡ፡ Sx. Teq. 6; προκόπτειν 2 Tim. 3, 9; ኮነኒ፡ተልዕሎ፡ባቲ፡ προκοπὴ ἐγένετό μοι ἐν αὐτῇ Sir. 51, 17; Phil. 1, 25. 3) *laudibus extolli* Ps. 98, 10.

አስተለዐለ፡ IV, 1 *extollere* (verbis): (*regem terrae adspicientes*) ናስተልዕል፡ዕበዮ፡ወንነግር፡ግብሮ፡ Chr. Ta. 28.

አስተላዐለ፡ IV, 3 *alium in erigendo, sublevando adjuvare* (c. Acc. rei sublevatae) Deut. 22, 4.

ልዑል፡ part. *excelsus, altus, editus, sublimis, superior, summus,* de rebus et personis: መንበር፡ልዑል፡ Jes. 6, 1; ሰማይ፡ልዑል፡ Prov. 25, 3; ምድር፡ልዕልት፡ Kuf. 18; Clem. p. 29; ኵሉ፡ነዋኅ፡ወልዑል፡ Jes. 2, 12; ዓዲ፡እዱ፡ልዑል፡ 9, 12. 10, 4; በመዝራዕት፡ልዕልት፡ Ex. 6, 1; በእድ፡ልዕልት፡ 14, 8; c. c. እምነ፡, ዲበ፡, ላዕለ፡ ut: አእምር፡ሚመጠን፡ልዑል፡እምኔከ፡ደመና፡ Job 35, 5; Ps. 102, 11; እዴሁ፡ልዕልት፡ዲበ፡ኵሉ፡ Jes. 14, 26; ልዑል፡ውእቱ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Ps. 98, 2. Creberrime usurpatur de Deo Dan. ap. 3, 27—64 (*laudibus exaltatus*), ὕψιστος (altissimus, summus) Job 31, 28; Sir. 17, 26. 23, 18; Ps. 12, 6; Luc. 1, 35; 4 Esr. 1, 3. 2, 2. 42; nec non de praepotentibus et dominis terrae Koh. 5, 7; Hen. 38, 4. 62, 1. 7; de angelis Lit. Joh.; ጥቀ፡ልዑል፡ esse titulum regis Aethiopiae asserit Ludolfus. In specie de *voce:* በልዑል፡ቃል፡ *alta voce* Jsp. p. 298; cantandum በልዑል፡ቃል፡ Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7, a; ከመ፡ያድምፁ፡ልዑለ፡ τοῦ ἀκουσϑῆναι ποιῆσαι 1 Par. 15, 19. — Rarissime ልዑለ፡ (adv.) idem significat, quod ላዕለ፡ *sursum,* ut ልዑለ፡እገሪሁ፡ *sursum pedes ejus,* Enc. Mag. 14.

ላዕል፡ subst. *altitudo,* (aliâs ኑኃ፡, vel ቆም፡) Eph. 3, 18; 3 Reg. 6, 6. 19; translate: አንቲ፡ይእቲ፡ላዕለ፡ኢየሩሳሌም፡ σὺ ὕψωμα Ἰη. Judith 15, 9. a) conjunctum cum pron. suff. ሁ፡, sc. ላዕሉ፡ (vid. gramm. § 163, 2), plerumque praemissis vel praepositione vel pron. relativo, sc. ልብሰቶሙ፡ዘላዕሉ፡ *vestes quae supra* i. e. *superae* (coelestes) Asc. Jes. 9, 9; ዘላዕሉ፡ኅሡ፡ Col. 3, 1; ዐጸድ፡ዘላዕሉ፡ ἡ αὐλὴ ἡ ἐπάνω Jer. 43, 10; እንተ፡ላዕሉ፡ኢየሩሳሌም፡ Rel. Bar.; በላዕሉ፡ *supra, desuper* (ἄνω, ἄνωϑεν): በሰማይ፡በላዕሉ፡ Joel 3, 3; Ps. 49, 5; Job 3, 4; Jes. 37, 31; 45, 8; Jer. 4, 28; Asc. Jes. 7, 10; እምላዕሉ፡ (ἄνωϑεν) *a summo, desuper* Matth. 27, 51; Hez. 1, 22 (ἐπάνωϑεν) Jac. 1, 17. 3, 15; እስከ፡ላዕሉ፡ Hez. 8, 2 (usque in summum). Etiam in numerandis aetatis annis ላዕሉ፡ adhibetur vice ἐπάνω, *supra* ut: እም፳ዓም፡ወላዕሉ፡እምኔሁ፡ Ex. 39, 3; Num. 1, 3. 26, 2; 2 Esr. 3, 8. Kuf. 49. b) in Acc. loci, tamquam adv. *sursum, supra:* ትኔጽሩ፡ላዕለ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Jes. 8, 21. 34, 10; 1 Esr. 9, 47; Gen. 15, 5; Hen. 14, 9; አምላክነ፡ውስተ፡ሰማይ፡ላዕለ፡ Ps. 113, 11; Koh. 5, 1; አንበሮ፡ላዕለ፡እምነ፡አዕርክቲሁ፡ Esth. 3, 1; ከመ፡ኢይረሲ፡ክብረ፡እጓለ፡እመሕያው፡ላዕለ፡እምነ፡ክብረ፡እግዚ“፡ Esth. 4, 17 apcr. Nota etiam ወላዕለኒ፡ *et ultra* i. e. *et quae sunt caetera* Marc. 7, 8 rom. c) ላዕለ፡ (Acc. loci et st. c.) usurpatur pro praepositione.

ላዕለ፡ praep. frequentissima [ead. q. עַל, ܥܰܠ, عَلَى, amh. ላይ፡]; pron. suffixa per *ê* sibi subjungit, ut ላዕሌየ፡, ላዕሌከ፡ caet. (gramm. § 167, 3) 1) *super, supra* (ἐπὶ et ὑπέρ), et de statu quietis et de motu in superiorem loci partem: ቆመ፡ዕዝራ፡ላዕለ፡መከየድ፡ዘዕፅ፡ 2 Esr. 18, 4; አዕረፈት፡በረከት፡ላዕለ፡ያዕቆብ፡ዲበ፡ርእሱ፡ Sir. 44, 23; ከመ፡ይኅድር፡ፍርሀት፡ዚአሁ፡ላዕሌክሙ፡ Ex. 20, 20; Rom. 7, 17; ተጽእነ፡ላዕለ፡ኪሩቤል፡ Ps. 17, 12; ሰጥሐ፡ላዕለ፡ *expandere super* 2 Reg. 17, 19; ሐጸረ፡ላዕለ፡ *circumsepire super* i. e. *sepimento munire* Sir. 28, 24; ተዐየነ፡ላዕለ፡ *obsidere* 4 Reg. 25, 1; መጽአ፡መንፈስ፡እግዚ“፡ላዕሌየ፡ Hez. 2, 2; መንፈሰ፡እግዚ“፡ላዕሌክሙ፡ Rom. 8, 9; 1 Cor. 3, 16; መጽአ፡ሞት፡ላዕለ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ Rom. 5, 12; ነጸረ፡ላዕለ፡ Gen. 4, 4; ዘይወግር፡እብነ፡ላዕሌሁ፡ Sir. 27, 5; ዘረወ፡ላዕለ፡ Lev. 26, 30; ዘርአ፡

ላዕለ፡ Lev. 18, 20; saepius መጽአ፡ vel በጽሐ፡ላዕለ፡ *supervenit alicui, ei accidit* ut Koh. 8, 14; Matth. 10, 13; etiam de transeundo super aliquid usurpatur ላዕለ፡ (aliâs እንተ፡ላዕለ፡) ut ላዕሌየ፡ኀለፈ፡መቅሠፍትከ፡ Ps. 87, 17. 13, 3. In specie dicitur a) de *vestibus*, quae alicui superindutae sunt, quas gestat: Ruth 3, 15; 1 Reg. 18, 4 (ዐጽፍ፡ዘላዕሌሁ፡); Hen. 98, 2. b) de re gravi, quae *oneri* est super aliquo; vid. ክቡድ፡, ዕፁብ፡; ኮነት፡እዴሁ፡ላዕለ፡ኢሎፍሊ፡ 1 Reg. 7, 13; ትሕዝብተ፡ሞት፡ላዕለ፡ኵሉ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Sir. 40, 2; inde de *debito* et *officio*, quod alicui incumbit: ለእመ፡ከህደ፡ተለቃሒ፡ዘቦ፡ላዕሌሁ፡ዕዳ፡ F. N. 27; ዘሀለወ፡ላዕሌሁ፡ልቃሕ፡ *qui mutuum debet*, ib.; እስመ፡ላዕሌከ፡ዝነገር፡ 2 Esr. 10, 4; ዘላዕሌሁ፡ማኅተም፡ ἦν ἐπὶ τοῦ δακτυλίου Tob. 1, 22; vid. ሕሩም፡ et ተሐረመ፡; deinde ላዕለ፡እደ፡ብእሲ፡ vel ላዕለ፡ nudum significat *ejus munere, eo duce, sub ejus auspiciis*: ላዕለ፡እዴሁ፡ δι' αὐτοῦ 1 Petr. 1, 21 Platt; (Hierosolyma diruta sunt imperante Vespasiano) ላዕለ፡እደ፡ወልዱ፡ጢጦስ፡ Abush. 19; ላዕለ፡ይታመር፡ ἐν χειρὶ Ἰθάμαρ Num. 4, 33. 7, 8; ላዕለ፡እምሔው፡ይትዐቀብ፡ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστί Gal. 4, 2. c) de *superaddendo ad* aliquid: Lev. 5, 16. 27, 13; ከመ፡ኢትንሣእ፡ብእሲተ፡ላዕሌሆን፡ Gen. 31, 50. d) ut in sermone arab., de *conditione*, cui pactum superinstruitur: ወተከየዶ፡ላዕለዝ፡ *et sub hac conditione foedus cum eo fecit* Jsp. p. 312. e) *ex adverso, e regione* (ductum de imminendo super rem) Gen. 2, 14. f) *de imperio in* alios et de *praestantia super* alios, ut: ነግሠ፡ላዕለ፡ q. v., ተሠይመ፡ላዕለ፡ q. v.; ቆመ፡ላዕለ፡ Ruth 2, 5. 6; አንተ፡ኩን፡ላዕለ፡ኵሉ፡ቤትየ፡ Gen. 41, 40; ሢሞ፡ላዕለ፡ 41, 33; Num. 10, 14 seq.; 18, 2; 2 Reg. 20, 23. 24; በእንተ፡ክብረ፡ቀሲስ፡ላዕለ፡ካልኣን፡ *de praestantia sacerdotis super alios*, Can. Nic. 18. g) rarius de objecto sermonis (*de*): ላዕሌክሙ፡ተነበየ፡ περὶ ὑμῶν *de vobis*, Matth. 15, 7; ግሙራ፡ኢተሰምዐ፡ነገር፡ዘከመዝ፡ላዕለ፡ሶስና፡ Dan. ap. 1, 27, scilicet ubi sermo de aliquo idem est ac sermo contra aliquem; inde ሠሐቀ፡ et ተሳለቀ፡ላዕለ፡ q. v., ገብረ፡ኵነኔ፡ላዕለ፡ q. v. h) rarius de causa (*ob, propter* ἐπὶ c. Dat.): ኢትትላጸዩ፡ርእሰክሙ፡ላዕለ፡ዘሞተ፡ ἐπὶ νεκρῷ Lev. 21, 5; Mich. 1, 16; 2 Reg. 1, 24. 26. 2) confinii et propinquitatis vim habet *ad, apud, in* (germ. *an* et *bei*): ላዕለ፡ባሕር፡ *ad mare* Jos. 16, 3; አልቦ፡ሥርወ፡ላዕሌሁ፡ *in eo* Matth. 13, 21; እመ፡ኀባእከ፡ላዕሌከ፡ παρὰ σεαυτῷ Prov. 2, 1; ከመ፡አርኢ፡ኀይልየ፡ላዕሌከ፡ ἐν σοι Rom. 9, 17; ብንያም፡በከየ፡ላዕለ፡ክሣዱ፡ Gen. 45, 14; saepius ኀደረ፡ላዕለ፡ብእሲ፡ ubi Graecus habet ἐν τινι ut Rom. 7, 17. 18; Col. 2, 9; ሚላዕሌነ፡ τί πρὸς ἡμᾶς Matth. 27, 4; Joh. 21, 22. 23. 3) de fine, in quem actione intenditur: *in, ad,* maxime *contra, adversus* et *erga* (*Dat. commodi et incommodi*); frequentissimus est hic praepositionis usus: እመ፡መላሕከ፡መጥባሕተ፡ላዕለ፡ዐርክከ፡ Sir. 22, 21; ይሔልዩ፡እኩየ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ Job 1, 5; ንብብ፡ቃለ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ 2, 9; ዐርገ፡ላዕለ፡አህጉር፡ Jes. 36, 1; ናሁ፡አነ፡ላዕሌከ፡ Jer. 21, 13; እደዊሁ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Gen. 16, 12. 50, 20; እለ፡የኀሥሡ፡ላዕለ፡እግዚእየ፡እኪተ፡ 1 Reg. 18, 4; ቆሙ፡ላዕሌየ፡ Ps. 3, 6; praeterea vid. verba አሕሠመ፡, አስምዐ፡, ገብረ፡, አበሰ፡, ጌገየ፡, ተምዕዐ፡, verba *dimicandi* et alia; in bonam partem: ዘንተ፡ጽድቀ፡ግበሪ፡ላዕሌየ፡ Gen. 20, 13; ያሤኒ፡ላዕሌኪ፡ Judith 10, 16; ግበሩ፡ምጽዋተ፡ወምሕረተ፡ላዕለ፡ቢጽክሙ፡ Zach. 7, 9; ይከውን፡ሣህል፡ላዕሌሆሙ፡ Hen. 1, 8; ይጼሊ፡ላዕሌከ፡ ὑπέρ σου Gen. 20, 7; Dat. ut: በእንተ፡ምንት፡ገብረ፡እግዚ"፡ላዕሌነ፡ዘንተ፡ ἡμῖν Jer. 5, 19; ከመ፡ትሠኒ፡ላዕሌኪ፡ ἵνα εὖ γένηταί σοι Ruth 3, 1; ኄሩን፡ኮኑ፡ላዕሌነ፡ 1 Reg. 25, 15. Dicunt: እኩይ፡ላዕሌየ፡ *mihi displicet* Koh. 2, 17; ተኈለቄት፡ኀጢአት፡ላዕለ፡ኵሉ፡ *peccatum omnibus annumeratum est* Rom. 5, 12; ጸሐፈ፡ላዕለ፡ *assignare alicui* Luc. 16, 6; Hen. 10, 8. — ላዕለ፡ creberrime componitur cum በ፡ et እንተ፡ et እምነ፡

በላዕለ፡ easdem fere significationes habet, quas simplex ላዕለ፡; sed magis de statu *quiescendi super* et *adhaerendi ad* aliquid, quam de *motu ad* aliquid dicitur: *super, in, ad, apud* (vid. ላዕለ፡ Nr. 2): እለ፡ተወልዱ፡በላዕሌሃ፡(ለምድር፡) *qui* super terram i. e. *in terra nati* sunt 4 Esr. 10, 13; በላዕሉ፡ *in superficie ejus* Hen. 28, 2 (quod, cum pron. suff. non per ê subjunctum sit, etiam ad ላዕል፡ Subst. referri potest); መጽአ፡ማየ፡አይኅ፡በላዕለ፡ምድር፡ Gen. 7, 10 (ላዕለ፡ in commate 6), ይገብር፡(ሕግየ፡) ፍሬ፡በላዕሌክሙ፡ *in vobis* (tamquam semen vobis superinjectum) 4 Esr. 9, 31; Ruth 4, 12; Hen. 15, 5; እብላዕ፡በላዕለ፡እዴሃ፡ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῆς 2 Reg. 13, 5 (ውስተ፡ in commate 6); ኢተረከበ፡ዐመፃ፡በላዕሌየ፡ *apud me, in me* Ps. 16, 4; Gen. 44, 17; ምንተ፡ርኢከ፡በላዕሌየ፡ Kuf. 35; Jer. 2, 5; Hez. 28, 15; Rom. 1, 13; Mich. 1, 13; እግዚ"፡ይሴብሕ፡በላዕለ፡ትሑታን፡ Sir. 3, 20; 4 Esr. 6, 35; ልበሙ፡በላዕሌሆሙ፡ Jes. 19, 1. 3; ተቀጥቀጠኒ፡ልብየ፡በላዕሌየ፡ Jer. 23, 9; Thren. 3, 20; ዘትግዕዝ፡በላዕለ፡ባዕድ፡ Rom. 2, 1; ከመ፡ያርኢ፡ጽድቀ፡በላዕለ፡እለ፡ Rom. 3, 25. 4, 11. 8, 29; ዘሰማዕከ፡በላዕሌየ፡ παρ' ἐμοῦ *apud me* i. e. *a me* 2 Tim. 2, 2 (cfr. በኀበ፡). Praeterea nota a) በላዕለ፡ *aliquo duce* (cfr. ላዕለ፡ Nr. 1, b) et *per* በላዕለ፡ሙሴ፡ διὰ Μωυσῆ Jos. 20, 2; ዘይትገበር፡በላዕሌሁ፡ ὑπ' αὐτοῦ Luc. 13, 17; እለ፡በላዕሌሆሙ፡ δι' ὧν 1 Cor. 3, 5; ዘበላዕሌሁ፡ይትሜጠውዎ፡ δι' οὗ Matth. 26, 24; Marc. 14, 21; መንፈስ፡ይትናገር፡በላዕሌክሙ፡ ἐν ὑμῖν *in vobis* et *per vos* Matth. 10, 20; Asc. Jes. 1, 7. b) *contra, adversus*: ይቀውሙ፡በላዕሌከ፡ Hez. 2, 6 ዘኢይነሥእ፡ሕልያነ፡በላዕለ፡ንጹሕ፡ Ps. 14,6; Ex. 16, 2; Num. 17, 20. — Aliis in locutionibus ላዕለ፡ et በላዕለ፡ permutantur, ut እስከ፡አመ፡ኵነኔ፡ዐቢይ፡በላዕሌሆሙ፡ Hen. 22, 4; ንሕነ፡ንሰምዕ፡ሠናየ፡በላዕሌኪ፡ Tob. 10, 12; ኃጥእ፡ይዌስክ፡ኀጢአተ፡በላዕለ፡ኀጣውኢሁ፡ Sir. 7, 23.

እንተ፡ላዕለ፡ dicitur de transeundo *super, per, trans* aliquid: Ps. 41, 10; Num. 20, 17. 20; Lev. 20, 17.

እምላዕለ፡ (מֵעַל) de recedendo ab eo, in quo vel super quo vel apud quem fuit res vel persona: *desuper, ab, ex*: ወፅአ፡ጋኔን፡እምላዕሌሁ፡ Matth. 17, 18; ግድፍ፡እምላዕሌከ፡ 18, 9; Hez. 18, 31; Hebr. 12, 1; Gen. 27, 40; አእትት፡አልባሰ፡ርሱሐ፡እምላዕሌከ፡ Zach. 3, 4; እምላዕሌሆሙ፡ተወልደ፡ክርስቶስ፡በሥጋ፡ *ex iis* Rom. 9, 5; Matth. 1, 16; etiam de *auctore* Sir. 23, 23; ንሣእ፡እምላዕሌየ፡ Gen. 21, 30 (aliâs እምኀበ፡); Ex. 25, 3.

ሉዓሌ፡ subst. 1) *altitudo, celsitudo, loca sublimia*: ሉዓሌ፡ዐቢይ፡ ὕψη μεγάλα Koh. 10, 6; ዘወረወ፡ነፍሶ፡እመልዕልተ፡ሉዓሌ፡ይመውት፡ (qui se de fastigio-turris-praecipitat) Jsp. p. 375; ያእምር፡ሉዓሌሁ፡ለሰማይ፡ Lit. 172, 1; (Christus sedet) ውስተ፡ሉዓሌ፡ ἐν ὑψηλοῖς Chr. ho. 1. 2) *elatio, encomium*, Lud. e Lit. mss.

ልዕልና፡ (a ልዑል፡) subst. m. et fem.: 1) *altitudo, celsitudo*, ያእምር፡ኀይለ፡ልዕልና፡ሰማያት፡ δύναμιν ὕψους οὐρανοῦ Sir. 17, 32; Hen. 18, 3. 93, 14; ገነት፡በእንተ፡ልዕል

ናሁ፡እምድር፡ይሰመይ፡ሰማየ፡ Phlx. 7; ልዕልናሁ፡ለውእቱ፡(ዳግም፡) ሰማይ፡ይከውን፡ከመ፡እምድር፡ለምጽናዕ፡ Asc. Jes. 7, 18. 28; Dei Ps. 11, 9; Jes. 19, 16 (gloss.); **ልዕልና፡መዝራእትከ፡** Deut. 3, 24; **በከመ፡ዕበየ፡ልዕልናከ፡** Mavâs. 15. 2) *fastus, superbia* **የኅስር፡ልዕልና፡እጓለ፡እመሕያው፡** (ὕψος) Jes. 2, 11; (ὕβρις) 2, 17.

ላዕላይ፡ (rarius **ላዕላዊ፡**) f. **ላዕላይት፡** adj. *superior, summus, celsus, elatus, altus:* Gen. 22, 2; **ላዕላይ፡ማኅደር፡** *contignatio summa,* Clem. p. 23; **ላዕላይ፡ፍኖት፡** ἡ ἄνω ὁδός Jes. 7, 3; Ps. 73, 6; **ምጥማቃት፡ላዕላይ፡** κολυμβήϑρα ἡ ἄνω Jes. 36, 2; **ላዕላይ፡ገበሁ፡** Hez. 41, 7; 2 Esr. 13, 25; **ሀገር፡ታሕታይት፡ወላዕላይት፡** 1 Par. 7, 24; 2 Par. 8, 5; **ሐነጸ፡አንቀጸ፡ላዕላየ፡** (v. **ላዕሌየ፡**) 4 Reg. 15, 35; **ላዕላይ፡ደወል፡ግብጽ፡** Tob. 8, 3 vel **ላዕላይ፡ግብጽ፡** Sx. Masc. 7 (*Aegyptus superior*); Act. 19, 1.

ላዕልይ፡ et **ለዓሊ፡** id. Jud. 1, 35 annot.

ልዑላዊ፡ et **ሉዐላዊ፡** adj. rel., is qui ad altum vel superiorem pertinet, *superior, summus, desuper veniens:* **ልዑላዊ፡ወመትሕታዊ፡** Phlx. 175; **ኀይላት፡ልዑላውያን፡** *copiae* (angêlorum) *in superis degentes* Chr. ho. 3; **ረድኤት፡ሉዐላዊት፡** ἡ ἄνωϑεν βοήϑεια Chr. Ta. 12; **መሐላ፡ሉዐላዊ፡ወማእከላዊ፡ወዘይቴሐት፡እምኔሆሙ፡** F. M. 22, 5; Hez. 42, 5.

መልዕል፡ part. (II, 2): *sublevans, exaltans:* **መልዕለ፡ርእስየ፡** ὑψῶν τὴν κεφαλήν μου Ps. 3, 3; Mavâs. 45; Kid. f. 36; Kedr. f. 43; etiam de femina dicitur: (**ወለተ፡ጴጥሮስ፡**) **መልዕለ፡ርእስነ፡** Sx. Hed. 17.

መልዐሊ፡ n. ag.: *exaltator:* **እግዚ"፡መልዐሌ፡ትሑታን፡** Macc. f. 17.

ምልዓል፡ subst.: *locus elatus* vel *summus, fastigium:* **ምልዓለ፡ርእስየ፡** *culmen capitis mei,* Lud. ex Org.

መልዕልት፡ subst. 1) *locus editus, altus; altitudo; cacumen, fastigium:* **አዕረገ፡ውስተ፡መልዕልተ፡ምድር፡** ὕψος τῆς γῆς Sir. 46, 9; Mich. 1, 3; Ps. 17, 36; Cant. 7, 9; **እመልዕልት፡ይሬእዩ፡** Koh. 12, 5; Ex. 25, 20; in acc. loci: **ተንሥኢ፡ወቁሚ፡መልዕልተ፡** ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ Bar. 5, 5; Deut. 28, 13. Inde 2) *praep.*

መልዕልተ፡ praep., quae pron. suffixa vel per ê vel sine ê sibi subjungit (gramm. § 167, 3): *in superiore parte* rei, *supra, super* (ἐπάνω, ὑπεράνω): **ጽልመት፡መልዕልተ፡ቀላይ፡** Gen. 1, 2; **መልዕልተ፡ምድር፡** 7, 24; Luc. 9, 49; **ይትሌዐል፡መልዕልተ፡አውግር፡** Jes. 2, 2; **አንሶሰውኩ፡መልዕልተ፡ማዕበለ፡ባሕር፡** Sir. 24, 6; Gen. 22, 9; Eph. 1, 21; Ps. 139, 8. 148, 4; Jes. 10, 9. 14, 13; Judith 1, 10; Dan. 12, 6. 7; Hez. 10, 1; **አቅነቶ፡መልዕልተ፡ልብሱ፡ሰይፈ፡** 1 Reg. 17, 39; Ex. 25, 20. 21; Deut. 28, 1; per Hebraismum: **ቆመ፡መልዕልቴሁ፡** *stetit supra eum* i. e. *coram eo* Gen. 18, 2; Judith 13, 7; **መልዕልተ፡ኀበ፡** ἐπάνω οὗ Matth. 2, 9; nonnumquam *ultra:* (*Deus trinus ait:*) **አልቦ፡ዘይትማሰለነ፡እስመ፡መልዕልተ፡አምሳል፡ንሕነ፡** *ultra similitudinem* i. e. *similitudine superiores sumus,* Clem. f. 48.

ላዕልዐ፡ (etiam **ላእልአ፡**) rad. inus., quae hebr. לָעַג, syr. ܠܥܶܓ et ܠܰܓܠܶܓ, arb. لَغْلَغَ, لَخْلَخَ et لَغَا sonat, et *balbutire,* vel *barbare loqui* significat. Hinc

ተላዕልዐ፡ III, 1 *balbutire:* **እንዘ፡ይትለዐላዕ፡በልሳን፡ወይድህክ፡በነቢበ፡ፊደላት፡** ψελλίζων καὶ τὰ στοιχεῖα καταλέγων Chr. Ta. 27; Fid. Jac. Bar.

ላዕላዕ፡ adj. *balbus, blaesus:* **ጸያፍ፡ወላዕላዐ፡ልሳን፡አነ፡** Ex. 4, 10; **ለበሃማን፡ወለጸያፋን፡ወላዕላዓን፡ረሰዮሙ፡(ክርስቶስ፡) ይትናገሩ፡ርቱዐ፡** Clem. f. 233; **ላዕላዐ፡ልሳን፡** (sc. *clericum constituere non licet*) saepius in *Can. ecclesiasticis* ut Clem. f. 85; Kid. f. 17; etiam: **ላዕልዐ፡ልሳን፡** Fid. Jac. Bar. — *Voc. Ae.:* **ላዕላዕ፡ለታት፡ዘ፡ለምባዳ፡**; *aliud:* **ላዕላዕ፡ዘ፡ለምንባዳ።**

ለዐት፡ (v. **ላዐት፡**) subst. *capulus* gladii Jud. 3, 22. — De etymo suspicor, permutatis literis **ለ** et **ነ** (sicut in **ለሐወ፡**, **ለትጉ፡**) **ለዓት፡** repetendum esse e voce **ለዐት፡** i. q. نَعَتَ *cepit manu* rem (cogn. cum نَعَشَ *elevavit, sustulit*).

ለይ፡ *coccum* vid. supra sub **ለወየ፡** c. 54.

ሌለየ፡ quadrl. I. [reduplicatum e simplici **ለየ፡**, quod Amharenses in usu habent (vid. etiam **መለየ፡**); huic ut cognato **ለወወ፡** (vid. supra c. 53) prima notio *flectendi* et *inclinandi* inest (cfr. لَوَى et وَلِيَ). Ab hac primaria notione derivantur 1) *adhaerere, propinquum, adjunctum esse* وَلِيَ לָוָה 2) *avertere, declinare, retrocedere* ut لَوَى c. عَنْ *devertit* et *occultavit,* وَلَّى c. عَنْ II. V. (et لَوْلَى) *retrocessit* III *separavit alios ab aliis;* inde **ሌለየ፡** reduplicatum *duas* vel *plures res a se invicem avertere* i. e. *separare.* Vicinum est **ለፈየ፡** q. v.] 1) *a se invicem separare, dividere, disjungere, dissociare:* **ይሌሊ፡ሥርወ፡እመሌሊት፡** Hbr. 4, 12; **ዘሌሌከ፡** τὰ διχοτομήματα Ex. 29, 17; Hen. 82, 11; **ከመ፡እፍልጥ፡ወእሌሊ፡** Luc. 12, 51 rom.; **ሌለዮሙ፡ለሠራዊት፡** (διεχώρισεν) 2 Par. 25, 10; **ይሌሊ፡አዕርክተ፡** διαχωρίζει φίλους Prov. 16, 28. 17, 9. 2) *distinguere, secernere, discrimen facere* (inter plures): **ኢፈለጠ፡ወኢሌለየ፡** (οὐ γάρ ἐστι διαστολή) Rom. 3, 23; **ወሌለዮ፡እግዚ"፡(ለእጓለ፡እመሕያው፡)** *discrimina inter eos fecit* Sir. 36, 11; (*eleemosynas largiamur*) **እንዘ፡ኢንሌሊ፡ጽኑሳን፡** (non distinguentes inter egenum et alios) Chr. Ta. 10; **ይሌሊ፡ማእከሎሙ፡** ib. 17. *Voc. Ae.:* **ፈለጠ፡ፈለየ፡ሌለየ፡ዘ፡ለየ፡**; *aliud:* **ፈለጠ፡ሌለየ፡ገለየ፡ፈለየ፡አሰሰለ፡አዕለወ፡በዐደ፡ሰዘየ፡ለዘየ፡ነከረ፡ብ፡ለየ።**

አሌለየ፡ II *separandum curare:* 2 Par. 25, 10 (ubi var. lect. **አሌለዮሙ፡** pro **ሌለዮሙ፡** occurrit).

ተሌለየ፡ III, 1 refl. et pass.: *separari, disjungi, sejungi, dividi* vel *separatum esse:* **ተሌለይ፡እምኔየ፡** Gen. 13, 9. 14; Hen. 89, 38; **ወኢይትሌለዩ፡ኢነጐድጓድ፡ወኢመብረቅ፡** Hen. 60, 14; **ተሌለዩ፡፩፩ምስለ፡ካልኡ፡** Gen. 13, 11; **እፎ፡ተሌለዩ፡** Hen. 60, 9. 71, 16; 2 Reg. 1, 23; (*moribundus dicit:*) **ናሁ፡እትሌለይ፡እምኵሎሙ፡አዝማድየ፡** Genz. f. 2; **ተሌለየ፡ማእስ፡እምዐጽም፡** Enc.

ሊሉይ፡ part., fem. **ሊሊት፡** *separatus, divisus, diversus, discretus:* **ሊሉየ፡ሕብር፡** (אֲשֶׁר לוֹ הָרִקְמָה) Hez. 17, 3 vrs. alt.; **ይፈልጡ፡ሊሉየ፡በዘዘዚአሁ፡** *Nestoriani unum Christum in duos discretos dividunt* Cyr. ad Th. f. 8; **ተአኀ**

ዎ፡፩ንፍስ፡ውእቱ፡በሥጋ፡ፍሉጥ፡ወሊሉይ፡ (definitio amicitiae) Fal. f. 13; ሊሉይ፡እምነ፡ብእሲቱ፡ Enc.

ሊላይ፡ subst. *separatio, disjunctio:* ዘእንበለ፡ፍልጠት፡ወዘእንበለ፡ሊላይ፡ M. M. f. 387 (in append.).

መሌሊት፡ subst., Plur. መለያልይ፡, Pl. Plur. መለያልያት፡ pars corporis separabilis i. e. *membrum, artus*, nec non locus, quo et junguntur et separantur singula membra i. e. *articulus, junctura membrorum:* ገመዱ፡መሌሊቶሙ፡ከመ፡ሥጋ፡ Mich. 3, 3; መተረ፡(አልህምተ፡)በበመለያልይሆሙ፡ 1 Reg. 11, 7; Lev. 1, 6; ትጠብሖ፡በበመሌሊቱ፡ Ex. 29, 17; አስተጋብኦሙ፡ለአዕጽምት፡ውስተ፡መለያልዩ፡ዘዘዚአሆሙ፡ Hez. 37, 7; Job 9, 28. 31, 12; 4 Esr. 8, 12. 14; Rom. 12, 4; Hbr. 4, 12; 1 Cor. 12, 12. 14. 18 rom., መለያልየ፡አዕጽምቲሃ፡ Jud. 19, 29; መሌሊተ፡ሐቌሁ፡ οἱ σύνδεσμοι τῆς ὀσφύος αὐτοῦ Dan. 5, 6; μηροί (?) Hez. 21, 7; መለያልያተ፡ኅቡረ፡ *omnia membra simul*, Chr. Ta. 5. [Amh.: ብልት፡].

ሌሊት፡ *nox* vid. supra c. 52 sub ለወለ፡

አሌለየ፡ *noctem transigere* vid. supra c. 52 sub ለወለ፡

ሊሎ፡ *noctua* vid. supra c. 53 sub ለወለ፡

ለገመ፡ rad. inus., cujus prima vis in *lingendo*, *gustando*, *comedendo* fuisse videtur, coll. talm. לְגִימָה *gustatio*, *comessatio*, לוּגְמָא *bucca*; syr. ܠܘܓܡܐ *mandibula*, *maxilla*; *frenum*, *habena*; arab. لِجَام (aeth. et amh. ልጓም፡) id quod ori inseritur i. e. frenum.

ልጓም፡ subst., Pl. ልጓማት፡, rarius አልጓም፡ 1) *frenum, habena* (χαλινός) Ps. 31, 12; Jes. 37, 29; 4 Reg. 19, 28; Hab. 3, 14; Zach. 14, 20; Hen. 60, 15; ፈነወ፡ልጓመ፡ለገጽየ፡ Job 30, 11; እወዲ፡ልጓመ፡ውስተ፡መላትሒከ፡ Hez. 38, 4; ለአፍራስ፡ንወዲ፡ልጓመ፡ውስተ፡አፉሆን፡ Jac. 3, 3. 2; ልጓመ፡ፈረስ፡ Apoc. 14, 20; ይፈትሕ፡ልጓማተ፡ጽኑዓን፡ Hen. 46, 4; de አልጓም፡ vid. አድረገ፡ 2) *retinaculum, vinculum:* Act. 27, 40 rom. (ምሕዳፍ፡ወልጓማተ፡ሐመር፡ τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων). — Hinc denominantur

ለጐመ፡ I, 1 Subj. ይልጕም፡ *infrenare, frenare, refrenare, coërcere:* ንኅንቃ፡ለነፍስነ፡ወንልጕማ፡ከመ፡ፈረስ፡ኀያል፡ወድሩክ፡ (ἄγξον τὴν ψυχὴν καὶ ἐπίϑες αὐτῇ κημόν) Chr. Ta. 31; ለከናፍር፡እለ፡ነበባ፡ስብሐታተ፡አርመሞን፡ሞት፡ወለጐሞን፡በልጓም፡ዘኢይትበተክ፡ Genz. f. 75; ትዕግሥት፡ይለጕም፡መዐተ፡ Fal. f. 28; ልጕም፡ልሳነከ፡ከመ፡ኢትተክዝ፡ድኅረ፡ ib. f. 24; አፉሁ፡ይነብብ፡ዐቢያተ፡ወአልበ፡ዘይለጕም፡ Chr. Ta. 2; (Elias) ለጕመ፡ (sic apud Lud.) ሰማየ፡ከመ፡ኢየሀብ፡ዝናሞ፡ Org.

አልጐመ፡ II, 1 *freno cohibere, refrenare:* ዘኢያለጕም፡ለልሳኑ፡ Jac. 1, 26; በንጽሕ፡ (*castitate*) አልጐሙ፡ሥጋሆሙ፡ Hom. Severiani Gab. in Cyr. f. 122.

ተለጕመ፡ III, 1 *frenari, refrenari, coërceri:* ናሁ፡(በሞት፡)ተለጕመ፡ዜማ፡መሰንቆ፡ጥዑም፡ Genz. f. 103; ተለጕሞ፡ልሳን፡ (Infin.) Chr. Ta. 24.

ሊጊር፡ Ex. 36, 19 et

ለጊርዮን፡ Ex. 28, 19; Hez. 28, 13 (etiam ለግርዮን፡ Cod. Abb. CXVII in Ex. 36, 19) est nomen gemmae λιγύριον, *ligurius.* — Vid. በልግር።

ለገበ፡ radix spuria. Ab ea R. Laurence, assentiente Gesenio in Ullmann et Umbreit Studien und Kritiken 1830. p. 244, repetierunt መልገብት፡ Asc. Jes. 3, 6, et ለገበ፡ et ለጕመ፡ variatas ejusdem radicis formas esse censuerunt. Sed fragmentum Ascensionis, ab A. Maio inventum et a Niebuhrio emendatum exhibet *galeagra* (חַחִים), quare equidem haud dubito, quin መልገብት፡ errore calami pro መግለብት፡ exscriptum sit, q. v.

ልገት፡ *tugurium* vid. sub ወለገ፡

ልጐት፡ *abyssus* vid. sub ለገገ፡

ለግን፡ Lev. 2, 4 est graecum λάγανον *laganum.*

ልጕን፡ est *mensurae* genus, *vas majus:* „*sale complevit primo* ጽህርት፡, *deinde* ጋንአ፡, *denique* ልጕን፡" Gad. T. H. [cfr. arm. לָגֵינָא, לְגִינְתָּא; ܠܓܝܢܐ λάγηνος vel λάγυνος, *lagena*; vid. etiam supra c. 50 ልኵንት፡]

ልግነት፡ a me nusquam nisi in *Vocabulariis* repertum est a) ልግነት፡ብ፡ገንፎ፡ ad ለግን፡ referendum videtur; b) ልግነት፡ዘ፡ቀፎ፡ cum ልጕን፡ conferendum est; c) ልግነት፡ዘ፡ማማ፡ obscurum est, cum quid ማማ፡ sit lexica Amharica non doceant.

ሌጌዎን፡ vel ሌግዎን፡ est λεγεών, *legio*; nomen daemonis Marc. 5, 9; Luc. 8, 30.

ሎግዮን፡ vel ሎግዮ፡ vel ሎጊዮን፡ est graecum λογεῖον, *rationale* (hebr. חֹשֶׁן): ልብሰ፡ሎግዮን፡ Ex. 36, 15. 22; Lev. 8, 8; Sir. 45, 10; praeterea in recentiori Pentateuchi versione Ex. 25, 7. 28, 4. 15. 22. 23. 35, 8.

ለገገ፡ rad. inus.; sc. لَجَّ, quod in derivatis de *profunditate aquae* vel *maris* usurpatur. Hinc

ልጐት፡ (passim ልጎት፡ et ልጕት፡) subst. [id., quod arab. لُجّ *magna moles* aquae, *medium* et *profundum* maris, *abyssus*, لُجَّة *magna moles* aquae] Plur. ልጐታት፡ *profundum maris, salum, vorago, abyssus:* ὁ βυϑός Ps. 106, 24; 4 Esr. 12, 49; ልጐተ፡ባሕር፡ πέλαγος τῆς ϑαλάσσης Matth. 18, 6; 4 Esr. 13, 54; Hen. 60, 7. 9; ልጐታተ፡አብሕርት፡ Kuf. 2; አበርህ፡ልጐታተ፡ወእገሥሥ፡ቀላያተ፡ Clem. f. 83. — *Voc. Ae.:* ልጐት፡ዘ፡ጎገር፡ (v. ጎገሮ, ጎገሮ፡).

ልጥር፡ subst. λίτρα (ܠܝܛܪܐ לִיטְרָא رَطْل); pondus est, communi Abyssinorum usu receptum, de quo *Voc. Ae.:* ልጥር፡ዘ፡፲ወ፪ወቄት፡ i. e. *duodecim uncias continens* (consentiente *Isenbergio* in lex. amh. p. 12): ምእት፡ልጥር፡ Joh. 19, 39; ነሥአት፡ዕፍረተ፡ልጥረ፡ λίτραν μύρου 12, 3; ፲፪ልጥረ፡ወርቅ፡ χρυσοῦ λίτραι Chr. Ta. 20; (*stipendium ei statuit*) ፻፪ልጥረ፡ብሩር፡ Gad. T. H.; Sx. Masc. 18. Pl. ልጥራት፡ Sx. Mag. 13. — In Rad. Abb.: ለጠረ፡ብ፡መዘነ፡ (cfr. رَطَل).

ልጥር፡ var. ረጥር፡, est corruptum e ርጢን፡ (q. v.) ῥητίνη Gen. 43, 11.

ሊጦን፡ (pro ሊጣን፡) λιτανεία *supplicatio* Cod. Mus. Brit. XXI (in Catalogo p. 24, ubi ሊጣን፡ imprimendum curavimus, contra libri ms. auctoritatem).

ሎጣዊ፡ qui ad Lothum vel Lothi populum pertinet i. e. *Sodomita, qui rem habet cum mare*, ex arabico loquendi usu: ሎጣውያን፡ዘውእቶሙ፡እለ፡ይዜምዉ፡ተባዕተ፡ F. M. 7, 3. 5.

ለጸለጸ፡ rad. inus. Conveniunt arab. لَصْلَصَ *commovit*, لَظْلَظَ *huc illuc movit torsitque se serpens*; تَلَزْلَزَ *commotus fuit*, لَثْلَثَ *incertus, inconstans fuit*. Hinc

ለጸሊጸ፡ subst. *lingua* vel *examen bilancis*: ከመ፡ግምዳተ፡ለጸሊጸ፡መዳልው፡ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ Prov. 16, 11; ከመ፡ለጸሊጸ፡ (v. ልሳነ፡ለጸሊጸ፡) መዳልው፡ ὡς ῥοπὴ ἐκ πλαστίγγων Sap. 11, 23.

ልጸላጼ፡ subst. *nutatio, fluctuatio* bilancis Sap. 11, 23 var. (pro ለጸሊጸ፡ q. v.).

ለጸቀ፡ I, 1 [id., q. arab. لَصِقَ *adhaesit, conjunctus fuit*; لَزِقَ, لَسِقَ, لَزِجَ id.] *adhaerere, conjunctum* vel *affixum esse*: እስከ፡ለጸቀ፡ማእሰ፡ሥጋሁ፡ዲበ፡ዐጽሙ፡ Sx. Masc. 14; እንዘ፡ይለጽቅ፡ *affixus, insertus* Ex. 26, 28; ጠግዐ፡ወለጸቀ፡ምስለ፡መንበሩ፡ Sx. Genb. 6 Enc.

አልጸቀ፡ II, 1 1) *propius admovere, proximum reddere* aliquem vel alqd.: ታለጽቆሙ፡ለርቱቃን፡ Lit. Joh. 2) *prope esse ad* (cfr. أَقْرَبَ, הִקְרִיב), *parum abesse ut, prope accedere, appropinquare, instare*; de loco: አልጺቆ፡ኀበ፡ቤቱ፡ Luc. 7, 6; አልጺቆ፡ለኢየሩሳሌም፡ Marc. 11, 1; አልጸቀ፡መንገለ፡ (Platt: ለ)ሀገር፡ Act. 9, 3 rom.; አልጺቆ፡ይበእ፡ሀገረ፡ Jon. 3, 4; አልጸቀ፡ዘያጸድቀኒ፡ Jes. 50, 8; de tempore: አልጸቀት፡ኵነኔክሙ፡ Jes. 41, 21. 56, 1; አልጸቀት፡ዕለተ፡እግዚ"፡ Joel 1, 15; Hez. 9, 1. 30, 3; Joh. 6, 8; ሕይወትኒ፡አልጸቀት፡ለመቃብር፡ Sir. 51, 6; c. c. ለ et Infin., ut አልጸቀት፡ነፍሱ፡ለመዊት፡ Job 33, 22; Jes. 39, 1; አልጸቀት፡ለወሊድ፡ Jes. 26, 17, vel c. Subj. verbi: አልጸቀት፡ትምጻእ፡ዕለት፡ Jer. 31, 16; Judith 11, 12; Jes. 38, 12; 4 Esr. 4, 21; Ps. 21, 11; Marc. 5, 23; አልጸቀት፡ትፃእ፡ነፍሳ፡ Gen. 35, 18.

ተላጸቀ፡ III, 3 *inter se connexum esse, cohaerere, confinem esse, se applicare, amplexari, adhaerescere, perseverare* in re: እለ፡ይትላጸቃ፡በበይናን፡ Ex. 28, 7; (*sicarius*) ሰበ፡ይትላጸቆ፡ብእሲ፡ወየሐውር፡በገቦሁ፡ይረግዞ፡ Jsp. p. 343; ይትላጸቅ፡ረድእ፡ለመምህሩ፡ συνάπτοιτο δ' ἂν καὶ μαθητὴς διδασκάλῳ Cyr. c. Pall. f. 76; ነፍሱ፡ትትላጸቅ፡ምስለ፡እግዚ"፡ Chr. Ta. 28; በተቃርቦ፡ወበተላጽቆ፡ተደመሮ፡ለእግዚ"፡ቃል፡ σχετικῶς συνημμένος τῷ θεοῦ λόγῳ Cyr. c. Pall. f. 74; ጎሩ፡ዘይትላጸቅ፡ *vicinus ejus confinis* F. N. 37; *ambo exercitus* ይትላጸቁ፡ *conjunguntur* Jsp. p. 303; እመቦ፡ብእሲ፡ዘተላጸቀ፡ወሰከበ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡በእሎን፡መዋዕል፡ (*concumbit*) F. M. 10, 3; ተላጽቆተ፡ስኢል፡ ἔντευξις συνεχής Chr. Ta. 27.

አስተላጸቀ፡ IV, 3 *sibi annectere, agglutinare, consociare* rem vel personam, dua vel plura *sibi invicem admovere, conjungere, cohaerere facere, continuare*: በተቃርቦ፡አስተላጸቀ፡ለርእሱ፡ከልአ፡ብእሴ፡ ἄνθρωπον ἑαυτῷ συνάψας ὁ λόγος (sec. Nestorianos) Cyr. c. Pall. f. 81; ተዓርኮ፡ (*amicitia*) ከመዝ፡ውእቱ፤ዘየአምኖ፡ለፍቁሩ፡ወያስተላጽቆ፡በፍሥሓ፡ወኢይትዔበይ፡ላዕሌሁ፡ Fal. f. 15; እለ፡ያስተላጽቁ፡ሰንበታተ፡ሐሰት፡ Am. 6, 3; እመ፡አስተላጸቅሙ፡ወአዝለፍክሙ፡ሐልዮ፡ συνεχῶς ἐξετάζοντες Chr. ho. 33; በአስተላጽቆ፡ Sx. Sen. 12 Enc.

ልጹቅ፡ part. *continuus, confinis, proximus; adhaerens, addictus*: አዘዘ፡ጢጦስ፡ያንህሉ፡መካነ፡ልጹቀ፡ቅድስ፡ Jsp. p. 372; አግዋር፡እለ፡ልጹቃን፡ F. N. 37; ልጹቀ፡አትሮንስ፡ 3 Reg. 10, 19; ልጹቁ፡ለእግዚ"፡ (interpretatio nominis ሌዊ፡) Kuf. 31 (p. 113); እመ፡ኮነት፡አልባቢነ፡ልጽቅተ፡ኀበ፡ፈጣሪ፡ Chr. Ta. 16; እመ፡ኮነት፡ነፍስ፡ልጽቅተ፡ምስለ፡እግዚ"፡ ib. 27; በልጹቅ፡ παραπλησίως (similiter) Cyr. ad Th. f. 9.

ልጻቅ፡ subst., ut videtur: locus proximus i. e. *penetralia, recessus* domus: ኆኅት፡ውሣጥያት፡እለ፡ያበውኡ፡ውስተ፡ልጻቀ፡ (v. ልጽቀ፡, ልጽቅተ፡)ቤት፡ ἡ θύρα ἡ ἐσωτέρα εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων 2 Par. 4, 22 (לִשְׁכָּה?).

ልጽቀት፡ n. act. *agglutinatio, annexio: quod orthodoxi* ተድምሮት፡ (ἕνωσις) *dicunt, Nestoriani* ቅርበት፡አው፡ልጽቀት፡ (συνάφεια) *vocant* Cyr. c. Pall. f. 76.

አስተላጻቂ፡ n. ag. (IV, 3): *consocians, conjungens*: ዛቲ፡መጽሐፍ፡አስተላጻቂት፡ርቱቃን፡ *liber, qui loco disjunctos conjungit* Fal. in proëmio.

ላጽቄት፡ et **ለጽቄት፡** subst. *lacertae species, stellio*, καλαβώτης; animal nomen duxit ab *adhaerescendo* terrae vel rebus, quas serpit, [cfr. لُحَكَاءُ *lacertae species* (a لَحِكَ firmiter cohaesit cum re), de qua disputavit S. Bochart in hieroz. ed. Ros. II. p. 501] Prov. 24, 63 (ubi Hbr. שְׂמָמִית habet), et Lev. 11, 30 ubi ob confusionem nominum animalium, qua versio aeth. laborat, vix pro certo affirmari potest, quod nomen graecum interpres ለጽቄት፡ verterit: videtur ita vertisse vel μυγάλη (mus araneus), qua voce LXX hebr. אֲנָקָה (stellio) male reddiderunt, vel χαλαβώτης (hebr. לְטָאָה). *Voc. Ae.*: ለጽቄት፡ዘ፡ፈረፈ(ፎ?)ንጣ፡

ለጸየ፡ (etiam per ፀ) rad. inus., cui comparanda sunt מָלַט מְרַט מְלַץ; ܡܪܛ ܡܠܛ; مَلِطَ مَلِصَ, መለጠ፡, مَرَطَ مَلُسَ, quae omnia in notione *laevitatis* et *glabritatis* conveniunt, in specie מָרַט مَرَطَ significat *pilos evellere, depilare*, مَلَطَ *rasit crines*, et مَاسَ (e مَلَسَ) *rasit caput*; amh. radix sonat ላጬ። Hinc

ላጸየ፡ I, 3 (in libris mss. nonnumquam ለጸየ፡ exscriptum) *radere, abradere* novacula: ላጸየ፡ሥዕርተ፡ርእሱ፡ Job 1, 20; ላጸዮሙ፡መንፈቀ፡ጽሕሞሙ፡ 1 Par. 19, 4; Lev. 19, 27; Did. 1; ርእሶ፡ኢይላጺ፡ Lev. 21, 10; Num. 6, 9; ይላጽዮ፡እግዚ"፡በመላጼ፡ Jes. 7, 20; Gen. 41, 14.

ተላጸየ፡ III, 3 refl. et pass.: *sibi radere* crines, barbam, caput, *abradi:* **ግምዒ፡ርእሰኪ፡ወተላጸዪ፡** Mich. 1, 16; **ተላጸይ፡ብቲ፡ርእሰከ፡ወጽሕመከ፡** Hez. 5, 1. 27, 31; Lev. 13, 33. 14, 8. 9. 21, 5; Num. 6, 9; Jud. 16, 19; Act. 18, 18; **ርእሰ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ይትላጸዩ፡** Jer. 31, 37; 16, 6; **ለትትላጸይ፡ወእማእከ፡ትትቀረጽ፡** 1 Cor. 11, 6.

ሉጹይ፡ (nonnumquam **ልጹይ፡** occurrit) part., fem. **ሉጺት፡** *rasus:* **ሉጹያን፡** (v. **ልጹያን፡**) **አጽሓሚሆሙ፡** Jer. 48, 5; **ከመ፡ሉጺት፡ይእቲ፡** 1 Cor. 11, 5.

መላጼ፡ (nonnumquam **መላጺ፡**) subst. m. et fem. (Jes. 7, 20); Pl. **መላጽያት፡** et **መላጼያት፡** (Sx. Ter 6. 15; M. M. f. 214.); *novacula, culter tonsoris:* ξυρόν Jes. 7, 20; Ps. 51, 2; Num. 6, 5; Jud. 16, 17 (σίδηρος); Lev. 19, 28; **መላጼ፡ቀራጺ፡** Hez. 5, 1. Usurpatur de quovis *cultro acutiori:* **ከመ፡መላጼ፡በሊሕ፡ዘክልኤ፡አፉሁ፡** ῥομφαία Sir. 21, 3; **ረሰዮ፡አፉየ፡ከመ፡መላጼ፡** Jes. 49, 2; Hebr. 4, 12; de ψήφῳ Ex. 4, 25; de cultro medici: **ከመ፡ጠቢብ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ዘይጠብሕ፡በመላጼ፡** Did. 10. — *Voc. Ae.:* **መላጼ፡ዘ፡ምላጭ፡**

ለፈቀ፡ I ut videtur *adhaerere* vel *assequi: Judae Ischariotae* **በተንስሖቱኒ፡ኢተሰርየ፡ሎቱ፡ኀጢአቱ፡እስመ፡ደመ፡መለኮት፡ዘለፈቆ፡** M. M. f. 205 (coll. لَفَقَ II. V; דָּבַק al.).

ለፈየ፡ I, 1 [vicina sunt לָפַת لَفَتَ *inflexit, avertit, deflexit,* unde لِفْتٌ *dimidium rei, latus,* ܠܶܦܬ praep. *juxta*) et لَفَأَ *amovit, avertit*; deinde לָוָה לְוָא ܠܘܳܐ لَوَى et supra **ሌለየ፡** et **ለየ፡**] *in duas partes dirimere:* **ኢትልፍይዎ፡** (sic legendum pro **ኢትልፍዎ፡**) **ለ፩ክርስቶስ፡ወኢትረስይዎ፡ለወልድ፡ለፌ፡ወለሥጋ፡ዘንሥአ፡ለፌ፡** Haim. Ab. 13.

ተለፈየ፡ *dirimi.* *Voc. Ae.:* **ተልፈዩ፡ዘ፡ተለዩ፡**

ለፌ፡ subst. *latus* rei, quae duo habet latera (cfr. لِفْتٌ); plerumque in Accusativo loci positum vel praepositioni cuidam subjunctum (adverbii vice) usurpatur. a) bis repetitum significat: *utrimque; hic-illic, huc-illuc, hinc-illinc, ultro citroque:* **ነጸረ፡ለፌ፡ወለፌ፡** περιβλεψάμενος ὧδε καὶ ὧδε Ex. 2, 12; Jos. 8, 20; 3 Reg. 18, 45; Hez. 40, 37. 47, 7; **ያንቀለቅል፡ሐመር፡ለፌ፡ወለፌ፡** Chr. ho. 11; **አንጌገየ፡ለፌ፡ወለፌ፡** Clem. f. 128; **እምለፌሂ፡ — ወእምለፌሂ፡** ἔνθεν καὶ ἔνθεν 1 Reg. 14, 16. 17, 3; 4 Esr. 6, 3; Hez. 40, 10. 45, 7; Ex. 26, 13. 37, 13; Num. 11, 31. 22, 24; Joh. 19, 18; **እምለፌ፡ለለፌ፡** Act. 27, 15 rom.; **በለፌ፡ — በለፌ፡** Ex. 17, 12 (ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν); 2 Par. 9, 18. 19 (ἔνθεν καὶ ἔνθεν); **እንተ፡ለፌ፡ — ወእንተ፡ለፌኒ፡** ἔνθεν καὶ ἔνθεν Ex. 32, 15; 4 Reg. 2, 14 (ἔνθα καὶ ἔνθα). Alterius **ለፌ፡** vicem implere potest **ከሐ፡** vel **ከሐከ፡**, ut **ለፌ፡ወከሐከ፡** ὧδε καὶ ὧδε 3 Reg. 20, 40 (hebr.); **እልክቱ፡እምከሓ፡ወእሉሂ፡እምለፌ፡** Jos. 8, 22. Etiam genitivum sibi subjungere potest **ለፌ፡**, ut: **፩እምለፌ፡ድንጋገ፡ፈለግ፡ወ፩እምከሐ፡ድንጋገ፡ፈለግ፡** ἐντεῦθεν τοῦ χείλους — ἐντεῦθεν τοῦ χείλους Dan. 12, 5; **እምለፌ፡ፈለግ፡ወእምከሐከኒ፡** Apoc. 22, 2. b) Omisso geminorum altero, **ለፌ፡** semel positum, prout sensus postulat, aut *hic, huc, hinc* aut *illic, illuc, illinc* intelligendum est: **ወገጸሙ፡ለፌ፡ይመይጡ፡** ὧδε τὸ πρόσωπον αὐτῶν δώσουσι Jer. 27, 5; **ትመጽእ፡ለፌ፡ኀበ፡አነ፡እቀውም፡** Ex. 17, 6. c) *ultra, supra, inde a:* **ወኍልቆሙ፡እምእምጣነ፡፳ዓመት፡ወለፌ፡** ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω 2 Par. 25, 5; **ወለፌ፡** *et deinde* vel *et ab altera parte* Job 13, 10; *Paulus Samosatenus docet* **ከመ፡ክርስቶስ፡ለፌ፡እማርያም፡** ἐκ Μαρίας λέγων τὴν ἀρχὴν αὐτὸν ἐσχηκέναι *Christum existere inde a Maria,* Chr. Ta. 8; **ለፌ፡እምጥምቀት፡** *inde a baptismo* M. M. f. 2; (cfr. etiam **ከሐ፡እምነ፡**); *Photinus docet:* **እማርያም፡እሙ፡እምለፌ፡ውእቱ፡ወልድ፡ወአኮ፡እምቅድመ፡ዓለም፡** Syn. f. 281.

ለፈጸ፡ id. q. **ሎሰ፡**. Hinc

ልፉጽ፡ part. *subactus* (id. q. **ልዉስ፡**): Ex. 29, 40.

ልፍጸት፡ n. act.: *subactio* farinae, massae, M. F.

ለፈፈ፡ id. q. لَفَّ *obvolvit, convolvit, conjunxit,* ܚܦ *complicuit, conjunxit,* talm. לַפֵּף *convolvit, infasciavit.* Hinc

ልፉፍ፡ subst. [لِفَافَةٌ] *fascia, taenia:* **አምጽአ፡ልፉፈ፡ከመ፡ይክድን፡አዕይንቲሁ፡** Sx. Mag. 7. Nomine **ልፉፈ፡ጽድቅ፡** appellantur taeniae (membranaceae), quibus preces magicae inscriptae sunt, corporibus mortuorum circumvolutae cumiisque sepultae; homines talibus fasciis ornatos coram Deo justificatum iri vesana Abyssinorum recentioris aetatis superstitio imaginatur. Variae harum precum magicarum formulae reperiuntur in Bibliotheca Musei Britannici Nr. LXXIX, Abbadiana Nr. L, 5; CCXIV, 4; CCXIX, 12.

ሐ litera alphabeti Aethiopici tertia, quae **ሐውት፡** nominatur; alio nomine eam nunc vocant Abyssini, vid. Isenb. lex. amh. p. 13.

ሐለለ፡, permutatis literis **ለ** et **ረ**, eadem radix, quae **ሐረረ፡** חָרַר ܚܰܪ حَرَّ sonat; *ardoris* significationem habet (de permutatione literarum cfr. hebr. חָרוּל). Hinc

ሐለለ፡ I, 2 id. quod **አሕለለ፡** q. v.

አሕለለ፡ II, 1 *torrere, adurere, arefacere:* **እምአርያም፡ፈነወ፡እሳተ፡ወአሕለሎ፡ለአዕጽምትየ፡** (v. **ወሐለለ፡አዕጽምትየ፡**) Thren. 1, 13; **ሶበ፡ለልብየ፡እሳተ፡ሐዘን፡አሕለሎ፡** II Sal. Mar. 7; **እቶን፡እሳት፡ኢያሕለላ፡** Sx. Ham. 25 Enc.

ሕላሌ፡ subst. *adustio, torror,* Lud. sine auct.

መሐልል፡ part. I, 2 et **ማሕልል፡** part. II, 1 *pigmentarius* (μυρεψός), qui aromata igne conficit vel coquit, Ex. 38, 25 cum annot.

ሐለመ፡ I, 1 [id. q. חָלַם, ܚܠܰܡ حَلَمَ] *somniare,* absol. Dan. 2, 1; 4 Esr. 10, 51; **ወደገመ፡ሐሊመ፡** Gen. 41, 5. 28, 12; c. c. Acc. **ሕልመ፡** *somnium somniare* Gen. 37, 5 seq.; 40, 5 seq.; 41, 32 (**ደገመ፡ሐሊሞቶ፡**) Kuf. 27. 39. 40; Dan. 2, 3. 7, 1; Jes. 29, 7; Jer. 23, 25; Joel 3, 1; 4 Esr. 13, 1; Ps. 75, 5; vel c. Acc. rei **ለእመሰ፡ሐለመ፡ኤጲስቆጶስ፡አንስተ፡ኢይቅረብ፡** (*ne communicet*) Kid. f. 10.

ተሐለመ፡ III, 2 (sicut تَحَلَّمَ) *somniis navare, somniatorem agere, somnia videre:* **እለ፡ይትሔለሙ፡ክሙ፡** οἱ ἐνυπνιαζόμενοι ὑμῖν Jer. 34, 7; **ሐላምያን፡እለ፡ይትሔለሙ፡ለክሙ፡** Jer. 36, 8.

ሕልም፡ subst., plerumque m., Pl. **አሕላም፡**, rarius **ሕለም፡** (Gen. 37, 20) et **ሕልማት፡** (Sib.), Pl. Plur. **አሕላማት፡** *somnium, visum somnii* Gen. 37, 6. 41, 1 seq.; Koh. 5, 2; Jes. 29, 7. 8; Jer. 23, 27; Dan. 2, 1 seq.; 4, 3 seq.; 4 Esr. 12, 13; Job 7, 14. 20, 8; Hen. 99, 8; Sir. 31, 1—5; **በሕልም፡** Gen. 31, 10; Job 33, 15; Kuf. 27; **ሕልም፡ዘዝሙት፡** F. M. 14, 8; **አሕላም፡እኩያት፡** ib.; **አሕላማት፡** *multa somnia* Chr. ho. 24; **አሕላማት፡ሕሡማት፡** Phlx. 162; Fal. f. 16 (ubi Galeni statuta de somniis exhibentur).

ሐላሚ፡ n. ag., Pl. **ሐላምያን፡** *somniator* Gen. 37, 19; Deut. 13, 2. 4; 1 Reg. 28, 6. 15; Mich. 3, 7; Jer. 34, 7. 36, 8; Jes. 65, 4.

ሐለስ፡ vid. **ዐለስ፡**

ሐለስትዮ፡ vel **ሐለስቲዮ፡** (etiam **ሐልስትዮ፡** et secundum pronuntiationem amharicam **አለስትዮ፡** exscriptum reperitur) subst., m., Pl. **ሐለስትዮታት፡** (tamquam a sing. **ሐለስትዮት፡**) nomen animalis sylvestris vel agrestis, quod in sex Bibliorum locis, ubi occurrit, graeco ὄνος ἄγριος vel ὄναγρος respondet: *onager* Job 6, 5. 39, 5; Jer. 14, 6. 31, 6; Dan. 5, 21; Ps. 103, 12. De hac quidem significatione videtur non esse, quod dubitemus: sylvestris enim asini speciem quandam in Abyssinia haud ignotam esse, cognovimus e Harris II Anhänge p. 48 et J. Ludolfi hist. aeth. I. 10, 73; et quamvis asinus agrestis aethiopice etiam **አድግ፡ገዳም፡** (q. v.), amharice **የሜዳ፡አህያ፡** nominetur, tamen illo quoque nomine antiquitus eum appellatum fuisse infitiari non possumus. Sed et *Voc. Ae.* et Ludolfi Gregorius (vid. Lud. hist. I. 10, 74) **ሐለስትዮ፡ዘ፡ጦጣ፡** (*simiae* speciem, anglice *baboon*, germ. Pavian; sec. Harris l. c. p. 52 *cercocebum griseo-viridem*) interpretantur.. Qua interpretatione utrum traditio majorum fida an solus postumorum usus loquendi contineatur, quaestio videtur paene inextricabilis. Quare etiam in etymo explicando non possumus non haerere. Si **ሐለስትዮ፡** apud antiquos Aethiopes nonnisi *onagri* significationem habuit, etymon ex arabico خَلِيسٌ et خِلَاسِيٌّ *is cujus color ex nigro alboque mixtus est* repetere licet. Sin voci **ሐለስትዮ፡** etiam *simiae* notio convenit, multo satius videtur, nomen ad radicem خَنَسَ referre, unde أَخْنَسُ *simus; leo,* اَلْخَنْسَآءُ *vacca sylvestris,* خِنَّوْسٌ *leo,* خُنُسٌ *dorcades, boves* propagantur. Iisdem autem nominibus أَخْنَسُ et خِنَّوْسٌ Persae praeter leonem et vaccam sylvestrem etiam *simiam* appellant, sicut Latini simiam ex naribus resimis nominaverunt. — Syllaba finali **ትዮ፡** non aliud nomen, cum priore compositum, ut תְּאוֹ vel תּוֹא (de quo vid. Ges. thes. p. 1489), contineri, probatur formatione pluralis, unde *ô* ex *ôt* retusum esse apparet. Sequitur, **ሐለስትዮ፡** primitus nomen abstractum fuisse, e **ሐለስት፡** auxilio adjectivi in *î* terminati, propagatum.

ሐልቀ፡ *consumi, perire* vid. sub **ኀልቀ፡**

ሐለቀ፡ i. q. حَلَقَ *ambivit, cinxit,* II. V. *gyrum fecit in aëre.* Hinc

ሕልቅ፡ subst. sine dubio idem, quod حَلْقٌ (حُلْقُومٌ) *guttur, fauces:* Deut. 18, 3, ubi τὰ σιαγόνια, לְחָיַיִם respondet. — *Voc. Ae.:* **ሕልቅ፡ዘ፡አዝዋሪ፡** (quod Ludolfi Gregorius *ingluviem,* Isenbergius autem aliter interpretatur).

ሕልቀት፡ subst. [id. q. حِلْقٌ, حَلْقَةٌ, حَلَقَةٌ] Pl. **ሕለቃት፡** et **ሕላቃት፡** et **ሕልቀታት፡** *annulus* a) *signatorius, digito insertus,* δακτύλιος, **አውጽአ፡ንጉሥ፡ሕልቀቶ፡** Esth. 3, 10. 8, 2; Jac. 2, 2; Luc. 15, 22; Gen. 38, 18. 41, 42; Ex. 35, 22; **ሕልቀትየ፡ዘአጽባዕትየ፡** Kuf. 41; **ሕልቀተ፡ወርቅ፡ውስተ፡አጻብዒሃ፡** Gad. T. H.; Jes. 3, 20; Judith 10, 4; σφραγίς Cant. 8, 6; Dan. 6, 17; **ሕልቀተ፡ማዕተብ፡** Sir. 49, 11; *annulus sponsalitius* F. N. 24, 3. b) *annulus vel circulus quivis alius:* 4 Esr. 3, 53; Ex. 25, 26. 27, 4; 30, 4. 35, 22. 36, 23. 38, 10; **በሕልቀተ፡ወርቅ፡** ἐν κύβοις χρυσοῖς Esth. 1, 6; κρίκος Jes. 58, 5; **ዲበ፡ምንት፡ስቁል፡ሕላቃቲሃ፡** Job 38, 6; Lit. Epiph.; **ተአሥር፡ሎቱ፡ሕልቀተ፡ውስተ፡ሕልበቱ፡** Job 40, 21. — *Voc. Ae.:* **ሕልቀት፡ዘ፡ቀለበት፡**

መሐልቅ፡ subst., forma plur. (quare rectius **መሓልቅ፡** scribendum est), dubiae notionis; conjicio: *tabula rotunda,* disci similis: **ሀሎ፡በአክሱም፡ሥዕለ፡ምትረተ፡ርእሱ፡ለዮሐንስ፡መጥምቅ፡ሥዑል፡በመሐልቀ፡ብርት፡** Chro. Ax.

ሕልቅ፡ nomen graecum ὁλκή, *uncia* Gen. 24, 22; Epist. Zar'a Jac. — *Voc. Ae.:* **ሕልቅ፡ዘ፡፩ወቄት ።**

ሐለበ፡ I, 1 [amh. **አለበ፡**; حَلَبَ *mulsit lac,* ܚܠܰܒ *munxit, emunxit, lac suxit*] Subj. **ይሕልብ፡** *mulgere* lac, animal: **ከመ፡ሐሊበ፡ሐለብከኒ፡** Job 10, 10; Did. 25; **ሕልብ፡ሐሊበ፡ወይከውነከ፡ለስዴ፡** Prov. 24, 68. 27, 24 (hebr. 27); **እንዘ፡ተሐልብ፡ለነ፡ሐሊበ፡ሕይወት፡** Const. Ap.; **የሐልበሙ፡ለእንስሳ፡ወይገብሩ፡ግብነተ፡** Sx. Masc. 18.

ሐሊብ፡ subst. m. [i. q. חָלָב, ܚܠܳܒܳܐ, حَلْبٌ et حَلِيبٌ] 1) *lac* Ps. 118, 70; Job 10, 10. 29, 6; Sir. 39, 26; Jes. 7, 22. 60, 16; Thren. 4, 7; Hez. 34, 3; **ሐሊበ፡በግዕ፡** Deut. 32, 14; saepissime in phrasi **ምድር፡እንተ፡ትውሕዝ፡ሐሊበ፡ወመዓረ፡** Ex., Num., Deut., Sir. 46, 8; **ማየ፡ሐሊብ፡** *serum lactis* Lud. e Th. Petraeo; **ሐሊበ፡አልህምት፡ወአባግዕ፡** Gad. Za. Mich.; **፲ሐሪፀ፡ሐሊብ፡** (חֲרִיצֵי הֶחָלָב) 1 Reg. 17, 18, et idem fere **ኅብስተ፡ሐሊብ፡** Kuf. p. 107; **ሐሊብ፡ንባቢ፡** 1 Petr. 2, 2; *baptizatis* **ሐሊብ፡ወመዓር፡** *porrigitur* Const. Ap. 34. 2) *succus* ut ficorum: **ወያንጸፈጽፍ፡ሐሊበሙ፡** Rel. Bar. (cfr. arab. حَلَبٌ *dactylorum vinum* et syr. ܚܠܳܒܳܐ). — *Voc. Ae.:* **ሐሊብ፡ዘ፡ወቶት፡**

ሕልበት፡ subst., legitur Job 40, 21 **ተአሥር፡ሎቱ፡ሕልቀተ፡ውስተ፡ሕልበቱ፡** δήσεις κρίκον ἐν τῷ μυκτῆρι αὐτοῦ et significat *nares* (id quod emungitur), ὁ μυκτήρ, dictum a **ሐለበ፡** *mungere, emungere* (cfr. ܚܠܰܒ, et μύξα cum μυκτήρ). — *Voc. Ae.:* **ሕልበት፡ዘ፡ጕንጭ፡** (*maxilla*), e conjectura.

ሕለት፡ *arundo* vid. sub **ኅለለ፡**

ሐለወ፡ *excubias agere* vid. sub **ኀለወ፡**

ሐለየ፡ *cogitare* vid. sub **ኀለየ፡**

ሐለየ፡ (creberrime **ኀለየ፡** scriptum). Hujus radicis 1) notio prima est: *laevem glabrum esse*, vel trans. *polire, terere* (חָלָא, חָלָה حَلَا, inde חֲלִי, حَلْى *mundus muliebris*, a politura dictus, vid. Ges. thes. p. 475); hinc 2) transfertur in notionem *suavis et dulcis*, syr. ܚܠܐ *dulcis*, *suavis fuit*, arab. حَلَا (حَلُوَ) et حَلِيَ *dulcis, gratus, jucundus fuit.* 3) hebr. חָלָה *delicatus, infirmus, aegrotus fuit.* In Geez lingua ex ea propagantur:

ሐለየ፡ I, 1 Subj. **ይሕሊ፡** aures mulcere sonis suavibus i. e. 1) *canere, cantare, instrumentis musicis* vel *ad eorum modos canere*, c. absolute: Jud. 5, 1; 1 Reg. 18, 7 (ἐξῆρχον); **እንዘ፡የሐልያ፡** ἐν χορείᾳ Judith 15, 13; c. Acc. cantici: **አሐሊ፡ማሕሌተ፡** Jes. 5, 1. 26, 1; Ps. 136, 4. 5 (**ሕልዩ፡**); Num. 21, 17; Apoc. 14, 3; **ብዙኀ፡ሕልዩ፡** Jes. 23, 16; **ንሕሊ፡ማሕሌተ፡መንፈሳዊተ፡** F. M. 32, 7; c. **ለ** pers. Jud. 5, 3; Ps. 136, 4; c. **በ** argumenti Ps. 137, 6; c. **በ** instrumenti: **ኀልዩ፡ለእግዚ"፡በጸናጽል፡** Judith 16, 1; 2 Reg. 6, 5; Jes. 5, 12. 2) *cantare* alqm vel alqd i. e. *cantando celebrare*, vel *cantando irridere*: **ምሕረተ፡ወፍትሐ፡አሐሊ፡ለከ፡** Ps. 100, 1; **ሐለያሁ፡ወዘመራሁ፡በበረከተ፡እግዚ"፡** Sir. 47, 6; **ኪያየ፡የሐልዩ፡** Ps. 68, 15; Thren. 3, 14. — Nonnumquam in libris mss. I, 2 Imprf. **ይሔሊ፡**, Subj. **የሐሊ፡** legitur (ut Jud. 5, 1 CG; Judith 16, 1 Cod. Frcf.). — [An haec radix cum hebr. הֵילֵל componenda videatur?]

አሐለየ፡ II, 2 et **አሕለየ፡** II, 1 (denom. a **ሕልያን፡**) *dono corrumpere*: **አሐለይክዮሙ፡ይምጽኡ፡ኀቤኪ፡** (ἐφόρτιζες αὐτούς) Hez. 16, 33; **መሰሎ፡ዘበ፡ንዋየ፡ወተሰፈወ፡ዘያሐልዮ፡** Act. 24, 26 rom.

ተሐልየ፡ III, 1 pass. *cani, cantari*, Lud. sine auctoritate.

ተሐለየ፡ III, 2 (denom. a **ሕልያን፡**) *dono corrumpi, pecuniam accipere*, de judice: **መኰንን፡ይትሔለይ፡** (v. **ይትሐለይ፡**) **ሕልያነ፡** Hab. 1, 3; **ወብዙኀ፡ተሐልዩሙ፡በኀበ፡ኢያሶን፡ኀደግዎሙ፡** Act. 17, 9.

ሐሌ፡ subst. *cantus*, in poësi: **አእኰቴከ፡** (infantem Christum) **መላእክት፡ቃለ፡አኰቴት፡በሃሌ፧ሰላም፡በምድር፡ወበሰማይ፡ሃሌ።** Sx. Mag. 29 Enc. Ita exposuit Ludolfus; sed mihi **ሃሌ፡** nihil aliud nisi **ሃሌ፡ሉያ፡** mutilum esse videtur.

ሕልየት፡ n. act.: *cantio, cantatio*: **ሕልየተ፡ዝንጋዔ፡** *cantio scurrilis* Lud. e MSS. Colb.

ሐላዪ፡ n. ag., fem. **ሐላይት፡** et **ሐላዪት፡**, Pl. **ሐላይያን፡** et **ሐለይት፡** (Org. 6) f. **ሐላይያት፡** *cantor, cantrix* Koh. 2, 8; 1 Reg. 18, 6; 2 Reg. 19, 35; Jes. 23, 15; Jer. 37, 19.

ማሕሌት፡ subst., m. et fem., Pl. **መሓልይ፡** et **ማሕሌታት፡** 1) *canticum, cantilena* (*oda, psalmus, chorus*): Ps. 136, 3. 4. 68, 35; Koh. 7, 5. 12, 4 (**አዋልደ፡ማሕሌት፡**); Job 21, 12; Sir. 39, 14. 15; Deut. 31, 21. 22; 2 Par. 7, 6; 1 Par. 15, 22 (**መልአከ፡መሓልይ፡**); Jes. 23, 15. 26, 1; Thren. 5, 14; Am. 5, 23. 8, 10; Apoc. 14, 3; χορός, χοροί Luc. 15, 25; Thren. 5, 15; Judith 3, 7; **መሓልየ፡መሓልይ፡** *Canticum Canticorum* Cant. 1, 1. 2) *modi musici, concentus, symphonia* Sir. 9, 4. 35, 5. 6. 40, 20. 44, 5. 49, 1. 3) *instrumenta musica* (etiam **ንዋየ፡ማሕሌት፡** q. v. sub **ንዋይ፡**): **ቃለ፡ማሕሌትኪ፡** τῶν ψαλτηρίων Hez. 26, 13; αὐλαί Jes. 5, 12 (vers. alt.); **ቃለ፡ማሕሌት፡** φωνὴ αὐλητῶν (vel μουσικῶν) Apoc. 18, 22; **በማሕሌት፡** ἐν κυμβάλοις 1 Reg. 18, 6; νάβλα 1 Reg. 10, 5; κιθάρα (vel ψαλτήριον) Gen. 4, 21. Dan. 3, 5 seq.

ማሕሌታዊ፡ et **ማሕሌታይ፡** adj. rel. *canendi et musicae peritus, musicus*, (*poëta*) Chr. Ta. 24 (*cantor*), ib. 14 (σαλπιγκτής); est cognomen Michaëlis archangeli Rel. Bar.; Lit. 175, 3; et Jaredi Musici Aeth., Snx. Genb. 11.

ሕልያን፡ subst., plerumque m. [arab. حُلْوَان *donum, quod judici datur corruptionis causa, honorarium auguris, dona et munera alius generis*] dictum a mulcendo i. e. blandiendo (vid. Ges. thes. p. 475 et Indic. p. 89) *donum*, in specie: *quod judici datur corruptionis causa* (creberrime occurrit): **አምኃ፡ወሕልያን፡ያዐውሮሙ፡አዕይንቲሆሙ፡ለጠቢባን፡** Sir. 20, 29; **ያፈቅሩ፡ሕልያነ፡** Jes. 1, 23; **ይነሥኡ፡ሕልያነ፡** 5, 23; Job 15, 34. 31, 7. 36, 18; Sir. 32, 14; Prov. 15, 27; Ps. 14, 6; Hez. 22, 25; Ex. 23, 8; Deut. 10, 17. 16, 19; 1 Reg. 8, 3; Kuf. 5. 21. 40; Jes. 45, 13; honorarium medici Sx. Hed. 22.

ሐለፈ፡ *transire* vid. sub **ኀለፈ፡**

ሐለፈ፡ i. e. حَلَفَ *jurare*; sed apud Aethiopes in sensum malum abiit *exsecrari*. Hinc

ተኀለፈ፡ III, 1 *exsecrari, dejerare, dira precari*: **ወአፈድፈደ፡ተኀልፎተ፡ጴጥሮስ፡** Marc. 14, 31; **አነ፡**(**ጴጥሮስ፡**)**ድኩም፡አፈድፈድኩ፡ተኀልፎተ፡ቃልየ፡** Clem. f. 132; **ኢትትኀለፍ፡** μὴ λόγον ἔχε Tob. 10, 6; **ኢትትኀለፍ፡ኀቤየ፡እኅትየ፡** Tob. 5, 21.

ሐመለ፡ (crebrius quam **ኀመለ፡** et sine dubio rectius) notionem *virendi, virescendi* habet. Quare حَمَلَ *portavit* (quamquam حَمْل *fructus arboris* significat) cum Ludolfo haud comparandum est; sed eadem radix esse videtur, quae amh. **ለማ፡** (pro **ለምሐ፡**), aeth. **ለምለመ፡** (q. v. c. 34) sonat. Vicina sunt חָמַל et حَلُمَ de animi *teneritate* i. e. *mansuetudine* usurpata; vid. etiam **ልሕመ፡** c. 30. Hinc

ሐምል፡ subst., plerumque m., Pl. **አሕማል፡**, Pl. Plur. **አሕማላት፡** *olus, viride* (cfr. יֶרֶק, ܝܘܪܩܐ; خَضِرٌ خَضِيرٌ خَضِرَةٌ al.) **ሐምለ፡ሣዕር፡**, Kuf. 6; Job 6, 6; **ሐምለ፡ገዳም፡** 4 Esr. 12, 58; Asc. Jes. 2, 11; **ሐመልማለ፡ሐምል፡** 4 Reg. 19, 26; Ps. 36, 2; λάχανα Prov. 15, 17; Rom. 14, 2; Matth. 13, 32; Marc. 4, 32; **ኅብስተ፡ፍሬ፡ሐምል፡** (panis pauperum) Sx. Masc. 27; **ዐጸደ፡ሐምል፡** (κῆπος, παράδεισος, πρασιά) Joh. 18, 1; Koh. 2, 4; Sir. 24, 31; Dan. ap. 1, 4; Deut. 11, 10; 3 Reg. 21, 2. In specie occurrunt: **በኑ፡ጣዕም፡ለሐረፋ፡ሐምል፡ዘይሰመይ፡ኽጥሚ፡** *althaea* Job 6, 6; **ሐምለ፡ቅብእ፡** σεῦτλον *beta* ܣܠܩܐ سِلْق (de quo *Voc. Ae.*: **ሐ"፡ቅ"፡ዘ፡ሐመድማዴ፡**); **ሐምለ፡ብኒእ፡** πικρίδες Ex. 12, 8; Num. 9, 11 (de quo *Voc. Ae.*: **ሐ"፡ብ"፡ዘ፡ኀዘ፡**, Ludolfus: **ይሐዝክል፡** *rumex acetosa*, Sauerampfer); **ሐምለ፡ህሰጱ፡** *hyssopus* 3 Reg. 4, 29; pro ἀριὼθ et τολύπη ἀγρία nomen generale **ሐምለ፡ምድር፡** positum est 4 Reg. 4, 39. (Tigrensibus **ሐምሌ፡** idem est, quod Amharensibus **ጎመን፡**, oleris species). Hinc denominatur

ሐመለ፡ I, 1 *olera colligere* vel *decerpere*: **ወፈረ፡ገዳመ፡ይሕመል፡** (v. **ይሕምል፡**) **ሐምለ፡ምድር፡** 4 Reg.

4, 39 (infra አረየ፡); በዕለተ ፡ ዐርብ ፡ የሐምል፡ ሐምለ ፡ ገዳም ፡ ዘእንበለ፡ ይኅሪ፡ መሪረ፡ወጥዑመ፡ Gad. T. H.

አሕመልመለ፡ quinquel. II. 1) intr. *virescere, virere;* (*flavere*): ያሕመለምል፡ አውግር፡ βουνοὶ σύμφυτοι ἔσονται Am. 9, 13; ሕብር፡እንተ፡ታሕመለምል፡ Lev. 13, 49. 14, 37; ወርቀ፡ዐረብ፡ ዘያሕመለምል፡ Org.; tropice: *vigere, vegetari:* በእስትንፋሰ፡ አፉሁ፡ ይሠርፃ፡ወያሕመለምላ፡ነፍሳት፡እለ፡ይትወለዳ፡ውስተ፡ዓለም፡ Lit. Orth. 2) trans. *virescere facere, vegetare:* እግዚ"፡ያሕመለምል፡ሣዕረ፡ለእንስሳ፡ Lit. Epiph.; አሕመልምል፡ሊተ፡ሣዕረ፡ዘየብስ፡ 4 Esr. 3, 48; አእግዚአ፡አሕመልምል፡ሊተ፡ነፍስየ፡ ህየንተ ፡ ዕፅ ፡ ትክልት፡ ማእከለ፡ገነት፡ Phlx. sub finem.

ሐመልሚል፡ adj., fem. ሐመልማል፡, Pl. ሐመልሚላን፡ fem. ሐመልሚላት፡ *viridis*, de gramine Apoc. 8, 7; virgis Gen. 30, 37; Herm. p. 62 seq., arboribus Hez. 20, 47; Macc. f. 23; gemma Gen. 2, 12; equo (*subflavo*) Apoc. 6, 8; columnis Gad. T. H.; ጺኦት፡ሐመልማል፡ χλοηφόρον πεδίον Sap. 19, 7.

ሐመልማል፡ subst., plerumque m., Plur. ሐመልማላት፡ (Jsp. p. 285) et አሕመልማላት፡ (Lit. Diosc.) *viror, viride, viriditas* (*flavum, fulvum*): በውስተ፡ሐመልማል፡ Job 6, 5; βούτομον Job 8, 11; ኀበ፡ሐመልማል፡ይዴግን፡ (παντὸς χλωροῦ) Job 39, 8; Jes. 27, 11; Dan. 4, 12 (χλόη); Prov. 27, 24 (τὰ χλωρά); Apoc. 9, 4; Gen. 2, 5; Ex. 10, 15; Deut. 29, 22; 2 Reg. 23, 4; Ps. 103, 15. 146, 9; ሐመልማለ፡ሐምል፡ vid. sub ሐምል፡; ሐመልማለ፡ዘርእ፡ Sir. 40, 22; ሐመልማለ፡ ሣዕር፡ Marc. 6, 39; Gen. 1, 11. 12. 9, 3; Jes. 19, 7. 15, 16; ሐመልማለ፡ አቍጽል፡ Hen. 5, 1; ሐመልማለ ፡ ወርቅ፡ Ps. 67, 14; እምቅድመ፡ይብቍሉ፡ አሕመልማላት ፡ ሀሎ ፡ እግዚ"፡ Lit. Diosc. — *Voc. Ae.*: ሐመልማል፡ዘ፡ሐረንጋዴ፡የሚመስል፡ለምለም ።

ሐምሌ፡ nomen *mensis* Abyssinorum *undecimi*, qui XXV° Junii sec. Calend. Jul., VII° Julii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum Epiphi (ⲉⲡⲓⲫ አጺፍ፡ et አቢብ፡) respondet:

ሕምል፡ subst., i. q. حِمْل *onus*: dividenda curavit famelicis ፳፻ ሕምለ፡ሥርናይ፡ *onera frumenti* Jsp. p. 329.

ሐመል፡ et **ሐምል፡** subst., i. q. حَمَل primum Zodiaci signum, *aries*, Abush.

ሐምሐም፡ vid. sub ሐመመ፡

ሐሜለት፡ et **ሐሜላት፡** subst., est graecum ἡ μηλωτή cum articulo, *pellis hispida* (ovina), *melote* (syr. ܡܶܠܘܛܳܐ) 3 Reg. 19, 13. 19; 4 Reg. 2, 8. 13. 14; Hebr. 11, 37. Hoc nomine *melote* vel *cucullus* monachorum appellari solet, in libris, ubi de monachorum vita agitur.

ሐመመ፡ radix semiticis linguis communis, quae significat 1) *caluit, incaluit* חָמַם (יָחַם), ܫܚܶܡ, ܫܘܚܡܐ, حَمَّ, حَمِيَ; 2) *cura affecit, sollicitum tenuit* حَمَّ et هَمَّ; 3) *laboravit febri* حُمَّ (حُمَّى, حُمَّةٌ, ܫܘܚܡܐ); 4) *carbo evasit pruna; niger fuit* حَمَّ (أَحَمُّ, חוּם).

ሐመ፡, rarius **ሐመመ፡**, I, 1 [amh. ሐመ፡ et አመ፡] Subj. ይሕመም፡ et plerumque ይሕምም፡ 1) *morbo laborare, aegrotare, doloribus ardere, dolere, pati* a) de morbo corporis ተሐምም ፡ ፊጻንተ፡ Luc. 4, 38; Act. 28, 8 rom.; እለ፡የሐምሙ፡ οἱ κακῶς ἔχοντες Matth. 9, 12; ሐመመ፡ (v. ሐመ፡) በእንተ፡ጌጋይነ፡ μεμαλάκισται Jes. 53, 5; እንበለ፡ትሕምም፡ተፈወስ፡ Sir. 18, 19; Job 2, 9; ሐመ፡እስከ፡ለመዊት፡ 2 Par. 32, 24. b) de doloribus parturientis: እንተ ፡ ኢሐመመት፡ ἡ οὐκ ὠδίνουσα Jes. 54, 1; ሐሙ፡ከመ፡እንተ፡ትወልድ፡ Sir. 48, 19; Jes. 19, 10; ኢሐመምኩ፡ወኢወለድኩ፡ 24, 4. 26, 18; ሳራ፡እንተ ፡ ሐመመት፡ (v. ሐመት፡) ብክሙ፡ (v. በእንቲአክሙ፡) 51, 2; አሐምም፡ብክሙ፡ Gal. 4, 19; Cant. 8, 5; ተሐምም፡ለወሊድ፡ Apoc. 12, 2; et de aliis corporis doloribus: በእንቲአነ፡ሐመ፡ (v. ሐመመ፡) ὀδυνᾶται Jes. 53, 4; ቀሠፍክሙ ፡ ወኢሐሙ፡ *neque dolorem senserunt* Jer. 5, 3. c) de aegritudine et dolore animi: እመ፡ተከዝከ፡የሐምም ፡ ሕማመከ፡ Sir. 37, 12; ሐመት ፡ ነፍሳ፡ 4 Esr. 9, 39. 40; ሐመምኩ፡ላዕሌከ፡ ἀλγῶ ἐπί σε 2 Reg. 1, 26; አልቦ ፡ ዘየሐምመኒ፡ (i. e. ዘየሐምም፡ሊተ፡) πονῶν περὶ ἐμοῦ 1 Reg. 22, 8; Hen. 48, 4. d) de passione corporis et animi: ዘብዙኀ፡ሐመ፡ *qui multa passus est* (πολύπειρος) Sir. 36, 25. 31, 9; 4 Esr. 2, 23. 6, 74. 7, 26. 8, 60; in specie de passione Christi Christianorumque, innumeris in locis, ut Phil. 1, 29; 1 Petr. 4, 15. 19; *ego* (*Christus*) *vobis hoc dixi:* ዘእንበለ፡እሕምም፡ *ante passionem meam*, Kid. f. 3; Lit. 163, 3; Sx. Teq. 14. 2) *affligi, tribulari, miseria et aerumnis premi, in periculum* vel *miseriam incidere, laborare* re: ሐመት፡ ምድረ፡ግብጽ፡ እምቅድመ ፡ ዐባር፡ Kuf. 45; ተሐሙ፡ (στενοχωρία) Jes. 8, 22; ሐመምኩ፡ ϑλίβομαι Thren. 1, 20; 1 Thess. 3, 4; 2 Cor. 1, 6; ሐሙ፡ ἐταπεινώϑησαν Ps. 106, 17. 115, 1; ዘያስተፋልስ፡አእባነ፡የሐምም፡በሙ፡ διαπονηϑήσεται ἐν αὐτοῖς Koh. 10, 9; የሐምም ፡ አቅርቦ፡እዴሁ ፡ ውስተ ፡ አፉሁ፡ *laborat si* (vel: *aegre*) *manum ad os advertit* Prov. 26, 15.

አሕመመ፡ II, 1 1) *dolore* corporis vel animi *afficere, aegritudinem afferre* alicui: አሕመሞ፡ፀሓይ፡ርእሶ፡ Jon. 4, 8; ኢያሐምሞሙ፡ላህበ፡ ፀሓይ፡ Jes. 49, 10; βασανίζειν Apoc. 11, 10; ሥርወ፡ልብየ፡አሕመመኒ፡ (ἀλγεῖν) Jer. 4, 19; Sir. 30, 10; in specie a) *contristare* animum: ኢያሕመሞ፡ ነፍሶ፡ οὐκ ἐλύπησε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ 2 Reg. 13, 21; Job 31, 39; Sir. 4, 2. 38, 16. b) *castigare* vel *affligere animam* jejunio Lev. 16, 29. 23, 27; Num. 29, 7; አሕመሙ ፡ ነፍሶሙ ፡ በዐቢይ ፡ ሕማም፡ Judith 4, 9; ከመ፡ናሕምም፡ርእሰነ፡ 2 Esr. 8, 21; Jes. 58, 3. 5. c) *pati facere* (vid. ሐመ፡ Nr. 1, d): Matth. 16, 21; 1 Petr. 2, 23; Lit. Joh. 2) in genere *affligere, vexare, in periculum* vel *miseriam adducere* (κακοῦν, ταπεινοῦν, ϑλίβειν): ኢያሐምሞ፡ ይሁዳ፡ለኤፍሬም፡ Jes. 11, 13; 1 Reg. 7, 13; Ruth 1, 21; Koh. 10, 15; አሕመምዎን ፡ ለዕኑሳት፡ Job 24, 9; ሀሎ ፡ ዘያሐምም፡ወያስተፌሥሕ፡ Sir. 7, 11. 29, 4; Ps. 9, 13; 142, 14; Jer. 38, 28; Thren. 1, 12; አሕምሞት፡ 4 Esr. 7, 15; ያሐምሞሙ፡ነፋስ፡ Marc. 6, 48; እመ፡አሕመምከ፡ርእሰከ፡ *se ipsum humiliare* Job 22, 23; Sir. 31, 31. 2, 17 (vid. Nr. 1, b).

ተሐመ፡ III, 1. Huic stirpi Ludolfus significationem *anxius fuit, afflixit se ipsum* tribuit, sed quod allegat exemplum, ad III, 3 pertinet. Equidem ejus exempla nulla reperi: Passivum stirpis II, 1 stirpe I, 1 et ejus Reflexivum stirpe II, 1 sequente ርእሶ፡ vel ነፍሶ፡ significare solent Aethiopes.

ተሓመመ፡ III, 3 (crebro **ተሐመመ፡**, sec. gramm. § 48, 4): *se invicem aegre ferre, male habere*, in specie: *odio et invidia se invicem habere*: **ትትሓመሙ፡ በበይናቲክሙ፡** (φϑονοῦντες) Gal. 5, 26; **እከ፡ በተሓምሞ፡** (ἔριδι) Rom. 13, 13; **ተሓምሞ፡ ወተቃንኦ፡** (φϑόνοι, ἔρις) 1 Tim. 6, 4; Gal. 5, 21; Marc. 7, 22 (rom.).

አስተሓመመ፡ IV, 3 (**አስተሐመመ፡**, sec. gramm. § 48, 4) 1) *passionem cum aliquo communicare*: **እግዚ"፡ ቃል፡ አስተሓመሞ፡** *Deus Verbum cum eo (homine Jesu) passionem communicavit* hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 103; ob invidiam vel odium *pati facere* alqm.: **እለ፡ አስተሓመምዎ፡ ለአትናስዮስ፡** Lud. e Vit. S. Sed plerumque significat 2) *sollicitudinem, curam, diligentiam impendere, sollicite curare* vel *studere*; c. c. Acc. 1 Tim. 3, 5 (ἐπιμελεῖσϑαί τινος); Ps. 117, 26; **ኪን፡ ለዘአስተሓመሞ፡ በልቡ፡** Sir. 39, 1; **አስተሓምም፡ ዘውስተ፡ ገዳም፡ ሐመልማለ፡** Prov. 27, 24; c. **ለ** et Infin. vel Subst. **አስተሓምም፡ ለፈውሶታ፡** Clem. f. 112; **ያስተሓምም፡ ለጠባዊያን፡** Jes. 40, 11 (var.); c. **በ፡** ut **ዕፅ፡ ዘያስተሓምሙ፡ ቦቱ፡** δένδρα ἐπιμελείας ἀπολαύσαντα Chr. ho. 20; **አስተሓመመ፡ ቦቱ፡ ከመ፡ ኢይደቅ፡** Sap. 13, 16; F. N. 29; c. **በእንተ፡** ut: **ያስተሓምሙ፡ ጻድቃን፡ በእንተ፡ መቃብር፡** δίκαιοι ἐφρόντισαν μνημείων Chr. ho. 26; c. **ኀበ፡** ut: **ያስተሓምሙ፡ ኀበ፡ ዘይትሌዐል፡** *ad altiora nituntur* ib. 27; vel absolute, ut: **እዴሆሙ፡ ለኄራን፡ ያስተሓምም፡** Prov. 13, 4. Creberrime vocabula ἐπιμελῶς, σπουδαίως, ἐν ἐπιμελείᾳ al. Aethiopice redduntur Infinitivo verbali, ut: **ተኀሥሥ፡ አስተሓሚማ፡ እስከ፡ ትረክብ፡** Luc. 15, 8; 1 Esr. 7, 1; Herm. p. 81; vel Infinitivo nominali, praemissa praepositione, ut **በአስተሓምሞ፡** σπουδαίως Sap. 2, 6; Prov. 28, 25; Kuf. 49; Jsp. p. 350; idemque Infin. nom. usurpatur velut Substantivum: *sollicitudo, curae, studium*, ut **ሙት፡ እምፍትወታተ፡ ዝዓለም፡ ወአስተሓምሞቱ፡** Phlx. 3. (Quod Ludolfus in lex. c. 30 affert: „**አስተሓመምዎ፡** *urserunt eum, sc. ut uxorem duceret*“ vertendum est: *curam in eum impenderunt, ut*; neque huic verbo notio *urgendi* convenit).

ሕሙም፡ part. 1) *aeger, aegrotus, morbo laborans*: **ብእሲ፡ ቅሡፍ፡ ወሕሙም፡** εἰδὼς φέρειν μαλακίαν Jes. 53, 3; Matth. 4, 24 al.; Act. 4, 9 Pltt; 1 Reg. 19, 14; Chr. ho. 4; poët. de aqua *insalubri* **ማይ፡ ሕሙም፡** Enc. Teq. 20. 2) *afflictus, aerumnosus, dolens, miseria* vel *angustiis pressus*: **ሕሙማን፡** οἱ ἐν ϑλίψει 2 Cor. 1, 4; **ሕሙም፡ ወትኩዝ፡** συνωδίνει καὶ συστενάζει Rom. 8, 23; **ሰብእ፡ ሕሙም፡** ἐν ἀνάγκαις Job 30, 35; ἐν πόνῳ Jes. 53, 4; ἀσϑενεῖς Prov. 24, 77; πειραζόμενοι (qui multa passi sunt) Hebr. 2, 18; ταπεινός Jes. 54, 11; Judith 16, 11; **ሕምምት፡ ነፍስየ፡** 4 Esr. 9, 41; **ተንሣእኩ፡ ሕሙምየ፡** ἀνέστην ἀπὸ ταπεινώσεώς μου (jejunio) 2 Esr. 9, 5. 3) *aeger, malus* de oculo (רַע): **እመ፡ ዐይንከ፡ ሕሙም፡** πονηρός Luc. 11, 34 rom. (vid. **ሐማሚ፡**).

ሐማሚ፡ n. ag.: 1) *patiens, patibilis*: **ኦክርስቶስ፡ በሥጋ፡ ድንግል፡ ሐማሚ፡** *qui in corpore Virginis passus es* Cod. Mus. Brit. LIV Nr. 7, f et h; **ሐማሚት፡ አርአያ፡ ገብር፡** παϑητὴς δούλου μορφή hom. Acacii in Cyr. f. 105; **ንእምን፡ ከመ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ ኢሐማሚ፡** Haim. Ab. Nr. 30. Plerumque 2) *aeger, invidus, malignus*: **ዐይንከኑ፡ ሐማሚ፡ ውእቱ፡** Matth. 20, 15; **ሐማሜ፡ ዐይን፡** Marc. 7, 22; **ዐይኑ፡ ለሐማሚ፡ ይጠውዕ፡ እክለ፡** ὀφϑαλμὸς πονηρὸς φϑονερὸς ἐπ᾽ ἄρτῳ Sir. 14, 10; **ብእሲ፡ ሐማሚ፡** βάσκανος Prov. 28, 22; **ቅንአት፡ ሐማሚ፡** Sap. 6, 25; **ሐማምያን፡** Rom. 1, 29.

ሕማም፡ subst. (**ሕመም፡** Matth. 24, 8 rom., sed **ሕማም፡** 24, 21) m. et fem. (ut Job 11, 16), Plur. **ሕማማት፡** 1) *aegritudo, morbus* [cfr. حُمَّام *febris*, حِمَام *mors*] Kuf. 35; Sir. 38, 7. 9; **ክቡድ፡ ሕማም፡** ἀρρώστημα βαρύ Sir. 34, 2; Job 24, 23; Matth. 4, 23. 24. 9, 35; Gen. 34, 25; Deut. 7, 15; *in coelis* **ኀበ፡ አልቦ፡ ደዌ፡ ወሕማም፡** Clem. f. 275; Jsp. p. 340; **ሕማመ፡ አማዑት፡** δυσεντερία Act. 28, 8 Pltt, **ሕማመ፡ ፈጸንት፡** ib. rom.; **ሕማመ፡ ርእስ፡** *dolor capitis* M. F.; **ሕማመ፡ ዐይን፡** *oculorum morbus*, ib. 2) *dolor, dolores*, ὀδύνη Job 6, 2; Jes. 14, 3. 51, 11; Hen. 62, 5. 21, 8. 9; ὠδῖνες Job 39, 3; Sir. 7, 27; πληγαί Apoc. 9, 18; οὐαί: **አሐቲ፡ ሕማም፡**, **ካልእት፡ ሕማም፡** Apoc. 9, 12. 11, 14. 3) *passio, passiones*: πειρασμός Sir. 2, 1; **ዝንቱ፡ እምእኩይ፡ ሕማም፡ ውእቱ፡** ἐκ κακοπαϑείας Mal. 1, 13; **ሕማሙ፡ ለዝ፡ ዓለም፡** τὰ παϑήματα τοῦ νῦν καιροῦ Rom. 8, 18; 2 Tim. 3, 11; Hebr. 4, 15; **ሕማሙ፡ ለክርስቶስ፡** 2 Cor. 1, 5; **ሕማማት፡** *Christi* Hebr. Hebr. 2, 10; *Deus* **ዘእንበለ፡ ሕማም፡** ἀπαϑής Cyr. f. 103; **ሕማማቲሁ፡ መድኃኒት፡** Lit. 160, 2; **ሰሙነ፡ ሕማማት፡** *septimana passionis* Cod. Mus. Brit. XXIX, II, 17; nec non *animi passiones* i. e. *affectiones et perturbationes* (τὰ πάϑη, cfr. ܚܫ̈ܐ) Phlx. 106. 110. 203; **ሕማመ፡ ፍትወት፡ ዝሙት፡** Vit. Dan. 4) in genere: *afflictio, aerumna, miseria; angustiae, periculum; aegritudo, moeror*: ϑλίψις, Rom. 5, 3; Jes. 10, 26. 28, 10. 65, 16; Apoc. 7, 14; **ሕማም፡ ወምንዳቤ፡** Dan. 12, 1; πόνος Job 5, 6; Hab. 1, 3; κόπος Job 6, 2; Koh. 1, 8; **ሕማም፡ ወስራሕ፡** κόποι καὶ πόνοι Jer. 20, 18; ἀνάγκη Job 15, 24. 20, 22; κίνδυνος Sir. 43, 24; *conditio mala* πονηρία 2 Esr. 12, 17; **በሕማሙ፡** διὰ τὸ κεκακῶσϑαι Jes. 53, 7; πένϑος Job 30, 31.

ሕማሜ፡ et crebrius **ሕመሜ፡** subst. (gramm. § 120, b, β) *conditio aerumnosa* vel *miserabilis, calamitas*: **ሕመሜ፡** πόνοι Prov. 24, 2; **እምሕመሜ፡ እኩይ፡** Lit. Ap.; **ሕመሜ፡** creberrime in libro Kid.; **ሕማሜ፡** Enc.

ማሕመሚ፡ part. et adj., *dolorem* vel *afflictionem afferens*: **ዝብጠት፡ ማሕመሚ፡** F. M. 8, 3. 16, 6; Fal. f. 18.

ማስተሓምም፡ (etiam **መስተሐምም፡** scriptum, sec. gramm. § 48, 4) part. 1) *qui sollicite agit* vel *curat rem*: **መስተሓምማን፡ ለግብረ፡ ቅድስና፡** Clem. f. 103; **መ"፡ በነገር፡** *sollicitus de re* Vit. Dan. 2) In libro Synodi **መስተሓምም፡** nonnumquam inter eos, qui ethnicas artes exercent, recensetur, ut; **ብእሲ፡ እምሰብአ፡ ተውኔት፡ አው፡ መስተሓምም፡ አው፡ መሥዕል፡** Const. Ap. 62 (al. 63); **እመ፡ ከነ፡ ብእሲ፡ መስተሓምም፡ አው፡ ሠዓሊ፡ አው፡ ሰካሪ፡ አው፡ ተጠያሪ፡ አው፡ ዘይትዋነይ፡** II Const. Ap. 17 (graece Const. Ap. 8, 32); sed non liquet, quae ejus sit notio; nescio an respondeat graecum λουδεμπιστής *ludorum procurator*.

አሕማሚ፡ n. ag. *dolorem efficiens, dolens*: **ደዌ፡ ወሕማም፡ አሕማምያን፡** F. N. 43, 4.

ማሕምም፡ et **ማሕመም፡** 1) subst.: *dolor, dolores parturientis* (ὠδῖνες): Gen. 35, 17; Ex. 15, 14; Job 39, 1. 2; Sir. 19, 11. 31, 5; Jes. 13, 8. 21, 3. 66, 7; Jer. 22, 23; Am. 8, 10; Mich. 1, 12. 4, 9; 1 Thess. 5, 3; Hen. 62, 4. 2) part. *dolorem efficiens*: **ዘበጥዎ፡ ዝብጠተ፡ ዐቢየ፡ ወማሕምመ፡** Sx. Mag. 27.

ሕመት፡ subst. 1) *fuligo* (vid. rad. **ሐመመ፡** Nr. 4) ἀσβόλη: **ጸሊም፡እምነ፡ሕመት፡ራእዮሙ፡** Thren. 4, 8; **ጸሊም፡ከመ፡ሕመት፡** Herm. p. 74. 80. 2) **ማየ፡ሕመት፡** *atramentum* (e fuligine factum) 2 Cor. 3, 3; inde repetitum in Cyr. d. r. fid. f. 36; 2 Joh. 12; 3 Joh. 13; Hen. 69, 9; Rel. Bar. — *Voc. Ae.*: **ሕመት፡ዘጽላት፡ቀለም ።**

ሐምሐም፡ quadrl., subst., m. et fem., *cucurbita* Jon. 4, 6—10 (ubi LXX κολοκύνϑην exhibent); Sx. Masc. 25 in historia Jonae prophetae; **ዘመደ፡ሐምሐም፡** *variae cucurbitarum species* (quae ab episcopo non consecrandae sunt) Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.*: **ሐምሐም፡ዘ፡ቀል፡**; *aliud:* **ሐ"፡ዘ፡ቀልዕ፡**; de **ቀል፡** asserunt Isenbergius (in lex. amh. p. 68): „a gourd- or melon-like fruit, hollowed out and used as a vessel for liquids“, et J. R. Roth (in Harris Reiſen II. Anh. p. 33): „cucurbita lagenaria (Kel), wächſt wild, und wird in Ifat zu Waſſerflaſchen gebraucht“; **ቀል፡** autem, ni fallor, idem est, quod arab. قَرْع, syr. ܩܪܳܐ nominatur. Quae cum ita se habeant, nescio, an **ሐምሐም፡** 1) primitus idem significet, quod مِحَمّ *cantharus, in quo calefit aqua*; 2) deinde ob similitudinem formae hoc eodem nomine nominetur *cucurbita* et *cantharus e cucurbita factus*. Ad probandam hanc sententiam comparaveris Latinorum *cucumam* et *cucumim*; etiam قُمْقُم, quod in significatione cum مِحَمّ convenit, nescio an e حُمْكُم (influentibus sonis vocis κουκούμιον, *cucuma*) depravatum sit.

ሐመረ፡ rad. inus. I. mutatis **ረ** et **ለ** cum حَمَلَ *portavit onus*, ܚܡܰܠ *comportavit, collegit, coacervavit* (جَمَلَ) convenire videtur; eandem autem notionem *coacervandi* habent hebr. עָמַר et חָמַר (in חֹמֶר עָמִיר עֹמֶר עֲמֵר) et **ከመረ፡**. Hinc mihi nomen traxisse videtur **ሐመር፡** *navigium*, dictum a *portando*. (Pariter nomen asini חֲמוֹר ܚܡܳܪܳܐ حِمَار, quem etymologi a *colore subrubro* dictum esse asserunt, nescio an rectius ad *portandum* referatur). II. id. q. حَمَرَ IX. XI *rubuit*, cui vicinum est **ኀፈረ፡**, q. v. (hinc **ሐመር፡** *bacca rubra*).

ሐመር፡ subst. (a rad. Nr. I), fem. (rarius m., ut 2 Par. 9, 21; 4 Esr. 9, 36 var.; Sap. 14, 5) Pl. **አሕማር፡**, Pl. Plur. **አሕማራት፡**, *navis* cujuscumque generis (inde a maxima usque ad scapham) ναῦς, πλοῖον, πλοιάριον: Jes. 2, 16. 11, 14. 18, 1 (**አሕማር፡እለ፡በን፡ክንፊ፡**). 23, 1. 10. 33, 21. 60, 9; Hez. 27, 9; Jon. 1, 3 (**ረከበ፡ ሐመረ፡ ዘይነግድ፡**); Dan. 11, 40; Ps. 103, 27; Prov. 24, 54. 29, 32; Job 9, 26. 40, 25; Sir. 36, 2 (**ሐመር፡እንተ፡ታንከለል፡**); Sap. 5, 10. 14, 1; Kuf. 50 (**ዘይነግድ፡በሐመር፡ባሕረ፡**); Matth. 4, 21. 14, 13; Marc. 3, 9; Jac. 3, 4; Apoc. 8, 9; **አሕማረ፡ተርሴስ፡** Ps. 47, 6; 3 Reg. 10, 22; **ሐመር፡ንኡስ፡** Sap. 14, 5; **ንእስት፡ ሐመር፡** Act. 27, 16. 30 rom.; **አሕማራት፡** Hez. 27, 29 (vrs. alt.); **ሊቀ፡ ሐመር፡** ναύκληρος Act. 27, 11 rom.; Sx. Masc. 27; **ነገሥተ፡ አሕማር፡** Hen. 101, 4; **ሰብአ፡ሐመር፡** Act. 27, 11 Pltt; **ተሰብረት፡ሐመርየ፡** 2 Cor. 11, 25 rom.; **ዘተሰብረ፡በባሕር፡ሐመሩ፡** *qui naufragium fecit* Kid. f. 17; de *puppi navis* vid. Act. 27, 29. 30. 40. — Navi comparatur ecclesia Did. 12 et Maria: **ሰላም፡ ለኪ፡ ሐመር፡ ሐዳስ፡ እንተ፡ ትጸውሪ፡ ብዕለ፡ ዓለም፡** Mavâs. Nr. 38. — *Voc. Ae.*: **ተንከተም፡አርማስ፡ሐመር፡ዘ፡መርከብ ።**

ሐመር፡ subst. (a rad. Nr. II) 1) *acinus ruber* vel *bacca rubra*, fructus arboris vel fruticis. Legitur in Const. Ap. 39 in recensione pomorum, quae episcopo benedictione consecrare licet, et a Wanslebio (vid. Ludolfi comm. in hist. p. 307 ann.) *cerasus* (κεράσιον) vertitur (vid. **ቀራስያ፡**). Cerasum quidem verum quamvis in Aethiopia non reperiatur, tamen baccae cerasorum similes ibi nascuntur, et cum etymo illa versio optime quadrat. 2) **ሐመረ፡ጽራእ፡** Luc. 15, 16; inde in Did. 10 (Platt in sua ed. p. 77 **አሕማረ፡ጽራእ፡** exhibet); Hen. 32, 4 (var. **ኈመረ፡** et **ሐምረ፡ጽራእ፡**). Respondet apud Lucam κεράτιον, i. e. *siliqua*, fructus arboris Ceratoniae siliquae (κερατία, κερατωνία). Aramaei et Arabes hanc arborem ܚܪܽܘܒܳܐ, חֲרוּבָא خَرُّوب et خُرْنُوب, fructum autem, quatenus genus ponderis minimi est, ܩܶܪܳܛܝܳܐ, קוּרְטָא قِيرَاط appellant. Facile quidem conjeceris, interpretem Ae. κεράτιον cum voce κεράσιον confudisse, et *cerasi speciem quam Graeci habent*, intelligendam esse. Sed obstat, quod **ሐመር፡** alibi quoque *fabae* speciem significare videtur, ut **ተጠይሮ፡ወእንፅር፡ሐመድ፡ወፍሬ፡ዕፀው፡ ወሐመር፡** (sic) **ወበቀልት፡ወኅጠታት፡ዘጉል፡** F. N. 46 (ubi de variis superstitionis generibus tractatur). Hoc **ሐመር፡** vel **ሐመረ፡(ኈመረ፡)ጽራእ፡** an pariter atque **ሐመር፡** *cerasus* ad radicem حمر referendum sit, ob testimoniorum angustiam in medio relinquimus. — *Voc. Ae.*: **ሐመረ፡ ጽራእ፡ ብ፡ ተረር፡** (**ተሬር፡**? scriptio enim haud satis distincta est); *aliud:* **ሐመረ፡ ጽራእ፡ዘ፡ሐረግ፡ዘይበልዕዎ፡አሕርውኂ፡ይ፡**

ሐመሠ፡(ሐመሰ፡) rad. inus. (de qua vid. Ges. thes. p. 494) *pinguis fuit* vel *evasit*.

ሐመሠ፡ II, 1 fortasse: *in pinguia pascua ire et pinguescere*: (**ለአባግዕ፡**)**በሙ፡ልማደ፡ይብልዑ፡ኅቡረ፡ወሶበሂ፡ይወርዱ፡ ይስተዩ፡ማየ፡አው፡ከመ፡የሐምሱ፡ ኢይትፈለጡ፡ ዘዘዚአሆሙ፡** Reg. Pach. (in Cod. Abbad. CLXXIV; in Cod. Mus. Brit. XVIII pro **የሐምሱ፡** legitur **ይትሐመዩ፡** *vinciantur*, sine sensu bono). Sed ut lectio haud satis firmata, ita perobscurus est hic locus.

ሕምሠ፡ subst. [quod jam Ludolfus cum חֹמֶשׁ *abdomen*, Gesenius etiam cum ܚܘܡܫܐ i. e. بَطْن *venter* et talm. חִימְצָא *pinguedo ventris, abdomen* composuit] *uterus, matrix* Num. 25, 8 (μήτρα, var. **ኀፍረት፡**); Kuf. 25 (p. 94, lin. 1); **ዘይፈትሕ፡ኵሎ፡ሕምሠ፡** (de hominibus et pecude) Ex. 13, 2. 12. 13. 15. — Ludolfus (in lex col. 31) adnotavit: „olim honesta, hodie vero dictu obscoena vox: *muliebria* enim denotat, quae honestius **ኀፍረተ፡ሥጋ፡**, honestissime vero **ዕርቃን፡** dicuntur.“ Vid. etiam Isenbergium in lex. amh. sub **እምስ፡** et sub **ሕምስ፡**

ሐመቀ፡ rad. inus. eadem, quae حَمِقَ *mente laboravit, stultus fuit*; nec non هِمِّق *fatuus, turbatus mente*, هُمْقُع id., هَمَج *fatui* (cfr. infra **ሐመገ፡**). Hinc

አስተሐመቀ፡ IV, 1 *stultum reputavit* [id. q. اِسْتَحْمَقَ]: *Deus (Verbum)* **ፍኖተ፡እንተ፡ትደሉ፡ለትሥጉት፡ ኢያስተሐሚቆ፡ልደተ፡ተወልደ፡** ἰέναι τὴν πρέπουσαν τρίβον οὐκ ἀπαξιώσας *partu natus est* Cyr. c. Pall. f. 68. — *Voc.* ad Cyr.: ኢያስተሐሚቆ፡ዘ፡ኢያስተሐቂሮ።

ሕሙቅ፡ part. *stultus, fatuus, inanis:* እፎ፡ ትትመየጡ፡ዳግመ፡ውስተ፡ኀሳር፡ወሕሙቅ፡ነገር፡ πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσϑενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα (e Gal. 4, 9) Cyr. d. r. fid. f. 39.

ሕመቅ፡ subst. *fatuitas, stultitia.* Hanc vocem equidem nusquam reperi, nisi in *Voc. Ae.*: (ሕመቅ፡ዘ፡እከይ፡), quod ei notionem generalissimam *pravitatis* substituit.

ሕመት፡ *fuligo* vid. sub **ሐመመ፡**

ሐሞት፡ *fel* vid. sub **ሐመወ፡** II.

I. **ሐመወ፡** radix obsoleta, cui notio *conjungendi* infuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 487); conservata sunt nomina derivata: חָם ܚܡܐ حَمٌ vel حَمُوٌ *socer*, חָמוֹת ܚܡܬܐ حَمَاةٌ *socrus*; amh. ኣማች፡ „*child- or parent-in-law*". In Geez occurrunt

ተሐመወ፡ III, 1 (nisi ubique III, 3 emendare malueris): *affinitatem contrahere* vel *affinitate conjunctum esse;* c. c. ምስለ፡, ut እስመ፡ተሐመውነ፡ምስለ፡አሕዛብ፡ 2 Esr. 9, 14, et c. Acc. ትትሐመዉነ፡ ἐπιγαμβρεύσασϑε ἡμῖν Gen. 34, 9; ኢትትሐመውዎሙ፡ μὴ γαμβρεύσητε πρὸς αὐτούς Deut. 7, 3; እምእለ፡ይትሐመዉነ፡ውእቱ፡ ἐκ τῶν ἀγχιστευόντων ἡμῖν ἐστίν Ruth 2, 20. In specie dicitur de *genero*, qui filiam alicujus ducit, ut ከመ፡እትሐመዎ፡ለንጉሥ፡ 1 Reg. 18, 18; 2 Esr. 23, 28, et de *affine*, qui affinitatis jure ex lege Mosis aliquam ducit Ruth 3, 13. 4, 4—7. (Unde verbo ሐመወ፡ etiam verbi חָתַן ܚܬܢ خَتَنَ significatum convenire apparet).

ሐም፡ subst., m., Plur. አሕማው፡; (in F. N. 26 etiam pl. ሐማን፡ occurrit, quae forma videtur minus bona esse) pronomina suffixa ope vocalis *û* recipit (sec. gramm. § 154, d) 1) *socer* (πενϑερός) ሐሙኪ፡ Gen. 38, 13; ሐሙሁ፡ Ex. 3, 1. 18, 1 seq.; Tob. 10, 8; Jud. 19, 4; ሐሙሃ፡ Kuf. 41; ሐመ፡ሙሴ፡ Ex. 18, 12; Acc. ሐማሁ፡ Ex. 18, 26. 2) *gener* νυμφίος Jud. 15, 6. 19, 5; γαμβρός 1 Reg. 22, 14; 2 Esr. 16, 18; Jsp. p. 281. 298. 272, ubi Plur. legitur: እመሰ፡ፀባእክሙነ፡ትፀብኡ፡ውሉድክሙ፡ወአሕማውክሙ፡እለ፡እሙንቱ፡ቀሩባን፡ሰብእ፡ለክሙ።

ሐማት፡ subst., fem. 1) *socrus* πενϑερά Ruth 1, 14. 2, 11—21; Mich. 7, 6; Matth. 8, 14. 10, 35; Luc. 4, 38; Kuf. 41 (p. 144); 2) *nurus* Kuf. 41 (p. 143), quae aliâs መርዓት፡ dicitur.

መስተሐምው፡ part. (IV, 1) *qui affinitatis jure utitur, affinis* (ἀγχιστεύς) Ruth 3, 9. 11. 12. 4, 1—8.

ታሕማ፡ subst. *affinitas*, in specie *quae est inter soceros et generos: Salomo* ገብረ፡ታሕማ፡ምስለ፡ነገሥት፡አሕዛብ፡ *affinitatem contraxit cum regibus gentium* Org. 5; ἀγχιστεία 2 Esr. 23, 29; est abstractum pro concreto: *generi* (γαμβροί) Gen. 19, 12. 14; *soceri* (πενϑεροί) i. e. socer et socrus Tob. 10, 12. 14, 13.

II. **ሐመወ፡** rad. inus., arab. حَمِيَ *ferbuit, calidus fuit,* ܚܡܐ *incaluit,* יחם وَحِمَ id. (cfr. חָמַם); a יָחַם ortum est חֵמָה *aestus, ira, venenum,* ܚܡܬܐ *ira, venenum,* a حَمِيَ ortum est حُمَةٌ *venenum,* حُمَيَّا *aestus vini, irae.* Hinc

ሐሞት፡ subst., m. et fem. *fel* (quod iracundiam gignit): Deut. 32, 32; Jer. 9, 5; Thren. 3, 15; Ps. 68, 26; Matth. 27, 34; ዘይመርር፡እምሐሞት፡ Prov. 5, 4; ተክዕወት፡ውስተ፡ምድር፡ሐሞትየ፡ Job 16, 13; fel piscis Tob. 6, 5. 7. 9. 11, 3. 7. 10. (Amharice: ሐሞት፡).

ሐመዘ፡ rad. inus. Cognatarum linguarum eae, quae similes sonos habent, radices, ut حَمَزَ حَمِضَ ܚܡܥ ܚܡܨ חָמֵץ *aciditatis* notionem habent, quamquam הִתְחַמֵּץ et حَمَسَ حَمِشَ etiam de *exacerbatione animi* dicuntur; vid. etiam ሐመወ፡ Hinc

ሕምዝ፡ subst. (m.) Pl. ሕምዛት፡ (F. N. 10. 23). 1) *aestus irae, furor, exacerbatio,* ϑυμός Job 6, 4. 13, 13; Jes. 10, 26. 28, 21; ዐቢይ፡ሕምዙ፡ Apoc. 12, 12. 16, 19. 18, 4; ይስማዕ፡ሰማይ፡ወታጽምዕ፡ምድር፡ (sc. incarnationem Christi) ወይደንግፁ፡መሠረታተ፡ሕምዝ፡ Lit. Diosc.; 2) *amaritudo, fel* πικρία Job 9, 18; አጽገበኒ፡ሕምዘ፡ Thren. 3, 15; χολή እግዚ"፡አስተየኒ፡ማየ፡ሕምዝ፡ Jer. 8, 14; ምረት፡ሕምዝየ፡ πικρία καὶ χολή μου Thren. 3, 20; Deut. 29, 17; χολέρα Num. 11, 20. 3) *venenum, virus* (χολὴ, ϑυμὸς, ἰὸς, φάρμακον, ϑάνατος): ሕምዘ፡አርዌ፡ምድር፡ Deut. 32, 33; Job 20, 14. 16; Ps. 13, 5. 57, 4. 139, 3; Rom. 3, 13; Prov. 23, 32; ሕምዝ፡ዘይቀትል፡ Ps. 7, 14; Jac. 3, 8; ሕምዝ፡ቀታሊ፡ Jsp. p. 285; ሕምዘ፡ባቲ፡ውስቴታ፡ 4 Reg. 4, 40; ሕምዘ፡ሥራይ፡ለተማስኖ፡ Sap. 1, 14; ኵሉ፡ዘፍጥረታተ፡ሕምዝ፡ *venefici cujuscumque generis* Lit. 169, 1.

ሐመየ፡ *vincire* vid. sub **ኀመየ፡**

ሐመየ፡ Primo quidem obtutu haud alienum videtur, hanc radicem ad حَمِيَ, حَمِيَ, ܚܡܐ (vid. etiam ሐመመ፡, II ሐመወ፡, ሐመዘ፡) referre et significationum scalam ita statuere: 1) *incalescere* 2) *irari, exacerbari* 3) *infensum esse alicui eumque verbis insequi.* Sed in caeteris linguis notio *conviciandi* his radicibus non convenit; accedit, quod in Geez praeter ሐመየ፡ etiam ሐነየ፡ occurrit (vid. sub ሐሜት፡). Quare magis congruum esse videtur, cum nostra radice componere syr. ܚܢܐ, ܚܢܝ *contumelia affecit,* arab. جَنَا *falso accusavit.* (De variatione sonorum ሐ et ኀ vid. gramm. pag. 36).

ሐመየ፡ I, 1 Impf. የሐሚ፡, Subj. ይሕሚ፡; et ሐመየ፡ I, 2 sed rarius usitatum (ex. gr. 1 Petr. 3, 16 Pltt.; Chr. Ta. 7 et hom. 10) *obloqui, conviciari, maledicere, ignominia vel contumelia afficere, calumniari:* c. c. Acc. prs. καταλαλεῖν Num. 12, 1. 8; Ps. 100, 6. 118, 23; Job 19, 18; ሐመዩኒ፡በሐሰት፡ Hos. 7, 13; Mal. 3, 13; Mich. 3, 7; ኢታፍቅር፡ሐሚየ፡ Prov. 20, 13; Jac. 4, 11; 1 Petr. 2, 12. 3, 16; Num. 21, 5; κακολογεῖν ዘየሐሚ፡አበሁ፡ Prov. 20, 20; Matth. 15, 4; Ex. 22, 27; καταρᾶσϑαι Koh. 10, 20; ὁ ψιϑυρίζων ዘየሐሚ፡ Sir. 21, 28; ዘኢየሐምይዎ፡በእኩይ፡ (ἀνέγκλητος) Tit. 1, 6; ዘየሐምይዎ፡ *infamia adspersus* II Can. Nic. 18; c. Acc. rei: ሐመይክሙ፡ዐቢያተ፡ወድሩካተ፡ቃላተ፡ላዕለ፡ዕበዩ፡ Hen. 5, 4.

ተሐምየ፡ III, 1 et **ተሐመየ፡** III, 2 pass. et refl. *ignominia vel contumelia affici:* **ለሊከ፡ዘተትሔመይ፡ወአከ፡ውእቱ፡** Chr. Ta. 11; M. M. f. 380.

ተሓመየ፡ III, 3 *se invicem contumeliis prosequi, conviciari* Jac. 4, 11; 2 Cor. 12, 20 rom.; Gal. 5, 26 Pltt; **ተሓምዮ፡** καταλαλιαί 1 Petr. 2, 1.

ሕሙይ፡ part. *ignominiosus, probrosus, infamis:* **ግብረ፡ሕሙይ፡** Jsp. p. 351; **ፍትወት፡ሕሙይ፡** ib. p. 381; **ሕሙየ፡ግብር፡** *homo infamia adspersus* Phlx. 125.

ሐማይ፡ (Sir. 28, 13 var.) et crebrius **ሐማዪ፡** n. ag., Plur. **ሐመይት፡** et **ሐማይያን፡** f. **ሐማይያት፡** (F. N. 10, 8) *conviciator, calumniator, susurro:* καταλαλῶν Herm. p. 25; Rom. 1, 30; Clem. p. 229; **ወይከውኑ፡ሐመይት፡ወሐማይያን፡ብዙኃ፡** Asc. Jes. 3, 26; ψιϑυρός Sir. 5, 14. 28, 13.

ሐሜት፡ subst. *convicium, contumelia, calumniatio:* καταλαλιά Sap. 1, 11; Herm. p. 24; **ዝንጓጔ፡ወሐሜት፡ወዝክር፡ሕሡም፡** Jsp. p. 351; **ዘአልቦ፡ሐሜት፡** ἀνέγκλητος Tit. 1, 7; **ቀሲስ፡ንጹሐ፡ይኩን፡እምሐሜት፡** *expers reprehensionis sit* II Can. Nic. 31.; ἔρις Sir. 40, 5 (var. **ሐኔት፡**).

ሐመደ፡ I) id. quod جَمَدَ et جَمُدَ *concrevit, congelata fuit* (de omni re fluida). II) id. q. هَمَدَ *extinctus fuit ignis; mortuus est,* خَمَدَ *consedit ignis remissa sua flamma; remisit febris; sedatus* fuit (رَمَادٌ *cinis,* aram. רְמָץ *carbo cum cinere;* ܚܡܘܡܐ; *cinis fervidus*). Hinc

ሐመዳ፡ subst., (m.) *pruina, nix* [amh. **አመዳይ፡**]: πάχνη Job 38, 24. 29; χιών 1 Par. 11, 22; **በረድ፡አስሐትያ፡ሐመዳ፡** Ps. 148, 8; Kuf. 23; **ቍር፡ወበረድ፡ወአስሐትያ፡ወሐመዳ፡** Hen. 34, 2. 60, 18. 76, 11. 12. 100, 13. — *Voc. Ae.:* **ሐመዳ፡ዘ፡ዋግ፡**, *aliud:* **ሐመዳ፡ዘ፡ቅሕ፡ዋግዚ።**

ሐምደ፡ I, 1 (si non **ሐመደ፡**) *extingui et in cinerem vanescere:* **ያኅልቆ፡እሳት፡ወየሐምድ፡ለዝሉፉ፡** καὶ ἐκλείπει εἰς τέλος Hez. 15, 4.

ተሐምደ፡ III, 1 (si non **ተሐመደ፡**) *in cinerem verti, conflagrari:* **ሰማያት፡ይጠበለሉ፤ምድር፡ትትሐመድ፡** (sc. in mundi consummatione) Kid. f. 32.

ሐመድ፡ subst., (m.) 1) *cinis,* σποδός Ps. 101, 10. 147, 5; Thren. 3, 16; Judith 4, 15. 9, 1; 4 Esr. 9, 39; Job 13, 12; **መሬት፡ወሐመድ፡** Gen. 18, 27; Job 30, 19. 42, 6; Sir. 10, 9. 17, 32; **ሠቅ፡ወሐመድ፡** Jes. 58, 5; Luc. 10, 13; **አውዐያ፡ለሀገር፡ወኮነት፡ሐመደ፡** Jos. 8, 28; **እሬስየከ፡ሐመደ፡** Hez. 28, 18; **ጠፍአ፡ከመ፡ሐመደ፡ሡዕ፡** ὡς λίνον ἐσβεσμένον Jes. 43, 17; cinis hostiarum combustarum Lev. 4, 12; **ሐመድ፡ልቦሙ፡** σποδὸς ἡ καρδία αὐτῶν Jes. 44, 20; τέφρα Dan. ap. 13, 14; **ዘሕብረ፡ሐመድ፡** σποδοειδής (coloris cinerei) Gen. 30, 39. In Ex. 9, 8 **ሐመደ፡እቶን፡** *fuliginem* (αἰϑάλη καμιναία) significat. 2) nonnumquam *pulvis* (χοῦς) Ps. 71, 9; (γῆ) Job 2, 12. 7, 5; 2 Reg. 1, 2. (Lev. 19, 36 **ሐመድ፡** errore interpretis pro mensura ὁ χοῦς positum est).

ሕሙድ፡ part. *in cinerem versus,* M. M. f. 178.

ሐመዳዊ፡ adj. rel. *cinereus* (colore): **አፍራስ፡ሐመዳውያን፡** ψαροί Zach. 6, 3.

ሐመገ፡ I, 1 sine dubio cognata cum **ሐመቀ፡** et cum iis, quae ibi allegata sunt; at non de animo, sed potissimum de rebus physicis dicitur, sicut arab. رَنِقَ *turbida fuit* aqua, vinum, II et IV *turbidam reddidit* aquam, et أَرْنَقَ id.; cfr. etiam **ሐብቀቀ፡**] *turbidam reddere, turbare* aquam: **ማይ፡ዘሐመግሙ፡በእገሪክሙ፡** Hez. 34, 19; **ዘተርፈ፡ተሐምግዎ፡** Hez. 34, 18. 32, 2; **ፈለግ፡ዘሐመግዎ፡በደመ፡ቅቱላን፡** Sap. 11, 7; Clem. f. 138. — *Voc. Ae.:* **የሐምጉ፡ዘ፡የደፈረሱ፡ያጕድሉሂ፡ይ፡**

ተሐምገ፡ III, 1 1) *turbari, turbidum fieri,* de rebus fluidis: **ይትሐመጉ፡ከመ፡ማይ፡** Jes. 30, 22 var.; Am. 8, 12; Ps. 45, 3; Hos. 6, 8. 2) turbari i. e. *obscurari, caligare* de rebus claris: *ob mortem Christi* **ተሐምገ፡ሰማይ፡ወጸልመ፡ኵሉ፡ዓለም፡** II Const. Ap. 5; *in coelis est* **ፍሥሓ፡ዘኢይረክብ፡ሐዘን፡ወአልቦ፡ተሐምጎ፡ውስተ፡ጽርየታ፡** Chr. Ta. 23; **ረሥአ፡ወተሐምገ፡አዕይንቲሁ፡** Gen. 27, 1; Deut. 34, 7; Ps. 6, 7 (var.); 1 Reg. 4, 15; **ተሐምገ፡አዕይንቲሁ፡በአንብዕ፡ወገዓር፡** Genz. f. 109; Gad. T. Zion. [cfr. هَمَجَ VIII; حَمِقَ VII., خَمِجَ]. *Voc. Ae.:* **ተሐምገ፡ብ፡ደፈረሰ፡**

ሕሙግ፡ part. *turbidus, turbulentus* **ማይ፡ሕሙግ፡** Jer. 2, 18; M. M. f. 36; **ወይን፡ሕሙግ፡** Fal. f. 13.

ሕመግ፡ subst. *turbidum, immundities:* **ንጹሕ፡ውእቱ፡ወአልቦ፡ውስቴቱ፡ሕመግ፡** Chr. ho. 34.

ሕምገት፡ n. act.: *turbidum esse, caligo* Herm. p. 51 (βληχρά).

ሐሠመ፡ I, 1 [convenit cum arab. خَبُثَ *mala ac prava fuit res; improbus, impurus fuit,* IV. X *turpiter egit,* sicut **አበሰ፡** cum أَثِمَ *crimen commisit, peccavit* et אָשֵׁם] *foedum, turpem, malum esse, displicere:* **በእለ፡የሐሥማ፡ውስተ፡ሕንጻ፡** *quidam (lapides) deformes erant in structura* Herm. p. 80; **አልቦ፡ኀበ፡ሐሠመ፡** (v. **ሕሡመ፡**)**እምኔሁ፡** *non erat in eo quidquam deforme* 2 Reg. 14, 25; **እስከ፡ሐሠመ፡ጺአቱ፡ሎቱ፡** *foetor ejus ei perniciosus erat* Jsp. p. 293; etiam c. Acc. pers., ut: **ሐሠሞሙ፡ለሕያዋን፡ጼና፡አብድንት፡** ib. p. 355; **ሶበ፡ሰምዐ፡ሐሠሞ፡ዝንቱ፡** *quum hoc audiret, ei displicuit* ib. p. 296.

አሕሠመ፡ II, 1 1) *turpiter* vel *prave agere, malefacere:* **አሠንዩ፡ወአሕሥሙ፡** εὖ ποιήσατε καὶ κακώσατε Jes. 41, 23; **ኢያሤኒ፡ወኢያሐሥም፡እግዚ"፡** Zeph. 1, 12; **ኢትቅናእ፡ከመ፡ታሕሥም፡** Ps. 36, 8. 9; **አሕሠምከ፡ዘገበርከ፡** Jer. 45, 9; **አሕሠሙ፡ለቀቲሎቱ፡** ἐπονηρεύοντο τοῦ ἀποκτεῖναι αὐτόν Gen. 37, 18. 2) creberrime: *malefacere* vel *maledicere* alicui, *male habere* alqm, *vim* vel *injuriam afferre* alicui, *insultare in, offendere* alqm: c. c. **ለ፡**, **በ፡**, **ዲበ፡**, **ላዕለ፡** pers.: **ከመ፡ኢያሕሥም፡ለያዕቆብ፡** Kuf. 35. 37; Ex. 22, 20—22; Rom. 12, 17; **ለምንት፡አሕሠምከ፡በዝ፡ሕዝብ፡** Ex. 5, 22. 23; **ኢታሕሥም፡ዲበ፡ነባሪከ፡** μὴ κακώσῃς οἰκέτην Sir. 7, 20. 30, 40; Ps. 104, 14; **ኢታሕሥሙ፡ላዕለ፡እሉ፡** Gen. 19, 7; **ኢይክሉ፡አሕሥሞ፡ላዕሌሁ፡** Jes. 11, 9. 50, 8; Kuf. 29; Judith 11, 1; **ሀገር፡ታሐሥም፡ላዕለ፡ነገሥት፡** 2 Esr. 4, 15; **አሕሠሙ፡ገቢረ፡ላዕሌሁ፡** Mich. 3, 4; **አሕሠመ፡ቃለ፡ላዕለ፡** κακολογεῖν 1 Reg. 3, 13; Marc. 7, 10. 9, 39; **በኵሉ፡ዘትሁብ፡ኢታሕሥም፡ቃለ፡** Sir. 18, 15;

ያሐሥሙ፡ አፉሆሙ፡ ላዕሌየ፡ φαῦλοι γλώσσῃ Sir. 20, 16. 29, 24. 3) aliquid *declarare malum, in malam partem accipere:* **ያሐሥማ፡ ኃጥእ፡ ለንዴቱ፡ በአፉሁ፡** Sir. 13, 24; **ኢታሕሥሙኒ፡** *ne mihi in malam partem imputetis* Lud. sine auctor.

አስተሐሠመ፡ IV, 1 aliquid *malum* vel *foedum censere* vel *declarare* Kuf. p. 143.

ሕሡም፡ part. 1) de rebus physicis: *foedus, turpis, malus, deformis:* **ሕሡም፡ ራእዮሙ፡** Gen. 41, 19. 25, 27; Kuf. 19; Prov. 11, 22 gloss.; οὐκ εὐσχήμων Prov. 11, 25; *Satanae* **ኮነ፡ ሕሡመ፡ ራእዩ፡ ፈድፋደ፡** Clem. f. 6; (**እእባን፡**) **ሕሡማት፡** ἀπρεπεῖς Herm. p. 78; **ጼና፡ ሕሡም፡ ወጽዩእ፡ ወፍጉግ፡** Genz. f. 156; **እለ፡ ይትሐወሱ፡ ሕሡማን፡** κνώδαλα Sap. 16, 1. 2) de animo, dictis, factis: *malus, pravus, futilis, nequam, iniquus* Job 2, 3; **አልቦ፡ ዘትገብር፡ ሕሡመ፡ ምንተኒ፡ በሐኒስከ፡** Sir. 10, 6; **ምግባሪከ፡ ሕሡም፡ ወኅሱር፡** Hez. 20, 44; **ምግባራት፡ ሕሡም፡ ወሕሙይ፡ ፍትወት፡** Jsp. p. 381; ἀδικία 1 Reg. 28, 10; λοιμός 29, 10; **ትኑቡ፡ ሕሡመ፡ ላዕለ፡ መልአክ፡** Jes. 8, 21; **ኢታውሥእ፡ ሕሡመ፡ በአፉከ፡** 58, 13; **አልቦ፡ ዘአውጽአ፡ ላዕሌሃ፡ ቃለ፡ ሕሡመ፡** Judith 8, 8; **አውሥእዎ፡ በሕሡም፡** Jsp. p. 364; Tit. 2, 8 (φαῦλος); Gen. 31, 24; Lev. 19, 14. 20, 9; **ነገር፡ ሕሡም፡** λόγος σαπρός Eph. 4, 29; **ሕሡም፡ ዜና፡** *infamia* II Abtel. 39; **ሕሡመ፡ ኮነ፡ ሎቱ፡ እስመ፡** *displicuit ei, quod* Kuf. 7. 3) de rebus adversis: *malus, noxius:* **ተአመን፡ ከመ፡ ሕሡም፡ አልቦ፡ ዘይረክበከ፡** Sir. 19, 10; **ኢይረክባ፡ ምንትኒ፡ ሕሡም፡** *quidquam mali ei non accidet* F. N. 24, 6; **በሕሡም፡ እቀትሎሙ፡** (κακῶς) Matth. 21, 41. — *Voc. Ae.:* **እኩይ፡ ሕሡም፡ ዘ፡ ቢስ ።**

ሕሠም፡ subst. Pl. **ሕሠማት፡** 1) *foeditas, turpitudo, deformitas:* **ኢታስተአክዮ፡ ለሰብእ፡ እንበይነ፡ ሕሠሚሁ፡** Sir. 11, 2; **ኢይክሉ፡ ይክድኑ፡ ሕሠሚሆሙ፡ በተሰርግዎ፡** Chr. Ta. 15; **ሕሠመ፡ ራእየ፡ ብእሲቱ፡** F. N. 24, 1. 2) *macula, laesio, malum:* **ኢተረክበ፡ እምላዕሌሁ፡ ሕሠም፡** (v. **ሕሡም፡**) διαφθορά Dan. 6, 23; *ornatus sanctitatis* **ዘኢይረክቦ፡ ሕሠም፡** *nulli corruptioni obnoxius* Org.; **ኵሉ፡ ዘይረክቦ፡ እምሕሠማት፡** *quodvis malum, quod ei accidit* F. N. 28. 3) ethice: *foeditas, malefactum, dedecus, probrum:* **ሰይእ፡ ሕሠም፡** 2 Reg. 18, 13 ann.; **አሀ፡ እምዛቲ፡ ሕሠም፡** Chr. Ta. 15; **ኵሉ፡ ግብረ፡ ሕሠም፡** Jsp. p. 299; **ገቢረ፡ ሕሠማት፡** *turpiter agere* Fal.; **ዘይከውና፡ ሕሠመ፡** *quod mulieri dedecori est* F. N. 24, 3; **በእንተ፡ ሕሠመ፡ ግዕዙ፡** ib.

ሕሥመት፡ n. act. *deformatio, defectus, vitium, menda,* Lud. sine auct.

አሕሣሚ፡ n. ag. (II, 1) *offendens, molestus:* **ሀኬት፡ ወድካም፡ አሕሣምያን፡** F. N. 43, 4.

ሐሥረ፡ *ignominia affici* vid. sub **ኀሰረ፡**

ሐሠረ፡ rad. inus., sine dubio *flavescere, pallescere, arescere* de plantis; sonat hebr. חָשַׁשׁ et קָשַׁשׁ (Zeph. 2, 1), unde קַשׁ قَشّ *stipula,* חֲשַׁשׁ حَشِيش *foenum;* aram. קַשִּׁישׁ ܩܫ *consenuit* (vid. infra **ቀሲስ፡**); sed in lingua arabica quaedam hujus stirpis nomina etiam tertiam literam ر habent, ut حُشَارَةٌ *palea, gluma,* حُشْرٌ *furfures;* al. Hinc:

ሐሠር፡ (amh. **ኣሠር፡**) subst., plerumque m., coll., 1) *culmus aridus, stipula, sarmenta* vel *ramalia arida: leviathano est* **እብን፡ ከመ፡ ሐሠር፡** (χόρτος) Job 41, 19; καλάμη (igne conflagranda) Jes. 5, 14; **ሐሠር፡ ይቡስ፡** ἄγρωστις ξηρά Jes. 9, 18; φρύγανα Jes. 40, 24. 41, 2. 47, 14; Jer. 13, 24; **ከምረ፡ ሐሠር፡** στυππεῖον συνηγμένον Sir. 21, 9; Jud. 15, 14; κάρφος Matth. 7, 3. 4. 2) *palea, gluma* (ἄχυρον, ἄχυρα): **ሐሠር፡ ለገቢረ፡ ግንፋል፡** Ex. 5, 7; **ከመ፡ የአልዱ፡ ብርዐ፡ ለሐሠር፡** 5, 12; Matth. 3, 12; Luc. 3, 17; Job 41, 18; **ከመ፡ ሐሠር፡ ዘቅድመ፡ ገጸ፡ ነፋስ፡** Job 21, 18; Sir. 22, 18; Jes. 17, 13; Jer. 23, 28 (opp. **ሥርናይ፡**); pabulum pecuarium: Gen. 24, 32; 3 Reg. 4, 21; Jes. 11, 7.

ሐሥአ፡ *sedari* vid. sub **ኀሥዐ፡**

ሐሠየ፡ *fricare* vid. sub **ሐሰየ፡**

ሐሠየ፡ *gaudere, laetari;* vicina sunt (חָדָה ܚܕܺܝ *gavisus est?*) أَشَّ *agilis fuit, exultavit;* بَشَّ *laetus fuit, exultavit;* هَشِشَ *alacer, agilis, laetus fuit.* — Stirpis I, 1 exemplum affert Ludolfus in *Addendis* ad suum lexicon: **ሐሥየት፡ ምድር፡** *exultavit terra* Enc. Mar., sed ipse caute annotavit: „*modo ne mendosum sit.*“

ሐሠየ፡ I, 2 *insolenti alacritate gestire, effusum esse in laetitiam:* **ኢትሠሥእ፡ ለኵሉ፡ መብልዕ፡ ወኢተሐሚ፡ ለኵሉ፡ እክል፡ ዘርኢከ፡** Sir. 37, 29.

ተሐሠየ፡ et **ተሐሥየ፡** III, 1 *laetari, laetitia exultare, alacritate gestire:* **ይትሐሠዩ፡** περιχαρεῖς ἐγένοντο Job 3, 22. 29, 22; **እንዘ፡ ትትሐሠይ፡** ἐν εὐφροσύνῃ Sir. 32, 11; Jes. 9, 3; 1 Par. 29, 9; ἀγαλλιᾶσθαι Ps. 2, 11. 9, 2. 125, 2. 15, 9. 66, 4. 96, 1; Matth. 5, 12; 2 Reg. 1, 20; c. c. **በ** ut **ይትሐሠዩ፡ ብከ፡** Kuf. 25; Jes. 14, 8. 25, 9; Ps. 149, 2; Prov. 2, 14. 23, 25; c. **በእንተ፡** Hez. 25, 6; Herm. p. 63; c. **ለ** pers. συγχαίρειν τινί Phil. 2, 17. 18.

ሐሤት፡ subst., m. et fem., *laetitia, alacritas, exultatio:* χαρμονή Job 3, 7. 20, 5; χαρά Sir. 30, 16; Jes. 55, 12; Ps. 20, 6; εὐφροσύνη Jes. 52, 9; Jer. 7, 34. 16, 9; 1 Par. 29, 17; ἀγαλλίαμα Sir. 15, 6. 30, 22; Jes. 16, 10. 51, 3. 65, 18; Ps. 50, 9; Hen. 5, 9. Creberrime usurpatur haec vox, et haud raro cum **ፍሥሓ፡** conjuncta.

ሐራ፡ *exercitus* vid. sub II **ሐረረ፡**

ሕርመት፡ *apex* vid. sub **ኀርመት፡**

ሐረመ፡ I, 1 [id. q. ܚܪܰܡ *prohibuit,* pec. a communi usu; *rem fecit illicitam;* ܚܪܶܡ *illicita fuit res;* הֶחֱרִים [illegible] ܐܰܚܪܶܡ *anathematizavit;* amh. **ሐረመ፡** et **ኣረመ፡**; cfr. etiam aeth. **ሐርተመ፡**]. 1) *prohibere a communi usu, sacrare* vel *dicare Deo:* **ተሐርምዮሙ፡** (v. **ታሐርምዮሙ፡**) **ለእግዚ"፡** Mich. 4, 13; **ኵሉ፡ ዘየሐርሙ፡** ἀφόρισμα Hez. 44, 29; Lev. 27, 28; Did. (ed. Platt) p. 59. 2) *sacra curare* vel *colere* **እለ፡ የሐርሙ፡** (Pltt: **የሐርምዋ፡**) **ለደብተራ፡** οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες Hebr. 13, 10. 3) *illicitum censere* vel *dicere* **እለ፡ የሐርሙ፡ አውስቦ፡** κωλύοντες γαμεῖν 1 Tim. 4, 3;

በእንተ፡ ዘሐረመ፡ አውስበ፡ Lud. e Syn.; በእንተ፡ ዘየሐርም፡ ንጹሐ፡ II Abtel. 47 (usitatior est stirps II, 1).

ሐረመ፡ I, 2 *anathematizare, anathemate prohibere:* አነ፡ ሐረምኩ፡ ወአውገዝኩ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይበውእ፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ እግዚ"፡ ዘኢየአምን፡ Clem. f. 265; ንሔርም፡ እምቅድስት፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ እለ፡ ገብሩ፡ ዐመፃ፡ Clem. f. 197.

አሐረመ፡ II, 1 1) *Deo sacrare, dicare, sacrum constituere:* ገብሩ፡ ሎሙ፡ ምስለ፡ ወአሐረሙ፡ የመ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አድባር፡ 4 Reg. 17, 10; አሐረምዎን፡ (ለመዋዕል፡) ለርእሶሙ፡ Esth. 9, 30. 2) *Deo devovere, prohibere rem velut Deo devotam, anathematizare* Num. 18, 14; Jos. 6, 17. 18. 7, 1 seq.; Jud. 1, 17; 2 Esr. 10, 8; 1 Reg. 15, 3. 3) *illicitum dicere, vetare, prohibere* Ex. 8, 22; አሐረሙ፡ ለነ፡ አውስበ፡ 1 Cor. 9, 6; ኀጢአተ፡ ዘአሐረመ፡ እግዚ"፡ F. M. 2,, 6; ከማሁ፡ ለዕደውኒ፡ አሐረሞሙ፡ እግዚ"፡ ቀሪበ፡ አንስቲያሆሙ፡ በመዋዕለ፡ ትክቶሆን፡ F. M. 10, 1; c. ላዕለ፡ prs. F. N. 24, 2; አሐረመ፡ በተዋስቦቶሙ፡ ላዕሌነ፡ *nobis connubio cum illis interdixit* F. M. 5, 3; እምስቴ፡ ማይ፡ አሐረምከ፡ ጕርዔከ፡ Snx. Nah. 24 Enc.; አሐረመ፡ ሕይወቶ፡ እምነጽሮ፡ አንስት፡ Snx. Tah. 30 Enc.

ተሐርመ፡ III, 1 vid. sub ተሐረመ፡ Nr. 3.

ተሐረመ፡ III, 2 pass. et refl.: 1) pass. *interdici* alicui, *prohiberi* a re: ኵሎን፡ (እላንቱ፡ አንስት፡) ተሐረማ፡ ላዕሌነ፡ *his omnibus feminis nobis interdictum est* F. M. 5, 3; ከመ፡ ይዕቀቡ፡ ዘ(እምዘ፡ rom.) ይትሔረሙ፡ Act. 21, 35. 2) *sibi* (et aliis) *interdicere re tamquam illicita, abstinere* re, pec. religionis causa: Rom. 14, 5. 6; ኢትበል፡ በእንተ፡ እግዚ"፡ ተሐረምኩ፡ (διὰ κύριον ἀπέστην) Sir. 15, 11; ኢይትሔረሙ፡ በእንተ፡ እግዚ"፡ ወበሕቱሰ፡ ይጸምዉ፡ ዘበበይነ፡ ሠንዮ፡ ሥጋቲሆሙ፡ Phlx. 91; መባልዕት፡ ዘይትሔረሙ፡ አይሁድ፡ እምኔሁ፡ Macc. f. 15; ዘይትሔረም፡ አውስበ፡ (ubi Graecus εἴ τις γάμον μέμφεται habet) Can. Gangr. 1. 3) III, 1 et 2: *sacra colere, religionem* (pec. veram) *sequi* (abstinentem a rebus mundanis vel ethnicis): ተገዝሩ፡ ወተሐረሙ፡ (v. ተሐርሙ፡) በእንተ፡ ፍርሀቶሙ፡ ለአይሁድ፡ Esth. 8, 17; ዘይትሔረም፡ (Platt addit: ለእግዚ"፡) ϑρῆσκος Jac. 1, 26; ዘከመ፡ መሀርኩክሙ፡ ትትሐረሙ፡ ከማሁ፡ ተዐቀቡ፡ 1 Cor. 11, 2; *Christiani* ሶበ፡ ይትሐረሙ፡ እምትሕርምታቲሆሙ፡ *si unum aliumve e ritibus sacris* (ethnicorum Judaeorumve) *peragunt*, Clem. f. 128.

ሕሩም፡ part. 1) Deo *sacratus, sacer:* ሕሩመ፡ ይኩንክሙ፡ ወቅዱሰ፡ ለእግዚ"፡ Ex. 30, 37; ንዋዩ፡ (ለዘመንኰሰ፡) ክነት፡ ሕርምተ፡ ለእግዚ"፡ F. N. 10. 2) in specie *Deo devotus et anathematizatus* Jos. 6, 18. 7, 11 seq.; ሕሩም፡ ዘሐረሙ፡ Lev. 27, 28. 29; ሀገር፡ ሕርምት፡ Jes. 19, 18 (vrs. una); ይኩን፡ ቅዉመ፡ ወሕሩመ፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 85. 3) *illicitus, vetitus, interdictus:* Act. 25, 16; ሥርወ፡ ሕሩም፡ Gen. 32, 26. 33; ሰስሎ፡ እምነ፡ ሕሩም፡ *recedere ab illicito* Jsp. p. 351; ገባሬ፡ ሕሩማት፡ ib. p. 352; ዘተከልአ፡ እምተዋስቦ፡ ኀልዮ፡ ከመ፡ ሕርምት፡ ይእቲ፡ F. M. 9; c. ለ vel ላዕለ፡ prs., ut: ሕሩም፡ ለነ፡ F. M. 32, 7; ዝንቱ፡ ሕሩም፡ ላዕለ፡ ምእመናን፡ ib.; Phlx. 214. 4) *abstinens:* ሕሩመ፡ ሥጋ፡ ወወይን፡ Sx. Masc. 2 Enc.; ክርሠ፡ ድንግል፡ ማርያም፡ ሕርምተ፡ ሩካቤ፡ ወዘርእ፡ Teb. Tab. 81; ኄራን፡ ወሕሩማን፡ ወመስተጋድላን፡ Kedr. f. 87.

ሕርም፡ subst. *res illicita, lege prohibita*, Lud. sine auct.

ሕርመት፡ subst. m. et fem., Plur. ሕርመታት፡ 1) *interdictum:* ሕርመት፡ ተዋስቦ፡ F. M. 5, 1; ሕርመት፡ ሐራውያ፡ *carnis suillae* F. N. 45. 2) *abstinentia:* በእንተ፡ ሕርመተ፡ በሊዐ፡ ሥጋ፡ Can. Gangr. 2 (vid. ትሕርምት፡). 3) *opus sacrum, ritus sacer, caeremonia:* ϑρησκεία Col. 2, 18; Jac. 1, 26. 27; Act. 26, 5 rom.; *Christianus* ኢይገብር፡ በዓለ፡ ምስሌሆሙ፡ (cum Judaeis et ethnicis) አው፡ ሕርመተ፡ ምስሌሆሙ፡ Clem. f. 270; ሕርመታተ፡ አይሁድ፡ Macc. f. 15; ወበዕደኒ፡ ብዙኀ፡ ሕርመተ፡ ዘይትዐቀቡ፡ Marc. 7, 4. 4) *religio:* νόμος Herm. p. 66; ኢየኀብሩ፡ ሕርመተ፡ አይሁድ፡ Joh. 4, 9; διαϑήκη ታቦት፡ ዘሕርመት፡ Ex. 31, 7; በእንተ፡ ሕጉ፡ ለልዑል፡ ወበእንተ፡ ሕርመትከ፡ Sir. 42, 2; μυστήριον Rom. 16, 25; ሕርመተ፡ ትምህርት፡ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου Eph. 6, 19; Col. 4, 3 rom.; ምንትኑ፡ ሕርመትክሙ፡ *quam religionem profitemini?* Sx. Hed. 7. — *Voc. Ae.:* ሕርመት፡ ዘ፡ ተዐቅቦ፡ ሥርዐትሂ፡ ይ፡; *aliud:* ሕርመት፡ ብ፡ መጠበቅ፡ ሥርዐትሂ፡ ይ።

ምሕራም፡ subst., Pl. ምሕራማት፡ 1) *sacrum* (septum) communi usui exemtum (cfr. حَرَم), pec. lucus, ubi idolum positum est; በአታተ፡ ምሕራሞሙ፡ τὰ σπήλαια αὐτῶν Hab. 2, 15; ἄλση: እገዝም፡ ምሕራማቲከ፡ Mich. 5, 13; 4 Reg. 18, 4; ሐውልተ፡ ምሕራማቲሆሙ፡ 3 Reg. 14, 23; ምሕራመ፡ የም፡ 15, 13. 16, 33. 18, 19; 4 Reg. 13, 6; etiam Ps. 80, 6 Aethiops pro ἄρσεων legisse videtur ἄλσεων; τεμένη Hez. 6, 6; κῆποι Jes. 1, 29; τὰ δένδρα Jes. 17, 8 vrs. alt. et אֲשֵׁרִים Jer. 17, 2 vrs. nov.; etiam Jes. 27, 9 ምሕራማተ፡ ጣዖት፡ ተገዝመ፡ (εἴδωλα) arbores sacrae intelligendae videntur. Aethiopes his in locis ምሕራማት፡ *idola* interpretantur, quare *Voc. Ae.:* ምሕራማት፡ ዘ፡ ጣዖት፡ 2) *delubrum, templum* (Deorum idolorumve): ምሕራማት፡ τὰ ἱερά Hez. 27, 6; Hen. 99, 7; ቤቴል፡ ምሕራመ፡ ነገሥት፡ ይእቲ፡ Am. 7, 13 [vid. etiam ምኵራብ፡]. — *Voc. Ae. aliud:* ምሕራም፡ ብ፡ የጣዖት፡ መስገጅ።

ተሐራሚ፡ n. ag. (III, 2): *qui sibi interdicit re* pec. religionis causa, *abstinens:* መነከሳት፡ ተሐራምያን፡ Gad. T. H.; Sx. Jac. 25 Enc.; Sen. 3.

ትሕርምት፡ subst. 1) *abstinentia* devotionis causa: የብሰ፡ ሥጋሁ፡ እምብዝኀ፡ ትሕርምት፡ Phlx. 16. 81; ተጸራዕከ፡ እምትሕርምትከ፡ *solutus es a voto tuo* Enc.; M. M. f. 286. 2) *ritus sacer* (i. q. ሕርመት፡), Pl. ትሕርምታት፡ Clem. f. 128 (vid. supra sub ተሐረመ፡ Nr. 3).

ሐርማዝ፡ et **ሐርመዝ፡**, nomen bestiae, sine dubio i. q. هِرْمِيس, quod interpretantur: *saevus leo, rhinocerus, bubalus:* ረከበ፡ አርዌ፡ ዐቢየ፡ ዘስሙ፡ ፈልፈል፡ ዘውእቱ፡ በሐበሲ፡ ሐርማዝ፡ ብሂል፡ Lib. Myst. (Lud.); ማኅደረ፡ ሐርማዝ፡ ወድስክን፡ ib. (Lud.); አዘዘ፡ ከመ፡ ይግበሩ፡ ሎሙ፡ (ለምውታን፡) ፫ ማጹን፡ እምአዕጽምተ፡ ሐርመዝ፡ ወይግንዝዎሙ፡ Sx. Genb. 10.

ሐሪሥ፡ nomen animalis, id. q. حَرِيش *rhinoceros*, qui nomen a cutis asperitate traxit (حَرِشَ *aspera cute fuit* cfr. חֶרֶס): አርዌ፡ ሐሪስ፡ μονόκερως Job 39, 9. — *Voc. Ae.:* ሐሪስ፡ ዘ፡ አውራሐርስ፡ (v. አውራርስ፡, v. አውራሪስ፡). Videre licet de አውራሪስ፡ Bruce V p. 92—115. 283—287; Harris II Anh. p. 50.

I. **ሐረረ፡** radix, quae etiam **ሐለለ፡** pronuntiatur, q. vid.; arab. حَرَّ *ferbuit, incaluit;* חָרַר *aruit, adustus est;* חֲרַר, חַר id.; ܚܰܪ *aruit* prae calore.

ሐረ፡ vel **ሐረረ፡** (Perfectum equidem nusquam legi) I, 1 Subj. **ይሕርር፡** et **ይሕረር፡**, *arere, exarescere, aduri, torreri* igne: **ትየብስ፡ ወትሐርር፡** (ἄμπελος καύσωνι) Hez. 17, 10; **ከመ፡ ይሕርር፡ ሥጋሃ፡** ὅπως ταχῇ τὰ κρέα Hez. 24, 10; **ይሕረር፡ ሥጋሆሙ፡** Macc. f. 2.

አሕረረ፡ II, 1 *amburere, igne exsiccare:* **ያሐርሮ፡ ለማዕር፡ ከመ፡ እሳት፡** Sir. 43, 21; **አሕረርዎሙ፡ በእሳት፡** *postquam torruerunt* (rem) *igne* M. F. (saepius).

ሕሩር፡ part. *combustus, arefactus:* **ደብር፡ ሕሩር፡** ὄρος ἐμπεπυρισμένον Jer. 28, 25.

ሐሩር፡ subst., m. et fem.: *ardor, fervor, aestus,* pec. solis et *venti ferventis:* **ጊዜ፡ ሐሩር፡** *horae aestus meridiani* F. N. 10, 6; **ሙቀት፡ ሐሩር፡** Hen. 4; Herm. p. 96; **ደብረ፡ ሐሩር፡** πεδίον ἀφανισμοῦ Joel 2, 3; καῦμα Jer. 17, 8; Job 24, 24; Apoc. 7, 16. 16, 8. 9; καύσων Job 27, 21; Judith 8, 3; **ነፋስ፡ ሐሩር፡** Hos. 13, 15; **ነፋስ፡ ሐሩር፡** Jon. 4, 8; de *aestu* cupidinum juvenilium Phlx. 106.

ሕራር፡ subst.: 1) *fervor, ardor,* ut febris: **በሕራረ፡ ዐጽሙ፡ ወሥጋሁ፡ ፈወሰ፡** Sx. Ḥaml. 21 Enc. 2) *pruna, favilla:* **ንሣእ፡ ለከ፡ ሕራረ፡ ዕጣን፡** τέφραν ϑυμιαμάτων Tob. 6, 17. 8, 2. — [*Voc. Ae.:* **ሕራረ፡ ዕጣን፡ ዘ፡ ድቁስ፡**].

II. **ሐረረ፡** rad. inus. (de qua vid. Ges. in thes. p. 457. 528): 1) *candidus, splendidus fuit* (i. q. חָוַר, ܚܘܰܪ, حَارَ IX) 2) *nobilis, liber, ingenuus fuit* (חֹר *nobiles,* ܚܰܪܰܪ *libertum fecit,* חֵרֵר *libertate donavit,* حَرَّ *nobili stirpe natus, ingenuus fuit;* amh. **ሐርነት፡** et **አርነት፡** *libertas*). Hinc

ሐሪር፡ subst. a rad. Nr. 1 [i. q. حَرِيرٌ, amh. **ሐር፡**; vic. חוּר *linteum candidum et subtile*] *sericum* (album): **ዘይለብስ፡ ሠቀ፡ ምስለ፡ ዘይለብስ፡ ሐሪረ፡** Phlx. 56; crebro in *Synaxario,* ut **መንጦላዕት፡ ዘሐሪር፡** Masc. 16; Pl. **ሐሪራት፡** *vestes sericae,* Lud. Comm. ad Hist. Aeth. p. 496 n. 9.

ሐራ፡ subst. (a rad. Nr. 2; primitus significat *nobiles, liberos,* quorum praecipuum munus erat cum rege in expeditionem proficisci, vid. Lud. in lex. amh. p. 5: **ሐራ፡** *liber homo, ingenuus*) 1) coll. *exercitus, copiae:* **ኵሉ፡ ሐራሁ፡** στρατιά Ex. 14, 4; Judith 5, 24. 6, 6. 7, 1; **፳፻ብእሲ፡ ሐራ፡** 2 Reg. 23, 8; 3 Reg. 22, 34; στρατιῶται, στρατευόμενοι Matth. 8, 9; Marc. 15, 16; Luc. 3, 14; **ሊቀ፡ ሐራ፡** Act. 28, 16 rom.; copiae coelestes: **ሐራ፡ ሰማይ፡** Luc. 2, 13; Apoc. 19, 14; Hen. 104, 6. 2) coll. *tribuni, centuriones, praefecti militum:* **ይሬስዮሙ፡ ሐራሁ፡ ወወዓሊሁ፡** ἑκατοντάρχους καὶ χιλιάρχους 1 Reg. 8, 12; **ወዓሊሁ፡ ወሐራሁ፡** παρατρέχοντες (vid. 11, 6) καὶ τριστάται 4 Reg. 10, 25. 3) sing. *miles, vir militaris* Act. 10, 7 (Platt); **አነ፡ ሐራ፡ ለክርስቶስ፡** (ait Minas) Mavâs. Nr. 18; item in Deg.

ሐራዊ፡ adj. rel. et subst. 1) *liber, nobilis, ingenuus,* ἐλεύϑερος (opp. **ገብር፡**) Chr. Ta. 15. 2) qui ad exercitum pertinet, i. e. a) *centurio, tribunus* Marc. 15, 44. 45. b) *miles, miles gregarius* δημότης (opp. **ንጉሥ፡**) Sap. 18, 11; στρατιώτης Joh. 19, 23; **ሐራዌ፡ መኰንን፡** *miles proconsulis* Const. Ap. 27; **ሐራዊ፡ ዘክርስቶስ፡** *miles Christi* Phlx. 192.

ሐረሰ፡ *in puerperio cubare* vid. sub **ኀረሰ፡**

I. **ሐረሰ፡** I, 1 [radix per omnes linguas semiticas diffusa 1) *incîdit, insculpsit* (חָרַשׁ) 2) *aravit* חָרַשׁ, ܚܪܰܫ, حَرَثَ, amh. **አረሰ፡**] Subj. **ይሕርስ፡**, *arare:* **ዘየሐርስ፡** ὁ ἀροτριῶν Sir. 6, 19; Luc. 9, 62; **በኑ፡ ኵሎ፡ አሚረ፡ የሐርስ፡ ዘየሐርስ፡** Jes. 28, 24; 4 Esr. 4, 47. 8, 9; Job 1, 14; **ይዜህር፡ በሐሪሱ፡** Sir. 38, 25; **አልበ፡ ሐሪስ፡** Kuf. 43; **ሐሪስ፡** *aratio, tempus arationis* Kuf. 29; c. c. Acc. agri: **የሐርስ፡ ለከ፡ ትልመ፡ ገራውሂከ፡** Job 39, 10; **የሐርስዋ፡ ለጽዮን፡ ከመ፡ ገራህት፡** Mich. 3, 12; Hez. 36, 9; et c. Acc. seminis (*inarare*): **ዘእንበለ፡ ይሕርሱ፡ ዘርአ፡** Kuf. 11; c. **በ** jugi: **ኢሐረሰ፡ በአርዑታ፡** Sir. 28, 19 (cfr. Lev. 19, 19) et jumenti: **ኢትሕርስ፡ በአድግ፡ ወበላህም፡ ኅቡረ፡** Deut. 22, 10. Transfertur: **ኢትሕርስ፡ ሐሰተ፡ ላዕለ፡ ቢጽከ፡** Sir. 7, 12; Job 4, 8. *Opus arandi* **ግብረ፡ ሐሪስ፡** ponitur pro *labore gravi* ἔργον λατρευτόν Ex. 12, 16.

አሕረሰ፡ II, 1 *arandum curare:* **ያሐርሶሙ፡ ገራህቶ፡** 1 Reg. 8, 12 var. (aliter Lev. 19, 19).

ተሐርሰ፡ III, 1 *arari:* **ቈላት፡ ዘኢተሐርሰ፡ ወኢተዘርአ፡** Deut. 21, 4; **ኵላ፡ ምድር፡ ዘይትሐረስ፡** Jes. 7, 25; **ተሐሪሳ፡** Hebr. 6, 7 rom.

ሐራሲ፡ n. ag., Pl. **ሐረስት፡** et **ሐራስያን፡** (Org.) *arator, agricola:* Joel 1, 11; Jes. 61, 5 (var.); Jer. 14, 4. 52, 16; Koh. 5, 8; Matth. 21, 33; Hen. 97, 9; **እስመ፡ መፍቀሬ፡ ሐረስት፡ ውእቱ፡** 2 Par. 26, 10.

ሐረሳዊ፡ (nonnumquam **ሐርሳዊ፡**) adj. rel. et subst., id. q. **ሐራሲ፡** sed potissimum in Singulari usurpatur, **ሐራሲ፡** in Plur.; γεωργός **ሐረሳዊ፡ ብእሲ፡** Gen. 49, 15; Sap. 17, 16; Jer. 28, 23; 4 Esr. 8, 46. 49. 52. 9, 17; Luc. 17, 7; 2 Tim. 2, 6; Jac. 5, 7.

ማሕረስ፡ subst. *aratrum* (etiam pro Plur.): Jes. 2, 4; Joel 4, 10; Mich. 4, 3; 4 Reg. 25, 12; **ግብረ፡ ማሕረስ፡** ἔργον λατρευτόν Num. 28, 18. 25. 26. 29, 1. Pro ἀροτρόπους *vomer* positum legitur Jud. 3, 21. — *Voc. Ae.:* **ማሕረስ፡ ብ፡ ማረሻ፡**

II. **ሐረሰ፡** radix, quae etiam in חֲרָשִׁים (Jes. 3, 3), ܚܰܪܫܳܐ *ars magica,* ܚܰܪܳܫܳܐ *magus, incantator,* ܐܶܬ݂ܚܰܪܰܫ *incantatus est,* חַרְשָׁא *magus* conservata est. Hanc radicis significationem quomodo *Gesenius* cum חָרַשׁ *incîdit, fabricatus est* componere conatus sit, vid. in thes. p. 529; alii ut *Fürst* hanc significationem ad ܚܪܶܫ *obmutuit* (hebr. חֵרֵשׁ *surdus,* הֶחֱרִישׁ *siluit,* أَخْرَسُ *mutus*) referre et a *silendo* notionem *mussandi, submisse loquendi* repetere malunt.

ሐረሰ፡ I, 1 in Perf., Imperf. et Subj. mihi quidem nondum obvium est factum, sed reperiuntur Infinitivi formae **ሐሪስ፡** et **ሐርስ፡**, quas vid. sub **ሐረስ፡**

ሐረስ፡ vel **ሐርስ፡**, nec non **ሐራስ፡**, subst., *incantationis* vel *magiae genus;* accuratius ejus notionem vix definire licet:

ሰብአ፡ሐርሶ፡ (CG: ሐረስ፡) sunt ἐγγαστρίμυθοι Lev. 19, 31; item ሰብአ፡ሐርስ፡ (CG: ሐረስ፡) Lev. 20, 6; ዘሐርስ፡ (C: ዘሐራስ፡, G: ዘሐረስ፡) est ἐπαείδων Deut. 18, 11. In Gad. T. H. legi formam: ሰብአ፡ሐሪስ፡ (juxta ሰብአ፡ሰገል፡); in Clem. f. 219 ሰብአ፡ሐራስ፡ወሥራይ፡ወሰገል፡ወጣዖት፡ Etiam in Synodo et aliis in libris occurrunt hae voces, sed de notione genuina nihil inde efficere licet.

ሐራሲ፡ n. ag. et **ሐረሳዊ፡** adj. rel.: *incantator, magicam artem exercens, ventriloquus:* ሐራስያን፡ግብጽ፡ ἐπαοιδοί Ex. 7, 11. 8, 3. 14; ἐγγαστρίμυθοι Lev. 20, 27; ሐረሳውያን፡ Clem. f. 82. et Ex. 7, 22.

ሐርበደ፡ vid. sub ሀርበደ፡

ሐርተመ፡ quadr. I. (sine dubio denominatum a ሕርመት፡ substantivo e ሐረመ፡ oriundo, vid. gramm. p. 112. 113, et cfr. مَحْرُوم *prohibitus; infelix; is cui a Deo melior vitae sors denegata est;* praeterea حَرْمَزَ et حَرْدَمَ *maledixit*) proprie: diris obnoxium vel sacris interdictum esse, inde *aerumnosum, calamitatibus circumventum, miserabilem esse;* nec non *perditum, vilem, contemtissimum esse:* ταλαιπωρεῖν ሐርተመ፡ተዓይን፡ Jer. 4, 20; ኀሰርነ፡ወሐርተምነ፡ Mich. 2, 4; Ps. 37, 6; ἀτιμάζεσθαι የሐረትም፡እጓለ፡እመሕያው፡ Jes. 5, 15; ኵለሄ፡ተሐረትም፡ምክዕቢተ፡ታስተኀፍር፡አባሃኒ፡ወታስተኀፍር፡ምታሂ፡ዝልፍተ፡ Sir. 22, 5; ወልድ፡ዘሐርተመ፡ (de filio illo prodigo Evangelii) Org.

አሐርተመ፡ II. *miseriam, aerumnam et ignominiam afferre* alicui: ሕርቱም፡ዘአሐርተሞ፡ዳኅፃቲሁ፡ Genz. f. 88; ለአብ፡ኃጥእ፡ያሐረትሙ፡ (v. የሐ"፡)ውሉዱ፡ Sir. 41, 7.

ሕርቱም፡ part. 1) *scelestus et deperditus; infelix, miserrimus, aerumnosus:* βδελυκτός ውሉድ፡ሕርቱማን፡ Sir. 41, 5; ትውልደ፡ሕርቱማን፡ τέκνα ἀπωλείας Jes. 57, 4; ἀπολλύμενοι 1 Cor. 1, 18 rom.; 2 Cor. 4, 3: ወልድ፡ሕርቱም፡ (de filio illo prodigo Evangelii) Did. 10; የሐይዉ፡ሕርቱመ፡ ζῶσιν ἀδίκως Sap. 14, 28; qui foedus init cum Satana, vocatur ብእሲ፡ሕርቱም፡ Clem. f. 221; de homine mente capto: ልቡ፡ሕርቱም፡ወዕንቡዝ፡ Gad. T. H.; τάλας, ταλαίπωρος: ሕርቱም፡አነ፡ Jes. 6, 5; Sap. 3, 11. 15, 14; 4 Esr. 8, 60. 2) nonnumquam id. q. ሕሩም፡, *interdictus, illicitus:* si quis duas uxores duxerit ወኢሰደደ፡ዳግሚተ፡ዘይእቲ፡ሕርትምት፡ F. M. 5, 4; ሰብሳብ፡ርኵስት፡ወሕርትምት፡ ib. 9, 4 (sed in titulo capitis ሕርምት፡ scriptum est); ረባሕ፡ርኵስት፡ወሕርትምት፡ ib. 18, 1. (In Sx. Tachs. 13 legitur ሕርትምት፡ *votum* pro ትሕርምት፡).

ሕርትምና፡ subst., m. et fem., Pl. ሕርትምናት፡ *conditio scelesti et deperditi; scelus, impietas; perditio; miseriae et aerumnae:* ἀσέβεια Hab. 1, 3; Eph. 4, 19 (ἀσέλγεια); ἀπώλεια Deut. 7, 23; ይመጽእ፡ሕርትምና፡ላዕሌከ፡ Jes. 47, 11. 54, 16; 4 Esr. 6, 21. 8, 43; Phil. 1, 28. 3, 19; Hebr. 10, 39; 2 Petr. 2, 1; ወልደ፡ሕርትምና፡ 2 Thess. 2, 3; ταλαιπωρία Ps. 31, 4; Jer. 4, 20. 20, 8; Hab. 2, 17; Am. 3, 10; Jac. 5, 1; 4 Esr. 10, 43; ኵሎን፡ሕርትምናት፡ F. M. 2, 5. — *Voc. Ae.:* ሕ"፡ዘ፡መገሥቄል፡; *aliud:* ሕ"፡ዘ፡ግዕዝና፡ወመቅበዝበዝሂ፡ይ።

ሐረወ፡ rad. inus., cujus significatio prima est *cavare, fodere;* vic. ኀረወ፡ q. v. — Hinc nomen traxisse videtur ሐራውያ፡ *porcus*, ut qui terram suffodiat et eruat (vid. عِفْر). Et mihi quidem hoc etymon magis placet, quam si quis ሐራውያ፡ vel ad خَرِىَ, amh. ሐራ፡, hebr. חֲרָאִים (quia porcus stercus effodit et in coeno se volutat) vel ad خَرَّ, خَرْخَرَ, نَخَرَ ንሕረ፡ (ob grunnitum porci) referre voluerit.

ሐራውያ፡ et (in antiquioribus libris mss.) ሐረውያ፡ et ሐረዊያ፡ (ut Lev. 11, 7 FH.; Jes. 65, 4. 66, 3 cod. Laur.) m. et fem., Plur. አሕርው፡(ሐራውያን፡ in Cod. Tub. Clem. f. 249 videtur esse lectio prava) *sus, porcus*, sing. Lev. 11, 7; Prov. 11, 22; ሐራውያ፡ተኀፂበ፡ገብአት፡ዲበ፡ፀብር፡ 2 Petr. 2, 22; ሐራውያ፡ሐቅል፡ለዋው፡ 2 Reg. 17, 8; ሐራውያ፡ገዳም፡ Ps. 79, 14; እመ፡ይዌልጥ፡ሐራውያ፡ጸጕሮ፡ከመ፡ፀምር፡ Kuf. 37; coll. Hen. 89, 10. 12. 42; ደመ፡ሐራውያ፡ αἷμα ὕειον Jes. 66, 3; ሥጋ፡ሐራውያ፡ κρέας ὕειον 65, 4; Jsp. p. 287; pl. Matth. 7, 6. 8, 30. 31; Marc. 5, 11; Luc. 15, 15; Clem. f. 104. — In locis allegatis ሐራውያ፡ porcum domesticum significat; *aprum* autem appellare solent ሐ"፡ሐቅል፡ vel ሐ"፡ገዳም፡ (cui ሐ"፡ቤት፡ opponi asserit Ludolfus). Sed etiam aprum ferum hac voce significari, demonstrant alii loci, ut ከነ፡እቡደ፡ከመ፡ሐራዌ፡ (sic) Gad. T. Haim. — De vocali vocis finali *â* vid. gramm. § 131, 1. — Praeterea vid. ሕንዚር፡ et መፍልስ፡. — *Voc. Ae.:* መፍልስ፡ወሐራውያ፡ዘ፡ሕርያ፡ (v. እርያ፡). De እርያ፡ *phascochoero africano* vid. Harris Reiſe, Anh. S. 50.

ሐረደ፡ I, 1 [amh. አረደ፡; arab. حَرَدَ *perforavit;* vic. ܢܟܣ *jugulavit*] Subj. ይሕርድ፡, *jugulare, mactare* Gen. 37, 31; Ex. 12, 6. 29, 11; ሕርድ፡ወብላዕ፡ Act. 10, 13; ወሐረደ፡ሎቱ፡አልህምተ፡ወአባግዐ፡ብዙኀ፡ 2 Par. 18, 2; Kuf. 21. 50; ከመ፡ይሕርዱ፡መሥዋዕተ፡ (v. ይሕረዱ፡) Hez. 40, 39 vrs. nov.; ከመ፡ይሕርዶ፡ለወልዱ፡ Gen. 22, 10; የሐርዶ፡ክሳዶ፡ ἀποκνίσει τὴν κεφαλήν Lev. 5, 8; ኢትብልዑ፡እንስሳ፡ዘእንበለ፡ይሕርድዎ፡ሕያዎ፡ Kedr. f. 88.

ተሐርደ፡ III, 1 *jugulari, mactari: ne edant* ዘኢተሐርደ፡ Kedr. f. 88; በከመ፡በግዕ፡መጽአ፡ለተሐርዶ፡ Act. 8, 32 rom.; ተሐርደ፡በእንቲአነ፡ክርስቶስ፡በግዐ፡መሥዋዕት፡ Cyr. c. Pall. f. 91; et hom. Acacii in Cyr. f. 106.

ሕሩድ፡ part. *jugulatus* M. M. f. f. 178.

ሕርደት፡ n. act.: *jugulatio* Org. 7; M. M. f. 23.

ሐረገ፡ rad. inus., hebr. et אָרַג et שָׂרַג, aram. סְרַג *plexit*, unde שָׂרִיגִים *palmites vitis*, aram. זַרְגִּין id., arab. سَرْعٌ *palmes vitis ejusdem anni*, سَرَعْرَعٌ id., زَرَجِينَةٌ *vitis*, زَرَجُونٌ *vitis, vitis palmites.* Vic. est ሀረከ፡ q. v. Hinc

ሐረግ፡ subst., m. et fem., Plur. አሕራግ፡ et አሕሩግ፡ (Org. lect. 2, et Herm. p. 50^{a}, sed paulo infra semel iterumque አሕራግ፡) *palmes vitis, vitis:* ሐረገ፡ወይን፡ቅድሜየ፡ ἄμπελος Gen. 40, 9; ወውስተ፡ውእቱ፡ሐረግ፡ሠረፀ፡አዕጹቂሁ፡ወአውጽአት፡አስካለ፡ 10; ሐረገ፡ወይን፡ κλῆμα Num.

13, 23; κληματίς Deut. 32, 32; አሕራግኪ፡ Jer. 31, 32; አሕራግ፡ወይን፡ Macc. f. 5.

ሐርጌ፡ subst., m., Plur. ሐራጊት፡ (nec non Plur. አሕሩግ፡ legi in Gad. T. H., sed dubito an sit forma bona) *mas ovium et caprarum, aries et hircus* vel *caper.* [De etymo nihil certi habeo: nescio an nomen a *cornibus inflexis* ductum et ad significandum eum caprum arietemve, cujus cornua jam inflecti coeperunt, adhibitum sit; de quo etymo comparare licuerit أَعْقَصُ, fortasse etiam צְפִיר a ضفر ፀፈረ፡] κριός et κριοί ሐርጌ፡እምውስተ፡አባግዕ፡ Lev. 5, 15 et absol. sine በግዕ፡ Jes. 1, 11. 34, 6. 7. 60, 7; Jer. 28, 40; Hez. 45, 23; 2 Par. 29, 32; Ps. 28, 1; ሐራጊት፡ሠናያን፡ Jer. 32, 20 (sed in eodem commate etiam አብሓኰ፡); χίμαρος et χίμαροι: ሐርጌ፡እምውስተ፡አጣሊ፡ Lev. 4, 23. 24. 9, 3. 16, 5; Deut. 14, 4; ሐራጊት፡ጠሊ፡ 2 Par. 29, 21, vel abs. sine ጠሊ፡ Ps. 49, 10; 2 Esr. 15, 18; ሐራጊት፡ሥቡሓን፡ Mich. 5, 7; τράγοι ሐራጊት፡ጠሊ፡ 2 Par. 17, 11. — *Voc. Ae.*: ሐርጌ፡ዘ፡ጌደር፡ (v. ገልገሉ፡); de qua voce vid. Vocabulariorum scholia ad እጐልት፡ et ad ናቃት።

ሐራጥቃ፡ vel **ሐራ፡ጥቃ፡** αἱρετικοί *haeretici* F. M. 27, 7; F. N. 5.

ሐርገጽ፡ et **ሐገጽ፡** subst., m., Pl. ሐርገጻት፡ vel ሐገጻት፡ *crocodilus:* ጽቍጽቋን፡ወሐገጽ፡ (v. ወሐርገጽ፡) Lev. 11, 29; አክይስት፡ወዐናብርት፡ወሐገጻት፡ Macc. f. 12; Lit. 176, 4; ወወረዱ፡ኀበ፡ፈለግ፡ወሀለዉ፡ውስቴቱ፡ሐርገጻት፡ወቆመ፡፩እምኔሆሙ፡ማእከሌሆሙ፡ Phlx. 99; *quum aquam e Nilo bibere vellet* መሠጠ፡ሐርገጽ፡ Abush. 50. — *Voc. Ae.*: ሐርገጽ፡ዘ፡ሐዘ፡ (v. አዘ፡). [De etymo hucusque nihil certi statuere licet. Quomodo in caeteris linguis semiticis *crocodilus* nominetur, vid. in Ges. thes. p. 1512.].

ሐረጸ፡ *incidere, insculpere* vid. sub ኀረጸ፡

ሐረፀ፡ vel **ሐረጸ፡** (etiam per ኀ) I, 1 [id. q. עָרַס (in עֲרִיסָה *farina crassior*), הִגְרִיס *comminuit*, ܓܪܝܣܐ גָּרִיס *comminutus*, جَرَشَ *comminuit in partes grossiores*] Subj. ይሕርፅ፡ 1) *conterere, comminuere* ሐረፆ፡ወአድቀቆ፡ κατήλεσεν αὐτὸν λεπτὸν Ex. 32, 20; λεπτύνειν Dan. 2, 34. 45. 7, 7; 4 Reg. 23, 15; 2 Par. 23, 17; ተሐርፅ፡እምኔሁ፡ድቁቀ፡ Ex. 30, 36; hostes Ps. 17, 46; Ex. 23, 23 (ἐκτρίβειν); Sap. 11, 20 (συνεκτρίβειν); ንሣእ፡ዐጽቀ፡በለስ፡ወሕርፅ፡ τρῖψον Jes. 38, 21; ያደክም፡አድባረ፡ወየሐርፅ፡አውግረ፡ (ἀλοήσεις) Jes. 41, 15. 2) In specie *mola frangere* vel *comminuere, molere:* ክልኤቲ፡የሐርፃ፡በ፩ማሕረፅ፡ (ἀλήθουσαι) Matth. 24, 41; Luc. 17, 35; Koh. 12, 3; Jud. 16, 21; Jes. 47, 2; Num. 11, 8; አንስት፡የሐርፃ፡ τρίβουσι σταῖς Jer. 7, 18. — *Voc. Ae.*: ሐረፀ፡ደሐየ፡ዘ፡ፈጨ።

አሕረፀ፡ II, 1 *comminuere jubere* vel *molere facere alqm alqd:* አሕረፅዎ፡ለሶምሶን፡እክለ፡ከመ፡አመት፡ Jsp. p. 361.

ተሐርፀ፡ III, 1 pass. *comminui, conteri* Dan. 2, 35.

ሕሩፅ፡ part. *contritus, comminutus:* ልሕኵት፡ሕሩፅ፡ ὄστρακον λεπτόν Herm. p. 85; M. F. (vid. ንቁጽ፡); በእንተ፡ዐጽምከ፡በማሕረፅ፡ሕሩፅ፡ Sx. Tachs. 11 Enc.

ሐሪፅ፡ subst., plerumque m. 1) *comminutum, pulvis* κονιορτός Deut. 9, 21. 2) *farina* ἄλευρον Jes. 47, 2; Hos. 8, 7; 1 Par. 12, 40; ነሥአት፡ሐሪፀ፡ወሎሰት፡ 1 Reg. 28, 24; 2 Reg. 17, 28; 3 Reg. 17, 12; Matth. 13, 33; ሐሪፀ፡ስገም፡ Num. 5, 15. 3) *massa farinacea* σταῖς Ex. 12, 34; 2 Reg. 13, 8; φύραμα Num. 15, 19. 20; Ex. 7, 28; 1 Cor. 5, 6. 7; እምሐሪፅ፡ልዉስ፡ ἀπὸ φυράσεως στέατος Hos. 7, 4. — Praeterea 1 Reg. 17, 18 legitur ፲ሐሪፀ፡ሐሊብ፡ *decem massae lactis coacti*, δέκα τροφαλίδες τοῦ γάλακτος, חֲרִיצֵי הֶחָלָב (de quo vid. Ges. thes. p. 526. 527, qui etiam كَرِيصٌ *caseus mollis* huc refert. Praeterea ܓܪܝܨܐ *frustum massae, placenta* comparare juvat). — *Voc. Ae.*: ሐሪፅ፡ብ፡ዳቄት፡ (v. ዱቄት፡).

ሐራፂ፡ n. ag. *comminuens, molitor*, Lud. sine auct.

ማሕረፅ፡ subst., m. et fem. 1) *mola:* አመት፡እንተ፡ትነብር፡ዲበ፡ማሕረፅ፡ Ex. 11, 5; Kuf. 49; ንሥኢ፡ማሕረፀ፡ወሕርፂ፡ሐሪፀ፡ Jes. 47, 2; የሐርፅዎ፡በማሕረፅ፡ Num. 11, 8; ቤተ፡ማሕረፅ፡ Jer. 52, 11; (var.); ቃለ፡ማሕረፅ፡ Jsp. p. 367; በአሐዱ፡ማሕረፅ፡ Matth. 24, 41 rom.; በአሐቲ፡ማሕረፅ፡ Luc. 17, 35 rom. — De molis Abyssinorum consulere licet, quae Ludolfus in Comm. ad hist. Aeth. p. 565 disputavit. 2) molae pars inferior, *catillus* (pars superior est መድሐ፡ q. v.), ὁ μύλος, እብን፡ዐቢይ፡ከመ፡ማሕረፅ፡ Apoc. 18, 21; Deut. 24, 6; ስባረ፡ማሕረፅ፡ Jud. 9, 53; ማሕረፀ፡ጸሩ፡ Thren. 5, 13 var.; μύλος ὀνικός ማሕረፀ፡አድግ፡ Matth. 18, 6; Marc. 9, 42 („intelligunt Aethiopes catillum molae trusatilis seu jumentariae, quales in Aegypto dantur", Lud. in lex. col. 277). — *Voc. Ae.*: ማሕረፅ፡ዘ፡ወፍጮ፡ (pro መፍጮ፡).

ሐረፈ፡ *decerpere* vid. sub ኀረፈ፡

ሐረፈ፡ rad. inus.; convenire videtur cum עָרַף et רָעַף *stillavit*, رَعَفَ *profluxit* (sanguis e naribus). Hinc

ሐረፉ፡ subst. *pituita, saliva* (amh. ሐረፉ፡ *spuma;* አረፋት፡ id.): በኑ፡ጣዕም፡ለሐረፉ፡ሐምል፡ዘይሰመይ፡ኸጥሚ፡ Job 6, 6 (vers. nov., e Syr. et Arab.) *pituita althaeae.*

ሐሰ፡ et frequentius **ሐሰ፡** [de quo vid. gramm. § 163, 3 et 199, d; idem quod arab. حَاشَ لِلّٰهِ, حَاشَاكَ حَاشَالَكَ, aram. ܚܣ; significatione convenit hebr. חָלִילָה לִּי], formula deprecandi et aversandi: *absit!* Usurpatur absolute ut ሐሰ፡ μὴ γένοιτο Rom. 3, 4. 31. 9, 14. 11, 1; Gal. 2, 17; crebrius seq. ለ pers., ut: ሐሰ፡ሊተ፡ *absit a me!* 1 Reg. 2, 30. 20, 9; Act. 10, 14; Gen. 44, 7; Matth. 16, 22; 4 Esr. 8, 53. Res vel actio, quam aliquis deprecatur vel aversatur, subjungitur praepositione እምነ፡ ut: ሐሰ፡ሊተ፡እምነ፡ገቢሮቱ፡ 2 Reg. 23, 17; ሐሰ፡ሎቱ፡ለእግዚእየ፡እምነ፡ዝንቱ፡ርኩስ፡ 1 Reg. 25, 31; vel conjunctione እስከ፡ seq. Indic.: ሐሰ፡ለነ፡እስከ፡ነኀድግ፡ Jos. 22, 29; Gen. 44, 17; Gal. 6, 14 rom.; vel ከመ፡ seq. Indic., ut ሐሰ፡ሊተ፡ከመ፡ኢይገብር፡ዘንተ፡ 1 Par. 11, 19; nec non Imperfecto vel Subjunctivo nudo, ut: ሐሰ፡ኢትመውት፡ μηδαμῶς σοι. οὐ μὴ ἀποθάνῃς 1 Reg. 20, 2; Kuf. 43; ሐሰ፡ለከ፡ኢታጥፍአነ፡ Jon. 1, 14; Judith 8, 14; Gen. 18, 25; Matth. 16, 22.

ሐሰለ፡ I, 1 [sine dubio id. q. hebr. חָסַם, aram. חֲסַם *capistrare*, מַחְסוֹם *capistrum*; arab. حَزَمَ *colligavit sarcinas; cingulo cinxit jumentum;* حِزَامٌ *cingulum jumenti; teniae cunarum;* حُزْمَةٌ *fascis* (lignorum, frugum); syr. ܚܙܝܡܐ *accinctus*] *capistro coërcere* vel *ducere:* የሐስሎሙ፡ (var. ያሐስሎሙ፡ II, 1; var. ይነድአሙ፡) ሕፃን፡ παιδίον ἄξει αὐτούς Jes. 11, 6. — *Voc. Ae.:* የሐስል፡ ዘ፡ ይስሕብ፡, v. ይለብብ፡

አሕሰለ፡ II, 1 vid. sub I, 1.

ሕሳል፡ et **ሐሳል፡** subst. *capistrum, vinculum:* እለ፡ በሕሳል፡ ወበልጓም፡ ይመይጥዎሙ፡ መላትሒሆሙ፡ (v. በሐሳል፡) ἐν χαλινῷ καὶ κημῷ Ps. 31, 12: በሕሳለ፡ (v. በሐሳለ፡) ኀጢአቱ፡ ኵሉ፡ ይትአሰር፡ σειραῖς Prov. 5, 22. — *Voc. Ae.:* ሕሳል፡ ዘ፡ ልባብ፡

ሐስል፡ subst. (sarcina, fascis) *saccus frumentarius*, μάρσιππος Gen. 42, 27. 28. 44, 2. 12; σάκκος Lev. 11, 32; Kuf. 43; Pl. አሕስል፡ Gen. 42, 25. 35. 43, 11. 22. 44, 1; Kuf. 42, et አሕሳል፡ vid. Gen. 42, 25 ann.; ሰረቅት፡ እለ፡ ይፈትሑ፡ አሕሳለ፡ F. N. 49. — *Voc. Ae.:* ሐስል፡ ዘ፡ ዳውላ ። (Significationem *corbis* huic voci attribuit Gregorius Lud. lex. col. 37.).

ሐሰበ፡ I, 1 [id. q. חָשַׁב *putavit, imputavit, cogitavit,* ܚܫܒ *numeravit, putavit, reputavit,* حَسَبَ *computavit, opinatus est, aestimavit;* amh. አሰበ፡; vic. est aeth. ሐዘበ፡ q. vid.] 1) *supputare, computare, ad calculos vocare:* ወኢሐሰበ፡ ዳዊት፡ ወኢኆለቈ፡ ኍልቆሙ፡ 1 Par. 27, 23; አኀዘ፡ ይኆልቍ፡ ወይሕሰብ፡ (modo lectio sana sit) 27, 24; ሐሲበከ፡ ሐሳበ፡ (v. ሐስቦ፡) *computo a te facto* 4 Esr. 9, 1; Lev. 25, 50. 52; የሐስብ፡ ሎቱ፡ ካህን፡ ወርቀ፡ Lev. 27, 18. 23; የሐስብ፡ ፃእፃአ፡ ψηφίζει τὴν δαπάνην Luc. 14, 28; ሐሲበከ፡ ፃእፃአ፡ Herm. p. 54; በከመ፡ ሐሰበ፡ ወአስተቀሰመ፡ ለአማስኖቶሙ፡ καθὼς ἔθετο ψήφισμα καὶ κλῆρον ἀφανίσαι αὐτούς Esth. 9, 24; ኢየሐስብዎሙ፡ በሐሳበ፡ ዓለም፡ Hen. 82, 5; crebro in Abush. de computatione et ratiocinatione arithmetica. 2) *imputare, annumerare* alicui alqd.: እለ፡ ኢሐሰበ፡ ሎሙ፡ ኀጢአቶሙ፡ Ps. 31, 1. 3) *putare, aestimare, respicere, rationem habere alcjs:* ዘሠናይ፡ አሐስብ፡ Rom. 7, 13; ምንት፡ ይእቲ፡ ትዕቢት፤ ይቤ፡ ለእመ፡ የሐስብ፡ ሰብእ፡ ነፍሶ፡ ንጹሐ፡ Phlx. 35; እለ፡ ኢየሐስበሙ፡ ወኢከመ፡ ከለባተ፡ መራዕይየ፡ ἡγησάμην Job 30, 1; ኢሐሰብዎ፡ οὐκ ἐλογίσθη Jes. 53, 3; ኢየሐስብዎ፡ 1 Esr. 3, 20; Ps. 143, 4; እለ፡ ኢነሐስበሙ፡ ወኢከመ፡ ምንትኒ፡ Gal. 2, 5; ኢየሐስባ፡ ለነፍስየ፡ οὐ λόγον ποιοῦμαι τῆς ψυχῆς μου Act. 20, 24; ኢተሐስብ፡ መኑሂ፡ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός Matth. 22, 16.

ተሐሰበ፡ III, 1 pass. 1) *computari, supputari:* እለ፡ ተሐሰቡ፡ ወተኈለቁ፡ ምስለ፡ እለ፡ ኈለቈ፡ ዳዊት፡ 2 Par. 2, 17; እለ፡ ኢይትሐሰቡ፡ በሐሳበ፡ ዓመት፡ Hen. 75, 1. 2) *imputari, annumerari:* ይትሐሰብ፡ ሎቱ፡ ጥበበ፡ Prov. 17, 28 (var.); ዘከመዝ፡ እምኢተሐሰበ፡ ምስለ፡ ኃጥአን፡ *homo talis inter peccatores non annumeratus esset* Cyr. c. Pall. f. 68; ዘኢተወክፈ፡ ንስሓ፡ ኃጥእ፡ ኀጢአተ፡ ዚአሁ፡ (ለዘስሕተ፡) ይትሐሰብ፡ ላዕሌሁ፡ Clem. f. 233. 236; c. ኀበ፡ pers. M. M. f. 114.

ተሓሰበ፡ III, 3 (sec. gramm. § 48, 4 creberrime ተሐሰበ፡ scriptum reperitur) 1) *rationes inter sese conferre, computare inter se* a) *rationem* rei *reposcere* ab aliquo, c. Acc. prs.: ሎሙ፡ ይትሓሰበሙ፡ (Pltt: ከመ፡ ዘይትሓሰብዎሙ፡ በእንቲአከሙ፡) *eos ad rationem revocabit* Hebr. 13, 17; 4 Reg. 12, 15. 22, 7; እንዘ፡ ይትሓሰብ፡ (συναίρειν) Matth. 18, 24; ተሓሰበሙ፡ (Pltt: ተሓሰበ፡) ምስሌሆሙ፡ 25, 19; Herm. p. 25; ወዘሰ፡ እንዘቦ፡ ይነሥእ፡ ምጽዋተ፡ ሎቱ፡ ይትሓሰቦ፡ እግዚ"፡ *qui, quamquam (opes) habet, eleemosynas accipit, ab eo Deus rationem reposcet* Did. 19. b) *rationem reddere* rei alicui: ይትሓሰበከኑ፡ (λόγον σου ποιούμενος) Job 22, 4. c) *rationem inire et subducere:* ሶበ፡ ትትሓሰብ፡ ምስለ፡ ሱታፌከ፡ በእንተ፡ ተግባርከ፡ Sir. 42, 3; c. Acc. rei: ንትሓሰብ፡ ምግበከ፡ Luc. 16, 2. 2) *reputare secum animo* Org. (Lud.).

ሕሱብ፡ et **ሑሱብ፡** part., *supputatus, computatus:* መስተቃትላን፡ እለ፡ ሕሱባን፡ (v. ሑሱባን፡) ውስተ፡ ሰርዌ፡ 1 Par. 28, 1.

ሐሳብ፡ subst., m., Pl. ሐሳባት፡ 1) *supputatio, computus, aestimatio: erravisti in computatione,* አግብእ፡ ሐሳበከ፡ *repetas computationem,* Abush. 11; ሰብአ፡ ሐሳባት፡ *arithmeticae et chronologiae periti,* Abush. 1. 46; አልቦሙ፡ ኍልቍ፡ ወሐሳብ፡ *innumeri et infiniti* Hen. 40, 1. 63, 3; ዘአልቦ፡ ኍልቈ፡ ወመስፈርተ፡ ወአልቦሙ፡ ሐሳበ፡ እምብዝኁ፡ 2 Par. 5, 6; *mandavit* ከመ፡ ይሚጥዎ፡ (ለሥርናይ፡) ሎሙ፡ በሐሳበ፡ ሤጥ፡ ዘከመ፡ አመ፡ መዋዕለ፡ ጽጋብ፡ Jsp. 329; ψῆφος Koh. 7, 25; ሐሳበ፡ ሤጡ፡ Act. 19, 19; etiam: በሐሳብ፡ ዘእምኀበ፡ እግዚ"፡ ψήφῳ τῇ παρὰ Θεοῦ (*Dei arbitrio*) Cyr. ad Th. f. 7. — Creberrime usurpatur de *computo temporum,* ut ሐሳበ፡ ዓመት፡, ሐሳበ፡ ዓለም፡ Hen. 75, 1. 82, 5; በእንተ፡ ሐሳበ፡ ዓለም፡ *de chronologia mundi* Abush.; ሐሳበ፡ ዘመን፡ *calendarium* Abbadie Cat. p. 45; de computo festorum, potissimum cycli paschalis, ut Did. 30; Demetrius Alex. Patr. XII ሠርዐ፡ ሐሳበ፡ አበቅቴ፡ ወሐሳበ፡ ጾም፡ ቅዱስ፡ Sx. Teq. 12; de computo mensium et dierum, ut: አመ፡ ፳ወ፰ ለታስዕ፡ ወርኅ፡ በኍልቈ፡ ሐሳበ፡ ዕብራውያን፡ ወበሐሳበ፡ ግብጻውያን፡ አመ፡ ፳ወ፱ ለወርኀ፡ ታኅሣሥ፡ Did. 29; de aeris variis, ut: ሐሳበ፡ ሐዋርያት፡, ቢዘን፡, ሮም፡, ሰማዕታት፡, ዮዲት፡, ጻድቃን፡, ሊቃውንት፡ Cat. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 10. 11; nec non de supputationibus astrologorum et divinationibus, ut: ሐሳበ፡ ልደት፡ *genethliologiae ratio* Stat. Ap. 16; ዘየሐስብ፡ ሐሳበ፡ ልደት፡ Can. Ancyr. 22; እመ፡ ኮነ፡ ተአማኔ፡ በሐሳበ፡ ኮከብ፡ *si astrologiae credit* F. N. 5; ዘየሐስብ፡ ሐሳባተ፡ ወልድ፡ ምስለ፡ እም፡ (inter alios magos et divinatores recensetur) F. M. 15; ሐሳበ፡ ፀሓይ፡ ወወርኅ፡ ወከዋክብት፡ Org. 2) *quantitas, mensura, pretium:* ዘብዙኅ፡ ሐሳቡ፡ πολυτελές 1 Petr. 3, 4; በውስተ፡ ኍልቈ፡ ሐሳብ፡ ἐν μέτροις Lev. 19, 35; ὁλκή Num. 7, 13 seq. 3) *ratio,* quam aliquis reddit vel reposcit: ያገብኡ፡ ሐሳበ፡ ለ(እግዚ"፡) ἀποδώσουσι λόγον τῷ 1 Petr. 4, 5; ታወፍዩ፡ ሐሳበከሙ፡ 2 Petr. 1, 10; ፈቀደ፡ ይግበር፡ ሐሳበ፡ ምስለ፡ አግብርቲሁ፡ Matth. 18, 23. 4) *ratio, proportio* (quare በሐሳበ፡ idem fere, quod በአምጣነ፡, በከመ፡): ይትኔበይ፡ በሐሳበ፡ ሃይማኖቱ፡ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως Rom. 12, 6; በሐሳበ፡ መልበስቱ፡ κατὰ τὸν ῥυθμὸν τῆς ἐπωμίδος Ex. 28, 15; በሐሳበ፡ ምሥዋዕከ፡ κατὰ τὴν θυσίαν Ex. 29, 41; በሐሳበ፡ ሤጡ፡ κατὰ τὴν τιμὴν αὐτοῦ Lev. 27, 17. 25, 27; በከመ፡ ሥርዐተ፡ ሐሳበ፡ መዋዕሊሁ፡ 2 Esr. 3, 4; 4 Esr. 9, 17; *medicus* ለለ ፩ ዘሐመ፡ በሐሳበ፡ ሕማሙ፡ (*pro ratione morbi*) ይሁብ፡ ፈውሰ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122; አከ፡ በአምጣነ፡ ጌጋይነ፡ ዘኮነነ፡ ሐ

ሳበ፡ጸጋሁ፡ለእግዚ"፡ Rom. 5, 15; **በሐሳበ፡** seq. Subst. *ratione habita* rei Cyr. ad Theod. f. 19. 5) *existimatio, dignitas,* Lud. e Cant. Sam. 6) λογεῖον *rationale* voce **ሐሳብ፡** versum legitur Ex. 28, 15. 22.

ሐሳቢ፡ n. ag. *is, qui supputat:* **ሐሳብያን፡** *chronologiae periti* Abush. 2; **ሐሳቢ፡** *genethliacus* Sx. Ter 6; **ሐሳብያነ፡ከዋክብት፡** *astronomi et astrologi* Abush. 3.

መሐስብ፡ part. *astronomus* et *chronologus* M. M. f. 127 (**መሐስባን፡** Pl.).

ሐሴን፡ subst., videtur esse nomen animalis, fortasse *papilionis* (collatis vocibus حَسِينٌ *pulcher*, حسُّون *avis versicolor e passerum genere*): **ወይጠፍኡ፡ፍጡነ፡ከመ፡ሐሴን፡ዘወፅአ፡እምግቡ፡ወኢይትረከብ፡አሰሩ፡ወኢይገብእ፡ውስተ፡ቤቱ፡** Macc. f. 10.

ሐሰከ፡ subst. „*vermis* in Aethiopia aestatis tempore, dum pluit, nascens et frumentum arrodens“ (Lud., sine auct.) [حَشَكَ *multum pluit* coelum].

ሐሰወ፡ I, 1 1) *velare, obvolvere* [vic. כָּסָה ܟܣܳܐ كَسَا] **ወሐሰዎቶ፡ኵሎ፡ንዋያ፡** καὶ περιεδίπλωσε πάντα τὰ ἀγγεῖα αὐτῆς Judith 10, 5 (var. **ወሐሰቶ፡**); **ፀሐይ፡ብርሃኖ፡ሐሰወ፡** *sol lucem suam celavit* Sx. Tachs. 14 Enc. 2) *mentiri* [apud alias gentes hoc verbum sonat כָּזַב, כַּדֵּב ܟܰܕܶܒ, كَذَبَ; sed Arabes in uberrima sua lingua etiam خَاسَ (خَوْسٌ) *promisso contrarie egit, decepit* per fraudem; خَاسَ (خَيْسٌ) *perfidia usus est, violavit pactum* habent]. Stirpem I, 1 semel tantum reperi: **እንዘ፡የሐስዉ፡በእንቲአየ፡** Matth. 5, 11 Platt et Polygl.; sed rom. **ይሑስዉ፡** errore typographi pro **ይሔስዉ፡** habet.

ሐሰወ፡ I, 2 1) *mentiri, mendaciis fallere, fidem fallere;* absol. **ሐሰውኩ፡ቅድመ፡እግዚ"፡** Job 31, 28; **ይኄይስ፡ሰራቂ፡እምሐስዎ፡** Sir. 20, 25; **ኢይሔሱ፡ቃሉ፡** ὁ λόγος αὐτοῦ οὐ μὴ ἀθετηθῇ Jes. 31, 2; **ሐሰዉ፡ነቢያት፡** Jer. 14, 14; **አማን፡እብል፡ወኢይሔሱ፡** Rom. 9, 1; **ኢትሐስዉ፡** Lev. 19, 11; **ዘይምሕል፡ለቢጹ፡ወኢይሔሱ፡** Ps. 14, 6; c. Acc. rei: **ኢትሐሱ፡ስምዐ፡** Deut. 5, 17; Dan. ap. 1, 61; **ሐሰውኩ፡ኵሎ፡ዘተናገርኩ፡** Asc. Jes. 5, 4; Ps. 88, 34; **ሐሰዉ፡አስተዋድዮታ፡** Dan. ap. 1, 49; **ሐሰወ፡ኪዳኖ፡** *promissis non stetit,* Jsp. p. 312; c. Acc. prs. *mentiri alicui:* **ኢይሔስወክሙ፡** Job 6, 28; **ሐሰውክኒ፡** Jes. 57, 11; **ሐሶናከ፡** 59, 13; Jer. 5, 12; Ps. 65, 2. 88, 35 (et Ps. 17, 49 blandiri alicui); Jac. 3, 14; 3 Reg. 13, 18; **ሐሰዎ፡ለካልኡ፡በእንተ፡ዘአማኅፀኖ፡** Lev. 5, 21; **ይሔስዎሙ፡ሕልሞሙ፡** μάταιον τὸ ἐνύπνιον Jes. 29, 8; c. **ላዕለ፡** prs.: **ሐሰወ፡ላዕሌነ፡** Dan. ap. 13, 12, et c. **በ** prs. Jer. 5, 12 var., et rei: **ይሔስዉ፡በዛቲ፡ሥርዐት፡** *fidem foederis fallunt* Kuf. 15. 2) *infitiari, abnegare* c. Acc.: **ኢሐሰውኩ፡ቃለ፡አምላክ፡** Job 6, 10. 8, 18. 27, 11; **ሐሰውዎ፡(ለእግዚ"፡)** Rom. 1, 21; c. dupl. Acc. **ሐሰወኒ፡ፍትሕየ፡** ἐψεύσατο τῷ κρίματί μου Job 34, 6; seq. **ከመ፡**, ut: **ሐሰወት፡ከመ፡ሠሐቀት፡** Kuf. 16.

አሕሰወ II, 1 et crebrius **አሐሰወ፡** II, 2 1) *ad mentiendum inducere:* **አሕሰወ፡ስምዐ፡** *ad falsum testimonium dicendum impulit* Org. 2. 2) *mendacii arguere,* c. Acc. prs vel rei: **ኢታሐስውዎ፡ለነገረ፡ቅዱስ፡** Hen. 104, 9; **መኑ፡እምእሉ፡ታጸድቅ፡ወመነ፡ታሔሱ፡** 4 Esr. 2, 27; **እፎ፡አወልድየ፡ታሔሱ፡ነገርየ፡** *mendacium esse dicis verbum meum?* Jsp. p. 301; **አርመሙ፡ወኢአሐሰውዎ፡እስመ፡እሙነ፡ኮነ፡ነገሩ፡** Jsp. p. 300, sed ib. paulo post **ወኢአሕሰውዎ፡**; **ኢታሕስዉ፡ቃልየ፡** ib. p. 363. Usurpatur etiam de eo, qui suum ipsius verbum (promissum) mendacii arguit i. e. violat: **ያሔሱ፡ቃሎ፡** *fidem fallit* Jsp. p. 382.

ተሐሰወ፡ III, 2 pass. *mendacii convinci, falsum reperiri:* **ኢተሐሰወ፡ቃለ፡እግዚ"፡** (ἐκπέπτωκεν) Rom. 9, 6; **ተስፋከ፡ዘኢይትሔሰው፡** Genz. f. 27; **ወለእመ፡ኮነ፡ነገሩ፡ከመዝ፡ወኢይትሔሰው፡** Jsp. p. 363.

አስተሐሰወ፡ IV, 1 *mendacii arguere* vel aliquid *mendacium esse dicere:* **ዮጊ፡ቃልሂ፡ከመ፡ሥጋ፡ኮነ፡ያስተሐስውዎ፡** ἢ τάχα που καὶ τὸ γενέσθαι σάρκα τὸν λόγον οὐκ ἀληθὲς ὂν ἐκφαίνεται; Cyr. c. Pall. f. 79.

ሕስው፡ part. *mendax* (mentitus), *fallax, falsus:* **ሕስወ፡ተናገርከ፡** Jer. 50, 2; **ይትኔበዩ፡ሕስወ፡** Sap. 14, 28; **ሀብት፡ሕስው፡** δόσις ψευδής Prov. 25, 14; **ሕስው፡አሥምሮ፡** ψευδεῖς ἀρέσκειαι Prov. 29, 48; **እምነት፡ሕስው፡** ψευδοδοξία Cyr. ad Th. f. 15; **ሕስወ፡** (sic legas pro **ሕሰወ፡**) **ረሲ፡እምነቶሙ፡** Jsp. p. 278; fem. **ሕስውት፡** Chr. ho. 7; **ምትሀት፡ሕስው፡** *spectrum mendax* Sx. Masc. 15.

ሐሰት፡ subst. (de forma vid. gramm. § 106) m. et fem. (ut Job 16, 8; Sir. 7, 12) *mendacium* [amh. **ሐሰት፡** et **አሰት፡**]: Jes. 28, 15. 17; **ኢትሕርስ፡ሐሰተ፡ላዕለ፡ቢጽከ፡** Sir. 7, 11. 12. 31, 1. 4; **ሐሰት፡ውእቱ፡አውግሪን፡** Jer. 3, 23; **ኵሎሙ፡ገብሩ፡ሐሰተ፡** 6, 13; **ተወከልኪ፡በሐሰት፡** 13, 25; **ሐሰተ፡ትብል፡ላዕለ፡** 47, 16; **ሐሰት፡ኢይወጽእ፡እምነ፡አፉሁ፡** Judith 5, 5; *omnia Christianae doctrinae dogmata credo* **ወባሕቱ፡ትንሣኤ፡ሙታን፡ሐሰተ፡ይመስለኒ፡** Gad. T. H.; **መንፈሰ፡ሐሰት፡** 2 Par. 18, 21. 22; **ስምዐ፡ሐሰት፡** Sir. 26, 5; **ሰማዕተ፡ሐሰት፡** Matth. 26, 60; **ነገረ፡ሐሰት፡** Sir. 36, 24; Jer. 7, 4; **ውሉደ፡ሐሰት፡** Jes. 30, 9; **ሀገረ፡ሐሰት፡** Jer. 6, 6; **ነቢያተ፡ሐሰት፡** Asc. Jes. 2, 15; **ከናፍረ፡ሐሰት፡** Prov. 8, 7; **እብነ፡ሐሰት፡** *lapillus adulterinus* Org.; **በሐሰት፡** ἐπὶ ματαίῳ Ex. 20, 7; **በከ፡ወሐሰተ፡ገብሩ፡አበዊነ፡ጣዖቶሙ፡** Jer. 16, 19. De **ሐሰት፡** *mendacio* tractatur F. M. 23. *Dolus, fraus* Jes. 53, 9; 1 Petr. 2, 22.

ሕሳዌ፡ subst., *mendacia, infitiatio,* F. N. 5; **በኢሕሳዌ፡** *evidenter* Chr. Ta. 4.

ሐሳዊ፡ n. ag. (adj. et subst.), Pl. **ሐሳውያን፡** *mendax:* **ሐሳዊ፡ውእቱ፡ዘይሔሱ፡ዘልፈ፡** F. M. 23; **ሐሰት፡ለበቀዒተ፡ሐሳዊሁ፡** ib.; **ሰራቂ፡ይኄይስ፡እምሐሳዊ፡** ib.; **ልሳን፡ሐሳዊት፡** Prov. 26, 28; **ብእሲ፡ሐሳዊ፡** Sir. 20, 24; **ሐሳዊ፡ሰብእ፡** 20, 26; **ሐሳውያን፡** ἄνδρες ψεῦσται Sir. 15, 8; Job 24, 25; Ps. 115, 2; 4 Esr. 11, 46; Rom. 3, 4; Tit. 1, 12; 1 Joh. 1, 10. 2, 9; **ሐሳዊ፡ነቢይ፡** ψευδοπροφήτης Jer. 6, 13; Clem. f. 93 et **ሐሳዌ፡ነቢይ፡** Jer. 35, 2; Asc. Jes. 2, 12; Apoc. 19, 20, Pl. **ሐሳውያን፡ነቢያት፡** Matth. 24, 11 rom. et **ሐሳውያነ፡ነቢያት፡** Matth. 7, 15; Jer. 33, 7. 34, 7; 1 Joh. 4, 1; item **ሐሳዌ፡መሲሕ፡**, **ሐሳውያነ፡መሲሕ፡** ψευδόχριστος, ἀντίχριστος, ἀντίχριστοι 1 Joh. 2, 18; 2 Joh. 7; Matth. 24, 24; Clem. f. 154; Kid. f. 6.

ሐስዐ፡ *sedari* vid. sub ኀሥዐ፡

ሐስዐ፡ (et ሐስአ፡) rad. inus., sine dubio eadem, quae arab. جَزَعَ *secuit, resecuit;* جَذَعَ *amputavit; malum alimentum dedit* mater infanti; جَذَعَ *continuit sine pabulo* jumentum; *amputavit.* Hinc

ማሕስዕ፡ et **መሐስዕ፡**, subst., m. et fem. (ut Tob. 2, 13; ዛቲ፡ማሕስዕ፡), Plur. መሐስዕ፡ (sed sec. gramm. § 48, 4 plerumque መሐስዕ፡), Pl. Plur. መሐስዓት፡ (Hen. 90, 6) *pullus caprini et ovilli pecoris, agnus (agna), capellus (capella), hoedus* [Convenit גְּדִי, ܓܰܕܝܳܐ, גַּדְיָא, جَدْيٌ *hoedus*, de quibus consulas Ges. in thes. p. 265; praeterea جَذَعٌ *juvencus de brutis et hominibus*, جَذَعَةٌ *hoedus anniculus.* Haec nomina traxisse videtur non a *carpendo et avellendo* pabulum, sed quia vel *a matre* vel *a matris alimento avulsus* (*ablactatus*) est]. Crebro species adjicitur, ut: ማሕስዐ፡በግዕ፡ Gen. 31, 38; መሐስዐ፡አባግዕ፡ Ps. 113, 4; Sir. 47, 3; Jer. 27, 45; ማሕስዐ፡ጠሊ፡ 1 Reg. 16, 20; Gen. 38, 17; Kuf. 6. 7; መሐስዐ፡አጣሊ፡ Sir. 47, 3; Cant. 1, 8. In loco Ex. 12, 5, ubi Graecus habet ἀπὸ τῶν ἀρνῶν καὶ τῶν ἐρίφων λήψεσϑε, Aethiops simpliciter posuit: ትነሥኡ፡ማሕስዐ፡. Aliis in locis modo ἔριφος, ἐρίφιον Jer. 28, 40; Tob. 2, 12. 13; Am. 6, 4; Gen. 27, 9; Lev. 1, 10 (opp. አባግዕ፡), modo ἀμνός, ἄρνες Lev. 3, 7. 9, 3. 14, 21 hac voce ማሕስዕ፡ redduntur. De aetate pulli variis e locis apparet, non tantum anniculum (ማሕስዐ፡ዓመት፡ Hez. 46, 13) sed etiam lactentem (በመሥዋዕተ፡መሐስዐ፡በግዕ፡ ἐν προσφορᾷ ἀρνὸς γαλαϑηνοῦ Sir. 46, 16; መሐስዐ፡በግዕ፡፩ ἄρνα γαλαϑηνόν 1 Reg. 7, 9) hoc nomine appellari. — *Voc. Ae.:* መሐስዕ፡ዘ፡የበግዕ፡ገልገል፡; *aliud:* መሐስዕ፡ዘ፡ወጠጤ፡

ሐሰየ፡ *gaudere* vid. sub ሐሠየ፡

ሐሰየ፡ I, 1 (nonnumquam አሰየ፡ scriptum) [amharice sonat አሸ፡; in caeteris linguis haec eadem radix non occurrit, sed vicina sunt aram. כַּסְכֵּס *fricuit*, arab. قَشَّ *fricuit rem manu ut contereretur*, قَشَا *defricuit, abstersit, decorticavit*] Subj. ይሐሲ፡ *fricare, confricare, terere, conterere:* ሐሰየ፡አዕይንቲሁ፡ Tob. 11, 11; ሶበ፡ተኰሕለ፡የሐሲ፡ (sc. አዕይንቲሁ፡) 11, 7; አኮ፡በመንኰራኵረ፡ሰረገላ፡ዘየሐስይዎ፡ Jes. 28, 27; ወሐሰዩ፡በእደዊሆሙ፡ወበልዑ፡ (ψώχοντες) Luc. 6, 1; *salivam deglutiat* ወለእመ፡አበየቶ፡ነፍሱ፡ለይሕስዮ፡በግማደ፡ልብሱ፡ Phlx. 10; እለ፡ይቀጠቅጡ፡ወየሐስዩ፡ነፍሰ፡ወሬዛ፡ Jes. 13, 18; ወቦኡ፡ወሐሰዩ፡እልክቱ፡፫ጸናዕት፡ማእከለ፡ትዕይንቶሙ፡ለኢሎፍሊ፡ διέῤῥηξαν τὴν παρεμβολήν 1 Par. 11, 18.

ተሐስየ፡ III, 1 *confricari, conteri*, Lud. sine auct.

ሕሡይ፡ part. *confrictus, fricando confectus, de corio:* ማዕሰ፡በግዕ፡ሕሡይ፡ ἠρυϑροδανωμένα Ex. 25, 5. 26, 14; item in hebr. Ex. 36, 19 in C; Kebr. Nag. Nr. 17.

ሕሱፍ፡ *scabiosus* vid. sub ኀሡፍ፡

ሕቅ፡ *modicum* vid. sub ሐቀቀ፡

ሕቍ፡ et **ሕቈ፡** (Cant. 1, 16. 17) subst. [sine dubio pro ሕቅው፡ vel ሕውቅ፡; nescio an vicinum sit حَبَق *plantas odoriferas* varias significans] saepius in Bibliis legitur; respondet 1) ἄρκευϑος *juniperus:* ዕፀው፡አርዝ፡ወሕቍ፡ ξύλα κέδρινα καὶ ἀρκεύϑινα 2 Par. 2, 8 var. 2) πεύκη *pinus:* ዕፀው፡ሕቍ፡ πεύκινα 2 Par. 9, 10. 11. 3) κυπάρισσος *cupressus* Cant. 1, 16. 17. 4) ϑυΐα *thya:* ዕፀ፡ሕቍ፡ ξύλον ϑύϊνον Apoc. 18, 12. — *Voc. Ae.:* ሕቍ፡ዘ፡ዘጺ፡ (*ebenum*); *aliud:* ሕቍ፡ዘ፡ሰኖባር፡ (صَنَوْبَر) ወዓዲ፡ዘጺ፡ ።

ሐቌ፡ *lumbus* vid. sub ሐቀወ፡

ሐቅል፡ subst. [ܚܰܩܠܳܐ חַקְלָא *ager*, حَقْلٌ *terra arboribus ac domibus nuda, bona, consita*, حَقْلَةٌ *arvum bonum;* hebr. חֵלֶק, de quo vid. Ges. thes. p. 484] plerumque m.; Plur. አሕቁል፡ et አሕቃል፡ et አሕቅልት፡, Pl. Plur. አሕቃላት፡ et አሕቁላት፡ 1) *ager, campus* („in genere, includens silvas, montes caet., oppositus domibus seu oppidis" Lud.) ἀγρός 2 Reg. 9, 7. 19, 28; አሕቁል፡ ἀγροί Ex. 8, 9 et አሕቅልት፡ Jos. 21, 12; በሐቅል፡ ἐν ἀγρῷ Jer. 48, 8; ኢትፃኡ፡ሐቅለ፡ 6, 25; ሐቅለ፡ሞአብ፡ Ruth 1, 1. 2. 2, 6; መጽአ፡ዔሳው፡እምሐቅል፡ርኊብ፡ Kuf. 24. 26; πεδίον Gen. 4, 8; Jes. 63, 14; Ps. 77, 15; Hez. 26, 8; (opp. montes) Judith 15, 2; እለ፡ይነብሩ፡ሐቅለ፡ οἱ ἐν τῇ πεδεινῇ (opp. ዖም፡) Jes. 32, 19; እምአሕቃላት፡ወእምአድባር፡ Jer. 17, 26; አሕቃላት፡ πεδίον Ob. 19; Judith 1, 6; አሕቃላተ፡በድው፡ τὰ πεδία τῆς ἐρήμου Joel 2, 22; አሕቅልት፡ πεδία Jos. 11, 17; πεδινὴ 10, 40; አሕቁል፡ Asc. Jes. 6, 3. Praeterea አሕቃላት፡ περίχωρος Gen. 13, 10; προμαχῶνες Jer. 5, 10; አብያት፡እለ፡ይከውኑ፡ለንጉሥ፡በብሔረ፡ሐቅል፡ ἐν τοῖς ἐποικίοις 1 Par. 27, 25. Statui constructo subjunctum nomen ሐቅል፡ adj. *agrestis* denotare solet, ut ሐራውያ፡ሐቅል፡, አርዌ፡ሐቅል፡, ንዋየ፡ሐቅል፡ q. vid., ብእሲ፡ሐቅል፡ ἄγροικος ἀνήρ Gen. 16, 12. 25, 27. — Deinde campus planus est: 2) *loca vasta et deserta, eremus* (sicut ገዳም፡): እለ፡ይነብሩ፡ሐቅለ፡ οἱ ἐν τῇ ἐρήμῳ Jer. 9, 26. 32, 10; ἡ ἔρημος, αἱ ἔρημοι Hez. 23, 42; Jes. 5, 17; Sir. 8, 16; ሐቅለ፡ዮርዳኖስ፡ Jes. 35, 2; ሐቅለ፡ቃዴስ፡ Ps. 28, 7; ሐቅለ፡ዚፉ፡ 1 Reg. 26, 2; ሐቅለ፡ሲና፡ Num. 3, 4. 14; ሐቅል፡ውእቱ፡ዝብሔር፡ ἔρημος Marc. 6, 35; ኮኑ፡ሐቅለ፡ ἔσονται ἔρημοι Jes. 17, 9; ረሰያ፡ለኵሉ፡ዓለም፡ሐቅለ፡ ϑεὶς ἔρημον Jes. 14, 17; አሕጉረ፡ሐቅል፡ πόλεις ἔρημοι Job 15, 28; በሐቅል፡ ἐν ὁδῷ ἀπροσκόπῳ Sir. 35, 21; ይበቍል፡አሕቁሊሃ፡ τὰ ἔρημα αὐτῆς ἀνατελεῖ Jes. 44, 26. 51, 3; ማያተ፡አሕቃላት፡ ὕδατα ἐρήμου Jer. 2, 24; አሕቃል፡ ἔρημος Gen. 12, 20; *Joannes Baptista* ከከበ፡አሕቁላት፡ወገዳማት፡ Genz. f. 157.

ሐቃል፡ adj. et subst.: *qui agros colit, agrestis* a) ἐγχώριος *incola* (opp. ግዩር፡) Ex. 12, 49. b) *agricola, rusticus, paganus; incultus, barbarus* Col. 3, 11 (ሐቃል፡ወሀገሬት፡), Rom. 1, 14; Act. 28, 2 seq., in quibus locis Graecus habet βάρβαρος vel βάρβαροι.

ሐቃሊ፡ id. q. ሐቃል፡; legitur Plur. ሐቃልያን፡ Jud. 9, 4 ዕደው፡ሐቃልያን፡ወመደንግፃን፡ *viri inculti et metuendi* (quamquam Graecus habet κενοὶ καὶ δειλοί). Huc referendum videtur, quod in Rad. Abb. dicitur: ሐቅለ፡ብ፡ቀማ፡

ሐቃላዊ፡ adj. rel. *qui ad agros pertinet, agrestis,* *rusticus, incultus,* **ዔሳው፡ ውእቱ፡ ብእሲ፡ ድሩክ፡ ወሐቃላዊ፡ ወጸጓር፡** et **ብእሲ፡ ሐቃላዊ፡ ውእቱ፡ ወነዓዊ፡** Kuf. 19 (p. 71).

ሐቀረ፡ rad. inus. [ejus notio prima est in *fodiendo* (sicut نَقَرَ נָקַר); hinc a) *fodicavit contumeliis, dicteriis* نَقَّرَ, سَطَّنْ; حَقَّرَ *contemsit,* حَقِرَ *vilis factus est.* b) חָקַר חֲקַר نَقَّرَ *scrutatus, perscrutatus est;* vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas]. Hinc

አስተሐቀረ፡ IV, 1 et **አስታሕቀረ፡** (Gen. 29, 25; Jud. 16, 10. 13). 1) *contemnere, vilipendere, spernere, dedecorare* c. Acc., καταφρονεῖν Gen. 27, 12; Matth. 18, 10; **እለ፡ ያስተሐቅሩ፡ ሕጎሙ፡** Zeph. 1, 12; 4 Esr. 6, 53; 1 Tim. 6, 2; παραφρονεῖν Zach. 7, 11; ἐξουδενεῖν 1 Reg. 2, 30. 10, 27. 15, 23; Zach. 4, 10; ἀτιμάζειν 1 Reg. 10, 27; Jes. 53, 3; Esth. 1, 18; Rom. 2, 23; Jac. 2, 6; 4 Esr. 9, 10; **አስተሐቀረ፡ መሐላሁ፡** Hez. 17, 18. 19; **ብኀበ፡ ጠቢብ፡ ዕፁብ፡ አስተሐቅሮ፡** ἀτιμία Sir. 21, 24; **ኢትትመከሕ፡ በአስተሐቅሮ፡ አቡከ፡** 3, 10; **አስተሐቅሮታ፡ ለእሙ፡** 3, 11; **እንዘ፡ ያስተሐቅሩ፡ ንጉሠ፡** 2 Esr. 4, 14 (ἀσχημοσύνη). 2) *ludibrio habere, decipere, inducere* παραλογίζεσθαι 1 Reg. 28, 12; 2 Reg. 19, 26; Gen. 29, 25; πλανᾷν Jud. 16, 10. 13; **ኢይምሰልከ፡ ዘአስተሐቀርኩከ፡** μὴ βαρέως φέρε Gen. 31, 35.

ሕቁር፡ part. *contemtus, spretus, vilis:* **ሕቁራን፡** χυδαῖοι Ex. 1, 7; (*Voc. Ae.:* **ሕቁራን፡ ዘ፡ እዙዛን፡**); hom. Rhegini in Cyr. f. 109 (Nestorius appellatur **ሕቁር፡**).

ሐቅረት፡ subst. (de forma vid. gramm. § 106 sub finem) *contemtio, vilitas:* **በዝየ፡ ፍና፡ ሐቅረት፡** (sic quidem in Cod. Tub.; in Cod. Mus. Brit. autem **ሐቅራት፡**) καὶ ἐνθάδε ὁ τῆς ἐξουδενήσεως τρόπος Cyr. c. Pall. f. 75.

መስተሐቅር፡ part. IV, 1 *contemtor, spèrnens:* καταφρονητής Hab. 2, 5; **መስተሐቅራን፡** καταφρονηταί Cyr. c. Pall. f. 70; Kid. f. 4.

ሐቀቀ፡ rad. inus., cujus notio prima in lingua hebr. conspicua est 1) *incîdit, insculpsit* 2) *statuit, decrevit.* Hinc חֹק *definitum* 1) *pensum,* 2) *tempus statutum,* 3) *terminus, limes definitus,* 4) *statutum, lex* (vid. Ges. thes. p. 514), حَقٌّ *jus, statutum,* et tamquam Adj. *dignus, aptus, justus.* Apud Aethiopes perantiqua illa vox חֹק conservata est ut in **ሐቅ፡** ita in **ሕግ፡**, q. v.

ሕቅ፡ subst., *modus justus* vel *legitimus, ratio et numerus;* deinde Adj. *modicus, mediocris, pusillus* vel *paulum, aliquantulum:* **አንሰ፡ ሕቀ፡ ወንኡስ፡ በቅድሜከ፡** 2 Reg. 7, 19; **አምጽኢ፡ ሊተ፡ ሕቀ፡ ማየ፡ በግምዔ፡** 3 Reg. 17, 10; **ሕቀ፡ እምውስተ፡ መዓር፡ ጥዕምኩ፡** 1 Reg. 14, 29; **አስትይኒ፡ ሕቀ፡ ማየ፡** Gen. 24, 17; **ርእየ፡ ሕቀ፡ ደመና፡** 3 Reg. 18, 44; 4 Esr. 1, 35; **እምድኅረ፡ ዘመን፡ ሕቅ፡** Phlx. 4. Sed plerumque Adverbii vice usurpatur, sc. 1) **በሕቁ፡** proprie: *secundum modum* vel *rationem ejus* (rei) (vid. gramm. § 163, 2) i. e. a) *sufficienter, satis, satis superque,* ἱκανῶς Job 9, 31; ἐκ περισσοῦ Dan. 3, 22. b) (quantum fieri potest) *valde, admodum, perquam, bene:* μεγάλως Job 4, 14. 30, 30; σφόδρα, σφοδρῶς Deut. 9, 21 (**ጥቀ፡ በሕቁ፡**); Job 32, 2; **ጠይቁ፡ በሕቁ፡** νοήσατε σφόδρα Jer. 2, 12; **በሕቁ፡ ጥቀ፡** ἐπὶ πλεῖον σφόδρα Jer. 2, 12; Nah. 2, 2; Sir. 13, 13; ἀγαθῶς 4 Reg. 11, 18; **ኢትርሐቁ፡ በሕቁ፡** μακράν Jos. 8, 4; **መስየ፡ በሕቁ፡** Tob. 2, 2; **ዘበሕቁ፡ ኀጺር፡** κολοβόῤῥις Lev. 21, 18; Hez. 21, 16; cum negatione *parum:* **ኢታስተርኢ፡ በሕቁ፡** *parum conspicuus est* (ἀμαυρός) Lev. 13, 4. c) *intente, diligenter, etiam atque etiam,* πυγμῇ Marc. 7, 3; ἐκτενῶς Judith 4, 12; βοῆς ἰσχυρᾶς 14, 16; **ጸለየ፡ በሕቁ፡** *oravit intentius* Enc.; *saluto* **በሕቁ፡** *etiam atque etiam* Lud. sine auct. d) *omnino,* εἰς τὸ τέλος Dan. 3, 19; saepissime in responsionibus πάνυ μὲν οὖν **በሕቁ፡ ጥቀ፡** Cyr. (ex. gr. c. Pall. f. 92). 2) **ሕቀ፡** (Acc. adv.) modicum, modice i. e. *paulum, aliquantulum, aliquatenus, paulo, parumper, paulisper:* **ሕቀ፡ አሕጸጽከ፡** Ps. 8, 6; Job 10, 20; **አዕማእኩ፡ ሕቀ፡ በእዘንየ፡** Sir. 51, 16; ὀλίγον, μικρόν Prov. 6, 10 (quater); 24, 48 (ter); **ታዕርፉ፡ ሕቀ፡** Marc. 6, 31; Luc. 5, 3; **ወሕቀ፡ ብሂሎ፡** *et paulo postquam dixit* Matth. 26, 73; **ሕቀ፡ ከመ፡** (v. **ከመ፡**) **የዐዱ፡ ዮርዳኖስ፡** ὡς βραχὺ διαβήσεται 2 Reg. 19, 36. 3) **በበ ሕቅ፡** moderate i. e. *sensim, pedetentim, paulatim:* κατ᾿ ὀλίγον Sap. 12, 2; 4 Esr. 4, 33; Org.; nonnumquam etiam **በበሕቀ፡** occurrit, ut **በበሕቀ፡ ልህቀ፡ ሕፃን፡** Deg. 4) **እምድኅረ፡ ሕቅ፡** *paulo post* Luc. 22, 58; Marc. 14, 70; nec non **እምድኅረ፡ ሕቀ፡** Herm. p. 80. 5) **ሕቀ፡ ከመ፡ ዘእም፡** seq. Perf. *haud multum abfuit, quin (ferme, paene)* Ps. 72, 2. 93, 17. 118, 87; Gen. 26, 10; Act. 26, 28 (vid. gramm. § 205 sub finem, p. 431). — *Voc. Ae.:* **ሕጹጽ፡ ንስቲት፡ ውኁድ፡ ኅዳጥ፡ ትሑት፡ ሕቅ፡ ዘ፡ ታናሽ፡**; *aliud:* **ንስቲት፡ ኅዳጥ፡ ሕቅ፡ ብ፡ ጥቂት፡ ።**

ሐቄን፡ vel **ሐቍን፡** idem esse videtur, quod حَقَنَ *indidit in utrem lac butyri eliciendi ergo.* Equidem hoc verbum nusquam reperi, sed A. d'Abbadie e suo cod. CXXV excerpta haec verba mihi communicavit: **ቀብዐ፡ እምሐሊብ፡ ሐቍኖ፡**. — Vid. **ዕቋን፡**

ሐቀወ፡ rad. inus., cui vicinae sunt חוּק, حَاقَ (حَوْقٌ) *circumdedit, amplexus est,* حَاقَ (حَيْقٌ) *cinxit, circumdedit alqm;* coll. **ሐቀፈ፡** infra. Hinc חֵיק *sinus* (ab amplectendo dictus); حَقْوٌ *corporis pars, quae est inter extremam costam et os coxae; cingulum, quo hanc corporis partem circumdant,* et:

ሐቌ፡ (pro **ሐቅዌ፡**), nonnumquam **ሐውቌ፡** vel **ሐውቋ፡** (ut Vis. Bar.; Dan. 2, 32. 5, 6 in cod. Curz.; etiam **ሐቋ፡** quod librarius libri Job in codice Curz. exarare solebat) subst., Plur. **ሐቌያት፡** (Hez. 21, 6) et **ሐቍያት፡** v. **ሐቋያት፡** (Am. 8, 10). 1) *lumbus, lumbi,* ὀσφύς **ቅንት፡ ሐቌከ፡ ከመ፡ ብእሲ፡** Job 38, 3. 40, 2; Sir. 32, 22; Jes. 5, 27. 11, 5. 15, 4. 20, 2; Jer. 1, 17. 13, 1 seq.; Dan. 5, 6; Nah. 2, 2; Ps. 44, 4; Matth. 3, 4; Luc. 12, 35; 1 Petr. 1, 13; **እምሐቌሁ፡ እስከ፡ ታሕቱ፡** Hez. 8, 2; **እምሐቌ፡ እስከ፡ መናቅዕ፡** ἀπὸ ὀσφύος ἕως μηρῶν Ex. 28, 38; **እለ፡ ወፅኡ፡ እምሐቌሁ፡ ለአብርሃም፡** Hebr. 7, 5 (cfr. **ነዋኄ፡ ዐጽምከ፡ ወሐቌከ፡ ንሕነ፡** σάρκες σου 1 Par. 11, 1) pro Plur. **ሐቌሆሙ፡** ὀσφύες αὐτῶν Job 12, 18; Jes. 32, 11; Judith 4, 14; sed etiam **ሐቍያት፡** Am. 8, 10; Hez. 21, 6; de lumbis (ὀσφύς) *victimae* Lev. 3, 9. 7, 3; *hippopotami* Job 40, 11. *Lumborum musculi interni* ψόα 2 Reg. 2, 23; τὰ ἰσχία **እስከነ፡ ሐቌሆሙ፡** 2 Reg. 10, 4. 2) *femur* μηρός, μηρίον Jud. 3, 16; Job 15, 27. 3) *sinus:* **ለምንት፡ ተሐቅፍ፡**

ሐቌ፡ዘማዊት፡ μὴ συνέχου ἀγκάλαις τῆς μὴ ἰδίας Prov. 5, 20; ቅኑት፡ሐቌሁ፡በቅናት፡ዘወርቅ፡ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσῆν Apoc. 1, 13 rom. — *Voc. Ae.*: ሐውቌ፡ vel ሐቌ፡ብ፡ወገብ።

ሐቀየ፡ I, 1 [cfr. חָרַק ܚܪܰܩ حَرَقَ *frenduit dentibus; collisit fricuitque inter se dentes cum stridore prae ira*; nescio an حَاقَ (حَوْقٌ) huc referendum sit] 1) *stridere* vel *frendere dentibus*, c. Acc.: ሐቀዩ፡ስነኒሆሙ፡ላዕሌየ፡ Ps. 34, 19; Thren. 2, 6; Act. 5, 33. 7, 54; ሐቀየ፡ (v. ሐቅየ፡) ስነኒሁ፡ላዕሌየ፡ Job 16, 9; የሐቂ፡ስነኒሁ፡ Ps. 111, 9. 36, 12; Kid. f. 26; ከመ፡ዘየሐቅዩ፡ዘአስተዳለዉ፡ ይብልዑ፡ ከማሁ፡ ኀሠሥዋ፡ ለነፍስየ፡ Sir. 51, 3. 2) *confringere* dentibus, *conterere manducando*: አዕጽምተ፡ሰብእ፡ ተሐቂ፡ ὀστᾶ ἀνθρώπων κατατρώγει Prov. 24, 23; የሐቅየኒ፡ አዕፅምትየ፡ τὰ ὀστᾶ ἐν ὀδοῦσι ἔχεται Job 19, 20. — Inf. ሐቂይ፡ vel ሐቅይ፡ *stridor, frendor dentium*: ሐቅየ፡ ስነን፡ vel ሐቂየ፡ ስነን፡ Matth. 8, 12. 13, 42; Luc. 13, 28; Phlx. 88 (vid. ሐቌ፡).

አሕቀየ፡ II, 1 caus. *frendere* vel *stridere facere* alqm dentibus: ያሐቅዮ፡ ስነኒሁ፡ Marc. 9, 18, vel dentes: ሕማመ፡ አዕይንት፡ወርእስ፡እንተ፡ ይቀጠቅጥ፡ አዕጽምተ፡ ወይቀዘቅዝ፡ርእሰ፡ወያሐቂ፡ስነነ፡ M. F.

ተሐቅየ፡ III, 1 *collidi dentes*: ተሐቅየ፡ስነን፡ Nah. 2, 10 var.

ሐቌ፡ et **ሐቀይ፡** subst. (id. q. Infin. ሐቅይ፡) *stridor, frendor dentium*: ሐቌ፡ ስነን፡ Nah. 2, 10 (Cod. Laur.); ሐቀየ፡ስነን፡ Did. 25 (cod. Stuttg.).

ሐቀፈ፡ I, 1 [amh. አቀፈ፡; hebr. חָבַק *complicuit manus, amplexus est*, vic. חוק et חָמַק; syr. ܥܘܦܩܐ *amplexus*; arab. حاق med. u *circumdedit, amplexus est*, حاق med. i *cinxit, circumdedit* (vid. supra ሐቀወ፡), حَقَفَ *pedibus et capite in unum contractis cubavit* (animal), حَقَبٌ *cingulum*] Subj. ይሕቀፍ፡ 1) *complicare* manus ሐቀፈ፡ እዴሁ፡ Koh. 4, 5. 2) *complecti, amplecti, amplexari*: የማኑ፡ ተሐቅፈኒ፡ Cant. 2, 6; ሐቀፎ፡ ወሰዐሞ፡ Gen. 29, 13; ተሐቅፎ፡ ከመ፡ ብእሲት፡ ድንግል፡ Sir. 15, 2. 30, 20; Prov. 4, 8; Esth. 5, 2; ተሐቅፎ፡ ወታስተማውቆ፡ 3 Reg. 1, 2; ሕቀፍዋ፡ Deg.; Ps. 47, 11; ንሕቀፉ፡ Mavâs. Nr. 5; Kuf. p. 112; ሐቀፈ፡ክሣዶ፡ Gen. 33, 4. 45, 14; Kuf. 43. 45; Tob. 11, 8; transl.: ለምሕልላነ፡ሕቀፎ፡ Mus. Brit. LIV, Nr. 7, f. 3) *incubare* vel *fovere* ova, pullos, *alis complecti* pullos: ከመ፡ዖፍ፡እንተ፡ተሐቅፍ፡እንቁቅሆ፡ወተሐፅን፡እጐሊሃ፡ እስከ፡ሰበ፡ ይሰርሩ፡ Did. 6 (Platt p. 41); ከመ፡ንስር፡የሐቅፍ፡ እጐሊሁ፡በገበዋቲሁ፡ Deut. 32, 11; ሐቂፎ፡ እጐሊሁ፡ Job 39, 27.

አሕቀፈ፡ II, 1 1) *amplexum concedere* alicui: ሶበ፡ ይመጽእ፡ሰብእ፡ይሰግድ፡ሎቱ፡ወያሌዕል፡እዴሁ፡ ወያሐቅፎ፡ (v. ወየሐቅፎ፡) ወይትአምኆ፡ 2 Reg. 15, 5. 2) *cingere, circumdare* rem re: ነደቀ፡ለዐጸድ፡ ውሣጢ፡ ሠላስ፡ አረፍተ፡ወአሕቀፎን፡ (v. ወአቅፈሎን፡) ኵሎ፡ዐውዶን፡በሰሌዳት፡ 3 Reg. 6, 33.

ተሐሕፈ፡ III, 1 *amplexu teneri*: Christus infans ተሐቅፈ፡ በአብራኪ፡ እሙ፡ Ath. d. Trin.; ተሐቅፈ፡ በአብራኪ፡ M. M. f. 25.

ተሓቀፈ፡ III, 3 (quamquam libri mss. ተሐቀፈ፡ exhibere solent) *se invicem amplexari* vel *amplecti*: ተሓቀፉ፡ በበይናቲሆሙ፡ 1 Reg. 20, 41; ተአምኁ፡ወተሓቀፉ፡ 1 Esr. 4, 47; ተሓቅፎ፡ Koh. 3, 5.

ሕቁፍ፡ et **ሑቁፍ፡** part. *qui amplexu tenetur* M. M. f. 127.

ሕቅፈት፡ n. act. 1) *amplexus* Jsp. p. 367. 2) *tutela* puerorum በእንተ፡ሕቅፈተ፡ሕፃን፡ F. N. 32 (in indice).

ሑቃፌ፡ subst. *amplexus* Koh. 3, 5; 1 Sal. Mar. str. 26; Org. 1.

ሐበለ፡, **ተሐበለ፡** *audere* vid. sub ኀበለ፡

ሐበለ፡ I, 1 [חָבַל *funem adstrinxit, ligavit; pignore obligavit; perverse egit*; eas quae huic vicinae sunt radices, vid. in Ges. thes. p. 438; حَبَلَ *laqueo cepit* feram; *fune strinxit*; خَبَلَ *ligavit*] 1) *ligare, religare* vel *torquere* comam እምሐብሎታ፡(ለዮዲት፡) አኀዘሙ፡ ለሜዶን፡ ምምዓ፤ ወፋርስኒ፡ ደንገፁ፡ እምቅብዓ፤ *tortis crinibus* Sx. Masc. 10 Enc. (vid. ሐብላት፡). 2) laqueos tendere alicui i. e. *dolum intendere, dolo capere, insidiari*: አኮ፡ሠናይ፡ለመኳንንት፡ጽድቅ፡ ሐቢል፡ ἐπιβουλεύειν Prov. 17, 26; c. Acc., ut: የሐብሉ፡አዕርክቲሆሙ፡ ἐνεδρεύειν Prov. 26, 19. 3) *prave agere* in alqm, *perverse uti*: ብእሲ፡ እኩይ፡ የሐብል፡ አዕርክተ፡ ἀποπειρᾶται φίλων Prov. 16, 29 (vid. ሕብል፡ et ሕቡል፡).

ተሐበለ፡ *dolo* vel *fraudibus uti*; ተሐብሎ፡ *fraus* et *dolus*, Lud. sine auct.

ሐብል፡ subst., m. et fem. [חֶבֶל, ܚܒܠܐ, حَبْلٌ] Plur. አሕባል፡, Pl. Plur. አሕባላት፡ 1) *funis, funiculus* Jos. 2, 15 በሐብለ፡ሰብእ፡ ሰሐብክዎ፡ Hos. 11, 4; ሐብል፡ ነዋኅ፡ Jes. 5, 18; Jer. 45, 11 seq.; tentorii Jes. 33, 20. 54, 2; hebr. Ex. 39, 40 in C; ውስተ፡አሕባለ፡ቢስንሶ፡ Esth. 1, 6; navigii Act. 27, 32 rom.; *funis mensorius*: ሐብለ፡መስፈርት፡ Jes. 34, 11; Zach. 2, 1; Am. 7, 17; Mich. 2, 4; Hez. 40, 3; Job 38, 5; Hen. 61, 1. 70, 3; ወድቀ፡ሐብሎን፡ (σχοινισμός) Jos. 17, 5; አሕባለ፡ ወረዉ፡ ሊተ፡ Ps. 15, 6; ሐብለ፡ ርስቱ፡ Deut. 32, 9; Ps. 77, 60; አውረዱ፡ሐብለ፡ βολίσαντες Act. 27, 28 Pltt. 2) *laqueus, vinculum, lorum*: ኅቡእ፡ዲበ፡ ምድር፡ ሐብሉ፡ Job 18, 10; Jes. 3, 24; አሕባለ፡መሣግር፡ Ps. 139, 5. 6; ይትአኀዙ፡በሐብለ፡ ንዴት፡ Job 36, 8; ሐብለ፡ አንዳ፡ *lorum* Sx. Teq. 17 Enc.; ጥብጣቤ፡ሐብል፡ *scutica* Sx. Sen. 27; ሐብለ፡ሥላሴ፡ ዘኢይትበተክ፡ *vinculum Trinitatis indissolubile* Org. 1; ሐብለ፡ ድንግልና፡ ቅናቱ፡ *vinculum virginitatis (cestus) cingulum ejus* Sx. 3 Mij. Enc.; *lumbos* ቀነተ፡ ሐብለ፡ ሕግ፡ *cinxit ligamen legis*, Enc. Patr. 3) id quod laqueo capitur, i. e. *praeda*, id. q. ሕብልያ፡ Sed non nisi in libris antiquioribus occurrit: ወይከውኑ፡ ሐብለ፡ለእለ፡ ይትቀነዩ፡ሎሙ፡ Zach. 2, 9 in cod. Laur.; ይኩንከ፡ ሐብለ፡ (v. ሕብልያ፡) ዘሐብለይከ፡ Hez. 38, 13 in cod. Abb. LV. 4) *fibra* (radicis): አሕባለ፡ ሥርው፡ ደቃቃት፡ Macc. f. 20. 5) (vox architectonica) laqueus vel *catena, transtillum*, quibus lacunar contabulatur: አሕባለ፡ ጠፈር፡ Gad. Lal.; አኮ፡ በአሕባል፡ ዘትጠፍሮን፡ ib. (vid. ሞጸፍት፡). — *Voc. Ae.*: ሐብል፡ዘ፡ገመድ፡።

ሐብል፡ *dolus* vid. sub ሕብል፡

ሐብለት፡ et **ሐብላት፡** (cfr. **ሐብሎት፡** sub **ሐበለ፡** Nr. 1) subst., Pl. **ሐብለታት፡** et **ሐብላታት፡** *plectile, tortile* cujusvis generis: **ሐብለት፡** (v. **ሐብላት፡**) **ዘዐፍሮ፡** ἐμπλόκιον Num. 31, 50; **ሐብላታት፡** (v. **ሐብላት፡**) Jes. 3, 18; **ሐብለታት፡** (v. **ሐብላታት፡**) Ex. 35, 22; **በሐብላተ፡ወርቅ፡** πλέγμασιν ἢ χρυσῷ 1 Tim. 2, 9 Platt; **ሐብላተ፡ወርቅ፡** περιθέματα Jud. 8, 26.

ሕቡል፡ part. 1) *dolosus, fraudulentus*: **ሕቡላን፡** δόλιοι Prov. 12, 24. 13, 9. 2) *perversus, pravus, perditus, nequam*: λοιμός Prov. 19, 25; **ወእመሰ፡ሕቡል፡(ውእቱ፡)** ἐὰν λοιμεύηται 19, 19; δραπέτης (quo nomine Theodotus Ancyranus hominem in statu corruptionis appellat) in Cyr. f. 102 modo **ጥፉእ፡**, modo **ሕቡል** dicitur; **ንጉሥ፡መኰንን፡ዐመፃ፤ ሕቡል፡ምክሩ፤ቀታሌ፡ሰብእ፡** Kid. f. 3.

ሕብል፡ subst., m. et fem. (ut Sap. 4, 11; Ps. 49, 20) 1) *dolus, fraus*, δόλος, δόλοι: Prov. 12, 5. 17. 20 (**ጕሕሉት፡** 12, 6). 26, 23; Ps. 51, 2; Sap. 4, 11. 14, 25; 1 Petr. 2, 1; **መጽአ፡እኁከ፡በሕብል፡** Kuf. 26; **ልሳንከ፡ፀፈረ፡ለሕብል፡** Ps. 49, 20 (δολιότης); **በሕብል፡** δόλῳ Matth. 26, 4 Pltt. 2) *pravitas, perversitas, improbitas*: **ዘይዘርእ፡ሕብለ፡** φαῦλα Prov. 22, 8; ἀσέβειαι Ps. 5, 12. — Hinc formas **ሐብል፡** et **ሕብል፡** significatione secerni solere apparet; quare quod Matth. 26, 4 rom. legitur **በሐብል፡** δόλῳ, typographi errore pro **በሕብል፡** exscriptum esse videtur.

ሐባሊ፡ n. ag. *fraudulentus, dolosus* Lit. 169, 1; Kid. f. 9.

ተሐባሊ፡ id. q. **ሐባሊ፡** ut **ተሐባሊ፡ሰበ፡ተአምኖ፡ይትጐሐለወከ፡** Fal. f. 36.

ሐበባሊ፡ legitur in F. M. 34, 1: **መንዛህልል፡ወሰከሬ፡ወተላሓዪ፡ወነፋሒ፡ዕንዚራ፡ወተውኔት : ወሀበባሊ፡ለዝሙት፡** *pravae fornicationi deditus*;, sed dubito, an lectio sit bona.

ሐብለየ፡ quadrl. I. (denominatum a **ሕብል፡** *dolus, perversitas*, et a **ሐብል፡** *funis, laqueus*). 1) *dolose agere* in alqm, *defraudare* c. Acc. prs.: **ከመ፡የሐብልይዎሙ፡ለአግብርቲሁ፡** τοῦ δολιοῦσθαι ἐν τοῖς δούλοις αὐτοῦ Ps. 104, 23; **ሐብልይዎሙ፡** Kuf. 30. 34. 2) *expilare, despoliare, praedari*; c. Acc. prs., σκυλεύειν **ተሐበልይዎሙ፡** Ex. 3, 22. 12, 36; Jes. 10, 6; Hab. 2, 7. 8; Zach. 2, 8; c. Acc. rei: **ይበረብርዎ፡ወየሐበልይዎ፡** Hez. 7, 21; **ሕብልያ፡ዘሐብለይከ፡** 38, 13 (τοῦ σκυλεῦσαι σκῦλα); **መራዕይሆሙ፡አዘዘ፡የሐብልዩ፡** ἔδωκεν εἰς ἀφανισμόν Judith 2, 17; c. dupl. Acc., διαρπάζειν: **ወየሐብልዮ፡ነኪር፡ኵሎ፡ተግባሮ፡** Ps. 108, 10. — *Voc. Ae.*: **ሐብለየ፡ዘ፡በዘበዘ ።** [cfr. etiam هَبَلَ VIII *machinatus fuit quid, insidiatus fuit praedae.*]

ተሐብለየ፡ III, 1 refl. *sibi praedari* vel *expilare* aliquem vel aliquid, c. Acc. **ተሐብለይዎሙ፡** ἐπρονόμευσαν αὐτούς Judith 15, 6; **ወይትሐበለይዎ፡** καὶ ἔσται εἰς διαρπαγήν Jes. 5, 5; εἰς προνομήν 6, 13; [**ተሓበለየ፡** III, 3, quod Ludolfus exhibet et e Jes. 5, 5. 6, 13 probare conatur, mihi nusquam occurrit].

ሕብልያ፡ et **ሐብልያ፡** (Num. 14, 3. 31 FH) subst. *praeda, rapina* (rapta), *res spolio capta*: **እሬስዮሙ፡ሕብልያ፡** δώσω αὐτοὺς εἰς διαρπαγήν Judith 2, 7; **ደቂቅነ፡ይከውኑ፡ሕብልያ፡** Num. 14, 3. 31 (εἰς διαρπαγήν); Hab. 2, 7; ἔσονται σκῦλα Zach. 2, 9 (v. **ሐብል፡**); Hez. 38, 13 (v. **ሐብል፡**); Jes. 10, 6 vrs. alt.

ሐብለየ፡ *irridere* vid. sub **ሀውለየ፡**

ሐበረ፡ *conjungi, consentire* vid. sub **ኀበረ፡**

ሐበረ፡ rad. inus., arab. حبر in حِبْر *color*, حَبِير *vestis picta*, حِبَرَة *vestis striata*, חֲבַרְבֻּרוֹת *maculae pardi* (sine dubio vicina sunt **ሐመረ፡** et **ኀፈረ፡**).

አሕበረ፡ II, 2 abstergendo *mundare, polire* rem, ut color nativus refulgeat (حَبَّرَ I. II *pulchrum fecit*): **እንተ፡ኢያሕበርዋ፡ዝሕላ፡** ὁ ἰὸς οὐκ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῆς Hez. 24, 6; **ያሐብርዎ፡(ለንዋየ፡ብርት፡)** Lev. 6, 21 (v. **የሐበርትዎ፡**). Vid. **ሐብረተ፡**

ሕብር፡ subst., m. et fem., Pl. **ሕበር፡** et **ሕብራት፡** 1) *color*: **ሕብሩ፡እሳተ፡ይመስል፡** 4 Esr. 14, 41; **ዘዘ፡ዚአሁ፡ሕብረ፡ጽጌሁ፡** 4, 49; Sap. 13, 14. 15, 4; **ሕብራት፡** *colores* Chr. ho. 12; **ሕብራት፡ቀይሓት፡** Fal. f. 16; **ሕብራቲሆሙ፡ይመስል፡መረግድ፡** Mavâs. Nr. 20; **ጥበብ፡እንተ፡ብዙኅ፡ሕበሪሃ፡** πολυποίκιλος Eph. 3, 10; de colore cutis **ሕብረ፡ሥጋሁ፡** Ex. 4, 7; **ይገብእ፡ሕብረ፡ሥጋሁ፡** 4 Reg. 5, 10; **ሕብረ፡ማእሱ፡** Lev. 13, 2. 3. 10; **ሕብረ፡ገጹ፡** Ex. 34, 29. 30; **ሕብር፡ዘጻኀን፡** Lev. 13, 14—16; **ሕብረ፡ለምጽ፡** ἁφὴ λέπρας Lev. 13, 2. 3. 9 seq.; **ዘሕብረ፡ሐመድ፡** σποδοειδής Gen. 30, 39. 31, 10. 12; **ዘሕብረ፡ዐሥቅ፡** ποικίλος *versicolor* Gen. 37, 3; **ሕብረ፡ሜላት፡ወሕብረ፡ለይ፡** 2 Par. 2, 7; **እብን፡ዘሕብረ፡ወርቅ፡** χρυσόλιθος Ex. 28, 20. 36, 20; **ሕብረ፡ከብድ፡** vid. sub **ከብድ፡**; **ሕብረ፡ጸዳል፡ልቡሳን፡** *colore splendoris induti* Enc.; **በዓለ፡ሕብር፡** *infector* F. N. 23. 2) *varietas colorum*. Quamquam enim *varietas colorum* nec non Adj. *versicolor* adjecto **ብዙኅ፡** vel **ዘዘዚአሁ፡** (vid. sub Nr. 1 exempla, vel **ዘዘዚአሁ፡ሕብሩ፡** ποικίλως διηνθισμέναι Esth. 1, 6) vel adjecto **በበ፡** ut: **እብን፡ክቡራት፡በበሕበሪሆሙ፡** πολυτελεῖς ποικίλοι 1 Par. 29, 2; vel, ubi de vestibus agitur, adjecto **ዘዐሥቅ፡** (vid. sub Nr. 1 exemplum) significatur, tamen **ሕብር፡** et **ሕበር፡** per se positum nonnumquam eandem significationem continet, ut: **እብነ፡ሕብር፡** *gemma* coloris i. e. *versicolor* Hen. 18, 7; **ትወድዩ፡ላዕሌክሙ፡ሕብረ፡ፈድፋደ፡እምድንግል፡** 98, 2; **ጥምዐተ፡ሕበሪሁ፡** βάμματα ποικιλίας Jud. 5, 30; **የኀድግኑ፡ነምር፡ሕበሪሁ፡** τὰ ποικίλματα αὐτῆς *maculas* (חֲבַרְבֻּרוֹת) Jer. 13, 23; **ዘሕብር፡** τὰ ποικίλα Gen. 31, 8; **ዘሕብር፡ፍጥረቱ፡** ἔργον ποικιλτοῦ Ex. 28, 35 (at Hen. 89, 10 ad **ኅብር፡** referendum est); **እምኵሉ፡ሕብር፡** *varia* διάφορα Deut. 22, 9. 3) in genere *species* (externa), *forma* εἶδος Ex. 28, 29; ὅρασις Apoc. 4, 3; **ዘሕብረ፡በረድ፡** ὡς ὅρασις κρυστάλλου Hez. 1, 22; **ሕሊናየ፡ወሕብርየ፡** ἡ μορφή μου Dan. 4, 33; **ኀበ፡ሕብረ፡ከይሲ፡ወለጠ፡ዘዓሣ፡ራእየ፡** Enc.

ሕቡር፡ et crebrius **ሑቡር፡**, part., *versicolor, variegatus, coloribus ornatus*: **እብን፡ሕቡር፡** Hen. 18, 7 var.; **ሑብርት፡** πεποικιλμένη Ps. 44, 11. 15; **አልበሰ፡ቅዳሴ፡ይኩና፡ጸዓድወ፡ወአከ፡ሕብርተ፡** F. N. 12. Hinc **ሑብርት፡** Pl. **ሑብርታት፡** (sicut **ንግሥት፡** Pl. **ንግሥታት፡**) *ornamentum versicolor*, ut **ሀሎ፡ዲቤሁ፡ልብስ፡ጥቁብ፡ወበ፡ውስቴቱ፡ሑብርታት፡** Phlx. 136. (*Voc. Ae.*: **ሑብርት፡ብ፡የተሰነገለች ።**).

ሑብርት፡ vid. **ሑቡር፡**

ሐብረተ፡ quadrl. 1 (denominatum) id. q. **አሕበረ፡**, abstergendo *mundare, polire* rem, ut color nativus refulgeat: **እመ፡ኢሐብረትዎ፡ኢይበርህ፡** Ep. Jer. 23; **አንተ፡ኢሐብረትዋ፡ዝሀላ፡** (v. **ኢያሕበርዋ፡**) Hez. 24, 6; Lev. 6, 21 var.; **ለመኑ፡ዘቲ፡ሰይፍ፡ዘያሐበርትዋ፡** Fal. — *Voc. Ae.*: **ሐብረተ፡ዘ፡ወለወለ።**

ተሐብረተ፡ III, 1 refl. et pass. *poliri*: **ኵናት፡ብልሒ፡ወተሐብረቲ፡** ὀξύνου καὶ ϑυμώϑητι Hez. 21, 9.

ሕብሩት፡ part. *politus, mundatus*: **ሕብሩት፡እምዛሕል፡ጌጋይ፡** Lud. e MSS. Colb.

ሐበሰ፡ arab. حَبَسَ *retinuit, conclusit, incarceravit*; hinc voces Aethiopibus receptae:

ሐብስ፡ arab. حَبْسٌ *carcer* Jsp. 302. 311. — *Voc. Ae.*: **ሐብስ፡ዘ፡ቤተ፡ጽልመት፡**

ሕቡስ፡ part. *incarceratus*: **ፂውው፡ወሕቡስ፡** Jsp. p. 381.

ሐብቀቀ፡ quadrl.; stirps I hucusque mihi nondum occurrit. Quantum e derivatis concludi potest, eandem notionem continet, quam graecum φυρᾶν habet, scilicet *commiscere* res, *versare* arida in fluidis, *contaminare*. Respondent ܚܒܩ *commiscuit arida*, מְרֻבֶּכֶת *massa in oleo versata*, رَبَكَ *commiscuit*, VIII *confusum et turbatum fuit* (negotium); مُرَبَّقَةٌ *panis adipe conditus*.

ተሐብቀቀ፡ et (levi discrimine separatum) **ተሐብቄቄ፡** III, 1 refl. et pass. *commisceri, immisceri, conturbari*: **እለ፡ይትሐበቀቁ፡ውስተ፡ብዙኅ፡ትካዝ፡** πραγματείαις πολλαῖς ἐμπεφυρμένοι (*negotiis immixti iisque contaminati*) Herm. p. 95; Inf. **ተሐብቅቆ፡** ib.; **ይትሀወኩ፡አሕዛብ፡ወይትሐበቄቍ፡ሕዝብ፡** (v. **ይትሐበቄቁ፡**, **ይትሐበቀቁ፡**) *perturbantur populi et commiscebuntur gentes* 4 Esr. 9, 3. — *Voc. Ae.*: **ይትሐበቄቍ፡** (v. **ይትሐበቀቍ፡**)**ዘ፡ይቀላቀል።**

ሕብቁቅ፡ part. commixtus i. e. *contaminatus, maculatus*: **ሕብቁቃን፡ወርኩሳን፡** σπῖλοι καὶ μῶμοι 2 Petr. 2, 13; **ሕብቁቃን፡ዲያቆናት፡** σπίλους ἔχοντες διάκονοι Herm. p. 99. — Hinc **ሕብቅቅት፡** (gramm. p. 220) qualitas ejus, qui omnibus rebus, in specie omnibus voluptatibus se immiscet, i. e. *intemperantia, incontinentia* ἀκρασία Herm. p. 91.

ሕብቃቄ፡ (vel **ሕብቋቌ፡**) subst. *contaminatio, maculatio*: **ዘእንበለ፡ሕብቃቄ፡** ἄσπιλος Jac. 1, 27; **ንዝህላል፡ወፍርዛዜ፤ሕብቋቄ፡ወዘውዕ፡** Form. Conf. — *Voc. Ae.*: **ሕብቃቄ፡** (v. **ሕብቋቌ፡**)**ዘ፡መረከክስ፡** (a **ረከሰ፡**); *aliud* (minus bene): **ሕብቋቌ፡** (v. **ሕብቃቄ፡**)**ወሕርትምና፡ዘ፡ግእዝና፡መጕስቈልሂ፡ይ።**

ሐበበ፡, **ተሐበበ፡** *diffamare* vid. sub **ሀበበ፡**

ሐበበ፡ est arabicum حَبَّ *amavit*. Hinc

ተሐበበ፡ (vel **ተሐበ፡**) *amore* alicujus *incendi*: **እለ፡ይትሐበቡ፡በተባዕት፡** (ἀρσενοκοῖται 1 Cor. 6, 9) Clem. f. 247.

ሐበበ፡ unde **ማሕበብት፡** *torcular* vid. sub **ኀበበ፡**

ሐበየ፡ rad. inus., proxime convenit cum حَبَا *prohibuit, defendit, donavit sine remuneratione*; notio radicis prima est in *tegendo et tuendo*; vicinae sunt variae radices a **ሐብ፡** vel **ሐፍ፡** incipientes, ut **ኅብአ፡** (q. v.) et חָפַף, חָפָה ܚܦܳܐ حَفَّ (vid. Ges. thes. p. 506 sub חָפַף). Stirpis I, 1 exemplum equidem nullum inveni. — *Voc. Ae.*: **ዘየሐብዩ፡ዘ፡የእሚጠብቁ፡** (sic), quod etiam ad II, 1 referre licet.

አሕበየ፡ II, 1 *satisdare* vel *obsidem dare* alicui alicujus rei: **ወአሕበዩ፡ሎቱ፡በተአዝዘ፡** *obsides obsequii ei dederunt* Jsp. p. 274.

ተሐበየ፡ III, 1 et **ተሐበየ፡** III, 2 refl. 1) *tutelam, curam, administrationem* rei vel personae *suscipere*: **ዘይትሐበዩ፡** ἡ φυλακὴ αὐτῶν Num. 3, 25. 31; **ክርስቶስ፡ዘዲበ፡ኪሩቤል፡ይነብር፡ወኵሎ፡ዓለመ፡ዘይትሐበይ፡** Mavâs. Nr. 28; *presbyteros non decet* **ይመግቡ፡ወኢይትሐበዩ፡** *praefecturam aut procurationem suscipere (rerum alienarum)* Lud. e Synodo. 2) *vadem, praedem, obsidem, sponsorem se dare* pro aliquo, *fidejubere*, c. Acc. prs.: **አነ፡እትሐበዮ፡** ἐγὼ ἐκδέχομαι αὐτόν Gen. 43, 9; **ገብርከ፡ተሐበዮ፡ለዝ፡ሕፃን፡እምኀበ፡አቡሁ፡** *servus tuus hunc puerum, fide interposita, a patre tuendum accepit* Gen. 44, 32; Kuf. 43; **እመ፡ተሐበይከ፡ለዐርክከ፡** ἐὰν ἐγγυήσῃ σὸν φίλον Prov. 6, 1. 3; **ዘይትሐበይ፡ወልደ፡አብደ፡** 19, 28; **ኢትትሀበዮ፡ለዘይጸንዐከ፡** Sir. 8, 13; **ብእሲ፡ኄር፡ይትሔበዮ፡ለዐርኩ፡** 29, 14. 15; *episcopus* **ኢይትሔበይ፡መነሂ፡** Did. 4; c. Acc. rei et **ለ** prs.: **ዘይትሐበይ፡ሕቢተ፡ለዐርኩ፡** Prov. 17, 18; absol. **ተሐብዮ፡** et **ተሐብዮት፡** *fidejussio* F. N. 27; **ሠናይ፡ተሐብዮ፡** Sir. 29, 16; **ብዙኃን፡ኄራን፡አሕመምሙ፡ተሐብዮ፡** 29, 18; seq. **ከመ፡**, ut **ተሐበየኒ፡አንተ፡ከመ፡ኢያብጥል፡ሕጎሙ፡** *fide tua interposita promitte* (illis), *me sacra eorum non abrogaturum esse* Jsp. p. 307. Hinc 3) aut a) *fidem habere* alicui: **መኑ፡ዘይትሐበዮ፡ለሰራቂ፡** τίς πιστεύσει λῃστῇ Sir. 36, 31; **ተሀበይኒ፡ከመ፡ኢይወጽእ፡እኩይ፡እምኔየ፡** Kuf. p. 129. b) *promittere et spondere, polliceri*: **ተሐበየ፡ሎቱ፡** (*sicario*) **ብዙኀ፡ንዋየ፡** Jsp. p. 334; seq. **ከመ፡**, ut: **ተሐበየ፡ሎቱ፡ከመ፡ዮናናውያን፡ኢይትመየጡ፡ዳግመ፡** ib. p. 294. 4) Ubi de baptismo agitur, est: *baptismo sponsorem* (vel testem) *interesse*: **ዘይትሐበዮ፡** *baptismi ejus sponsor* Coust. Ap. 34 (vid. **ተወክፈ፡**); F. N. 24, 2.

ሕቡይ፡ part. 4 Reg. 6, 5, prava lectione pro **ኅቡእ፡** κεκρυμμένος.

ሐቢ፡ (pro **ሐቢይ፡** vel **ሐብይ፡**) subst., m., Pl. **ሐበይት፡** (tamquam a **ሐበዩ፡**) 1) *procurator, administrator, praefectus*, ut **ሐበይተ፡ምግባር፡** ἐργοδιῶκται 1 Esr. 5, 56; *duces* Hen. 6, 8; in spec., ubi de re militari agitur, *centurio, tribunus, praetor, dux*: **ሐቤ፡ምእት፡** ἑκατοντάρχης Act. 10, 1; Matth. 8, 5 (**ሐቢ፡** Act. 22, 25); **ሐበይት፡** χιλίαρχοι Deut. 1, 15; Joh. 18, 12 rom.; in Jsp. creberrime de primorum ordinum centurionibus et ducibus. 2) *fidejussor, sponsor, praes, vas*, Lud. sin. auct. — *Voc. Ae.*: **ሐቢ፡ዘ፡ወሐስ፡** (vid. **ዋስ፡** apud Isenbergium).

ሕቢት፡ et **ሐቢት፡** (vid. ann. ad Num. 4, 27; Sir. 29, 19) et **ሕብየት፡** (Prov. 17, 18 var.) subst. 1) *procuratio, administratio* Num. 4, 27. 28. 31—33. 7, 9. 8, 26; **በበሕቢቶሙ፡** (v. **በበእብሬቶሙ፡**) 2 Esr. 22, 24. 2) *fidejussio*, *satisdatio, sponsio, vadimonium* Sir. 29, 19; Prov. 17, 18; ኢተሀብ፡ርእሰከ፡ለሐቢት፡ 22, 26; F. N. 27. — *Voc. Ae.*: ሐቢት፡ዘ፡ፈረቃ፡

ትሕቢት፡ subst. id. q. ሕቢት፡ Nr. 2 fidejussio, al.: ኢይበኡ፡ቀሳውስት፡ውስተ፡ትሕቢት፡ *ne sponsionem interponant!* II Can. Nic. 28 (29); F. N. 27.

ተሐባዪ፡ n. ag. (a III, 1. 2), Pl. ተሐባይያን፡ et ተሐባይት፡ 1) *sponsor* vel *fidejussor* F. N. 27 creberrime (quomodo differat a መድኅን፡, vid. sub መድኅን፡); 43, 6. 2) *sponsor baptismi*: እስመ፡ተሐባይያን፡እለ፡ተወክፉነ፡በጥምቀት፡ናሁ፡ኮኑነ፡አበወ፡ወእማተ፡ F. M. 5; ተሐበይት፡ ib.; F. N. 24, 2.

ሐበጠ፡ et **ሐብጠ፡** I, 1 [amh. አበጠ፡; حَبِطَ *intumuit venter camelo*; حَبَطَ *recruduit vulnus*; حَبْطٌ *tumor haud ruptus; ventris inflatio*] *intumescere, extuberare*: እስከ፡የሐብጥ፡ሥጋሁ፡ Kedr. f. 85; ተጸምደ፡በቀዊም፡እስከ፡ሐብጠ፡እገሪሁ፡ Sx. Tachs. 12. 25; ለእመ፡ሐበጠ፡አባሉ፡ M. F.; ለዘ፡ሐበጠ፡እስኪቱ፡ M. F. — *Voc. Ae.*: ሐበጠ፡ዘ፡ፈለጸ፡

ተሐበጠ፡ III, 2 *intumescere, inflari* superbia: በእለ፡ዘይትሔበጡ፡በትዕቢት፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ሕበጥ፡, rarius **ሐበጥ፡**, subst. *tumor, extuberatio, ulcus*: ተፈወሰ፡ዝኩ፡ሕበጠ፡ *(medicina spirituali) eorum tumor sanatur* hom. Sev. in Cyr. f. 122 (vid. ተሐበጠ፡); Jes. 1, 6 glss.; 38, 21 glss.; ቍስል፡ወሐበጥ፡ F. M. 1, 4; M. F.; አዝልፎ፡ስክር፡ያመጽእ፡ኩብሰ፡ወፈጸንተ፡ወቍስለ፡አማዑት፡ወሕበጠ፡ናላ፡ F. N. 50.

ሕብጠት፡ n. act. *extuberatio, tumor* F. M. 3, 3.

ሔት፡ nomen literae alphabeti hebraici octavae, Ps. 118, 57; Thren. 1, 8. 2, 8. 3, 22. 4, 8. — Ubi de psalmis agitur, siglo ሔት፡ Ps. 118, 57—64 notatur.

ሑት፡ vid. sub ሐወተ፡

ሐተተ፡ I, 1 [חָתַת *fractus est, contritus est*, sed حَتَّ *juste, recte, accurate fecit, definivit, comprobavit*. A *conterendo* significatio transfertur ad *minutatim interrogare, minutius scrutari*; cfr. ጥቀ፡, ጠንቀቀ፡. Quod alii proposuerunt mutatis sibilantibus et mutis ሐተተ፡ ad ኀሠሠ፡ referendum, haud probabile videtur.] Subj. ይሕትት፡ 1) *scrutari, perscrutari, explorare, investigare* c. Acc.: ἐξιχνιάζειν ሕትቶሙ፡ለአበው፡ Job 8, 8; ከመ፡ትሕትት፡ኀጢአትየ፡ 10, 6. 13, 9; ἐξετάζειν ኢትሕትት፡ዘኢይትከሀለከ፡ Sir. 3, 21; ኢትሐሊ፡ዘእንበለ፡ትሕትት፡ 11, 7; የሐትተከ፡ 13, 11; የሐትት፡ምግባሪክሙ፡ Sap. 6, 4; Ps. 10, 6; ἐρευνᾷν, ἐξερευνᾷν ኢትሕትቱኒ፡ዘእገብር፡ Judith 8, 34; ውእቱ፡የሐትቶ፡ለልብነ፡ Rom. 8, 27; ኀሠሡ፡ወሐተቱ፡ Jud. 6, 29; Thren. 3, 39 var.; ἐρωτᾷν እስከ፡ጽዮን፡የሐትቱ፡ፍኖቶ፡ Jer. 27, 5; አስማቲሆሙ፡ሐተትናሆሙ፡ 2 Esr. 5, 9; ሐቲት፡ሕትዎ፡ 2 Reg. 20, 18; የሐትት፡ሕሊና፡እንዘ፡ኢይሴአል፡ Lit. Epiph.; c. በእንተ፡ rei: ያነብብ፡መጻሕፍተ፡ወየሐትት፡በእንተ፡ትርጓሜ፡ቃላቲሆሙ፡ Sx. Hed. 3; ሐተቱ፡በእንቲአሁ፡ *exploraverunt* (populum) *de eo* Sx. Teq. 14. 2) *examinare, inquirere*, in spec. (vox forensis) *cognoscere, interrogare, ad cognitionem vocare*, c. c. Acc. prs. vel rei vel c. dupl. Acc.: ርእሰክሙ፡ሕትቱ፡ ἑαυτοὺς πειράζετε 2 Cor. 13, 5; Lit. 173, 2; እግዚ"፡የሐትቶሙ፡ (ἔτασις) Job 12, 6; መኑ፡ዘየሐትቶ፡ምግባሮ፡ τίς ἐστιν ὁ ἐξετάζων αὐτοῦ τὰ ἔργα; 36, 23; Sap. 1, 9; ἐξήτασεν τοὺς εὐνούχους Esth. ap. 1; Esth. 2, 23; ሐተትዋ፡ (ἐπηρώτησαν) Judith 10, 12; Marc. 14, 60. 15, 4 (ἐπερωτᾷν); ዘእንበለ፡ትሕትቱ፡ወትጠይቁ፡ Dan. ap. 1, 48. 51 (ἀνακρίνειν); 1 Cor. 4, 4. 5; Rom. 2, 16 (κρίνειν); πυνϑάνεσϑαι Act. 4, 7; c. dupl. Acc. Jsp. p. 272; ይሕትቱ፡ትዕይንት፡ማእከለ፡ቀታሊ፡ወማእከለ፡አበ፡ደም፡ Num. 35, 24 (κρίνειν); Deut. 13, 15. 17, 4; λόγον τινὸς ποιεῖν Job 14, 3. 3) *causa cognita adjudicare alicui* aliquid: የሐትትዎ፡ሎቱ፡ቤተ፡ (sed var. ያሐትትዎ፡) Lev. 25, 30. — *Voc. Ae.*: ሐተተ፡ዘ፡መረመረ።

አሕተተ፡ II, 1 caus. Lev. 25, 30 var., vid. sub ሐተተ፡ Nr. 3.

ተሐተተ፡ III, 1 refl. et pass. *se* vel *sibi examinare, examinari*; (vox forensis) *cognosci, interrogari*: ዘእንበለ፡ትትኰነን፡ተሐተት፡ πρὸ κρίσεως ἐξέταζε σεαυτόν Sir. 18, 20; Herm. p. 89; ሀለወነ፡ኵልነ፡ንትሐተት፡በኀበ፡እግዚ"፡ Rom. 14, 12; ትትሐተት፡በእንተ፡ኵሉ፡ዘገበርከ፡ Macc. f. 4; እስከ፡ይትሐተት፡ Num. 35, 12; Jos. 20, 6. 9; 1 Cor. 2, 14.

አስተሐተተ፡ IV, 1 *explorationem, cognitionem agere*: ለእለ፡ይበውኡ፡ቤተ፡መቅደስ፡ያስተሐይጽ፡ዲያቆን፡ወያስተሐትት፡መኑ፡እሙንቱ፡ለእመ፡አባግዕ፡ወለእመ፡ተኵላት፡ Kid. f. 19.

ሐታቲ፡ n. ag. *explorans, -rator; interrogans, -gator, examinator* Genz. f. 130; ለእመ፡ሐተተ፡ሐታቲ፡ወይቤ፡ Chr. ho. 26; ኢይበጽሕዎ፡ሕሊናተ፡ሐታትያን፡ *meditatio philosophorum* Fid. Jac. Bar.

ተሐታቲ፡ n. ag. (III, 1) *scrutator, examinator*: ወእመሰ፡ይቤ፡ተሐታቲ፡ Chr. ho. 34.

ሐተታ፡ subst. *exploratio, examen*, in spec. *cognitio, inquisitio* (forensis): ሐተታሆሙ፡ ἐξετασμός Prov. 1, 32; ἔρευνα Sap. 6, 9; ጽኑዐ፡ሐተታ፡የሐትትዎሙ፡ δυνατῶς ἐτασϑήσονται Sap. 6, 7; አመ፡ዕለተ፡ሐተታ፡ ἐν ἡμέρᾳ διαγνώσεως Sap. 3, 18; ሐተታ፡በእንተ፡ (ἐπισκοπή) Sap. 14, 11; አመ፡ገብረ፡እግዚ"፡ሐተታየ፡ ἐὰν ἔτασίν μου ποιῇται ὁ κύριος Job 14, 3; Hen. 60, 6; ሐቲቶሙ፡ሐተታ፡ጽኑዐ፡ F. M. 23, 6; ሐተታ፡ጽኑዕ፡ eorum, qui sacerdoti peccata confitentur, Kedr f. 68; eorum qui ad ordinem monachorum aspirant, Kedr f. 79.

ማሕተት፡ subst., m., (id quod et is qui interrogatur a judice, i. e.) *testimonium* et plerumque *testis* (scil. qui profitetur coram judice; vox generalior est ስምዕ፡ et ሰማዕት፡) et coll. *testes*: መጽሐፈ፡ማሕተትየ፡ዝኩ፡ኅቱም፡ *literae testimonii mei* (τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως) Jer. 39, 11. 12. 16; ማሕተቶሙ፡ለኃጥአን፡ሞት፡ μαρτύριον ἀσεβοῦς ϑάνατος Job 15, 34; ከናፍሪከ፡ማሕተትከ፡ τὰ χείλη σου καταμαρτυρήσουσί σου 15, 6; ስምዕ፡አሐዱ፡ኢይከውን፡ማሕተተ፡ (testis idoneus) ለአቅትሎ፡መንፈስ፡ Num. 35, 30; አነ፡ማሕተቶሙ፡ከመ፡ Rom. 10, 2; ዘኢዘለፍዎ፡ማሕተት፡በገጽ፡ *testes*, Act. 25, 16.

ሕንቅርት፡ subst. [sine dubio a rad. **ነቀረ፡**, quae (נָקַר, ܢܩܪ, نَقَرَ) plerumque *fodit, excavavit* significat, sed in lingua arab. etiam de *sonis* usurpatur: *sonum edidit allisa ad palatum superius lingua*, نَقْرَان *poppysmus similisve sonus*; amh. **እንቀር፡** non tantum *caverna* sed etiam *epiglottis*, **እንቍራሪት፡** *rana*; praeterea huc pertinet נָחַר, ܢܚܪ, نَخَرَ **ነኈረ፡** *rhonchissavit*, **ምንኈር፡** *antlia*; **ኈ** enim et **ቀ** permutari solent]. 1) *fornax* (*aeraria*), *focus liquatorius* (ab anhelitu vel rhoncho follium dictus, quasi ab **አንቀረ፡** vel **አንኈረ፡**) **ይወድዩ፡(ለወርቅ፡)ውስተ፡ሕንቅርት፡ማእከለ፡እሳት፡** Jes. 41, 7 var.; **ደዩ፡(ለብሩር፡)ውስተ፡ሕንቅርት፡ወፍትኖ፡** (χωνευτήριον) Zach. 11, 13. — *Voc. Ae.* (inter monetarum nomina): **ከውር፡ወሕንቅርት፡ዘ፡መፍልሐ፡ወርቅ፡**. — (De significatione cfr. etiam كُور *focus ferrarii* et *follis*). 2) *struma* (amh. **እንቅርት፡** id.) **ሕንቅርት፡ዘወጽአ፡በክሳዱ፡** M. F. (quia struma difficulter et quasi cum rhoncho anhelare facit).

ሐንቀቀ፡ quadrl. Hoc verbum mihi nusquam occurrit; Ludolfus ei significationem *meticulosus fuit* attribuit; quod si ita se habet, אָנַק أَنَقَ *ex angustia suspiravit* et similia comparanda sunt. At quantum e **ሕንቃቄ፡** conjicere licet, notio verbi esse videtur: *pronum, proclivem, propensum esse* in rem (timorem, odium, libidinem, iram, ludibrium, al.), coll. حَنَجَ, (أَنِقَ). Amharenses hoc verbum de homine *emollito et deliciis dedito* usurpare videntur, vid. infra scholion ad **ምንዙኅ፡** (sub **መዝኀ፡**).

ሕንቁቅ፡ part. meticulosus, superstitiosus, Lud. sine auct.

ሕንቃቄ፡ subst. (meticulosa natura, Lud.) *propensio, proclivitas*: **ኢይኩን፡በላዕሌክሙ፡ነውረ፡እኩየ፡ወሕንቃቄ፡አፍቅሮተ፡ተድላ፡ወመባልዕት፡ከመ፡ይስሐብክሙ፡ውስተ፡ፍትወት፡ከንቱ፡** Macc. f. 24; **ንኅድግ፡ስላቀ፡ወሕንቃቄ፡አስተሐቅሮ፡ወምናኔ፡** μωρολογίαν καὶ εὐτραπελίαν Chr. Ta. 24. Simili modo intelligenda esse videtur haec vox in Abbad. Cat. p. 88 (ubi *deliciae* versa est).

ሕንባል፡ et **ሕንበልት፡** et **እንባል፡** (forma amhar.?) subst., Pl. **ሕንባላት፡** *clitellae, ephippium* Gen. 31, 34 (**ሕንባላተ፡ገመል፡** et var. τὰ σάγματα τῆς καμήλου), Lev. 15, 9 (**ኵሉ፡ሕንባላት፡ዘላዕሌሁ፡ነበረ፡** ἐπίσαγμα ὄνου). At significatio vocis ex his duobus locis non satis conspicua est, quare num clitellae an stratum vel stragulum vel pulvinar intelligenda sint, in medio relinquimus. In Rad. Abb. legitur **ሐንበለ፡ብ፡ጫኔ፡** i. e. *equum insternere*, quod si ita se habet, **ሕንባል፡** e radice **ሐበለ፡** (q. v.) inserta nasali formatum videtur. (Arab. حَنْبَل est *pellicea vestis eademque trita*). In *Vocabulario Ae. Tubingensi* f. 12 occurrit: **ሕንባር፡ዘ፡ብርኳኔ፡**; suspicari licet **ሕንባር፡** idem esse quod **ሕንባል፡**; **ብርኳኔ፡** autem (apud Ludolfum in lex. amh. col. 40, apud Isenbergium p. 87) significat *pulvinar* e corio vel pellibus confectum et lana arborea aliisve rebus mollibus fartum.

ሕንባር፡ vid. sub **ሕንባል፡**

ሕንብርብሬ፡ subst. [formatum reduplicatione duarum literarum ultimarum, et insertione literae nasalis e rad. **ሐበረ፡** i. e. جَرِبَ *scabiosus fuit*, גָּרָב *scabies* جَرَبٌ id., ܓܰܪܒܳܐ *lepra*] *vitiligo alba, impetigo* Lev. 13, 39 (ἀλφός, בֹּהַק). 14, 56 (αὐγάζοντος, בַּהֶרֶת).

ሕንብርት subst. [fortasse e radice نَبَرَ *elevavit rem, extulit*, unde etiam نَبْرَةٌ *res elata; tumor in corpore.*] 1) *umbilicus* (amh. **እንብርት፡**) ὀμφαλός Cant. 7, 3; **ሰላም፡ለሕንብርትኪ፡ምስለ፡ፍሑቅ፡ማዕከክ፡** I Sal. Mar. str. 29; **ሕንብርተ፡ከርሡ፡** ὀμφαλὸς γαστρός Job 40, 11; trsl. **ሕንብርተ፡ምድር፡** Jud. 9, 37; Hez. 38, 12; Kuf. 8. 2) *inguina*: **ኅቡረ፡ወፃእነ፡እምሕንብርትኪ፡** Kuf. 35 (p. 128); **ከርሲስ፡**, *quando quieti se dabat, sinistram* **ላዕለ፡ሕንብርቱ፡** *dextram* **ላዕለ፡አፉሁ፡** *imponere et dicere solebat*: **ይደልዎ፡ለሰብእ፡ይዕቀብ፡ልሳኖ፡ወእስኪቶ፡** Fal. f. 12.

ሐንበበ፡ quadr. I [cfr. حَبٌّ, حَبَّةٌ *bacca, granum*; huc Ges. in thes. p. 1046 etiam عُبُبٌ *baccae*, עֵנָב *acini uvarum, uvae*, عِنَبَةٌ *bacca uvae* traxit] *acinos, baccas ferre*: *arbor* **ሐንበበት፡ፍሬ፡** Org. 2.

ሕንቡብ፡ part. *quod habet* vel *fert acinos* vel *baccas* Lud. e Syn.

ሕንባብ፡ (raro **ሕባብ፡**) subst., m. et fem., Pl. **ሕንባባት፡** 1) *acinus, bacca*: **ኢትትቀረም፡ሕንባባተ፡ወይንከ፡ዘወድቀ፡** Lev. 19, 10; **ሕንባባት፡እምውስተ፡አስካል፡** 4 Esr. 9, 24; **ሕንባበ፡ፍሬሃ፡** Org.; **ሕንባባተ፡ዘይት፡ክልኤቲ፡** ὡς ῥῶγες ἐλαίας δύο Jes. 17, 6; 24, 13 vrs. alt.; etiam **ሕንባባተ፡ሮማን፡** i. e. *mala punica* Sx. Ter 13 Enc. 2) *granum*, Clem. f. 256; **ሕንባባተ፡በረድ፡** *grana grandinis* Herm. p. 44. 3) *gutta*: **ሕንባባተ፡** (v. **ሕባባተ፡**)**ነጠብጣብ፡** βῶλοι δρόσου Job 38, 28; **ሕንባበ፡ማይ፡** Lith. Orth.

I. **ሐነከ፡** inus., sine dubio *angere* [ut חָנָה, חָנַךְ, חָנַק, vid. Ges. thes. p. 497. 498]; vicinum est **ኀነቀ፡**, **ንህከ፡**, **ንእከ፡** q. v.

ሕንከት፡ subst. *angor, cruciatus*: **ዝንቱ፡ፍና፡ፈውስ፡ውእቱ፡ወአኮ፡ሕንከት፡** καὶ ἔστι τὸ εἶδος τοῦτο οὐκ ὠμότης ἀλλὰ θεραπεία hom. Theodoti in Cyr. f. 102.

II. **ሐነከ፡** I, 1 [id. q. حَنَكَ *intellexit, percepit*; et I. II. IV *expertum reddidit et usu rerum confirmavit aetas aliquem*; חָנַךְ *imbuere, edocere*, quae verba quomodo cum I **ሐነከ፡** cohaereant, Ges. in thes. p. 498 demonstrare conatus est] *intelligere, percipere*: **ዘአእመረ፡ሐኒከ፡** ὃς εἶδε φρόνησιν Prov. 3, 13; **ስዉር፡ውእቱ፡(ነገር፡)እምኔሆሙ፡ከመ፡ኢይሕነክዎ፡** (rom.; Platt **ከመ፡ኢይሕንክዎ፡**) ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό Luc. 9, 45 (quod in ed. rom. sequitur **ወኢፈርህዎ፡**, permutatione satis trita pro **ወይፈርህዎ፡** exscriptum est). 2) At *Voc. Ae.*: **ሐነከ፡ዘ፡ኀፈረ፡** huic verbo significationem *verecundum, pudibundum esse* attribuunt (cfr. **ሕንክ፡**).

ሕንክ፡ subst.; hanc vocem legi in Cod. Mus. Brit. XLIV ab initio, ubi terra Abyssiniae laudatur: **እስመ፡ድንግል፡ይእቲ፡**

ምድር፡ወክዱን፡ሕንክ፡ Quae lectio si bona est, equidem propono **ሕንክ፡** explicare *adolescentem*, qui, experientia annorum imbutus, et prudentiae et verecundiae capax esse incipit (coll. חָנִיךְ, حَنِيك). — Forma **ሐኒክ፡** ut videtur id. q. حَنِيك legitur in Sx. Hed. 27 Enc.: ሰላም፡ለከ፡ገብረ፡ዮሐንስ፡ቡሩክ፤ በምግባሪከ፡ሐኒክ፡, sed sensus e contextu haud satis perspicuus est.

ሕንክ፡ n. peregr. חֲנֻכָּה *initiatio*, ἐγκαίνια: በዓለ፡ሕንክ፡ (عيد الحنكة) *festum initiationis templi* Jsp. p. 294.

ሐንከሰ፡ quadrl. I [amh. **አንከሰ፡**; proxime convenit syr. ܚܓܰܪ *claudicavit*, ܚܓܺܝܪܳܐ nec non ܚܓܺܝܪܽܘܬܳܐ *claudus*, a rad. חָגַר *cinxit* حَجَرَ *cohibuit, inhibuit* (ligando), جَحَرَ id., جَحَلَ *subsultim incessit*, coll. עֶכֶס *compes*, عِكَاس *funis*, عَكَسَ *revinxit fune*, عَكَشَ *firmiter constrinxit*, (حَكَشَ). Claudus est quasi pedibus ligatus] *claudicare*: ሐንከሱ፡በፍኖቶሙ፡ ἐχώλαναν Ps. 17, 49; እስከ፡ማእዜ፡ተሐንክሱ፡ 3 Reg. 18, 21; እስመ፡ሀከይ፡የሐንክስ፡በጕሚሥ፡እኪት፡ (ὁ μετὰ χωλείας τρέχων) Chr. ho. 30.

ሐንካስ፡ adj., Pl. **ሐንካሳን፡**, *claudus*, Lev. 21, 18; Deut. 15, 21; Prov. 26, 7; Jes. 33, 23. 35, 3. 6; Mal. 1, 8; Matth. 11, 5. 15, 30. 18, 8; Joh. 5, 3; κρατῶν σκυτάλης 2 Reg. 3, 29.

ሕንካሴ፡ subst., *claudicatio*: ከመ፡ይሕየው፡ሕንካሴክሙ፡ Hebr. 12, 13; 2 Reg. 22, 46 var.

ሕንክስና፡ subst., *conditio pedibus constricti, clauditas*: ይድኅጹ፡እምነ፡ሕንክስናሆሙ፡ 2 Reg. 22, 46.

ሐንከሰ፡ subst. *nomen plantae cujusdam odoriferae* (حَنْكَث?): ማርያም፡ድንግል፡ምዕዝት፡ዘእምሐንከሰ፡ III Sal. Mar. 25.

ሐነወ፡ rad. inus. [חָנָה *inclinavit, inflexit se; tentorium posuit, consedit*, حَنَا *flexit, incurvavit* (manum)]. Hinc

ሐኖት፡ subst. [id. q. חָנוּת *fornix, taberna*, חֶנְוָנָא et חָנוּת, ܚܳܢܽܘܬܳܐ *taberna mercatoris, caupona*; حَانُوت *officina, taberna*] Pl. **ሐዋኒት፡** *taberna, macellum, caupona*: ሥጋ፡ሐኖት፡ Prov. 23, 20; *Clerici* ኢይብልዑ፡ውስተ፡ቤተ፡ሐኖት፡ F. M. 32, 1; እመቦ፡ከህን፡ዘበልዐ፡መብልዐ፡ውስተ፡ሐኖት፡ዘመንዘሀልላን፡አው፡ሰትየ፡ ib.; ቤተ፡ሐኖት፡ Gad. Ad. f. 196; ሐኖት፡ ib. f. 198. — Pluralis legitur Act. 28, 15 Platt: ሠለስቱ፡ከዋኒት፡ (pro ሐዋኒት፡) *tres tabernae*. — *Voc. Ae.*: ሕዋኒት፡ (sic) ዘ፡ምዕራፍ፡; *aliud*: ኅዋናት፡ዘ፡ኖኛ፡ (vid. ኸኛ፡ apud Ludolfum in lex. amh. col. 69).

ሐንዘር፡ vel **ሕንዚር፡** [id. q. חֲזִיר, ܚܙܺܝܪܳܐ, خِنْزِير] *porcus, aper* Hen. 89, 10. — *Voc. Ae.*: ሕንዚር፡ዘ፡አነር፡ጊሬትኒ፡ይ፡ (*aliud*, in libro Henoch gentem Amalec intelligendam esse, annotatum habet).

ሐነየ፡, **ሐኔት፡** vid. sub **ሐመየ፡**, **ሐሜት፡**

ሐንገዝ፡ et **ሕንጋዝ፡** subst. [inserta litera ን formatum e rad. **ሐገዘ፡** q. v. حَجَزَ ligavit; cohibuit; *occlusit, occultavit*. De significatu conferas حَاجِب *pili qui oriuntur supra osse oculi*; a rad. حَجَبَ *texit, obtexit, sepivit*).] partes corporis pube obtectae et pili pubertatis ipsi. 1) *supercilia* (τὰς ὀφρῦς, cfr. Latinorum *pubem* ciliorum) Lev. 14, 9. 2) *ala, axilla*: telum penetravit per ሕንጋዙ፡ et exiit per ጕርዔሁ፡ Gad. Lal. 3) *pili pubis, pubes* in genere (ex interpretatione Gregorii apud Ludolfum col. 45). Huc fortasse referendum est: ፀጕር፡ሠርፀ፡ድማኅ፡ወሐንገዝ፡ M. M. f. 3. — *Voc. Ae.*: ሐንገዝ፡ዘ፡ብብእት፡ vel ብብት፡

ሐነጠ፡ est arab. حَنَطَ (חָנַט, ܚܢܰܛ) *condire odoramentis cadaver*: ወሐነጠ፡ሥጋሁ፡ኖኅ፡በከርቤ፡ወበሰሊሖት፡ወአስቀጢን፡ Abush. 48. (paulo supra usurpatum erat aeth. ጸዐጠ፡).

ሐንጸን፡ (v. **ሕንጸን፡**) subst., *lacertae species* (vid. **ላጽቄት፡**) Lev. 11, 30 [cfr. حَنْفَاءُ *lacerta*]. — *Voc. Ae.*: ሐንጸን፡ዘ፡ሐንዚዝ።

ሐነጸ፡ I, 1 [amh. **ሐነጸ፡** et **አነጸ፡**; etymo convenire videtur cum حَصُنَ *firmus, munitusque fuit*, II *firmavit, muro cinxit*, (transpositis literis ነ et ጸ); vic. **ሐጸረ፡** et **ቄጸረ፡**] Subj. **ይሕንጽ፡** 1) a) *aedificare, exstruere, condere*: ዘየሐንጽ፡ቤቶ፡በንዋየ፡ልቃሕ፡ Sir. 21, 8; ሕንጹ፡አብያተ፡ Jer. 36, 5. 42, 7; ሐኒጸ፡ሀገር፡ Kuf. 10. 11; ሐነጸ፡ምሥዋዐ፡ Kuf. 31; Ex. 24, 4; ንሕንጽ፡በእብን፡ Jes. 9, 10; Prov. 9, 1; Koh. 2, 4. 3, 3; Sir. 49, 7; Jes. 5, 2; 3 Reg. 5, 5; Hez. 21, 22. 27, 5. b) *superstruere, inaedificare* vel *obstruere* locum aedificio, muro: ኢትሕንጽ፡ዘንተ፡መካነ፡ Kuf. 32; ሐነጸ፡ወዐጸወ፡ፍኖትየ፡ Thren. 3, 9. c) *restituere, reparare* (domum, urbem vastatam): ከመ፡ይሕንጹ፡መዝበራ፡ለጽዮን፡ 2 Esr. 9, 9; 4 Reg. 21, 3; Job 12, 13. d) *superaedificare* Judae 20. 2) *domum alicui aedificare* c. Acc. prs.: ከመ፡እሕንጸሙ፡ Jer. 38, 28. 40, 7. 49, 10; c. Acc. prolis: ከመ፡ይሕንጽ፡ለከ፡ዘርአ፡እምኔሃ፡ Kuf. 14; Ruth 4, 11. 3) *struere, statuere, stabilire*: ወሐነጸ፡ሥጋ፡ህየንቴሃ፡ Kuf. 3; ለዓለም፡እሐንጽ፡ምሕረተ፡ Ps. 88, 3; ሐነጸ፡ሥርዐተ፡ማኅበር፡ *regulam conventus statuit* (Pachomius) Sx. Masc. 24 Enc.; ዐስበሙ፡በሰማይ፡ሐነጹ፡ *mercedem suam in coelo stabilierunt* Enc.

አሕነጸ፡ II, 1 *aedificari jubere, exstruendum* vel *condendum curare*: Ex. 17, 15; 2 Par. 2, 3. 5. 6, 8. 11, 5. 6. 16, 6; ኩሉ፡ምኵራበ፡ጣዖት፡ዘአሕነጸ፡አንጥያኮስ፡ Jsp. p. 294; *Herodes* አሕነጸ፡ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡ሕንጸ፡ሠናየ፡ ib. p. 328.

ተሐንጸ፡ III, 1 pass. et refl. 1) a) *aedificari, exstrui, condi* Jes. 10, 9; Hez. 11, 3; 3 Reg. 6, 11; Tob. 1, 4; 2 Esr. 4, 16. 16, 1; 4 Esr. 9, 27; Job 6, 10; Joh. 2, 20; Kuf. 4. 49. b) *inaedificari, obstrui* ተሐንጸ፡ዐውድየ፡ κύκλῳ περιῳκοδόμημαι Job 19, 8. c) *restitui, instaurari* Jes. 44, 26. 28. 58, 12; Dan. 9, 25; Hez. 26, 14. d) de hominibus: *superaedificari*: ተሐነጽክሙ፡ዲበ፡መሠረተ፡ሐዋርያት፡ Eph. 2, 20. Col. 2, 7. 2) *statui, stabiliri, confirmari*: ለከሙ፡ተሠርዐ፡ወተሐንጸ፡ትፍሥሕት፡ 4 Esr. 8, 62; ሰላም፡በዘይትሐነጽ፡ቢጽን፡ Rom. 14, 19; recipr. 1 Thess. 5, 11 rom.

ሕኑጽ፡ part., *aedificatus, exstructus, conditus, stabilitus:* Ps. 121, 3; Hez. 40, 2; **አህጉር፡እለ፡ሕኑጻት፡አረፋቲሆን፡** 2 Par. 21, 3; 4 Esr. 5, 4. 10, 40; **ጥቅም፡ዘሕንጽት፡በእብነ፡በረድ፡** Hen. 14, 9, 15.

ሕንጽ፡ subst. *aedificatio, aedificium:* **ሕንጻ፡** (v. **ሕንጻ፡**) **ጥቅም፡** Jes. 59, 12; **ኵሉ፡ሕንጻ፡** Hen. 91, 5.

ሕንጻት፡ n. act. *aedificatio, exstructio:* **ቀዳሚት፡ሕንጸታ፡ለኢየሩሳሌም፡** Clem. f. 36; **እምጊዜ፡ሕንጸተ፡ቤት፡ዳግማይ፡** (templi) Jsp. p. 312; **በመዋዕሊሁ፡ተፈጸመ፡ሕንጸታ፡ለቤት፡** Sx. Teq. 16; **ሥዩማን፡ላዕለ፡ገቢረ፡ሕንጻት፡** Sx. Masc. 16; *Hierosolyma coelestia* **ሕንጸታ፡ዘብርሃን፡** *lumine exstructa* Clem. f. 50.

ሐናጺ፡ n. ag. *conditor, aedificator, architectus:* Jsp. p. 271; *Herodes* **አብጽሐ፡፻ሐናጽያነ፡** ib. p. 330; **ሐናጽያንኪ፡** Hez. 27, 4 vrs. nov.; Sx. Sen. 12 Enc.

ሕንጻ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሕንጻት፡** 1) *aedificatio* 1 Esr. 4, 51; **አዕርዕዎሙ፡ሕንጻ፡** 2 Esr. 4, 4; **ተፀርዐ፡ሕንጻ፡** (v. **ሕንጻት፡**) 4, 24. 2) *structura, aedificium* Hez. 40, 5. 42, 5 vrs. nov.; **ውሉድ፡ወሕንጻ፡ሀገር፡ያዐብዩ፡ስመ፡** Sir. 40, 19; **ከመ፡ንድቀ፡ክረምት፡ሕንጻሁ፡** Sir. 21, 8; **ሕንጻሁ፡ለምኵራብ፡** Matth. 24, 1; Herm. p. 78 seq.; **አኮ፡ለሰብእ፡ዛቲ፡ሕንጻ፡ዘእንበለ፡ለእግዚ"፡** 1 Par. 29, 1; **ሕንጻት፡** *aedificia* Chr. Ta. 32; **አንትሙ፡ሕንጻ፡እግዚ"፡አንትሙ፡** 1 Cor. 3, 9; Eph. 2, 21. — Notandum est, pro **ሕንጻ፡** etiam formam **ሕንጼ፡** reperiri ut in Gad. Za Mich., potissimum ante pron. suffixa, ut **አመ፡ሕንጼሃ፡ለኢየሩሳሌም፡** Deg. pluries; Sx. Hed. 26.

አሕናጺ፡ n. ag. II, 1: *qui exstrui jubet* domum F. N. 34.

ሐንጸዋ፡ *mus* vid. **አንጸዋ፡**

ሕንጽዋል፡ (v. **እንጽዋል፡** et **አንጽዋል፡**) subst., *sentis, rhamnus (spinae)* βάτος Job 31, 40, — *Voc. Ae.:* **ሕንጽዋል፡ብ፡ሲናር።**

ሐንፈጠ፡ *cudere* vid. sub. **ኀፈጠ፡**

ሐንፈጠ፡ quadrl. I *unguibus scalpere* vel *scabere* („felis instar“, Lud.): **እመበ፡ዘሞተ፡ኢተሐንፍጡ፡ገጸክሙ፡** F. N. 45.

አሐንፈጠ፡ II id. q. I; huc pertinere videtur: *daemones ei apparuerunt* **በአምሳለ፡አንስርት፡ወቋዓት፡እንዘ፡ያኀሐፍጡ፡** (sic) **ገጸሙ፡በአጽፋሪሆሙ፡** *scalpentes faciem unguibus* Sx. Masc. 18.

ሐንፈጸ፡ quadrl. I., ut videtur *ventilando* vel *ventilabro purgare* frumentum [sine dubio e **ነፈጸ፡** formatum, coll. مِنْفَضٌ *ventilabrum*, et amh. **ነፋ፡** i. e. **ነፍኀ፡**]: **ሰአለ፡የሐንፍጽክሙ፡ከመ፡ዐለስ፡** Luc. 22, 31 Platt et Chr. Ta. 31 (quamquam **ያሐ"፡** scriptum); Did. 31; **ዘየሐነፍጸከ፡ሰይጣን፡** Phlx. 189; Org. 5. (Ludolfus significatum *flatu oris grana zeae a folliculis suis purgavit* statuit).

ተሐንፈጸ፡ III, I pass. Dicunt de rege, qui ad patris errores revertitur: **ዘርአ፡ሐለስ፡አመ፡ተሐንፈጸ፡ይበውእ፡ኀበ፡ዘርኡ፡ሰበ፡ዘርእዎ፡** Chr. L. A. f. 17.

ሐከመ፡ rad. inus., eadem quae حَكَمَ *fraenavit; cohibuit, retinuit; firmiter solideque fecit; sapiens fuit, scivit, novit* (חָכַם, ܚܟܶܡ). Hinc

ተሐከመ፡ III, 1 refl. *se cohibere, continere* **በአርምሞ፡ወበተሐክሞ፡ይትሜሰል፡ጠቢበ፡** ἐνεὸν δέ τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει φρόνιμος εἶναι Prov. 17, 28.

ሐኪም፡ est arab. حَكِيمٌ *philosophus, medicus:* **ወመምህሩ፡** (*Alexandri M.*) **ዘመሀሮ፡ጥበበ፡ስሙ፡አርስጣጣሊስ፡ሐኪም፡** Jsp. p. 280. (Vid. schol. sub **ኬንያ፡**).

ሐከከ፡ I, 1 [حَكَّ *scabit, fricuit* rem; chald. חֲכַךְ *scabere, fricare, scalpere*] Subj. **ይሕክክ፡** 1) trans. *scabere, scalpere, fricare:* **ነሥአ፡ገልዐ፡ወአኀዘ፡ይሕክክ፡ቍስሎ፡** Job 2, 8; **ኀለቈ፡እንዘ፡አሐክክ፡ጸውበ፡ወእንጓንጼ፡ወሐመደ፡ክንኩ፡** 7, 5. 2) intr. *prurire, formicare:* **ዘሐከከ፡አባሉ፡** M. F.

ተሐከ፡ vel **ተሐከከ፡** (perf. nondum repertum est) III, 1 refl. vel pass. *fricari (titillari):* **እለ፡ይትሐከኩ፡እዘኒሆሙ፡** κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν 2 Tim. 4, 3.

ሕከክ፡ (v. **ሐክክ፡** et **ሕክክ፡**) subst. [cfr. chald. חִיכּוּךְ, arab. حِكَّةٌ] *prurigo* (scabiei species) Deut. 28, 27 (ψώρᾳ ἀγρίᾳ καὶ κνήφῃ).

ሐከክ፡ *tumultus* vid. sub **ሀከከ፡**

ሔው፡ vid. **እምሔው፡**

I. **ሐወለ፡** rad. inus., scilicet חוּל حَالَ (حَوْلٌ); notio prima est in *circumagendo, torquendo* (حَوْلٌ *annus*, حَوْلَ *circum*); vic. גּוּל جَالَ Hinc

ሐውልት፡ (nonnumquam **ሐወልት፡**) subst., plerumque fem. (Plur. **ሐውላት፡** Job 41, 21 var.), proprie: lapis teres, deinde *columna, cippus, lapis quivis* in memoriam alicujus erectus vel positus, *monumentum* (differt ab **ዐምድ፡**) στήλη Gen. 28, 18. 31, 13. 45. 48. 35, 20; Kuf. 27. 31. 32; Num. 21, 28; **ሐውልተ፡እብን፡** Lev. 26, 1; **ሐውልተ፡ጼው፡** Gen. 19, 26; Sap. 10, 5; **አቀሙ፡ሐውልተ፡እብን፡ዐቢይ፡** σωρὸν λίθων ἐστήλωσαν 2 Reg. 18, 17; **ምስካቡ፡ሐውልት፡** (v. **ሐውላት፡**) **ዐበይት፡** ἡ στρώμνη αὐτοῦ ὀβελίσκοι ὀξεῖς Job 41, 21. — *Voc. Ae.:* **ሐውልት፡ብ፡ትክል፡ደንጋያ።**

II. **ሐወለ፡** rad. inus., cogn. cum **ሐበለ፡** et **ኀብረ፡** (cfr. حَبْلٌ *foedus*). Notio prima *ligandi* in **ሐወለ፡** ad *jungendam societatem* transfertur.

ተሐወለ፡ III, 1 1) *conjungi, admisceri* c. c. Acc., ut *in coelis est* **ናህይ፡ወኢይዴመሮ፡መርድእ፡** (legas **መርዕድ፡**) **ወኢይትሐወሎ፡ጻማ፡ወድካም፡** Jsp. p. 380; **ተሐወለ፡ምክረ፡** *communi consilio usus est* Enc. In specie 2) *communionem, societatem, commercium inire, habere* vel *colere, convivere, conversari* cum aliquo (et in communi vitae consuetudine et in rebus sacris): c. c. **ምስለ፡** prs.: Joh. 4, 9 rom.; Act. 10, 28 rom.; 1 Cor. 5, 11; **ይደሉ፡ንዕቀብ፡ርእሰነ፡ወኢንትሐወል፡ምስለ፡ኃጥአን፡** Did. 4; **ኢትትሐወል፡ምስለ፡ብእሲ፡ደም፡** ib. 6;

Clem. f. 187. 208; c. ኀበ፡ prs., ይትሐወሉ፡ኀቤሁ፡ *ad causam ejus se applicuerunt* Macc. f. 15; c. Acc. prs.: 2 Thess. 3, 14; ኢትትሐወሉ፡ዕልዋነ፡ሃይማኖት፡ Clem. f. 140. — *Voc. Ae.*: ተቶስሐ፡ተሐወለ፡ዘ፡ተቀላቀለ፡; vid. etiam scholion ad ተከንሰ፡; Voc. ad Epist. Pauli: ኢትትሐወሉ፡ዘ፡ኢትብልዑ፡ወበዘ፡ኢትኅበሩ።

ሕዉል፡ part. *conjunctus, consociatus*; **ሕዉለ፡** *conjunctim, una* Sx. Sen. 23; Ter 27 Enc. (poëtice; vid. ኅቡረ፡).

ሐሠ፡ *miscere* vid. sub ኆሠ፡

ሐረ፡ I, 1 [id. q. سَارَ *profectus fuit*, vid. Ewald hebr. Sprachl. § 39, b; حَارَ (حَوْرٌ) significat *redire*] Subj. (potissimum in libris antiquioribus) ይሖር፡ et (in recentioribus plerumque) ይሑር፡ (vid. gramm. pag. 147), verbum usu tritissimum 1) *ire, incedere, vadere, proficisci*: በእንግድዓኪ፡ሑሪ፡ Gen. 3, 13; ዘየሐውር፡በአርባዕ፡, በእደዊሁ፡ Lev. 11, 20. 27. 42; ይነብር፡ግሙራ፡ወእምአመ፡ከነ፡ ኢሖረ፡ Act. 14, 8; የሐውር፡መልዕልተ፡ባሕር፡ከመ፡ዲበ፡ምድር፡ (περιπατεῖν) Job 9, 8; Koh. 11, 9; መኑ፡ዘየሐውር፡ዲበ፡አፍሓመ፡እሳት፡ Prov. 6, 28; ጼናሁ፡የሐውር፡ወይበጽሕ፡ነዊሐ፡ Hen. 32, 4; πορεύεσθαι Jes. 18, 2. 52, 12; Gen. 11, 31. 12, 4; 3 Reg. 22, 6 al. a) c. c. Acc. loci, qui petitur: Koh. 7, 2; Jes. 22, 15; Dan. ap. 13, 10; Jer. 33, 21; Zach. 6, 8; Tob. 9, 2; ቤተ፡እግዚ"፡ነሐውር፡ Ps. 121, 1; Gen. 12, 5. 29, 1; ሖረ፡ርኁቀ፡ብሔረ፡ Prov. 7, 19; c. Acc. loci, qui peragratur et viae, qua itur: የሐውር፡ዐውደ፡ሰማይ፡ (διαπορεύεσθαι) Job 22, 14. 16, 22; Jes. 11, 15. 44, 3; Hez. 33, 28; Num. 1, 19; ኢትሖር፡ፍኖተ፡በዳ፡ Sir. 35, 20; የሐውር፡እገሪሆሙ፡ፍኖተ፡ሰላም፡ Jes. 41, 3; Jer. 6, 25; Kuf. 16. b) c. praepositionibus variis, ut በ vel ውስተ፡ viae 1 Reg. 3, 21. 8, 5; ተሐውር፡ውስተ፡ፍኖት፡ 1 Reg. 28, 22, al.; ኀበ፡ vel ውስተ፡ pers. vel loci petiti: Lev. 14, 2. 4; Matth. 26, 18; 4 Esr. 10, 24; እምእኪት፡ኀበ፡እኪት፡የሐውሩ፡ Jer. 9, 3; የሐውር፡ውስተ፡ተውኔት፡ወዘፈን፡ Clem. f. 127; ሑሩ፡ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ Marc. 16, 15; 4 Reg. 7, 4; c. ቅድመ፡ *praeire, praegredi*: የሐውር፡እግዚ"፡ፍጽመ፡ቅድሜክሙ፡ Jes. 52, 12; Ex. 14, 15. 2) in specie: a) *abire, discedere*: በከመ፡መጽኡ፡ከማሁ፡ሖሩ፡ 4 Esr. 10, 18; Matth. 26, 46; Jac. 2, 16; ሑር፡እምኔነ፡ Gen. 26, 16; c. እምኀበ፡ Kuf. 24; ሖር፡ βάδιζε, βάδισον Am. 7, 12; Jer. 13, 1. 19, 1. 22, 5. b) *egredi, proficisci* in bellum: እለ፡ሖሩ፡ፀብአ፡ Num. 31, 42; ሖሩ፡ለፀብእ፡ vel ውስተ፡ፀብእ፡ 1 Reg. 17, 13. c) ሖረ፡ፍኖተ፡ *iter facere, peregrinari*, ut: ዘኮነ፡በሐዊረ፡ፍኖት፡ F. M. 32, 1; vel *navigare*, ubi de itinere maritimo agitur: πλεῖν Chr. Ta. 34 (vid. ህድአት፡). d) usurpatur de rebus inanimatis, ut de *aqua* Jes. 8, 6; *fluviis* ሖሩ፡አፍላግ፡ውስተ፡በድው፡ Ps. 104, 39, *terminis* Kuf. 8. 9. 3) metaph. *ambulare* i. e. *vitae rationem aliquam sequi*: ዘኢሖረ፡በምክረ፡ረሲዓን፡ Ps. 1, 1. 25, 11; ዘየሐውር፡በጽድቅ፡ Jes. 33, 15; ዘከመ፡ሖርኩ፡ቅድሜከ፡ 38, 3; ኢሖሩ፡በትእዛዝከ፡ Jer. 39, 23; Dan. 9, 10; ውስተ፡ጽልመት፡, ብርሃን፡ 1 Joh. 1, 6. 7; et in al. locis innumeris. 4) *coire, inire*, euphemistice, c. ኀበ፡ ut ኢትሑር፡ኀበ፡ብእሲተ፡ብእሲ፡ Deut. 5, 17; ብእሲት፡ኢትሑር፡ኀበ፡እንስሳ፡ Lev. 18, 23; c. Acc. ut: ሖረት፡ካልአ፡ rom. (ሖረ፡ካልእተ፡ Pltt) γαμήσῃ ἄλλην Marc. 10, 11, quare *adulterare, adulterium* plerumque phrasi ሐዊረ፡ብእሲተ፡ብእሲ፡ significari solet: Marc. 7, 21; Rom. 2, 22 rom. 13, 9; Jac. 2, 11; Jer. 9, 2; Asc. Jes. 2, 5; creberrime in Canonibus, ut Clem. f. 96. 98. 112. 167. 220. Obscoene de libidinibus naturae repugnantibus, c. Acc. bestiae: ዘየሐውር፡እንስሳ፡ Ex. 22, 18; viri: እለ፡የሐውርዎሙ፡ወእለ፡የሐውሩ፡ μαλακοὶ καὶ ἀρσενοκοῖται 1 Cor. 6, 9 rom.; c. ላዕለ፡ ut: ኢትሑር፡ላዕለ፡እንስሳ፡ Lev. 18, 23; c. ዲበ፡ ut: እለ፡የሐውሩ፡ዲበ፡ብእሲ፡ (ἀρσενοκοῖται) 1 Tim. 1, 10. — *Voc. Ae.*: ሖረ፡አመልዐ፡ዘ፡ሔደ፡

አሖረ፡ II, 1 *ire* vel *proficisci facere* vel *jubere, ducere, deducere, circumducere* al.: ወአሖሩ፡ሰረገላቲሆሙ፡ (ἔζευξαν ἅρμα) 4 Reg. 9, 21; አነ፡አንኀግዋ፡ወአሐውራ፡በድው፡ Hos. 2, 16; ታሐውር፡ለመንገለ፡ደቡብ፡ φέρουσα πρός Hez. 40, 44; ያረትዕ፡መዝራእተ፡እዴ፡ይቡስ፡ወያሐውር፡እግረ፡ሐንካስ፡ Lit. Joann. Ev.; aliud exemplum vid. sub ራግናት፡

ተሐውረ፡ III, 1 pass. *iri, incedi*: ወእንዘ፡ይትሐወር፡ከመዝ፡በጽሐ፡ *ita cum migraretur (ab eo), venit (Hierosolyma)* Gad. T. H., si quidem lectio bona est.

አስተሐውረ፡ (an አስተሖረ፡?) IV, 1 *nuntio misso referre* aliquid ad alqm: ወያስተሐውሩ፡በነቢብ፡ (v. ነቢብ፡) ዚአሁ፡ያመጽኡ፡ኀቤየ፡ 2 Esr. 16, 19; ኢያስተሐውራ፡ነገረ፡ (μὴ διαβόλους) Tit. 2, 3.

ሑረት፡ n. act., m. et fem., Pl. ሑረታት፡ 1) *itio, itus, incessus, gressus*: ሑረት፡ወግብአት፡ Zach. 7, 14; Ps. 36, 24; ሑረትከ፡በሰላም፡ያሜኒ፡ Prov. 4, 27; እምልብሰቱ፡ለሰብእ፡ወእምሑረቱ፡ወእምሠሐቁ፡ይትዐወቅ፡ግዕዙ፡ Sir. 19, 30; ጥቀ፡አዳም፡ሑረታቲኪ፡ Cant. 7, 2. 2) *abitus, exitus, profectio*: በሑረትነ፡እምኀቤሆሙ፡ Act. 28, 10 Pltt; *in breve tempus a mortuis separati sumus* እስመ፡እምድኅረ፡ንስቲት፡ነሐውር፡ከመ፡ሑረቶሙ፡ Genz. f. 84; አበስኩ፡ላዕለ፡ነፍስየ፡በሑረትየ፡ኀበ፡ሮም፡ Jsp. p. 338; ሑረቱ፡ኀበ፡ግብጽ፡ ib. p. 325. 3) *ambulatio* i. e. *sentiendi agendique ratio, vita, mores*: Ps. 118, 133; መምህር፡ይኩን፡ንጹሐ፡በሑረታቲሁ፡ወጽሩየ፡በፍናዊቲሁ፡ F. M. 1, 5; ሠናይ፡ሑረታቲሁ፡በኵሉ፡መዋዕል፡ Jsp. p. 321; ምግባራት፡ወሑረታት፡ ib. p. 306; ከመ፡ኢይንግሥ፡ወልዱ፡በሑረታቲሁ፡ ib. p. 340; c. ለ *erga*, በእንተ፡ሠናይ፡ሑረታቲሁ፡ለሕዝብ፡ *ob benignitatem ejus erga populum* ib. 301. 4) ሑረት፡ብእሲተ፡ብእሲ፡ *adulterium* Clem. f. 123.

ሕዋር፡ subst., Pl. ሕዋራት፡ (nonnumquam ሕወራት፡ in libris mss.) *ambulacrum, porticus* στοὰ Hez. 40, 18; 3 Reg. 6, 30; Joh. 5, 2. 10, 23; Act. 3, 11 Platt; לִשְׁכָּה Jer. vrs. nov. 42, 2. 4. 43, 10. 20; ትኩን፡እንከ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ኑኃ፡መንገለ፡ምሥራቅ፡ወክልኤ፡ሕዋራት፡ውስተ፡ገበዋቲሃ፡በአምሳለ፡ሐመር፡ Did. 12; ሕዋር፡ማእከላዊ፡ (ecclesiae) Sx. Mag. 13.

ሐዋሪ፡ n. ag., fem. "ሪት፡, Pl. ሐዋርያን፡, f. "ያት፡ 1) *ambulans, incedens, viator, peregrinator*: erat ጻማዊ፡በገድሉ፡ወሐዋሪ፡በፍኖተ፡አበው፡ቅዱሳን፡ Gad. T. H.; *est sicut* ፈላሲ፡ሐዋሪ፡እምኔነ፡ *a nobis discedens* Genz. f. 89; ሐዋሪ፡ዘኢይሴፎ፡ተመይጦቶ፡ወንዉም፡ዘኢይትረአይ፡ንቅሀቱ፡ ib. At in Bibliis significare solet: 2) is qui it petitum aquam, *bajulus (aquator)*: ሐዋሬ፡ማይ፡ Deut. 29, 10; ሐዋርያነ፡ማይ፡ Jos. 9, 25; ሐዋርያተ፡ማይ፡ Gen. 24, 11; 1 Reg. 9, 11.

ምሕዋር፡ et ሙሓር፡ (4 Esr. 13, 46; vid. gramm. § 115) subst., Pl. **ምሕዋራት፡** 1) *eundi spatium, iter, cursus:* **ምሕዋረ፡ሠሉስ፡ዕለት፡** Ex. 3, 18; Num. 10, 33; Judith 2, 21; Gen. 30, 36; Kuf. 29; Jon. 3, 3; **ምሕዋረ፡ዕለት፡** 3, 4; **ምሕዋረ፡ሰሙን፡መዋዕል፡** Gen. 31, 23; **ውብሔሩሰ፡ምሕዋረ፡(ሙሓረ፡)ዓመት፡ወመንፈቀ፡ዓመት፡** 4 Esr. 13, 46. 2) *canalis, deliquiae* Sx. Genb. 10 (vid. **ጽርበት፡**); **ምሕዋራት፡ማያት፡** F. N. 37. 3) *ambitus, circuitus, orbis, orbita, cursus:* **ምሕዋረ፡ዓመት፡** Koh. 6, 6; astrorum Hen. 41, 5—7. 60, 19. 69, 20. 21. 25. (In Act. 3, 11 editio romana perperam **ምሕዋር፡** exhibet pro **ሕዋር፡** στοά.)

መስተሐውር፡ part. (IV, 1) *vagator, vagus (periegetes):* **መስተሐውራን፡** περιεργαζόμενοι 2 Thess. 3, 11.

ሐዋርያ፡ subst. (ut videtur, primitus nom. abstr. et coll., deinde concr.) m., Pl. **ሐዋርያት፡** [hinc حَوَارِىٌّ] *cursor, viator:* **ከመ፡እኩይ፡ሐዋርያ፡** κακὸς ὁδοιπόρος Prov. 6, 11; πρόδρομος Hebr. 6, 20. 2) *missus, legatus, nuntius, tabellarius:* ἀπεσταλμένος Jes. 16, 8; Joh. 9, 7; ἄγγελοι **ሐዋርያ፡** (coll.) Gen. 32, 4 (Plur. 32, 7.); ἄγγελος Prov. 13, 17; ἄγγελοι **ሐዋርያት፡** Jes. 30, 4. 33, 7; Jud. 11, 14. 15. 1 Reg. 6, 21. 16, 19; 2 Esr. 16, 3; Judith 1, 11; **ፈነወ፡ሐዋርያተ፡ኀበ፡** vel **ውስተ፡** Jes. 37, 9; Jer. 29, 15; Hez. 17, 15; φορολόγος 2 Esr. 4, 18. 5, 5; βιβλιοφόροι Esth. 3, 13. 8, 10. 3) In specie *apostolus* (Christi) ut Rom. 1, 1; 1 Cor. 1, 1; Marc. 6, 30; Act. 9, 27; Judae 17 al.; **ለክርስቶስ፡ስሙ፡መሲሕ፡በእንተ፡ቅብአት፡በከመ፡ሐዋርያ፡በእንተ፡ሐዊሮቱ፡ይሰመይ፡** (καθάπερ ἀπόστολος κατὰ τὴν ἀποστολήν) Cyr. c. Pall. f. 72. — Hinc **እንተ፡ሐዋርያት፡** *apostolica,* (epitheton Ecclesiae) Clem. f. 206. 208 al., (et *fidei,* ut) **ርትዕት፡ወእንተ፡ሐዋርያት፡ሃይማኖት፡** Cyr. ad Th. f. 7. — Praeterea **ሐዋርያ፡** (vel **መጽሐፈ፡ሐዋርያ፡**) *Apostolus* significat *Epistolas Novi Testamenti* exceptis Paulinis, Lit., Lection., al. (ut Sx. Masc. 8). 4) Caeterum non apostoli tantum **ሐዋርያት፡** nominantur, sed etiam *Jesus Christus* **ሐዋርያ፡** nomen gerit: Hbr. 3, 1 (ἀπόστολος); 6, 20 (πρόδρομος); **በሰማይ፡ኀበ፡ቦአ፡ኢየሱስ፡ሐዋርያ፡እምቅድሜነ፡** Mavâs. Nr. 67. Nec raro nomine **ሐዋርያ፡** alii quoque viri (apostolici) in ecclesia eminentes praedicantur, potissimum in Synaxario, ut **ጢሞና፡ሐዋርያ፡ወረድእ፡እምኍልቆሙ፡ለ፸ወ፪አርድእት፡** Teq. 26; **ሐዋርያ፡እስጢፋኖስ፡ሊቀ፡ዲያቆናት፡** Ter 1; et **ሐዋርያ፡** nonnumquam pro **ሐዋርያዊ፡** usurpatur, ut **ሰላም፡ለከ፡ፊላታዎስ፡ሐዋርያ፤ወሊቀ፡ጳጳሳት፡ዘለእስክንድርያ፤** Sx. Hed. 12 Enc.

ሐዋርያዊ፡ adj. rel. *apostolicus:* **ቀኖና፡ሐዋርያዊ፡** *unus e canonibus apostolicis* F. M. 17; **መንበር፡ሐዋርያዊት፡** *sedes apostolica* Enc.; potissimum hoc epitheto ornatur *Athanasius Al.* Cyr. f. 2; Abush., al.

ሖሰ፡ [vel **ኮሰ፡**, q. v.; hebr. חוּשׁ *festinare, interno motu moveri;* arab. هَزَّ *movit agitavit* et حَسَّ (pro حَسِسَ) *misericordia motus fuit, sensit* (vid. Ges. thes. p. 459); حَسْحَسَ II; al.] Stirpi I, 1 Ludolfus significationem „*movere* caput“ attribuit; at quamquam Impf. **የሐውስ፡** exscriptum creberrime occurrit, tamen in Perf. numquam **ሖሰ፡**, sed nonnisi **አሖሰ፡** reperi. Quare **የሐውስ፡** (pro **ያሐውስ፡**) e gramm. § 48 explicandum videtur.

አሖሰ፡ II, 1 *movere, quatere, concutere,* caput **አሖሰ፡ርእሶ፡ዲቤኪ፡** Jes. 37, 22; **አሖሰ፡ርእሶ፡ላዕሌኪ፡** 4 Reg. 19, 21; Thren. 2, 15; **አሐውስ፡ርእስየ፡ለክሙ፡** Job 16, 4; Sir. 13, 7. 12, 18; Jer. 18, 16; Ps. 21, 7. 108, 24; Matth. 27, 39; labra: **አሖሱ፡ከናፍሪሆሙ፡ላዕሌየ፡** Thren. 3, 61; **ታሐውስ፡ከናፍሪሃ፡** 1 Reg. 1, 13; alas **በአሕውሶ፡** (v. **በአሖሶ፡**)**ክንፊሁ፡** Sap. 5, 11.

ተሐውሰ፡ (et **ተሐወሰ፡** Num. 14, 44 C) III, 1 refl. et pass. 1) *se movere, moveri, commoveri, concuti, agitari* Gen. 25, 22; **ኢይትሐወስ፡** Job 41, 14; **ዘኢይትሐወስ፡** ἀκίνητος Job 39, 26; ἀσάλευτος Deut. 11, 18; **ይትሐወስ፡ጽላሎት፡** Cant. 4, 6; **ዓመታት፡ይትሐወሱ፡** Kuf. 6; **ከመ፡ኢይትሐወስ፡** Jer. 10, 5; Jes. 33, 20. 54, 10; **ብርዕ፡ዘበነፋስ፡ይትሐወስ፡** Matth. 11, 7 rom.; **ተመንደብነ፡እንዘ፡ንትሐወስ፡እምለፌ፡ለለፌ፡** Act. 27, 15 rom. 2) *loco moveri* vel *se movere,* c. **እምነ፡** loci Num. 14, 44; **ኢይትሐወስ፡እንከ፡እምንባሩ፡** Jes. 46, 7; **አሰሩ፡ኢይትሐወስ፡እመከነ፡ኀጢአት፡** Prov. 5, 5; **ዐምደ፡ምድር፡ተሐውሰ፡እመንበሩ፡** Hen. 57, 2. 60, 21; **ዕለተ፡ተሐውሶ፡** ἐξόδιόν Num. 29, 35 (vid. annot. ad locum). 3) *Reptilia,* τὰ ἑρπετά, aethiopice **ዘይትሐወስ፡** verti solent Gen. 1, 20—24. 6, 19; Kuf. 2—6; **ኵሉ፡ዘይትሐወስ፡አዕዋፍ፡** τὰ ἑρπετὰ τῶν πετεινῶν Lev. 11, 20; Ps. 103, 26. — *Voc. Ae.:* **ተሀውከ፡ተሐውሰ፡አንቀልቀለ፡ብ፡ተናወጸ፡**; *aliud:* **ተሀውከ፡ተሐውሰ፡ዘ፡ተነቃነቀ፡**

ሑሰት፡ n. act., m. et fem., *motus, motio, commotio, agitatio:* **ሑሰታ፡ለጥበብ፡ይፈጥን፡እምኵሉ፡ሑሰት፡** πάσης κινήσεως κινητικώτερον σοφία Sap. 7, 24; **ሑሰተ፡ባሕር፡** Hen. 101, 6; **ረሰይከነ፡ሑሰተ፡ርእስ፡ለሕዝብ፡** Ps. 43, 16; **በሑሰተ፡ልብነ፡** ἐν κινήσει καρδίας Sap. 2, 2; **ውልዋሌ፡ወሑሰተ፡ነፍስ፡** Phlx. 54.

ሕዋስ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሕዋሳት፡** [amh. **ሕዋስ፡**, حَسٌّ *facultas sentiendi,* حِسٌّ *intelligentia,* حَاسَّةٌ *sensus;* coll. سُ et חוּשׁ] *sensus* et corporis et animi, *sentiendi et percipiendi facultas:* **ሕዋሳት፡ኀምስ፡** I Sal. Mar. 30; **ሕዋሳት፡ሥጋዊት፡** Phlx. 195; (*quamdiu hominum commercio immixtus erat*) **ኮነ፡ጥዉቀ፡እምሕዋሳቲሁ፡ወፍልሰተ፡** (*inconstantia*) **ሕሊናቲሁ፡** ib. 47; Clem. f. 237 (ubi **ራእይ፤ሰሚዕ፤አጼንዎ፤ነገር፡** inter sensus recensentur); **ሕዋሳት፡፲እሙንቱ፡፭ዘአፍአ፡ወ፭ዘውስጥ፤ወሕዋሳትሰ፡ዘውስጥ፡እሙንቱኬ፡ልቡና፡ወአእምሮ፡ወፈሊጠ፡እኪት፡እምሠናይ፡ወለብዎ፡ወተገሥጾት፤ወሕዋሳትሂ፡እለ፡ያስተርእዩ፡እሙንቱኬ፡ሰሚዕ፡ወርእዮ፡ወአጼንዎ፡ወበሊዕ፡** (paulo infra **ጥዒም፡**) **ወገሢሥ፡** Fal. f. 53. 54. — In *Voc. Ae.* voci **ሕዋስ፡** significatio *pars (membrum) corporis* indita est (ut: **እጽሕፍ፡ነገረ፡ሕዋሳት፡** *describam vocabula partium corporis*), quare: **አባላት፡ሕዋሳት፡መሌሊት፡፸ቤት፡ብ፡ብልቶች፡**።

ተሐዋሲ፡ n. ag. (III, 1) 1) *mobilis:* **ኢይሢጥ፡ምንተኒ፡እምተሐዋስያን፡አው፡እምእለ፡ኢይትሐወሱ፡** *ne vendat quidquam eorum, quae moventur neque eorum quae non moveri possunt* F. N. 33, 4. 2) *quidquid se movet, reptilia* (id. q. **ዘይትሐወስ፡**): Gad. Ad. f. 8. 17; **ተሐዋስያን፡** κνώδαλα Sap. 17, 9; Enc.

ሐዊሳ፡, nonnumquam **ሐዌሳ፡**, interjectio et admirantis et laetantis, (proprie: *o commotionem animi!*), *papae! euge! macte!* **ሐዊሳ፡ሐዊሳ፡ለዝንቱ፡ሐዋርያ፡** (βαβαί) *o hujus apostoli* (quam mirus est)! Chr. ho. 12; *Herodes Antonio ait:*

ሐዊሳ፡ ለምጽአትከ፡ ወለመዊአትከ፡ Jsp. p. 319. 325; ሐዌሳ፡ ለምጽአትከ፡ Lud. (ex hom. Theoph.). [Non est quod ad حَبَّذَا vel خَوشا recurramus.] — *Voc. Ae.*: በሐ፡ ሐዊሳ፡ ብ፡ ምንኛ፡ ዋልሕ።

ሐሰ፡ *velare*, rad. dubia vid. sub **ሐሰወ፡** (Judith 10, 5 var.)

ሐሰ፡ *miscere* vid. sub **ኖሠ፡**

ሐሰ፡ *absit* vid. supra c. 90.

ሑት፡ est arab. حُوتٌ *piscis*; **ሑት፡** *pisces*, signum zodiaci Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; **እልሑት፡** (اَلْحُوتُ) Abush.

ሐዋኒት፡ vid. sub **ሐነወ፡**

ሐወዘ፡ rad. inus., ut videtur, mutatis labialibus et assibilata dentali, eadem, quae חָמַד *concupivit*, *delectatus est* (حَمَدَ).

ሐወዘ፡ I, 2 prop. desiderium et appetitum alicujus movere vel explere i. e. 1) *gratum*, *jucundum*, *suavem esse*, *placere*, *delectare*, c. c. Acc. prs.: ነገርክሙ፡ ኢያሜኅተኒ፡ ወኢይሔውዘኒ፡ ሣእሣአ፡ ቃልክሙ፡ Job 6, 26; መሰንቆ፡ ወመዝሙር፡ ይሔውዛ፡ ለነፍስ፡ Sir. 40, 21; ዘይሔውዛ፡ ለልብነ፡ Jer. 18, 12; ሐወዘሙ፡ ምግባሮሙ፡ Herm. p. 72; imprs. seq. እስመ፡, ut: ሐወዘኒ፡ እስመ፡ ሞቁ፡ Jes. 44, 16; ኢሐወዘሙ፡ እስመ፡ መጽአ፡ ብእሲ፡ 2 Esr. 12, 10; cum negatione: *displicere*, ኢሐወዘ፡ πονηρὸν αὐτῷ ἐφάνη 2 Esr. 14, 1; Matth. 21, 15; ወበሕቱ፡ ኢተሰ፡ ኢይሔውዘኒ፡ ዝንቱ፡ ሰበ፡ Esth. 5, 13. — 2) *satisfacere* ingenio vel *voluntati* alicujus: ይሔውዛ፡ ለግዕዛ፡ Herm. p. 59; Sir. 18, 18. — *Voc. Ae.*: ሐወዘ፡ ብ፡ አምኀረ፡; *aliud*: ሐወዘ፡ ዘ፡ አምኀረ፡ ፈቅአ ለሂ፡ (sic).

አሐዘ፡ II, 1, id. q. ሐወዘ፡; legitur: ይገብር፡ ዘከመ፡ ያሐውዛ፡ Herm. p. 59 (si quidem lectio bona est).

ተሐወዘ፡ III, 2 refl. *delectari*: ተሐውዞ፡ ወተደልዎ፡ *deliciae et voluptates* S. Hed. 10 Enc.

አስተሐወዘ፡ IV, 1 *sibi delicias afferre*, *delectari* re: በዕፍረት፡ ወዕጣን፡ ወወይን፡ ያስተሐውዝ፡ ልብ፡ τέρπεται καρδία Prov. 27, 9; huc nescio an etiam Prov. 9, 17 et Marc. 6, 20 pertineant (vid. IV, 2).

አስተሐወዘ፡ IV, 2. 1) sibi vel aliis *rem gratam*, *suavem*, *jucundam esse dicere* vel *censere*: አስተሐወዝዋ፡ ለተደልዎ፡ ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν τρυφήν 2 Petr. 2, 13; ኅብስት፡ ኅቡእ፡ አስተሐዊዘከ፡ ግሥሥ፡ (ἡδέως) Prov. 9, 17; Marc. 6, 20; አስተሐወዘ፡ እንከ፡ ሎሙ፡ ጽሙና፡ *vitam solitariam gratam esse iis persuasit* Phlx. 50; 2) *delicias praebere* alicui, *oblectare* alqm: በዕፍረት፡ ወዕጣን፡ ወወይን፡ ያስተሔውዛ፡ ልበ፡ τέρπεται καρδία Prov. 27, 9 (lect. alt.).

አስተሓወዘ፡ IV, 3 (fere idem, quod, IV, 2). 1) aliis vel sibi invicem *rem gratam* vel *suavem esse dicere* vel *censere*: ያስተሓውዝ፡ ሎሙ፡ ጽሙና፡ Phlx. 50 (vid. exemplum sub IV, 2 allatum); አስተሓወዘ፡ ጳውሎስ፡ ብዙኀ፡ አሕዛበ፡ Act. 19, 26 rom. (Platt አስሐተ፡ *seduxit*); *Satanas* ያስተሓውዝ፡ ፍትወተ፡ ውስተ፡ ልብ፡ Org. 2) *sibi invicem* vel *aliis delicias praebere*: ነዓ፡ ናስተሓውዝ፡ በተስዕሞ፡ ἀπολαύσωμεν φιλίας Prov. 7, 18; *ecclesia* ታስተሓውዝ፡ *suavitate sua capit* (*animos*) Clem. f. 103.

ሐውዝ፡ subst. Pl. ሐውዛት፡ 1) *suavitas*, *jucunditas*: ሐውዘ፡ መሰንቆ፡ ወማኅሌት፡ μέλη μουσικῶν Sir. 44, 5; ተዘከር፡ እግዚኦ፡ ዘርአ፡ ወፍሬ፡ ገራውሀ ፤ አብዝኖሙ፡ ወባርከሙ ፤ ተዘከር፡ እግዚኦ፡ ሐውዘ፡ አየራት፡ ወፍሬያተ፡ ምድር፡ ወባርከሙ፡ Genz. f. 138; ኢይሑራ፡ ውስተ፡ ሐውዘ፡ መባልዕት፡ ወንዝህላል፡ Did. 14; ትርሐቁ፡ እምነገረ፡ ተውኔት፡ ወእምሐውዘ፡ መባልዕት፡ ወፍግዓ፡ ib. 27. 2) in genere: *voluptas*, *deliciae* ἡδονή, ἡδοναί: 2 Tim. 3, 4; Tit. 3, 3; ሐውዘ፡ መንበርት፡ ἡδοναὶ τοῦ βίου Luc. 8, 14 rom.; hom. Theod. Anc. in Cyr. f. 102; Herm. p. 72; ሐውዛተ፡ ምድር፡ Ṭab. Ṭab. 18; ጐየ፡ እምሐውዘ፡ ዓለም፡ Deg.

ሐዋዝ፡ adj. (formam ሐዊዝ፡, quam Ludolfus in lexico exhibet, equidem nusquam legi), m. et fem. *suavis*, *jucundus*, *gratus*, *amoenus*: ሐዋዝ፡ ማሕሌት፡ ወመሰንቆ፡ በቤተ፡ ስታይ፡ Sir. 35, 6; ጕማ፡ ቃሎሙ፡ ሐዋዝ፡ ወጥዑም፡ 47, 9; መዝሙር፡ ዘሐዋዝ፡ ቃለ፡ ቃናሁ፡ ἡδύφωνος Hez. 33, 32; Ps. 80, 2. 146, 1; ምድር፡ ሐዋዝ፡ ወስብሕት፡ Hen. 89, 40; ሐዋዝ፡ ውእቱ፡ ሕገ፡ እግዚ" ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ (συνήδομαι τῷ νόμῳ) Rom. 7, 22. — Acc. pro adverbio usurpatur, ut: ሐዋዘ፡ ትነውም፡ ἡδέως Prov. 3, 24; Enc. Hed. 6. — Substantivi ሐውዝ፡ vice fungitur: ንግበር፡ ሐዋዘ፡ ውስተ፡ ፍጥረትነ፡ χρησώμεθα τῇ κτίσει Sap. 2, 6.

ሐወየ፡ rad. inus.: Arabibus حَوِىَ (pro حَوِوَ) est *colorem rubrum ad nigrum vergentem habuit*; Syris ܚܡܳܐ *arsit*, *accensus est*.

ሐው፡ subst. *ignis* (*pruna*) poët.: *Pantaleon* እምብዙኅ፡ ንዋይ፡ ጽድቀ፡ ዘአፍቀርከ ፤ ሐወ፡ ዘዐቈርከ፡ በመርወይ፡ Deg. (in Sx. Teq. 6 de eo narratur: ቈጸረ፡ ፍሕመ፡ በልብስ፡); ጤገን፡ ዘአፍልሕዎ፡ በሐው፡ Sx. Ḥed. 7 Enc.; አንዲዶሙ፡ ሐወ፡ Sx. Sen. 21 Enc. — *Voc. Ae.*: ሐው፡ ዘ፡ እሳት።

ሕዋይ፡ vel **ሐዋይ፡** subst. *rubor coeli vespertini*, *vesper rubens*: እምከመ፡ መስየ፡ ወከነ፡ ሕዋይ፡ (Pltt: ሐዋየ፡) Matth. 16, 2. — *Voc. Ae.*: ሕዋይ፡ ዘ፡ ማታ፡; *aliud*: ሕዋይ፡ ዘ፡ ውዝውዝታ፡ ማታ።

ሐዊ፡ subst.; መጽሐፈ፡ ሐዊ፡ inscriptus est liber magnae molis, in quo de vitis Sanctorum de aliisque tractatur, vid. Ludolfi comm. ad hist. Aeth. p. 351; Rüppell Reiſe II. p. 408; d'Abbadie catalogue p. 41. Equidem eum nondum inspicere potui, sed allegatum eum reperi in Chr. f. 3 (proleg.).

ሐወጸ፡ I, 2 [etiam ሐየጸ፡ q. v.; non tam cum חָזָה ܚܙܐ, quam cum حَاطَ *attendit*, *cavit*, حَفِظَ (ܚܦܛ) *animum* vel *oculos intendit*, *custodivit* comparandum videtur.] 1) *spectare*, *speculari*, (*introspicere*, *prospicere*, *despectare*, *perspicere*): ዘይሔውጽ፡ ὁ σκοπός 2 Reg. 18, 26; ትሔውጽ፡ እምርሑቅ፡ (κατασκοπεύειν) Ex. 2, 4; በሐውጸቱ፡ ἐν ὀπτασίαις αὐτοῦ Sir. 43, 16; አብድ፡ እምኖኅት፡ ይሔውጽ፡ ቤተ፡ ባዕድ፡ (παρακύπτει εἰς) Sir. 21, 23. 14, 23; እመስከት፡ ትሔውጽ፡ Prov. 7, 6; 4 Reg. 9, 30. 32; Ps. 13, 3; Gen. 26, 8; ይሔውጽ፡ እንተ፡ መስከት፡ Cant. 2, 9; Luc. 24, 12; ዘሐወጸ፡ ውስተ፡ ሕግ፡ Jac. 1, 25; ሐወጸት፡ አኪት፡ እምነ፡ መስዕ፡

κακὰ ἐκκέκυφεν ἀπὸ βοῤῥᾶ Jer. 6, 1; **ይሔውጽ፡ልበ፡** Sap. 1, 6. Etiam de *sereno coeli vultu* usurpatur Ex. 24, 10. 2) *inspicere, visitare:* **ኢትትሀከይ፡ሐውጾ፡ድውይ፡** Sir. 7, 35; Job 2, 11; Jud. 15, 1; Matth. 25, 36; **ወአኀዊከ፡ሐውጽ፡ለሰላም፡** 1 Reg. 17, 18; *presbyteri et diaconi* **የሐውጽዎሙ፡ለድውያን፡** Kid. f. 16. In specie usurpatur de *Deo:* a) *visitare* homines aut benefaciendo aut puniendo et rationi reposcendae (ἐπισκέπτειν, ἐπισκοπή): Gen. 21, 1; Ex. 3, 16. 13, 19; 1 Reg. 2, 21; Prov. 29, 13; Ps. 64, 9; Job 31, 14; **አመ፡ይሔውጾሙ፡** Jer. 6, 15. 10, 15. 28, 18. 36, 10. 51, 29; Jes. 23, 16. 24, 22; 4 Esr. 9, 1; c. **ላዕለ፡** Jer. 43, 31; et b) de Dei providentia: *prospicere, providere:* **ሐውጾትከ፡** ἐπισκοπή Job 10, 12. 7, 17; Ps. 8, 5; Job 6, 14. 29, 4. Rarius c) *recensere, lustrare* populum, exercitum Ex. 30, 12. — *Voc. Ae.:* **ሐወጸ፡ዘ፡ጐበኘ፡አሻግሮ፡ሐየኢ፡ይ።**

ተሐወጸ፡ III, 2, pass.: *spectari, inspici, visitari, lustrari:* **ከመ፡ይትሐወጹ፡** Ex. 30, 13; **ከመ፡ትትሐወጽ፡** (*illa*) **እመንፈስ፡ቅዱስ፡** Kid. f. 20.

ሐዋጺ፡ n. ag. *inspiciens, perspiciens, visitans, providens:* **ስብሐት፡ለያሬድ፡ስብሐተ፡መላእክት፡ለሐዋጼ፡** *salus Jaredo, qui angelorum hymnos inspexit* Sx. Genb. 11 Enc.; **ሐዋጼ፡ኵሉ፡** πανεπίσκοπος Sap. 7, 23; **ሐዋጺ፡ ህልው፡ ይሔውጽ፡ልበ፡** 1, 6; **እግዚ"፡ሐዋጼ፡ነፍስ፡ትሑታን፡** Prec. Mat.; Kid. f. 16; **ድውያን፡እለ፡አልበሙ፡ሐዋጼ፡** F. N. 7, 3.

መሐውጽ፡ part. *spectator, speculator, observator:* **መሐውጸ፡ከከብ፡** Cod. Mus. Brit. XX, 2; **መሐውጸነ፡ከከብ፡** Kid. f. 26.

ሕዋጼ፡ subst. 1) *speculatio, observatio, exploratio* causae, quaestionis Chr. ho. 31, astrorum Kuf. 6 p. 28 ann. 14; Job 38, 32 vrs. nov. 2) *visitatio, providentia* Sap. 3, 7. 9; **እግዚ"፡ዘፈነውከ፡ዚአከ፡ምክረከ፤ዚአከ፡ቃለ፤ወዘዚአከ፡ጥበበ፤ወዚአከ፡ሕዋጼ፡** Kid. f. 16; **ሐውጽዎሙ፡(ለመርዔተ፡እግዚ"፡)በሕዋጼ፡እግዚአብሔራዊት፡** F. N. 6 (ex 1 Petr. 5, 2).

ምሕዋጽ፡ subst., locus, 1) per quem prospicitur, *fenestra;* nec non *prospectus:* 3 Reg. 7, 41 vrs. alt.; **ዐውዶ፡ምሕዋጽ፡** (ὑποφαύσεις κύκλῳ ὥστε διακύπτειν) Hez. 41, 16; F. N. 37. 2) *visitationis:* Sx. Jac. 21 Enc.; ἱλαστήριον *propitiatorium* Ex. 31, 7. 3) *recognitionis:* **አንቀጸ፡ምሕዋጽ፡** (מִפְקָד) 2 Esr. 13, 31 vrs. alt.

ሐዘለ፡ I, 1 *gestare, bajulare, portare* sinu, ulnis, dorso, humeris onus, in spec. *infantes* [amh. **አዘለ፡** *humeris vel dorso gestare,* in spec. infantes. Vicinum videtur حذل (coll. هَدِلَ et حَدِلَ) unde حُذْلٌ *gremium, circuitus limbi indusii;* vis verbi Aethiopici prima *onus in sinu vel dorso accinctum et laxe dependens gestare* esse videtur.] Subj. **ይሕዘል፡** (Sx. Tachs. 14 Enc.); **ተሐዝሉ፡በገቦክሙ፡ወትሰከሙ፡ዲበ፡መታክፍቲክሙ፡** Hez. 34, 21; **ሐዘሎሙ፡በክነፊሁ፡** Deut. 32, 11; **ሐጻኒት፡እንተ፡ተሐዝል፡ደቂቃ፡** 1 Thess. 2, 7; **ሰላም፡ለዘባንኪ፡እምዘባነ፡ኪሩብ፡ዘዐብየ፤ኀዚሎ፡እሳተ፡** (sc. Verbum Dei) **ወእምርስነ፡ነዱ፡ኢውዕየ፡** III Sal. Mar. 20.

ተሐዝለ፡ III, 1 pass. *bajulari, gestari* sinu, ulnis, dorso: **ላዕለ፡ገቦ፡ትትሐዘሉ፡** Jes. 66, 12 vrs. alt.; Deg.; **ከዋክብት፡ተሐዚሎሙ፡በአክናፊሁ፡(ለፀሓይ፡)** Gad. T. H.; **ተሐዚሎ፡በዘባንኪ፡** Org.

ሕዙል፡ part. *gestatus, bajulatus:* **ሕዙላን፡በክነፊሁ፡** Gad. T. H.

ሐዛሊ፡ n. ag., plur. **ሐዘልት፡** *bajulus, gestator:* **ዕደው፡ሐዘልት፡** ἄνδρες νωτοφόροι 2 Par. 2, 2. 18. 34, 13.

ሐገዝሐዘ፡ quadril., inus.; vid. **ሐዘዘ፡** Hinc

ሐገዝሐገዝ፡ subst. 1) *locus glareosus, glarea* (cfr. حَزِيز *locus salebrosus*) **ውስተ፡ሐገዝሐገዝ፡የሐዩ፡** ἐν μέσῳ χαλίκων Job 8, 17; **ያሰጥሞ፡ሐገዝሐዘ፡ፈለግ፡** χάλικες χειμάῤῥου 21. 33. 2) *lacuna, stagnum* (cfr. حِسْىٌ), Ssal. Req. — *Voc. Ae.:* **ዐምዐም፡ሐገዝሐገዝ፡ምዕዋ፡ዘ፡ረግረግ፡**; *aliud:* **ሐገዝሐገዝ፡ረግረግ፡ዐምዐም፡ዘ፡የቈጠማ፡ወኸ።**

ሐዙራን፡ *nomen mensis syriacum* ܚܙܝܪܢ (حَزِيرَان) Gad. Lal.; M. M. f. 348.

ሐዘበ፡ radix et significatione et etymo intime conjuncta cum **ሐሰበ፡** (q. v.). Notio prima 1) est *colligere, congregare* (vid. حَزَبَ II. III. V; vic. حَشَبَ VIII), unde **ሕዝብ፡** *populus;* 2) *colligere, conferre* i. e. *calculum subducere, putare,* vid. **ሐሰበ።**

ሐዘበ፡ I, 1 (ut pronuntiationis ita significationis levi discrimine secretum a **ሐሰበ፡**) *putare, opinari, imaginari, suspicari:* **አነ፡ አሐዝብ፡ ከመ፡ መልአክ፡ ውእቱ፡** Phlx. 53; seq. Subj.: **ኢሐዘብኩከ፡ትንብብ፡ከመዝ፡** οὐχ οὕτως ὑπελάμβανον ἀντερεῖν σε Job 20, 2; **ሐዘብከኑ፡እኩን፡ከማከ፡** Ps. 49, 22; 1 Cor. 2, 2 rom.; **በከመ፡ሐዘብነ፡** 2 Cor. 8, 5. 9, 15 rom. — Imperfecti pers. 1 sing. *opinor* nonnumquam particulae ἆρα (ἄρα) respondet Ps. 123, 2. 3; Gen. 37, 10. — *Voc. Ae.:* **ሐዘቡ፡ዘ፡ሸንገሉ።** — Usitatior est III, 1. 2.

አሕዘበ፡ II, 1 *opinari facere* alqm, *suspicionem* vel *metum injicere* alicui: **ተዘከር፡ከመ፡ኢይጐንዲ፡ሞት፡ወኢታሕዝብከ፡ዕለተ፡መዊት፡** Sir. 14, 12 (Cod. Mus. Brit.).

ተሐዝበ፡ (ut Matth. 24, 50 rom.; Luc. 12, 46 rom.) et **ተሐዘበ፡** III, 1, nec non

ተሐዘበ፡ III, 2, rflx. opinione teneri i. e. 1) *opinari, putare, imaginari:* **እትሔዘብ፡** (v. **እትሐዘብ፡**) **ናስጦርዮስ፡ዝንቱ፡** Νεστόριον οἶμαι φῄς Cyr. c. Pall. f. 66. 76. 79; **ምንተኑመ፡ትትሐዘቡኒ፡** (*quid*) *quem me esse putatis?* Deg.; **ተሐዘባ፡ከመ፡ዘማዊት፡** Kuf. 41; **በከመ፡ይትሐዘቡ፡ዘአልበሙ፡አእምሮ፡** *ut opinantur imperiti* Phlx. 214; **ትትሔዘብኑ፡ታስተአብዶ፡** Rom. 2, 4 rom., **ተሐዘብኩ፡እልህቅ፡ወእረሥእ፡** Job 29, 18; seq. Subj. 1 Cor. 2, 2 Platt. 2) *praesentire, suspicari, expectare* Matth. 24, 50; Luc. 12, 46; **እንተ፡ኀበ፡ኢተሐዘበ፡** (ὑπονοεῖν) Sir. 23, 21. 19, 27; **በከመ፡ኢተሐዘብኩ፡ከነኒ፡** Tob. 8, 16; **ድንጋፄ፡ዘኢተሐዘብዋ፡** φόβοι ἀδόκητοι Sap. 18, 17; Job 3, 25; **ኢተሐዚበ፡** 2 Par. 18, 33 var.; Ps. 118, 39 (ὑπώπτευσα). 3) *suspicionem habere, diffidere, metuere, cavere, anxium esse:* **መፍትው፡ትትሐዘብ፡ወኢትእመኖ፡** diffidere te oportet nec ei credere Jsp. p. 320; **ኵሎ፡መዋዕሊሁ፡ለኃጥእ፡ይትሔዘብ፡** πᾶς ὁ βίος ἀσεβοῦς ἐν φροντίδι Job 15, 20; **በእንተ፡ፍርሀተ፡መርዶክዮስ፡ይትሐዘቡ፡** ὁ γὰρ φόβος Μαρδοχαίου ἐνέκειτο αὐτοῖς Esth. 9, 3; c. c. Acc. rei **ይትሐዘቡ፡መዊተ፡** Job 24, 17; **ትትሐዘብ፡ነፍስክሙ፡ፍርሀተ፡** μελετήσει φόβον Jes. 33, 17; **ይትሐ**(v. **ሔ**)**ዘቡ፡ሞቶሙ፡** Hez. 26, 16, vel c. **በእንተ፡** rei, ut 1 Reg. 4, 13; c. **በ** rei: **ዘተሐዘበ፡ቦቱ፡** *quod suspicatur* F. N. 24, 6; c. Acc. prs., de qua suspicio habetur vel a qua metuitur, ut: **ብእሲ፡ዘይትሐዘብዎ፡በዝሙት፡** *de quo suspicio fornicationis habetur* III Const. Ap. 13; **ለመላእክቲሁ፡ጥቀ፡ዕፁብ፡ይትሔ**(v. **ሐ**)**ዘቦሙ፡** Job 4, 18; **ኢያሕዝንከ፡ወኢትትሐዘበኒ፡** οὐχ ὁ φόβος μού σε στροβήσει Job 33, 7; **መኑ፡ተሐዘብኪ፡ወፈራህኪ፡** Jes. 57, 11; *cavere* seq. **ከመ፡ኢ፡**, ut: **ተሐዘቢ፡ከመ፡ኢይዕልዉኪ፡** *cave, ne te deserant* Jsp. p. 320. 4) *sollicitudine* rei *affici, secum reputare, respicere, curare, animum intendere in* rem (vid. **ሐሰበ፡**): **ኢይትሐ**(v. **ሔ**)**ዘቡ፡እንከ፡** οὐ μεριμνήσει ἔτι 2 Reg. 7, 10; **ኢይትሐዘቡ፡በነፍሶሙ፡** οὐκ ἐλογίσαντο τῇ ψυχῇ Jes. 44, 19; ἐνεϑυμήϑη Jes. 10, 7; **ኢይትሔዘባ፡ለኀጢአቱ፡ዐቢይ፡** Job 35, 15; **ከመ፡ሰብአ፡ዐይን፡ይትሐዘባ፡ለድቀቱ፡** Sir. 11, 30; sensu malo: **ዘይትሐዘበኒ፡** *qui mihi insidiatur* Job 16, 11 (*ad rationem revocare* Jes. 30, 33.).

አስተሐዘበ፡ IV, 2 *suspectum reddere* aliquem: **አኀዘ፡እንደፌር፡ይድግም፡ዘንተ፡ነገረ፡ኀበ፡ሀርቃኖስ፡ወያስተሐዝበ፡ለእኁሁ፡** Jsp. p. 307.

ትሕዝብት፡ subst., m. et fem. 1) *opinio, praesensio, exspectatio, suspicio, metus:* **ትሕዝብት፡እኪት፡** ἐλπὶς πονηρά Jes. 28, 19; **ለትሕዝብት፡** εἰς ἐλπίδα Hez. 29, 16; **ዘእንበለ፡ትሕዝብት፡** ἐξάπινα 2 Par. 29, 36; **እምፍርሀት፡ወእምትሕዝብት፡** (legas "**ብተ፡**) **ዘይመጽእ፡** ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων Luc. 21, 26; Ps. 63, 1; **ኢይርከብከ፡ትሕዝብተ፡ሞት፡** Sir. 9, 13; 40, 2 (et **ዐቢይ፡ትሕዝብት፡** 40, 1 ubi Graecus ἀσχολία μεγάλη habet); **በሰማይ፡ዘአልቦ፡ውስቴቱ፡ፍርሀተ፡ወኢትሕዝብተ፡** Genz. f. 109; **ፍርሀቱ፡ወትሕዝብቱ፡** *timor ejus et suspicio* (in quam tu ei venisti) Jsp. p. 320. 2) (dubitatio conscientiae), *religio, superstitio* συνείδησις 1 Cor. 10, 28 Pltt.

ሕዝብ፡ subst. [a radicis significatione prima derivatum, cfr. حِزْبٌ *turba, agmen* hominum, *gens;* حَوْشَبٌ *multitudo, agmen,* amh. **ሕዝብ፡**] m. et fem., Plur. **ሕዘብ፡** et **አሕዛብ፡**, congregatio hominum: 1) *populus, natio* **ሕዝብ፡ዐቢይ፡** Gen. 12, 2; Ex. 15, 16; Num. 11, 29; Ps. 27, 11. 12; Sir. 10, 8 et innumeris aliis in locis; fem. **ሕዝብ፡ጽንዕት፡** Mich. 4, 7. a) Construitur ut cum singulari ita cum plurali et verbi et adjectivi, ut Rom. 10, 21; **ሕዝብ፡ዐላዊያን፡** ἔϑνος ἀπειϑές Sir. 16, 6; **ሕዝብ፡ነኪራን፡ወእኩያን፡** ξένος λαὸς καὶ χαλεπός Jes. 18, 2. 7. 26, 11; **ለእሙንቱ፡ሕዝብ፡** Jer. 12, 17; **ለእሉ፡ሕዝብ፡** Judith 10, 19; **እሉ፡ሕዝብ፡መጽኡ፡** 5, 6; Jes. 29, 13. 65, 2. b) Pluralis *populi, gentes* plerumque forma **አሕዛብ፡** ut Ps. 2, 1. 8; Jes. 5, 26, rarius forma **ሕዘብ፡** significatur. α) Sed nonnumquam utraque forma conjunctim usitata legitur, ut **አግረረ፡ለነ፡አሕዛበ፡ወሕዘበ፡ታሕተ፡እገሪነ፡** λαούς — ἔϑνη Ps. 46, 3. 2, 1; vel plur. et sing. **አሕዛብ፡ወሕዝብ፡** λαοὶ καὶ ὄχλοι Apoc. 17, 15. 10, 11. 5, 9; Dan. 3, 4. 6, 25. β) Pluralis **አሕዛብ፡** crebro simpliciter (turbas hominum) *populum, gentem* significat: **አሕዛበከ፡እለ፡ተሰምዩ፡** λαὸν κεκλημένον ἐπ' ὀνόματί σου Sir. 36, 17; Jes. 40, 1. 60, 21, et c. sing. adjectivi vel verbi conjungi potest. γ) Ex usu loquendi, qui in Bibliis obtinet, **አሕዛብ፡** saepe populos i. e. *ethnicos, paganos* significat: Jer. 10, 3 (**አረማውያን፡** 10, 2); Rom. 1, 13. 3, 29. 2) *tribus, gens, stirps* (δῆμος, φυλή): **ከመ፡ትግእ፡ዮም፡አሐቲ፡ሕዝብ፡እምእስራኤል፡** Jud. 21, 3; **፲ወ፪ሕዝበ፡ድዮስጶራ፡** Jac. 1, 1; Apoc. 7, 5 seq.; Matth. 19, 28; Rom. 11, 1; Tob. 5, 12; Ex. 28, 21. 31, 6; 1 Reg. 20, 29. Haec ubi significatio valet, plurali inservit potissimum forma **ሕዘብ፡** ut **በበሕዘቢሆሙ፡** Jes. 19, 13; Job 8, 8; Gen. 25, 16; Num. 3, 15. 18 seq. 24, 2; Jos. 7, 14 (φυλαί, **ነገድ፡** δῆμος). 15, 1 (δῆμοι). 17, 2; Ps. 73, 9, sed altera quoque forma usurpatur: **አሕዛብ፡** φυλαί Ps. 121, 4; Sir. 48, 10. 3) Etiam ad gentes i. e. *genera* rerum inanimatarum haec vox transfertur, ut *astrorum* Hen. 72, 1; nec non ad *sectas* philosophorum et theologorum (αἵρεσις) Act. 5, 17. 15, 5. 24, 5; **ሕዝበ፡አርዮስ፡** *Ariani* Sx. Hed. 13. 4) *multitudo* hominum quaelibet a) *homines:* **ወይመውቱ፡ሕዝብ፡ብዙኃን፡እምደቂቀ፡እስራኤል፡** Num. 21, 6; Gen. 20, 4; Asc. Jes. 6, 7. b) *turba, multitudo* (et **ሕዝብ፡** et **አሕዛብ፡**) **ብዙኃን፡አሕዛብ፡** πολὺς ὄχλος Joh. 12, 12 rom.; Dan. 10, 6. c) *plebs, vulgus:* **እንግልጋ፡አሕዛብ፡** ἐκκλησία ὄχλου Sir. 26, 5; δῆμος Act. 12, 22 Platt; 17, 5; 19, 30. d) *concio, coetus* **ሕዝብ፡** ἐκκλησία Sir. 34, 11. e) *turba militaris, vulgus militum* ὄχλος Jer. 39, 24; **አሕዛብ፡ብዙኅ፡** Dan. 11, 11 seq.; **ኵሉ፡ሕዝብ፡መስተቃትላን፡** Jos. 10, 7. 8, 13; Jud. 8, 5; 1 Reg. 26, 5. 17, 1. f) *incolae* terrae, urbis, potissimum in plur. **አሕዛብ፡** (vid. 4, a): **አሕዛብ፡**(**በሀገር፡**) λαός Am. 3, 6; Hez. 26, 11; **አሕዛበ፡ምድር፡** λαὸς τῆς γῆς 4 Reg. 15, 5; 2 Par. 13, 9. 26, 21; Ex. 5, 5; **ኵሉ፡ሕዝብ፡** Gen. 47, 21. g) Addito pronomine suffixo *populares*, ut: **እምሕዝብክሙ፡** ἐκ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν 1 Thess. 2, 14; **ተደሙ፡ሰብኡ፡ወሕዘቢሁ፡አንከሩ፡** *obstupuerunt propinqui ejus et populares ejus mirati sunt* Sx. Taḥs. 10 Enc. 5) Ubi sacerdotibus et clericis opponitur **ሕዝብ፡** significat *laicos, gregem:* 1 Petr. 5, 3; creberrime in Canonibus eccles., ut Clem. f. 92. 128.

ሕዝብና፡ vel **ሕዝበት፡** subst. *populi dignitas:* **እስመ፡ተኀድገ፡ሕዝብናከ፡እስራኤል፡**, var. **ተረስዐ፡ሕዝበትከ፡እስራኤል፡** (כִּי נָטַשְׁתָּה עַמְּךָ בֵּית יַעֲקֹב) Jes. 2, 6 vrs. nov.

ሕዝባዊ፡ adj. rel. et subst., Pl. **ሕዝባውያን፡**, *laicus:* Did., Synod., Clem., Kid., Chrys. al.

ሐዘነ፡, raro **ሐዝነ፡** (Matth. 20, 24 rom.) I, 1 [حَزِنَ *tristis fuit;* amh. **አዘነ፡**, sed notio prima videtur esse in *asperitate* (حَزْنٌ *terra dura ac salebrosa,* حُزُونَةٌ *asperitas ac durities terrae*) vid. infra **ሐዘዘ፡**] Subj. **ይሕዝን፡** et **ይሕዘን፡** (4 Esr. 10, 10 Laur.; Act. 27, 22 rom.) 1) *asperum, scabrum fieri* vel *esse:* **የሐዝነኒ፡ማእስየ፡** τὸ δέρμα μου ἐσκότωται Job 30, 30 (v. **ያሐዝዘኒ፡**, v. **ያዘሐዝሐኒ፡**) 2) dè animo: asperatum vel acerbatum i. e.) *aegrum animi, tristem, moestum esse,* sive ob dolorem sive ob indignationem: λυπεῖσϑαι Joh. 16, 22; **ለምንት፡ተሐዝን፡** περίλυπος ἐγένου Gen. 4, 6; **ሐዘነ፡መንፈሳ፡ለርብቃ፡** Kuf. 27; Hen. 92, 2. 102, 6; Asc. Jes. 8, 28; c. **በእንተ፡** Kuf. 34; 4 Esr. 10, 11. 13. 54; **ኢትሕዘኑ፡** (εὐϑυμεῖν) Act. 27, 22 rom.; ἀϑυμεῖν 1 Reg. 1, 6. 15, 11; Col. 3, 21

Platt; ἀδημονεῖν Matth. 26, 37; Marc. 14, 33 (ubi ed. rom. et Platt Subjunctivum I, 2 **የሐዝን፡** exhibent); ἀγανακτεῖν c. **በእንተ፡** Matth. 20, 24.

ሐዘነ፡ I, 2 intens., vid. I, 1.

አሕዘነ፡ II, 1 1) *contristare, moerore* vel *tristitia afficere* alqm, *aegre facere* alicui: **ኢታሕዝኖ፡ ለአቡከ፡ በሕይወቱ፡** (μὴ λυπήσῃς) Sir. 3, 12; **ከመ፡ ኢያሕዝንከ፡** 30, 10; Prov. 10, 1; Tob. 4, 3; παρεκρούσατό με Gen. 31, 7. Impersonaliter hanc stirpem usurpare amant, ut: **ወአሕዘኖ፡ ለቃየን፡ ጥቀ፡** καὶ ἐλυπήϑη Κάϊν λίαν (es verdroß ihn ſehr) Gen. 4, 5; **ኢያሕዝንከ፡ ወኢትትሐዘበኒ፡** Job 33, 7; etiam **ኢያሐዝኖ፡ ለልብየ፡ በእንተ፡** 4 Esr. 6, 36 ita explicare licet (quamquam etiam I prs. sing. intelligi potest). 2) *pungere, mordere animum (conscientiam)*: **ብፁዕ፡ ዘኢያሐዝን፡ ነፍሶ፡** οὗ οὐ κατέγνω ἡ ψυχὴ αὐτοῦ (cujus animus non pungitur) Sir. 14, 1; **አሕዘነ፡ ልበ፡ ዳዊት፡** ἐπάταξε καρδία Δαβὶδ αὐτόν 2 Reg. 24, 10. 3) *sollicitum reddere* aliquem, *curam afferre* vel *curae esse* alicui: **ኢያሐዝኖ፡ ተሞቅሖ፡ ወመንሱት፡** Sir. 13, 12; **አልቦ፡ ዘያሐዝነከ፡** οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός Marc. 12, 14; plerumque impersonaliter: **ኢያሐዝኖ፡ በእንተ፡ አባግዕ፡** Joh. 10, 13; **ኢያሐዝኖ፡** (rom.: **ኢያጽሀቆ፡**) **ለጋልዮስ፡ ወኢምንተኒ፡ በእንቲአሁ፡** Act. 18, 17 Platt. 4) *misericordiam commovere* Lud. ex Enc.

ሕዙን፡ part. *tristis, moestus*: **ብእሲ፡ ሕዙን፡** ἄνϑρωπος ἐν πικρίᾳ ψυχῆς ὤν Sir. 7, 11; **ሕዙናን፡ ገጽክሙ፡** σκυϑρωπὰ τὰ πρόςωπα Gen. 40, 7; **ልብ፡ ሕዙን፡** καρδία ἀπειϑοῦσα Deut. 28, 65; **ልብ፡ ሕዝንት፡** καρδία λυπηρά Prov. 26, 23; **ነፍስ፡ ሕዝንት፡** ἐν στενοῖς Bar. 3, 1; Sir. 4, 2; 4 Esr. 9, 41. 10, 10. 13, 19 (**ወበ፡ እምውስቴቶሙ፡ ሕዙናን፡**, omissum in libr. Laur.); **ሕዙን፡ ወትኩዝ፡** 3 Reg. 20 (gr. 21), 43; **ሕዙናን፡ በእንቲአሁ፡** *eum lugentes* Genz. f. 81; **ኵሉ፡ ሕዙን፡ መንፈስ፡** πᾶς κατώδυνος ψυχῇ 1 Reg. 22, 2.

ሐዘን፡ subst., m. et fem. (ut Sir. 30, 23. 38, 20), Plur. **ሐዘናት፡** 1) *tristitia, moeror, aegritudo, luctus*: λύπη **ብዙኃን፡ እለ፡ ሞቱ፡ እንበይነ፡ ሐዘን፡**, **ሐዘኑ፡ ለልብ፡ ይሰብሮ፡ ለኀይል፡** Sir. 38, 18. 19. 20; 30, 23. 14, 1; Prov. 14, 13; Luc. 22, 45; Joh. 16, 20; **በሐዘን፡** ἐν λύπῃ Tob. 2, 5; 4 Esr. 7, 18; ἄλγημα Koh. 1, 18; στεναγμός Jes. 35, 10; ἀκηδία Ps. 118, 28; ἀϑυμία 118, 53; 1 Reg. 1, 6. 10. 16. Nonnumquam *causa moeroris*: **ሐዘን፡ ይእቲ፡ ለወላዲሃ፡** Sir. 22, 4. 25, 23. Tristitia in bonam partem 2 Cor. 7, 10; in malam Herm. p. 38 seq. Etiam de *luctu pro mortuis* usurpatur, ut: **እንተ፡ ኢፈጸመት፡ ዕድሜ፡ ሐዘነ፡ ምታ፡ ዘሞተ፡** *quae tempus luctui pro marito mortuo definitum nondum explevit* F. N. 24, 2; hinc **በዜማ፡ ሐዘን፡** *modis lugubribus* (de cantu) Cod. Mus. Brit. XXVI. 2) *aerumnae* λύπαι **ሐዘን፡** Gen. 3, 16. 17; Kuf. 3; 1 Petr. 2, 19; **ሐዘናት፡ ብዙኃት፡** Phlx. 79. 3) *sollicitudo, cura*: **ሐዘን፡ ወትካዝ፡** μέριμνα καὶ φροντίς Job 11, 18; **ዘእንበለ፡ ሐዘን፡** ἀμέριμνοι Matth. 28, 14.

ሐዘንዚን፡ adj. (gramm. § 110, b) tristiculus, *lugubris*, **ካህናት፡ ይትቀነዩ፡ ዘንተ፡ መዝሙረ፡ በዜማ፡ ሐዘንዚን፡** (*melos lugubre*) Genz. f. 36.

ሐዛኒ፡ n. ag. *moerens*: **ብእሲ፡ ሐዛኒ፡ ያየብስ፡ አዕጽምቲሁ፡** (ἀνὴρ λυπηρός) Prov. 17, 22.

ማሕዘን፡ subst. 1) *causa moeroris* et

ማሕዝን፡ part. (II, 1) 1) *contristans, moerorem afferens* (quae duae formae fere promiscue usurpantur): **ነውር፡ ማሕዝን፡** (v. **ማሕዘን፡**) **ለልብ፡** πάϑος ἐν σώματι καρδίαν λυπεῖ Prov. 25, 20; **ቃል፡ ማሕዝን፡** λόγος λυπηρός 15, 1; **ማሕዘነ፡ ከኖ፡ ዝቃል፡ በቅድመ፡ አዕይንቲሁ፡** Kuf. p. 66; **ሕዳጥ፡ ውእቱ፡ ንብረትነ፡ ወማሕዝን፡** (v. **ማሕዘን፡**) λυπηρός Sap. 2, 1. 2) *misericordiam commovens, miserabilis*, ut: *mendicus* **በአርአያ፡ ማሕዘን፡** Chr. Ta. 11. (Quod J. Ludolfus sub hoc vocabulo recenset **ማሕዘን፡** *adulteria*, vid. sub **መሐዘ፡**).

ማሕዘኒ፡ adj. *moerorem afferens*: **ሞት፡ ማሕዘኒ፡** *mors contristans* Lud. (comm. hist. Aeth. p. 41); **ቃል፡ ማሕዘኒ፡** Sx. Teq. 25 Enc.

ሐዝአ፡ rad. inus., quam ex حَزَأَ *congregavit compulitque* camelos, حَدِئَ *confugit* et vic. حَازَ (حَوْزٌ) illustrare licet.

ሕዝአት፡ subst. Pl. **ሕዝአታት፡**, locus, quo quis se recipit; 1) *latibulum, latebra, refugium* et hominum: **ለምድረ፡ ኔብሮድ፡ በውስተ፡ ሕዝአቱ፡** ἐν τῇ τάφρῳ αὐτῆς Mich. 5, 5; Kuf. p. 44 ann. 5; et animalium, ut *lustrum* leonis Gen. 49, 9 (خِيسٌ, خِيسَةٌ) 2) *sepimentum, stabulum*: **ይከውኖሙ፡ ሕዝአቶሙ፡** (v. **ሕዛእቶሙ፡**) **ህየ፡** αἱ μάνδραι Hez. 34, 14; 1 Reg. 13, 6; **በውስተ፡ ሕዝአቶን፡** ἐπὶ ταῖς φάτναις αὐτῶν Joel 1, 17 (vid. **ጎል፡** et **ምቅማሕ፡**). 3) *pascuum circumseptum*: **በኵሉ፡ ፍኖተ፡ መጽያሕት፡ ሕዝአቶሙ፡** νομὴ αὐτῶν Jes. 49, 9. („pratum circumseptum“, Gregorius apud Ludolfum in lex. col. 49). — *Voc. Ae.*: **ሕዝአት፡ ዘ፡ ዋሻ፡ በ፡ ዘ፡ ጸላዕትሂ፡ ውእቱ፡ ከልከል፡ ሣዕርሂ፡ ውእቱ፡**; *aliud*: **ሕዝአት፡ ዘ፡ ከልከል፡ ሣዕር፡**; *aliud*: **ሕዝአት፡ ዘ፡ ያንበሳ፡ መደብ ።**

ሐዘዘ፡ I, 1; hujus stirpis exemplum equidem nusquam legi; Ludolfus statuit: „*tussivit*, ex eo quod aliquid in asperam arteriam de cibo vel potu illapsum est“, sine auct. Prima vis est in *asperitate*: حَزِيزٌ *locus salebrosus* (vid. **ሐዝሐዝ፡**); حَزَازٌ *furfures capitis* et *dolor in corde*, حُزَّازٌ et alia nomina (vid. supra **ሐዘነ፡**), ܚܙܳܙܳܐ *lichen, impetigo*; praeterea cfr. حَزْنَةٌ, حُزُونَةٌ, حَزْمٌ, خَشٌّ, خَشِبٌ, خَشُنَ; nec non جَشِرَ *durus et asper fuit; laboravit tussi, asperitate pectoris*.

አሕዘዘ፡ II, 1 1) *scabrum reddere* et *scabie pruritum efficere*: **ማእስየ፡ ያሐዝዘኒ፡** τὸ δέρμα μου ἐσκότωται (v. **የሐዝንኒ፡** q. v.) Job 30, 30. 2) *exasperare* fauces: **አሕዘዘ፡** ἐπότιζεν („porrexerunt acetum ut exasperaret fauces Jesu“, Lud.) Matth. 27, 48; **ከመ፡ ያስትይዎ፡ ብሒአ፡ ዘምስለ፡ ሐሞት፡ ለአሕዝዞቱ፡** Org.; **በእንተ፡ ጕርዔከ፡ ስቴ፡ ሐሞት፡ ዘአሕዘዘ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7 f. — *Voc. Ae.*: **አሕዘዘ፡ ዘ፡ አነዘዘ፡**

ሐየሰ፡ *meliorem esse* vid. sub **ኄየሰ፡**

ሔሰ፡ I, 1, Subj. **ይሒስ፡**, rarius **ሐየሰ፡** I, 2 (Matth. 5, 23 rom., Herm. p. 85, b) [huic radici proxime convenit aram. כְּסַס, Imprf. יְכוּס (Buxtorf col. 1024), Aph. ܐܰܟܶܣ *reprehendit, redarguit, corripuit*, כְּסַן id.; amh. **ከሰሰ፡** *accusare, incusare*] 1) *vitupe-*

rare, reprehendere: μέμφεσθαι: ኢትሒስ፡ዘእንበለ፡ትሕትት፡ Sir. 11, 7; ሶቤሃ፡የሐይስ፡ርእሶ፡ Job 33, 27; Rom. 9, 19. 14, 15; Hbr. 8, 8 Platt. 2) *incusare* ከመቦ፡እኁከ፡ዘይሔይሰከ፡ (Platt: የሐይሰከ፡) ἔχει τι κατά σου Matth. 5, 23; Apoc. 2, 4; Lev. 19, 17. 3) *increpare, objurgare, fremere:* ይሒስከ፡እግዚ"፡ ἐπιτιμήσαι σοι Judae 9; ὀνειδίζειν Matth. 11, 20; ከመ፡ኢይሒስከ፡ Prov. 25, 10; ኢትሒሰኒ፡እስመ፡ኀሠሥኩ፡አእምር፡ (μή μοι ὀργισθῇς) Tob. 5, 14; ኵሉ፡ዘስሕተ፡ለከ፡ቢጽከ፡ኢትሒሶ፡ μὴ μηνιάσῃς Sir. 10, 6; ይኄይስ፡ትገሥጽ፡እምትሒስ፡ θυμοῦσθαι Sir. 20, 2; γογγύζειν Sir. 10, 25.

አሔሰ፡ vel **አሕየሰ፡** II, 1 *vituperationi obnoxium reddere, ad reprehendendum inducere:* ኢታሒስ፡ርእሰከ፡ μὴ δῷς μῶμον Sir. 30, 31; ያሐይስ፡ርእሶ፡ μωμήσεται ἑαυτόν Prov. 9, 7; Synod.; etiam locus difficilior Hez. 16, 61 (ወተኀስሪ፡እስመ፡አሕየስኪዮን፡ለአኃትኪ፡) huc referendus videtur.

ተሐይሰ፡ III, 1 *vituperari, increpari:* ከመ፡ኢትትሐየስ፡አንተ፡በእበደ፡ዚአሁ፡ Sir. 22, 13; ከመ፡በዝኒ፡ኢትትሐየሱ፡ 1 Cor. 11, 34.

ተሓየሰ፡ III, 3 *sese invicem vituperare* vel *incusare, rixari* cum aliquo: c. c. Acc.: ኅድጉ፡ለቢጽክሙ፡ዘተሓየስክምዎ፡ εἴ τι ἔχετε κατά τινος Marc. 11, 25; Col. 3, 13; c. ምስለ፡, ut: እመቦ፡ዘተሓየሰ፡ምስለ፡ቢጹ፡ይኅድግ፡ሎቱ፡ Lit. 168, 1; Kid. f. 8.

ሒስ፡ subst. 1) *vituperatio, reprehensio:* ሒስ፡ንስቲት፡ μέμψις ὀλίγη Sap. 13, 6; እንተ፡እንበለ፡ሒስ፡ ἄμεμπτος Esth. 8, 13 apocr.; Ps. 118, 112; Kid. f. 6; ዘለልበ፡ነውር፡ወሒስ፡ ἄμεμπτος Sap. 10, 15; Hen. 67, 1; ንጹሕ፡አንተ፡እምዝ፡ሒስ፡ዘኅቡአት፡ Hen. 65, 11. 2) *increpatio, objurgatio, opprobrium,* ὄνειδος Job 19, 7; ὕβρις Sir. 10, 6.

ሐየቀ፡ rad. inus., sine dubio eadem, quae חוּק (in חֵיק *sinus*) حاق med. *u* et *i circumdedit* (cfr. supra ሐቀወ፡). Hinc

ሐይቅ፡ subst., Pl. ሐይቃት፡ (Sib.) *litus* (maris, lacus), *ora, regio maritima* [proprie: circuitus, terra circumjacens, cfr. حَافَّةٌ. In hoc etymo acquiescendum videtur, nec est quod, permutatis literis ቀ et ፈ, ሐይቅ፡ cum خَيْفٌ חוֹף convenire statuamus] αἰγιαλός Matth. 13, 2. 48; Joh. 21, 4; Act. 21, 5 rom.; Sx. Teq. 4; ἡ παραλία ሐይቀ፡ባሕር፡ Jos. 8, 30; Jud. 5, 17; παρὰ τὴν θάλασσαν ኀበ፡ሐይቀ፡ባሕር፡ Matth. 15, 29; Marc. 5, 21; 3 Reg. 2, 35. 9, 26 (ἐπὶ τοῦ χείλους); መንገለ፡ሐይቀ፡ጌንሳሬጥ፡ παρὰ τὴν λίμνην Γ. Luc. 5, 1. 2; ድንጋግ፡ዘሐይቅ፡ *crepido (margo) litoris* Org. 2. — *Voc. Ae.:* ሐይቅ፡ዘ፡ዳር፡

ሔበ፡ I, 1 [id. q. שָׁאַב *hausit* aquam; سَأْبٌ *uter*] *haurire aquam* ex puteo, ἀντλεῖν Ex. 2, 16. 19. — *Vac. Ae.:* ሔበ፡ዘ፡ቀድሐ፡

ማሕየብ፡ subst., *haustrum, urna, situla* ἄντλημα Joh. 4, 11; κάδος ከመ፡ነጠብጣበ፡ማሕየብ፡ Jes. 40, 15; 4 Esr. 4, 64; Gad. Ad. f. 79; ማሕየበ፡ዐዘቅት፡ F. N. 36; Pl. ማሕየባት፡, ut ምልኢዮን፡ለኵሎን፡ማሕየባት፡ Sx. Sen. 20.

ሔከ፡ I, 1 [vicina sunt: حَنَكَ *manducavit* dactylos aliasve res; חֵךְ حَنَكٌ ܚܶܢܟܳܐ *palatum;* ܚܢܽܘܟܳܐ *maxilla*] *mandere, manducare, masticare:* አይ፡አስናን፡ዘየሐይክ፡ዘንተ፡ኅብስተ፡ Lit. 173, 2; እንዘ፡የሐይክ፡ Reg. Pach.; የሐይኩ፡በአስናን፡ M. F.; ሶበ፡ሔካ፡ለላእፍ፡ M. M. f. 106.

ተሐይከ፡ (sed perfectum nondum legi) III, 1 *manducari, mandi:* ኅብስት፡ዘኢይትሐየክ፡ Lit. 172, 2; ἀμάσητος Job 20, 18.

ሐይወ፡ I, 1 (Marc. 1, 42 rom. legitur ሐየወ፡, errore typographi) [חָיָה ܚܝܳܐ حَيِّىَ; in lingua amh. quaedam derivata conservata sunt] Impf. የሐዩ፡(የሐይው፡), Subj. ይሕየው፡; Impt. ሕየው፡, Inf. ሐዩው፡ et ሐይው፡, ሐይዎ፡ et ሐይዎት፡, 1) *vivere* Gen. 5, 3 seq.; ሐዩከ፡ Sir. 41, 4; ንሕነሂ፡ሕይወተ፡ነሐዩ፡ Sir. 48, 11; ሐይውኒ፡ወመዊትኒ፡ Sir. 11, 14. 22, 11; Ps. 20, 4; ሐይው፡ለነዋኀ፡መዋዕል፡ Bar. 3, 14 (μακροβίωσις); Job 7, 16; 4 Esr. 6, 57. 7, 18. 8, 9; Hab. 2, 4; Joh. 5, 25 seq., aliis in locis innumeris; ለዓለም፡ሕየው፡ (v. ሕያው፡) Dan. 3, 9. 6, 21, (vid. ነጋሢ፡); ሐይወት፡ነፍስከ፡ ζῇ ἡ ψυχή σου! 1 Reg. 1, 26. a) *vitam transigere:* ሕየው፡በፍሥሓ፡ Koh. 7, 14; ሠናይ፡ሐይው፡በትፍሥሕት፡ Sir. 41, 13; ዘረወ፡ንዋየ፡አቡሁ፡እንዘ፡የሐዩ፡በምርዐት፡ Did. 10; ኢትኅድግዎሙ፡(ለውሉድክሙ፡)ዕሩዐ፡ይሕየዉ፡ Did. 22. b) *vitam sustentare* re, c. በ: በመጥባሕትከ፡ሕየው፡ Gen. 27, 40; Deut. 8, 3; Kuf. 26. c) *vivum servari, superstitem esse* Jer. 45, 2; Hez. 3, 21. 18, 9. 2) *reviviscere,* i. e. a) de animo: *refici, recreari:* ሐይወት፡መንፈሳ፡ Kuf. 31. 43; ሐይዎ፡ልቡ፡ወነፍሱ፡ Gen. 45, 26. b) de plantis: *germinare* 4 Esr. 8, 47. c) de mortuis: *in vitam revocari, resurgere* Hez. 37, 3; Jes. 26, 19 (ἐγερθήσονται); ይብሉ፡ኢየሐይዉ፡ምዉታን፡ λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι Marc. 12, 18. 23 rom.; Luc. 20, 35. 37; 1 Cor. 15, 12 seq.; etiam de peccato: ሐይወት፡ኀጢአት፡ ἀνέζησε Rom. 7, 9. d) a morbo, vulneribus α) *revalescere, convalescere, sanari;* እመ፡ደወየ፡ኢይሴፎ፡ሐይወ፡ Job 24, 23; ሐየውነ፡ ἰάθημεν Jes. 53, 5; Jer. 28, 9; Hbr. 12, 13; Matth. 8, 13; Joh. 5, 14; c. እምነ፡ morbi vel vulneris: Hez. 16, 6; Jes. 38, 9. 21; 4 Reg. 1, 2; Apoc. 13, 12. β) *consanescere, sanari:* ቍስለ፡ሞቱ፡ሐይወ፡ Apoc. 13, 3; ቅጥቃጤ፡ዘኢየሐዩ፡ συντριβὴ ἀνίατος Prov. 6, 15; Lev. 13, 37; Marc. 1, 42. e) de rebus fractis: *reparari, restitui* Jer. 19, 11. 3) *sanum et salvum esse* a) de valetudine: *bene valere* 3 Joh. 2; Luc. 7, 10. b) de salute aeterna: *salvum fieri, salvari* (σωθῆναι) Luc. 18, 26 rom.; Act. 15, 1; Rom. 11, 26; Sir. 3, 1.

አሕየወ፡ II, 1 1) *vivificare, vivere jubere* Koh. 7, 12; 4 Esr. 8, 16; አውረሶሙ፡ሕገ፡ዘያሐይዎሙ፡ νόμον ζωῆς Sir. 17, 11; ζωοποιεῖν Rom. 8, 11, 2) *vivum servare:* አሕየውኪ፡ነፍሰኪ፡ Judith 10, 15; አትረፈነ፡ወአሕየወነ፡ 2 Esr. 9, 8. a) *alimento sustentare* (ne pereat) Gen. 47, 25; እመቦ፡ከመ፡ንርከብ፡ሣዕረ፡ወናሐዩ፡አፍራሲነ፡ 3 Reg. 18, 5. b) *vitam concedere* alicui, *parcere vitae* alcjs Judith 11, 9; 1 Reg. 15, 9 seq.; 27, 9; Gen. 12, 12; Ex. 1, 17; Num. 31, 15; Jos. 9, 19. c) reum *absolvere* in judicio, *liberum dimittere* ἀπολύειν Dan. ap. 1, 53; Matth. 27, 15; Marc. 15, 6. 3) *revivificare, vitae restituere, in vitam revocare* a) languidum *refocillare, recreare:* Ps. 70, 22. 118, 37. 40. b) mortuos Deut. 32, 39; 1 Sam. 2, 6. c) aegrotos: *valetudini reddere, sanare* Ps. 106, 20; Job 42, 10;

Hos. 6, 2; Matth. 8, 7 rom.; ያሐይዎሙ፡ሕይወተ፡ Jes. 19, 22. d) res fractas, scissas *reparare, reficere:* ያሐይዉ፡አረፋተ፡ 1 Esr. 2, 17; አሕየወ፡ምሥዋዐ፡ዘመዝበረ፡ 3 Reg. 18, 32. 4) sensu theologico: *salvum reddere, salvare* Rom. 1, 16; Joh. 12. 47 rom.; 2 Tim. 4, 18.

አስተሓየወ፡ IV, 3 *reficere, reparare:* እለ፡ያስተሓይዉ፡መሥገርተ፡ብቱከ፡ (v. ያስተሣንዩ፡) Jes. 19, 9.

ሕያው፡ adj., f. ሕያውት፡, Pl. ሕያዋን፡ f. ሕያዋት፡ 1) *vivus, vivens* Koh. 4, 2. 9, 4; Sir. 17, 27; ምድረ፡ሕያዋን፡ Jer. 11, 19; ንኅጦ፡ሕያዎ፡ Prov. 1, 12; ሕያውኑ፡ዓዲሁ፡አቡነ፡ Gen. 45, 3. 26; Thren. 4, 17; Ruth 1, 19; እምጣነ፡ሕያው፡ውእቱ፡ Sir. 23, 15; እንዘ፡ሕያው፡ውእቱ፡ 25, 7. 30, 5. 37, 27; Tob. 5, 3; ኵሉ፡ሕያዋን፡ Dan. 4, 14; ንሕነ፡ሕያዋን፡ Ps. 113, 27. 54, 16; ሕያዋነ፡ሕይወት፡ዘለዓለም፡ Hen. 15, 4. 6; ከነ፡ሕያወ፡ 4 Esr. 1, 5; ነፍስ፡እንተ፡ሕያውት፡ውስተ፡ማይ፡ Lev. 11, 10; ደዋርሀ፡ሕያዋተ፡ Lev. 14, 4; ኵሉ፡ሕያው፡ Job 12, 10; ኵሉ፡ዘሕያው፡ Sir. 16, 30; Job 38 14; እጓለ፡እመሕያው፡ vid. sub እጓል፡. Crebro de Deo: ዘሕያው፡ለዓለም፡ ὁ ζῶν εἰς τὸν αἰῶνα Sir. 18, 1; Hen. 5, 1; Matth. 16, 16. Formula jurandi est: ሕያው፡እግዚ"፡ከመ፡ Ruth 3, 13; Jer. 4, 2. 16, 14; ሕያው፡አነ፡ከመ፡ Jes. 49, 18; Hez. 5. 11; ሕያው፡ነፍስከ፡ከመ፡ Judith 12, 4; 1 Reg. 25, 26; et formula salutandi regis ሕያው፡እግዚእየ፡ንጉሥ፡ለዓለም፡ 3 Reg. 1, 31; Dan. 2, 4 (v. ሕየው፡); 3, 9. 5, 10. 6, 6. De rebus inanimatis: እሳት፡ሕያው፡ (cfr. Latinorum: *ignis vivit*) Hen. 71, 5. 6. Nonnumquam ሕያው፡ reddi potest *superstes,* ut 1 Thess. 4, 15. 2) *sanus, validus, salvus, incolumis, integer:* a) de hominibus: ὑγιαίνων Luc. 15, 27; ሕያውኑ፡ ὑγιαίνει; Tob. 7, 4; ሕያው፡ውእቱ፡ Tob. 10, 6. b) de verbo: λόγος ὑγιής ሕያው፡ነገር፡ Tit. 2, 8 rom. c) de vasis, vestibus aliisque hujus generis rebus: ሕያዉ፡ለልብስ፡ *pars vestis sana* Matth. 9, 16; ልብስ፡ሕያው፡ወጻኅን፡ Herm. p. 104; de ollis: *invenit eas* ድኂኖን፡ወሕያዎን፡ *incolumes,* Gad. Lal. d) de cute Lev. 13, 10 cfr. 13, 14. — (Fem. ሕያዊት፡ pro ሕያውት፡ legitur Sx. Jac. 6).

ሕይወት፡ (nonnunquam, ut in Liturgiarum ed. rom., ሒወት፡), m. et fem. 1) *vita:* ይኄይስ፡መዊት፡እመራር፡ሕይወት፡ Sir. 30, 17; Hen. 5, 9; Ps. 7, 5; ዓመተ፡ሕይወት፡ ἔτη ζωῆς Prov. 3, 16; በኵሉ፡መዋዕለ፡ሕይወትከ፡ Deut. 4, 9. 6, 2; vitae spatium Gen. 23, 1; ነፍስ፡ሕይወት፡ ψυχὴ ζῶσα Gen. 9, 12. 15; መንፈሰ፡ሕይወት፡ πνεῦμα ζωῆς Hez. 35, 5; በሕይወትከ፡ *quamdiu vivis* Sir. 17, 28. 40, 28. 3, 12; Kuf. 24. 25; Ps. 145, 1; ሕይወት፡እንተ፡አልባቲ፡ሞተ፡ *immortalitas* 4 Esr. 5, 13; ሕይወት፡ዘለዓለም፡ ζωὴ αἰώνιος 1 Joh. 5, 11; ἀφθαρσία Rom. 2, 6; ዕፀ፡ሕይወት፡ Gen. 2, 9; Prov. 3, 18; Apoc. 22, 2; ማየ፡ሕይወት፡ Apoc. 22, 1; Hen. 17, 4; Joh. 4, 11; መጽሐፈ፡ሕይወት፡ Apoc. 3, 5. 13, 8; Mavâs. Nr. 22; ሕገ፡ሕይወት፡ Sir. 45, 5; ኅብስተ፡ሕይወት፡ Joh. 6, 35; ዝቃል፡መንፈስ፡ውእቱ፡ወሕይወት፡ውእቱ፡ 6, 63. Formula jurandi: ሕይወተ፡ፈርዖን፡ከመ፡ Gen. 42, 15. 16. (ማየ፡ሕይወት፡ Kuf. 24 ex Hebraismo est *aqua fluens*). 2) *victus, vitae ratio* Gen. 27, 39; Prov. 27, 25; ሕቱ፡ሕይወቶ፡ወዘከመ፡እፎ፡ውእቱ፡ግዕዙ፡ወልማዱ፡ Did. 10. 14; ሐይወ፡ምስሌሁ፡(ለኢየሱስ፡)ሕይወተ፡ጽብብተ፡ወወሀበ፡ነፍሶ፡ህየንተ፡ፈቃዱ፡ Phlx. 3; *quae ad vivendum sunt necessaria,* ut: *vidua Evangelii, quae* አብአት፡፪ጸራይቀ፡, አብአት፡ኵሎ፡ሕይወታ፡ F. N. 16. 3) *sanatio, medela; sanitas, valetudo bona* 4 Esr. 7, 28; ἴασις Sir. 38, 2; ἴαμα Jes. 26, 19; θεραπεία ለሕይወተ፡አሕዛብ፡ Apoc. 22, 2; ὑγίεια Sap. 7, 10; ትምህርተ፡ሕይወት፡ διδασκαλία ὑγιαίνουσα 1 Tim. 1, 10. 4) *salus, salvatio* (tam terrestris quam aeterna et spiritualis): ለሕይወትኪ፡መጻእኪ፡ ἥκεις εἰς σωτηρίαν Judith 11, 3; 1 Reg. 11, 13. 14, 45; Jud. 15, 18; Luc. 19, 9; ዐዘቅተ፡ሕይወት፡ πηγαὶ τοῦ σωτηρίου Jes. 12, 3. 56, 1; σωτηρία Rom. 11, 11; Hebr. 2, 3. 5) *resurrectio:* ዛቲ፡ይእቲ፡ቀዳሚት፡ሕይወት፡ Apoc. 20, 5 (20, 6 ትንሣኤ፡); ሕይወተ፡ምውታን፡ (Platt "ት፡እምውታን፡) Act. 17, 32.

ማሕይው፡ part., vel crebrius ማሕየዊ፡ adj. et subst., *vivificans, salvans, salvator, salutifer:* አነ፡ውእቱ፡ማሕየዊ፡ወመንሥኢሆሙ፡ለምውታን፡ Joh. 11, 25 rom.; σωτήρ ማሕየዊሆሙ፡ለቅቡጻን፡ Judith 9, 11; Jes. 44, 6. 45, 15. 21; ማሕይዉ፡ለኵሉ፡ሰብእ፡ 1 Tim. 4, 10 ant.; est epitheton Spiritus S., ut: መንፈስ፡ቅዱስ፡ማሕየዊ፡ Cyr.; Clem., Genz.; passionis Christi: ሕማማቲሁ፡መድኀኒት፡ወማሕየዊት፡ Lit. 160, 2; crucis መስቀል፡ማሕየዊ፡ ut Sx. Masc. 13.

ሕያውና፡ subst. *conditio vivi, sani, salvi:* እንዘ፡ሀሎከ፡አንተ፡በሕያውናከ፡ዝየ፡ Chr. L. Atk. 28.

ሐየጸ፡ rad. inus., levi sonorum et significationis discrimine a ሐወጸ፡ secreta.

አስተሓየጸ፡ IV, 3 (at plerumque አስተሐየጸ፡ exscriptum) speculationem agere i. e. 1) *speculari, explorare* (σκοπεύειν) ዘያስተሓይጽ፡ Hos. 5, 1; እምርሑቅ፡ያስተሓይጽ፡አዕይንቲሁ፡ Job 39, 29. 16, 12; ውስተ፡ኵሉ፡መንኰራኵሪሁ፡ያስተሓይጽ፡እግዚ"፡ Prov. 5, 21; አስተሓይጹ፡ለእመቦ፡ Hebr. 12, 15; c. Acc.: ያስተሓይጻ፡እኩያነ፡ Prov. 15, 3; መጻእከሙ፡ታስተሓይጹ፡አሰረ፡ምድር፡ Kuf. 42. 44; አስተሓይጽ፡ፍኖተከ፡ Nah. 2, 2; Gal. 2, 4; c. ኀበ፡ (ἀποβλέπειν εἰς) Ps. 9, 31. 2) *accurate observare, animum intendere* in rem: ያስተሓይጹ፡በሑየጼ፡ወርኅ፡ Kuf. 6; crebro in Chr., ut አስተሓይጽ፡በልብከ፡ወአእምር፡መኑ፡አንተ፡ Tag. 11. 3) in specie (sensu malo) *aucupari, insidiari* (observare doli faciendi causa), c. c. Acc., περιέχειν Ps. 16, 10; φυλάσσειν 55, 6; παρατηρεῖν Dan. 6, 11; Ps. 36, 12; ἐνεδρεύειν Job 38, 40; ያስተሓይጽ፡በእኩይ፡ Kuf. 28; c. ለ፡ ut ያስተሓይጽ፡ለድንግል፡ *virgini insidiatur* Clem. f. 163.

ሑየጼ፡ subst., *speculatio, observatio* Kuf. p. 28 (v. ሕዋጼ፡); M. M. f. 287.

መስተሓይጽ፡ part. *explorator, speculator, insidiator:* ዲያቆን፡ይኩን፡መስተሓይጸ፡ከመ፡ይርአይ፡ Kid. f. 17; f. 4.

ሐደሰ፡ I, 2 [i. q. חָדַשׁ, ܚܰܕܶܬ, amh. አደሰ፡; arab. حَدَثَ *novus, recens fuit;* III. IV. *polivit* ensem] 1) *renovare, redintegrare, reficere, instaurare,* ኵሎ፡ትሔድስ፡ πάντα καινίζει Sap. 7, 27; animam: ይሔድሳ፡ለነፍሱ፡ ἀνανεώσει Job 33, 24; Ps. 50, 11; vires: ይሔድሱ፡ኀይሎሙ፡ Jes. 40, 31; vitam: ሐድስ፡መዋዕሊነ፡ ἀνακαίνισον Thren. 5, 21; poenitentiam: የሐድስዋ፡ለንስሓሆሙ፡ Hebr. 6, 6; juventutem Ps. 102, 5; regnum 1 Reg. 11, 14; festum Kuf. 14; foedus Kuf. 22; lumina coeli Kuf. 19; oppida diruta ይሔድሱ፡አህጉረ፡ዘመዝበረ፡ Jes. 61, 4. In specie a) librum renovare i. e. *rescribere, transscribere* Kuf. 45. b) ἐγκαινίζειν *initiare:* ወሐደሰ፡ቤተ፡እግዚ"፡ 2 Par. 7, 5. 9. 2) *innovare, novare, nova pro-*

ducere: ሐድሱ፡ለክሙ፡ሐዳሰተ፡ νεώσατε ἑαυτοῖς νεώματα Jer. 4, 3; ብዙኀ፡ ይሔድሱ፡ 4 Esr. 12, 29; ይሔድስ፡እግዚእ፡ሐዲሳተ፡ Hen. 106, 13.

ተሐደሰ፡ III, 2 pass. et refl. *novum fieri, renovari, innovari, redintegrari:* ተሐደሰኒ፡ቍስልየ፡ ἀνεκαινίσϑη Ps. 38, 3; ተሐደሳ፡ (Imprt.) መንገሌየ፡ ደሰያት፡ Jes. 41, 1. 45, 16; foedus Hebr. 9, 18 rom.; ተሐደሱ፡ኵሎሙ፡ Apoc. 21, 5; 2 Cor. 5, 17; ተሐደሰት፡ ሕገ፡ መንግሥት፡ Kebr. Nag. 87; ይትሔደሱ፡ ሰያማት፡ Kuf. 1; ደይኖሙ፡ ይትሔደስ፡ Kuf. 36; ተሐደሰት፡ወሐይወት፡መንፈሱ፡ Kuf. 43; de vita spirituali 2 Cor. 4, 16. *Initiari* (aedes) 2 Par. 7, 9 (var.).

አስተሐደሰ፡ IV, 2 *renovare:* ወአስተሐደሰ፡ቤተ፡ምሥዋዕ፡ 2 Par. 15, 8.

ሐዲስ፡ adj., f. ሐዳስ፡, Pl. m. ሐዲሳን፡, f. ሐዲሳት፡ et ሐዳሳት፡, c. ሐደስት፡ 1) *novus, recens:* folia Hen. 3; ficus Rel. Bar.; vinum Matth. 9, 17; ተክለ፡ዘይት፡ሐዲስ፡ Ps. 127, 4; frumentum (hornum opp. ከራሚ፡) Lev. 26, 10; ገብረት፡ዳፍንተ፡ሐዳሰ፡እምሥርናይ፡ሐዲስ፡ Kuf. 22; plaustrum 1 Reg. 6, 7; vestis 3 Reg. 11, 29. 30; funis Jud. 15, 13; uter Matth. 9, 17; domus Deut. 20, 5; በድን፡ሐዲስ፡ (nondum putridum) Enc.; ጦማረ፡ ክርታስ፡ ሐዲስ፡ Jes. 8, 1; እገብር፡ኵሎ፡ሐዲሰ፡ Apoc. 21, 5; ይከውን፡ሰማይ፡ሐዲሰ፡ወምድርኒ፡ሐዲሰ፡ Jes. 65, 17. 66, 22; Apoc. 21, 1; 2 Petr. 3, 13; ዐርክ፡ሐዲስ፡ወይን፡ሐዲስ፡ Sir. 9, 10; ካልእ፡ ሐዲስ፡ ንጉሥ፡ Kuf. 46; ስብሐት፡ ሐዲስ፡ Ps. 32, 3. 39, 4; ስም፡ ሐዲስ፡ Jes. 62, 2; ሥርዐት፡ ሐዲስ፡ Jer. 38, 31; Matth. 26, 27; ሥርዐት፡ሐዳስ፡ Hebr. 9, 15; ልብ፡ሐዲስ፡ወመንፈስ፡ሐዲስ፡ Hez. 36, 26; ውስተ፡ ሐዲስ፡ ሕይወት፡ Rom. 6, 4 rom.; ሐዳሳት፡ (leg. ሐደስት፡) እሙንቱ፡ በሃይማኖት፡ Herm. p. 12. In specie notanda sunt: a) ሕግ፡ሐዲስ፡ vel ሐዳስ፡ (vel ሥርዐት፡ ሐዲስ፡) *testamentum novum* F. M. 4, 2; ሰብእ፡ሐዲስ፡ሕግ፡ (*Christiani*) Chr. Ta. 19. b) biblia Novi Testamenti ሐዲስ፡ቀኖና፡ Clem. f. 86; መጻሕፍት፡እግዚ"፡ዘሐዲስ፡ ib.; vel ሐዲስ፡ወብሉይ፡ *N. et V. T.* Org.; vel ሐዲሳት፡ (sc. መጻሕፍት፡) ወብሉያት፡ id. c) ሐዲሳን፡እለ፡ተጠምቁ፡ νεόφυτοι *novi, modogeniti* Did. 42; item ሐዲስ፡ ሕዝብ፡, ሐዲሳን፡ሕዝብ፡ Syn.; sed etiam *competentes* (baptismum) hoc eodem nomine appellare licet: በእንተ፡ሐዲስ፡ሕዝብ፡እለ፡ይፈቅዱ፡ ይጠመቁ፡ Syn. (vid. ንኡስ፡). d) *junior, alter,* ut: እንጦንዮስ፡ ሐዲስ፡ Sx. Jac. 25; ማርቆስ፡ ሐዲስ፡ Sx. Mij. 22; Genb. 12. e) ሐደስት፡ *primitiae:* በአውራኀ፡ ሐደስት፡ Ex. 23, 15. 2) *novus* i. e. *inauditus* ሐዲስ፡ ዘነገርኩ፡ ኣነ፡ Jes. 42, 9. 43, 19. 48, 6; ሐዲሳት፡ *res novae* Hen. 106, 13; ሐዳሳት፡ለለ፡ጽባሑ፡ Thren. 3, 23; አፅምኦ፡ ዘሐዲስ፡ Act. 17, 21.

ሕዳሴ፡ subst. *renovatio* 3 Reg. 8, 53 var.

ሐዳሲ፡ n. ag. *renovans, redintegrator:* ቤተ፡ ዘድልው፡ለከ፡ለኀዲር፡በሐዳሲሁ፡ (v. በሕዳሴሁ፡) 3 Reg. 8, 53; *Noah* ከነ፡ ሐዳሲሃ፡ለጽድቅ፡ Gad. Kar.

ተሐዳሲ፡ n. ag. III, 2 *is qui renovatur, repetitur:* ሀብታት፡ተሐዳሲት፡ *charismata, quae repetuntur* Phlx. 120.

ሐደደ፡ i. q. חָדַד حَدَّ *acutus fuit.* Hinc

ሐዲድ፡ subst. *ferrum* (حَدِيدٌ *acutus; ferrum*). Meton. *vinculum ferreum: solve* እምከሣድየ፡ ሐዲደ፡ Enc. Maj. 21.

ሐደፈ፡ *gubernare* vid. sub ኀደፈ፡

ሐዳፍ፡ subst. [vicina videntur כָּתֵף كَتِفٌ መትከፍት፡; praeterea عِطْفٌ *latus, collum, axilla,* عَاطِفٌ *collum flectens*] *cervix* (cum collo): አጽንዑ፡ ሐዳፎሙ፡ ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον (schol. marg. ክሣዶሙ፡) Jer. 19, 15. Plur. አሕዳፍ፡ (tamquam a Sing. ሕድፍ፡ vel ሐድፍ፡): αὐχένες Ps. 128, 4.

ሐጕለ፡ *perire, perdere* vid. sub ሀጕለ፡

ሐገለ፡ rad. inus.; حَجَلَ *subsultim incessit,* more corvi, cornicis vel hominis compedibus vincti; vicina: حَجَرَ *cohibuit, impedivit,* חָגַר *cinxit,* ܚܓܰܪ *claudicavit.* Hinc

ሐግል፡ subst. (arab. حِجْلٌ *compes,* sc. pedis ornamentum, حُجْلٌ *compes*) *vinculum (numella):* ግበር፡ለከ፡ጋጋ፡ወሐግለ፡ወደዮ፡ውስተ፡ክሣድከ፡ δεσμοὺς καὶ κλοιούς Jer. 34, 1.

ሕጕር፡ vel **ሕጉር፡**, proprie part. *compactus, solidus* [a rad. inus. ሐገረ፡, quae primitus *cingere, ligare,* deinde *firmare, solidare* significasse videtur; cfr. حَجَرٌ *lapis*] usurpatur, cum ዘቢብ፡ conjunctum, de *uva passa* vel *siccata* ዘቢብ፡ሕጕር፡ (C: ዘቢብ፡ሕጉር፡) Num. 6, 4. Formam ሐጕር፡ (ዘቢብ፡ ሐጕር፡) exhibet cod. G, eandemque formam Ludolfus e suo *Synodi* exemplari allegavit. — *Voc. Ae.:* ሐጉር፡ዘ፡ዘቢብ።

ሐጕር፡ vid. ሕጕር፡

ሐገዘ፡ rad. inus.; arab. حَجَزَ *ligavit* camelum in extremitate ungulae; *occlusit, cohibuit* VII. *cohibitus fuit,* VIII. *in medio suo ligavit cingulum,* حِجَازٌ *funis* (quo pedes cameli vinciuntur; quo medium cingitur); vid. supra ሐንገዘ፡ Hinc

ተሐገዘ፡ III, 1 (si non 2) *infrenari* vel refl. sibi navigium *destinare* ancoris; ወእምዝ፡ተሐገዝነ፡ወአጽናዕናሃ፡በአሕባል፡ Act. 27, 17 Platt (in comm. 16 exhibet: ከመ፡ ናርግዝ፡ ሐመረነ፡)

ሐገየ፡ I, 1 (denom. a ሐጋይ፡) *aestatem transigere, aestivare* (opp. ክረመ፡ vel አክረመ፡), Chr. L. Atk. f. 21.

ሐጋይ፡ subst., plerumque m., *ver et aestas* [Dubium est, utrum a verbo ሐገየ፡ (coll. حَجَّ *festum celebravit*) an terminatione adjectivorum *âvi* vel *âi* a nomine ሐግ፡ (חַג) a verbo חגג derivatum sit. Illud quoque in medio relinquimus, utrum ejus notio prima *tempus festi* vel *festorum solemnium* an *tempus anni revertentis* (coll. حِجَّةٌ *annus*) fuerit. Sed Geez populum hac voce pariter atque caeteris mensium et anni partium nominibus, prius quam suas in Abyssinia sedes occupavisset, usum esse satis constat.]. Primitus መጸው፡ *ver* et ጸዳይ፡ *aestas* communi nomine ሐጋይ፡ comprehenduntur, nec nisi ubi (per libros in Geez linguam translatos) tria vel quatuor anni tempora distinguuntur, nomen generis in nomen speciei abiit. a) Respondet ϑέρος *aestas* በሐጋይ፡ Prov. 6, 8. 26, 1; ወሐጋይ፡ውእቱ፡ Jud. 3, 20;

2 Reg. 23, 11; ቤተ፡ሐጋይ፡ ὁ οἶκος ὁ θερινός Am. 3, 15; Herm. p. 52 (opp. ክረምት፡). b) Ubi duo anni tempora distinguuntur ሐጋይ፡ semestre aestivum, ክረምት፡ hibernum significat: ሐጋይ፡ወክረምት፡ (θέρος καὶ ἔαρ, קַיִץ וָחֹרֶף) Gen. 8, 22; Kuf. 6; Hen. 4. 2, 3. Aliis in locis θέρος καὶ ἔαρ (קַיִץ וָחֹרֶף) ክረምት፡ወሐጋይ፡ redditur Zach. 14, 8; Ps. 73, 18; Kuf. 29. Ex his locis tempus ሐጋይ፡ tempori ክረምት፡ oppositum esse apparet. c) Inveniuntur loci, ubi ሐጋይ፡ a ማእረር፡ (*messe*) distinctum vel *tempus vernum et aestatis initium* vel *autumnum* significet: ኢክረምት፡ወኢሐጋይ፡ወኢማእረር፡ 4 Esr. 6, 8; ወፈለጠ፡እምውስቴቶሙ፡ክረምተ፡ወማእረረ፡ወሐጋየ፡በበኍልቆሙ፡ወበበ፡ጊዜሆሙ፡ Sir. 36, 9. d) Quatuor tempora distinguuntur: ክረምት፡መጸው፡ማእረር፡ሐጋይ፡ Kuf. p. 6; ጸዳይ፡መፀው፡ሐጋይ፡ክረምት፡ Abush. 1; ጸዳይ፡ሐጋይ፡መጸው፡ክረምት፡ ib. 39; unde መፀው፡ሐጋይ፡ጸዳይ፡ ab Aethiopibus (ut qui in sua terra quatuor tempora distinguere non consueverint) promiscue usurpari elucet. At Abush. 4, ubi accuratius de hac re disputatur, ait: ሀለዉ፡፬ዘመናት፤ቀዳሚሆሙ፡ዘመነ፡መጸው፡ወውእቱ፡እልሐምል፡ወልተውር፡ወልዠውዛ፤ወዘመነ፡ሐጋይ፡እልሰርጣን፡ውልአሰድ፡ውሰንብላህ፤ወዘመነ፡ጸዳይ፡እልሚዛን፡ወእቅረብ፡ወቀውስ፤ወዘመነ፡ክረምት፡እልዠድይ፡ወደልው፡ወልሑት፡, unde ሐጋይ፡ *aestatem* esse apparet. e) Denique notandum est, Job 38, 32 Μαζουρώθ ክረምት፡, Ἕσπερος ሐጋይ፡ vertisse Aethiopem. — Videre licet, quae J. Ludolfus in Hist. Aeth. I. 5, 26—33 et Isenbergius in lex. amh. p. 93 sub voce በጋ፡ de temporibus anni, quae in Aethiopia distinguuntur, eorumque initiis annotaverunt. — *Voc. Ae.*: ሐጋይ፡ዘ፡መዋዕለ፡በጋ፡

ሐጋያዊ፡ adj. rel. *ad ver et aestatem pertinens*, Abush. 37.

ሐገገ፡ I, 1 [denom. a ሕግ፡ *lex*; radix חָקַק حَقَّ (unde חֹק *pensum, terminus, tempus statutum, lex*; حَقٌّ *jus*, *lex divina*, *officium*, *veritas*) apud Aethiopes in duas partes fissa est, quarum alteri (ሕቅ፡) notio *modi justi*, alteri (ሕግ፡) notio *legis* convenit] *legem dare, constituere, condere*: ሕግ፡ዘሐገገ፡ለክሙ፡እግዚ"፡ διαθήκη ἣν ἔθετο Κύριος πρὸς ὑμᾶς Ex. 24, 8; ሕግ፡ወትእዛዝ፡ዘጸሐፍኩ፡ትሕግግ፡ሎሙ፡ 24, 12; የሐግጉ፡ሕገ፡ዐመፃ፡ Jes. 10, 1 vrs. alt.; Rom. 2, 14; ሙሴ፡ሐገገ፡ሎሙ፡ሕገ፡ Haim. Ab. 2; Clem. f. 188.

ተሐገገ፡ III, 1 pass. *legem dari, lege constitui*: ዝንቱ፡ሕግ፡ዘተሐገገ፡በዛቲ፡መጽሐፍ፡ F. M. 5, 4; ዕድሜ፡ዘተሐገገ፡ F. N. 41.

ሕግ፡ subst., m. et fem., Plur. ሕገግ፡, Pl. Plur. ሕገጋት፡ 1) *statutum, lex* a) νόμος i. e. *summa legum divinarum* creberrime, ut Jes. 2, 3. 5, 24. 8, 20. 24, 5. 30, 9; Jer. 2, 8. 8, 8. 9, 13; Thren. 2, 9; Job 34, 27; Sir. 2, 16. 9, 15. 17, 11. 19, 17. 35, 15, al.; ነሥአ፡ሕገ፡ 4 Esr. 9, 31; ዐቀቡ፡ሕጎ፡ዘተውህበ፡ሎሙ፡ 6, 67. 9, 31; Sir. 15, 1; τὰ δικαιώματά μου ሕግየ፡ Hez. 5, 6. 20, 13 seq. Alterum legis mosaicae nomen est ኦሪት፡ vel ሕገ፡ኦሪት፡ q. v. b) Sed etiam singula divinae legis statuta ሕግ፡ (aliâs ሥርዐት፡) appellantur, ut πρόσταγμα καὶ δικαίωμα 1 Reg. 30, 25; Kuf. 50 (ዝሕግ፡); Pl. ሕገግ፡ vel ሕገገ፡ኦሪት፡, ut Rom. 2, 25; በገቢረ፡ሕገገ፡ኦሪት፡ ἐξ ἔργων Rom. 3, 21. 28. 4, 13. 14. 15. 5, 13; Gal. 2, 16; ሕገጊሁ፡ Kuf. 50; Num. 9, 23; Prov. 3, 1. 6, 20; ሕገጋቲሆን፡ *summa praeceptorum divinorum* Cyr. f. 1; ሕገጋት፡ Jsp. p. 290; ፪ሕገጋት፡ (sc. V. et N. Testamenti) F. M. 2, 6. c) Cujusvis reipublicae et societatis leges et instituta ሕግ፡ appellantur, ut Esth. 1, 15; ሰብአ፡ሕግ፡ *legum* (*Aethiopiae*) *periti* Chron. Ax.; ዘያአምር፡ሕገጋተ፡ምኔት፡ *qui leges* (*regulas*) *coenobii novit* F. N. 10; ሕገ፡ምንኵስና፡ ib. d) Inde በሕግ፡ *ex lege*, *legitime*, ut: ብእሲትከ፡እንተ፡በሕግ፡አውሰብከ፡ Mal. 2, 14; ቤትኩ፡ምስሌኪ፡በሕግ፡ Hez. 16, 8; ዘሕግ፡ vel ዘበሕግ፡ *legitimus*, ut: ሰብሳብ፡ዘበሕግ፡ Did. 33; ሰብሳብ፡ዘሕግ፡ Kedr f. 78; Syn.; ዘበሕጉ፡ ἀκολούθως 1 Esr. 7, 6, vel በከመ፡ሕጎሙ፡ 1 Esr. 7, 9; ዘበሕጉ፡ νομίμως 2 Tim. 2, 5; በከመ፡ሕግ፡ወሥርዐት፡ κατὰ τὸ κρίμα 2 Par. 4, 20; በከመ፡ሕጉ፡ ὡς καθήκει Lev. 5, 10; ዘእንበለ፡ሕጉ፡ παρανόμως Act. 23, 3; አውስቦ፡ዘእንበለ፡ሕግ፡ ἀθέμιτοι μίξεις *concubitus illegitimi* Chr. Ta. 2. e) Denique etiam de *lege naturae* usurpatur: ሕገ፡ጠባይዕ፡ ὁ τῆς φύσεως νόμος Chr. ho. 27 (cfr. Rom. 2, 15); euphem.: ይፌጽም፡ሕገ፡ሥጋ፡ *necessitati paret* Sx. Nah. 14. f) *id quod ex lege alicui debetur* 1 Reg. 2, 13. 2) *foedus*, *testamentum* (divinum); διαθήκη (cum voce ሥርዐት፡ tum) voce ሕግ፡ creberrime redditur, ut: ከመ፡ይኩንከ፡ሕገ፡ዘለዓለም፡ Gen. 17, 7; Sir. 45, 15; መጽሐፈ፡ሕግ፡ βιβλίον διαθήκης Ex. 24, 7; Sir. 24, 23; አቀመ፡ሎቱ፡ሕገ፡ዘለዓለም፡ Sir. 45, 7. 14, 17; Jer. 11, 10; Mal. 2, 10; አባእከሁ፡ውስተ፡ሕገ፡እግዚ"፡ለገብርከ፡ምስሌከ፡ 1 Reg. 20, 8. Inde ሕግ፡ብሊት፡ *Vetus Testamentum* F. M. 20, 1 (vid. ሐዲስ፡); ሕግ፡ሐዲስ፡ Hebr. 8, 8 seq. — Μαρτύριον Sir. 36, 20. 3) *regula, norma, ratio, mos, consuetudo*: κανών Gal. 6, 16; ማእረረ፡ዘበሕጉ፡ዐቀበ፡ለነ፡ Jer. 5, 24; ኢትትቃተሎሙ፡በሕገ፡ቀትል፡ Judith 7, 11; ጠፍአ፡ኵሉ፡ሕገ፡ሥጋ፡እምኔሁ፡ ei *corporis vita a naturae norma prorsus abstracta est* Gad. T. Ḥ.; እንበይነ፡ሕግ፡ ob morem i. e. *quia moris est* Sir. 38, 17; በሕገ፡ፈላሲ፡ ὡς παροίκους 1 Petr. 2, 11 rom.; በሕገ፡እጓለ፡እመሕያው፡ — በሕገ፡እግዚ"፡ κατ᾽ ἀνθρώπους — κατὰ θεόν 1 Petr. 4, 6; ኢኮነ፡ከማሁ፡ሕጉ፡ οὐχ οὕτως ἔσται Gen. 34, 7; ዘኒ፡እነብብ፡ሕገ፡ሰብእ፡ κατὰ ἄνθρωπον λέγω Rom. 3, 5 Platt; ሕገ፡ሰብእ፡እብለክሙ፡ ἀνθρώπινον λέγω Rom. 6, 19; Simon Magus ያግህድ፡ሕገ፡ዘስሙ፡ሲሞናዊ፡ *simoniam evulgabit* Clem. f. 67; ሕጋ፡ለቤተ፡ብለኔ፡ *mores balneorum* Sx. Ter 22 Enc. 4) *instituta, ritus, sacra* populorum; deinde *religio* ipsa, quatenus legibus et institutis nititur: τὰ νόμιμα ሕጎሙ፡ Lev. 18, 3; ሕገ፡አሕዛብ፡ Jer. 10, 3; ኵሉ፡ሕገጊሃ፡ πάσας τὰς πανηγύρεις αὐτῆς (*conciones populi ad festos peragendos*) Hos. 2, 13; ሕገ፡ናእት፡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων *solemnitas azymorum* Ex. 34, 18; በመዋዕሊሁ፡ያስተርኢ፡ካልእ፡ሕግ፡ (sc. Islâm) Clem. f. 75; item in Syn. saepius ሕገ፡ክርስቲያን፡ *religio Christiana* memoratur.

ሐጋጊ፡ n. ag. *legislator, institutor*: እስመ፡ሐጋጌ፡ብሊትኒ፡ወሐዲስ፡፩ውእቱ፡ Chr. ho. 32; *Christus* ሐጋጌ፡ሕግ፡ Haim. Ab. 2; ሐጋጌ፡አጽዋም፡እምስቴ፡ Sx. Teq. 12 Enc.

ሕጋዊ፡ adj. rel. *ad legem pertinens, legitimus*: ሰብሳብ፡ሕጋዊ፡ *matrimonium legitimum* F. M. 8, 1; ብእሲት፡ሕጋዊት፡ *uxor legitima*, ib. (aliâs ዘበሕግ፡); F. N. 24, 1.

ሐገጸ፡ vid. sub ሐርገጸ፡

ሐገፈ፡ rad. inus., cujus notio e حَجَبَ *texit, obtexit* elucet;

جَفَفَةٌ *scutum ex corio confectum, ligni omnis et tendinum expers.*

ሐገፋ፡ subst., Pl. **ሐገፋት፡**, *clypeus, scutum:* ἀσπίς **፫፻ ሐገፋ፡ ዘወርቅ፡** 2 Par. 9, 16; Chr. Ta. 5; ϑυρεός: **ወነሥአ፡ ሐገፋተ፡ ወርቅ፡** 2 Par. 12, 9. 10; **ሐገፋ፡ ወረምሕ፡** ib. 14, 8. 25, 5. 26, 14; **ኵንኒ፡ እግዚእትየ፡ ቅድመ፡ ፀርየ፡ ሐገፋ፡ ፤ ከመ፡ ያፍ፡ አፍኀርቲሃ፡ ዘትሴውር፡ በክንፋ፡** III Sal. Mar. 22. — *Voc. Ae.:* **ሐገፋ፡ ዘ፡ ጋሻ ።**

ሐጠበ፡ I, 1 [חָטַב *cecidit lignum* (vic. חָצַב); حَطَبَ *lignatus est* (حَطْبٌ *ligna caesa, quibus ignis accenditur*)] Subj. **ይሕጥብ፡** 1) *ligna findere* vel *caedere:* **ዘየሐጥብ፡ ዕፀ፡** ξυλοκόπος Jos. 9, 21; **ሤምናከሙ፡ ትሕጥቡ፡ ዕፀ፡** 9, 19. 2) *lignari:* **ይሕጥብ፡ ዕፀ፡** συναγαγεῖν ξύλα Deut. 19, 5; **ተሐጥብ፡ ዕፀወ፡** συνέλεγε ξύλα 3 Reg. 17, 10; **ሶበ፡ የሐጥብ፡ ዕፀወ፡ ይሤጽር፡ በበ፴ ጸረ፡ ብእሲ፡ እስከ፡ ያነጢ፡ ዘይጸውር፡ ሎቱ፡** Gad. T. H.

ሕጡብ፡ part. *fissus*, de ligno, Lud. sine auct.

ሐጥብ፡ subst. [حَطْبٌ] *ligna fissa* vel *caesa* (materia ignis): **ሥልሰ፡ ኤልያስ፡ ውስተ፡ ዕፀ፡ ሐጥብ፡ ወውስተ፡ አባለ፡ ላህም፡ ማየ፡ ሰዊጦ፡ እሳት፡ እምሰማይ፡ አውረደ፡ ላዕሌሆሙ፡** hom. Severiani in Cyr. f. 123; paulo infra **ሐጥብ፡** (sine **ዕፀ፡** praemisso).

ሐጣብ፡ et **ሐጣቢ፡** n. ag. *qui ligna findit, caedit; lignator* ξυλοκόπος: **ሐጣበ፡ ዕፅ፡** Deut. 29, 10; **ሐጣብያነ፡ ዕፀው፡** Jos. 9, 25 var.; **ሐጣብያነ፡ ዕፅ፡ ወቀዳሕያነ፡ ማይ፡** Macc. f. 7.

ሐጽ፡ *sagitta* vid. sub **ሐጸየ፡**

ሐጸረ፡ *decurtari* vid. sub **ኀጸረ፡**

ሐጸረ፡ I, 1 [amh. **አጸረ፡**; id. q. חָצֵר (in חָצֵר locus septus, *area, atrium, villa*), حَصَرَ *circumdedit, in angustiam redegit* (حِصَارٌ *sepimentum, castellum*) حَظَرَ *prohibuit* (حِظَارٌ *paries, sepimentum*); vic. est **ቀጸረ፡** q. vid.] Subj. **ይሕጽር፡** 1) *circumdare* vel *cingere* re, in sp. sepimento, muro, *consepire, circumsepire, obstruere* vel *concludere sepimento* vel *muro:* **ሐጸሩኒ፡ በሐሰት፡** ἐκύκλωσέ με ἐν ψεύδει Hos. 11, 12; **ሰረገላተ፡ እሳት፡ ሐጸሮ፡** (v. **ሕጹር፡**) **ላዕለ፡ ኤልሳዕ፡** περικύκλῳ Ἐλισαιέ 4 Reg. 6, 17; **አሐጽር፡ ፍኖታ፡ በሦክ፡** Hos. 2, 8; **እመኒ፡ ሐጸርከ፡ በሦክ፡ ላዕለ፡ ንዋይከ፡** Sir. 28, 24; **አሐጽር፡ ሎሙ፡ ዐውደ፡ ደብርየ፡** Hez. 34, 26; **ወሐጸሮ፡ ለማይ፡ በትእዛዙ፡** πρόσταγμα ἐγύρωσεν ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος Job 26, 10; **ሐጸርክዋ፡ ለባሕር፡ በአናቅጽ፡** 38, 8; συμφράξει Jes. 27, 12. Etiam *obice intercludere* aquas: **ሐጸርኩ፡ ወአንጸፍኩ፡ ማየ፡** ἔϑηκα γέφυραν καὶ ἠρήμωσα ὕδατα Jes. 37, 25. 2) *circumvallare* i. e. et *munitionibus praemunire* locum et *operibus cingere, obsidere.* a) **ሐጸሩ፡ አርእስተ፡ አድባር፡** ἐτείχισαν Judith 5, 1; trsl.: **ይሕጽርክሙ፡ በሐጹረ፡ መስቀሉ፡** Genz. f. 153. b) c. Acc.: **አሐጽረኪ፡ በማኅፈድ፡** Jes. 29, 3; Jer. 21, 4 vrs. alt.; 52, 4; **ተሐጽሩ፡ በተዓይን፡** Hez. 4, 2. 21, 22. 26, 8; 4 Reg. 25, 1; *Vespasianus* **ሐጸሩ፡ ለቤተ፡ መቅደስ፡** Jsp. p. 342; c. **ውስተ፡**, ut: **ሕጽሩ፡** (v. **ሕጸሩ፡**) **ሐጹረ፡ ውስተ፡ ሀገር፡** 3 Reg. 20, 12; c. **ላዕለ፡**, ut: **ይትዐየኑኪ፡ ወየሐጽሩ፡ ላዕሌኪ፡** Luc. 19, 43 rom. — *Voc. Ae.:* **ሐጸረ፡ ዘ፡ ደመቀ፡** (vid. **ሐጸረ፡** III, 3.).

አሕጸረ፡ II, 1 *circumvallare, obsidere* Hez. 21, 22 var.; 26, 8 var.

ተሐጽረ፡ III, 1 pass. et refl. *consepiri, sepimento cingi, circumvallari:* **ወይትሐጸር፡ ቈላተ፡ አድባርየ፡** φραχϑήσεται Zach. 14, 5; **በወላትወ፡ ነኪር፡ ተሐጺረከ፡** ὅπλοις τοῖς ἔξωϑεν σεαυτὸν περιφράττων Cyr. ho. f. 110; *ecclesia* **ከመ፡ ትትሐጸር፡ በመስቀልከ፡ ወትጠቀም፡ በመጽለብትከ፡ እማእከለ፡ መንሱት፡** Lit. Joh.; **ፍኖትየ፡ ተሐጽረ፡ በሦክ፡** Sx. Hed. 17 Enc.

ተሓጸረ፡ III, 3 sese inter se circum undique concludere vel *circum undique coaptari:* **እስመ፡ ተሓጸሩ፡ ምስለ፡ ቢጾን፡** ἡρμοσμένοι ἦσαν Herm. p. 9 (sed dubia videtur lectio; nescio an legendum sit **ተኃደሩ፡**).

ሕጹር፡ part. *circumdatus, conseptus, circumvallatus, obsessus:* Nah. 3, 8 var.; 4 Reg. 6, 17 var.; **ሕጹር፡ በጽጌ፡** Cant. 7, 3; **ሀገር፡ ሕጽርት፡** (v. **ቅጽርት፡**) Jes. 1, 8.

ሐጽር፡ subst., *circumseptio, circumvallatio* (vid. **ቅጽር፡** et **ቀጽር፡**): **እጽሕፍ፡ ነገረ፡ ሐጽር፡** *Voc. Ae.*; **አሕጹር፡** (var. pro **ሐጹር፡**) Plur. legitur Jer. 28, 32.

ሐጹር፡ subst. 1) *locus circumseptus, septum:* **ገብረ፡ ሎቱ፡ ሐጹረ፡ ሎቱኒ፡ ወለእንስሳሁ፡** Gen. 33, 17. 2) id quo aliquid circumdatur: *sepes, moenia, propugnaculum, munitio:* **ማይ፡ ሐጹራ፡** (v. **ሕጹራ፡**) ὕδωρ κύκλῳ αὐτῆς Nah. 3, 8; περίβολος Hez. 40, 5; **ከመ፡ ይኩኑክሙ፡ ሐጹረክሙ፡** Jes. 16, 4; **ሐጹራ፡** (v. **አሕጹራ፡**) τὰ συστήματα αὐτῶν Jer. 28, 32; sepes, quae igne violari potest F. N. 37. 3) *circumvallatio, vallum:* **ውስተ፡ ሐጹሩ፡** ἐν τῇ περιοχῇ αὐτοῦ Hez. 17, 20; **በሐጹር፡ ወበጥቅም፡** (χαρακοβολία) 17, 17; χαράκωσις Deut. 20, 20; **ሕጽሩ፡ ሐጹረ፡ ውስተ፡ ሀገር፡** οἰκοδομήσατε χάρακα 3 Reg. 20, 12.

ሐጸየ፡ *sponsam emere* vid. sub **ሐፀየ፡**

ሐጸየ፡ vel **ሐፀየ፡** rad. inus., cui vis *secandi, asciandi* inest [חָצָה *dissecuit, divisit,* سَا *exsecuit;* vicina sunt **ኀጸወ፡**, **ሐጸጸ፡**; cfr. de radicibus a חץ vel קץ incipientibus Ges. thes. p. 510]. Hinc

ሐጽ፡ subst., plerumque m., Plur. **አሕጻ፡** et **አሕጻት፡** *sagitta, telum* [quamquam enim hebr. חֵץ a rad. חָצַץ provenit, tamen ob pluralis formas, quae cum pluralibus vocum **ስም፡** et **ጥብ፡** magis quam cum pluralibus vocum **ፀር፡**, **ልብ፡** al. conveniunt, nunc (aliter atque in gramm. § 136, 2, c) hujus vocis radicem **ሐጸየ፡** statuere maluerim, coll. arab. حَظْوَةٌ praeter حَنْطٌ] σίδηρος Job 39, 22; ἰός Thren. 3, 13; τοξεύματα Hez. 39, 3; Jer. 28, 11; βολίς Jer. 27, 9; plerumque βέλος Job 20, 25; Sap. 5, 12; Sir. 19, 12; Ps. 56, 6; **ይበውእዋ፡ በሐጽ፡ ወበቀስት፡** Jes. 7, 24; **ረሰየኒ፡ ከመ፡ ሐጽ፡ ኅሩይ፡** Jes. 49, 2; **ፈነወ፡ ሐጸ፡** Kuf. 38; **ሰብአ፡ ሐጽ፡** Jes. 21, 15; **ያወጽእ፡ አሕጻሁ፡ እምጕንጳሁ፡** Sir. 26, 12; **ይደረብዩ፡ በአሕጻት፡** Phlx. 100; **አሕጻ፡** 2 Reg. 18, 14; 2 Par. 26, 15; Job 6, 4. 16, 9. 30, 14; Hez. 4, 2 (βελοστάσεις); **አሕጻት፡** Ps. 10, 2; pluralem c. fem. adjecti vel verbi construere amant Deut. 32, 42; Ps. 37, 2 (quamquam etiam sing. m. occurrit Ps. 119, 4). — *Voc. Ae.:* **ሐጽ፡ ዘ፡ ፍላጻ ።**

ማሕጼ፡ subst. (m.) *ascia, securis, dolabra:* πέλεκυς Ps. 73, 7; ἀξίνη Matth. 3, 10; σιδήριον 4 Reg. 6, 5. 6. — *Voc. Ae.:* ማሕጼ፡ዘ፡ምሳር።

ሐጸጸ፡ et **ሐጸ፡**, etiam per **ፀ**, I, 1 [significatio radicis חָצַץ prima est *secuit, abscidit, discidit* vid. Ges. thes. p. 510; Aethiopibus notio *concidendi* in notionem *imminuendi* et intr. *decrescendi* transiit; vic. ኀጠጠ፡, ቀጢን፡ q. v.] Subj. ይሕጽጽ፡ 1) perraro trans. *imminuere, deminuere,* ut: ዘይጸልእ፡ ነቢበ፡ብዙኀ፡የሐጽጻ፡ለኀጢአቱ፡ ἐλαττονοῦται κακίᾳ (si non ያሐጽጻ፡ legere malueris) Sir. 19, 6; ኢሐጸነ፡ወኢምንተ፡ (var.) *nobis debita nihilo deminuit* Kuf. p. 127 ann. 1. 2) plerumque intrs. *minui, imminui, deficere, decrescere:* ሐጸ፡ማይ፡ Gen. 8, 3. 5; de luna Hen. 78, 8; ብርሃን፡ዘየኀልቅ፡እንዘ፡የሐጽጽ፡ Sir. 43, 7; de ingenio የሐጽጽ፡ልቡ፡ከመ፡ወርኅ፡ Sir. 27, 11; (opp. ተወሰከ፡) Sir. 42, 21. 3) comparative *minorem, inferiorem, minimum esse:* ኢይሕጽጽ፡እክልከ፡ Kuf. p. 113; c. Acc. prs. (sensu Dativi): እለ፡የሐጸሙ፡አእምሮ፡ οἱ ἐνδεεῖς φρενῶν Prov. 9, 4. 16; c. Acc. rei: የሐጹ፡ኀይለ፡ *minores sunt viribus* 4 Esr. 3, 65; ኢፈድፈደ፡ — ወኢሐጸጸ፡ Ex. 16, 18; (*tribus filiis suis regnum divisit*) ከመ፡ኢይኩን፡፩እምኔሆሙ፡ዘይፈደፍድ፡ወየሐጽጽ፡በምንትኒ፡ Jsp. p. 332; ትእዛዝ፡እንተ፡ተሐጽጽ፡ *mandatum minimum* Matth. 5, 19; ኢየሐጽጽ፡መዐተ፡ንጉሥ፡እመዐተ፡አንበሳ፡ Prov. 20, 2; Lit. Epiph.; Matth. 2, 6. 4) *detrahi, deduci* (etiam: reliquum efficere, in arithm.): እምጥብዖትነ፡ኢየሐጸነ፡ግንፋል፡ *de penso ne unus quidem later nobis detrahitur* Ex. 5, 19; ፶ዓመት፡እንዘ፡የሐጽጽ፡ወርኅ፡ *quinquaginta anni detracto mense uno* Abush. 50; (በበ፭፡ዓመት)የሐጽጽ፡ወርኅ፡እምፀሐይ፡፴መዋዕለ፡ *per singula quinquennia cursus lunae cum cursu solis comparatus reliquum efficit triginta dierum* Hen. 74, 11—16.

አሕጸጸ፡ II, 1 1) *minuere, imminuere, deminuere, decurtare:* ያሐጽጽ፡ሕዝበ፡ኀጣይእ፡ Prov. 14, 34; ግፍዕ፡ያሐጽጽ፡መዋዕለ፡ Fal. f. 39; ሕቀ፡አሕጸጽኮ፡እመላእክቲከ፡ Ps. 8, 6; ኢያሐጽጹ፡እምነገራትየ፡ Hen. 104, 11; ያሕጽጽ፡እመባልዕት፡ *de cibis (sibi) detrahat* F. M. 14, 4. 2) *justo minus facere* vel *habere* i. e. *deficere* in re, c. c. Acc. Inf.: ኢያሕጸጽከ፡አሠንዮ፡ሎሙ፡ Jsp. p. 333; c. እምነ፡, ut: አሕጸጽኩ፡እምጽድቅ፡ Job 9, 20; ዘአሕጸጽክሙ፡አንትሙ፡እመልእክተ፡ዚአየ፡ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα Phil. 2, 30; c. Acc.: ዘአንትሙ፡አሕጸጽክሙ፡እሙንቱ፡ፈጸሙ፡ 1 Cor. 16, 17; ፳ዓመት፡አሕጸጸ፡እምዘ፡፲፱ ዓመት፡ Kuf. p. 19; abs.: 2 Cor. 8, 15; Kuf. p. 84. 3) *alicui detrahere a re* i. e. a) *remittere:* አልቦ፡ዘያሐጸክሙ፡ (suff. Dat.) እምጥብዖትክሙ፡ Ex. 5, 11; እመቦ፡ዘኢይክል፡ቀኖና፡ኀጢአቱ፡ (*poenitentiam statutam*) ይደሉ፡ከመ፡ያቅልሉ፡ሎቱ፡ወያሕጽጹ፡እምቀኖናቲሁ፡ F. M. 2, 11. b) *jacturam* vel *detrimentum inferre* alicui, *detrahere de fama:* ለእመ፡ተአዘዝክሙ፡ (si obtemperaveritis) ኢያሐሥመክሙ፡ወኢያሐጽጸክሙ፡ተአዝዞ፡በከመ፡ኢሐጸሙ፡ለእለ፡ቀደሙክሙ፡ Jsp. p. 360; ኢያነውሮ፡ለብእሲ፡ወኢያሐጽጾ፡ከመ፡ይትአዘዝ፡ ib. 4) *inferiorem existimare, vilipendere: Aristobulus* ተቀጸለ፡ጌራ፡ዐቢየ፡ዲበ፡ርእሱ፡አሕጸጾ፡ጌራ፡ክህነት፡ቅዱስ፡ Jsp. p. 301.

ሕጹጽ፡ part., imminutus i. e. 1) *deficiens, mancus* (vid. ንቱግ፡) ተረክበት፡ሕጽጽት፡ ὑστεροῦσα Dan. 5, 27; ኩኑ፡ፍጹማነ፡ወአኮ፡ሕጹጻነ፡ Genz. f. 154; ὑστέρημα Koh. 1, 15; አልቦ፡ዘገብረ፡ወኢምንተኒ፡ዘሕጹጽ፡ ἐκλεῖπον Sir. 42, 24; ብእሲት፡ሕጽጽት፡እምፍጥረተ፡አንስት፡ *quae defectu mulierium laborat* F. N. 24, 7. 2) *minor, inferior, minimus, exiguus:* ἐλάχιστος Matth. 5, 19; Sap. 14, 5; አርባዕቱ፡ሕጹጻን፡ውስተ፡ምድር፡ τέσσαρα τὰ ἐλάχιστα Prov. 24, 59; ሕጹጻነ፡ሃይማኖት፡ ὀλιγόπιστοι Matth. 6, 30; ሕጹጸ፡ነፍስ፡ ὀλιγόψυχος Prov. 14, 29; ሕጹጸ፡መዋዕል፡ ὀλιγοχρόνιος Sap. 9, 5; ሕጹጸ፡ልብ፡ ἐλαττούμενος καρδίᾳ Sir. 16, 23. 19, 23; ድኩማነ፡ሕሊና፡ወሕጹጻነ፡አእምሮ፡ Chr. ho. 16; humilior Hen. 87, 3; ብዙኀ፡ሕጹጽ፡አንተ፡ከመ፡ c. Subj. 4 Esr. 8, 56. — Vid. ዐይን፡ — 3) Libri Chronicorum V. T., παραλειπόμενα, apud Aethiopes primitus ሕጹጻነ፡ነገሥተ፡ይሁዳ፡ vel ሕጹጻነ፡ነገሥት፡ vel ሕጹጻን፡(ሕጹጻን፡ቀዳማዊ፡, ካልእ፡) inscripti sunt (posteriore aetate etiam ተረፋት፡ nominantur, q. v.), quem titulum equidem non libros *mancos* Regum (in quibus multa eorum, quae in libris Regum relata sunt, desiderantur), nec libros, in quibus res gestae *minutius* i. e. accuratius narrantur (nusquam enim alibi haec notio voci ሕጹጽ፡ convenit), sed libros Regum *minores* interpretari velim: re vera enim mole minores sunt quatuor Regum libris. Praeterea in Gad. Ad. (sub finem libri) *stemmata* vel *tabulae genealogicae* Hebraearum gentium circiter decies ሕጹጻት፡, semel ሕጹጻነ፡አናግድ፡ appellantur. Quo nomine num interpres Aeth. titulum libri canonici ሕጹጻን፡ (quoniam in eo permulta stemmata continentur) imitari voluerit, an vocem Arabicam quandam (ut قِصَص) reddiderit, aegre disceptaveris, priusquam arabicum *Adami librum* inspexeris.

ሕጸጽ፡ subst. 1) *deminutio, decrementum:* በሕጸጸ፡ወርኅ፡ Hen. 78, 8. 79, 3. 2) *defectus, exiguitas:* እፌጽም፡ሕጸጸ፡ሕማሙ፡ ὑστέρημα Col. 1, 24 Platt; ሕጸጸ፡ነፍስ፡ይትወለድ፡እምሕጸጸ፡አሚን፡ Chr. ho. 19; ሕጸጸ፡ሃይማኖት፡ Matth. 17, 20; እንከሰ፡ሕጸጽ፡ውስተ፡መዓርገ፡ክህነት፡ *imperfecta est dignitas sacerdotalis* Chr. ho. 13. 3) Ubi (in arithm.) duo numeri inter se comparantur vel minor de majore deducitur, ሕጸጽ፡ est *differentia, reliquum* Hen. 74, 16; Abush. creberrime.

ሕጸት፡ (pro ሕጽጸት፡) n. act. 1) *deminutio, decrementum, defectio:* አልቦ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ተወስኮ፡ወኢሕጸት፡ Clem. f. 47; ዘእንበለ፡ተውሳክ፡ወኢሕጸት፡ Jsp. p. 296; ሕጸተ፡ዐውደ፡ብርሃኑ፡(ለወርኅ፡) Org. 1. 2) *detrimentum, detrectatio:* በሰብሳብ፡ዘበሕግ፡አልቦ፡ነውር፡ወኢሕጸት፡ Did. 33; ኢኮነ፡ሎሙ፡ሕጸት፡በዝ፡ (quod regibus peregrinis obtemperaverunt) ወኢነውር፡ Jsp. p. 360. 3) *defectus, exiguitas, tenuitas:* ሕጸተ፡አእምሮ፡እግዚ"፡ ϑεοῦ ἀγνωστία Sap. 13, 1; ሕጸተ፡አኰቴት፡ (var.) *animus ingratus* Sap. 14, 25; ሕጸተ፡ሃይማኖት፡ Kid. f. 4; ሕጸተ፡ትውክልቱ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ Jsp. p. 303; በእንተ፡ሕጸተ፡ምክሮን፡ለአንስት፡ ib. p. 322; ሕጸተ፡ኍላቄሆሙ፡ ib. p. 349.

ሑጻጼ፡ subst. *deminutio, defectio, detrectatio:* F. N. 31; Jsp. p. 359; *labor* ዘአልቦ፡ሑጻጼ፡ Enc.; *si vos ei subjecissetis* እምኢኮንክሙ፡ሑጻጼ፡ወዘለፋ፡ Jsp. p. 381.

ታሕጻጽ፡ subst. *deminutio, defectus* et comparative *conditio inferioris:* ἐλάττωμα Chr. Ta. 30; *haeretici* እለ፡ይኄልዩ፡ድካመ፡ወታሕጻጸ፡ለወልደ፡እግዚ"፡ Haim. Ab.; *si quis in peccatum incidit* በአይኒ፡ታሕጻጽ፡ወአበድ፡ዘኮነ፡ *quocumque defectu vel errore* Phlx. 171; አርጌንስ፡ይሜህር፡ታሕጻጸ፡ወልድ፡እምአብ፡ M. M. f. 57.

ታሕጻጺት፡ subst. 1) *decrementum:* lunae Hen. 78, 15. 79, 4. 2) *res minuta, minutiae:* **ታሕጻጺተ፡ደቂቃት፡ኀጣውእ፡** *peccatilla levissimi momenti* Clem. f. 146.

ትሕጽጽት፡ subst. *exiguitas, pusillitas:* **መዐት፡ምስለ፡ትሕጽጽተ፡ልቡና፡ይወልድ፡ጽእለተ፡ወጽልአ፡ወቀቲለ፡** Phlx. 79.

ትሕጻጼ፡ subst., Pl. **ትሕጻጼያት፡**, *minutio, defectus:* **በእንተ፡ትሕጻጼ፡ራእዩ፡** *ad imminuendam faciei formam* (*aures suas desecuit*) Phlx. 7; **ኮነ፡ሎቱ፡ትሕጻጼ፡ኀዳጥ፡** *pusillus defectus* (sc. animi), ib. 193. 135. 51. 222.

ሐፀነ፡ (etiam per **ጸ**) I, 1 [id. q. حَضَنَ *incubavit* ova; *in ulnas cepit* puerum; *educavit; removit, impedivit;* vicina **ሐጸረ፡** q. v., et حَصَنَ (**ሐነጸ፡**); notio prima est in *circumdando et tuendo*] Subj. **ይሕፅን፡** (rarius **ይሕፀን፡** Ex. 2, 9), 1) *sinu fovere, in manibus gestare,* ut: **ውስተ፡ሕፅን፡ኢሐፀኑኪ፡** (ἐν σπαργάνοις οὐκ ἐσπαργανώϑης) Hez. 16, 4. 2) *nutrire, nutricare, educare* parvulos, pueros (τρέφειν ἐκτρέφειν τροφεύειν). a) de hominibus, qui nutriunt α) *infantes lactentes,* ϑηλάζειν (*lactare*): **ተሐፅን፡ሳራ፡ሕፃነ፡** Gen. 21, 7; Ex. 2, 7. 9; 1 Reg. 1, 23; Luc. 11, 27; **እለ፡የሐፅና፡** αἱ ϑηλάζουσαι Matth. 24, 19; **እንተ፡ተሐፅኖ፡ወታጠብዎ፡** Kuf. 47; **እንተ፡ሐፀነተኒ፡** (ἡ συλλαβοῦσά με) Cant. 3, 4. β) *pueros* in genere: **አሐፅኖ፡እምንእሱ፡** Job 31, 18; Tob. 14, 10; Zach. 10, 9; 4 Esr. 9, 45; **ወለት፡እንተ፡ሐፀና፡** παῖς ϑρεπτή *alumna ejus* Esth. 2, 7; Eph. 6, 4; **መፍትው፡ሕዝበ፡ክርስቲያን፡እለ፡አልበሙ፡ውሉድ፡ይሕፅንዎሙ፡ለእጓለ፡ማውታ፡** Did. 18. γ) senes: **የሐፅኖ፡ለሢበትኪ፡** Ruth 4, 15. δ) animalia 2 Reg. 12, 3. ε) *capillum* (alere): **ለዕደው፡ኢይደልዎሙ፡ሐፂኖቱ፡ወጸፊሮቱ፡ለሥዕርቶሙ፡** F. N. 51. b) de Deo: **አምላክ፡ዘሐፀነክሙ፡** Bar. 4, 8; Ps. 22, 2; Gen. 48, 15. c) de animalibus, in spec. de avibus (*fovere, incubare, nidulari, nutrire*): **ተሐፅን፡ውስተ፡መሬት፡(እጕሊሃ፡)** ἐπὶ χοῦν ϑάλψει Job 39, 14; **ርግብ፡እለ፡የሐፅና፡ውስተ፡ኰኵሕ፡** νοσσεύουσαι Jer. 31, 28; **ከመ፡ያፍ፡እንተ፡ተሐቅፍ፡አንቆቅሆ፡ወተሐፅን፡እጕሊሃ፡እስከ፡ሶበ፡ይሰርሩ፡** Did. 6. d) de inanimatis: **ማይ፡የሐፅኖ፡(ለዕፅ፡)** Hez. 31, 4.

አሕፀነ፡ II, 1 *curam* vel *tutelam gerere* alicujus, c. Acc.: **ደቂቅ፡ይንበሩ፡ቅድመ፡አበዊሆሙ፡እንዘ፡ያሐፅንዎሙ፡** Did. ed. Platt p. 95 (si quidem lectio bona est).

ተሐፅነ፡ III, 1 *nutriri,* (*lactari*), *educari:* **ተሐፀንኩ፡በጥብ፡** Job 3, 12; **ትትሐፀኒ፡በሐሊበ፡አሕዛብ፡** Jes. 60, 16. 66, 11; **ዘከመ፡ተሐፀንኪ፡ውስተ፡እዴየ፡** Esth. 4, 8; **ደቂቅ፡እለ፡ተሐፅኑ፡ምስሌሁ፡** 2 Par. 10, 8; 3 Reg. 12, 8; Luc. 4, 16; **በናዝሬት፡ኀበ፡ተሐፅነ፡(ክርስቶስ፡)** Deg.; *Christus* **ተሐፅነ፡ምስለ፡ሰብእ፡ዘእንበለ፡ኀጢአት፡** Did. 33; **ተሐፅነ፡በኵሉ፡ምግባረ፡ሠናይ፡** Sx. Teq. 13; de animalibus: **ይትሐፀኑ፡እጕላቲሆሙ፡ኅቡረ፡** Jes. 11, 7.

ሕፅን፡ subst. [חֹצֶן حِضْن] Plur. **ሕፀን፡** (Ex. 4, 7) 1) *margo circumdans:* **አብጽሕዎ፡ውስተ፡ሕፅነ፡ርእሰ፡ደብር፡** ἕως τῆς ὀφρύος τοῦ ὄρους Luc. 4, 29 rom. 2) *gremium, sinus* a) corporis: **አንበሮሙ፡ውስተ፡ሕፅኑ፡** ἐναγκαλισάμενος αὐτά Marc. 10, 16. 9, 36; Luc. 2, 28; **እለ፡ተወልዱ፡ላዕለ፡ሕፅኑ፡** (ἐπὶ μηρῶν) Gen. 50, 23; κόλπος **ውስተ፡ሕፅነ፡እሞሙ፡** Thren. 2, 12; Ruth 4, 16; Esth. 5, 15 apocr.; **ያመጽእዎሙ፡ለደቂቅኪ፡ውስተ፡ሕፅኖሙ፡** Jes. 49, 22; Ex. 4, 6. 7; Kuf. 22; Ps. 128, 6. 73, 12; **ብእሲተ፡ሕፅንከ፡** Sir. 9, 1; **ውስተ፡ሕፅነ፡አብርሃም፡ወይስሐቅ፡ወያዕቆብ፡** Clem. f. 159; Genz. f. 122; transl. **ኀባእኩ፡ውስተ፡ሕፅንየ፡ነገሮ፡** Job 23, 12. 19, 27; Ps. 88, 49; Koh. 7, 9; **አገብእ፡ሎሙ፡ውስተ፡ሕፅኖሙ፡ኀጢአቶሙ፡** Jes. 65, 6. 7; Jer. 39, 18; Prov. 16, 33. b) vestis Prov. 6, 27; Kuf. 8. c) maris: **ሕፅነ፡ባሕር፡** Act. 27, 39 rom.; **ሕፅነ፡ልሳን፡** Kuf. 8. 3) *nutritio, tutela:* **ወለት፡እንተ፡ሀለወት፡ውስተ፡ሕፅነ፡ወላድያኒሃ፡** F. N. 24, 3; **ዘውስተ፡ሕፅን፡ወምግብ፡** F. N. 40. — *Voc. Ae.:* **ሕፅን፡ወመንቅዕት፡ዘ፡ብብት ።**

ሕፅነት፡ n. act. *nutritio, educatio:* **ለዝንቱ፡ቅዱስ፡(ቄርሎስ፡)ሐፀኖ፡ሠናየ፡ሕፅነተ፡ቴዎፍሎስ፡እኅወ፡እሙ፡** Cyr. f. 2; Org.; **ዘያሜኒ፡ሕፅነተ፡ደቂቁ፡** F. N. 5.

ሕፃን፡ subst., m. et fem. (Marc. 5, 39. 40; Matth. 9, 24), Pl. **ሕፃናት፡** *infans, parvulus, -la, puer* et *puella; adolescens* (quamdiu nondum sui juris est); infans modo genitus Gen. 21, 3; Ruth 4, 16; βρέφη 1 Petr. 2, 2; ϑηλάζων Ps. 8, 3; Judith 16, 4; Ex. 2, 3 seq.; παιδίον Matth. 2, 13; Gen. 44, 22 seq.; Jes. 9, 6. 10. 19; **ሕፃን፡ንስቲት፡** 11, 6; **ሕ"፡ንኡስ፡** 11, 8; τέκνα Jes. 13, 18; νήπιος Job 3, 16. 24, 12. 33, 25; Jer. 6, 11. 9, 21. 50, 6; Thren. 1, 5. 2, 19; Ps. 114, 6; Rom. 2, 20; 1 Cor. 3, 1; **ሕፃን፡ውእቱ፡ወልደ፡፲ወ፩ዓመት፡** Kuf. 11; de Ismaële domo patris expulso Gen. 21, 14; Kuf. 17; de Benjamino Gen. 43, 8 seq.; de adolescente septendecim annos nato 2 Par. 34, 3; de Salomone **ወሬዛ፡ወሕፃን፡** νέος καὶ ἁπαλός 1 Par. 29, 1; de Davide (παιδάριον) 1 Reg. 17, 33.

ሐፃኒ፡ n. ag., f. **ሐፃኒት፡**, Pl. c. **ሐፃንያት፡** (gramm. § 133, a) et **ሐፀንት፡** a) m. *nutritor, altor, tutor:* **መምህር፡ወሐፃኒ፡** διδάσκαλος καὶ τροφεύς Chr. ho. 34; **ሐፀንተ፡ደቂቁ፡** τιϑηνοί 4 Reg. 10, 1. 5; crebrius in F. N. 24. 32; **እስመ፡እሙንቱ፡ኮንዎ፡ሐፃንያተ፡** (σύμβουλοι) 2 Par. 22, 4. b) fem. *nutrix, nutricula* ἅβρα Gen. 24, 61; Judith 8, 10; τροφός Gen. 35, 8; 2 Par. 22, 11; 1 Thess. 2, 7; Bar. 4, 8; Ex. 2, 7; **ሐፃንያቲኪ፡** Jes. 49, 23; Kuf. 32; τιτϑίς Chr. Ta. 11; τιϑηνός 2 Reg. 4, 4; Ruth 4, 16; **ወልደ፡ሐፃኒቱ፡** σύντροφος Act. 13, 1.

ሕፃንና፡ et **ሕፃና፡** subst. *infantia, pueritia,* Enc.

ማሕፀን፡ subst., fem. et m., Pl. **መሓፅን፡** (Gen. 49, 25) et **ማሕፀናት፡** (Chr. ho. 23) *alvus materna, uterus, matrix* (μήτρα): **ማሕፀን፡መካን፡** Hos. 9, 14; Ps. 70, 7; Rom. 4, 19; Job 3, 16; Jer. 20, 17; Judith 9, 2; 4 Esr. 2, 48. 50. 51 (ubi Laur. **ማሕፅን፡** exhibet) 3, 59. 8, 12; **ዘእንበለ፡ትፃእ፡እማሕፀን፡** Jer. 1, 5; **እንዘ፡ባ፡ውስተ፡ማሕፀና፡** Matth. 1, 18; **ዐጸዋ፡እግዚ"፡ለማሕፀን፡** Gen. 20, 18; **አርኀወ፡እግዚ"፡ማሕፀነ፡ልያ፡** Kuf. 28; **ፈትሐ፡ማሕፀና፡** Gen. 29, 31; **በኵር፡ዘይፈትሕ፡ማሕፀነ፡** Num. 3, 12; Ex. 34, 19; Luc. 2, 23; **ተሀውከ፡ማሕፀና፡በእንተ፡ወልዳ፡** 3 Reg. 3^{b}, 26; **አፈ፡ማሕፀን፡** Hen. 62, 4.

ማሕፀንት፡ et rarius **ማሕፀን፡** subst., m. et fem., *quidquid tutelae, custodiae, fidei* alicujus *committitur, depositum,* tam de rebus quam de personis: Ex. 22, 7. 8; Lev. 5, 23; Jud. 12, 6; 1 Tim. 6, 20; 2 Tim. 1, 14; Tob. 10, 12; **ማሕፀንትየ፡** (v. **ማሕፀንየ፡**) **አንተ፡ኀቤየ፡** πεφύλαξαι σὺ παρ’ ἐμοί 1 Reg. 22, 23; **ንዋየ፡ማሕፀንትከ፡** Sir. 41, 19; **ታገብእ፡ምድር፡ማሕፀንታ፡** Hen. 51, 1; Mavâs. Nr. 70; 4 Esr. 2, 51;

F. N. 29. — *Voc. Ae.:* **ማሕፀንት፡ብ፡አደራ።** [Non est, quod hoc nomen ad aliam radicem, ut خَزَنَ, referamus cum *Dorn* de ps. Aeth. p. 67; vid. etiam Hupfeld exerc. Aeth. p. 30.]. Hinc derivatur

አማሕፀነ፡ quadrl. II *tutelae, custodiae, fidei* alicujus *committere* vel *commendare, concredere* alicui, *deponere* apud alqm; c. c. Acc. rei et **ኀበ፡** pers.: **ብሩር፡ዘአማሕፀነ፡ኀበ፡ራጉኤል፡** (supra **አዕቀበ፡**) Tob. 4, 1; 1 Petr. 4, 19; Ps. 58, 10; F. N. 29; Org. 2; c. **ውስተ፡እደ፡** prs., ut: Ps. 30, 6; Luc. 23, 46; c. dupl. Acc.: **ናሁ፡አማሕፀንኩከ፡ወለትየ፡ማሕፀንተ፡** Tob. 10, 12; Ex. 22, 7; Lev. 5, 21; 1 Tim. 1, 18; 2 Tim. 1, 12; Luc. 12, 48; Rom. 16, 1; Herm. p. 85; F. N. 29.

ተማሕፀነ፡ III, 1 1) *depositum accipere* **ኢይፌዲ፡ዘተማሕፀነ፡** Ex. 22, 10. 2) refl. *se in tutelam* vel *custodiam conferre, in clientelam se committere; confugere, refugere* ad alqm; c. **ኀበ፡** ut: **ኀበ፡መኑ፡ትትመሐፀኑ፡** Jes. 10, 3. 20, 6; Jer. 27, 5; Ps. 142, 11; Deut. 13, 5; **ተማሕፀነ፡ኀበ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 193; *ad victoris fidem confugere* F. N. 44, 4; c. **በ** prs. vel loci: **ይትመሐፀን፡ብኪ፡** Jes. 54, 15. 55, 5; 3 Reg. 2, 29; absol. Hebr. 6, 18; **ፍና፡ኀበ፡ይትመሐፀን፡ቀታሊ፡** Ex. 21, 13. 14. Hinc *appellare* alqm: **ተማሕፀንኩ፡ሎሙ፡በቄሳር፡** Act. 28, 19 Pltt. 3) pass. vel refl., *in fidem, clientelam, tutelam recipere* alqm, *patrocinium* alcjs *suscipere, protegere, tueri, defendere*, c. Acc.: **ጥበብ፡በሰላም፡ትትመሐፀኖሙ፡ለውሉዳ፡** Sir. 41, 14; **ይትመሐፀና፡ለነፍሱ፡** Prov. 13, 3. 19, 16; Ps. 120, 7; Deut. 33, 9; **ይትመሐፀን፡ሰላመ፡** Jes. 26, 3; Sap. 10, 1; c. Acc. et **እምነ፡**, ut: Ps. 11, 8; Sap. 10, 12; **እግዚ"፡ይትማሕፀንከ፡እምኵሉ፡እኩይ፡** Kuf. 12. 31; Lit. 159, 3.

ምሕፁን፡ part. *commendatus, depositus*, Lud. e mss. Colb.

ምሕፅና፡ (i. e. **ምሕፅንና፡**), subst., *res commissa, negotium concreditum, depositum:* **ቀሲሳን፡እለ፡ዐቀቡ፡ምሕፅናሆሙ፡በጽድቅ፡** Lit. Joh.; Enc.

አማሕፃኒ፡ n. ag. *depositor* (depositi) F. N. 29 (saepius).

ተማሕፃኒ፡ n. ag. *is cujus fidei* vel *tutelae committitur* res, *depositarius* Ex. 22, 10; F. N. 32.

መምሕፅን፡ subst. *patronus, protector;* Pl. **መምሕፅናን፡** Org.

መምሕፃን፡ vel **ምምሕፃን፡**, subst., locus, quo confugitur i. e. *refugium, asylum, praesidium*, Ex. 17, 15 (vid. var. in ann.); Jud. 12, 6 var.

ሐፀየ፡ I, 1 [prima notio est in *dissecando* (cfr. **ሐጸየ፡ሐጸጸ፡ኀጸወ፡**); hinc provenit notio *dividendi*, ut in חָצָה, חֲצִי; حِصَّةٌ *portio*; حَصَّ III. IV. *portionem dedit* alicui; حَظٌّ *portio*, in spec. *boni, felicitas, bona sors*, حَظِيَ (bonam sortem nactus est) *dignitate, honore, aestimatione usus est;* at in Geez notio restricta est ad *portionem a sponso sponsae datam* vid. **ሕጼ፡**; inde **ሐፀየ፡** filiae vel *futurae uxori portionem ratam assignare;* amh. **አጨ፡**] Subj. **ይሕፂ፡** 1) *donum sponsalicium dare:* **የሐፂ፡ሕጼሃ፤ይሁብ፡ለአቡሃ፡** Ex. 22, 16. 2) *dono sponsalicio emere* (i. e. despondere) aliquam sibi vel alii: **ብእሲትየ፡እንተ፡ሐፀይክዋ፡በምእት፡ቍልፈት፡** (ἔλαβον) 2 Reg. 3, 14; *parentes* **ሐፀዩ፡ሎቱ፡ብእሲተ፡እምዐበይተ፡ቤተ፡ንጉሥ፡** Gad. Za Mich.; Gad. T. Zion; **ለአከ፡ንጉሥ፡ይሕፅያ፡ሎቱ፡** Jsp. p. 272; **ለእመ፡ኢኮነ፡ታሕተ፡ምልክና፡ካልኡ፡ይከውኖ፡** (*ei permissum est*) **ከመ፡ይሕፂ፡ለርእሱ፡እመአከ፡በርእሱ፡አው፡በመጽሐፈ፡መልእክቱ፡አው፡በዘ፡ይሠምሮ፡ለከዊነ፡ዐራቂ፡** F. N. 24, 2. — *Voc. Ae.:* **ፈኀረ፡ሐፀየ፡ብ፡አጨ።**

አሕፀየ፡ II, 1 *donum sponsalicium dare jubere:* **ሕጼ፡ያሐፅይዎ፡ለድንግል፡** Ex. 22, 16 (**የሐፅይዎ፡**, quod editio mea praebet, e gramm. § 48, 4 intelligendum est; G subjunctivum **ያሕጽይዎ፡** exhibet).

ተሐፅየ፡ *dono sponsalicio emi (desponderi)*, de virgine c. **ለ፡** sponsi, Sx. Mag. 26. Enc.; **ድንግል፡እንተ፡ኢተሐፅየት፡** F. N. 45. 48.

ሕጼ፡ subst. m. et fem. 1) a) *donum sponsalicium*, quod sponsus futurae uxori in peculium dat; b) *dos*. a) De eo in F. N. 24, 2 praecipitur: **እመ፡ፈቀደ፡ፈኃሪ፡አው፡ዘተፍኅረት፡ምንኵስና፡እምድኅረ፡ወሀበ፡ሕጼ፡ይደልዎ፡ለፈኃሪ፡ዘወሀበ፡ቅድመ፡ከመ፡ይንሣእ፡ወለፍኅርቱኒ፡ከመ፡ታግብእ፡ዘነሥአቶ፡ዘእንበለ፡ካዕበት፡** (*nec duplicatione accepti mulctetur*); deinde 24, 3, ubi voces **ዐረቦን፡ዘፍኅረት፡** et **ሕጼ፡** promiscue usurpantur, haec statuuntur: **እምከመ፡አበየ፡ነሣኢሁ፡(ለዐረቦን፡)እምድኅረ፡ተመጠወ፡ኪያሁ፡ወገደፉ፡ለተሰናእዎ፡** (*consensum mutuum dissolvit*) **ይሚጥ፡ዘአኀዘ፡ገቢሮ፡ካዕበተ፡** (*reddat, quod accepit, duplicatum*) **ወእመ፡ሞተት፡ይእቲ፡ብእሲት፡ለያግብእ፡** (*repetat*) **ፈኃሪሃ፡እምሰብአ፡ዚአሃ፡ዘወሀበ፡በእንቲአሃ፡ዘእንበለ፡መብልዕ፡ወመስቴ፡ዘወሀበ፤ወለእመ፡ሞተ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ዘሎቱ፡ሕጼ፡** (*a quo donum datum est*) **ወአልቦቱ፡ወራሲ፡ይኅድጉ፡ላቲ፡ዘነሥአት፡እምኀቤሁ፡ወእመሰ፡ቦቱ፡ወራስያን፡ያግብኡ፡ሎሙ፡መንፈቀ፡ንዋዩ፡ወመንፈቁ፡ይትርፍ፡ላቲ።** Ibidem **ሕጼ፡** distinguitur ab **አምኃ፡** i. e. muneribus variis, quae salutandi causa sponsus sponsae dat. — In Bibliis respondet φέρνη מֹהַר: Gen. 34, 12; Ex. 22, 16 donum quod parentibus mulieris datur. b) Jos. 16, 10 dos quae a patre filiae datur; item **ይደሉ፡አውስቦ፡ዘእንበለ፡ትልወት፡ወኢሕጼ፡** F. N. 24, 3; **ዘጸሐፈ፡ትእዛዘ፡** (i. e. *testator*) **የሀብ፡ለአዌልዲሁ፡ለለ፩መክፈልተ፡ሕጼሆን፡** F. N. 41, 4. 2) *donatio sponsalicia, emtio sponsae:* F. N. 24, 2. 3 ut: **ዕድሜ፡ሐዘን፡** (*tempus luctus definitum*) **ይከልእ፡እምአውስቦ፡** (*nuptias*) **ወኢይከልእ፡እምሕጼ፡ወእምፍኅረት።**

ሕፅይት፡ vel **ሕፂት፡** part. fem. (a **ሕፁይ፡**) *sponsa dono emta:* **ድንግል፡እንተ፡ይእቲ፡ሕፅይት፡አው፡ተፍኅረት፡ለብእሲ፡** F. M. 6, 8.

ሕፅየት፡ n. act. *emtio sponsae:* **እለ፡ይመስጡ፡ወለተ፡ሕፅየት፡አው፡ዘኢተሐፅየት፡** *virginem sponsam vel non sponsam* F. N. 48.

ሐጼ፡ titulus Imperatorum Aethiopiae (*majestas, augustissimus*), de quo videre licet Ludolfi hist. Ae. II, 1, 25 et Comm. p. 222. Eum origine amharicum esse asserit Ludolfus. Legitur passim in libris Aethiopicis, ut: **አኮ፡በቃለ፡ሐጼ፡ወአኮ፡በመኰንን፡** Chron. Ax. At ubi Imperatorem alloquuntur, **ሐጼ፡** vocula **ጌ፡** auctum usurpant, sc. **ሐጼጌ፡**, cui respondet Francogallorum *Sire*. Haec compellatio etiam in Jesum translata occurrit, ut: **ተቀጸል፡ጽጌ፤ኢየሱስ፡ሐጼጌ፤** Deg. [Ludolfus hoc nomen **ኀጼ፡** scripsit, Isenbergius autem **ሐጼ፡**; hanc scriptionem equidem plerumque inveni. De etymo nihil certi habeo, quamquam annotare juvat, hoc nomen ex arab. حَظِى bene illustrari posse.].

ሐጼጌ፡ vid. sub **ሐጼ፡**

ሐፈሠ፡ I, 1 [notio prima est *manum contraxit* et *manu corripuit*; vid. קָמַץ et קָפַץ, ܩܦܨ, قَبَضَ, قَمَزَ, قَمَشَ; ܩܘܦܨܐ *pugillus*, קֹמֶץ *pugillus, manipulus*; قُمْزَةٌ *manipulus*; deinde propius ad nostram radicem accedunt: حَمَشَ I. II. *congregavit, collegit*; ܐܬܚܦܫ *arripuit*; proxime حَفَشَ *propulit, abegit, asportavit fluxus* rem. Amh. ሀፈሰ፡ et አፈሰ፡ *corradere*]. 1) *comprehendere, arripere*: ወሐፈሥዎ፡በድኖ፡ለሳኦል፡ ἔλαβον 1 Par. 10, 12. 2) *abripere, auferre, propellere*, de vento et procella: ዐውሎ፡ዘየሐፍሣ፡ Jes. 17, 13. 28, 19; የሐፍሦሙ፡ነፋስ፡ Jes. 57, 13. 64, 6; Jer. 30, 10; Hez. 13, 13. (Etiam Job 13, 25 ትሐፍሰኒ፡ pro ትኀፍረኒ፡).

ሐፍሥ፡ subst., proprie: *manipulus, pugillus* (vid. ሕፍን፡), sed nonnisi contemtim usurpari videtur de *praemiis* vel *munusculis* (*salariis*), quae alicui in manum dantur corruptionis causa, de *honorario auguris*, aliisque hujus generis muneribus: በእንተ፡ሐፍሣሙ፡ምልአ፡ሕፍን፡ሰገም፡ ἕνεκεν δρακὸς κριθῶν Hez. 13, 19; ይሁቡ፡ሐፍሠ፡በእንቲአሁ፡ δῶρα δοῦναι Jes. 8, 20; ያፈቅሩ፡ዘይነሥኡ፡ሐፍሠ፡ወይን፡ዘቢብ፡ (et var.) Hos. 3, 1; በሀብተ፡ዘያቀድሙ፡ሐፍሣሙ፡ለአበዊሆሙ፡ Hez. 20, 31 (vrs. ant.); እምዘ፡ትነሥኢ፡ሐፍሥ፡ (ሐፍሣ፡ rom.) Act. 16, 16. — *Voc. Ae.*: ሐፍሥ፡ዘ፡ዝግኝ።

ሐፈነ፡ inus., i. q. حَفَنَ *vola cepit rem digitis contractis, utraque manu cepit*; (حُفْنَةٌ *tantum rei, quantum manum implet*, חָפְנַיִם *pugnus uterque*, ܚܘܦܢܐ *pugnus, vola*). Hinc

ሕፍን፡ subst. [amh. እፍኝ፡] *pugnus, pugillus*: መኑ፡ዘሰፈሮ፡ለማይ፡በሕፍኑ፡ Jes. 40, 12; ሠናይ፡ምልአ፡እድ፡በዕረፍት፡እምነ፡ክልኤ፡ሕፍን፡በዐመፃ፡ Koh. 4, 6; ምልአ፡ሕፍኑ፡ Lev. 2, 2. 5, 12. 6, 8; Hez. 13, 19; ሕፍነ፡ማይ፡ *pugillus aquae* I Sal. Mar. 24; ይንሣእ፡መጠነ፡፫ሕፍን፡እምነ፡ማይ፡ወይኅፅብ፡ርእሶ፡በስመ፡ሥላሴ፡ F. N. 3; ሕፍነ፡ዐተር፡ *pugillus fabarum* Enc. — In Cyr. d. r. f. f. 44 legitur: ቀርቡ፡እለ፡፪ሕፍን፡ይነሥኡ፡ οἱ τὸ δίδραχμα λαμβάνοντες (Matth. 17, 24); Aeth. legit δίδραγμα; hallucinatur auctor Vocabularii ad Cyr.: ሕፍን፡ዘ፡ዲናር፡

መ፡ litera alphabeti Aethiopici quarta, quam ማይ፡ (gramm. § 9) vocabant.

መ፡ (rarissime ማ፡) vocula enclitica (gramm. § 63, a et § 162). 1) Fuit primitus pronomen interrogativum (مَا, מָה, ܡܳܢ) *quid?* deinde relativum *quod*; variae particulae pronominales cum ea compositae sunt, ut: ማእዜ፡, ሚመ፡, እስመ፡, ከመ፡, ኸመ፡ 2) Dehinc aliis vocibus suffixa enunciationi quandam coloris varietatem admiscet. a) Creberrime pronominibus et particulis interrogativis suffixa *-ne, -nam, tandem* (germanicum: wohl, denn) denotat, et levem vel dubitationem vel intentionem interrogationi immiscet: መኑመ፡አንተ፡ Joh. 1, 21. 22 rom.; Gen. 27, 33; ምንትኑመ፡ Jac. 4, 14 Platt; 1 Petr. 2, 20 Platt; Matth. 11, 8. 9; ምንተኑመ፡ Luc. 7, 25; Marc. 10, 3; በምንትኑመ፡ Job 22, 10; አይቴኑመ፡ Luc. 8, 25 rom.; Jer. 17, 15 (ubi unus codicum a me inspectus አይቴኑማ፡ praebet); አይቴመ፡ Hez. 13, 12; እፎመ፡ Kuf. 35; Job 11, 5; Sap. 11, 26. 13, 9; Ex. 2, 18; Joh. 7, 45; እፎኑመ፡ Rom. 3, 6. 4, 3; ማእዜኑመ፡ Gen. 30, 30; ዝኑመ፡ Kuf. p. 134. — Rarius, ut: ምስለ፡ብዙኅ፡ምሕረት፡ታሔልወነ፡ወማእዜመ፡እመ፡ (ὅταν, *quandocumque*) ፈቀድከ፡እስመ፡ክሂል፡ሀሎ፡ኀቤከ፡ Sap. 12, 18. b) Pronominibus personalibus subjuncta distinctionis vim auget, et *-dem, -met, ipse* significat, ut Jud. 9, 48 F; *Jesus Christus heri et hodie* ወውእቱመ፡እስከ፡ለዓለም፡ *et idem in aeternum* Cyr. ad Th. f. 23; ὁ Λόγος *non mutatur*: አላ፡ለዝላፉ፡ውእቱመ፡ይሄሉ፡ ib. f. 15; ከማሁመ፡ Hen. 23, 2; ወመንፈስ፡ቅዱስ፡ከማሁመ፡ውእቱ፡ *et Sp. S. itidem se habet* Org. c) Cuilibet enunciationis verbo annecti potest, quo restringatur et ita distinguatur, ut ante caetera emineat; significat *quidem, certe, tantum, etiam* et alia hujus generis particulas, nec non in nostris linguis intentione vocis exprimi potest: ዝንቱመ፡ τοῦτό γε Cyr. ad Th. f. 15; እመሰ፡በዛቲመ፡ምክንያት፡ተሠገወ፡ *si ob hanc tantum causam* (nec ob aliam) *incarnatus est* ib. f. 13; አኮመ፡ *nequaquam* Cyr. ad Reg. f. 29; አይድዑኒ፡እስኩመ፡ *quaeso tandem* Jsp. p. 372; ራብዕመ፡ *vel quartus* Job 1, 18; በእንተ፡ዓለማውያንመ፡ይቤ፡እግዚእነ፡ *de saecularibus quidem ait* Phlx. 3; ወይእዜሰኬመ፡ጻድቅ፡ኢይትረከብ፡ዲበ፡ምድር፡ *nunc autem certe* (opp. aevo priore) ib. 228. Singuli auctores hac particula admodum delectantur, ut interpretes *Cyrilli*, *Chrysostomi*, *Philexii*, auctores *Antiphonarum*, al.

ሚ፡ nonnumquam separatum, plerumque voce sequenti copulatum scribitur; est pronomen interrogativum, de rebus usitatum, (cfr. מֶה juxta מָה), deinde etiam adverbialiter usurpatum (gramm. § 63 et § 147, b). Quamquam ሚ፡ obsolescere coepit et ምንት፡, quocum ሚ፡ sensu convenit, multo magis frequentatum est, tamen haud ita raro reperitur. 1) *quid?* ሚ፡ወልደ፡ከርሥየ፡ወሚ፡ወልደ፡ጸሎተ፡ዚአየ፡ Prov. 24, 70; ምንት፡አነ፡ወሚ፡ዘመድየ፡ Judith 12, 14; Ex. 17, 4; Hen. 101, 2; 2 Reg. 16, 10. 19, 22; 3 Reg. 17, 18; Matth. 27, 4; Joh. 21, 22; ሚየዐቢ፡እምረኃብ፡ወሚያሐምም፡እምነ፡ቊር፡ Chr. Ta. 28; ሚትርጓሜሁ፡ለቃል፡ Phlx. 65. 2) adverb. *quam?!* (*quantopere?!*); et adjectivis et verbis praefigitur: ሚአዳም፡ Cant. 4, 10; ሚበዝኁ፡ Ps. 3, 1; ሚየዐቢ፡ *quantus est!* Chr. ho. 28; ነጸርከ፡ሚይበዝኅ፡ምሕረተ፡እግዚ“፡ Chr. Ta. 12. — ሚመጠን፡ vid. sub መጠን፡ — *Voc. Ae.*: አይ፡ምንት፡ሚ፡ብ፡ምን።

ማህለለ፡ vid. sub ማሕለለ፡

መሀረ፡ I, 2 et 1 [prima radicis potestas est in *pernicitate* et *agilitate* (vid. מָהַר); hinc ducitur notio *sollertiae* (מָהִיר, ܡܗܝܪܐ, مَهَرَ, مَاهِرٌ); denique in Geez stirps I, 2. 1. significat *sollertem reddere* i. e. *docere*; amh. ማረ፡ id.] Imprf. plerumque ይሜህር፡ I, 2, sed etiam: ይመህር፡ I, 1 (4 Esr. 8, 15) vel ይምህር፡ (Jes. 29, 13; 4 Esr. 10, 53; al.); Subj. ይመህር፡

vel **ይምህር፡** I, 2 (Luc. 1, 1 rom.; Deut. 6, 1; pro qua forma etiam **ይማህር፡** reperitur, ut Deut. 4, 36) et **ይምሀር፡** I, 1 (Ps. 50, 14; Deut. 20, 18; 1 Tim. 2, 12; al.), Imprt. **መሀር፡** et **ምህር፡** I, 2 (Matth. 28, 19 rom.; Ps. 118, 26. 33. 141, 11 al.; pro qua forma etiam **ማህር፡** reperitur, ut Deut. 4, 9) et **መሀር፡** I, 1 (Matth. 28, 19 Platt; Prov. 29, 17; al.); Inf. **ምሂር፡** (1 Tim. 4, 13), **ምህሮ፡** (Rom. 1, 16; 1 Tim. 5, 17), **ምህሮት፡** (Sir. 42, 5; Marc. 11, 18) et **ምሂሮት፡** (Matth. 7, 28 rom.). 1) *docere* a) absol. 1 Tim. 2, 12; Matth. 4, 23. 11, 1. b) c. Acc. prs.: Matth. 5, 2; Rom. 2, 21; Ps. 70, 18. 118, 102; et c. **ለ** pers.: Rom. 2, 21; Hebr. 8, 11; Deut. 4, 10. c) c. Acc. rei: **ይምህሩ፡ትምህርተ፡ትእዛዘተ፡ሰብእ፡** Jes. 29, 13; **ይሜህር፡ምክረ፡** Job 22, 2; Phil. 1, 16; Rom. 1, 16, et c. **በእንተ፡** rei 4 Esr. 10, 53; Luc. 1, 1. d) c. dupl. Acc. Ps. 50, 14. 118, 26. 33; Deut. 4, 14. 5, 28. 6, 7; 4 Reg. 17, 27; 4 Esr. 8, 15; Koh. 12, 9; **መሀሮ፡አቡሁ፡መጽሐፈ፡** Kuf. 7. 47; Dan. 1, 4; Job 33, 33; Sir. 45, 5; Joh. 14, 26; Hebr. 5, 12. e) verba si subjunguntur, adhibetur Acc. Inf.: **ትሜህር፡እገሪሃ፡ሐዊረ፡** Deut. 28, 56. 20, 18; Hen. 8, 1; Kuf. 3, vel **ለ፡** c. Inf., ut: **ምህረኒ፡ለገቢር፡** Ps. 142, 11, vel Subj., ut: Matth. 28, 19; Deut. 6, 1. 2) *instituere, erudire* (παιδεύειν, etiam νουϑετεῖν *admonere*): **መሀር፡ወልደከ፡** Prov. 29, 17; **ምህረኒ፡እግዚኦ፡** Jer. 10, 24; **ገሥጾ፡ወመሀረ፡** Sir. 7, 23. 18, 13. 30, 2; Prov. 5, 13. 9, 7; Rom. 15, 14; 1 Cor. 4, 14; 1 Thess. 5, 12.

ተመሀረ፡ et **ተምህረ፡** III, 2; rarissime III, 1 (gramm. § 97, 2) 1) *doceri, institui, condocefieri*: Jes. 55, 12; Kuf. 3; **ከመ፡ትትመሀር፡** Sir. 6, 32; Prov. 29, 19; **እስከ፡ይትሜሀሩ፡ብዙኃን፡** Dan. 12, 4; **ኀበ፡ይትመሀሩ፡** (sic) **አፍራስ፡** ἱπποδρόμια II Const. Ap. 24; **እለ፡ይትመሀሩ፡** (sic) οἱ κατηχούμενοι Can. Neocaes. 5; c. c. Acc. vel **በ፡** rei: **ኢይትሜሀሩ፡እንከ፡ቀትለ፡** Jes. 2, 4; Luc. 1, 4; **ተምህርኩ፡በሕገ፡አበውየ፡** Act. 22, 3. 2) *discere, addiscere*: **ተመሀር፡** μάϑε Job 34, 36; 1 Tim. 2, 11; c. c. Acc. rei: **እመ፡ተምህሮ፡ተምህሩ፡ፍኖተየ፡** Jer. 12, 16; **ተምህረ፡መጽሐፈ፡** vel **ፀብአ፡** Kuf. 4. 19; Sir. 8, 8. 9, 1; **ተመሀሩ፡ጽድቀ፡** δικαιοσύνην μάϑετε Jes. 26, 9; **ተመሀርዋ፡ለአትሕቶ፡ርእስክሙ፡** 1 Petr. 5, 5; Hen. 83, 2; c. Acc. Inf.: **ርግብ፡ዘይትሜሀር፡ሰሪረ፡** Hez. 7, 16; **ተምህረ፡መሢጠ፡** 19, 3; Deut. 4, 10; Jes. 28, 19; **ተመሀሩ፡ገቢረ፡ሠናይ፡** Jes. 1, 17; c. **በኀበ፡** vel **እምነ፡** pers., a qua discitur: **እሙንቱኒ፡በኀበ፡አበዊሆሙ፡ተመሀሩ፡** Sir. 8, 9; 1 Thess. 1, 8; **ተምህረ፡እምኔሁ፡ኵሎ፡ትምህርታተ፡** Cyr. f. 2. 3) *discendo et meditando versari* in re, *studere* rei (μελετᾷν, quod aliâs **አንበበ፡** verti solet): **ኢትትመሀር፡ነፍስየ፡ኀጢአተ፡** Job 27, 4; Prov. 15, 28. 24, 2; διαλέγεσϑαι et νοεῖσϑαι ἔν τινι Sir. 14, 20. 21.

ምሁር፡ part. 1) *doctus, edoctus* rem. a) *discipulus, alumnus disciplinae*: **ፍጹማን፡ወምሁራን፡** 1 Par. 25, 8; ϑεοδίδακτοι **ምሁራን፡በኀበ፡እግዚአብሔር፡** Jes. 54, 13; Joh. 6, 45; 1 Thess. 4, 9. b) *peritus, sciens, gnarus*; absol., ut: **ነገሩ፡ኢኮነ፡ከመ፡ምሁር፡** τὰ ῥήματα αὐτοῦ οὐκ ἐν ἐπιστήμῃ Job 34, 35; ἐπιστήμων Jac. 3, 13 rom. (**ምኩር፡** Platt); c. Acc. rei: **ምሁር፡እንተ፡አሪተ፡** Rom. 2, 18; Act. 18, 25; c. **በ፡** rei: Ps. 89, 14; F. N. 51; **ምሁር፡በኵሉ፡ጥበበ፡ሥራይ፡ወሰገል፡** Clem. f. 252; ope status constr.: Act. 21, 20; **ምሁራነ፡ቀትል፡** Cant. 3, 8; **እስመ፡ምሁረ፡ፀብእ፡ውእቱ፡** Gad. T. H.; seq. **ከመ፡**, ut 1 Par. 25, 7. 2) *eruditus, bene institutus* (πεπαιδευμένος): **ብእሲ፡ምሁር፡** Sir. 31, 9; **ወልድ፡ምሁር፡** Prov. 10, 5.

አምህርት፡ Plur. 1 Cor. 4, 15 Platt non a **ማህር፡** derivandus, sed per metathesin pro **አምርሕት፡**, a **መርሕ፡** derivato, exscriptus est.

መሃሪ፡ n. ag. *doctor, institutor*, Lud. sine auct.

መምህር፡ part. (gramm. § 114, a) 1) *doctor, magister, praeceptor*: **መምህረ፡ሕግ፡** νομοϑέτης Ps. 9, 21. 83, 7; καϑηγητής Matth. 23, 8. 10; διδάσκαλος Joh. 3, 2; Rom. 2, 20; Act. 5, 34; 1 Cor. 12, 28; Eph. 4, 11; Hebr. 5, 12; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; Jac. 3, 1; ἐξηγητής Prov. 29, 18; **ሐዋርያት፡እሙንቱ፡መምህራኒከሙ፡ለትእዛዘ፡ክርስቶስ፡** II Const. Ap. 4; Did. creberrime; **መምህራነ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** *Patres ecclesiae* Sx. Hed. 24; al. Fem. **መምህርት፡** Sx. Haml. 25. 2) Titulus honorificus est (tamquam *doctor, magister*), ex. gr. priorum monasteriis praepositorum, Lud. Pariter **መምህርት፡** fem. 1 Reg. 4, 14 titulus matronae esse videtur.

ተመሃሪ፡ n. ag. (III, 2): *discens, discipulus*, Phlx. 229; Pl. **ተመሃርያን፡** F. N. 10.

ተመሀር፡ n. act. (gramm. § 111, a, β) *institutio, studium* (μελέτη) Ps. 118, 24. 77. 92. 97. 99. 143. 174.

ትምሃር፡ subst. *doctrina, disciplina*: **እስመ፡እኩይ፡ተምሃሩ፡** Herm. p. 34. Frequentior est forma fem.

ትምህርት፡ subst., Pl. **ትምህርታት፡** 1) id quod docetur et discitur, i. e. *doctrina, disciplina, scientia*, (*literae, ars*) διδασκαλία Matth. 15, 9; Sir. 24, 33; **ትምህርተ፡ዲድስቅልያ፡ዘአበው፡ቅዱሳን፡ሐዋርያት፡** est titulus *Didascaliae* Did.; διδαχή Joh. 7, 16; Hebr. 6, 2; 2 Joh. 9. 10; Asc. Jes. 3, 13. 21; περὶ ὧν κατηχήϑης λόγων Luc. 1, 4; coll. Rom. 7, 6; in N. T. εὐαγγέλιον vel κήρυγμα saepius vertitur: **ትምህርተ፡ወንጌል፡** Phil. 2, 22 vel **ትምህርት፡** 1 Cor. 15, 14; Gal. 1, 6; Rom. 1, 1. 15, 16; Phil. 1, 27. 4, 15; 1 Thess. 1, 5; τὸ λόγιον (revelatio) Jes. 30, 11; ἐπιστήμη Job 12, 12. 36, 3; Koh. 1, 17. 12, 11; Ex. 35, 31; Kuf. 4. 7; Hen. 10, 8; μαϑήματα Jer. 13, 21; **ትምህርተ፡ኤፊቆሮስ፡** *disciplina Epicuri* Act. 17, 18 Platt; *Cyrillus illuminavit totum mundum* **በትምህርታቲሁ፡** Cyr. f. 1. Etiam *experientia*: **ብዙኅ፡ትምህርት፡** πολυπειρία Sir. 25, 6. 2) *institutio, eruditio, disciplina* (puerorum, discipulorum); *ingenii animique cultus; studium*: **በትምህርተ፡ዳዊት፡** ἐπὶ χεῖρας Δαβίδ 2 Esr. 3, 10; διδασκαλία Prov. 2, 17; 2 Tim. 3, 16; Rom. 12, 7; παιδεία Prov. 8, 10. 15, 12. 16, 22; Sir. 21, 19; Job 20, 3; **ነፍሳት፡እለ፡አልቦን፡ትምህርት፡** ἀπαίδευτοι ψυχαί Sap. 17, 1; **ወልድ፡ዘእንበለ፡ትምህርት፡** Prov. 17, 21; **ኢትትነሥኡ፡ትምህርተ፡** Jer. 42, 13; **ትምህርተ፡ሰላምነ፡** Jes. 53, 5; νουϑεσία Eph. 6, 4; **ትምህርታት፡ወተግሣጻት፡** Sx. Masc. 20; Teq. 23; μελέτη Koh. 12, 12.

ምህረ፡ *misereri* vid. sub **ምሕረ፡**

ማህረከ፡ vid. sub **ሀረከ፡**

መሃን፡ *corii species* vid. sub **መሐን፡**

መሀና፡ (**መሐና፡**, **መኀና፡**, **መሃና፡**) et **መና፡** est graecum μαναά, hebr. מִנְחָה i. e. *donum, tributum* 4 Reg. 8, 8. 17, 3. 4.

20, 12, vel *sacrificium, fertum* Jer. 17, 26. 48, 5; 2 Esr. 23, 5; Dan. 2, 46: in his locis fere omnibus codices modo መህና፡ modo መና፡ habent. — *Voc. Ae.*: አምኃ፡መሐና፡ጋዳ፡ዘ፡መናገሽ፡ (v. መንገሽ፡).

መህከ፡ et **ምህከ፡** I, 1 [etiam **መሐከ፡** et **ምሕከ፡** saepissime exscriptum. Vis verbi nativa in *mollitie* esse videtur, quare (praeter مَهَكَ) radices מוּךְ, מוּג al., quae (ut ምህወ፡) significatum *liquescendi, contabescendi* habent, comparaverim. Ne radices عَكَّ عاق خَقْو huc referas, ipsa verbi notio dehortatur: significatu enim ምህከ፡ cum חוּס ܚܣ et חָמַל potius, quam cum חָשַׂךְ convenit.] Subj. ይምህከ፡ 1) *miseret me alicujus* (*parco*), c. Acc.: አንተሰ፡ትምህከ፡ ሐምሐመ፡ Jon. 4, 10; Gen. 45, 20; ኢምሂከ፡ሥጋ፡ ἀφειδία σώματος Col. 2, 23 Platt; መህከ፡ነሢአ፡ 2 Reg. 12, 4; vel c. በእንተ፡ rei: ኢይምህክ፡በእንተ፡ኵሉ፡ዘይበልዕ፡አቡየ፡ Kuf. 26. 2) *clementer vel leniter tractare aliquem* i. e. *parcere* (*indulgere*) alicui, φείδεσθαι; c. c. Acc. pers.: Rom. 11, 21; 2 Petr. 2, 4. 5; Gen. 16, 13 (ἐπιδών). 19, 16. 20, 6; 1 Reg. 15, 3; 4 Reg. 5, 20; Job 27, 22; Sir. 16, 8; Jes. 13, 18. 14, 6. 47, 6. 63, 9; Jer. 13, 15. 15, 5; Thr. 2, 2; ኢመህከነ፡ (οὐχ ἱλάσθης) 3, 41; ኢትምህክሙ፡ ዐይንከ፡ Judith 2, 11; ኢመህከተኪ፡ ዐይን፡ Hez. 16, 5. 20, 7; መህክ፡ሕዝበከ፡ Joel 2, 17; 4 Esr. 8, 53; መህኩ፡ሊተ፡ወልድየ፡ 2 Reg. 18, 5; vel abs. (sine Obj.) Jes. 58, 1; Job 6, 10; ምሂከት፡ *clementia, indulgentia* (Schonung) Org.; ዘእንበለ፡ምሂክ፡ *inclementer* Enc. 3) *parcendo retinere, denegare* c. Acc. et እምነ፡, ut: ወልዶ፡ ጥቀ፡ኢምህከ፡እምኔነ፡ Rom. 8, 32; Gen. 22, 12; Kuf. 18; ይምህክ፡ ነፍሰ፡ እሞት፡ Job 33, 18; Ps. 18, 13; እምእዴ፡ሳእል፡ መህከ፡ Org. 4) *parce uti* re, c. Acc. rei: እምኢምህኩ፡ (v. መህኩ፡)ከናፍርየ፡ Job 16, 5. 7, 11; Prov. 10, 19; ዘይምህክ፡ነገረ፡ Job 42, 3; ዘይምህክ፡በትሮ፡ Prov. 13, 24; et c. Acc. Inf., sicut Latinorum *parcere* seq. Inf.: ኢትምህኩ፡ገሥጾቶሙ፡ (ለውሉድክሙ፡) Did. 22; ዘይምህክ፡ አውሥአ፡ቃለ፡ንቁጸ፡ Prov. 17, 27. — *Voc. Ae.*: መህከ፡ዘ፡ መሐረ፡ተከራከረኒ፡ይ ።

ተመህከ፡ (sine dubio etiam ተምህከ፡) III, 1 *leniter tractari* Cod. Abb. LXIII (a. A.).

ምህከት፡ n. act. *clementia, indulgentia*: ምህከት፡ ወምሕረት፡ Jsp. p. 334.

መሃኪ፡ n. ag. *leniter tractans, clemens, parcens*: መሃኪከ፡ ὁ ἰώμενός σε Ex. 15, 26; አብ፡ መሃኪ፡ ዘይምህክ፡ ወልዶ፡ φιλόστοργος Chr. Ta. 4.

ማህከወ፡ vid. sub ሀከወ፡

ምህወ፡ I, 1 [vic. est መሰወ፡; in caeteris linguis respondent مَهُوَ, مَاعَ, med. *i*, מוּג, مُخْو; nec non radices unde nomina aquae derivantur vid. sub ማይ፡ *aqua*; praeterea cfr. መዐወ፡ et ምዕዐ፡] Subj. ይምህው፡ 1) *liquescere, liquefieri* Ex. 16, 21; ሥጋሁ፡ ከመ፡ማይ፡ምህወ፡ Enc.; ይምህው፡ሐጺን፡ Kedr f. 16. 2) *dilabi, dissolvi, tabescere*: ባሕር፡እንተ፡ ኢተዐዱ፡ እምወሰና፡ወምድርኒ፡እንተ፡ ኢትምሁ፡ እምዝብጠተ፡ መዋግዲሃ፡ Ath. d. Trin.; ትምህው፡ ወትትመሰው፡ ኵሉ፡ አባል፡ ወመለያልይ፡ (sc. ob timorem) Genz. f. 118; እእጋር፡ መስተፋጣኒት፡ትምሁ፡ወትፀራዕ፡ወአዕይንት፡ነጻሪት፡ተዐውር፡ ib. f. 88.

አምህወ፡ II, 1 *liquefacere*, ceram, resinam, Sx. Haml. 5.

ተምህወ፡ III, 1 refl. id. q. ምህወ፡, ut: ትትመሰው፡ወትትመህው፡አባሉ፡(ለሰብእ፡ ob timorem) Genz. f. 119.

ማህው፡ subst. m. et fem. [coll. مَهَاةٌ *crystallus*] 1) *vitrum* (ex materia colliquefacta conflatum), sine dubio etiam: *crystallus*: ὕαλος Job 28, 17; Apoc. 15, 2. 21, 19. 21; ስብራተ፡ማህው፡ በላኀት፡ Sir. 43, 19; ጽዋዐ፡ ማህው፡ *poculum vitreum* Org.; መስተገብራነ፡ማህው፡ Sx. Hed. 21. 2) *vas vitreum* ut poculum, scyphus, ampulla, Pl. ማህዋት፡ (Lud.): አምጽአ፡ ሎሙ፡እምህየ፡በማህው፡ሕምዘ፡ Jsp. p. 336. 339 (vid. ቃራሩ፡); እለ፡ይሰትዩ፡ወይነ፡በማህው፡ወቢረሌ፡ Am. 6, 6 (gl.); ማህው፡ ለእመ፡ተሰብረ፡አልቦ፡ዘያስተጣግዖ፡ዘእንበለ፡ገባሪሁ፡ Fid. Jac. Bar. — *Voc. Ae.*: ማሕው፡ብ፡ምሆ፡ (Isenb. habet ሞሐ፡).

መልሐ፡ *evellere* vid. sub መልኀ፡

መልሐ፡ I, 2 [denominatum a מֶלַח, ܡܶܠܚܳܐ, مِلْحٌ *sal*, ut מָלַח, ܡܠܰܚ مَلَحَ] *sallere, sale condire* Marc. 9, 49.

ተመልሐ፡ III, 1 et 2 *salli, sale condiri* Marc. 9, 49; ኵሉ፡በጼው፡ይትመላሕ፡ Clem. f. 112; Sx. Haml. 7.

ማልሕ፡ i. q. مَالِحٌ *salsus*, ut ባሕረ፡ማልሕ፡ Abush. 50.

ምልሓ፡ subst., metaph. *sapor, judicium, scientia* [opp. ልስሐት፡; coll. مِلْحٌ *sal; scientia; venustas*; مُلَاحٌ *elegans*] Deut. 32, 28; M. M. f. 232. — *Voc. Ae.*: ምልሓ፡ዘ፡አእምሮ ።

ምልሐት፡ዘ፡አራሚ፡ *Voc. Ae.* ad libros Reg.; vid. sub ምሉኅ፡

I. **መለሰ፡** I, 1 [id. q. مَلُسَ *laevis* et *glaber fuit*, II *laevigavit*; vic. מָרַט מָלַט מָלַץ et quae his respondent caeterarum linguarum radices] 1) *laevigare, polire* ensem: ኵናት፡ ይመልሱ፡ Nah. 3, 3 var.; ሰይፎ፡ ይመልስ፡ Ps. 7, 13 ann. 2) *splendere, fulgere, micare* στίλβειν: ኵናት፡ ዘይመልስ፡ Nah. 3, 3; ሰይፍ፡ተንሥኢ፡ወምልሲ፡ Hez. 21, 28. 21, 16; *Satanas insidiatur cuique animae* እንተ፡ ትዌጥን፡ ከመ፡ ትብራህ፡ወትምልስ፡ Phlx. 97.

ምልስ፡ subst. *fulgor, splendor* Hez. 21, 16 var.

II. **መለሰ፡** amh. (apud Isenberg. p. 17) *repetere, revertere*; hinc

ተመላለሰ፡ *hac illac circumcursare, ultro citroque commeare*: ባሕታዊ፡እኩይ፡ዘይትመላለስ፡ውስተ፡አድዋል፡ Phlx. 5.

ሜሎስ፡ n. prgr. incertae notionis: ወይትፌኖ፡ሜሎስ፡ሰይፈ፡እሳት፡ *et mittatur melos, gladius igneus* Lit. Jac. Ṣar.; at M. M. f. 50 inter nomina gemmarum memoratur (ከርሡ፡ ወእንግድዓሁ፡ዘዕንቈ፡ኢያስጲድ፡ወሰርዲኖ፤ከማዱ፡ ብርሃን፡ ዘለንጳስ፤ገጹ፡ዘሜሎስ፡ወአዕይንቲሁ፡ዘጳዝዮን፡).

ሚላቃት፡ subst. Pl. *sportae* vel *fiscinae parvae* (textae): በ፡ዘይጸፍር፡ሚላቃተ፡ እለ፡ እሙንቱ፡ አስፋሪዳተ፡ ደቃቀ፡ Reg. Pach.

ሜላት፡ (raro **ሜለት፡**) subst., a nomine *Mileti* urbis (Μίλητος vel Μίλατος), non μηλωτή (vid. **ሐሜለት፡**) derivatum: „lana enim Milesia apud antiquos populos omnium purissima et mollissima habebatur“ (Lud.), quare etiam in lingua aram. et talmudica nomine ܡܝܠܬܐ et מִילָה, מִילְתָּא, מֵילָא agnina lana pretiosissima et vestes inde confectae appellantur (vid. Hez. 27, 18 **ፀምር፡ እምሌጡ፡** ἔρια ἐκ Μιλήτου). Ab Abyssinis *vestes pretiosissimae* cujusvis generis hoc nomine nominantur. In Bibliis respondent 1) πορφύρα *purpura* Ex. 25, 4. 26, 1. 31. 36. 27, 16. 28, 5. 8. 15. 29. 31, 4 (quibus in locis cod. C **ሕብረ፡ ከብድ፡** substitutum habet); Apoc. 17, 4; Marc. 15, 17; Luc. 16, 19; Sir. 45, 10; Cant. 3, 10. 7, 6; Jes. 3, 24; Jer. 10, 9 vrs. alt.; Ep. Jer. 11; Judith 10, 21; Dan. 5, 7. 16. 29; Prov. 29, 40; 1 Esr. 3, 6; 2 Par. 2, 7. 3, 14; al. 2) βύσσος *byssus* Ex. 35, 6. 25. 35. 36, 9. 10. 12. 32. 35—37. 37, 3 seq. (quibus in locis cod. C **ቢሶስ፡** exhibere solet); Gen. 41, 42; Apoc. 18, 12. 16. 19, 8. 14; Esth. 1, 6. 6, 8. 8, 15; Jes. 19, 9; Hez. 27, 7; 1 Esr. 3, 6. — In locis Jes. 3, 21—23 (**አልባሲሆን፡ ዘሜላት፡ ወሚራይ፡ ወስግላጥ፡**) et Hez. 16, 10 (**ዐሥቅ፡ ወሜላት፡ ወሚራይ፡**) non satis liquet, quae verba Graeca interpres **ሜላት፡** verterit. — Praeterea **ሜላት፡** τὰ σηρικὰ *serica* Chr. Ta. 28. — *Voc. Ae.*: **ሜላት፡ ዘ፡ ጸዐዳ፡ ሐር፡ ትርታ፡ ሐርሂ፡ ይ፡**; *aliud*: **ሜላት፡ ብ፡ ነጭ፡ ሐር፡**

ሜላትሮን፡, sed plerumque inserta nasali **ሜላንትራ፡**, **ሜላንትሮን፡**, **ሜላንትታራ፡** (et variae hujus generis formae aliae) 3 Reg. 6, 9. 7, 9. 41 est μέλαϑρα, μέλαϑρον (media tecti trabs, cella, aedicula), qua voce apud LXX יָצִיעַ *contignatio* (6, 9), שְׁקֻפִים *trabes superstratae* (7, 41), כֹּתָרוֹת *capitula* columnarum (7, 9) versa sunt. Ex Org. locum: **ሰሎሞን፡ አስተቀጸላ፡ ለመቅደስ፡ በሜላታሮን፡** excerpsit Ludolfus. — *Voc. Ae.*: **ሜላትሮን፡ ዘ፡ መደብ።**

መልኀ፡ I, 1 [مَلَخَ V *evulsit*; VIII *extraxit, evaginavit, evulsit*; ܡܠܚ *vulsit, evulsit*; alteram hujus radicis formam et significationem vid. sub **በልሐ፡**; significatum vicinum habet **መሐወ፡** q. v.] Subj. **ይምላኅ፡** 1) *evellere, extrahere, eruere*: plantas, radices: **ጊዜ፡ ለተኪል፡ ወጊዜ፡ ለመሊኅ፡ ዘተከሉ፡** Koh. 3, 2; **ከመ፡ እምልኃ፡ ምስለ፡ ሥረዊሃ፡** Hez. 17, 9; Sir. 10, 15; 2 Reg. 23, 6; Jer. 49, 10. 51, 34; **ምልኁ፡ እምኔክሙ፡ አሥዋከ፡ ረሲዓን፡** Clem. f. 181; dentes **መሊኅ፡ አጥራስ፡** Sx. Masc. 18; cornua Dan. 7, 20; oculos: **ዐይን፡ ዘይሥሕቅ፡ አበሁ፡ ይመልኅዎ፡ ቋዓት፡ እምግበን፡** Prov. 24, 52; Matth. 5, 29; Gal. 4, 15; sagittam, tela e vulnere: Sir. 19, 12; Jud. 3, 22; — Judith 13, 6. 2) in specie: *evaginare* vel *destringere* gladium: Matth. 26, 51; Jud. 3, 21. 8, 20; 1 Reg. 31, 4; 2 Reg. 20, 9; 1 Par. 10, 4; Ps. 7, 13. 36, 14; Hez. 21, 28. 26, 15; Sir. 22, 21. 3) *evellere, eradicare, exstirpare*, ut: incolas e terra: **ናሁ፡ አነ፡ እመልኆሙ፡ እምነ፡ ምድሮሙ፡** Jer. 12, 14. 24, 6; Ps. 51, 5; vitia: **እግዚ"፡ ፈቀደ፡ ከመ፡ ይምላኅ፡ እምኔሆሙ፡ ዘተ፡ ልማደ፡ እኪተ፡** F. M. 22, 1. — Semel **መልኀ፡** reperi, ubi **በልሐ፡** expectaveris: **እግዚ"፡ መልኆሙ፡ (ለእስራኤል፡) እምቅኔ፡ መሪር፡ (በግብጽ፡)** Syn. (cod. Tub. f. 329). — *Voc. Ae.*: **መልኀ፡ ዘ፡ መዘዘ፡**; *aliud*: **መልኀ፡ ዘ፡ ነቀለ፡ መዘዘ።**

ተመልኀ፡ III, 1 1) pass. *evelli, extrahi, erui, eradicari, exstirpari*, de alis: **ተመልኀ፡ ክነፊሃ፡** Dan. 7, 4; cornibus Dan. 7, 8; arbore Luc. 17, 6; **በኀይለ፡ ነፋስ፡ ይትመላኅ፡** Sap. 4, 4; de oculis: **ተመልኁ፡ አዕይንቲሆሙ፡** Clem. f. 153; Lud. e Vit. Sam.; de hominibus Kuf. p. 91; Prov. 15, 6 var.; de regno: **ትትመላኅ፡ መንግሥቱ፡** Dan. 11, 4. 2) *evaginari*: **ሰይፍ፡ እንተ፡ ተመልኀት፡ ለቀቲል፡** Hez. 21, 28; **እምቅድመ፡ ይትመልኁ፡ መበርቅት፡** *priusquam stringerentur fulmina* (gladiorum instar) Lit. Chr. 3) *excĭdere, effluere*, de ferro (ἐκπίπτειν) Koh. 10, 10; de pilis: **ይበኪ፡ እስከኔ፡ ተመልኁ፡ ሥዕርተ፡ አዕይንቲሁ፡** Phlx. 55.

አስተመልኀ፡ IV, 1 *facere, ut* gladium *evaginet* vel *stringat*, c. dupl. Acc.: **ወይን፡ ያስተመልኆሙ፡ መጣብሒሆሙ፡** 1 Esr. 3, 21 (var. **ያስተማልኆሙ፡** IV, 3 *facit, ut alius contra alium gladium stringat*).

ምሉኅ፡ part. *evulsus, extractus, destrictus*: Ps. 79, 17; **ሰይፍ፡ ምሉኅ፡** Num. 22, 23; Jos. 5, 13; 1 Par. 21, 16; **መጥባሕት፡ ምልኅት፡** Num. 22, 31; **ምሉኀ፡ አጽፋር፡** *cui evulsi sunt ungues* Enc. Jac. 13. — Ἄκανϑα ἐξωσμένη 2 Reg. 23, 6 versum est: **ከመ፡ ዐቀብ፡** (v. **ዐቃቤ፡**) **ምልኅት፡**; at *Voc. Ae.* ad Reg. exhibet: **ምልሐት፡ ዘ፡ አራሚ፡**; herbam enim malam, sicut *urticam* (cfr. מַלּוּחַ Targumistarum) intellexisse videtur auctor. — Etiam Jes. 18, 7 **ሕዝብ፡ ትሑታን፡ ወምሉኣን፡** λαὸς τεϑλιμμένος καὶ τετιλμένος huc referendum videtur, si **ወምሉኃን፡** emendaveris.

መላኂ፡ n. ag. *evellens*: **ሳቦር፡ ወልደ፡ ሐርመዝ፡ ዘይሰመይ፡ መላኄ፡ መታክፍት፡ እስመ፡ ውእቱ፡ ኮነ፡ ሶበ፡ ይመውእ፡ ለካልእ፡ ንጉሥ፡ የአስሮ፡ ወይመልኅ፡ መታክፍቲሁ፡** Sx. Mij. 19.

መልኀ፡ *sallere* vid. sub **መልሐ፡**

መለንስ፡ nom. peregr., sc. μελάνϑιον *melanthium, nigella*: Jes. 28, 25. 27; **ቅብአ፡ መለንስ፡** *oleum nigellae* Gad. T. H.; **ኅብስተ፡ መለንስ፡** ib. — *Voc. Ae.*: **መለንስ፡ ዘ፡ ኑግ፡**; *aliud*: **መለንስ፡ ኑግ፡ ክሚን፡ ብ፡ ተልባ፡ ፌጸሂ፡ ይ፡**

መልአ፡ *pergere* vid. sub **መልዐ፡**

መልአ፡ I, 1 [מָלֵא, ܡܠܳܐ, مَلَأَ et مَلِئَ; amh. **መላ፡**] Subj. **ይምላእ፡** A) trs. 1) *implere, replere, complere* a) c. c. Acc. loci vel rei, quae plena fit: Gen. 1, 21. 28; Sap. 1, 7; Ps. 80, 9; Judith 8, 31; **መልአ፡ ልብሶ፡** 4 Reg. 4, 39; **ምላእ፡ ለሙ፡ አሕስሊሆሙ፡** Gen. 44, 1; **ምልኡ፡ ምጕንጳክሙ፡** Jer. 28, 11. b) c. dupl. Acc. (loci et rei eum implentis): Gen. 21, 19; **መልአት፡ ጽፍንታ፡ ጥሕነ፡** Judith 10, 5; **ምላእ፡ እዴከ፡ አፍሓመ፡ እሳት፡** Hez. 10, 2; Prov. 1, 13. 8, 21; **መልእዎ፡ ደመ፡ ለዝ፡ ቤት፡** Jer. 19, 4; Job 3, 15; **መልአ፡ አሕስሊሆሙ፡ ሥርናየ፡** Kuf. 42. c) c. Acc. rei qua aliquid impletur, et c. **ላዕለ፡** vel **ውስተ፡** vel **በ** pers. vel rei, quae impletur: **እመልእ፡ ላዕሌኪ፡ ሰብአ፡ ከመ፡ አንበጣ፡** Jer. 28, 14. 19, 4; Ex. 28, 3; **ይመልኡ፡ ኖፃ፡ ውስተ፡ ዝቃት፡** Chr. Ta. 19; **መላእከ፡ ዐመፃ፡ ውስተ፡ አብያቲከ፡** Hez. 28, 16; **ትመልእ፡ ማየ፡ በከራ፡ ሐዲስ፡** Kedr f. 1. 2) *abundare facere* aliquid, *copiam* rei *multiplicare*, πληϑύνειν: **ከመ፡ ናእከ፡ መላእከሁ፡ ለብሩር፡** Sir. 47, 18. B) intrs. 1) *impleri, impletum* vel *plenum esse*: **ኵሉ፡ ማዕምቅ፡ ይምላእ፡** Jes. 40, 4; Bar. 5, 7; Hen. 53, 1 a) c. Acc. rei, qua quid plenum est: Hez. 7, 23;

Ps. 125, 2. 64, 14; ይመልእ፡ወይን፡ኵሉ፡ዝቅ፡ Jer. 13, 12; Koh. 4, 8. 11, 3; መልአት፡ሀገር፡ዐውያተ፡ Jes. 22, 2; Hen. 2, 3; Marc. 8, 20; vel c. እምነ፡ rei Hen. 56, 4. 2) *compleri, completum* vel *ad finem perductum esse*, de tempore: አመ፡መልአት፡ዓመት፡ Jer. 41, 14; de negotiis: መልአ፡ጽሒፈተ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ፡አመ፡፲መስከረም፡ F. N. sub fin.; de libris (*explicit*): መልአት፡መልእክተ፡ይሁዳ፡ in subscriptione *Judae* Platt; item 2 et 3 Joh. Platt; vel *perfectum esse, ad maturitatem pervenisse*: እመ፡መልአ፡ልቡናሆሙ፡ (de pueris) F. N. 24, 3. 3) *multiplicari, augeri, crescere* πληθύνεσθαι: Gen. 30, 30. 47, 27. 48, 16; Ex. 1, 7. 20; 4 Esr. 1, 14; Judith 4, 10; Jer. 23, 3. 4) *exuberare, abundare, abunde exstare*: በረከቱ፡ከመ፡ማየ፡ተከዚ፡መልአት፡ Sir. 39, 22; plerumque c. c. praepositionibus loci, ut ውስተ፡, ex. gr. መልአ፡ፈለግ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድረ፡ግብጽ፡ Kuf. 45; Clem. f. 217; መልአ፡ሰረገላ፡ውስተ፡ቄላትኪ፡ Jer. 22, 7; ይመልእ፡ውስተ፡አብያቲሆሙ፡ጸበል፡ Ep. Jer. 16; Judith 2, 8; Rom. 5, 5; Marc. 4, 37; vel c. ዲበ፡, ut Gen. 6, 13; vel c. ላዕለ፡, ut: ይመልእ፡ላዕሌሁ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Luc. 1, 15. 4, 1; Act. 7, 55; 2 Par. 15, 1; Sir. 39, 6. 48, 12; Jes. 11, 3 (hi loci fere omnes etiam verbis *impleri, repleri* verti possunt). 5) impleri i. e. *satiari* re: Koh. 6, 7; c. በ፡ rei Koh. 1, 8; c. እምነ፡ rei Prov. 14, 14.

አምልአ፡ II, 1 *implendum curare*: አምልእ፡ሎሙ፡አሕስሊሆሙ፡ Kuf. 42.

ተመልአ፡ III, 1 1) *impleri, repleri, expleri* c. Acc. Ex. 40, 28; Deut. 34, 9; 4 Esr. 6, 43 var.; Hen. 48, 1; c. እምነ፡, ut: ተመልአት፡አየር፡እምነ፡መላእክት፡ Sx. Hed. 27. 2) *compleri, ad finem perduci* Hen. 74, 10.

ተማልአ፡ III, 3 *alium cum alio impleri* re, c. Acc. rei 4 Esr. 6, 43.

አስተማልአ፡ IV, 3 Am. 8, 5 mihi ad መልዐ፡ referendum videtur.

ምሉእ፡ part. 1) *plenus, repletus, completus* Ruth 1, 21; Ps. 143, 15; Matth. 14, 20. 15, 37; c. per st. cstr. ut ምሉኣነ፡ጥበብ፡ Sx. Teq. 26 vel c. እምነ፡ ut Hen. 28, 2; ምልእት፡እምኵሉ፡ጺጋ፡ወጥበብ፡ Sx. Hed. 10; 4 Esr. 5, 4; ሣፁን፡ዘምሉእ፡እምወርቅ፡ወእምብሩር፡ Lud. e mss. Colb.; at plerumque c. Acc.: ሀገር፡እንተ፡ምልእት፡ሕዝበ፡ Thren. 1, 1; ጽዋዕ፡ምሉእ፡ማየ፡ 4 Esr. 14, 41; ገዳም፡ወምሉእ፡ውእቱ፡አዕጽምተ፡ሰብእ፡ Hez. 37, 1; ምሉእ፡አዕይንተ፡ 1, 18. 10, 12; ምሉእ፡መቅሠፍተ፡መዐት፡ Job 14, 1; Jes. 1, 4; Prov. 6, 34; Ps. 9, 29. 25, 10; Cant. 6, 5; Hen. 27, 1. De luna: ወርኅ፡ምልእት፡ *luna plena* Sir. 50, 6 vel ወርኅ፡ምሉአ፡ብርሃን፡ Abush. 13; de urbe incolis frequente: ኅልቀት፡ምልእት፡ Hez. 26, 2. 2) *abundans, exuberans, copiosus* Jes. 31, 1; ማይ፡ብዙኅ፡ወምሉእ፡ Jes. 28, 2; Ex. 5, 5; ባሕር፡ዐቢይ፡ወርሒብ፡እንተ፡ምልእት፡ውስቴታ፡አራዊት፡ Chr. Ta. 34; ምሉእ፡ውስተ፡አዕይንቲሆሙ፡ዝሙት፡ወኀጢአት፡ 2 Petr. 2, 14 (vid. መልአ፡ Nr. 4) 3) *completus, integer*: አኮ፡በምልእት፡ወፍጽምት፡ልብ፡ 2 Par. 25, 2. 4) *implens*: ደም፡ምሉእ፡እደዊክሙ፡ Jes. 59, 3; ምሉእ፡ቤተ፡ (v. ቤት፡) ስብሐቲሁ፡ Jes. 6, 1; ምሉእ፡ (v. መልአ፡) ኵሎ፡ምድረ፡ስብሐቲከ፡ 6, 3. (De Jes. 18, 7 vid. sub ምሉኅ፡).

ምልእ፡ subst. 1) *plenitudo* i. e. id, quod implet vel quo impletur spatium: ንሥኡ፡ምልአ፡እደዊክሙ፡ሐመደ፡ Ex. 9, 8; ምልአ፡ሕፍኑ፡ Lev. 2, 2; ምልአ፡እድ፡ሐሪጽ፡ 3 Reg. 17 12; Koh. 4, 6; Macc. f. 5; Hez. 13, 19; ምልአ፡ቤት፡ወርቀ፡እመ፡ወሀበኒ፡ Num. 22, 18. Conjunctum c. በ፡ et pron. suff. vertere licet *totus, universus, omnes omnino*: ኵሉ፡ዓለም፡በምልኡ፡ Ps. 49, 13. 23, 1. 146, 4; Jer. 29, 2; 4 Esr. 10, 14; Hez. 12, 19. 32, 15; 1 Esr. 9, 10; Luc. 1, 10. 23, 18; Josp. p. 301. 313. 375. 382; F. M. 10, 2; pariter በምልአ፡ልብክሙ፡ *plenitudine* vel *integritate cordis* i. e. *toto* vel *integro corde* 1 Petr. 1, 22. 4, 8. 5, 2.

ምልአት፡ n. act. *impletio, repletio*: ወለለምልአቱ፡(ለከራ፡) *quotiescumque impletum est* Kedr f. 88; ምልአተ፡ከርሥ፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡ *immodice ventrem* (cibis) *implere* Macc. f. 24; Lit. 165, 4; 172, 4.

መላኢ፡ n. ag. *implens, replens, completor*: እግዚ"፡ለሚክያስ፡መንፈሰ፡ሕግ፡መላኢ፡ *Deus, qui Micham spiritu legis implevit* Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7; *Isaac* መላኤ፡ንትጋ፡ (sc. Sarae prole destitutae) Tab. Tab 20. 94; *Christus* መላኤ፡ኵሉ፡ዓለም፡ Org. 1.

መምልእ፡ part. *is* (vel *id*) *qui* (*quod*) *implet*: መምልአ፡ዓሥር፡ *qui decimum* (ordinem angelorum) *implet vel complet* Lib. Myst.

መልአክ፡ *nuntius, angelus* vid. sub ለአከ፡

ተመልአከ፡ *principem constitui* vid. sub ለአከ፡

መለከ፡ I, 1 [مَلَكَ *possedit, regnavit*; מָלַךְ *regnavit*, ܡܠܟ *consuluit*] Subj. ይምልክ፡ 1) *possidere, dominio tenere, occupare, potiri*, c. Acc.: κατέχειν Ex. 32, 13; Gen. 48, 4; ዘይመልክ፡ሀገረ፡ καταλαμβανόμενος πόλιν Prov. 16, 32; ምልክ፡ወተዋረሳ፡ ἐνάρχου κληρονομεῖν Deut. 2, 24; ዮሐናን፡ወእሊአሁ፡ተጸወኑ፡ኀበ፡ቍድስ፡ወመለክዋ፡ *operibus praemunierunt templum et occuparunt* Jsp. p. 353; ይሁቡ፡ኵሎ፡ዘይመልኩ፡ለነዳያን፡ (*omnia, quae possident*) Chr. Ta. 13. a) ex usu fori መለከ፡ non tantum *possidere, jure mancipii tenere* significat, sed etiam *usu capere*, ut F. N. 37. b) transl.: animis potiri i. e. *animos capere* vel *sibi conciliare* (gewinnen), de oratore: እምድኅረ፡መለከ፡አልባቢሆሙ፡ለሰማዕያን፡በብዙኅ፡ተግሣጽ፡ Chr. ho. 3. 2) *dominari, sub imperio tenere, regnare*, c. c. Acc.: κρατεῖν: ኢያአምር፡ከመ፡መሐሪ፡ይመልክ፡ Prov. 28, 22; እለ፡ይመልክዋ፡ለየብስ፡ Hen. 62, 9 (aliis in locis ይእኅዝዋ፡); saepissime de Deo: ዘኵሎ፡ይመልክ፡ ὁ παντοκράτωρ, ut Job 15, 25. 22, 17. 27, 2; Sir. 42, 17; Jer. 3, 9. 5, 14; Hagg. 1, 5; Mal. 1, 4. 8; Zach. 1, 3; 2 Reg. 5, 10; Judith 4, 13. 15, 10; Apoc. 15, 3; 2 Cor. 6, 18 (alias: አኃዜ፡ኵሉ፡); ἄρχειν Gen. 1, 16; ይመልክ፡አበድ፡ ἄγεται ἀφροσύνῃ Prov. 18, 2; ከመ፡ይምልክ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Syn.; c. ለ፡, ut: ኢይመልክ፡ (v. ኢይትመልአክ፡) አንሰ፡ለክሙ፡ Jud. 8, 23; c. ላዕለ፡, ut: መለከ፡ላዕሌነ፡ሀኬት፡ Chr. ho. 24; vel absol., ut: መለከ፡እምታሕቴሁ፡ለንጉሥ፡ *prorex fuit* Lud. (sine auct.); Hen. 75, 3.

አምለከ፡ II, 1 *possessorem, dominum, regnatorem facere* vel *creare* aliquem: ኢያመልክዎሙ፡ Sir. 38, 33. (አምለከ፡ *Deum colere* vid. infra.).

ተመልከ፡ III, 1 1) *possideri, dominio teneri*: ዘኢይትመለክ፡ *quod non possidetur* F. N. 39, 3. 2) *imperio alicujus subjectum esse* Lud. e praefatione Syn. 3) *do-*

minum, regnatorem constitui Lud. sine auct.; Chr. L. Atk. f. 31.

ምሉክ፡ part. 1) *occupatus, possessus:* **እመ፡ኢኮነ፡ምሉክ፡ለተአማኒ፡** *si non in possessione disponentis est, (de eo disponere non licet)* F. N. 39, 3. 2) *subjectus* (imperio) F. N. 24, 2. (de **ምሉክ፡** εὐσεβὴς vid. infra).

ምልክት፡ n. act. *dominium, imperium:* **ትትነሣት፡ምልክታ፡** μεγαλειότης αὐτῆς Act. 19, 27 rom.

መላኪ፡ n. ag. 1) *possessor, dominus, herus* ut aedificii, agri, servi, al. F. N. 24, 2; 31; 37; Chr. Ta. 12. 2) *dominator, regnator:* **እግዚ“፡መላኬ፡ነፍሳቲነ፡ወፈጣሪሃ፡ውስተ፡ሥጋነ፡** Jsp. p. 352; **እግዚ“፡መላኬ፡ሰማያት፡ወምድር፡** Macc. f. 10; **ክርስቶስ፡መላኬ፡ኵሉ፡አጽናፍ፡** Sx. Masc. 2 Enc.

መለካዊ፡ i. q. مَلَكِيّ *Melchita* i. e. „regiae religioni in Aegypto addictus“ (opp. Jacobita vel Monophysita) Sx. Teq. 16; F. N. 24, 2; 48; Clem. f. 212; al.

ምልኮት፡ subst. (vid. gramm. § 121, c, α) *proprietas:* **እመ፡አገበርዎ፡ከመ፡ይትዐሰብ፡ምልኮተ፡ካልኡ፡** *ut proprietatem alius conducat* F. N. 35. (vid. etiam **መለኮት፡** infra).

ምልክና፡ subst. 1) *dominium, mancipium:* **ይጸንዕ፡ምልክናሁ፡እምድኅረ፡፴ዓመት፡** (sc. usucapione) F. N. 35; **ንኤዝዝ፡ከመ፡ይኩን፡ላቲ፡(ለብእሲት፡)ምልክናሁ፡ለዝንቱ፡ንዋይ፡** F. N. 24, 7. 2) *potestas* patria, tutoris, al.; *auctoritas, dominium, imperium, majestas, celsitudo:* **ዘታሕተ፡ምልክናሁ፡** *qui sub ejus* (tutoris) *potestate est* F. N. 24; **አሰስሎተ፡ምልክናሁ፡ለዘአመገብዎ፡ላዕሌሆሙ፡ይኅሥሡ፡እምፈታሒ፡** F. N. 24, 3; **ምልክና፡ላዕለ፡እለ፡ተኀየልዎ፡** ἐξουσία τυραννούντων αὐτοῦ Sap. 10, 14; c. etiam c. Acc.: **ቅንየትከ፡ወምልክናከ፡ኵሎ፡** τὸ πάντων σε δεσπόζειν 12, 16; κυριότης Chr. ho. 1 seq. (saepissime); **ፈጠርነ፡ዓለመ፡ከመ፡ይትዐወቅ፡ምልክናነ፡ወዕበየ፡ኀይልነ፡** Clem. f. 48; Lit. 173, 1; Org. 2. Abstractum pro concreto: Jes. 9, 6 (var. pro **መላእክት፡** οἱ ἄρχοντες); Gen. 49, 10 (v. **ምልእክና፡**). 3) *praefectura, satrapia,* vel concr. *satrapae:* **ለለ፡ምልክና፡አሕዛቢሆሙ፡** Esth. 3, 12; **ጸሐፍነ፡ኀበ፡ኵሉ፡ምልክናነ፡** Jsp. p. 317.

ትምልክት፡ subst. *principatus, potentatus, ditio:* **አውፃእኮሙ፡ለእስራኤል፡እምትምልክተ፡ፈርዖን፡** Did. 38.

አምላክ፡ subst.; est formâ plur., (vid. gramm. § 131, 2) sine dubio a singulari deperdito **መልክ፡** [coll. hebr. מֶלֶךְ et arab. مَلِكٌ et اَلْمَلِيكُ, quae et ipsa de Deo usurpantur] derivatum est, et *dominos, dominatores* significat: deinde in notionem *divini numinis* (sive in pluribus Deis, sive in unico Deo contineri putetur) abiit, denique apud Abyssinos ad Christianam religionem conversos (pariter atque אֱלֹהִים apud Hebraeos) singularis significationem accepit. 1) *Deus,* ὁ ϑεός. Est generale Dei veri nomen (sicut אֱלֹהִים, ܐܠܗܐ, اَللّٰهُ): speciale ejus nomen, unâ cum monotheismo ab Abyssinis acceptum, est **እግዚአብሔር፡** (יְהֹוָה, ὁ Κύριος); quae duo nomina saepius componuntur **እግዚ“፡አምላክ፡** ut Gen. 6, 13. 22. 7, 5 al. Et statum constructum et accusativum admittit, sicut alia nomina appellativa: **አምላኪ፡** Ruth 1, 16; **አምላክ፡ለሕይወትየ፡** Sir. 23, 4; **አምላክ፡ዓለም፡** Hen. 1, 3; **አምላክ፡ሰማይ፡** 2 Esr. 11, 4; Ex. 3, 6. 7, 1; c. **አ፡** Vocativi conjunctum nonnumquam: **አምላክ፡** Num. 16, 22. 27, 16. Is, cujus vel cui Deus Deus est, praepositione **ለ፡** introduci potest, ut **አምላክ፡ለኵሉ፡ዘሥጋ፡** Jer. 39, 27; at multo frequentius ope status constructi vel Genitivi. Pronomina suffixa huic nomini vel tamquam plurali vel tamquam singulari affigere licet ut **አምላኪየ፡** et **አምላክየ፡** *Deus meus* (gramm. § 155, 3, b): illud tamen annotare juvat, quod si Accusativo **አምላክ፡** pronomina secundae personae suffiguntur pro **አምላኪከ፡** al. saepius **አምላክከ፡** al. occurrit, ut Lev. 25, 36. 38. 26, 12; **እከውነክሙ፡አምላክክሙ፡** Jer. 7, 23. 11, 4 (v. **አምላክክሙ፡**). 2) *deus* quilibet ethnicorum, (deus fictus et commenticius), *idolum:* Ex. 20, 4. 23; Deut. 5, 8; Ps. 80, 8 al. Hunc significatum si habet, pluralem **አማልክት፡** admittit: Gen. 31, 19 seq.; Ex. 20, 3; Lev. 19, 4. Neque tamen ϑεοί solum **አማልክት፡** vertitur, ut Ruth 1, 15; Jes. 19, 3. 36, 18. 41, 23; Jer. 2, 28. 5, 7. 16, 20 al., sed etiam εἴδωλα, ut: Gen. 31, 19; Sir. 30, 19; 1 Joh. 5, 21; Act. 15, 20 al., et χειροποίητα Jes. 16, 12. Saepius occurrunt phrases: **አማልክት፡ነኪር፡** *dii alieni* vel *peregrini* Gen. 35, 2; Jer. 1, 16. 5, 19; Kuf. 1; **ባዕድ፡አማልክት፡** Deut. 11, 28; Jer. 39, 29 vel **አማልክት፡ባዕድ፡** Jer. 51, 8; Deut. 13, 7; Jos. 24, 14; et **አማልክት፡ግብት፡** *dii temere inventi* 2 Par. 23, 17. 24, 18 (vid. **ግብት፡**). Nonnumquam pl. **አማልክት፡** reperitur, ubi Graecus singularem praebet, ut Jes. 44, 17. — Ab **አምላክ፡** derivantur verba

አምለከ፡ II, 1 *Deum* vel *deos colere, pro Deo* vel *diis habere, divinis honoribus afficere,* c. Acc. Dei vel deorum; σέβεσϑαι Job 1, 9; Jes. 29, 13; Matth. 15, 9; Act. 18, 13; λατρεύειν **ከመ፡ታምልኩ፡ዕፀ፡ወእብነ፡** Hez. 20, 32; Judith 3, 8; Matth. 4, 10; Luc. 1, 74; Rom. 1, 9; **እለ፡ያመልኩ፡ጣዖተ፡** εἰδωλολάτραι Apoc. 22, 15; Kuf. 22; προςκυνεῖν Jer. 13, 10 (aliâs **ሰገደ፡**); c. c. **ለ፡** ut: **እለ፡ያመልኩ፡ለኢእሱስ፡** Sx. Hed. 25. — Hinc Inf. **አምልኮ፡** vel **አምልኮት፡** εὐσέβεια *religio, pietas* erga Deum vel numen divinum: 2 Petr. 1, 6. 7; Lit. 162, 2; **አምልኮትነ፡** ἡ εὐσέβεια ἡμῶν Cyr. ad Th. f. 8; vel **ሥነ፡አምልኮትክን፡** ἡ ὑμετέρα εὐσέβεια Cyr. ad Reg. f. 30; vel **ሠናይ፡አምልኮ፡** εὐσέβεια II Can. Ap. 35; **አምልኮ፡ጣዖት፡** *idololatria* Syn.; Enc.

ተአምለከ፡ quadrl. III, 1 1) *Deum fieri:* **አምላክ፡ዘተሰብአ፤እጓለ፡እመሕያው፡ዘተአምለከ፡** M. M. f. 299. 2) *Dei honore affici:* **ለይሰባሕ፡ስሙ፡ለእግዚ“፡ስቡሕ፤ይትአምለክ፡(ስሙ፡)ለእግዚ“፡አምላክ፡** M. M. f. 391.

ምሉክ፡ part. εὐσεβής, *pius, religiosus:* **በትእዛዞሙ፡ለምሉካን፡ነገሥት፡** τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων Ep. Joann. Ant. ad Cyr. f. 113; **ዛቲ፡ክብርት፡ወምልክት፡ማኅበረ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** *haec honoratissima et piissima synodus* ho. Severi in Cyr. f. 104.

መለኮት፡ subst. 1) *dominatio, potestas* in spec. Dei, δυναστεία Ps. 102, 22, coll. Hen. 84, 2. 2) *divinitas, deitas* (divina natura, potentia, virtus, majestas): ϑειότης, ϑεότης Rom. 1, 20; Col. 2, 9; 2 Petr. 1, 3; Lit. 158, 4; Cyr. et Chrys. saepissime; τὸ ϑεῖον Act. 17, 29; **ምስጢራተ፡መለኮትከ፡** Sap. 12, 5. Statui constructo subjunctum vel in Genitivo positum vertere licet: *divinus,* ut **ቃለ፡መለኮት፡** Clem. f. 201; **መጻሕፍት፡ዘመለኮት፡** ib. f. 138.

መምለኪ፡ n. ag. *Deum* vel *deos colens, pius, reli-*

giosus: መምለኬ፡እግዚ"፡ (θεοσεβής) Kid. f. 6; መምለኪያን፡ሠናይ፡ (εὐσεβεῖς) Asc. Jes. 4, 15; መምለክያነ፡ጣዖት፡ *idololatrae* Enc. Sed etiam sine nomine Dei subjuncto occurrit, saepius in Phlx., ubi monachi መምለክያን፡ nominantur, et tria eorum genera distinguuntur: መምለኪ፡ፍጹም፡, መ"፡ማእከላዊ፡, መ"፡ወጣኒ፡ Phlx. 4. — In Did. ed. Platt. p. 85 legitur plur. forma: መምላክያን፡

መምለክዊ፡ n. ag., id. q. መምለኪ፡, ut: መምለከውያን፡ዘጣዖት፡ F. N. 23.

አምላክና፡ subst. *Dei dignitas*; praemisso ከዊነ፡ *conversio in Deum*: Satanas አኅለዮ፡(ለአዳም፡) ከዊነ፡አምላክና፡ F. M. 3, 2.

አምላካዊ፡ adj. rel. *ad Deum pertinens, divinus*: ፈቃድ፡አምላካዊ፡ F. M. 2, 11; ኅድጉ፡ጽዋዔሆሙ፡አምላካዊተ፡ (*divinam vocationem suam*) Phlx. 5; ጳውሎስ፡አምላካዊ፡ F. M. 10, 4; in specie hoc praedicato laudantur Biblia, ut መጽሐፍ፡አምላካዊ፡ F. M. 18; መጻሕፍት፡አምላካዊት፡ Genz. f. 85; F. N. 2; al. creberrime.

መለኮታዊ፡ adj. rel. *divinitatis particeps, divinus*: Org.; ትምህርታት፡መለኮታዊት፡ Cyr. f. 2; መለኮታዊ፡ክርስቶስ፡ዘለብሰ፡ትስብእተ፡ Enc.; de latere Christi Org.

መሎኬ፡ (ሜሎኬ፡ Lud. ex Enc.) nom. plantae peregr.: μαλάχη, μολόχη *malva* (ملوخية et ملوخيا): ወይጸመሂ፡ከመ፡መሎኬ፡ (v. መሎኪ፡) በውስተ፡ሐሩር፡ Job 24, 24; ውዕየ፡በነደ፡ቃሉ፡ከመ፡እብሬት፡ሐምለ፡መሎኬ፡(ሜሎኬ፡ Lud.) Sx. Jac. 13 Enc.; M. M. f. 104.

መልዐ፡ *implere* vid. sub መልአ፡

መልዐ፡ I, 2 [respondent مَلَعَ I. IV. VII. VIII *celeriter incessit* vel *transivit*, de camelo; مَلَا *vehementer et valide incessit* vel *cucurrit*; مَلَخَ *valide incessit*, مَلَقَ id.; مَلَّ *festinavit in incessu*] *propere transire, cursum tendere, procedere, pergere*: መልዕ፡ (v. ተንሥእ፡)ንሐር፡ 1 Reg. 26, 11; መልዕ፡ፍኖተከ፡ *perge iter tuum* Sx. Masc. 10; ደመ፡ትዝምድክን፡እምትካት፡ዘመንግሥት፡ውእቱ፡ወይሜልዕሂ፡እምይእዜ፡ αἷμα ὑμῖν ἄνωθεν καὶ ἐκ μακρῶν ἥκει χρόνων τὸ βασιλικὸν, παρατείνει δὲ καὶ εἰς δεῦρο Cyr. ad Reg. f. 25.

አመልዐ፡ II, 2 (at Perfectum nonnumquam አምልዐ፡ II, 1 reperitur, ut Luc. 19, 28 Platt; 2 Par. 15, 12) *cursum ulterius tendere, porro ire, protenus proficisci*: ገብኡ፡ድኅሬሆሙ፡ወኢያመልዑ፡ቅድሜሆሙ፡ Jer. 7, 24; ርቱዓን፡የሐውሩ፡ቦቱ፡ወያሜልዑ፡ቅድመ፡ Mich. 2, 7. 8; ቅድሜየ፡አሜልዕ፡ Phil. 3, 14; Luc. 19, 28; ወአምልዐ፡በኪዳን፡ 2 Par. 15, 12. — *Voc. Ae.*: ሐረ፡አመልዐ፡ነገደ፡ዘ፡ሄደ።

ተማልዐ፡ III, 3 *secum auferre* vel *proripere, secum ducere* vel *portare* alqm vel alqd; c. c. Acc.: ዲያብሎስ፡ተማልዖሙ፡ለአዳም፡ወለሔዋን፡ውስተ፡ስሕተት፡ዚአሁ፡እንዘ፡የኅይጦሙ፡ Macc. f. 8. 22. 24; እምኔሆሙ፡ተዐቀቡ፡ (cavete) ከመ፡ኢይትማልዑክሙ፡ምስሌሆሙ፡ውስተ፡ገሃነም፡ Clem. f. 186. 187. 129. Ex his locis, in quibus nihil dubii inest, illustrare licet locos quosdam Bibliorum, quorum sensus obscurior (et Ludolfo perperam intellectus) est: እስመ፡ይትማላዕ፡ሕያዎ፡ለልብስ፡ *nam secum abripit sanam vestis partem* Matth. 9, 16 rom.; ፌሎነ፡ተማላዕ፡ (Platt male: ተመላእ፡, rom. ተማልእ፡ tamquam affixo pronomine III. prs. sg. fem.) ምስሌከ፡አመ፡ትመጽእ፡ 2 Tim. 4, 13; ኅለየ፡ያውዕአነ፡እምነ፡መንግሥትነ፡ወይትማልዐነ፡ነፍሰነ፡ ἐπετήδευσε τῆς ἀρχῆς στερῆσαι ἡμᾶς καὶ τοῦ πνεύματος Esth. 8, 13 apocr.; ተማልዒ፡ሊተ፡ምስሌኪ፡ፍተ፡ኅብስት፡ 3 Reg. 17, 11. (In libris mss. hoc verbum creberrime cum ተማልአ፡, ተመልአ፡, መልአ፡ confunditur). — De notione hujus stirpis III, 3 cfr. ተባጽሐ፡

አስተማልዐ፡ IV, 3 (mercaturae causa) *huc illuc peragratum* vel *in negotium mittere* (alqm). Ita mihi explicandus videtur locus difficilior: ማእዜ፡ይሠርቅ፡ወርኅ፡ንምላእ፡ (legas: ንመልዕ፡)ወናስተማልእ፡ (legas: "ልዕ፡) πότε διελεύσεται ὁ μὴν καὶ ἐμπολήσομεν Am. 8, 5 (quamquam posterioris aevi Aethiopes haec verba ad መልአ፡ retulisse ex ንምላእ፡ constat).

መለየ፡ radix spuria; hinc quasi formatum est መላዪ፡ n. ag. *dirimens, dissecans*: መላዪ፡ኅጸውንት፡አድማስ፡ (v. መሳዌ፡ q. v.) Sx. Ḥed. 12 Enc. (Rad. prim. est ለየ፡ amh.; vid. ሌለየ፡).

መለኰስ፡ nom. peregr., graece μαλακός, obsc. *mollis, pathicus* F. M. 13 (ubi de omnibus, qui libidinibus naturae repugnantibus indulgent, usurpatum est).

I. **መለጠ፡** I, 1 [prima radicis vis est in *laevigando* (sive oblinendo sive depilando); hinc ܡܠܛ *oblevit*, נִמְלַט Niph. *elabi*; مَلَطَ *induxit oblinendo lutum* muro; *abortivit*; *rasit* crines; مَلِطَ *depilis fuit*; amh. መለጠ፡ *excidere, effluere*, de pilis, vic. מָרַט ܡܪܛ مَرَطَ; مَلَصَ al.] *deradere, destringere, depilare*; hinc: stringendo vel allidendo *leviter laedere superficiem* cutis: መለጠቶ፡እግሮ፡ Num. 22, 25. (Stirpem I, 1 neque I, 2 esse, e ተመልጠ፡ III, 1 conjicere licet).

ተመልጠ፡ III, 1 *deradi, depilari, depilem* vel *calvum fieri*: ወተመልጠ፡ኵሉ፡መትከፍት፡ Hez. 29, 18; ተመልጠ፡ርእሱ፡ Lev. 13, 40. 41.

ምሉጥ፡ part. *derasus, depilis*, Lud. sine auct.

II. **መለጠ፡** rad. inus.: arab. مَلَطَ II. III *dimidium dixit versum, quem alter absolvit*. Hinc illustrandum videtur

ምልጣን፡ subst. *alternatio canendi, cantus alternus*. Sexcenties legitur in hymnologiis et antiphonariis, et significare videtur *itera canendo, repete quae cantasti!* ut: ብፁዕ፡አንተ፡ዮሐንስ፡ዘተሐውር፡ቅድመ፡እግዚ"፤ጸሊ፡በእንቲአነ፤ውስተ፡ርእሰ፡ዐውደ፡ዓመት፡ተጽሕፈ፡ተዝካርከ፤ባርከኒ፡እንሣእ፡በረከተከ። ምልጣን፤ውስተ፡ርእሰ፡—— በረከተከ፡ Deg. 1.

መሌጥ፡ n. peregr., sine dubio *melote* (id. q. ሐሜላት፡): *praedones omnia, quae monachus habebat, abstulerunt* እስከ፡ኢኅደጉ፡መሌጦሁ፡ Gad. Kar.

መልጰጶን፡ (v. መልጰጰን፡) nom. peregr. μελοπέπων *melopepo, melo* e genere peponum Num. 11 5 (ubi Gr. simplex πέπων exhibet, Hebr. אֲבַטִּחִים). — *Voc. Ae.*: **መልጵጵን፡ዘ፡ጎመን፡** (male); Aethiops Ludolfi interpretatus est: **እንዶበርበሬ፡** vel **ከሶ፡** (male).

መላጺ፡ subst. „*alveare, alvearium* ut videtur, ut: *mel, dum est* **ኀበ፡መላጽያኒሁ፡ውስተ፡ገዳም፡** *in alvearibus suis in sylva*, mss. Colb.“; sic ait Ludolfus in lex. col. 62. Equidem in Gad. Lal. reperi formas **ምላጺ፡** et **ምላጼ፡**, sed sensus loci, ubi reperitur, non perspicuus est. De etymo nihil statuere audeo, priusquam et forma et significatio nominis certis exemplis probatae sint. — Alveare aliâs **ቀፎ፡** significat.

መሐለ፡ I, 1 [etiam **መሀለ፡**; amh. **ማለ፡**; arab. بَهَلَ *exsecratus fuit;* III. V. VI *unus alterum ex. f.;* VIII *supplex fuit in oratione, supplicavit* (at مَحَلَ significat *maligna delatione insidias struxit*)] Subj. **ይምሐል፡** 1) *jurare, jusjurandum dare*; absolute: Lev. 5, 4; **ሶበ፡ትምሕል፡** Sir. 23, 9; **ኢትምሐሉ፡ግሙራ፡** Matth. 5, 33; c. c. **በ፡** jurisjurandi: Act. 2, 30; **በካልእ፡መሐላ፡ኢትምሐሉ፡** Jac. 5, 12; hinc c. **በሐሰት፡** vel **በዐመፃ፡** *pejerare*: **መሐልክሙ፡በዐመፃ፡** Jer. 7, 9; **ኢትምሐሉ፡በሐሰት፡** Matth. 5, 33; **በእንተ፡እለ፡ይምሕሉ፡በጽድቅ፡አው፡በሐሰት፡** F. M. 22; vel c. Acc. rei vel jurisjurandi vel foederis: Luc. 1, 73; Kuf. 37; **ዘብዙኀ፡ይምሕል፡** πολύορκος Sir. 27, 14; Ps. 104, 8; 4 Reg. 13, 23; c. c. **ከመ፡** seq. Subj. Kuf. 6; Jes. 62, 8; Zach. 8, 14; Gen. 25, 33; Marc. 6, 23; vel seq. Subj. sine **ከመ፡** F. M. 22, 9; vel c. **ከመ፡** seq. Ind. Jer. 29, 14; Act. 2, 30 Platt; Hebr. 3, 11. 18. 4, 3; c. Acc. ejus, *per* quem (quod) juratur: Ex. 20, 7; Matth. 5, 34; Clem. f. 88. 160; c. **በ፡** ejusdem: **መሐልኩ፡በርእስየ፡** Jer. 22, 5; Kuf. 18; Jes. 45, 23; **እለ፡ይምሕሉ፡በስመ፡እግዚ“፡** Jes. 48, 1. 62, 8; Jer. 12, 16; Hebr. 6, 13; F. M. 22, 5; c. **ለ፡** personae, cui jurejurando promittitur: Jes. 54, 9; Ps. 14, 6; Jer. 45, 16; Kuf. 24; Gen. 25, 33. 31, 53; vel c. **ላዕለ፡** ejusdem Hebr. 3, 18. 2) *jurejurando promittere* alicui alqd, c. Acc. rei et **ለ** prs.: Gen. 50, 24; Num. 32, 11; Deut. 31, 20 (cfr. Ex. 13, 5. 33, 1).

አምሐለ፡ II, 1 jurare facere vel jubere i. e. 1) *jurejurando obstringere, ad jusjurandum adigere, jusjurandum exigere* ab aliquo vel *deferre* alicui, c. Acc. pers. jurantis (de reliqua constructione vid. I, 1): Gen. 24, 3. 50, 16. 25; Kuf. 35; **አምሐሎ፡በደመ፡አቤል፡ከመ፡** seq. Subj. Clem. f. 15.; Asc. Jes. 11, 39; **በእንተ፡** rei (*de*): **አምሐሎሙ፡በእንተ፡አዕጽምቲሁ፡** Kuf. 46; Num. 5, 19; **አምሐሎሙ፡(ከመ፡)ይግበሩ፡** 2 Esr. 10, 5; **ይከውን፡ጌጋዩ፡ላዕለ፡ዘአምሐሎ፡** *culpa (jurisjurandi) in eo est, qui ei jusjurandum defert* F. N. 43, 5. 2) *adjurare, obsecrare, obtestari*, c. Acc. Cant. 2, 7. 3, 5. 5, 8; Matth. 26, 63; Marc. 5, 7; 1 Thess. 5, 27.

ተምሕለ፡ III, 1 pass.; hujus stirpis exemplum nondum inveni.

ተማሐለ፡ III, 3 (e gramm. § 48, 4 saepissime **ተመሐለ፡** exscriptum) 1) *sibi invicem jurare, conjurare* Jud. 21, 1; **ተማሐልነ፡ክልኤነ፡** 1 Reg. 20, 42, Gen. 31, 44; Act. 23, 12. 13. 2) *jurejurando foedus sancire* cum aliquo vel inter se: **ተማሒልየ፡** 3 Reg. 20, 34; c. **በበይናቲሆሙ፡** Gen. 21, 27. 26, 28. 31; c. **ምስለ፡** Jos. 9, 4 seq.; **ተማሐል፡ምስሌነ፡** 1 Reg. 11, 1; **ተማሐሉ፡ምስሌሁ፡** ἔνορκοι ἦσαν αὐτῷ 2 Esr. 16, 18; **ተማሐልነ፡ምስለ፡ሲኦል፡** ἐποιήσαμεν διαϑήκην μετὰ τοῦ ᾅδου Jes. 28, 15; c. Acc. prs.: **ዕደው፡እለ፡ተማሐልከ፡** οἱ ἄνδρες τῆς διαϑήκης σου Ob. 7.

መሓሊ፡ n. ag. *is qui jurat* vel *multum jurat, jurator*: **ብእሲ፡መሓሊ፡** ἀνὴρ πολύορκος Sir. 23, 11; is qui jurat vel juravit: F. M. 22, 5; F. N. 43, 5; **መሓሊ፡በሐሰት፡** *perjurans* vel *perjurus* Clem. f. 82.

አምሓሊ፡ n. ag. (II, 1) *is qui ad jusjurandum adigit* vel *jusjurandum defert*: F. N. 43, 5; *is qui invitus juravit, innocens est*: **ትገብእ፡ጌጋዩ፡ላዕለ፡ርእሰ፡አምሓሊሁ፡ስመ፡እግዚ“፡** F. M. 22, 4.

መሐላ፡ subst., m. et fem. 1) *juratio*: **መሀርዎሙ፡ለሕዝብየ፡መሐላ፡በበዓል፡** ἐδίδαξαν ὀμνύειν Jer. 12, 16; cfr. Sir. 23, 9. 2) *juramentum, jusjurandum* (ὅρκος) Koh. 8, 2. 9, 2; Judith 8, 30; Gen. 24, 8; Matth. 5, 33. 14, 9; Hebr. 6, 16. 17; **መሐላ፡አምሐሎሙ፡** Ex. 13, 19; **በመሐላ፡** *jurejurando, jurato* Sir. 44, 21; al.; **መሐላ፡ጽድቅ፡** (*verum*) Kuf. 37; **መሐላ፡በሐሰት፡** (*falsum; perjurium*) Clem. f. 139. 167; **አበስከ፡እመሐላ፡** (*violare*) Kuf. 37; **ኢይሄሉ፡በመሐላሁ፡** (*non servare, negligere*) Kuf. p. 127; **ዘዐለወ፡መሐላሁ፡** Hez. 17, 15; **ከመ፡አቅም፡መሐላየ፡ዘመሐልኩ፡** Jer. 11, 5; **መሐላ፡ዘእግዚ“፡** *jusjurandum per Deum* Ex. 22, 10; sed Genitivus etiam refertur ad eum, cui juratum est: **መሐላየ፡** *jusjurandum mihi praestitum* Gen. 24, 41; Jos. 2, 17. 20. De jurejurando tractatur F. N. 43, 5; F. M. 22, 5. Nonnumquam **መሐላ፡** potius *exsecratio* quam juramentum est, ut: **መጽአ፡መርገም፡ላዕሌነ፡ወመሐላ፡** Dan. 9, 11; **መሐላ፡ዘመርገም፡** Num. 5, 21. 3) *foedus juramento sancitum* (διαϑήκη, ὁρκωμοσία al.) Ex. 6, 4; Hen. 60, 6; **ንትማሐል፡መሐላ፡** 2 Reg. 3, 12; **ዘየዐሉ፡መሐላሁ፡** Hos. 6, 7; Hez. 17, 14—19. Etiam *coenā foederis* (δοχή) Gen. 26, 30.

ማሕላ፡ subst., id. q. **መሐላ፡**; **ማሕላ፡ዘሐሰት፡** Macc. f. 7; **የዐሉ፡ለክሙ፡ማሕላክሙ፡** (v. **መሐላክሙ፡**)**ዘምስለ፡ሞት፡** Jes. 28, 18; **በእንተ፡ማሕላሁ፡ዘመሐለ፡** 4 Reg. 13, 23; Lit. 166, 3 (**ማሕላ፡በሐሰት፡**).

ተማሕለለ፡ (etiam **ተማህለለ፡**) quadrl. III, 1 *suppliciter orare, supplicare, supplicem esse* (in specie: *expiandi causa*): **ሰገደ፡ሎቱ፡እንዘ፡ይትመሐለል፡** γονυπετεῖν Matth. 17, 14; c. **ለ፡** vel **በቅድመ፡** vel **ኀበ፡** pers. et **በእንተ፡** rei, ut: **ተማሕለሉ፡ለገጸ፡እግዚ“፡** (ἐδεήϑησαν τοῦ προςώπου) Jer. 33, 19; **ይትመሐለሉ፡ለገጸ፡** (v. **በገጸ፡**)**እግዚ“፡** ἐξιλάσασϑαι τὸ πρόςωπον Zach. 8, 22; **ለገጽኪ፡ይትመሐለሉ፡** λιτανεύειν Ps. 44, 14; **እንዘ፡ይትመሐለል፡በቅድመ፡እግዚ“፡በእንተ፡አበሳ፡** Kuf. 41; **ኀበ፡መኑ፡እትመሐለል፡** Org.; Sap. 13, 18 (ἱκετεύειν); seq. **ከመ፡** et Subj. Dan. 9, 13; **ይትመሐለል፡አሮን፡በዲበ፡አቅርንቲሁ፡** Ex. 30, 10; Kuf. 6.

ምሕልላ፡ (vel **ምሕላ፡**, **ምህልላ፡ምህላ፡**) subst., *supplicatio, preces supplices* δέησις Jes. 1, 15; Jer. 14, 12; ϑεραπεία Joel 1, 14. 2, 15; προσευχή 3 Reg. 8, 38; **ተወከፍ፡ምሕላነ፡** Hymn. Mus. Brit. LIV, 7 saepius.

መሐላ፡ pro **መሐልላ፡** subst. id. q. **ምሕላ፡**, ut: **በመሐላሆሙ፡ለማርያም፡ወለወልዳ፡** *ob supplicationem (intercessionem) Mariae et Christi* Sx. Teq. 9 Enc. (Locus Hen. 60, 6 mihi jam, postquam locum Sx. Teq. 9 inspexi et **መሐልላ፡** nihil aliud quam **ምሕልላ፡** significare cognovi, ad **መሐላ፡** *juramentum, foedus* referendum videtur).

መሐረ፡ *docere* vid. sub **መሀረ፡**

መሐረ፡ et **ምሕረ፡** I, 1 [transpositis literis id. q. רִחַם, ܪܚܶܡ, رَحِمَ et رَخِمَ; amh. ማረ፡; vic. ራኅርኅ፡] Subj. **ይምሐር፡** Inf. **ምሒር፡** (Jac. 2, 13; Dan. 4, 24; Hen. 100, 2), **ምሒሮት፡** (4 Esr. 7, 14), **ምሕሮ፡** vel **ምሕሮት፡** (Rom. 12, 8.) 1) *misereri, misericordia affici, misericordem esse* (*miseret me alicujus*) (οἰκτείρειν, ἐλεεῖν, σπλαγχνίζεσθαι) abs., ut Rom. 12, 8; **ሰበ፡መጽወትነ፡ወመሐርነ፡** Chr. Ta. 34; c. **ለ፡** pers. Rom. 9, 18; Ex. 23, 3; sed plerumque c. Acc. prs.: **መሐረክሙ፡** 1 Petr. 2, 10; **መሐረተከ፡** Kuf. 47; 4 Esr. 7, 36; **መሐርክዎ፡** Rom. 9, 15; 4 Esr. 7, 36. 8, 37. 42; **ምሕሮ፡** Rom. 9, 16; Phil. 2, 27; Matth. 14, 14; Marc. 1, 41; Luc. 10, 33. 15, 20; Ex. 2, 6. 33, 19; Num. 14, 20; **ይምሕር፡ቢጸ፡** Sir. 18, 13; Ps. 102, 13; Jes. 13, 18; Jer. 13, 14. 16, 13; **ከመ፡ይምሐርክሙ፡** Jes. 30, 18; Deut. 13, 9. 18; **መሐረኒ፡እግዚኦ፡** Matth. 15, 22; Job 19, 21; 4 Esr. 8, 53; **ምሒረ፡ነዳይ፡** Dan. 4, 24; **መሐሮ፡እሞት፡** *poenam capitis ei remisit* Chr. L. Atk. 25. 2) *misericordia ductum donare* vel *largiri* alicui aliquid, c. dupl. Acc.: Gen. 33, 5; **አሐዱ፡ዘመሐሮ፡መንፈቀ፡ዕዳሁ፡** *quispiam, cui dimidiam debiti partem largitus est* F. M. 2, 11; vel c. Acc. prs. et **በ፡** rei Eph. 2, 7.

አምሐረ፡ II, 1 *misericordiam commovere* alicui, *miseratione permovere* alqm., c. c. Acc: **አምሐርዎ፡** Matth. 9, 36 rom.; **ያምሕሩኒ፡እሉ፡አሕዛብ፡** Matth. 15, 32. 20, 34; Marc. 8, 2. — *Voc. Ae.* ad Evang.: **አምሐርዎ፡ዘ፡አስኀዘንዎ።**

ተምሕረ፡ et **ተመሐረ፡** III, 1 et 2 *misericordiam impertiri* alicui; plerumque: *misericordiam consequi* vel *invenire*: **ይትመሐር፡ለኵሉ፡** *misericordia impertietur omnibus* Kuf. p. 22; **ዘይምሕር፡ይትመሐር፡** Prov. 17, 5; at Prov. 12, 13 **ይትሜሐር፡**; **ብፁዓን፡መሐርያን፡እስመ፡እሙንቱ፡ይትመሐሩ፡** Matth. 5, 7, at Did. 4 (ubi hic idem locus repetitur) **ይትሜሐሩ፡** (quamquam Platt in Did. p. 17 **ይትመሐሩ፡** habet); **በዛቲ፡ንሰከይ፤ወበዛቲ፡ንትኴነን፡ወበዛቲ፡ንትመሐር፡** Lit. 173, 2.

አስተምሐረ፡ IV, 1 1) *facere ut aliquis misericordiam inveniat* i. e. a) *misericordiam praestare, impertire, se misericordem praebere* alicui: abs., ut: 1 Cor. 13, 4 rom.; c. **ለ፡** pers. Herm. p. 58; plerumque c. Acc.: **እንዘ፡ኢታስተምሕር፡ሰብአ፡ዘከማከ፡** Sir. 28, 4; **ኢያስተምሕር፡** (v. **ይምሕር፡**) **ብእሲ፡እኁሁ፡** Jes. 9, 19; Deut. 28, 68; Herm. p. 28. 37; Judith 6, 19; **አስተምሕረኒ፡** (Impert.) Tob. 3, 15; etiam c. **ዲበ፡**, ut: **አስተምሐረ፡እግዚእ፡ዲበ፡አንብዕነ፡** Rel. Bar. b) *misericordiam* alicujus *implorare, commiserationem petere* ab aliquo aut sibi aut aliis (*intercedere*): Clem. f. 68; Marc. 7, 34; c. **ለ፡** pers.: **አስተምሕር፡ሎሙ፡** (var.) Job 19, 17; c. Acc. Gen. 42, 21; c. **ኀበ፡** Hen. 38, 6; Lit. 170, 2; etiam c. **ለ፡** ejus, pro quo interceditur, ut: **አስተምሕር፡ለነ፡ሚካኤል፡** Mavâs. 16, et aliâs saepissime in precibus et litaniis. 2) *ad misericordiam adducere* 1 Cor. 13, 7 rom.

አስተማሐረ፡ IV, 3 *misericordiam mutuam impertire, ad misericordiam erga alios adducere* 1 Cor. 13, 4 Platt; 13, 7 Platt.

ምሑር፡ part. *misericordiam consecutus* 1 Petr. 2, 10.

ምሕረት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. **ምሕረታት፡** 1) *misericordia, miseratio, commiseratio* (ἔλεος, ἐλέη, οἰκτιρμοί, σπλάγχνα, χρηστότης, ἐπιείκεια) Ruth 3, 10; Sir. 2, 7. 18, 11—13; Jes. 54, 7. 56, 1; Jer. 40, 11; Thren. 3, 21; Ps. 5, 8. 88, 1. 102, 11. 113, 10. 140, 6; Matth. 9, 13; Jac. 2, 13; Rom. 9, 23; Tit. 3, 5; Jes. 63, 15; Dan. 9, 18; 2 Cor. 1, 3; Col. 3, 12; **የዐጹ፡ምሕረቶ፡እምኔሁ፡** 1 Joh. 3, 17; Tit. 3, 4; 2 Cor. 6, 6; Rom. 2, 4; 2 Cor. 10, 1; **እለ፡ዘእንበለ፡ምሕረት፡** ἀνελεήμονες Prov. 5, 9; **ዘገብረ፡ምሕረተ፡** Jac. 2, 13; **ገብረ፡ምሕረተ፡** c. **ለ፡** vel **ምስለ፡** vel **ላዕለ፡** pers. Ex. 20, 6; Ruth 1, 8; 2 Reg. 10, 2; Luc. 10, 37; **እግዚ″፡ አበ፡ምሕረታት፡** I Const. Ap. 21; Kid. f. 6; in specie de misericordia erga pauperes: **ምሕረተ፡ነዳያን፡** F. N. 16; et abs. **ምሕረት፡** (i. q. **ምጽዋት፡**) Chr. Ta. 32. 2) in specie usurpatur de teneriore amore: *caritas* vel *pietas* erga suos: **እለ፡አልበሙ፡ምሕረተ፡** ἄστοργοι 2 Tim. 3, 3; Rom. 1, 31; **ተፈሥሐ፡ምሕረቱ፡ወልቡ፡ላዕሌሁ፡** Kuf. 22; **ምሕረትየ፡ይባርከከ፡** Kuf. 25. 36; **አሕዘኑ፡ምሕረተ፡አቡሆሙ፡** Kuf. 34. — At Kuf. p. 128 lin. 15 interpres τὰ σπλάγχνα *viscera* male voce **ምሕረት፡** interpretatus esse videtur. — 3) De **ዓመተ፡ምሕረት፡** *computo secundum annos gratiae* consulere licet Scaligeri opus de emendat. temp. Genevae 1629 p. 689; Ludolfi Comm. ad Hist. p. 385 ann. d.; Catalogum Codd. Aeth. Musei Brit. 1847, p. 10. 11. Dionysius annum incarnationis *annum gratiae* appellaverat: Aethiopes autem, cum plerumque aeram Martyrum inde ab anno CCLXXVI (pro CCLXXXIV) adhibeant eamque modo integram, modo per periodos Dionysianas (DXXXII annorum) accipere soleant, hunc ipsum computum secundum periodos Dionysianas computum secundum *annos gratiae* appellant; quem computum si admittunt, annus Christi et DCCCIX^{us} et MCCCXLI^{us} iis **ዓመተ፡ምሕረት፡፩** est. Exempla habes in libris modo allegatis, nec non in Th. P. Platt a Catalogue of the Ethiopic Manuscripts 1823 p. 20. 21; praeterea Herm. p. 108; Gad. Kar., ubi **ዓመተ፡፹ወ፩በኍልቈ፡ዓመታተ፡ምሕረት፡**, quo Isaac (cognomine Gabra-Masqal) regnaverit, memoratur. Denique alias quoque aeras, ipsamque aeram creationis: **ዓምተ፡ምሕረት፡** inscribunt: exempla videre licet apud Ludolfum l. c. et in Catalogo Mus. Brit. l. c.

መሓሪ፡ n. ag. et adj. *miserator, misericors, misericordiae amans* vel *studiosus* (ἐλεήμων, οἰκτίρμων, nec non ἵλεως, φιλόστοργος, ἐπιεικής) **መሓሪየ፡** *miserator meus* Ps. 143, 2; Ex. 34, 6; Deut. 4, 31; Ps. 77, 42. 102, 8. 111, 4. 5. Sir. 2, 11. 48, 20; Jer. 3, 12; Tob. 6, 18; Prov. 11, 17. 20, 6; 4 Esr. 7, 36. 8, 37; Hen. 27, 3; Hebr. 2, 17; Matth. 5, 7; **አንስት፡መሓርያት፡** Thren. 4, 10; **ኩን፡መሓሬ፡** Tob. 14, 9; **መሓሬ፡ኩን፡ላዕለ፡እከዮሙ፡** Ex. 32, 12; **መሓርያነ፡ቢጽክሙ፡** Eph. 4, 32; **መሓርያን፡** 1 Petr. 2, 18; **ኩኑ፡መሓርያነ፡** Rom. 12, 10; **መሓሪ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡** Sx. Hed. 12; opponitur *avaro* (**ቋቋይ፡**) Sx. Masc. 27; **መሓሪት፡ዐይንከ፡** Org.; poët. **መሓሬ፡ብዙኃን፡እምዕዳ፡** *multorum miserator obaeratorum* Sx. Teq. 9. Enc.

ምስተምሕር፡ part., f. **መስተምሕርት፡**, *misericordiam implorans* (*intercedens* pro alio) Lit. 170, 2; Org.

መሐረም፡ i. e. المُحَرَّم *Muḥarram*, mensis Arabum primus, Abush. (saepissime).

መሐነ፡ rad. inus., id. q. مَحَنَ *trivit* vestem induendo, *lene reddidit* corium, *percussit*; coll. مَحَجَ, مَحَسَ. Hinc

መሓን፡(መሃን፡), subst., *corium tenuiter confectum*, *aluta*: ማእሰ፡በግዕ፡ግቡረ፡መሓን፡ δέρματα ἠρυϑροδανωμένα Ex. 35, 7. 23 (vid. ሕሱይ፡ et አዲም፡)

ምሕን፡ subst. instrumentum textorium, secundum Ludolfum *radius textorius*, quo subtegmen stamini inseritur [cfr. amh. መን፡ „the reed on a weaver's loom, where the threads of the web pass through", Isenb. p. 31]. Legitur in homilia Procli in Cyr. f. 119 (*Mansi* Concil. IV. 577 et 579): ማርያም፡ምእናም፡ግሩም፡ዘቦቱ፡ተአንመ፡ዘሥጋዌሁ፡ዕፁብ፡ልብሰቱ፡ወገባሪሁ፡ (ἱστουργός) መንፈስ፡ቅዱስ፡ወምሕኑ፡ (ἔριϑος) ዘእምልዑል፡ጽላሎተ፡ኀይል፡ወስፍሑ፡ (ἔριον) ዘእምጥንተ፡ (sic! κώδιον) ሥጋሁ፡ለአዳም፡ወፋእሙ፡ (κρόκη) ዘእምድንግል፡ንጹሕ፡ሥጋ፡ወመሥቄሁ፡ (κερκίς) ጸጋሁ፡ለዘለብሶ፡ወኬንያሁሰ፡ (τεχνίτης) ቃል፡ Hoc simile a Proclo de Maria dictum in varios Aethiopum libros translatum legitur, ex. gr. Lit. f. 170, 3. [Denominatum videtur a *percutiendo* et sicut ἡ κερκίς primitus *pectinem* (aliâs ἡ σπάϑη መሥቄ፡), deinde *radium textorium* significasse].

መሐና፡ *donum* vid. መሀና፡

መሐከ፡ *parcere* vid. sub መሀከ፡

ምሕወ፡ *liquescere* vid. sub ምሀወ፡

መሐወ፡ I, 1 [differt a מָחָה مَحَا et convenit cum מָשָׁה ܡܫܳܐ مَسَا *extrahere*] Subj. ይምሐው፡, *vellere, avellere, evellere*, herbas, gramen (4 Esr. 9, 24); መሐወ፡ ሣዕረ፡ Herm. p. 53; Matth. 13, 29; Ps. 128, 5; spicas: Deut. 23, 25; Matth. 12, 1; Marc. 2, 23; absol. እግዚ"፡ይተክል፡ወይምሑ፡ Clem. f. 170; (አልማክት፡) ኢይምሕዉ፡ወኢይተክሉ፡ Macc. f. 2; c. Acc. prs.: በሥዕርተ፡ድማኅየ፡መሐወኒ፡ Job 16, 12; መሐወኒ፡እንተ፡ኵለሄ፡ διέσπασέ με κύκλῳ Job 19, 10. — *Voc. Ae.*: መሐወ፡ሠረወ፡ዘ፡ነቀለ፡ *Voc. ad Evang.*: መሐወ፡ዘ፡ቀጨ፡

ተምሕወ፡ III, 1 *evelli*: ሥርወ፡ጻድቃን፡ኢይትመሐው፡ Prov. 12, 3; ሣዕር፡ዘተምሕወ፡ Herm. p. 54. 55; ይቀድም፡ተምሒዎ፡እምኵሉ፡ሣዕር፡ Sir. 40, 16.

መሐዘ፡ rad. inus.; ut videtur: *juvenilem, alacrem, libidinosum esse*, coll. بَغَزَ et ܦܚܙ פָּחַז.

ተማሐዘ፡ III, 3 (crebro ተመሐዘ፡ scriptum, sec. gramm. § 48, 4), denominatum videtur e መሐዝ፡; 1) *amores jungere* cum aliquo vel aliqua, *mutuis amoribus frui, libidine venerea flagrare* in sese invicem: ይትማሐዛ፡መራዕዊክሙ፡ μοιχεύσουσι Hos. 4, 13. 14; ዘበዝኀ፡ሠሐቁ፡የሐጽጽ፡ግርማሁ ፤ ወዘበዝኀ፡ተማሕዞቱ፡ያኅስርዎ፡ Fal. f. 21; c. ምስለ፡, ut: ኢትትማሐዝ፡ምስለ፡ብእሲት፡ Fal. f. 51; c. Acc. ተማሐዝኪ፡ብዙኃነ፡እለ፡ርኁቃን፡እምኔኪ፡ Jes. 57, 9. 2) *amicitiam* alicujus *appetere, sodalitatem inire* cum aliquo: ይቤ፡ጠቢብ፡ኢትትማሐዝ፡ምስለ፡መኳንንት፡ከመ፡ኢይትቀበሉኪ፡ወምስለ፡ኅሡራን፡ከመ፡ኢይትኀበሉ፡ላዕሌከ፡ Fal. f. 23; ብእሲ፡ዘይትማሐዝ፡ምስለ፡ጸላእቱ፡ይፈቅድ፡ከሚተ፡ኀጢአቱ፡እስመ፡ተማሕዞሰ፡መራኁተ፡ተጻልኦ፡ለጸላእቱ፡ውእቱ፡ Fal. f. 60: c. Acc. prs. M. M. f. 169.

መሐዝ፡ et **ማኅዝ፡** subst., m. et fem., Pl. ማሕዛን፡, መሐዛን፡ 1) ardor juvenilis, *fervor studii* ζῆλος (in bonam partem) 2 Cor. 9, 2 rom. 2) *amasius, amator, amatrix* (adultera, meretrix): ብእሲት፡እንተ፡ማሕዝ፡ μοιχαλίς Prov. 24, 55; መሐዝ፡ ὁ μοιχός Prov. 6, 32; መሐዛን፡ (v. ማሕዛን፡) ἐρασταί Hez. 16, 33. 36. 37. 23, 5 (v. ማሕዝን፡ et ማሕዘን፡). 22 seq.; መሐዛንኪ፡እለ፡ይሰክቡ፡ምስሌኪ፡ Jes. 57, 8; Jer. 3, 8. 4, 30. 22, 20. 22; Thren. 1, 18; Hos. 2, 7. 9; etiam መሐዛኒሃ፡ τὴν πορνείαν αὐτῆς (concr. pro abstr.) Hos. 2, 4; ማሕዛኒሃ፡ (v. መሐዛኒሃ፡ et ማሕዝኒሃ፡) τῆς πορνείας Mich. 1, 7.

መሐዛ፡ subst. 1) *juventus*: ተሐራሚት፡እምወይን፡መሐዛ፡ (v. መፀዛ፡ in Cod. Tub.) ወእምእክለ፡ውርዙት፡ Sx. Teq. 24 Enc. 2) concr. *juvenis, adolescens*, Pl. መሐዛት፡, νεώτεροι Jes. 40, 30; Jer. 14, 3; νεανίσκοι Thren. 5, 13; Judith 10, 9; ሊቃናት፡ወመሐዛት፡ Ps. 148, 12; መሐዛተ፡ጾር፡ (መሐዛት፡ Platt) *juvenes oneris* i. e. *bajuli* Act. 5, 6. 10; Clem. f. 87. 243. 3) id. q. ማሕዝ፡ et መሐዝ፡ *amasius, amator* (*amatrix*): ብእሲት፡እንተ፡ተኀድግ፡ምታ፡ወትወልድ፡ወራሴ፡በዲበ፡መሐዛ፡ (ἀλλότριος) Sir. 23, 22. 23 (quamvis hic etiam መሐዝ፡ c. suff. fem. sing. interpretari liceat). — *Voc. Ae.*: መሐዛት፡ዘ፡ጐልማሶች፡

ማሕዝን፡ vel **ማሕዘን፡** subst. (sine dubio e forma ማሕዛን፡ attenuatum) *amores meretricii* (scortatio, adulterium): Hez. 16, 33 var.; 23, 5 var.; Mich. 1, 7 var.; Matth. 15, 19 (μοιχεῖαι).

መሐጸ፡ I, 1 [id. q. מָחַץ *percussit, concussit, conquassavit*; ܡܚܐ مَحَزَ مَحَصَ al.] *ferire, percutere*: መሐጸሙ፡ወቀተሎሙ፡ Kuf. 48; ከመ፡ይምሕጸሙ፡በሰይፍ፡ Kuf. 5. 48 (Cod. A ይምሐጸሙ፡).

ምሑጽ፡ part. *percussus*: ትከውን፡ምሑጸ፡በምርአየ፡አዕይንቲከ፡ παράπληκτος διὰ τὰ ὁράματα τῶν ὀφϑαλμῶν σου Deut. 28, 34.

ምሕጸት፡ n. act. *percussio*: ኢመጽአሙ፡መቅሠፍት፡ለቀቲል፡ወለምሕጸት፡ Kuf. 49.

መሓጺ፡ n. ag. *percutiens*: (እግዚ"፡) ለሆሎፎርኒስ፡በግብት፡በሰይፊ፡ዮዲት፡መሓጺሁ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7.

መሐፀ፡ *partus dolores pati* vid. sub መኀፀ፡

ሚመ፡ adv. pronom. interrogativum, compositum e ሚ፡ et መ፡ (gramm. § 63 et § 161, a et § 198, c). Est nota interrogationis et significat 1) *num? utrum?* ምንት፡እምኄየሰሙ፡ለእለ፡ተፈጥሩ ፤ ሚመ፡ተፈጥሮ፡ወሚመ፡ኢተፈጥሮ፡ *quid melius esset creatis: utrum creatos an non creatos esse?* Cyr. ad Th. f. 12; አይኬ፡ዘወለደት፡ድንግል ፤ ሚመ፡ትስብእተ፡ወሚመ፡መለኮተ፡ ib. f. 15. 2) Cum ወ compositum (ወሚመ፡) in interrogationibus disjunctivis alteram disjunctionis partem infert: *an?* Matth. 17, 25; Job 6, 12; Jes. 40, 19; Jer. 12, 9; 51, 28; 1 Cor. 4, 21; saepissime adjecto: ኑ፡(ወሚመ፡—ኑ፡): እምሰማይኑ፡ወሚመ፡እምሰብእኑ፡ Matth. 21, 25; Gen. 31, 28.

37, 8; Joh. 9, 2; Act. 8, 34; Rom. 4, 10; 4 Esr. 6, 49. 12, 50. — Etiam ubi enuntiatio interrogativa proxime non antecedit, **ወሚመ፡** disjunctivum *an?* usurpari potest, ut Jac. 4, 5. — Vid. **እመ፡** — *Voc.Ae.*: **አው፡ወሚመ፡ብ፡ወይ፡**; *aliud:* **ወሚመ፡ዘ፡ወይም፡።**

ሚም፡ nomen literae alphabeti hebraici XIII^{ae}, Ps. 118, 97; Thren. 1, 13. 2, 13. 3, 38. 4, 13; Chr.; al. Ubi de psalmis agitur, siglo: **ሚም፡** Ps. 118, 97—104 notatur.

ምምስው፡ vid. sub **መንሰወ፡**

ምማቴ፡ subst. ut videtur: *maculositas* [e verbo **መመተ፡** (a מוּם ܡܘܡܐ مُوم propagato?) formatum] a) morbi vel vulnerum species, fortasse *sugillationes, tumores lividi sub oculis:* **ምማቴ፡ወግሕሡት፡ይዳደቆሙ፡ለእኩያን፡** ὑπώπια καὶ συντρίμματα συναντᾷ κακοῖς Prov. 20, 30. b) *vitiositas* in genere: (*Dei voluntas est una, hominum voluntates sunt variae*) **በእንተ፡ዘውስቴቶሙ፡ምማቴ፡ወጽንት፡ወውኅደተ፡አእምሮ፡ወድካመ፡ጠባይዕ፡ውብዝኃ፡ሕማማት፡** Phlx. 55. — *Voc. Ae.* ad Prov.: **ምማቴ፡ዘ፡ሐዘን፡** (sed vereor, ne auctores *Voc.* temere conjectaverint); Rad. Abb.: **መመተ፡ዘ፡ሸሸ፡**(?).

መምዐ፡ I, 2 [contractum e **መዕምዐ፡**; vis radicis simplicis est in *mollitie* et *diffluendo*, coll. مَعَّ, مَاعَ, **መዐወ፡** al.; e *diffluendo* autem et *dissolvendo* facile propagatur notio *pavescendi*] 1) *pavescere, pavere, trepidare, consternatum esse:* **ይሚምዑ፡ኵሉ፡አራዊት፡** Job 41, 16; **ይደነግፁ፡ወይሚምዑ፡** Jes. 16, 3; Jer. 26, 5; **ተመስወት፡ይማስቆ፡ወመምዐት፡ወጐየት፡** 30, 13; **ይሚምዑ፡፲፻እምድምፀ፡፩** Jes. 30, 17; Lev. 26, 36; ἀνέστησαν 4 Reg. 7, 7; θραύεσθαι Deut. 20, 3; **መምዑ፡ወጐዩ፡** ἐτράπησαν εἰς φυγήν Judith 15, 3; φεύγειν Nah. 2, 6; ἔσπευσαν Ex. 15, 15. 2) Etiam: dissolvi mente i. e. *insanire:* **ከመ፡ይመምዑ፡** ἐκμανήσονται Jer. 32, 2 (vid. **መምዕ፡**). — *Voc. Ae.*: **መምዐ፡ዘ፡ተሸበረ፡**; *aliud:* **መምዐ፡ዘ፡ፈረ፡** (sic).

አመምዐ፡ II, 2 *pavorem injicere, trepidum* vel *pavidum facere:* **እፎ፡ተስዕረ፡ዘያሚምዕ፡** (ὁ ἐπισπουδαστής) Jes. 14, 4; *gladius* **ኢያመምዐታ፡** Enc.; **ምሕልላ፡ዘያሚምዕ፡ፀረ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7; Org.

ምሙዕ፡ part. *pavidus, trepidus.* *Voc. Ae.*: **ምሙዓን፡ዘ፡ፍሩሃን፡**

መምዕ፡ subst. *insania:* **ኢእበድኑ፡ዝንቱ፡ወኢመምዕ፡ዘይነግሩ፡** (μανία) Cyr. ad Th. f. 10.

ምምዓ፡ subst. *consternatio, trepidatio, pavor, formido:* **ዕለተ፡ምምዓ፡ወሙስና፡** ἡμέρα ἀωρίας καὶ ἀφανισμοῦ Zeph. 1, 15; σπουδή Jer. 15, 8; δειλία Prov. 19, 15 (masc.); **ዘአልቦ፡ምምዓ፡** *imperterritus* Enc.

ምማዔ፡ subst. i. q. **ምምዓ፡** Cod. Mus. Brit. LVII, Nr. 6, str. 3; **ፍርሃት፡ወምማዔ፡** Sx. Ter 13 Enc.; **እንበለ፡ምማዔ፡** *intrepide* Enc. Haml. 6; Nah. 29. — *Voc. Ae.*: **ምማዔ፡ዘ፡ፍርሀት፡**

አመሥኩዐ፡ quadrl. II [etiam per **ሰ**; denominatum a nomine ut **ምሡክ፡** vel **መሥኩ፡** *id quod* a quadrupede ruminante per guttur *sursum trahitur.* Radix simplex est **መሠከ፡** *trahere* מָשַׁךְ مَسَكَ, (مَشَقَ); vid. etiam **መሰከ፡** et **ወሰቀ፡** — In lingua amh. **አመሰከወ፡** *ruminare;* in caeteris autem linguis radix גָּרַר جَرَّ ܓܪܰ ruminationem significat] *ruminare:* **ያመሠኩዕ፡** Lev. 11, 3—7. 26 in C; Deut. 14, 6—8 in C.

ተመሥኩዐ፡ III, 1 id. Lev. 11, 3—7. 26; Deut. 14, 6—8; I Const. Ap. 51.

መሠጠ፡ I, 1 [مَشَطَ (discerpsit i. e.) *pexuit;* نَشَطَ, نَشَطَ *abripuit*] Subj. **ይምሥጥ፡** 1) *avellere, decerpere, deripere:* **ትመሥጥዎሙ፡አምእስቲሆሙ፡እምላዕሌሆሙ፡** Mich. 3, 2; **መሠጥዎሙ፡ለአማልክተ፡ነኪር፡ዘውስተ፡እዘኒሆሙ፡** Kuf. 31; **መሠጡ፡እጓለ፡ማውታ፡እምውስተ፡ጥብ፡** Job 24, 9. 2) *discerpere, dilaniare:* **ከመ፡ኢይምሥጡከሃ፡ከመ፡ላህም፡ለነፍስከ፡** Sir. 6, 2; **ተኵላ፡እንዘ፡ይመሥጦሙ፡**(**ለአባግዕ፡**) Clem. f. 131; **ይመሥጥ፡** ἐπιλήψεται Jes. 5, 29; Ps. 7, 2; Hen. 90, 11; Joh. 10, 12; Org. 3) *diripere, rapere, abripere:* **ይመሥጡ፡ወየሀይዱ፡** Hez. 22, 25; **እምእደ፡ዘመሠጠ፡ወእምእደ፡ዘሄደ፡** Jer. 21, 12; **መሠጡ፡ኖላዌ፡ምስለ፡መርዔቱ፡** Job 24, 2; Ps. 10, 9. 34, 12; Jud. 21, 21; Kuf. 30; Matth. 13, 19; c. dupl. Acc. Herm. p. 5. 4) c. Acc. pers. *rapere* i. e. *raptim auferre* vel *deducere* alqm: Job 14, 20; Joh. 6, 15; Act. 8, 39. 23, 10; 1 Thess. 4, 17 rom.; Hen. 39, 3. 68, 2; in specie de homine raptae mentis in coelos deducto 2 Cor. 12, 2. 4; **ምሥጥዎ፡ለሕሊናክሙ፡ኀበ፡መልዕልት፡** (raptim tollite vel) *elevate mentes vestras sursum* Lith. Orth. 5) simpliciter: *tollere, capere, apprehendere* Ex. 30, 4; Enc. (Ludolfi). 6) in bonam partem: *eripere:* **ወበርበርዎሙ፡ወአልቦ፡ዘያድኅኖሙ፡ወይመሥጥዎሙ፡** Jes. 42, 22. — *Voc. Ae.*: **መሠጠ፡ዘ፡ነተቀ፡** (vid. **ነጠቀ፡** apud Isenb.).

አምሠጠ፡ II, 1 proprie: avulsionem vel abruptionem facere i. e. 1) *aufugere, se auferre* ἀποδιδράσκειν Job 9, 25; ἀποῤῥηγνύναι Job 39, 4; φεύγειν Jes. 21, 14; **ወይጠል፡ዘያመሥጥ፡** Jes. 13, 14; **አምሠጠ፡ልቡ፡** ἐξέλιπε σύνεσις αὐτοῦ Sir. 22, 11. 2) *elabi, evadere, effugere,* in spec. *salvum evadere;* c. c. **እምነ፡**, ut: **ኢያመሥጥ፡እምጽልመት፡** Job 15, 30. 20, 24; **ያመሥጥ፡ድኩም፡እምእደ፡ኀያል፡** Job 5, 10; **መኑ፡ውእቱ፡ዘያመሥጥ፡እምእዴከ፡** Job 10, 7; Dan. 8, 4; Prov. 12, 13; Ps. 123, 4. 104, 17; **ከመ፡ዖፍ፡እንተ፡ታመሥጠከ፡እምእዴከ፡** Sir. 27, 19. 20; et c. Acc. (pron. suff. pro Dat.): **አልቦ፡ዘያመሥጠኒ፡** ὃς διαφεύξεταί με Jes. 10, 14; **ያመሥጠን፡** (ἀφέξεται αὐτῶν) Prov. 22, 5; **አምሠጠኒ፡** 1 Reg. 19, 17; **እመቦ፡ዘአምሠጠክሙ፡** 4 Reg. 10, 24; Deut. 2, 36; 4 Esr. 6, 69; **መክፈልተ፡ሠናይ፡ኢያምሥጥከ፡** Sir. 14, 14; salvum evadere: **ዘአምሠጠ፡እንዘ፡ይጐይይ፡** φεύγων καὶ σωζόμενος Jes. 31, 19; **ተኀጥአ፡ወአምሠጠ፡** 1 Reg. 19, 18; **አምሠጠ፡በፈረስ፡ረዋጺ፡** 3 Reg. 20, 20; Jes. 30, 16; **ኢትክሉ፡አምሥጠ፡** Jes. 47, 11; 1 Reg. 27, 1; 4 Esr. 9, 8; c. c. praepos. loci, ut: **አምሥጡ፡ውስተ፡ጽዮን፡** φεύγετε εἰς Jer. 4, 6; **ኢያመሥጥ፡ጽኑዕ፡መንገለ፡ደቡብ፡** 26, 6; Ps. 141, 6. Nonnumquam *se subtrahere* alicui i. e. eum *deserere:* **ኢያምሥጥከ፡ዐርክከ፡አመ፡ትፍሥሕትከ፡** Sir. 12, 8. 3) *eripere* i. e. liberare Sx. Ter 12 Enc.

ተመሥጠ፡ et **ተመሠጠ፡** (Jud. 21, 23) III, 1 1) refl. *sibi* *rapere* vel *diripere* alqd Jud. 21, 23. 2) pass. *rapi, diripi, raptim auferri, auferri:* ዘተመሥጠ፡ διηρπασμένος Jer. 22, 3 (var.); Judith 4, 12; Kuf. 34; ἁρπάζεσϑαι Sap. 4, 11; ኢትትመሠጥ፡በቀራንብቲሃ፡ Prov. 6, 25; ἀφαιρεῖσϑαι ተመሥጠ፡ንዋም፡እምአዕይንቲሆሙ፡ Prov. 4, 16; Did. 4; Sap. 14, 15; ተመሠጥኩ፡በነኰርኳረ፡ነፋስ፡ Hen. 52, 1; 1 Thess. 4, 17 Platt; de raptu mentis ተመሢጥየ፡ Act. 11, 5 rom.; Org. 1.

ተማሠጠ፡ III, 3 1) *sibi invicem diripere: esurientes* ከኑ፡ ይትማሠጡ፡ እምሲሳይ፡ ለእመ፡ ረከቡ፡ ንስቲተ፡ ይመሥጥ፡ አብ፡ እምወልዱ፡ ወወልድኒ፡ እምአቡሁ፡ Jsp. p. 367. 2) *inter se* (i. e. certatim vel successive) *discerpere* vel *diripere* aliquem (de pluribus dicitur): Ps. 43, 12. 88, 40; መኑ፡ ረሰዮ፡ ለያዕቆብ፡ ከመ፡ ይትማሠጥዎ፡ Jes. 42, 24; አራዊተ፡ገዳም፡ ይትማሠጥዎሙ፡ Hos. 13, 8.

ምሡጥ፡ part. *raptus:* ንሕነ፡በዐይነ፡ሃይማኖት፡ምሡጥ፡ሥጋዊክ፡ንሬኢ፡ Mâhb. Meem. 14; Sx. Genb. 28.

ምሥጠት፡ n. act. *raptus, direptio, ablatio repentina:* አይድያሙ፡ፍኖተ፡አስትሮብሎስ፡ (*Aristobuli*) ወምሥጠቶ፡መንግሥተ፡ዘልሂቅ፡እኁሁ፡ *et quomodo regnum fratris majoris ad se arripuisset* Jsp. p. 307; ያፈጥን፡ፍጻሜ፡ኀልፈተ፡ምሥጠቶሙ፡ Sap. 14, 14.

መሣጢ፡ n. ag., Pl. comm. መሠጥ፡ (gramm. § 138, 1 et § 54) et masc. መሣጥያን፡ 1) *rapax, dilacerans* Gen. 49, 27; ተኵላ፡ መሣጢ፡ Clem. f. 132. 235; አንበሳ፡ መሣጢ፡ Jsp. p. 335; Pl. መሠጥ፡ Hez. 22, 27; Asc. Jes. 3, 24; Matth. 7, 15; Clem. f. 131; አራዊት፡መሣጥያን፡ F. N. 33, 4.

መምሠጥ፡ subst., Plur. መማሥጥ፡ instrumentum quo aliquid arripitur, trahitur, apprehenditur i. e. 1) *laqueolus* (cui immittitur uncinus) vel *ansula* (ἀγκύλη לֻלָאוֹת) Ex. 26, 4. 5. 10. 11. 2) *annulus* vel *uncinus:* መማሥጠ፡መናስግት፡ δακτύλιοι (טַבְּעוֹת) Ex. 26, 29. 3) *vectis* σκυτάλη Ex. 30, 4. 5. 4) *velum, quod distrahi et contrahi potest* ἐπίσπαστρον (מָסָךְ): መንጠላዕት፡መምሠጥ፡ Ex. 26, 36. 35, 17.

ምሥጢር፡ *mysterium* vid. sub ምስጢር፡

ማር፡ et **ማሬ፡** nom. peregr. sc. syr. ܡܳܪܝ *dominus* (*dominus meus*), quo titulo eorum nominibus praeposito viri sive sanctitate sive ecclesiastica dignitate insignes honorandi causa a Syris appellantur, ut ማር፡ ኤፍሬም፡፡ Saepissime legitur in Synax., H. A. aliisque hujus generis libris, ubi nomina doctorum vel sanctorum Syrorum memorantur; etiam aliis atque Syris hic titulus ab Aethiopibus inditur; et a poëtis rhythmi causa nomini proprio passim postponitur, ut Sx. Teg. 29; Hed. 4. Hinc ማራናታ፡ μαρὰν ἀϑά מָרַן אֲתָא (*Dominus venit*) Cyr. d. r. f. f. 36 (ex 1 Cor. 16, 22).

መርሐ፡ (vel **መርሀ፡**) I, 1 [amh. መራ፡; in caeteris linguis haec eadem radix non exstat; sed quaeritur, annon הוֹרָה *monstrare* et אֹרַח ܐܽܘܪܚܳܐ *via* illustrando etymo comparanda sint?] Subj. ይምራሕ፡ 1) *viam monstrare, ducere* c. Acc. pers.: መልአክ፡ዘይመርሐኒ፡ Asc. Jes. 7, 16. 21; Hen. 21, 5; ὁδηγεῖν, καϑοδηγεῖν: ወረደ፡መንፈስ፡እምእግዚ"፡ወመርሖሙ፡ Jes. 63, 14; መራሕኮሙ፡በዐምደ፡ደመና፡ 2 Esr. 19, 12; Koh. 2, 3; Job 12, 23; Ps. 42, 3. 138, 9; Deut. 1, 33; Luc. 6, 39; Matth. 15, 14; ἄγειν መሪሐ፡ይመርሖሙ፡ 4 Reg. 9, 20 (aliâs ἄγειν ወሰደ፡ verti solet); c. በ፡ vel ውስተ፡ loci, per quem pergitur: Ps. 142, 12. 5, 9; ዘመርሐነ፡ ውስተ፡ ብሔረ፡በድው፡ Jer. 2, 6; c. Acc. viae: Ps. 22, 3. 85, 10. 138, 23; Sap. 10, 17; vel c. ውስተ፡ viae Sap. 10, 10; c. ውስተ፡ vel ኀበ፡ vel Acc. loci, ad quem tenditur: Apoc. 7, 17; Joh. 16, 13; አምላክ፡ይምራሕከ፡ እንተ፡ ላዕሉ፡ ሀገረ፡ ኢየሩሳሌም፡ Rel. Bar.; መርሐ፡ከልኣነ፡ኀበ፡አሚን፡ Chr. ho. 26. 2) *praeire, ducem esse,* προάγειν እለ፡ይመርሑ፡ወእለ፡ይተልዉ፡ Marc. 11, 9; ይመርሑ፡ቅድመ፡ሰረገላ፡ ἦγαν τὴν ἅμαξαν 2 Reg. 6, 3; ἡγεῖσϑαι ይመርሖሙ፡ Ex. 13, 21; Kuf. 37; Hen. 72, 3. 89, 45. 48. 3) *monstrare, demonstrare* aliquid, c. c. ኀበ፡ rei (in libris e sermone Arabico translatis): ወይመርሕ፡ኀበ፡ ዝንቱ፡ቃሉ፡ለልዑል፡ (*hoc demonstratur verbo Altissimi*) F. N. 24, 1; ተወክፎተ፡ሠያጢ፡ዐረቦነ፡ እምእዴ፡ ተሣያጢ፡ ይመርሕ፡ኀበ፡ፍጻሜ፡ሠይጥ፡ወተሣይጦ፡ F. N. 33. Sed etiam: *testimonii causa producere* alqd, c. Acc. Ex. 22, 12.

አምርሐ፡ II, 1 ut videtur *monstrandam curare viam:* አንተ፡(እግዚ"፡)አምራሕከ፡ጽድቀ፡ ወኀጢአተ፡ ወፈለጥከ፡ ብርሃነ፡ወኀጢአተ ፤ እኩየ፡ ወሠናየ፡ Kid. f. 40 (si quidem lectio sana est).

ተመርሐ፡ III, 1 pass. et refl. *duci, deduci, ducem sequi* Hen. 72, 5; ተመራሕነ፡ውስተ፡ዛቲ፡ጸጋሁ፡ προςαγωγὴν ἔχομεν Rom. 5, 2; ተመሪሐነኬ፡ውስተ፡ጽድቅ፡ እምኵለንታሁ፡ πανταχόϑεν οὖν συνωϑούμενοι εἰς Cyr. ad Th. f. 25; (አበዊነ፡)ዘይደልወነ፡ ከመ፡ንትመራሕ፡በምግባራቲሆሙ፡ ወንትመሰል፡ በሙ፡ Jsp. p. 359; ከመ፡ ንትመራሕ፡ በትእዛዙ፡ Phlx. f. 242.

መርሕ፡ subst., m. et fem., Pl. አምርሕት፡ (pro quo passim አምሕርት፡, ut Matth. 23, 16 rom.; 1 Cor. 4, 15 Platt) 1) *dux* ὁδηγός 2 Esr. 8, 1; Rom. 2, 19; Matth. 15, 14. 23, 16. 24; ኤጲስቆጶስ፡ውእቱ፡መርሖሙ፡ለሕዝብ፡ Did. 4; ከማሁ፡አንትሙኒ፡ መርሐ፡ ኩንዎሙ፡ Kid. f. 38. 17; Phlx. 139; c. c. ውስተ፡ ut: እስመ፡ውእቱ፡መርሕ፡ውስተ፡ጥበብ፡ Sap. 7, 15; c. ለ፡ ut: ከኖ፡መርሐ፡ለክሒድ፡ II Abt. 57. De femina: ከነት፡መርሐ፡ Lud. e Vit. Sanct. In specie: παιδαγωγός *paedagogus* 1 Cor. 4, 15; መርሕ፡ለኀበ፡ክርስቶስ፡ Gal. 3, 24; et μεσίτης: *Christus* መርሐ፡ለሐዳስ፡ሥርዐት፡ Hebr. 12, 24; σκοπός Hez. 33, 2. 2) *dux* i. e. *rector, princeps:* κυβερνῆται Hez. 27, 28 (cfr. ܡܕܰܒܪ̈ܢܐ) et κωπηλάται Hez. 27, 8; κυβερνήσεις 1 Cor. 12, 28. 3) *index* (libri): መርሐ፡ ግብረ፡ አናቅጽ፡ *index capitum* Lud. Comm. Hist. Aeth. p. 305.

ምርሐት፡ n. act. *ductus, gubernatio:* ዘወሀቦ፡ጥበበ፡ምርሐት፡(ይምራሕ፡) *cui sapientiam gubernationis praebuit, is gubernet* Phlx. 190.

መራሒ፡ n. ag. f. መራሒት፡, Pl. መራሕያን፡ fem. መራሕያት፡, *ductor, dux:* ከመ፡ ትኩን፡ መራሒ፡ ἡγούμενος 1 Par. 17, 7; Hen. 72, 1. 74, 1. 75, 1. 82, 11 seq.; Org.; c. c. ለ፡ vel ኀበ፡, ut: መራሒ፡ለዝሙት፡ *perductor* (*leno*) II Const. Ap. 17; ብእሲት፡መራሒት፡ኀበ፡ዝሙት፡ *lena* I Const. Ap. 62 (63); nec non per st. c., ut: (ዛቲ፡መጽሐፍ፡) መራሒተ፡ልቡና፡ይእቲ፡ Fal.; *Satanas* መራሔ፡ኵሉ፡እኩይ፡ Clem. f. 221; እግዚ"፡መራሔ፡ ሕይወት፡ Prec. Mat.; Kid. f. 12; መራሕያነ፡ብርሃን፡ epitheton angelorum Lit. Joh.; epitheton Abrehae et Afsbehae Chr. Ax.

ተመራሒ፡ n. ag. pass. vel refl. *ductus; ducem sequens:* Hen. 82, 12; Fal. f. 11.

መርመር፡ subst. *marmor* (مَرْمَر): አዕማደ፡መርመር፡ Sx. Tachs. 8.

መርመሬ፡ *pera* vid. sub ረመረ፡

መርሙዳ፡ vid. በርሙዳ፡

መረረ፡ et **መረ፡** I, 1 [amh. id.; מָרַר, ܡܰܪ, مَرَّ] Subj. ይምረር፡(ይምርር፡ 4 Esr. 8, 40 Laur.) 1) *amarescere, amarum esse:* ይመርር፡ጣዕሙ፡ለመዓር፡በዕጕሥታር፡ Herm. p. 30; ዘይመርር፡እምሐሞት፡ Prov. 5, 4; c. pron. suff. pro Dat.: ይመርረኪ፡ኀዲገ፡እግዚ"፡ Jer. 2, 19; (*malis dulcia sunt opera peccati*) ወይመርሮሙ፡ምግባራ፡ለጽድቅ፡ Clem. f. 83; ለትምረራ፡ለከርሥከ፡ Apoc. 10, 9. 2) *exacerbari dolore et ira; tristem, moestum esse* vel *fieri* (πικραίνεσθαι) መረርኩ፡ Ruth 1, 20; መረረተኒ፡ነፍስየ፡እምኔክን፡ 1, 13; መረት፡ (v. መረረት፡) Jes. 14, 9; መሪረ፡መረርኩ፡ Thr. 1, 20; c. በእንተ፡ 4 Esr. 8, 40 (Laur.).

አምረረ፡ II, 1 1) *amarum reddere* Apoc. 10, 10; Am. 6, 12. 2) *amare* vel *acerbe agere:* አምርር፡በኪዩቶ፡ πίκρανον κλαυθμόν *acerbe defleas eum* Sir. 38, 17; ጸርኀ፡በዐቢይ፡ቃል፡ወአምረረ፡ጥቀ፡ Gen. 27, 34. 3) *dolore exacerbare* i. e. *moerore afficere* et *ira exacerbare* i. e. *irritare* alqm: አምረራ፡ለነፍስየ፡ Job 27, 2; Kuf. 25; ከመ፡ያምርሩኒ፡በምግባረ፡እደዊሆሙ፡ Jer. 51, 8; Hez. 2, 3; Ps. 5, 12. 105, 8; Hebr. 3, 15. 16. 4) acerbe i. e. iracunde vel moeste agere, *exacerbari, exasperari* vel *moerere:* አምረሩ፡ (v. ተምዑ፡)ላዕለ፡ኤርምያስ፡ Jer. 44, 15; 4 Esr. 8, 40 (in plur. codd.); fortasse Hen. 99, 12.

ምሩር፡ part. *amarus, exacerbatus, moestus:* ምሩራን፡ οἱ ἐν πικρίᾳ Job 3, 20; παραπικραίνοντες Ps. 67, 7.

መሪር፡ adj. f. **መራር፡** 1) *amarus, acerbus:* ማይ፡መሪር፡ Jac. 3, 11. 12; Ex. 15, 23; τὸ πικρόν Jes. 5, 20; Prov. 27, 7; መሪረ፡ኮነ፡ሜስ፡ Jes. 24, 9. Translate a) de iis, quae dolorem et moerorem efficiunt vel animum vulnerant (pungunt): አሞት፡እፎ፡መሪር፡ዝክርከ፡ Sir. 41, 1; መራር፡እሞት፡ብእሲት፡ Koh. 7, 26; ለገቢረ፡መሪር፡ Ps. 63, 3; መሪር፡አፉሆሙ፡ Rom. 3, 14; Ps. 13, 6; መራረ፡ያወሥኡከ፡ Sir. 29, 25; Jac. 3, 14; adv.: እንዘ፡ይጠወቅ፡ነፍስየ፡መሪረ፡ Job 10, 1; መሪር፡ πικρία *amaritudo* i. e. *exacerbatio* Eph. 4, 31. b) de fletu, clamore, luctu (acerbus, vehemens): ጸራኅከ፡ጽራኅ፡መሪረ፡ Hen. 65, 5; በቃል፡መሪር፡ 65, 2; መሪር፡ሐዘን፡ Sir. 25, 18; adv.: የዐወይዉ፡መሪረ፡ Hez. 27, 30; መሪረ፡ይበክዩ፡ Jes. 33, 7. 22, 4; Matth. 26, 75. 2) *exacerbatus* a) *moestus, tristis* Ruth 1, 20; ይኄይስ፡መዊት፡እመራር፡ሕይወት፡ Sir. 30, 17. b) *immitis, crudelis:* ሕዝብ፡መሪራን፡ Hab. 1, 6; መሪራነ፡ነፍስ፡ Jud. 18, 25. c) *refractarius, contumax* (παραπικραίνων) Ps. 77, 10; ቤት፡መሪራን፡ Hez. 2, 5 seq. (בֵּית מְרִי).

ምረር፡ subst. Pl. ምረራት፡ *amarities, amaritudo, acerbitas:* ምረሩ፡ለማይ፡ Apoc. 8, 11 rom.; ጥዕምኩ፡ዕጕስታረ፡ወኵሎ፡ምረራተ፡ወኢረከብኩ፡ዘይመርር፡እምንዴት፡ Fal. f. 65; እንዘ፡ያአምሩ፡ምረራ፡ለሞት፡ Macc. f. 19; እለ፡ተዐገሡ፡ምረራተ፡ብዙኀ፡ Chr. ho. 31; de acerbitate iracundi et contumacis: ምረርከ፡ (v. ምረትከ፡) Jes. 37, 29, et moesti vel afflicti: Job 7, 11; ምረረ፡ነፍሱ፡ 21, 25.

ምረት፡ n. act. et subst., id. q. ምረር፡, ut Deut. 29, 17; Num. 33, 9; Sap. 8, 16; ምረተ፡ሕምዝየ፡ Thren. 3, 20; በምረተ፡ነፍሱ፡ Sir. 4, 6; contumacia Kuf. 1.

መርስ፡ *portus* vid. sub ረሰወ፡

መረሰ፡ id. q. مَرَسَ (مَرَشَ, مَرَثَ, مَرَدَ) *madefacere, macerare* aqua. Hinc

ተመርሰ፡ III, 1 *macerescere, putrere:* (ናእምር፡)ከመ፡ዘዜአ፡ወተመርሰ፡እምአባላት፡ይትመተሩ፡ወሲሲተ፡ዕፄ፡ይከውኑ፡ hom. Rhegini in Cyr. f. 109. Voc. ad Cyr.: ተመርሰ፡ዘ፡ማሰነ፡

መርሰሰ፡ quadr. I [etiam ረምሰሰ፡ q. v.; מָשַׁשׁ, chald. מַשְׁמֵשׁ et מַשְׁמֵשׁ; arab. مَسَّ] *palpare* manu, *palpando quaerere:* ትመረስስ፡ (var. ታመ"፡)መዓልተ፡ከመ፡ይመረስስ፡ዕዉር፡ Deut. 28, 29.

አመርሰሰ፡ II 1) caus. *palpare facere:* Ex. 10, 21. 2) id. q. I *palpare* Deut. 28, 29 var.; Job 5, 14 var.; 12, 25 var.; Jes. 59, 10 var.

መርሰስ፡ subst. *palpatio:* የሐውር፡በመርሰስ፡ *palpando incedit* (coeci instar) 2 Petr. 1, 9. — *Voc. Ae.:* መርሰስ፡ዘ፡መዳሰስ፡ vel መድኅሠሥ፡

ምርስኔ፡, **መርሳኒ፡**; **ሚርስንስ፡**, **ሚረሲንስ፡**, **ሜርሴንስ፡**, **ምርስኔን፡**, **መርሲኔን፡** (مرسين) n. peregr. μυρσίνη (Gen. μυρσίνης, Acc. μύρσίνην) *myrtus* Kuf. 21; Jes. 41, 19 (et 55, 13 vrs. nov.); 2 Esr. 18, 15.

መረቅ፡ subst. *jus, jusculum* [amh. መረቅ፡, መርቅ፡; hebr. מָרָק et פָּרָק; arab. مَرَقٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 820 et 1131] M. F.

መርቄ፡ *calor gravis* vid. sub ረቀየ፡

መሩብ፡ subst. *ingluvies*, quod nonnisi nomini አድግ፡ subjunctum occurrit, sc. አድግ፡መሩብ፡ *asinus ingluvie praeditus* πελεκάν (קָאַת) Ps. 101, 7; Lev. 11, 18 (at Deut. 14, 18 አባጕንባሕ፡) *truo, pelecanus onocrotalus* (qui asini instar rudit; Bocharti Hieroz. III. 19). Voce መሩብ፡ e መርበብት፡ contracta *rete* significari, et nomine *retis ingluviem* illam, truae similem, quam sub rostro habet avis, appellatam esse censuit Ludolfus. At ut contractio illa cum legibus Geez linguae haud convenit, ita nomen *rete* parum aptum videtur. Quare videas, annon መሩብ፡(መረው፡) ad rad. مَرَى vel مَرُوَ referendum sit, unde Arabes مَرِيءٌ, Hebraei מֻרְאָה *ingluvies avium* petierunt: *ingluviem* autem avis τὴν βρογχοκήλην sacco vel truae similem a rostro dependentem apte nominaveris. Hujus interpretationis ne minimam quidem nobis injiciant dubitationem scholia auctorum *Voc. Ae.* አድግ፡መሩብ፡ዘ፡የበዳ፡አሕያ፡ vel የሜዳ፡አሕያ፡ (i. e. *onager*), quia hanc interpretationem e voce አድግ፡ temere conjectam esse manifestum est. *Aliud:* አ"፡መ"፡ዘ፡ጋጋኖ ።

ተማረተ፡ vid. sub ማሪ፡ col. 169

መረተ፡ rad. inus., cui significatus *fricandi, terendi, conterendi* infuisse videtur: ejus vestigia supersunt in مَرَتَ II *minutim contrivit* (مَرَشَ, مَرَسَ V, ܡܪܣ, מָרַח; cfr. etiam بَرْثٌ *terra mollis*).

መሬት፡ subst. (sine dubio pro መሪት፡ vel መሩት፡), [amh. id.], m. et fem.: „terra omnis generis, quae arefacta in pulverem et madefacta in lutum seu coenum resolvitur“ (Lud.), 1) *pulvis terrae, humus*, γῆ Gen. 3, 19; እንተ፡መሬት፡ 4 Esr. 5, 15; ታገብአኒ፡ውስተ፡መሬት፡ Job 10, 9. 34, 15; ከመ፡እኩን፡መሬተ፡ Tob. 3, 6; መሬት፡ወሐመድ፡ Job 42, 6; Sir. 10, 9; ኰኵሕ፡ኀበ፡አልቦ፡መሬት፡ Matth. 13, 5; Jes. 47, 1; Gen. 26, 15; Kuf. 24; 4 Esr. 1, 5. 5, 33. 8, 4; χοῦς Koh. 3, 20. 12, 7; Ps. 1, 5; Deut. 28, 24; ወደዩ፡መሬተ፡ውስተ፡ርእሶሙ፡ Thr. 2, 10; Hez. 26, 4. 12; ከመ፡መሬት፡ንሕነ፡ Ps. 102, 14; Act. 18, 19; χῶμα መሬተ፡ምድር፡ Ex. 8, 13; ረሰይክን፡ለአህጉር፡መሬተ፡ Jes. 25, 2; እለ፡ይነውሙ፡ውስተ፡መሬተ፡ምድር፡ Dan. 12, 2. — Est unum e quatuor elementis vid. ጠባይዕ፡ 2) *lutum, argilla, creta figularis, calx praeparata*, (*mortarium*) πηλός: አብያተ፡መሬት፡ Job 4, 19; ሥጋክሙ፡መሬት፡ 13, 12 (alias ጽቡር፡); κονία መሬት፡ጸዐዳ፡ Deut. 27, 2. 4; χοῦς, qui in aedificiis exstruendis adhibetur Lev. 14, 42; Gad. Lal. (saepius). 3) *ramenta, rudus*, ut lapidum caesorum Gad. Lal. (vid. ምጽራብ፡); aedificiorum dirutorum Jes. 25, 2. 4) *coenum, stercus*, κοπρία Luc. 13, 8; 4 Reg. 9, 35; Job 2, 8; Ps. 82, 9; Jes. 5, 25; Thr. 4, 5.

መሬታዊ፡ adj. rel. *terrenus* 1 Cor. 15, 47. 48; መሬታዊ፡እንተ፡ወኀላፊ፡ Clem. f. 238. 122; መሬታዊ፡ሰብእ፡ Kedr f. 7; Gad. Ad. f. 77; መሬታውያን፡ opponuntur coelestibus (ሰማያውያን፡) Genz. f. 46; Org.; et multis aliis in locis (vid. etiam ጠባይዕ፡)

ሜሮን፡ n. pergr., μύρον 1) *unguentum* (myrrhinum) Apoc. 18, 13. 2) *chrisma, unguentum* (τὸ μυστικὸν χρίσμα, τὸ ἅγιον μύρον), quo neophyti (de lavacro egressi) unguntur, Syn.; Did. 36. 41; F. M. 28; al. — Cfr. etiam librum ሥርዐተ፡ሜሮን፡ inscriptum, liturgicum, in Abb. Cat. p. 210.

መራናት፡ *candelabrum* vid. sub መናራት፡

መራናታ፡ vid. sub ማር፡

መረዋት፡ *campana* (form. amh.) vid. sub ረውሐ፡

መርዐ፡ I, 1 [coll. مَرِحَ *valde laetus fuit* (مَرَحٌ *magna lubentia et laetitia, petulantia*); vicina videntur مَرِعَ, مَرُوَ, وَرِىَ, מְרָא, בְּרָא] Subj. ይምራዕ፡, *lascivire, luxuriare, libidinosum esse*, in spec.: *venerea voluptate frui, libidinem explere*, c. c. በ፡ cum aliquo vel aliqua: ብእሲት፡እንተ፡ትመርዕ፡በብእሲት፡ Can. Anc. 18; እመቦ፡ዘያፈቅር፡ደቂቀ፡ይምራዕ፡በሙ፡ (*paedico*) Kedr f. 83; ብእሲት፡እንተ፡ትመርዕ፡በብእሲት፡አው፡ብእሲ፡ዘይመርዕ፡በደቂቅ፡ ib. f. 73; vel c. በ፡ corporis: እመቦ፡ብእሲት፡ዘትመርዕ፡በሥጋሃ፡ ib. f. 66.

መርዐ፡ I, 2 (quamquam haud satis certum est, annon sit stirps I, 1 sensu transit.) *libidine corrumpere*, c. Acc.: መራዕኪዮን፡ለአኃትኪ፡በኀጢአትኪ፡ ἔφθειρας τὰς ἀδελφάς σου ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου Hez. 16, 52.

ተመርዐ፡ III, 1 *luxuriae* vel *libidini sese dedere, libidine corrumpi*: ዘይረክሱ፡በተመርዖ፡ውስተ፡ፍትወት፡ III Const. Ap. 13; እስመ፡ይትመራዕ፡ነፍስቶሙ፡ Herm. p. 16. — *Voc. Ae.*: ተመርዐ፡ዘ፡ማሰነ።

ምሩዕ፡ part. *luxuriosus, libidinosus, lascivus, impudicus*: ምርዕት፡ይእቲ፡ ἄσωτος Prov. 7, 11; ἀσύνθετος ምርዕት፡ Jer. 3, 7 (ኅስርት፡ 3, 8); Did. 2; *eam quae vitiatori non repugnat* ሰመይዋ፡ምርዕት፡ Kedr f. 72; ምሩዓን፡ Jer. 31, 28 (gloss.); ምሩዕ፡በፍትወት፡ነፍሱ፡ Can. Neocaes. 1.

መርዕ፡ subst., Pl. መርዓት፡ (si lectio sana est), *libido, lascivia*: መርዓት፡ ἀσέλγειαι Rom. 13, 13 (utraque ed.). At plerumque usurpatur forma

ምርዐት፡ vel **ምርዓት፡** subst. (n. act.) *luxuria, lascivia, libido, impudicitia*: ἀσέλγεια Marc. 7, 22 Platt; 2 Cor. 11, 21; Gal. 5, 19; ἀσωτία Eph. 5, 18; Tit. 1, 6; Luc. 15, 13; ἀσυνθεσία Jer. 3, 7; χρεμετισμός 13, 27; ዝሙት፡ወምርዐት፡ Kuf. 25; ገብረ፡ዝሙተ፡ወምርዐተ፡ F. M. 6, 15; ስክር፤ሥሥዐት፤ፈቲው፤ምርዐት፤ዝሙት፡ Kid. f. 4; እምስክር፡ይትወለድ፡ምርዐት፡ወዝሙት፡ወሥሥዕት፡ Clem. f. 139; ናወግዝ፡እንተ፡አርያኖስ፡ምርዐተ፡ወዕልወተ፡ Exp. Fid. Nic. (f. 282).

ምርዓ፡ id. q. ምርዐት፡; *Voc. Ae.*: ምርዓ፡ዘ፡ጕልሻ፡ (v. ጕለሻ፡).

መርዓት፡ *sponsa*, መርዓ፡ *nuptiae*, ተመርዐወ፡, al. vid. sub ረዐወ፡

ማሪ፡, rarius ማርያ፡ (ut Ex. 3, 1 var.; Act. 14, 13 rom.; vid. gramm. § 133, a annot. 1) subst., st. c. ማርየ፡ et ማሬ፡, Pl. ማርያን፡, ማርያት፡, ማሪይት፡ (de ምርአያት፡ Did. ed. Platt p. 49 vid. ምርአይ፡ sub ርእየ፡) 1) *sacerdos ethnicus, sacrificulus*, ἱερεύς Gen. 41, 45. 47, 22; Ex. 2, 16. 3, 1; 1 Reg. 6, 2; 4 Reg. 10, 19. 11, 18. 17, 32; ይፈንዎሙ፡ለማርያን፡ይጼወዉ፡ Job 12, 19; ማርያን፡ et ማሪይት፡ Zeph. 1, 4; Act. 14, 13. 2) *hariolus, divinus, fatidicus, magus* (cfr. كَهِنٌ): ውእቱ፡ይገብር፡ግብረ፡ሥራይ፡ወዘማርያት፡ 2 Par. 33, 6; ἐγγαστρίμυθοι ማርያን፡ 1 Par. 10, 13; ማርያን፡ወሰብአ፡ሰገል፡ μάγοι Χαλδαῖοι Γαζαρηνοί Dan. 5, 7; Did. 35 al.; M. M. f. 314. [Hanc vocem quondam in gramm. § 47. 114, c. 138, 2 ad radicem ርእየ፡ retuli, et ማሪ፡, e መርኢ፡ vel መርአይ፡ contractum, proprie *monstratorem* i. e. *interpretem* arcanorum vel *hierophantem* significare existimavi; sed postquam *sacrificuli* notionem antiquitus potiorem fuisse cognovi, hoc etymon addubitaverim.]

ማሪት፡ subst., Pl. ማሪታት፡ (et መሬታት፡) et feminine usurpatur *divina, fatidica*, ut: ለእመቦ፡ዘሐተተ፡ማሪተ፡ Clem. f. 245; Cod. Mus. Brit. LVII, Nr. 11; ማሪታት፡ var. pro

ማርያን፡ 1 Par. 10, 13; ማሬታት፡ Cyr. ad Th. f. 1, et masculine *hariolus, divinus* Gad. T. H. Dubia est significatio in Const. Ap. 62 (63): ተጠያሪ፡በማሪት፡በሐመድ፡በፍሬ፡ዕፀዋት፡ caet.

ተመረየ፡ III, 2 et ተማረየ፡ III, 3 *hariolari, divinare, augurari*: ዘይትሜረይ፡በከዋክብት፡ወበአእባን፡ወበዕፀው፡ Clem. f. 245. 224; ዘያሰግል፡ወዘይትሜረይ፡ Clem. f. 128. 178; ለተመርዮ፡ወለተሰግሎ፡ Kuf. 11; ዘይትሜረይ፡በሰገል፡ Kedr f. 65; ዘይትማረይ፡ወዘያበውኡ፡ውስተ፡ቤቱ፡ለመሠርያን፡ F. N. 11. 3; ኵሉ፡ተማርዮ፡እምኀይለ፡አጋንንት፡ወኵሉ፡ተንብዮ፡እምኀይለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ M. M. f. 314.

አስተማረየ፡ IV, 3 *hariolum reddere aliquem*: ሰይጣን፡ይጼዐን፡በሰብእ፡ለአስተማርዮ፡ M. M. f. 91.

ተማረተ፡ III, 3 i. q. ተማረየ፡, ut: ብእሲት፡ዘትትማረት፡አው፡ለካልእ፡ትብል፡ትትማረት፡በእንተ፡ፍቅረ፡ምታ፡አው፡በእንተ፡ፍቅረ፡ካልእ፡ Syn. f. 392 (coll. amh. ማርተኛ፡ Isenb. p. 22).

መረየ፡ rad. inus., quae mihi cum מוּר et יָמַר *permutavit, commutavit* convenire videtur.

አምረየ፡ II, 1 *vicissitudinem efficere*, vid. sub አሜረየ፡ infra.

ምርያ፡ subst., ut videtur *vicissitudo*: (si numerum dierum anni CCCLXV numero VII diviseris, reliquus erit dies unus, qui appellatur) ዕለት፡ምርያ፡ዘያጠውዮን፡ለመዋዕለ፡ዓመታት፡ወያዐውዶን፡እምዝ፡ውስተዝ፡ (sive: qui efficit, ut singulis annis dies a loco, quem inter hebdomadis ferias obtinent, moveantur et in feriam sequentem protrudantur) M. M. f. 265. E Ssal. Req. Ludolfus affert, diem festum Gabrielis ምርያ፡ vocari.

አሜረየ፡ quadrl. II (denom.) *vicissitudine imparem efficere numerum*, (ዘቲ፡ዕለት፡) አሜረየት፡እንዘ፡ታመሪ፡ (opp. አዔረየት፡እንዘ፡ታዔሪ፡) M. M. f. 265.

መረደ፡ I, 2 [cogn. cum ሮደ፡ et ሮጸ፡ q. v. Notio primariae radicis in *currendo, discurrendo* esse videtur (רוּד رَادَ); e notione *libere vagandi* derivatur *audacem, pervicacem, rebellem esse* (מָרַד ,مَرَدَ ,مَرُدَ ረደደ, መርደደ፡), e notione *currendi* manat *pellere, propellere* (مَرَدَ *propulit navem*), *persequi* (רָדַף ሮደ፡)] *vires intendere in currendo, raptim currere, assilire, insilire, incursionem* vel *impetum facere*: ዘይሜርድ፡ይከመ፡እንዘ፡ይረውጽ፡ διέλιπεν ὁ τρέχων ἀπὸ τοῦ δρόμου αὐτοῦ Jer. 8, 6; መረዱ፡ይጼግንዎሙ፡ Sap. 19, 2; እንዘ፡ይሜርዱ፡ ἁλλόμενοι μεγάλα 1 Reg. 10, 2; Sx. Ḥed. 9 Enc.; ይሜርድ፡ፍኖቶ፡ Ps. 18, 6; ውስተ፡አርእስተ፡አድባር፡ይሜርዱ፡ Joel 2, 5; saepius in Jsp. ut p. 272.; c. ኀበ፡ gentis, in quam incursio fit p. 273; vel c. Acc. loci, in quem impetus fit: መረደ፡ሀገሮሙ፡ለሳምራውያን፡ወአንኀለ፡መቅደሰ፡ p. 299; c. c. ላዕለ፡ pers. *acrius currendo vires alicujus immodice intendere*: ለእመ፡መረድነ፡ላዕሌሆሙ፡ Gen. 33, 13.

ምራድ፡ et plerumque መራድ፡ subst. 1) *impetus, impugnatio, incursio* vel *excursio bellica* (غَارَةٌ): መራደ፡ረሲዓን፡ ὁρμαὶ ἀσεβῶν Prov. 3, 25; እምድምፀ፡መራድ፡ Jer. 29, 3. 15, 8 var.; ὅρμημα Am. 1, 11; διωγμός Act. 13, 50; በውስተ፡መራድ፡ ἐν πολέμῳ 1 Par. 5, 20; ሰራዊት፡እለ፡ይትቃተሉ፡ውስተ፡መራድ፡ (v. ምራድ፡) Joel 2, 5; ጊዜ፡መራዱ፡ Sx. Ṭer 12 Enc. Hinc አፍራሰ፡መራድ፡ *equi bellatores* (opp. *vectariis*) 3 Reg. 3ª, 21. An de operibus, quibus urbes oppugnantur? ከመ፡ይከዐዉ፡መራደ፡ Hez. 21, 22 vrs. nov. 2) concr. *turma irruentium; impetum* vel *incursionem facientes, oppugnatores* (nescio an ob hanc significationem መራድ፡ n. ag. statuere malis): ፈኖከ፡መራደ፡ትንንያ፡ይቅድሙ፡ተዓይኒከ፡ Sap. 12, 8; በእንቲአከሙ፡እፌኑ፡ባቢሎን፡መራደ፡ Jes. 43, 14; ሰአሎ፡ለፍምፍምዮስ፡ (*Pompejum*) ከመ፡ይፈኑ፡ሎቱ፡መራደ፡መርድአ፡ላዕለ፡እኁሁ፡ Jsp. p. 308. — *Voc. Ae.*: መራድ፡ዘ፡ወረሪ።

ምርዱድ፡ part. (verbi quadril. መርደደ፡, quod utrum a rad መረደ፡ an a ረደደ፡ derivandum sit dubium est) ut videtur: *assiduus* in re peragenda, *pertinax, obstinatus* Herm. p. 7. 10. Haec significatio quomodo cum prima notione verbi መረደ፡ conjuncta sit, vid. sub መረደ፡, et cfr. مَرَدَ *assiduus* vel *continuus fuit* in re peragenda. (Quae in versione loci Herm. p. 7 statuta est significatio *praeceps* vel *impetuosus*, mihi jam minus placet). — *Voc. Ae.*: ምርዱድ፡ዘ፡ድፍንት፡(ድፍረት፡?).

መረገ፡ I, 1 propr.: illinere, oblinere [ut مَرَغَ مَرَّخَ مَرَخَ מָרַח al.] i. e. 1) *tectorio obducere, dealbare, incrustare, trullissare* [amh. id.], c. c. Acc. parietis: ይመርግዎ፡ለአረፍት፡ ἀλείφουσι τὸν τοῖχον Hez. 13, 10. 11. 14 (in comm. 15 substituitur ገየረ፡); Lev. 14, 42. 43; c. Acc. tectorii, quod illinitur: ምርገ፡ዘመረግሙ፡ Hez. 13, 12; c. dupl. Acc.: ትመርጎ፡መሬት፡ጸዐዳ፡ κονιάσεις Deut. 27, 2. 4. 2) *illita calce, maltha* al. *jungere caementa, malthare* (cfr. talm. מַרְקָה *gluten*) Kuf. p. 43; ደፈኖ፡አፈ፡ግብ፡መሬጎ፡ *humavit eum, os foveae caemento obducens* Sx. Mag. 8 Enc. — In *Voc. Ae.* verbum ገየረ፡ verbo መረገ፡ explicatur.

ምሩግ፡ part. *tectorio obductus, incrustatus, dealbatus*: ቤት፡ምሩግ፡ κεκονιαμένος Prov. 21, 9; Matth. 12, 44 (κεκοσμημένος).

ምርግ፡, መርግ፡, ምራግ፡ subst. *tectorium, calx tectoria, crusta* (parietis): ከመ፡መርገ፡ (v. ምራገ፡) አረፍት፡ ἀλοιφή Job 33, 24; አይቴ፡ምርግክሙ፡ዘመረግሙ፡ Hez. 13, 12; ምርገ፡አረፍት፡ κονίαμα Dan. 5, 5; መርገ፡ኖጻ፡ውስተ፡አረፍት፡ Sir. 22, 17; መርገ፡አረፍት፡ Org.

ምርገት፡ n. act. *obductio parietis*, Lud. ex ore Gregorii.

መርግሕ፡, አመርግሐ፡ vid. sub ረግሐ፡

ምርጕዝ፡ *baculus*, ተመርጕዘ፡ vid. sub ረገዘ፡

መረግድ፡ et ዘመረግድ፡ n. peregr. σμάραγδος μάραγδος *smaragdus* gemma (hebr. בָּרֶקֶת, sanscr. मरकत et मसार vel मसारक, pers. مَرْغَد et زُمُرَّد, arab. زُمُرُّد; ejus species est pers. زَبَرْجَد, arab. زَبَرْجَد; aram. זְמַרְגַּד, ܙܡܪܓܕܐ) መረግድ፡ Apoc. 4, 3. 21, 19; Sir. 35, 6; Hez. 28, 13; Jes. 54, 11 (ubi Gr. σάπφειρος habet); Tob. 13, 16; Judith 10, 21; እብን፡ዘሕብረ፡መረግድ፡ λίθος σμαραγδίτης Esth. 1, 6; Ex. 28, 9. 17; ዘመረግድ፡ Ex. 36, 17; dubium utrum መረ" an ዘመ"፡

Ex. 35, 12. 36, 13. — *Voc. Ae.:* **መረግድ፡በኦሪት፡ወበቀለምሲስ፡** (in Pentateucho et Apocalypsi) **በርዘድ፡በቅብጢ፤ዘምሩድ፡በዐረቢ፤ሕብሩ፡ሐመልሚል።**

መርጡር፡ et **መርጡል፡** (gramm. § 32) n. peregr. 1) τὸ μαρτύριον *testimonium* (qua voce LXX et עֵדוּת et מוֹעֵד interpretati sunt), **ታቦት፡ዘመርጡር፡** *arca testimonii* (aliâs: *arca foederis*) Ex. 25, 22. 26, 33; **ደብተራ፡ዘመርጡር፡** *tabernaculum testimonii* Ex. 29, 4. 10. 30, 18. 26. 36; Macc. f. 18; at **መርጡል፡** ex. gr. Ex. 25, 10. 28, 39. 33, 7. 35, 21. 38, 26. 27. 40, 2. 3; Num. 17, 19; 1 Reg. 8, 4; **መክነ፡መርጡል፡** 2 Par. 24, 6 (pro quo aliâs in Par. legitur **ስምዕ፡**); **በቅድመ፡መርጡል፡** Ex. 16, 34. Poët. propter rhythmum (homoeoteleuton) sensu generaliore usurpatur: *templum* (Hierosolym.) Sx. Teq. 6 Enc. 2) *sacrarium* vel *sacellum*, in specie memoriae Sanctorum et Martyrum consecratum: Sx. Teq. 25; Ter 12; **እምኔታት፡በውስተ፡አሐቲ፡መርጡል፡** Sx. Ter 1 Enc.; Gad. T. H.

መርጡላዊ፡ vel **መርጠላዊ፡** adj. rel. *ad tabernaculum testimonii pertinens* vel *templo addictus* M. M. f. 27. 81.

መሰለ፡ et **መስለ፡** I, 1 [מָשַׁל ܡܬ݂ܠ مَثَل; amh. id. q. aeth.] Subj. **ይምሰል፡** 1) *similem esse* vel *fieri*, (*speciem habere* alicujus rei), c. c. Acc.: **ይመስሎ፡ዝንቱ፡ወልድ፡ለጦቢት፡** Tob. 7, 2; Kuf. 31; **አልቦ፡ዘይመስሎ፡** Sir. 25, 11; **ምንተ፡ይመስሉ፡** Jes. 23, 2; **ምንተ፡ይመስል፡ብእሲ፡** 4 Reg. 1, 7; **ሕብሩ፡ይመስል፡እሳተ፡** 4 Esr. 14, 41; **አርዌ፡ዘይመስል፡ድበ፡** Dan. 7, 5; Hez. 32, 2; Gen. 30, 8; Luc. 13, 18; Matth. 18, 23. 25, 1; Apoc. 13, 2; vel c. **ከመ፡** ut: **ከመ፡ገሞራ፡እመሰልነ፡** Jes. 1, 9; Rom. 9, 29; 4 Esr. 4, 64; **ከመ፡ወልደ፡እግዚ"፡ይመስል፡** Dan. 3, 25; **ይመስሉ፡ሕዝብየ፡ከመ፡ዘአልቦ፡ልበ፡** Hos. 4, 6; Apoc. 4, 7; **ወዘይመስሎ፡** *et alia hujusmodi* Syn. 2) *videri* vel *putari*, c. c. Acc. (raro c. **ለ፡**) pers., cui videtur, et c. Acc. vel **ከመ፡** rei: **ነገርየ፡ይመስል፡ሐሰተ፡** *verba mea videntur falsa esse* Job 6, 3. 25; Hebr. 12, 11; **ለእመኒ፡ኅዳጠ፡ወሀበከ፡ብዙኀ፡ይመስሎ፡ለልቡ፡ዘጸገበከ፡** *id quod tibi dedit, ei multum videtur* Sir. 20, 14; Job 24, 17; **ብርዐ፡ይመስሎ፡መፍጽሕ፡** 41, 20; **በፍናው፡ዘይመስላሁ፡ለብእሲ፡ርቱዓተ፡** Prov. 16, 25; Hen. 80, 7; **ከመ፡ኢይምሰሎ፡ጠቢበ፡ለርእሱ፡** 26, 5; Marc. 6, 49; **አኀዙ፡ይውግርዎ፡በእብን፡እንዘ፡ይመስሎሙ፡ኤርምያስሃ፡** *cum iis Jeremias esse videretur* Rel. Bar.; **ከመ፡አድግ፡ይመስለኒ፡** Job 11, 12; Gen. 19, 14; 2 Petr. 1, 13; rarius c. **በኀበ፡** pers., ut: **ፍኖት፡እንተ፡ትመስል፡ርትዕተ፡በኀበ፡ሰብእ፡** Prov. 14, 12. Nonnumquam id, quod alicui videtur, verbo finito exprimitur, ut: **መሰሎ፡ይሰክብ፡** *videbatur ei dormire* (putavit eum dormire) Judith 14, 14; **በብዝኀ፡ነገርከኑ፡ትጸድቅ፡** (v. **ትጸደቅ፡**) **ትመስል፡** Job 11, 2; etiam praemisso **ከመ፡**, ut: **ለአዕይንተ፡አብዳን፡መሰሉ፡ከመ፡እሙንቱ፡ዘሞቱ፡** Sap. 3, 2. 3) impers. *videtur* (es ſcheint), c. Acc. pers. et c. **ከመ፡** seq. Indic: Jac. 1, 7; **ብዙኃን፡እለ፡ይመስሎሙ፡ከመ፡** Sir. 29, 4; vel seq. **ዘ፡** et Indic.: **መሰለኒ፡ዘ፡** 4 Reg. 5, 11; Gen. 31, 31. 35; Dan. ap. 13, 6; Matth. 5, 17; Jac. 4, 5; vel seq. enuntiatione integra sine particula praemissa Jes. 57, 8; Phil. 3, 13. Multis in locis hoc verbum Nr. 2 et 3 latinis verbis *putare, existimare* apte interpretaberis. 4) rarissime trans.: id. q. **መሰለ፡** I, 2 q. v., ut Jud. 14, 13.

መሰለ፡ I, 2 *assimilare* i. e. 1) *comparare, aequiparare:* **በመኑ፡ትሜስልዎ፡** (var. **ታስተማስልዎ፡**) **ለእግዚ"፡** Jes. 40, 18. 2) *effigiare, figurare, formare* (ad similitudinem exempli): **ገብሮ፡ወመሰሎ፡** Jes. 40, 19; **ይሜስል፡ጽቡረ፡በእደዊሁ፡** Sir. 38, 30; **ገለፎ፡ወመሰሎ፡በአምሳለ፡ሰብእ፡** Sap. 13, 13; Ex. 32, 4. 36, 39. 37, 3. 3) *similitudinem instituere, parabolas* vel *aenigmata* vel *proverbia* vel *dicteria proponere:* **መሰለ፡ሎሙ፡** ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς Luc. 14, 7; Marc. 3, 23; **ውስተ፡መስሎ፡ነገር፡ኢይሄልዉ፡** Sir. 38, 33; **ምንተ፡ዘይሜስሉ፡በብሔረ፡እስራኤል፡** Hez. 12, 22. 16, 44; **መስል፡ምሳሌ፡ነገር፡** 17, 2; **ይሜስሉ፡ላዕሌሁ፡** Hab. 2, 6; **ይሜስሉ፡ላዕሌክሙ፡ምሳሌ፡** Mich. 2, 4; Num. 23, 7. 18. 24, 3; **እሜስል፡ለክሙ፡አምሳለ፡** (πρόβλημα) Jud. 14, 12; (at **ምስል፡** (I, 1) **አምሳሊከ፡** 14, 13); 2 Petr. 2, 22.

አምሰለ፡ II, 1 1) *similem facere* aliquem alicui, *speciem praebere* alicujus alicui, c. dupl. Acc.: **ብዕልክሙ፡ዘያመስለክሙ፡ጻድቃነ፡** Hen. 96, 4. (E Libr. Myst. Ludolfus affert notionem: *imaginem, figuram dare rei*). 2) *inducere* aliquem *ut putet* (propr. verisimile facere alqd cui), c. **ለ፡** pers.: **ያመስል፡ለሰብእ፡ከመ፡ውእቱ፡ያፈቅረኒ፡** *hominibus suum mei amorem persuadet* Jsp. p. 338. 3) plerumque: *similem putare* alqm vel alqd alicui, *habere* alqm vel alqd *pro* aliquo, vel *existimare, putare* seq. Acc. c. Inf.; c. c. dupl. Acc.: **ዐርከ፡አምሰልዎ፡** φίλον ἡγησάμενοι αὐτόν Sap. 1, 16. 13, 2; **እንዘ፡ታመስሉኒ፡ኤርምያስሃ፡** Rel. Bar.; Asc. Jes. 8, 21; vel cum Acc. et praep. **ከመ፡**, ut: **ከመ፡ዘእምከልእ፡ሕዝብ፡ያመስሉኒ፡** Job 19, 15; vel seq. enuntiatione integra: **አምሰላ፡ስክርት፡ይእቲ፡** (*putavit eam: ebria est* i. e. *ebriam esse*) 1 Reg. 1, 13 var.; etiam praemissa **ዘ፡** vel **ከመ፡** conj., ut: **አምሰላ፡ያዕቆብ፡ዘራሔል፡ይእቲ፡** Kuf. p. 101; 1 Reg. 1, 13. 4) absol. *putare, existimare, opinari* seq. **ዘ፡** vel **ከመ፡** vel **እስመ፡**, ut: **አልቦ፡ዘያመስል፡ከመ፡** Job 25, 3; Asc. Jes. 6, 14; Hen. 98, 7.

ተመስለ፡ III, 1 raro usitatum (ut Rel. Bar.; 4 Esr. 6, 37 var.), plerumque

ተመሰለ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *se assimilare* alicui i. e. a) *imitari, aemulari*, c. c. Acc. 1 Cor. 11, 1; 1 Thess. 1, 6; Phil. 3, 17; **መነ፡ትትሜሰል፡በኑኃከ፡** Hez. 31, 2; Rel. Bar.; c. **ከመ፡** vel **በ፡**, ut Eph. 5, 1; 1 Thess. 2, 14. b) *similem fieri, aequiparare*, c. Acc. vel **በ፡** vel **ከመ፡**, ut Matth. 6, 8; Jes. 14, 14; **ተመሰልኪ፡ብእሲተ፡ዘማ፡** Hez. 16, 32; Rom. 2, 20. 6, 5; Jsp. p. 366; 4 Esr. 6, 37; **ኵሉ፡ዘይትዔበይ፡ይትሜሰል፡በሰይጣን፡** F. M. 3, 1; Org.; 4 Esr. 8, 57. c) *assimulare, simulare, speciem prae se ferre:* **ዘእንዘበ፡ንዋይ፡ይትሜሰል፡ከመ፡ነዳይ፡** Chr. Ta. 11. d) *se transformare, speciem* vel *figuram alius induere, se convertere in alium:* **ተመሲሎ፡ከመ፡ገብር፡** Phil. 2, 7; **ተመስለ፡በአምሳለ፡ንስር፡** Rel. Bar.; **ሰይጣን፡ይትሜሰል፡በኵሉ፡አራዊት፡** Clem. f. 223—225; **ተመሰለ፡ኪያሃ፡**(**ለዖፍ፡**) ib.; etiam abs. **ተመሰለ፡** *se transformavit*, ib.; c. **በ፡** Rom. 1, 26; c. **በከመ፡** Asc. Jes. 10, 9. 10. 23. 26; c. **ለ፡** 10, 30. 2) *similem putari, videri:* **ይትሜሰል፡** (v. **ይመስል፡**) **ጠቢበ፡** δόξει φρόνιμος εἶναι Prov. 17, 28. 3) *comparari:* **ሙሴ፡ተመሰለ፡ከመ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡** Clem. f. 206; Lud. Comm. Hist. p. 501, n. 35. 4) effigiari i. e. *repraesentari, significari:* (**አንተ፡**) **አንጉሥ፡ዘተመሰልከ፡በብጽሐተ፡ጠሊ፡** (Dan. 8) **ወዳራኒ፡** (*et Darius*) **ውእቱ፡ዘተመሰለ፡በበግዕ፡** Jsp. p. 280.

ተማሰለ፡ III, 3 1) *sibi invicem similes esse, inter se* *aequales esse, aequiparare:* Ex. 38, 15; ዘኢይትማሰል፡ነገር፡ τοὐναντίον Gal. 2, 7; c. Acc.: ኢይትማሰላ፡ወርቅ፡ Job 28, 17; ከመ፡ዘኢይትማሰል፡ገጽ፡ገጸ፡ Prov. 27, 19; መኑ፡ይትማሰሎ፡ለጣዕመ፡ዚአሁ፡ Clem. f. 202; Hen. 29, 2; c. ምስለ፡, ut: ኢይትማሰል፡ምስለ፡ባዕድ፡ንብረቱ፡ Sap. 2, 15; c. ከመ፡ Hen. 24. 3. 2) *imitari, aemulari alios:* ይትማሰሎሙ፡ለገባርያነ፡ብርት፡ μιμεῖται Sap. 15, 9.

አስተመሰለ፡ IV, 1 1) *simulatione uti, praetexere* seq. ከመ፡ Act. 27, 30 rom. 2) *comparare* (id. q. IV, 3) c. በ፡, Luc. 13, 18. 20 rom. 3) id. q. IV, 3 Nr. a; 4 Esr. 8, 50 (Laur.).

አስተማሰለ፡ IV, 3 *res inter se similes facere* vel *putare* i. e. a) *ad similitudinem alius effingere:* በአምሳለ፡ዚአከ፡አስተማሰልከ፡ 4 Esr. 8, 50; Jes. 40, 18; Sir. 38, 27; አው፡አስተማሰሎ፡በእንስሳ፡ Sap. 13, 14. b) *assimilare,* c. ከመ፡ 4 Esr. 8, 52; c. በ፡, ut: እስራኤል፡እለ፡በበኵርከ፡አስተማሰልከ፡ Sir. 36, 17. c) *comparare:* c. በ፡, ut: በመኑ፡ታስተማስሉኒ፡ Jes. 40, 25. 46, 5; Thren. 2, 13; Sap. 7, 9; Marc. 4, 30; Luc. 13, 18. 20 Platt; c. ለ፡ ut Cant. 1, 9; c. Acc. Matth. 11, 16 rom. d) *similem putare* rem alicui: c. በ፡ Act. 17, 29. e) *parabolas, aenigmata* al. *proponere:* ከመ፡ታመክሮ፡በአስተማስሎ፡ ἐν αἰνίγμασι 2 Par. 9, 1.

ምሱል፡ part. *formatus, figuratus* Ex. 21, 23 (vid. 21, 22).

ምስል፡ subst., plerumque m., Pl. ምሰል፡, ምስላት፡, አምሳል፡ Pl. Pl. ምሳላት፡ (Deut. 12, 3. 7, 5 ann.) 1) *similitudo, forma, figura* Koh. 7, 14 var.; Hen. 40 (ubi ምሰሊሆሙ፡ vel ምስሎሙ፡ legendum est); Asc. Jes. 10, 9. 10; አነ፡ሰይጣን፡እትሜሰል፡በኵሉ፡አምሳል፡ Clem. f. 224; Ex. 21, 22. 2) *parabola, proverbium, simile:* ይፈትን፡ሠርጎ፡ምስል፡ Koh. 12, 9; አምሳል፡ Matth. 13, 10. 13; Sir. 6, 35. 8, 8. 18, 29. 39, 2. 3. 47, 15. 17; 4 Esr. 2, 4. 3) *effigies, imago, simulacrum, statua:* ὁμοίωμα 1 Reg. 6, 5 seq.; imagines pictae Hez. 23, 14 (አምሳል፡); εἰκών Apoc. 13, 15; Jes. 40, 19. 20; Sap. 13, 16; Dan. 2, 31 seq. 3, 1 seq.; ምሰሊከ፡ Hez. 7, 20; στήλη Plur. ምሰሊከ፡ Mich. 5, 12; Hez. 8, 3; Ex. 34, 13; Deut. 7, 5. 12, 3. 16, 22; et pro variis deorum *simulacris idolisve,* ut: ሰበረ፡ምስላቲሆሙ፡ ἄλση Judith 3, 8; Jud. 3, 7; ἐφώδ Jud. 18, 14. 17; εἴδωλον Dan. 13, 3 seq.; Kuf. 11; ምስላት፡ Cyr. f. 2. (Nota pron. suffixum singulari ምስል፡ nonnumquam pluralium modo subjungi, ut Deut. 7, 5. 12, 3; nec non pro ምስሊሆሙ፡ vel ምሰሊሆሙ፡ errore librariorum passim ምስሌሆሙ፡ reperiri, ut Hen. 40; Ex. 34, 13; Lev. 26, 30). — De praepositione ምስለ፡ vid. post አምሳል፡

አምሳል፡ m. et fem., est formâ Plur. (a ምስል፡), sed significatione Sing. simplicem aequat (gramm. § 131, 2) et frequentius usurpatur quam ምስል፡; ejus Plur. est አምሳላት፡ 1) *similitudo* Gen. 1, 11. 26. 27; በአምሳለ፡ዚአሁ፡ገብሮሙ፡ Sir. 17, 3; Kuf. 3; ከመ፡አምሳለ፡፬እንስሳ፡ Hez. 1, 5 seq.; Rom. 8, 3; Apoc. 9, 7; ተመስለ፡በአምሳለ፡ንስር፡ Rel. Bar.; 4 Esr. 8, 50. Latine saepius ope adjectivi *simile* explicari potest: ወኵሉ፡ዘአምሳሉ፡ *et omnia quae (similitudo ejus i. e.) ei similia sunt* Lev. 11, 14 seq.; Marc. 7, 13; Herm. p. 46. Praeterea Acc. idemque st. c. አምሳለ፡ potissimum a poëtis usurpatur a) pro praepositione: *instar, ceu, tamquam,* Teb. Tab. 100; አምሳለ፡ሠናይ፡ፍሬ፡ *instar boni fructus* Enc. b) pro conjunctione: *quasi, tamquam:* አምሳለ፡ይፈቅድ፡ንዒወ፡ Enc. 2) *imago, effigies* (et *typus, exemplar,* et *imitatio*), *simulacrum:* አምሳላተ፡እንስሳ፡ ἀπεικάσματα ζώων Sap. 13, 10; Asc. Jes. 7, 10; በአምሳለ፡ዐይነ፡ማኅተም፡ Sir. 45, 12; ይገብሮ፡አምሳለ፡ሰብእ፡ Jes. 44, 13; አምሳለ፡መብዐል፡ Sir. 38, 28; Ps. 105, 21; ያቀውም፡አምሳሎ፡ Asc. Jes. 4, 11; Act. 7, 43; አምሳል፡ለንስሓ፡ዚአኪ፡ Org. 1; ዮሴፍ፡አምሳሉ፡ለጦቢት፡ *Josephus Tobiae typus* Enc.; Hebr. 9, 9; *Christus* ፈጻሚ፡አምሳል፡ወዜና፡ *impletor typorum et praedictionum* Enc. 3) *simile, parabola, proverbium, dicterium, aenigma* 4 Esr. 8, 3; Matth. 24, 32; 21, 45 Platt; ትምህርተ፡አምሳል፡ παραβολὴ ἐπιστήμης Sir. 1, 25; ልበ፡ጠቢብ፡ይፌክር፡አምሳለ፡ 3, 29. 20, 20; 1 Reg. 10, 12. 24, 14; Ps. 43, 16; Jud. 14, 12. 18. 4) *analogia, exemplum* (quae sequuntur judices in dirimendis litibus, ubi leges scriptae non sufficiunt) F. N.

ምስለ፡ praep. (cujus forma antiquior ምስሌ፡ Gal. 2, 9 plgl.; c. pron. suff. ምስሌየ፡ምስሌከ፡ caet.; gramm. § 167, 3), propr. *instar, sicut* (cfr. مِثْل), deinde exuta notione primaria: *cum* (pro quo nonnumquam *pariter atque* dixeris, ut ኢታማስን፡ጻድቃነ፡ምስለ፡ኃጥኣን፡ Gen. 18, 23; Ps. 72, 5; Matth. 26, 35). 1) *cum* a) copulative: አፈልሰከ፡ምስለ፡ኵሉ፡አኅዊከ፡ σέ σὺν πᾶσι τοῖς φίλοις σου Jer. 20, 4. 47, 9 (ubi Gr. καί habet); Judith 10, 17; Koh. 2, 16; Gen. 32, 12; Lev. 6, 8; Eph. 6, 23. b) de societate et comitatu: Gen. 13, 1. 18, 16; Marc. 2, 26; Luc. 5, 9. 7, 12. 8, 1. 23, 32. 24, 28. 29; Matth. 16, 27. 26, 58. 12, 30; Luc. 11, 23; 1 Joh. 2, 19. α) in specie conjungitur cum verbis sumendi et ferendi: ንሣእ፡ምስሌከ፡ሐሞተ፡ *sume tecum fel* Tob. 11, 3; Matth. 25, 3, Ps. 49, 17; 1 Reg. 21, 8. β) cum verbis mittendi, ubi significat *per:* ፈነወ፡መጽሐፈ፡ምስሌሁ፡ *misit epistolam cum eo* i. e. *per eum* 2 Esr. 16, 5; Gen. 38, 20; 4 Reg. 17, 13. γ) praemittitur iis, quae quis secum fert (aliâs: በ፡): ሰረረ፡ንስር፡ምስለ፡መጽሐፍ፡ *avolavit aquila cum epistola* (eam secum ferens) Rel. Bar.; ተለውዋ፡ዕደው፡ምስለ፡ንዋየ፡ሐቅሎሙ፡ Judith 15, 13; Hebr. 9, 7; Matth. 24, 31. 25, 3. 26, 47; 2 Esr. 3, 10. δ) rarius ad significandas actiones secundarias cum principali conjunctas (μετά): ትትከየድ፡ኪዳነ፡ምስለ፡መሐላ፡ *jungas foedus* (cum jurejurando i. e.) *jurejurando sanciens* Kuf. p. 25; 1 Tim. 4, 14. c) de conjunctione: vid. verba miscendi et conjungendi, consentiendi, cognationis, foederandi, conciliandi, concordandi, vicinitatis, al.; praeterea nota constructiones quasdam praegnantes (ubi notionem *conjunctus* supplere licet), ut Matth. 27, 66; ናእተ፡ምስለ፡ሐምለ፡ብሒእ፡ትበልዑ፡ Ex. 12, 8; በልዑ፡ምስለ፡ደም፡ 1 Reg. 14, 32. 33; ሥጋ፡ዘምስለ፡መንፈስ፡ምስለ፡ደም፡ Kuf. 6; *unâ cum* 4 Esr. 1, 22; Gen. 18, 23; Marc. 15, 27. d) de auxilio: እስመ፡እግዚ"፡ምስሌነ፡ Jes. 8, 8. 10. 45, 14; Ruth 2, 4; Gen. 21, 22; Ex. 23, 5; Matth. 28, 20; Act. 7, 9; vid. ተራድአ፡ e) de aequalitate, vid. ዐረየ፡, ተዐረየ፡, ዕሩይ፡, ተማሰለ፡; de aequalitate temporis: በጽባሕ፡ምስለ፡ትንሣኤ፡ፀሓይ፡ Kuf. 3; Ps. 71, 5; vid. aliud exemplum sub ሕስት፡ f) praecipuum locum tenet ምስለ፡ ubi de actionibus reciprocis tractatur; post verba dimicandi, litigandi, disputandi, consultandi, colloquendi, aemulandi, paciscendi, concumbendi, cohabitandi, scortandi (ሰከበ፡, ኀደረ፡, ዘመወ፡) et post varia alia verba stirpis III, 3 ut ተጻልአ፡, ተዓመፀ፡, ተናጸረ፡, ተሳመዐ፡

Gen. 11, 7, etiam post verba mutuae diremtionis, ubi Latini *a* substituunt ut ተሌለዩ፡ ፩ምስለ፡ ካልኡ፡ Gen. 13, 11. 31, 49; 1 Cor. 7, 10; ሀለወ፡ ባእስ፡ ወጽልእ፡ ምስሌከ፡ ወምስሌሆሙ፡ *inimicitia inter te et illos mutua* Jsp. p. 304. g) de commercio vel communione, nec non de eo, quod *cum* aliquo versans (boni malive) agis *erga* eum: ምንተ፡ ብየ፡ ምስሌክን፡ (quid habeo i. e.) *quid mihi vobiscum?* Joel 4, 4; ምንተ፡ ብከ፡ ምስለ፡ ሰላም፡ (quae communio est tibi cum pace?) 4 Reg. 9, 18; አንክሩ፡ ፩፩ምስለ፡ ካልኡ፡ (alius cum alio) Gen. 43, 33; Hen. 41, 5; Jes. 6, 3; Jer. 22, 8. 23, 35; ይግበር፡ እግዚ"፡ ምስሌክን፡ ምሕረተ፡ *erga vos*, Ruth 1, 8. 2, 20; Jos. 2, 12; አከ፡ ከመ፡ ትካት፡ ገጹ፡ ምስሌሁ፡ πρὸς αὐτόν Gen. 31, 2. 5; ከመዝ፡ ኅልዩ፡ ምስለ፡ ቢጽክሙ፡ (εἰς ἀλλήλους) Rom. 12, 16; 1 Thess. 3, 12. 4, 10. h) de ratione possessionis: ኢኮኑ፡ ምስለ፡ ውሉድ፡ *liberos non habebant* Kuf. 3. 2) eodem loco *cum* aliquo i. e. *apud, ad, juxta* Ps. 49, 19. 119, 6; Koh. 1, 11. 2, 16; ረከብነ፡ ብእሴ፡ ምስሌኪ፡ Dan. ap. 1, 21; አጽዐኖ፡ ምስሌሁ፡ ውስተ፡ ሰረገላሁ፡ 4 Reg. 10, 16 (ኀቤሁ፡ 10, 15); Gen. 49, 29; ምስሌሁ፡ ἐχόμενα αὐτοῦ 2 Esr. 18, 4; vel *penes* Hen. 9, 5; ልብየ፡ ኢሀለወ፡ ምስሌየ፡ 4 Esr. 10, 44. 45; vel *inter:* ዘኢኮነ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ ንብረቱ፡ 4 Esr. 3, 50; Marc. 1, 13; Luc. 24, 5; in spec. post ኈለቈ፡, ተኈለቈ፡, ተፈቅደ፡ 3) de accessione rei ad rem, unde societas utriusque oritur: *ad, praeter:* Lev. 18, 18 (ἐπί c. Dat.); Gen. 28, 9 (πρός c. Dat.); Hen. 82, 20; ምስለ፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡ σὺν πᾶσι τούτοις *praeter* vel *super haec omnia* Luc. 24, 21; ἐπὶ τούτοις Sir. 35, 13. 37, 15; ምስለ፡ ዝኒ፡ πρὸς τούτοις 2 Esr. 16, 7; 4 Esr. 5, 23. 4) cum aliqua re i. e. ea *non obstante* (bei, trotz, ut مَعَ, עִם, በ፡ בְּ): Ps. 77, 36; ምስለ፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡ Jes. 9, 12 (በዝ፡ 9, 17). 5, 25; Sir. 29, 25. 48, 15; Jer. 3, 10; Kuf. 25; ምስለ፡ ከመዝ፡ οὐδ' ὧς Am. 4, 9; Marc. 14, 59.

መሳሊ፡ n. ag., Pl. መሳልያን፡ *similitudinem proponens, parabolarum* vel *proverbiorum poeta* Fid. Jac. Barad.

ምሳሌ፡ subst., m. et fem., Pl. ምሳልያት፡ et ምሳሌያት፡ (at ምሳለያት፡ Asc. Jes. 4, 21 errori librarii debetur), assimilatio, comparatio i. e. 1) *parabola, similitudo, proverbium, aenigma, sententiose dictum, dicterium* παραβολή Koh. 1, 17. 12, 9; Matth. 13, 3. 24. 21, 45 rom.; 22, 1; Hen. 37, 5 seq.; 68, 1; Asc. Jes. 4, 20; Ps. 48, 4; παροιμία Joh. 10, 6. 16, 25; Prov. 1, 6; ምሳልያተ፡ ሰሎሞን፡ Prov. in tit.; Asc. Jes. 4, 21; πρόβλημα Hab. 2, 6; Dan. 8, 23; παραβολή ዝንቱ፡ ምሳሌ፡ et ዛቲ፡ ምሳሌ፡ Hez. 18, 2. 3; זַעֲוָה Jer. 15, 4 et 24, 9 vrs. alt.; similitudo, simile Chr. ho. 7. 2) *typus, exemplum* 1 Cor. 10, 11 Platt; ናመጽእ፡ ምሳሌ፡ ላዕለ፡ ዝንቱ፡ *afferemus exemplum hujus rei* Chr. Ta. 22; ምሳሌ፡ ዝንቱ፡ (id. q. *exempli gratia*) Chr. ho. 21.

መምስል፡ et **መምሰል፡** subst. *id quod* alicui *simile* vel *par est, similitudo, typus:* ዝኒ፡ ናሁ፡ መምስሉ፡ (v. መምሰሉ፡) ለዝ፡ ውእቱ፡ (συμφώνως) Koh. 7, 14; ሀገር፡ እንተ፡ አልባቲ፡ መምስለ፡ *incomparabilis* Mavâs. 10; አልባቲ፡ መምሰል፡ እምአንስት፡ *nulla ex mulieribus ejus similis est* Jsp. p. 327; Kuf. 38; መምስለ፡ ሞት፡ ተሰምየ፡ ሕማመ፡ ክርስቶስ፡ ὁμοίωμα ϑανάτου Cyr. c. Pall. f. 92; τύπος ut: *Christus non est* መምሰል፡ *sed impletor sacrificiorum* ib. f. 91.

መምሰሊ፡ part. c. term. adj.: *similitudinem* vel *figuram referens, similis, imitator:* ምድር፡ መምሰሊተ፡ ሕማምየ፡ ὁμοιοπαϑής Sap. 7, 3; *venenum* መምሰሌ፡ ርጢን፡ *emplastro simile* Lud. e MSS. Colb.; ኩኑ፡ መምሰልያነ፡ እግዚ"፡ μιμηταί Cyr. c. Pall. f. 90.

ተመሳሊ፡ n. ag. (III, 2) *assimilatus, sese assimilans, comparabilis, repraesentatus:* አፍቅሮተ፡ ሰብእ፡ ተመሳሊት፡ ለአፍቅሮተ፡ እግዚ"፡ Phlx. 114; ተመሳልያን፡ በሙ፡ ውስተ፡ ምግባራቲሆሙ፡ ib. 184; *episcopus sit exemplum* ከመ፡ (laici) ይኩኑ፡ ተመሳልያነ፡ በምግባራቲሁ፡ F. N. 5; F. N. 15; *Antiochus* ተመሳሌ፡ ንኡስ፡ ቀርን፡ (Danielis proph.) Teb. Tab. 78.

አስተማሳሊ፡ n. ag. (IV, 3) *imitans:* ረድኡ፡ ለሊቀ፡ ምኔት፡ ይኩን፡ አስተማሳሌ፡ ግብረ፡ ኤልሳዕ፡ (discipuli Eliae) F. N. 10.

መስልም፡ i. e. مُسْلِم vid. sub ሰለመ፡

መስሐ፡ I, 1 [propria vis radicis est in *stringendo, manum ducendo super rem* et *ungendo* מָשַׁח ܡܫܰܚ مَسَحَ, unde ܡܶܫܚܳܐ *unguentum, oleum;* مَسُوح *quod illinitur; unguentum*] Subj. ይምሳሕ፡ 1) *ungere* (vid. መሲሕ፡) 2) oleo, adipe, butyro cibum praeparare, cibum iis conditum edere i. e. a) *epulari, convivari* (potissimum de epulis lautis): φάγετε λιπάσματα καὶ πίετε γλυκάσματα interpres uno verbo ምስሑ፡ vertit 1 Esr. 9, 51; ወቦአ፡ ንጉሥ፡ ወሐማ፡ ይምስሑ፡ ምስለ፡ ንግሥት፡ Esth. 7, 1; Gen. 43, 16; አኅለቁ፡ መሲሐ፡ 3 Reg. 1, 41; 1 Reg. 9, 19. b) in genere: *cibum meridianum capere, prandere* (opp. ተደረ፡ coenare), *coenare* (vid. ምሳሕ፡ Nr. 2): ምስካብ፡ ዘዲቤሁ፡ ትረፍቅ፡ ሰበ፡ ትመስሕ፡ (ἐσϑίειν) Judith 12, 15; እንዘ፡ ይመስሑ፡ Jsp. p. 298; 1 Reg. 16, 11; Marc. 2, 15; ἀριστᾶν 1 Reg. 14, 24; Luc. 11, 38.

አምስሐ፡ II, 1 1) *ad epulas invitare, convivio excipere,* c. Acc. prs.: Marc. 6, 21 (δεῖπνον ἐποίει). 2) *cibum meridianum* vel *prandium (coenam) apponere* alicui, *ad prandium (coenam) invitare,* c. Acc. prs.: Luc. 7, 36 rom.; 11, 37; 2 Reg. 3, 35. 13, 5; c. dupl. Acc.: አእምር፡ ኵሎ፡ ዘአምስሐከ፡ ቢጽከ፡ Sir. 34, 15.

ተመስሐ፡ III *ungi* i. e. *Messiam constitui* M. M. f. 381.

ምሳሕ፡ subst., plerumque m., [amh. ምሳ፡] Pl. ምሳሐት፡ 1) *epulae lautae, convivium:* πότος ገብረ፡ ሎቱ፡ ምሳሐ፡ 2 Reg. 3, 20. 13, 27; Job 1, 4; Kuf. 42; Judith 12, 10; δεῖπνον μέγα Dan. 5, 1. 10; ἄριστον Matth. 22, 4; δοχή Luc. 5, 29; γάμοι Luc. 14, 8. 2) *cibus meridianus* vel *principalis; prandium* (ubi ድራር፡ opponitur), et in genere *coena* (cum Abyssini tempore meridiano coenare solerent): ἄρτοι Ex. 16, 29; ጊዜ፡ ምሳሕ፡ ὥρα τοῦ φαγεῖν Ruth 2, 14; ἄριστον: እስከ፡ ጊዜ፡ ምሳሕ፡ 2 Reg. 24, 15 et Dan. ap. 1, 13; ሰድ፡ ዘንተ፡ ምሳሐ፡ ለዳንኤል፡ Dan. ap. 13, 14; ኅዲገከ፡ ምሳሐከ፡ Tob. 12, 13; δεῖπνον ዕደው፡ ጻድቃን፡ የሀልዉ፡ ውስተ፡ ምሳሕከ፡ Sir. 9, 16; Joh. 12, 2; በውስተ፡ ምሳሐት፡ Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; F. N. 9; opp. τῷ ድራር፡, ut: እምድኅረ፡ ድራር፡ አው፡ እምድኅረ፡ ምሳሕ፡ Reg. Pach.; Kid. f. 28; Luc. 14, 12. 3) „Accipitur etiam de *agapis* seu *conviviis charitatis*" (Lud.): በእንተ፡ ምሳሐ፡ መዓስብ፡ Ludolfi Comm. hist. p. 307 et p. 239.

መሳሒ፡ n. ag., Pl. መሳሕት፡ *epulans, conviva,* M. M. f. 230.

መሲሕ፡ (adj. verb., deinde) subst., Pl. **መሲሓን፡** [nom. pergr., sc. מָשִׁיחַ ܡܫܝܚܐ مَسِيحٌ] χριστός *unctus* 1) est epitheton honorificum regum Israeliticorum aliorumve ungendo consecratorum: 1 Reg. 2, 10. 35. 12, 5. 24, 7 al.; 2 Par. 6, 42. 22, 7; Am. 6, 14; Sir. 46, 19; Ps. 17, 54. 19, 6. 27, 11. 83, 9. 88, 37. 50. 131, 10; Thren. 4, 20; de Cyro **መሲሕየ፡ቂሮስ፡** Jes. 45, 1; Pl. **መሲሓንየ፡** Ps. 104, 14; 1 Par. 16, 22; epitheton regis Aethiopiae Sx. Teq. 9 Enc. et Catalog. Cod. Bibl. Bodl. Aeth. p. 77. 2) *Messias, Christus* (Ps. 2, 2) 4 Esr. 5, 29. 30; Hen. 48, 10. 52, 4; et saepissime in libris christianis, ut: Matth. 16, 16. 24, 5; Luc. 2, 26; 9, 20; Act. 2, 36; 1 Joh. 2, 22. 5, 1; Apoc. 11, 15; **ሐሳዌ፡መሲሕ፡** *pseudomessias* 1 Joh. 2, 18; **ሐሳውያን፡መሲሕ፡** ib.; 2, 22; Matth. 24, 24 al.

መሲሓዊ፡ adj. rel. *christianus* (potissimum in libris ex Arabico sermone translatis usitatum) ut Abush., F. N., al.: **በዓላት፡መሲሓውያት፡** Abush.; **ሕዝበ፡መሲሓውያን፡** Enc. Masc. 4; **መሲሓውያን፡** *Christiani* F. M. 1, 1; **መሲሓዊ፡** *Christianus* (quidam) Chrys.; F. N. 4; Org.

መሲሕና፡ subst. *dignitas uncti*; Salomoni attribuitur in Lud. Comm. Hist. p. 504.

ምስር፡ subst. *lens, lentes* M. F. Vox est amharica; aethiopica est **ብርስን፡** q. v.

ምስር፡ *cerevisia* vid. sub **ምዝር፡**

ምሳር፡ *ascia* vid. sub **ወሠረ፡**

ምስሬ፡ (var. **ማሴር፡**) est nomen mensis Aegyptiorum XII^i ⲙⲉⲥⲟⲩⲣⲏ *Mesori* cui mensis Abyss. **ነሐሴ፡** respondet: Abush., Voc. Ae. Aliud ejus nomen est **ማእሱሬ፡** Abush.

መሰረት፡ *fundamentum*, **ተመስረት፡** al. vid. sub **ሣረረ፡**

መሰቀ፡ rad. inus.; نَسَقَ *seruit, ordine disposuit.*

ምሱቅ፡ part. *apte sertus*: **ወነደቁ፡በእብን፡ምሱቅ፡** διὰ δόμων λιϑίνων ξυστῶν 1 Esr. 6, 24 (in duobus libris mss. a me inspectis; in tertio **ንሱቅ፡**; at 6, 8 λίϑοι ξυστοί **እብን፡ግሉፍ፡** versum legitur).

ምስቁል፡ vid. sub **ሰቀለ፡**

መሶብ፡ *canistrum, capsa* vid. sub **ሰወበ፡**

መስቴማ፡ n. peregr. sc. מַשְׂטֵמָה *infestatio* vel concr. *infestator* (si non מַשְׂטִימָא) a rad. שָׂטַם vel שָׂטַן: est nomen *Satanae*, in Kuf. 10. 17. 18. 19. 48 usitatum, unde etiam alios in libros Aeth., ut Org.; Enc. Sen. 12; Nah. 30 transmigravit (in libris Graecis Μαστιφάτ sonat).

ማሰነ፡ quadr. I [amh. id.; formatum est e rad. أَسِنَ يَسِنَ وَسِنَ (hebr. יָשָׁן *vetus*), cujus prima vis *vetustescere* et *corrumpi* est. Quamquam haud infitiandum est, verbo Ae. etiam quasdam significationes verborum יָשַׁם, שָׁמֵם convenire.] Impf. et Subj. **ይማስን፡**, *corruptioni obnoxium esse* et *corrumpi* φϑείρεσϑαι 1) opp. vigore et qualitate recentis, *putrescere, fracescere, marcere, vetustate corrumpi, deformari*, de segete 4 Esr. 8, 49; **ሥጋሁ፡ይማስን፡** Job 14, 22; Sap. 9, 15; φϑαρτός 1 Cor. 9, 25. 15, 53; Hen. 16, 1; **ከመ፡ይቀስሞሙ፡በጼው፡ለእለ፡ማሰኑ፡** Hom. Jac.; de oculorum acie Deut. 34, 7; **ዘማሰነ፡ልቡ፡** *cujus mens corrupta* vel *lacsa est* (senio, morbo, al.) F. N. 32; *deformari* Act. 13, 41 Platt. 2) *dilabi, interire, evanescere*: **ማሰነ፡እምድር፡ዝክርከ፡** Job 2, 9; **ዘይማስን፡** et **ዘኢይማስን፡** *corruptibilis* et *incorruptibilis* 4 Esr. 2, 22; **ወርቅ፡ዘይማስን፡** 1 Petr. 1, 7. 18; **በአሕማር፡ማሰኑ፡** Apoc. 8, 9; 4 Esr. 9, 37; Jac. 4, 14; **ማሲና፡ወመዊት፡** (Inf. verb.) Cyr. f. 124; **ማሕፀንት፡ዘማሰነት፡ማስኖ፡ፍጥረታዌ፡** *depositum* (animal, vestis, al.) *quod causa naturali interiit* F. N. 29. 3) in specie: *everti, exstingui, vastari, desolari* (φϑείρεσϑαι, ἀφανίζεσϑαι, ἐρημοῦσϑαι): **ይማስን፡ረሲዕ፡** Prov. 10, 25; **ለይማስን፡እምሕዝቡ፡** Ex. 30, 38; **ለማስኖ፡** 3 Reg. 13, 34; saepius de terris, regnis, aedificiis: Jes. 5, 6. 24, 3 (**ሙስና፡ትማስን፡ምድር፡**); Jer. 7, 34. 12, 11. 25, 11; Hez. 12, 19. 36, 34; Gen. 47, 19; Ex. 8, 20; Hen. 10, 8; **ይማስን፡ቤቶሙ፡ለዕቡያን፡** Sir. 21, 4; Jer. 22, 5; **ትማስን፡ዛሀገር፡** Jer. 33, 9; Dan. 8, 11; **ዘኢይማስን፡መንግሥቱ፡** Dan. 6, 26; Matth. 12, 25. 4) sensu ethico: *depravari* Gen. 6, 11. 12; Kuf. 5; Rom. 14, 14; Hen. 12, 4; 2 Cor. 11, 3; Eph. 4, 22.

አማሰነ፡ II 1) sensu physico: (*putrefacere*) *corrumpere, vitiare, deformare*: **ጽንጽንያ፡ምውት፡ያማስን፡አፈው፡ቅብእ፡** Koh. 10, 1; Luc. 12, 33; Matth. 6, 19; **ለእመ፡አማሰነ፡አንጼዋ፡ልብሰ፡** F. N. 36; **ያማስና፡ሦከ፡** Jes. 7, 25; Hen. 69, 5; **ኢይደልዎ፡ለመኑሂ፡ከመ፡ያማስን፡መርሕበ፡ሀገር፡ወጽጕንቲሃ፡** F. N. 37; *imbecillum factum est ejus ingenium* **በአማስኖ፡ናላሁ፡** F. N. 32; virginem Syn.; Sx. Nah. 5; deformare faciem Matth. 6, 16. 2) *perdere, delere, conficere, consumere* Jud. 6, 4. 16, 24; 1 Reg. 2, 25; 4 Esr. 8, 17; Ps. 139, 12; Gen. 8, 21. 18, 23 seq. 19, 13; **ሞተ፡ዘኵሉ፡ያማስን፡** Hen. 69, 11; 4 Reg. 8, 19; Ex. 9, 25; Koh. 5, 5; prodigere, disperdere pecuniam Luc. 15, 13; disturbare temporum computum Kuf. 6; in specie: *e conspectu tollere, exstinguere, exstirpare* (ἀφανίζειν) Ex. 21, 19; c. Acc. rei et **እምነ፡** loci: Ex. 12, 15; 4 Reg. 10, 28; Hen. 69, 27; 1 Reg. 24, 22. 3) *vastare, desolare* agros, urbes al. Jes. 14, 16. 24, 1. 37, 18. 49, 17; Jer. 2, 15. 10, 22. 12, 10. 25, 9; Mal. 1, 3; Sir. 21, 4; Ps. 78, 7; Dan. 9, 26; Kuf. 6. 4) sensu ethico: *corrumpere, depravare* 1 Cor. 15, 33; (Hen. 10, 7); Gen. 6, 12; Kuf. 5.

ተማሰነ፡ III, 1 *corrumpi, perdi, vastari* Lev. 26, 43; **ለተሠርዎ፡ወለተማስኖ፡** (v. **ወለማስኖ፡**) 3 Reg. 13, 34.

ሙሱን፡ part. 1) sensu physico: *corruptus* (*putridus, marcidus*, al.) Lev. 22, 25; **ማይ፡ሙሱን፡** M. M. f. 36; **ሙሱነ፡ይሰትዩ፡** Hez. 4, 16; **ዐጽቀ፡በለስ፡ሙሱን፡ጥቀ፡** Jer. 24, 2. 2) *perditus, vastatus, desolatus*: **እሬስዮሙ፡ሙሱናን፡ለዓለም፡** Jer. 25, 12. 27, 3; **እፎ፡ኮነት፡ሙስንተ፡ባቢሎን፡** Jer. 27, 23; Zach. 7, 14; Hez. 36, 34; 4 Esr. 3, 4. 3) sensu ethico: *corruptus, depravatus* 1 Tim. 6, 5; 2 Tim. 3, 8.

ማሳኒ፡ n. ag. (I) *corruptibilis, fragilis*: **ዓለም፡ማሳኒ፡** Enc.; **መብልዕ፡ማሳኒ፡ወዘመናዊ፡** F. N. 9; **ጥሪት፡ማሳኒ፡ወንዋይ፡ኀላፊ፡** Enc. Ṭeq. 30.

አማሳኒ፡ n. ag. (II) *corruptor, perditor, perniciosus:* **አማሳኒሃ፡ለነፍስ፡** Lit. Jac.; **እንስሳ፡አማሳንያን፡** F. N. 47.

ሙስና፡ subst. (gramm. § 122, e, β) fem. et m., Pl. **ሙስናት፡** 1) *corruptio, putrefactio:* **ተዘከሮ፡ለሞት፡ወለሙስና፡** (καταφϑορά) Sir. 28, 6; **ዕፄ፡ወሙስና፡** σῆτες καὶ σκώληκες Sir. 19, 3; Lit. Chr.; διαφϑορά Ps. 15, 10. 29, 11; Act. 2, 27. 13, 34; Job 33, 28; Ps. 102, 4; Prov. 28, 10; **ኢሙስና፡** ἀφϑαρσία Cyr. ad Th. f. 14; **እንበለ፡ሙስና፡** ἐν ἀφϑαρσίᾳ Sap. 2, 23. 2) *perditio, pernicies, interitus, exitium* 4 Esr. 8, 64. 68. 10, 14; φϑορά 2 Petr. 2, 12; ἀπώλεια Apoc. 17, 8. 11; **ኮነ፡ለሙስና፡ወለሀጕል፡** Jer. 12, 11; **ሙስናሃ፡ለነነዌ፡** Tob. 14, 15; διαφϑορά Jer. 13, 14; ἀφανισμός Hez. 12, 19; Dan. 9, 18; Hebr. 8, 13; **ወተጋብኡ፡ ፬ ሙስናት፡ዘውእቶሙ፡ቀትል፡ወዋዕይ፡ወፀብእ፡ወረኃብ፡** Jsp. p. 356. 3) *vastatio, desolatio* ἐρήμωσις Matth. 24, 15; Marc. 13, 14; Dan. 9, 2. 27; 4 Esr. 1, 2. 12, 55; Ps. 72, 19. 4) sensu ethico: *corruptio, pravitas* 2 Petr. 1, 4; Kuf. 7. 15. 23; Eph. 4, 17 rom.; Col. 2, 22; in specie: *vita dissoluta* (perditio opum) ἀσωτία Prov. 28, 7.

መሰከ፡ I, 1 et 2 [id. q. מָשַׁךְ *traxit*, in spec. *tetendit arcum*; arab. مَسَكَ significat *tenuit apprehensum*, at مَشَقَ *traxit rem, ut extenderetur*; coll. **ወሰቀ፡** et **መሠከዐ፡** q. v.] Subj. I, 1 **ይምስክ፡**; I, 2 **ይመስክ፡**, *tendere* arcum: **መሰከ፡ቀስቶ፡** 3 Reg. 22, 34; **እስመ፡መሰኩከ፡መንገሌየ፡** Zach. 9, 13. Verba **መሰከ፡** et **ወሰቀ፡** modo promiscue alternant, ut **መስክ፡አባ፡ቀስተከ፡ወፈኑ፡ሐጸከ፡ወወሰቀ፡ቀስቶ፡ወፈነወ፡ሐጸ፡** Kuf. p. 136; modo distinguunt **ወሰቀ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡** 4 Reg. 9, 24 et **ምስክ፡ቀስተከ፡ወወስቅ፡ሐጸከ፡ወወሰቀ፡ዮአስ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡** 4 Reg. 13, 16, ubi alterum *nervum intendere*, alterum *intenso nervo sagittam imponere et emittere* significare videtur. At libri recentiores vice versa: **ወስቅ፡ቀስተከ፡ወምስክ፡አሕጻከ፡** 4 Reg. 13, 16 exhibent, et in Org. 4 legitur: **ወስቁ፡ቀስተክሙ፡ወምስኩ፡አሕጻክሙ፡ወሂጵዎ፡**, unde Abyssinos posterioris aevi illi contrariam inter utrumque verbum rationem statuisse elucet. — *Voc. Ae.*: **መሰከ፡ዘ፡ወተረ፤ወሰቀ፡ዘ፡ቀተረ።**

ምስክ፡ subst. [id. q. pers. مُشك, arab. مِسْك, arm. ܡܘܫܟܐ, talm. מושק, amh. **ምስክ፡**] odoramenti nomen sc. μόσχος *muscus* (*moschus*) Jsp. p. 340; **ምስክ፡ዘውስተ፡ቢረሌ፡** F. N. 33, 4; Chr. Ax.

መስከረም፡ nomen mensis I^1 Abyssinorum vid. sub **ከረመ፡**

ምስኪን፡ *pauper*, **ተመስከነ፡** al. vid. sub **ሰከነ፡**

መስከዐ፡ vid. sub **መሠከዐ፡**

መሰወ፡ I, 1 [מָאַס מָסַס *liquefactus est, diffluxit*, מְסָא ܡܣܳܐ id.; arab. مَاثَ (مَاسَ et مَشَّ) *maceravit dissolvitque* rem in aqua; vic. est intr. **ምህወ፡** q. v.] Subj. **ይምሱ፡**, trans. 1) *liquare, liquefacere:* **ከመ፡ይመስዎ፡ፀሓይ፡ለበረድ፡** Sir. 3, 15; Ps. 147, 7. 2) *dissolvere, diluere, tabescere facere:* **እግዚ"፡መሰዎ፡ለልብየ፡** Job 23, 16; **መቅሠፍት፡ይመስዎሙ፡** Sir. 27, 29; **ኢመሰውኩ፡ዐይነ፡እቤር፡** Job 31, 16; **ነደ፡እሳት፡ይመስዎ፡ለነፍሱ፡** Sir. 38, 28; **ትመስውዮሙ፡** Mich. 4, 13; Ps. 38, 15. 118, 39; 4 Esr. 8, 27; **ዝንቱ፡ማይ፡ይምሱ፡ኵሎ፡አባላቲኪ፡** F. N. 24, 6; Fid. Jac. Bar. (**ይምሱ፡** Subj.). — *Voc. Ae.*: **ተመሰወ፡ዘ፡ቀለጠ፡**

ተመስወ፡ III, 1 (raro **ተመሰወ፡** ut Dan. 10, 16 var.) 1) *liquefieri, liquescere, dilabi* Job 6, 17 (de glacie); Ps. 21, 15 (de cera); Jer. 6, 29 et Hez. 24, 11 (de metallo); **ከመ፡ይትመሰው፡መዓረ፡ግራ፡እምገጸ፡እሳት፡** Jes. 64, 2; Judith 16, 15; 4 Esr. 13, 5; Sap. 16, 27; Mich. 1, 4; Hen. 1, 6. 2) *diffluere, dissolvi, dilabi, tabescere:* **ይትመሰው፡አሥራውየ፡** Job 30, 17; **ይትመሰወከ፡አምዑትከ፡** Sir. 30, 7; Jes. 24, 23; Zach. 14, 12; Hen. 60, 3. 71, 11; **ይትመሰዋ፡ኀጣውኢከ፡** Sir. 3, 15; **ይትመሰ፡ኀይሎሙ፡** Job 5, 5; **ተመሲዎ፡** 2 Petr. 3, 11; **ትትመሰው፡ነፍሶሙ፡በንእሶሙ፡** (ἀποϑάνοι) Job 36, 14. Transfertur a) ad oculos *tabescentes:* **ይትመሰዋ፡አዕይንተ፡ረሲዓን፡** Job 11, 20. 17, 5. b) ad manus *remissas:* **ተመስወ፡እደዊሆሙ፡** Jer. 27, 43. c) ad animum *demissum* vel pavore Lev. 26, 16; Jos. 5, 1. 2, 9; Dan. 10, 16; Ps. 74, 3; Jer. 30, 13; Job 42, 6 vel moerore Jes. 19, 10 (λυπηϑήσονται) vel pudore 4 Esr. 6, 62; vel amore Sx. Hed. 16. d) ad animum dissolutum libidinibus 1 Thess. 4, 5 rom.

ምስው፡ part. *liquefactus, dissolutus* (remissus): **አብራክ፡ምስዋት፡** γόνατα παραλελυμένα Chr. ho. 30 (Hebr. 12, 12).

መሳዊ፡ n. ag. *liquefactor:* **መሳዌ፡ኀጻውንት፡አድማስ፡** *adamas ferramentorum liquefactor* Enc. Ḥed. 12 (at in Cod. Tub. pro **መሳዌ፡** legitur **መላዬ፡**, q. v. sub **መለየ፡**).

ትምስውና፡ subst. (vid. gramm. § 122, e, β) *animi defectio* (Verzagtheit) Phlx. 181.

መስዕ፡ subst., plerumque m., [amh. **ምሥእ፡**; arab. نَسْع, نِسْع, مِسْع] 1) *aquilo, boreas* Hen. 77, 3; **ነፋስ፡መስዕ፡** τυφωνικός Act. 27, 14. 2) *septemtrio, plaga septemtrionalis* (βοῤῥᾶς, βορέας): **ሰፍሖ፡ለመስዕ፡ዲበ፡ወኢምንት፡** Job 26, 7. 37, 21. 38, 39; **እብሎ፡ለመስዕ፡** Jes. 43, 5; Jer. 6, 1; Dan. 11, 6; Ps. 47, 2. 88, 12. 106, 3; Judith 16, 3; Gen. 13, 14; Ex. 40, 20; Lev. 1, 11; Num. 2, 25. 34, 7; Jos. 15, 5. 10; Hen. 32, 1. — (Ps. 77, 30 ab Aethiopibus **መስዕ፡** ventus contra auctoritatem Graeci intrusus est). Memorabilis est versio loci ἐκτρέπων εἰς τὸ πρωῒ σκιάν **ዘይመይጥ፡ለብርሃን፡መንገለ፡መስዕ፡** Am. 5, 8. — De confusione vocis **መስዕ፡** cum **አዜብ፡** et **ሰሜን፡** vid. ann. ad Gen. 20, 1 et s. v. **ሰሜን፡**

መስየ፡ I, 1 [amh. **መሸ፡**; arab. مَسَا *vespertinus fuit, vesperi fecit*; cfr. hebr. אֶמֶשׁ] Subj. **ይምሰይ፡** *vesperam factam esse, vesperascere*; c. aut impers., ut **እስከ፡መስየ፡** 2 Par. 18, 34; Ruth 2, 17; **እስከ፡ይመሲ፡** Macc. f. 3; Ps. 103, 24; **እምከመ፡መስየ፡** Matth. 16, 2. 20, 8; Luc. 24, 29; Gen. 29, 23; Ex. 16, 13; Jud. 19, 9; Judith 13, 1; Tob. 2, 2. 7, 9; **እፎ፡እንጋ፡ይመሲ፡** Deut. 28, 67; Job 7, 4; **መሲዮ፡** vel **መስዮ፡** *cum vesperasceret* Matth. 27, 57; Kuf. 27; **ዘኀበ፡መስዮ፡ይበይት፡** Sir. 36, 31; aut nominibus temporis et loci tamquam praedicatum attribuitur: **መስየሂ፡ወድአ፡ሰዓት፡** Marc. 6, 35; **መሲዮ፡ዐርብ፡** 15, 42; **እስመ፡መስየነ፡ብሔር፡**, etiam **መስየ፡ብሔር፡** Gad. T. H. (vid. **ብሔር፡**).

አምሰየ፡ II, 1 *vesperam transigere* Matth. 25, 12 rom.

ምሴት፡ vel **ምስየት፡** (Kuf. 49), subst., Plur. **ምሴታት፡** (et

ምስያታት፡ Kuf. 49) *vespera* (*crepusculum vespertinum*): ምሴተ፡ከዊና፡ Matth. 8, 16. 26, 20; በምሴት፡ Koh. 11, 6; ምሴተ፡ ἑσπέρας Tob. 6, 2; ደመና፡ምሴት፡ νέφος ὄψιμον Prov. 16, 15; በዐሡሩ፡ ወሰቡዑ፡ ምሴት፡ Kuf. p. 23; ምሴተ፡ኀሙስ፡ *vespera quintae feriae* Lit. — (Kuf. p. 28 ab interprete voci ምሴት፡ significatio *plagae occidentalis* sicut voci ቀትር፡ *plagae meridionalis* indita videtur).

ማስያስ፡ n. pergr. *Messias*: ማስያስ፡ ዘይሰመይ፡ ክርስቶስ፡ Sx. Ter 6. — *Voc. Ae.*: ማስያስ፡ዘ፡መሲሕ።

መሰግ፡ vid. ምስሐግ፡ sub ሰሐገ፡

መሰጠ፡ *diripere* vid. sub መሠጠ፡

መስጠ፡ vox peregr., sine dubio πίστις *fides* (*quae creditur*): እልመስጠ፡አግያ፡ et ያእምር፡ዘንተ፡መስጠአግያ፡ Haim. Ab. 1.

ምስጢር፡ (etiam ምሥጢር፡), n. peregr. sc. μυστήριον *mysterium*, m. et fem., Pl. ምስጢራት፡ 1) *mysterium* sensu genuino vel *ethnicorum ritus sacri arcani*: በዓላተ፡ በኵሃን፡ ወመሥዋዕተ፡በምስጢር፡ μυστήρια καὶ τελεταί Sap. 14, 15; ኀቡእ፡ምስጢር፡ 14, 23. 2) *arcanum, secretum* cujuslibet generis; μυστήριον Marc. 4, 11; Apoc. 10, 7, 17, 5; ምስጢረ፡ መንግሥት፡ ሠናይ፡ ለኀቢእ፡ Tob. 12, 7. 11; ምስጢረ፡ምክሩ፡ Judith 2, 2; ምስጢራቲሃ፡ከቡታት፡ Sap. 6, 24; arcanum alicui creditum Prov. 25, 8; 4 Esr. 10, 54. 12, 42. 43. 14, 4 (ምስጢረ፡መዋዕል፡, deest apud Laur.); Hen. 16, 3. 18, 16. 106, 19; ዝንቱ፡ነገር፡ይኩን፡በምስጢር፡ *haec verba secreto circumferantur* Clem. f. 82. 3) sensu theolog. *mysterium* a) de symbolis vel dogmatibus fidei Christianae, ut mysterium Trinitatis, incarnationis al.: ምስጢር፡ዘትሥጉት፡ Cyr. ad Th. f. 14 et multis aliis in locis Cyr., ubi Gr. μυστήριον vel οἰκονομία habet, ut: በእንተ፡ትድምርተ፡ቃል፡ዘበምስጢር፡ κατὰ τὴν σύμβασιν οἰκονομικήν ib. f. 18. Est titulus libri Aethiopici መጽሐፈ፡ምስጢር፡ (de quo videre licet Prolegomena hujus operis); de aliis libris, qui አዕማደ፡ምስጢር፡ inscripti sunt, vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. XVI et XVII, et d'Abbadie catal. cod. VI. CLI. CLXXXVIII. b) de *sacramento* corporis et sanguinis Christi: በእንተ፡ሥርዐተ፡ምስጢር፡ Matth. 26, 26 in tit.; ምስጢር፡ግሩም፡, ምስጢር፡አምላካዊ፡ Chr. Ta. 17; ምስጢር፡ዘቍርባን፡ Lith. Orth.; ይሜጥዎ፡እምስጢር፡ቅዱስ፡ Kedr f. 83. Pl. elementa mysterii (sanguis et corpus): ይትመጦ፡እምስጢራት፡ቅዱሳት፡ F. N. 5; vel de sacramentis et sacris ritibus ecclesiae in genere: ምስጢራት፡ቅዱሳት፡ Clem. f. 208.

ምስጢራዊ፡ adj. rel. 1) *mysticus, arcanus*: ተዋሕዶተ፡መለኮት፡በሥጋ፡ተዋሕዶት፡ምስጢራዊ፡ Fid. Jac. Bar. 2) *ad mysterium pertinens, sacramentalis*: በዛቲ፡ ዕለት፡ገብረ፡ (Christus) ድራረ፡ምስጢራዊተ፡ Abush. 21.

አመስጠረ፡ quadrl. denom. II *mystice dicere* vel *tradere* alqd, *mysterii velo occultare* alqd: ነጽርኬ፡ዘከመ፡አመስጠረ፡(ጳውሎስ፡)እሎንተ፡በአሐቲ፡ቃል፡ *haec omnia compendio* (συντόμως) *ostendit uno verbo dicens* Chr. ho. 3; አመስጠረ፡ፍካሬሁ፡ ἑρμηνεῦσαι καλῶς οὐ δύναται ib. ho. 8; M. M. f. 36; በአመስጥሮ፡ *mystice* M. M. f. 61.

ተመስጠረ፡ III, 1 *mysterii velo occultari*: እምልብኒ፡ ተመስጠረ፡ወእምኀሊናኒ፡ተሰወረ፡ Gad. Lalib.; M. M. f. 83.

ማሺር፡ nomen mensis Aegyptiorum VI^{i} ⲙⲉⲭⲓⲣ vel ⲙ̄ϣⲓⲣ *Mechir, Imshir*: ወአምሺር፡ይሰመይ፡ማሺር፡ Abush. 8 (vid. ሜኪር፡).

ሞቅሐ፡ *vincire, in vincula conjicere* vid. sub ወቅሐ፡

መቀረ፡ rad. inus.; arab. مَقَرَ *maceravit* piscem salitum *in aceto*; intr. مَقِرَ *acidus, amarus fuit.* Hinc

ምቍር፡ subst. (fortasse pro ምቁር፡) *fructus* (*aceto*) *conditus* (Eingemachtes): ምቍረ፡ኤልያስ፡ *olivae* (*aceto*) *conditae* Reg. Pach.

መቄሰ፡ I, 1 [propagatum e radice satis nota קָצַץ קוּץ קָצָה, sicut arab. وَقِصَ *brevis fuit* collo; وَقْصٌ *vitium, defectus*; cfr. etiam amh. መቀስ፡ *forfex* (مِقَصٌّ)] 1) *intercidere, praecidere*, c. Acc. pers. et እምነ፡ rei, ut: *pastorem negligentem* ይመቍሶ፡እግዚ"፡እምሀብቱ፡እንተ፡አሰፈወ፡ለኄራን፡ሥዩማን፡ቤተ፡ክ"ን፡ Clem. f. 94; Macc. f. 5. 2) *decurtare, deminuere*, c. Acc. rei: ኢይመቍስ፡እግዚእ፡ዘወዕአ፡እምአፉሁ፡ Mavâs. 2; c. Acc. pers.: ኢይመቍሰከ፡ ἀνυστέρητος ἔσῃ Herm. p. 37. — *Voc. Ae.*: መቄሰ፡ (v. መቍሰ፡) ወነቀበ፡ዘ፡አስገለለ፡

ተመቄሰ፡ III, 2 pass. et refl. *praecidi* (*sibi denegare* aliquid, vel *denegari* rem alicui): ኵሎ፡ዘሰአለተኒ፡አዕይንትየ፡ኢተመቄስኩ፡ (οὐκ ἀφεῖλον ἀπ' αὐτῶν) Koh. 2, 10; ስእለተ፡ዚአነ፡ኀበ፡አቡሁ፡ (*Christi*) ምእመን፡ኢይትሜቄስ፡ hom. Procli in Cyr. f. 121. — *Voc. ad Cyr.*: ይትሜቄስ፡ዘ፡አይለይም፡

መቍዐል፡(ምቍዐል፡ Deut. 32, 14 C), subst., Pl. መቋዕል፡ et መቋዕልት፡ (pro quo nonnumquam መቋልዕት፡ reperitur) [conferre licet مُقْلَةٌ *adeps oculi* et مُكَالٌ *adeps*; rad. simplicior est מֵחַ مَحَّ, unde مُحٌّ et مُخٌّ *medulla, adeps* (praeterea نِقْيٌ et አንጕዕ፡)] adeps, et concr.: *pecus pinguis, altilis, saginata*: እለ፡ይሴስዩ፡መቋዕለ፡ (v. መቍዐለ፡) ላህም፡ μοσχάρια γαλαθηνά Am. 6, 4; መቍዓለ፡ (v. መቋልዕት፡) ጠሊ፡ ἀμνοί (in vers. alt. መሓሥአ፡አባግዕ፡) 2 Par. 29, 21. 22. 35, 8; መቋዕልተ፡መድኀኒት፡ στέατα τῶν σωτηρίων 2 Par. 7, 7; Deut. 32, 14; ሦዐ፡፲ላህመ፡መግዝአ፡ሶረ፡ወ፲አልህምተ፡አንስተ፡መቍዐለ፡ወ፲አባግዐ፡ሐርጌ፡ሥቡሓነ፡ወ፲አጣሌ፡አንስተ፡መቍዐለ፡ Macc. f. 1; ሥቡሓኒሆሙ፡ለሐራጊት፡ወመቋዕለ፡አጣሊ፡ ib. f. 15; ፲፻መቍዐለ፡አልህምት፡ወ፲፻ወ፭፻መቍዐለ፡ጠሊ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: መቍዐል፡ዘ፡ወረሞ፡; *aliud*: መ"፡ዘ፡ወረሞ፡አንቋሊትሂ፡; *aliud*: መ"፡ብ፡ብቍርቤ፡; *aliud*: መቍዐል፡ወጣዕዋ፡ዘ፡እምቦሳ፡ዘላህም።

መቅዓት፡ vid. sub ወቅዐ፡

መበለ፡ I, 2 [denom. a nomine e rad. በዐለ፡ בָּעַל ܒܥܠ بَعَلَ et بَلِلَ derivato] dominium obtinere et exercere, *dominari, potestatem habere*, c. c. ላዕለ፡, ut: በሐኵ፡እንዘ፡

ይሜብል፡ላዕለ፡መርዔት፡ Prov. 24, 66; 1 Tim. 2, 12; 1 Cor. 6, 12 rom.; Kuf. 10. 19; c. ዲበ፡ Kuf. 43; c. በ፡ Kuf. 10; c. ውስተ፡ terrae Kuf. 22. 40. 43; c. Acc.: ገብር፡ ጠቢብ፡ይሜብል፡አጋእዝተ፡አብዳን፡ Prov. 17, 2. — *Voc. Ae.*: መበለ፡ዘ፡ተዠሐረ፡ (v. ቲዠረ፡)

አመበለ፡ II, 2 *dominari facere*, c. Acc. prs. et ዲበ፡ Kuf. 40.

መበለት፡ *vidua* vid. sub በለለ፡

መብዐል፡ pro ማዕበል፡ *instrumentum ferreum* vid. sub ዐበለ፡

መተተ፡ rad. inus.; arab. مَتَّ *extendit* funem, vic. مَتَأَ, et مَتَا, nec non مَدَّ. Hinc

ምት፡ subst., m., Pl. አምታት፡ [proprie: *vir adultus*, ab *extendendo* dictus, sicut hebr. מְתִים viri a rad. מָתָה; deinde aethiopice:] *maritus, vir* (etiam vir futurus vel desponsatus) Luc. 2, 36; Marc. 10, 12; Joh. 4, 16. 18; Rom. 7, 2. 3; 1 Cor. 7, 2. 3; Gen. 2, 23; Hos. 2, 9; Judith 8, 2; 4 Esr. 10, 24; Ruth 1, 3; Deut. 25, 5—7; Sir. 22, 4. 40, 23; ምትኪ፡ዘንእስኪ፡ Jer. 3, 4; እንተ፡ባቲ፡ምተ፡ Jes. 54, 1; Kuf. 33; vir sponsae 2 Reg. 17, 3; Matth. 1, 19 rom.; Apoc. 21, 2; Plur. Ruth 1, 9; Esth. 1, 18; Tob. 3, 8; Sir. 24, 15; Hez. 16, 45; 1 Petr. 3, 1. 5; Tit. 2, 4. 5; Eph. 5, 22.

መትሀ፡ I, 1 [arab. مَتِهَ *erravit* V. *stultum se gessit, errori obnoxius fuit*] *specie fallere*: de diabolis: እለ፡ይመትሁ፡ *qui phantasmatum instar apparent* Lud. ex Org.

መታሂ፡ n. ag. *speciem prae se ferens*, simulate (non revera) praebens aliquid, βάσκανος Prov. 23, 6. 7 (Ludolfus col. 78: *vorax, gulo*, quasi sit مَاطِخٌ).

ምትሀት፡ (n. act. et) subst., m. et fem., Pl. ምትሀታት፡ 1) *phantasia, species imaginaria*: እለ፡ምትሀተ፡የአምኑ፡ οἱ δοκῆται *phantasiastae* vel *opiniarii* Cyr. ad Th. f. 8; *Christus* ተሠገወ፡በምትሀት፡ (δόκησις) ib. f. 7. 13; Chr. ho. 4 (φαντασία); ንሕነ፡(ሰብእ፡)ኢኮነ፡በምትሀት፡(አላ፡በአማን፡) Cyr. ad Th. f. 9; ምትሀት፡ዓለማዊ፡ φαντασία βιωτική *phantasia hujus vitae* Chr. Ta. 28. Plur. ምትሀታት፡ *apparitiones* vel *visiones* a Satana oblatae Phlx. 33. 156; Gad. Ad. 2) *phantasma, spectrum, imago vana, visum inane*: ἰνδάλματα ምትሀት፡ Sap. 17, 3; ራእየ፡ምትሀት፡ፀዋግ፡ (φάσματα) 17, 4; ወዝኒ፡ምትሀተ፡ዐይን፡ውእቱ። Jes. 28, 7; ምትሀተ፡አሕላም፡ፀዋጋን፡ φαντασίαι Sap. 18, 17; ምትሀተ፡ዐይን፡ Hab. 2, 18; Zach. 10, 1; φάντασμα Matth. 14, 26; እመሰ፡ጽላሎት፡ወምትሀት፡ውእቱ፡ወኢኮነ፡ትሥጉቱ፡በአማን፡ Cyr. ad Th. f. 9; *emacescebat* እስከ፡ኮነ፡ከመ፡ምትሀት፡ Sx. Masc. 15; Phlx. 16; Gad. Ad. — *Voc. Ae.*: ምትሀት፡ዘ፡አጋንንት፡

ምትሀታዊ፡ adj. rel., φαντασιαστικός, *inanem speciem praebens, imaginarius*: Chrysostomus monet feminas: ኅድጋ፡ሥርጋዌ፡ወፍኖተ፡ምትሀታዌ፡ (σκηνάς) *rationem scenicam* Chr. Ta. 28.

ተመትሀተ፡ quadrl. denom. III, 1 *apparere ut spectrum* vel *phantasma*, de Satana Gad. Ad. f. 87. 135. 136; de angelis M. M. f. 129.

መተረ፡ I, 1 [id. q. مَتَرَ et بَتَرَ *secuit, amputavit*, בָּתַר] Subj. ይምትር፡ 1) *desecare, resecare, praecidere, succidere, abscidere, amputare*: ይመትሩ፡ (v. ይገምዱ፡)አስካለ፡, ይመትሩ፡ሠርጸ፡ Jes. 18, 5; ἀπέκνισε Hez. 17, 4; Lev. 1, 15. 4, 31; funem Act. 27, 32; ungues: ኢይምትር፡ጽፍሮ፡ Clem. f. 21; laciniam vestis 1 Reg. 27, 5; ዕጡፌ፡ፀምር፡ Jes. 38, 12; aurem Matth. 26, 51; caput Matth. 14, 10; 4 Reg. 10, 6; Gen. 40, 19; 1 Par. 10, 9; Judith 13, 8; nervos pedum Gen. 49, 6; Jos. 11, 6. 9; manus Deut. 25, 12; Jos. 11, 6; collum decidere (decollare) Hen. 98, 12; መተረ፡ክሣዶ፡ Jsp. p. 346; seq. እምነ፡ ut: እመትር፡ርእሰከ፡እምኔከ፡ 1 Reg. 17, 46; ምትራ፡እምኔከ፡ Sir. 25, 26; መተረ፡እግዚ"፡እምእስራኤል፡ርእሰ፡ወዘነበ፡ Jes. 9, 14. 2) *exsecare, excidere, exscindere*: ከመ፡ይምትሩ፡ብእሴ፡እማእከለ፡ይሁዳ፡ Jer. 51, 7; መተርናሃ፡እምውስተ፡አሕዛብ፡ Jer. 31, 2; transl. መተርነ፡ዘንተ፡ልማደ፡እኩየ፡ II Can. Nic. 79. 3) *dissecare, discindere*: ἀνατέμνειν Tob. 6, 5; διαιρεῖν Gen. 15, 10; Lev. 9, 15; መተራ፡፲ወ፪ክፍለ፡ ἐμέλισεν Jud. 19, 29; 1 Reg. 11, 7; መቲረ፡ሥርው፡ Hen. 7, 1; መተሮ፡(ለመጽሐፍ፡) በመጥባሕተ፡ጸሓፊ፡ Jer. 43, 23; διακόπτειν Ps. 28, 7. 4) *concidere* Ps. 88, 23; Job 3, 8; concidendo et cudendo transformare: ይመትሩ፡መጣብሒሆሙ፡ለምሳር፡ Jes. 2, 4 (vid. I, 2). 5) Transfertur a) *abscidere* alqm tamquam membrum ecclesiae putridum i. e. *excommunicare* Lud., et *abscidere* alqm a munere i. e. *deponere* vel *removere*: ይመትርዎ፡እመዓርጊሁ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 147 (vid. III, 1). b) *abscindere* vel *intercidere* i. e. α) *intermittere* et *interrumpere*: ቦኑ፡ለግሙራ፡ይመትር፡ምሕረቶ፡ Ps. 76, 8; *Satanas studet* ከመ፡ይምትር፡ኃሊናሁ፡(ለዘይጼሊ፡) Phlx. 100; ክልአታት፡ወመቲሮታት፡እምነ፡ *impedimenta et interpellationes (quae distinent) a* Phlx. 55. β) *intercludere*: *Vespasianus* መተረ፡እምኔሆሙ፡ውኂዘ፡ማይ፡ Jsp. p. 349; intercludere alqm a peccato F. M. 2, 11. c) discindere i. e. *dirimere, decernere*: *si quis agit in alqm*, ይምትሩ፡ጉቡአን፡ነገሮ፡ Can. Ant. 18 (20); ለእመ፡መተረ፡በኃሊናሁ፡ከመ፡ይዕቀብ፡ድንግልናሁ፡ F. N. 24, 1. d) *praecidere*, spem: ኢትምትር፡ተስፋሁ፡ Sx. Pag. 4. — *Voc. Ae.*: በተከ፡መተረ፡ገዘመ፡ገመደ፡ወቀየ፡ብ፡ቈረጸ።

መተረ፡ I, 2 id. q. I, 1, sed intensive: Deut. 21, 4; Lev. 1, 12. 17 (aliter in comm. 15); እሜትሮሙ፡ለአሕዛብ፡ κατακόψω φυλήν Am. 1, 5; ይሜትሩ፡ኲያንዊሆሙ፡ለማሕረስ፡ Mich. 4, 3; Dan. 9, 26 var.

አምተረ፡ II, 1 1) *abscidendum, amputandum, exscindendum curare*: ሄሮድስ፡ለዮሐንስ፡ርእሶ፡አምተረ፡ Mavâs. 68; Enc. Ḥed. 4; Mij. 18; Deut. 25, 18. 2) *intermittere facere*: ወይቤልዎ፡ለብፁዕ፡ሊባኖስ፡ታመትርኑ፡ዕጣና፡ለገበዝ፡ወታኅድገነ፡ኪያነ፡ Mavâs. 31.

ተመትረ፡ III, 1 1) *desecari, abscidi, amputari*: ተመትሩ፡አርእስቲሆሙ፡ Clem. f. 153. 156; ለዘመሐለ፡በሐሰት፡ኵነኔሁ፡ሥጋዊ፡ተመትሮ፡ልሳን፡ F. M. 22, 2; ይትመተር፡ኵሉ፡መዝራእት፡ Jes. 15, 2; ይትመተር፡መዝራእትየ፡እመትከፍትየ፡ Job 31, 22; Dan. 2, 34 (var. pro ተበትከ፡); *decollari*: እለ፡በመጥባሕት፡ተመትሩ፡ Enc. Teq. 17. 2) *dissecari* Gen. 15, 11; ይሰትርዋ፡እስከ፡ይትመተር፡ሥጋሃ፡ Vit. Barb. 3) *concidi, excidi*: ከመ፡ትትመተሩ፡ Jer. 51, 8; ኢይትመተር፡ብእሲ፡ (יִכָּרֵת) Jer. 40 (hebr. 33), 17 vrs. alt.; 2 Par. 14, 14 var.; Dan. 9, 26 var. 4) Transfertur a) *praecidi, in-*

tercludi, sejungi ab aliquo: ጠፍአት፡ሃይማኖት፡ወተመተረት፡እምአፉሆሙ፡ Jer. 7, 28 vrs. nov.; ለብእሲት፡ ይትመተር፡ እምኔሃ፡ ዘርአ፡ ሥጋ፡ እምድኅረ፡፲፱ዓመት፡ F. M. 5, 7; ሊተ፡ ፴ዓመት፡ እምዘ፡ ተመተርኩ፡ እመጻምርትየ፡ (a conjuge mea) Phlx. 3. b) *interrumpi, intermitti:* እንበለ፡ ተመትሮተ፡ተናግሮት፡ምስለ፡ሰብእ፡ Phlx. 4. c) *removeri* a munere, *deponi:* ለይትመተር፡እመዓርጊሁ፡ (de clericis) F. M. 6, 1; Clem. f. 118. 119; vel simpliciter: ይትመተር፡ Can. Ap. 4; alias saepissime.

ተመተረ፡ III, 2 id. q. III, 1 sed intensive: ይትሜተሩ፡ ἐκκοπήσονται Dan. 9, 26; ይርሕቅ፡እምንጽሐ፡ ልብ፡ ወይትሜተር፡እምዝክረ፡እግዚ"፡ Phlx. 156; ይትሜተር፡ተዘክሮ፡እግዚ"፡እምኔሁ፡ *intercluditur a recordatione Dei* ib. 61.

ምቱር፡ part. 1) *abscisus, abscissus, amputatus, truncatus, exsectus, praecisus:* Jud. 1, 7; 1 Reg. 5, 4; ምቱረ፡እድ፡ κυλλός Marc. 9, 43; ምቱረ፡እዝን፡ ὠτότμητος Lev. 21, 18. 22, 23; ምቱረ፡ልሳን፡ γλωσσότμητος Lev. 22, 22; ምቱረ፡ዘነብ፡ 22, 23; ምቱራን፡ (ἡ κατατομή) Phil. 3, 2; ἐκτομίας et ἀποκεκομμένος Lev. 22, 24; Deut. 23, 2; *detruncatus:* ምቱራን፡በሰይፍ፡አምሳለ፡ዕፀው፡ Enc. Teq. 22. 2) Translate a) *remotus* ab officio, *depositus:* ምቱር፡እመዓርጊሁ፡ Clem. f. 128; al.; vel *excommunicatus* (Lud.). b) *decisus* i. e. *decretus, definitus* Jes. (8, 6.) 10, 22. 28, 22; Rom. 9, 28; Jer. 18, 9 var.; ምቱርኑ፡ዝነገር፡ Kid. f. 41; Gad. Ad. f. 14. c) *decisus, praecisus* ἀπότομος i. e. α) *praeruptus, severus:* እስመ፡ኵነኔ፡ምቱር፡ለመኳንንት፡ ይከውን፡ Sap. 6, 6; 2 Cor. 13, 10; adv. Tit. 1, 13. β) adv. *praecise, penitus, omnino:* ይደልዎ፡ይትፈለጥ፡ምቱረ፡(እምብእሲቱ፡) F. M. 12, 5.

ምትረት፡ n. act. 1) *desectio, recisio, amputatio:* arboris (περιτομή) Jer. 11, 16; capitis: ምትረተ፡ርእሱ፡ለጳውሎስ፡ (decollatio) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; XXIX, 68. 2) *remotio* ab officio vel *depositio:* Can. Ap. 35 (44). 3) *praecisio, interclusio, intercisio:* ምትረተ፡ ተስፋ፡ Phlx. 54. 62; በምትረተ፡ኀሊና፡ዝንቱ፡ ዓለም፡እምልብ፡ Sx. Teq. 1; διακοπή 1 Par. 13, 11. 14, 11.

ምታር፡ subst. *segmentum, fragmentum, pars abscisa, abrupta: Titus ariete moenia quati jussit* ወተንሀለ፡ምታር፡ዐቢይ፡ Jsp. p. 358; መተርዎ፡(ለቅዱስ፡)ኅበ፡፫ምታር፡ Sx. Masc. 22; መተሩ፡ሥጋሃ፡በበምታር፡ ib. 29, et Ḥed. 1.

መታሪ፡ n. ag. *sector, secans, dissecans:* ሰይፍ፡መታሪ፡ Sap. 5, 21; Abush. 50; መታርያነ፡ሥርዋት፡ Hen. 8, 3.

መምትርት፡ subst. *segmentum, sectio* Asc. Jes. 4, 21; Hen. 21, 7.

መተርአስ፡ et **መተርአስት፡** vid. sub ርእሰ፡

መትነ፡ rad. inus.; arab. مَتَنَ *extendit,* مَتُنَ *firmus, robustus fuit.*

መትን፡ subst., Pl. አምትንት፡ [id. q. مَتْنٌ] *nervus, tendo: Deus corpus humanum:* የአስር፡በአሥራው፡ ወያጸንዕ፡በአምትንት፡ Lit. Orth., Phlx. 121; ነፍስ፡እስርት፡ በሥጋ፡ ወሙቅሕት፡በዐጽም፡ወአምትንት፡ ወአሥራው፡ Jsp. p. 381; አሥራው፡ወአምትንት፡ M. M. f. 112. — *Voc. Ae.:* አምትንት፡ ዘ፡ቋንጀ፡ (sic); *aliud:* አምትንት፡ብ፡ጋርማት።

አማኅበረ፡ vid. sub ኅብረ፡

መኀጸ፡ *percutere* vid. sub መሐጸ፡

መኀፀ፡ id. q. مَخَضَ *partus dolores passa fuit* (cfr. amh. ምዕዕ፡, ምጥዕ፡, ምዕ፡, ምጥ፡, ማጣ፡).

አምኀፀ፡ II, 1 *dolores parturientis sentire* et *pati:* ጊዜ፡ታምኅፅ፡ትኬልሕ፡ Lud. e Mss. Colb.

ማኅፅ፡ subst. *dolores* mulieris *parturientis* Ssal. Req.

አማኅፀነ፡ vid. sub ሐፀነ፡

ማኅፈድ፡ vid. sub ኀፈደ፡

መኑ፡ pron. subst. pers. interrog. (gramm. § 63. 147, b. 198, e). Nonnisi ad personas refertur, rarissime ad res, ut መኑ፡የዐቢ፡መንግሥተ፡ሰማያትኑ፡ወሚመ፡ገነት፡ Clem. f. 62 (aliter se habet phrasis መኑ፡ስምከ፡ quam vid. infra). Est gen. masc. et fem., num. sing. et plur.; quamquam pl. nonnumquam praemisso እለ፡ a singulari distinguitur: እለ፡ መኑ፡ እሙንቱ፡ አኀውየ፡ Matth. 12, 48; Hebr. 3, 16; እለ፡መኑ፡እሙንቱ፡ τίνες εἰσίν; Chr. ho. 27. Accusativus est መነ፡, rarius መነሃ፡ Jes. 51, 12 var.; Matth. 27, 21 rom.; መነሃ፡እጼውዕ፡ Org.; sed passim etiam መኑ፡ ut Jes. 6, 8 var.; Sir. 18, 4 var. 1) est interrogativum: *quis, quae, qui, quae?* መኑ፡ዝንቱ፡ Jes. 63, 1; Gen. 24, 65; 1 Reg. 25, 10; Ps. 38, 11; Matth. 3, 7; 21, 10; Marc. 10, 26; መኑ፡ይእቲ፡ዛቲ፡ Cant. 8, 5; Ruth 2, 9; አንቲ፡መኑ፡አንቲ፡ Judith 10, 12; Matth. 12, 48; መኑ፡ ውእቶሙ፡ እሉ፡ Hen. 40, 8; መኑ፡ ወመኑ፡ አንትሙ፡ Ex. 10, 8; Acc. መነ፡ Esth. 6, 6; Gen. 37, 15; 1 Reg. 28, 11; Thren. 2, 20; Gen. notatur aut praemisso nominis statu constr.: ወልደ፡ መኑ፡ ዝንቱ፡ 1 Reg. 17, 56; በርስተ፡ መኑ፡ እንከ፡ አኅድር፡ Sir. 24, 7; Gen. 24, 23; Matth. 21, 23. 22, 42; aut nota Gen. ዘ፡, እንተ፡, እለ፡ ut: ዘመኑ፡ዝአልባስ፡ Asc. Jes. 9, 25; Matth. 22, 20; Jes. 51, 28; Hen. 22, 6; Ruth 2, 5; እለ፡መኑ፡አንትሙ፡ Jsp. p. 377; praepositiones praemissas admittit: ለመኑ፡ Jer. 6, 10; Prov. 23, 29; Sir. 10, 29. 31, 29; Jes. 50, 1. 53, 1; በመኑ፡ Jes. 36, 4. 40, 18; 4 Esr. 3, 69; ኅበ፡መኑ፡ Jes. 10, 3. 66, 2; እምነ፡መኑ፡ Hez. 32, 21; እምኅበ፡መኑ፡ Matth. 17, 25; በእንተ፡መኑ፡ Hen. 21, 5; al. a) *uter, utra?* Matth. 21, 31; Luc. 7, 42. 22, 27; Sir. 31, 29; Jer. 51, 28. b) ad res refertur, ubi in his personarum notio inest: መኑ፡ስምከ፡ Gen. 32. 28; Jud. 13, 17; Asc. Jes. 7, 3; Marc. 5, 9; Prov. 24, 27; Clem. f. 221. c) in interrogationibus obliquis: Jer. 51, 28; Asc. Jes. 9, 14. 15; Gen. 43, 22; 3 Reg. 1, 20; Matth. 10, 11; Marc. 14, 65. d) መኑ፡እምነ፡ *quis eorum?* Jud. 21, 8; Matth. 21, 31. e) nomen sibi appositum cum መኑ፡ haud toleret, lat. *qui, qualis?* (vel pronomine adjectivo አይ፡ vel) phrasi መኑ፡ — ዘ፡ circumscribitur: መኑ፡ (ውእቱ፡) ብእሲ፡ ጠቢብ፡ ዘይሌብዎ፡ ለዝንቱ፡ Jer. 9, 12; Job 9, 4; መኑ፡በዕድ፡ዘ፡ Jes. 44, 25; Deut. 4, 7. 8. f) intenditur interrogatio formulâ መኑ፡ ውእቱ፡ ዘ፡ *quis tandem? quisnam? ubi est qui?* መኑ፡ ውእቱ፡ ዘኢይስሕት፡ በአፉሁ፡ Sir. 19, 16. 36, 31; Jes. 40, 12. 50, 8; Rom. 8, 33. 34; Hen. 93, 11; Matth. 10, 11. 2) optative usurpatur, vel seq. Imperf.:

መኑ፡ይሁበኒ፡አእምሮ፡ Job 23, 3; Jer. 9, 1; Ps. 4, 7; **መኑ፡ይሠይም፡ዐቃቤ፡ላዕለ፡አፉየ፡** Sir. 22, 27. 23, 2; vel seq. **እም፡** (**እመ፡**) c. Perf., ut: **መኑ፡እምአስተየኒ፡** 1 Par. 11, 17; 2 Reg. 23, 15; Num. 11, 29; Deut. 5, 26. 30, 13; Jud. 9, 29; Rom. 7, 24; vel seq. simplice Perf. Hen. 63, 5. 3) indefinitum fit adjecto **ሂ፡**, quare dicas: **መኑሂ፡** *aliquis, aliqua (ullus, quisquam)*: **ዘይዘብጥ፡መነሂ፡** F. N. 6, 5; Matth. 12, 29; potissimum usitatur in sententiis negativis: **ኢ፡ — መኑሂ፡**, **አልቦ፡ — መኑሂ፡** *nemo* ut Matth. 8, 28; Ex. 34, 24; Sir. 15, 20. 18, 4; Lev. 27, 26; Prov. 26, 2; Jes. 11, 9; **ዘትጸልእ፡ለሊከ፡ኢትግበር፡ለመኑሂ፡** Tob. 4, 15; et praemisso **ወ፡** usurpatur **ወኢመኑሂ፡** vel **ወኢመኑ፡** *et ne unus quidem, nemo omnino*, ut Matth. 17, 8; Lev. 16, 17; Jac. 1, 13. Memorabilis est locutio: **ወለእመኒ፡መኑ፡ከነ፡** ὅστις ἂν ᾖ Gal. 5, 10 rom. (Platt: **መኑሂ፡ዘከነ፡ከዊነ፡**).

ምንት፡ pron. interrog., ad res relatum (neutr.) *quid?* (gramm. § 63. 147, b. 198, e). Plurali caret; Acc. **ምንተ፡**; et in interrogatione recta et in obliqua usurpatur. 1) interrogativum: **ምንት፡ውእቱ፡እጓለ፡እመሕያው፡ወምንት፡ባቍዑ፡ወምንትኑ፡ሠናይቱ፡ወምንትኑ፡እኪቱ፡** Sir. 18, 8; **ምንት፡እንከ፡ረባሐሙ፡ለክልኤሆሙ፡** Sir. 20, 30; Jud. 8, 1; **ምንትኑ፡ዛቲ፡አበሳ፡** Jos. 22, 16; Ps. 38, 6; **ምንትኑ፡እላ፡አህጉር፡** 3 Reg. 9, 13; Hen. 52, 3; *utrum?* Matth. 9, 5; Acc. Gen. 4, 10; 4 Reg. 4, 13; Marc. 14, 64; Apoc. 2, 29; **ምንተ፡ይመስል፡ብእሲሁ፡** 4 Reg. 1, 7; Joh. 6, 9; statui constr. subjunctum: **አሰረ፡ምንትኑ፡ዝንቱ፡** Dan. ap. 13, 19. a) Creberrime annexa particula interrogativa **ኑ፡** intenditur: **ምንትኑ፡** Rom. 3, 1; Jac. 4, 12; Gen. 44, 15; **ምንትኑ፡ዝንቱ፡** Zach. 4, 4. 5; al. b) saepe de qualitate rerum interrogat: *qualis, quale?* **ምንት፡ሕዝብከ፡** ἐκ ποίου λαοῦ εἶ σύ Jon. 1, 8; Jer. 8, 9; Sir. 34, 27; Marc. 1, 27. 6, 2; Luc. 7, 39. 24, 17; Joh. 7, 36; Eph. 1, 18. 19 (vid. etiam d). c) crebro de personis praedicatur, sive quia cujusnam generis et rationis sint interrogans nescit: **ምንትኑ፡እሉ፡** Zach. 1, 9; Luc. 7, 39; sive quia contemtim loquitur: **ምንትኑ፡ዝንቱ፡ይብልዎ፡** τίς οὗτος; Sir. 13, 23; **ምንትኑ፡አንትሙ፡እለ፡** τίνες ἔστε ὑμεῖς οἵ Judith 8, 12; **አነ፡ምንት፡አነ፡** Job 9, 24; 2 Reg. 7, 18; Ex. 16, 7; Ps. 8, 5; Hebr. 2, 6; Rom. 14, 4. 10. d) quamvis **ምንት፡** plurimis in locis substantivi vim teneat (unde ex. gr. locutionem: **ምንት፡ዕፀ፡በኀበ፡ረከብክሙ፡** ὑπὸ τί δένδρον; *quae est arbor, sub qua ..?* Dan. ap. 1, 58 explicabis), tamen (secus ac **መኑ፡**) nomen vel adj. vel subst. sibi appositum haud aspernatur: Matth. 5, 46. 27, 23; Hen. 60, 5; **ምንተ፡ብነ፡ክፍለ፡ምስለ፡ዳዊት፡** 3 Reg. 12, 16; **ምንተ፡ረከብከ፡ላዕለ፡ገብርከ፡አበሳ፡** 1 Reg. 29, 8; Kuf. 12. e) pronomen pers. suffixum, cui sensus Dativi inest, assumit: **ምንትከ፡እሙንቱ፡እሉ፡** Gen. 33, 5. 8. 48, 8. f) cum aliis vocibus interrogativis omisso **ወ፡** copulari potest: **እፎ፡ምንተ፡** πῶς ἢ τί; Matth. 10, 19. g) nota locutionem: **ምንተ፡ኮንከ፡** *quid factus es* i. e. *quid est tibi?* Jud. 1, 14; Gen. 21, 17; Ps. 113, 5; 1 Reg. 1, 8; Jes. 22, 1; et **ምንት፡ብኪ፡ከመ፡ትስተዪ፡** Jer. 2, 17. h) nota locutionem: *quid tibi est mecum* sc. negotii? **ምንት፡ብከ፡ምስሌየ፡** Jud. 11, 12; Jos. 22, 24; Joel 4, 4; Matth. 8, 29; Marc. 5, 7; vel **ምንት፡ብየ፡ምስሌኪ፡** Joh. 2, 4. i) de **ምንት፡** et **ምንተ፡** *quare? cur?* et de **ምንት፡** cum praepp. vid. infra. 2) indefinitum fit addito **ኒ፡**, rarius **ሂ፡** (rarissime sine **ኒ፡** et **ሂ፡**, ut Sx. Tachs. 5 Enc.); potissimum in enuntiationibus negativis usitatur: *aliquid, aliquod; quidquam, ullum*; substantive usurpatur: Jac. 1, 7; Ps. 38, 7; Gal. 2, 6; Phil. 1, 28; al.; et adjective: **ኢታንሥኡ፡ምንተኒ፡ጸረ፡** Jer. 17, 21: **ኢይትቃወማ፡ምንትኒ፡እኩይ፡** Prov. 3, 15; **ምንትኒ፡ሐሰት፡ኢ፡** Prov. 24, 23; 4 Esr. 13, 10; Gen. 19, 8; Hen. 14, 13. 78, 17, et ipsis personarum nominibus attribuitur, ut: **ምንተኒ፡አንስተ፡ኢያአምር፡** Kuf. 25; **ከመ፡ኢይንሣእ፡ምንተኒ፡ብእሲተ፡** ib. Praefixo **ወ፡**, ut: **ወኢምንትኒ፡** significat: *ne ullum quidem* ut Cant. 4, 7; Matth. 27, 12; Hen. 14, 7; **ወአልቦ፡ወኢምንትኒ፡** Jer. 4, 23; al.; praeterea **ወኢምንት፡** vel **ወኢምንትኒ፡** est *nihil, nihil omnino*: Ex. 10, 26; **ሰፍሐ፡ለመስዕ፡ዲበ፡ወኢምንት፡** Job 26, 7; **ከመ፡ወኢምንትኒ፡ከዒወ፡ደም፡በኀቤሁ፡** Sir. 8, 16; **ከመ፡ወኢምንት፡እሙንቱ፡** Jes. 40, 15. 17. 23; 4 Esr. 4, 64; relatum ad tempus: **ከመ፡ወኢምንትኒ፡** ἐν στιγμῇ χρόνου Luc. 4, 5. Nonnumquam **ኢምንተኒ፡** adverbialiter usurpatur: *nullo modo* Enc. Mag. 5; Tachs. 5. — Adverbialiter usurpantur a) **ምንትኑ፡** vel **ምንት፡** *quid? quomodo? cur?* Gen. 40, 7; Sir. 38, 25; Hen. 83, 6; **ምንትኑመ፡** Matth. 11, 8. 9 Platt. b) **ምንተ፡** vel **ምንተኑ፡** *quid? quomodo? cur?* Gen. 26, 27; **ምንተ፡ወለድከኒ፡** Jes. 45, 10. 22, 16; 1 Reg. 21, 1; 4 Esr. 5, 15; **እምውስተ፡ርኩስ፡ምንተ፡ይወጽእ፡ንጹሕ፡** Sir. 31, 4; Num. 22, 9. 23, 8; 3 Reg. 19, 9; Matth. 7, 3. 11, 7. 8. 9 rom. Praeterea nota, in locutionibus, quales sunt **ምንት፡አሥሐቃ፡**, **ምንት፡አቀመክሙ፡** *quid eam ridere, vos stare fecit?* i. e. *cur risit? cur statis?* frequentissimis, pro nominativo **ምንት፡** crebro acc. **ምንተ፡** reperiri: *cur ridere eam fecit?* (imprsn.), ut 2 Reg. 24, 21; Herm. p. 26ᵃ. c) **ለምንት፡**, **ለምንትኑ፡** α) *quare? cur? qua de causa?* Matth. 8, 26; 1 Cor. 4, 7; Gen. 31, 30; Ex. 14, 15. 32, 11; Ps. 41, 15. 49, 17; Jes. 3, 15. 55, 2. 58, 4; Jer. 14, 19; Job 3, 11. 12. 9, 29. β) *cui rei? quem in finem?* Gen. 25, 22. 27, 46; Ruth 1, 11; **ለምንትኑ፡ዝንቱ፡ወለምንትኑ፡ዝክቱ፡** Sir. 39, 16; 4 Esr. 3, 45; Matth. 9, 14. 26, 8. d) **በምንት፡**, **በምንትኑ፡** *qua in re?* Jud. 16, 5; *qua cum re?* 1 Reg. 6, 2; *qua re* i. e. *unde?* **በምንት፡አአምር፡** Gen. 15, 8; *qua re* (womit, wodurch)? Matth. 5, 13; 1 Reg. 29, 4; *qua ratione?* Ps. 118, 9; al. pro vario praepositionis **በ፡** usu. Nonnumquam **በምንት፡** est *ob quid? cur?* Matth. 14, 31; Kuf. 12; τοιγαροῦν (**በምንትኑመ፡**) Job 22, 10. e) **በእንተ፡ምንት፡** vel **ምንትኑ፡** vel **በበይነ፡ምንት፡** *quam ob rem? cur? quare?* Jer. 5, 19. 13, 22; Judith 11, 3; 4 Esr. 3, 24. 13, 53; Matth. 17, 19. f) **እስከ፡ምንት፡** vel **ምንትኑ፡** *quousque? quamdiu?* Job 19, 2; Ex. 10, 3.

መና፡ id. q. **መህና፡** q. vid.

መና፡ μάννα, μάν (מָן) *manna* Ex. 16, 31 seq.; Num. 11, 6 seq.; Deut. 8, 3; Jos. 5, 12; Ps. 77, 28; Hebr. 9, 4.

መናረት፡ subst. pergr., sc. מְנוֹרָה مَنَارَةٌ *candelabrum* (λυχνία) Ex. 38, 13. 40, 4. 22. At caeteris in locis reperitur forma **መራናት፡** (transpositis liquidis) Lev. 24, 4; Num. 3, 31. 8, 2—4; in CG Ex. 40, 4. 22; in C Ex. 37, 17 hebr.; Jer. 52, 19 vrs. nov.; **መናራት፡** (Pltt: **መራናት፡**) Hebr. 9, 2. Pl. **መራናታት፡** 3 Reg. 7, 35. De candelabris ecclesiarum christianarum Clem. f. 87. Brevius factum hoc vocabulum sonat **መራን፡** (quasi sing. a **መራናት፡**) Jsp. p. 378.

መንሱት፡ *tentatio*, **መንሰወ፡**, al. vid. sub **ነሰወ፡**

ምንት፡ *quid?* vid. sub **መኑ፡**

መንተሌ፡ subst. *lepus*, Lud. sine auct. Amh. **መንተሌ፡** et **ጽንቸል፡** vel **ጥንቸል፡** *lepus* et *cuniculus*.

መንተወ፡ quadrl. I [sine dubio cogn. c. תָּאַם, تَأَمَ, ܐܬܐܡ Aph.; et arab. وَأَمَ]. 1) *geminum esse, geminari*: **ዘልፈ፡ ህልው፡ ወልድ፡ በየማነ፡ አቡሁ፤ ወአመ፡ ተለዐለ፡ በሥጋዌሁ፡ ነበረ፡ ኀበ፡ ዘትካት፡ ህላዌሁ፤ ኢመንተወ፡ በግጻዌ፡ ወኢተወሰከ፡ በህላዌ፡** M. M. f. 73. 2) *geminos parere*: **ኵሎን፡ እለ፡ ይመንትዋ፡** αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι Cant. 4, 2. 6, 6.

አመንተወ፡ II *geminare*; „dicitur de Nestorio, duas personas in Christo asserente, quasi geminasset eas“, Lud. sine auct.; c. Acc. et **ምስለ፡** *geminare rem rei* M. M. f. 142. 297.

ተመንተወ፡ III, 1 *gemellis foetibus praeditum esse*, Cant. 4, 2. 6, 6 var.

መንታ፡ subst., Pl. **መናትው፡** *gemini, gemelli*: **መንታ፡ ሀለው፡ ውስተ፡ ከርሣ፡** Gen. 38, 27; Rom. 9, 10; **እጕለ፡ መንታ፡ ዘወይጠል፡** Cant. 4, 5; **እንተ፡ ወለደት፡ መንታ፡** F. N. 41, 3; **ወለደቶ፡ ለአቤል፡ ወለእኅቱ፡ አቅሊምያ፡ መንታ፡** Clem. f. 8; **ወለደ፡ እምርብቃ፡ ክልኤ፡ ደቂቀ፡ መናትወ፡** M. M. f. 224; etiam transfertur ad res: **ሰላም፡ ለአእጻውኪ፡ መንታ፡** I Sal. Mar. 21; **ኢይክል፡ ሢመታተ፡ መንታ፡** *non possum duobus episcopatibus* (*praeesse*) Enc. Mij. 21.

ምንትው፡ part. *geminatus, geminus, duplex*: **ምንትዋት፡** Gad. T. H.; **በተወልዶ፡ ምንትው፡ አአምን፡** (nativitas gemina, sc. divina et humana) Epil. N. T. rom.

ምንታዌ፡ subst. *geminatio, duplicatio*: M. M. f. 119; **ሰላም፡ ለአእናፍኪ፡ መሳክወ፡ ሕይወት፡ ምንታዌ፡** I Sal. Mar. 10; **ኀጡአ፡ ምንታዌ፡ ክርስቶስ፡** Lud. Comm. Hist. p. 506; **ምንታዌ፡ ታስዕ፡** *bis nonus* i. e. XVIII^{us} Lud. sine auct.

መነነ፡ I, 2 [amh. id.; vic. sunt מֵאֵן, ܡܐܢ, מָנַע, مَنَعَ, nec non مَنَّ in quibusdam derivatis, et amh. **መነመነ፡**] c. c. Acc. 1) *reprobare, repudiare, rejicere*: **ይሜንን፡ እኩየ፡** (opp. **የኀሪ፡ ሠናየ፡**) Jes. 7, 15; ἀποδοκιμάζειν: **እግዚ" ፡ መነኖሙ፡** Jer. 6, 30. 7, 29. 8, 9. 14, 19. 38, 37; **ኢትመንንኒ፡** Sap. 9, 4; Matth. 21, 42; Marc. 12, 10; Ps. 117, 21; ἀπωθεῖν **መንኖ፡ መነንከነ፡** Thren. 5, 22. 2) *repudiare, abjicere, aspernari*: Deum 4 Esr. 8, 66; 1 Reg. 8, 7; Dei foedus Kuf. 21; mundum: **ቀዱሳን፡ ፈለሱ፡ ገዳመ፤ መነኑ፡ ዓለመ፡** et **መኒኖሙ፡ ፍትወታተ፡ ዝ፡ ዓለም፡** Clem. f. 153. 202; **በምክንያተ፡ መንኖ፡ ዓለም፡** F. M. 12, 1; Hen. 48, 7; Mavâs. 18; ἀποποιεῖσθαι **ኢትመንን፡ ግብረ፡ እደዊከ፡** Job 14, 15; ἐξουδενοῦν Ps. 105, 24; Prov. 1, 7; Marc. 9, 12; προςοχθίζειν **ብእሲ፡ ጠቢብ፡ ኢይሜንኖ፡** Sir. 38, 4; **መነንት፡ ነፍስየ፡ ወጸልአቶሙ፡** Sir. 25, 2; **ዔሳው፡ መነነ፡ ቀዲመ፡ ተወልዶ፡** Kuf. 24; Hen. 99, 14. 3) *spernere, nihili aestimare, despicere*: ἐξουδενεῖν Job 30, 1; Am. 6, 1; 1 Reg. 8, 7; 2 Reg. 6, 16; Rom. 14, 3; ἀτιμάζειν Prov. 14, 21; καταφρονεῖν Judith 10, 19. — *Voc. Ae.*: **ገደፈ፡ መነነ፡ ዘ፡ ጠሐለ፡**

አመነነ፡ II, 2 1) *repudiare facere* i. e. *prohibere*: *festum* **ዘያሜንን፡ ወይነ፡** *quod non admittit vinum* (bibere) Enc. Ter 11. 2) detrahere alicui (einen verkleinern) Lud. e V. S.

ተመነነ፡ III, 2 1) pass. *repudiari, rejici, sperni*: Herm. p. 81; **እምጽቡር፡ ይትሜነን፡ ንብረቱ፡** Sap. 15, 10; **እንተ፡ ትትሜነን፡** Koh. 9, 16; Ps. 87, 16; **አፈ፡ አብዳን፡ ይትሜነን፡** Prov. 12, 8. 14, 2; Lit. Epiph. 2) refl. *sibi rejiciendum* vel *reprobandum putare*: **ብእሲት፡ እንተ፡ ትትሜነን፡ ሰብሳበ፡ ወተኀድግ፡ ደቂቃ፡** Clem. f. 118 (si quidem lectio sana est); in loco Enc. Mij. 1 **ተመነነ፡** et refl. et pass. intelligi potest.

ምኑን፡ part. 1) *rejectus, reprobatus* et *rejiciendus, reprobandus*: **ብሩር፡ ምኑን፡** ἀποδεδοκιμασμένον Jer. 6, 30; 1 Petr. 2, 4; ἀδόκιμος Tit. 1, 16; 1 Cor. 9, 27; 2 Cor. 13, 5—7; Kuf. 6. 30. 33; **በእንተ፡ ተዋስቦ፡ ምንንት፡** *de connubiis reprobandis* (illegitimis) F. M. 5, 14; Hen. 16, 3; *adulterinus* **ምኑናን፡ ኮነ፡ በኀቤሁ፡** Sap. 2, 16 (εἰς κίβδηλον); Hen. 10, 9. 2) *repudiatus, spretus, abominabilis*: **ምኑነ፡ ረሰይክሙ፡ ትእዛዝየ፡** Prov. 1, 25; Mal. 1, 7; Ps. 14, 5. 89, 5; βδέλυγμα: **ምኑን፡ ብእሲ፡ ጻድቅ፡ ለብእሲ፡ ገፋዒ፡** Prov. 29, 27. 12, 22. 15, 26. 3) *vilis, futilis, nequam* (inanis): ἄτιμος Sap. 5, 4; **ራእዩ፡ ምኑን፡** Jes. 53, 3; ἄχρηστος Sap. 2, 11; ἀχρεῖος 2 Reg. 6, 22; μάταιος Prov. 29, 48; ἐξουδενωμένος Ps. 72, 21.

መናኒ፡ n. ag. *repudians, abjiciens, spretor*: pec. hujus mundi **መናኔ፡ ዓለም፡** Enc. Hed. 19; **ልብሰ፡ መናንያን፡** (i. e. monachorum) F. N. 10, 6; **መናኒተ፡ ዓለም፡ (ወለተ፡ ጴጥሮስ፡)** Sx. Hed. 17.

ምናኔ፡ subst. 1) *repudiatio, aspernatio* act.: **እመ፡ ሐረ፡ በትምይንት፡ ወምናኔ፡ በከመ፡ ገብረ፡ ሳኦል፡ ለአጋግ፡** Did. 4 (Pltt p. 24). 2) *rejectio* pass., *vilitas, nequitia*: ὄνειδος (probrum) Prov. 18, 13; **ርኵስ፡ ወምናኔ፡** Kuf. 11. 21.

ምናን፡ n. pergr., Pl. **ምናናት፡** μνᾶ [مَنٌّ, مَنًا מָנֶה ܡܢܝܐ] *mina* (pendit mina attica centum drachmas atticas; talentum atticum continet sexaginta minas) 3 Reg. 10, 17; 1 Esr. 5, 44; 2 Esr. 2, 69. 17, 71; Hez. 45, 12; Luc. 19, 13 seq.; **እሁበከ፡ ፲፻ ምናናተ፡ ወርቅ፡** Jsp. p. 312; **ድልወቱ፡ ፲፻ ምናናት፡** ib. — De pondere minae mire hallucinantur Abyssini; *Voc. Ae.* praebent 1) **ምናን፡ ዘ፡ ወቄት፡** 2) **ምናን፡ ፳፻ መክሊት፡** 3) **ምናን፡ ዕሩይ፡ ምስለ፡ መክሊት፡ ወቦ፡ እለ፡ ይ፡ ፷ ድሪም።**

መንካ፡ subst., est amharicum (vid. Isenb. p. 33) *cochlear*; legitur M. M. f. 325 (vid. **መዳምኅ፡**).

መነኮስ፡ n. peregr., m. et fem., Pl. **መነኮሳት፡** (gramm. § 133, a) μοναχός *monachus, monacha*: **መነኮስ፡ በሕታዊ፡** *anachoreta* Sx. Masc. 13; **መነኮሳት፡ ገዳማውያን፡** *eremitae* ib. 18; **መነኮሳተ፡ ምኔት፡** *monastici* F. N. 10; Lit. f. 170, 2; Genz. f. 53; saepissime in Phlx., Sx., al.; **ኮነት፡ መነኮሰ፡** *monacha facta est* Vit. S. Baam., quamquam pro fem. multo frequentius **መነኮሳይት፡** (q. v.) usurpatur. Hinc denominantur:

መንኰሰ፡ quadrl. I. *vitam monasticam ingredi* vel *agere, monachum* (*monacham*) *fieri* vel *esse*: **ለእመ፡ መንኰሱ፡ ክልኤሆሙ፡** (maritus cum uxore) F. M. 12, 5; **ይመነኵስ፡ በፈቃደ፡ ርእሱ፡** ib. 12, 4; **ብውሕ፡ ሎሙ፡ ይመንኵሱ፡** ib. 5, 2; **ይሑር፡ ውስተ፡ ገዳም፡ ወይመንኵስ፡** Sx. Masc. 14; Syn.; Chr. f. 1; F. N. 10.

አመንኰሰ፡ II *monachum* vel *monacham facere* vel *creare* Syn.; Cod. Didascaliae Stuttgart. f. 117; Lud. Comm. Hist. p. 301; ሰአሉቶ፡ያመንኵሳ፡ Sx. Tachs. 10. 25; Mij. 11.

መነከሳዊ፡ et **መነከሳይ፡** adj. rel., *ad monachos pertinens, monachicus;* hinc fem. **መነከሳይት፡** vel **መነከሳዊት፡** *virgo monialis, monacha* F. M. 6, 9; Kedr f. 62; Pl. **መነከሳይያት፡** Phlx.; Gad. Za Mich.; F. N. 10. 48.

ምንኵስና፡ subst. 1) *voti monachici susceptio, ingressus in vitam monasticam:* በጊዜ፡ምንኵስናሆሙ፡ F. M. 12, 4; እምድኅረ፡ምንኵስናሁ፡ F. N. 10. 2) *vita monastica, ordo monachicus, monachatus:* ሥርዐተ፡ምንኵስና፡ Phlx. 1; Kid. f. 10; ለብሰት፡አልባሰ፡ምንኵስና፡ Sx. Teq. 1; ኢይፃኡ፡እምንኵስና፡ F. M. 5, 2; Gad. Za Mich.

ምንኵስናዊ፡ adj. rel. *ad vitam (ordinem) monasticam (-cum) pertinens:* ሕይወት፡ምንኵስናዊት፡ F. N. 52; Phlx. 218.

መንከስ፡ *mandibula* vid. sub ነከሰ፡

መንከከት፡ vid. sub ከውከወ፡

መንኩብያ፡ vid. sub ነከበ፡

መንዝር፡ subst. *spurius*, Pl. **መንዝራን፡** Hen. 10, 9 (κίβδηλοι). E Geez linguae radicibus hucusque notis apte derivari nequit, quare aliunde importatum videtur: est enim hebr. מַמְזֵר (syr. ܡܰܡܙܪܳܐ) de quo vid. Ges. thes. p. 781 et Ind. p. 96. (In lingua amharica **መንዝር፡** *adulterum*, **አመንዘረ፡** *adulterare* significare asserit Isenberg).

ምንዙኅ፡ *emollitus, delicatus* vid. sub መዘኀ፡

አመንዘዘ፡ *lacessere probris* vid. sub ነዘዘ፡

መነየ፡ rad. inus. Significat 1) *separare, secludere* (cfr. مَنَعَ מָנַע) unde **ምኔት፡** *monasterium*, deinde *dividere, partiri* (cfr. מָנָה); hinc nomen **ምን፡** (sicut **ስም፡** a **ሰመየ፡**), quod in st. c. **ምነ፡** et cum **እ** prosthetico (gramm. § 34) **እምነ፡** sonat et praepositionis vicem explet, sicut מִן ܡܶܢ مِنْ 2) مَنَى *certo modo definivit* alicui rem; מְנִי مَنًا مَنِيَّةٌ (pars, portio i. e. sors) *fatum, fortuna;* تَمَنَّى *optavit* rem, مَنَّى *effecit ut optaret;* hanc significationem in Geez verba ab hac radice derivata et amh. verbum **መኛ፡** habent.

እምነ፡ praep. separ., cujus forma abbreviata et inseparabilis est **እም፡** (gramm. § 164, 3). In libris mss. antiquioribus: **እምነ፡**, in recentioribus **እም፡** frequentius occurrit. Pro **እምነ፡** antiquitus usitatum erat **እምኔ፡** ut Lev. 20, 5 F. Pronomina suffixa ope vocalis *ê* sibi subjungit, ut **እምኔየ፡**, **እምኔከ፡** al. (gramm. § 167, 3), rarissime sine *ê*, ut **እምኖሙ፡** Ex. 1, 7. Forma **እም፡** si verbo a litera **መ** incipienti praefigitur, **ም** non bis sed semel tantum exscribitur, ut **እምነ፡ሞቱ፡** vel **እሞቱ፡** 1) significat *discessum, distantiam, separationem* ab aliquo: *a, de, ex:* የኀልቁ፡ኃጥኣን፡እምድር፡ Ps. 9, 40. 103, 36; Gen. 17, 14; Num. 27, 4; Ex. 12, 15; ተዘርዉ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡እምኔሁ፡ 1 Reg. 13, 8. 11; አይቴ፡አሐውር፡እመንፈስከ፡ Ps. 138, 6; በዐሡር፡መዋዕል፡እምኮሬብ፡ Deut. 1, 2; ኢኮኑ፡ርሑቃን፡እምድር፡ Joh. 21, 8; Ps. 37, 22. Frequentissimus est hic praepositionis usus post verba absentiae, distantiae, separandi, recedendi, fugiendi, mittendi, removendi, rapiendi, revertendi, mutandi, prohibendi, deficiendi et aberrandi, desistendi, cessandi, exinaniendi, quiescendi, occultandi; huic usui vicinus est usus post verba timendi, cavendi, nec non expergiscendi, convalescendi et medendi, purgandi. a) praemittitur nominibus loci et spatii, ut significet non tantum directionem, unde aliquid veniat vel fiat, ut **እምርሑቅ፡** *e longinquo* Job 2, 11; Jes. 10, 3; እለ፡እምቅሩብ፡ οἱ ἐγγίζοντες Jes. 33, 13; **እምላዕሉ፡** Matth. 27, 51; እምሥራቀ፡ፀሐይ፡ወእስከነ፡ዐረብ፡ Ps. 112, 3 al., sed etiam partem vel regionem, *a* qua vel *versus* quam aliquid sit: Gen. 7, 16; Ex. 14, 29; **እምፀጋሙ፡** 2 Esr. 18, 4; Apoc. 4, 6; Ex. 25, 11. 20. 38, 2; Joh. 19, 18; Apoc. 22, 2; vid. etiam praepositiones compositas: **እምቅድመ፡**, **እምድኅረ፡**, **እምታሕተ፡**; nec non terminum, trans quem sit vel a quo incipiat aliqd: ላዕሉ፡እምኔሁ፡ Ex. 39, 3; አፍኣ፡እምጥቅም፡ ἔξωϑεν τοῦ τείχους Jer. 21, 4; ውስጠ፡እምነ፡መንጦላዕት፡ Lev. 16, 12; **እምነ፡ — እስከ፡** *inde a — usque ad* Gen. 6, 7. 8, 17; Ex. 12, 12; Deut. 4, 32. b) nota locutionem adverbialem: **መካን፡እመካን፡** *e loco in locum*, ut: ዘይትፋለስ፡ሀገር፡እምሀገር፡ Sir. 36, 31 (vid. infra Nr. 5, a); sed etiam **እመካን፡መካነ፡** *e loco in locum*, ut: መልአ፡ምድረ፡ስብሐቲከ፡እምወሰን፡ወሰነ፡ *implevit terram gloria tua a finibus ad fines* Sx. Tachs. 24 Enc. c) nonnumquam, omisso verbo removendi vel prohibendi, in structuris praegnantibus **እምነ፡** eundem significatum habet, qui ei post verba prohibendi convenit; dixeris eum *negativum* et *sejunctivum:* ተፈጽመ፡አፈ፡አራዊት፡እምነቢብ፡ *obturatum est os bestiarum* (prohibitum) *a loquendo* i. e. *ut ne loquerentur* Kuf. p. 15; 1 Reg. 25, 17; ተገመንኩ፡እምኔከ፡ *polluta sum tibi* (interdicta) Kuf. p. 119 seq.; vid. etiam ሐሰ፡; ኀደረ፡ህየ፡እምዔሳው፡ወልዱ፡ *habitavit ibi, procul a filio suo* Kuf. p. 107; Hen. 72, 5; Gen. 8, 2. 2) significat *egressum* e loco, persona, re: *ex, ab:* ፃእ፡እምነ፡ምድርከ፡ Gen. 12, 1. 4, 10. 22, 15; Ps. 16, 13. 17, 19. 39, 2. 41, 1. 79, 9; Joh. 6, 23; Matth. 8, 28. 12, 34. 42. 18, 34. Frequentissimus est hic praepositionis usus, potissimum post verba egrediendi, surgendi, germinandi, expellendi, extrahendi, eripiendi, al. Deinde adhibetur denotandis a) *origini* rei vel personae: Jud. 13, 2; Asc. Jes. 3, 1; Tob. 5, 14; ዘርአ፡እምዛቲ፡ብእሲት፡ 1 Reg. 2, 20; Joh. 1, 13. 3, 6; Matth. 5, 37. 21, 16. 25; Asc. Jes. 6, 15; Lev. 18, 9; Deut. 13, 7; Sir. 46, 1; Joh. 3, 31. 8, 44. 47. 15, 19. 17, 14. b) *materiae, ex* qua alqd fit vel componitur: Matth. 3, 9; Rom. 9, 21; Gen. 2, 7. 19; Cant. 3, 9; Hen. 26, 5. c) *initio*, a quo alqd exorditur: 1 Petr. 4, 17 Platt; Num. 14, 19; Hen. 60, 8; Judae 14. d) *auctori, a* quo aliquid factum est: Gen. 19, 36; 1 Cor. 8, 6; 1 Thess. 2, 14; Matth. 1, 20; c. verbo passivo: እምኔሁ፡ተቀጽዑ፡ዐናብርት፡ Job 9, 13; Koh. 12, 11; Asc. Jes. 2, 13. Memorabile est compositum **በእምነ፡**, quod in Cyr. satis frequenter occurrit, aliâs a me quidem nusquam repertum est: ኵሉ፡በእምኔሁ፡ወቦቱ፡ ἐν αὐτῷ καὶ δι᾽ αὐτοῦ Cyr. f. 18; ኵሉ፡ቦቱ፡ወበእምኔሁ፡ተፈጥረ፡ πάντα δι᾽ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται f. 22; ኵሉ፡በእምኔሁ፡ቆመ፡ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε ib.; አብ፡ይሁብ፡በረከቶ፡በእምኔሁ፡ለወልድ፡ διανέμει ὁ πατὴρ δι᾽ υἱοῦ τὰ ἀγαϑά f. 46; al. e) *causae efficienti:* Ex. 8, 20; Gen. 49, 12;

Apoc. 8, 11; 4 Esr. 9, 15; Job 14, 19; post verba passiva: Job 13, 25. 28; Sap. 5, 15; Prov. 24, 23; Ps. 6, 7; Matth. 8, 24; Judae 12; Hen. 61, 5. f) *causae remotiori: propter, ob, prae:* Gen. 16, 10. 27, 46. 41, 31; Ex. 6, 9. 15, 23; Ps. 37, 8; Ruth 1, 13; **እምዐቢይ፡ረኃብ፡** Job 30, 4; **እምግርማከ፡** 38, 17; **እምፍርሀተ፡ገጹ፡** Dan. 10, 7; Hen. 13, 5; Asc. Jes. 3, 13; Matth. 13, 44. 14, 26. 18, 7; potissimum post verba, quae affectum animi significant, ut: **ኀፈረ፡**, **አንከረ፡**, **ተፈሥሐ፡** al. g) rarius *causae instrumentali* ut Luc. 16, 9; Gen. 27, 39. h) *normae* vel *causae*, e qua judicatur, cognoscitur: Matth. 12, 37. 7, 20. 12, 33; Jud. 7, 17; Sir. 27, 7. i) *fonti*, unde aliquid petitur Matth. 7, 16; Ex. 12, 12; Hen. 63, 1; Ps. 2, 8; Jud. 8, 24; Deut. 10, 12; 1 Reg. 10, 4; 1 Par. 11, 18. k) *conditioni*, in qua tamquam in fundamento nitens alqs agit: 2 Cor. 2, 4; Ex. 2, 23. 3) significat *partem* ex toto exemtam: **፩እምኔሆሙ፡** Dan. 6, 2 **መኑ፡እምክልኤሆሙ፡** Matth. 21, 31; **ክልኤቱ፡እምኔክሙ፡** 18, 19; Marc. 6, 15; Luc. 11, 1; Ruth 4, 2. a) omisso vocabulo numerum definienti, significat: *aliquot, aliquid, aliqua pars*, ut: **ሰይጣን፡ይወዲ፡እምኔክሙ፡ውስተ፡ሞቅሕ፡** *e vobis* sc. *aliquot* Apoc. 2, 10; 2 Joh. 4; Gen. 6, 19; **ዘይጸውር፡እምኵሉ፡በረከተ፡ግብጽ፡** *gestans* aliquid *e bonis Aegypti* Gen. 45, 23; Lev. 7, 19. 12, 4. 19, 23; Num. 16, 26. b) partitive satis frequentatum est post verba **ነሥአ፡**, **ወሀበ፡**, **ኀረየ፡**, **በልዐ፡**, **ሰትየ፡**, **ተርፈ፡**, **አትረፈ፡**, **መልአ፡**, **ጸግበ፡** et ea quae similem habent significatum. c) hoc **እምነ፡** partitivum etiam aliam praepositionem sibi praemissam tolerat, ut: **ይቤ፡አረጋዊ፡ለእምጠቢባን፡** *uni e sapientibus* Fal. f. 60. 4) usurpatur *comparative: prae; quam;* et comparativo et superlativo denotando adhibetur; et cum adjectivis participiisque et cum verbis conjungitur: **ዐቢይ፡እምነ፡** *major quam* Jos. 19, 9; Gen. 38, 26; Num. 12, 3; **ሠናይት፡እምአንስት፡** *pulcherrima mulierum* Cant. 1, 8; Luc. 1, 28; **ትጠብብ፡እምኵሉ፡አርዌ፡** Gen. 3, 1. 34, 19; Marc. 4, 31; **ያፈቅሮ፡እምነ፡** *diligebat eum magis quam* Gen. 37, 3; **እምኵሉ፡ጽድቅ፡ትመውእ፡** ὑπὲρ πάντα νικᾷ ἡ ἀλήθεια 1 Esr. 3, 12; **ለከ፡ይበጽሐከ፡እምነ፡ኵሉ፡ሰብእ፡** Tob. 6, 13; Prov. 8, 10; Sir. 41, 12; Koh. 7, 19 (20); **እምነ፡ክልኤሆሙ፡ብእሲት፡እንተ፡ሠናይ፡ልባ፡** Sir. 40, 19—27. a) post **እምነ፡** comparativum alias praepositiones et genitivi notam (**ዘ፡**), quae secundum enuntiationis structuram rei comparatae praemittendae erant, omittere licet: Matth. 5, 20. 18, 13, quamquam etiam retineri possunt: **ይኄይስ፡ነቢር፡ውስተ፡ገዳም፡እምስለ፡ብእሲት፡መግእዝት፡** Prov. 21, 19. 25, 24; Gen. 29, 19. b) hoc eodem **እምነ፡** vel **እም፡** duae enuntiationes integrae inter se comparari possunt; quod ubi fit, **እምነ፡** conjunctionem potius quam praepositionem dixeris (quae idem valet quod **እምነ፡ዘ፡**): **ንደቅ፡ውስተ፡እደ፡እግዚ“፡እምንደቅ፡ውስተ፡እደ፡እጓለ፡እመሕያው፡** Sir. 2, 18. 6, 1. 12, 7. 19, 24. 20, 2. 22, 15. 25, 16. 29, 10; 4 Esr. 2, 23. 6, 39; Prov. 25, 7; Ps. 51, 3. 83, 11; 1 Petr. 3, 17; 2 Petr. 2, 21; Rom. 2, 29; Matth. 5, 29. 30, al. 5) Transfertur ad *tempus: inde a, ex, abhinc:* Marc. 10, 6; Rom. 15, 23; Gen. 48, 15; Zach. 7, 5; Jud. 16, 17; **እምትካት፡** Matth. 13, 25; **እምዓለም፡** Jer. 2, 20; **እምይእዜ፡** Matth. 23, 39; **እምቀድመ፡ዓለም፡** *inde ab initio mundi* Matth. 24, 21; Hen. 41, 4; **እምኔሁ፡** *deinde* Jac. 4, 14 rom.; Hen. 83, 5; **እምዝ፡** *post hoc, deinde, deinceps, tunc, tum* Matth. 2, 7. 4, 1. 5. 10. 11 al. (vid. **ዝ**; vid. **አሜሃ፡**, **ሶቤሃ፡**); **እምዘ፡** et **እምአመ፡** *ex quo* (tempore) Luc. 8, 27; Matth. 11, 1; Gen. 24, 22; Ex. 19, 1 al. (vid. **ዘ**); Job 31, 18; Jes. 44, 7 (vid. **አመ፡**); **እምነ፡** *statim post* Lev. 27, 17; **እምሰሚዐ፡ቃሉ፡** *audita ejus voce* Enc. Mij. 25. In specie nota a) **ትውልድ፡እምትውልድ፡** *generatio alia post aliam* Hen. 107, 1; Num. 28, 14; **ዕለተ፡እምዕለት፡** Hen. 103, 10; et indecl. **ዕለት፡እምዕለት፡** *diem alium post alium* Kuf. 49; **ዓም፡እምዓም፡** ib. 32 (vid. supra Nr. 1, b; et gramm. § 163, 2). b) etiam locutionibus adverbialibus in Accusativo positis, ut: **ይእተ፡አሚረ፡**, **ይእተ፡ዕለተ፡** haec praepositio praefigitur: **እምይእተ፡ዕለተ፡** (v. "**ቲ፡**"**ት፡**) Dan. ap. 1, 64; **እምይእተ፡አሚረ፡** (v. "**ቲ፡**"**ር፡**) 1 Reg. 16, 13 ann. 30, 25; 4 Reg. 2, 22 (cfr. **እስከ፡**; et **እምድኅረ፡ሐቀ፡** Herm. p. 80; et **ለለ፡**) — Praep. **እምነ፡** pronomini relativo **ዘ፡** postponere licet, ut: **ዘእምነ፡** Hen. 33, 3; Gen. 4, 13. — Praep. **እምነ፡** aliis praepositionibus praefigitur, ut: **ላዕለ፡**, **መልዕልተ፡**, **መንገለ፡**, **ማእከለ፡**, **መትሕተ፡**, **ቅድመ፡**, **በይነ፡**, **ኀበ፡**, **ታሕተ፡**, **ውስተ፡**, **ዐውደ፡**, **ዲበ፡**, **ድኅረ፡** q. v.; et conjunctionibus, ut: **ቅድመ፡**, **አመ፡**, **ከመ፡**, **ዘ፡**, **ድኅረ፡** q. v.

እምነ፡ Conj. vid. sub **እምነ፡** praep. Nr. 4, b.

በእምነ፡ vid. sub **እምነ፡** praep. Nr. 2, d.

ለእምነ፡ vid. sub **እምነ፡** praep. Nr. 3, c.

ምኔት፡ subst., Pl. **ምኔታት፡** (ut videtur proprie: *secessus*, deinde) *monasterium, coenobium, mansio:* **ሐነጸ፡ምኔተ፡ወአስተጋብአ፡ኀቤሁ፡አኀወ፡** Phlx. 1, 11; **ምኔታተ፡መነኮሳት፡** Gad. T. H.; **ሊቀ፡ምኔት፡** *abbas* vel *prior coenobii* Phlx. saepissime; F. N. 10. 48; **አበ፡ምኔት፡** *abbas* Kedr f. 79, al.; **እመ፡ምኔት፡** *abbatissa* Sx. Masc. 17; **እመ፡ምኔት፡ላዕለ፡ደብረ፡ደናግል፡** ib. 21. (Quod Ludolfus lex. col. 83 e Sx. Ter 1 Enc. affert **እምኔታቲሁ፡** non „*ex sodalibus ejus*“ sed *ex monasteriis ejus* significat).

መነየ፡ I, 2 et **አመነየ፡** II, 2 nonnisi 1 Esr. 3, 5 **ዘይሜኒ፡** v. **ዘያሜኒ፡ወዘይኄይስ፡ቃል፡** λόγος ὃς ὑπερισχύσει repertum, ubi significatio non satis liquet; incertum est, num *optabiliorem esse* an *prosperius succedere* vel similis quaedam significatio statuenda sit.

ተመነየ፡ III, 2 *optare, exoptare, in votis habere, desiderio* rei *teneri*, absol. Joh. 8, 56 rom.; c. Acc. rei: ἱμείρεσθαι Job 3, 21; δέεσθαι, ἐνδέεσθαι: **ኀይለ፡ዚአክሙ፡ተመነይኩ፡** Job 6, 22; **እትሜነዩ፡ለመቃብርየ፡** 17, 1; εὔχεσθαι: **ብሔር፡እንተ፡ትትሜነይ፡ነፍስክሙ፡** Jer. 22, 27; **እለ፡ይትሜነይዋ፡ለዕለት፡እኪት፡** Am. 6, 3; Hen. 63, 6; **አብጻሕክዎ፡ኀበ፡ዘተመነየ፡** Jsp. p. 338; **ጸልኡ፡ሕይወተ፡ወተመነዩ፡መዊተ፡** ib. p. 356; *optare ab* aliquo, c. **እምነ፡** pers., ut: **ከመ፡ይትመነይ፡እምኔሁ፡ዘፈቀደ፡** Sx. Tachs. 5 vel c. **ላዕለ፡** pers. Sx. Tachs. 6. — (In libris Mss. **ተመነየ፡** saepius cum **ተመየነ፡** confunditur, q. v.).

ተምኔት፡ subst., Pl. **ተምኔታት፡** (Lud.) *optatio, optatum, votum, desiderium:* εὐχαί Ps. 60, 8; **ይሁበከ፡ተምኔተከ፡** Job 22, 27; **አነ፡እሁበከ፡ተምኔተ፡ልብከ፡** Clem. f. 221; **ረከቡ፡ተምኔቶሙ፡ብነ፡** Jsp. p. 205.

መንዲል፡ subst. [arab. مِنْدِيل *mantile; linteum, quo mulieres caput cingunt*] Pl. **መንዲላት፡** Sx. Genb. 21; 1) *mantile:* **ክርስቶስ፡ቀነተ፡መንዲለ፡ወኀፀበ፡እግረ፡አርዳኢሁ፡** M. M. f. 95.

2) nomen vestimenti sacerdotalis, ut videtur: ἐπιτραχήλιον seu *stola* collo circumposita et in crucis formam circa humeros decussata (vid. Renaudot liturg. I. p. 179. 180): ለትኩን፡ ልብስ፡ዘትወርድ፡እስከ፡አእጋረ፡ክህናት፡ወዓዲ፡ትኩን፡ላዕለ፡መታክፍቲሆሙ፡መንዲል፡ስፍሕት፡ F. N. 12; accuratiora de vestimentis sacerdotum praecepta haec sunt: ወይኩኑ፡ለለመታክፍቲሆሙ፡ ዝናራት፡ዘውእቶሙ፡ፌቃር፡ወኢይኩኑ፡ረቂቃት። እምትእዛዘ፡ሐዋርያት፡ዘ፯ለይኩኑ፡አልባሰ፡ክህነቱ፡ ለካህን፡ካልአ፡እምአልባሰ፡ሕዝባውያን። ይደሉ፡ከመ፡ይኩን፡ቀሚስ፡ስፉየ፡ወዕውደ፡ዘእንበለ፡ጀይብ፡ (ዘይመስል፡ ከመ፡ ኽረጺት፡)። ወጠሊሳኑኒ፡ይኩን፡ጽዕድወ፤ አክሊሉኒ፡ ክሉለ፡መልዕልተ፡ርእሱ፡ወይኩን፡ዘውረ፡አክሊሉ፡ስፉሐ፡ወስፉየ፡በሠላስ፡መዓርጋተ፡ስፍየት። ወከመዝ፡ ካዕበ፡ መዘርዐ፡ ቀሚሱኒ፡ ይኩኑ፡ዕውዳነ፡እስመ፡ዝንቱ፡አምሳለ፡ማእሰሩ፡ ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡በሐብል፡ወኩትፈተ፡እደዊሁ፡ ፪ቱ። ወካዕበ፡ ይልበስ፡ካህን፡መንዲለ፡ዘቦቱ፡ትእምርተ፡መስቀል፡ዘወረዱ፡ (*cujus latitudo*) የሐጽጽ፡ወይንእስ፡ንስቲተ፡እምጠሊሳን፡ ወይግበር፡ምስቁለ፡ላዕለ፡መታክፍቲሁ፡ ፩እስመ፡ ዝንቱ፡ ይትሜሰል፡ካዕበ፡በአርአያ፡ሐብል፡ዘወደዩ፡አይሁድ፡ ዲበ፡ ክሣደ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ F. M. 31, 5; archangelus ገብርኤል፡ዘጸዳለ፡ብርሃን፡መንዲሉ፡ I Sal. Mar. 15. 3) *fascia, quae capiti circumvolvitur*, Lud. e Mss. Colb. 4) in lingua amh. መንዲል፡ significat *sudarium* (teste Isenbergio).

መንደበ፡ vid. sub ነደበ፡

መንገለ፡ vid. sub ነገለ፡

መንገን፡ n. pergr., sc. μάγγανον (aram. מַנְגָּנוֹן, arab. مَنْجَنُونٌ), Pl. መናግንት፡ 1) *machina, machinamentum, machina bellica, instrumentum torturae:* ገብረ፡ ሰረገላተ፡እለ፡በመንገን፡ከመ፡ይንድፉ፡በሐጽ፡ወበእብን፡ 2 Par. 26, 15 (μηχαναί); መናግንተ፡ኀጺን፡ (tormenta) Gad. Kar; Sx. Tachs. 12; Ter 15. 2) *machinatio, mala ars, callidum inventum, praestigiae:* መናግንተ፡ሰይጣን፡ μεϑοδεῖαι τοῦ διαβόλου Eph. 6, 11; Did. 13. 14; Herm. p. 28; Genz. f. 10; በመንገን፡ *per ambages* (at Gr. habet δωρεάν) 1 Par. 21, 24. — *Voc. Ae.:* መንገን፡ብ፡የብረት፡መቃጥን፡ ወንቃፊሎሂ፡(?)ይ፡

ተመንገነ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *machinari, artificia excogitare, artem adhibere, mala struere* vel *moliri:* ከመ፡አልቦ፡ዘይትመነገን፡ላዕለ፡ዳንኤል፡ (v. ዘይትሜየን፡) Dan. 6, 17; Eph. 4, 14; ተመንገነት፡ ኤልሳቤል፡ላዕለ፡ቀቲሎቱ፡(ለናቡቴ፡) F. N. 44, 4; (*propositum perficere non potuit*) በኵሉ፡ዘተመንገነ፡በኪኑ፡ Macc. f. 2; በተመንግኖ፡ *fraude, malis artibus* F. N. 44, 4; ሜስ፡ዘይትመነገኑ፡ *vinum arte confectum* vel *factitium* II Can. Ap. 2.

መንገኒቅ፡ subst. [مَنْجَنِيق et مَنْجَلِيق et ܡܢܓܢܝܩܐ] *balista, catapulta, tormentum bellicum* in libris Historiae Abyssiniae aeth.-amharicis. — *Voc. Ae.:* መንገኒቅ፡ብ፡ ነፍጥ፡

መንጠንጢን፡ vid. sub መጠነ፡

መንጢጥ፡ (v. መንጤጥ፡) subst. nomen avis [mihi, inserta litera ን, formatum videtur e rad. መጠጠ፡ i. e. وَطَّ, وَطْوَطَ, unde وَطْوَاطٌ *hirundinis* species; *clamosus* vir; وَطْوَاطِيٌّ *garrulus*] *turtur, palumbes*, Kuf. 6. 14; ዖፌ፡መንጢጥ፡ዘኢነባቢ፡ይትገሐሥ፡እምአውስቦ፡ዳግማዊ፡ F. N. 24, 1 (e Can. Basil.). — Pl. መንጢጣንት፡ (legas: መንጢጣት፡) Sx. Sen. 12.

ማእስ፡ et **ማዕስ፡** subst., m. et fem., Pl. አምእስት፡ vel አምዕስት፡ [cfr. مَتَسَ *fricuit cutem*, مَعَتَ, مَعَسَ, مَعَشَ *fricuit corium*] 1) *cutis, pellis*, hominis δέρμα Job 2, 4. 10, 11. 19, 20. 30, 30; Thren. 3, 4. 4, 8; Asc. Jes. 5, 10; Lev. 13; ትመሥጥዎሙ፡አምእስቲሆሙ፡እምላዕሌሆሙ፡ Mich. 3, 2; Hez. 37, 6. 8; βύρσα Job 16, 15; bestiae, ማእሰ፡ዘባኑ፡ Job 40, 25; Lev. 7, 8; Gen. 27, 16; Kuf. 26. 2) *pellis detracta, pellis fricta, corium:* ዘማእስ፡ δερματινός Gen. 3, 21; ማእሰ፡በግዕ፡ሕሱይ፡ Ex. 25, 5. 35, 7; Lev. 13, 48. 49. 15, 17; Num. 31, 20; ኢይቅንቱ፡ማእሰ፡ Hez. 44, 18; (*famelici*) በልዑ፡አምእስተ፡ሰረገላቲሆሙ፡ወማእሰ፡ቀቀበ፡አስይፍቲሆሙ፡ Jsp. p. 368. — *Voc. Ae.:* አዕዳል፡ወማእስ፡ ዘ፡ቍርበት፡

ማእሱራ፡, vid. ምስራ፡

ምእት፡ n. numerale [מֵאָה ܡܐܐ مِائَةٌ, amh. መቶ፡] Pl. አምአት፡ (pro quo male nonnumquam አእማት፡ scriptum reperitur) *centum; centuria.* Ejus character est ፻. Quamvis primitus substantivi vim habeat, tamen ምእት፡ rem numeratam plerumque non per st. c. sibi subjungit, sed adjectivorum instar appositione sibi conjungit: ምእት፡ክረምት፡ Sir. 18, 9; ኀረዩ፡ ምእተ፡ብእሴ፡ Judith 10, 17; Gen. 33, 19; 17, 17. Numeri centenarii compositi praepositis numeralium unionum plerumque formis masc. formantur: በስድስቱ፡ምእት፡ዲናረ፡ብሩር፡ 2 Par. 1, 17; Gen. 15, 13; 1 Reg. 13, 15. 22, 2; Ex. 39, 3. 6. Num. 17, 14; ክልኤ፡ምእት፡ Gen. 32, 15. *Mille* et numeros millenarios compositos Aethiopes numeris denariis voci ምእት፡ praepositis denotare solent: ዐሠርቱ፡ምእት፡ χίλιοι *mille* Sir. 16, 3. 39, 11; Jes. 30, 17; Ps. 90, 7; ዐሠርቱ፡ ምእት፡ ዓመት፡ Ps. 89, 4. 104, 7; Sir. 39, 15. 41, 4; Jes. 7, 23; Cant. 4, 4; 2 Petr. 3, 8; አርብዓ፡ምእት፡ 4000 Matth. 15, 38; ኀምሳ፡ ምእት፡ 5000 Matth. 14, 21; 1 Reg. 4, 2. 13, 2. 25, 2. Res numerata plerumque in sing., rarius in pl. ponitur, ut Gen. 33, 19; Asc. Jes. 9, 16. — Pl. አምአት፡ subst. est: Matth. 13, 8 rom.; ይገብር፡ማህለ፡ለአምአት፡ወለአእላፍ፡ Kuf. 23; መላእክተ፡አምአት፡ ἑκατόνταρχοι 1 Par. 28, 1; ፲ወ፪አምአት፡ Enc.

አምአተ፡ II, 1 *centum efficere, centum numero reddere*, Lud. sine auct.

መአነ፡ rad. inus., quacum conferas مَأَى *extendit, dilatavit.* Hinc

ማእን፡ subst. *latitudo*, τὸ πλάτος: ገብረ፡ቆመ፡አረፍቱ፡ ፸በእመት፡ወማእኖ፡ዘ፶በእመት፡ Judith 1, 2.

መአከ፡ et **መዐከ፡** rad. inus., cui مَتَقَ *cum singultu spiritum emisit* IV ob iram, VIII *vehemens fuit ira* (potius quam مَعَكَ

عَكَّ) comparandum videtur (de vicinia *irae* et *minarum* vid. **መዐት፡**).

ተምእከ፡ vel **ተመአከ፡** III, 2 1) (succensere) *minari, comminari, minis terrere:* **ወዓዲ፡አፍርሆ፡እንዘ፡ይትሜአክ፡** *praeterea minis eum terruit* Jsp. p. 290; **ተመክአት፡** (pro **ተምእክት፡**) *comminatio*, ib. p. 308; c. Acc. pers. Kuf. p. 98; **መከረ፡ከመ፡ይትመአኪ፡** (v. **ይትመዓዕኪ፡**) τοῦ ἄραί σε Jes. 51, 13; **ኢኮነ፡ከመ፡ሰብእ፡እግዚ"፡ዘይትሜአክ፡ወኢኮነ፡ከመ፡እጓለ፡እመሕያው፡ዘይትቄየም፡** Judith 8, 16 ubi e parallelo **ዘይትቄየም፡** elucet, Abyssinos **ዘይትሜአክ፡** sensu refl. intelligere; at 2) Num. 23, 19 incertum videtur, utrum Aethiops **ዘይትሜአክ፡** et **ዘይትዬዋሀ፡** refl. an passive (*minis terreri*) intelligi voluerit; Graecus enim in utroque loco: ἀπειληϑῆναι exhibet.

ምኡክ፡ part. *minitans, minax, trux:* **ምኡክ፡ዐይን፡** στηρίζων ὀφϑαλμόν Prov. 27, 20; **ኀብአኒ፡እምነ፡ልሳን፡ድሩክ፡ወእምዐይን፡ምኡክ፡** Sx. Hed. 5 Enc. — *Voc. Ae.:* **ምኡክ፡ዘ፡ቍጡዕ፡**

ትምእክት፡; pro quo saepius **ትምክእት፡** exscriptum reperitur, subst., *comminatio, minae:* ἀπειλή Prov. 17, 10; **ኢያደንገፃ፡** (Perf.) **ትምእክቱ፡** Jsp. p. 290. 369.

ማእከል፡, **ማእከለ፡** vid. sub **አከለ፡**

ማእዜ፡ adv. interrogandi de tempore (gramm. § 161, a; מָתַי ܐܡܬܝ مَتَى) *quando?* 1) interrog. (et optative): tam in interrogatione recta Matth. 25, 37—39; Luc. 21, 7; Ps. 40, 5. 41, 2. 118, 82. 84; Job 7, 4; quam in obliqua, ut: **ኈለቄኑ፡አውራኂሁ፡ማእዜ፡ይትወለድ፡** Job 39, 2; Ex. 8, 5; 4 Esr. 8, 51. Adv. **ኑ፡** et **መ፡** sibi annectere amat: **ማእዜኑ፡** Ps. 93, 8; Rom. 4, 10; 4 Esr. 1, 36; **ማእዜኑመ፡** Gen. 30, 30; Judith 11, 17. Praepositiones ante se fert: **ለአይ፡ወለማእዜ፡መዋዕል፡** 1 Petr. 1, 11; **እስከ፡ማእዜ፡** vel **ማእዜኑ፡** *quousque? quamdiu?* Job 2, 9. 7, 19. 8, 2; Ps. 12, 1. 61, 3. 93, 3; Jes. 6, 11; Jer. 4, 14. 12, 4; 2 Esr. 12, 6; Joh. 10, 24; Matth. 17, 17; **እማእዜ፡** *a quo tempore?* Lit. Epiph.; **እማእዜ፡እምዘ፡** Marc. 9, 21. (Clem. f. 221—226 Satanas **እስከ፡ማእዜኑ፡** *Quousque tandem?* tamquam nomine proprio appellatur). 2) indef.: *aliquando*, in enuntiationibus negativis, sive affixo **ኒ፡** sive sine **ኒ፡**, ut: **ኢማእዜ፡ኢኮኑ፡ሕያዋነ፡** *numquam vivi fuerunt* Macc. f. 1; **ወኢማእዜ፡** *numquam* Cyr. ad Th. f. 10; **ኢለከፎን፡ፀሐይ፡ማእዜኒ፡** Sx. Hed. 26.

ማእድ፡ subst. [id. q. مَائِدَةٌ vel مَيْدَةٌ; a rad. **መአደ፡**, ماد, quae sicut מָדַד vim *extendendi* habuisse videntur; quare **ማእድ፡** *tabula extensa;* amh. **ማእድ፡** et **ማድ፡**] m. et fem., Pl. **ማእዳት፡** 1) *mensa*, argentariorum (mensariorum) Matth. 21, 12. 25, 27; dissecandis hostiis inserviens Hez. 40, 40; pec. in qua cibi apponuntur: 2 Reg. 9, 7; **ነበርከ፡ትድረር፡ውስተ፡ማእደ፡መኳንንት፡** Prov. 23, 1; Dan. 1, 5. 11, 27; **ትወርድ፡ማእድከ፡እንዘ፡ምሉእ፡ወጥሉል፡** Job 36, 16; Ps. 127, 4; Matth. 15, 27; **ሠርዐ፡ማእደ፡** *stravit* vel *exstruxit mensam* Hez. 23, 41; Sir. 29, 26; Jes. 21, 5. 65, 11; Dan. ap. 13, 11, vel **አስተዳለወት፡ዘዚኣሃ፡ማእደ፡** Prov. 9, 2; **ብዙኀ፡ሠርዑ፡ውስቴቱ፡(ለማእድ፡)** Sir. 34, 12; in specie: mensa cum cibis appositis: **በዐርክ፡ዘበእንተ፡ማእድከ፡ይትዓረከከ፡** Sir. 6, 10. 40, 29; **ኢበልዐት፡አመትከ፡ማእደ፡ሐማ፡** Esth. 4, 17 apocr. De *mensa sacra* in tabernaculo foederis: Ex. 25, 23 seq.; 38, 9 seq.; **ማእዳት፡ዘምሥያም፡** 1 Par. 28, 16; de *altari* Kuf. 31; Mal. 1, 7; item de altari vel mensa eucharistiae in ecclesiis: Lit. Jac. Sar., al.; cfr. Act. 20, 7. 2) *cibus, coena, epulae:* **ገብረ፡ማእደ፡ዐቢየ፡** δοχὴν μεγάλην Gen. 21, 8. (26, 30 var. 40, 20 var.); **በርከ፡ማእድ፡** κλάσις ἄρτων Act. 20, 7; **ጸሎተ፡ማእድ፡** *preces ad coenam* Reg. Pach.; Sx. Hed. 16.

መክሊት፡ *talentum* vid. sub **ከለየ፡**

መክሐ፡ I, 1 [amh. **መካ፡**; arab. بَجَحَ; an فَحَجَ فَخَجَ?] *superbire:* **ዘያንሶሱ፡ወይመክሕ፡** περιπατῶν δοξαζόμενος Sir. 10, 27 (v. **ይትሜከሕ፡**)

ተመክሐ፡ III, 2 *gloriari, laudem captare, se jactare*, in bonam et in malam partem (καυχᾶσϑαι, δοξάζεσϑαι, ὑψοῦσϑαι, ἀλαζονεύεσϑαι, al.): **መኑ፡ተመክሐ፡ከማከ፡** Sir. 24, 1. 48, 4; Jes. 40, 25; 4 Esr. 6, 72; 2 Cor. 11 et 12; c. c. **በ፡** rei: Jac. 1, 9. 4, 16; Phil. 2, 16; Rom. 2, 17. 3, 27. 5, 3; Sir. 39, 8; Ps. 5, 13; 1 Reg. 2, 10; Jer. 9, 23. 24; Zach. 10, 12; **ኢትትመከሕ፡በአስተሐቅሮ፡አቡከ፡** Sir. 3, 10; **ከመ፡ኢትትመከሑ፡በቅትለትየ፡** Jsp. p. 346; vel seq. **ከመ፡**, ut: **ይትሜከሕ፡ከመ፡እግዚ"፡አቡሁ፡** Sap. 2, 16; vel seq. **ዘ፡**, ut: **ይትሜከሕ፡ልብ፡ንጹሕ፡ዘበ፡** Prov. 20, 9; c. **ለ፡** pers. (alicui, coram aliquo) 2 Petr. 2, 13.

አስተመክሐ፡ IV, 2 *gloriari facere, gloriationis* vel *jactationis causam praebere* alicui: **አልበሶ፡ወአስተመክሖ፡በኵሉ፡** ἐνέδυσεν αὐτὸν συντέλειαν καυχήματος Sir. 45, 8; **አንስት፡ኢይልበሳ፡ወርቀ፡ዘተገብረ፡በልብስ፡ዘያስተሜክሕ፡** F. N. 23.

ምኩሕ፡ (**ምኵሕ፡**) part. *gloriosus, gloria dignus, magnificus* Zeph. 3, 19 var.; **አልባስ፡ክቡራት፡ወምኩሓት፡** Chr. Ta. 28; **አልባሰ፡ክህነት፡ምኩሕ፡** Sx. Teq. 9.

ምክሕ፡ subst. *jactatio, gloriatio, gloria, causa gloriationis*, in malam et bonam partem: **ትዕቢት፡ወምክሕ፡ወትዝህርት፡** Sir. 21, 4; **አክሊለ፡ምክሕ፡** Hez. 16, 12; Prov. 16, 31; **እሬስዮሙ፡ለምክሕ፡** Zeph. 3, 19; **ኢይከውነከ፡ምክሐ፡** Sir. 3, 10; **ምክሖሙ፡ፈሪሀ፡እግዚ"፡** Sir. 25, 6; **በፍርሀተ፡እግዚ"፡ይኩን፡ምክሕከ፡** Sir. 7, 16. 10, 22; **ይከውኖ፡ምክሐ፡በኀበ፡ማኅፈሩ፡** Sir. 30, 2; Deut. 26, 19; Jes. 4, 2 var.; Ps. 88, 17; Jer. 13, 11. 17, 14; 4 Esr. 10, 29; 2 Cor. 1, 14; Rom. 5, 2.

መካሕ፡ adj. (n. ag.) *gloriosus, superbus, magnificus* Jes. 63, 1; Lud. comm. hist. p. 43.

መምክሕ፡ subst. *causa* vel *materia gloriationis, jactationis:* **ከመ፡ኢይበሉ፡ዐር፡አይቴኑ፡መምክሖሙ፡** (*is quo gloriatur*) III Sal. Mar. 2.

ትምክሕት፡ subst. *gloriatio, jactatio, gloria, causa gloriationis:* **ተኀፈርክሙ፡በትምክሕትክሙ፡** Jer. 12, 13; Kuf. 19; Prov. 11, 7. 19, 11; Judith 15, 9; Deut. 10, 21; Rom. 15, 17; Jac. 4, 16; Lit. 167, 4.

መከረ፡ I, 1 [respondent: בָּחַר *elegit, examinavit, exploravit* (בָּחַן), ܒܚܰܪ *examinavit, scrutatus est, probavit* (ܒܚܰܢ); arab. (praeter مَخَرَ VIII) in malam partem مَكَرَ *dolum struxit* et

مَحَنَ *tentavit*; amh. **መከረ፡** et **ሞከረ፡**] Subj. **ይምክር፡** 1) *exquirere, explorare, tentare*: **ምክር፡እምውስተ፡ሕዝብ፡ዕደወ፡ጻድቃነ፡** σκέψαι Ex. 18, 21; κατασκέψασϑαι Koh. 2, 3; **እምክርከ፡** (v. **ኣመክርከ፡**)**በፍሥሓ፡** πειράσω σε ἐν εὐφροσύνῃ Koh. 2, 1; **እለ፡ይመክሩ፡ ኰስየ፡** ἀναιρεῖν πειρώμενοι Cyr. c. Pall. f. 70. 2) exploratum approbare i. e. *consulere* a) *consilium capere, decernere*, nonnumquam: *sibi proponere, in animo habere, moliri* (βουλεύεσϑαι et βούλεσϑαι), c. c. Acc. rei: **ምንተ፡መከረ፡እግዚ"፡ላዕለ፡ግብጽ፡** Jes. 19, 12; Mich. 4, 12. 6, 5; **ይመክሩ፡ዕሙቀ፡ምክረ፡** Jes. 29, 15; **መከሩ፡ምክረ፡እኩየ፡ላዕለ፡ርእሶሙ፡** Jes. 3, 9. 8, 10; **መከሩ፡ኀጢአተ፡ወገብሩ፡እኩየ፡** Mich. 2, 1; **ንጹሐ፡ይመክር፡መንፈስየ፡** καϑαρὰ νοήσει Job 33, 3; c. Subj. verbi Matth. 1, 19; Marc. 15, 15; **በመከን፡ኀበ፡አንትሙ፡መከርክሙ፡ትበኡ፡** Jer. 49, 22; **ዘመከርኩ፡እግበር፡ላዕሌሆሙ፡** Jer. 18, 8; Sir. 12, 16; **እግዚ"፡መከረ፡ይጽድቅ፡** Jes. 42, 21, vel c. **ከመ፡** seq. Subj., ut: Act. 15, 2; Kuf. 32; Zach. 8, 15; vel c. Acc. Inf., ut: **ዘቀተለ፡በኢያእምሮቱ፡ወኢመከረ፡ቀቲሎቶ፡** F. M. 4, 2. b) *consilium dare, suadere*, c. Acc. pers. Ex. 18, 19 var.; Job 26, 3 var. (vid. II, 1). c) *consultare, deliberare*: **መከሩ፡ምስለ፡ሊቃውንት፡** Matth. 28, 12. d) *exquirere consilium* alicujus c. dupl. Acc.: **ውስተ፡እንግልጋ፡ኢይመክርዎሙ፡ምክረ፡** Sir. 38, 33 var.

አምከረ፡ II, 1 1) *consilium dare, suadere*, c. Acc. rei: 1 Cor. 13, 5 rom.; **ኵሉ፡መምክር፡ያመክር፡ምክረ፡** Sir. 37, 7; **መኑ፡ከመዝ፡አምከረ፡ላዕለ፡ጢሮስ፡** Jes. 23, 8; c. **ለ፡** pers.: **ለመኑ፡ታመክር፡** (v. **ትመክር፡**) Job 26, 3; plerumque c. Acc. pers.: Kuf. 14; **ዘያመክረከ፡** Sir. 37, 8; **መኑ፡መማክርቲሁ፡ዘአምከሮ፡** Jes. 40, 13; Jer. 45, 15; Ex. 18, 19; 2 Reg. 17, 15; c. dupl. Acc.: **አምክርኪ፡ምክረ፡** 3 Reg. 1, 12. (2) *consilio habito alicui aliquid decernere*: pastores Christo infanti munera attulerunt, **እንዘ፡ያመክርዎ፡በግዐ፡ከመ፡ካህን፡ወሐሊበ፡ከመ፡ሕፃን፡ወዕጣነ፡ከመ፡ንጉሥ፡** Lud. ex hom. Jac. Sarug.) — In libris Mss. II, 1 et II, 2 saepius confunduntur.

አመከረ፡ II, 2 *explorare, examinare, probare, experimento probare, tentare* (in bonam et malam partem) δοκιμάζειν, πειράζειν, a) c. c. Acc. rei: **እዝን፡ነገረ፡ያሜክር፡** Job 34, 3; 1 Petr. 1, 7; **በእሳት፡ያሜክርዎ፡ለወርቅ፡** Sir. 2, 5. 27, 5. 34, 26; **ሶበ፡አመከርኩ፡ፍኖቶሙ፡** Jer. 6, 27; Sap. 2, 17; 1 Thess. 5, 21; Phil. 1, 9 rom.; Luc. 12, 56; Koh. 2, 1 var.; **አሕጻሁ፡ዲቤየ፡አመከረ፡** Job 16, 9. b) c. Acc. pers.: **መጽአት፡ከመ፡ታመክሮ፡በ፡** 2 Par. 9, 1; **ናሜክሮ፡እመ፡ይትዔገሥ፡መንፈሱ፡** Kuf. 19; 1 Joh. 4, 1; **ታሜክሮ፡በተግሣጽ፡** Sir. 4, 17; **በብዝኀ፡ነገር፡ያሜክረከ፡** 13, 11; **እምነ፡ግዕዙ፡ያሜክርዎ፡ለሰብእ፡** 27, 7; **አመክሮሙ፡ለአግብርቲከ፡ዐሡረ፡መዋዕለ፡** Dan. 1, 12; Jud. 7, 4; **አመኪሮ፡ሰብእ፡ርእሶ፡ይብላዕ፡** 1 Cor. 11, 28; 2 Cor. 13, 5; Luc. 9, 22; Hebr. 2, 18. In specie dicitur de Deo, qui hominum animos examinat, explorat Ps. 138, 1. 22 eosque probat vel tentat: Gen. 22, 1; Kuf. 17; Jud. 2, 22; Sir. 44, 20; Judith 8, 26; Jac. 1, 13; 1 Thess. 2, 4; de Satana, qui homines tentat Matth. 4, 3; Luc. 4, 2; Enc. Jac. 4; al.; de hominibus, qui (dubitantes) Deum tentant: Ex. 17, 2; Sir. 18, 23; Jes. 7, 12; Judith 8, 12; Sap. 1, 2.

ተመከረ፡ III, 1 *secum deliberare*: **ተመከረት፡በልባ፡** Lud. e V. S.

ተመከረ፡ III, 2 *explorari, examinari, probari, tentari*: **ብእሲ፡ይትሜከር፡በአፈ፡እለ፡ይዌድስዎ፡** Prov. 27, 21; **መኑ፡ተመከረ፡ቦቱ፡ወኢስሕተ፡** Sir. 34, 10; **ተመከሩ፡ሰማዕት፡ከመ፡ወርቅ፡በእሳት፡** Mavâs. n. 9; **ተመኪሮ፡** Jac. 1, 12—14; Kuf. 19; Matth. 4, 1 c. **እምኀበ፡** pers.; (*Christus*) **በገዳም፡እምዲያብሎስ፡ተመከረ፡** Cyr. f. 117.

ተማከረ፡ III, 3 1) *consilia conferre* vel *communicare, consultare; deliberare* cum aliquo: **ኢትትማከር፡ምስለ፡አብድ፡** Sir. 8, 17. 9, 14. 37, 10. 11 (c. **እንበይነ፡** rei); **መኑ፡ዘተማከረ፡ወአምከሮ፡** Jes. 40, 14; **ተማከሩ፡ኅቡረ፡** Jes. 45, 20; Jer. 43, 16; Dan. 6, 7; 1 Par. 13, 1; Matth. 26, 4. 27, 7 (**ተማኪሮሙ፡**); c. Acc. pers.: **መኑ፡ተማከሮ፡** τίς ὁ σύμβουλος αὐτοῦ Rom. 11, 34. 2) *consilium inire, communi consensu decernere*, c. Acc. consilii: **ተማከሩ፡ምክረ፡እኩየ፡ላዕሌከ፡** Jes. 7, 5; Jer. 11, 19; 4 Esr. 2, 24. 25; seq. Subj.: **እሙንቱ፡ተማከሩ፡እኩየ፡ይግበሩ፡** 2 Esr. 16, 2; Ps. 30, 17; Matth. 27, 1.

ምኩር፡ part. *examinatus, probatus, tentatus* Jer. 6, 27; Hebr. 4, 15; Kuf. 21; **ዘምኩር፡በኵሉ፡ግብር፡** Did. 4. 36; F. N. 10.

ምክር፡ subst., m. et fem.; in libris serioris aetatis occurrit Pl. **ምክራት፡** 1) *consilium* et *consilia*, βουλή, βουλαί, βούλημα al.) a) quod quis vel dat vel petit ab aliquo: **ያረምሙ፡በምክረ፡ዚአየ፡** Job 29, 21; **ዘዚአየ፡ምክር፡** Prov. 1, 30; 2 Reg. 15, 31. 34; 3 Reg. 1, 12; Sir. 37, 7; Jes. 19, 11; Ps. 1, 1. 118, 24. b) quod quis capit: **ምክሩ፡ዘመከረ፡ላዕለ፡** ἐπιβουλή Esth. 2, 22; Judith 2, 2. 4; Job 5, 12. 10, 3. 12, 13. 18, 7; Jes. 7, 7. 14, 26; Jer. 29, 8. 27, 45; Ps. 32, 10. 11; Prov. 15, 22; **ኢኮነ፡ምክርየ፡ከመ፡ምክርክሙ፡** Jes. 55, 8; **ምክረ፡ሰላም፡** Zach. 6, 13; **በምክረ፡ሕሊናሆሙ፡** ἐν τοῖς διαβουλίοις αὐτῶν Sap. 1, 9; **ምክረ፡ፈቃዱ፡** Eph. 1, 11; Hebr. 6, 17; de arcano alicujus consilio (μυστήριον) Sir. 27, 16. 21; **ዘያወጽእ፡ምክረ፡ቢጹ፡** 13, 12; Rom. 11, 25. 2) *deliberatio, consideratio, intelligentia, prudentia, sapientia*: **ኵሉ፡ምክሩ፡ዘከመ፡ያጠንቅቅ፡ኀሪወ፡ማኅተም፡** Sir. 38, 27; **አልቦ፡ዘትገብር፡እንበለ፡ምክር፡** ἄνευ κρίσεως Sir. 30, 38; ἄνευ βουλῆς 35, 18. 19; μετὰ ἀβουλίας Prov. 14, 17; **በምክር፡ፍጹም፡** (re rite perpensa) F. N. 24, 2; **ጠቢበ፡ምክር፡ውእቱ፡** σοφὸς διανοίᾳ Job 9, 4; σύνεσις **ምክር፡ወጥበብ፡** 22, 2; **ምክሮሙ፡ለሊቃውንት፡** 12, 20. 28, 20; Dan. 2, 20; Ps. 48, 3; Jes. 10, 13; φρόνησις Jer. 10, 12; γνῶσις Sir. 21, 18; **ለስሐ፡ኵሉ፡ምክረ፡እጓለ፡እመሕያው፡** Jer. 10, 14; Mal. 2, 7; ἐπιστήμη Dan. 1, 20; βουλή **መንፈሰ፡ምክር፡** Jes. 11, 2. 3) *sententia, judicium, sentiendi et cogitandi ratio*: γνώμη Sir. 6, 23; 1 Cor. 1, 10; **በምክርየ፡** 7, 25; ἔννοιαί Hebr. 4, 12; βουλή Luc. 23, 51; Kuf. 10; *de hac doctrina Christiani discedunt* **ኀበ፡፪ምክራት፡** *in duas sententias* (opiniones) F. N. 24, 2. 4) *voluntas*: βούλημα ϑεοῦ Rom. 9, 19; *Leonis papae* **ሃይማኖት፡እኪት፡ዘረሰዮ፡ለክርስቶስ፡፪ጠባይዓተ፡** (*naturas*) **ወ፪ምክረ፡** (*voluntates*) **እምድኅረ፡ተዋሕዶ፡** Sx. Masc. 7.

መከሬ፡ n. ag., Pl. **መከርያን፡** 1) *consultans, suasor, consiliarius*, βουλευταί **መከርያን፡** Job 12, 17; Prov. 15, 22; σύμβουλος Jes. 3, 3 var.; 19, 11; 2 Reg. 8, 18. 2) *consilio pollens, consultus, prudens*: **መከርያን፡በጥበቢሆሙ፡** Sir. 44, 3; συνετοί Jes. 29, 14; εἰδότες σύνεσιν Dan. 2, 21; **ልብ፡መከሬት፡** καρδία βουλευτική Prov. 24, 6.

መምክር፡ part. (II, 1), fem. **መምክርት፡** (quamquam etiam

መምክር፡ de feminis dicitur), Pl. መማክርት፡ et መምክራን፡, *suasor, consiliarius:* σύμβουλος, መምክሪሁ፡ለንጉሥ፡ 1 Par. 27, 33; ንጉሥ፡ወ፯መማክርቲሁ፡ 2 Esr. 7, 14; Esth. 3 apcr.; Jes. 3, 3. 19, 11 var.; 33, 18 (συμβουλεύοντες). 40, 13; Hez. 27, 27; Sir. 6, 6. 37, 7. 42, 21; Asc. Jes. 3, 11. 6, 3; 1 Cor. 2, 16; Act. 25, 12; እስመ፡እሙ፡መምክሪ፡ (v. መምክርተ፡) ኮነት፡ከመ፡ይኅጣእ፡ 2 Par. 22, 3; መምክርት፡ይእቲ፡ለአእምሮ፡ምስጢረ፡እግዚ"፡ μύστις τῆς ἐπιστήμης ϑεοῦ Sap. 8, 4; መምክርት፡ለሠናይት፡ σύμβουλος ἀγαϑῶν 8, 9. — Nonnumquam መማክርት፡ sensu singularis usurpatur, ut 2 Reg. 15, 12.

መምክሪ፡ part. c. term. adj., id. q. መምክር፡, ut: መምክሬ፡ሠናይ፡ Did. ed. Platt p. 93.

አመክሪ፡ n. ag. (II, 2) *examinator, tentans* F. N. 16.

መከራ፡ subst., m. et fem., Pl. መከራት፡ 1) *exploratio, probatio, examinatio,* δοκιμή, δοκίμιον, δοκιμασία: መከራሆሙ፡ለወርቅ፡ወለብሩር፡ርስነት፡ Prov. 27, 21; እብነ፡መከራ፡ Sir. 6, 21; Jer. 6, 27; 2 Cor. 9, 13; Rom. 5, 4; Jac. 1, 3; 1 Petr. 1, 7. 2) *experimentum,* πεῖρα መከራ፡ሞት፡ Sap. 18, 20, coll. Hebr. 11, 29. 3) *tentatio,* πειρασμός Kuf. 19; Koh. 5, 2; 1 Cor. 10, 13; 1 Petr. 1, 6. 4, 12; Hen. 94, 5; መናስው፡ወመከራት፡ብዙኅ፡ Chr. Ta. 2; Chr. ho. 25; ኢትክል፡ትትዐገሥ፡ለመከራተ፡ሰይጣናት፡ Phlx. 26.

ሜኪር፡ nomen mensis Aegyptiorum VI^{i} ⲙⲉⲭⲓⲣ (id. q. ማኺር፡), *Voc. Ae.*

መኰሲ፡ *cognominis* vid. sub ኰሰየ፡

መከነ፡ I, 1 [amh. id.; proprie, ut videtur, *inhiberi, subsistere,* a כּוּן (ኮነ፡) *stetit* propagatum; Arabes frequentant عَقِمَ et عَقَرَ vel عَقُرَ] Subj. ይምክን፡ 1) *sterilem, infoecundum esse* vel *fieri,* de hominibus, brutis et terra: ከመ፡ኢትምክን፡ μήποτε στειρώσῃ Sir. 42, 9; Kuf. 28; አንስት፡ይመክና፡ 4 Reg. 2, 19 (ἀτεκνοῦσϑαι); ትመክን፡ብሔረ፡ሃይማኖት፡ 4 Esr. 3, 2; *abortum pati:* አልህምቲሆሙ፡ኢይመክና፡ (ὠμοτόκησε) Job 21, 10. 2) *orbum fieri, liberis orbari* 1 Reg. 15, 33; ከመ፡ኢይምክኑ፡ሕዝብኪ፡ Hez. 36, 14. 15; c. እምነ፡ filii Kuf. 27.

መከነ፡ I, 2 *orbum facere, orbare:* ከመ፡ኢይመክኑ፡ሕዝብኪ፡ Hez. 36, 14. 15 var.

አምከነ፡ II, 1 *orbum facere, liberis privare:* አምከነተኪ፡መጥባሕት፡ Thr. 1, 20; 1 Reg. 15, 33.

ተመክነ፡ III, 1 *sterilem fieri* vel *esse* Kuf. p. 103 ann. 10.

ምክነት፡ n. act. 1) *sterilitas, infoecunditas* Hen. 98, 5. 2) *orbitas:* ኢትኩኑ፡ለምክነት፡ዳግመ፡ Hez. 36, 12.

መካን፡ adj. fem., Pl. መካናት፡ 1) *sterilis, infoecunda* στεῖρα Gen. 11, 30. 25, 21. 29, 31; Deut. 7, 14; Job 24, 21; Jes. 54, 1. 66, 9; Ps. 112, 8; Luc. 1, 7. 36. 23, 29; Gal. 4, 27; 4 Esr. 9, 42. 10, 58 (ubi pro መከን፡ corrigendum est መካን፡); ከርሠ፡መካን፡ γαστέρες ἀργαί Tit. 1, 12. 2) *orba, liberis privata,* ἄτεκνος Jer. 18, 21; Jes. 49, 21.

መካን፡ *locus* vid. sub ኮነ፡

ትምክእት፡ *minae* vid. sub ትምእክት፡ in መእከ፡

መክዐበ፡ vid. sub ከዐበ፡

መኰየ፡ I, 2 [ni fallor, id. q. مَقَا et مَقَى *custodivit,* وَقَى *servavit, custodivit, cavit*] *custodire, cavere, excubias agere:* ተአዘዝኩ፡እፈኑ፡ሰብአ፡አፍራስ፡ወእግር፡እለ፡ያጸንዑ፡ብሔረ፡ወይሜኵዩ፡ (v. ወይሜክዩ፡) እምነ፡ፀርነ፡ προπομπὴν ἕνεκεν ἀσφαλείας τῆς πρὸς τοὺς ἐναντιουμένους ἡμῖν 1 Esr. 8, 51; አሕዛብ፡እለ፡ይሜኵዩ፡ (v. ይሜክዩ፡, v. ይመኵዩ፡ I, 1) ለእለ፡ውስተ፡ይሁዳ፡ τὰ ἔϑνη ἐπικοιμώμενα τοῖς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ 1 Esr. 5, 69. (Interpretationem propositam equidem censeo magis quadrare, quam si quis, collatis vel مَخَّى vel وَجَى IV, הוֹגָה, ܐܰܘܓܺܝ, verbo notionem *removendi, repellendi* vindicare velit).

ማኹን፡ vid. sub ኪያህክ፡ et sub ብሿንሿ፡

ሞቀ፡ I, 1 [amh. id.,; vic. sunt وَعَكَ *vehemens fuit calor,* أَكَّ *fervidus fuit* dies, عَكَّ id.] *calere, calescere, incalescere, calefieri,* de hominis corpore: ሐወዘኒ፡እስመ፡ሞቁ፡ Jes. 44, 16; ትትከደኑ፡ወኢትመውቁ፡ Hagg. 1, 6; እምፀምረ፡አባግዕየ፡ሞቀ፡መታክፍቲሆሙ፡ Job 31, 20; 3 Reg. 1, 2; 4 Reg. 4, 34; de sole: ሰበ፡ሞቀ፡ፀሐይ፡ 1 Reg. 11, 9; Ex. 16, 21; de glacie: ተመስወ፡መዊቆ፡ Job 6, 17; de rebus sole calefactis Sap. 16, 27; de corde hominis Ps. 38, 4.

አሞቀ፡ II, 1 *calefacere, fovere:* እሳት፡ያመውቆ፡ለኀፂን፡ Cyr. c. Pall. f. 98; 3 Reg. 1, 1; አሐቲ፡ኖኅት፡ታመውቅ፡ሞቀ፡ Hen. 75, 7; (Sir. 38, 17 nescio an pro አዕምቅ፡ላሕዎቶ፡ legendum sit አሙቅ፡ vel አምቅ፡ ϑέρμανον κοπετόν); ያመውቆ፡ፀሐይ፡ለውእቱ፡ዕፄ፡ወይከውን፡ንኡሰ፡ዖፌ፡ፊንኪስ፡ (phoenix) Did. 25.

ተማወቀ፡ III, 3 1) *se invicem calefacere* vel *fovere* Koh. 4, 11. 2) *calore ignis calefieri:* ተማወቀ፡ ϑερμανϑείς Jes. 44, 16.

አስተማወቀ፡ IV, 3 *facere, ut* aliquis aliqua re *calefiat:* ተሐቅፎ፡ወታስተማውቆ፡ 3 Reg. 1, 2; አስተማወቁነ፡እምዝናም፡ወቍር፡ዘላዕሌነ፡ Act. 28, 2 rom.; በዝየ፡ያስተማውቅ፡እዴሁ፡ካህን፡ላዕለ፡ማዕጠንት፡ Lit. 165, 2; አስተማወቅዎ፡እስትንፋሰ፡አድግ፡ወላህም፡ ib. 173, 4; transl.: እንዘ፡ያስተማውቆሙ፡በኵሉ፡ምዕዳን፡ Gad. Kar.

ምዉቅ፡ vel ምውቅ፡ part. 1) *calidus (fervidus):* ምውቅ፡ከመ፡እሳት፡ Hen. 14, 13; ለከሰ፡ምዉቅ፡አልባሲከ፡ውእቱ፡ Job 37, 16; ζεστός Apoc. 3, 15; ኅብስት፡ምውቅ፡ 1 Reg. 21, 6; Jos. 9, 10; ማይ፡ምዉቅ፡ Sx. Jac. 11; subst. Kuf. p. 38. 2) *ardens, fervidus,* de animo: *Stephanus erat* ዐዚዝ፡ወምዉቅ፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡ Clem. f. 158; Kid. f. 33; ምውቅት፡ Kid. f. 34.

ሞቅ፡ subst. *calor,* solis Hen. 75, 4. 7. 76, 5. 82, 16; ንፋስ፡ሞቅ፡ Hen. 76, 7.

ሙቀት፡ n. act. *calescere, calor:* እስከ፡ሙቀተ፡ፀሐይ፡ (עַד־חֹם הַשֶּׁמֶשׁ) 2 Esr. 17, 3 vrs. nov.; ሙቀት፡ሐሩር፡ Hen. 4; አስሐትያ፡ዘአልበ፡ሙቀት፡ Clem. f. 244.

ሞቅሐ፡ *in vincula conjicere* vid. sub ወቅሐ፡

ሞተ፡ I, 1 [id. q. מות ܡܝܬ مَاتَ; amh. ሞተ፡] Subj. ይሙት፡ 1) *mori*, de hominibus sexcenties, ut Matth. 9, 24; Marc. 15, 44; Joh. 11, 39; እስመ፡ ጌሠመ፡ ንመውት፡ Jes. 22, 13; እምድኅረ፡ ሞተ፡ Sir. 39, 11; እለ፡ ሞቱ፡ *mortui* Ruth 1, 8. 4, 5; ሙት፡ Job 2, 9; መዊቶሂ፡ ተነበየ፡ በድኑ፡ Sir. 48, 13; ሐይውኒ፡ ወመዊትኒ፡ Sir. 11, 14; ሞተ፡ ትመውቱ፡ Gen. 2, 17; 1 Reg. 22, 16; Jer. 33, 8; ሞተ፡ እመዊት፡ ይሙት፡ Kuf. 2; በሞት፡ ለይሙት፡ Ex. 19, 12; de bestiis Matth. 8, 32; Ex. 11, 5; neque solum de iis qui morte naturali sed etiam de iis, qui morte violenta moriuntur: Deut. 19, 11; Luc. 23, 15; ϑανατούσϑω ይሙት፡ Ex. 21, 12. 31, 14; ἀπολοῦνται Jes. 60, 12; πίπτειν Jud. 20, 32; 3 Reg. 20, 25; c. c. በ፡ causae vel instrumenti 4 Reg. 13, 14; Hez. 34, 29; ሞተ፡ በቍር፡ Job 31, 18; Jos. 10, 11; Num. 35, 23; Jer. 11, 22; ትመውት፡ አንተ፡ በእበደ፡ ዚአሁ፡ Sir. 8, 15; c. እንበይነ፡, ut: እለ፡ ሞቱ፡ እንበይነ፡ ሐዘን፡ Sir. 38, 18. *Immortalitas* est ኢመዊት፡ Sap. 4, 1; *immortalis* ዘኢይመውት፡ 4 Esr. 7, 12. 14, 12; 1 Cor. 15, 53. 54; Rom. 1, 23; 1 Tim. 1, 17; ሕይወት፡ ዘኢይመውት፡ Hen. 15, 6. 2) transl. dicitur a) de plantis: እመ፡ ሞተ፡ አዕጹቂሁ፡ Job 14, 8; Jon. 4, 10; Joh. 12, 24; Judae 12. b) de sole (eclipsi obscurato) Luc. 23, 44. c) de animi facultatibus et affectionibus: 1 Reg. 25, 37; ሞተት፡ ኀሊና፡ እምኔሁ፡ Kedr f. 73. d) de hominibus, qui vires vel consuetudines ex se enecant, c. c. እምነ፡ consuetudinis: ሞትነ፡ እምኀጢአት፡ Rom. 6, 2 Platt; 7, 4; Col. 2, 20; ሙት፡ እምነ፡ ፍትወታቲሁ፡ ለዝ፡ ዓለም፡ Phlx. 3.

አሞተ፡ et **አመተ፡** (Job 7, 15 var.) II, 1 1) *mortem concedere, mori jubere, mortem afferre, interficere, occidere:* አሙትኒ፡ *mortem mihi concede* Jsp. p. 279; ኢታሙቶ፡ *noli eum occidere* ib. p. 367; ይረግዝ፡ በመጥበሕት፡ ዘያመውቶ፡ ib. p. 343; ለአሞቶቱ፡ ወለቀቲሎቱ፡ Kuf. p. 120. 2) transl. *enecare, mortificare:* አመቶን፡ (v. አሞቶን፡) ለአዕይንትየ፡ Job 7, 15; c. Acc. et እምነ፡ Col. 3, 5 rom.; አሙትዋ፡ ለነፍስክሙ፡ እምኵሉ፡ ምግባረ፡ እኩይ፡ Clem. f. 150; እለ፡ አሞቱ፡ አባለ፡ ሥጋሆሙ፡ እምዝሙት፡ Cyr. ad Th. f. 17.

ምዉት፡ et **ምውት፡**, part., f. ምውት፡, Pl. m. ምዉታን፡, ምውታን፡ et ሙታን፡ 1) *mortuus* Koh. 9, 3; Ruth 2, 20; Jes. 26, 14; ምውታን፡ በረኀብ፡ Jer. 14, 18; ምውተ፡ ትካት፡ Thren. 3, 6; Ps. 141, 4; ዘአንሥአ፡ በድነ፡ እምነ፡ ምውታን፡ Sir. 48, 5; Rom. 1, 4. 14, 9; Apoc. 20, 12. 13; 1 Tim. 5, 6; Luc. 9, 60; Hen. 22, 5; በእንተ፡ ሙታን፡ agitur F. N. 22; transl.: ምውታን፡ በኀጢአት፡ Eph. 2, 1; Col. 2, 13; Apoc. 3, 1 al. In specie: τὸ ϑνησιμαῖον *morticinum:* Lev. 17, 15. 22, 8; Deut. 14, 21. 2) *emortuus, praemortuus, enecatus:* de facultatibus animi et consuetudinibus Rom. 7, 8; Jac. 2, 17; Hebr. 6, 1. 9, 14; de utero Rom. 4, 19; de homine, qui consuetudines suas mortificavit ምዉታን፡ ለኀጢአት፡ Rom. 6, 11. — Nota etiam ባሕር፡ ምዉት፡ Sx. Nah. 14.

ሞት፡ subst., plerumque m., raro fem. (ut Jac. 1, 15 Platt; Sir. 36, 14; Rel. Bar.; Macc. f. 19). 1) *mors*, tam naturalis quam violenta, *nex:* Rom. 5, 17; Hebr. 11, 5; Ruth 1, 17; Job 30, 23; ተዘከሮ፡ ለሞት፡ Sir. 28, 6. 41, 1. 2; Jes. 25, 8; ἀπώλεια Job 20, 28. 27, 7; Jes. 47, 11; እኩይ፡ ሞት፡ ሞታ፡ Sir. 28, 21; በሞት፡ እኩይ፡ ይመውቱ፡ Jer. 14, 15. 16, 4; ሞተ፡ ኵነኔሁ፡ Jer. 33, 11; ኵነኔ፡ ሞት፡ Kuf. 33; ወልደ፡ ሞት፡ ውእቱ፡ 1 Reg. 20, 31. 26, 16; 2 Reg. 19, 28; አበሳ፡ ዘኢኮነ፡ ለሞት፡ 1 Joh. 5, 16; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ዳግም፡ ሞት፡ Apoc. 21, 8; ኢጥዕምዎ፡ ለሞት፡ 4 Esr. 4, 30; በእንተ፡ ስቅለትከ፡ ወሞትከ፡ ማሕየዊት፡ Genz. f. 26; መልአከ፡ ሞት፡ Asc. Jes. 9, 16; ሞተ፡ ግብት፡ *mors repentina* F. N. 50; ሞት፡ ጠባይዓዊ፡ *naturalis*, ሞተ፡ ፈቃድ፡ *voluntaria* Fal. f. 23. Pro domicilio mortuorum: Prov. 15, 11; Job 28, 22; Ps. 9, 14; ᾅδης Jes. 5, 14. 2) *morbus letalis, pestis:* Jer. saepius, ut 41, 17 (aliâs in eodem libro ϑάνατος ብድብድ፡ vertitur); በሞት፡ ዐቢይ፡ Jer. 21, 6; 2 Reg. 24, 13; Ex. 9, 13 seq.; Apoc. 6, 8.

መዋቲ፡ n. ag. et adj. 1) in libris antiquioris aevi plerumque *mortalis* Job 4, 17. 10, 4. 15, 14. 28, 13; Prov. 20, 24; Jes. 51, 12; Sir. 17, 30; 4 Esr. 1, 5. 4, 32. 5, 15. 33. 6, 63. 69. 7, 9. 14, 10. 11; Rom. 1, 23. 6, 12; Hebr. 7, 8; 1 Cor. 15, 53. 54. 2) in libris serioris aetatis etiam: *mortuus, defunctus*, ut: እመ፡ ኮነ፡ መዋቲ፡ ከህነ፡ *si mortuus sacerdotio fungebatur* F. N. 22; ቤተ፡ መዋቲ፡ Clem. f. 32; ተናገሮ፡ በልሳነ፡ መዋቲ፡ ib. f. 31.

ሙተት፡ n. act. (moritio) *mors, obitus, extrema:* Gen. 35, 18; Sap. 4, 17. 5, 4; በእንተ፡ ሙተቱ፡ ለብልጣሶር፡ (narrabo) Jsp. p. 274.

ምምዋት፡ subst. *locus mortis* vel *necis*, διακοπή 2 Reg. 6, 8.

ማውታ፡ subst. (gramm. § 127, 1, b) 1) *morticinum, cadaver* (τὸ ϑνησιμαῖον) Lev. 11, 40 (Lev. 22, 8 CG; 17, 15 G); Hez. 4, 14; Act. 15, 20 Platt; ማውታ፡ ወደም፡ ውብትክ፡ Clem. f. 96. 118. 141; ዘረኵሰ፡ በበሊዐ፡ ማውታ፡ F. M. 6, 14; ጽዩእ፡ ሥጋ፡ ማውታ፡ Did. 6 (ed. Platt p. 38). 33. 2) *mortui* (quasi sit مَوْتَى Pl. a مَيِّت; vid. gramm. § 138, 3 ann.); nonnisi statui constructo እጓለ፡ subjunctum reperitur: እጓለ፡ ማውታ፡ parvulus vel parvuli defunctorum i. e. *orbus, pupillus, pupilla*, et m. et fem., et sing. et coll.; Ex. 22, 21; Job 6, 26. 22, 9. 24, 3. 9. 29, 12; Ps. 9, 38. 42. 108, 8. 11; Prov. 23, 10; Jes. 9, 17; Jer. 5, 28. 7, 6. 22, 3; Thren. 5, 3; Sir. 4, 10; እጓለ፡ ማውታ፡ ኅደገኒ፡ አቡየ፡ Tob. 1, 8; Joh. 14, 18; Jac. 1, 27. — Did. ed. Platt p. 108 legitur mira forma: እጓለ፡ ማዊት፡ — *Voc. Ae.:* እጓለ፡ ማውታ፡ ዘ፡ ድኽ፡ (v. ድሐ፡, v. ደኽ፡).

ማውትና፡ subst., praemisso እጓለ፡ significat: *orbitas*, ut: በእንተ፡ እጓለ፡ ማውትናሆሙ፡ ወድክትምናሆሙ፡ Jsp. p. 335.

ሞአ፡ I, 1 [rad. in caeteris linguis haud usitata; an بآ huc referre licet?] Subj. ይማእ፡, raro ይሙእ፡, *superare, praepollere, vincere;* abs. መዊእ፡ νίκη 1 Par. 29, 11; Matth. 12, 20 Platt; ይመውኡ፡ ἔσονται ἰσχυρότεροι Jes. 37, 21; ሞአ፡ ፀር፡ ἐκραταιώϑη ὁ ἐχϑρός Thren. 1, 16; ዕሴተ፡ ዘሞአ፡ ἐπινίκιον 1 Esr. 3, 5; ትእምርተ፡ መዊእ፡ τὸ τρόπαιον Chr. Ta. 5; ወይን፡ ይመውእ፡, አንስት፡ ይመውአ፡ ὑπερισχύειν 1 Esr. 3, 10 seq.; Apoc. 2, 7. 3, 12. 6, 2; ወሀበነ፡ ንማእ፡ 1 Cor. 15, 57; c. c. እምነ፡, ut: 2 Reg. 24, 4; 1 Reg. 17, 50 E; c. ላዕለ፡, ut: ሀበኒ፡ መዊአ፡ ላዕለ፡ ሰይጣን፡ Kedr f. 5; c. ለ፡, ut: ይመውእ፡ ለኵሉ፡ Dan. 2, 40 var.; at plerumque c. Acc., ut: ስእኑ፡ መዊኦቶ፡ 4 Reg. 16, 5; Judith 1, 13; Kuf. 46; Ps. 12, 4; al. Usurpatur de quovis certamine, ut: ከመ፡ ኢይማእከ፡ በብዕሉ፡ Sir. 8, 2; Esth. 6, 13 (ἀμύνασϑαι);

ኢይማእከ፡ ሥን፡ ፍትወታ፡ Prov. 6, 25; ከመ፡ ኢይማእኩኒ፡ Sir. 23, 2. 12, 5; ሞእክምዎ፡ ለእኩይ፡ 1 Joh. 2, 13. 4, 4; Rom. 8, 37. 12, 21; in controversiis Jes. 54, 17; Rom. 3, 4; in judicio Ps. 50, 5; Act. 25, 7 rom. — Forma Subjunctivi: **ይሙእዎሙ፡** legitur Jsp. p. 353 (sed aliâs in eodem libro **ይማእኩ፡**); ሙኢዮሙ፡ ለጸላእትኪ፡ Deg. At forma **ይሞእዎ፡** 4 Esr. 6, 65 Laur. lapsu calami pro **ይማእዎ፡** exscripta est. — *Voc. Ae.*: ሞአ፡ ዘ፡ አሸነፈ፡

አሞአ፡, rarius **አምአ፡** (ut Jsp. p. 285) II, 1 *superiorem vel victorem reddere, victoriam praebere*, c. c. Acc. et ላዕለ፡ vel በ፡, ut: ዘአሞአ፡ እግዚ“፡ ላዕለ፡ ከልኡ፡ Jsp. p. 283. 280; ከመ፡ ታሙእ፡ ለዘፈቀድከ፡ *ut victoriam praebeas, cui volueris* Jsp. p. 292; ከመ፡ ያሙእኒ፡ በሙ፡ ib. p. 308; ውእቱ፡ ያመውእከ፡ በዳሩ፡ ወበመንግሥቱ፡ ib. p. 281; Inf. ለአሙአተ፡ ሕዝቡ፡ ib. p. 291; አሙአተ፡ ሃይማኖት፡ *facere ut fides vincat* ib. p. 348. — Praeter Subjunctivi formam **ያሙእ፡** in Jsp. nonnumquam **ያመውእ፡** vel **ያሞእ፡** formae haud probandae occurrunt, ut: ከመ፡ ኢያመውእከ፡ ላዕለ፡ ነገሥት፡ p. 280; ከመ፡ ያሞአሙ፡ p. 355. — Nonnumquam aliquem ab aliquo *vinci pati* reddi potest, ut: *Christus* ኢያመውአ፡ ሰበ፡ ይትዋቀሱ፡ (illum eum vincere non sinet i. e.) *eum vinci non sinet* Org. 1.

ተመውአ፡ III, 1 *vinci, superari, inferiorem reddi* Jes. 8, 9. 20, 5. 30, 31. 51, 7; 4 Reg. 19, 26; Jer. 31, 1; 4 Esr. 1, 20. 4, 32. 8, 24; 2 Petr. 2, 19 rom., c. ለ፡ pers.; ተመውአትክሙ፡ Am. 8, 7; ተመዊአቱ፡ Jsp. p. 303; ተመውአ፡ Org. 1. Mirus est verbi usus ተመውአ፡ ቀትል፡ በይእቲ፡ ዕለት፡ ἐτροπώθη ὁ πόλεμος 2 Par. 18, 34. Ubi de judicio agitur, *vinci* est *condemnari, causa cadere*: ተመዊአ፡ Ps. 108, 6; 4 Esr. 7, 14.

ምዉእ፡ vel **ምውእ፡** part. *victus, inferior factus* Jsp. p. 380; ሕገ፡ ፀብእ፡ ወመዊእ፡ ትሬስዮሙ፡ ለምውኣን፡ አግብርተ፡ ለመዋእያን፡ F. N. 31; ትከውን፡ ምዉእ፡ ሎቱ፡ Fal. f. 39; Org. 1.

ሙአት፡ n. act. 1) *victoria*, quam quis reportat: እምኅቤከ፡ ሙአት፡ 1 Esr. 4, 59; 1 Joh. 5, 4; 1 Cor. 15, 54; Herm. p. 45; Hos. 13, 14 var.; እፎ፡ ትኄልዩ፡ አንትሙ፡ ሙአቶሙ፡ (cogitatis eos vincere) Jsp. p. 360; ለሙአተ፡ ሃይማኖት፡ ib. p. 325; ሶበ፡ ርእዩ፡ ዘንተ፡ ሙአተ፡ ib. p. 292. 2) victoria, qua quis devincitur, *superatio, devictio*: እምድኅረ፡ ሙአተ፡ ኵሉ፡ ሰይጣናት፡ Phlx. 39.

መዋኢ፡ n. ag. *victor, vincens* Matth. 12, 20 rom.; est epitheton Jobi Did. 25; ሰማዕታት፡ መዋእያን፡ Deg.; Lit. 170, 3; Jsp. p. 290; ገበሬ፡ ፀብእ፡ ይከውን፡ ፩ጊዜ፡ መዋኤ፡ ወ፩ጊዜ፡ ተመዋኤ፤ ከመዝ፡ ሥርዐተ፡ ዓለም፡ ib. p. 380; c. Acc.: ሰላም፡ ለከ፡ አበዲር፡ መዋኢ፤ ሰብአ፡ ፀር፡ ወምክረ፡ ጸላኢ፡ Sx. Masc. 28 Enc.

ተመዋኢ፡ n. ag. (III, 1) *victus, superatus*: Jsp. p. 380; ተመዋእያን፡ እምፍትወት፡ F. N. 24, 2.

ምዋኤ፡ subst. *victoria*: „*epinicium*“ (Lud.): ብጡል፡ እምዋኤክሙ፡ irritus a laude victoriae vestrae i. e. *laude victoriae indignus* Lud. e Mss. Colb.

ተምውእት፡ vel **ትምውእት፡** subst. (a III, 1) *superatio, devictio*: ሐጸ፡ ተምውእቶሙ፡ (var.: ተመውአቶሙ፡) βέλος σωτηρίας 4 Reg. 13, 17.

ሙዝ፡ subst., nomen plantae (مَوْز ܡܘܙܐ) *musa* paradisiaca (ficus indica), de qua vid. Lud. hist. I. 9, 21; comm. p. 139.

ሞገስ፡ *gratia* ejusque derivata vid. sub **ወገሰ፡**

ሞገድ፡ *fluctus* vid. sub **ወገደ፡**

ሞጣሕት፡ vid. sub **ወጥሐ፡**

ሞጸ፡ rad. inus.; ejus propria vis videtur fuisse in *tergendo* et *mundando*: مَاصَ *confricuit manu, lavit leniter*; مَصْمَصَ *proluit vas*.

አስተማወጸ፡ IV, 3 se invicem purgare (an: permulcere?) facere i. e. *conciliare* aliquem alicui (coll. مَاصَ X): ለዘተጸአለ፡ ያስተማውጽዎ፡ λοιδορίας ἔστι διαλλαγή Sir. 27, 21. — *Voc. Ae.*: ያስተማውጽዎ፡ ዘ፡ ያስተዓርይዎ፡

ሞጻ፡ vid. sub **ወጽአ፡**

መዓልት፡ *dies* vid. sub **ወዐለ፡**

ተማዕለየ፡, **መማዕልይ** vid. sub **ዐለየ፡**

I. **መዐረ፡** rad. inus., ut videtur id. q. مَرَّ *transiit, praeteriit*, unde مَرَّةٌ *transitus unus, vicis una*; Acc. *semel*. Hinc

ምዕር፡ subst., Pl. **ምዕራት፡**, Pl. Pl. **ምዕራታት፡** 1) transitus i. e. *momentum* vel *ictus temporis* a) ለእንተ፡ ምዕር፡ ἐν ἀτόμῳ (*in momento*) 1 Cor. 15, 52 ant.; ኵሉ፡ ፍጡን፡ በኀበ፡ እግዚ“፡ ለእንተ፡ ምዕር፡ Sir. 18, 26. b) ኵሉ፡ ለምዕር፡ ወግብተ፡ (διὰ τάχους καὶ ἐξάπινα) *subito, repente* Sir. 11, 21; 4 Esr. 6, 78; ለምዕር፡ πρὸς ὀλίγον Jac. 4, 14; ወይከውን፡ በጊዜሃ፡ ለምዕር፡ ὡς στιγμὴ παραχρῆμα Jes. 29, 5. c) ምዕረ፡ ኅዳጠ፡ χρόνον *paululum temporis* Prov. 7, 12; ተኀብእ፡ ኅዳጠ፡ ምዕረ፡ Jes. 26, 20; Clem. f. 156. d) ምዕረ፡ cum Imperativo et Cohortativo conjungere amant: *jam, modo, parumper, paulisper, prius*: ተፈሣሕ፡ ምዕረ፡ τὸ νῦν ἔχον ἡδέως γίνου Tob. 7, 11; ብላዕ፡ ወስተይ፡ ምዕረ፡ ወተፈሣሕ፡ 7, 10; ንጠይቅ፡ ምዕረ፡ Judith 5, 20; 1 Reg. 2, 16. 14, 19; Marc. 7, 27. 14, 41. 2) *vicis* (in locutionibus adverbialibus, ut *una vice, tertia vice* al.) a) ምዕረ፡ *semel* ἅπαξ Ps. 88, 35; Hebr. 9, 27. 28; 2 Cor. 11, 25; Judae 5; ἐφάπαξ Rom. 6, 10; ምዕረ፡ ለለዓመት፡ Ex. 30, 10; Kuf. 5. 49; ምዕረ፡ — ወዳግመ፡ Job 33, 14. 39, 35; ምዕረ፡ ወክዕበ፡ ἅπαξ καὶ δίς 2 Esr. 23, 20; Tit. 3, 10; 1 Reg. 17, 39; Deut. 9, 13; ምዕረ፡ አሐተ፡ *una vice* Chr. ho. 17; ዓዲ፡ ምዕረ፡ ἔτι ἅπαξ Hagg. 2, 6; Hebr. 12, 26. 27; ዛተ፡ ምዕረ፡ *hac vice* vel *nunc* Phlx. 4; ምዕረ፡ ዳግመ፡ *secundo*, F. M. 5, 7; ዕፁፍ፡ ፫ምዕራተ፡ τρὶς δίς Hez. 41, 6 vrs. alt.; ምዕራተ፡ ብዙኃተ፡ *pluries, saepius* F. M. 14, 10; ምዕራተ፡ id., Gad. Kar.; Jsp. p. 325. 369; ምዕራታተ፡ *iterum ac saepius* Phlx. 85. α) ምዕረ፡ — ምዕረ፡ *modo — modo* Jer. 18, 7. 9 vrs. alt. β) nota pron. suff. per ê affigi: ምዕሬሃ፡ ለይእቲ፡ መስፈርት፡ *illam mensuram semel (impletam)* 4 Reg. 7, 18. b) በምዕር፡ *semel, uno ictu, uno eodemque tempore* Num. 16, 21; 2 Reg. 23, 8; 1 Reg. 26, 8; 1 Par. 11, 11; Dan. 2, 35; 4 Esr. 3, 54. 56; በምዕር፡ በበ፫

ዓመት፡ 2 Par. 9, 21; Cant. 4, 9; Hebr. 7, 27. 9, 12. c) **በበምዕር፡** *singulis vicibus* Jos. 6, 3. d) **እምዕር፡ለምዕር፡** aliam vicem super aliam i. e. *identidem*, *iterum iterumque* Phlx. 100.

II. **መዐረ፡** rad. inus., sine dubio id. q. יָעַר de quo vid. Ges. thes. p. 611. Hinc

መዓር፡(**መዐር፡**) subst. [יַעַר, amh. **ማር፡**] plerumque m., *mel* μέλι Gen. 43, 11; Ex. 16, 31 (ἐγκρίς Num. 11, 8); Jud. 14, 8. 9; 1 Reg. 14, 26; Jes. 7, 15; Prov. 5, 3. 24, 13; **መዓር፡ብዙኅ፡** 25, 27; **መዐር፡ቅድው፡** πρῶτον μέλι Hez. 27, 17; Sir. 24, 20. 39, 26. 49, 1; Apoc. 10, 9; Ex. 3, 8. 17. 13, 5 al.; **መዓረ፡ገዳም፡** μέλι ἄγριον Matth. 3, 4; **መዓረ፡ጸደና፡** id. Marc. 1, 6. 2) *favus* κηρίον Ps. 117, 12, at saepius: **መዓረ፡ግሩ፡** κηρός Jes. 64, 2; Judith 16, 15; Hen. 1, 6 (vid. **ግሩ፡**); *si quis ex ecclesia furatur* **መዓረ፡ግሩ፡** (κηρόν) II Can. Ap. 66 (aliâs in Syn. **ሠምዕ፡**). — *Voc. Ae.*: **መዓረ፡ግሩ፡ብ፡ሰም፡ሙጫሂ፡ይ** ።

መዐርዒር፡ adj. quinquel. (gramm. § 110, b), pro quo **መዓሪር፡** Lit. 175, 3, *mellitus*, *dulcis*: **መር፡ወመዐርዒር፡** Hen. 69, 8; **ማየ፡ሰርቅ፡መዐርዒረ፡ስተይ፡** Prov. 9, 17. 16, 24; **ጕርዔሁ፡መዐርዒር፡** Cant. 5, 16; saepius de voce et loquela: **በቃል፡መዐርዒር፡** Kedr f. 22; **ቃለ፡** (sic) **መዐርዒር፡ዘሱራፌል፡** Rel. Bar.; **ነገረ፡ገድሉ፡መዐርዒር፡ለተናግሮ፡** Deg.

ምዕርዕርና፡ subst. *dulcedo*: **ጣዕመ፡ምዕርዕርናከ፡** Sap. 16, 21.

አማዕረረ፡ quadrl. II, et **አምዐርዐረ፡** quinquel. II. 1) *dulcem reddere*, *edulcare*, *obdulcare*: **እንተ፡ለጊዜሃ፡ታምዐርዕሮ፡ለጕርዔከ፡** Prov. 5, 3; Did. 2 (ed. Platt p. 11; at in cod. Stuttg. **ታመዐርሮ፡**); **ኢያማዕርር፡ጕርዔየ፡ጸቃውዐ፡ዘማ፡ብእሲት፡** Enc. Teq. 29; Nah. 15. 2) dulcedinem producere i. e. *dulcem esse*: **ከመ፡ያምዐርዕር፡ጕርዔከ፡** Prov. 24, 13. — *Voc. Ae.*: **ታመዐርር፡ዘ፡ምራቅ፡ትውኅጥ፡** (male).

ማዕሰብ፡ *vidua* vid. sub **ዐሰበ፡**

አማዕቀበ፡ vid. sub **ዐቀበ፡**

ማዕበል፡ *fluctus*, *undae* vid. sub **ዐበለ፡**

መዐት፡ *ira* vid. sub **መዐዐ፡**

መዐትም፡ *iracundus* vid. sub **ዐተመ፡**

አማዕተበ፡ *charactere notare* vid. sub **ዐተበ፡**

ምዕኖ፡ et **ማዕኖ፡** subst., *coenum*, *lutum*: **አሕርው፡ዘውስተ፡ጽቡረ፡ማዕኖ፡ያንገረግሩ፡** M. M. f. 31. [coll, יָוֵן, وَحْنَةٌ, وَحَلٌ]. — *Voc. Ae.*: **ምዕኖ፡ዘ፡ጭቃ፡**

መዐወ፡ rad. inus., quae *mollitiei* vim habuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 809). Hinc

አማዑት፡ subst., forma Pl. a sing. deperdito (vid. gramm. § 140, 3, c); forma: **አምዑት፡** Sir. 30, 7 in uno libro Mss. occurrit; [respondent מֵעִים, ܡܰܥܝܳܐ, مَعْيٌ v. مِعًى, Pl. أَمْعَاءٌ] Pl. **አማዕዋት፡**, *intestina* Gen. 43, 30; **እስከ፡ይወፅእ፡እማዑቲከ፡** 2 Par. 21, 15; **እምብካዮሙ፡ይትመሰው፡አማዑትከ፡** (v. **አምዑትከ፡**) Sir. 30, 7; **አማዑቲሁ፡** (v. **አማዑቱ፡**) **አሩዊት፡ዘብርት፡** Job 41, 6; Ps. 108, 17. 16, 10 (ubi Gr. τὸ στέαρ habet); **ሥብሐ፡ዘውስተ፡አማዑቱ፡** Lev. 4, 8. 7, 3; Act. 1, 18; 2 Cor. 6, 12; 1 Sal. Mar. 28; Jsp. p. 369; **ሕማመ፡አማዑት፡** δυσεντερία Act. 28, 8 Platt. — *Voc. Ae.*: **አማዑት፡ዘ፡ሐንዠት፡** v. **አንዠት፡**

መዐዐ፡ rad. inus., cum **መዐወ፡**(**አማዑት፡**) cognata, ut sit proprie: *vehementer concitari*, *de intestino*. Arabice respondent مَعِصَ V *doluit* venter; VII. VIII *iracundia efferbuit et dolore*; مَعَضَ *iram concepit*; مُغِصَ *torminibus affectus fuit*. Hinc

አምዕዐ፡ II, 1 *ad iram concitare* vel *provocare*, *irritare* (παροξύνειν, παροργίζειν); Imprf. et Subj. **ያምዕዕ፡** (gramm. § 96, 1); c. c. Acc.: Deut. 4, 25. 31, 29; Ps. 73, 11. 19; Job 12, 6; Sir. 3, 16. 4, 2; Jes. 1, 4. 5, 24. 7, 13 (**አምዕዮ፡እግዚ**“**፡** Inf.). 60, 14. 63, 10. 65, 3; Jer. 7, 18. 19; Mich. 2, 7; Judith 11, 11; Hen. 84, 6; Matth. 5, 22; Rom. 10, 19. Pro **አምዕዐ፡** nonnumquam occurrit **አምዐዐ፡**, ut: **እንተ፡አምዐዐቶሙ፡** (v. **አምዕዐቶሙ፡**) Jes. 23, 11; **አምዓዕዎ፡** Herm. p. 12; pro II et I pers. Perf. **አምዓዕከ፡**, **አምዓዕነ፡** passim reperiuntur formae contractae, ut **አማዕዕክኒ፡** Hez. 16, 54; **አማዕናሁ፡** Mal. 2, 17.

ተምዕዐ፡ III, 1 *irasci*, *ira ardere*, *succensere* (ὀργίζεσθαι, θυμοῦσθαι, θυμοῦσθαι ὀργῇ, μηνίειν); c. absol., ut: **ሶበ፡ትትመዓዕ፡ተዘከር፡ዕለተ፡ሞትከ፡** Sir. 18, 24; Ex. 15, 14; Ps. 4, 5. 26, 14; Marc. 3, 5; Matth. 18, 34. 22, 7; c. **ላዕለ፡** pers. Num. 25, 3; Ps. 73, 1; Zach. 1, 15; Koh. 5, 5; Jes. 5, 25; Judith 1, 12; c. **ዲበ፡** pers. ut Ex. 4, 14; Kuf. 5; c. Acc. pers.: Ps. 84, 5; Gen. 44, 18; Kuf. 3. 26; Jes. 12, 1. 28, 28; Jer. 3, 12; 4 Esr. 8, 35. 39; Apoc. 12, 17; c. **በእንተ፡** vel **በበይነ፡** rei vel pers.: **ኢይትመዓዕኑ፡በበይነ፡ዝንቱ፡** Jes. 57, 6; 4 Esr. 8, 33; Kuf. 30; c. Acc. **መዐተ፡** *irasci iram*, frequentissime: Ex. 4, 14. 32, 12; Num. 25, 3; Jes. 37, 29; **ተምዕዐ፡መዐተ፡ዐቢየ፡** Jes. 5, 25; **ተምዐ፡መዐተ፡ጥቀ፡** Judith 5, 2. — De flexione hujus verbi vid. gramm. § 97, 1. Ejus formae sunt: a) Perf. **ተምዕዐ፡** (vel **ተምዐዐ፡** Jos. 7, 1 ann.) et **ተምዐ፡** Ex. 4, 14; Kuf. 3. 28. 30; Ps. 17, 9; II et I pers. sing. et pl.: **ተምዓዕኩ፡** (sive **ተምዐዕኩ፡**) Zach. 1, 15; Thren. 5, 22; Jes. 12, 1; vel **ተመዐዕከ፡** sive **ተመዓዕከ፡** Thren. 5, 22; Ps. 73, 1; vel **ተምዕዕከ፡** Ex. 32, 12; Jes. 37, 29; vel **ተማዕከ፡** Zach. 1, 15; Ps. 73, 1 var. b) Impf. et Subj. **ይትመዐዕ፡** sive **ይትመዓዕ፡** (semel legi **ይትሜዓዕ፡** III, 2 Marc. 3, 5 rom.), c. pron. suff. **ትትመዐዮሙ፡** 4 Esr. 8, 35; Gen. 44, 18; Ps. 84, 5; Jes. 28, 28. 64, 9; **ይትመዓዓከ፡** Koh. 7, 22; Kuf. 26; nec non **ትትማዕዮ፡** 4 Esr. 8, 39; Pl. **ይትመዓዑ፡እምወይን፡** Hos. 7, 5. c) Imprt. **ተምዑ፡**, v. **ተምዕዑ፡** Ps. 4, 5; **ተመዐዒ፡** Hez. 21, 9. d) Inf. verb. **ተምዒዐከ፡** Ps. 26, 14; Ex. 32, 10; **ተምዒዮ፡** Job 16, 9. e) Inf. nom. **ተምዕዮ፡** et **ተምዮ፡** Koh. 7, 9.

ተማዕዐ፡ III, 3 *sibi invicem irasci* Act. 15, 39; 2 Cor. 11, 20 rom.

አስተማዕዐ፡ IV, 3 alium contra alium *ad mutuam iram provocare* 1 Cor. 13, 5.

ምዑዕ፡ part. *iratus, ira incensus:* መፍትው፡ ትትዐገሥዎሙ፡ ለምዑዓን፡ Did. 10. 17; ገብረ፡ ሰላመ፡ ማእከለ፡ ምዑዓን፡ Phlx. 51.

መዐት፡ vel **መዓት፡** subst., m. et fem. 1) *ira (furor, aestus)* ὀργή, θυμός, al., Jac. 1, 19. 20; Col. 3, 8; Hebr. 11, 27; Prov. 15, 1; Koh. 7, 4. 9; Job 5, 2; Ps. 6, 7; መዐትኒ፡ ወቍጥዓኒ፡ ርኩሳን፡ እሙንቱ፡ Sir. 27, 30. 26, 28; በእንተ፡ መዐት፡ ወቍጥዓ፡ agitur F. M. 21; saepissime de ira Dei, quae in puniendo cernitur: Hebr. 3, 11; Matth. 3, 7; Apoc. 6, 17; Jes. 28, 2. 30, 27. 51, 22; መዐትየ፡ ወመቅሠፍትየ፡ Jer. 7, 20. 21, 5. 12. 23, 20; መዐቱ፡ ላዕለ፡ ባቢሎን፡ 28, 11. 37, 23. 24; Dan. 9, 16; ኢይቈርር፡ መዐትየ፡ ላዕለ፡ ፀርየ፡ Jes. 1, 24; መዐተ፡ መንሱት፡ ὀργὴ θυμοῦ Sir. 10, 18. 2) *minae* (ἀπειλή) Prov. 13, 8. 19, 12. 20, 2; Eph. 6, 9.

ትምዕዕት፡ subst. *irae exaestuatio, excandescentia:* ትምዕዕት፡ ፍጥረታዊት፡ Phlx. 141. 143.

ምዕዘ፡ I, 1 [etymon obscurum est; cum مَصَّ enim (מָצַץ et מָצָה), quod primitus *sugendi* vim habuit, deinde in significationem *dulcis et suavis saporis* abiit, vix componi potest.] Impf. ይምዕዝ፡, *bene olere, suavem odorem spirare:* Hen. 24, 4; Org. 1; ጽጌ፡ ዘሠናየ፡ መዐዛ፡ ይምዕዝ፡ Laud. Mar.

መዐዘ፡ I, 2 *bonos odores diffundere:* ቤተ፡ ክርስቲያን፡ እንተ፡ ትሜዕዝ፡ ቆዐ፡ ጽጌ፡ ወይን፡ ወትጸውር፡ አስካለ፡ በረከት፡ hom. Epiphanii in Cyr. f. 117.

አምዐዘ፡ II, 1 1) absol. *bonos odores diffundere: aromatibus impletum* ሙዳይ፡ ያምዕዝ፡ Clem. f. 153; ክርስቶስ፡ አምዐዘ፡ Clem. f. 152. 2) c. Acc. *suavibus odoribus perfundere* vel *implere:* ሐዋርያት፡ አምዐዙ፡ ኵሎ፡ ዓለመ፡ Clem. f. 153; ለምሕልላነ፡ አምዕዘ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; አምዕዘነ፡ *bonum odorem da nobis* Lit. 160, 3. 3) *suavibus odoribus suffire*; in specie: *bonis odoribus condire* mortuum: ብእሲት፡ ዘትሰድድ፡ ፃዒ፡ ከመ፡ ኢያማስኑ፡ አልባሲሃ፡ ወታምዕዘሙ፡ በአፈዋት፡ Chr. Ta. 20; አምዐዝዎ፡ ወቀበርዎ፡ ለኖኅ፡ Abush. 47; Gen. 50, 2. 3. 26 var.

ተምዕዘ፡ III, 2 1) refl. *suavibus odoribus se ipsum* (corpus vel vestes) *perfundere:* ዘተሰርገወት፡ ሰርጓተ፡ ወርቅ፡ አው፡ ተምዕዘት፡ አፈዋተ፡ F. M. 34, 8; ትሰረገው፡ በኵሉ፡ ሰርጕ፡ አልባስ፡ ወትትሜዐዝ፡ በኵሉ፡ አፈዋት፡ Jsp. p. 323; Chr. Ta. 29; *amabat* በዊአ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ብለኔ፡ ወተምዕዘ፡ በዕፍረት፡ Abush. 50. 2) pass. *bonis odoribus perfusum* vel *impletum esse*, nec non: *bonos odores exhalare:* በመዐዛሁ፡ ለክርስቶስ፡ ተምዕዙ፡ ሐዋርያት፡ ወአምዐዙ፡ ኵሎ፡ ዓለመ፡ Clem. f. 153; ከመ፡ እትመዐዝ፡ በጼና፡ አልባስኪ፡ Org. 3; ይትሜዐዝ፡ ቆዐ፡ ጽጌ፡ ወይን፡ ib. 7. 3) *perfundi* vel *suffiri odores* Kuf. p. 110.

ምዑዝ፡ part. *odoratus, odorus, bene olens;* nonnumquam *suavis* in genere: Clem. f. 153; ዕፍረት፡ ምዑዝ፡ Sap. 2, 7; ዕፍረት፡ ዘምዑዝ፡ ጼናሁ፡ Jsp. p. 299; ጽጌ፡ ገነት፡ ምዕዝት፡ Fal. in proëm.; ዕፀዊሃ፡ ምዑዛን፡ Deg.; ምዑዝ፡ ለመትልወ፡ ወይን፡ ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς Prov. 12, 11; ምዑዘ፡ *suaviter* de sono citharae Org. 1.

መዐዛ፡ subst., plerumque m., Pl. መዐዛት፡ (raro) 1) *odor bonus* vel *suavis*, nonnumquam *odor* in genere (ὀσμή, εὐωδία): Cant. 1, 3. 12; Koh. 7, 1; Asc. Jes. 6, 17 (ubi መዐዛ፡ legendum videtur); ጥዕመ፡ መዐዛየ፡ ከመ፡ ቀናንሞስ፡ Sir. 24, 15. 32, 8. 39, 14; Jer. 25, 10; ዕፀወ፡ መዐዛ፡ Hen. 24, 3. 29, 2. 30, 3; Kuf. 21; 2 Cor. 2, 14—16; መዐዛ፡ ሠናይ፡ Lev. 1, 9. 13. 17. 2, 9 seq.; Kuf. 2. 6. 7; *Esther* ኢተቀብአት፡ መዐዛተ፡ Macc. f. 11; *odor* in genere: መዐዛ፡ ማይ፡ Job 14, 9; Jer. 31, 11; 2 Cor. 2, 16; መዐዛ፡ እኩይ፡ M. M. f. 278. 2) ut videtur, etiam: *sapor suavis:* ወይን፡ ዘሠናይ፡ መዐዛሁ፡ οἶνος ἡδύς Esth. 1, 7.

ተማዕዘረ፡ vid. sub **ዐዘረ፡**

መዐደ፡ et **ምዕደ፡** I, 1 [respondent وَعَظَ *monuit, exhortatus est*, pec. referens, quod futurum esset, nec non وَعَزَ et وَعَدَ; יָעַץ יָעַד vid. Ges. thes. p. 605. 610] Subj. ይምዐድ፡ (F. N. 46), *admonere, adhortari:* ይምዕዱኒ፡ νουθετοῦσί με Job 30, 1; Clem. f. 143; Chrys. saepissime; Lit. 171, 3; እግዚ"፡ መዐዶ፡ ለሰብእ፡ ኢይዕልዎ፡ Jsp. p. 290; ወእምዝ፡ ምዕዶሙ፡ ለእሊአሁ፡ ወአዘዘሙ፡ ያምልክዎ፡ ለእግዚ"፡ ib. p. 293; c. dupl. Acc.: መዐደነ፡ ነገረ፡ ሕይወት፡ *adhortatus est nos verbo vitae* Gad. T. H.; ምዒድ፡ Org.

ተምዕደ፡ III, 1 pass. *admoneri*, refl. *se adhortari:* (*clerici apud episcopum congregati*) ይትመዐዱ፡ ወይጠናቀቁ፡ በእንተ፡ ግብሩ፡ ለቅድስት፡ ቤተ፡ ክ"ን፡ Clem. f. 185; Imprt.: ተመዐዱ፡ በበይናቲክሙ፡ Kid. f. 17 (nisi ተማዐዱ፡ legere malueris).

ተማዐደ፡ III, 3 *se invicem admonere* vel *exhortari:* ከንቱ፡ ዘተማዐዱ፡ ματαία ἡ παράκλησις ὑμῶν Jes. 30, 7.

ምዕደት፡ n. act. *exhortatio, paraenesis* Lud. sine auct.

መዓዲ፡ n. ag. *hortator, monitor* Phlx. 102. 231; Reg. Pach.

ምዕዳን፡ subst., Pl. **ምዕዳናት፡** *hortatus, adhortatio, admonitio* Chr. ho. 10; ሰሚዐ፡ ነገረ፡ ምዕዳን፡ Phlx. 46. 104; Sx. Teq. 11; Ter 30 Enc; ምዕዳነ፡ ጽድቅክሙ፡ በሊኅ፡ Sen. 16 Enc.; ቃለ፡ ምዕዳን፡ F. N. 48; Jsp. p. 300; ለክሙ፡ ኢይመይጥ፡ ለአልባቢክሙ፡ ምዕዳን፡ እምግዘፊሆን፡ ib. p. 364; መጻሕፍተ፡ ምዕዳናት፡ Gad. Kar.

መዝመዘ፡ quadrl. I [respondent مَشَّ et مَتَّ *abstersit manum mundandi ergo*, coll. مَشْمَشَ, مَثْمَثَ, مَزْمَزَ] *abstergere, detergere* mundandi vel siccandi causa Luc. 7, 38. 44; Joh. 11, 2. 12, 3. 13, 5; 4 Reg. 21, 13; ይመዘምዝዎሙ፡ እምጸበለ፡ ቤት፡ Ep. Jer. 12; Did. 17; Gad. Ad. f. 20; መዝመዙ፡ ሥጋሆሙ፡ በአጽርቅት፡ Sx. Hed. 1; Tachs. 12 Enc. 2) atterendo vel manum ducendo super rem *oblinere, illinere* c. በ፡, Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* መዝመዘ፡ ዘ፡ አፍተለተለ፡

ተመዝመዘ፡ III, 1 1) *abstergi, detergi:* በከመ፡ ይትመዘመዝ፡ ዕፍረት፡ እምከመ፡ መዝመዝዎ፡ 4 Reg. 21, 13; እለ፡ ተመዝመዙ፡ በዐጌ፡ Kid. f. 27. 2) *oblini* unguento, c. በ፡ unguenti, Org.

ምዝሙዝ፡ part. *abstersus, illitus* Lud. sine auct.

ምዝር፡ et **ምስር፡**, subst. [id. q. مِزْر potus ex milio et ex hordeo paratus, مِزْر potus inebrians ex tritico paratus] *potus ex frumento paratus, cerevisia* Gad. Lalib.; Gad. T. H.; Sx. Sen. 16 Enc.; ምስር፡ Gad. Ad. f. 139. — *Voc. Ae.*: ምዝር፡ ዘ፡ጸላ፡ (Lud.: ጽልእ፡; aliâs: ጠላ፡); quod quomodo nunc ab Abyssinis paretur, vid. in Harris Reiſe II. p. 196.

መዛሪ፡ n. ag., Pl. መዛርት፡ comm., m. መዛርያን፡, fem. መዛርያት፡ *is qui potum inebriantem ex frumento parat* vel *cerevisiae pocula ministrat*; deinde: *pocillator, pincerna* in genere: ሊቀ፡መዛርት፡ (id. q. ሊቀ፡ቀዳሕያን፡) Kuf. 39; መዛርያን፡ወመዛርያት፡ Koh. 2, 8.

ማዙሮት፡ n. pergr. sc. μαζουρώθ (מַזָּרוֹת) *signa zodiaci* 4 Reg. 23, 5. — In *Voc. Ae.* inter nomina siderum (ከዋክብት፡) recensetur.

መዝበረ፡ *dirui, vastari* vid. sub ዘበረ፡

መዝኀ፡ rad. inus., sine dubio eadem quae مَزَحَ *jocatus est*, III *collusit*. Hinc

አስተማዝኀ፡ IV, 3 ludicra agere cum aliquo, *delicatius tractare, nimis indulgendo emollire* vel *corrumpere* aliquem, c. c. Acc.: እምከመ፡አስተማዛኀከ፡ለወልድከ፡ Sir. 30, 9.

ምዙኅ፡ et **ምንዙኅ፡** part. *emollitus, delicatus, deliciis assuetus* Deut. 32, 15 et var.; Syn. p. 327. — *Voc. Ae.*: ምንዙኅ፡ዘ፡ሕንቅቅ፡; Lud.: amh. ድልድል፡

መዘነ፡ I (dubium, utrum 1 an 2) potissimum in libris serioris Geez et in lingua amh. usitatum [id. q. אָזַן وَزَنَ] *pendere, ponderare*, መዝኖት፡ F. N. 32.

ተመዘነ፡ III 2, *pendi, ponderari*: ዘይሰፈር፡ወዘይትሜዘን፡ *mensurabilia et ponderabilia* F. N. 28; ኖፃ፡ለባሕር፡ዘኢይትሜዘን፡ Ssal. Req.

ሚዛን፡ n. peregr. formationis, sc. مِيزَان (a وزن) 1) *libra, bilanx*: ዘይሰርቁ፡በሚዛን፡ F. M. 17, 7; እለ፡ይዔምፁ፡በሚዛን፡ ib. 26, 3; Macc. f. 10. 2) nomen signi zodiaci: *libra* (ሚዛን፡ et እልሚዛን፡) Abush. 4; Cod. Mus. Brit. LXXXII, Nr. 4.

I. **መዘገ፡** I, 1 ex arabico مَزَجَ *irritavit* unum contra alterum, bene explicari potest. Legitur: በማሕዘ፡ዚአከሙ፡ምዝጉ፡ኵልክሙ፡ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας 2 Cor. 9, 2 rom.; at Imperativus hic parum quadrat et lectio corrupta videtur. — *Voc. Ae.*: መዝጉ፡ (sic) ዘ፡አፈክክሩ፡

II. **መዘገ፡** ut videtur *evellere, eripere* (coll. مَزَعَ *digitis divulsit carpsitque*, مَزَقَ *laceravit*, مَشَقَ *traxit, pexuit, laceravit*): መዘጎ፡ፍርሀተ፡እግዚ"፡ወአርሐቆ፡እምፀሩ፡ Ps. 1 in tit., ed. Rom. et Col. (vid. ed. Lud. in ann. ad locum); ረድኤትከ፡ወለተ፡ከለባት፡መዘገ፡ Sx. Tachs. 12 Enc. — *Voc. Ae.*: መሥጠ፡መዘገ፡መጠቀ፡ብ፡ነተቀ፡

መዝጎለ፡ vid. sub ዘጎለ፡

መዝገነ፡, **ምዝጋና፡** al. vid. sub ዘገነ፡

ማይ፡ subst. [e rad. מוֹא, quae cum ምህወ፡, መሰወ፡ al. cognata notionem *diffluendi* habuit; respondent מַיִם ܡܝ̈ܐ مَاءٌ, sed amharice ወሀ፡, ወኻ፡, ውኃ፡ sicut مَاهٌ] plerumque m., passim fem. (ut Sir. 43, 20; Sap. 19, 7), Pl. ማያት፡ 1) *aqua* Gen. 1, 9; ማይ፡ብዙኅ፡ Jes. 11, 9; Job 40, 18; ማየ፡ብሔሩ፡እኩይ፡ 4 Reg. 2, 19; ማይ፡ዕሙቅ፡ Prov. 18, 4; ማይ፡ቈሪር፡ 25, 25; ማየ፡ባሕር፡ Sir. 18, 10; ለእሳት፡ያጠፍኣ፡ማይ፡ 3, 30; ኢትስተይ፡ማየ፡ዕሩቀ፡ 1 Tim. 5, 23; ማይ፡ጥዑም፡ vel ማየ፡ጥዑም፡ *aqua dulcis* ut Gen. 21, 19; Lev. 14, 5. 50. 52; ማይ፡መሪር፡ወማይ፡ጥዑም፡ Jac. 3, 11; ዘአልበ፡ማየ፡ ἄνυδρος Zeph. 2, 13; ማየ፡አይኅ፡ *aqua diluvii* Sir. 21, 13; Ps. 28, 9; ማየ፡ሕይወት፡ Sir. 21, 13; Apoc. 22, 1; አንቅዕተ፡ማያቲሆሙ፡ Judith 7, 12; ማያቲሆሙ፡ወአንቅዕቲሆሙ፡ 7, 17; in bibliis frequentissimus est Pl. ὕδατα ማያት፡ ut Ps. 147, 7; c. c. Pl. verbi m. ut Ps. 17, 13. 76, 15. 16; Prov. 8, 29; Hez. 47, 1, et fem. Prov. 5, 16, vel c. Sing. verbi m. ut Kuf. 5; de aquis salubribus 4 Reg. 5, 12, coll. Joh. 5, 3. 4. 2) usurpatur de variis *liquoribus* 4 Esr. 14, 41; ማየ፡ሕመት፡ *atramentum* vid. ሕመት፡; ማየ፡ልብን፡ *stacte* vid. ልብን፡; de resina e plantis profluente Hen. 31, 1; de succis e plantis et fructibus expressis: ማየ፡አስካል፡ *vinum* Syn. f. 290; ማየ፡ሎሚ፡ M. F.; de liquore albo ovorum: ማየ፡አንቆቅሆ፡ M. F.; ማየ፡ሐሊብ፡ *aqua lactis* i. e. *serum* Th. Petr. — Etiam de *lotio* dicitur: ወሰበ፡ነሐውር፡ቤተ፡ማይ፡ርሱያኒነ፡ነሐውር፡ 2 Esr. 14, 23 (i. e. hebr. Neh. 4, 17); Kedr. f. 86. — *Voc. Ae.*: ማይ፡ብ፡ወሀ፡ወንዝኒ፡ይ፡

ማያዊ፡ adj. rel. *ad aquam pertinens, aquatilis*; de corporis (humorum) temperamentis: ጠባይዕ፡ማያዊ፡, ነፋሳዊ፡, መሬታዊ፡, እሳታዊ፡ Fal. f. 16.

I. **ሜሰ፡** rad. inus., sine dubio ead. q. مَاثَ *commiscuit, maceravit dissolvitque* rem in aqua et مَاسَ (مَوْس) id. Hinc

ሜስ፡ subst., plerumque m., Pl. አምያስ፡ *vinum factitium* cujuslibet generis: *temetum, sicera, vinum igne confectum*, in specie *vinum mulsum, hydromeli* (quo Abyssini praecipue delectantur): σίκερα Lev. 10, 9; Num. 6, 3 seq.; Deut. 14, 26. 29, 5; Luc. 1, 15; Jes. 5, 22. 24, 9. 28, 7; አምያስ፡ዘግቡር፡በእሳት፡ II Abt. 2; ስታየ፡ሜሰ፡ወይን፡ Clem. f. 26; ኢምንትኒ፡እምዘመደ፡አምያስ፡ዘአጣእጥእዎ፡በመዓር፡አው፡በሦከር፡ F. M. 26, 1; ተከሉ፡ውሉደ፡ኖኅ፡ዐጸደ፡ወይን፡ወገብሩ፡እምፍሬ፡ሐዲስ፡ሜሰ፡ Clem. f. 25; Org. 4; ስቴ፡ሜስ፡ Gad. Lal.; ጸዕፌ፡ወይን፡ወሜስ፡ወምዝር፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ሜስ፡ብ፡የማር፡ጸጅ፡ vel ጠጅ፡. (Quem potum quomodo nunc Abyssini conficiant, descripsit Harris II, p. 195; Rüppell cerevisiam nomine ጠጅ፡, hydromeli nomine ሐምር፡ appellari asserit I. p. 369. 370. 425. II. 20. 23). Hinc

አሜሰ፡ II, 1 *vinum mulsum* vel *temetum conficere*. Hanc quidem formam d'Abbadie e suo cod. XCI excerptam mihi communicavit; at Lud. in lex. asserit: መየሰ፡ *fecit mulsum*.

መያሲ፡ n. ag., Pl. መያስያን፡ *qui vinum mulsum, temetum, siceram conficit* vel *vendit*, deinde in genere *caupo, tabernarius*, κάπηλος Sir. 26, 29; መያስያንኪ፡ Jes. 1, 22; Did. ed. Platt p. 125; ለብሰ፡ልብሰ፡መያስያን፡

Jsp. p. 282; መያስያን፡እለ፡ይቶስሑ፡ማየ፡በወይን፡ከመ፡ይሚጥዎ፡ F. M. 26, 2. Hinc ቤተ፡መያሲ፡ *caupona* Jes. 5, 11; ይበውእ፡ቤተ፡መያሲ፡ Clem. f. 127; καπηλεῖον II Can. Ap. 49.

II. **ሜሰ፡** I, 1 et **ተመይሰ፡** III, 1. Hujus verbi notio ex unico loco, ubi hucusque repertum est, haud satis certe definiri potest: videtur significare *inclinare*, *deflectere* (ut vicinum censeas ሜጠ፡). Legitur: ከመ፡ውኂዛተ፡ማይ፡ከማሁ፡ልበ፡ንጉሥ፡ውስተ፡እደ፡እግዚ"፤ኀበ፡ፈቀደ፡ህየ፡ይመይጣ፡ወህየ፡ትመይስ፡ (v. ይትመየስ፡) οὗ ἐὰν θέλων νεῦσαι, ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν Prov. 21, 1.

ሜነ፡ rad. inus., ead. q. مَانَ (مَيْنٌ) *mentitus est* (coll. hebr. מִין, תְּמוּנָה *species, simulacrum*). Hinc

ተመየነ፡ III, 2 1) comminisci, *solertia* vel *prudentia uti*, in bonam partem: ተመይኖ፡ግብር፡ (est qualitas araneae, sicut ኀይል፡ leonis) Fal. f. 17; ቦ፡ሰብእ፡ዘበኵሉ፡ይትሜየን፡ወብዙኃ፡ያአምር፡ πανοῦργος Sir. 37, 19; ዘብዙኃ፡ተመንደበ፡ብዙኃ፡ይትሜየን፡ (sic legas pro ይትሜነይ፡) 31, 12. 2) plerumque in malam partem: *callide* vel *astute agere, dolo uti, subdolum esse, falsam speciem prae se ferre*: በብዙኃ፡ተመይኖ፡ Esth. 8, 13 apocr. (πολυπλόκοις μεθόδων παραλογισμοῖς); ለተመይኖ፡ 1 Par. 12, 17 vrs. nov.; 2 Cor. 11, 13; ዘኢተመየነ፡ (sic legendum pro ተመነየ፡) Sir. 21, 12; ይትሜየኑ፡ወይገብሩ፡ትምይንተ፡ δόλος ἐπὶ δόλῳ Jer. 9, 6; ከመ፡አልቦ፡ዘይትሜየን፡ላዕለ፡ዳንኤል፡ (var. pro ይትመነገን፡) Dan. 6, 17; c. c. Acc. rei, quae simulatur: ይትሜየኑ፡ነዋኃ፡ምክንያተ፡ Marc. 12, 40 rom.; Luc. 20, 47 rom.; ዘንተ፡ኵሎ፡ይትሜየን፡(ሰይጣን፡) Org. 2; seq. ለ et Inf., Org.; seq. ከመ፡, ut: ተመየኑ፡ከመ፡ርሑቃን፡ *simulaverunt se remotos* Lib. Myst. 3) *dolo circumvenire* aliquem c. Acc. pers.: ተመየኖሙ፡ 4 Reg. 10, 19; Marc. 14, 1. 4) *adulterare, falsare, ad fraudem abuti*, c. Acc. rei: 2 Cor. 2, 17. 4, 2; እለ፡ይትሜየንዎ፡ለቃለ፡እግዚ"፡ Clem. f. 103; ኢንሑር፡በትምይንት፡ወኢንትመየኖ፡ለቃለ፡እግዚ"፡ Deg.

ምዩን፡ part. *callidus, subdolus, malis artibus utens*: ምይንት፡ነፍስ፡ ψυχὴ κακότεχνος Sap. 1, 4.

ሚን፡ subst. *fallacia, fraus*: ቅንአት፡ወቃሕው፡ወሚን፡ Phlx. 56; ሰይጣነ፡ስብሐት፡ብጡል፡ብዙኃ፡ሚን፡ወእከይ፡ *daemon gloriae vanae multiplex in fallacia et nequitia est* ib.; Lud. comm. hist. p. 497.

ሚያኔ፡ subst. *deceptio, fallacia*: ሚያኔ፡ወጕሕሉት፡ Lud. e mss. Colb.

ተመያኒ፡ n. ag. *praestigiator, fraudator, falsarius*: ትምይንት፡ሐሰቶሙ፡ለተመያንያን፡ (sc. interpolantium libros) Abush. 47 (48).

ተምያን፡ subst. 1) *callidum inventum, fraus*: ተቀትለ፡በተምያን፡ነገር፡ወበተጓሕልዎ፡ Jsp. p. 302. 306. 2) *adulterinum, subditicium, spurium, falsum*: ወርቅኪ፡ተምያን፡ Jes. 1, 22; ወርቀ፡ተምያን፡ Jer. 10, 9; ብሩረ፡ተምያን፡ Prov. 26, 13; ወርቅ፡ጽሩይ፡ወፍቱን፡ዘኢኮነ፡ተምያነ፡ 1 Par. 28, 18; Gen. 23, 16; መዳልው፡ተምያን፡ Mich. 6, 11; ጽሩይ፡ውእቱ፡ዘእንበለ፡ተምያን፡ (haud fucatus, sincerus) Lit. Greg. — *Voc. Ae.*: ወርቀ፡ተምያን፡ዘ፡ግብዝ።

ትምይንት፡ subst. *astutia, versutia, calliditas, fraus, insidiae*, πανουργία 1 Cor. 3, 19; 2 Cor. 4, 2; Luc. 20, 23; δόλος Job 13, 16; Jer. 9, 6; Dan. 8, 25; Dan. ap. 13, 18: እለ፡የሐውሩ፡በትምይንት፡ ἀτάκτως περιπατοῦντες 2 Thess 3, 6; ἐπιβουλαί Chr. ho. 26; እንተ፡ቃላ፡ትምይንት፡ (אֲמָרֶיהָ הֶחֱלִיקָה) Prov. 2, 16 vrs. nov., et 7, 5 vrs. nov.

መስተመይን፡ part. (IV, 2) *callidus, astutus, fraudulentus, vafer*: 2 Cor. 12, 16; Rom. 1, 29; Chr. ho. 33: F. M. 3, 1; Org. 1 (opp. ራትዕ፡).

ሜዐ፡ rad. inus.; مَاعَ (مَيْعٌ) *fluxit leniter, liquefactus est* (cfr. ምህወ፡). Hinc

ሚዓ፡ et **ሜዓ፡**, subst. [id. q. مَيْعَةٌ] expressae myrrhae pinguissima destillatio, *stacte* (myrrhina): ከርቤ፡ሰሊከ፡ሚዓ፡ Gad. Ad. f. 118; *Maria* ገነተ፡ሜዓ፡ወሰሊከ፡ Enc. Teq. 21; ስኂን፡ወሚዓ፡ወሰሊሖት፡ Org. 7. — *Voc. Ae.*: ሜዓ፡አበሜ፡አበባ፡ቅንአት፡ሰሊሖት፡አምበር፡ከልበኔ፡ቍስጥ፡ስኂን፡ሰንበልት፡በላቅ፡ናርዶስ፡ብ፡ሽቱ።

ሚያዝያ፡ nomen mensis Abyssinorum octavi, qui XXVII° Martii sec. Cal. Julian., VIII° Aprilis sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲡⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲉ, ⲫⲁⲣⲙⲟⲑⲓ, በርሙዳ፡ respondet. Fere convenit cum primo Hebraeorum mense: በቀዳሚ፡ወርኅ፡ብሩህ፡ዘውእቱ፡ሚያዝያ፡ Did. 29; በወርኀ፡ሚያዝያ፡ (μὴν τῶν νέων) Ex. 34, 18.

ሜጠ፡ I, 1 [مَاطَ (مَيْطٌ) *deflexit, declinavit, recessit, repulit*, nec non מוט, נוט, נָטָה, مَالَ huc referenda sunt] Subj. ይሚጥ፡ 1) *vertere* (circumagere, flectere) Hen. 18, 4; Jac. 3, 3. 4; 1 Reg. 14, 13. a) *avertere*, (*declinare, deflectere*) Ex. 3, 6; ይመይጥ፡ዐይኖ፡ Sir. 27, 1; Jes. 33, 15; ሜጣከ፡አንስት፡ሐሊናከ፡ Sir. 47, 19; c. Acc. rei et እምነ፡, ut: ሜጠ፡አዕይንቲሁ፡እምነ፡ Sir. 4, 1. 9, 8; Cant. 6, 5; ኢትሚጥ፡እዝነከ፡እምነ፡ስእለትየ፡ Thren. 3, 55; 2 Tim. 4, 4; ኢትሚጥ፡ገጸከ፡እምኔየ፡ Tob. 3, 6; Jes. 54, 8. 57, 17; Ps. 12, 1. 84, 4; Sir. 4, 4; c. Acc. pers. et እምነ፡ (avertere, avocare, abalienare): ሜጥዎሙ፡ለድኩማን፡እምፍኖተ፡ጽድቅ፡ Job 24, 4; ይመይጦ፡ለሰብእ፡እምኃጢአት፡ Job 33, 17. b) *advertere, convertere* (*obvertere, admovere*): ሜጡ፡ዘባኖሙ፡ኀቤየ፡ Jer. 2, 27; ሜጥኩ፡ገጽየ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Dan. 9, 3; ሚጥ፡ሎቱ፡ካልእታሂ፡ Matth. 5, 39; እመይጦሙ፡መንገሌየ፡ Jer. 37, 21; ሚጠነ፡ኀቤከ፡ወንትመየጥ፡ Thren. 5, 21; *episcopi* ይሚጥዎሙ፡ውስተ፡ንስሓ፡ለእለ፡አበሱ፡ Did. 6; ሚጥ፡ልበ፡ነገሥት፡ለአሡንዮ፡ Lit. 164, 4. 2) *revertere* a) *reducere*: Ex. 23, 4; ይመይጥ፡ፄዋ፡ሕዝብየ፡ Jes. 45, 13. 51, 11; Jer. 25, 18. 37, 18; Ps. 79, 4. 8. 84, 1. 4. 125, 1; ሜጠኒ፡ውስተ፡ዛቲ፡ምድር፡በሰላም፡ Kuf. 31; እመይጥዎሙ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ Kuf. 1; Lit. 164, 3; ለመይጦ፡ነፍስ፡ Thren. 1, 11. 19; እግዚ"፡ይገብር፡ሚጠተ፡ክረምት፡ Clem. f. 171; sensu ethico: Luc. 1, 16. 17; Jac. 5, 19. 20. b) *reflectere, repellere* (in fugam convertere) Ps. 89, 3; Ex. 17, 13; 4 Reg. 18, 24. c) *reddere, retribuere*: ሚጥ፡ሎሙ፡ጽእለቶሙ፡ላዕለ፡ርእሶሙ፡ 2 Esr. 14, 5. 3) *convertere, transformare, transmutare*: ዘሜጠ፡ለማይ፡ወረሰዮ፡ጼዋ፡ Sir. 39, 23; ሥሓቅክሙ፡ሚጥዎ፡ውስተ፡ላሕ፡ Jac. 4, 9; Zeph. 3, 9; c. ኀበ፡ in rem M. M. f. 61; ሚጠ፡ለዝንቱ፡ኅብስት፡ከመ፡ይኩን፡ሥጋከ፡ Lit. 160, 2. a) *mutare*: ይመይጥ፡ልበ፡ Sir. 21, 6; (1 Reg. 21, 13); Hen. 2, 1. b) *pervertere, in* *deterius mutare* 2 Petr. 3, 16; ሰይጣን፡ሚጠ፡ሕሊናሁ፡ Lud. e Vit. Dan. c) *revocare, irritum facere* consilium, mendatum aut suum aut alius: ከመ፡እሚጥ፡ኪዳንየ፡ Zach. 11, 10 (διασκεδάσαι); Hebr. 6, 17 (μετατιϑέναι); ኢትሚጥ፡ብፅዐቲከ፡ (δευτεροῦν) Sir. 7, 14; እመኒ፡መከርክሙ፡ምክረ፡ይመይጥ፡እግዚ"፡ Jes. 8, 10. 14, 27; διαλλάσσειν Job 5, 12. 12, 20. 24; ሚጥከ፡መቅሠፍተከ፡ Jes. 12, 1; Hen. 6, 4; ሚጡ፡ቃለ፡ንጉሥ፡ (ἀλλοιοῦν i. e. *migrare*) Dan. 3, 28. 4) *flectere* jus (ἐκκλίνειν); ኢትሚጥ፡ፍትሐ፡ Ex. 23, 6; Thren. 3, 34; Jes. 10, 2; ሚጡ፡ፍትሐ፡የዋሓን፡ Job 36, 15.

ተመይጠ፡ III, 1 refl. et pass. 1) *se vertere, verti:* ተመየጡ፡ወርእዩ፡ Thren. 1, 12; Koh. 4, 1. 9, 11; Matth. 9, 22; Joh. 21, 20; ከመ፡ኢትትመየጥ፡በገቦከ፡እምገቦከ፡ Hez. 4, 8; ይትመየጡ፡ለፌ፡ወለፌ፡ 3 Reg. 18, 45. 20, 40; Job 41, 16; እስከ፡ትትመየጥ፡ Sir. 12, 15; ተመየጥ፡ድኅሬከ፡ Clem. f. 54; ሰይፍ፡ዘይትመየጥ፡ Gen. 3, 24; Prov. 8, 20; pass. Jac. 3, 4. a) *versari* in re: ይትመየጥ፡በምግባሮሙ፡ Sir. 38, 25. b) *averti (deflecti, declinari), se avertere* Jos. 23, 12; Kuf. 1; c. እምኒ፡ Job 9, 13; ተመየጥ፡እምዐመፃከ፡ Sir. 17, 26; Job 36, 10 (vide plura exempla sub *reverti* Nr. 2, d). c) *se advertere* vel *convertere* ad aliquem, *converti:* abs. ተመየጥ፡እምሰማይ፡ Jes. 63, 15; 4 Esr. 9, 40; Hen. 50, 1; ተመየጥ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Sir. 17, 25; ተመየጡ፡ኀቤየ፡ወእትመየጥ፡ኀቤክሙ፡ Zach. 1, 3 (plura exempla vid. sub *reverti* Nr. 2, d). In specie c. c. Acc. pers. (*reconciliatum esse* alicui): ተመየጠኒ፡ ἐπίβλεψον Sir. 33, 2; እትመየጣ፡ለኢየሩሳሌም፡በምሕረት፡ Zach. 1, 16. 8, 3; Asc. Jes. 9, 3. 5; እትመየጦሙ፡ወእሣህሎሙ፡ Jer. 12, 25; 1 Reg. 25, 14; በከመ፡ተመይጦትከ፡ κατὰ τὴν ἐπείκειάν σου Or. Az. (Dan. 3) 18. 2) *reverti* a) *redire* Koh. 1, 7; Gen. 32, 1; ይትመየጡ፡ውስተ፡ምድሮሙ፡ Jer. 44, 7; እስከ፡ማእዜ፡ትትመየጥ፡ 2 Esr. 12, 6; Kuf. 27; Ruth 1, 6; Luc. 2, 20. 4, 14; ኢይትመየጥ፡ድኅሬሁ፡ Matth. 24, 18; Hebr. 10, 39 Platt. b) *reflecti*, de rebus inanimatis, ut de finium tractu: Jos. 19, 12; Kuf. 8. c) seq. alio verbo denotat *iterum:* ተመይጠሙ፡ከረዩ፡ Kuf. 24; ይትመየጥ፡ለግቢእ፡ Koh. 5, 14. d) sensu ethico: *resipiscere, converti:* ሕዝብ፡ኢተመይጡ፡ Jes. 9, 13; Joh. 12, 40; Matth. 13, 15; ኢተመይጠ፡እምኃጢአቱ፡ Hez. 3, 19. 33, 18. 19; Kuf. 5. 41; ተመየጡ፡ኀቤየ፡ Jes. 44, 22; Jer. 3, 12; 1 Thess. 1, 9; Act. 11, 21. e) et vice versa: *recidere, redire* ad pristinos mores (pravos): ተመይጡ፡ውስተ፡ኃጢአተ፡አበዊሆሙ፡ Jer. 11, 10; እመ፡ተመይጠ፡ጻድቅ፡እምጽድቁ፡ Hez. 3, 20; F. M. 6, 6. f) *recedere, defervescere*, de ira: እስከ፡ይትመየጥ፡መዐተ፡እኍከ፡ Kuf. 27; Jes. 9, 12. 17. 21. 3) *converti, transformari, transmutari, mutari*, et refl. *se convertere:* ይትመየጥ፡ቈላቲሃ፡ወይከውን፡ፒሳ፡ Jes. 34, 9; ለኃጥአን፡ይትመየጠሙ፡ (ταῦτα πάντα) በእኩይ፡ Sir. 39, 27; ኀብስት፡ይትመየጥ፡ለከዊነ፡ሥጋሁ፡እምከዊነ፡ኀብስት፡ዘልማድ፡ M. M. f. 3; Hen. 5, 2; ዘኢይትመየጥ፡ ἄτρεπτος *inconvertibilis* Cyr. ad Reg. f. 29; ተስፋ፡ዘኢይትመየጥ፡ Lit. 168, 2; ይመስሎሙ፡ከመ፡ሀላዌ፡ቃል፡ተመይጠ፡ውስተ፡ዝንቱ፡ሥጋ፡ወሚጠተ፡የአምኑ፡ላዕሌሁ፡ዘኢያአምር፡ሚጠተ፡ (μεταστοιχειοῦσϑαι) Cyr. ad Th. f. 10; de animo: ተመይጠ፡ልቡ፡ለፈርዖን፡ (μετεστράφη) Ex. 14, 5; ተመይጠሙ፡ሜጥዎ፡ Kuf. 34. — (Quod Lud. in lex. col. 97 affert: „active accipitur Can. Clem. 66, ut: *fideles* ይትመየጥዎሙ፡ለአግብርቲሆሙ፡ *convertant* (ad Christianismum) *servos suos*, et sic in Ssal. Req. et Vit. Sanct.“ vereor ne ad Nr. 1, c referendum sit). — *Voc. Ae.:* ተሠውጠ፡ተመይጠ፡ነስሐ፡ዘ፡ተመለሰ ።

ተመያየጠ፡ Haec verbi stirps, a Geez lingua aliena, sed in amharica (vid. Isenberg grammar p. 54 Nr. XIV) satis frequentata in libris aethiopicis haud raro reperitur: *huc illuc*, vel *iterum iterumque se vertere* vel *revertere* Gen. 3, 24 ann.; ማእከለ፡አሰረ፡ጽድቅ፡እትመያየጥ፡ (var. pro እትመየጥ፡) Prov. 8, 20; እንዘ፡ይትመያየጥ፡በዐራቱ፡ *sese circumvolutans* F. N. 47; ሕማመ፡ፈጸንት፡ዘይትመያየጥ፡በበራብዕት፡ *febris alternis quatriduis revertens* Jsp. p. 304; *modo vincimus, modo vincimur:* እስመ፡ግብር፡ (res) ዘልፈ፡ይትመያየጥ፡ወይትዌለጥ፡ ib. p. 380.

ምዩጥ፡ part. *versus* a) *adversus, conversus* ad aliquem Hebr. 10, 39 rom.; item in Chrys. ad locum; ሰብእ፡ምዩጣን፡ኀቤከ፡ (i. e. tibi addicti, devoti) Jsp. p. 307. b) *aversus:* እስመ፡ምዩጣን፡ገጾሙ፡ Herm. p. 17; ምዩጠ፡ገጽ፡እምስእለትየ፡ Org. 3; sensu ethico: (defectores) Hen. 81, 8.

ሚጠት፡ n. act., Pl. ሚጠታት፡ 1) *conversio* a) astrorum Hen. 43, 2. 72, 1; ሚጠታት፡ Lit. Diosc. b) *directio* rerum (*fatum*) Kuf. p. 96 (סִבָּה). c) sensu ethico: peccatoris ad poenitentiam Ssal. Req. 2) *aversio:* በሚጠት፡ገጸ፡እግዚ"፡እምኔነ፡ Jsp. p. 379. 3) reversio a) *reditus:* እጼውዐክሙ፡ለሚጠት፡ኀበ፡ተአዝዞትነ፡ *ad officium vos revoco* Jsp. p. 372. b) *reductio:* እሬስያ፡ኅቡረ፡ለሚጠቶሙ፡ (ἀποστροφήν) Mich. 2, 12. c) *responsum, rescriptum:* ሰድ፡መጽሐፈ፡ኀበ፡ንጉሥ፡ምዕራብ፡ወለእመ፡ነሣእከ፡ሚጠተ፡እምኔሁ፡ተመየጥ፡ኀቤየ፡ Jsp. p. 321. 344. 4) *conversio, mutatio, immutatio* Hen. 50, 1; τροπή Cyr. ad Th. f. 10; ἀλλοίωσις ib.; ዘእንበለ፡ሚጠት፡ ἄτρεπτος et ἀναλλοίωτος ib.

መያጢ፡ n. ag. 1) *convertens*, ut: peccatores a peccato, እግዚ"፡መያጢሃ፡ለነፍስ፡ Kid. f. 19. 2) *reductor: Christus* መያጢሆሙ፡ለጊውዋን፡ Haim. Ab. 3) is qui facile mutat, *inconstans, versabilis:* መያጤ፡ልሳን፡ εὐμετάβολος γλώσσῃ Prov. 17, 20.

ምያጤ፡ et **ሙያጤ፡**, subst. 1) *conversio*, astrorum Hen. 41, 8. 2) *mutatio, permutatio, vicissitudo:* ዘእንበለ፡ሙያጤ፡ *inconvertibilis* (ὁ λόγος) M. M. f. 2; ሙያጤ፡ልደት፡ γενέσεως ἐναλλαγή Sap. 14, 26; ሙያጤ፡መዋዕል፡ወተፋልሶ፡ጊዜያት፡ τροπῶν ἀλλαγαί Sap. 7, 18.

ሚጣን፡ subst. *conversio, mutatio:* ጽዱቅ፡ወክቡር፡ነገረ፡እግዚ"፡ወአልቦ፡ወኢምንትኒ፡ሚጣን፡በኀበ፡እለ፡ቦሙ፡አእምሮ፡ Macc. f. 10.

ተምያጥ፡ subst. *conversio, mutatio*, peccatoris Org. 7; mutatio rei in aliam Org. 5.; in pejus Enc.; ዘእንበለ፡ተምያጥ፡ *immutabilis, constans* Snx. Hed. 16 Enc.

ተመያጢ፡ n. ag. (III, 1) *is qui se convertit, conversus, reversus:* ተመያጥያን፡ኀበ፡እግዚ"፡ Phlx. 3; አንሰ፡ከመ፡፩እምአርድእቲክሙ፡ወተመያጢ፡ለነገርክሙ፡ Jsp. p. 300; ባሕታውያን፡ተመያጥያን፡ለኀበ፡ዓለም፡ *anachoretae qui in mundum revertuntur* Phlx. 5.

መስተመይጥ፡ part. (IV, 1) suam sententiam *facile mutans* vel clementiam suam *facile convertens* in aliquem, μετανοῶν ἐπί Or. Man. 6 (in ed. psalmorum Lud. p. 327); item in Did. 7 et Kedr. f. 45; at Platt in sua editione Did. praebet መስተማይጥ፡ (IV, 3.)

መደረ፡ rad. inus., quae *extensionem* significasse videtur (coll. ܐܬܡܕܪ *extensus est*, مَدِرَ *magno distentoque ventre fuit*). Hinc

ምድር፡ subst., m. et fem., Pl. **አምዳር፡** et **ምድራት፡**, Pl. Pl. **አምዳራት፡** 1) *terra* i. e. a) *orbis terrarum* Gen. 1, 1. 2. 2, 1. 9, 19. 19, 31; Jes. 24, 4. 65, 17. 66, 1; Jer. 4, 28; Hen. 1, 7. 2, 3; Deut. 32, 1; Matth. 5, 18. 24, 35; Hebr. 12, 26; Eph. 1, 10; **ኵሉ፡ምድር፡** *omnes homines*, Judith 11, 16; Deut. 32, 26; Matth. 5, 13. b) *continens* (opp. mari et fluviis): Gen. 1, 10—12. 28; Marc. 4, 1; Luc. 5, 11; Hebr. 11, 29; Jon. 2, 11. c) *regio* (*provincia*, *patria*): Gen. 12, 1. 13, 9. 17, 8; Matth. 2, 20. 4, 15. 9, 26; Jer. 12, 14. 22, 29; **ውስተዝ፡ ምድር፡** 49, 10; **ኵሉ፡ምድረ፡ግብጽ፡** Ex. 7, 21; Jos. 8, 1; 1 Reg. 9, 4; **ምድረ፡በድው፡** ἡ ἄνυδρος γῆ Jes. 41, 19; **ውስተ፡ምድረ፡ጼው፡** ἐν ἁλίμοις Jer. 17, 6; **ምድረ፡ሕያዋን፡** Jer. 11, 19; **ምድረ፡ገነት፡** (paradisi) Clem. f. 171; **አምዳር፡** et **አምዳራት፡** Dan. 11, 40. 42 var.; **ምድር፡** ἐπαρχία vel *provincia Metropolitae* Can. Ant. 7 (9). d) *ager*, *agri* Matth. 27, 7; Jes. 23, 10. 28, 24; Gen. 47, 18. 19; Lev. 25, 24. 25; **ተገበረ፡ምድረ፡** 2 Reg. 9, 10; **ምድራት፡ርሒባት፡** 1 Par. 4, 40; **አድባር፡ወአምዳር፡** (ὀρεινή et πεδεινή) Deut. 11, 11. e) *humus*, *solum terrae*: **ውስተ፡ምድር፡** χαμαί Judith 12, 15. 14, 18; Thren. 2, 10; Jes. 47, 1; ἔδαφος Job 9, 8; Sir. 11, 5; Jes. 26, 5; **ምድረ፡ከነ፡** Judith 5, 18; Matth. 10, 29. 15, 35; Joh. 8, 6; humus, quatenus plantarum ferax est: Matth. 13, 8 rom.; Hebr. 6, 7; Jac. 5, 18; 4 Esr. 9, 35. f) *terrae elementum* vel *materia*, (*pulvis*, *lutum*) Sir. 17, 1; **እለ፡እምድር፡** γηγενεῖς Prov. 2, 18; **ዘውስተ፡ምድር፡** τὰ ἐπίγεια Phil. 3, 19. 2) transl. *solum*, *pavimentum*, *fundus*: ἔδαφος tabernaculi Num. 5, 17; aedificii 3 Reg. 6, 15; Dan. ap. 13, 19; Hez. 41, 16; Hen. 14, 10. 17; **ውስተ፡ምድር፡** ἐπὶ τῆς χελωνίδος Judith 14, 15; ἐσχάρα altaris Ex. 6, 13; **ምድረ፡ግብ፡** ἔδαφος λάκκου Dan. 6, 24; **ምድረ፡ባሕር፡** Job 38, 16; hinc **እምድሩ፡** *funditus*, ut: **እመ፡እምድሩ፡ትኰሲ፡ሕማማተ፡** εἰ παντελῶς ἀναιρεῖς τὸ πάϑος hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102 (de quo loco *Voc. Ae.*: **እምድሩ፡ዘ፡ሐንድ፡ዘንዱን፡አከቶሂ፡ይ፡**). — [In linguis cognatis: amh. **ምድር፡** *terra*; arab. مَدَرٌ *lutum siccum*; *pagi*, *oppida*; syr. ܡܕܪܐ *gleba*, *cespes*, *terra*.]

ምድራዊ፡ adj. rel. *terrenus*, *terrestris*: **ወልደ፡ምድራዊ፡** γηγενοῦς ἀπόγονος Sap. 7, 1; Lit. 171, 1; **ሥጋ፡መሬት፡ምድራዊ፡** Jsp. p. 381; **ንጉሥ፡ምድራዊ፡** (opp. Deus) Phlx. 192.; **ሕይወት፡ኀላፊት፡ምድራዊት፡** Macc. f. 19; Chr. saepissime; al.

ምዳቍ፡ et **ምዳቋ፡**, subst., *dorcas*, *caprea*, *antilope*: **ከመ፡አምሠጠት፡ምዳቍ፡እምነ፡ማዕገት፡** Sir. 27, 20; Ter 12 Enc.; M. F. — In *Voc. Ae.* aeth. **ኦርና፡** aeth.-amharico **ምዳቋ፡** explicatur. [Etymon et formatio haud satis liquent: nescio an radix **መደቈ፡** *gracilem esse* (coll. دَقَّ, **ደቀቀ፡**, **ደግደገ፡**, دَاقَ) statui possit]. — De animali cfr. Harris II Anh. p. 49.

መዱብ፡ vid. sub **ደበበ፡**

መድበል፡ vid. sub **ደበለ፡**

መድበራ፡ et **መድብራ፡** n. peregr., sc. מִדְבָּר *desertum* Jos. 5, 6; Hen. 28, 1. 29, 1. 77, 7.

መድብራይጥስ፡ n. pergr., sc. μαβδαρῖτις *regio deserti* Jos. 18, 12.

መዲና፡ *sedes principis* vid. sub **ደየነ፡**

መገለ፡ vel **መግለ፡** (dubium) I, 1 *saniem contrahere*, *purulentum fieri vel esse* [cfr. מוּגְלָא ܡܘܓܠܐ *pus*; مَجَلَ *pustulas* vel *callum contraxit* manus] **ጸልዕ፡ዘይመግል፡** Jes. 1, 6; Syn. f. 330.

አምገለ፡ II, 1 *pus movere*: **ያመግል፡** M. F.

መግል፡ subst., Pl. **አምግልት፡** 1) *pus*, σαπρία Job 2, 9. 7, 5; **ለእመ፡ከነ፡ቍስል፡ዕሙቀ፡ወምሉአ፡መግል፡** F. N. 5: Sx. Nah. 3. 2) *pustula*, *callum*, *vibex*: **እገሪክሙ፡ይበኈብኍ፡በመግል፡** ὑγρασίᾳ Hez. 7, 17. 21, 7; **ቍስለ፡መቅሠፍት፡ይገብር፡አምግልተ፡** ποιεῖ μώλωπας Sir. 28, 17.

ምኈሕያ፡ *herba agris noxia* vid. sub **ኈሕየ፡**.

መገበ፡ I, 2 [deest in caeteris linguis, excepta amharica; formatum est e simpliciore radice גַּב جَابَ, de qua vid. Ges. thes. p. 255]. 1) *circumdare*, *cingere*: **ወአምሳለ፡አልህምት፡መትሕቴሃ፡ዐውዳ፡ወይሜግብዋ፡ወየዐውድዋ፡** 2 Par. 4, 3; in spec. *tuendi*, *defendendi*, *adjuvandi* causa: Ps. 31, 13. 124, 2; Deut. 32, 10; **አሐለይክዮሙ፡ይምጽኡ፡ኀቤኪ፡ወይመግቡኪ፡በዝሙትኪ፡** Hez. 16, 33; **ይሜግቡ፡በጽድቅ፡መንበሮ፡** Prov. 20, 28; Chrys. Ta. 5; assistendi causa Gad. T. H. 2) *tueri*, *administrare*, *dispensare*: **ነፍስ፡እስርት፡በሥጋ፡ከመ፡ትመግብ፡ወትሥራዕ፡ንብረቶ፡** Jsp. p. 381; **ኢይክል፡ሠሪዐ፡መንግሥት፡ወመግበታ፡** ib. p. 309; **ይሜግብ፡ለሐመር፡** *gubernator navis est* Org. Est vox forensis: *procurare*, *mandatarium* vel *procuratorem esse*, c. vel absol.: Luc. 16, 2; *non decet presbyteros* **ይመግቡ፡ወኢይትሐበዩ፡** Syn., vel c. Acc. rei, ut: **ዘይሜግብ፡ንዋያ፡ለድክትምት፡** F. N. 24, 3.

አመገበ፡ II, 2 (passim in libris mss. **አምገበ፡** II, 1 ut Snx.; Impf. **ያመግብ፡** Luc. 12, 44 rom.) *praeficere rebus gerendis* alqm, *curam mandare* alicui; *administratorem*, *curatorem*, *procuratorem constituere* alqm; c. c. Acc. pers.: **መጋቢ፡ዘአመገብዎ፡** F. M. 5, 14; et c. **ላዕለ፡** rei vel pers.: **ኢታመግብ፡ነኪረ፡ላዕለ፡ቤትከ፡** Sir. 30, 28; Luc. 12, 44; **ዘአመገብዎ፡ላዕሌሆሙ፡** *quem curatorem eorum* (pupillorum) *constituerunt* F. N. 24, 3, vel c. **ዲበ፡**, ut: **እግዚ"፡አመገበከ፡ዲቤሆሙ፡ትቅትል፡ወታሕይው፡** Macc. f. 3; vel c. **ለ፡** ut Act. 7, 10 rom.; vel c. **በ፡** rei, ut: **ለእመ፡አመገበ፡ለብእሲ፡በሠይጥ፡** F. N. 30, et c. **በ፡** muneris 1 Cor. 9, 17; c. c. dupl. Acc. (personae et muneris): **አሜግበ፡ምግበከ፡** Jes. 22, 21. — (In Catal. Codd. Aeth. Bibl. Bodl. p. 28 **በእንተ፡አመግበ፡** *de mandato* (non: *de feudo*) vertendum est.).

ተመገበ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *praesidio* vel *tutela* alicujus *circumdari*, *cingi*, c. c. **በ፡**, ut: **ነፍስ፡እንተ፡ትትሜገብ፡በመንፈስ፡አምላካዊት፡** ψυχὴ τῷ ϑείῳ ὠχυρωμένη πνεύματι Chr. Ta. 34. 2) *rebus gerendis praefici*, *administratorem* vel *procuratorem constitui*; refl. *procu-*

rationem suscipere: c. c. በ፡ rei, ut: ተመገበ፡በቱ፡ F. N. 40; c. Acc. rei: እለ፡ይትሜገብዎ፡ግብረ፡መወልጣን፡ F. M. 19.

ምጉብ፡ part. *circumdatus, defensus:* ወውእቱሰ፡ምጉብ፡በኀይለ፡አምላኩ፡ Gad. Kar.

ምግብ፡ subst. *administratio, dispensatio, munus, procuratio, tutela,* οἰκονομία: ትሰዐር፡እምግብከ፡ Jes. 22, 19. 21; Luc. 16, 2—4; 1 Cor. 9, 17; መገበሙ፡ምግበ፡እኩየ፡ *mala procuratione eos curavit* (κακῶς ᾠκονόμησε τὴν ἀρχὴν ἑαυτοῦ) Chr. ho. 34; ምግብ፡ዘአመገበከ፡ Macc. f. 4; ከመ፡ይፈጽም፡ምግበ፡ Rel. Bar.; በምግቡ፡ለቈስጠንጢኖስ፡ *sub administratione Constantini* Masc. 21 Enc.; ዘሀለወት፡ታሕተ፡ምግቡ፡ F. N. 24, 3.

ምግበት፡ n. act. *procuratio* F. N. 41, 5; ሥልጣነ፡ምግበት፡ *potestas curatoria* F. N. 24, 3.

መጋቢ፡ n. ag., Pl. መገብት፡ et መጋብያን፡ 1) *administrator, dispensator, procurator, oeconomus:* ταμίας መጋቤ፡ቤተ፡ንጉሥ፡ Jes. 22, 15 var.; οἰκονόμος Esth. 1, 8; Jes. 36, 3; መገብተ፡አብያተ፡ንጉሥ፡ 1 Esr. 8, 64; 3 Reg. 18, 3; መጋቤ፡ሀገር፡ Rom. 16, 23; Luc. 16, 1—3; Tit. 1, 7; 1 Cor. 4, 1; ἐπίτροπος Matth. 20, 8; Luc. 8, 3; διοικητής 2 Esr. 8, 36; ἀγοραστής Tob. 1, 13; ὁ ἐπί τινος Judith 14, 13. 12, 11; Gen. 43, 16; 4 Reg. 10, 5; προστάτης መገብተ፡ተሠይሙ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ጥሪቱ፡ 1 Par. 27, 31; ἄρχων መጋቢሁ፡ላዕለ፡ንዋዩ፡ Gen. 24, 2; θεράπων Hebr. 3, 5; de *oeconomis* ecclesiarum, II Can. Nic. 69; F. M. 10, 5; Sx. Masc. 20; nec non de Deo hominibus providente: Clem. f. 83 (vid. መሴስይ፡). 2) *praefectus* cujuslibet generis (*officialis*), *dux, praeses, satrapa, proconsul, minister* (principis): መጋቤ፡ቤተ፡እግዚ"፡ ἡγούμενος 1 Par. 9, 11; መጋብያነ፡ሕግ፡ Dan. 11, 22; መገብተ፡ምኵራብ፡ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ Act. 4, 1. 5, 24; ἀρχισυνάγωγος Marc. 5, 22 Platt; θεράποντες Judith 2, 2; μεγιστᾶνες, σατράπαι, τύραννοι, στρατηγοί, ἡγούμενοι Esth. 1, 16. 8, 9. 9, 3; Jer. 24, 8; Dan. 3, 3. 24. 27. 4, 33. 5, 1; 1 Esr. 3, 2. 9: τακτικοί Dan. 6, 3. — Fem. መጋቢት፡ Sx. Mag. 26.

አመጋቢ፡ n. ag. (II, 2) *is qui procurationem rei dat* alicui; *mandator* F. N. 29. 30.

ምግብና፡ subst., munus curatoris, *administratio, procuratio* F. N. in Proleg. p. 10; F. N. 29. 30.

መጋቢት፡ nomen mensis Abyssinorum septimi, qui XXV° Februarii sec. Cal. Jul., IX° Martii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ በረምሐት፡ respondet. Nonnumquam mensis aequinoctialis vernus aliorum populorum aeth. nomine መጋቢት፡ appellatur, ut: እስመ፡ይዔሪ፡መዓልት፡ወሌሊት፡አመ፡፳ወ፭ለወርኁ፡መጋቢት፡ Did. 30.

ምጕንጳ፡ *pharetra* vid. sub ገነጳ፡

አመግዝአ፡ *saginare* vid. sub ገዝአ፡

መግዌ፡ vox dubia, de qua Ludolfus in lex. col. 99: „*fasciculus* vel *manipulus*, ut videtur; *qui venit rure* በውሑድ፡መግዌ፡ *cum unico manipulo* Mss. Colb.“

ምጕጠይ፡ *stimulus* vid. sub ጐጠየ፡

መጐጸ፡ rad. inus. Hinc

አምጐጸ፡ II, 1: ሊቃናተ፡ኢታመጕጽ፡ πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς 1 Tim. 5, 1 et ዘያመጕጽ፡ሊቃናተ፡ Clem. f. 161. Notio ex his locis haud satis certe definiri potest ob ambiguitatem vocis ἐπιπλήσσειν, quae 1) *incutere* 2) *increpare, objurgare* significat. Collatis arab. verbis مَقَطَ *percussit fuste; humi prostravit; iratus fuit* alicui; وَقَذَ, وَقَطَ et وَقَظَ *vehementer percussit, prostravit humi,* وَقَذَ IV *male affectum reliquit* alqm, verbo Aethiopico significatio *vim inferre, insultare* attribuenda fuerit. Ludolfus ait: „*objurgavit* et quidem acriter.“ — *Voc. Ae.:* ታመጕጽ፡ዘ፡ታስተቈጥዕ፡; *aliud:* ታስተቃልል፡ወበእለሂ፡ታስትት፡; *aliud:* ታጸላ ።

መጢማ፡ *siphon* vid. sub ጠምዐ፡

ሚጥራ፡ et **ሜጥራ፡** n. peregr., sc. μίτρα *mitra sacerdotalis* Ex. 36, 36. 40 (in C: ቆብዕ፡); Org. — *Voc. Ae.:* ሜጥራ፡ዘ፡ቅንጥብ፡ወቅንጥብሂ፡ሞጣሕት፡ውእቱ ።

መጠራ፡ (v. መጣራ፡) n. peregr. sc. מַטָּרָה *meta, scopus* 1 Reg. 20, 20 vrs. nov.; Job 16, 12; Thren. 3, 12.

መጥረብሊጥ፡ vel **መጥረብሊጥስ፡** μητροπολίτης *metropolita* (aliâs: ጳጳስ፡), Syn. ut I Abt. Ap. 1; II Abt.

መጥሮጶሊስ፡ id. ut: መጥሮጶሊስ፡ዘውእቱ፡ጳጳስ፡ Syn.; F. N. 4.

I. **መጠቀ፡** I, 1 extrahere; deinde: *in altum trahere, in sublime ferre, tollere, elevare* [respondent مَتَحَ (مَتَخَ) *evulsit; hausit e puteo; altus fuit* dies; مَتَعَ *altus provectusque fuit* dies; مَطَخَ *hausit e puteo;* praeterea نَتَخَ نَتَقَ נָתַק] Subj. ይምጥቅ፡; συναντελάβετό μου መጠቀኒ፡ Gen. 30, 8; ይመጥቆ፡እምነ፡መሬት፡; ἐγείρει 1 Reg. 2, 8; መታግርት፡ዘይመጥቃ፡ለባሕር፡ወያላዕላ፡ 3 Reg. 7, 11; ማርያም፡ምጥቅኒ፡በገቦ፡ኪዳንኪ፡ምስለ፡ሑቃፌ፡ 1 Sal. Mar. 26; ምሕላነ፡ላዕለ፡ምጥቅ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7; M. M. f. 87.

መጠቀ፡ I, 2 id. 1 Reg. 2, 8 var.

አምጠቀ፡ II, 1 *elevare, exaltare, in altitudinem efferre:* አብድ፡ሶበ፡የሐንጽ፡ቤቶ፡ያመጥቅ፡ሕንጻሁ፡እምአግዋሪሁ፡ከመ፡ይትመካሕ፡ላዕሌሆሙ፡ Fal. f. 44.

ተመጥቀ፡ III, 1 *in altum tolli, elevari:* ዘተመጥቀ፡በደመና፡ሰማይ፡ Sx. Teq. 12 Enc.; ተመጥቆት፡ M. M. f. 155.

ምጡቅ፡ part. *elatus, sublimis, altus:* እግዚ"፡ዘዲበ፡ልዑል፡ወምጡቅ፡የኀድር፡ Kedr f. 2; Deg.; መንበር፡ልዑል፡ወምጡቅ፡ θρόνος ὑψηλὸς καὶ ἐπηρμένος Cyr. ad Reg. f. 29; እግዚ"፡ምጡቅ፡ውእቱ፡ Lit. Epiph.; *anseres feri* ምጡቃነ፡ሥረት፡ *altivoli* Lud. e Mss. Colb.

ምጥቅ፡ subst. *celsitudo, sublimitas, altitudo:* ምጥቆሙ፡ለአየራት፡ Org.

መምጠቅ፡, **መምጠቂ፡**, **መምጠቂት፡**, **ምምጣቅ፡** subst., significatio haud satis liquet; est aut *pera funditoris* aut *pars fundae* ea, in quam lapides induntur: ወደየ፡ውስተ፡መምጠ

ቂሁ፡ 1 Reg. 17, 40; መምጠቂቱ፡ ib. 49. Graecus habet ἐν τῷ καδίῳ τῷ ποιμενικῷ, at Ludolfi Gregorius ait, „hac voce significari frustulum illud corii in medio fundae, cui lapides in sublime jaculandi, ut firmius haereant, imponi solent". — *Voc. Ae.*: መምጠቅ፡ዘ፡ቅናት፡

II. **መጠቀ፡** rad. inus., eadem quae מָתַק 1) *suxit* 2) *dulcis fuit*. Hinc

ምጡቅ፡ part. *dulcis*: ምጡቅ፡ብርሃን፡ τὸ γλυκὺ φῶς Cyr. ad Th. f. 19.

ምጥቀት፡ n. act. *dulcedo* Jud. 9, 11.

መጠነ፡ rad. propagata e simpliciori מָדַד *extendit*, *mensus est*, arab. مَدَّ, مَدَى, cujus variationes sunt مَتَّ, مَتَا, مَتَنَ, مَطَّ, مَطَلَ, مَطَا; nec non وَطَنَ in aliquot derivatis.

መጥነ፡ I, 1 (a መጠን፡ denomin.) impers. *decet, convenit*: አከ፡መጥነነ፡ንክሥት፡ *non decet nos aperire* Or. Az. 9 Sic quidem in Cod. Francf.; sed alii habent መጠንነ፡, Lud. in *psalmis* ድልወት፡ለነ፡. Quare vereor, ne lectio corrupta sit; etenim ኢመጥነነ፡ potius exspectaveris quam አከ፡መጥነነ፡

መጠነ፡ I, 2 1) *metiri, dimetiri*, locum: ይሜጥንዋ፡በሐብለ፡መስፈርት፡ Jes. 34, 11; መጠነ፡ራሐበ፡መሠረቱ፡ Hez. 40, 5 (sed ሰፈረ፡ 40, 11 seq.). 19. 41, 13. 42, 15. 16 seq.; Num. 35, 4; Deut. 21, 2; Hen. 61, 2; Apoc. 11, 1. 2. 21, 15—17; Act. 27, 28 rom.; Gad. Lal. 2) transl.: *emetiri mente* i. e. *ratiocinatione comprehendere*: ይፈቅድ፡ይትአመንዎ፡ወአከ፡ከመ፡ይመጥንዎ፡ወእስመ፡ኢይትከሀሎ፡ለኀሊና፡ይመጥን፡በሕርዩ፡ዚአሁ፡ πίστεως χρείαν ἔχει καὶ οὐ λογισμῶν, πῶς τὰ τῆς οὐσίας λογισμῷ περιλαβεῖν ἔνι; Chr. ho. 22. — Marc. 16, 18, ubi Gr. καλῶς ἕξουσιν habet, Aethiops miram lectionem ይሜጥኑ፡ praebet, quam, teste Ludolfi Gregorio, de certo quodam ritu *manus imponendi*, instar mensurantis aliquid, interpretari solent. — (Caeterae verbi significationes, a Ludolfo propositae, reprobandae sunt, scilicet 1) *proportionem aliquam respectu alterius habuit*, ut: ወኵሉ፡ክብር፡ኢመጠና፡ላቲ፡ Lit.; nam in hoc loco (Prov. 8, 11) መጠና፡ non verbum, sed subst. መጠን፡ c. suff. est. 2) *auxit, adauxit*: ወመጠነት፡ገድላ፡በአፅርዖ፡ንዋም፡ Ter 24 Enc.; nam መጠነት፡ lectio prava est pro ወጠነት፡ *et ascesin suam a supprimendo somno inchoavit*, secundum Sx. Tubing.).

ተመጠነ፡ III, 2 *mensurari*, ut: ዘይትሜጠን፡በእመት፡ F. N. 33; ክበደ፡ብዕሉ፡ዘኢይትሜጠን፡ M. M. f. 84. (Formam III, 1 ዘኢይትመጠን፡ *immensurabile* Lud. affert sine auct.).

ምጡን፡ part. *mensura definitus* M. M. f. 322.

መጠን፡ subst., Pl. አምጣን፡, cui et ipsi crebro singularis notio inest (gramm. § 131, 2); Pl. Pl. አምጣናት፡ 1) *extensio, dimensio, modus, mensura*: መኑ፡ሠርዐ፡አምጣኒሃ፡ Job 38, 5; መጠን፡ዳግም፡ 2 Esr. 13, 20 seq.; በከመ፡አምጣኒሁ፡ κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα Hez. 40, 24; እሉ፡አምጣነ፡ምሥዋዕ፡በእመታት፡ 43, 13; 3 Reg. 6, 23. 7, 48; Ex. 26, 8; Jer. 22, 14; አምጣኒሃ፡ ἡ διαμέτρησις αὐτῆς Jer. 38, 39; Apoc. 21, 16; ዘአልቦቱ፡መጠነ፡ *immensus* Lit. 171, 1; mensura qua metiuntur: ሰሐበ፡አምጣነ፡ Thren. 2, 8; Hen. 61, 3—5; Jes. 44, 13; *ambitus, circumferentia*: አምጣን፡ዘየዐውዱ፡ Jer. 52, 21; 3 Reg. 7, 3; አምጣነ፡ዐውዳ፡ 3 Reg 7, 10; nec non አምጣን፡ Hen. 72, 37. 78, 3; etiam de scriptis et dictis, ut: *verba* ኅዳጥ፡በመጠን፡ወፍድፋድ፡በኀይል፡ *pauca quidem numero sed superabundantia vi* Chr. Ta. 17. 2) *quantitas*, ut: ይእቲ፡ሠናያት፡እንተ፡ከመዝ፡መጠና፡ *bona quorum talis est quantitas* i. e. tanta Chr. ho. 9; ἀριθμός Apoc. 13, 18; vid. infra usum hujus vocis ad denotanda pronomina et adverbia quantitatis. 3) *ratio, proportio, modus justus, rhythmus*, vid. infra usum praepositionum et conjunctionum መጠነ፡ et አምጣነ፡ et በአምጣነ፡: praeterea: ፈድፋደ፡እምአምጣነ፡ኀይልነ፡ 2 Cor. 1, 8; በጽሑ፡ለመጠነ፡አካል፡ *ad justam aetatem pervenerunt* (suae tutelae facti) F. N. 24, 3; *pervenit* ለአምጣነ፡ብእሲ፡ *ad justam staturam viri* Org.; etiam de rhythmo orationis usurpatur, ut: ለሐሰቶሙ፡በአምጣን፡ወበመስፈርት፡ያስተጠአጥኡ፡ወያሞግሱ፡በኀቤሆሙ፡ τὸ ψεῦδος ῥυθμοῖς καὶ μέτροις εἰς τὸ ἐπίχαρί τε καὶ ἐπιμελὲς ἐκτετορευμένον Cyr. c. Pall. f. 65. 4) *dignitas* i. e. a) *auctoritas, honoris gradus*: እለ፡የዐብይዎሙ፡በመጠን፡ Chr. ho. 11; ልዕልና፡መጠኑ፡ *celsitudo dignitatis ejus* ib.; አልዐልኩ፡መጠንየ፡ et የዐቢ፡መጠንየ፡በኀቤሁ፡ Jsp. p. 338. b) *meritum*, ut: አልዐልከኒ፡ዘኢመጠንየ፡ *exaltasti me supra meritum meum* Lit. Joh.; ዘኢመጠንየ፡ወኢድልወትየ፡ Lit. Jac.; አከ፡መጠንነ፡ንክሥት፡ Or. Az. 9 (vid. supra መጥነ፡). 5) modus rei vel personae est *id quod ejus pretio vel dignitati convenit, ei sufficit, sat est*: ኵሉ፡ክብር፡ኢኮነ፡መጠና፡ οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστί Prov. 3, 15; ኵሉ፡ክብር፡ኢመጠና፡ላቲ፡ 8, 11; ኢመጠንየ፡ዘረከበኒ፡በጌጋይየ፡ Job 33, 27; ወምንት፡መጠና፡(ለዕለት፡) τίς ἔσται ἱκανὸς αὐτῇ; Joel 2, 11; Rom. 8, 18; hinc: መጠኑ፡ *sufficit ei*, ut Matth. 10, 25; Luc. 6, 40; ወኢመጠኑ፡ይሖሩ፡ 3 Reg. 16, 31; መጠንከ፡ ἱκανούσθω σοι 1 Par. 21, 15.

መጠነ፡ i. e. መጠን፡ in st. c. positum (gramm. § 157) usurpatur 1) variis pronominibus quantitatis circumscribendis a) *tantus quantus*: ፈለግየ፡ኮነኒ፡መጠነ፡ባሕር፡ Sir. 24, 31; 4 Esr. 5, 3; የዐቢ፡ላሐ፡ኢየሩሳሌም፡መጠነ፡ውኂዝ፡ Zach. 12, 11; ሕለተ፡ወርቅ፡ዘመጠነ፡በትር፡ Apoc. 11, 1; Matth. 17, 20; Jos. 3, 4. b) subjunctis pronominibus demonstrativis significatur: *tantus, tot*: መጠነዝ፡ *tantus* 2 Esr. 15, 18; Hebr. 2, 3; Marc. 15, 4; Jac. 3, 4; Matth. 8, 10; ዘመጠነዝ፡ τοσοῦτον Sap. 13, 9; መጠነዝ፡ *tot* 4 Esr. 2, 39. 10, 13. 15; Matth. 15, 33; Act. 5, 8; መጠነዝ፡መዋዕል፡ *tamdiu* Esth. 2, 12; rarius: *talis* ut Luc. 18, 16. c) subjuncta integra enuntiatione vertendum est relative: *quantus, quot, quisquis, quicumque, quantusvis, quotquot*: ὅσα Koh. 11, 5; Judith 8, 27; ትሬኢ፡መጠነ፡ይበልዕ፡ Dan. ap. 13, 6; መጠነ፡አዕበየ፡አፉከ፡ Judith 6, 17; መጠነ፡ብከ፡ *quidquid habes* Tob. 4, 8; Kuf. 35; Ps. 65, 15. 73, 4; Ex. 11, 7. 19, 4; Gen. 34, 12; Matth. 27, 13; Rom. 5, 8; 2 Tim. 1, 18. 3, 11; መጠነ፡መዋዕለ፡ንጉሥ፡ Jes. 23, 15; መጠነ፡መዋዕል፡ *quamdiu* Prov. 1, 22; በሤጥ፡በመጠነ፡ኮነ፡ Gen. 23, 9; Lev. 25, 27. Nonnumquam pron. rel. ዘ፡ apponitur aut praemissum; ut: ዘመመነ፡ ὅσα Koh. 8, 9; ኵሎ፡ዘመጠነ፡ወሀበኒ፡ Kuf. 19 aut sequens, ut 4 Esr. 1, 35. d) de interrogativo ሚመጠን፡ vid. infra. 2) መጠን፡ in Acc. et st. c. positum adhibetur adverbialiter a) *circiter, fere, ferme, plus minus*: መጠነ፡አሐቲ፡ሰዓት፡ ὡσεὶ ὥραν μίαν Dan. 4, 16; Luc. 1, 56; 2 Reg. 6, 1. b) *quamdiu* Matth. 9, 15 rom. (vid. supra መጠነ፡መዋዕል፡

sub 1, c, et infra **አምጣነ፡**). c) **መጠነ፡ — ከማሁ፡** *quo magis — eo magis* Kuf. 46; vel **መጠነ፡ — ፈድፋደ፡** Marc. 7, 36 rom. (cfr. infra **አምጣነ**). 3) **መጠነ፡** in st. c. et Acc. positum est praepositio: *secundum, pro*, ut **መጠነ፡ኀይልከ፡** *pro viribus* Koh. 9, 10 (vid. **አምጣነ፡**). — Denique nota, hoc **መጠን፡** in st. c. positum (gramm. § 167, 3) in libris antiquioribus crebro **መጠኔ፡** sonare, ut 4 Esr. 10, 15 Laur.; 2 Tim. 1, 18 rom.; Matth. 15, 33. 17, 20. 26, 8. 62 rom.; Marc. 15, 4 rom.

ሚመጠን፡ i. e. **መጠን፡** praefixo **ሚ፡** interrogativo, 1) usurpatur vice pronominis interrogativi et substantivi et adjectivi; statum constructum plerumque aspernatur; etiam ubi adjective sumitur, caeterorum adjectivorum instar suo substantivo apponi solet; a) *quantus? quantum?* **ንግረኒ፡ሚመጠን፡ውእቱ፡** Job 38, 18; **ሚመጠነ፡ትረክቢ፡ዐስቢኪ፡** πόσον μισθόν Hez. 27, 33; **ሚመጠን፡ኑኃ፡ወሚመጠን፡ርሕባ፡** Zach. 2, 2; Matth. 26, 15; exemplum nominis per st. c. subjuncti est: **ሚመጠነ፡ጸጋ፡** *quantum gratiae?* Org. 1. b) *quot?* Ps. 118, 84; Gen. 30, 29. 47, 8; Matth. 15, 34; 4 Esr. 2, 11—13; **ሚመጠን፡** (v. **ሚመጠነ፡**) **እማንቱ፡ኀጣውእየ፡** Job 13, 23. 2) sumitur adverbialiter, plerumque in Acc. (**ሚመጠነ፡**) positum, quamquam etiam **ሚመጠን፡** indecl. eodem modo usurpari potest (ut Job 35, 5); a) *quantopere, quam?* **ሚመጠነ፡በጥንቃቄ፡ትኴንን፡** Sap. 12, 21; **አእምር፡ሚመጠን፡ልዑል፡እምኔከ፡ደመና፡** Job 35, 5. b) *quamdiu?* 4 Esr. 6, 47. c) *quoties?* Ps. 77, 45; Deut. 9, 7; Matth. 23, 37. d) nota: **ወእመ፡ሚመጠነ፡ኀሠሠ፡** ὅσα ἂν μοχθήσῃ τοῦ ζητῆσαι *quantumvis quaesierit* Koh. 8, 17.

አምጣነ፡ (Pl. â **መጠን፡**), in st. c. positum 1) nonnumquam (sicut **መጠነ፡**) vicem pronominis relativi quantitatis explet (subjuncta integra enunciatione): *quantus, quantusvis, quot, quotquot:* Num. 32, 2; **በአምጣነ፡ህለዉ፡፻ምክዕቢተ፡** *centies tot quot sunt* 2 Reg. 24, 3; Hen. 61, 13; **በአምጣነ፡** *tanto quanto* (pretio) Lev. 25, 28; **አምጣነ፡ዐርብ፡እምሠርቅ፡** *quantum occasus ab ortu* sc. distat Enc. 2) usurpatur tamquam praepositio: *secundum, pro* a) rarius **አምጣነ፡** nudum (Acc. et st. c.), ut **አምጣነ፡ኀልዮትየ፡** *secundum meam opinionem* F. M. 11, 1. b) crebrius praemissa praep. **በ፡** (ad verbum: in modo vel proportione): Rom. 5, 15. 16; Num. 7, 7. 8; **በአምጣነ፡ኀይልየ፡** *pro viribus* Sir. 29, 20; 1 Par. 29, 2. 16; 4 Esr. 2, 52. 9, 16; **ኢኮነ፡ዝንገር፡በአምጣንከ፡** μεγάλως ὑπερβαλλόντως λελάληκας Job 15, 11; Jer. 31, 30; **በአምጣነ፡ዕበዩ፡** Sir. 43, 31; **በአምጣነ፡መዋዕለ፡ሰማይ፡** 45, 15. 50, 23. c) in enuntiationibus correlativis hoc **በአምጣነ፡** passim *quo magis — eo magis*, vel *qualis — talis* vertere licet, potissimum ubi **ከማሁ፡** subjunctum sequitur: **በአምጣነ፡ዕፀው፡ለእሳት፡የዐቢ፡ነዱ፡** *quo plura sunt ligna igni, eo major fit flamma* Sir. 28, 10; **በአምጣነ፡ዐበይከ፡ከማሁ፡አትሕት፡ርእሰከ፡** ὅσῳ μέγας εἶ τοσούτῳ ταπεινοῦ σεαυτόν Sir. 3, 18; **በአምጣነ፡ብዝኁ፡ምሕረቱ፡ከማሁ፡ተግሣጹ፡** 16, 12. 28, 10. 11; *quales tenebrae, talis lux* Ps. 138, 11. 3) usurpatur tamquam conjunctio; crebrius **አምጣነ፡** nudum, rarius **በአምጣነ፡**; significat a) *quantum, quoad, quatenus:* **በአምጣነ፡ትክል፡** Tob. 4, 8; Sir. 3, 13. 9, 14. 14, 11; ἐφ᾽ ὅσον Rom. 11, 13; 4 Esr. 10, 70. b) *quamdiu, donec* **አምጣነ፡** Matth. 9, 15; Gal. 4, 1; Rom. 7, 1; Sir. 23, 15; 4 Esr. 8, 29. 30; Job 24, 13; **በአምጣነ፡** Ps. 103, 34. 145, 1. c) in enuntiationibus correlativis: *prout, et* **አምጣነ፡ — ከማሁ፡** vel **በአምጣነ፡ — ከማሁ፡** *ut — ita, quo magis — eo magis:* Rom. 2, 5; **አምጣነ፡አብዛኅከ፡እከየ፡አበዝኀ፡ለከ፡ረባሐ፡** (pollicetur Satanas) Clem. f. 221; *arbores* **በአምጣነ፡ይነፍሕ፡ነፋስ፡ላዕሌሆሙ፡ከማሁ፡ይፈደፍዱ፡ጽንዖሙ፡ወይነውኁ፡** Chr. Ta. 19; Ex. 1, 12; 4 Esr. 14, 16 var.; vel **አምጣነ፡ — ፈድፋደ፡** Marc. 7, 36 Platt.

መጣኒ፡ n. ag. *mensor (geometra), ratiocinator:* **ኢይበጽሕዎ፡ሒሊናተ፡ሐታትያን፡ወኢሒሊና፡መጣንያን፡** Fid. Jac. Bar.

ምጣኔ፡ subst. 1) *extensio, dimensio, modi* (de loco et tempore): **ውፁኣን፡እምጣኔ፡** *mensurae expertes* Lud. e mss. Colb.; **ሄሮድስ፡አስተናደፈ፡መሠረታቲሁ፡(ለዳግም፡መቅደስ፡)ኑኆ፡ወግድሞ፡በምጣኔ፡ቀዳማዊ፡(መቅደስ፡)** Jsp. p. 330; **ይሬስዩ፡ዕድሜ፡ወርኆሙ፡** (definiunt longitudinem mensium) **በምጣኔ፡ምሕዋረ፡ፀሓይ፡ውስተ፡አሐቲ፡ኆኅት፡** Abush. 1. 2) *ratiocinatio (syllogismus), aestimatio, dijudicatio, analogia:* (demonstratur e verbo divino, e doctrina patrum) **ወእምነ፡ምጣኔ፡ልቡና፡** *et ratiocinatione* Phlx. 6; *Paulus* **አምጽአ፡ሥርዐተ፡ምጣኔ፡እምርሑቅ፡ወአቀመ፡መሠረተ፡ነገር፡** πόῤῥωθεν προκαταβάλλων τοὺς λογισμούς Chr. ho. 8; **ናመጽእ፡ካልአ፡ምጣኔ፡** ἄλλον συλλογισμόν ib. 14; dijudicatio causae F. N. in proleg.; (**ለመለኮተ፡ክርስቶስ፡**) **ኢይቀርብ፡ምጣኔ፡** ἔνθα οὐκέτι σύγκρισις ἦν γενέσθαι Chr. ho. 5.

መንጠንጢን፡ adj. (inserta nasali, formatum secundum gramm. § 110, b): *extensione modicus, mediocris, pusillus* Herm. p. 100.

መጠወ፡ I, 2 [vicina sunt נָתַן et ܢܬܠ; نَطَا IV in dialecto Jemanica id. q. أَعْطَا *dedit*]; 1) *porrigere, praebere, ministrare* c. Acc. et **ለ፡** vel c. dupl. Acc.: **አልቦ፡ዘይሜጥወኪ፡እዴሁ፡** *nemo tibi porrigit manum* Jes. 51, 18; **መጥወኒ፡እዴከ፡** (promissi confirmandi causa) 4 Reg. 10, 15; Gal. 2, 9; **መጠውኩ፡ዘባንየ፡ለመቅሠፍት፡** Jes. 50, 6; Apoc. 11, 1; Sir. 32, 11; *alicui ministrare* (aliquid) c. Acc. pers. Gen. 18, 8; 40, 11; 1 Reg. 14, 13; διακονεῖν Luc. 12, 37 rom., ὑπηρετεῖν Herm. p. 85; saepissime: praebere panem et calicem, ministrare corpus et sanguinem Christi: **ጽዋዐ፡ይመጡ፡ዲያቆን፡** Lit. 167, 1; Const. Ap. 52; **መጠዎ፡ቍርባነ፡** Clem. f. 179; **መጠዎ፡ሥጋሁ፡ወደሞ፡ለክርስቶስ፡** ib. f. 180. 2) *tradere, reddere*, c. dupl. Acc. (alicui aliquid) Jer. 39, 16; Tob. 9, 5; Jes. 25, 7; Asc. Jes. 1, 5; 1 Thess. 2, 8; in specie: in potestatem alicujus tradere vel reddere, c. c. Acc. et **ለ፡** ut Ps. 139, 9; **እለ፡ሎሙ፡መጠውከነ፡** Jes. 25, 5; **ለነፍስ፡እኪት፡ኢትመጥወኒ፡** Sir. 23, 6; Hez. 16, 27; **አነ፡እሜጥወክሙ፡ለኵናት፡** Jes. 65, 12; Matth. 24, 9; vel c. dupl. Acc.: **ኢትመጥዋ፡ለብእሲት፡ነፍሰከ፡** Sir. 9, 2; Kuf. 39; vel c. Acc. et **ውስተ፡** ut: **መጠዎሙ፡ውስተ፡ጽልመት፡** Job 24, 14; **ከመ፡ይመጥዎሙ፡ውስተ፡ኵናት፡** Jes. 34, 2; **ከመ፡ይመጥውዋ፡ውስተ፡እደ፡ዘይረግዝ፡** Hez. 21, 11. 30, 12; Job 1, 12. 16, 11; Kuf. 1, vel c. simpl. Acc.: **መጠዎ፡እግዚ"፡በእንተ፡ኀጣውኢነ፡** Jes. 53, 6; Rom. 8, 32; Ps. 43, 14. In specie: tradere animam i. e. aut *reddere* (Deo) vel *exspirare* Marc. 15, 37; Ter 11 Enc.; aut *profundere:* **ዘይሜጡ፡ነፍሶ፡በእንቲአከ፡** Sir. 7, 20; **መጠወ፡ነፍሶ፡ህየንቴከ፡** Sir. 29, 15; 1 Reg. 28, 21; 4 Reg. 9, 15; 1 Joh. 3, 16; item: **መጠወ፡ርእሶ፡በእንቲአነ፡** Tit. 2, 14.

ተመጠወ፡ III, 2 1) passiva significatione in rem datam relata: *tradi, reddi* Hen. 95, 7; fortasse etiam 60, 8. 2) pass. significatione ad personam, cui datur, relata a) *accipere*, ut: donum Job 8, 20; **እመ፡ተመጦኩ፡ሕልያነ፡በእዴየ፡** Job 31, 7; 1 Reg. 25, 27; Gen. 33, 10; **ኢይትሜጠዎ፡እምእዴክሙ፡** Mal. 1, 13; quidquid porrigitur vel praebetur Apoc. 5, 7; **ተመጠወ፡መጽሐፈ፡በኀበ፡ሐዋርያት፡** Jes. 37, 14; **እምኀቤሁ፡ተመጠወ፡ስምናስ፡** 1 Esr. 2, 11; 4 Esr. 9, 34; Hen. 61, 1. 68, 5; ministratum corpus et sanguinem Domini accipere (ei communicare): **ኢይትመጠዉ፡ሥጋሁ፡ወደሞ፡** Clem. f. 248; Lit. 167, 1; Const. Ap. 52; **ዘይትሜጠ፡ቍርባነ፡ምዕረ፡በበዓመት፡** Chr. Ta. 17. b) *capere, sumere, comprehendere*: **ተመጠውኩ፡መጽሐፈ፡** Jer. 39, 11. 43, 32; **እትሜጠዋ፡በእዴየ፡** Jes. 10, 14; **ይፈቅድ፡የኀጣ፡ዘእንበለ፡ይትመጠዋ፡በእደዊሃ፡** Jes. 28, 4; **እምዐቢይ፡ኀይል፡እትሜጠ፡ልብስየ፡** Job 30, 18; traditum capere aliquem: Luc. 22, 22; Hen. 54, 5. 62, 11; sic etiam ὑπολαμβάνειν vertit Aethiops Ps. 16, 12. c) *suscipere, sublevare* ἀντιλαμβάνεσϑαι: **ዘተመጠውኩ፡** Jes. 41, 9; Hen. 48, 10. d) *adsciscere, repetere*: **እትሜጠዋ፡ለትምህርትየ፡እምርሑቅ፡** Job 36, 3. e) *excipere* benigne aliquem, *accipere* vel *admittere* sententiam (hoc sensu frequentius occurrit **ተወክፈ፡**): **ለእመ፡ይትሜጠወከ፡** προςδέχεσϑαι Mal. 1, 8; Lud. comm. hist. p. 505 n. 52. — *Voc. Ae.*: **ተወክፈ፡ተወፈየ፡ተመጠወ፡ብ፡ተቀበለ፡፡**

ምጡው፡ part. *traditus*: Org. 5; Hen. 63, 1; c. **ለ፡** alicui M. M. f. 15; traditus i. e. obnoxius, expositus: **ሶበ፡ነጸረ፡ርእሶ፡ምጡወ፡ለኵሉ፡መከራ፡** F. M. 4, 1.

መጣዊ፡ n. ag. *traditor, dator* Lud. e mss. Colb.; **መጣዌ፡አሪት፡** (Deus) M. M. f. 83.

ተመጣዊ፡ n. ag. (III, 2) *acceptor, is qui accipit* vel *accepit*: **ተመጣዌ፡ቍርባን፡** (sacrificii eucharistici) F. M. 26, 8; **ሙሴ፡ተመጣዌ፡አሪት፡** M. M. f. 23; **ተመጣዌ፡ኅብስት፡ወማይ፡** I Sal. Mar. 24.

መጽለወ፡ quadrl. I [propagatum e radicibus דָּלַל שָׁלַל שׁוּל (de quibus consulas Ges. thes. p. 340. 341. 1379), unde arabica ut مَذَلَ *torpuit, languit*, ita ذَالَ med. *i macra et extenuata facta est*, ذَوِيل *arida* (planta), ذَبَلَ *marcida, flaccida fuit* planta, pullulaverunt] *marcescere, marcere, flaccescere, languescere (deficere)*: de plantis: ἐκαυματίσϑη Matth. 13, 6; **ዕፀ፡ሕይወት፡እንተ፡ኢትመጸሉ፡** Org.; de hominibus, subito animi defectu pallescentibus et languentibus: **ፈርሀት፡ንግሥት፡ወመጽለወት፡ወተንተነት፡** μετέβαλε τὸ χρῶμα αὐτῆς Esth. ap. 5; ἐκλύεσϑαι Matth. 15, 32; **እንዘ፡ትትናገር፡መጽለወት፡ወወድቀት፡** Esth. 5, 2; calore et virium defectu Gad. Ad. f. 19; **መጽለወ፡ሥጋሁ፡** (jejunio) Sx. Masc. 27. — *Voc. Ae.*: **መጽለወ፡ወጸምሀየየ፡ዘ፡ጸለገ፡** (v. **ጸለጐ፡**).

አመጽለወ፡ II *marcidum, flaccidum, rugosum reddere*, ut faciem alicujus (pudore): **አመጽሉ፡ገጾ፡ለነሣኤ፡ገጽ፡** σύγκοψον τὸ πρόςωπον τοῦ Chr. Ta. 5.

ተመጽለወ፡ III, 1 *marcidum, languidum fieri*, et refl. *se ipsum marcidum facere, faciem corrugare*: **ተመጽለዉ፡** (v. **ተመስዉ፡**) **በድንጋጼ፡እንዘ፡ይዴመሙ፡ጥቀ፡** ϑαμβούμενοι δεινῶς Sap. 17, 3; **ይትመጸለዉ፡ወይቄጽሩ፡ገጸሙ፡** Matth. 6, 16 in cod. Paris. (Lud.)

ምጽልው፡ part. *marcidus, flaccidus, languidus, defectum passus*, de plantis: **ሣዕር፡ልምሉም፡ወእከ፡ምጽልው፡** Sx. Jac. 16 Enc.; de hominibus: **ነበርነ፡ውዱቃነ፡ውስተ፡ምድር፡** (ob terrorem) **ከመ፡እንተ፡ሰብእ፡ምጽልዋን፡** Kid. f. 3.

መጸረ፡ (et **መፀረ፡**) I, 1 et 2 [arab. مَضَغَ *manducavit* (at مَصَرَ *emulsit* lac); vicinae sunt radd. מָצַץ, מָצָה al., quae notionem *sugendi* habent; cfr. مَصَّ *suxit, mandit*] *mandere, manducare, masticare*; abs. ut: **ኢትልሳሕ፡እንዘ፡ትመጽር፡** Sir. 34, 16; et c. Acc.: **እለ፡ሥርወ፡ዕፅ፡ይመጽሩ፡** (v. **ይሜጽሩ፡**) **እምዐቢይ፡ረኃብ፡** Job 30, 4; **እስከ፡ይመጽሩ፡** (**ይሜጽሩ፡** Platt.) **ልሳናቲሆሙ፡ሰብእ፡** Apoc. 16, 10. — *Voc. Ae.*: **ይመጽሩ፡** (v. **ይሜጽሩ፡**) **ዘ፡ይድኅኩ፡** (sic).

መጽርይ፡ *crocus* vid. sub **ጸረየ፡**

መጽአ፡ I, 1 [id. q. מָצָא, ܡܨܳܐ, vid. Ges. thes. p. 813; amh. **መጣ፡**] Subj. **ይምጻእ፡** 1) *venire* (ἥκειν, ἔρχεσϑαι, παραγίνεσϑαι): Gen. 27, 35; Matth. 2, 8. 3, 13. 14. 8, 11; Luc. 13, 35. 14, 20. 19, 16; Joh. 5, 43. 10, 8. 8, 42; al. sexcenties; c. c. **እምነ፡** loci, unde quis venit: Gen. 16, 8. 34, 7; Matth. 8, 11; Luc. 13, 29. 22, 52; Joh. 4, 47; c. **ውስተ፡** loci, ad vel in quem venit: Matth. 3, 13; Joh. 4, 47. 3, 19. 6, 14; c. **ኀበ፡** pers.: Joh. 3, 23. 6, 37; Rom. 1, 13; Gen. 34, 6; Num. 22, 16; 2 Esr. 9, 1; Jes. 38, 1. 39, 3; Matth. 21, 5; c. **ላዕለ፡** *super* (supervenire alicui) Jes. 47, 9. 11; Sir. 41, 1; Apoc. 3, 3; Ex. 30, 12; *contra* Kuf. 37; c. Acc. loci Gen. 24, 5; Jer. 47, 4; Dan. 1, 1; c. Acc. pers. (supervenire alicui, invadere aliquem, venire alicui): Job 3, 5. 6; Jes. 47, 11; Jer. 5, 12; 1 Reg. 3, 17; **መጽአኒ፡መንፈስ፡** ἦλϑέ μοι Sap. 7, 7. — Neque de personis tantum sed etiam de rebus inanimatis usurpatur: **እምከመ፡መጽአ፡ነፋስ፡** Sir. 22, 18; **መጽኡ፡ወሓይዝት፡** Matth. 7, 27; **ሕልም፡** Koh. 5, 2; Hen. 13, 8; **ምንዳቤ፡** Jes. 10, 3; **መቅሠፍት፡** Hen. 60, 25; **መጥባሕት፡** Jer. 5, 12; **ጽራኅ፡** Gen. 18, 21, al. a) in specie dicitur de tempore: 2 Petr. 3, 10; **ይመጽእ፡መዋዕል፡** Jer. 7, 32. 16, 14; Am. 8, 11; **ዘይመጽእ፡** *venturus* i. e. *futurus* Koh. 11, 8; Sir. 42, 19 (opp. **ዘኀለፈ፡**); **ዘይመጽእ፡ወዘይከውን፡** Jes. 41, 23. 44, 7. 45, 11; Judith 9, 5; 4 Esr. 5, 16. 7, 12. 8, 22; Rom. 8, 38; 1 Tim. 4, 8; Hebr. 2, 5; Eph. 1, 21. b) **መጽአ፡** seq. **በ፡** *venire cum re* (ea praeditum vel eam apportantem): 1 Joh. 4, 2. 5, 6; 3 Reg. 13, 1; Ps. 70, 17. c) c. **በልብ፡** in mentem venire: **ኢይመጽአሙ፡በልበሙ፡** Jes. 65, 17, vel sine **በልብ፡** ut: **ይመጽአነ፡ከልእ፡ኀሊና፡** Chr. Ta. 3; cfr. Herm. p. 27^{a}. 2) nonnumquam *provenire, nasci, oriri*: **መጽአ፡ረኃብ፡** ἐγένετο Ruth 1, 1; 1 Reg. 19, 8; **ትውልድ፡ይመጽእ፡** Koh. 1, 4. 5, 14 (v. **ወፅአ፡**); Joh. 1, 9; Hen. 3; **አእምሩ፡ከመ፡ፍርሀተ፡ገጽ፡ይመጽእ፡እምነሢአ፡አምኃ፡** F. N. 43, 3. 3) *ad exitum venire, evenire, impleri*, de propositis, desideriis, vaticiniis: **ትምጻእ፡ምክረ፡ቅዱስ፡እስራኤል፡** Jes. 5, 19. 42, 9; Job 6, 8; Kuf. 1 (aliâs: **በጽሐ፡**, **ኮነ፡**).

አምጽአ፡ II, 1 *venire facere* vel *jubere* i. e. a) *afferre, adducere, secum ferre* c. Acc. pers. et rei: Ruth 3, 15; Kuf. 3; Gen. 2, 19. 24, 33. 27, 25. 37, 2. 43, 2; Lev. 4, 5; 2 Reg. 17, 28; Luc. 12, 51. 14, 21; Matth. 21, 2; Hen. 90,

21. 26; ኢያምጻእኩ፡ምስሌየ፡ 1 Reg. 21, 8; Judith 12, 3; 1 Tim. 6, 17; አምጽአት፡ቅድሜሁ፡ 1 Reg. 28, 25; አመጽእ፡እኪተ፡እምደቡብ፡ Jer. 4, 6; ውስተ፡ትፍሥሕት፡ ኢታምጽእ፡ሐዘነ፡ Sir. 18, 15; *deferre* marito dotem: ትሎት፡ዘአምጽአት፡ኀቤሁ፡ F. N. 24, 7. b) *offerre* munera, sacrificia Gen. 4, 3. 4. Lev. 2, 11. 22, 18; Am. 5, 25; Ps. 71, 10; Hen. 53, 1. c) *adducere super aliquem* aliquid, c. Acc. rei et ላዕለ፡ vel ዲበ፡ pers., ut: ኀጢአተ፡ Gen. 26, 10; Ex. 32, 21; መርገመ፡ Kuf. 26; ማየ፡አይኅ፡ Gen. 6, 17; Kuf. 4; እኩየ፡ Jer. 39, 42. 51, 2; እደየ፡ Zach. 2, 9; መዋዕለ፡ Jes. 7, 17. 27, 1; መቅሠፍተ፡ Sir. 47, 20; c. ለ pers. Rom. 13, 2. d) *evenire jubere, eventum dare:* አነ፡አመጽእ፡ነገርየ፡ለዛ፡ሀገር፡ Jer. 46, 16; ነበብኩ፡ወአምጻእኩ፡ Jes. 46, 11; Hen. 74, 11. e) *nasci* vel *oriri facere* vel *jubere*, i. e. *excitare, procreare:* ἐξεγείρειν 2 Reg. 12, 11; አምጽአ፡ነፋሰ፡ Jon. 1, 4; ታመጽእ፡ጽልመተ፡ Ps. 103, 21; አዝልፎ፡ስካር፡ያመጽእ፡ኩብሰ፡ወሞተ፡ግብተ፡ወፈጸንተ፡ F. N. 50. f) *afferre, proponere, in medium proferre* sermonem, argumentum, exemplum: Matth. 13, 24. 31; አምጽአ ፡ ጥየቄ፡ Chrys., creberrime; አኀዘ፡ጳውሎስ፡ያምጽእ፡ትእምርተ፡እምሥርዐተ፡ደብተራ፡ Chr. ho. 15.

አስተማጽአ፡ IV, 3 *superadducere, afferre rem super* vel *praeter aliam:* እመጻሕፍቶሙ፡(ለአበው፡)ዘይበቍዕ፡ውስተ፡ዝንቱ፡አስተማጺእየ፡ምዝማረ፡ አርኢ፡ ወአኅትም፡በጽድቅ፡ቃላትየ፡ τὰ εἰς τοῦτο χρήσιμα εἰςενεγκὼν καὶ παραϑεὶς εἰς ἀπόδειξιν κατασφραγιῶ τοὺς ἐμαυτοῦ λόγους εἰς ἀλήϑειαν Cyr. ad Reg. f. 28; M. M. f. 132; ወልድየ፡ኢትደመር፡ለአስተማፅዖ፡ብእሲት፡ Fal. f. 66 (si quidem lectio sana est).

ምጽአት፡ n. act. *ventio, adventus:* በምጽአተ፡ዚአየ፡ካዕበ፡ኀቤክሙ፡ Phil. 1, 26; ምጽአትከ፡ኀቤነ፡ Jsp. p. 284; አሐቲ፡ይእቲ፡ምጽአቱ፡ለኵሉ፡ ውስተ ፡ ዓለም፡ Sap. 7, 5; ዕለተ ፡ ምጽአቱ፡ Mal. 3, 2; ሠናይ፡ምጽአትከ፡ (exoptatus ades!) ብእሴ፡እግዚ"፡ Gad. T. H.; de adventu Christi priore et de futuro (parusia): Rel. Bar., Asc. Jes. 3, 13; 4, 13; Matth. 24, 3. 27; Jac. 5, 8; 1 Tim. 6, 14; 1 Thess. 2, 19. 3, 13.

መጻኢ፡ n. ag. 1) *veniens, venturus* Lud. e mss. Colb.; መጻእያት፡ τὰ μέλλοντα Chr. ho. 10; ማእምራነ፡ነገራት፡መጻእያት፡ (gnari rerum futurarum) Chr. L. Atk. f. 12. 2) *accidens:* ሕሊናት፡ወጠባይዓት፡ወመጻእያት፡ዘውስጥ፡ (*accidentia* i. e. *eventa interna* vel casus interni) F. N. in proleg.

አምጻኢ፡ n. ag. (II, 1) *is qui affert, procreat:* እግዚ"፡አምጻኤ፡ኵሉ፡ዓለም፡እምኀበ፡ኢሀልዎ፡ኀበ፡ሀልዎ፡ Fal. f. 83; እግዚ"፡አምጻኤ፡ዓለማት፡ወፈጣሬ፡ፍጥረታት፡ Chr. L. Atk. f. 34.

መምጽእ፡ part. (II, 1) *adducens, afferens:* መምጽአ፡ምሥጢር፡ μυσταγωγός Cyr. d. r. f. f. 41.

መምጽኢ፡ adj. part. *lator, adducens, afferens* Lud. e mss. Colb.

ምምጻእ፡ et **መምጽእ፡** subst., Pl. መምጽኣት፡ *locus unde provenit* aliquis, *locus originis, origo:* ወምምጻእ፡ (v. ወመምጽእ፡)እፍራሲሁ፡እምድረ፡ግብጽ፡ (ἔξοδος) 2 Par. 1, 16. 9, 28; ይወጽኡ፡፩ዕደው፡ወኢይትአመር፡ምምጻኦሙ፡ዘእንበለ፡አምላክ፡ዘያአምር፡ Sib.; ወመምጽአቱ፡እምቅድመ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ Cyr. d. r. f. f. 43 (cfr. Mich. 5, 1).

መጽአሞ፡ *echo* vid. sub **ጸአመ፡**

ምጽዋት፡ subst. [si quid video, nomen a Judaeis petitum, sc. מִצְוָתָא (Pl. a sing. מִצְוָה), quod proprie *praecepta, mandata legis*, deinde *opera bona, eleemosynas* et singulariter *eleemosynam* significat. Ergo radix est צוה, sed cum nomen peregrinum sit, sub litera **መ** recensendum est. Ludolfo hoc nomen a phrasi Judaeorum בְּמָטוּ מִנָּךְ *quaeso, obsecro* petitum visum est.] plerumque fem.; usurpatur singulariter et collective; Pl ምጽዋታት፡ rarissime occurrit (ut Sx. Ḥed. 12). 1) *opus justitiae, opus bonum, eleemosyna:* ግበሩ፡ምጽዋተ፡ላዕለ፡ነፍስክሙ፡በደፈኖቱ፡ Kuf. 7; እንበይነ፡ምጽዋት፡ χάριν ἐντολῆς Sir. 29, 9; ይግበሩ፡ምጽዋተ፡ወፍትሐ፡ δικαιοσύνην καὶ κρίσιν Gen. 18, 19 quamquam in hoc loco δικαιοσύνην secundum rabbinicum loquendi usum etiam *eleemosynam* interpretari licet (vid. sub ጽድቃት፡) sicut Matth. 6, 1; plerumque ἐλεημοσύνη vel ἐλεημοσύναι 6, 2; ምጽዋት፡ታኅድግ፡ኀጢአተ፡ Sir. 3, 30; Tob. 4, 10; ኢታስትት፡ገቢረ፡ምጽዋት፡ Sir. 7, 10. 12, 3. 16, 14. 29, 12; ምጽዋተ፡ብዙኀ፡ገበርኩ፡ለአኅውየ፡ Tob. 1, 3. 16. 4, 8; ውሂበ፡ምጽዋት፡ Sir. 37, 11; Tob. 12, 8; ስኢለ፡ምጽዋት፡ Sir. 31, 25; Act. 3, 2. 3; ኵሉ፡ምጽዋት፡ሣህለ፡ያመጽእ፡ Sir. 16, 14. 29, 12; Prov. 3, 3; Deut. 24, 13; Jes. 1, 27; Dan. 4, 24; subjuncto Genitivo objectivo: ምጽዋቱ፡ለአቡከ፡ Sir. 3, 14. 17, 22; ἀποστολαί: ፈንዉ፡ምጽዋተ፡ለእለ፡አልቦሙ፡ 1 Esr. 9, 51. 54; ሙዳየ፡ምጽዋት፡ *arca eleemosynae* vel *stipis sacrae* 2 Esr. 10, 6; Joh. 8, 20; ሙዳየ፡ምጽዋት፡ይኩን፡በገቦ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Kid. f. 6 (vid. ሙዳይ፡); de ምጽዋት፡ agitur F. N. 16. 2) *beneficientia, misericordia, pietas, bonitas* ἔλεος Sir. 29, 1; Ps. 83, 12; Hos. 6, 6; Mich. 6, 8; በምጽዋት፡ μετ᾽ ἐλέους Jes. 16, 5; ምሕረቶሙ፡ለረሲዓን፡ኢምጽዋት፡ Prov. 12, 10; ኢረከበተኒ፡ምጽዋትከ፡ Luc. 15, 29; χρηστότης Gal. 5, 22; εὐσέβεια Tit. 1, 1 rom.

መጽወተ፡ quadrl. denom. I *eleemosynas dare, benefacere* pauperibus, *stipem conferre* in egentes: ይምሕሩ፡ወይመጸውቱ፡ Prov. 13, 9; Did. 14; c. c. ለ፡ pers. ይመጸውቱ፡እምንዋዮሙ፡ለነዳያን፡ Clem. f. 134; Did. 7; vel c. ላዕለ፡, ut: ኢትበል፡እምፈተውኩ፡ይኩን፡ሊተ፡ ብዙኅ ፡ ንዋይ ፡ ከመ፡እመጽውት፡ላዕለ፡ነዳያን፡ Chr. Ta. 3; F. M. 17, 2; c. Acc. pers. Synd. f. 287.

ተመጽወተ፡ III, 1 refl. et pass. *eleemosynas accipere, mendicare, aliorum misericordia vivere:* ይትመጸወት፡በአንቀጸ፡ሀገር፡ Sx. Teq. 9; Sx. Tachs. 10.

መጽዋቲ፡ n. ag. *eleemosynarum dator, liberalis erga egenos: episcopus* ይኩን፡መሐሬ፡ወመጽዋቲ፡ Did. 4.

መፀወ፡ (vel **መጸወ፡**) rad. inus., sine dubio נוּץ נָצַץ ناض (مَصَعَ) *micuit, splenduit*, unde נִץ *flos*, הֵנֵץ *floruit*. (Hoc etymon vocis **መፀው፡** mihi quidem magis probatum videtur, quam si quis **መ** praefixum et radicem זהה זְהָה ܙܗܐ زَهَا esse statuerit; זהה enim Aethiopes habent sub **ጸገየ፡**). Hinc

መፀው፡ subst., *tempus florum, ver.* In Aethiopia ver a fine Septembris mensis incipit, vid. Snx. 25 Masc. Enc. (qui locus in Lud. lex. col. 104 impressus est). In Bibliis ὑετὸς ὄψιμος (*pluvia verna*) ዝናመ፡መፀው፡ versus est Jer. 5, 24;

Zach. 10, 1; ያዘንም፡ ለክሙ፡ ጸዳየ፡ ወመፀወ፡ Joel 2, 23. Auctumnus et ver ጸዳይ፡ ወመፀው፡ Clem. f. 171; ክረምት፡ መፀው፡ ማእረር፡ ሐጋይ፡ Kuf. 2. — Praeterea videas, quae sub ሐጋይ፡ disputavimus. — *Voc. Ae.*: መፀው፡ ዘ፡ መዋዕለ፡ ጽጌያት፡; *aliud:* ዘ፡ ዘመነ፡ በልግ፡; *aliud:* ዘመነ፡ ማእረር።

መፀፀ፡ rad. inus., coll. مَضَّ II *bibit lac acidum*, مَضِضَ *doluit*, مَضَضٌ *lac acidum* (vicinae sunt radices מָצַץ ܡܨ مَصَّ *sugere*); amh. **መጸጸ፡** vel **መጠጠ፡** *acere, acescere*.

መጺፅ፡ adj. *acidus, acer, acerbus*: ወይፈሪ፡ ፍሬ፡ መጺፅ፡ Jes. 18, 5; *vinum non evasit* መጺፀ፡ Gad. T. H; ብሒእ፡ መጺፅ፡ *acetum acidum* Lit. Chrys. et Org. 5; ተኵላት፡ መሪራን፡ ወመጺፃን፡ λύκοι δριμεῖς καὶ πικροί Cyr. c. Pall. f. 66.

መጸጸ፡ subst. est amharicum: *acetum*, M. F.

መፍርያን፡ nom. pergr., sc. ܡܰܦܪܝܳܢܳܐ (a rad. ܦܪܐ Aph. *ordinavit*) *Maphrianus* i. e. primas ecclesiae Syrorum Jacobitarum orientalis: እልመፍርያን፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዘሀገረ፡ ሠርቅ፡ Sx. Teq. 9.

መፈጥ፡, **መፍጥ፡**, **ሞፍጥ፡** vid. sub **ወፈጠ፡**

ሠ፡ litera alphabeti Aethiopici quinta, quae **ሠውት፡** nominatur. Eam antiquitus (sicut ش Arabum) *sh*, posthac *s* pronuntiarunt Abyssini, et cum **ሰ** confuderunt (gramm. § 30. 31).

ሠሀለ፡ inus.; repondet سَهُلَ *planus, facilis, lenis fuit*, III *lenis fuit erga* aliquem, VI *leniter et benigne egit.* Hinc

ተሣሀለ፡ III, 3 (saepissime **ተሠሃለ፡** scriptum) *clementem* vel *propitium se praebere; ignoscere, veniam dare, condonare*; abs., ut: **ተሣሀል፡** ἵλεως γενοῦ Am. 7, 2; **ይክል፡ ተሣሀሎ፡** δυνάστης ἐξιλασμῶν Sir. 16, 11; οἰκτειρήσει Thr. 3, 31; Job 5, 18; c. Acc. prs.: Rom. 9, 15. 11, 30—32 (ἐλεεῖν). 5, 10 (κατηλλάγημεν); Sir. 16, 9. 36, 17. 18; Ps. 50, 1. 84, 1 (εὐδοκεῖν); 4 Esr. 7, 37. 10, 37; Jes. 12, 1. 14, 1. 27, 11. 49, 10. 13. 52, 8; Jer. 5, 1. 13, 14 (ἐπιποθήσω); et c. **እምነ፡** vel **ዲበ፡** rei: **ተሣሀላ፡ እግዚ"፡ እምነ፡ እኪት፡** 2 Reg. 24, 16; **እሣሀል፡ ዲበ፡ ኀጢአቶሙ፡** Jer. 43, 3.

ሥሁል፡ part. 1) *clementiam* vel *veniam consecutus*: **ኢሥህልት፡** οὐκ ἠλεημένη Hos. 1, 6. 2, 3. 2) *venia facilis, clemens*: **ዕደው፡ ሥሁላን፡** ἄνδρες ἐλέους Sir. 44, 10 (quamquam dubitare licet, annon interpres **ሥሁል፡** sensu passivo dixerit).

ሣህል፡ subst., plerumque m., Pl. **ሣህላት፡** Ss. Req. 1) *clementia, lenitas, benignitas* ἔλεος Sir. 16, 11; Ps. 24, 6. 11. 50, 1. 84, 11; Prov. 14, 22; Jes. 63, 15; 2 Tim. 1, 2; ἐλεημοσύνη Jes. 28, 17; οἰκτιρμοί Dan. 2, 18; Thren. 3, 22; Rom. 12, 1; c. Gen. obj. **ሣህልኪ፡ ኢየኀልቅ፡ ዘእምኀቤየ፡** Jes. 54, 10; Dan. 9, 18. 20; **ኢይከውን፡ ሣህል፡ ላዕሌሆሙ፡** Hen. 1, 8. 5, 5; **ፈድፋደ፡ ሣህልነ፡ እምኵሉ፡ ሰብእ፡** (ἐλεεινότεροι) 1 Cor. 15, 19; **አልቦ፡ ሣህለ፡ ዘ፡** ἀνελεήμων ὁ Sir. 13, 12; **ረከብነ፡ ሣህሎ፡** καταλλαγὴν ἐλάβομεν Rom. 5, 11; 2 Cor. 5, 17. 2) *causa veniae*, ἀντάλλαγμα: **ኮነ፡ ውእቱ፡ (ኖኅ፡) ሣህለ፡ ለዓለም፡** Sir. 44, 17.

ምሥሃል፡ subst. 1) locus clementiae vel propitiationis i. e. ἱλαστήριον *propitiatorium* (כַּפֹּרֶת operculum arcae foederis, cui insistebant Cherubim) Ex. 38, 5—8; Lev. 16, 2. 13 seq.; Num. 7, 89; Am. 9, 1. 8, 14 (**ምሥሃለ፡ ሰማርያ፡**); Hebr. 9, 5. 2) „*uraniscus*, qualis in Aethiopia est super altaribus vel etiam super lectis“, Lud. lex. col. 104. — *Voc. Ae.*: **ምሥሃል፡ ዘ፡ ክዳነ፡ ታቦት፡**; *aliud:* **ም"፡ ዘ፡ አንበር።**

መስተሣሀል፡ part. (IV, 3) *venia facilis, clemens, lenis* (ἐλεήμων) Ex. 34, 6; Joel 2, 13; Jon. 4, 2; Sir. 2, 11; 4 Esr. 7, 37; Ps. 85, 4. 110, 4. 111, 4. 5 al.; epitheton Michaëlis archangeli Sx. Pag. 3.

ሠሀለ፡ *acuere* vid. sub **ሰሐለ፡**

ሡሀል፡ *Saturnus* vid. sub **ዙሐል፡** et **ሱሐል፡**

ሣህር፡ subst. [id. q. ܣܗܪܐ, شَهْر], hucusque nonnisi in Pl. **አሥህርት፡** repertum 1) *nova luna* Num. 10, 10; Jes. 1, 13; Hez. 23, 34; Hos. 2, 14; 2 Esr. 20, 33; Col. 2, 16 (aliâs **ሠርቀ፡ ወርኅ፡**). 2) „Communiter in Aethiopia sic vocantur *festa minora*, vulgo *festa chori*, quae celebrare cuique liberum est,“ Lud. col. 115.

ሣህበበ፡ quadrl. 1 *mucere, mucescere. Voc. Ae.*: **ሣህበበ፡ ዘ፡ ሻገተ።** [vicinum est **ሤበ፡** q. v., et شَهُبَ *cinereo colore praeditus fuit.*]

ሥህቡብ፡ part. *mucidus, puter*: **ኅብስት፡ ሥህቡብ፡ ወንቁዝ፡** (εὐρωτιῶν) Jos. 9, 3; ὑγρός Job 8, 16. — *Voc. Ae.*: **ሥህቡብ፡ ዘ፡ ሻጋታ።**

ሠለሰ፡ I, 2 (denom. a **ሠላስ፡**) 1) *tertiare, ter* vel *tertio facere* aliquid: **ይቤሎሙ፡ ሠልሱ፡ ወሠለሱ፡** 3 Reg. 18, 34; **ሠሊሶ፡ ጾመ፡** *postquam ter jejunavit* Kid. f. 7; **ሶበ፡ ሠለሰ፡ ብሂሎታ፡ ዘንተ፡** Ath. d. Trin.; **ንሤልስ፡ ለከ፡ ዘንተ፡ ስብሐተ፡** *tertias has tibi laudes dicimus*, Prec. Mat.; Kid. f. 11 et 12; Lud. comm. hist. p. 501. 2) *triplicare*: **አመክዕበ፡ ለኵናት፡ ወሠልሳ፡ ለኵናት፡** Hez. 21, 14 var.; *trinum dicere* vel *credere* Deum: **ለዋሕድ፡ አምላክ፡ እንዘ፡ ይሤልሶ፡** Sx. Genb. 27 Enc. 3) *tertium locum tenere* vel *tertium esse* 1 Reg. 20, 20 (quamquam hoc comma corruptum et obscurum est). 4) *in tres partes dividere* Ex. 14, 7.

ተሠለሰ፡ III, 2 *tertium esse* vel *accedere, triplicem fieri*, in specie *trinum esse* de Deo: **በከመ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ይነብር፡ ዲበ፡ መንበሩ፡ መንፈስኒ፡ ቅዱስ፡ ይሤለስ፡ ዲበ፡ መንበረ፡ ስብሐቲሁ፡** M. M. f. 13. 326; **እግዚ"፡ ዘይሤለስ፡ በአካሉ፡** I Sal. Mar. 1; **ዘይሤለስ፡ በአካላት፡** Cat. Bodl. p. 16; Lud. Comm. hist. p. 520 (etiam I, 2 **ይሤልስ፡ በአካላት፡** Ludolfus e Synodo excerpsit, sed vereor ne sit lectio prava pro **ይሤለስ፡**)

ሥሉስ፡ part. 1) *triplex, tergeminus*; **ፈትል፡ ሥሉስ፡** Koh. 4, 12. — Acc. **ሥሉሰ፡** adv. *ter* Lud. sine auct. 2) in specie: *trinus* (de Deo): **ኦሥሉስ፡ ወቅዱስ፡ አብ፡ ወወልድ፡ ወመንፈስ፡ ቅ"፡** Genz. f. 109; Org.; al.

ሠላስ፡ nom. num., femininis junctum [שָׁלֹשׁ ثَلَاثٌ ܬܠܳܬ] *tres*; ejus character ፫; Gen. 29, 2. 40, 12. 13; Deut. 19, 2.

7. 9; Jos. 21, 6. 19; Prov. 24, 50; Am. 1, 3 seq.; Job 1, 4; 4 Esr. 2, 4; Matth. 20, 3. Perraro masculinis junctum legitur, ut: ሠላስ፡አርዳኢሁ፡ Sx. Teq. 21 Enc. Nominis ordinalis vice: እመ፡ሠላስ፡ዓመት፡እምዘወድቀት፡ሀገሪቱ፡ Org.

ሠለስቱ፡ (i. e. ሠለስት፡ c. suff. *u*, vid. gramm. §. 158) nom. num., masculinis, rarius femininis junctum, Acc. ሠለስተ፡, *tres:* Gen. 40, 12; Hez. 14, 14; Zach. 11, 8; ሠለስቱ፡አቅርንት፡ Dan. 7, 8; እንተ፡ሠለስቱ፡ክረምታ፡ τριέτης Jes. 15, 5; ሠለስተ፡ዓመተ፡ Judith 8, 4; Matth. 13, 33; 1 Joh. 5, 8; ዘ፡ሠለስተ፡ *haec tria* Ex. 21, 11; በእላ፡ሠለስቱ፡ *in his tribus* (rebus) Sir. 25, 1; በእሉ፡ሠለስቱ፡ Sir. 26, 28; ሠለስተ፡ጊዜ፡ *ter* Did. 29. — Cum pron. suffixis ሠለስቲሆሙ፡ *tres illi* Kuf. 34; ሠለስቲሆን፡ αἱ τρεῖς αὗται Prov. 24, 50; ሠለስቲሆሙ፡ዕደው፡ οἱ τρεῖς ἄνδρες Job 32, 5; ሠለስቲሆሙ፡ (v. ሠለስቲሁ፡)ከንቶ፡መንነት፡ነፍስየ፡ Sir. 25, 2. — Exemplum formae absol. ሠለስት፡ exstat in Abb. Cat. p. 99.

ሥልስ፡ nom. num. 1) *tres*, potissimum nominibus mensurarum conjunctum: Ex. 27, 1; Hez. 41, 22. 40, 10; ዘዘርአ፡ስድሰ፡ያእቱ፡ሥልሰ፡ μέτρα τρία Jes. 5, 10; ሥልሰ፡ጊዜያተ፡ *ter* F. M. 16, 1; ሠላሳ፡ወሥልስ፡ *triginta tres* 3 Reg. 7, 10. 2) adv. *ter:* ሥልስ፡ Matth. 26, 75 rom.; Marc. 14, 72 rom.;. ሥልስ፡ለዓመት፡ 2 Par. 8, 13; et in acc. ሥልሰ፡ 1 Reg. 20, 41; Sir. 48, 3; Matth. 26, 34; Hen. 65, 2; ወከዕበ፡ወሥልሰ፡ Sir. 13, 7. 3) ut videtur, etiam *triens, tertia pars* (coll. ثُلْثٌ). Singularem quidem hoc sensu usurpatum nusquam reperi, sed pl. አሥልስት፡, qui ad sing. ሥልስ፡ referendus videtur, ut: ፫አሥልስተ፡ዲናር፡ Sx. Ḥed. 12.

ሣልስ፡ adj. num. (ordinale), f. ሣልስት፡ *tertius* Gen. 1, 13; Ex. 19, 1. 11. 16; Luc. 20, 12; Apoc. 6, 5; Asc. Jes. 7, 24; a) c. pron. suff. ሣልሱ፡ *tertius* 1 Reg. 17, 13; Marc. 12, 21; ሣልስታ፡ *tertia* (earum) Job 42, 14; ሣልሶሙ፡ *tertium* (eorum) Sir. 23, 16. 50, 25; ይከውኖሙ፡እስራኤል፡ሣልሶሙ፡ለግብጽ፡ወለፋርስ፡ Jes. 19, 24; ናሁ፡ሣልሶሙ፡ዮም፡እንዘ፡ይጸንሑኒ፡ Marc. 8, 2. Etiam ubi plures actiones ejusdem personae enumerantur, ሣልስ፡ c. pron. suff. ad personam relato usurpatur, ut: ሣልስታ፡ሰረቀት፡በዝሙታ፡ τὸ τρίτον *tertio,* Sir. 23, 23. b) nota locutionem: ሣልስከ፡ዝንቱ፡ tertium tuum hoc est i. e. *jam tertiâ vice* (facis id) Num. 22, 28. 32; Joh. 21, 14, et sine pron. suff. ሣልስ፡ዝንቱ፡ Jud. 16, 15. c) በሣልስ፡ *tertium, tertia vice* 1 Reg. 3, 8; Matth. 26, 44; Marc. 14, 41; Luc. 23, 22 (sed Num. 2, 24 *tertio loco*). d) fem. ሣልስት፡ nonnumquam est α) *tertia pars* τὸ τρίτον 2 Par. 23, 4. 5 (v. ሣልስተ፡እድ፡) β) *tertia dies* (subintellecto ዕለት፡) Asc. Jes. 9, 16; በሣልስታ፡ Luc. 2, 46; ሣልስተ፡ *tertia* i. e. *perendie* Luc. 13, 32; et *nudius tertius:* ትማልመኒ፡ወሣልስተኒ፡ 1 Par. 11, 2; Ex. 21, 29. γ) *tertia vicis:* ሣልስተ፡ *tertium* Num 10, 6.

ሣልሳዊ፡ vel **ሣልሳይ፡** adj. num., f. ሣልሳዊት፡ et ሣልሲት፡ *tertius* Phlx. 88; Jsp. p. 289. 360; በእንተ፡ተዋስቦ፡ሣልሲት፡ F. M. 5, 6; Hen. 82, 6. In specie ሣልሲት፡ est *tertia pars*, ut: ሣልሲተ፡ኢን፡ Hez. 46, 14. — Ubi de diei divisione in horas et minores partes agitur, ሣልሲት፡ est $\frac{1}{60\times60\times60}$ pars diei (vid. ኪክሮስ፡) Abush. 11 seq.

ሠሉስ፡ nom. temporale, 1) *tres* (dies) et *tertius* (dies): ሠሉሰ፡ዕለተ፡ Ex. 10, 22. 23; 1 Reg. 30, 12; Jon. 2, 1; Matth. 12, 40; ሠሉሰ፡መዋዕለ፡ Judith 12, 7; 4 Esr. 13, 64; 2 Esr. 8, 15; ምሕዋረ፡ሠሉስ፡ዕለት፡ Judith 2, 21; እስከ፡ሠሉስ፡መዋዕል፡ Esth. 4, 16; በሠሉስ፡ዕለት፡ Joh. 2, 19; Marc. 14, 58 (omisso ዕለት፡ in ed. rom.); እመ፡ሠሉሱ፡ለሠርቀ፡ወርኅ፡ 2 Esr. 6, 15; pron. suff. admittit: ደወይኩ፡ሠሉስየ፡ዮም፡ 1 Reg. 30, 13. 21, 5. 2) *feria tertia* hebdomadis, ut: በሠሉስ፡ዕለት፡ Did. 29; ሠሉስ፡ዘፋሲካ፡ Cod. Mus. Brit. XXIX, 44 vel ሠሉስ፡ፋሲካ፡ Mavâs. Nr. 44.

ሠላሳ፡ nom. num. *triginta* (*tricesimus*); ejus character est ፴; Gen. 41, 46. 47, 9; 4 Esr. 9, 42. 43; Jer. 45, 10; Judith 15, 11; እመ፡ሠላሳ፡ክረምት፡ Hez. 1, 1.

ሥላሴ፡ subst., m. et fem. 1) *trias:* ኀበ፡ሀለዉ፡፫ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ጉቡኣን፡ይቄድሱ፡እግዚእነ፡ለሥላሴሆሙ፡ M. M. f. 326. 2) *trinitas* (Dei) ut Lit. f. 164, 3; Sx. Sen. 18; አመንኩ፡በሥላሴከ፡ቅድስት፡ Sx. Nah. 17; et creberrime in libris theologicis. 3) hoc nomine appellatur *genus carminis*, ex ternionibus constans, de quo vid. Lud. gramm. ed. II. p. 171.

ሠላሲ፡ n. ag. *qui tres facit*, in spec. Deum *trinum credens* M. M. f. 153 (vid. ረባዒ፡).

አሥልስት፡ *trientes* vid. sub ሥልስ፡

መሥለስ፡ vid. sub መሥልስት፡

መሥልስት፡ et **ምሥልስት፡** rarius **መሥለስት፡**, subst. 1) *triplum, triplex ordo* Deut. 19, 3; Sir. 43, 4; 3 Reg. 7, 41. 42; እስመ፡ምሥልስት፡ (כִּי מְשֻׁלָּשׁוֹת) Hez. 42, 6 vrs. nova; መስተጽዕናን፡በመሥልስት፡ ἀναβάται τριστάται *equites in triplici* (*ordine*) Ex. 15, 4. 2) est *mensurae genus*, de cujus ratione nihil certi habemus, cum et tertiam partem alicujus mensurae majoris et triplum alicujus mensurae minoris exponere licet. Hoc nomine hebr. שָׁלִישׁ (tertia pars Ephae) vertitur Jes. 40, 12 in vers. nova (ሰፈሩ፡በመሥልስት፡ለምድር፡). Frequentius occurrit plur. መሣልስ፡ μέτρα (סְאִים a סְאָה i. q. שָׁלִישׁ) Gen. 18, 6; σάτα (סְאִים) Matth. 13, 33; Luc. 13, 21. Sed dubium est, utrum hic pl. መሣልስ፡ ad sing. መሥልስት፡ an ad መሥለስ: referendus sit. Ludolfus in suo lex. statuit መሥለስ፡, quae forma (a me nusquam lecta) e lingua Amh. probari potest, vid. Isenb. lex. p. 23.

መሠልስት፡ tamquam fem. masculini መሠልስ፡ est lectio varians 3 Reg. 7, 41.

ተሥላስ፡ subst., pl. ተሥላሳት፡ (F. N. 47) 1) *tabulatum tertium, conclavia tertiae contignationis* (τριώροφα, τρίστεγον) Gen. 6, 16; Hez. 41, 7; 3 Reg. 6, 12; Act. 20, 9. 2) *superior pars aedium* vel *contignatio* in genere; *coenaculum:* ሀሎ፡ህየ፡ማኅፈድ፡ዐቢይ፡ዘሐነጸ፡ሰሎሞን፡ወእምዝ፡ወሰኩ፡ውስቴቱ፡ነገሥት፡አይሁድ፡ወአልዐሉ፡ሐኒጸታ፡ወአኖኅዎ፡ጥቀ፡ሐኒጸሙ፡መልዕልቴሁ፡ተሥላሰ፡ልዑለ፡እምዕፅ፡ Jsp. p. 375; ዐርገ፡ኀበ፡ሣልስ፡ተሥላስ፡ ib.; Act. 10, 21 rom. (coll. cum 10, 9); (Tecla per triduum non descendit) እምተሥላሰ፡ቤታ፡ Sx. Masc. 27; Org. 3) *thronus regis* Lud. sine auct.

ተሥላሲ፡ adj. rel. (a ተሥላስ፡) trium ordinum i. e. *trinus* de Deo: እግዚ"፡ተሥላሲ፡ Cod. Oxon. XVIII, 2, str. 7 (at ተሠላሲ፡ emendandum videtur).

ትሥልስት፡ subst. 1) *triplum, triplex ordo:* ትሥልስት፡ገጾሙ፡ ὄψις τρισσή Hez. 23, 15; ኵሎሙ፡በትሥልስት፡ πάντες τρισσοί 23, 23; ትሥልስተ፡ τρισσῶς Prov. 22, 20; ዘሞኪ፡ትሥልስተ፡ (v. ትሥልስተኪ፡) Hez. 16, 30. 2) *numerus* *ternarius*, in specie *trinitas* (de Deo) Org. 2; **ሀሎ፡እግዚ"፡በመንግሥቱ፤እግዚ"፡በትሥልስቱ፤እግዚ"፡በመለኮቱ፡** Lit. Diosc.; **እመቦ፡ዘይፈልጥ፡ለእግዚ"፡እምትሥልስቱ፡ውጉዝ፡ውእቱ፡** Fid. Jac. Bar.; **ትሥልስተ፡መለኮት፡** M. M. f. 8.

ሠለጠ፡ I, 2, etiam per **ሰ**, [id. q. שְׁלַט ܫܠܛ *dominatus est*, سَلُطَ *durus, validus, vehemens fuit* II *dominum praefecit*; vid. **ሰለጠ፡**] *vim exercere, potestatem habere* (ἐξουσιάζειν), c. c. **ላዕለ፡** Matth. 20, 25 Platt; c. **በላዕለ፡** 1 Cor. 6, 12 Platt; c. **ዲበ፡** Hen. 103, 11.

አሥለጠ፡ II, 1 et **አሠለጠ፡** II, 2 *potentem reddere* aliquem rei; *potestatem, facultatem, copiam* rei *dare* vel *facere* alicui, ἐξουσιάζειν, c. c. Acc. prs.: **አሥለጠ፡** Cyr. f. 106; c. **ላዕለ፡** Kuf. p. 8; c. **ዲበ፡** Kuf. p. 61; c. **በ፡** rei Koh. 5, 18; c. **ከመ፡** seq. Subj. Koh. 5, 18. 6, 2; c. **ለ፡** et Inf.: **ርድአኒ፡ለወጢነ፡አጽሕፎ፡ወአሠልጠኒ፡ከዕበ፡ለፈጽሞቱ፡** Org.

ተሠልጠ፡ III, 1 et **ተሠለጠ፡** III, 2 *potentem* vel *pollentem fieri, potestatem nancisci* et *habere, dominari*: **ዘይሤለጥ፡** ἐξουσιάζων Koh. 10, 4. 5; **እለ፡ይሠለጡ፡** Kuf. p. 50; c. c. **በ፡** Koh. 2, 19; **ተሠለጥከ፡በሥጋከ፡** Sir. 47, 19; **ዘይሤለጥ፡በመንፈሱ፡** ὁ κρατῶν πνεύματος Prov. 16, 32; c. **ዲበ፡** Hen. 103, 12; c. **ላዕለ፡** Matth. 20, 25 rom.; **አግብርት፡ተሠልጡ፡ላዕሌነ፡** ἐκυρίευσαν ἡμῶν Thren. 5, 8; Dan. 11, 43; 2 Esr. 15, 15; **ሶበ፡ርእዩ፡ከመ፡ዛቲ፡ኀጢአት፡ተሠልጠት፡ላዕለ፡ብዙኃን፡ሰብእ፡** F. M. 13; c. **ለ፡** et Inf., Koh. 8, 8. 9.

ሥሉጥ፡ part. *facultate, potestate, auctoritate praeditus*: **ንጉሥ፡ሥሉጥ፡** Koh. 8, 4; 1 Petr. 3, 22 rom. ἐξουσίαι; c. c. **በ፡**, ut: **ሥሉጥ፡ውእቱ፡በዘፈቀደ፡** Judith 8, 15; (Job 7, 15); c. **ላዕለ፡** Apoc. 11, 6. 14, 18; **አንትሙ፡** (*episcopi*) **ሥሉጣን፡ላዕለ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡** Did. 7; c. **ከመ፡** et Subj. Apoc. 11, 6; Can. Ant. 21; seq. Subj. sine **ከመ፡** Matth. 9, 6 rom.; **ርእዩ፡ከመ፡ኵሉ፡ሥሉጥ፡ይሕየውኒ፡ወይእመንኒ፡** Kid. f. 40.

ሥልጣን፡ subst., Pl. **ሥልጣናት፡** 1) *potestas, facultas, auctoritas, potentia*, ἐξουσία Matth. 7, 29. 9, 8; Judae 25; Apoc. 9, 19. 13, 12; **ኢይክል፡ገቢረ፡ሥልጣነ፡ፈቃድየ፡** Kuf. 10; **ይእኅዝ፡ሥልጣነ፡** κρατήσει εὐχερῶς Prov. 12, 24; c. c. **ለ፡**, ut: **ለሕይወት፡ወለሞት፡ሥልጣን፡ብከ፡** Sap. 16, 13; c. **ላዕለ፡** Apoc. 20, 6; c. **ዲበ፡** Matth. 10, 1; seq. Subj. verbi Apoc. 9, 3; Joh. 1, 12; c. c. **ከመ፡** seq. Subj. Hen. 25, 4; c. Inf., ut: **ሥልጣን፡ብነ፡(ከመ፡ለ)ገቢረ፡ኵሉ፡ርኵስ፡** Jer. 7, 10. Magistratus nominantur **እለ፡በሥልጣናት፡** *qui in officiis* (sc. constituti sunt) Lit. 168, 2; Kid. f. 18. 2) *potestates* (**ሥልጣናት፡**) nonnumquam vocantur ii, qui potestatibus praesunt, ut: **ሥልጣናተ፡ሰማይ፡** Hen. 82, 8; in specie *angeli* cujusdam ordinis 1 Petr. 3, 22 Platt; Asc. Jes. 1, 3; Clem. f. 61; Org. 3.

ሥልጣናዊ፡ adj. rel. *ad potestatem* vel *auctoritatem publicam pertinens* F. N. 19.

አሠልጠነ፡ quadrl. II (a **ሥልጣን፡** denom.) *potestatem committere* alicui, *summam imperii deferre* ad aliquem, c. c. Acc. pers. et **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** Kuf. 2. 15; Org. 1; Lit. 173, 4; **እግዚ"፡አሠልጠኖሙ፡ለሮም፡** (*Romanos*) **በዝ፡አዝማን፡** Jsp. p. 360. 373.

ተሠልጠነ፡ III, 1 *auctoritate et potestate augeri* Lit. 171, 3.

ሠሐቀ፡ et **ሥሕቀ፡** I, 1, etiam per **ሰ** [id. q. צָחַק et שָׂחַק, ضَحِكَ, amh. **ሳቀ፡**] Subj. **ይሥሐቅ፡** *ridere* Gen. 9, 22. 17, 17. 18, 12. 15; Kuf. 16; Dan. ap. 13, 7; Job 22, 19; Sir. 21 20; Luc. 6, 21. 25; **ሥሒቅ፡** Koh. 7, 4 var. a) *ridere alicui arridere*, c. Acc. vel **ለ፡** pers., ut: **ይሥሕቀከ፡** προσγελάσεταί σοι Sir. 13, 6; **ኢትሥሐቅ፡ሎን፡ወኢትትየውሆን፡** Sir. 7, 24. b) *ridere alqm* vel *alqd, deridere, irridere*, c. Acc. pers.: Job 5, 22. 9, 23. 21, 3. 30, 1. 39, 7; **ዐይን፡ዘይሥሕቅ፡አባሁ፡** Prov. 24, 52; Ps. 2, 4. 34, 19. 36, 13; Thren. 1, 7; Matth. 9, 24; c. **ላዕለ፡** Hez. 22, 5; Job 41, 20; Gen. 28, 23; Sir. 7, 11. 13, 7; c. **ዲበ፡** Job 6, 26; c. **በእንተ፡** Kuf. 35. c) *ridere* vel *jocari cum* aliquo, c. **ምስለ፡** Sir. 13, 11, vel c. **ለ፡**, ut: **ኢትሥሐቅ፡ሎቱ፡** μὴ συγγελάσῃς αὐτῷ Sir. 30, 10.

አሥሐቀ፡ II, 1 *ridere facere, risum movere*, c. Acc. pers. Gen. 18, 13.

ሣሕቅ፡ subst. *risus, irrisio* vel *id quod ridetur* Ex. 32, 25; Ps. 78, 4.

ሥሓቅ፡ subst., id. Ps. 78, 4 var.; Jac. 4, 9 Platt.

ሠሐቅ፡ (pro **ሥሐቅ፡**, quod nonnumquam reperitur) subst. 1) *risus* Koh. 2, 2. 3, 4. 7, 4. 10, 19; Job 8, 21; Prov. 10, 23; **መሪር፡ሠሐቅየ፡ዘእሥሕቅ፡** Jer. 20, 8; Sir. 27, 13; **እምልብሰቱ፡ለሰብእ፡ወእምሑረቱ፡ወእምሠሐቁ፡ይትዐወቅ፡ግዕዙ፡** Sir. 19, 30; Chr. Ta. 15. 2) *irrisio, ludibrium*, vel *id quod ludibrio habetur*: Gen. 21, 6; Ps. 43, 15; Thren. 3, 14; Jer. 20, 7. 31, 26. 39; Hez. 23, 32; Job 17, 6; Kuf. 41.

መሥሐቂ፡ part. c. term. adj., *risum movens, histrio, comoedus*: **መካነ፡መሥሕቅያን፡** (sic) Can. Laod. 53 (54).

ምሥሓቅ፡ subst., locus risus i. e. *scena, theatrum ludicrum*: **ሕገ፡ምሥሓቅ፡** *mos scenicus* seu *theatralis* Lud. e Libr. Myst.

ምሥሓግ፡ et **መሥሐግ፡** vid. sub **ሰሐገ፡**

ሥሕጸ፡ I, 1 [cfr. شَخَصَ *elatus fuit, se extulit*, hebr. et talm. שַׁחַץ *superbia, ferocia, arrogantia*] *protervum, insolentem esse*, in specie *ferociter contemnere* religionis praecepta et mysteria: **ይሥሕጹ፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡** δυσφημοῦσιν ἀφυλάκτως Cyr. hom. f. 107; **እለ፡እንበለ፡ጥበብ፡ሥሕጹ፡ላዕለ፡ትሥጉተ፡መድኀኒነ፡** ἀνοσίως κεκιβδηλευκότες τὴν οἰκονομίαν Cyr. c. Pall. f. 66; **ለምንት፡ይሥሕጹ፡ላዕለ፡ስብሐተ፡መለኮት፡** Cyr. de Melch. f. 128.

ሥሑጽ፡ *ferox, insolens, frivolus contemtor* (divinarum humanarumque legum): **ሥሑጻን፡** λοιμοί (לֹצְצִים) Hos. 7, 5; Rom. 1, 30; 2 Tim. 3, 3; Herm. p. 103; **ዕልዋን፡ወጽልሕዋን፡ወሥሑጻን፡** Clem. f. 235; **መኰንን፡ሥሑጽ፡** Sx. Sen. 14 Enc. — *Voc. Ae.*: **ዕቡያን፡ዝሉፋን፡ስሑፃን፡፩ወቦዘ፡ስሑፃን፡ተጻረፍያን፡ውእቱ፡**; *aliud*: **ስሑጻን፡ዘ፡ጥልቅልቆች፡**

ሥሕጸት፡ n. act., Pl. **ሥሕጸታት፡** *ferocitas, arrogantia, protervitas*, M. M. f. 71; in specie in Pl.: maledicta proterva vel insolentia: **ሥሕጸታት፡ላዕለ፡ክርስቶስ፡** δυσφημίαι Cyr. c. Pall. f. 66; πεφλυαρημένα ib.; Cyr. a. Th. f. 7; **ራፍስቂስ፡** (Sanheribi legatus) **ያነብር፡ቃለ፡ሥሕጸታት፡ላዕለ፡እግዚ"፡** Cyr. f. 2.

ሠምረ፡ *proventu abundare* vid. sub **ሰምረ፡**

ሠምረ፡, rarius **ሠመረ፡** (Jud. 5, 8. 21, 14 ann.) I, 1 [de etymo Ges. in thes. p. 1444 comparavit שָׁמַר *reservavit* et primam verbi **ሠምረ፡** notionem in *acquiescendo* posuit; nescio an rectius eam statueris: *animum* vel *oculos defixos habere* in rem. Ne ad שָׁפַר recurras, ipsa verbi significatio vetare mihi quidem videtur.] Subj. **ይሥመር፡** 1) *gratum habere, probare, delectari* (Gefallen haben an, εὐδοκεῖν) Gen. 43, 23; c. c. **በ፡** Matth. 3, 17; Ps. 146, 11. 12; 149, 4; Hab. 2, 4; Jes. 62, 4; Judith 15, 10; c. Acc. Marc. 1, 11; Koh. 9, 7; Ps. 67, 17. 101, 15. 118, 108; Mal. 2, 17; raro c. **ለ፡** ut 2 Reg. 24, 23 annot. 2) *velle, dignari*, in specie de beneplacito Dei: **እመ፡ሠምረ፡እግዚ"፡** Jac. 4, 15; seq. Subj. verbi Luc. 12, 32 vel **ከመ፡** c. Subj. Ps. 39, 18; vel c. Acc., ut Ps. 39, 10 (αἰτεῖν); **ዘትጸልእ፡ለርእስከ፡ጽላእ፡ለካልእከ፡ወሥመር፡ለሰብእ፡ዘትሠምሮ፡ለርእስከ፡** Fal. f. 27; vel c. Inf. ut **ሥመር፡አርኅዎቶ፡** Enc. 3) ubi de rogationibus et conditionibus agitur: *assentire, annuere, acquiescere* in re: **ሠምረ፡እስክንድር፡በዝንቱ፡** Jsp. p. 281; **ሠምረ፡በዝንቱ፡እምድኅረ፡ሰአልዎ፡ሎቱ፡** F. N. 4; **ሠመርኩ፡ኀበ፡ነገረ፡ጳውሎስ፡** Libr. Myst. — (Kuf. 6. 7. 49 verba **መዐዛ፡ሠናይ፡ዘይሠምር፡** vel **ቍርባን፡ዘይሠምር፡** vertenda sunt: *quod gratum habet* (*Deus*), non: *quod gratum est* (*placet*) et **ይሥምርከ፡ምክርየ፡**, quod Dan. 4, 24 unus librorum a me lectorum praebet, lectio prava est pro **ያሥምርከ፡** quod caeteri exhibent.) — *Voc. Ae.*: **ሠምረ፡ፈቀደ፡ጽሕቀ፡ዘ፡ወደደ ።**

አሥመረ፡ II, 1 1) *facere ut gratum habeat* aliquis alqd, *delectetur* re, c. dupl. Acc. Ps. 103, 35, vel c. Acc. pers. et **በ፡** rei ibidem. 2) *placere, probari, gratum et acceptum esse* alicui (εὐαρεστεῖν, ἀρέσκειν), c. c. Acc. pers.: **አሥመሮ፡ሄኖክ፡ለእግዚ"፡** Gen. 5, 24; Sir. 44, 16; Tit. 2, 9; Hebr. 12, 28; Ps. 114, 9. 26, 8 (τὴν τερπνότητα αὐτοῦ); **ርእዮሙ፡እግዚ"፡ወኢያሥመርዎ፡** Sir. 45, 19; **ርእየ፡እግዚ"፡ወኢያሥመሮ፡ሰብእ፡እስመ፡አልቦ፡ጻድቀ፡** Jes. 59, 15; **ያሥምርከ፡ምክርየ፡** Dan. 4, 24; **ኢያሠምሮ፡ለጻድቅ፡እኩይ፡ምንትኒ፡** Prov. 12, 21; **አሥመሮሙ፡ቅድሜሆሙ፡** 2 Reg. 3, 36; Marc. 6, 22; vel c. **ለ፡** pers. ut: **ያሠምር፡ለዐይን፡** Kuf. p. 14, vel c. **ቅድመ፡** pers.: Gen. 17, 1; Kuf. 15; hinc Inf. **አሥምሮ፡** ἀρέσκειαι Prov. 29, 48.

ተሠምረ፡ III, 1 *consentire* vel *convenire* cum aliquo de re: **ተሠሚረነ፡ምስለ፡አካኪዮስ፡** Epist. Joannis Ant. in Cyr. f. 114.

ተሣመረ፡ III, 3 *assensu suo comprobare, mutuo consensu probare*: **ወተሣመሩ፡** (v. **ወሠምሩ፡**) **በምክረ፡ዚአሁ፡** 2 Par. 32, 3; **ኢይኩን፡ተዋስቦ፡ዘእንበለ፡በተሣምሮቶሙ፡ለ፪ሆሙ፡** F. N. 24, 4.

ሥሙር፡ part. 1) *gratus, acceptus, probatus* alicui (δεκτός, προςδεκτός, εὐάρεστος) Sap. 9, 12; Ps. 5, 15. 18, 15; Prov. 10, 24. 14, 9; **ሥሙር፡ወኅሩይ፡** Rom. 12, 1; c. **ለ፡** pers.: **ሥሙር፡ለንጉሥ፡** Prov. 14, 35; c. **በኀበ፡** pers. Prov. 12, 22; Phil. 4, 18; Rom. 14, 18; Jsp. p. 351; c. **በቅድመ፡** prs. Hen. 71, 12; Did. 4; **ምድር፡ሥምርት፡** γῆ ϑελητή Mal. 3, 12. 2) *jucundus, bonus, pulcher* εὐπρεπής Zach. 10, 3; **ዐጽቀ፡በለስ፡ሥሙር፡ጥቀ፡** χρηστός (opp. **ሙሱን፡**) Jer. 24, 2. 3) *libens, promtus, liberalis*: **በነፍስ፡ሥምርት፡** ἐν ψυχῇ ϑελούσῃ 1 Par. 28, 9.

ሥምር፡ subst. *beneplacitum, voluntas*: **በሥምረ፡እግዚ"፡** Gad. Kar. (modo lectio bona sit); usitatius est

ሥምረት፡ subst. εὐδοκία (das Wohlgefallen) 1) *benevolentia, gratia, favor* Luc. 2, 14; Ps. 142, 13 (ἔλεος). 2) *id quod placet; causa delectationis* (studium, desiderium) Ps. 1, 2; Cant. 6, 4; τὰ ἀρεστά **ገበርኩ፡ቅድሜከ፡ሥምረተከ፡** Jes. 38, 3; **ሥምረቱ፡ለአምላክነ፡** Bar. 4, 4. 3) *beneplacitum, voluntas, arbitrium*: **ሥምረቱ፡(ለእግዚ"፡)ከመ፡ትትገሐሥ፡እምዐመፃ፡** Sir. 32, 5; Matth. 11, 26 Platt; ϑελήματα Ps. 102, 7; βουλή Ps. 19, 4; Kuf. 35; **በሥምረተ፡ፈቃዱ፡** Eph. 1, 11 rom.; **በሥምረቱ፡** *sponte, libenter* Lit. 158, 4; **ዘእንበለ፡ፈቃዳ፡አው፡በሥምረታ፡** Kedr f. 72. 4) *inclinatio voluntatis, assensus*: **እመቦ፡ብእሲ፡ዘአስተዋሰበ፡ወለቶ፡ዘእንበለ፡ፈቃዳ፡አው፡በሥምረተ፡ልባ፡** F. M. 5, 13; **ከመ፡ይኩን፡ሥምረት፡ቦቱ፡** (sc. **በተዋስቦ፡**) **በምክር፡ፍጹም፡** *assensus re diligenter deliberata* F. N. 24, 2.

ሠማሪ፡ n. ag. *gratum habens, volens, libens*: **ንሕነ፡ኵልነ፡መዋትያን፤ዘጸላኢኒ፡እምኔነ፡ወሠማሪ፡** *omnes morimur et ii nostrum, qui oderunt (mortem) et qui gratam habent* Genz. f. 85.

መሥምር፡ part. (II, 1) id. q. **መሥመሪ፡**, ut: **መሥምረ፡እግዚ"፡** Sap. 4, 10 var.

መሥመሪ፡ part. c. term. adj. (II, 1) f. **መሥመሪት፡**, *gratus, acceptus, placens*, de hominibus: **መሥመሬ፡እግዚ"፡** εὐάρεστος τῷ ϑεῷ Sap. 4, 10; **ኢመሥመርያነ፡እግዚ"፡** Chr. ho. 22; **ይከውኑ፡መሥመርያነ፡ኀቤሁ፡(ለእግዚ"፡)** Jsp. 350; **መሥመሪተ፡ቅዱሳን፡** Epilog. N. T. rom.

ሠመረ፡ rad. inus., ut videtur i. q. زَبَرَ, זמר. Hinc

መሥመር፡ subst. (etiam **መዝምር፡** q. v.), Pl. **መሥመራት፡** (Lud.) 1) *linea, series, versus* scripturae: Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a, ζ; Abush. 46. 2) instrumentum: *regula lineas ducendi, euthygrammus*; Lud. sine auct. (vid. Isenb. lex. p. 24).

ሠምዕ፡ subst. [i. q. شَمْع; amh. **ሰም፡**] Pl. **ሠምዓት፡** 1) *cera* Ps. 21, 15. 57, 8. 67, 2. 96, 5; Mich. 1, 4. 2) *cereus, candela* (cerea): **መኃትው፡ብሩሃት፡ወሠምዓት፡ንጹሐት፡** Chr. Ta. 4; **ነደ፡ከመ፡ሠምዕ፡** Genz. f. 13; **ለእመ፡ሰረቀ፡ምንተኒ፡እምንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡አው፡ሠምዕ፡አው፡ዘይተ፡** F. M. 17, 6. 34, 7.

ሠሥዐ፡ I, 2 [pro **ሠዕሥዕ፡**; simplex radix (coll. שׁוּעַ, יָשַׁע, יָשַׁח, وَسِعَ, al.) *amplitudinis* notionem habet; propius ad nostrum verbum accedunt شَحْشَحٌ *desertum vastum*, شَنَخَسَ *oscitando aperuit os*, سَحْسَحٌ *locus spatiosus*, شَسَعَ *longius distitit*, al Amharice **ሠሣ፡**] 1) *insatiabilem* vel *inexplebilem ventre, voracem, cibiavidum esse*: **ኢትሠሥዕ፡ለኵሉ፡መብልዕ፡** μὴ ἀπληστεύου ἐν πάσῃ τρυφῇ Sir. 37, 29; **ከሀናት፡ዘሠሥዐት፡ነፍሶሙ፡በረኃብ፡ርኩስ፡** Can. Nic. 17; F. M. 18, 1; **ይሜሥዑ፡ለበሊዕ፡** Did. 7; Org. 7. 2) *inexplebilem esse*, de quavis cupidine, *avidum, avarum, nimis cupidum esse*: **ዘይሜሥዕ፡በረባሕ፡** ὁ διώκων ἐργολαβείας Sir. 29, 19; πλεονεκτεῖν Chr. Ta. 2; **ኢሠሣዕነ፡** οὐ ἠτακτήσαμεν 2 Thess. 3, 7; Sir. 34, 13.

አሠሥዐ፡ II, 2 *cupidum reddere* cibi aliquem, Gad. Ad. f. 41.

ሥሡዕ፡ part. 1) *insatiabilis, inexplebilis, vorax:* **ብእሲ፡ሥሡዕ፡ዘኢይጸግብ፡** Sir. 34, 20; ἄπληστος Prov. 28, 25; **ሥሡዐ፡ልብ፡** Ps. 100, 7; Clem. f. 97; **ሥሡዐ፡ከርሥ፡** M. M. f. 106; **ሥሡዓን፡በላዕያን፡** Macc. f. 9. 2) *avidus, avarus,* πλεονέκτης Sir. 14, 9.

ሥሥዕት፡ (fem. a **ሥሡዕ፡**) usurpatur pro subst.: *insatiabilitas* a) ventris, *aviditas ciborum, heluatio:* **ያበዝኆ፡ለገብጥ፡ሥሥዕት፡** Sir. 37, 30; **ብዙኃን፡እለ፡ቀተሎሙ፡ሥሥዕት፡** 37, 31; **ምርዓት፡ወዝሙት፡ወሥሥዕት፡** Clem. f. 139. 141. 167; **ሥሥዕተ፡ሥጋ፡** Herm. p. 33. b) animi, *aviditas, avaritia, intemperantia:* **እመ፡ኢይፌደፍድ፡ሥሥዕትከ፡** (μὴ μᾶλλον πλεονέκτης) Chr. Ta. 3; **ሥሥዕት፡ዘጥሪት፡** ibid. 11; Herm. p. 43; **ፍትወተ፡ሥሥዕት፡ዘብዕል፡** F. M. 18, 1.

ሥሣዔ፡ subst. *insatiabilitas* Lud. sine auct.

ሠርሐ፡ I, 2 [cognatum cum **ሠርኀ፡** et **ሠረቀ፡** q. v.; prima radicis vis est in *findendo* شَرَقَ; hinc nascuntur a) *aperire, ampliare, explicare* شَرَحَ b) de germinibus erumpentibus *crescere* شَرَخَ זָרַח; de lumine vel sole prorumpente *illucescere, oriri* شَرَقَ **ሠረቀ፡** זָרַח **ሠርኀ**. Praeterea e notione *findendi* etiam notionem *perveniendi ad finem* vel *bene succedendi* excrescere posse, verbis צָלַח ܨܠܚ صَلَحَ, amh. **ሰላ፡** probatur] 1) *prosperum successum dare, prosperare, secundare* (plerumque εὐοδοῦν), c. c. Acc. viae, operis, al.: **ይሤርሕ፡እግዚ"፡ፍናዊሁ፡** Kuf. 27. 31; Tob. 5, 17; Jes. 55, 11; **ውእቱ፡ሠርሐ፡ምግባሮሙ፡በእዴ፡ነቢይ፡** Sap. 11, 1; Ps. 89, 19; Lit. 175, 2; vel c. Acc. pers.: **ይሤርሐከ፡** 2 Par. 18, 14; **ይሤርሐከ፡በኵሉ፡ግብርከ፡** Tob. 4, 19; 1 Esr. 8, 6; vel c. dupl. Acc. (secundare alicui alqd) Gen. 24, 51. 56. 39, 3; Jes. 46, 11; Kuf. 39; seq. Subj. verbi: Rom. 1, 10. 2) Singularem significatum, de quo haud satis constat, habet in his locis: (nemo a communione mysterii celebranda discedat) **ዘእንበለ፡ይትፌጸም፡ዕርገተ፡ቍርባን፡ወበረከተ፡ካህን፡ወሠርሐት፡** F. N. 12 (p. 98); (nemo accepto corpore et sanguine Christi quidquam edat vel bibat) **እምቅድመ፡ሠርሐቱ፡** ibid. 13 (p. 103); conjicio: *successum deprecari* vel *imprecari* (cfr. Num. 6, 24. 25).

ተሠርሐ፡ III, 2 *prosperari, secundari, prospere perficere, felicem successum habere,* de hominibus eorumque viis et operibus, al.: Hen. 1, 8; **ከመ፡ትሠርሑ፡** Kuf. 35. 36; 1 Cor. 16, 2; **ተሠርሐ፡ሕዝብ፡በኵሉ፡** 2 Par. 32, 30; **ትሤራሕ፡በኵሉ፡ፍኖትከ፡** Tob. 4, 6; Jer. 15, 11. 22, 30 vrs. nov.; **ከመ፡ይሠራሕ፡ለነ፡ፍኖትነ፡** 2 Esr. 8, 21; **ወልድየ፡ተሠራሕ፡** Kuf. 31; Ps. 44, 5; 3 Joh. 2.

ሥሩሕ፡ part. *prosper, bene succedens:* **ከመ፡ሥሩሐ፡ይኩን፡ፍኖትከ፡** Tob. 4, 19; **ለገባሬ፡ሠናይ፡ኵሉ፡ፍናዊሁ፡ሥሩሕ፡ውእቱ፡** Fal. f. 47.

ሥርሐት፡ n. act. *prosperi successus largitio:* **ንቅድም፡** (*incipiamus*) **በረድኤተ፡እግዚ"፡ወበሥነ፡ሥርሐቱ፡** Fid. Jac. Bar.

ሠርሐ፡ *clarum esse* vid. sub **ሠርኀ፡**

ሠርሐ፡ *laborare* vid. sub **ሰርሐ፡**

ሠረመ፡ rad. inus., cui praeter شرم in شُرْمٌ etiam זרם (זרב, זרף) vicinae videntur. — Rad. Abb.: **ሠረመ፡ዘ፡ረግረግ፡ሆነ፡**

ተሠርመ፡ III, 1 *in abyssum submergi:* **ወኢተሠርሙ፡ውስተ፡ባሕር፡** Macc. f. 2. — Rad. Abb.: **ተሠረመ፡ዘ፡ረግረግ፡ገባ፡**

ሠርም፡ subst. [i. q. شَرْمٌ] Pl. **አሥራም፡**, *gurges, abyssus,* πέλαγος Cyr. f. 105; *Deus* **ለእለ፡ውስተ፡ሠርም፡ይትመነደቡ፡መድኅን፡** Kid. f. 16; **ዕመቀ፡ሠርመ፡ኀጢአት፡** Clem. f. 180; Org. 4; **እሞገደ፡አሥራም፡** Org. 1. — *Voc. Ae.:* **ሠርም፡ዕሙቅ፡ብ፡ጥልቅ፡**; *aliud:* **ሠርም፡ዘ፡የሚያጠልቅ፡ወኸ።**

ሠረረ፡ *volare* vid. sub **ሰረረ፡**

ሠረረ፡ I, 1 *altum esse:* **ሠረረ፡፲ወ፰በእመት፡** Lud. e Libr. Myst. [propria notio videtur *longum, procerum esse,* vid. **ሥር፡** In caeteris linguis haec eadem radix non occurrit; sed vicinae videntur שָׂרַע شَرَعَ (شَرَا) *extendit* et شَرَفَ *altus fuit*].

ሥር፡ vel **ሠር፡** subst., *altitudo,* ὕψος Gen. 6, 15; ut videtur, etiam *longitudo:* ecclesiarum quidem, quas Lalibela aedificavit, distinguitur **ኑኃ፡** (*altitudo* vel *longitudo*), **ግድም፡** (*latitudo*), **ሥር፡** (*longitudo* vel *altitudo*); alio loco: **ቆም፡** (*altitudo*) et **ሥር፡** (*longitudo*) Gad. Lal.

ሥረት፡ id. q. **ሥር፡**; Lud. e Mss. Colb.

ሣረረ፡ I, 3 [prima radicis ܫܰܪ שָׁרַר potestas est: *firmus, stabilis, solidus, durus fuit,* quare **ሣረረ፡** proprie *firmavit, stabilivit* significare videtur. In libris mss. melioris notae frequentius **ሣረረ፡** quam **ሳረረ፡** exscripta occurrit, quare eam sicut vicinam **ሠረወ፡** sub litera **ሠ፡** inserere haud dubitavimus] *fundare, fundamentum jacere,* c. c. Acc. Job 26, 11. 38, 4; Prov. 3, 19; Ps. 101, 26. 103, 6. 9; Sir. 50, 2; Jes. 14, 32. 44, 28. 48, 13. 51, 16; Zach. 1, 16; Hagg. 2, 18; 2 Esr. 3, 10; Hebr. 1, 10; 1 Cor. 3, 12 rom. Trsl.: *pro fundamento ponere* thesin seu propositionem Lud. e V. S. — *Voc. Ae.:* **ሣረረ፡ዘ፡ተከለ፡**

አሣረረ፡ II, 3 *fundandum curare:* **ወለሊሁ፡አሣረረ፡ቤተ፡** ἔδωκε ϑεμελίους τοῦ οἴκου 2 Esr. 5, 16.

ተሣረረ፡ III, 3 pass.: *fundari* 3 Reg. 7, 47; 2 Esr. 3, 6; 4 Esr. 4, 7; Hen. 69, 17; Matth. 7, 25; 1 Cor. 3, 11; **ቤተ፡ክርስቲያን፡እንተ፡ተሣረረት፡** Did. 8; transl.: Col. 2, 7; *confirmari* in doctrina vel sententia aliqua Lud. e V. S.

ሡሩር፡, rarius **ሥሩር፡** (Herm. p. 20) part., *fundatus* Hen. 21, 2; Cant. 5, 15; Prov. 18, 19; transl.: **እስመ፡ሰብእ፡ሡሩር፡እምነፍስ፡ወሥጋ፡** Phlx. 82. 2) *stabilitus, firmus* (verus): Herm. p. 11.

ሣራሪ፡ n. ag. *fundator:* (Deus) **ሣራሬሃ፡ለምድር፡** Kid. f. 12; Prec. Mat.; (Deus) **ሣራሬሃ፡ለነፍስ፡** Kid. f. 11; Prec. Mat.

ሡራሬ፡ subst. 1) *fundatio* Org. 2; Chr. Ax. f. 89. 94; transl.: **ሱራሬሆሙ፡** (sc. *monachi*) **ዲበ፡ንዴት፡** Gad. Kar. 2) *fundamentum* Gad. Lal.

መሠረት፡ subst., Pl. **መሠረታት፡** *fundamentum, fundamen:* Job 9, 6. 18, 4. 22, 16; Sir. 16, 19. 50, 15. Jes. 13, 5.

14, 15. 24, 18. 28, 16. 44, 23. 58, 12: Am. 1, 4. 7; Ps. 17, 9. 17. 86, 1; Judith 1, 2. 3. 16, 15; Job 28, 9 (ῥίζαι); Luc. 6, 49; Apoc. 21, 14; 4 Esr. 10, 41. 67; **አስተናደፈ፡መሠረተ፡** *fundamentum jecit* 1 Cor. 3, 10; **ሣረረ፡መሠረተ፡** 1 Cor. 3, 11; Luc. 6, 48; Hez. 40, 5 (τὸ προτείχισμα). Transl.: 1 Tim. 6, 19; 2 Tim. 2, 19; Hebr. 6, 1; Hen. 15, 9; fundamentum calculorum vel rationis ineundae, Abush.; (dilexit eum) **እመሠረተ፡ልቡ፡** *ex imo corde suo* Org. — *Voc. Ae.:* **መሠረት፡ብ፡ታቺ፡**

አመሥረተ፡ quadr. II (denom. a **መሠረት፡**) *fundare:* **አመሥርተኒ፡ዲበ፡መሠረተ፡ወርቅ፡** Org.

ተመሥረተ፡ III, 1 *fundari:* **ዓዲሁ፡ኢተመሥረተ፡**(**ሃይማኖትክሙ፡**) **እስመ፡ዘይትመሠረት፡ይደልዎ፡ይኩን፡ጽኑዐ፡** Chr. ho. 9; Org. 1.

ምሥሩት፡ part. *fundatus* Lud. e Mss. Colb.

ሠረቀ፡ *furari* vid. sub **ሰረቀ፡**

ሠረቀ፡ I, 1 [شَرَقَ, זָרַח, ܕܢܚ; amh. id. q. aeth., de prima notione vid. sub **ሠርሐ፡**] Subj. **ይሥርቅ፡** 1) *oriri, exoriri,* de sideribus: Gen. 32, 32; Ex. 22, 2; Num. 24, 17; Ps. 103, 23; **ፀሐይ፡ሠሪቃ፡ትጸልም፡** Jes. 13, 10. 60, 19; Nah. 3, 17; **ሠሪቆ፡ፀሐይ፡** Jon. 4, 8; Job 3, 9; **ኢትሥርቂ፡** Job 9, 7; Hen. 2, 1. 83, 11; transl. de aliis rebus, quae diei instar illucescunt: **ትሠርቅ፡ሕይወትከ፡ከመ፡መዓልት፡** Job 11, 17; **እገብር፡ሐዲሰ፡ዘይእዜ፡ይሠርቅ፡** Jes. 43, 19. 58, 8. 60, 1; Ps. 111, 4; Matth. 4, 16. 2) *nasci,* de *nova luna:* **አመ፡ሠረቀ፡ሳብዕ፡ወርኅ፡** 1 Esr. 5, 46. Inde ab illis temporibus, quibus Aethiopes initia mensium a noviluniis ducere solebant, significat *incipere,* de mensibus, ut: **ታኅሣሥ፡ለእመ፡ሠረቀ፡በሠሉስ፡** *calendae Tachšâš si inciderint in feriam tertiam* Comp. Aeth.; **በ፲ዓመተ፡መንግሥቱ፡ሠረቀ፡መስከረም፡በዕለተ፡ሰኑይ፡** Chr. L. Atk. 3) in genere: *illucescere, lucere, splendere:* **ብርሃን፡ሠረቀ፡ላዕሌሆሙ፡** λάμψει (v. **በርሀ፡**) Jes. 9, 2 (Matth. 4, 16); Luc. 2, 9 rom.; Sx. Haml. 5. — *Voc. Ae.:* **ሠረቀ፡ብ፡ብቅ፡አለ፡**

አሥረቀ፡ II, 1 1) *exoriri facere, ortum creare, illucescere facere,* c. Acc. solis Sir. 43, 2; Matth. 5, 45; Did. 1; Macc. f. 3, aliusve luminis: **ከማሁ፡የሠርቅ፡እግዚ"፡ጽድቀ፡ወሐሤተ፡** Jes. 61, 11; in genere: *effulgere* vel *resplendere facere:* (Deus) **አሥረቀ፡መለኮቶ፡** Lit. Orth. 2) ut videtur, *prima luce sacra celebrare, hymnos matutinos canere,* saepius in Deg., ex. gr.: **በአጽዋም፡ለእመ፡ሀሎ፡አሥርቆት፡**, vel **አርያም፡** (genus cantus) **ዘአሥርቆት፡**; vid. etiam Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 38.

ሠርቅ፡ subst., Pl. **አሥራቅ፡** 1) *ortus* vel *apparitio* sideris Jud. 5, 31. 2) *oriens* i. e. coeli plaga orientalis: **መንገለ፡ሠርቀ፡ፀሐይ፡** Gen. 25, 6; **መንገለ፡ሠርቅ፡** Gen. 13, 11; Ps. 102, 12; Clem. f. 187; **ደብረ፡ዘይት፡ዘሀለወት፡በሠርቀ፡ኢየሩሳሌም፡** Jsp. p. 356. 3) in specie: *luna nova, novilunium:* **ጌሠም፡ሠርቀ፡ወርኅ፡** 1 Reg. 20, 5; **ሠርቀ፡ወርኅክሙ፡** Jes. 1, 14; **በሠርቀ፡አውራኅ፡** Hez. 45, 17; **አሥራቀ፡ወርኅ፡** Num. 28, 11; 1 Esr. 5, 51; **ዕለተ፡ሠርቅ፡** *dies novilunii* Ps. 80, 3, vel **ሠርቅ፡** Hen. 78, 12; **አመ፡ርእሰ፡ሠርቅ፡** Ex. 40, 2; **እንተ፡ቅድመ፡ሠርቅ፡** προνουμηνία Judith 8, 6. Deinde ubi mensium initia a noviluniis fiunt, **ሠርቅ፡** est *calendae, initium mensis,* ut: **አመ፡ሠርቀ፡ወርኅ፡ራብዕ፡** Kuf. 3. 6 seq.; Hagg. 1, 1; et inde a **ሠርቅ፡** mensium dies quatuordecim primi numerantur, ut: **በዐሡር፡ሠርቅ፡** δεκάτῃ τοῦ μηνός Jer. 52, 4; Bar. 1, 2; Hez. 20, 1, vel **በኀሙሰ፡ሠርቅ፡** Hez. 1, 1, vel **በኃምስ፡ሠርቅ፡** πέμπτῃ τοῦ μηνός Hez. 1, 2. 8, 1; Jer. 46, 2, vel **አመ፡ረቡዑ፡ለሠርቀ፡ታስዕ፡ወርኅ፡** Zach. 7, 1; Hez. 33, 21; Esth. 3, 7. 12 seq. (opp. **ጽልመት፡** q. v.). Denique ut diei ita noctis quoque **ሠርቅ፡** *initium* praedicatur Lit. f. 161, 1; Herm. in subscr. p. 108. (populorum enim alii mensium annique dies ab imminentibus noctibus, alii ab illucescentibus diebus incipiebant, quare **ሠርቀ፡ሌሊት፡** et **ሠርቀ፡መዓልት፡** distinguuntur).

ሠረቅ፡ subst. i. q. **ሠርቅ፡**, scilicet forma antiquior, 1) plerumque: *oriens* Gen. 12, 8. 13, 11. 14 ann.; Lev. 16, 14 ann.; Num. 10, 5; Deut. 3, 27. 4, 41; Jos. 4, 19. 12, 1. 13, 9. 2) rarissime i. q. **ሠርቅ፡** Nr. 3, ut: **እስከ፡፱ሠረቀ፡ወርኅ፡** ἐννάτῃ τοῦ μηνός 4 Reg. 25, 2 cod. S.

ሥርቀት፡ n. act. *ortus, apparitio* Deut. 33, 14; Jes. 13, 10 var.; **ሥርቀተ፡ፀሐይ፡** Jsp. p. 285; **ሥርቀተ፡ከዋክብት፡** Sap. 10, 17; **ሥርቀተ፡ቤዝ፡** Gad. T. H.; apparitio Christi Lit. Joh.

ሠርቃዊ፡ adj. rel. 1) *ad novilunium pertinens:* **ወርኅ፡ሠርቃዊ፡** *mensis lunaris* (opp. solaris) Abush. 33 (aliâs **ሀላሊ፡** q. v.). 2) i. q. **ሠረቃዊ፡**

ሠረቃዊ፡ adj. rel. 1) *ad orientem pertinens, orientalis* Gen. 10, 30; Jsp. p. 374. 2) *ad ortum pertinens:* **ገብርየ፡ሠረቃዊ፡** Zach. 3, 8; **ብእሲ፡ሠረቃዊ፡** (v. **ሠርቃዊ፡**) **ስሙ፡ወይሠርቅ፡** 6, 12.

ምሥራቅ፡ subst., Pl. **ምሥራቃት፡** *oriens, regio orientalis,* et **ምሥራቅ፡** et **ምሥራቀ፡ፀሐይ፡** Matth. 2, 2; Jos. 1, 15; Ps. 112, 3; Mal. 1, 10; Jes. 9, 12. 11, 11. 41, 25. 45, 6. 59, 19; Hen. 35; Apoc. 16, 12 al.; **ምሥራቃት፡** *regiones* vel *partes orientales* Abush. 47.

ምሥራቃዊ፡ adj. rel. *ad orientem pertinens* Sx. Ter 12; in specie: Asiam trans Euphratem sitam inhabitans: **ምሥራቃውያን፡** *orientales* F. N. 4.

ሠረቀ፡ *nectere, plectere* (vid. infra sub **ሢራክ፡**). Hinc nescio an illustrari possit locus obscurior: **ቆቃሕ፡ተሠግረ፡በቄጽለ፡አሥርቆ፡** v. **በቄጽልዐ፡ሠርቆ፡** πέρδιξ ϑηρευτὴς ἐν καρτάλλῳ Sir. 11, 30. Pro Infinitivis emendare licuerit **ሥርቆ፡** *nexile, plectile* (coll. شَرَكٌ *laqueus, rete venatoris*).

ሤሬቅ፡ n. prgr., sc. σωρήκ i. e. שׂרֵק *vitis generosioris species* (de quo vid. Ges. thes. p. 1342) Jes. 5, 2 var.; Jer. 2, 21 Lib. Myst.

ሠረበ፡ I, 1 [i. q. شَرِبَ, ܣܪܦ, سَرِفَ; cfr. etiam **ሰረበ፡**] *sorbere, imbibere, bibere:* **ይሠርብ፡ደምየ፡** Job 6, 4; **ይሠርብ፡ለኀጢአት፡ከመ፡ስታይ፡** Job 15, 16; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Apoc. 12, 16; **ሠሪበ፡ብሒአ፡ይቤ፡** Joh. 19, 30; Rel. Bar.; Hen. 28, 3. — *Voc. Ae.:* **ሠረበ፡ብ፡ማገ፡**

አሥረበ፡ II, 1 1) *sorbendum dedit;* 2) *irrigavit* rivo ducto Lud. sine auct.

ሥሩብ፡ part. *sorptus, haustus,* Syn.

ሠረብ፡ vel **ሥርብ፡**, nonnisi in Pl. **አሥራብ፡** repertum, subst. *potus, vinum:* **እሥራበ፡ወይን፡** Abt. Ap. 3; **እሥራበ፡ሦከር፡** *potus e saccharo confecti* Org. 1.

ሠራብ፡ subst. (i. q. شَرَابٌ) *potus, vinum:* **እመ፡አዕረገ፡ህየንተ፡እሥራበ፡ወይን፡ሠራበ፡ሦከር፡** Abt. Ap. 3.

መሥረብ፡ subst. *hydria, situla* Chr. Ax. f. 89.

ምሥራብ፡ subst. *quilibet locus* vel *vas, quo humor continetur*; de spongia, in qua Jesu propinatum fuit acetum cum felle: **ሰላም፡ለስፍንግ፡ለብሒእ፡ሐሞት፡ምሥራቡ፡** Sx. Masc. 19 Enc.

ሠርኅ፡ rad. inus., cognata cum **ሠረቀ፡** et **ሠርሐ፡** q. v.

ሥሩኅ፡ part. *splendens, magnificus* Kuf. p. 130 ann. 7 (de nomine Dei).

ሠርኅ፡ subst. *splendor igneus*, quo circumfusum numen divinum apparet; *gloria Dei* (aliâs **ስብሐት፡**), δόξα Ex. 16, 10. 24, 16 (var. **ሣርኅ፡**).

ሥራኄ፡ vel **ሡራኄ፡** subst., id. q. **ሠርኅ፡**; c. suff. **ሥራኍ፡** Ex. 24, 17 v. **ሡራኄሁ፡**; 16, 10 var.; 28, 2; (Deo convenit) **ሡራኄ፡ወጸዳል፡** M. M. f. 92; **በርሀ፡ገጹ፡በሡራኄ፡መለኮት፡** Gad. T. H.; Org. — *Voc. Ae.:* **ሡራኄ፡ዘ፡መኸብረቅ**; *al.:* **የሚያሸበርቅ፡ብርሃን ።**

ሥርናይ፡ *triticum* vid. sub **ሠዐረ፡**

ሢራክ፡ vel **ሲራክ፡**, subst., n. prgr., Pl. **ሢራክት፡** [sine dubio i. q. شِرَاكٌ *corrigia; linea, ductus*, Strich sive Streifen; coll. שְׂרַג vel סְרַג *disponere ad lineam*; סֵרַג *interstinguere, intersecare*, סַרְגֵּל *lineare, sulcare*, quae omnia ad שָׂרַג vel שָׂרַךְ *nexuit, plexit* referenda sunt] *linea, lineae ductus, stria*, ut: (non avertit plantam pedis) **እምፍና፡ሢራኩ፡** Lud. e Mss. Colb. a) *series* vel *pars tabulae* lineis in varias partes divisae (Fach); *rubrica;* nec non *tabella* ipsa lineis tabulatim divisa: **ወለለ፡ኍልቄ፡አሐዙ፡ቦቱ፡አሐዝ፡ዘበሢራኩ፡ዘይኤምር፡ውስተ፡አይ፡** καθ' ἕκαστον ἀριθμὸν ὑποσημείωσις διὰ κινναβάρεως πρόκειται δηλοῦσα ἐν ποίῳ, et **አእሚረክ፡አሐዘ፡ኍልቄ፡ዘበሢራኩ፡** ὃν ἡ διὰ τοῦ κινναβάρεως ὑποσημείωσις ὑποβέβληκεν Epist. Euseb. ad Carp. in N. T. rom.; M. M. f. 96. 246. b) *membrum* vel *incisio orationis*, quatenus *linearum intervallis* distinguuntur (Abſchnitt, Abſatz). Herm. p. 110 (coll. Isenb. lex. p. 54: **ሲራክ፡** „a blank horizontal space on a written page between two divisions“).

ሠረወ፡ rad. inus., propagata e **ሠረረ፡** (שָׂרַר), de qua vid. supra p. 238. et Ges. thes. p. 1482 seq. Hinc

ሥርው፡ subst., m. et fem., Pl. **ሥረው፡** et **አሥራው፡**, rarius **ሥርዋት፡** (Hen. 8, 3; Sx. Ter 27) 1) [i. q. שׁוּר, ܫܪܝܐ, amh. **ሥር፡**] *nervus, musculus*, νεῦρον (synon. **መትን፡**): Job 10, 11. 30, 17. 40, 12; **ዘኅጺን፡ሥርወ፡ክሣድከ፡** Jes. 48, 4; Prov. 24, 23; Hez. 37, 5. 8; **ሥርወ፡ሕሩም፡** Gen. 32, 26. 33; **ሥርወ፡መዝራእተ፡እደዊሆሙ፡** Gen. 49, 24; 49, 6; Deut. 21, 4; Jos. 11, 6; *commissura* Hebr. 4, 12; Eph. 4, 16 Platt; Col. 2, 19 Platt; **ሥርወ፡ልብየ፡** τὰ αἰσθητήρια τῆς καρδίας Jer. 4, 19; **አዕጽምት፡ወአሥራው፡** Cyr. f. 117; **ደዌ፡አደግደገ፡ሥጋሁ፡ወተዐውቀ፡አሥራወ፡እንግድዓሁ፡** Jsp. p. 302. 2) (i. q. שֹׁרֶשׁ ܫܶܪܫܳܐ, amh. **ሥር፡**, arab. شِرّ) *radix* plantarum eorumque quae cum iis comparantur: Gen. 41, 5; Deut. 29, 17; Job 5, 3. 15, 30; Sap. 7, 20; Jes. 53, 2; Luc. 17, 6; Matth. 13, 6. 21; Rom. 11, 16 seq.; Hebr. 12, 15; **ይሠርጽ፡ሥርዎሙ፡** Jes. 37, 31; **ኢበቊለ፡ሥርዎሙ፡** Jes. 40, 24; Hez. 31, 7; **ይየብስ፡ሥረዊሁ፡** Job 18, 16; Hos. 9, 16; **መልኀ፡ሥርዎሙ፡** Sir. 10, 15; **ይጸንዕ፡ሥርዊ፡** Jer. 17, 8; **እምሥርው፡አጥፍአ፡** Job 31, 12; **ሥርው፡ወጕንድ፡** Dan. 4, 12; **ዘእንበለ፡ሥርው፡** ἄῤῥιζος Job 31, 8; **ሀለወ፡ውስተ፡ሥርው፡** ἔτι ὂν ἐπὶ ῥίζης Job 8, 12; *radices agere* vel *capere:* **ወደየ፡ሥርወ፡** 4 Esr. 8, 27; Macc. f. 5; **ገብረ፡ሥርወ፡** Sir. 3, 28; **አብቈልኩ፡ሥርወ፡** Sir. 24, 12; **አኀዘ፡ሥርወ፡** Kuf. 37; Herm. p. 64. 65. Transl.: **ሥርዎሙ፡ለርኩሳን፡** Sir. 40, 15; **ሥርወ፡ዐመፃ፡** Hen. 91, 5. 8. 11; 4 Esr. 1, 22. 3, 36. In specie est a) *principium, fundamentum, origo:* **ሥርዋ፡ለጥበብ፡ፈሪሀ፡እግዚ"፡** Sir. 1, 20; Sap. 15, 3; 1 Tim. 6, 10. b) *stirps, genus* Jes. 11, 1. 10; Apoc. 5, 5; **ሥርውኪ፡ወዘመድኪ፡እምድረ፡ከናአን፡** Hez. 16, 3; Tob. 5, 14. c) *causa* Job 19, 28. d) *exemplar libri originarium* (أَصْلٌ): **መጽሐፈ፡ሥርው፡** Jsp. (In *Voc. Ae.:* **ሥርወ፡ሕሩም፡ዘ፡ሸሉዳ፡**).

ሠረወ፡ (denom. a **ሥርው፡**) I, 2 (Impf. **ይሤሩ፡**, Subj. **ይሠሩ፡**) et I, 1 (Impf. **ይሠሩ፡**, Subj. **ይሥሩ፡**) *eradicare, exstirpare, funditus delere, stirpem perdere*, plerumque de hominibus et populis (ἐκριζοῦν, ἐξολοθρεύειν), c. c. Acc.: Kuf. 33; Ex. 15, 6; Num. 4, 18; 1 Reg. 2, 31; 3 Reg. 11, 15. 16; 4 Reg. 9, 7. 8; Ps. 43, 3. 82, 4; Mich. 5, 9 seq.; Dan. ap. 1, 59; Jer. 1, 10. 4, 7. 5, 6. 22, 7. 28, 11. 29, 4. 51, 12; Judith 1, 15; Sir. 3, 9. 10, 16. 49, 7.

ተሠረወ፡ III, 2 et **ተሠርወ** III, 1 1) *eradicari, exstirpari, funditus deleri* Deut. 12, 30; Jes. 29, 20; Zeph. 1, 11; Sir. 16, 9; Kuf. 6; Job 4, 7; Sir. 23, 25; **ረሲዓን፡እምሥርዎሙ፡እምድር፡ይሤረዉ፡** Prov. 15, 6; Ps. 36, 36. 40. 108, 12; Matth. 15, 13; **ለትሠሮ፡ይእቲ፡ነፍስ፡እምእስራኤል፡** Ex. 12, 15; Lev. 17, 4. 19, 8; Kuf. 2; **ለተሠርዎ፡** Kuf. 24; 2 Petr. 2, 12; ὄλεθρος Prov. 1, 26; Jer. 31, 8; 2 Thess. 1, 9. Dicitur etiam de *fumo* (dissipato) Enc. 2) III, 1 *radicari:* **ወተሠርዉ፡ኵሎሙ፡በሃይማኖት፡** Gad. T. H.

ሠራዊ፡ n. ag. *exstirpator* Lud. sine auct.

ሥራዌ፡ subst. *eradicatio, exstirpatio, pernicies* Sap. 1, 12; Prov. 21, 7; Kuf. 22; **የኀሥሥ፡ሥራዌከ፡** Jsp. p. 338; Sx. Ḥed. 3 Enc.

ሠርዌ፡ subst., Pl. **ሠራዊት፡** (proprie, ut videtur: stirps, stipes, truncus, vid. **ጕንድ፡**; aram. שְׁרִיתָא) *trabs, tignum, columen:* Matth. 7, 3. 4; 4 Reg. 6, 2; **ዕፀው፡ለጠፈረ፡ቤት፡ወለሠራዊት፡** 2 Par. 34, 11; 3 Reg. 6, 15; **ሠርዌ፡ተንከተም፡** ξύλον διαβάθρας *trabs pontis* vel *ratis* 2 Reg. 23, 21; collective: **ታሕተ፡ሠርዌ፡ቤትከ፡** Sir. 29, 22; **ከመ፡ሠርዌ፡ይውዕዩ፡** Ep. Jer. 54. a) *scapus* vel *truncus* columnae: **መስከምተ፡ሠርዌሁ፡** *basis* vel *statumen scapi ejus* Ex. 26, 17. b) ut videtur, *antenna;* τὰ ἱστία enim (*vela*) bis, scilicet semel in Pentateucho (**ሠራዊተ፡ዐጸድ፡** τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς) Ex. 39, 20 et in Jes. 33, 23 voce **ሠራዊት፡** versa sunt, sive quia interpretes ἱστίον vocem diminutivam vocis ἱστός putarunt, sive quia *antennam* pro *velo* posuerunt. c) *jugum textorum, liciatorium* (sicut ἱστός): ἀντίον **ሠርዌ፡አነምት፡** 1 Par. 11, 23; 2 Reg. 21, 19. d) ut videtur, *malus* navis (ut ἱστός): **እግዚ"፡ዐምደ፡ሃይማኖትነ፡ዘኢይጸንን ፤ ስርዌ፡** (sic) **ሐመርነ፡**

ዘኢይትነተን፡ M. M. f. 84; ጸን፡ስርዌ፡ (sic) ሐመሮሙ፡ M. M. f. 172; ሠርዌ፡ሐመር፡ Org. [An سَارِيَةٌ vel صَارِيَةٌ huc referenda sint, in medio relinquo]. — *Voc. Ae.:* ሠርዌ፡ዘ፡ምስሶ፡ (quamquam etiam ሠርዌ፡ in Amharensium usu est).

ሠርዌ፡ exercitus vid. sub ሰርዌ፡

ሠርዐ፡ I, 1 [amh. ሠራ፡, i. q. شَرَعَ; primitus significare videtur *protendere,* deinde *ad lineam disponere, ordinare*] Subj. ይሥራዕ፡ 1) *disponere, struere, instruere, ordinare, ornare:* laqueos ዘሠርዐ፡መሥገርተ፡ Sir. 27, 26; Prov. 29, 5; Jer. 5, 26; aciem ሠርዐ፡ሰራዊቶ፡ (Titus) Jsp. p. 356; ትሠርዕ፡ አሕፃ፡ዐውዳ፡ τάξεις τὰς βελοστάσεις κύκλῳ Hez. 4, 2; populos ይሠርዖሙ፡ለአሕዛብ፡ Job 12, 23; mensam (sternere), cibos ሥርዑ፡ማእደ፡ Ex. 26, 35; Jes. 21, 5. 65, 11; Dan. ap. 13, 11. 14; Sir. 29, 26; Ps. 22, 6. 77, 22. 24; Lev. 24, 6. 8; Luc. 6, 4; ብዙኀ፡ሠርዑ፡ውስቴቱ፡(ለማእድ፡) Sir. 34, 12. 16; lucernas Ex. 25, 37; καταρτίζειν Matth. 4, 21; ordinare domum i. e. curare rem domesticam (de moribundo): ሥራዕ፡ቤተከ፡ Jes. 38, 1; 4 Esr. 14, 10; 4 Reg. 20, 1; librum (disponere): ስንክሳር፡ዘሠርዑ፡ አበዊነ፡ Sx. Mag. in proleg.; ያሬድ፡ ሠርዐ፡ ማሕሌተ፡ለለዘመኑ፡ Sx. Genb. 11. 2) *instituere, statuere, constituere, condere, sancire, praefinire, praecipere:* ሠራዕኩ፡ኆፃ፡ወሰነ፡ለባሕር፡ Jer. 5, 22; መኑ፡ሠርዐ፡አምጣኒሃ፡ Job 38, 5; ሠርዖሙ፡ፍናዊሆሙ፡ Sir. 36, 11; Hen. 5, 2; ለኰነኔ፡ሠራዕካሁ፡ Hab. 1, 12; ዐቅመ፡ሠርዐት፡ ለልሳና፡ Prov. 29, 43; ሥራዕ፡ ሊተ፡ ዘይትፈቀድ፡ σύνταξόν μοι τὰ δέοντα Prov. 24, 31; (c. Acc. pers. pro Dat. Rom. 16, 2); ሠርዐ፡ጸባሕተ፡ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 34; አርዑተ፡ላዕሌሁ፡ Kuf. 38; ምክያደ፡ Kuf. 40; ውስተ፡ዐቢይ፡ሕዝብ፡እሠርዐከ፡አነ፡ Kuf. 44; in specie: leges, instituta, ritus, foedera: Kuf. 6. 13; ሕግ፡ዘሠራዕኩ፡ለአበዊሆሙ፡ Jer. 11, 10; Rom. 3, 31; Hebr. 8, 8. 9; እሠርዕ፡ለቤተ፡እስራኤል፡ሥርዐተ፡ሐዲሰ፡ διαθήσομαι διαθήκην Jer. 38, 31; Hez. 34, 25. 37, 26; እሠርዖሙ፡ ሥርዐተ፡ዘለዓለም፡ Jes. 61, 8; 2 Par. 23, 16; Marc. 7, 5; praedestinare Rom. 8, 29; institutis ornare: ነበርነ፡ አሐተኔ፡ ወሠራዕነ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 103. 3) *administrare, dispensare,* διοικεῖν Sap. 8, 1. 15, 1; 1 Tim. 3, 5. 15.

ተሠርዐ፡ III, 1 1) pass. *disponi, institui, constitui, praecipi, praefiniri:* በላዕሌከኑ፡ ተሠርዐ፡ ጎሐ፡ ጽባሕ፡ Job 38, 12; ለዐሠርቱ፡ክፍል፡ተሠርዐ፡ዓለም፡ 4 Esr. 14, 9; ተሠርዐ፡በእንቲአሁ፡ Luc. 22, 22; 4 Esr. 8, 62; Kuf. 3. 4. 30; ሕግ፡ተሠርዐ፡ 1 Tim. 1, 9; sterni mensam ተሠርዐ፡ማእድ፡ Enc. 2) refl. *sibi* vel *inter se pactionem facere; convenire de* re: ተሠራዕክሙ፡ ἐποιήσατε συνθήκας Jes. 30, 1.

ሥሩዕ፡ part. *dispositus, instructus, ordinatus, statutus:* Esth. 1, 6; Hen. 2, 1; 1 Cor. 14, 40 Platt; Ps. 88, 36; in specie de mensa: ሥሩዕ፡ ማእድ፡ ቅድሜሆን፡ Hez. 23, 41 et de cibis appositis Joh. 21, 9; Lev. 24, 7; Mal. 1, 7; Sir. 30, 18. Nec non hoc vocabulo vertitur θεσπέσιος, *divinitus institutus,* ut: ሥሩዕ፡ጳውሎስ፡ Cyr. c. Pall. f. 85; ሥሩዕ፡ጴጥሮስ፡ ib. f. 93 (vid. ሠራዒ፡).

ሥርዐት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ሥርዐታት፡ 1) *dispositio, ordinatio, ordo, classis:* መኰንን፡ለባዊ፡ ይገብር፡ሥርዐተ፡ ἡγεμονία συνετοῦ τεταγμένη ἐστί Sir. 16, 26; Cant. 6, 10 (aciei); τάγμα Num. 2, 2; ῥυθμός 4 Reg. 16, 10; Ex. 25, 38 (ὑπόθεμα *substructio*); Ex. 39, 22 ἀποσκευή *apparatus;* በበሥርዐቶሙ፡ *secundum ordines suos* Lit.; ሥርዐት፡ nominantur *classes harmonicae,* in quibus concordantiae Evangelistarum reperiuntur, Nov. Test. rom.; ሥርዐታት፡ τάξεις Hen. 82, 10. 11. 2) *institutio,* ut: በእንተ፡ሥርዐተ፡ምስጢር፡ Matth. 26, 26 in tit.; et plerumque *institutum* a) *praeceptum, mandatum, edictum, decretum:* πρόσταγμα vel προστάγματα Ps. 7, 7; Jes. 24, 5; Jer. 5, 22; Sir. 39, 16; δόγμα vel δόγματα Dan. 6, 8 seq.; Eph. 2. 15. 3, 9; Col. 2, 14; ሥርዐተ፡ሠናይ፡አምልኮ፡ τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας II Can. Ap. 35; ዐቃቤ፡ሥርዐት፡ ὑπομνηματογράφος 1 Par. 18, 15. b) *lex, statutum:* ሥርዐትየ፡ τὰ νόμιμά μου Hez. 5, 6; ሥርዐተ፡ምሥዋዕ፡ δικαιώματα λατρείας Hebr. 9, 1; ሥርዐተ፡ ቀኖና፡ vel ሥርዐታ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. (saepissime); ሥርዐተ፡ዲያቆን፡ዐቀበ፡ወኢተዐደወ፡ Mavâs. n. 12; παράδοσις, *statutum traditum* (traditio) 2 Thess. 3, 6; Tit. 1, 14; Col. 2, 8; Matth. 15, 3. 9; de legibus naturae rerum innatis vel praescriptis: Sir. 16, 26. 43, 2. 10; ሥርዐተ፡ አውራኅ፡ Kuf. 4; 4 Esr. 4, 52; በከመ፡ሥርዐት፡ሀሎ፡ Asc. Jes. 11, 17; (concubitus) በሥርዐተ፡ተባዕት፡ወአንስት፡ Tob. 3, 8. c) *foedus, pactum, testamentum* (vid. ሕግ፡), διαθήκη: Gen. 17, 20 seq.; Kuf. 1. 15; Job 31, 1; Jes. 42, 6. 49, 8. 55, 3; Jer. 38, 31; Mal. 2, 4. 5; Prov. 2, 17; Sir. 44, 11; ሐዲስ፡ ሥርዐት፡ Matth. 26, 28; Hebr. 12, 24; Rom. 9, 4. d) *regula:* ሥርዐተ፡አበ፡ጳኰሚስ፡ *regula monastica* Reg. Pach.; ሥርዐተ፡ማኅበር፡ *regula conventus* (*coenobitarum*) Enc. e) *ritus, institutum, usus, consuetudo, mos;* de institutis rei publicae: ወነበሩ፡ (Romani) በዝንቱ፡ሥርዐት፡እስከ፡ኀየሎሙ፡ቄሳር፡ Jsp. p. 274; κρίμα Jer. 37, 18; de instituto matrimonii: ንስተተ፡ሥርዐተ፡ሰብሳብ፡ γάμων ἀταξία Sap. 14, 26; በሥርዐተ፡ሕግ፡ νομοθέσμως Prov. 29, 45; πρόσταγμα Gen. 47, 26; λατρεία Ex. 12, 25. 26; ኀቡረ፡ሥርዐት፡ *eodem vitae instituto utens* Enc.; ሥርዐተ፡አይሁድ፡ *Judaismus* Enc.; in specie de iis ritibus sacris, qui f) *sacramenta, mysteria* appellantur: ሥርዐተ፡ጥምቀት፡ F. M. 27; Const. Ap. 20; ሥርዐተ፡ቍርባን፡ ibid. 52; Lit. Orth.; μυστήρια 1 Cor. 4, 1. In genere g) *ratio, modus, conditio:* በሥርዐቱ፡ *pro more suo* Org.; በዝ፡ሥርዐት፡ብዙኀ፡መዋዕለ፡ተሐዩ፡ τούτῳ τῷ τρόπῳ Prov. 9, 11; በከመ፡ይከውን፡ሥርዐቱ፡ለአውታረ፡መሰንቆ፡ከማሁ፡ *qualis ratio fidium est, talis* Chr. Ta. 29; ንሕነ፡ወለጥነ፡ሥርዐተ፡ *nos rationem* (das Verhältniß) *permutavimus* Chr. Ta. 8; ተመሰልኪ፡በሥርዐተ፡ንጽሕኪ፡ምስሌሆሙ፡ *ratione castitatis iis similis facta es* Org. h) *status, sors, conditio vitae* Apoc. 21, 4; Hebr. 3, 14; ቦብዙኃን፡እለ፡ያስተከብዱ፡ ሥርዐተ፡ንዴት፡ Chr. Ta. 18; Phlx. 1; ድንግልና፡ዕቁብ፡በሥርዐቱ፡ Org. 3) *administratio, dispensatio* Tob. 1, 21; Tit. 2, 5; 1 Tim. 3, 4. — (Memorabilis est versio ἐπιστήμη ሥርዐት፡ Hez. 28, 7. 17).

ሠራዒ፡ n. ag. *institutor, constitutor, conditor, legislator:* ሙሴ፡ሠራዔ፡ሕግ፡ Did. 33; ሠራዕያነ፡ሕጋጊሃ፡ ለቤተ፡ክርስቲያን፡ (patres Niceni) Lit. Orth.; እግዚ"፡ሠራዒሃ፡ለሰንበት፡ Clem. f. 107; in specie: *divinae legis internuntius,* θεσπέσιος: ሠራዒ፡ጳውሎስ፡ Cyr. ad Th. f. 14. 21 (vid. ሥሩዕ፡).

ሥራዕ፡ subst., Pl. ሥራዓት፡ i. e. شِرَاعٌ (amh. ሸራዓ፡) *velum navis:* አውረዱ፡ሥራዓ፡ χαλάσαντες τὸ σκεῦος Act.

27, 17 Platt; ሰቀሉ፡ሥራዐ፡ዘይንእስ፡ ἀρτέμων *artemon* 27, 40 Platt; አልዐሉ፡ሥራዓተ፡ 27, 13 Platt.

I. **ሠረየ፡** rad. inus., quae *fila ducere*, *nere* significasse videtur, coll. amh. ሸረረ፡ Hinc

ሣሬት፡ subst. (fortasse pro ሣርየት፡, fem. a ሣርይ፡ part.) *aranea* 1) animal: ዘሣሬት፡ውእቱ፡ተመይኖ፡ግብር፤ዘእንበሳ፡ኀይል፡ Fal. f. 17; ፈትለ፡ሣሬት፡ vel እንመተ፡ሣሬት፡ Chr. Ta. 34. 2) textum araneum Job 8, 14; ይከውን፡ቤቱ፡ከመ፡ሣሬት፡ወከመ፡ብልዐ፡ቍንቍኔ፡ 27, 18; ሣሬት፡ንሕነ፡ χϑιζοί ἐσμεν Job 8, 9; የእንሙ፡ሣሬት፡ (v. ፈትለ፡ሣሬት፡, v. አውታረ፡ሣሬት፡) Jes. 59, 5; Ps. 38, 15. 89, 10; ከመ፡ዘሣሬት፡ ὡσεὶ λεπίδες Act. 9, 18 Platt. — *Voc. Ae.*: ሣሬት፡ዘ፡ሸራሪት፡ (var. ሸረሪት፡).

II. **ሠረየ፡** I, 2 et 1 [a ሰረየ፡ q. v. non etymo sed usu tantum et significatione divergere videtur: ሠረየ፡ *absolvere a morbo* vel *malo aliquem*, ሰረየ፡ *remittere peccata*. Utrumque ejusdem esse radicis inde quoque probari videtur, quod in nominibus inde derivatis diversae significationes diversis formis distinctae sunt. Nihilominus orthographiam librariorum Aethiopicorum secuti alterum per ሠ alterum per ሰ exscribere non dubitavimus. Amharenses habent ሰረየ፡ *remittere*, ሸረ፡ (pro ሰረየ፡) *sanari*, *convalescere*.] 1) *sanare*, *mederi*: ውእቱ፡አቍሰለነ፡ወይሤርየነ፡ Hos. 6, 1; ሥረይ፡ለነፍስየ፡ ἴασαι τὴν ψυχήν μου Ps. 40, 4. 2) *veneficiis inficere*, *incantare*: abs. Clem. f. 180; c. Acc. እንዘ፡ይሠርያ፡(ለአርዌ፡ምድር፡)መሠርይ፡ Ps. 57, 5; at M. M. f. 122 ubi hic idem psalmi locus allegatur, ይሤርያ፡ legitur; አንትሙ፡መሰግላን፡ዘትሤርዩ፡ሀገረ፡ Sx. Ḥaml. 15. (De significatione hujus verbi cfr. etiam نَشَرَ).

ሥራይ፡ subst., Pl. ሥራያት፡, plerumque φάρμακον 1) *medicamentum*, *medicina*, *pharmacum*, *malagma* Sir. 38, 4. 8; ሥራየ፡ሕይወት፡ Sir. 6, 16; ፈውስ፡ወሥራይ፡ Jer. 40, 6 var. (συνούλωσις καὶ ἴαμα); ሶቤሃ፡ፈውሶ፡ይከውነከ፡ለሥጋከ፡ወሥራየ፡ለአዕጽምቲከ፡ ἐπιμέλεια Prov. 3, 8. 22; μάλαγμα ሥራይ፡ዘቀብእዎ፡ Sap. 16, 12; Hez. 30, 21; ይጠይእዎ፡ሥራየ፡ Jes. 1, 6. Hinc ዐቃቤ፡ሥራይ፡ *medicamentarius*, *medicus* Ex. 21, 19; Sir. 10, 10. 38, 1—15; Jes. 26, 14; Jer. 8, 22; Matth. 9, 12; Pl. ዐቀብተ፡ሥራይ፡ Ps. 87, 11; 2 Par. 16, 12; Job 13, 4; ዐቃብያነ፡ሥራይ፡ Clem. f. 252. 2) *venenum*, *veneficium*, *pharmacum*, *incantamentum* Gal. 5, 20; Asc. Jes. 2, 5; Clem. f. 31; ሥራያት፡ Ex. 7, 11; Mich. 5, 11; Sap. 18, 13; Apoc. 9, 21; Hen. 7, 1; ማየ፡ሥራይ፡ Clem. f. 252; ጥበበ፡ሥራይ፡ ibid.; መጽሐፈ፡ሥራያት፡ F. M. 15; ይገብር፡ግብረ፡ሥራይ፡ 2 Par. 33, 6; Apoc. 21, 8; Hen. 65, 6. Hinc *veneficus*, *pharmacus*, *incantator*, *magus*: ዘሥራይ፡ Ex. 22, 17; Deut. 18, 11; እለ፡ሥራይ፡ Apoc. 22, 15; ሰብአ፡ሥራይ፡ Ex. 9, 11; Lev. 19, 31. 20, 6; 1 Reg. 6, 2; Dan. 1, 20. 2, 2. 4, 3. 5, 15; Jer. 34, 7; Mal. 3, 5; ሰብአ፡ዘሥራያት፡ γόητες 2 Tim. 3, 13.

መሠርይ፡ vel **መሠሪ፡** part. (I, 2), fem. **መሠርይት፡** et **መሠርዪት፡**, Pl. **መሠርያን፡**, f. **መሠርያት፡**, *veneficus*, *pharmacus*, *incantator*, *magus*, φαρμακοὶ Ex. 7, 11; Ps. 57, 5; γόητες Chr. ho. 29; Kedr 57; F. M. 15; (*Cleopatra Antonii*) ጠቢብ፡ይእቲ፡ወመሠርይት፡ Jsp. p. 317; ሲሞን፡መሠርይ፡ *magus* Act. 8, 9 rom.; Clem. f. 67. 253; Did. 21. 32; ኢዮሎስ፡ሊቀ፡መሠርያን፡ Clem. f. 252; መሠርይት፡ de pythonissa Endorae Abush. 47.

መሥሬ፡ subst., pro መሥረይ፡ *medicamen*: መሥሬ፡ውሉድ፡ *medicamen liberorum* Lud. ex Enc.

ሠረየ፡ *remittere*, *ignoscere* vid. sub ሰረየ፡

ሤረየ፡ *inficere colore* vid. sub ሠይረየ፡

ሠርግ፡ subst., Pl. **አሥራግ፡** id. q. شَرْجٌ *stria* vel *fossa*, per quam aqua ducitur, *rivulus*, *incile*, διώρυγες Ex. 7, 19. 8, 1. — *Voc. Ae.*: አሥራግ፡ዘ፡ዘይውኅዝ፡ወኸ።

ሠረጸ፡ et **ሠርጸ፡** I, 1 [amh. id.; vicinum est ሥርው፡ *radix*; nec non שָׂרַץ, vid. Ges. thes. p. 1482. 1483] Subj. ይሥርጽ፡ et ይሥረጽ፡ 1) *pullulare*, *germinare*, *gemmas* et *folia agere*, de plantis: ይሠርጽ፡ሥርዎሙ፡ Jes. 37, 31; (ዘርእ፡) ሠረጸ፡ Matth. 13, 5; ዕፀው፡ሠርጹ፡ Luc. 21, 30 rom.; በትር፡ትሠርጽ፡ Num. 17, 20. 23; Hez. 7, 10; Hebr. 9, 4; ከመ፡ይሥረጹ፡ Rel. Bar.; ከመ፡ትሥርጽ፡, var. ትሥረጽ፡ Hez. 17, 8. 19, 10; ሠረጸ፡ፍሬሃ፡ከመ፡ቆዐ፡ቀምሕ፡ Sir. 51, 15; ቈጽል፡ዘይሠርጽ፡ Sir. 14, 18; Kuf. 2. 48; transl. de aliis rebus: lepra ሠርጸ፡ለምጽ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡ 2 Par. 26, 19; corpore Ps. 27, 10; ossibus Sir. 49, 10; veritate Ps. 84, 12; fide 4 Esr. 4, 32; hominibus Sir. 39, 12; 2 Reg. 23, 5; c. c. Acc. rei: ሠረጽኩ፡ሞገሰ፡ βλαστήσασα χάριν Sir. 24, 17. 2) in specie *procedere*, de processione Spiritus S. a Patre: ሠረጸ፡እምአብ፡ Lit. 163, 4; ከመ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ሠረጸ፡እምአብ፡ወነሥአ፡እምወልድ፡ Fid. Jac. Bar. (vid. Lud. Hist. Ae. III, 5 n. 29 c. Comm.).

አሥረጸ፡ II, 1 1) *progerminare* vel *pullulare facere*: (*pluvia*) ያሠርጽ፡ዘበልየ፡ Job 36, 28; (*Deus*) ያሠርጽ፡ሣዕረ፡ለእንስሳ፡ Macc. f. 10; Org. 1; transl.: አሠርጽ፡ለዳዊት፡ሠርጸ፡ጽድቅ፡ Jer. 40, 15. 2) ex suo ingenio gignere i. e. *excogitare* alqd.: እስትጉቡእ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ፡እመጻሕፍት፡አምላካውያት፡ወቀኖናት፡ወእምነ፡ዘአሥረጸ፡ልብ፡ኪያሆን፡ F. N. in Proleg.

ሥሩጽ፡ part. *germinans*: ምድር፡ሥርጽት፡ Sap. 19, 7 var.

ሠርጽ፡ subst. 1) *germinatio* Am. 9, 13. 2) sing. et coll.: *germen*, *surculus*, *frons*, *propago*, *caulis*: Sap. 2, 8; βλαστός ከመ፡ሠርጸ፡ሊባኖስ፡ Sir. 50, 8; Ex. 38, 15; παραφυάδες Hez. 31, 3; Ps. 79, 12; κληματίς Jes. 18, 5; ἀνατολή Hez. 16, 7; Jer. 23, 5; ἐπιφυλλίς Zeph. 3, 7; ὄλυνϑοι Cant. 2, 13; ሠርጸ፡ጢስ፡ στελέχη καπνοῦ Cant. 3, 6.

ሥርጸት፡ n. act. *germinatio* M. M. f. 232.

ሠራጺ፡ n. ag. *procedens*, de Spiritu S., Athan. de Trin.

አሥራጺ፡ n. ag. (II, 1) *procedere faciens*: መንፈስ፡ቅዱስ፡ሠራጺ፡ወኢአሥራጺ፡ Athan. de Trin.

ሥርጽና፡ n. abstr., quod nonnisi cum ከዊን፡ conjunctum occurrit (formatum e ከዊን፡ሥሩጽ፡ vel ሠራጺ፡) sc. ለመንፈስ፡ቅዱስ፡ለባሕቲቱ፡(ይደሉ፡) ከዊን፡ሥርጽና፡ *Spiritui S. soli* (*convenit*) *processionis dignitas* Fid. Jac. Bar. (cfr. አምላክና፡)

ሥርዋጽ፡ vid. sub ስርዋጽ፡

ሠቀቀ፡ rad. inus., quae ad שָׂכַךְ, סָכַךְ, *texere* et *sepire* referenda videtur (secundum Ges. thes. p. 1336 ad זָקַק *percolare*).

ሠቅ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሠቃት፡** et **አሥቃቅ፡**, Pl. Pl. **አሥቃቃት፡** [שַׂק, ܣܰܩܳܐ, ⲥⲟⲕ] *cilicium, pannus hirtus e pilis textus*, plerumque δέῤῥις, **ቍሰሊሆሙ፡ መዝመዙ፡ በሠቅ፡** Sx. Ḥed. 1 Enc.; **ጠብለልዎ፡ በሠቅ፡** Sx. Masc. 1 Enc.; 1) *tegumentum hirtum* vel *cilicinum*, ἐπιβόλαιον Jud. 4, 18; 2 Reg. 21, 10; **እግዚ“፡ ረበበ፡ ከመ፡ ሠቅ፡ ለተባዕታይ፡ ማይ፡** Macc. f. 25, in specie de tegumentis tentorii: Ex. 26, 7—12; Num. 4, 25; Ex. 35, 10 C; 1 Par. 17, 1; Ps. 103, 3; 3 Reg. 20, 12 (**ሠቃት፡** var. pro **ደብተራ፡**). 2) *vestis species*, qua induuntur lugentes, poenitentes, ascetae: Ps. 29, 14. 68, 14; Job 16, 15; Jes. 58, 5; Asc. Jes. 2, 10; **ለብሰ፡ ሠቀ፡** Esth. 4, 1; 2 Esr. 19, 1; **አልበሱ፡ ምሥዋዐ፡ ሠቀ፡** Judith 4, 10; Jes. 50, 3; **ቅንቲ፡ ሠቀ፡** Jes. 3, 24. 15, 3; Jer. 4, 8. 6, 26. 30, 3. 31, 37; Thren. 2, 10; Hebr. 11, 37; **ሠቅ፡ ዘጸጕር፡** Zach. 13, 4. 3) *saccus* (frumentarius): **ገብረ፡ ሠቃተ፡ ምሉአ፡ ኆጻ፡** Enc. Mag. 8. — *Voc. Ae.*: **ሠቅ፡ ብ፡ ማቅ፡**; *aliud:* **ሠቅ፡ ዘ፡ አምሳለ፡ መሐቅ ።**

ሠቅሠቀ፡ quadrl. inus., cujus potestas cum שְׂבָךְ et شَبَكَ convenit; vid. etiam *Dorn* de psalt. aeth. p. 69.

ሠቅሠቅ፡ subst., nonnumquam **ሠቀሠቅ፡** (quae adjectivi forma videtur), Pl. **ሠቃሥቅ፡**, Pl. Pl. **ሠቃሥቃት፡** (Kebr. Nag. Nr. 17) *reticulum*, 1) *septum reticulatum, opus reticulare*, altaris Ex. 27, 4. 38, 24; 35, 17 C; columnarum 3 Reg. 7, 5. 27. 28. 2) *cancelli, clathri:* **ሠቅሠቅ፡ ዘብርት፡** (quo tabula picta munita est ad arcendos contemplatores) Sx. Masc. 10. 3) *clathri fenestrae, fenestra reticulata* Prov. 7, 6 var.; Jud. 5, 28; **መሳክዊሁ፡ ሠቅሠቅ፡** Hez. 31, 16. — *Voc. Ae.:* **ሠቅሠቅ፡ ዘ፡ ዝልቅልቅ፡ አምሳለ፡ መንፎ ።**

ሥቅሡቅ፡ part. *reticulatus, cancellatus:* Ex. 27, 4 var.; 1 Reg. 17, 7 (ἁλυσιδωτός V. 5); 3 Reg. 7, 6. 42; **ወመሳክው፡ ሠናያን፡ ወሥቅሡቃን፡** Gad. Lal.

ሥቅሣቄ፡ subst. *reticulatio* Ex. 27, 4 G.

ሠቀየ፡ rad. inus., cujus notio prima e שָׂקַק ܫܰܩ شَقَّ *fidit, laceravit* et شَقَأَ *pectinavit* (vid. **መሥቄ፡**), derivata e شَقِيَ *miser, infelix fuit*, شَقَا *miserum reddidit* apparet.

ሣቀየ፡ I, 3 [amh. id.] *affligere, vexare, male habere, aspere tractare, cruciare* (plerumque θλίβειν vel κακοῦν) c. Acc. pers.: Gen. 12, 17. 16, 6. 19, 9; Ex. 1, 11; Jud. 10, 8. 12; 4 Reg. 13, 22; Jes. 29, 2. 41, 12. 49, 26. 51, 13; Jer. 51, 27, Thren. 1, 5. 10; Hez. 22, 7; 2 Esr. 19, 27; Ps. 3, 1. 12, 5. 80, 13; Sir. 49, 7; Apoc. 18, 7; saepissime de cruciatibus martyrum Sx.

ተሣቀየ፡ III, 3 pass. Jud. 10, 9; Hebr. 13, 3; **ውስተ፡ ኀነኔ፡ ደይን፡ ተሣቀዩ፡ እስከ፡ ለዓለም፡** Macc. f. 22.

ሥቁይ፡ part. *vexatus, cruciatus* Deut. 28, 33; Sap. 3, 1.

ሥቃይ፡ subst., Pl. **ሥቃያት፡** *afflictio, vexatio, cruciatus, tormentum* Gen. 3, 16. 12, 17. 42, 21; Ex. 3, 17; Jud. 10, 16; Ps. 54, 2; **ሥቃይ፡ ወምንዳቤ፡** θλίψις καὶ στενοχωρία Esth. ap. 1; Asc. Jes. 1, 3. 7. 3, 13; Apoc. 2, 22. 18, 10; 4 Esr. 9, 8. 43; **ሥቃያተ፡ ኀነኔ፡** Chr. ho. 6; **በሥቃይ፡** βίᾳ Ex. 1, 13. 14, 25.

ሣቃዪ፡ n. ag. *vexator, afflictor:* **ሣቃዪት፡** (v. **ሠቃዪት፡**) **አህጉር፡** πόλεις ἐνοχλοῦσα 1 Esr. 2, 19.

መሥቄ፡ subst. 1) *stimulus:* **ተግሣጽ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ መሥቄ፡ ለነፍስ፡** F. N. in proleg. 2) *pecten textorius* (κερκίς, σπάθη) Hom. Procli in Cyr. f. 119 (vid. **ምሕን፡**); Lit. 170, 3; **መስቄ፡ ዘግብረ፡ ምእናም፡** Chr. ho. 2; 1 Reg. 17, 7 var.

ሠቀየ፡ *rigare* vid. sub **ሰቀየ፡**

ሠብሐ፡ *praedicare* vid. sub **ሰብሐ፡**

ሠብሐ፡ I, 1 *pinguescere, pinguem, opimum, obesum fieri* [amh. **ሰባ፡** id.; vicina videntur שָׂבַע شَبِعَ **ጸገበ፡** *satiatum esse*, an شَبُحَ *latus fuit* de brachiis (vid. **ሰፍሐ፡**)? *adeps* autem arabice est شَحْمٌ] de hominibus et animalibus, λιπαίνεσθαι Deut. 32, 15; 2 Esr. 19, 25; **ጸገብኪ፡ ወሠባሕኪ፡ ፈድፋደ፡** ἐβαρύνθης Hez. 27, 25; **ዘሠብሐ፡ ትጠብሑ፡** τὸ παχύ Hez. 34, 3; **ሠባሕኪ፡ ወሠነይኪ፡ ጥቀ፡** ἐγένου καλὴ Hez. 16, 13; **ሥጋ፡ ዘሠብሐ፡** κρέα τῶν ἐκλεκτῶν Zach. 11, 16; **ይሠብሕ፡ መራዕይከ፡** (βοσκηθήσεται) Jes. 30, 23; transl. de gladio Dei: **ሠብሐት፡ እምሥብሐ፡ አጣሊ፡** ἐπαχύνθη ἀπό Jes. 34, 6.

አሥብሐ፡ II, 1 *pinguem reddere, opimare*, λιπαίνειν: **አሥብሕ፡ መሥዋዕተከ፡** Sir. 38, 11; **በሙ፡ አሥብሐ፡ መክፈልቶ፡** Hab. 1, 16; ἐθρέψατε Jac. 5, 5; πλατύνειν Deut. 11, 16; **አሥብሓ፡ ለእንስሳ፡** F. N. 35; **አሠንዮ፡ ሥጋ፡ ወአሥብሖቱ፡** τὸ σῶμα ἀνθεῖν ποιεῖν καὶ εὐπαθεῖν Chr. Ta. 18.

ሥቡሕ፡ part. *pinguis, opimus, obesus* Gen. 4, 4. 41, 2. 4; Kuf. 26; 1 Reg. 28, 24; 2 Esr. 15, 18; Dan. ap. 3, 16; Mich. 5, 7; Ps. 143, 16; Hez. 24, 5; τρυφερός: **ኢትሰመዪ፡ እንከ፡ ልኁደ፡ ወሥብሕት፡** Jes. 47, 1; **ሥቡሕ፡** στέαρ *adeps* Hez. 39, 19; Ps. 62, 6.

ሥብሕ፡ subst. *pinguedo, adeps*, στέαρ Ex. 29, 13; Lev. 3, 3. 4. 9. 14. 15; Ex. 23, 18; Kuf. 6. 21; Sir. 47, 2; Jes. 1, 11. 34, 6. 43, 24; 1 Reg. 2, 15; Judith 16, 16; Job 21, 24; Dan. ap. 13, 27; τὰ λιπαρά Apoc. 18, 14; adeps tritici i. e. tritici pars optima Ps. 80, 15; Hen. 96, 5.

መሥብሕ፡ et **ምሥባሕ፡** (Lud. sine auct.) subst., Pl. **መሣብሕት፡** *adipes, pinguedines* 2 Par. 35, 14; Deut. 32, 38.

ሠብሣብ፡ subst.; ut videtur: *sporta* 2 Cor. 11, 33 σαργάνη. Ludolfi quidem Gregorius **ሠብሣብ፡** *sepimentum ex palis*, quo moenia aut aedes circumdentur, et per metonymiam *spatium ipsum*, quod hoc modo circumdetur, interpretabatur, sed praepositione **በ፡** haec interpretatio minime probatur. [De etymo recte comparaveris שָׁבַץ, שַׁבֵּשׁ تَشَبَّصَ, quae omnia reduplicatione radicis שׁב formata *implicandi, plectendi, perplexum reddendi* significatum habent; vid. Ges. thes. p. 1359].

ሠበከ፡ *fundere* vid. sub I **ሰበከ፡**

ሠበከ፡ *praedicare, proclamare* vid. sub II **ሰበከ፡**

ሠበጠ፡ rad., cui Ludolfus in lex. col. 114 significatum „*convivari, epulari* apud amicum, proprie ad coenam“ tribuit.

At quid proprie significaverit, videas ex صَلَى *arsit*, شَوَّطَ *bene coxit carnes*; شَاطَ i. *ustus, coctus* est; IV *distribuit carnem.*

አሠበጠ፡ II, 1 (*coctum*) *cibum apponere, coena excipere*, c. Acc. pers. Luc. 11, 6; ያግዕዝ፡ቅኑያን፡ወያዐርፎሙ፡ወያሠብጠሙ፡ለዕሙዓን፡ወያከብሮሙ፡ለጻድቃን፡ Phlx. 3. — *Voc. Ae.*: አስበጠ፡ዘ፡አስታረበ፡

ሥበጥ፡ (Lud.) et **ሥበጥ፡** (M. M.) subst. *cibus coctus, ferculum, coena*, (*coena adventitia* Lud.): (Jacobus Esavio vendidit) ሥበጠ፡መብልዕ፡ M. M. f. 193; ኤልያስ፡በልዐ፡ሥበጠ፡ኅብስት፡ዘወሀቦ፡መልአከ፡እግዚ"፡ወሖረ፡በኀይለ፡ውእቱ፡እክል፡፵መዓልተ፡ወ፵ሌሊተ፡ M. M. f. 59. 290. — *Voc. Ae.*: ድራር፡ወሰበጥ፡ (v. ወሰብጥ፡) ዘ፡ኅራት፡መታረብ።

ሠተረ፡ *occultare* vid. sub **ሰተረ፡**

ሠተረ፡ I, 1 [שָׁתַר شَتَرَ *dissecuit, fidit, vulneravit*] Subj. **ይሥትር፡** *lacerare, dilacerare, laniare, carnificare* flagellis aliisque instrumentis corpus alcjs: ለገብር፡እኩይ፡ሥትሮ፡ገበዋቲሁ፡ πλευρὰν αἱμάξαι Sir. 42, 5; Did. 22; አዘዘ፡ይሥትርዎሙ፡እስከ፡ያስተርኢ፡ንዋየ፡ውስጠሙ፡ Macc. f. 2; አዘዘ፡ይስቅልዋ፡በሥዕርታ፡ወይሥትርዋ፡፫ሰዓተ፡ Sx. Teq. 5. 18. 25 al. (Ludolfus exhibet Perfecti formam **ሠትረ፡**; equidem nonnisi **ሠተረ፡** reperi). — *Voc. Ae.*: ሠተረ፡ብ፡ገመሰ፡ቀረፊሂ፡ይ፡

ሥቱር፡ part. *laceratus, laniatus* Lud. sine auct.

ሥትረት፡ n. act. *laceratio*: (libera pedem meum) እምሥትረተ፡ሐብል፡ Lud. e Mss. Colb.

መሥተር፡ et **መሥትር፡** subst., Pl. **መሣትር፡**, *scalprum: scutica ferrata* (globulis ferri cum aculeis incurvis munita), vel *alia instrumenta* quibus corpus dilaceratur: መሥተረ፡ኀጺን፡ Sx. Mij. 4 Enc. (de qua re in Actis ejusdem diei legitur: ሠጠቁ፡ማእሰ፡ሥጋሆሙ፡በመጥባሕት፡ዘሐጺን፡); Sx. Tachs. 7; *afferre jussit* መሣትረ፡ዘኀጺን፡ወይሥትርዋ፡እስከ፡ይትመተር፡ሥጋሃ፡ Vit. Barb.

ሥኅተ፡ vel **ሠኅተ፡** (Perfectum nusquam reperi; etiam per **ሰ**) I, 1 [i. q. סָכַת سَكَتَ ܫܠܐ, שָׁקַט שָׁתַק, quibus notio *residendi, quiescendi, silendi* convenit] Subj. **ይሥኅት፡**, *sedatum, tranquillum esse* vel *fieri; requiescere, tolerabiliter se habere*: እሥኅት፡እምሕምዝ፡ ἀναπαύσωμαι ϑυμοῦ Job 13, 13; 4 Esr. 11, 55; ይሥኅታ፡ምድረ፡ሰዶም፡ወገሞራ፡እምይእቲ፡ሀገር፡ ἀνεκτότερον ἔσται Matth. 10, 15.

ሠኀተ፡ I, 2 Subj. **ይሥኅት፡** *requiescere sinere, relaxare; sublevare statum* alcjs: ሥኅትኒ፡ ἄνες μοι Ps. 38, 17; ኢይሥኅቶሙ፡ οὐ μὴ ἀνήσω αὐτούς Jes. 2, 9; Jer. 15, 6; ጾረት፡ክቡደ፡ወኢሠኀትዋ፡ Thren. 1, 9; c. Acc. et **እምነ፡**, ut: ሠኀትነ፡እምቅኔነ፡ 2 Esr. 9, 8; አንተ፡አምላክ፡ሠኀትከነ፡እምኀጢአትነ፡ 2 Esr. 9, 13; Or. Man. 8 (in Lud. psalmis p. 528).

አሠኀተ፡ II, 2 *tranquillum facere, requiescere sinere, relaxare; sublevare* (statum): ኑዛዜ፡ነገርክሙ፡ኢያሤኀተኒ፡ (v. ይሤ"፡) με παύσει Job 6, 26; እስከ፡ማእዜኑ፡ኢታሤኀተኒ፡ (v. ትሤ፡") οὐκ ἐᾷς με οὐδὲ προΐῃ με Job 7, 19; ወአንተኒ፡ዮም፡ኅድግ፡ወአሥኅት፡እምክበደ፡ቀኔ፡አቡከ፡ ἄφες ἀπό 2 Par. 10, 4. (Quod Luc. 22, 6 rom. legitur **የሳሕቶ፡** lectio prava videtur pro **ሣኅት፡**, coll. ed. Platt et loco Matth. 26, 16.)

ተሠኀተ፡ III, 2 *tranquillari, relaxari; sublevari* (de statu) Or. Man. 8 (in Lud. psalm. p. 528); 4 Esr. 11, 55 var. (**ወትሤኀት፡**).

ሥኁት፡ part., fem. **ሥኅት፡**, *tranquillus, otiosus, relaxatus, remissus; sublevatus* (de statu): Matth. 11, 22. 24; Act. 24, 23 rom.

ሣኅት፡ subst. *tranquillitas, requies, otium, commoditas, relaxatio* Phlx. 65 (opp. *vehementia certaminis*); Hen. 13, 2; Ps. 72, 4 (ἄνεσις); እሁበሙ፡ሣኅተ፡ንስቲተ፡ለመድኀኒት፡ 2 Par. 12, 7; εὐκαιρία Matth. 26, 16; Luc. 22, 6 Platt; (ἀνεκτότερον) ይረክበ፡ሣኅተ፡እምነ፡ Marc. 6, 11. — *Voc. Ae.*: ሣኅት፡ዘ፡ዕረፍት፡

ሥኅተ፡ *errare, peccare* vid. sub **ስሕተ፡**

ሠነቀ፡ I, 1 [vis radicis prima est in *coarctando* vel *constringendo* شَنَقَ (vic. زَنَقَ צָנַק ضَنُكَ); Syris significat *angustiis premi* i. e. *opus habere, indigere* ܣܢܩ; aethiopice dicitur de *sarcina constringenda*, nisi malueris de *rebus* (ad iter, victum) *necessariis* parandis.] Subj. **ይሥንቅ፡**, *commeatum* (itineris) *parare, commeatu se instruere, viaticum sumere*: Jos. 9, 2; Marc. 6, 8; Luc. 9, 3 rom.; (**አንተ፡**) ኢሠነቀ፡እምንዋይከ፡ዘእንበለ፡መግነዝ፡ (in allocutione ad defunctum) Genz. f. 90.

አሥነቀ፡ II, 1 *commeatum parare, commeatu instruere, viaticum suppeditare*, c. c. **ለ፡** pers.: ወአሥነቀ፡ለኵሉ፡ሰብኡ፡ Judith 2, 18; Act. 23, 23 rom.; c. Acc. pers.: Act. 28, 10 Platt; c. dupl. Acc.: ሥንቀ፡ታሠንቆ፡ Deut. 15, 14.

ተሠነቀ፡ III, 1 *commeatu instrui* Lud. sine auct.

ሥንቅ፡ subst. 1) *commeatus* (itineris), *viaticum* (cibi, pecunia, sumtus ad iter necessarii): ሥንቅ፡ለፍኖት፡ Kuf. 42; Tob. 5, 17; Gen. 45, 21. 14, 11; Ex. 12, 39; Jos. 1, 11. 9, 9; Jud. 7, 8; 1 Reg. 22, 10; Ps. 77, 29; ወሀቦ፡፪፻፡መክልየ፡ወርቅ፡ከመ፡ይኩን፡ሥንቀ፡ለፍኖት፡ Chr. L. Atk. f. 18; de viatico quo moribundus instruitur: ቍርባን፡ቅዱስ፡ሥንቀ፡ነፍስ፡ F. M. 26, 5. 2) in genere a) *cibaria*: σῖτος 2 Esr. 15, 2; ἐπισιτισμός Judith 4, 5. b) *sarcinae, impedimenta*, ἀπαρτία Judith 2, 17. 3, 10.

መሥንቅ፡, **መሥነቅ፡**, **መሥንቅት፡**, **መሥነቅት፡** subst., Pl. **መሣንቅ፡** et **መሣንቅት፡** *pera viatoria, saccus, crumena*, vas quodlibet quo commeatus vel viaticum fertur: σάκκος መሣንቅ፡ (v. መሥንቅ፡) ብሉይ፡ Jos. 9, 2; ϑύλακος 4 Reg. 5, 23; አምጽኡ፡ዝኰ፡መሣንቀ፡ (v. መሥንቀ፡) በማኅተሞን፡ Tob. 9, 5; μαρσίππιον መሥንቅት፡አሐቲ፡ትኩነነ፡ Prov. 1, 14; ἀγγεῖα 1 Reg. 9, 7. 10, 3; γομόρ 1 Reg. 16, 20; ዘአልቦቱ፡መሥነቅተ፡ኅብስት፡ለሲሳይ፡ወኢጸፈነ፡ማይ፡ M. M. f. 187; Lud. comm. hist. Ae. p. 498 Nr. 19.

ሠነነ፡ *acuit* vid. sub **ሰነነ፡**

ሠነነ፡ rad., cujus prima vis in *acuendo* est, vid. sub **ሰነነ፡**

(Ges. thes. p. 1453); hinc derivatur notio *poliendi* et *formandi* (سُنَّةٌ זָן ܙܢ).

ሥን፡ subst., plerumque m. (fem. Hez. 28, 7.) 1) *forma, pulchritudo, formositas, venustas,* κάλλος: **ሥና፡ለብእሲት፡** Sir. 9, 8; **ላሕየ፡ሥና፡ለብእሲት፡ኄርት፡** Sir. 26, 16; Esth. 1, 11; Judith 10, 7. 19. 23; **ሥነ፡ገጹ፡** 11, 21; **ሥነ፡ላሕይ፡** εὐμορφία Sap. 7, 10; **ሥነ፡ራእዩ፡** εὐπρέπεια Jac. 1, 11; **ለልየ፡ረሰይኩ፡ሊተ፡ሥነ፡** Hez. 27, 3. 4; **ኢትዘሀር፡በሥነ፡አልባሲከ፡** Sir. 11, 4; **ሥነ፡ጽዕዱቱ፡** κάλλος λευκότητος αὐτοῦ Sir. 43, 18; **ሥነ፡ገዳም፡** τὰ ὡραῖα τῆς ἐρήμου Joel 1, 19. 20; arborum Hen. 32, 3; florum 4 Esr. 4, 8; **ሥን፡ወላሕይ፡** χάρις καὶ κάλλος Sir. 40, 22; nonnumquam, sicut κάλλος, *ornamenta, mundus:* Hen. 90, 28. 29. 98, 2. 2) *bonitas, praestantia, pulchritudo:* (καλλονή, κάλλος) **ለሥኑ፡አልቦ፡መድሎተ፡** Sir. 6, 15; **ሥነ፡ግዕዙ፡** 26, 17; Jac. 3, 13; **ሥነ፡ምግባሩ፡** Sir. 34, 23; Kid. f. 23; **ሥነ፡ተድላ፡** 4 Esr. 10, 64. — *Voc. Ae.:* **ሥን፡ዘ፡ደምግበት** ።

ሠነየ፡ (rarius **ሰነየ፡**) radix a **ሥን፡**, **ሠነነ፡** propagata, sicut سَنَعَ *egregius, pulcher fuit,* (سَنَا *splenduit*) حَسُنَ *bonus, pulcher fuit* (vic. زَانَ *ornavit*).

ሠነየ፡ I, 2 1) *formosum, speciosum, pulchrum esse* vel *fieri:* **ሠባሕኪ፡ወሠነይኪ፡ጥቀ፡** Hez. 16, 13; Cant. 7, 7; **ይሤኒ፡ላሕዩ፡** Ps. 44, 3; **ሕሥምት፡እንተ፡ሠነየት፡** *deformis quae formosa facta est* Org. 1; comparative c. c. **እምነ፡**, ut: **ሠነየ፡ራእዮሙ፡እምነ፡** Dan. 1, 15, et c. Acc., ut: **ትሤንያ፡** ἀγαθωτέρα ὑπὲρ αὐτήν Jud. 15, 2. (Pro **ተሠነየ፡** *se exornare* Kuf. p. 142 ann. 11). 2) *bonum* i. e. *probum* vel *egregium, praestantem,* vel *bene se habentem* vel *utilem, commodum esse* sive *fieri; expedire, decere:* **ቦ፡ብእሲት፡እንተ፡ትሤኒ፡እምብእሲት፡** Sir. 36, 26; **ኢይሤኒ፡ኀሊናሁ፡** τεκταίνει κακά Sir. 27, 22; **በእላ፡ሠለስቱ፡ሠነይኩ፡** ὡραΐσθην Sir. 25, 1; **ዘይሤኒ፡ወይን፡** Joh. 2, 10; **ለባዕልኒ፡ወለነዳይኒ፡ልቡ፡ይሤኒ፡** Sir. 26, 4; **በእከየ፡ገጽ፡ይሤኒ፡ልብ፡** Koh. 7, 4; **እንተ፡ትሤኒ፡** τὰ κάλλιστα Tob. 7, 11; **ይሤኒ፡** (var. pro **ይኄይስ፡**) **ሐዊረ፡ቤተ፡ላሕ፡እምሐዊረ፡ቤተ፡ግዝዐ፡** Koh. 7, 2; **ከመ፡ትሡኒ፡**(**ዕረፍት፡**)**ላዕሌኪ፡** Ruth 3, 1; **ኢይሤኒ፡ከመ፡ይኩን፡አዳም፡ባሕቲቱ፡** F. N. 24, 1; **እመ፡ሠነየ፡ቅድሜከ፡ለመጺእ፡** (v. **መጺእ፡**) **ምስሌየ፡** *si tibi bonum videtur* Jer. 47, 4; 2 Reg. 19, 27 var.; vel **እመ፡ይሤንየክሙ፡** Lud. comm. in hist. Ae. p. 506 nr. 53; **እመ፡ይሤንዮሙ፡ለሰማዕያን፡** *si placuerit auditoribus* Lud. e Mss. Colb.; **ይሤንየከኑ፡** (v. **ሠናይኑ፡ለከ፡**) **እመ፡** *num te decet?* Job 10, 3.

አሠነየ፡ II, 2 1) *pulchrum reddere, ornare, exornare, comere, mundare:* Hen. 8, 1; **ሐናጽያንኪ፡አሠነዩ፡ለኪ፡ሥነ፡** Hez. 27, 4 var.; **አሠነየ፡ሥዕርተ፡ርእሱ፡ወጽሕሞ፡** Jsp. p. 315; **ያሤንዩ፡መሥዋዕተ፡ለልዑል፡** Sir. 50, 14; de mundanda et paranda lucerna: Matth. 25, 7; 1 Reg. 3, 3; **በዘያሤንይዋ፡** ἐπαρυστήρ Ex. 25, 38 C. 38, 17; Num. 4, 9; 3 Reg. 7, 35. 2) bonum facere i. e. a) *bene* vel *recte agere* vel *perficere,* absolute: **አሠንዩ፡ወአሕሥሙ፡** Jes. 41, 23; Ps. 35, 3; vel seq. Inf. alius verbi: **ኢያሠነይከኒ፡ገቢሮትየ፡** οὐ συνετῶς με ἐποίησας Jes. 29, 16; **ኢያሠነይኩ፡ጽሒፈ፡** Asc. Jes. p. 80; vel seq. Acc. rei: **እለ፡አሠነዩ፡መልእክቶሙ፡** Clem. f. 159; **ዘንተ፡እኩየ፡ፈጠርከ፡ወዝክተሰ፡አሠነይከ፡** Sir. 39, 34. b) *bonum reddere* alqd: **ለንኡስኒ፡ወለዐቢይኒ፡** **አሠኒ፡ግዕዘከ፡ወቃለከ፡** Sir. 29, 23; Rom. 13, 4; Tit. 2, 3. c) *bene* vel *benigne facere, beneficio afficere:* **ሰበ፡ያሤኒ፡** Sir. 14, 7; c. c. **ለ፡** prs.: Ps. 124, 4; Sir. 9, 14. 12, 5. 14, 13; Job 24, 21; Sap. 11, 6. 16, 2; Gen. 12, 16; Ex. 1, 20; Luc. 6, 33; **አሠኒ፡ሊተ፡** (*hoc*) *mihi gratum fac* Gad. T. H.; c. **ላዕለ፡**, ut: **ያሤኒ፡ላዕሌኪ፡** Judith 10, 16; 1 Reg. 23, 21; Kuf. 19; Jer. 51, 27; Marc. 14, 7; c. dupl. Acc.: **ሀየንተ፡ሠናይት፡አሠነይክሙኒ፡እኪተ፡** Kuf. p. 147. d) *bonum declarare* alqd: **መፈክር፡በሰዓታት፡ወበአሠንዮ፡ዕለታት፡ወበአስተአክዮ፡** Syn. e) *commodum, prosperum, faustum facere* alqd: **እግዚ″፡አሠነየ፡ፍኖታ፡** Job 28, 23; Gen. 24, 40. 3) comparative *meliorem facere, emendare, corrigere, reconcinnare, reficere:* **አሠንዩ፡ግብረ፡ምግባሪክሙ፡** καλλίονα ποιήσατε Jer. 18, 11; **አሠንዩ፡ፍናዊክሙ፡** βελτίους ποιήσατε Jer. 33, 13; **ይክል፡አሠንዮቶ፡** κοσμῆσαι Koh. 7, 13; **አሠንዮ፡በንስሓ፡** *corrige cum poenitentia* Clem. f. 112; **ዘኢያሤንዮሙ፡ለኃጥኣን፡** ibid. p. 172; aedificium 2 Par. 29, 3. 34, 10; calceamenta: **ከመ፡ያሡኒ፡ሎቱ፡አሣእኒሁ፡** Abush. 50.

ተሠነየ፡ III, 2 pass. et refl. *comi, ornari, se exornare, ornatu se comere* Kuf. p. 142; Esth. 2, 12; **ወይእቲሰ፡ተሠነየት፡በኵሉ፡ወተሰርገወት፡ወተረሰየት፡** Esth. apocr. 5; **ተሠነየት፡ጥቀ፡** Judith 10, 4. 12, 15; 4 Reg. 9, 30; **ለምንት፡ኢትሰረገው፡ውስተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ወኢትሤነይ፡** Chr. Ta. 28.

አስተሠነየ፡ IV, 2 et frequentius **አስተሣነየ፡** IV, 3 *ornare, bene parare; reconcinnare, reficere, reparare:* **ያስተሤኒ፡** (v. **ያስተሣኒ፡** vel **ያሤኒ፡**) **ማዕበሎ፡ወምንሃቦ፡** (κοσμεῖν) Sir. 38, 28; sepulchra Matth. 23, 29; **አስተሣንዮ፡ማኅቶት፡** F. M. 31, 3; **አስተሣነየ፡** (v. **አሠነየ፡**) **ቤተ፡ምሥዋዕ፡** 2 Par. 33, 16; rete Jes. 19, 9 var.; Marc. 1, 19.

ሥኑይ፡ part. *ornatus, comtus, decorus:* **ሥኑይ፡ወርጉፍ፡በሜላት፡** κεκοσμημένη βυσσίνοις Esth. 1, 6; **ወከመዝ፡ቤቱ፡ሥኑይ፡ወአዳም፡ወንጹሕ፡ወብሩህ፡** Macc. f. 3; **ሢመትክሙ፡ድልው፡ወሥኑይ፡** ἐξαίρετος καὶ πρέπων Cyr. ad Theod. f. 1.

ሠናይ፡ adj., fem. **ሠናይት፡** raro **ሣኔት፡** (Jud. 8, 32), A) adj. καλός 1) quod sensibus placet a) *formosus, pulcher, venustus, speciosus,* de personis: Gen. 12, 14; Cant. 1, 8. 16. 2, 14. 4, 1 seq.; Job 42, 15; Judith 12, 13; Esth. 1, 11; **ሠናይተ፡ሥን፡ወግዕዝ፡** Jsp. p. 321; ἀστεῖος Ex. 2, 2; Hebr. 11, 23; **ሠናይት፡በራእይኪ፡አንቲ፡** Judith 11, 23; **ሠናይት፡ይእቲ፡ራእያ፡** 8, 7; Dan. ap. 1, 31; Kuf. 39; **ብእሲት፡ሠናይት፡** εὔμορφος Sir. 9, 8; de animalibus Gen. 41, 2; Kuf. 26; de rebus: **ሠናይ፡ለርእይ፡** Gen. 2, 9. 3, 6; corona Jes. 62, 3; aedibus Jes. 5, 9; Luc. 21, 5; ornatu **ሠናይ፡ሰርጕ፡** Sir. 45, 7; margarita Matth. 13, 45; arbore **ዕፀ፡ዘይት፡ሠናይት፡** εὐπρεπής Sir. 24, 14; sepulchris Matth. 23, 27 (ὡραῖος), al. b) *jucundus, suavis, gratus* Gen. 49, 15; sapore **ሠናይ፡ለበሊዕ፡** Gen. 2, 9. 3, 6; **ወይን፡ሠናይ፡** Cant. 7, 10; **መዓር፡ሠናይ፡** Prov. 24, 13 (Tob. 2, 1 τὸ ἄριστον prandium male versum est **ሠናይት፡**); olfactu Gen. 8, 21; Lev. 3, 16. 6, 8; auditu **ቃል፡ሠናይ፡** Ps. 44, 1; **ሠናየ፡ይትናገረከ፡** Sir. 13, 6; visu: **ሠናይ፡እገሪሆሙ፡** (ὡραῖος) Rom. 10, 15; 2 Reg. 1, 26. 2) *bonus* a) *praestans, egregius* Gen. 1, 4. 8 seq.; de terra Kuf. 8. 10; Num. 14, 7; Matth. 13, 8, arbore, fructu Matth. 12, 33; Jer. 24, 2; pecude Lev. 27, 10; auro Gen. 2, 12; consilio 2 Reg. 17, 7; judicio Gen. 30, 20; **መክፈልት፡ሠናይ፡** Luc. 10, 42; etiam de personis usurpatur in st. c. seq. nomine vel Infinitivo ut **ሠናየ፡ተልእኮ፡** *bonus ministerio* Sx. Jac. 22 Enc.; **ሠናየ፡ምክር፡** *bonus consilio* Lud.; **ሠናይቱ፡ለሰብእ፡** *pars optima hominum* Hen. 20, 5. b) *utilis, aptus, saluber:* Matth. 13, 48; Marc. 9, 50; 1 Tim. 4, 4; **ሠናይ፡ብዒል፡** Sir. 13, 24. 41, 2; **ከነ፡ሠናየ፡** seq. Subj. Gen. 2, 18; Judith 10, 19; Tob. 8, 6; vel seq. Infin. in Acc. vel Nom., ut: **ሠናይ፡ተሊዎቶ፡** (v. **ተሊዎቱ፡**)**ለእግዚ“፡** Sir. 46, 10. 42, 6; Matth. 17, 4; vel seq. **ለ፡** c. Inf., ut: **ምስጢረ፡መንግሥት፡ሠናይ፡ለኀቢእ፡** Tob. 12, 7; vel seq. **ሶበ፡**, ut: **ሠናይ፡ለሰብእ፡ሶበ፡ይነሥእ፡አርዑቶ፡** Thren. 3, 27; Job 13, 9; vel **እመ፡**, ut: **ሠናይ፡እመ፡ተለውኪ፡** Ruth 2, 22. c) *perfectus* numero, mensura, partibus (*multus, largus*): **መስፈርት፡ሠናይ፡** Luc. 6, 38; **ርሥእ፡ሠናይ፡** Gen. 15, 15. 25, 8; **ዐስብ፡ሠናይ፡** Koh. 4, 9. d) *laetus, faustus, prosper:* **ዜና፡ሠናይ፡** 2 Reg. 18, 27; **ቃል፡ሠናይ፡** Jos. 23, 15; 1 Reg. 25, 30; **ነፋስ፡ሠናይ፡** *ventus secundus* Sx. Mag. 2; **መዋዕል፡ሠናያት፡** 1 Petr. 3, 10; Koh. 7, 15; **ይትፌሥሑ፡በሠናይ፡ልብ፡** 3 Reg. 8, 66; Deut. 28, 47. Nota phrasin: **ከመ፡ይኩን፡ሠናየ፡ላዕሌነ፡** *ut bene* vel *melius sit nobis* Jer. 7, 23. 49, 6; **ከመ፡ሠናየ፡ይኩንከ፡** Eph. 6, 3 Platt; quamquam crebrius dicunt: **ከመ፡ሠናይ፡ይኩንክሙ፡** vid. sub B, 3, b, α. — e) sensu ethico α) *bonus, probus, honestus, rectus*, rarius de personis, ut: **ሠናይት፡ለሠናያን፡ተፈጥረት፡** Sir. 39, 24; crebro de rebus: **ብእሲት፡እንተ፡ሠናይ፡ልባ፡** ἄμωμος Sir. 40, 19; **ሠናይ፡ልብ፡** Luc. 8, 15; **ግዕዝ፡ሠናይ፡** 1 Cor. 15, 33; **ምግባር፡ሠናይ፡** Matth. 5, 16. 26, 10; Joh. 10, 32; **ኢኮነ፡ሠናየ፡ዝነገር፡** 1 Reg. 2, 24; Eph. 4, 29; 1 Tim. 4, 6; Joh. 18, 23; **ሠናይ፡ውእቱ፡ሕግ፡** 1 Tim. 1, 8. 4, 4; Ps. 35, 4. 53, 6. 118, 39. 132, 1; **ሠናይ፡ቅድመ፡እግዚ“፡** Num. 24, 1; Deut. 6, 18; nonnumquam *melior*, ut: **ኀሊናክሙ፡ሠናየ፡ግበሩ፡** Jer. 42, 15 (βελτίω ποιήσατε). — Vid. infra sub B, 2. — β) *benignus, benevolus, mitis*, de animo, dictis, al.: 1 Reg. 20, 7; **ሠናይ፡ምሕረትከ፡** χρηστός Ps. 68, 20; Matth. 11, 30; **ቃል፡ሠናይ፡** (εἰρηνικός) Gen. 37, 4; **ቃል፡ሠናይ፡ይኄይስ፡እምውሂብ፡** Sir. 18, 16. f) rationi conveniens, *rectus, verus:* **ሠናየ፡ነበበ፡** σύνεσιν ἐφϑέγξατο Sir. 13, 22; formula respondentis in colloquio: **ሠናየ፡ትቤ፡** εὖ λέγεις, εὖ ἔφης Cyr. c. Pall. f. 65. 87; Luc. 10, 28. B) subst., sive m. **ሠናይ፡**, sive fem. **ሠናይት፡** 1) raro: *pulchritudo* ὡραιότης Ps. 95, 6. 2) *bonum, honestum, rectum, virtus*, sensu ethico: **እለ፡ይብልዎ፡ለሠናይ፡እኩይ፡** Jes. 5, 20. 7, 16; Gen. 2, 9; **እኪተኒ፡ወሠናይተኒ፡አርአዮሙ፡** Sir. 17, 7. 39, 4; Luc. 6, 45; Rom. 3, 12. 7, 12. 13. 18. 21. 12, 2; 2 Cor. 13, 7; Jac. 4, 17; Ps. 13, 2. 4. 51, 5; Jer. 13, 23; **የሐውር፡በሠናይ፡ምስለ፡እግዚ“፡** 1 Reg. 2, 26; ita sexcenties in variis libris; ἀρετή 2 Petr. 1, 5; ἀρεταί Jes. 42, 12. 3) bonum, quod alicui contigit: a) *beneficium:* **ገብረ፡ሠናየ፡** vel **ሠናይተ፡** c. **ለ፡** pers. Sir. 12, 1—5; **ሠናይት፡በዲበ፡በረከት፡** χάρις ἐπὶ χάριτι 26, 15; Ps. 37, 21; Jer. 18, 20; 4 Esr. 7, 42; Matth. 5, 44. b) *bonum, res bona, sors bona, status bonus, salus; bona, opes, res secundae* (𝔊ut, 𝔊üter); et **ሠናይ፡** et **ሠናይት፡** et **ሠናያት፡**, Jos. 21, 43. 23, 14; Ps. 33, 11. 51, 9. 118, 122. 127, 6; **ነፍሱ፡ውስተ፡ሠናይ፡ተኀድር፡** 24, 14; Koh. 2, 1. 24. 6, 3. 6; 4 Esr. 8, 63; Jer. 5, 25. 38, 12; Job 2, 10; **ውስተ፡እዴሆሙ፡ሀለወት፡ሠናይቶሙ፡** 21, 16; Sir. 2, 9; **ሠናይትኒ፡ወእኪትኒ፡** 11, 24. 25. 39, 24; 2 Par. 18, 12; **ዘሀሎ፡ሠናያት፡** τὰ ὄντα ἀγαϑά Sap. 2, 6; **እንተ፡ትመጽእ፡ሠናይት፡** Hebr. 9, 11. 10, 1; **ትካዝ፡ሠናይት፡ዐቢይ፡ይእቲ፡** *tristitia magnum bonum est* Chr. Ta. 33 α) **ከመ፡ሠናይ፡ይኩንክሙ፡** *ut bene sit vobis* Deut. 4, 40 (v. **ሠናየ፡**). 5, 16. 26. 30. 6, 3. 18. 10, 13; **ከመ፡ይኩን፡ሠናይ፡ለክሙ፡** Jer. 7, 23 (vid. supra A, 2, d). β) **በሠናይ፡** ἐν ἀγαϑοῖς Job 36, 11; **ከነ፡በሠናይ፡** *bene nobis fuit* Jer. 51, 17; **እመ፡ነጸሮ፡እግዚ“፡በሠናይ፡** εἰς ἀγαϑά *in salutem* Sir. 11, 12; Jer. 24, 6; μετ᾽ εἰρήνης Gen. 26, 29; Hen. 25, 3. 34, 3. C) adv. 1) **ሠናይ፡** *bene!* formula approbantis, annuentis: Ruth 3, 13; 3 Reg. 2, 18 (aliâs: **ሠናየ፡ትቤ፡** 2 Reg. 3, 13). 2) **ሠናየ፡** *bene* καλῶς Ps. 32, 3; Gen. 26, 29; Matth. 15, 7; Marc. 7, 37; 1 Cor. 14, 17; Gal. 5, 7; **ሠናየ፡ገበርከ፡** *bene fecisti* Sir. 37, 9; Phil. 4, 14; **ሠናየ፡ዐቀበሃ፡** Esth. 2, 9; **ሠናየ፡ርኢከ፡** Jer. 1, 12; Mich. 1, 11; **ሠናየ፡ይጸጊ፡ወሠናየ፡ይጼኑ፡** Org. 2; ὀρϑῶς 1 Reg. 16, 17; Luc. 7, 43; εὖ **ዘሠናየ፡ይቀውም፡** εὐσταϑοῦν Jer. 30, 9; ἡδέως *libenter* Marc. 12, 37. — *Voc. Ac.:* **ሠናይ፡ዘ፡በኀ።**

ሥኔ፡ (plerumque **ሰኔ፡**, sed etymi causa huc referendum) subst., nomen *mensis* Abyssinorum *decimi*, qui XXVI° Maji sec. Cal. Julian., VII° Junii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ⲡⲁⲱⲛⲓ respondet.

ምሥናይ፡ subst. 1) *locus optimus:* **ጌሴም፡ምሥናይሃ፡ለምድረ፡ግብጽ፡** Kuf. 45; locus honoris Jac. 2, 3. 2) *pars optima* vel *pulcherrima* (id. q. **መሠንይ፡**) Job 18, 13. 15; Hos. 13, 15 var.; Hez. 19, 14; 1 Esr. 1, 53 var.

መሠንይ፡ forma part. (I, 2), sed usu subst., *optimum* in re quavis, *pars optima, praestantissima, selecta:* **ኵሉ፡መሠንየ፡አርዝኪ፡** Jer. 22, 7; **መሠንዩ፡ለያዕቆብ፡** Thren. 2, 2; **መሠንየ፡ክሣዱ፡** Hos. 10, 11; Joel 4, 5; Hez. 19, 12; 1 Esr. 1, 53; **መሠንየ፡እንስሳ፡** 1 Reg. 15, 9; 3 Reg. 6, 14; Num. 31, 26; **መሠንየ፡ማእስር፡** Sir. 22, 16; **መሠንየ፡ቃለ፡ትንቢት፡** Org. 3; **መሠንየ፡ዓለም፡** Org. 5.

መሠንይ፡ part. II, 2 *exornator:* **መሠንያነ፡ሐተታ፡** (*qui elegantes quaestiones formant*) Lud. e Mss. Colb.

መስተሠንይ፡ part. IV, 2 et **መስተሣንይ፡** part. IV, 3 *exornator, reconcinnator* F. N. 23; Lud. e Mss. Colb.

ሣንይ፡ *postera dies* vid. sub **ሰነየ፡**

ሣእሣእ፡ *eloquentia* vid. sub **ወሥአ፡**

መሥእርት፡ *contabulatio* pro **መእስርት፡**, vid. sub **አሰረ፡** *ligare.*

ሦእበ፡ I, 1 [arm. סָאֵב ܣܰܐܶܒ *polluit, immundum reddidit, vitiavit;* altius indagaturo regrediendum est ad זוב ܕܳܒ *fluxit*, in spec. *fluxum sanguinis et seminis passus est;* coll. arab. ثَيَّبَ et شَائِبَةٌ] *seminis fluxu pollui:* **ዘሐለመ፡እንስተ፡ኢያቄርብ፡** (*ne sacrificium administret*) **ወእከ፡ዘሦእበ፡** Kid. f. 10.

ተሦእበ፡ III, 1 *pollutus, maculatus fuit* Lud. sine auct.

ሦኡብ፡ part. *pollutus*, (proprie: seminis fluxu vel concubitu; deinde in genere) *maculatus, contaminatus* Lev. 15, 16. 18. 32; **ቤትኩ፡ሦኡብየ፡** Tob. 2, 9; Hagg. 2, 13; Kuf. 32; Lit. 168, 1; **ርኩስ፡ወሦኡብ፡ውእቱ፡** Clem. f. 160—164; **ሦኡባነ፡ነፍስ፡** Org. 4.

ሥእበት፡ n. act. *pollutio* (nocturna), *contaminatio, maculatio:* ዘኢኮነ፡ ንጹሐ፡ እምነ፡ ሥእበቱ፡ ዘሌሊት፡ Deut. 23, 11; አልቦ፡ ሥእበት፡ ἀμίαντος Hebr. 13, 4; ዘበሥእበት፡ *pollutione contaminatus* Clem. f. 176.

ሣእን፡ subst. [סְאוֹן, aram. סֵינָא ܣܐܢܐ; vid. Ges. thes. p. 932] Pl. አሥእን፡, አሥኣን፡ pro qua forma plerumque scribitur አሣእን፡, *calceus, solea* (ὑπόδημα, σανδάλιον) Matth. 3, 11. 10, 10; Gen. 14, 23; Ex. 12, 11; Deut. 33, 25; Jos. 9, 3; 1 Reg. 12, 3; Am. 2, 6; Hez. 24, 23; Jes. 5, 27; Sir. 46, 19; Judith 16, 9; ከመ፡ ይሑርዎ፡ በአሣእን፡ Jes. 11, 15; አሣእነ፡ ያክንት፡ Hez. 16, 10 var.; ፈትሐ፡ ሣእኖ፡ Ruth 4, 7; Ex. 3, 5; Deut. 25, 9; Jes. 20, 2; ዘእንበለ፡ አሣእን፡ ἀνυπόδετος *discalceatus, nudis pedibus* Mich. 1, 8; 2 Reg. 15, 30; Jer. 2, 24. — *Voc. Ae.:* አሣእን፡ ዘ፡ ጫማ፡

አሥአነ፡ II, 1 *calceare* alqm, *soleas* vel *calceos subligare* alicui: አልበስዎሙ፡ ወአሥአንዎሙ፡ እምበርባሬ፡ ዚአሆሙ፡ 2 Par. 18, 15.

ተሥእነ፡ III, 1 *sibi calceos induere, soleas subligare*, sive absol., ut: ተሠአን፡ Exp. fid. Nic. (f. 285), sive c. Acc. አሣእነ፡, ut: ተሥእነት፡ አሣእኒሃ፡ Judith 10, 4. 16, 9 var.; Act. 12, 8; transl. Eph. 6, 15.

አስተሥአነ፡ IV, 1 *facere ut* aliquis *calceos* vel *soleas sibi induat, calceare:* አስተሠአንኩኪ፡ ያክንተ፡ Hez. 16, 9 var.

አስተሣአነ፡ IV, 3 id., ut: ገብሩ፡ ሎቱ፡ (martyri) ቅትራተ፡ ዘብርት፡ ወአስተሣአንዎ፡ እስከ፡ በረረ፡ ቅትራት፡ ውስተ፡ እገሪሁ፡ Sx. Nah. 14; Jsp. p. 277.

ሥእነ፡ *non posse* vid. sub ስእነ፡

ሠከረ፡ rad. obsol., hebr. שָׂכַר *mercede conduxit*, arab. شَكَرَ *praemio donavit* Deus. Hinc

ሥኩር፡ part. *mercede conductus:* መላጺ፡ ሥክርት፡ Jes. 7, 20.

ሠከረ፡ *inebriatum esse* vid. sub ሰከረ፡

ሠወረ፡ *tegere, occultare* vid. sub ሰወረ፡

ሠወረ፡ rad. incertae significationis.

መሥወር፡ vel **መሥወርት፡** subst., hucusque nonnisi in Pl. መሣውር፡ repertum; ut videtur: *infundibulum* vel *vas quo fluidum infunditur:* ሰብዐቱ፡ መሣውር፡ በዘ፡ ይሰቅይዎ፡ ለመኃትዊሃ፡ ἐπαρυστρίδες Zach. 4, 2; etiam Macc. f. 18; Kebr. Nag. 17; Clem. f. 87; መሣውር፡ vel መሳውር፡ inter vasa templi vel ecclesiae simul cum candelabris et lampadibus memorantur. — *Voc. Ae.:* መሳውር፡ ዘ፡ መቈሸቈሽ፡; *aliud:* መሳውር፡ ዘ፡ ሸኛ። Ludolfi Aethiops *rostra lychnorum* exponebat.

ሦር፡ *taurus* vid. sub ሶር፡

ሠወነ፡ I, 2 *spumare* ore: ይሜውኑ፡ በአፉሆሙ፡ Lud. sine auct.

አሠወነ፡ II, 2 *spumare facere* alqm: Marc. 9, 18. 20; Luc. 9, 39; *daemon* አሠወኖ፡ (ለብእሲት፡) Sx. Masc. 1.

ምሥዋን፡ „est nomen locale incertae significationis et applicationis; reperitur in Mss. Colb. c. 31,“ Lud.

ሦክ፡ subst. plerumque m., sing. et coll., Pl. አሥዋክ፡ [amh. ሦህ፡ et ሾህ; שֹׂךְ, شَوْكٌ, شَوْكَةٌ; Ges. thes. p. 1323] 1) *spina, spinae; sentis, vepres* (ἄκανϑα, ἄκανϑαι): Hez. 28, 24; Ps. 31, 4. 57, 9. 117, 12; Gen. 3, 18; Kuf. 3; Jes. 5, 2. 6. 7, 23—25. 32, 13. 33, 12. 34, 13; Jer. 4, 3. 12, 13; ሦክ፡ ወአሜከላ፡ Hos. 10, 8; Cant. 2, 2; Prov. 15, 19; በቈለ፡ ላዕሌሁ፡ ሦክ፡ 24, 46; አሥዋክ፡ ይበቍሉ፡ 26, 9; Koh. 7, 6; እመ፡ ሐጸርከ፡ በሦክ፡ ላዕለ፡ ንዋይከ፡ Sir. 28, 24; Matth. 7, 16. 13, 7; Hebr. 6, 8; አክሊል፡ ዘሦክ፡ Marc. 15, 17; σκόλοπες Num. 33, 55; Hab. 2, 11 ubi vulgo κάνϑαρος legitur. 2) *aculeus, cuspis:* ይትከፋእ፡ ሦኩ፡ ለዲያብሎስ፡ Cyr. f. 115.

ሠውዐ፡ I, 1 [primitus *incendere* et *comburere* significasse videtur, coll. ሡዕ፡; شَيَّعَ *ussit, adussit* igne; شِيَاعٌ *parva ligna, quibus ignis accenditur;* شَيُوعٌ *fomes,* مِشْوَاعٌ *rutabulum;* sine dubio ejusdem familiae sunt شَوَى *assare, torrere* et ܫܘܬܐ *holocaustum, incensum.* Pariter ϑύω (हु) ab *incendendo* et *suffiendo* petitum est. Quod alii, ut Ges. thes. in append. p. 86, cum ሠውዐ፡ comparaverunt זָבַח, minus probabile videtur, quia Aethiopes radicem ዘብሐ፡ et ጠብሐ፡ *mactare, immolare* et ipsi habent.] Subj. ይሡዕ፡ *sacrificare, sacrificium facere;* usurpatur de quovis sacrificiorum genere, quae altari imponuntur, et Deo et diis factorum (ϑύειν, ϑυσιάζειν); c. c. Acc. sacrificii et c. ለ፡ Dei: ለእመ፡ ለሠዊዕ፡ መባኢ፡ ἐὰν ὁλοκαύτωμα τὸ δῶρον αὐτοῦ Lev. 1, 3; Ex. 20, 24. 28, 1. 32, 8; Gen. 46, 1; 1 Reg. 1, 21; 2 Reg. 21, 13; Jes. 19, 21. 43, 23. 57, 5; Jer. 1, 16; Hez. 16, 20. 21; Ps. 4, 6. 49, 14; Act. 14, 13. 18; Sir. 32, 2. 35, 4; idolis Sir. 30, 19; Jer. 2, 28; Ps. 105, 36.

ተሦዐ፡ III, 1 pass. *sacrificari:* 2 Reg. 21, 13 var.; ክርስቶስ፡ ዘተሦዐ፡ በምዕር፡ Chr. ho. 18; Cyr. c. Pall. f. 91; ተሠውዖቱ፡ Chr. ho. 25; ሥጋከ፡ ለለ፡ ጊዜ፡ ይሠዋዕ፡ (in sacramento altaris) Machb. Me'. str. 13; Org. 1.

ሡዕ፡ subst. 1) *fomes,* quidquid incendendo igni inservit, ut stipula, stercus vaccinum aridum, quo Abyssini uti solent. 2) in specie: *linum, linamentum* (*gossypium*): ሡዐ፡ ዘይጠይስ፡ ኢያጠፍእ፡ λίνον Jes. 42, 3; Matth. 12, 20; ጠፍኡ፡ ከመ፡ ሐመደ፡ ሡዕ፡ ὡς λίνον ἐσβεσμένον Jes. 43, 17; ዘሡዕ፡ *linteus,* ut: ይልበሱ፡ ለቢጠን፡ ዘሡዕ፡ Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* ሡዕ፡ ብ፡ ፍግዕ፡ የጡዋፍ፡ ኩስታሪሂ፡ ይ፡; *aliud:* ሡዕ፡ ዘ፡ የጡዋፍ፡ ሐመድ፡ ፍግዕሂ፡ ይ፡. Ludolfi Aethiops ሡዕ፡ stercus vaccinum aridum interpretatus est.

ሣውዕ፡ part. *sacrificator, sacrificulus* Kuf. 30. 40. 44; Lud. e Cant. Michaëlis 2.

ሠዋዒ፡ n. ag., Pl. ሠዋዕት፡, *sacrificator, sacrificulus, sacerdos* Ex. 18, 1. 19, 22. 24; 1 Cor. 9, 13; አብርሃም፡ አቅረበ፡ ወልዶ፡ ወኢሦዖ፡ ወተዐሥየ፡ ዕሜተ፡ ሠዋዒ፡ Chr. Ta. 34.

ሡዐት፡ n. act. *sacrificatio:* ሥምረት፡ አብ፡ በሡዐተ፡ ወልዱ፡ M. M. f. 33.

ተሠዋዒ፡ n. ag. (III, 1) *is qui sacrificatur:* እስመ፡ ለ

ሊሁ፡ምሥዋዕ፡ወለሊሁ፡ካህን፡ወለሊሁ፡ተሠዋዒ፡ αὐτὸς τὸ ἱερεῖον ὁ ἱερεὺς καὶ ϑυσία Chr. ho. 17.

መሥዋዕት፡ subst., plerumque m., Pl. **መሥዋዕታት፡** et **መሣውዕ፡**, raro **መሣውዕት፡** (Dan. 8, 11) 1) *sacrificium* cujusvis generis: ϑυσία in genere Gen. 4, 3. Lev. 17, 5; Prov. 21, 27; Ps. 50, 18; Jes. 57, 6. 7; Job 1, 5; Hebr. 5, 1; προσφορά Sir. 32, 8. 9; Rom. 15, 16; δῶρον Gen. 4, 4; Jes. 18, 7 (v. **አምኃ፡**); in specie ὁλοκαύτωμα et ὁλοκάρπωμα Lev. 3, 5. 5, 7. 10. 6, 2 seq. 14, 19. 17, 8. 23, 8; 1 Reg. 6, 14; 2 Esr. 3, 3; Jes. 56, 7; Jer. 6, 20. 14, 12; Am. 5, 22; κάρπωμα, ϑυσία, κάρπωσις, Lev. 1, 14. 2, 1. 2. 6. 9. 6, 7 seq.; Job 42, 8; **መሥዋዕት፡ልውስ፡በቅብዕ፡** Kuf. 6. 14. 15; **መሥዋዕት፡ዘቍርባን፡** κάρπωμα ϑυσία Lev. 1, 9; **መሥዋዕቱ፡ለመባእ፡ዐመፃ፡** Sir. 31, 21; **ቍርባን፡መሥዋዕት፡** Lev. 2, 13; **ቍርባን፡መድኃኒት፡** ϑυσία σωτηρίου Lev. 3, 1. 6. 9. 7, 11 seq.; Ex. 24, 5; **መሥዋዕተ፡ስብሐት፡** αἰνέσεως Ps. 115, 7; 2 Par. 29, 31. 33, 16; **መ"፡አኰቴት፡** Lev. 7, 12; **መ"፡ሰላም፡** ϑυσία εἰρηνική 1 Reg. 11, 15; **መሥዋዕተ፡ፋሲካሁ፡** Ex. 12, 27; **ኅብስተ፡መሥዋዕት፡** Marc. 2, 26; de *sacrificio eucharistiae* creberrime in Lit., Syn., al. 2) *altare:* **ቤተ፡መሥዋዕት፡** Ex. 27, 5; **መሥዋዕት፡** Ex. 27, 2. 3. 30, 1; Gen. 12, 7. 13, 18. 26, 25; 2 Reg. 24, 18; Mal. 1, 7; Rom. 11, 3.

ምሥዋዕ፡ subst., m. et fem. (ut: Org. 1; Ex. 20, 24) Pl. **ምሥዋዓት፡**, Pl. Pl. **ምሥዋዓታት፡** (F. N. p. 11) 1) *altare* Gen. 8, 20. 13, 4; Ex. 20, 24; Num. 23, 1; Deut. 12, 3; Jes. 19, 19. 60, 7; Jer. 7, 31; Hos. 10, 2; Hez. 6, 4 seq.; 2 Esr. 3, 2 seq.; Ps. 25, 6. 117, 26; Sir. 32, 8; Matth. 5, 24; Luc. 1, 11; etiam **ቤተ፡ምሥዋዕ፡** Ex. 27, 1. 30, 27; 1 Par. 21, 22. 26. De altaribus ecclesiarum Christianarum Syn.; (in ecclesia sint) **፪ምሥዋዓት፡፩ዘያፈልስዎ፡አመከን፡ውስተ፡መከን፡** (alterum fixum) F. M. 29, 2. 2) *sacrarium, adytum, locus altaris* in ecclesiis Clem. f. 176 seq. 3) *sacrificium* ὁλοκαυτώματα Jer. 7, 22; Hebr. 9, 6; cfr. Lev. 1, 13. 17; de sacrificio eucharistiae Lit. 158, 3.

ሠወየ፡ I, 1 (Perf. nondum legi), *maturescere*, de frugibus: **አመ፡ይሠዊ፡ሥርናይ፡** ἡμέραι ϑερισμοῦ πυρῶν Jos. 3, 15; Jac. 5, 7; M. M. f. 21. [Notio *maturescendi* a *torrendo* petita est cfr. **በሰለ፡**; quare شَوَى *assavit*; IV *aptum fuit triticum ut confricaretur ad edendum* recte comparatur.] — Rad. Abb.: **ሠወየ፡ዘ፡እሸት፡ሆነ ።**

አሥወየ፡ II, 1 *maturescere facere* Enc. Nah. 7.

ሠዊት፡ subst., m. et fem. (ut Sx. Haml. 2), sing. et coll.: *frumentum maturescens, spica, arista* frumenti, quamdiu maturescit: **አመ፡ዕለተ፡ሠዊት፡** τῇ ἡμέρᾳ τῶν νέων Num. 28, 26; Kuf. 24; Gen. 41, 5—7; Deut. 23, 25; Jud. 15, 5; Job 24, 24; Jes. 17, 5; Am. 9, 13 var.; Mich. 7, 1 var.; Matth. 12, 1; Marc. 2, 23; **ሰብል፡ዘሠዊት፡** Jsp. p. 341; II Abtel. 2. — *Voc. Ae.:* **ሠዊት፡ዘ፡እሸት ።**

ሥውየት፡ n. act. *conditio maturescentis frumenti* vel *incrementum et maturitas granorum:* **፲ሰብል፡ዘሠዊት፡ሠረፀ፡እም፡፩ብርዕ፡ወንኩር፡ሥውየቶሙ፡** Jsp. p. 341.

ሦጠ፡ I, 1 *reducere, restituere* [in caeteris linguis radix שׂוּט (שָׂטָה סְטָא ܣܛܐ) *recedere* vix alio ac sensu ethico usurpatur, vid. **ሠጠየ፡**] **እሠውጦሙ፡ውስተዛ፡ምድር፡** Jer. 24, 6 27, 19; **እሠውጦሙ፡ለፈላስያን፡እስራኤል፡** 37, 3. 39, 37; **አመ፡ሦጣ፡(ክርስቶስ፡) ለነፍሱ፡ውስተ፡ሥጋሁ፡ተንሥአ፡በክብር፡** M. M. f. 336; **ብዉሕ፡ሎቱ፡(ለእግዚ"፡) ሠዊጠ፡መንፈስ፡** (mortui) **ኀበ፡ማኅፈደ፡ሥጋሁ፡** ibid. 335.

አሦጠ፡ II, 1 *redire facere, reducere, reportare:* **አሦጡ፡ቀሣውቲሆሙ፡ዕራቆ፡** Jer. 14, 3; **ወርቀ፡አሦጥነ፡እምድረ፡ከናአን፡** Kuf. 43; **አሦጥክሙ፡ማየ፡** Jes. 22, 9 var.; Impt. **አሥጥ፡** Deut. 22, 1.

ተሠውጠ፡ III, 1 *retro se vertere, reverti, redire, revenire* (tam de motu revertendi coepto quam finito) ἐπι-, ἀνα-, ὑπο-, ἀποστρέφειν vel -στρέφεσϑαι, ἀνακάμπτειν Ex. 24, 14; **እሠወጥ፡ወእሐውር፡ቤትየ፡** Hos. 5, 15; Jes. 22, 9. 35, 10; **ይሠወጥ፡ብሔሮ፡** 37, 7—9. 33. 37; **ይሠወጡ፡እሙንቱ፡ኀቤከ፡** Jer. 15, 19. 26, 21. 27; **ዘኢይሠወጥ፡ዕራቁ፡** 27, 9. 16; **ይሠወጡ፡እምድረ፡ፀሮሙ፡** 38, 16; **ከመ፡ይሠወጡ፡እምእከየ፡ፍኖቶሙ፡** 43, 3; Dan. ap. 1, 14. 50; Dan. 4, 33. 11, 9; Hez. 7, 13; Luc. 8, 37. 40. 55. 24, 23; Joh. 14, 28; Act. 1, 12. 18, 21 rom.; **ተሠዊጥየ፡** 22, 17. — Scholion *Voc. Ae.* vid. sub **ተመይጠ፡**

ሦጠ፡ *infundere* vid. sub **ሶጠ፡**

ሠውጥ፡ *scutica* vid. sub **ሰውጥ፡**

ሦጠጠ፡ rad. quadrl. inus., reduplicatione tertiae radicalis propagata e **ሦጠ፡** i. e. שָׁבַט ثَبَتَ ثَبَطَ, quae vim *stabilis, rigidi, fixi, firmi* habent (Ges. thes. p. 1353); usurpatur de *arrectis* capillis, *rigescente* cute hominis horrore correpti.

አንሦጠጠ፡ V 1) intr. *rigescere, cohorrescere, horrore perfundi, horrere:* φρίσσειν: **አንሦጠጠኒ፡ሥዕርተ፡ርእስየ፡** Job 4, 15; Jer. 2, 12; 4 Esr. 3, 22; **አንሦጠጠኒ፡ኵለንታየ፡** Herm. p. 2; **አንሦጠጠኒ፡ሥዕርትየ፡** ibid. p. 7; Gad. T. H; Inf. **አንሦጥጦ፡** Lud. e Mss. Colb. 2) trs. *cohorrescere facere, horrorem incutere* (horrore erigere capillos alcjs): **ነገሩ፡ለዘ፡ብዙኀ፡ይምሕል፡ያንሦጥጥ፡ሥዕርተ፡** ὀρϑώσει τρίχας Sir. 27, 14; **አንሦጠጠ፡ለሥዕርትየ፡** M. M. f. 29; **ኵነኔ፡መፍርሀ፡ዘያንሦጥጥ፡ሥዕርተ፡** ibid. f. 280; **ድምፀ፡ቃል፡ልዑል፡ዘያንሦጥጥ፡ንባቡ፡** Sap. 17, 4. — *Voc. Ae.:* **አንሦ"፡ብ፡አንቀጠቀጠ፡**; Rad. Abb.. **አንሶጠጠ፡ዘ፡ስቅጥጥ፡አደረገ ።**

ነሦጣጥ፡ subst. *horror* (φρικτά) Jer. 5, 30.

ሠዐለ፡ *rogare* vid. sub **ሰአለ፡**

ሠዐለ፡ *tussire* vid. sub **ሰዐለ፡**

ሠዐለ፡ I, 1 (etiam per **ሰ** et **አ**) [amh. **ሣለ፡**; יָצַר, צוּר, ܨܘܪ, صَوَّرَ (سَوَّلَ)] Subj. **ይሥዐል፡** 1) *formare, figurare, effigiare:* (Deus filius) **ዘይሥዕሎሙ፡ለሕፃናት፡ውስተ፡ማኅፀን፡ተወልደ፡** Deg.; **እግዚ"፡ፈጠረ፡ሥጋክሙ፡ወመንፈሰክሙ፡ወሠዐለክሙ፡በክሂሎቱ፡** Jsp. p. 290. 2) *delineare, designare, describere, adumbrare, (insculpere):* **ንሣእ፡ግንፋለ፡ወሠዐል፡ውስቴቱ፡ሀገረ፡ኢየሩሳሌም፡** διαγράψεις Hez. 4, 1 (cfr. 43, 11); **ናሁ፡በእደዊየ፡ሠዐልኩ፡አረፋቲከ፡** ἐζωγράφηκα Jes. 49, 15; 3 Reg. 6, 27; **አዘዘ፡ይግበሩ፡ጳሕለ፡**

ዘወርቅ፡ወይሥዐሉ፡ላዕሌሁ፡ሥዕለ፡ምድረ፡ግብጽ፡በምልኣ፡ Jsp. p. 287. 3) *pingere, effingere:* እፈቅድ፡ከመ፡ትሥዐሊ፡ሊተ፡ሥዕሎሙ፡ Jsp. p. 322; ለዛቲ፡ሥዕል፡ሠዐላ፡ሉቃስ፡ወንጌላዊ፡ Sx. Masc. 10. — *Voc. Ae.:* ሠዐለ፡ዐለመ፡ብ፡ጻፈ።

አሥዐለ፡ II, 1 *effigiandum, delineandum, pingendum curare* 3 Reg. 6, 27; ሄሮድስ፡አሥዐለ፡ውስተ፡ቤቱ፡ሥዕሎ፡ (*sui ipsius*) ወሥዕለ፡ኵሎሙ፡ነገሥት፡እለ፡ሞአሙ፡ Jsp. p. 328; በእደ፡ማርያም፡ (rex Abyssiniae) አሥዐለ፡ሥዕለ፡ማርያም፡ወሥዕለ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡በእደ፡አፍርንጅ፡ Chr. L. Atk. f. 7.

ተሥዕለ፡ III, 1 1) *formari, figurari:* በአርአያ፡እግዚ“፡ተሥዕለ፡እጓለ፡እመሕያው፡ M. M. f. 4; (Christus) ተሥዕለ፡በማኅፀነ፡ሙላድ፡ f. 130; Org. 1. 2) *delineari, adumbrari:* አሠረ፡እዴሁ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ተሥዕለ፡ Sx. Mij. 8 Enc. 3) *pingi* Chr. Ax. f. 96; ከመ፡ዘተሥዕለ፡በእደ፡ኬንያ፡ጠቢብ፡ M. M. f. 48.

ሥዑል፡ part. *formatus, designatus, effictus, pictus:* ኢትደምስስ፡(ኃጢአቶሙ፡) እምቅድመ፡ገጽከ፡ሥዑለ፡ይኩን፡ Jer. 18, 23 gloss.; በውስተ፡ፍኖት፡ታስተርእዮሙ፡ሥዕልታ፡ φαντάζεται αὐτοῖς Sap. 6, 17; διαγεγραμμένος Hez. 8, 10 (v. ጽሑፍ፡); ዕደወ፡ፋርስ፡ሥዑላነ፡ውስተ፡አረፍት፡ Hez. 23, 14; Lit. 158, 2.

ሥዕል፡ subst., m. et fem., Pl. ሥዕላት፡ 1) *imago* (cujusvis generis: picta, delineata, sculpta, ficta), *effigies, simulacrum, graphis* Ex. 28, 25. 32, 4; ወሠዐለ፡ሥዕለ፡ኪሩብ፡ 3 Reg. 6, 27; ሥዕለ፡ቤት፡ διαγραφὴ τοῦ οἴκου Hez. 43, 12; ይረቅሙ፡ሰብአ፡አዝማና፡ (*aetatis illius*) ሥዕላ፡ዲበ፡አልባሲሆሙ፡ተነዲፎሙ፡በፍቅሩ፡ Jsp. p. 273; ሥዕለ፡ጣዖት፡ Did. 25; Clem. f. 31; ገብረ፡ወልዱ፡(ለዘሞተ፡) ሥዕለ፡አቡሁ፡ዘወርቅ፡ወአንበረ፡ዲበ፡መቃብሪሁ፡ ibid.; elephantus aeneus appellatur ሥዕል፡ Jsp. p. 283; አስተርአየ፡በአየረ፡ሰማይ፡ሥዕለ፡መስተጽእናነ፡አፍራስ፡እሳት፡ ibid. p. 287. 2) *pictura, tabula picta:* ሰሌዳ፡ሥዕል፡ et ሥዕል፡ Sx. Masc. 10 (ubi ሥዕል፡ fem. et masc. est); ሥዕላት፡ወምስላት፡ Chr. ho. 12; Sx. Hed. 21.

ሠዓሊ፡ n. ag., Pl. ሠዓልያን፡ *formator, plastes, pictor:* (Deus) ሠዓሌ፡ሕፃናት፡ተሥዕለ፡በመልክዐ፡ሕፃናት፡ M. M. f. 114. 130; Lit. Orth.; Deg.; pictor: II Const. Ap. 17; F. N. 23; Sx. Masc. 29.

መሥዕል፡ part. *formator, plastes, pictor:* (Deus) መሥዕለ፡ሕፃናት፡ M. M. f. 130; (ne ad communionem admittatur) መሥዕል፡ዘቴያጥሮን፡ Const. Ap. 62 (63); Kid. f. 23.

ሠዐረ፡ *abolere* vid. sub ሰዐረ፡

ሥዕረ፡ I, 1 *herbescere, herbere:* እምነ፡ዝናም፡ይሥዕር፡ሐመልማል፡ 2 Reg. 23, 4. — *Voc. Ae.:* ሥዕረ፡ዘ፡ለመለመ።

ሣዕር፡ subst., plerumque m., Pl. አሥዕርት፡ (Chr. Ta. 27) [Aethiops et Arabes herbas, quibus terra obsita est, cum pilis corporis comparantes herbarum et pilorum nomina ex eadem radice propagaverunt, ut شَعْرَاءُ *herbosus, plantis abundans, arboribus obsitus:* شَعَرٌ *plantae, arbores;* (Syri ab una radice petierunt nomina ܥܡܪܐ *lana* et ܥܡܝܪܐ *gramen, herba viridis*) amh. ሣር፡, ሳር፡ id. q. aeth. ሣዕር፡] *herba, gramen,* (*pabulum* pratense et agreste) βοτάνη Job 5, 25. 8, 12; Jer. 14, 5; Ex. 10, 12; Hebr. 6, 7; χόρτος Gen. 1, 11. 3, 18; Kuf. 6; Jes. 10, 17. 15, 6. 40, 6; ሣዕረ፡ገዳም፡ Jer. 12, 4; ሣዕረ፡ምድር፡ Am. 7, 2; Dan. 4, 22; ሣዕረ፡ይትረዐይ፡ Job 40, 10; Prov. 19, 12; Ps. 36, 2. 101, 5. 103, 15. 146, 9; Sir. 40, 16; 4 Esr. 9, 28; Marc. 4, 28 (gramen segetis); Jac. 1, 11; 1 Petr. 1, 24; አሥዕርት፡ *gramina* Chr. Ta. 27; χλόη ከመ፡ያብቍል፡ሣዕረ፡ገዳም፡ Job 38, 27; νομή (pabulum) Hez. 34, 18; πάπυρος Job 8, 11; τὸ ἄχι τὸ χλωρόν ኵሉ፡ሐመልማለ፡ሣዕር፡ Jes. 19, 7; de herbis malis in vineis ሣዕር፡ወሦክ፡ Jes. 5, 6; φρύγανα ἄγρια ሣዕረ፡ገዳም፡ Job 30, 7. a) Etiam de *herbis aridis, foeno* et *stramento* usurpatur: φρύγιον Ps. 101, 4; καλάμη Ps. 82, 12; ሣዕር፡ዘያነሥኦ፡ነፋስ፡ χόρτος φερόμενος ὑπὸ πνεύματος Job 13, 25; ἄχυρα Gen. 24, 25 (at ሐሠር፡ 24, 32); ይውዒ፡ከመ፡ሣዕረ፡ገዳም፡ ἐν τοῖς δάσεσι τοῦ δρυμοῦ Jes. 9, 18; κάρφος Matth. 7, 5 rom. (at ሐሠር፡ 7, 4); ሣዕር፡ *stramentum,* quo tecta aedium teguntur, Gad. Lal. b) In *Voc. Ae.* tamquam singulares herbarum species distinguuntur α) ሣዕረ፡አንሕስት፡ (*gramen tectorum*) Ps. 128, 5; 4 Reg. 19, 26, quod interpretantur አሸሀት፡(?). β) ሣዕረ፡ቋዕ፡ዘ፡ልህቅ፡ inter nomina plantarum.

ሥዑር፡ part. *herbidus, herbosus, graminosus:* ብሔር፡ሥዑር፡ τόπος χλόης Ps. 22, 1; τόπος πίων Jes. 30, 23; transl.: (rogamus) ከመ፡ያዕርፍ፡እግዚ“፡ነፍሶ፡(ለምውት፡) ውስተ፡መካን፡ሥዑር፡ኀበ፡ማየ፡ዕረፍት፡ Genz. f. 93 seq., et in eadem phrasi መካን፡መሥዕር፡ f. 113.

መሥዕር፡ part. (II, 1) id. q. ሥዑር፡ q. v.

ሥዕርት፡ subst., m. et fem. (sed ubi nomen unitatis est, plerumque fem.), sing. et coll., Plur. አሥዕርት፡ (Lit. Orth.) [שֵׂעָר et שְׂעָרָה, ܣܥܪܐ et ܣܥܪܬܐ, شَعْرٌ et شَعْرَةٌ; amh. et aeth. etiam ጸጕር፡) 1) *pilus* Jud. 20, 16; Matth. 5, 36; Prov. 23, 7; ኢይትሀጐል፡ሥዕርተ፡ርእሶሙ፡ Clem. f. 156; ወኢአሐቲ፡ሥዕርትነ፡ Did. 25; አሐቲ፡ሥዕርተ፡ርእሱ፡ Gad. T. H. 2) *pili* a) capitis, *capillus, crines, coma* Job 1, 20; ሥዕርተ፡ድማሕየ፡ 16, 12; Cant. 4, 1; Ps. 37, 4. 39, 17. 68, 5; ሥዕርተ፡ርእሳ፡ Judith 10, 3. 13, 7; Dan. 3, 27. 7, 9; 2 Reg. 14, 26; Apoc. 1, 14; ሥዕርተ፡አንስት፡ 9, 8; ሥዕርተ፡ርእስክሙ፡ኍሉቃት፡እማንቱ፡ Matth. 10, 30; Joh. 12, 3; *promittere c.* አንኀ፡ሥዕርተ፡ F. N. 51. b) reliqui corporis: Job 4, 15; Sir. 27, 14; ሥዕርተ፡ጽሕምየ፡ 2 Esr. 9, 3; Lev. 12, 3 seq.; ሥዕርት፡ቀጣን፡ 13, 30; በዝኀ፡ሥዕርትኪ፡ Hez. 16, 7; ይበኪ፡እስከኔ፡ተመልኀ፡ሥዕርተ፡አዕይንቲሁ፡ Phlx. 55. c) animalium (*coma, juba*) Apoc. 9, 8; Dan. 4, 30. d) in genere: Dan. ap. 13, 27. — *Voc. Ae.:* ሥዕርት፡ዘ፡ጸጕር።

ሥርናይ፡ subst., plerumque m., coll. [me judicante contractum e ሥዕርናይ፡ *pilosus, hirsutus,* adj. rel. a subst. ሥዕርን፡; sicut שְׂעֹרָה ܣܥܪܬܐ شَعِيرٌ *hordeum* a spicis hirsutis dictum est] *triticum,* passim *frumentum, far,* (*annona*) in genere, πυρός et σῖτος a) in agro crescens: Ruth 2, 23; Job 31, 40; Jes. 28, 25; Jer. 12, 13; አመ፡ማእረረ፡ሥርናይ፡ Judith 2, 27; Hez. 36, 29; 1 Reg. 6, 13; Gen. 30, 14; Ex. 9, 32; Deut. 8, 8; Jud. 6, 11; Matth. 13, 25; Marc. 4, 28. b) grana Gen. 27, 28. 47, 12. 13; 2 Reg. 17, 28; Jes. 36, 17. 62, 8; Jer. 48, 8; Hez. 4, 9. 27, 17; Prov. 11, 26; Ps. 4, 8. 64, 14. 80, 15.

Kuf. 42. 43; Matth. 3, 12; Luc. 16, 7. 22, 31; Joh. 12, 24; 1 Cor. 15, 37; Apoc. 18, 13; እክለ፡ሥርናይ፡ σεμίδαλις πυροῦ Sir. 39, 26; Ex. 29, 2. Pl. ሥርናያት፡ *grana tritici* Sx. Ter 29 Enc. — *Voc. Ae.*: ሥርናይ፡ዘ፡ስንዴ።

ሣዕር፡ *uter* vid. sub ሰእር፡

ሠዐዐ፡ rad. inus., arab. شَعَّ *dispersus, diffusus fuit* (شُعٌّ *tela araneae*, شِعَاعٌ *aculei* aristae); vic. ሥዕየ፡ et شَعَا.

ተሥዕዐ፡ III, 1 *dissipari, discuti, desquamari*: ወተሥዕዐ፡እምብንተ፡አዕይንቲሁ፡ዝኩ፡ጢስ፡ ἐλεπίσθη Tob. 11, 12; item in actis Tobiae Sx. Masc. 16; ተሥዕዐ፡እምአዕይንቲሁ፡ከመ፡ዘሣሬት፡ Act. 9, 18 Platt. — *Voc. Ae*: ተሥዕዐ፡ብ፡ተገረፈ፡ተቀሥፈ፡ይ፡

ሥዓዕ፡ subst. ut videtur *scobis, furfur*: ወድቀ፡እምኑ፡ሥጋሁ፡ሥዓዐ፡ቅርፍት፡ („*scabrities corticis*“ Lud.) Lud. e V. S.

ሠዐየ፡ (si non ሥዕየ፡) I, 1 [vic. ሠዐዐ፡] *dissipare, ventilare*: ከመ፡ነፋስ፡ይሥዕዮሙ፡ወይዘርዎሙ፡ ἐκλικμήσει Sap. 5, 24; እለ፡ጼና፡ጢስ፡ፍጉግ፡ይሥዕዩ፡ βρόμους λικμωμένους καπνοῦ 11, 19; ትሰድዶሙ፡በቃልከ፡ወትሥዕዮሙ፡በመንፈሰ፡ኀይልከ፡ λικμηθέντες 11, 21.

ተሠዐየ፡ pass. *ventilari*: ተሠዐየ፡ዘ፡ተነፋ፡ (v. ተሰፍሐ፡) *Voc. Ae.*

መሥዔ፡ subst. *vannus, ventilabrum*: τὸ πτύον Matth. 3, 12; Luc. 3, 17; Deg.; መሥዔሆሙ፡ለረሲዓን፡ንጉሥ፡ጠቢብ፡ λικμητώρ Prov. 20, 26; Mich. 4, 13 var.; et Jer. 15, 7 var.; David rex Aethiopiae cognominatus መሥዔ፡ረሲዓን፡ Sx. Teq. 9. — *Voc. Ae*: መሥዔ፡ዘ፡ላሜዳ፡ (v. ላሜዶ፡) መንሽሂ፡ይ፡

ሠዘየ፡ I, 1 et 2 [شَذَّ et شَذَا] trs. *abstrahere, arcere*, intr.: *se suasve res seorsim tenere, tergiversari*: እንዘ፡ትሠዚ፡ (scholion: ትክልእ፡) Ep. Syn. ad Joannem Ant. in Cyr. f. 113; ኢይሠዚ፡እንበይነ፡ነዳይ፡ οὐ λήψεται πρόσωπον ἐπὶ πτωχοῦ Sir. 32, 16; ምሕረተ፡ነዳያን፡እለቡ፡እንበለ፡ (at in Cod. Tub.: እንዘ፡ኢ)እሠዚ፡ *ad miserationem pauperum animadvertam non tergiversando* (parcendo?) Mag. 12 Enc. — *Voc. Ae.* scholion vid. sub ሌለየ፡

ተሠዝየ፡ III, 1 *se separare* vel *abstrahere, in partes* (alius) *secedere* Cyr. f. 113. — *Voc. Ae.*: ተሠዝየ፡ዘ፡ተለየ።

ሤመ፡ I, 1 [שׂוּם, שִׂים ܣܳܡ سَامَ] Subj. ይሢም፡ *ponere, collocare*, c. Acc. Jud. 20, 36; Deut. 27, 15; ሤሞ፡ህየ፡ Gen. 2, 8; c. praep. loci: Gen. 1, 17; Ex. 2, 3; Deut. 28, 13; 1 Reg. 8, 11; 2 Reg. 8, 6. 14; Ps. 17, 47; Sir. 22, 27 (vid. አቀመ፡, አንበረ፡, ረሰየ፡ወደየ፡). a) *proponere* c. ቅድመ፡ 4 Esr. 2, 4; እሠይም፡ቅድመ፡ገጽክሙ፡ፍኖተ፡ሕይወት፡ Jer. 21, 8. b) *imponere, superimponere* c. ላዕለ፡, ut: ሤመ፡ላዕሌሆሙ፡መንፈሰ፡ቅዱሰ፡ Jes. 63, 11; ከመ፡እሢም፡ስምየ፡ላዕሌሁ፡ Kuf. 1; vel c. ዲበ፡, ut: እሠይም፡መንፈስየ፡ዲበ፡ዘርእከ፡ Jes. 44, 3. c) *applicare* vel *induere* vestem: ሤመ፡አልባሰ፡ Lud. ex Enc. 19 Genb. d) potissimum: *constituere, praeponere, praeficere*, c. Acc. Hebr. 7, 28; 1 Tim. 5, 22; አንትሙ፡ጳጳሳት፡ኢትሢሙ፡ኵሎ፡ዘረከብክሙ፡ Clem. f. 130; እሠይም፡ኖላዌ፡አሐደ፡ Hez. 34, 23; በኀበ፡ሢሙከ፡ Sir. 30, 31; ሤመ፡የዋሃነ፡ህየንቴሆሙ፡ Sir. 10, 14; Kuf. 32; c. dupl. Acc.: 1 Reg. 8, 1. 25, 30. 28, 2; እመ፡ሢሙከ፡መልአከ፡ Sir. 35, 1; Jes. 22, 23; እግዚ"፡ሤመከ፡ካህነ፡ Jer. 36, 26; c. ለ፡ vel ላዕለ፡ vel ዲበ፡ vel ውስተ፡ ejus, cui praeponitur: ሢሙ፡ለክሙ፡መልአከ፡ Judith 14, 2; Deut. 17, 14. 15; Dan. 2, 48. 3, 12; Sir. 17, 17; Jer. 1, 10; Marc. 12, 1; Tit. 1, 5; ዘሤመ፡ንጉሥ፡ላዕለ፡ምድር፡ Jer. 48, 2; Gen. 41, 33; Sir. 22, 27; Dan. 6, 3; Esth. 8, 2; Ps. 9, 21; ሤሞ፡ለዮሴፍ፡ዲበ፡ኵሉ፡ንዋዩ፡ Kuf. 39. 40; Ps. 8, 6; Dan. 1, 11; እሠይመከ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡ Gen. 41, 41; Matth. 24, 45. 25, 21; ይሢምዎ፡ውስተ፡መልእክተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 131. e) *convertere in* c. ኀበ፡, ut: እሠይም፡አዕይንትየ፡ኀቤከ፡ Jer. 47, 4. f) *statuere*: አነ፡ሤምኩ፡ኪዳነ፡ኀበ፡አበዊክሙ፡ Jer. 41, 13; Gen. 17, 2. 4; 2 Par. 16, 3; Ex. 34, 10. g) ex Hebraismo: *facere, reddere*: እሠይሞ፡ውስተ፡ሕዝብ፡ Kuf. 15. — *Voc. Ae.*: ሤመ፡ዘ፡ሾመ፡አስቀመጠሂ፡ይ፡

ተሠይመ፡ III, 1 pass. *poni, collocari*, in specie: *constitui, praeponi, praefectum esse*; (*ordinari* de clericis): Luc. 3, 9; መልአክ፡ዘይቀድም፡ተሠይሞ፡ στρατηγὸς πρωτοστάτης Job 15, 24; Rom. 13, 6; ዘተሠይመ፡ላዕለ፡ይሁዳ፡ 1 Esr. 2, 11; Gen. 39, 2; ተሠይመ፡ውስተ፡ክህነት፡ 1 Par. 29, 22; ተሠይመ፡በመንግሥተ፡ዚአሁ፡ 2 Par. 21, 5; Col. 4, 17 Platt; c. Nom. vel Acc. praedicati: Ps. 2, 6; Col. 1, 23; እምአመ፡ተሠየምኩ፡ሎሙ፡መልአከ፡ 2 Esr. 15, 14; ተሠይመ፡መኰንነ፡ለቤተ፡እግዚ"፡ Jer. 20, 1; Jes. 11, 10; Rom. 1, 5; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; 1 Cor. 1, 1; de muneribus clericorum 1 Tim. 3, 1; Tit. 1, 7; χειροτονείσθω Can. Ap. 1; Const. Ap. 56; Clem. f. 130; ኢይደሉ፡ይሠየሙ፡ውስተ፡ግብረ፡ክህነት፡ ibid.

ሥዩም፡ part. 1) *positus* κείμενος Joh. 20, 5 rom.; Luc. 2, 34; Gen. 8, 21; Apoc. 11, 4. a) *repositus* Col. 1, 5; 4 Esr. 5, 14. 6, 50. 58. 7, 24. 8, 38. b) *conversus* vel *directus in*: ሥዩም፡ኅሊናሆሙ፡ውስተ፡ምግባረ፡ትዕግልት፡ Macc. f. 6. 2) *constitutus* (in officio), *praepositus, praefectus*: ወእምኔሆሙ፡ሥዩማን፡በንዋየ፡ቤተ፡ግብር፡ 1 Par. 9, 28; c. ዲበ፡ 9, 29; c. ላዕለ፡ Num. 14, 16; χειροτονηθείς 2 Cor. 8, 19. Substantive: βουλευτής Luc. 23, 50; ሥዩማነ፡ቤተ፡እግዚ"፡ Act. 12, 1; τοπάρχαι 1 Esr. 3, 2; χιλίαρχοι Judith 14, 12; κληρικοί ሥዩማን፡ I Can. Ap. 1. 2; II Can. Ap. 49—51; ሥዩማነ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 81. 90; ኤጲስቆጶሳት፡ወበዕዳን፡ሥዩማን፡ Did. 6.

ሢመት፡ subst., m. et fem., Pl. ሢመታት፡ positio 1) locus ubi quis positus est: *statio, sedes*: አቀምክዎሙ፡በበሢመቶሙ፡ 2 Esr. 23, 11 (στάσις); ከመ፡ኢይንሣእ፡ሢመተከ፡ Sir. 12, 12 (καθέδρα). 2) *impositio* manus: ἐπίθεσις χειρῶν ሢመተ፡እድ፡ 1 Tim. 4, 14; 2 Tim. 1, 6; Hebr. 6, 2; etiam sine እድ፡ (*ordinatio*), ut: ጸሎተ፡ሢመት፡ Kid. f. 6. 14. Const. Ap. 13—15. 21—23. 3) *munus, officium, functio, dignitas, administratio* (civilis, militaris, ecclesiastica): Job 24, 24; Ps. 108, 7. 109, 5; Gen. 40, 13; Sir. 38, 24; እለ፡ያፈቅሩ፡ሢመተ፡ Asc. Jes. 3, 23. 7, 2; πολιτεία Act. 22, 28; ἐπισκοπή Act. 1, 20; τάξις Hebr. 5, 6. 6, 20; 1 Tim. 3, 13; ሢመተ፡ክህነት፡ Lit. 163, 2; F. M. 25; አፍቅሮ፡ሢመት፡ Clem. f. 191; እመ፡ዘሢመት፡ (clericus) ውእቱ፡ይሰዐር፡እም

ሢመቱ፡ Clem. f. 204; **በመዋዕለ፡ሢመቱ፡** *tempore administrationis ejus* Sx. Genb. 12.

ሠያሚ፡ n. ag. *is qui* ponit, *statuit, constitutor:* **ሠያሜ፡ሕግ፡** νομοϑέτης Chr. ho. 32; **ሠያሜ፡ክህናት፡** Syn. f. 91; Deg.

ተሠያሚ፡ n. ag. (III, 1) *constitutus, praepositus* F. N. 4; Sx. Teq. 9 Enc.

መሥየም፡ vel **መሥይም፡** (Sing. nondum repertum est), subst., Pl. **መሣይምት፡** 1) *repositorium*, et vasa in quibus quid reconditur: *fiscina, cophinus, corbis, canistrum*, ἀποϑῆκαι: **መዛግብት፡ወመሣይምት፡** Hez. 28, 13; Ex. 16, 32; κόφινοι Marc. 6, 43; Luc. 9, 17; Joh. 6, 13; Kid. f. 33; Clem. f. 218; singulariter accipitur: **በድነ፡ሕፃን፡በውስተ፡መሣይምት፡**(**መሶብክት፡** in Cod. Tub.) **ወደየ፡** Lud. ex Enc. Jac. 3. 2) *constituti* (in officio), *praepositi* Deg. (Cod. Lond. p. 426 seq.), cfr. **መላህቅት፡** — *Voc. Ae.:* **መሣይምት፡ዘ፡ቅርጫት፡ሌማትሂ፡ይ፡**

ምሥያም፡ subst. 1) *locus*, ubi quis positus est, *munus:* **እለ፡ይትቀነዩ፡በውስተ፡ምሥያሞሙ፡** ἐργαζομένων ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν 1 Par. 25, 1. 2) *repositorium, horreum:* **ምሥያመ፡አስሐትያ፡** Job 38, 22; **መዝገበ፡ረድኤት፡ወምሥያመ፡ትፍሥሕት፡** Lit. Joh.; sed etiam i. q. **መሥየም፡** *corbis*, ut: **ኀብአቶ፡እሙ፡ለሕፃን፡ውስተ፡ምሥያም፡ወሰቀለቶ፡ላዕለ፡ዕፀ፡በለስ፡** Sx. Genb. 15; Sen. 19. 3) *id quod* vel *in quo quid apponitur, proponitur, struitur:* **ኅብስተ፡ምሥያም፡** ἄρτοι τῆς προϑέσεως 1 Par. 23, 29; **ዕጣነ፡ምሥያም፡** 2 Par. 13, 11; **ማእዳት፡ዘምሥያም፡** 1 Par. 28, 16; πρόϑεσις 2 Par. 2, 4.

ተሠይመተ፡ quadr. denom. III, 1 *auctoritatem sibi sumere* vel *se praeponendum censere:* **አኮ፡ተሠይሚትነ፡ዲበ፡ብእሲ፡ንትናገር፡እስመ፡መፍትው፡ንሕዝን፡እስመ፡እኁ፡ማሰነ፡** hom. Firmi in Cyr. f. 113.

ሤረየ፡ quadrl. I, rarius **ሠረየ፡** tril. [nescio an comparare liceat شَوْر et شِيَار *forma, pulchritudo, ornatus*, coll. سَبْر *forma, pulchritudo, color*] pulchrum reddere, *fucare, colorare, colore inficere:* **ቀብአ፡በህኮሬ፡ወሤረዮ፡ወአቀየሐይሐ፡** (sic) **ሕብሮ፡** φύκει ἐρυϑήνας χρόαν αὐτοῦ Sap. 13, 14; **ለእመ፡ተዐገለ፡ልብሰ፡ጸዐዳ፡ወሤረዮ፡** F. N. 35; **ፀምር፡ዘተጠምዐ፡በሤርዮ፡** M. M. f. 115. — *Voc. Ae.:* **ይሠርያ፡ዘ፡ይጠልቅ።**

ተሤረየ፡(**ተሤርየ፡** Chr. ho. 16) quadrl. III, 1 et **ተሠርየ፡** tril. III, 1 *colorari, colore infici, tingi:* **ኵሉ፡ክዳንየ፡ተሤረየ፡** Jes. 63, 3 var.; **ተሠርየ፡** vel **ተሤረየ፡ሥጋሁ፡እምጠለ፡ሰማይ፡** Dan. 4, 30. 5, 21; **ከመ፡ይሠረያ፡እገሪከ፡በደም፡** Ps. 67, 25; **ግብር፡ዘበተሤርዮ፡ይዌልጥ፡ሕብሮሙ፡** Sap. 15, 4; Chr. Ta. 12; **እምድኅረ፡ተሤረያ፡ነፍሳቲነ፡በምግባረ፡ኀጢአት፡** ibid.

ሢሩይ፡ part. *colore infectus:* **መዓስበ፡ናዝዝ፤እጓለ፡ማውታ፡ተወከፍ፤ሢሩያነ፡በምሕረትከ፡አንጽሕ፤አብዳነ፡አጥብብ፡** Prec. Mat.; Kid. f. 19.

ሥርየት፡ n. act. *tinctura* Ex. 25, 5. 35, 23 C.

ሢራይ፡ (nonnumquam **ሥራይ፡**, ut Macc. f. 22) Pl. **ሢራያት፡** *vestis pretiosissimi generis* [proprie sine dubio: vestis colorata vel picta, sed videas annon etiam nomen *sericae* vestis, sc. שִׁירָא, שִׁירָאָה, ܫܝܪܐ, in hoc nomine lateat]: τριχαπτά **ዐሥቀ፡ወሜላት፡ወሢራየ፡** Hez. 16, 10. 13; εὐπάρυφα: **አልባሰ፡ሢራይ፡** 23, 12. 27, 16; byssus 2 Par. 3, 14. 5, 12; **ሢራየ፡ሜላት፡** βύσσινον πορφυροῦν Esth. 8, 15; **አልባሲሆን፡ዘሜላት፡ወሢራይ፡ወሰግላጥ፡** Jes. 3, 21—23; **ግልቡባን፡በሢራያት፡** M. M. f. 36. — Forma **ሢርዮን፡** legitur in Gad. Ad. f. 140; nescio an sit bona.

ሤራዪ፡ n. ag. *infector* F. N. 36.

ሢርዮን፡ vid. sub **ሢራይ፡**

ሤበ፡ *canescere, canum esse.* Verbi exempla hucusque non reperta sunt [שִׂיב ܣܳܒ שֵׂיב شَابَ; **ሺበተ፡**; contiguum est **ሣህበበ፡**]

ሢበት፡ n. act. et subst., m. et fem., *canities, capillus canus:* **በቈለ፡ሢበቱ፡** Hos. 7, 9; **ያስተርኢ፡ሢበትኪ፡** Jes. 47, 2; **ሢበተ፡ልሂቅ፡** Sap. 2, 10; Prov. 20, 29; Ps. 91, 10; **ቅድመ፡ዘሢበት፡ተንሥእ፡** Lev. 19, 32; Kuf. 23; nonnumquam pro *senectute* et *senibus* 3 Reg. 2, 6; Gen. 42, 38; Ruth 4, 15; **ይደልዎን፡ኰንኖ፡ለሢበት፡** Sir. 25, 4.

ሠያብ፡ adj. *canus* Lud. sine auct.

ሤነ፡ I, 1 [ܫܺܝܢ שִׁין, coll. **ሽንት፡** *urina*, مَثَانَةٌ *vesica urinaria;* at شَانَ significat *dedecorare, dehonestare*] *mingere:* Inf. **ሠይን፡** M. M. f. 171; **ዘይሠይን፡ላዕለ፡መንጸፉ፡** F. N. 33, 3; **በሊዕየ፡እኩስሐ፡ወሰቲይየ፡እሠይን፡** Cod. bibl. Bodl. Ox. XXVIII; **ዘይሠይን፡ማየ፡** Kedr. f. 86.

ሥንት፡ subst. *urina* 4 Reg. 18, 27; Jes. 36, 12; M. F.; **እኂዘ፡ስንት፡** *urinam retinere* Fal. f. 37.

ሠይእ፡ *flagitium* vid. sub **ሰይእ፡**

ሤጠ፡ I, 1 [amh. **ሼጠ፡** et **ሸጠ፡** *vendere;* copt. ϣⲱⲧ *negotiatio, emporium;* ⲣ̅ⲉϣⲱⲧ *mercari;* Ges. in thes. p. 1378 hoc verbum cum شَوَّطَ *iter longum fecit* et שׁוּט conjungendum proposuit.] Subj. **ይሢጥ፡** (mercaturam facere), *vendere:* **ዘይሠይጥ፡** ὁ πωλῶν Hez. 7, 12; Jes. 24, 2; **ሠይጥ፡ወተሣይጦ፡** Apoc. 13, 17; Kuf. 50; c. Acc. mercis Gen. 31, 15. 42, 1; Kuf. 11; Jes. 48, 10. 50, 1; Zach. 11, 5; Tob. 1, 7; Matth. 13, 46. 18, 25; c. **በ፡** pretii Hebr. 12, 16; Act. 5, 8; Am. 2, 6; Joel 4, 3; Nah. 3, 4; c. **ኀበ፡** emtoris: Lev. 25, 14; Joel 4, 6; Gen. 37, 27. 28. 36; vel c. **ለ፡** emtoris Gen. 41, 56; Lev. 25, 15; F. N. 33, 4; Jsp. p. 329; vel c. dupl. Acc. (alqd alicui) Lev. 25, 25. — Ex hebraismo: vendere alqm in potestatem alcjs: 1 Reg. 23, 7 (aliâs: **አግብአ፡**). — Sir. 20, 12 habet Graecus ἀγοράζων πολλὰ ὀλίγου, Aethiops **በ፡ዘይሠይጥ፡ብዙኀ፡በኅዳጥ፡**, sed vereor, ne **ይሣየጥ፡** legendum sit.

አሠየጠ፡ II, 2 vel **አሣየጠ፡** II, 3 *venum dare*, c. dupl. Acc.: **አሠይጠኒ፡** v. **አሣይጠኒ፡ኪያሁ፡በሤጥ፡** 1 Par. 21, 22; (qui simoniae indulget,) **ተአመነ፡ከመ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡አሠየጠ፡በሤጥ፡** F. M. 25, 1.

ተሠይጠ፡ III, 1 *vendi* Ps. 104, 16; Hez. 48, 14; Ex. 22, 2; Lev. 25, 23. 34; 4 Reg. 17, 17 (ubi Perf. **ተሠየጠ፡** in cod. S); Inf. **ተሠይጦ፡** Lev. 25, 33; c. **በ፡** pretii: Matth. 10, 29; 4 Reg. 7, 16; Thren. 4, 2; **ጥበብ፡ኢትሠየጥ፡በወርቀ፡አፌር፡** Job 28, 16. 19; c. **ለ፡** vel **ኀበ፡** emtoris: **ዕብራዊ፡ዘተሠይጠ፡ለከ፡**

Jer. 41, 14; Lev. 25, 39; Deut. 15, 12. *Tradi in potestatem* alcjs: ተሠየጥነ፡ ለሞት፡ ወለተበርብሮ፡ ἐπράϑημεν εἰς ἀπώλειαν Esth. 7, 4.

ተሣየጠ፡ III, 3 1) *mercari, emere* alqd ab aliquo: ዘይሠይጥ፡ከመ፡ዘይሣየጥ፡ Jes. 24, 2. 55, 1; ዘተሣየጠ፡ ὁ κτώμενος Hez. 7, 12; በእንተ፡ቲሣይጦ፡ወሠይጦ፡ F. N. 33; c. Acc. mercis: Gen. 23, 4. 39, 1. 42, 3. 43, 2; Jer. 39, 7. 44. Prov. 29, 34; Matth. 13, 46; c. ለ፡ ejus, cui emitur: Apoc. 5, 9; Matth. 14, 15; Gen. 42, 2; Jer. 13, 1. 19, 1; ኢተሣየጥከ፡ሊተ፡በወርቅ፡ዕጣነ፡ Jes. 43, 24; Hez. 5, 1; c. በ፡ pretii Gen. 17, 12. 23; Jes. 43, 24; c. እምነ፡ vel በኀበ፡(እምኀበ፡) ejus a quo emitur: Gen. 23, 9. 19. 25, 10; Lev. 25, 14; 2 Reg. 24, 21. Nonnumquam: *redimere* 2 Esr. 15, 8; Prov. 24, 11. 2) *mercaturam facere* (in genere), sive emendo sive vendendo, c. dupl. Acc.: ይሁዳ፡ ወእስራኤል፡ ሠየጥኪ፡ ወይሣየጡኪ፡ (v. ይሠይጡ፡ለኪ፡) ሥርናየ፡ ἔμποροί σου ἐν πράσει σίτου Hez. 27, 17; በዘ፡ይሣየጡኪ፡ተግባረኪ፡ ἐν οἷς ἐμπορεύονταί σε 27, 21; በሤጥ፡ብዙኅ፡እሣየጠከ፡ (*mercabor a te*) 1 Par. 21, 24; በከንቱ፡ተሣየጥኩክሙ፡ *vos vendidi* (quamquam hic de lectione dubitare licet) Jes. 52, 3.

ሥዩጥ፡ part. *venditus*, ut: ዮሴፍ፡ሥዩጥ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ሥዩጥ፡ *id quod venditum est* F. N. 33, 6; አንሰ፡ሥዩጥ፡ለኀጢአት፡ Rom. 7, 14.

ሤጥ፡ subst., plerumque m., 1) *mercatura, emtio et venditio;* nonnumquam etiam id quod emitur vel venditur, *merx:* ማእከለ፡ሤጥ፡ወተግባር፡ ἀνὰ μέσον πράσεως καὶ ἀγορασμοῦ Sir. 27, 2; ὁδοιπόρων 42, 3; Jsp. p. 342; πρᾶσις 2 Esr. 20, 31. 23, 20; (ego sum) ሤጠ፡ ደመ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ Org. 4. Sed inprimis: id quo emitur vel venditur i. e. 2) *pretium* Gen. 31, 15; Lev. 5, 15; 1 Reg. 13, 21; ወሀበ፡ሤጠ፡ ለውእቱ፡መካን፡ 1 Par. 21, 25; Jsp. p. 312, c; (si quis pignus perdidit, restituat) ሤጠ፡ዚአሁ፡ F. N. 27; ወርቀ፡ሤጥ፡ ἀργύριον πράσεως Lev. 25, 50. 51. 27, 3—8; πολυτελής *pretiosus:* ዘብዙኅ፡ሤጡ፡ Job 31, 24; Prov. 3, 15; Jes. 28, 16; Judith 10, 21; Matth. 13, 46; Marc. 14, 3; በሤጥ፡ *pretio* (*soluto*) Gen. 23, 9; Thren. 5, 4; ዘበሤጥ፡ ἀργυρώνητος Ex. 12, 44; Judith 4, 10; ዘእንበለ፡ሤጥ፡ ἄνευ τιμῆς (*pretio non soluto, gratis*) Ps. 43, 14; Job 31, 39; Sir. 51, 25; Clem. f. 225. Nonnumquam: *sumtus, impensae*, ut: ሤጠ፡ግንዘት፡ *arbitria funeris* F. N. 42.

ሢጠት፡ n. act. *venditio:* ይሁዳ፡መከረ፡ለሢጠተ፡እግዚኡ፡ M. M. f. 205.

ሠያጢ፡ n. ag., f. ሠያጢት፡, Pl. ሠየጥ፡ 1) *venditor:* ሠያጢ፡ወተሣያጢ፡ F. N. 33; Syn.; ፍቅረ፡ንዋይ፡አያረት፡አዕይንት፡ልቡ፡ለሠያጢ፡ F. M. 25, 1; ሠያጤ፡ በለስ፡ አነ፡ Am. 7, 14 var.; Act. 16, 14; ይሁዳ፡ሠያጤ፡እግዚኡ፡ M. M. f. 87. 2) *mercator* ἔμπορος Matth. 13, 45; Sir. 26, 29. 37, 11; ሠየጥኪ፡ Hez. 27, 15. 17. 21. 23; ሠየጠ፡አሕዛብ፡ 27, 36; Apoc. 18, 3; c. በ፡, ut: ሠየጥኪ፡በነፍሰ፡ሰብእ፡ Hez. 27, 13 var. 22. Collective: ሠያጢ፡ *mercator cum suo agmine* Gen. 37, 25.

ሥያጤ፡ subst. *mercatio* Lud. sine auct.

ተሣያጢ፡ n. ag. (III, 3) *emtor* F. N. 33; ሠያጢ፡ይሁዳ፤ተሣያጢ፡ቀያፋ፡ Syn. f. 353; ፍቅረ፡ሢመት፡አያረት፡አዕይንት፡ልቡ፡ለተሣያጢ፡ F. M. 25, 1; ተሣያጤ፡ሥጋ፡ሐኖት፡ Prov. 23, 20.

ምሥያጥ፡ subst., m. et fem.; Pl. ምሥያጣት፡ 1) *emporium, forum:* ረሰዩኪ፡ምሥያጠ፡ Hez. 27, 16; ወሀቡ፡ውስተ፡ምሥያጥኪ፡ 27, 12; አብቀለ፡አምጽኡ፡ውስተ፡ምሥያጥኪ፡ 27, 14. 22; ውስተ፡ምሥያጥ፡ Tob. 2, 3; Matth. 11, 16 Platt; 20, 3; ምሥያጣት፡ Koh. 12, 4; Cant. 3, 2; 1 Esr. 2, 17; Marc. 6, 56; Matth. 23, 7; ሰብአ፡ምሥያጥ፡ οἱ ἀγοραῖοι (*qui in foro versantur*) Chr. ho. 1; ዘተሣየጠ፡መብልዐ፡ እምሥያጥ፡ F. M. 32, 1; ዛቲ፡መጽሐፍ፡ይመስል፡ምሥያጠ፡ ወኵሎ፡ዘኀለይከ፡ትረክብ፡በኀቤሃ፡ Phlx. in Epilogo. 2) *mercatus, nundinae:* ተጸርዐ፡ሤጥ፡ወምሥያጥ፡ Jsp. p. 342; ሀየ፡ይገብሩ፡ምሥያጠ፡ (πρᾶσιν) 2 Esr. 23, 20. 3) *munusculum in nundinis dari solitum:* (peto a te) ምሥያጠ፡በከመ፡ ይስእል፡ወልድ፡ኀበ፡አቡሁ፡ Lud. ex Org. Edz. — *Voc. Ae.:* ምሥያጥ፡ዘ፡ገበያ።

ምሥያጣዊ፡ adj. rel. *nundinas obiens, ad forum pertinens:* ምሥያጣዊ፡ዘእንበለ፡ንዋይ፡ M. M. f. 31.

I. **ሠገረ፡** I, 1 et 2 [amh. አሸገረ፡ *transgredi facere*] 1) pedem movere, *gradus facere, gradi, incedere: Jesus infans* ሐዊሮ፡ወሠጊሮ፡ Cyr. f. 117; ሶበ፡ሠገረ፡ምዕረ፡ወካዕበ፡ περιπατήσας ἅπαξ καὶ δίς 1 Reg. 17, 39; Act. 3, 8; ክህለ፡ሠጊረ፡ዘእንበለ፡በትር፡ Clem. f. 131; *Christus* በዘባነ፡ባሕር፡ይሤግር፡ βαδίζει ἐπὶ νώτου ϑαλάσσης Cyr. f. 103. 2) ut videtur: *grassatorem, vagum, planum esse:* ይሠግር፡ (v. ይሤግር፡) ወይሰክር፡ Deut. 21, 20.

አሥገረ፡ II, 1 et **አሠገረ፡** II, 2 *intercalare*, c. Acc. diei vel mensis, Abush. crebro, ut: *Judaei* ለለ ፫ ዓም፡ ያሠግሩ፡ ፩ ወርኀ፡ ወትከውኖሙ፡ ይእቲ፡ ዓመት፡ ፲ወ፫ ወርኀ፡ Cap. 3.

ሥግረት፡ n. act. *gressus, incessus:* ኵለቄ፡ኵሎ፡ሥግረትየ፡ πάντα τὰ διαβήματά μου Job 31, 4.

ምሥጋር፡ subst. *gressus, passus:* (stadiodromus) ዘይረውጽ፡ኢይኔጽር፡ኀበ፡ምሥጋሪሁ፡ ዘእንበለ፡ ዳእሙ፡ ኀበ፡ ዕሤቱ፡ Chr. ho. 7; ዘኢይክል፡ይትሐወስ፡ወኢየሐውር፡ አሐተ፡ምሥጋረ፡ Sap. 13, 18. Est nomen mensurae sive spatii, vel ምሥጋረ፡እግር፡ vel ምሥጋር፡ per se *passus* F. N. 37; Herm. p. 20; Act. 7, 5 rom.; Deut. 2, 5; Chr. ho. 25.

ሠግር፡ subst. *intercalatio, embolismus* [amh. ሰግር፡ id.] Abush. 2 seq., ut: ይገብሩ፡ሠግረ፡፩ወርኀ፡ለለ፡፫ዓመት፡; vel: በራብዕት፡ዓመት፡ይገብሩ፡ሠግረ፡ ፩ ዕለት፡, vel: ይሰምይዎ፡ ለወርኀ፡ ሠግር፡ጳጕሜን፡, vel: ወትከውን፡ ይእቲ፡ ዓመት፡ሠግረ።

ሠግራዊ፡ adj. rel. *intercalaris*, ut: ዓመት፡ፀሓይ፡ሠግራዊት፡ *annus solaris intercalaris* Abush. 17.

አሥጋሪ፡ n. ag. II, 1: *intercalans:* ትሰመይ፡ይእቲ፡ዓመት፡አሥጋሪተ፡ወርኀ፡ Abush. 30.

II. **ሠገረ፡** rad. inus.; סָגַר *claudere* شَجَرَ *ligavit, freno cohibuit;* ሸጐረ፡ *pessulo occludere;* vicina sunt verba primae ח ut חָגַר al.

አሥገረ፡ II, 1 et **አሠገረ፡** II, 2 *illaqueare, irretire; laqueis, retibus, hamis capere* abs. Kuf. 26. 37; feras Cant. 2, 15; Prov. 12, 27; transfertur ad homines: ያሠግሮ፡ πιάζει Sir. 23, 21; ከመ፡ኢታሥግርከ፡በማሕሌታ፡ 9, 4; ያሠግሩ፡ሰብአ፡ Jes. 8, 15; Hos. 5, 1; ያሤግር፡ብእሴ፡ Prov. 5, 22 var.; 6, 26 var.; 1 Reg. 28, 9; ውውዓሆሙ፡ለእለ፡ያሠግርዋ፡ለባቢሎን፡ Jer. 27, 46; in specie: *piscari* Matth. 17, 27; Marc. 1, 16 (retia jacere); Luc. 5, 10; Jer. 16, 16; አሥግረኒ፡እምባሕረ፡ኀጢአት፡ Enc. 30 Mag.

ተሠግረ፡ III, 1 *illaqueari, irretiri; laqueis, retibus, hamis capi; capi* in genere: Sir. 11, 30; Koh. 9, 12; Am. 3, 5; Hez. 19, 8; Luc. 5, 9; **ዘሠርዐ፡መሥገርተ፡ውእቱ፡ይሠገር፡በቱ፡** Sir. 27, 26. 18, 33; Koh. 7, 26; Job 10, 16; Jes. 8, 15 var.; 14, 10. 31, 9; **ይሠገሩ፡ብእሲ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡** Jer. 6, 11. 28, 56; Ps. 9, 16. 17. 58, 13; **ኢትሠገር፡በአዕይንቲሃ፡** Prov. 6, 25; de urbibus: Jes. 27, 3; Jer. 27, 2.

ሥግረት፡ n. act. et subst. *captura, fera capta* Kuf. p. 97.

ሠገራት፡ subst. Pl. (Sing. nondum repertus) *lictores, milites custodiae appositi, carcerum custodes:* Matth. 27, 65. 66. 28, 11. 12; Joh. 18, 3; Act. 5, 23. 12, 4; Did. 29; **ሐራ፡ሠገራት፡** Gad. T. H.

ሠገራዊ፡ adj. rel., ad **ሠገራት፡** pertinens, unus e **ሠገራት፡** Sx. Tachs. 12.

ሠገራታዊ፡ adj. rel., unus e **ሠገራት፡** Sx. Mag. 7.

አሥጋሪ፡ n. ag. (II, 1) *laqueator, captator, venator, piscator, insidiator:* **ብትክ፡እምኔነ፡መሣግረ፡ዘአስተዳለወ፡አሥጋሪ፡** Genz. f. 115; **አሥጋርያን፡** sc. anguium Sx. Ter 14; **ዲያብሎስ፡አሥጋሪ፡** Kedr. f. 11; (Petrus) **ኮነ፡አሥጋሬ፡ዓሣ፡** F. M. 3, 6; F. N. 33, 4.

መሠግር፡ part. (II, 2) Pl. **መሠግራን፡** *piscator* Matth. 4, 18. 19; Marc. 1, 16; Job 40, 25; Jes. 19, 8; Jer. 16, 16; Hez. 47, 10; Did. 13; Clem. f. 243.

መሥገርት፡ subst., m. et fem., Pl. **መሣግር፡**, raro **መሣግርት፡** (ut Chr. Ta. 34) et **መሥገርታት፡** (ut Phlx. 152) 1) *laqueus, tendicula, plaga, rete, sagena, hamus:* παγίς **መሥገርት፡ጽኑዕ፡** Prov. 6, 2. 22, 5; Koh. 9, 12; **ትወርድ፡እግሩ፡ውስተ፡መሥገርት፡** Job 18, 8; Sir. 27, 26. 29; Ps. 9, 16. 33. 30, 5. 34, 9. 90, 3. 123, 5. 139, 5. 6; Jes. 8, 14. 24, 17. 42, 22; **ሠርዑ፡መሣግረ፡ይቅትሉ፡ሰብአ፡** Jer. 5, 26. 31, 43. 44; Hos. 5, 1; **እወዲ፡መሥገርተ፡ውስተ፡መላትሒኪ፡** Hez. 29, 4; ϑήρευμα Koh. 7, 26; δίκτυον Ex. 27, 4; Thren. 1, 13; Hos. 5, 1. 7, 12; **መሥገርት፡ለአዕዋፍ፡** Prov. 1, 17; Matth. 4, 20; Marc. 1, 18. Joh. 21, 6; ἀμφίβληστρον Hab. 1, 17; Marc. 1, 16; σαγήνη **ይረብቡ፡መሣግሪሆሙ፡ማእከለ፡ባሕር፡** Hez. 26, 5. 47, 10; Hab. 1, 15; βρόχοι Prov. 22, 25; ἄγκιστρον 4 Reg. 19, 28; Job 40, 20; Jes. 19, 8; Hab. 1, 15; **መሥገርተ፡ገሪፍ፡** Org. 3. Nonnumquam tropice pro *insidiis:* **ዐገተከ፡መሣግር፡** (παγίδες) Job 22, 10; **ከመ፡ኢትደቅ፡ውስተ፡መሥገርታ፡** Sir. 9, 3. 13. 2) raro: *vinculum, catena;* ut Hen. 56, 1. 3) vox architectonica: *opus reticulatum* 2 Par. 4, 12; Jer. 52, 22 (שְׂבָכָה). — *Voc. Ae.:* **መሥገርት፡ዘ፡መጽመጃ ።**

ሠገወ፡ rad. inus., quae proprie *crescere* (et magnitudine et multitudine) significat, coll. שָׂגָה שְׂגָא (شَجَوْجَى أَشْجَعُ); a *crescendo* dictum videtur aeth. et amh. **ሥጋ፡** *caro* et *corpus.* Vestigia ejusdem notionis habes sub شَجْعَم *hominis corpus* vel *collum.*

ሥጋ፡ subst., plerumque m., Pl. (signif. 2.) **ሥጋት፡** (**ሥግዋት፡** habet Joh. 19, 31 editio rom.) 1) *caro,* α) vivi corporis σάρξ, σάρκες: Gen. 41, 2. 19; Lev. 13, 10; **ሥጋ፡ነፍስትከ፡** Prov. 5, 11; Job 41, 14; **አልበሰክሙ፡ሥጋ፡** Hez. 37, 5; **የኀልቅ፡ሥጋሁ፡** Job 33, 21. 25; **ሥጋየ፡ወማእስየ፡** Thren. 3, 4; **ሥጋ፡ወዐጽም፡** Luc. 24, 39; **ሥጋ፡ወደም፡** Matth. 16, 17; Hebr. 2, 14; Joh. 6, 51. 52; **ይበልዑ፡ሥጋ፡አዋልዲሆሙ፡** σάρκας Jer. 19, 9; Mich. 3, 3; Apoc. 19, 18. β) pecudis, quae comeditur, κρέας, κρέατα: Jes. 22, 13. 44, 16. 19; Jer. 7, 21; Dan. 7, 5. 10, 3; **ይበልዑ፡ሥጋ፡ሐራውያ፡** Jes. 65, 4; Ex. 16, 12; Lev. 7, 15 seq.; Rom. 14, 21; 1 Cor. 8, 13. Nota a) *carneus:* **ዘሥጋ፡**, ut: **ልብ፡ዘሥጋ፡** Hez. 11, 19; 2 Par. 32, 8 **እለ፡ሥጋ፡** 2 Cor. 3, 3. b) opponitur numini divino, et homines cunctaque animantia complectitur respectu debilitatis et fragilitatis: **እስመ፡ሥጋ፡እሙንቱ፡** Kuf. 5; Ps. 77, 44; **ወልደ፡ሥጋ፡** Asc. Jes. 11, 34; hoc sensu fere ubique: **ዘሥጋ፡** *carneus* adhibitum invenies: **ኵሉ፡ዘሥጋ፡** πᾶσα σάρξ Gen. 6, 17. 7, 15. 21; Kuf. 3; Job 34, 15; Jes. 40, 6. 66, 24; **አምላክ፡ለኵሉ፡ዘሥጋ፡** Jer. 39, 27; Num. 18, 15; **ላዕለ፡ኵሉ፡ዘሥጋ፡** Joel 3, 1; Ps. 64, 2. 144, 22; **ፈረስ፡ዘሥጋ፡** Jes. 31, 3; **ዘሥጋ፡ወደም፡** Sir. 17, 31; 1 Cor. 15, 50; at: **ሥጋ፡ኮነ፡** (*verbum*) *caro factum est* Joh. 1, 14. c) opponitur animo et spiritui, et naturam hominis significat corpoream, in specie quatenus in ea peccatum nititur: Koh. 2, 3; Col. 2, 1; 1 Petr. 4, 2; Eph. 6, 5; Hebr. 5, 7. 12, 9; Matth. 26, 41; Joh. 1, 13. 8, 15; Rom. 8, 1 seq.; Gal. 3, 3. d) opponitur mortuis: **እለ፡ይረክቡሙ፡በሥጋ፡** Asc. Jes. 4, 15. 16; Hebr. 5, 7. e) ubi pron. suff. subjuncta habet, nonnumquam *consanguineos* significat: **ሰብኡ፡ወሥጋሁ፡** Lev. 18, 6. 25, 49; Gen. 29, 14; Jud. 9, 2, coll. Eph. 5, 29 et Matth. 19, 5. 6. f) verecundiae causa usurpatur pro *pudendis:* Gen. 17, 23. 25. 34, 24 (quamquam **ነፍስት፡** magis usitatum est); **ተንሥአ፡ሥጋሁ፡** (*libidine exarsit*) Lud. sine auct. 2) *corpus* σῶμα a) vivum: Gen. 47, 18; Lev. 6, 3. 14, 9; Ps. 39, 9; Job 20, 25; Dan. 3, 27. 4, 30; Matth. 6, 22. 10, 28; 1 Cor. 6, 18. 7, 34. 15, 40. 44; Jac. 3, 3; Hebr. 13, 11; **ዐቃቤ፡ሥጋ፡** *custos corporis* 1 Reg. 28, 2; **በሥጋ፡መዋቲ፡** 4 Esr. 1, 5; **ሥጋ፡መዋቲት፡** Lit. Chr.; **ሥጋት፡** *corpora* Chr. ho. 6. Translate: **፩ሥጋ፡ንሕነ፡በክርስቶስ፡** Rom. 12, 5; 1 Cor. 6, 16. 10, 17. 12, 27; Eph. 1, 23. 4, 4. Singularis videtur usus vocis Kuf. p. 29 **ሥጋ፡ምሥዋዕ፡** *corpus altaris.* b) mortuum, *cadaver* Deut. 21, 23; Joh. 19, 31; Judae 9; **ግድፍ፡ሥጋየ፡ላዕለ፡ሥጋቲሆሙ፡** Jsp. p. 367; *in resurrectione* **ይትጋብኡ፡ሥጋት፡እለ፡ኮኑ፡ከመ፡ጸበል፡** Clem. f. 157; truncus decollati Sx. Mij. 18 Enc.

አሥገወ፡ II, 1 *incarnare, corporare:* **ሰበ፡ይፈቅድ፡ሰብእ፡ይክሥት፡ነገረ፡ኅሊናሁ፡ያሠግዎ፡በልሳኑ፡** Fid. Jac. Bar.

ተሠገወ፡ III, 1 *corporari, incarnari, carnem fieri,* de Christo: ἐν σαρκὶ γενέσϑαι Cyr. ad Th. f. 8 seq.; **ተሠጊዎ፡** *cum caro factus esset* Cyr. c. Pall. f. 68; **ክርስቶስ፡ዘተሠገወ፡** F. M. 22, 5; Mavâs. 28; H. Ab.; **ተሠግዎ፡** Org. 1; **ተሠግዎቱ፡ለወልድ፡** ibid.; de humano sermone: **ቃል፡ሰበ፡ይሠገው፡በልሳን፡** Fid. Jac. Bar.

ሥግው፡ part. *incarnatus, corporatus:* **እስመ፡እግዚ"፡ሥግው፡ውእቱ፡** Θεὸς γὰρ ἦν ἐν σαρκί Cyr. c. Pall. f. 93; M. M. f. 42; **አብ፡ዘኢሥግው፡** Chr. ho. 5.

ሥጋዊ፡, rarius **ሥጋይ፡** (ut M. M. f. 73), adj. rel., *ad corpus pertinens, corporeus, corporalis, carnalis:* **አበው፡ሥጋውያን፡** (opp. spiritualibus) Chr. ho. 29; Phlx. 233; **ኵነኔ፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡** F. M. 4, 1. 19, 2; Org. 3; **ኀጢአት፡ሥጋውያት፡** *peccata carnalia* (sc. quae ad res corporales et carnales pertinent; opp. peccatis contra Spiritum S. commissis) F. M. 5, 2.

ሥጋዌ፡ subst. 1) *incarnatio, corporatio*, saepissime de Christi incarnatione in libris theologicis, ut Chrys., Haim. Ab.; በ፶፻ወ፭፻ወ፭ዓመት፡እምሥጋዌ፡ F. N. f. 7. 2) *natura corporea* i. e. *humana* Christi, ut: (egressus est ex utero virginis) ምስለ፡ሥጋዌ፡ዘነሥአ፡እምኔሃ፡ Org. 2. 3) *homilia* vel *sermo de incarnatione Christi*, Pl. ሥጋውያት፡ Lud. e V. S.

ትሥጉት፡ subst. *incarnatio, corporatio*, σάρκωσις Christi, saepissime in Cyr. ut ad Th. f. 9; በእንተ፡ትሥጉቱ፡ለመድኅኒን፡ περὶ τῆς κατὰ σάρκα οἰκονομίας τοῦ σωτῆρος ad Reg. f. 29; አሚን፡በትሥጉተ፡ወልድ፡ F. M. 27, 8; Org. 2.

ምሥጋው፡ subst. *locus incarnationis*: መንፈስ፡ቅዱስ፡ቀደሳ፡ለወለተ፡ሥጋዊያን፡ (sc. Mariam) ከመ፡ትኩን፡ምሥጋወ፡ለአምላክ፡ኵሉ፡ዘሥጋ፡ M. M. f. 175.

ሠጠቀ፡ I, 1 [i. q. ܨܕܩ סְדַק صَدَعَ; vic. **ሠጠጠ፡** q. v.] Subj. **ይሥጥቅ፡** (Sx. Jac. 5) A) trs. 1) *scindere, discindere, findere, disrumpere* σχίζω Sap. 5, 11; διαῤῥήγνυμι Job 28, 10; Hab. 3, 9; Ps. 73, 16. 77, 16; ወውእቱ፡ሠጠቃ፡ለምድር፡ διώρισεν Jes. 45, 18; ἐτμήθη Ex. 36, 10; መበርቅት፡እንዘ፡ይሠጥቁ፡አብያተ፡ Form. Conf.; (Julium Caesarem) ሰመይዎ፡ቄሳር፡በእንተ፡ዘአውፅእዎ፡ሕያዎ፡ሠጢቆሙ፡ከርሠ፡እሙ፡እስመ፡ትርጓሜ፡ቄሳር፡በልሳኖሙ፡መታሪ፡አው፡ሥጠት፡እምሥጥቀት፡ Jsp. p. 313; ኢሳይያስ፡ዘሠጠቅዎ፡ለክልኤ፡ክፍል፡በሞሠርት፡ዕፅ፡ M. M. f. 52. 2) *perrumpere* 2 Reg. 23, 16. B) intr. **ሠጥቀ፡** *scindi*: መሠርይ፡ተናገረ፡ላዕለ፡ከይሲ፡ወሠጥቀ፡ለ፪ክፍል፡ Sx. Sen. 7 (nisi ተሠጥቀ፡ legere malueris).

ተሠጥቀ፡ III, 1 pass. et refl.: ነፋስ፡ተሠጥቀ፡በሐጽ፡ Sap. 5, 12; Gen. 7, 11 var.; Num. 16, 31 var.; Ps. 140, 8; Act. 1, 18; ሕዝብ፡(እስራኤል፡) ዘተሠጥቀ፡ሎሙ፡ባሕር፡ Jsp. p. 367; ጸላዕት፡ተሠጥቁ፡ Clem. f. 218.

ሥጡቅ፡ part. *scissus, fissus, diruptus*: ምብኳሕ፡ነሃቢ፡ሥጡቅ፡ (v. ሥጡጥ፡) Job 32, 19; ቄጽለ፡ወርቅ፡ሥጡቅ፡ Org. 3 (vid. Ex. 36, 10); ሥጡቅ፡ጽፍሩ፡ማእከሉ፡ *ungula bifida, bisulca* Lev. 11, 3—7. 26.

ሥጥቀት፡ n. act. et subst., Pl. **ሥጥቀታት፡**, *scissio, rima, fissura, incisura, hiatus*: ስጥቀተ፡ገቦ፡ (martyris) በመጥባሕት፡ Sx. Sen. 27 Enc.; እንተ፡ሥጥቀተ፡አረፍት፡ *per rimam parietis* Abush. 50; ከመ፡ሥጥቀተ፡ፈለግ፡ውስተ፡መሬት፡ διακοπή Job 28, 4; Pl. ሥጥቀታት፡ *fossae vel fissurae, quae in terra* Lud. comm. hist. p. 499 nr. 26.

ሠጠየ፡ inus.; שָׂטָה ܣܛܐ *recedere, deflectere* a via, ad peccata; coll. شَطَّ et **ሣጠ፡**

ተሠጥየ፡ III, 1 1) *a recta via abduci, seduci, evagari, se effundere* (in libidinibus), ἀπατᾶσθαι: እመቦ፡ዘተፈግዐ፡ወተሠጥየ፡ Herm. p. 58; ዘይፈግዕ፡ወይሠጠይ፡ ibid.; ኢይሰጠያ፡ውስተ፡ስከር፡ Tit. 2, 3 Platt. 2) *aberrare mente, alienari mente, consternari*: ብዙኃን፡እለ፡ተሠጥዩ፡ልቦሙ፡በእንተ፡አንስት፡ ἀπενοήθησαν ταῖς ἰδίαις διανοίαις 1 Esr. 4, 26; ተመስወ፡ልበሙ፡ወተሠጥየ፡ (v. ተጠስየ፡) κατεπλάγησαν Jos. 5, 1. — *Voc. Ae.*: ተሠጥየ፡ዘ፡ተዋደደ።

ሥጡይ፡ part. *errore deceptus, alienatus, consternatus*, de mente Herm. p. 55.

ሥጥየት፡ n. act. et subst. *seductio, effrenatio, intemperantia*, ἀπάτη Herm. p. 58. 59; κῶμοι 1 Petr. 4, 3. *Voc. Ae.*: ሥጥየት፡ዘ፡ስከር።

ሠጠጠ፡ I, 1 [vic. **ሠጠቀ፡** q. v. et شَطِيَ; arab. شَتَّ, شَذَّ, شَطَّ *separandi* et *disgregandi* significatum habent] Subj. **ይሥጥጥ፡** 1) *scindere, discindere, divellere, dirumpere* vestem Gen. 37, 29; Lev. 10, 6. 21, 10; Job 1, 20. 2, 12; Koh. 3, 7; Esth. 4, 1; Judith 14, 16; Jes. 37, 1; Jer. 43, 24; Joel 2, 13; Hez. 44, 21; 2 Esr. 9, 3; Matth. 26, 65; Joh. 19, 24; ኢትሥጥጥ፡ልብሰተ፡ሥጋዌሁ፡ Cyr. f. 121; litteras Job 31, 37; እሠጥጥ፡መጽሐፈ፡ኀጣውኢክ፡ Sx. Haml. 8; aquam maris Ex. 14, 21; ventrem alcjs: ሠጠጡ፡ከርሦ፡ Jsp. p. 370. 2) *abscindere, avellere* 1 Reg. 15, 28. 28, 17; Hez. 13, 20. — *Voc. Ae.*: ሠጠጠ፡ዘ፡ቀጠጠ፡ v. ቀደደ፡

ተሠጠ፡ III, 1 pass. et refl. *scindi, discindi, dirumpi*, de veste 1 Reg. 15, 27; velo Matth. 27, 51; Marc. 15, 38; Clem. f. 218; nube: ኢይሠጠጥ፡ደመናሁ፡በታሕቴሁ፡ Job 26, 8; terra Num. 16, 31 (v. ተሠጥቀ፡); utre vini Jos. 9, 11; fontibus abyssi Gen. 7, 11 (v. ተሠጥቀ፡); aqua lacus Hen. 89, 24; stellis 4 Esr. 3, 10.

ሥጡጥ፡ part. *scissus, ruptus, lacer*: ሥጡጥ፡አልባሲሁ፡ 1 Reg. 4, 12; 2 Reg. 1, 2; Jes. 36, 22; Jer. 48, 5; 4 Esr. 9, 39; ዝቅ፡ሥጡጥ፡ Jos. 9, 2; ሥጡጥ፡መታክፉ፡በሰይፍ፡ Sx. Ter 2 Enc.; ይለብስ፡ሥጡጠ፡ወአጽርቅተ፡ኵሉ፡ነዋሚ፡ Prov. 23, 21.

ሥጠት፡ n. act. et subst. 1) *scissio, diruptio*: በእንተ፡ሥጠተ፡መንጦላዕተ፡ምኵራብ፡በጊዜ፡ተሱዓት፡ M. M. f. 146. 2) *scissura, ruptum, pars abscissa* Matth. 9, 16; Marc. 2, 21; 3 Reg. 11, 30. 31.

ሠጣጢ፡ n. ag. *scissor, lacerator, ruptor* Lud. e Mss. Colb.; (Caesar) ሠጣጤ፡ከርሥ፡ *Voc. Ae.* (coll. sub **ሠጠቀ፡**).

ሠጸረ፡ (vel **ሠፀረ፡**) I, 2, raro I, 1 [شَصَرَ *cornu percussit, confodit hasta*; شَطَرَ *bipartivit*; vic. شَجَرَ] *findere, diffindere*, ligna Gen. 22, 3; Kuf. 18; ዘይሤጽር፡ዕፀወ፡ Koh. 10, 9; Jer. 26, 23; 1 Reg. 6, 14; ምሳር፡ዘይሤጽር፡ (at Platt: ሞሰር፡ዘይሠፅር፡ p. 79) Did. 10; Imprt. ሠጽርዋ፡ለዖም፡ Gad. T. H.; ጽኑሕ፡መልአክ፡ይሠፅርከ፡ (v. ይሥፅርከ፡) በሰይፍ፡ (πρίσαι σε) Dan. ap. 1, 59; Org. 5; ventres gravidarum 4 Reg. 8, 12 var.; 15, 16 var. — *Voc. Ae.*: ሠፀረ፡ዘ፡ገመሰ፡; *aliud*: ይሤጽር፡ዘ፡ይቄርጽ።

ተሠጸረ፡ III, 2 *findi, diffindi*: ተሠጸረ፡ጕንደ፡ጣዖት፡ወተቀጥቀጠ፡ግልፎ፡አማልክት፡ M. M. f. 43.

ሥጹር፡ part. *fissus*: ሥጹር፡ለክልኤ፡ M. M. f. 297.

ሥጻር፡ subst. *assula, schidion*: ሥጻረ፡ዕፅ፡ (ejus oculum laesit) Gad. T. H.

ሠጽር፡ ut videtur: *ungula bisulca*; *Voc. Ae.*: ሠጽር፡ሰኰና፡ብ፡ጽፍር።

ሣጹን፡ (vel **ሣፁን፡**) subst., plerumque m., Pl. **ሣጹናት፡** (Sx. Nah. 29), 1) vas vel loculus quivis, in quo quid reconditur, *scrinium, armarium, cista, arca, capsa*: (dives) ዘምሉእ፡እምወርቅ፡ወእምብሩር፡ሣጹኑ፡ዚአሁ፡ Lud. e Mss. Colb.; recondendae pecuniae F. N. 39; *si quis furatur* እምወ

ርቀ፡መበእ፡ዘሣፀን፡ (arcae aerarii sacri) F. M. 17, 1; transl.: **ሣጹን፡ልቡና፡** *scrinium prudentiae* Lud. e Mss. Colb.; **ሣጹን፡ሕግ፡** Lud. comm. hist. p. 497, nr. 16. 2) *arca* vel *loculus*, in quibus mortui repositi sepeliuntur: Sx. Hed. 17 et alibi saepissime; Chr. f. 3; Jsp. p. 272. 283; (Alexandra ut Herodi se subduceret) **ገብረት፡፪ሣጹን፡ከመ፡ሣጹን፡ምውታን፡ወበአት፡ውስተ፡፩ወወልዳ፡በአ፡ውስተ፡ካልኡ፡** ibid. p. 323. [Amharice: **ሣጽን፡** vid. Isenb. p. 45; arab. شَاصُونَةٌ, quod *vas fictile*, *vitreum* interpretantur lexicographi. Etymon, si quid video, repetendum est e צָפַן صان *reposuit*, *recondidit*, *asservavit* (coll. صِن); syllaba prima **ሣ** vel e **ጸ** vel e **ጸን** retusa videtur; idem est hebr. צִנְצֶנֶת Ex. 16, 33.].

ረ፡ litera alphabeti Aethiopici sexta, quae **ርእስ፡** appellatur.

ራሀርሀ፡ vid. sub **ራኅርኅ፡**

ረሐለ፡ id. quod **ረሐነ፡** q. v.

ርሕሰ፡ I, 1 [vic. est **ርሕፀ፡** q. v.; praeterea cfr. رَصَّ et رَشَّ] *madere, humore conspergi, humidum esse:* **ይርሕሱ፡አድባር፡እምደሞሙ፡** βραχήσεται Jes. 34, 3; rore Sx. Tachs. 16.

አርሐሰ፡ II, 1 *humore conspergere, humectare, madefacere* Ps. 6, 6; Genz. f. 5; Luc. 7, 38. 44; Deg.; **ያርሕሶሙ፡ነፍኒፍ፡ወጠለ፡ገዳም፡** Job 24, 8; **እስከ፡ይውሕዝ፡ሀፉ፡ከመ፡ማይ፡ወያርሕስ፡ምድረ፡ኀበ፡ቆመ፡** Gad. T. H.; panem intingendo Phlx. 78; humorem spargere c. **ላዕለ፡** *super* alqm Ss. Req.

ርሑስ፡ part. (pro feminino **ርሕስት፡** nonnumquam **ርስሕት፡** reperitur, ut Sx. Tachs. 16) *humore conspersus, humidus, madidus:* **ምድር፡ርሕስት፡ወጥልልት፡እማይ፡ትወልድ፡ዕፄያተ፡ብዙኀ፡** (ἡ σφόδρα δίυγρος γῆ) Chr. Ta. 29; **ጸጕረ፡በግዕ፡** (Gideonis) **ርሕስት፡እምጠል፡** Sx. Tachs. 16; **ሰላም፡ለርእስኪ፡በቅብአ፡ቅዳሴ፡ርሑስ፡** III Sal. Mar. 2; **አቅረበ፡ኀቤሁ፡ኅብስተ፡ይቡሰ፡ወርሑሰ፡በማይ፡ወላዕሌሁ፡ዘይት፡ወፄው፡** Phlx. 132; **ሕፍን፡ዐተር፡ዘርሑስ፡በማይ፡** Sx. Teq. 30; Ter 24.

ርሕቀ፡ I, 1 [i. q. רָחַק سَحُقَ; amh. **ራቀ፡**] Subj. **ይርሐቅ፡**, Imprt. **ረሐቅ፡** 1) *procul abesse, remotum esse, distare*, c. c. **እምነ፡** Gen. 44, 4; Jos. 8, 4; Jud. 18, 22; Ps. 102, 12; Jes. 55, 9; **ርሕቀ፡እምኔየ፡ረድኤቱ፡** Job 6, 13; **ርሕቀ፡ጽድቅ፡እምኔሆሙ፡** Jes. 59, 9; Ps. 17, 25; **ነዋኀ፡ይርሕቁ፡እምኔየ፡** Jes. 29, 13; **ርሕቀ፡እምላክ፡እምኔየ፡** 40, 27; Ps. 70, 13; Thren. 1, 16; **ቅብዕ፡እምርእስከ፡ኢይርሐቅ፡** Koh. 9, 8; de tempore: *longinquum esse:* **ኢይርሕቅ፡ኵሉ፡ቃልየ፡** οὐ μὴ μηκύνωσι Hez. 12, 28. Nota: **ርሕቀ፡ምሕዋረ፡ሠሉስ፡ማእከሌሆሙ፡** *spatium tridui inter eos interjectum* Gen. 30, 36. 2) *longe recedere, discedere, desistere:* **ረሐቁ፡ረሐቁ፡ወፃኡ፡እምሀየ፡** Jes. 52, 11; **ረሐቅ፡እምኔየ፡** πόῤῥω ἀπ᾽ ἐμοῦ 65, 5; Job 21, 14; Hen. 14, 23. 94, 2; **ይርሕቁ፡እምኔየ፡** Job 30, 10; Ps. 21, 11; Prov. 9, 18; Sir. 9, 13. 22, 13; Luc. 13, 27. Nonnumquam pron. suff. huic verbo subjunctum invenies, ut: **ኢይርሐቀ፡** *ne tibi* i. e. *a te discedat* Prov. 3, 3; **ኢትጐንዲ፡ርሒቆቶ፡** Sir. 13, 10. a) recedere ab aliquo i. e. eum *missum facere:* **ረሐቅ፡እምኔሁ፡** Job 14, 6. b) *deficere* ab aliquo: 2 Par. 21, 8; **እምእግዚ"፡ይርሕቅ፡ልቡ፡** Jer. 17, 5; 39, 40; Ps. 118, 150. c) *abstinere, desistere* a consuetudine: 1 Thess. 4, 3; Hen. 104, 6; **ረሐቂ፡እምዐመፃ፡** Jes. 54, 14.

አርሐቀ፡ II, 1 *procul amovere, removere* Jos. 8, 6; Jud. 20, 32; Prov. 2, 16; **ከመ፡ያርሕቁክሙ፡እምብሔርክሙ፡** Jer. 34, 8; c. **እምነ፡**, ut: χωρίζειν ἀπό (sine objecto) Sap. 1, 3; **አርሕቅ፡መዐተ፡እምልብከ፡** Koh. 11, 10; Job 22, 23; **አርሕቃ፡ለሐዘን፡እምኔከ፡** Sir. 38, 20. 12; 1 Petr. 2, 11; **ጌጋይክሙ፡አርሐቀ፡ሠናያተ፡እምኔክሙ፡** Jer. 5, 25; Ps. 38, 13. 39, 15. 65, 19. 102, 12; Judith 13, 14; **አርሐቅኒ፡እምሕይወትየ፡** Job 30, 22. a) ubi Infin. subjunctum habet, adverbiis *longe, procul* exponere licet: Ps. 54, 7; **አርሕቅ፡ገዲፈ፡እማኅፊድ፡** Herm. p. 81. b) *abalienare, avertere:* Hebr. 3, 12; Deut. 13, 11; Kuf. 19. c) de tempore: *retardare, longinquum reddere:* **አምጻእክዋ፡ለጽድቅየ፡ወኢያርሕቃ፡ወኢያጐንዲ፡መድኀኒትየ፡** Jes. 46, 13.

ተርሕቀ፡ III, 1 et **ተራሐቀ፡** III, 3 *se removere, abducere, sejungere* ab alio vel a se invicem, *discedere* ab alio vel a se invicem; **ተራሕቆ፡** Koh. 3, 5; 1 Cor. 7, 5 rom.; c. c. **እምነ፡**, ut: **ኢይትራ(ረ)ሐቁ፡፩፩እምካልኡ፡** Joel 2, 8; 2 Esr. 14, 19; vel c. **ምስለ፡**, ut Gen. 31, 49; vel c. Acc., ut Luc. 24, 28. 51; Marc. 6, 48 rom.; **ይትራ(ረ)ሐቁኪ፡እለ፡ኬዱኪ፡** Jes. 49, 19; **ተራሐቆሙ፡ንስቲተ፡** *paululum ab iis recessit* Jsp. p. 360. In specie: a) *deficere:* **እለ፡ትትረ(ራ)ሐቁ፡እምነ፡ጽድቅ፡** Jes. 46, 12; **ተራሕቆትኪ፡** ἡ ἀποστασία σου Jer. 2, 19; **እለ፡ይትረሐቁ፡እምእግዚ"፡** Jes. 45, 24. b) *abhorrere* a re, *aspernari* Num. 14, 31; **ከመ፡ትትረሐቀኒ፡** (var. **ትርሐቀኒ፡**) Job 34, 33. c) *abstinere, desistere:* **ተረሐቅ፡** ἀπόσχου Prov. 23, 4; *se recipere* **ተራሕቆ፡እምዓለም፡** (e rebus mundanis) Phlx. 4.

አስተርሐቀ፡ vel **አስተረሐቀ፡** IV, 1 et **አስተራሐቀ፡** IV, 3 1) *amovere alium ab alio, spatio intermisso sejungere a se invicem* res Gen. 32, 17; 3 Reg. 6, 10; **ቆመ፡ማእከሎሙ፡ወአስተራሐቆሙ፡** 4 Reg. 2, 11; id. in Deg. (sed **አስተረሐቆሙ፡**); **እስተራሕቅዎሙ፡ዘዘዚአሆሙ፡** (v. **አርሕቅዎሙ፡**) Dan. ap. 1, 51; **እፎ፡ታስተራሕቆ፡** (sc. Deum triunum ejusque personas) **ለዘ፡ኢይትራሐቅ፡** M. M. f. 12. 2) *abstrahere* aliquem a re, ut: a compositione librorum, **እምደሪሰ፡ድርሳን፡አስተረሐቆ፡** Sx. Tachs. 8 Enc. 3) *in longum protrahere*, ἐμάκρυναν Ps. 128, 3.

ርሑቅ፡ part. et adj. *remotus, longinquus, distans:* **ርሑቅ፡ብሔር፡** Jes. 13, 5. 43, 6; **ርሑቅ፡ፍኖት፡** 1 Reg. 26, 13; Num. 9, 10; Deut. 14, 24. 29, 21; Ps. 64, 6; Luc. 15, 13. 19, 12; Joh. 21, 8; **ርሑቀ፡ቆመ፡እምኔነ፡** Jes. 59, 11; **ርሑቃን፡ወቅሩባን፡** Jes. 57, 19; Eph. 2, 13. 17; Act. 22, 21 Platt; c. c. **እምነ፡** Jos. 9, 20; Koh. 7, 23; Sir. 15, 8; Deut. 13, 8; Ps. 21, 1. 118, 155; et per st. c., ut: **ዘቅሩብኪ፡ወዘርሑቅኪ፡** Hez. 22, 5. a) rarius de tempore, ut Hen. 1, 2; **ሰዐ፡ሞቱ፡ርሑቅ፡** Hed. 3 Enc.; (aliâs **ነዋኅ፡**). b) de gradibus cognationis et affinitatis: **ርሑቃን፡አዝማድ፡** (opp. **ቅሩባን፡**) F. N. 42, 2. c) *alienus a* re: **ርሑቅ፡እምፍትወተ፡ሥጋ፡** Sx. Mij. 28 Enc.; **ርሑቀ፡መዐት፡** *alienus irae, tardus ad iram* μακρόϑυμος Ex. 34, 6; Joel 2, 13; Ps. 85, 14. d) **ርሑቀ፡** *longe, procul* Ex. 20, 18. 21; **እኁ፡ ዘርሑቀ፡ የኀድር፡** Prov. 27, 10; Matth. 8, 30. e) **እምርሑቅ፡** *e longinquo, procul, eminus* Kuf. 18; Job 2, 11. 36, 3. 39, 29; **ይትዐወቅ፡ እምርሑቅ፡** Sir. 21, 7; Jes. 10, 3. 33, 13. 49, 12. 60, 4; Ps. 9, 22. 137, 7; Marc. 5, 6. 8, 3. 11, 13. 14, 54; Apoc. 18, 15. f) **እስከ፡ ርሑቅ፡** *usque in longinquum* vel **በርሑቅ፡** *in longinquo* 2 Esr. 22, 43.

ርሕቅ፡ subst. *longinquitas* loci Org. 2.

ርሕቀት፡ n. act. et subst. 1) *discessus, absentia:* **አበስኩ፡ ላዕለ፡ ነፍስየ፡ በሑረትየ፡ ኀበ፡ ሮምያ፡ ወርሕቀትየ፡ እምሀላዌ፡ ንጉሥ፡** Jsp. p. 338. 2) *longinquitas, intervallum,* de loco et tempore: **ርሕቀተ፡ ፍኖት፡** Chr. Ta. 14; Clem. f. 185; V. S.; **በርሕቀተ፡ መዋዕል፡** ἐν χρόνῳ Sap. 14, 16; Lud. comm. hist. p. 506, n. 56.

ረሓቂ፡ n. ag. *apostata:* **ርኩሳን፡ ወረሓቅያን፡ እምስብሐተ፡ እግዚ"፡** βεβηλοὶ καὶ ἀποστάται Cyr. c. Pall. f. 66.

መርሕቅ፡ part. II, 1 *procul amovens:* **ትሕትና፡ መርሕቅኒ፡ ወመድኅንኒ፡ እመሥገርታተ፡ ሰይጣን፡** Phlx. 152.

መስተራሕቅ፡ part. IV, 3 *intervallo a se invicem sejunctus:* **በበዓላት፡ አው፡ በጊዜያት፡ መስተራሕቃት፡** Phlx. 79.

ርሕቅና፡ subst. 1) *longinquitas:* **ለይእቲ፡ ኢያጸርዓ፡ ርሕቅና፡ ዘመን፡** (*eam non irritam reddit*) F. N. 37. 2) *disstantia, discrimen:* (comparans dicta et facta Christi et Graecorum philosophorum) **ረከበ፡ በማእከሌሆሙ፡ ርሕቅና፡ ዐቢየ፡** Sx. Pag. 2.

ርሕበ፡ I, 1 [רָחַב رَحُبَ] Subj. **ይርሐብ፡** *amplum, latum, spatiosum esse* vel *fieri, dilatari:* **ርሕበት፡ አረፍተ፡ ባቢሎን፡** Jer. 28, 58; **ከመ፡ ይርሐብ፡ እምላዕሉ፡** Hez. 41, 7; 1 Reg. 2, 1; Org. 1; transl. de Israele: Deut. 32, 15.

አርሐበ፡ II, 1 *latum, amplum, spatiosum facere, dilatare, ampliare:* **ብሔረ፡** Gen. 9, 27; **ደወለ፡** Deut. 12, 20; Am. 1, 13; **አርሕቢ፡ መታክለ፡ ዘደብተራኪ፡** Jes. 54, 2; gressus Ps. 17, 40; calvitium Mich. 1, 16; **ከመ፡ ያርሕቡ፡ ንሕለተ፡** *ut muri ruinam ampliorem facerent* Jsp. p. 358; **አርሐበት፡ ሎቱ፡ ብዕሎ፡ እምፃማሁ፡** Sap. 10, 10. a) *spatium amplum dare* alicui Gen. 26, 22; Ps. 4, 1. 117, 5; 2 Petr. 3, 9 Platt. b) *late aperire,* os Ps. 80, 9; animam (fauces) Hab. 2, 5; Jes. 5, 14; cor Ps. 118, 32; 2 Cor. 6, 13 Platt.

ተርሕበ፡ III, 1 pass. et refl. *dilatari, ampliari* Jer. 2, 24; **እምቅድመ፡ ይትረሐብ፡ ኑኁ፡ አየራት፡** Lit. Chr.; **ስፍሐ፡ ምድር፡ እምቅድመ፡ ይትረሐብ፡** M. M. f. 27; 2 Cor. 6, 13 rom.

ርሑብ፡ part. et adj. *latus, amplus, spatiosus:* **ፍኖት፡ እንተ፡ ትወስድ፡ ውስተ፡ ሀጕል፡ ርሕብት፡ ይእቲ፡** Chr. Ta. 33; 4 Esr. 5, 3 var.; (Christus) **በምሕረቱ፡ ርሕብት፡** *in misericordia sua late patente* (omnes amplectente) F. N. 10.

ርሒብ፡ adj., fem. **ረሓብ፡** *amplus, latus, spatiosus* (*capax, laxus*): terra Gen. 34, 10. 21; Jud. 18, 10; **ምድር፡ ርሒብ፡ ወስፉሕ፡** 2 Esr. 19, 35; **ምድር፡ ርሒብ፡** πεδία Jes. 40, 4; 4 Esr. 5, 3; **ገዳም፡ ርሒብ፡** Hez. 32, 4; **ዐባይ፡ ሀገር፡ ይእቲ፡ ወረሓብ፡** 2 Esr. 17, 4; **ሙሐዝ፡ ማይ፡ ርሒብ፡ ወስፉሕ፡** Jes. 33, 21; mare Ps. 103, 26; calix Hez. 23, 32; porta Matth. 7, 13; vestis Syn. f. 293; cor 2 Cor. 6, 11; transl.: **ብእሲ፡ ነዋኅ፡ መንፈስ፡ ወርሒበ፡ ልብ፡ ጠቢብ፡ ውእቱ፡ ወብእሲ፡ ድኩመ፡ ሐሊና፡ ወጸቢበ፡ እንግድዓ፡ አብድ፡ ውእቱ፡** Chr. Ta. 19; **ትእዛዝከ፡ ርሒብ፡ ፈድፋደ፡** Ps. 118, 96.

ርሕብ፡ subst. 1) *amplitudo, laxitas,* πλάτος Gen. 6, 15; 3 Reg. 6, 6; 2 Par. 3, 8. 2) *latitudo* Gen. 13, 17; **ርሕበ፡ ምድር፡** Kuf. 13; Jes. 8, 8 var.; Zach. 2, 2 (**ጽፍሕ፡** 5, 2); Hez. 40, 5 seq.; εὖρος Hez. 45, 1. 6; (Deus novit) **ርሕበ፡ ዘታሕተ፡ ሰማይ፡** Lit. Epiph.; **ኢያገምሩ፡** (Trinitatem) **ርሕበ፡ ዓለም፡** Ath. de Trin.

ራሕብ፡ subst. i. q. **ርሕብ፡**, *amplitudo, latitudo:* portae Judith 1, 4; Eph. 3, 18 Platt; εὖρος 2 Par. 3, 3; **ራሕበ፡ ለባሕር፡** Job 11, 9 var.; 38, 18; **አልበ፡ ራሕብ፡** Hen. 26, 3; vid. ann. ad Ex. 25, 10; πάχος **ራሕበ፡** (v. **ረሐበ፡**) **ዘባኑ፡** Job 15, 26; **ውስተ፡ ራሕበ፡ ልብከ፡** ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου Prov. 7, 3. 22, 20; **በራሕቡ፡ ለዓለም፡** Sx. Jac. 6 Enc.

ረሐብ፡ subst. i. q. **ራሕብ፡**, Ex. 37, 2. 16; Job 15, 26 var.; 38, 18 var., Eph. 3, 18 rom.

ርሕበት፡ n. act. et subst. 1) *ampliatio, dilatatio:* **ፈቀዱ፡ ርሕበተ፡ መካን፡ ለፀብእ፡ ለእሊአሁ፡** Jsp. p. 372. 2) *amplitudo:* **ትዕግሥት፡ ወርሕበተ፡ እንግድዓ፡** Fal. f. 58.

ረሓቢ፡ n. act. *amplificator,* ἐμπλατύνων Deut. 33, 20.

መርሕብ፡ subst., Pl. **መራሕብት፡** 1) *locus amplus, spatium amplum, planities* πλατυσμός Ps. 17, 20; 2 Reg. 22, 37; Sir. 48, 12; Herm. p. 1; εὐρυχωρία Gen. 26, 22; 4 Esr. 5, 3. 18. 19. (opp. **መጽብብ፡**). 2) *platea, vicus* πλατεῖα Gen. 19, 2; Jud. 19, 15. 17; Esth. 4, 1. 6, 9. 11; Tob. 13, 17; Koh. 12, 4. 5; Jes. 15, 3; Jer. 5, 1. 9, 21. 27, 30. 30, 15. 31, 38; Thren. 2, 12; Hez. 26, 11. 28, 23; Am. 5, 11; Zach. 8, 4. 5; Job 29, 7; Matth. 6, 5; Jsp. p. 343. 379.

ርሕበ፡ *esurire* vid. sub **ርኅበ፡**

ረሐነ፡ et rarius **ረሐለ፡** I, 1 [i. q. رَحَلَ] Imprt. **ረሐን፡** vel **ረሐል፡**, *sternere* vel *insternere* jumentum sella, clitellis, tegumento; c. c. Acc. jumenti: Gen. 22, 3; Num. 22, 21; 2 Reg. 17, 23. 19, 26; 3 Reg. 3, 40. 13, 13. 23; 4 Reg. 4, 24; Jer. 26, 4; c. Acc. tegumenti et **ላዕለ፡** jumenti Matth. 21, 7; Marc. 11, 7. — *Voc. Ae.:* **ረሐነ፡ ዘ፡ ጨዐነ፡** ።

ርሕየ፡ rad. obsol.; הֵרִיחַ, [illegible], رَاحَ *odorari, olfacere.*

ርሔ፡ subst., *odor suavis,* nec non: *planta odorata:* **ርሔ፡ አፈው፡** Cant. 5, 13. 8, 2; **ወጼና፡ መዐዛ፡ ሠናይ፡ ዘይጼኑ፡ እምኵሉ፡ ርሔ፡ አፈው፡** Clem. f. 50; M. M. f. 28; **ጽጌ፡ ድንግልናኪ፡ ይሤኒ፡ እምኵሉ፡ ርሔ፡ አፈው፡** Org. — *Voc. Ae.* inter plantarum nomina: **ርሔ፡ ዘ፡ እርያን፡** (de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 57). Gregorius Ludolfi **ርሔ፡** *balilicam* seu *ocymum* exponebat [cfr. رَيْحَان *ocymum* vel *omnis planta odorata*].

ርሕፀ፡ vel **ረሐፀ፡** I, 1 [arab. رَحَضَ *lavit;* pass. *sudavit copiosius* sub finem febris; רָחַץ *lavit;* vic. **ርሕሰ፡** q. v. et رَشَحَ] *sudore manare, copiosius sudare:* **ይርሕፁ፡ አፍራስ፡** (quibus ille vehi solebat) **እምጽንዐ፡ ኀይሉ፡** Gad. T. H.; **ወረሐፀት፡** (v. **ወርሕፀት፡**) **ነፍሱ፡ ለንጉሥ፡ ሶርያ፡** ἐξεκινήϑη (de sudore anxietatis) 4 Reg. 6, 11.

ርሑፅ፡ part. *sudore manans* Lud. sine auct.

ረሐፅ፡ subst. *sudor copiosior.* — *Voc. Ae.:* ሐፍ፡ወረሐፅ፡ዘ፡ወዝዕ፡

ረሐፀ፡ *tenerum esse* vid. sub ረኀጸ፡

ራማ፡ n. prgr., sc. רָמָה *locus editus*; Aethiopibus est *nomen coeli tertii*, Lud. sine auct.; ስዱሊ፡ሀገረክሙ፡ሀገረ፡ሣልሲት፡ራማ፡ Sal. ad 318 Nicenos 12.

ረምሐ፡ i. q. رَمَحَ *confodit hasta*; ረምሐ፡ዘ፡ወጋ፡ Rad. Abb.

ረምሕ፡ (et ርምሕ፡ Lud.) subst., plerumque m., Pl. አርማሕ፡, Pl. Pl. አርማሓት፡ (Lud.), [רֹמַח, ܪܘܡܚܐ, رُمْح] *lancea, hasta* (*longior*): λόγχη Jud. 5, 8; δόρυ Job 41, 17; 1 Par. 11, 23; 2 Par. 11, 12; σειρομάστης Joel 4, 10; Num. 25, 7; 4 Reg. 11, 10; ὁ κοντὸς τοῦ δόρατος αὐτοῦ ረምሑ፡ (v. ዕፀ፡ኵናቱ፡) 1 Reg. 17, 7; κοντοί Hez. 39, 9; ረምሕ፡ዘይረግዝ፡ Kuf. 37; Org. 2; እለ፡አርማሕ፡ δορατοφόροι *lancearii* vel *hastati* 1 Par. 12, 24. — *Voc. Ae.:* ረምሕ፡ዘ፡ሰላጢን፡

ረመመ፡ rad. inus.; arab. رَمَّ a) *labiis decerpere, comedere, rodere* (unde רִמָּה رِمَّةٌ *putredo, teredo*; رَمَّ *computruit*), b) IV *silere.* Videas, annon prima ejus potestas in *comprimendis labiis* fuerit. Aliae linguae *silendi* significatum sub דָּמַם (שָׁמַם) et صَمَّ (صَمَتَ) habent, vid. ደመመ፡ et ጸመመ፡. (Sonis tantum, non etymo vicina sunt रम् et آراميدن).

አርመመ፡ II, 1 A) intrs. 1) *tacere, conticescere, silere,* σιωπᾶν Job 16, 6. 18, 3; Thren. 2, 10; ሀሎ፡ዘያረምም፡እንዘ፡ጠቢብ፡ውእቱ፡ Sir. 20, 1. 5. 6; Jes. 36, 21. 42, 14. 62, 1. 64, 12; እንበለ፡አርምሞትኪ፡ Cant. 4, 1; 4 Reg. 7, 9; Matth. 20, 31; σιγᾶν በዕል፡ለእመ፡ነበበ፡ኵሉ፡ያረምም፡ Sir. 13, 23. 20, 7; Ps. 82, 1; Koh. 3, 7; አርምሚ፡ Tob. 10, 6; አርመመ፡ኵሉ፡ σιγὴ ἐγένετο Apoc. 8, 1; 1 Cor. 14, 34; Luc. 9, 36. 20, 26; praeterea: አርመመ፡ስብሐቲን፡ 4 Esr. 10, 29; ከመ፡እጸመም፡ወአርምም፡ Job 13, 19; አፉሁ፡ያረምም፡ Asc. Jes. 6, 11; παύεσϑαι Job 18, 2; አርምም፡ Kuf. 12; Job 21, 3; ይሴብሑከ፡መላእክት፡በኢያርምሞ፡ Kid. f. 16; de fluctibus: አርመመ፡ማዕበል፡ Ps. 106, 29; አርምሞ፡ *silentium* Lit. 173, 4. a) c. c. እምነ፡, ut: አርመመት፡እንከ፡እምበርከ፡ Kuf. 25; አርምሞ፡እምጋእዝ፡ Prov. 20, 3 var.; አርመመ፡ጠቢት፡እምኀበ፡ይጼሊ፡ Tob. 14, 1. b) c. እንዘ፡, ut: ኢታረምም፡እንዘ፡ትበክዮ፡ Tob. 10, 7. c) c. ለ፡ i. e. vel *tacite exspectare:* ታረምም፡ለመድኀኒተ፡እግዚ"፡ Thren. 3, 26; vel *tacite ferre* aliquem, non obstare ei: Ps. 49, 21; Apoc. 2, 20. d) *cum silentio praeterire* παρόψεται Job 11, 11. 2) *silere, quiescere, quietum et tranquillum se tenere,* ἡσυχάζειν Job 3, 26. 32, 1. 7; ኢያረምም፡ወኢያዐርፍ፡ Ruth 3, 18; Jes. 7, 4; Jer. 29, 6; ኵላ፡ምድር፡ትነብር፡ወታረምም፡ Zach. 1, 11; 1 Reg. 23, 9; ዕሩፋን፡እለ፡ያረሙ፡ ἡσυχάζοντες ἐν ἡσυχίᾳ Hez. 38, 11; አርመመ፡ባሕር፡ Jon. 1, 15. B) trs. 1) *tacere facere, ad silentium redigere:* አርምም፡አፉከ፡ Sir. 35, 8; አርመሞሙ፡ለሰብእ፡ Jsp. p. 344; አፍ፡አመ፡ያረምመኪ፡ሞት፡እፎ፡ትከውኒ፡ Genz. f. 27; ያርምም፡ልሳኖ፡እምእኪት፡ 1 Petr. 3, 10. 2) *tranquillare, sedare:* ዘያረምማ፡ለባሕር፡ Jer. 38, 35 var.; Ps. 88, 10.

ተረመ፡ III, 1 *reticeri, silentio praetermitti:* ኢይትረመም፡ስምከ፡ Kuf. p. 78 ann. 10; ወትትረመም፡መለኮቱ፡ σεσιωπημένης αὐτοῦ τῆς ϑεότητος Cyr. ad Th. f. 17.

አስተራመመ፡ IV, 3 1) *tacere facere, silentium poscere* vel *imperare, ad silentium redigere,* abs.: እንዘ፡ይሴብሐ፡ሕፃን፡ለእግዚ"፡መኑ፡ያስተራምም፡ M. M. f. 91; ወሌዋውያን፡ያስተራምሙ፡ወይቤልዎሙ፡ለሕዝብ፡ 2 Esr. 18, 11. 2) *tranquillare, sedare, compescere:* አስተራመመ፡ሁከታ፡ለነፍስ፡ F. N. 43, 12; ባሕረ፡እምነ፡ተሀውኮ፡ Sx. Tachs. 15 Enc.; ንሕነ፡ንፈቅድ፡ልብሰ፡ኀጺን፡ጽኑዐ፡በዘንከል፡ተሰውሮ፡እምዝንቱ፡አርዌ፡ (sc. a corde humano) ወናስተራምሞ፡ለዝሉፉ፡ (ἐν ἡσυχίᾳ διατηρεῖν) Chr. Ta. 5.

ርሙም፡ part. *tacitus, silens:* እግዚ"፡ርሙም፡በዐቃቤ፤ወኢመስተበቅል፡በይዋሄ፤ M. M. f. 197.

መርምም፡ part. (II, 1) 1) *tacitus, silens:* (ምውት፡) መርምመ፡ልሳን፡እምጽዋዔክሙ፡ *cujus lingua vobis vocantibus tacet* Genz. f. 89; እስመ፡ጻላዕትን፡ሶበ፡ርእዩ፡ልሳነነ፡መርምመ፡እምእከይ፡ (*injurias tacite ferentem*) ያረመሙ፡ f. 86. 2) *tranquillans, sedans:* እግዚ"፡ኀያል፡መርምም፡ዘቦቱ፡ሥልጣን፡ዘይፈርሁ፡እምኔሁ፡ኵሉ፡ፍጥረት፡ ibid. f. 11.

አርማሚ፡ n. ag. (II, 1) *taciturnus,* σιγηρός Prov. 18, 18; Phlx. 120; ብእሲት፡አርማሚት፡ወዐቃቢተ፡ልሳን፡ Fal. f. 50.

መስተራምም፡ part. (IV, 3), ut videtur: *silentium obtinens:* ዘመስተራምም፡በእንቲአሁ፡ F. N. 43, 1.

ረመረ፡ rad. inus., fortasse i. q. رَمَلَ.

መርመሬ፡ seu **መርመራ፡** subst. *pera* [תַּרְמִיל ܬܪܡܠܐ]: (David) ኀምስተ፡አእባነ፡ልሙጻተ፡ወከቡባተ፡ጸዊሮ፡በመርመራ፡ ἐν τῷ καδδίῳ Cyr. hom. f. 110; እስመ፡ዘክርስቶስ፡መርመሬ፡እንተ፡በምድር፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ይእቲ፡ (allegorice) ibid. — *Voc. Ae.:* መርመሬ፡ዘ፡ውሳጤ፡ቀሚስ፡መምጠቂሁኒ፡ይ፡

ረምስ፡ subst., Pl. አርማስ፡ [i. q. رَمَثٌ; vid. etiam Ges. thes. p. 1304] *ratis* Sap. 14, 5; 3 Reg. 5, 9; ናመጽኦሙ፡ወንገብሮሙ፡ከመ፡አርማስ፡እንተ፡ባሕር፡ 2 Par. 2, 16; Sx. Masc. 18. — *Voc. Ae.:* ተንከተም፡አርማስ፡ሐመር፡ዘ፡መርከብ፡; *aliud:* አርማስ፡ዘ፡የባሕር፡ሳንሳ፡መርከብሂ፡; *aliud:* አርማስ፡ጌልያ፡ብ፡መርከብ።

አረምሰሰ፡ quadrl. II [formatum et transpositum e መርሰሰ፡ q. v.; etiam Arabes utuntur trilit. رَمَشَ *palpavit manu et extremis digitis cepit;* رَمَثَ *concinnavit manu palpans* rem] *palpare* manu, *palpando vel contrectando quaerere:* ያረመስሱ፡ (v. ያመረስሱ፡) Job 5, 14. 12, 25; ያረመስሱ፡ (v. ያመረስሱ፡) ውስተ፡አረፍት፡ከመ፡ዕዉር፡ Jes. 59, 10.

አርመስመሰ፡ quinquel. II, id.; Lud. e Syn.

ሮማን፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. ሮማናት፡ [רִמּוֹן ܪܘܡܢܐ رُمَّانٌ, vid. Ges. thes. p. 1291; amh. ሩማን፡] *malus punica* et *malum punicum* 1 Reg. 14, 2; Joel 1, 12; Hagg. 2, 19; Cant. 6, 11. 7, 13; Kuf. 13; ሮማን፡ፈረዩ፡ Sx. Sen. 23

Enc.; Num. 13, 23. 20, 5; Deut. 8, 8; Cant. 4, 3; ስቴ፡ሮማን፡ 8, 2; ጽጌ፡ሮማን፡ Hez. 19, 10; de flore vel fructu mali punicae arte facto Ex. 28, 29. 36, 32. 33; Jer. 52, 22 seq.

ራምኖን፡ n. prgr. sc. ῥάμνος, *rhamnus:* ዕፀ፡ራምኖን፡ Jud. 9, 14. 15. — *Voc. Ae.:* ሬምኖን፡ (sic): ዘ፡ዶግ፡, de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 84 et Isenb. lex. amh. p. 168.

ረመየ፡ I, 1 (?) *icere, ferire, jaculando petere* [רָמָה ܪܡܳܐ; رَمَى *jecit, jaculatus est*]: ረመየ፡ሥዕሎ፡ (*imaginem ejus*) Sx. Jac. 25 (paulo supra: ነሥአ፡ቀስቶ፡ወነደፎ፡ለሥዕለ፡ቅዱስ፡ቴዎድሮስ፡).

ተረምየ፡ (Lud.), **ተረመየ፡** (sec. meum codicem) III, 1 (?) *ici, ictu peti, ictu vulnerari:* መለኮት፡ (*divina Christi natura*) ተቀሥፈ፡ወኢሐመ፤ተቀነወ፡ወኢተሰቍረ፤ተረግዘ፡ወኢተረመየ፡ M. M. f. 115.

ርሙይ፡ part. *ictus hasta* Lud. sine auct.

ርምየት፡ et **ርሜት፡** n. act. et subst., Pl. ርምየታት፡ 1) *ictus, vulnus ictu inflictum:* (Thomas digitis contrectavit) ገቦ፡ሥጋሁ፡ወርምየተ፡ስቍረተ፡ቅንዋቲሁ፡ τὰς διατρήσεις τῶν ἥλων Cyr. ad Th. f. 24; አርእየኒ፡ርምየታቲከ፡ (a Satana tibi inflicta) Phlx. f. 208. 2) *vulnus, plaga, ulcus* eorumque *cicatrix* (οὐλή, ἕλκος) Lev. 13, 2. 10. 18. 19. 20. 22. 23. — *Voc. Ae.:* ርምየት፡ብ፡ውጋት።

ረመፀ፡ I, 1 [رَمِضَ *torruit* vehementi ardore; *ferbuit* dies; amh. ረመጠ፡] *torrere* (trs.) igne, prunis: ይረምፁ፡በእሳት፡ M. F.

አርመፀ፡ II, 1 *adurere, exurere, extorrere* („proprie dicitur de sole fervido“, Lud.): ታረምፅ፡ለሥጋነ፡ Jac. 3, 6, ubi vulgata ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα habet, sed Aethiops σκελοῦσα legisse videtur. — *Voc. Ae.:* ታረምፅ፡ዘ፡ትተኩስ፡ታልህብኂ፡ (v. ታልሕምኂ፡)ይ፡; *aliud:* ታረምፅ፡ወትሎሉ፡ዘ፡ትተኵሰው፡; *aliud:* ታረምፅ፡ብ፡ትተኵሰዋለች።

ረመፅ፡ subst., ut videtur id. q. amh. ርምጥ፡ *fervor favillae* vel *prunarum* M. F.

ረሥሐ፡ *callos contrahere, callosum fieri,* fortasse idem quod رَثِىَ *articulorum dolore affectus est, pedum tumore laboravit:* hinc illustrare velim: እገሪከ፡ኢረሥሐ፡ οὐκ ἐτυλώθησαν Deut. 8, 4.

ረሥሐ፡ *squalere* vid. sub ረስሐ፡

ረሥአ፡ I, 1 [contiguae videntur radices רָזָה رَذِىَ *extenuatus, enervatus fuit;* رَزَحَ id.; رَزَأَ et رَزِىَ *deminuit* rem] Subj. ይርሣእ፡, 1) *senescere, senem esse:* እስከ፡ይረሥኡ፡ Jes. 46, 3. 65, 22. 23; ፈድፋደ፡ረሥአ፡ Tob. 14, 3; Job 21, 7; እልህቅ፡ወእረሥእ፡ 29, 18; Sir. 8, 6; ርሣእ፡በተግባርከ፡ 11, 20; Kuf. 21. 27; ለረሢእ፡ፍጡነ፡ Kuf. 23; ረሢአ፡ጥቀ፡ Gen. 25, 8. 27, 2; 1 Reg. 8, 1; Ps. 36, 26; Judith 16, 23; Hebr. 11, 11; ረሣእኩ፡እምአውስቦ፡ Ruth 1, 12; ዘይረሥእ፡እምአቡከ፡ Job 15, 10. 2) rarius de rebus: *senescere, aetate confici:* እመ፡ረሥአ፡ሥርዊ፡በምድር፡ Job 14, 8; Hebr. 8, 13; ኀለፈ፡ውርዙቱ፡ወረሥአ፡መዋዕሊሁ፡ 4 Esr. 14, 8. — *Voc. Ae.:* ረሥአ፡ዘ፡አረጀ፡ዘንግዐኂ።

አረሥአ፡ II, 1 *senescere facere:* ዘእንበለ፡ይብጻሕ፡ጊዜሁ፡ያረሥእ፡ትካዝ፡ Sir. 30, 24; (mulier maligna) ታረሥእ፡ውርዝውና፡ምታ፡ Fal. f. 58.

ርሥእ፡ subst., plerumque m., *senectus, senium:* በርሥእ፡ሠናይ፡ Gen. 15, 15. 25, 8. 48, 10; 1 Par. 29, 28; መዋዕለ፡ርሥእየ፡ Ps. 70, 10; Sap. 3, 17; Prov. 16, 31; ማኅፀነ፡ርሥእ፡ 4 Esr. 3, 66; ርሥእ፡ወደዌ፡ Phlx. 52.

ርሥአት፡ n. act. et subst., id. Gen. 21, 2. 7. 37, 3. 44, 20 በርሥአቱ፡ Sir. 8, 6. 42, 8; 4 Esr. 3, 64.

ርሥአን፡ subst., plerumque m., 1) *senectus, senilis aetas* Gen. 4, 23. 44, 29; 2 Reg. 19, 33; Tob. 3, 10; Prov. 24, 52; Ps. 91, 14; ጸር፡ርሥአኒሁ፡ለአቡከ፡ Sir. 3, 12; በርሥአኒከ፡ 25, 3; እስከ፡ርሥአኖሙ፡ Phlx. 54; እምድኅረ፡ርሥአኑ፡ወድከመቱ፡ Phlx. 52. 2) *senatus, seniores* Ex. 3, 16 γερουσία (sed አእሩግ፡ 3, 18).

ርሥእና፡ subst., m. et fem., *senectus* Chr. Ta. 4 et 7; Sx. Masc. 26; እስከ፡ርሥእናሁ፡ Kedr. f. 67; ርሥእና፡ሠናይት፡ Sx. Nah. 22.

ራስ፡ subst. amhar., id. q. aeth. ርእስ፡ q. v. Titulus est principum atque proregum Aethiopiae, qui principali dignitate praefulgent.

ሬስ፡ nomen XX^{ae} alphabeti Hebraici literae Ps. 118, 153; Thren. 1, 20. 2, 20. 3, 57. 4, 20. Ubi de psalmis agitur, siglo ሬስ፡ Ps. 118, 153—160 notatur.

ረስሐ፡ I, 1 [vic. est ረኵሰ፡ q. v., nec non ረስዐ፡] 1) *squalere, sordidum, pollutum esse,* de vestibus: ልብሱ፡ለእመ፡ረስሐ፡ኢየኀፅብ፡ Fal. f. 44; ልብስ፡ዘኢረስሐ፡ Genz. f. 130; Org. 2; de homine polluto: ለእመ፡ረስሐ፡በሩካቤ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ F. M. 14, 9. 10; sensu ethico ῥυπαρός Apoc. 22, 11. — Locum Deut. 8, 4 vid. sub ረሥሐ፡ — 2) *reum* vel *sontem esse* vel *fieri* [cfr. רָשַׁע]: ረስሐ፡ውእቱ፡ለኵነኔ፡ Matth. 5, 21. 22; Clem. f. 179. 180 (ይረስሕ). — *Voc. Ae.:* ረስሐ፡ገመነ፡ረኰሰ፡ደመነ፡ተደነሰ፡ብ፡አደፈ፡

አርስሐ፡ II, 1 1) *squalidum, sordidum reddere, inquinare, polluere:* አልባስ፡ Chr. Ta. 31; ታረስሕ፡አፉከ፡በኵስሕ፡ φύρεις βορβόρῳ τὸ στόμα Chr. Ta. 17; Nah. 3, 6; እሌ፡ሎቱ፡ዘአርስሐ፡ሥጋሁ፡በፍትወተ፡ዝሙት፡ Clem. f. 97; እለ፡ያረስሑ፡ሥጋሆሙ፡በሕልመ፡ሌሊት፡ F. M. 13; sensu ethico: Apoc. 22, 11; መብዝኀቶሙ፡ለሰብእ፡ያረስሑ፡ነፍሶሙ፡ Chr. ho. 12. 2) *reum convincere, condemnare:* አርስሖሙ፡ዳንኤል፡እምቃሎሙ፡ Dan. ap. 1, 61; Job 12, 5; Matth. 27, 3; Lit. 169, 2; Sx. Masc. 28.

አርሳሕስሐ፡ et **አርሰሐስሐ፡** quinql. II (intens. vel freqnt.) 1) *sordidum, impurum reddere:* እንዘ፡ኢያርሰሐስሖሙ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ኀላፊ፡ Kid. f. 5; aquam *turbidam reddere* (transitu equorum) Lud. ex ore Gregorii. 2) *reum convincere, redarguere* 3 Reg. 8, 38; Rom. 2, 15; 1 Joh. 3, 20; 1 Cor. 4, 3. 4; Org. 5; ወኢይትረከብ፡በላዕሌሆሙ፡ወኢምንትኒ፡ዘያርሰሐስሖሙ፡እምእግዚ"፡አምላኮሙ፡ Clem. f. 90—91. —

Voc. Ae.: ያርሰሐስሐኒ፡ዘ፡ይዛለፊኒ፡; *aliud*: ያርሰሐስሐኒ፡ (v. ያርስሐኒ፡)ዘ፡ይፋረድ፡ያደፈርስሂ፡ይ፡

ርሱሕ፡ part. 1) *squalidus, sordidus, impurus*, de vestibus ῥυπαρός Jac. 2, 2; Zach. 3, 3. 4; de argento (scoriis non purgato): ብሩር፡ርሱሕ፡ (opp. ጽሩይ፡) F. N. 32; de agro: ያንጽሑ፡ገራህተ፡ልብየ፡ርሱሐ፡ከመ፡ኢይፍረይ፡አሜከላ፡ Sx. Sen. 1 Enc.; sensu ethico, ἀκάϑαρτος Koh. 9, 2; ርኩስ፡ወርሱሕ፡ Job 15, 16; እለ፡ገብርዎ፡ለዝንቱ፡ምግባር፡ርሱሕ፡ Clem. f. 82. 85; Org. 2) *reus, noxius, sons*: ርሱሕ፡በቀትል፡ ὁ ἐν αἰτίᾳ φόνου Prov. 28, 17; ርሱሓን፡ኮኑ፡ለእለ፡ይዘልፍዎሙ፡ Prov. 1, 23. (ርስሕት፡ passim pro ርሕስት፡ q. v.).

ረስሓ፡ „reus criminis, obnoxius culpae" Lud. sine auct.

ርስሐት፡ n. act. et subst., m. et f., Pl. ርስሐታት፡ 1) *pollutio, sordes, squalor, macula*, (sensu physico et ethico) Job 9, 31. 11, 15; Jes. 4, 4; 1 Petr. 3, 21; ῥυπαρία Jac. 1, 21; σπῖλος Eph. 5, 27; ዘእንበለ፡ርስሐት፡ ἄσπιλος *immaculatus* 2 Petr. 3, 14; ዘአልቦ፡ርስሐት፡ ἀμόλυντος Sap. 7, 22; σκύβαλα እምኅሊናሁ፡ለሰብእ፡ተረክበት፡ርስሐቱ፡ Sir. 27, 4; ርስሐት፡ርኩስ፡ Kuf. 22; ርስሐተዝ፡ዓለም፡ Herm. p. 57; ርስሐተ፡ሥጋ፡ወመንፈስ፡ Did. 39; ይኩን፡ንጹሐ፡እምኵሉ፡ነውራት፡ወርስሐታት፡ F. M. 21, 3; ጌጋያት፡ወርስሐታት፡ 1, 1; ርስሐታተ፡ኀሊናተ፡እኪት፡ Phlx. 103. 2) *culpa, crimen* Lit. Joh.; ከመ፡ኢይኩን፡ (nobis communicatio corporis et sanguinis Christi) ለርስሐት፡ወለኵነኔ፡ Lit. Apost.

ረስሐ፡ *callosum fieri* vid. sub ረሥሐ፡

ረስነ፡ I, 1 1) *fervere, ignescere, igne candere, excandescere*: πυροῦσϑαι 2 Petr. 3, 12; ለእመ፡ረስነት፡(መቅጹት፡) Jsp. p. 289; Imprt.: ርስን፡በቅንአት፡ M. M. f. 295. 2) *igne aduri* vel *amburi*: ኢውዕየ፡ወኢረስነ፡ምንተ፤እንዘ፡በልብሱ፡የዐቍር፡እሳተ፡ Sx. Tachs. 5 Enc. — *Rad. Abb.*: ረስነ፡ዘ፡ጋለ።

አርሰነ፡ II, 1 1) *ignire, candefacere*; deinde: *probare igne* metalla: ያረስን፡ኀጺነ፡ Phlx. 7; Org. 3; አርሰንዋ፡(ለመቅጹት፡)በእሳት፡ Gad. T. H.; πυροῦν Apoc. 1, 15; Jes. 1, 25; አረስኖሙ፡ወእፈትኖሙ፡ Jer. 9, 7; Zach. 13, 9; Dan. 12, 10; transl. *excandescere facere*: ያርስን፡ልበ፡በእንተ፡አፍቅሮ፡እግዚ"፡ Phlx. 1. 2) *igne adurere* vel *amburere*: አርሰንዎ፡(ለቅዱስ)በሰናስለ፡እሳት፡ Sx. Tachs. 8; Teq. 11.

ርሱን፡ part. 1) *ignitus, igne candens, fervens*: Koh. 12, 11; Eph. 6, 16; ብርት፡ርሱን፡ χαλκὸς στίλβων Dan. 10, 6; Hez. 40, 3; ጻዕረ፡ደይን፡ዘርሱን፡ 2 Petr. 2, 4; (pedes Christi) ርሱናን፡አምሳለ፡ላህቡ፡ለብርተ፡ሊባኖስ፡ Sx. Jac. 6 Enc.; transl.: ርሱን፡በላህበ፡ሃይማኖት፡ Sx. Ter 11 Enc. 2) *igne probatus*, πεπυρωμένος: ብሩር፡ርሱን፡ Prov. 10, 20. 24, 28; Ps. 17, 33. 118, 140. 3) *maturus* (*coctus*, vid. ብሱል፡) Hen. 82, 19.

ርስን፡ (raro ረስን፡) subst. *candor, ardor, fervor, ustio*: Apoc. 2, 18; Tab. Tab. 100; ርስኑ፡ለእሳት፡ Enc.; በርስነ፡ኀጺን፡ውዕያ፡ *candenti ferro adustae fuerunt* Sx. Jac. 25 Enc.; ማዕተበ፡ረስን፡ *nota inusta, stigma* Reg. Pach.; trsl. ርስነ፡መለኮት፡ገሰሰት፡እዴሁ፡ Deg.; ይቈርር፡እንከ፡ርስነ፡ጥብዐቶሙ፡ Phlx. 4.

ርስነት፡ n. act. *candefactio, ardor, fervor*: መከራሆሙ፡ለወርቅ፡ወለብሩር፡ርስነት፡ (v. እሳት፡) πύρωσις Prov. 27, 21; trsl. ርስነቱ፡ለፍቅር፡ Org. 3.

መርስን፡ part. *candefaciens*, de igne, Lud. e Mss. Colb.

ረሰወ፡ rad. inus., cui contigua est ረሰየ፡ q. v.; رَسَا *firmus et stabilis fuit* (رَسَّى id.); *ad ancoram stetit* navis; *composuit* res; IV *appulit in portum*.

አርሰወ፡ II, 1 *appellere in portum* navem: አርሰዊሆየ፡ Marc. 6, 53 in quibusdam libris Mss., sec. Ludolfum. (Usitatius est አርሰየ፡ q. v.).

መርሶ፡ subst., m. et fem., 1) *portus* [مُرْسًى] Gen. 49, 13; Ps. 106, 30; 4 Esr. 12, 49 var.; Act. 27, 8. 12; Jac. 3, 4; Jsp. p. 280; Clem. f. 192; Chr. ho. 11; transl.: Lit. 168, 2; ዘኮንከነ፡መርሶ፡ሕይወት፡እሙስና፡ Prec. Mat.; መርሶ፡መድኀኒት፡ Jsp. p. 371; (ecclesia est) መርሶ፡መድኀኒት፡ Clem. f. 192. 2) *ancora* [مِرْسَاةٌ] Hebr. 6, 19 Platt; እስመ፡መርሶ፡ሶበ፡ያረስይዎ፡ይክልኦ፡ለሐመር፡ከመ፡ኢያንቀልቅል፡ለፌ፡ወለፌ፡ Chr. ho. 11. — *Voc. Ae.*: ዛሕን፡መርሶ፡ብ፡ጸጥ፡ያለ፡ስፍራ።

መርስ፡ (pro መርስው፡) subst., *portus, tranquillum* [amh. መርስ፡ id.] 4 Esr. 12, 49 Laur.; መርስ፡ወዛኅን፡ጥዑይ፡ λιμὴν εὐδιεινός Chr. Ta. 18 (sed መርሶ፡ዛሕን፡ Ta. 19); ኀድፊኒ፡ውስተ፡ዛሕን፡ወመርስ፡ Sx. Ḥed. 10 Enc.; (ejus sepulchrum erat) መካነ፡መርስ፡ለለኵሉ፡ Sx. Teq. 20. — *Voc. Ae.*: መርስ፡ዛሕን፡ዘ፡ጸጥ፡ማለት፡

ረስዐ፡ I, 1 [amh. ረሳ፡; vicina sunt ረስሐ፡ et ረኵሰ፡; prima verbi notio videtur *sordibus oblitum, obscuratum esse*, de oculis, mente; coll. رَسِعَ *corruptis palpebris, ut una alteri agglutinaretur, laboravit*] Subj. ይርሳዕ፡ 1) *oblivisci*, c. c. Acc. Gen. 41, 51; Deut. 25, 19; Ps. 12, 1. 102, 2; Kuf. 1. 6. 27; ትረስዓ፡ለሕማምከ፡ Job 11, 16. 19, 14; ኢትርስዐኒ፡ Jes. 44, 21; ረስዐኒ፡እግዚ"፡ 49, 14. 15. 65, 11. 16; ትረስዕኑ፡መርዓት፡ሰርጓ፡ Jer. 2, 32; Dan. 2, 1; Phil. 3, 13; Hen. 98, 15; c. Acc. Inf.: ረስዑ፡ኅብስተ፡ነሢአ፡ Matth. 16, 5; seq. እስመ፡ 2 Petr. 3, 8; seq. ዘከመ፡ Jac. 1, 24; absol.: እመ፡ረስዐ፡ዳእሙ፡ Sir. 14, 7. a) *dediscere* Herm. p. 34. b) *ignoscere*: ይረስዕ፡ሊተ፡ኃጢአትየ፡ οὐ μνησϑήσεται Sir. 23, 18; Job 14, 16. c) *non curare, negligere, deserere*, in specie: Deum, Dei mandata, ይረስዕዎ፡ለእግዚ"፡ Job 8, 13; Deut. 26, 13; Kuf. 23; Jer. 18, 15; ἀπειϑεῖν: ኢይረስዑ፡ቃሎ፡ Sir. 2, 15; ኢትርሳዕ፡ፈሪሀ፡እግዚ"፡ Sir. 1, 28; ἐγκαταλείπειν 2 Par. 13, 11. 15, 2. 24, 24; Sir. 28, 23. 2) *errorem committere, delinquere* per imprudentiam: Lev. 5, 15 (ἐὰν λάϑῃ λήϑῃ) et 18 (ἀγνοίας ἧς ἠγνόησε); እመኒ፡ረስዐ፡ ἐὰν πλημμελήσῃ Sir. 23, 11. 3) *impium esse* adversus Deum, *injustum* vel *scelestum esse* (divinam legem violare), ἀσεβεῖν et ἀνομεῖν [hoc sensu tritissimum est רָשַׁע et ܪܫܰܥ c. deriv.] Hen. 99, 10; sine dubio etiam 99, 9. 104, 9; እለ፡ግብረ፡ረሳዕክሙ፡ *qui impie egistis* 100, 9; ረሲዕ፡ Hen. 5, 8. 10, 20; Jes. 9, 18 (ἀνομία, var. ኃጢአት፡); ኢይርሳዕ፡ M. M. f. 213.

አርስዐ፡ II, 1 1) *oblivisci facere*, c. dupl. Acc.: አርሳዕክሙኒ፡ዘእፈቅድ፡እበሎ፡ Jsp. p. 344; (Jared suo cantu) ያረስዮ፡ለሕዙን፡ሐዘኖ፡ Gad. Z. Mich.; ἀϑετεῖν Ps. 32, 10; 1 Cor.

1, 19 rom.; c. Acc. pers. et Acc. Inf.: አርስዓ፡ዐቲበ፡ርእሳ፡ *fecit ut* (mulier) *caput cruce signare oblivisceretur* Clem.; c. Acc. rei: ሐዘና፡ለልብ፡ያረስዕ፡ወይን፡ Sir. 34, 29. 2) *ad impietatem seducere*: አርስዮ፡ምናሴ፡ለይሁዳ፡ Did. ed. Platt p. 49 (አስሐቶሙ፡ 2 Par. 33, 9).

ተረስዐ፡ III, 1 1) *oblivioni dari, in oblivionem venire* Koh. 2, 16. 9, 5; 4 Esr. 8, 64; Ps. 9, 19. 87, 13; እለ፡ተረስዑ፡ οἱ ἐπιλελησμένοι Jes. 5, 17. 23, 16; ኢይትረሳዕ፡ዝክሩ፡ለሙቱ፡ Sir. 32, 9; Jer. 27, 5; c. c. Dat. commodi: ኢትትረሳዕ፡ለከ፡ Sir. 3, 14. 44, 10; c. በኀበ፡ vel እምነ፡ obliviscentis: 2 Reg. 18, 13; ኢይትረሳዕ፡ሕግ፡በኀበ፡ካህን፡ Jer. 18, 18; ትትረሳዕ፡ምክር፡እምሊቃናት፡ Hez. 7, 26; vel c. Acc. prs. Ps. 101, 5. a) *oblivione exstingui, ignosci*: በዘ፡ይትረሳዕ፡ኀጢአትየ፡ Job 7, 21. b) *excidere, intercidere memoria*, plerumque c. Acc. obliviscentis: Herm. p. 38; ተረስዐኒ፡ነገሩ፡ Dan. 2, 5. 8; አምሳለ፡ጥበብ፡ኢይትረሳዕከ፡ Sir. 6, 35. c) *latere, fugere* aliquem, ei *ignotum esse*, c. Acc. prs.: አልቦ፡ዘተረስዐከ፡ Jes. 40, 26; c. እምነ፡ Lev. 4, 13; ተረስዐት፡እምኵሉ፡ሰብእ፡ Job 28, 21. 2) *stultitiae* (inscitiae rerum divinarum) *et impietati tradi* vel *in impietatem incidere*: ይትረስዑ፡ Hen. 99, 8; ይትረሳዕ፡ልበሙ፡እምጥበብ፡ 93, 8.

አስተረስዐ፡ IV, 1 in loco perobscuro: እሙነ፡ይበጽሕ፡ዘእምኀበ፡ያስተረስዕ፡ዘእንበለ፡ሐሰት፡ (ἄνευ ψεύδους συντελεσθήσεται νόμος) Sir. 31, 8 in cod. Abb. XXXV.

ራስዕ፡ part. act. 1) *obliviscens, obliviosus* Jac. 1, 25. 2) *impius*, ከመ፡ሶበ፡ራስዕ፡(ረስዕ፡ Platt p. 15) ይወድቅ፡ውስተ፡ምንዳቤ፡ Did. 3; ἄνομος 1 Cor. 9, 21 Platt.

ርሱዕ፡ part. *impius* Herm. p. 95 (ἄνομος).

ረሲዕ፡ adj. [ut רָשָׁע] Pl. ረሲዓን፡ *impius, injustus, scelestus* (ἀσεβής, ἄνομος, παράνομος) Prov. 1, 7. 9, 7. 28, 1; Koh. 3, 16. 7, 15. 25. 9, 2; Job 8, 19; Sir. 9, 12. 41, 5; Sap. 14, 9. 16, 16; Ps. 1, 1. 11, 9; Judae 4; Job 20, 5; Hen. 1, 1. 9. 16, 1. 38, 3. 81, 9. 98, 15; al.; nota definitionem: ረሲዕ፡ዘረስዐ፡ቃለ፡መለኮት፡ዘተምሀረ፡ Clem. f. 201.

ርስዐት፡ n. act. et subst., plerumque m. 1) *oblivio*: ርስዐት፡ዕሙቅ፡ Sap. 16, 11. 19, 4; ኵሉ፡ግብር፡ቦቱ፡መከራ፤ መከራሁ፡ለንጽሕ፡ዝሙት፤ መከራሁ፡ለጽንዕ፡ድካም፤ መከራሁ፡ለአእምሮ፡ርስዐት፡ Fal. f. 23. 2) *impietas* Sap. 14, 16; Hen. 8, 2; Haim. Ab. (Nr. 24).

ርስዓን፡ subst., *impietas*: ረሲዕኒ፡ወርስዓኑ፡ (v. ወረሲዓኑ፡) ὁ ἀσεβῶν καὶ ἡ ἀσέβεια αὐτοῦ Sap. 14, 9; Hen. 104, 9; M. M. f. 104; Sx. Teq. 9.

ርስዕናት፡ et **ርስዕና፡** subst., id. q. ርስዓን፡, Hen. 99, 1. 104, 9 var. (gramm. § 122, β.)

መርስዕ፡ part. II, 1 *oblivisci faciens*: ሐዘን፡ወፍሥሓ፡መርስዓን፡ F. N. 43, 4.

ረሰየ፡ I, 2 [contiguum est ረሰወ፡ q. v.] 1) *ponere* τιθέναι, a) *injicere, indere, admovere*, ut: ረሰዩ፡አሕባለ፡ውስተ፡ክሣዱ፡ Sx. Mij. 30; ረሰዩ፡ውስተ፡ገበዋቲሁ፡ቅንዋተ፡ኀጺን፡ Sx. Mij. 27; ረሰዩ፡መኃትወ፡እሳት፡ውስተ፡ገበዋቲሁ፡ (martyris) Sx. Jac. 9. 25; ረሰይዎ፡ (martyrem) ውስተ፡ላህም፡ዘብርት፡ Sx. Mij. 16; b) *transponere, transferre*: እሬስዮሙ፡ውስተ፡ብርሃን፡እምጽልመት፡ Jes. 42, 16. c) *constituere, praeponere, praeficere* Matth. 23, 9; ነቢየ፡ረሰይኩከ፡ Jer. 1, 5; Hez. 33, 7; (regno in tres partes diviso) ረሰዩ፡ለለ፡ኵሉ፡ክፍል፡ብእሴ፡ዘእሙር፡በኀይል፡ Jsp. p. 347; coll. Eph. 1, 22. d) c. ታሕተ፡ *subdere, subjicere*: ረሰየኒ፡ታሕተ፡እዴሁ፡ Kuf. 37. e) vestes *applicare, induere* Lud. ex Enc., vid. ተረስየ፡ f) *parare, praeparare* (sicut הֵכִין): ረሰይከ፡ሰብአ፡ (v. ፈጠርከ፡) κατεσκευάσας ἄνθρωπον Sap. 9, 2; ትሬስይዎ፡ለገሃነም፡ Matth. 23, 15; hinc ረሰየ፡ርእሶ፡ለ፡ *aptum* vel *dignum se fecit* vel *censuit* re Act. 13, 46. g) *imputare*, c. ላዕለ፡ vel ለ፡ pers., Philem. 18; 2 Reg. 19, 19; Org. 1; Num. 12, 11; etiam: excusationis causam alicui imputare, *excusare* aliquem, c. ለ፡ pers. Luc. 14, 18. 19. 2) ponere vel habere aliquem pro aliquo i. e. a) *aestimare, censere, putare, aequiparare*, c. dupl. Acc. vel c. Acc. et ከመ፡, Phil. 3, 8; 1 Tim. 1, 12; Luc. 20, 6 rom.; Rom. 6, 11; 4 Esr. 8, 58; 1 Reg. 1, 16; Sx. Mag. 7. b) *habere* vel *tractare* aliquem *pro* vel *tamquam*, c. Acc. et ከመ፡, Gen. 34, 31; 4 Esr. 8, 52; ረስዮ፡ከመ፡እኁከ፡ Sir. 30, 39; ወረሰይዎ፡ከመ፡አብድ፡ Jsp. p. 377. c) *declarare*: ረሰይዎ፡ከመ፡ዘኃጥእ፡ ἔθεντο αὐτὸν εἶναι ἀσεβῆ Job 32, 3. d) *simulare*, ut: ረሰየ፡ርእሶ፡አብደ፡ *se furere simulavit* Sx. Nah. 14; al. 3) *facere* vel *reddere* aliquem talem, *convertere* rem in rem, c. dupl. Acc.: Rom. 8, 10; ረሰይኩክሙ፡ኅሱራነ፡ Mal. 2, 9; ትሬስየከ፡ጥቡዐ፡ለጸላኢከ፡ Sir. 18, 31; Hen. 99, 2; Jes. 14, 17; ረሰይክን፡ለአህጉር፡መሬተ፡ 25, 2. 28, 15. 41, 19; Jer. 19, 7; ምኑነ፡ኢትረሲ፡ንባበ፡ዚአየ፡ Prov. 5, 7. 8; Ps. 17, 13; Hez. 37, 17; እሬስዮ፡ላሐ፡ለበዓላቲክሙ፡ Am. 8, 10; Joh. 4, 46; Num. 13, 32; vel c. ውስተ፡ praedicati, ut: Ex. 32, 10; Num. 14, 12; Kuf. 12; Apoc. 1, 6; vel ለ፡, ut: ሠጠጠ፡አልባሲሁ፡ወረሰዮሙ፡ለክልኤ፡ 4 Reg. 2, 12; vel c. ከመ፡, ut Ruth 4, 11; Kuf. 13; Jes. 41, 15. 49, 2. 50, 7; vel seq. verbi Subjunctivo vel ከመ፡ c. Subj., ut: ይሬስዮሙ፡ለመካርያን፡ይፄወዉ፡ Job 12, 17; Matth. 4, 19. 5, 32; እሬስየክሙ፡ከመ፡ትሑሩ፡ Hez. 36, 27; Jes. 42, 24; ረስዮ፡ለቃልየ፡ከመ፡ያስሕቶሙ፡ Judith 9, 13; Gen. 17, 6; 4 Esr. 10, 43. 4) *facere, perpetrare, instituere*: Hen. 1, 9; ምንተ፡ትሬስዩ፡ τί ποιήσετε Sir. 2, 14; Jes. 10, 3; Jer. 4, 30; Job 31, 14. 35, 2. 5) *facere* alicui alqd, in specie: mali quid *inferre* alicui, *afficere* alqm. re; c. c. dupl. Acc.: ከመዝ፡ለይረስየኒ፡እግዚ"፡ Ruth 1, 17; ምንተ፡ይሬስየነ፡እግዚ"፡ Job 22, 17; Jes. 5, 5. 10, 11. 48, 11; Jer. 3, 6; አልቦ፡ዘይሬስዮ፡ረምሐ፡ Job 41, 17; Ps. 55, 11. 117, 6; Hen. 9, 11; Luc. 2, 48. (Passim in libris Mss. ረሰየ፡ cum ሰረየ፡ confunditur, ut Job 42, 9; Kuf. p. 54).

አርሰየ፡ II, 1 stabilire i. e. *appellere in portum* navem (vid. አርሰወ፡): Marc. 6, 53; Act. 21, 3 rom.; 27, 29 rom.; vel: *ponere, jacere ancoram*: Chr. ho. 11 (vid. መርሶ፡ sub ረሰወ፡).

ተረስየ፡ et **ተረሰየ፡** III, 1 et 2; (ተራሰየ፡ III, 3 Jer. 28, 3 var.) 1) *sibi induere* vestem, arma, *amictum esse, accingi*, c. Acc., ut: ተረሰይኩ፡ርትዐ፡ከመ፡ዐጽፍ፡ Job 29, 14; Jes. 49, 18; c. በ፡ Deut. 22, 5; ዘይትረሰይ፡በሰርጐ፡አንስት፡ Clem. f. 163; ተረሰይ፡በክብር፡ወበስብሐት፡ Job 40, 5; ይትረሰይ፡ (var. ይትራሰይ፡) በንዋየ፡ሐቅሉ፡ Jer. 28, 3; Jes. 21, 5; 1 Tim. 2, 9. a) nonnumquam: *se ornare* re, ostentationis vel gloriationis causa: Act. 25, 23; ትትሬሰዩ፡በብዕሎሙ፡ Jes. 61, 6; ዐይን፡እንተ፡ርእየተኒ፡ትትሬሰየኒ፡ Job 29, 11. b) *armis instrui; accinctum, armatum esse*: እለ፡ተረሰዩ፡ (v. ተረስዩ፡) ለቀትል፡ Num. 31, 5; 1 Cor. 14, 8 et in genere 2) *sese parare* vel *expedire* ad alqd, *paratum esse* (נָכוֹן): **ተረሰዩ፡ላዕሌሃ፡ለቀትል፡** παρασκευάσασϑε ἐπ' αὐτὴν εἰς πόλεμον Jer. 6, 4; **ሶበ፡ይትሬሰዩ፡** ἐν ἡμέρᾳ ἑτοιμασίας Nah. 2, 4; **ተረሰየነ፡** Num. 32, 27; **ብእሲ፡ዘተረሰየ፡** ἕτοιμος Lev. 16, 21. — *Voc. Ae.*: **ተረሰየ፡ብ፡ተሸለመ ።**

አስተርሰየ፡ et **አስተረሰየ፡** IV, 1 et 2 (**አስተራሰየ፡** IV, 3 Jer. 26, 9 var.) *amicire, instruere armis, armare, parare, ornare*: **አስተረሰይኮ፡ለቀትል፡በንዋየ፡ሐቅል፡** περιέϑηκας αὐτῷ πανοπλίαν Job 39, 20; ἐξοπλίσατε Num. 31, 3; **ለምንት፡ታስተሬሲ፡አፍራሰ፡** (παρασκευάσῃ) Jer. 12, 5; **አስተረሰዩ፡** (v. **አስተራሰዩ፡**) **ሰረገላተ፡** Jer. 26, 9; **መኑ፡ያስተሬሲ፡ሀገረ፡** κοσμήσει Mich. 6, 9; **አስተረሲ፡ለክሣድየ፡በዝግና፡ወቃማ፡** *orna collum meum torque et monili* Sx. Nah. 30 Enc.

ርሱይ፡ part. *amictus, instructus, armatus, paratus, compositus, ornatus*: **ብእሲ፡ዘርሱይ፡በቀጠንት፡አልባስ፡** Luc. 7, 25; Deg.; **ርሱያኒነ፡ነሐውር፡ምስለ፡ንዋየ፡ሐቅልነ፡** 2 Esr. 14, 23; Jer. 27, 42; Jos. 3, 17; Luc. 11, 29; **ጽርሕ፡ርሱይ፡** ἕτοιμος Marc. 14, 15; **ቤት፡ርሱይ፡** Prov. 25, 24 et 27, 15; **መንበረ፡ወርቅ፡ርሱይ፡ወስርግው፡** Clem. f. 240; Ps. 143, 14.

ርስየት፡ n. act. „*constitutio, compositio*“ Lud. sine auct.

ተረሳዪ፡ n. ag. (III, 1 vel 2) *sese amiciens, ornans*: **ሰላም፡ለኪ፡ተረሳይተ፡** (v. **ተረሳዪተ፡**) **ክብር፡በውጻፌ፡፯ወቀናቲተ፡ንጽሕ፡አምሳለ፡መክፌ፡** Haml. 21 Enc.

ትርሲት፡ subst. 1) dispositio, *apparatus* Hebr. 9, 2. 6; תְּכוּנָה Hez. 43, 11 vrs. nov. 2) factio i. e. *adoptio* filii: **ትርሲተ፡ወልድ፡** υἱοϑεσία Rom. 8, 15. 23. 9, 4; Eph. 1, 5; Gal. 4, 5. 3) plerumque: *amictus, habitus, paratus, ornatus, mundus* (muliebris): σκεύη Deut. 22, 5; **ትርሲተ፡መርዓዊ፡** Jes. 61, 10; **እንተ፡ባቲ፡ትርሲተ፡ዝሙት፡** εἶδος ἔχουσα πορνικόν Prov. 7, 10; δόξα **ልበሲ፡ትርሲተኪ፡** Jes. 52, 1; Hez. 27, 7; Job 19, 9; Sir. 50, 13; εὐπρέπεια **ሰለብዋ፡ኵሎ፡ትርሲታ፡** Thren. 1, 6; κόσμος **በውስተ፡ትርሲተ፡ቤታ፡** Sir. 26, 16; Lit. Orth.; Lit. Joh. 4) in genere: *quidquid pompae, magnificentiae, ornatui, decori est*, δόξα Jes. 10, 3. 16. 17, 4. 28, 1. 53, 2; Hagg. 2, 3. 7. 9; πάντα ἔνδοξα ἡμῶν **ኵሉ፡ትርሲትነ፡** Jes. 64, 11; ἡ αἴνεσίς μου Jes. 12, 2; εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου **ለትርሲተ፡ክብርየ፡** Dan. 4, 27; **ትርሲተ፡አብያቲሆሙ፡** οἰκίαι τρυφῆς αὐτῶν Mich. 2, 9; **ትርሲተ፡ጽጌ፡** Org. 3. — *Voc. Ae.*: **ትርሲት፡ዘ፡ሽልመት ።**

ረቀመ፡ I, 1 *acu pingere, figuris pingere* vestem [hebr: רָקַם id., رَقَمَ *striatum fecit pannum; scripsit*]: **እስከ፡ሰብአ፡አዝማና፡ይረቅሙ፡ሥዕላ፡** (mulieris) **ዲበ፡አልባሲሆሙ፡** Jsp. p. 273. — *Voc. Ae.*: **ረቀመ፡ዘ፡ሳለ ።**

ረቀቀ፡ I, 1 [amh. id.; رَقَّ, רָקַק, ܪܰܩ Pa.; contiguum est **ራኅርኅ፡**] *tenuem, subtilem esse*, **ይረቅቅ፡** Lud. comm. hist. p. 500 nr. 27.

አርቀቀ፡ II, 1 *tenuem, subtilem facere*; **ያረቅቅ፡** (var. pro **ያደቅቅ፡**) λεπτύνειν Dan. 2, 40.

ረቂቅ፡ adj., fem. **ረቃቅ፡** *tenuis, subtilis*, de vestibus: **ረቂቃት፡** F. M. 31, 5; lamina Ex. 16, 33. 28, 32; membris corporis (*gracilis*): **ረቂቀ፡አባል፡** (opp. **ገዚፈ፡አባል፡**) Fal. f. 53; **ወኮነ፡አበ፡ብሶይ፡ድግዱግ፡ወረቂቅ፡ሥጋሁ፡** Sx. Haml. 8; animo: **ረቂቀ፡ልብ፡** *tenerioris animi* Gad. Ad. f. 70; vento: **ርደተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡አምሳለ፡ነፋስ፡ረቂቅ፡** Sx. Genb. 18 Enc.; trsl.: **በዝንቱ፡ያጤይቅ፡አጠይቆተ፡ረቂቀ፡** ἠρέμα αἰνίττεται *subindicat* Chr. ho. 33. — Passim substantive usurpatur: **ይጠበልል፡በረቂቅ፡** *tenuibus involvit* Lud. e Lit. Mss.; **ረቃቅ፡** absolute: *scriptura minuta* Lud. ex auct. Gregorii. — *Voc. Ae.*: **ረቂቅ፡ዘ፡ስስ ።**

ርቀት፡ n. act. et subst. *tenuitas, subtilitas*: **ኢሰምዐዎ፡በእንተ፡ርቀተ፡ቃሉ፡** *quod esset voce exili* Chr. ho. 32; **ኢርኢክሙኑ፡ርቀተ፡ዝንቱ፡ኀሊና፡ዘሐዋርያ፡** *subtilitatem hujus sententiae* Chr. ho. 28 (aliás **ቅጥነት፡**).

ረቅ፡ subst. [i. q. رَقّ] *charta pergamena, membrana* 2 Tim. 4, 13; Deg.; in margine codicis Francof. S p. 48 (ad 1 Reg. 17, 12) adscriptum est: **ዘተረስዐ፡ወዘተገድፈ፡ሀሎ፡ኀበ፡ካልእ፡መካን፡ውስተ፡ፍጻሜሁ፡ለረቀ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ ።** — *Voc. Ae.*: **ረቅ፡ክርታስ፡ዘ፡ብራና፡**; *aliud*: **መጻሕፍተ፡ረቅ፡ዘ፡ክታብ፡ወበዘ፡ብራና ።**

I. **ረቀየ፡** I, 1 Subj. **ይርቂ፡** et **ይርቀይ፡**, et **ረቀየ፡** I, 2 [i. q. رَقَى] 1) *incantare, fascinare* (carmine superstitioso recitato), c. Acc. rei incantatae: Ps. 57, 5; Koh. 10, 11; **አራዊተ፡ምድር፡ዘይቀትል፡ዘአልቦ፡ዘይረቅዮ፡** Jer. 8, 17; c. **ላዕለ፡** rei, super quam recitatur carmen: **እለ፡ይነዝኁ፡ማየ፡ረቂዮሙ፡ላዕሌሁ፡** F. M. 15, 3; **እለ፡ይረቅዩ፡** ἐξορκισταί Act. 19, 13. 2) *exorcisare* (exorcismo lustrare), c. Acc.: (baptizandis) **ሰሚዖሙ፡ወንጌለ፡ኵሎ፡መዋዕለ፡ያንብሩ፡እደ፡ላዕሌሆሙ፡ወይርቀይዎሙ፡ወጥምቀቶሙሰ፡በመዋዕለ፡ጳሲካ፡** Kid. f. 25 (ibid. etiam Subj. **ይርቂ፡**; Imprt. **ርቂ፡** f. 26); etiam: *exorcismi formulam recitare* super alqm: **ይርቂ፡ላዕሌሆሙ፡** II Can. Nic. 76. 3) in specie: *aqua lustrali purgare* a daemonibus, *aquam l.* (τὸ ὕδωρ τὸ ἐξορκιζόμενον) *superfundere* rei, c. Acc. vel rei vel aquae: **ትረቂ፡መቃብሬሁ፡በማይ፡** Genz. f. 40; **አምጽኢ፡ማየ፡ወርቀይያ፡** (**ለብእሲት፡**) **ወተሐዩ፡** Lud. e Vit. Dan.; **ርቅያ፡** (**ማየ፡**) **ዲበ፡ርእስክን፡** Lud. e Vit. Sanct.; Chron. Ax. — *Voc. Ae.*: **ነዝኀ፡ረቀየ፡ዘ፡ረጨ፡**; *aliud*: **ይረቅያ፡ዘ፡ያምዋርቱበት፡ወበ፡ዘ፡ይደግምበት ።**

ተረቀየ፡ III, 1 1) *incantari*; 2) *exorcisari*: **ዲያቆን፡ያጥምቅ፡ዘተረቅየ፡** Kid. f. 26; **ይትረቀይ፡እምከህን፡** ib. (Ex Enc. Jac. 6 Ludolfus affert: **ውስተ፡ጊአተ፡ስምዕ፡ኀቡረ፡ተረቅያ፡** et *devotae fuerunt* interpretatur, sed Sx. Tubing. lectionem **ተርዕያ፡** praebet, sine dubio meliorem).

ርቁይ፡ part. *incantatus*: **ርቁየ፡ተስናን፡** *incantatus litigio* Lud. e Mss. Colb.; *exorcisatus* Can. Laod. 35 (36).

ራቅይ፡ part. act. *incantator*: **መሠሪ፡አው፡ራቅይ፡** I Const. Ap. 62 (63); III Const. Ap. 13.

ረቃዪ፡ n. ag., Pl. **ረቃይያን፡** et **ረቀይት፡** *incantator* Koh. 10, 11; **ረቀይት፡** 2 Par. 33, 6; Kuf. 40; **ረቃይያን፡** Kid. f. 24; Kedr f. 63; F. M. 15, 3; Ssal. Req.

ርቃይ፡ subst. *incantamentum*: **ዘገብረ፡ርቃየ፡** Can. Laod. 35 (36).

ርቅየት፡ et **ርቄት፡** n. act. 1) *incantatio*: **እለ፡ይገብሩ፡ርቅየተ፡** F. M. 15, 3; 2 Par. 33, 6. 2) *exorcismus*: (clericus) **ይርቂ፡ርቅየተ፡ንኡሰ፡ክርስቲያን፡** Kid. f. 26; **ጸሎተ፡ርቅየት፡** I Const. Ap. 39; **ጸሎተ፡ርቅየተ፡ማይ፡** Syn. — Sub titulo: **ጸሎተ፡ርቄት፡** libellum quendam superstitiosum Aethiopicum, qui apud Abyssinos circumfertur, descripsit Ludolfus in hist. III, 4 n. 51 et in comm. p. 349 seq.; aliâs inscriptus est በርቶስ፡ (*Berytus*); exstat in Bibl. Tubingensi (vid. Zeitſchrift für die Kunde des Morgenlandes Bd. 5), Abbadiana (d'Abbadie Catal. p. 166), Vaticana (A. Mai Script. Vet. nov. Coll. Vol. V), Musei Britannici (Cat. p. 61).

ምርቃይ፡ subst. *locus exorcismi* Kid. f. 6; Gad. Za Mich.

II. **ረቀየ፡** rad. inus., quacum comparare juvat رَقَاقٌ *calidus*, *fervidus* (dies) et رَقْرَقَ II cum derivatis et رَاقَ (رَيْقٌ) *splenduit vapor meridianus*.

መርቄ፡ subst., plerumque m., 1) *calor gravis, aestus* vel *ardor coelestis, vapor solis*, καῦμα Sir. 14, 27; Jes. 4, 6; Prov. 10, 5. 25, 13; መርቄ፡ማእረር፡ Jes. 18, 4 vrs. alt.; καύσων አኮኑ፡ዝናም፡ያቈርር፡ለመርቄ፡ Sir. 18, 16. 31, 19; opp. ቍር፡ Kuf. 2; opp. ደደክ፡ Kuf. 6; Dan. ap. 3, 48 (in Psalmis ed. Lud. p. 331); ላህብ፡ወመርቄ፡ Org.; de vento fervido: ነፋስ፡መርቄ፡ ἄνεμος καύσων Jer. 28, 1; ዐውሎ፡መርቄ፡ Jer. 18, 17; መንፈስ፡መርቄ፡ πνεῦμα καύσεως Jes. 4, 4; Enc. 2) *regio torrida*, in specie: *regio depressa et aestuosa, vapores exhalans*: ብሔረ፡መርቄ፡ Sir. 32, 26; Sx. Masc. 1 Enc.; ምድረ፡ካም፡መርቄ፡ይእቲ፡ Kuf. 8; ኢመርቄ፡ ibid. — *Voc. Ae.*: መርቄ፡ብ፡ቈላ፡; *aliud*: መርቄ፡ዘ፡አዳኅ፡

ረቢ፡ vid. post ረበበ፡

ረብሐ፡ I, 1 [amh. ረበ፡ id., رَبِحَ *lucratus fuit* mercatura; contigua sunt رَبَا ܪܒܳܐ רָבָה; notio prima est *multum* vel *magnum fieri* vel *esse*, cujus vestigium relictum est in ይርባሕ፡ et ያርብሕ፡ subst.] Subj. ይርባሕ፡ 1) *lucrari, lucrifacere, utilitatem percipere*, abs. Sap. 6, 27; ኤጲስ፡ቆጶስ፡ኢያፍቅር፡ይርባሕ፡ Syn. f. 284; (conjuges) እመ፡ረብሑ፡ *si* (rem familiarem) *acquisiverunt*, ትንሣእ፡ብእሲት፡መንፈቀ፡ረባሐሙ፡ F. N. 42, 3; c. Acc. rei: Matth. 16, 26; Phil. 3, 8; ምንተ፡ረባሕነ፡ዘዐቀብነ፡ትእዛዘ፡ Mal. 3, 14; Matth. 25, 16 seq.; Jac. 4, 13; 1 Petr. 3, 1; አንትሙ፡ትረብሑ፡በመዋእቶሙ፡ስመ፡ክቡረ፡ Jsp. p. 365. 352. 2) *lucrosum, utilem esse, lucro cedere, utilitatem parere* alicui, c. Acc. prs., ይረብሐከ፡ፈድፋደ፡እምነ፡ λυσιτελήσει σοι μᾶλλον ἤ Sir. 29, 11; በእንተ፡ኵሉ፡ዘይረብሐከ፡ወይበቍዐከ፡ 42, 5; Jer. 23, 32; በ፡ዘይረብሐኪ፡ለእመ፡ኪያየ፡ኀደጊ፡ Jes. 57, 8; ከመ፡ይርብሐሙ፡ Judae 16; ይሜህሩ፡በዘይረብሐሙ፡ Tit. 1, 11 rom.; c. dupl. Acc.: ምንተ፡ይረብሐ፡ለእመ፡አርታዕከ፡ፍናዊከ፡ Job 22, 3. 3) ut videtur, etiam: *lucrum redundare* alicui: Tit. 1, 11 Platt.

ረብሐ፡ I, 2 usuram imponere alicui i. e. *lucrum, emolumenta, commoda captare* ab aliquo, c. Acc. 1 Petr. 5, 2 Platt.

አርብሐ፡ II, 1 1) trs. *lucrari, lucrifacere* alqd: አርባሕከ፡ትምክሕተ፡በርእስከ፡ወበሰብእከ፡ኀሳረ፡ወዝንጓጔ፡ Jsp. p. 349. 2) caus. a) *lucrari facere* alqm alqd, c. dupl. Acc.: አርብሐኒ፡(አምላክየ፡)ተድላ፡ Teb. Tab. 13; c. Acc. prs.: መብልዕ፡ኢያረብሐነ፡ወኢያነክየነ፡ 1 Cor. 8, 8; c. Acc. rei: ሐዘን፡በእንተ፡እግዚ"፡ያረብሕ፡ሕይወተ፡ወሐዘን፡ዘይከውን፡በእንተ፡ዓለም፡ያረብሕ፡ሞተ፡ F. N. 22. b) *utilitatem* vel *lucrum parere facere*, c. trpl. Acc.: እግዚ"፡ዘአርባሕከነ፡ኵሎ፡ፍጥረተ፡ዘዘዚአሁ፡ፍሬ፡ *qui fecisti, ut singulae creaturae nobis fructus varios afferant* II Const. Ap. 39. c) *fenori collocare* pecunias, (facere ut lucrum afferant) Lud. ex Org. 5.

ተረብሐ፡ III, 1 *lucrifieri, acquiri*: ዘተረብሐ፡ τὸ ϑύραϑεν πορισϑέν Cyr. c. Pall. f. 75.

ተረብሐ፡ III, 2 *lucrum* vel *emolumenta captare* ex aliquo, c. Acc. 1 Petr. 5, 2.

ተራብሐ፡ III, 3 *quaestum* vel *lucrum facere mercatura, negotiari*: ንትራባሕ፡በትግብርተ፡እክልነ፡ ἐμπορευσόμεϑα Am. 8, 6.

አስተራብሐ፡ IV, 3 *communi mercatura* vel *negotiatione lucrum* vel *quaestum captare*: አስተራብሐ፡ንዋይ፡ F. N. 34.

ርቡሕ፡ part. *lucrifactus, lucrosus* Phil. 1, 21.

ርባሕ፡ et crebrius **ረባሕ፡** subst., m. et fem., Pl. ረባሓት፡ (F. N. p. 2) *lucrum* a) *usura, quaestus, res acquisita*: ምስለ፡ርባሑ፡ Matth. 25, 20 rom.; እለ፡ያፈቅሩ፡ረባሐ፡ 1 Tim. 3, 8; ፍትወተ፡ረባሕ፡ Sap. 14, 2; ረባሕ፡ርኩስት፡ F. M. 18, 1.; ዘይሜሥዕ፡በረባሕ፡ Sir. 29, 19; ኢትትማከር፡እንበይነ፡ረባሕ፡ምስለ፡ሠያጢ፡ 37, 11; ለዘከመዝ፡የኀልፎ፡ኵሉ፡ረባሕ፡ 37, 20; Phil. 3, 7; Rom. 6, 23 Platt; F. N. 42, 3 (vid. sub ረብሐ፡). b) *utilitas, commodum, emolumentum*: ምንት፡እንከ፡ረባሐሙ፡ለክልኤሆሙ፡ Sir. 20, 30. 41, 14; አይኑ፡ረባሕ፡ለነ፡በቀቲለ፡ነፍሳቲነ፡ Jsp. p. 352. 382; Rom. 3, 1; ፈልፈለ፡ረባሕ፡ *fons lucrificus* (uberrimus) Lit. Joh.

ረብሕ፡ subst., Pl. ረብሓት፡ i. q. ረባሕ፡, ut: ረብሐ፡ነፍስከ፡ Sx. Tachs. 25; ረብሓተ፡ጾም፡ F. N. 15.

ረባሒ፡ n. ag. *lucrificus*: ምጽዋት፡ተናግዶ፡ (*mercatura*) አምላካዊት፡ማእምንት፡ረባሒት፡ይእቲ፡ F. N. 16.

መስተራብሒ፡ part. c. term. Adj., *lucri* (mercatura) *faciendi cupidus*: ኢሥሥዕት፡ወኢመስተራብሒት፡ Did. 14 (Platt p. 112).

ረብሓዊ፡ adj. rel. 1) *negotiator, fenerator*: ነጋዲ፡ወረብሓዊ፡ Chr. Ta. 16. 2) at F. N. 51 meus codex vocem ረብሓዊ፡ voci ጠባይዓዊ፡ *naturalis* oppositam habet, quare sensus postulare videtur *acquisitus* (sed vereor ut lectio bona sit).

ይርብሕ፡, rarius **የርብሕ፡** (Num. 13, 33 FH), plerumque **ያርብሕ፡**, subst. (gramm. § 113), sing. et coll., Pl. እለ፡ያርብሕ፡ (gramm. § 140 s. f.), *gigas, gigantes*: γίγας Ps. 18, 6. 32, 16; Jes. 3, 2. 49, 24; Hez. 39, 20; γίγαντες ሥጋ፡ያርብሕ፡ትበልዑ፡ Hez. 39, 18; Kuf. 7; in Acc. vel ያርብሐ፡ ut Gen. 10, 8 (G); Sir. 47, 4 var., vel ይርብሕ፡ sive ያርብሕ፡ (tamquam n. pr. indeclinabile) Gen. 10, 8 FH; በንእሱ፡ቀተለ፡ይርብሕ፡ Sir. 47, 4; እለ፡ያ"፡ vel ይ"፡ Gen. 6, 4. 14, 5; Num. 13, 33; Deut. 1, 28; Jos. 12, 4; 2 Reg. 21, 22; Jes. 13, 3. 14, 9; Hez. 32, 12. 27 seq.; Job 26, 5; Judith 16, 6; Sir. 16, 7; Hen. 106, 17. — *Voc. Ae.*: ያርብሕ፡ብ፡አርበኛ፡; *aliud*: ያ"፡ዘ፡ኀይለኛ፡አዛልጊ፡ውእቱ፡።

ያርብሓዊ፡ adj. rel. 1) *giganteus*, ut: ፀብእ፡ያርብሓዊ፡ Lud. e Mss. Colb.; „*heroicus* epitheton regum et principum“ Lud. sine auct. 2) *gigas* (tamquam nomen unitatis ad ያርብሕ፡ coll.): 1 Reg. 17, 23; Chr. Ta. 34.

ረበበ፡ I, 1 [רָבַב *multus fuit*; رَبَّ *magnus, dominus fuit*; *auxit*; ܪܰܘܪܰܒ *magnus, major*; amh. ረበረበ፡ *in struem cumulare*] *pandere, expandere, extendere:* **ክዳኑ፡** 2 Reg. 17, 19; **ክነፊ፡** Ex. 25, 20; **ሰማየ፡ከመ፡ሠቅ፡** Ps. 103, 3; Hen. 18, 3; rete, sagenam Jes. 19, 8; Hab. 1, 17; Hez. 26, 5; **ይረቡ፡መሣግረ፡** 26, 14. 47, 10; Prov. 1, 17; etiam *dispergendo pandere:* **አዘዘ፡ያምጽኡ፡ሐመደ፡ወረበበ፡ውስተ፡ኵሉ፡ቤት፡** Dan. ap. 13, 14. — *Voc. Ae.:* **ረበበ፡ዘ፡ነሰነሰ፡አሰፋሒ፡ይ፡**

ተረብበ፡ vel **ተረበ፡** III, 1 *expandi, extendi:* **እምቅድመ፡ይትረበብ፡ሰማያት፡** Lit. Chrys.; Lit. Diosc.

ርቡብ፡ part. *expansus, extensus:* **እደዊሁ፡ርቡባቲሆን፡** Ex. 17, 12.

ርበት፡ n. act. *expansio:* **ርበተ፡ደመና፡** et **ርበተ፡ጊሜ፡** Org. 1.

ረባቢ፡ n. ag. *expandens, extendens* Sal. 318 Nic. str. 15.

መርበብት፡ subst., m. et fem., Pl. **መራብብት፡** (Ssal. Req.) *rete (piscatorium) majus, sagena, verriculum,* σαγήνη Koh. 7, 26; ἀμφίβληστρον Koh. 9, 12; Jes. 19, 8; Hab. 1, 15. 16; Matth. 4, 18; **ተከለ፡መርበብተ፡ከመ፡ያሥግር፡ባቲ፡አራዊተ፡** Sx. Mij. 28; coll. **መርበብት፡** Sx. Teq. 30; trsl. **መርበብተ፡ሕይወት፡** Lit. Joh.; usurpatur de *vinculis*, quibus quis irretitus est Hen. 103, 8.

አርባብ፡ subst. Pl., (sine dubio a **ረብ፡** رَبٌّ *dominus,*) est n. pr. unius e novem angelorum ordinibus, sc. **መላእክት፡ሊቃነ፡መላእክት፡አጋእዝት፡ሥልጣናት፡ኀይላት፡መናብርት፡አርባብ፡ኪሩቤል፡ሱራፌል፡** Clem. f. 61; secundum Ludolfum *angeli ordinis noni* Org. 3; praeterea Ludolfus affert **አርባበ፡እሳት፡**, quod *myriades igneae* exposuit, coll. רְבָבָה, רִבּוֹ, **ረበዋት፡** q. v. infra.

ረቢ፡ n. prgr. sc. ῥαββί i. e. רַבִּי *magister mi* Matth. 23, 7. 26, 25 (Platt). 49; Marc. 14, 45; Joh. 1, 39. — *Voc. Ae.:* **ረቢ፡ዘ፡ጌታ፡** v. **ጌታ።**

ረቦኒ፡ et **ረቡኒ፡** n. prgr., sc. ῥαββονί, ῥαββουνί רִבּוֹנִי *magister mi* Marc. 10, 51; Joh. 20, 16; **ሰላም፡ለከ፡ገብረ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ረቡኒ፡** Sx. Mag. 5 Enc.

ረባን፡ n. prgr. sc. רַבָּן *princeps, doctor, magister* (vid. Buxt. col. 2177); sing. perraro usurpatur, ut: **ጊዮርጊስ፡ረባን፡** (*S. Georgius dominus*) Deg.; plerumque Pl. **ረበናት፡** vel **ረበናት፡** 1) *seniores Judaeorum,* πρεσβύτεροι: **ረበናተ፡ካህናት፡** (v. **ረበናት፡ወካህናት፡**) Jes. 37, 2; **ረበናቶሙ፡ለሕዝብ፡** Jer. 19, 1. 36, 1; Thren. 1, 18. 2, 10; Dan. ap. 1, 5. 8 seq.; Hez. 8, 1. 11. 14, 1 seq. 20, 1 seq.; 2 Esr. 10, 8; 3 Reg. 20, 7. 8; Matth. 16, 21. 27, 62 rom.; Marc. 7, 3. 14, 43; Luc. 7, 3. 2) *magistri, antistites,* ut: monachorum **ረበናተ፡ገዳመ፡አስቄጥስ፡** Sx. Ter 8; ecclesiae Sx. Genb. 4.

ረበዋት፡ subst. Pl. (sine dubio a **ረበ፡**, sicut: **ገበዋት፡** a **ገበ፡**) *myriades* [coll. רִבּוֹ ܪܶܒܘ̈, nec non רְבָבָה رِبَّةٌ رِبْوَةٌ] **ረበዋተ፡ረበዋት፡ይሰግዱ፡ሎቱ፡** Lit. Jac. Sar.; **፼፻ ረበዋት፡እምነ፡መላእክት፡** M. Tômâr.

ረብዐ፡ I, 2 (denom.) *quatuor conficere, quadruplicare, quadrifariam dividere:* **እለ፡ይሬብዑ፡** *qui quatuor* (divinitatis personas) *faciunt* Lud. sine auct.; (Paulus Samosatenus) **ዘያማስን፡ሥላሴ፡ወይሬብዕ፡ጥምቀተ፡** Cyr. in append. f. 133; (Deus) **ዘይሬብዮን፡ለክንትሮሳተ፡ዓመታት፡ከመ፡ይኩና፡ለሐጋይ፡ወለክረምት፤ለመጸው፡ወለተወን፡** *qui quadrantes annorum conficit* M. M. f. 347.

ርቡዕ፡ part. 1) *quadratus, quadrangularis* Ex. 27, 1. 28, 16. 30, 2. 36, 16; Gen. 6, 14; **ርብዕተ፡ትገብሩ፡** Hez. 48, 20; **፳፻በ፳፻ርቡዕ፡** 45, 2; Apoc. 21, 16; Herm. p. 75; Jsp. p. 377. Hinc Pl. fem. **ርቡዓት፡** *quatuor latera* rei quadratae (רְבָעִים): **ርቡዕ፡ኀበ፡፬ርቡዓቲሁ፡** Hez. 43, 16. 17 vrs. nov. .2) *quaternarius, quadruplex:* **መለኮት፡አምላክ፡ኢርቡዕ፡ውእቱ፡አላ፡ሥሉስ፡** M. M. f. 219; (animalia Ezechielis) **ርቡዓነ፡ገጽ፡** *quatuor vultibus praedita* Org. 3.

ረብዑ፡ *quatuor;* hanc formam affert Ludolfus in gramm. p. 98 et in lex. c. 130, sine auct.

አርባዕ፡ n. numerale, femininis junctum: *quatuor;* ejus character ፬; **አርባዕ፡አህጉር፡** Jos. 21, 18; Jes. 17, 6; Herm. p. 76; **ጽብነ፡አርባዕ፡** Ex. 25, 12. 14; **ዘየሐውር፡በአርባዕ፡** Lev. 11, 20. 21; **በእንተ፡ሠላስ፡ኀጢአቶሙ፡ወበእንተ፡አርባዕ፡** Am. 1, 3 seq.

አርባዕቱ፡ (i. e. **አርባዕት፡** c. suff. *u*, vid. gramm. § 158) n. num., plerumque masculinis junctum: *quatuor* Gen. 2, 10. 14, 9; Jud. 9, 34; **ርኢኩ፡አርባዕተ፡አቅርንተ፡** Zach. 1, 18. 20; Dan. 7, 6; **አንበበ፡ሠለስተ፡ሳሌዳ፡ወአርባዕተ፡** Jer. 43, 23; **አርባዕቱ፡እንስሳ፡** 4 Esr. 11, 43; Matth. 24, 31; Marc. 2, 3; **አርባዕቱ፡ምእት፡** Gen. 23, 16. — Pronomina suff. admittit, ut: **አርባዕቲሆሙ፡** Hez. 1, 8. — Exemplum formae absolutae **አርባዕት፡** exstat in Abbad. Cat. p. 99.

ርብዕ፡ n. num. 1) *quatuor* (potissimum ante nomina mensurarum usitatum): **ጽፍሑ፡ርብዕ፡በእመት፡** Ex. 26, 8. 37, 2; Deut. 3, 11; 3 Reg. 7, 3; **መኳንንት፡ርብዕ፡** *magnates quatuor* Sen. 6 Enc. 2) adv. **ርብዕ፡** vel **ርብዐ፡** *quater:* **ርብዕ፡ለዓመት፡** Kuf. 29; **ዘይጠወም፡ርብዕ፡** Hez. 41, 21 vrs. ant.; **ዕሥራ፡ወርብዐ፡** *quater et vicies* Sx. Nah. 30.

ራብዕ፡ adj. num. (ordinale), f. **ራብዕት፡** *quartus* Gen. 1, 19. 2, 14. 15, 16; Jer. 25, 1. 35, 1. 43, 1; Dan. 7, 7; Sir. 26, 5; Judith 12, 10; 4 Esr. 4, 52. 12, 16; Matth. 14, 25; Marc. 6, 48. a) admittit pron. suff.: 2 Reg. 3, 4; **በእሉ፡ሠለስቱ፡.....ወራብዮሙሰ፡** Sir. 26, 28 (at: **ወራብዕሰ፡** 26, 5); **ራብዮሙ፡** Dan. 11, 2; **ራብዕቶን፡** ἡ τετάρτη Prov. 24, 50. b) **ራብዕተ፡እድ፡** vel **ራብዕት፡** *quarta pars, quadrans:* **ራብዕተ፡እዴሃ፡ታውዒ፡** Hez. 5, 2; Lev. 23, 13; Num. 15, 5; **ራብዕታ፡ለኢን፡** Ex. 29, 40; **ራብዕትኪ፡** τὸ τέταρτόν σου Hez. 5, 12. c) **ራብዕተ፡** *quarta vice, quartum* Num. 10, 6.

ራብዓዊ፡ vel **ራብዓይ፡** adj. num., f. **ራብዒት፡** vel **ራብዓዊት፡** *quartus* Dan. 3, 25. 7, 19 var.; Jes. 35, 1; Jsp. p. 289; **መንግሥት፡ራብዒት፡** p. 295; Org. 1. In specie **ራብዒት፡** est *quarta pars,* et ubi de diei divisione in horas caet. agitur, **ራብዒት፡** vel **ራብዕት፡** est $\frac{1}{60\times60\times60\times60}$ pars diei (vid. **ኪክሮስ፡**) Abush. 11 seq.

ረቡዕ፡ nom. temporale 1) *tres* (dies) et *tertius* (dies): **እመ፡ዕለተ፡ዐሡሩ፡ወረቡዑ፡** Lev. 23, 5; **ረቡዐ፡መዋዕለ፡** Jud. 11, 40; **ጾመ፡ረቡዕ፡** Zach. 8, 19; Act. 27, 27. 33; pron. suff. admittit: **ረቡዑ፡ዮም፡** Joh. 11, 39. 2) *feria quarta* hebdomadis, ut: **ዘረቡዕ፡** (v. **ዘረቡዐ፡**) **ፋሲካ፡** Mavâs. Nr. 45.

አርብዓ፡ n. num. 1) *quadraginta* (*quadragesimus*); ejus character est ፵; Gen. 7, 4; Ps. 94, 10; Am. 5, 25; Hez. 4, 6. 29, 11; 4 Esr. 14, 25; Marc. 1, 13; Matth. 4, 2; **አርብዓ፡ምእት፡** 15, 38. 2) a) nomen *festi Ascensionis* Christi (ἡ τεσσαρακοστή), ut: **ዘበዓለ፡፵** Cod. Mus. Brit. XXX, 53. b) nomen festi *Purificationis:* **በዓለ፡አርብዓ፡** *festum quadra-*

ginta (dierum a festo Nativitatis Christi), aliâs በዓለ፡ነጺሕ፡ Lud.

ረባዒ፡ n. ag. *quatrinitarius* (qui quatuor Dei personas credit): ሰብአ፡ልዮን፡ (Leonis) ይሰመዩ፡ረባዕያን፡ወአኮ፡ሠላስያን፡ M. M. f. 153.

ርባዔ፡ subst. *tetras, quatrinitas:* ኢኮነ፡በሥላሴ፡ዘነአምን፡አላ፡በርባዔ፡ οὐκ ἔτι τριὰς ἀλλὰ τετράς hom. Procli in Cyr. f. 121; እመቦ፡ዘያበውእ፡ርባዔ፡ውስተ፡ሥላሴ፡ውጉዝ፡ውእቱ፡ Fid. Jac. Bar.; M. M. f. 215.

ሩባዔ፡ subst., Pl. ሩባዔያት፡ *quarta pars, quadrans* Abush. 37.

መረብዕ፡ part. (I, 2) *quatrinitarius* (qui quatuor personas in divinitate asserit) Lud. sine auct.

መርብዕት፡ subst. 1) *quadrum, quadruplum, quatuor partes quadri:* እንተ፡መርብዕት፡ 3 Reg. 6, 30; መርብዕተ፡ማኅፈድ፡ Kuf. 38; መርብዕተ፡መአዝኒሃ፡ለዓለም፡ያንቀለቅል፡ Kid. f. 39; መርብዕተ፡ያስተርኢ፡ለእመኒ፡ለሐዘን፡ወለእመኒ፡ τέσσαρα μέρη Sir. 37, 18. 2) *quarta pars, quadrans* Abush. 23.

መራብዕት፡ subst. *quadratura* (quatuor parietes aedificii significare videtur) Lud. e Ssal. Req.

ትርብዕት፡ subst. 1) *quadruplum* Ex. 21, 37; Luc. 19, 8; ወሀበ፡ሎቱ፡ህየንተ፡፩ትርብዕተ፡ Phlx. 3; ይፍዲ፡ትርብዕተ፡ Kedr f. 78; Acc. adv. *quadrupliciter, quadrifariam* Lud. sine auct. 2) *quadrum, quatuor partes quadri:* ቤት፡ዘንስቲት፡ትርብዕተ፡ገበዋቲሃ፡ M. M. f. 3. 322; በገበዋተ፡ኅል፡ዘበትርብዕት፡ Org. 1; ውስተ፡ትርብዕተ፡ዓለም፡ *in quatuor plagis (angulis) mundi* Lit. Joh.; Lit. Orth. 3) *quatrinitas* (Dei) M. M. f. 300. 4) *quadrans, quarta pars* F. N. 41.

ረትዐ፡ I, 1 [amh. ረታ፡; respondet syr. ܬܪܶܨ (تَرُصَ) vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache 1855. p. 74; Scaliger p. 689] Subj. ይርታዕ፡ 1) *rectum, directum, erectum esse* vel *fieri*, sensu physico: ጠዋይ፡ኢይትከሀል፡ረቲዐ፡ Koh. 1, 15; Luc. 13, 13; Ps. 19, 9; de via Ps. 118, 5; ከመ፡ይርታዕ፡ፍናዊከ፡ Prov. 3, 6 var.; ከመ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ይርታዕ፡አሰሩ፡ 16, 9 (1); de sede (erigi vel stabiliri): ይረትዕ፡በጽድቅ፡መንበሩ፡ 25, 5; Jes. 16, 5. 2) *restitui, recte dispositum, compositum esse:* ይረትዕ፡ልሳነ፡በሃም፡ Jes. 35, 6; ተበትከ፡አሕባልኪ፡እስመ፡ኢረትዐ፡ Jes. 33, 23; ረትዐ፡መንግሥቱ፡ለፈርዖን፡ Kuf. 40; በእንተ፡ጸሎቱ፡ይረትዕ፡ዓለም፡ (mundus) Sx. Jac. 2. 3) *prospere agere* de personis, *bene succedere* vel *provenire* de rebus: ውእቱ፡ረትዐ፡ αὐτὸς κατευϑύνϑη Sir. 49, 2; ይርታዕ፡ኵሉ፡ተክልክሙ፡ Kuf. 7. 4) *rectum* i. e. *verum esse*, nec non: *recte dicere, verum dicere:* ይረትዕ፡ስምዖሙ፡በቅድመ፡ገጽየ፡ Jer. 37, 20; ረታዕከ፡ εὖ ἔφης *recte ais* Cyr. c. Pall. f. 68; ረታዕከ፡ኦካልእየ፡ ὀρϑῶς ὦ ἑταῖρε ib. f. 95. 5) *justum esse, justam causam habere* Deut. 25, 1; hinc a) imprson. *justum, aequum esse*, seq. Subj. Ps. 118, 5; Jac. 3, 10; vel seq. Inf., ut: ይደሉ፡ወይረትዕ፡ሰጊድ፡ Enc. (vid. ርቱዕ፡). b) c. pron. suff. pers. *rectum, justum, aequum videri* alicui: ረሰዩኒ፡ዘፈቀድክሙ፡ወዘይረትዐክሙ፡ Jer. 33, 14; ዘረትዖ፡በቅድመ፡አዕይንቲሁ፡ 1 Par. 21, 23; Matth. 20, 7; seq. Subj. vel ከመ፡, ut Luc. 1, 3; 1 Reg. 18, 23.

አርትዐ፡ II, 1 1) *erigere, stabilire:* አርትዐ፡እገሪሁ፡ (sc. Adamus, postquam creatus est) Clem. f. 4; አርትዕ፡መንበረ፡መንግሥቱ፡ 1 Par. 22, 10; እግዚ"፡አርትዐ፡ዓለመ፡በጥበቡ፡ Jer. 10, 12. 40, 2. 2) *rectum facere, dirigere, ad rectum revocare:* አርትዕ፡ኵሎ፡ጠዋየ፡ Jes. 58, 6; Hebr. 12, 12; ያረትዕ፡ሎቱ፡ምክረ፡ወጥበበ፡ Sir. 39, 7; 2 Thess. 3, 5; saepissime de via: Ps. 5, 9; Sir. 2, 6; ለእመ፡አርታዕክሙ፡ፍናዊክሙ፡ርቱዐ፡ Jer. 7, 5; አርትዑ፡ፍናዊክሙ፡ወምግባሪክሙ፡ 7, 3; Prov. 11, 5; እመ፡አርታዕከ፡ፍናዊከ፡ Job 22, 3; Luc. 1, 79; 1 Thess. 3, 11; viam alicujus r. f. vel *ei successum dare* Kuf. 12; Sir. 37, 15. a) *recta via tendere*, sive seq. ሐዊረ፡ 1 Reg. 6, 12; Kuf. 21; sive absolute, ut: አርቲዖ፡የሐውር፡ Prov. 15, 21; Ps. 118, 128. b) *prospere agere, successum habere* Dan. 8, 24. 11, 27; Ps. 100, 9. 139, 12. 3) sensu ethico: *rectum, justum, probum, sincerum facere:* አርትዖ፡ፍትሐ፡ Prov. 1, 3; አርትዕ፡ልበከ፡ Sir. 2, 2; አርታዕኩ፡ነፍስየ፡ 51, 20; አርትዕ፡እዴከ፡ 38, 10, vel *corrigere, emendare*, ut: አርትዖ፡ጸዋግ፡ልብ፡ Clem. f. 182; vel *recte agere, honeste facere:* ከመ፡ታርትዕ፡በኵሉ፡ግብርከ፡ Kuf. 21; Mich. 7, 2. 4) *verum dicere*, ut: አርታዕከ፡ነገረ፡ ἄριστα ἔφης Cyr. c. Pall. f. 96; vel *verum aliquem dixisse declarare:* እመ፡ነበበ፡ቃሎ፡ያረትዑ፡ሎቱ፡ Sir. 13, 22; vel *justum declarare* alqm, sensu forensi, c. ለ፡ prs. Deut. 25, 1; vel *verificare, ratum facere* alqd 2 Reg. 7, 24. 5) *recte componere, ordinare*, ut: ecclesiam, Syn.

ተራትዐ፡ III, 3 ad rectiorem conditionem tendere i. e. *corrigi, in melius reparari*, de ratione rerum mutua: እስከ፡አመ፡ይትራታዕ፡ μέχρι καιροῦ διορϑώσεως Hebr. 9, 10.

አስተራትዐ፡ IV, 3 1) *in rectum* vel *meliorem statum restituere, in ordinem redigere, componere, corrigere, reformare, in integrum restituere:* Tit. 1, 5; Matth. 17, 11; Marc. 9, 12; κατορϑῶσαι Zach. 4, 7; ፈነወከ፡ከመ፡ታስተራትዕ፡ኵሎ፡ነፍሰ፡ Judith 11, 7; καταστῆναι ከመ፡ታስተራትዕ፡ምድረ፡ Jes. 49, 8; እግዚ"፡ዘይገብር፡ኵሎ፡ወያስተራትዕ፡ Am. 5, 8; ከመ፡ያስተራትዕ፡ፍትሐ፡ለማኅፈሩ፡ Sir. 19, 25; ናስተራትዕ፡ሃይማኖተ፡ *fidem reformabimus* Gad. T. H. 2) *veritatem rei probare:* ነጽር፡ዘከመ፡አስተናበሮ፡ለዝንቱ፡ነገር፡ወአሠነየ፡አስተራትዖ፡ *quomodo orationem composuerit et quam bene eam veram probaverit* Chr. ho. 12.

ርቱዕ፡ part. A) Adj. 1) *erectus, rectus, planus*, sensu physico: 3 Reg. 20, 11 (opp. ዘሰናም፡); ርቱዕ፡እገሪሆሙ፡ Hez. 1, 7; (ሰኰት፡)ርትዕት፡ Act. 9, 11; Matth. 3, 3; Hebr. 12, 13; ፍናው፡ርቱዓት፡ Prov. 2, 13; ርቱዕ፡ኵሉ፡ፍኖቱ፡ Jes. 45, 13. 26, 7; Hez. 33, 17 seq.; Hen. 76, 11; በርቱዕ፡ Ps. 25, 12. 2) sensu ethico: *probus, sincerus, integer;* εὐϑύς ርቱዓነ፡ልብ፡ Ps. 31, 14. 10, 2; Act. 8, 21; ὀρϑός Prov. 11, 6; በልብ፡ርቱዕ፡ ἐν εὐϑύτητι Ps. 118, 7; δίκαιος (opp. ኃጥእን፡) Job 17, 8. 3) ubi de ordine et ratione et veritate agitur, *rectus, verus, fidus* Hen. 72, 3; Prov. 8, 9; Jes. 38, 3; ርቱዕ፡ፍካሬሁ፡ Dan. 2, 45; Deut. 5, 25; Ex. 18, 17; ርቱዐ፡ይቤላ፡ Num. 27, 7; Ps. 18, 9; ሃይማኖት፡ርትዕት፡ *fides recta* et ርቱዐ፡ሃይማኖት፡ *orthodoxus* creberrime; ርቱዕ፡ጽሕፈቱ፡ de literis recte (orthographice) scriptis, Lud. auct. Gregor. 4) *justus, aequus;* inde saepissime impers.: *decet, convenit, par est, oportet* sive seq. Inf., ut: አክብሮ፡ርቱዕ፡ቃለ፡ስቡሐ፡ χρὴ τιμᾶν Prov. 25, 27; አኮ፡ርቱዕ፡ለገቢሮቱ፡ለዝንቱ፡ Kuf. 28; sive seq. Subj.: δεῖ

Ruth 4, 5; Tob. 12, 1; **ለከ፡ርቱዕ፡ይስግዱ፡** Ep. Jer. 5; Luc. 15, 32; Hebr. 2, 1; Tit. 1, 11; ἄξιος **ርቱዕ፡ይትወከፍዎ፡** 1 Tim. 4, 9; κρίσις **አንተ፡ርቱዕ፡ታጥርያ፡** Jer. 39, 7; δίκαιον **አኮ፡ርቱዕ፡ያስተአክይዎ፡** Sir. 10, 23; συμφέρει **ኢኮነ፡ርቱዐ፡ይኅድጎሙ፡ንጉሥ፡** Esth. 3, 8; ὀφείλειν Rom. 15, 1; 2 Thess. 1, 3; Hebr. 2, 17; ὄφελον **ርቱዕ፡ይሖር፡** 4 Reg. 5, 3; Gal. 5, 12 Platt; alia 4 Esr. 10, 15; **ርቱዕ፡ትብከዩ፡ለዘሞተ፡** Sir. 22, 11; Did. 4 al. (synonyma sunt **ይደሉ፡**, **መፍትው፡**). B) Adv. **ርቱዐ፡**, raro **ርቱዕ፡** (ut 2 Reg. 12, 5), vel **በርቱዕ፡** (ut 4 Esr. 10, 13) 1) *recte* sensu physico: **ዘርቱዐ፡የዐርግ፡እምነ፡ምድር፡** (ὄρθιος) 1 Reg. 28, 14; **ቀዊም፡ርቱዐ፡** Luc. 13, 11; Act. 14, 10; **አቀምኒ፡በእገርየ፡ርቱዐ፡** 4 Esr. 10, 44. a) *recta* (via), *in rectum:* **እንሥኢ፡አዕይንቲኪ፡ርቱዐ፡** εἰς εὐθεῖαν Jer. 3, 2; Judith 10, 11; **ዘየሐውር፡ርቱዐ፡** Prov. 14, 2; Kuf. 8; **ሐጽ፡ዘየሐውር፡ርቱዐ፡** Rel. Bar. b) *e regione, exadversum* Hen. 72, 8. 2) de eo, quod rationi, naturae, usui consentaneum est: *recte, bene, vere* Marc. 7, 35; Luc. 20, 21; **በርቱዕ፡** *re vera* Joh. 4, 23. 3) *jure, merito:* **ርቱዕ፡ይመውት፡** (sensu convenit cum **ርቱዕ፡ይሙት፡** vid. A nr. 4) 2 Reg. 12, 5; **ርቱዕ፡ይትኀፈሩ፡** Job 6, 20 (quamquam hunc locum etiam ad A nr. 4 referre licet); **በርቱዕሰ፡** (v. **ወርቱዕሰ፡**) **ላቲ፡ይደልዋ፡ትሕዝን፡** 4 Esr. 10, 13. — *Voc. Ae.:* **ርቱዕ፡ዘ፡ቅን።**

ራትዕ፡ part. act., rectus i. e. *probus, sincerus, integer, candidus; verus, verax,* de personis: εὐθὺς Prov. 29, 10; Ps. 32, 1. 106, 42. 139, 14; Koh. 7, 29; κατορθοῦντες **ራትዓን፡** Prov. 2, 7; ἀληθής **ብእሲ፡ራትዕ፡** 2 Esr. 17, 2; Matth. 22, 16; ἀληθινός Job 1, 1. 8, 21. 27, 17; Num. 24, 3; ὅσιος Apoc. 16, 5; εὐσεβεῖς **ራትዓን፡** Jes. 26, 7; de Jacobo Kuf. 19; de Lea Kuf. 36; de judice Org.

ርትዕ፡ subst., m. et f. 1) *rectitudo,* ut: *statura recta* κατόρθωσις 2 Par. 3, 17; *temperies* Hen. 76, 6. 2) a) *probitas, integritas, candor,* εὐθύτης Ps. 10, 8; 1 Reg. 9, 4. b) *rectum, jus fasque,* nec non *justitia, aequitas* (saepissime conjunctum cum **ጽድቅ፡** et **ፍትሕ፡**), κρίμα, εὐθύτης, δικαιοσύνη Job 29, 14; **ኢገብሩ፡ርትዐ፡** Jes. 5, 7. 16; **ከመ፡ይግበሩ፡ፍትሐ፡ወርትዐ፡** Kuf. 4; **ዘይነብብ፡ርትዐ፡** Jes. 33, 15; **በፍትሕ፡ወጽድቅ፡ወርትዕ፡** Jer. 4, 2. 23, 5; Jos. 24, 14; Ps. 110, 7; Koh. 12, 10; τὰ ὀρθά Mich. 3, 9; **በርትዕ፡** *jure* Enc. c) *verum, veritas* (τὸ ἀληθές, τὰ ἀληθῆ, ἀλήθεια) Job 5, 12. 17, 10; **ኢነበብክሙ፡ርትዐ፡** 42, 8; Phil. 4, 8; Gen. 24, 27; Jes. 11, 5. 26, 2. 59, 15; Ps. 84, 11. 12. 95, 13; Eph. 5, 9; 1 Joh. 1, 6; **ሎግዮ፡ዘበነገረ፡ጽድቅ፡ወርትዕ፡** Sir. 45, 10.

ርትዐት፡ n. act. *rectitudo;* et sensu physico, ut: ἕως ἂν χωλεία τὸ πρᾶγμα, εὔκολον γενέσθαι ὀρθόν **ይቀልል፡ርትዐቱ፡** *facile est rectum fieri* Chr. ho. 31; et ethico, ut: **ርትዐተ፡ልብ፡** (opp. **ጥውየተ፡ልብ፡**) *probitas* F. N. 10, 6.

መርትዕ፡ part. II, 1 *ad rectum revocans, corrector:* **መርትዐ፡ጠቢባት፡ውእቱ፡** Sap. 7, 15.

መስተራትዕ፡ part. IV, 3 proprie: corrector, coërcitor; hinc Plur. **መስተራትዓን፡ሐራ፡** vel **መስተራትዓት፡ሐራ፡** (vid. gramm. § 133, a) coërcitores militum i. e. *lictores, speculatores;* respondent στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος Matth. 27, 27; σπεκουλάτωρ Marc. 6, 27; etiam aliis in libris, ut Did. 21 et 25 **መስተራትዓን፡** (Platt p. 126 "**ዓት፡**) **ሐራሁ፡**; Macc. f. 2. (Platt in annot. ad l. c. **መስተራትዓት፡** e graeco στρατιώτης transformatum esse suspicatur).

ራኅርኅ፡ (etiam **ራህርህ፡**) rad. quadrl. inus.; contiguae sunt **ላኅልኅ፡**, رَخَّ, رَخْرَخَ, رَخِيَ, رَهْرَهَ, رَخُصَ **ርኅጸ፡**, رَخُفَ رَخَمَ (nec non רָבַךְ רָקַק **ረቀቀ፡**); prima radicis potestas est in *mollitie* et *teneritate.*

አራኅርኅ፡ II (passim Perfecti forma **አርኅርኅ፡** occurrit, ut Jsp. p. 279; Enc. Hed. 14 in Ludolfi exemplari) *teneriorem reddere, mitigare, lenire,* in specie *caritate* vel *misericordia afficere:* **ዘቲ፡መጽሐፍ፡ታረኅርኅ፡ጠባይዒከ፡ወታሤኒ፡ግዕዘከ፡** Fal. in prolg.; Cant. 4, 9; Hen. 68, 3; **ከመ፡ያራኅርኅ፡ልበ፡እግዚኡ፡** Macc. f. 24; **ታራኅርኅ፡ልበ፡ላዕሌየ፡** Jsp. p. 279. 364.

ተራኅርኅ፡ III, 1 (passim Perfecti forma **ተረኅርኅ፡** occurrit, ut Chr. ho. 5) *teneriorem, mansuetum, leniorem fieri* vel *se praebere, caritate* vel *misericordia flecti:* **እኁዘ፡ያውሥእ፡ለመታትያ፡በተራኅርኆ፡** Jsp. p. 291; (Herodes, postquam fratri suo iratus est,) **ተራኅርኅ፡ሎቱ፡ወሐረ፡ኀቤሁ፡** p. 335; **ትትራኅራኅ፡** (sic) **ብእሲት፡ሕሥምተ፡ገጽ፡ለምታ፡ኅሩይ፡ወሠናየ፡ገጽ፡** Fal. f. 41; **ዳእሙ፡ይትረኅርኁ፡ሎሙ፡በቀኖና፡** (in injungendis poenitentiis) F. M. 5, 8. 12, 5; **አዘዝነ፡ንሕነሂ፡በእንተ፡ተራኅርኆ፡ወምሕረት፡** 4, 2; **ተረኅርኅ፡ላዕሌነ፡ወመሐረነ፡** Chr. ho. 5; F. N. 42, 13; **ኢተራኅርኅ፡፩ሂ፡በላዕሌሁ፡** Chr. Ta. 11; **ዘአሠነየ፡ግዕዘ፡ይጸንዕ፡ፍቅሩ፡ወይትራኅራኅ፡** (sic) **ላዕሌሁ፡ልበ፡ኵሉ፡** Fal. f. 83; **ተራኅርኆተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡** Fid. Jac. Bar.

ርኅሩኅ፡ part. *teneri amoris plenus* (zärtlich), *lenis, mitis, mansuetus:* (mater vestra) **ርኅርኅተ፡ልብ፡ላዕሌክሙ፡** Jsp. p. 289; seq. **ለ፡** *erga* Sx. Jac. 16 Enc.; **ዘበ፡ተፋቅሮ፡ርኅሩኅ፡ወተዐጋሢ፡ውእቱ፡** F. N. 45; **መፍቀሬ፡ሰብእ፡ወርኅሩኅ፡** φιλάνθρωπος Sap. 12, 19; **ብእሲ፡የዋህ፡ወርኅሩኅ፡** (μετὰ προςηνείας) Chr. Ta. 30; **ኮነ፡ትሑተ፡ወርኅሩኀ፡ልብ፡ወየዋሀ፡** Jsp. p. 305. 314; **ኩን፡ርኅሩኀ፡ለንጉሥ፡** Fal. f. 41.

ርኅራኄ፡ subst. *teneritas* animi, *lenitas, mansuetudo,* προςήνεια Chr. Ta. 30; **ናሁ፡ጸንዐ፡ርኅራኄነ፡ላዕለ፡ውሉድሙ፡** (**ለውሉድየ፡**) Jsp. p. 335; **ርኅራኄ፡ወየውሀት፡** p. 326; **አጽንዕዎ፡** (lapsum) **በቃል፡ዘርኅራኄ፡** F. M. 2, 11; **ሃይማኖትነ፡** (fides christiana) **ሃይማኖተ፡ምሕረት፡ወሣህል፡ወርኅራኄ፡** 15, 3.

ርኅበ፡ *amplum esse* vid. sub **ርሕበ፡**

ርኅበ፡ I, 1 [amh. **ራበ፡**; vicinum est **ርሕበ፡** et **ረኀወ፡**, hebr. רָעֵב *esurivit,* arab. رَغُبَ *amplus, capax fuit; vorax fuit* et رَغِبَ *expetivit*] Subj. **ይርኅብ፡**, *esurire:* **እመ፡ርኅበ፡ጸላኢከ፡** Prov. 25, 21; Jes. 40, 30; Matth. 4, 2. 21, 18; **ርኀብከ፡** Deut. 25, 18; Ps. 49, 13; 4 Reg. 7, 12, et **ረኀብክሙ፡** Jes. 8, 21; **ኢይርኅቡ፡** Jes. 5, 27. 40, 28; Jer. 38, 12; Joh. 6, 35; Apoc. 7, 16; **ይርኅቡ፡** Ps. 58, 7; **ርኂብ፡** Phil. 4, 12; **መጽአ፡እምሐቅል፡ርኂቦ፡** Kuf. 24; c. **ለ፡** objecti Matth. 5, 6. — Etiam imprs.: **ይርኅበኒ፡** es hungert mich, ut: **ተናገራ፡**(**ለብእሲት፡**)**ድመት፡በልሳነ፡ሰብእ፡ወትቤሎ፡ምንተ፡ትፈቅድ፡ወይቤላ፡ይርኅበኒ፡ወወሀበቶ፡ኅብስተ፡** Sx. Mag. 16.

አርኀበ፡ II, 1 *esurire facere* vel *sinere*, *fame premere* Deut. 8, 3; 3 Reg. 22, 27.

ተርኀበ፡ III, 1 *fame affligi* Lud. e Mss. Colb.

ርኁብ፡ part. *esuriens*, *famelicus*, *fame enectus:* Ps. 106, 9. 36. 145, 5; Job 22, 7. 24, 10; **ነፍስ፡ርኅብት፡** Jes. 32, 6. 58, 10; Prov. 27, 7; **ርኁባን፡** Jes. 40, 29. 58, 7; Tob. 1, 17; **ርኁባኒሆሙ፡** Marc. 8, 3; Matth. 25, 44; **እስመ፡ ርኁብ፡ሀገር፡** 4 Reg. 7, 4.

ረኀብ፡ et **ረኃብ፡** subst., plerumque m., *fames:* **ይጠፍኡ፡ በረኃብ፡** Judith 7, 14; Gen. 12, 10. 26, 1. 41, 30 seq.; Ruth 1, 1; 2 Reg. 21, 1; Job 5, 20; **በዐቢይ፡ረኃብ፡** 18, 11; Jes. 5, 13. 8, 21. 14, 30; Jer. 5, 12. 14, 12. 15, 2; Hez. 5, 12; Sir. 18, 25. 40, 9; Ps. 32, 19; Matth. 24, 7; Luc. 4, 25. 15, 14. 17; Rom. 8, 35; **ረኀበ፡እክል፡** Am. 4, 6. 8, 11.

ረኀወ፡ rad. inus., cui notio *patere*, *late patere* inesse videtur; vicina sunt **ርሕበ፡** رَحُبَ רָוַח ܪܘܰܚ, de quo vid. Ges. thes. p. 1270.

አርኀወ፡ II, 1 1) *patefacere*, *aperire*, *reserare*, c. Acc., ut: **አርኀወት፡ኆኅተ፡** Tob. 8, 13; **አርኁ፡አናቅጸ፡** Jes. 45, 1; **አርኁ፡ሊተ፡አብያተ፡ዘዕዕዋን፡** 4 Esr. 3, 49; 1 Reg. 3, 15; 1 Par. 9, 27; Ps. 23, 7. 9; Job 38, 32. 41, 5; **እመ፡ አርኀውከ፡ሰማየ፡** Jes. 64, 1; **አፈወ፡አንቀዕት፡** Kuf. 5; **መስኮተ፡** Gen. 8, 6; 4 Reg. 13, 17; **አርኀዋ፡ለታቦት፡** Kuf. 5; **ማሕፀነ፡** Kuf. 28; **መቃብረ፡** Hez. 37, 13; **መዝገበ፡** Jer. 27, 25; Hen. 60, 21; Matth. 2, 11; **አፉሃ፡** Apoc. 12, 16; **ጕርዔ፡** Sir. 34, 12; **እዴ፡** Deut. 15, 8. 11; etiam omisso objecto: **ለእመ፡አርኀወ፡ውእቱ፡መኑ፡ዘየዐፅው፡** Jes. 22, 22; Job 12, 14; Apoc. 3, 7; c. pron. suff. vice Dativi: **አርኀወኒ፡** ἄνοιξόν μοι Cant. 5, 2. 5; Deut. 20, 11; Matth. 25, 11; Apoc. 3, 20; Jud. 3, 25. 2) *expugnare* (in libris ex Arabico translatis), urbem, terram: **አርኀወ፡ሀገረ፡** Jsp. p. 296. 299. 313. 347; Abush. 48; Sx. Sen. 26.

ተርኀወ፡ III, 1 1) refl. et pass. *se aperire*, *aperiri*, *patere*; de janua Hez. 46, 1; Ps. 23, 7. 9; Nah. 2, 6; **በኵሉ፡ጊዜ፡ይትረኀዉ፡አናቅጺኪ፡** Jes. 60, 11; **ይትረኀዉኑ፡ ለከ፡ አንቀጸ፡ ሞት፡** Job 38, 17; **ተርኀወ፡ አስራበ፡ ሰማይ፡** Gen. 7, 11; **አፈወ፡ አንቀዕት፡** Kuf. 5; **ሰማይ፡** Job 14, 12; Hez. 1, 1; Matth. 3, 16; Joh. 1, 52; **መዛግብት፡** Hen. 54, 7; **መሳክው፡** Hen. 72, 7; **በአርኀዎተ፡ምድር፡** Num. 16, 30; **ብሔር፡** Zach. 13, 1; **ገነት፡** 4 Esr. 8, 62; **አዕይንት፡** Kuf. 3; **እዝን፡** Marc. 7, 34 (ubi ed. rom. **ተረኀይ፡** pro **ተረኀው፡** praebet); trsl.: **ትትረኀው፡እኪት፡** (תִּפָּתַח) Jer. 1, 14. 2) *expugnari* (vid. II, 1 Nr. 2): **ወከነዝ፡ምክንያተ፡ተርኀዎታ፡ ለሀገር፡** Jsp. p. 365. — *Voc. Ae.:* **ተርኀወ፡ዘ፡ተከፈተ፡**

ርኅው፡ part., fem. **ርኁት፡**, *apertus*, *patens:* **ርኅው፡ኆኅትየ፡** Job 31, 32; **ይረክብዎ፡(ለአንቀጽ)ርኅወ፡** Jsp. p. 377; **ኆኅት፡ርኁት፡** Apoc. 3, 8. 4, 1; Act. 16, 27 Platt; 1 Cor. 16, 9; **ኅዋኅው፡ርኅዋት፡** Hen. 32, 2. 36, 1 seq.; **መሳክው፡ ርኅዋት፡** Hen. 72, 7; **ርእየ፡ሰማየ፡ርኅወ፡** Act. 10, 11; **ርኅው፡ሎሙ፡መካነ፡ትዕግሥትየ፡** 4 Esr. 9, 12.

መርኆ፡ subst., m. et fem., Pl. **መራኁት፡**, *clavis* Jud. 3, 25; **እሙንቱ፡እለ፡ይእኅዙ፡መራኁተ፡ቤተ፡እግዚ"፡** 1 Par. 9, 27; Jes. 22, 22; **ዝንቱ፡መራኁት፡** Rel. Bar.; Matth. 16, 19; Clem. f. 86; Apoc. 1, 18; nonnumquam **መራኁት፡** pro ἡ κλείς ut Apoc. 9, 1. 20, 1; Sx. Sen. 12. — *Voc. Ae.:* **መርኆ፡ዘ፡ መክፈቻ።**

ረኀጸ፡ *sudare* vid. sub **ረሐፀ፡**

ረኀጸ፡ id. q. رَخُصَ *tenero corpore praeditum esse* (vid. **ራኅርኅ፡**).

ረኃጽ፡ adj. *tener corpore* i. e. *delicatus*, m. Deut. 28, 54 var. **ርኅጽ፡**; fem. Deut. 28, 56 var. **ረኅጽ፡** et **ርኅጽ፡** et **ራኅጽ፡**

ርኁጽ፡ part., f. **ርኅጽት፡** Ludolfus in lex. c. 132 affert e Deut. 28, 56, ubi mei codiccs **ረኃጽ፡** et var. habent.

ርእሰ፡ vel **ረአሰ፡** I, 1 denom. [i. q. رَأُسَ] *caput* vel *principem esse*, *praeesse:* **ረአሰ፡ውእቱ፡ ለቤተ፡ክርስቲያን፡** Col. 1, 18 Plgl.; **ተለአከ፡ለንግድ፡ከመ፡ አብርሃም፡ ወተተሐተ፡ለዘትርእስ፡ላዕሌሁ፡ከመ፡ዳዊት፡** Phlx. 1; Org. 1.

አርአሰ፡ II, 1 *caput* vel *principem constituere* alqm, c. Acc. prs. et **ላዕለ፡** Eph. 1, 10; M. M. f. 201; **ካህነ፡እግዚ"፡ ዘአርአሶ፡ህየንቴሁ፡** F. M. 16, 1. — *Voc. Ae.:* **አርአሶ፡ዘ፡ ርእሰ፡ረሰዮ።**

ተርእሰ፡ III, 1 1) *capitis instar constitui*, *supremo loco collocari:* **ኀበ፡ይትረአስ፡መስቀል፡ ህየ፡ መዊእ፡** ho. Firmi in Cyr. f. 112; **አጽፋር፡ዘተርእሰ፡ዲበ፡መልዕልቴሆን፡ ለአእዳው፡** Enc. 2) *principem se gerere*, *auctoritate valere*, ut: (discipulum tradit magistro alii) **ዘይጸንዕ፡ተርእሶተ፡** (αὐστηρότερον προςφερομένῳ) *qui in eum se gerat auctoritate firmiorem* Chr. ho. 34.

ርእስ፡ subst. [ראשׁ ܪܺܫܳܐ رَأْسٌ, amh. **ራስ፡**] m., rarius fem. (ut Apoc. 13, 3; M. M. f. 231 de capite corporis), Pl. **አርእስት፡** (semel, sc. 1 Par. 12, 20 in Cod. Abb. CXLI reperi **ርእሳን፡**, sed alii habent **ርኡሳን፡**), Pl. Pl. **አርእስታት፡** 1) *caput* corporis hominum et animalium Matth. 5, 36. 6, 17. 8, 20; Gen. 3, 15. 40, 16. 19. 48, 14. 17; 4 Reg. 4, 19; Ps. 3, 3. 109, 6. 7; Apoc. 9, 17. 19. 12, 3. 13, 3; **ርእስ፡ወዘነብ፡** Jes. 9, 14; **አልቦ፡ርእስ፡ዘየአኪ፡እምርእሰ፡ አርዌ፡ ምድር፡** Sir. 25, 15; 4 Esr. 11, 1 seq.; 2 Reg. 3, 8; et aliis in locis innumeris; **መካን፡ዘይመትሩ፡ውስቴቱ፡አርእስታተ፡** Sx. Haml. 5. a) synecdochice pro *capillo*, non tantum in locutione: **ተላጸየ፡ ርእሶ፡** ut Num. 6, 19; sed etiam **ፀፈረት፡ርእሳ፡** Judith 16, 8. b) pro *corpore* vel *vita:* **ዐቀብተ፡ርእሱ፡** οἱ φυλάσσοντες τὸ σῶμα αὐτοῦ 1 Esr. 3, 4; Dan. 1, 10. 2) c. suff. pron.: *ipse* (ubi verbo vel nomini vel praepositioni subjunctum est; ubi *ipse* Subjectum est, **ለለ፡** utuntur): **ለልየ፡ሰባሕኩ፡ርእስየ፡** *me ipsum* Joh. 8, 54; Rom. 1, 24. 2, 1. 14, 7; Hebr. 5, 3. 5; 1 Petr. 1, 12; Gen. 30, 30; Ruth 1, 13; **ቤተ፡ርእሱ፡** 3 Reg. 8, 1; Jes. 15, 2. 20, 6. 46, 2. 7; Jer. 7, 19; **ለርእሶሙ፡** ἑαυτοῖς 30, 7; Hez. 34, 9; **እመ፡አሕመምከ፡ርእሰከ፡** Job 22, 23. 25, 4; **አእምር፡ርእስየ፡ከመ፡መሬት፡አነ፡** 42, 6; **ኢትኩን፡ጠቢበ፡ዘበርእስከ፡** παρὰ σεαυτῷ Prov. 3, 7. 9, 12; Cant. 1, 8; **ያገብኡ፡ርእሶሙ፡ኀቤከ፡** Judith 2, 10. 16, 18; **ኢይክል፡ርእሶ፡ረዲአ፡** Sap. 13, 16; **ኢታዐቢ፡ርእሰከ፡** Sir. 1, 30. 16, 8. 20, 13; **ይበቍዕ፡ለርእሱ፡** 20, 28. 21, 28. 38, 21; 4 Esr. 2, 29. 8, 58. 62. 9, 41; **ለለ፡ርእሶሙ፡** Num. 31, 53; etiam de rebus inanimatis Matth. 6, 34; Job 31, 26. Omisso pron. suff. Col. 2, 18 Platt. Nota a) **በርእሶሙ፡** *sua sponte* vel *suo ingenio* (opp. **በትእዛዝየ፡**) Hen. 89, 62. 63. b) **በርእሱ፡አው፡በመጽሐፈ፡መልእክቱ፡** *praesens aut per literas* F. N. 24, 2. 3) a) de rebus: *summum, supremum* (*cacumen, vertex, culmen, fastigium*) montis Gen. 8, 5; Kuf. 5; Mich. 4, 1; Am. 1, 2; Ps. 71, 16; Jes. 2, 2. 37, 24; Judith 4, 5; arboris Hez. 31, 3; scalae Gen. 28, 12; Kuf. 27; turris Gen. 11, 4; moenium **አርእስተ፡ጥቅም፡** Prov. 4, 21; manuum pedumque Jud. 1, 6. 7; stelae Gen. 28, 18; columnae (*capitulum*) 2 Par. 3, 15; Ex. 26, 32. 37, 4. 38, 20; 3 Reg. 7, 4; literae M. M. f. 246 (vid. sub **ስሑብ፡**); nec non absolute, ut: **ውስተ፡ርእስ፡ነዋኅ፡** ἐπ' ἄκρου μετεώρου Jes. 17, 6. b) de personis: *summus, caput, princeps* (vid. **ርኡስ፡**) Deut. 28, 44; Jud. 11, 8. 9. 11; Jes. 7, 8; 1 Cor. 11, 3; Eph. 1, 22. 4, 15. 5, 23; **ርእሰ፡ክህናት፡**, **ርእሰ፡ዲያቆናት፡** *archipresbyter, archidiaconus* F. N. 4; **ጴጥሮስ፡ርእሰ፡ሐዋርያት፡** Sx. Nah. 7; **ርእሰ፡ሀገርነ፡** Lit. 170, 2. 4) *summa*, κεφάλαιον, orationis Chr. ho. 14 (sec. Hebr. 8, 1); Rom. 13, 9 (ἀνακεφαλαιοῦται); pecuniae Lev. 5, 24; Num. 5, 7 (cfr. etiam **ርእሰ፡ማዕገቶሙ፡** Ps. 139, 10); **ርእሱ፡ለኵነኔ፡** Hen. 69, 27. 5) *pars anterior, frons, principium, initium*: **ትሠይመኒ፡ውስተ፡ርእሰ፡ሕዝብ፡** Ps. 17, 47; **ርእሰ፡ፍኖት፡** Hez. 16, 25. 31; Thren. 2, 19; **ርእሰ፡ማእዘንት፡** κεφαλὴ γωνίας *lapis angularis* Ps. 117, 21; Marc. 12, 10; Matth. 21, 42; **ርእሰ፡ማእዘንተ፡ምኵራብ፡** πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ Luc. 4, 9; **ርእሰ፡ምርፋቃት፡** ἡ πρωτοκλισία Matth. 23, 6; **ርእሰ፡ወርኅ፡** *initium lunae crescentis* Hen. 73, 4; **ርእሱ፡ለነገረ፡ጥበብ፡** Hen. 37, 2; vel absolute: **አነ፡ርእስ፡ወማኅለቅት፡** Apoc. 22, 13; etiam de tempore: Ex. 40, 2; Deut. 11, 12; **አመ፡ርእሰ፡ሠርቅ፡** Hez. 29, 1; **እምርእሰ፡ሰንበት፡እስከ፡ተፍጻሜቱ፡** 2 Par. 23, 8. 6) *caput* libri, *pericope, summarium, titulus*: **አርእስተ፡ነገሩ፡**(**ለወንጌል፡**) N. F. rom.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; Haim. Ab. (vid. Catal. Mus. Brit. p. 14); **አርእስተ፡ምንባብ፡** περικοπαί Epist. Eusebii in N. T. rom.; Genz. f. 56 (*tituli lectionum, lectiones*); coll. Ps. 39, 11; Hebr. 10, 7. — **አርእስቲሁ፡ለፀሓይ፡** *capita* (*circuitus*) *solis* ejus *stationes* significare videntur Hen. 72, 27. 29.

ረአስ፡ subst., *princeps, summus*, ut: **ረአሶሙ፡ለነቢያት፡** (Jesaias) Org. 4.

ራእስ፡ subst. i. q. **ርእስ፡**, Pl. **ራእሳን፡**, ut: **ሰዐሞ፡ራእሶ፡** (*ejus caput*) Phlx. 3; **ዘራእሶሙ፡ኢያድኅኑ፡** Ep. Jer. 49; **ንሥኡ፡ለራእስክሙ፡** ἑαυτοῖς Jer. 30, 7 var.; **ራእሳኒሆሙ፡ለክርስቲያን፡** *principes Christianorum* Lud. e Libr. Myst.; *capitulum* columnae Lud. e 3 Reg. 7, 16 var.

ርኡስ፡ part. *summus, princeps, dux, praefectus*: **ርኡስ፡ክህን፡** Esth. ap. 10; **ኮኖሙ፡ርኡሰ፡ወመልአከ፡** 1 Par. 11, 21; **ርኡሳኒሆሙ፡ለኢሎፍሊ፡** 12, 19; **ርኡሳነ፡አእላፍ፡** 12, 20. 13, 1; **ርኡሳነ፡ምእት፡** 27, 1; 2 Par. 1, 2; **ርኡሰ፡ግብር፡** ὁ ἐπὶ τοῦ φόρου 10, 18; **እግዚ"፡ሥሉጥ፡ወርኡስ፡ዲበ፡ኵሉ፡** Chr. ho. 2; **እግዚ"፡ልዑል፡ወርኡስ፡** Haim. Ab.; **ርእስት፡** Lit. 170, 2.

ርእስና፡ subst. *principatus, praefectura, munus antistitis* Gad. Gabr. Manf. Q.; (Nathanael) **ሠናየ፡ርእስና፡** (*bonus praesul*) Lud. ex Enc. Haml. 10; **አመ፡ርእስና፡** (episcopi) Enc. Nah. 11.

ትርአስ፡(**ትርእስ፡**) subst., Pl. **ትርአሳት፡** 1) *quidquid ad caput est*: **በትርአስየ፡** ὑπὲρ κεφαλῆς μου Job 29, 3; **መንገለ፡ትርአሲሁ፡** 1 Reg. 26, 7; **እምነ፡ትርአሲሁ፡** 26, 11; **ሐረት፡ውስተ፡ምስካቡ፡መንገለ፡ትርአሱ፡** Judith 13, 6; in Acc. loci: **ይነብሩ፡አሐዱ፡ትርአሰ፡ወአሐዱ፡ትርጋፀ፡** Joh. 20, 12; **ረከበ፡ትርአሲሁ፡** (var. **በት"፡** vel **ኀበ፡ት"፡**) **ኅብስተ፡** 3 Reg. 19, 6. 2) *quidquid capiti substernitur*, ut *cervical*, al.; Gen. 28, 11; Kuf. 27; 1 Reg. 19, 13; **አንበሩ፡መጣብኂሆሙ፡ትርአሳቲሆሙ፡** Hez. 32, 27; **ሤሙ፡ታሕተ፡ትርአሲሁ፡ለንጉሥ፡** 1 Esr. 3, 8 (coll. amh. **ትንትራስ፡** Isenb. p. 98).

ተተርአሰ፡ vel **ተተርእሰ፡** quadrl. III, 1 *caput reclinare* dormiendi causa Marc. 4, 38. (coll. amh. **ተንተረሰ፡** Isenb. p. 96).

መተርአስ፡ subst. *quidquid capiti substernitur*, ut *cervical*, Herm. p. 7; Pl. **መተርአሳት፡** et **መተራእስት፡** προςκεφάλαια Hez. 13, 18. 20. 23, 15 (var.).

መተርአስት፡ subst. *quidquid capiti substernitur*; **መተርአስቱ፡** (v. **መተርእስቱ፡**) **እንተ፡በዲቤሃ፡ይሰክብ፡** ubi Graecus habet: τὸ κωνωπεῖον ἐν ᾧ κατέκειτο Judith 13, 15; **ወመልሐት፡መተርአስቶ፡** τὸν ἀκινάκην *acinacem* Judith 13, 6, quod scholiastes bene interpretatur: **የራስጌ፡ሰይፍ፡**

ርእየ፡ I, 1 [רָאָה رَأَى] Imprf. **ይሬኢ፡** (raro **ይርኢ፡** ut Ps. 118, 74; 4 Esr. 9, 9.), Subj. **ይርአይ፡**, Imprt. **ርኢ፡**, rarius **ረአይ፡** (ut Jos. 2, 1 ann.; Luc. 9, 38 Platt), Inf. **ርኢይ፡** vel **ርእይ፡** (gramm. § 92), et **ርእዮት፡** (ut Hen. 14, 19. 85, 4). 1) *videre*, absol., ut: **ርእይ፡** *visus* (sensus) Clem. f. 237 al.; **ይርአዩ፡ዕዉራን፡** Jes. 61, 1; Ps. 9, 34. 44, 12; Matth. 13, 14; Joh. 9, 39; Rom. 11, 10; c. c. Acc. Ps. 49, 20; Matth. 2, 2. 4, 16. 5, 1. 16. 9, 36. 11, 9; Gen. 33, 5. 42, 7; Ex. 3, 7. 9; **መኑ፡ይጸግብ፡እምርእየ፡ሠናይቱ፡** Sir. 42, 24 (innumeris in locis); c. dupl. Acc. objecti et praedicati: **ዘርኢክ፡እምውስቴቶሙ፡ጠቢበ፡ትልዎ፡** Sir. 6, 34; Gen. 32, 2; Matth. 25, 37; vel c. Acc. et **ከመ፡**, ut: **ርእዮ፡ለብርሃን፡ከመ፡ሠናይ፡** Gen. 1, 4. 8; Hebr. 11, 23; Ps. 105, 42; **ርኢኩኪ፡ከመ፡በጽሐ፡ጊዜኪ፡** Hez. 16, 8; Marc. 9, 25; vel c. Acc. et **ዘ፡** c. verb. fin., ut Act. 8, 23 Platt; vel c. Acc. et **እንዘ፡**, ut: **ርእዮቶ፡እንዘ፡ይመጽእ፡** *vidit eum venientem* (*venire*) Tob. 11, 5; Matth. 3, 7. 16. 24, 30; vel c. Acc. seq. verbo finito, ut: **ርኢክዎ፡መጽአ፡** 1 Reg. 22, 9; **ርኢኩ፡ብእሴ፡ይጼዐን፡** Zach. 1, 8; **ርኢኩኪ፡ትሰክቢ፡ውስተ፡ደምኪ፡** Hez. 16, 6. 33, 3; vel seq. enuntiatione integra, ut: **ርኢኩ፡መንፈስ፡መጽአ፡** Hez. 1, 4; **ርኢኩ፡ክልኤቲ፡አንስት፡የሐውራ፡** Zach. 5, 9; Ex. 2, 6; vel seq. **ከመ፡** c. verbo finito: Gen. 16, 5. 30, 1; Ex. 3, 4; Num. 24, 1; Jes. 56, 10; vel seq. **እመ፡** vel **ለእመ፡** *si, num, an*, ut: **ርእዩ፡እመ፡ኮነ፡ከመዝ፡** Jer. 2, 10; Gen. 37, 14; 1 Reg. 21, 8; Matth. 27, 49; vel aliis particulis relat. vel interrog. ut Hen. 5, 3. 9, 6; 1 Joh. 3, 1. a) *visum recuperare* Matth. 11, 5; Luc. 7, 21. 18, 41; Joh. 9, 15. b) *videre visiones*: **ርእየ፡ሕልመ፡** Gen. 41, 1; **ነቢያትኪ፡ርእዩ፡ለኪ፡ከንቶ፡** Thren. 2, 14; **ራእየ፡ይሬእዩ፡** Joel 3, 1; Hen. 39, 4; **ዘይሬኢ፡** (Seher) 1 Par. 29, 29; Inf. **ርእይ፡** *visio* Dan. 7, 1. 15 (v. **ራእይ፡**); **እለ፡ይሬእዩ፡በከርሥ፡** ἐγγαστρίμυθοι 2 Par. 35, 19; 2) *spectare, adspicere, intueri* c. Acc.: **ኢትርአያኒ፡** Cant. 1, 6; Ps. 8, 4; Gen. 11, 5. 24, 21. 34, 1; Lev. 13, 3. 5. 17; 1 Reg. 16, 7; Hen. 2, 3. 14, 21. 38, 4; Matth. 5, 28. 6, 28. 28, 1; Marc. 12, 41; Luc. 9, 38; Joh. 19, 37; Apoc. 1, 12; rarius c. **ኀበ፡**, ut: **ርእዩ፡ኀበ፡ዝንቱ፡እኀው፡** Genz. f. 120; c. **በ፡**, ut: **ትሬእዩ፡በኮከበ፡ሰማይ፡** ὁρῶντες τοὺς ἀστέρας Jes. 47, 13; Cant. 7, 1; omisso objecto, ut: **ርኢ፡እምቤተ፡መቅደስከ፡** Jes. 63, 15. a) *speculari*: **ዘይሬኢ፡** ὁ σκοπός 2 Reg.

18, 24. 25; c. Acc., ut Gen. 42, 9; Num. 13, 2. b) *spectare, spectatorem adesse* (zuſehen): ቆሙ፡እንዘ፡ይሬእዩ፡ Asc. Jes. 5, 12; ኢይከውን፡ንርአይ፡እንዘ፡ያስተሐቅሩ፡ንጉሠ፡ 2 Esr. 4, 14; Matth. 27, 55; Luc. 23, 35; Marc. 15, 47; Gen. 21, 16. c) *oculis inhaerere* alicui (ut ex adspectu gaudium percipiat) c. በ፡ Ps. 53, 7. 91, 11, 111, 7; Koh. 7, 15; c. Acc. Ps. 117, 7. d) *respicere* Luc. 1, 48; Act. 4, 29; Ps. 24, 19. 30, 9; Gen. 29, 32; c. ለ፡ Ex. 5, 21. e) *sibi* vel *alii providere* vel *eligere* alqd, c. Acc. et ለ፡ prs., Gen. 22, 8; Kuf. p. 68; Num. 10, 33. 27, 16; 1 Reg. 16, 1. 17; ርኢ፡ሎቱ፡ዐስበ፡ለዝኩ፡ወልድ፡ Tob. 12, 1. f) *habere alqd pro aliquo* (anſehen für etwas) seq. Acc. et ከመ፡, ut Jud. 9, 36; Marc. 11, 32; Matth. 14, 5. g) *visere, visitare* 4 Reg. 8, 29; 2 Reg. 13, 5; Luc. 8, 20; Rom. 1, 11; 1 Thess. 3, 6. 3) *animadvertere, cognoscere, intelligere:* ልብየ፡ርእየት፡ብዙኀ፡ጥበበ፡ Koh. 1, 17. 2, 12; 1 Reg. 24, 12; Jes. 40, 5; Joh. 4, 19; Act. 17, 22 Platt; Rom. 11, 22; Hebr. 2, 8. 7, 4; Jac. 2, 24; 1 Joh. 3, 1; rarius: *considerare*, ut Act. 15, 6 Platt; Lit. Greg. 4) *videre* a) casus futuros (erleben, iis interesse; vivum et superstitem esse, usque dum accidant) Gen. 44, 34; Num. 11, 15; Hen. 12, 7; Luc. 2, 26; Joh. 8, 56. b) res adversas vel secundas (experiri, sentire, gustare, vel voluptatem vel dolorem inde percipere): ያፈቅር፡ይርአይ፡መዋዕለ፡ሠናያተ፡ Ps. 33, 13; 1 Petr. 3, 10; ሠናይተ፡ኢርእየ፡ Koh. 6, 6. 7, 16. 8, 16. 9, 9; Ps. 88, 47. 15, 10; Apoc. 18, 7. — *Voc. Ae.*: ነጸረ፡ወርእየ፡ዘ፡ሐየ።

አርአየ፡ II, 1, Imprf. ያሬኢ፡ (ut in quibusdam codicibus 4 Esr. 13, 52; Koh. 2, 24) et plerumque ያርኢ፡, Subj. ያርኢ፡, *videre facere* i. e. 1) *monstrare, ostendere:* c. dupl. Acc.: ያርእዩነ፡ፍኖቶ፡ Mich. 4, 2; Gen. 12, 1; Kuf. 4; Jes. 39, 2. 40, 14. 48, 17. 53, 11; Judith 13, 15; Hen. 1, 2; አርአዮሙ፡እኪተኒ፡ወሠናይተኒ፡ Sir. 17, 7. 25, 25; እለ፡አርአዮሙ፡ርእሶ፡ሕያወ፡ Act. 1, 3 Platt; Joh. 14, 8. 20, 20; Matth. 4, 8; Jac. 2, 18; Apoc. 21, 9. 10; vel c. Acc. rei et ለ፡ prs., ut Hen. 13, 2. 69, 1. 105, 1; Lev. 13, 49; Matth. 8, 4; vel c. Acc. rei: Jac. 3, 13; አርኢ፡ኀይልየ፡ላዕሌከ፡ Rom. 9, 17; አርአየ፡ኀይሎ፡በውስተ፡ብርሃን፡ Job 28, 11; ይደግም፡አርእዮ፡እዴሁ፡ Jes. 11, 11; ያርኢ፡ትእምርተ፡ ἀρεῖ σημεῖον 11, 12. 30, 30; እግዚ“፡ያርኢ፡ገጾ፡ላዕሌከ፡ Num. 6, 26; Ps. 66, 1. 97, 3; vel seq. enuntiatione integra vel conj. ከመ፡, ut: አርአየኒሁ፡እግዚ“፡ለካህን፡ዐቢይ፡ይቀውም፡ Zach. 3, 1; Rom. 1, 4; 4 Reg. 8, 10. a) *visibilem reddere* Hen. 89, 3. b) *visionem videre facere:* ያርእየከ፡እግዚ“፡ራእየ፡በሕልም፡ 4 Esr. 10, 73; Am. 7, 4. 7. c) *manifestum facere, revelare:* አርአየት፡ሠቀ፡ ἐγύμνωσε σάκκον Judith 9, 1; ነገር፡ዘአርአይኩከ፡ λόγοι οὓς ἐχρημάτισα πρὸς σέ Jer. 37, 2. d) *notum facere, certiorem reddere:* Gen. 2, 9; አርእየኒ፡ወአእምር፡ γνώρισόν μοι καὶ γνώσομαι Jer. 11, 17; etiam cum በእንተ፡ rei Hen. 22, 12. e) *cum voluptate videre facere* alqm alqd, c. በ፡ rei Ps. 58, 11. f) videre facere i. e. *afficere* alqm re (erzeigen, vid. ርእየ፡ Nr. 4, b) c. dupl. Acc.: ያሬእያ፡ሠናየ፡ለነፍሱ፡ Koh. 2, 24; Gen. 50, 15. 17; Ps. 59, 3. 70, 22. 84, 7. 90, 16. 2) *lumen perfundere* (ut videre possis), *lucere* (ſcheinen): ፀሐይ፡ያበርህ፡ወያርኢ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Sir. 42, 16; Joh. 1, 5; Ex. 25, 37.

ተርእየ፡ III, 1 1) refl. et pass. ad I, 1: *videri, conspiciendum se praebere, comparere, adparere* Hen. 75, 3; Act. 27, 20 rom.; Ex. 16, 10; Hen. 69, 29; c. Dat. pers. Hen. 38, 4; c. Acc. vel Nom. praed., ut: ተርእየት፡ማይ፡ርግዕተ፡ Sap. 19, 7; Ex. 23, 15. 25, 8; መፍትው፡ለአንስት፡ይትረአያ፡በአርአያ፡ህድአት፡ወበትሕትና፡ፍድፋድ፡ F. M. 34, 8; ዘኢይትረአይ፡ *invisibilis* Sap. 17, 18. 2) pass. ad II, 1: *monstrari, ostendi*, c. ለ፡ prs. Hen. 36, 3. 59, 3.

ተራአየ፡ III, 3 1) *se invicem videre, intueri, adspicere, cognoscere* Ruth 3, 14; ንትራአይ፡ገጸ፡በገጽ፡ 4 Reg. 14, 8. 11; 2 Par. 25, 17. 21; የሐውሩኑ፡ክልኤቱ፡ኅቡረ፡ዘእንበለ፡ይትራአዩ፡ ἐὰν μὴ γνωρίσωσιν ἑαυτούς Am. 3, 3; N. T. rom. in praef.; c. Acc.: ይትራአዮ፡ (v. ይሬእዮ፡) ዐይነ፡በዐይን፡ Jer. 39, 4. 2) *sui invicem rationem habere; attendere* rei: ተራአዩ፡በበይናቲክሙ፡ 2 Cor. 8, 24 rom.; ይትራአዩ፡ ἀτενίσαι 1 Esr. 6, 27.

አስተርአየ፡ IV, 1, Imprf. ያስተርኢ፡, rarius ያስተሬኢ፡ (ut 4 Esr. 13, 37. 40 Laur.) 1) facere, ut (agens) ipse videatur i. e. a) *se conspiciendum praebere, se aperire, apparere, comparere*, de rebus et personis (quae antea occultae, invisibiles, incognitae fuerant; etiam de iis, quae antea non exstiterant), potissimum de apparitionibus spirituum et visionum: Gen. 1, 9. 8, 5; ያስተርኢ፡ሢበትኪ፡ Jes. 47, 2; ኀሳርኪ፡ 47, 3; Jer. 13, 26; ወርኀ፡ Asc. Jes. 4, 5; መብረቅ፡ Matth. 24, 27; ያስተርኢ፡ከመ፡ሕልመ፡ሌሊት፡ Job 20, 8; 4 Esr. 8, 64; Hen. 38, 1. 2; Matth. 9, 33; ያስተርኢ፡ስብሐተ፡እግዚ“፡ Jes. 40, 5; አስተርአየ፡ላዕሌኪ፡ 60, 2; c. c. ለ፡ ejus, cui quis se conspiciendum praebet: 4 Esr. 9, 29; Jes. 66, 14; plerumque c. Acc. Gen. 12, 7; Kuf. 16; Hen. 14, 4. 8; Jer. 38, 3; አንሰ፡አስተርአይኩክሙ፡ Tob. 12, 19; 4 Esr. 12, 16. 14, 3; አስተርአየኒ፡ራእይ፡ Dan. 8, 1; Matth. 1, 20. 2, 13. 17, 3; Marc. 9, 4. 16, 11. 12; Luc. 1, 11. 22. 9, 8; Joh. 21, 1. 14; Act. 1, 3. 2, 3. 26, 19. b) *cognoscendum se praebere, manifestari, revelari, innotescere* Hen. 59, 2; አስተርኢ፡በቅድመ፡አሕዛብ፡ γνωσϑήσομαι Hez. 38, 23; Jes. 66, 14; ἐγνωρίσϑην Hez. 20, 5; πεφανέρωται Rom. 3, 21. 16, 25; Joh. 3, 21; ἀποκαλύπτεσϑαι 1 Petr. 1, 7. 13; Rom. 1, 17; ἐμφανὴς ἐγενόμην Rom. 10, 20; Jes. 65, 1; Jer. 36, 14; ዘአስተርእዮ፡ i. q. ኤጲፋንያ፡ *epiphania* Cod. Mus. Brit. XXIX, 32. c) *in conspectum* alicujus *prodire:* ኢታስተርእዩኒ፡ Jes. 1, 12; 1 Petr. 4, 18. d) *visibilem, manifestum, conspicuum esse* 2 Cor. 4, 18; Col. 1, 16; ዘኢያስተርኢ፡ *invisibilis* Gen. 1, 2; 1 Tim. 1, 17; Hebr. 11, 1. 3; Jes. 45, 3; መዝገብ፡ዘኢያስተርኢ፡ ϑησαυρὸς ἀφανής Sir. 41, 14; ብዙኀ፡ዘኢያስተርኢ፡ πολλὰ ἀπόκρυφα 43, 22; ያስተርኢ፡ ἐμφανὴς ἔσται Mich. 4, 1; ዘያስተርኢ፡ περίβλεπτος Prov. 29, 41; ዕለት፡ዐባይ፡እንተ፡ታስተርኢ፡ μεγάλη καὶ ἐπιφανής Joel 3, 4; Mal. 3, 22; ኀበ፡ኢያስተርኢ፡አእምሮ፡ οὗ οὐκ ἐπισκοπεῖται γνῶσις Prov. 19, 23; አአምር፡ከመ፡ታስተርኢ፡ጽድቅየ፡ Job 13, 18; በላዕለ፡ውሉዱ፡ያስተርኢ፡ንብረቱ፡ለሰብእ፡ Sir. 11, 28. e) *videri* (φαίνεσϑαι) c. Acc. praed.: ኵሉ፡ብእሲ፡ያስተርኢ፡ለርእሱ፡ጻድቀ፡ Prov. 21, 2. 26, 16; ለነፍስ፡ርኅብት፡መሪርኒ፡ጥዑመ፡ያስተርእያ፡ 27, 7; Matth. 23, 27; 4 Esr. 4, 25; seq. conj. ከመ፡ Matth. 6, 16. 18; imprs., ut: እፎ፡አንትሙ፡ትፈቅዱ፡ወእፎ፡ያስተርእየክሙ፡ከመ፡አውሥአሙ፡ 2 Par. 10, 6. f) *speciem praebere, similem esse, speciem induere* vel *prae se ferre:* Hen. 3; መኑ፡ያስተርኢ፡ንጹሐ፡ከዊኖ፡እምኀጢአት፡ Prov. 20, 9; ያስተርኢ፡ከመ፡ዘያደሉ፡ለቢጹ፡ወከመ፡ዘያረትዕ፡ፍትሐ፡ለማኅፊሩ፡ Sir. 19, 25; Hen. 17, 1; አስተርእዮ፡ *species* (ἀνϑέμιον)

Koh. 12, 6. g) *lucere* (vid. II, 1 Nr. 2), de astris Hez. 32, 8; Apoc. 1, 16; Phil. 2, 15; (monachus corpus suum ita emaceravit) እስከኔ፡ኮነት፡ፀሓይ፡ያስተርኢ፡እማእከለ፡አዕጽምተ፡ገበዋቲሁ፡ Phlx. 16. 2) facere ut quis vel quid videatur i. e. a) *ostendere, manifestum* vel *conspicuum facere* Matth. 6, 5 (c. ለ፡ pers.); ኢያስተርኢ፡ኀፍረቶ፡ (Platt: ኀፍረቱ፡) Apoc. 16, 15; አስተርአዮሙ፡ኀበ፡ተረግዘ፡ገበ፡ (Christus discipulis) Enc. Mij. 6; እስመ፡፪ወልደ፡ያስተርእዩ፡ለነ፡ δυὰς γὰρ ἡμῖν υἱῶν ἀναφαίνεται (a Nestorianis) Cyr. c. Pall. f. 77; *facere ut in conspectum prodeat* Hen. 53, 6. b) *revelare* Herm. p. 7; ἀποκαλύπτειν Dan. 2, 47; አስተርአዮሙ፡ (*revelavit iis*) በሌሊት፡ከመ፡ኢይግብኡ፡ Lud. e Vit. Sanct.; አስተርአየ፡ሊተ፡ምስጢራተ፡ብዙኃተ፡ Sx. Tachs. 19. — (አስተርአየ፡ in libris mss. passim cum አስተስረየ፡ confusum reperitur, ut Lev. 23, 27 et 28 (F. H). 25, 9.)

ራእይ፡ part. *videns visiones* (*vates*) 1 Reg. 9, 9. 11. 18. 16, 4; 2 Reg. 24, 11.

ራእይ፡ subst., m. et fem., Pl. ራእያት፡ 1) raro *visus* (i. q. ርእይ፡), *spectatio*, ut: እስመ፡እምራእይ፡ወእምሰሚዐ፡ነገር፡ብዙኀ፡ትከውን፡እንጉጋወ፡ሕሊናት፡ Phlx. 48; ራእየ፡ከከብ፡ (astrologia) Hen. 8, 3; Syn. 2) *visio, visum; revelatio, revelatum* (de visionibus nocturnis, propheticis, al.): Ex. 3, 3; Kuf. 4. 31; እለ፡ይሬእዩ፡ራእየ፡ Jes. 30, 18; ኢረእዩ፡ራእየ፡በኀበ፡እግዚ“፡ Thren. 2, 9; Job 7, 14; 4 Esr. 10, 73; Ps. 88, 19; Sir. 48, 22; Jes. 1, 1. 13, 1; Nah. 1, 1; Dan. 8, 1. 10, 1; Asc. Jes. 3, 31. 5, 1. 6, 1. 11, 38. 41; Hen. 1, 2. 13, 8; Apoc. 1, 1; Matth. 17, 9. 3) *adspectus, conspectus* Sap. 13, 7 (v. ርእይ፡); ዘራእዮሙ፡ ὧν ὄψις 15, 5. 4) *obtutus oculorum, vultus, facies:* እምራእዩ፡ይትዐወቅ፡ሰብእ፡ Sir. 19, 29; እከዩሃ፡የዐልዎ፡ለራእይ፡ 25, 17. 5) creberrime: *species, forma*, de rebus animatis et inanimatis (εἶδος, πρόςωπον): Gen. 29, 17. 39, 6. 41, 3; Kuf. 39; Jes. 52, 14. 53, 2. 3; ጸሊም፡እምነ፡ሕመት፡ራእዮሙ፡ Thren. 4, 8; እለ፡ሠናይ፡ራእዮን፡ Esth. 2, 2; ገጹ፡ከመ፡ራእየ፡መብረቅ፡ Dan. 10, 6; ሥን፡ራእዩ፡ Jac. 1, 11; ተወለጠ፡ራእዩ፡ Matth. 17, 2; ይወርድ፡በራእየ፡ብእሲ፡ Asc. Jes. 4, 2; ግሩማን፡ራእይ፡ (leones) Enc.

ርእየት፡ n. act. et subst. 1) *visus, intuitus:* እፎ፡እክል፡ርእየተ፡እኪቶሙ፡ (ἰδεῖν) Esth. 8, 6. 2) *adspectus, facies, species* Ex. 24, 10. 34, 30; Lev. 13, 3. 4. 30; ተወለጠ፡ርእየተ፡ገጹ፡ Dan. 3, 19; ከመ፡ርእየተ፡እለ፡ቄጥሩ፡ Hez. 1, 4. 26; ይገብሮ፡ከመ፡ርእየተ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Jes. 44, 13; ከመ፡ርእየተ፡ድብ፡ Sir. 25, 17; 4 Esr. 10, 38; Asc. Jes. 10, 22 seq.; Hen. 32, 5. 46, 1; Luc. 3, 22; Rom. 1, 23. 3) *visio, adparitio, revelatio:* ሕዝቅኤል፡ዘርእየ፡ርእየተ፡ስብሐቲሁ፡ Sir. 49, 8; ርእየተ፡መላእክት፡ Luc. 24, 23; እሳተ፡ርእየቱ፡ Mal. 3, 2; 2 Thess. 2, 8 Plgl.

ረአዪ፡ et **ረአይ፡** (ራአይ፡ 1 Reg. 9, 9 ann.), n. ag., Pl. ረአይት፡ et ረአይያን፡ 1) *spectator* a) i. e. *praesens*, ut: አልብዋን፡ረአይያን፡ናሁ፡እጉከሙ፡እገሌ፡ሰምዐ፡ለዛቲ፡ቃላት፡ *o qui* (huic funeri) *adestis* Genz. f. 82. b) *observator* et *interpres*, astrorum: ረአይያነ፡ከዋክብት፡ *astrologi* Hen. 8, 3; Clem. f. 128; ረአይተ፡ከከብ፡ Kid. f. 24; Cod. Mus. Brit. XX, 2. 2) *is qui videt* visiones (*vates*): ራእይ፡ዘውእቱ፡ረአዪ፡ Hez. 12, 27; 1 Reg. 9, 9 ann.; (Joannes auctor Apocalypseos) ረአዬ፡ኅቡኣት፡ Org. 3; in malam partem: ረአይያነ፡ነቢያቲክሙ፡ Jer. 34, 7. 3) *inspector, custos:* ረሰዮ፡ለወልዱ፡ረአዬ፡ለቤተ፡መቅደስ፡ Jsp. p. 314.

አርአያ፡ subst., plerumque m. 1) *imago, similitudo, species* (ὁμοιότης, εἰκών) Gen. 1, 12. 26; Jac. 3, 9; 4 Reg. 16, 10; ገብሮ፡በአርአያ፡ዚአሁ፡ Sap. 2, 23. 7, 26 (εἰκών). 17, 20; ከመዝ፡አርአያ፡አምሳለ፡ስብሐቲሁ፡ Hez. 2, 1; Christus አርአያሁ፡ለእግዚ“፡ 2 Cor. 4, 4; አርአያ፡ገጹ፡ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ Hebr. 1, 3 rom.; መልክዐ፡አርአያሁ፡ለዘወለዶ፡ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως τοῦ γεννήσαντος αὐτόν Cyr. c. Pall. f. 67. a) *effigies, imago picta* Hez. 23, 14; *sculpta* Ex. 28, 32. b) passim usurpatur praepositionis et conjunctionis instar α) በአርአያሆን፡ *secundum similitudinem earum* (ἐπί c. Acc.) Gen. 30, 38. 39. β) አርአያ፡ *ceu, tamquam, instar, quasi* Sx. Tachs. 27 Enc.; አርአያ፡ብዙኅ፡ዝናም፡ *magnae pluviae instar* Enc. Teq. 25; አርአያ፡ይነውም፡ዘልፈ፡ *tamquam semper dormiret* Enc. Ter 21; አርአያ፡ዘ፡ *eodem modo quo* Lud. comm. hist. p. 502 n. 39. 2) *norma; forma* vel *species* rei ab artifice imitandae, παράδειγμα Ex. 25, 9; 1 Par. 28, 11 seq.; አርአያ፡ምስለ፡ቀዳሚ፡አርአያሁ፡ይዔሪ፡ ἡ εἰκὼν ὡς τὸ ἀρχέτυπον Cyr. ad Th. f. 12; etiam *norma* doctrinae Rom. 6, 17. 3) *exemplum, exemplar* a) ad imitandum propositum (παράδειγμα, τύπος) Joh. 13, 15; ኮነ፡አርአያ፡ለዓለም፡ከመ፡ይነስሑ፡ Sir. 44, 16; Jac. 5, 10; 1 Thess. 1, 7; 2 Thess. 3, 9; Tit. 2, 7; 1 Tim. 4, 12; 1 Petr. 5, 3; Cyr. f. 102; ኩኖሙ፡አርአያ፡ Clem. f. 118; Kid. 3. b) ad terrendos et admonendos alios, *spectaculum:* Hen. 27, 3. 62, 12; Judae 7; ይከውኑ፡አርአያ፡ለኵሉ፡ዘሥጋ፡ εἰς ὅρασιν Jes. 66, 24. c) libri (transscriptum), *apographum:* ወሀበ፡አርአያሃ፡(ለመጽሐፍ፡)ያርእያሃ፡ለአስቴር፡ Esth. 4, 8; አርአያ፡መጽሐፉ፡ለኤርምያስ፡ ἀντίγραφον ἐπιστολῆς Ep. Jer. 1. 4) *typus* aliam rem significans, ὑπόδειγμα Hebr. 8, 5; አርአያ፡ወጽላሎት፡ (rerum futurarum) Clem. f. 206. 208; et *antitypus* 1 Petr. 3, 21 (coll. Hebr. 9, 24). 5) passim i. q. ርእየት፡ *facies, species*, ut: ታሜኒ፡ገጻ፡ወታሰርጎ፡አርአያሃ፡ Sx. Mag. 5.

ምርአይ፡ subst. 1) ut videtur: *visus, acies* oculorum, ምሑጽ፡በምርአየ፡አዕይንቲከ፡ወኢትሬኢ፡ Deut. 28, 34 (divergit Ae. a Graeco, qui διὰ τὰ ὁράματα τῶν ὀφθαλμῶν σου ἃ βλέψῃ habet, quare Ludolfus *adspectus* exposuit). 2) ut videtur: *spatium* vel *copia videndi* in loco perobscuro: ከመ፡ይኩኖሙ፡ለእለ፡ይትሜጠዉ፡ምርአየ፡ τοῦ εἶναι τοῖς ἐπιλαμβανομένοις ὁρᾶν Hez. 41, 6 vrs. ant. 3) Pro ምርአያት፡ *visiones* (Pl. vocis ምርአይ፡) in Did. p. 49 l. 1 (quod Platt „*soothsayers*“ vertit) codex Stuttg. meliorem lectionem: ማርያት፡ exhibet.

ማሬ፡, **ማረየ፡**, **ማረተ፡** vid. sub መ col. 168.

ርኳም፡ subst. [i. q. رُخَام] *marmor:* ንፍቀ፡ርኳም፡ *loculus marmoreus* Sx. Hed. 16; ንፍቅ፡ዘአፍራጽ፡ዘውእቱ፡ርኳም፡ Sx. Hed. 17; ጸሐል፡ዘእብነ፡ርኳም፡ Sx. Masc. 10; ምድሩ፡ለቅዱስ፡ከነ፡ርኳመ፡ወደመ፡ቅቱላን፡ይረግዕ፡ላዕለ፡ርኳም፡ወኢይየብስ፡ Jsp. p. 356; መካን፡ፅፍፁፍ፡በርኳም፡ወደሙ፡ልቡጥ፡ውስቴቱ፡ Jsp. p. 302. 355. — *Voc. Ae.:* ርኳም፡ብ፡እብነ፡በረድ፡; *aliud:* ርከም፡ (v. ርኳም፡) ዘ፡ሣፁን። (male).

ሩካም፡ subst. i. q. ርኳም፡, ut: (cadaver imposuerunt) በሣፁን፡ዘእብነ፡ሩካም፡ Chr. f. 3.

ረኰሰ፡ I, 1 [amh. **ረከሰ፡**; contiguum est **ረሰሐ፡**; coll. رِكْسٌ et رِجْسٌ *sordes* (et *crimen*), رِجْزٌ *sordes* (*idololatria, poena*), نَجِسَ *impurus ac spurcus fuit*] Subj. **ይርኩስ፡**, rarius **ይርኰስ፡** (vid. Lev. 19, 26 ann.), *immundum* vel *impurum esse* vel *fieri, se polluere, contaminari*, plerumque sensu levitico et ethico, c. c. **በ፡** rei, qua quis contaminatur Lev. 5, 3. 18, 23. 24. 19, 26. 21, 1 seq.; Num. 6, 7. 19, 20; Deut. 24, 4; Hez. 14, 11. 20, 7. 30. 23, 17; Jer. 2, 23. 3, 1. 23, 11; Thren. 4, 14; Hagg. 2, 13; Kuf. 4; Joh. 18, 28; 1 Cor. 8, 7; Rom. 1, 21; **ዘኢይረኰስ፡** ἀμίαντος 1 Petr. 1, 4. a) *profanari*: **መቅደስየ፡ረኰሰ፡** Hez. 25, 3; 4 Esr. 10, 31. b) *vitiari*: **ይረኰሳ፡አንስት፡** Zach. 14, 2.

አርኰሰ፡ II, 1 1) *contaminare, polluere, inquinare, profanare* Gen. 49, 4; Lev. 11, 43. 18, 21; **ኢታርኵሱ፡ርእሰክሙ፡በኵሉ፡ዝንቱ፡** 18, 24; Deut. 24, 4; Kuf. 2. 30; **መቅደሰ፡** Jes. 43, 28; Hez. 5, 11. 24, 21; **ስምየ፡** Jes. 48, 11; Mal. 1, 12; ἔϑεσϑε εἰς βδέλυγμα Jer. 2, 7; **ምድረ፡** 3, 2. 12, 10. 16, 18; **ሰንበተ፡** Jes. 56, 2; Hez. 20, 13; **አርኰሰ፡መንግሥታ፡** Thren. 2, 2; Ps. 73, 8; Matth. 12, 5. 15, 11; Act. 24, 6; Rom. 1, 24; plerumque c. **በ፡** rei, qua contaminant, sed etiam c. **እምነ፡**, ut: **ኢታርኵስ፡እዴከ፡እምዝንቱ፡** Koh. 7, 18. a) φαυλίζειν *ignominia afficere*: **አርኰስክሙ፡ስምየ፡** Mal. 1, 6. b) *polluere, vitiare* mulierem Gen. 34, 5; Kuf. 30; **አርኵሰ፡ብእሲተ፡ብእሲ፡** Job 31, 11; **አርኰሱ፡ድንግለ፡** Judith 9, 2. 2) *immundum censere* vel *pronuntiare* (vid. IV, 3) Lev. 13, 3. 11 seq.; Hebr. 10, 29; Lud. comm. hist. p. 240 n. 11. 3) *impuri* vel *turpe quid committere*: **ኢያርኰስኩ፡** Lud. e Vit. Sanct.

ተረኰሰ፡ III, 1 *pollui, profanari* Lud. sine auct.

ተራኰሰ፡ III, 3 *se invicem contaminare*, de pluribus, Kuf. p. 62.

አስተራኰሰ፡ IV, 3 aliquid *sibi* vel *aliis immundum, impurum, detestabile censere* vel *pronuntiare* (*respuere, aversari*): **ዘያስተራኵስዎ፡አሕዛብ፡** Jes. 49, 7; **ያስተራኵሱ፡ዘዚአየ፡ዘለፋ፡** (μυκτηρίζειν) Prov. 1, 30; Act. 10, 15. 28 Platt; Kuf. 46; Can. Ap. 34; **ዘተከልአ፡እምተዋስቦ፡እንዘ፡ያስተራኵስ፡** F. M. 9, 2. 4; **ብእሲት፡ዘአስተራኰሰት፡ምታ፡ወከልአቶ፡ሰኪበ፡ምስሌሃ፡ኅልያ፡ከመ፡ርኩስ፡ውእቱ፡ግብረ፡ተዋስቦ፡** 9, 4. 20, 2; Enc. Ter 22.

ርኩስ፡ part. (passim **ርኵስ፡**), f. **ርኵስት፡** (passim **ርኩስት፡**, ut Hen. 5, 4) *immundus, impurus, profanus, contaminatus, pollutus*, plerumque sensu levitico et ethico: Lev. 5, 2. 3. 11, 4 seq. 43. 12, 2. 14, 57. 15, 2 seq.; 22, 5. 6; Num. 19, 11; Deut. 14, 3 seq.; 22, 5. 24, 4; **ርኩስ፡ወርሱሕ፡** Job 15, 16; **ርኩስ፡ከናፍርየ፡** Jes. 6, 5. 35, 8; **ቈላፍ፡ወርኩስ፡** 52, 1. 64, 6; Thren. 4, 15; **ኅብስት፡ርኩስ፡** Mal. 1, 7; Prov. 3, 32; 2 Esr. 9, 11; **መዋዕል፡ርኩሳት፡** (opp. **ቅዱሳት፡**) Kuf. 6; **መዓትኒ፡ወቍጥዓ፡ርኩሳን፡እሙንቱ፡** Sir. 27, 30; Apoc. 21, 27 (κοινός); Act. 10, 14. 28; Eph. 5, 5; 1 Tim. 1, 9; Matth. 10, 1; Marc. 1, 26 rom. Etiam substantive usurpatur: *res immunda, detestabilis*, βδέλυγμα Jes. 44, 19; Deut. 7, 26; Sir. 15, 13; κατάϑεμα Apoc. 22, 3.

ርኵስ፡ subst. (passim **ርኩስ፡**), *impuritas, pollutio*; *res immunda, detestabilis, turpis* Lev. 7, 18. 20. 21. 15, 31. 16, 16. 22, 3 seq.; Num. 9, 7 seq.; Deut. 18, 9; 4 Reg. 16, 3. 21, 2; Kuf. 3. 16. 20; Jes. 66, 3; Jer. 4, 1. 7, 10. 30. 13, 27. 16, 18; Hez. 20, 7 seq. 36, 25 seq.; Hen. 10, 11; Matth. 23. 27; Gal. 5, 19; Col. 3, 5; 1 Thess. 4, 7; Apoc. 17. 1.

ርኵሰት፡ n. act. *impuritas* Ssal. Req.

ርኵስና፡ subst. *conditio immundi, impuritas*: **በሑረተ፡አሕዛብ፡ሖሩ፡ወበርኵስና፡አረሚ፡ነበሩ፡** Sx. Tachs. 11; Mag. 5.

ረከበ፡ I, 1 [potestas radicis prima in *applicando, immittendo, componendo* (fügen) esse videtur, vid. IV, 1, nec non رکب II. V. VI et ܪܰܟܶܒ; ܐܰܪܟܶܒ; hinc propagantur a) *insidere, conscendere, equitare, vehi* רָכַב ܪܟܶܒ; رَكِبَ, coll. **መርከብ፡**, **አርኩብት፡** b) *potiri, assequi, invenire* **ረከበ፡** I, 1. II, 1. III, 1] Subj. **ይርክብ፡** et **ይርከብ፡** 1) *adipisci, nancisci, assequi, obtinere, potiri* c. c. Acc.: **ለእመ፡ዴገንከ፡ለጽድቅ፡ትረክባ፡** καταλήψῃ Sir. 27, 8. 15, 17; Jud. 7, 24; Gen. 31, 23; Ps. 7, 5; Rom. 9, 30; ἐκλάβοι Job 3, 5; ἐπιτυχεῖν Jac. 4, 2; τυγχάνειν Job 3, 21; **ትረክብ፡ተስፋከ፡** 11, 18; **ደቂቆሙ፡ኢይረክቡ፡ንዋዮሙ፡** 21, 19; 4 Esr. 8, 66; 1 Reg. 28, 22; Ps. 20, 8; Ruth 1, 9; Matth. 11, 29; Luc. 18, 18; Gal. 3, 22; Hebr. 9, 12; **ረኪበ፡ዘርአ፡ፈቀደ፡** *prolem nancisci cupivit* Enc. Jac. 8; de **ረከበ፡ሞገሰ፡ቅድመ፡** ut Gen. 33, 8 vid. **ሞገስ፡** a) *acquirere et possidere, habere* Act. 22, 18; Gal. 2, 4; Marc. 9, 50. 11. 22. 14, 7; Lev. 25, 28. 47; Sir. 32, 12; **ዘኢይረክብ፡ሲሳዮ፡** ὁ ἀπορῶν ἄρτων Sir. 10, 27. b) *capere, occupare* urbem, terram Jos. 1, 11. 6, 20. 8, 19. 21. c) *ferire* jaculando (treffen): **ሄጸ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡ወረከበ፡ናላሁ፡** Sir. 47, 4. d) *assequi mente* rem arduam; Koh. 3, 11. 8, 17; Lit. Joh.; aenigma (recte solvere) Jud. 14, 12. 18. 2) *invenire, reperire, deprehendere* sive quaesita, sive amissa, sive alia; rem Gen. 11, 2. 26, 32. 31, 32 seq.; Ex. 15, 22. 16, 27; Lev. 5, 22. 23; 1 Reg. 9, 4; Sir. 6, 14; **ረኪበ፡መድፍን፡** 40, 18; **ዘበዲበ፡ምድር፡ረከብከ፡** εὕρεμα 29, 4. 6; Koh. 12, 10; Matth. 7, 8. 13, 44; Luc. 4, 17. 6, 7. 15, 4; hominem Gen. 16, 7. 36, 24. 38, 20. 23; Deut. 22, 27. 24, 1; 1 Reg. 9, 13. 10, 2; Ruth 2, 22; Sir. 12, 17; Dan. ap. 1, 21. 38; Matth. 2, 8. 18, 28; nonnumquam *recipere, recuperare* ut Koh. 11, 1; 4 Esr. 10, 22. C. c. Acc. praedicati, ut: **ረከብዎ፡ውዱቀ፡** 1 Reg. 5, 3. 28, 21; **ከመዝ፡ረከብኩ፡ጽሑፈ፡ውስተ፡መጻሕፍት፡** Kuf. 21; 2 Esr. 18, 14; vel seq. **እንዘ፡** c. verbo fin., ut Jes. 37, 8; Matth. 20, 6. 24, 46. 26, 40; vel seq. enuntiatione integra (sine conjunctione praemissa): **ረከብናሆሙ፡ይሰክቡ፡ኅቡረ፡** Dan. ap. 1, 38; **ረከባሆሙ፡ይቀውሙ፡ህየ፡ለሊቃውንት፡** Judith 10, 6; Tob. 8, 13; Rom. 7, 21. a) *videre, percipere*, ut Marc. 5, 38, quare saepissime ἰδού hoc verbo vertitur, vid. annot. ad 1 Reg. 4, 13; **ረከብኩ፡ስቍረተ፡ውስተ፡አረፍት፡** ἰδοὺ ὀπή Hez. 8, 7. 14; Ruth 3, 8; **ወረከብክዎ፡ይገብር፡ግብሮ፡** Jer. 18, 3. b) *censere, existimare*; Rom. 3, 28; vel **እመሰ፡ትረክብ፡ሠናየ፡** wenn du es für gut findeſt Lud. e Vit. Sam. c) *incidere* alicui vel in aliquem, improviso (supervenire) 1 Thess. 5, 4; casu, fortuito, ut: **ኢታብእ፡ኵሎ፡ሰብአ፡ዘረከብከ፡ውስተ፡ቤትከ፡** Sir. 11, 29; Matth. 22, 9; **ዘረከብከ፡** *cuicumque incideris* i. e. *quicumque fuerit* vel *qui primus se obtulerit*, ut: **ኢትሢሙ፡ኵሎ፡ዘረከብክሙ፡** *ne praeficiatis obvium quemcumque* Clem. f. 130; **በከመ፡ረከበ፡** *quocumque modo invenerit* i. e. *temere*, ut: **አብድ፡ወዝሉፍ፡በከመ፡ረከበ፡ይነብብ፡** Sir. 20, 7. 19. 22, 6 (ἄκαιρος); **ኢትጠብብ፡በከመ፡ረከብከ፡** ἀκαίρως Sir. 35, 4. d) de eventis et casibus, potissimum adversis, α) *contingere, accidere, obvenire* alicui, *invadere* alqm, c. Acc. ut: **ኢይረክቦ፡እኩይ፡** (ἀπαντήσει) Sir. 36, 1; Job 1, 22. 2, 10. 11. 9, 20. 11, 6 (συμβαίνειν, ἀποβαίνειν); **በእንተ፡ምንት፡ረከበኒ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡** Jer. 13, 22; 4 Esr. 10, 9. 21; Jon. 1, 7; Jer. 5, 12; Gen. 49, 1; Ps. 39, 16. 114, 4; 2 Tim. 3, 11; etiam de praedictis: **ረከበ፡ዝኩ፡ኵሉ፡ተአምር፡** 1 Reg. 10, 9; **ረከበነ፡ዝመርገም፡እኩይ፡** Bar. 1, 20; de sorte Joh. 19, 24; et impersonaliter: *accidit alicui:* **በይእቲ፡ዕለት፡ረከባ፡ለወለተ፡ራጉኤል፡** συνέβη τῇ Tob. 3, 7. β) *incidere* in casum i. e. eo *attingi*, c. Acc., ut: Num. 20, 14; **ብዙኀ፡ሕማመ፡ረከበት፡ብከ፡** Tob. 4, 4; **በከመ፡እከየ፡ምግባሩ፡ይረክብ፡** (v. **ይረከቦ፡**) Jes. 3, 11; **ትሬኢ፡እመ፡ትረከበ፡ለቃልየ፡** εἰ ἐπικαταλήψεταί σε ὁ λόγος μου Num. 11, 23; Gen. 41, 13. 49, 10. e) *cadere in aliquem*, ei *convenire:* **ዘይረከበከ፡** τὸ σόν (*quod tibi convenit*) Matth. 20, 14; **ይርከቦ፡** *ei conveniat* Joh. 19, 24 (nisi secundum 1, a exponere malueris: *is possideat eam* tunicam). — *Voc. Ae.:* **አድምዐ፡ረከበ፡ዘ፡አገኘ ።**

አርከበ፡ II, 1 *facere ut alqs adipiscatur* vel *inveniat*, c. dupl. Acc., ut: **ያረከቦሙ፡ሕይወተ፡ለውእቱ፡ሰብእ፡** Herm. p. 59; vel (omisso Acc. invenientis): **ብዙኀ፡ሰትይ፡ኢያረክብ፡ኀይለ፡ወኢያኀጥእ፡ቍስለ፡** Sir. 34, 30; Ex. 14, 3.

ተረከበ፡ III, 1 (**ተረከበ፡** Asc. Jes. 3, 4; an errore typographi?) 1) *acquiri, comparari, se assequendum praebere:* **እምአይቴ፡ተረከበት፡ጥበብ፡** Job 28, 12; **ተኀሥሡኒ፡ወእትረከበክሙ፡** (*me assequendum praebebo vobis*) Jer. 36, 13; 2 Par. 15, 2. a) *acquisitum possideri, haberi:* **ወተረከበ፡ለሰሎሞን፡፬፻ አፍራስ፡** ἦσαν αὐτῷ 2 Par. 9, 25; Deut. 21, 17. b) *mente attingi:* **እግዚ"፡ዘኢይትረከብ፡በልቡና፡** Cod. Mus. Brit. XI; Lud. e V. S. 2) *inveniri, reperiri, deprehendi* Gen. 2, 20. 41, 38. 44, 16. 17; Kuf. 43; Jos. 10, 17; 1 Reg. 9, 20. 13, 15; 4 Reg. 23, 2; **ተረከቡ፡ውስተ፡ሕዝብ፡ዐማፅያን፡** Jer. 5, 26; **ኢተረከበ፡እኩይ፡ምግባር፡ላዕሌሃ፡** Dan. ap. 1, 63; **እስከ፡አመ፡ተረከበ፡ጌጋይ፡በላዕሌከ፡** Hez. 28, 15; **ኢተረከባ፡ሠናያት፡ዘከመ፡አዋልደ፡ኢዮብ፡** Job 42, 15; Dan. 1, 19; Jer. 2, 34. 48, 3; Ps. 16, 4; 1 Petr. 2, 22. a) *deprehendi* (delinquentem) *in re* Joh. 8, 3; **ለእመ፡ተረከበ፡ካህን፡በሰሪቅ፡** Kedr f. 67; Deut. 24, 7. b) inveniri vel deprehendi (i. e. percipi, videri) c. c. Acc. vel Nom. praedicati: Kuf. 19; **ኖኅ፡ተረከበ፡ፍጹመ፡ጻድቀ፡** Sir. 44, 17. 20; 4 Esr. 3, 13; **ተረከበት፡ሕጽጽተ፡** Dan. 5, 27; Org. 4; **ኵሉ፡ዘኢይትረከብ፡ጽሑፈ፡** Apoc. 20, 15; **ትትረከብ፡ዕንስታ፡** Asc. Jes. 11, 3; Luc. 9, 36; vel seq. **እንዘ፡** Matth. 1, 18; Asc. Jes. 3, 4. c) inveniri vel reperiri i. e. *exstare, exsistere* 1 Reg. 13, 22; Kuf. 30; **አልቦ፡ዘተረከበ፡ዘከማሁ፡** Job 28, 15; **ክልኤሆሙ፡በኀበ፡ብእሲ፡ጻድቅ፡ይትረከቡ፡** Sir. 18, 17; **በውስተ፡ሐሰት፡በአይቴ፡ይትረከብ፡ጽድቅ፡** Sir. 31, 4; οὐκ ἔσται **ኢይትረከብ፡** Jes. 15, 6; 2 Par. 12, 12; Gen. 18, 29 seq. d) **ዘይትረከብ፡** *fortuitus, in casu positus, accidens* M. M. f. 318 (vid. **ረከበ፡** Nr. 2, c.). 3) *vacare* rei (vid. IV, 1): **በተውኔት፡ዘይትረከብ፡** κύβοις σχολάζων II Can. Ap. 40.

ተራከበ፡ III, 3 se invicem assequi vel invenire i. e. *sibi invicem occurrere* vel *obviam venire; convenire, concurrere, congredi*, de personis: **ይትራከቡ፡በሀየ፡አጋንንት፡ወጸደናት፡** συναντήσουσι Jes. 34, 14. 15; **ባዕል፡ወነዳይ፡ይትራከቡ፡ኅቡረ፡** Prov. 22, 2; Dan. ap. 1, 14; **ተራኪቦሙ፡** ἀλλήλοις συνελθόντων Prov. 29, 13; de rebus Ps. 84, 11; Am. 9, 13; c. **ምስለ፡**, ut: **ተራከበ፡ምስሌሁ፡** Sx. Jac. 5; Ex. 19, 17; Lev. 26, 5 (etiam cum **ለ፡**, ibidem); **ይትራከብ፡ዘርእ፡ምስለ፡ሠርጽ፡** Am. 9, 13; **ወይትራከብ፡ቃላቲሆሙ፡ምስለ፡ጽራኅ፡ብካየ፡ጸላዕት፡** Sap. 18, 10; nec non c. Acc. Gen. 49, 6; Ex. 4, 27. 5, 20; 1 Reg. 25, 20; 2 Reg. 18, 9; Ps. 76, 4; Matth. 28, 9; Hebr. 7, 1. a) in re bellica: *congredi, concurrere, signa conferre:* **ተራከቡ፡ለቀትል፡** 1 Par. 19, 9; **ወተራከቦ፡ድምትርያስ፡ወፀብአ፡** Jsp. p. 304. 325. 356; c. **ምስለ፡** p. 371. b) *coire, concumbere* c. muliere: **በጊዜ፡ተራከቦቱ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡** F. M. 11, 2; Lit. 171, 1; **ተራከቦ፡** *concubitus* F. N. 24. c) de eventis et casibus: *accidere, obvenire, contingere* alicui, *assequi* alqm: **ይትራከቦሙ፡ጽልመት፡** Job 5, 14; **ተራከባኒ፡መዋዕል፡እኩያት፡** 30, 26; Ps. 20, 8. 39, 16. d) passim i. q. **ተረከበ፡** sc. *se alicui assequendum* vel *inveniendum praebere* Kuf. p. 3; Jer. 36, 13 var.

አስተርከበ፡ IV, 1 1) *applicare:* **ወአስተርከቡ፡ወዐጸሩ፡ውስተ፡አፉሁ፡** Joh. 19, 29. 2) se immittere in vel se applicare ad rem i. e. *vacare, operam dare, deditum* vel *intentum esse* rei, *versari* in re (σχολάζειν τινί, obliegen, vid. **ተረከበ፡** Nr. 3.): Ps. 45, 10; **እመሰ፡ፈቀደ፡ሰብእ፡አስተርኪቦ፡ይትዋከሕ፡ምስሌሆሙ፡** εἴ τις ἕλοιτο σχολαιότερον ἀντιφέρεσθαι (si quis diutius et diligentius in hac disputatione versari vellet) Cyr. ad Th. f. 11; c. c. **ለ፡** rei 1 Cor. 7, 5; **ያስተርክብ፡ለጸሎት፡** Kid. f. 21; Kedr f. 78; Lud. comm. hist. p. 321; et c. **በ፡**, ut: **አስተርክቦት፡በጸሎት፡** Kid. f. 20; **ለነኒ፡መፍትው፡ለነ፡ንጻሙ፡ወናስተብቍዕ፡ወናስተርክብ፡በጾም፡ወበጸሎት፡** Genz. f. 148; Kedr f. 80; et c. Acc., ut: **ለአስተርከቦ፡ጸሎታተ፡ዘበበጊዜሁ፡** Clem. f. 322; **ዘኢያስተረከቡ፡ተርጕሞተ፡ቅዱሳት፡መጻሕፍት፡** f. 219; vel seq. Subjunctivo Herm. p. 52. 3) locum vel copiam sese rei applicandi vel habere vel praebere, i. e. *opportunitatem* sive *otium* vel *habere* vel *praebere:* **እስመ፡ኢያስተርከቡ፡** *otium non habuerunt* Marc. 6, 31; **እንዘ፡ያስተረክብ፡** (σχολάζων) *opportunitatem praebens* Matth. 12, 44; Luc. 11, 25 (Platt: **ያስተራክብ፡**).

አስተራከበ፡ IV, 3 1) *facere, ut* a) *se invicem recuperent, sibi invicem obviam veniant*, c. dupl. Acc.: Sx. Hed. 24 (ubi parentes filio orbati precantur, **ከመ፡ያስተራክቦሙ፡እግዚ"፡ኪያሁ፡**); **ከመ፡ያስተራክባ፡** (matrem orbatam) **እግዚ"፡ውሉዳ፡** Jsp. p. 291; vel c. Acc. et **ምስለ፡**, ut: **አስተራከበ፡(ለአቡሆሙ፡)ምስለ፡ውሉዱ፡** Sx. Mag. 19. b) *inter se conveniant* i. e. *concionem convocare* et *conventum habere* Lev. 8, 3. 4; **እንዘ፡ያስተራክቡ፡በርትዕ፡ወበየውሀት፡** Clem. f. 233. c) *sese invicem attingant:* **ኀበ፡ያስተራክቡ፡ክነፊሆሙ፡** 3 Reg. 6, 22. 2) Passim idem est quod **አስተርከበ፡** Nr. 2 et 3, ut: **እንዘ፡ያስተራክብ፡ለጸሎት፡** Kid. f. 28; **ከመ፡ያስተራክብ፡መልእክተ፡እግዚ"፡** Const. Ap. 55; Luc. 11, 25 Platt.

ርኩብ፡ part. 1) *inventus, repertus*, ut: **ዮም፡ርኩብ፡መስቀል፡** Deg. (in festum crucis). 2) *contiguus, conterminus* (ad III, 3): **ወክነፊሆሙ፡ስፉሓን፡ወርኩባን፡ወይትላከፉ፡በበይናቲሆሙ፡** 2 Par. 3, 13; **እኁዛት፡ወርኩባት፡** συγκλειομένας 3 Reg. 7, 35; *connexus* Ex. 36, 31 G.

ርክበት፡ n. act., Pl. **ርክባታት፡**, 1) *acquisitio*, ut: **ርክበተ፡ንዋይ፡** F. N. 42, 5. 2) *inventio:* **ርክበተ፡ወልዶሙ፡** (amissi) Sx. Hed. 24; **ርክበተ፡አዕጽምት፡** (ossium sancti) Sx. Ter 19; **ዘአስተፋጠነ፡ፈውሶተ፡ሕማሙ፡እምቅድመ፡ይስአን፡ርክባታተ፡መድኀኒታቲሁ፡** Genz. f. 89. 3) ut videtur:

facultas (an: *accidens, casus?*): ሕሊናቲሁ፡ወኀይላቲሁ፡ወርከበታቲሁ፡ዘውስጥ፡ (internae) F. N. 45.

ረክብ፡ subst., proprie *congressus, conventus*, deinde *nomen festi inter Pascha et Pentecostem medii* (μεσοπεντηκοστή), quo praecipua duarum synodorum dioeceseos, secundum Canones Apostolorum quotannis habendarum, celebrabatur (de quo vide Ludolfi comm. hist. p. 386, et lexicon aeth. c. 137) Marc. 6, 30 rom. in titulo; Enc. Mij. 18 (in Synx. Tubing.: Mij. 17); Comp. ecclest.; Cod. Mus. Brit. XXIX, 52 et XXX, 51 (ubi ዘረከበተ፡ከህናት፡ legitur); ማኅትው፡ዘረከበ፡ከህናት፡ Deg. Etiam ረከበት፡, ut: ዘረከበተ፡ከህናት፡ (in festum) *conventus sacerdotum* Cod. Mus. Brit. XXX, 51.

ረካቢ፡ n. ag. *adipiscens* vel *inveniens*: ረካቢሆን፡ለኄራት፡ εὑρετὴς ἀγαθῶν Prov. 16, 20.

ርኩባዊ፡ adj. rel. (a ርኩብ፡), proprie: *pertinens ad res acquisitas* (an: *existentes?* مَوْجُود): ግዕዛት፡ርኩባዊያት፡ F. N. 43, 12; sensus haud satis liquet.

አርኩባት፡ v. እርኩባት፡ et ርኩባት፡ (Lud. in lex.: ራኩባት፡) subst. Pl. *cameli* foeminae quibus vehuntur 1 Reg. 30, 17; coll. رَكُوبَةٌ (نَاقَةٌ). — *Voc. Ae.*: ርኩባት፡ (v. እርኩባት፡) ዘ፡የሐማሴን፡ፈረስ፡

ሩኬብ፡ subst. (sine dubio pro ሩካብ፡, vid. gramm. p. 187) *connexus, commissura* Ex. 36, 31 (v. ርኩብ፡ et ድማሬ፡).

ሩካቤ፡ subst. *coitus, concubitus* Sap. 7, 2; በሩካቤ፡ዮሴፍ፡ወማርያም፡ Did. 31; ሩካቤ፡ዘበሕግ፡ (legitimus) Lit. 170, 4; ሩካቤ፡ርስሐት፡ (turpis, illegitimus) Clem. f. 246; ለእመ፡ረስሐ፡በሩካቤ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ F. M. 14, 9.

ምርካብ፡ subst. 1) *res acquisita* (labore, opera, ministerio al.), *quaestus, victus, merces, stipendium*: ምርካቦሙ፡ለሌዋውያን፡ 2 Esr. 23, 5 (at 2 Esr. 10, 9 በምርካበ፡ጽርሐ፡ቤተ፡እግዚ" lectio prava pro በመርኅበ፡ esse videtur); Act. 19, 25; 1 Cor. 9, 10. 14. 2) *res inventa* εὕρεμα, εὕρημα: ትከውን፡ነፍሱ፡ምርካበ፡ወየሐዩ፡ Jer. 45, 2. 46, 18; ምርካብ፡ዘልብ፡ውፁእ፡ Cyr. c. Pall. f. 67; ዝንቱ፡ምርካበ፡ልብ፡ውእቱ፡ዘያፈቅር፡ሐዲስ፡ εὕρεμα φρενός caet., ib. f. 82. 66. — *Voc. Ae.*: ምርካብ፡ዘ፡ሻያ፡(ሞያ፡); *aliud*: ምርካብ፡ወዐስብ፡፩ውእቱ።

መርካብ፡ subst. amhar.: *navis* (sicut مَرْكَبٌ et ܡܪܟܒܬܐ).

መራክብት፡ occurrit Jes. 13, 22; non liquet utrum forma Pl., an Sing. fem. (participii መራክብ፡) sit: ወየኀድሩ፡ሀየ፡እለ፡ሰኰና፡ላህም፡እገሪሆሙ፡ወይትዋለዱ፡ (v. ወይትራከቡ፡) ውስቴታ፡መራክብት፡ (v. መራክብተ፡) ውስተ፡አብያቲሆሙ፡ καὶ νοσσοποιήσουσιν ἐχῖνοι ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν. Cum ἐχῖνος aliâs ቍንፍዝ፡ versum sit, dubitatio movetur, ne interpres aut verbum Graecum male intellexerit vel verterit (coll. Jes. 14, 23 ubi versio antiqua አዕዋፍ፡ pro ἐχῖνοι exhibet), aut lectionem variantem secutus fuerit.

እስትርኩብ፡ part. (IV, 1) *vacans* rei, *intentus, attentus* (*defixus* in rem, *studiosus*): ጳጳስ፡ይኩን፡እስትርኩበ፡ለምሥዋዕ፡ወለጸሎት፡ Kid. f. 7; ወውእቱ፡እስትርኩብ፡በጸሎት፡ወጾም፡እስከ፡ዕርበተ፡ፀሓይ፡ Kedr f. 75. 81; እ"፡በቃል፡ Syn.; ርእየቱ፡እስትርኩብ፡ወህዱእ፡ከነ፡ (ejus aspectus attentus et sedatus erat) Lud. e V. S.

ሮሐ፡ I, 1 [רוּחַ, رَاحَ *flavit* ventus] *flabello ventilare, ventulum facere*: (ሶበ፡ያቄርብ፡አኰቴተ፡) ዲያቆን፡ይረውሕ፡በከመ፡አቅደምነ፡ነጊረ፡ Kid. f. 27; ዲያቆናት፡የዐውዱ፡ወይረውሑ፡በመራሕውታት፡በአምሳለ፡አክናፈ፡ኪሩቤል፡ F. N. 12.

ተራውሐ፡ III, 3 alternatim, vicissim, conjunctim *ventilare frigus* alicui, vel *vento excitato refrigerare* alqd. (vid. رَاحَ V. VI); c. ለ፡ pers., ut: (ክርስቶስ፡) ዘተጸፍዐ፡መልታሕቱ፡ተለዐለ፡ወነበረ፡በየማነ፡አቡሁ፡እንዘ፡ይትራዋሕ፡ሎቱ፡አክናፈ፡እሳት፡ዘሐራ፡ሰማይ፡ M. M. f. 116, c. Acc. rei, ut: (እግዚ"፡ዲበ፡ሰረገላ፡ነፋሳት፡) ዐውደ፡ፀሓይ፡ዘይዌጥሕ፤ዘያሠርቆ፡በኀዋኅወ፡ሰማይ፡ኀይለ፡ነፋስ፡እንዘ፡ይነፍሕ፤ወነበልባለ፡ፀሓይ፡እንዘ፡ይትራዋሕ፡ M. M. f. 11.

መርዋሕት፡ subst. (Lud., sed equidem non reperi nisi formas) መረውሕት፡, መረዋሕት፡ Pl. መራውሕታት፡ vel መራሕውታት፡ literis transpositis, etiam መረዋሕታት፡, መረዋውሕት፡ 1) *flabellum* (coll. مِرْوَح et مِرْوَحَةٌ ܡܪܘܚܬܐ): ይቁሙ፡፪ዲያቆናት፡በገበዋተ፡ምሥዋዕ፡ወየአኀዙ፡መራሕውታተ፡ዘግቡራት፡እምግብር፡ልሙጽ፡ወይስድዱ፡ጽንጽንያተ፡ንኡሳነ፡ከመ፡ኢይደቅ፡እምኔሆሙ፡ምንትኒ፡ውስተ፡ጽዋዕ፡ F. N. 12 (e Synodo); eadem fere verba leguntur Const. Ap. 52 (ወየአኀዙ፡መረዋኅታተ፡); alium locum vide supra sub ሮሐ፡ 2) sine dubio etiam *aspergillum*: ይወስድዎ፡(ለምዉት፡) ኀበ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡በመኃትው፡ወበመጸዋውዕት፡ወበመረዋሕት፡ (emendatum est: ወበመረዋውሕት፡) Genz. f. 13; (mortuum efferant) በመኃትው፡፲ወ፪ወበመጻሕፍት፡ወበመጸዋውዕት፡ወበመጣቅዕት፡ወበመረውሕት፡ (emendatum est: ወበመረዋውሕት፡) ወበድባብ፡ወትረቂ፡መቃብሪሁ፡በማይ፡ Genz. f. 40. — *Voc. Ae.*: መረውሕት፡ዘ፡መነሳንስት፡ q. v. sub ነስነሰ፡ 3) apud Abyssinos inferioris aetatis: *tintinnabulum*, nec non *campana*, ut: መረዋት፡ (pro መረዋሕት፡) ዘይሰማዕ፡ድምፁ፡እስከ፡ነዋኅ፡ Chron. L. Atk.

(**ረውሕ፡** — „*placidus*, arab. رَوْح *quietus*“ Lud. ex Enc. Jac. 26 — est nomen proprium viri ቁረሳዊ፡ (i. e. قُرَشِيّ) እምከቡራን፡ዓረብ, cui baptizato nomen Christianum እንጦንዮስ፡ inditum est, Sx. Jac. 25; quare in Salâm appellatur እንጦንዮስ፡ረውሕ፡).

ሮስ፡ subst. [coll. رُوسٌ] *mas, masculus*, sing. et collect.: ሮስ፡ወወለት፡ M. M. f. 3; ኵሉ፡ሮስ፡ Kuf. 15. 47; ሮስ፡ወአዋልድ፡ Ex. 21, 4; ውሉድ፡ሮስ፡ወአዋልድ፡ 21, 31.

ረዋቅያዊ፡ adj. et subst. *stoicus* Act. 17, 18 Platt i. e. فَلَاسِفَةُ ٱلرِّوَاقِ.

ሮተ፡ I, 1 *fricare, perfricare, defricare*: በጼው፡ኢሮቱኪ፡ οὐδὲ ἁλὶ ἡλίσθης Hez. 16, 4; M. M. f. 89 [coll. عَرَتَ عَرَتَ *fricuit* manu rem; at رَثَّ significat *tritus, vetustus fuit*]. — *Voc. Ae.*: ሮተ፡ወፎዘ፡ዘ፡ሐሸ።

ረወየ፡ (Gen. 24, 22; Macc. f. 20) et **ረውየ፡** (Enc. Mag. 10) I, 1 Subj. ይርወይ፡ [רָוָה رَوِيَ ܪܘܳܐ] 1) *potu satiari, sitim* *explere, largius bibere, potare* Gen. 24, 14. 18. 22; **ትሰትዩ፡ ወኢትረውዩ፡** Hagg. 1, 6; Am. 4, 8; **እስከ፡ ይጸግቡ፡ አው፡ ይረዊ፡** Clem. f. 255; c. Acc. **እለ፡ ይሰትዩኒ፡ ኢይረውዩኒ፡** Sir. 24, 21; c. **እምነ፡** rei: Ps. 35, 9; **ርወይ፡ እምደም፡** Jsp. p. 276. 2) *rigari, irrigari* Ps. 64, 13; **እምከመ፡ ረወየት፡ መሬት፡** (fructifera fit) Macc. f. 20. — *Voc. Ae.*: **ረወየ፡ ብ፡ አረከ።**

አርወየ፡ II, 1 1) *potu satiare, sitim* alicujus *explere, inebriare:* absol. Ps. 22, 7; c. Acc. prs.: **አረውያ፡ ለነፍሶሙ፡** Jer. 38, 14. 25; **አርዊ፡ ጽሙኣነ፡** Syn. f. 287; **አልበሙ፡ ዘይሰትዩ፡ ማየ፡ ዘያረውዮሙ፡** (ὕδωρ εἰς πλησμονήν) Judith 7, 21; c. dupl. Acc.: **አርወየኒ፡ ሐሞተ፡** Thren. 3, 15; c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **አረውዮሙ፡ እምደምከ፡** Hez. 32, 5; trsl.: **ሞገሰ፡ ፍቅራ፡ ያረውየከ፡** Prov. 5, 19; **ያረዊ፡ ነፍሶ፡ እምቃለ፡ እግዚ"፡** Sx. Haml. 8. 2) *rigare, irrigare, potare facere:* **አርውዩ፡ ለዐጸደ፡ ሐምልየ፡** Sir. 24, 31; **እስከ፡ ሶበ፡ ያረዊያ፡ ለምድር፡** Jes. 55, 10; Ps. 64, 9. 11; **ፈትለ፡ አርዊ፡** *ellychnium ut potare faciam (oleum)* Enc. Teq. 16.

ተረወየ፡ III, 1 et 2, **ተረውየ፡** Lud. 1) *potu satiari, inebriari:* **ሀለዉ፡ እለ፡ ኢተረወዩ፡** (ἐμπιπλάμενοι νάμασι) Cyr. hom. f. 107; **ንትረወይ፡ እምዘመድኅን፡ አንቅዕት፡** (ἀρύσασθαι) f. 104; **ይትረወዩ፡** v. **ይትሬወዩ፡ ሕጎ፡** Sir. 2, 16. 2) *irrigari*, de arbore, Lud. ex Enc.

ርዉይ፡ vel **ርውይ፡** part.; f. **ርውይት፡** et **ርዊት፡** *potu satiatus, bene potus, irrigatus, irriguus* Gen. 13, 10; **ገነት፡ ርውይት፡** Jes. 58, 11; **ርዊት፡** Jer. 38, 12.

ርውየት፡ n. act. *potus praebitio, propinatio, Voc. Ae.*: **ርውየት፡ ዘ፡ ውግዐት፡**

መርወይ፡ subst., dubiae significationis: *uter aquarius* vel *guttus?* an *humidi* quid vel *liquidi?:* (Pantaleon) **እምብዙኅ፡ ንዋይ፡ ጽድቀ፡ ዘአፍቀርከ፤ ሐወ፡ ዘዐቄርከ፡ በመርወይ፡** Deg.

ሮደ፡ I, 1 [رَادَ רוּד *ultro citroque discurrit, libere vagatus est, (currendo) petiit;* vicinum est **ሮጸ፡**; vid. etiam **መረደ፡**] Subj. **ይሩድ፡** 1) *incurrere, incursare, invadere, oppugnare, incursionem* vel *impetum facere, expeditione bellica petere:* **ሮዱ፡ ወቀተሉ፡ በይሁዳ፡** ἐπέθεντο καὶ ἐπάταξαν 2 Par. 28, 17; **ይረውጹ፡ ላዕሌኪ፡ እንዘ፡ ይረውዱ፡** Jer. 28, 14 var.; **ወይረውዱ፡** καὶ παρατάξονται Zach. 10, 5; c. Acc.: **ኢሎፍሊ፡ ሮዱ፡ አህጉረ፡** 2 Par. 28, 18; **ይሩዱሙ፡** προκαταλαβέσθαι αὐτούς 32, 1; Jud. 9, 33; Kuf. 37; **ሮዱኒ፡** κατέδραμον ἐπ' ἐμοί Job 16, 10; **ሮዱኒ፡ ወሮጹ፡ ላዕሌየ፡** 16, 14; **ሮደከ፡ ፀባኢት፡ ኀያል፡** 29, 10; 4 Esr. 13, 10. 15; **ከመ፡ ይሩዱነ፡** 4 Reg. 7, 6; **ሮድዎሙ፡** μονόζωνοι ἦλθον 13, 20. 21; **ዕደው፡ እለ፡ ኢሮዱ፡ አጋርያን፡** ἄνδρες οἳ ἦσαν πεζοί (opp. equites expediti) Judith 7, 2. 2) insurgere contra alqm, *impugnare, insectari, premere* (impugnatione): **ሮድዎ፡ ወሰሐብዎ፡** ἐπιστάντες Act. 6, 12; Num. 16, 19. 17, 7; Ps. 26, 6; **ይረውዱከ፡** παροιστρήσουσι Hez. 2, 6; **እለ፡ ይረውድዎ፡** θλίβοντες Thren. 1, 17; Ps. 105, 12; Jes. 19, 20. 29, 7. 3) *persequi, insequi*, διώκειν: **አፍራስ፡ ዘይረውድ፡** Nah. 3, 2; **አልቦ፡ ዘይረውድ፡** Jes. 17, 2; Ps. 43, 18; c. Acc. Ps. 7, 1. 30, 19. 141, 9. 142, 3; Jer. 15, 15; Jes. 16, 4; Thren. 1, 6. — Rad. Abb.: **ሮደ፡ ዘ፡ ከበበ፡** (i. e. *circumvenire*).

ተረውደ፡ III, 1 *impugnationem* vel *persecutionem pati* Lud. sine auct.

ርዉድ፡ vel **ርውድ፡** part. *impugnatus, persecutionem passus* Lud. sine auct.

ሩደት፡ n. act. *insectatio, persecutio* Org. 6.

ረዋዲ፡ n. ag. *incursax, insectator, persecutor* Genz. f. 21; Ssal. Req.; **ረዋዴ፡ በግዕ፡** Epil. Ev. Joann. (N. T. rom. f. 100ᵇ).

ተረዋዲ፡ n. ag. III, 1 i. q. **ርዉድ፡** Lud. sine auct.

ሮጸ፡ I, 1 [רוּץ, رَكَضَ; amh. **ሮጠ፡**; vicina sunt **ረየፀ፡** et **ሮደ፡**] Subj. **ይሩጽ፡** *currere (viam celerare, volare):* Prov. 4, 12; 2 Reg. 18, 19—25; Num. 11, 27; **ሩጽ፡** Kuf. 43; **ረዊጽ፡** ὁ δρόμος Koh. 9, 11; Job 9, 25; **ፍጡነ፡ ይመጽኡ፡ እንዘ፡ ይረውጹ፡** Jes. 5, 26; **ይረውጹ፡ ከመ፡ ሀየል፡ ሐንከሳን፡** 35, 6. 40, 31; Matth. 27, 48. 28, 8; Rom. 9, 16; Joel 2, 7. 9; ὁρμᾷν Matth. 8, 32; de avibus Job 39, 30; curru **ሰረገላት፡ ዘይረውጽ፡** Nah. 3, 2; vento Jes. 5, 28; igne Hen. 23, 2; fulgure **ከመ፡ ይረውጽ፡ መብረቅ፡ ቅድመ፡ ነጐድጓድ፡** Sir. 35, 10; Ex. 9, 23; Nah. 2, 5; sole: **ፍጡነ፡ ይረውጽ፡ ፀሓይ፡** 1 Esr. 4, 34; Hen. 72, 37; verbo Ps. 147, 4; 2 Thess. 3, 1; de navigantibus Act. 21, 1; σπεύδειν **እንዘ፡ ይረውጹ፡** μετὰ σπουδῆς Dan. ap. 1, 50; **ሩጹ፡ ወኢትቁሙ፡** Jer. 4, 6; **ሩጽ፡ ጼውው፡** ὀξέως Jes. 8, 3; c. Acc. viae Ps. 118, 32. a) *currendo discedere, se auferre:* **ሩጽ፡** ἀπότρεχε Jer. 47, 5. b) *praetercurrere, cito praeterire:* **ከመ፡ ኀልፈተ፡ ዜና፡ ዘይረውጽ፡** Sap. 5, 9. c) *circumcurrere, discurrere:* **ሩጹ፡ ውስተ፡ ፍናዊሃ፡ ለኢየሩሳሌም፡** Jer. 5, 1; **ይረውጽ፡ ኀበ፡ አባግዕ፡** Herm. p. 56. d) *praecurrere* c. **ቅድመ፡**, ut: 1 Reg. 8, 11; 2 Reg. 15, 1. e) *cursu tendere* aliquo, *accurrere, currendo petere*, Marc. 9, 15; Gen. 18, 2. 33, 4; c. **ኀበ፡** Hebr. 12, 1; Gen. 18, 6; **ሮጹ፡ ኀቤሃ፡** Dan. ap. 1, 19; Luc. 24, 12; **ዘርእየ፡ በለሰ፡ ወይረውጽ፡ ኀቤሃ፡** Jes. 28, 4; **እጐሊሁ፡ ይረውጹ፡ ኀበ፡ ደም፡** Job 39, 30; vel c. **ለ፡**, ut: **ለኀጢአት፡ ይረውጻ፡ እገሪሆሙ፡** Jes. 59, 7. f) *currendo sequi:* **ሮጸ፡ ድኅሬሆሙ፡** Kuf. 43. g) *incursare, incurrere:* **ሮጸ፡ ኀቤሁ፡ በኀይል፡** Dan. 8, 6; **ሮዱኒ፡ ወሮጹ፡ ላዕሌየ፡** Job 16, 14.

አሮጸ፡, rarius **አረጸ፡** (1 Esr. 2, 25 var.) II, 1 *currere facere, ad cursum impellere, currentem incitare:* (Jesus) **ያረውጸሙ፡ ለሐንከሳን፡** Clem. f. 14; **ከመ፡ ያርትዕ፡ ልሳነ፡ ልቱተ፤ ያሩጽ፡ ሐንካሰ፡** Mavâs. Nr. 28; **ያረውጸ፡ ጋኔኑ፡ ገዳመ፡** Luc. 8, 29; **ያረውጸ፡ ጕጉአ፡** *citatim eum currere facit* Gad. T. H.; **አሮጹ፡** (v. **አረጹ፡**) **አፍራሲሆሙ፡** 1 Esr. 2, 25; 4 Reg. 9, 17. 18; Herm. p. 58; **ሰረገላት፡ ዘያረውጹ፡ አፍራስ፡** Apoc. 9, 9; **አርውጸ፡ አፍራስ፡** *cursum equestrem instituere* Gad. Ad. f. 140; **ይትራድኡ፡ ለአርውጸ፡ ሐመር፡** M. M. f. 21.

ተራወጸ፡ III, 3 1) *concurrere, undique accurrere, certatim accurrere:* Marc. 9, 25; (milites) **እምከመ፡ መጽአ፡ ድምፀ፡ ፀባኢት፡ የኀድጉ፡ ኵሎ፡ ወይትራወጹ፡ ለቀትል፡** Chr. Ta. 5. 7; Sx. Nah. 6 Enc. 2) *huc illuc discursare, vagari:* **ኦአንስት፡ ዕቀባ፡ ውሉደክን፡ ከመ፡ ኢይትራወጹ፡ ዝየ፡ ወዝየ፡** Const. Ap. 52.

ርዉጽ፡ vel **ርውጽ፡** part. *currens, citatus, praeceps* Enc.; **ለነሰ፡ ህላዌነ፡ ርውጽ፡ ውስተ፡ ሚጠት፡ በሕቁ፡** ἡμεῖς τὴν φύσιν παράφορον κομιδῇ πρὸς ἀλλοίωσιν ἔχοντες Cyr. ad Th. f. 10. Acc. **ርዉጸ፡** adv.: *cursim, citatim, propere:* **ርዉጸ፡ ጼውው፡** Jes. 8, 3 var.; Hez. 30, 9.

ሩጸት፡ n. act. 1) *cursus, motus rapidus:* 2 Reg. 18, 27; **ሩጸተ፡ አፍራስ፡** Jer. 8, 16; Org. 1; **ሩጸተ፡ እንስሳ፡ ዘኢይት**

ረሐይ፡ Sap. 17, 18; astrorum Hen. 8, 3. 14, 8; Macc. f. 22; Org. 2; ignis Hen. 23, 2; navis Sap. 5, 10; ኢመጠነ፡ሩጸተ፡መብረቅት፡ (i. e. ne momentum quidem temporis) M. M. f. 20. 2) *vitae cursus* vel *certamen:* እለ፡ተጋደሉ፡ሠናየ፡ገድለ፡ወፈጸሙ፡ሩጸቶሙ፡ወሞቱ፡ Did. 26; ሠናያነ፡ሩጸት፡ Org. 1.

ረዋጺ፡ n. ag., subst. et adj., 1) *cursor* δρομεύς Prov. 6, 11; ኄር፡ረዋጺ፡ 24, 49; ኢይክል፡ረዋጺ፡አምሥጦ፡ Am. 2, 14. 2) *citus, velox, pernix, praeceps* (κοῦφος, ταχινός): መላእክት፡ረዋጽያን፡ Jes. 18, 2; ረዋጺያን፡እሙንቱ፡ 30, 16; Jer. 26, 6 var.; Thren. 4, 19; ሕዝብ፡መሪር፡ወረዋጽያን፡ Hab. 1, 6; 2 Reg. 2, 18; አፍራስ፡ረዋጽያን፡ Am. 6, 7; Jes. 30, 16; Joel 2, 4; 3 Reg. 20, 20.

መርወጺ፡ part. (II, 1) c. term. adj., *magister cursus:* መርወጼ፡አፍራስ፡ Const. Ap. 27; Kid. f. 23.

ምርዋጽ፡ subst., m. et fem., Pl. ምርዋጻት፡ 1) *spatium cursus, curriculum:* ምርዋጸ፡ብእሲ፡ (quantum quis continuo currere potest) Act. 1, 12. a) astrorum: Hen. 14, 17. 41, 8. b) equorum, *hippodromus, stadium:* Gen. 48, 7; በበትር፡ዘበጣ፡ለባሕር፡ወአኅለፎሙ፡እንተ፡ማእከላ፡ከመ፡ምርዋጸ፡ፈረስ፡ Did. 33; ሖሩ፡ኀበ፡ምርዋጻት፡ከመ፡ሕፃናት፡እለ፡ይትራወጹ፡ማእከለ፡ጉባኤ፡ εἰς ἱπποδρομίας σπεύδουσι Chr. Ta. 7. 2) *cursus vitae, certamen:* ፈጸምከ፡ምርዋጸከ፡ (de mortuo) Genz. f. 51; ተፈጸመ፡ምርዋጹ፡ Sx. Mag. 1 Enc.; Genb. 11 Enc.; vitae scopus vel pensum: ረሰየ፡ምርዋጸ፡ለምሀሮ፡ወለገሥጾ፡ Sx. Nah. 7 Enc.

ረዐመ፡ rad. inus., sc. רָעַם ܪܥܡ *tonuit.*

አርዐመ፡ II, 1 *tonare facere, tonare; Voc. Ae.:* አርዐመ፡ብ፡አሰማ፡

ራዕም፡ subst. *fremitus, strepitus:* እምገጸ፡ራዕሙ፡ (v. ራእዩ፡) ለዝንቱ፡ብዙኅ፡ ἀπὸ προςώπου τοῦ ὄχλου τοῦ πολλοῦ τούτου 2 Par. 20, 15.

ረዓም፡ subst. 1) *tonitru* Hen. 20, 2. 2) *vox tonans, strepitus, fremitus:* (Deus) ዘረዓም፡ወዘለሖሳስ፡ይሰምዕ፡ *tonantem et submissam vocem audit* Ssal. Req.; ረዓመ፡መላእክት፡ (de vocibus angelorum) Lud. ex auct. Gregorii.

ረዐወ፡ rad. inus., cujus prima potestas in *copulando* et *sociando* fuisse videtur; ejus vestigia inveniuntur in רֵעָה, רֵעַ *amicus, socius,* أُرْعُوَّةٌ *jugum boum* (H. Hupfeld exerc. Aeth. 1825. p. 30 comparandum censet ዐረየ፡).

አርዑት፡ subst., plerumque m. (gramm. § 113) 1) *jugum* (quod jumentis imponitur): አርዑተ፡ብዕራ፡ Jes. 5, 18; Sir. 26, 7; አርዑተ፡ክሣድ፡ Dan. 8, 25; Lev. 19, 19; ሐረሰ፡በአርዑታ፡ Sir. 28, 19; ፀሚደ፡አርዑት፡ 30, 35; እንተ፡ሰሐበት፡አርዑተ፡ Deut. 21, 3; ትወዲ፡አርዑተ፡ዲበ፡ክሣዱ፡ Job 39, 10; crebro translate: አርዑት፡ዘሠርዑ፡ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 38; ይነሥእ፡አርዑቶ፡ Thren. 3, 27; Matth. 11, 29. 30; Jes. 9, 4. 14, 5. 25. 47, 6; Jer. 2, 20. 5, 5. 35, 4; አርዑተ፡ግብጽ፡ Kuf. 49; ከመ፡ይትቀነዩ፡በአሐዱ፡አርዑት፡ Zeph. 3, 9. 2) *collare, copula* in genere: ውስተ፡ክሣዱ፡አርዑት፡ዘዕፅ፡ከመ፡ከልብ፡ Lud. e V. S.; ቅኑይ፡በአርዑተ፡ዐመፃ፡ σύνδεσμος Act. 8, 23 rom.; አብእ፡እገሪከ፡ውስተ፡አርዑታ፡ εἰς τὰς πέδας αὐτῆς (compedes) Sir. 6, 24. — *Voc. Ae.:* አርዑት፡ዘ፡ቀምበር።

ተመርዐወ፡ quadrl. III, 1 *nuptiis sibi adjungere* sponsam, c. c. Acc.: (Maria est) ጽርሕ፡ንጽሕት፡እንተ፡ባቲ፡ተመርዐወ፡ቃል፡ሥጋ፡ ἡ παστὰς ἐν ᾗ ὁ λόγος ἐνυμφεύσατο τὴν σάρκα hom. Procli in Cyr. f. 119; (Christus) ተመርዐወነ፡ (homines) M. M. f. 163; (ecclesia) ዘተመረዐዋ፡ (Christus) Org. 1.

[*Dorn* de psalt. Aeth. p. 70 hoc verbum cum مَرُؤَ componendum esse censet, tamquam *virum se fecit.*].

መርዓ፡ subst. (m. Esth. 2, 18), 1) *nuptiae, solemnia nuptiarum, convivium nuptiale* (γάμος, γάμοι), ሶበ፡ተፈጸመ፡መዋዕለ፡መርዓ፡ Esth. 1, 5; አዕበዮ፡ለመርዓ፡አስቴር፡ 2, 18; νύμφευσις Cant. 3, 11; በዓል፡ዘመርዓ፡ Tob. 8, 20; Apoc. 19, 7. 9; መጋቤ፡መርዓ፡ νυμφαγωγός Jud. 14, 20; ልብሰ፡መርዓ፡ Matth. 22, 11; ቤተ፡መርዓ፡ νυμφών *cubiculum nuptiale* Herm. p. 21; vel *domus nuptialis* F. M. 32, 7; Sx. Teq. 14; ቤተ፡መርዓ፡ወከብካብ፡ F. M. 34, 2; ከብካበ፡መርዓ፡ Org. 2) Transfertur ad alia *solemnia* vel *festa laeta,* ut: መርዓ፡መንግሥት፡ *festum inaugurationis regis* Gad. Lal.; opp. ላሕ፡ Org.; ለመርዓ፡ስምከ፡ (v. ስምዕከ፡) ይትገበር፡ከብካብ፡ *solemnibus nominis (martyrii) tui apparantur epulae* Enc. Mag. 3.

መርዓዊ፡ subst., m. 1) *nuptiator, sponsus (nuptias celebraturus),* νυμφίος Jes. 61, 10. 62, 5; Jer. 7, 34. 16, 9. 40, 11; Joel 2, 16; Matth. 9, 15; Marc. 2, 19. 20; Apoc. 18, 23; (Christus) መርዓዊ፡ሰማያዊ፡ Clem. f. 117. 2) *gener,* ut: አልቦ፡ዘይሰክብ፡አብ፡ምስለ፡ብእሲተ፡ወልዱ፡አው፡መርዓዊ፡ምስለ፡ሐማቱ፡አው፡ሐም፡ምስለ፡ብእሲተ፡ወልዱ፡ Kedr f. 82. — *Voc. Ae.:* መርዓዊ፡ብ፡ወንድ፡ሙሽራ።

መርዓት፡ subst., fem., Pl. መራዕው፡, rarius መራዕይ፡ (Gen. 21, 22. 26, 26; gramm. § 139, 2, c) et መራዕዋት፡ et መርዓውያት፡ et መርዓታት፡ (Sx. Nah. 17) 1) *sponsa nuptialis, sponsa,* νύμφη Jes. 49, 18. 61, 10. 62, 5; Jer. 2, 32. 7, 34. 16, 9. 40, 11; Joel 1, 8. 2, 16; ከንኪ፡ሊተ፡መርዓተ፡ Hez. 16, 8; Cant. 4, 8; Joh. 3, 29; Apoc. 21, 2. 9. (22, 17 cum utraque editio formam መርዔት፡ exhibeat, dubium videtur, utrum Aethiopes *gregem* an *sponsam* intelligant); ቅድስት፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ይእቲ፡መርዓት፡እንተ፡ክርስቶስ፡መርዓዊሃ፡ Clem. f. 171; (virgines devotae et monasticae,) እለ፡ውእቶን፡መራዕዋተ፡ክርስቶስ፡ F. M. 6, 10; ከመ፡እማንቱ፡ይኩና፡መርዓውያቲሁ፡ለክርስቶስ፡ Sx. Jac. 6; መጋቤ፡መራዕይ፡ νυμφαγωγός Gen. 21, 22. 26, 26; ኵሎሙ፡ያረኵሱ፡መራዕወ፡ደቂቆሙ፡ Hez. 22, 11. 2) *nurus* Gen. 38, 11. 13. 24; Kuf. 41; Ruth 1, 6. 7 (መራዕዊሃ፡). 22. 2, 20. 22; 1 Reg. 4, 19; መራዕዊክሙ፡ Hos. 4, 13. 14; Tob. 11, 15. 12, 14; Matth. 10, 35; Luc. 12, 53. — *Voc. Ae.:* መርዓት፡ብ፡ሴት፡ሙሽራ።

ምርዕውና፡ subst. *conditio sponsi* vel *sponsae, res nuptiales:* ለዝንቱ፡ብእሲ፡ (Christodulum) ኢያጽሐቆ፡ዲበ፡ምድር፡ምርዕውና፡ Mavâs. Nr. 10.

ርዕየ፡ et rarius **ርዐየ፡** I, 1 [רָעָה ܪܥܳܐ رَعَى] Imprf. ይርዒ፡ et ይሬዒ፡ (gramm. § 92), Subj. ይርዐይ፡, Imprt. ረዐይ፡ 1) *pascere, pastum ducere,* c. Acc. gregis: Gen. 30, 31. 36. 37, 2. 12; Ex. 3, 1; 1 Reg. 17, 15; Kuf. 28. 34; Cant. 1, 8; Jes. 61, 5; Jer. 38, 10; Judith 8, 16; አነ፡ረዐይኩከ፡በውስተ፡በድው፡ Hos. 13, 5; እርዕዮሙ፡ውስተ፡አድባረ፡እስራ-

ኤል፡ Hez. 34, 13. 14; **ረዐዩ፡ርእሶሙ፡ወኢረዐዩ፡አባግዕየ፡** 34, 8. 10; Luc. 15, 15; c. **ውስተ፡** gregis 1 Reg. 16, 11. 17, 34; absol. Cant. 1, 7; Hen. 89, 65. 72; Matth. 8, 33 rom. Transl.: *pascere* populum sicut gregem i. e. *gubernare, moderari, regere* Ps. 2, 9. 22, 1. 36, 3. 47, 13. 77, 77. 79, 1; Jer. 3, 15; Hos. 4, 16; Mich. 5, 3; Hen. 90, 1; Joh. 21, 15. 17. 2) *pasci* (i. q. **ተርዕየ፡**): **ወይሬዒ፡** (v. **ወይትረዐይ፡**) **ላህም፡ወድብ፡ኅቡረ፡** Jes. 11, 7; **ረዐይክሙ፡ውስተ፡ሠናይ፡ጺአት፡** Hez. 34, 18. — In locis: **ዘይሬዕያ፡ወይዘወጋ፡ለሙስና፡ያጼእል፡አባሁ፡** Prov. 28, 7; **ዘይርዒ፡ዘማተ፡** 29, 3 dubium est, utrum Aethiopes verbum trs. vel intrs. intelligant; Graecus habet ποιμαίνει (hebr. רָעָה *delectari re*). — *Voc. Ae.*: **ዐቀበ፡ረዐየ፡ኖለወ፡ብ፡ጠበቀ፡**

አርዐየ፡ II, 1 *pascendum curare:* **አርዕዮሙ፡** (v. **አሬዕዮሙ፡**) **ለአባግዐ፡ቀትል፡ውስተ፡ከናአን፡** Zach. 11, 7.

ተርዕየ፡ (Ps. 79, 14; Dan. 4, 30; Jes. 34, 17; **ተረዐየ፡** Lud.) III, 1 *pasci, pastum ire, depasci,* absol.: Job 1, 14; **የዐይል፡ውስተ፡ገዳም፡ይትረዐይ፡** 39, 8; **ይትረዐዩ፡ከመ፡አስዋር፡** Jes. 5, 17. 11, 6. 14, 30. 49, 9; **ይትረዐዩ፡ኅቡረ፡** 65, 25; Zeph. 2, 14; Hez. 34, 14; Cant. 4, 5; Gen. 41, 2; Hen. 86, 1. 3; c. Acc. pabuli vel pascui: Ps. 105, 21; **ተርዕየ፡ሣዕረ፡** Dan. 4, 30; Job 40, 10 (ἐσθίουσι); Jes. 5, 17 (φάγονται); **ይትረዐይ፡ብሔረ፡ሥዑረ፡** Jes. 30, 23; **አብሓኰ፡እለ፡ኅጥኡ፡ዘይትረዐዩ፡** Thren. 1, 6.

ተራዐየ፡ III, 3 *conjunctim* vel *alternatim pasci* vel *pastum ire, compascere,* Marc. 5, 11 rom. (sed **ይትረዐይ፡** Matth. 8, 30; Luc. 8, 32); **ይትራዐዩ፡ውስተ፡ቀርሜሎስ፡ወውስተ፡ደብረ፡ኤፍሬም፡** caet. Jer. 27, 19; c. Acc. pascui: Ex. 22, 4; Herm. p. 57; etiam c. **ለ፡**, ut: **ኵሉ፡ዘመደ፡እንስሳ፡ይትራዐዩ፡ለውእቱ፡ሣዕር፡** Herm. p. 98.

መርዐይ፡ (Matth. 8, 31 rom.; 8, 30—32 Platt), at plerumque **መርዔት፡** subst., m. et fem., Pl. **መራዕይ፡**, rarius **መርዔታት፡** (ἀγέλαι Cyr. hom. f. 103) 1) *jumenta* et *armenta* et *pecus pastum ducta, grex* (ἀγέλη, ποίμνιον, ποίμνη, νομάδες, κτήνη, βόσκημα, βουκόλιον al.) Cant. 4, 1. 2; Jer. 10, 21. 22. 28, 23; Jes. 30, 23; Judith 3, 3; Joel 1, 18; 1 Reg. 8, 16. 25, 2; Luc. 2, 8; Lev. 22, 19. 21. 23, 18; Deut. 28, 4; **መራዕየ፡አልህምት፡ወመራዕየ፡አባግዕ፡** Kuf. 20. 30. 34; **መራዕየ፡አባግዕ፡** Koh. 2, 7; 2 Par. 7, 5; **መራዕየ፡አግማል፡** Jes. 60, 6; **መራዕየ፡አሕርው፡** Marc. 5, 11; **ከለባተ፡መራዕይየ፡** Job 30, 1; **አዕጻዳተ፡መራዕይ፡** Jes. 65, 10; **ከመ፡ኖላዊ፡መርዔቶ፡** Sir. 18, 13; c. suff. III pers.: **መራዕይሁ፡** Job 20, 17; **ውስተ፡መራዕይሁ፡** Mal. 1, 14; **መራዕዮሙ፡** Kuf. 30; Jer. 32, 22; **መራዕይሆሙ፡** et **መራዕዩሆሙ፡** Jer. 6, 3; **መራዕይሆሙ፡** Kuf. 34. Transl.: **መርዔተ፡እግዚ**“**፡** Jer. 13, 17; Luc. 12, 32; 1 Petr. 5, 2. 3. 2) *pastus, pascuum* (νομή): **አባግዐ፡መርዔትየ፡** Jer. 23; 1 (at Hez. 34, 31 πρόβατα ποιμνίου μου); Ps. 73, 1. 78, 14; Joel 1, 18. — (Aliud **መራዕይ፡** vid. sub **መርዓት፡** sub **ረዐወ፡**). — *Voc. Ae.*: **መርዔት፡ዘ፡መጋ፡** (v. **መንጋ፡**).

ምርዓይ፡ subst. 1) *locus pascuus, pascuum, pascua* (νομή) Gen. 31, 4. 47, 4; Jes. 7, 25. 32, 14. 49, 11; Hez. 25, 5; Zeph. 2, 6. 15; Hen. 86, 2; Joh. 10, 9. 2) *pastus* vel *custodia pastoralis:* **እለ፡ይፈቅዱ፡ዋሕየ፡ወምርዓየ፡** οἱ τῆς προστασίας δεόμενοι Chr. Ta. 24.

ረዐይት፡ subst. (Plur. a Sing. **ረዓዩ፡**) *gigantes* Sap. 14, 6; Prov. 21, 16; Kuf. 5. 20. 29; Hen. 7, 2. 4. 9, 9. 15, 3. 8. 16, 1; etiam singulariter: *gigas* **ዝንቱ፡ቀደመ፡ይኩን፡ረዐይተ፡ወነዓዌ፡ዲበ፡ምድር፡** 1 Par. 1, 10.

ረዐይታዊ፡ adj. rel. *giganteus, gigas,* Macc. f. 3. 7; **ጎልያድ፡ረዐይታዊ፡** Sx. Teq. 11; **ሶምሶን፡ረዐይታዊ፡** Sx. Jac. 12; Org. 4.

ርዕደ፡ I, 1 [רָעַד رعد VIII] Subj. **ይርዐድ፡**, *tremere, contremiscere:* **እንዘ፡ይርዕድ፡** Job 38, 34; **ይርዕዱ፡ወያድለቀልቁ፡** Sir. 16, 19; Ps. 17, 9. 76, 18. 103, 33; Hen. 86, 6; **ረዐድ፡** Hab. 2, 16; Marc. 5, 33; c. **እምነ፡** vel **እምቅድመ፡** vel **በእንተ፡** causae: **ይርዕዱ፡አድባር፡እምኔከ፡** Jes. 64, 1; Dan. 5, 19; Hen. 69, 14; Gen. 9, 2; Org. 1; **እምቅድመ፡** Dan. 6, 26; **ይርዕዱ፡በእንተ፡ቍር፡** 1 Esr. 9, 6; 2 Esr. 10, 9; c. suff. Dat.: **ርዕደኒ፡መንፈስየ፡** Dan. 7, 15.

አርዐደ፡ II, 1 *tremefacere, tremorem efficere:* **አርዐድከ፡ ለቀላይ፡** 4 Esr. 1, 19; **እግዚ**“**፡ዘበላዕሉ፡አንጐድጐደ፡ወበታሕቱ፡አርዐደ፡** Lith. Orth.

ርዑድ፡ part. *tremens, tremebundus, tremulus, trepidus* Gen. 4, 12; **ወከነ፡** (Cain) **ርዑደ፡ወድንጉፀ፡ኵሎ፡መዋዕለ፡ሕይወቱ፡** Clem. f. 9; Asc. Jes. 9, 1. 2; Hebr. 12, 21; **ተንሣእኩ፡ርዑድየ፡** Dan. 10, 11.

ረዓድ፡ vel **ረዐድ፡** (nec non **ርዓድ፡** in libris antiquioribus) subst., plerumque m., *tremor* Ex. 15, 15. 16; Jes. 19, 16. 33, 14; **ኢይቀረብኪ፡ርዓድ፡**(**ረዓድ፡**) Jes. 54, 14; Jer. 15, 8. 30, 13; Hab. 3, 16; **ረዐደ፡ብርክ፡** Nah. 2, 10; Ps. 2, 11. 47, 6; Job 4, 14; Hen. 1, 5. 20, 2; Marc. 16, 8; 1 Cor. 2, 3.

ርዕደት፡ n. act. *tremor* Deut. 11, 25.

መርዕድ፡ part. *tremefaciens* i. e. *tremendus:* **ንጥረ፡መባርቅት፡መርዕድ፡** M. M. f. 333; Ssal. Req.

ሩዝ፡(**ሩዝ፡** Lud.) subst. [رُنْز رُزّ أُرُزّ ܐܘܪܙܐ אוֹרֶז; بِرِنْج व्रीहि] *oryza* Kuf. 37 (p. 135); **ተኀፂበ፡ይጸዐዱ፡እምሩዝ፡** Sx. Hed. 29 Enc. (homoeoteleuton carminis est **ዝ፡**).

ሩዘ፡ (v. **እሩዘ፡**) subst., nomen avis; fortasse species gallinarum sylvestrium vel agrestium; animalibus gregariis ducem sequentibus adnumerantur **ንህብ፡ወሩዘ፡ወኰሩኪ፡ወቶራት፡ወአንስርት፡ወአልህምተ፡ገዳም፡ወዘመደ፡ዓሣት፡ዘዘዚአሆሙ፡** F. N. 44, 2. — *Voc. Ae.*: **ሩዘ፡** (v. **እሩዘ፡**) **ዘ፡የበዳ፡ዶሮ፡** — Isenb. in lex. p. 48: **ሩዘ፡** „a large white bird, which eats grasshoppers“.

ረዘመ፡ rad. inus., cujus significatum nondum certius definire licet; fortasse eadem quae רָזַם ܪܡܙ رَمَزَ غَمَزَ *nictavit, innuit.*

መርዘም፡ vel **መርዝም፡** subst. *titubatio, vertigo, tremor,* ut videtur: **እምስከር፡ይትወለድ፡ምርዓት፡ወዝሙት፡ወሥሥዕት፤ጽርፈት፡ወትዕቢት፡ወመሐላ፡በሐሰት፡ወኢያሠንዮ፡በዝንጋዔ፡ወመርዘመ፡ርእስ፡** Clem. f. 139; **ቅንአት፡ወፍትወት፡አንስት፡ልበ፡ጠቢባን፡ያማስን፡ወዓዲ፡ስካር፡ወዘፈን፡ወመርዘመ፡ርእስ፡** f. 199; (diabolus) **ቦአ፡ኀቤሃ፡ወረሰያ፡ከመ፡መርዝመ፡ወይን፡ወአርስዓ፡ዐቲበ፡ገጸ፡ወሆከ፡ኅሊናሃ፡** f. 221.

ሬመ፡ rad. inus., coll. רום (הֵרִים أَوْفَضَ) *altum esse.*

ራማ፡ subst. i. e. רָמָה, רָמָא *locus altus, editus; excelsa* (coelum): **ምሕልላነ፡ስማዕ፡እምራማ፡** *preces nostras audi de excelsis* (coelis) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **ጊዜ፡ዕርገታ፡(ለነፍስ፡) ውስተ፡ራማ፡** Deg. (vid. **ራማ፡** supra c. 275).

አርያም፡ subst. Plur. (gramm. § 131, 2), Pl. (Pl.) **አርያማት፡** 1) (loca) *excelsa, sublimia* (ὕψος, ὑψηλόν, -ά, ὕψιστον, -α) Ps. 77, 75; **እለ፡ይነብሩ፡ውስተ፡አርያም፡** Jes. 26, 4; **ከመ፡ያስርር፡ውስተ፡አርያም፡እጐሊሁ፡** Hab. 2, 9; in specie: *coelum excelsum* Ps. 7, 8. 67, 19. 72, 8. 11. 92, 6; Job 16, 19. 25, 2. 31, 2; **ልበስ፡ኀይለ፡አርያም፡** 40, 5; Jes. 7, 11. 32, 15. 33, 5. 37, 23. 57, 15; Jer. 32, 16; Thren. 1, 13; 1 Par. 15, 16; Sap. 9, 17; 4 Esr. 4, 10. 8, 24; Matth. 21, 9; Marc. 11, 10; **አርያማት፡** Lit. Orth. („In specie accipiunt Aethiopes de *coelo summo*, quod habent pro throno Dei et sede beatorum" Lud.). 2) Est nomen *hymnorum generis cujusdam* in Deg. saepissime obvium; vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 36 et locum e Sx. Genb. 11, quem ibidem ann. d) laudavimus; d'Abbadie Catal. p. 99.

አርያማዊ፡ adj. rel. *ad excelsa pertinens, coelestis:* **አርያማዊት፡መቅደስ፡** Ta'âmra Gabr. Manf. Q.

ረየፀ፡ I, 2 [رَاضَ I et II, (coll. ܪܳܕ; *incessit; incedere fecit* i. e. *exercuit, erudivit, castigavit*)] *domare, condocefacere* (equum in hippodromo); *exercere* in genere: **አኀዘ፡(ሐዋርያ፡) ይረይዮሙ፡ለሰማዕያን፡** προγυμνάζει auditores Chr. ho. 12.

ተረየፀ፡ III, 1 et 2 *exerceri, se exercere, condocefieri, institui:* **ፈረስ፡ዘኢተረየፀ፡** ἵππος ἀδάμαστος *indomitus* Sir. 30, 8; athletae saccos arena impletos gestant **ከመ፡ይትረየፁ፡** Chr. Ta. 19; **ተጋድሎ፡ወተረይዮ፡ዘመንክር፡** γυμνασία τις ϑαυμαστή Chr. Ta. 18; **እልክቱ፡ኢተረየፁ፡ወኢተመከሩ፡ወኢያእመሩ፡ሠናየ፡እምነ፡እኩይ፡** οὐκ εἶχον τὰ αἰσϑητήρια γεγυμνασμένα ἐκεῖνοι Chr. ho. 8; **እመሰ፡ተረየፀ፡ኅሊና፡ልብነ፡** γεγυμνασμένος vel **በምንትኬ፡ይትረየፃ፡ኅሊናቲነ፡** Chr. Ta. 8. — *Voc. Ae.:* **ተረየፀ፡ዘ፡ተገርሀ ።**

አስተራየፀ፡ IV, 3 *exercitationis copiam praebere* alicui, *facere ut quis se exercitet et instituat:* **እስከ፡ፈጣሬ፡ያስተራይዮሙ፡ለመስተጋድላኒሁ፡** ὥστε τὸν ϑεὸν γυμνάζειν τοὺς ἑαυτοῦ ἀϑλητάς Chr. ho. 25.

ርዩዕ፡ part. *exercitatus, condocefactus, domitus:* **አፍራስ፡ዘኢኮኑ፡ርዩፀ፡** Jer. 5, 8 var.

ረያፂ፡ n. ag. *excrcitor, domitor* (magister equorum) Lud. sine auct.

ረዳ፡ subst. [وَرْدٌ ܘܰܪܕܳܐ ܘܰܪܕܳܐ וַרְדָּא] *rosa*, ῥόδον: **ጽጌ፡ረዳ፡** Sir. 24, 14 (Org. 6); Sir. 50, 8; Esth. 1, 6; Sap. 2, 8; κρίνον (*lilium rubens*) Sir. 39, 14; praeterea Gen. 25, 25; Hen. 82, 16. 106, 2. 10; Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.:* **ቀንሞስ፡ናርዶስ፡ርዶ፡** (sic) **መጽርይ፡ቀጺመታት፡ብ፡ሽታው፡የሚያምር፡ዕፀዋት ።**

ሪዶን፡ n. prgr. ῥεδῶν a ῥέδη *rheda* Apoc. 18, 13. — *Voc. Ae.:* **ርኩብት፡ዘ፡የሐመሴን፡ፈረስ ። ወሪዶን፡ዘ፡ገልገሉ፡**

ረድአ፡ I, 1 [amh. **ረዳ፡**, arab. رَدَأَ *fulcivit parietem, adjuvit;* Syri et Hebraei frequentant ܥܕܰܪ עָזַר] Subj. **ይርዳእ፡** 1) *juvare, adjuvare, auxiliari:* Marc. 16, 20; c. c. Acc. prs. vel rei: Kuf. 3. 22; Ps. 43, 28. 45, 5. 53, 4. 78, 9; **ረዲኦትየ፡** Ps. 21, 20. 37, 22. 39, 18. 69, 1; Koh. 7, 19; **ረዲእ፡** Job 4, 20; **መኑ፡ትፈቅድ፡ትርዳእ፡** 26, 2. 29, 12; **መጽአ፡ይርድአኒ፡** Dan. 10, 13; **ዘከመ፡ረድአኒ፡እዴሁ፡ለእግዚ"፡** 2 Esr. 12, 18; (in bello) 1 Par. 18, 5; Jes. 31, 1. 41, 14; 4 Esr. 9, 11; Sir. 15, 10. 29, 4; **ከመ፡ይርድኦሙ፡** ἵνα εὐοδώσῃ αὐτοῖς 38, 14; Phil. 2, 13; Matth. 15, 25; Marc. 9, 22; **እለ፡ይረድእዋ፡ለኀጢአት፡** Hen. 100, 4; Marc. 9, 24; seq. Subj. verbi: **ዘረድአኪ፡ትምትሪ፡ርእሶ፡** Judith 13, 18. 2) *auxilio tutari, defendere:* **እረድኣ፡ለዛቲ፡ሀገር፡** ὑπερασπιῶ Jes. 37, 35; c. **እምነ፡** *ab:* **ይረድአከ፡እምፀርከ፡** Job 22, 25; **ይረድአከ፡እምድቀት፡** Sir. 31, 19; **ረድአ፡እምሕማም፡** Lit. Apost.

አርድአ፡ II, 1 1) *auxilio vocare* alqm, *auxilio uti* alcjs, c. Acc.: **ነሃቢ፡አርድአ፡ነሀብተ፡ሀገር፡** Sx. Ter 15. 2) *opem ferre, adjumento esse, succurrere*, c. Acc. Ex. 18, 22. 23, 5; Gal. 2, 8 (ἐνεργεῖν); Chr. ho. 1.

ተረድአ፡ III, 1 *adjuvari, auxilium nancisci, auxilio uti:* **ከመ፡ትትረድኡ፡በረድኤተ፡ፈርዖን፡** Jes. 30, 2 var.; **ዘይትረዳእ፡በመኳንንተ፡ዝዓለም፡** Syn. in Lud. comm. hist. p. 311.

ተራድአ፡ III, 3 *se invicem adjuvare, mutuam sibi opem ferre, operam suam jungere* cum opera aliorum, c. c. **በበይናት፡**, ut: **ተራድኡ፡በበይናቲሆሙ፡** Esth. 9, 16; Jsp. p. 356; c. **ምስለ፡**, ut: **እኁ፡ምስለ፡እኁሁ፡ዘይትራዳእ፡** Prov. 18, 19; Kuf. 46; c. Acc.: **ትትራድአ፡ለምታ፡** ἐνεργεῖ τῷ ἀνδρί Prov. 29, 30; Act. 27, 3; Ex. 23, 5 var.; (Romani cum Judaeis foedus fecerunt,) **ከመ፡ይትራድኡ፡ኅቡረ፡በየብስ፡ወበባሕር፡ወከመ፡ኢይትራድኡ፡ዘልፈ፡ፀረ፡ሮም፡ላዕሌሆሙ፡** Jsp. p. 296.

ርዱእ፡ part. *adjutus, auxilium nactus:* **ዘየሐውር፡በጽድቅ፡ርዱእ፡** βεβοήϑηται Prov. 28, 18.

ረድእ፡ subst. 1) abstr. *auxilium:* **መጽኡ፡ለረድአ፡ዳዊት፡** 1 Par. 12, 16. 2) concr., fem. **ረድእት፡** (Act. 9, 36 Platt; F. N. 22; Genb. 20 Enc.), Pl. **አርዳእ፡** et **አርድእት፡**, adjutor i. e. *famulus, minister* Matth. 13, 27; F. N. 8, 3 ubi **ንፍቀ፡ዲያቆን፡** exponitur **አርድእት፡**; et plerumque *discipulus* (μαϑητής) magistri, ut: prophetae Jsp. p. 301, monachi Phlx. 85, Joannis baptistae Matth. 14, 12; Marc. 6, 29; Mosis Joh. 9, 28; Pharisaeorum Matth. 22, 16; **ረድአሙ፡ለሐዋርያት፡** Haim. Ab. Nr. 2—5; in specie Christi: Joh. 9, 27. 19, 38; Luc. 14, 26; Act. 6, 1. 9, 25. 21, 16; Did. 10; duodecim Matth. 10, 1. 11, 1. 21, 1; Luc. 17, 1 al.; Asc. Jes. 3, 13. 17. 11, 22. Deinde in libris Aethiopum creberrime memorantur septuaginta duo vel septuaginta discipuli Christi secundum Luc. 10, 1. 17, ut: **፸ወ፪አርድእት፡** Lit. 164, 2; Sx. Teq. 14. 26; Genz. f. 151; Haim. Ab.; **፸፡** Deg.; Sx. Teq. 26 Enc.

ረዳኢ፡ n. ag., f. **ረዳኢት፡**, Pl. **ረዳእያን፡**, *adjutor, auxiliator* Ps. 9, 9. 39, 24. 61, 2; **ረዳእያን፡በቀትል፡** 1 Par. 12, 1; **ኖባ፡ወኢትዮጵያ፡ይከውንዎ፡ረዳእያኒ፡ሎቱ፡** Dan. 11, 43; Jes. 8, 13. 25, 4. 50, 7; Jer. 16, 19; **ዘአልቦ፡ረዳኢ፡** Job 29, 12; **እስመ፡ረዳኢቱ፡ወዐምዱ፡ምስማኩ፡ይእቲ፡** Sir. 36, 29. 51, 2; Judith 9, 11; c. suff. II fem. sing.: **እግዚ"፡ረዳእኪ፡(አነፍስ፡)** Sx. Jac. 5 (gramm. § 153). Forma fem. **ረዳኢት፡** (gramm. § 120, a) nonnumquam collective et abstracte usurpatur (sicut **ረድኤት፡**) 2 Reg. 18, 3. 10, 11 var.

ረድኤት፡, nonnumquam **ረዲኤት፡** (in libris antiquioribus, ut Jes. 8, 20 Cod. Laur.) vel **ረዳኤት፡** (2 Reg. 10, 11 var.) subst., m. et fem. 1) *auxilium, adjumentum* Ps. 48, 15. 120, 1. 2. 123, 8; Job 6, 13; Prov. 21, 31. 28, 12; Jes. 8, 20. 30, 5. 6. 31, 3. 47, 15; Jer. 29, 4; Judith 7, 31; Kuf. 12; 2 Reg. 10, 11; Hen. 90, 13. 14; **እለ፡ወፅኡ፡ለረድኤትክሙ፡** Jer. 44, 7; **እለ፡መጽኡ፡ረድኤተ፡ምስለ፡ዳዊት፡** 1 Par. 12, 33; c. Gen. obj. **በረድኤተ፡ሰብእ፡መዋቲ፡** Act. 4, 9; ἐνέργεια Col. 2, 12; Eph. 3, 7. 2) concr. *socius operis*,. *adjutor, adjutores* (συνεργός, συνεργοί) 1 Thess. 3, 2 Platt; Col. 4, 11; 1 Cor. 3, 9 rom.; 2 Cor. 1, 24 rom.; βοηθός Gen. 2, 20.

ተራዳኢ፡ n. ag. (III, 3) *socius auxiliaris, adjutor:* (**ከሀን፡ይኩን፡**) **ተራዳኤ፡ለትምህርተ፡ነገረ፡ሃይማኖት፡** F. N. 6.

መርድእ፡ part. (II, 1) *adjutor, administer, socius:* **ንግበር፡ሎቱ፡መርድአ፡ዘከማሁ፡** Kuf. 3; (Deus creator) **ኢየኀሥሥ፡መርድአ፡** Lit. Epiph.; **እስመ፡ዓለም፡መርድእ፡ውእቱ፡ለጻድቃን፡** ὑπέρμαχος Sap. 16, 17; **መርድአ፡ግብር፡** *socius operis* M. M. f. 53.

ምርድእ፡ subst. 1) *auxilium, auxiliatio:* (faciamus hoc) **በመርድአ፡እግዚ"፡** Phlx. 6; **ሰአሎ፡ከመ፡ይፈኑ፡ሎቱ፡መራደ፡መርድአ፡ላዕለ፡እኁሁ፡** Jsp. p. 308; **አዘዘ፡ይኅድግ፡መርድአ፡ሀርቃኖስ፡** (desineret Hyrcano auxilium ferre) ib. 2) *instrumentum:* (non opus habet) **መርድአ፡በእንተ፡ኪን፡** Lud. ex Enc. Haml. 30.

መርዳኢ፡ part. c. term. adj., Pl. **መርዳእያን፡** *adjutor, administer* F. N. 43, 3.

ረደየ፡ I, 1 (?) *pecuniam foenori dare* Lud. teste Gregorio [رَدَى *multiplicatum fuit* pecus; *excessit numero* quinquaginta; IV id.; أَرْدَى IV *auxit* supra centum].

ተረደየ፡ (?) III, 1 *foenerari, usuras capere:* **ኢትትረደይ፡እምኀበ፡ቢጽከ፡ኢርዴ፡ወርቅ፡ወኢርዴ፡እክል፡** Deut. 23, 20. 21; *foenori dare,* c. dupl. Acc., Lev. 25, 37; Ex. 22, 24 var.

ተራደየ፡ III, 3 usurarium contractum cum aliquo habere (Lud.) i. e. *foenus* vel *usuras capere* ab aliquo vel *imponere* alicui, c. Acc. prs., Ex. 22, 24.

ርዴ፡ subst., m. et fem., *foenus, usura:* **ኢትንሣእ፡እምኔሁ፡ርዴ፡** Lev. 25, 36; **ኢትሁብ፡ወርቀከ፡በርዴ፡** 25, 37; Deut. 23, 20 (**ርዴ፡ወርቅ፡**, **ርዴ፡እክል፡**); **ኢኀደጉ፡ነሢአ፡ርዴ፡** Jer. 9, 5. 6; **በርዴ፡** Prov. 28, 8; Hez. 18, 8 seq.; Ps. 14, 6. 71, 14; **በዓለ፡ርዴ፡** *foenerator* Kedr 64; **ሰብአ፡ርዴ፡** id. F. M. 18; **ዘለቅሐ፡በርዴ፡** ib.; F. N. 27; **በእንተ፡ርዴ፡** agitur F. N. 50, 2; F. M. 18. — *Voc. Ae.:* **ርዴ፡ዘ፡አታት።**

ረዳዩ፡ n. ag. *foenerator* Lud. sine auct.

ርድየት፡ n. act. *foeneratio* Lud. sine auct.

ርዳዴ፡ subst. *obstinatio* Lud. ex Org. 7.

ምርዱድ፡ vid. sub **መረደ፡**

ረግሐ፡ rad. inus., cui nescio an contiguae sint **ረግዐ፡** et רָקַע.

መርግሕ፡ subst. *saxum, lapis magnus* [amh. **መርግ፡**], collective: **ወውእቱሂ፡መርግሐ፡እሳት፡ይወድቅ፡ዲቤሆሙ፡** Vis. Bar. (id. fere q. رِجَام).

አመርግሐ፡ v. **አመርግዐ፡** II *saxa provolvere* de rupe: **አመርግሑ፡** (v. **አመርግዑ፡**) **እብነ፡ላዕሌሆሙ፡** Judith 6, 12. — *Voc. Ae.:* **አመርግሑ፡ዘ፡አንከበለሉ።**

ረገመ፡ I, 1 [רָגַם ܪܓܡ; *lapidavit;* رَجَمَ *lapidibus jecit; calumniis petiit; exsecratus est*] Subj. **ይርግም፡**, *male precari, maledicere, exsecrari, diris devovere,* abs. Rom. 12, 14; (Hen. 22, 11); (sacerdos) **ዘይዘብጥ፡ወይረግም፡** Syn. in Lud. comm. hist. p. 311; c. Acc. Gen. 8, 21. 12, 3; Lev. 24, 11. 14. 15; Num. 23, 7 seq.; Job 3, 1. 8; Prov. 24, 34; Koh. 7, 21. 10, 20; Sir. 4, 5. 6. 13, 22 (προςεπιτιμᾶν). 21, 27. 23, 14; 2 Esr. 23, 2; Hen. 5, 5. 6; Matth. 5, 44; Marc. 11, 21; Jac. 3, 9; c. **በ፡** nominis divini, per quod maledicitur Ps. 151, 6; 1 Reg. 17, 43; **ረጊም፡** *dirae* (opp. **በረከት፡**) Hen. 59, 2.

ተረግመ፡ III, 1 1) reflx. *diras imprecari* vel sibi vel aliis Matth. 26, 74; Marc. 14, 71; **ረገምኩ፡ወተረገምኩ፡** Form. Conf.; **አፍቅሮ፡ወኢትትረገም፡ላዕሌሁ፡ከመ፡ኢይትመዓዕከ፡እግዚ"፡** Clem. f. 113. 2) pass. *diris devoveri:* **ተረግመ፡ቤተ፡መቅደስከ፡** ἐγενήθη εἰς κατάραν Jes. 64, 10; Org. 1.

ተራገመ፡ III, 3 *diris exsecrationibus se invicem obstringere:* **ተራገሙ፡ወተማሐሉ፡ወቦኡ፡ኪዳነ፡** 2 Esr. 20, 29.

ርጉም፡ part. *diris devotus, maledictus* Gen. 3, 14. 17; Ps. 118, 21; **ርጉመ፡ለይኩን፡** Mal. 1, 14; Jer. 11, 3. 17, 5. 20, 15. 31, 10; Job 3, 5; **ርግምተ፡ትኩን፡ዕለት፡** Jer. 20, 14; Matth. 25, 41; **ዘርጉም፡** τὸ ἀνάθεμα Jos. 7, 12.

ርግመት፡ n. act. *imprecatio, exsecratio* Hen. 5, 6. 7.

ረጋሚ፡ n. ag. *dirarum jactator, exsecrator,* λοίδορος (*conviciator*) 1 Cor. 5, 11 Platt; 1 Sal. Mar. 23; Sx. Teq. 9 Enc.; Ter 23 Enc.

መርገም፡ subst., m. et fem. (Ps. 108, 16. 17), Pl. **መርገማት፡** (Cyr. f. 105; F. N. 9, 4) *imprecatio, maledictio, exsecratio, dirae,* δυσφημία 2 Cor. 6, 8; ἀρά, κατάρα Rom. 3, 14; Gal. 3, 10. 13; Hebr. 6, 8; Jac. 3, 10; 2 Petr. 2, 14; Num. 5, 23; **መሐላ፡ዘመርገም፡** 5, 21; 2 Esr. 23, 2; **መርገመ፡እግዚ"፡** Prov. 3, 33. 26, 2; Ps. 9, 29; Jes. 65, 23; Jer. 29, 14. 51, 8; Bar. 1, 20; **መጽአ፡መርገም፡ላዕሌነ፡ወመሐላ፡** Dan. 9, 11; Sir. 3, 9. 29, 6; Hen. 5, 5; **ኢይፃእ፡እምአፉሁ፡ቃለ፡መርገም፡** Did. 17.

ተርጎመ፡ vid. sub **ተ፡**

ረግረግ፡ subst. *stagnum, aqua residua limosa* [coll. رَجْرَجَةٌ]; vocabulum amh. esse videtur, quamquam *Voc. Ae.* exhibet: **ሐዝሐዝ፡ረግረግ፡ዐምዐም፡ዘ፡የቈጠማ፡ወኸ።**

ረገበ፡ rad. inus.; رَجَبَ *perterritus timuit, puduit.*

ርግብ፡ subst., plerumque fem., coll. et sing., Pl. **አርጋብ፡** [ut videtur, proprie: avis pavida, trepida, vid. Bocharti hieroz. II. p. 555.] *columba,* περιστερά, collct. Matth. 10, 16; Jes. 60, 8; **ኮኑ፡ከመ፡ርግብ፡እለ፡የሐፅና፡ውስተ፡ኰኵሕ፡** Jer. 31, 28; **ርግብ፡ዘይትሜሀር፡ሰሬረ፡** Hez. 7, 16; Lev. 1, 14; **እጕለ፡ርግብ፡** *pulli columbarum, pipiones* Lev. 5, 7. 12, 6. 8; Luc. 2, 24; sing. Gen. 8, 8; Ps. 54, 6; Jes. 38, 14. 59, 11; Zeph. 3, 1; Cant. 1, 15; Matth. 3, 16; Clem. f. 25; Rel. Bar.; masc.

4 Esr. 3, 33 Laur.; ርግበ፡ገዳም፡ χελιδὼν ἀγροῦ Jer. 8, 7; transl. ad blandam mulieris compellationem Cant. 2, 10; ርግብየ፡ኀሬት፡ III Sal. Mar. 16; Pl. Matth. 21, 12 rom.; Joh. 2, 14; Reg. Pach.; Sx. Ter 22.

ረገነ፡ rad. inus., cui vis *constringendi, firmandi* et *stabiliendi* infuisse videtur, coll. رَجَنَ, رَكَا, رَكَنَ.

ራግናት፡ subst., Pl. (formae ራግዛት፡) 1) compages trabium qua per aquam vehuntur; *ratis, cymba, scapha, linter,* σκάφη Act. 27, 30. 32 Platt; ውስተ፡ዘመጠነዝ፡ዕበየ፡ሰርምክሙ፡ራግናተ፡ቃላትየ፡እጽህቅ፡አሑር፡ τοῦτο τοῦ λόγου σκάφος ἰϑύνειν ἐπείγομαι hom. Acacii in Cyr. f. 105; ያዐድዉ፡ (trajiciunt) በድን፡በራግናት፡ Reg. Pach. 2) *rudentes, funes navis:* ራግናቲሃ፡ለሐመር፡ሐብለ፡ሥላሴ፡ዘኢይትበተክ፡ *funes navis sunt vinculum Trinitatis, quod non rumpitur* Org. 1 (Lud. interprete Gregorio). — Significationem *veli* vel *velorum navis*, de qua vehementer dubito, Ludolfus e duobus aliis Organi locis probare conatus est; (Christus gubernator) ዘይሔድፎ፡ለዓለም፡እማዕበለ፡ኀጣውእ፡ዘበራግናተ፡ወንጌሉ፡ቅዱስ፡ Org. 4; አሐመር፡እንተ፡ትሔድፍ፡ (quae vehis sc. homines) በራግናተ፡ሥላሴ፡ Org. 5. — *Voc. Ae.:* ራግናት፡ዘ፡አምሳለ፡ተራዳ፡ዘይስሕቡ፡ቦቱ፡; *aliud:* ራግናት፡ብ፡ሰንሰለቱ፡(ለመርከብ).

ረገዐ፡ I, 1 [amh. ረጋ፡, hebr. רָגַע] *concrescere, coagulari, spissari, congelari, gelascere;* de aquis marinis, quae in unum locum coeunt Ex. 15, 8; de lacte Ps. 118, 70; ረግዐት፡እምሐሊብ፡ Thren. 4, 7 var.; de cera fluida: ይረግዕ፡ከመ፡ሠምዕ፡ Gad. T. H.; de sanguine: ደመ፡ቀቱላን፡ይረግዕ፡ላዕለ፡ርኋም፡ Jsp. p. 356; de aqua gelascente: እምከመ፡ረገዐ፡አስሐትያ፡ Sir. 43, 19. 20; ይረግዕ፡ማይ፡ወይከውን፡ከመ፡እብን፡ Sx. Hed. 29; ረገዐ፡ማይ፡ታሕቴሆሙ፡ Abush. 50.

አርገዐ፡ II, 1 *coagulare, spissare, congelare:* አርጋዕከኒ፡ከመ፡ግብነት፡ Job 10, 10; (Deus) የዐቍር፡ማየ፡ (semen) በማኅፀን፡ወያረግዕ፡ከመ፡ይኩን፡ሥጋ፡ Lit. Orth.; (nos, Deus trinus,) ናረግዖሙ፡ለማያት፡በውስተ፡ደመናት፡ወንፌኑ፡በረደ፡ወአስሐትያ፡ዲበ፡ምድር፡ Clem. f. 52.

ርጉዕ፡ part. *coagulatus, spissatus, concretus, congelatus:* ደብር፡ርጉዕ፡ τετυρωμένος Ps. 67, 16; አድባሪሃ፡ርጉዓን፡ወአእባኒሃ፡ክቡራን፡ Deg.; ነበርኩ፡ርጉዐ፡በደም፡፲አውራኀ፡እምዘርአ፡ብእሲ፡ παγείς Sap. 7, 2; ተርእየት፡ማይ፡ርግዕት፡ Sap. 19, 7; በጽሐ፡ኀበ፡ዐቢይ፡ፈለግ፡ወረከበ፡ርጉዐ፡ Jsp. p. 282.

ርግዐት፡ n. act. *coagulatio, congelatio* Lud. sine auct.

ረገዘ፡ I, 1 [respondent a) رَكَزَ *defixit* in terram hastam; VIII *firmus stabilisque fuit*, coll. رَزَّ; عَكَزَ *infixit* in terram hastam; *innixus fuit* baculo; b) رَزَخَ رَزَحَ رَصَعَ *confodit* hasta; רָצַח רָצַע] Subj. ይርግዝ፡ *transfigere, transfodere, confodere; occidere* vel *jugulare* hasta vel gladio; ἐμπηγνύναι ረገዘ፡ውስተ፡ከርሡ፡ Jud. 3, 21; 2 Reg. 2, 16; ἀπο-, κατακεντεῖν, κατακοντίζειν, πατάσσειν, παίειν, ረምሐ፡ዘይረግዝ፡ Kuf. 37; በኵያንው፡ወግዐኒ፡ወረገዘኒ፡ Job 16, 13; ረገዘ፡በኵናት፡ Judith 1, 15; ይረግዝዎሙ፡በመጣብሕ፡ Hez. 23, 47; Num. 25, 8; 1 Reg. 19, 10. 31, 4; 2 Reg. 20, 10; Joh. 19, 34; crebro σφάττειν, κατασφάζειν 1 Reg. 15, 33; 4 Reg. 10, 7. 25, 7; ይረግዝዎሙ፡ለደቂቁ፡ Job 21, 20; እለ፡በኵናት፡ረገዝዎሙ፡ Jer. 15, 3. 52, 10; Hez. 16, 40. 21, 10; Ps. 36, 15; Luc. 19, 27.

አርገዘ፡ II, 1 (infixis anchoris) navem *firmare* vel *constituere* Act. 27, 16 Platt (cfr. ሐገዘ፡).

ተረግዘ፡ III, 1 refl. et pass. *se ipsum confodere, confodi, occidi:* ነሥአ፡ሰይፈ፡ወተረግዘ፡ለሊሁ፡ቦቱ፡ 1 Reg. 31, 4. 5; Act. 16, 27; Apoc. 13, 3.

ተራገዘ፡ III, 3 *se invicem confodere* Hen. 10, 12; Dan. 9, 26 var.

ርጉዝ፡ part. *confossus, jugulatus* Jer. 27, 4; Thren. 4, 9; Apoc. 5, 6.

ርግዘት፡ n. act. *perfossio, ictus, vulnus transfigendo inflictum:* (Christus) አርአየኒ፡ርግዘተ፡ገቦሁ፡ዘየማን፡ Did. 30; ቶማስ፡ገሰሰ፡ርግዘተ፡ገቦሁ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Lit. Orth.

ራግዛት፡ subst. Pl. (formae ራግናት፡) *postes* januae et portae (σταϑμοί, φλιαί) Ex. 12, 7. 22. 23; Jud. 16, 3; ራግዛተ፡ምብዋእየ፡ Prov. 8, 34; Hez. 43, 8; ሕቀፉ፡ራግዛቲሃ፡ወኀዋኅዊሃ፡ (sc. ecclesiae) Clem. f. 193. — *Voc. Ae.:* ራግዛት፡ዘ፡መቃንዕ፡ዘፀጋም፡ወዘየማን፡; *aliud:* ራ"፡ብ፡ሁለቱ፡መቃን ።

ምርጕዝ፡ (et ምርጉዝ፡) subst. *baculus, scipio:* ለኵሎሙ፡ምርጕዘሙ፡ውስተ፡እዴሆሙ፡ Zach. 8, 4; ተቀጥቀጠ፡ምርጕዘ፡ኃጥእ፡ Hez. 7, 11; (Christus) ምርጕዘ፡ጻድቃን፡ Lit. 168, 2; Kid. f. 9; monachorum, Gad. Za Mich.

ተመርጐዘ፡ quadrl. III, 1 1) *inniti baculo:* ተመርጐዘ፡ባቲ፡(ለበትር፡) 4 Reg. 18, 21; (ambulat) ዘእንበለ፡በትር፡ወተመርጕዞ፡ Clem. f. 131. 2) in genere: *niti, inniti* re (etiam transl.: *confidere* re); c. c. በ፡ Cant. 8, 5; Sir. 15, 4; Hen. 48, 3. 61, 3. 5; እለ፡ይትመረጐዙ፡ባቲ፡ (sc. ecclesia) Clem. f. 108; ይትመረጐዙ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ Deg.; c. ዲበ፡ Hen. 61, 5 var.; c. ውስተ፡, ut: ተመርጕዝየ፡ውስተ፡ Deg.; c. Acc., ut: እለ፡ይትመረጐዝዋ፡ τοῖς ἐπερειδομένοις ἐπ᾽ αὐτήν Prov. 3, 18; Clem. f. 194; *Judaei* ይትመረጐዙ፡ሕገ፡ኦሪት፡ዘሙሴ፡ Cyr. de Melch. f. 129.

ረገፀ፡ I, 1 [i. q. رَكَضَ *motitavit* pedes, *in terram impegit, pede percussit;* amh. ረገጠ፡ et ረገጸ፡; contigua sunt רָקַד, رَقَصَ] 1) *pedes motitare,* de infante ex utero exituro Lud. e Vit. Sanct. 2) *pedem supplodere, pede percutere, p. ferire* vel *tundere,* c. Acc. rei: ረገፀ፡ምድረ፡ (sc. thesaurum eliciturus) Clem. f. 223; M. M. f. 279; (Abraham idola) ቦ፡ለዘጸፍዖ፡ወቦ፡ለዘረገፆ፡ወቦ፡ለዘወገሮ፡ወሰበሮ፡በአእባን፡ Kbr. Nag. Nr. 13; ይረግፁ፡በእገሪሆሙ፡መንስገ፡ Const. Ap. 71; (regem de solio dejecit) ወረገፆ፡ክሣዶ፡ወደጐጸ፡እንግድዓሁ፡ Gad. T. H.; ረገፆ፡ለቅዱስ፡መቃርስ፡ውስተ፡መለያልያቲሁ፡ Sx. Teq. 27; ረገፆ፡በእገሪሁ፡ወወድቀ፡ዲበ፡ምድር፡ወሞተ፡ Sx. Jac. 12. 3) *calcitrare, recalcitrare:* (si quis habet jumenta petulca) አው፡አብቅልት፡ዘይረግፁ፡ F. N. 47; ረጊፅ፡ውስተ፡ቀኖት፡በሊኅ፡ Act. 9, 5, et 26, 14 Platt.

ተረግፀ፡ III, 1 *calcitrare:* ጽኑዕ፡ለከ፡ምጉጠይ፡ወተረግፆ፡ Act. 26, 14 rom.

ተራገፀ፡ III, 3 1) *palpitantem pedes jactare* vel *pedibus obniti* (ἀποσκαρίζειν) Jud. 4, 21. 5, 27; Abush. 47. 2) *invicem se pedibus tundere* vel *calcitrare* Lud. sine auct.

አስተራገፀ፡ IV, 3 *facere ut quis palpitans pedes jactet* (secundum Ludolfi Gregorium: *morbo, qui saltatio Viti* vel *jectigatio dicitur, afficere* alqm) Marc. 1, 26. 9, 18. 20; Luc. 9, 39. 42.

ርጉፅ፡ part. *pede percussus, calcitratione laesus* Lud. sine auct.

ርግፀት፡ n. act. *pedis ictus, calcitratio:* **ኢያንትጉ፡ እምሐቌሆሙ፡ ርግፀተ፤ እስከ፡ መጠዉ፡ ነፍሶሙ፡ ክብርተ፡** Sx. Haml. 30 Enc.

ትርጋፅ፡ subst. *quidquid ad pedes est; locus ad pedes* (opp. **ትርአስ፡**)**፡ በትርአስ፡ ወትርጋፅ፡** Genz. f. 40; in Acc. loci: *ad pedes* Joh. 20, 12; **ግበሩ፡ ሎሙ፡ ቅድመ፡ በድኖሙ፡ ፪መስቀለ፤ አሐደ፡ ትርአሰ፡ ወአሐደ፡ ትርጋፀ፤ ፩በየማን፡ ወ፩በፀጋም፡** Genz. f. 24. 23.

ረገፈ፡ rad. inus., ut videtur: *colore distinguere, pingere, variegare,* coll. **ረቀመ፡**, רָקַם رَقَمَ et رَقَنَ; **ርኂም፡** رُخَامْ (vid. etiam **ሰርገወ፡**).

ርጉፍ፡ part. 1) *colore distinctus, variegatus, exornatus:* **ሥኑይ፡ ወርጉፍ፡** (v. **ወስርግው፡**) **በሜላት፡** κεκοσμημένη βυσσίνοις Esth. 1, 6; **ውስተ፡ ምስካቢሁ፡ ፊለሰ፡ ዘርጉፍ፡ በልብሰ፡ ሜላት፡** Judith 10, 21. 2) *opus tesselatum* Hez. 40, 17. 18 vrs. nov., ubi רִצְפָה ter per **ርጉፍ፡**, semel per **ፀፍፀፍ፡** versum est. — *Voc. Ae.*: **ርሱይ፡ ርጉፍ፡ ንጹሕ፡ ስርግው፡ ዘ፡ እሉ፡ ፪ሽልም፡**; *aliud* ad Hez.: **ርጉፍ፡ ዘ፡ ኵዝኵዝ።**

ረጥበ፡ (**ረጠበ፡** Lud.) I, 1 *humidum, succosum, virentem, recentem esse* [רָטֹב ܪܛܶܒ; رَطِبَ]. *Rad. Abb.*: **ረጥበ፡ ዘ፡ ረጠበ።**

አርጠበ፡ II, 1 *virere facere, succosum reddere:* **አረጥብ፡ ዕፀ፡ ይቡሰ፡** Hez. 17, 24.

ርጡብ፡ part. 1) *succosus, virens, recens, humidus:* **አየብስ፡ ዕፀ፡ ርጡበ፡** Hez. 17, 24; Luc. 23, 31; Herm. p. 51; **አንዳ፡ ላህም፡ ርጡብ፡** *pellis taurina adhuc humida* vel *recens* Gad. T. H.; **ዐፅመ፡ ሥጋሁ፡** (cadaveris) **ተረክበ፡ ምስለ፡ ደም፡ ርጡብ፡** Sx. Teq. 6 Enc.; **መሬት፡ ርጡብ፡** (opp. **እብን፡ ይቡስ፡**) Sx. Sen. 12 Enc. 2) substantive: *humidum, madidum, humor:* **ንበሪ፡ ውስተ፡ ርጡብ፡** κάθισον ἐν ὑγρασίᾳ Jer. 31, 18; **ሳብዕተ፡ እዴሁ፡ ለርጡብ፡** 4 Esr. 4, 59.

ርጥብ፡ subst. *succus:* **ይቡስ፡ ዕፅ፡ ዘአልቦ፡ ርጥበ፡** Macc. f. 10.

ርጥበት፡ n. act. *humiditas* (succus, humor, mador), plantae virentis: **በከመ፡ እሳት፡ ያየብስ፡ ርጥበተ፡ ዕፅ፡** Phlx. 16; aëris (opp. **ሐሩር፡**) Phlx. 90.

ርጥር፡ i. q. **ርጢን፡** Gen. 43, 11 var.

ርጢን፡ n. pergr. sc. ῥητίνη *resina, gummi* [ܪܝܛܝܢܐ, رَاتِينْ, coll. رَجِينَةٌ] Pl. **ርጢናት፡** 1) Respondet gr. ῥητίνη, hebr. צֳרִי *balsamum, opobalsamum* Gen. 37, 25. 43, 11 var.; Hez. 27, 17; **አልቦኑ፡ ርጢን፡ ውስተ፡ ገለዓድ፡** Jer. 8, 22. 26, 11. 28, 8; Aethiopes autem **ርጢን፡** „pro *resina terebinthina,* ex qua emplastra fiunt, accipiunt“ Lud. 2) *resina medicatrix,* et *emplastrum* vel *medicamen* in genere: **ርጢናት፡ ልምሉማት፡ ወጽሩያት፡** F. M. 1, 4. 3, 3; Org. 4; Lud. comm. hist. p. 504, Nr. 47. — *Voc. Ae.*: **ርጢን፡ ዘ፡ ከርቤ፡ ቅብዕሂ፡ ይ፡**; *Rad. Abb.*: **ረጠነ፡ ዘ፡ መድኀኒት፡ አደረገ።**

ረፈቀ፡ I, 1 [amh. id.; רָפַק Hithp. et رَفَقَ VIII *innixus fuit* cubito, cervicali] Subj. **ይርፍቅ፡** *reclinare, accumbere, discumbere* ad mensam: **ረፈቁ፡ እብላዕ፡** Tob. 2, 1; **ይረፍቅ፡ ወይበልዕ፡** 1 Esr. 4, 10; 1 Reg. 20, 20; Matth. 8, 11. 9, 10. 14, 19. 26, 20; Marc. 6, 39; **ምስካብ፡ ዘዲቤሁ፡ ትረፍቅ፡ ሶበ፡ ትመስሕ፡** Judith 12, 15; **ርፍቁ፡** Jsp. p. 369; Kid. f. 33. 41; **ዕንባቆም፡ ዘነጸረ፡ አምላከ፡ ማእከለ፡ እንስሳ፡ ረፊቆ፡** Sx. Genb. 24 Enc. (coll. Hab. 3, 2).

አርፈቀ፡ II, 1 *reclinare* vel *accumbere* ad mensam *facere,* Luc. 9, 14; 1 Reg. 9, 22; **ያረፍቆሙ፡** Did. 36; **ውስተ፡ ሕፅኑ፡ አንበረከ፤ ዲበ፡ እንግድዓሁ፡ አርፈቀከ፡** (Christus Joannem) Deg.; (Christus) **ያርፍቀነ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ፡ ለመርዓዊ፡** Mavâs. n. 11.

ረፋቂ፡ n. ag. *accumbens, reclinis:* **ዮሐንስ፡ ረፋቄ፡ ሕፅንከ፡** (*o Christe!*) Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

መርፈቅ፡ subst. *superliminare, limen* (vid. etiam **መድረክ፡**), ὑπέρθυρον **መርፈቀ፡** (v. **ምርፋቀ፡**) **ኆኅት፡** Jes. 6, 4; φλιά Ex. 12, 7. 22. 23; φλιαί Deut. 6, 9. 11, 20.

ምርፋቅ፡ (et **መርፋቅ፡** Luc. 14, 7. 9 rom.) subst., Pl. **ምርፋቃት፡** 1) *locus accubitus:* **ይርፍቁ፡ በበ፡ ምርፋቃቲሆሙ፡** Marc. 6, 39. 40; Luc. 9, 14; **ርእሰ፡ ምርፋቅ፡** vel **ምርፋቃት፡** πρωτοκλισία *primae mensae locus* Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; Luc. 14, 7—10; 1 Reg. 9, 22; **ሰላም፡ ለእንግድዓኪ፡ ለእሳተ፡ መለኮት፡ ምርፋቁ፡** III Sal. Mar. 21. 2) *refectorium* in monasteriis Lud. 3) *convivium, compotatio* (Gelage): **ኢይግበሩ፡ ምርፋቀ፡ ለስቴ፡** Can. Laod. 51 (53); **የሐውር፡ ኀበ፡ ምርፋቃት፡** Chr. Ta. 30; Clem. f. 70. 4) i. q. **መርፈቅ፡** Jes. 6, 4 var.

ረፍአ፡ I, 1 [רָפָא رَفَأَ] *consuere, sarcire:* ῥάπτειν **ረፊእ፡** Koh. 3, 7. — *Voc. Ae.*: **ረፍአ፡ ብ፡ ሰፋ፡** (vid. Aeth. **ሰፈየ፡**).

ተረፍአ፡ III, 1 *consui, sarciri; Voc. Ae.*: **ዘኢተረፍአ፡ ዘ፡ ያልተሰፋ።**

ርፉእ፡ part. *consutus:* **አልባሰ፡ ርፉአ፡ ውስተ፡ ርእሶሙ፡** Hez. 23, 15.

ርፍአት፡ n. act. *sutura:* **ውእቱ፡ ክዳን፡ ዘአልቦ፡ ርፍአተ፡** ἄρραφος Joh. 19, 23.

ረፋኢ፡ n. ag. *sartor,* deinde trsl. *reparator, restitutor* (medicus): **ረፋኢሆሙ፡ ለድውያን፡** ἀντιλήπτωρ ἀσθενούντων Judith 9, 11; 2 Reg. 22, 3.

ርፍእ፡ subst. *opus sartorium:* **አልባሰ፡ ርፍአ፡ ዲበ፡ ርእሶሙ፡** Hez. 23, 15; **አማልክተ፡ ርፍእ፡** εἴδωλα ῥαπτά Hez. 16, 16.

መርፍእ፡ subst., Pl. **መራፍእት፡**, *acus,* ῥαφίς, **ስቍረተ፡ መርፍእ፡** Matth. 19, 24; Marc. 10, 25; Reg. Pach.; II Const. Ap. 19; **ይኩን፡ በግብረ፡ መርፍእ፡** ῥαφιδευτόν Ex. 27, 16; **ዘበመርፍእ፡** Ex. 37, 21; **አዘዘ፡ ይቅንውዋ፡ እደዊሃ፡ ወእገሪሃ፡ በመራፍእት፡ በሊኆት፡** Sx. Ter 30.

ምርፋእ፡ subst. id. q. **መርፍእ፡**; **ዘየኀትም፡ በእደዊሁ፡ ወ**

እገሪሁ፡በምርፋቅ፡ያቀጥን፡ወያጸልም፡ወያቀይሕ፡ወይጽሕፍ፡ላዕሌሁ፡ዘውዕ፡ነገረ፡ሰብእ፡ Const. Ap. 62 (63); sed in loco parallelo II Const. Ap. 19 melior lectio: በመርፍቅ፡ exstat.

ረፈደ፡ inus.; רָפַד Pi. *stravit* lectum; *recreavit;* رَفَدَ *adjuvit, dedit, donavit.*

አርፈደ፡ II, 1 dubiae significationis: **አልቦ፡ዘያመጽእ፡መብልዐ፡ድውያን፡ውስተ፡መስኅነት፡አኀው፡ኀበ፡ያበስሉ፡ሎሙ፡አላ፡ይግበሩ፡ሎሙ፡ለድውያን፡እንተ፡ባሕቲቶሙ፡ወኢያርፍዱ፡ውሂቦቶሙ፡ለእለ፡ይደውዩ፡** (an: *ne uberius* vel *abundent* cibos *aegrotis?*) Reg. Pach.

ሰ፡ litera alphabeti Aethiopici septima, quae **ሳት፡** nominatur et (sicut س Arabum) *s* pronuntiatur.

ሰ፡ particula inseparabilis suffixa (gramm. § 62, 1, a; § 168 5; § 200, 2); vim habet *restringendi* et *distinguendi* ejus, ad quod pertinet, vocabuli, ita ut ante caetera emineat. a) Additur iis enunciationis vocabulis, in quae summa orationis vis intenditur (*certe*, *vero*): **ወልድየሰ፡ሞተ፡** ἀπώλετο τὸ παιδίον Tob. 10, 4. 7; **ሕያው፡ውእቱሰ፡** ὑγιαίνει 10, 6; Gen. 15, 4. 27, 38 (**ከመ፡—ሰ፡**). 37, 17. 42, 28; Ex. 2, 18; Num. 14, 7; 1 Reg. 11, 13; Ps. 1, 5; Jes. 66, 2; Matth. 4, 3. 6, 34. 21, 37; Marc. 12, 6; nonnumquam duobus ejusdem enuntiationis vocabulis annectitur, ut Gen. 30, 20. b) Respondet graeco μέν (*quidem*), sive in altero membro sequatur **ወ** simplex, ut: **ቃልሰ፡ቃለ፡ያዕቆብ፡ወእደው፡ዘዔሳው፡** Gen. 27, 22; **እግዚ"፡ለዕቡያንሰ፡ይትቃወሞሙ፡ወለትሑታን፡ይሁቦሙ፡ክብረ፡** Prov. 3, 34; Matth. 9, 37. 26, 41; Rom. 7, 12; sive sequatur **ወ — ሰ፡**, ut: **ሰብእሰ፡ገጸ፡ይሬኢ፡ወእግዚአብሔርሰ፡ልበ፡ይሬኢ፡** 1 Reg. 16, 7; Kuf. 26; Rom. 11, 28; Hebr. 7, 8; Joh. 3, 29. 30; sive **ወ — ኒ፡**, ut: **ለአድግሰ፡አቅምሖ፡ወለገብርኒ፡ገሥጾ፡** Sir. 30, 33; **እንዘ፡ሕይወትሰ፡በኀበ፡እግዚ"፡ወፍትኒ፡እምኀበ፡ንጉሥ፡ይነሥእ፡** 38, 2. c) Respondet graeco δέ (*autem*, *vero*, *contra*, *sed*) et oppositionem leviorem gravioremve suggerit; rarius **ሰ፡** nudum, ut: **ይእዜሰኬ፡** νυνὶ δέ Rom. 3, 21. 4, 2; Matth. 6, 33; plerumque cum **ወ፡** compositum, scilicet: **ወ — ሰ፡**, ut: **ወአእምሮ፡ሕግሰ፡** Prov. 9, 10; **ወለእለ፡ዘእንበለ፡ልብሰ፡** 14, 8; Ps. 36, 9. 11; Mal. 1, 12; Lev. 1, 10. 14. 2, 1. 3, 1; Luc. 2, 19. 3, 17. 12, 31; Rom. 3, 5. 7. 4, 5; **ወእመሰኬ፡** 6, 5: nonnumquam fortiore aliqua particula adversativa adjecta, ut: **ወባሕቱ፡ለሊሁሰ፡** Joh. 4, 2; Gen. 24, 8; **ወእሙንቱሰ፡ዳእሙ፡ክልኤሆሙ፡እለ፡ድኅኑ፡** Sir. 46, 8; **ኮኑ፡አበዊሁ፡ነዳያነ፡አላ፡እሙንቱሰ፡ኮኑ፡ብዑላነ፡በምግባረ፡ሠናይ፡** Sx. Genb. 19. In specie hoc **ወ — ሰ፡** usurpatur, α) ubi ad causam vel quaestionem novam transitus fit: **ወተአምሪሁሰ፡** *ejus signa autem* (sc. quod attinet) 4 Esr. 3, 1. 6, 51; Asc. Jes. 8, 27; β) ubi enuntiationi principali alia subjungitur, qua status vel conditio personae vel rei, in principali enuntiatione laudatae, describatur: **ተንሥአ፡መልአከ፡እግዚ"፡ይትዓቀፎ፡ወውእቱሰ፡ይጼዐን፡ዲበ፡እድግቱ፡** Num. 22, 22; Gen. 19, 1. 20, 4; Jud. 13, 2; Matth. 8, 24. — Voci **አነ፡** *ego* annexum **ሰ፡** cum ea in **አንሰ፡** concrescit (gramm. § 171, s. fin.).

ሶ፡ particula *instigandi* vel urgendi (gramm. § 162): *obsecro, quaeso*, δή; Imperativo suffigitur, ut: **ተመየጥሶ፡** Ps. 79. 15 117, 24; Lit. 158, 2.

ስህም፡ subst. i. e. سَهْمٌ *sagitta* Gad. Ad. f. 127 (vid. **ሰገም፡**).

ሰለመ፡ rad. inus., e. q. ܫܠܡ שָׁלֵם سَلِمَ, cujus potestas prima est *integer* (*incolumis, salvus; completus, perfectus*) *fuit.*

አስለመ፡ II, 1 i. e. أَسْلَمَ *Islamum profiteri:* **እመቦ፡ዘአስለመ፡በፈቃዱ፡ቀኖናሁ፡፲ዓመት፡** Kedr f. 70.

ተሳለመ፡ III, 3 (denom. a **ሰላም፡**) 1) *inter se pacem facere* vel *servare:* **ተካየዱ፡ለተሳልሞ፡ወለተራድኦ፡** Jsp. p. 299 et 296; **ተሳልሞቶሙ፡** p. 344. 2) *inter se consalutare, salutem sibi invicem dicere, salutatione excipere* alqm: **እምድኅረ፡ተሠይመ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ይሳለምዎ፡ኵሉ፡ለለ፩** Lud. e Synodo; **በተሳልሞ፡ዚአሁ፡** Clem. f. 175; Kid. f. 15; **በሐ፡በልዋ፤ተሳለምዋ፡** Deg.

አስተሳለመ፡ IV, 3 1) *pacem componere, in pacem et gratiam reducere, pacificare, reconciliare, pacare;* absol.: **እለ፡ያስተሳልሙ፡ወያስተዓርቁ፡** Clem. f. 196; c. **ማእከለ፡** vel **ምስለ፡** *inter*, ut: **አስተሳለመ፡ማእከሌሆሙ፡** Jsp. p. 312; **አስተሳልም፡ምስለ፡እለ፡ይትባአሱ፡** Lud. e Syn.; c. Acc., ut: **ለመስተፃርራን፡አስተሳልምዎሙ፡** F. N. 43, 8; (Christus) **አስተሳለመ፡በመስቀሉ፡ዘበሰማያት፡ወዘበምድር፡** Cyr. ad Th. f. 22; **ፈቀደ፡እስክንድር፡ያስተሳልሞሙ፡** Jsp. p. 304; **ከመ፡ታስተሳልም፡አልባበ፡ሕዝብከ፡ወአልባበ፡ካህናቲከ፡** p. 308; Org. 1; Kid. f. 20. 2) *inter se consalutare facere*, c. dupl. Acc.: **ወእምዝ፡ታበውአ፡ለበድን፡ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡ወታስተሳልሞ፡ታቦተ፡** (altare) **ለዝኩ፡ግኑዝ፡ወእምዝ፡ታሰክቦ፡** Genz. f. 69, vel c. Acc. et **ኀበ፡** *versus*, ut: **ታስተሳልሞ፡ለበድን፡ኀበ፡ታቦት፡** f. 99.

ሰላም፡ subst., m. et fem. (ut Rom. 14, 19; 1 Petr. 3, 11; Hen. 5, 4), [ܫܠܡܐ שְׁלוֹם سَلَامٌ] 1) *incolumitas, salus* Hen. 76, 8. 13; **ሑር፡በሰላም፡** Kuf. 18; **በሰላም፡የሐውር፡ወበሰላም፡ይትመየጥ፡** Kuf. 27; 2 Reg. 3, 23. 24; **ይዜንዎ፡በእንተ፡ሰላም፡** 2 Reg. 8, 10; 1 Reg. 30, 21; **ከመ፡ያእምር፡ሰላሞሙ፡** *ut cognosceret, quomodo valerent* Kuf. 34. 2) *pax* (εἰρήνη), quatenus est cum *concordia* et *securitas*, tum *salus* et *felicitas*, omnis generis bona ad bene et beate vivendum necessaria complectens, secundum usum loquendi biblicum. a) sensu proprio: **ገብረ፡ምስሌሆሙ፡ሰላመ፡** Jos. 9, 13; Kuf. 34. 37; Judith 15, 8; **ንግበር፡ሎቱ፡ሰላመ፡** Jes. 27, 5; **ፈነዉ፡መልእክተ፡በቃለ፡ሰላም፡** Judith 3, 1; **ይኩን፡ሰላም፡ማእከሌነ፡** Gen. 31, 44; Jud. 4, 17; 1 Reg. 7, 14; **ትጼውዕዎሙ፡በሰላም፡** Deut. 20, 10. 11; **ለሰላም፡** Jud. 21, 13; **ፈነዉ፡ኀበ፡ጢጦስ፡ይኅሥሡ፡ሰላመ፡እምኔሁ፡** Jsp. p. 377; **ሰብአ፡ሰላም፡** *pacis amatores* Jsp. p. 345; **ዕደወ፡ሰላምከ፡** ἄνδρες εἰρηνικοί σου Jer. 45, 22; Ps. 36, 39; **ሰላመ፡ይትናገሩኒ፡** Ps. 34, 23; Jes. 32, 4; **ምክረ፡ሰላም፡** βουλὴ εἰρηνική Zach. 6, 13; **ይጸልኡ፡ሰላመ፡** Ps. 119, 6; Matth. 10, 34; Apoc. 6, 4; **ገባርያነ፡ሰላም፡** εἰρηνοποιοί *pacifici* Matth. 5, 9. b) sensu biblico: Jes. 26, 12. 45, 7. 48, 18; **ብዙኀ፡ሰላመ፡ደቂቅኪ፡** 54, 13; **ሰላም፡በዲበ፡ሰላም፡** 57, 19. 66, 12; Jer. 6, 14. 14, 19. 36, 7. 40, 9; Ps. 4, 9. 121, 7; Hen. 1, 8. 5, 4; **ንርከብ፡ሰላመ፡በኀበ፡እግዚ"፡** Rom. 5, 1. 8, 6. 14, 17; Joh. 16, 33. 20, 19. 21. 26;

Phil. 4, 7; 1 Cor. 1, 3. 3) *salus* i. e. *salutatio*: **ሰላም፡ለከ፡** *salus tibi! salve!* creberrime, ut in singulis Encomiorum Synaxarii strophis; **ላዕሌሁ፡ሰላም፡** (in commemoratione nominum Sanctorum) Jsp. p. 274 al.; **ሰላመ፡ገብርኤል፡** *salutatio Gabrielis* (*Ave* Luc. 1, 28) d'Abbadie cat. p. 33. 203; (ritu ordinationis absoluto) **ያቅርቡ፡ኵሉ፡ሰላመ፡ሎቱ፡(ለጳጳስ፡)** Kid. f. 7; **አትልዎ፡ሰላም፡** *sequi facere salutem* Lud. ex Enc. Hed. 18.

ሰላማዊ፡ adj. rel. 1) *pacis amans, pacificus* Ps. 119, 7; Did. 12; Joannes Baptista **ሰላማዊ፡** Deg.; vel *pacem servans, concors*: **ትኩን፡ምስለ፡ኵሉ፡ሰላማዊተ፡** Kid. f. 20; vel *pacis particeps, pacatus*: **ሰላማዊት፡ጽዮን፡ሰላመ፡ዚአኪ፡የሀሉ፡ምስሌነ፡** Deg.; **በእንተ፡ቅድሳት፡ሰላማዊት፡** (ἁγιοσύνη εἰρηνική) **ናስተበቍዕ፡ከመ፡እግዚ"፡ያስተሳልመነ፡በሣህለ፡ዚአሁ፡** Kid. f. 18. 2) ut videtur: pace vel familiaritate junctus, *amicus* Hen. 19, 2.

ሱላሜ፡ subst. *pacis studium, concordia* Const. Ap. 21. (Lud. comm. hist. p. 327); **መዋዕለ፡ፍሥሐ፡ወሱላሜ፡** Enc. Nah. 12.

መስተሳልም፡ part. (IV, 3) *pacificator* Org. 2; **ዐሬቍ፡ኩኑ፡ወመስተሳልመ፡ቅድመ፡እግዚአብሔር፡** Sx. Hed. 26 Enc.

እስላም፡ n. prgr., sc. إِسْلَامٌ 1) *Islam, religio Muhammedis*: **ሃይማኖተ፡እስላም፡** Abush. 50. 2) *Muhammedani*: **አመ፡ነግሡ፡እስላም፡** Sx. Tachs. 23; **አዘዝዎ፡ለእስላም፡ከመ፡ይትፈለጥ፡እማእከለ፡ክርስቲያን፡** Chr. L. Atk. f. 21.

መስልም፡ part. i. e. مُسْلِمٌ *Islami sectator, Muhammedanus*, Pl. **መስልማን፡** Lib. Myst.

መስልማዊ፡ id. c. term. adj. *ad Islami sectatores pertinens*: **መስልማዊት፡** (femina) Kedr f. 62.

ሰለቀ፡ vel **ሠለቀ፡** rad. inus., quam Ludolfus et Ges. in thes. p. 1218 cum קָלַס composuerunt.

ተሳለቀ፡ III, 1 [amh. id.] 1) *jocari, ludere*: **ኢትሳለቅ፡ምስለ፡አብድ፡** μὴ πρόςπαιζε ἀπαιδεύτῳ Sir. 8, 4; (Antonius S. puer) **ኢይሳለቅ፡ግሙራ፡ምስለ፡ሕፃናት፡ወኢይዘፍን፡ግሙራ፡** Sx. Ter 22. 2) *illudere, irridere, ludibrio habere*, c. c. **ላዕለ፡** Gen. 39, 14; Jud. 16, 25; Prov. 23, 35; Ps. 2, 4; Job 22, 19. 41, 24; Jer. 9, 5. 20, 7; Matth. 20, 19. 27, 29; **ተሳሊቆሙ፡ላዕሌሁ፡ሰለብዎ፡** 27, 31; Hebr. 11, 36; vel **ዲበ፡** Job 6, 27; Gen. 39, 17; Matth. 2, 16 rom., vel c. **በ፡** Ex. 10, 2; **ኀለየ፡ሄሮድስ፡ከመ፡ውእቱ፡ይሳለቅ፡ቦቱ፡** Jsp. p. 328.

ስላቅ፡ subst. 1) *jocus*: **በስላቅ፡ይቤ፡** Gen. 19, 14. 2) *ludibrium, irrisus, illusio*: **ስላቀ፡** (v. **ሰለቀ፡**)**ይሳለቅ፡** Zach. 12, 3; **ስላቅ፡ወስላት፡** Job 36, 19; **ስላቀ፡ኮነ፡** Job 12, 4; **ሠሐቀ፡ወስላቀ፡ኮንክሙ፡** 17, 6; Jer. 31, 39; Hez. 22, 4. 23, 32; Ps. 43, 15. 78, 4, 2 Par. 29, 8; **ነገረ፡ስላቅ፡** ἀπαιδευσία ἀσυρής Sir. 23, 13; ὀνειδισμός 23, 15; θέατρον 1 Cor. 4, 9. — *Voc. Ae.*: **ስላቅ፡ስላት፡ብ፡ዘበታ፡**

ሰለቅ፡ i. q. **ስላቅ፡** Zach. 12, 3 var.; 1 Cor. 4, 9 var.

ተሳላቂ፡ n. ag. (III, 3) *irrisor* Const. Ap. 14.

መስተሳልቅ፡ part. (IV, 3) *irridens, irrisor, illusor*: **መስተሳልቅ፡ውእቱ፡ላዕለ፡(እገሌ፡)** F. M. 9, 2; Ps. 1, 1; Jes. 3, 4; Jer. 15, 17; Job 31, 5; Rom. 1, 30.

ሰለበ፡ I, 1 [سَلَبَ שָׁלַף ܫܠܰܦ; vic. שָׁלַל, נָשַׁל al.; amh. **ሰለበ፡** *castrare*] Subj. **ይስልብ፡**, proprie: *extrahere* 1) *detrahere* vel *exuere sibi, deponere* vestem: **ይሰልቡ፡አልባሰ፡ዐሥቆሙ፡** Hez. 26, 16; 2 Cor. 5, 4 rom., ubi Ludolfus **ንስልብ፡** emendandum proposuit. 2) *detrahere, exuere* alicui vestem, *nudare* alqm, c. dupl. Acc.: Gen. 37, 23; **ሰለበኒ፡ትርሲትየ፡** Job 19, 9. 24, 7. 30, 13; **እሰልባ፡አልባሲሃ፡ወመዋጥሒሃ፡** Hos. 2, 11; Jes. 3, 18. 22, 17; **ይሰልቡክሙ፡አክሊለ፡ምክሕ፡እምነ፡ርእስክሙ፡** Jer. 13, 18; **ሰለቡኪ፡ኵሎ፡ክዳናተኪ፡** 10, 20; Matth. 27, 31; c. Acc. pers.: **ወሰለቡ፡ወገመኑ፡ማኅፀነ፡ለትዕይርት፡** Judith 9, 2 (γυμνοῦν); c. Acc. rei: **ሰለብከ፡ልብሶ፡ለዕሩቅ፡** (var. pro **ሰለብከ፡ልብሰ፡**) Job 22, 6. 3) in specie: *spoliare, armis exuere, spolia legere*; absol. 2 Reg. 23, 10; c. Acc. prs. 1 Reg. 31, 8; 1 Par. 10, 9; **ይሰልብ፡ሰሊበ፡** (*spoliabit spoliando eam*) Hez. 30, 24; Luc. 10, 30; c. Acc. rei: Num. 31, 53; Jud. 8, 24; c. dupl. Acc.: Jud. 14, 19; **ሰለብዋ፡ለወለተ፡ጽዮን፡ኵሎ፡ትርሲታ፡** Thren. 1, 6; **ይሰልቡኪ፡አልባሰኪ፡** Hez. 16, 39. 23, 26; Luc. 11, 22; **ሰለበ፡ረምሐ፡እምእዴሁ፡** 1 Par. 11, 23; **ሰለብዎ፡ኩናቶ፡** Mich. 2, 8. 4) translate: *rapere, abripere, abstrahere* mentem vel animum (alcjs e corpore), ob admirationem, ut: **ይሰልብ፡አልባበ፡** Lit. 173, 3; (arca splendore suo) **ተሀይድ፡አዕይንተ፡ወትሰልብ፡ልበ፡** Kbr. Nag. Nr. 17; ob terrorem, Lud. e Ssal. Req.

ተሰልበ፡ III, 1 1) *sibi detrahere* vel *exuere* vestes: **ዕረቃ፡ወተሰለባ፡** ἐκδύσασθε, γυμναὶ γένεσθε Jes. 32, 11; 2 Cor. 5, 4 Platt. 2) *spoliari* Lud. e Syn.; nec non: *eripi, abripi*, **ተሰልበ፡መንግሥቱ፡** II Const. Ap. 8; III Const. Ap. 12; sic legendum videtur: **ተሰልበ፡ልብ፡** *abstractus est animus* (admiratione) Gad. Ad. f. 138; **ሰትየት፡ወይነ፡ወሰበ፡ተሰልበ፡ልባ፡እምስክረ፡ወይን፡** Sx. Sen. 4.

ስሉብ፡ part. *exutus, spoliatus* Lud. e Jud. 8, 25.

ስልበት፡ n. act. *actus exuendi* vel *deponendi* vestem: **ስልበተ፡ነፍስተ፡ሥጋ፡** ἀπέκδυσις σώματος σαρκός Col. 2, 11.

ሰለባ፡ subst. *exuviae, spolium*, ut videtur amh.; Chr. L. Atk.

ሰሊብ፡ n. prgr., sc. ܨܠܝܒܐ صَلِيبٌ (vid. **ጸልበ፡**) *crux*; *Voc. Ae.*: **ሰሊብ፡ጸልበ፡ከሩዝ፡ብ፡መስቀል፡**

ሰልቢባ፡ n. prgr. *euroaquilo*: **ነፋስ፡ጽኑዕ፡ጠፍንቄስ፡ዘይብልዎ፡አውራቂስ፡ወይእቲ፡ነፋስ፡እንተ፡ስማ፡ሰልቢባ፡** Act. 27, 14 Platt. — *Voc. Ae.*: **ሰልቢባ፡ሀልክስ፡ነፋስ፡**

ስላት፡ subst. *gaudium et ludibrium* ob aliorum calamitates; *causa talis laetitiae* vel *irrisionis*, ἐπίχαρμα: **ከመ፡ኢትረሲከ፡ስላተ፡ጸላኢከ፡** Sir. 42, 11; **ኢይከውን፡ስላተ፡ጸላኢየ፡** Mich. 7, 8; Ps. 29, 1. 37, 17; **ስላተ፡ጸላኢ፡ኢረሰይከኒ፡** Mavâs. nr. 54; **ኢያስሕትከ፡ስላቅ፡ወስላተ፡** (var. pro **ስእለታተ፡**)**ስኡናን፡** Job 36, 19. — *Voc. Ae.*: **ስላት፡ዘ፡ስልቅ፡**; *aliud*: **ስላቅ፡ስላት፡ብ፡ዘበታ፡** [Etymon non liquet].

ስልት፡ subst. amhar. *modus, ordo*: **ዘጸሐፈ፡ክልኤቱ፡ስልተ፡** *qui duplici modo scripsit*, Carm. Aeth. lex. Wemmeri praemissum (Lud.).

ሰሊኖት፡ subst. i. q. سَلِيخَةٌ [a سَلَخَ *deglubere, decorticare*] corticis aromaticae species, sc. *cassia (aromatica)*, κασία Ps. 44, 10; Hez. 27, 17. (Cfr. ሰሊክ፡).

ስለን፡ n. prgr. sc. σέλινον *apium*; ponitur pro *anetho* (ἄνηϑον) Matth. 23, 23. Aethiops Ludolfi *foeniculum* esse putabat. — *Voc. Ae.:* ሲለን፡ዘ፡አብዓሽ ።

ሰሊክ፡ et **ሰሊካ፡** subst., sine dubio id. q. ሰሊኖት፡ (quamquam Ludolfi Aethiops utrumque inter se differre ait) *cassia:* ገነተ፡ሜዓ፡ወሰሊክ፡ Sx. Teq. 21 Enc.; ከርቤ፡ሰሊክ፡ሚዓ፡ Gad. Ad. f. 118; ከርቤ፡ወሚዓ፡ወሰሊካ፡ Ssal. Req.

ሰሊዳ፡ vel **ሰሌዳ፡** n. prgr., sc. σελίς, Acc. σελίδα, m. et fem., Pl. ሰሊዳት፡ vel ሰሌዳት፡ et ሰላድው፡ (Act. 27, 44 Platt) 1) *tabula scriptoria* vel *pictoria, tabella*; nec non earum *pagina* vel *columna:* πυξίον Ex. 24, 12; Jes. 30, 8; Hab. 2, 2; Cant. 5, 14; σελίδες ሶበ፡አንበበ፡ሠለስተ፡ሰሌዳ፡ (v. ሰሌዳተ፡)ወአርባዕተ፡ Jer. 43, 23; ሰሌዳ፡እብን፡ Jer. 17, 1 vrs. nov.; 4 Esr. 14, 26; Kuf. 32; ሰሌዳተ፡እብን፡ዘሕግ፡ Org.; ሰሌዳ፡ሥዕል፡ Sx. Masc. 10. 2) *lamina, bractea, tabula, assis, tessera strati:* λεπίδες Num. 17, 3; σανίς 4 Reg. 12, 9; 3 Reg. 6, 33; Hez. 27, 5; Act. 27, 44; ፍሉገ፡ይኩን፡ሰሊዳሁ፡ κοῖλον σανιδωτόν Ex. 27, 8; ሰሌዳ፡መጽሔት፡ Chr. L. Atk. f. 30; ሰሌዳተ፡ኅጺን፡ Sx. Haml. 5; ሰላድወ፡ኅጺን፡ Nah. 10; ጸፍጸፈ፡ሰሌዳ፡ Hen. 14, 10; ሰሌዳ፡በረድ፡ጸፍጸፈ፡ዐውዱ፡ Lit. Epiph.; ቀብዖ፡በሰሌዳ፡ (ubi Graecus κεχρισμένα ἐν μίλτῳ habet) Jer. 22, 14. — *Voc. Ae.:* ሰሌዳ፡ዘ፡ልዝብ፡ፀርብ፡ልውሕዚ፡ይ፡

ሰለጠ፡ *potestatem habere* vid. sub ሠለጠ፡

ሰለጠ፡ I, 1 et II, 1 [sensu convenit cum שָׁלֵם et שָׁלַם; videas, annon שָׁלֵם et שָׁלַט ex eadem radice primaria propagatae primitus notionem *integrum esse* habuerint, unde سَلُطَ *solidum, durum, vehementem, acutum esse,* שָׁלַט ܫܠܶܛ ሠለጠ፡ *potentem esse, dominari.*] Subj. I, 1 ይስልጥ፡ A) I, 1 intrs. 1) *integrum, incolumem, perfectum esse:* ከመ፡ትስልጡ፡በዕለተ፡ክርስቶስ፡ ἀπρόσκοποι Phil. 1, 10 rom.; ከመ፡ትስልጡ፡በኵሉ፡ፍጻሜ፡ πληρωϑῆτε Eph. 3, 19; አመ፡ይቤ፡ሰለጥኩ፡አሜሃ፡ይትመነደብ፡ πεπληρῶσϑαι Job 20, 22; ወዳእኩ፡ሰለጥኩ፡ ἤδη τετελείωμαι Phil. 3, 12. 2) *ad finem pervenisse;* ዓመታተ፡ገድሉ፡ሰለጡ፡ Lud. ex Enc. Ter 20; ወዳእኩ፡ሰለጥኩ፡ ἤδη σπένδομαι 2 Tim. 4, 6. 3) (expleri), *satis habere:* ሰለጥኩ፡በዘ፡አብጽሑ፡ሊተ፡ Phil. 4, 18. B) I, 1 et II, 1 trs. *integrum facere, complere* 2 Cor. 11, 9. 1) *integrum accepisse* vel *reportasse, exhausisse:* ሰለጡ፡ዐስቦሙ፡ ἀπέχουσι Matth. 6, 16; Luc. 6, 24; ሰለጡ፡መክፈልቶሙ፡ ἔλαβον Num. 34, 15; ብቲ፡ይሰልጥ፡ትፍሥሕቶ፡ αὕτη ἡ μερίς τοῦ μισϑοῦ αὐτοῦ Sir. 11, 18; (impii Gehennae tradentur) እስመ፡ሰለጡ፡ፍግዓ፡ወተድላ፡በዲበ፡ምድር፡ Clem. f. 115. 2) *persolvere, rependere,* debitum: ሀብ፡ስልጥ፡ (vel ሰልጥ፡)ዘትፈዲ፡ Matth. 18, 28. 34; Luc. 12, 58. 59; ሰልጢ፡ (v. ስልጢ፡)ሲሳየኪ፡ 4 Reg. 4, 7; እስከ፡ሶበ፡ትሰልጥ፡ኵሎ፡ዘተዐገልከ፡ Clem. f. 269; ሰለጡኒ፡ (v. ሰለጠኒ፡) ኵሎ፡ውስተ፡ሕፅንየ፡ Job 19, 27; *tollere* peccata Lud. ex Org. 2. 3) *absolvere, consummare, perficere, ad finem perducere*; absol.: እስመ፡ሰለጥኩ፡በዝ፡በሐውርት፡ μηκέτι τόπον ἔχων Rom. 15, 23; c. Acc.: ሰሊጦሙ፡ግብሮሙ፡ Luc. 2, 43; Rom 12, 8; festi celebrationem Kuf. 49; ሰፈራ፡እግዚ″፡ለመንግሥትከ፡ወሰለጣ፡ ἐπλήρωσεν Dan. 5, 26; ይሴልጥ፡ συντελέσει Prov. 22, 8; እሰልጥ፡መዐትየ፡ላዕሌሆሙ፡ Hez. 5, 13. 13, 14 var.; ከመ፡እስልጥ፡ (var. አስልጥ፡)መቅሠፍትየ፡ዲቤሆሙ፡ 20, 8; እሰልጥ፡ማኅለቅቶ፡ለእከይኪ፡ 22, 12; ሰለጠ፡ለትእዛዝ፡ *implevit* seu *executus est praeceptum* Enc. Ter 25; መዋዕሊሁ፡በህድአት፡ሰለጠ፡ Sx. Mag. 6 Enc.; c. Inf. vel c. እንዘ፡, ut: እምዘ፡ሰለጠ፡አዝዞቶሙ፡ vel እንዘ፡ይኤዝዞሙ፡ Matth. 11, 1; usurpatur significandae particulae ἤδη *jam:* ሰለጠ፡መዊተ፡ Joh. 19, 33.

አስለጠ፡ II, 1 1) nonnumquam id. q. ሰለጠ፡ trs., sc. *complere, absolvere, consummare, perficere:* አሰልጥ፡መዐትየ፡ (v. እሰልጥ፡) Hez. 6, 12. 20, 8; Rom. 12, 8 Platt; አመ፡ይፈጥሮ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡ይእተ፡አሚረ፡ይኤዝዞሙ፡ወአመ፡ያሰልጦ፡ይእተ፡አሚረ፡ያዐርፎ፡ Sir. 18, 7. 2) facere ut quis vel quid ad finem propositum perveniat i. e. *efficere, proficere, peragere* (ausrichten, vollbringen), *efficacem esse, prodesse,* c. Acc. prs.: መብልዕ፡ኢያሰልጠነ፡በኀበ፡እግዚ″፡ 1 Cor. 8, 8; መሀሮ፡ለወልድከ፡ወያሰልጠከ፡ Sir. 30, 13; c. ለ፡ prs.: ብእሲ፡ጠቢብ፡ያሰልጥ፡ለመኳንንቲሁ፡ Sir. 20, 27; Rom. 16, 2; vel absol.: ነፍስ፡እንተ፡ታሰልጥ፡ ψυχὴ ἐνεργοῦσα Sap. 15, 11; ትክል፡ወታሰልጥ፡ Jac. 5, 16; ኢያሰልጥ፡ οὐκ ἐργῶνται Jes. 5, 10; ὠφελεῖν Ps. 29, 11; 1 Tim. 4, 8; ኢያስለጠት፡ወኢምንተኒ፡ οὐδὲν ἐτελείωσε Hebr. 7, 19; ግዝረት፡ኢትበቍዕ፡ወኢታሠልጥ፡ F. M. 33, 5; እስመ፡ጸሎተ፡ጻድቅ፡ትበቍዕ፡ወታሰልጥ፡ Mavâs. f. 1.

ተሰልጠ፡ III, 1 et **ተሰለጠ፡** III, 2 1) *compleri, impleri, perfectum fieri, consummari, absolvi, finiri;* de vaticinio Luc. 4, 21; በዘ፡ይሴለጥ፡ሙስናሃ፡ለኢየሩሳሌም፡ Dan. 9, 2; ከመ፡ትሰለጥ፡ኀጢአት፡ 9, 24; ተሰልጠ፡መዐትየ፡ Hez. 6, 12 var.; ከመ፡ኢይሰለጡ፡ ἵνα μὴ τελειωϑῶσι Hebr. 11, 40; በኀቤክሙ፡ተሰልጠት፡ጥበብ፡ Job 12, 2 (v. ጠፍአት); ወተሰልጠ፡ሕማምየ፡ውስተ፡መሬት፡ 16, 15; Joh. 3, 30 ἐλαττοῦσϑαι. 2) *efficacem fieri, proficere, peragere:* ተገብረ፡ወተሰልጠ፡እሳት፡ውስቴቱ፡(ለማይ፡) ἐνήργει Sap. 16, 17; ኮነ፡ወተሰልጠ፡ καὶ κατευωδώϑη αὐτῷ Dan. 8, 11; ገብረ፡ወተሰልጠ፡ 8, 12. — *Voc. Ae.:* በጽሐ፡ተሰልጠ፡ዘ፡ደረሰ፡

ስሉጥ፡ part. *completus, absolutus, perfectus, solidus:* (luctabatur) ዓመተ፡ስሉጠ፡ስሳ፡ወሰቡዐ፡ Sx. Ter 20 Enc.; Acc. ስሉጠ፡ adv., de emtione et venditione *rata* vel *irrevocabili* Lev. 25, 23. 30.

ስላጤ፡ subst. 1) *profectus, perfectio, integritas* (תֹּם), προκοπή 1 Tim. 4, 15; τὸ ἐπιεικές Phil. 4, 5. 2) *officium alicui praestitum:* ተወክፈ፡ለክሙ፡ስላጤክሙ፡ (παράκλησις) 2 Cor. 8, 17; (metropolitae) እለ፡አዕለዉ፡ምግበሙ፡ (*qui defuncti sunt munere suo*) በንጽሕ፡ወተወከፍከ፡ስላጤሆሙ፡ከመ፡ትዕስዮሙ፡ዐስበ፡ጽድቆሙ፡ Lit. Joh. 3) *utilitas, finis (propositus):* ምንትኑ፡ስላጤሃ፡ለግዝረት፡ ὠφέλεια Rom. 3, 1; ለስላጤ፡ኅዳጥ፡መዋዕል፡ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας Hebr. 12, 10.

መሰልጥ፡ part. (I, 2) *efficax:* ቃለ፡ነገር፡መሰልጥ፡ Sx. Hed. 21 Enc.

ሰሊጥ፡ subst. i. q. سَلِيط *oleum e seminibus expressum:*

ይሴስይዎ፡ስንዳሌ፡ብሱለ፡ዘቱሱሕ፡በማይ፡ወበቅብዕ፡ወሰሊጥ፡ወመዓር፡ዘንህብ፡ Sx. Ter 16; ያሰትይዎ፡ሜሰ፡ወሰሊጠ፡ ib.; ፳ልጥረ፡ቅብዕ፡ዘሰሊጥ፡ Sx. Haml. 5.

ሰልፍ፡ subst. amh. *comparatio belli:* ተፃብእዎ፡በጽኑዕ፡ሰልፍ፡ Chr. L. Atk. f. 15.

ሰሐለ፡ I, 1 [سَحَلَ *decorticavit, derasit, detersit;* مِسْحَل *lima, dolabra;* amh. ሳለ፡ *acutum esse;* cfr. etiam سَحْجَلَ] Subj. ይስሐል፡, (detergere, polire,) *acuere:* ዘይስሕል፡ሰይፈ፡ለቢጹ፡ይትቀተል፡ቦቱ፡ለሊሁ፡ Fal. f. 21; አዘዘ፡ከመ፡ይስሐሉ፡ኩናተ፡ Gad. T. H.

ተስሕለ፡ III, 1 *acui, exacui:* እመ፡ተስሕለት፡መፀቱ፡ ὀξυνϑῇ Prov. 24, 23.

ስሑል፡ part. *acutus:* ስሑል፡ፈድፋደ፡እመጥባሕት፡ Prov. 5, 4; Did. 2.; Ps. 44, 7. 119, 4; መጥባሕት፡ስሑል፡ Sx. Teq. 29; Mij. 28 Enc.

ስሕለት፡ subst. *acies* Lud. sine auct.

ሱሐል፡ subst. i. q. ዙሐል፡ زُحَل *Saturnus* planeta; ሱሐል፡አብርህ፡ላዕሌየ፡ዮም፡ Kedr f. 22; ሡሀል፡ Lud. e Ssal. Req.

አንሳሕለለ፡ quadrl. V *exterere, calcando deterere, terere* viam: መድረከ፡ኆኅቱ፡ያንሰሐልል፡ βαϑμοὺς ϑυρῶν αὐτοῦ ἐκτριβέτω ὁ ποῦς σου Sir. 6, 36 (sc. frequenter adeundo, frequentando). — *Voc. Ae.:* አንሳሕለለ፡ዘ፡ደረሰ፡ሠሥዐሂ፡ወተሳለመሂ፡ነበረሂ፡ይ፡; *aliud:* ሳሕለለ፡ብ፡ደረቀ፡; *aliud:* አንሶሰወ፡አንሳሕለለ፡ብ፡ተመላለሰ፡

ሳሕስሐ፡ rad. quadrl. sc. זַעֲזַע ܙܘܥ زَعْزَعَ زَأْزَأَ دَعْدَعَ (سَعْسَعَ, سَعَى).

አንሳሕስሐ፡, etiam አንስሐስሐ፡ et አንሰሐስሐ፡ V 1) intrs. *se movere* vel *commovere, moveri* (ſich regen, ſich rühren, ſich bewegen): ሞተ፡ወተገንዘ፡ዘእንበለ፡እስትንፋስ፡ወዘእንበለ፡አንሰሐስሐ፡ (sic) hom. Epiphanii in Cyr. f. 118; (postquam venenum bibit,) አንሳሕስሐ፡ሥጋሁ፡(ለምዉት፡) Clem. f. 252. 253; somnia nascuntur e temperatione ዘ፬ጠባይዓት፤ ሶበ፡ያንስሐስሕ፡ደም፡በውስተ፡ሥጋ፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡ማያዊ፡ይሬኢ፡ሰብአ፡በንዋሙ፡ግብረ፡ሠናየ፡ወመስተፍሥሔ፡ወዓዲ፡ይሬኢ፡ሕብራተ፡ቀይሓተ፡ወፀአተ፡ደምሂ፤ ወለእመ፡አንሰሐስሐ፡ (sic) ሳፍራ፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡ነፋሳዊ፡ይሬኢ፡ተጋእዘተ፡ወአዕባእተ፡ወእሳተ፡ወሕብራተ፡ብዙኀ፡ወመኃትዋተ፡ወመባርቅተ፡ወይመስሎ፡ዓዲ፡ከመ፡ዘሀሎ፡ውስተ፡ብለኔ፡ወዘውስተ፡ፀሓይ፤ ወሶበሂ፡ያንስሐስሕ፡በልቀም፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡መሬታዊ፡ይሬኢ፡አብሕርተ፡ወአፍላጋተ፤ በረደ፡ወዝናማተ፡ወአስሐትያ፡ወሕብራተ፡ጸዓድዲዳን፡ወከመ፡ዘይሰቲ፡ማየ፡ይመስሎ፤ ወለእመ፡አንሳሕስሐት፡ሳውዳ፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡እሳታዊ፡ይሬኢ፡ጽልመተ፡ወመቃብራተ፡ወሙታነ፡ወሥርዐተ፡ሐዘን፡ወለቢሰ፡ልብስ፡ጸሊም፡ወቦኡ፡ኀቤሁ፡ፍርሀት፡ወረዓድ፡ Fal. f. 16 (e Galeno); እመ፡ከሠትክሙ፡ዐሊወ፡ሮም፡ወአንሳሕሳሕክሙ፡ *si aperte a Romanis defeceritis et vos commoveritis* Jsp. p. 344; እመ፡አርሐቁ፡ኀሊናተ፡እምቀዳሚሁ፡ለአንስሐስሖቶሙ፡ *si cogitationes, quam primum se commoverint,* (a se) *removerint* Phlx. 31; Infin. አንሳሕስሖ፡ *motus* animalis viventis Org. 5. 2) trs. *movere, commovere, concitare:* ለእመ፡ሆከ፡ወአንስሐስሐ፡፩እመካኑ፡ *si quis* (altare gestabile) *loco suo moverit* F. M. 29, 2; M. M. f. 272; ነፍስ፡ይእቲ፡እንተ፡ታንሰሐስሖ፡ለሥጋ፡ F. N. in proleg.; አልቦ፡ምንትኒ፡ግብር፡እምግባራት፡ዘያንሰሐስሖሙ፡ለከሓድያን፡ኀበ፡አንክሮ፡ Chr. Ta. 32; አሠንዮትከ፡ለአግዓዚ፡ያንስሐስሖ፡ለፍዳ፡ወአሠንዮትከ፡ለቂቁይ፡ያንስሐስሖ፡ለተመይጦ፡ኀቤከ፡ለስኢል፡ Fal. f. 62; ተስፋሁ፡ለከልብ፡ያንስሐስሕ፡ዘነቦ፡ወእዘኒሁ፡ Fal. f. 74; ሥጋ፡ያንስሐስሕ፡ኀበ፡ፍትወቱ፡ወያስተጥዕም፡ለነፍስ፡ምግባራተ፡ሕሡመ፡ Jsp. p. 382; obscoene: ዘያንስሐስሕ፡ሥጋሁ፡በእዴሁ፡እመሂ፡ተበዕት፡አው፡አንስት፡ Kedr f. 63; በአንስሐስሖ፡ (sic) እድ፡ *manustupratione* f. 61. — *Voc. Ae.:* አንሰሐስሐ፡ብ፡ተረማመደ፡ተበራጋሂ፡(?)ይ።

ንስሕሳሕ፡ subst. *motus, commotio:* ከመ፡ንዉም፡ዘእንበለ፡ድምፅ፡ወኢንስሕሳሕ፡ Phlx. 98; አእምሮ፡ወሰሚዕ፡ወርእይ፡ወኀሊና፡ወንስሕሳሕ፡ (et angelis et hominibus convenit) Clem. f. 56.

አንሰሐሳሒ፡ n. ag. *is qui se movet* F. N. in proleg.

ሰሐበ፡ I, 1 [סָחַב سَحَبَ; amh. ሳበ፡] Subj. ይስሐብ፡, *trahere* (,*ducere*) cum compositis: በሐብለ፡ሰብእ፡ሰሐብክዎ፡ Hos. 11, 4; Joh. 6, 44; Koh. 2, 3; ሰሐበከ፡ Cant. 1, 4. a) de jumentis, quae *trahunt* vel *vehunt* vehiculum vel alqd in vehiculis: አፍራስ፡እለ፡ይስሕቡ፡ሰረገላተ፡ 3 Reg. 3^a, 21; Jsp. p. 328; አርዑተ፡ Deut. 21, 3; እንዘ፡ይስሕብዋ፡አልህምት፡በሰረገላ፡ 1 Par. 13, 9; ይስሕባ፡እጎላት፡ውስተ፡ሰረገላ፡ 1 Reg. 6, 7. 10. b) *intro trahere* Gen. 19, 10; ሰሐብኩከ፡ውስተ፡ሣህል፡ Jer. 38, 3. c) *extrahere, sursum trahere* Gen. 37, 28; ሰሐብዎ፡በአሕባል፡ወአውጽእዎ፡ Jer. 45, 13; Joh. 21, 6; Hab. 1, 15; huc etiam pertinere videtur: ሰሐቢ፡አቍያጺኪ፡ (ἀνάσυρε τὰς κνήμας male intellecto) Jes. 47, 2. d) *attrahere, ad se trahere:* እለ፡ይስሕብዋ፡ለኀጢአቶሙ፡ከመ፡ሐብል፡ነዋኅ፡ Jes. 5, 18; እስሕብ፡ኵሎ፡ኀቤየ፡ Joh. 12, 32; (meretrices sese ornant) ከመ፡ይስሐባ፡ኵሎ፡ዘርእዮን፡ (πρὸς ἑαυτὴν ἐπισπάσασϑαι) Chr. Ta. 28. e) *adducere, intendere; diducere, extendere:* ይስሐብ፡ዘይዌስቅ፡ቀስቶ፡ τεινέτω Jer. 28, 3; ἐκτείνειν Ex. 38, 19; ሰሐበ፡አምጣነ፡ Thren. 2, 8. f) *humi trahere*, vestem, syrma: ይስሕባ፡አልባሲሆን፡ Jes. 3, 16; Apoc. 12, 4; hominem 4 Reg. 14, 13. g) *captivum trahere, deducere* in custodiam, judicium, supplicium: ይስሕብዎ፡ ἡ σύλληψις αὐτοῦ Job 18, 10; ሞት፡ይስሕባ፡ለቤቱ፡ለዝላፉ፡ 20, 28; ይስሕቦ፡እምቤቱ፡ συρεῖ αὐτόν 27, 23; ይስሕቡ፡አንስቲያሆሙ፡ ἕξουσι Jes. 13, 16; Asc. Jes. 4, 14; Act. 6, 12; Jac. 2, 6; Hen. 41, 2; ዘሰሐብዎሙ፡ኀበ፡ዐውደ፡ምኵናን፡ Did. 25; Sx. creberrime. h) *abripere* Ps. 27, 3. i) *trahendo adducere:* ይስሕቦሙ፡እምአጽናፈ፡ምድር፡ συρεῖ Jes. 5, 26. 7, 18. k) *deorsum trahere:* አነ፡ሰሐብክዎ፡ለዔሳው፡ κατέσυρα (perperam intellecto sensu loci) Jer. 29, 11. l) *distrahere:* አናብስት፡ሰሐብዎ፡ Jer. 27, 17; distrahendo destruere murum 2 Reg. 17, 13. m) *contrahere* vel *consciscere* sibi (ſich zuziehen): እመሰ፡ተፋታሕከ፡ምስሌሁ፡ (cum clerico) በዐመፃ፡ሰሐብከ፡ለርእስከ፡አበሳ፡ወኀጢአተ፡ Did. 9. n) *protrahere, producere, in longius trahere:* ለእመ፡ሰሐብከ፡ነገረ፡ይወጽእ፡ጋእዝ፡ወኵነኔ፡ Prov. 24, 68; መገሥጽ፡ሶበ፡ያነውኅ፡ነገረ፡ወይስሕብ፡ቃለ፡ያንጌጊ፡ሰማዒ፡ Chr. ho. 27; ut videtur, etiam intrs. *trahi in longius, diuturnum* *esse* (ſich hinziehen, verziehen) Gad. Ad. f. 13. o) *inducere* (illicere, pellicere), in partem malam: **ሰሐበቶ፡** ἐξώκειλεν αὐτόν Prov. 7, 21; **ዘራእዮሙ፡ ይስሕብ፡ ለአብድ፡ ውስተ፡ ፍትወቶሙ፡ ይምጻእ፡** Sap. 15, 5; Judae 19 Platt; **ረኃብ፡ ወተዕናስ፡ ሰሐቦን፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ግብር፡** Chr. Ta. 15; Lud. comm. hist. p. 316 Nr. 51; in bonam partem: **ዝንቱ፡ ግብር፡ ሰሐባ፡** (feminam) **ለገቢረ፡ ሠናይት፡** Chr. ho. 26.

ተስሕበ፡ III, 1 *trahi*, cum compositis: **ተስሕበ፡ በሐብለ፡ ሃይማኖት፡** Sx. Hed. 20 Enc.; *adduci* Hen. 70, 3; *captivum trahi, deduci* Jes. 13, 16 var.; 4 Esr. 10, 34; **እለ፡ ይሰሐቡ፡ ውስተ፡ ሞት፡** Prov. 24, 11; *attrahi, induci*: **በአሐዱ፡ ፍቁር፡ ይሰሐብ፡ ካልእ፡** Prov. Aeth. secundum Lud.; **ተስሕበ፡ ሰብእ፡ በሥነ፡ ላሕየ፡ ምግባር፡** Sap. 14, 20; **ወይሰሐብ፡ እንከ፡ በልቡ፡** (sc. ad vitium) Phlx. 48; **ጠቢብ፡ ኢይትአኀዝ፡ በአፍቅሮቱ፡ ለሐሳዊ፡ ወኢይሰሐብ፡ ሎቱ፡** (ad eum) Fal. f. 21; *adstringi, intendi*, de chordis Chr. Ta. 29 (vid. sub **ልኅሉኅ፡**).

ስሑብ፡ part. *tractus*, ex. gr. *distractus, distortus*: signum numerale ፲ est ductus simplex **ዘእንበለ፡ ጥውየት፤ ኢድኑኑ፡ ርእስ፡ ወኢስሑብ፡ አእጋር፡ ከመ፡ ባዕዳን፡ ሆህያት፡** M. M. f. 246.

ስሕበት፡ n. act. *tractus, attractio, abstractio*, ut captivi: **በእንተ፡ እስረቱ፡ በሐብል፡ ወበእንተ፡ ስሕበቱ፡ ለማርቆስ፡ ሐዋርያ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

ሰሓቢ፡ n. ag. *trahens*: **ሰሓብያን፡ አርዑት፡** *subjuncti jugo* Chr. ho. 27.

ተሰሓቢ፡ n. ag. III, 1 *tractus, attractus*: **ተሰሓቢ፡ በሐብለ፡ ፍቅሩ፡** Gad. Kar.

መስሐብ፡ subst. *instrumentum quoddam, quo trahitur*, (*verritur*, sine dubio id. q. مِسْحَاةٌ) *pala*: (juvenis quidam postquam vigiliis et laboribus cupiditates devinci posse audivit) **ገብረ፡ ሎቱ፡ መስሐበ፡ ሐፂን፡ ወይትነሣእ፡ በሌሊት፡ እንዘ፡ ይለብስ፡ ኅሡረ፡ ወሐጺረ፤ እንዘ፡ የዐውድ፡ ኀበ፡ ኵሎሙ፡ መሃይምናን፡ ወይኴስትር፡ ኵስሐሙ፡ ወይጸውሮ፡ ወይገድፎ፡ ርሑቀ፡** Sx. Jac. 21.

ምስሐብ፡ subst. *extractio*: **ሐብለ፡ ምስሐብከ፡** *funis quo te extraham*, Lud. comm. hist. p. 502 n. 40.

ሳሕበበ፡ *mucere* vid. sub **ሣህበበ፡**

ስሕተ፡ *sedatum esse* vid. sub **ሥኅተ፡**

ስሕተ፡ I, 1 [cum שָׁגָה שָׁגַג (שָׁכַח שָׁכָה ሳኰየ፡) magis quam cum שָׁחַת (مسّيت سَحَّتَ ሰሐጠ፡) convenit; amh. **ሳተ፡**] Subj. **ይስሐት፡** 1) *errare, aberrare, errorem committere, falli*: πλανᾶσϑαι **ስሕቱ፡ ግብጽ፡** Jes. 19, 13; **ብእሲ፡ ዘዘዚአሁ፡ ሖረ፡ በፍኖቱ፡ ወስሕተ፡** 53, 6; **ስሕትነ፡** 64, 5; **ስሕትኩ፡** Job 6, 24; **ውስተ፡ ስሒት፡** Prov. 14, 8; **ዘእንበለ፡ እስሐት፡** Sir. 51, 13; Ps. 57, 3. 94, 10; **የሀይጹ፡ ሥዕርተ፡ ወኢይስሕቱ፡** Jud. 20, 16; **ነቢይ፡ እመ፡ ስሕተ፡ አነ፡ አስሐትክዎ፡** Hez. 14, 9. 11; Tit. 3, 3; σφάλλεσϑαι Sir. 13, 21; in arithmeticis Abush. 11 seq.; saepius de erroribus haereticorum, ut: **ስሕቱ፡ ወይቤሉ፡** Sx. Mag. 13; c. c. **እምነ፡** viae vel veri Hen. 89, 32; **ስሕትነ፡ እምፍኖተ፡ ጽድቅ፡** Sap. 5, 6; **እመ፡ ስሕተ፡ እምኔሃ፡** Sir. 4, 19; **ኢይስሕቱ፡** (astra) **ወኢይፈልሱ፡ እምነ፡ ዐቅሞሙ፡** 43, 10; Hen. 80, 6; ἀστοχεῖν 1 Tim. 6, 21; ἀϑετεῖν Hebr. 10, 28; **አልቦ፡ ዘይስሕት፡ እምሕገ፡ እግዚ"፡** 1 Esr. 8, 7; vel c. Acc. viae vel veri: **ስሕትዋ፡ ለፍኖተ፡ ጽድቅ፡** 2 Petr. 2, 15; **ይስሕቱ፡ ሠርቀ፡ ወሰንበተ፡** Kuf. 1. 6. a) *in irritum cadere*, de promisso: **ኢይስሕት፡** (var. **ኢይወድቅ፡**) **ቃልየ፡** Ruth 3, 18; **አልቦ፡ ዘይስሕት፡ እምዘ፡ ኀለየ፡ እግዚእየ፡** Judith 11, 6. b) **ስሒት፡** *error, errores*: **ስሒተዝ፡ ዓለም፡** στοιχεῖα τοῦ κόσμου Gal. 4, 3; Col. 2, 8. 2) *in errorem induci, decipi, seduci, se pellici pati*: **ይስሕት፡** ἀπατηϑήσεται Jer. 20, 10; **ስሒት፡** ἀπάτη Herm. p. 91; 1 Tim. 2, 14; **ብዙኃን፡ እለ፡ ስሕቱ፡ በሥነ፡ ብእሲት፡** Sir. 9, 8; **እለ፡ ስሕቱ፡ ብከ፡** Macc. f. 22; Kuf. 11. 3) creberrime sensu ethico: *errore labi, peccare, delinquere, offendere*: ἁμαρτάνειν 1 Cor. 15, 34; **ኵሎሙ፡ ስሕቱ፡** Rom. 3, 9; Sir. 19, 16. 24, 22; Kuf. 1. 11; ἀνομεῖν **ይስሕቱ፡ ጊጉያን፡** Dan. 12, 10; **ስሒት፡** ἀνομία Sir. 41, 18; παράπτωμα Ps. 18, 13; Rom. 11, 12; ἀδικεῖν **ኵሉ፡ ዘስሕተ፡ ለከ፡ ቢጽከ፡** Sir. 10, 6; **ዘስሕተ፡** ὁ ἀποστρέφων Jer. 8, 4; **ኢዐለወኒ፡ ወኢይስሕት፡ ብየ፡** σκανδαλίζεσϑαι Matth. 11, 6 rom.; ὀλισϑαίνω **ዘኢስሕተ፡ በቃሉ፡** Sir. 25, 8; **ብ፡ ዘይስሕት፡ እንዘ፡ ኢይፈቅድ፡ በልቡ፡** 19, 16; **ዕደው፡ ጠቢባን፡ ለእመ፡ ስሕቱ፡** ἐὰν σκυβαλισϑῶσιν 26, 28; πταίειν Jac. 2, 10. 3, 2; Hen. 8, 2. 80, 7. 8.

አስሐተ፡ II, 1 1) *errare* vel *oberrare facere* (a recta via abducere): **አስሐቶሙ፡ ውስተ፡ በድው፡** Ps. 106, 40; **አስሐቶሙ፡** ἀπῴκισεν αὐτούς Sir. 29, 18; c. dupl. Acc.: **ዘያስሕቶ፡ ፍኖተ፡ ለዕዉር፡** Deut. 27, 18; Clem. f. 160; c. Acc. et **እምነ፡** viae: Jes. 63, 17. 2) *in errorem inducere, seducere, decipere*, in specie: *in peccatum inducere, scandalizare*: πλανᾶν 34, 7; **ኢያስሕትከ፡ ንጉሥ፡** Dan. apoc. 13, 7; Hez. 14, 9; ad peccatum: Kuf. 10; Hen. 19, 1. 2. 54, 6. 69, 4; **ለብዙኃን፡ አስሐቶሙ፡ ትዝህርቶሙ፡** Sir. 3, 24; **ኢትበል፡ እግዚ"፡ አስሐተኒ፡** 15, 12; Jes. 9, 16. 41, 10; Prov. 7, 21; Jac. 1, 16; 1 Joh. 3, 7; Apoc. 13, 14; 2 Thess. 2, 11; **ኢታስሕት፡ ርእሰከ፡** μὴ ἁμάρτανε Sir. 7, 7; Ps. 35, 1; ἀπατᾶν **እመቦ፡ ዘአስሐቶ፡ ለልብየ፡ በጽሚት፡** Job 31, 27; **ተሠነየት፡ ጥቀ፡ እስከ፡ ታስሕት፡ ዐይኖሙ፡ ለዕደው፡** Judith 10, 4. 16, 8; Jes. 36, 14. 37, 10; virginem Ex. 22, 15; **ኢያስሕትከ፡** μή σε ἐκκλινάτω Job 36, 19; **ታምጽእ፡ ሊተ፡ ዘያስሕታ፡ ለዐይንየ፡** Sir. 23, 4 (μετεωρισμοί); **ኢያስሕቱክሙ፡ ሐሳውያን፡ ነቢያት፡** ἀναπείϑειν Jer. 36, 8; σκανδαλίζειν Matth. 5, 29. 18, 8. 3) *in lapsum* vel *infortunium inducere*: **እመ፡ አስሐተከ፡** Sir. 12, 16; 4 Esr. 6, 65; παγιδεύειν Matth. 22, 15.

ተስሕተ፡ III, 1 imprs.: *errore accidit* alicui alqd, *erratum* vel *delictum est*, c. c. Acc. prs.: 1 Reg. 20, 26 (σύμπτωμα), Lev. 4, 13; 2 Reg. 14, 19; **ለእመቦ፡ አበስከ፡ ወተስሕተከ፡** (var. **ወስሕትከ፡**) Sir. 21, 1; personaliter 1 Reg. 6, 9.

ስሑት፡ part. *errans, aberrans, errore captus, seductus*: **ስሑታን፡** πλανώμενοι Prov. 14, 22; (Deus) **ጥበበ፡ ስሑታን፡** Kid. f. 9; **አብድ፡ ስሑት፡ ውእቱ፡ ወጠቢብኒ፡ ውእቱ፡ ዘይትጌሠጽ፡ እምከልአኒሁ፡** Fal. f. 67.

ሳሕት፡ subst. *error, peccatum* Kuf. p. 78 ann. 7.

ስሕተት፡ n. act., m. et fem., Pl. **ስሕተታት፡** *aberratio, error, errores*, (*vitium, peccatum*): **ስሕተት፡ ጸዋግ፡** περιφέρεια πονηρά Koh. 10, 13. 7, 25 (var. **ስሕታት፡**); πλάνη **ፍኖተ፡ ስሕተት፡** Sap. 12, 24; **ስሕተቶሙ፡ እምአእምሮ፡ እግዚ"፡** 14, 22; **ስሕተተ፡ ልቦሙ፡** Kuf. 1. 12; **ስሕተተ፡ አሕዛብ፡** Kuf. 6; Asc. Jes. 2, 10; **ዘእንበለ፡ ስሕተት፡** *sine errore*

Lud. comm. hist. p. 314 Nr. 46; error Quartodecimanorum Sx. Mag. 4; *seductio* (passive) Enc.

ስሕታት፡ subst. *error*, περιφορά Koh. 7, 25; Lud. e Vit. Sanct.

ሰሓቲ፡ n. ag. *errori obnoxius, delinquens, peccator*: **ዐማፅያን፡ወሰሓትያን፡ወኃጥኣን፡** Did. ed. Platt p. 114; **እስመ፡ሰሓትያን፡ንሕነ፡** Kedr f. 12; **ሰሓትያን፡ወአበስያን፡ንሕነ፡** f. 15.

አስሓቲ፡ n. ag. II, 1 *seductor*: **ሰይጣን፡አስሓቲ፡** Kedr f. 26.

መስሕት፡ part. (II, 1), Pl. **መስሕታን፡**, fem. **መስሕታት፡** 1) *in errorem inducens, impostor, seductor*: **ጋኔን፡መስሕት፡** πνεῦμα πλανήσεως Jes. 19, 14; Jer. 4, 11; **ኀይል፡መስሕት፡** ἐνέργεια πλάνης 2 Thess. 2, 11; **ኣጋንንት፡መስሕታን፡** 1 Tim. 4, 1; πλάνοι 2 Joh. 7; ἐπίβουλος 2 Reg. 19, 22; ἐμπαῖκται Judae 18; φρεναπάται Tit. 1, 10; Clem. f. 186; **ሰይጣን፡መስሕት፡** Macc. f. 10; fem. **መስሕታት፡ለካልኣን፡** Did. 14; **ኮከብ፡መስሕት፡** πλανήτης *planeta* Judae 13. 2) *fallax*: **እስመ፡ከነ፡መስሕተ፡በልቡ፡ወያስሕት፡ልበ፡ካልኣኒሆሙ፡** Clem. f. 179; **መኰንን፡መስሕት፡** Lud. ex Enc. 3) **ደብር፡መስሕት፡** *mons offensionis* (הַר הַמַּשְׁחִית) 4 Reg. 23, 13.

መስሐቲ፡ part. c. term. adj., id. q. **መስሕት፡** 2 Joh. 7; Did. 6; **እንበለ፡ያስሕቶ፡መስሐቲ፡** F. M. 3, 1; Chr. ho. 28.

አስሐትያ፡ et **አስሐቲያ፡** subst., m. et fem., [num ab **አስሐተ፡** i. e. הִשְׁחִית vel **ሰሐጠ፡** repetendum et *id quod perniciosum* vel *noxium est* exponendum? an سَقِيطٌ comparandum videatur?] *nix, pruina, grando, gelicidium, gelu, glacies*: χιών Prov. 25, 13; Jer. 18, 14; πάχνη **ይዘርዎ፡ውስተ፡ምድር፡ለጊሜሁ፡ወእምከመ፡ረግዐ፡አስሐትያ፡ይትፌለጽ፡ከመ፡ስበሬተ፡ማህው፡** Sir. 43, 19; Ps. 77, 52. 118, 83; **አስሐትያ፡ቀጢን፡** (v. **ቀጣን፡**) Sap. 5, 15; **አስሐትያ፡ክረምት፡** 16, 29; πάγος Job 37, 9; Ex. 16, 14; **ቍር፡ወአስሐትያ፡** πάγος καὶ ψῦχος Dan. ap. 3, 48; **አስሐትያ፡ይረግዕ፡ዲበ፡ማይ፡** Sir. 43, 20; Job 15, 7; χάλαζα Job 38, 22; **እብነ፡አስሐትያ፡** Hen. 71, 5; κρύσταλλος Apoc. 21, 11 Platt; praeterea in locis aliis, ubi quae vox Graeca respondeat haud satis liquet: Ps. 148, 8; Job 6, 16; Sap. 16, 22; 4 Esr. 6, 10; Hen. 14, 18. 60, 17. 69, 23; Kuf. 2. 23; **ዝናም፡ወአስሐትያ፡አጥፍኡ፡እሳተ፡** Enc. Mij. 30; **ከመ፡አስሐትያ፡ዘተሰደ፡በነፋስ፡ቀጢን፡** Enc. Tachs. 12; **ማይ፡ርግዕት፡እምአስሐትያ፡** (gelu) Sx. Mag. 13. — *Voc. Ae.*: **አስሐትያ፡ዘ፡ውርጭ ።**

ስሕከ፡ I, 1 [respondet حسك proprie: *asper, spinosus fuit*, de tribulis hordeo erinaceo; trsl. حَسِكَ *iratus fuit*] 1) *asperum, scabrum, horridum esse* vel *fieri*: **ስሕከ፡ሥጋየ፡በኀጢአ፡ቅብእ፡** Ps. 108, 23; Did. 30; **ትስሕክ፡እምሣክ፡ወአሜከላ፡ወትጠዊ፡እምአቅርንቲሁ፡ለሀየል፡** M. M. f. 198. 2) *raucum, asperum esse* vel *fieri*, de gutture, voce: **ስሕከኒ፡ጕርዔየ፡** Ps. 68, 4; **ከልሐ፡ጢጦስ፡በውእቱ፡ዕለት፡እስከ፡ስሕከ፡ጕርዔሁ፡** Jsp. p. 376. — *Voc. Ae.*: **ስሕከ፡ብ፡ሸከረ፡**; *aliud*: **ስሕከ፡ዘ፡ሐከከ ።**

አስሐከ፡ II, 1 *exasperare, scabrum facere*: **ጢሰ፡ምንሃብ፡ያስሕክ፡ሥጋሁ፡** πήξει Sir. 38, 28; **አባላቲሁ፡አስሐከ፡በጾም፡** Sx. Teq. 13 Enc.

ስሑክ፡ part. *asper, scaber, horridus*: **ለእመኒ፡ከነ፡ሥጋሆሙ፡ይቡሰ፡ወስሑከ፡** κἂν τραχὺ λάβῃ σῶμα καὶ σκληρόν (tamen mollitie effeminari potest) Chr. Ta. 29; **እስመ፡ቦቱ፡(ለዕፅ፡)ሣክ፡ወስሕክት፡ብዙኀ፡ወበሕቱ፡ፍሬሁስ፡ጥዑም፡ውእቱ፡** ὁ μὲν φλοιὸς ἄποιός τίς ἐστι σχεδὸν καὶ τραχύς Chr. ho. 30.

ሳሕክ፡ subst. *asperitas, scabrities*: **አጽሕድ፡በቅብእከ፡ለነፍስየ፡ሳሕክ፡** Sx. Genb. 8 Enc.

ስሕክት፡ n. act. id. q. **ሳሕክ፡**, Org. 5; Sx. Mij. 16 Enc.

ስሕወ፡ I, 1 [conferendum est سَحَاةٌ *regio, tractus*; شَحَا *patuit, apertum fuit os*; contiguum videtur **ሰሐበ፡** سَحَابَةٌ *nubes*] *expandi, dilatari*: **እምቅድመ፡ይስሐው፡ግዘፈ፡ደመናት፡** Lit. Chrys. — *Voc. Ae.*: **ስሕወ፡ብ፡ተሳበ ።**

አስሐወ፡ II, 1 *pandere, expandere, laxare*: (Petrus decollandus) **አስሐወ፡ሎሙ፡ፊቃሮ፡ቅድስተ፡ወመጠዎሙ፡ክሣዶ፡ለጋላት፡** Deg. — *Voc. Ae.*: **አስሐወ፡ዘ፡አሰለበ ።**

ሳሕው፡ subst. 1) *expansio, dissipatio*: **መንፈስነ፡ይትከዐው፡ከመ፡ሳሕወ፡ደመና፡** ὡς χαῦνος ἀήρ Sap. 2, 3; **ጉባኤሆሙ፡ለዐማፅያን፡ከመ፡ሳሕወ፡ደመና፡ወፍሥሓሆሙ፡ከመ፡ፆፍ፡ሰራሪት፡** Macc. f. 10. 21; **ከመ፡ሳሕወ፡ጊሜ፡በገጸ፡ምድር፡** Org. 1. 2) ut videtur: *subductio* navis (a **ሰሐወ፡** pro **ሰሐበ፡**); **ጴጥሮስ፡ጕጕአ፡እምአኀዊሁ፡** (cfr. Joh. 21, 7) **ለበጺሕ፡ኀበ፡ኢየሱስ፡ወኢጸንሐ፡ለሳሕወ፡ሐመር፡አላ፡ቀነጸ፡እምዲበ፡ሐመር፡ወተወርወ፡ውስተ፡ባሕር፡** M. M. f. 208 (an: *natatio* a ܣܚܐ שָׂחָה?). — *Voc. Ae.*: **ሳሕወ፡ጊሜ፡ዘ፡የሚሰሐብ፡ደመና ።**

ሰሐየ፡ I, 2 vel **አሰሐየ፡** II, 2 mihi idem videtur quod **ሰየሐ፡** q. v.; legitur: **ይሴሕይዋ፡** v. **ያሴሕይዋ፡ለሕይወቶሙ፡መላእክት፡** ἡ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων Job 36, 14; in quibusdam codicibus margini adnotatum est: **ድርቅ፡** *ariditas* et **ያየብስዋ፡** *eam arefacient* (صاح?). At in aliis codicibus legitur: **ይሴይሕዋ፡** vel **ያሴይሕዋ፡**, quod praestat.

ሰሐገ፡ rad. inus., quae 1) *asperum, horridum* esse (ut **ስሕከ፡**), deinde 2) *tristem esse, lugere* significasse videtur (cfr. **ሐዘነ፡**).

ምስሐግ፡ vel **መስሐግ፡** subst., Pl. **መሳሕግት፡**, Pl. Plur. **መሳሕግታት፡** 1) *vestimentum* vel *stragulum vile, crassum*, (secundum Ludolfum: *e palmae foliis contextum* in lex. Ae. c. 107; cfr. Lud. lex. Amh. sub **ሰሌን፡** et **ተሊስ፡**): a) *vestis monachorum* (e pilis, fibris, foliis texta): **እኊ፡ለባሴ፡ምስሐግ፡** Phlx. 133; **መሳግሕታት፡** (sic) Phlx. 189. b) *stragulum* (squalidum) Sx. Nah. 5; **ትነጸፍክ፡ምስሐገ፡** (v. **መስሐገ፡**) **በታሕቴከ፡** (στρώσουσι σῆψιν רִמָּה!) Jes. 14, 11. 2) *luctus, cultus lugubris*, **ትግበር፡ላቲ፡ዳሰ፡ኀበ፡ትነብር፡ውስተ፡ምስሐግ፡** (v. **መስሐግ፡**) **ወትረ፡** ποίει σκέπην πένϑους Jes. 16, 3; **ኢትባእ፡ምስሌሆሙ፡ቤተ፡ምስሐግ፡** (v. **መስሐግ፡**) Jer. 16, 8. 3) *lamentum, carmen lugubre*, ϑρῆνος: **ወይቤሉ፡ዛቲ፡ምስሐግ፡ለኢዮስያስ፡ወሠርዕዋ፡ለይእቲ፡ምስሐግ፡በኵሉ፡ምስሐግ፡ለኵሉ፡እስራኤል፡ነያ፡ጽሕፍት፡ውስተ፡መጽሐፈ፡ምስሐግ፡** 2 Par. 35, 25. — *Voc. Ae.*: **ምስሐግ፡ብ፡የብርድ፡ቤት፡**; *aliud*: **መሰግ፡** (pro **መስሐግ፡**) **ዘ፡የሚበርድ፡ቤት፡ቤተ፡ላሕሂ፡ይ ።**

ሰሐጠ፡ et **ስሕጠ፡** I, 1 Subj. **ይስሕጥ፡** [ܣܚܛ, שָׁחַת, سَحَتَ] *laedere, violare, offendere, nocere, malum inferre*:

ኢሰሐጦሙ፡ οὐκ ἐλύπησεν αὐτούς Dan. ap. 3, 26; ኢሰሐጥዎ፡ ለዳንኤል፡ παρηνώχλησαν Dan. 6, 18; ἐλυμήνατο 6, 22; ἅπτεσθαι Gen. 26, 11; 1 Joh. 5, 18; ἀδικεῖν Ps. 104, 13; Apoc. 11, 5; δυναστεῦσαι ኢኀደገ፡ ይስሐጦሙ፡ ሰብአ፡ 1 Par. 16, 21; ኢትስሐጥዎሙ፡ ἐάσατε αὐτούς Act. 5, 38. 5, 13; አልቦ፡ ዘይስሕጥ፡ οὐκ ἔστιν ἐπίβουλος 3 Reg. 5, 4; Jes. 16, 7 var.; violare feminam, virginem: ኢትስሐጥ፡ ብእሲተ፡ ባዕድ፡ Sir. 9, 3; ኢትስሐጣ፡ ለድንግል፡ 9, 5; in re bellica: ናሁ፡ ይእዜ፡ እሙንቱ፡ ሰሐጡነ፡ ወመጽኡ፡ ያውጽኡነ፡ እምርስትነ፡ 2 Par. 20, 11; መኑ፡ ይቀድም፡ ስሒጠ፡ ወመኑ፡ ያስተአኀዝ፡ ቀትለ፡ 3 Reg. 20, 14. — *Voc. Ae.*: ሰሐጠ፡ ዘ፡ ነከ፡; *aliud:* ለከፈ፡ ስሕወ፡ (sic pro ስሕጠ፡) ጐድዐ፡ ብ፡ ነከ ።

ስሑጥ፡ part. *violatus, laesus* Lud. sine auct.

ሰሓጢ፡ n. ag. *violator, qui aliquem laedit* Lud. sine auct.

ስም፡ *nomen* vid. sub ሰመየ፡

ሰምረ፡ *gratum habere* vid. sub ሠምረ፡

ሰምረ፡ (etiam ሠምረ፡) I, 1 [respondet ثَمَّرَ, nec non שֶׁבֶר *frumentum*] Subj. ይስመር፡ 1) *uberem, fertilem, fecundum esse* vel *fieri, frugibus abundare:* ይሠምር፡ ወይን፡ Jes. 7, 23; Herm. p. 53; ሠሚሮ፡ Am. 4, 9; ይፈሪ፡ ወይሰምር፡ Col. 1, 6. 10; de anno frugibus locuplete: በ፺ዓመት፡ ዘሠምረ፡ Kuf. 42. 2) *laete provenire* vel *crescere, florere:* እመሂ፡ ዘርአሙ፡ ይሰምር፡ በቅድሜሆሙ፡ Job 21, 8; ሠምረ፡ ፍሬሁ፡ ὁ καρπὸς αὐτοῦ εὐθηνῶν Hos. 10, 1; በእንተዝ፡ ኢትሰምር፡ ሠናይቱ፡ οὐκ ἀνθήσει Job 20, 21; ሰምሮ፡ ሎቱ፡ ተግባሩ፡ Luc. 12, 16; ከመ፡ ይስመር፡ በላዕሌክሙ፡ ፍሬ፡ ጽድቅ፡ Phil. 4, 17.

አስመረ፡ II, 1 *uberare, fecundare, laetificare, fertilem reddere, frugibus abundare facere*, absol. Act. 14, 17; terram: እስከ፡ ሶበ፡ ያረዊያ፡ ለምድር፡ ወያበቍል፡ ወያሰምር፡ Jes. 55, 10; segetes, fruges, messem: እጼውዖ፡ ለሥርናይ፡ ወአሰምሮ፡ Hez. 36, 30; አሰምር፡ ፍሬ፡ ዕፅ፡ ib.; Ps. 64, 11; 2 Cor. 9, 10; አስምሮ፡ አዝርእት፡ Org. 1.

ስሙር፡ part. *uber, fecundus, fertilis, frugibus abundans, laete proveniens:* ምድር፡ ሥምርት፡ Kuf. 25; ፍሬ፡ ገራህት፡ ስሙር፡ Jes. 61, 11; ጺአታት፡ ስሙራት፡ 1 Par. 4, 40; Herm. p. 75; ዕፅ፡ ስምርት፡ Jer. 17, 8; ዕፀ፡ ዘይት፡ ስሙር፡ Hos. 14, 6; Ps. 51, 8; ወይን፡ ስሙር፡ Ps. 127, 3; ሣዕረ፡ ጺአት፡ ስሙር፡ Job 5, 25; ከመ፡ እክለ፡ ማእረር፡ ስሙር፡ 5, 26; ስሙር፡ ሣዕሩ፡ Herm. p. 75. Acc. adv. ስሙረ፡ *fecunde, ubertim* Enc.

ሰምር፡ et **ሰመር፡** subst., Pl. ሰምራት፡ et አስማር፡, *proventus uberior:* በሰመረ፡ (v. በሰምረ፡) ገራህቱ፡ et በሰመረ፡ ዐጸደ፡ ወይን፡ ይፈዲ፡ Ex. 22, 4; Org. 5; አስማሮ፡ ይፈዲ፡ Ex. 22, 4.

ሲመት፡ *felis* vid. sub ድመት፡

ስማዕ፡ subst. [סִיבְּוּקָא] *splen, lien. Voc. Ae.*: ስማዕ፡ ብ፡ ጣፍያ ።

ሳሜዕ፡ litera alphabeti hebraici XV^a^, Thren. 1, 15 var.; vid. ሳምኬት፡

ሰመነ፡ *octo facere, octies facere* Lud. sine auct.

ሰማኒ፡ nom. numerale, femininis junctum [שְׁמֹנֶה, ܬܡܢܐ, ثمان], *octo;* ejus character ፰; ሰማኒ፡ ክረምቱ፡ 4 Reg. 22, 1; 4 Esr. 11, 12; ዐሥሩ፡ ወሰማኒ፡ አንስተ፡ ነሥአ፡ 2 Par. 11, 21; አርብዓ፡ ወሰማኒ፡ Num. 35, 7; Jos. 21, 39.

ሰማኒቱ፡ nom. num., plerumque masculinis junctum, Acc. ሰማኒተ፡, *octo;* በ፴ወሰማኒቱ፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡ 2 Par. 16, 1; ወለደ፡ ፳ወሰማኒተ፡ አትቡዐ፡ 2 Par. 11, 21; ዐሠርቱ፡ ወሰማኒቱ፡ ነፍስ፡ Gen. 46, 22; 1 Petr. 3, 20; 2 Petr. 2, 5; Sx. Ter 27 Enc.; አትረፈ፡ ሰማኒተ፡ ነፍሰ፡ Lit. Orth.

ሰማንቱ፡ (Ex. 26, 25; Lev. 25, 51; Jud. 3, 8. 14; Luc. 13, 16 rom.] et ሰመንቱ፡, nom. num., plerumque masculinis junctum, Acc. ሰማንተ፡ et ሰመንተ፡, *octo* 4 Esr. 12, 24; Tob. 14, 2; ፲ወሰመንቱ፡ ዓመተ፡ መንግሥቱ፡ Dan. 3, 1; ሰመንቱ፡ ሰራዊት፡ Mich. 5, 4; ተስዓ፡ ወሰመንቱ፡ ዓም፡ 1 Reg. 4, 15; Deut. 2, 14; Jud. 12, 14; Luc. 13, 4. 11.

ስምን፡ nom. num., *octo*, potissimum nominibus mensurarum junctum: ስምን፡ በእመት፡ Kuf. 29; Hez. 40, 9; 3 Reg. 7, 3. 47.

ሳምን፡ adj. num. (ordinale), f. ሳምንት፡ *octavus:* 1 Par. 12, 12; በሳምን፡ ወርኅ፡ Zach. 1, 1; በሳምንት፡ ዓመት፡ 1 Esr. 1, 41; አመ፡ ሳምንት፡ ዕለት፡ 2 Esr. 18, 18; Lev. 9, 1. 15, 14; Luc. 9, 28; በዓመት፡ ሳምንቱ፡ Jer. 43, 9; ሳምኖሙ፡ ውእቱ፡ Apoc. 17, 11. Apud poëtam usurpatum est pro ordinali: ሰላም፡ ለክሙ፡ ውስተ፡ አሐተኔ፡ ጉቡአን ፲ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ዓሥር፡ ወቀሳውስቲክሙ፡ ሳምን፡ (i. e. 18 episcopi et presbyteri) Sx. Mag. 4 Enc.

ሳምናዊ፡ vel **ሳምናይ፡**, adj. num., f. ሳምናዊት፡ vel ሳምኒት፡ *octavus;* Sx. Ter 6 Enc.; Hen. 91, 12.

ሰሙን፡ nom. temporale 1) *octo* (dies) et *octavus* (dies) Gen. 31, 23; Hen. 74, 6. 7; Luc. 1, 59. 2, 21; Joh. 20, 26. 2) octo dies i. e. *hebdomas* integra vel *septimana:* በሰሙነ፡ ሕማማት፡ *septimana passionis* F. M. 10, 3; Did. 30; Cod. Mus. Brit. XXIX, 2, 17; ሰሙነ፡ ሕማማት፡ ወሰሙነ፡ ፍሥሕ፡ Abush. 1 seq.; ኀሙሰ፡ መዋዕለ፡ በበሰሙን፡ Syn. Nonnumquam ii tantum septimanae dies, quibus labor rusticus fieri solet, i. e. quinque dies (exc. Sabbato et Dominica) intelligendi sunt: ይጸውም፡ በበ፡ ሰሙን፡ *jejunabat per singulas hebdomades* Lud. e Vit. Sanct.

ሰማንያ፡ nom. num. *octoginta (octogesimus)*; ejus character est ፹; Cant. 6, 8; Ps. 89, 11; Gen. 35, 28; Jud. 3, 20. 20, 25; 2 Reg. 19, 35; Luc. 2, 37. 16, 7.

ሰሜን፡ (forma antiquior ሴሜን፡, passim ut Zach. 14, 4 in Cod. Laur.) subst., sc. תֵּימָן ܬܝܡܢܐ اَلتَّيْمَنُ (de transitu literae ተ in ሰ cfr. ex. gr. ሱራፌን፡ i. e. תְּרָפִים Hez. 21, 21) 1) *plaga australis, meridies*, νότος, Jer. 13, 19. 17, 26; Dan. 8, 4. 9; Zach. 6, 6. 14, 4; Koh. 11, 3; Kuf. 7 seq.; Hen. 26, 2; Luc. 13, 29. 2) m. *auster, ventus meridialis* Cant. 4, 16. 3) At Abyssinis recentioris aetatis genuina vocis significatio in contrariam abiit: *septentrio*, et vice versa significationem vocis ደቡብ፡ *septentrio*, illi oppositae, in contrariam sc. *meridies* converterunt, (similem confusionis labem etiam ad vocabulum መስዕ፡ serpsisse vid. in annot. ad Gen. 20, 1). Quam miram significationum permutationem gentibus meridionalis Abyssiniae Amharice loquentibus primis in morem venisse et inde exortam esse, quod **ሰሜን፡** voce montes Abyssiniae Semên (**ስሜን፡**, olim etiam **ሰሜን፡**, ut Sx. Genb. 19) significari opinati essent, equidem in Göttinger Gelehrte Anzeigen 1859 p. 1906 demonstrare conatus sum. Exempla hujus confusionis: Ex. 27, 11 ann.; Kuf. p. 44. 53; in libris recentioribus creberrime voci **ደቡብ፡**, ut Koh. 1, 6; Jes. 14, 31; Jer. 1, 13. 3, 18. 6, 22. 10, 22. 13, 20. 16, 15. 25, 9. 27, 3. 9. 38, 8; Zeph. 2, 13; Zach. 2, 6; Hez. 1, 4. 8, 5. 14. 21, 4. 26, 7 al., et voci **መስዕ፡** substituitur, ut Jes. 43, 6; Jer. 3, 12 al.

ሰሜናዊ፡ adj. rel. 1) *meridionalis* Apoc. 21, 13; Chr. Ax. 2) secundum confusionem sub **ሰሜን፡** expositam: *septentrionalis* Hez. 40, 23. 35. 40. 41, 11. 46, 9; **ነፋስ፡ሰሜናዊ፡** Prov. 25, 23 al. (vid. **ደቡባዊ፡**).

ሰመከ፡ rad. inus., e. q. ܣܡܰܟ݂ et סָמַךְ *fulsit; innixus est.*

አስመከ፡ II, 1 1) trans. *imponere* alqd alicui *ita ut ei incumbat; inniti* vel *adniti facere, fulcire:* **ያሰምክ፡መዝራዕቶ፡በቱ፡** Jer. 17, 5; **አስመከ፡ርእሶ፡ውስተ፡ሙዳየ፡በለስ፡** Rel. Bar.; Luc. 9, 58; **አስምክኒ፡ላዕሌሆን፡** Jud. 16, 26; **ርእሱ፡(ለሰዋስው፡)ያሰምክ፡ሰማየ፡** Gen. 28, 12 (coll. سَمَكَ). 2) plerumque omisso nomine membri, quod quis rei imponit, tamquam intrs.: *niti, inniti, adniti, reclinare, acclinare, incumbere*, c. c. **በ፡**, ut: **ያሰምክ፡በአረፍት፡** Am. 5, 19; Cant. 1, 12; **ይረክብ፡በዘ፡ያሰምክ፡** Sir. 3, 31; c. **ውስተ፡**, ut: **ያሰምክ፡ውስተ፡ዐምድ፡** 4 Reg. 11, 14; **ውስተ፡ጽዮን፡አስመኩ፡** Sir. 24, 10; c. **ላዕለ፡**, ut: Gen. 28, 13; **አስመከ፡ላዕሌሃ፡** Jes. 36, 6; Sir. 31, 18; **አስመከት፡ላዕለ፡ርእሰ፡ወለታ፡** Esth. apocr. 5.; **ዝኩ፡ዘያሰምክ፡ንጉሥ፡ላዕለ፡እዴሁ፡** 4 Reg. 7, 2. 17; c. **ዲበ፡**, ut: **አስመኩ፡ዲቤከ፡** Hez. 29, 7; **ያሰምክ፡ዲበ፡እዴየ፡** 4 Reg. 5, 18. Transl. (*confidere, fiduciam repositam habere* in re): **ላዕለ፡እግዚ"፡ያሰምኩ፡** Mich. 3, 11; **አስምኩ፡በስመ፡እግዚ"፡** Jes. 50, 10. 48, 2; **አስምኩ፡በቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 193. 194; **ቤተ፡መቅደስ፡ብነ፡ያሰምክ፡** Judith 8, 24; etiam c. **ኀበ፡**, ut: **ናሰምክ፡በኵሉ፡ግብር፡ኀበ፡ረድኤተ፡እግዚ"፡** Chr. Ta. 12. — *Voc. Ae.:* **ያሰምክ፡ዘ፡ይደግፍ ።**

ተሳመከ፡ III, 3 *se invicem fulcire, alterum alteri acclinare, se invicem continere* Ex. 26, 3. 5; nec non 26, 17 in CG; et Ex. 36, 22 sec. Hebr. in C.

አስተሳመከ፡ IV, 3 *facere ut sibi invicem innitantur* vel *se invicem contineant* Ex. 36, 10 sec. Hebr. in C (in meae editionis Apparatu crit. p. 90).

ስምክት፡ n. act. *actus innitendi* vel *reclinandi* in re: **ስምክት፡መለኮት፡በዲበ፡ሀላዌሁ፡ሠናይ፡** ἐστήρικται ἡ τοῦ θεοῦ φύσις ἐν ἰδίοις ἀγαθοῖς Cyr. ad Th. f. 10.

መስመክ፡ et **መስመክት፡** subst., Pl. **መሳምክት፡** 1) *fulcrum, fulcimen, adminiculum:* **ጽኑዕ፡መስመኩ፡** (v. **ምስማኩ፡**) στήριγμα Sir. 31, 19; Ex. 26, 17 in CG; et Ex. 36, 22 sec. Hebr. in C. 2) res vel locus, cui quid incumbit vel innititur: *latus* (sicut κλίτος a κλίνω) Ex. 25, 12. 14. 19. 26, 27. 28. 27, 9. 14. 15.

ምስማክ፡ subst., Pl. **ምስማካት፡** 1) locus vel res, in quae quis reclinat vel innititur, *adminiculum, fulcrum* (Lehne): **ዐምደ፡ምስማኩ፡ይእቲ፡** Sir. 36, 29; **አትርፉ፡ምስማካቲሃ፡** ὑποστηρίγματα Jer. 5, 10; **ምስማከ፡ርእስየ፡** Ps. 59, 7; **ሰዋቄ፡ኩነኒ፡ወምስማክ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Ps. 71, 16; Sir. 31, 19 var.; **መንበረ፡ምስማክ፡** *cathedra supina* Herm. p. 2; **መጸረ፡ምስማክ፡** p. 4. 17. 18. 41; **መናብርት፡ምስማክ፡** τὰ ἐστηριγμένα 4 Reg. 18, 16; **ምስማክ፡መጸር፡** Cant. 3, 10; cathedra **ውስተ፡ምስማክ፡ዘኀበ፡አረፍት፡** 1 Reg. 20, 25. 2) *latus*, κλίτος Ex. 25, 12. 18. 28, 24. 3) trsl.: *finis* seu *scopus* libri, causae, Cod. Mus. Brit. VIII, 1 (vid. Catal. Cod. Aeth. M. Br. p. 7).

ሳምኬት፡ litera alphabeti Hebraeorum et Aramaeorum XV^{a} (ab Aramaeis ܣܶܡܟܰܬ݂ nominata) Ps. 118, 113; Thren. 1, 15. 2, 15. 3, 42. 4, 15 (vid. **ሳሜኳ፡**; cfr. Ludolfi annot. ad Ps. 118, 1). Ubi de psalmis agitur, siglo **ሳምኬት፡** Ps. 118, 113 — 120 notatur.

ሰምዐ፡ I, 1 [שָׁמַע, ܫܡܰܥ, سَمِعَ, amh. **ሰማ፡**] Subj. **ይስማዕ፡** 1) *audire:* **በከመ፡ሰማዕክሙ፡በእዘኒክሙ፡** Jer. 33, 11; **ሰሚዖ፡** Jes. 37, 1; **እንዘ፡ይሰምዑ፡ኵሎሙ፡** Gen. 23, 10, 13. 18, 10; Matth. 13, 16. 17; Luc. 14, 35; c. c. Acc. rei: Gen. 3, 10. 24, 52; Ex. 16, 9; 1 Reg. 17, 28; Matth. 7, 24; Marc. 7, 14. 14, 64; Luc. 15, 25; Joh. 12, 47; c. Acc. prs. Matth. 17, 5; Luc. 15, 1; 4 Esr. 10, 53; c. dupl. Acc. **ስምዑኒ፡ቃልየ፡** *audite me vocem meam* i. e. *audite meam vocem* Jer. 7, 23. 11, 4; Ps. 16, 7; Matth. 10, 14; Joh. 5, 28; c. Acc. prs. seq. **እንዘ፡**, ut: **ሰምዖ፡እንዘ፡ይብል፡** ἤκουσεν αὐτοῦ λαλοῦντος Gen. 27, 5. 6; Hen. 40, 5—7; Marc. 14, 58; vel omisso **እንዘ፡** ut Act. 10, 46; Gen. 37, 17; **ሰማዕክዎ፡ይብለኒ፡** Hez. 2, 2. a) *auditu praeditum esse* Matth. 11, 5; **ድንቅው፡ሰምዑ፡** 13, 15; **ሰሚዕ፡** *auditus* (sensus) Clem. f. 237 al. b) audire i. e. *auribus percipere, accipere, comperire, cognoscere* (erfahren), c. Acc. rei: **እለ፡ኢሰምዑ፡ምግባርየ፡** Jes. 66, 19; Tob. 14, 15; Matth. 11, 2; Luc. 4, 23. 21, 9; **ከመ፡ይስማዕ፡ዜናሃ፡ዘከመ፡ሀለወት፡** Esth. 2, 11; vel seq. **ከመ፡** et enuntiatione integra: 1 Reg. 26, 4; Gen. 43, 25; Jos. 9, 14; Kuf. 34; Jes. 39, 1. 40, 28; Jer. 47, 11; 2 Esr. 14, 1; Marc. 12, 28; c. **እምኀበ፡** vel **በኀበ፡** ejus, *a* quo auditur Ob. 1; Hen. 1, 2; Matth. 2, 9; Marc. 6, 20; Joh. 1, 41. 6, 45; 1 Reg. 2, 23; Jes. 21, 10; **ለአኪቶ፡ትስማዕ፡ጥዩቀ፡ነገረ፡በኀበ፡መርዶክዮስ፡** μαθεῖν παρά Esth. 4, 5; vel c. **እምነ፡** 1 Joh. 1, 5 Platt; c. **በእንተ፡** vel **በላዕለ፡** causae, *de* qua auditur: Gen. 41, 15; **ሰበ፡ሰምዐ፡መኰንን፡በእንተ፡ተአምራት፡ዘገብረ፡** Sx. Mag. 2; Act. 9, 13 Platt; Phil. 1, 30; **ንስማዕ፡በውስተ፡አፉሃ፡** ἐρωτήσομεν τὸ στόμα αὐτῆς Gen. 24, 57. c) *auscultare, aures dare, attendere* ad quem vel quid, c. Acc. Gen. 42, 23. 49, 2; 1 Reg. 3, 9. 10; 2 Reg. 12, 18. 19, 35; Koh. 7, 6; Ps. 80, 10. 12; **ኪያየ፡ያፀምኡኒ፡ወይሰምዑ፡** Job 29, 21. 34, 2; **ትስማዕ፡እዝንየ፡እንዘ፡ያወጽኡ፡ሊተ፡እኩየ፡ስመ፡** 31, 30; **ሰሚዖተ፡ተላህዮ፡በዕንዚራ፡ወአርጋኖን፡** F. M. 32, 7; c. **ዲበ፡** Ps. 91, 11; c. **ማእከለ፡** utriusque partis audiendae διακούειν Deut. 1, 16 (at Job 9, 33 **አፅምአ፡ማእከለ፡**); **እለ፡ይሰምዑ፡ትምህርተ፡** *catechumeni* Const. Ap. 30. d) *exaudire* (erhören): Gen. 30, 6; Deut. 1, 45; **ይሰምዐከ፡ፍጡነ፡ስእለተከ፡** Job 8, 6. 22, 27; **ይሰምዖኑ፡ጸሎቶ፡** 27, 9; Sir. 4, 6. 31, 29. 31; Jes. 19, 22; Jer. 11, 11. 14, 12; Ps. 16, 7. 53, 2; Joh. 9, 31. 11, 41. 42; c. **ለ፡** objecti: Gen. 16, 11; c. **በእንተ፡** *de* Gen. 17, 20. e) *obedire*, *obtemperare, morem gerere*: 1 Reg. 15, 22; ወልድ፡ዘኢይሰምዕ፡ ἀνήκοος Prov. 13, 1; c. Acc. Gen. 3, 17. 27, 14. 28, 7. 42, 22; Ex. 6, 9; ይሰምዕዎ፡ኵሎሙ፡ 1 Par. 29, 23; አበይክሙ፡ሰሚዖትየ፡ Jer. 16, 12; ኢሰምዑ፡ሕጎ፡ Jes. 42, 24; ዘይሰምዓ፡ላቲ፡ Sir. 4, 15; Joh. 10, 3. 8; Act. 3, 22. f) *accipere, admittere*, (*assentire, probare*): ላዕለ፡ልሂቅ፡ኢትስማዕ፡ውዴተ፡ παραδέχεσθαι 1 Tim. 5, 19; Did. 4; ሰምዐ፡ነገረ፡ብእሲቱ፡ Kuf. 39; ይሰምዐኒ፡ቃልየ፡ Joh. 18, 37; ምክረ፡ይሰምዕ፡ Ter 5 Enc.; ኢሰምዐ፡እምኔሁ፡ *ejus consilium non admisit* Sx. Masc. 7. g) *audita intelligere*: ኢይስማዕ፡፩፩ቃለ፡እኁሁ፡ Kuf. 10; ንግር፡ሱርስተ፡እስመ፡ንሰምዕ፡ Jes. 36, 11; Deut. 28, 49; 1 Cor. 14, 2. 2) *testem esse, testari* (denom. a ስምዕ፡); ግብረ፡ሐዋርያት፡ (Actus Apostolorum) ትሰምዕ፡ከመ፡ወረደ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡በአምሳለ፡ልሳናተ፡እሳት፡ Phlx. 58; ኢትስማዕ፡ለቢጽከ፡ስምዐ፡በሐሰት፡ οὐ ψευδομαρτυρήσεις Ex. 20, 16; c. Acc. prs. Luc. 4, 22; c. በእንተ፡ Joh. 5, 32.

አስምዐ፡ II, 1 1) a) *facere ut audiat* aliquis: ለጽሙማን፡ያሰምዖሙ፡ Marc. 7, 37 (i. e. auditum restituere); አስምዕ፡አሕዛበ፡ (v. ለአሕዛብ፡) Jes. 45, 1; Rom. 1, 5; c. dupl. Acc.: አስምዐኒ፡ቃለከ፡ Cant. 2, 14; Ps. 50, 9; Sir. 45, 5; ኢታስምዖ፡ቃለ፡ዘይብል፡ረሐቁ፡እምኔነ፡ኵልክሙ፡ Genz. f. 80. b) *facere ut audiatur* aliquid: ያሰምዕ፡እግዚ“፡ቃለ፡ስብሐቲሁ፡ ἀκουστὴν ποιεῖ Jes. 30, 30; ያሰምዖ፡ድምፆ፡በዐቢይ፡ቃል፡ Sir. 50, 16. c) *nuntiare, annuntiare*: አስማዕኩከ፡ Jes. 48, 5. 6; አስምዑ፡በኢየሩሳሌም፡ Jer. 4, 5; c. ለ፡ prs. Ex. 21, 29. 36. d) *acclamare, inclamare* alicui: አስምዕዎ፡ቃለ፡ሕሡመ፡ወወገርዎ፡በአእባን፡ Jsp. p. 360; Hen. 89, 53. e) *vocem edere* i. e. *alta voce canere*: ወያሰምዑ፡መዘምራን፡ 2 Esr. 22, 42 vrs. nov. 2) *testari* a) *testem adhibere* vel *invocare, contestari* alqm: አስምዕ፡ሰማዕተ፡ Jer. 39, 44; አስምዕ፡ሰብአ፡ምእመናነ፡ Jes. 8, 2; ናሰምዕ፡ለክሙ፡ሰማየ፡ወምድረ፡ Judith 7, 28; Deut. 8, 19; Sir. 46, 19; Hen. 100, 11; 2 Tim. 4, 1 rom. b) *obtestari, teste invocato affirmare*: በሰማዕት፡አስምዐ፡ለነ፡ Gen. 43, 3; 3 Reg. 2, 42; Ps. 49, 8; Hebr. 2, 6 rom.; Kuf. 4; c. Acc. prs.: አስምዖ፡ሎቱ፡ Zach. 3, 6; vel *teste invocato annuntiare* alicui alqd: አስምዕ፡ላቲ፡ለኢየሩሳሌም፡ኃጢአታ፡ Hez. 16, 2; vel *t. i. hortari et implorare*: አስምዕ፡ላዕሌሆሙ፡ከመ፡ኢየሀቡ፡ Kuf. 30; Deut. 32, 46; Ex. 19, 23; Hen. 81, 6. 91, 3. d) *testimonium perhibere, testem esse*: ስምዐ፡ያሰምዕ፡ላቲ፡ Ex. 21, 10; እስመ፡እግዚ“፡አስምዐ፡ማእከሌከ፡ወማእከለ፡ብእሲትከ፡ Mal. 2, 14.

ተሰምዐ፡ III, 1 1) *audiri* Gen. 45, 2. 16; 1 Reg. 1, 13; Cant. 2, 12; Ps. 18, 3; ተሰምዐ፡ዝንቱ፡ውስተ፡እዝነ፡እግዚ“፡ Jes. 5, 9. 15, 4; ኢይሰማዕ፡እንከ፡ዐመፃ፡በውስተ፡ምድርኪ፡ 60, 18; Jer. 6, 7. 38, 15; Hez. 10, 5; Apoc. 19, 1; ተሰምዐ፡በውስተ፡አሕዛብ፡ከመ፡ 2 Esr. 16, 6; ግሙራ፡ኢተሰምዐ፡ነገር፡ዘከመዝ፡ላዕለ፡ሶስና፡ Dan. ap. 1, 27. a) *exaudiri*: ተሰምዐ፡ጸሎቶሙ፡ Tob. 3, 16; Dan. 10, 12. b) *ad aures* alicujus *pervenire, nuntiari*: c. በኀበ፡ Matth. 28, 14; 1 Cor. 5, 1 (c. በላዕለ፡ *de*); Eph. 5, 3; c) ይሰማዕ፡ድምፀ፡ሠሐቆሙ፡ከመ፡ንቃወ፡አፍራስ፡ *sonus risus eorum sicut hinnitus equorum audiebatur* (war anzuhören wie) Clem. f. 17. d) *audientiam facere*: ቃለ፡ጠቢብ፡ይሰማዕ፡በውስተ፡እንግልጋ፡ ζητηθήσεται Sir. 21, 17. 2) *palam fieri, percrebescere, in vulgus emanare, divulgari*: ተሰምዐ፡ስምከ፡እስከ፡ርኁቅ፡ደሰያት፡ Sir. 47, 16; ሶበ፡ተሰምዐ፡ዜናሁ፡ኀበ፡ነገሥት፡ምድር፡ Clem. f. 36; ተሰምዐ፡ስምኪ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ ἐξῆλθε Hez. 16, 14; Marc. 1, 28; Rom. 1, 8. 9, 17. 16, 19. 3) *nominis famam adipisci, celebrari*: (Christo in Bethlehem nato) ተሰምዐት፡ምድር፡ዘይሁዳ፡ወኤፍራታ፡ Clem. f. 152; ወይሰማዕ፡ስምየ፡በኵሉ፡አሕዛብ፡ ἐπιφανές Mal. 1, 14; ኢኮነ፡እምዮም፡ዘተሰምዐ፡ጥበብኪ፡ πρόδηλος Judith 8, 29.

ተሳምዐ፡ III, 3 *se invicem audire* i. e. *alterum vocem* vel *dicta alterius intelligere* Gen. 11, 7.

ስሙዕ፡ part. 1) *auditus*, in specie: *celebratus, inclytus, fama clarus*, et in malam partem: *notus, famosus*; ክቡራን፡ወስሙዓን፡ Chr. ho. 26; ምኔት፡ስሙዕ፡ (et ዝኩር፡) Phlx. 242; ἐπίσημος Matth. 27, 16. Hinc Pl. fem. ስሙዓት፡ *res auditae* i. e. *rumor, fama*, ἀκοή (שְׁמוּעָה): ወፅአ፡ስሙዓቱ፡ውስተ፡ኵሉ፡ሶርያ፡ Matth. 4, 24. 9, 26; ወሰምዑ፡ከለዳዊያን፡ስሙዓቶሙ፡ Jer. 44, 5; እለ፡አልቦሙ፡ስሙዓት፡ ἄσημοι *minime insignes* (viri) Chr. ho. 26; ተለዐለ፡ስሙዓተ፡ነገሩ፡ Jsp. p. 329; ወኮነት፡ስሙዓተ፡፩እምኔሆሙ፡እኪተ፡ Phlx. 125. 2) *obtestatione monitus* vel *nuntio certior factus*, εὐηγγελισμένος Hebr. 4, 2 rom.

ስምዕ፡ subst., m. et fem., Pl. ስምዓት፡, Pl. Pl. ስምዐታት፡ 1) *res audita, rumor, nuntius*: መኑ፡ገብረ፡ዘንተ፡ስምዐ፡እምትካት፡ ἀκουστά Jes. 45, 21; ስምዐ፡ኮነ፡ 48, 3; በከመ፡ስምዕ፡ዘሰማዕክሙ፡ Asc. Jes. 7, 2; ἀκοή ወንሕነኒ፡ንሰምዕ፡ሠናየ፡ስምዐ፡በላዕሌኪ፡ Tob. 10, 12; መኑ፡አምነነ፡ስምዐነ፡ Jes. 53, 1. 2) *testimonium, testificatio, contestatio* Kuf. 1. 4; Ruth 4, 7; Ex. 20, 16; Gen. 21, 30; ስምዐ፡ሐሰት፡ καταψευσμός Sir. 26, 5; ስምዕ፡በሐሰት፡ Matth. 15, 9; በእንተ፡ስምዐ፡ሐሰት፡ F. M. 24; ስምዓት፡ *testium dicta* vel *responsa* F. N. 43, 12; ስምዑ፡ለክርስቶስ፡ 2 Tim. 1, 8; 1 Cor. 2, 1; 2 Cor. 1, 12; Act. 4, 33; Joh. 8, 13; in specie a) *testimonium, locus probans, argumentum* (e libro allatum): ስምዐታት፡ Phlx. 3; Catal. Cod. Bibl. Bodl. Ae. p. 24. b) *testimonium* Dei vel *revelatio* (cum praeceptis) עֵדוּת Kuf. 1; Ps. 18, 8. 118, 88. 95; ቤተ፡ስምዕ፡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου 1 Par. 6, 32. 9, 20; ደብተራ፡ቤተ፡ስምዕ፡ 2 Par. 1, 3. 5, 5 (aliâs መርጡር፡ vel መርጡል፡). c) *martyrium*: ከመዝ፡ፈጸሙ፡ (martyres) ስምዖሙ፡ Sx. Tachs. 30; ምክንያተ፡ስምዖሙ፡ *causa martyrii eorum* ib.; ሕማመ፡ስምዕ፡ Org. 1. 3) concr., sing. et coll., m. et fem., *testis* vel *testes*: ስምዕ፡አሐዱ፡ Num. 35, 30; Deut. 17, 6; ኢትኩን፡ስምዐ፡በሐሰት፡ላዕለ፡ቢጽከ፡ Deut. 5, 17; Ruth 4, 10. 11; ረሰይክዎ፡ስምዐ፡ለአሕዛብ፡ Jes. 55, 4; 1 Reg. 20, 23; Jer. 49, 5; 1 Thess. 2, 5; creberrime: ስምዐ፡ኮነ፡ *testis fuit* vel *testatus est* Lev. 5, 1; 1 Joh. 1, 2; c. ለ፡ vel ላዕለ፡ prs. (*alicui*) 4 Esr. 6, 67; ስምዐ፡ኮኑ፡ላዕሌሁ፡ከመ፡ፍጹም፡ውእቱ፡ Did. 4; c. በ፡ rei, ut ኮንኩ፡ስምዐ፡በዝንቱ፡ Sx. Jac. 2; vel ለ፡ Sap. 4, 6; Joh. 5, 31; ስምዕ፡ለዛቲ፡ቃላት፡ Genz. f. 82; vel በእንተ፡ Apoc. 1, 2; 1 Petr. 1, 11; vel ላዕለ፡, ut: ኮንኩ፡ስምዐ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡ነገር፡ Sx. Jac. 2; Apoc. 1, 2; እግዚ“፡ስምዕ፡ላዕለ፡ኵልያቲሁ፡ Sap. 1, 6; seq. ከመ፡ conj., ut: ስምዐ፡ኮነ፡ከመ፡ 3 Reg. 21, 10. 13. — In specie 4) *martyr* et *martyres*: ቂርቆስ፡ዘኮነ፡ስምዐ፡ለክርስቶስ፡ Mavâs. Nr. 61; በዛቲ፡ዕለት፡ኮኑ፡ስምዐ፡ኮርኖስ፡ወፊልሞና፡ Sx. Tachs. 30; Ter 25; aliâs creberrime in Sx. — Nota, ስምዕ፡ et ስም፡ in libris Mss. passim confundi. — *Voc. Ae.*: ስምዕ፡ዘ፡ምስክር፡

ሰማዒ፡ n. ag., Pl. ሰማዕያን፡ 1) *audiens*: ልሳኖ፡ሰማዒ፡

γλώσσης ἀκουστής Sap. 1, 6; እግዚ“፡ሰማዔ፡ስብሐተ፡ማሕሌተ፡ዘመላእክት፡ Kid. f. 12. a) *auditor, auscultator* (Zuhörer) ἀκροαταί ሰማዕያን፡ Chr. ho. 8; F. N. 5; Phlx. f. 229. In specie ሰማዕያን፡, quatenus distinguuntur a ምእመናን፡ *fidelibus*, sunt *catechumeni* F. M. 4, 2. 5, 3. b) *exauditor, exaudiens:* (Deus) ለእለ፡በጽድቅ፡ይጼውዕዎ፡ሰማዒ፡ Kid. f. 17; ሰማዔ፡ስእለቶሙ፡ Kedr f. 37; Lit. 174, 4. c) *obediens, obtemperans, morigerus* Prov. 21, 28; ሰማዔ፡አብ፡ ὑπήκοος πατρί Prov. 13, 1. 4, 3; ኤልሳዕ፡ለትእዛዘ፡ሊቁ፡ (Eliae) ሰማዒ፡ Genz. f. 116. 2) Pl. ሰማዕት፡ (pro quo passim ሰምዓት፡) a) *testis* et *testes* sing. et coll., m. et fem.; Pl. ሰማዕታት፡ α) sing.: ናሁ፡ሰማዕትየ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Job 16, 19; ሰማዕት፡ጕጉእ፡ Prov. 12, 19; ሰማዕተ፡ሐሰት፡ 19, 5; ይኩን፡እግዚ“፡ሰማዕተክሙ፡ Mich. 1, 2; Deut. 19, 15; Hebr. 10, 15; Joh. 5, 32; seq. ከመ፡ conj., ut: አነ፡ሰማዕቱ፡ከመ፡ Col. 4, 13; Rom. 1, 9. 8, 16; Phil. 1, 8; Joh. 4, 44; seq. በእንተ፡ Joh. 1, 7. 8. β) coll.: ያምጽኡ፡ሰማዕቶሙ፡ Jes. 43, 9. 10; አኬድኩ፡ሰማዕተ፡ Jer. 39, 10. 25; አስምዕ፡ሰማዕተ፡ Jer. 39, 44; Deut. 17, 6; Matth. 18, 16. 26, 65; ሰማዕተ፡ሐሰት፡ Marc. 14, 57; Ps. 26, 18; Joh. 15, 27; Act. 2, 32. 3, 15; saepe c. ኮነ፡ conjunctum *testari*, seq. ከመ፡ conj.: ለሊክሙ፡ሰማዕትየ፡ከመ፡አነ፡እግዚ“፡ Jes. 43, 12. 44, 8; Rom. 3, 21; Joh. 3, 28. Nonnumquam ሰማዕት፡ i. q. ስምዕ፡ *testimonium*, ut Kuf. p. 84 ann. 10. γ) Pl. ሰማዕታት፡ Hen. 95, 6; በእንተ፡ፈታሒ፡ወሰማዕታት፡ F. N. 43; in specie 43, 12. b) *martyr* et *martyres:* በዛቲ፡ዕለት፡ሰማዕተ፡ኮነ፡ Sx. Ter 16; aliâs creberrime in Sx.; Mavâs. n. 9. 22 al.; ዘሐመ፡በእንተ፡እግዚ“፡ወኮነ፡ሰማዕተ፡ Did. 25; Stephanus ቀዳሜ፡ሰማዕት፡ *protomartyr* Lit. 164, 2; ሰማዕታት፡ F. N. 20; Did. 25; ዓመት፡ vel ዓመታት፡ሰማዕታት፡ *anni* (*aera*) *martyrum* Abush., al.

ስሙዓት፡ vid. sub ስሙዕ፡

ሰማዕት፡ vid. sub ሰማዒ፡

ስማዔ፡ subst. *famae celebritas, gloria:* ይቤ፡አረጋይ፤ኢታውትር፡ስማዔ፡እምሰብእ፡ Phlx. 242.

መስማዕት፡ subst. *obedientia, obsequium:* እለ፡አልቦሙ፡መስማዕት፡ ἀνήκοοι Num. 17, 25.

ምስማዕ፡ subst., m. et fem., Pl. ምስማዓት፡ 1) *auditus, aurium sensus:* ውስተ፡ምስማዐ፡እዝን፡ Ps. 17, 48; ዝኩ፡ቃል፡ሰበ፡ይደምዕ፡በምስማዓቲነ፡ φωνὴ ἐκείνη εἰς τὴν ἀκοὴν ἐμπίπτουσα τὴν ἡμετέραν Chr. Ta. 17; ውስተ፡ጽዱቃት፡ምስማዓተ፡መንግሥት፡ኢይሰማዕ፡ሥሕጸታት፡ (εὐσεβεῖς ἀκοαί) Cyr. ad Th. f. 7; ኢተሠጥዎ፡በምስማዐ፡ሥሕጸት፡ዘላዕለ፡እግዚ“፡ ib.; ድኑን፡ምስማዕ፡ወንጸሬ፡ *incolumi auditu et visu praeditus* F. N. 43. 2) *obsequium, obedientia:* አግብአ፡ኵሎ፡ኀሊና፡ውስተ፡ምስማዐ፡ክርስቶስ፡ εἰς ὑπακοὴν Χριστοῦ Cyr. c. Pall. f. 86. 3) *auditorium:* እመ፡ቦእከ፡ውስተ፡ምስማዐ፡ሰማይ፡ ἐὰν εἰς τὸ τῶν οὐρανῶν ϑέατρον εἰςέλϑῃς Chr. Ta. 28.

ሰምዕ፡ *cera* vid. sub ሠምዕ፡

ስማዝ፡ v. ሠሙዝ፡ v. ሰሙዝ፡ subst., nomen plantae palustris: *ulva, scirpus, arundo?* ውስተ፡ሰት፡ወስማዝ፡ወብርዕ፡ παρὰ πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον Job 40, 16. [A مَرّ, مَصّ?] — *Voc. Ae.:* ስማዝ፡ዘ፡ፌላ፡እንዶድሂ፡ይ፡; *aliud:* ስንድዶ፡ (de ፌላ፡ *papyrus* vid. Harris Reiſe II p. 225.)

ሰመየ፡ I, 1 [prima radicis potestas est *altum*, deinde *conspicuum esse*, cfr. Ges. thes. p. 1431] Subj. ይስሚ፡ 1) *nomen imponere, nominare, nuncupare, appellare:* c. Acc. prs. et c. Acc. nominis: ስምከ፡ዘእግዚ“፡ሰመየከ፡ Jes. 62, 2; ይሰምይዋ፡ለኢየሩሳሌም፡መንበረ፡እግዚ“፡ Jer. 3, 17; Gen. 1, 5. 2, 19. 20. 26, 18. 31, 47; Luc. 6, 13 al., vel c. በ፡ nominis: ሰመያ፡በስመ፡ወልዱ፡ Gen. 4, 17; ዘሰመይክሙ፡በቅዱስ፡አስማት፡ Lev. 23, 2; Jes. 40, 26. At nomen proprium, quo quem nominant, tamquam indeclinabile in nominativo ponere solent: ኢትስምያኒ፡ኖሔሚን፤ስምያኒ፡መራር፡ Ruth 1, 20; 1 Reg. 4, 21; Marc. 3, 16; Luc. 2, 21 al. In phrasi *appellavit nomen ejus N. N.* Aethiopes verbo pron. pers. suffigere amant: *appellavit eum nomen* (i. e. *nomine*) *ejus N. N.*, ut: ሰመያ፡አዳም፡ስመ፡ብእሲቱ፡ሕይወት፡ Gen. 3, 20 c. annot.; ስምዮ፡ስሞ፡ኢይዝራኤል፡ Hos. 1, 4. Constr. praegn.: *nominando attribuere alicui qualitatem:* ቦኑ፡ትሰምዮ፡ለክርስቶስ፡መለከተ፡ Lud. comm. hist. p. 500 Nr. 29. 2) *vocare, pronuntiare* nomen alicujus: ዘእንበለ፡ያእምር፡ሕፃን፡ሰምየ፡ (v. ሰሚየ፡) አቡሁ፡ Jes. 8, 4. 19, 17. 26, 13; ኢይሰምይዋ፡በአፉሆሙ፡ Jer. 3, 16; ኢይሰሚ፡እንከ፡ስመ፡እግዚ“፡ 20, 9; *praedicare* vel *profiteri* nomen alcjs 2 Tim. 2, 19.

አስመየ፡ II, 1 *nomen consequi, nomine insignem* vel *inclytum fieri* vel *esse, inclarescere:* ዕደው፡እለ፡አስመዩ፡ ἄνδρες ὀνομαστοί Sir. 39, 2. 44, 3 (በኀይሎሙ፡); እለ፡አስመዩ፡ኵሎሙ፡ Hez. 23, 23; ብሔር፡ዘያሰሚ፡ 39, 11.

ተሰምየ፡ III, 1 1) *nominari, appellari, nuncupari, dici* (nomine), *se nominari sinere* (Matth. 23, 8. 11), *cognominari:* ተሰምየ፡ስሙ፡ Koh. 6, 10; Eph. 1, 21; አሕዛብ፡እለ፡ተሰምዩ፡በስምከ፡ Sir. 36, 17; ከመ፡ይሰመይ፡በስምየ፡ Jes. 41, 25. 43, 7. 48, 1; ስምከ፡ተሰምየ፡ላዕሌነ፡ Jer. 14, 9; Jes. 63, 19; Jac. 2, 7; vel c. Acc. Subj. ከመ፡ተሰምየ፡ስሞ፡ለእግዚ“፡ላዕሌከ፡ Deut. 28, 10; Gen. 25, 30. (gramm. § 192, c); c. c. Acc. vel Nom. praedicati: 4 Esr. 10, 23; እምዝ፡ትሰመዩ፡ሀገረ፡ጽድቅ፡ Jes. 1, 26; ተሰምዩ፡ትጉሃን፡ Kuf. 4; Gen. 17, 5. 19, 22; Num. 11, 3; Luc. 2, 23; ዘኢይሰመይ፡ *ineffabilis* Asc. Jes. 8, 7; ልብነ፡ድንግል፡ዘተሰምየ፡ወናግ፡ሰገድ፡ Epil. Ev. Joh. in ed. rom.; በምግባር፡ወተሰምዮ፡ *re et nomine* Haml. 21 Enc. 2) *memorari, praedicari* Asc. Jes. 7, 24—26; Rom. 15, 20. 3) *nomine clarum, inclytum esse:* መካን፡ዘይሰመይ፡ τόπος ὀνομαστός Jes. 56, 5.

ስም፡ subst., plerumque m., Pl. አስማት፡ [שֵׁם ܫܡܐ اِسْمٌ] 1) *nomen* Gen. 2, 19. 20. 3, 20. 4, 19. 10, 25. 11, 29. 25, 13. 26, 20; Ex. 1, 1; Dan. 1, 7; Matth. 1, 21. 10, 2, al. sexcenties; ደሴት፡እንተ፡ስማ፡ፍጥሞ፡ Apoc. 1, 9; እምትካት፡ስምከ፡ላዕሌነ፡ Jes. 63, 16; አምኅ፡ቢጸከ፡በበአስማቲሆሙ፡ *nominatim* 3 Joh. 15; Joh. 10, 3; Num. 1, 17. 4, 32. a) መኑ፡ስምከ፡ *quod est nomen tuum?* Jud. 13, 17; መኑ፡ስሙ፡ወመኑ፡ስመ፡ወልዱ፡ Prov. 24, 27; Clem. f. 221 (vid. መኑ፡). b) ስመ፡ጥምቀት፡ *praenomen* (baptizato inditum), ut: ስመ፡ጥምቀቱ፡ዘሚካኤል፡ Cod. Didasc. Stuttg. p. 117. c) ዘአልቦ፡ስመ፡ *anonymus*, ut Asc. Jes. 4, 22. d) በስመ፡እገሌ፡ *nomine et auctoritate* alicujus: ኢይነግር፡በስመ፡ዚአሁ፡ Jer. 20, 9; Deut. 18, 22; Joh. 5, 43. 10, 25; Act. 4, 7. e) *nomen* opponitur *rei:* ጥበብ፡በከመ፡ስማ፡ይእቲ፡ Sir. 6, 22; ዐርከ፡ለስም፡በከ፡ዘይትዓረከ፡ Sir. 37, 1; 1 Reg. 25, 25. f) *nomen* i. e. *signum* vel *monumentum* 2 Reg. 8, 13. 18, 18 E. 2) *nomen* i. e. *fama* a) *bona, mala:* ስም፡ሠናይ፡ Koh. 7, 1; Sir. 41, 13; Prov. 22, 1; እኩይ፡ Sir. 6, 1; ዘአውዕአ፡ስመ፡እኩየ፡ለቢጹ፡ Clem. f. 120; Deut. 22, 14; Luc. 6, 22; Job 31, 30; ከመ፡እግበር፡ስመ፡እኩየ፡ሊተ፡ 2 Esr. 16, 13. b) *fama post mortem, memoria:* እለ፡ኀደጉ፡ስመ፡ክቡረ፡ Sir. 44, 8; ይወርስ፡ስመ፡ዘለዓለም፡ 15, 6; ይቀውም፡ስሙ፡ለትውልደ፡ትውልድ፡ 39, 9; ኣጠፍእ፡ስሞሙ፡ወዘርአሙ፡ Jes. 14, 22; እሁበሙ፡ስመ፡ዘለዓለም፡ 56, 5; Ps. 71, 17; Deut. 7, 24. 9, 14. c) *nomen celebre, fama:* ዕደወ፡ስም፡ Gen. 6, 4; ገብረ፡ለከ፡ስመ፡ዐቢየ፡ Deut. 26, 19; ገበርከ፡ለከ፡ስመ፡ Jer. 39, 20; ኮነ፡በከመ፡ስሙ፡ዐቢይ፡ Sir. 46, 1; ውሉድ፡ወሕንጻ፡ሀገር፡ያዐብዩ፡ስመ፡ 40, 19; ኀሊ፡ስመ፡ትገብር፡ለከ፡ 41, 12. — In libris Mss. ስም፡ passim confunditur cum ስምዕ፡

ስሙይ፡ part. 1) *nominatus, vocatus, nomine definitus:* Michael patriarcha ስሙይ፡በስመ፡ሚካኤል፡ሊቀ፡ኀይለ፡ሰማይ፡ Sx. Mag. 20; ስሙያን፡ወጽዉዓን፡በኢየሱስ፡ κλητοί Judae 1; Apoc. 17, 14; እግዚ″፡ረሰየ፡ለከሙ፡ውስተ፡ዓለም፡መዋዕለ፡ውሱነ፡ወጊዜ፡ስሙየ፡ (*tempus definitum* vel *certum*) Jsp. p. 290. 2) *inclytus, clarus, nobilis, illustris* (ὀνομαστός): ዕደው፡ስሙያን፡ Num. 16, 2; እሬስዮሙ፡ስሙያነ፡በኵሉ፡ምድር፡ Zeph. 3, 19; 1 Par. 11, 15. 18. 20. 12, 30; አበው፡ክቡራን፡ወዕደው፡ስሙያን፡ Chr. ho. 22; Athanasius ስሙይ፡በሥነ፡አምልኮ፡ διαβόητος εἰς εὐσέβειαν Cyr. ad Reg. 28.

ሰማይ፡ subst., m. et fem., Pl. ሰማያት፡ [שָׁמַיִם ܫܡܝܐ سَمَآءٌ] *coelum*, m. Jes. 13, 13. 42, 5. 48, 13; Job 9, 8; ልዑል፡ሰማይ፡ 11, 8; Ps. 103, 3; Matth. 16, 2. 3; Apoc. 21, 1 al.; fem. Lev. 26, 19; Jes. 40, 22. 44, 24. 45, 12; Jer. 2, 12; Hez. 32, 7; Hagg. 2, 6; Ps. 18, 1. 49, 7. 101, 26; Sir. 43, 1. 9; Hen. 18, 4 al.; στερέωμα Hez. 1, 22. 10, 1; ὕψιστα አንሰ፡ውስተ፡ሰማያት፡ኀደርኩ፡ Sir. 24, 4; አዕዋፈ፡ሰማይ፡ Matth. 6, 26. 8, 20; Ex. 9, 10; ልዕልና፡ሰማያት፡ Sir. 17, 32; ሰማይ፡ዘመልዕልተ፡ሰማይ፡ 16, 18; ይትፌሣሕ፡ሰማያት፡ Jes. 49, 13; ተርኅወ፡ሰማያት፡ Hez. 1, 1; ሰማየ፡ሰማያት፡ Ps. 113, 25; መንግሥተ፡ሰማያት፡ Matth. 3, 2. 4, 17; ዘበሰማያት፡ ἐπουράνιος Joh. 3, 12; ዘእምሰማያት፡ Hebr. 6, 4; እንተ፡በሰማይ፡ 12, 22; ሣልስ፡ሰማይ፡ 2 Cor. 12, 2; ሳብዕ፡ሰማይ፡ Asc. Jes. 3, 13. 4, 14; ሰማይ፡ዳግሚት፡ሣልሲት፡ Ssal. Req.; de septem coelis Asc. Jes. 7, 9 seq.; Clem. f. 3. 48.

ሰማያዊ፡ adj. rel. 1) *coelestis* Matth. 5, 48. 18, 14; 1 Cor. 15, 47; Ps. 67, 15; 1 Esr. 6, 14; ጸጋ፡ሰማያዊት፡ Kedr f. 87; መርዓዊ፡ሰማያዊ፡ Clem. f. 117; ኢየሩሳሌም፡ሰማያዊት፡ f. 125; ሰማያውያን፡ *coelicolae.* 2) *caeruleus* Lud. ex auct. Gregorii.

ስመጥ፡(ሰመጥ፡ Lud.) subst., ut videtur: *lumbi*, vel *lumborum pulpa:* ሐቌሁ፡ምስለ፡ስመጢሁ፡ ὀσφὺς σὺν ταῖς ψόαις Lev. 3, 9. — *Voc. Ae.:* ሰመጥ፡ዘ፡ሽንጥ፡ (v. ሽንጥ፡).

ሰርሐ፡ I, 1 [comparandum proposuit טָרַח *fatigavit se labore* Ges. in thes. p. 555; amh. ሰራ፡ *laborare, facere, opus facere*] Subj. ይስራሕ፡ 1) *laborare* in re usque ad defatigationem, *labore confici, defatigari,* (κοπιᾶν), ኢትስራሕ፡በሕቲትከ፡ሎሙ፡ Num. 11, 17; እንተ፡ብዙኀ፡ሰርሐት፡ለከሙ፡ Rom. 16, 6; በእንተ፡እለ፡ይሰርሑ፡ከመ፡ትባርክ፡ፍሬ፡ተግባሮሙ፡ Lit. 175, 2; በኵሉ፡ስራሕየ፡ዘሰራሕኩ፡ μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα Koh. 2, 19 seq.; 2, 11. 3, 9; ትረክብ፡ምክረ፡ሰሪሐከ፡ μετὰ κόπου Sir. 13, 26; በ፡ዘይጌጕእ፡ወይሰርሕ፡ወይጻሙ፡ 11, 11. 34, 4; ይሰርሕ፡እስከ፡ያገርር፡ተያፍኒሁ፡ 38, 26; ለከንቱ፡ወለበከ፡ሰርሐ፡ Job 20, 18; 2 Thess. 3, 8; c. በ፡ rei, in qua quis laborat: ሰርሐት፡ሞአብ፡በጣዖት፡ Jes. 16, 12. 47, 13; ሰራሕኪ፡በዐዊድ፡ 57, 10; Ps. 6, 6. 68, 4; περισπᾶσθαι Koh. 1, 13, 3, 10; vel c. እንዘ፡ ut Gen. 19, 11; 1 Cor. 4, 12; እንዘ፡እልሕስ፡ሰራሕኩ፡ Job 17, 2; Luc. 2, 48; c. በእንተ፡ *ob* 1 Tim. 4, 10; 2 Cor. 5, 1. 2) *fessum, confectum esse, affligi, miseria* vel *aerumnis laborare, molestia premi:* ሰርሑ፡ግብጽ፡ Jes. 45, 14; Thren. 5, 5; de anima: ከመ፡ኢትስራሕ፡ነፍስከሙ፡ Hebr. 12, 3; Ps. 106, 12; 4 Esr. 3, 22; de terra Hen. 65, 3; ሰራሕነ፡ ἀσθενοῦμεν Jes. 28, 20; ከመ፡ትስራሕ፡ κακωθῆναι Dan. 10, 12; እኪት፡በዘ፡ይሰርሑ፡ነገሥት፡ εἰς τὸ βασιλεῖς ἐνοχλῆσαι 1 Esr. 2, 24. 3) secundum usum loquendi Amharicum: *fabricari*, ut: ሰሪሐ፡ወልታ፡, ኀጺን፡ *fabricatio scutorum, ferri* Lud. e Libr. Myst

አስርሐ፡ II, 1 1) *laborare facere, labore defatigare* Jud. 14, 18; ዘጸንዐ፡ትቀንዩ፡ወታሰርሑ፡ Hez. 34, 4. 2) *fatigare, laborem* vel *molestiam exhibere, negotium facessere, affligere, vexare, turbare, urgere:* አስራሕከሙ፡ብዙኃነ፡በሕግ፡ ἠσθενήσατε πολλούς Mal. 2, 8; παρενοχλεῖν Ps. 34, 15; አስርሕዎሙ፡ለእለ፡ለቀሕዎሙ፡ παρέσχον πόνον Sir. 29, 4; ኀሊና፡ዘያሰርሐከ፡ Jer. 4, 14; κόπους παρέχετε Matth. 26, 10; θλίβειν Ps. 55, 1; Jer. 37, 20; Thren. 1, 3; ለምንት፡ታሰርሑኒ፡ διώκετέ με Job 19, 22; ብእሲ፡ኃጥእ፡ያሰርሐ፡ለቢጹ፡ ταράξει Sir. 28, 9; አስርሐ፡ለልብየ፡ኀይለ፡ሃይማኖት፡ *urget cor meum vis fidei* Org.; 4 Esr. 3, 28. 42. 3) in specie: *fatigare, obtundere, urgere* precibus, rogitando Jud. 14, 17. 16, 16; Herm. p. 10; Org. 2.

ስሩሕ፡ part. 1) *laborans* in re: ስሩሓን፡ለገቢረ፡ፈቃዱ፡ Did. 26. 2) *labore* vel *molestia confectus (pressus), fatigatus, vexatus:* κοπιῶντες Matth. 11, 28; ἐσκυλμένοι 9, 36 Platt; Clem. f. 246; ስሩሓን፡ወክቡዳን፡ጾር፡ Haim. Ab.

ስራሕ፡ subst., plerumque m., Pl. ስራሓት፡ *labor, molestia, fatigatio, afflictio, vexatio, aerumna, sollicitudo*; opus domesticum Lud. e Can. Clem. f. 67; περισπασμός, μόχθος Koh. 1, 13. 2, 10. 19 seq.; 3, 10. 4, 8; Deut. 26, 7; 2 Cor. 11, 27; 1 Thess. 2, 9; κόπος, πόνος Job 5, 7; Jer. 51, 33; ስራሕ፡ወሕማም፡ Hab. 1, 3; ሕማም፡ወስራሕ፡ κόποι καὶ πόνοι Jer. 20, 18; Ps. 24, 19; 2 Cor. 6, 5; ጋእዘሙ፡ስራሕ፡ለዘ፡ይሰምዖሙ፡ ἀκοὴ μοχθηρά Sir. 27, 15; ዕለተ፡ስራሕ፡ወምንዳቤ፡ Hen. 45, 2. 63, 8. 103, 9; 4 Esr. 5, 12. 6, 63. 70. 9, 26. 43; በብዙኅ፡ስራሕ፡ 9, 45; Kuf. 23; ስራሓቲሁ፡ለዝንቱ፡ዓለም፡ Deg.; ስራሑ፡ለመንበርት፡ *sollicitudo rei familiaris* 1 Joh. 2, 16.

መስርሕ፡ part. (II, 1) *fatigans:* ምግባራት፡መስርሓት፡ Phlx. 98.

ሰርሐ፡ *prosperum successum dare* vid. sub ሠርሐ፡

ሰርሐ፡ *clarum esse* vid. sub ሠርኀ፡

ሳረረ፡ *fundare* vid. sub ሣረረ፡

ሰረረ፡ *altum esse* vid. sub ሠረረ፡

ሰረረ፡ I, 1 [hanc radicem Ges. in thes. III, 2 p. 83 cum דָּרַר (طَارَ) comparandam proposuit; at variis ejus significationibus inspectis rectius cum ܫܘܪ *saliit, prosiluit, insiluit,* سَارَ (سَوْرٌ) *assilivit, irruit, impetum fecit,* ثَارَ id. componenda videtur. Amharice ሰረረ፡ est *vehi* (*to sail, to ride* on horseback or in a coach). In libris melioris notae per ሰ (rarius per ሠ) exscriptum esse solet] Subj. ይስርር፡ (ut Ps. 54, 6; Apoc. 12, 14; Hez. 10, 16), rarius ይስረር፡ (ut Hez. 10, 16 var.) 1) cum vehementia ferri, *insilire, assilire, exsilire, prosilire, irruere, involare, impetu accurrere:* ἀποπηδᾶν de leone Hez. 19, 3; ሰረረት፡ኰናትየ፡ውስተ፡ገጸሙ፡ 32, 10; ትሰርር፡ላዕሌሆሙ፡ከመ፡አንበሳ፡ (ἐξαποσταλήσεται) Sir. 28, 23; Mich. 5, 7; ἐξαλοῦνται Hab. 1, 8; ሰረረ፡ላዕሌሆሙ፡ዓሣ፡ ἀνεπήδησε Tob. 6, 3; ሰረረ፡ራጉኤል፡ወሰዐሞ፡ Tob. 7, 6; Kuf. p. 50. 2) *volare,* de avibus et volatilibus: Gen. 1, 20; Job 9, 26; Prov. 24, 54; Ps. 77, 31; Jes. 31, 5; 4 Esr. 11, 1; de angelis: በክልኤ፡ይሰርሩ፡ Jes. 6, 2; Hez. 10, 16; Dan. 9, 21; Deo Ps. 17, 12; navibus Jes. 11, 14. 60, 8; ሰረረ፡ታቦተ፡ኖኅ፡መልዕልተ፡ማያት፡በክነፈ፡ነፋስ፡ Clem. f. 24; nubibus 4 Esr. 13, 2; sagitta Ps. 90, 6. a) *evolare,* de nubibus: ይሰርሩ፡ደመናት፡ከመ፡አዕዋፍ፡ ἐξέπτησαν Sir. 43, 14; de animo: እምነ፡ምድር፡ይሰርር፡ኅሊናሁ፡ለጴጥሮስ፡እስከ፡ሳብዕ፡ሰማይ፡ Clem. f. 243; de scintillis Hez. 1, 7 (cfr. شَرَارٌ). b) *devolare* Sir. 43, 17. c) *avolare* Prov. 27, 8 (c. እምነ፡); Rel. Bar.; ከመ፡ዖፍ፡ከማሁ፡ሰረረ፡እምኔከ፡ዐርክከ፡ Sir. 27, 19; de somnio: ሰረረ፡ከመ፡ሕልም፡ Job 20, 8.

አስረረ፡ II, 1 1) *insilire* vel *irruere facere:* አስረሮ፡ላዕለ፡ብእሲቱ፡ Clem. f. 222. 2) *volare facere:* monachus miraculo አስረረ፡እጓላተ፡ርግብ፡ (postquam eas assavit) Sx. Genb. 21 Enc.; Hen. 14, 8. a) *alatum facere, evolare* vel *sursum volare facere:* አስረረ፡ከመ፡ንስር፡እጐሊሁ፡ Jer. 29, 17; ያሰርር፡ውስተ፡አርያም፡እጐሊሁ፡ Hab. 2, 9; እማንቱ፡አስረራኒ፡ ἀνεπτέρωσάν με Cant. 6, 5; አብድ፡አስረረ፡እከየ፡ዚአሁ፡ (ἐξεπέτασε) Prov. 13, 16. b) *avolare sinere* vel *facere,* Deut. 22, 7; ዖፍ፡እንተ፡አስረረት፡እጐሊሃ፡ Jes. 16, 2; ከመ፡ሣዕር፡ዘያነሥእ፡ነፋስ፡ታሰርረኒ፡ Job 13, 25. Etiam sensu translato α) *abigere:* ኀልዮ፡ንዋይ፡ያሰርር፡ንዋመ፡ Sir. 34, 1. 42, 9. β) *abstrahere* vel *subducere animos* (e corpore) admiratione: ዘማዊት፡እንተ፡ታሰርር፡ልበ፡ወራዙት፡ ποιεῖ ἐξίπτασθαι Prov. 7, 10 var.; Did. 2; በመሰንቆ፡ማሕሌት፡ሐዋዝ፡እንተ፡ (v. ከመ፡) ያሰርር፡አልባበ፡ Enc. Ter 21.

ስሩር፡ part. *volans, volaticus, fugax:* መንፈሰ፡ክርስቶስ፡ዲቤሁ፡ስርርት፡ *spiritus Christi, qui super eum ferebatur* Enc. Teq. 5; ስርርት፡ይእቲ፡ወምርዕት፡ ἀνεπτερωμένη Prov. 7, 11; Did. 2; φυγάς Prov. 28, 17.

ስረት፡ n. act. *volatus* Sap. 5, 11; ስረተ፡ደመናት፡ Macc. f. 22; sagittae Org. 1.

ሰራሪ፡ n. ag. 1) *volaticus, volatilis* Deut. 4, 17; ከመ፡አዕዋፍ፡ዘይሰርሩ፡ወሰራርያት፡ Prov. 26, 2; ዖፍ፡ሰራሪት፡ Macc. f. 10; ንስር፡ሰራሪ፡ Genz. f. 115; Kedr f. 30. 2) camelis vitio attribuitur (sive: *fugax,* sive: *insiliens*); አግማል፡ሰራርያን፡ (sicut አብቅልት፡እለ፡ይረግጹ፡አው፡አባዕር፡እለ፡ይወግዑ፡) F. N. 47.

ሳሪራ፡ v. ሳረራ፡ n. prgr., sine dubio corruptum, significans speciem quandam *gummis odoratae:* ይወፅእ፡እምኔሁ፡ከመ፡ኔቄጥሮ፡ዘስሙ፡ሳሪራ፡ Hen. 31, 1. — *Voc. Ae.:* ሰራራ፡ዘ፡ጸሊም፡ጽጌ፡ (si quidem hoc scholion huc referendum est).

ሰረቀ፡ *oriri* vid. sub ሠረቀ፡

ሰረቀ፡ I, 1 [i. q. سَرَقَ et amh. ሰረቀ፡; שָׂרַק et ܣܪܰܩ *pectinavit;* Pa. *discerpsit, vi rapuit, spoliavit, privavit; evacuavit*] Subj. ይስርቅ፡ *furari, furto auferre, surripere,* c. absol. Ex. 20, 15; Lev. 19, 11; Jos. 7, 11; Prov. 24, 32; Jer. 7, 9; ኀፍረት፡ሰሪቀ፡እምንዋየ፡ማኅፀንትከ፡ Sir. 41, 19; ይኄይስ፡ሰሪቅ፡እምሐስዎ፡ 20, 25; Matth. 6, 19; Rom. 2, 21; በእንተ፡ሰሪቅ፡ F. M. 17, 1; ዘይሰርቁ፡በሚዛን፡ *qui furantur pondere iniquo utentes* 17, 7; c. Acc. rei vel prs., quae furto rapiuntur: Gen. 31, 19. 44, 5. 6; Ex. 21, 37; Kuf. 31. 43; እመ፡ሰረቂዮ፡ Tob. 2, 13; ከመ፡ኢይስርቅዎሙ፡ Ep. Jer. 17; ዘሰረቀ፡ነፍሰ፡ Deut. 24, 7; Gen. 40, 15; ዘይሰርቅ፡ደወለ፡ቢጹ፡ Deut. 27, 17; Clem. f. 161. 271; እለ፡ይሰርቁ፡ቃልየ፡ Jer. 23, 30; c. እምነ፡ loci Gen. 44, 8; Kuf. 43; c. እምኀበ፡ prs., ut: ጣዖት፡ዘሰረቀት፡ራሔል፡እምኀበ፡አቡሃ፡ Kuf. 31; c. dupl. Acc. (alicui alqd): ሰረቁኒ፡ነኪራን፡ንዋይየ፡ Job 17, 13; Ex. 22, 11; ባዕል፡ዘሰረቆ፡ወልዱ፡ብዙኀ፡ወርቀ፡ Clem. f. 222. a) *furto expilare, depeculari* locum: ሰሪቀ፡ማኅደር፡ Sir. 41, 19; ለሊከ፡ትሰርቅ፡ቤተ፡መቅደስ፡ ἱεροσυλεῖς Rom. 2, 22; Act. 19, 37. b) *furtim* vel *clam subducere* 2 Reg. 19, 41; ሰረቀቶ፡ወነሥአቶ፡ሰሪቃ፡ 2 Par. 22, 11; 4 Reg. 11, 2; ሰረቀ፡ርእሶ፡ ἐξέκλεψεν ἑαυτόν *furtim se subduxit* Chr. ho. 26. c) *furtim captare* (voluptatem) vel *frui* (voluptate): ሰረቀት፡በዝሙታ፡ ἐν πορνείᾳ ἐμοιχεύθη Sir. 23, 23.

አስረቀ፡ II, 1 *facere* vel *sinere, ut furtim subducant* vel *deminuant* alqd: እስመ፡ሃይማኖተ፡እንተ፡ተወፈይነ፡ያሰርቁ፡ τὴν παραδοθεῖσαν πίστιν νοθεύουσι (*spuriam reddunt, adulterant*) Cyr. c. Pall. f. 66. — *Voc. Ae.:* ያሰርቁ፡ዘ፡ያቀላቅሉ።

ተሰርቀ፡ III, 1 1) *furto auferri, surripi:* Gen. 31, 39; Clem. f. 225; ይሰረቅ፡ንዋዩ፡ Sir. 36, 30; F. M. 17, 1; ቦ፡ዘተሰርቀ፡ንዋዩ፡ Chr. Ta. 11; ተሰርቀ፡ንዋዩ፡እምቤቱ፡ Phlx. 28; ድንግልና፡ዘኢይሰረቅ፡ Ssal. Req.; c. Acc. prs., cui aufertur: Ex. 22, 6; Jud. 17, 2. 2) rflx. *furtim* vel *clam se subducere* 2 Reg. 19, 3. 3) *furto expilari:* ማኅደር፡ዘኢይሰረቅ፡ Lit. Joh.

አስተሰረቀ፡ IV, 1, vel **አስተሳረቀ፡** IV, 3 *furtim auferri* sive *subduci sinere* vel *putare:* እመሰኬ፡አሐተ፡ህላዌ፡ዘወልድ፡ንነግር፡ዘተሠገወ፡ግብር፡ነአምን፡ቱስሕተ፡ወኑሡተ፡ (necesse est profiteamur φυρμὸν καὶ σύγκρασιν) ወናስተሰርቅ፡ (v. ወናስተሳርቅ፡) ህላዌ፡ትስብእት፡እንተ፡በላዕሌሁ፡ ὑποκλεπτομένης ὥσπερ τῆς ἀνθρώπου φύσεως ἐν αὐτῷ Cyr. c. Pall. f. 78.

ስሩቅ፡ part. *furto ablatus, furtivus* Lud. sine auct.

ስርቅ፡ et **ሰርቅ፡** subst. *furtum:* ስርቅ፡ (v. ሰርቅ፡) κλοπὴ Sap. 14, 25; ሰርቅ፡ Hos. 4, 2; ማየ፡ሰርቅ፡ Prov. 9, 17; ውስተ፡ሰርቅከ፡ ἐν κλοπαῖς σου Jer. 31, 27; Matth. 15, 19; Marc. 7, 22; κλέμματα Apoc. 9, 21; Clem. f. 211; Kid. f. 4. Statui constructo vel voculae ዘ subjunctum: *furtivus, furto ablatus,* ut: ንዋየ፡ሰርቅ፡ F. M. 17, 1; ነሥአ፡ዘስርቅ፡ (πλεονασμός) Hez. 18, 13. 22, 12; **ዘሰርቅ፡** (v. **ስርቅ፡**) κλεψιμαῖον Tob. 2, 13.

ሰራቂ፡ n. ag., f. **ሰራቂት፡** (M. M. f. 193), Pl. **ሰረቅት፡** et **ሰራቅያን፡** (1 Cor. 6, 10), *fur*, passim: *latro*; κλέπτης Ex. 22, 1; Job 24, 14. 30, 5; Hos. 7, 1; Joel 2, 9; Zach. 5, 3; **ሱቱፋነ፡ሰረቅት፡** Jes. 1, 23; **ከመ፡ኀፍረተ፡ሰራቂ፡ሶበ፡ይእኅዝዎ፡** Jer. 2, 26; **ከመ፡ሰረቅተ፡ሌሊት፡** 29, 10; **ዕደው፡ሰረቅት፡** Hez. 22, 9; Matth. 6, 19. 24, 43; Joh. 10, 1. 8; 1 Thess. 5, 2; 1 Petr. 4, 15; **ሰረቅተ፡ሰብእ፡** ἀνδραποδισταί *plagiarii* 1 Tim. 1, 10; λῃστής Sir. 36, 31; Ep. Jer. 14; Matth. 21, 13. 26, 55; **በእንተ፡ኵነኔ፡ሰረቅት፡** F. N. 49; F. M. 17, 1. — *Voc. Ae.*: **ቀማጢ፡ሰራቂ፡ብ፡ሌባ ።**

ሴሬቅ፡ vid. sub **ሜሬቅ፡**

ሰረበ፡ *sorbere* vid. sub **ሠረበ፡**

ሰረበ፡ rad. inus., ad quam exponendam cfr. سَرِبَ *stillando aquam emisit*; *fluxit* aqua. Hinc

አስራብ፡ subst. (Pl. a Sing. inus.) *dejectus aquae, catarrhactae, torrens, imbres*: **አስራበ፡ሰማይ፡** Gen. 7, 11. 8, 2; Mal. 3, 10; Ps. 41, 9; Rel. Bar.; **አስራበ፡ማይ፡** ὄμβροι Sap. 16, 16; Hen. 28, 3. 89, 2. 7; **አስራበ፡ቀላይ፡** Org. 3; **ቃለ፡ነቢያት፡ዘይውሕዝ፡ከመ፡አስራበ፡ወርቅ፡ንጹሕ፡** Clem. f. 176; Org.; **ለእመ፡አውሐዘ፡እግዚ"፡አስራበ፡እክል፡እምሰማይ፡** 4 Reg. 7, 2. — *Voc. Ae.*: **አስራብ፡ዘ፡ሻሻታ፡** (v. **ሻሽታ፡**).

ሴሬኒስ፡ v. **ሴርኔስ፡** n. prgr. σειρῆνες *sirenes* Jes. 43, 20; **አዋልደ፡ሲርኖን፡** v. **ሴሬኖን፡** v. **ሴረኖን፡** ϑυγατέρες σειρήνων Mich. 1, 8.

ስርናይ፡ *triticum* vid. sub **ሠዐረ፡**

ሰርክ፡ subst. *vespera, vesperus, tempus vespertinum* (ἑσπέρα, δείλη) **መሥዋዕተ፡ሰርክ፡** Ps. 140, 3; **እምሰርኩ፡** Ex. 12, 18; **እምነግህ፡እስከ፡ሰርክ፡** Ruth 2, 7; Job 4, 20; Sir. 18, 26; Lev. 11, 24 seq.; 1 Reg. 14, 24; **ወፍና፡ሰርክ፡ውእቱ፡** 1 Reg. 23, 24; **ለፍና፡ሰርክ፡** Lev. 6, 13; *vespere* vel *vesperi* **በሰርክ፡** Jer. 31, 33; **በበሰርክ፡** 2 Par. 13, 11; vel in Acc. **ሰርከ፡**, ut: **በጽልመተ፡ሰርክ፡** Prov. 7, 9; **ሰርከ፡ወነግሀ፡** Ps. 54, 19. 58, 7. 89, 6; Ex. 16, 12; Jac. 5, 7; **ሰርከ፡ሰንበት፡** Matth. 28, 1; **ሰርከ፡ሰርከ፡ትበልዕ፡** Judith 12, 9; 4 Esr. 14, 47; **ፍና፡ሰርክ፡** *sub vesperam* Num. 9, 3; Gen. 3, 8. 19, 1; Hez. 33, 22; Esth. 2, 14. [An a שְׁחַר *nigrescere?*]

አሰርከ፡ II, 1 (denom.) *tempore vespertino facere, vesperam agere*: **ያሰርክ፡በጸሎት፡** Kedr f. 66.

ሲራክ፡ *stria, rubrica* rectius **ሢራክ፡** scribitur, q. v.

ሰረወ፡ *eradicare*, **ሰርዌ፡** *trabs* vid. sub **ሠረወ፡**, **ሠርዌ፡**

ሰረወ፡ rad. inus., de qua haud satis liquet, utrum ad שָׂרָה an ad سَرَى (سَرِيَّةٌ *equitum agmen*) referenda sit.

ሰርዌ፡ (etiam per **ሠ**) subst., plerumque m., Pl. rarissime **ስራው፡** vel **ስረው፡** (ut 4 Reg. 5, 1. 25, 19 in SA), creberrime **ሰራዊት፡**, *agmen, turma, copiae (militares), exercitus*: **መልአከ፡ሰርዌ፡** ἀρχιστράτηγος Gen. 21, 22. 32; Dan. 8, 11; 1 Par. 19, 18; **መልአከ፡ስራዊሆሙ፡** vel **ስረዊሆሙ፡** 4 Reg. 5, 1. 25, 19; **መላእክተ፡ሰራዊት፡** Esth. 1, 3; Judith 2, 14; Num. 31, 14; **ሰራዊት፡** κεφαλαί Job 1, 17; ἀρχαί 1 Reg. 11, 11; Jud. 9, 34. 37; στρατιαί Num. 10, 28; Kuf. 49; στρατεύματα Apoc. 19, 19; **ገብርኤል፡ሊቀ፡ሰራዊተ፡ሰማያት፡** Sx. Sen. 13; **ሰራዊተ፡መንፈሳውያን፡** Did. 37; Clem. f. 11; στρατιά Judith 7, 18; 1 Par. 19, 8; λεγεῶνες Matth. 26, 53; σπεῖρα **ሰራዊተ፡ስጺራ፡** Marc. 15, 16 rom.; στρατόπεδον Jer. 41, 1; Luc. 21, 20; τάγματα **ሰመንቱ፡ሰራዊት፡** Mich. 5, 4; δύναμις Dan. 11, 13; Hez. 27, 10; Ps. 32, 16; 4 Reg. 25, 1. 10; **ምስለ፡ብዙኅ፡ሰራዊት፡** Jes. 36, 2; **ሰራዊቱ፡ዐገትዋ፡ለኢየሩሳሌም፡** Jer. 39, 2; ἔϑνη Jes. 13, 4; **ዐቢይ፡ሰራዊት፡** Jer. 27, 41. 28, 28; ὄχλος Jer. 31, 42; **ሰራዊት፡ጽኑዕ፡** Jes. 43, 17; **ሰራዊተ፡አሕዛብ፡** ὄχλος λαῶν Hez. 23, 24; λαός **ሰራዊት፡ብዙኃን፡ወጽኑዓን፡** Joel 2, 5; συναγωγή **ብዙኃን፡ሰራዊት፡ጥቀ፡** Hez. 37, 10; **ሰራዊተ፡ኀይል፡** ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως Jer. 48, 13. 16; ἱππασία ἵππων Jer. 8, 16.

ስርዋጽ፡ subst. 1) *assula, schidiae, fragmentum ligni scissi* [fortasse a rad. **ሮጸ፡** i. e. רָצַץ رَضَّ]: **አስመከ፡ላዕሌየ፡(ለበትረ፡ብርዕ፡) ወይበውእ፡ስርዋጽ፡ውስተ፡እዴሁ፡** 4 Reg. 18, 21; Jes. 36, 6. At 2) in libro F. N. **ሥርዋጽ፡** sigli instar margini adscriptum crebro occurrit, et *glossema, corollarium* significare videtur, (proprie: *schidiae*, quamquam in Proleg. libri p. 2 hoc nomen ad rad. **ሠረጸ፡** relatum et verbis **ዘአሥረጸ፡ልብ፡ኪያሆን፡** i. e. additamenta, *quae mens progerminare fecit* (opp. praeceptis quae e Bibliis et Canonibus hausta sunt) explicitum esse videtur).

ሰረየ፡ *mederi, incantare* vid. sub II **ሠረየ፡**

ሰረየ፡ I, 1 [שְׁרָא ܫܪܳܐ *solvit, absolvit, abrogavit, abolevit, dimisit*; سَرَا (سَرْوٌ) *removit* rem ab aliquo; amh. **ሰረየ፡** *remisit*; praeterea cfr. **ሠረየ፡** *mederi*] Subj. **ይስረይ፡** et **ይስሬ፡**, *remittere, ignoscere, condonare* alicui peccatum, delictum, passim: *expiare*; c. c. Acc. peccati et c. **ለ፡** prs.: λύειν: **ሰረየ፡ኀጢአቶሙ፡** Job 42, 9; **ይሰሬ፡ለከ፡ኀጢአተከ፡** Sir. 28, 2; ἄφες Gen. 50, 17; ἀνήσω Jes. 1, 14; ἵλεως, μακρόϑυμος Deut. 21, 8; **ከመ፡እስረይ፡ሎሙ፡ኀጢአቶሙ፡** Jes. 38, 34; **ይሰሬ፡ለከ፡ጌጋየከ፡** Dan. 4, 24; μὴ ἀϑωήσῃς **ኢትስሬ፡** (v. **ኢትስረይ፡**) **ሎሙ፡ኀጢአቶሙ፡** Jer. 18, 23; εὐιλατεύειν Ps. 102, 3; **በብዙኀ፡መባእየ፡ይሰሬ፡ሊተ፡** ἐπόψεται Sir. 7, 9; **ከመ፡ይስረይ፡ለከ፡ኀጢአተ፡** 28, 4; ἱλάσκεσϑαι Ps. 64, 3. 77, 42; Luc. 18, 13; Hebr. 2, 17; c. **በእንተ፡** rei: **ሰረየ፡እግዚ"፡በእንተ፡እኪት፡** Ex. 32, 14. — *Voc. Ae.*: **ኀደገ፡ሰረየ፡ዘ፡ተወ ።** (Passim in libris mss. **ሰረየ፡** cum **ረሰየ፡** confunditur, ut Job 42, 9; Kuf. p. 54).

ተሰርየ፡ III, 1 *remitti, ignosci, condonari, expiari*: **ኢትሰረይ፡ለክሙ፡ዛቲ፡ኀጢአትክሙ፡** Jes. 22, 14; **በምጽዋት፡ይሰረይ፡ኀጢአት፡** Prov. 15, 27; Deut. 21, 8; Hebr. 9, 22; **ኢተሰርየ፡ሎቱ፡ኀጢአቱ፡** M. M. f. 205; etiam c. Acc. peccati: **ተሰርየ፡ሎሙ፡ኵሎ፡ኀጢአቶሙ፡** Herm. p. 100.

አስተስረየ፡ IV, 1 1) *veniam petere peccati, expiare*, c. **ለ፡** ejus, cui condonatio petitur: Lev. 4, 20. 9, 7. 12, 7. 8.

14, 19. 20. 19, 22; Num. 25, 13; Job 1, 5; Sir. 45, 16; c. በእንተ፡ prs. vel peccati: Num. 8, 21; Lev. 7, 7. 16, 16. 23, 28; Kuf. 6; c. እምነ፡ peccati: Lev. 16, 16. 34; c. Acc. peccati: Herm. p. 2; Ex. 32, 30; ከህን፡ዘያስተሰሪ፡ኀጣውአ፡ሕዝብ፡ M. M. f. 33; c. በ፡ sacrificii Lev. 16, 10. 19, 22; Kuf. 6. 7; c. ኀበ፡ ejus, a quo venia petitur Herm. p. 2; Org. 2) *piaculum offerre*, c. Acc. piaculi et ዲበ፡ *pro*: Kuf. p. 54. 3) *veniam impetrare*, ከመ፡ታስተስሪ፡እምኵሉ፡አበሳ፡ Kuf. p. 80. 4) raro de Deo praedicatur: expiare delictum i. e. *delicti gratiam facere* Kuf. p. 22, ann. 8. (In libris Mss. አስተስረየ፡ passim confunditur cum አስተርአየ፡ q. v.).

አስተሳረየ፡ IV, 3 Ludolfus ex Org. allatum exposuit: *plene et plane condonavit, condonare solitus est* c. c. Acc. (dubium videtur).

ስርየት፡, passim **ስሬት፡** (ut Lit. 163, 4. 167, 4), subst. 1) *remissio, venia* Hen. 13, 6; Kuf. 15. 30; ስርየተ፡ኀጢአት፡ F. M. 26, 4; Did. 39; Chr. ho. 20; ሰአሉ፡ለነ፡ስርየተ፡ኀጢአት፡ Mavâs. Nr. 20, al. 2) *expiatio*, et expiationis causa: *piaculum*: ቤተ፡ስርየት፡ οἶκος τοῦ ἱλασμοῦ 1 Par. 28, 20 (aliter 28, 11); ገብሮ፡ስርየተ፡ Rom. 3, 25 Platt.

ስርያት፡ subst., i. q. ስርየት፡ Lud. e V. S.

ሰራዪ፡ n. ag., Pl. **ሰራይያን፡** (F. N. 5) 1) *is qui ignoscit* vel *condonat, remissor*: እግዚ"፡ሰራዬ፡ኀጢአትነ፡ Lit. 158, 3; Clem. f. 135; Did. 36; Kedr f. 43; ኩን፡ለነ፡ሰራዬ፡ Genz. f. 55; መሓሬ፡እከውን፡ወሰራዬ፡ለአበሳሆሙ፡ 2 Par. 7, 14; c. Acc. ሰራይያን፡ኀጣውአ፡ F. N. 5. 2) *expians, expiatorius*: ቍርባን፡ሰራዬ፡ኀጢአት፡ F. M. 26, 4.

መስተስርይ፡ vel **መስተስሪ፡** part. (IV, 1) *expiator, expiatorius, veniam petens* vel *impetrans*: ከመ፡ትኩን፡(ቤተ፡ክርስቲያን፡)መስተስርየ፡ኀጢአት፡ Clem. f. 109. 188; ገድለ፡ኵሎሙ፡ቅዱሳን፡መስተስርየ፡ኀጢአትየ፡ M. M. f. 70; Org. 1.

መስተስራዪ፡ part. (IV, 1) c. term. Adj., i. q. መስተስሪ፡, Phlx. 240; Org.

ምስትስራይ፡ subst. *locus expiationis*; (ecclesia) ምስአል፡ወምስትስራየ፡ኀጢአት፡ Clem. f. 108. 194; Macc. f. 18; Deg.; Org. 4.

ሳሬት፡ *aranea* vid. sub I ሠረየ፡

ሰርዲኖ፡ n. prg. lapis *sardius*, nomen gemmae, Apoc. 4, 3.

ሰርዶንክስ፡ n. prgr., *sardonyx* gemma Apoc. 21, 20.

ሰርድዮን፡ et **ስርድዮን፡** n. prgr. ὁ σάρδιος, τὸ σάρδιον, lapis *sardius*, nomen gemmae, Ex. 25, 7. 28, 17; Ex. 36, 17 in C (ubi alii ሶም፡ habent); Apoc. 21, 20; ዕንቈ፡ሰርድዮን፡ Prov. 25, 12; Hez. 28, 13. — *Voc. Ae.*: ሰርድዮን፡ወሶም፡፩እብን ።

ሰርጕ፡ vid. sub ሰርገወ፡

ሰርገለ፡ rad. quadrl. inus., praefixo ሰ፡ causativo (gramm. § 73. 79) formata e רָגַל *moveri, ire* (de qua rad. vid. Ges. thes. p. 1261) sicut ܣܰܪܓܶܠ *duxit*.

ሰረገላ፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. **ሰረገላት፡**, qui et ipse singulariter usurpatur: 1) *currus* cujusvis generis (*vehiculum, plaustrum, pilentum, rheda, currus bellicus*); ሰረገላ፡ coll. ἅρματα Jes. 5, 28 var.; 22, 7. 31, 1 var.; በብዙኅ፡ሰርገላየ፡ 37, 24. 43, 17. 66, 15; Jer. 4, 13; Zach. 6, 1 var.; sing. ἅρμα ሰረገላ፡ሠናይ፡ Jes. 22, 18; Job 39, 25; Act. 8, 28; ላዕለ፡ሰረገላ፡ዘኪሩቤል፡ Sir. 49, 8; ἅμαξα 1 Reg. 6, 7 seq.; 2 Reg. 6, 3; ሰረገላ፡ሐዲስ፡ 1 Par. 13, 7; Sir. 36, 5; ሰረገላት፡ plur. ἅρματα Jes. 2, 7. 5, 28. 22, 7. 31, 1; Jer. 27, 3; Judith 2, 19; ሰብአ፡ሰረገላት፡ 7, 20; 1 Reg. 13, 5; Ps. 19, 8; Apoc. 9, 9; ἅμαξαι Judith 15, 11; Gen. 45, 19. 21; λαμπηνικαί Num. 7, 3; sing. ዘዐርገ፡በነደ፡እሳት፡በሰረገላት፡ Sir. 48, 9; 2 Reg. 6, 3. 2) passim: *rotae, rota*: ሰረገላ፡, var. ሰረገላት፡ τροχοί Dan. 7, 9; ሰረገላ፡ τροχοί Hez. 3, 13; ሰረገላ፡፩ τροχὸς εἷς Hez. 1, 15; ሰረገላት፡ τροχοί 1, 16; Titus ገብረ፡ዐበይተ፡ማኅፈዳተ፡እምዕፅ፡ወታሕቴሁ፡ሰረገላ፡ Jsp. p. 358.

ሰረገላዊ፡ adj. rel. *ad currum pertinens*, in specie: qui curru bellico vectus dimicat, ut: ሰረገላዊ፡ዘእንበለ፡ድርዐ፡ሐጺን፤ፈረሳዊ፡ዘእንበለ፡ኵያንው፡ (*covinarius* vel *essedarius*) M. M. f. 31.

ሰርገወ፡ (crebro per ሠ) rad. quadrl.; eam in gramm. § 73 praefixo ሰ፡ causativo e ረገወ፡ (vid. ረገፈ፡) formatam censui; nunc (cum Hupfeld exerc. Aeth. p. 29) ሰረገ፡ *plectere, comere, ornare* (coll. سَرَجَ et سَرَّجَ I et II, ܣܪܓ סָרַג al.) statuere maluerim.

ሰርጕ፡ subst., plerumque m., Pl. **ሰርጓት፡** *ornatus, comtus, cultus, ornamentum*: ሰርጎ፡ያክንት፡ κλῶσμα ὑακίνθινον Sir. 6, 30; κόσμος Koh. 12, 9; ሰርጎ፡ወርቅ፡ Ex. 32, 2; Num. 31, 50; Sir. 21, 21. 35, 5; ሰርጎ፡መርዓት፡ Jes. 61, 10; ትረስዕኑ፡መርዓት፡ሰርጓ፡ Jer. 3, 32; ወኵሎ፡ሰርጓ፡ Judith 10, 4. 12, 15; ሰርጎሙ፡ Prov. 20, 29; ሰርጉ፡ (ejus) Sir. 45, 12. 50, 9; አስከሬናተ፡ሰርጕ፡ αἱ θῆκαι τοῦ κόσμου Jes. 3, 26; ሠናይ፡ሰርጕ፡ εὐκοσμία Sir. 45, 7; ሰርጓት፡ Ex. 33, 6; Jes. 3, 18 var.; κατασκευή ሰርጎ፡ቤት፡ 1 Par. 29, 19; etiam de κόσμῳ vel στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ ሰርጕሃ፡ለሰማይ፡ Deut. 17, 3; ሰርጎ፡ሰማይ፡ Jes. 24, 21; ሰርጓተ፡ሰማይ፡ Jer. 8, 2; Deut. 4, 19. — *Voc. Ae.*: ሰርጕ፡ብ፡ሽልም ።

አሰርገወ፡ quadrl. II *ornare, comere, exornare*: Ex. 39, 6; አሰርገወ፡ዕበያ፡ለጥበቢሁ፡ Sir. 42, 21; c. Acc. et በ፡ rei Hen. 18, 1; c. dupl. Acc. Gen. 24, 47; አሰርጎኩኪ፡ሰርጎ፡ Hez. 16, 11. 13; ያሰርግውዋ፡ (Subj.) አክሊለ፡ Esth. 1, 11. 2, 17; አሰርጎከ፡ሰማየ፡ፀሐየ፡ወወርኀ፡ Mavâs. Nr. 8; etiam transl.: *ornare* vel *polire* orationem, ut: አሰርግዎ፡ (Inf.) ነገረ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ተሰርገወ፡ III, 1 1) reflx. *se comere* vel *ornare, sibi induere ornatum*, Hez. 23, 40; Judith 10, 3; ተሰርጊዎሙ፡ Jsp. p. 340; c. c. በ፡ ornamenti: ይሰረገዋ፡ርእሶን፡በ፡ 1 Petr. 3, 5 (1 Tim. 2, 9 rom.); et plerumque c. Acc. ornamenti: ተሰርገወት፡አውቃፋተ፡ Judith 10, 4; ኵሎ፡ሰርጎ፡ 12, 15; ተሰርገወት፡አዕኑጊሃ፡ Hos. 2, 15; ተሰርጎከ፡ዕንቈ፡ Hez. 28, 13; Jer. 4, 30; Esth. 4, 17 apcr. (οὐ φορῶ αὐτό); ትሰረጊዮሙ፡ለኵሎሙ፡ πάντας ὡς κόσμον ἐνδύσῃ Jes. 49, 18; በተሰርግዎ፡ወርቅ፡ 1 Petr. 3, 3. 2) pass. *ornari, comi*, ut: ተሰርገወት፡ምድረ፡ገነት፡በሥነ፡ጽጌያት፡ Clem. f. 171; ብእሲት፡ዘተሰርገወት፡ሰርጓተ፡ወርቅ፡ወብሩር፡ F. M. 34, 8.

ስርግው፡ part., fem. **ስርጉት፡** *comtus, ornatus*: ድንግል፡እንተ፡ስርጉት፡በወርቅ፡ Ep. Jer. 8; Apoc. 21, 2; ቤተ፡ክርስ

ቲያን ፡ ስርጉት ፡ ከመ ፡ መርዓት ፡ Clem. f. 202; ስርግዋት፡ 143, 14; ስርግዋን፡በወርቅ፡ Jes. 30, 22; ስርግዋን፡በንዋየ፡ሐቅል፡ ϑυρεοφόροι 1 Par. 12, 24; እለ፡ስርግዋን፡በፍቅርኪ፡ Sir. 48, 11; በጽጌ፡ Enc.; ኮንኩ፡ ስርግወ ፡ በመንፈስ፡ Apoc. 4, 2 rom.; ስርግው፡ንድቁ፡ Luc. 21, 5; ብእሲ ፡ ባዕል ፡ ሐነጸ፡ቤተ፡ስርግወ፡ውብሩሀ፡ Clem. f. 90.

ስርጋዌ፡ subst. *ornatio, ornatus:* አንስት፡ምእመናት፡ኢይትመከሓ፡በስርጋዌሆን፡ F. M. 34, 8; ሥነ፡ስርጋዌሁ፡ Jsp. p. 301; Org.; ስርጋዌሃ፡ለሰማይ፡ κάλλος οὐρανοῦ Sir. 43, 9. — *Voc. Ae.:* ስርጋዌ፡ትርሲት፡ብ፡ሽልማት ።

ስርግውና፡ subst. *ornatus* Enc. Mij. 25 (Lud.).

ሰረጣን፡, ሰርጣን፡, ሸርጣን፡ n. prgr., scilicet سَرَطَانٌ *cancer*, nomen signi coelestis, Abush. 3 seq.; Cod. Mus. Brit. Aeth. LXXXII, 4.

ሱራፌን፡ vel **ሱራፌል፡** vel **ሱራፊም፡**, n. prgr., sc. Σεραφίμ שְׂרָפִים *Seraphim* Gen. 3, 24; Jes. 6, 2. 6; Asc. Jes. 3, 17; Hen. 61, 10. 71, 7; Lit. 158, 4. (Distinguendum est a ሱራፊን፡ i. e. תְּרָפִים Hez. 21, 21 vrs. nov.)

ሱራፊ፡ vel **ሱራፌ፡**, subst., ab Aethiopibus e ሱራፌን፡ formatum, modo singulariter modo collective usurpatum, *unus e Seraphim*, vel *Saraph* vel *Seraphim*, አዝዝዮ፡ለሱራፊ፡ዘሰማይ፡ቀሲስ፡ III Sal. Mar. 2; Org.; ሱራፌ ፡ ክህን፡ወኪሩብ፡ቀሲስ፡ Deg.; Dioscurus Patriarcha Alexandriae XXXI nominatur ዘውግ፡ሱራፊ፡ Sx. Teq. 17 Enc.

ሱራፌላዊ፡ adj. rel. *seraphicus*, ሱራፌላውያን፡ Lud. e Libr. Myst. et e Mss. Colb.

ስሱ፡ *sex*, **ስሳ፡** *sexaginta* vid. sub ሰደሰ፡

ሰሰለ፡ I, 2 [e quadrl. ሰልሰለ፡; vicina videntur אָזַל ܐܶܙܰܠ عَزَلَ زَالَ. Alia conjectavit Hupfeld exerc. Aeth. p. 29] *discedere, secedere, recedere, abire, removeri, tolli, aboleri*; c. እምነ፡ loci vel rei, περιαιρεῖσϑαι, ἀπέρχεσϑαι Ex. 8, 7. 25. 10, 17; ἀπέστη Num. 12, 10; ἐξῆρε Ex. 14, 19; ἀνέβη 40, 30; ዘኢይሴስል፡እምቅድመ፡ዐይንከ፡ Ex. 13, 16; ከመ፡ይሰስል፡እምኔነ፡መዐተ፡እግዚ"፡ 1 Esr. 9, 13; sacerdotes coelestes ኢይሴስሉ፡ወትረ፡እመንበረ፡መርዓዊ፡ Mavâs. n. 20; ሰሰለ፡ረድኤተ፡እግዚ"፡እምኔሁ፡ F. M. 3, 6; ሰስሎ፡እምነ፡ሕሩም፡ Jsp. p. 351; አዘዘ፡ከመ፡ይሰስሉ፡ እምቅትለቶሙ፡ p. 353; absol. ἀναχωρεῖν Matth. 9, 24 rom.; ሰሰለ፡ዮሴፍ፡ወሖረ፡ Jsp. p. 352; ርኢኩ፡እበዶሙ፡ለአብዳን፡ወሰሰልኩ፡ Fal. f. 15; ይሴስላ፡ግብተ፡ነፍሳተ፡ዐማፅያን፡ ἀφαιροῦνται Prov. 11, 30; Apoc. 21, 1. 6, 14 Platt; 2 Petr. 3, 10; 4 Esr. 5, 33; ወእምዝ፡ሰሰለ፡ጽልመት፡ወአስተርአየ፡ብርሃን፡ Did. 29; ለሰስሎ፡ Kuf. p. 61; መሥዋዕት፡ይሴስል፡ወይሰዐር፡ (in oeconomia Christiana) Chr. ho. 18. — *Voc. Ae.:* ሰሰለ፡ዘ፡ወገደ ።

አሰሰለ፡ II, 2 *recedere facere, removere, amovere, amoliri* (*auferre, exuere, deponere, avertere, expellere*), c. Acc. et እምነ፡; ይቤ ፡ ያሰስሉ፡ኵሎ፡ሰብአ፡እምቅድሜየ፡ Gen. 45, 1; lapidem a puteo Gen. 29, 3; corticem virgae 30, 37; adipem victimae Lev. 4, 8. 19; cineres 6, 3; idola 1 Reg. 7, 3. 4; ornamenta Ex. 33, 5. 6; vestes ab aliquo 1 Reg. 17, 39; Deut. 21, 13; vestes a se (deponendo vel exuendo) 1 Reg. 19, 24; Lev. 6, 4; አሰሰለት፡ሠቀ፡ Judith 10, 3; altare 4 Reg. 16, 14; ኢያሰሰልከ፡ዐምደ፡ደመና፡እምኔሆሙ፡ 2 Esr. 19, 19; tristitiam a se 4 Esr. 10, 20. 37; concupiscentiam ab aliquo: አሰስል፡ፍትወተ፡እምኔየ፡ Sir. 23, 5; morbos: ያሴስል፡ኵሎ፡ሕማሞሙ፡ Sir. 38, 7; peccata (αἴρειν) 1 Joh. 3, 5; Joh. 1, 29; lacrymas Apoc. 7, 17. 21, 4; verba e libro Apoc. 22, 19; iram a se: አሰስላ፡ለመዐት፡ Sir. 28, 7; malitiam a se (ἀποϑέμενοι) 1 Petr. 2, 1; jugum (excutere): እመ፡አሰሰልከ፡አርዑቶ፡እምክሣድከ፡ Kuf. 26; homines, populos (depellendo, expellendo): አሰሰሎሙ፡ ἐξῆρεν αὐτούς Sir. 10, 17; አሴስሎሙ፡እማእከለ፡ምድር፡ Kuf. 1; ከመ፡ያሰስሎሙ፡እምታሕተ፡ምድር፡ Kuf. 5; ለአሰስሎ፡ Hen. 1, 1.

ተሰሰለ፡ III, 2 *removeri* Lud. sine auct.; refl. *ad se sevocare* alqm vel *cum eo secedere:* ተሰሰልከዎ፡አነ፡ለሐናንያ፡ Clem. f. 124 (si quidem lectio sana est).

ስሳሌ፡ subst. *abscessus, secessio, amotio, remotio, abolitio:* ስሳሌ፡ዚአየ፡እምኔክሙ፡ 2 Petr. 1, 14 Platt; Phlx. 199; ስሳሌሆሙ፡ለሰማያት፡ወምድር፡ M. M. f. 78; ስሳሌሃ፡ (sc. sacrificiorum in oeconomia Christiana) Chr. ho. 18; በኢስሳሌ፡ *sine intermissione* Teb. Tab. 4.

አሰሳሊ፡ n. ag. (II, 2) *removens, amovens, avertens:* ጸሎት፡መድኀኒት፡ውእቱ፡ወአሰሳሌ፡ኵሉ፡ኃጣውእ፡ φάρμακόν ἐστι σωτήριον καὶ κωλυτικὸν τῶν ἁμαρτημάτων Chr. Ta. 27; አሰሳሌ፡እከያት፡እምላዕለ፡እለ፡ caet., F. N. in proleg.

ሰሰን፡, v. **ሶሰን፡**, **ሳስኔ፡**, **ሰስን፡**, **ስሰን፡** subst., secundum Ludolfum *lascivia, salacitas* (cui interpretationi convenit amh. ሴሰኛ፡ *light-minded, wanton, frivolous, lascivious*, Isenb. lex. p. 55): ኀጢአት፡ሰሰን፡እኪት፡ይእቲ፡ (ubi Graecus habet: ἁμαρτία οἰώνισμά ἐστιν) 1 Reg. 15. 23; Org. 4.

ሶሶን፡ subst. *ligni genus*, vermibus non obnoxium, ξύλον ἄσηπτον (aliâs ዘኢይነቅዝ፡); Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* ሶስን፡ዘ፡ኮሶ፡

ሰቀለ፡ I, 1 [de vicinis שָׁקַל ܬܩܰܠ ܫܩܰܠ ثَقَلَ et شَقَلَ vid. Ges. thes. p. 1474] Subj. ይስቅል፡ 1) *suspendere*, c. Acc., ሰቀላ፡ለምድር፡ዲበ፡ዕራቃ፡ Job 26, 7; ንሕነ፡ሰቀልናሁ፡ለሰማይ፡ዘእንበለ፡ዐምድ፡ Clem. f. 52; ዘገብረ ፡ ሰማየ ፡ ወሰቀሎ፡ Jes. 42, 5 var.; ሰቀለ፡መንጠዋልዐ፡ዘወርቅ፡ Chr. Ta. 25; c. በ፡, ውስተ፡, ዲበ፡, ላዕለ፡ rei, *cui* vel *in, ex, a* qua quid suspenditur: መትከል ፡ በዘይሰቅሉ ፡ ቦቱ ፡ ኵሎ ፡ ንዋየ፡ Hez. 15, 3. 17, 23. 27, 10; Ps. 136, 2; ንሥኡ፡ዘንተ፡ርእሰ፡ወስቅሉ፡ውስተ፡ተድባበ፡አረፍት፡ Judith 14, 1. 11; 1 Reg. 31, 10. 2) in specie: suspendio necare, *suspendere* in arbore, patibulo, furca, cruce; *crucifigere* Gen. 40, 19; Deut. 21, 22; Jos. 10, 26; Esth. 2, 23. 6, 4. 7, 9. 10; ይስቅልዎ፡ወይቅትልዎ፡ 2 Esr. 6, 11; Asc. Jes. 11, 20; Matth. 20, 19. 23, 34. 26, 2. 27, 22; Hebr. 6, 6; Gal. 5, 24; ሰቀልዎ፡መልዕልተ፡ዕፅ ፡ ነዊኅ፡ Enc. 4 Mag. — 3) *ponderare*, Lud. sine auct.

ተሰቅለ፡ III, 1 1) *suspendi*, in specie *crucifigi:* ይሰቀሉ፡ቦቱ፡ Jes. 22, 24 var.; መላእክት፡በእደዊሆሙ፡ተሰቅሉ፡ Thren. 5, 12; አድባር፡ዲበ፡አድባር፡ ይሰቀሉ፡ Hen. 83, 4; ሰማይ፡ተሰቅለ፡ Hen. 69, 16; Org. 1; በዕፅ፡ይሰቀል፡ Asc. Jes. 3, 13. 4, 13; ተሰቅለ፡ዲበ፡ዕፅ፡ 1 Petr. 2, 24. 4, 1; Rom. 4, 25. 6, 6; Marc. 15, 32. 2) *suspensum* vel *pendulum* *teneri, pendēre:* 3 Reg. 7, 6; **ተሰቅለ፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡** 2 Reg. 18, 9; **ተሰቅለ፡መልዕልተ፡አየር፡ቍልቍሊተ፡** Gad. T. H. 3) *adhaerere, adhaerescere* alicui, *amplecti, affixum esse, pendēre ab* aliquo, proprie et translate: **ተሰቅለ፡ርእሶ፡በዕፅ፡** 2 Reg. 18, 9; **አርዌ፡ምድር፡ተሰቅለ፡ውስተ፡እዴሁ፡** Act. 28, 3 rom.; **ወደዩ፡አሕባለ፡ውስተ፡ግብ፡ወጸርጉ፡ኀቤሁ፡ከመ፡ይሰቀል፡በሐብል፡** Sx. Tachs. 15; **ተሰቅለ፡ይስሐቅ፡ውስተ፡ክሣደ፡ወልዱ፡** Kuf. 31; **ኀቤነ፡ተሰቅለ፡ነፍሰሙ፡** Judith 8, 24; c. **በ፡** Gen. 44, 30; **ኢምንትኒ፡ዘይሰቀል፡ቦቱ፡ኀሊናሁ፡** Phlx. 224; **ይሰቀሉ፡በአፅምኦቱ፡** ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων (pendebant ab ore ejus) Luc. 19, 48; **በእላ፡ትእዛዝ፡ተሰቅሉ፡ኦሪት፡ወነቢያት፡** Matth. 22, 40.

ስቁል፡ part. 1) *suspensus;* in specie *crucifixus:* **ዲበ፡ምንት፡ስቁል፡ሕላቃቲሃ፡** Job 38, 6; **ወይከውኑ፡ስቁላነ፡ቦቱ፡** Jes. 22, 24; **ስቁላን፡ላዕሌሁ፡** 22, 25; **ሰማይ፡ስቁል፡(በትእዛዘ፡እግዚ"፡)** Did. 36; **ስቁል፡በመንኰራኵር፡** Enc. Ter. 1; c. **ውስተ፡** Cant. 4, 4; **ዘስቁል፡ዲበ፡ዕፅ፡** Deut. 21, 23; Jos. 10, 26; **እንድርያስ፡ስቁል፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *suspensus, pendens, pendulus, adhaerens, affixus:* **ነጸሩ፡ጠማረ፡ስቁለ፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡** Massh. Tom.; Deut. 28, 66; **ሕግ፡ወነቢያት፡ስቅልት፡ውስተ፡ፍቅረ፡እግዚ"፡ወፍቅረ፡ቢጽ፡** (*quae pendent ab* i. e. *continentur amore*) Phlx. 126; **ሕዝብየ፡ስቁል፡እምነ፡ምንባሪሁ፡** Hos. 11, 7; **ተግባሮሙ፡ስቁል፡በእግዚአ፡መናፍስት፡** Hen. 38, 2. 40, 5. 46, 8. 3) *ponderatus:* **ስቁል፡በለጽሊጸ፡ሰቅል፡** (*bilance sicli*) Lud. e Mss. Colb.

ስቅለት፡ n. act. 1) *actio suspendendi* rem, Sx. Jac. 20. 2) *suspendium, crucifixio:* **ስቅለቱ፡ለኢየሱስ፡** Clem. f. 26. 36; **ለጴጥሮስ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **በእንተ፡ስቅለትከ፡ወሞትከ፡** Genz. f. 26.

ሰቃሊ፡ n. ag. *crucifixor,* epitheton Judaeorum, creberrime obvium, ut: **አይሁድ፡ሰቃልያን፡** Clem. f. 213; III Const. Ap. 12; Kbr. Nag.; al.

ሰቀላ፡ subst., Pl. **ሰቃልው፡**, *tentorium, tabernaculum, taberna:* **ኖኅ፡ቦአ፡ውስተ፡ሰቀላሁ፡** Kuf. 7; **ከደንተ፡** (Platt: **ገበርተ፡**) **ሰቀላ፡** σκηνοποιοί Act. 18, 3; **ሠለስቱ፡ሰቃልው፡** σκηναί Matth. 17, 4; **ሠለስቱ፡ሰቀላ፡** *tres tabernae* Act. 28, 15 rom.; (urbs aedificata erat) **በአምሳለ፡ሰቀላ፡** Gad. T. H. (In lingua Amharica *domus regiae,* longioris structurae, aliaeque domus magnae et amplae hoc nomine insigniuntur, vid. Lud. lex. Amh. c. 25. 21; Isenb. lex. p. 35).

መስቀል፡ subst., plerumque m., Pl. **መሳቅል፡** (Joh. 19, 31) et **መስቀላት፡** (Sx. Tachs. 6. 17; Mij. 10; Genb. 9) *crux,* ut Matth. 27, 32. 40. 42; Phil. 3, 18; 1 Cor. 1, 17; Gal. 6, 12. 14; Hebr. 12, 2; **አስተርእዮቱ፡ለመስቀል፡** *manifestatio crucis* Sx. Mag. 10; **በዓለ፡መስቀል፡** *festum crucis* (*inventae*) Cod. Mus. Brit. XXX. XXXI; etiam (omisso **በዓለ፡**) **በመስቀል፡**, **ዘመስቀል፡** ut 1 Cor. 1, 17 in tit. Varie transfertur, sicut ὁ σταυρός, ut: **ይንሣእ፡መስቀለ፡ሞቱ፡** Matth. 16, 24. 10, 38; **ይጹር፡መስቀለ፡ሞቱ፡** Marc. 8, 34. 10, 21; Luc. 14, 27; **እምነት፡ዘመስቀለ፡ክርስቶስ፡** (opp. paganismo) Enc. Masc. 17.

መስቀላዊ፡ adj. rel. *ad crucem pertinens, cruciarius, crucis* (i. e. evangelii) *sectator:* **አምላክ፡መስቀላዊ፡** (crucifixus) Lud. comm. hist. p. 497 n. 16; M. M. f. 27.

ምስቁል፡ part. (quadriliteri **መስቀለ፡**), in formam crucis i. e. *decussatim positus, decussatus:* **ምስቁለ፡አእዳው፡** F. M. 26, 8; **ይግበር፡መንዲለ፡ምስቁለ፡ላዕለ፡መታክፍቲሁ፡** 31, 5.

ሰቅል፡, **ስቅል፡**, **ሰቅሎ፡**, **ሰቅሎስ፡**, **ሰቅሎን፡** n. prgr., sc. σίκλος (שֶׁקֶל) *siclus* (*didrachma*); pondus Ex. 30, 23. 24. 39, 1. 2; Jud. 8, 26; 1 Reg. 17, 5. 7; Hez. 4, 10; numus Lev. 5, 15; Num. 3, 50. 18, 16; 1 Reg. 9, 8; 4 Reg. 15, 20; Jes. 7, 23; Hez. 45, 12. — *Voc. Ae.:* **ስቅል፡ዘ፡ሚዛን፡**; *aliud:* **ሰቅል፡ዘ፡፩ድሪም ።**

ሰቂማ፡ vel **ሳቂማ፡** Hoc nomen, quamvis nomen proprium urbis sit sc. Σίκιμα vel Συχέμ, Aethiopes *praedam* significare statuunt. *Voc. Ae.:* **ዜዋ፡ሰቂማ፡ምህርካ፡ብ፡ምርኮ፡** *Rad. Abb.:* **ሰቀመ፡ዘ፡ማረከ፡** In locis Gen. 48, 22 et Ps. 59, 6 lectio **ምህርካ፡** voci **ሰቂማ፡** substituta reperitur (coll. Ps. 67, 13), quamquam Ps. 107, 7 lectio genuina conservata est.

I. **ሰቈረ፡** I, 1 [vicina sunt דָּקַר وَقَرَ et נָקַר **ነቈረ፡**, a radice primaria קוּר propagata; Hez. 23, 25 unus e libris meis praebet **ሰጐረ፡**] Subj. **ይስቍር፡**, *perforare, terebrare, perfodere:* **ትሰቍር፡አንፎ፡በኀርወት፡** Job 40, 21; **እዝነ፡በመስፌ፡** Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; **ይሰቍሩ፡** (v. **ይሰጕሩ፡**) **አንፊኪ፡** Hez. 23, 25; Herm. p. 44^a; **ሰቈሩ፡ውስተ፡ሳሌዳሃ፡** 4 Reg. 12, 9; **ለጽሙማን፡ሰቈረ፡(ክርስቶስ፡)እዘኒሆሙ፡ከመ፡ይስምዑ፡** Clem. f. 233; **ዘያንጠበጥብ፡እምላዕሉ፡ይሰቍሩ፡ለእብን፡** Herm. p. 44; **ለአእባን፡ኢይክል፡ይስቍሮሙ፡ማይ፡** Jsp. p. 364; **ሰቍሮ፡አረፍተ፡** Hez. 12, 12; fures **ይሰቍሩ፡አብያተ፡** Jsp. p. 343; **ሰቈረት፡መስኮተ፡ንእስተ፡(ውስተ፡አረፍት፡)** Sx. Ter 24; **ኢይሰቍሮ፡ቀስተ፡ብርት፡** Job 41, 19.

ተሰቍረ፡ III, 1 *perforari, terebrari, perfodi,* M. M. f. 115; Enc. 8 Tachs.; **በእኂዘ፡በትር፡ተሰቍረ፡እዱ፡** Sx. Hed. 28 Enc.; Chr. Ta. 5 (vid. **ኖላ፡**).

ስቁር፡ part. *perforatus, perterebratus:* **ጸሕብ፡ስቁር፡** Sir. 21, 14; **ጽዕድ፡ስቍርት፡** Prov. 23, 27; **እብን፡ስቁር፡** Sx. Masc. 1 Enc.; **ዕቍር፡ስቁር፡** Hagg. 1, 6.

ስቍረት፡ n. act. et subst. 1) *perforatio* Lud. comm. hist. p. 240 n. 10. 2) *foramen:* **ረከብኩ፡ስቍረተ፡ውስተ፡አረፍት፡** Hez. 8, 7; Cant. 5, 4; **ስቍረተ፡መርፍእ፡** Matth. 19, 24; Marc. 10, 25; **ሶበ፡አብአ፡መራኍተ፡ውስተ፡ስቍረቱ፡ለሣጹን፡ተርኅወ፡ፍጡነ፡** Sx. Sen. 12; (Christus ait:) **ደይ፡እዴከ፡ውስተ፡ስቍረተ፡እዴየ፡** Kid. f. 34. 3) *cavum, caverna:* **ስቍረተ፡ኰኵሕ፡** Ex. 33, 22; Jer. 13, 4 (v. **ንቅዐት፡**); 29, 17. — *Voc. Ae.:* **ስቍረት፡ዘ፡ብስዕ፡**

መስቀር፡ subst., m. et fem., *res cava* vel *excavata;* in specie usurpatur de *arca* vel *navi Noae* Hen. 89, 1. 6. 8. 9; Gad. Ad. f. 152; **መስቀረ፡ዕፅ፡** Org. 3. — *Voc. Ae.:* **መስቀር፡ዘ፡ታቦተ፡ኖኅ፡**; *aliud:* **መስቀር፡ዘ፡ታቦት፡ዘጽላት፡ወአብላቅሂ፡ይ ።**

II. **ሰቈረ፡** (etiam **ሰኰረ፡**) videtur i. q. سَقَرَ *afflixit ardore* sol alqm et سَجَرَ *accendit, igne fervefecit.*

ተሰቍረ፡ III, 1 *igne accenso fervefieri:* **አንብሩ፡ዲበ፡አፍሓም፡እስከ፡ይነፍር፡ወእስከ፡ይሰቈር፡** (v. **ይሰኰር፡**) **ጽሕርቱ፡** ὅπως προσκαυθῇ καὶ θερμανθῇ Hez. 24, 11.

አስቆረረ፡ quadrl. II, passim **አስቈረረ፡** [quod praefixo **አስ፡** causativo e **ቈረረ፡** *frigidum esse* propagatum putaveris; sed rectius cum שַׁעֲרוּר comparandum videtur; vid. etiam Hupfeld exerc. Ae. p. 32] Impf. et Subj. **ያስቆርር፡**, passim **ያስቈርር፡**; *abhorrere, abominari, detestari*, βδελύσσεσϑαι, c. Acc. rei vel prs.: Gen. 26, 29. 43, 32. 46, 34; Ex. 1, 12; Lev. 11, 11 seq.; 20, 23; Deut. 23, 8; Kuf. 36; Ps. 5, 7. 55, 5. 105, 38. 106, 18; Job 9, 31. 17, 7. 19, 19. 30, 10; Sir. 1, 25. 13, 20. 16, 8; Am. 5, 10; Mich. 3, 9; Esth. 4, 17 apcr.; Judith 9, 4; Rom. 2, 22; **ጸሊኦቶ፡ ወአስቆርሮቶ፡** Jsp. p. 340; absol. (sine objecto): sacerdos si leprosus est, **ያስቆርሩ፡ ሕዝብ፡ በእንተ፡ ሥጋሁ፡ ወደሙ፡ ለክርስቶስ፡** Clem. f. 131.

ስቍሩር፡ part. *abominabilis, detestabilis*: **አክዓብ፡ ንጉሥ፡ ወብእሲቱ፡ ስቍርት፡** (sic pro **ስቍርርት፡**) Sx. Ter 6.

ሰቆራር፡, passim **ሰቈራር፡**, subst. *abominatio, abominandum* (*res abominanda*): Ex. 5, 21; Kuf. p. 81. 85; **ሰቆራረ፡ ኮንክሙኒ፡** Jes. 1, 14; **ሰቆራረ፡ ገብሩ፡** 8, 11; Hos. 9 10; Thren. 1, 8; Prov. 6, 16; **ኢኮነ፡ ሰቆራረ፡ ሰብሳብ፡ ዘበሕግ፡** Did. 33.

መስቆርር፡ vel **መስቈርር፡** part. *abominandus, detestabilis*: **አሕላማት፡ መስቆርርት፡** Phlx. 162.

ሰቈቈ፡ rad. inus.; שׁוּק et שָׁקַק *discursitavit, appetiit, avidus fuit*; شَاقَ VIII *desideravit, concupivit.*

ተሰቈቈ፡ III, 1 *appetere* vel *concupiscere* bona aliena; ea *intervertere*, c. c. Acc.: **ኢተሰቆቁ፡ ንዋየክሙ፡** οὐκ ἐπεϑύμησα Act. 20, 33; οὐ κατενάρκησα 2 Cor. 11, 8; **ኀፍረት፡ ተሰቍቆ፡ ንዋየ፡ ባዕድ፡** ἀφαίρεσις Sir. 41, 21; **ዘኢይሰቈቍ፡ ንዋየ፡ ባዕድ፡ በዐመፃ፡** Clem. f. 86 (123). — *Voc. Ae.*: **ይሰቈቍ፡ ዘ፡ ይቃቃሕ፡**

አስተሳቈቈ፡ IV, 3, ut videtur: causative, Gad. Kar. (in loco obscuro).

አስቆቀወ፡ quinquel. II [vicina videntur **ሰከየ፡** (شَكَا) et شَجِيَ *anxius moestusque fuit*; vid. Dorn de psalt. Ae. p. 69; Hupfeld exerc. Ae. p. 31] Impf. et Subj. **ያስቆቅው፡** vel **ያስቆቁ፡**; *lamentari, plangere, ejulare, lessum facere, cantu lugubri deflere* (κόπτεσϑαι, ϑρηνεῖν): **አስቆቅዉ፡** λάβετε ϑρῆνον Jer. 9, 10. 30, 3; **እንዘ፡ ያስቆቅዉ፡ ወይገዕሩ፡** Sap. 19, 3; Matth. 11, 17; **አዝማዲሆሙ፡ እለ፡ ይበክዩ፡ ወያስቆቅዉ፡** Clem. f. 261; c. Acc. prs. Luc. 8, 52. 23, 27; **ያስቆቅዋክሙ፡** Jer. 9, 18; Hez. 8, 14. 19, 1. 26, 17. 28, 12. 32, 2. 16; c. Acc. lessi vel lamenti: **አስቆቀወ፡ ከመዝ፡ ሰቆቃወ፡ ላዕለ፡ ኢየሩሳሌም፡** Thren. 1 in tit.; Rel. Bar.; **አስቆቅዉ፡ ሰቆቃወ፡** Mich. 2, 4. — *Voc. Ae.*: **ያስቆቁ፡ ብ፡ ይቃቃሉ፡**

ሰቆቃው፡ subst. *lamentatio, planctus, ejulatus, lessus, threnus*: **ሰቆቃወ፡ ኤርምያስ፡ ነቢይ፡** Thren. 1 in tit.; **ንሥኢ፡ ሰቆቃወ፡ በከናፍርኪ፡** Jer. 7, 29. 9. 20; Am. 5, 1. 16; Hez. 27, 2. 32, 16; Koh. 12, 5 var.; Sap. 18, 10; Matth. 2, 18.

መስቆቅው፡ part. *lamentans, ejulans, threnodus, plangens*; fem. *praefica*: (Noah erat) **መስቆቅው፡ ወቍጹር፡** Gad. Ad. f. 147; **መስቆቅዋት፡** αἱ ϑρηνοῦσαι Jer. 9, 17; F. N. 36.

ሰቀየ፡ I, 1 [سَقَى הִשְׁקָה ܐܫܩܝ] Subj. **ይስቂ፡** *rigare, irrigare*, c. Acc. Gen. 2, 6. 10; Deut. 11, 10; Ps. 103, 14; Jon. 4, 10; Hez. 17, 7; Koh. 2, 6; **እስቅያ፡ ለገነት፡** Sir. 24, 31; **ሰብዐቱ፡ መሳውር፡ በዘ፡ ይሰቅይዋ፡ ለመኀትዊሃ፡** Zach. 4, 2; c. dupl. Acc.: **ንስቅዮን፡ ማየ፡** Herm. p. 64; Ps. 35, 9; Enc. Teq. 29; trsl.; 1 Cor. 3, 6; (Christus) **ሰቀየነ፡ ማየ፡** (baptismo) Chr. ho. 20; *fluido implere*: **ይፈለፍል፡ ነቅዕ፡ ወይሰቂ፡ ፈለገ፡ ሰኪኖን፡** Joel 4, 18.

ተሰቅየ፡ III, 1 *rigari, irrigari* Job 8, 11; Hez. 17, 8 (πιαίνεται); Org.; c. **እምነ፡**, ut: **ትሰቀይ፡ ምድር፡ እምነ፡** Hez. 32, 6; Deut. 11, 11; c. Acc. aquae: **ዘይሰቀይ፡ ማየ፡** Hez. 31, 16; Deut. 11, 11; Herm. p. 51. 65.

ስቁይ፡ part. *irrigatus*: **ስቁይ፡ እማይ፡** Job 11, 15 (gloss.).

ስቅየት፡ n. act., *irrigatio* Org. 3.

ሰቃዪ፡ n. ag. *rigator*, trsl. *potator*: **ሥሡዓን፡ በላዕያን፡ ወሰቃይያን፡ ወሰካርያን፡** Macc. f. 9.

ምስቃይ፡ subst. *locus quo aqua continetur* (adaquando pecori), *aquarium* (fons, cisterna, al.): **ዘቦቱ፡ ምስቃይ፡ ውስተ፡ ምድር፡ ይደልዎ፡ ለረኪብ፡ ፍኖት፡ ኀበ፡ በዊእ፡** F. N. 37.

መስቄ፡ vel **መስቄት፡** (Sing. nondum repertus), subst., Pl. **መሳቅይ፡**, *vas rigando* (infundendo) *inserviens*: (Mose conficienda curavit) **ቀናዲለ፡ ወመሳቅየ፡ መኀትወ፡ ወመሳውረ፤ መራናት፡** Kbr. Nag. n. 17 (vid. **ሰቀየ፡** Zach. 4, 2).

ሳቀየ፡ *affligere* vid. sub **ሣቀየ፡**

ሶበ፡ vel **ሶቤ፡** particula temporis; forma **ሶቤ፡** antiquitus usitatior erat, posthac **ሶበ፡** communi usu recepta est, nisi quod ante pron. suff. **ሃ፡** forma **ሶቤ፡** semper conservata est. [Etymon perobscurum est. Qui eam (sicut إِذَا, ثُمَّ, אֲזַי) e rad. pronominali propagatam statuunt, literam **በ** ex alia labiali transformatam, *ê* autem sicut in adv. **ይእዜ፡**, **አይቴ፡** al. exponendum judicaverint. Ewald in Göttinger Gelehrte Anzeigen 1857 p. 1884 **ሶበ፡** (**ሶብ፡**) primitus substantivum (collato arab. سِبَّةٌ) fuisse censuit.] 1) adv. *eo tempore, tunc, tum, illico, confestim, statim*, rarius absolute, ut: **ረኪበ፡ መጽሐፈ፡ ሶቤ፡** *literis inventis tunc* Sx. Mij. 6; Nah. 14 Enc.; Ps. 2, 5; vel in enuntiatione relativa: **እምአመ፡ ነጸረ፡ ሶቤ፡** *ex quo tempore conspexit* Enc.; saepius addito pronomine demonstr.: **ይእተ፡ ሶቤ፡** (**ይእቲ፡ ሶበ፡** rom.) τότε Matth. 7, 23. 9, 6; Kuf. p. 136; εὐϑέως Matth. 14, 31 rom.; **ሶበ፡ ድኅረ፡ ሞቱ፡** *postquam mortui sunt* Lud. ex Enc.; vel pron. suff. **ሃ፡**, sc. **ሶቤሃ፡** τότε Job 2, 2. 33, 16; Jes. 28, 25. 58, 8—10. 60, 5; Jer. 22, 22; Dan. 2, 12. 4, 16. 7, 11; Prov. 3, 8; Asc. Jes. 7, 4. 8, 21; εἶτα τότε Job 33, 27; ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ Marc. 13, 11; **ወቀትር፡ ሶቤሃ፡** Joh. 4, 6; εὐϑέως Marc. 11, 2; Matth. 14, 22. 21, 3; Job 2, 2; Asc. Jes. 9, 29. 41; ἐξαυτῆς Phil. 2, 23; παραχρῆμα Act. 12, 23; προσφάτως (*nuper*) Act. 18, 2; **ምዕረ፡ አውሢአከ፡ ሶቤሃ፡ ፈጽም፡ ቃለከ፡** Sir. 35, 8; ubi Graecus vocabulum respondens nullum habet Gen. 6, 3; Matth. 2, 14 al., **ለሶቤሃ፡** πρὸς καιρόν, *ad tempus* (exiguum) Luc. 8, 13; **እምሶቤሃ፡** *inde* (ab eo tempore), *protenus* Hen. 89, 20. 85, 4. 2) conj. **ሶበ፡** et **ሶቤ፡** (ut Matth. rom. 10, 23. 11, 23. 14, 22; Luc. 6, 22; Asc. Jes. 6, 3. 8. 8, 1 al.); 1) *temporalis* a) *quum, ut, ubi, postquam* (ὅτε, ὡς, ἡνίκα, Part.), c. Prf., Gen. 11, 31. 12, 11.

30, 1; 1 Reg. 8, 1. 9, 11; Ps. 4, 1; Jer. 44, 11; 2 Esr. 14, 1. 16, 1; Matth. 7, 28. 9, 25; Luc. 1, 41. 44; Asc. Jes. 6, 3. 8. 8, 1; al.; 1 Reg. 18, 3 ad particulam causativam prope accedit. b) *dum, cum, ut;* c. Impf., Gen. 27, 34. 33, 1. 37, 25. c) *quando* vel *simulac*, c. Perf. (Fut. exact.) 1 Reg. 9, 13. 10, 2; Ex. 13, 11; Jes. 64, 3; Ps. 2, 13; vel c. Impf.: **ሶበ፡ ይትሌዐል፡ ሰማይ፡** Jer. 38, 37; Matth. 10, 23; Luc. 6, 22; Apoc. 4, 9; crebro **እስከ፡ ሶበ፡** *usque dum, donec*, ut Matth. 5, 18. 26. 10, 23. 14, 22 (vid. **እስከ፡**). d) *quamdiu, donec, dum* Ps. 38, 2; **ሊተሰ፡ ኢይሔውዘኒ፡ ዝንቱ፡ ሶበ፡ ርኢክዎ፡ ለመርዶክዮስ፡** Esth. 5, 13; ἡνίκα ἂν Prov. 6, 22. e) de actione repetita: *quoties, quando*, vel *si quando* (ὅταν, إِذَا) raro c. Prf., ut Jud. 2, 19; plerumque c. Imprf., ut Job 6, 4; **ሶበ፡ ይልእክዎ፡** Prov. 22, 13; Ps. 48, 17; Zach. 4, 1; **ሶበ፡ ትጼሊ፡** Sir. 7, 10. 14, 7; **ተጋነይ፡ ሶበ፡ ትኤብስ፡** 18, 21. 24; **ሶበ፡ ይሥሕቅ፡ አብድ፡** 21, 20. 23, 9. 50, 11; Hen. 73, 3; Matth. 6, 2. 5. 16. 15, 2. — Praemisso **በ፡** significat: *est quando*, ut: **በ፡ ሶበ፡ ይብል፡** ποτὲ μὲν ἐρεῖ Jes. 41, 7. — 2) *conditionalis* a) *si* in conditione simplice (ὅταν, ἐάν, εἰ): Matth. 5, 11; 1 Joh. 5, 2; Rom. 3, 5; 1 Petr. 4, 18; **ሶበ፡ ጻድቅ፡ እምዕፁብ፡ ይድኅን፡ ረሲዕ፡ በአይቴ፡ ያስተርኢ፡** Prov. 11, 31; **ሠናይ፡ ለሰብእ፡ ሶበ፡ ይነሥእ፡ አርዑቶ፡** Thren. 3, 27; **ሶበ፡ አንተ፡ እንዘ፡ ሰብእ፡ አንተ፡ ትትቀየም፡ ሰብአ፡ እፎ፡ እንከ፡ ትብሎ፡** Sir. 28, 3; sed hic particulae usus rarior est. b) creberrime: *si* c. Subj. (לוּ, لَوْ), ubi significatur, id quod sumitur non esse nec fuisse nec futurum esse vel saltem incertum esse. Apodosis adjecta particula **እመ፡** vel **እም፡** ἄν notari solet (ut: **ሶበ፡ ነገርከኒ፡ እምፈነውኩከ፡** Gen. 31, 27); rarius omittitur, ut Gen. 3, 11; Num. 14, 2; Ps. 72, 15; in protasi **ሶበ፡** nonnumquam suffixa particula **ሁ፡** intenditur, ut **ሶበሁ፡ ሖርከ፡ ፍኖተ፡ እግዚ"፡ እምነበርከ፡ ለዓለም፡ በሰላም፡** Bar. 3, 13; Matth. 24, 43. 11, 23 rom.; Hebr. 8, 4; Job 31, 5. 17 seq.; Ps. 43, 22; (at **ሶበ፡ ታአምርኑ፡** εἰ ἔγνως; 4 Reg. 2, 3 est sententia ex interrogativa et conditionali, cujus apodosis omissa est, mixta). Memorabilis est phrasis **ሶበ፡ አከ፡ እመ፡ ኢ፡** *si non*, ut: **ሶበ፡ አከ፡ እመ፡ ኢኮንከ፡ ብእሴ፡ ልሂቀ፡ አንተ፡ እምጸአልኩከ፡ ወእምሠሐቁ፡ ላዕሌከ፡** Rel. Bar.; Herm. p. 92. C. c. perf. in protasi et in apodosi: **ሶበ፡ (ዝንቱ፡) ተገብረ፡ እምለብሱ፡** *si (hoc) factum esset, induissent* Luc. 10, 13; Gen. 43, 10; Job 4, 12; Jes. 48, 18. 19; Judith 11, 2; 4 Reg. 13, 19; Hez. 3, 6; Ps. 50, 17. 54, 12. 13; 4 Esr. 6, 39; Rom. 4, 2. 7, 7. 9, 29; 2 Petr. 2, 21; **ሶበ፡ ፈቀድኪ፡ መንፈቀ፡ መንግሥትየ፡ እምወሀብኩኪ፡** *si rogares — darem* Esth. 7, 2; Jud. 8, 19; Matth. 24, 22. 26, 24; Joh. 15, 22; Gal. 3, 21; vel c. Impf. in protasi: **እምኅየሰነ፡ ሶበ፡ ኢነሐውር፡** *melius esset nobis, si nobis non eundum esset* 4 Esr. 6, 44; Job 14, 14; Prov. 2, 20; Matth. 24, 43; Rom. 4, 14; vel sine verbo finito in protasi: **ሶበሁ፡ ሰብእ፡ ውእቱ፡ እምሖርነ፡ ኅቡረ፡ ውስተ፡ ዐውድ፡** Job 9, 32; **ሶበሁ፡ ብየ፡ ኅይል፡ እምኢምህኩ፡ ከናፍርየ፡** 16, 5. 42, 8; Sir. 27, 21; Hebr. 8, 4. 3) *optativa* (לוּ, εἰ), c. Prf. **ሶበ፡ ሞትነ፡** ὄφελον ἀπεθάνομεν Ex. 16, 3; εἰ Jos. 7, 7; **ሶበ፡ ኢተወለድኩ፡** Sir. 23, 14; Job 6, 10. 27, 7; c. Imprf. Job 6, 2. 8. 16, 21.

ሰብለ፡ I, 1 [سبل IV et سَنْبَلَ id.] *spicas emittere:* **ስገም፡ እንበለ፡ ይስበል፡** Ex. 9, 31.

አስበለ፡ II, 1 *facere ut spicas emittat* seges: **ለአስብሎ፡ ሠዊት፡** (ventis tribuitur) Org. 1.

ስቡል፡ part. *spicatus*, de segete, Lud. sine auct.

ሰብል፡ subst., m. et fem., [שִׁבֹּלֶת ܫܶܒܠܳܐ سَبَلٌ], sing. et coll., 1) *spica* (qua continentur grana frumenti): στάχυς Marc. 4, 28; **ሀለዉ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ፯ ሰብል፡ ዘሠዊት፡ ዘሠረፀ፡ እም ፩ ብርዕ፡** Jsp. p. 341; **ሰብሉ፡ ይከውን፡ ውስቴታ፡ ፴ ኅጠት፡** Phlx. 4; **ሰብለ፡ ሥርናይ፡ ወሰብለ፡ እክል፡** Macc. f. 19; II Abt. 2. 2) „De *botro* acinos ferente usurpavit Gregorius in carmine: **እምሰብላ፡** *e botro ejus*“ (sc. vitis), Lud. — *Voc. Ae.:* **ሰብል፡ ዘ፡ ብቋያ፡ ወቦ፡ እሸት፡**; *aliud:* **ሰብል፡ ዘ፡ ዝርዝር፡**

ስብለት፡ n. act. *spicatio, spicarum emissio*, si ita loqui licet, Lud. sine auct.

መስበልት፡ subst. 1) *spicae emissae, spicarum emissio:* **ዐዘቅት፡ ዘእንበለ፡ ማይ ፤ ደመና፡ ዘእንበለ፡ ዝናም ፤ ሠዊት፡ ዘእንበለ፡ መስበልት፡** M. M. f. 31 (exspectaveris **መስ"፡ ዘ"፡ ሠ"፡**); segetes **አልቦሙ፡ ኅጠተ፡ ለመስበልቶሙ፡** M. M. f. 232. 2) *seges spicas emittens:* **ኵሉ፡ መስተገብረ፡ ገራውሁ፡ ሐጸረ፡ አስዋከ፡ የዐውድ፡ ውስተ፡ መስበልቱ፡** M. M. f. 290.

ሰንብል፡ subst. [سُنْبُلَةٌ] *spica;* collective: **ቀዳሚሁ፡ ነበሩ፡ ያበውኡ፡ ሰንብለ፡ ወአስካለ፡ ወይን፡ ወናሁ፡ ተፀርዐ፡ ሰንብል፡ ወተረፈ፡ ወይን፡** F. M. 26, 2.

ሰንቢል፡ subst. *spica aromatica* (sed dubium est, utrum nardum an aliud aromatis genus intelligant Aethiopes; vid. **ሰንበልት፡**): **አኮኑ፡ ለእለ፡ ይተልዉ፡ አሰረ፡ ወይን፡ ወእደ፡ ይከውን፡ ሰንቢል፡** Prov. 23, 30. — Amh. **ስንቡል፡**

ሰንቡል፡ subst., i. q. **ሰንቢል፡**, ut: **ከልበኔ፡ ወሰንቡል፡** Cod. Mus. Brit. LV, f. 3.

ሰንበልት፡ subst., plerumque m., i. q. **ሰንቢል፡**, ut: **ሰንበልት፡ ቅድው፡** Hen. 32, 1; **ሰንበልት፡ ምዑዝ፡** III Sal. Mar. 1; Enc.; in Kuf. p. 64 **ሰንበልት፡** a **ናርዶስ፡** distinguitur; in Kuf. p. 14 (coll. Ex. 30, 34 hebr. et LXX) **ሰንበልት፡** sicut chald. שׁוּבְלָא onychi marino (שְׁחֵלֶת) substitutum esse videtur. — *Voc. Ae.:* **ሰንበልት፡ ዘ፡ ጦስኝ፡ ስንቡልሂ፡ ይ፡**

ሰንቡላ፡, etiam **እሰንብላሀ፡** i. e. اَلسُّنْبُلَةُ, signum zodiaci, sc. *Virgo* (cur eam Arabes *spicam* appellaverint, explanavit Ideler Unterſuchungen p. 168 seq.) Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; Abush. 3.

ሰብሐ፡ *pinguescere* vid. sub **ሠብሐ፡**

ሰብሐ፡ I, 2 [שָׁבַח ܫܰܒܰܚ; سَبَحَ I et II; proprie: *dilatare, expandere*, vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas ed. II. p. 27], 1) *laudare, magnificare, celebrare Deum* laudibus, precibus, cantu, hymnis, c. Acc., αἰνεῖν: **እመ፡ ትክል፡ ሰብሖቶ፡** Job 35, 14. 38, 7; Sir. 17, 10. 27. 51, 11. 12; Jes. 38, 18. 62, 9; 2 Esr. 3, 10; **ሰብሖ፡** αἴνεσις Ps. 146, 1; δοξάζειν Jes. 25, 1. 42, 12; Ps. 85, 8. 11; Rom. 1, 21; Matth. 5, 16. 15, 31; Christum Luc. 4, 15; **ሶበ፡ ትሴብሕዎ፡** ἐν ἐξομολογήσει Sir. 39, 15; ὑμνεῖν Sir. 47, 8; Jes. 12, 4. 5. 42, 10; Hen. 39, 12. 61, 12; ᾄδειν Jer. 20, 13; Ps. 88, 1. Raro usurpatur de laudandis aliis pers. vel rebus, ut Jud. 9, 9. 2) *laudes dicere, hymnos celebrare*, abs. Hen. 40, 3; Jer. 38, 7; **ይሴብሑ፡ ወያነቡ፡** ὑμνῳδοῦντες 1 Par. 25, 6; c. Acc. laudis: **ሰብሑ፡ ማሕሌቶ፡** Sir. 39, 14; c. **ለ፡** pers.: Ps. 112, 1; Apoc. 15, 3; Hen. 61, 12; c. dupl. Acc.: **ሰብሕዎ፡ ለእግዚ ፡ ስብሓተ፡**

ሐዲሰ፡ Jes. 42, 10; Ps. 149, 1. 3) alicui ስብሓት፡ tribuere i. e. *laudabilem* vel *magnificum reddere*, *laudes* alcjs *amplificare*, in specie: *clarificare* (verklären), c. Acc. rei vel prs.: ሰብሓ፡ ለምሕረትከ፡ ϑαυμάστωσον Ps. 16, 8; Rom. 11, 13; Hen. 51, 3; Joh. 8, 54. 16, 14. 17, 1. 5. 21, 19.

ተሰብሐ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *laudari, magnificari, celebrari* laudibus, hymnis al.: ይሴባሕ፡ ስምየ፡ በውስተ፡ ኵሉ፡ አሕዛብ፡ Mal. 1, 11; ጥበብ፡ በፍናዋት፡ ትሴባሕ፡ ὑμνεῖται Prov. 1, 20. 8, 3; 1 Petr. 4, 11; ከመ፡ አቡክሙ፡ ዘበሰማይ፡ ይሰባሕ፡ Kid. f. 5. 2) *magnificum, laudabilem se praestare, laudes suas manifestare, glorificari*: ይሴባሕ፡ በርትዕ፡ አምላክ፡ Jes. 5, 16. 24, 23; Ps. 138, 13; 2 Reg. 6, 20; 2 Thess. 3, 1; c. c. በ፡ ejus, in quo quis suam gloriam manifestat (ἐνδοξάζεσϑαι): ተሰቢሕየ፡ በፈርዖን፡ Ex. 14, 18. 8, 18. 14, 4; Hez. 28, 22; Ps. 4, 4 (ϑαυμαστοῦσϑαι); vel c. በላዕለ፡, ut 2 Thess. 1, 12; Sir. 3, 20; vel c. በኀበ፡, ut: ተሰባሕከ፡ በኀቤሆሙ፡ Sir. 33, 4; passive: ይሴባሕ፡ ቤተ፡ ጸሎትየ፡ Jes. 60, 7; ከመ፡ ትሰባሕ፡ ሕይወትየ፡ Job 33, 30; ተሰብሐ፡ ሶበ፡ አንሥአ፡ እደዊሁ፡ Sir. 46, 2; Jes. 45, 25. 3) *splendore (nimbo) circumfusum esse*, in spec. *clarificari*: ተሰብሐ፡ ሕብረ፡ ገጹ፡ Ex. 34, 29. 30; 2 Cor. 3, 9. 10; de Christo: Joh. 7, 39. 12, 16. 23. 28. 13, 31.

ስቡሕ፡ part. 1) *laudatus, laudabilis, celebratus*: Ps. 21, 3. 88, 8; Ex. 15, 11; Dan. ap. 3, 27—64; Hen. 9, 4; adv. ስቡሐ፡ in Cantico Mosis in Psalmorum editione Ludolf. p. 324 (Ex. 15, 1). — Sensu speciali: ቅዱስ፡ ወስቡሕ፡ ለእግዚ″፡ αἰνετὸς τῷ Κυρίῳ Lev. 19, 24. 27, 21. 2) *gloriosus, magnificus, splendidus, praeclarus*, Asc. Jes. 9, 33. 10, 2; ቃል፡ ስቡሕ፡ λόγοι ἔνδοξοι Prov. 25, 27; ፍሥሓ፡ ስብሕት፡ 1 Petr. 1, 8; መንክር፡ ዐቢይ፡ ወስቡሕ፡ Hen. 34, 1; ስቡሕ፡ ክፍልክሙ፡ 58, 2; ምድር፡ ሐዋዝ፡ ወስብሕት፡ 89, 40; ስቡሕ፡ ራእዮሙ፡ 24, 2; (ዕፀው፡) ስቡሓን፡ 32, 3. 3) *lucidus, splendidus, clarus* Hen. 108, 4. 5.

ሰባሒ፡ n. ag. *laudator, celebrans, glorificans*: ይንእስ፡ ሰባሒ፡ እምተሰባሒ፡ Lud. comm. hist. p. 502 n. 37; (፬ እንስሳ፡ ሰማያውያን፡) ሰባሕያን፡ ወመተንብላን፡ Mavâs. n. 14. 20; angeli ሰባሕያን፡ ዘእንበለ፡ ሀኬት፡ Org. 2.

ስባሔ፡ subst., Pl. ስባሔያት፡ et ስባሕያት፡ *laudatio, laudes, hymnus*: Ex. 15, 1; አብዝኁ፡ ስባሔሁ፡ Jsp. p. 275; ርኢ፡ ስባሔሆሙ፡ ለእግዚ″፡ *vide quomodo Deum magnificent* Phlx. 195; ወሀበት፡ ለእግዚ″፡ አኰቴተ፡ ወስባሔ፡ Kuf. 25; ዘምሩ፡ በአልባቢክሙ፡ ዝማሬያተ፡ ወስባሔያተ፡ F. M. 32, 7; ስባሕያት፡ Org. 1.

ስብሐት፡ vel ስብሓት፡ subst., m. et fem., Pl. ስብሐታት፡ 1) *laudatio, cantatio laudis*, αἴνεσις: አዕበይዎ፡ (ለእግዚ″፡) በኵሉ፡ በረከት፡ ወስብሐት፡ 2 Esr. 19, 5; Jes. 51, 11; ቃለ፡ ስብሐት፡ 51, 3; መሥዋዕተ፡ ስብሐት፡ 2 Par. 29, 31; Sir. 32, 4; ስብሐት፡ ወዘምሮ፡ Clem. f. 12; ኢያረሙ፡ እምስብሐቲነ፡ (ait Deus Trinus) f. 49; ጸሎተ፡ ዕንባቆም፡ ምስለ፡ ስብሐተ፡ እግዚ″፡ μετ᾽ ᾠδῆς Hab. 3 in tit.; በማሕሌት፡ በስብሐተ፡ መዝሙር፡ 2 Par. 7, 6; መላእክተ፡ ስብሐታት፡ Asc. Jes. 6, 13; ስብሐተ፡ ነግህ፡ vel ጽባሕ፡ appellantur preces matutinae in ecclesia celebratae Clem. f. 175; Kid. f. 11. 2) *laus, laudes*: ሀቡ፡ ስብሐተ፡ ለእግዚ″፡ Jer. 13, 16; Asc. Jes. 6, 9; Ps. 28, 2. 95, 7; Joh. 9, 24; Luc. 2, 14 formula doxologica: ሎቱ፡ ስብሐት፡ Rom. 11, 36; Judae 25; Sx.; Abush., al.; et in malam partem: *gloriae cupiditas*, ut: ሰይጣነ፡ ስብሓት፡ Phlx. 56. 3) *hymnus, canticum (laudativum)*: Judith 15, 14; ሰብሕዎ፡ ለእግዚ″፡ ስብሐተ፡ ሐዲሰ፡ Jes. 42, 10; Ps. 32, 3. 95, 1; Asc. Jes. 7, 15. 16. 27. 10, 1 (Plur.). 4) *gloria, magnificentia, splendor* Ps. 8, 6; Job 40, 5; ስብሓተ፡ ብርሃን፡ በቀስተ፡ ደመና፡ Sir. 50, 7; በስብሐት፡ ሞቱ፡ Hen. 103, 6. 98, 3; 1 Petr. 5, 4; 2 Tim. 2, 10; in specie: *gloria, majestas, splendor Dei* (δόξα) Ex. 33, 19 seq.; Num. 20, 6; Hez. 8, 4; 10, 18. 43, 2 seq.; Jes. 6, 1. 48, 11. 60, 1. 66, 18; እምስብሓተ፡ ኀይሉ፡ 2, 10; Sir. 17, 13; Luc. 2, 9; Joh. 1, 14. 2, 11; 2 Petr. 2, 10; etiam quatenus hoc nomine divinae ejus virtutes et mirabilia facinora comprehenduntur: αἱ ἀρεταί Jes. 42, 8. 43, 21; τὰ ϑαυμάσια αὐτοῦ Sir. 18, 6. 42, 17; τὰ ἔνδοξα αὐτοῦ Jes. 12, 4; αἰνέσεις Ps. 72, 28. 9, 14. 5) *splendor, lux, claritas* Apoc. 18, 1; 2 Cor. 3, 7—11; Hen. 60, 19.

ተሰባሒ፡ n. ag. (III, 2) *laudatus*; vid. ሰባሒ፡

ስብሕና፡ subst. *majestas, splendor*: በስብሐናሁ፡ (legas: በስብሕናሁ፡ vel በስብሐቲሁ፡) Matth. 25, 31 rom.

ሰበረ፡ I, 1 [שָׁבַר ܬܒܰܪ تَبَرَ; coll. መዝበረ፡ sub ዘበረ፡] Subj. ይስብር፡ 1) *frangere, confringere, effringere, perfringere*, baculum Sir. 32, 23; ብርዐ፡ ቅጥቁጠ፡ ኢይሰብር፡ Jes. 42, 3; catenam, vincula Jer. 2, 20. 37, 8; Marc. 5, 4; ollam Lev. 6, 21; arcum Ps. 45, 9; jugum Jer. 35, 4; ossa Ex. 12, 46; Kuf. 49; ልሳን፡ ድክምት፡ ትሰብር፡ አዕጽምተ፡ Prov. 25, 15; Sir. 28, 17; dentes Ps. 3, 7. 57, 6; Ex. 21, 27; Job 29, 17; Thren. 3, 16; caput: ስብሮሙ፡ አርእስቲሆሙ፡ Sir. 33, 12; Ps. 73, 14; cornua Jer. 31, 12; Sir. 47, 7; fores, januam Gen. 19, 9; Kuf. 39; እሰብር፡ አናቅጸ፡ ብርት፡ Jes. 45, 2; fures እለ፡ ይሰብሩ፡ ቍልፋተ፡ F. N. 49; አዘዘ፡ ይስብሩ፡ ቍያጺሁ፡ Sx. Nah. 25; ሰበሮ፡ ለብእሲ፡ *fregit virum* (sc. ejus crura et ossa) Enc. Tach. 18. 2) *infringere, debilitare; frangere* (animum aegritudine): ሐዘኑ፡ ለልብ፡ ይሰብሮ፡ ለኀይል፡ κάμψει ἰσχύν Sir. 38, 18; ይሰብር፡ ቀራንብተ፡ በድቃስ፡ *debilitat palpebras sopore* Lud. ex Org.; ለምንት፡ ትሰብሩኒ፡ ልብየ፡ Act. 21, 13; *devirginare* διαπαρϑενεύειν ሰበርዎን፡ Hez. 23, 3. 8.

ሰበረ፡ I, 2 intens., *perfringere, diffringere*: ምሰሊሆሙ፡ ትሴብሩ፡ Ex. 34, 13; ይሴብሮ፡ እምኀበ፡ ክነፊሁ፡ (ἐκκλάσει) Lev. 1, 17.

አስበረ፡ II, 1 *clade afficere, profligare*: ወአስበርዎሙ፡ ወጐዩ፡ 1 Par. 19, 14.

ተሰብረ፡ III, 1 1) *frangi, confringi, effringi, perfringi*; de olla ለሊሃ፡ ትሰበር፡ Sir. 13, 2; baculo 4 Reg. 18, 21; Jes. 42, 3 var.; arcu Jer. 28, 56; malleo እፎ፡ ተቀጥቀጠት፡ ወተሰብረት፡ 27, 23; cornu 31, 25; spina dorsi 1 Reg. 4, 18; arbore Hez. 19, 12; munimentis: ተሰብረ፡ ጸወንክሙ፡ Jes. 23, 14; hominibus διεσχίσϑησαν Ps. 34, 19. In specie a) de *crurifragio, fractura membrorum corporis* Ex. 22, 13; Sx. Nah. 24; በተሰብሮ፡ ቍይጽ፡ Enc. Jac. 21. b) de *naufragio*, 2 Cor. 11, 25 rom.; ተመንደበ፡ ሐመሮሙ፡ ከመ፡ ይሰበር፡ Jon. 1, 4; Sx. saepius. 2) *profligari, clade affici* (in bello): Gen. 14, 10; 1 Par. 19, 15; ተሰብሩ፡ ሕዝብ፡ በቅድመ፡ ፀሮሙ፡ 2 Par. 6, 24. 14, 12; 3 Reg. 22, 35.

ስቡር፡ part. 1) *fractus, confractus, effractus* Jud. 6, 28; ማዕጾ፡ ስቡር፡ Kuf. 39; ዘስቡር፡ እግሩ፡ Lev. 21, 19; ስቡር፡ cujus membrum vel crus fractum est 22, 22; Enc. Nah. 14.

2) in specie: *claudus* (χωλός) 2 Reg. 5, 6. 8; Job 29, 15; Luc. 7, 22. 14, 21.

ስብር፡ subst., Pl. **ስብራት፡** *fragmentum:* **ስብራተ፡ማህው፡በላኀት፡** Sir. 43, 19.

ስብረት፡ n. act. et subst. *fractio, fractura, contritio:* **ሰበሩ፡(ለበትር፡)፪ስብረተ፡ወኮነት፡፲በትረ፡** Kbr. Nag. Nr. 17; Lev. 21, 19. 24, 20; **ሀጕል፡ወኪዶት፡ወስብረት፡እምኀበ፡እግዚ"፡** Jes. 22, 5; **ስብረተ፡ልብ፡** *contritio cordis* Chr. Ta. 31.

ስባር፡ subst., Pl. **ስባራት፡**, *fragmentum, frustum, rudus:* **ስባረ፡ማሕረጽ፡** Jud. 9, 53; 2 Reg. 11, 21; **ስባረ፡እኂለ፡ተመርት፡** 1 Reg. 30, 12; **ስባራት፡** 4 Reg. 23, 6. 12.

ሰባሪ፡ n. ag. *fractor, confringens,* Lud. comm. hist. p. 496 n. 14; **ከይሲ፡አው፡አርዌ፡ሰባሪ፡** *bestia* (rapax, praedam) *confringens* Phlx. 105.

መስብር፡ subst. *instrumentum quo ossa franguntur;* inter alia tormentorum instrumenta enumerantur **መስብረ፡ርእስ፡** et **መስብረ፡ብረክ፡** Sx. Ter 15.

ሰብሳብ፡ *matrimonium* vid. sub **ወሰበ፡**

ሳቤቅ፡ n. prgr. sc. Σαβέκ i. e. סְבָךְ *dumetum* Gen. 22, 13; saepius in aliis libris, ut Sx. Tachs. 27; **ዕፀ፡ሳቤቅ፡እንተ፡ወለደት፡በግዐ፡** Lud. e V. S.

I. **ሰበበ፡** I, 1 *fundi, infundi* [صَبَّ ضَبَّ]: **ወደኃሪታ፡ከመ፡ንስከተ፡አርዌ፡ምድር፡ትሰፍሕ፡ወከመ፡ዘእምቃማስት፡ይሰብቦ፡ሕምዙ፡** διαχεῖται αὐτῷ ὁ ἰός Prov. 23, 32.

II. **ሰበበ፡** rad. inus., ut videtur e. q. סָבַב *circumivit, circumdedit.* Hinc

አስባብ፡ subst., forma Plur., Pl. Pl. **አሳብብ፡** *excubiae, excubitores, stationes:* **አንቅህዎሙ፡ለአስባቢሃ፡** ἐγείρατε φυλακάς (var. **አንሥኡ፡አክባቢሃ፡**) Jer. 28, 12; **ወዕደውሰ፡እለ፡አስባብ፡** (v. **አሳብብ፡**) **ኵሎሙ፡በቅድመ፡አብያቲሆሙ፡ይቢቱ፡ወያጽንዑ፡ዐቂበ፡** 2 Esr. 17, 3. — *Voc. Ae.:* **አስባብ፡ዘ፡ደሰኛ።**

ሰበን፡ n. prgr., plerumque m., sc. σάβανον 1) *sabanum,* linteum tegendo et tergendo vel fricando inserviens, *sudarium* (cfr. talm. סַבְנִיתָא), σουδάριον Luc. 19, 20; Joh. 11, 44. 20, 7; Act. 19, 12. 2) *fascia capiti circumvoluta, tiara (lintea),* κίδαρις: **ደዩ፡ሰበነ፡ንጹሐ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Zach. 3, 5; **ሰበን፡ዘዐጌ፡ይኩን፡ላዕለ፡ርእሶሙ፡** Hez. 44, 18; Gad. Ad. f. 149; **ሰበኖሙ፡ይኩን፡፲በእመት፡** Abush. 50. — *Voc. Ae.:* **ሰበን፡ዘ፡መጠምጠምያ፡**; *aliud:* **ሰበን፡ዘ፡ከሎታ፡መጠምያኒ።**

ሰብእ፡ subst., m., sing. et coll. [huic voci comparare solent etymologi nomina propria שְׁבָא et סְבָא; amh. **ሰብ፡** et **ሰው፡**] *homo, homines, genus humanum* (rarius: *aliquis, vir*): Sing. ut Gen. 1, 26. 2, 7; Jer. 14, 9; Jes. 2, 9. 5, 15. 6, 5; Ps. 21, 6; **እምከመ፡ሞተ፡ሰብእ፡ይከውን፡ክፍለ፡ዕፄ፡** Sir. 10, 11. 8, 6. 11, 2. 27. 27, 5. 28, 3. 32, 24; Matth. 4, 4; Rom. 7, 1 al.; **ኵሉ፡ሰብእ፡** ἕκαστος Sir. 16, 14; **ሐሳዊ፡ሰብእ፡** 20, 26; **ሰብእ፡ነባቢ፡** 8 3 *vir* Joh. 7 22 Matth. 14 21. Coll., ut: **በኀበ፡እግዚ"፡ወበኀበ፡ሰብእ፡** Sir. 45, 1; **ሰብእ፡ወእንስሳ፡** Ps. 35, 7. 140, 5; Prov. 3, 4. 8, 4; **እሉ፡ሰብእ፡** Gen. 43, 16; **ሰብአ፡ኖሎት፡** 43, 32; Dan. 4, 22; 1 Esr. 4, 2; **አንትሙ፡ሰብእ፡አንትሙ፡** Job 12, 2; **ዐበይት፡ሰብእ፡** Sir. 8, 1; **ሰብእ፡ምእመናን፡** Jes. 8, 2; **ብዙኀ፡ሰብእ፡** 43, 4; **ፈጠርክዋ፡ለምድር፡ወሰብአ፡ዲቤሃ፡** 45, 12; Marc. 1, 17; Matth. 8, 1; ἄνδρες **ምስለ፡ሰብኦሙ፡** Jer. 47, 9; **፲ሰብእ፡ምስሌሁ፡** 48, 1; **እምነ፡ኵሉ፡ሰብእ፡** ἐκ πάσης σαρκός Sir. 45, 4; ὄχλος Marc. 9, 25. 10, 46. 12, 41; Luc. 5, 1; Num. 20, 20; πλῆθος Sap. 14, 20. Crebro in statu constr. a) *domestici, familiares, propinqui, cognati:* **ሰብአ፡ቤቱ፡** Gen. 35, 2; **ሰብአ፡ቤተ፡አቡሁ፡** 1 Reg. 22, 1; Eph. 2, 19; Am. 6, 10; **ኵሉ፡ሰብኡ፡** παῖδες Gen. 41, 37. 38; οἰκογενεῖς **ሰብኡ፡** 1 Esr. 3, 1; **ሰብኣ፡** οἱ παρ' αὐτῆς Dan. ap. 1, 33; οἰκεῖοι Lev. 18, 6; **ሰብአ፡ሃይማኖት፡** οἱ οἰκεῖοι τῆς πίστεως Gal. 6, 10. b) *incolae, cives, indigenae, conterranei:* **ሰብአ፡ሀገር፡** Jes. 6, 11; Judith 13, 12; **ሰብአ፡ሀገርየ፡** 4 Esr. 9, 44. 10, 3; **ብእሲ፡ጠቢብ፡ይሜህሮሙ፡ጥበበ፡ለሰብኡ፡** Sir. 37, 23; **ሰብአ፡ብሔር፡** αὐτόχθων Jer. 14, 8; **ሰብአ፡ብሔሮሙ፡** πολῖται αὐτῶν 36, 23; **ሰብአ፡ብሔርከ፡** σὸς πολίτης Prov. 24, 43; **ሰብአ፡ሀገር፡** πολῖται 11, 12; formandis patronymicis: **ሰብአ፡ይሁዳ፡** Jer. 42, 13; **ሰብአ፡ጢሮስ፡** Ps. 82, 6; **ሰ"፡ባቢሎን፡** Dan. ap. 13, 3; **ሰ"፡ጌት፡** Mich. 1, 10; **ሰ"፡ግብጽ፡** Gen. 46, 34; **ሰ"፡ሮሜ፡** Act. 16, 21; **ሰብአ፡ቆሮንቶስ፡** 1 et 2 Cor. 1, 1 in tit. c) aliis substantivis junctum significat eum, qui ad aliquam rem pertinet, ejus peritus est, in ea versatur, al., ut: **ሰብአ፡ዐይን፡** σκοπός vel σκοποί *speculator* Jes. 21, 6; Hez. 3, 17; Sir. 37, 14; Clem. f. 90; **ሰብአ፡ሐጽ፡** τοξόται *sagittarii* Jes. 21, 15; Judith 2, 15; **ሰብአ፡ሐጽ፡ወሰብአ፡ኲናት፡** Hez. 23, 34; **ሰ"፡አፍራስ፡** *equites* Jer. 4, 29; Judith 2, 15; **ሰ"፡ሰረገላት፡** 7, 20; 2 Reg. 8, 4; **ሰ"፡ምሥያጥ፡** οἱ ἀγοραῖοι Act. 17, 5; **ሰብአ፡ሕግ፡** *legis periti* Chr. Ax.; **ሰ"፡ዜና፡** εὐαγγελίζοντες Nah. 2, 1; **ሰብአ፡አዝያጋቦ፡** *auctores tabularum astronomicarum* Abush. 11.

ሰብኣዊ፡ adj. rel. *humanus:* **መፍትው፡እንከ፡ይሰመይ፡ሰብኣዌ፡ወአኮ፡ሰብአ፡** (ἀνθρώπειος, non ἄνθρωπος) Cyr. c. Pall. f. 85; **ግብር፡ሰብኣዊ፡** τὰ ἀνθρώπινα πράγματα Chr. hom. 33; F. M. 1, 1 (vid. **መልክእ፡**); **አእምሮትከ፡ሰብኣዊት፡** Phlx. 82. 234 (vid. **ውሳጣዊ፡**).

ሰብኣት፡ vel **ሰብአት፡** subst. *cognatio* i. e. *cognati:* **ሰብኣቲሁ፡** Lev. 45, 47—49, vid. **ሰብእ፡** sub nr. a.

ሰብእና፡ subst. 1) *humanitas, natura humana:* **ሶበ፡ተግህደ፡ሰብእናሁ፡** (sc. Melchisedeci, sive: eum hominem — non Deum — esse) Clem. f. 36; monachi **በጾም፡ወበጸሎት፡ሰብእናሆሙ፡ቀተሉ፡** Deg.; Cyr. c. Pall. 80; Chr. ho. 2. 2) *persona;* „adhibetur in communi sermone, cum quis de semet ipso loquitur, ut: **ሰብእና፡ዚአየ፡እሙር፡** *persona mea nota est*" (Lud.) Gregor. in Epist. 3.

ተሰብአ፡ III, 1 *hominem fieri; humanam naturam assumere* (ἐνανθρωπεῖν), Cyr. ad Th. f. 8; **ተሠገወ፡ወተሰብአ፡** Cyr. c. Pall. f. 68; **ተሠገወ፡ወተሰብአ፡እምድንግል፡** Did. 12; **ተሰብአ፡እማርያም፡** Clem. f. 106; **ውእቱ፡ይቤለኒ፡ከመ፡ቃሉ፡ይሰባእ፡በደኃሪ፡መዋዕል፡** f. 13; Lit. 158, 4; Mavâs. n. 65; Inf. **ተሰብኦ፡** Org. 1; Lud. Comm. hist. p. 238 n. 2; 302 n. 7.

ስቡእ፡ part. *homo factus; qui humanam naturam assumsit:* (hic haereticus est) **ሰይጣን፡ሥግው፡ወጋኔን፡ስቡእ፡** M. M. f. 71. 350.

ትስብእት፡ subst. 1) *assumtio naturae humanae* (ἐνανθρώπησις): **ትስብእቱ፡ ለዋሕድ፡** Cyr. ad Th. f. 7; Chrys.; Did. 39; al. 2) *natura humana, humanitas:* **መለኮት፡ ወትስብእት፡** θεότης καὶ ἀνθρωπότης Cyr. ad Th. f. 15; **አይኬ፡ ዘወለደት፡ ድንግል፡ ሚመ፡ ትስብእት፡ ወሚመ፡ መለኮት፡** ibid.; Cyr. c. Pall. f. 77; Lit. 158, 4. 166, 4; M. M. f. 2. 3.

ትስብኤ፡ et **ትስባኤ፡** (sec. Lud.) subst. *humana natura:* asseclae Pauli Samosateni **ዕሩቀ፡ እመለኮት፡ ረሰዩ፡ ትስብኤ፡** Sx. Teq. 19 Enc. (ubi in *ae* rhythmus finalis est).

I. **ሰበከ፡** I, 1 [i. q. سَبَكَ; vicina sunt סוּךְ, נָסַךְ; סָפַח سَفَحَ שָׁפַךְ سَفَكَ, nec non צוּק, יָצַק] Subj. **ይስብክ፡** *fundere, conflare, (liquefacere)*, χωνεύειν, c. acc. metalli Jud. 17, 4; 4 Reg. 22, 9; 2 Par. 34, 17; Hez. 22, 20; Mal. 3, 3; Jes. 40, 19; Jer. 10, 3. 14; c. acc. operis fusilis Ex. 26, 37. 38, 3; 3 Reg. 7, 3. 33; 2 Par. 4, 3. 17; trsl.: **ሐሰተ፡ ሰበኩ፡** Jer. 28, 17.

ተሰብከ፡ III, 1 *fundi, conflari, (liquefieri)*: **ከመ፡ ይሰበክ፡ ብሩር፡** Hez. 22, 22; **ወትሰበኩ፡** 22, 21; **ሰበ፡ ይሰበኩ፡** Ep. Jer. 23.

ስቡክ፡ part. *fusus* vel *conflatus* (ex metallo): 2 Par. 4, 2; **ባሕር፡ ስብክት፡** 4, 4.

ስብከት፡ n. act. *fusio, conflatura* Ex. 39, 4; 2 Par. 4, 2 var.

ሰባኪ፡ n. ag. *fusor*, **ሰባኬ፡ ብሩር፡** Chr. Ta. 5.

ስብክ፡ subst., m. et fem., Pl. **ስብክዋት፡** (Kuf. p. 46), *opus* e metallo *fusum, fusile:* **ላህመ፡ ስብክ፡** Ex. 32, 4; Act. 7, 41 rom.; **አማልክተ፡ ዘስብክ፡** Lev. 19, 4; 2 Esr. 19, 18; χωνευτά 3 Reg. 7, 4. 19; **ዘኅጺን፡ ስብክ፡** σίδηρος χυτός Job 40, 13; **ስብክ፡ ወርቅ፡ ግቡር፡ በአምሳለ፡ ዕፅ፡** *arbor ex auro conflata* Jsp. p. 312; in specie: *statua fusilis* Deut. 9, 12. 27, 15; Jud. 17, 3; 4 Reg. 17, 16; collective: Nah. 1, 14; **ስብክየ፡ አዘዙኒ፡** Jes. 48, 5. — *Voc. Ae.:* **ስብክ፡ ዘ፡ የተሰራ፡ ጣዖት ።**

መስብክ፡ et **መስብክት፡** (etiam **መስበክ፡** et **መስበክት፡** Lud.), Pl. **መሳብክት፡**, subst., *hydria*, ὑδρία Koh. 12, 6; Jud. 7, 16 seq.; Joh. 2, 6. 7; Lit. Cyr.; **መሳብክተ፡ ማይ፡ ወይነ፡ ኮነ፡** Mavâs. f. 49; 3 Reg. 18, 34; ὑδρίσκη *cadus* **መሳብክት፡ ሐዲስ፡** 4 Reg. 2, 20. — *Voc. Ae.:* **መሳብክት፡ ዘ፡ ጋኖች ።**

ምስባክ፡, etiam **መስብክ፡** et **መስበክ፡**, subst., Pl. **መሳብክት፡**, *officina fusorum, fornax aeraria, catinus liquatorius:* **እለ፡ ሰበክዎሙ፡ ለአልህምት፡ በውስተ፡ ምስባክ፡** 2 Par. 4, 3: **እምነ፡ መሳብክተ፡** (Lud.: **መስበክተ፡**) **ኀጺን፡** ἐκ χωνευτηρίου σιδήρου 3 Reg. 8, 51; **በመሳብክቲሁ፡ ከመ፡ ወርቅ፡ በእሳት፡ ፈተኖሙ፡ ለቅዱሳን፡** Mavâs. n. 24; **ይሰበኩ፡ በመስበኩ፡** (var. **በመስብኩ፡**) יְצֻקִים בִּיצֻקָתוֹ 3 Reg. 7, 11 (hebr. 7, 24).

II. **ሰበከ፡** I, 1 [non ad **ሰብሐ፡** *laudare*, sed ad radices צרח صاح שׁוע. **ጸውዐ፡** צעק et זעק صَخِبَ referendum videtur] Subj. **ይስብክ፡** 1) *vociferari, exclamare, proclamare, praeconio edicere, praedicare, pronuntiare:* **ስብኩ፡ ዐቢየ፡** κεκράξατε μέγα Jer. 4, 5; **ስብኩ፡ ሎሙ፡** (var. **ስበኩ፡**). καλέσατε αὐτούς Thren. 4, 15; κηρύσσειν Ex. 36, 6; Joel 2, 1; **ሰበከ፡ ቅድሜሁ፡** Kuf. 40; c. Acc. rei **ስብኩ፡ ምሕላላ፡** Joel 1, 14; διαβοᾶν Lev. 25, 10; καλεῖν **ሰበኩ፡ ጾመ፡** 2 Esr. 8, 21; **ጥበብ፡ ስብክ፡** Prov. 8, 1; c. **ለ፡** prs. *alicui* 1 Reg. 23, 8 (παρήγγειλε); **ትሰብክ፡ ሎሙ፡** ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς Judith 2, 7; vel *de aliquo:* **ሰበከ፡ ሎቱ፡ ከመ፡** περὶ αὐτοῦ Dan. 5, 29; **ይስብክ፡ ሎቱ፡ ዐዋዲ፡ ውስተ፡ መርሕበ፡ ሀገር፡** Esth. 6, 9. 11. 2) In specie: *annuntiare* vel *praedicare* verbum Dei, evangelium; absol. vel c. Acc. rei: Jer. 2, 1; **ይሰብኩ፡ ሎሙ፡ ሰላመ፡** Mich. 3, 5; **ስብክ፡ ሎሙ፡** Jon. 1, 2; **እስብክ፡ ግዕዛነ፡ ለፂውዋን፡** Jes. 61, 1; **በከመ፡ ሰበከ፡ ነቢያት፡** Clem. f. 106; **አቅደሙ፡ ሰቢክ፡ ነቢያት፡ ከመ፡ ይመጽእ፡ ክርስቶስ፡** Deg.; Matth. 3, 1. 4, 17. 23. 9, 35. 10, 27; Marc. 1, 7. 38. 39; 1 Petr. 3, 19; Phil. 1, 15; Rom. 10, 14; εὐαγγελίζειν Apoc. 14, 6; Luc. 9, 6; in libris ex Arabico translatis etiam cum **በ፡** rei: **ሰበከ፡ በህየ፡ በወንጌለ፡ ኢየሱስ፡** Sx. Mag. 11; Sen. 27; etiam Rom. 16, 25 Platt. 3) sec. Ludolfum: *obtestari* alqm: **አምሐልከ፡ ወእሰብክከ፡** *adjuro te et obtestor*, sic passim in Ssal. Req.

ተሰብከ፡ III, 1 *praedicari:* **ይሰበክ፡ ዝወንጌለ፡ መንግሥት፡** Matth. 24, 14. 26, 13; Col. 1, 23; Tit. 1, 3 rom.; **ጥበብ፡ ትሰበክ፡** Prov. 1, 21; Cyr.; **ክርስቶስ፡ በሐዋርያት፡ ተሰብከ፡** Kid. f. 13; Deg.

ስብከት፡ n. act. et subst. 1) *proclamatio, praeconium, praedicatio*, (verbi Dei, Evangelii): **በነዋኅ፡ ስብከት፡** μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος Prov. 9, 3; **ስብክ፡ ሎሙ፡ በከመ፡ ዘቀዲሙ፡ ስብከት፡** Jon. 3, 2; Matth. 12, 41; Rom. 16, 25 Platt; Tit. 1, 3 Platt; 2 Tim. 4, 17; **ስብከት፡ ዘኢየሱስ፡** (de Jesu) Cyr. d. r. f. f. 61; **ንስማዕ፡ ስብከተ፡ ትንሣኤሁ፡** Did. 12; Clem. f. 46. 92. 2) **በዓለ፡ ስብከት፡** vel **ስብከተ፡ ጌና፡** est nomen *festi* ecclesiae Abyssinicae, sc. introitus jejunii adventus; Cod. Mus. Brit. XXIX, 2, 11. XXX, 1, 18; Lud. comm. hist. p. 386; Scalig. emend. temp. p. 677. 703.

ሰባኪ፡ n. ag. *praedicator:* **በአፈ፡ ፲ወ፪ነቢያት፡ ሰባኪያን፡** Genz. f. 116; Lit. 161, 3; **ሰባክያን፡** Phlx. 41; **ኮነ፡ ሐዋርያ፡ ወሰባኬ፡ ወንጌል፡** Did. 10; **ዮሐንስ፡ ሰባኬ፡ ጥምቀት፡** Mavâs. nr. 55; **ሰባኬ፡ ምጽአተ፡ ክርስቶስ፡** Sx. Tachs. 22 Enc.; Cyr.; Deg.

ሰብዐ፡ I, 2 *septem* vel *septies* vel *septuplum facere:* **በስመ፡ አብ፡ ዘይሴብዖን፡ ለምዕዋደ፡ ሰንበታት፡ ከመ፡ ይኩና፡ ለኩፋሌ፡ መዋዕል፡ ወለፍጻሜ፡ ኢዮቤልዎሳት፡** M. M. f. 347.

ተሰብዐ፡ III, 2 pass.; Inf. **ተሰብዖት፡** Kuf. in tit.

ሰብዑ፡ nom. numerale, plerumque femininis junctum [שֶׁבַע ܫܒܰܥ سَبْعٌ] *septem*, ejus character est ፯; Gen. 21, 28—30; Ex. 38, 17; Deut. 16, 9; **ሰብዑ፡ አንስት፡** Jes. 4, 1; **ሰብዑ፡ አዋልድ፡** Esth. 2, 9; **ሰብዑ፡ እክያት፡** (v. **እከይ፡**) Prov. 26, 25; Marc. 8, 6; Matth. 15, 34. 36; c. suff. **ሰብዑሆን፡** Num. 8, 3. Raro cum masculinis junctum, ut: **ሰብዑ፡ ደቂቅ፡** Lud. ex Enc. — Apoc. 1, 4. 12. 20. 2, 1 Platt **ስብዑ፡** (pro **ሰብዑ፡**) exhibet.

ሰብዐቱ፡ vel **ሰባዕቱ፡**, raro sine suff. *û*, sc. **ሰብዐት፡** (ut Jos. 6, 13), nom. num., plerumque masculinis junctum, Acc. **ሰብዐተ፡** vel **ሰባዕተ፡**, *septem* Gen. 29, 27; Gen. 41; Deut. 7, 1; **ሰብዐቱ፡ ኖሎት፡** Mich. 5, 4; **ሰ"፡ ዐይን፡** vel **አዕይንት፡** Zach. 3, 9. 4, 2; **ሰ"፡ ቈላተ፡** (Acc.) Jes. 11, 15; Tob. 3, 8. 12, 15;

4 Esr. 6, 55; Apoc. 1, 4. 11. 20 Platt; 5, 1. 6; c. suff. **ሰብዐቲሆሙ፡** 1 Reg. 16, 10; Kuf. 16. 34; Marc. 12, 22; **ሰባዕቱ፡ሰባዕቱ፡** *septeni* Gen. 7, 2 seq. — **ሰብዐተ፡** *septies* Jos. 6, 16 (at legendum videtur **ሳብዕተ፡** *septimum*). — **እለ፡ሰባዕቱ፡** vocabat Ludolfi Gregorius *septemtriones* vel *ursam majorem*.

ስብዕ፡ nom. num. 1) *septem*, potissimum ante nomina mensurarum, ut: **ስብዕ፡በእመት፡** Kuf. 29; **ዐሥሩ፡ወስብዕ፡** Sx. Tachs. 14 Enc. 2) adv. *septies;* et **ስብዕ፡** et **ስብዐ፡** usitatur: Gen. 33, 3; Lev. 4, 6. 17. 8, 11. 14, 7. 16. 27. 51. 16, 14. 19; Jos. 6, 4. 15; **ከማሁ፡ገብረ፡እስከ፡ስብዕ፡** 4 Reg. 4, 35; Matth. 18, 21; **ስብዐ፡ለዕለትየ፡** Ps. 118, 164; 3 Reg. 18, 43; Luc. 17, 4.

ሳብዕ፡ adj. num., f. **ሳብዕት፡** *septimus* Gen. 2, 2. 3; Num. 29, 32; Jer. 35, 17; Asc. Jes. 7, 27 seq.; **ውስተ፡ሳብዕተ፡እዴሃ፡ለምድር፡** 4 Esr. 4, 46. 54. 58; Kuf. — *Septimum, septima vice:* **በሳብዕ፡** Job 5, 19; **በሳብዕት፡** 3 Reg. 18, 44.

ሳብዓዊ፡ vel **ሳብዓይ፡**, adj. num., f. **ሳብዓዊት፡** vel **ሳብዒት፡** *tertius* Hen. 73, 3. 5; **ዓመት፡ሳብዒት፡** 2 Esr. 20, 31. 7, 8; Jsp. p. 289.

ሰቡዕ፡ nom. tempor. 1) *septem* (dies) et *septimus* (dies): **እምድኅረ፡ሰቡዕ፡መዋዕል፡** Gen. 7, 10; 4 Esr. 3, 28. 5, 32; 1 Reg. 10, 8; **ሰቡዐ፡መዋዕለ፡** Lev. 15, 13; 4 Esr. 3, 21. 9, 27. 28; Hez. 3, 15. 16; Tob. 11, 18; Judith 16, 24; **አመ፡ሰቡዕ፡** Zach. 7, 5; **በሰቡዕ፡ሠርቅ፡** Bar. 1, 2. 2) *feria septima* hebdomadis (aliâs **ሰንበት፡**)**፡ዘሰቡዕ፡ፋሲካ፡** Cod. Mus. Brit. XXIX, 1, 48 et XXX, 47. 3) *septimana, hebdomas:* **ሰቡዐ፡ዕለት፡** Ex. 7, 25; **ሰቡዐ፡** (Acc.) 22, 29; Pl. **ሰቡዓት፡** Kuf. p. 12 et p. 79.

ሰብዓ፡ nom. num. *septuaginta* (*septuagesimus*); ejus character est ፸, Ps. 89, 10; 1 Reg. 6, 19; **ሰብዓ፡ብእሲ፡** Hez. 8, 11; **ሰብዓ፡ዓም፡** Zach. 1, 12. 7, 5; Jes. 23, 15; Dan. 9, 2; Dan. ap. 13, 10; **ሰብዓ፡በበ፡ስብዕ፡** *septuagies septies* Matth. 18, 22; Did. 11.

ሱባዔ፡ subst., m. et fem., Pl. **ሱባዔያት፡**, rarius **ሱባዕያት፡** (ut Kuf. p. 26 ann. 13) 1) *numerus septenarius, heptas,* poëtice: **ሰላም፡ለክሙ፡ደቂቅ፡ሱባዔ፤ዘነበርክሙ፡ከቡዳነ፡እምንዋመ፡ፍርሀት፡ወምማዔ፡** Ter. 13 Enc.; **ክዕበተ፡ሱባዔ፡ሰየፍት፡** Genb. 14 Enc.; **፳ወሱባዔ፡** Tachs. 6 Enc. At plerumque 2) *hebdomas, septimana* (dierum, annorum) ut Kuf. 1. 4. 6 seq.; Abush.; **ሱባዔ፡ዓመታት፡** Enc.

ሱባዔያዊ፡ adj. rel. *ad hebdomadem pertinens* Abush. 33.

ምስብዒት፡ subst. *numerus septuplex, septuplum:* **ሰብዐቱ፡ዓመት፡ዘምስብዒት፡** ἑπτὰ ἔτη ἑπτάκις Lev. 25, 8; **ይፈዲ፡ምስብዒተ፡** ἑπταπλάσια Prov. 6, 31; Ps. 78, 13; Sir. 32, 13; **የኀሥሥ፡ይረስዮ፡ምስብዒተ፡** (v. **ምስቢዒቶ፡**) 20, 12; **ይብእስ፡ምስብዒተ፡ዝንቱ፡ኩሉ፡** ἑπταπλάσια πρὸς ταῦτα 40, 8. Adv. *septempliciter, septifariam, septies:* **በምስብዒት፡** Lev. 26, 28 vel **ምስብዒተ፡** Lev. 26, 24; Ps. 11, 7; Dan. 3, 19. 22; Sir. 7, 3; **ይበርህ፡ምስብዒተ፡እምፀሓይ፡** Clem. f. 240; Jes. 30, 26.

ትስብዕት፡ subst. *numerus septenarius, septuplum* Kuf. p. 1 ann. 2; p. 146.

ስብዕ፡ et **ስብዐት፡** (v. **ሰብዐት፡**), subst., Pl. **ስብዐታት፡** (v. **ሰብዐታት፡**) *incantatio* [coll. נִשְׁבַּע *juravit*]: **ዘይገብር፡ስብዐ፡ወመቅሰመ፡** Clem. f. 144; **ስብዓታት፡** Hen. 7, 1 (var.). 8, 3 (var.). 9, 7; Org. 3.

መሳብዒ፡ part. c. term. adj. *incantator*, Pl. **መሳብዕያን፡** Hen. 8, 3.

ሰብድዓት፡ subst., Pl. **ሰባድዕት፡**, *vipera* Vit. Greg.; **ትውልደ፡ሰባድዕት፡** Luc. 3, 7. At in Kebr. Nag. nr. 94 legitur: **አጥፍኡ፡ሀገረ፡ሰባድዕት፡እለ፡ገጸሙ፡ሰብእ፡ወዘነበ፡አድግ፡ውስተ፡ሐቌሆሙ።** [Arabice شِبْدِع est *scorpio*].

ሰበጠ፡, **አስበጠ፡** *coena excipere* vid. sub **ሠበጠ፡**

ሰባጥ፡, sec. Ludolfum **ሰቤጥ፡**, nomen mensis Hebraeorum undecimi שְׁבָט Zach. 1, 7.

ሰተረ፡ I, 1 *abscondere, occultare* [סָתַר ܣܬܰܪ سَتَرَ] **ሰተሩ፡አሕባለ፡መሣግር፡ለእገርየ፡** Ps. 139, 6; **ይሰትሩ፡መሣግረ፡** Lud. e Mss. Colb.

ሰተረ፡ *dilacerare* vid. sub **ሠተረ፡**

ሰተተ፡ rad. inus., cujus potestas prima nondum liquet.

አስተተ፡ II, 1 1) *missum facere, negligere, omittere,* c. Acc. prs. vel rei: ἀμελεῖν: **ዘያሰትት፡ግብረ፡እግዚ"፡** Jer. 31, 10; 4 Esr. 5, 20. 24; **እለ፡አስተትዎ፡ለጻድቅ፡** Sap. 3, 10; 1 Tim. 4, 14; **አስቲተነ፡ሕይወተ፡** Hebr. 2, 3; Herm. p. 39. 99. παριδεῖν **ኢታስትት፡ገቢረ፡ምጽዋት፡** Sir. 7, 10. 8, 8; Lev. 5, 21; παρελθεῖν **ኢታስትት፡ቃሎ፡** Judith 11, 10; ὑπεριδεῖν Zach. 1, 12; ἐγκαταλείπειν Deut. 31, 6; absol. 2 Cor. 9, 4; c. **እምነ፡** rei: **ኢታስትቱ፡እመድኅኒትክሙ፡** Lud. e Vit. Sam. 2) *nihili facere, contemnere, spernere,* c. Acc.: **ዘያሰትት፡ኅዳጠ፡** ἐξουδενεῖν Sir. 19, 1. 34, 22; **ኢታስትት፡ተግሣጽየ፡** μὴ ἀπαναίνου 6, 23; καταφρονεῖν **ዘያሰትት፡ግብረ፡እግዚ"፡ውእቱኒ፡ያሰትቶ፡** Prov. 13, 13; Tob. 4, 18; 4 Esr. 8, 66. 9, 13; Did. ed. Platt p. 39; **ኢታስትት፡ተግባረ፡እደዊከ፡** μὴ μισήσῃς Sir. 7, 15. — *Voc. Ae.:* **አስተተ፡ዘ፡አቃለለ፡**

ተሰተ፡ III, 1 *negligi, vilipendi:* **ዳእሙ፡በኀቤክሙ፡ይሰትት፡** 1 Cor. 14, 36 rom.

መስትት፡ 1) part. *negligens,* ἀμελής Herm. p. 64. 82; Kedr. f. 45. 2) subst. *res* vel *persona contemtui, spretioni obnoxia:* **ከመ፡ኢይኩን፡እግዚእየ፡መስትተ፡ወዘኢይበቍዕ፡** ἔκβολος καὶ ἄπρακτος Judith 11, 11; **ከመ፡ኢንኩን፡መስትታነ፡** ὄνειδος ἐσόμεθα 2 Esr. 12, 17 (fortasse primo legebatur **መስትተ፡**; Plur. enim *negligentes* significare videtur); episcopus **እመ፡ገብረ፡ዐመፃ፡ወኮነ፡ዕቅፍተ፡ወመስትተ፡ለእለ፡ነሥኡ፡ጥምቀተ፡** Did. 4 (ed. Platt p. 24).

መስተቲ፡ part. c. term. adj.: *neglector, contemtor* Lud. e Syn.

ሰትዐ፡ rad. inus., quacum si non שָׁחַד ܫܚܕ, tamen سَدَا II. IV comparare licet.

አስተዐ፡ II, 1 *munus, donum mittere* Lud. sine auct.

አስትዓ፡ subst., m. et fem. (Plur. **አሳትዕ፡**?) 1) *munus, donum, xenium* 1 Reg. 30, 26; Hen. 53, 1; **አስትዓ፡መንፈሳዊት፡** ξένιόν τι πνευματικόν Cyr. ad Th. f. 7; II Can. Ap. 65; Enc. 1 Pag.; **አስዓቲክሙ፡** (sic, pro **አሳትዒክሙ፡**?)

Did. 9. 2) *tributum, vectigal:* ወዝንቱ፡ ውእቱ፡ ክብሩ፡ ወአስትዓሁ፡ እምዐበይተ፡ ሀገር፡ 2 Par. 1, 16. — *Voc. Ae.:* አምኃ፡ መሐና፡ አስትዓ፡ ጋዳ፡ ብነት፡ ዘ፡ በረከት፡; *aliud:* አስትዓ፡ ዘ፡ እንቍጠጣሽ።

ሰትየ፡ I, 1 [שָׁתָה ܐܶܫܬܺܝ] Subj. ይስተይ፡, Imprt. ስተይ፡ et ስቲ፡ 1) *bibere*, absol. Gen. 30, 38; Ex. 17, 6; Num. 20, 11; በሊዐ፡ ወሰትዮ፡ Ruth 3, 3; ንብላዕ፡ ወንስተይ፡ Jes. 22, 13. 21, 5. 29, 8; Jer. 32, 13; 4 Esr. 10, 7; Luc. 17, 8; c. Acc. rei Lev. 10, 9; እለ፡ ይሰትይዎ፡ ለወይን፡ Jes. 5, 22. 22, 13. 25, 6; Jer. 42, 5. 6; Prov. 9, 5; Ps. 109, 8; Koh. 9, 7; ስትዮ፡ Sir. 9, 10; ትሰትዪ፡ ጽዋዐ፡ እኅትኪ፡ Hez. 23, 33; Jes. 51, 17; Matth. 26, 29. 27, 34; Joh. 6, 56; 1 Cor. 10, 4; c. እምነ፡ rei: Ruth 2, 9; ይሰቲ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ ማይ፡ ዘቀርበ፡ Sir. 26, 12; Kuf. 7; Joh. 4, 13. 14; Luc. 22, 18; c. በ፡ vasis Gen. 44, 5; Kuf. 42. 43; Dan. 5, 3, et c. እምነ፡ vel እምውስተ፡ vasis: ስተይ፡ ማየ፡ እምቀሡትከ፡ Prov. 5, 15; Matth. 26, 27. 2) *potare, compotare* (sive addito sive omisso ወይን፡): በኀበ፡ ይሰትዩ፡ ወይነ፡ ἐν συμποσίῳ Sir. 35, 5; ብዙኅ፡ ሰትዮ፡ 34, 30; ስተዩ፡ ምስሌነ፡ Judith 12, 17; Prov. 24, 72; Dan. 5, 2 (ወይነ፡); እምከመ፡ ሰተይከ፡ ኢትዘሀር፡ ἐν οἴνῳ μὴ ἀνδρίζου Sir. 34, 25. — *Voc. Ae.:* ሰትየ፡ ብ፡ ጠጠ።

አስተየ፡ II, 1 *bibendum dare, potum praebere, propinare*; abs. ታበልዕኒ፡ ወታሰትይኒ፡ Sir. 29, 25; c. ለ፡ prs. Kuf. p. 67; Ps. 103, 12; Gen. 24, 14; c. Acc. prs.: ከመ፡ አስትዮሙ፡ ለሕዝብየ፡ Jes. 43, 20; Jer. 32, 1; Gen. 24, 18; Matth. 25, 35; Luc. 13, 15; c. dupl. Acc. (prs. et rei): ለዘይሳሑ፡ አስትዮ፡ ወይነ፡ Sir. 34, 29; Job 22, 7; Gen. 19, 32; Ps. 59, 3; Am. 2, 12; Jer. 8, 14; አሰትዮሙ፡ ሐሞተ፡ 9, 15; አስተዮሙ፡ ጋኔነ፡ ዘያደነግፃሙ፡ Jes. 29, 10; ታሰትዮ፡ ማየ፡ አእምሮ፡ Sir. 15, 3; Matth. 10, 42; Marc. 9, 41; c. Acc. rei: አስተየ፡ ወይነ፡ Dan. 5, 1; c. እምነ፡ vel በ፡ rei: ዘያሰትዮ፡ ለቢጹ፡ በዘይመውት፡ Hab. 2, 15; አዘዘ፡ ያስትይዋ፡ እምነ፡ ወይኑ፡ Judith 12, 1.

ተሰትየ፡ III, 1 *bibi:* ዘተበልዐ፡ ወተሰትየ፡ F. N. 52; Kuf. p. 10; Lit. 172, 2.

ስቱይ፡ part. *potus:* ኢትገሥጽ፡ ቢጸከ፡ እንዘ፡ ስቱይ፡ ወይን፡, var. ወይነ፡, Sir. 34, 31.

ስት፡ (v. ሰት፡ et ሶት፡) subst., nomen plantae palustris, ut videtur *papyrus* (bibula, vid. Ges. thes. p. 1486): ውስተ፡ ስት፡ ወስማዝ፡ ወብርዕ፡ παρὰ πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον Job 42, 16. — *Voc. Ae.:* ሰት፡ ዘ፡ ቄጠማ።

ስቴ፡, rarius ስተይ፡ (ut Cant. 8, 2 var., Sir. 34, 25 var.), subst., plerumque m., 1) *potio, potus* Hos. 2, 7; Ps. 101, 2; Joh. 6, 55; ስቴ፡ ሮማን፡ Cant. 8, 2; ንዋየ፡ ስቴ፡ Lev. 11, 34; ዘወሀበ፡ ስቴ፡ ሕምዝ፡ F. N. 47. 2) *potatio* Tit. 2. 3 Platt; συμπόσιον Esth. 4, 17 apocr.; ስቴ፡ ወአብዝኆቱ፡ ሙስና፡ ልቦሙ፡ ለጠቢባን፡ Lud. e Syn.

ስታይ፡ subst., plerumque m. 1) *potatio, potus, compotatio*, μέθη, μέθαι Hez. 23, 32; Rom. 13, 13; Gal. 5, 21; πότοι 1 Petr. 4, 3; οἶνος ስታይ፡ ወአንስት፡ ያስሕቶ፡ ለጠቢብ፡ Sir. 19, 2. 34, 25; ዝሙት፡ ወስታይ፡ ወስከር፡ Hos. 4, 11; እለ፡ ይጐነድዩ፡ ውስተ፡ ስታየ፡ ወይን፡ Prov. 23, 30; ከመ፡ ማሕሌት፡ ውስተ፡ ስታየ፡ ወይን፡ ἐν συμποσίῳ οἴνου Sir. 49, 1; እለ፡ ይውዕሉ፡ በስታይ፡ Jes. 5, 11; Prov. 24, 73; ተውኔት፡ ወበሊዕ፡ ወስታይ፡ Clem. f. 17; Did. 4. 2) rarius *potio* (id quod bibitur), ut: ዘይሠርብ፡ ለኀጢአት፡ ከመ፡ ስታይ፡ Job 15, 16.

ስትየት፡ n. act. *potio* (,*bibere*): ድዉይ፡ ዘይኤዝዞ፡ ጠቢብ፡ ከመ፡ ይትከላእ፡ እምነዊም፡ ወስትየት፡ ወሲሲት፡ Phlx. 20.

ሰታይ፡ n. ag. *bibax, potor, potator:* ሰታየ፡ ወይን፡ Matth. 11, 19 rom.; Luc. 7, 34 rom.

ሰታዪ፡ n. ag. i. q. ሰታይ፡, ut: οἰνοπότης ኢትኩን፡ ሰታዬ፡ Prov. 23, 20; μέθυσος 23, 21; 1 Cor. 5, 11 rom.; 6, 10 rom.; ኢትኩኑ፡ ሰታይያነ፡ ብዙኃ፡ ወይን፡ Did. 7; ሰታዬ፡ ደም፡ (sc. Christi) Genz. f. 69.

መስቴ፡ subst. id quod bibitur, *potio, potus:* መብልዕ፡ ወመስቴ፡ 2 Esr. 3, 7; Rom. 14, 17; Col. 2, 16; Kuf. p. 133 (v. ስቴ፡).

ምስታይ፡ subst., *locus bibendi* a) pecoris, *aquarium, canalis potatorius* Gen. 24, 20. 30, 38. b) hominum, *coenaculum:* ምንባረ፡ ምስታይ፡ Jsp. p. 316.

ሰተፈ፡ i. q. שְׁתַף ܫܰܘܬܶܦ *sociare, communicare*; sed stirps I, 1 haud usitata fuisse videtur; Hebr. 2, 14 Plgl. locus corruptus est.

ተሳተፈ፡ III, 3 (rarius III, 1 ut Koh. 9, 4 var.; Rom. 12, 13 Platt; 15, 27; 1 Petr. 4, 13 rom.; 2 Joh. 11 rom.) 1) *societatem inire, societate* vel *communione junctum esse, socium esse, commercium habere*, c. c. ምስለ፡, ut: ኢተሳተፈ፡ ምስለ፡ ገበርተ፡ ዐመፃ፡ Job 34, 8; Koh. 9, 4; ተሳተፍከ፡ ምስሌሆሙ፡ ውስተ፡ ግብረ፡ ኀጢአት፡ Did. 1; (Hebr. 10, 33 Platt); plerumque c. Acc.: እምእለ፡ ይሳተፍዎ፡ ይገብሩ፡ ላዕሌሁ፡ ጽልሑተ፡ Dan. 11, 23; ተሳተፎሙ፡ *commercium cum iis iniit* F. M. 15, 1; ለእመ፡ ፈቀደ፡ ተሳትፎታ፡ (ለዕቅብቱ፡) ያውስባ፡ በሰብሳብ፡ ሕጋዊ፡ 8, 1; ተሳተፈ፡ ዘማዊተ፡ እኪተ፡ 6, 7. Saepissime c. Acc. prs. et በ፡ rei: alicui vel cum aliquo *socium* vel *participem* vel *consortem esse* vel *fieri* rei, *communicare* aliquid cum aliquo: Phil. 1, 5 Platt; 3, 10; 1 Petr. 4, 13; 2 Joh. 11; Hebr. 2, 14 (in ed. Platt sine Acc.); sine Acc. Phil. 2, 1. 4, 14; 1 Tim. 5, 22; Tit. 1, 4; እመ፡ ክንኩ፡ ምስሌክሙ፡ እምተሳተፍኩክሙ፡ በዐመፃክሙ፡ Jsp. p. 363; እምድኅረ፡ ዝንቱ፡ ይሳተፍ፡ በጸሎት፡ ባሕቲቱ፡ ዘእንበለ፡ ቍርባን፡ F. M. 4, 4. 6, 14; ዘይሳተፎሙ፡ ለሰብአ፡ ሥራይ፡ በማእድ፡ 15, 2; rarius c. Acc. rei, ut ምስሌነ፡ ተሳተፍ፡ ደመ፡ Prov. 1, 11; vel c. dupl. Acc., ut: ዘተሳተፈነ፡ ደመ፡ ወሥጋ፡ ὁ παραπλησίως ἡμῖν μετεσχηκὼς αἵματος καὶ σαρκός Cyr. c. Pall. f. 70. In specie a) de societate vel communione fidelium (Christianorum), ut: ይትከላእ፡ ቀታሊ፡ እምተሳትፎ፡ ምስለ፡ ምእመናን፡ F. M. 4, 2. b) sensu forensi de societate (negotiorum, mercaturae) Lev. 5, 21; በእንተ፡ ተሳትፎ፡ *de societate* (in Indice: ተሳትፎ፡ ንዋይ፡) F. N. 34; በእንተ፡ ፍትሐ፡ ልቃሕያት፡ ወተሳትፎታት፡ F. N. in Proleg.; አልቦ፡ ሱታፌ፡ ማእከለ፡ ፪ወክልኡ፡ በዘአጥረይዎ፡ በአፍአ፡ እምንዋየ፡ ተሳትፎ፡ (*extra pecunias sociorum communes*) F. N. 34. c) ተሳትፎ፡ ጠቢወ፡ ጥብ፡ communio lactis, *societas collactaneorum* F. N. 24, 2. 2) *communicare impertiendi causa* Rom. 12, 13. 15, 27; (coll. Hebr. 13, 16). 3) *communicare altari, eucharistiae:* እምድኅረ፡ ፲ዓመት፡ ዘንስሐሁ፡ ይሳተፍ፡ እምስጢር፡ ቅዱስ፡ F. M. 4, 2; c. Acc. ዘይፈቅድ፡ ይሳተፍ፡ ምስጢረ፡ Const. Ap. 61 (62); Lit. 167, 2; ኢተሳተፍነ፡ ቍርባነ፡ Sx. Jac. 8.

አስተሳተፈ፡ IV, 3 1) *participem facere* rei a) *se*, ut: ታስተሳትፍ፡ ኅሊና፡ መንግሥትክሙ፡ τῆς ὑμῶν βασιλείας οἰκειουμένη φροντίδας Cyr. ad Th. f. 7. b) *alium; participare, impertire, consociare*, c. Acc. prs. et በ፡ rei: አስተሳትፊከ፡በመንግሥትየ፡ Fal. f. 59; M. M. f. 169; c. እምነ፡ rei, Org.; c. ምስለ፡ prs., ut: ተዘምዶት፡ሥጋዊ፡ያስተሳትፍ፡ምስለ፡ሥጋ፡ *cognatio carnalis societatem carnis jungit* F. N. 51. 2) *ad communionem altaris admittere:* (poenitentes) ያስተሳትፍዎሙ፡እምስጢር፡ቅዱስ፡ F. M. 6, 13. 7, 4.

ሱቱፍ፡ (raro **ስቱፍ፡** ut 1 Cor. 1, 9 Plgl.) part. *socius, consociatus, communione junctus, particeps, consors:* c. ምስለ፡ prs.: እመበ፡ብእሲት፡ዘከነት፡ሱትፍተ፡ምስለ፡ሰይጣን፡ F. M. 5, 12; Hen. 104, 6; 1 Joh. 1, 7; c. በ፡ rei: ሰብእ፡ሱቱፋን፡በደም፡ αἱμάτων μέτοχοι Prov. 29, 10; c. ለ፡ prs.: Hen. 97, 4. 104, 6; 2 Petr. 1, 4; per st. c.: ሱቱፋነ፡ሰረቅት፡ κοινωνοὶ κλεπτῶν Jes. 1, 23; 1 Cor. 1, 9. 10, 20. 10, 18 Platt; ሱቱፋነ፡ጻማ፡ወሕማም፡ Ter 26 Enc.; c. በበይናት፡ 1 Joh. 1, 7; etiam de inanimatis: ሰላም፡ ወርትዕ፡ሱቱፋነ፡ይከውኑ፡ Hen. 11, 2; socius (negotiorum et mercaturae) F. N. 34.

ሱታፍ፡ vid. sub **ሱታፌ፡**

ሱታፊ፡ adj. et subst. *socius* communi victu utens (*coenobita*): አባ፡ጳኰሚስ፡አብ፡ (legas አበ፡) ሱታፊ፡መንፈሳውያን፡, quippe qui አስተጋብአ፡ብዙኃነ፡ሰብአ፡ወሐነጸ፡አድባራተ፡ወሠርዐ፡ለኵሎሙ፡ሱታፌ፡በግብረ፡እደዊሆሙ፡ወሲሳዮሙ፡ Sx. Genb. 14 (nisi pro ሱታፊ፡ legere malueris ሱታፌ፡).

ሱታፌ፡ subst. 1) *communio, societas, communicatio:* ሱታፌ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ 2 Cor. 13, 14; Kedr f. 1; Philem. 6; 1 Cor. 10, 16 seq.; c. ምስለ፡ 1 Joh. 1, 3. 6; ከመ፡ንንሣእ፡እምሱታፌ፡ምስጢር፡ቡሩክ፡ Lit. 159, 4; societas (mercaturae et negotiorum) F. N. 34. 2) concr., m. et fem., coll. et sing., *socius, consors, sodalis, collega, particeps;* Kuf. p. 113; ገንቱ፡ሱታፌሁ፡ለረሲዕ፡ (κοινωνός) Prov. 28, 24; ከመ፡አንትሙኒ፡ትኩኑ፡ሱታፌ፡ምስሌነ፡ 1 Joh. 1, 3; Apoc. 1, 9; 1 Cor. 10, 18 rom.; 2 Cor. 8, 23 rom.; አነ፡ሱታፌከ፡በኵሉ፡ግብርከ፡ Jsp. p. 366; አስቴር፡ሱታፌ፡መንግሥትነ፡ Esth. 8, 13 apocr.; ወይእቲ፡ሱታፌከ፡ Mal. 2, 14; ጽድቅ፡ይከውን፡ለከሙ፡ሱታፌ፡ Hen. 91, 4; ለእመ፡ተፃብአ፡ካህን፡ምስለ፡ካህን፡ሱታፌሁ፡ F. N. 9; socius negotiorum Sir. 42, 3. Ante pron. suffixa forma **ሱታፍ፡** passim occurrit: ንኩን፡ሱታፎ፡ለጽድቅ፡ 3 Joh. 8; 1 Petr. 5, 1; 1 Cor. 9, 23; ሰላም፡ለሕፅንኪ፡ለጥበበ፡ሰማይ፡ምዕራፉ፤ዘኢይትረከብ፡ሱታፉ፡ III Sal. Mar. 22; Ter 17 Enc.

ሱቱፍና፡ vel **ስትፍና፡** subst. (conditio associati i. e.) *communio, consociatio:* አልቦ፡ዘረብሐ፡ (ὁ ἄνϑρωπος) እምሱቱፍና፡ (v. እምስትፍና፡) መለኮት፡ (τοῦ λόγου) Cyr. c. Pall. f. 88.

ተሳተፉ፡ subst. *communio, communicatio* Hebr. 13, 16 rom. (ተሳተፊት፡ Platt).

ተሳታፊ፡ n. ag. (III, 3) *socius* (negotiorum, mercaturae) F. N. 31; ተሳታፍያን፡ውስቴቱ፡ F. N. 37.

መስተሳትፍ፡ part. *particeps* (Theilhaber), ut: መስተሳትፋን፡ qui communiter (fontem) possident eoque utuntur F. N. 37.

ስኅነ፡ vel **ሰኅነ፡** I, 1 [سَخُنَ, ܫܚܢ] Subj. ይስኅን፡, *calere, se* (i. e. corpus) *calefacere* admoto igne, *incalescere:* ይነሥእ፡እምውስቴቱ፡ወይስኅን፡ Jes. 44, 15; Marc. 14, 54. 67; Joh. 18, 18. 25; ከመ፡ንስኅን፡እምጽንዐተ፡ቍር፡ Act. 28, 2 Platt; Imprt. **ሰኅኑ፡** Jac. 2, 16. — *Voc. Ae.:* ሰኅነ፡ዘ፡ሞቀ።

ስኂን፡ subst., plerumque m., *incensum* i. e. *thus*, λίβανος Ex. 30, 34; Lev. 2, 1. 2. 5, 11. 24, 7; Num. 5, 15; 2 Esr. 23, 5. 9; Cant. 3, 6. 4, 6; Jes. 43, 23. 60, 6. 66, 3; Jer. 6, 20. 17, 26; Sir. 24, 15. 50, 9; Kuf. 3. 6. 16; Hen. 29, 2; Matth. 2, 11. [Ludolfus cum hoc vocabulo composuit gr. σχῖνος; sed σχῖνος Aethiopice nominatur ሰኪኖን፡]

መስኅነት፡ subst., formae insolitae (si quidem lectio sana est), *culina* (an: *refectorium?*): አልቦ፡ዘያመጽእ፡መብልዐ፡ድውያን፡ (sc. monachorum) ውስተ፡መስኅነት፡አኀው፡ (sc. validorum) ሶበ፡ያበስሉ፡ሎሙ፡አላ፡ይግበሩ፡ሎሙ፡ለድውያን፡እንተ፡ባሕቲቶሙ፡ Reg. Pach.

ሳን፡ litera alphabeti Hebraici XXIª (Χσὲν, Σέν) Ps. 118, 161; Thren. 1, 21. 2, 21. 3, 60. 4, 21; ubi de psalmis agitur siglo ሳን፡ Ps. 118, 161 — 168 notatur, ut Genz. f. 69.

ሰንሐ፡ sine dubio id. q. صَلِعَ *calvus fuit in anteriore capite.*

ስኑሕ፡ part. *recalvaster;* sec. Lud., qui Lev. 13, 41 pro ዘስንሐት፡ legit ዘስንሕት፡

ስንሐት፡ n. act. *calvitium sincipitis* (anterioris partis capitis), ἀναφαλάντωμα Lev. 13, 42 — 44; ዘስንሐት፡ ἀναφάλαντος 13, 41. — *Voc. Ae.:* ስንዐት፡ (sic) ብ፡በ፯፡, *alia:* ስንሑት፡ (sic in duobus libris) ዘ፡ብጥሐት፡ v. ብጣት።

ሰነመ፡ i. q. سَنِمَ *altus et gibbosus fuit*, de camelo (سَنَامٌ *gibbus*).

ስናም፡ et **ሰናም፡** subst. 1) *gibbus;* ዘስናም፡ (ዘሰናም፡) *gibbosus* (κυρτός) Lev. 21, 20; 3 Reg. 20, 11. 2) Tamquam Adj. (*gibbosus*) usurpatur, ስንዓም፡ scriptum, Clem. f. 85.

ሰንሰል፡ subst., Pl. **ሰናስል፡** [שַׁרְשְׁרָה שַׁלְשֶׁלֶת ܫܫܠܬܐ سِلْسِلَةٌ] 1) *catena* ἅλυσις Act. 12, 6 Platt; Hen. 69, 28; ሰናስል፡ዘኀጺን፡ Sx. Hed. 7; Haml. 1; አሰሮ፡በሰናስል፡ Gad. T. H; ሰናስለ፡ወርቅ፡ σειρὰ χρυσῆ (fem.) Chr. Ta. 9; መዋቅሕት፡ወሰናስል፡ Jsp. p. 381; χειροπέδη *manica:* እለ፡ሙቁሓን፡እደዊሆሙ፡በሰናስል፡ Job 36, 8; Ps. 149, 8. 2) *catenula opere plexili vel tortili facta* Ex. 28, 14. 22 C; 36, 22 C. — *Voc. Ae.:* ሰናስል፡ገሪሳት፡መዋቅሕት፡ብ፡ሰንሰቱ።

አሰንሰለ፡ quadrl. II *concatenare:* በከመ፡አሰንሰለ፡ወአስተአኀዘ፡ወልደ፡እግዚ"፡ህላዌ፡ዚአሁ፡ምስለ፡አቡሁ፡ከማሁ፡አሰንሰለ፡ወአስተአኀዘ፡ጳውሎስ፡ህላዌ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ምስለ፡አብ፡ወወልድ፡ M. M. f. 15.

ተሰናሰለ፡ quadr. III, 3 *inter se concatenatum*, ad modum membrorum catenae *nexum copulatumque esse*, c. በበይነ፡ Ex. 26, 3; ናሁኬ፡ተሰናሰላ፡ትእዛዛት፡ (decalogi) አሐቲ፡በአሐቲ፡ M. M. f. 247; de cognatis እለ፡ይዘመዱ፡ወይሰናሰሉ፡ F. N. 24, 2; de ecclesiis confinibus, Gad. Lal.

ስንሱል፡ part. *concatenatus:* እሉ፡፪ግብራት፡ስንሱላን፡ወእኁዛን፡በበይናቲሆሙ፡ ταῦτα δύο ἐστὶν ἀλλήλοις συμπεπλεγμένα Chr. Ta. 26.

ስንሳሌ፡ subst. *cantenatio, concatenatio* Ex. 28, 24; Gad. Lal.

ሰንሰረቍ፡ subst., Pl. **ሰንሰሪቋት፡** vel **ሰንሰሪቆት፡**, *species* *serici* [سَرَق סֵירִיקוֹן] *vestis serica (picta)* Jes. 3, 23; Apoc. 18, 12 (Plur.); Org. 1; martyres **ሥርግዋን፡ በጽጌ፡ ሰንሰሬቍ፡** Ter 12 Enc. — *Voc. Ae.*: **ሰንሰሬቍ፡ ዘ፡ ጽጌ፡ ዕንቍ፡**

ሰንቀወ፡ quadrl. I [proprie: *sonare facere*, formatum e **ነቀወ፡**, praefixo **ሰ** causativo] *instrumentorum musicorum cantum* vel *concentum edere, tibiis* vel *fidibus canere, pulsare* (fides): **ሰንቀዉ፡** Jud. 5, 11; **ሰንቀዉ፡ ሎቱ፡ በመዝሙር፡** Judith 16, 1; **ከመ፡ ዘይሰነቁ፡ በቤተ፡ ላሕ፡** Sir. 22, 6; **ሠናየ፡ ሰንቅዊ፡** Jes. 23, 16; **የዐነዝሩ፡ ወይሰነቅዉ፡** Job 21, 12; c. **በ፡** instr. Apoc. 14, 2. — *Voc. Ae.*: **ዘበጠ፡ ሰንቀወ፡ ብ፡ መታ ።**

ተሰንቀወ፡ III, I pass., Org.; **ከመ፡ ይሰንቀው፡ ምዑዝ፡** Org.

ስንቃዌ፡ subst. *fidium* vel *tibiarum cantus*; **ሠናየ፡ ስንቃዌ፡** Jes. 23, 16 var.

ሰንቃዊ፡ n. ag. *musicus, tibicen, fidicen, citharoedus*: **አሳፍ፡ ሰንቃዊ፡ ወኤማን፡ መዘምር፡** M. M. f. 303; **ዳዊት፡ ሰንቃዊ፡** Lud. e Libr. Myst.

መሰንቆ፡ subst., Pl. **መሰናቁት፡** vel **መሰናቍት፡**, rarius **መሰናቅው፡** (Sx. Hed. 27 Enc.; Org. 3) et **መሰንቆታት፡** (Apoc. 14, 2 Platt); Pl. Plur. **መሰናቁታት፡** (Apoc. 14, 2 rom.) *instrumentum musicum*: **ምስለ፡ መሰንቆ፡** μετὰ μουσικῶν 1 Esr. 5, 2. 57. a) *cithara, lyra, harpa, nablium, aliave instrumenta pulsatilia*: κιθάρα Gen. 31, 27; 2 Par. 9, 11; Jes. 5, 12 (si non ψαλτήριον). 16, 11. 23, 16. 24, 8. 30, 32; Dan. 3, 5; Job 30, 9. 31; Ps. 32, 2. 42, 5. 70, 24. 80, 2. 146, 7. 150, 3; Apoc. 5, 8. 14, 2. 15, 2. 18, 22; κινύρα 2 Esr. 20, 27; 1 Par. 15, 27 var.; 1 Reg. 10, 5. 16, 16. 23; Sir. 39, 15; ὄργανον Am. 5, 23; Ps. 151, 2; **አውታረ፡ መሰንቆ፡** Hez. 23, 42; Clem. f. 16; **ዝብጠተ፡ መሰንቆ፡ ወዕንዚራ፡** Macc. f. 20 b) *tibia, fistula*, **መሰንቆ፡ ወመዝሙር፡** αὐλὸς καὶ ψαλτήριον Sir. 40, 21; 1 Cor. 14, 7 rom. c) *musica, concentus canentium instrumentis et saltantium*: **ሐዋዝ፡ ማሕሌት፡ ወመሰንቆ፡** μέλος μουσικῶν Sir. 35, 6; **ሐውዝ፡ መሰንቆ፡ ወማሕሌት፡** μέλη μουσικῶν 44, 5; χοροί Jud. 11, 34. 21, 21; 2 Reg. 6, 13. — *Voc. Ae.*: **መሰንቆ፡ ዕንዚራ፡ አርጋኖን፡ ብ፡ በገና ።**

መሰንቃዊ፡ adj. *fidicen, tibicen, citharoedus, musicus* Fal. f. 20; ὁ αὐλῶν 1 Reg. 17, 3; **ምስለ፡ መሰንቃዊት፡ ኢትዛዋዕ፡** (ψαλλούσης) Sir. 9, 4.

ሰንቢል፡, **ሰንበልት፡** vid. sub **ሰበለ፡**

ሰኖባር፡ subst. i. q. صَنَوْبَر *pinus*, Sx. Haml. 5. — *Voc. Ae.*: **ቄጵርስስ፡ ስኖባር፡ ጳውቂና፡ ብ፡ ጵድ ።**

ሰንበት፡ subst., plerumque fem., Pl. **ሰናብት፡** et **ሰንበታት፡** [שַׁבָּת] 1) *sabbatum, dies hebdomadis septimus* Ex. 16, 23. 25. 29. 30; **ዕለተ፡ ሰንበት፡** 20, 8. 31, 13—15; Matth. 12, 2. 8; Marc. 6, 2. 16, 1; Hebr. 4, 4; **ሰንበተ፡ ሰናብት፡** Lev. 16, 31. 23, 32; **እንተ፡ ቅድመ፡ ሰንበት፡** προσάββατον Judith 8, 6; Asc. Jes. 3, 13; **ሰናብት፡** Ex. 31, 16; **ሰንበታት፡** Am. 8, 5; Hez. 20, 12; Jes. 56, 2. 58, 13; **ዕለተ፡ ሰንበታት፡** Jer. 17, 21 seq.; **መዋዕለ፡ ሰንበታት፡** Judith 10, 2. 2) Aethiopes Christiani cum et septimum et primum septimanae diem celebrarent, utrumque **ሰንበት፡** appellabant, quare distinguere solebant a) **ሰንበት፡ ቀዳሚት፡** *sabbatum prius* Lud. comm. hist. p. 239 nr. 7; Syn. in Proleg.; vel **ሰንበተ፡ አይሁድ፡** *sabbatum Judaeorum* Kedr f. 64; Can. Laod. 28 (29). b) **እሑድ፡ ሰንበት፡** *feria prima, dominica* Marc. 16, 2; Luc. 24, 1; vel **ሰንበተ፡ እሑድ፡** Lud. comm. hist. p. 239 nr. 8; vel **ሰንበተ፡ ክርስቲያን፡** *sabbatum Christianorum* Did. 10; Mavâs. nr. 70. Sed passim *dominicam* quoque (sicut diem septimum) simpliciter **ሰንበት፡** nominant, ut: **ተንሥአ፡ ክርስቶስ፡ በዕለተ፡ ሰንበት፡** Did. 30; **መፍትው፡ ናዕርፍ፡ በሰንበታት፡** Did. 38. 3) *sabbatum* i. e. *hebdomas, septimana* Lev. 23, 15. 25, 8; Deut. 16, 9; 4 Esr. 4, 39; Luc. 18, 12; Tob. 2, 1; **በዓለ፡ ሰንበት፡** *festum hebdomadum, pentecoste* Ex. 34, 22; Deut. 16, 10; **ሰንበታተ፡ መዋዕል፡ ፯ወ፯** Kuf. 6; **ሰንበታተ፡ ዓመታት፡** Kuf. 50; Dan. 9, 24—27; Hen. 91, 12—17. 4) trsl. sabbatum i. e. *feriae aetatis* sive *extrema aetas* (opp. **መዋዕለ፡ ውርዙት፡**) Hen. 10, 17. 5) ut videtur, *dies festus, solemnia* in genere Act. 19, 28. 34.

ሰንበታዊ፡ adj. rel. *sabbaticus, dominicalis*: **ፊደላት፡ ሰንበታውያን፡** *literae dominicales*, Lud. e Greg. Ep. 6.

አሰንበተ፡ quadrl. II (denom.) 1) *sabbatum celebrare* vel *observare, otiari* vel *feriari* die sabbati vel dominicae: Kuf. 2, 50; **አሰንበተ፡ በዕለተ፡ ሰንበት፡** Ex. 16, 30; Lev. 23, 32; 1 Esr. 1, 55; 2 Par. 36, 21; Chr. ho. 8; seq. **እምነ፡ ግብር፡** Kuf. 2. 50; c. Acc. diei Kuf. 50; de terra praedicatur Lev. 25, 2. 4. 26, 34. 35; Kuf. 50. 2) *duo sabbata* (vetus et novum) *apud hospitem transigere* Lud. sine auct.

ሰንቡእ፡ vel **ሰንቡዕ፡** (passim **ሰንብዕ፡**), subst., *pulmo* [formatum sive e rad. inus. **ነብአ፡** vel **ነብዐ፡** i. e. **ነፍኀ፡**, sive e rad. **ሰብአ፡** vel **ሰብዐ፡** i. e. ܢܫܒ, נשׁב *flare*] πνεύμων (a πνέω): 3 Reg. 22, 34; 2 Par. 18, 33; Salomo interrogatus **አይቴ፡ መካነ፡ ጽንዐተ፡ መንፈስ፤ ይቤ፡ በሰንቡዕ፡** Fal. f. 62; **ረገዘ፡ ውስተ፡ ሰንቡኡ፡** Gad. T. H; **ወጠቢባንሰ፡ ይብሉ፡ በእንተ፡ ዝንቱ፡ ተነጽፈ፡ ሥብሕ፡ ወስንቡዕ፡** (sic) **በታሕቴሁ፡ ለልብ፡ ከመ፡ ያህድእዎ፡ ወያስተናፍስዎ፡ በጊዜ፡ መዐቱ፡ እንዘ፡ ይሜግብዎ፡ ከመ፡ እንተ፡ ስፍንግ፡ ልምሉም፡** τούτου χάριν ὑπεστορῆσθαι τὸν πνεύμονα τῇ καρδίᾳ, ὥστε εἰς ἁπαλὸν αὐτὴν οὖσαν καθάπερ εἴς τινα σπόγγον ἐναλλομένην διαναπαύεσθαι τὴν καρδίαν Chr. Ta. 5. — *Voc. Ae.*: **ሰንብዕ፡ ዘ፡ ሳምባ ።**

ሰነነ፡ rad. inus., sc. שָׁנַן سَنَّ *acuit* vid. Ges. thes. p. 1453.

ተሰነነ፡ III, 2 et **ተሳነነ፡** III, 3 (raro **ተሰነ፡** III, 1) *litigare* cum aliquo, *litem habere* inter se, *judicio contendere, altercari*: **ኢትሰነን፡ በቅሥተ፡ ጊጉይ፡** Sir. 11, 9; **ብእሲ፡ ዘይሴነን፡ ወይትዋቀሥ፡** ἀνὴρ δικαζόμενος καὶ διακρινόμενος Jer. 15, 10; **ኵሉ፡ ለነፍሱ፡ ይሴነን፡** (v. **ይሳነን፡**) Mich. 7, 2; Deut. 25, 1; c. c. **ምስለ፡** prs., ut: **የሐውርኑ፡ ይሳነን፡ ምስሌከ፡** Job 22, 4; **ኢትሰነን፡** (v. **ኢትሳነን፡**) **ምስለ፡ መኰንን፡** Sir. 8, 14; Jud. 8, 1; vel c. Acc. prs.: **መኑ፡ ይሴነነኒ፡** (v. **ይሳ"፡**) Jes. 50, 8; **እሴነኖሙ፡** κριθήσομαι πρὸς Jer. 2, 9; Gen. 26, 22; Jud. 21, 22; **ምንትኑ፡** (*cur*) **እሴነነከ፡** M. M. f. 289; etiam c. Acc. litis, ut: **ቅሥተ፡ ይሴነኖሙ፡ ለዕድዋኒሁ፡** Jer. 27, 34; Jud. 8, 1.

አስተሳነነ፡ IV, 3 et **አስተሰነነ፡** IV, 2 *concedere* vel *facere, ut litigent, litem excitare* inter aliquos, *committere inter se*, 1 Cor. 6, 6; **አስተሳንኖት፡** F. M. 23, 7.

ስን፡ subst., m. et fem., Pl. ስነን፡ et አስናን፡ [שֵׁן ܫܶܢ̈ سِنّ] *dens* a) hominum, animalium: ዕርስ፡ወስን፡ Ex. 21, 27; Prov. 24, 37 (opp. ጥረስ፡); Job 29, 17. 13, 14. 16, 9; Gen. 49, 12; አስናኒሃ፡ጽጉዕ፡ Kuf. 35; ጸርሱ፡ስነኒሆሙ፡ Jer. 38, 29; Sir. 30, 10; ሐቀዩ፡ስነኒሆሙ፡ Thren. 2, 16; ሰበረ፡ስነንየ፡ 3, 16; Ps. 3, 7; ስነነ፡ዐንበሳ፡ስነኒሃ፡ Sir. 21, 2; ዖዶ፡ለስነኒሁ፡ግርማ፡ Job 41, 5; ስነነ፡አራዊተ፡ምድር፡ Sir. 39, 30; ስነነ፡አክይስት፡ Sap. 16, 10; Dan. 7, 5. Pl. አስናን፡ *duplex dentium series:* ክልኤ፡አስናን፡ Tab. Tab. 64. b) instrumentorum: fuscinae 1 Sam. 2, 13 var.; serrae ስነነ፡ሞሰርት፡ Sx. Mij. 23. — *Voc. Ae.:* አስናን፡ብ፡ጥርሶች።

ተስናን፡ subst., Pl. ተስናናት፡ 1) *litigium, lis, controversia* 2 Reg. 15, 2; Deut. 21, 5. 25, 1; Act. 19, 38; 1 Cor. 6, 4; 4 Esr. 7, 13; Gen. 14, 7; የዐስየከ፡ቅሥተ፡ወተስናነ፡ Sir. 29, 5; እመ፡ርኢክሙ፡ማእከለ፡አኀው፡ጋእዘ፡ወተስናነ፡ Did. 10; etiam de causa vel materia contentionis Jer. 24, 9 vrs. nov. (שְׁנִינָה). 2) *judicium* Jac. 2, 6; በጕዩየ፡ተስናን፡ φυγοδικῶν *judicium* (synodi) *detrectans* II Can. Ap. 69. 3) *repugnantia, differentia* 1 Cor. 14, 10 rom.

ሰንአ፡ rad. inus., sine dubio e. q. שָׁאַן in שַׁאֲנָן *tranquillus* et *secure vivens*, ܫܰܝܶܢ *placavit*, ܫܰܝܢܳܐ *tranquillitas, pax*.

ስንእ፡ et **ስንአ፡** (etiam ስንኣ፡ scriptum), subst., 1) *pax, concordia, consensus:* በብሔረ፡ስንእ፡እንተ፡ትትአመን፡ ἐν γῇ εἰρήνης Jer. 12, 5; ምስሌየ፡ግበሩ፡ስንአ፡ 4 Reg. 18, 31; ኢይኩን፡ለከ፡ስንአ፡ምስሌሁ፡ Clem. f. 208; ሰዐሩ፡ስንአ፡ወኪዳነ፡ Jsp. p. 357; በስንእ፡ *concorditer, unanimiter*, ut: ሰላም፡ለእለ፡ሞቱ፡ምስሌሁ፡በስንእ፡ Sx. Mij. 2 Enc. 2) concr.: *concors, amicus, socius, pacificus* vel *pace junctus* cum aliquo, plerumque coll.: እመ፡ስንአ፡አንትሙ፡ (v. ስንእ፡) Gen. 42, 19. 31. 33. 34 (etiam Pl. ስንኣን፡ 31. 33 G); ስንአ፡ (v. ስንእ)፡እሙንቱ፡ምስሌነ፡ 34, 21; 3 Reg. 3^a, 17. 4, 24; ፀብኡከ፡ስንአከ፡ ἄνδρες εἰρηνικοί σου Obad. 7; ጸውዐ፡ኀቤሁ፡ባዕዳነ፡ብዙኃነ፡ስንአሁ፡ 4 Esr. 13, 17. 42; ለመርክያኖስ፡ወለመርቆሬዎስ፡ስንኡ፡ Sx. Teq. 28 Enc.; Sen. 27 Enc.

ተሰናአወ፡ (crebro ተሰነአወ፡ et ተሰነዓወ፡ scriptum) quadrl. III, 3 1) *pacem* vel *concordiam (mutuam) inter se jungere* vel *colere*, εἰρηνεύειν Marc. 9, 50; 2 Cor. 13, 12; 2 Petr. 3, 14; በተሰናእዎ፡ ἐν ὁμονοίᾳ Sap. 18, 9; c. c. ምስለ፡, ut: ተሰናአወ፡ዮሳፍጥ፡ምስለ፡ንጉሠ፡እስራኤል፡ 3 Reg. 22, 45; 1 Esr. 8, 82, vel c. Acc. prs.: ይሰናአዉከ፡ Job 5, 23; ሰአሎ፡ይሰናአዎ፡ይኩን፡ሰላም፡ማእከሌሆሙ፡ 1 Par. 18, 10; ለትሕትናነ፡ተሰናአዎ፡ *cum humilitate nostra foedus junxit* Sx. Mag. 29 Enc.; ተሰናእዎ፡እሳት፡ወማይ፡በ፩ህላዌ፡ *conciliatio ignis et aquae in uno individuo* (allegoria est de Christo) Org. 2. 2) *pacatum esse:* ተሰናአወት፡ምድረ፡ግብጽ፡ Kuf. p. 141. 3) *consentire, concordare, congruere* (de rebus praedicatur), ut: *numeri congruunt* Abush. (crebro); ዛቲ፡ኀጢአት፡ትሰናአው፡ምስለ፡ F. M. 11, 1. 4) *convenire* de re, conditione; *pacisci* alqd; በከመ፡ተሰናአዎ፡ (*convenerat cum eo*) Jsp. p. 309; በተሰናእዎቶሙ፡ (*mutuo consensu*) F. N. 24, 3; c. በ፡ vel ላዕለ፡ rei, ut F. N. 36; ተሰናአዉ፡በዝ፡ምክር፡ Jsp. p. 283; ከመ፡ኢይሰናአዉ፡ላዕለ፡ወልጠ፡መጻሕፍት፡ p. 286, vel c. ለ፡ rei agendae: በእንተ፡ተሰናእዎተ፡ክልኤሆሙ፡ለምንዝስና፡ F. M. 12, 3; ተሰናአዉ፡ኅቡረ፡ለገድል፡ Enc. 9 Masc.; vel c. ከመ፡ seq. Subj.: ተሰናአዉ፡ከመ፡ይረስዩ፡ሎቱ፡በዓለ፡ Jsp. p. 273. 276; Sx. Mag. 24; ተሰናአዉ፡ምስሌሃ፡ከመ፡የሀብዋ፡ንዋየ፡ Sx. Genb. 21. 5) *conspirare:* ተሰናአወ፡ምስሌሁ፡ Jsp. p. 285.

አስተሰናአወ፡ (nonnumquam per ሳና vel ሰነ vel ነዓ scriptum) IV, 3 1) *pacem conciliare* inter plures, *concordes reddere:* እንተ፡ታስተሰናኢ፡ εἰρηνική *pacifica* Jac. 3, 17; መኑ፡ያስተሰናእዎሙ፡ለአክልብት፡ምስለ፡አዝእብት፡ Sir. 13, 18; ወልደ፡እግዚ"፡አስተሰናአወ፡ዐናብስተ፡ምስለ፡ዳንኤል፡ Syn. p. 351. 2) *pacem jungere* cum aliquo, c. c. Acc. prs.: ኢታስተሰናእውዎሙ፡ (v. ኢትሰናአውዎሙ፡) οὐκ ἐκζητήσετε εἰρήνην αὐτῶν 2 Esr. 9, 12. 3) *consentire* vel *congruere facere, consensum efficere:* አስተሰናአዎሙ፡በበይናቲሆሙ፡ Chr. ho. 2; እለ፡ያስተሰናእዉ፡ለግብረ፡ዝሙት፡ (*conspirantes* vel *colludentes fornicationi committendae*) F. M. 6, 13.

ስንእው፡ part. *pace junctus, concors, consentiens:* ጊዜ፡ (*quum*) ኮነት፡ሀገርክሙ፡ሕንጽት፡ወሰራዊትክሙ፡ስንእዋን፡ወንብረትክሙ፡ርቱዕ፡ Jsp. p. 359; ስንእወ፡ምግባር፡ምስለ፡ Enc.; ስንእዋኒሁ፡ *consentientes cum eo* Sx. Nah. 23.

ስንአዌ፡ subst. *pacis studium, concordia, consensus* Chr. Ta. 5; ተሰናአዉ፡ስንአዌ፡ Sx. Teq. 14 Enc.; ለሕይወት፡ኅቡረ፡በስንአዌ፡ F. N. 24, 4.

ተሰናአዊ፡ n. ag. (III) *is qui convenit* de re: ተሰናአውያን፡ *qui pacti sunt* F. N. 37.

አስተሰናአዊ፡ n. ag. (IV) *pacem, concordiam, amicitiam jungens:* ልሳን፡አስተሰናአዊት፡ይእቲ፡ማእከለ፡ዘተዘርወ፡ Fal.

መስተሰናእው፡ part. (IV) *concordans, consentiens:* እመ፡ፈቃዳቲሆሙ፡መስተሰናእውት፡ Phlx. 198.

ሰንአለ፡ quadrl., inserta litera ነ e ሰአለ፡ (q. v.) propagatum.

ተሰንአለ፡ III, 1 et ተሰናአለ፡ (etiam ተሰነአለ፡ scriptum) III, 3 *veniam abeundi petere* vel *nancisci, valedicere* alicui, *salvere jubere:* አኀዙ፡ይላሕዉ፡ወይብክዩ፡ወይሰነአሉ፡በበይናቲሆሙ፡ Jsp. p. 382; c. Acc. prs.: ከመ፡ይሕቀፎሙ፡ለውሉዱ፡ወየአምኖሙ፡ወይሰነአሎሙ፡ p. 365; ተሰነአለ፡ወላዲቶ፡ Sx. Haml. 10; Gad. T. H.; Lud. comm. hist. p. 501 n. 32; (mortuus, qui hic jacet,) ይሰነአለክሙ፤ተሰነአልዎ፡ (Imprtv.) በአስተርክቦ፡እስመ፡እምይእዜሰ፡አልብክሙ፡ምስሌሁ፡ተራክቦተ፡ Genz. f. 121; ተሰናእሎተ፡ሕግ፡ *valedictio legitima*, Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ተሰነአለ፡ተፋትሐ፡ተበውሐ፡ተስዕረ፡ብ፡ተሰናበተ፡; *aliud:* ተሰነአለ፡ዘ፡ተያከሰ።

አስተሰንአለ፡ IV, 1 (Lud.) et አስተሰናአለ፡ IV, 3 *veniam abeundi concedere:* አስተሰነአልከኒ፡ (pro "ሰና"፡) Chr. L. Atk. f. 18.

ሰንአወ፡ vid. sub ሰንአ፡

ሰንኰሬስ፡ vel ሰንከሬሶን፡ n. prgr., sc. συγχώρησον *remitte* vel *ignosce*; occurrit passim in liturgiis: ሰንከሬሶን፡እግዚአ፡እስመ፡አልቦ፡ሰብእ፡ዘሐይወ፡ዘእንበለ፡ኀጢአት፡ Genz. f. 114; አስተምሕር፡ለነ፤ሰአልናሁ፡ዮሐንስ፡ሰንኰሬስ፡ Mavâs. nr. 2. — *Voc. Ae.:* ሰንከሬ፡ዘ፡መሐሬ።

ስንክሳር፡ n. prgr., sc. τὰ συναξάρια τῶν ἁγίων *synaxaria*;

hoc nomine inscribitur liber magnae molis, quo *Acta Sanctorum* in ecclesia coptico-aethiopica recepta continentur, sive *menologium*; de quo vid. Catalogum Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 45 et Catal. Cod. Aeth. Bibl. Oxon. Bodl. p. 37. Interpretantur Aethiopes: **ስንክሳር፡ዘበትርጓሜሁ፡ጉባኤ፡** (*collectio*) l. c. Singulariter usurpatur, ut: **ስንክሳር፡ወደሳ፡ወንእዳ፡** Sx. Masc. 23 Enc.

ሰንከዕሩር፡, **ሰንከአሩር፡**, **ሰከዕሩር፡**, subst., κρίνον, *lilium* 2 Par. 4, 5. — *Voc. Ae.*: **ሰከዕሩር፡ዘ፡ማሰንደድ፡ዘአዳም፡ጽጌሁ ።**

ሰነወ፡ i. q. سَنَا *terram rota aquaria aqua hausta rigavit* camelus.

መሳንው፡ subst. plur., quod A. d'Abbadie e suo codice CLXXVII mihi communicavit, et *arrosages artificiels* vertit.

አመስነወ፡ quadrl. II. i. e. **ውሃ፡አጣጣ፡** „*cultiva par arrosage artificiel*; cette racine est niée par quelques professeurs de Gondar", d'Abbadie.

ሰነየ፡ i. q. שָׁנָה תְּנָא ثَنَى *iteravit; diversus, secundus fuit.*

ሳንይ፡ adj. (ثَانٍ), nonnisi in fem. **ሳኒት፡**, passim **ሰኒት፡**, usitatur: *postera dies* vel *nox*, *postriduum*: **በሳኒት፡ዕለት፡** Num. 7, 18; Jos. 6, 14; Jud. 20, 24. 25; etiam omissa voce **ዕለት፡**, ut: **ለለ፡ይጸብሕ፡ሰኒት፡** Sx. Jac. 8 Enc.; **እምሳኒት፡ሰንበት፡** Lev. 23, 15; **በሳኒተ፡ዕለት፡** Jos. 10, 32; **በሳኒተ፡በልዐ፡** Jos. 5, 12; **በሳኒታ፡ለቀዳሚት፡** Lev. 23, 11. — At plerumque suff. *â* subjunctum habet: **ሳኒታ፡** *postera* (*ejus dies*): **ኢታአምር፡ዘትወልድ፡ሳኒታ፡** Prov. 3, 28; **እመ፡ሳኒታ፡** Ex. 21, 21; **በሳኒታ፡** *postridie* 1 Reg. 11, 11; 2 Par. 7, 9; Jer. 20, 3; Judith 7, 1; Matth. 27, 62; *postera nocte* 4 Esr. 10, 74; **እመ፡ሳኒታ፡ሌሊት፡** 11, 1; **በሳኒታ፡ዕለት፡** 10, 4; Kuf. 21; Judith 7, 6; Ex. 2, 13; **በሳኒታ፡ዕለት፡እምዘ፡ቀተለ፡** Jer. 48, 4; **በዕለት፡ሳኒታ፡** Kuf. 2; **እመ፡ሳኒታ፡ዕለተ፡በዓል፡** Esth. 7, 2. Deinde voci **ሳኒታ፡** tamquam statui constr. nomina vel pronomina subjungunt: **በሳኒታ፡ፋሲካ፡** τῇ ἐπαύριον τοῦ πάσχα Num. 33, 3; **በሳኒታ፡ሠርቅ፡** τῇ ἐπαύριον τοῦ μηνός 1 Reg. 20, 27; **በሌሊት፡ዘይፈቅዱ፡በሳኒታሃ፡ቍርባን፡ይንሥኡ፡** F. M. 10, 3; Lev. 23, 11. 16 ann.

ሳኒታ፡ vid. **ሳንይ፡**

ሰኑይ፡ nom. tempor., 1) *duo* (*dies*), *biduum*, vel *secundus, alter* (*dies*): **አሐቲ፡ዕለት፡ሰኑየ፡መዋዕለ፡ኮነት፡** Sir. 46, 4; **አሐተ፡ዕለተ፡ወሰኑየ፡መዋዕለ፡** 38, 17; Gen. 33, 13; Marc. 14, 1; Joh. 11, 6; **በሰኑይ፡ዕለት፡** Hos. 6, 2; **እመ፡ሰኑዩ፡ለሠርቅ፡** 1 Reg. 20, 34. 2) *feria secunda* septimanae: **በሰኑይ፡ዕለት፡** Did. 30; **ዘሰኑይ፡** (v. **ዘሰኑየ፡**) **ፋሲካ፡** Mavâs. nr. 43; Org. 2.

ሰነየ፡ *pulchrum, bonum esse* vid. sub **ሠነየ፡**

ስኔ፡ vid. sub **ሠነየ፡**

ስንዳሴ፡ n. prgr., sc. σεμίδαλις, *simila, similago, flos farinae triticeae*, Gen. 18, 6; Ex. 29, 2; Lev. 2, 1 seq.; 7, 12 seq.; 14, 10; Num. 28, 5 seq.; 1 Reg. 1, 24; 4 Reg. 7, 1; Hez. 16, 19; Jes. 1, 13. 66, 3; Dan. ap. 13, 3; Sir. 32, 3. 38, 11; Apoc. 18, 13; **ኅብስተ፡ስንዳሴ፡** ἄρτοι καθαροί Judith 10, 5.

ሰንደሮስ፡ vel **ስንድሪስ፡** n. prgr., sc. pers. سَنْدَرُوس, arab. سِنْدَرُوس, resina suffimento adhibita, *sandarax, gummi juniperium* Kedr f. 86 (vid. **ፈሰው፡**); **ከርቤ፤ሚዓ፤ሎዛን፤ስንድሪስ፤ከሜን፤ጥፉሕ፡** Sx. Haml. 8.

ሲኖዶስ፡ et **ሴኖዶስ፡**, subst., Pl. **ሲኖዶሳት፡**, n. prgr. sc. σύνοδος 1) *synodus, concilium* (ecclesiasticum), ut: **ከዐበ፡ለዓመት፡ሲኖዶስ፡ይትገበር፡** II Can. Ap. 35; **ሲኖዶሳት፡** M. M. f. 382; crebro **ጉባኤ፡** additur, ut: **ሲኖዶስ፡ጉባኤ፡**(**ዘኤፌሶን፡**) Cyr. f. 113. 2) *constitutiones* vel *canones synodi* vel *concilii*, nec non *canones* vel *constitutiones patrum ecclesiae*; (**መጽሐፈ፡**)**ሴኖዶስ፡** est titulus libri Aethiopici, quo collectio Canonum in ecclesia Abyssinica receptorum continetur, ut: **ቅዱስ፡ሴኖዶስ፡** Clem. f. 210; N. T. ed. rom. in praef.; **ሲኖዶስ፡ዘጉባኤ፡ሰርድቁ፡** Syn. f. 217; **ሲኖዶስ፡ዘአበው፡ሐዋርያት፡ቅዱሳን፡** Syn. f. 1; **ሲኖዶስ፡ዘቀሌምንጦስ፡** Syn. p. 286; **ሴኖዶስ፡ዘቅዱስ፡ባስሌዎስ፡** Lud.

ሲኖዲቆን፡ n. prgr. συνοδικόν, *synodicum, epistola synodica*; **ሲኖዲቆን፡** vel **መልእክተ፡ሲኖዲቆን፡** Haim. Ab. (vid. Catal. Cod. Aeth. Mus. Brit. p. 18); Lud. e Mss. Colb.

ሰንደቅ፡ subst., in libris recentioribus Aethiopico-Amharicis obvium, ut videtur i. q. سنجاق vel سنجق (turc., pers., arab.) *vexillum, signum*, ut: (fugiens) **ኀደገ፡ሰንደቀ፡ወነጋሪተ፡** Chr. L. Atk. f. 24. 25. 29. 38 al.

ስንዱን፡, **ስንዶን፡**, **ሰንዱን፡**, **ሰንዶን፡**, subst., Pl. "**ናት፡**, n. prgr. sc. σινδών, *sindon, lintei tenuissimi species, vestis inde confecta* (cfr. etiam Ges. thes. p. 939 sub סָדִין): **ስንዱናተ፡ገብረት፡ለምታ፡** Prov. 29, 42; Did. 3; Jud. 14, 12. 13; Matth. 27, 59; Marc. 14, 51. 15, 46; Luc. 23, 53; Joh. 19, 40; περιβολή Gen. 49, 11; **ኮነ፡አናሜ፡አልበሳት፡ቀጠንት፡ወሰንዶናት፡ክቡራት፡** Sx. Genb. 14. Etiam **ሰዶናት፡** scriptum reperitur in Sx. Haml. 8 et Nah. 29. — *Voc. Ae.*: **ሰንዱን፡ዘ፡በፍታ ።**

ሰንጎጎ፡ rad. inus., cui زنق (צָנַק) comparaveris, unde زِنَاقٌ *collare*, زُنَاقٌ *ligamen*, زَنِيقٌ *firmus* (صَنِقٌ) derivantur.

ሰንጎጕ፡ adj. ut videtur *solidus, firmus*: **ዘብርት፡ሰንጎጕ፡** χαλκᾶ ἄρδην 3 Reg. 7, 31; **ንዋየ፡ብርት፡ቅድው፡ሰንጎጎ፡** (var. **ሰናጕጎ፡** Plur.) **ዘከመ፡ወርቅ፡** σκεύη χάλκεα ἀπὸ χρηστοῦ χαλκοῦ στίλβοντα χρυσοειδῆ 1 Esr. 8, 56.

ሰንጎጕ፡ subst. [cfr. amh. **ስናግ፡**, **ስናጋ፡**] *hamus, uncus, fibula*: **ሰንጎጕ፡በዘ፡ይሰቅሉ፡ቦቱ፡መንጠዋልአ፡** Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **ኊጻዳት፡ወሰንጎጕ፡ዘ፡ጸገገ፡** (v. **ጸገገ፡**) **መንጠላዕት ።**

ሰንጠረጅ፡ (etiam **ሰንጠረጋ፡**) subst., sc. pers. شَتْرَنْگ (चतुरङ्ग), arab. شِطْرَنْج *latrunculorum ludus*: **ከሀናት፡ኢይትላሀዩ፡ግብረ፡ሰንጠረጅ፡ወገበጣ፡ወዠሎ፡ዘይመስሎ፡**

F. M. 33, 7; etiam *latrunculorum tabula*, vid. d'Abbadie Catal. p. 2. 53.

ስንጸት፡ subst., cujus significatio haud satis liquet: **ክለ፡ወርቅ፡ውስተ፡ድደ፡ብሩር፡ዘስንጸት፡** (Graecus vulg. habet μῆλον χρυσοῦν ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου) Prov. 25, 11. (Nescio an **ሰነጸ፡** ex arab. سَمْط illustrare licuerit).

ሰናፊል፡ subst., amh., forma Pl., sc. سَرَاوِيل [de etymo vid. Ges. thes. p. 970 sub סַרְבָּלִין] *braccae, femoralia* Chr. L. Atk.

ስናፔ፡ n. prgr. σίναπι *sinapi* Matth. 13, 31 seq.; 17, 20; Marc. 4, 31; M. F. [Amh. **ሰናፍጭ፡**].

ሰንፔር፡ et **ሰንፒር፡** subst., σάπφειρος *sapphirus* Ex. 24, 10. 28, 18; etiam Ex. 36, 18 in C (ubi caeteri **ጸሊም፡ያክንት፡** exhibent); **ዕንቈ፡ሰንፔር፡** Jes. 13, 12. 54, 11 var.; Thren. 4, 7; **እብነ፡ሰንፔር፡** Job 28, 6. 16; Hez. 1, 26. 9, 2. 10, 1; Hen. 18, 8; Cant. 5, 14; Tob. 13, 16; Apoc. 21, 19. [Etymon alii a vocabulo Indico शनिप्रिय, alii a radice סָפַר (Ges. thes. p. 968) repetunt.]. — *Voc. Ae.*: **ሰንፔር፡ወጸሊም፡ያክንት፡፩።**

ሰአለ፡ *formare, pingere* vid. sub **ሠዐለ፡**

ሰአለ፡ *tussire* vid. sub **ሰዐለ፡**

ሰአለ፡ (etiam **ስእለ፡** Lud.) I, 1 [שָׁאַל ܫܐܶܠ سَأَلَ] Subj. **ይስአል፡**, *rogare* 1) rarius: *interrogare, percontari*: **ይስእልዎሙ፡ለአማልክት፡** Jes. 19, 3; **ሖረት፡ትስአል፡ኀበ፡እግዚ“፡** Gen. 25, 22; Hen. 21, 5. 2) plerumque: *petere, rogare, poscere, postulare, expetere* (αἰτεῖν, δεῖσθαι, ἀξιοῦν, ἐρωτᾶν, ζητεῖν); Matth. 7, 7. 8; Joh. 16, 26; Hen. 12, 6. 39, 5; c. Acc. prs. Job 5, 8; Jer. 11, 14; 4 Reg. 2, 9; Luc. 16, 27; c. Acc. rei: **አልቦ፡ዘይስእል፡ዳኅናኪ፡** Jer. 15, 5; **ሰአል፡ዘትፈቅድ፡** 1 Esr. 4, 42; 1 Reg. 12, 17; Matth. 27, 58; c. dupl. Acc. Deut. 15, 8; Jos. 14, 12; Ps. 20, 4; Koh. 2, 10; Matth. 7, 9. 10; Marc. 6, 24; nec non cum **ኀበ፡**, **በኀበ፡**, **እምኀበ፡**, **እምነ፡** prs., ut: **ይስእሉ፡ኀበ፡እግዚ“፡ሲሳዮሙ፡** Ps. 103, 22; Sir. 38, 14; Jac. 1, 5; **ኢትስአል፡በኀበ፡እግዚ“፡መንግሥተ፡** Sir. 7, 4; Job 6, 25; Jes. 7, 11; 1 Reg. 8, 10; **ክልኤተ፡ነገረ፡እስእል፡እምኀቤከ፡** Prov. 24, 30; Kuf. 48; Hen. 62, 9; **እስእል፡እምኔክሙ፡ስእለተ፡** Jud. 8, 24; Ps. 2, 8; seq. **ከመ፡** et Subj. Hen. 13, 6; Sir. 38, 14; vel Subj. sine **ከመ፡**, ut: **እፎ፡ትስእሎ፡ይስረይ፡ለከ፡** Sir. 28, 4; Marc. 7, 26; c. **በእንተ፡** rei 1 Joh. 5, 16; Sir. 51, 14; c. **ለ፡** prs. (*alicui*) 1 Reg. 12, 17; **ሰአል፡ለከ፡ትእምርተ፡በኀበ፡እግዚ“፡** Jes. 7, 11; 3 Reg. 3, 5; Jer. 11, 14. In specie a) *precibus orare* vel *invocare*: Rom. 1, 10; **በጸሎት፡ወበስኢል፡** Hebr. 12, 28; Gen. 25, 21; Dan. 6, 13 (c. **ኀበ፡**); Sir. 38, 14. 51, 14; **ሰአሊ፡ኀበ፡እግዚ“፡** ἐπικάλεσαι τὸν Κύριον Esth. 4, 8. 17. b) *intercedere, deprecari*, c. **ለ፡** vel **በእንተ፡** prs.: **ስኢል፡ለኃጥአን፡ኀበ፡ልዑል፡** 4 Esr. 6, 77; Rom. 15, 30; **ሰአሉ፡ለነ፡ስርየተ፡ኀጢአት፡እምኀበ፡አብ፡** Mavâs. nr. 20; **ሰአል፡ወጸሊ፡በእንቲአነ፡** nr. 13; Hen. 15, 2. 16, 2. 3) *mendicare*, non tantum seq. **ምጽዋት፡**, ut Luc. 18, 35; **ሕይወቱ፡ለነዳይ፡ስኢለ፡ምጽዋት፡** Sir. 31, 25; F. N. 43, 12; sed etiam absol., ut: **እንዘ፡ይስእሉ፡ወያስተፍዕሙ፡** Job 30, 4; **ይገብእ፡ውስተ፡ስኢል፡** ἐπιδεὴς γίγνεται Sir. 34, 4; **ኢታፍቅሩ፡ለስኢል፡** (*mendicatio*) 40, 28; Luc. 16, 3; Joh. 9, 8; c. Acc. prs. (mendicando adire alqm): **ዘይስእለከ፡** ἐπιδεής Sir. 4, 1. — (Deut. 25, 1 **ሰአሉ፡ለዘይፀውግ፡** καταγιγνώσκουσι τοῦ ἀσεβοῦς, etiamsi cum Ludolfo **ተሰአሉ፡** emendaveris, et *inquirite in improbos* verteris, vix sensum tolerabilem praebebit. Videtur lectio corrupta: in codice C **አዕሉ፡** et in Abbadiano CXVII **አዕሉ፡** legitur, de qua lectione vid. sub **ዐለወ፡**). — *Voc. Ae.*: **ሰአለ፡ተንበለ፡አስተበቍዐ፡ዘ፡ለመነ።**

አስአለ፡ II, 1 *deprecatorem facere* alqm, ejus *intercessione uti*: **ዐቢየ፡ነቢየ፡ዮሐንስሃ፡አስአልነ፡ያስተምሕር፡በእንቲአነ፤ሣህልከ፡ይኩን፡ላዕሌነ፡** Mavâs. nr. 1.

ተስእለ፡, rarius **ተሰአለ፡** (ut Kuf. 41; Chr. ho. 9) III, 2 *interrogare, percontari, sciscitari*, c. Acc. prs.: **እሴአለከ፡** Job 38, 3. 8, 8. 12, 7; **እመ፡ተስእልክዎሙ፡** Jes. 41, 28; **ተሰአልዎሙ፡ለአሕዛብ፡** (ἐρωτήσατε) Jer. 18, 13. 43, 17; 4 Esr. 8, 4. 10, 12; Gen. 32, 18; Hen. 40, 8; Matth. 2, 4; **እለ፡ኢተስእሉኒ፡** Jes. 65, 1; Rom. 10, 20; c. Acc. rei: **ተሰአሉ፡ፍኖተ፡እግዚ“፡** (Imprt.) Jer. 6, 16; Gen. 32, 30; 1 Reg. 23, 2. 28, 6; 2 Reg. 2, 1; c. dupl. Acc.: Ps. 136, 3; **ተስእልዎሙ፡አስማቲሆሙ፡** 2 Esr. 5, 4; Gen. 43, 7; **ዘይሴአሉኒ፡** Chr. ho. 4; c. **ኀበ፡** vel **በኀበ፡** prs. Jud. 20, 18; Dan. 2, 10. 11; c. **በእንተ፡** rei vel prs. (*de*): Koh. 7, 10; 4 Esr. 2, 34; **ተሰአሉኒ፡በእንተ፡ደቂቅየ፡** Jes. 45, 11; 1 Reg. 17, 22. 22, 10; nota etiam: **ተስእልክዎ፡ከመ፡ያርእየኒ፡** Hen. 60, 9. — Inf. **ተስእሎት፡** *quaestio, interrogatio*: **ተስእሎታት፡ዘተስእልዎ፡ካልኣን፡** Sx. Jac. 10; Phlx. 6; **ተስእሎታት፡ዜናሆሙ፡ለአበው፡ቅዱሳን፡** Phlx. in tit.

ተሳአለ፡ III, 3 *sese invicem interrogare* vel *singulos deinceps rogando sciscitari* Matth. 10, 11.

ስእለት፡ n. act. et subst., fem. et m., *rogatio, petitio, postulatio, petitum, postulatum*; tamquam Inf. c. c. Acc. rei, ut: **ኀፈርኩ፡ስእለቶ፡ለንጉሥ፡ኀይለ፡ወሰራዊተ፡** 2 Esr. 8, 22; **ስእለት፡ብየ፡እንተ፡እስእል፡እምኀቤከ፡** Kuf. 35; Jud. 8, 24; 3 Reg. 3, 5; **ምንት፡ውእቱ፡ስእለትኪ፡** (τὸ αἴτημά σου) Esth. 7, 2. 3; Ps. 36, 4; Hen. 14, 4; Phil. 4, 6. In specie a) *precatio, preces, oratio* δέησις Job 8, 6; Thren. 3, 55; Dan. 9, 17; Ps. 5, 2. 38, 16. 39, 2; 1 Petr. 3, 12; **ወኮነ፡እምድኅረ፡ዝንቱ፡ስእለት፡** 1 Par. 18, 1; προσευχὴ Tob. 12, 12. b) *intercessio* Hen. 13, 2. 14, 7.

ሰኣሊ፡ n. ag. *rogans, petens, precator, intercedens*, crebro de Maria: **ሰኣሊተ፡ምሕረት፡ለኃጥኣን፡** Genz. f. 5; **ሰኣሊት፡በእንተ፡መድኅኒትነ፡** Kedr. f. 59; **ሰኣሊት፡ለነፍሳቲነ፡ሕይወተ፡** Laud. Mar.; Sx. Sen. 21 Enc.

ምስኣል፡ subst. *locus petitionis, sacellum precibus fundendis destinatum, oratorium*, praedicatur de ecclesia: Clem. f. 108; **ትኩን፡ምስኣለ፡ወምስጋደ፡ወምስትስሬየ፡ኀጢአት፡** f. 194. 231; Deg.; Org. 4.

መስእል፡ Ludolfus e Syn. affert, et „*consultor* chaldaeorum de futuris“ vertit; sed vereor, ne **መሥዕል፡** cum **መስእል፡** confuderit.

ሲኦል፡ subst., m. et fem. (ut Apoc. 6, 8; Jes. 14, 9; Ps. 85, 12; 4 Esr. 8, 64, al.), *orcus, inferna*, ᾅδης: **አኮኑ፡**

ክሡት፡ሲኦል፡በቅድመ፡እግዚ"፡ Job 26, 6. 33, 22; Prov. 2, 18. 7, 27; Cant. 8, 6; Ps. 6, 5; Sap. 2, 1; **ትቀልል፡ሲኦል፡እምኔሃ፡** Sir. 28, 21; Jes. 14, 15. 19. 28, 15. 38, 10. 57, 9; Bar. 3, 11; **ወረዱ፡ሲኦለ፡** (v. **ሲኦል፡**) 3, 19; Kuf. 5; Christi **ርደት፡ውስተ፡ሲኦል፡** Asc. Jes. 4, 21; Luc. 16, 23; 1 Cor. 15, 55; Apoc. 1, 18. 20, 13. 14; Hen. 22. 51, 2; **ሞትኒ፡ወሲኦልኒ፡ይቤሉ፡** ἡ ἀπώλεια καὶ ὁ ϑάνατος Job 28, 22; ἄβυσσος *abyssus* Job 41, 22. 23; deinde in libris Christianorum saepius *sedes damnatorum* post mortem, ut Clem. f. 105. 213. [De etymo vid. Ges. thes. p. 1348; שְׁאוֹל ܫܝܘܠ].

ሳእር፡ *gramen* vid. sub **ሣዕር፡**

ሳእር፡ et **ስእር፡** subst. *uter*, aquae, lactis (aliâs **ዝቅ፡**): ἀσκός **ሳእረ፡ማይ፡** Gen. 21, 14. 15. 19; **ስእረ፡ሐሊብ፡** Jud. 4, 19. [Etymon haud satis liquet; fortasse derivandum est nomen a שָׁאַר *tursit*, *turgidus factus est*, de quo vid. Ges. thes. p. 1349. „Aethiopes intelligunt *vas junceum*, quali mulieres conservando lacti utuntur" Lud.]

ሰአረ፡ *abolere* vid. sub **ሰዐረ፡**

ስእነ፡ I, 1 [contigua sunt יָשֵׁן et שָׁאַן (**ሰንአ፡**); amh. **ሳነ፡**] Imprf. **ይስእን፡** (sed raro usitatum; magis frequentant **ኢይክል፡**); Subj. **ይስአን፡**; *impotentem, rei imparem esse, non posse, nequire;* c. c. Acc. Inf.: **ስእኑ፡አውሥኦቶ፡ለኢዮብ፡** Job 32, 3. 4, 20; **ርእሶሙ፡ስእኑ፡አድኅኖ፡** Jes. 20, 6. 59, 14; Jer. 5, 4; **ስእንኩ፡ጸዊሮቶ፡** 20, 9; Dan. 4, 15; Gen. 41, 8. 45, 1; Ex. 7, 21. 40, 29; Lev. 25, 35; Num. 9, 6; 1 Reg. 2, 5; 4 Reg. 16, 5; Hen. 39, 14; Matth. 17, 16. 19; Marc. 1, 45; Rom. 9, 31; **ስኢነነ፡ተዐግሦ፡** 1 Thess. 3, 1; nec raro pron. suff., ad objectum Infinitivi relatum, verbo **ስእነ፡** adjicitur: **ስእንዋ፡ቀቲሎታ፡** Jes. 7, 1; **ንሕነሰ፡ሎቱ፡ስእናሁ፡እኂዞ፡** (v. **እኂዞቶ፡**) Dan. ap. 1, 39; Hebr. 12, 19; rarius c. Subj. verbi: **ዐናብስት፡ስእኑ፡ይግሥሥዎ፡** Sx. Pag. 1 Enc.; c. c. Acc. rei vel prs.: **ጻድቃን፡የሐውርዎን፡(ለፍናዊሁ፡)ወኃጥአን፡ይስእንዎን፡** ἀσϑενήσουσιν ἐν αὐταῖς Hos. 14, 9; **ስእኖሙ፡** *iis non praevaluit* Apoc. 12, 8; **ስእኑ፡ሕይወተ፡ዘለዓለም፡** *nequiverunt* (acquirere) *vitam aeternam*, Lud. e V. S.; passim absol. (omisso Inf. vel Obj.) ut: **ኀሠሥኩ፡አእምር፡ወስእንኩ፡** 4 Esr. 13, 8; in specie de *impotentia utriusque sexus:* **ለእመ፡ስእነ፡ብእሲ፡ሰኪበ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ለአቅሞ፡ዘርእ፡ወዝንቱ፡ስኢን፡ይከውን፡እም፲ምክንያት፡** F. M. 12, 5; **በእንተ፡ስኢን፡ውሉድ፡** *quod nullos poterant* (procreare) *liberos*, Lud. e V. S. — Stirpis I, 2 exemplum Ludolfus affert e Mss. Colb.: **ይሴእንዋ፡ለርኅራኄ፡** *incapaces erant mansuetudinis* (nisi hanc formam, sicut in gramm. p. 145, ex analogia formae **ይሬኢ፡** explicare malueris).

ተስእነ፡ III, 1 *non fieri posse, impossibilem esse;* c. c. Nom. rei vel c. Acc. Inf., et c. **ብኀበ፡** pers. vel c. pron. suff. (sensu Dativi): **አልቦ፡ዘይሰአነከ፡** Job 10, 13. 42, 2; Matth. 17, 20; Luc. 1, 37; **አልቦ፡ዘተስእኖ፡** Sir. 48, 13; Gen. 18, 14; Deut. 17, 8; **ኵሉ፡ዘኅቡእ፡ኢይሰአነከ፡** Dan. 4, 6; Zach. 8, 6; Rom. 1, 13; Hebr. 12, 17; **ኢይሰአን፡ንሕለቱ፡(ለቅጽር፡)** Jsp. p. 359; **ኢይሰአን፡በኀቤከ፡አድኅኖ፡** 2 Par. 14, 11; Luc. 18, 27; **ተስእኖ፡ነዲቀ፡** 3 Reg. 5, 3; Rom. 8, 3 Plgl.; **ተስእነ፡ተወቅሮቶን፡** Herm. p. 83.

ስኡን፡ part. 1) *impotens, imbecillus, debili* *invalidus, non idoneus rei:* **ስኡናን፡** ἀσϑενεῖς Job 4, 4; Rom. 15, 1; ἀδύνατοι Job 31, 20; **መሀይምት፡ስኡን፡** μῦϑος ἀδρανής Cyr. ad Th. f. 15; **ኃጥእ፡ወስኡን፡ወአብድ፡** Phlx. 1; administrandis suis rebus (impar) F. N. 32. At Gen. 49, 13 **ስኡን፡** cum Gr. παράλιος non concordat; suspicatur Lud., Aethiopem legisse παράλυτος. 2) *impossibilis:* **አልቦ፡ስኡን፡በኀቤሁ፡ለዘ፡ኵሎ፡ይክል፡** Cyr. f. 104.

ስእነት፡ n. act. *impotentia, imbecillitas, debilitas:* **ይኩን፡ስእነቶሙ፡ቅድሜከ፡** Jer. 18, 23; **ኢኮነት፡ምክንያተ፡ስእነት፡ላዕሌሁ፡ለነገር፡** *causa impotentiae* (vel *defectus* mei panegyrici) *non in oratione ipsa* (sed in praestantia virtutum vestrarum posita est) Cyr. ad Reg. f. 25.

ሳእን፡ *calceus* cum derivatis vid. sub **ሣእን፡**

ሰከለ፡ denom. *uvas ferre*, Lud. sine auct.; **ከመ፡ዐጸደ፡ወይን፡ዘስከለ፡** (sic; legas aut **ሰከለ፡** aut **አስከለ፡** II, 1) M. M. f. 244.

አስካል፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. **ሰኳላት፡** vel **አስካላት፡** [אֶשְׁכֹּל ܣܬܟܘܠ إِثْكَالٌ عُثْكُولٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1406] 1) *uva, racemus, botrys* a) *vitis* Gen. 40, 10—12; **ደመ፡አስካል፡** 49, 11; Sir. 39, 26; Lev. 25, 5; Num. 6, 3; **አስካል፡ልምሉም፡** 6, 4 C; 13, 23; Deut. 23, 26. 32, 32; **አስካለ፡ወይን፡** Cant. 7, 9; Hos. 9, 10; Mich. 7, 1; **ይፈሪ፡አስካለ፡** Jes. 5, 2. 65, 8; **አልቦ፡አስካል፡ውስተ፡ወይን፡** Jer. 8, 13; **አስካለ፡ቀምሕክሙ፡** Hez. 36, 8; 2 Esr. 23, 15; 4 Esr. 9, 24. 12, 47; Sir. 50, 15; Matth. 7, 16; Apoc. 14, 18; βοτρύδια Jes. 18, 5; σταφίδες 1 Par. 12, 40; χαλαστά **ሰኳላት፡** v. **አስካላት፡** (v. **አክሊላት፡**) 2 Par. 3, 5. b) *dactylorum:* **አስካለ፡በቀልት፡** Hen. 24, 4; Sx. Mij. 20; Sen. 16. 2) trsl. de *vite:* **ይረክብ፡ፍሬ፡በውስተ፡አስካሎሙ፡** Lud. e Vit. Pach.; **አስካለ፡አእምሮ፡እንተ፡ታሠርጽ፡ጥበበ፡** Lud. e Cant. Sam.; de *corymbo* floris vitis: **አስካል፡ዘጸገየ፡** Cant. 1, 14. — *Voc. Ae.:* **አስካል፡ዘ፡ዘለላ።**

ሴከሎ፡ v. **ሴኬሔሉ፡** nomen mensis Χασελεῦ כִּסְלֵו 2 Esr. 11, 1.

ሰካሕካሕ፡ subst., incertae significationis Kuf. p. 84 (var. **ለካሕካሕ፡**); Monum. sacr. et prof., Mediol. 1861, tom. I p. 27 exhibent *frigora*. *Voc. Ae.:* **ሰካሕካሕ፡ዘ፡እሸሽ፡** v. **ውሸሽ፡**

ሰከመ፡ I, 1 [coll. שְׁכֶם, et Ges. thes. p. 1406; amh. **ሸከመ፡**] Subj. **ይስክም፡**(**ይስከም፡** Sir. 13, 2 var.), *bajulare, gestare, portare humeris:* **ተሐዝሉ፡በገቦክሙ፡ወትሰክሙ፡በመታክፌክሙ፡** Hez. 34, 21; c. Acc. rei Ex. 25, 14; Ex. 37, 5 hebr. in C; **ረስዮ፡ለክሣድየ፡ያድንን፡ወይስክም፡አርዑተ፡ትእዛዝከ፡** Sx. Sen. 4.

አስከመ፡ II, 1 *onus imponere humeris* vel *cervici* alcjs, c. c. Acc. prs.: **አስከማ፡ለአጋር፡** Kuf. 17; **ነሥአ፡ዕፀወ፡ወአስከሞ፡ለይስሐቅ፡** Kuf. 18; **ያሰክምዎ፡ለሰብእ፡ዲበ፡መትከፍቱ፡** Matth. 23, 4; Act. 15, 10.

ተሰከመ፡ et **ተሰክመ፡** (Jud. 16, 3) III, 1 refl. 1) *humeris suis imponere, in humeros suscipere*, c. Acc. rei: **ተሰከማ፡ለይእቲ፡ቀሡት፡** (Perf.) Sx. Tachs. 11; Jud. 16, 3; **ይሰከምዎ፡ዲበ፡መትከፍቶሙ፡** Jes. 46, 7; Imprt. **አትሕት፡መ**

ታክፍቲከ፡ወተሰከማ፡ Sir. 6, 25; **ክቡደ፡ኢታንሥእ፡ወኢትሰከም፡** (v. **ትስከም፡**)**ላዕሌከ፡** 13, 2. 51, 26. — 2) *se invicem sustinere:* **እንዘ፡ይሰከም፡ዐምድ፡ለዐምድ፡** Ex. 26, 17 (var. **ይሳመክ፡** CG).

መስከም፡ et **መስከምት፡** subst. 1) *contus, sudes, pertica*, qua quid portatur, Ex. 25, 14. 2) ἀγκωνίσκος, *cardo* asseris Ex. 26, 17 (v. **መሳምክት፡** vel **ምስማካት፡** CG).

ሰከረ፡ *mercede conducere* vid. sub **ሠከረ፡**

ሰኰረ፡, **ተሰኵረ፡** *igne fervefieri* vid. sub **ሰቈረ፡**

ሰክረ፡ I, 1 [שָׁכַר ܪܘܝ سَكِرَ] Subj. **ይስክር፡**, raro **ይስከር፡** (Sir. 9, 9) 1) *se inebriare, inebriari, ebrium esse:* **ዘሰክረ፡** ὁ μεθύων Jes. 19, 14; **ሰኪሮ፡** *cum ebrius esset* Kuf. 7; Dan. 5, 2; **ሰክሩ፡** Jer. 32, 13; **ወይን፡ለሰኪር፡** (v. **ለስክር፡**) **ኢትስተይ፡** Tob. 4, 15; **እለ፡ሰክሩ፡ዘእንበለ፡ወይን፡** Jes. 28, 1; Gen. 43, 34; 1 Reg. 25, 36; Cant. 5, 1; Joh. 2, 10; c. c. **በ፡** rei: 2 Reg. 13, 28; **እስመ፡ሰክሩ፡በወይን፡** Jes. 28, 7. 29, 9; **በወይነ፡ዐመፃ፡ይሰክሩ፡** Prov. 4, 17; c. **እምነ፡**, ut Apoc. 17, 2; et c. Acc. rei: Eph. 5, 18; **ኢትስክሩ፡ወይነ፡** Prov. 23, 31. Transl.: **መጥባሕቱ፡ለእግዚ"፡ትሰክር፡እምኔሆሙ፡** Hen. 62, 12; Jes. 34, 5; **ትሰክር፡ምድር፡እምደም፡** Jes. 34, 7; Judith 6, 4; Jer. 26, 10. 2) *ebriosum, vino deditum esse* Deut. 21, 20; Luc. 12, 45.

አስከረ፡ II, 1 *ebrium reddere, inebriare*, c. Acc. 2 Reg. 11, 13; Hab. 2, 15; Jer. 28, 39; **አስክርዎ፡** 31, 26; Deut. 32, 42; **ስተዩ፡ደመ፡እስከ፡ያሰክረክሙ፡** Hez. 39, 19; **ታሰክራ፡ለኵላ፡ምድር፡** Jer. 28, 7; **እግዚ"፡ያሰክሮሙ፡ስካረ፡ለመኳንንቲሃ፡** 28, 57; sine Obj.: **ስቴ፡ዘያሰክር፡** F. N. 50; **ጽዋዕ፡ዘያሰክር፡** Lit. 172, 2.

ስኩር፡ part. *ebrius, temulentus, vini plenus* Job 12, 25; Jes. 19, 14. 24, 20; Ps. 106, 27; Judith 13, 2; **ስኩራን፡** 1 Cor. 11, 21; **ስክርት፡** 1 Reg. 1, 13; **እንዘ፡ስኩር፡ውእቱ፡** Sir. 34, 31; **ከዊኖ፡ስኩረ፡** Chr. Ta. 15; **እምወይን፡** Jes. 51, 21; **እምደም፡** Apoc. 17, 6; transl.: **ስክርተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡** Org.

ስክር፡ subst. i. q. **ስካር፡** 1 Reg. 25, 37.

ስካር፡ subst. 1) *ebrietas, crapula* 1 Reg. 1, 14. 25, 37 var.; **እለ፡ትሰትይዎ፡ለወይን፡ለስካር፡** Joel 1, 5; Tob. 4, 15; μέθη Jes. 28, 7; Clem. f. 237; **ነቂሆ፡ኖኅ፡እምንዋመ፡ስካሩ፡** f. 26; **ዘያተንትኖ፡ስካረ፡ወይን፡** Jer. 23, 9. 28, 57. 2) *ebriositas, vinolentia* Hos. 4, 11; **ብእሲ፡ሀካይ፡ዘአኅለቀ፡ኵሎ፡ንዋዮ፡በስካር፡ወበዝሙት፡** Did. 3; F. N. 50. 3) *potus inebrians* μέθη Prov. 24, 74; **እመልእሙ፡ስካረ፡** μεθύσματι Jer. 13, 13.

ስክረት፡ n. act. *inebriatio, ebrietas, ebriositas* 1 Petr. 4, 3; Gal. 5, 21; **ስክረት፡ይከውን፡ምክንያተ፡ለመዐት፡ወለፍትወት፡** Phlx. 79.

ሰካር፡ n. ag. *ebriosus, bibax*, sed nonnisi exempla fem. inventa sunt: **እመሂ፡ዘማዊት፡ወእመሂ፡ሰካር፡** Kid. f. 23; Lud. e Syn.

ሰካሪ፡ n. ag., f. **ሰካሪት፡**, Pl. **ሰካርያን፡** et **ሰከርት፡**, *ebriosus, bibax, vinolentus, vino deditus:* Prov. 20, 1. 26, 9; Sir. 19, 1; **ብእሲት፡ሰካሪት፡** 26, 8; 1 Cor. 5, 11; Did. 4; F. M. 34, 1; **ሰካርያን፡** Luc. 12, 45; Macc. f. 9; **ሰከርት፡** Matth. 24, 49 Pltt.

ሶከር፡ subst. [ܫܘܟܪ, سُكَّر] *saccharum, (mel)* μέλι, κηρίον Ps. 18, 11. 118, 103; Sir. 24, 20; **ይጥዕም፡ቃልየ፡እመዓር፡ወሶከር፡** Clem. f. 84. 202; F. M. 26, 1. — *Voc. Ae.:* **ሶከር፡ዘ፡ሸንኮር፡** v. **ሸከር፡**

አስከሮኒ፡, **አስኩሮኒ፡**, **አስካሎኒ፡** (Num. 6, 4) est vox insolitae formae; dubium est, utrum **አስከ(ኩ)ር፡** in Acc. c. pron. suff. et **ኒ፡**, an cum Ludolfo et Voc. Ae. **አስከ(ኩ)ሮን፡** c. **ኒ፡** intelligendum sit; respondet apud Graecum γίγαρτον. Sine dubio lectio corrupta est. (Alia conjectavimus in Apparatu crit. ad l. c. p. 129). — *Voc. Ae.:* **አስከሮን፡ዘ፡አስካለ፡ወይን፡**።

ሰኰሰ፡ I, 2 [vicinae videntur radd. שִׂיחַ שָׁחַח שָׁכַךְ שָׁקַט שָׁקַע al., quae omnes in prima significatione *residendi, desidendi* conveniunt] *cessare, desinere, decrescere, languescere, deficere:* **ወይሴኵሱ፡ሕቀ፡ከመ፡ይቅብኡ፡ንጉሠ፡** κοπάσουσι μικρὸν τοῦ χρίειν Hos. 8, 10; **ትሴኵስ፡ፍቅር፡** Matth. 24, 12; Did. 33; **ይሴኵስ፡ፍቅር፡እምኣኀው፡** Clem. f. 154. — *Voc. Ae.:* **ይሴኵስ፡ዘ፡የሐጽጽ፡ይሸሸሂ፡ይ**።

ሰከበ፡ et **ሰክበ፡** (vid. Gen. 34, 2. 35, 22; Num. 5, 13 ann.) I, 1 [שָׁכַב ܫܟܒ] Subj. **ይስክብ፡** et **ይስከብ፡** 1) *cubare, recumbere, procumbere, discumbere:* **ትሰክብ፡በገቦከ፡ዘፀጋም፡** Hez. 4, 4; **ሶበ፡ይሰክብ፡ዲበ፡ምስካቡ፡** Job 33, 15; **ጊዜ፡ይሰክብ፡ዲበ፡ምስካቢሁ፡** Sir. 40, 5; **ሰከበ፡ውስተ፡ሠቅ፡ወሐመድ፡** Jes. 58, 5; ἀνέπεσεν Judith 12, 16; **ሰከበ፡ሰኪሮ፡** Kuf. 7; Num. 24, 9; 2 Reg. 12, 16. 13, 31; **ሰከበት፡ላዕሌሁ፡** 3 Reg. 3, 19; 4 Reg. 4, 34; Luc. 2, 16. 17, 34; etiam de rebus inanimatis, ut: vitis **ውስተ፡ምድር፡ሰከበ፡** Herm. p. 50. a) de dormituris et dormientibus: *cubitum ire, dormire:* (κοιμᾶσθαι, καθεύδειν) Ruth 3, 4; Gen. 19, 4. 28, 13; **እለ፡ይሰክቡ፡ውስተ፡ዐራታት፡** Am. 6, 4; 1 Reg. 3, 5; 2 Reg. 11, 13; 1 Esr. 3, 6; Ps. 3, 5; Prov. 3, 24; Matth. 8, 24 rom. b) de aegrotantibus 2 Reg. 13, 6; 4 Esr. 6, 80 (var.). c) de morientibus et mortuis: *occumbere, obdormiscere, dormire* (κοιμᾶσθαι): 2 Reg. 7, 12; 3 Reg. 1, 21; 4 Reg. 10, 35. 13, 9. 14, 16; Job 3, 13; Hez. 32, 21; Jes. 14, 8 var.; 1 Cor. 11, 30. 2) *concumbere:* conjuges **እለ፡ሰከቡ፡በእንተ፡ውሉድ፡** Lit. 174, 3; c. c. **ምስለ፡** Gen. 19, 33—35. 26, 10. 34, 2. 39, 7. 14. 17; Ex. 22, 15; Lev. 15, 16. 18, 20. 22. 19, 20. 20, 11; 2 Reg. 11, 11. 13, 11; c. **ኀበ፡** Gen. 19, 32; c. Acc. (potissimum de concubitu maris cum mare et hominis cum bestia): Lev. 18, 23. 20, 16 (quamquam etiam c. **ምስለ፡** 18, 22. 20, 13; Deut. 27, 21); **እለ፡ይሰክቡ፡ተባዕተ፡** ἀρσενοκοῖται Chr. ho. 30; F. M. 34, 2; (sed etiam de concubitu maris cum muliere) **ዘይሰክብ፡ብእሲተ፡** F. N. 5. — *Voc. Ae.:* **ሰከበ፡ደቀሰ፡ዘ፡ተኘ**።

አስከበ፡ II, 1 *facere ut cubet vel jaceat, deponere, reponere, collocare, prosternere,* a) hominem: **አስከቦ፡በክብዱ፡ላዕለ፡ምሥዋዕ፡** Gen. 22, 9; **አስከቡኪ፡ውስተ፡መሬት፡በክብድኪ፡** Jes. 51, 23; 2 Reg. 8, 2; **አስከብዎ፡ውስተ፡ዐራት፡** 1 Reg. 19, 13; **ውስተ፡ጎል፡** Luc. 2, 7; Deg.; 2 Par. 16, 14; **በአረፍተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ታሰክቦ፡ለበድን፡** Genz. f. 16; *in lectum conjicere* (vulnerando) Ex. 21, 18; mortuos: **አስከብዎሙ፡ለአእሩግ፡** Thren. 2, 21; Jes. 14, 8. b) res, ut murum: ትወድቅ፡ወአሰክባ፡ውስተ፡ምድር፡ Hez. 13, 14; gladium Hen. 90, 34.

ስኩብ፡ part. *cubans, recubans (dormiens), jacens, depositus:* ሕፃን፡ስኩብ፡ውስተ፡ጎል፡ Luc. 2, 12; ስኩብ፡ ኮንኩ፡ Hen. 83, 3; Christus ኮነ፡ስኩብ፡በውስተ፡መቃብር፡ F. N. 15; ልብክሙ፡ላዕለ፡ዐራት፡ሞት፡ስኩብ፡ Sal. Nic. 9; ርእዩ፡ኀበ፡ዝንቱ፡እኅው፡ዘስኩብ፡ማእከሌክሙ፡በሃም፡ወጽሙም፡ Genz. f. 120.

ስክበት፡ n. act. *cubatio, cubitus,* Org. 2.

መስክብ፡ subst. *membrum genitale* (concubitus instrumentum) Kuf. p. 60 (si quidem lectio sana est).

ምስካብ፡ subst., m. et fem., Pl. ምስካባት፡ *locus* vel *res, ubi cubant* a) *cubile, stratum, lectus, torus* κλίνη Gen. 48, 2; 2 Reg. 4, 7; Prov. 26, 14; Cant. 1, 16; Judith 10, 21; ምስካባት፡ 15, 11; Kuf. 33; κοίτη Job 7, 13. 33, 15; Sir. 40, 5; Dan. 2, 29. 7, 1; Ps. 4, 5; στρωμνή ውስተ፡ጽልመት፡ ትነጽፈት፡ምስካብየ፡ Job 17, 13. 41, 21; Am. 6, 4; Ps. 6, 6; ይነብሩ፡ውስተ፡ዐራት፡ምስካቦን፡ Hez. 23, 41; Ps. 131, 3; ውስተ፡ምስካበ፡ሲኦል፡ይነውሙ፡ Job 21, 13; κώδια Judith 12, 15; ምስካባት፡ Hen. 39, 4. 5. 46, 4. b) *lectus* vel *torus legitime* vel *illegitime concumbentium,* κοίτη Sap. 3, 13; Gen. 49, 4; Sir. 23, 18; ሀየ፡ነጸፍኪ፡ምስካቢኪ፡ Jes. 57, 7; Hez. 23, 17; Hebr. 13, 4. c) *cubile, lustrum* bestiae Job 37, 7. d) *lectus carnificando et cruciando inserviens:* ምስካበ፡ኀጺን፡ Sx. Genb. 19 al.

ሰኰት፡ et **ሰኮት፡** subst., m. et fem., Pl. አስኳት፡ (male አስካት፡) *platea, vicus* [vicina sunt ጽጕ፡; שׁוּק ܫܘܩܐ سُوق صُوق زُقَاق; ት primitus et proprie formativum fuisse videtur] Act. 12, 10; ሑር፡ሰኰተ፡እንተ፡ይብልዋ፡ርትዕት፡ 9, 11 Platt; Matth. 6, 2; Luc. 14, 21; በውስተ፡አስኳቲሃ፡ Jes. 15, 3; እመ፡ሀሎ፡ማእከሌሁ፡ወማእከለ፡ቢጹ፡ሰኰት፡ወመርሕብ፡ F. N. 37.

ሰኳት፡ vid. sub ሰኳዕት፡

ሰከተ፡, ut videtur i. q. ܫܟܬ *resedit, quievit* (unde ܫܶܟܬܳܐ أُسْكَات *sedimentum*).

ስክትት፡ et **ስክቶት፡** subst., Pl. ስክትታት፡ *pedamentum, basis,* ut columnae (βάσις אֶדֶן) Ex. 26, 19—21 c. annot.; hebr. Ex. 36, 24—27 in C.

ሰክተየ፡ quadrl., e rad. שׂוּךְ סָבַךְ *texere, plectere* propagatum videtur.

ተሰካተየ፡ III, 3 *conjurare, conspirare* Ps. 82, 5. 101, 9; Act. 23, 12. 14; ወተሰካተዩ፡በማዕሌቶሙ፡ Macc. f. 14; in bonam partem: (martyres) እለ፡ተሰካተዩ፡ወተዘጋደዩ፡ለመዊት፡ Ssal. Req.; etiam *conjungi* in genere: ተንሥአ፡በኀይል፡እምሀገሩ፡ወተሰካተዩ፡ምስለ፡እለ፡እምድኅሬሁ፡ወተዐየኑ፡ Macc. f. 14. — *Voc. Ae.:* ተሰካተዩ፡ዘ፡ተመማሉ፡; *aliud:* ዘ፡ተከማቹ።

ሰክነ፡ rad. inus.; שָׁכַן ܫܟܶܢ سَكَنَ *consedit, habitavit, quievit;* סְכֵן سَكُنَ (desedit, ad inopiam redactus est) *pauper, egenus, miser fuit.*

ሰኰና፡ (passim ሰኮና፡), subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. ሰኳንው፡ [aliud etymon conjectavit Dietrich ſemit. Wurzelforſch. p. 88] 1) *planta* sive *solum pedis:* ሰኰና፡እገሪሃ፡ (respondent እራኃተ፡እደዊሃ፡) 4 Reg. 9, 35; ኢይቀውሙ፡በሰኰና፡እገሪሆሙ፡ (ἴχνος ποδῶν) Judith 6, 4; ትከይዶሙ፡በሰኰናከ፡ Hez. 32, 2; τὰ ἴχνη μου Ps. 17, 40; ποῦς Sir. 6, 36; διαβήματα Ps. 16, 6. 36, 33. 72, 2 (aliâs መከየድ፡, መካይድ፡); ሰላም፡ለሰኰናኪ፡ I Sal. Mar. 32; de *planta* i. e. *palma* manus 4 Esr. 4, 16 (siquidem lectio sana est). 2) *calx* pedis, πτέρνα Gen. 3, 15. 25, 26; Sir. 12, 17; ተከሥተ፡ሰኰናኪ፡ Jer. 13, 22; Joh. 13, 18. 3) *ungula,* equi Gen. 49, 17; Jud. 5, 22; ሰኰና፡አፍራሲሆሙ፡ Jes. 5, 28 var.; ἴχνος κτηνῶν ሰኰና፡እንስሳ፡ Hez. 32, 13; πτέρναι τῶν ποιμνίων Cant. 1, 8; ἀκρωτήρια Lev. 4, 11; ὁπλή Mich. 4, 13; ዘንፉቅ፡ሰኰናሁ፡ Lev. 11, 3—7; Deut. 14, 6—8; እለ፡ሰኰና፡ (v. ጽፍረ፡) ላህም፡ እገሪሆሙ፡ ὀνοκένταυροι Jes. 13, 21. 34, 14. — *Voc. Ae.:* ሰኮና፡ብ፡ተረከዝ።

ምስኪን፡ adj., f. ምስኪንት፡ (Jsp. p. 279) *pauper, egenus, inops* [מִסְכֵּן ܡܣܟܺܝܢܳܐ مِسْكِين] Kuf. 23; Ps. 39, 23. 40, 1. 71, 4. 85, 1; ምስኪናን፡ Job 29, 16. 31, 34. 34, 28; ምስኪን፡ሕዝብየ፡ Jes. 10, 2. 32, 7; Hez. 18, 12; ምስኪናን፡ Prov. 24, 37. 29, 38; Matth. 19, 21; Apoc. 3, 17; Herm. p. 54; ግዩር፡ወምስኪን፡ Lit. Cyr.

ምስኪንት፡ subst. *paupertas, egestas* Phlx. 218; F. M. 25, 3. „Hoc vocabulo utitur sacerdos pro extenuatione suae personae“, ut: ወምስኪንትየ፡አነ፡ገብርከ፡ኃጥእ፡ *et (mea paupertas* i. e.) *ego pauper servus tuus peccator* Lit. 160, 4.

ተመስከነ፡ III, 1 *ad paupertatem redigi, egenum fieri;* Inf. ተመስክኖ፡ et ተመስክኖት፡ Lud. sine auct.

ሰኪኖን፡ nomen arboris prgr., sc. σχῖνος *lentiscus:* ዕፀ፡ሰኪኖን፡ Dan. ap. 1, 54; መዐዛሁ፡ከመ፡ዘሰኪኖን፡ (v. ሲኪኖን፡) Hen. 30, 2 (ubi fortasse *lacryma lentisci* seu *mastiche* intelligenda est). — *Voc. Ae.:* ሰኪኖን፡ዘ፡ኮክ። — Aliud ሰኪኖን፡ vel ሰቂኖን፡ σχοίνων vid. in Appendice hujus lexici.

ሰከወ፡ rad. inus., aram. סְכָא *prospexit, adspexit,* ܣܟܳܐ *exspectavit.*

መስኮት፡ subst., m. et fem., Pl. መሳክው፡ [cfr. مِشْكَاةٌ] *fenestra, (lumen),* θυρίς Gen. 26, 8; Jos. 2, 15; 1 Reg. 19, 12; 3 Reg. 6, 8; 4 Reg. 9, 30. 32. 13, 17; Jes. 24, 18; Jer. 9, 21. 22, 14; Hez. 40, 16. 22; አርኀወ፡መሳክወ፡ጽርሑ፡ Dan. 6, 10; Joel 2, 9; Prov. 7, 6; Cant. 2, 9; ዘይሔውጽ፡እንተ፡መሳክዊሃ፡ Sir. 14, 23; 2 Par. 3, 7 (ὀροφώματα); Hen. 72, 3 seq.; Chr. Ax.; distinguuntur መሳክው፡ለብርሃን፡ et መሳክው፡ለንጻሬ፡ F. N. 37.

እስኩ፡ vid. sub እስኩ፡

ሰክዐ፡ I, 1 *filum in acum inserere,* Lud. sine auct. [Vic. est ሰኰዐ፡ q. v. Potestas verbi prima est sine dubio in *infigendo, transfigendo;* coll. ܣܶܟܬܳܐ شَكٌّ et سَكٌّ *clavus*].

ተሰክዐ፡ III, 1 *perforatum et filo insertum esse:* (margarita) ዘተሰክዐ፡በፈትል፡ሜላት፡ Org.

ስኩዕ፡ part. *perforatus filo inserendo, intextus:* ዕንቍ፡ግሉፍ፡ወስኩዕ፡ (λίθων τορευτῶν καὶ πελεκητῶν) 3 Reg.

10, 22; Gad. Ad. f. 190; (Ephod) ዘስኩዕ፡በአዕናቍ፡፲ወ፪ Lud. e Mss. Colb.

ሰኳዕት፡ (etiam ሰኳት፡) subst., *formicarum species*, μύρμηκες, ሰኳዕት፡እለ፡አልቦሙ፡ኀይል፡ Prov. 24, 60 (at 6, 6 ቃህም፡); μυρμηκολέων Job 4, 11 (de quo vid. Bocharti hieroz. III. 805 seq.). — *Voc. Ae.*: ቃሕም፡ወሰኳዕት፡ዘ፡ገብረ፡ጕንዳን፡, de qua formicarum specie consulas Lud. hist. Ae. I, 13, 29. [Mihi quidem ሰኳዕት፡ forma Pl. a ሰኳዒ፡ esse videtur, quod proprie *foramina faciens* significat.].

ሰካዕሩር፡ *lilium* vid. sub ሰንካዕሩር፡

ሰከየ፡ I, 1; Subj. ይስኪ፡ (raro ይስከይ፡, ut Hen. 89, 15 in cod. Abbad. XXXV) 1) *confugere* in locum vel ad alqm: ይሰኪ፡ህየ፡ቀታሊ፡ Num. 35, 11; ከመ፡ይስኪ፡ህየ፡ 35, 15; Deut. 4, 41. 19, 4 seq.; Jos. 20, 4 seq.; *precibus* vel auxilium petendo *adire* alqm, c. ኀበ፡, ut: ሰከይኩ፡ኀበ፡እግዚ"፡ወሰአልክዎ፡ (ἐνέτυχον) Sap. 8, 21; ይሰክዩ፡ኀቤሁ፡ Clem. f. 194; c. Acc. Hen. 45, 3. 2) *queri; incusare; criminari, reum facere, accusare, agere in* alqm [شَكَا et شَكَى]; absol. Hen. 22, 5. 6; ትትፈደዩ፡ዕዳክሙ፡ወትሰክዩ፡ወትትዋቀሡ፡ወትትላኰዩ፡ወትትጋአዙ፡ Jes. 58, 3. 4; ለእመ፡ሰከዩ፡ለለ፩እምኔሆሙ፡ *si uterque actionem instituit* F. N. 43; Did. 10; ዘይሰኪ፡ *actor* F. N. 43, 6; አምጽኦ፡ሰማዕት፡ለጥያቄ፡ላዕለ፡ዘይሰኪ፡ *testes producere actoris est* ib.; c. ለ፡ vel plerumque ኀበ፡ prs., apud quam queruntur vel actionem instituunt: Hen. 9, 3. 89, 15. 103, 14; እመቦ፡ዘሰከይዎ፡ኀበ፡ፈታሒ፡ F. N. 43, 9; ሰከያ፡(ለወለቱ፡)ለመኳንንት፡ Sx. Haml. 25; ሰከዩ፡ሎቱ፡ (*Augusto*) ዘገብረ፡ላዕሌሆሙ፡ሄሮድስ፡ Jsp. p. 340; c. Acc. causae vel prs., quam queruntur vel accusant: Hen. 7, 6. 22, 7; Rom. 11, 2; Lit. 172, 4; እለ፡ይሰክይዎ፡ *ejus accusatores* Jsp. p. 315; Alexandra ትሰክዮ፡ለሄሮድስ፡ (Herodem) p. 322; ከመ፡ይስክይዎ፡ኀበ፡ቄሳር፡ p. 363; ዘሰከየ፡ግብረ፡ዘኢይትሌበው፡ *qui actionem haud perspicuam instituit* F. N. 43, 6; ዘሰከይዎ፡ *reus* ib.; vel c. በእንተ፡ causae, F. N. 43, 6; vel c. በ፡, ut: ይስክይዎሙ፡ለአርድእት፡በዘ፡ሐሰዉ፡ ἐγκαλείτωσαν αὐτοῖς τὴν ψευδηγορίαν Cyr. c. Pall. f. 84. — *Voc. Ae.*: ሰከየ፡ዘ፡ተማሕፀነ፡አጸላኢ፡ይ ።

ተሰክየ፡, si non **ተሰከየ፡** III, 1 (Prf. nondum repertum) *reum fieri, accusari*: በዛቲ፡ንሰከይ፡ Lit. 173, 1.

ሰካዪ፡ n. ag. *actor, accusator* F. N. 27. 43, 6; ለእመ፡ሰከየነ፡ሰካዪ፡ κἂν ἕτερός τις ἡμᾶς ἐγκαλέσῃ Chr. Ta. 27.

ስክየት፡ n. act. *actio, accusatio* F. N. 43, 6; ለእመ፡ሰከየ፡ስክየተ፡ዘጥዩቀ፡ ib.; ስክየት፡ዲበ፡ጸላኢ፡ Prec. Mat.

ምስካይ፡ subst. *refugium, asylum*: አህጉር፡ዘምስካይ፡ Num. 35, 6. 11 seq.; Deut. 19, 4 seq.; Jos. 20, 2 seq.; Ps. 3, 3. 9, 9. 32, 20. 45, 7; Christus ምስካዮሙ፡ለግፉዓን፡ Deg.; ማርያም፡ደብረ፡ምስካያ፡ለነፍስየ፡ III Sal. Mar. 9.

ሰኰየ፡ I, 1 et **ሳኰየ፡** I, 3 *errare, oberrare, vagari* [שָׁגָה ܛܥܳܐ]; ሰኰየ፡ላህምኪ፡ πλανῶν ἦν ὁ μόσχος σου Hos. 8, 6; ሰ(ሳ)ኰየት፡ውስተ፡ገዳም፡ Gen. 21, 14; Ex. 14, 3; እንዘ፡የዐይል፡ወይሳኩ፡ውስተ፡ገዳም፡ Gen. 37, 15; Ps. 106, 4; ሰኰየ፡ውስተ፡ፍኖት፡ Phlx. 134; ሳኰይኩ፡ብዙኀ፡ ἐν ὁδοιπορίαις πολλάκις Chr. ho. 28 (e 2 Cor. 11, 26); ሥልሰ፡ሰኰየ፡ሐመርየ፡ 2 Cor. 11, 25 Platt. — *Voc. Ae.*: ሰኰየ፡ዘ፡ዘረ፡ዔለሂ፡ይ፡ፆደሂ፡ይ፡; *aliud*: ሳኰየ፡ዘ፡ተቅበዘበዘ ።

ተሰኰየ፡ III, 1 vel **ተሳኰየ፡** III, 3 *errabundos divagari* (a se invicem): እንዘ፡ከመ፡አባግዕ፡ትሰኰዩ፡(ትሳኰዩ፡ Platt) 1 Petr. 2, 25.

ስክየት፡ n. act. *erratio, vagatio, peregrinatio*: እስመ፡ተዘከሩ፡በስክየት፡ምግባሮሙ፡ ἐμέμνηντο γὰρ τῶν ἐν τῇ παροικίᾳ αὐτῶν Sap. 19, 10.

ሰወለ፡ rad. inus., dubiae significationis.

መስወል፡ subst., in Sing. nondum repertum, Pl. መሳውልት፡; legitur መሳውልተ፡ብርት፡ዘዐውዱ፡ምሥዋዕ፡ τὸ παράθεμα (v. περίθεμα) τὸ χαλκοῦν κύκλῳ τοῦ θυσιαστηρίου Ex. 39, 10. Dubius est sensus ab interprete huic vocabulo subditus. Secundum Ludolfi Gregorium መሳውልት፡ et መሳውድ፡ Abyssini *ignitabula* vel *batilla* exponunt; sed Ex. 38, 24 cum interpres παράθεμα ድዳት፡(ለምሥዋዕ፡) verterit, παράθεμα aliter interpretatus esse videtur; an *crepidines? ansas* annexas? (a סָבַל *portare?*) *oras?* (a שׁוּל?).

ሶም፡ et **ሳውም፡** subst. [שֹׁהַם] *onyx, sardonyx*, ὀνύχιον Ex. 28, 20; እብነ፡ሶም፡ λίθος σοάμ 1 Par. 29, 2; Ex. 36, 20 in C ሶም፡ (pro ኦኒክዮን፡ caeterorum); σάρδιον Ex. 35, 8. 36, 17.

ሶመት፡ (ሶም፡) subst. *allium* [שׁוּמִים ܬܽܘܡܳܐ ثُومٌ, vid. ቱማ፡] σκόρδον Num. 11, 5; Gad. T. Haim.; ሶም፡ (si quidem lectio sana est) Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.*: ሶመት፡ዘ፡እንጕሞ ። (Ludolfi Gregorius exponebat እንዶ፡).

ሶር፡ subst., m., Pl. አስዋር፡ *taurus* [שׁוֹר ܬܰܘܪܳܐ ثَوْرٌ, vid. etiam ቶራ፡] μόσχος ሶር፡አሐዱ፡እምውስተ፡አልህምት፡ Num. 29, 8. 28, 11. 19 seq.; Hez. 39, 18; ταῦρος Jes. 5, 17. 30, 24. 34, 7; Jer. 27, 11; Gen. 32, 16; Ps. 21, 12; Matth. 22, 4; Kuf. p. 115; Hen. 85, 9; አልህምተ፡አስዋር፡ βόες νομάδες 3 Reg. 3^{a}, 16. 4, 23. — *Voc. Ae.*: ሶር፡ዘ፡በሬ፡; *aliud*: አስዋር፡ዘ፡ገች ።

ሰውር፡ i. e. ثَوْر *taurus*, nomen signi secundi zodiaci, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4 (vid. ተውር፡).

ሰወረ፡ I, 2 [amh. id.; coll. سَتَرَ III. IV, et ܐܰܣܬܰܪ] 1) *occulere, operire, velare, celare*, c. Acc.: ደመና፡ይሴውሮ፡ Job 22, 14; አረፍት፡ይሴውረኒ፡ Sir. 23, 18; Ex. 24, 15. 16. 26, 7; እለ፡ይዔምፅዎ፡ለጻድቅ፡ወይሴውርዎ፡ለጽድቁ፡ Jes. 5, 23; ኢትሰውር፡ሎሙ፡ኀጢአቶሙ፡ 2 Esr. 14, 6; c. ላዕለ፡ rei vel prs.: እሴውር፡በእዴየ፡ላዕሌከ፡ Ex. 33, 22; c. እምነ፡ ab aliquo: ይሴውር፡ገጾ፡እምኔነ፡ Tob. 13, 6; Lev, 20, 4; Ps. 39, 14; Hen. 84, 6; c. Acc. prs. et እምነ፡ rei, *celare* alqm alqd Act. 20, 20. 2) *tegere, protegere*: ይሴውሮሙ፡ Esth. 4, 14; Ps. 26, 9. 30, 23. 104, 37. 139, 8; ሰውሮቶ፡ለዐርክየ፡ኢየኀፍር፡ Sir. 22, 25; ይሴውር፡በደመና፡ኅሩያኒ፡ Job 37, 10; c. እምነ፡ rei Job 5, 21. — *Voc. Ae.*: ኀብአ፡ሰወረ፡ብ፡ሸሸገ ።

ተሰወረ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *occuli, operiri, occultum esse, latere*, Matth. 8, 24; c. c. እምነ፡ Luc. 19, 42;

3 Reg. 10, 3; ለምንት፡ትሴወር፡እምኔየ፡ Job 13, 24. 26, 6; Jer. 23, 24; ይሴወር፡እምዐይን፡ወገጽ፡ Job 24, 15; Gad. Lal. (vid. ተመስጠረ፡); vel c. እምቅድመ፡, ut: ኢይሴወር፡እምቅድመ፡አዕይንትየ፡ኀጢአቶሙ፡ Jer. 16, 17. 2) *se abscondere* i. e. *disparere:* ተሰወረ፡እምአዕይንቲሆሙ፡ Act. 1, 9; c. Acc. prs. (ab aliquo), Lud. ex Hom. Theoph. 3) *sibi operire* vel *tegere:* ቤት፡ኀበ፡ትሴወር፡ (v. ትሴውር፡)ኀፍረተ ከ፡ Sir. 29, 21.

ስዉር፡ vel **ስውር፡** part. 1) *occultus, opertus, tectus, celatus, arcanus:* ስዉር፡እምኔሆሙ፡ Luc. 18, 34; አከ፡በስውር፡ Num. 12, 8; ስዉራት፡ τὰ μυστήρια Matth. 13, 11; Lit. 172, 1; ስዉረ፡ *occulte* Enc.; ዕፅ፡ስውርት፡ ξύλον ἔγκαρπον (?) Jer. 38, 12. 2) *obscurus:* ስዉር፡ነገር፡ σκοτεινὸς λόγος Prov. 1, 6; de libro magico, Enc.

ሰዋሪ፡ n. act. 1) *occultator, operiens;* (velum adyti) ኀባኢተ፡መለኮት፡ወሰዋሪተ፡ኵሉ፡ኀሊናት፡ Lit. Greg. 2) *protector:* እግዚ"፡ሰዋሪ፡ወከዳኒ፡ Cod. Mus. Brit. VIII.

ስዋሬ፡ subst. *occultatio;* Enc.; de Deo: remotissimus es በስዋሬከ፡ Lit. Joh.; መከነ፡ስዋሬ፡ Gad. T. Haim.

መሰውር፡ part. *protector,* σκεπαστής Ex. 15, 2; Sir. 50, 2; (እግዚ") ረዳኢ፡ወመሰውር፡ Deg.

ምስዋር፡ subst., Pl. ምስዋራት፡ 1) *locus occultus, latebra, locus tegens:* ይትኀባእ፡በምስዋር፡ወይትረሳዕ፡ Sap. 17, 3; Ps. 17, 13; እምድኅረ፡አረፍት፡ምስዋር፡ κατόπισθεν τοῦ τείχους ἐν τοῖς σκεπεινοῖς 2 Esr. 14, 13; *intimus recessus, penetrale:* መንጦላዕተ፡ምስዋራቲሁ፡ለሕያው፡ Lit. 172, 1. 2) *velum, tegumentum,* trsl. *praesidium:* ሐገፋ፡ወምስዋር፡ θώραξ καὶ ἀσπίς Chr. Ta. 5 (cfr. سَتْر); ዝንቱ፡መከን፡ ክነኒ፡ምስዋረ፡ህየንተ፡አልባስየ፡ (ait anachoreta nudus) Sx. Genb. 28; Christus Christianis est ምስዋር፡ Kid. f. 13; vid. etiam Ex. 15, 2 ann., ubi quidam codices ምስዋር፡ pro መሰውር፡ habent. 3) *operculum,* καλυπτήρ Ex. 27, 3; כַּפֹּרֶת Ex. 35, 11.

መሳውር፡ *vas quo fluidum infunditur* vid. sub ሠወረ፡

ሶሰወ፡ quadrl., cui vicina sunt שִׂשֵּׂא *gradatim ire facere;* הִדַּדָּה *lente incedere,* أَدَّ *currere.*

አንሶሰወ፡ V 1) intrs. *gradi* a) *ambulare, incedere, obambulare,* περιπατεῖν Gen. 3, 10; አንሶሰውከኑ፡ውስተ፡አሰረ፡ቀላይ፡ Job 38, 16; Sir. 24, 5. 9, 13; Koh. 4, 15; Jes. 8, 7; Dan. ap. 1, 7. 36; Dan. 3, 23. 25. 4, 26; Matth. 4, 18; Marc. 5, 42. 11, 27. 12, 38; Joh. 12, 35; Hen. 17, 6. 51, 5; ἐμπεριπατεῖν Job 1, 7; πορεύεσθαι Gen. 24, 65; Ps. 37, 6; παραπορεύεσθαι Ex. 2, 5; ἀναστρέφεσθαι እንዘ፡አንሶሱ፡ማእከሎሙ፡ Hez. 3, 15; Subj. ያንሶሱ፡ Sap. 9, 3; Inf. nom. አንሶስዎ፡ vel አንሶስዎት፡ Lud. e Vit. Sanct.; Inf. verb. አንሶሲዎሙ፡ M. M. f. 158; ዘያንሶሱ፡ *quidquid incedit* (animalia) Kuf. 3; አልቦ፡ዘያንሶሱ፡ παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπους Jer. 9, 10. b) *deambulatum prodire, foras exire,* c. Acc.: ንሖር፡ናንሶሱ፡ሐቅለ፡ (διέλθωμεν) Gen. 4, 8; ያንሶሱ፡ጽጕ፡ Ex. 21, 19. c) *peragrare:* አንሶሰወ፡እስከ፡ሰኪሞን፡ Kuf. 13; c. Acc.: አንሶሱ፡ኑኃ፡ወርሕበ፡ ibid.; c. ውስተ፡ Gen. 41, 46; Matth. 4, 23. d) *obire, ambire, circuire,* c. ውስተ፡ Ps. 72, 9; ዲያቆን፡ውስተ፡ኵሉ፡አብያተ፡ያንሶሱ፡ Kid. f. 17; c. ኀበ፡, ut: ቀሲስ፡መፍትው፡ያንሶሱ፡ኀበ፡አብያተ፡ድውያን፡ወየሐውጾሙ፡ f. 16; ዘያንሶሱ፡ *qui deses vagatur* Sir. 10, 27. e) trsl.: *ambulare, incedere* i. e. *vitam degere, se gerere:* ውስተ፡ፍናወ፡ጽድቅ፡አንሶሱ፡ Prov. 8, 20; Rom. 6, 4. 13, 13. 2) trs. *ire facere* i. e. *loco movere, adigere, impellere:* ኢረከቡ፡ማየ፡ዘይጸውር፡ሐመሮሙ፡ወጸመዉ፡ወኢተመከነዩ፡ከመ፡ያንሶስዉ፡ሐመረ፡ Sx. Tachs. 10; ዘያንሶሱ፡ φορολόγος Job 3, 19. — *Voc. Ae.:* አንሶሰወ፡ዘ፡ተመላለሰ ።

ሰውሰው፡ subst., usitatum in Pl. ሰዋስው፡ 1) *gradus scalarum, scala, scalae;* domorum: ይደልዎ፡ለ፩ከመ፡ይትክል፡ሰዋስወ፡በኀበ፡ገቦ፡አረፍት፡ለእመ፡ከነ፡ውእቱ፡ዘአይነኪ፡ካልአ፡ (*vicinum*) F. N. 37; κλίμαξ Gen. 28, 12; milites ተከሉ፡ሰዋስወ፡ወዐርጉ፡ Jsp. p. 319; Lit. 170, 4; Enc. Tachs. 3. 2) *vocabularium,* መጽሐፈ፡ሰዋስው፡ *liber scalarum* vel ሰዋስው፡ Cod. Mus. Brit. LXXXII; Cat. Cod. Bodl. Ox. p. 82ª. — *Voc. Ae.:* ሰዋስው፡ዘ፡መሽጋገርያ፡ወዓዲ፡መሰላል ።

መንሶስው፡ part. *ambulans, incedens:* ንዋየ፡ወርቅ፡እመ፡መንሶስወ፡ቤቶ፡ይሬሲ፡ (ubi Graecus μηδεὶς εἰς οἰκείαν χρῆσιν σφετεριζέσθω habet) II Can. Ap. 67.

ነሶሳው፡ n. act. *ambulatio, incessus, ingressus, profectio:* ተናገሩ፡በነሶሳው፡ ἐν περιπάτοις Prov. 23, 31; ዘእንበለ፡ነፍስ፡ወኢነሶሳው፡ Sap. 15, 5. 15; ዘፍጡን፡ነሶሳዉ፡ εὐκίνητος 7, 22; ጸበለ፡ነሶሳዎሙ፡ (pulvis quem eundo excitant) Jsp. p. 282; ኢኀደገ፡ነሶሳወ፡በምድር፡ p. 285; ኢተክህሎ፡ለህርቃኖስ፡ነሶሳው፡ (sc. cum suo exercitu) በእንተ፡ሰንበት፡ p. 299; ውስተ፡አየራት፡ነሶሳዉ፡ sc. Dei, Lit. Epiph.; Org. 1.

እንስሳ፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. እንስሳት፡ (F. N. 17), *animal* („a facultate locomotiva sic dictum, sicut مَاشِيَة,“ Lud.) 1) in specie: *quadrupedes,* τετράποδα Gen. 1, 24; Ex. 9, 9. 10; Lev. 20, 15; Num. 35, 3; Job 12, 7. 18, 3. 35, 11. 2) *quadrupedes domesticae, pecus, jumentum* (boves, oves, asini, cameli, al.) κτῆνος, κτήνη Gen. 6, 19. 30, 29. 47, 1. 16; Job 1, 3. 10. 42, 12; Koh. 3, 18; Prov. 12, 10; Ps. 146, 10; 1 Reg. 23, 5; Ex. 9, 3 seq.; 20, 17; Lev. 11, 2 seq.; Num. 32, 1; Jes. 46, 1. 63, 14; Jer. 7, 20; Sir. 7, 22. 40, 8; Joh. 4, 12; Apoc. 18, 13; βουκόλια 1 Reg. 30, 20; ከመ፡እንስሳ፡ ἴσα βουσίν Job 40, 10; μόσχος Hez. 1, 10; እንስሳየ፡ዘእጴእን፡ 2 Esr. 12, 14; ζῶον Hebr. 13, 11; θηρίον 12, 20. 3) *animal, bestia, brutum* in genere; ζῶον ኵሉ፡እንስሳ፡ያፈቅር፡ዘመዶ፡ Sir. 13, 15. 43, 25; 2 Petr. 2, 12; ፪እንስሳ፡ (behemoth et leviathan) 4 Esr. 4, 56; እንስሳ፡ገዳም፡ Ps. 79, 14; brutum Ps. 72, 22; convicii causa impingitur haereticis, Enc. Hoc nomine appellantur *quatuor animalia coelestia:* ፬እንስሳ፡ Hez. 1, 5 seq.; Apoc. 4, 6; Lit. 165, 1; Sx. Hed. 8; Cod. Mus. Brit. XXIX, 11; al.

ተአንሰሰ፡ quadrl. denom. III, 1 *se bestiae assimilare, pecori* vel *brutis similem fieri, obbrutescere, voluptatibus bestialibus indulgere;* እለ፡ይትአነሰሱ፡ምስለ፡እንስሳ፡ዘውእቱ፡ዝሙት፡ Did. 33; ተአንሰሱ፡ከመ፡እንስሳ፡ Clem. f. 247. 258; (Deus Nebucadnezarem) ረሰዮ፡ከመ፡አርዌ፡ገዳም፯ገሠጸ፡በተአርውዮ፡ወአንበሮ፡በተአንስሶ፡ M. M. f. 60; Org. 2. — *Voc. Ae.:* ተአንሰሰ፡ሣዕረ፡ብ፡ሣረ፡በላ ።

እንሱስ፡ part. *brutus, bestialis, belluinus:* ከመ፡ኢይ

ኩን፡ (homo) እንሱሰ፡በኢልባዌ፡ነፍኈ፡(እግዚ"፡)ውስተ፡ገጹ፡መንፈሰ፡ሕይወት፡ M. M. f. 272.

እንስሳዊ፡ adj. rel. *animalis, bestialis, belluinus:* ይትልዉ፡ፍኖተ፡እንስሳዊተ፡ F. M. 11, 1; ፍጥረት፡ (natura) እንስሳዊት፡ Phlx. 102; Gad. Ad. f. 9; ጠባይዕ፡እንስሳዊት፡ F. N. 24, 1; ጣዕማት፡እንስሳዊያት፡ F. M. 17, 4; ፍትወት፡ እንስሳዊት፡ Fal. f. 13.

ሶቀ፡ I, 1 [componendum videtur hoc verbum cum nomine שׁוֹק ܫܳܩܳܐ سَاقٌ *crus*, vid. Ges. thes. p. 1381] Subj. ይሱቅ፡, *fulcire, suffulcire, adminiculari, sustentare, praesidio esse:* አኮ፡በዕፅ፡ዘይሰውቆን፡ (Lalibela ecclesias ab ipso aedificatas) Gad. Lal.; ባዕል፡እመ፡ተንተነ፡ይሰውቅዎ፡አዕርክቲሁ፡ στηρίζειν Sir. 13, 21; ሰላም፡ለስፍሕት፡የማኑ፤ከመ፡ትሱቅ፡ኵሎ፡ለእለ፡ተንተኑ፡ Sx. Nah. 7 Enc.; ለሰዊቆትየ፡ሶበ፡እድኅዕ፡ Org. 4; ἀντιστηρίζειν Ps. 36, 25. 144, 15; መኑ፡ትሰውቅ፡ τίνι πρόσκεισαι; Job 26, 2; ὑπερασπίζειν እፎኑ፡እሰውቀከ፡ Hos. 11, 8; Zach. 9, 15; (Petrum) ሶቀቶ፡ረድኤቱ፡ (Dei) ወአስተናሥአቱ፡ F. M. 3, 6. — *Voc. Ae.*: ሶቀ፡ዘ፡ደገፈ ።

ሰወቀ፡ I, 2 quasi mole opposita *fulcire* i. e. *cohibere* aquas: ኢያሱ፡ወልደ፡ነዌ፡ሰወቀ፡ማየ፡ዮርዳኖስ፡ሎሙ፡ (Israelitis) ወኀለፉ፡ Sx. Sen. 26.

ተሳወቀ፡ III, 3 1) *se invicem fulcire* vel *sustentare:* እስመ፡ይሳወቃ፡በበይናቲሆን፡ወይጸንዓ፡በኀይሎን፡ Herm. p. 15. 2) *inniti* rei, c. Acc.: ይሳወቆ፡ Herm. p. 18.

ስዋቅ፡ et **ሰዋቅ፡** subst., Pl. አስዋቅ፡ (tamquam a ሰውቅ፡ vel ሶቅ፡) *fulcrum, fulcimentum, adminiculum, pedamen, columen, sustentaculum;* aedium ስዋቀ፡አጽራሒሃ፡ M. M. f. 221; vitium አስዋቅ፡ Gad. Kar.; (Deus) ሳረሩ፡ለምድር፡ዲበ፡ማይ፡ወአጽንዓ፡ዘእንበለ፡ሰዋቅ፡ Macc. f. 25; Lit. 176, 1; ኤፍሬም፡ስዋቀ፡ (v. ምስዋቀ፡) ርእስየ፡ ἀντίληψις τῆς κεφαλῆς μου Ps. 107, 8. — *Voc. Ae.*: ስዋቅ፡ዘ፡ደገፉ ።

ሰዋቂ፡ n. ag. *fultor, sustentator:* መርጉዝ፡ሰዋቄ፡አብራክ፡ Mss. Colb.; ሰዋቄ፡ኩነኒ፡ወምስማክ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

ምስዋቅ፡ subst. *locus sustentationis, ubi quis fulcitur* Ps. 107, 8 var.

መስወቅ፡ subst., nonnisi in Pl. መሳውቅ፡ et መሳውቅት፡ repertum, *fulcimentum, sustentaculum, columen:* ምክያደ፡መሳውቅ፡ *basis columinum* Gad. Lal.; መሳውቅት፡ ὑποστηρίγματα 3 Reg. 10, 12; Pl. Pl. መሳውቃት፡ ibid.

ሰወበ፡ rad. inus., sine dubio e. q. شَأَى (de qua vid. Ges. thes. p. 932), unde شَأْوٌ *canistrum,* مِشْآةٌ *cophinus.*

መሶብ፡ subst., fem., 1) *canistrum* [amh. ማሶብ፡ et ሞሳብ፡ „*a straw basket*, wide above and narrow at the bottom, having a flat rim below to stand upon, into which they put their thin cakes of bread" Isenb. lex. amh. p. 25] κανοῦν Ex. 29, 3. 23. 32 in C (pro ገሐፍት፡ caeterorum codd.); Lev. 8, 2. 26. 31 in C (pro መስፈርት፡ caeterorum codd.); στάμνος መሶብ፡ወርቅ፡እንተ፡መና፡ Hebr. 9, 4; Mavâs. n. 65. 2) In specie: *capsa* vel *arca* vel *discus major*, in quibus panis altaris ponitur: Lit. 159, 1; (Caleb ecclesiae Nagranensi dedicavit) መሶበ፡እንተ፡ውስቴታ፡ኅብስት፡ Gad. Za Mich.

ሰውትል፡ subst., Pl. ሰዋትል፡, secundum Ludolfum „*spiculum* ut videtur", secundum Isenbergium (in lex. amh. p. 66 sub ሾተል፡) *pugio, sica:* ኵያንው፡ወሰዋትል፡ዘእሳት፡ Lud. e Libr. Myst.

ሶደ፡ I, 1 (Perf. nondum repertum est) *ignem facere* vel *ignem* (in acerra) *ferre:* ወአልቦ፡ዘይሰውድ፡ (var. ዘይወስድ፡እሳተ፡) በቤተ፡ዔሳው፡ οὐκ ἔσται πυρφόρος τῷ οἴκῳ ʽΗσαῦ, Ob. 18.

መስወድ፡ subst., Pl. መሳውድ፡ (receptaculum ignis, *ignitabulum*) *acerra, batillus,* πυρεῖον (מַחְתָּה) መስወደ፡እሳት፡ Ex. 27, 3. 38, 22. 23; Jer. 52, 19 vrs. nov. — *Voc. Ae.* interpretantur መጨሐርያ ።

ሳውዳ፡ n. prgr., sc. سَوْدَاءُ *melancholia, temperamentum melancholicum,* Fal. f. 16 (vid. sub አንሳሕስሐ፡); ሐዘን፡ይትወለድ፡እምነ፡ሳውዳ፡ f. 31. 82.

ሶጠ፡ *reducere* vid. sub ሦጠ፡

ሶጠ፡ I, 1 [אֶשֶׁד ܐܶܫܰܕ] Subj. ይሱጥ፡ 1) *fundere, effundere, profundere,* c. Acc. rei, c. እምነ፡ vasis, c. ውስተ፡, ላዕለ፡, ዲበ፡ rei vel prs., Ex. 30, 18; Ps. 74, 8; ይሰውጣ፡ለበረዱ፡ውስተ፡ምድር፡ Sir. 43, 19; ሶጠ፡ላዕሌሆሙ፡መሥዋዕተ፡ልውሰ፡በቅብእ፡ Kuf. p. 24; ኢትሱጥ፡እሳቶሙ፡ለኃጥአን፡ Sir. 8, 10; ኢሶጥክዎ፡(ለደም፡) ውስተ፡ ምድር፡ Hez. 24, 7; trsl.: እሰውጥ፡መዐትየ፡ላዕሌሆሙ፡ Hez. 20, 8. 36, 18; እሰውጥ፡ለክሙ፡በረከትየ፡ Mal. 3, 10; እሰውጣ፡ለትምህርት፡ Sir. 24, 33; ኀፍረተ፡ Ps. 88, 44; ምሕረተ፡ Sir. 18, 11; መንፈሰ፡ Tit. 3, 6; Act. 2, 17; ሶጠ፡ቃለ፡ ልሳናቲሆሙ፡ Kuf. 10; ሶጣ፡ለነፍሱ፡ Lit. Chrys.; omisso objecto: እመ፡ሶጡ፡ላዕሌሁ፡ኢይትሐወስ፡ Job 41, 14. 2) *infundere, superfundere:* ሶጠ፡እምጸሕብ፡ውስተ፡ጸሕብ፡ Jer. 31, 11; Lev. 14, 15; 4 Reg. 9, 3. 6; ሶጠ፡ቅብአ፡ላዕለ፡ ርእሳ፡ Gen. 28, 18; 1 Reg. 10, 1; c. ዲበ፡ 3 Reg. 18, 34; ዘይሰውጥ፡ τῶν ἐπιχεόντων Zach. 4, 12. 3) *evacuare, exinanire:* ሶጠት፡ቀሡታ፡ውስተ፡ምስታይ፡ ἐξεκένωσε Gen. 24, 20; ሶጡ፡አኅስሊሆሙ፡ 42, 35; ሶጥኪዮ፡(ለጽዋዕ፡) ἐξέπιες καὶ ἐξεκένωσας Jes. 51, 17; trsl. de τῷ Λόγῳ: ሶጠ፡ርእሶ፡ በእንቲአነ፡ ἐκένωσεν ἑαυτὸν δι᾽ ἡμᾶς Cyr. ad Th. f. 9; ቀድመ፡ይሱጥ፡ርእሶ፡ Cyr. c. Pall. f. 89; ከነ፡ሰብአ፡ሰዊጦ፡ርእሶ፡በዘኢኮነ፡ቀዳሚ፡ καθεὶς ἑαυτὸν εἰς ὅπερ οὐκ ἦν Cyr. ad Th. f. 16; c. Pall. f. 67. — (Ex Enc. Ter 21 Ludolfus significationem *sepelire* affert; sed ibi ሶጠ፡ pro ሦጠ፡ *reducere* significat). — *Voc. Ae.*: ሶጠ፡ዘ፡ጨመረ፡አስራጨ፡ይ ።

ሰወጠ፡ I, 2 *effundere, confundere:* ሰወጠ፡ልሳናቲሆሙ፡ Kuf. p. 43 ann. 14.

አሶጠ፡ II, 1 *effundere facere:* ኢያሶጥክዎ፡ውስተ፡ምድር፡ Hez. 24, 7 var.

ተሰውጠ፡ III, 1 *fundi, effundi, profundi, infundi, se effundere:* ወይሰወጥ፡ውስተ፡መሠረተ፡ምሥዋዕ፡ Sir. 50, 15; ዕፍረት፡ዘተሰውጠ፡ Cant. 1, 3; Clem. f. 153; c. እምነ፡ et ውስተ፡ Ps. 143, 15; ይሰወጥ፡ማይ፡ውስተ፡ሐመር፡ Marc. 4, 37; (አፍላግ፡) በባሕር፡ይሰወጡ፡ Hen. 77, 7;

c. **በ፡** vasis (infundi) Sx. Haml. 12 Enc. (vid. **ስያሕ፡**); **ተወሐደ፡ወተሰውጠ፡ቦቱ፡** (sc. in elementa eucharistiae) **ክርስቶስ፡** F. M. 26, 7; Lit. 168, 4.

ስዉጥ፡ vel **ስውጥ፡** part., f. **ስውጥ፡**, *fusus, effusus, infusus;* M. M. f. 227; c. **ውስተ፡** Org. 3; **መዓር፡ስዉጥ፡ውእቱ፡በበ፡ጽጌያቲሆሙ፡** *mel diffusum in singulis floribus (herbarum)* Mss. Colb.; **ስውጥ፡ሥርናይ፡** *effusum triticum* ϑημωνία σίτου Cant. 7, 3 ann. (Ludolfus habet **ስውጠ፡ሥርናይ፡**).

ስውጥ፡ subst. *acervus* Cant. 7, 3 secundum Ludolfum, at vid. **ስዉጥ፡**

ሱጠት፡ n. act. *effusio, exinanitio,* κένωσις Cyr. c. Pall. f. 80; **ሱጠተ፡ርእሱ፡** f. 82.

ስውጣ፡ subst. *exinanitio, status exinanitionis:* **አኮ፡ከመ፡ይንበር፡ውስተ፡ስውጣ፡** οὐχ ἵνα μείνῃ κεκενωμένος Cyr. ad Th. f. 16.

ሰውጥ፡ subst., Pl. **አስዋጥ፡** [שׁוֹט ܫܘܛܐ سَوْطٌ] *scutica, flagellum,* μάστιξ: **ከመ፡ሰውጥ፡ለፈረስ፡** Prov. 26, 3; **ለገብር፡እኩይ፡ሰውጥ፡ወመቃይጽ፡** στρέβλαι καὶ βάσανοι Sir. 30, 35; **ይዝብጥዎ፡በአስዋጥ፡** Sx. Hed. 16; Ter 16; Jac. 9, al. — Radd. Abb.: **ሰወጠ፡ዘ፡ገረፈ፡** (*flagellare*).

ሶጠጠ፡, **አንሶጠጠ፡** *cohorrescere* vid. sub **ሦጠጠ፡**

ሳዕ፡ subst., i. q. **ሰዓት፡**, sed rarius usurpatum: *hora, tempus;* st. c. **ሳዐ፡** (secundum Lud. **ሰዐ፡**); **እምጊዜ፡ጽባሕ፡እስከ፡ሳዐ፡ዕለት፡ይመሲ፡** Genb. 2 Enc.; **ሰዓት፡ስቅለቱ፡ስሱ፡ሳዕ፡** M. M. f. 103; **በኵሉ፡ጊዜ፡ወበኵሉ፡ሳዕ፡** Org.; **ሳዐ፡ሞቱ፡ርሑቅ፡** *tempus mortis ejus longinquum* Hed. 3 Enc.; **ሰዐ፡ዕሴት፡ወፍዳ፡** Genb. 4 Enc. (at **ሳዐ፡** in cod. Tub.).

ሰዐት፡ vel **ሰዓት፡**, fem. et m., Pl. **ሰዐታት፡** vel **ሰዓታት፡** [שָׁעָה ܫܥܬܐ سَاعَةٌ, vid. Ges. thes. p. 1455; amh. **ሰዓት፡** et **ሳት፡**] 1) *hora:* Gen. 29, 7; **መስየ፡ወድአ፡ሰዓት፡** Marc. 6, 35; Apoc. 9, 15. 11, 13. 17, 12; **መንፈቀ፡ሰዓት፡** ἡμιώριον 8, 1; **በአይ፡ሰዓት፡** 3, 3; **ኵሎ፡** vel **ኵላ፡ሰዐተ፡** Ex. 18, 22. 25; 4 Esr. 9, 42; **በኵሉ፡ሰዓት፡** Lev. 16, 2; **ጌሠመ፡በዛቲ፡ሰዓት፡** 4 Esr. 14, 29; **መጠነ፡አሐቲ፡ሰዓት፡** Dan. 4, 16; **በዛቲ፡ሰዓት፡** Judith 13, 4; **ዕለት፡ወሰዓት፡** Matth. 24, 36; **ጊዜ፡ሰዐተ፡ተሱዓት፡** 27, 46 rom.; **እስከ፡ተሱዐት፡ሰዓት፡** Did. 29; **በስድስቱ፡ሰዓት፡** Asc. Jes. 4, 5; Marc. 15, 25; Joh. 1, 40; **ጊዜ፡ሣልስ፡ሰዓት፡** Matth. 20, 3 rom.; Herm. p. 7; **በከየ፡ሰዐተ፡ነዋኀ፡** Sx. Nah. 14; **ዐቢየ፡ሰዓተ፡** 1 Reg. 20, 41; **እለ፡ያሰግሉ፡ውስተ፡ሰዐታት፡ወዕለት፡ወለያልይ፡** Clem. f. 178; de horis precum canonicis f. 10—13. De horis nocturnis vel *vigiliis:* φυλακαί **ሰዐታት፡** Ps. 76, 4. 89, 4; **ከመ፡ይዕቀቡ፡ሰዐታተ፡ደብተራ፡** 1 Par. 23, 32; Judith 12, 5; **እምሰዐተ፡ጽባሕ፡** ἀπὸ τῆς φυλακῆς πρωίας Ps. 129, 6; **በቀዳሚት፡ሰዓት፡** Thren. 2, 19; Jud. 7, 19; Marc. 6, 48. 2) *momentum temporis, pars temporis,* etiam minutissima: **እምውእቱ፡ሰዓት፡** Matth. 9, 22; **ሖረ፡በሰዐቱ፡** *extemplo, illico* Phlx. 3. 71; **ለሰዐትከ፡** πρὸς ὥραν Philem. 15; **ለሰዓት፡** πρόςκαιρος Hebr. 11, 25; 2 Cor. 4, 17. 3) *tempus* in genere; *tempus statutum, certum, festum:* **ሰዐተ፡መንሱት፡** Apoc. 3, 10. 14, 7; **በአሐቲ፡ሰዓት፡** ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ 18, 8; **ለለ፡ሰዐቱ፡** καϑ' ὥραν Deut. 33, 14; **ሠለስተ፡ሰዐተ፡ዘበዓልክሙ፡** τρεῖς καιρούς Ex. 33, 14; **ደኃሪት፡ሰዓት፡ይእቲ፡** 1 Joh. 2, 18; **እምቅድመ፡ሰዓቱ፡** πρὸ ὥρας Job 24, 6; **እምሰዐት፡እስከ፡ሰዐት፡** 1 Par. 9, 25; **ለምንት፡ይረስዮን፡እግዚ"፡ለሰዓታትየ፡** Job 24, 1.

ሰዐለ፡ *tussire,* Lud. sine auct. [سَعَلَ; ܫܥܠܐ *tussis;* etiam سُعْرَةٌ].

ሰዓል፡ subst. *tussis,* Lud. sine auct.

ሰዐለ፡ *rogare* vid. sub **ሰአለ፡**

ሰዐለ፡ *effigiare, pingere* vid. sub **ሠዐለ፡**

ሰዐመ፡ I, 1 [amh. **ሳመ፡**] Subj. **ይስዐም፡** *osculari,* c. c. Acc. Gen. 27, 26. 27; Ruth 1, 9. 14; Kuf. 22. 26. 31; 1 Reg. 10, 1; **እስዐም፡እገሪሁ፡** Esth. 4, 17 apocr.; Tob. 7, 6; **አኀዞ፡ወሰዐሞ፡** Prov. 7, 13; **ይስዕመኒ፡በስዕመተ፡አፉሁ፡** Cant. 1, 2. 8, 1; **እስከ፡ይትሌቃሕ፡ይስዕመከ፡ርእሰከ፡** Sir. 29, 5; Matth. 26, 48. 49; **አዘዘ፡ከመ፡ይስዐም፡እግረ፡አቡሁ፡** Jsp. p. 332; **አእጋረ፡ክርስቶስ፡ሎቱ፡** (in ejus gratiam) **እንዘ፡ትስዕሚ፡** Tachs. 7 Enc.

ተስዕመ፡ et **ተሰዐመ፡** III, 1 *osculo excipi, se invicem osculari:* **ናስተሐውዝ፡በተስዕሞ፡** (v. **ስዒም፡**) Prov. 7, 18; **ተሐቀፉ፡በበይናቲሆሙ፡ወተሰዐሙ፡** (nisi malueris **ወተሳዐሙ፡**) Sx. Mij. 18.

ተሳዐመ፡ III, 3 *osculari inter se, oscula jungere* Ps. 84, 11; Deg.

ስዕመት፡ n. act. et subst., *osculatio, osculum* Cant. 1, 2; **ሠናይ፡ስዕመት፡ዘጸላኢ፡** Prov. 27, 6; Judas **ወሀበሙ፡ስዕመተ፡ትእምርት፡** Did. 29.

ሰዐረ፡ trs. et **ስዕረ፡** intr. I, 1 [potestas verbi prima est in *disscindendo, dirumpendo,* cfr. שׁער et ثَغَرَ, Ges. thes. p. 1459; amh. **ሻረ፡**] Subj. **ይስዐር፡** A) trs. 1) *rescindere, dirumpere, dissolvere, violare:* **ሰዐረ፡ታእኃሁ፡** διαλύει φιλίαν Sir. 22, 20; **ሰዐረ፡ኪዳነ፡ዘኮነ፡ምስሌሁ፡ወምስለ፡አይሁድ፡** Jsp. p. 296; **ስዒረ፡ጾም፡** Clem. f. 255; **ሰዐሩ፡ሰንበታትየ፡** ἐβεβήλουν Hez. 23, 38. 2) *solvere, abolere, abrogare, irritum facere,* καταλύειν **አሪት፡** Matth. 5, 17; Rom. 14, 20; ἀκυροῦν Matth. 15, 6; Marc. 7, 13; καταργεῖν Rom. 3, 31. 6, 6; Eph. 2, 15. 3) *abscindere, auferre, removere, cessare facere:* ἀφαιρεῖν **ሰዐረ፡እግዚ"፡ኵሎ፡አንብዐ፡እምኵሉ፡ገጽ፡** Jes. 25, 8; **ሰዐሩ፡እምኔነ፡ትምህርተ፡** 30, 11; ἐξαίρειν **እስዕር፡ዝሙታ፡እምቅድመ፡ገጻ፡** Hos. 2, 4; **እስዕር፡እምአህጉረ፡ይሁዳ፡ቃለ፡ሐሤት፡** καταλύσω Jer. 7, 34. 16, 9; **ይስዕር፡ኵሎ፡ዕንዚራተኪ፡** Hez. 26, 13; παραλύειν Jes. 23, 9; **እስዕር፡መንግሥተ፡እምቤተ፡እስራኤል፡** καταπαύσω Hos. 1, 4; **አርዑተ፡እስዕር፡እምክሣዶሙ፡** συντρίψω Jer. 37, 8; καταργεῖν τινά Hebr. 2, 14; 2 Thess. 2, 8. 4) in specie: *removere* alqm a munere, (*deponere*); *abrogare* munus alicui: **ሰዐረኒ፡እምግብየ፡** Luc. 16, 4; Act. 13, 22; 3 Reg. 2, 27; **ያነብር፡ነገሥተ፡ወይስዕር፡** Dan. 2, 21. 5) *dirimere* (concionem), *dimittere,* ἀπολύειν Marc. 6, 36. 45. 8, 3; Luc. 2, 29; **ሰዐረኒ፡እምነ፡ምድር፡** Tob. 3, 13. 6) *exscindere, exstinguere, delere:* περιεῖλεν 1 Reg. 28, 3; **እስዕር፡ትዕቢቶሙ፡ለኃጥአን፡** ἀπολῶ Jes. 13, 11; Ps. 20, 10; ἀπαλλάξαι Jer. 39, 31 var.; **ሰዐሮሙ፡እምነ፡ምድር፡ዝክሮሙ፡** κατέπαυσεν Sir. 10, 17;

እስዕሮሙ፡እምዝንቱ፡ብሔር፡አስማቲሆሙ፡ ἐξαρῶ Zeph. 1, 4; ንስዐር፡ዝክሮ፡እምድር፡ ἄρωμεν Prov. 1, 12; ἐξαλείψει Deut. 29, 19; παύσω 32, 26. B) intr. **ስዕረ፡** *abrumpi, aboleri, irritum fieri, cessare:* ስዕረኑ፡ቃለ፡ወንጌል፡ቅዱስ፡ Sx. Jac. 1; ኢይስዐር፡እምኔከሙ፡ገብር፡ Jos. 9, 21; ይስዐር፡እምግብሩ፡ Num. 8, 25 FH.

አስዐረ፡ II, 1 *exscindere, delere, excidere* Deut. 2, 22. 29, 27; Jos. 24, 12.

ተስዕረ፡ III, 1 1) *dissolvi, discindi:* ይሰዐር፡ተዋስቦ፡ (matrimonium) F. N. 24, 1; ዝግብሮሙ፡የኀልፍ፡ወይሰዐር፡ Act. 5, 38; ተስዕረት፡ምክርከ፡ Jes. 14, 10. 2) *solvi, aboleri, abrogari, irritum fieri* 4 Esr. 10, 28; ተስዕረት፡መንግሥትከ፡ Dan. 5, 28; Hebr. 7, 24; 1 Cor. 15, 24; 2 Cor. 3, 11. 3) *abscindi, auferri, tolli, removeri, cessare:* ተስዕረ፡አርዑቶሙ፡ Jes. 9, 4. 10, 27. 14, 25; ይሰዐር፡ቅንአተ፡ኤፍሬም፡ 11, 13. 16, 10; ተስዕረ፡ኵሉ፡ትፍሥሕተ፡ምድር፡ 24, 11; 4 Esr. 7, 13; ከመ፡ትሰዐር፡ዐመፃ፡ Dan. 9, 24; ሊቃናት፡እምኆኅት፡አንቀጽ፡ተስዕሩ፡ κατέπαυσαν Thren. 5, 14; እፎ፡ተስዕረ፡ዘያቀቱ፡ወተስዕረ፡ዘያሜምዕ፡ ἀναπέπαυται Jes. 14, 4; ይሰዐር፡ (v. ይስዐር፡) እምግብሩ፡ ἀποστήσεται Num. 8, 25. 4) in specie: *removeri a* vel *expelli* munere (*deponi*), Act. 24, 27; ትሰዐር፡እምግብከ፡ወእምሡናንከ፡ Jes. 22, 19; creberrime in canonibus ecclesiasticis: Can. Ap. 19 (18); ይሰዐር፡እማዕርጊሁ፡ Clem. f. 147; ይሰዐር፡እምሢመቱ፡ f. 204, al. 5) *absolvi, dimitti:* ከመ፡እሰዐር፡ ὅπως ἀπολυϑῶ Tob. 3, 6; ተስዕርኪ፡እምደዌኪ፡ Luc. 13, 12; καταργεῖσϑαι ἀπὸ τοῦ νόμου Rom. 7, 2. 6. 6) *exscindi, exstingui, deleri:* ተስዕረ፡ሐሤት፡ወፍሥሓ፡እምአፉክሙ፡ Joel 1, 5; ባሕርኒ፡ተስዕረት፡እንከ፡ Apoc. 21, 1.

ስዑር፡ part. *abrogatus, remotus* (*depositus*): ስዑር፡እምክህነት፡ Stat. Ap. 25; ስዑር፡ወውጉዝ፡ Abt. Ap. 28.

ስዕረት፡ n. act. 1) *ruptio, diruptio, violatio:* ስዕረተ፡ኪዳን፡ Jsp. p. 296; ስዕረተ፡ጾም፡ Clem. f. 112. 2) *abolitio, abrogatio:* ስዕረተ፡ሞት፡ λύσις ϑανάτου, hom. Procli in Cyr. f. 120; Sx. Jac. 26. 3) *remotio, amotio, expulsio* a munere (*depositio*): ሠመርነ፡በስዕረቱ፡ለናስጦሪዮስ፡ Cyr. f. 114; ስዕረተ፡ክህነ፡ Jsp. p. 322; F. N. 43, 11.

ሰዓሪ፡ n. ag. *dirumpens, abrogans, removens* Org. 1; Phlx. 242; Pl. ሰዐርተ፡ጾም፡ *violatores jejunii*, Comp. eccl.

ስዕረ፡ *herbescere* vid. sub ሥዕረ፡

ሳዕር፡ *uter* vid. sub ሳእር፡

ሳዕስዐ፡ (etiam per ሠ) quadrl., quod nescio an e زَخَّ *efferbuit* زَخَرَ *bullivit, exundavit* (coll. زَغَرَ) illustrare liceat.

አንሳዕስዐ፡ V *ebullire facere:* ያንሰዐስዖ፡ለሲኦል፡ከመ፡ጽሕርት፡ ἀναζεῖ Job 41, 22; Lib. Myst. — *Voc. Ae.:* አንሳዕስዐ፡ዘ፡አፈላ።

አስዖዘዘ፡ quinql. II [praefixo ሰ፡ vel አስ፡ causativo et inserto ô post primam radicalem ex ዐዘዘ፡, عَزَّ, עָזַז *durus, gravis, vehemens fuit* derivatum videtur] 1) *torpidum facere, torpore,* vel *stupore* vel *spasmo afficere:* (veneno) አስከሮ፡ወአስዖዘዞ፡ (cadaveris instar) Sx. Jac. 2 Enc.; (Jacobus) ርእየ፡ራእየ፡ዘከመ፡እግዚ፡ ይትጋደሎ፡ወአስዖዘዞ፡ጸኮ፡ወሰመዮ፡እስራኤል፡ Sx. Nah. 28. 2) rigidum i. e. *pertinacem, obstinatum, refractarium facere:* ዘያስዖዝዝ፡ነገረ፡ ὃς ἐρεϑίζει λόγους Prov. 19, 7; ገጽ፡ዘኢየኀፍር፡ልሳነ፡ያስዖዝዝ፡ γλῶσσαν ἐρεϑίζει 25, 23. 3) *obtorpescere, torpere, torpedine* vel *spasmo affici* Gen. 32, 31. 32; de anima: ታስዖዝዝ፡ (v. ታስተዐዝዝ፡) ነፍስየ፡ ἀνέχεται ἡ ψυχή μου Job 6, 11. — *Voc. Ae.:* አስዖዘዘ፡ዘ፡አደነዘዘ።

ሰዖዛዝ፡ (v. ሰዖዝዝ፡) subst. *torpor, torpedo, stupor, spasmus* Kuf. 23; Org.

መስዖዝዝ፡ part. *stupefaciens, torpore afficiens:* de vino, Org. 4.

ሰዘረ፡ *spithama complecti* vel *metiri* [coll. זֶרֶת ܙܪܬܐ *spithama*]; Imprf. et Subjunctivi exempla nondum reperta: (Deus) ዘሰማየ፡ሰዘርከ፡ወምድረ፡ሣረርከ፡ Deg.; ዘሰማየ፡ሰዘረ፡ወዘአድባረ፡ደለወ፡ Mij. 7 Enc.; ሰዘሮ፡ለሰማይ፡በሕፍኑ፡ Ssal. Req.

ስዝር፡ subst. *spithama, palmus:* σπιϑαμή Jes. 40, 12; 1 Reg. 17, 4; Jud. 3, 16; Kuf. 10; παλαιστή 3 Reg. 7, 11; 2 Par. 4, 5; Hez. 40, 5. 43. 43, 13.

ሰዘየ፡ vid. sub ሠዘየ።

I. **ሰይል፡** subst. et interj. [vicina: ወይል፡, ወይሌ፡, አሌ፡] 1) *malum magnum, malum lamentationis:* ይረክቦሙ፡እምኀበ፡እግዚ፡ ደይን፡ወሰይል፡ Clem. f. 229; ይረክብ፡ሰይለ፡ ibid.; አመ፡አደንገጸከ፡ሞት፡ወሰዓተ፡ሰይል፡ Haml. 11 Enc. 2) *vae!* ስይልየ፡ vel ሴልየ፡ዘርሕቀ፡ማኅደርየ፡ οἴμοι ὅτι Ps. 119, 5. — *Voc. Ae.:* ሰይልየ፡ዘ፡ወይኔ፡ኅጢአት፡ወሐዘንሂ፡ይትበሀል።

ሰይሌ፡ i. q. ሰይል፡, ut: ሰይሌ፡ (v. ሰይልየ፡) ለኖሎት፡ ὦ ποιμένες Jer. 23, 1.

II. **ሰይል፡** subst. [سَلِيلٌ ܫܠܝܠ, amh. ሺል፡; coll. שִׁלְיָה سَلًى *secundae*] *foetus, embryo:* (si quae) ኀለየት፡በነፍሳ፡ከመ፡ትቅትል፡ሰይላ፡ Kedr. f. 65.

ሴሐ፡ rad., cui illustrandae comparaveris سَحَّ *effudit; defluxit* (e loco superiore); سَاحَ et سَاعَ med. i *fluxit,* ܫܳܥ *liquefactus est.*

ሰየሐ፡ I, 2 *tabescere facere:* ይሴይሕዋ፡ (v. ይሴሕይዋ፡, ያሴይሕዋ፡, ያሴሕይዋ፡) ለሕይወቶሙ፡መላእክት፡ ἡ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων Job 36, 14.

አሰየሐ፡ II, 2 id. q. I, 2.

ተሰይሐ፡ vel **ተሰየሐ፡** (dubium utrum III, 1 an 2?) *morbo* ሲሕ፡ *laborare:* (episcopus si aegrotat, medicamenta adhibeat) ከመ፡ኢይሰያሕ፡ወኢይንበር፡መፃጕዐ፡ወኢይፀራዕ፡ግብረ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Kid. f. 8.

ሲሕ፡ subst., nomen morbi, *tabes, phthisis:* ደዌ፡ሲሕ፡ ἀῤῥώστημα ἔμμονον Sir. 30, 17; ደዌ፡ሲሕ፡ ἀπορία (שַׁחֶפֶת) Lev. 26, 16; Deut. 28, 22; Macc. f. 14. — *Voc. Ae.:* ሲሕ፡ዘ፡ኩብሽ፡ (i. e. *tumor pedum, hydrops*).

ስያሕ፡ subst. 1) *crater* (*calix, scyphus*): ቶስሐት፡ውስተ፡ስያሐ፡ዘዚአሃ፡ወይነ፡ Prov. 9, 2. 3; ይሰወጥ፡በስያሐሙ፡ቃለ፡ሰላምየ፡ዝንቱ፤ በአምሳለ፡ወይን፡ዘምሉእ፡ቅድሐቱ፡ Sx. Haml. 12 Enc. 2) *pelvis, patera:* ስያሐ፡ወርቅ፡

(ei dederunt suffituro) Gad. T. H.; **መዐዛ፡ዕጣን፡ይትቄረብ፡በስያሐ፡ወርቅ፡** M. M. f. 55; Org. 2; **ስያሐ፡ዕጣን፡** Org. 3. — *Voc. Ae.*: **ስያሕ፡ዘ፡ለቃቃ፡** (v. **ቀለቃቃ፡**) **ጽንሐሂ፡ይትበሀል፡**; *aliud*: **ስያሕ፡ብ፡ጽዋ** ። — Ludolfus interpretatur: *vasculum murrhinum*, vulgo *porcellana*; *vas pretiosum*; nescio qua auctoritate nixus.

ሲሐት፡ subst. „nom d'un vêtement", d'Abbadie e suo codice XCI [cfr. سَيْح *striatae vestis genus*].

ሰያሕ፡ vel **ሰያሒ፡** n. ag., Pl. **ሰያሓት፡** vel **ሰያሕት፡** incertae significationis; (Manasse) **ይሴገል፡ወገብረ፡ሰያሕተ፡ወማርያተ፡አብዝኀ፡** Did. 7; at Platt p. 49 exhibet: **ወገብረ፡ሰያሓተ፡ወምርአያተ፡**, et voci explanandae comparat سَيَّاح *peregrinator ob Dei cultum*, سَايِح *devotus*, cum jejunio *affixus templo*.

ሺሕ፡ subst. amh., Pl. Pl. **ሺሐታት፡** *mille* [**ሽህ፡** *mille*]: (aevo Apostolorum) **እለ፡አምኑ፡ኢኮነ፡ሺሐታት፡ወኢአእላፋት፡አላ፡አህጉርኒ፡ወበሓውርት፡** Phlx. 41.

ሴሰየ፡ quadrl. I [vicinum videtur זוּן زَانَ, nec non ܣܝܒܪ, ܫܝܒܪ] *alere, nutrire, cibum* vel *victum praebere, sustentare* animalia, homines; c. c. Acc. vel dupl. Acc.: Gen. 7, 3; **ከመ፡እሴሲክሙ፡** 45, 7. 11. 50, 21; 2 Reg. 19, 33; **ሴሰይክዎሙ፡እክለ፡ወማየ፡** 3 Reg. 18, 13; Deut. 1, 31. 8, 3. 16; **ሴሰዮሙ፡ለአቡሁ፡ወለአኀዊሁ፡ወለጥሪቶሙ፡ኀበውዘ፡** Kuf. 45; **ሴሰይክሙኑ፡ለደቂቁ፡** Job 39, 3; **ለገብር፡ሴስዮ፡** Sir. 30, 33; Ps. 32, 19. 80, 15; Tob. 2, 10; **ኵሎ፡አሚረ፡ይሴስይዎሙ፡**(**ለዐናብስት፡**)**፪ሰብአ፡ወ፪አባግዐ፡** Dan. ap. 13, 32; 4 Esr. 8, 15; **አዘዘ፡ይሴስይዋ፡እምነ፡ዘይገብሩ፡ሎቱ፡ሲሳዮ፡** Judith 12, 1; Matth. 6, 26; **ሴስዮት፡** Hen. 7, 3; **ይሴስየከ፡ርስተ፡ያዕቆብ፡** Jes. 58, 14; **አነ፡እሴስዮሙ፡ሕማመ፡** Jer. 23, 15; **ትሴስዮ፡እክለ፡ጥበብ፡** Sir. 15, 3.

ተሴሰየ፡ III, 1 refl. et pass. *ali, nutriri, vesci, cibum sumere, victum quaeritare* vel *vivere* re: Hen. 60, 24; **ዘኢይፈቅድ፡ይትቀነይ፡ኢይሴሰይ፡** 2 Thess. 3, 10; 1 Tim. 4, 3; **እለ፡ይሴሰዩ፡ውስተ፡ማእድየ፡** 2 Esr. 15, 17; c. Acc.: **እለ፡ይሴሰዩ፡እክልየ፡** Sir. 20, 16; Ps. 40, 10. 126, 3; **ይሴሰዩ፡ሰገመ፡** Jes. 30, 24; **ሐምለ፡** Rom. 14, 2; **ሲሳየ፡** Thren. 4, 5; **መሓስዐ፡** Am. 6, 4; **ዳፍንተ፡** Hez. 4, 12; **መዓረ፡ወቅብአ፡** 16, 13; **ሶበ፡አኀለቁ፡ተሴስዮ፡እክለ፡** Gen. 43, 2. 6, 21; 1 Tim. 4, 6; c. **በ፡** Gen. 50, 20; Org. 2; c. **እምነ፡** 4 Esr. 9, 28. 12, 58; **እምነ፡ዘአምጻእኩ፡እሴሰይ፡** Judith 12, 2; **እለ፡ይሴሰዩ፡እማእደ፡ንጉሥ፡** Dan. 1, 13; **ኵሉ፡እምኔሁ፡ይሴሰይ፡** 4, 9; **አንስት፡ይሴሰያ፡እምግብረ፡እደዊሆን፡** Clem. f. 190; **ተሴሰዩ፡እምጻማ፡እደዊሆሙ፡** Sx. Ter 17.

ሲሳይ፡ subst., plerumque m., *alimenta, cibus, victus, cibaria, pabulum*, Gen. 41, 36; 2 Par. 2, 10; Tob. 5, 15; Dan. 1, 5. 10; Jes. 30, 20; Prov. 6, 8. 24, 60; Ps. 41, 3. 110. 4. 146, 10; Hen. 60, 22; **ሲሳይነ፡ዘለለ፡ዕለትነ፡** 2 Esr. 15, 18; Matth. 6, 11; 1 Tim. 6, 8; Jac. 2, 15; **ዘኢይረክብ፡ሲሳዮ፡** Sir. 10, 27; **እክል፡ለሲሳይ፡** Jes. 55, 10; **ዘእንበለ፡ሲሳይ፡** ἀσιτί Job 24, 7; **ሲሳየ፡ቋዓት፡** 38, 41; **ሲሳየ፡ነፍስከ፡** Jes. 58, 10; **እምነ፡ዘይገብሩ፡ሎቱ፡ሲሳዮ፡** ἀπὸ τῶν ὀψοποιημάτων αὐτοῦ Judith 12, 1; ὀψώνια (i. e. *stipendium*) Luc. 3, 14; **ሲሳይ፡** *victus* Luc. 19, 23 ubi Gr. τόκος habet (at Matth. 25, 27 **ርዴ፡**).

ሲሲት፡ subst. *alimentum, nutrimentum, cibus*: **ወሀብኩክሙ፡አራዊተ፡ለሲሲት፡** Kuf. 6; **ልብስ፡ወሲሲት፡** Kuf. 29. 40; Macc. f. 25; Matth. 6, 25; **ሲሲት፡ልብ፡ቃላታሁ፡ለእግዚ"፡** Cyr. c. Pall. f. 65.

መሴስይ፡ part. *altor, nutritor, sustentans*: **አነ፡እግዚ"፡ፈጣሪሁ፡ወለሓኩሁ፡ወመጋቢሁ፡ወዐቃቢሁ፡ወመሴስዩ፡ለኵሉ፡ዘሥጋ፡** Clem. f. 83; Lit. Diosc.; Org. 5. Fem. **መሴሲት፡** et **መሴስዩት፡** *altrix* Org. 5.

መሴሲት፡ subst. *alimentum, nutrimentum* Cyr. f. 113.

ሲሲት፡ (v. **ሲሴት፡**) subst., nomen aut *ferae* aut *avis rapacis* cujusdam Hen. 89, 10. — *Voc. Ae.*: **ሲሲት፡ዘ፡ዲበል፡** (quod et ipsum haud liquet).

ሰይእ፡ subst. *flagitium, actio turpis* vel *mala* 2 Reg. 13, 2. 18, 13, nec non 1 Reg. 20, 2 in ann. [Respondet سَيِّئَة a سَاءَ שׁוא]. — *Voc. Ae.*: **ሰይእ፡ዘ፡ሕሩም፡**; Ludolfi Aethiops interpretabatur *turpitudinem*.

ሰይጣን፡ (etiam per **ሠ**, ut Herm. p. 47) subst., m., Pl. **ሰይጣናት፡**, nec non **ሰያጥንት፡** (M. M. f. 236), proprie *adversarius*, deinde *satanas, diabolus* (*daemonion*) [שָׂטָן ܣܳܛܳܢܳܐ شَيْطَان] σατάν 3 Reg. 11, 14; σατανᾶς Matth. 16, 23; Marc. 8, 33; Matth. 4, 10. 12, 26; Luc. 10, 18; 1 Tim. 1, 20; Apoc. 2, 9; διάβολος Job 1, 6; Zach. 3, 1; 1 Par. 21, 1; Ps. 108, 5; Hebr. 2, 14; 1 Tim. 3, 6. 7; Apoc. 12, 12. 20, 10; 1 Joh. 3, 8; Joh. 6, 70; Hen. 40, 7; Kuf. 17. 18. 19; Asc. Jes. 2, 2. 5, 16. 7, 9. 11, 23. 41. 43; Clem. p. 4 seq.; **ሰይጣን፡ትዝህርት፡**, **ሰ"፡ዝሙት፡**, **ሰ"፡ስብሓት፡** Phlx. 39. 56 al.; δαιμόνια 1 Tim. 4, 1.

ሰይጣናዊ፡ adj. rel. *diabolicus, satanicus*: **መልአክ፡ሰይጣናዊ፡** Sx. Sen. 4; **ፍትወት፡ሰይጣናዊት፡** F. M. 13; **መናስው፡ሰይጣናዊት፡** Phlx. 3; **ዝንቱ፡ልማድ፡ሰይጣናዊ፡** Chr. Ta. 11.

ተሰይጠነ፡ quadrl. denom. III, 1 *in diabolum converti, diabolo similem fieri*; Inf. **ተሰይጥኖ፡** Lud. sine auct.

ሰይፍ፡ subst., m. (ut Kuf. 22; 1 Reg. 31, 4; Jos. 5, 13) et fem. (ut 1 Reg. 21, 9; 1 Par. 10, 4; Hez. 21, 28); Pl. **አስያፍ፡** (Mich. 4, 3; Hagg. 2, 22) et plerumque **አስይፍት፡** [سَيْف ܣܰܝܦܳܐ] *gladius, ensis*, ῥομφαία Gen. 3, 24; Jos. 5, 13; 1 Reg. 13, 19. 21, 8. 25, 13. 31, 4; 2 Esr. 14, 18; 1 Par. 10, 4; Ps. 7, 13. 36, 16. 149, 6; Cant. 3, 8; Hez. 21, 18; Hag. 2, 22; Mich. 4, 3; **ሰይፍ፡በሊኅ፡ዘክልኤ፡አፉሁ፡** Apoc. 1, 16; Hen. 8, 1; Kuf. 5; **በአፈ፡ሰይፍ፡** Kuf. 34; ὁ ἀκινάκης *acinaces* Judith 16, 9; **መተሩ፡ክሣዶ፡በሰይፍ፡** Sx. Genb. 25; **በዓለ፡ሰይፍ፡** (qui capita amputat) Sx. Jac. 6.

ሰየፈ፡ I, 1 et 2 1) *ense percutere*: **በመጥበሕት፡ሐራዊ፡በሊኅ፡አመ፡ለርእሱ፡ሰየፉ፡** Enc. Teq. 10. 2) *dissecare, concidere*: **ፃዓዕ፡ኀያል፡ዘይሰይፍ፡ወይከፍል፡** Lit. Jac. Sar.; **እሮኬ፡አርመሙ፡ነኮርኳረ፡መባርቅት፡ወኢ**

ያውዕዩከ፡ወእሮኬ፡ኢሰየፉ፡አስይፍት፡እሳት፡ለሠጽሮትከ፡ M. M. f. 32.

ሰያፊ፡ n. ag., Pl. **ሰያፍያን፡** et **ሰየፍት፡** 1) *ensifer, gladio accinctus:* **ሰያፍያን፡** Lud. ex Org. 2) *decollandi artifex; qui capita amputat, detruncat* Jsp. p. 367; Sx. Masc. 18; Mij. 28; Genb. 14 Enc.

ሶዶማዊ፡ adj. et subst. *Sodomita*, praeposterae Veneri addictus, Kedr f. 77 seq.

ሰደሰ፡ rad. nominum numeralium, quae ad numerum *sex* pertinent.

ስሱ፡ (pro **ስድሱ፡**) nom. num., femininis junctum [שֵׁשׁ ܫܬ̈ سِتٌّ] *sex;* ejus character est ፮; 2 Reg. 21, 20; Hez. 45, 13; **ናሁ፡ስሱ፡ዘይጸልእ፡እግዚ"፡** Prov. 6, 17; Matth. 17, 1. 20, 5. 27, 45; **አመ፡ስሱ፡ዕለት፡** Marc. 9, 2 rom.

ስድስቱ፡ nom. num., masculinis junctum, Acc. **ስድስተ፡**, *sex* Gen. 30, 20; Ex. 25, 32; Num. 7, 3; **ስድስቱ፡ተወልዱ፡ሎቱ፡** 1 Par. 3, 4; **ስድስቱ፡ዕደው፡** Hez. 9, 2; Jes. 6, 2; Asc. Jes. 7, 21. 10, 5; Jac. 5, 17; Apoc. 13, 18.

ስድስ፡ nom. num. 1) *sex*, potissimum ante nomina mensurarum usitatum: Ruth 3, 15. 17; **ዘዘርአ፡ስድሰ፡ያእቱ፡ሥልሰ፡** Jes. 5, 10; 1 Reg. 17, 4; **ግድሙ፡ስድስ፡በእመት፡** Dan. 3, 1; Hez. 40, 6. 12. 41, 1 seq. 2) **ስድስ፡** et **ስድሰ፡** *sexies* Job 5, 19; 4 Reg. 13, 19.

ሳድስ፡ adj. num. (ordin.), f. **ሳድስት፡** *sextus* Gen. 1, 31; Hagg. 1, 1. 2, 1; 4 Esr. 4, 61; Num. 29, 29; Asc. Jes. 8, 1; Luc. 1, 26; c. suff. 2 Reg. 3, 5; **ሳድስተ፡** (*sexta pars*) **ኢፍ፡** Hez. 45, 13.

ሳድሳዊ፡ vel **ሳድሳይ፡** adj. num., f. (**ሳድሳዊት፡** vel) **ሳድሲት፡** *sextus* Jsp. p. 289; **ሳድሲተ፡እዴሁ፡ለኢፍ፡** Hez. 46, 14.

ሰዱስ፡ nom. temporale *sex* (dies) et *sextus* (dies): Kuf. 1. 2; Ex. 13, 6. 23, 12. 35, 2; **ነበረ፡ህየ፡ሰዱሰ፡ዕለተ፡** Dan. ap. 13, 31; **በሰዱሱ፡ለጽልመት፡** Hagg. 2, 1; Luc. 13, 14.

ስሳ፡ (pro **ስድሳ፡**) nom. num. *sexaginta*, (*sexagesimus*); ejus character est ፷; Dan. 3, 1; **ስሳ፡ወ፪** 9, 25. 26; **ስሳ፡በእመት፡** 2 Esr. 6, 3; Cant. 6, 8; Matth. 13, 8; 1 Tim. 5, 9; Apoc. 11, 3.

ሰደቀ፡ I, 1 [سَدِقَ *assidue incubuit* rei, II *composuit* in vase, uno super alio posito] *stipare, coacervare, cumulare:* **ሰደቁኒ፡በአከዋል፡** στοιβάζειν Cant. 2, 5. — *Voc. Ae.:* **ሰደቀ፡ብ፡አለዘበ፡**; *aliud:* **ሰደቁኒ፡ዘ፡ከደኑኒ፡ወዓዲ፡ጨፈለቁኝ።**

ተሰድቀ፡ (Lud.) III, 1 *stipari, accumulari*; Syn.; **፩ሥሉስ፡ዘኢይሰደቅ፡** Deg.; **ሥላሴ፡እንተ፡ኢትሰደቅ፡ወኢትትሐየስ፡ወኢትትነገር፡ወኢትትፈለጥ፡በዕሪና፡** hom. Severiani in Cyr. f. 122.

ስዱቅ፡ part. *stipatus:* **ስዱቅ፡በአከዋል፡** Deg.

ሰዶን፡ vid. sub **ስንዱን፡**

ሸዲ፡ vid. sub **ዠድይ፡**

ሰዳይ፡ n. prgr. sc. Σαδδαΐ שַׁדַּי *omnipotens*, nomen Dei: Hez. 10, 5; Kuf. 15. 27; Enc. 23 Tachs.

ሰደደ፡ I, 1 [שָׁדַד شَدَّ vid. Ges. thes. p. 1364] Subj. **ይስድድ፡** 1) *propellere, expellere, extrudere, protrudere, ejicere, exturbare:* **ሰደድዎሙ፡እምአብያቲሆሙ፡** Job 24, 12. 31, 39; Sir. 28, 15; **ይሰዱከ፡እምሰብእ፡** Dan. 4, 22. 30; Kuf. 17. 30; Jer. 23, 2; **ፍጡነ፡እሰድዶሙ፡እምኔሃ፡** 29, 20; Thren. 3, 42; 2 Esr. 23, 3; Deut. 6, 19. In specie a) *pellere* domo uxorem, *repudiare:* **እመ፡ሰደዳ፡ብእሲ፡ለብእሲቱ፡** Jer. 3, 1. 8; 2 Esr. 10, 19; F. M. 6, 7. b) *expellere* potestate vel munere, Chrys. c) *ejicere* vel *expellere* ex ecclesia, *excommunicare*; Syn.; **አውጊዘክሙ፡ስድድዎሙ፡** Clem. f. 202. d) *in exilium mittere, exterminare, relegare:* **ሰደዶ፡ኀበ፡ብሔር፡ዘሰደድዎ፡** Sx. Jac. 18; **ኀበ፡አሐቲ፡ደሴት፡** Sx. Jac. 21. e) *abigere, discutere, dispellere:* **ዘወገሮን፡ለአዕዋፍ፡ይሰድዶን፡** Sir. 22, 20; **ተዕናስከ፡ይሰድዶሙ፡ለአዕርክቲከ፡** Sir. 12, 9; Hen. 40, 7; tenebras, Enc. 2) *persequi, insectari* Koh. 3, 15; Jer. 17, 18; Ps. 108, 15. 118, 161; (de Ps. 101, 9 vid. Ludolfi annotationes a. l.); Hen. 95, 7; Kuf. 1. 35; **ሰደደ፡ዓሣ፡ድኅሬሆሙ፡እስከ፡ጌዶር፡** 2 Par. 14, 13; Kuf. p. 136; christianos, ecclesiam Matth. 5, 11. 44. 23, 34; Phil. 3, 6; Rom. 12, 14; Sx. 3) *foras emittere, excludere,* ἀπέκλεισε Judith 13, 1; ἐξαποστέλλειν (cum **እምኀበ፡**) Dan. ap. 1, 21; Marc. 5, 40. 4) *mittere* (sed nonnisi aevo inferiore sicut in lingua amh.): **ወሰደደት፡ኀቤሃ፡ብዙኀ፡አምኃ፡** Jsp. p. 321, al. (At Mal. 1, 8, quem locum Lud. affert, ad **ወሰደ፡** referendus est).

ተሰደ፡ (vel **ተሰድደ፡**) III, 1 1) *expelli, exturbari, protrudi, ejici, relegari, dispelli, excommunicari:* Hen. 32, 6. 41, 2. 46, 8. 63, 6. 10; **ዐማፅያን፡ይሰደዱ፡እምውስቴታ፡** Prov. 2, 22; **ጊሜ፡እንተ፡ተሰደ፡** Sap. 2, 4. 4, 15; **ይሰደዱ፡እምቍርባን፡** F. M. 6, 13; **ይሰደድ፡እምቤተ፡ክርስቲያን፡** vel **እምትድምርተ፡ምእመናን፡** 8, 1, etiam absolute: **ይሰደድ፡** *excommunicetur* Clem. f. 89. 192; Syn. 2) *persecutionem pati:* **ተሰዱ፡በዝናም፡ወበበረድ፡** Sap. 16, 16; **ተሰዶትየ፡** διωγμός μου Thren. 3, 19; **ስደቱ፡ዘይሰደድ፡** Asc. Jes. 3, 13; **ተሰዶ፡** διωγμός Rom. 8, 35; 2 Tim. 3, 11; Matth. 5, 10.

ስዱድ፡ part. *expulsus, ejectus, exterminatus, persecutionem passus, excommunicatus:* (Christus est) **ተስፋሆሙ፡ለስዱዳን፡** Kid. f. 9; Lit. 168, 2; **ስዱድ፡እምቤተ፡ክርስቲያን፡** Syn.; F. M. 20, 5; F. N. 13; munere Chr. f. 3.

ስደት፡ n. act. et subst., Pl. **ስደታት፡** 1) *expulsio, exterminatio:* **ስደተ፡ኀሊናተ፡ሕማማት፡** (ex animo) Phlx. 107; e munere, Chr. f. 2. 2) *excommunicatio:* **ይንበሩ፡ኵሎሙ፡መዋዕለ፡ሕይወቶሙ፡በስደት፡** F. M. 6, 13. 3) *exsilium* Sx. Jac. 18; Mag. 13. 4) *persecutio* Matth. 13, 21; Asc. Jes. 2, 5. 3, 13; (Stephanus) **ዕጉሥ፡በስደት፡ወበምንዳቤ፡** Mavâs. n. 12; **ስደታት፡** Gad. Kar.

ሰዳዲ፡ n. ag. 1) *expulsor, depulsor, repulsorius, abigens, dispellens:* **ዝአስማት፡ሰዳዲሆሙ፡ለአጋንንት፡** Genz. f. 19; Kedr f. 9; Tachs. 3 Enc.; **ዮሐንስ፡ጽልመተ፡አበሳ፡ሰዳዲ፡** Cod. Mus. Brit. LVII, n. 9. 2) *persecutor* διώκτης 1 Tim. 1, 13; Lit. 161, 3; Did. 7; Kid. f. 3.

መሰዳዲ፡ part. c. term. adj., *depulsor, abigens:* **ጸሎት፡**

መሰዳዼ፡ፀር፡ወመግረሬ፡አጋንንት፡ Cod. Mus. Brit. LXXX, 1 (in Catalogo imprimendum curavi **መስደዼ፡**).

ሰገለ፡ rad. inus., cui שָׁכַל ܣܟܠ potius quam سَحَرَ שָׁחַר comparaverim.

አስገለ፡ II, 1 *divinare, ominari, augurari, hariolari*, μαντεύεσθαι 4 Reg. 21, 6; Mich. 3, 11; **ያሰግሉ፡ከንቶ፡** Hez. 13, 6; **ከመ፡ያስግል፡ሰገለ፡** 21, 21; **እለ፡ያሰግሉ፡እምልበሙ፡** Jes. 44, 25; **እለ፡ያሰግሉ፡ለክሙ፡** Jer. 34, 7; οἰωνίζεσθαι 4 Reg. 17, 17; **እለ፡ያሰግሉ፡ለኪ፡ወይኔጽሩ፡ሰማየ፡** οἱ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ Jes. 47, 13; **ዘያሰግሉ፡** (τῶν κληδονισμῶν) 2, 6; **እለ፡ያሰግሉ፡በእሳት፡ወበማይ፡ወበአዕዋም፡ወበአእባን፡** Clem. f. 128; **በኮከብ፡ወበእሳት፡** f. 144. 179.

ተሰገለ፡ III, 2 *divinationi se dedere, ominari, hariolari* Did. 7 (Platt p. 48); **ዘይሴገል፡በበድን፡ርኩስ፡** Kid. f. 24; **ተሰግሎ፡በተአምረ፡ሰማይ፡** Kuf. 11.

አሰተሰገለ፡ IV, 1 1) i. q. II, 1 (*divinationis genera varia exercere*): **ዘያስተሰግል፡** κληδονιζόμενος Deut. 18, 10; **ዘያስተሰግል፡በዖፍ፡** 18, 11. 2) id. q. IV, 3.

አስተሳገለ፡ IV, 3 *divinatores, augures*, al. *consulere, iis aurem praebere* Deut. 18, 14 FH (v. **ያስተሰግሉ፡**).

ሰገል፡ subst., Pl. **ሰገላት፡** (Lud. e Syn.) *divinatio, hariolatio, ominatio, augurium, astrologia, magia*, μαντεία Mich. 3, 6; Jes. 16, 6; Hez. 13, 7; μαντεῖον Prov. 16, 10; **እስመ፡ሐሰዉ፡ሰገሎሙ፡ወተዋርዶቶሙ፡ለከ፡እምልበሙ፡ዘፈጠሩ፡ይትኔበዩ፡** Jer. 14, 14; **ሰገለ፡ይሴአል፡** ἐν συμβόλοις ἐπηρώτων Hos. 4, 12; οἰωνισμός Num. 23, 23; Sir. 31, 5; **በኀይለ፡ሰገልኪ፡** τῶν ἐπαοιδῶν σου Jes. 47, 9. 12; **ሰብአ፡ሰገል፡** μάγοι Dan. 1, 20. 2, 2 seq.; 4, 3. 5, 15; Matth. 2, 16; Clem. f. 12. 33; saepissime in aliis libris, ut Syn., Sx., al.; **እለ፡ይገብሩ፡ሰገለ፡** Enc.

መሰግል፡ part. *divinator, hariolus, augur, ominator, magus, astrologus*, μάντεις Jer. 36, 8; μάγοι Matth. 2, 1. 7; Abush.; **መሰግላን፡** Clem. f. 128; **መሰግላን፡በአዕዋፍ፡** Did. 13; **መሰግለ፡አዕዋፍ፡** Did. 35; **መሰግል፡በፀሓይ፡** Syn.

ሰገላዊ፡ adj. rel. *ad divinatores, hariolos, magos pertinens*; **ሰገላውያን፡** (i. q. **ሰብአ፡ሰገል፡**) Sx. Tachs. 29.

ሰግላ፡ subst., plerumque fem., Pl. **ሰጋልው፡** *ficus Aegyptiaca, sycaminus, sycomorus* [שִׁקְמָה ܫܩܡܐ] **ንግዝም፡ሰግላ፡** Jes. 9, 10; **አልቦ፡በለስ፡ውስተ፡ሰግላ፡** Jer. 8, 13; **ዕፀወ፡ሰግላ፡** 3 Reg. 10, 27; **ሰጋልው፡** 1 Par. 27, 29; 2 Par. 1, 15; Luc. 17, 6. 19, 4; Const. Ap. 39. — *Voc. Ae.*: **ሰግላ፡(ሰገል፡)፡ዘ፡ሾላ።**

ሰግላጥ፡ (v. **ስግላጥ፡**) subst. [سِجِلّاطٌ] 1) *vestis pretiosae genus*: **አልባሲሆን፡ዘሜላት፡ወዘሚራይ፡ወሰግላጥ፡** (v. **ስግ"፡**) Jes. 3, 21—23; Org. 1. 2) nomen *floris odoriferi* (fortasse *Jasminum*, sicut سُجُلّاط pers., et سِجِلّاط arab.): **ኢይትዔረይዎ፡ለዔናክሙ፡ጥንቁቅ፤ሰግላጥ፡ዘባሕር፡ወጽጌ፡ዘሐይቅ፡** Sx. Teq. 6 Enc.; at in Cod. Tub. legitur **ሠግላግ፡** — *Voc. Ae.*: **ሰግላጥ፡ዘ፡ጽጌ፡ዘይበቍል፡በባሕር።**

ሰገመ፡ rad. inus., cui primitus potestas cohibendi vel occludendi infuisse videtur (coll. שְׁגַם, ܣܟܡ ܣܘܟܡܐ ܐܣܟܡ, سَجَمَ, al.).

ስጉም፡ part. *mutus* [اَعْجَمُ et اَزْجَمُ *mutus, non barriens* de camelo]. — *Voc. Ae.*: **ስጉም፡ዘ፡በሃም፡**; *aliud*: **ስጉም፡በሃም፡ዘ፡ድዳ።**

ስግመት፡ n. act. *status muti* Kuf. p. 49.

ሰገም፡ et **ስገም፡** subst. m. et f., [etymon obscurum est; nescio an componi possit cum כֻּסֶּמֶת] *hordeum* Ex. 9, 31; Lev. 27, 16; Num. 5, 15; Deut. 8, 8; Jud. 5, 8. 7, 13; Ruth 1, 22. 2, 17—23. 3, 15. 17; 2 Reg. 14, 30. 21, 9; 3 Reg. 4, 21; 1 Par. 11, 13; Judith 8, 2; Jes. 28, 25. 30, 24; Jer. 48, 8; Hez. 13, 19; Hagg. 2, 16; Job 31, 40; Joh. 6, 9. 13; Apoc. 6, 6; Macc. f. 5 ubi **ሰከም፡** scriptum reperitur. — *Voc. Ae.*: **ሰገም፡ብ፡ገብስ።**

ሰገም፡ subst., Pl. **ሰገማት፡** *sagitta* (i. e. سَهْمٌ vid. **ስህም፡**) Gad. Ad. f. 126.

ሰጐረ፡ I, 1 *perforare*, var. pro **ሰቈረ፡**, q. v.: **ይሰጕሩ፡** (v. **ይሰቍሩ፡**) **አንፈኪ፡** Hez. 23, 25.

ስጕርድ፡(**ሰጕርድ፡**, **ሰጐረድ፡**) subst. *porrum*, τὰ πράσα Num. 11, 5; Gad. T. H.; **ሰጉርድ፡** M. F. [ⲥⲕⲟⲣⲧⲟⲛ, σκόρδον كُرَّاثٌ قِرْطٌ]. — *Voc. Ae.*: **ሰጕርድ፡ዘ፡ሽኵርት፡ጸዐዳ፡** (vid. **ሹንጕርት፡** apud Isenb.).

ሰገኖ፡ subst., m. et fem. (Job 29, 13 seq.), Pl. **ሰገኖታት፡** (Gad. Ad. f. 35) *struthio, struthiocamelus* Lev. 11, 16; Deut. 14, 15; **ዐጸደ፡ሰገኖ፡** Jes. 34, 13; **ማኅደረ፡ሰገኖ፡** Jer. 9, 11 gl.; **ቤተ፡ሰገኖ፡** 10, 22 vrs. alt.; 14, 6 gl.; Thren. 4, 3. [Nescio an comparare liceat صِعْوَنٌ]. — *Voc. Ae.*: **ሰገኖ፡ዘ፡ሰጐን፡**

ሰጕዐ፡ I, 1 [vic. **ሰክዐ፡** q. v.] *transfigere, transsuere*: **ይሰጕዑ፡እዝነኪ፡** (et: **ይሰቍሩ፡አንፈኪ፡**) Hez. 23, 25.

ስግድ፡ (v. **ሰጋድ፡**) subst. *amygdala* arbor [שְׁגְדָּא שָׁקֵד ܫܓܕܐ] Kuf. 21.

ሰገደ፡ I, 1 [سَجَدَ ܣܓܶܕ סְגִד] Subj. **ይስግድ፡**, *se prosternere* vel *procumbere* coram aliquo, fronte humum tangendo, honoris testificandi vel adorandi causa; provolutum in genua vel prostratum in terram *humillime adorare, submisse venerari, precibus venerari* homines, Deum (προςκυνεῖν): **ሰገደት፡ውስተ፡ምድር፡** Ruth 2, 10; **ሰገደ፡በብረኪሁ፡** 2 Par. 6, 13; **ይሰግዱ፡በገጾሙ፡ውስተ፡ምድር፡** Sir. 50, 17; Gen. 18, 2; 42, 6. 48, 12; 1 Reg. 25, 41; 2 Reg. 18, 28. 24, 20; Matth. 26, 39; Marc. 14, 35; Hebr. 11, 21; c. c. **ለ፡** prs.: **ይሰግዱ፡ሎቱ፡ኵሎሙ፡** Esth. 3, 2 seq.; 1 Reg. 24, 9; Jes. 45, 14; Asc. Jes. 9, 31; **ይሰግዱ፡ለእግዚ"፡** Jes. 27, 13; Ex. 20, 5; Kuf. 11. 20; Ep. Jer. 5; Zach. 14, 16; **ደነኑ፡ወሰገዱ፡ለእግዚ"፡** 2 Esr. 18, 6; **ይሰግዱ፡ለፀሓይ፡** Hez. 8, 16; Ps. 28, 2; Matth. 4, 10. 15, 25; Apoc. 19, 10; **ከመ፡ለስሙ፡ይስግድ፡ኵሉ፡ብርክ፡** Phil. 2, 10; c. **ቅድመ፡** Kuf. 12; Gen. 23, 7. 12; **ሰገደት፡ታሕተ፡እገሪሁ፡** Esth. 8, 3; absol.: **ንሰግድ፡ወሰጊ**

ደነ፡ንገብእ፡ Kuf. 18; Gen. 22, 5; **ያስተበርክ፡ወይሰግድ፡ወይጼሊ፡** Jes. 44, 17; **እለ፡መጽኡ፡ይስግዱ፡ውስተ፡ቤተ፡እግዚ"፡** Jer. 33, 2; Joh. 4, 20. Nota locum: **ይከውን፡ጸሎት፡በሰንበት፡ዘእንበለ፡ሰጊድ፡ዲበ፡ምድር፡አላ፡በደኒን፡ወአትሕቶ፡ርእስ፡** II Can. Nic. 32.

አስገደ፡ II, 1 *facere ut quis se prosternat, adoret:* Mavâs. nr. 13 (vid. sub **ሆባይ፡**); Deg.; Org. 1; c. dupl. Acc.: **ሥጋ፡እንተ፡ነሥአ፡** (ὁ Λόγος) **እምኔነ፡አስገዶሙ፡ለመላእክት፡** Chr. ho. 5.

ተሰግደ፡ III, 1 *adorari* (ritu solemni): Christus **እመላእክት፡ይሰገድ፡** Hom. Procli in Cyr. f. 121; **ለግሙራ፡ኢይወድእ፡እምተሰግዶ፡እምኔነ፡ወእምቅዱሳን፡መላእክት፡ዋሕድ፡** (Filius Dei) προςκυνεῖσϑαι πρὸς τῶν Cyr. ad Th. f. 19; Org.

ስጉድ፡ part. 1) *prostratus, in genua provolutus* (adorandi causa) Org. 3; M. M. f. 146; **ረከበ፡እንዘ፡ስጉድ፡በገጹ፡** Sx. Teq. 20; **እንዘ፡ስጉድ፡ውእቱ፡ዲበ፡ምድር፡** Sx. Mag. 13. 2) **ስጉድ፡** *lividus* vid. infra.

ስግደት፡ n. act., Pl. **ስግደታት፡** (prostratio corporis), *ritus adorandi solemnis* Lit. 160, 2. 167, 1; Gad. T. H.; Sx.; **ይስግድ፡፱ስግደተ፡** F. M. 14, 1. 8; **ምስለ፡ስግደታት፡ብዙኃት፡** Phlx. 207; Kedr f. 63, al.

ሰጋዲ፡ n. ag. *adorator* προςκυνητής Joh. 4, 23; **ሰጋድያን፡ለአምላክ፡ሰማይ፡** Sx. Mag. 13; **ሰጋድያን፡ለክርስቶስ፡** Vit. Pach.

መስገዲ፡ part. c. term. adj. *qui adorare facit:* **መስገዲ፡ለኵሉ፡** Lit. 173, 2.

ምስጋድ፡ subst. 1) *locus adorationis*, de ecclesia Clem. f. 194 (vid. sub **ምስኣል፡**); **ቤተ፡ጸሎት፡እንተ፡ተተክለት፡ለምስጋድ፡** Deg.; Org. 4. 2) *templum, delubrum*, infidelium, Can. Laod. 31 (32); **ምስጋደ፡አማልክት፡** II Abt. 66.

መስጊድ፡ i. e. مَسْجِدٌ *templum Muhammedanorum*, Lud.

ስጉድ፡ part. Prov. 23, 29 (**ለመኑ፡ስጉዳት፡አዕይንቲሁ፡**) graeco πελιδνός *lividus* respondet. Sed cum caeteris in linguis similis hujus radicis significatus non occurrat, quaeritur, annon Aethiops a proprio vocis πελιδνός sensu paulum declinaverit: Arabes enim utuntur سَجَدَ *humilis fuit*, سَجِدَ *inflatus fuit* pes; سَاجِدٌ *languens* oculus; أَسْجَدُ *inflatus*, de pede.

ሰጥሐ፡ I, 1 [שָׁטַח ܫܛܚ سَطَحَ] 1) *pandere, expandere*, ψύχειν **ይሰጥሕዎሙ፡**(**ለአዕጽምት፡**) **ለፀሓይ፡ወለወርኅ፡** Jer. 8, 2; Num. 11, 32; 2 Reg. 17, 19. 2) trsl. *exponere* spectaculo, ignominiae; *manifestare:* **እሰጥሐኪ፡** (v. **አሰ"፡**) **ወእሬስየኪ፡ኅስርተ፡** ϑήσομαί σε εἰς παράδειγμα Nah. 3, 6; **አዘዝኩ፡ይስጥሑከ፡** Hez. 28, 17.

አስጥሐ፡ II, 1 *expandendum curare* Nah. 3, 6 var.

ተሰጥሐ፡ III, 1 1) *se expandere, se extendere:* **ተነፅሐ፡ወተሰጥሐ፡ውስተ፡ምድር፡** ἐκτείνας ἑαυτὸν χαμαί Herm. p. 21; Jud. 4, 21. 2) *expandi* soli, *exponi* spectaculo: **አብድንት፡ይሰጣሕ፡ውስተ፡ገጸ፡ገዳም፡** εἰς παράδειγμα ἔσονται Jer. 9, 22; **ትሰጣሕ፡ኀጣውኢነ፡በይእቲ፡ዕለት፡** ἡμῶν τὰ ἁμαρτήματα ἐκπομπεύεται (in pompam producentur) Chr. Ta. 31.

ስጡሕ፡ part. *expansus, expositus spectanti, patens, apertus:* **እንዘ፡ስጡሕ፡ልብስ፡** Reg. Pach.; **ዳእሙ፡ስጡሓን፡ውስተ፡ገጸ፡ምድር፡ይከውኑ፡** Jer. 32, 19; **ስጡሕ፡ልበሙ፡** 2 Petr. 2, 14; Hebr. 4, 13 (Clem. f. 141; Macc. f. 17, ubi Hebr. 4, 13 allegatur).

ሰጣሒ፡ n. ag. *expandens, exponens spectando, manifestator:* **ለኅቡእ፡** Lit. 173, 2.

ሰጠመ፡ rad. inus.; סָתַם سَطَمَ significant quidem *occludere, obstruere*, sed variis probatur indiciis, radici primariae טם vim *immergendi* inesse (טָמַע, טָמַשׁ, **ጠመቀ፡** vid. Ges. thes. p. 552; طَمَّ *abundantia operuit aqua*, طِمٌّ *mare*), nec non أُسْطُمٌّ et أُسْتُمٌّ *mare* huc referenda sunt (שְׁטַף autem ab hac radice alienum videtur).

አስጠመ፡ II, 1 1) *demergere, submergere*, Koh. 10, 12; Sir. 23, 16 var.; Thren. 2, 2. 5; Ps. 68, 3; **ያሰጥሞን፡ለኀጣውኢነ፡** Mich. 7, 19; **አስጥም፡ጽንዖሙ፡** Judith 9, 8; (Christus) **ያሰጥም፡መራዕየ፡አሕርው፡** Lit. Joh.; c. **ውስተ፡**, ut: **አስጠምክሙ፡ውስተ፡ቀላይ፡** 2 Esr. 19, 11; Matth. 18, 6; 1 Tim. 6, 9; c. **በ፡** Ps. 123, 3. 2) *inundare et aqua obruere, absorbere*, de fluviis: **አፍላግ፡ኢያሰጥሙከ፡** Jes. 43, 2; **ውኂዝ፡ዘይደፍና፡ወያሰጥማ፡ለምድር፡** Jer. 29, 2; **ያሰጥሞ፡ሐዝሐዘ፡ፈለግ፡** Job 21, 33, et trsl. de iis, quae fluviis comparantur: **አስጠሞሙ፡ወይን፡** Jes. 28, 7; de somno, Lit. Jac.

ተሰጥመ፡ III, 1 1) *demergi, submergi, aquis hauriri* vel *obrui:* Ex. 14, 28; Ps. 140, 7; Hen. 1, 7. 48, 9. 56, 8. 81, 8. 83, 4. 89, 6; **እመ፡ተሰጥሙ፡ውስተ፡ቀላየ፡ባሕር፡** Am. 9, 3; Jes. 29, 4. 32, 2; Jer. 28, 64; **ወረዉ፡ነፍሳቲሆሙ፡ውስተ፡ፈለግ፡ወተሰጥሙ፡** Jsp. p. 354; **ተሰጠሞሙ፡** Hebr. 11, 29; Matth. 14, 30; **አልጸቀት፡ሐመር፡ለተሰጥሞ፡** Sx. Mij. 25; trsl. Ps. 106, 27; **ተሰጠምነ፡በኀጣውኢነ፡** 4 Esr. 6, 43; **ተሰጥሞ፡ውስተ፡ጣዕማት፡** F. M. 17, 4. 2) *sidere* (*paene mergi*), de navi: **እስከ፡ይሰጠማ፡** Luc. 5, 7.

ስጡም፡ part. *demersus, submersus, obrutus:* **ማሕጼ፡ስጡም፡** Enc. Teq. 20; **እለ፡ስጡማን፡በግብረ፡ዓለም፡** Chr. Ta. 15; **እለ፡ስጡማን፡በኀጢአት፡ውስተ፡ዐምዐመ፡ኀጢአት፡** Genz. f. 140.

ስጥመት፡ n. act. *demersio, submersio:* **ሰብአ፡ኖኅ፡** (perierunt) **በስጥመት፡ውስተ፡ማይ፡** Phlx. 172; **ድኅኑ፡እምስጥመት፡** Sx. Hed. 29; Org. 2; Phlx. 165; **ዘሞትከ፡በስጥመት፡ማይ፡** Sen. 6 Enc.; (si quis furatur) **በጊዜ፡ውዕየት፡እሳት፡አው፡ስጥመተ፡ባሕር፡** F. N. 49; **ስጥመት፡ሐመር፡** Sx. Ter 17.

መስጥም፡ part. *submergens, hauriens, obruens* (undis): **ወረውዎ፡ውስተ፡ባሕር፡መስጥም፡** Enc. Jac. 17; **ቀላይ፡መስጥም፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **ልሳን፡መስጥም፡** Ps. 51, 4; **ልኅት፡ዘዝንቱ፡ሕይወት፡መስጥም፡** τὸ πέλαγος τοῦ κλύδωνος τοῦ παρόντος βίου Chr. Ta. 22.

መስጠሚ፡ part. c. term. adj., i. q. **መስጥም፡**, ut: (aqua diluvii) **መስጠሚት፡ቤተ፡ቃየል፡** Lud. e Mss. Colb.

መስጠም፡ subst. *undae* vel *fluctus obruentes:* **አድኅነኒ፡እግዚኦ፡እመስጠመ፡ኀጢአት፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 2.

ስጥሮቢሎን፡ n. prgr. sc. στρόβιλος *pinus* Kuf. 21.

ስጡቃጤ፡ (v. **ሰጠቄጤ፡**) n. prgr. sc. σταχτή *stacte* Sir. 24, 15. — *Voc. Ae.*: **ስጡቃጤ፡ዘ፡ሽቱ**።

ሰጠወ፡ rad. inus., cui nescio an vis *advertendi*, *inclinandi* infuerit (coll. potissimum صَدَا II. III. IV. V). Amharenses quidem frequentant **ሰጠ፡** *dare*, **ስጦታ፡** *donum*, sed haec radix cum שָׁלַם أَسْلَمَ componenda videtur.

አሰጠወ፡ II, 2 i. q. **ተሰጥወ፡** III, 1; Lev. 1, 4 var. in G.

ተሰጥወ፡ III, 1 A) refl. 1) *excipere*, *suscipere*, a) rarius: *sustentare*: **ከመ፡አልቦ፡ዘይሰጠዎ፡** ἀντιληψόμενος Jes. 59, 16 (aliâs **ተወክፈ፡**). b) crebrius: *accipere*, *admittere*, *gratum habere*, c. Acc. prs. vel rei oblatae vel c. dupl. Acc.: Lev. 1, 4. 19, 7. 22, 20; **ኢይምሰልከ፡ዘይሰጠወከ፡በአብአ፡ዐመፃ፡** Sir. 32, 15; Kuf. p. 76 lin. 4 et 16; 1 Petr. 2, 5; **ውዱተ፡ዘሐሰት፡ኢትሰጠው፡** Ex. 23, 1. 2) vocem alicujus excipere i. e. a) *respondere* (ὑπολαμβάνειν, ἀποκρίνεσθαι) vel absol. vel c. Acc. prs.: Job 1, 7. 9. 8, 1. 9, 1. 11, 1. 12, 1 seq. 32, 6; **ይሰጠዎ፡** Jes. 3, 7; **ጸዋዕኩ፡ወአልቦ፡ዘተሰጥወኒ፡** 50, 2; **ኵሎሙ፡ይሰጠዉከ፡** 14, 10. 21, 9. 36, 21. 41, 28; Jer. 51, 15; **ተሰጠዎ፡ለአብድ፡** Prov. 26, 5; Dan. 2, 5. 8. 4, 16; Hab. 2, 2; Zach. 1, 11. 12. 13; Hez. 9, 11; 1 Reg. 1, 15. 17; 2 Reg. 15, 21; Marc. 7, 28; προςλαβόμενος Matth. 16, 32; c. Acc. rei: **ምንተ፡ተሰጥወ፡እግዚ"፡** Jer. 23, 35; vel c. dupl. Acc.: **ኢተሰጥውዎ፡ቃለ፡** Jes. 36, 21. b) *exaudire* vocantem vel rogantem (εἰς-, ἐπ-, ὑπακούειν) Hos. 2, 23; Ps. 19, 7. 33, 5. 90, 15; Cant. 5, 6; **ትጼውዐኒ፡ወአነ፡እሰጠወከ፡** Job 13, 22. 9, 3; Jes. 65, 24. c) *obtemperare*, *morem gerere* Ps. 17, 48; **ኢይሰጠወነ፡** 3 Joh. 9; **እለ፡ይሰጠዉኒ፡ወይትአመኑኒ፡** Clem. f. 224; **ኢንሰጠወከ፡በእንተ፡ዝነገር፡** Lud. e Vit. S. B) passive sumendum videtur *accipi*, *gratum haberi* Kuf. p. 18; 76, lin. 11; 78. — *Voc. Ae.*: **ተሰጥወ፡ዘ፡መለሰ**።

ስጡው፡ part. *acceptus*, *gratus* Ex. 28, 38; Lev. 1, 3.

ስጡወት፡ n. act. *acceptio*, *approbatio* Kuf. p. 65.

ስጣዌ፡ subst. *responsio* Lit. Greg.; Cyr. f. 3.

ሰጣዊ፡ n. ag. *qui rem gratam acceptamque habet*, Lud. e Ssal. Req.; de loco Cant. 7, 1 vid. Ludolfi annotationes a. l.

መሰጥው፡ part. *respondens*, *exaudiens*: **ኪያከ፡መሰጥው፤ኪያከ፡ሰማዒ፡** Lit. Orth.

ተሰጣዊ፡ n. ag. *responsor*: **ተሰጣዌ፡ቃል፡** 1 Sal. Mar. 15.

ሰጥጢራ፡, **ስ"፡**, **ሰጠጢራስ፡** (**ሲጥጥራስ፡** Lud.) n. prgr., sc. στατήρ *stater* Matth. 17, 27. — *Voc. Ae.*: **ሰጠጢራስ፡ዘ፡፩ድሪም፡**; *aliud*: **በ፪ድሪም**።

ስጢጶዮን፡, **ሰጢጶዮስ፡**, **ሰጠጶዮን፡**, **ሰጣጵዮን፡** al., n. prgr., sc. στιππύον *stupa* (أُسْطُبَّةٌ) Dan. ap. 3, 22; Sx. Haml. 5.

ሰጳለክስ፡ (**ስጳላክስ፡** Lud.) n. prgr. σπάλαξ *talpa* Lev. 11, 30. — Huc pertinere videtur scholion *Voc. Ae.*: **ሰጳራክን፡ዘ፡ሕንቃቅላ፡** (v. **እን"፡**).

ስጲራ፡, **ሰጲራ፡** n. prgr. σπεῖρα *manipulus cohortis* Marc. 15, 16; Joh. 18, 3; Act. 10, 1 Platt. — *Voc. Ae.*: **ሰጲራ፡ዘ፡አውራሮች**።

ሰፌላ፡, **ሴፌላ፡**, **ሴፌል፡**, **ሴፋላ፡** al., n. prgr. σεφηλά שְׁפֵלָה i. e. regio Palaestinae depressa ad mare mediterraneum ab Joppe ad Gazam usque patens, Jer. 39, 44. 40, 13; Ob. 19; 2 Par. 26, 10.

ሰፌልያ፡ (etiam **ሰፍልያ፡**) subst. *malleus*, *martulus* (fabri ferrarii) σφῦρα: **ነሃቢ፡ዘይዘብጥ፡በሰፍልያሁ፡** (v. **በሰፌልያሁ፡**) Jes. 41, 7; Jer. 10, 4; **ድምፀ፡ሰፌልያ፡** Sir. 38, 28; **ዘበጠ፡ነሃቢ፡በሰፌልያ፡** Fid. Jac. Bar. [Nescio an formatum sit praefixo **ሰ** causativo e rad. פּוּר פָּרַר *frangere*; alii vocem e Gr. σφῦρα ortam putaverint.]. — *Voc. Ae.*: **ሰፌልያ፡ዘ፡መዶሻ**።

ሰፍሐ፡ I, 1 [vic. **ጸፍሐ፡**, צָפַח, צָפָה ܦܫܰܛ صَفَحَ شَبَحَ سَبَحَ **ሰብሐ**); amh. **ሰፋ፡**] Subj. **ይስፋሕ፡** A) intrs. *se extendere*, *expandere*, *protendere*, *dilatare*, Gen. 49, 13; Prov. 23, 32; Sap. 7, 24. 8, 1; 3 Reg. 2, 35. 4, 25; Herm. p. 80 (quamquam hoc loco etiam III, 1 interpretari licet); **እምቅድመ፡ይስፍሑ፡ደመናት፡** Lit. Orth.; Org. 1. B) trs. 1) *extendere*, *distendere*, *protendere*, *expandere*, *pandere*: **እግዚ"፡ዘሰፍሐ፡ሰማየ፡** Zach. 12, 1; Job 9, 8; Jes. 40, 22. 44, 24. 51, 16; Jer. 10, 12. 28, 15; **መሥገርተ፡** Hos. 5, 1; Thren. 1, 13; Hez. 19, 8; **ሰፍሑ፡ሠቃቲሆሙ፡** Judith 4, 11; **መንጸፈ፡** Deut. 22, 17; **አዕጻደ፡** Ex. 40, 17; **አልባሰ፡** 19, 10 var.; **ፀምረ፡** Jud. 6, 37; **እሰፍሕ፡ላዕሌክሙ፡ማእሰ፡** Hez. 37, 6; **አዕጹቀ፡** Ps. 79, 12; **ሰፍሐት፡ማእደ፡ቅድሜሆሙ፡ወአንበረት፡ሥጋ፡ላዕለ፡ማእድ፡** Jsp. p. 369; **ዐራተ፡** Act. 9, 34; **መካይደ፡** Ps. 59, 9; alas: **ይቀውም፡ሰፊሐ፡ክነፊሁ፡** Job 39, 26; Jer. 29, 23. 31, 40; **እግረ፡** Job 30, 12; Gen. 49, 33; Kuf. 23. a) in specie: manus Ex. 3, 20. 4, 4. 14, 26. 27; **ሰፍሑ፡እደዊሆሙ፡ወነሥኡ፡** Kuf. 8; **ሰፍሐ፡እዴሁ፡ይንሣእ፡መጥበሕተ፡** Kuf. 18; Gen. 8, 9; **እደዊሃ፡ይሰፍሕ፡ዲበ፡ዘይበቍዕ፡** Prov. 29, 37; **ትሰፍሕ፡መዝራዕታ፡ለፈቲል፡** Clem. f. 190; Matth. 8, 3. 26, 51; **ሰፍሐ፡እዴሁ፡ኀቤየ፡** Jer. 1, 9; Matth. 12, 49; c. **ላዕለ፡** prs. Luc. 22, 53; ad adjuvandum: **እሰፍሕ፡እደዊየ፡ለሕዝብ፡ዐላውያን፡** Jes. 65, 2; ad precandum: **ሰፍሐት፡አፃብዐ፡እደዊሃ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Kuf. 25; Jer. 4, 31; 2 Par. 6, 12; ad largiendum (*aperire* manum): **ስፋሕ፡እዴከ፡ወሀብ፡** Sir. 14, 13. 40, 14; **ለነዳይ፡ስፋሕ፡እዴከ፡** 7, 32; Prov. 29, 38; Ps. 144, 17; **ትሰፍሕ፡እደዊሃ፡ለውሂብ፡** Clem. f. 190. b) *expandere* vel *patefacere* epistolam, ut ab omnibus legi possit; ἐκτιθέναι Esth. 8, 13 ap. (bis). c) *protendere* i. e. *porrigere*: **ሰፍሐ፡ክሣዶ፡ወመተሩ፡ክሣዶ፡በሰይፍ፡** Sx. Genb. 25. d) *distendere* distorquendo: **እንዘ፡ይሰፍሕዎ፡ሐቌ፡** Enc. Sen. 19. e) Ps. 62, 2 Aethiops legit: πῶς ἁπλῶς σοι ἡ σάρξ μου; **ሰፍሐ፡** enim *expandere* idem valet quod ἁπλοῦν, vid. **ስፉሕ፡** f) *extendere*, *protendere* **እኪተ፡** Hen. 99, 11; **ምሕረተ፡** Ps. 35, 11. 2) *dilatare*, *latum facere* πλατύνειν Ex. 34, 24; Matth. 23, 5.

አስፍሐ፡ II, 1 *facere ut extendatur*, *dilatare*, *latum et amplum facere*, *distendere*, *diducere*: **አስፊሖሙ፡ርእሶሙ፡ውስተ፡አስተቶ፡** εὐρυνόμενοι εἰς εὐθυμίαν Cyr. c. Pall. f. 87; **ያስፍሕ፡እግዚ"፡ለያፌት፡** Kuf. 7. 24; **አስፍሐ፡እግዚ"፡እደ፡ኵርሽ፡** (Cyri) **ወአኅየሎ፡** Jsp. p. 276 (vid. **ተሰፍሐ፡**); Org. 2; (serpens) **አስፍሐ፡** (fauces) Gad. Ad. f. 16.

ተሰፍሐ፡ III, 1 1) *extendi*, *expandi*, *dilatari*: **ትሰፋሕ፡** ἐκτείνεται Prov. 23, 32; **ኖኅ፡ሠርፁ፡ዘተሰፍሐ፡እምብ**

ዙኅ፡ማይ። Hez. 31, 5; **የማኑ፡ለእግዚ"፡ተሰፍሐት፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር።** Clem. f. 4. In specie nota phrasin **ተሰፍሐ፡እዱ፡** (بُسِطَ يَدُهُ) *successum habuit, auctus est opibus, potestate* in Jsp., ut: **ተሰፍሐ፡እደ፡እኩያን፡ወተኀብአ፡ጻድቅ።** p. 342; **በዝኅ፡ንዋዩ፡ወተሰፍሐ፡እደዊሁ።** p. 352; al. (vid. **አስፍሐ፡እደ፡**). 2) expandi i. e. *propagari, longe lateque manare* vel *fluere:* **ተሰፍሐ፡ሃይማኖት፡ርትዕት፡ውስተ፡ኵሉ፡ብሔረ፡ግብጽ።** Sx. Genb. 4. 3) *obduci, obtendi* (coll. صَفَحَ II et צָפָה): **ተጠምቀ፡ውስተ፡ዐዘቅተ፡ናጥራን፡ወተሰፍሐ፡ሥጋሁ፡ወኮነ፡ጸሊመ።** Sx. Teq. 13 (nisi III, 2 intelligere malueris).

ስፉሕ። part. et adj. 1) *extensus, expansus:* **ክነፊሆሙ፡ስፉሓን።** 2 Par. 3, 13; Hez. 1, 11; **ሰይፉ፡ስፍሕት፡ውስተ፡ኢየሩሳሌም።** 1 Par. 21, 16; **ስፉሕ፡እደዊሆን።** Herm. p. 76. 84; **ስፍሕተ፡እድ።** *extensam habens manum* Org. 5. 2) *patens, latus, amplus, spatiosus:* **ምድር፡ቡርክት፡ወስፍሕት።** Kuf. 8; Jes. 8, 8 var.; 2 Esr. 19, 35; **ርሒብ፡ወስፉሕ፡** πλατεῖς καὶ εὐρύχωροι Jes. 33, 21; 4 Esr. 5, 3; **ስፍሕት፡ፍኖት።** Matth. 7, 13; Clem. f. 167; hinc **ስፉሕ።** *spatium amplum:* **አሐውር፡ስፉሐ።** ἐν πλατυσμῷ Ps. 118, 45. 3) (opp. implicito, contorto, simulato) *simplex, integer, sincerus,* ἁπλοῦς Matth. 6, 22; **በስፉሕ፡ልብ።** ἐν ἁπλότητι καρδίας Sap. 1, 1; Eph. 6, 5; Col. 3, 22; Herm. p. 6. 25; Clem. f. 174; **በንጹሕ፡ልብ፡ወበስፉሕ፡ኅሊና።** Org.; hinc **ስፍሕት።** *simplicitas, sinceritas* Herm. p. 15. 91, et **ስፉሐ።** *simpliciter, sincere:* **ዘይኔጽር፡ስፉሐ።** ὁ βλέπων λεῖα Prov. 12, 13; vel **በስፉሕ።** Jac. 1, 5. 4) *liberalis* (proprie: qui apertam habet manum, vid. **ሰፍሐ፡**): **እግዚ"፡ስፉሐ፡ሀብት።** Genz. f. 87. 5) *obductus, obtentus* (vid. **ተሰፍሐ።** n. 3): **ዘሕብረ፡በረድ፡ስፉሕ፡ዲበ፡ክነፊሆሙ።** Hez. 1, 22.

ስፍሕ። (raro **ሰፍሕ፡**) subst. 1) *extensio, latitudo, tractus* (vid. **ጽፍሕ፡**): **ውስተ፡ስፍሐ፡በሓውርት።** τὸ πλάτος τῆς χώρας Jes. 8, 8; **እለ፡የሐውሩ፡በስፍሐ፡ምድር።** Hab. 1, 6; Apoc. 20, 9; **እላስ፡ወኵሎሙ፡እለ፡ምስሌኪ፡በስፍሐሙ።** Hez. 27, 13; τὸ κύτος Dan. 4, 17; Job 11, 9 var.; Chr. Ax. f. 89; Lit. Epiph.; **ይኩን፡ስፍሐ፡ምጣኔ፡ማእከለ፡ቤት፡ወቤት፡፲ወ፪ መከየድ።** F. N. 37. 2) *res expansa* vel *extensa:* **ውስተ፡ስፍሐ፡ይብስት፡ፀምር፡እንዘ፡ይወርድ፡ጠል።** Tachs. 16 Enc. (cfr. Jud. 6, 37); segmenta hostiarum expansa Kuf. p. 56; Pl. **ስፍሓት።** p. 57. 3) *simplicitas, sinceritas:* **ስፍሐ፡ልብ።** Herm. p. 98. 4) *stamen* (telae), στήμων Lev. 13, 48—58; hom. Procli in Cyr. f. 119 (vid. sub **ምሕን፡**); Lit. 170, 3.

ስፍሐት። n. act. 1) *extensio, expansio:* **በስፍሐተ፡እዴሁ።** (Christi) **በዲበ፡ዕፀ፡መስቀል።** Clem. f. 218. 2) apertio manus i. e. *liberalitas:* **ስፍሐተ፡እድ።** Clem. f. 211. 3) *amplitudo, capacitas:* **ንበሩ፡ውስተ፡ስፍሐት።** (var. pro **ስፍሕት፡**)**ፍናው።** (ubi viae ampliores, latiores fiunt) 4 Reg. 11, 6; **ስፍሐታ፡ለማኅደር።** F. N. 23.

ተስፉሕ። subst. *protractio, dilatio (diuturnitas):* **ይጸንሕ፡ተስፉሓ፡ለምሕረቱ።** (v. **ተስፉሃ፡**) ὑπομενεῖ· μακρὰν γὰρ ἡ διαθήκη Sir. 16, 22.

ምስፉሕ። subst. *spatium expansum (expansio in spatio):* non est in divinitate **ምስፉሕ፡ወምስትጉቡእ።** Lud. e Mss. Colb.; Lit. 171, 2 (ubi **ምስፉሕ።** emendandum est).

መስፍሕ። subst. *malleus,* nec non *incus:* **አዘዘ፡ያምጽኡ፡መስፍሐ፡ነሃቢ፡ወይስብሩ፡ቍያጺሆሙ።** Sx. Nah. 25; **አንበረት፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ዲበ፡መስፍሕ፡ወዘበጡ፡ሐራ፡** ibid.; **በመስፍሐ።** (var. **በመፍጽሐ፡**) **ኀጺን፡ዐጽመ፡እገሪሁ፡ቀጥቀጡ።** Enc. ibid.

ምስትስፉሕ። subst. *expansio, spatium expansum:* **አልቦ፡ዘይብል፡ቦቱ፡ምስትስፉሐ፡ወምስትጉባኤ፡ቦቱ፡ለመለኮተ፡እግዚ"።** M. M. f. 389.

I. **ሰፈረ።** I, 1 [amh. idem; סָפַר *numerare;* de etymo vid. Ges. thes. p. 966] Subj. **ይስፍር።** *metiri, dimetiri,* et fune mensorio, cubito al.: **ከመ፡ይስፍራ፡ለኢየሩሳሌም።** Zach. 2, 2; Hez. 40, 11. 13. 23. 45, 3; **ሰፈሮሙ፡በአሕባል።** 2 Reg. 8, 2; et mensura cubica Ex. 16, 18; Ruth 3, 15; **ስእኑ፡ኈልቆቶ፡ወሰፈረ፡እምነ፡ብዝኁ።** Kuf. 40; Matth. 7, 2; Marc. 4, 24; **መኑ፡ዘሰፈሮ፡ለማይ፡በሕፍኑ።** Jes. 40, 12; 4 Esr. 2, 8. 46. In specie a) *admetiri* c. **ለ።** prs. Gen. 47, 12; Kuf. p. 149. b) *metiendo distribuere* vel *attribuere:* **ይሰፍርዋ፡ለምድርከ፡በሐብል።** Am. 7, 17; Mich. 2, 4; Hen. 70, 3; Num. 34, 29. c) *mensura et numero definire:* **ሰፈራ፡እግዚ"፡ለመንግሥትከ።** Dan. 5, 26. d) in libris amharico-aethiopicis: *castra metari,* ut: **ግዕዘ፡እምነ፡አራራ፡ወሰፈረ፡ውስተ፡ዱቂ።** Chr. L. At. f. 23.

አስፈረ። II, 1 *metiendum, admetiendum curare* Kuf. p. 149 ann. 11.

ተሰፍረ። III, 1 *mensura definiri, mensurari:* **ኢይሰፈር፡ኆፃ፡ባሕር።** Jer. 40 (hbr. 33), 22 vrs. nov.; Hos. 2, 1 (hbr.).

ተሳፈረ። III, 3 *commetiri* cum aliis, *metiendo distribuere* sibi aliisque, Ps. 59, 6. 107, 7.

ስፉር። part. *mensura definitus, mensurabilis* 2 Par. 4, 2 var.; (**እግዚ፡"**) **ኢምጡን፡ወኢስፉር።** M. M. f. 322.

ስፍረት። n. act. *mensio, dimensio, mensura:* **እለ፡ያሰግሉ፡በስፍረተ፡እግር፡ወበመስፈርተ፡እድ።** Clem. f. 178.

ሰፋሪ። n. ag. *mensor,* Lud. sine auct.

መስፈርት።, raro **መስፈር።** (Lud.) subst., plerumque m., Pl. **መሳፍር።** 1) *mensura* (et cubitalis et cubica): **ሐብለ፡መስፈርት።** σχοινίον γεωμετρικόν Zach. 2, 1; Jes. 34, 11; **ሳዕሌሁ፡አልቦ፡መስፈርተ።** ἀμέτρητος *immensus* Bar. 3, 25; **አልቦ፡መስፈርተ፡ለ።** Org. 1; διαμέτρησις 2 Par. 3, 3; (cubica:) Matth. 7, 2; Marc. 4, 24; **ገብረ፡ማየ፡በመስፈርት።** Job 28, 25; **በመስፈርት።** ἐν μέτρῳ Judith 7, 21; Sir. 42, 7; **ንግበር፡መስፈርተ፡ንስቲተ።** Am. 8, 5; Zach. 5, 6; Sir. 42, 4; Kuf. 40; **መሳፍር።** M. M. f. 264; **መሳፍር፡ክልኤ።** Prov. 20, 10; **መስፈርተ፡ኢፍ።** Ruth 2, 17; Num. 15, 4 seq.; **መ"፡ኢን።** ibid.; **በመስፈርተ፡አርጣቦስ።** Dan. ap. 13, 3. a) Pro variis mensurarum specialium nominibus **መስፈርት።** nudum: κόρος 2 Par. 2, 10. 4, 5. 27, 5; οἰφί 1 Reg. 17, 17; κύαθος Ex. 25, 29; δέκατον Lev. 14, 20. 21; μετρητής 3 Reg. 18, 32; Joh. 2, 6; κανοῦν Lev. 8, 2. 26. 31; χοῖνιξ Apoc. 6, 6. b) Etiam de mensura ponderabilium: **ወሀበ፡ሢጠ፡ለውእቱ፡መካን፡በመስፈርተ፡ወርቅ፡፮፻** 1 Par. 21, 25; **ኢይገብሩ፡ዐመፃ፡በውስተ፡ሐሳበ፡አውራኖሙ፡ወኢበመሳፍረ፡ሚዛኖሙ።** Macc. f. 10. c) *extensio, longitudo:* **አብጽሖሙ፡ውስተ፡መስፈርተ፡አካል፡** *ad justam staturam* (aliâs **መጠነ፡አካል፡**) Ssal. Req. 2) *metrum, rhythmus* Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub **አምጣን፡**).

ምስፋር። subst. 1) id. q. **መስፈርት።** Kuf. p. 141 ann. 8.

2) ምስፋር፡ (v. ምዕራፍ፡) ወክንፋር፡ዘ፡ሻኛ፡መዝራዕት፡ወርች፡ Voc. Ae.

II. **ሰፈረ፡** rad. inus. (pro ጸፈረ፡ q. v.) i. e. صَفِرَ IX *flavus fuit.*

አስፈር፡ nomen morbi ῥῖγος (i. e. أَصْفَرُ *flavus*, صَفَرٌ *morbus ventris, quo pallescit facies*), fortasse *icterus* Deut. 28, 22.

ሳፍራ፡ i. e. صَفْرَآءُ *cholera, temperamentum cholericum* Fal. f. 16 (vid. sub እንሳሕስሐ፡); ዕንስ፡ይትወለድ፡እምኀይለ፡ሳፍራ፡ f. 30; ሀኬት፡ይትወለድ፡እምነ፡ሳፍራ፡ f. 82.

ሰፈር፡ክል፡, secundum Lud. **ሰፈርጎል፡** et **ሰፈር፡ጎል፡** (سَفَرْجَلٌ) flavum malum i. e. *malum cotoneum* vel *cydonium* Const. Ap. 39 (inter poma, quibus benedictionem impertitur episcopus).

መስፈረስ፡ nomen morbi, si quidem lectio bona est: ወየሐምም፡ሕማመ፡መስፈረስ፡ወጉንዱይ፡መዋዕል፡እምዘ፡አኀዘ፡ Sx. Haml. 8.

ሶፎር፡ nomen gemmae, sine dubio *sapphirus* Sx. Masc. 16; Enc. Jac. 9; Deg.; Org. 7. (Aliud ሶፎር፡ sc. Σωφίρ occurrit Job 22, 24).

ስፋሪዳ፡ n. prgr., sine dubio σφαιρίδια, *globulus, globus:* (inter brachia et pectus eam gestare jusserunt) ስፋሪዳ፡ዘኀጺን፡እለ፡ርሱናት፡ Sx. Mag. 20.

አስፋሬዳ፡ *canistrum* vid. sub አ.

ሰፈነ፡ I, 1 [hoc verbum mihi nunc cum ሰፍሐ፡ et ሰፈፈ፡ cognatum videtur, prima *extendendi* notione in significatum *augescendi, invalescendi, praepollendi* propagata] 1) *invalescere, percrebescere, praevalere, superiorem* vel *principem evadere:* እስመ፡ዓዲሁ፡ኢሰፈነ፡ስብከቱ፡በላዕለ፡ኵሉ፡ οὔπω πάντων περιγέγονε τὸ κήρυγμα Chr. ho. 4; ዐብየ፡እከይ፡ወሰፈነ፡ጽልእ፡ Jsp. p. 356; ሰፈነት፡ኵለሄ፡እከይ፡ወዐመፃ፡ወዝሙት፡ p. 342; ሶበ፡ሰፈነ፡አሚን፡ (fides christiana) ላዕለ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡ F. N. 45. 2) *dominari, principatum tenere, praeesse, moderari,* c. c. ላዕለ፡, ut: አንተ፡ትሰፍን፡ላዕለ፡ኵሉ፡ σὺ πάντων δεσπόζεις vel ἄρχεις 1 Par. 29, 11. 12; መገብት፡እለ፡ይሰፍኑ፡ላዕለ፡ቅኔ፡ προστάται ἔργου 1 Par. 29, 6; ሰፈነ፡ላዕለ፡ብዙኀ፡አሕዛብ፡ Jsp. p. 287; c. ዲበ፡ Org.; ሰፈነት፡ላዕሌሆሙ፡ድንጋጼ፡እንተ፡ኢተሐዘብዋ፡ Sap. 18, 17; c. Acc.: ናሁ፡አማርያ፡ካህን፡ይሰፍንክሙ፡በኵሉ፡ቃለ፡እግዚ"፡ 2 Par. 19, 11; ዘይሰፍን፡ምኔተ፡ Phlx. 17; c. ለ፡, ut: ብእሲ፡ዘይሰፍን፡ለእስራኤል፡ 3 Reg. 9, 5; absol.: አመ፡ይሰፍን፡ኵርያቆ፡ Enc. 12 Ter; Abush. — *Voc. Ae.:* ሰፈፈ፡ሰፈነ፡ብ፡ሰፋ፡መላሂ ፡፡

አስፈነ፡ II, 1 *principem, ducem constituere, praeficere,* c. ዲበ፡ Org.

ስፉን፡ part. *praevalens, principalis,* ut: ህላዌሁ፡ስፉን፡ *substantia ejus potior (supereminens),* Lud. e Mss. Colb.

ስፍን፡ subst., proprie *quantitas, numerus, copia* ut videtur; deinde usurpatur supplendis quibusdam notionibus, quae in aliis linguis ope pronominum quantitatis significantur (vid. gramm. § 157, 1), scilicet 1) a) *aliquot:* መፍትው፡ዘይሠየም፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡እምስፍን፡ (in lexico: እምስፍነ፡) ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ Lud. comm. hist. p. 308 e Syn. b) *aliquoties, saepe* (رُبَّمَا); conjunctum cum ጊዜ፡, ut: ስፍነ፡ጊዜ፡ዘነትዐ፡ምዉእ፡ወውእቱ፡ተመይጠ፡ወኮነ፡መዋኤ፡ Jsp. p. 380. 2) in interrogationibus directis et indirectis et in exclamationibus: a) *quantus, quantum?* ስፍን፡ኀፍረት፡ዘይረክበኒ፡በይእቲ፡ዕለት፡ *quanta erit ignominia, quae* Vit. Pach.; ለቡ፡ስፍን፡ኈልቆሙ፡ Clem. f. 52. b) *quot?* ስፍን፡ቦቱ፡ዲናራት፡ዘለቅሐ፡ Chr. Ta. 11; ስፍነ፡አህጉረ፡ጽኑዓነ፡እለ፡አመዝበሮን፡(ሞት፡) ወስፍነ፡አብያተ፡እለ፡አንኀሎን፡ወስፍነ፡ዕደወ፡ኀያላነ፡ረሰየ፡ይትዋነይዎሙ፡ዕፄያት፡ Genz. f. 149; ስፍን፡እምነ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ Lud. e Syn. Originem potestatis interrogativae videas in hoc exemplo: ታአምር፡ስፍነ፡ነገሥተ፡ርኩሳነ፡እለ፡ዐለዉ፡ *novisti (copiam, reges impuros, qui* i. e.) *quot reges impuri* (in membro parallelo ሚመጠን፡) Did. 2. c) *quoties?* aut ስፍነ፡ ποσάκις Matth. 18, 21, aut ስፍነ፡ጊዜ፡ Kedr f. 62; Phlx. f. 238.

ስፍነት፡ subst. *quantitas,* Lud. e Ssal. Req.

እስፍንቱ፡, compositum ex እ፡ interrogativo et ስፍንት፡, et terminatione pronominali *û*, Acc. እስፍንተ፡ (gramm. § 157, 1) 1) *quot?* በእስፍንቱ፡ዕለታት፡ Abush. 30; እስፍንቱ፡ዓመታት፡ዘነበርከ፡ውስተ፡ዛቲ፡ሀገር፡ Sx. Haml. 8; በእስፍንቱ፡ኀሊና፡ሰይጣናዊ፡ (quot cogitationibus sat.) Phlx. 220; ዝንቱ፡ቅዱስ፡ነገደ፡በመክሊት፡ወረብሐ፡እስፍንተ፡ተአምራተ፡ *o quam multa miracula!* Sx. Teq. 27. 2) እስፍንተ፡ *quamdiu? quantum?* Sx. Haml. 15; እስፍንተ፡ይደልዎ፡ለእኁ፡ (monacho) ከመ፡ይንበር፡ውስተ፡ማኅበር፡ወይባእ፡በአተ፡ብሕትውና፡ Phlx. 45; በእስፍንቱ፡ (*quanto*) ሜጥክሙ፡ዐጸደ፡ወይንክሙ፡ Chr. Ta. 18. — *Voc. Ae.:* እስፍንቱ፡ብ፡ስንቱን ፡፡

ሰፋኒ፡ n. ag. 1) *princeps, praefectus, dominator, moderator,* ἡγούμενος, ἄρχων: አልቦሙ፡ሰፋኒ፡ 2 Par. 18, 16; ሰፋንያት፡ ἄρχουσαι 35, 25; c. ላዕለ፡, ut: ኮነ፡ሰፋኔ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ነገሥተ፡ምድር፡ 9, 26. 7, 18. 11, 22. 2) *praevalens, praecipuus, principalis:* መንግሥቱ፡ሰፋኒት፡ውስተ፡ኵሉ፡አጽናፈ፡ዓለም፡ M. M. f. 43; dies dominica ሰፋኒት፡ Ssal. Req.

መስፍን፡ part. et subst., m. et fem. (Judith 15, 13), Pl. መሳፍንት፡, Pl. Pl. መሳፍንታት፡ (1 Par. 26, 26) 1) *princeps, praefectus, moderator, gubernator, procer, optimas, praeses, antistes, satrapa, dux,* al., ἄρχων Gen. 25, 16; Sir. 41, 18; ἡγούμενος Jer. 46, 3; Judith 5, 5; ወይእቲ፡መስፍኖን፡ለአንስት፡ኵሎን፡ 15, 13; Hez. 21, 15; Matth. 2, 6; ἡγεμονεύων Luc. 2, 2; ἡγεμών Gen. 36, 15 seq.; Ps. 67, 30; 1 Par. 1, 51; መሳፍንተ፡ኀይል፡ Jer. 47, 7; Matth. 10, 18; Luc. 20, 20; τύραννος Job 2, 11; ἀρχηγός 1 Esr. 5, 1; 1 Par. 26, 26; σατράπης Dan. 6, 1; 1 Esr. 3, 2; 1 Reg. 5, 8; μεγιστᾶνες Jes. 34, 12; Jer. 25, 17; Apoc. 6, 15; στρατηγός Jer. 28, 23. 28; Judith 5, 2; χιλίαρχος, ἑκατόνταρχος Num. 31, 14. 48; 1 Reg. 18, 13. 22, 7; 2 Reg. 18, 1; 4 Reg. 11, 9. 10; Zach. 9, 7. 12, 5; Luc. 23, 47; መስፍነ፡ኀምሳ፡ πεντηκόνταρχος Jes. 3, 3 (var.); moderator concentus musici, Chr. ho. 34 (vid. sub ቃና፡). 2) in specie: *judices* Israelitarum (הַשֹּׁפְטִים) Jud. 2, 18 seq.; Ruth 1, 1; 4 Reg. 23, 22; Act. 13, 20; አሪት፡ዘመሳፍንት፡ *liber Judicum.* — *Voc. Ae.:* መስፍን፡ብ፡ደጅ፡አዝማች ፡፡

ምስፍና፡ (pro ምስፍንና፡) subst., dignitas vel munus vel provincia ejus qui መስፍን፡ appellatur: *principatus, ducatus, praefectura, satrapia:* Gen. 49, 10; Hez. 19, 11; ἡγεμονία Num. 1, 52. 2, 17; ἐπισκοπή 7, 2; σατραπεία 1 Reg.

6, 4. 18; 1 Esr. 3, 2; μεριδαρχία 1 Esr. 1, 10. 8, 28; ἐπαρχία Act. 23, 34; **እግዚ“፡ አዕበየ፡ ክብርየ፡ ወምስፍናየ፡ ላዕለ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡** (ait Darius Alexandro M.) Jsp. p. 282. In specie: *judicatus Israelitarum*, ut: **እመ፡ ምስፍና፡ ባርቅ፡** Teb. Tab. 39.

ስፍንግ፡, **ስፍነግ፡**, **ሰፍንግ፡**, **ሰፍነግ፡** n. prgr., σπόγγος *spongia* Matth. 27, 48; Marc. 15, 36 (fem.); Joh. 19, 29; Chr. Ta. 5 (masc.; vid. sub **ሰንቡእ፡**); **ምድር፡ ተፈጥረት፡ በአምሳለ፡ ስፍነግ፡ እንተ፡ ትነብር፡ መልዕልተ፡ ማይ፡** Clem. f. 3. — (*Voc. Ae.*: **ሰፍነግ፡ ዘ፡ ሐረንጋዴ፡**).

ሰፈወ፡ inus., sc. צָפָה *spectavit, exspectavit.*

አሰፈወ፡ II, 2 *spem facere, promittere, polliceri,* (*confidere facere*), c. dupl. Acc.: **ዘአሰፈዎ፡** διαθήκη Gen. 15, 18; ἐνελπίζειν Ps. 118, 49; 4 Esr. 7, 21; **አሰፈውክሙ፡ ለዝ፡ ሕዝብ፡ ሐሰተ፡** πεποιθέναι ἐποίησας ἐπί Jer. 35, 15; ἐπαγγελία Rom. 4, 16. 9, 4; Hebr. 11, 9; Jac. 1, 12; 1 Joh. 2, 25; Tit. 1, 2; **አሰፈዎሙ፡ ብዙኀ፡ ንዋየ፡** Jsp. p. 358; c. Acc prs.: Rom. 9, 9; Hebr. 6, 13; c. **ለ፡** prs. 9, 15; c. Acc. rei: **ከመ፡ ታግዕዝ፡ እንተ፡ አሰፈውከ፡** Sir. 7, 21; c. **ለ፡** rei: **እመክር፡ ከመ፡ አሰፍዎ፡ ለመርድእ፡** Jsp. p. 309; absol.: **ለእመ፡ ወሀቡ፡ ወለእመ፡ አሰፈዉ፡ ለድኅር፡** (in posterum) F. M. 25, 3; seq. Subj. verbi: Rom. 9, 8; vel seq. **ከመ፡** cum Subj. Sap. 17, 8.

ተሰፈወ፡ III, 2 *exspectare, sperare,* (*confidere*), c. c. Acc. rei vel prs.: **እሴፎ፡ ሕይወትየ፡** Job 2, 9. 7, 2; **ምድር፡ እንተ፡ ትሴፎ፡ ዝናመ፡** 29, 23; **ተሰፎኩ፡ ብርሃነ፡** 30, 26; **ኪያየ፡ ይሴፈዉ፡ አሕዛብ፡** Jes. 51, 5. 60, 9; **ይሴፈዉ፡ ሣህለከ፡** 38, 18; **ተሰፈውነ፡ ሰላመ፡** Jer. 8, 15. 14, 19; **ተሰፎናከ፡** 14, 22; Ps. 24, 2. 5. 70, 6. 15. 144, 16; Sir. 2, 9. 34, 7. 15; **ተሰፈው፡ ጻማከ፡** *spera* (laborem i. è.) *fructum laboris tuum* ἔμμενε τῷ πόνῳ σου Sir. 11, 21; **ተሰፌዎሙ፡ ንዋየ፡** Hebr. 11, 1; Judae 21; Joh. 5, 45; Rom. 8, 24. 25; **በተሰፍዎ፡ ከንቱ፡** ἐν κενῇ ἐλπίδι Job 7, 6 (cfr. Jes. 29, 8); c. **በ፡** Ps. 117, 9; c. **ኀበ፡** Ps. 103, 28; absol. Hen. 96, 1; **ከንቱ፡** (v. **ከንቶ፡**) **ተሰፈወ፡** Jes. 29, 8. Deinde verba subjunguntur, vel ope Infin. in Acc.: **ኢይሴፎ፡ ሐይወ፡** Job 15, 31. 24, 23, vel **ከመ፡** seq. Impf. Hen. 98, 10. (46, 6); vel **ከመ፡** seq. Subj. Hen. 10, 10; vel (omisso **ከመ፡**) seq. Subj. nudo: **ኢይሴፈዉ፡ እንከ፡ ይርአዩኒ፡** Tob. 10, 7; **አዕይንተ፡ እስራኤል፡ ይሴፈዋከ፡ ታይድዖሙ፡** 3 Reg. 1, 20; Hen. 103, 11; Act. 3, 5; Rom. 15, 24; Phil. 2, 23, vel seq. Impf. nudo: **ተሰፈወ፡ ዳኅነ፡ ይነብር፡** v. **ይንበር፡** Job 15, 21; **ተሰፈወ፡ ያዐርፍ፡** v. **ያዕርፍ፡** Sir. 11, 19.

አስተሰፈወ፡ IV, 2 *in spem adducere, sperare facere, spe lactare*: **ኢያስተሰፋክሙ፡ ኀበ፡ እግዚ“፡** μὴ ἐπελπιζέτω ὑμᾶς 4 Reg. 18, 30; **ብዙኀ፡ ያስተሴፍወከ፡** Sir. 13, 6; **በ፡ ዘበኀፍረት፡ ያስተሴፍዎ፡ ለማኅፈሩ፡ እንዘ፡ ኢይሁብ፡** 20, 23.

ስፍው፡ part. *speratus*, Lud. sine auct.

ተስፋ፡ subst., m. et fem., Pl. **ተስፋት፡** 1) *spes, exspectatio* Job 4, 6. 5, 16. 8, 13. 11, 20; **ለዕፅ፡ ቦ፡ ተስፋ፡** 14, 7; Jer. 2, 36; Hez. 37, 11; Prov. 1, 33. 11, 7; Koh. 9, 4; Sir. 14, 2; 4 Esr. 6, 35. 7, 22; Rom. 5, 4. 8, 24; Eph. 4, 4; 1 Thess. 1, 3; **እለ፡ ቀብጹ፡ ተስፋሆሙ፡** *desperantes* Sir. 17, 24; **ሠናየ፡ ተስፋ፡** εὔελπις Sap. 12, 19; c. per st. cstr., ut: **ተስፋ፡ ኀይል፡** Prov. 14, 26; **አልቦ፡ ተስፋ፡ ወፂአ፡ እምጽልመት፡** Job 15, 22; c. **ኀበ፡** Ps. 61, 5; c. **ዲበ፡** Hen. 63, 7; c. **ለ፡** et Inf., ut: **እመቦ፡ ተስፋ፡ ለድኅነን፡** Clem. f. 256; Herm. p. 18; **ተስፋት፡** Phlx. 244. Saepius: *causa spei*; id quod vel a quo speratur: Gen. 49, 10; Ps. 61, 7; **እስመ፡ ውእቱ፡ ተስፋሁ፡** Sir. 31, 16; Jes. 24, 16; Jer. 17, 7; 2 Cor. 3, 4. 2) *promissio, promissum,* ἐπαγγελία Rom. 15, 8; 1 Tim. 4, 8; Hebr. 6, 15. 11, 13. (12, 1); 1 Joh. 2, 25; Act. 1, 4. 26, 6; Luc. 24, 49; **እልክቱ፡ ተስፋት፡** Chr. ho. 11. 23; **ፍኒር፡ ኪዳን፡ ውእቱ፡ ወተስፋ፡** F. N. 24, 3. — *Voc. Ae.*: **ተስፋ፡ ብ፡ አለኝታ ።**

ሰፈየ፡ I, 1 [amh. **ሰፋ፡**; سَفَّ *contexuit* folia palmae; شَفَا *medicatus fuit* إِشْفًى *subula sutoris*] Subj. **ይስፊ፡** *subula contexere, suere, consuere, sarcire,* ῥάπτειν Gen. 3, 7; **እለ፡ ይሰፍያ፡ መተርአሳተ፡ ለኵሉ፡ ኵርናዐ፡ እድ፡** Hez. 13, 18; **አኒም፡ ወሰፍየ፡ አልባስ፡** F. N. 23; **ሰፍየ፡ ልብስ፡** F. N. 36; **ተበትከ፡ ቶታን፡ አሣእኒሁ፡** (Marci) **ወከነ፡ ኀበ፡ ሀገር፡ ፩ብእሲ፡ ሰፋዪ፡ ወወሀቦ፡ ቅዱስ፡** (Marcus) **አሣእኒሁ፡ ከመ፡ ይስፊ፡ ሎቱ፡ ወእንዘ፡ ውእቱ፡ ይሰፊ፡ በመስፌ፡ ተሠጥቀ፡ አጻብዒሁ፡** Sx. Mij. 30; **ከመ፡ ይስፊ፡ ቶታን፡ አሣእን፡** Sx. Hed. 20; (monachorum) **ቦ፡ እለ፡ ይጽሕፉ፡ ወቦ፡ እለ፡ ይሰፍዩ፡ ለግብረ፡ ደብተራ፡** Gad. Za. Mich.; **ሰፌየ፡ አስፋሬዳት፡** Gad. Kar.; Phlx. 85; (monachus ait:) **ሶበ፡ ሰፈይኩ፡ አስፈሬዳ፡ ወለለ፡ ኵሉ፡ ዐዊዶታ፡ ለመስፌ፡ አስተዳሉ፡ ሞትየ፡ ቅድመ፡ አዕይንትየ፡** Phlx. 157; **ሰፈየ፡** c. Acc. et **በ፡** rei *insuere* rem in alqd M. F. (**እስፌ፡** in 2 Cor. 10, 1 Plglott. lectio prava est pro **እተፌ፡**).

ተሰፍየ፡ III, 1 *sui, consui, contexi*: **በዳግም፡ ንፍሐተ፡ ቀርን፡ ይሰፈያ፡ አዕፅምት፡ ምስለ፡ ሥጋ፡** Lit. Jac. Sar.; Vis. Bar.

ስፉይ፡ part. *sutus, consutus* F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡**).

ሰፌ፡ subst. *sutura*: **ንዋየ፡ ሰፌ፡** *instrumenta sutoria* Lud. e Libr. Myst.

ስፍየት፡ n. act. *sutura* F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡**).

ሰፋይ፡ et crebrius **ሰፋዪ፡** 1) *sutor* **ሰፋዪ፡** v. **ሰፋዮ፡ አሣእን፡** Act. 9, 43. 10, 32; **ሰፋየ፡ አሣእን፡** Abush. 50; **ሰፋዪ፡** Sx. Mij. 30; Hed. 20. 2) *sartor* F. N. 36. 3) (*subulâ*) *contexens*: Paulus apostolus **ሰፋይ፡** Did. 33; apostolornm alii erant **መሠግራን፡**, alii **ሰፋዕያን፡** (legas **ሰፋይያን፡**) **ደብተራ፡** (σκηνοποιοί) Did. 13.

መስፌ፡ subst., m. et fem., *subula,* ὀπήτιον Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; Phlx. 157 (vid. **ሰፈየ፡**); Sx. Hed. 20; Abush. 50.

ሰፋድል፡ subst., formâ Pl. *secundae, secundinae,* ut: **ለባሴ፡ ሰፋድል፡** (induens secundinas) Lud. comm. hist. p. 500 n. 29; „convicium est et contumeliose dictum“, Lud.

I. **ሰፈጠ፡** inus.; vis radicis prima in *latitudine, amplitudine* esse videtur; deinde transfertur ad *animum apertum et seductioni obnoxium*; at arab. سَفُطَ *liberalis fuit* (sicut פָּתָה *pellici, seduci se passus est*, at فَتِيَ *juvenilis aetate, ingenuus fuit*).

አስፈጠ፡ II, I *pellicere, seducere, suadendo movere, decipere*: ἀπατᾶν Gen. 3, 13; Jud. 14, 15. 16, 5; Judith 12, 16; **አስፍጣ፡ ሊተ፡ ለዛቲ፡ ብእሲት፡** πεῖσον 12, 11; **ያሰፍጠከ፡** ἀποκενώσῃ σε Sir. 13, 7; καταπείθειν 2 Reg. 17, 16;

አስፍጦ፡ περιφορά Koh. 2, 2; **ያሰፍጡኑ፡ውስተ፡ዘኢንክል፡ገቢረ፡** Clem. f. 200. — *Voc. Ae.:* **አስፈጠ፡ኄጠ፡ዘ፡ሸነገለ፡ሐባበለሂ፡ይ ።**

ተሰፍጠ፡ III, 1 *pellici se pati, seduci, decipi:* **ተሰፍጠ፡ለፍትወት፡** (ad libidinem) Phlx. 162; **ሄሮድስ፡ተሰፍጠ፡በምክንያተ፡ዝሙት፡** Sx. Teq. 9; **ተሰፍጦ፡** παραφορά (περιφορά) Koh. 2, 12; **እስመ፡ይሰፈጥ፡ውእቱ፡እምሰይጣናት፡** Phlx. 140.

አስተሳፈጠ፡ IV, 3 *facere ut quis se seduci* vel *pellici sinat:* **በአስተሳፍጦ፡** (v. **በአስፍጦ፡**)**ከናፍርየ፡** Judith 9, 10.

ስፉጥ፡ part. *seductus, seductilis, pellectu facilis* (sec. Lud. *fallax*) Lit. 171, 1, ubi **ወራዙት፡ስፉጣን፡** emendandum est.

ስፍጠት፡ n. act., Pl. **ስፍጠታት፡** *seductio, illecebra, deceptio,* ἀπάτη **ስፍጠተ፡ብዕል፡** Matth. 13, 22; **ስፍጠታተ፡ሰይጣን፡** Phlx. 4. 29.

ሰፋጢ፡ n. ag. *seductorius, deceptor,* **ሰፋጢት፡ብዕል፡** Org. 5; **ሰፋጢት፡** *illecebrae,* ut: **ይመውእሙ፡ጻሕቀ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ወሰፋጢተ፡ብዕል፡** F. N. 45.

II. **ሰፈጠ፡** videtur i. q. ܣܦܕ *veru infixit;* سَفَّدَ II. — At *Voc. Ae.:* **ሰፈጠ፡ብ፡ሻጨረ፡ፋቀሂ፡ይ፡**

መስፈጥ፡ዘ፡አምሳለ፡ወረንጦ፡ Voc. Ae.

ሰፈፈ፡ I, 1 [amh. „to spread oneself, to soar“ Isenb. p. 62.] Subj. **ይስፍፍ፡** 1) *se extendere, diffundi, increscere, percrebescere* [coll. **ሰፈነ፡**, صَفَّ et סָפַף]: (tamquam sinapi seminatum extendenda est praedicatio,) **ወለዝንቱ፡ግብር፡ናሁ፡ንሬእዮ፡ኵሎ፡ዕለተ፡ይሰፍፍ፡በውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡** (τοῦτο τὸ κήρυγμα τὴν οἰκουμένην ἐπιτρέχον) Chr. Ta. 21; **እምከመ፡ጸርየት፡ልቡና፡ወኅሊና፡ኢይትዐደው፡እምዐቅሙ፡ወእምከመ፡ሰፈፈት፡ፍትወት፡ትከውን፡ሐጸ፡ቀታሌ፡** Fal. f. 76; de laude percrebescente, Org. 2) *abundare, refertum, plenum esse* [significatione propius ad שָׁפַע ܫܦܥ accedente]: **ከመ፡ይስፍፉ፡መዛግብቲከ፡ብዙኀ፡ሥርናየ፡ወወይን፡ማኅበብቲከ፡ይስፍፍ፡** Prov. 3, 10; **ከመ፡እብነ፡ፈለግ፡ይሰፍፍ፡** (gl. pro **እብነ፡ፈለገ፡ሶፎር፡**) Job 22, 24. — *Voc. Ae.:* **ሰፈፈ፡ሰፈነ፡ብ፡ሰፋ፡መላሂ ።**

ስፉፍ፡ part. *late patens, extensum,* de firmamento, Lud. ex auct. Gregorii.

ቀ፡ litera alphabeti Aethiopici octava, quae **ቃፍ፡** vocatur.

ቃህም et **ቅህም፡** subst. (m. Prov. 6, 6), coll. et sing., *formicarum* species; μύρμηξ, **ተመየጥ፡ኀበ፡ቃህም፡ሀካይ፡** Prov. 6, 6; Did. 13 (**ቅህም፡** ed. Platt p. 104); (nos quum in coelos sublati erimus,) **ንሬእዮ፡ለሰብእ፡ከመ፡ቃህም፡ወፅዒያት፡** μύρμηκας) Chr. Ta. 16; **ዘጊበ፡መዛግብት፡** praedicatur de **ቃህም፡** sicut **ተመይኖ፡ግብር፡** de **ሣሬት፡** Fal. f. 17; Deus **ፈጠረ፡ለቅህም፡** (sic) **ወለአናኳዕ፡በመትሕተ፡ምድር፡ወእንስሳ፡በመልዕልተ፡ምድር፡** Macc. f. 10. — Ludolfus hoc vocabulum explicat *fucus* („ignavum pecus“, quod Virgilius dicit) et huic interpretationi probandae affert **ትጋሆሙ፡** (*sedulitas*) **ለፅብስት፡ንህብ፡ወሀካይ፡ቃህም፡** Enc. Masc. 25; sed praedicatum **ሀካይ፡** cum **ትጋህ፡** minime concordat et Sx. Tubing. exhibet **ወትግሀት፡ቃህም፡**; illud **ሀካይ፡** e loco Prov. 6, 6 perperam intellecto sumtum videtur). — *Voc. Ae.:* **ቃህም፡ወሰኳዕት፡ብ፡ገብረ፡ጕንዳን፡** (vid. sub **ሰኳዕት፡**).

ቃል፡ *vox, verbum* vid. sub **ቆለ፡**

ቈላ፡ (minus bene **ቆላ፡**), subst., m. et fem., Pl. **ቈላት፡** [non tam cum ܓܠܐ (גַּל גַּלִּים), quam cum غَوْرٌ et غَوْلٌ (a rad. עור, חור, קור) componendum esse videtur; vid. etiam **ቀላይ፡**; forma nominis a rad. **ቀለወ፡** repetenda sit] 1) *vallis, locus depressus et humilis, regio (in alvei speciem) depressior,* κοιλάς, κοίλωμα, φάραγξ; Sing. **ቈላ፡** Jes. 10, 29; **ቈላ፡ዕሙቅ፡** 30, 23; Hen. 26. 27; at frequentius occurrit **ቈላት፡** pro Sing. acceptum: Gen. 14, 10. 23, 2. 26, 17. 37, 14; Num. 13, 23; Deut. 2, 36; Kuf. 24; Jes. 15, 7. 17, 5. 22, 1. 5. 28, 21; Jer. 7, 31. 21, 13; Judith 12, 7; Plur. **ቈላት፡** Jes. 7, 19. 8, 7. 11, 15. 34, 9. 57, 5; Hez. 6, 3. 32, 6. 36, 4; **ልገታተ፡ቈላት፡** Hagg. 1, 4; Cant. 2, 1; Ps. 64, 14. 103, 11; Judith 2, 8. 7, 4; Hen. 26, 4. 5. 2) Hoc nomine appellant Aethiopes regiones Abyssiniae humiles ac depressas, ardoribus solis obnoxias, insalubres (opp. **ደጋ፡**, Isenb. lex. amh. p. 168; vid. Lud. hist. Aeth. I, 5, 1; Bruce Bd. II p. 4. 536; IV p. 330; Rüppell Bd. II p. 133), ut: **እስመ፡መከነ፡ብሔሩ፡ቈላ፡ውእቱ፡** Chr. L. Atk. f. 29.

ቀለለ፡ I, 1 [קָלַל ܩܠ قَلَّ] *levem esse,* a) *exiguum:* **አበሳ፡ዘኢይቀልል፡እምዝኩ፡** Chr. Ta. 27. b) *facilem, faciliorem:* Matth. 9, 5. 19, 24; Luc. 19, 25; **ዘያስተዐፅቡ፡ይቀልለከ፡** *quod difficile putant, tibi facile est,* Deg. c) *tolerabilem, commodum, molestiae expertem:* **ትቀልል፡ሲኦል፡እምኔሃ፡** λυσιτελὴς μᾶλλον αὐτῆς Sir. 28, 21; imprs. c. suff. (Dat.): **ታዐርፍ፡ነፍስከ፡ወይቀልለከ፡** *commodius tibi erit* Sir. 22, 13. d) *celerem:* **ይቀሉ፡እምነ፡ንስር፡** 2 Reg. 1, 23; Job 9, 25; **ይቀልል፡ሩጸቶሙ፡እምነፋስ፡** Clem. f. 62; **ኅሊና፡ይቀልል፡ወይሰርር፡እምኵሉ፡ክንፍ፡** Chr. Ta. 22.

አቅለለ፡ II, 1 1) *levem* vel *leviorem facere, levare, exonerare, onus minuere; faciliorem reddere,* **ከመ፡ያቅልል፡እዴሁ፡እምላዕሌክሙ፡** 1 Reg. 6, 5; **አቅለልዋ፡ለሐመር፡** Act. 27, 38 rom.; Jon. 1, 5; **አቀልል፡ለኪ፡** Vit. Barb.; **ከመ፡ያቅልል፡ንስሓ፡ለእለ፡አበሱ፡** Clem. f. 143; **አቅልል፡ሎሙ፡ዐሊዎቶሙ፡** *rebellionem iis faciliorem reddam* Jsp. p. 288. a) *remittere* alqd *de* onere (c. **እምነ፡**): **አቅልል፡ለነ፡እምነ፡ግብርናት፡** 3 Reg. 12, 4. 9; **መከሩ፡ከመ፡ያቅልሉ፡እምቀኖናቲሃ፡** (de poenitentiis ei impositis) F. M. 13. b) levem i. e. *celerem, pernicem facere:* **አቅለሉ፡ክነፈሆሙ፡ዘመንፈስ፡** Lud. e Lit. Mss. 2) *pro levi et vili habere, parvi aestimare, vilipendere, spernere:* **ውሉድ፡እለ፡ያቀልሉ፡አበዊሆሙ፡** Can. Gangr. 16; II Can. Nic. 29; **ዘያቀልል፡ማኅበረ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** et **ዘመሀረ፡አቅልሎ፡ቤተ፡ክ''ን፡** Can. Gangr. 5.

አቀለለ፡ II, 2 1) *levem existimare:* **አቀለልኩ፡ዘንተ፡ምንዳቤ፡በእንተ፡ሥምረትከ፡** Jsp. p. 288. 2) *levare* alicui labores, *sublevare* alqm, c. c. Acc. prs. Ex. 18, 22.

ተቀለለ፡ III, 1 (an 2?) *allevari, relevari, levationem* *invenire*, c. እምነ፡ rei 4 Esr. 7, 42; ስቡራነኒ፡ ወድዉያነ፡ መፍትው፡ ይኅፅብ፡ ዲያቆን፡ ከመ፡ ይትቀለሉ፡ እምፃዕር፡ Kid. f. 17.

አስተቃለለ፡ IV, 3 1) *levare* vel *sublevare* alicui alqd (alius sublevandi causa ipsum ferre onus): ለእመ፡ ኮኑ፡ እለ፡ ተሐበዩ፡ ብዙኃን፡ ወለለ፡ ፩እምኔሆሙ፡ ያስተቃልሉ፡ ተዋሕሶቶ፡ ይደልዎ፡ ለዘነሥአ፡ ሐቢቶሙ፡ ከመ፡ ይትኀሠሥ፡ እምነ፡ ኵሎሙ፡ ኵሎ፡ ንዋዮ፡ F. N. 27; ኢይደሉ፡ ፩እምኔሆሙ፡ ያስተቃልል፡ አላ፡ ኵሎሙ፡ ኅቡረ፡ ibid. 2) a) *levem* vel *nimis levem sibi* vel *aliis existimare*: አስተቃለለ፡ አመ፡ ይወድይዎ፡ ውስተ፡ ዐዘቅተ፡ እሳት፡ Sx. Mag. 6 Enc.; ታስተቃልልኑ፡ ለቤተ፡ ይሁዳ፡ ዘንተ፡ ኀጢአቶሙ፡ Hez. 8, 17. b) *sibi* vel *aliis viliorem habere, vilipendere, minoris aestimare*: እመቦ፡ ዘያስተቃልል፡ ምሥዋዐ፡ F. M. 29, 4; Clem. f. 122; Lit. 173, 2; እመቦ፡ ዘተሀየየ፡ ወአስተቃለለ፡ F. M. 14, 6; ኢታስተቃልሎ፡ ለጸላእትከ፡ ወበዝንቱ፡ ትከውን፡ ምዉአ፡ ሎቱ፡ Fal. f. 39.

ቀሊል፡ adj., f. **ቀላል፡** *levis*: ጾርየ፡ ቀሊል፡ ውእቱ፡ Matth. 11, 30; Clem. f. 233; ደለዎ፡ (ለማይ፡) ወኮነ፡ ቀሊለ፡ እምኵሉ፡ ማያተ፡ አፍራቅያ፡ Jsp. p. 272; trsl.: ቀኖና፡ ቀሊል፡ *poenitentia levis* F. M. 23, 7; al. a) *exiguus, parvus, minor, vilis*: ቀሊልኑ፡ በኀቤክሙ፡ አስተፀብሶተ፡ ሰብእ፡ μὴ μικρὸν ὑμῖν Jes. 7, 13; ትግርምተ፡ ንጉሥ፡ ረሰየ፡ ቀሊለ፡ (*vilipendit*) Ter 27 Enc. b) *facilis, expeditus*: ቀሊል፡ ኵነኔ፡ Ex. 18, 22. 25; ዕፁብ፡ ቀሊል፡ ለእግዚ"፡ Deg.; አእምሮ፡ በኀበ፡ ጠቢባን፡ ቀሊል፡ Prov. 14, 6; Sir. 11, 26; ቀሊል፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ያብዕሎ፡ ለነዳይ፡ 11, 21; በቀሊል፡ ῥᾳδίως, εὐκόλως *facile* Cyr. ad Th. f. 6. 10. c) *levis* animo: ዘየአምን፡ ፍጡነ፡ ቀሊል፡ ልቡ፡ Sir. 19, 4. d) *celer*: ቀሊላን፡ Koh. 9, 11; ደመና፡ ቀሊል፡ Jes. 19, 1; ቀላለ፡ ኮነት፡ ሕይወትየ፡ Job 7, 6; ቀሊላት፡ እገሪሁ፡ 2 Reg. 2, 18; ቀሊለ፡ ሩጸት፡ Lud. e Mss. Colb.

ቅለት፡ n. act. *levitas*, Lud. sine auct.

መቅለሊ፡ part. c. term. adj. 1) *qui levem reddit, levat, sublevat*: መቅለሌ፡ ጾር፡ እግዚእነ፡ Clem. f. 246; መቅለሌ፡ ትካዝ፡ Fal.; መቅለሌ፡ ነገር፡ ዕፁብ፡ Teb. Tab. 98; Mag. 27 Enc. 2) *qui leviter fert*: ወአንሰ፡ ዕጉሥ፡ ወመቅለሊ፡ በኵሉ፡ ዘይረክበኒ፡ በእንተ፡ ሥምረትከ፡ Jsp. p. 288.

ቈልሐ፡ subst., *calyx* vel *folliculus florum* [num ad قَيْعَلَ قَعَلَ referendum?]: ይትፈረዘዝ፡ ቈልሐ፡ διασκεδασθῇ ἡ κάππαρις Koh. 12, 5; Org. 6.

ቀለም፡ subst., plerumque m., Pl. **አቅላም፡**, Pl. Pl. **አቅላማት፡** (Org. 4) 1) *calamus* vel *stylus scriptorius* [قَلَمٌ], κάλαμος Ps. 44, 2; Did. 30; 3 Joh. 13; Hen. 69, 10; ቀለመ፡ ኀጺን፡ (עֵט) Jer. 17, 1 vrs. nov. 2) *graphiarium, calamarium*, ቀለመ፡ ጸሓፊ፡ በሐቌሁ፡ (קֶסֶת) Hez. 9, 2 vrs. nov.; Lud. comm. hist. p. 499 n. 26. 3) *ductus calami* Lud. comm. hist. p. 502 n. 37. 4) *atramentum, color scriptorius* [sicut in lingua Amh.]: ገቢረከ፡ ደመከ፡ ቀለመ፡ ወዐጽመከ፡ ብርዐ፡ Deg.; ጽሑፍ፡ በቀይሕ፡ ቀለም፡, በጸሊም፡ ቀለም፡ Abush. 46; (pictura in veste apparuit) እንበለ፡ ቀለም፡ (*sine colore* picta) Enc. Tachs. 22.

ቅልመት፡ subst. *macula*, atramento facta, deinde quaevis alia: ሕፅብ፡ ኵሎ፡ ቅልመታ፡ (ለኀጢአትየ፡) Org.

ቀለምሲስ፡ vid. sub አቡ፡ ቀለምሲስ፡

ቀለምጤዳ፡, **ቀለምጢዳ፡**, **ቀላሚጤዳ፡** n. prgr. sc. κληματίδα (a κληματίς) *sarmenta* Dan. ap. 3, 22; Sx. Haml. 5.

ቀለምጽጽ፡ et **ቀለምጺጽ፡** subst., sing. et coll., *scintilla, scintillae* [a rad. قَلَصَ vel قَمَصَ *saliit*], σπινθήρ, σπινθῆρες Sap. 2, 2. 3, 7. 11, 19: M. M. f. 346; trsl.: ወአኮ፡ እንበይነዝ፡ ዘቦሙ፡ መጠነ፡ ቀለምጺጽ፡ ፍርሀተ፡ እግዚ"፡ *sed inde non sequitur, eos scintillulam timoris Dei habere*, Const. Ap. 50.— *Voc. Ae.*: ቀለምጺጽ፡ ዘ፡ የምጻድ፡ ሙርጥ፡ እሳት ።

ቀለሰ፡ rad. inus., cf. قَلَسَ et قَلَصَ.

ተቃለሰ፡ III, 3 *colluctari, luctari*: ይትቃለስ፡ ምስሌሁ፡ Sx. Teq. 29 (bis). — Rad. Abb.: ተቃለሰ፡ ዘ፡ ታገለ ።

አስተቃለሰ፡ IV, 3 *facere ut collidantur, colluctentur*; trsl. de vaporibus et nebulis sursum volutis et volitando quasi colluctantibus: (Deus) ዲበ፡ አርእስተ፡ አድባር፡ ለተነ፡ ጊሜ፡ ዘያጠይሶ፤ እንበለ፡ ረዓም፡ ዘያግሕሦ፤ ውስተ፡ አየራት፡ ዘያስተቃልሶ፤ ወለገጸ፡ ሰማይ፡ ርሒብ፡ ዐጽፈ፡ ደመና፡ ዘያለብሶ፡ M. M. f. 56.

ቀልቀለ፡ rad. quadrl., arab., قَلْقَلَ *commovit, agitavit* (vid. קִלְקֵל Ges. thes. p. 1217), قَلِقَ *vacillavit, commotus fuit.*

አንቀልቀለ፡ V A) intrs. 1) *commoveri, concuti, fluctuari, labefactari, vacillare* (σείεσθαι, σαλεύεσθαι, κινεῖσθαι); de fundamentis Ps. 17, 9; muris, domibus Hez. 26, 10; አብያቲሃ፡ ዘኢያንቀለቅላ፡ Jes. 33, 20; statua: ከመ፡ ኢያንቀልቅል፡ 40, 20. 41, 7; columnis: አዕማዲሃ፡ ኢያንቀለቅል፡ Clem. f. 212; montibus, terra Jer. 4, 24; Mich. 1, 4; Nah. 1, 5; Ps. 59, 2. 92, 2. 95, 10; Jes. 13, 13; pedibus Prov. 3, 26; coelo Hen. 60, 4 (አንቀልቀሉ፡) Matth. 24, 29; navibus Hen. 101, 4; Clem. f. 128; ያንቀለቅል፡ ለፌ፡ ወለፌ፡ Chr. ho. 11; jugo: አርዑተ፡ ብዕራ፡ ዘያንቀለቅል፡ Sir. 26, 7; ossibus Jer. 23, 9; membris Job 9, 28; corde (አንቀልቅል፡) Hab. 2, 16; hominibus Jer. 17, 8; Jes. 22, 25; 1 Thess. 3, 3 Platt; ዘኢያንቀለቅል፡ *immobilis* Ex. 25, 15; Hebr. 12, 27. 28. 2) rarius: *se movere, amoveri* ab alquo: ኢያንቀለቅል፡ እኩይ፡ እምነ፡ ቤቱ፡ Prov. 17, 13; Cant. 2, 17. B) transitive: ስእንዎ፡ አንቀልቅሎቶ፡ Luc. 6, 48; Cant. 8, 7; ያንቀለቅሎ፡ ነፋስ፡ Sap. 4, 4; Am. 9, 5; Job 9, 5; አንቀልቀለ፡ አዕጽምትየ፡ 4, 14; Phil. 1, 28; አንቀልቅሉ፡ ሎቱ፡ κινήσατε αὐτῷ Jer. 31, 17.

ቀልቀል፡ vid. sub ቈልቈለ፡

ነቀልቃል፡ subst., Pl. **ነቀልቃላት፡**, *motus, commotio, concussio, agitatio*, Lud. e Mss. Colb.; ነቀልቃለ፡ አፉሁ፡ ibid.; ኀይለ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ እምድኅረ፡ ተዐቅቦ፡ ብዝኀት፡ ለሕዋሳት፡ ወለነቀልቃላት፡ ትትወሀብ፡ ለድልዋን፡ ላቲ፡ (*multa cautione adhibita de sensibus et commotionibus* sc. animi) Phlx. 180.

መንቀልቅል፡ part. *commovens*: ሥነ፡ ራእየ፡ አንስት፡ መንቀልቅል፡ ለፍትወት፡ Phlx. 106.

ቈልቈለ፡ quadrl. I [etiam ቀልቀለ፡, vid. ቀልቀል፡; significationes cum ad ቀልቀለ፡ قَلْقَلَ, tum ad גִּלְגַּל vergunt] 1) trans. *vibrare, rotare* gladium: መጠውክዎ፡ ኲናትየ፡

ወይቈለቍላ፡ላዕለ፡ምድረ፡ግብጽ፡ ἐκτενεῖ (נָטָה) Hez. 30, 25; ሶበ፡ቈልቈለ፡ኵናቶ፡ላዕለ፡አህጉሪሆሙ፡ Sir. 46, 2; et absol. (omisso ኵናተ፡) 2 Reg. 23, 8. 2) intrs. *vibrari:* ሶበ፡ቈልቈለ፡ኵናት፡ Sir. 46, 2 (v. ἐν τῷ ἐκκλίναι pro ἐν τῷ ἐκτεῖναι).

አቈልቈለ፡ II, i. q. ቈልቈለ፡ n. 1, ut: አስተጻንዐ፡መዝራዕቶ፡ወአቈልቈለ፡ኵናቶ፡ወረገዘ፡ Gad. T. H.

ተቈልቈለ፡ III, 1 1) *devolvi, deorsum declinare, declivem esse:* ይትቈለቈል፡መንፈቁ፡ለውእቱ፡ደብር፡መንገለ፡ደቡብ፡ κλινεῖ Zach. 14, 4. 2) in specie de sole, *ad occasum vergere, occasui vicinum esse:* Jud. 19, 9. 11; ተቈልቈለ፡ፀሐይ፡ κέκλικεν ἡ ἡμέρα Jer. 6, 4; Luc. 9, 12 rom.; 24, 29.

ቍልቊል፡ vel **ቊልቊል፡** part. *devolutus, deorsum vergens, declivis:* (cum alia prodigia fient tum hoc:) ማይ፡ኢይውሕዝ፡ቊልቊል፡አላ፡ዐቀብ፡ (sic) Fek. Jas.

ቀልቀል፡ subst. *locus declivis* vel *praeruptus, praecipitium;* ርእሰ፡ቀልቀል፡ τὸ ἄκρον τοῦ κρημνοῦ 2 Par. 25, 12; ከመ፡ዘማእከለ፡ቀልቀል፡ታንሶሱ፡ ἐπὶ ἐπάλξεων πόλεως Sir. 9, 13; ኢትንበር፡ደወለ፡ቀልቀል፡ምስለ፡ጸላኢከ፡ከመ፡ኢያጽድፍከ፡ M. M. f. 16; ከመ፡ታዕድዉ፡እምቀልቀል፡ወጸድፍ፡ Enc. Tachs. 14. — *Voc. Ae.:* ጸድፍ፡ቀልቀል፡አንሕስት፡ብ፡ገደል ።

ቍልቍሊት፡ subst. *declivitas*, Lud. sine auct.; Acc. **ቍልቍሊተ፡** adv. *deorsum:* ተሰቅለ፡ (suspensus) መልዕልተ፡አየር፡ቍልቍሊተ፡ Gad. T. H.; ተሰቅለ፡ (crucifixus) ልዑለ፡እገሪሁ፡ወቍልቍሊተ፡ድማሑ፡ Sx. Mag. 14 Enc.; Petrus አስተብቍዖሙ፡ከመ፡ይስቅልዎ፡ቍልቍሊተ፡ Deg.; Sx. Haml. 5; Teq. 1.

ቍልቋስ፡ subst., *nomen arboris* vel *fruticis*, in Abyssinia vernaculi: ረከቡ፡በውእቱ፡መካን፡ማየ፡ጽሩየ፡እንዘ፡የዐውዶ፡ቍልቋስ፡ Sx. Hed. 17 (in Actis Walata-Petros). — An ቍልቋል፡ (nomen arboris satis notae, de qua vid. Isenb. p. 69; Bruce V p. 52—55; Rüppell I p. 307; Harris II Anh. p. 34) emendandum fuerit? at etiam in scholiis ad ሀሶጹ፡ legitur ቍልቋስ ።

ቀለበ፡ I, 1 [i. q. قَلَبَ] *vertere, versare horsum prorsum* vel *sursum ac deorsum:* ምንት፡የዐዕብ፡እምዘ፡ይቀልብ፡ብዙኀ፡አስይፍተ፡ τί χαλεπώτερον τοῦ σφαιρίζειν ἐν ξίφεσιν; Chr. Ta. 16. — Aliud ቀለበ፡ vid. sub ቀለጸ፡

ቊላቤ፡ subst. *inversio:* እፎኑ፡ላዕሌሆሙ፡ቊላቤ፡አፍ፡ Fek. Jas.

ቊላኖስ፡ vel **ቈለሲን፡**, n. prgr., ut mihi videtur φελόνης, φαιλόνης (arab. ف perperam lecto ق) *planeta, casula:* (patriarcha) ሰፍሐ፡ቊላኖስ፡ (v. ቈለሲኖ፡) ዲበ፡ምድር፡ M. Tom. Paulo infra legitur: ወወድቀት፡ጠማር፡ማእከለ፡ሂላንስን፡, quod non potest non ejusdem vocabuli esse forma alia. (Amh. ቀልነስወት፡ Isenb. p. 69 huc non pertinere videtur).

ቀለንቶን፡ n. prgr., sc. *calendae:* (Christus natus est) በወርኀ፡ሮሜ፡ቅድመ፡፰ቀለንቶን፡ዘየንዋርዮስ፡ Cyr. in append. p. 131.

ቀለወ፡ I, 1 [amh. ቈላ፡; קָלָה قَلَا قَلَى; vicinum est ቀለየ፡ n. I.] *torrere, frigere:* ቀሊወከ፡ M. F.

ተቀለወ፡ et **ተቈለወ፡** III, 1 et 2 1) *torreri, frigi, coquendo macerari:* ተቀሎኩ፡ወተነድየ፡አዕጽምትየ፡ Job 30, 30; ትትቈሎ፡ነፍሱ፡ውስተ፡አፍቅሮ፡እግዚ"፡ Phlx. 106 (de aestu amoris agitur). 2) ut videtur, *stigmari:* ሶበ፡ለብሰ፡በሕታዊ፡አስኬማ፡ይነሥእ፡እምጸጋ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ተቀልዎተ፡መንፈሳዊተ፡ Phlx. 174; ይትቌለው፡ዘበመንፈስ፡ 231.

ቅልው፡ part. *frixus (frictus), tostus* Lev. 2, 14. 23, 14.

I. **ቀልዐ፡** I, 1 [جَلَعَ *exuit;* جَلِعَ *exuta fuit* mulier; *impudica fuit* (גָּלָה خَلَعَ חָלַץ); قَلَعَ *extraxit, evulsit;* قِلْعٌ קֶלַע *velum;* opp. est ገለወ፡] Subj. ይቅላዕ፡, *revelare, retegere, aperire, detrahere* vel *exuere* velamen, vestem, al.: ቀልዐት፡ግልባቤ፡ገጻ፡ Sx. Ter 16; አብእሲቶ፡ለምንት፡ትቀልዒ፡ግልባቤ፡ርእስኪ፡እንዘ፡ትሥሕቂ፡ Chr. Ta. 15; አዘዘ፡ይቅልዑ፡ግልባቤ፡ገጻ፡ Sx. Hed. 16; ቅላዕ፡መንጦላዕተ፡ሕማም፡ዘግልቡብ፡ላዕለ፡ገጽየ፡ Phlx. sub fin.; Lit. 172, 1 (ubi መንጦላዕተ፡ legendum est); Gad. Ad. f. 6; አዘዘ፡ከመ፡ይቅላዕ፡ልብሶ፡ Sx. Tachs. 10; ኀፍረት፡ቀሊዐ፡መጽሐፍ፡ለዘኢያእምር፡ሆህያተ፡ M. M. f. 187 et 342. (Lud. statuit significationem intrs.: *detractum fuit velum,* et affert: ይቅላዕ፡ደባትር፡ Org. 5; modo lectio sana sit!). — *Voc. Ae.:* ቀፈጸ፡ቀልዐ፡ዘ፡ገለጸ ።

ተቀልዐ፡ III, 1 *revelari, retegi, detrahi, exui:* ይትቀላዕ፡መንጦላዕት፡ዘቅድመ፡ገጹ፡ Lit. Jac.; Gad. Ad. f. 8; ዘልፈ፡እንጡሉዕ፡እንበለ፡ተቀልዖ፡ M. M. f. 297.

ቅሉዕ፡ part. *revelatus, retectus:* ብእሲት፡ኢትኅድግ፡ሥዕርታ፡ከመ፡ይኩን፡ቅሉዐ፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ን፡ F. N. 11.

ቀላዒ፡ n. ag. *revelans, retegens, detrahens:* (እግዚ"፡) ለብርሃን፡ልብየ፡ቀላዔ፡ግላ፡ Teb. Tab. 13.

II. **ቀልዐ፡** inus. sc. קָלַע ܩܠܥ *funda projicere.*

መቅልዕ፡ subst. *funda* Gad. Ad. f. 126. 127 [مِقْلَاعٌ, مِقْلَعٌ].

ቅልዓ፡ n. prgr. sc. قَلْعَةٌ *arx, castellum*, pecul. in vertice montis, Jsp. p. 318. 325.

ቍልዔ፡ subst., m., Pl. ቍልዔያት፡ [ei Lud. comparavit قَلَّاعٌ *satelles praetoris;* fortasse propagatum est e rad. primaria ቀለለ፡, ob servi *minorem* sive aetatem (cfr. قُلَّى *puella parva* et de significatione נַעַר, غُلْمَانٌ al.) sive ordinem] *famulus (domesticus, minister)* παῖς, παιδάριον, θεράπων Gen. 18, 7; Jud. 7, 10. 19, 3 seq. (νεανίας); 1 Reg. 1, 14; 3 Reg. 18, 43; Jer. 41, 16; ቍልዔያት፡ Jsp. p. 286. 291. In specie nomine ቍልዔ፡እግዚ"፡ honorifico distinguuntur viri pietate eximii Gen. 18, 17; Num. 14, 24; Jos. 1, 2. 11, 12. 15; Kuf. 24; Job 2, 3. 42, 7. 8; Jes. 20, 3. 22, 20. 37, 35. 43, 10. 44, 1. 21. 45, 4. 52, 13; Bar. 3, 37; Hez. 28, 26; 4 Esr. 5, 30; Luc. 1, 54. 69. — *Voc. Ae.:* ወዓሊ፡ቍልዔ፡ዘ፡ሎሌ፡; *aliud:* ቍልዔ፡ብ፡ሎሌ፡ወዳጅሂ፡ይ፡

ቍልዔት፡ subst., fem. *famula (,domestica)* 1 Reg. 25, 41; ἄβρα Judith 8, 33; παιδίσκη 10, 10. — *Voc. Ae.:* ቍልዔት፡ዘ፡ገረድ ።

ቍልዕውና፡ subst., sec. Lud. *pueritia* Org. 7.

ቈለዘ፡ sec. Lud. *amputare, abscidere* securi arbores, frutices, spinas, Org. 5.

መቍለዝ፡ subst. *securis bellica, bipennis* (amh. ፋስ፡), Lud. sine auct.

I. **ቀለየ፡** I, 1 [vicinum est ቀለወ፡] proprie *torrere*, deinde trsl. *urere* (i. e. *mordere, pungere* vel *condemnare*), de conscientia: ይቀልየከ፡ ልብከ፡ (v. ልበከ፡ et በልብከ፡) 3 Reg. 2, 44 (hebr.); Rom. 2, 15; 1 Joh. 3, 20 rom.; 3, 21 (καταγιγνώσκειν); ሊተሰ፡ ፈድፋደ፡ ያሐዝነኒ፡ ወያቴክዘኒ፡ ወይቀልየኒ፡ ልብየ፡ በእንተ፡ Macc. f. 19. — *Voc. Ae.*: ይቀልየነ፡ ዘ፡ ይዛለፈነ፡; *aliud*: ይቀልየነ፡ ዘ፡ የሐትነ፡ ወበዘ፡ ይገልጽ ።

II. **ቀለየ፡** I, 1 [vicinum ቈላ፡ q. v., nec non قَعَرَ, قَعُرَ] *profundum esse*, instar abyssi: (Deus) ይቀሊ፡ እምቀላየ፡ ቀላያት፡ ወይትሌዐል፡ እመልዕልተ፡ ሉዓሌ፡ M. M. f. 322; Athan. de Trin.; ልዑል፡ ውእቱ፡ እመልዕልተ፡ መልዕልት፡ ወይቀሊ፡ እምነ፡ ዕመቅ፡ Phlx. sub fin. — Rad. Abb.: ቀለየ፡ ዘ፡ ጥልቅ፡ ሆነ፡ (Lud. ex auctoritate Gregorii statuit: *scrutari, explorare profunditatem*.).

አቅሌለየ፡ vel **አቈልለየ፡** quinquel. II, *explorare* profundum, *scrutari*: ነዳይ፡ ማእምር፡ ያቅሌልዮ፡ (v. ያቈልልዮ፡) πένης νοήμων καταγνώσεται αὐτοῦ Prov. 28, 11 (var. ይሌብዎ፡, al. ያቀልሎ፡; Hebr. habet יַחְקְרֶנּוּ), quamquam haud satis certum videtur, annon Aethiops καταγνώσεται *condemnabit* (cfr. I ቀለየ፡) intellexerit.

ቅሉይ፡ part. *profundus* instar abyssi, Org.

ቀላይ፡ subst., m. et fem., Pl. ቀለያት፡ et ቀላያት፡ *profundum, imum* tam maris et fluviorum quam terrae, *abyssus, vorago, barathrum*, βάθος Jes. 7, 11 (opp. አርያም፡); ቀላየ፡ ባሕር፡ Jes. 51, 10; Am. 9, 3; Hez. 26, 12; Luc. 17, 2; ቀላያተ፡ አፍላግ፡ Job 28, 11; Zach. 10, 11; ቀላያተ፡ ማያት፡ Ps. 76, 16. 68, 18; ἄβυσσος Gen. 7, 11; ቀላያት፡ ነቅዑ፡ Prov. 3, 20; Ps. 32, 7. 41, 9. 103, 7. 148, 7; Job 28, 14. 36, 16. 38, 16; ዕሙቅ፡ ቀላይ፡ Sir. 24, 5; ማየ፡ ቀላይ፡ 24, 29. 16, 18. 42, 18. 43, 23; Jes. 44, 27. 51, 10; Dan. ap. 3, 31; Rom. 10, 6; Apoc. 9, 1. 2. 11, 7; Kuf. 2. 5. 48; 4 Esr. 5, 5. 8, 27; βόθυνος Jer. 31, 43. 44; καταιγίς Ps. 68, 19; λίμνη Luc. 8, 22; ባሕርኒ፡ አው፡ ቀላይ፡ δράκων (תַּנִּין) Job 7, 12; ᾅδης ዕመቃ፡ ለቀላይ፡ Job 11, 8; Am. 9, 2. Transl.: de rebus immense profundis, ut de misericordia Dei Org. 3.

ቀለደ፡ rad. inus.; قَلَدَ 1) *collegit* fluida *in receptaculo* (كَلَدَ كَلَتَ). 2) *torsit* (ܩܘܠܕܐ *annulus, circulus*).

መቅለድ፡ et **መቅልድ፡** subst., Pl. መቃልድ፡ *labrum, pelvis*, λουτήρ Ex. 30, 18 (c. var.). 28; 3 Reg. 10, 21; (Christus) ነሥአ፡ ማየ፡ ወወደየ፡ ውስተ፡ መቅለድ፡ ወኀፀበ፡ እግረ፡ አርዳኢሁ፡ Mavâs. n. 52; κρατήρ Ex. 24, 6. — *Voc. Ae.*: መቅለድ፡ ዘ፡ ሰን፡; *aliud*: ዘ፡ ኵስኵስት ።

ቀልደድ፡ subst. *orbis, arcus* sc. ቀልደደ፡ ዐይን፡ *supercilium* (coll. גַּב עַיִן; sec. Lud. *palpebra*) Org. 2. — *Voc. Ae.*: ጠስ፡ ቀርኒብ፡ ቀልደድ፡ ብ፡ ቅንድብ ።

ቀለጸ፡ I, 1 et **ቀልጸጸ፡** quadrl. I [amh. ቀለበ፡; كُلَّابٌ *harpago* et مِخْلَبٌ *aduncus unguis*, خَلَبَ *unguibus arripuit, momordit*; ad significationem fere propius accedit لَقِفَ *arripuit celeriter rem jactam; rapide cepit* rem, ut famelicus; II *deglutivit*] *hiante ore excipere, avide dentibus arripere* (et *deglutire*): በሀየኒ፡ እኤዝዝ፡ ለከይሲ፡ ወይቀለጾሙ፡ (v. ወይቀልጾሙ፡) δήξεται Am. 9, 3; Gad. T. H. (vid. sub ሎለወ፡); ወደይዎሙ፡ ውስተ፡ ግብ፡ ወቀለጽዎሙ፡ ዐናብስት፡ እንበለ፡ ይብጽሑ፡ ውስተ፡ ምድር፡ M. M. f. 146; dracones እለ፡ ይቀልጹ፡ ነፍሳተ፡ Org. 5. — Etiam per በ፡ (amharice) scribitur, si quidem hoc exemplum huc pertinet: (cruce eum tuearis) በዘ ኢይክሉ፡ ቀልበቶ፡ መስተቃርናን፡ ሠናይ፡ Kedr f. 58. — *Voc. Ae.*: ቀልጸጸ፡ ሐከየ፡ ነሰከ፡ ብ፡ ነከሰ ።

ቈለፈ፡ rad. inus. 1) ܩܠܦ קָלַף قَلَفَ ቀረፈ፡ قَرَفَ *decorticare*; ܩܠܳܦܳܐ *cortex, squama, membrana*, قِلْفٌ vel قِرْفٌ *cortex, libra*, قَلِفَ et غَلِفَ *praeputio praeditus fuit*, قُلْفَةٌ *praeputium*. 2) amh. ቈለፈ፡, قَفَلَ II. IV *pessulum obdere, obserare*; קוּלְפָּא, قُفْلٌ *pessulus, sera*.

አቍለፈ፡ II, 1 var. pro አቅፈለ፡ 3 Reg. 6, 28.

ቍልፍ፡ subst., Pl. ቍልፋት፡ *pessulus, sera*: እለ፡ ይሰብሩ፡ ቍልፋተ፡ (fures) F. N. 49; (fures) እለ፡ ያርኅዉ፡ ቍልፈ፡ ጸኒሖሙ፡ ጊዜ፡ የሐውር፡ በዓለ፡ ቤት፡ ቀቲሮ፡ ወንዋሚን፡ F. M. 17, 7; Gad. Ad. f. 169.

ቍልፈት፡ n. act. et subst., Pl. ቍልፈታት፡ (Jos. 5, 3) *praeputium* 1 Reg. 18, 27; Kuf. 1. 15. 30; Col. 2, 13; Eph. 2, 11; Gal. 2, 8 Platt; Rom. 2, 25—27.

ቈላፍ፡ et **ቈላፊ፡** (Jud. 14, 3 F; 15, 18) adj., *praeputiatus, incircumcisus* Ex. 12, 48; 1 Reg. 17, 56. 18, 25; Jes. 52, 1; Jer. 9, 25; ኵሎሙ፡ አሕዛብ፡ ቈላፋን፡ ነፍስቶሙ፡ 9, 26; Hez. 31, 18. 21 seq.; 44, 7. 9; Esth. 4, 17 apocr.; Rom. 2, 26. 4, 12; Col. 3, 11; Org. 4.

ቀልፎንያ፡ n. prgr. *resina colophonia*: ቃር፡ ወፒሳ፡ ወተይ፡ ወቅጥራን፡ ወጚልጥር፡ እምነ፡ ቀልፎንያ፡ Sx. Haml. 5.

ቆሐልት፡ n. prgr. sc. קֹהֶלֶת i. e. *Ecclesiastes* liber biblicus, F. N. 2.

ቀሐመ፡ transpositis literis pro ቀምሐ፡ passim in libris Mss. occurrit.

ቃሕቀሐ፡ quadrl. I [ܐܬܩܥܩܥ, قَحْقَحَ, قَعْقَعَ] *strepitum* vel *sonitum edere* ore, *murmurare*: ወእመበ፡ ዘትፈቅድ፡ በውስተ፡ ማእድ፡ ኢትንብብ፤ ቃሕቃሕ፡ *si quid tibi necessarium est ad mensam, noli loqui: sonitum* (signi) *da* Reg. Pach.; አልቦ፡ ዘይትናገር፡ አላ፡ ይቀሐቅሑ፡ ibid.

ቀሐወ፡ (etiam per ኀ et ሀ) I, 1 [proprie, ut videtur, *viribus contendere*, coll. כֹּחַ, nec non كَاحَ *pugnando vincere*] 1) *contendere, niti ad* alqd, *aemulari*: ቅኖ፡ (ቅናእ፡ Platt) ለንስሓ፡ Apoc. 3, 19 rom.; አምላክ፡ ዘኢይቀሕዎ፡ *Deus cui nullus est aemulus* Lit. Joh. 2) *certare, contendere cum* aliquo de praemio vel honore obtinendo, Lud. sine auct.

ተቃሐወ፡ III, 3 (etiam ተቀሐወ፡ et Imprf. ይትቀሐዉ፡ pro ይትቃሐዉ፡ scriptum, gramm. § 48) 1) *aemulari, mutua aemulatione certare* vel *concertare, contendere* ad alqd, *zelo prosequi* alqm, in bonam partem: ይትቃሐዊ፡ በምግባረ፡ ትሩፋት፡ Chr. ho. 22; Tit. 2, 14; ይትቃሐዉ፡ በገድል፡ ዝንቱ፡ አበ፡ Gad. T. H.; 1 Cor. 13, 13 rom.; 14, 1; c. ለ፡ rei 1 Cor. 14, 12. 39; c. ለ፡ prs. 2 Cor. 7, 7; c. ምስለ፡ Hebr. 10, 24; c. Acc.: አላ፡ ከመ፡ ይትቃሐዎሙ፡ ለነሀብት፡ ብሩር፡ ἀντερείδεται Sap. 15, 9; አጋዶንሃ፡ እንዘ፡ ይትቃሐዉ፡ ፈጸመ፡ Enc. Mag. 27. 2) in malam partem: *invidere, zelotypum esse,* ኢትትቃሐዉ፡ እኩያነ፡ ζηλοῦν Prov. 24, 1; ብእሲት፡ ኢትትቃሐዉ፡ ምስለ፡ ምታ፡ F. N. 11 (nisi hoc ad n. 3 referre malueris). 3) *pertinaciter et acerbius concertare, contentiosum esse, rixari:* ለእመ፡ ተቃሐወ፡ በዝንቱ፡ ἐπιμένων *si pertinaciter insistit* II Abt. 4; ተቃሕዎት፡ ἔρις et ἐριϑεία Phil. 1, 15 et 2, 3 Platt; ጋእዝ፡ ወተቃሕዎ፡ Sx. Genb. 21; c. ምስለ፡, ut: ኢትትቃሐዉ፡ ምስለ፡ ዘይብዕለከ፡ μὴ ἔριζε Sir. 8, 2; c. ለ፡ prs. Gen. 26, 35. — *Voc. Ae.:* ተቀሐወ፡ ዘ፡ ተፈከከረ፡; *aliud:* ተቀሐዉ፡ ዘ፡ ተከራከሩ።

ቃሕዉ፡ et **ቀሐዉ፡** subst. 1) *certamen, certatio* aemulantium: ቃሕወ፡ ነገር፡ Lud. e Syn.; ቃሕወ፡ ገብረ፡ ምስለ፡ caet., Org. 4. 2) in malam partem: *certandi libido* et *acerbia, obstinatio rixantium:* ቀሐዉ፡ (v. ቃሕዉ፡) μηνίαμα Sir. 40, 5; Gen. 49, 5; በቃሕዉ፡ *pertinaciter* Can. Ant. 14 (16). 3) *invidia, zelotypia:* ቅንአት፡ ወቃሕዉ፡ ወሚን፡ ወአፍቅሮት፡ መዊእ፡ ወጽልእ፡ Phlx. 56. 81.

ቃማ፡ subst. *colli indumentum, torques, monile,* μανιάκης Dan. 5, 16. 29 in Cod. Curz. (v. በዝግና፡); ሰላም፡ ለክሣድኪ፡ ቃማ፡ ንጽሕ፡ ዘዐነቀ፡ III Sal. Mar. 18; Form. Conf.; Sx. Nah. 30 Enc. (vid. sub አስተርሰየ፡); ቃማ፡ ወርቅ፡ ይደይ፡ ውስተ፡ ርእሱ፡ Org. — *Voc. Ae.:* ቃማ፡ ዘ፡ የጎንገት፡ [Altera vocabuli forma est ገማ፡ De etymo haud constat. Num κημός ⲔⲎⲘⲞⲤ ܩܡܘܐ?]

ቍማል፡ subst. [قُمَّلٌ قَمْلٌ קַלְמָא] *pediculus, pediculi:* በአንቃል፡ ዘውእቱ፡ ቍማል፡ Lud. e Libr. Myst.

ቀመለ፡ I, 1 *pediculos quaerere iisque liberare* alqd (*expediculare*), φϑειρίζειν, c. Acc. rei: ወይቀምላ፡ ለምድረ፡ ግብጽ፡ ከመ፡ ይቀምል፡ ኖላዊ፡ አልባሲሁ፡ Jer. 50, 12.

ቀምሐ፡ I, 1 *pabulum carpere (et vorare), pasci, vesci* [قَمُوَ *pinguis fuit; in loco permansit ob pabuli copiam* camelus; IV *pinguefecit* pecora pabulum; قَمْحٌ *triticum;* קֶמַח *farina*] proprie de bestiis: ይቀምሕ፡ በውስተ፡ ኀል፡ Job 6, 5; c. Acc.: ይቀምሕ፡ ዐንበሳ፡ ሐሠረ፡ ከመ፡ ላህም፡ Jes. 11, 7. 30, 24. 65, 25; ኢይረክቡ፡ አልህምት፡ ዘይቀምሑ፡ ውስተ፡ ምቅማሖሙ፡ Hab. 3, 17; transfertur ad homines: ሐመደ፡ ከመ፡ እክል፡ ቀማሕኩ፡ Ps. 101, 10. 71, 9; Mich. 7, 17; (infans cum alimenta noxia et salubria distinguere nesciat,) ይቀምሕ፡ መሬት፡ ውስተ፡ አፉሁ፡ χοῦν ἐνέβαλε εἰς τὸ στόμα Chr. ho. 8; (Judaei cum nec molere nec coquere possent) ይበልዑ፡ ኀጠተ፡ ሥርናይ፡ ጥሬዮ፡ ወይቀምሑ፡ ሐሪጸ፡ Jsp. p. 367. — Rad. Abb.: ቀምሐ፡ ዘ፡ አፈረ፡ (i. e. አውፈረ፡).

አቅምሐ፡ II, 1 *pabulum praebere* vel *objicere* (in praesepiis), *pascere,* χορτάζειν: ለአድግሰ፡ አቅምሐ፡ Sir. 30, 33; ዘከመ፡ ያቀምሕ፡ ብዕራሁ፡ 38, 26; አቅመሐ፡ (forma obsoleta pro አቅምሐ፡) ለአእዱጊሁ፡ Jud. 19, 21; c. dupl. Acc. (ψωμίζειν) አቅምሐኒ፡ ሐመደ፡ Thren. 3, 16.

ቀምሕ፡ subst., plerumque m., Pl. አቅማሕ፡ et አቅማሕት፡ (Apoc. 18, 14), Pl. Pl. አቅማሓት፡ (Jer. 2, 21. 36, 5) *esculentum, quod terra gignit, cujusvis generis, proventus, fruges, fructus,* γέννημα ፍጡነ፡ ትበልዕ፡ ቀምሓ፡ Sir. 6, 19; ትጸግቡ፡ እምነ፡ ቀምሕየ፡ 24, 19. a) *arborum et fruticum, poma, fructus auctumnales:* ይተክሉ፡ ወይነ፡ ወይበልዑ፡ ቀምሖ፡ Jes. 65, 21; አልቦ፡ ቀምሕ፡ ውስተ፡ ወይን፡ Hab. 3, 17; βότρυς Deut. 32, 32; ሠረጸ፡ ፍሬሃ፡ ከመ፡ ቆዐ፡ ቀምሕ፡ ὡς περκαζούσης σταφυλῆς Sir. 51, 15; καρπός (ἀμπελώνων) Jes. 37, 30; ኵሎ፡ አቅማሓተ፡ ጽድቅ፡ Jer. 2, 21; ዐቃቢሁ፡ ለቀምሕ፡ ይሬኢ፡ ፍሬሁ፡ Sir. 27, 6; ἀκρόδρυα Cant. 4, 13. 5, 1. 7, 14; ዕፀወ፡ ቀምሕ፡ ξύλον βρώσιμον 2 Esr. 19, 25; ኵሉ፡ አቅማሐ፡ ገዳም፡ Joel 1, 12; ὀπώρα Jer. 31, 32. 47, 10; Apoc. 18, 14; ልገተ፡ ዐቃቤ፡ ቀምሕ፡ ὀπωροφυλάκιον Jes. 1, 8. 24, 20; Ps. 78, 1. b) *herbarum et seminalium,* in specie *hortensium: olera, legumina,* al.; κῆπος: ሰሚሮ፡ አቅማሒከሙ፡ Am. 4, 9; Jer. 36, 28; ትክሉ፡ አቅማሓተ፡ φυτεύσατε παραδείσους Jer. 36, 5; አቅማሐ፡ አዝርእት፡ („legumina seminum“) et አቅማሐ፡ አትክልት፡ („legumina olerum“) Lud. ex Org. 2; አቅማሐ፡ አፈዋት፡ et ጽጌያት፡ („fructus aromatum et florum“) Lud. ex Org. c) Inde ዐጸደ፡ ቀምሕ፡ *hortus, viridarium,* κῆποι ዐጸደ፡ አቅማሕ፡ Am. 9, 14; παράδεισος አዕጻዳተ፡ ቀምሕ፡ Hez. 28, 13; 2 Esr. 12, 8; vel ገነተ፡ አቅማሕ፡ Dan. ap. 1, 7. — *Voc. Ae.:* ቀምሕ፡ ብ፡ ፍሬ።

ምቅማሕ፡ subst. 1) locus ubi pascuntur, *pastus:* ፈሐልከሙ፡ ከመ፡ አልህምት፡ በኀበ፡ ምቅማሖሙ፡ ἐν βοτάνῃ Jer. 27, 11. 2) in specie: *stabulum, praesepe,* φάτνη Jes. 1, 3; Hab. 3, 17; Luc. 13, 15.

ቀመረ፡ I, 1 [proprie: *ligare* (coll. קָמַר *accingere,* קְמוֹר ܩܡܪܐ *cingulum;* מִכְמֹרֶת *rete;* قَمْطَرَ *colligavit vinculo*); deinde *fornicem compingere* vel *fornice instruere* (coll. אֲגֻדָּה, عَقَّدَ II)] 1) *camerare, concamerare, fornicare, fornice instruere:* ይቀምር፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ ἐγύρωσεν οὐρανόν et እደዊሁ፡ ለልዑል፡ ይቀምሮ፡ χεῖρες ὑψίστου ἐτάννυσαν αὐτό Sir. 43, 12; አከ፡ በዕፅ፡ ዘትሰውቆን፡ ወትቀምሮን፡ (sc. ecclesias tuas) Gad. Lal. 2) *rotundare, orbiculare:* (እግዚ"፡) ዘዐውደ፡ ፀሓይ፡ ወወርኀ፡ ከመ፡ መጽሄት፡ ቀመረ፡ M. M. f. 17.

አቀመረ፡ II, 2 id. q. ቀመረ፡ n. 1, ut: እዴሁ፡ ለልዑል፡ ያቄምሮ፡ Sx. Genb. 16 (e Sir. 43, 12).

ተቀመረ፡ III (, 1 an 2?) *fornicari, camerari* Lud. ex Org.

ቅሙር፡ *concameratus, fornice instructus* 3 Reg. 7, 41.

ቀመር፡ subst., Pl. አቅማር፡ 1) *camera, fornix, opus concameratum,* καμάρα Jes. 40, 22; ዘሰቀሎ፡ ለሰማይ፡ ከመ፡ ቀመር፡ ዘእንበለ፡ ዐምድ፡ Lit. 176, 1; Kedr f. 13; Gad. Lal.; Chr. Ax. Hoc eodem nomine appellatur „*junctura trabium* super columna aedificii media, ሠርዌ፡ dictâ“, Lud. 2) *aedes concameratae:* አንቲ፡ (Maria) ውእቱ፡ ዳግሚት፡ ቀመር፡ እንተ፡ ትሰመይ፡ ቅድስተ፡ ቅዱሳን፡ ወውስቴታ፡ ጽላት፡ ኪዳን፡ ፲ ቃ

ላት፡ Laud. Mar.; Org. 3. 4. 3) *orbis, circulus:* ዐውደ፡ቀመሩ፡ለወርኅ፡ M. M. f. 11; Ssal. Req. 4) *cyclus* (in computo annorum): ፲ወ፱አቅማር፡ Vis. Bar.; Catal. Cod. Mus. Brit. p. 4 et 5; ናሁ፡ኀልቀ፡ቀመርን፡ዘተውህበ፡ለአዳም፡፸፻ዓመት፡ Cod. Mus. Brit. XIX; d'Abbadie Catal. p. 45. 142. 5) *luna* i. e. قَمَر Abush. (crebro); ዐውደ፡ቀመር፡ (aliâs ዐውደ፡ወርኅ፡) *circulus lunaris* vel *decemnovennalis* (vid. Ideler, Handb. der math. u. techn. Chronol. II. p. 192) Abush. 1. 24; quare etiam *tabulae computi paschalis* (ut qui illo circulo lunari innitatur) ዐውደ፡ቀመር፡ nominantur, ex. gr. Cod. Mus. Brit. XXXVII; d'Abbadie Cat. p. 217. 6) „*intercolumnium*“ i. e. „*series* vel *loculus in tabella lineis conclusus* (q. d. *conclave* Kammer)“ Lud., N. T. rom. in proëm. (sc. ቀመር፡ vel ሥርዐተ፡ቀመር፡ vertitur κανών (*titulus*) in Epistola Eusebii ad Carpianum). — *Voc. Ae.:* ቀመር፡ዘ፡ገበታ፡; *aliud:* የምሰሰ፡ገበታ፡; *aliud:* ቀመር፡ዘ፡ወርኅ።

ቀመራዊ፡ adj. rel. *lunaris:* ወርኅ፡ቀመራዊ፡ *mensis lunaris* Abush. 8; ኍልቈ፡ቀመራዊ፡ et ፀሐያዊ፡ Abush. 31.

መቃምር፡ i. e. مُقَامِر *aleâ ludens* F. N. 43, 12.

ቀሚስ፡ vid. sub ቀሚጽ፡

ቆሞስ፡ n. prgr., Pl. ቆሞሳት፡ [قومس et قومص] *hegumenos, procurator, judex* ecclesiae, dignitate sacerdotem antecedens, Abush. 50 (ter); ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ወእልቆሞሳት፡ Gad. T. H.; editor N. T. rom. (ተስፋ፡ጽዮን፡) dignitate erat ቆሞስ፡, Lud. (Vid. etiam Lud. hist. Ae. III, 7, 26; Harris II p. 165).

ቀምተራ፡ vid. sub ቀምጠራ፡

ቀመጠ፡ rad. inus., sc. קָמַט קָמַץ *firmiter comprehendit,* قَمَطَ *constrinxit fune* pedes; ܩܡܛ *corrugatus est.*

ተቀመጠ፡ III, 1 (verbum amharizans; quasi: *comprehensum teneri* i. e.) *considěre, subsiděre, sedere et manere:* በጽሐ፡ኀበ፡ምኔት፡ወተቀመጠ፡ኀበ፡ዴዴ፡ወበከየ፡ Phlx. 28; ኀበ፡እቀውም፡ወኀበ፡እትቀመጥ፡ Ssal. Req.

ቀምጠራ፡(ቀምተራ፡ Lud.) subst., Pl. ቀምጠራት፡ et ቀማትር፡ (Lud.) 1) *arca, loculus, capsa, fiscus* [قِمَطْر]: እስክሬን፡ቀምጠራ፡ Joh. 13, 29 Platt; (Judas Ischariotes) ከነ፡ሰራቄ፡ብሩር፡ዘውስተ፡ቀምጠራ፡ዘአስክሬን፡እግዚኡ፡ M. M. f. 88; እለ፡ይትፌሥሑ፡በብዝኀ፡ዕንቆሙ፡ክቡር፡ወኪያሁ፡ዕንቄ፡የዐቅቡ፡ውስተ፡ቀምጠራት፡ዘጊሖሙ፡ጽኑዐ፡ hom. Cyr. f. 129. 2) sec. Lud. etiam: „*fibula* seu *clausura*, qua cingulum corpori junctum claudimus“ (coll. قَمْطَر et كَمْتَر).

ቀምጥዐ፡ (et ቀምጠወ፡) rad. inus. quadrl.; eam inserta nasali e قَطَعَ *secare* ortam conjecit Dorn de ps. aeth. p. 69; at videas annon e rad. ቀመጠ፡ derivata sit et proprie significet: *compactum* et *durum solum* vel *glebas* (rastro vel occa) frangendo *complanare.*

አቀምጥዐ፡ (vel አቀምጠወ፡) II *occare, complanare* agrum: አኮኑ፡አቀምጢዮ፡ገራህቶ፡ሶቤሃ፡ይዘርእ፡ ὅταν ὁμαλίσῃ Jes. 28, 25. Lud. statuit: *bene coluit, bis vel ter agravit agrum.*) — At in Voc. Ae. etiam forma አቀምጢዎ፡ praebetur. — *Voc. Ae.:* አቀምጢዎ፡ዘ፡ሰጠጢዎ፡ v. ሰጠጢቆ፡; *aliud:* አቀምጥዐ፡ዘ፡አመኀኜ፡; Rad. Abb.: አቀምጠወ፡ዘ፡ተለመ፡; አቀምጥዐ፡ዘ፡ለወሰ።

ቀሚጽ፡ et ቀሚስ፡, subst., Pl. ቀማይጽ፡ (vel "ስ፡), Pl. Pl. ቀማይሳት፡ [قَمِيص; amh. ቀሚስ፡, de quo vid. Isenb. p. 71] 1) *tunica, interula:* ለብሱ፡ልብሰ፡ኀጺን፡እምታሕተ፡ቀማይሳቲሆሙ፡ Jsp. p. 343; Gad. Ad. f. 140; እለ፡ቀሚሰ፡ይቀጽኡ፡ f. 57. 2) in specie: *tunica* vel *camisia* clericorum F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡); ይለብስ፡ቀሲስ፡ልብሰ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ቀሚሰ፡ወሞጣሕተ፡ወፊቃር፡ወአክሊለ፡ Kedr f. 1.

ቀሠመ፡ I, 1 etiam per ሰ፡, [prima vis radicis fuisse videtur in *secando* (خَذَمَ خَضَمَ et aliae radices a גז, כס, קץ, קט, חץ incipientes), deinde in *demetendo* et *decerpendo*, coll. בָּצַר قَطَفَ ܩܛܦ, al. — Vid. ቀረመ፡] Subj. ይቅሥም፡ 1) *colligere* fructus, *decerpere,* in specie: *vindemiare,* ዘይቀሥም፡ τρυγητής Sir. 30, 25; Jer. 6, 9. 29, 10; c. Acc. fructus Kuf. 7; Deut. 24, 21; Lev. 25, 5; Jes. 37, 30 var.; Matth. 7, 16; Luc. 6, 44; Apoc. 14, 18; c. Acc. vineae: Lev. 19, 10; Deut. 24, 20; Jud. 9, 27; Apoc. 14, 19; ቀሢም፡ *vindemia* Lev. 26, 5. Trsl. ትቀሥሙ፡ኀጢአተ፡ Hos. 10, 13. 2) *racemari:* በከመ፡ይቀሥምዎ፡ለዘይት፡ከማሁ፡ይቀሥምዎሙ፡ (καλαμήσονται) Jes. 24, 13; ቅሥሞሙ፡ከመ፡ቀሠሙኒ፡ (ἐπιφύλλισον) Thren. 1, 22. 2, 20 (var. ቀረመ፡). 3) *colligere* vel *excerpere* sententias: ቀሠምነ፡ለከ፡ስምዐ፡ (testimonia) እመጻሕፍት፡ M. M. f. 129. — *Voc. Ae.:* ቀሠመ፡ብ፡ለቀመ።

አቅሠመ፡ II, 1 *fructus colligere* vel *vindemiare jubere* 1 Reg. 8, 12.

ተቀሥመ፡ III, 1 *colligi* de fructibus, *decerpi, vindemiari,* de vino Num. 13, 20; ficis Rel. Bar.; fructibus Kuf. 7; trsl.: 4 Esr. 8, 63; Org. 5.

ቅሡም፡ part. *decerptus, collectus,* Lud. sine auct.

ቀሥም፡ subst. 1) *vindemia, messis pomorum,* τρυγητός Lev. 26, 5; Jud. 8, 2; 1 Reg. 8, 12; Mich. 7, 1; የኀብር፡ቀሥም፡ምስለ፡ማእረር፡ Am. 9, 13; ኀለፈ፡ቀሥም፡ Jer. 8, 20; Jes. 16, 9. 24, 13 var.; 32, 10. 2) Pl. አቅሣም፡, *fructus decerpti:* በመዋዕለ፡ማእረረ፡ቀሥም፡ Sir. 24, 27; አቅሣመ፡ዐጸድ፡ Reg. Pach.

ቅሥመት፡ n. act. *decerpendi* vel *colligendi actus, collectio* Ex. 27, 20.

ቀሣም፡ et ቀሣሚ፡, n. ag., Pl. ቀሠምት፡ *collector fructuum, vindemiator:* ሶበ፡ቀሣም፡ቦኡ፡ላዕሌከ፡ Ob. 5, ቀሠምት፡ Jer. 31, 32.

ቅሣሜ፡ subst. 1) *decerptio, carptura:* እምጽቡር፡ብሕባሔከ፡ከማየ፡ወእምኔሁ፡ቅሣሜነ፡ διηρτίσμεθα (קֹרַצְתִּי) Job 33, 6; quamquam dubium videtur, annon ad I ቀሰመ፡ referendum sit. 2) *collectio* Lud. e Mss. Colb.

መቅሠም፡ subst. *vindemia* Hos. 6, 10.

ተቅሣም፡ subst. *collectio* et *fructus decerpti:* አገነት፡ዕፁት፡ወተቅሣመ፡ፍሬሃ፡ Org. 4.

ቀሠመ፡ *condire* vid. sub I ቀሰመ፡

አስተቃሠመ፡ *divinare* vid. sub II ቀሰመ፡

ቀሣር፡ subst. *squama, squamae* [قِشْرَةٌ קַשְׂקֶשֶׂת] Lev. 11, 9—12 (ቈሣር፡ in cod. G); Deut. 14, 9. 10; Hez. 29, 4 vrs. nov.

ቀሡት፡ (etiam per ሰ) subst., m. et fem., Pl. ቀሡታት፡, ቀሣውይ፡ et ቀሣውት፡ [cfr. קְשָׂוֹת *phialae*, et ea quae Ges. thes. p. 1240 sub voce קֶסֶת comparata sunt] *hydria, urceus, urna*, ὑδρία (כַּד) Gen. 24, 14—18; 3 Reg. 17, 12; Joh. 4, 28; ἀγγεῖα ስተይ፡ ማየ፡ እምቀሡትከ፡ Prov. 5, 15; ቀሣውቲሆሙ፡ v. ቀሣውዪሆሙ፡ Jer. 14, 3; ቀሣውቲክሙ፡ v. ቀሣውይክሙ፡ 47, 10; ቀሡት፡ ልሕኵት፡ βίκος Jer. 19, 1. 10. 11; ቀሡታት፡ Sx. Genb. 21; Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ቀሡት፡ ዘ፡ ማድጋ ።

ቀሠጠ፡ I, 1 [amh. idem; قَشَطَ *dimovit, detexit*; كَشَطَ *dimovit rem, qua altera tegitur, detraxit, excoriavit*] Subj. ይቅሥጥ፡ 1) *subducere, surripere, manticulari, avertere, intervertere*: ኀፍረት፡ ቀሢጥ፡ እምንዋየ፡ ማሕፀንትከ፡ (v. ሰሪቅ፡) Sir. 41, 19; ከመ፡ ይቅሥጡ፡ ዘኮነ፡ እምገራህተ፡ ቢጾሙ፡ Jes. 5, 8; 2 Cor. 11, 8; Tit. 2, 9 Platt; Act. 5, 2. 3; Did. 35; Clem. f. 243; ዘይቀሥጥ፡ እምቤተ፡ እግዚ"፡ f. 161. 124. 115; ቀሢጠ፡ ንዋየ፡ በዐድ፡ Macc. f. 24. 2) *celando rem detrimentum inferre* alicui: ከመ፡ ትቅሥጦሙ፡ በተሳልሞ፡ ፀሮሙ፡ (*pacem cum eorum hostibus jungendo*) Jsp. p. 349. — *Voc. Ae.*: ቀሠጠ፡ ዘ፡ ሰረቀ፡

ቀሣጢ፡ n. ag. *interversor, subducens, manticularius*: ሰራቂ፡ ወቀሣጤ፡ ዘአንበሩ፡ ብየ፡ (*ejus quod apud me deposuerunt*) Form. Conf.

I. **ቀሠፈ፡** I, 1 [etymon obscurius est; an שָׁפַק vel סָפַק?] Subj. ይቅሥፍ፡ 1) *virga, fuste, flagro, scutica caedere* vel *percutere, verberibus castigare, verberare, flagellare*: ዘይቀሥፍ፡ ብዕራሁ፡ Sir. 38, 25; μαστιγοῦν Deut. 25, 2. 3; 3 Reg. 12, 11; Job 30, 21; Prov. 3, 12; Matth. 10, 17; Hebr. 11, 36. 12, 6; παίειν Job 5, 18; πατάσσειν Jes. 5, 25. 11, 15. 14, 6; ይቀሥፎሙ፡ እግዚ"፡ መቅሠፍተ፡ 19, 22. 60, 10; Jer. 20, 2; φραγελλοῦν Matth. 27, 26; Marc. 15, 15; Clem. f. 179; ቦቱ፡ (ለሰይፍ፡) ይቀሥፎሙ፡ ለአሕዛብ፡ Apoc. 19, 15. 2) in genere: *plagam infligere, percutere, castigare, punire*, de poenis et plagis a Deo inflictis: ቀሠፎ፡ በመቅሠፍት፡ ዐቢይ፡ Kuf. 13; ቅሥፎሙ፡ በመዐት፡ ወበእሳት፡ Sir. 33, 11; ይቀሥፋ፡ ለምድር፡ በቃለ፡ አፉሁ፡ Jes. 11, 4; ἐκδικήσω ὑμᾶς 57, 16; Jer. 5, 3; ቀሠፍከኒ፡ ወተቀሠፍኩ፡ 20, 6; Ps. 6, 1. 37, 1; Apoc. 7, 2; እቀሥፍ፡ ኵሎ፡ አፍራሰ፡ በድንጋፄ፡ Zach. 12, 4. — *Voc. Ae.*: ቀሠፈ፡ ዘ፡ ገረፈ ።

ተቀሥፈ፡ III, 1 1) *verberari, flagellari* Ex. 5, 16; ተቀሢፎ፡ Prov. 17, 10; ሕቡል፡ እንዘ፡ ይትቀሠፍ፡ 19, 25; ተቀሥፎ፡ πληγαί 2 Cor. 6, 5. 2) in genere: *percuti, plaga affici, castigari, puniri* Ps. 72, 5; Job 15, 11; Jes. 9, 13; ሕማመ፡ ወመቅሠፍተ፡ ትትቀሠፍ፡ Jer. 6, 7. 8. 20, 7; Sap. 16, 16; ተቀሥፈት፡ ፀሐይ፡ Apoc. 8, 12; ትትቀሠፍ፡ በውሉዳ፡ Sir. 23, 24.

ቅሡፍ፡ part. 1) *verberatus, flagellatus* Sx. Tachs. 10 Enc.; ቅሡፈ፡ ዘባን፡ Jac. 9 Enc. 2) *percussus, plaga affectus, castigatus*: ብእሲ፡ ቅሡፍ፡ ውእቱ፡ ወሕሙም፡ Jes. 53, 3. 4; Ps. 72, 14.

ቅሥፈት፡ n. act. et subst., Pl. ቅሥፈታት፡ 1) *verberatio, flagellatio, verber* F. N. 45; Act. 16, 33 Platt; Gad. Ad. f. 9; Org.; በቅሥፈቱ፡ ከማከ፡ *cum verberarctur sicut tu* Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *castigatio, plaga*: ሐይወ፡ ኢዮብ፡ እምድኅረ፡ ቅሥፈቱ፡ Job 42, 16; ቅሥፈታት፡ Chr. Ta. 28. 3) ut videtur: *verberatio* i. q. *pugna* (Schlägerei): በኀጢአተ፡ ረሲዓን፡ ቅሥፈት፡ ይትነሣእ፡ κρίσεις (nisi *plaga* i. e. *poena* interpretari malueris) Prov. 28, 2.

ቀሣፊ፡ n. ag. *verberator, castigator, plagas infligens*: ኀበ፡ ቀሣፊሁ፡ Jes. 9, 12 (13) vers. nov.; 10, 20 vrs. nov.

መቅሠፍት፡, raro መቅሠፍ፡ (ut Herm. p. 59), subst., m. et fem., Pl. መቅሠፍታት፡ 1) *flagrum, flagellum, scutica, virgae*, μάστιξ መቅሠፍት፡ ወተግሣጽ፡ Sir. 22, 6. 40, 9; ቍስለ፡ መቅሠፍት፡ (v. አብትር፡) ይገብር፡ አምግልተ፡ 28, 17; ድምፀ፡ መቅሠፍት፡ Nah. 3, 1; 3 Reg. 12, 11; 2 Par. 10, 14; (Christus in templo) ነሢአ፡ ሐብለ፡ ገብረ፡ መቅሠፍተ፡ ወሰደዶሙ፡ hom. Cyr. f. 129; trsl. መቅሠፍተ፡ ልሳን፡ Job 5, 21; Sir. 26, 6. 2) *verber, plaga*, nec non *vibex*: πληγή Sir. 27, 25; Jes. 10, 24. 26. 14, 6. 30, 31; መጠውኩ፡ ዘባንየ፡ ለመቅሠፍት፡ 50, 6. 53, 10; Luc. 12, 47. 48; Act. 16, 33 rom.; ምንትኑ፡ ዝ፡ መቅሠፍት፡ ዘማእከለ፡ እደዊከ፡ Zach. 13, 6. 3) in specie: *castigatio divina, plaga, calamitas, poena a Deo inflicta*, πληγή Ex. 11, 1. 12, 13; Num. 25, 18. 26, 1; Job 2, 13; Apoc. 15, 1. 16, 9 (መቅሠፍታት፡); μάστιξ Job 21, 9; Sir. 23, 11; Ps. 31, 13; μετεωρισμοί Ps. 87, 7; θυμός መቅሠፍተ፡ መዐት፡ Jes. 9, 19. 12, 1. 13, 9; Jer. 43, 7; Job 3, 17; ὀργή Job 6, 2; Sir. 16, 11; Dan. 9, 16; Jes. 10, 6; መቅሠፍተ፡ መዐቱ፡ 42, 25. 59, 19; Jer. 21, 5. 23, 19; Thren. 1, 12. 4, 11; Ps. 6, 1. 37, 1; Rom. 1, 18. 3, 5; 1 Thess. 2, 16; κόλασις መቅሠፍተ፡ ኀጢአቶሙ፡ Hez. 14, 3; 1 Joh. 4, 18; τιμωρία 1 Esr. 8, 24; ἐκδίκησις ፬ መቅሠፍት፡ Hez. 14, 21; βάσανος 32, 30.

ምቅሣፍ፡ subst. *locus, ubi flagellantur*, at 2 Par. 10, 11 usurpatur pro *flagellis*: አቡየ፡ ገሠጸክሙ፡ በምቅሣፍ፡ ἐν μάστιξι (በመቅሠፍት፡ 10, 14).

II. **ቀሠፈ፡** rad. inus., cui convenit חָשַׂף *retegere, nudare*; كَشَفَ *detegere, manifestare*; V *aperte patere*.

ቅሡፍ፡ part. *intectus, apertus*, i. e. *in aperto* vel *sub divo commorans*: (polluti) ኢይባኡ፡ ውስተ፡ ምሥዋዕ ፤ በአፍአ፡ ይቁሙ፡ ቅሡፈ፡ እቱተ፡ ርሑቀ፡ እምትዕይንት፡ Clem. f. 176; vid. etiam ቅሥፍ፡

ቅሥፍ፡ subst. *secessus foras*, vel *locus, ad quem exitur foras* (coll. مَبْرَز מוֹצָאָה), in Acc. ቅሥፈ፡ *foris* i. e. *in latrina*: ሰበ፡ ነበርከ፡ ቅሥፈ፡ (G: ቅሡፈ፡; Cod. Abb. CXVII: ቀሠፋ፡) ὅταν διακαθιζάνῃς ἔξω Deut. 23, 14; ይነብር፡ ጽመ፡ ቅሥፈ፡ (v. ቀሥፋ፡) Jud. 3, 24.

ቀሥፍ፡ subst. *quidquid foris est*: ውስተ፡ ኵሉ፡ በሐውርት፡ ቀሥፍ፡ (v. ዘቀሥፍ፡) ἐν πάσῃ χώρᾳ τῇ ἔξω Esth. 9, 19.

ቅሥፈት፡ subst. *exitus* termini (i. q. ሞጻእት፡), ut videtur: ወቅሥፈቱ፡ ብሔረ፡ ምድያም፡ Kebr. Nag. n. 92.

ቀሠፋ፡ vel ቀሥፋ፡ subst. i. q. ቅሥፍ፡ q. v.

ቀሠፋይ፡ (v. **ቀሥፌ፡** vel **ቀሥፍይ፡**) adj. rel. *exterior; qui foris est;* **ይፍልጥ፡መንጦላዕት፡ወሳጤ፡ወቀሠፋዩ፡ቤተ፡መቅደስ፡** *id quod intra et extra sanctuarium est,* διοριεῖ ἀνὰ μέσον τοῦ ἁγίου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων Ex. 26, 33. — At *Voc. Ae.*: **ቀሥፋይ፡** (v. **ቀሥፋ፡**)**ዘ፡ድኅረ፡ታቦት፡** (quasi **ቀሥፋይ፡** esset *adytum sanctissimum*; quae interpretatio si vera esset, ad syr. verbum ܩܨܦ referendum esset nomen).

ቃር፡ subst. [قار قير] *pix* (liquida): **ቃር፡ወፒሳ፡ወተይ፡ወቅጥራን፡** Sx. Haml. 5.

ቀርሐ፡ I, 2 *tondendo calvum facere, radere* [גִּלַּח קָרַח]: **ይቄርሑ፡ርእሶሙ፡** Hez. 27, 31 vrs. nov. (ant.: **ይትላጸዩ፡**).

ቍርሐት፡ subst. *tonsura* (capitis) Chr. Ax. f. 89.

ቀረመ፡ rad. inus. i. e. גָּרַם ܓܪܡ جَرَمَ ܨܪܡ خَرَمَ قَرَمَ, quae omnia in significatu *resecandi* conveniunt; in specie cfr. جَرَمَ *resecuit dactylorum racemos;* جُرَامَةٌ *frugum reliquiae in campo post messem; dactyli decerpti* vel ii, qui postquam caeteri resecti sunt, ex infima rami parte colliguntur; vic. **ቀሠመ፡** q. v.

ተቀረመ፡ III, 2 *frugum* vel *pomorum reliquias* in agris *colligere, spicas legere, racemari,* abs.: Ruth 2, 15 (συλλέγειν); c. Acc. fructuum: Lev. 19, 10; **ትትቀረሞሙ፡ዘከመ፡ተቀረምከ፡ኪያየ፡** ἐπιφύλλισον Thren. 1, 22 (v. **ቀሠመ፡**). 2, 20; **ተቅራመ፡ይትቄረምዎሙ፡ከመ፡ወይን፡ለተረፈ፡እስራኤል፡** Jer. 6, 9 var.; Jes. 24, 13 (var. pro **ቀሠመ፡**). — Radd. Abb.: **ቀረመ፡ዘ፡ለቀመ** ።

ቀሪም፡ subst. *stipulae, spicae, racemi* vel *alii fructus* post messem vel vindemiam in agris *relicti:* **ዘያስተጋብእ፡ቀሪመ፡** (v. **ሠዊተ፡**)**በማእረር፡** καλάμην συνάγων Mich. 7, 1; **ወይተርፍ፡ቀሪሙ፡ውስቴቱ፡** Jes. 17, 6; **ሠዊት፡ዘይወድቅ፡ለሊሁ፡እምነ፡ቀሪሙ፡** (v. **ቀርሙ፡**) στάχυς ἀπὸ καλάμης αὐτόματος πεσών Job 24, 24.

ቀርም፡ subst. i. q. **ቀሪም፡** q. v.; (**ቀረም፡** affert Lud. lex. c. 196 e loco Jes. 17, 6).

ተቅራም፡ subst. *spicilegium, racematio, collectio fructuum in agris relictorum,* etiam i. q. **ቀሪም፡**; ἐπιφυλλίς Ob. 5; **ከመ፡ተቅራም፡አመ፡ቀሥም፡** Mich. 7, 1; **ውስተ፡ተቅራም፡ሶበ፡ኀልቀ፡ቀሥም፡** Jes. 24, 13 var.; Jer. 6, 9 var.; 9, 22 var; 29, 10; **ተቅራመ፡ማእረር፡** Sx. Masc. 11 Enc. — *Voc. Ae.*: **ተቅራም፡ብ፡ቀረሚያ** ።

ተቀራሚ፡ n. ag. *abscindens, resecans, collector fructuum:* **ተቀራሜ፡በለስ፡አነ፡** κνίζων συκάμινα Am. 7, 13.

ቄረረ፡ (Gen. 49, 4) et **ቄረ፡** (Kuf. 23) I, 1 [קָרַר صُرَّ قَرَّ] 1) *frigidum esse, algere, frigescere, refrigerari:* **ቄረ፡አብርሃም፡ከመ፡በረድ፡** Kuf. 23; Gen. 49, 4; Job 37, 8; Hen. 67, 11. 2) *defervescere, remittere,* de ira Gen. 27, 44; Job 14, 13; Jes. 1, 24. 10, 25; Sir. 23, 16.

አቍረረ፡ II, 1 (pro **ያቄርር፡** passim **ያቆርር፡** scriptum) 1) *frigefacere, refrigerare:* (febri laborans si) **ሰተየ፡ማየ፡ብዙኀ፡ያቄርር፡ላህበ፡ጽምኡ፡ንስቲተ፡** Chr. Ta. 2; **አቍረሩ፡ማየ፡በመንፌ፡ወኢተከዕወ፡ማይ፡** Gad. Za Mich.; **ዝናም፡ያቄርሮ፡ለመርቄ፡** Sir. 18, 16; **ያቄርር፡ለከ፡መርቄ፡** 31, 19; Luc. 16, 24; **አቍረረ፡ሙቀቶ፡** Phlx. 50; **ያቆርር፡ሐወ፡** (Lud.: **ሐይወ፡** male) Haml. 29 Enc. 2) *defervescere facere, sedare, lenire, iram:* **አቍርር፡መዐተከ፡** Ex. 32, 12; Sir. 48, 10; Bar. 2, 13; Eph. 6, 9; **አቍርሩ፡መዐተክሙ፡እምቅድመ፡ይዕርብ፡ፀሓይ፡** F. M. 34, 5. 3) *frigore afficere:* **ተስእሎሙ፡ለእመ፡ከነ፡ያቄርሮሙ፡ቍረ፡ክረምት፡ወያልህቦሙ፡ሐሩረ፡ፀሓይ፡በጊዜ፡ሐጋይ፡** Sx. Mag. 27. 4) *potum* vel *cibum refrigerantem sumere:* (post communicationem mysterii altaris) **ኢያቍርርኒ፡ወኢይክድን፡ቍርባኖ፡በኀብስት፡እምቅድመ፡ሠርሖቱ፡ወማየ፡መቍረርኒ፡ኢይንጥብ፡ምንትኒ፡እምአፍ፡** F. N. 13.

ቍር፡ subst., plerumque m., 1) *frigus, algor, gelu* Gen. 8, 22; Kuf. 2. 8; Hen. 34, 2. 76, 6; Ps. 147, 6; 4 Esr. 6, 9; **ሞተ፡በቍር፡** Job 31, 18; **ከመ፡ቍረ፡ዐዘቅት፡ማይ፡** Jer. 6; 7; **ቍር፡ወአስሐትያ፡** Dan. ap. 3, 48; **ቍር፡ወበረድ፡** Zach. 14, 6; **ይርዕዱ፡በእንተ፡ቍር፡** 1 Esr. 9, 6; **ቍረ፡ሌሊት፡** παγετὸς τῆς νυκτός Jer. 43, 30; Bar. 2, 25; Joh. 18, 18. 2) Bis positum occurrit pro τάρταρος Job 40, 15; **ቍረ፡ሲኦል፡** 41, 23.

ቄሪር፡ adj., fem. **ቄራር፡**, 1) *frigidus, gelidus:* **ነፋስ፡ቄሪር፡** Sir. 43, 20; Dan. ap. 3, 26; **ማይ፡ቄሪር፡** Prov. 25, 25; Matth. 10, 42; Apoc. 3, 15; Kuf. 8; Hen. 14, 13. 2) trsl.: *frigidus:* **ከማሁ፡ቄሪር፡እከያ፡** Jer. 6, 7; **ቄራር፡ወሙስንት፡ምክር፡** ψυχραῖς εἰκαιοβουλίαις Cyr. c. Pall. f. 67, al. 3) *gelu torpens, frigore necatus:* **ፀሓይ፡ጥዒና፡ቄሪራን፡አዝርእት፡** Haml. 12 Enc.

ቍረት፡ n. act. et subst. *frigedo, frigus:* **ቍረት፡ቱሳሔ፡ዘርእ፡** (vim genitalem imminuit) F. M. 12, 5; **ቍረት፡ሥጋሁ፡** (Christi) **ኢያጥፍአ፡ለእሳተ፡መለኮቱ፡** Fid. Jac. Bar.; trsl.; **ቍረት፡ኀሊና፡** *frigus animi* Org. 2.

ምቍር፡ vid. sub **መቀረ፡** c. 182.

መቍረር፡ subst. *refrigeratio, refrigerium:* **ማየ፡መቍረር፡** F. N. 13 (vid. sub **አቍረረ፡**).

ቃሩራ፡ subst. i. q. قَارُورَةٌ *ampulla (vitrea)* Jsp. p. 339 (paulo supra: **ማህው፡**).

ቆሮስ፡, etiam **ቆሩስ፡** (Num. 11, 32) et **ቆሩ፡** (Lev. 27, 16), n. prgr., sc. κόρος (כֹּר), *corus,* mensura aridorum et fluidorum, decem Ephas Bathosve continens: Lev. 27, 16; Num. 11, 32; 3 Reg. 4, 22. 5, 11; 2 Esr. 7, 22; 2 Par. 27, 5; Hez. 45, 14 vrs. nov.; Luc. 16, 7; idem est γομόρ (חֹמֶר) Hos. 3, 2. — *Voc. Ae.*: **ቆሮስ፡ብ፡ቁና፡**; *aliud:* **ዘ፡አጋማሽ** ።

ቅራስያ፡ n. prgr. *cerasus, cerasum:* **እልቅራስያ፡** (قراسيا) F. N. 17.

ቍርቍር፡ subst., ut videtur: *murmuratio, fremitus* (coll. **ገርገረ፡** قَرْقَرَ غَرْغَرَ, amh. **ክርክር፡**): **ኢኀፊር፤ካሕድ፤ቍርቍር፤መዐት፤ሁከት፡** Kid. f. 26. — At *Voc. Ae.* habent: **ቍርቍር፡** (v. **ኵርኵር፡**)**፡ዘ፡ብዝበዛ** ።

ቀርቂስ፡(**ቀርቄስ፡**) n. prgr., Pl. **ቀርቂሳት፡** 1) *ludus circensis:* **ለእመ፡ከነ፡፩ዘየሐውር፡ኀበ፡ቀርቄስ፡ለይኅድግ፡አው፡ለይሰደድ፡** Const. Ap. 27. 2) *ludi genus,* „cum factis aliquot in tabula foraminibus globuli mittuntur, quo genere lusus aliqui ad sortilegia abutuntur“, Lud. ex auct. Gregorii (coll. قِرْق Freytag III p. 431): **ክህን፡ዘአዝለፈ፡ተዋንዮ፡ቀርቂሰ፡** (in margine: **ገበጣ፡**) F. N. 9; dubium an huc pertineat: **ቈርቈሳዊ፡ዘይትዋነይ፡ቀርቈሰ፡** Const. Ap. 62 (63); Lib. Myst.; **ቀርቂሳት፡** Form. Conf. — *Voc. Ae.*: **ቀርቂስ፡ዘ፡ገበጣ፡ኰአሳሂ፡ይ**; *aliud:* **ዘ፡ሰንጠረጆ፡ወገበጣኒ፡ይ፡**

ቀርቂሳዊ፡ vel **ቈርቈሳዊ፡** adj. rel.: *ludum* **ቀርቂስ፡** *ludens* Const. Ap. 62.

ቀርበ፡ (perraro **ቀረበ፡** ut Dan. 3, 27 var.; 3 Reg. 2, 7 var.) I, 1 [קָרֵב ܩܪܶܒ قَرُبَ] Subj. **ይቅረብ፡** 1) *appropinquare, accedere, propinquum esse, prope abesse:* **ይቅረቡ፡** ἐγγισάτωσαν Jes. 45, 21; **ቅረብ፡** Kuf. 26; **ቀሪቦቱ፡** Asc. Jes. 3, 21. 22; Gen. 18, 23; Matth. 15, 12. 26, 17; **ቅረብ፡ዝየ፡** Hen. 15, 1; c. c. **ለ፡** Prov. 10, 14; Ex. 32, 19; c. **መንገለ፡** Kuf. 8. 9; c. **ኀበ፡** Gen. 27, 22. 37, 18. 45, 4; 1 Reg. 10, 24; **ናሁ፡አነ፡ቀረብኩ፡ኀበ፡ፍትሕየ፡** Job 13, 18; **ሶበ፡ቀርቡ፡ኀበ፡ራጌስ፡** Tob. 6, 10. 10, 13; Asc. Jes. 9, 39; Ps. 31, 8. 90, 7; Hen. 91, 4; Matth. 18, 1; Hebr. 4, 16; c. Acc.: Gen. 27, 21; Deut. 4, 7; Prov. 3, 15; **ይቀርቡኒ፡በከናፍሪሆሙ፡** Jes. 29, 13; 4 Esr. 10, 39; Jac. 4, 8; **ይሰቲ፡እምነ፡ኵሉ፡ማይ፡ዘቀርበ፡** Sir. 26, 12; **ኢቀርበሙ፡** (v. **ኢቀረበሙ፡**) **እሳት፡ሥጋሆሙ፡** Dan. 3, 27; *se applicare:* **በ፡ዐርክ፡ዘይቀርበከ፡አመ፡ትፍሥሕትከ፡** Sir. 37, 4. a) de tempore: α) *instare:* **ቀርበት፡ዕለተ፡እግዚ“፡** Jes. 13, 6; **ቀርበ፡ጊዜነ፡** Thren. 4, 19; Zeph. 1, 14; 1 Petr. 4, 7; Matth. 3, 2; Joh. 2, 13; **ቀርበ፡መዋዕሊሁ፡ለመዊት፡** Gen. 47, 29; Hen. 51, 2. β) *brevem esse, breviorem fieri* Hen. 72, 34 (vid. **ቅሩብ፡**). b) de cognatione et affinitate: Jud. 4, 11; **ይቀርብ፡እምኔየ፡** Ruth 3, 12. c) de similitudine: **ቀርበ፡መዋዕልየ፡ለመዋዕለ፡ሕይወትኪ፡** Kuf. p. 126. d) honeste de complexu venereo, plerumque c. Acc.: Ex. 19, 15; Gen. 38, 26; Kuf. 41; Tob. 3, 8; Rom. 7, 3; 1 Cor. 7, 1. 2) *accedere ad altaris communionem, communicare:* **እለ፡ኢትቀርቡ፡የኩ፡** Lit. 164, 1; Kid. f. 8; **ይበእ፡ወይትከነስ፡ወይቅረብ፡** Clem. f. 161; **ይቅረቡ፡ቍርባነ፡** F. M. 5, 2. 14, 1.

ቀረበ፡ I, 2 1) *offerre sacrificium* Ex. 19, 22. 29, 25; Lev. 21, 6. 8. 17; Kuf. p. 64. 2) *sacramentum altaris administrare* (aliâs II, 2); **እንዘ፡ይቄርብ፡** Kid. f. 8.

አቅረበ፡ II, 1 1) *appropinquare* vel *accedere facere* sive *jubere*, c. Acc. (de reliqua constr. vid. **ቀርበ፡**): Matth. 15, 10 rom.; Gen. 48, 10; Ex. 19, 4. 21, 6. 29, 4; Kuf. 31; **ያቀርበከ፡ለኵነኔ፡** Koh. 11, 9. 12, 14; de tempore: **አቅረብኪ፡መዋዕለኪ፡** Hez. 22, 4. 2) *adhaerere facere, adjungere:* **አቅረብክዎሙ፡ለቤተ፡እስራኤል፡ኀቤየ፡** Jer. 13, 11; **በምሕረትየ፡አቅረብኩኪ፡** Jes. 60, 10. 3) *admovere, afferre* Prov. 2, 2; **ኀበ፡ቃለ፡ጠቢባን፡አቅርብ፡እዝነከ፡** 22, 17; 4 Reg. 4, 5. 6. 4) *apponere, anteponere* mensam, cibum; *objicere* pabulum: Gen. 18, 8. 43, 31. 32; 4 Reg. 4, 40; Kuf. 26; **ጠይቅ፡ኵሎ፡ዘአቅረቡ፡ለከ፡** Sir. 31, 15; Tob. 7, 9; Prov. 23, 1; Marc. 6, 41; Gen. 24, 32. 5) *offerre* a) munera: **አቅረቡ፡ሎቱ፡አምኃሁ፡ዘአምጽኡ፡** Kuf. 42; Org. 1. b) sacrificia: Lev. 21, 6. 8 var.; Prov. 21, 27; 1 Petr. 2, 5; **አቅርበ፡መሥዋዕት፡** Chr. ho. 14; Lit. 161, 2. 6) in specie: *ad communionem altaris admittere* alqm, *eucharistiam* vel *sacramentum altaris communicare* vel *administrare* alicui, c. Acc. prs. et rei: **ኢታቅርብዎሙ፡** Clem. f. 179. 248; Kedr f. 73; F. M. 5, 12; **ካህናት፡አኰቴተ፡ያቅርቡ፡** Kid. f. 14; **ያቅርብዎ፡ቍርባነ፡** (ei sacrificium) F. M. 4, 2; 7, 2.

አቀረበ፡ II, 2 1) raro: *appropinquare facere* Ex. 28, 1; Lev. 2, 9. 2) creberrime: *offerre* sacrificia 1 Reg. 21, 6; Lev. 21, 8 var.; **ያቄርብ፡ዘኀጢአት፡** Hez. 44, 27; Prov. 21, 27 var.; **ያቄርቡ፡መብልዐ፡ወመሥዋዕተ፡** Ep. Jer. 27; **አኮ፡ኀቤነ፡አልህምት፡ዘናቄርበ፡** Jsp. p. 308; **አኮ፡ለነ፡መባእ፡ዘናቄርብ፡** p. 372; in specie de sacrificio corporis et sanguinis Christi: **ናቄርብ፡ለከ፡ዘንተ፡ኅብስተ፡ወዘንተ፡ጽዋዐ፡** Lit. 165, 4; Lit. Joh.; Kid. f. 9. 10; **እለ፡ያቄርቡ፡ቍርባነ፡** Can. Ancyr. 1.

ተቀርበ፡ vel **ተቀረበ፡** III, 1. 2 1) *offerri*, de munere: **እምዝ፡ይትቀረብ፡** F. N. 16; **ይትቄረብ፡** Org. 1. 2) *sacrificium altaris accipere:* **ለእመ፡ፈቀደ፡ይትቀረብ፡ቍርባነ፡** F. M. 14, 9.

ተቃረበ፡ III, 3 *mutuo sibi appropinquare* a) *congredi* cum aliquo, vel *aggredi* alqm; **ኀፍረት፡ለተቃርቦ፡ለበሊዐ፡እክለ፡ባዕድ፡** Sir. 41, 19; c. Acc.: **ይትቃረቡኒ፡** Ps. 54, 20. b) *congredi*, honeste de contactu, complexu, concubitu venereo: (si quis polluitur) **እምተራከበ፡ወተአምኖ፡እንዘ፡ይትቃረቡ፡** Kedr f. 70; **ኢይትቃረብ፡ወኢይኑም፡ምስለ፡ብእሲቱ፡** F. M. 14, 9; Matth. 1, 18; **ለተቃርቦ፡** *ad mutuum congressum* Lit. Cyr.; **ኢትትቃረብ፡** *ne accedus ad eam* Hom. Mar. c) *contingere, conterminum esse, attingere* Hen. 24, 2; 3 Reg. 6, 10. d) *prope accedere* ad rem vel ejus similitudinem: **ለእመ፡ሃይማኖቶሙ፡ርትዕት፡አው፡ይትቃረብ፡ኀበ፡ሃይማኖት፡ርትዕት፡** F. M. 27, 8 (vid. **ቀረበ፡** n. 1 c.) e) συναφῆναι, συνάφεια Nestorii passim hoc eodem verbo exponitur (vid. **ተላጸቀ፡**) Cyr. c. Pall. f. 75; **አኮ፡ከመ፡ሰብእ፡ዘተቃረበ፡ለእግዚ“፡** οὐχ ὡς ἄνϑρωπος ϑεῷ συναφϑείς f. 81.

አስተቀረበ፡ IV, 2 et **አስተቃረበ፡** IV, 3 *propinquum facere, admovere, adjungere* alqm vel alqd sibi, aliis vel (IV, 3) inter se invicem: **ዘጠቢብ፡በቃሉ፡ያስተቄርብ፡ርእሶ፡** ἑαυτὸν προςφιλῆ ποιήσει *se propius* (ad necessitudinem vel benevolentiam aliorum) *admovet* Sir. 20, 13; **አሌሎሙ፡ለእለ፡ያስተቃርቡ፡ገራህተ፡ምስለ፡ገራህት፡** Jes. 5, 8; Did. 1; (secundum Nestorianos ὁ Λόγος hominem in Maria natum) **ነሥአ፡ወኪያሁ፡አስተቃረበ፡ለርእሱ፡** καὶ τοῦτον ἑαυτῷ συνῆψε Cyr. c. Pall. f. 74. 85.

ቅሩብ፡ part. et adj. A) adj. *propinquus* 1) de loco: Gen. 19, 20; Joh. 19, 42; **ለርሑቃን፡ወለቅሩባን፡** Jes. 57, 19; Dan. 9, 7; c. **ለ፡** Deut. 21, 6; Ps. 33, 19; Joh. 11, 18. 54. 19, 20; Rom. 10, 8; c. **ኀበ፡** Deut. 22, 2; **እለ፡ቅሩባን፡ኀበ፡ንጉሥ፡** Esth. 1, 14; per st. constr.: Gen. 45, 10; **ዘቅሩብኪ፡ወዘርሑቅኪ፡** Hez. 22, 5. 2) *vicinus* Deut. 13, 8; **ቅሩባንኪ፡** οἱ ὁμοροῦντές σοι Hez. 16, 26; γείτονες Job 19, 15. 3) de cognatione et affinitate: Ruth 2, 20; Lev. 25, 25; Deut. 25, 5; **ቅሩቡ፡ለጦብያ፡** 2 Esr. 23, 4; **ለኵሉ፡ቅሩብ፡ምናሴ፡ምታ፡ወለቅሩብ፡አዝማዲሃ፡** Judith 16, 24; **ቅሩባን፡አዝማድ፡** (opp. **ርሑቃን፡አዝማድ፡**) F. N. 42, 2. 4) de tempore: a) *prope instans* Ps. 84, 10; Phil. 4, 5; Hebr. 6, 8. 8, 13; Apoc. 1, 3; **ቅሩባን፡ለሐዊር፡እምዛቲ፡ሕይወት፡** F. N. 42, 6. b) *proximus antea, nuperus:* **እስመ፡ቅሩብ፡ዘመኑ፡** Jsp. p. 302. c) *brevis:* **ፍሥሓ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ቅሩብ፡ወኅዳጥ፡** Clem. f. 254; **ቅሩብ፡ውእቱ፡ረኪቦታ፡** (**ለጥበብ፡**) Sir. 51, 26. B) adv. 1) Acc. **ቅሩበ፡** a) *prope, in propinquo, cominus:* per. st.

constr.: Ex. 34, 3; Num. 22, 5; Deut. 2, 19; Kuf. 11. 14; ዘየኀድር፡ቅሩበ፡ቤታ፡ Sir. 14, 24; ቅሩበከ፡ሀለዉ፡ πλησίον σου Judith 5, 5; Joh. 4, 5. 6, 23; seq. ኀበ፡ Kuf. 10. b) *nuper, proximo:* ለእመ፡ኮነ፡ምታ፡ሞተ፡ቅሩበ፡ (opp. እምኍንዱይ፡መዋዕል፡) Const. Ap. 25. 2) ኀበ፡ቅሩብ፡ a) *in propinquum* vel *propinquo, prope:* ነዐርግ፡ኀበ፡ቅሩብ፡አጽዋኒሆሙ፡ Judith 7, 13; Jud. 4, 11. b) *prope, paene:* ሶበ፡በጽሐት፡ኀበ፡ቅሩበ፡፹ዓመት፡ Sx. Mag. 15. 3) በቅሩብ፡ *in propinquo, prope:* Joh. 3, 23; Kuf. 16. 4) እምቅሩብ፡ *e propinquo:* እለ፡እምቅሩብ፡ οἱ ἐγγίζοντες Jes. 33, 13.

ቅርበት፡ n. act. *appropinquatio, propinquitas, adjunctio;* συνάφεια (Nestorii) Cyr. c. Pall. f. 76 (i. q. ልጽቀት፡).

ቅሩባዊ፡ adj. rel. *qui in propinquo versatur:* ልብ፡ሀዱአዊ፤ኀሊናት፡ቅሩባዊት፡ንጽሕት፡ *cogitationes* a rebus externis *revocatae* (opp. *vagae*), Phlx. 201.

መቅረብ፡(መቅርብ፡ Lud.) part. 1) *vicinus:* ፩እምአግዋሪሁ፡ወመቅረቡ፡ Can. Anc. 23. 2) *propinquus* (i. e. cognatus, affinis): II Abt. 37 (parall. አዝማድ፡).

መቅረቢ፡ part. c. term. adj. *admotor*, Lud. e Ssal. Req.

ምቅራብ፡ subst. a) *locus propinquus, propinquitas,* (an: *locus ubi conveniunt?*): ነበሩ፡ውስተ፡ምቅራቡ፡ (ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ) 1 Esr. 3, 14. b) Pl. ምቅራባት፡, instrumenta oblationis i. e. *acerrae, thuribula,* ϑυΐσκαι 2 Par. 4, 21.

ቍርባን፡ subst., plerumque m., Pl. ቍርባናት፡ [קָרְבָּן ܩܘܪܒܢ قُرْبَان] *oblatio* a) *donum* Deo oblatum *votivum, anathêma,* δῶρον Num. 7, 10 seq.; εἰςφορά Ex. 30, 13. 14. b) *sacrificium* cujusvis generis: δῶρον Gen. 4, 4; Lev. 1, 14. 2, 1. 13 (ቍርባነ፡መሥዋዕት፡); Jer. 40, 11; Matth. 8, 4 rom.; Hebr. 5, 1; ϑυσία Lev. 17, 8. 23, 13; Jes. 56, 7; Am. 5, 22; Jer. 6, 20. 7, 22. 14, 12; ὁλοκάρπωσις Gen. 8, 20; κάρπωμα Lev. 1, 9. 13. 17; ὁλοκαύτωμα Lev. 4, 7. 18. 25. 30. 14, 31; አልሀምት፡ለቍርባናት፡ 1 Par. 21, 23; 2 Par. 1, 6. 2, 4. 7, 1; Ps. 49, 9. 50, 20; μωκήματα Sir. 31, 22; 4 Esr. 10, 58; ቍርባናት፡ Sx. Mag. 23; ኅብስተ፡ቍርባን፡ ἄρτοι τῆς προϑέσεως *panes propositionis* 1 Reg. 21, 6; Matth. 12, 4. c) in ecclesia Christiana ቍርባን፡ est α) προςφοραί *oblationes* F. N. 13; Lit. 164, 4; Clem. f. 256. β) *sacrificium altaris, eucharistia* (vid. አቅረበ፡ et አቀረበ፡): ኢይመጥዎሙ፡ቍርባነ፡ Clem f. 179; ነሢአ፡ቍርባን፡ F. M. 6, 2; የሀብዎ፡ቍርባነ፡ 7, 2; ተመጠወ፡ቍርባነ፡ Can. Anc. 11; በእንተ፡ሥርዐተ፡ቍርባን፡ Kid. f. 8. γ) *panis eucharisticus:* በእንተ፡ቍርባን፡ወደም፡ F. M. 26.

ቈረበ፡ I, 1 (denom.; in Amh. frequentatum) i. q. ቀርበ፡ n. 2, ut: ለእመቦ፡ዘተወክፈ፡ጥምቀተ፡ምስለ፡ዕልዋን፡አው፡ቈረበ፡ቍርባኖሙ፡ II Abt. 44; ለምንት፡ኢትቈርቢ፡ቍርባነ፡አፍርንጅ፡ Sx. Hed. 17.

አቈረበ፡ II, 2 i. q. አቅረበ፡ n. 6; Lud. sine auct.

ቈራቢ፡ n. ag. *communicans sacramento altaris*, Lud. sine auct.

አቅረብ፡ *scorpio* vid. sub ዐቅረብ፡

ቀርን፡ subst., plerumque m., Pl. አቅርንት፡ [קֶרֶן ܩܪܢܐ قَرْنٌ] 1) *cornu* Gen. 22, 13; Ps. 21, 22; Dan. 7, 8 seq.; 8, 3 seq.; Apoc. 5, 6. 12, 3. 13, 1; Hen. 90, 9 seq.; 3 Reg. 22, 11. a) ቀርነ፡ነጌ፡ *ebur* (cornu i. e. dens elephanti) Am. 3, 15. 6, 14 (alia vid. sub ነጌ፡); etiam omisso ነጌ፡, ut: ክቡዳን፡አቅርንት፡ Ps. 44, 10; Jsp. p. 283. b) ዘአሐዱ፡ቀርኑ፡ *monoceros, unicornis* Ps. 21, 22. 28, 6. 91, 10; Num. 23, 22; Deut. 33, 17. c) ዘክልኤቱ፡አቅርንቲሁ፡ *bicornis*, de Alexandro M., Cat. Cod. Ox. Bodl. p. 79; እስክንድር፡ዘይሰመይ፡ዘ፪አቅርንቲሁ፡እስመ፡ውእቱ፡ነግሠ፡በአቅርንተ፡ፀሓይ፡እምሥራቂሃ፡እስከ፡ምዕራቢሃ፡ Abush. 48. d) cornu est *symbolum roboris et potentiae:* ይበቍል፡ቀርን፡ለቤተ፡እስራኤል፡ Hez. 29, 21; ተሰብረ፡ቀርነ፡ሞአብ፡ Jer. 31, 25; Sir. 47, 7; አንሥአ፡ቀርኖ፡ Ps. 74, 4. 5. 88, 17. 91, 10. 131, 18; Sir. 47, 5; 1 Reg. 2, 1. e) *cornua altaris* Ex. 27, 2 seq.; Ps. 117, 26; Joel 2, 17; Apoc. 9, 13. f) *cornu, buccina, tuba:* σάλπιγξ Ps. 97, 7; Job 39, 24. 25; ቀርነ፡ዝብጦ፡ Sir. 50, 16; ቃለ፡ቀርን፡ Jes. 18, 3. 27, 13. 44, 23. 58, 1; Jer. 4, 5. 19; Dan. 3, 5; Zeph. 1, 16; 1 Esr. 5, 57; 1 Par. 15, 24; 2 Par. 5, 13; Matth. 24, 31; 1 Cor. 14, 8; κερατίνη Jud. 7, 8; 2 Reg. 15, 10; Jos. 6, 4; etiam 1 Par. 25, 6 (ubi Graecus νάβλαι habet). g) cornu, quo pro *vasculo* utuntur: ቀርነ፡ቅብእ፡ κέρας 1 Reg. 16, 1; 3 Reg. 1, 39; φακός 1 Reg. 10, 1. h) *frustum* panis cornu simile (de pane orbiculari): ቀርነ፡ኅብስት፡ κλάσμα ἄρτου Hez. 13, 19. — *Voc. Ae.:* ቀርን፡መጥቅዕ፡ብ፡ነጋሪት፡ቀርንሰ፡ቀንድ፡; *aliud:* ቀርን፡ዘ፡ነጋሪት፡ገንታሂ፡ይ ።

ተቃረነ፡ III, 3 (ተቀረነ፡ Did. ed. Platt p. 47) *oppositum, contrarium esse, repugnare, adversari, reluctari* [quia duo animalis cornua sibi opposita et paria sunt, cfr. قَرِينٌ قِرْنٌ al.; quod Lud. statuit: *cornibus se invicem impetere, arietare,* id usu loquendi non confirmatur]; crebro in Clem., Did., Sx., aliis; c. c. ምስለ፡ vel Acc.; usurpatur cum de rebus et sententiis, ut: ተገሐሡ፡እምኵሉ፡ዘይትቃረን፡ተቃርኖ፡ምስለ፡ሕግ፡ Did. 33; tum de hominibus: Ps. 54, 20 var.; 1 Thess. 2, 15 Platt; ቀዳሚ፡ዘይትቃረነከ፡አጴጥሮስ፡ብእሲ፡መሠሪ፡ዘስሙ፡ሲሞን፡ Clem. f. 67; ተቃረነ፡ምስሌነ፡ f. 67. 187; Org. 4.

መቅርን፡ part., Pl. መቃርንት፡ 1) *cornicen, tubicen,* Lud. e Praef. N. T. rom., classibus harmonicis praemissa, col. 2. 2) *adversarius, oppositus:* እስመ፡እሉ፡(እለ፡ይነሥኡ፡ርዶ፡)መቃርንቲሁ፡ለእግዚ″፡ Did. 21.

ተቃራኒ፡ et **ተቀራኒ፡** n. ag. (III) *oppositus, contrarius, adversarius:* ተቀራንያን፡ ἐχϑροί Sap. 18, 7; ዲያብሎስ፡ተቀራኒ፡ Sx. Hed. 26; ኵሉ፡ሕሡም፡ተቀራኒሁ፡ለሠናይ፡ Fal. f. 45; እስመ፡ፈውስ፡ኵሉ፡ኀጢአት፡ይደሉ፡ከመ፡ይኩን፡ተቃራኔ፡ለኀጢአት፡ F. M. 3, 3.

መስተቃርን፡ part. (IV, 3) *adversarius, antagonista, repugnans* Org. 2; Phlx. 111; 3 Reg. 5, 4 (var. pro ዘይስሕጥ፡); ወእመሰ፡ተቃወመኒ፡መስተቃርን፡ (qui contra disputat) እንዘ፡ይብል፡ Chr. Ta. 31; ዘይከውን፡መስተቃርነ፡ለዝንቱ፡ Sx. Mag. 13.

ቅርንብ፡, **ቀርንብ፡**, **ቀርኑብ፡** subst., Pl. ቀራንብት፡ [sine dubio pro ቅርንው፡, adjecto ው formativo, e ቀርን፡ propagatum] 1) *apex spicae, arista:* (semen agit) ቈጽለ፡ወብርዐ፡ወሐሠረ፡ወቅርንበ፡ Macc. f. 5. 2) Pl., *pili oculorum, cilia, palpebrae,* βλέφαρα Ps. 10, 5. 131, 4; Job 16, 16; Sir. 26, 9; Jer. 9, 18; ቀራንብቲከ፡ይቅጽባ፡ጽድቀ፡ Prov. 4, 25. 6, 4. 25. 24, 36; Hen. 8, 1; ሰላም፡ለቀራንብቲኪ፡

I Sal. Mar. 6; (evulsit) ጸጕረ፡ቀራንብቲሁ፡ Sx. Genb. 13; ነበስባሰ፡ቀራንብት፡ *nictus palpebrarum* i. e. *momentum temporis* M. M. f. 58. — *Voc. Ae.*: ቍርንብ፡ (v. ቀርንብ፡) ዘ፡ምርቅ፡; *aliud:* ጠስ፡ቀርነብ፡ቀልደድ፡ብ፡ቅንድብ ።

ቈርነነዓት፡, **ቈርናንዓት፡**, **ቈርናነዓት፡**, **ቈርነናዓት፡**, subst., *ranae* Ex. 7, 27—29. 8, 1—10; Kuf. 48; Ps. 77, 50. 104, 28; Sap. 19, 10; Apoc. 16, 13; Macc. f. 12. [Onomatopoëticum videtur, cfr. Bochart hieroz. III. p. 563; Arabes habent قُرَّة; Talmudistae קוּרְקוּר et קוּקוּ *coaxatio*]. — *Voc. Ae.*: ቈ"፡ዘ፡ ጓጕንቸር፡ v. ጓጕቸር፡ (vid. Isenb. p. 128; at ቈርናናት፡ amharice: *cochlea, concha*).

ቀሬናዊ፡ n. prgr. (sine dubio ܩܘܪܢܝܐ قَرْنِيّ) *rusticus:* እፎ፡ እትለአክ፡ለዝንቱ፡ቀሬናዊ፡ F. N. 10 (*quomodo serviam viro huic rusticano?* Mansi vol. II c. 1014).

ቀራንዩ፡ vel **ቀራንዮ፡** n. prgr. sc. κρανίου τόπος, *calvariae locus*, ubi Christus crucifixus est: Matth. 27, 33; Marc. 15, 22; Joh. 19, 17; Genz.; Deg.; M. M. f. 51; Sx. Pag. 3; ቀራንዮ፡መካነ፡መስቀል፡ Kedr f. 30.

ቀርዐ፡ i. e. قَرَعَ *percussit* caput fuste.

መቃርዕ፡ subst. Pl. a مِقْرَعَةٌ *flagellum:* በቅሥፈት፡መቃርዕ፡ Abush. 50.

ቍርዕ፡ subst. amh., sc. ራስ፡ቍርዕ፡ *galea* Lud. Comm. hist. p. 484 n. 6. (aeth. ጌራ፡).

ቀረየ፡ rad. inus., fortasse i. q. קָרָה *occurrit,* قَرَا *hospitio excepit.*

አቃረየ፡ II, 3 *obviam ferre, offerre* alicui (sacrificium): ኵሉ፡እንስሳ፡ለአቃርዮ፡ኢየአክል፡ οὐχ ἱκανὰ εἰς ὁλοκάρπωσιν Jes. 40, 16.

ቅርድ፡ subst. i. e. قِرْدٌ *simia,* Gad. T. H.

ቅራዲናት፡, Pl. a **ቅራዲን፡** (fortasse pro **ቀራዲን፡**, Pl. a **ቅርዳን፡**) nomen *animalis,* herbas et olera derodentis, quod una cum leporibus et cuniculis memoratur Gad. T. H. [fortasse جِرْذَوْنٌ *muris campestris species magna* vid. Rödiger gloss. ad Locmani fabulas ed. II. p. 8].

ቂራጥ፡ subst. i. e. قِيرَاطٌ i. e. κεράτιον *bacca siliquae dulcis,* quae ponderis loco est: *pondus quatuor granorum;* deinde *moneta parva* (pars denarii $^{1}/_{20}$ vel $^{1}/_{24}$ apud Arabes): (imposuit) ጸባሕተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ክርስቲያን፡ለለቂራጥ፡በበዓመት፡ Abush. 50; ብእሲ፡ዘይወቅር፡አእባነ፡በቂራጠ፡ወርቅ፡ (sc. mercede) ኵሎ፡ዕለተ፡ Sx. Genb. 8; አስተዋፂአሙ፡ዘበበ፡፪ቂራጥ፡ Enc. Sen. 15.

ቀርጠሎን፡, **ቀርጠልስ፡**, **ቀርጣልስ፡**, **ቀርጠሎ፡**, **ቀርጤል፡** n. prgr., κάρταλλος *cartallus,* vasis genus, *canistrum, cophinus* (קַרְטִיל ܩܪܛܠܐ قِرْطَلَّةٌ) Deut. 26, 2. 4; at: ሰቀሉ፡ አርእስቲሆሙ፡ውስተ፡ዕፀወ፡ቀርጣልስ፡(ቀርጠልስ፡) 4 Reg. 10, 7. — *Voc. Ae.*: ቀርጤል፡ (v. ቀርጠሎ፡) ዘ፡ናርጅ፡መሶብሂ፡ይ፡

ቀረጸ፡ et **ቈረጸ፡** I, 1 [i. q. ኀረጸ፡; amh. ቀረጠ፡ et ቀረጸ፡ *insculpere;* vic. ቀረፀ፡ q. v. nec non חרץ; arab. قَرَصَ non tantum *scidit, abscidit* sed etiam *pupugit* pulex] *incidere, insculpere:* ለኵሎሙ፡ አሕዛብ፡ ሀለዎሙ፡ ምግባራት፡ ዘልማድ፡ዘትሜኒ፡በኀቤሆሙ፡ወቦ፡ዘትከውን፡ኀሳረ፡በኀበ፡ካልአኒሃ፡ከመ፡ቀሪጸ፡ገጽ፡በኀበ፡ኢትዮጵያ፡ወኖባ፡ (vid. Lud. comm. hist. p. 240) ወከመ፡ተላጽዮ፡ጽሕም፡በኀበ፡አፍርንጅ፡ F. N. 51; ረከበ፡መጽሐፈ፡ዘቈረጹ፡ቀደምት፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ Kuf. 8.

ተቀርጸ፡, **ተቈርጸ፡** et **ተቈረጸ፡** III, 1 1) *incidi, insculpi* Kuf. p. 62. 91; ሰንበተ፡አይሁድ፡እንተ፡ተቀርጸት፡ በጽላተ፡ሰማይ፡ M. M. f. 246. 2) *literis incisis signari:* ወሀበ፡ሕገ፡ሙሴ፡በሰሌዳተ፡እብላቅ፡እለ፡ተቀርጸ፡በሆህያተ፡ ዕብራይስጢ፡ M. M. f. 67.

ቅሩጽ፡ et **ቍሩጽ፡** part. *incisus, insculptus* Kuf. 5. 6. 32. 49.

ቅርጸት፡ vel **ቍርጸት፡** n. act. et subst. 1) *incisio, insculptio:* ወጸሐፉ፡ላዕሌሁ፡በቅርጸተ፡ማኅተም፡ Ex. 36, 39 in Cod. C; M. F. 2) *apex* sive *ductus literae* Matth. 5, 18; Clem. f. 172.

ቀረፀ፡ et **ቈረፀ፡** I, 1, etiam per ጸ, [قَرَصَ *scidit, abscidit,* قَرَضَ (قَرَطَ, قَرَظَ) *secuit, abscidit,* ܨܪܡ, amh. ቈረጠ፡; vic. ቀረጸ፡ et ኀረጸ፡] Subj. ይቅርፅ፡ vel ይቍርፅ፡ 1) *abscindere, abscidere, resecare,* ቀረፀ፡እዝኖ፡ Phlx. 7; ኢትቍርፅ፡እምኔከ፡አባለ፡ዘርእ፡ (membrum genitale) Phlx. 230; ኢይቅርፅ፡ጽፈሪሁ፡ Kedr f. 87; Macc. f. 20. 2) *tondere:* ቅርፂ፡ርእሰኪ፡ (v. ቍርፅ፡) Jer. 7, 29; Lev. 10, 6; 2 Reg. 14, 26; Hez. 44, 20; ኢታንኅ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡አላ፡ዳእሙ፡ቅርፅ፡ Did. 1; Jud. 16, 19; በግዕ፡ቅድመ፡ዘይቀርፆ፡ Jes. 53, 7; Act. 8, 32; Gen. 31, 19. 38, 13; Deut. 15, 19; Kuf. 29. 41; 1 Reg. 25, 2. 4. 11; እምነ፡ቀዳሚ፡ዘቀረፅኩ፡ (πρωτοκουρία) Tob. 1, 6.

ተቀርፀ፡(**ተቈርፀ፡**) III, 1 1) *tonderi, se* vel *sibi tondere:* መራዕይ፡እለ፡ተቀርፃ፡ Cant. 4, 2. 6, 6. ተቀርፆ፡ሥዕርት፡ Sx. Haml. 21 Enc.; አመ፡ይትቀረፅ፡ 2 Reg. 24, 16; 1 Cor. 11, 6; (monachus) አልቦ፡ዘይትቀረፅ፡ርእሶ፡ዘእንበለ፡ያእምር፡አባስ፡ Reg. Pach. 2) ut videtur: *discindi, dilacerari:* monachus ነበረ፡እንዘ፡ይትጋደል፡ውስተ፡በአት፡ንስቲት፡እንተ፡ይእቲ፡ገዳመ፡ጼው፡እስከ፡ተቈርፀ፡ሥጋሁ፡ Sx. Genb. 28.

ቅሩፅ፡ part. 1) *abscisus, resectus:* ድኅረ፡ወድቀ፡መልዕልተ፡ምድር፡ርእሱ፡ቅሩፅ፡ Sx. Mij. 18 Enc. 2) *tonsus:* ኵሎሙ፡እለ፡ቅሩፃን፡ገጾሙ፡ Jer. 9, 26; ቅሩፃነ፡ገጽ፡ 32, 9 vrs. alt.; መራዕይ፡ቅሩፃት፡ III Sal. Mar. 13. 3) *discissus, dilaceratus:* ሥጋከ፡በዝብጠት፡በትር፡ቅሩፅ፡ Sx. Tachs. 11 Enc.

ቀራፂ፡ n. ag. *tonsor* Jud. 16, 19; መላጼ፡ቀራፂ፡ Hez. 5, 1.

መቅረፅ፡ subst. [مِقْرَاضٌ] *forfex:* ይቤሎ፡ለረድኡ፡ሀበኒ፡ መጥባሕት፡አው፡መቅረፀ፡ወመተረ፡ብቲ፡ልሳኖ፡ Sx. Pag. 5.

ቀረፈ፡ I, 1 [قَرَفَ; vicin. قَلَفَ ܩܠܦ **ቈለፈ፡**] 1) *decorticare* M. F. 2) *detracta eschara nudare* ulcus: **ቅርፍ፡ ጽልዐ፡ዘኀጢአት** Ssal. Req.

ቋረፈ፡ I, 3 (si quidem lectio sana est) *dilacerare:* **ይቋርፍ፡አራዊት፡** Lud. e Libr. Myst. c. 13.

ቅራፍ፡ subst. *cortex:* **ኤልሳዕ፡ፈወሰ፡በጣዕመ፡ጼው፡ማየ፡ሕሙመ፤ ወበቅራፊ፡ዕፅ፡አውፅአ፡ማሕጼ፡ስጡመ፡** Enc. Teq. 20.

ቅርፍት፡ subst. *cortex, libra, corium, putamen, folliculus, pellicula, squama,* Gen. 30, 37 in C; 4 Reg. 6, 6; M. F. crebro; φλοιός Sap. 13, 11; **ቅርፍተ፡ሮማን፡** Cant. 4, 3. 6, 7; Gad. Lal.; **ቅርፍት፡ተርሙስ፡** Jac. 24 Enc.; **ቅርፍተ፡ሥጋ፡** (in resurrectione recolligetur) Lud. e Lit.; πτέρυγες קַשְׂקְשֹׂת Hez. 29, 4 (v. **ቅርፊት፡**).

ቃስ፡ subst., *feminalia, femoralia* [ⲕⲁⲕⲏⲥ?] περισκελῆ (מִכְנָס) **ልብሰ፡ቃስ፡** Ex. 36, 36; **ቃስ፡** Lev. 6, 3. 16, 4 (at in versione nova substitutum est **ድርማንቅ፡** vid. ann. ad hos locos, nec non Ex. 28, 38, unde nomen **ቃስ፡** obsoletum esse patet); dorsum Samuelis tectum veste **አስኬማ፤ልብሰ፡ቃስ፡አኮ፡ለአሮን፡ሰርጐ፡ዘባኑ፡** (*non* est *vestis Qâs, ornamentum dorsi Aaronis*) Lud. e Cant. Sam. — *Voc. Ae.:* **ቃስ፡ዘ፡አርዌ፡** („Gregorius putabat esse nostrum Floor, gall. *crespe*“ Lud.).

ቀስ፡ *presbyter* vid. sub **ቀሰሰ፡**

ቈስለ፡ I, 1 [amh. **ቈሰለ፡**; num ad جَزَلَ خَزَلَ خَصَلَ قَصَلَ *secare,* an ad חָלַשׁ חָשַׁל כָּשַׁל *debilem, infirmum esse* referendum?] 1) *vulnerari, sauciari, (laedi):* πληγῆναι Ex. 22, 2; Jes. 1, 5; **ቈሰልኩ፡** Zach. 13, 6; **ቈስሉ፡በኀጺን፡** 2 Par. 29, 9; τραυματίζεσθαι Jes. 53, 5; Hez. 28, 16; **ዘቈስለ፡** τὸ συντετριμμένον Zach. 11, 16; Hez. 34, 4; **አልቦ፡ዘይቈስል፡እምኔ፡ሰብእክሙ፡** (διαφωνήσει) Judith 10, 13; **ብዙኅ፡ወድቀ፡ወቈስለ፡እምኔሆሙ፡** (ἐτροπώσατο) 1 Par. 19, 16: ἐκκρουσθῇ Deut. 19, 5; **ቈስለ፡አንደፊር፡** (Antipater) **በውስተ፡ሰብእ፡ብዙኅ፡ቍስላተ፡** Jsp. p. 313. 2) *infirmum esse, dolere* vel *laborare* morbo: **አነ፡ጠቢብ፡** (medicus) **ወእፌውሶሙ፡ለድውያን፡እለ፡ቈስሉ፡በደዌ፡** Sx. Genb. 26.

አቍሰለ፡ II, 1 *vulnerare, sauciare, dolore afficere* Ex. 21, 12. 18, 20; 4 Reg. 8, 28. 29; 2 Par. 28, 20; **ነደፍዎ፡ወአቍሰልዎ፡** 2 Par. 22, 5; 4 Reg. 18, 21; Judith 9, 13; **አቍሰሉከ፡ፀርከ፡** Jer. 37, 14; Hos. 6, 1; **አቍስሎ፡** Koh. 3, 3 var.; **አቍሲላ፡** Prov. 7, 26; Kuf. 4; Job 5, 18 (ἀλγεῖν ποιεῖ); 9, 17; Act. 19, 16; trsl.: **ትፍሥሕትከ፡ያቈስሎሙ፡ ለጸላእትከ፡** Sir. 12, 8; **ኀበ፡አቍሰለት፡(ኀጢአት፡) አልባቲ፡ፈውስ፡ለቍስላ፡** 21, 3; **አነ፡አቍሰልኩ፡ነፍስየ፡** Jsp. p. 335.

ቍሱል፡ part. *vulneratus, saucius, dolens:* Macc. f. 2; Did. 6; **ቍሱላነ፡ልብ፡** Jes. 57, 15. 61, 1; Ps. 146, 3; ἀλγῶν 68, 34.

ቍስል፡ subst., plerumque m., Pl. **ቍሰል፡** et **ቍስላት፡** 1) *vulnus, plaga, vibex* (πληγή, τραῦμα, σύντριμμα, μώλωψ) Ex. 21, 12; 4 Reg. 8, 29; **ከመ፡ይትፈወስ፡እምቍስል፡ዘአቍሰልዎ፡** 2 Par. 22, 6; Job 6, 21. 16, 6; Jes. 1, 6; **ቍስለ፡ሕዝቡ፡** 30, 26; Jer. 3, 22 (**ቍስላት፡**). 10, 19. 15, 18; **እምኵሉ፡ቍስል፡የአኪ፡ቍስለ፡ልብ፡** Sir. 25, 13. 23. 27, 21; **ቍስለ፡መቅሠፍት፡** 28, 17; **ቍስለ፡ልሳን፡** ibid.; **ቍስለ፡ልብ፡** 40, 9; **ቍስላት፡** Jsp. p. 314; F. M. 3, 3; **ቍስለ፡ሞት፡** *vulnus letale* Apoc. 13, 3. 12; μώλωψ Jes. 53, 5; Sir. 23, 10; 1 Petr. 2, 24; διαφθορά Jer. 28, 8. 2) *ulcus,* ἰχώρ Job 2, 8; ἕλκος Prov. 25, 20; Lev. 13, 18. 19; Luc. 16, 21; **ደዌ፡ቍስል፡** ovium et hominum Sx. Hed. 15; ebrietas gignit **ቍስለ፡አማዑት፡** F. N. 50. 3) *dolor, morbus,* ἄλγος Thren. 1, 12. 18; Ps. 38, 3; Sir. 26, 6; ἀῤῥώστημα μακρόν **ቍስል፡ዐቢይ፡** Sir. 10, 10.

መቍስሊ፡ part. c. term. adj. *vulnerator, dolore afficiens* Ex. 21, 13. 18—20; **ትካዝ፡መቍስሌ፡ልብ፡ውእቱ፡በከመ፡ደዌያት፡ያቈስል፡ሥጋ፡** Fal. f. 58.

ቀሰመ፡ *decerpere, colligere* vid. sub **ቀሠመ፡**

I. **ቀሰመ፡** I, 2 [قَسَمَ *divisit; mensura sua modoque debito definivit;* hinc facile derivabis *temperare* cibos et temperatura *suaves* reddere, sicut Arabes inde derivarunt قَسَمٌ *formositas, pulchritudo,* قَسُمَ *pulcher fuit*] *sapidum reddere, condire* cibum: **በምንት፡ይቄስምዎ፡** Marc. 9, 30; Luc. 14, 34; trsl.: **ለቀሲመ፡ልሳንየ፡** (sc. ut suaviter loquar) Org.

ተቀሰመ፡ III, 2 *sapidum reddi, condiri,* Matth. 5, 13; M. M. f. 391 (ubi III, 1 **ተቀስመ፡** occurrit, nescio an recte?).

ቅሱም፡ part. *conditus,* **በጼው፡** Col. 4, 6 Platt; Org.; **ነገሩ፡ቅሱም፡በጼወ፡መለኮት፡** Deg.; **ተግሣጽ፡ጥዑም፡ወዜና፡ቅሱም፡ከመ፡ጼው፡** Fal. in proleg.; **ቅሱም፡ማእድ፡** *mensa condita (cibi lauti)* Enc. 10 Ter. — *Voc. Ae.:* **ጽዑጥ፡ቅሱም፡ብ፡ጽፉጥ።**

ቀስም፡ subst. *conditura, condimentum:* **ዘእንበለ፡ቀስም፡** Clem. f. 250. 251; Lud. e V. S.; Kedr f. 73.

ቅሳሜ፡ subst.; dubium videtur annon locus e Job 33, 6 sub voce **ቅሣሜ፡** allatus huc referendus sit, si quidem **ቅሳሜ፡** *compositio, temperatura* explicare licet; cfr. scholion, sub **ብሒባሔ፡** allatum.

መቅስም፡ vel **መቅሰም፡** (sing. nondum repertus) subst., Pl. **መቃስም፡**, Pl. Pl. **መቃስማት፡** *cibi conditi:* (diebus jejunii) **ይትዐቀብ፡እመቃስማት፡መብልዕ፡ወመስቴ፡** Kedr f. 35; **እመቦ፡ዘጥዕመ፡ዘኮነ፡እመቃስማት፡** f. 70; **ይኅድግ፡ኵሎ፡መቃስማተ፡ወኢይብላዕ፡ቀስመ፡** f. 73; **ኢይብልዑ፡መቃስማተ፡** F. N. 15.

II. **ቀሰመ፡** rad. inus., quae primitus *abscidere* significavit, deinde in notionem *dividendi* (قَسَمَ) et *definiendi,* denique *divinandi* (קָסַם ܩܣܡ قَسَمَ) transiit.

አስተቀሰመ፡ (**አስተቅሰመ፡** Lud.) IV, 1 et crebrius **አስተቃሰመ፡** IV, 3 *sortibus, ominibus, oraculis definire, ominari, augurari, divinare, hariolari* Num. 14, 1; Deut. 18, 10; 1 Reg. 28, 8; 3 Reg. 20, 33; 4 Reg. 17, 17. 21, 6; **በከመ፡ሐሰበ፡ወአስተቀ(ቃ)ሰመ፡ለአማስኖቶሙ፡** Esth. 9, 24; Asc. Jes. 2, 5.

ቀስም፡ subst. i. q. **መቅስም፡** Deut. 18, 10 G.

መቅስም፡ et **መቅሰም፡** subst., Pl. **መቃስም፡** et **መቃስምት፡** 1) *ominum captatio, sortilegium, augurium,* *divinatio, hariolatio, oraculum* Num. 23, 23; Deut. 18, 10. 14; **ሕልም፡ወሰገል፡ወመቃስም፡** (v. **መቅስም፡** et **መቅሰም፡**) **ከንቱ፡ኵሎሙ፡** Sir. 31, 5; **ሰብአ፡መቅስም፡** 1 Reg. 6, 2; **በላዐም፡ዘመቅሰም፡** ὁ μάντις Jos. 13, 22. 2) *divinandi praemium, honorarium auguris* Num. 22, 7.

መስተቃስም፡ part. *divinator, hariolus, augur, sortilegus, ominator* Org. 3; Cod. Mus. Brit. LVII, n. 11; **መስተቃስማን፡** Clem. f. 143; Gad. T. H.

ቄሳር፡ n. prgr., sc. Καῖσαρ, *Caesar:* Luc. 2, 1. 3, 1. 20, 22. 24. 25; Joh. 19, 12. 15; **ሀቡ፡ዘቄሳር፡ለቄሳር፡** Clem. f. 190.

ቀሰሰ፡ rad. inus., sc. קָשַׁשׁ ܩܫ *consenuit* (vid. sub **ሐሠረ፡**) et יָשֵׁשׁ.

ቀሲስ፡ subst., m., Pl. **ቀሲሳን፡** et **ቀሳውስት፡** [قَسِيس ܩܫܝܫܐ], proprie: *senex, senior* (quam significationem Lud. e suo Enc. Hed. 6: **እምዐቃቤ፡ሥራይ፡ቀሲስ፤እስመ፡ይትረከብ፡ፈውስ፤** probare conatur); deinde *presbyter, sacerdos* ecclesiae christianae: πρεσβύτερος Tit. 1, 5; 1 Tim. 5, 17; Jac. 5, 14; 2 Joh. 1; 3 Joh. 1; Act. 11, 30. 14, 23. 20, 17; ἐπίσκοπος Phil. 1, 1; Lit. 158, 2; **በእንተ፡ሢመተ፡ቀሳውስት፡** Const. Ap. 22; F. N. 6; F. M. 6, 1. 31, 1; Kid. f. 14—17; Did. ed. Platt p. 16 seq.; **ንፍቀ፡ቀሲስ፡** Lit. 160, 1 (*subpresbyter* Lud., *sacerdos assistens* Renaudot lit. I. p. 527).

ቀስ፡ subst. i. q. **ቀሲስ፡** [cfr. قَسّ]: **አባ፡ገሪማ፡ቀስ፡ዘመደራ፡** Mavâs. n. 58; **ወይቤልዎ፡ቀስ፡ወመኳንንት፡ለብፁዕ፡ሊባኖስ፡** n. 31.

ቀይስ፡ subst. amharizans, *presbyter*, (*clericus*) [amh. **ቄስ፡**]: **ቀይሰ፡ገበዝ፡** Chr. Ax. f. 89 (i. e. *archipresbyter* idemque *vicarius episcopi*, vid. Lud. lex. amh. col. 34); **ለእመ፡ሰረቀ፡አክሊሮስ፡ዘውእቱ፡ቀይሰ፡ገበዝ፡ንዋያተ፡ምሥዋዕ፡** F. M. 17, 6.

ቅስስና፡ et **ቅስና፡** subst., *munus* vel *dignitas presbyteri, sacerdotium:* **ዘተሠይመ፡ሢመተ፡ቅስና፡** F. M. 6, 3; Can. Ancyr. 16; **ይነሥእ፡ሢመተ፡ቅስና፡በሕልያን፡** F. N. 6, 5; Gad. T. H.

ቀሰሰ፡ verb. denom. *presbyteri* vel *sacerdotis munere fungi:* **ምሥዋዒሆሙ፡በኀበ፡ቀሰሱ፡ወዝያቄኑ፡** (i. e. **ድያቄኑ፡**) **ባቲ፡** II Can. Nic. 79.

ቈስቈስ፡, **ቍስቍስ፡**, **ቍስቍስ፡**, **ቍስቋስ፡**, **ቈስቍስ፡** subst., Pl. **ቍስቋሳት፡**, **ቍስቍሳት፡**, **ቈስቍሳት፡**, et **ቈሳቍስ፡**, **ቆሳቍስት፡**, Pl. Pl. **ቈሳቍሳት፡** (vid. ann. ad Gen. 31, 18) *supellex* vel *vasa omnis generis* [coll. قاش ماش et خاش ماش] ἀποσκευή Gen. 31, 18. 37. 34, 29; σκεύη 45, 20; **ወባዕድኒ፡ቍስቋሳት፡** (v. **ቈስቍሳት፡**) 1 Esr. 2, 12; **ኵሎ፡ንዋዮ፡ወቍስቍሶ፡ማህረኩ፡** Macc. f. 18; reliquit vasa sua **ወብዙኀ፡ቆሳቍስተ፡** Gad. T. H.; **ዕፀወ፡ኵነኔ፡ፈድፋደ፡ቈስቈሰ፡መዐዛ፡** Hen. 29, 2 (nisi hic **ኰሳኵሰ፡** intelligere malueris).

ቀስት፡ subst., m. et fem. (ut Gen. 9, 13 seq.; Jer. 28, 56), Pl. **አቅስስት፡** et **አቅስት፡** [קֶשֶׁת ܩܫܬܐ قَوْس; de etymo vid. Ges. thes. p. 1211] *arcus* a) jaculatorius: Gen. 27, 3; Jes. 7, 24; Jer. 6, 22. 25, 14; Hez. 39, 3; **ቀስት፡ጠዋይ፡** Hos. 7, 15; Ps. 7, 13. 75, 3. 77, 63; Job 20, 24. 29, 20. 39, 23; Hen. 17, 3; Apoc. 6, 2; Pl. Gen. 49, 24; Ps. 36, 16; 1 Par. 10, 3; Jes. 5, 28. 21, 15. 41, 2; Jer. 4, 29; Hez. 39, 9. b) coelestis i. e. *iris:* **ቀስተ፡ደመና፡** Hez. 1, 28; Sir. 50, 7; Gen. 9, 13 seq.; **ቀስተ፡እግዚ"፡** Kuf. 6; Sir. 43, 11; coll. Chron. Ax. f. 89. c) architectonicus, Lud. ex auct. Gregorii.

ቀስተወ፡ quadrl. denom. I *arcum intendere, jaculari sagittas:* **ወቦአ፡ወቀስተወ፡ፍጽመ፡ኢዮአብ፡** 1 Par. 11, 6.

ቀስተም፡ et **ቀስታም፡** m. et fem., Pl. **ቀስታማት፡** 1) *arcus* Org. 3. 2) *baculus*, in specie *pastoralis, pedum:* βακτηρία Ex. 12, 11; 1 Reg. 17, 40; Ps. 22, 5; Jer. 1, 11. 31, 17; ῥάβδος Jes. 10, 5 var.; **በቀስታመ፡ኀይሉ፡አድኅሞ፡ለአርዌ፡ርኩስ፡** Deg. — *Voc. Ae.:* **ቀስታም፡ብ፡በሎታ፡፡**

ቍስያት፡, **ቍሰያት፡**, **ቍሳያት፡** subst. Pl. [קִשֻּׁאִים قِثَّاء ܩܛܘܬܐ] *cucumeres*, σίκυοι Num. 11, 5. — Vid. etiam **ቀታ፡** *Voc. Ae.:* **ቆስያት፡ዘ፡ቋሳ፡ዘይመስል፡ጽጌ፡አደይ፡፡**

ቈስጥ፡, **ቍስጥ፡**, **ቁስጥ፡**, **ቈስጤ፡** subst. *costus*, genus aromatis [قُسْط קֹשְׁטְ] Kuf. 16; **ስምኪ፡ሐዋዝ፡እምነ፡ከልበኔ፡ወቁስጥ፡** III Sal. Mar. 1. — *Voc. Ae.:* **ቈስጥ፡ብ፡ኸቱ፡፡**

ቈስጤ፡(**ቍስጢ፡**) subst., secundum Ludolfi Gregorium *omentum* (quae interpretatio si vera esset, vocabulum referendum videretur ad **ቀሠጠ፡**, coll. كِشَاط), at Deut. 18, 3 respondet ἔνυστρον i. e. *ventriculus ruminantium quartus* seu *omasum* (hebr. קֵבָה *ventriculus ruminantium asper* seu *echinus*).

ቃቄል፡ subst. *campanula*, Lud. sine auct.

ቃቄር፡ subst. nomen animalis incertum, fortasse [collato קוּרְקוּר] *corvus, cornix:* (**አጋንንት፡**) **ወድምፆሙ፡ከመ፡ድምፀ፡አፍራስ፡ዘዕለተ፡ፀብእ፡ወይ[ነ]ቅዉ፡ዓዲ፡ከመ፡ቃቄራት፡ወይደናጸዉ፡ከመ፡አክልብት፡** Gad. T. H.

ቀቀብ፡ subst. *vagina* gladii, cultri (*theca*), κολεός, **ግብኢ፡ውስተ፡ቀቀብኪ፡** (v. **ቃቅብኪ፡**) Jer. 29, 6; **አወፅእ፡መጥባሕትየ፡እምነ፡ቀቀበ፡** Hez. 21, 3. 30; **አግብአ፡ለመጥባሕትከ፡ውስተ፡ቀቀብሃ፡** (sic) M. M. f. 100; fame enecti **በልዑ፡ማእሰ፡ቀቀበ፡አስይፍቲሆሙ፡** Jsp. p. 368. — *Voc. Ae.:* **ቀቀብ፡ዘ፡ሐፎት፡** v. **አፎት፡**. [Referendum videtur ad rad. נָקַב קָבַע קָבַב al., quibus significatus *cavi* continetur].

ቀቀኖን፡ et **ቀቀኖ፡** subst. κύκνος *cygnus, olor* Lev. 11, 18; Deut. 14, 16. — *Voc. Ae.:* **ቀቀኖ፡ዘ፡ሕርኩም፡** (de qua ave vid. Harris I p. 256. 329. II. 93; Anhänge p. 44; Isenb. p. 118).

ቈቍዐ፡ I, 2 [cfr. وَقُحَ *dura fuit* ungula; وَكُعَ *durus et firmus fuit* uter, pellis] 1) *durum, rigidum esse* vel *fieri, rigere, torpere:* **ቈቍዐ፡ማእሰሙ፡ዲበ፡አዕፅምቲሆሙ፡** ἐπάγη Thren. 4, 8; **ይቌቍዕ፡ኵሉ፡አዕፅምቲሁ፡** ἐνάρκησε Job 33, 19. 2) trs. *rigere facere:* **ይቌቍዕ፡ኵሎ፡አዕፅምቲሁ፡** var. Job 33, 19; Sir. 14, 9 var. — *Voc. Ae.:* **ቈቍዐ፡ዘ፡ተበሳሳ፡ጐረበሂ፡ይ፡ተወጋጋሂ፡ይ፡**

አቈቍዐ፡ II, 2 *durum, rigidum facere, exsiccare, emarcescere facere:* **እከየ፡ልቡ፡ያቌቍዖ፡አዕፅምቲሁ፡**

ἀναξηραίνει (v. **ያቄቅዮ፡**) Sir. 14, 9; **ትጋሁ፡ለብዕል፡ያቈቍዕ፡ አዕዕምተ፡** ἐκτήκει Sir. 34, 1.

ቄቀየ፡, **ቀቀየ፡** vid. sub **ቀይቀየ፡**

ቃቡ፡ n. prgr. sc. κάβος (in Gen. κάβου), mensura quaedam aridorum (hebr. קַב) 4 Reg. 6, 25; **ሀሎ፡ውስተ፡አስፋሬዳ፡ሥርናይ፡ንስቲት፡ዘየአክል፡መጠነ፡መስፈርተ፡ቃቡ፡** Gad. T. H.

I. **ቀብለ፡** I, 1 [an ad בָּלַק ܦܠܰܩ בוק בָּקַק referendum?] *evacuari, exhauriri, exinaniri:* **ባሕርኒ፡ሰበ፡ይቀብል፡** σπανίζεται Job 14, 11; **ይቀብላ፡እምኍልቍ፡አውራኂሁ፡** 21, 21; (Deus omnia) **ይሴሲ፡እመዝገቡ፡ዘኢይቀብል፡** Macc. f. 3; **ትሁብ፡ለኵሉ፡እንዘ፡ኢትቀብል፡** Lit. Joh.; **ስቴ፡ዘኢይቀብል፡** Ssal. Req.; (Deus) **አሐዱ፡በመለኮት፡ዘኢይትከፈል፤ምሉእ፡በኵለሄ፡ዘኢይቀብል፡** Gad. Kar.; **ምልእት፡ዘኢትቀብል፡** Athan. de Trin. — *Voc. Ae.:* **ቀብለ፡ነተገ፡ሐጸ፡ዘ፡ጐደለ።**

አቅበለ፡ II, 1 *evacuare, effundere* e vase pleno, Lud. sine auct.

ቅቡል፡ part. *evacuatus, inanis, vacuus:* **አጽሕብት፡ቅቡላን፡** Herm. p. 47. 48; trsl.: p. 48.

ቅባሌ፡ subst. *vacuitas, inanitas:* **ስከር፡ወቅባሌ፡** F. N. 43, 4.

II. **ቀበለ፡** inus., קָבַל ܩܒܶܠ *e regione fuit, obviam venit,* قَبَلَ III id.

ቀበለ፡ I, 2 *obviam eundo* vel *mittendo excipere* alqm (einholen), Gen. 27, 45.

ተቀበለ፡ III, 2 1) *obviam ire* vel *venire, occurrere,* c. Acc. Gen. 14, 17. 32, 7; Num. 22, 36; 1 Reg. 6, 13; 4 Reg. 1, 3; Kuf. 45; 1 Par. 12, 17; Ps. 58, 5; **ፃእ፡ተቀበሎ፡ለአካዝ፡** Jes. 7, 3. 14, 9. 21, 14; **ወፅአ፡ከመ፡ይትቀበሎሙ፡** Jer. 48, 6; Zach. 2, 3; Tob. 7, 1; Matth. 8, 28. 34; Luc. 9, 37; hostiliter: Deut. 3, 1; 1 Reg. 4, 1; **ሐጽ፡ዘይትቄበሎ፡** Job 39, 22. a) c. **በ፡** rei et Acc. prs.: *obviam ferre* alqd alicui Deut. 23, 5. b) *obviam eundo* vel *mittendo excipere* alqm: **ፈኒውየ፡እትቄበለከ፡እምህየ፡** Kuf. p. 98; **ይትቀበልዎሙ፡መላእክት፡ውስተ፡ትፍሥሕት፡** Clem. f. 156. 2) *accipere, excipere, recipere* a) hospites, advenientes Luc. 10, 38; Hebr. 13, 2; Jac. 2, 25; 3 Joh. 8; Judith 3, 7; **ተቀበልዎሙ፡በትፍሥሕት፡** Tob. 7, 8; Herm. p. 99; **ተቀብሎ፡ነግድ፡** φιλοξενία *hospitalitas* Hebr. 13, 2. b) alqd vel alqm *gratum accipere, acceptare, suscipere, admittere,* Gen. 32, 21; **ተቀበሉ፡አበሳየ፡** (v. **ስረዩ፡**) Ex. 10, 17; Jac. 1, 21; Marc. 10, 15; Luc. 23, 51 (at ibi προςδέχεσθαι significat *exspectare,* quare Platt **ይሴፈዉ፡** habet). 3) passive: *gratum accipi* **ለይትቀበል፡ቍርባንከ፡** 1 Reg. 26, 19 (at var.: **ቍርባነከ፡**).

ተቃበበለ፡ (stirps frequentativa, vid. **ተመያየጠ፡**) *excipere solere* hospites (*hospitalem esse*) **ተቃበበል፡ነግደ፡** et **ተቃብብሎ፡ነግድ፡** Herm. p. 36.

ቀበላ፡ subst. 1) *occursus:* **ወፅአ፡ለቀበላ፡ዓሣ፡** 2 Par. 15, 2. 28, 9; Jes. 21, 14 var.; 1 Thess. 4, 17 ant.; Matth. 25, 6; hostilis: **ለቀበላሆሙ፡ለኢሎፍሊ፡** 1 Par. 14, 8. 2) **ቀበላ፡ጾም፡** *occursus* i. e. *initium jejunii* nominatur *dies jejunii quadragesimalis primus* (in ecclesia Romana: dies cinerum); in libris de Comp. Eccl.; Abush. 27 et 28; 2 Cor. 11, 3 in tit.; Vit. Sam., al.

ተቀባሊ፡ n. ag.; ut videtur, *accipiens;* (liberos e fratre vel sorore defuncti natos prae avis heredes defuncti constituendos esse, pluribus rationibus probatur, quarum altera haec est:) **እስመ፡እምሔዋን፡ቀሩባን፡ለሐዊር፡እምዛቲ፡ሕይወት፡ወውሉደ፡ውሉዶሙኒ፡እለ፡እሙንቱ፡እኀው፡ተቀባልያን፡ውእቶሙኬ፡እለ፡ይፈቅድዎ፡** (opus habent) **ለንዋይ፡** F. N. 42, 6.

ቀበረ፡ I, 1 [קָבַר ܩܒܰܪ قَبَرَ; vic. كَفَرَ *abscondit,* كُفْرٌ *sepulchrum.*] Subj. **ይቅብር፡** (et **ይቅበር፡** Matth. 8, 21. 22 Platt; 4 Reg. 9, 34 S) *sepelire, humare,* c. Acc. Gen. 23, 4 seq.; 25, 9. 10. 47, 29; Kuf. 19. 35. 36; 4 Reg. 9, 35; 2 Par. 9, 31; Tob. 1, 17. 18. 4, 3. 4; Jer. 7, 32. 33. 14, 16; Sir. 38, 16; Apoc. 11, 9; **እለ፡ይቀብሩ፡** ἐνταφιασταί *pollinctores* Gen. 50, 2.

አቅበረ፡ II, 1 *sepelire sinere* vel *jubere,* Gen. 23, 8.

ተቀብረ፡ III, 1 *sepeliri, humari* Gen. 25, 17. 35, 19; Kuf. 4. 32; Num. 20, 1; Jud. 8, 32. 12, 10; 4 Reg. 10, 35; 2 Par. 12, 16; Judith 16, 23; Matth. 28, 6; Rom. 6, 4.

ቅቡር፡ part. *sepultus,* Lud.

ቀበር፡ subst. *humatio, sepultura* i. e. 1) *funus, exsequiae:* **ገብሩ፡ሎቱ፡ሙፃአ፡ቀበር፡ዐቢይ፡ጥቀ፡** 2 Par. 16, 14; **ወኢገብረ፡ሕዝብ፡ፀአተ፡ቀበረ፡ዚአሁ፡በላዕሌሁ፡** 21, 19; Matth. 26, 12; Marc. 14, 8; Luc. 7, 12; Joh. 12, 7. 2) *sepulchrum:* **አዘአማዕቀብኮ፡ቀበረ፡አዳም፡ለመልከ፡ጼዴቅ፡** (v. **መቃብረ፡**) Tab. Tab. 16.

ቅብረት፡ n. act. *sepultura, humatio,* Lud.

ቀባሪ፡ n. ag. *vespillo, sepultor,* Lud.

መቅበርት፡ subst., plerumque m., Pl. **መቃብር፡**, Pl. Pl. **መቃብራት፡**, *sepulchrum* a) sing. **መቅበርት፡** Jes. 53, 9. 57, 2; Sx. Teq. 1; Pl. **መቃብር፡** *sepulchra* Koh. 8, 10; Jes. 65, 4; Jer. 8, 1; Hez. 37, 12; Matth. 23, 27; Marc. 5, 2. 3. b) **መቃብር፡** α) *sepulcretum, coemeterium:* **መቃብረ፡አበዊከ፡** Kuf. 32; Matth. 27, 7. β) *sepulchrum* Jes. 22, 16; Job 17, 1; **ወትኩነኒ፡እምየ፡መቃብርየ፡** Jer. 20, 17; **መቃብረ፡ራሔል፡** Kuf. 32; **ውስተ፡፩መቃብር፡** Tob. 4, 4; **መቃብር፡ክሡት፡** Rom. 3, 13; Gen. 23, 4. 6; Hez. 32, 24 seq.; Matth. 28, 1; Joh. 19, 42; Pl. **መቃብራት፡** *sepulchra* Kuf. 22; Matth. 8, 28. 27, 52. γ) ᾅδης (*inferna, inferi*) Job 17, 13. 16; Sir. 14, 16. 17, 27. 48, 5. 51, 6.

ቆባር፡ subst., plerumque m., Pl. **ቆባራት፡** [كِفْرٌ *caligo noctis* a كَفَرَ *abscondit, texit:* קְבַל *tenebrae, caligo*] *caligo, tenebrae, caligo nubium,* γνόφος Ex. 10, 22; Ps. 17, 11; Am. 5, 20; **ዕለተ፡ጽልመት፡ወቆባር፡** Zeph. 1, 15; Hez. 34, 12; Jes. 44, 22. 60, 2; Job 3, 5. 10, 21. 23, 17; Esth. ap. 1; κονιορτός Ex. 9, 9; Deut. 28, 24; **አድባረ፡ቆባራት፡እለ፡ክረምት፡** Hen. 17, 7.

ቀብአ፡ I, 1 [חָפָה *obduxit,* vid. **ቀብአ፡** n. 3; **ቅብእ፡** *oleum* sicut ܡܫܚܳܐ a ܡܫܰܚ] Subj. **ይቅበእ፡** 1) *oblinere, illinere,* Joh. 9, 6; M. F.; c. Acc. et **በ፡**, ut: **ቀብአ፡በሀጕሬ፡** Sap. 13, 14; **በኀፃበ፡እግሩ፡ብርሃነ፡ለዕዌር፡ቀብአ፡**

Enc. Genb. 8; c. dupl. Acc. Gen. 6, 14; Ex. 2, 3: ኢቀብእዎ፡ሥራዩ፡ Hez. 30, 21; trsl.: alqm i. e. oculos ejus oblinere, ne videant Hez. 22, 28. 2) *ungere, inungere, perungere*, c. Acc. corporis vel unguenti vel c. dupl. Acc.: ቀባእኩኪ፡ቅብአ፡ Hez. 16, 9; vulnus Jes. 1, 6 var.; (Jacobus) ቀብአን፡ለአእባን፡ዘይተ፡ቅዱሰ፡ Clem. f. 38; Gen. 31, 13; Matth. 6, 17; ኢትቅብኡ፡(ለሥዕርትከ፡)ዕፍረተ፡ F. N. 51; Ps. 44, 9; aegrotos Marc. 6, 13; cadaver Marc. 16, 1; ይገንዙ፡ወይቀብኡ፡ ἐνταφιάζειν Joh. 19, 40 rom.; in specie de unctione rerum hominumve consecrandorum: Ex. 28, 37. 30, 26. 31, 11. 35, 16. 40, 7 seq.; 1 Reg. 10, 1. 16, 12; 2 Reg. 5, 3; Ps. 88, 20; 1 Par. 11, 3; ቀብአ፡ቅብአ፡ቅድሳት፡ Sir. 45, 15; መንፈሰ፡እግዚ"፡ላዕሌየ፡ዘቀብአኒ፡ Jes. 61, 1; በቅብአ፡ጸጋሁ፡ይቀብእ፡እግዚ"፡አልባቢክሙ፡ Genz. f. 153. 3) *obducere, illinere*: ቀብአ፡ወርቀ፡ንጹሐ፡ 3 Reg. 10, 18; ከመ፡ይልብጡ፡ወይቅብኡ፡አረፍተ፡ቤት፡ 1 Par. 29, 4; ቀብአ፡በሰሌዳ፡ Jer. 22, 14; Org. 4.

ተቀብአ፡ III, 1 1) refl. *se oblinere, ungere, perungere*: Ruth 3, 3; c. Acc. unguenti: Deut. 28, 40; Ex. 30, 32; ይትቀብኡ፡ዕፍረተ፡ Jes. 25, 7; Judith 10, 3; Am. 6, 6; c. Acc. ejus, quod ungitur: ተቀብአቶን፡ሥዕርተ፡ርእሶን፡ F. M. 34, 8; c. dupl. Acc. ተቀብአት፡ገጻ፡ዕፍረተ፡ Judith 16, 7; ተቀባእ፡ κατάπλασαι Jes. 38, 21. 2) pass. *illini, ungi, perungi, ungendo consecrari*, c. Acc. vel በ፡ unguenti: Ps. 140, 6; Ex. 30, 31. 38, 25. 40, 7; ከመ፡ይትቀባእ፡ቅዱሰ፡ቅዱሳን፡ Dan. 9, 24; Gad. Ad. f. 123. 124; መሬተ፡ሥጋ፡ሰብ፡ተቀብአ፡ Enc. Mag. 7; c. Acc. praedicati: ተቀብአ፡ዳዊት፡ንጉሠ፡ 1 Par. 14, 8. 3) *oleum fieri*: ይትቀባእ፡ቆዐ፡በምዕር፡ τρυγηϑείη ὡς ὄμφαξ πρὸ ὥρας (var. ይትበላዕ፡) Job 15, 33.

ቅቡእ፡ part. 1) *oblitus, illitus*: ቅቡእ፡በቅብእ፡ Lev. 2, 4. 7, 12; ቅቡእ፡እዴሁ፡እምደመ፡ጸላኢቱ፡ Chr. Ta. 13; (Christus in cruce) እንዘ፡ቅቡእ፡በደም፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; በንዝኅተ፡ደም፡ Enc. 2) *unctus, unctione consecratus* Num. 3, 3; Lev. 4, 3. 5. 16; ቅቡአኒከ፡ Hab. 3, 13; (Jesaias) ቅቡአ፡ከናፍር፡እምአፍሓመ፡እሳት፡ Enc. Masc. 6. 3) *illitus, obductus*: ቅቡእ፡ወርቀ፡ 2 Esr. 8, 27; ኀዋኅወ፡ቅቡአተ፡ወርቅ፡ 2 Par. 4, 10; ልቡጣን፡ወቅቡኣነ፡ወርቅ፡ 9, 18.

ቅብእ፡ subst., plerumque m., Pl. ቅብአት፡, *pinguedo* cujusvis generis: መባልዕተ፡ቅብእ፡ Clem. f. 239. 1) *oleum* ἔλαιον Gen. 28, 18; Lev. 2, 1 seq.; 7, 12; ቅብእ፡ቅድው፡ 3 Reg. 5, 11; ቅብአ፡ዕፍረት፡ σμυρνίνῳ ἐλαίῳ Esth. 2, 12; Ps. 4, 8. 103, 17. 140, 6; Sir. 39, 26; Jer. 47, 10; Hez. 27, 17; Koh. 9, 8; ቅብአ፡መዐዛ፡ 7, 1; Apoc. 6, 6; Matth. 25, 3; Marc. 6, 13; Luc. 7, 46. 16, 6; ቅብአ፡ማኅቶት፡ Org. 1. In specie: a) de oleo consecrationis: ቅብእ፡ቅዱስ፡ Ex. 30, 25. 38, 25; et de oleo, quo baptizandi unguntur (ἔλαιον ἅγιον, μυστικόν): ቅብአ፡ጥምቀት፡ Can. Laod. 47 (48); ቅብእ፡ቅዱስ፡ vel ዘቅዳስያት፡ Const. Ap. 34; sed etiam ἅγιον μύρον, χρίσμα ቅብአ፡በለሳን፡ Clem. f. 227; oleum, quo aegroti unguntur: ቅብአ፡ጸሎት፡ Jac. 5, 14; ቅብእ፡ለድውያን፡ Kid. f. 10; et reges sacerdotesve consecrantur: ቅብአ፡መንግሥት፡ Chr. Ax. f. 89; በቅብአ፡ክህነት፡ወንግሥ፡ዘተኀትመ፡ Enc. Teq. 19. b) *oleum olivarum*: ቅብእ፡ዘይት፡ Ex. 27, 20; Syn.; ዐጸደ፡ቅብእ፡ ἐλαιών *olivetum* 4 Reg. 5, 26; 2 Esr. 15, 11; ደብረ፡ቅብእ፡ 2 Reg. 15, 30. c) de aliis olei generibus: ምንትኒ፡እምዘመደ፡ቅብአት፡ F. M. 26, 1: ቅብእ፡ዘሰሊጥ፡ Sx. Haml. 5; ቅብአ፡መለንስ፡ Gad. T. H. 2) *unguentum*, σμῆγμα Esth. 2, 3. 12; ቅብአ፡ጽጌ፡እምነ፡ቍስሉ፡አፈልፈለ፡ Enc. Mag. 17; Haml. 5; vid. etiam n. 1, a. 3) *butyrum* Jes. 7, 15. 22; 2 Reg. 17, 29; ቅብአ፡እጐልት፡ Deut. 32, 14; ቅብአ፡ላህም፡ Sx. Haml. 5; ቅብአ፡ጠሊ፡ Lud.; አመ፡ይውኅዝ፡ቅብእ፡ውስተ፡ፍናውየ፡ Job 29, 6; ዘይት፡ወቅብእ፡ Lit. 164, 4; ኢያኅቱ፡ውስተ፡ታቦት፡ (altari) በሥብሕ፡ወበቅብእ፡ዘእንበለ፡ባሕቱ፡በዘይት፡ Kedr f. 88. 4) ሐምለ፡ቅብእ፡ Jes. 51, 20 σευτλίον *beta* vid. sub ሐምል፡ — *Voc. Ae.*: ቅብእ፡ዘ፡ቅቤ ።

ቅብአት፡ n. act., m. et fem., *unctio* Ex. 40, 13; 1 Joh. 2, 20. 27; ይጠፍእ፡ቅብአት፡ Dan. 9, 26; de unctione Christi (Spiritu S. uncti) Cyr. c. Pall. f. 72, al.; ቅብአተ፡በለሳን፡ Kid. f. 27; በቅብአተ፡ዝንቱ፡ዘይት፡ቅዱስ፡ Did. 39.

ቀባኢ፡ n. ag. *illinens, unctor*: Jacobus ቀባኤ፡ዘይት፡ Enc. (ex Gen. 28, 18).

ተቀባኢ፡ n. ag. (III, 1) *unctus*: አብ፡ቀባኢ፤ወልድ፡ተቀባኢ፤መንፈስ፡ቅዱስ፡ቅብእ፡ Chr. L. Atk. f. 21.

ምቅባእ፡ subst. *locus unctionis*: ጸሎተ፡ቅብእ፡ዘቅድሳት፡ዘይትቀባእ፡ዘሀሎ፡ይጠመቅ፡በኀበ፡ምቅባእ፡, et ከመዝ፡ይትቀብኡ፡እምቅዱስ፡ቅብእ፡በኀበ፡ምቅባእ፡ Const. Ap. 39.

ቀበወ፡ *aqua intercute* vel *hydrope laborare*. [Arabes حَبِنَ frequentant]. — *Voc. Ae.*: ቀቢዎ፡የ፡ሐበጠ፡; *aliud*: ቀቢዎ፡ዘ፡ሳብዎ፡ (sic); Rad. Abb.: ቀበወ፡ዘ፡ነፋ ።

ቅብው፡ part. *hydropicus* Luc. 14, 2. — *Voc. Ae.*: ቅብው፡ብ፡ጽጋብ፡ነፋው ።

ቆብዕ፡ subst., m. et fem. (Sx. Masc. 30; Phlx. 56), Pl. ቆብዓታት፡ (Ex. 28, 36 C), ቀዋብዕ፡ et ቀዋብዕት፡ (Reg. Pach.) [כּוֹבַע, קוֹבַע *galea*, מִגְבָּעָה *mitra*; ܩܘܒܥܐ *pileus*, قُبَّعَةٌ, amh. ቆብ፡] 1) *mitra, cidaris, (infula)*, sacerdotalis: Ex. 29, 6 (v. አክሊል፡); Ex. 36, 36 in C (pro ሚጥራ፡); Ex. 28, 36 in C (pro ማዕፈርታት፡). „Aethiopibus est mitra recta rubro cum apice, qua principes utuntur“, Lud. — Gen. 38, 18. 25, ubi Gr. ὁρμίσκος habet; (scholiastes quidam ad Gen. 38 annotavit, ὁρμίσκον significare ὠράριον *orarium* vid. Schleusner lexicon in LXX, vol. IV. p. 124). — 2) *cucullus* monachorum: ሥሩዕ፡ሎሙ፡ቀዋብዕተ፡ዘአልቦ፡ዝዕላ፡ዘከመ፡ደቂቅ፡ Reg. Pach.; ቆብዑ፡ውርውት፡ዲበ፡መታክፍቲሁ፡ Phlx. 56; ነሥአ፡ቆብዐ፡ወአስኬማ፡በእደ፡(እገሌ፡) Cod. Didasc. Stuttg. f. 117; Vit. Sam.

ቀበየ፡ inus.; قبا II, VIII *concinnavit, paravit*.

ተቀብየ፡ III, 1 fortasse: *paratum esse*: ወተቀብየ፡ቀትል፡ εὖ γέγονεν εἰς σφαγήν Hez. 21, 15 (in cod. Abb. LV).

ቀበጠ፡, ut videtur i. q. ሐበጠ፡

ቅቡጥ፡ part. *tumens, inflatus*: ዘይከውን፡ጽንፈ፡ዐይኑ፡ቀይሐ፡ወቅቡጠ፡ M. F.

ቀብጸ፡ I, 1 [primitus significat *comprehendere, contrahere*, cfr. קָבַץ קָפַץ קָפַד et radices aliarum linguarum cognatas; deinde intr. *se contrahere*] Subj. ይቀበጽ፡ et ይቅብጽ፡, 1) *concidere, corrugari, deficere,* de utero: ቀብጸ፡ማሕፀና፡ Ssal. Req.; de animo: ቀብጸተኒ፡ነፍስየ፡ ἠκηδίασεν (suff. Dat.) Ps. 142, 4. 60, 2. 2) *abjicere* vel *demittere* vel *despondere animum, spem, desperare:* ተዐገሡ፡ወኢተቀበጹ፡ Herm. p. 5. 20; Clem. f. 221; Rom. 4, 20; ኢትኅድገነ፡ንቅብጽ፡ Kedr f. 34. 50; saepe cum Acc. ተስፋ፡ *spem*, ut: እለ፡ቀብጹ፡ተስፋሆሙ፡ Sir. 17, 24; (ne rejicias peccantem) ከመ፡ኢይቅብጽ፡ተስፋሁ፡ Clem. f. 180; Jsp. p. 368. 371. Deinde subjungitur a) Acc. rei α) *desperare aliquid:* ቀብጸት፡ነፍስየ፡ሰላመ፡ Thren. 3, 17; እስከ፡ቀብጸ፡ሕይወተ፡ (restitutionem sanitatis) Jsp. p. 368; ታህጕሉ፡ተስፋክሙ፡ወትቀብጹ፡መድኀኒተክሙ፡ (salutem aeternam) Did. 12. β) *renuere, respuere, recusare* (rem tamquam desperatam): ቀብጸት፡ነፍስየ፡ትፍሥሕተ፡ ἀπηνήνατο παρακληθῆναι Ps. 76, 3; ከመ፡ኢትቅበጽዋ፡ለዛቲ፡ሕማምክሙ፡ 1 Thess. 3, 3 rom. b) Acc. prs. α) *desperare* alicui vel de aliquo: አቡየ፡ወእምየ፡ቀብጹኒ፡ወኢይሴፈዉ፡እንከ፡ይርአዩኒ፡ Tob. 10, 7; ይቀብጽዎ፡(ለዘከሠተ፡ምክረ፡ቢጹ፡) Sir. 27, 21; ኢትቀበጽ፡ 22, 21. 22 (v. ትትቀበጽ፡). β) *respuere, rejicere* et *destituere, derelinquere, deserere* alqm tamquam desperatum: ቀብጹኒ፡ለዓለም፡ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπεποιήσαντό με Job 19, 18; Ps. 37, 12; ቀብጹኒ፡እምልብ፡ከመ፡ዘሞተ፡ 30, 15; Job 17, 8 var. — *Voc. Ae.:* ቀብጸ፡ብ፡አጣ ።

አቅበጸ፡ II, 1 *facere ut* alqs *spem abjiciat, despondeat, ad desperationem redigere*, c. Acc. prs. Clem. f. 233. 236; c. dupl. Acc.: አቅበጸኪ፡እግዚ"፡ተስፋኪ፡ Jer. 2, 36; (Petrus) ዘኢያቅበጸከ፡ተስፋ፡ Enc. Haml. 5.

ተቀብጸ፡ III, 1 1) *desperari:* (aegroti) እለ፡ተቀብጹ፡ Kid. f. 30. 39. 2) *desperare:* ኢትትቀበጽ፡ Sir. 22, 22 var.

ቅቡጽ፡ part. *spe destitutus* vel *dejectus, desperatus, exspes*, sive absol., ut: ስማዕ፡ቃሎሙ፡ለቅቡጻን፡ φωνῆν ἀπηλπισμένων Esth. ap. 4, 17; ሰብእ፡ቅቡጻን፡ Jes. 29, 19; Judith 9, 11; Eph. 4, 19 rom., sive ቅቡጸ፡ተስፋ፡ F. M. 2, 11, vel እለ፡ቅቡጻን፡ተስፋሆሙ፡ 1 Thess. 4, 13; Eph. 4, 19 Platt; μεμψίμοιροι Judae 16.

ቅብጸት፡ n. act. *desperatio, destitutio* vel *abjectio* animi, spei, al.: ቅብጸተ፡ተስፋ፡ Sx. Jac. 3; ቅብጸተ፡ሰላም፡, ቅብጸተ፡ዕድሜ፡, ቅብጸተ፡ሢመት፡ F. N. 44, 2.

ቀታ፡ n. prgr. sc. قِثَّآءٌ *cucumis:* ኢይበርኩ፡ላዕለ፡በጸል፡ወኢላዕለ፡ቱማ፡ወኢላዕለ፡እልቀታ፡ወሐምሐም፡ F. N. 17 (e Syn.). Vid. ቍስያት፡

ቀተለ፡ I, 1 [קְטַל ܩܛܰܠ قَتَلَ] Subj. ይቅትል፡, raro ይቀትል፡ (Rom. 13, 9; Act. 26, 10 Platt), 1) *occidere, interficere, necare, trucidare*, c. Acc. Gen. 4, 8. 12, 12. 34, 25. ለቀቲሎቱ፡ 37, 18. 20. 38, 7; Ex. 2, 12. 14. 22. 23; Deut. 13, 11; Jud. 9, 54; Job 1, 15; 1 Reg. 22, 17; Judith 5, 22; Jer. 33, 23; ቀተልከ፡ሕዝብየ፡ Jes. 14, 20; Matth. 10, 21. 23, 35; Rom. 8, 36; Kuf. 11; ዘይቀትል፡ *mortifer, letalis* Ps. 7, 14; ንቅትሎ፡በልሳን፡ Jer. 18, 18; ይቅትሎሙ፡ጽምእ፡ Judith 7, 13; ከመ፡ትቅትለነ፡በጽምእ፡ Ex. 17, 3; ይቀትል፡ርእሶ፡ Joh. 8, 22; ቀተለ፡ርእሶ፡ለሊሁ፡ Jsp. p. 295. In specie a) *homicidium committere*, sive absol.: Ex. 20, 13; Jer. 7, 9; ይመክሩ፡ለቀቲል፡ Jes. 59, 7; Matth. 15, 19; በእንተ፡ቀቲል፡ F. N. 47; F. M. 4, 1; sive subjuncto ነፍሰ፡, ut Matth. 5, 21. 19, 18. Rom. 13, 9; Clem. f. 88. 220; ቀቲለ፡ነፍስ፡ f. 147. b) de *supplicio capitis:* Deut. 27, 25; በኑ፡ቀቲለ፡ዘቀተሎ፡ Jer. 33, 19; Matth. 26, 59. 27, 1. c) de *caede hostium* in bello: Num. 21, 24; Jos. 10, 11; 1 Reg. 31, 2. 3; 2 Reg. 8, 1; 1 Par. 10, 2. 18, 1. 5; Jer. 26, 2; item de *internecione terrae* vel *urbis* i. e. incolarum: Jos. 10, 37. 39. 40; Jud. 20, 37; 1 Reg. 22, 19. 27, 9. d) *profligare, fugare* hostes Gen. 14, 15; Jud. 1, 5. 3, 13. 11, 33; 1 Reg. 13, 4. 14, 31. 48. 30, 17. e) *interficere, necare* res, ut plantas: ዕፄ፡ቀተሎ፡ለዝኩ፡ሐምሐም፡ Jon. 4, 7; Ps. 104, 31; በጾም፡ሰብእናሆሙ፡ቀተሉ፡ Deg. 2) *pugnare:* እለ፡ቀተሉ፡ Num. 31, 49; a) *oppugnare* urbem: ስእንዋ፡ቀቲሎታ፡ πολιορκῆσαι Jes. 7, 1; ቀተላ፡ለአዛጦን፡ ἐπολέμησε τὴν Ἄζωτον 20, 1; Dan. 1, 1 var. b) *expugnare* 3 Reg. 15, 20; 4 Reg. 3, 19 (vid. nr. 1, c).

አቅተለ፡ II, 1 *interfici* vel *occidi jubere, necandum tradere, causam exitii esse* alicui: Num. 35, 30; 1 Reg. 5, 10. 11. 28, 9; Matth. 27, 4 rom.; Marc. 6, 19 rom.; Luc. 22, 48; Herm. p. 95; ያቀትል፡ጻድቀ፡ነቢየ፡ F. M. 22, 9; በአቅትሎትከ፡ጽኑዓኒነ፡ Jsp. p. 366.

ተቀትለ፡ III, 1 1) *occidi, interfici* Num. 25, 14. 15. 18; Jes. 27, 7; Kuf. 4; ረሰይክነ፡ለተቀትሎ፡ Tob. 3, 4; Hen. 22, 12. 13. 60, 24; 4 Esr. 10, 33; 2 Reg. 18, 8; Ps. 105, 37; Matth. 28, 5; Apoc. 5, 9. 12. 6, 9. 20, 4. 2) *expugnari, clade affici*, Hez. 33, 21; Zach. 14, 2.

ተቃተለ፡ III, 3 1) *se invicem interficere* Gal. 5, 21; Matth. 24, 10; Hen. 100, 2; Kuf. p. 21. 2) *pugnare, bellum gerere, proelio* vel *acie certare* vel *dimicare:* ንትቃተል፡ክልኤነ፡በባሕቲትነ፡ 1 Reg. 17, 10; ፃኡ፡ተቃተሉ፡ Jer. 26, 3; በበይናቲሆሙ፡ Jes. 13, 8; Jos. 1, 14; c. ምስለ፡ 1 Reg. 17, 8. 31, 1; 4 Esr. 4, 27; 1 Par. 19, 14; c. Acc. ይትቃተል፡ለከ፡ፀረከ፡ Sir. 29, 13; ይትቃተልዎ፡ለይሁዳ፡ Jes. 9, 21; Jer. 21, 5; Judith 7, 1; 1 Reg. 17, 2. 9; Num. 21, 23; ተቃትሎ፡ሰይጣናት፡ (cum diabolis) Phlx. 9; ተቃተሎ፡ለመነኮስ፡ኀሊና፡ዝሙት፡ Vit. Dan.; ተቃትሎት፡ Org. 2. 3) *oppugnare* urbem, c. Acc. Jos. 4, 13. 7, 3. 10, 31; Deut. 20, 10. 19; Jes. 7, 1. 37, 8; Jer. 27, 9. 44, 8; Dan. 1, 1; Zach. 14, 2; 1 Reg. 23, 1.

አስተቃተለ፡ IV, 3 1) *ad mutuas caedes concitare, ad mutuum exitium, ad bellum impellere:* አስተቃትል፡በበይናቲሆሙ፡ Zach. 8, 10 var.; ብዙኃነ፡አዕርከተ፡አስተቃተለ፡ Sir. 28, 13; Herm. p. 6; Apoc. 20, 8. 2) *bellum gerere* Apoc. 6, 8.

ቅቱል፡ part. 1) *occisus, interfectus, trucidatus*, Deut. 21, 1; Gen. 34, 27; Jes. 22, 2. 34, 3. 66, 16; Jer. 7, 32; ቅቱላን፡በኩናት፡ Zeph. 2, 12; Dan. 11, 26; Hez. 30, 4. 32, 22 seq.; 1 Par. 10, 1. 2) *oppugnatus:* ሀገር፡ቅትልት፡ Jes. 1, 8.

ቅትል፡ subst. i. q. ቀትል፡; ቅትለ፡ነፍስ፡ *homicidium* Lev. 17, 4.

ቀትል፡ subst., plerumque m. (fem. 1 Reg. 14, 14) 1) *caedes, interfectio, occisio, nex, homicidium* Hen. 12, 6; φόνος Hos. 4, 2; Judith 9, 3; Jer. 22, 17; Apoc. 9, 21; αἷμα Sir. 40, 9; φονευταί Prov. 22, 13. 26, 13; ቀትል፡በመጥባሕት፡ (*sica*) ኢኮነ፡እሙረ፡በኀበ፡አይሁድ፡ቅድመ፡ውእቱ፡አዝማን፡ Jsp. p. 343; ቀትለ፡ፈያት፡ *caedes a latronibus com-*

missa, Syn. in Prol. 2) *bellum, pugna, proelium*, πόλεμος 1 Reg. 31, 3; 2 Reg. 3, 1. 6. 18, 8; **ገብሩ፡ቀትለ፡ምስለ፡** 1 Par. 10, 1; 2 Par. 13, 2; Jes. 14, 21. 42, 25; **ኢይትሜሀሩ፡እንከ፡ቀትለ፡** 2, 4; Mich. 4, 3; Jer. 18, 21; **ቀትል፡በኲናት፡** πόλεμος ἐν ῥομφαίᾳ Hez. 7, 15; Ps. 77, 12. 143, 1; Koh. 8, 8. 9, 11; Job 5, 15. 33, 18. 39, 25; Matth. 24, 6; 1 Cor. 14, 8; μάχη **ፀብእ፡ወቀትል፡** Job 38, 23; Jac. 4, 1; πάλη *colluctatio* Eph. 6, 12; παράταξις *acies* Jes. 36, 5; **በሕግ፡ቀትል፡** καϑὼς γίνεται πόλεμος παρατάξεως Judith 7, 11; **ሰብአ፡ቀትል፡** *milites* Jsp. p. 295. 3) *clades, strages*, πληγή 1 Reg. 4, 10. 17. 14, 14; ϑραῦσις 2 Reg. 18, 7.

ቅትለት፡ n. act. Pl. **ቅትለታት፡**, 1) *occisio, interfectio, homicidium, supplicium* Apoc. 8, 1 rom.; 9, 21. 11, 9; **ዜና፡ቅትለቱ፡ለአልዓዛር፡ካህን፡** Jsp. p. 288. 297. 366. 2) *impugnatio, oppugnatio, pugna*, hostis Jsp. p. 353; **ስፍጠታት፡ሰይጣን፡ልባዊት፡ወቅትለታቲሁ፡ኅቡኣት፡** Phlx. 4.

ቀታሊ፡ n. ag., Pl. **ቀታልያን፡** et **ቀተልት፡** *interfector, occisor, homicida, caedis reus* Num. 35, 6 seq.; **ኢትግበርዋ፡ቀታሊተ፡ለምድርክሙ፡** 35, 33; Deut. 19, 3 seq.; 21, 1 seq.; 1 Reg. 22, 13; **ምስለ፡ቀታሊከ፡ተሐውር፡** Sir. 13, 13; **ኖሎት፡ቀታልያን፡** Jer. 23, 1; Jes. 1, 21; Matth. 22, 7; Rom. 1, 29; Apoc. 22, 15; 1 Petr. 4, 15; λοιμός Prov. 24, 9; **ቀታሌ፡ነፍስ፡** Sir. 31, 25; Clem. f. 161; **ቀታሌ፡ነፍሰ፡ቢጸሙ፡** f. 248; Marc. 15, 7; Act. 28, 4; 1 Joh. 3, 15; Hez. 18, 10; **ኮነተኒ፡ቀታሊተ፡ትእዛዝ፡** Rom. 7, 10; **ቀቃሊ፡ርእሶ፡** (Selbſtmörder) Clem. f. 162; **ቀታሌ፡እሙ፡** *matricida* Asc. Jes. 4, 2; **ቀተልተ፡አበዊሆሙ፡** *parricidae* 1 Tim. 1, 9; **ቀታልያነ፡አኀው፡** *fratricidae* Sap. 10, 3.

መቃትልት፡, sine dubio Pl. e **መቅትል፡**, quasi *instrumentum belli* i. e. *hostis bellicus*: **እስመ፡ዝንቱ፡ቶዑ፡መቃትልቱ፡ለአንድራዛር፡** (ἀνὴρ πολέμιος) 1 Par. 18, 10.

መቅቲል፡ (pro **መቅትል፡**? an n. prgr.?) *interfector*: (lex ait:) **ዘቀተለ፡መቅቲል፡ውእቱ፡** Lud. e Ssal. Req.

ምቅታል፡ subst., *locus caedis* vel *cladis*: **እምነ፡መልዕልት፡ምቅታል፡** 2 Reg. 5, 20.

መስተቃትል፡ part. *pugnax, pugnator, bellator, miles bellicosus, pugnae aptus*, vel *strenuus*, (πολεμιστής, μαχητής, μάχιμος, al.) Jos. 6, 3. 8, 3 seq.; 2 Reg. 17, 8; 3 Reg. 12, 21; **መስተቃትላነ፡ቀትል፡** 1 Par. 12, 8; **ብእሲ፡መስተቃትል፡ወተባዕ፡** Sir. 26, 28; Jes. 3, 2; Jer. 20, 11. 26, 9. 27, 9. 35. 28, 56. 30, 15. 48, 16; Joel 4, 9; Hez. 27, 10; **አሕዛብ፡መስተቃትላን፡** (ὁπλομάχος) Jes. 13, 4. 5; συμμαχία 16, 4; **እዴከ፡መስተቃትልት፡ወመዋኢት፡** Sap. 10, 20; **ከነ፡መስተቃትለ፡ምስለ፡(እገሌ፡)** 2 Reg. 8, 10 var.; **መስተቃትላን፡ለፀረ፡እግዚእ፡** *oppugnatores hostium domini* Org. 3.

I. **ቀተረ፡**, ut videtur, proprie: *colligare, compingere*, coll. قَتَرَ *rei partem unam cum altera conjunxit, inhaesit, tenax fuit*; קְטַר ܩܛܰܪ, vid. Ges. thes. p. 1213.

ቀተረ፡ I, 2 *claudere clavis adactis, obserare, sera firmare*, σφηνοῦν Jud. 3, 23; **ዕፁዉ፡ወቀትሩ፡ኆኅቲሃ፡** 2 Esr. 17, 3; ἀποκλείειν **ዕፁዉ፡ኆኅተ፡ወቀትሩ፡** 4 Reg. 6, 32; Luc. 11, 7; ἀσφαλίζεσϑαι Matth. 27, 66; Inf. verb. **ቀቲሮ፡ወንሢኦ፡** (domum) F. M. 17, 7.

ተቀትረ፡ III, 1 *clavis affigi* vel *suffigi*: **ዘበዮርዳኖስ፡ተጠምቀ፡ወዘበመስቀል፡ተቀትረ፡** M. M. f. 377.

ቅቱር፡ part. *clausus* clavis, pessulo, sera, *obseratus*: **ቤተ፡ሞቅሕ፡ንሡግ፡ወዝጉሕ፡ወቅቱር፡** κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ Act. 5, 23; Hez. 41, 16 (glossa ad **ሜኪሱት፡** מְכֻסּוֹת).

ቅትረት፡ n. act. *clausio* quae fit clavis, pessulis al., *obseratio*: **ኀጺን፡ብዙኀ፡ለቅትረተ፡ኆዋኅው፡** (var. pro **ለቅትራተ፡**) εἰς τοὺς ἥλους 1 Par. 22, 3; **መክብበ፡ቅትረቲሁ፡** (var. pro **ቅትራቲሁ፡**) 2 Par. 3, 9.

ቅትራት፡ subst. Pl. (sine dubio a **ቅትር፡**) 1) *clavi* ἧλοι 1 Par. 22, 3; 2 Par. 3, 9; **ቅትራት፡ርሱን፡** Koh. 12, 11; (Christus) **ቅንው፡በቅትራተ፡ኀጻውንት፡** M. M. f. 164; **ክኖን፡ለገበዋትየ፡ከመ፡ቅትራተ፡ኀጻውንት፡ርሱን፡** f. 29; Org. 6. 2) *stimulus*: **ከመ፡ቅትራት፡ለአድግ፡** κέντρον ὄνῳ Prov. 26, 3. 3) *occa, irpices*, Lud. sine auct. [قِتْر *species cuspidis teli*, قَتِير *clavorum capita*]. — *Voc. Ae.*: **ቅትራተ፡ኀጺን፡ብ፡የብረት፡እሾሕ።**

II. **ቀትረ፡** I, 1 *meridies* vel *tempus meridiei fuit*: **ሶበ፡ቀትረ፡** 3 Reg. 18, 27 var.; **ወቀቲሮ፡ጊዜ፡ስሱ፡ሰዓት፡** Luc. 23, 44. [Nescio an ad etymon eruendum aliquid valeat amh. **ቃጠለ፡** to burn, to glow, to be hot, Isenb. p. 79].

ቀትር፡ subst. *meridies* i. e. *tempus meridianum*: Joh. 4, 6; Sir. 43, 3; 3 Reg. 18, 27; **ጊዜ፡ቀትር፡** Marc. 15, 33; Dan. ap. 1, 7; 2 Reg. 4, 5; Cant. 1, 7; **ይጼልለከ፡እምፀሐየ፡ቀትር፡** Sir. 31, 19; **ጋኔነ፡ቀትር፡** Ps. 90, 6; **ብርሃነ፡ቀትር፡** Jes. 18, 4; **ቀትረ፡መዓልት፡** Sir. 35, 16; Jer. 15, 9; **እስከ፡ቀትር፡** 2 Esr. 18, 3; **እስከ፡ቀትረ፡መዓልት፡** 1 Reg. 11, 11 (nisi hoc **ቀትረ፡** pro verbo accipere malueris). Acc. adv. **ቀትረ፡** *meridie* Job 5, 14; Jer. 6, 4; Zeph. 2, 4; Gen. 18, 1. — Pro *plaga meridionali* usurpatum videtur Kuf. p. 48.

III. **ቀተረ፡** *suffire* [קטר, قتر et قطر, vid. **ዐጠነ፡**]: **በእንተ፡ዕጣኑ፡ለአሮን፡እንተ፡አቍረረ፡መዐተ፡ሞት፡ሶበ፡ቀተረ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7 (at **ከተረ፡** scriptum est, in meo quidem apographo).

ቅታሬ፡ subst. *suffitus, suffimentum, odoramentum* („compositio odoramentorum“, Lud.): **ዕጣን፡ዘቅታሬ፡ደቂቅ፡** ϑυμίαμα σύνϑετον λεπτόν Ex. 30, 7; **ዕጣን፡ዘካልእ፡ቅታሬሁ፡** ϑυμίαμα ἕτερον 30, 9.

ቀተተ፡ rad. inus.; haud multum differre videtur a **ቀተወ፡**

ቀተት፡ subst., 1) *pactum, foedus, stipulatio*: **ከመ፡ይግበር፡ቀተተ፡ምስሌሁ፡** τοῦ ποιῆσαι συνϑήκας μετ᾽ αὐτοῦ Dan. 11, 6. 2) i. q. **ቀቶት፡** F. N. 11. — *Voc. Ae.*: **ቀተት፡ዘ፡ቍትቻ፡**

ቀተወ፡ rad. inus., cui Simonis onomast. p. 501 قتّ, *constituit, definivit* tempus, comparavit; amh. **ቈተቸ፡** „to wager, to bet, to lay a wager“, Isenb. p. 76.

አቅተወ፡ II, 1 1) tributum, pensum, pignus, aliamve *rem* molestam *praestandam imponere, exigere*: **እፎ፡ተስዕረ፡ዘያቀቱ፡** ὁ ἀπαιτῶν Jes. 14, 4; **ሚጡ፡በትረ፡እለ፡ይትፌደዩ፡ወዐለውዎሙ፡ለእለ፡ያቀትዉ፡** Jes. 9, 4; c. dupl. Acc. **አልቦ፡ምንትኒ፡ዘያቀትውዎ፡** Deut. 24, 5. 2) *certantibus consti-*

tuere praemium, deponere alqd in medium *certaminis* vel *sponsionis causa*, Lud. ex auct. Greg.

ተቃተወ፡ III, 3 *deponere inter se pignus* aut *facta sponsione certare*, Lud. sine auct.

ቀቶት፡ subst. *sponsio, constitutio praemii* et *praemium sponsione facta certantium:* **በእንተ፡ከመ፡ኢመፍትው፡ይስተዩ፡በቀቶት፡አስተዋፂአሙ፡** Can. Laod. 51 (55), sed Graecus habet ἐκ συμβολῆς (collatione) συμπόσια ἐπιτελεῖν: in libro F. N. 11 (cod. Tub. p. 92), ubi hic idem locus affertur, **ቀቶት፡** rasura in **ቀተት፡** mutatum est; **ወአንበሩ፡ቀቶተ፡በዝንቱ፡** Gad. T. H.

ቅኑም፡ n. prgr. sc. ܩܢܘܡ ܩܢܘܡܐ, arab. أُقْنُوم, *hypostasis, substantia, persona* (divina); aethiopice in Pl. **አቃኒም፡** et Pl. Pl. **አቃኒማት፡** usitatum: **አቃኒመ፡እግዚ"፡እሙንቱ፡አስማት፡ወአስማትኒ፡እሙንቱ፡አቃኒም፡እስመ፡ትርጓሜሁ፡ለአቃኒም፡አካላት፡ጽኑዓን፡ቀዋምያን፡ፍጹማን፡ገጽ፡ወመልክእ፡ብሂል፡** Haim. Ab. n. 7; **እሉ፡አቃኒማት፡** (qui apud Abrahamum deversabantur Gen. 18), Lud.

ቀናሞሙ፡, **ቀናንሙ፡**, **ቀናንሞ፡**, **ቀናንሞስ፡**, **ቀናንሞን፡**, **ቃንሞን፡**, **ቀንሞስ፡** n. prgr. sc. κιννάμωμον (cum suis casibus), κίνναμον, *cinnamomum, cinnamum*, Ex. 30, 23 c. var.; Apoc. 18, 13; Cant. 4, 14; Hen. 30, 3. 32, 1; **ቀናንሞስ፡ሠናይ፡** Jer. 6, 20; Prov. 7, 17; Sir. 24, 15; Hez. 27, 19 vrs. nov. (קָנֶה, *calamus odoratus*); **ከመ፡ጼና፡ጽጌ፡ቃንሞን፡ወቀናንሞስ፡** (quasi significarent aromata diversa) Org. — *Voc. Ae.:* **ቀናንሞስ፡ዘ፡ፀምበለል፡**; **ቀንሞስ፡ዘ፡አብቃ፡ሽቱኒ፡ይ፡**

ቍናመት፡, **ቍናማት፡**, **ቈናማት፡**, **ቈነማት፡** subst., *crumena, marsupium*, βαλάντιον Luc. 10, 4. 22, 25. 36; **ቍናማቲከ፡** Job 14, 17; Pl. βαλάντια Luc. 12, 33; μαρσύππιον Sir. 18, 33 (**ቍናማቲከ፡** et **ቍናመትከ፡**); **ቍናመትክሙ፡** (**"ማቲክሙ፡**) Jes. 46, 6. (41, 7); Mich. 6, 11; **፩ቍናማት፡ይኩነነ፡ለኵልነ፡** Prov. 1, 14; **እእባነ፡ቍናማት፡** στάθμια (אַבְנֵי כִיס) Prov. 16, 11; ἐν ταῖς ζώναις **ውስተ፡ቈነማቲክሙ፡** Matth. 10, 9 rom.; Marc. 6, 8 rom.

ቍንቍኔ፡ subst., coll., 1) *tinea, blatta* [ni fallor i. q. قَمَاقِم *parvi ricini;* sicut قَمْل *ricinus, pediculus* syriace significat *tinea, curculio*] σής, σῆτες **ቍንቍኔ፡** Sir. 42, 13; Prov. 25, 20; Hos. 5, 12 (עָשׁ); **ቍ"፡ልብስ፡** Jes. 33, 1; **ከመ፡ብላዐ፡ቍንቍኔ፡** 51, 8; Job 27, 18; **ልብስ፡ዘተበልዐ፡እምቍንቍኔ፡** 13, 28; **ፃዒ፡ወቍንቍኔ፡** σὴς καὶ βρῶσις Matth. 6, 19. 2) **ቅንቅን፡** *vermis* in ligno nascens, alas habens, *auribus periculosus*, M. F. (vid. **ቍንቍን፡** Lud. lex. amh. c. 35, et Isenb. p. 77 sub **ቍንቍን፡** et **ቍንቍኔ፡**). — *Voc. Ae.:* **ቍንቍኔ፡ብ፡ነቀዝ፡**

ቈንቈነ፡ quadrl. I *a tineis arrodi* seu *corrumpi*, Jac. 5, 2; Deus **ዘኢይበሊ፡ወኢይማስን፡ወዘኢይቈነቍን፡** Kedr f. 2.

ቀነተ፡ I, 1 [vicinum videtur قَمَطَ *constrinxit fune*, (قَنَطَ *impedivit*); ad notionem *constringendi* et *continendi* etiam قَنِيتَ, كَنِيتَ, قَنَتَ, كَمَتَ referenda videntur. Alii comparaverint نَطَقَ II.] Subj. **ይቅንት፡** Imprt. **ቅንት፡** (raro **ቅነት፡**), *se* vel *sibi cingere, accingere, praecingere* a) c. Acc. cinguli, vestis, gladii, quo quis cingitur et c. **ውስተ፡** membri cingendi: Ps. 108, 18; **ሀየንተ፡ቅናትኪ፡ዘወርቅ፡ሐብለ፡** (v. **በሐብል፡**)**ቅንቲ፡** Jes. 3, 24; **ዘትቀንት፡አሐዱ፡** παραζώνην μίαν 2 Reg. 18, 11; **ቅንቱ፡** (v. **ቅነቱ፡**)**ሠቀ፡** Jes. 15, 3; Jer. 4, 8. 6, 26; Thren. 2, 10; Joel 1, 8; Hez. 27, 31; **ቀነተት፡ሠቀ፡ውስተ፡ሐቌሃ፡** Judith 8, 5; 1 Reg. 2, 18; **ይቀንት፡ጽድቀ፡ውስተ፡ሐቌሁ፡** Jes. 11, 5; **ቀነታ፡**(**ለመጥባሕት፡**) **ውስተ፡ሐቌሁ፡** Jud. 3, 16; 1 Reg. 25, 13; Ps. 44, 4. b) c. Acc. membri cingendi et **በ፡** cinguli vel vestis: **ቅንት፡ሐቌከ፡ከመ፡ብእሲ፡** Job 38, 3. 40, 2; Jer. 1, 17; **አጽኒዓ፡ወቀኒታ፡ሐቌሃ፡** Prov. 29, 35; Joh. 21, 18 Platt; Act. 12, 8; **ቀኒተክሙ፡ሐቌክሙ፡በጽድቅ፡** Eph. 6, 14. c) omisso Acc.: Ps. 64, 13. 92, 1; Luc. 12, 37. 17, 8; c. **በ፡**, ut: **ቅንት፡በልብሰ፡ዐጌ፡ወቀነትኩ፡ልብሰ፡ዐጌ፡** Herm. p. 66. — *Voc. Ae.:* **አጠቀ፡ቀነተ፡ገለደ፡ብ፡ታጠቀ ።**

አቅነተ፡ II, 1 *cingere, accingere alium* vel *alii:* **በዕድ፡ያቀንተከ፡** Joh. 21, 18; c. dupl. Acc. Ex. 29, 9; Lev. 8, 13; 1 Reg. 2, 4. 17, 39; Ps. 17, 35. 43. 29, 14; **አቀንተክሙ፡ብልባሌ፡ውስተ፡ኵሉ፡ሐቌክሙ፡** Am. 8, 10; Job 12, 18; c. Acc. et **በ፡**, ut: **ዘያቀንቶ፡ለሰማይ፡በደመና፡** Mavâs. n. 52.

ተቀንተ፡ III, 1 *se accingere*, legitur quidem Joh. 21, 18 rom.: **አመ፡ወሬዛ፡አንተ፡ተቀነት፡ለሊከ፡ወተሐውር፡** sed Imperativus huc non pertinet et **ትቀንት፡** *te accingebas* emendandum est.

ቅኑት፡ part., fem. **ቅንት፡** (Herm. p. 15), *cinctus, accinctus:* **ቅኑት፡ሐቌሁ፡በወርቅ፡** Dan. 10, 5; Apoc. 1, 13. 15, 6; Luc. 12, 35; **ቅኑታን፡አስይፍት፡** Kuf. 37; **ቅኑታን፡ዐሥቀ፡** et **ቅኑታን፡ዐሥቀ፡ውስተ፡ሐቌሆሙ፡** Hez. 23, 15; **ኵሎሙ፡ሰይፎሙ፡ቅኑታን፡ውስተ፡ሐቌሆሙ፡** 2 Esr. 14, 18.

ቅናት፡ subst., plerumque m., Pl. **ቅናውት፡** (Chr. ho. 7; Matth. 10, 9 Platt; Org. 1) et **ቅናታት፡**, *cingulum*, Ex. 28, 4. 35. 36. 29, 9; Lev. 8, 13; 1 Reg. 18, 4; Jes. 3, 24; **ኢይፈትሑ፡ቅናቶሙ፡** (v. **ቅናውቲሆሙ፡**) 5, 27; Job 12, 18; Ps. 108, 18; Matth. 3, 4; Apoc. 1, 13. 15, 6.

ቀናቲ፡ n. ag. *se cingens, accinctus:* **ቀናቲተ፡ንጽሕ፡** Enc.

ቀኖና፡ n. prgr., sc. κανών in Acc., m. et fem. (ut F. N. 9), Pl. **ቀኖናት፡** 1) *canon* a) *constitutio, regula, lex:* **ቀኖና፡ብሂል፡ሥርዐት፡** Syn.; **ቀኖናተ፡ነገሥት፡** *canones regum* F. N. 32; **ቀኖና፡ጉባኤ፡** *canones concilii* Syn. p. 179; **ቈርሎስ፡ሠርዐ፡ጊዜ፡ጸሎተ፡ቀኖና፡** *tempus horarum canonicarum* Enc. Jac. 14. b) *canon* i. e. *Biblia* vel *Testamenta:* **ብሉይ፡ወሐዲስ፡ቀኖና፡** Clem. f. 86. c) *ritus, ordo:* **ቀኖና፡ቅዳሴ፡** *canon liturgiae communis*, Lud. 2) *canon poenitentialis, poenitentia* (a sacerdote imposita): **እመቦ፡ብእሲ፡ዘዘመወ፡ምስለ፡ወለተ፡ብእሲቱ፡ቀኖናሁ፡፲ወ፭፡ዓመት፡** F. M. 5, 3; diaconum **ዘዘመወ፡ምዕረ፡እሐተ፡ያጸርዎ፡ቀኖና፡ቀሊለ፡ወለእመ፡ተመይጠ፡ያክብዱ፡ላዕሌሁ፡ቀኖና፡** 6, 6; **ወሀቦ፡ቀኖናተ፡ክቡዳተ፡** Sx. Nah. 15; Kedr, al.

ቀነነ፡ I, 2 1) *canonem* i. e. *poenitentiam imponere* alicui, c. **ለ፡** vel **ላዕለ፡** prs., Syn. p. 391—395. 2) *poenitentiam subire* (?): **እመቦ፡ብእሲ፡ዘቀነነ፡ርእሰ፡** (an legendum **ርእሶ፡**?) **በፈቃዱ፡** Kedr f. 64. Rad. Abb.: **ቀነነ፡ዘ፡ቀኖና፡ያዘ፡**

ተቀነነ፡ III, 2 (?) *canones accipere (suscipere)*: ቦኑ፡ ተቀነኑ፡ *num canones iis dati sunt?* Lud. sine auct.

ቀናንሞስ፡ቀናንሞን፡ al. vid. sub ቀናሞሙ፡

ቀንአ፡ I, 1 [amh. ቀና፡; قَنَأَ *valde rubuit*; קִנֵּא *zelotypus fuit, invidit*; ܩܶܢܐܬܳܐ *invidia*] Subj. ይቅናእ፡ 1) *zelotypum esse, invidere*; c. c. ላዕለ፡ prs. Gen. 26, 14. 30, 1. 37, 11; Num. 5, 14; Kuf. 24; Ps. 36, 1. 72, 3; Prov. 23, 17; Sir. 45, 18; Jes. 11, 13; c. ለ፡ pers.: Kuf. p. 103; c. በ፡ pers. vel rei: Kuf. p. 103; Prov. 23, 17; Asc. Jes. 11, 19; ኢትቅናእ፡ በፍናዊሆሙ፡ Prov. 3, 31. 2) *zelare, ardenti studio* vel *ira flagrare*: ቀንኡ፡ቅንአተከ፡ Judith 9, 4; ከመ፡ይቅንኡ፡ተረፍ፡ Jes. 11, 11; Deut. 32, 19. a) c. ለ፡ ejus, cujus causam quis defendit: Num. 11, 29. 25, 11. 13; 3 Reg. 19, 10; ቀናእኩ፡ለሠናይ፡ Sir. 51, 18; ቀንአ፡ለፍርሀተ፡እግዚ፡ 45, 23; Rom. 10, 2 Platt; 2 Cor. 11, 2; rarius c. ላዕለ፡, ut Rom. 10, 2; ቀናእኩ፡ላዕለ፡ኢየሩሳሌም፡ዐቢየ፡ቅንአተ፡ Zach. 1, 14; ቀንአ፡ላዕሌሃ፡ንጉሥ፡ወፈቀደ፡ያውስባ፡ Vit. Dan.; vel c. Acc. pers.: ከመ፡ይቅናእ፡ተረፈ፡ Jes. 11, 11 var. b) c. ላዕለ፡ ejus, contra quem quis ira flagrat Num 25, 11. c) seq. ለ፡ c. Inf.: ኢትቅንኡ፡ለመዊት፡ Sap. 1, 12; vel ለ፡ c. abstr., ut: ቅናእ፡ለንስሓ፡ Apoc. 3, 19; seq. ከመ፡ c. Subj., Kuf. 30. 3) *aemulari*: ትቀንኡ፡ለገቢረ፡ሠናይ፡ μιμηταί 1 Petr. 3, 13; ተመየጥ፡ኀበ፡ቃህም፡ወቅናእ፡ርእየከ፡ፍናዊሁ፡ Prov. 6, 6; Rom. 11, 11; Gal. 4, 18 Platt.

አቅንአ፡ II, 1 *incitare* alqm a) *ad zelotypiam*: ኢታቅንአ፡ለብእሲተ፡ሕፅንከ፡ Sir. 9, 1; ኢትትናገር፡ምስለ፡ብእሲት፡በዘ፡ታቀንአ፡ 37, 11; 3 Reg. 14, 22; Hez. 16, 26. 43; Ps. 77, 64; Deut. 32, 21; Rom. 10, 19. b) *ad invidiam*: ኢያቅንእከ፡ብዕሎሙ፡ለኃጥኣን፡ Sir. 9, 11. 30, 3. c) *ad aemulationem* Rom. 11, 14 Platt.

ተቃንአ፡ III, 3 1) *se invicem aemulari* Gal. 4, 18 ant.; Herm. p. 70. 2) *sibi invicem invidere, contentiosum esse, rixari*: ትትቃንኡ፡ዝንቱ፡ምስለ፡ዝንቱ፡ (v. ትትቀንኡ፡ in cod. A) Kuf. 7; 1 Cor. 3, 3; 2 Cor. 12, 20; Jac. 3, 14. 4, 2; ተቃንኦ፡ φϑόνος 1 Petr. 2, 1; Tit. 3, 3; ἔρις 1 Tim. 6, 4.

አስተቃንአ፡ IV, 3 (አስተቀንአ፡ IV, 1 1 Cor. 13, 4 rom.) 1) *facere ut sese invicem zelotypia* vel *invidia prosequantur* Lev. 18, 18; 1 Cor. 13, 4. 2) *zelotypia affectum esse* contra rivales: ብእሲት፡እንተ፡ታስተቃንእ፡ γυνὴ ἀντίζηλος ἐπὶ γυναικί Sir. 26, 6. 42, 14. 3) *ad aemulationem mutuam incitare* Chr. ho. 8.

ቀንእ፡ vel **ቅንእ፡** subst. 1) *zelotypia*, Num. 5, 14—18. 25. 29. 2) *studium (amor) ardens*: ቅንኡ፡ለእግዚ"፡ 4 Reg. 19, 31; *ira ardens* Num. 25, 11; Deut. 29, 19. 3) *invidia, aemulatio* Koh. 4, 4.

ቅንአት፡ et rarius **ቀንአት፡** (Num. 25, 11 FH), n. act. et subst., m. et fem., 1) *zelotypia* Num. 5, 15. 18 in C. 2) *invidia, aemulatio, simultas*: ቅንአት፡ወመዐት፡ ζῆλος καὶ ϑυμός Sir. 30, 24; Prov. 6, 34; ζῆλος Koh. 9, 6; Job 5, 2; Sir. 40, 5; Jes. 11, 13; Rom. 13, 13; φϑόνος በቅንአተ፡ዲያብሎስ፡ Sap. 2, 24; Phil. 1, 15; Matth. 27, 18; Asc. Jes. 3, 30. 3) *studium ardens, amor ardens* Cant. 8, 6; Sir. 48, 2; ቅንአተ፡እግዚ"፡ይገብር፡ዘንተ፡ Jes. 9, 7. 26, 11. 37, 32; ያነሥእ፡ቅንአተ፡ 42, 13; አይቴ፡ውእቱ፡ቅንአትከ፡ 63, 15; c. Gen. objecti: Num. 25, 11; Ps. 68, 12. 118, 139; 2 Cor. 11, 2; በከመ፡ከነ፡ውስቴቱ፡(ለጳውሎስ፡) ቅንአት፡በሕገ፡ኦሪት፡ከማሁ፡ተመክዐበ፡ውስቴቱ፡ቅንአት፡በሕገ፡ኢየሱስ፡ Sx. Haml. 5. 4) *ira* vel *indignatio ardens* Hez. 23, 25; Ps. 78, 5; እሳተ፡ቅንአቱ፡ Zeph. 1, 18; Hebr. 10, 27.

ቀናኢ፡ n. ag., Pl. ቀናእያን፡ 1) *zelotypus, zelotes* Ex. 20, 5. 34, 14; Deut. 6, 15; Nah. 1, 2; c. ለ፡ Gal. 1, 14; Act. 22, 3; ቀናኢ፡ጥቀ፡ለሃይማኖት፡ Cyr. f. 1; ኤልያስ፡ነቢይ፡ቀናኢ፡ Did. 33; ስምዖን፡ሐዋርያ፡ቀናኢ፡ Sx. Genb. 15; Luc. 6, 15. 2) *invidus, invidens, aemulus*: በዝኁ፡ቀናእያኒሁ፡ Fal. f. 83; ጸላእያንየ፡ወቀናእያንየ፡ Jsp. p. 388; ቦ፡እምውስተ፡መበለታት፡እኩያት፡ቀናእያት፡ወመስተዋድያት፡እለ፡ይገብሩ፡ጋእዘ፡ Did. 2.

ቀንአት፡ et **ቅንአት፡** (Kuf.; Ex. 30, 34 FH) subst. [قِنَّةٌ *galbanum*] *galbanum, stactes* species, χαλβάνη Ex. 30, 34; στακτή 2 Par. 9, 24; Ps. 44, 10; Lit. 174, 3; ስኂን፡ወቀንአት፡ወማየ፡ልብን፡ወሰንበልት፡ Kuf. 3.

I. ቀነወ፡ I, 1 et 2, Subj. ይቅንው፡ et ይቀንው፡ [conferendum est קָנֶה ܩܢܝܐ قَنَاةٌ; קַיִן قَانَ; vid. etiam ኲናት፡] *clavis affigere, clavis* vel *aculeis perfodere, clavos pangere* vel *figere*; c. Acc. rei affixae vel perforatae: ይቄንዎ፡በቅንዋት፡ Jes. 41, 7; ይቄንውዎሙ፡ውስተ፡ቤት፡ Ep. Jer. 16; ቀነውዎ፡በመስቀሉ፡ Col. 2, 14; እምድኅረ፡ቀሠፍዎ፡ወቀነውዎ፡ወሰቀልዎ፡ዲበ፡ዕፀ፡መስቀል፡ Did. 25. 29; አዘዘ፡ይቅንውዎ፡በቅንዋት፡ Sx.; ቀነዉኒ፡እደውየ፡ ὤρυξαν Ps. 21, 17; Joh. 20, 25; በቅንዋቲከ፡ቀነውከ፡ለሞት፡ (Christe) Genz. f. 104; ቀኑ፡ፍቅረከ፡ውስተ፡ልብየ፡በከመ፡ተቀነወ፡እደዊከ፡ዲበ፡ዕፅ፡ Fid. Jac. Bar.; c. Acc. clavorum: ከመ፡ይቅንዉ፡ውስተ፡ሥጋሁ፡፩ወ፪ወ፫ቅንዋተ፡ Sx. Ter 12; Sen. 25.

ተቀነወ፡ III, 1 et 2 *clavis affigi* vel *perfodi*: Christus ተቀነወ፡ Cyr. ad Th. f. 9; ተቀነወ፡እደዊሁ፡ Clem. f. 217; Kid. f. 25; በመስቀል፡ይትቄኖ፡ τῷ σταυρῷ προσηλωμένος, hom. Acacii in Cyr. f. 106; በቀኖት፡ኀጺን፡ተቀነወ፡አእጋሩ፡ Sx. Sen. 25 Enc.; እንዘ፡ይትቀሠፍ፡ወይትቀነው፡በቅንዋት፡ Haim. Ab. n. 13.

ቅንው፡ part. *clavis* vel *aculeis affixus* vel *perfossus*: Christus እንዘ፡ቅንው፡በኀጺን፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; M. M. f. 127; Org.; እሑድ፡እሱር፡ወቅንው፡በሰንበት፡ Syn. f. 302.

ቀኖት፡ (rarius ቅኖት፡) subst., m. et fem., Pl. ቀኖታት፡ (ቅኖታት፡ Jos. 23, 13 F) et ቅንዋት፡, Pl. Pl. ቅንዋታት፡ 1) *aculeus, stimulus*, κέντρον አይቴ፡ውእቱ፡ቀኖትከ፡ሞት፡ Hos. 13, 14; 1 Cor. 15, 55. 56; ውስተ፡ዘነቦሙ፡በሙ፡ቅንዋት፡ Apoc. 9, 10; ቀኖት፡በሊኅ፡ Act. 9, 5 Platt; 26, 14 Platt. 2) *clavus* Jos. 23, 13; ቅንዋት፡ Jes. 41, 7; በቀኖት፡አጽንዕዎ፡ Jer. 10, 4; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ቶማስ፡ርእየ፡አሰሮሙ፡ለቅንዋታት፡ Sx. Mij. 6; Masc. 18 Enc. 3) *plaga* vel *vulnus clavis* vel aculeis infixis *factum* (Nägelmal): Joh. 20, 25; Christus ei monstravit ርግዘተ፡ገቦሁ፡ወቅንዋተ፡እደዊሁ፡ Genz. f. 13; ፭ቅንዋት፡ *quinque vulnera Christi*, Lud.

ቅናዌ፡ subst. *perfossio clavis facta*; deinde *vulnus clavis infixis factum*: Christus ostendit ቅናዌ፡ወርግዘተ፡ኲናት፡ M. M. f. 367.

II. **ቀነወ፡** i. q. I **ቀነየ፡**

ተቀነወ፡ III, 1 *cantus (liturgicos) cantare* vel *modulari, concentum musicum edere:* **ረከብዎ፡ ለአባ፡ ዮሴፍ፡ እንዘ፡ ይትቀነዉ፡ ምስለ፡ ፩መነከስ፡** Sx. Teq. 23.

ቃና፡ subst. *tonus, sonus modulatus, vox canora, modulatio, melodia:* **ከመ፡ ቃለ፡ መዝሙር፡ ዘሐዋዝ፡ ቃለ፡ ቃናሁ፡** φωνὴ ψαλτηρίου ἡδυφώνου εὐαρμόστου Hez. 33, 32; **አውታረ፡ መሰንቆ፡ ፍሉጥ፡ ወሊሉየ፡ ቃና፡** Fal. f. 54; Chr. Ta. 29 (vid. sub **ልኅሉኅ፡**); Org. 4; demas **መስፍን፡** (κορυφαῖος) a **ትዕይንት፡** (χορός) neque relinquetur **ቃና፡ ወኢሥርዐት፡** (μέλος καὶ τάξις) Chr. ho. 34.

ቅንዋት፡ vox quaedam technica musices Abyssinorum sacrae, in Deg. obvia, incertae significationis.

ቍንዘዕት፡ (sec. Lud. **ቈንዛእ፡** et **ቈንዛእት፡**), subst. m. et fem.. Pl. **ቈናዝዕ፡** et **ቈናዝዕት፡** (Lev. 19, 27 CG), Pl. Pl. **ቈናዝዓት፡** [قُزَعَةٌ et قُنْزُعَةٌ] *cincinus, cirrus,* σισόη Lev. 19, 27; σειρά Jud. 16, 13. 14; **ድምድማሃ፡ ድሉል፤ ቈናዝዒሃ፡ ፍቱል፡** Gad. T. H.; Clem. f. 164; **ኢትግበሩ፡ ቈናዝዓተ፡ እምሥዕርተ፡ ርእስክሙ፡** F. N. 45. — *Voc. Ae.:* **ቈናዝዕ፡ ዘ፡ ብርንጎ፡** (‴ንሳ፡?).

I. **ቀነየ፡** I, 1 [cui radici praeter II **ቀነወ፡** amh. **ቀኘ፡** et **ቅኔ፡**, comparanda sunt קִינָה *cantus lugubris* (קוֹנֵן) ܩܝܢܬܐ *sonus musicus,* قَيْنَةٌ *cantatrix, fidicina,* fortasse etiam נִגֵּן] i. q. **ቃነየ፡** I, 3; Nah. 3, 8 var.; Hez. 23, 42 var.

ቃነየ፡ I, 3 (cfr. **ቃና፡** sub II **ቀነወ፡**) *modulari, concentum facere* instrumentis: **ይቃንዩ፡** (v. **ይቀንዩ፡**) **በቃለ፡ አውታረ፡ መሰንቆ፡** φωνὴν ἁρμονίας ἀνεκρούοντο Hez. 23, 42; **ትቃኒ፡** (v. **ይቀኒ፡**) **አውታሪሃ፡** ἁρμόσαι χορδήν Nah. 3, 8; **ኀበ፡ አሳፍ፡ ይቃኒ፡ ወኀበ፡ ዴቂቀ፡ ቆሬ፡ ይሴብሑ፡** M. M. f. 49.

ተቀንየ፡ (an **ተቀነየ፡**) III, 1 (2 ?) *cantus (liturgicos) cantare* vel *modulari, concentum facere,* c. Acc. cantus: **ካህናት፡ ይትቀነዩ፡ ዘንተ፡ መዝሙረ፡ በዜማ፡ ሐዘንዚን፡** Genz. f. 36; **ትትቀነይ፡ ዘንተ፡** f. 45; **ወእምዝ፡ በል፡ ወተቀነይ፡ ሃሌሉያ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; Gad. T. H.

ቅኔ፡ subst. *cantus modulatus, modulatio:* **አሀ፡ አሀ፡ ለድምፀ፡ ቅኔሆሙ፡ ለካህናት፡ በቤተ፡ ክርስቲያን፡ እስመ፡ ናሁ፡ ተለኰመ፡ ዜማ፡ መሰንቆ፡ ጥዑም፡ በውስተ፡ መዝሙር፡ ወጸሎት፡** Genz. f. 46.

ምቅናይ፡ subst., est vox technica sacrae Abyssinorum musices, in Deg. obvia, incertae significationis.

II. **ቀነየ፡** I, 1 [קָנָה ܩܢܳܐ قَنَى et قَنَا *acquisivit, possedit*] Subj. **ይቅኒ፡**, 1) *acquirere, emere:* **ንቅንዮ፡ ለነዳይ፡ በዕዳን፡** κτᾶσθαι Am. 8, 6. 2) *subjicere imperio suo, redigere in potestatem* vel *ditionem suam, in servitutem redigere; subjugare, dominari, imperio tenere,* c. Acc., δουλοῦν Gen. 15, 13; Kuf. 46. 48; Ex. 6, 5. 21, 2; κατακυριεύειν, κυριεύειν Gen. 1, 28. 3, 16; Ps. 9, 33. 18, 14; Sir. 17, 4; Jes. 14, 2; **እለ፡ እኩየ፡ ቅኔ፡ ይቀንይዎሙ፡** 19, 4; Jer. 3, 14; **ይቀንዮሙ፡ ወይኴንኖሙ፡** 1 Esr. 4, 3. 14. 15; Rom. 7, 1; βασιλεύειν Rom. 5, 17; κατεξουσιάζειν Marc. 10, 42; **ይቅንይኪ፡** Chr. ho. 6; de subjiciendis hostibus, terris, urbibus Jsp. p. 304. 305. 347 al. 3) *laborem imponere, ad laborem* vel *opus faciendum adigere* servos, jumenta: **ለገብር፡ ቅንዮ፡** ἔργον οἰκέτῃ Sir. 30, 33. 34. 36. 37, 11; Deut. 15, 19; **ዘጸንዐ፡ ትቀንዩ፡ ወታሰርሑ፡** Hez. 34, 4; **ቢጾ፡ ይቀኒ፡ በከንቱ፡** Jer. 22, 13 vrs. alt.; c. dupl. Acc.: **ቀነይዎሙ፡ ለበሕታውያን፡ ዐጸዱ፡ ወይኖሙ፡** Job 24, 6 (*eos exercuerunt in recolenda vinea;* nisi hoc loco stirpem I, 2 statuere malueris).

አቅነየ፡ II, 1 alqm *servire facere* alicui, *subigere, subjicere imperio, dominio, potestati* alcjs, *in servitutem* alcjs *redigere:* c. Acc. et **ለ፡**, ut: **አቀንየከ፡ ለፀርከ፡** Jer. 15, 14. 17, 4 vrs. nov.; Manasse **ዘያቀንዮሙ፡** (**ለእስራኤል፡**) **ለግልፈዋት፡** F. M. 16, 1; **አቅነይክሙ፡ ርእሰክሙ፡ ለኀጢአት፡** Rom. 6, 19; 1 Cor. 9, 19; 2 Cor. 4, 5; Apoc. 9, 20; Herm. p. 74; Judae 6; **አሬዊተ፡ ታቀኒ፡** Enc.

ተቀንየ፡ III, 1 1) *se dominio* vel *potestati* alcjs *subjicere, subigi, subdi, in servitutem redigi:* **ለከንቱ፡ ተቀንየ፡ ዓለም፡** Rom. 8, 20. 6, 18; 4 Esr. 10, 34; **እመ፡ ይሰምዑ፡ ወይትቀነዩ፡** Job 36, 11; **ተቀኒዮ፡ ለሰይጣን፡ ተሀጕለ፡** Asc. Jes. 11, 33. 2) *servire,* δουλεύειν, abs. et c. **ለ፡** Gen. 27, 29. 29, 20; Kuf. 28; Jes. 19, 23. 45, 14. 60, 12; Jer. 41, 9; Job 39, 9; Prov. 11, 29; **ተቀንዮ፡** δουλεία 26, 9. In specie a) *Deo* (diis) *servire* 4 Esr. 6, 63. 8, 31; Job 21, 15; Sir. 2, 1; Jes. 65, 13; Mal. 3, 17. 18; Ps. 2, 11; Jer. 11, 10; Hen. 5, 2; Kuf. 1; Asc. Jes. 2, 2. b) *ministrare* Deo, *sacra curare et administrare,* λειτουργεῖν: **ከመ፡ ይትቀነዩ፡ ሎቱ፡** Sir. 45, 14; **እለ፡ ይትቀነዩ፡ ቅድመ፡ እግዚ**″**፡** Kuf. 13; Num. 7, 5. c) in genere: *ministri munere fungi* Hen. 75, 1. 2. 3) *operari, laborare, opus facere* in specie *rusticum; agrum colere,* ἐργάζεσθαι: **ዘይትቀነይ፡ ወይትጌበር፡** Sir. 10, 27; Rom. 4, 4; **ተቀንዮ፡** Prov. 29, 36; **ዘኢይትቀነይ፡** ἀεργός (*deses*) 13, 4. 19, 15; manibus 1 Cor. 4, 12; 1 Thess. 4, 11; pedibus **ይትቀነይ፡ በእገሪሁ፡** Sir. 38, 30; c. **ለ፡** (ejus cui operarius servit): **ነባሪ፡ ዘበጽድቅ፡ ይትቀነይ፡ ለከ፡** Sir. 7, 20; Jer. 34, 8; in agris Matth. 9, 38. 20, 7. 12; c. Acc. agri Gen. 49, 15; **ከመ፡ ይትቀነያ፡ ለገነት፡** Kuf. 3; **ይትቀነይ፡ ወፍረ፡** Kuf. 50; de bove: **እጐልት፡ እንተ፡ ኢተቀንየት፡** Deut. 21, 3.

ቅኑይ፡ part. 1) *subjectus, subditus, obnoxius:* **ሥጋ፡ ቅኑይ፡ ለኀጢአት፡** κατάχρεος Sap. 1, 4; 2 Petr. 2, 19. 2) *in servitutem redactus, servus, mancipium:* **ቅኑይ፡ ነዳይ፡** Koh. 4, 13; **ነባሪ፡ ወቅኑይ፡** 1 Tim. 6, 1; **ቅኑየ፡ ገብረ፡ ይኩን፡** Kuf. 7. 43; **ያግዕዝ፡ ቅኑያነ፡** Phlx. 3; **ሠርዐ፡ እግዚ**″**፡ ሰንበተ፡ ለዕረፍት፡ ለቅኑያን፡** Deg.

ቅኔ፡ subst., plerumque m. 1) *servitus, servitium, ministerium:* **ቅኔ፡ እኩይ፡** Jes. 14, 3; **ቅኔ፡ መሪር፡** Enc.; **ቤተ፡ ቅኔ፡** Jer. 41, 13; Mich. 6, 4; **በብዝኀ፡ ቅኔሃ፡** Thren. 1, 3; Judith 8, 23; 2 Esr. 9, 8; Kuf. 46; **ቅኔ፡ ግብርናተ፡ ፈርዖን፡** Org. 1; **መንፈሰ፡ ቅኔ፡** Rom. 8, 15; **አርዑተ፡ ቅኔ፡** Gal. 5, 1; **ኅዳጠ፡ ትጸሙ፡ በቅኔሃ፡** (ἐργασία) Sir. 6, 19; Ps. 103, 15. 146, 9. 2) *labor, opera, opus, negotium,* in specie *opus agricolae:* **ቅኔ፡ እደዊነ፡ ኢናዕርዕ፡** Did. 13; **እምቅኔ፡ እደዊሃ፡ ትሁብ፡ ለነዳያን፡** 14; ἐργασία 2 Par. 4, 11. 5, 1; in agro Kuf. 3; **ግብር፡ ዘቅኔ፡** ἔργον λατρευτόν Lev. 23, 7; de disciplina ascetica, Lud. ex Enc.; **ይገብር፡ ቅኔሁ፡ በዲበ፡ ምስካቡ፡** Lud. e V. S. 3) *muneris functio, ministerium* sacrum in templo, ecclesia; *officium;* λειτουργία Sap. 18, 21; **ቅኔ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡** Did. 12; **ሥርዐተ፡ ቅኔ፡ ቤተ፡ ክ**″**ን፡** Kid. f. 18.

ቅንየት፡ et **ቅኔት፡** n. act. et subst., Pl. **ቅንየታት፡** et **ቅኔታት፡** 1) *dominatio, dominium, possessio:* **ቅንየትከ፡ ወምልክናከ፡ ኵሎ፡** τὸ πάντων σε δεσπόζειν Sap. 12, 16; **ቅንየት፡ ወምልክና፡** F. N. 40; **እመ፡ አኀዘ፡** (pignus) **ኢወፅአ፡ እምእዴሁ፡ ኀበ፡ ቅንየተ፡ ከልኡ፡** F. N. 27. 2) *actus subjiciendi* vel *subjugandi:* **እስከ፡ ትቀንይዋ፡ ለሀገር፡ እስመ፡ ቀርበ፡ ቅንየታ፡** Jsp. p. 304. 3) *servitus*, δουλεία Esth. 7, 4; Ex. 6, 6; **ቤተ፡ ቅንየት፡** 13, 3. 14; Lev. 26, 45; Deut. 5, 6. 6, 12. 7, 8; Lit. 173, 1. 4) *creatura serva* Hen. 75, 3 c. var.; **ባሕር፡ አመቱ፡ ወወሐይዝት፡ አፍላግ፡ ቅንየታቲሁ፡** Lit. Epiph.

ቅንያት፡ subst. *servitus:* **ቅንያት፡ መሪር፡** Ssâl. Req.

ቀናዪ፡ n. ag., Pl. **ቀነይት፡** et **ቀናይያን፡**, sub imperium et potestatem subjungens, *subjugator, dominus, herus:* **ቀናይያኒሆሙ፡** Chr. Ta. 26; **አይቴ፡ ሀለዉ፡ ቀነይት፡ ወቅኑያን፡** Genz. f. 119; **በዓልከ፡ ለኵሉ፡ ነባሪ፡ ወቀናዪ፡ ዕረፍት፡ ውእቱ፡** Deg.; Mavâs. nr. 11.

ተቀናዪ፡ n. ag. (III, 1) serviens, *famulus, minister* Sx. Nah. 25.

መቅነዪ፡ part. c. term. adj. *qui imperio* (suo) *subjicit:* **ለከ፡ ንትቀነይ፡ ዘአንተ፡ መቅነዪ፡ ለኵሉ፡** Lit. 173, 2.

ምቅናይ፡ subst. *locus* vel *regio servitutis:* **ቤተ፡ ምቅናይክሙ፡** Ex. 20, 2; M. M. f. 243.

መቃኒት፡ subst., forma Pl. (Sing. nondum repertus), Pl. Pl. **መቃኒታት፡** dubiae significationis, fortasse *instrumenta, machinae:* **አዘዘ፡ ሳቦር፡ ንጉሥ፡ ያምጽኡ፡ መቃኒተ፡ ሥቃይ፡ ከመ፡ ያፍርሆ፡ ለቅዱስ፡** Sx. Tachs. 10; **አርአዮ፡ ኵሎ፡ መቃኒታተ፡ ሥቃያት፡** Mag. 7.

ቀንዲል፡ n. prgr. sc. *candela* قِنْدِيل (m. Sx. Ter 30), Pl. **ቀንዲላት፡** et **ቀናዲል፡** *lucerna, lampas;* **ለእመ፡ ኀልቀ፡ ቅብእ፡ ዘይት፡ እምቀንዲል፡** M. M. f. 110; **ቀንዲላት፡** Sx. Ter 30; **ቀናዲል፡** Sx. Masc. 10; **ክልኤቱ፡ ቀናዲል፡** I Sal. Mar.; Lud. com. hist. p. 303, n. 11. — Librum **መጽሐፈ፡ ቀንዲል፡** inscriptum vid. in d'Abbadie Catal. p. 210.

ቈንደየ፡ quadrl., cujus etymon non liquet (fortasse referendum ad قَمِدَ *longo* et *crasso collo praeditus fuit;* قَمَدَ *noluit, detrectavit;* IV *extulit collum*).

ተቈናደየ፡ III, 3 *insolentia exsultare, superbire, gloriari, fastum facere* alicui, κατακαυχᾶσθαι Jer. 27, 11. 38; עָלַז 28, 39 vrs. nov.; **ትትቈናደዩ፡ ብየ፡** (v. **ላዕሌየ፡**) **ወትዘረክዩኒ፡** ἐνάλλεσθέ μοι ὀνείδει Job 19, 5. — *Voc. Ae.:* **ተቈናደየ፡ ዘ፡ ተጓደደ፡**

ቀንጠሰ፡ quadrl. I, ut videtur: *hinc inde conquirere* vel *colligere*, herbas: **አልበሙ፡ ዘይበልዑ፡ ዘእንበለ፡ ሐምለ፡ ገዳም፡ ይቀነጥሱ፡ እምአድባር፡ ወአብሲሎሙ፡ ይሴሰዩ፡** Asc. Jes. 2, 11. [قمش et قمط?].

ቀንጠበ፡ quadrl., sec. Lud. *perfodere:* **ይቀንጥቡ፡ ድርዖ፡** „*perfodiant* (ni fallor) *loricam ejus*“ Lud. e L. Myst.

ቅንጣብ፡ subst., ut videtur: *segmentum, pars abscissa* [קָצַב قطب قضب]: **ወይእዜሰ፡ ግማዳተ፡ አብድ፡ ወቅንጣባተ፡** (v. **ወቅጠባተ፡**) **ረሰየከኒ፡** νῦν δὲ κατάκοπόν με πεποίηκε μωρὸν σεσηπότα Job 16, 7 (σεσηπότα non ad verbum vertisse videtur interpres; an **ቅንጣብ፡** cum قَضِىَ componendum?).

ቀንጣዌ፡ vel **ቅንጣዌ፡** subst., *dolor ventris*, edacitate genitus; an *stomachi cruditas, ventris gravatio?* (sec. Lud.: affectus illorum, qui fame laborarunt, quo ob subitam intestinorum repletionem moriuntur): **ሉብእሲ፡ ሥሑዕ፡ ዘኢይጸግብ፡ ደዌሁ፡ ቀንጣዌ፡ ወገበጥ፡ ወጥዋይ፡** (Gr.: πόνος ἀγρυπνίας) Sir. 34, 20; **ጽጋብ፡ ጸዋዔ፡ ቅንጣዌ፡ ውእቱ፡ ወቅንጣዌ፡ ጸዋዔ፡ ደዌ፡ ወደዌ፡ ጸዋዔ፡ ሞት፡** Fal. f. 79. — *Voc. Ae.:* **ቅንጣዌ፡ ዘ፡ ቍንጣን።**

ቀነጸ፡ I, 1 et 2 [قهز قحص قحز نقز قزّ قلز قلص قمص, vid. etiam Ges. thes. p. 1226] I, 1 Subj. **ይቅንጽ፡**, *salire*, **ይቀንጹ፡** Sap. 5, 22; **ይቈንጽ፡** Phlx. 106; Cant. 2, 8. a) *absilire*, **ቀነጸ፡ እምኔሃ፡ ወወፅአ፡** Jsp. p. 306; **ቅንጽ፡** ἀποπήδησον Prov. 9, 18; fortasse etiam Hen. 89, 52 (saliendo se abripere). b) *desilire:* **ቀነጸ፡ እምዲበ፡ ሰረገላ፡** M. M. f. 66. c) *subsilire* (sursum) Jsp. p. 369. d) *exsilire, prosilire* contra alqm, *insilire:* **ቀነጸ፡ ላዕሌሁ፡ ወዘበጦ፡ በሰይፍ፡** Jsp. p. 292; **ቀነጸ፡ ላዕሌሁ፡ ሐሙሁ፡ ወቀተሎ፡** f. 298; **ቀነጹ፡ ላዕለ፡ ሠራዊተ፡ ዮናናውያን፡** f. 294. e) *adsilire* i. e. (beiſpringen) *succurrere:* **በረድኤትነ፡ ቅንጽ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

አቅነጸ፡ II, 1 *facere ut saliat, exsiliat, prosiliat*, caet.: Ps. 28, 6 annot.; **ፍቅር፡ እንተ፡ አቅነጾቶ፡ እምውስተ፡ ሐመር፡** M. M. f. 208.

ቍንጽ፡ subst. *pulex* 1 Reg. 24, 15.

ቈንጽል፡ subst., m. et fem. (Luc. 13, 32), Pl. **ቈናጽል፡** *thos, vulpes* Jud. 1, 34. 15, 4 seq.; Cant. 2, 14; Ps. 62, 9; 1 Reg. 24, 15 var.; 3 Reg. 20, 10; 2 Esr. 14, 3; Hez. 13, 4; Hen. 89, 10 seq.; Thren. 5, 18; Matth. 8, 20; **ይበውእኑ፡ ዐንበሳ፡ ውስተ፡ ግበ፡ ቈንጽል፡ አው፡ ቈንጽል፡ ኀበ፡ ዐንበሳ፡** (proverbium) Th. P.; epitheton hominum astutorum, ut Herodis Luc. 13, 23; Arii, Sal. Nic. 2; et Satanae: **ሰይጣን፡ ቈንጽል፡ ጕሕላዊ፡ ወዐንበሳ፡ ዘይጥሕር፡** Kedr f. 87. — *Voc. Ae.:* **ቈንጽል፡ ዘ፡ ቀበሮ፡**, de quo vid. Harris II Anh. p. 51. [A saliendo nominatum videtur animal, cfr. **ቀነጸ፡**].

ቈንፍዝ፡ subst. [קִפּוֹד ܩܘܦܕܐ قُنْفُذٌ et قُنْفُدٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1226] *erinaceus, ericius* (sec. Lud. *hystrix*): ἐχῖνοι Jes. 14, 23 vrs. alt.; 34, 11. 15. — *Voc. Ae.:* **ቅንፍዝ፡ ብ፡ ዣርት።**

ቆለ፡ rad. inus., قَالَ *dixit.* Hinc

ቃል፡ subst., m. et fem., Pl. **ቃላት፡** [קוֹל ܩܠܐ قَالٌ vel قَوْلٌ] 1) *vox* vel *sonus* cujusvis generis a) vox hominum, angelorum Dei: Cant. 2, 14; 4 Esr. 10, 39; **ቃለ፡ ነገር፡** Hebr. 12, 19; **መጽአ፡ ቃል፡ እምሰማይ፡** Dan. 4, 28; Asc. Jes. 9, 1. 2; Apoc. 19, 1; **ቃለ፡ ሐሤት፡ ወቃለ፡ ፍሥሓ፡** Jer. 7, 34. 16, 9; **ቃል፡ ተሰምዐ፡ በራማ፡** 38, 15; **ቃለ፡ ብካይ፡** Ps. 6, 8; **ይሰምዑ፡ ቃልየ፡** Joh. 10, 16. 27; **ይሁቡ፡ ቃሎሙ፡** *edant vocem suam* Jer. 4, 16; Ps. 17, 15; **አንሥኡ፡ ቃለክሙ፡** Jes. 13, 2. 40, 9; **አልዐለ፡ ቃለ፡** *sustulit vocem* Kuf. 39; **አዕቢ፡ ቃለከ፡** Jes. 58, 1;

የዐቢ፡ ቃሎ፡ Sir. 21, 20; ጸርሐ፡ በቃል፡ Num. 14, 1; በዐቢይ፡ ቃል፡ *alta voce* 1 Reg. 28, 12; Deut. 5, 19; Hez. 9, 1; Jes. 29, 6. 36, 13; በ፩ ቃል፡ *una voce* Luc. 14, 18; Ex. 19, 8; Asc. Jes. 7, 15. 8, 18. b) *vox animalium* Cant. 2, 12; Koh. 12, 4; 1 Reg. 15, 14; Zach. 11, 3; Jer. 9, 10. c) *sonus, strepitus* rerum inanimatarum: ቃለ፡ አሥዋክ፡ Koh. 7, 6; አስራብ፡ Ps. 41, 9; Apoc. 1, 15; መንኰራኵር፡ Nah. 3, 2; ቀርን፡ 3 Reg. 1, 41; Hez. 33, 4; ዕንዚራ፡ Am. 6, 5; Apoc. 18, 22; 1 Cor. 14, 7; አውታረ፡ መሰንቆ፡ Hez. 23, 42. 26, 13. 33, 32; ፀዓዕ፡ Sir. 43, 17; መንፈስ፡ Joh. 3, 8; tonitru Job 37, 3; Ps. 76, 16. 17. 2) *sermo, oratio* a) quatenus est loquendi facultas vel ratio: ወሀበሙ፡ ቃለ፡ ወልሳነ፡ ወዐይነ፡ ወእዝነ፡ Sir. 17, 5; ዘኢያእምር፡ ቃለ፡ 14, 3; 1 Cor. 14, 10. 11; እንስሳ፡ ዘአልቦ፡ ቃል፡ ἄλογα 2 Petr. 2, 12; ቃልከ፡ ያዐውቀከ፡ (λαλιά) Marc. 14, 70. b) *fama, rumor*: ቃል፡ ተሰምዐ፡ በቤተ፡ አብርሃም፡ Kuf. 23. c) quatenus sunt dicta, effata, verba. 3) a) *verbum*: ደኃሪት፡ ቃል፡ Koh. 7, 8; ቃል፡ ሠናይ፡ ይኄይስ፡ እምውሂብ፡ Sir. 18, 16; ቦቱ፡ ቃለ፡ እንተ፡ ታመጽእ፡ ለሞት፡ 23, 12; ቃል፡ እንተ፡ ነበብከ፡ 27, 23; ቃልየ፡ 41, 16; Matth. 8, 8. 16. 26, 75; Luc. 2, 49; ኀጥኡ፡ ቃለ፡ እንተ፡ ያወሥኡ፡ 2 Esr. 15, 8; አሐተ፡ ቃለ፡ Job 9, 3; Esth. 6, 10; Judith 2, 13; Jos. 21, 43; ዘንተ፡ ኵሎ፡ ቃላተ፡ Jer. 50, 1; Kuf. 39; Hen. 5, 4; Asc. Jes. 1, 2. 4. 5. 7. b) *verba, sermo, oratio*: ቃሎሙ፡ ለጠቢባን፡ ድሉት፡ በመዳልው፡ Sir. 21, 25; ኀሳርከኒ፡ ወክብርከኒ፡ እምቃልከ፡ 5, 13; ዘክልኤቱ፡ ቃሉ፡ δίγλωσσος 5, 14; ምዕረ፡ አውሢእከ፡ ሶቤሃ፡ ፈጽም፡ ቃለከ፡ 35, 8. 19, 15. 48, 1; Ps. 44, 1; Jud. 5, 29; Ex. 18, 19. 23. 19, 8; 2 Reg. 20, 18; Matth. 22, 15; ቃለ፡ ነገራ፡ ለይእቲ፡ መጽሐፍ፡ Esth. 4, 8. In specie α) opp. operibus et factis: 1 Tim. 4, 12; በቃል፡ ወበምግባር፡ Did. 17; በቃል፡ ወአክ፡ በምግባር፡ Lud. ex Hom. β) *jussum, mandatum*: ወፅአ፡ ቃል፡ እምቅድመ፡ ገጹ፡ Kuf. 5; ኢይትገሐሥ፡ እምነ፡ ቃሉ፡ Sir. 16, 28; Jos. 1, 13; 1 Reg. 15, 23; 2 Reg. 12, 9; ዐሥሩ፡ ቃል፡ *decalogus* Deut. 4, 13; Ex. 34, 28; ዐሥሩ፡ ቃላት፡ Syn. f. 293; crebro: በቃለ፡ *jussu* vel *auctoritate* alcjs Ex. 17, 1; Num. 3, 16; Esth. 3, 12; በቃልየ፡ ἐν τῷ ὀνόματί μου 1 Reg. 25, 5. 9; Jac. 5, 10. γ) *promissum*: ወልጠ፡ ቃል፡ Sir. 41, 18; Ruth 4, 7; Ps. 118, 49; 3 Reg. 2, 4; Apoc. 17, 17. δ) *effata* numinis, doctrina vel verba a Deo vel Christo revelata, mandata, promissa: ቃለ፡ እግዚ"፡ τὰ λόγια Θεοῦ Ps. 17, 33; Hebr. 5, 12; Ps. 18, 15; Sir. 36, 19; ቃል፡ ዘኮነ፡ ኀበ፡ ኢሳይያስ፡ Jes. 2, 1. 3. 38, 4; Jer. 1, 1. 2. 17, 15; Matth. 4, 4; Luc. 5, 1; Jos. 5, 37; Rom. 9, 6; Phil. 2, 16; 1 Tim. 4, 6; Jac. 1, 18; 1 Petr. 1, 25; ቃላተ፡ እግዚእነ፡ (in bibliis scripta) Phlx. 3. ε) *verbum Dei creans, substantiale*, Ps. 32, 6; Jes. 55, 11; Hebr. 4, 12; Joh. 1, 1 seq.; Apoc. 19, 13; creberrime in libris theologicis ut Chr., Cyr., Haim. Ab., al. ζ) *ratio*: ያገብእ፡ ቃለ፡ በእንቲአሁ፡ Matth. 12, 36, coll. 1 Petr. 3, 15. 4) a) *causa*, sensu forensi: Ex. 18, 22; Jos. 20, 4; 2 Reg. 15, 3; Matth. 18, 16. b) *res gesta*: እምድኅረ፡ እላንቱ፡ ቃላት፡ 2 Par. 32, 1; ዘተረፈ፡ እምቃላተ፡ ዳዊት፡ 1 Par. 29, 29; 2 Par. 13, 22 al.; ዜና፡ ቃላቲሁ፡ *relatio actorum ejus* Enc. Ter 16. c) *res*: ፫ ቃለ፡ ዘአነ፡ እነብብ፡ ላዕሌከ፡ 1 Par. 21, 10. 11. 13 (aliâs ነገር፡). 5) ቃለ፡ ንጉሥ፡ vel ቃለ፡ ሐፄ፡ vulgo dicitur *nuntius* vel *legatus* Regis Aethiopiae, Lud. e Conf. Ssagâ-Zaab.

ቆመ፡ I, 1 [קוּם ܩܳܡ قَامَ] Subj. ይቁም፡ *stare, se sistere* Matth. 6, 5. 13, 2. 20, 3. 6. 24, 15. 27, 11. 47; Luc. 5, 1. 6, 17. 19, 8. 21, 36. 23, 35; Joh. 1, 26. 18, 18. 25. 20, 14; ቁም፡ በእገሪከ፡ Hez. 2, 1. 37, 10; ቆመት፡ በእግረ፡ ሰብእ፡ ዲበ፡ ምድር፡ Dan. 7, 4; አዕማደ፡ ወርቅ፡ ዘይቀውሙ፡ በዲበ፡ ምክያደ፡ ብሩር፡ Sir. 26, 18; ቁም፡ ውስተ፡ አንቀጸ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Jer. 7, 1 vrs. nov.; ቆሙ፡ ቅድመ፡ እግዚ"፡ Job 1, 6; παραστήσονται Jes. 60, 10; Ps. 5, 4; ከመ፡ ኢይቁም፡ ውስተ፡ መካንከ፡ Sir. 12, 12; ቁም፡ ላዕሌየ፡ 2 Reg. 1, 9. 10; ቆመ፡ ማእከለ፡ — ወማእከለ፡ Jes. 59, 2; Hen. 18, 3; አፍአ፡ ይቀውም፡ Sir. 21, 23; ይቀውሙ፡ በፍርሀት፡ 4 Esr. 8, 25. Passim c. Acc. loci, ut: ኢየሱስ፡ ይቀውም፡ ሐይቀ፡ M. M. f. 207. a) *stare* i. e. *positum esse* Jud. 16, 26; Hen. 14, 22; እመ፡ ቆመ፡ አረፋቲሃ፡ 2 Esr. 4, 16; 1 Esr. 2, 20; c. በ፡ *constitutum esse* in re, *niti* re Rom. 5, 2; 2 Tim. 2, 19; 1 Petr. 5, 12; 1 Joh. 5, 19; Col. 1, 17. b) *consistere, insistere, subsistere, inhiberi*, de iis, quae antea movebantur: 1 Reg. 20, 38; Gen. 19, 17; Ex. 15, 8; Matth. 2, 9. 20, 32; Luc. 18, 40; አኮኑ፡ በእዴሁ፡ ቆመት፡ ፀሐይ፡ Sir. 46, 4; Jos. 10, 12. 13; ቁም፡ ምስሌየ፡ 1 Reg. 9, 27. 30, 9; 4 Reg. 2, 8; አንቅዕተ፡ ማያት፡ ይቀውሙ፡ ወኢይውሕዙ፡ 4 Esr. 4, 28; Luc. 8, 44; Hen. 90, 41; ቆመ፡ ዝናም፡ እምነ፡ ሰማይ፡ Gen. 8, 2; (afflictus transeunti inclamat:) ቁመኒ፡ ቁመኒ፡ በእንተ፡ እግዚ"፡ (c. suff. Dat.) Gad. T. H.; ቁም፡ *subsiste* (in legendo) i. e. *pausam fac* Octat. Aeth. P. II. p. 164; Rom. 3, 2. c) *adstare, circumstare* Gen. 45, 1; Asc. Jes. 6, 14; Matth. 26, 73; Joh. 3, 29. 12, 29. d) *locum tenere, persistere* (opp. fugere), ከመ፡ ትቁሙ፡ ውስተ፡ ፀብእ፡ Hez. 13, 5 vrs. nov.; c. ቅድመ፡ Dan. 8, 4. 7; Jos. 7, 12. 13; Job 9, 4; Ps. 129, 3; Enc. Mag. 28. e) *perstare* i. e. α) *perdurare, constare* (beſtehen) Job 8, 15; Koh. 1, 4; 4 Esr. 5, 40. 7, 12. 8, 63; ኪዳንክሙ፡ ኢይቀውም፡ Jes. 28, 18. 51, 8; ሃይማኖትሰ፡ ለዓለም፡ ትቀውም፡ Sir. 40, 12. 41, 13; ይቀውም፡ ስሙ፡ ለትውልደ፡ ትውልድ፡ 39, 9; Hen. 50, 4. 41, 2; Matth. 12, 25; Luc. 11, 18; Col. 1, 17. β) *perseverare*: ቁም፡ በሥርዐትከ፡ Sir. 11, 20; 4 Esr. 9, 31; ኢትቁም፡ በነገር፡ እኩይ፡ Koh. 8, 3; Joh. 8, 44. γ) *manere* Ruth 2, 7; ይቀውም፡ ምስሌከ፡ Sir. 12, 15; ሐሠር፡ ቅድመ፡ ዐውሎ፡ ዘኢይቀውም፡ 22, 18; ቁመኒ፡ Ex. 34, 2; Num. 9, 8 (*mane me*). δ) *ratum esse* vel *fieri* Num. 30, 5. 8. 12; Matth. 18, 16; 2 Cor. 13, 1; ዘመኑ፡ ቃል፡ ይቀውም፡ Jer. 51, 28; ኢይቀውም፡ ትእዛዙ፡ *ejus testamentum irritum est* F. N. 41, 2. ε) *confirmari*: ወቆመ፡ ግብሩ፡ ὠρϑώϑη 1 Esr. 1, 21. ζ) *exsistere*: ዘእንበለ፡ ትቁም፡ ምድር፡ 4 Esr. 1, 6; Ps. 89, 2; *oriri* c. እምነ፡ Hen. 44. f) *praepositum esse, praeesse*, c. ላዕለ፡ Ruth 2, 5; c. ለ፡ 1 Thess. 5, 12; Prov. 26, 17; de patriarcha Alexandrino ዘቆመ፡ Enc. Jac. 5. g) *resistere, insurgere, obsistere* c. ላዕለ፡, ut: ትቀውሙ፡ ላዕለ፡ ነፍስየ፡ Job 21, 27; Lev. 19, 16; Num. 26, 9; Ps. 17, 43. 52. 43, 7. h) *assistere, adesse* alicui *protegendo* vel *defendendo*, c. ለ፡ ut Ps. 19, 1; (cfr. Prov. 26, 17); እቀውም፡ ለዛቲ፡ ሀገር፡ Jes. 38, 6; Dan. 12, 1; vel c. Acc. prs.: ጥበብየ፡ ቆመተኒ፡ Koh. 2, 9; ቁሙኒ፡ በፍኖት፡ Enc. Ter 16. i) *forâs stare* i. e. *segregari* c. እምነ፡ vel አፍአ፡ እምነ፡, ut: ይቁም፡ እምቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 127. 128. 133. 146. 161 seq.; ይቁም፡ ἀφοριζέσϑω II Can. Ap. 43. (vid. ቀዊም፡ et ተቀውመ፡; etenim *poenitentes* ይቀውሙ፡ አፍአ፡ እምቤተ፡ ክ"ን፡ Clem. f. 146.).

አቀመ፡, rarius **አቆመ፡** (ut 1 Reg. 6, 14; Macc. f. 16 al.) II, 1, Imprf. ያቀውም፡, Subj. ያቅም፡ *stare facere, sistere*, Ps. 30, 10; ምንት፡ያቀውመከ፡አፍአ፡ Gen. 24, 31; Matth. 20, 6; አቀመኒ፡በእገርየ፡ Hez. 2, 2; 4 Esr. 10, 44; አቀመኒ፡በብረክየ፡ Dan. 10, 10. a) *erigere, statuere* Job 40, 12; አቀመ፡ቤተ፡ Sir. 47, 13; ያቀውም፡ደብተራሁ፡ 14, 25; መኑ፡አቀሞሙ፡ለአድባር፡ Jes. 40, 13; ምስለ፡ Dan. 3, 1; Asc. Jes. 4, 11; altare Gen. 33, 20; turres Judith 1, 3; lapides Deut. 27, 4; columnam Kuf. 27; Gen. 28, 18; ያቀውሞ፡ውስተ፡ቤቱ፡ Jes. 44, 13. b) *collocare, ponere:* ኢታቅሞ፡መንገሌከ፡ Sir. 12, 12; Num. 8, 13; Matth. 4, 5. 18, 2. 25, 33; Luc. 9, 47; Act. 1, 23. 22, 30; አቀመኒ፡ከመ፡መጠራ፡ለሐጽ፡ Thren. 3, 12; አቅሙ፡ላዕሌሃ፡ነዳፍያነ፡ Jer. 28, 27. c) *stabilire:* 2 Reg. 3, 10; ያቀውሞን፡ለእገሪከ፡ከመ፡ኢያንቀልቅላ፡ ἐρείσει Prov. 3, 26. d) *surgere* vel *prodire facere, excitare, suscitare:* አቅም፡ነቢያተ፡ለስምከ፡ Sir. 36, 20; Hen. 84, 6; in specie: prolem, Deut. 25, 7. 8; Ruth 4, 5. 10; Kuf. 22; አቀውም፡ለዳዊት፡ሠርፀ፡ጽድቅ፡ Jer. 23, 5; አቀመት፡ውሉደ፡እምላዕለ፡መሐዛ፡ Sir. 23, 23; Matth. 22, 24; vel hostes 1 Reg. 22, 8; አቀውም፡ገጽየ፡ላዕለ፡ይእቲ፡ነፍስ፡ ἐφιστάναι Lev. 17, 10. 20, 3. e) *instituere, constituere,* foedus Gen. 6, 18. 9, 11; Ex. 34, 27; Kuf. 15; በመሐላ፡አቀመ፡ሎቱ፡ኪዳነ፡ Sir. 44, 21; legem 2 Cor. 10, 13; festum Enc.; diem Act. 17, 31; testimonium Ps. 104, 9; ያቀውመከ፡ሎቱ፡ሕዝበ፡ቅዱሰ፡ Deut. 28, 9; ልዑለ፡መዓርገ፡እምዕራገ፡ዲያቆን፡ያቅሞ፡ *in altiorem gradum, quam* est *gradus diaconi, constituat eum* Enc. f) stabilire i. e. *confirmare, ratum facere, exsequi,* ያቀውም፡ቃለ፡ገብሩ፡ Jes. 44, 26; Jer. 36, 10; እለ፡ኢያቀውሙ፡ቃለ፡ኪዳንየ፡ 41, 18; 1 Reg. 3, 12; አቀውም፡መሐላየ፡ Kuf. 24; ከመ፡ያቅም፡ቃሎ፡ Ruth 4, 7; Num. 30, 14. 15; ከመ፡አቅም፡መሐላየ፡ Jer. 11, 5; Ps. 20, 11. 118, 38; Hebr. 10, 9; Hen. 84, 5. g) *sistere; subsistere facere; cohibere, inhibere, detinere,* Act. 8, 38; አዘዘ፡ያቅሙ፡ሰረገላሁ፡ M. M. f. 47; አቅም፡እዴከ፡ ἄνες τὴν χεῖρά σου 1 Par. 21, 15; ምንት፡አቀመክሙ፡ዝየ፡ Jes. 52, 5; ታቀውም፡ዝናመ፡ሰማይ፡ Hagg. 1, 10; አቀምኩ፡አፍላጊሃ፡ Hez. 31, 15; 4 Esr. 13, 46. 49; Ps. 77, 16; አኀዝዎ፡ወአቀምዎ፡ Luc. 4, 42. α) *morari* (anſtehen laſſen): circumcisionem ኢይክሉ፡አቅሞ፡ወኢአድኅሮ፡ M. M. f. 292; Hen. 80, 2. β) *desistere, absistere* i. e. *cessare,* አቀመት፡ወሊደ፡ Gen. 29, 35. γ) *desistere* vel *desciscere facere* c. Acc. et እምነ፡ Asc. Jes. 1, 9.

ተቀውመ፡ III, 1 1) *poni, constitui* Hebr. 8, 1 Plgl. 2) *abigi, segregari* c. እምነ፡ Hen. 53, 2 (vid. ቆመ፡ n. i.).

ተቃወመ፡ III, 3 1) *se opponere, insurgere* contra alqm, *resistere, obstare, adversari, repugnare,* ስእኑ፡ተቃውሞ፡ Kuf. 48; c. ላዕለ፡, ut: አመ፡ተቃወሙ፡ላዕለ፡እግዚ″፡ Num. 26, 9; c. ምስለ፡, ut: ኢትትቃወም፡ምስለ፡እግዚ″፡ 1 Esr. 1, 25; c. ቅድመ፡, ut: ተቃወሙ፡ቅድመ፡ፀር፡ Sir. 46, 7; plerumque c. Acc.: Num. 16, 2; ይትቃወመከ፡ቅድሜከ፡ Kuf. 48; Job 41, 1; መኑ፡ይትቃወማ፡ለኵነኔሁ፡ 9, 19; Sir. 45, 18; Jes. 3, 9; መኑ፡ይትቃወም፡እዴሁ፡ 14, 27. 41, 11; ጌጋይነ፡ተቃወመነ፡ 59, 12; Jer. 14, 7. 27, 24. 29, 20; አልቦ፡ዘይትቃወሞ፡ለቃልኪ፡ Judith 8, 28; ይትቃወሞን፡ለምግባሪነ፡ Sap. 2, 12; ኢይትቃወማ፡ምንትኒ፡እኩይ፡ Prov. 3, 15. 34; Ps. 16, 8. 75, 7; ዘይትቃወመከ፡ ἀντιδοξῶν σοι Esth. 4, 17 apcr.; Eph. 6, 11; Rom. 9, 19; Phil. 1, 28; 1 Tim. 1, 10; 2 Tim. 3, 8; in bello 3 Reg. 12, 24; in disputatione Sx. Genb. 21; inobedienter: ለእመ፡ተቃወሞ፡ዲያቆን፡ለቀሲስ፡ F. N. 9. 2) se opponere i. e. *sustinere* impetum alcjs, ὑφίστασθαι, c. Acc.: መኑ፡ይትቃወማ፡ለእሳተ፡ርእየቱ፡ Mal. 3, 2; Koh. 4, 12; Sir. 43, 3; ኢይትቃወምዎ፡ለኀይለ፡አፍራሲነ፡ Judith 6, 3; Apoc. 6, 17; c. ቅድመ፡, ut: አልቦ፡ዘይትቃወም፡ቅድመ፡ገጹ፡ Nah. 1, 6. 3) pro aliquo i. e. *propugnare, protegere, defendere,* c. ለ፡ Prov. 24, 28 ὑπερασπίζειν; ይትባእስ፡ወይትቃወም፡ሊተ፡ Org. 5; c. Acc. Ps. 93, 16. 4) opponi alterum alteri i. e. *comparari:* ምስለ፡ብርሃን፡እንዘ፡ትትቃወም፡ትትረከብ፡ከመ፡ቀዳሚት፡ይእቲ፡ Lit. Epiph. (cfr. Sap. 7, 29).

ቀዊም፡ vel **ቀውም፡** part. 1) *stans, positus, collocatus* Asc. Jes. 9, 35; Sx. Jac. 9; እሙንቱ፡ቀዊማን፡ላዕሌሃ፡ (sc. ለቅጽር፡) Jsp. p. 370. 2) *ratus, in usu receptus:* ወውእቱ፡ (sc. ቀኖና፡በስልዮስ፡) ቀዊም፡በኀበ፡ግብጻውያን፡ወመለካውያን፡ F. N. p. 9. 3) *exclusus, segregatus:* ሕሩም፡ወቀውም፡እምቤተ፡ክር″ን፡ Clem. f. 86. 89; ይኩን፡ቀዊመ፡ወሕሩመ፡እምቤተ፡ክ″ን፡ f. 85; ቀዊም፡እምኖኅተ፡አንቀጸ፡ብርሃን፡ f. 123; ርጉም፡ወቀዊም፡ወውጉዝ፡ውእቱ፡ f. 160; ቀዊም፡እማዕርገ፡ቤተ፡ክ″ን፡ f. 127; II Can. Ap. 31.

ቃውም፡ part. act. *protector, defensor, patronus:* አነ፡ቃውምከ፡ወዐስብከ፡ጥቀ፡ Kuf. p. 55; ንጉሥ፡ልብው፡ቃውመ፡ሕዝብ፡ Sap. 6, 26; Org. — *Voc. Ae.:* ቃውም፡ሊቅ፡ብ፡አለቃ ።

ቆም፡ subst., plerumque m., 1) *statio,* ተዘከረኒ፡በቆምየ፡ (var. pro ቁመትየ፡) Jer. 18, 20. 2) *statura* Matth. 6, 27; Luc. 12, 25. 19, 3; Cant. 7, 8; 1 Reg. 9, 2; Phlx. 60. 3) *altitudo* Apoc. 21, 16; Ex. 25, 10. 23. 30, 2; ቆመ፡አረፍት፡ Judith 1, 2. 4; ወኖኅ፡ቆማ፡ Hez. 19, 11. 31, 3. 40, 5; 2 Esr. 6, 3; Dan. 4, 7. 8; Jer. 52, 21 vrs. nov.; ኢይትዐወቅ፡ኑኃ፡ወግድማ፡ወኢቆማ፡ Clem. f. 50; trsl.: በአምጣነ፡ኀይሉ፡ለሰብእ፡ቆሙ፡ Sir. 28, 10; ደምስስ፡ቆሞሙ፡በእደ፡ብእሲት፡ τὸ ἀνάστεμα (*animus elatus?*) Judith 9, 10.

ቁመት፡ (**ቍመት፡**) n. act. 1) *statio, standi actus:* ተዘከር፡ቁመትየ፡ Jer. 18, 20. 2) *statura* Kuf. p. 86. 3) *constitutio, substantia* (Beſtand): ሥርዐተ፡ቁመተ፡ዓለም፡ σύστασις κόσμου Sap. 7, 17; (episcopus ne prae se contemnat clericos et laicos) እስመ፡ውስቴቶሙ፡ይከውን፡ቍመተ፡ጉባኤ፡ (ecclesiae) Const. Ap. 49. 4) *status, conditio* (Stand, Zuſtand): አኀው፡ (monachi): እለ፡ይከውኑ፡ውስተ፡ቁመት፡ፍጹምት፡ Phlx. 45. 5) *segregatio, exclusio* (vid. ቀዊም፡): ቁመት፡ወሕርመት፡ Clem. f. 141; ἀφορισμός II Can. Ap. 72.

ቀዋም፡ adj. (Lud. ቀዊም፡), m. et fem., *procerus, erectus, altus:* ወቀዋም፡ወላሕይ፡ወጽኑዕ፡እምኵሉ፡ደቂቁ፡ 2 Par. 11, 23; ኵሉ፡አረፍት፡ቀዋም፡ πᾶν τεῖχος ὑψηλόν Jes. 2, 15.

ቀዋሚ፡ n. ag. 1) *stans:* ሱራፌል፡ወኪሩቤል፡ቀዋምያን፡ዐውደ፡መንበሩ፡ Genz. f. 118. 2) *stabilis, permanens* 2 Cor. 3, 11; ጽርሕ፡ቀዋሚት፡እንተ፡ኢትወድቅ፡ Org. 3. 3) per se subsistens, *substantialis:* personae divinitatis ቀዋምያን፡ Lud. e Mss. Colb. 4) *patronus, protector, defensor* Ps. 36, 41; Petrus ቀዋሚሃ፡ለመዓስብ፡ Deg.; episcopus sit ቀዋሚ፡ለመበለት፡ወለእጓለ፡ማውታ፡ Kid. f. 6. 5) *antistes, procurator,* c. ላዕለ፡, ut: አበ፡ምኔት፡ይረስዮ፡ (monachum) ቀዋሜ፡ላዕለ፡ምኔት፡ወላዕለ፡መዛግብቲሆሙ፡ F. N. 10.

ምቅዋም፡ subst., Pl. ምቅዋማት፡ 1) *locus standi, ubi quis stat* vel *commoratur; statio; locus:* ቆሙ፡በበምቅዋሞሙ፡ (στάσις) 2 Esr. 19, 3; በበምቅዋማቲሆሙ፡ 2 Par. 7, 6 (φυλακαί); ቆመ፡ፀሓይ፡ወወርኅ፡በምቅዋሞሙ፡ Jos. 10, 13; Hen. 12, 4; ኢትምርሑ፡ፍኖተ፡ፀጋም፡ምቅዋመ፡አጣሊ፡ርጉማን፡ዳእሙ፡ምርሑ፡መንገለ፡የማን፡ምቅዋመ፡አባግዒከ፡ቡሩካን፡ Genz. f. 105; in ecclesia sit ዐጸደ፡ምቅዋም፡ለካህናት፡ Kid. f. 6; ምቅዋምከ፡ዘልዑል፡መዓርጋ፡ Enc. Masc. 12; ምድረ፡ምቅዋም፡ (terra, ubi quis aliquamdiu commoratur, Lud. ex) Enc.; (si quae mulier in judicium venire noluerit,) ትሢም፡ላቲ፡ሀየንቴሃ፡ዘይቀውም፡በምቅዋማ፡ F. N. 43, 6. 2) *statumen, basis, fundamentum:* ምቅዋማት፡ altaris Ex. 38, 2 hebr. in Octat. aeth. P. II. p. 93; ἐσχάρα Sir. 50, 12. 3) *stagnum,* ምቅዋመ፡ማይ፡ Ex. 7, 19; Sir. 43, 20; Jes. 37, 25; መርሕብ፡ቅድመ፡ምቅዋመ፡ማይ፡ πύλη τοῦ ὕδατος 2 Esr. 18, 1. 4) *commoratio, mansio* Hen. 49, 2. 5) *sectio, caput* libri (i. q. ምዕራፍ፡): ወላዕለ፡ኵሉ፡ምቅዋም፡ኍልቍ፡ Syn. f. 1 (Lud. in comm. hist. p. 305 exhibet ምቅዋመ፡ኍልቍ፡, male).

ተቅዋም፡ subst., m. et fem., Pl. ተቅዋማት፡ 1) *statumen, basis, fundamentum,* ተቅዋማት፡ ὑποστηρίγματα 3 Reg. apocr. 3, 4; መዓፀው፡ወተቅዋማቲሁ፡ τὰ πρόθυρα καὶ οἱ ἧλοι 3 Reg. 7, 36. 2) in specie: statumen lucernae, *candelabrum, lychnuchus:* ማኅቶት፡እንተ፡ታበርህ፡ዲበ፡ተቅዋማ፡ Sir. 26, 17; Ex. 25, 31 seq.; 35, 15; ጽንዕት፡ተቅዋም፡ 38, 14; 3 Reg. 7, 35; Zach. 4, 2 (fem.); Matth. 5, 15; trsl.; ሰላም፡ለከ፡ሙሴ፡ተቅዋመ፡ሀገረ፡ፈርማ፡ Enc. Nah. 30.

ተቃዋሚ፡ n. ag. (III, 3) *adversarius, repugnans, refractarius:* ተቃዋምያን፡ ὑπεναντίοι Sap. 11, 9; ብእሲት፡ተቃዋሚት፡ Fal. f. 38.

መስተቃውም፡ part. *adversarius, qui contra dicit:* መስተቃውማን፡ (in doctrina) Lud. e Mss. Colb.

ቀውስ፡ n. prgr. i. e. قَوْسٌ 1) *arcus,* quo jacitur sagitta Gad. Ad. f. 126. 2) nomen signi coelestis (zodiaci) ቀውስ፡ et እልቀውስ፡ (اَلْقَوْسُ) Abush. 4; Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4 (aliâs *sagittarius,* vid. Ideler Unterſuchungen p. 183.).

ቀውቅሀ፡ (etiam per ሐ et ኀ) rad. inus., cui comparaveris قَاقَ, قَوْقًا قَوْقَى *cacabavit* gallina, قَوَّهَ *clamavit.*

ቆቃሀ፡ et ቆቅሀ፡, subst., m. et fem., sing. et coll., [amh. ቆቅ፡] *perdix:* ቆቃሀ፡ተሠግረ፡ Sir. 11, 30; ነቀወት፡ቆቃሀ፡ (v. ቆቅሀ፡) Jer. 17, 11; መቃርዩስ፡ዘተሴሰየ፡ቆቅሀ፡ (collective) Sx. Tachs. 13; አሥጋሬ፡ቆቃሀ፡ Lud. e Lib. Myst. — Vid. de ቆቅ፡ Harris II Anh. p. 45.

አንቆቅሆ፡, etiam እንቆቅሆ፡ (Jes. 28, 6 var.; Did. ed. Platt p. 41) et አንቆቍሆ፡, እንቆቍሆ፡ (Deut. 22, 6; Jes. 59, 5 in Cod. Laur.), subst., sing. et coll., *ovum, ova;* avium Deut. 22, 6; Luc. 11, 12; Jes. 10, 14; ወይነፅኑ፡አንቆቅሆሆሙ፡ Jes. 28, 6 (absque auct. Graeci); ዖፍ፡እንተ፡ተሐቅፍ፡እንቆቅሆ፡ Did. 6 (Platt p. 41); ይበልዑ፡አንቆቅሆ፡ወግብንተ፡ Kedr f. 68; አንቆቅሆ፡ወዓሣ፡ F. M. 34, 7; aliorum animalium: እንቆቍሆ፡አርዌ፡ምድር፡ ᾠὰ ἀσπίδων Jes. 59, 5; ማየ፡አንቆቅሆ፡ *albumen ovi* M. F.; ወሊደ፡አንቆቅሆ፡ *parere ova,* Lud. ex auct. Greg. — *Voc. Ae.:* አንቆቅሆ፡ዘ፡እንቍላል።

ቆባር፡ *caligo* vid. sub ቀበረ፡

ቀውዕ፡ et ቆዕ፡ subst. 1) *flos vitis,* et similium fruticum bacciferorum: κύπρος ቆዕ፡ Cant. 4, 13; ለእመ፡ጸገየ፡ቆዕ፡ ἤνθησεν ὁ κυπρισμός (סְמָדַר) 7, 13. 6, 11 (Cant. 2, 13 κυπρίζειν ጸገየ፡ versum est); ጼና፡አንፍኪ፡ከመ፡ቆዕ፡ጽጌ፡ወይን፡ Org.; ይትሜዐዝ፡ቆዐ፡ጽጌ፡ወይን፡ Org. 7; Deg.; በጽሐ፡ጊዜ፡ቀውዕ፡ M. M. f. 288; Org. 1; በመስቀል፡ዘቀውዕ፡ *festo crucis verno* 1 Cor. 1, 17 tit. 2) flava illa materia, pedibus apium in alvearia involantium adhaerens, Lud. ex auct. Gregorii. 3) uva prima et tenera, *omphax,* quivis *fructus immaturus* (i. fere q. كَحْبٌ), ὄμφαξ Job 15, 33; Jes. 18, 5; Prov. 10, 26; አበው፡በልዑ፡ቆዐ፡ Jer. 38, 29; Hez. 18, 2; ከመ፡ቆዐ፡ቀምሐ፡ Sir. 51, 15; ፍሬሆሙ፡ቆዕ፡ከንቱ፡ Sap. 4, 5. 4) Transfertur ad homines qui *immaturi* i. e. *praematura morte* abripiuntur; ἄωρος, እስመ፡አብ፡ይጼዐር፡ወይላሑ፡ለ፩ሎቱ፡እንዘ፡ቆዑ፡ተመሥጠ፡ሕፃኑ፡ Sap. 14, 15; ዐማፅያን፡ይትሀጐሉ፡ቆየሙ፡ Prov. 13, 2. — *Voc. Ae.:* ቋዕ፡ (sic) ብ፡ጨርቋ።

ቋዕ፡ subst., plerumque m., Pl. ቋዓት፡, ቌዓት፡, ቆዓት፡ [onomatopoëticum, coll. غَاقٌ काक, al.; vid. etiam ጉጓ፡] *corvus, cornix,* κόραξ Gen. 8, 7; Lev. 11, 15; Deut. 14, 14; Kuf. 11. 37; ጸሊም፡ከመ፡ቋዕ፡ Cant. 5, 11; Rel. Bar.; Clem. f. 224; ቋዓት፡ et ቌዓት፡ Zeph. 2, 14; Jes. 34, 11 (v. ቆዓት፡); Prov. 24, 52; 3 Reg. 17, 4. 6; Job 38, 41; Hen. 89, 10; Luc. 12, 24; ቆዓት፡ Sx. Sen. 12; እጐለ፡ቋዓት፡ Ps. 146, 10; κορώνη ከመ፡ቋዓተ፡በድው፡ Jer. 3, 2; Ep. Jer. 54. — *Voc. Ae.:* ቋዕ፡ዘ፡ቍራ።

ቀዐነ፡ rad., ut videtur *arctare, coarctare* vel intr. *angustum esse;* Ludolfus ei significationem „*instravit* equum vel jumentum“ indidit, nescio qua auctoritate nixus.

ተቃዐነ፡ III, 3 *se invicem premere* vel *coangustare,* de turba densa et compressa: አከሁ፡ሰብእ፡ይጠወቅ፡ወይትቃዐን፡ Luc. 8, 45 rom. (Platt: ወይጻዐቀከ፡).

መቃዕን፡ part. (I, 3) *compressus, arctus, angustus:* ፍኖተ፡ጻድቃን፡ጸባብ፡ወመቃዕን፡እንተ፡ትወስድ፡ውስተ፡ሕይወት፡ Macc. f. 17 (cfr. Matth. 7, 14); ፍኖት፡ጸባብ፡ወመቃዕን፡ Gad. Kar.

መቅዐን፡ subst. 1) *via arcta, locus angustus, angustiae:* ኢያገምራ፡ (Trinitatem) ርሕበ፡ዓለም፡ወኢያጽዕቃ፡መጽብብ፡ዘመቅዓን፡ Ath. de Trin.; ፍኖት፡እንተ፡ትወስድ፡ውስተ፡ሕይወት፡ጽዕቅት፡ወመቅዐን፡ይእቲ፡ Chr. Ta. 29 (bis). — *Voc. Ae.:* ጽፉቅ፡ጥዑቅ፡መቅዓን፡ጽዑቅ፡ብ፡ጭንቅ። 2) tormenti species, *instrumentum coarctando et distorquendo* corpori *inserviens:* አዘዘ፡ንጉሥ፡ይደይዎ፡ውስተ፡መቅዓን፡እስከ፡ይነቅዕ፡መለያልዩሁ፡ወይጠወይ፡ሥጋሁ፡በእኩይ፡ Sx. Mag. 17.

ቃዕደወ፡ quadrl. inus., propagatum a קָדַר صَفَنَ *se inclinavit, incurvavit* (قَعَدَ *sedit*).

አንቃዕደወ፡ V Imprf. ያንቀዐዱ፡ (ያንቅዐዱ፡ et ያንቃዐዱ፡ passim) 1) se proclinare, prominere, *prospectare* (coll. הִשְׁקִיף): አዕይንት፡እለ፡ያንቀዐድዋ፡እመስኮት፡ Koh. 12, 3 vrs. alt.

2) *sursum respicere, suspicere* (in specie precando, auxilium petendo): **አንቃዕድዎ፡** ἀνακύψαι Job 10, 15; **አንቃዕዲውየ፡ኢይትኀፈር፡** Enc.; **ይትፌሣሕ፡** (homo) **በሰርጐ፡ሰማያት፡ሶበ፡ያንቀዕዱ፡** M. M. f. 139; angeli **ይስአሉ፡ወያስተበቍዑ፡ወያንቀዕድዉ፡በእንተ፡ኵሎሙ፡ኃጥአን፡** Clem. f. 58; c. **ላዕለ፡** *sursum* Joh. 11, 41; c. **ውስተ፡** loci: **አንቃዕዶኩ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Jer. 4, 23; c. Acc. loci: **ያንቀዐድዉ፡ሰማየ፡** Clem. f. 203; Deg.; Lit. 165, 3; c. **ኀበ፡** prs.: Joel 1, 20; Clem. f. 60. 68. 73; **ጐዩ፡ኀበ፡ታቦት፡ወአንቃዕደዉ፡ኀበ፡ኖኅ፡ከመ፡ይንሥአሙ፡ኀቤሁ፡** Clem. f. 24; **ኢይደልወነ፡ናንቀዕዱ፡ኀቤከ፡ወናንሥእ፡አዕይንቲነ፡ውስተ፡ሰማይ፡** Did. 36; Genz. f. 52. 3) trs.: *sursum tollere, attollere, elevare* oculos, mentem; Ps. 122, 1. 24, 1. 85, 3. 141, 10; **አልዐለ፡እደዊሁ፡ወአንቃዕደወ፡አዕይንቲሁ፡ወኀሊናቲሁ፡** Phlx. 23; **ኀቤከ፡አንቃዕዶነ፡አዕይንቲነ፡** Lit. Joh. — *Voc. Ae.*: **አንቃዕደወ፡ዘ፡አሻቀበ፡** v. **አሳቀበ፡አየ፡**; *aliud*: **አንቃዐዱ፡ዘ፡አንጋጸጹ፡** ።

እንቅዕድው፡ part. *sursum respiciens, suspiciens*, ad Deum, Org.

ቀዘፈ፡ i. q. **ቀደፈ፡** (قَذَفَ, amh. **ቀዘፈ፡**) *remigare*. *Voc. Ae.*: **ቀዘፈ፡ጸበተ፡ብ፡ዋኘ፡**

ቌሐ፡ I, 1 [cognatae videntur radd. نكع et قنأ] *rubere, rubescere, rufum esse* vel *fieri*: **ለምንት፡ቌሐ፡አልባሲከ፡** Jes. 63, 2. 1, 18; Threu. 4, 7; **ቌሐ፡ከመ፡ደም፡ውእቱ፡ማይ፡** 4 Reg. 3, 22; **ይቀይሕ፡እምጽጌ፡ረዳ፡** Hen. 106, 10; Org. 1.

አቌሐ፡ II, 1 *rubefacere, rufare*, Const. Ap. 62 (63); II Const. Ap. 19. (vid. sub **ምርፋእ፡**).

ቀዩሕ፡ et **ቀይሕ፡** adj., fem. **ቀያሕ፡** (Num. 19, 2) et **ቀይሕት፡**, Pl. m. **ቀይሓን፡(ቀዩሓን፡)**, fem. **ቀይሓት፡(ቀዩሓት፡)** *rufus, ruber, rubidus, rubicundus, rutilus*: **ቀይሕ፡ከመ፡ጽጌ፡ረዳ፡** Gen. 25, 25; Hen. 106, 2; **ከመ፡ጽጌ፡ረዳ፡ቀይሕት፡** Enc. Sen. 1; **ሕብራት፡ቀይሓት፡** Fal. f. 16; **ዘጽሑፍ፡በቀይሕ፡(ቀለም፡)** Abush. 33. 46; vinum sacramenti **ይኩን፡ቀይሐ፡ወኀሩየ፡** Kedr f. 89; **ቀይሕ፡ያክንት፡** Ex. 36, 18; **እብን፡ቀዩሕ፡** Hez. 28, 14; **እብን፡ቀይሕት፡** et **ቀዩሓት፡** 28, 16; **እጐልት፡ቀያሕ፡** Num. 19, 2; **ፈረስ፡ቀይሕ፡** et **አፍራስ፡ቀይሓን፡** Zach. 1, 8. 6, 2; Apoc. 6, 4; **አርዌ፡ቀይሕ፡** 17, 3; πυῤῥάκης 1 Reg. 16, 12; πυῤῥός Cant. 5, 10; κόκκινος 4, 3; **ቀይሐ፡አልባስ፡** Jes. 63, 1; **ወርቅ፡ቀዩሕ፡** vel **ቀይሕ፡** Sir. 7, 18; Bar. 3, 30; Kebr. Nag. n. 22; Org. 2; φαιός *fuscus* Gen. 30, 35.

ቂሐት፡ n. act. et subst. *rubor, rubedo*, **እንበይነ፡ቂሐተ፡ደሞሙ፡** M. M. f. 312; Org. 3; **ቂሐተ፡ተምር፡ወጽዕዳዌ፡ፀምር፡ዘእምፍጥረቶሙ፡ውእቱ፡ወአኮ፡ዘተሜረዩ፡** (sive: sunt colores naturales, non facticii) Chr. Ta. 12.

ቀይሕና፡ subst. i. q. **ቂሐት፡** Lud.

ቀያሕይሕት፡ adj. fem. *subrubens, rubella* Lev. 13, 19. 42. 43.

አቅየሐይሐ፡(አቅያሕይሐ፡ Lud.) quinql. II 1) *subrubere, subrufum esse*: **እንተ፡ታቅየሐይሕ፡** Lev. 13, 24. 49. 14, 37; Matth. 16, 2. 3; de cytino et balaustio Org. 2. 2) *rubrum* vel *subrubicundum facere*: **አቅየሐይሐ፡ሕብሮ፡** Sap. 13, 14.

ቀየመ፡ inus.; respondent נָקַם ܢܩܡ نَقَمَ.

ተቀየመ፡ III, 2 et 1 1) *vindictam parare, ultionem meditari, vindictae cupidum esse, succensere, ulciscendi cupiditate flagrare*, c. c. **ላዕለ፡** Lev. 19, 18; plerumque c. Acc.: μνησικακεῖν, **ቂመኑ፡ትትቄየማኒ፡** Joel 4, 4; Hez. 25, 12; Zach. 7, 10; Herm. p. 6 (ubi ex more istius librarii "**ቃ**" scriptum est); μηνίειν, **ኢትትቀየም፡ቢጸከ፡** Sir. 28, 7; **ሶበ፡አንተ፡ትትቀየም፡** (v. **ትትቄ**"**፡**) **ሰብአ፡** ἀνθρώπῳ συντηρεῖν ὀργήν Sir. 28, 3; Kuf. p. 98; p. 159 ann. 5; **ኢኮነ፡ከመ፡እጓለ፡እመሕያው፡ዘይትቄየም፡** Judith 8, 16 (Gr. habet διαιτηθῆναι); ἐνεῖχεν αὐτῷ Marc. 6, 19; Luc. 11, 53; λυμαίνεσθαι Act. 8, 3 Platt; προςέθηκε Luc. 3, 20. 2) *minari*, ἀπειλεῖν 1 Petr. 2, 23. — *Voc. Ae.*: **ተቀየመ፡ዘ፡ተበቀለ** ።

ቂም፡ subst. *vindictae studium, ultionis cupido, simultas*, Herm. p. 6; Joel 4, 4; **አልቦ፡ቂም፡ዘየአኪ፡እምቂመ፡ጸላኢት፡** Sir. 25, 15; **ቂም፡ወቅንአት፡** Clem. f. 13, al. crebro; **ኩን፡ጻድቀ፡ወመሓሬ፡ዘእንበለ፡ጽልሑት፡ወቂም፡** Did. 6; Lit. 164, 1.

ቅያሜ፡ subst. i. q. **ቂም፡**, ut: **ፍቅር፡ኀጥእት፡ሚን፡ወቅያሜ፡** Lud. comm. hist. p. 497 n. 16.

ተቀያሚ፡ n. ag. *vindictae cupidus, ultionis studiosus*: F. N. 5; Kid. f. 18.

መስተቀይም፡(መስተቃይም፡ Lud.) part. i. q. **ተቀያሚ፡**, ut: **መስተቀይም፡ወመዐትም፡** II Can. Nic. 31; **ኩኑ፡ኄራነ፡ወአኮ፡መስተቀይማነ፡** Genz. f. 154; Chr. Ta. 27; Org.

አስተቀያሚ፡ዘ፡ሙርተኛ፡ (sic) Voc. Ae.

ቀይስ፡ vid. sub **ቀሰሰ፡**

ቌቅሕ፡ vel **ቌቃሕ፡** subst. [referendum ad radices قَحّ נָקָה نَقِيَ كَحّ] proprie: *pars rei purior meliorque*, in specie: farinae, hinc *flos farinae, simila, similago*, **ቌቅሐ፡** (v. **ቌቀሐ፡**) **ሥርናይ፡** Deut. 32, 14; Ps. 147, 3; Jsp. p. 276; **ቌቀሐ፡ሥርናይ፡** Macc. f. 12. — *Voc. Ae.*: **ቌቃሕ፡ዘ፡ፍትግ፡**; *aliud*: **ቌቅሕ፡ዘ፡ሕጽቦ** ።

ቌቀየ፡ quadrl. I (sec. Lud. etiam **ቀቀየ፡** I, 2) [referendum videtur ad rad. קָוָה de cujus significatu primo vid. Ges. thes. p. 1201; cfr. etiam تَكَوَّى, maxime وكى *constrinxit* utrem; IV *avarus fuit*; vid. **ጦዐ፡**] constringere, restringere i. e. *parcum, avarum* et *tenacem esse, avaritia ductum sibi aliisve detrahere* alqd, (kargen, geizen, abkargen): c. Acc. animae, **እቌቅያ፡ለነፍስየ፡እምፍግዕ፡** στερίσκω Koh. 4, 8; **ዘይቌቅያ፡ለነፍሱ፡** ὁ συνάγων ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ Sir. 14, 4; c. Acc. Inf.: **ዘይቌቂ፡አውጽኦ፡እምንዋዩ፡ለዘይደሉ፡ይሁብ፡ምክዕቢተ፡በከንቱ፡** Fal. f. 32; c. Acc. vel **እምነ፡** bonorum et **ለ፡** prs.: **ብእሲ፡ዘይቌቂ፡እምንዋዩ፡ለርእሱ፡ያስተጋብእ፡ለካልኡ፡** Fal. f. 47; **ዘይቌቂ፡ለርእሱ፡ይዘግብ፡ለባዕድ፡** Prov. Th. Petr.; abs.: **ሀለወ፡ዘይብዕል፡በብዝኀ፡ጠዊዕ፡ወእንዘ፡ይቌቂ፡** (ἀπὸ σφιγγίας) Sir. 11, 18; **ዘቦቱ፡ንዋይ፡ወይቌቂ፡** Chr. Ta. 32. — *Voc. Ae.*: **ቌቀየ፡ዘ፡ነፈገ** ።

ቂቁይ፡ (etiam **ቅቁይ፡** Lud.) part., *parcus, avarus; tenax*, Fal. f. 42; **አኀዙ፡ይዝክሩ፡መሓርያነ፡ወቂቁያነ፡** Sx.

Masc. 27. — *Voc. Ae.:* **ቂቂይ ፡ ጠዋይ ፡ ደንጻዊ ፡ ብ ፡ ንፍግ ፡** v. **ንፉግ ።**

ቅቅየት ፡ n. act. *parsimonia, tenacitas, avaritia*, Fal. f. 10. 23.

ቂአ ፡ I, 1 [קִיא, قَآء] Subj. **ይቂእ ፡** *vomere, evomere:* **ከመ ፡ ኢትቂእ ፡** Prov. 25, 16; **ይቀይእ ፡** 23, 8; **ቄአ ፡ እምአፉሁ ፡ ደመ ፡ ብዙኀ ፡** Jsp. p. 302; **ከመ ፡ ይቂአ ፡** (sc. devoratum) Sx. Masc. 1; Ex. 7, 28; (Satanae ait:) **ሰበ ፡ ሰማዕከ ፡ ዘንተ ፡ ቄእከ ፡ ሕምዘ ፡ እምአፉከ ፡ ላዕለ ፡ ሔዋን ፡** Macc. f. 23; etiam trsl., *revomere, respuere:* **እምከመ ፡ ሰምዖ ፡ (ለነገረ ፡ ጠቢብ ፡) ይቀይእ ፡ ወያገብኦ ፡ ድኅረ ፡ ዘባኑ ፡** Sir. 21, 15; **ቄእክዋ ፡** ἠθέτησα αὐτήν Jes. 27, 4. — *Voc. Ae.:* **ቄአ ፡ ወወረቀ ፡ ዘ ፡ ተፋ ።**

አቄአ ፡ II, 1 1) *vomere facere:* **አቀይኣ ፡ እምአፉሃ ፡ ዘውኀጠት ፡** Jer. 28, 44. 2) *vomitionem movere*, de medicamentis vomificis: **ያቀይእ ፡** M. F.

ተቀይአ ፡ (ተቄአ ፡ Lud.) III, 1 *vomi, evomi*, Lud. sine auct.

ቅያእ ፡ vel **ቂያእ ፡** subst. *vomitus, evomitum:* **ከልብ ፡ ዘይገብእ ፡ ዲበ ፡ ቅያኡ ፡** Prov. 26, 11; 2 Petr. 2, 22; **ከመ ፡ ይስሕት ፡ ስኩር ፡ በቂያኡ ፡** Jes. 19, 14 vrs. alt.; Jer. 31, 26 vrs. nov.; **ቂያአሙ ፡** ὁ ἐκείνων ἔμετος Cyr. ad Th. f. 9.

ቂአት ፡ n. act. *vomitio*, M. F.

ቀይጡን ፡ n. prgr., sc. قَيْطُون *parvum conclave in domo, locus ubi quid asservandum reconditur:* **ቀይጡነ ፡ አውታን ፡ ዘውእቱ ፡ ብሂል ፡ ቤተ ፡ ጣዖታት ፡** (أُوتَان) Abush. 6.

ቍይጽ ፡ et **ቍጽ ፡** (Joh. 19, 33 rom.), subst., Pl. (**አቍየጽ ፡** et) **አቍያጽ ፡** (et **አቅያጽ ፡**), **ቍየጽ ፡** et **ቍያጽ ፡**, *crus* in corpore humano seu pars pedis a genu ad talum, *tibia*, σκέλος, κνήμη [respondet, significatu quidem, ܫܩܳܐ שׁוֹק سَاق صَاق] Deut. 28, 35; Jud. 15, 8; Ps. 146, 11; Cant. 5, 15; Joh. 19, 31—33; **ቍየጽ ፡ ሐንካስ ፡** Prov. 26, 7; **ቀፈጽኪ ፡ አቍያጸኪ ፡** (v. **አቍየጸኪ ፡**) Hez. 16, 25; **ሰሐቢ ፡ አቍያጸኪ ፡** Jes. 47, 2; **አቍያጺሁ ፡** (v. **አቅ" ፡**) Dan. 2, 33; **አቍያጸ ፡ እገሪሆሙ ፡** κλῶνες ποδῶν Job 18, 13; **አቍያጽኪ ፡ ክልኤ ፡** I Sal. Mar. 30; **ዘበጠ ፡ ላዕለ ፡ ቍየጹ ፡** Jsp. p. 328; **አልባሰ ፡ አቍያጽ ፡** περικνημῖδες *ocrea, tibialia* Dan. 3, 21. — *Voc. Ae.:* **አቍያጽ ፡ ዘ ፡ ጭን ፡**

መቃይጽ ፡ subst. Pl. (Sing. nondum repertus), instrumentum torturae quoddam, ut videtur: *nervus, cippus* (quem Hebraei מַהְפֶּכֶת, Graeci κύφων appellant; ejus descriptionem vid. in Ges. thes. p. 388): **ለገብር ፡ እኩይ ፡ ሰውጥ ፡ ወመቃይጽ ፡** στρέβλαι καὶ βάσανοι Sir. 30, 35. [An ad تَعَقَّصَ *flexit, incurvavit*, قَوِسَ *incurvatus fuit* referendum?] — *Voc. Ae.:* **መስፌት ፡ ወመቃይጽ ፡ ዘ ፡ ዋጣ ።**

ቀድሐ ፡ I, 1 [قَدَحَ قَذَفَ; amh. **ቀዳ ፡**] Subj. **ይቅዳሕ ፡** 1) *haurire*, aquam, c. Acc. **ማየ ፡** et absol., Gen. 24, 13. 16. 19. 20; Jos. 9, 19; Jes. 12, 3; **ወቀድሑ ፡ ማየ ፡ እምዐዘቅት ፡** 1 Par. 11, 18; 2 Reg. 23, 16; **እምህየ ፡ ይቀድሑ ፡** ἐκεῖθεν ὑδρεύονται Judith 7, 13; **ለቀዲሐ ፡ ማይ ፡** Kuf. 2; **ዘይቀድሕ ፡ ማየ ፡** Kuf. 50; Joh. 4, 7; alia fluida Hagg. 2, 16; Joh. 2, 9; trsl.: **መጽሐፈ ፡ ስንክሳር ፡ ዘበትርጓሜሁ ፡ ጉባዔ ፡ ዘቀድሕዎ ፡ አበዊነ ፡ ቅዱሳን ፡ (እምነ ፡ ኵሉ ፡ ገድላት ፡)** Sx. in Proleg. 2) *exhaurire* vas Joh. 2, 8. 3) *infundere* (et *miscere*) vinum: **እለ ፡ ይቀድሕዎ ፡ ለሜስ ፡** κεραννύντες Jes. 5, 22; **ትቀድሑ ፡ ለበጸውዕ ፡ ወትመልኡ ፡** 65, 11; **ቅዳሕ ፡ ወይኖ ፡** Dan. ap. 13, 11; **ወይን ፡ ዘቀዳሕኩ ፡ ለክሙ ፡** Prov. 9, 5; Apoc. 18, 6.

ተቀድሐ ፡ III, 1 1) *hauriri* Org. 2; **ማይ ፡ ዘኢተቀድሐ ፡ እምአፈ ፡ ነቢያት ፡ ወሐዋርያት ፡** M. M. f. 36. 2) *infundi* (et *misceri*): **ኀበ ፡ ይትቀዳሕ ፡ ወይን ፡** Prov. 23, 30 var.

ቅዱሕ ፡ part. *haustus, infusus* Apoc. 14, 10.

ቀድሕ ፡ subst., unde derivaverim Pl. **አቅዳሕ ፡** *haustus*, vel *cyathus, scyphus* (coll. قَدَح Pl. أَقْدَاح), **ይስተዩ ፡ ፫ አቅዳሐ ፡ ወይን ፡** (sc. monachi moerore afflicti) Phlx. 79; **ይስተይ ፡ ፫ አቅዳሐ ፡ በበዓላተ ፡ እግዚእነ ፡ ባሕቲቱ ፡** Kedr f. 73.

ቅዳሕ ፡ subst., m. et fem., *haustum* i. e. *excerptum, collectaneum:* **ትትነበብ ፡ ዛቲ ፡ ቅዳሕ ፡ እመዝሙር ፡** Genz. f. 53; **ወእምዝ ፡ ትብል ፡ ጸሎተ ፡ ቅዳሕ ፡ እምዳዊት ፡** f. 123; **ቅዳሕ ፡ ዳግማዊ ፡**, **ቅዳሕ ፡ ሣልሳይ ፡** caet., f. 124. 128.

ቅድሐት ፡ n. act. *haustus, infusio*, Ps. 74, 7; Enc. Haml. 12.

ቀዳሒ ፡ n. ag., Pl. **ቀዳሕያን ፡** et **ቀዳሕት ፡** 1) *haustor, aquator:* **ዔዋዊት ፡ ቀዳሒት ፡** Ex. 12, 29; **ሐጣብያን ፡ ዕፀ ፡ ወቀዳሕያን ፡ ማይ ፡** Macc. f. 7. 2) *pincerna, pocillator*, **ቀዳሕት ፡** 3 Reg. 10, 5; Gen. 40, 1. 13. 41, 9; Jsp. p. 282. 283.

ቀድሐ ፡ subst. *vas aquae hauriendae idoneum*, majus quam **ቀሡት ፡**, Lud. sine auct.

መቅድሕት ፡ subst., Pl. **መቅድሓት ፡** *urna, situla, hydria:* **መቅድሕተ ፡ እሳት ፡ ይክዕዉ ፡ ላዕሌሆሙ ፡** Clem. f. 229; Macc. f. 20; **መቅድሓተ ፡ እሳት ፡ ይክዕዉ ፡ ዲቤሁ ፡** Apc. Mar. Joh.

ምቅዳሕ ፡ subst. 1) *locus unde hauritur, puteus*, Org.; **ምቅዳሐ ፡ ፈውስ ፡ ወዐዘቅተ ፡ በረከት ፡** Org.; **ገይበ ፡ ወርቅ ፡ ምቅዳሐ ፡ ስብሓት ፡** Org. 2) locus unde merces hauriunt, *emporium:* **ትከውን ፡ ምቅዳሐ ፡ ለኵሉ ፡ ነገሥተ ፡ ዓለም ፡** Jes. 23, 17.

መቅድሕ ፡ subst., inter instrumenta torturae enumerantur: **መኰሥሠው ፡ ስነን ፤ መውፅኤ ፡ ዐይን ፤ መስረፌ ፡ (?) እንፍ ፤ መቅድሐ ፡ እዝን ፡** Sx. Ter 15; dubium, utrum sit *cochlear* (coll. مِقْدَح) an *terebra* (pro **መድቅሕ ፡** q. v.).

ቀደመ ፡ I, 1, raro I, 2 (ut Jes. 11, 14 var.) [קָדַם ܩܕܶܡ قَدُمَ] Subj. **ይቅድም ፡** 1) *praeire, praecedere, antecedere, anteire*, c. Acc. Matth. 14, 22. 26, 32; Marc. 6, 45. 10, 32. 16, 7; **ሖሩ ፡ ቅድሜየ ፡ ቅድሙኒ ፡** 1 Reg. 25, 19; Sap. 12, 8; c. **እምነ ፡** prs.: **ንቅድም ፡ እምብእሲትከ ፡** Tob. 11, 2; 1 Reg. 9, 27; c. **ለ ፡** prs.: **ለደም ፡ ይቀድም ፡ ላኳ ፡** Sir. 22, 24; **ለእሳት ፡ ይቀድም ፡ ይጠይስ ፡ ተነ ፡ ጢስ ፡** ibid. 2) *praevenire, ante venire, antevertere:* Jud. 7, 24 ann.; **ይቀድመኒ ፡ ወሪዶ ፡** Joh. 5, 7; Matth. 21, 31; Kuf. p. 28. 3) *priorem esse, praestare, potiorem esse*, a) praecedere tempore: **እለ ፡ ቀደሙከ ፡** Hen. 32, 6; 4 Esr. 3, 53. b) ordine: **እለ ፡ ይቀድሙ ፡** οἱ πρῶτοι Num. 10, 13. 14; **እምኵሉ ፡ ዘይቀድም ፡** πρὸ πάντων *ante omnia* Jac. 5, 12; 1 Petr. 4, 8; hinc **ቀዲም ፡** *prioratus, jus praecipuum:* **አምላክ ፡ ፩ ዘእንበለ ፡ ቀዲም ፡** Org. 3; **ቀዲም ፡ ዘከነ ፡ ሎቱ ፡ በውስተ ፡ ርስት ፡** F. N. 42, 3. c) creberrime cum aliis verbis conjunctum significat adverbia *ante, primum,* *primo, prius,* vel praepositiones *prae, pro, ante* in verbis compositis: α) c. c. alio verbo in eodem tempore, numero et persona, ut: ይቀድማ፡ወያመጽኡ፡አሕማረ፡ተርሴስ፡ደቂቀኪ፡ ἐν πρώτοις ἀγαγεῖν Jes. 60, 9. 61, 4; ቅድም፡ወንሣእ፡ προκαταλήψη Judith 2, 10; plerumque omissa copula: Ex. 12, 18; ትቀድም፡ተሐውር፡ምስሌሁ፡ πορεύεται μετ᾽ αὐτοῦ ἐν πρώτοις Sir. 4, 17; ይቄድሙ፡ (v. ይቀድሙ፡) ያወርዱ፡ እደዊሆሙ፡ Jes. 11, 14; ለእለ፡ቀደመ፡አእመሮሙ፡ οὓς προέγνω Rom. 8, 29 Platt; et inverso ordine: ይሑሩ፡ይቅድሙ፡ውስተ፡ Judith 7, 1; 2 Reg. 19, 20; ንግር፡አንተ፡ቅድም፡ Jes. 43, 26; 1 Cor. 15, 3 rom. β) c. Acc. Inf.: ቀደመ፡ተምህሮ፡መጽሐፍ፡ Kuf. 4; ቀደመ፡ተወልዶ፡ Kuf. 36; ቦኑ፡እምሰብእ፡ቀደምከ፡ተፈጥሮ፡ Job 15, 7; Judith 10, 13; ቅድም፡ለከ፡ንሢእ፡ብእሲተ፡ Tob. 4, 12; Gen. 29, 26. 33, 4. 37, 18; Prov. 26, 18; 1 Tim. 2, 13; 2 Petr. 1, 20; 1 Joh. 4, 19; Marc. 3, 27. d) ይቀድመከ፡ተሐምዎ፡ *tibi primo convenit* (jus affinitatis) Ruth 4, 4. 4) *initium facere, incipere:* ቀደመት፡ማርያ፡ወትቤ፡ ἐξῆρχε Ex. 15, 21; ቅድሙ፡እምቅዱሳንየ፡ Hez. 9, 6; Kuf. p. 147; c. c. Inf., ut: ቅድም፡እምነ፡ኵሉ፡ኅዲግ፡ Sir. 34, 17; ኢትቅድም፡አውርዶ፡እዴከ፡ 34, 18, vel c. Subj. verbi: ዝንቱ፡ቀደመ፡ይኩን፡ረዐይተ፡ 1 Par. 1, 10; ንቀድም፡በረድኤተ፡እግዚ"፡ንጽሐፍ፡ crebro ab initio librorum Mss.

አቅደመ፡ II, 1 1) *praecedere facere* i. e. a) *priorem* vel *primum reddere, primo loco constituere:* አቅድምዎ፡(ለዝ፡ወርኅ፡)እምአውራኅ፡ዓመት፡ Ex. 12, 2. b) *praemittere:* አቅድሙኬ፡ምጽዋተ፡ከመ፡ይኩንክሙ፡ሥንቀ፡ (sc. in itinere post mortem faciendo) Clem. f. 274; ወታቀድም፡ዘንተ፡ጸሎተ፡ Genz. f. 56. 2) *priorem esse in faciendo, praevenire, antevertere:* ፈነወ፡ሰራዊተ፡ይዕርጉ፡አቅዲሞ፡እምኔሁ፡ 4 Reg. 12, 17; Matth. 17, 25. 3) *prius* vel *anteà fecisse* vel *facere* alqd: ተዘከረ፡ሥርዐተ፡ዘአቅደመ፡ምስለ፡አበዊነ፡ Rel. Bar.; creberrime cum aliis verbis conjunctum ad significanda adv. *prius, antea, primo,* (*supra*) vel praepos. *pro, prae, ante* in verbis compositis: c. c. verbo finito: አቅደመ፡ፈነወኒ፡ቅድሜክሙ፡ Kuf. p. 149; c. Acc. Inf.: Ps. 73, 2. 101, 26; Kuf. 28; ዘያቀድም፡ነጊረ፡ ὁ προλέγων Jes. 41, 26; Sap. 18, 19; Rom. 1, 2; አቅደመ፡ብሂለ፡ προείρηκε 9, 29; ያቀድምኑ፡ዘሬአ፡ዘእንበለ፡ይሕርስ፡ምድረ፡ Jes. 28, 24; 4 Esr. 4, 62; ያቀድም፡አእምሮ፡ προγιγνώσκει Sap. 8, 8; አቅደመ፡ሠሪዐ፡ προητοίμασε Eph. 2, 10; Rom. 1, 8; Matth. 14, 8; በከመ፡አቅደምኩ፡ነጊረ፡ *ut supra dixi* Cyr. c. Pall. f. 81; Did. 3. 4) *initium facere, incipere:* አቅደመ፡ስምዐ፡ከዊነ፡እስጢፋኖስ፡ Mavâs. n. 4. 5) ut videtur: obviam ferre, *suggerere* vel *significare* alicui alqd: ኪያየ፡አቅደመኒ፡ (v. አቀመኒ፡)እሕንጽ፡ ἐσήμηνέ μοι οἰκοδομῆσαι 1 Esr. 2, 4.

ተቀደመ፡ III, 1 et 2 *praevenire, praevertere, praecurrere,* c. Acc. Jud. 7, 24; Marc. 6, 33 rom.; ትመጽእ፡እንዘ፡ትትቄደም፡ (v. ተሐውር፡) ተፅናስ፡ Prov. 24, 49; ኵሉ፡ዘይትቀደም፡ πᾶς ὁ προάγων 2 Joh. 9 rom.

ተቃደመ፡ III, 3 1) *ex adverso procedere, obviam venire:* ተቃደምዎሙ፡ወተቃተልዎሙ፡ 2 Reg. 10, 10 (coll. 9); (anima ejus e corpore evolavit,) ወተቃደማ፡ሰይጣን፡ወተራከበ፡ለነፍስ፡ወይቤላ፡ Genz. f. 13. 2) *praevenire, praevertere,* c. Acc. Marc. 6, 33 Platt; c. Acc. Inf. 1 Cor. 11, 21 Plgl.

ቅድም፡ subst. 1) de loco: *id quod ante est, pars antica (frons):* እምቅድም፡ወእምድኅር፡ Mavâs. n. 17; Apoc. 4, 6; ውስተ፡ቅድመ፡ደብተራ፡ Num. 3, 38; እመንገለ፡ቅድም፡ Ex. 28, 14; እምቅድም፡ 2 Reg. 10, 9; ውስተ፡ቅድመ፡ ἀπέναντι Num. 33, 7. 2) de tempore: a) *initium, primordium* Gen. 10, 10; Cant. 4, 8; እምቅድመ፡ዓለም፡ Hebr. 4, 3 ant.; Hen. 41, 4; እምቅድመ፡ዓለም፡ወእስከ፡ለዓለም፡ 1 Par. 29, 10; እምቅድም፡ ἀπ᾽ ἀρχῆς 1 Joh. 1, 1 Platt; እምቅድም፡ወእስከ፡ለዓለም፡ Hen. 39, 10. 62, 7. b) *tempus praeteritum, prius:* እምቅድም፡ πρότερον *prius, olim* 1 Par. 9, 2; እከያቲሁ፡ዘቅድም፡ *iniquitates ejus priores* Enc.; (corpus ejus translatum) እመቃብሪሁ፡ዘቅድም፡ኀበ፡መቃብሪሁ፡ዘካዕብ፡ Enc. Teq. 6. c) *primitiae:* ቅድመ፡ (v. ቀዳሜ፡) እክሎሙ፡ Sir. 45, 20. d) *prioratus:* ብኵርናከ፡ዘቅድመ፡ልደት፡ Kuf. p. 88. Hinc

ቅድመ፡ Acc. A) Adv. 1) loci: a) *primo loco* Gen. 33, 2; Matth. 19, 30. 20, 16. b) *ante, prae:* ሑሩ፡ቅድመ፡ Gen. 32, 17; ፀብአ፡ቅድመ፡እምነ፡ንጉሥ፡ Judith 2, 19; *protenus* Luc. 19, 28; *ex adverso* 2 Reg. 18, 13 var.; *a parte antica,* orientem versus Gen. 2, 8. 2) temporis et ordinis: *antea, prius, primum, primo:* Matth. 17, 10. 20, 8 rom. (ቅድም፡ Platt); Joh. 19, 39; Kuf. p. 29; Hen. 39, 8; ቅድመ፡ (v. ቅድም፡ Imprt.) ጠይቅ፡ወድኅረ፡ትጌሥጽ፡ Sir. 11, 7; Rom. 3, 2 Platt; Act. 7, 12; Marc. 16, 9; Matth. 5, 24. 7, 5. 13, 30. B) Praeps.; pron. suff. per *ê* sibi subjungit, ቅድሜየ፡, ቅድሜከ፡ al. 1) ቅድመ፡ simplex a) loci: *ante, pro, prae* Gen. 24, 7. 33, 3. 14. 45, 5; Ex. 14, 19. 33, 2; Num. 14, 43; Jos. 4, 23. 20, 32; 1 Reg. 25, 19; Judith 15, 13; Matth. 5, 24. 6, 2. 11, 10; Luc. 1, 76. 9, 52. 10, 1; Act. 14, 13; Apoc. 4, 6; ሮጸ፡ቅድሜሁ፡ Luc. 19, 4; ቅድሜየ፡እሜልዕ፡ Phil. 3, 14. b) *coram, in facie, ex adverso,* ἐναντίον Gen. 13, 9. 47, 6; Luc. 1, 8; ἐνώπιον ቅድሜየ፡አንቲ፡ዘልፈ፡ Jes. 49, 16; Ps. 17, 8; 1 Reg. 12, 3; Gen. 31, 35; Ex. 3, 21; Deut. 16, 16. 31, 11; ἀπὸ προςώπου Lev. 19, 32; ቅድመ፡አዕይንቲሁ፡ ἐν ὀφϑαλμοῖς 1 Reg. 8, 6; Rom. 3, 18; κατὰ πρόςωπον Gen. 16, 12. 25, 18; κατέναντι Ps. 5, 6; Marc. 11, 2; Luc. 19, 30. c) *temporis: ante:* ቅድመ፡ዮም፡ Lud. e V. S. (aliâs እምቅድመ፡ q. v.). d) *ordinis* Rom. 3, 2 ant.
2) ለቅድመ፡ proprie: versus coram i. e. *ut sit coram* Ex. 29, 24; *erga* 2 Cor. 8, 21. 24. 3) በቅድመ፡ *ante, prae, coram, ex adverso,* ἔμπροσϑεν Matth. 5, 16; በቅድሜሆሙ፡ወበድኅሬሆሙ፡ Ep. Jer. 5; ἐναντίον, ἔναντι Gen. 6, 8. 13, 13. 47, 15; Ex. 19, 11; Num. 3, 4. 7. 11, 10; Ruth 4, 4; Hen. 39, 8. 11. 12. 62, 8; Marc. 2, 12; Luc. 20, 26. 24, 19; ἐνώπιον Ps. 9, 26; Jud. 20, 39; Ex. 34, 10; Lev. 20, 17; κατενώπιον 2 Cor. 2, 17. 12, 19; በቅድመ፡አዕይንትየ፡ ἐν ὀφϑαλμοῖς 1 Reg. 29, 6; de *sententia* alcjs (*ut videtur* alicui alqd) በቅድመ፡ሰብእ፡ ἐν ὄψει ἀνϑρώπων Sap. 3, 4 et Gen. 29, 20 (ἐναντίον); Hen. 4. 4) እምቅድመ፡ a) de iis quae *ante* alqd fuerunt et ex hoc loco exeunt vel removentur: *a, de, ex, e conspectu,* ἀπὸ sive ἐκ προςώπου Ps. 16, 3. 17, 10; Act. 3, 19; Hen. 37, 4; Gen. 2, 10. 4, 14. 45, 1; 1 Reg. 4, 17. 23, 5; Jos. 4, 7. 8, 6; Ex. 14, 19; Hen. 9, 10; 2 Thess. 1, 9; Apoc. 12, 14. b) *a parte anteriore* alcjs i. e. α) *ante* Jos. 4, 11. 5, 1; 2 Reg. 10, 9. β) *adversus, contra,* እስመ፡እምቅድሜሆሙ፡ውእቱ፡ነፋስ፡ ἄνεμος ἐναντίος Matth. 14, 24. c) passim i. q. מִפְּנֵי, de causa, a qua quid proficiscitur: *ob, propter* Jud. 6, 6; Hos. 10, 15; 3 Reg. 8, 11.

d) de tempore: *ante, abhinc:* ሞተት፡አጋር፡እምቅድመ፡ሰራ፡ Kuf. 19; እለ፡እምቅድሜከ፡ Sir. 41, 3; Num. 13, 22; Ex. 10, 14; Jes. 18, 5; Matth. 5, 12. 24, 38; Luc. 21, 12; Joh. 10, 8; Col. 1, 17; 2 Tim. 4, 21; Judae 25; እምቅድመ፡፲ወ፬ዓመቱ፡ 2 Cor. 12, 2; 1 Reg. 9, 15; እምቅድመ፡፫አውራኅ፡ዘማእረር፡ Am. 4, 7; እምቅድመ፡ክልኤቱ፡ዓመት፡ዘድልቅልቅ፡ 1, 1; Joh. 12, 1. C) Conj. ቅድመ፡ et እምቅድመ፡ *priusquam, antequam,* c. c. Subj., ut: ቅድመ፡ይሱጥ፡ርእሶ፡ Cyr. c. Pall. f. 89; እምቅድመ፡ይትፈጠር፡ዓለም፡ፈጠረኒ፡ Sir. 24, 9; Gen. 2, 5; እምቅድመ፡ትሙት፡ Judith 16, 24; 4 Esr. 11, 17; Prov. 8, 23; Joh. 17, 24.

ቀዲሙ፡ adv. (gramm. § 163, 2) 1) *primum, primo* Gen. 43, 20; Joh. 5, 4. 8, 7. 18, 13. 2) *prius, antehac, antea,* እለ፡ያአምርዎ፡ቀዲሙ፡ Job 42, 11; Jer. 7, 12; እለ፡ቀዲሙ፡ትፈርህዎሙ፡ Jes. 33, 7. 16, 13; 4 Esr. 5, 1. 10, 43. 44; Hen. 16, 2; 1 Petr. 2, 10. 3, 20; 1 Tim. 1, 13; Joh. 16, 4; *olim, quondam, antiquitus* 1 Reg. 9, 9; Kuf. 29; Jes. 52, 4; Judith 5, 7; 3) praepositiones et notam Genitivi (ዘ፡) et st. constr. ante se fert, et significandis adjectivis *prior, praeteritus, pristinus, priscus* al. inservit: መዋዕለ፡ቀዲሙ፡ αἱ ἡμέραι αἱ πρότεραι Num. 6, 12; በመዋዕለ፡ቀዲሙ፡ ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων Jes. 37, 26; ዘቀዲሙ፡ τὰ πρότερον Jes. 41, 22; τὰ ἀρχαῖα 43, 18; τὰ πρότερα 48, 3. 65, 17; አከ፡ዘቀዲሙ፡መዋዕል፡ οὐ προτέραις ἡμέραις 48, 7; በዘቀዲሙ፡መዋዕል፡ Hez. 38, 17; አበዊሆሙ፡ዘቀዲሙ፡ Jer. 11, 10; እምቀዲሙ፡ ἀπ᾽ ἀρχῆς Jes. 48, 8; Joh. 1, 2; nec non praedicati vice fungitur Apoc. 12, 9.

ቀዳም፡ adj. *primus,* መንገደ፡ቀዳም፡ σαββάτου ὁδόν *primi* sc. sabbathi Act. 1, 12 Platt (ቀዳሚት፡ሰንበት፡ rom.), si quidem lectio bona est.

ቀዳሚ፡ adj., f. ቀዳሚት፡, Pl. ቀደምት፡, f. ቀዳምያት፡ A) Adj. 1) *primus, prior* (adj. ordinale) Gen. 32, 18; Ex. 12, 15. 16. 40, 2; 4 Reg. 1, 14; Dan. 9, 1; 4 Esr. 9, 5; Koh. 1, 11; Matth. 10, 2. 17, 27. 19, 30. 20, 8. 10; Luc. 2, 2; 1 Cor. 15, 45; Apoc. 21, 1; እምቀዳሚ፡እስከ፡ተፍጻሜቱ፡ Hen. 2, 2; ጽላት፡ከመ፡ቀዳምያት፡ Ex. 34, 1; በዓለ፡ቀዳሚ፡ማእረር፡ Kuf. p. 63. 79; ቀዳሚ፡መጽሐፍ፡ *primae literae* Hebr. 5, 12; እምነ፡ቀዳሚ፡መዋዕልኪ፡ Judith 8, 29; አይኑ፡ትእዛዝ፡ቀዳሚት፡ Marc. 12, 28; ዘቀዳሚ፡ወዘደኃሪ፡ Ps. 138, 4; መጻሕፍት፡ዘቀዳሚ፡ወዘደኃሪ፡ *libri prioris et posterioris* (sc. Testamenti, seu V. et N.) Lud. e Syn. Ubi ቀዳሚ፡ per se ponitur, pron. suff. ሁ፡ assumere amat: ቀዳሚሁ፡እምላዕለ፡ብእሲት፡ወጽአት፡ኀጢአት፡ Sir. 25, 24; Joh. 1, 1; ቀዳሚሁ፡አበዊክሙ፡ Jes. 43, 27; vid. etiam sub litera C) infra; etiam ubi Adjectivi vice fungitur, pronomen suff., substantivo affigendum, ad se trahere potest: በዓመት፡ቀዳሚሁ፡ለዝ፡ሱባዔ፡ Kuf. p. 46; passim substantivo ope pron. relativi adjungitur, ut: ተአምር፡ዘቀዳሚ፡ Ex. 4, 8 (coll. Gen. 32, 18; 4 Esr. 9, 5). 2) *pristinus, prior, superior, priscus, antiquus:* ነገሥት፡ቀደምት፡ 2 Par. 1, 12; Jes. 19, 11; ነቢያት፡ቀደምት፡ Zach. 1, 4; በመዋዕለ፡ቀደምት፡ ἐν ταῖς πρότερον ἡμέραις Judith 8, 18; ቀደምተ፡ዓለም፡ Job 8, 8; Sir. 2, 10; Kuf. 23; Hen. 37, 2; ቀደምት፡እለ፡ይርብሕ፡ Sir. 16, 7; አበው፡ቀደምት፡ (*patriarchae*) Hen. 70, 4; Act. 7, 8; οἱ ἀρχαῖοι Matth. 5, 21; 2 Reg. 20, 18; 3 Reg. 3, 1. 3) *princeps:* ቀደምት፡ αἱ ἀρχαί *principatus* Eph. 3, 10; Col. 1, 16. 2, 15; Tit. 3, 1; Rom. 8, 38. B) Subst. abstr., et ቀዳሚ፡ et ቀዳሚት፡ 1) ቀዳሚ፡ *initium, principium, primordium:* ቀዳሚሃ፡ለጥበብ፡ፈሪሀ፡እግዚ"፡ Ps. 110, 9; Prov. 1, 7; ቀዳሚሃ፡ለትዕቢት፡ Sir. 10, 12. 13. 37, 16; ቀዳሚሁ፡ለከልእ፡ዓለም፡ 4 Esr. 4, 14. 7, 12; ቀዳሜ፡ማእረር፡ Ruth 1, 22; በቀዳሚ፡ Gen. 1, 1; አመ፡ቀዳሜ፡የአርሩ፡ *initio messis* 2 Reg. 21, 9; እምቀዳሚ፡ *ab initio* Hen. 88, 1. 2) ቀዳሚት፡ *status vel conditio prior* (opp. ደኃሪት፡) Job 8, 7. 42, 12; Luc. 11, 26. 3) *primum* in suo genere a) *praestantissimum:* ቀዳሜ፡ተግባሩ፡ለእግዚ"፡ Job 40, 44; Num. 24, 20. b) *primitiae:* ቀዳሜ፡ወልድየ፡ Gen. 49, 3; Deut. 33, 21; ቀዳሜ፡ቅድሳት፡ Sir. 7, 31; ቀዳሜ፡ማእረሩ፡ Jer. 2, 3; Ex. 35, 5; Lev. 23, 10; Deut. 18, 4. 26, 10; Ps. 77, 56; Rom. 8, 23; ቀዳምያት፡ Sir. 7, 31; Mal. 3, 8; Hez. 48; Lit. 160, 1; Syn. C) Adv. ቀዳሚ፡ (gramm. § 163, 2), raro ቀዳሜ፡ (ut Marc. 4, 28) *primum, primo, prius, antea, olim, quondam, pridem* Hen. 37, 3; 1 Cor. 12, 28; Marc. 4, 28; 4 Esr. 10, 55; Hen. 15, 6. 58, 6; 1 Reg. 3, 10: ቀዳሜ፡ኵሉ፡ πρῶτον πάντων 1 Tim. 2, 1. Pron. suff. ሁ፡ assumit (vid. A. 1.): ቀዳሚየ፡ቃለ፡አልብየ፡ወትካትየ፡ Ex. 4, 10; 4 Esr. 4, 1.

ቅድመት፡ n. act. 1) *antecessio, prioratus,* M. M. f. 193; አልቦ፡ቅድመት፡ለሀልዎቶሙ፡ (sc. personarum Trinitatis) Lud. e L. M.; *jus praecipuum* haeredis F. N. 42, 5. 2) *principatus, primatus,* ቅድመት፡ኮነ፡ዲበ፡መትከፍቱ፡ ἀρχή Jes. 9, 6 var.; Did. 29; አሐቲ፡ቅድመት፡ወአሐቲ፡ስፍነት፡ Ssal. Req.

ቀዳማዊ፡ et **ቀዳማይ፡**, adj. (ordinale), f. ቀዳማዊት፡, ቀዳማይት፡, ቀዳማዪት፡ (2 Par. 28, 17 var.) *primus, prior* Ex. 12, 2; Deut. 24, 4; Jes. 41, 4. 44, 6. 48, 12; Dan. 7, 4; Zach. 6, 2; 1 Par. 12, 15; Asc. Jes. 7, 19. 10, 27; 4 Esr. 1, 20. 11, 15. 19; 1 Esr. 3, 16; Hen. 40, 4. 69, 2. 4; Kuf. 24; Sir. 24, 28; Matth. 21, 28; Apoc. 1, 17. 21, 1; ὁ ἀπ᾽ ἀρχῆς 1 Joh. 2, 13; ቀዳማይት፡ Cyr. c. Pall. f. 69; ሀርቃኖስ፡ቀዳማዊ፡ (opp. juniore vel altero) Jsp. p. 327.

ቅድምና፡ subst. *exsistentia primordialis, prioratus temporalis,* (*aeternitas*): አልቦ፡ጥንት፡ለቅድምናከ፡ወለድኅርናከ፡አልቦ፡ፍጻሜ፡ F. N. in Proleg.; (personae Trinitatis) ዕሩያን፡በባሕርይ፡ወበአምላክና፡ወበቅድምና፡ F. M. 27, 8; ወልድ፡ኢቀደመ፡እምአብ፡በቅድምና፡ Fid. Jac. Bard.; verbis አቅደምከ፡ሣርሮታ፡ለምድር፡ (Hebr. 1, 10) አኀዘ፡የአምር፡ (*coepit monstrare*) ቅድምናሁ፡ Chr. ho. 3; ቅድምናሁ፡ወሀልዎቱ፡ለዓለም፡ ho. 12.

መቅደም፡ et **መቅድም፡** subst. 1) *primum* in suo genere a) *praestantissimum:* Cant. 4, 14. b) *principium, initium:* መቅድመ፡ቃል፡ ἡ ἀρχὴ τῶν λογίων Hebr. 5, 12 Platt; ገብሩ፡መቅድመ፡ርኵስ፡ Kuf. p. 31. c) *exordium, prolegomena, introductio* librorum: F. N. in Proleg.; መቅድመ፡ወንጌል፡ Cod. Mus. Brit. VIII, 1; Cod. Bibl. Bodl. Ox. X, 1; መቅደመ፡ጳውሎስ፡ d'Abb. catal. p. 148. d) adverbialiter usurpatur መቅድመ፡ *primum, primo, initio, primitus, potissimum:* ἐν τῇ ἀρχῇ Prov. 8, 23; πρῶτον Matth. 6, 33; Clem. f. 268; 1 Thess. 4, 16 Platt; መቅድመ፡ (opp. ድኅረ፡) Jer. 27, 17 vrs. alt.; ውእቱ፡መቅድመ፡ተቀብረ፡ Kuf. 4; ውእቱ፡መቅድመ፡ገብረ፡በዓለ፡መጸለት፡ Kuf. 16; መቅድመ፡ *ante omnia* Kedr f. 39; መቅድመ፡ፈድፋደ፡ *maxime vero* seu *potissimum* Lit. 170, 2. e) praepos. α) *ante* መቅድመ፡ኵሉ፡ *ante omnia* F. M. 27, 1; fortasse Hen. 61, 7. β) *coram* Hen, 48, 2. 2) *principatus, imperium,* Kuf. p. 45 ann. 11.

መቅደም፡ subst. „*pelvis*, cujus ad lavandas manus in templis Aethiopum usus secundum Gregorium meum“, Lud.

ቄድር፡ n. prgr. 1) nomen libri cujusdam liturgici: **መጽሐፈ፡ቄድር፡ዘአንበሩ፡መምህራን፡በእንተ፡ዘክሕደ፡ሃይማኖቶ፡አው፡ዘአርኰሰ፡ሥጋሁ፡ምስለ፡ዘኢምእመናን፡አው፡ተባዕት፡አው፡አንስት፡አው፡መነኮስ፡አው፡መነኮሳይት፡**. Homines hujus generis contaminati secundum ritum in hoc libro descriptum aqua et oleo variis precibus et nominibus mysticis recitatis consecrato asperguntur et repurgantur. [Nomen e قَذُر *sordidus, immundus* ortum videtur]. Exstat in Bibliotheca Tubingensi et in Abbadiana. Praeterea *Voc. Ae.* enumerant 2) inter plantarum nomina **ቄድር፡ዘ፡መርዝ፡** *venenum*; 3) inter vestium nomina **ቄዳር፡ዘ፡ጥቁር፡ግምጃ፡** (nomine proprio **ቄዳር፡** Ps. 119, 5; Cant. 1, 5 male intellecto).

ቂዳርስ፡, **ቄዳርስ፡**, **ቂዳርን፡**, **ቄድራን፡**, **ቀዲራን፡**, **ቄዳራን፡** al., n. pr. gr. κίδαρις *cidaris, tiara* Ex. 36, 36; Lev. 8, 13. 16, 4; Sir. 45, 12.

ቄድሮስ፡, **ቄድሮን፡**, **ቄዳር፡** n. prgr. 1) κέδρος, *cedrus* Cant. 5, 15. 8, 9; Sir. 24, 13; Hez. 17, 3; 3 Reg. 5, 9. 6, 13; Kuf. 13. 21 (ubi a **ቄድሮን፡** distinguitur **ቄዳር፡ዘስሙ፡አረበተ፡** vel **አርቦት፡** p. 77). Etiam **ቄድሮና፡** 3 Reg. 5, 10. 2) *Cedron* torrens inter Hierosolyma et montem olivarum (קִדְרוֹן): **ፈለገ፡ቄድሮስ፡** Joh. 18, 1 (**ቄድሮስ፡ፈለገ፡አርዝ፡** Platt, coll. 2 Sam. 15, 23 al.).

ቄድሪኖስ፡ (1 Esr. 4, 48), **ቄድሪኖን፡** (3 Reg. 7, 39), **ቄድሪን፡**, **ቂድሪና፡**, **ቅድሪኒ፡** (2 Esr. 3, 7), **ቄድሮና፡** (Org. 4) *cedrinus*.

ቆድራጢስ፡ vel **ቆድራንጢስ፡** n. prgr. κοδράντης *quadrans* numus sive tres unciae, Marc. 12, 42. — *Voc. Ae.*: **ቈንድራጢስ፡ዘ፡ተረን፡**።

ቀደሰ፡ I, 2 [קִדֵּשׁ ܩܰܕܶܫ قَدَّسَ] 1) *sanctum habere*: **ቀድስዎ፡ለእግዚ"፡** Jes. 8, 13; **እመ፡ቀደስክን፡(ለሰንበታት፡)ለእግዚ"፡** καλέσεις ἅγια τῷ θεῷ 58, 13; Jer. 17, 22; Deut. 5, 12; Kuf. 2. 2) *sanctum declarare* vel *reddere, sanctificare, rem sacram instituere*, sabbathum Gen. 2, 3; Kuf. 2; Sir. 36, 9; **እቄድሶሙ፡ለሕዝብ፡ሊተ፡** Kuf. 2; **ይቄድሰከ፡** ἔσται σοι εἰς ἁγίασμα Jes. 8, 14; Hez. 20, 12; Lev. 21, 23; Jos. 7, 13; Jer. 1, 5; Matth. 23, 17; Joh. 17, 17; Eph. 5, 26; Hebr. 9, 13; c. Acc. et **እምነ፡** Lev. 16, 19. 3) *consecrare, ritu sacro inaugurare, dedicare*, Ex. 29, 1. 44; Lev. 8, 12. 15; Num. 7, 1; 1 Reg. 16, 5; Ps. 45, 4; 4 Esr. 9, 9; c. **ለ፡** Dei Ex. 13, 2; Lev. 22, 2. 3; Num. 3, 13; Deut. 15, 19; ecclesias Sx. Teq. 25; Mag. 20; **ቀድሱ፡ኵሎ፡አብያተ፡ክርስቲያናት፡ዘሐነጽክምዎሙ፡ወኀትምዎሙ፡በማኅተመ፡እግዚ"፡ዘውእቱ፡ቅብአ፡ሜሮን፡ቅዱስ፡** F. M. 28, 1. 4) *sacra administrare, sacrificium altaris* (**ቅዳሴ፡**) *celebrare* vel *peragere*, ἱερατεύειν Ex. 28, 3 (c. Acc. Dei, μοι); coll. 29, 46; absol. de sacerdotibus Christianorum, sacrificium celebrantibus: Can. Ant. 3 (4); **አልባሰ፡ምሥዋዕ፡ዘይቄድሱ፡በሙ፡** F. M. 31, 5; Abush. 50; **ለቀሲስ፡ሥልጣን፡ከመ፡ይምሀር፡ወያጥምቅ፡ወይቀድስ፡ወይባርክ፡ሕዝበ፡** F. N. 6. 5) *sanctum praedicare, trisagion cantare*, Hen. 61, 12 (**ቀድሶት፡**); Lit. 165, 2; **ይሴብሕዎ፡ወይቄድስዎ፡ወይባርክዎ፡** Clem. f. 15; **ቦ፡እምኔሆሙ፡ዘይዜምር፡ወቦ፡እምኔሆሙ፡ዘይቄድስ፡ወቦ፡ዘይዌድስ፡** Clem. f. 61.

ተቀደሰ፡ III, 2 refl. et pass. 1) *sanctum haberi, sanctum se praestare* Lev. 22, 32; Matth. 6, 9; Ex. 29, 43; **እትቄደስ፡ብኪ፡** Hez. 28, 22; **ሶበ፡ተቀደስኩ፡በላዕሌክሙ፡** 36, 23; **ተቀደስከ፡በኀቤነ፡** Sir. 33, 4. 2) *sanctum reddi, sanctificari* Ex. 29, 37; Lev. 6, 11. 20; Hagg. 2, 12; Jes. 10, 17; **ውእቱ፡እምከርሠ፡እሙ፡ተቀደሰ፡ይኩን፡ነቢየ፡** Sir. 49, 7; 1 Reg. 21, 5; 1 Cor. 7, 14; 1 Tim. 4, 5; 1 Thess. 4, 3; Hebr. 2, 11. 10, 10; c. **እምነ፡** ut: **ይትቄደስ፡ምድር፡እምኵሉ፡አበሳ፡** Kuf. 4; c. **ለ፡** Dei Num. 6, 8. 3) *se purificare* vel *sanctificare* 1 Reg. 16, 5; **እለ፡ይትቄደሱ፡** οἱ ἁγνιζόμενοι Jes. 66, 17 vrs. alt. 4) *consecrari, ritu sacro inaugurari, dedicari*: **ካህናት፡እለ፡ተቀደሱ፡** Hez. 48, 11; Ex. 29, 33; **ቤተ፡ክርስቲያን፡ዘተቀደሰት፡** Sx. Mij. 15. 5) *sanctum praedicari*, Lit. Chr.

ቅዱስ፡ part. et adj. 1) *sanctus, sacer*, a) (sanctus) de Deo: Lev. 11, 44. 45. 19, 2; Jes. 6, 3; Ps. 98, 3. 10; **ቅዱሰ፡ቅዱሳን፡ስሙ፡** Jes. 57, 15; **ቅዱሰ፡እስራኤል፡** Jes. 1, 4. 5, 19. 24 al.; **ቅዱስ፡ወዐቢይ፡** Hen. 1, 3 al.; de Christo et Spiritu S.: Marc. 1, 24; Luc. 4, 34; Matth. 1, 18. 28, 19 al.; angelis: Job 15, 15; Ps. 88, 6. 8; Hen. 20, 1 seq.; hominibus: Lev. 11, 44. 19, 2. 21, 6; Num. 6, 5; Ps. 33, 10; **ቅዱሳነ፡ልዑል፡** Dan. 7, 27; Hen. 38, 4 seq.; **ቅዱሳኒሃ፡** Ναζιραῖοι αὐτῆς Thren. 4, 7; Luc. 1, 70; Eph. 3, 5. 8; Rom. 1, 7. 12, 13; 2 Cor. 1, 2 al. b) (sacer) de rebus et locis: **መጻሕፍት፡ቅዱሳት፡** Rom. 1, 2; **ኦሪት፡** 7, 12; 2 Petr. 2, 21; **ምግባር፡** 3, 11; **ጸዋዒ፡** 2 Tim. 1, 9; **ዕለት፡ቅድስት፡** Jes. 58, 13; Ex. 12, 16; **ኅብስት፡** 1 Reg. 21, 4; **ዕጣን፡** Ex. 30, 35. 36; **ዐራዝ፡** vel **ልብስ፡** 28, 2 seq.; **በመካን፡ቅዱስ፡** Lev. 6, 19. 20; Matth. 24, 15; **ደብተራሁ፡ቅዱስ፡** Sir. 24, 10; **ሀገር፡ቅድስት፡** Jes. 48, 2; Matth. 4, 5. — C. c. **ለ፡** prs., *alicui*: Lev. 19, 24. 27, 21. 30; Ex. 28, 32 al. Crebro occurrit: **ቅዱሰ፡ቅዱሳን፡** *sanctissimus, sacrosanctus* Ex. 29, 37. 30, 10. 29. 36; Lev. 27, 28; Kuf. 8; alium sensum habet **ቅዱስ፡ለቅዱሳን፡** *sanctus sanctis* (sc. sacerdotibus) Lev. 2, 10. 6, 18. 22. 7, 6; vel **ቅዱስ፡ዘቅዱስ፡** 2, 3. 2) Passim usurpatur substantive: *sacrum, res sacra, sacrarium, sanctuarium*: **ቅዱሳን፡** τὰ ἅγια res Ex. 28, 34; locus 29, 30. 39, 1; Lev. 10, 4; **ቅድስት፡** τὸ ἅγιον (res) Matth. 7, 6; τὰ ἅγια (locus) Hebr. 9, 12; Apoc. 21, 3 rom.; **ቅዱሰ፡ቅዱሳን፡** *sanctum sanctorum* (pars tabernaculi vel templi) Lev. 16, 33; Num. 18, 10; Dan. 9, 24; **ቅድስተ፡ቅዱሳን፡** Hebr. 9, 25. 13, 11; **ውስተ፡ቤተ፡ቅድስተ፡ቅዱሳን፡** 2 Par. 3, 10. Nonnumquam **ቅድስት፡** i. q. **ቅዳሴ፡** vel **ቅድሳት፡**, ut Rom. 6, 19 Plgl.

ቍድስ፡ n. prgr. i. e. قُدْس c. art., *sanctuarium*: **ሀገረ፡ቍድስ፡** i. e. *Hierosolyma*, Jsp. p. 276.

ቅድሶት፡ n. act. *sanctitas*, (*res sacra*); hoc Lud. e Ps. 29, 4 affert, sed ipse in sua editione exhibet **ቅድሳት** ።; 4 Esr. 10, 30 var.

ቀዳሲ፡ n. ag. *sanctificator*: **አምላክ፡ዘውእቱ፡ሐዋጺሆሙ፡ወቀዳሲሆሙ፡** Abush. 20.

ቅድሳት፡ subst. 1) *sanctitas, sanctimonia*, (et *sanctificatio*) a) personarum: ἁγιότης Hebr. 12, 10; ἁγιωσύνη

1 Thess. 3, 13; Ps. 95, 6. 144, 5; ἁγιασμός 1 Thess. 4, 7; 1 Tim. 2, 15; 1 Cor. 1, 30; Rom. 6, 19. 22; Lit. Chr. Hoc titulo appellantur patriarchae (episcopi): ፈነውኩ፡ለቅድሳቲከ፡ፍቁርየ፡ τῇ σῇ ὁσιότητι Cyr. f. 116 (Mansi t. V p. 309). b) nominibus rerum in genitivo postpositum adjectivo significando inservit: Ex. 29, 29; Lev. 4, 6. 17; መሥዋዕተ፡ቅድሳት፡, ቀዳሚ፡ቅድሳት፡ Sir. 7, 31. 26, 17; ሀገረ፡ቅድሳት፡ 36, 18; አልባሰ፡ወርቅ፡ዘቅድሳት፡ 45, 10; ልብሰ፡ቅድሳተ፡ስብሐት፡ 51, 11; Ps. 96, 13; ንዋየ፡ቅድሳት፡ 1 Esr. 6, 17; Judith 4, 3; F. M. 29. 2) *sacrum, res sacra* Lev. 22, 2. 10. (14); Num. 18, 32; Ps. 131, 19; 3 Reg. 7, 37; 4 Reg. 12, 18; 2 Par. 5, 1. 15, 18; Hez. 20, 40. 22, 8; Matth. 7, 6; Lit. 158, 2. 172, 4; cfr. etiam ወሀበ፡ቅድሳቶሙ፡ለሕዝብ፡ ἱερατείαν λαοῦ Sir. 45, 7. 3) *sacrarium, sanctuarium, locus sacer* Lev. 6, 23. 16, 2. 3. 17. 23. 27; Hez. 37, 26; 4 Esr. 10, 30.

ቅዳሴ፡ subst., Pl. ቅዳሴያት፡ et ቅዳስያት፡ 1) *sanctificatio:* ይከውን፡(ለከ፡)ለቅዳሴ፡ Jes. 8, 14 vrs. alt.; ለቅዳሴ፡ምድር፡ Kuf. 4. 2) *sanctitatis praedicatio,* Lit. 165, 2; Seraphim ወሀቡ፡፫ቅዳሴያተ፡ M. M. f. 8; መልአከ፡ቅዳሴ፡ Kuf. 2. 15; ለቅዳሴ፡ወለበረከት፡ Kuf. p. 9; በኵሉ፡ቅዳሴያቲክሙ፡ Hez. 20, 40 var. 3) *consecratio, dedicatio, inauguratio, encaenia:* ቅብእ፡ዘቅዳስያት፡ Const. Ap. 34; ቅዳሴ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ F. M. 28, 1; F. N. p. 11; Sx. Teq. 4. 25; Haml. 25, al. 4) *consecratio eucharistiae* a) *missa, peractio sacrificii altaris:* በእንተ፡ቅዳሴ፡ F. N. 12; አልባሰ፡ቅዳሴ፡ ib., እምድኅረ፡ፍጻሜ፡ቅዳሴ፡ዘምስጢር፡ Chr. Ta. 17; Lit. 158, 1. 163, 2. b) *liturgia* (*anaphora, oratio eucharistica*) Lit. 168, 1. 170, 1; Catal. cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 33; d'Abb. catal. n. XIII et LXXII; ናሁ፡ንቡር፡በቤተ፡ክርስቲያን፡ቅብጣዊት፡፫ቅዳሴያት፡ዘባስልዮስ፡ወዘጎርጎርዮስ፡ወቄርሎስ፡ F. N. 12.

ቅድስና፡ subst. *sanctimonia, sanctitas* a) personarum: ኰነነ፡ሴት፡ሕዝበ፡በጽድቅ፡ወበንጹሕ፡ወበቅድስና፡ Clem. f. 12; ሀበ፡ (presbytero consecrando) መንፈሰ፡ቅድስና፡ Kid. f. 15; Org. 3. b) de rebus: (Mariae) ገጸ፡ቅድስና፡ስቡሕ፡ I Sal. Mar. 4; ሀብተ፡ቅድስናሆሙ፡ Ex. 28, 34 (vid. ቅድሳት፡ n. 1, b). c) titulus, quo appellantur patriarchae (episcopi): ንኑሥሥ፡እምነ፡ቅድስናከ፡ Sx. Teq. 12.

ቅዱሳዊ፡ adj. rel. *ad sanctum pertinens, sanctus,* Greg. in Epist., sed abusive (Lud.).

መቅደስ፡, raro መቅድስ፡ (Ps. 10, 4), subst., plerumque m., Pl. መቃድስ፡ 1) *res sacra, sacrum,* τα ἅγια Jes. 43, 28; Hez. 5, 11; መቃድስ፡ Chr. ho. 17. 2) *locus sacer, sanctuarium, sacrarium, templum,* τὸ ἅγιον Jes. 26, 21; Dan. 9, 26; ἁγίασμα Sir. 47, 13; Thren. 1, 10. 2, 7; ἁγιαστήριον Ps. 72, 17; ναός Sir. 50, 7. 51, 14; 4 Esr. 10, 28; ደብረ፡መቅደስየ፡ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου Jes. 11, 9. 56, 7. 57, 13; Dan. 9, 16; Ps. 2, 6. 14, 1; ጽርሐ፡መቅደስ፡ 5, 8. 10, 4; ሀገረ፡መቅደስከ፡ Jes. 64, 10; ቤተ፡መቅደስ፡ Kuf. 49; Jes. 44, 28. 60, 13. 63, 15; Judith 4, 3; Dan. 5, 2; Matth. 21, 12. 24, 1; Marc. 11, 11. 15; de templo Hierosolymitano Clem. f. 94; de urbe Hierosolymorum f. 36; de ecclesiis Christianorum Genz. f. 69; ϑυσιαστήριον Ex. 30, 20 c. annot. et Matth. 23, 35.

ምቅዳስ፡ subst. *locus sacer, sanctuarium, sacrarium,* Kuf. 1; Ex. 25, 8. 26, 33; ቤተ፡ምቅዳስ፡ 28, 3; ቤተ፡መቅደሰ፡ምቅዳስ፡ τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων 26, 34.

ቃዴ፡ n. prgr. sc. قَاضٍ *judex,* d'Abbadie catal. p. 155.

ቀደወ፡ I, 1 [قَدَا significatum specialem *boni odoris saporisque fuit* habet; vicina videntur قَزِزٌ *a rebus impuris sibi cavens, elegans, politus,* قَزَزٌ *abstinentia a rebus impuris,* nec non قَدَسَ (ቀደሰ፡) *purus fuit;* aliae linguae frequentant: זָכָה זָכַךְ ܙܟܳܐ زَكَا] *purum, candidum, nitidum esse:* ኢቀደወ፡ኅሊናሁ፡ (Judae Ischariotae) አላ፡ከመ፡ዛሕለ፡ብርት፡ኮነ፡ M. M. f. 202.

አቅደወ፡ II, 1 *nitidum facere, illustrare, decorare:* ለሀላዌ፡ሰብእ፡ያቀድዋ፡በርእሱ፡ወይሬስያ፡ሱታፌ፡መለኮት፡ τὴν τοῦ ἀνϑρώπου κατασεμνύνει φύσιν ἐφ' ἑαυτῷ Cyr. c. Pall. f. 86.

ቅድው፡ part., Pl. ቀደውት፡ (tamquam a ቀዲው፡ vel ቀዳዊ፡) 1) *purus, sincerus, candidus, nitidus,* በግዕ፡ቅድው፡ወንጹሕ፡ ἄμωμος καὶ ἄσπιλος 1 Petr. 1, 19; ንዋየ፡ብርት፡ቅድው፡ σκεύη χαλκοῦ στίλβοντος 2 Esr. 8, 27; ብርት፡ቅድው፡ 1 Esr. 8, 56; (Victor, qui es ovis) ዘአርአያከ፡ቅድው፡ Enc.; de homine ejusque habitu: ብ፡ባዕለ፡ወብ፡ነዳየ፤ብ፡ሕሡመ፡ወብ፡ቅድወ፡ M. M. f. 86; de oratione: ዘኢቅድው፡ነገር፡ κεκομψευμένα ῥήματα Cyr. ad Th. f. 15; (at pro አምኃ፤ቅድወ፡ quod Lud. ex Enc. Mij. 17 affert, exemplar Tubing. አ"፤ቅድመ፡ praebet). 2) *praestantissimus* in quovis genere (*genuinus, selectus*); በባላቅ፡ቅድው፡ ἐν ὄνυχι τιμίῳ Job 28, 16; መዓር፡ቅድው፡ πρῶτον μέλι Hez. 27, 17; ቅብእ፡ቅድው፡ ἔλαιον κεκομμένον 3 Reg. 5, 11; in specie a) de unguentis et odoramentis: በቅድው፡አፈዋት፡ μετὰ πρώτων ἡδυσμάτων Hez. 27, 22; ἐκλεκτός, εὐώδης Ex. 30, 23; ዕፍረት፡ቅድው፡ Sir. 24, 15; ዕፍረት፡ዘቅድው፡ ἔργον μυρεψοῦ Sir. 49, 1; Ex. 30, 35; ዕፍረት፡ቅድው፡ πρῶτα μύρα Am. 6, 6; Hen. 32, 1; ናርዱ፡ቅድው፡ Marc. 14, 3. b) de vestibus: አልባስ፡ቀደውት፡ ἡ στολὴ ἡ πρώτη Luc. 15, 22; 1 Tim. 2, 9. — *Voc. Ae.:* ቅድው፡ዘ፡ንጹሕ።

ቀደፈ፡ I, 1 [vid. ኀደፈ፡] *remis propellere, remigare:* እለ፡ይቀድፉ፡ κωπηλάται Hez. 27, 9. 27. 29. 35.

መቅደፍ፡ vel መቅደፍት፡ subst. (Sing. nondum repertus), Pl. መቃድፍ፡ *remus,* M. M. f. 21. 108; አነ፡ጸራቢ፡ወነዳቂ፡ወእገብር፡መዋፍርተ፡ወአርዑተ፡ወመዳልወ፡ወመንኰራኵረ፡ወአሕማረ፡ወመቃድፈ፡ወታእካ፡ነገሥት፡ Sx. Teq. 9.

ቃግስት፡ subst. *vipera, cerastes:* ትውልደ፡ቃግስት፡ ἔκγονα ἀσπίδων Jes. 14, 29; κεράστης Prov. 23, 32; Pl. ቃግስታት፡ d'Abbadie e suo codice LXVII mihi communicavit.

ቀጣ፡ subst. *monetae species,* cujus XX non conficiunt unum ወርቅ፡ aureum; numerare solent Aethiopes hac moneta, ut: ተሣየጠ፡በ፺ቀጣ፡ Lud.

ቀጠራቅጤን፡ n. prgr. sc. καταράκτης (שָׁלָךְ), *mergus,* avis aquatica, sc. pelecani species de summis scopulis ad capiendos pisces in aquam se dejiciens (Ges. thes. p. 1419) Lev. 11, 17; Deut. 14, 17. — *Voc. Ae.:* ቅጥራቅጣን፡ (v. ቅጥራቅጢን፡)

ዘ፡ድምቢጽ፡ (de quo nomine vid. Lud. lex. amh. coll. 81; Isenb. p. 162).

ቀጥራን፡ subst. [ܩܛܪܢ قَطِرَانٌ] *pix* vel *resina liquida* (ex arbore pinus vel cedri, igne adhibito, educta; Theer): አፍልሐዎ፡ውስተ፡ጻሕል፡በዝፍት፡ወበቀጥራን፡ Sx. Ter 27; ቃር፡ወፒሳ፡ወተይ፡ወቅጥራን፡ Sx. Haml. 5; M. F.

ቀጥቀጠ፡ quadrl. I [ܩܨܐ *fregit*, قَصَّ *contrivit* (قَصَّةٌ *glarea comminuta*, *parva*), قَصْقَصَ *confregit comminuitque* praedam leo; coll. חָתַת כָּתַת, هَدَّ كَدَّ, ጐድጐደ፡] 1) *rumpere*, *disrumpere*, chordam, rete vel funem, Lud. e Vit. Jacobi Sar. 2) *confringere*, *perfringere*, *conterere*, *contundere*, *quassare*, *comminuere*, (plerumque συντρίβω, ἐκτρίβω, rarius κλάω, συγκλάω, συνϑλ΄ω, ϑραύω, συγκόπτω, πατάσσω), ut tabulas Ex. 34, 1; Deut. 9, 17; idola Ex. 23, 24; Deut. 7, 5. 9, 21; Dan. 2, 35; columnas Jer. 50, 13; vas figlinum 19, 10; Ps. 2, 9; catenas Marc. 5, 4; jugum Jes. 14, 5; Jer. 2, 20. 5, 5; pessulos, vectes Jes. 45, 2; Am. 1, 5; arbores Ps. 28, 5; Ex. 9, 25; naves Ps. 47, 6; cornua Thren. 2, 3; Dan. 8, 7; Hen. 90, 13. 16; capita Jud. 9, 53; Ps. 73, 15. 109, 6; brachia Job 38, 15; Ps. 9, 39; lumbos Sir. 32, 22; ossa: በመፍጽሐ፡ኅጺን፡ዐጽመ፡እገሪሁ፡ቀጥቀጡ፡ Sx. Nah. 25 Enc.; homines Jer. 9, 21; Job 9, 17; trsl. (*frangere*, *conficere* al.): hominem Job 38, 15; Jes. 10, 33. 22, 17; Luc. 9, 39 (ቀጥቂጠ፡); Satanam Rom. 16, 20; reges Sir. 46, 18; hostes (*clade*): ቀጥቅጦ፡ለፀሬዊ፡ Sir. 33, 9; Jos. 10, 10. 12; terram Jes. 2, 10. 19; bellum (i. e. hostes, arma hostium) Ex. 15, 3; እግዚ"፡ይቀጠቅጥ፡ፀብአ፡ Judith 16, 2; c. እምነ፡ *effringere* i. e. confringendo exstirpare: ንቀጥቅጦ፡እምድረ፡ሕያዋን፡ Jer. 11, 19; *frangere* cor alcjs Jsp. p. 362 (vid. ተባደወ፡).

ተቀጥቀጠ፡ III, 1 1) *rumpi*, *disrumpi*: መሥገርት፡ተቀጥቀጠት፡ Ps. 123, 7; Vit. Sam. 2) *confringi*, *perfringi*, *conteri*, *contundi*, *comminui*: Nah. 1, 6; Jer. 27, 23; Koh. 12, 6; Job 24, 20; Ps. 33, 21. 36, 16; ተቀጥቀጠኒ፡አዕጽምትየ፡ Jes. 38, 13; Kuf. 49; *membra sibi frangere*: (mulier, quae se de muro dejecit), ኢሞተት፡በሕቱ፡ተቀጥቀጠት፡ወተመንደበት፡ Jsp. p. 436; c. እምነ፡ sive *defringi*: ይትቀጥቀጥ፡እዴየ፡እምትርናዕየ፡ Job 31, 22, sive *confringendo exstirpari*: Num. 19, 13; Gen. 34, 30 (sine እምነ፡). Transl.: de viribus Ps. 36, 18; hominibus: ይትቀጠቀጥ፡ከመ፡ዕፅ፡ብኑብኑ፡ Job 24, 20; Jes. 1, 28. 8, 15; Thren. 1, 15; ተቀጥቀጠ፡ውስተ፡ምድር፡ συνετρίβη εἰς γῆν Jes. 14, 12; corde contrito: ይትቀጠቀጥ፡ልበሙ፡ Jes. 19, 1; populo, exercitu, clade affectis: Jos. 10, 12; ቅጥቃጤ፡ትትቀጠቀጥ፡ወለተ፡ሕዝብየ፡ Jer. 14, 17. 31, 4; hinc ተቀጥቅጦ፡ σύντριμμα *clades* Jes. 60, 18; ይመጽእ፡ተቀጥቅጦ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ 13, 6.

ቅጥቁጥ፡ part., fem. ቅጥቅጥ፡ (Mich. 4, 6) *confractus*, *contritus*, *comminutus*, *quassatus*: በትረ፡ብርዕ፡ቅጥቁጥ፡ Jes. 36, 6; 4 Reg. 18, 21; ብርዕ፡ቅጥቁጥ፡ Jes. 42, 3; Matth. 12, 20; fractus membris: Mich. 4, 6; Matth. 4, 24 rom.; ዘያነሥእ፡ለውዱቅ፡ወይፌውሶ፡ለቅጥቁጥ፡ Clem. f. 172; *confectus*: ክንኩ፡ከመ፡ብእሲ፡ቅጥቁጥ፡ Jer. 23, 9; ቅጥቁጣን፡ Zeph. 3, 18; *contritus* animo (poenitentia): ቅጥቁጠ፡ልብ፡ Chr. Ta. 31.

ቅጥቃጤ፡ subst., m. et fem., 1) *fractio*, *fractura*, *comminutio*, *contritio*: ቅጥቃጤ፡ጻሕብ፡ Jes. 30, 14; ቅጥቃጤ፡ሐቌያት፡ Hez. 21, 6; trsl.: ቅጥቃጤ፡ነፍስ፡ Jes. 65, 14; ቅጥቃጤ፡ልብ፡ (poenitentis) Jsp. p. 338. 2) *clades*, *afflictio magna* (שֶׁבֶר) Jos. 10, 10; Ps. 13, 7; Rom. 3, 16; Jes. 59, 7. 15, 2. 22, 4. 28, 12; Jer. 4, 6. 6, 1. 14. 27, 22; Thren. 2, 11. 4, 10; Am. 5, 9; Prov. 10, 14. 18, 7.

ነቀጥቃጥ፡ subst. (a stirpe V) *pavitatio*, *tremor corripiens* hominem, *paroxysmus* (cfr. חָתַת et חַתְחַת): አዝልፎ፡ስካር፡ያመጽእ፡ነቀጥቃጠ፡ወጥፍአተ፡ልብ፡ F. N. 50; Gad. Ad. f. 107.

ንቅጥቁጥ፡ part. (V) *pavitans*, *tremore* vel *paroxysmo correptus*, Gad. Ad. f. 107.

ቅጣብ፡ vid. sub ቅንጣብ፡

ቀጠነ፡ i. q. ܩܛܢ *diminutus*, *attenuatus*, *tenuis fuit* (hebr. קָטֹן *parvus fuit*, vid. de prima verbi potestate Ges. thes. p. 1212); vicinum est ቀጠጠ፡

አቅጠነ፡ II, 1 *tenuem*, *subtilem facere*: ታቀጥን፡ . . . . ከ፡ወአልባሲከ፡ወኢታግዝፍኒ፡ Syn. f. 285; tenuiter compungere notis, I Const. Ap. 62 et II Const. Ap. 19 (vid. sub ምርፋእ፡).

ቀጢን፡ adj., fem. ቀጣን፡, Pl. m. ቀጢናን፡, comm. ቀጠንት፡ 1) *tenuis*, *subtilis* a) de rebus corporeis: ልብስ፡ቀጢን፡ዘይትዐጸፍ፡ካህን፡ Sir. 50, 2; ክነፍ፡ደቃቅ፡ወቀጠንት፡ (v. ወቀጢናን፡) 4 Esr. 11, 4; መዝራዕቱ፡የማናይ፡ቀጢን፡ (tenuior sinistro) Kid. f. 5; አስሐትያ፡ቀጢን፡ Sap. 5, 15; ሥዕርት፡ቀጣን፡ Lev. 13, 30; ሠዊት፡ቀጢናን፡ Gen. 41, 6. 7. b) de rebus incorporeis, ut de voce: ቃለ፡ (v. ቃል፡) ቀጢን፡ φωνὴ αὔρας λεπτῆς 3 Reg. 19, 12; ቃሉ፡በሊኅ፡ወቀጢን፡ Sx. Mag. 14; de spiritu Sap. 7, 22 (λεπτός); Gad. Ad. f. 151; de perspicacia: በቀጣን፡ዐይነ፡ልብ፡ ἀκριβεῖ τῆς διανοίας ὄμματι Cyr. c. Pall. f. 66. 2) in specie: ቀጠንት፡ (sive adjecto sive omisso አልባስ፡) *vestes tenues* eaedemque pretiosae, molles: በቀጠንት፡ገለድኩ፡ምስካብየ፡ Prov. 7, 16; Did. 2; ዘቀጠንተ፡ይለብስ፡ Matth. 11, 8; በቀጠንት፡አልባስ፡ Luc. 7, 25; Deg.; Jsp. p. 379. — *Voc. Ae.*: ቀጠንት፡ብ፡ግምጃ ።

ቅጠን፡ subst. *tenuitas*, *exilitas*: ቅጠንየ፡ይገዝፍ፡እምነ፡ሐቌሁ፡ለአቡየ፡ μικρότης 3 Reg. 12ª, 10 (vid. ቍጠጥ፡).

ቍጥን፡ n. prgr. i. e. قُطْنٌ *bombyx*, *bombycina*: (ለሥዕል፡) ጠብለላ፡በቍጥን፡ወበአልባስ፡ንጹሕ፡ Sx. Masc. 10.

ቅጥነት፡ n. act. et subst., Pl. ቅጥነታት፡ 1) *exilitas*, *exiguitas*: ቅጥነተ፡ልቡናሁ፡ (angustiae mentis) F. N. 43, 2. 2) *tenuitas*, deinde concr. *tenues vestes*: እለ፡ይለብሱ፡ቅጥነታተ፡ወአክሊለ፡መንግሥት፡ (aliâs ቀጠንተ፡) Chr. Ta. 7. 3) *subtilitas*: ርኢኩኑ፡ቅጥነተ፡ልቡ፡ለሐዋርያ፡ ϑέα πῶς συνετῶς αὐτὸ εἴρηκεν Chr. ho. 1; በቅጥነተ፡ልብ፡ (συντεῖναι τὸν νοῦν) ho. 14; ቅጥነተ፡ጥበብ፡ ho. 26.

መቃጥን፡ subst., sine dubio Pl. (quamquam Lud. in lex. amh. c. 37 መቃጥን፡ participium ab አቃጠነ፡ statuere videtur) *hamus*, ἄγκιστρον Matth. 17, 27; M. M. f. 106 (vid. sub ላእፍ፡); ይውርው፡መቃጥነ፡መሥገርተ፡አንቃር፡ውስተ፡ልጉት፡ወያውፅእ፡ዓሣ፡ Kid. f. 33 (e Matth. 17). [Conferre licet مِقْطَمٌ *aduncus unguis*.].

ቈጥዐ፡ inus., i. q. קוּץ, קוּט, ܩܳܛ *fastidivit, taedio habuit;* قَعَطَ *timidus fuit; iratus f.; vehementer se gessit in* debitorem; amh. **ቈጣ፡**

ተቈጥዐ፡ III, 2, raro III, 1 (ut: **እንዘ፡ይትቈጥዑ፡** Sx. Genb. 12) 1) *impatientem, pertaesum esse* vel *fieri, animo deficere,* ὀλιγοψυχεῖν Jud. 16, 16; **ተቈጥዐት፡ነፍሳ፡** ἀπεκάκησεν ἡ ψυχὴ αὐτῆς Jer. 15, 9 (nisi **ነፍሳ፡** Accusativum interpretari malueris); ἐκκακεῖν 2 Cor. 4, 1; Herm. p. 38; κεκοπίακας Apoc. 2, 3; **ኢተቈጥዐ፡ልቡ፡** Thren. 3, 22; c. **በ፡** rei Num. 21, 4. 5. 2) *taedio habere, fastidire, aversari, taedet, piget,* c. Acc. rei vel prs.: **ተቈጥዐ፡ነፍሶ፡** Jon. 4, 8; 2 Cor. 1, 8; ἐκπτύειν Gal. 4, 14; ἐκκακεῖν Eph. 3, 13; **ኢትትቈጣዕ፡ነባሪከ፡** μὴ ἀπαναίνου Sir. 4, 4; βδελύσσεσθαι **ለዘ፡ያበዝኅ፡ነቢበ፡ይትቈጥዕዎ፡** 20, 8; ἐξουδενεῖν Ps. 101, 18; plerumque προσοχθίζειν 21, 25. 94, 10; Lev. 18, 25. 28. 26, 30; Sir. 6, 25; Hebr. 3, 10. 3) *indignari, stomachari, aegre ferre:* Tit. 3, 2 Platt; **ተቈጢዮ፡** (Inf. verb.) Cyr. ad Th. f. 23; **ተምዕዐ፡ወተቈጥዐ፡** Kuf. p. 47; **ኢተቈጥዮ፡** (Inf. nom.) Kid. f. 16; c. **ዲበ፡**, ut: **ይትቈጣዕ፡ዲበ፡ሰብእ፡** Phlx. 48; c. Acc. prs. **ተቈጥዕዎ፡በእንተ፡ዘ፡** Jsp. p. 302.

አስተቍጥዐ፡ IV, 1 et crebrius **አስተቈጥዐ፡** IV, 2 1) *impatientem reddere, taedio* vel *fastidio afficere:* **ፈድፋደ፡አስተቈጥዐኒ፡ሕይወቶሙ፡** Sir. 25, 2; **ነገሮሙ፡ለአብዳን፡ያስተቈጥዕ፡** 27, 13; **ለሕዝብየ፡ያስተቈጥዕዎሙ፡እምከዊን፡ሕዝብ፡** Jer. 40, 24 vrs. nov. 2) *ad indignationem concitare, ad iram provocare, stomachum movere* alicui; Tit. 3, 2 rom.; **መንሱት፡ያስተቈጥዕ፡** ἐκ τῆς ὀργῆς μῆνις Herm. p. 31; c. Acc. Col. 3, 21; Eph. 6, 4; Org. 4; **አስተቍጥዕዎ፡** (Perf.) Jsp. p. 332; **ያስተቈጥዮሙ፡** p. 344; c. Acc. prs. et **ላዕለ፡** *contra:* p. 296. 334.

ቍጡዕ፡ part. *indignabundus, stomachosus, iracundus:* **ብእሲ፡ቍጡዕ፡** ἀνὴρ ὀργίλος Prov. 29, 22; **አልቦ፡ምሕረት፡ለቍጡዕ፡** 27, 4; Syn.; **ይቤ፡አባ፡አጋቶን፤ብእሲ፡ቍጡዕ፡ለእመ፡አንሥአኒ፡ሙታነ፡ኢትእመንዎ፡** Phlx. 145.

ቍጥዓ፡ subst., fem. et m. (ut Koh. 5, 17) *fastidium, indignatio, ira (permanens), stomachus,* θυμός, ὀργή, μῆνις, Gen. 49, 7; Ps. 36, 8. 123, 3; Koh. 5, 16; Rom. 2, 9; Eph. 4, 31; Herm. p. 31; **ቍጥዓከ፡** Hos. 9, 7; **ለዕለተ፡መዐት፡ወቍጥዓ፡** Kuf. 24. 36; **መዐትኒ፡ወቍጥዓ፡ርኩሳን፡እሙንቱ፡** Sir. 27, 30; **በእንተ፡መዐት፡ወቍጥዓ፡** F. M. 21.

ተቈጣዒ፡ n. ag. i. q. **ቍጡዕ፡** Genz. f. 158; II Can. Nic. 31 (conjunctum cum **መዐትም፡** et **መስተቀይም፡**).

ትቍጥዕት፡ subst. *indignatio, iracundia:* **ሰይጣነ፡ዝሙት፡ወሰይጣነ፡ትቍጥዕት፡**, Phlx. 13. 29, al.; Lud. e Mss. Colb.

ቀጠጠ፡ vel **ቈጠጠ፡** *tenuem esse* [vic. **ቀጠነ፡**]; Rad. Abb.: **ቀጠጠ፡ዘ፡ቀጭን፡ሆነ**።

አቍጠጠ፡ II, 1 *tenuem, gracilem,* deinde etiam *flexibilem facere:* **ወኢእመ፡አቍጠጠ፡ክሣዶ፡ከመ፡ሕልቀት፡** οὐδ᾽ ἂν κάμψῃς ὡς κρίκον τὸν τράχηλόν σου Jes. 58, 5.

ቍጥ፡ subst. *cuspis* hastae inferior: **በቍጠ፡** (v. **በጕጠ፡**) **ኲናቱ፡** 2 Reg. 2, 23; Lud. exhibet **ቍጣ፡** — *Voc. Ae.:* **ቍጥ፡ብ፡ምዝራጥ፡** (vox **ምዝራጥ፡** legitur ex. c. **ረገዘ፡በምዝራጥ፡መንገለ፡ዐይኑ፡** Chr. L. Atk. f. 13).

ቈጢጥ፡ (v. **ቆጢጥ፡**) adj. *tenuis, exilis, gracilis,* ἀστεῖος Jud. 3, 17. — *Voc. Ae.:* **ቈጢጥ፡ዘ፡ቀጢን፡ረቂቅኒ፡ይ፡** (Ludolfi Gregorius male exposuit: *fastidiosus ciborum, nauseabundus*).

ቍጠጥ፡ subst. *tenuitas, exilitas:* **ቍጠጠ፡ዚአየ፡ይገዝፍ፡እምነ፡ሐቌ፡አቡየ፡** 3 Reg. 12^b, 29 (vid. **ቅጠን፡**).

ቌጵርስስ፡, (etiam **ቊጵርስስ፡**, **ቌጳርሶስ፡**, **ቌጳረስስ፡**, **ቌጵሮስ፡**, **ቌጴርስ፡**, **ቌጳሮሶን፡**, **ቌጳርሳን፡** al.), prgr. sc. κυπάρισσος *cupressus* Kuf. 13. 21; 4 Reg. 19, 23; Jes. 37, 24. 41, 19; Hez. 27, 5. 31, 8; Sir. 24, 13. 50, 10; Job 40, 12. — *Voc. Ae.:* **ቌጵርስስ፡ስናባር፡ጳውቂና፡ብ፡ጵድ**።

ቌጳርስና፡, **ቊ"፡**, **ቊጳሬስና፡**, **ቌጵርሶን፡**, **ቌጳርስን፡** al. κυπαρίσσινος *cupressinus* Hez. 27, 24; 2 Esr. 18, 15.

ቆጳን፡ subst., Pl. **ቆጳናት፡** *ocrea, caliga, calceus* altior et cavus: **ቆጳናቲሁ፡** περισκελῆ Sir. 45, 8; ὑποδήματα **ቆጳናት፡** Chr. Ta. 2; M. M. f. 185. — *Voc. Ae.:* **ቶታን፡ብ፡የኩፍ፡ቊልፍ፤ቆጳን፡ብ፡ኩፍ፡ጫማ**። [Formatio haud satis liquet, quamquam rad. קָבַב קָבַע قاب al. etymon idoneum praebere videntur].

ቈጸለ፡ rad. inus., cui conferas خضل XI *multis ramis foliisque praedita fuit* arbor; خَضِرَ *viruit* c. derivatis (חָצִיר); קָצִיר *frondes arboris.*

አቍጸለ፡ II, 1 *folia emisit, produxit* arbor, Lud. ex Org. 1.

ቍጹል፡ vel **ቈጹል፡** part. *frondosus:* **ቈጽለ፡ዕፀ፡ቈጹል፡** 2 Esr. 18, 15.

ቈጽል፡ subst., m. et fem., sing. et coll., Pl. **አቍጽል፡** (et **ቈጽላት፡**, si quidem Chr. Ta. 28 pro **ያንግፍ፡ነፋስ፡ቈላተ፡** legendum videtur **ቈጽላተ፡**) [amh. **ቅጠል፡** et **ቅጸል፡**] 1) *folium, folia, frons;* sing.: Gen. 8, 11; **ቈጽል፡ዘተነግፈ፡እምነፋስ፡** Job 13, 25; coll. Gen. 3, 7; Kuf. 3; Jes. 1, 30. 34, 4. 64, 6; **ወይከውን፡ቈጽለ፡አዕጹቂሁ፡** Jer. 17, 8; Dan. 4, 9. 18; Hez. 6, 13. 47, 12; Prov. 11, 14; Ps. 1, 4; Hen. 24, 4; Sir. 6, 3; **ከመ፡ቈጽለ፡ዕፀ፡ዘጽፉቅ፡ቈጽሉ፡** 14, 18; 2 Esr. 18, 15; **ዖመ፡ቈጽል፡** Jes. 57, 5; Matth. 21, 19; **ቈጽለ፡በለስ፡** (ὄλυνθοι) Apoc. 6, 13; **በኅብስት፡ወማይ፡ወቈጽል፡** Clem. f. 250; **አቍጽል፡** Hen. 3. 5, 1; στοιβάδες Marc. 11, 8 rom.; Herm. p. 68. 2) res foliis similes, ut a) *lamina, bractea:* **ቈጽለ፡ወርቅ፡** πέταλον χρυσοῦν Ex. 28, 32. 36, 38; Lev. 8, 9 (vid. etiam **ቀጸላ፡**); M. M. f. 36 (vid. **አፍራጽ፡**); στάμνος Ex. 16, 33. b) *folium* libri, Lud. sine auct.

ቈጻል፡ adj. *frondosus* Lev. 23, 40 ann.; Deut. 12, 2.

ተቀጸለ፡ III, 2 1) *se redimire* vel *redimiri* frondibus, sertis, coronis: c. Acc. sertorum, **ንትቀጸል፡ጽጌ፡ረዳ፡** Sap. 2, 8; Joh. 19, 5. 2) in genere: *se coronare* vel *coronari, imponere sibi coronam, diadema,* c. Acc.: **ተቀጸሊ፡ቀጸላኪ፡ውስተ፡ርእስኪ፡** Bar. 5, 2; **ተቀጸለ፡አክሊለ፡** Sir. 11, 5. 47, 6; **ተቀጸለ፡ጌራ፡ዐቢየ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Jsp. p. 301; Org. 5; **ንትቀጸል፡አሕባለ፡ውስተ፡አርእስቲነ፡** 3 Reg. 20, 31; **ተቀጸላ፡(ደናግል፡)አክሊለ፡ስምዕ፡** Mavâs. n. 62; **ተቀጸልክዎ፡ለፍትሕ፡** Job 29, 14; **ይትቄጸል፡ጌራ፡ኵነኔ፡** Sap. 5, 19; 1 Thess. 5, 8; **ንትቀጸል፡በርእስነ፡** Lud. e Mss. Colb.

አስተቀጸለ፡ IV, 2, etiam **አስተቄጸለ፡**, *redimire* vel *cingere caput* alcjs sertis, corona, *coronare, imponere coro-*

nam, diadema alicui, c. c. dupl. Acc. Cant. 3, 11; አክሊለ፡ ትፍሥሕት፡ ታስተቈጽለከ፡ Sir. 6, 31; Clem. f. 4; c. Acc. pers. vel capitis Marc. 15, 17; ትገብር፡ አክሊላተ፡ ወታስተቈጽሎ፡ (v. ወታስተቈጽሎ፡ IV, 1) ለዮሴዕ፡ Zach. 6, 11; Herm. p. 63 (ubi ex more librarii ቓ pro ቀ scriptum est); Matth. 27, 29; c. በ፡ coronae: እግዚ"፡ አስተቀጸላ፡ ለርእሶ፡ በአክሊል፡ ሠላስ፡ Sx. Sen. 6 Enc. Etiam vox architect.: አስተቀጸለ፡ አረፍቶ፡ በሜልንትራ፡ 3 Reg. 6, 9. 7, 40.

ቀጸላ፡ subst., sing. et coll., Pl. ቀጸላት፡ (Jes. 3, 19) 1) *serta, corona, diadema, mitra, ornamentum capitis*, στέφανος et στέφανοι Sir. 45, 12; Ep. Jer. 9; Apoc. 9, 7; μίτρα Bar. 5, 2; κόσμος τοῦ προςώπου vel τῆς κεφαλῆς ቀጸላሆን፡ (v. ቀጸላቲሆን፡ et ቀጽላቲሆን፡) Jer. 3, 19. 24; διάδημα Jes. 62, 3; Apoc. 12, 3. Erat „insigne praefectorum vel proregum Aethiopiae", Lud. 2) ambitus, *limbus, margo, taenia*, στεφάνη Ex. 25, 24. 25. 27, 3. 30, 3. 4; etiam Ex. 25, 11 in C. 3) *lamina, bractea* (vid. ቈጽል፡), πέταλον Ex. 29, 6, coll. Apoc. 19, 12 Platt. 4) *tabula e lapide* fissili (cfr. amh. ቀጠላ፡): ቀጸላ፡ ጸሊም፡ et ጸዐዳ፡ Chr. Ax. f. 93. 95.

ቈጽልዕ፡ nomen dubiae auctoritatis et significationis (*crates, qualus?*): ቆቃሕ፡ ተሠግረ፡ በቈጽለ፡ አሥርቆ፡ v. በቈጽልዐ፡ ሠርቆ፡ ἐν καρτάλλῳ Sir. 11, 30. (vid. supra sub ሠረቀ፡ c. 240).

ቀጺመት፡ et ቀጺሞት፡ (ቀጽሞት፡), subst., *calamus odoratus* vel *aromaticus* Ex. 30, 23; Cant. 4, 14; ጽጌ፡ ቀጺመት፡ ወቀናንሞ፡ Sx. Nah. 27 Enc. (cfr. قصب الذريرة et קְצִיעָה).— *Voc. Ae.*: ቀንሞስ፡ ናርዶስ፡ ርጼ፡ መጽርይ፡ ቀጺመታት፡ ብ፡ ሽታው፡ የሚያምር፡ ዕፀዋት፡; *aliud*: ቀጺመት፡ ዘ፡ ናትራን ።

ቀጸረ፡ I, 1 i. q. ሐጸረ፡ [amh. ቀጸረ፡ et ቀጠረ፡, قَصَرَ *circumscribere limite, incarcerare*] *circumsepire, circumvallare, praemunire*, ቀጸሩ፡ ላዕለ፡ አህጉር፡ ἐτειχίσαντο τὰς κώμας Judith 4, 5.

ቅጹር፡ part. *circumvallatus, obsessus*: ሀገር፡ ቅጽርት፡ (v. ሕጽርት፡, v. ቅትልት፡) Jes. 1, 8.

ቅጽር፡ et ቀጽር፡ (Num. 32, 17. 38), subst., m. et fem., Pl. አቅጻር፡, Pl. Pl. አቅጻራት፡ 1) *sepes, maceria, murus*: φραγμός Ps. 143, 17; ለእመ፡ ፈቀደ፡ ይሕንጽ፡ ብእሲ፡ ቅጽረ፡ ይርሐቅ፡ እምቢጹ፡ አሐተ፡ ምሥጋረ፡ እግር፡ F. N. 37; etiam ሐጹረ፡ ቅጽር፡ ib.; ቅጽረ፡ ንድቅ፡ οἰκοδομή Sir. 22, 16; ቅጽረ፡ ምኔት፡ Enc. 2) *moenia, munitio, munimentum* urbis, arcis: ሀገር፡ እንተ፡ ባቲ፡ ቅጽረ፡ Lev. 25, 29—31; Num. 13, 19. 32, 17. 38; ሀገረ፡ ቅጽር፡ 4 Reg. 18, 8; ቅጽረ፡ ሀገር፡ Rel. Bar.; አረፍት፡ (v. አረፍተ፡) ቅጽሮን፡ Deut. 9, 1; τεῖχος Cant. 5, 7. 8, 10; Act. 9, 25 Platt; ይጠቅሙ፡ ለርእሶሙ፡ ቅጽረ፡ Prov. 28, 4; φραγμός 3 Reg. 11, 27; χαράξ Deut. 20, 19; 4 Esr. 11, 47; de variis munimentis et moenibus Hierosolymorum Jsp. p. 370 al.: ኢያሪኮ፡ እንተ፡ የዐውዳ፡ ፯ አቅጻራት፡ Sx. Sen. 26; Nah. 21; περιοχή 1 Reg. 22, 4. 5; 2 Reg. 5, 7; *locus munitus, arx, castrum* (قَصْرٌ) Jsp. p. 358 seq.; ቅጽረ፡ ንጉሥ፡ Lud. e V. S. — *Voc. Ae.*: ጸቄን፡ አጽዋን፡ ቅጽር፡ ዘ፡ ሐፀር ።

ቈጸረ፡ vel ቈፀረ፡ I, 1 [صَرَّ קָשַׁר; amh. ቋጠረ፡] Subj. ይቍጽር፡ 1) *constringere, colligare, nodare*: ነሥአ፡ ዲናረ፡ ወርቅ፡ ወቈፀረ፡ በጸርቅ፡ Sx. Tachs. 10; ቈጸርዎ፡ (ለአዕዕምተ፡ ቅዱስ፡) በልብሶሙ፡ M. M. f. 51; trsl.: ቈፀሩ፡ አማዑቶሙ፡ τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν Ps. 16, 10. 2) *corrugare, caperare* frontem, *austere contrahere* vultum, *tetricum* vel *moestum vultum gerere*, σκυθρωπάζειν, ኵሉ፡ ዘኀለፈ፡ እንተ፡ ኀቤሃ፡ ይቈጽር፡ ወይትፋጸይ፡ Jer. 19, 8; ዘይቈጽሩ፡ ገጸሙ፡ Chr. Ta. 17 (coll. Matth. 6, 16); ኢትቍጽሩ፡ ገጸክሙ፡ F. N. 45; እፎ፡ ከመዝ፡ ይቈጽር፡ ገጸ፡ κατηφὴς τῇ ἰδέᾳ Herm. p. 3; ትከዝ፡ ወቈጺረ፡ ገጽ፡ κατήφεια Chr. Ta. 29 (aliâs ደምኖ፡ ገጽ፡). 3) a) in bonam partem: *nectere* i. e. *excogitare* consilium, ut: ቈጺረከ፡ ምክረ፡ ዘትገብር፡ አውሥእ፡ (σύνδησον παιδείαν καὶ ἀποκρίθητι) Sir. 36, 4. b) crebrius in malam partem: *nectere dolum, insidias; struere technam, insidiari, fraude uti*: ይቈጽሩ፡ ምክረ፡ ላዕሌሁ፡ Dan. 11, 25; 1 Reg. 24, 12; Ex. 21, 14. 22, 7; ለመጋቢ፡ ኢይደልዎ፡ ከመ፡ ይቍጽር፡ ለአመጋቢሁ፡ ውስተ፡ ሠይጥ፡ ወተሣይጦ፡ F. N. 30.

ቈጸረ፡ I, 2 *adligare, adstringere*: (spes est) ሐብል፡ መንፈሳዊ፡ ዘያዐርግ፡ ልበ፡ እምድር፡ ወይቋጽሮ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Phlx. 125.

ቋጸረ፡ I, 3 *colligare, constringere*, quod cum amh. ቋጠረ፡ convenit, excerpsit Lud. e V. S.

አቍጸረ፡ et አቅጸረ፡ II, 1 *ad dolum faciendum instruere, subornare*: አቍጸሩ፡ (rom.: አቅጸሩ፡) ሎቱ፡ ዕደወ፡ Act. 6, 11; ያቀጽሩ፡ ሎቱ፡ ሰማዕተ፡ ሐሰት፡ M. M. f. 101. 247.

ተቈጽረ፡ III, 1 *constringi, connecti, colligari*: በከመ፡ ይትዐወቅ፡ ንዋየ፡ ለብሓ፡ ዘተሰብረ፡ እምነ፡ ዘኢተሰብረ፡ በተቍዕሮ፡ ከማሁ፡ ብእሲኒ፡ ይትፈተን፡ በንባቡ፡ Fal. f. 12.

ተቋጸረ፡ III, 3 *sibi invicem dolum* vel *insidias nectere, se invicem defraudare*: ተቋጽሮ፡ *mutua defraudatio* F. N. 30.

አስተቋጸረ፡ IV, 3 *facere ut dolum* vel *insidias nectant* alicui, (*conjurationem nectere*): አስተቋጸሩ፡ ሎቱ፡ በኵለሄ፡ ማዕሌተ፡ 4 Reg. 12, 20.

ቍጹር፡ part. 1) *constrictus, irretitus*, ውስተ፡ አሥዋክ፡ Phlx. 136. 2) *corrugatus, austere contractus* vel *tetricus* vultu: ቍጹረ፡ ገጽ፡ Kbr. Nag. n. 3; et ቍጹር፡ absol. Gad. Ad. f. 147.

ቍጽር፡ subst. 1) *ligamentum, vinculum, nodus*: ኢታጽንዑ፡ ቍጽረክሙ፡ Jes. 28, 22. 2) *dolus, fraus, insidiae, ambages* Ps. 34, 23. 37, 13; እለ፡ ይፀብእዎ፡ በቍጽር፡ ἐκ μεταβολῆς Jes. 30, 32.

ቍጽረት፡ n. act. *constrictio, contextio, nodatio*: መካነ፡ ቍጽረቱ፡ sc. Christi, i. e. locus ubi vinculis constrictus est, Lud. comm. hist. p. 302 n. 4 (Lud. exponit de loco circumseptionis i. e. stabulo, ubi natus est); ቍጽረቱ፡ ከመ፡ እብን፡ ኰኵሕ፡ Job 41, 6; ቍጽረተ፡ ዐራዙ፡ οἱ κοσυμβωτοὶ τῶν χιτώνων Ex. 28, 35 (vid. ቍጽሮ፡).

ቍጽሮ፡ subst. ut videtur, *opus* (e pluribus filis) *contortum* vel *nodatum*: መልበስተ፡ ቍጽሮ፡ χιτὼν κοσυμβωτός (quod alii interpretantur *fimbriatus*) כְּתֹנֶת תַּשְׁבֵּץ (opus *scutulatum* vel *ocellatum*) Ex. 28, 4 („e nodis instar retis factum opus", Lud., vid. ቍጽረት፡).

ቈጻሬ፡ subst. *doli machinatio, fraudatio*: አግብእ፡ ሎቱ፡ ንዋዮ፡ (sc. furtum) ወሀበ፡ ዘእንበለ፡ ቈጻሬ፡ ወርዶ፡ Clem. f. 271.

ቍጻሬት፡ var. pro **መቍጻርት፡** q. v.

ተቋጻሪ፡ n. ag. (III, 3), Pl. **ተቋጻርያን፡** *sese invicem defraudantes* F. N. 30.

መቍጻርት፡ subst. *id quo includitur* gemma i. e. *funda, pala* (sicut מִשְׁבְּצוֹת): **ወመቍጻርቱ፡** (v. **ምቍጻሬቱ፡**, v. **ቍጻሬቱ፡**) **ወርቅ፡** ἐν δέσει χρυσίου Sir. 45, 11.

ቀጽቀጸ፡ quadrl. I [cogn. **ቀጥቀጠ፡** et نقض] *dolore et tremore* quasi *disrumpi* vel *discindi*, de membris: **በእንተ፡ዝንቱ፡ይቀጸቅጸኒ፡ሐቌየ፡** ἐνεπλήσθη ἡ ὀσφύς μου ἐκλύσεως Jes. 21, 3 (Lud., pron. suff. Accusativum non Dativum interpretatus, ait: *confringere, comminuere*).

ቅጽቃጼ፡ subst. *doloris quasi diruptio* vel *concisio* in membris (das Reißen und Brechen): **ፈውስ፡ዘያሴስል፡ቅጽቃጼ፡ሕማም፡** τὸ πολὺ τῆς ὀδύνης Chr. ho. 21.

ቀጸበ፡ I, 1 [vic. قَطَبَ *caperavit* frontem; قَصَبَ *contorsit* cirrum; *innuere* autem significantes frequentant Arabes غمز رمز غمض VII. VIII] Subj. **ይቅጽብ፡** 1) *innuere* (oculis, vultu, manu), *nutu significare, nutare, nictare:* **ይቀጽብ፡በዐይን፡** Prov. 6, 13; Sir. 27, 22; **ይቅጽብ፡በእዴሁ፡** Kid. f. 19; Act. 19, 33 Platt; gestibus impudicarum annumeratur **እንበስብሶ፡በቀራንብት፡ወቀጺብ፡በአዕይንት፡ዘእንበለ፡ኀፍረት፡** F. M. 34, 8; c. c. Acc. prs. (alicui): Luc. 1, 62; Joh. 11, 57. 13, 24; 1 Cor. 10, 28 rom. (ubi Lud. **ቀጸቡከሙ፡** legendum proponit); c. **ለ፡** et Inf. vel c. **ከመ፡** seq. Subj.: **ለበዊእ፡ቅጽበኒ፡** Sx. Tachs. 13 Enc.; **ወቀጸበ፡ከመ፡ታምጽእ፡** Gad. T. H.; c. **ላዕለ፡** *innuendo significare* alqm: **ቀጸብዎ፡ላዕሌሁ፡** Act. 19, 33 rom.; c. Acc. rei: **ቀራንብቲከ፡ይቅጽባ፡ጽድቀ፡** τὰ βλέφαρά σου νευέτω δίκαια Prov. 4, 25. 2) *deludere* quasi digitis monstrando, Lud. ex hom. Chrys. — *Voc. Ae.:* **ቀጸበ፡ዘ፡ጠቀሰ፡**

ቀጸበ፡ I, 2 *contemtim renuere:* **በእንተ፡ዘይቄጽብ፡ምሳሐ፡ነዳያን፡** (agapas pauperum) Can. Gangr. 11.

ተቀጸበ፡ III, 2 et 1 *nictando, nutando, sannis deludere* alqm, *subsannare:* **ይትቄጸበከ፡** διαψιθυρίσει Sir. 12, 18; **ትትቀጸበኒ፡** (v. **ትትቃጸበኒ፡**) Job 19, 17.

ተቃጸበ፡ III, 3 *alium alii innuere, oculis nictare, sannis deludere, subsannare:* **የሐውራ፡እንዘ፡ይትቃጸባ፡በአዕይንቲሆን፡** Jes. 3, 16; **ዘይትቃጸብ፡በአዕይንቲሁ፡** (v. **አዕይንቲሁ፡**) Prov. 10, 10; Kid. f. 26; **ተቃጽቦ፡ወሠሐቅ፡** Clem. f. 98. 141; **ተቃጽቦት፡** f. 211; **ከመ፡ኢይሣለቁ፡ቦቲ፡ወኢይትቃጸቡ፡በአዕይንቲሆሙ፡ወበከናፍሪሆሙ፡** f. 82; c. Acc. prs. Ps. 21, 7. 34, 22. 40, 8; Job 19, 17; Luc. 16, 14; **ተቃጽቦተ፡ቀሳውስት፡** Form. Conf.; c. **በ፡**, ut: **ይትቃጸቡ፡ቦቱ፡** ἐξουθενήσουσι Sap. 4, 18.

ቅጽበት፡ n. act. 1) *nutus:* **ይኤምር፡በቅጽበተ፡አጻብዕ፡** διδάσκει ἐννεύμασι δακτύλων Prov. 6, 13; Deus creavit **በቅጽበት፡** Clem. f. 49. 83. 218. 2) *nictatio* vel *nictus oculi;* usurpatur de temporis spatio minimo: *ictus, momentum, punctum temporis;* rarius praemisso **በ፡**, ut: **ዘነበበ፡በጊዜሃ፡ይገብር፤ በቅጽበት፡ዘኀለየ፡ይከውኖ፡** Lit. Orth.; **በመጠነ፡አሐቲ፡ቅጽበት፡** πρὸς μίαν ῥοπήν Sap. 18, 12; vel in Acc.: **ኢተፈልጠ፡መለኮት፡እምትስብእት፡ወኢቅጽበተ፡ዐይን፡** Haim. Ab.; Lit. 166, 4; plerumque praemisso **ከመ፡**, ut: 1 Cor. 15, 22; Genz. f. 34; **በሣልስ፡ንፍሐተ፡ቀርን፡ይትነሥኡ፡ሙታን፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡** Clem. f. 157; **ያነሥኦሙ፡ለምውታን፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡** Macc. f. 5; **ተዐገሥ፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡አሐተ፡ሰዓተ፡** Jsp. p. 290; **ወለእመኒ፡ከነ፡ከመ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡እምቅድመ፡ሞትነ፡እመዋዕሊነ፡** F. N. 28, 1. 3) *significatio obscura, aenigma:* **ፈክሮ፡ቅጽበት፡** λύσεις αἰνιγμάτων Sap. 8, 8; **ነገረ፡ጠቢባን፡በቅጽበት፡** ῥήσεις σοφῶν καὶ αἰνίγματα Prov. 1, 6.

ቀጽዐ፡ I, 1 [خَشَعَ *humilis, submissus fuit,* خَضَعَ *humilis, depressus fuit;* قَضَعَ *subjugavit, domuit,* قَشَعَ *pronum stravit conjecitve;* etiam قَصَعَ significationes vicinas habet; amh. **ቀጻ፡** vel **ቀጣ፡** *castigavit*] *deprimere* a) *humiliare, subigere, incurvare,* κατα-, συγ-κάμπτειν 2 Reg. 22, 40; Ps. 56, 8. 68, 13. b) *corruere facere, consternare:* **ይቀጽዕ፡ኵሎ፡ሐቌ፡** Nah. 2, 10 Laur.; **ያደነግፁ፡ልበ፡ወይቀጽዑ፡ከመ፡ማሕምም፡** Sir. 31, 5. c) *complanare* viam, ἐξιχνιάζειν Ps. 138, 2. — *Voc. Ae.:* **ጼሐ፡ኰስተረ፡ቀጽዐ፡ዘ፡ጸረገ፡፡**

አቅጽዐ፡ II, 1 a) *humiliare, subigere* 2 Reg. 22, 40 var. b) *complanare* viam: **አሰር፡ዘአቅጻዕነ፡** ταῦτα ἐξιχνιάσαμεν Job 5, 27.

ተቀጽዐ፡ III, 1 refl. et pass. a) *deprimi, incurvari, humiliari, se submittere:* **ለይትቀጻዕ፡ዘባናቲሆሙ፡** Rom. 11, 10; Ps. 68, 28; **አረጋዊ፡ዘተቀጽዐ፡ዘባኑ፡** (senectute) Chr. Ta. 23; ἐκάμφθησαν Job 9, 13; ἔκυψε **ተቀጽዐ፡ሰብእ፡** Jes. 2, 9; Ps. 9, 33; κατεκάμφθην Ps. 37, 6. b) *fractum corruere, collabi:* **ተቀጽዐት፡ቀስቶሙ፡** ἐπτόηται τὸ τόξον αὐτῶν Jer. 28, 56; **ተቀጽዐ፡ኵሉ፡ሐቌ፡** Nah. 2, 10; Jer. 37, 6; Hen. 60, 3; **ትትቀጻዕ፡ኵሉ፡ነፍስ፡** ἐκψύξει πᾶν πνεῦμα Hez. 21, 7. c) *consternari, terrore* vel *timore deprimi:* **ይትቀጽዑ፡** ἐκστήσονται Jes. 13, 8; **ተቀጽዑ፡ወኢተርፈት፡ነፍሶሙ፡ላዕሌሆሙ፡** 2 Esr. 16, 1. — *Voc. Ae.:* **ተቀጽዐ፡ብ፡አጐንበሰ፡**; *aliud:* **ዘ፡ተቀረደደ፡፡**

ቀጻጼ፡ subst. *chamaeleon,* Lud. ex auct. Gregorii (vid. **ከሜሌዎን**).

ቀፅአ፡ I, 1 *secare, secando aptare* pannum in usum vestis: **እለ፡ይቀፅኡ፡ቀሚሰ፡** Gad. Ad. f. 57 [coll. قَطَعَ et radd. vic.]

ቀፀወ፡ rad. inus., incertae significationis.

መቅፁት፡ subst., m. et fem., Pl. **መቃፅው፡** (1 Esr. 1, 11) et **መቅፁታት፡** (Lud.), *olla,* χύτρα Num. 11, 8; Jud. 6, 19; 1 Reg. 2, 14; Nah. 2, 10; Mich. 3, 3; Joel 2, 6; **በአይቴ፡ይትዓረክ፡መቅፁት፡ምስለ፡ጽህርት፡** Sir. 13, 2; **ምንበረ፡መቅጹት፡** Lev. 11, 35; **መቅፁት፡ብርት፡ዐቢይ፡** Jsp. p. 289; **መቅፁት፡ሥራይ፡** *olla veneni* Clem. f. 252; **ብሱል፡በመቅፁት፡** θυσία ἀπὸ ἐσχάρας Lev. 2, 7. — *Voc. Ae.:* **መቅፁት፡ብ፡ምንቸት፡** v. **ምቸት፡፡**

ቃፍ፡ subst. *scopus* quem jaculando petunt, Job 16, 12 ubi in quibusdam codicibus verba: **ከመ፡መጠራ፡** explanantur verbis **ከመ፡ቃፍ፡**

ቆፍ፡ nomen literae alphabeti hebraici XIX^{ae}, Ps. 118, 145;

Thren. 1, 19. 2, 19. 3, 54. 4, 19. Ubi de psalmis agitur, siglo **ቆፍ፡** Ps. 118, 145—152 notatur, ut Genz. f. 69.

ቀፈለ፡ I, 1 [vicinum est **ከፈለ፡**, cfr. etiam Ex. 38, 18 in FH **አከፈሎን፡** pro **አቀፈሎን፡**; **ቀፈለ፡** primitus significasse videtur *duplicare, bis complicare* (vid. Ges. thes. p. 704) cfr. ܐܶܩܦܰܠ קָפַל, deinde *claudere* cfr. قَفَّلَ et **ቈለፈ፡**] Subj. **ይቅፍል፡** *obducere* alqd auro (*inaurare*), argento aliove metallo, *inducere* alqd alicui; c. c. **በ፡** metalli Ex. 27, 2. 38, 2. 18; 3 Reg. 6, 19 seq.; Jes. 40, 19; Jer. 10, 4; c. Acc. metalli et **ላዕለ፡** rei: **ከመ፡ብሩረ፡ተምያን፡ዘቀፈልዎ፡ላዕለ፡ንዋየ፡ልብሐ፡** Prov. 26, 23; c. dupl. Acc. Ex. 25, 11. 28. 30, 3. 5. — *Voc. Ae.*: **ቀፈለ፡ዘ፡ዘግሐ፡።**

አቅፈለ፡ II, 1 *obducendum curare* Ex. 38, 18 (v. **አከፈሎን፡**); 3 Reg. 6, 28 (v. **አቈለፈ፡**); 10, 21; 4 Reg. 18, 16; **እሌኒ፡አቅፈለት፡(መስቀለ፡)በወርቅ፡ወበዕንቍ፡ክቡር፡** Deg.

ተቀፍለ፡ III, 1 *obduci*, c. Acc. Ex. 26, 29; c. **በ፡** 27, 11.

ቅፉል፡ part. *obductus*, **ጣዖት፡እለ፡ቅፉላን፡በብሩር፡** Jes. 30, 22; Ex. 26, 32. 37, 4. 15; **ቅፉለ፡ወርቅ፡** Org. 4.

ቅፍሎ፡ subst. *inductibile* i. e. *lamina, lamella* Ex. 25, 18. 30, 3. 5.

መቅፈል፡ vel **መቅፈልት፡** subst. (Sing. nondum repertus), Pl. **መቃፍልት፡** *id quo quid obducitur*: **ወትገብር፡መቃፍልቲሃ፡(ለታቦት፡)በወርቅ፡ጽሩይ፡** Kebr. Nag. n. 17.

ቀፈረ፡ rad. inus., cui conveniunt כָּפַר كَفَرَ غَفَرَ *texit, operuit.*

ቅፍር፡ subst. *capitulum, superior pars* columnae: **ቅፍረ፡ዐምድ፡** Ex. 26, 24. — *Voc. Ae.*: **ቅፍር፡ዘ፡ገጸ፡ዐምድ፡**

መቅፈርት፡ subst., *operimentum, amiculum*? (sec. Lud.: *scapula*): **ትብልያ፡ዘመቅፈርት፡** ἐπωμίς Ex. 28, 4.

ቆፎ፡ subst., Pl. **ቀፈዋት፡** [قُفَّةٌ, קוּפָּה] 1) *cophinus, fiscina, qualus*: **፪ቀፈዋተ፡** afferri captivosque in iis includi jussit rex, Gad. T. H. 2) *cavea, alveare* apium: **ቆፎ፡ዘመዓር፡** 1 Reg. 14, 25. (Isenberg lex. p. 80: **ቆፎ፡** a large sort of *baskets*, from five to upwards of nine feet in length, narrow at the top and at the bottom and a little wider in the middle. It is twisted of rods and thus used for *bee-hives*; the larger ones however are bedaubed and cemented with a mixture of cow-dung and clay and serve as *granaries*).

ቀፈጸ፡ I, 1 [i. q. חָשַׂף كَشَفَ] *retegere, detegere*, retecto velo *nudare, denudare, revelare*: c. c. Acc. vestis vel veli: **ይቀፍጸን፡እግዚ“፡አልባሲሆን፡** Jes. 3, 17; **መኑ፡ይቀፍጽ፡ግልባቤ፡ገጹ፡** Job 41, 4; c. Acc. membri vel pers.: **ቀፈጽኪ፡ኀፍረተኪ፡** Hez. 16, 36; **ቀፈጽኪ፡አቍያጽኪ፡ለኵሉ፡ኀላፌ፡ፍኖት፡** 16, 25; **ቀፈጽዋ፡ኀፍረታ፡** 23, 10; **እቀፍጸኪ፡ኀሣረኪ፡በኀቤሆሙ፡** 16, 37; **እቀፍጸኪ፡ድኅሬኪ፡ውስተ፡ገጽኪ፡** Nah. 3, 5; Jer. 13, 26; **እቀፍጻ፡ዕራቃ፡** ἐκδύσω αὐτὴν γυμνήν Hos. 2, 5; **ይቀፍጻ፡ገጻ፡** Jes. 24, 1. — *Voc. Ae.*: **ቀፈጻ፡ቀልዐ፡ዘ፡ገለጸ፡።**

ተቀፍጸ፡ III, 1 1) *retegi, revelari, nudari*: **ወይትቀፈጽ፡ኀፍረቶሙ፡ለግብጽ፡** Jes. 20, 4. 47, 3; **ተቀፈጽኪ፡እምድኅሬኪ፡** Jer. 13, 22. 2) etiam de janua: *repandi, aperiri*, **ይትቀፈጽ፡ኖኅት፡** Lit. Joh.; Lit. Orth.

ቅፉጽ፡ part. *retectus, nudatus*, Lud. sine auct.

ቀፈፈ፡ rad. inus., quae primitus *condensari, coagulari, se contrahere* (קָפָא, ܩܦܳܐ) deinde *aridum et durum fieri* (قَفَّ) significasse videtur.

ቅፈት፡ et **ቀፈት፡** n. act., *rigor, durities*, trsl. *pertinacia*, **ቀፈቶሙ፡አጽኒኖሙ፡** Cyr. ad Th. f. 1; **ይወዲ፡ርእሶ፡ዲበ፡ብረኪሁ፡ወያደንን፡ቀፈቶ፡ወያቴሕት፡ኀሊናሁ፡** Kedr f. 58; **ኢያትሐትክ፡ቀፈተ፡ክሣድክ፡** Macc. f. 23; **ቅፈተ፡ልብ፡ወሥጋ፡** Lit. 169, 1; **ቀፈተ፡ልብ፡** Lit. Ap.; Lit. Greg.; Kedr f. 12; Org.

በ፡ litera alphabeti Aethiopici nona, quae **ቤት፡** vocatur (ut Chr. ho. 1, vid. **ሆህያት፡**).

በ፡ praepos. insepar. [בְּ, ܒ, بِ]; c. pron. suff. **ብየ፡** (etiam **ቢየ፡** ex. gr. Marc. 1, 24 rom.; Joh. 2, 4 rom.; in Cod. Abb. LV Jer. 46, 18; Hez. 3, 14 al.), **ብነ፡**, **ብከ፡ብኪ፡ብክሙ፡ብክን፡**, m. **ቦ፡** (ut Ex. 38, 19) vel **ቦቱ፡**, f. **ባ፡** vel **ባቲ፡**, m. **ቦሙ፡**, f. **ቦን፡** vel **ቦቶን፡** Num. 32, 17 vel **ቦንቱ፡** (Ex. 12, 16; Num. 14, 34; Deut. 27, 6; Zach. 14, 21). 1) de loco, a) in quo quid est vel esse cogitatur: *in*, **በቤተ፡መቅደስ፡** *in templo* Matth. 12, 5; **በጽጕ፡** *in plateis* 12, 19; **በሰማያት፡** *in coelis* 12, 50; **በምድር፡** Eph. 1, 10; **በኵሉ፡በሓውርት፡** Luc. 7, 17; **በቤተ፡ሞቅሕ፡** Matth. 14, 10; **መጽአ፡በፍኖተ፡ጽድቅ፡** 21, 32; **በብሔረ፡ግብጽ፡** Ex. 3, 16; **በሐቅል፡** 5, 1; **በጌራ፡** Gen. 26, 1. 19; **በመቅፀት፡** Lev. 2, 7; **ይቤ፡በልቡ፡** Gen. 27, 41; **በመንፈስ፡ዚአሁ፡** 1 Par. 28, 12; **በህየ፡** Matth. 22, 11; Gen. 26, 21; **በዝየ፡** Jud. 18, 3; **በአይቴ፡** Ruth 2, 19; **በዳግም፡** *secundo loco* Num. 2, 16; **በሣልስ፡** *tertio loco* 2, 24; **አምጽእዎ፡በዐራቱ፡ኀቤየ፡** 1 Reg. 19, 15; **ቦቱ፡ሀለውነ፡** 1 Joh. 2, 5. 6. α) nonnumquam *in* i. e. *super*: **በአንሕስት፡** Zeph. 1, 5; **ቁም፡በእገሪከ፡** Hez. 2, 1. 2; **ትሰክብ፡በገቦከ፡ዘጸጋም፡** 4, 4. β) vel *per*: **የዐርጉ፡ወይወርዱ፡ቦቱ፡(ለሰዋስው፡)** Gen. 28, 12; **ዘይጸወር፡በአንቀጽ፡** Kuf. 2; Hen. 72, 25; **በስቍረተ፡መርፍእ፡ገመል፡አኀለፈ፡** Sx. Haml. 2 Enc. b) in quem quid movetur vel immittitur, *in* c. Acc.; **ወደቁ፡በገጽየ፡** Hez. 3, 23; **ወሰዱ፡ለዳዊት፡ርእሶ፡በኬብሮን፡** 2 Reg. 4, 8; **ንግሮሙ፡በእዝኖሙ፡** Ex. 11, 2; **ሞቅሖ፡በቤተ፡ሞቅሕ፡** Matth. 14, 3; Ps. 68, 32. c) cui quid vicinum vel propinquum est, *in, ad, apud, juxta* (an): **በመንገድ፡** Matth. 21, 19; **በፈለገ፡ኮቦር፡** Hez. 1, 1. 2; **በኖኅት፡** Deut. 15, 17; **በዝ፡ደብር፡** Ex. 3, 12. 4, 27; 3 Reg. 8, 9; **ንበር፡በየማንየ፡** Ps. 109, 1; Matth. 20, 21; **ገጸ፡በገጽ፡** *facie ad faciem* Gen. 32, 31; **ዐይነ፡በዐይን፡** Jes. 52, 8; hinc post verba apprehendendi: **አኀዘኒ፡በድማሕየ፡** Hez. 8, 3; **አጽናዕኩከ፡በየማንከ፡** Jes. 41, 13; adjungendi: **ይእስሩ፡በክሣዱ፡ማሕረፀ፡** Matth. 18, 6; **ይዕምድዎሙ፡ለአፍራስ፡በሰረገላ፡** Sx. Hed. 18; adhaerendi Matth. 22, 40; offendendi Ps. 90, 12; Matth. 4, 6. 2) de tempore ita ut respondeant a) *in* vel Ablativus: **በካልእ፡ዓመት፡** Dan. 2, 1; **በውእቱ፡መዋዕል፡** Matth. 12, 1; **በአይ፡ሰዓት፡** 24, 42; **በሣልስት፡ዕለት፡** 20, 19; **በይእቲ፡ሌሊት፡** Gen. 26, 24; **በጽባሕ፡** 28, 18; **በኵሉ፡ሰዓት፡** Lev. 16, 2; **በቀዳሚ፡** Gen. 1, 1; **በዝ፡ጊዜ፡** Ex. 9, 14; **በጊዜሃ፡** Matth. 20, 34; **በደኃሪ፡ንፍኀት፡**

ቀርን፡ 1 Cor. 15, 52; **በበዓሎሙ፡ለአይሁድ፡** Joh. 5, 1; **በሀልዎ፡ዚአየ፡ኀቤክሙ፡** Gal. 4, 18; **በቀዳሚ፡ንብረቶሙ፡** 4 Reg. 17, 25. b) *per* vel Accusativus: **በኵሉ፡መዋዕሊሁ፡ዘሐይወ፡** 1 Reg. 7, 15; Matth. 28, 20; **በዝ፡ኵሉ፡ኢሀሎኩ፡በኢየሩሳሌም፡** 2 Esr. 23, 6; Kuf. 23. 37. c) *intra, post* 2 Reg. 24, 8; Joh. 2, 19; **በብዙኅ፡መዋዕል፡** Koh. 11, 1. d) **በሳብዕት፡** *septima vice* 3 Reg. 18, 44; **በሣልስ፡** *tertia vice* Matth. 26, 44; **በምዕር፡** 4 Esr. 3, 54. 56. 3) Transfertur ad a) statum vel conditionem, in quibus quis vel quid versatur alqdve facit: **ይወፅእ፡እምህየ፡በሰላም፡** Jer. 50, 12; **አዐቅበከ፡በኵሉ፡ፍኖትከ፡** Gen. 28, 15; **በዳኅን፡** Ex. 4, 18; **ይኩን፡ንብረትነ፡በኵሉ፡ጽድቅ፡** 1 Tim. 2, 2; **ሕየው፡በፍሥሓ፡** Koh. 7, 14; **በኢያእምሮ፡** Gen. 26, 10; **በትፍሥሕት፡** Ps. 44, 17; Matth. 28, 8; Ps. 98, 6; **በምንዳቤየ፡** Jon. 2, 3; **አንስት፡ይንበሩ፡በገቢረ፡ሠናይ፡** Clem. f. 190; **በዕረፍት፡ይሄሉ፡** Sap. 4, 7; **ቦቱ፡ሑሩ፡** Col. 2, 6; 1 Joh. 1, 6. 7. b) res, quibus quis vel quid circumdatur, vestitur, ornatur: **ይመጽኡ፡በአልባሰ፡አባግዕ፡** Matth. 7, 15; Joh. 20, 12; Ps. 44, 5. 11; **ንትዐጸፍ፡በዝንቱ፡** τοῦτο περιβάλωμεν Chr. Ta. 34; **ለበጥዎ፡በወርቅ፡** Ex. 37, 6; **ቀፈልዎ፡በብሩር፡** Jer. 10, 4; **ይሜግቡ፡በጽድቅ፡መንበሮ፡** Prov. 20, 28; **ይኬልለከ፡በሣህሉ፡** Ps. 102, 4. c) comitatum et societatem: *cum*, Hen. 1, 4. 9; Judae 14; **ጸርዎ፡መላእክት፡ነፍሶ፡ወሰረሩ፡ባቲ፡እስከ፡አርያም፡** Sx. Jac. 5; **ይረውጹ፡በመጻሕፍተ፡ንጉሥ፡** 2 Par. 30, 6; 1 Reg. 6, 2; **ከመ፡ትምጻእ፡ላዕሌየ፡በበትር፡ወበእብን፡** 17, 43; Joh. 18, 3; 1 Cor. 4, 21; Hebr. 9, 25; Gen. 32, 11; **ባሕር፡በምልኡ፡** Ps. 95, 11; **በፈሪሀ፡እግዚ"፡** Prov. 15, 16. α) de cantu et instrumentis musicis, *ad* quorum sonum cantant vel saltant: **አኀዙ፡ይዝፍኑ፡በማሕሌተ፡እግዚአሙ፡** Gad. T. H.; Ps. 32, 1; 2 Reg. 6, 5; 1 Reg. 16, 16. β) *cum* alqa re i. e. *ea non obstante* (*licet*): Jes. 9, 17. 21. 10, 4; **በኵሉ፡ዝንቱ፡** 64, 12; **ወበዝኒ፡ኢፈራህክሙኒ፡** Jer. 2, 30; Am. 4, 10. 11; Hos. 8, 10; Gen. 40, 15. d) materiam, qua vel e qua quid fit: **በእብን፡ትነድቅ፡ምሥዋዐ፡** Deut. 27, 6; **ንሕንጽ፡በእብን፡** Jes. 9, 10; **ሰብአ፡ፈጠርከ፡በንስቲት፡ነጠብጣብ፡** Did. 38. e) instrumentum, quo quis utitur: *ope, auxilio* vel Ablativus, **የሐውር፡በክነፈ፡ነፋስ፡** Ps. 103, 4; **ከመ፡በሑብል፡የአኅዝዎ፡** Matth. 26, 4; **ትገብር፡ባቲ፡(ለበትር፡) ተአምረ፡** Ex. 4, 17; Lev. 2, 7. 14, 52; **ቀተልከ፡በኲናት፡** 2 Reg. 12, 9; **በበትር፡ይዘብጥዎ፡** Jes. 28, 27; **ይትዋነዩ፡በዕንዚራት፡** 2 Reg. 6, 5; **ወገሮሙ፡በእብን፡** Jos. 10, 11; **ባቲ፡ንባርኮ፡** Jac. 3, 9; **ይትሜከር፡በፍትወተ፡ዚአሁ፡** Jac. 1, 14; **በዘክሮ፡** 2 Petr. 1, 13; al. innumeris in locis, nam frequentissimus est hic praepositionis usus. In specie nota: **ሰትየ፡በገይብ፡** *bibit e poculo* Gen. 44, 5; Dan. 5, 3; **በመጥባሕትከ፡ሕየው፡** *gladio tuo vive* i. e. *vitam sustenta* Gen. 27, 40; Matth. 4, 4; **ዘመጠ፡በአንስቲያ፡** Jer. 36, 23; Hez. 16, 16. f) auctorem, *a* quo vel *per* quem quid fit: **ብየ፡ነገሥት፡ይነግሡ፡** Prov. 8, 15; **ከመ፡ትትዐየሮ፡ለእግዚ"፡በሐዋርያቲከ፡** Jes. 37, 24; **ዘቦቱ፡ይመጽእ፡መንሱት፡** Matth. 18, 7. 9, 34. 12, 24. 27; **ኵሉ፡ቦቱ፡ኮነ፡** Joh. 1, 3; saepius post verba passiva, ut Hen. 89, 62; Matth. 12, 17. 14, 2. 24, 15. g) causam efficientem: **ሞተ፡በቍር፡** Job 31, 18; Gen. 41, 36; **ይመጽእ፡ሕልም፡በብዙኅ፡መከራ፡** Koh. 5, 2; **ትውዕዩ፡በእሳት፡** Jes. 50, 11. h) causam remotiorem: *ob, propter*, Matth. 19, 3; Gen. 42, 21; Ps. 137, 3; **ያረምሙ፡በምክረ፡ዚአየ፡** Job 29, 21; **ይትባረክ፡በዘርእከ፡** Gen. 28, 14; conjunctum c. Inf., ut: **በኀጢአ፡ንዋይ፡** Sir. 34, 4; **በፈሪሀ፡** *quod timent* 29, 7 al.; post verba gaudendi: **በዝ፡ትትፌሥሑ፡** Luc. 10, 20; Ps. 149, 2; mirandi: **አንከረ፡በሕይወቱ፡** (quod adhuc vivus erat) Sx. Mag. 14; fastidiendi Num. 21, 4. 5; pudefiendi Jes. 1, 29; invidendi: **ኢትቅናእ፡በፍናዊሆሙ፡** Prov. 3, 31. i) pretium, quo quid acquiritur, venditur, fit (*pro*), Gen. 23, 9; Kuf. 28; Jos. 6, 26; Prov. 6, 35; Joel 4, 3; Mich. 3, 11; Hos. 3, 2; Thren. 5, 4; Apoc. 6, 6; **ሐነጸ፡አብያተ፡ክር"ት፡በውእቱ፡ወርቅ፡** Sx. Teq. 18; post verba ulciscendi et remunerandi: **እትበቀሎሙ፡በኀጢአቶሙ፡** Jes. 66, 4; **የዐስየከ፡ተስናን፡በንዋይከ፡** Sir. 29, 5. k) auctoritatem, qua nixus vel missus quis agit: **በትእዛዘ፡እግዚ"፡** Num. 33, 38; **በቃለ፡እግዚ"፡** Ex. 17, 1; **በስመ፡እግዚ"፡** Matth. 21, 9; **በመባሕተ፡መኑ፡** 21, 23; **በመንፈስ፡ቅዱስ፡ይቤ፡** 22, 43. l) numen, *per* quod quis jurat vel obsecrat: Matth. 5, 36 (vid. **መሐለ፡**); 1 Reg. 17, 43 (vid. **ረገመ፡**); **በደሙ፡ለአቤል፡ጻድቅ፡** (obsecro vos) Clem. f. 15; Gen. 50, 17; **በእግዚ"፡ኢትሚጠኒ፡** *per Deum! ne me rejicias!* Sx. Teq. 20. m) argumentum, e quo cognoscunt, et normam, ad quam metiuntur, aestimant, comparant: *ex, secundum, pro, cum,* **በዝንቱ፡ናአምር፡** Joh. 16, 30; 1 Joh. 3, 16; Lev. 14, 57; **በሕገ፡ሙሴ፡** κατὰ τὸν νόμον Tob. 7, 12; **በኍልቌ፡መዋዕል፡ዘ፡** Hez. 4, 4; Jer. 2, 28; **በሥምረትከ፡** Ps. 50, 19; **በፍትወተ፡ልቦሙ፡** Judae 18; **በእግረ፡ደቂቅ፡ነሐውር፡** Gen. 33, 14; **ንግበር፡ሰብአ፡በአርአያነ፡ወበአምሳሊነ፡** 1, 26; **ኅዳጥ፡በኍልቍ፡** Deut. 28, 62. 4, 27; **በላዕከ፡እክለ፡በመዳልው፡** Hez. 4, 10; **ያገምር፡፪በመስፈርተ፡ዘርእ፡** 3 Reg. 18, 32; Luc. 16, 6; **ኑኁ፡ዕሥራ፡በእመት፡** Zach. 5, 2; Gen. 6, 15; **ይትሜሰል፡በሰይጣን፡** F. M. 3, 1; **ተዐርዮ፡በ፡** Jsp. p. 366; **ኀብረ፡በ፡** Clem. f. 164. Nota etiam: **፭፻በ፭፻ርቡዕ፡** (longitudine) *quingentos ad* vel *per quingentos* (latitudine) Hez. 45, 2. 48, 20. n) rationem et modum: **ይሰርሕ፡ሎቱ፡በጥበብ፡ወበጽንዕ፡** Koh. 2, 21; **በኵሉ፡ልብየ፡** Ps. 110, 1; Matth. 22, 37; **ዘሰአልክሙ፡በጸሎት፡** 21, 22; Act. 20, 19; **በእፎ፡** Jes. 58, 3; Hez. 17, 19; **በአይቴ፡** Joh. 1, 49; Matth. 12, 34; creberrime substantivis, infinitivis et participiis praefixum adverbia efficit: **ኰነነ፡በዐመፃ፡** Job 8, 3; **በግፍዕ፡** Prov. 19, 5; **ጸርኀ፡በዐቢይ፡ቃል፡** Gen. 27, 34; **በእግር፡** Act. 20, 13; **በ፩አፍ፡** Rom. 15, 6; **በጸጋ፡** Matth. 10, 8; **በጕሕሉት፡** Gen. 27, 35; **በጽድቅ፡** 27, 36; **በርስት፡** Ex. 6, 8; **በሐሰት፡** 20, 7; **በፈቃድ፡** F. M. 1, 3; **በጽርዕ፡** *graece* Luc. 23, 38; **በሠናይ፡** Gen. 26, 29; **በንጹሕ፡** 20, 6; **በሕሡም፡** Matth. 21, 41; **በኅቡእ፡** 6, 4; **በፍጡን፡** Sx. Haml. 15; **በጽሚት፡** Ps. 9, 30, al. o) denique usurpatur ad objecta, in quibus versatur vel ad quae pertinet (vid. n. 1, c) actio, variis verbis subjungenda: α) **ምሁር፡በ፡** *peritus rei* Ps. 89, 14; **ይጠብቡ፡በግብሮሙ፡** Sir. 38, 31; **በኪኖሙ፡** 38, 34; **ሥሉጥ፡በ፡** ἐξουσίαν ἔχων ἐν Judith 8, 15; **ተሠርሐ፡በኵሉ፡** 2 Par. 32, 30. β) **ርእየ፡በ፡** *adspicere* Hen. 39, 10; **ነጺሮ፡በናእሰ፡መዋዕሊሁ፡** *ratione habita juventutis ejus* F. M. 10, 3; **ተናገረ፡በ፡** *de* Sir. 44, 8. 15. 17, 9; Cant. 8, 8; **አልቦ፡ዘአእመረ፡ቦሙ፡** (wußte um ſie) 2 Reg. 17, 19. γ) **አምነ፡** vel **ተወከለ፡በ፡** Matth. 12, 20; Jes. 28, 16; Jon. 3, 5; Eph. 1, 12; **ሐሰወ፡በ፡** Jer. 5, 12 var.; **ክሕደት፡በእግዚ"፡** Sir. 23, 23; δ) **ረኵሰ፡በ፡** Lev. 11, 43. 18, 24; **ተቀደሰ፡በ፡** Hez. 28, 22; **እሴብሕ፡በ፡** Ex. 8, 18; **ሠምረ፡በ፡** Jud. 5, 8; **ተዐቅፈ፡በ፡** Sir. 23, 8. ε) (*contra*): **አሕሠመ፡በ፡** Ex. 5, 23; **ንግሩ፡ብየ፡** 1 Reg. 12, 3 var.; **አስማዕኩ፡ብከ፡** 3 Reg. 3, 42 var.; **ሶበ፡ተአዘዘ፡ቦሙ፡ስነነ፡አክይስት፡** Sap. 16, 10; **ትትቄናደዩ፡**

ብየ፡ Job 19, 5; ዘእገብር፡በፈርዖን፡ Ex. 6, 1; Deut. 3, 6. p) de በ፡ *penes* vid. mox sub በ፡ c. pron. suff.; coll. Hen. 37, 5. — Permultis aliis praepositionibus et conjunctioni ከመ፡, q. v., praeponi solet በ፡

በ፡ A) cum pron. suff. omnium personarum conjunctum verbi *habere* vicem explet, ut: ብየ፡ *penes me* (*est*) i. e. *habeo* (gramm. § 167, 1, b; § 176, 3, h). Res, quam quis habet, primitus subjecti instar in Nominativo posita, ut: ዘቦሙ፡ጥበብ፡ *penes quos sapientia est* i. e. *qui sapientiam habent* Hen. 5, 8; ምንተ፡ብኪ፡ *quid est tibi* i. e. *quid habes?* Jer. 2, 17, plerumque in Acc. subjungi solet, ut: እስመ፡ቦ፡ብዙኀ፡ጥሪተ፡ Matth. 19, 22. Is qui habet si non pronomine sed nomine significandus est, pronomini suffixo vocis ብየ፡ caet. plerumque in Nominativo apponitur, ut: ቦሙ፡ደቂቀ፡ሮቤል፡እንስሳ፡ብዙኀ፡ *filii Ruben jumenta multa habebant* Num. 32, 1; ብእሲ፡ቦቱ፡ክልኤተ፡ውሉደ፡ Matth. 21, 28; rarius praepositione ለ፡ ad pron. suff. refertur, ut: ወባቲ፡ለርብቃ፡እኁወ፡ *penes eam* — *ad Rebeccam* relatum, *fratrem* i. e. *Rebecca habebat fratrem* Gen. 24, 29. Frequentissimus est hic praepositionis usus: ብየ፡አንሰ፡ብዙኀ፡ Gen. 33, 9; Num. 22, 29; ምንተ፡ብየ፡ምስሌከ፡ Marc. 1, 24; Joh. 2, 4; Joel 4, 4; ንሕነ፡ብዙኀ፡እንስሳ፡ብነ፡ Num. 32, 4; እመ፡ብከ፡ውሉደ፡ Sir. 7, 23; አንተ፡ሃይማኖት፡ብከ፡ Jac. 2, 18; ምንተ፡ብከ፡ምስለ፡ሰላም፡ 4 Reg. 9, 18; ብኪ፡ብዙኀ፡በረከተ፡ Luc. 12, 19; ቦ፡ዐጸደ፡ Dan. ap. 1, 4; አፈ፡ቦሙ፡ Ps. 113, 13; 2 Reg. 12, 2. 14, 6; Num. 13, 19. 32, 17; Deut. 1, 28. 3, 5; Ps. 36, 39; Jer. 5, 21; Gen. 42, 1. 2; ዘቦ፡ *quidquid habet* Ex. 21, 10; Gen. 1, 20. 39, 4; እመ፡ቦሙ፡አበሳ፡እሉ፡ሕዝብ፡ Judith 5, 20; ዘቦ፡ላዕሌሁ፡መንፈሰ፡እግዚ"፡ Dan. 5, 11; ዘቦ፡ብዕአተ፡ Mal. 1, 14; ኪያሁኒ፡ዘቦ፡ *eum quoque quem habet* Prov. 19, 4; እለ፡ኪያሃ፡ቦሙ፡ *habentes eam* Ps. 93, 15; 1 Tim. 6, 2; Rom. 7, 2; ብየ፡ኅቤየ፡ *mecum habeo* 1 Reg. 9, 8; etiam de rebus praedicatur, ut: ወቀዳሚትኒ፡ባቲ፡ሥርዐተ፡ምሥዋዕ፡ Hebr. 9, 1 ant.; etiam omisso objecto: እመ፡ብከ፡ ἐὰν ἔχῃς, Sir. 13, 5; Matth. 1, 18. 13, 12; Marc. 4, 25. B) cum pron. suff. tertiae pers. Sing. m. conjunctum, sc. ቦ፡ et ቦቱ፡ significat: *est, exstat, praesto est, adest* (ܐܺܝܬ, ليْ; gramm. § 167, 1, b; § 192, 1, b). 1) c. c. Nom. vel Acc.: ቦኑ፡ራእይ፡ዝየ፡ εἰ ἔστιν ἐνταῦθα ὁ βλέπων; 1 Reg. 9, 11; ቦቱ፡ኀቤነ፡ማዕረ፡ Gen. 24, 25. 23; መጠነቦ፡ውስተ፡እዴከ፡ *quamdiu* (aliquid) *in manu tua est* Prov. 3, 27; ቦ፡ጠቢብ፡ Ps. 13, 3. 57, 11; 2 Reg. 9, 1; Jud. 18, 14; Ruth 3, 12; Num. 13, 20; Matth. 19, 12; Joh. 14, 2. 2) creberrime seq. pron. relat. a) ቦ፡ዘ፡, ቦ፡እለ፡ *est qui, sunt qui, quidam*: ቦ፡ዘይስሕት፡እንዘ፡ኢይፈቅድ፡ Sir. 19, 16. 27. 20, 5—12; ቦ፡እለ፡ Prov. 13, 7; ቦ፡ዐርክ፡ዘጸላኤ፡ይከውንከ፡ Sir. 6, 9. 37, 1. 2. 4; Gen. 14, 13; Matth. 16, 28; ወቦ፡ዘአአምንኒ፡ καὶ μέρος τι πιστεύω 1 Cor. 11, 18. α) bis pluriesve repetitum significat: *alius — alius*; ቦዘ፡ — ወቦ፡ዘ፡ Matth. 13, 4—9; 4 Esr. 14, 29; ቦ፡እለ፡ — ወቦ፡እለ፡ Sir. 36, 12. 44, 8. 9. 48, 16; Phil. 1, 15; Sx. Ter 1 Enc. β) እመቦ፡ዘ፡ *si quis* vel *num* (*an*) *quis*: ወእመቦ፡ዘመጽአ፡ኀቤኪ፡ Jud. 4, 20; Jac. 5, 19; 1 Joh. 2, 1; ኅሥሡ፡እመቦ፡ዘይገብር፡ፍትሐ፡ Jer. 5, 1. b) ቦ፡አመ፡ *nonnumquam, interdum*, et repetitum: *modo — modo* Chr. Ta. 10; 2 Reg. 11, 25. c) ቦ፡ኀበ፡ *alicubi, uspiam* Hebr. 2, 6; ቦኀበ፡ይቤ፡ቅዱስ፡መጽሐፍ፡ Cyr. c. Pall. f. 69. 70; Cyr. ad Th. f. 15; repetitum: *modo — modo, aliâs — aliâs* Hen. 89, 41; Marc. 4, 8 rom.; Luc. 8, 8 rom. d) ቦ፡ሶበ፡ *aliquando* ποτέ Jes. 41, 7. e) ቦ፡ከመ፡ *est quod* vel *accidit ut*, Ex. 1, 10. እመቦ፡ከመ፡ይገብር፡ εἰ ποιήσει Jer. 21, 2; 2 Reg. 18, 3; idem significat f) ቦ፡ዘ፡, ut: እመቦ፡ዘሐወጸኒ፡ Job 31, 14; እመቦ፡ዘስሕትኩ፡ *si est quod peccaverim* 6, 24. 3) suffixis particulis interrogativis ሁ፡ et ኑ፡ frequentissime usurpatur a) vice particulae interrogativae: *numquid?* α) sive ቦሁ፡ vel ቦኑ፡ nudum, ut: Rom. 3, 29; Num. 11, 23; Ps. 76, 7. 8; ቦኑ፡በአተ፡ፈያት፡ውእቱ፡ቤትየ፡ Jer. 7, 11. 5, 22; Jes. 28, 24. 36, 12; Job 6, 5. 7, 16. 8, 3. 15, 7; ቦኑ፡ኢ፡ — ወቦኑ፡ኢ፡ Jes. 59, 1. β) sive seq. ዘ፡, ut Jud. 4, 20; Ex. 5, 5; Ruth 1, 11; ቦሁ፡ዘሰአልኩክሙ፡ μή τι ὑμᾶς ᾔτησα; Job 6, 22. b) sequentibus variis adverbiis et adjectivis relativis, ut: ቦሁ፡አመ፡ነገሩክሙ፡ *num unquam?* Jes. 45, 21; ቦሁ፡ኀበ፡ይሴወሩ፡እምኔየ፡ *num uspiam?* Jer. 23, 24; ቦሁ፡ vel ቦኑ፡ዘ፡ *num quis?* ut: ቦኑ፡ዘየሀይድ፡ μὴ λήψεταί τις Jes. 49, 24; ቦሁ፡ዘተርፈ፡ኀቤከ፡ Am. 6, 10. — Vid. etiam አልቦ፡ et እንብየ።

በበ፡ sive በ፡ duplicatum (cfr. ለለ፡ et ዘዘ፡), praep. (et separabilis, et voci sequenti praefixa), quae vim distributionis habet, ἀνά vel κατά c. Acc., *per, secundum, singuli, -tim, -atim* (gramm. § 159, g). Non ibi tandum usurpatur, ubi simplex praep. በ፡ ipsa constructione postulatur, sed aliâs quoque: በበ፩እምኔሆሙ፡ *per singulas earum* Hen. 34, 2; በበምድሮሙ፡ወበበነገሮሙ፡ወበበነገዶሙ፡ *singuli in suis terris et cum suis linguis et gentibus* Gen. 10, 5. 7, 14. 1, 11. 12; Ex. 6, 14. 19; Num. 1, 18 seq.; Jes. 19, 13; በበነገረ፡በሓውርቲሆሙ፡ Esth. 3, 12; በበአስማቲሆሙ፡ Sir. 46, 11; በበዓመት፡ *singulis annis, quotannis* 1 Reg. 7, 16; Deut. 14, 22. 23; Hebr. 9, 25; *per singulos annos* 4 Esr. 3, 59. 60; በበ፡በዓል፡ Matth. 27, 15; በበነግህ፡, በበሰርክ፡ Ex. 30, 7. 8; በበጽባሕ፡ 1 Par. 9, 27; በበ፡ጊዜሁ፡ Ps. 103, 28; በበ፡ዲናር፡ለለ፡ዕለት፡ *singulis denariis singulis diebus* Matth. 20, 2; አቀምዎሙ፡በበ፩ *singulatim* Dan. ap. 1, 52; በበዚአነ፡ሐለምነ፡ *quivis suum* (somnium) *somniavimus* Gen. 41, 11; ነሥኡ፡በበዲናር፡ *acceperunt singuli denarium* Matth. 20, 9. 10; በበ፡መሌሊት፡ *membratim* Ex. 29, 17; መተሩ፡ሥጋሃ፡በበ፡ምታር፡ Sx. Masc. 29; በበ፡ክፍሉ፡ *secundum partes suas* Hen. 90, 41; በበንስቲት፡ *sensim, paulatim* Act. 18, 23 Platt; በበሕቅ፡ Sap. 12, 2 et በበሕቀ፡ Deg. Creberrime ante nomina numeralia: በበ፡ክልኤቱ፡ ፪፪በበ፡ዚአሁ፡ δύο δύο ἓν κατέναντι ἑνός Sir. 36, 15; በበክልኤቱ፡ *bini* Luc. 10, 1; Gen. 45, 22; ይበሉ፡በበ፩ *dicant singuli* Matth. 26, 22; በበ፡ዐሠርቱ፡ *deni* Jud. 20, 10; በበስሱ፡ *seni* 2 Reg. 21, 20; 1 Par. 20, 6; በበ፡ምእት፡ወበበ፡ኀምሳ፡ *per centenos et quinquagenos* Marc. 6, 40; ሰብዓ፡በበ፡ስብዕ፡ *septuagies septies* Matth. 18, 22.

ብህለ፡ I, 1 [amh. ባለ፡ Isenb. grammar p. 136; sine dubio id. q. ܡܰܠܶܠ (cfr. ብዕል፡ et مَالَ); Arabice occurrit quidem بَهَلَ, sed significat *maledixit*, VIII *supplex fuit* in oratione (መሐለ፡ ማሕለለ፡)]; Perf. nonnisi apud scriptores inferioris aevi usitatum est, ex. gr. in Chr. crebro, ut: ብህለ፡ከልአ፡ *aliud quid dixit* Chr.; በከመ፡ብህልከ፡ *ut dixisti*, ibid.; ዘብህልዎ፡ *quod ei dixerunt* Lud. comm. hist. p. 499; vice Perfecti frequentant (abjecto ል፡) ይቤ፡ትቤ፡ትቤ፡ትቤሊ፡እቤ፡ይቤሉ፡ይቤላ፡ትቤሉ፡ትቤላ፡ንቤ፡; sed ante pron. suff. ል፡ abjectum resumitur:

ይቤለኒ፡ እቤሎ፡ caet. (gramm. § 92. § 152); Imperf. ይብል፡ (ትብሊ፡, ይብሉ፡ caet.); Subj. ይበል፡, Imprt. በል፡, Inf. verb. ብሂል፡ (ut: ከመዝ፡ብሂሎ፡ 1 Esr. 3, 23; 4 Esr. 3, 38); Inf. nom. ብሂል፡ (ut: ብሂለ፡ይብሉ፡ Jer. 38, 23; 4 Esr. 4, 41; Matth. 3, 9, etiam in Pl. ብሂላት፡ *verba* Lud.; ብህሎ፡ (Asc. Jes. 5, 9), ብሂሎት፡ (ut: ኢትክል፡ብሂሎቶ፡ Dan. ap. 13, 24; Gen. 18, 30; Ruth 1, 18). 1) *dicere:* ውእቱ፡ይቤ፡ወኮኑ፡ Ps. 32, 9; ከመዝ፡ይቤ፡እግዚ"፡ Jes. 43, 1. 49, 5; Jer. 4, 3; በል፡ 3, 12; በሊ፡እኅቱ፡አነ፡ Gen. 12, 13; 4 Esr. 3, 40. 10, 26; እንዘ፡ይብል፡ *dicens* Matth. 3, 14. 23, 1; ርኢኩኑ፡ ምንተ፡ይትናገር፡ዝንቱ፡ሕዝብ፡ለብሂል፡ Jer. 40, 24 vrs. alt.; plura exempla innumeris in locis obvia non est quod afferamus. C. c. Acc. prs. (*alicui*), ut: ይብለከ፡ምንተ፡ትቤ፡ Sir. 22, 8; በለኒ፡ኢትፍራህ፡ Thren. 3, 56; በሎሙ፡ Hez. 14. 4; Matth. 3, 7. 9. 15; ሰላም፡እብል፡አርያኖስሃ፡ቀሲስ፡ Sx. Tachs. 15 Enc.; c. Acc. rei: ዘንተ፡ብሂሎ፡አርመመ፡ Clem. f. 65; Tob. 14, 11; ለመንት፡ትብለኒ፡ዘንተ፡ነገረ፡ 1 Reg. 9, 21; Ex. 22, 28. a) Sequitur α) plerumque oratio directa, ut Matth. 4, 3. 4. 6. 7; ኢትበሎ፡ብፁዕ፡ μὴ μακάριζε αὐτόν Sir. 11, 28; እለ፡ይብልዎ፡ለሠናይ፡እኩይ፡ (v. እኩየ፡) Jes. 5, 20. β) rarius oratio obliqua, sc. Subj. verbi, non tantum ubi quis dicit, se aliquid facere velle vel facturum esse, ut: እንተ፡ይቤ፡ይግበር፡ ἣν εἶπε ποιῆσαι Ex. 32, 14; Judith 16, 4, sed etiam ubi quis dicit, aliquid esse: መኑ፡ይብልዎ፡ይኩን፡ሰብእ፡ለወልደ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Matth. 16, 13. γ) perraro Acc. Inf.: መኑ፡ (v. መነ፡) ትብሉኒ፡ከዊነ፡ *quem me dicitis esse?* Matth. 16, 15. b) Hoc verbum in extrema oratione, quam quis dicit, collocare licet, ut: እፎ፡እንከ፡ተሣሀለኒ፡ትብሎ፡ለእግዚ"፡ *quomodo igitur Deo „propitius mihi esto“ dices?* Sir. 28, 3. 22, 8; Jes. 58, 9; 1 Esr. 4, 7—9; Judith 13, 3; Dan. ap. 13, 24; Rom. 9, 7; 1 Cor. 10, 8—10; crebro in libris prophetarum (sicut נְאֻם יְהוָֹה), ut Jes. 48, 22. 58, 6. c) Non de personis tantum praedicatur, sed etiam de libris et literis, et verbis, ubi Latini utuntur *dictum* vel *scriptum est* (*in* libro, vel verba) *haec sunt:* ወይብል፡መጽሐፉ፡ላሐ፡ወብካይ፡ወወይሌ፡ Hez. 2, 10; ከመዝ፡ትብል፡መጽሐፉ፡ 2 Esr. 4, 11. 16, 6; ጽሑፍ፡ዘይብል፡ Luc. 4, 1; Marc. 15, 26; 4 Reg. 5, 6; ከመዝ፡ይብል፡ቃለ፡መጽሐፍ፡ 3 Reg. 21 (20), 9; ኢታስምዖ፡ቃለ፡ዘይብል፡ረሐቁ፡እምኔየ፡አላ፡አስምዖ፡ቃለ፡ዘይብል፡አገብር፡ኄር፡ወምእመን፡ Genz. f. 80; ita, ubi scriptura sacra allegatur: ከማሁ፡ይቤ፡መጽሐፍ፡ Rom. 9, 33. 11, 26. 15, 3; 1 Cor. 10, 7; Clem. f. 92. 94; በከመ፡ይቤ፡ወንጌል፡ቅዱስ፡ Sx. Sen. 24. d) Memorabilis est usus Infinitivi ብሂል፡, ubicumque verba orationis vel singula vocabula aliis exponuntur: እስመ፡ብሂሎቱ፡ አመ፡አብአ፡ለበኵሩ፡ውስተ፡ዓለም፡ዝብሂል፡አመ፡ኰነኖ፡ውስተ፡ዓለም፡ብሂል፡ Chr. ho. 3; ኬፋ፡ብሂል፡በነገረ፡ዕብራዊያን፡ኰኵሕ፡ብሂል፡ *„Cephas“ dicere in lingua Hebraeorum* (est), *„petra“ dicere* i. e. Cephas significat petram Clem. f. 86; ተልሚድ፡ዝውእቱ፡ረድእ፡ብሂል፡ዘበትርጓሜሁ፡ f. 152; እስመ፡ጼዴቅ፡ብሂል፡ጽድቅ፡ብሂል፡ Chr. ho. 12; etiam: ዘ፡— ብሂል፡ *quod — significat* Gen. 19, 37; ዝውእቱ፡ብሂል፡ *id est* Matth. 27, 46, vel ዝብሂል፡ — ውእቱ፡ Sx. Haml. 7; vel ዝብሂል፡ *hoc est* (*sive*) Chr. ho. 8; vel ብሂል፡ nudum (postpositum), ut: ሰመያ፡አቤኔዜር፡እብነ፡ረድኤት፡ብሂል፡ *nominavit eam Abenezer i. e. lapidem auxilii* 1 Reg. 7, 12; Marc. 3, 17. 5, 41; Hebr. 7, 2. 2) perraro: *loqui*, Jos. 22, 7; ኢትብል፡በትእምርታት፡ *ne loquaris e signis* i. e. ne divines e prodigiis, Lud. e Syn. (Can. Clem. 8). 3) *dicere* i. e. *appellare, nominare, vocare*, c. dupl. Acc.: ወልደ፡እግዚ"፡ይብል፡ርእሶ፡ Sap. 2, 13; Judith 3, 8; 1 Reg. 9, 9; 2 Reg. 20, 21; Apoc. 2, 2. 20; ለኪ፡ይደሉ፡ብሂለ፡እምነ፡ወብሂለ፡እግዚእትነ፡ Org. 4) *jubere*, seq. ከመ፡ c. Subj., ut: ይቤለነ፡ከመ፡ንእስር፡ኵሎ፡ Kuf. 10; 1 Reg. 19, 1; 2 Reg. 1, 18; Matth. 4, 3, vel seq. Subj., 4 Esr. 10, 65. 67 var.; Judith 5, 9. 13, 3; Dan. ap. 1, 17; Hez. 33, 8. 5) a) አሆ፡ብሂል፡ *obtemperare, annuere* Sir. 13, 9; Jac. 4, 7; በእንተ፡አሆ፡ብሂሎቱ፡ወትሕትናሁ፡ *ob ejus obedientiam et submissionem* Phlx. 129 (vid. አሆ፡). b) እንብየ፡ብሂል፡ *nolle, abnuere, recusare* Jac. 4, 7 (vid. እንብየ፡). c) ጸጥ፡ብሂል፡ *obmutescere, silere* Job 33, 31; 4 Esr. 4, 42 (vid. ጸጥ፡). d) ባሕ፡ብሂል፡ *ave dicere, salvere jubere* vid. ባሕ፡. — Alias significationes non est, quod statuamus, quamquam latine nonnumquam vertere licet a) *respondere* ut Matth. 4, 10. 8, 7. 14, 17. b) *interrogare* ut Matth. 9, 14. 15, 1. c) *contra dicere, opponere* vel *occurrere* verbis ut Rom. 10, 18. d) *putare, opinari, sibi videri:* ዘይብል፡ኢአበስኩ፡ ὅς δοκεῖ μὴ ἁμαρτάνειν Prov. 28, 23; ዘይብል፡ርእሶ፡ጠቢበ፡ (vid. n. 3) δόξαντα παρ᾽ αὐτῷ σοφὸν εἶναι 26, 12.

አበለ፡ (pro አብህለ፡) II, I, Subj. ያብህል፡ et ያብል፡ *dicere facere;* usitatum in phrasi: አሆ፡አበለ፡ c. Acc. *annuere facere, in suam sententiam perducere, persuadere*, Matth. 27, 20 seq. ከመ፡ c. Subj.; 4 Esr. 3, 59; ስእነ፡አሆ፡አብሎቶ፡ Sx. Tachs. 5; ኅለየ፡ከመ፡እሙ፡አሆ፡አበለቶ፡ለተወክፎ፡ትእዛዝ፡ Jsp. p. 290; አንጠይዎ፡ከመ፡አሆ፡ያብልዎ፡ p. 308; አሆ፡በልኒ፡ወአሆ፡አብልዮ፡ Org.

ተብህለ፡ III, 1 *dici*, (*pronuntiari, narrari* vel *referri*), Jos. 24, 27; Hen. 62, 3. 91, 17; Matth. 24, 15; Luc. 4, 12; ምንትኒ፡ሐሰት፡እምልሳነ፡ንጉሥ፡ኢይትበሀል፡ Prov. 24, 23; (formula absolutionis) ይትበሀል፡በዜማ፡ግንዘት፡ Genz. f. 44. 124; c. ለ፡ prs. (*alicui*) Kuf. 14; Num. 23, 23; seq. ከመ፡ c. Verb. fin. Phlx. 72; vel እስመ፡ c. Verb. fin. Jsp. p. 280. 328. a) *nominari, appellari, vocari* (*inscribi*) seq. Nom. vel Acc. praedicati: ዘሀሎ፡ይትበሀል፡ውስተ፡ዓለም፡ወልድ፡ Asc. Jes. 8, 25. 9, 5. 13. 10, 6. 7; መጽሐፍ፡ዘይትበሀል፡ፊውስ፡መንፈሳዊ፡ F. M. f. 119; እስመ፡ኅሊና፡ጽቡስ፡ምኑነ፡ይትበሀል፡ Sap. 2, 11. b) *annuntiari* vel *promitti:* የኀጥእ፡ብፅዓን፡እንተ፡ተብህለት፡ለሕዙናን፡ (Matth. 5, 4) Phlx. 79. c) *mandari, juberi:* ተብህለ፡ለቀደምት፡ Matth. 5, 21. 27; ተብህለ፡ሎቱ፡ይግበር፡ Kuf. p. 27; seq. ከመ፡ c. Subj. Hen. 58, 5.

ተባሀለ፡ III, 3 (crebro ተበሀለ፡ scriptum) 1) *sibi invicem* (alios aliis) *dicere, colloqui, conferre sermones* Gen. 11, 4; 2 Esr. 14, 3; c. በበይናቲሆሙ፡ Gen. 42, 21; Num. 14, 4; Jud. 6, 29. 10, 18; 1 Reg. 10, 11; 1 Esr. 3, 4; Jon. 1, 7; Judith 7, 4. 10, 19; c. ምስለ፡, ut: ተባሀሉ፡፩ምስለ፡ካልኡ፡ Gen. 11, 3. 37, 19; c. Acc.: እለ፡ይትባሀልዎ፡ለፈርዖን፡ οἱ διαλεγόμενοι πρός Ex. 6, 27. a) *colloqui et convenire* de re: ተባሀሉ፡በበይናቲሆሙ፡ከመ፡የሀበ፡ Kuf. p. 104. b) *conclamare* et *acclamare:* ወተባሀሉ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ ἐφώνησε 1 Esr. 4, 41. 2) *contendere* verbis, *disceptare, disputare, contradicere, obloqui:* 3 Reg. 3, 22; ተባሀሉ፡በበይናቲሆሙ፡ Marc. 4, 41. 9, 34; ኢትትባሀል፡ወኢትንብብ፡እኩየ፡ላዕለ፡ርእሰ፡ሕዝብከ፡ F. M. 20, 1; c. Acc. prs.

(Ex. 6, 27;) Judae 9 (et c. በእንተ፡ rei); ተበህሎትክሙ፡ αἱ ἀντιλογίαι ὑμῶν Deut. 1, 12.

ብሁል፡ part. *dictus:* አላ፡ ብሁል፡ ሊተ፡ ከመ፡ አነ፡ ዘእሁብ፡ Chr. ho. 10.

በህል፡ subst., Pl. በህላት፡ 1) *dictum, effatum, vox, oratio, propositio (thesis):* ከሠትከ፡ በህለ፡ መጻሕፍት፡ ከዱን፡ *dicta scripturae arcana* Sx. Ter 9 Enc. (Lud. በዕለ፡!); ወከዕበ፡ ይቤ፡ አባ፡ ቄርሎስ፡ በውስተ፡ ፩እምበህላት፡ F. M. 22, 4; Phlx. 48; Chrys. et Abush. creberrime; Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 19; d'Abbadie cat. p. 41; de orationibus philosophorum et sophistarum, Cyr. c. Pall.; በህለ፡ ብካይ፡ ሰሚዖ፡ *voce fletus audita* Enc. Teq. 1. 2) *contradictio, contentio, disputatio,* in malam partem Ps. 30, 26; in bonam, Epil. N. T. rom.

በሃሊ፡ n. ag., Pl. በህልት፡, 1) *dicens, dictitans, locutor:* ከመ፡ ኢይኩን፡ በሃሌ፡ አነ፡ አብዐልኩ፡ አብራምሃ፡ Kuf. 13; ይቤ፡ በሃሊ፡ *dixit aliquis* Chr. ho. 26; ወእመሰ፡ ይቤ፡ በሃሊ፡ Chr. Ta. 26 al.; በህልተ፡ ጽድቅ፡ Lud. e Mss. Colb. 2) እሆ፡ በሃሊ፡ *ad obtemperandum promtus, obsequiosus, morigerus, tractabilis,* εὐπειϑής Jac. 3, 17; Deg.; Phlx. 99. 3) *orator* Jsp. p. 344.

መብህልት፡ subst. i. q. በህል፡ Ssal. Req.

ብህመ፡ I, 1 [بهم X *obmutuit* أَبْهَم *mutus;* בְּהֵמָה *brutum;* vic. بَكِم et بَجَم] Subj. ይብሀም፡ *mutum esse, obmutescere:* ይኄይስ፡ ብሂም፡ እምነ፡ ነቢብ፡ በሐሰት፡ Fal. f. 15; ይብሀም፡ Org. 3; ይብህም፡ ልሳናት፡ (mortuorum) Genz. f. 89; terrore ብህመ፡ ልሳኑ፡ Sx. Jac. 7; ብህመት፡ Gad. Ad. f. 11; ብህምኩ፡ κατενύγην (v. ደንገፅኩ፡) Dan. 10, 15.

ብሁም፡ part. *mutus:* ብእሲት፡ ብህምት፡ ወጽምምት፡ Sx. Haml. 8.

በሃም፡ adj., Pl. በሃማን፡ *mutus, elinguis, difficulter loquens:* ትከውን፡ በሃመ፡ ἀποκωφωϑήσῃ Hez. 3, 26; ኢትከውን፡ እንከ፡ በሃመ፡ 24, 27; ἄλαλος Ps. 37, 14; Marc. 7, 37. 9, 17; ἄλογος Ex. 6, 12; በሃም፡ ወጽሙም፡ δύσκωφος καὶ κωφός 4, 11; κωφὸς Marc. 7, 32; Luc. 1, 22; μογιλάλος Jer. 35, 6; σιωπῶν Luc. 1, 20; በሃማን፡ Clem. f. 233 (vid. sub ላዕላዕ፡); c. c. እምነ፡ negativo: ከነ፡ ጽሙመ፡ ወበሃመ፡ እምአውሥአትክሙ፡ Genz. f. 121; በሃም፡ ወጽሙም፡ እምናዝዘትክሙ፡ f. 120. — *Voc. Ae.:* በሃም፡ ስጉም፡ ዘ፡ ድዳ፡

ብህመት፡ n. act. *conditio muti, loquendi impotentia:* ብህመተ፡ ልሳን፡ M. M. f. 41. 228; ተፈትሐት፡ ልሳኑ፡ እምብህመት፡ Sx. Sen. 30.

ብሄሞት፡ vel ብሔሞት፡ n. prgr. sc. בְּהֵמוֹת *behemoth* i. e. *hippopotamus* (una e bestiis libri Jobi C. 40 ingentibus, de qua varias fabulas finxerunt Judaei) Hen. 60, 8; 4 Esr. 4, 56. 58. — *Voc. Ae:* ብሔሞት፡ ወሌዋታን፡ ዘ፡ አክይስት፡ ዘሀለዉ፡ በጽንፈ፡ ውቅያኖስ፡ እንዘ፡ የዐውድዋ፡ ለምድር፡ ከመ፡ ሕልቀት።

በህነነ፡ quadrl., ut videtur *vacuum, inanem esse* [quare referendum videtur ad بَهِى, بَهَا, בֹּהוּ].

ተበህነነ፡ III, 1 *se inanem praebere, irritum reddi:* ሊተኒ፡ ይኄይሰኒ፡ መዊት፡ እምይትበህነንኒ፡ ምዝጋናየ፡ ἢ τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ 1 Cor. 9, 15 (Platt); repetitum est Masc. 5 Enc. — *Voc. Ae.:* እምይትበሐነንኒ፡ ዘ፡ ኪጠፋብኝ፡, *aliud:* ኪባክንብኝ።

ብህኑን፡ part. *vacuus, inanis, vanus:* ይሜህሩ፡ ብህኑን፡ ሥጋዌ፡ ዘእንበለ፡ ዕምረተ፡ መለኮት፡ M. M. f. 86; c. c. እምነ፡, ut: ኢብህኑን፡ ትስብእቱ፡ እምድማሬ፡ መለኮቱ፤ ኢብሕትው፡ መለኮቱ፡ እምትስብእቱ፤ እግዚ"፡ ከነ፡ ሰብአ፡ ወሰብእሰ፡ አድምዐ፡ ከዊነ፡ እግዚ"፡ M. M. f. 153; scriptura sacra ቃላተ፡ ሕስወ፡ ወብህኑነ፡ ታርኢ፡ τὸν λόγον (eorum) ἀδρανῆ καὶ ἀσύφηλον ἀποφαίνει, Cyr. c. Pall. f. 66. — *Voc. Ae. ad Cyr.:* ብህኑን፡ ዘ፡ ሐውታታ።

ብህድ፡ subst. dubium; sec. Ludolfum nomen diei jejunii, quod observatur in vigilia Epiphaniorum, ut: ሰላም፡ ለጾመ፡ ዕለተ፡ ዋሕድ፤ ዘስሙ፡ ብህድ፡ Enc. Ter 10; vid. etiam Lud. comm. hist. p. 430. At Sx. Tubingense exhibet ዘስሙ፡ ገሃድ፡, quod melius quadrat.

በል፡ *non* vid. sub እንበለ፡; **በል፡** *dic* vid. sub ብህለ፡

በለለ፡ rad. inus., cui potestas *separandi* et *sejungendi* infuisse videtur (cfr. بَلَّ *disgregatus ac dispersus fuit,* ذُو بِلَّى *separatus a suis;* vicinum בָּדַד, بَرَّ VIII et بَلَتَ).

መበለት፡ subst. (gramm. § 127, 1, a), Pl. መበለታት፡ 1) *viduitas, conditio viduae, viduatus:* ኵሎ፡ መዋዕለ፡ መበለታ፡ ἡμέρας χηρεύσεως αὐτῆς Judith 8, 6; ለብሰት፡ አልባሰ፡ መበለታ፡ 8, 5. 10, 3; Gen. 38, 14. 19. 2) fem. *vidua:* ኢይከውን፡ መበለተ፡ Jer. 47, 8. 9; መካን፡ ወመበለት፡ 49, 21; Thren. 1, 1. 5, 3; Prov. 15, 25; Ex. 22, 23; Lev. 21, 14; Num. 30, 10; 2 Reg. 13, 20; Jer. 15, 8. 18, 21; Hez. 22, 25. 44, 22; Ps. 108, 8; Judith 8, 4. 9, 4; Matth. 23, 13; Marc. 12, 40; Luc. 4, 25; Apoc. 18, 7; መዓስብ፡ ወመበለታት፡ Did. ed. Platt p. 124; Lit. 175, 1; መበለት፡ እቤር፡ F. M. 5, 7. 3) *vidua ecclesiastica,* (*diaconissa* secundum 1 Tim. 5, 9 seq.) 1 Tim. 5, 11; Did. 14; vid. etiam Platti annotationes ad suam Did. editionem p. 116 l. 7; (alias ማዕሰብ፡ q. v.); *virgo monialis:* መነከሳት፡ ወመበለታት፡ Enc. Mag. 27. — *Voc, Ae.:* መበለት፡ ዘ፡ ሴሰና፡; *aliud:* መበለት፡ መዓስብ፡ ብ፡ ጋለሞታ።

መበልና፡ subst. *viduatus* Kuf. p. 142 ann. 10.

አብለሊት፡ (sec. Th. P.), **አብላሊት፡** (sec. Lud. et Isenb. in lex. amh.), subst. amh., *species cardui* (*urtica minor* secundum Th. P.): አብላሊት፡ ሥርው፡ M. F. — Vid. አበርበሬ።

በልሐ፡ rad. inus., vicina est መልኀ፡ q. v.

በልሐ፡ I, 3 *eripere* alqm e periculo, *liberare, servare:* ይበልሖ፡ ለንጹሕ፡ Job 22, 30; Jes. 25, 4. 31, 5. 48, 17; ኢይክልሁ፡ በልሐ፡ 50, 2. 58, 6; Kuf. 1; Ps. 70, 1; c. Acc. prs. et እምነ፡ periculi, Kuf. 22. 48; Jer. 15, 21. 49, 11; Dan. ap. 3, 65; Ps. 17, 51. 52. 58, 2. 139, 1; Matth. 6, 13; ለበልሖትየ፡ Enc. Teq. 24.

ተበልሐ፡ III, 3 pass. *eripi, liberari:* ኢይትበላሕ፡ ዘተመንደበ፡ Jes. 8, 22; c. እምነ፡ Koh. 7, 26; Herm. p. 22; ፫ደቂቅ፡ እለ፡ ተበልሑ፡ እምእቶነ፡ እሳት፡ Mavâs. n. 24.; Org.

አስተበልሐ፡ IV, 3 *eripiendum curare, liberari jubere:* እስመ፡ ኢያስተበልሐከ፡ እግዚ"፡ Macc. f. 21.

በልሐት፡ n. act. *liberatio*, Lud. affert ex Enc. Teq. 24, sed Sx. Tubing. meliorem lectionem **በልሖት፡** (Infin.) exhibet.

ባላሒ፡ n. ag. *liberator* (,*servator, vindex*): **ባላሒ፡ ወመድኀኒን፡** σωτὴρ καὶ λυτρωτής Cyr. c. Pall. f. 91; Deus **ባላሒ፡ ኵልን፡** Lit. 162, 4; Genz. f. 139; Deus **ባላሒ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡** Kid. f. 17.

መበልሒ፡ part. c. term. adj., f. **መበልሒት፡**, *liberator* seq. **እምነ፡** Org.

በልሐ፡ *acutum esse* vid. sub **በልኀ፡**

ቤልሐር፡ n. prgr. βελίαρ, nomen Satanae 2 Cor. 6, 15; Kuf. p. 4 et 61; II Can. Ap. 44.

ብሉር፡ subst., nomen gemmae, sc. *beryllus*, etiam *crystallum* [بَلُّور, ܒܶܠܘܽܪܳܐ] Kebr. Nag. 17.

በለስ፡ subst. [بَلَس, בֹּלֵס], m. et fem. (ut Jud. 9, 10. 11; Hab. 3, 17; Jes. 28, 4; Marc. 11, 13), coll. et sing., Pl. **በለሳት፡** (Jer. 24, 3 var.; Rel. Bar.) et **አብላስ፡** (M. M. f. 268; Rel. Bar.; Org.) 1) *ficus* a) arbor Jud. 9, 10. 11; Num. 13, 23; Deut. 8, 8; Kuf. 13; **በለስ፡ ኢትፈሪ፡** Hab. 3, 17; **ዘተከለ፡ በለሰ፡ ይበልዕ፡ ፍሬሃ፡** Prov. 27, 18; Cant. 2, 13; Jes. 36, 16; Hos. 2, 14; Joel 1, 7; Mich. 4, 4; Zach. 3, 10; Jac. 3, 12; Matth. 21, 19; Marc. 11, 13; **ቈጽለ፡ በለስ፡** Kuf. 3; Jes. 34, 4; συκεών *ficetum* Jer. 5, 17; Am. 4, 9. b) fructus Jes. 28, 4; 2 Esr. 23, 15; Jac. 3, 12; **ረከቡ፡ በምሥያጥ፡ በለሰ፡ ሐዲሰ፡ ወተሣየጡ፡ እምኔሁ፡** Sx. Haml. 24; **ረከበ፡ ዝኰ፡ በለሳተ፡** (v. **በለሰ፡**) **ሐዲሳነ፡** Rel. Bar.; παλάθη (*massa ficuum aridarum*) Judith 10, 5; **ዐጽቀ፡ በለስ፡** παλάθη σύκων 4 Reg. 20, 7; Jes. 38, 21; Jer. 24, 1; **በለሰ፡ ማእረር፡** τὰ σῦκα τὰ πρώιμα 24, 2. 2) *sycaminus, sycomorus* a) arbor (aliâs **ሰግላ፡**) Ps. 77, 52; **ዕፀ፡ በለስ፡** 2 Par. 9, 27. b) *sycaminum* fructus Am. 7, 14; **አልቦ፡ በለስ፡ ውስተ፡ ሰግላ፡** Jer. 8, 13 (sed Gr. habet σῦκα ἐν ταῖς συκαῖς).

በለሳን፡, etiam **በልሳን፡ በለሶን፡** (**በለስን፡** Jsp. p. 310), subst., [بَلَسَان, בֹּשֶׂם] *balsamum* a) arbor balsamifera: **ዝንቱ፡ በለሳን፡ ዘተከልናሁ፡** (nos, sc. Christus infans cum parentibus, in Aegypto) **ይነብር፡ ዝየ፡ እስከ፡ ለዓለም፡** Sx. Genb. 24; **ቈጽለ፡ በለሶን፡ ከደኖቶ፡ እሙ፡** Deg. b) aroma et unguentum: μύρα Hez. 27, 17; *chrisma* ἅγιον μύρον, quo baptizati ungebantur: **ቅብአ፡ በለሳን፡** Did. 17; Clem. f. 227; **በለሳን፡** f. 228; **ቅብአተ፡ በለሳን፡** et **በልሳን፡** Const. Ap. 39; **በእንተ፡ በለሳን፡ ወዕጣን፡** Lit. 175, 3; aliâs distinguitur a myro: **ተኀትም፡ ገጸ፡** (**ለበድን፡**) **በቅብአ፡ በለሳን፡ ወእመ፡ ከህን፡ በሜሮን፡** Genz. f. 13.

በለቅ፡, **ባለቅ፡**, **ባላቅ፡** subst., Pl. **አብላቅ፡** 1) *marmor* [بَلَق] Apoc. 18, 12; Cant. 5, 15; (unde hausit Paulus hanc sapientiam?) **እምኀበ፡ አብላቅኑ፡ አው፡ እምኀበ፡ አእባን፡ ወአምእስተ፡ አባግዕ፡ አው፡ እምሥያጥኑ፡** ἀπὸ τῆς σμίλης καὶ τῶν δερμάτων ἢ τοῦ ἐργαστηρίου; Chr. ho. 1; **ባላቅ፡** (v. **በለቅ፡**) **ቅድው፡** ὄνυχι τιμίῳ Job 28, 16 (Nescio an hoc loco Aethiopes aroma intelligant; in Voc. Ae. enim **ባላቅ፡** inter nomina **ሽቱ፡** recensetur). 2) Πλάκες *tabulae* lapideae Mosis appellantur **፪ አብላቅ፡** 2 Par. 5, 10; **ሰሌዳተ፡ አብላቅ፡** M. M. f. 67.

በልቀም፡ n. prgr. sc. بَلْغَم *phlegma, temperamentum phlegmaticum* Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕስሐ፡**, supra col. 327.)

በልበለ፡ rad. inus., quae e **በለየ፡** potius derivanda quam ad בִּלְבֵּל ܒܰܠܒܶܠ referenda videtur; *Rad. Abb.*: **በልበለ፡ ዘ፡ አረጀ፡**

ብልባሌ፡ vel **በልባሌ፡** subst. *vestis detrita, vilis, pulla* (*saccus*): **ብልባሌ፡** ζῶσις σάκκου Jes. 22, 12; **አቀንተክሙ፡ በልባሌ፡** (v. **ብል"፡**) **ውስተ፡ ሐቌክሙ፡** Am. 8, 10; **አቅንቶሙ፡ ብልባሌ፡** Teb. Tab. 4; Org. 7; Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: **ብልባሌ፡ ዘ፡ ጨርቅ፡**

ብልቲት፡ subst. ut videtur *pyrites, silex ignarius* vel *adamanteus* (secando aptus). *Voc. Ae.*: **እዝኀ፡ እብን፡ ብልቲትሂ፡** (v. **ብልትሂት፡**) **ዘ፡ ብልጭት፡** [بَلَتَ *secuit* (بَرَتَ) aptum etymon praebet].

በልኀ፡ I, 1 [comparanda videntur מָרַח (מָלַח) *fricuit, trivit*, מָרַק fricuit, *polivit* metallum] *acutum esse*: **ኵናት፡ ብልኂ፡** Hez. 21, 9. 10; **ወበልኀት፡ ኵናት፡** 21, 11; Hebr. 4, 12; (Socrates interrogatus:) **ሚይበልኅ፡ እሞሰርት፡ ይቤ፡ ውዴት፡** Fal. f. 29; de sonis: Ex. 19, 19.

አብልኀ፡ II, 1 *acuere, exacuere* Deut. 32, 41; **ኀጺን፡ ለኀጺን፡ ያበልኆ፡** Prov. 27, 17; **አብልኀ፡ ጸራቢ፡ ኀጺነ፡** Jes. 44, 12; Zach. 1, 21; trsl.: **ያበልኅ፡ መዐቶ፡ ሰይፈ፡ መታሬ፡** ὀξυνεῖ ὀργὴν εἰς ῥομφαίαν Sap. 5, 21; **አብልኁ፡ ልሳኖሙ፡** Ps. 63, 3. 139, 3; Deg.

ብሉኅ፡ part. *acutus*: (**ኵናት፡**) **ብልኅት፡** Hez. 21, 14.

ብልኅ፡ subst. *acies, mucro, cuspis*: **ብልኀ፡ ሰይፍ፡ ትነድድ፡** Nah. 3, 3 var.; **ቀተሎሙ፡ በብልኀ፡ ሰይፍ፡** F. N. 46; Org. 1; Sx. Masc. 29; **በብልኀ፡ ሰይፍ፡ እሙንቱ፡ ረከቡ፡ አክሊለ፡** (martyres) Chr. Ta. 11; **ብልኀ፡ ኵናት፡** (**ዘረገዘ፡ ቦቱ፡ ለንጊኖስ፡ ለእግዚእነ፡**) Sx. Hed. 5; **በብልኀ፡ ኵናት፡ በገቦሁ፡ ደጕጸ፡** Genb. 25.

በሊኅ፡ adj., Pl. c. **በላኅት፡**, m. **በሊኃን፡**, f. **በሊኃት፡** 1) *acutus*: **መላጼ፡ በሊኅ፡** Ps. 51, 2; Sir. 21, 3; **ኵናት፡** Hez. 5, 1; **ሰይፍ፡** Apoc. 1, 16; **ማዕፀድ፡** 14, 14. 17; **ቀኖት፡** Act. 9, 5 Platt; **በሊኅ፡ መዓብሊሆሙ፡** Jes. 5, 28; **ማዕበል፡ በሊኅ፡** Jer. 9, 8; **ስብሬተ፡ ማህው፡ በላኅት፡** Sir. 43, 19; **አእባን፡ በሊኃት፡** Hen. 10, 5; **አእባን፡ በላኅት፡** M. M. f. 43; **ኰያንው፡ በሊኃን፡** Org.; trsl.: **በበሊኅ፡ ልሳን፡** Sx. Mag. 4 Enc.; de voce: **ቃሉ፡ በሊኅ፡ ወቀጢን፡** Sx. Mag. 14; **በበሊኅ፡ ዐይን፡ ልብክን፡ ትነጽሩ፡** Cyr. ad Reg. 27; de spiritu sapientiae ὀξύς Sap. 7, 22; **በሊኅ፡ ኀሊና፡ ለኰንኖ፡** ὀξὺς ἐν κρίσει 8, 11; **ብእሲ፡ በሊኅ፡ በምግባሩ፡** ὀξὺς ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ Prov. 22, 29. 2) *acer, vehemens, velox*: **ለቍጡዕ፡ ወለበሊኅ፡ መዓት፡** Prov. 27, 4; **በሊኅ፡ እገሪሆሙ፡ ለከዒወ፡ ደም፡** Ps. 13, 6; Rom. 3, 15.

ብልኀት፡ n. act. *acies*: **ብልኀተ፡ መብረቅ፡** Lit. Orth.

መብልኅ፡ subst. (sing. nondum repertum) Pl. **መባልኅት፡** *ferramentum* (*acutum* vel *acuminatum*): **ወእምዝ፡ አዘዘ፡ ንጉሥ፡ ለነሃቤ፡ ኀጺን፡ ከመ፡ ይግበር፡ መባልኅተ፡ ኵነኔ፡ ግሩመ፡**, sc. **መላጼያተ፡ ዘእመት፡ መቅዐተ፡ መስብረ፡ ርእስ፡ መጥ**

ወዩ፡ክሣድ፡መኈሥሠ፡ስነን፡መውፅኤ፡ዐይን፡መስረፌ፡አንፍ፡መቅድሐ፡እዝን፡ፈታሔ፡መለያልይ፡መፍሐቀ፡ገበዋት፡ወመስብረ፡ብረክ፡ወመዋቅዩ፡አምትንት፡ወሥርው፡ Sx. Ter 15 (paulo infra scriptum est መባልዕተ፡ኵነኔ፡).

በልኀ፡ *eripere* vid. sub በልሐ፡

ብሌን፡ subst. „*specillum* seu instrumentum, quo ad illinendos stibio oculos utuntur, arab. مِيلٌ, gr. μήλη, Th. P.“, Lud. (Caeterum videas Isenb. p. 84 sub ብሌን፡)

ብሌን፡, **በሊኖን፡**, **በሊኖ፡** n. prgr., sec. Lud. *tegumentum*, quo feminae in publicum egredientes caput et faciem tegunt; *supparum*; በሊኖን፡ Syn. (ex auctoritate Gregorii Lud.); ብሌን፡ዘፀምር፡ Abush. 50. — *Voc. Ae.*: በሊኖ፡ዘ፡ጥቁር፡መንዲል ።

በለን፡, **ባላን፡** **ቦላን፡**, **በላኖ፡**, **በላኖን፡**, **ባላኖን፡** n. prgr., βάλανος, *quercus*: ዕፀ፡በለን፡ Gen. 35, 8; Jud. 9, 6; Kuf. p. 52. 118.

ብለኔ፡ et **ብለኒ፡** n. prgr., βαλανεῖον, *balneum*: ዘይትኀፀብ፡ምስለ፡አንስት፡በቤተ፡ብለኔ፡ Can. Laod. 29 (30); ይበውእ፡ቤተ፡ብለኒ፡ Clem. f. 127; ኢይባእ፡ቤተ፡ብለኔ፡ F. M. 26, 5; Did. 2; Abush. 50; Enc. Hed. 7.

በልዐ፡ I, 1 [בָּלַע (ܒܠܥ) بَلْعَمَ بَلِعَ *deglutivit*, *devoravit*; amh. በላ፡] Subj. ይብላዕ፡ 1) *edere, comedere* a) de hominibus; absol.: Gen. 3, 17. 18, 8. 19, 3. 24, 33. 27, 4. 10; Jes. 29, 8; Judith 12, 9; 4 Esr. 10, 7; Ps. 21, 28; ያደዊ፡ብዙኀ፡በሊዐ፡ Sir. 37, 30; Matth. 24, 38; Rom. 14, 6; በሊዐ፡ወሰትይ፡ Koh. 5, 17; Job 1, 4; Jes. 22, 13; ብላዕ፡በዐቅም፡ Prov. 25, 16; c. እምነ፡ vel እምውስተ፡ Gen. 2, 16. 17; Ex. 12, 43; Lev. 7, 21. 25, 22; Tob. 1, 10; Koh. 5, 18; 4 Esr. 9, 27; Hen. 32, 3. 6; c. Acc. Gen. 9, 4; Lev. 7, 15—25. 11, 2 seq.; Deut. 7, 16. 12, 15—18. 14, 23. 15, 20; Jud. 13, 16; Hen. 7, 4; Matth. 6, 25. 31. 12, 4. 15, 32; Joh. 4, 32. 6, 54—58; al. innumeris in locis; nonnumquam: edere terram, arborem al. i. e. fructum ejus comedere Jes. 1, 7; በዕለት፡እንተ፡ትበልዕዎ፡(ለዕፅ፡) Kuf. p. 19 ann. 10. In specie: በልዐ፡እክለ፡ vel ኅብስተ፡ i. e. *cibum sumere*, *prandere*, *coenare*, *epulari* Ex. 18, 12; 1 Reg. 20, 34; 4 Reg. 4, 8; Jer. 48, 1; Ps. 101, 5; Koh. 9, 7; Marc. 3, 20; Luc. 7, 33; Hen. 15, 11, passim በልዐ፡ abs. ut Koh. 10, 16; Hen. 62, 14. b) de animalibus (*vesci*) Gen. 3, 14. 37, 20. 40, 19; Ex. 10, 5. 22, 4; Joel 1, 4; Hen. 86, 6. 89, 68 seq.; Matth. 13, 4; Marc. 4, 4; Apoc. 12, 4. c) de inanimatis (*absumere*, *consumere*, *vorare*), ut de igne: በልዐቶሙ፡እሳት፡ Hos. 7, 7; Jes. 9, 18; Job 1, 16; Apoc. 20, 9; Hebr. 10, 27, gladio: በልዐቶሙ፡መጥባሕት፡ Jer. 2, 30; Deut. 32, 42; de aerugine Jac. 5, 3, ira Ex. 15, 7; zelo Ps. 68, 12; Joh. 2, 17; morte Hen. 69, 11. 2) a) በሊዐ፡ሥጋ፡ሰብእ፡ non tantum sensu proprio ut Jer. 19, 9, sed etiam trsl. usurpatur: *calumniari*, *accusare* (ut ܐܟܠ ܩܪ̈ܨܐ et أَكَلَ لَحْمًا): በሊዐ፡ሥጋ፡ቢጽ፡በሐሜት፡ Clem. f. 118; Gad. Lal. b) *consumere* vel *absumere* alqm vel opes ejus: በልዕዎ፡ለእስራኤል፡ Jer. 10, 25; ይበልዑ፡ሥጋሆሙ፡ለሕዝብየ፡ Mich. 3, 3; pariter: በልዐ፡ጥሪተ፡ Koh. 5, 10; Hen. 53, 2; Matth. 23, 13; Luc. 15, 30. c) *devorare*, ut መጽሐፈ፡ Apoc. 10, 9. 10. d) *frui*: ኢይበልዕ፡ሠናየ፡ Job 21, 25; Jes. 3, 10.

አብልዐ፡ II, 1 1) *comedendum dare*, *cibare*; abs. ታበልዕኒ፡ወታሰትየኒ፡ Sir. 29, 25; c. Acc. prs.: እመ፡ርኅበ፡ጸላኢከ፡አብልዮ፡ Prov. 25, 21; Matth. 25, 35; Rom. 12, 20; c. dupl. Acc.: 1 Cor. 3, 2; Num. 11. 4; አብልዐኒ፡ዘብከ፡ Sir. 29, 26; የኀሥሥ፡ሎሙ፡ዘያበልዮሙ፡ Job 39, 29; አነ፡አበልዮሙ፡ጸዕረ፡ Jer. 9, 15; *devorandum dare*: አብልዐኒያ፡ለይእቲ፡መጽሐፍ፡ Hez. 3, 2. 2) *ad edendum adigere* alqm: ከመ፡ኢያብልዮ፡ Dan. 1, 8; vel *depascere sinere* c. dupl. Acc.: ለእመ፡አብልዐ፡ገራህተ፡ሰብእ፡እንስሳሁ፡ Ex. 22, 4.

ተበልዐ፡ III, 1 *edi, comedi, exedi, devorari, consumi*: ይትበላዕ፡እክል፡ Job 6, 6; Sir. 36, 23; ዘኢይትበላዕ፡ *quod non edi potest* Jer. 24, 2. 3; እስከ፡አመ፡ኢይትበላዕ፡እምእጕለ፡አንስርት፡ Prov. 24, 23; ለተበልዮ፡ Kuf. 1; ልብስ፡ዘተበልዐ፡እምቍንቍኔ፡ Job 13, 28; Nah. 1, 10; ከመ፡ፃዔ፡ትትበልዑ፡ Jes. 50, 9; Num. 12, 12; Herm. p. 69; ተበልዑ፡እምዓሣት፡ Hen. 61, 5. 89, 57; በእሳት፡ኢይትበላዕ፡ Enc. Sen. 20.

ተበልዐ፡ III, 2 *sibi alqm comedendum capere*, ejus opes absumere: እለ፡ይትቤልዑክሙ፡ (v. ይትበልዑክሙ፡) 2 Cor. 11, 20 Platt.

ተባልዐ፡ III, 3 *se invicem comedere* vel *devorare*, Gal. 5, 15; Kuf. 5; አኀዙ፡ይትባልዑ፡ሥጋሆሙ፡በበይናቲሆሙ፡ Hen. 7, 5.

ብሉዕ፡ part. *comestus*, *corrosus* Herm. p. 67—69.

ብላዕ፡ subst., st. c. ብላዐ፡ et ብልዐ፡, *res comesta*: a) ብላዐ፡ (v. ብልዐ፡) አርዌ፡ θηριάλωτον *a feris discerptum* vel *dilaceratum* Gen. 31, 39; Lev. 5, 2. 7, 24. 17, 15. 22, 8; Hez. 4, 14. 44, 31. b) ብላዐ፡ (vel ብልዐ፡) ቍንቍኔ፡ *tineis* vel *blattis corrosum* Job 27, 18; Jes. 51, 8; ብልዐ፡ፃዔ፡ Nah. 1, 10.

ብልዐት፡ n. act. *comestio*, *devoratio*, *consumtio* Ps. 52, 5 ann.; ለብልዐቶ፡ Kuf. p. 86; ብልዐተ፡ዕፄ፡ረከቦሙ፡ Job 4, 19.

በላዒ፡ n. ag., f. **በላዒት፡**, Pl. c. **በላዕት፡**, m. **በላዕያን፡** 1) *edens, comedens, devorans, vescens*, (*edax, vorax*): ይወድቁ፡ውስተ፡አፈ፡በላዒ፡ Nah. 3, 12; በላዒተ፡ሰብእ፡አንቲ፡ κατέσθουσα ἀνθρώπους εἶ Hez. 36, 13; de leone Jud. 14, 14; saepius de igne: እሳት፡ዘይነድድ፡በላዒ፡ Kuf. 36; ነበልባለ፡እሳት፡በላዒ፡ Jes. 29, 6. 30, 30; Hebr. 12, 29; de anthropophagis et trsl. de iis, qui homines (eorum opes) consumunt: በላዕያነ፡ሥጋ፡ሰብእ፡ Clem. f. 76; በላዕያነ፡ሥጋ፡ሰብእ፡ወሰታይያነ፡ደም፡ Macc. f. 10; በላዕተ፡ሰብእ፡ M. M. f. 43; Sx. Masc. 1; Mag. 8. 2) *edo, comedo, devorator* Matth. 11, 19; ሥሡዓን፡በላዕያን፡ Macc. f. 9.

መብልዕ፡ subst., plerumque m., Pl. **መባልዕ፡** et **መባልዕት፡**, *edulium, esca, cibus, pabulum*, ለከሙ፡ውእቱ፡መብልዕ፡ Gen. 1, 29. 30; ተውህበ፡መብልዐ፡ለአንስርት፡ Job 15, 23; ይከውን፡አብድንቲሆሙ፡መብልዐ፡ለአዕዋፍ፡ Jer. 7, 33. 16, 4. 19, 7. 41, 20; Hez. 34, 5; ወሀቡ፡ፍትወቶሙ፡ለመብልዕ፡ Thren. 1, 11; βρώματα Gen. 6, 21; 1 Par. 12, 40; Prov. 23, 6; Rom. 14, 15; 1 Tim. 4, 3; Matth. 14, 15; Marc. 7, 19; βρῶσις Job 33, 20; Hebr. 12, 16; Joh. 4, 32. 6, 27; βρωτόν Jud. 14, 14; ἐδέσματα Gen. 27, 9. 17; ግበር፡መባልዕተ፡ Kuf. 26; Prov. 23, 3; Sir. 37, 29; መባልዕተ፡ቅብእ፡ Clem. f. 239; መባልዕት፡ጥዑም፡ ἡδύσματα *cupediae* 2 Par. 9, 24.

መባልዕት፡ i. e. መባልኅት፡ q. v.

በልየ፡ I, 1 [בָּלָה, ܒܠܳܐ, بَلِيَ] Subj. ይብሊ፡ 1) *usu et vetustate atteri* vel *consumi, veterascere, senio confici, consenescere, (putrescere, marcescere)*, de vestibus Deut. 8, 4. 29, 4; Jos. 9, 11; 2 Esr. 19, 21; ኵልክሙ፡ከመ፡ልብስ፡ትበልዩ፡ Jes. 50, 9. 51, 6; Ps. 101, 27; ኵሉ፡ዘነፍስ፡ይበሊ፡ከመ፡ልብስ፡ Sir. 14, 17; saxo: ኰኵሕ፡ይበሊ፡ Job 14, 18; plantis: ዝናም፡ያሠርጽ፡ዘበልየ፡ Job 36, 28; fructibus Kuf. 32; ossibus Ps. 31, 3; corpore: ወሀበ፡ለሥጋሁ፡ጺጋ፡ከመ፡ኢይብሊ፡ወለአዕጽምቲሁ፡ከመ፡ኢይማስን፡ Sx. Haml. 26; በልየ፡ሥጋየ፡ወማእስየ፡ Thren. 3, 4; de quavis re: ኵሉ፡ግብር፡ይበሊ፡ወየኀልቅ፡ σηπόμενον ἐκλείπει Sir. 14, 19; specie hominis: ክብርየ፡ተወለጠ፡ወበልየ፡ Dan. 10, 8; hominibus: Ps. 6, 7. 17, 49; በልየ፡(እስራኤል፡)በብሔረ፡ነኪር፡ Bar. 3, 10; trsl.: በልየ፡ነገር፡እምኔክሙ፡ *oratio consenuit (et evanuit) e vobis* Job 32, 15. 2) *inveterascere:* እለ፡በልያ፡በላዕሌሁ፡ኅጣውኢሁ፡ 2 Petr. 1, 9. 3) *antiquari, obsolescere:* Hebr. 8, 13.

አብለየ፡ II, 1 1) *vetustescere sinere* vel *facere*, vetustate, senio, putredine *consumere:* ኢያብልይዎ፡ sc. fructus Kuf. p. 117; አብለይክኒ፡ከመ፡ዝቅ፡ Job 13, 28; አብልዮሙ፡ውስተ፡ምድር፡ 40, 8; (monachus interrogatus) እፎ፡ትሬእያ፡ለዓለም፡ይቤ፡እንዘ፡ታበሊ፡ነፍሳተ፡ወትሔድስ፡ሥጋተ፡ወታኅልፍ፡መዋዕላተ፡ Fal. f. 67. 2) *antiquare:* ሐዳስ፡አብለየታ፡ለቀዳሚት፡ Hebr. 8, 13 et Chr. ho. 3.

ብሉይ፡ part., f. ብሊት፡, 1) *vetus, vetustus*, ut vestis Matth. 9, 16; Hen. 62, 16; calcei Jos. 9, 3; uter, commeatus 9, 2; lignum (opp. ሐዲስ፡) Kuf. 21; folia arbŏrum Hen. 3; panni et funiculi Jer. 45, 11; frumentum Kuf. 44; Lev. 25, 22; fructus Cant. 7, 14; ብሉይ፡መጽሐፍ፡ παλαιότης γράμματος Rom. 7, 6; ብሉይ፡ብእሲ፡ Rom. 6, 6; Eph. 4, 22; de ecclesia: እንዘ፡ብሊት፡ይእቲ፡በንዝኅተ፡ደሙ፡ሐደሳ፡ Mavâs. n. 70. In specie: *vetus testamentum:* ብሉይ፡ሕግ፡ 2 Cor. 3, 14; ሕግ፡ብሊት፡ F. M. 4, 1; ብሉይ፡ወሐዲስ፡ቀኖና፡ Clem. f. 86, et (omisso ሕግ፡ vel ሥርዐት፡)ብሉይ፡ vel ብሊት፡ absol., ut; መጻሕፍተ፡እግዚ"፡ዘብሉይ፡ወዘሐዲስ፡ Clem. f. 86; መጻሕፍተ፡ብሊት፡ወሐዲስ፡ Sx. Ter 17; Haml. 11; ሰብአ፡ብሊት፡ *homines Veteris* (testamenti) Chr. Ta. 19; ጻድቃነ፡ብሊት፡ Sx. Nah. 8. 2) *inveteratus, antiquus:* ብሉያተ፡ረሰይከን፡ለመዋዕልየ፡ Ps. 38, 7; ብሉይ፡መዋዕሊክ፡እኩያት፡ Dan. ap. 1, 52; ብሉየ፡መዋዕል፡ (de Deo) Dan. 7, 9; Clem. f. 2; et abstr. inde formatum: ብሉየ፡መዋዕልና፡ *dierum-antiquitas:* ዕሩያን፡በመለኮት፡ወበህላዌ፡ወበብሉየ፡መዋዕልና፡ Haim. Ab. n. 24. — *Voc. Ae.:* ብሉይ፡ዘ፡የአረጀ ።

ብልየት፡ n. act. *vetustas, senium:* ሐደሶ፡ለቤት፡እምብልየቱ፡ F. N. 33, 4; ተሐደሰ፡እምብልየት፡(አብያተ፡ክር"ት፡) Enc. Genb. 1; ርቱዕ፡ናሰስል፡እምላዕሌነ፡ዘንተ፡ብልየተ፡ ἀποξύσαι τοῦτο τὸ γῆρας Chr. Ta. 14.

በላዪ፡ n. ag. *veterascens, consenescens:* በላዪ፡ወዘይማስን፡ Sap. 14, 8; ዓለም፡በላዪ፡ Sx. Teq. 20 Enc.; Hed. 18.

በልግር፡, **በላጊር፡** subst. *ligurius* gemma; *Voc. Ae.:* በልግር፡በቀለምሲስ፡ኢያቂቅ፡በዐረቢ፡; *aliud:* ለጊርዮን፡ወበላጊር፡፩·

ባሉጥ፡ subst. i. q. ܒܰܠܽܘܛܳܐ بَلُّوطٌ *quercus (, fraxinus)*, δρῦς Hos. 4, 13; ፲ወ፪ዕፀወ፡ባሉጥ፡ Sx. Teq. 20. — *Voc. Ae.:* ድርስ፡ወበሉጥ፡ዘ፡ዌራ፡; *aliud:* አውልዕ፡ድርስ፡ባሉጥ፡ዘ፡ወይራ ።

በለጸ፡ i. q. ፈለጸ፡ q. v.

ተባለጸ፡ III, 3 *minutatim diffringi* vel *diffindi:* (እስሐትያ፡)ይትባለጽ፡ከመ፡ስባረ፡ማህው፡ Sx. Genb. 16 (e Sir. 43, 19, ubi mei codices ይትፋለጽ፡, ይትፈለጽ፡ et ይትፈለጥ፡ praebent), quamquam dubium videtur, annon in hoc Synaxarii loco verbum *micare, coruscare* exponendum sit, coll. amh. ብልጭ፡ et በለጨለጨ፡

ባሕ፡, **ባሐ፡**, **በሐ፡** interjectio salutantis: *ave!* χαῖρε [arab. بَخٍ بَخٍ *euge, io, evax!*] a) ባሕ፡ Lit. 158, 2; ኢትበልዎሙ፡ባሕ፡ Clem. f. 187; ባሕ፡ሄርማ፡ Herm. 1. 2. b) ባሐ፡ vel በሐ፡, ut: ንበላ፡ባሐ፡ወትረ፡ Clem. f. 165; በሐ፡በልዋ፤ተሳለምዋ፡ Deg.; Mavâs. n. 5; ባሐ፡ረቢ፡ Matth. 26, 49. 27, 29; ባሐ፡ንጉሦሙ፡ለአይሁድ፡ Marc. 15, 18; Joh. 19, 3; quare ባሐ፡ብሂል፡ i. est q. *ave dicere, salutare:* ወበሐሂ፡(ወባሐሂ፡)ኢትበልዎ፡ 2 Joh. 10. 11; Clem. f. 183; ኢትበሎ፡በሐ፡ወእመ፡ይቤለከ፡በሐ፡ (εὐλογεῖν) 4 Reg. 4, 29 vrs. nov. c) c. pron. suff.: ባሐከ፡ (v. ባሕከ፡)ባሮክ፡ Rel. Bar.; ባሐኪ፡አማርያም፡ Kedr f. 24; በሐኪ፡አዐባይ፡ሀገር፤ሀገረ፡ናግራን፡ Deg.; ባሐኪ፡ማርያም፡ Mavâs. n. 65; ባሕክን፡ Matth. 28, 9; ባሕከ፡ሄርማ፡ Herm. p. 21; ባሕኪ፡እግዝእትየ፡ p. 2. — *Voc. Ae.:* በሐ፡ሐዊሳ፡ብ፡ምንኛ፡ዋልሕ ።

ብሔሞት፡ vid. sub በሀመ፡

ብሕረ፡ rad. inus., بَحَرَ (vicin. بَقَرَ) *fidit*, X *spatiatus, dilatatus fuit.*

ብሔር፡ subst., plerumque m. [ut videtur i. q. بِحَارٌ Pl. a بُحْرَةٌ *regio, terra*], Pl. በሓውርት፡ (perraro ብሔራት፡, Lud. e Syn.) *spatium*, ut: ይጸብበነ፡ብሔር፤ግበሪ፡ለነ፡ብሔረ፡ኀበ፡ንነብር፡ Jes. 49, 20. 1) spatium circumscriptum i. e. *locus* τόπος Gen. 21, 17; 2 Reg. 7, 10; ቦ፡ብሔር፡እምኀበ፡ይወፅእ፡ብሩር፡ Job 28, 1; አይቴ፡ብሔራ፡ለጥበብ፡ 28, 12; Bar. 3, 15; Jer. 7, 20. 14, 13. 16, 9. 19, 3. 22, 3; Jes. 14, 2. 30, 23. 33, 14; እሬስያ፡ለምድረ፡በድው፡ብሔረ፡አርዝ፡ 41, 19; Matth. 14, 15. 27, 33; Luc. 4, 37; locus, qui alicui convenit, vel partes: ፈለጦሙ፡ሥርዐቶሙ፡በበ፡በሓውርቲሆሙ፡ διέστειλε μερίδας αὐτῶν Sir. 16, 26. 2) spatium extensius, i. e. *regio, terra, provincia, fines*, τόπος Matth. 14, 35. 24, 7; እመ፡ታአምር፡ብሔሮ፡ εἰ ἔμπειρος εἶ τῶν τόπων Tob. 5, 5; χώρα Gen. 42, 9; Luc. 15, 13. 19, 12; Marc. 5, 10; በሓውርተ፡አሕዛብ፡ Sir. 10, 16; Koh. 2, 8; Esth. 3, 12; Jes. 2, 6. 7. 8, 8. 10, 9. 36, 10. 18; Jer. 16, 15; Dan. 2, 48; Num. 32, 1; አይቴ፡ብሔርከ፡ ἐκ ποίας χώρας εἶ σύ; Jon. 1, 8; ብሔረ፡ሕያዋን፡ Ps. 55, 13; ብሔረ፡ኤላም፡ Dan. 8, 2; ብሔረ፡ፋርስ፡ Jes. 52, 4; ብሔረ፡ሮሜ፡ Rom. 1, 7; γῆ ብሔረ፡ዕብራውያን፡ Gen. 40, 15; ብሔረ፡ብንያም፡ Jer. 1, 1; እምርሑቅ፡ብሔር፡ Jes. 13, 5. 36, 17; Sir. 48, 15; ብሔረ፡አሕዛብ፡ነኪር፡ 39, 4; Job 10, 21. 38, 19; ὅρια በሓውርተ፡አሕዛብ፡ Jes. 10, 13; Ps. 147, 3; Mal. 1, 4. 5; κατοικία Lev. 23, 3. 14. Proverbium: ለእመ፡ሖርከ፡ብሔረ፡ባዕድ፡

ኢትኩን፡ከማከ፤ ኩን፡ከማሆሙ፡ Th. P. α) crebro pro *incolis* terrae, *populis, gentibus, hominibus*: ኢምሕኮሙ፡ለብሔር፡ኀበ፡ነበረ፡ሎጥ፡ τῆς παροικίας Λώτ Sir. 16, 8; አንከሩከ፡በሓውርት፡ 47, 17; ኵሉ፡ብሔር፡ኢመስሐ፡ πᾶσα ἡ γῆ ἠρίστα 1 Reg. 14, 24; ይጼንዑ፡መፍቅዶሙ፡ለብሔር፡ (αἰῶνος) Sir. 38, 34; መጽኡ፡ኵሉ፡በሓውርት፡ውስተ፡ግብጽ፡ Gen. 41, 57; አሕዛብ፡ወበሓውርተ፡አሕዛብ፡ 35, 11; ἔθνη Apoc. 5, 9; አሕዛብ፡ወበሓውርት፡ ἔθνη καὶ λαοί Jes. 60, 5; 4 Esr. 1, 10; γλῶσσαι Dan. 3, 4. 29. 5, 19. 6, 25; Apoc. 10, 11. 11, 9. β) *patria* c. pron. suff., *tribus, gens*, πατρίς ኢነገረት፡አስቴር፡አዝማዲሃ፡ወኢብሔራ፡ Esth. 2, 10; Jes. 13, 14; ምድረ፡ብሔሩ፡ Jer. 22, 10; πατριά Tob. 5, 12; Judith 8, 18; ኵሉ፡በሓውርት፡ዘቤተ፡እስራኤል፡ Jer. 2, 4; Ps. 48, 2; st. constructo annexum passim: *indigena, vernaculus*: ዕፀ፡ብሔር፡ ξύλον ἐγχώριον 1 Esr. 6, 24; Gen. 34, 1. γ) *provincia, parochia* clericorum, ut: ክህን፡ዘኀደገ፡ብሔሮ፡ወሖረ፡ኀበ፡ካልእ፡ብሔር፡ (παροικία) Can. Ant. 2, al. δ) *agri, rus* (opp. urbe) 4 Esr. 9, 16; Luc. 12, 16; Joh. 4, 35; ብሔር፡ጥሉል፡ Jes. 5, 1; ብሔር፡ሥዑር፡ Ps. 22, 1; Luc. 21, 21; st. constructo annexum passim: *vicanus*, ut: ቀሲስ፡በሓውርት፡ ἐπιχώριοι πρεςβύτεροι, Can. Neocaes. 13. ε) quidquid de coeli temperie, lumine, tenebris al. praedicandum est, Aethiopes de regione praedicare amant: ክረምት፡ብሔር፡ καιρὸς χειμερινός *hiems erat* 2 Esr. 10, 13; ቍር፡ብሔሩ፡ *frigus erat* Joh. 18, 18 rom.; ነግሀ፡ (v. ነግሀ፡) ብሔር፡ ἔστι ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας *dies jam illustris est* Act. 2, 15; ጽሕው፡ብሔር፡ εὐδία *serenum est* Matth. 16, 2; ሶበ፡ጸብሐ፡ብሔር፡ *illucescente die* 4 Reg. 3, 20; 1 Reg. 25, 36; ጽልመት፡ብሔር፡ *tenebrae sunt* Sir. 23, 18; መስየ፡ብሔር፡ *diei vesper est, vesperascit* Gad. T. H. ζ) operis e pluribus libris compositi libri singuli ብሔር፡ nominantur: ይቤ፡በአሪት፡ውስተ፡ሣልስ፡ብሔር፡ዘሌዋውያን፡ F. M. 2, 6; በውስተ፡ዳግም፡ብሔረ፡ኦሪት፡ 4, 1; ኦሪት፡በቲ፡ኀምስቱ፡ብሔር፡ Abt. Ap. 81; ፩ብሔር፡ዘነገሥት፡ ibid.; ክፍል፡፫እምዳግም፡ብሔር፡ዘመጽሐፈ፡ነገሥት፡ Abush. 19; d'Abbadie cat. p. 29. 76. 3) raro: *terra continens, orbis terrarum*, ብሔር፡ወማይ፡ Judith 2, 7; ውእቱ፡ተረፈ፡ለብሔር፡ Sir. 44, 17. 49, 14.

ባሕር፡ subst., fem. et m., [بَحْرٌ ܒܰܚܪܳܐ] Pl. አብሕርት፡ 1) *mare, lacus magnus* Gen. 1, 10. 26. 28. 32, 13; Ex. 15, 8. 10; Job 11, 9. 14, 11. 28, 14. 38, 8—11; Jes. 23, 4. 50, 2. 51, 10. 15; Jer. 28, 42; Zach. 14, 8; Koh. 1, 7; 4 Esr. 1, 19. 2, 28. 46. 5, 3. 9, 36; Judith 5, 13; Ps. 73, 14. 94, 5. 103, 26; Apoc. 4, 6. 15, 2; እለ፡ይነግድዋ፡ለባሕር፡ Sir. 43, 24; ባሕር፡ዘይትሀወክ፡ Jes. 5, 30; እለ፡መንገለ፡ባሕር፡ αἱ παραθαλάσσιοι Jer. 29, 7; አብሕርት፡ Kuf. 2; Hen. 5, 3. 77, 3; Lit. 172, 1; ባሕር፡ዐቢይ፡ Dan. 7, 2; Kuf. 8; Num. 34, 6. 7; ባሕረ፡ኤርትራ፡ Ex. 10, 19. 23, 31; Ps. 135, 13. 15; Hen. 32, 2. 77, 6; ባሕር፡ኬኔሬት፡ Num. 34, 11; ባሕር፡ዘገሊላ፡ Matth. 15, 29. 4, 18. 15; ባሕረ፡ሚአት፡ Kuf. 8; ባሕር፡ምዉት፡ Sx. Nah. 14; ባሕረ፡ጥብርያዶስ፡ Clem. f. 152; ባሕረ፡ጸና፡ in Abyssinia, Lud. hist. Ae. I, 8. n. 112. a) de fluviis magnis: Hez. 32, 2; ባሕረ፡ኒል፡ Abush. 8; Sx. Sen. 4; ተከዜ፡ዮርዳኖስ፡ባሕር፡ Enc. Masc. 2. b) de labro vel lavacro magno: ባሕር፡ዘብርት፡ *mare aheneum* Jer. 52, 17; 4 Reg. 16, 17; 3 Reg. 7, 10 seq. c) trsl.: ባሕረ፡እሳት፡ Macc. f. 9; Johannes Apostolus cognominatur ባሕረ፡ጥበባት፡ Deg. 2) in Bibliis secundum Hebraeorum loquendi usum: *plaga occidentalis* Gen. 12, 8. 13, 14. 28, 14; Ex. 27, 12. 37, 10; Num. 2, 18; Deut. 3, 27; Ps. 106, 3; Hez. 45, 7; Dan. 8, 4.

ባሕራዊ፡ adj. rel. *maritimus, marinus*, Lud.; Hez. 25, 16 ubi ሰብአ፡ጲራልያ፡ exponitur ባሕራዊ፡

ባሕርይ፡(ባሕሪ፡) proprie adj., deinde subst., m. et f., coll. et sing., Pl. ባሕርያት፡ [i. q. بَحْرِيٌّ] 1) *margarita, unio*, collect. Matth. 7, 6; 1 Tim. 2, 9; Apoc. 18, 12. 16; Sing. Matth. 13, 45. 46; Apoc. 21, 21; Pl. Apoc. 17, 4; Jsp. p. 370; (ደናግል፡)እማንቱ፡ዕንቈ፡ባሕርያት፡ክቡራት፡ Sx. Mij. 8; ባሕርዮን፡ (v. ባሕርያቲሆን፡) τὸ κάθεμα αὐτῶν Jes. 3, 19; ባሕርይ፡ዘያንጸበርቅ፡ vel እንተ፡ታበርህ፡ Lud. ex Org. 2) *gemma*: እብን፡ባሕርይ፡ Hen. 18, 7; Sap. 7, 9. 18, 24; Jsp. p. 340; trsl. de personis vel rebus pretiosis: ሰላም፡ለደቅስዮስ፡ባሕርያ፡ወኤጲስቆጶስ፡ዘብሔረ፡ዋልጥያ፡ Enc. Tachs. 22; በባሕርየ፡በድኑ፡ተሰውጠት፡ለባዊት፡ነፍስ፡ Enc. Mag. 12; Sen. 1. 3) *natura, essentia, substantia, hypostasis* (sicut جَوْهَرٌ) a) de hominibus: እስመ፡እሙንቱ፡ኀደጉ፡ፍጥረቶሙ፡ወባሕርየ፡ጠባይዖሙ፡ወነዱ፡በበይናቲሆሙ፡በፍትወት፡ F. M. 7, 1 (e Rom. 1, 23 seq.); qui matrimonium abominatur, መስተሳልቀ፡ኮነ፡ላዕለ፡ባሐርየ፡ፍጥረቱ፡ 9, 2. b) de Deo trino: οὐσία Chr. ho. 22; እስመ፡ብሂሎቱ፡ኄየሰ፡እመላእክት፡አኮ፡ዘያኤምር፡ኀበ፡ባሕርይሁ፡ዘእምአብ፡እስመ፡ባሕርየ፡መለኮቱ፡አኮ፡ዘኮነ፡ሥጋ፡አላ፡ተወልደ፡ወባሐቱ፡ይኤምር፡ኀበ፡ባሕርየ፡ሥጋዌሁ፡ τὸ γὰρ Κρείττων γενόμενος οὐκ οὐσίας δηλωτικόν ἐστι τῆς κατὰ πατέρα. ἐκείνη γὰρ οὐκ ἐγένετο ἀλλὰ γεγέννηται. ἀλλὰ τῆς κατὰ σάρκα Chr. ho. 1; ባሕርየ፡ሥላሴ፡፩ውእቱ፡ዘውእቱ፡፩መለኮት፡ Haim. Ab.; አርአያ፡አካለ፡ባሕርይሁ፡ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ Chr. ho. 1; tres personae ዕሩያን፡በባሕርይ፡ወበአምላክና፡ወበቀድምና፡ F. M. 17, 8; Org., al. (In disputationibus theologicis de naturis Christi ባሕርይ፡ non tantum pro *hypostasi* vel *persona*, sed etiam pro *natura* ab Abyssinis accipi, demonstrat Lud. lex. c. 229). — Libellus መጽሐፈ፡ባሕርይ፡ exstat in codice Tubing. Kedr f. 39—45; d'Abb. cat. p. 84, qui etiam ጸሎት፡ዘይት፡በዘይሰረይ፡ኀጢአት፡ appellatur; ሰማይናሂ፡መጽሐፈ፡ባሕርይ፡እስመ፡ቃለ፡መለኮት፡ይእቲ፡ (Kedr f. 42). — *Voc. Ae.*: ግዕዝ፡ወባሕርይ፡ዘ፡ጠባይ።

ባሕርያዊ፡ adj. rel. *gemmeus*; ባሕርያውያት፡ ut videtur i. q. ባሕርያት፡ Lud. comm. p. 494 n. 5.

ባሕረረ፡ quadrl., cui comparabis بَحِرَ *attonitus fuit prae terrore* (ܐܶܬܒܰܗܰܪ; vid. etiam Ges. thes. p. 182).

አባሕረረ፡ II *pavorem incutere, attonare*: እንበለ፡ያደንግፆ፡ሞት፡ወኢያባሕርሮ፡ Enc. Hed. 2; Ter 21.

ባሕሩስ፡(ብሕሩስ፡) subst. [sec. Lud. „forsan sic dictum a ባሕር፡ quod in fluminibus crescat"] *arundo, canna, calamus* (sec. Lud.: „species quaedam arundinis tenuioris, cujus usus in toto Oriente ad scribendum frequens): ብርዐ፡ባሕሩስ፡ (v. ብሕሩስ፡) Jes. 1, 31 (καλάμη στιππύου); ባሕሩስ፡ (v. ብርዐ፡ባሕሩስ፡) καλ΄μη Nah. 1, 10; በትረ፡ባሕሩስ፡ (v. በርሁስ፡) ῥάβδος καλαμίνη 4 Reg. 18, 21; ለየዐይ፡በሀሩስ፡ (cod. Laur.; al.: ቢሮሽ፡ πίτυς) Zach. 11, 2; tempore Salomonis ኀጺን፡ከነ፡ብዙኀ፡ከመ፡ዕፀ፡ባሕሩስ፡ወከመ፡ብርዐ፡ገዳም፡ Kebr. Nag. n. 22. — *Voc. Ae.*: ባሕሩስ፡ዘ፡መቃዕ፡ (v. መቃ፡).

I. **በሕብሐ፡** rad. inus. onomatopoëtica, cui comparabis بَحَّ *extulit voce bah bah, raucus fuit* (بُحَّ de tonitru usurpatur) بَخْبَحَ, بَهْبَهَ *rauca fuit et murmurando vociferata fuit* camelus, nec non بَقْبَقَ *bombum edidit* lagena (effusa), ܒܩܒܘܩܐ *murmur*; vic. ንብሐ፡ q. v.

አንበሕብሐ፡ V *strepere, cum murmure labi*, de aquis fluentibus (vel ex edito desilientibus, Lud.): እምቅድመ፡ያንበሐብሐ፡ (legas ያንበሕብሐ፡) ወሓይዝተ፡አፍላግ፡ Lit. Orth.; ወሓይዝት፡እለ፡ያንበሐብሐ፡ M. M. f. 127.

ምንበሕት፡ subst. i. q. ምንበሕባሕት፡; hanc formam affert Lud. in lex. c. 300 ex Jes. 17, 13.

ምንበሕባሕት፡ et መን"፡ subst., Pl. ምንበሕባሓት፡, ምንበሐብሓት፡, ምንበሐብሓት፡, መ"፡, ምንብሐብሓት፡, *catarrhacta, dejectus aquae*: ድምፀ፡ምንብሐብሓት፡ (c. varr.) ማይ፡ዘየሐውር፡በኀይል፡ Sap. 17, 17; ውሒዝ፡ዐቢይ፡ዘይወርድ፡በኀይል፡እምውስተ፡መንበሕባሕት፡ (c. varr.) Jes. 17, 13; de catarrhactis coeli (Gen. 7, 11 seq.; aliâs አስራብ፡) Kuf. 5; Gad. Ad. f. 159; trsl.: ክርስቶስ፡አምላኪየ፡ወትስፋየ፤ ወዕፀ፡መስቀሉ፡በትረ፡ሃይማኖትየ፤ ወርግዘተ፡ገቦሁ፡መንበሐብሓተ፡ጥምቀትየ፡ M. M. f. 66; ጳራቅሊጦስ፡መንበሐብሓተ፡ጥምቀትነ፡ f. 308.

ይንበሓሕት፡ subst. formae mirae, nomen instrumenti musici, sc. *nablii*, legitur in Cod. Abb. CXLI 2 Par. 9, 11: ገብረ፡መሰናቈተ፡ወይንበሓሕተ፡ለመሓልይ፡ (in caeteris: መሰናቈተ፡ናብሊሳት፡ወድንባዛተ፡ለመሓልይ፡).

II. **ብሕባሔ፡** subst., ut videtur, *formatio, figulatio, compositio*: እምጽቡር፡ብሕባሔከ፡ከማየ፡ወእምኔሁ፡ቀሳሚኒ፡ ἐκ πηλοῦ διήρτισαι σὺ ὡς καὶ ἐγώ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ διηρτίσμεϑα Job 33, 6 (scholion marginale codicis cujusdam: ተፈጥሮትከ፡ተከፍሎትኒ፡). Etymon dubium est; videas annon referendum sit ad בּוּךְ بَاكَ بكل al., quibus vis *miscendi* inest; in specie بَاكَ inter manuum palmas circumagendo *formavit globulos* ex argilla.

I. **ብሕተ፡** I, 1 [denom. a መባሕት፡ q. v. sub በሐ፡] *copiam, facultatem, potestatem* rei *nancisci* vel *habere, pollere, posse*: ሶበ፡ብሕትኩ፡እልእክ፡ዘይጼውዐከ፡ καιρὸν μεταλαβών Act. 24, 25 Platt; de Christo: እንዘ፡ትብሕት፡አንተ፡በኵለሄ፡ Org. 2.

አብሐተ፡ II, 1 *facultatem dare, copiam facere*, c. Acc. prs., Lud. Comm. hist. p. 497 n. 16.

ተባሐተ፡ III, 3 *aggrediendi* alcjs *potestatem habcre* vel *nancisci*, c. ምስለ፡ pers., ut: noctu ይትባሐቱ፡አጋንንት፡ምስለ፡ሰብእ፡ወይወድዩ፡ውስተ፡ልበሙ፡ኀሊና፡እኩይ፡ II Const. Ap. 5; III Const. Ap. 5.

ብሑት፡ part. *potestate, auctoritate praeditus*, Asc. Jes. 7, 37; ሳቁኤል፡ብሑት፡ዲበ፡መናፍስት፡ Sx. Haml. 5 Enc.; ወደቂቀ፡አሮንሰ፡ብሑት፡በበዕብሬቶሙ፡ 1 Par. 24, 1.

መብሐት፡ subst. *facultas, venia, permissio*: መጽሐፈ፡መብሐት፡ Act. 26, 12 rom. (aliâs መባሕት፡).

II. **በሐተ፡** rad. inus., sine dubio cognata cum ወሐደ፡ et አሐደ፡; Arabes habent بَحُتَ *purus, non permixtus fuit*. Hinc

ብሑት፡ part. 1) *unicus*, de Deo: ብሑት፡ህላዌ፡ *unicus essentiâ* N. T. rom. in initio; ብሑት፡ልደት፡ μονογενής *unigenitus* Sap. 7, 22; de Christo, Deg.; Kid. f. 6. 13. 2) *solus, solitarius*: ብሑት፡ዘእንበለ፡አዝማድ፡ *solus sine cognatis* Lit. Epiph.; ብሑት፡ vel መነኮስ፡ብሑት፡ Phlx. 3, 37; ገዳማዊ፡ብሑት፡ Enc. Jac. 7.

ባሕቱ፡ particula restrictiva et adversativa (e ባሕት፡ et suff. *û*, vid. gramm. § 163, 2. 168, 8) 1) rarius: *solum, tantum*, ut: በዝንቱ፡ባሕቱ፡ Gen. 34, 15. 2, 6. 2) plerumque: *at, sed, autem, attamen, verum, verumtamen*, a) ባሕቱ፡ nudum, πλήν, ባሕቱ፡ (v. ወባሕቱ፡) ዘንተ፡ረከብኩ፡ Koh. 7, 30; δέ Prov. 14, 22; vel postpositum (δέ), ut: መበለተ፡ባሕቱ፡ Lev. 21, 14; Prov. 14, 22 var.; 15, 1. b) crebro: ወባሕቱ፡ πλήν Gen. 9, 4; Jer. 3, 20; ምሀረኒ፡እግዚኦ፡ወባሕቱ፡በፍትሕ፡ 10, 24; Matth. 11, 22. 24. 26, 39; Luc. 6, 24. 10, 11. 20. 18, 8; 1 Cor. 11, 11; ἀλλά 1 Reg. 15, 30; Job 1, 11; Tob. 5, 2. 15; Rom. 5, 14. 7, 7; 2 Tim. 3, 9; Gal. 1, 8; 4 Esr. 2, 53. 10, 19. 11, 6; Sir. 14, 20. 19, 24 (ubi in Gr. nihil respondet); οὐ μὴν δὲ ἀλλά Job 5, 8. 21, 17. 27, 7. 34, 36; ἀλλὰ δὴ Job 27, 11; μέντοι Prov. 16, 26; እንብር፡ኀቤከ፡ወባሕቱ፡በሌሊት፡ትወፅእ፡አመትከ፡ገዳመ፡ Judith 11, 17; Asc. Jes. 9, 10. 38; ወባሕቱ፡ — ሰ፡ καίτοι γε Joh. 4, 2. c) ወ — ባሕቱ፡ δέ Deut. 31, 2; Judith 5, 18. 24; Matth. 17, 12; vel ወ — ሰ፡ — ባሕቱ፡ δέ Gen. 3, 3. 24, 8; Kuf. 6. 3) ባሐቱ፡ postpositum: *quin, imo, potius* (vielmehr, ubi contrarium rei negatae ponitur): δέ Matth. 5, 33. 37; μᾶλλον 10, 6; Luc. 10, 20; 1 Joh. 2, 19; አኮ፡ይእዜ፡አላ፡ባሕቱ፡እምድኅረ፡ኅዳጥ፡መዋዕል፡ Clem. f. 14; ወባሕቱ፡ Matth. 10, 28; Prov. 18, 2.

ባሕቲት፡ subst., proprie *solitudo*, cum affixis pronominibus pers. usurpatur, et circumscribendis adjectivis vel adverbiis aliarum linguarum inservit (sicut לְבַד ܒܠܚܘܕܘܗܝ وَحْدَهُ; gramm. § 157, 2. 163, 2). 1) Subjunctis pronominibus suff. omnium personarum (nota formas quasdam anomalas Ex. 36, 12 annot.) a) *solus* (et unicus, et solitarius); non de personis tantum usurpatur sed etiam de rebus, ut Gen. 34, 22. 47, 26; Ex. 22, 26; (nihil edebat) ዘእንበለ፡በቀዳሚት፡ሰንበት፡ወበዕለተ፡እሑድ፡ባሕቲቶሙ፡ Sx. Mag. 5; ወአኮ፡ለአዕምዖ፡ባሕቲቱ፡ Jac. 1, 22; explere potest vicem subjecti: ባሐቲትከኑ፡መልአክ፡አንተ፡ σὺ μόνος εἶ ἄρχων; Jes. 10, 8; praedicati: ሶበ፡ይሄልዉ፡ባሕቲቶሙ፡ Asc. Jes. 11, 8; appositionis (id quod longe frequentissimum est): ኖኅ፡ባሕቲቱ፡ Kuf. 5; እግዚ"፡ባሕቲቱ፡ጻድቅ፡ Sir. 18, 2; Jos. 22, 20; አነ፡ባሕቲትየ፡ Job 1, 15; Jes. 49, 21; Tob. 6, 15; ምንተ፡በጻሕከ፡ባሕቲትከ፡ 1 Reg. 21, 1; Judae 4; እፎ፡ነበረት፡ባሐቲታ፡ሀገር፡ Thren. 1, 1; ባሕቲትየ፡እነብር፡ καταμόνας Jer. 15, 17; ባሕቲቶሙ፡ይነብሩ፡ 30, 9; ወትተርፍ፡ባሕቲታ፡ምድሮሙ፡በድወ፡ Jes. 6, 11, nonnumquam in Acc., ut: እንዘ፡ናንሶሱ፡ባሕቲተነ፡ (v. ባሕቲትነ፡) Dan. ap. 1, 36; ለከ፡ለባሕቲትከ፡ Ps. 50, 5; ኪያሁ፡ባሕቲቶ፡ Matth. 4, 10. 10, 42; cuivis st. constructo subjungere licet: በፈቃደ፡ባሕቲቱ፡ *sua solius voluntate* F. N. 6; አኮ፡በእንተ፡ባሕቲቶሙ፡ዘእብል፡ (Platt: በእንተ፡እሉ፡ባሕቲቶሙ፡) Job. 17, 20 rom.; Rom. 4, 23; አኮ፡ለባሕቲትየ፡ዘጻመውኩ፡ οὐκ ἐμοὶ μόνῳ Sir. 24, 34; Rom. 3, 29. b) praefixis praepositionibus α) በ፡ *seorsum, solitarie* (secum, sine arbitris): በባሕቲቶሙ፡ καϑ' ἑαυτούς Zach. 12, 12 seq.; ሠሐ

ቀት፡በባሕቲታ፡ ἐν ἑαυτῇ Gen. 18, 12; በባሕቲቶሙ፡ተስእልዎ፡ *quum soli* (cum eo) *essent, interrogarunt* Marc. 4, 10; Matth. 18, 15. β) እንተ፡ *seorsum, separatim:* አቀሞን፡ እንተ፡ባሕቲቶን፡ Gen. 21, 28. 29. 32, 17. 43, 32; Ex. 29, 26. 36, 12; Jud. 7, 5; 3 Reg. 18, 6; Matth. 17, 1. 19. c) praemissa negatione አከ፡ et sequente ዓዲ፡ vel ወዓዲ፡ vel ዓዲ — ኒ፡, ዓዲ — ሂ፡ *non solum (tantum, modo) — sed etiam* 1 Cor. 5, 10; Joh. 13, 9; Act. 21, 13; Rom. 4, 12. 5, 3. 8, 23. 9, 10. 24. 16, 4; Phil. 2, 27; 1 Thess. 1, 5; Hebr. 12, 26. 2) Subjuncto pron. III. p. m. Sing., sc. ባሕቲቱ፡ (rarius in Acc. ut 4 Esr. 9, 27 bis): *solum, tantum, modo, solummodo* Gen. 2, 6; ኢ vel አከ፡ — ባሕቲቱ፡ — አላ፡ vel አላ፡ — ኒ፡ Sap. 19, 14; Phlx. 31; 1 Joh. 2, 2. 5, 6. — (De significatu ባሕቲት፡ *unica* i. e. *carissima*, quam Ludolfus affert, vehementer dubito; etenim Enc. Teq. 25 ለባሕቲትከ፡ non *tuae* (animae) *carissimae* sed *tibi soli* significat; pariter Lud. comm. hist. p. 303 n. 10 ግበሩ፡በዓለ፡ለባሕቲትየ፡ non „*celebrate festum unicae* (carissimae) *meae*“ sed „*festum ejus mihi soli*“ (sicut ሊተ፡ n. 11) exponendum videtur).

ብሑታዊ፡ adj. rel. (a ብሑት፡) *solitarius* (*anachoreta*), Phlx. 3.

መብሐት፡ subst. vel part. pass., quidquid merum, purum i. e. *integrum, incolume* est: ምሥዋዕ፡ዘእብን፡መብሐት፡ ዘኢተወቅረ፡ λίθων ὁλοκλήρων Jos. 8, 33.

ባሕተወ፡ quadrl. I *solum esse* a) *separatum, remotum esse:* ኢባሕተወ፡መለኮቱ፡እምትስብእቱ፡ወኢትስብእቱ፡እመለኮቱ፡ (Christi) M. M. f. 157. b) *solitarium* (i. e. afflictum animo) *esse:* Manasse „ኅሠሠ፡ገጸ፡እግዚ“፡ወባሕተወ፡በሕቁ፡እምቅድመ፡ገጹ፡ለአምላከ፡አበዊሁ፡ወጸለየ፡ Did. 7 (ed. Platt p. 49; 2 Par. 33, 12 habet ἐταπεινώθη; cfr. Ps. 21, 22 sub ብሕትው፡ et ባሕታዊ፡).

ተባሕተወ፡ III, 1 1) *solum, solitarium esse:* አመ፡ይትበሐቶ፡ወይትባአስ፡ምስለ፡ጎልያድ፡ ὅτε ἐμονομάχησε τῷ Γολιάδ Ps. 151 in tit.; ነበረ፡ነዋኀ፡መዋዕለ፡በአርምሞ፡ወበተባሕትዎ፡ Sx. Sen. 17; በተባሕትዎ፡ውስተ፡ቤታ፡ F. N. 10, 8; Lit. Orth.; hic liber መዜንወ፡ትከውነከ፡አመ፡ተባሕትዎትከ፡ Fal. in proleg.; solus relictus fuit, Org. 2) *in solitudinem se recipere, vitam solitariam agere*, de anachoretis: እለ፡ይትበሐተዉ፡ውስተ፡አድባር፡ወየዐይሉ፡ውስተ፡ገዳማት፡ Chr. Ta. 10; ወፂእ፡እማኅበር፡ወተባሕትዎ፡ውስተ፡በአት፡ Phlx. 44. 199. 212; ተባሕትዎ፡ *vita solitaria* (*anachoretae*) Phlx. 36; Gad. T. H.

ብሕትው፡ part., f. ብሕትት፡ *solus* i. e. a) *segregatus, sejunctus* c. እምነ፡ *ab* M. M. f. 153 (vid. sub ብህኑን፡). b) *solitarius, solitaneus:* ትኩን፡ብሕትተ፡በእንተ፡ጸሎት፡ Kid. f. 21; anachoreta Enc. Teq. 8. c) *derelictus* (ope destitutus, afflictus), de anima: ብሕትትየ፡ μονογενής Ps. 21, 21. 34, 20 (vid. ባሕታዊ፡); τὴν ταπείνωσίν μου Ps. 21, 22 (vid. ባሕተወ፡).

ባሕታዊ፡ n. ag. et adj. *solus, solitarius, solivagus:* ዖፍ፡ባሕታዊ፡ Ps. 101, 8; ርድአኒ፡ሊተ፡ለባሕታዊት፡ τῇ μόνῃ Esth. 4, 17 apcr.; Kuf. 5; a) *derelictus, desertus, orbus, ope destitutus:* μονογενής Ps. 24, 17; ተሣሀልከሙ፡ለክልኤ፡ባሕታዊያን፡ Tob. 8, 17; μονότροπος Ps. 67, 6; πένης 81, 4; πτωχός 101 in tit.; ἀδύνατοι ባሕታውያን፡ Job 24, 7; προςήλυτοι 2 Par. 2, 17 (v. ፈላስያን፡). 15, 9; ἀνυπονόητος Sir. 11, 5. b) *anachoreta* Org. 6; ባሕታዊ፡ዘሞቅሐ፡ርእሶ፡በጸማዕቱ፡ F. M. 3, 7; Phlx. crebro; f. ባሕታዊት፡ F. M. 6, 10; መነኮስ፡ባሕታዊ፡ Sx. Tachs. 23.

ብሕታዌ፡ subst. *solitudo, vita solitaria:* ትምህርት፡ est መዜንው፡በውስተ፡ሐዊር፡ወበብሕታዌ፡ Fal. f. 11; ሰላም፡ለብሕታዌሁ፡ (S. Antonii) Sx. Ter 22 Enc.; ብሕታዌ፡ንብረት፡ Enc. Genb. 15.

ብሕትውና፡ subst. *solitudo, vita solitaria* seu *vita anachoretae:* Kid. f. 23; F. N. 10, 8; ለመደ፡ብሕትውና፡ Sx. Haml. 10; በአተ፡ብሕትውና፡ (anachoretae) F. M. 3, 7; distinguitur a ምንኵስና፡ (vita coenobitarum) Phlx. 3. 47; in Phlx. demonstratur በእንተ፡ዘከመ፡ይኄይስ፡ሥርዐተ፡ብሕትውና፡እምሥርዐተ፡ማኅበር፡ (coenobitarum).

ብሕትናዊ፡ adj. rel. (sine dubio pro ብሕትውናዊ፡) *ad vitam solitariam pertinens:* ምንኵስና፡ብሕትናዊት፡ Gad. T. H.

ተባሕታዊ፡ n. ag. (III) *solitariam vitam degens* (*anachoreta*): በውስተ፡ገዳመ፡አስቄጥስ፡ haec quatuor religiosorum genera vivunt: ገዳማዊያን፡ወፈላሲያን፡ወዝጉሐዊያን፡ወተባሕታዊያን፡ Phlx. f. 62.

ብሕአ፡ I, 1 [amh. ቦካ፡; arab. نَبَجَ *acida fuit et corrupta farinae massa* (cfr. أَنْبَجَان); in caeteris linguis frequentant חמץ خمر ܚܡܥ] *fermentari, acescere, acorem contrahere*, de massa farinae: ብሕአ፡ኵሉ፡ Matth. 13, 33 rom.; de lacte: ሐሊብ፡ዘኢብሕአ፡ Genz. f. 130; de lagenis: ይፈርሆሙ፡ኢይብሕኡ፡እስመ፡ጻኅብ፡ዘቅቡል፡ፍጡነ፡ይብሕእ፡ Herm. p. 48.

አብሐአ፡ II, 1 *fermentare* Matth. 13, 33 Platt; Luc. 13, 21; 1 Cor. 5, 6; Gal. 5, 9; Gen. 18, 6; Ex. 12, 39; Lev. 6, 10. 23, 17; Cyr. f. 123.

ተብሕአ፡ III, 1 *fermentari:* እስከ፡ይትበሓእ፡ Hos. 7, 4; Ex. 12, 34.

ብሑእ፡ part. 1) *fermentatus, in acorem versus, acidus*, de massa et pane: ምስለ፡ኅብስት፡ዘብሑእ፡ Lev. 7, 13; ኢትግበርዎ፡ብሑአ፡ ζυμωτός 2, 11; de vino Num. 6, 3 var.; de sanguine: ኢትዝባሕ፡ብሑአ፡ደም፡ Ex. 34, 25 c. ann.; በብሑአ፡ደም፡ 23, 18 in C. 2) subst. *fermentatum* et *fermentum*, ብሑእ፡ ζυμωτόν Ex. 12, 19. 20. 13, 7; ἡ πεφυραμένη 1 Par. 23, 29; τὸ φύραμα Rom. 11, 16; Ex. 12, 34; ζύμη Ex. 12, 15. 19. 13, 3; Lev. 2, 11; Deut. 16, 3; Matth. 13, 33. 16, 6 Platt; Marc. 8, 15; 1 Cor. 5, 6. 8; Gal. 5, 9; ብሕእት፡ (fem.) Ex. 13, 7; ብሑኣት፡ (f. Pl.: res fermentatae) Matth. 16, 6 rom. — *Voc. Ae.:* ብሑእ፡ብ፡እርሾ ።

ብሕእ፡ subst. *fermentum*, ζύμη Luc. 12, 1; 1 Cor. 5, 7 rom.; Marc. 8, 15 rom.

ብሒእ፡ adj. 1) *acidus, acer:* ብሒእ፡ወይን፡, ብሒእ፡ሜስ፡ ὄξος ἐξ οἴνου, ἐκ σίκερα Num. 6, 3 (v. ብሑእ፡); ሐምል፡ብሒእ፡ πικρίδες Ex. 12, 8; Num. 9, 11. 2) subst. *acetum* ὄξος Ruth 2, 14; Ps. 68, 26; ከመ፡ብሒእ፡ኢይደልዎ፡ለቍስል፡ Prov. 25, 20; Matth. 27, 48; Marc. 15, 36; Joh. 19, 29; Herm. p. 41. — *Voc. Ae.:* ብሒእ፡ብ፡ያዘ፡ከል፡; *aliud:* የኀዘ፡ከል ።

ብሕአት፡ n. act. *fermentatio, acor, fermentum*, ζύμη Matth. 16, 11. 12; ብሕአተ፡ደም፡ Ex. 23, 18. 34, 25 ann.

በሐኵ፡ subst., m., Pl. **አብሓኵ፡** (plerumque **አብሐኵ፡** scriptum) [etymon obscurum est; nescio an componendum sit cum بَاكَ *insilivit* et *coivit*, *subegit*, sicut כָּבַשׁ a *subigendo* et *coëundo* dictus est] *mas gregis*, tam ovium quam caprarum, *aries*, *hircus*: **አብሓኵ፡ዘአባግዕ፡ወዘአጣሊ፡** οἱ τράγοι καὶ οἱ κριοί Gen. 31, 10. 12. 30, 35; **አብሓኰ፡አባግዕ፡** κριοὶ τῶν προβάτων Ps. 64, 14; Jer. 32, 20—22; **አብሓኵ፡** κριοί Thren. 1, 6; **በሐኵ፡** Hez. 34, 22; Dan. 8, 3 seq.; κριοὶ καὶ τράγοι **በሐኵ፡ወዳቤላ፡** Hez. 34, 17, at **ዳቤላት፡ወአብሓኵ፡** 39, 18; τράγος **በሐኵ፡እንዘ፡ይሜብል፡ላዕለ፡መርዔት፡** Prov. 24, 66; praeterea Kuf. 6. 7 seq. 32 al. — *Voc. Ae.*: **በሐኵ፡ዘ፡የበግ፡** (v. **የበግዕ፡**) **አውራ ።**

ብሕውስ፡ subst., ut videtur, *herbae inutilis* species: **ከነት፡ሀገር፡በድው፡ወበቈለ፡ላዕሌሃ፡ሦክ፡ወአሜከላ፡ወከነት፡ብሕውሰ፡ወምጕሕያ፡ወከነት፡በድው፡ወዐፀ፡** Macc. f. 13 [an בָּאְשָׁה?]

በርሀ፡ *calvum esse* vid. sub **በርሐ፡**

በርሀ፡ I, 1 [amh. **በራ፡**; ܒܪܗ, بَهَرَ, בָּהַר] Subj. **ይብራህ፡** 1) *lucidum esse, lucere, lucescere, illucescere, relucere, splendere*: **ምንት፡ይበርህ፡እምነ፡ፀሐይ፡** Sir. 17, 31. 23, 19; **ኢይበርሁ፡ከዋክብተ፡ሰማይ፡** Jes. 13, 10; **እንበለ፡ይብራህ፡ብርሃነ፡መብረቅ፡** 4 Esr. 4, 6; **ይበርሁ፡ከመ፡ብርሃነ፡ሰማይ፡** Dan. 12, 3; Prov. 4, 18; Matth. 5, 16; **ይበርህ፡ሎሙ፡ብርሃነ፡አምላክ፡** Hen. 1, 8. 14, 20; **ይበርህ፡ገጽከ፡** Job 11, 15; 4 Esr. 10, 38; Mavâs. n. 20; **ምድር፡በርሀት፡እምስብሐቲሁ፡** Hez. 43, 2; Apoc. 18, 1; de metallo (*nitere*) Ep. Jer. 23; de vultu sereno et hilari: Hen. 51, 5; **ዘይገብር፡ምጽዋተ፡እንዘ፡ይበርህ፡ገጹ፡ወያስተፌሥሕ፡ልቡ፡** Clem. f. 174; imprs. **በርሀ፡** φῶς ἦν Ex. 10, 23. 2) *illuminari* (tamquam pass. ab **አብርሀ፡**): Hen. 63, 2; **በርሀ፡ልበሙ፡ወኅሊናሆሙ፡** Clem. f. 234; de gentibus conversis Lit. Epiph.

አብርሀ፡ II, 1 1) trs., c. c. Acc., *lucere facere, lucidum reddere, col-, il-lustrare, illuminare*, alqm Luc. 11, 36; lucernam Ps. 17, 31; lumina (*accendere*): **አብርሆ፡ብርሃናተ፡** (ceremonia funebris) Genz. f. 84; **አንደዱ፡እሳተ፡ወአብርሁ፡** ἅψαντες πῦρ εἰς φαῦσιν Judith 13, 13; **አበርሃ፡ለጥበብ፡ከመ፡ጎሕ፡** Sir. 24, 32; tenebras Ps. 17, 31; oculos 12, 4. 18, 9; Sir. 31, 20; **አብርሀ፡አዕይንትየ፡** *visum mihi* (caeco) *reddidit* Sx. Nah. 15; faciem Ps. 103, 17; **አብርሀ፡ገጸ፡እምቅብእ፡** Enc. Ter 23; *hilarem reddere, exhilarare* faciem alcjs Koh. 8, 1; **ላሕየ፡ለብእሲት፡ያበርሆ፡ለገጻ፡** Sir. 36, 27; faciem suam (de Deo) Ps. 79, 4; **አብርህ፡ገጸከ፡ላዕለ፡መቅደስከ፡** Dan. 9, 17. a) *in lucem proferre, manifestum facere* 2 Tim. 1, 10; 1 Cor. 4, 5. b) *illustrare* i. e. explanare alicui alqd Asc. Jes. 7, 8. c) *illuminare* animos: **አብርሀ፡አልባቢሆሙ፡ለሰብአ፡ይእቲ፡ሀገር፡በሃይማኖተ፡ኢየሱስ፡** Sx. Masc. 24; coll. Ps. 118, 130. 2) intrs. *lucem emittere* vel *praebere, lucere*, c. **ለ፡** *alicui*, c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** *super*, c. **ውስተ፡** *in, ad*: de astris Gen. 1, 14—17; Kuf. 2; Job 25, 5. 31, 26; **ፀሐይ፡ያበርህ፡ወያርኢ፡ላዕለ፡ኵሉ፡** Sir. 42, 16; Jes. 60, 19; Jer. 38, 35; Hen. 14, 18; Apoc. 21, 23; lucerna Matth. 5, 15; Sir. 26, 17; fulmine Luc. 17, 24; igne Hen. 71, 2. 72, 4; Ps. 104, 37; facie Matth. 17, 2; **አብርሂ፡አብርሂ፡ኢየሩሳሌም፡** φωτίζου Jes. 60, 1; de viis Prov. 4, 18; Deus **ያበርህ፡ውስተ፡ፍናዊከ፡** Job 22, 28; Apoc. 22, 5; **እግዚ"፡ያበርህ፡ሊተ፡** Ps. 26, 1; c. **ለ፡** *lucere alicui* passim i. q. *illuminare alqm* φωτίζειν ut Eph. 3, 9. 5, 13; Joh. 1, 9.

ተበርሀ፡ III, 1 *illuminari*, Lud. sine auct.

ብሩህ፡ part. 1) *lucens*: **ከመ፡ይኩና፡አዕይንቲከ፡ብሩሃተ፡ላዕለ፡ቤት፡** ἀνεῳγμένοι 2 Par. 6, 20; **ገጹ፡ከመ፡ፀሐይ፡ብሩህ፡** φαίνει Apoc. 1, 16. 2) *lucidus, pellucidus, candidus, splendidus, illustris, clarus*, φωτεινός Luc. 11, 34; Matth. 6, 22; **ደመና፡ብሩህ፡** 17, 5; νεφέλη κούφη Jes. 19, 1; φωτισμός, φωτισθείς Ps. 138, 10; **ጽዕዱት፡ወብርህት፡** λελευκανθισμένη Cant. 8, 5; λευκός Apoc. 6, 11. 7, 13. 14, 14; αὐγάζων Lev. 13, 39 (v. **በራህርህት፡**); λαμπρός Sap. 6, 13; **የዐውድዎ፡ለውእቱ፡መንበር፡ከህናት፡ብሩሃን፡ከመ፡ፀሐይ፡** Mavâs. n. 20; de loco illuminato, Kid. f. 6; de verbo Dei τηλαυγής Ps. 18, 9; de voce Lit. Joh.; de oratione: **አግሀደ፡ሃይማኖተ፡እግዚ"፡በቃላት፡ብሩሃት፡ወልዑላት፡** Sx. Mag. 4. Adv. **በብሩህ፡** 4 Esr. 8, 34; et **ብሩህ፡** τηλαυγῶς *clare, perspicue* Marc. 8, 25 Platt. 3) *hilaris, serenus*: **አሠኑ፡ለልብ፡ፍሡሕ፡ገጽ፡ብሩህ፡** πρόσωπον ἱλαρόν Sir. 13, 26. 26, 4; **ዘወሀበ፡** (eleemosynas) **እንዘ፡ፍቱሕ፡ልቡ፡ወብሩህ፡ኅሊናሁ፡** Clem. f. 174; **ልብ፡ብሩህ፡** Org. 1. — (Did. 29 occurrit locus haud satis clarus: Judaeorum principes consilium inierunt postridie dominicam palmarum **ላዕለ፡እግዚእ፡በቀዳሚ፡ወርኅ፡ብሩህ፡ዘውእቱ፡ሚያዝያ፡**).

በርህ፡ subst. 1) *lux, lumen* Ps. 96, 12; **በርህ፡ወጽልመት፡** Dan. ap. 3, 47; Deg. 2) *ignis* collustrandi causa accensus Marc. 14, 54; Luc. 22, 56.

ብርሃን፡ subst., plerumque m. (fem. ex. gr. Jac. 1, 17), Pl. **ብርሃናት፡** 1) *lux, lumen* (φῶς, φέγγος) Gen. 1, 3. 4; Jes. 5, 20. 9, 1. 45, 7. 60, 1—3; Jer. 28, 16; Koh. 11, 7; Job 3, 4. 17, 12. 38, 19; Joh. 11, 10; Matth. 10, 27, al. creberrime; **ብርሃነ፡ወርኅ፡**, **ፀሐይ፡** Jes. 30, 26; Apoc. 22, 5; **ብርሃነ፡ማኅቶት፡** 18, 23; Luc. 8, 16; **ብርሃነ፡እሳት፡** Jes. 4, 5; Hez. 1, 13; **ብርሃነ፡መዓልት፡** μεσημβρία Jes. 58, 10; Dei Ps. 103, 2; Hen. 1, 8; 1 Tim. 6, 16; 1 Joh. 1, 5. 7; **መልአከ፡ብርሃን፡** 2 Cor. 11, 14, al.; trsl. ad lucem vitae Job 3, 16. 20; felicitatis Job 18, 5; Jes. 58, 8. 10; doctrinae, veritatis Jes. 2, 5; Ps. 42, 3; Joh. 3, 19 seq.; Eph. 5, 13; de hominibus, qui aliis luminis instar sunt: Jes. 42, 6. 49, 6; Joh. 1, 4 seq.; 5, 35. 8, 12; Matth. 5, 14. Pl. **ብርሃናት፡** Hen. 43, 2. 59, 1; Asc. Jes. 8, 21. 22. 25; **በእደዊሆሙ፡ይጸውሩ፡ብርሃናተ፡እሳት፡** Rel. Bar. a) *splendor, fulgor*: **ብርሃነ፡መብረቀ፡ወልታከ፡** Hab. 3, 11; 4 Esr. 4, 6; λαμπρότης Dan. 12, 3; 4 Esr. 10, 64; *lux refulgens* (repercussa) ἀπαύγασμα Hebr. 1, 3; *candor* **ሜላተ፡ብርሃን፡** βύσσινον λευκόν Apoc. 19, 8. 14. b) *lumina* coeli vel *luminaria* i. e. *sidera* Gen. 1, 14—17; Ps. 135, 7; Hen. 2, 1. 20, 4. 72, 1 seq.; Phil. 2, 15. c) *lumina* i. e. *oculi*: **ብርሃነ፡ለዕዉር፡ቀብአ፡** (*oculos coeci unxit*) Enc. Genb. 8; **ጸጎከ፡ለዕዉር፡ብርሃነ፡** Enc. Nah. 15. d) *nitor* faciei **ብርሃነ፡ገጽ፡** ob hilaritatem Job 29, 24, ob benignitatem Ps. 4, 9. 43, 5. e) Acc. **ብርሃነ፡** adv. τηλαυγῶς *clare, perspicue* Marc. 8, 25 rom. 2) in libris ex Arabico versis i. q. بُرْهَان *probatio* vel *demonstratio evidens*, ut Abush. 53.

ብሩሃዊ፡ adj. rel. *ad lucidos, illuminatos pertinens* Phlx. 231.

ብርሃናዊ፡ adj. rel. 1) *ad lucem pertinens, luminosus*, epitheton angelorum bonorum: **መልአክ፡ብርሃናዊ፡** Lit. 171, 1; Sx. Hed. 16, al.; **ብርሃናውያን፡** *entia luminosa* (opp. corporeis) Kedr f. 20. 2) fem. **ብርሃናዊት፡** subst. *natura luminosa, lucida*, qua protoplasti ante lapsum praediti erant, Gad. Ad., crebro.

መብርህ፡ subst. (in Sing. nondum repertum), Pl. **መባርህት፡** *lumen, lucerna*, Cod. Mus. Brit. XXVI; **ሶበ፡ቦኡ፡በመባርህት፡ያጠፍኦ፡ነፋስ፡** Chr. Ax. f. 95 (Vocabulum inferioris aevi esse videtur).

መብርሂ፡ part. c. term. adj. a) *illuminans, illustrans*: **መብርሄ፡ኵሉ፡** „*illustrator universi*“ Lud. e Mss. Colb. b) *lucens*: **ፀሐይ፡መብርሂ፡** III Sal. Mar. 4. c) Ex. 28, 26 in C הָאוּרִים וְהַתֻּמִּים versum est **መብርሄያት፡ወማኅተማት ።**

በሩህርህት፡ adj. fem. *subsplendida, eminus splendida, (rutila)* Lev. 13, 38; nec non 13, 39 in C (pro **ብርህት፡**).

ብርሃና፡ subst., ut videtur amh., *charta pergamena, membrana*, Lud. ex Epist. Greg. sui (sec. Lud. a perspicuitate sic dicta; Isenb. in lex. amh. p. 87 **ብራና፡** a membrana μεμβράνα propagatum putat).

ቢረሌ፡ብረሌ፡, ብርሌ፡(ቤረሌ፡, ቢረሊ፡, ብሬሌ፡, በረሌ፡) n. prgr., Pl. Pl. **ቤረሌያታት፡ብዙኃት፡** legitur Phlx. 136; 1) βηρύλλιον, βήρυλλος, *beryllus* gemma Ex. 28, 20. 36, 20; Hez. 28, 13; Tob. 13, 17; Apoc. 21, 20 (vid. **ብሉር፡**). 2) *crystallum* Jes. 54, 12. 3) in specie: *vas crystallinum, alabaster*, ἀλάβαστρον Matth. 26, 7; **ይሰትዩ፡ወይነ፡በማህው፡ወቢረሌ፡** (v. **በረሌ፡**) Am. 6, 6; **ምስክ፡ዘውስተ፡ቢረሌ፡** F. N. 33, 4.

በርሐ፡ inus.; بَرِحَ *patuit et conspicua evasit* res occulta; بَرَاحٌ *clara, distincta* res; *terra late patens*; vic. sunt **በርሀ፡**, **በረቀ፡**, al.

በራሕ፡ adj. *calvus* Lev. 13, 40; 4 Reg. 2, 23; **ለኤልሳዕ፡ነዊኅ፡ቆሙ፡ወበራሕ፡ርእሱ፡** Sx. Sen. 2.

ብርሐት፡ n. act. et subst., m. et fem., *calvitium, calvities* Lev. 13, 42. 43; **ብርሐት፡ትፃእኪ፡** Jes. 3, 24; **ውስተ፡ኵሉ፡ርእስ፡ብርሐት፡** Jes. 15, 2. 22, 12 vrs. nov.; Jer. 29, 5; Hez. 7, 18; **ኵሉ፡ርእስ፡ብርሐት፡** 29, 18; Am. 8, 10; Mich. 1, 16; **ጴጥሮስ፡ቦቱ፡ብርሐተ፡** Clem. f. 243.

በረምሐት፡ nomen mensis Aegyptiorum septimi (برمهات), aliâs Phamenoth, cui respondet aeth. **መጋቢት፡**, ut: **በረምሐት፡ይሰመይ፡ፋሜኑት፡** Abush. 8 seq., Voc. Ae.

በርሙዳ፡ nomen mensis Aegyptiorum octavi ⲡⲁⲣⲙⲟⲩⲑⲉ, cui respondet aeth. **ሚያዝያ፡**, Abush. 8; Gad. Ad. f. 120; Org. 2. 6; aliae nominis formae sunt **መርሙዳ፡** Voc. Ae., **በርምዳሕ፡** Abush. 8, et **ፊርሙጢ፡(ፊርሙቲ፡?)**, ut: **በርሙዳ፡ይሰመይ፡ፊርሙጢ፡** ibid.

I. **በረረ፡** rad. inus.; בָּרַר, ܒܪ *purus, mundus fuit*; arab. بَرِرَ, بَرَّ sensu ethico: *verax, justus fuit*.

ብሩር፡ (part.) subst., plerumque m. (f. Koh. 7, 12 **ጽላሎታ፡ለብሩር፡**), Pl. **ብሩራት፡** (Lud.) 1) *argentum* (a purgando, si non a puritate i. e. candore dictum): **ብሩር፡ጽሩይ፡** Job 22, 25. 28, 1; Jes. 13, 17. 60, 17; Ps. 11, 7; **ብሩር፡ምኑን፡** Jer. 6, 30; Hez. 22, 18. 27, 12; **ብሩር፡ኅሩይ፡** Prov. 8, 19; Sir. 47, 18; Hen. 52, 7. 65, 7; Matth. 10, 9; 1 Cor. 3, 12; 1 Petr. 1, 18. In Genit. **ዘብሩር፡**, vel statui constr. subjunctum: *argenteus* Gen. 24, 53; Ex. 3, 22; Judith 12, 1; Num. 7, 13; Dan. 2, 32; Apoc. 9, 20; 2 Tim. 2, 20. 2) *argenteus* numus vel siclus: **ሠላሳ፡ብሩር፡** Ex. 21, 32; 2 Reg. 18, 11; Cant. 8, 11; Zach. 11, 12; Matth. 26, 15.

II. **በረረ፡** I, 1 *pervadere, pertransire, penetrare, (perforare)*, abs., vel c. praep. **እንተ፡** vel **ውስተ፡**, ut: **ወፅአ፡ኍጺኑ፡በሪሮ፡** 2 Reg. 2, 23; **ረገዘ፡(በኲናቱ፡)ለአሐዱ፡ውስተ፡ሰንብኡ፡ወወፅአት፡ኲናት፡በሪራ፡እንተ፡ዘባኑ፡ወወግአቶ፡ለካልኡ፡** (alterum quoque trajecit) Gad. T. H.; **በረረ፡ቅትራት፡ውስተ፡እገሪሁ፡** Sx. Nah. 14 (vid. **አስተማአነ፡**); c. c. Acc.: **መንፈስ፡ኢይበርሮ፡** πνεῦμα οὐ μὴ διέλθῃ αὐτόν Job 41, 7; **በረሮ፡** (sc. **መጥባሕት፡**) **እስከ፡ዘባኑ፡** Jud. 3, 22: **ይበርሮ፡** (v. **ይበረብሮ፡**) **ቀስተ፡ብርት፡** Job 20, 24. [Significatu respondent نَفَذَ et חָלַף; de etymo non באר بأر, neque ברה بري, comparabis, neque enim significatus a Lud. statutus *gladio trajecit, transfixit* probari potest; sed contigua sunt (si non עָבַר, tamen) مَرَّ et **በረየ፡** q. v.]

ብርስን፡ subst., coll. et sing., [بُلْسٌ *lentes*, بُلْسُنٌ *lens*; coll. ⲁⲣϣⲓⲛ, ⲡⲓ] *lens, lentes*: Gen. 25, 34; Kuf. 24; 2 Reg. 17, 28. 23, 11; Hez. 4, 9; **ይበልዑ፡፫፡ብርስነ፡** Sx. Hed. 13. — *Voc. Ae.*: **ብርስን፡ዘ፡ምስር ።**

ቢሮሽ፡ n. prgr. sc. בְּרוֹשׁ *cupressus* arbor, Zach. 11, 2 vrs. nov. [vid. Ges. thes. p. 246].

ቢሩሲም፡ vel **በርሲም፡** n. prgr., sc. בְּרוֹשִׁים *cupressi* (Pl.); **ዕፀ፡ቢሩሲም፡** *instrumenta cupressina* 2 Reg. 6, 5 vrs. nov.; **ዕፀው፡በርሲም፡** *ligna cupressina* 3 Reg. 5, 10 vrs. nov., et **ኬሬሲም፡** pro **ቤሬሲም፡** 5, 8 vrs. nov.

በረቀ፡ I, 1 [בָּרַק ܒܪܩ بَرَقَ] Subj. **ይብርቅ፡** 1) *fulgere, (micare, effulgere, splendere, coruscare)*: **በዕጥሱ፡ይበርቅ፡ብርሃን፡** ἐπιφαύσκεται Job 41, 9; **እሳት፡ይበርቅ፡እምኔሁ፡** πῦρ ἐξαστράπτον Hez. 1, 4; **ወላትው፡ይበርቅ፡** Nah. 3, 3; στίλβειν Hez. 21, 10. 15; Marc. 9, 3; **በረቀ፡ሥጋሆሙ፡** Macc. f. 2. 2) *fulgurare*: **ግብተ፡በረቀ፡መብረቀ፡ዲቤሁ፡እምሰማይ፡** Deg.; Luc. 17, 24; Act. 9, 3. 12, 7. 22, 6; Hen. 59, 1. 60, 13. 15. (Sap. 11, 19 var.).

አብረቀ፡ II, 1 1) *fulgere* vel *splendere facere*: **ናሁ፡ፀሐየ፡ጽድቅ፡ዘሞአ፡ለሞት፡ያበርቅ፡ጸዳሎ፡በላዕሌነ፡** Chr. ho. 4. 2) *fulminare*; de Deo **እግዚ"፡አብረቀ፡መብረቀ፡** 2 Reg. 22, 15; Ps. 143, 7; trsl. *fulmina emittere* vel *fulminis instar emittere*, **አራዊት፡እለ፡እምውስተ፡ዐይኖሙ፡ጸዋገ፡ቀለምጽጸ፡ያበርቁ፡** (v. **ይበርቁ፡**) Sap. 11, 19.

ተባረቀ፡ III, 3 *simul* vel *alternis fulgurare*: **ተባረቁ፡መባርቅት፡** Lud. e Ssal. Req.

መብረቅ፡ subst., plerumque m., Pl. **መባርቅት፡** (sec. Lud. etiam **መበርቅ፡**) 1) *fulgur, fulmen*: **ይረውጽ፡መብረቅ፡ቅድመ፡ነጐድጓድ፡** Sir. 35, 10; **ገብረ፡መባርቅተ፡ለዝናም፡**

Jer. 10, 13. 28, 16; Hez. 1, 13; Dan. 10, 6; Nah. 2, 5; 4 Esr. 4, 6. 10, 38; Hen. 41, 3. 59, 1. 60, 14 seq.; Ps. 17, 16. 76, 18. 96, 4. 134, 7; Matth. 24, 27; መብረቅ፡ወፃዓዕ፡ወነጐድጓድ፡ Apoc. 4, 5. 8, 5; ብልኀተ፡መብረቅ፡ Lit. Epiph. 2) rarius: *fulgor*, (*nimbus* Sanctorum capita circumdans, Lud.): ሰላም፡ለሥንኪ፡ዘአዋከየ፡መብረቃ፤ለብሔረ፡ጽልመት፡ወጣቃ፡ Enc. Mag. 20; መብረቅ፡ለሥጋሁ፡ከለላ፡ Enc. Mij. 30.

በርቢር፡ subst. *puteus, cisterna, fovea* [cfr. בְּאֵר, בּוֹר; non est quod vocabulum e βόρβορος derives]: ይዌርዋሃ፡በድና፡ውስተ፡በርቢር፡ εἰς τὸ βάϑος τῆς γῆς Hez. 32, 18; ይከርዩ፡ሀየ፡በርቢረ፡ለጎግ፡ 39, 12; ውስተ፡በርቢሩ፡ለጎግ፡ 39, 15. — *Voc. Ae.:* በርቢር፡ዘ፡ዐይነ፡ምድር፡; *aliud:* በ"፡ዘ፡ዐዘቅት።

በርበረ፡ quadrl. I [بَرَّ VIII, vid. etiam Ges. thes. p. 245 sub בָּרַר] exinanire i. e. *diripere, praedari, spoliare, expilare* (plündern) a) c. Acc. hominis vel loci: እለ፡በርበሩክሙ፡ προνομευσάντων ὑμᾶς Jes. 17, 14; ይበረብሩ፡እጓለ፡ማውታ፡ 10, 2; ትበርብሮሙ፡ εἰς ἁρπαγήν Judith 2, 11; Zeph. 2, 9 διαρπῶνται; Hez. 38, 13; Gen. 34, 27; ማኅፈደ፡በርበረ፡ Job 20, 19; Judith 1, 14; Matth. 12, 29; Marc. 3, 27. b) c. Acc. praedae: Gen. 34, 29; Num. 31, 12; Deut. 20, 14; 1 Reg. 23, 1; Esth. 9, 15; Hez. 7, 21; ይበረብሩ፡ሰርጐ፡ምሕከኪ፡ λήψονται 23, 26; ንዋየኪ፡ σκυλεύσει 26, 12. 38, 11; ምድረ፡ κληρονομεύειν Deut. 3, 12; Marc. 3, 27. c) c. dupl. Acc.: እበረብሮሙ፡ኀይሎሙ፡ Jes. 10, 13; በርበሩኒ፡ኵሎ፡ንዋይየ፡ Tob. 1, 20; Ps. 108, 10; Job 24, 19; Esth. 3, 13. — (Quod Job 20, 24 in quibusdam codicibus legitur ይበረብሮ፡ቀስት፡ τρώσαι αὐτὸν τόξον — pro ይበርሮ፡ aliorum — non ad aliud quadrl. በርበረ፡, tamquam e በረረ፡ *penetrare* reduplicatum, referendum, sed *diripiat eum arcus* vertendum videtur).

ተበርበረ፡ III, 1 *diripi, spoliari, expilari, praedae esse:* ይትበረበር፡አብያቲሆሙ፡ Zeph. 1, 13; Dan. 3, 29; Zach. 14, 2; እለ፡በርበሩከ፡ይትበረበሩ፡ Jer. 37, 16; Deut. 28, 29; ተፄወዉ፡ሕዝብ፡ወተበርበሩ፡ Jes. 42, 22; Jer. 27, 10; ረሰይከነ፡ለተበርብሮ፡ Tob. 3, 4; Esth. 7, 4; Jer. 17, 3; ተበርበረት፡ታቦተ፡ሕግ፡ 4 Esr. 10, 30; construere licet c. Acc. rei: ወእብያተክሙ፡ትትበረበሩ፡ወንዋየክሙ፡ Dan. 2, 5.

በርበር፡ vel **በርባር፡** subst. 1) *praeda, rapina, spolia,* Deut. 20, 14; Jos. 8, 2; Jud. 5, 30; 1 Reg. 23, 3. 30, 22; 2 Reg. 8, 12. 12, 30; በርባረ፡ (v. በርበረ፡)ንዳይ፡ውስተ፡አብያቲክሙ፡ Jes. 3, 14; እለ፡ይትከፈሉ፡በርባረ፡ 9, 3; Jer. 15, 13; እሬስየኪ፡በርበረ፡ለአሕዛብ፡ Hez. 25, 7; ትከውን፡በርበረ፡አሕዛብ፡ 26, 5. 29, 19. 36, 4. 38, 11; Zach. 14, 1; Mal. 3, 10; Prov. 1, 13. 16, 19. 2) በርበር፡ concr. a) *praedatores, praedones, latrones:* መጽኡ፡በርበረ፡አረማውያን፡ከመ፡ያመዝብሩ፡አብያተ፡መንከሳት፡ Sx. Teq. 20; Ter 26; በመጥባሕተ፡በርበር፡ተቀትሉ፡ Enc. Sen. 24. b) *barbari:* አዘዘ፡ (sc. Bartholomaeum) እግዚእነ፡ከመ፡ይሑር፡ኀበ፡ሀገረ፡በርበር፡ Sx. Masc. 1.

በርበርያ፡ vel **በርባርያ፡** subst. *praeda, rapina:* እሬስዮሙ፡ሕብልያ፡ወበርባርያ፡ (v. ወበርበርያ፡) Judith 2, 7.

ብርባሬ፡ subst. *direptio, spoliatio,* Lud. sine auct.

በርባሪ፡ n. ag. *spoliator, praedator,* Lud. sine auct.

በርበሪ፡ adj. *ad Berberos (nigros) pertinens:* ገብር፡ጸሊም፡ይቤ፡አርአያየ፡ጸሊም፡ወጸጕረ፡ርእስየ፡በርበሬ፡ (sic! i. e. *crispus*) Fal. f. 80.

አበርበሬ፡ subst. „*urtica major;* sic quidem Th. Petraeus. At Gregorius speciem *cardui* amharice significari dicit“, Lud. (vid. አብለሊት፡ supra col. 486.)

በርበሬ፡ subst., ut videtur amh., *piper* M. F. [فِلْفِلْ بَابَارِى, vid. etiam ፐፐሬ፡]

ብርት፡ subst., plerumque m., [meo judicio e rad. بَرَتَ (بَرَى) *secare, caedere* formatum; Ges. thes. p. 1097 hoc vocabulum sicut ብሩር፡ a rad. בָּרַר *purgare* derivatum esse censet] 1) *aes* Ex. 25, 3; Deut. 8, 9; 1 Reg. 17, 5. 6; 2 Reg. 8, 8; Job 28, 2. 41, 18; Jes. 60, 17; Jer. 6, 28; Hez. 22, 18; Dan. 2, 32; ብርት፡ርሱን፡ χαλκός στίλβων Hez. 40, 3; 1 Cor. 13, 1. In Genit. ዘብርት፡, vel st. constructo subjunctum: *aeneus* Gen. 4, 22; Ex. 30, 18; Job 6, 12. 20, 24. 40, 13; Sir. 28, 20; Jes. 45, 2; ፍጽምከ፡ዘብርት፡ 48, 4; Jer. 1, 18; Zach. 6, 1; item passim, ubi ብርት፡ praedicati vicem explet, ut Ex. 27, 18. Pl. ብርታት፡ *aeramenta, aenea instrumenta* Lud.; (de ዘብርታት፡ኀጺን፡ Sir. 22, 15 vid. ዘብርት፡) 2) ብርተ፡ሊባኖስ፡ χαλκολίβανον quod varie interpretantur *aes album, aurichalcum, aes corinthium* Apoc. 1, 15. 2, 18; አእጋረ፡ክርስቶስ፡ርሱናን፡አምሳለ፡ላህቡ፡ለብርተ፡ሊባኖስ፡ Enc. Jac. 6.

ቡራት፡, v. **ቡራቴን፡** n. prgr., ut videtur βράϑυ *brathy* i. e. *herba Sabina* Kuf. p. 77 [vid. etiam Ges. thes. p. 246 sub בְּרוֹשׁ vel בְּרוֹת].

በረከ፡ I, 1 [بَرَكَ صنو בָּרַךְ] *in genua procumbere,* de asina Num. 22, 27; camelo: ሶበ፡በጽሐ፡ገመል፡ኀበ፡ውእቱ፡መካን፡በረከ፡በብረኪሁ፡ወኢተንሥአ፡ Sx. Nah. 19.

ባረከ፡ I, 3 1) genibus flexis *laudare, celebrare, venerari* Deum, c. c. Acc. Deut. 8, 10; Jud. 5, 2; Ps. 15, 7. 25, 12. 144, 2; Kuf. 22; Sir. 50, 22; Jes. 25, 3. 38, 18. 65, 16; Hen. 39, 12. 61, 7. 12. 63, 2; Luc. 1, 64. 24, 53; c. ለ, ut: ባርኩ፡ለስሙ፡በኵሉ፡ጊዜ፡ Sir. 39, 35; Ps. 95, 2. 144, 2; absol. Hen. 61, 9. 11. Inde: *hymnum celebrare* vel *cantare:* ባረከ፡ዘ፡ቡራኬ፡ ᾖσε τὴν ᾠδὴν ταύτην Ex. 15, 1. 2) *fausta precari, benedicere* alicui, c. Acc.: Gen. 12, 3. 48, 15. 49, 28; Hen. 1, 1; Matth. 5, 44; Marc. 10, 16; Luc. 2, 34; 1 Petr. 3, 9; c. Acc. በረከተ፡ Gen. 27, 41; Deut. 33, 1; Jos. 24, 10; in specie a) de benedictione sacerdotis Lev. 9, 22; Num. 6, 23; 3 Reg. 8, 14; ከመ፡ይባርክዎ፡ለሕዝቡ፡በስሙ፡ Sir. 45, 15; Lit.; etiam c. ላዕለ፡, ut: ባረከ፡ላዕሌሆሙ፡ Sx. Ter 9. b) *benedictione consecrare* alqd 1 Reg. 9, 13; Matth. 14, 19. 26, 26; Act. 2, 42. 46. 20, 7; Gen. 2, 3; ኢይባርኩ፡ላዕለ፡በጸል፡ F. N. 17; vel alqm Ex. 19, 14. 23 (ἁγιάζειν). 3) de Deo: *benedicere* alicui i. e. *fortunare, prosperare,* c. Acc. Gen. 1, 22. 28. 12, 2. 3. 17, 16. 24, 1; Ex. 23, 25; Deut. 1, 11. 15, 14; Job 1, 10; Ps. 5, 4. 66, 1. 131, 16; Jes. 61, 9; c. ላዕለ፡ prs. Gen. 5, 2; c. Acc. beneficii Gen. 49, 25; Kuf. 19; vel c. በ፡ Eph. 1, 3; formula salutandi: ይባርክ፡እግዚ"፡ Ruth 2, 4; hinc 4) salutem precando *salutare, valedicere* Gen. 24, 60. 47, 7; 1 Reg. 13, 10; 2 Reg. 6, 20. 19, 39. 5) *valedicere* ei, cui quis obsequium et venerationem debet, i. e. ei *renuntiare* (quare vulgo interpretantur Aethiopes: *maledicere, exsecrari*, vid. etiam Ges. thes. p. 241), Job 1, 11. 2, 5; 3 Reg. 21, 10; Sx. Tachs. 1. — *Voc. Ae.*: ባረከ፡ዘ፡መረቀ ።

አብረከ፡ II, 1 *in genua procumbere facere*, Lud. sine auct.

ተባረከ፡ III, 3 1) *laudari, celebrari*: ይትባረክ፡እግዚ"፡ εὐλογητὸς Κύριος Ruth 4, 14; 1 Reg. 25, 32; 2 Reg. 18, 28; Ps. 27, 8. 30, 27. 71, 19. 20; Hen. 39, 10. 61, 11; Eph. 1, 3; Luc. 1, 68; Jes. 65, 16. 2) *benedicere sibi* vel *sibi invicem* (rflx. et recipr.), *benedictionem petere* vel *accipere* (pass.): ይትባረኩ፡ቦቱ፡አሕዛበ፡ምድር፡ Ps. 71, 18; ተባረኩ፡በበይናቲሆሙ፡ Sx. Jac. 9; c. እምነ፡ ejus, a quo quis benedictionem petit et accipit: ተባረከ፡እምኔሆሙ፡ Sx. Masc. 14. 18; Abraham ሰገደ፡ሎቱ፡ (Melchisedeco) ወተባረከ፡እምኔሁ፡ Mavâs. n. 67; ሖረ፡ሀገረ፡ኢየሩሳሌም፡ወተባረከ፡እመካናት፡ቅዱሳት፡ Sx. Haml. 11; vel c. በኀበ፡, ut: ሴም፡ተባረከ፡በኀበ፡ኖኅ፡ Kebr. Nag. n. 9. 3) benedictione *consecrari* Ex. 19, 22 (ἁγιασϑήτωσαν). 4) *benedici* i. e. *fortunari, prosperari*, Hen. 1, 8. 67, 3; c. በ፡ Gen. 22, 18. 26, 4; Sir. 44, 21; ተባረኩ፡በውሉዶሙ፡ Tob. 4, 12; c. በእንተ፡ Gen. 12, 3. 18, 18. 28, 14.

አስተብረከ፡ IV, 1 *genua flectere, in genua procumbere*: አስተብረከ፡በብረኪሁ፡ከመ፡ይስተይ፡ Jud. 7, 5. 6. a) venerationis et adorationis causa: 2 Esr. 9, 5; 1 Esr. 8, 70; አስተብሪከ፡ 8, 88; 2 Par. 29, 29. 30; 3 Reg. 8, 54; Matth. 27, 29; Marc. 1, 40. 15, 19; Abraham ሰገደ፡ሎቱ፡ (Melchisedeco) ወአስተብረከ፡ Clem. f. 34. 217. b) de femina parturiente: አስተብረከት፡ከመ፡ትለድ፡ Lud. ex Hom.; Ssal. Req.; cfr. Lud. hist. aeth. I, 14 n. 38.

ብርክ፡ subst., m. et fem., Pl. ብረክ፡ et አብራክ፡, *genu*, Gen. 30, 3. 48, 12; Deut. 28, 35; Jud. 7, 5. 16, 19; 3 Reg. 8, 54; Job 3, 12. 4, 4. 16, 10; Thren. 3, 7; Ps. 108, 23; Dan. 5, 6; Hez. 21, 7; እስከ፡ብርክ፡ 47, 4; Jes. 45, 23; Rom. 14, 11; Phil. 2, 10; በብረከ፡ልብየ፡ሰጊድየ፡አማኅክዎ፡ Org. 2; ሐቂፍ፡በአብራክ፡ (sinu amplecti) Org. 1. — *Voc. Ae.*: አብራክ፡ብ፡ጉልበቶች ።

ቡሩክ፡ part. *benedictus* a) *laudatus, celebratus, veneratione ornatus*: ሙሴ፡ዘቡሩክ፡ዝክሩ፡ Sir. 45, 1; ቡሩክ፡ይኩን፡ዝክሮሙ፡ 46, 11; Ps. 71, 17; Matth. 21, 9. 23, 39; Rom. 9, 5; ቡሩክ፡እግዚ"፡ Ex. 18, 10; Marc. 14, 61; 2 Cor. 11, 31; Rom. 1, 25. 9, 5; ቡሩክ፡አንተ፡አምላክነ፡ Judith 13, 17; ቡርክት፡አንቲ፡ወለትየ፡ 13, 19. b) *benedictus* a Deo i. e. *fortunatus, beatus, felix*: ቡሩክ፡ብእሲ፡ዘ፡ Jer. 17, 7; 1 Reg. 25, 33; Deut. 7, 14. 28, 3—6; ቡርክት፡አንቲ፡እምአንስት፡ Luc. 1, 28. 42; ቡሩክ፡ለእግዚ"፡ *benedictus a Deo* Gen. 14, 19; Jud. 17, 2; Ruth 2, 20. 3, 10; 1 Reg. 23, 21. 26, 25; hinc c) crebro: ἀγαϑός, *bonus, probus, praestans, egregius*: ምድር፡ቡርክት፡ ἡ γῆ ἀγαϑή Deut. 1, 35. 3, 25. 4, 22; Tob. 14, 4; Hen. 26, 1. 27, 1; ፍሬ፡ቡሩክ፡ οἱ ἀγαϑοὶ καρποί Sir. 6, 19; ሠናይ፡ዘመድ፡ወቡሩክ፡ Tob. 5, 14; በእደ፡እግዚ"፡ቡርክት፡ χεὶρ ϑεοῦ ἡ ἀγαϑή 2 Esr. 7, 28. 12, 8 al.; መንፈስከ፡ቡሩክ፡ 19, 20; Judith 8, 29; ቡርክት፡አንቲ፡በቃልኪ፡ ἀγαϑὴ ἐν τοῖς λόγοις σου 11, 23. d) benedictione *consecratus*: ቅብእ፡ቡሩክ፡ ἔλαιον τῆς χρίσεως Ex. 29, 21.

በረከት፡ subst., m. et fem., Pl. በረከታት፡ *benedictio* 1) *laudatio, celebratio*: አዕበይዎ፡(ለእግዚ"፡)በኵሉ፡በረከት፡ወስብሐት፡ 2 Esr. 19, 5; Apoc. 5, 12. 13; Hen. 39, 7. 9. 71, 12. 2) *fausta precatio* Gen. 27, 12. 35. 36. 38; Num. 24, 1; Deut. 11, 26. 27; Hen. 1, 1; በረከተ፡አሮን፡ፈኑ፡ላዕለ፡ሕዝብከ፡ Sir. 36, 22; ከመ፡የሀበሙ፡በረከተ፡እግዚ"፡በከናፍሪሁ፡ 50, 20. 3) benedictio Dei i. e. *dona* vel *munera Dei bona fausta praestantia, prosperitas*: በበረከተ፡እግዚ"፡ዕሴቶሙ፡ለጻድቃን፡ Sir. 11, 22. 39, 22; Gen. 39, 5. 49, 25; ኵሉ፡በረከት፡እለ፡ባረከኒ፡እግዚ"፡ Kuf. 19. 22. 27; Ex. 32, 29; Lev. 25, 21; Deut. 28, 2. 33, 23; Ps. 3, 8. 23, 5. 83, 7. 128, 8; Jes. 44, 3; Hez. 34, 26; Eph. 1, 3; inde 4) *bonum, optimum, bona, (opes, fortunae)*: ሠናይት፡በዲበ፡በረከት፡ χάρις ἐπὶ χάριτι Sir. 26, 15; τὰ ἀγαϑὰ 34, 11. 35, 13; ትበልዑ፡በረከተ፡ Jes. 55, 2. 58, 14; Jer. 2, 7. 38, 14; Ps. 83, 13; Job 22, 18; 1 Reg. 8, 16; Gen. 45, 18. 23; Luc. 12, 18. 19; ἀγαϑή Rom. 7, 12; ἀγαϑωσύνη Koh. 9, 18. 5) *consecratio* benedictione facta: ጽዋዐ፡በረከት፡ 1 Cor. 10, 16; ኅብስተ፡በረከት፡ (aliâs አውሎግያ፡) panis (in agapen) oblatus, a clerico consecratus, Const. Ap. 36. 37.

ቡራኬ፡ subst., m. et fem., Pl. ቡራኬያት፡, *benedictio* a) *hymnus* Ex. 15, 1 (ᾠδή). 20 (χοροί). b) *fausta precatio*: ቡራኬ፡ወመርገም፡ Jac. 3, 10; ቡራኬያት፡ (Jacobi super filios duodecim) M. M. f. 87; ቡራኬሁ፡ለሴም፡ Lit. 170, 4; in specie de benedictione, qua sacerdos populo benedicit: ወሀበ፡ቡራኬ፡ለሕዝብ፡ Sx. Mag. 13; Genz. f. 152; ጸሎተ፡ቡራኬ፡ Lit. 167, 3. c) *donum Dei bonum* Kuf. p. 37; (secundum praecepta legis Mosaicae) ተዐናስ፡ከነ፡መርገመ፡ወብዕልሰ፡ከነ፡ቡራኬ፡ Chr. Ta. 18.

በረዘ፡ i. q. بَرَزَ *exivit* in campum amplum; V *exivit foras ad exonerandum ventrem*.

ተባረዘ፡ III, 3 *alvum exoneratum ire*, Gad. Ad. f. 76.

ብርዕ፡ subst., plerumque m., (fem. Ex. 25, 36), Pl. አብራዕ፡ [dictum a *tremendo* et *nutando* وَرَعَ, يَرَعَ, יָרַע, respondet يَرَاعٌ *arundo, calamus*] *calamus, arundo*, κάλαμος Luc. 7, 24; Matth. 11, 7; Jes. 19, 6. 42, 3; Job 40, 16; በትረ፡ብርዕ፡ Jes. 36, 6; Hez. 29, 6; ብርዐ፡ባሕሩስ፡ Jes. 1, 31; አብትር፡ዕቡሳን፡ወአብራዕ፡ቀጥቀጣን፡ M. M. f. 108. a) *calamus scriptorius* Jes. 8, 1 var.; Deg. (vid. ረቅ፡). b) *scapus* candelabri Ex. 25, 31—36; in C Ex. 37, 17 hebr. c) *culmus* frugum: ፯ሰብል፡ዘሠዊት፡ዘሠረጸ፡እም፩ብርዕ፡ Jsp. p. 341. d) *stipula*, καλάμη: ብርዐ፡ይመስሎ፡መፍጽሕ፡ Job 41, 20; ማዕር፡ወብርዕ፡ዘይየብስ፡ 13, 25; (Jes. 1, 31); እሳት፡እንተ፡ትበልዕ፡ብርዐ፡ Joel 2, 5; Ob. 18; Ex. 5, 12. 15, 7.

በረየ፡ inus., proprie, ut videtur, *in locum alius succedere*, vicinum est II በረረ፡ (de significatione cfr. חָלַף et خَلَفَ); Arabes habent الْمُتَبَارِيَانِ *dies et nox* (duo alternantes); بَرَى III *imitatus est*; VI *se invicem imitati sunt, certarunt*.

ተባረየ፡ III, 3 1) *sibi alterum alteri succedere, vices alternare*, vel *mutare, variare, alternis vicibus agere* vel *facere*: እስከ፡አመ፡የኀልቅ፡ይትባረይ፡ብርሃን፡ምስለ፡ጽልመት፡ μέχρι συντελείας φωτὸς μετὰ σκότους Job 26, 10; ዘእንበለ፡ይኩን፡ተባርዮ፡ሌሊት፡ወመዓልት፡ (*vicissitudo*) Macc. f. 23; Deus astra creavit, ወእምዝ፡ተባረዩ፡

ፀሓይ፡ወወርኅ፡ወከዋክብት፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡ f. 10; regnaverunt ኅቡረ፡በኢተባርዮ፡ Sx. Teq. 4; ዘበጥዎ፡በአብትር፡እንዘ፡ይትባረዩ፡ Sx. Haml. 20; ኵሎሙ፡አሚረ፡ይትባረዩ፡ዘምሮ፡ 2 Esr. 22, 47. 2) *certamine mutuo certare* (in libris ex Arab. versis), ut: Herodes ገብረ፡መከነ፡ርሒበ፡ወረሰየ፡ውስቴታ፡ሰረገላ፡ይስሐብዎ፡አፍራስ፡በተባርዮ፡ Jsp. p. 328. 348.

አስተባረየ፡ IV, 3 1) *vices mutare* vel *alternare, alternis vicibus mutare:* ይዕጥኑ፡በአስተባርዮ፡እደው፡ Genz. f. 36; Ps. 76, 10; ወርኅ፡ዘያስተባሪ፡መሊአ፡ወሕጸተ፡ዐውደ፡ብርሃኑ፡ Org. 1; ዕፁብ፡ከመ፡ታስተባሪ፡ θαυμαστῶς ἐν ἀλλοιώσει Sir. 43, 8; ኀምስተ፡ዐራዘ፡በዘያስተባሪ፡ πέντε ἐξαλλασσούσας στολάς Gen. 45, 22. 2) *facere ut sibi invicem alternis vicibus succedant, vicissitudinem efficere* alternantium: ያስተባርዮሙ፡ 3 Reg. 5, 14; Deus ያስተባሪ፡አክራመ፡በሐጋይ፡ወመጸወ፡በጸዳይ፡ M. M. f. 127; እምቅድመ፡ብርሃን፡ትግበር፡ወታስተባሪ፡መዓልተ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, 7 str. 1. — *Voc. Ae.:* አስተባረየ፡ዘ፡አፈራረቀ።

እብሬት፡ subst. (saepe ዕብሬት፡ scriptum; pro ብሬት፡ c. እ prosthetico) *succesiso, alternatio, vicissitudo, vices* ἀντάλλαγμα Ps. 88, 50; አመ፡በጽሐ፡ዕለተ፡እብሬታ፡ለአስቴር፡ከመ፡ትባእ፡ኀበ፡ንጉሥ፡ Esth. 2, 15. In specie a) *vices* vel *tempus functionis* sive *administrationis* cujusvis officii (ut quo variis temporibus varii vel alternis vicibus iidem fungantur), et *functio* ipsa: ሊቀ፡ካህናት፡ዘእብሬቱ፡ውእቱ፡ዓመት፡ Joh. 11, 49; ብእሲ፡ብእሲ፡በበእብሬቱ፡ 2 Esr. 17, 3; መዋዕለ፡እብሬትከ፡እብሬተ፡ርትዕ፡ወሣህል፡ Enc. Ter 7; crebro ἐφημερία, በበ፡እብሬቶሙ፡ 2 Esr. 22, 24. 23, 30; 1 Esr. 1, 2; አልቦ፡ዘያፀርእ፡እምእብሬቱ፡ 1, 15; 1 Par. 23, 6; 2 Par. 31, 17; Luc. 1, 8; መዋዕለ፡እብሬቱ፡ αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ Luc. 1, 23; ከመ፡ይዕቀቡ፡እብሬተ፡ሰዐታት፡ 1 Par. 23, 32; quare b) በእብሬተ፡ nonnumquam praepositionis instar usurpatur α) *sub* (vel administrante, regnante aliquo), ἐπί: መዋዕል፡ዘኮነ፡በእብሬተ፡ንግሡ፡ለዳዊት፡ 1 Par. 29, 30; ወአንተኑ፡ትትወረስ፡በእብሬትከ፡ ἐπί σοι Jud. 11, 23; በእብሬቱ፡ *eo* (patriarcha) *sedente* Enc. Masc. 17; Teq. 12. β) *per* (auspiciis, cura alcjs): ብዙኀ፡ሰላመ፡ኮነ፡በእብሬትከ፡ διὰ σοῦ Act. 24, 3; በእብሬቱ፡ለኢዮሄል፡ διὰ χειρὸς Ἰειήλ 1 Par. 29, 8; በበእብሬቶሙ፡ያመጽኡ፡ ἐν χερσὶν αὐτῶν ἔφερον 2 Par. 1, 17. γ) *per* i. e. *propter, causa* (coll. בַּעֲבוּר), በእብሬትኪ፡ διὰ σέ Gen. 12, 13; Judith 11, 7. c) a poëtis usurpatur ከመ፡እብሬተ፡ *ut vice* i. e. *pari vice ac* i. e. *tamquam*, ut: ውዕዩ፡በነደ፡እሳት፡ከመ፡እብሬተ፡ሐምለ፡መሎኬ፡ Sx. Jac. 13.

ብርያል፡ n. prgr. Βεριαλ (vid. ቤልሖር፡), nomen Satanae, Asc. Jes. 1, 8. 2, 4. 3, 11. 13. 4, 2. 14. 16. 18. 5, 1. 15.

በርዮድስ፡, **በርዩድስ፡**, n. prgr., Pl. በርዮድሳት፡ περίοδος, *cyclus* annorum, Abush. 25.

በረድ፡ subst., plerumque m. (fem. Sir. 43, 19), coll. et sing., Pl. አብራድ፡ 1) *grando*, χάλαζα Ex. 9, 18 seq.; Jes. 28, 2. 32, 19; በረድ፡ዐበይት፡ 30, 30; Ps. 17, 14. 77, 52; Sir. 39, 29; ያወርድ፡አብራደ፡ χάλαζαι Sap. 5, 23, at በረድ፡ 16, 16; Apoc. 8, 7; እብነ፡በረድ፡ Jos. 10, 11; Kuf. 48; Hez. 38, 22; Sir. 43, 15. 46, 5; κρύσταλλος Ps. 147, 6; Num. 11, 7. a) *nix*, χιών, Job 6, 16. 9, 30; ይኤዝዝ፡በረደ፡ይረድ፡ዲበ፡ምድር፡ 37, 5. 38, 22 (ubi χάλαζα አስሐትያ፡); Sir. 43, 13. 17; Ps. 147, 5; Jes. 55, 10; በረድ፡ወአስሐትያ፡ (χιὼν καὶ κρύσταλλος) Sap. 16, 22, albedinis vel splendoris imaginem praebens Num. 12, 10; Jes. 1, 18; Thren. 4, 7; Dan. 7, 9; Matth. 28, 3; Apoc. 1, 14; Hen. 14, 20. 71, 1. b) *pruina, gelu, glacies;* πάχνη Sir. 43, 19; Dan. ap. 3, 49, πάγος, ut: ቍር፡ወበረድ፡ ψύχη καὶ πάγος Zach. 14, 6; παγετός Sir. 3, 15; κρύσταλλος Job 38, 29; Apoc. 22, 1; ቈረ፡ከመ፡በረድ፡ Kuf. 23; Hen. 14, 13. *Grandinat* (*ningit*) ይዘንም፡በረድ፡ κατέσπευσε χιόνα Sir. 43, 13; Ps. 67, 15. 2) *crystallus:* ዘሕብረ፡በረድ፡ Hez. 1, 22; Hen. 14, 9. 10; ባሕር፡ከመ፡እንተ፡በረድ፡ θάλασσα ὑαλίνη Apoc. 4, 6.

አብረደ፡ II, 1 [بَرَدَ *frigidus fuit;* I et II *refrigeravit*] *frigefactare, refrigerare: Deus* እንበለ፡እሳት፡አንደደ፡ወዘእንበለ፡ማይ፡አብረደ፡ *sine igne accendit et sine aqua refrigeravit*, Lit. Orth.; in Cod. Mus. Brit. LXXII f. 64 proponitur aenigma: በማይ፡አንደደ፡ወበእሳት፡አብረደ፡, quod solvitur: ሶበ፡ተወልደ፡መድኀኒን፡ውዕየ፡እዴሃ፡ለሰሎሜ፡ወሶበ፡ገሰሰቶ፡ሐይወት። (Lud. hujus verbi significationem statuit: *grandinare fecit.*)

በርደደ፡ quadrl. I Lud. ex Enc. Genb. 8 affert: ወበእብን፡ቀይሐ፡ሥጋሁ፡በረደዱ፡ et „*lapidibus rubrum* (i. e. crudum) *corpus ejus tamquam grandine obruerunt*“ vertit; dubito an recte. In Sx. Tubing. hic versus deest. (Castellus in appendice sua exhibet significatum *fricandi* vel *abradendi.*)

በረጸ፡ inus.; coll. أَبْرَصُ *splendens albicante cute serpens; leprosus;* بَرِصَ *lepra laboravit* (at syr. ܐܒܪܙ i. q. أَبْرَزَ).

ተባረጸ III, 3 et **ተበረጸ፡** III, 1 *micare, scintillare, fulgere:* ይትባረጽ፡ (v. ይትበረጽ፡) ገጾሙ፡ከመ፡እሳት፡ Jes. 13, 8; እምቅድመ፡ይትባረጹ፡ከዋክብት፡ Lit. Chrys. — *Voc. Ae.:* ተባረጸ፡ብ፡አሽበረቀ።

ነበርጻው፡ vid. sub litera ነ፡

ብርፎሪኮን፡ n. prgr. προφορικός (opp. ἐνδιάθετος): ቃል፡ብርፎሪኮን፡ λόγος προφορικός, H. A. n. 7. (logos sermonalis, opp. rationali).

በሰለ፡ I, 1 [בָּשַׁל ܒܫܠ] Subj. ይብስል፡, *coqui* 1) igne: ኢበልዐት፡ምንተኒ፡በእሳት፡ዘበሰለ፡ Sx. Teq. 1; ይብስል፡አዕፅምቲሁኒ፡በማእከላ፡ Hez. 24, 5; de pane Lit. 171, 1. 2) solis ardore i. e. *maturescere*, de frugibus Jes. 17, 5 var.; pomis: ዘእንበለ፡ይብስል፡ Jer. 31, 32.

አብሰለ፡ II, 1 *coquere*, Ex. 16, 23; carnem Ex. 34, 26; 1 Reg. 2, 13; Kuf. 49; Thren. 4, 10; Hez. 46, 20; panem Lev. 23, 17. 26, 26; Jes. 44, 15. 19; Sx. Ter 22; ferculum Gen. 25, 29; Kuf. 24; Dan. ap. 13, 33; 4 Reg. 4, 38; placentas, liba Hez. 4, 12; Num. 11, 8; 2 Reg. 13, 6. 8; alia: አብሲሎሙ፡ Asc. Jes. 2, 11; Dan. ap. 13, 27; ያበስሉከሙ፡በጽህርት፡ Am. 4, 2; lateres Gen. 11, 3.

ተበስለ፡ III, 3 *coqui:* ሰላም፡ለአሮን፡እኅላተ፡ርግብ፡ዘአስረረ፡ድኅረ፡ተበስሉ፡በእሳት፡ Enc. Genb. 21.

ብሱል፡ part. *coctus* 1) igne, 1 Reg. 2, 15; Lev. 2, 4; Kuf. 49; ረከበ፡ለውእቱ፡ጸብኀ፡ፍሉሐ፡ወብሱለ፡ Sx. Tachs. 11. Pro subst.: *coctum, ferculum*, ἕψημα Hagg. 2, 12.

2) solis ardore i. e. *maturus*, Ex. 9, 32; Jes. 18, 5 var.; Hen. 82, 19.

ብስሎ፡ subst. *coctum, res cocta* Ex. 12, 9.

ተብሲል፡ vel **ትብሲል፡** subst. *coctum, ferculum, puls*, Gen. 25, 29. 30. 34; Kuf. 24, 26; 4 Reg. 4, 38; Dan. ap. 13, 33. — *Voc. Ae.*: **ተብሲል፡ዘ፡ንፍሮ** ።

መበስል፡ et **መብስል፡** part., Pl. m. **መበስላን፡** vel **መብስላን፡**, f. **መበስላት፡**, *coquus*, (*coqua*), 1 Reg. 9, 23. 24; Hez. 46, 24; **መበስላት፡** 1 Reg. 8, 13; **ሊቀ፡መበስላን፡** vel **መብስላን፡** ἀρχιμάγειρος Gen. 37, 36; Kuf. 34. 39; Jer. 46, 9. 10 vrs. nov.; 47, 1. 2. 5. 52, 12; Dan. 2, 14; 4 Reg. 25, 8.

መብሰሊ፡ part. c. term. adj. i. q. **መበስል፡**, ut: **ሊቀ፡መብሰልያን፡** Dan. 2, 14 var.

መብሰል፡ vel **መብስል፡** subst. 1) instrumentum coquendi, i. e. *olla* vel *lebes*: **መብሰለ፡ብርት፡ዘውዑይ፡ፍልሐቱ፡** Enc. Nah. 8 (e 2 Macc. 7); **በመብስለ፡ብርት፡ርሱን፡** Teb. Tab. 79. 2) Pl. **መብስላት፡**, *res cocta, ferculum*: **ኢይብልዑ፡መብስላተ፡አላ፡ኀብስተ፡ይቡሰ፡ወጼወ፡ወማየ፡** Kedr. f. 70.

በሲላዊ፡ adj. rel. a βασιλεύς derivatum, *Melchita* (vid. sub **መለካዊ፡**): **በሲላውያን፡** Clem. f. 132 (qui doctrinam suam acceperunt ab **አብሲልስ፡**).

ቤስም፡ v. **ቢሰም፡** i. q. בֹּשֶׂם vel בָּשָׂם *balsamum* planta, Kuf. 21.

በሰረ፡ inus., i. q. בִּשֵּׂר, بَشَرَ (fere ubique per **ሰ** scriptum).

አብሰረ፡ II, 1 *laetum nuntium afferre, lacto nuntio exhilarare*, Org. 2; c. Acc. nuntii: **ወንጌለ፡መንግሥት፡ያበስር፡** Fal. f. 43; c. Acc. prs.: **አብሰራ፡ገብርኤል፡ለማርያም፡** Mavâs. n. 25; **አብሰሮ፡ለዘካርያስ፡በእንተ፡ልደቱ፡ለዮሐንስ፡** Sx. Tachs. 22.

ተበስረ፡ III, 1 *annuntiari*, de nuntiis *laetis*: **ስምዖን፡ዘተበስረ፡ዕንሱ፡በአፈ፡ዮሐንስ፡መጥምቅ፡** Sx. Genb. 29; **በከመ፡ተበስረ፡እምአፈ፡ማርቆስ፡** Mij. 22; Mag. 20.

ብስራት፡ subst. 1) *nuntius laetus, annuntiatio laeta*, M. M. f. 85; Org.; **ብስራተ፡እግዚ"፡ላዕለ፡ልሳነ፡ገብርኤል፡ዘአብሰራ፡ለቅድስት፡ማርያም፡** Abush. 38. 2) in specie *evangelium*, ut: **ብስራተ፡ማቴዎስ፡** Matth. in tit. (Platt); Cod. Mus. Brit. VIII, 2, al.

ብስራታዊ፡ adj. rel. *evangelista*, ut: **አባ፡ብስራታዊ፡ማር፡ማርቆስ፡** Abush. 50.

አብሳሪ፡ n. ag. *annuntiator nuntii laeti*: **ገብርኤል፡አብሳሬ፡ትስብእትከ፡በማርያም፡እምከ፡** Kedr f. 5; Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

መበስር፡ part. *laeta annuntians*: **ገብርኤል፡መበስር፡** Sx. Tachs. 22; Sen. 5.

ባሶር፡ n. prgr. sc. בָּשָׂר ܒܣܪܐ *caro*: (Filius Deus) **ገብረ፡ለርእሱ፡ባሶረ፡ግሩመ፡ወለብሰ፡እምኔሃ፡ለድንግል፡** Clem. f. 152.

በስበሰ፡ inus., cui potestas *micandi* inest; ei respondent بَصَّ *micuit, splenduit* res, II *primum aperuit oculos* catulus; بَصْبَصَ *fulsit; aperuit oculos*; caudam *motitavit* canis; بَصْبَاصٌ *vehementia incessus*; vic. بَاصَ et نَبَصَ.

አንበስበሰ፡ V 1) *emicare, cum impetu ferri* vel *moveri*: **ያንበሰብስ፡ዲበ፡አውግር፡** διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς Cant. 2, 8. 2) *micare, coruscare*, de fulgure: **እምቅድመ፡ያንበስብስ፡ፀዓዕ፡** Lit. Chrys.; Lit. Orth.; **ሀየ፡ንጥረ፡መባርቅት፡ያንበሰብሱ፡** M. M. f. 55; **ያንበሰብሱ፡መባርቅት፡እምፀአተ፡ቃሉ፡** Org. (sec. Job 38, 35). 3) *oculos motitare, aperire et claudere, nictare*; impudicarum mulierum est **አንበስብሶ፡ቀራንብቲሆን፡ወቀጺብ፡በአዕይንቲሆን፡ዘእንበለ፡ኀፍረት፡** F. M. 34, 8; superstitionis genus, quod pertinet ad **አንበስብሶ፡ዐይን፡** (an *motus tremulus oculi* — hippus pupillae —?) Clem. f. 178. — *Voc. Ae.*: **አንበስበሰ፡ብ፡ተረማደደ፡**

ነበስባስ፡ subst. *micatus* a) *nictatio, nutus, motus* oculi: **አልቦ፡ቀዲመ፡ህላዌ፡ለአብ፡እምወልድ፡ኢመጠነ፡ቅጽበተ፡ዐይን፡ወኢመጠነ፡ነበስባሰ፡ቀራንብት፡** M. M. f. 20. b) *motatio* aëris, (*susurrus*): **አንብበ፡መጻሕፍት፡ከመ፡ነበስባሰ፡ነፋሳት፡ውስተ፡አፉሁ፡ለአብድ፤ይትሜካሕ፡በአንብቦታ፡ወኢያአምር፡ዘውሳጢታ፡** M. M. f. 35.

ንብስባስ፡ subst. i. q. **ነበስባስ፡**, ut: **ሰላም፡ለቀራንብቲከ፡ዘንብስባሶን፡ይዋሂ፡** („quarum motitatio est ipsa mansuetudo“) Lud. e Cant. Mich.

ቢሶስ፡ et **ብሶስ፡** (et **ቢሶን፡** Luc. 16, 19), n. prgr. βύσσος, plerumque m., [בּוּץ ܒܘܨܐ, بُزٌّ] *byssus, pannus byssinus*, Ex. 25, 4. 26, 1. 31. 36. 27, 9. 16. 28, 5. 6. 35; Kuf. 40; Prov. 29, 40; Luc. 16, 19. — Pl. **ቢሳት፡** Macc. f. 22 (**አልባስ፡ቀጠንት፡ወቢሳት፡ወሥራየት፡** — pro **ሢራያት፡** — **ወዲባጋት፡**), sed lectio corrupta videtur. — *Voc. Ae.*: **ቢሶስ፡ዘ፡ሐረንጓዴ፡ግምጃ** ።

በሶንስ፡ in Voc. Ae., **ብሸንሸ፡** in Abush., nomen mensis Aegyptiorum noni, sc. ⲡⲁϣⲟⲛⲥ (aliâs ⲡⲁϫⲱⲛ *Pachon*) بشنس, ut: **ብሸንሸ፡ይሰመይ፡በሰንጴንስ፡** Abush. 8; **ወከዕበ፡ይሰመይ፡ማኹን፡** ibid.

በቀለ፡ inus. [amh. id.], sine dubio i. q. بَقَرَ *fidit; interrogando perscrutatus est*; בִּקֵּר Pi. *diligenter inspexit, animadvertit*, unde בִּקֹּרֶת *animadversio, punitio*; ܒܩܪܐ vel ܒܘܩܪܐ *inquisitio, exploratio*. (Ges. in thes. p. 816 verbum **ተበቀለ፡** a **በቍል፡** denominatum censuit, quasi primitus significaret *virga percussit*: at **በቍል፡** nec *virgam* nec *baculum* significat).

አበቀለ፡ II, 1 *poenam solvere*: **ሰባዕተ፡በቀለ፡ያበቅል፡** Gen. 4, 15 in uno codice (a **በቀል፡** denominatum videtur, si quidem lectio probatur).

ተበቀለ፡ III, 2 1) *animadvertere* vel *vindicare* alqd vel in alqm, *punire, poenas petere* vel *sumere* (ἐκδικεῖν, ἀνταποδιδόναι, κρίνειν); absol. Jes. 35, 4; **አስከ፡እፈዲ፡ወእትቤቀል፡** 65, 6; **ለተበቅሎ፡** Sir. 39, 29; c. Acc. prs.: **ሶበ፡ተበቀልኩኪ፡በመዐትየ፡** Hez. 5, 15; Nah. 1, 2; Jes. 1, 24; Jer. 9, 9; Job 21, 22; Judith 1, 12; **ለተበቅሎ፡ፀር፡** 9, 2. 11, 10; **ዮጊ፡ኢትክል፡ተበቅሎቶ፡ለዘአበሰ፡** Sir. 7, 6. 12, 6. 23, 21. 25, 14; **ዘይትቤቀሎሙ፡ለጸላእቱ፡** 30, 6. 46, 1; 2 Thess. 1, 8; 2 Cor. 10, 6; c. Acc. poenae Num. 31, 2; c. dupl.

Acc.: በቀለኑ፡ትትቤቀለኒ፡ Joel 4, 4; እትቤቀሎሙ፡፬በቀለ፡ Jer. 15, 3; Ps. 136, 11; እምኀበ፡እግዚ"፡ይትቤቀልዋ፡በቀለ፡ Jer. 27, 15; c. ላዕለ፡ prs. Kuf. p. 159; c. እምነ፡ prs.: ይትቤቀል፡በቀለ፡እምፀሩ፡ Jes. 66, 6; Hen. 54, 6; cfr. Apoc. 6, 10; c. በ፡ criminis Ps. 98, 9; 1 Reg. 3, 13; እትቤቀሎሙ፡በኀጢአቶሙ፡ Jes. 66, 4; Hen. 54, 6; Tob. 3, 3; c. በእንተ፡ criminis Luc. 11, 50; Apoc. 6, 10. 2) *vindicare, ulcisci*, c. ለ፡ prs., cujus causa agitur: Ps. 42, 1. 73, 23. 137, 9; ይትቤቀል፡ሎቱ፡ Sir. 28, 1. 32, 22; Act. 7, 24; raro c. Acc. prs. Ps. 36, 30; c. Acc. ultionis: Num. 31, 2; እትቤቀል፡በቀለኪ፡ Jer. 28, 36; Sir. 35, 16; ይትቤቀል፡በቀለ፡ሕዝቡ፡ 32, 25; c. Acc. causae vel criminis: ይትቤቀል፡ደመ፡ደቂቁ፡ Deut. 32, 43; Apoc. 19, 2; c. እምነ፡ prs., a qua ultionem exigunt: Num. 31, 2; Apoc. 19, 2. 3) *se vindicare* vel *ulcisci*: ኢትትበቀሉ፡ለሊክሙ፡ Rom. 12, 19; ለእመ፡ተምዐ፡ወተበቀለ፡፩ይትከላእ፡እምቍርባን፡ F. M. 21, 2.

በቀል፡ subst., plerumque m., *poena, vindicta, ultio*: እትበቀለኪ፡በቀለ፡ዘማት፡ Hez. 16, 38. 23, 45; Ps. 42, 1. 57, 10; ለብሰ፡ልብሰ፡በቀል፡ Jes. 59, 17; ዕለተ፡በቀል፡ Jer. 26, 10; crebro ገብረ፡በቀለ፡, c. በ፡ prs. Hez. 25, 11. 12; vel ላዕለ፡ 25, 17; Kuf. 30. 48; vel እምነ፡ Ex. 12, 12; c. ለ፡ alicui Ps. 9, 4; እትበቀል፡በቀለ፡ሀየንተ፡አዕይንትየ፡ Jud. 16, 28; ከመ፡ያግብኡ፡በቀለ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ለምድያም፡ Num. 31, 3; በበቀለ፡እኁሁ፡ 2 Reg. 3, 27; በቀለ፡ደም፡ ἡ δίκη Act. 28, 4 rom.

ተበቃሊ፡ n. ag. *ultor, vindex, ulciscendi cupidus*: (እግዚ"፡) ተበቃሊ፡ለእለ፡ይገፍዕዎሙ፡እምእዴ፡ገፋዕያኒሆሙ፡ Macc. f. 6; ይገፍዖ፡እግዚ"፡ለገፋዒ፡ወይትቤቀሎ፡ለተበቃሊ፡ Clem. f. 214.

መስተበቅል፡ part. (IV, 2) *ultor, vindex, ulciscendi cupidus*: እግዚ"፡ቀናኢ፡ወመስተበቅል፡ Nah. 1, 2; Ps. 93, 1; 1 Thess. 4, 6; Sx. Masc. 8; episcopus ne sit መስተበቅል፡ Did. 4.

በቅል፡ subst., Pl. አብቅል፡ et አብቅልት፡ [بَغْل] *mulus, mula* ἡμίονος Gen. 45, 23; 1 Reg. 21, 7; 2 Reg. 13, 29. 18, 9; Ps. 31, 11; 1 Par. 12, 40; 2 Par. 9, 24; 1 Esr. 5, 42; 2 Esr. 2, 66. 17, 68; Judith 2, 17. 15, 11; Hez. 27, 14; Sx. Teq. 9; Enc. Masc. 15; ἡ ἵππος Gen. 14, 16. — *Voc. Ae.*: በቅል፡ብ፡በቅሎ፡ (vid. etiam Harris II. p. 242 et 𝔄𝔫𝔥. p. 48).

መስተበቅል፡ part. *mularius* (formatum sicut asinarius, equarius): አዘዘ፡ያምጽኡ፡አልባሰ፡ክህነት፡ምኩሐ፡ወመስተበቅለ፡ወበትረ፡ክህነት፡, paulo infra: አመ፡ሳኒታ፡አምጽአ፡በቅለ፡ወኵሎ፡ዘይትፈቀድ፡ለፍኖት፡ወአስተጸአና፡ለአባ፡አትናቴዎስ፡ Sx. Teq. 9.

በቄለ፡ vel **በቍለ፡** (ut 4 Esr. 4, 47. 6, 21 Laur.) I, 1 [بَقَلَ; amh. በቀለ፡ et በቄለ፡; vid. etiam Ges. thes. p. 816; contiguum est בקר بقر *findere*] Subj. ይብቍል፡ et ይብቄል፡ (ut Gen. 2, 5. 3, 18; Jud. 16, 22), *provenire, enasci, germinare, pullulare, crescere*: proprie de plantis, ut herbis Gen. 2, 5; ሣዕር፡ይበቍል፡ Job 8, 11; Marc. 4, 5; በቍሎ፡ሣዕሩ፡ Matth. 13, 26 rom.; ይበቍል፡ውስቴቱ፡ሣዕር፡ወሦክ፡ Jes. 5, 6; spinis et tribulis Gen. 3, 18; በቄለ፡ላዕሌሁ፡ሦክ፡ Prov. 24, 46; Job 31, 40; Jes. 32, 13; radicibus plantarum (*agi, exigi*): ኢበቄለ፡ሥርዎሙ፡ Jes. 40, 24; Job 5, 3; Hez. 31, 7; ዘለሊሁ፡ይበቍል፡ *quod sponte nascitur* Lev. 25, 5; fructibus Hen. 80, 3; 4 Esr. 4, 47 var.; arboribus Hen. 32, 3; deinde de pilis 2 Reg. 10, 5; Jud. 16, 22; በቄለ፡ሢበቱ፡ውስተ፡ገጹ፡ Hos. 7, 9; alis: ይበቍል፡ክንፊሆሙ፡ Jes. 40, 31; cornibus Dan. 7, 8. 8, 8. 9; Am. 6, 13; carne Hez. 37, 8; capitibus avis 4 Esr. 11, 3; translate de hominibus: ይበቍሉ፡ከመ፡ሣዕር፡ Jes. 44, 4; Ps. 91, 13, de variis rebus, ut quae cum plantis comparentur, ut malitia 4 Esr. 6, 21. 7, 9; justitia 7, 13, dolore vel labore Job 5, 6; coelo novo Hen. 91, 15. a) construere licet cum pron. suff., cui sensus Dativi insit: ይብቍልከ፡ *proveniat tibi* Kuf. 3; Gen. 3, 18; ይብቍለኒ፡ Job 31, 40. b) transitive c. Acc. rei, *germinare* vel *producere* alqd, ut: ትበቍል፡ (v. ታበቍል፡) ምድር፡ርትዐ፡ Jes. 45, 8; omisso Accusativo Ps. 64, 11; et imprs.: በውስቴታ፡በቄለ፡ጽጌያት፡ *in ea germinabat flores* 3 Reg. 7, 11 (AS); fortasse etiam 4 Esr. 4, 47 Laur.

አብቄለ፡ II, 1 1) *germinare, producere, efferre, agere*: ታብቍል፡ምድር፡ሐመልማለ፡ሣዕር፡ Gen. 1, 11; Jac. 5, 18; አብቄልኩ፡ሥርውየ፡ Sir. 24, 12; አብቍሉ፡ጽጌክሙ፡ከመ፡ጽጌ፡ረዳ፡ Sir. 39, 14; ዘአብቄለ፡ቀርነ፡ወጽፍረ፡ Ps. 68, 36; Org. 3; trsl. Jes. 45, 8 var. 2) crescere sinere i. e. *promittere, alere* capillos: አብቄለ፡ድምድማ፡ 1 Cor. 11, 14. 3) *germinare facere* vel *crescere facere*, de Deo Gen. 2, 9; Ps. 103, 15. 146, 9; አበቍል፡ዖመ፡ Jes. 41, 18; ዘርአ፡ዘያበቍል፡ፈጣሪከ፡ Sir. 7, 15; Ps. 131, 18; de pluvia: ከመ፡ያብቍል፡ሣዕረ፡በውስተ፡ገዳም፡ Job 38, 27; Jes. 55, 10. 4) *plantare, serere*: ዕፀ፡ Ex. 10, 5; ዕፅ፡ዘእግዚ"፡አብቄለ፡ Jes. 44, 14; Hez. 17, 5. 22; trsl.: populum 2 Reg. 7, 10.

በቍል፡ subst., Pl. በቍላት፡ [بَقْل] proventus terrae i. e. *planta, herba, olus*: ከመ፡በቍላት፡ዘይሠርጹ፡ Ps. 72, 5 vrs. nov. (ubi hebr. שִׂיחַ 73, 6 hoc nomine versum est); በቍላት፡ φυτά Chr. ho. 12 et Ta. 23; carnem non edit አላ፡አሕማላተ፡በቍላት፡ Sx. Genb. 10; አላ፡ይሴሰይ፡በቍላተ፡ምድር፡ Sx. Ter. 28; በቍላት፡ቀታልያን፡ *plantae veneniferae* F. N. 23. — (Quod Lud. statuit, አብቍልት፡ *vimina, virgulta flexibilia*, errore nititur; etenim Enc. Genb. 24 legitur: ፍትሐ፡ለመንፈስየ፡አቡየ፡አብቍልታ፤በማእሰረ፡ጌጋይ፡ዘልፈ፡ኢታንብር፡ሙቅሕታ፤; hoc interpretatus est *ligamenta animae meae*; sed አብቍልታ፡ n. pr. est, nam Acta hujus diei in Sx. exhibent: በዛቲ፡ዕለት፡ስምዐ፡ኮነ፡ብፁዕ፡አብቍልታ፡, ኮነ፡እምዘመደ፡ክቡራን፡ዘሀገረ፡እንጽና፡).

በቁላዊ፡ vel **በቍላዊ፡**, adj. rel., *ad plantas pertinens, plantarum proprius* vel *similis*: homini inest ኀይል፡በቁላዊ፡ወእንስሳዊ፡ Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a.

በቀልት፡ (በቍልት፡ Lud. ex Enc. Mij. 27 affert; vid. infra locum e Sx. Genb. 19), m. et f., Pl. በቀልታት፡, etiam በቀላት፡ (Lud. ex Org. 4), 1) *palma (dactylifera)*, arbor [cfr. arab. وَقْل *palma pumila*, cujus fructus مُقْل appellatur; in caeteris linguis frequentantur תָּמָר (ተመርት፡), ܬܡܪܐ, نَخْل] φοίνιξ Cant. 7, 8; Ps. 91, 12; Sir. 24, 14; ወፈረየት፡ይእቲ፡በቀልት፡፲ወ፪አስካለ፡ሶቤሃ፡ Sx. Mij. 20; አስካለ፡በቀልት፡ Hen. 20, 4; φοίνικες 3 Reg. 6, 27; 2 Par. 3, 5; ቄጽለ፡በቀልት፡ (v. በቀልታት፡) 2 Esr. 18, 15; Lev. 23, 40; Joh. 12, 13 Platt; በቀልታት፡ወተምር፡ Sx. Ter 22; በቀላተ፡ወጸበሬተ፡አሥዐለ፡ Org. 4; ልብስ፡ዘጸጕረ፡በቀልት፡ *vestis e fibris palmae* *confecta* Sx. Jac. 2; አልባሰ፡ጸጕር፡ዘብቍልት፡ (sic, pro በቍልት፡) Sx. Genb. 19. 2) *palmae truncus, caudex, surculus*, στέλεχος, στελέχη, በቀልት፡ተመርት፡ Job 29, 18; Num. 33, 9; Ex. 15, 27; በቀልት፡ወተመርት፡ (v. ተመርት፡) Sir. 50, 12; በቀልት፡ Gen. 49, 21; Hez. 19, 11; Joh. 12, 13 rom. — *Voc. Ae.*: በቀልት፡ዘ፡ዘባባ፡; *aliud*: በ"፡ብ፡ዘምባባ፤ጸበርት፡ብ፡ቅጸሉ፤ተመርት፡ብ፡ፍሬሁ፡; *aliud*: በ"፡ዘ፡ግንዱ፤ጸበርት፡ዘ፡አዕጹቂሁ፤ተመርት፡ዘ፡ፍሬሁ።

ባቄላ፡ subst. *fabae* species, amh. [بَاقِلَا ؛ بَاقِلَّى].

በቀወ፡ inus.; cognata sunt بَقَّ, בָּקַע, ܦܩܰܥ *scissus est, rimas egit*, فَقَأَ, al. et ነቅዐ፡

አብቀወ፡ II, 1 *dirumpere* i. e. 1) *distendere, aperire os* (fauces), *hiare*, seq. vel omisso አፈ፡; a) devorandi causa: አብቁ፡አፉከ፡ Hez. 2, 8; Judaeorum fame enectorum መብዝኅቶሙ፡ኢክህሉ፡ያብቅዉ፡አፉሆሙ፡ (sc. ለበሊዕ፡) Jsp. p. 369; አብቀዉ፡አፉሆሙ፡ላዕሌሆሙ፡ Jes. 9, 12; Ps. 21, 13; de terra et orco: Gen. 4, 11; Num. 16, 30; Ps. 68, 19. 105, 18; Jes. 5, 14. b) irridendi causa: Ps. 34, 24; አብቀዉ፡አፉሆሙ፡ላዕሌኪ፡ Thren. 2, 16; ላዕለ፡መኑ፡አብቀውክሙ፡አፉክሙ፡ Jes. 57, 4. c) ob taedium et languorem, *oscitare*: ሶበ፡ይስእል፡ነዳይ፡ያበቁ፡ (v. ያበቁ፡አፉሁ፡) እስከ፡እዘኒሁ፡ Sir. 21, 5. d) *inhiare, hiando captare*: አብቀዉ፡ውስተ፡ነፋስ፡ εἵλκυσαν ἄνεμον Jer. 14, 6. 2) *hiare, hiscere*, de ore: አፈ፡ኃጥእ፡አብቀወ፡ላዕሌየ፡ ἠνοίχϑη Ps. 108, 1; አብቂዎ፡አፉየ፡ኢተጋብአ፡እንከ፡ Hez. 33, 22. 3) *dehiscere facere* terram, in ea *rimam facere*: አብቅዋ፡ለገዳም፡ Hen. 10, 4.

ብቅው፡ part. *hians, hiscens*; os ብቅው፡ለውኂጥ፡ Org. 1.

በቍዐ፡ I, 1 [vis radicis primaria in *findendo, perrumpendo, aperiendo* est (vicin. በቀወ፡); hinc derivatur *perficere, proficere*, (ut in צָלַח); proxime ad hoc verbum accedit ܦܩܰܚ *utilis, conveniens; expedit, melius, consultius est*; amh. በቃ፡ significat *sufficere*] Subj. ይብቋዕ፡ 1) *proficere, utilitatem percipere*: (Pharisaei de Jesu deliberantes sibi invicem dixerunt:) ትሬእዩ፡ከመ፡አልቦ፡ዘትበቍዑ፡ Sx. Mag. 22; አልቦ፡ዘበቋዕኩ፡ οὐδὲν ὠφελοῦμαι 1 Cor. 13, 3 ant.; Herm. p. 5 et 88; አልቦ፡ዘይበቍዕ፡ዘይረቂ፡ οὐκ ἔστι περισσεία τῷ ἐπᾴδοντι Koh. 10, 11; ፈቀደ፡ይትባረክ፡ወይብቋዕ፡እምኔከ፡ Phlx. 56. 2) *prodesse, juvare, utilem esse* a) personaliter, de hominibus et rebus; abs.: ዐርክ፡ወማኅፈር፡ይበቍዑ፡በመዋዕሊሆሙ፡ Sir. 40, 23; Jer. 15, 10; ኢይበቍዕ፡ንዋይ፡ Prov. 11, 4; Hen. 52, 8; ዘኢይበቍዕ፡ *inutilis* Job 15, 3; Prov. 28, 3; Sap. 1, 11; c. ለ፡ prs.: ይበቍዕ፡ለርእሱ፡ *sibi ipsi prodest* Sir. 20, 28. 37, 7; Chr. Ta. 7; ኢይበቍዕ፡መዛግብት፡ለኃጥኣን፡ Prov. 10, 2; Sir. 30, 19; c. Acc. prs.: እንስሳ፡ዘይበቍዐከ፡ Sir. 7, 22; ኢይበቍዕዎሙ፡ Jes. 30, 5. 6; ነቢብክሙ፡ዘኢይበቍዐክሙ፡ 59, 4; ተለዉ፡ዘኢይበቍዮሙ፡ Jer. 2, 8. 7, 8; ኢበቋዕኩ፡ወኢይበቍዑኒ፡ 15, 10. 16, 19; Rom. 2, 25; Tit. 3, 8; Hebr. 4, 2; ኢይክል፡በቍዮታ፡ለነፍሱ፡ Sir. 37, 19; c. ለ፡ rei (*ad*): ለኀዳጥ፡ትበቍዕ፡ 1 Tim. 4, 8; 2 Tim. 4, 11; Matth. 5, 13; ኢይበቍዕዎሙ፡ለረድኤት፡ Jes. 30, 6; ነገረ፡ሐሰት፡ዘለምንትኒ፡ኢይበቍዐክሙ፡ Jer. 7, 8. 16, 19, vel c. Acc. utilitatis: ምንተ፡ይበቍዐኒ፡ Sir. 20, 16; ምንተ፡ይበቍዕ፡ሠዊዕ፡ለአማልክት፡ 30, 19; Matth. 15, 5. b) impers.: Marc. 5, 26; አልቦ፡ዘይበቍዕ፡ Job 9, 27; seq. ለእመ፡ *si* Gen. 37, 26; Matth. 16, 26; Jac. 2, 14; seq. ዘ፡ *quod*: Job 4, 2; 4 Esr. 6, 42. 7, 18. 21; seq. ከመ፡, ut: ምንተ፡ይበቍዐነ፡ከመ፡ንሑር፡ኀቤሁ፡ Job 21, 15. 3) *idoneum, aptum, commodum esse*, c. ለ፡ rei (*ad*, vel Dat.), de rebus et hominibus: Act. 27, 12 rom.; ይስሐቅ፡ይበቍዕ፡ለዛቲ፡ሢመት፡ Sx. Hed. 9; ይበቍዕ፡ለምግበ፡ንዋዩ፡ F. N. 32; c. Acc. prs.: *idoneum videri alicui*, ut: አልቦ፡ዘትበቍዮ፡ለከዊን፡እሙ፡ *nulla ei idonea videbatur* Org. 1. 4) *se utilem praebere* alicui, ei *se accommodare* vel *commodare* rem, *gratificari, favere*: c. Acc. prs., እግዚ"፡በቍዐነ፡በኵሉ፡ Jsp. p. 330; ተወከፍ፡ንስሐየ፡ወብቋዕ፡ለፈውሶትየ፡ p. 293; እስእለክሙ፡ብቍዑኒ፡ 1 Petr. 2, 11; አኀውየ፡ብቍዑኒ፡ Genz. f. 71. Hinc formula obtestandi: ብቍዐኒ፡, ብቍዑኒ፡ (proprie: *gratificare* vel *-camini mihi*; etiam ብቅዐኒ፡, ብቅዑኒ፡) *obsecro, quaeso, oro te* vel *vos* (δέομαι): Gen. 19, 18; Act. 8, 34; 2 Cor. 10, 2; 4 Esr. 3, 69; seq. Imperativo vel Optativo: Gen. 44, 18; 4 Esr. 10, 52; Luc. 9, 38; Act. 21, 39 rom.; 26, 3. 27, 34 Platt; Num. 12, 11. 22, 16; seq. ከመ፡ c. Subj.: ብቍዐኒ፡ከመ፡ትግበር፡ 1 Esr. 4, 46.

ተበቍዐ፡ III, 1 1) *utilitatem percipere, juvari*: ትሩፋት፡ዘይትበቍዑ፡ባቲ፡ዘይትመርሑ፡ቦቱ፡ *virtutes quibus juvantur ii, qui eum* (episcopum) *ducem sequuntur* Phlx. 15. 2) *utilitatem* vel *commodum afferri*: ዘይትበቋዕ፡ቦቱ፡ሎቱ፡ *res, qua ei utilitas affertur* F. N. 39, 2.

አስተብቍዐ፡, rarius አስተበቍዐ፡ (ut Esth. 7, 7. 8, 3 var.) IV, 1 [non est, quod cum Ludolfo radicem ab antecedente diversam statuamus, vel بَغَا ܒܥܳܐ huc referamus] 1) *sibi gratiam petere, in beneficii loco et gratia petere* alqd, c. Acc. rei et በኀበ፡ vel እምኀበ፡ vel እምነ፡ prs., ut: አሐተ፡ስእለተ፡አስተበቍዕ፡በኀቤከ፡ Kuf. p. 126; አስተብቍዓ፡እምኀበ፡ኤላም፡ Kuf. p. 45. 70. 108; Hen. 63, 1; c. Acc. prs.: ናስተበቍዐከ፡ δεόμεϑα *da nobis hanc veniam, bona venia oramus, quaesumus* Gen. 43, 20; Ex. 4, 10; Gen. 17, 18. 2) in genere: *precibus appellare* alqm i. e. a) *rogare, petere, orare, postulare* (plerumque παρακαλεῖν et ἀξιοῦν) Hen 14, 7. 39, 5. 40, 6. 83, 10; c. Acc. prs.: Deut. 13, 17; 1 Reg. 22, 4; Prov. 1, 11. 8, 4; እመ፡አስተብቍዐከ፡ጸላኢከ፡ ἐάν σου δέηται 26, 25; ከመ፡ኢትግባእ፡ታስተበቍዮሙ፡ Sir. 30, 28; παραιτεῖσϑαι Esth. 7, 7; Hen. 62, 9; Matth. 8, 31. 18, 32. 26, 53; Marc. 1, 40. 5, 23; Act. 16, 15; c. ኀበ፡ prs. Sap. 13, 17 seq.; c. በእንተ፡ causae: Hen. 13, 6. 83, 2; Philem. 10; Sap. 13, 17 seq.; c. Acc. rei: ምንት፡ዘታስተበቍዕኒ፡ Esth. 5, 3; 1 Esr. 4, 46; seq. ከመ፡ c. Subj. verbi: Matth. 14, 36; Marc. 5, 17. 6, 56; Hen. 63, 1. 84, 5; Esth. 8, 3; Jer. 7, 16; Dan. 1, 8; Asc. Jes. 8, 23; Herm. p. 20; vel seq. Subj. verbi: አስተበቍዕ፡ባዕደ፡ይግበር፡ሊተ፡ Job 30, 24; Matth. 8, 34; Marc. 5, 18; Luc. 8, 41; አስተብቍዮትየ፡ τὸ ἀξίωμά μου Esth. 7, 3; Lit. 165, 1; ጸሎታት፡ወስእለታት፡ወአስተብቍዮታት፡ Genz. f. 23. α) *precibus urgere* παραβιάζεσϑαι 4 Reg. 5, 16. β) *deprecari, intercedere pro* aliquo, c. በእንተ፡ (vel ለ፡) Hen. 89, 76; Jer. 7, 16. (11, 14); Lit. Cyr. b) *consolari*, παρακαλεῖν, Gen. 37, 35; 2 Reg. 10, 3; ኢታብዝኁ፡አስተብቍዮትየ፡ (v. ናዝዞትየ፡) Jes. 22, 4; 1 Thess. 3, 2

Platt. c) *adhortari, admonere* Rom. 12, 1. 16, 17; 1 Tim. 1, 3; 1 Cor. 4, 16. 16, 15; 2 Cor. 6, 1. 8, 6.

በቍዕ፡ part. (passim **በቍዕ፡** exscriptum), f. **በቍዕት፡** (Org.) 1) *utilis, fructuosus, frugi:* **በቍዓኒሃ፡** (v. **በቍዓኒሃ፡**) τῶν χρησίμων αὐτῆς Zach. 6, 10; **በቍዓን፡** εὔχρηστοι Herm. p. 13; c. **ለ፡** prs. Rom. 1, 14 rom.; Philem. 11. Nonnumquam subst. (i. q. **በቍዕ፡**), ut: **ፃማሆሙ፡ዘእንበለ፡በቍዕ፡** *sine utilitate* i. e. *inutilis* (ἄχηστος) Sap. 3, 11; 2 Tim. 2, 16; **አልቦቱ፡በቍዐ፡** Hebr. 7, 18; etiam *irritus*, ἄκυρος, **ዘእንበለ፡በቍዕ፡** II Can. Ap. 72. 2) *idoneus, aptus, dignus:* ἐπιεικής 1 Tim. 3, 3; εὔχρηστος c. **ለ፡** rei 2 Tim. 2, 21; **በቍዐ፡ረሰየኒ፡** ἄξιόν με ἡγήσατο Herm. p. 20. 27.

ብቁዕ፡ part. *utilis, idoneus,* c. **ለ፡** prs. Herm. p. 13 (bis); c. **ለ፡** rei Herm. p. 23.

በቍዕ፡ subst. *usus, utilitas:* **ምንት፡ውእቱ፡እጓለ፡እመሕያው፡ወምንት፡በቍዑ፡** (v. **ባቍዑ፡**) Sir. 18, 8; **ዘአልቦ፡በቍዕ፡** *inutilis, vanus:* **ኢትፍቅድ፡ብዙኀ፡ውሉደ፡እለ፡አልቦሙ፡በቍዐ፡** (v. **ባቍዐ፡**) 16, 1; **ይሁብ፡አብድ፡ዘአልቦ፡በቍዐ፡** (v. **ባቍዐ፡**) 20, 14; **ለዘአልቦ፡በቍዐ፡ወሀብኩ፡ኀይልየ፡** Jes. 49, 4; Num. 21, 5.

በቋዒ፡ n. ag. 1) *utilis, frugi,* de hominibus **አኀው፡በምንዳቤ፡በቋዕያን፡ይከውኑ፡** Prov. 17, 17; **በቋዕያኒሃ፡** Zach. 6, 10 var.; **ኮነ፡በቋዔ፡ለኵሉ፡** *omnibus utilis factus est* Org. 1. 2) *idoneus,* de hominibus F. N. 41, 5; homines qui sui judicii sunt, **ኮኑ፡በቋዕያነ፡ከመ፡ይሥርዑ፡ንዋዮሙ፡** F. N. 24, 3. 3) *gratificator, largitor, benefactor,* de Deo, qui nominatur **በቋዒ፡ለኵሉ፡** Kid. f. 22, et **በቋዔ፡ተድላ፡ዘኢይመውት፡** Prec. Mat.; Enc. Ter 25; de Maria: **በእንተ፡ማርያም፡ወላዲትከ፡(ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡)ምሕልላነ፡ባርከ፤በእንተ፡ማርያም፡ሐፃኒትከ፡ም"፡ባ"፤በእንተ፡ማርያም፡በቋዒትከ፡ም"፡ባ"፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

በቍዔት፡, etiam **ባቍዔት፡** subst., Pl. **በቍዔታት፡** 1) *usus, utilitas, commodum:* **ኢይከውነከ፡ለበቍዔትከ፡** 2 Reg. 18, 22; **ኢይከል፡በቍዔታ፡ለነፍሱ፡** (v. **በቍዖታ፡**) Sir. 37, 19; Chr. ho. 8; Hen. 102, 6. 2) *efficacitas:* **ቃላተ፡በቍዔት፡** (erbauliche Reden; *verba profectura alqd* ad animos excitandos) Sx. Haml. 7. 3) *gratificatio, beneficium:* Deus **አበ፡በቍዔታት፡** Const. Ap. 21. 4) sensu forensi: *ususfructus:* **እመ፡ኢተፈጸመ፡ነሢአ፡በቍዔት፡ባቲ፡** F. N. 28. 41 (vid. **ሕስት፡** sub **ወሐሰ፡**); **በቍዔታት፡** F. N. 28.

በቍዓት፡ subst. i. q. **በቍዔት፡** n. 1., ut: **እስመ፡ጾም፡በቍዓት፡ባቲ፤ጾም፡ቅድስት፡ይእቲ፡** Deg.; **ከመ፡ያርኢ፡ዕበየ፡በቍዓታ፡ለሕማማት፡** (*magnitudinem utilitatis passionum* Christi) Chr. ho. 8.

ብቁዓን፡(ብቍዓን፡) subst., id. 2 Reg. 18, 22 var.

አስተብቋዒ፡ n. ag. *rogator, precator* a) *supplex, supplicator:* **ገሞራውያን፡ይንበሩ፡በኵሉ፡ሕይወቶሙ፡ምስለ፡አስተብቋዕያን፡** (qui sunt unus ex ordinibus poenitentium) F. N. 48. b) *intercessor, deprecator,* c. **ለ፡** *pro* et **ኀበ፡** *ad* vel *apud:* Lit. 170, 1; episcopi **አስተብቋዕያን፡ለኵሙ፡ኀበ፡እግዚ"፡** F. N. 5.

መስተብቁዕ፡ subst. *intercessio, deprecatio,* **በእንተ፡ንጉሥ፡** *pro rege* Cod. Mus. Brit. XXXIII.

በቍጸ፡ I, 1 *congerere* vel *componere* et *accendere,* prunas: **ነሃቢ፡ዘይበቍጽ፡አፍሓመ፡** χαλκεὺς φυσῶν ἄνθρακας Jes. 54, 16; **ዘይበቍጽ፡አፍሓመ፡በምንሃብ፡** (gloss.) 41, 7; **ወበቍጹ፡አፍሓመ፡** ἀνθρακιὰν πεποιηκότες Joh. 18, 18.

ብቁጽ፡ vel **ብቍጽ፡** part. *congestus, compositus, accensus,* de prunis, igne: **ረከቡ፡አፍሓመ፡ብቍጸ፡** Joh. 21, 9; **አፍሓም፡ብቍጽ፡** M. M. f. 29; **አንጻሕከ፡ለኢሳይያስ፡እንዘ፡ታለክፎ፡አፉሁ፡በፍሕመ፡እሳት፡ብቁጽ፡** Tab. Tab. 56; Deus eos liberavit **እምእሳት፡ብቁጽ፡** Enc. Tachs. 27; Sen. 14. — *Voc. Ae.:* **ብቍጽ፡ዘ፡ጨኅር፡**; *aliud:* **ብቁጽ፡ብ፡የገል፡እሳት፡የተጫረሂ፡ይ።**

በበ፡ vid. sub **በ፡**

ባባሀ፡ nomen mensis Aegyptiorum secundi: (بابه) ⲡⲁⲟⲡⲓ vel ⲡⲟⲟⲡⲉ vel ⲫⲁⲟⲫⲓ, Abush. 8.

ባቢል፡ „nomen avis fictae: **አዕዋፈ፡ባቢል፡ዘውእቱ፡አኅርጋናት፡፫፻**, Lib. Myst. Crediderim esse aves illas Muhammedicas ابابيل Sur. 105, 3", Lud.

ባቢክ፡ nomen fructus aliusve rei, quam una e ficis horti Eden pondere aequat, ignotum (si quidem lectio sana est), Gad. Ad. f. 42.

በበየ፡ I, 2 (si non **ቤበየ፡**; vicinum est **የበበ፡**): *jubilare, laetum clamorem tollere,* prae libidine: **በበሰርከ፡ትቤቢ፡** (v. **ትየብብ፡**)**በውስተ፡ፍናዊሃ፡** Jer. 2, 23 ὠλέλυξε; at *Voc. Ae.:* **ይቤቢ፡ብ፡ይዘራል፡**; *aliud:* **ትቤቢ፡ዘ፡ትዘር።**

ቤት፡ nomen literae alphabeti Hebraici secundae Ps. 118, 9; Thren. 1, 2. 2, 2. 3, 5. 4, 2. Ubi de psalmis agitur, siglo **ቤት፡** Ps. 118, 9—16 notatur.

ቤት፡ vel **ባት፡** n. prgr. sc. βαίϑ, בַּת *mensura fluidorum* Hebr. (vid. Ges. thes. p. 251): **መስፈርተ፡ቤት፡** 3 Reg. 5, 11; **ባተ፡ጽድቅ፡** Hez. 45, 10. 11 vrs. nov. (vid. **ባዶስ፡**).

በተረ፡ rad. inus., cui potestas *secandi* inest, vid. **መተረ፡**

በትር፡ subst., fem. et m., coll. et sing., Pl. **አብትር፡**, raro **አብታር፡** (Num. 17, 17), 1) *virga* Gen. 30, 37—41; Herm. p. 62 seq.; **ትወጽእ፡በትር፡እምሥርወ፡ኤሰይ፡** Jes. 11, 1; **አብትረ፡ልብኔ፡** κλῶνες ἀγροῦ Job 40, 17. 2) *baculus, scipio, pedum, sceptrum,* Gen. 38, 18. 25; Ex. 4, 3 seq.; Num. 17, 17 seq.; Kuf. 41; Mich. 7, 14; Zach. 11, 7 seq.; Hez. 20, 37. 37, 16 seq.; **ዐቀበ፡መርዔቶ፡በበትሩ፡** Enc. Mag. 27; Ps. 22, 5; **ኢትጹሩ፡በትረ፡** Clem. f. 45; Matth. 10, 10; **በትረ፡ብርዕ፡** Hez. 29, 6; Jes. 36, 6; **ይሰብሩ፡ለበትረ፡ኃጥኣን፡** Sir. 32, 23; Hen. 48, 3; **በበትሩ፡እንተ፡ወርቅ፡** Esth. 4, 11. 5, 2. 8, 4; **በትር፡እንተ፡ዲበ፡ክሣዱ፡** Jes. 9, 4; **ይእኅዙ፡በትረ፡** Ep. Jer. 13; Jer. 31, 17; **በትረ፡ኀጺን፡** Ps. 2, 9; Apoc. 2, 27; **በትረ፡ብርሃን፡** Sx. Teq. 18 et Enc.; baculus, quo frumentum excutitur Jes. 28, 27; *fustis* Dan. ap. 13, 26; ῥόπαλον Prov. 25, 18; fullonis **በትረ፡መሃፒል፡** Sx. Teq. 27 Enc.; *bacillum* ferreum **በትረ፡ኀጺን፡** (inter cruciatus instrumenta) Vit. Barb.; Sx. 3) *virga, baculus, scipio* i. e. castigandi instrumenta: **ዘይምሕክ፡በትሮ፡** Prov. 13, 24; Job 9, 34; **ቍስለ፡አብትር፡** var. Sir. 28, 17; **በትረ፡**

መዐትየ፡ Jes. 10, 5; Thren. 3, 1; 1 Cor. 4, 21. 4) *tribus, stirps* populi: እንተ፡ትንእስ፡በትረ፡ነገዶሙ፡ 1 Reg. 9, 21. 10, 19. 20; 3 Reg. 11, 3; በትረ፡ነገድ፡ Enc. Genb. 10 (Lud.); Org.

በትረ፡ያርክ፡ n. prgr. *patriarcha* (ecclesiae) Sx. Mag. 13; Enc. Tachs. 1.

በታሮን፡ n. prgr. πατέρων, *patrum*: ዱብረ፡በታሮን፡ዘውእቱ፡ብሂል፡ደብረ፡አበው፡ Sx. Sen. 18.

በተከ፡ I, 1 [بَتَكَ *dissecuit, amputavit* (مَتَكَ); بَتَّ *secuit, resecuit, abrupit*; فَتَقَ *fidit, rupit*] Subj. ይብትክ፡, 1) *rumpere, abrumpere, divellere* (hebr. נתק:), vincula, laqueos, funes, al.: Ps. 2, 3; Jud. 16, 9; እበትክ፡ማኅሜከ፡ Nah. 1, 13; በተከ፡መአስረ፡ Jer. 5, 5; Hez. 24, 23 var.; ብትክ፡ Genz. f. 115 (vid. sub አሥጋሪ፡). 2) *discindere, abscindere*, caput alicujus, Enc. Mij. 15 (Lud.). — Schol. *Voc. Ae.* vid. sub መተረ፡

አብተከ፡ II, 1 *dirimendam curare* litem (cfr. መተረ፡): ታብትክ፡ቃሎሙ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Ex. 18, 19.

ተበትከ፡ III, 1 *rumpi, abrumpi, divelli, abscindi*: ይትበተክ፡ፈትል፡ Jud. 16, 9; Koh. 4, 12; Ex. 28, 28 (et 36, 31 in C); ኢይትበተክ፡ቶታኑ፡አሣእኒሆሙ፡ Jes. 5, 27; አሕባል፡ዘኢይትበተክ፡ 33, 20. 23; Jer. 10, 20 vrs. alt.; ተበትከ፡ሥርወ፡ልብየ፡ Job 17, 11; ይትበተክ፡መሣግሪሆሙ፡ Luc. 5, 6; መሠረተ፡ሃይማኖት፡ዘኢይትበተክ፡ Lud. (sine auct.); ተበትከ፡እብን፡እምደብር፡ (v. ተመትረ፡) Dan. 2, 34. 45.

ብቱክ፡ part. *ruptus, abruptus, discissus* Jos. 9, 3; መሥገርት፡ብቱክ፡ Jes. 19, 9.

ብትክ፡ subst. *discerptum, dilaniatum* Lev. 19, 7; Act. 21, 25 rom.; Clem. f. 96. 118. 141; Syn. f. 396; Kbr. Nag. n. 9.

ብትከት፡ n. act. *ruptio, ruptura* Jud. 16, 7. 8.

ብኄ፡ et **ቢኅ፡** (vel **ቢሕ፡**) subst., Pl. ቢኃት፡(ቢሓት፡) *hippopotamus* [ⲡ-ⲉϩⲉ?]: ተጠምቀ፡በማይ፡ዕራቁ፡ከመ፡ቈርነነዓት፡ወዐንጓጓት፡ወብሔ፡ M. M. f. 308; አክይስት፡ወዐናብርት፡ወሐገጻት፡ወዐናጕጕ፡ወቢሓት፡ወቈርነነዓት፡ Macc. f. 12; Lit. 176, 4. — De eo vid. Lud. hist. Ae. I, 11 n. 1 et comm. p. 155 seq. (amh. ጎማሬ፡).

በኍበኈ፡ (Ludolfus postulat በኍብኈ፡, at ኈ litera a ratione caeterarum gutturalium aliquantulum recedit) quadrl. I. [respondent ܒܰܩ, בַּק; باخ (بُوخ) et بَخُو] *putrescere, putrere, putrefieri, cariosum esse vel fieri*: ይበኈብኍ፡እገሪሆሙ፡በመግል፡ Hez. 7, 17; ውስተ፡ኵሉ፡መሌሊት፡ይበኈብኍ፡ (v. ያበ"፡)መግል፡ 21, 7; ይበኈብኍ፡አቍያጸ፡እገሪሁ፡ (βρωϑείησαν) Job 18, 13; ኵሎሙ፡እለ፡ይበልዑከ፡ይበኈብኍ፡ (v. ይትበልዑ፡) Jer. 37, 16; በኍበኈ፡ሥጋየ፡በዕፄያት፡ Job 7, 5; de ossibus Ps. 37, 5; በቍስለ፡ኀጢአት፡ሥጋየ፡በኍበኈ፡ወፄአ፡ Enc. Nah. 21; de ligno Gad. T. Zion; radice Jes. 5, 24. — *Voc. Ae.*: በኍበኈ፡ዘ፡በሰበሰ፡

አበኍበኈ፡ II *putredinem efficere* Hez. 21, 7 var.

ብኈቡኈ፡ part. *puter, putridus, cariosus* Job 24, 20 var.; 41, 18 var.

ብኍብኍ፡ et **በኍበኍ፡** adj., *puter, putridus, cariosus*; ዕፅ፡ብ"፡ (v. ብኈቡኈ፡) Job 24, 20. 41, 18 (v. ብኈቡኈ፡ et በኍበኍ፡).

ብኍባኄ፡ et **ብኈባኄ፡** subst. *putredo, putor, caries. foetor*, Lud. e Mss. Colb.; እሬኢ፡ንስሐተ፡ሥጋየ፡ከመ፡ብኈባኄ፡ዐንበሳ፡ ὥσπερ ὀσμὴν λέοντος Job 6, 7.

ብኈባኄ፡ *compositio* vid. sub ብሕባሔ፡

አንባኈብኈ፡ *strepere* vid. sub ባሕብሐ፡

ብናሴ፡ n. prgr., unum e nominibus lunae Hen. 78, 2; *Voc. Ae.*

I. **በነተ፡** I, 2 [denom. a ብነት፡] *tributum facere* vel *conferre, vectigal pendere*: ወለዘሂ፡ጸባሕተ፡ጸብሑ፡ወለዘሂ፡ብነተ፡በንቱ፡ τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον. τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος Rom. 13, 7.

ብነት፡ subst. *tributum, munus, vectigal* Act. 16, 16. 19; Rom. 13, 7. [cfr. מְנָת ܡܢܳܬܳܐ *pars, portio*; مَنّ *donum*, nec non מִנְחָה مِنْحَة]. — *Voc. Ae.*: ብነት፡ዘ፡የበረከት፡; *aliud*: ብነት፡ዘ፡አምኃ፡ወበዘ፡የሻያ፡ወበዘ፡ዕስብ ።

II. **ብንት፡** subst., fem. et m. [i. q. בַּת بِنْت ܒܪ̈ܬܐ *filia*]; non usitatum nisi conjunctum cum ዐይን፡, sc. ብንተ፡ዐይን፡ *pupilla* oculi (i. q. بِنْتُ ٱلْعَيْنِ; vid. etiam Ges. thes. p. 86 sub אִישׁוֹן), κόρη Deut. 32, 10; Ps. 16, 9; Prov. 7, 2; Zach. 2, 8; Sir. 17, 22; ϑυγάτηρ ὀφϑαλμῶν ኢታረምም፡ብንተ፡ዐይንኪ፡ Thren. 2, 18; ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ይሬኢ፡ጽልመተ፡ Prov. 20, 20 hebr.; Hen. 100, 5; እምነ፡ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ ἀπὸ τῶν κάνϑων τῶν ὀφϑαλμῶν αὐτοῦ Tob. 11, 12; ብንተ፡አዕይንቲሁ፡አዝረቅ፡ከመ፡ኒል፡ Sx. Haml. 8; ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ከመ፡ኵሕል፡ ibid.; Enc. Tachs. 11.

ብእሰ፡ I, 1 [بَؤُسَ *strenuus et audax fuit*, بَئِسَ *malis et damnis afflictus, miser fuit*; ܒܺܝܫܳܐ *malus*; ܐܶܬܒܶܐܫ *displicuit*; בָּאַשׁ *male oluit*; amh. ባሰ፡ *malum* vel *pejorem esse* vel *fieri*; arab. etiam بَهْس *audacia*, et بَاسَ *asper fuit*] Subj. ይብእስ፡ 1) *asperum* i. e. *acerbum, vehementem esse*, de dolore: ወእመሂ፡አርመምኩ፡ይብእሰኒ፡ (mihi) ሕማምየ፡ Job 16, 6. 2) *malum* vel *pejorem esse* vel *fieri*: ዘላዕለ፡ኃጥአን፡ይብእስ፡ምስብዒተ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡ Sir. 40, 8; c. c. Acc. prs. *alicui*, sc. a) *male vertere* alicui: ይብእሰከ፡ረጊጽ፡ውስተ፡ቀኖት፡በሊኅ፡ Act. 9, 5 Platt; Luc. 11, 26; እስመ፡ደኃሪታ፡(ለሐሰት፡)ትብእሰከ፡ οὐκ εἰς ἀγαϑόν ἐστι Sir. 7, 13. b) *malum videri* alicui, *displicere*: ብእሶ፡ለንጉሠ፡ፋርስ፡እስመ፡ εὗρεν ἀδικίαν ὅτι 4 Reg. 17, 4; eundem in modum Lud. interpretatur locum Lev. 20, 22. c) *adversum, infestum, noxium, perniciosum esse* alicui, *nocere*: ለእመበ፡ዘብእሰከ፡ ἐὰν εἰς σὲ πλημμελήσῃ Sir. 26, 11; አእምር፡ዘይብእሳ፡ τί πονηρὸν αὐτῇ 37, 27; ለዘላፉ፡ኢይብእስከ፡ 19, 7; Lev. 20, 22; βλαβερός 1 Tim. 6, 9; ይብእሶሙ፡ βλαβερόν ἐστι Chr. ho. 8; Act. 28, 6 Platt; Herm. p. 30; ኢይብእስከ፡ለሥጋከ፡ p. 18.

አብአሰ፡ II, 1 *male habere, aspere tractare, vexare*: ያብእሳ፡ለነፍስከ፡ (v. ያአክያ፡ለልብከ፡) Koh. 7, 23 (22).

ተበአሰ፡ (nonnumquam ተበእሰ፡ scriptum) III, 1 *se* asperum vel *violentum praebere, vim adhibere*, a) *vires contendere, acriter agere, contendere et laborare*: ወተበአሱ፡

ይትመየጡ፡መንገለ፡ምድር፡ Jon. 1, 13; ተበአሰ፡ያድኅኖ፡ Dan. 6, 14. b) *vim facere* vel *afferre* alicui, *cogere*, c. Acc.: ተበአሳ፡ወአድከማ፡ 2 Reg. 13, 14; ከመ፡ትትበአሶ፡ይስክብ፡ ምስሌሃ፡ Kuf. p. 138.

ተባአሰ፡ (plerumque **ተበአሰ፡** scriptum) III, 3 *pugnare, luctari, contendere, dimicare, conflictari, certare*, et de altercantibus, et de bellum gerentibus Ex. 21, 22; ደቂቀ፡ እምየ፡ተባአሱ፡በእንቲአየ፡ Cant. 1, 6; Hen. 15, 11; Kuf. p. 42; Gen. 26, 20; Lev. 24, 10; Jac. 4, 2; c. c. ምስለ፡ *cum* i. e. *contra* Deut. 25, 11; Jud. 11, 25; Ps. 143, in tit.; 151 in tit.; Kuf. 23; Hen. 90, 11—13; Act. 14, 2; c. Acc. (*impugnare, oppugnare*) Gen. 26, 22; 2 Par. 27, 5; ለዘይትበአሰከ፡ተዐገሦ፡ Hom. Joh.; nisi hoc fecero, እግዚ"፡ይትበአሰኒ፡ Ssal. Req.; ይትባአሱ፡ምክረ፡እግዚ"፡ Cyr. ad Th. f. 9; c. ምስለ፡ vel. ለ፡ *a partibus* alcjs vel *pro* aliquo: እሉ፡ተባአሱ፡ምስለ፡ዳዊት፡ 1 Par. 12, 21; ሊተ፡ Org.; c. በእንተ፡ rei (*pro*): ተባአስ፡በእንተ፡ጽድቅ፡ ἀγώνισαι περὶ τῆς ἀληϑείας Sir. 4, 28.

አስተባአሰ፡ (etiam **አስተበአሰ፡** scriptum) IV, 3 *contentionem excitare, ad conflictionem, certationem commovere* vel *adducere*: ዘያስተባእስ፡ወዘያስተሳልም፡በምንትኒ፡ግብር፡ኢይደልዎ፡ከመ፡ይኩን፡ስምዐ፡በውእቱ፡ግብር፡ F. N. 43, 12; c. Acc.: አስተባአሶሙ፡በጽልእ፡ Jsp. p. 306. 309. 333; M. M. f. 334.

ብኡስ፡ part. *malus, reprobus, abjectus*, ἐξεωσμένος 2 Reg. 14, 14.

ብእስ፡ subst., *improbitas* (?) 2 Reg. 14, 14 var.

ባእስ፡ subst. 1) *contentio, conflictio, pugna, luctatio*, μάχαι Prov. 17, 19; ጋእዝ፡ወባእስ፡ στάσις καὶ μάχη 17, 14. 26, 21; በባእስ፡ወበዝንጓጔ፡ይፌንዎሙ፡ Jes. 27, 8; ቦኑ፡ባእሰ፡ተባአሰ፡ምስለ፡እስራኤል፡ Jud. 11, 25. 2) „*asperitas, adversitas* quaevis" Lud. ex Org.; eodem refert Lud.: ጊዜ፡ላዕሌየ፡ያመዐብል፡ባእስ፡ *cum me instar fluctuum obruit adversitas*, Enc. Hed. 16, et ex Carm. Greg. affert: ባእሰ፡ቊር፡ *asperitas* (vel *injuria*) *frigoris*.

ብእሲ፡ subst. [vir a vi, strenuitate, fortitudine dictus, sicut גֶּבֶר], m., nonnisi in Sing. usitatum (pro Pl. frequentant ዕደው፡) 1) *vir*, ἀνήρ sexcenties, ut Gen. 4, 23. 19, 8. 39, 1. 2. 42, 11; Num. 31, 35; Deut. 22, 5; Jud. 3, 29; Jos. 4, 4. 7, 14. 15; Ps. 33, 9; 1 Reg. 2, 33. 4, 12. 6, 19. 9, 1. 2. 22. 13, 15. 17, 33; 2 Reg. 17, 8; Dan. 8, 15; 1 Tim. 2, 12. a) opp. feminae *mas, masculus* (sed nonnisi de homine) Gen. 4, 1; 1 Reg. 1, 11; ትወልድ፡ወልደ፡ብእሴ፡ F. N. 24, 6 (aliâs ተባዕት፡, ሮስ፡, ዕድ፡). b) opp. pueris et senibus: *vir fortis, juvenis*, 1 Reg. 9, 2. 26, 15; 3 Reg. 2, 2; Job 38, 3; አመ፡ ኮንኩ፡ብእሴ፡ ὅτε ἐγενόμην ἀνήρ Tob. 1, 9; ተፈሣሕ፡ብእሲ፡ በውርዙትከ፡ νεανίσκε ἐν νεότητί σου Koh. 11, 9. c) crebro opp. uxori: *maritus* (aliâs ምት፡): Matth. 19, 3; Marc. 10, 2; Rom. 7, 2. 3; 1 Cor. 7, 2; Gen. 3, 6; ብእሲ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ Jer. 6, 11; 4 Esr. 9, 42. 44; vid. ብእሲተ፡ብእሲ፡ sub ብእሲት፡ 2) *homo*, ἄνϑρωπος, creberrime, ut Gen. 6, 9. 32, 25. 37, 15. 41, 33. 42, 11; Ex. 2, 11; 1 Reg. 13, 14; Ps. 51, 6. 87, 4; Joh. 16, 21. 19, 5; 2 Cor. 12, 2; Phil. 2, 7; Rom. 5, 12. 16—18; ብእሲ፡አብድ፡ Sir. 4, 27. 23, 15; ብእሲ፡ዘማዊ፡ 23, 17. 25, 7; ብእሲ፡ጠቢብ፡ 20, 27; ብሉይ፡ ብእሲ፡ ὁ παλαιὸς ἄνϑρωπος Eph. 4, 22; Rom. 6, 6; ሐዲስ፡ ብእሲ፡ Eph. 4, 24; ቀዳማዊ፡ብእሲ፡ 1 Cor. 15, 47; ብእሴ፡ እግዚ"፡ 1 Tim. 6, 11; 1 Reg. 9, 6. 10. a) *aliquis* Jud. 6, 8; Cant. 8, 7; Matth. 18, 12; Marc. 14, 13; Luc. 8, 27; Act. 8, 27; ብእሲ፡ዘይብል፡ Enc. Mij. 14; Mag. 29 (Lud.); maxime in libris ex Arabico translatis. b) repetitum ብእሲ፡ብእሲ፡ vel *quisque, quilibet* Hez. 14, 4; Ex. 16, 29; Lev. 15, 2. 17, 8. 10. 18, 6, vel *singuli* Cant. 3, 8; 2 Esr. 14, 19. c) *alter*: ብእሲ፡ቢጾ፡ Jes. 19, 2. 41, 6; ብእሲ፡እምቢጹ፡ Koh. 4, 4; ብእሲ፡እኁሁ፡ Jes. 9, 19; Hebr. 8, 11; ብእሲ፡ዲበ፡ብእሲ፡ Jes. 3, 5. d) passim in st. c., sequente nomine rei vel qualitatis, eum notat, cui illa tamquam attributum convenit, ut: ብእሴ፡ ሰላም፡ *pacificus, pacis amator* Ps. 36, 39; ብእሴ፡ሐቅል፡ ἄγροικος Gen. 25, 27; ብእሴ፡ዕዳከ፡ *debitor tuus* Deut. 24, 11; ብእሴ፡ደም፡ *sanguinolentus* Ps. 5, 7; 2 Reg. 16, 7. 8, vel *mortis reus* ἀνὴρ ϑανάτου 3 Reg. 2, 26; ብእሴ፡ዐመፃ፡ 2 Thess. 2, 3.

ብእሲት፡ subst., fem., nonnisi in Sing. usitatum (pro Pl. frequentant አንስት፡ vel አንስትያ፡); in Vocativo ብእሲቶ፡ (ut Judith 11, 1; Luc. 13, 22. 22, 57; Joh. 4, 21. 20, 13. 15) vel አብእሲቶ፡ (Joh. 2, 4; Matth. 15, 28; Chr. Ta. 15) 1) *femina, mulier*, plerumque adulta, sive nupta, sive innupta: ብእሲት፡ድንግል፡ Lev. 21, 13; Sir. 15, 2; Gen. 24, 5; Esth. 2, 4; በእደ፡ብእሲት፡ ἐν χειρὶ ϑηλείας Judith 13, 15; ልህቀ፡ አጥባትኪ፡ወከንኪ፡ብእሲተ፡ Hez. 16, 7; ብእሲት፡ሐፃኒት፡ Ex. 2, 7; ብእሲት፡ፅንስት፡ 21, 22; ብእሲ፡ወብእሲት፡ 21, 28. 29. 35, 25; Lev. 12, 2. 18, 17. 19; ብእሲት፡ትክት፡ 20, 18; ብእሲት፡ዘማ፡ 21, 7; Deut. 22, 5; ብእሲት፡ነቢይት፡ Jud. 4, 4; አሐቲ፡ብእሲት፡ 9, 53; Ruth 3, 8; ብእሲት፡ መበለት፡ 2 Reg. 14, 5; 3 Reg. 11, 26; Matth. 5, 28; ብእሲተ፡ኀይል፡ Ruth 3, 11. Passim: *unaquaeque, quaelibet* ut Ex. 3, 22. 11, 2. 2) *uxor, conjux* Gen. 2, 22—25. 11, 29; Ex. 21, 3; ብእሲት፡እንተ፡ተኀድግ፡ምታ፡ Sir. 23, 22; ብእሲተ፡ሕፅንከ፡ 9, 1. 7, 26; Jer. 3, 1; ብእሲትከ፡ Ps. 127, 3. 108, 8; Mal. 2, 14; Matth. 27, 19; አውሰበ፡ብእሲተ፡ Gen. 25, 1; ነሥአ፡ብ"፡ 26, 34. 28, 1; Kuf. 25; ኮንተኒ፡ብእሲትየ፡ Gen. 20, 12; ነሣእከሃ፡ትኩንከ፡ብእሲተ፡ Deut. 21, 11. 13. 22, 19; ኢትንሣእ፡ብእሲተ፡ለወልድየ፡ Gen. 24, 3. 4; 4 Esr. 9, 46; etiam de concubina et de sponsa Gen. 16, 3. 30, 4. 29, 21; ብእሲተ፡አቡከ፡ *noverca tua* Lev. 18, 8. 11; Deut. 23, 1; crebro *nupta, marita* appellatur ብእሲተ፡ብእሲ፡ Deut. 5, 17; Gen. 20, 3; Jer. 9, 2; Prov. 6, 24; Job 31, 9; Sir. 9, 9; vel ብእሲተ፡ባዕድ፡ 9, 8. 41, 20. 21.

ሙብእስ፡ (etiam **ሙብእስ፡** Lud.) subst., m. et fem., *quidquid asperum et salebrosum est*, ut locus, regio, via; *salebra*; usurpatur a) subst.: ይኩን፡ኵሉ፡ሙብእስ፡መጽያሕተ፡ τὰ σκολιά Jes. 40, 4. 42, 16; Luc. 3, 5; ገብሩ፡ሙብእሰ፡ ፍናዋተ፡ ἔϑηκαν ἐν τοῖς πεδίοις σκάνδαλα Judith 5, 1; ኮነ፡ ፍናዊሁ፡ሙብእሰ፡ወመጽብበ፡ 4 Esr. 5, 11. 14; ኀጢአት፡ ሙብእስ፡ይእቲ፡ Herm. p. 32; ኅድጋ፡ለሙብእስ፡ ibid.; ደብር፡ሙብእስ፡ውእቱ፡ τὸ ὄρος τραχὺ λίαν p. 75; ፍኖተ፡ሙብእስ፡ Clem. f. 140; saepe trsl.: የሐውሩ፡ሙብእሰ፡ πορευόμενοι σκολιῶς Jer. 6, 28; ሙብእስ፡ይእቲ፡በኀበ፡አብዳን፡ Sir. 6, 20; ሙብእስ፡እበኒሃ፡ለፍኖተ፡ኃጥአን፡ 21, 10; Prov. 2, 15. b) adj.: ፍኖት፡ሙብእስ፡ Jer. 2, 25; Jud. 5, 6; ፍኖት፡ጠዋይ፡ወሙብእስ፡ Jer. 18, 15; ቈላት፡ሙብእስ፡ Deut. 21, 4.

መስተባእስ፡ part. 1) *contendens, pugnator, bellator, pugnax* (ad III 3) μαχητής Joel 4, 11; Kuf. 37; Org. 4;

መስተባእሳነ፡ሃይማኖት፡ οἱ τῇ δόξῃ μαχόμενοι Cyr. ad Th. f. 19; de litigantibus F. N. 43, 4. 2) *contentionem excitans, dissidia disseminans* (ad IV, 3): ኢይኩኑ፡መስተባእሳነ፡በእከይ፡ II Can. Nic. 28.

መስተባእሲ፡ part. c. term. adj., id. q. መስተባእስ፡ n. 1; μαχιμώτατος Cyr. ad Th. f. 6.

በአት፡ *spelunca* vid. sub በአ፡

በኡናህ፡, **ብኡናህ፡** nomen mensis Aegyptiorum decimi ⲠⲀⲰⲚⲒ (بونه), Abush. 8; aliae nominis formae ባውኒ፡ Abush. 8; በአውና፡ Voc. Ae.; ጰዮን፡ q. v.

በእንተ፡ *propter* vid. sub እንተ፡

በክ፡, **በከ፡** vide sub II በከየ፡

በኵሐ፡ I, 1 [contigua sunt פּוּחַ, נָפַח, נְפַח, ነፍሐ፡ *flare*] *sufflare* ignem, *sufflando excitare*, Hez. 22, 20. 21 var.

አብኵሐ፡ II, 1 *sufflare* ignem, *sufflando excitare*: ዘያበኵሑ፡ (v. ዘይ"፡) ዲቤሁ፡እሳተ፡ Hez. 22, 20; አበኵሕ፡ (v. እበኵሕ፡) እሳተ፡መዐትየ፡ 22, 21; *inflare* follem et *sufflare* eo: ዘያበኵሕ፡ምብኋሐ፡እሳት፡ φυσητήρ Jer. 6, 29; *efflare*: (አጋንንት፡) ኵሎሙ፡ያበኵሑ፡እሳተ፡እምአፉሆሙ፡ Gad. T. H.

ምብኋሕ፡ et **መብኵሕ፡** subst. 1) *follis*: መብኵሐ፡ (v. ምብኋሐ፡) ነሃቢ፡ሥጡቅ፡ Job 32, 19; ምብኋሐ፡እሳት፡ Jer. 6, 29. 2) *sufflatio*: በብዙኅ፡ምብኋሕ፡ *multa sufflatione*, Lud. e Mss. Colb.; Org. 3 (vid. ምንሃብ፡). — *Voc. Ae.*: ምብኋሕ፡ዘ፡መናፍያ ።

በኮረ፡ i. q. בכר ܒܟܰܪ بكر, de quibus vid. Ges. thes. p. 206.

ተበኵረ፡ III, 1 (denom.) 1) *primum partum edere, primiparam esse*: እጐላት፡እለ፡ተበኵራ፡ 1 Reg. 6, 7; አባግዕ፡እለ፡ተበኵራ፡ Kebr. Nag. n. 73; c. Acc.: መከን፡ተበኵረት፡ዮሐንስሃ፡ Mavâs. n. 3 et 68. 2) *primogenitum esse*: ዮሐንስ፡እምከርሠ፡መከን፡ዘተበኵረ፡ Deg.

በኵር፡ subst. [בְּכוֹר, ܒܽܘܟܪܳܐ] m. et fem., sing. et coll., Pl. አብኵር፡ et አብኳር፡ et በኵራት፡ 1) *primogenitura*, τὰ πρωτοτόκια Gen. 25, 31. 33. 27, 36; Deut. 21, 17; 1 Par. 5, 1. 2) *primi partus proles*, sive mascula sive femella (1 Reg. 14, 49), *primogenitus, -a, -um*, de hominibus et de brutis: ኵሉ፡በኵር፡ Ex. 11, 5. 12, 29. 13, 15; በኵሩ፡ለላህም፡, ለበግዕ፡, ለእድግ፡ Ex. 34, 19. 20; Gen. 4, 4; Deut. 12, 6. 14, 23; Tob. 5, 14; ይስማኤል፡በኵሩ፡ Gen. 25, 13. 35, 23; Num. 1, 20; 1 Reg. 8, 2. 14, 49; 1 Par. 8, 1. 39; ኤፍሬም፡በኵርየ፡ውእቱ፡ Jer. 38, 9; እንተ፡ትወልድ፡በኵራ፡ Jer. 4, 31; Ps. 88, 27. 134, 8; Rom. 8, 29; Col. 1, 15. 18; Apoc. 1, 5; ubi alii nomini appositionis instar adjungitur, ዘ፡ praepositum habere solet: ወልዳ፡ዘበኵራ፡ Gen. 25, 25. 27, 19. 32; Ex. 4, 22; Matth. 1, 25; Luc. 2, 7; seq. Gen. fratris: በኵረ፡ወልድከ፡ Ex. 22, 28. 34, 20; በኵረ፡ተባዕት፡ *primogenitus inter masculos* i. e. *masculus* 13, 13; collective Hebr. 11, 28; Pl. ደቂቀ፡ዳዊት፡አብኵር፡ (v. አብኵረ፡) ዐቃብያነ፡መንግሥት፡ 1 Par. 18, 17; አብኳር፡ (hominum) F. N. 14; trsl.: በኵረ፡አበው፡ቀደምት፡ sc. Adamus, Lit. Jac., *primus* 1 Par. 18, 17 var. — Ut videtur *juvencus*, ἁπαλός, tener Gen. 27, 9. 3) *primitiae*: በኵረ፡በለስ፡ *ficus praecox* Hos. 9, 10; Jes. 28, 4 var.; Pl. በኵራት፡ F. N. 16. 18; በኵራት፡ይሰዐሩ፡ *primitiae abrogantur* Sx. Nah. 28.

በኵርና፡ et **ብኵርና፡** subst. 1) *primogenitura, jus primogeniti* Hebr. 12, 16; Lit. 170, 4; Gen. 25, 31 var.; 27, 36 var.; ተሣየጠ፡እምኔሁ፡ብኵርናሁ፡ Sx. Nah. 28; በኵርና፡ Chr. ho. 31; Kuf. p. 88. 2) Pl. ብኵርናት፡ *primogenita*: ብፅዓናት፡ወብኵርናት፡ *votiva et primogenita* (quae offeruntur) Clem. f. 122.

ብኵርናት፡ subst. i. q. ብኵርና፡, ut: Jacobus አውጽአ፡ለሮቤል፡እምኍልቈ፡አኀዊሁ፡ወጸገዎ፡ብኵርናቶ፡ለዮሴፍ፡ Genz. f. 148.

I. **በከየ፡** I, 1 [בָּכָה ܒܟܳܐ بَكَى] Subj. ይብኪ፡ *flere, plorare, (vagire) deflere, deplorare, lamentari* Matth. 11, 17; Marc. 14, 72; Luc. 6, 25; Joh. 16, 20; Apoc. 5, 4; ብክዩ፡ Jes. 15, 2; ኢትብክዩ፡ Kuf. 27; ኀደገት፡በኪየ፡ (v. በክየ፡) Tob. 6, 1; Gen. 33, 4. 43, 30; Num. 11, 10; Jud. 20, 26; 2 Reg. 15, 23; Hen. 14, 7. 89, 69; de infante Ex. 2, 6; στενάζειν, ἀνα-, κατα-στενάζειν (*gemere, singultire*) Jes. 30, 15. 46, 8; Thren. 1, 4; ብኪ፡ Hez. 21, 6; ብክዩ፡ (κόπτεσθε) Jer. 4, 8; c. Acc. prs.: Gen. 23, 2; 1 Reg. 28, 3; 2 Reg. 1, 17 (θρηνεῖν). 3, 33; Kuf. 23. 26; አምርር፡በክዮቶ፡ (v. በኪዮቶ፡) Sir. 38, 17; ብክዩ፡ለዘሞተ፡ 22, 11; Hez. 26, 16; ኢይበክይዎሙ፡ Jer. 8, 2. 16, 4; Luc. 23, 27; Apoc. 18, 11; c. ዲበ፡ Hen. 95, 1; c. ላዕለ፡ prs. vel rei: 2 Reg. 1, 24; ብኪ፡ላዕለ፡ዘሞተ፡ Sir. 38, 16; Apoc. 18, 9; Jac. 5, 1; Luc. 19, 41; 4 Esr. 9, 41; c. በእንተ፡ vel እምነ፡ *ob, propter*: Matth. 2, 18; በእንተ፡ኵሉ፡ምንዱብ፡እበኪ፡ Job 30, 25; እመ፡በከየ፡ትለሚሃ፡እምኔየ፡ 31, 38; c. Acc. ብካየ፡, ut: ብካየ፡በከየት፡በሌሊት፡ Thren. 1, 2; በከዩ፡ብካየ፡ዐቢየ፡ Kuf. 23; እብኪ፡መሪረ፡ Jes. 22, 4; Matth. 26, 75. Praeterea nota: በከየ፡ላዕሌሁ፡ *flevit super eum* i. e. *coram eo, flendo adiit eum* Num. 11, 13; Jud. 14, 16. 17; vel *super eo* i. e. *in amplexu ejus* Gen. 45, 14. 15. 50, 1.

አብከየ፡ II, 1 *flere* vel *plorare facere, ad flendum movere*: በከየ፡ብካየ፡መሪረ፡እስከ፡አብከየ፡እለ፡ሀለዉ፡ህየ፡ Jsp. p. 339; ለእመ፡ኢበከይነ፡በፈቃድነ፡በዝየ፡ያበክዩነ፡በህየ፡ዘእንበለ፡ፈቃድነ፡ Macc. f. 25; ምንት፡ያበክየኪ፡ 1 Reg. 1, 8; Kuf. 17; 4 Esr. 9, 40 (ምንተ፡); ምንት፡ዘያበክየከ፡ Hez. 21, 7.

ተባከየ፡ III, 3 *simul, alium cum alio flere* vel *complorare*: ሶበ፡ተአምኑ፡ወተባከዩ፡በበይናቲሆሙ፡ወተሳዐሙ፡ Rel. Bar.

ብካይ፡ subst., m., *fletus, ploratus, lamentatio* Gen. 46, 29; በከየ፡ብካየ፡ዐቢየ፡ Jer. 38, 3, Jud. 21, 2; Koh. 3, 4; Job 16, 16; 1 Esr. 5, 62; Matth. 2, 18. 8, 12; ብካየ፡ኢያዜር፡ Jes. 16, 9; ብካይ፡ወላሕ፡ 22, 12; Joel 2, 12; Ps. 6, 8; ቃለ፡ብካይ፡ወቃለ፡ዐውያት፡ Jes. 65, 19; Jer. 9, 19 (φωνὴ οἰκτροῦ); ብካየ፡ገዓሮሙ፡ 3, 21; በዝኅ፡ብካይ፡ 31, 5; κοπετός Am. 5, 16.

በካዪ፡ n. ag. *flens, plorator*: ብፁዓን፡እንተ፡ተብህለት፡ለሕዙናን፡ወለበካይያን፡ (e Matth. 5, 4) Phlx. 79; Gad. Ad. f. 35. 76.

መብክይ፡ part. (II, 1) proprie: flere faciens, i. e. *solemniter deflens, deplorans, lamentans* pro mortuis) Matth.

9, 23 rom.; M. M. f. 187; Genz. f. 129 (e Matth. 7, 12); forma **መበክያን፡** (I, 2 vel II, 2) legitur M. M. f. 197.

መባክይ፡ part. (I, 3) id.: Matth. 9, 23 Platt.

II. **በከየ፡** I, 1 [בָּקַק *evacuavit*, בּוּקָה *vacuitas*, بُوقٌ *vanus*; etiam بَقَّ et بَكَأَ huc referenda sunt] *vacuum, inanem fieri, evanescere*, de luna: **ኢይሬኢኑ፡ ፀሓየ፡ ዘያበርህ፡ ወይጠፍእ፡ ወወርኀኒ፡ ትበኪ፡** σελήνην δὲ φθίνουσαν Job 31, 26.

በክ፡ subst. 1) *vacuitas, inanitas, vanitas*, deinde pro adj.: *vacuus, inanis, vanus*, **ኵሉ፡ ከበቡ፡ በክ፡** Hen. 73, 5. 78, 14; **ነገረ፡ በክ፡** 49, 4. 62, 3; **አብድ፡ ያፈደፍድ፡ ነቢበ፡ በክ፡** Koh. 2, 15; **ለከንቱ፡ ወለበክ፡ ሰርሐ፡** Job 20, 18. a) *orbitas, solitudo*, et pro adj.: *orbus, solus*: **ነበሩ፡ እስራኤል፡ በበክ፡** (sec. Hos. 3, 4) Enc. Jac. 26; **ትንበር፡ በክ፡** μενέτω ἄγαμος 1 Cor. 7, 11. b) *merus, nudus, solus*: **አኮ፡ በክ፡ በከመ፡ ትሬእይዎ፡ ለዝንቱ፡ ኅብስት፡** Lit. Chr.; Lit. Cyr. (Lud.). 2) crebrius adv. **በክ፡** a) *vane, inaniter, frustra* Hen. 55, 1. 60, 24; Koh. 2, 15; Prov. 1, 17. 3, 30; Job 21, 34; **በክ፡ ወሐሰተ፡ ገብሩ፡ አበዊነ፡ ጣዖቶሙ፡** Jer. 16, 19; **በክ፡ ጻመውኩ፡** Jes. 49, 4. b) *temere, fortuito*: **ኢትክዐው፡ ደመ፡ በክ፡ ዘእንበለ፡ ኵነኔ፡** Kuf. 21; **በክ፡ ለሊነ፡ ተፈጠርነ፡** αὐτοσχεδίως Sap. 2, 2; 1 Reg. 6, 9. c) *solum, tantummodo*: **ዐርክ፡ ለስም፡ በክ፡ ዘይትዓረክ፡** φίλος ὀνόματι μόνον φίλος Sir. 37, 1. d) *gratis* Gen. 29, 15; **ነሀብክ፡ በክ፡** Kuf. 19; **ኢነሥእ፡ እምኔሆሙ፡ በክ፡** ibid.

ቦሐ፡ inus., i. q. بَاحَ *apparuit, manifestus fuit; manifestavit*; IV *permisit*; X *putavit rem licitam*; e **ቦሐ፡** propagatum est **ብሕት፡** q. v.

አብሐ፡ II, 1 *permittere, concedere, sinere; potestatem, facultatem, veniam dare*, abs. Hebr. 6, 3; c. **ለ፡** prs. Job 32, 14; Sir. 15, 20; plerumque c. Acc. prs. ut: **ኢያብሐ፡ አቡሁ፡** Kuf. 31; 4 Esr. 8, 9; **ንብብ፡ ለእመ፡ አብሑከ፡** Sir. 35, 7; 1 Reg. 15, 24; seq. Subj. verbi: Gen. 18, 32. 31, 7. 44, 18; Ex. 3, 19; Jos. 10, 19; 2 Reg. 21, 10; **አባሕክሙ፡ ለሰብእ፡ ይንብብ፡ ዘከመዝ፡ ነገረ፡** Job 32, 14; **ኢያብሐ፡ መነሂ፡** (v. **መኑሂ፡**) **ያእምር፡ ግብሮ፡** Sir. 18, 4; Judith 12, 6; Dan. ap. 13, 26; 1 Tim. 2, 12; Hebr. 7, 23; Apoc. 11, 9; **ለእመ፡ አብዛኅከ፡** (**ተግባረከ፡**) **ትጸድቅ፡ ኢያበውሐከ፡** (sc. **ብዝኀ፡ ተግባርከ፡**) Sir. 11, 10; seq. **ከመ፡** c. Subj.: Ruth 1, 16; **ኢያብሐ፡ ወኢለመኑሂ፡ ከመ፡ የአብስ፡** Sir. 15, 20; 1 Reg. 24, 8; Kuf. 48; c. **ላዕለ፡** rei: **አብሖሙ፡ ላዕለ፡ አጋንንት፡** ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων Marc. 6, 7.

ተበውሐ፡ III, 1 *potestatem habere* vel *nancisci* a) *auctoritate et potestate pollere, dominari*, c. **ላዕለ፡**, ut: (**አጋንንት፡**) **ኢይትበውሑ፡ ላዕለ፡ ውሉደ፡ ጻድቃን፡** Kuf. 10; 4 Esr. 4, 64; Lud. comm. hist. p. 504 n. 47; c. **በ፡**, ut: **አሜሃ፡ ተበውሐ፡** (**ጢጦስ፡**) **በኵሉ፡ ሀገር፡** Jsp. p. 377. b) *facultatem, veniam, licentiam concessam habere*, (permissum est alicui): **እስመ፡ ተበዋሕኩ፡ እትናገር፡** Gen. 18, 31; **ተበውሐት፡ ከመ፡ ታብዝኃ፡ ለኀጢአት፡** Rom. 5, 20 rom. c) *potestati suae subjectum* vel *commissum habere* alqd: **ሥርዐት፡ ቅድስት፡ ዘተበዋሕክሙ፡** Clem. f. 92. d) *licentia concessa admitti ad* alqd: **ወትትበዋሕ፡ ኀበ፡ ቅዳሴሆሙ፡** Lud. e Mss. Colb.

ተባውሐ፡ III, 3 *sibi invicem potestatem, copiam dare* vel *facere* 1 Cor. 7, 5.

አስተበውሐ፡ (et **አስተብሐ፡** Lud. e 1 Reg. 20, 28) IV, 1 et **አስተበውሐ፡** IV, 3 1) *veniam petere, petere ut liceat* vel *permittatur*, c. Acc. prs. 2 Esr. 23, 6; seq. **ከመ፡** c. Subj. 1 Reg. 20, 6. 28; seq. Subj. Act. 13, 28 rom. 2) *veniam nancisci, concessam licentiam habere*, c. **ኀበ፡** vel **በኀበ፡** prs.: **አስተባዊሖ፡ ኀበ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ መጽአ፡** Sx. Haml. 5; Act. 9, 14 Platt; 26, 10 Platt. 3) *veniam concedere, permittere*: Satanas **አስተባውሓ፡** (Evam) **ለበሊዐ፡ ዕፀ፡ ዕልወት፡** M. M. f. 37; **አስተበውሖሙ፡ ለበሊዐ፡ ንዋየ፡ ውስጥ፡** Sap. 12, 5.

ብዉሕ፡ vel **ብውሕ፡** part. 1) *potestatem* vel *licentiam habens*: **ብእሲት፡ ኢኮነት፡ ብውሕተ፡ ላዕለ፡ ርእሳ፡** 1 Cor. 7, 4; F. M. 9, 1; **ኢኮነ፡ ብዉሓነ፡** 2 Thess. 3, 9; seq. Subj. verbi: **ወኢ፩ ኢብዉሕ፡ ይባእ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ ዘእንበለ፡ ካህን፡** Jsp. p. 374; Rom. 9, 21 Platt. 2) *arbitrio* vel *potestati* alcjs *traditus* vel *concessus, permissus, licitus*: **ብዉሕ፡ ለከ፡** (**ለጴጥሮስ፡**) **ሥልጣነ፡ ዚአሃ፡** (ecclesiae) Clem. f. 241; Gen. 39, 9; **ኵሉ፡ ብዉሕ፡ ሎቱ፡** Rom. 13, 1; imprs.: *licet, integrum est, fas est*, seq. Subj. verbi: **ኢኮነሁ፡ ብዉሕ፡ ለልዑል፡ ይግበር፡ ዘፈቀደ፡** Job 22, 12; **ብዉሕ፡ ሎቱ፡ ይንበር፡ ዲበ፡ መንበሩ፡** 26, 9; Matth. 9, 6 Platt; **ብዉሕ፡ ለከ፡ ትንብብ፡ ወትግበር፡ ዘፈቀድከ፡** Clem. f. 242; **ብዉሕ፡ ሎሙ፡ ይመንኵሱ፡** F. M. 5, 2; vel seq. **ከመ፡** c. Subj.: Marc. 2, 10; **ብዉሕ፡ ለኤጲስ፡ ቆጶስ፡ ከመ፡ ይፍታሕ፡** F. M. 6, 2.

በውሕ፡ subst. *potestas, facultas*: **ኢኮነኑ፡ በውሐ፡ ለለብሓዊ፡ ይግበር፡** Rom. 9, 21 rom. (si quidem lectio sana est).

መባሕት፡ subst. *potestas, auctoritas, facultas, venia, permissio, arbitrium, licentia*: **ተውህበ፡ ሎቱ፡ መባሕት፡** Dan. 7, 6; **በመባሕተ፡ መኑ፡** Matth. 21, 23; (exspectavit) **እስከ፡ ይረክብ፡ መባሕተ፡ ቃልየ፡** Clem. f. 124; **ዲያቆን፡ ኢይግበር፡ ምንተኒ፡ ዘእንበለ፡ መባሕተ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡ አቡሁ፡** Did. 8; **ዘእንበለ፡ መባሕተ፡ መምህሩ፡** Reg. Pach.; **ንኤዝዝ፡ ከመ፡ ኢይኩን፡ ለ፩ምንትኒ፡ እምይእዜ፡ መባሕት፡ ከመ፡ ያዝልፍ፡ አንብሮ፡ ዕቅብት፡ ውስተ፡ ቤቱ፡** F. M. 8, 1. Hinc **መጽሐፈ፡ መባሕት፡** *libellus permissionis, auctoritas literarum, venia per literas data* Act. 22, 5. 26, 12 Platt; Abush. 50; *literae formatae, epistola communicatoria* (γράμματα τεπυπωμένα, κοινωνικά, εἰρηνικά, συστατικά) Lud. comm. hist. p. 310; Can. Laod. 41 (42); **ይጽሕፍ፡ መባሕተ፡** εἰρηνικὰς ἐπιστολὰς διδόναι Can. Ant. 6 (7); etiam **መባሕተ፡ እንግዳ** ።

ቡቅ፡ vel **በውቅ፡** subst. (Sing. nondum repertus), Pl. **አብዋቅ፡** [بُوقٌ Pl. أَبْوَاقٌ] *lituus*: **ወይትነፋሕ፡ ቀርን፡ ወብዕዛት፡ ወአብዋቅ፡** Chr. Ax. f. 90.

ባውኒ፡ vid. **በኡናህ፡**

ቦአ፡ I, 1 [בּוֹא بَاءَ] Subj. **ይባእ፡** *intrare, ingredi, introire, inire* Gen. 6, 18; Hen. 14, 21; Jos. 6, 1; c. c. Acc. loci: **ቦአ፡ ቤቶ፡** Dan. 2, 17; Ps. 5, 8; **ቦአ፡ ጽርሐ፡** 1 Esr. 3, 3; Gen. 24, 67; **ባኡ፡ አህጉረ፡** Jer. 4, 5; **ኢይክል፡ በዊአ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡** 43, 5; **ባእ፡ ቤተከ፡** Jes. 26, 20. 13, 20; **ቦአ፡ ብሔረ፡ ግብጽ፡** Gen. 46, 6; Marc. 1, 21. 45; Matth. 6, 6; Act. 3, 3; **ዘይበውኡ፡ አብያተ፡ ሰብእ፡ ከመ፡ ይሰርቁ፡** F. M. 17, 7; c. **ኀበ፡** prs. *ad* alqm Ex. 5, 1. 7, 26. 9, 1; Gen. 34, 27; Hen. 40, 7.

81, 13; vel c. ኀበ፡ loci (*ad*) Hen. 72, 5; c. ውስተ፡ loci (*in*): ባእ፡ ውስተ፡ ታቦት፡ Gen. 7, 1; Ex. 40, 29; ኢትባኢ፡ ውስተ፡ ገራህተ፡ ባዕድ፡ Ruth 2, 8; 4 Esr. 10, 1. 24; ባኢ፡ ውስተ፡ ጽልመት፡ Jes. 47, 5; Cant. 5, 1; Hen. 14, 10. 12; Hebr. 9, 6; (*inter*) 1 Reg. 26, 7; (*in* vel *per*) Ps. 99, 4; Hen. 72, 13. 15; c. እንተ፡ *per*: ባኡ፡ እንተ፡ አናቅጽየ፡ Jes. 62, 10; Joh. 10, 9; c. ማእከለ፡ *in mediam rem* vel *inter* Ex. 24, 18; Act. 19, 30; c. adv., ut: እፎ፡ ቦእከ፡ ዝየ፡ Matth. 22, 12; ቦአ፡ ኀበ፡ ሀለወት፡ ሕፃን፡ Marc. 5, 40; ኀበ፡ ቦአት፡ Sir. 4, 13. a) *inire* feminam, *coire*, c. ኀበ፡ feminae Gen. 16, 2. 19, 31. 29, 21; Lev. 18, 19; Kuf. 28; Deut. 25, 5; 2 Reg. 16, 21; Ps. 50 in tit.; Hen. 7, 1. b) ex Hebraismo recepta est phrasis de *duce populi*: ይበውእ፡ ወይወፅእ፡ ቅድመ፡ ገጾሙ፡ 1 Reg. 18, 16; Num. 27, 17; de eo, qui *vivit* vel *versatur* cum aliquo Act. 9, 28. c) ingredi i. e. *admitti, recipi, adscisci* in societatem, civitatem, ecclesiam al., *participem fieri rei*: Deut. 23, 2. 4; ኢይባኡ፡ በጽድቅከ፡ Ps. 68, 32; ከመ፡ ንባእ፡ ውስተ፡ ዕረፍቱ፡ Hebr. 4, 1; ኢትበውኡ፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Matth. 5, 20; Marc. 10, 15; 1 Cor. 7, 18 rom. 20; እለ፡ ቦኡ፡ ውስተ፡ ሕግነ፡ Syn.; በእንተ፡ ጥምቀት፡ ወ(በእንተ፡) እለ፡ ይበውኡ፡ ኀበ፡ አሚን፡ F. N. 3. Nonnumquam in Canonibus ecclesiasticis ቦአ፡ absolute (pro ቦአ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡, ut Clem. f. 248) dicitur de eo, cui in ecclesiam intrare et sacra adire licet (opp. excommunicato), ut: (ቀዊም፡ እመ፡ ነስሐ፡) ይባእ፡ ወይትከነስ፡ ወይቅረብ፡ Clem. f. 160—164. d) *incidere* in rem: ከመ፡ ኢትባኡ፡ ውስተ፡ መንሱት፡ Matth. 26, 41; ከመ፡ ኢትባእ፡ ላዕለ፡ ደም፡ 1 Reg. 25, 26. 33. e) in judicium intrare cum aliquo i. e. eum in jus vocare Ps. 142, 2. f) *frequentare*: ይበውእ፡ ቤተ፡ መያሲ፡, ቤተ፡ ብለኒ፡ Clem. f. 127. g) *inire* foedus ቦኡ፡ ኪዳነ፡ 2 Esr. 20, 29. h) *subire* alqd Hen. 67, 2. i) *se immittere, immisceri*: ከመ፡ ኢትባኡ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ Jos. 23, 7; ውስተ፡ ነገረ፡ ባዕድ፡ ኢትባእ፡ ἐν μέσῳ λόγων μὴ παρεμβάλλου (ne interjicias te, ne interrumpas sermonem) Sir. 11, 8. k) de rebus: *introduci, immitti, ingeri*: ቦአት፡ ኀጢአት፡ ውስተ፡ ዓለም፡ Rom. 5, 12; ዘይበውእ፡ ውስተ፡ አፍ፡ Matth. 15, 17; Marc. 7, 15; Lev. 10, 18; Num. 31, 23. l) *offerri* (de collationibus): ወርቅ፡ ዘቦአ፡ τὸ ἀργύριον τὸ εἰςενεχθέν 4 Reg. 22, 4 (vid. አብአ፡). m) *penetrare*, c. Acc. 2 Tim. 3, 6 rom.; c. ውስተ፡, ut: ይበውእ፡ ስርዋጽ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ Jes. 36, 6; ገዓሮሙ፡ ቦአ፡ ውስተ፡ እዘኒሁ፡ Jac. 5, 4; Ps. 17, 8; ለትባእ፡ ኵሉ፡ እከዮሙ፡ ቅድሜከ፡ Thren. 1, 22; de oratione animos movente, in animos descendente: ነገሩ፡ ይበውእ፡ ውስተ፡ ልብ፡ Sir. 21, 17; 2 Reg. 19, 7; Gen. 50, 21. n) *venire* in mentem alicui: ቦአክሙ፡ ውስተ፡ ልብክሙ፡ seq. ከመ፡ et Subj., Mal. 2, 2; Marc. 4, 19. o) *supervenire, invadere* alqm (quamquam raro): ሐዘን፡ ኢይባእከ፡ Sir. 38, 17. — *Voc. Ae.*: አተወ፡ ቦአ፡ ዘ፡ ገባ ።

አብአ፡ II, 1 intrare vel inire facere i. e. 1) *introducere, inducere*, c. c. Acc. prs.: Gen. 6, 19; Luc. 2, 27; Joh. 18, 16; c. Acc. loci vel c. variis praep. (sicut ቦአ፡): አብአቶሙ፡ ቤተ፡ Tob. 7, 1; አባእኩክሙ፡ ምድረ፡ እስራኤል፡ Hez. 20, 42; 2 Esr. 19, 23; Gen. 43, 17; 2 Joh. 10; አብእዎ፡ ባሕረ፡ (sc. በሐመር፡) Enc. Masc. 30; አባእናሁ፡ ውስተ፡ ገነት፡ Kuf. 3; ኢታብእ፡ ኵሎ፡ ሰብአ፡ ዘረከብከ፡ ውስተ፡ ቤትከ፡ Sir. 11, 29; Gen. 43, 18; Ex. 23, 20; Num. 14, 16; Cant. 1, 4; አብእዎ፡ ኀቤሆሙ፡ ውስተ፡ ቤት፡ Gen. 19, 10; Luc. 5, 18. 19; Ps. 143, 17; e bello: ዘያወጽኦሙ፡ ወዘያበውኦሙ፡ Num. 27, 17; ወሎቱኒ፡ አባእከ፡ ቅድሜከ፡ ይትዋቀስ፡ Job 14, 3. In specie: a) *incidere facere* alqm in malum Matth. 6, 13; Ps. 65, 10. b) *introducere* vel *adducere* alqm in societatem, religionem, i. e. *recipiendum, adsciscendum curare*: አብኦሙ፡ (paganos) ውስተ፡ አእምሮ፡ እግዚ"፡ Sx. Genb. 7; ዘእንበለ፡ አብእዎ፡ ክርስትና፡ Sx. Teq. 25; Nah. 24; ዘእንበለ፡ ያብእዎን፡ ለአንስቲያሆሙ፡ ውስተ፡ ሃይማኖት፡ F. M. 5, 11. 2) *introferre, inferre, importare, immittere, ingerere, inserere, invehere*, ut: sanguinem in sacrarium Lev. 4, 5. 16. 16, 15; Hebr. 13, 11; ዓሥራቲየ፡ አባእክሙ፡ ቤተክሙ፡ Joel 4, 5; 2 Par. 5, 1. 7; onera per portas Jer. 17, 24. 27; Kuf. 2; alqd in speluncas Jes. 2, 19; aquas in urbem (inducere) Sir. 48, 17; naves in portum Jac. 3, 4; አብእ፡ እገሪከ፡ ውስተ፡ አርዑታ፡ Sir. 6, 24; vectes in annulos Ex. 25, 14. 27, 7. a) *invehere* proventum in horrea: Deut. 28, 38; Kuf. p. 48 (aliâs አእተወ፡). b) *accipere* (einnehmen, opp. expendere): ዘአባእከ፡ ወዘአውጻእከ፡ Sir. 42, 7. c) *in-, introducere* morem, παρειςάγειν 2 Petr. 2, 1; libros haereticorum F. N. 2 (vid. sub እንበረ፡). d) *injicere, interjicere, immittere*: ኢታብእ፡ ሐዘነ፡ ውስተ፡ ነፍስከ፡ Sir. 38, 20; ኢታብእ፡ ሐዘነ፡ ማእከለ፡ ትፍሥሕትከ፡ 13, 8; ዮጊ፡ ታበውእ፡ ኀጢአተ፡ ማእከለ፡ ጽድቅከ፡ 7, 6. 3) *afferre*: አብእ፡ ኤፉደ፡ προσάγαγε τὸ Ἐφούδ 1 Reg. 30, 7; አብኡ፡ ለነ፡ ፍትሐ፡ ኀበ፡ ልዑል፡ Hen. 9, 3; አነ፡ አባእኩ፡ ተዝካረ፡ ስእለትክሙ፡ ቅድሜሁ፡ Tob. 12, 12. 15; in specie *offerre* a) munus, donarium, collectam Matth. 2, 11; Ex. 30, 14. 15. 36, 3; Prov. 3, 9; Luc. 21, 1. 4. b) sacrificia Lev. 1, 2. 2, 12; Kuf. 49; Jes. 19, 21; Jer. 14, 12; 4 Esr. 10, 58. 59; እምከመ፡ አባእኩ፡ ለእግዚ"፡ ልዑል፡ ይሣህለኒ፡ Sir. 7, 9. 14, 11; ዘበንዋየ፡ ዐመፃ፡ ያበውእ፡ መባአ፡ 31, 24. 32, 1; Act. 21, 26; ካህን፡ ዘያበውእ፡ መሥዋዕተ፡ Lev. 7, 8.

ተበውአ፡ III, 1 *introduci* Rom. 5, 20 Platt; ቢጽ፡ እለ፡ ተበውኡነ፡ (v. ተባውኡነ፡ Platt) *qui introducti fuerunt nobis* (παρείσακτοι) Gal. 2, 4.

ተባውአ፡ III, 3 *se ingerere, inferre, intrudere* inter alios, c. Acc. Gal. 2, 4 Platt; 2 Tim. 3, 6 Platt.

አስተበውአ፡ vel **አስተብአ፡** IV, 1 *ad se* vel *sibi introducere, deducere* domum, c. Acc.: ኢይደልዎ፡ ለ፩ እምእመናን፡ ከመ፡ ያውስብ፡ ፪ አንስተ፡ ወያስተብአን፡ (aliâs ያስተጋብአን፡) F. M. 5, 4; ኢታስተበውእ፡ አዕርክተ፡ *ne ad te introducas amicas* (quales tentandae et firmandae suae castitatis causa introducere solebant) Syn. f. 283.

በአት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. በአታት፡ 1) *ingressio, ingressus, introitus, aditus*: በበአትከ፡ ወበፀአትከ፡ Deut. 28, 6; 1 Reg. 29, 6; 2 Par. 1, 10; Org. 1; በአተነ፡ ወፀአተነ፡ በሰላም፡ ዕቀበነ፡ Genz. f. 94; c. Acc.: እምዕፁብ፡ በአቱ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Matth. 19, 23. 24; c. ውስተ፡ ut: (ille est) ጥንት፡ ወበአት፡ ውስተ፡ ትሥጉት፡ ἀρχὴ ὥσπερ τις καὶ προειςβολή Cyr. c. Pall. f. 69; በትንሣኤሁ፡ ወበዕርገቱ፤ በንብረቱ፡ በየማንከ፤ ወበበአቱ፡ ውስተ፡ ህላዌከ፡ Genz. f. 115. Vid. etiam 4 Reg. 21, 16 var. a) passive: *introductio*: በዝንቱ፡ ዕለት፡ ኮነ፡ በአቱ፡ (sc. Jesu infantis) ውስተ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ Sx. Jac. 8. b) *introitus* i. e. *initium*: በአተ፡ ሰንበት፡ προσάββατον Marc. 15, 42; በአተ፡ ሌሊት፡ Abush. 12; በአተ፡ ክረምት፡ Enc. Sen. 25; በአተ፡ ጾም፡ in libris de Computo eccl. 2) *specus, spelunca, caverna, antrum* (*stabulum, latibulum, conditorium*) Gen. 23, 9 seq.; Kuf. 19;

Judith 16, 23; Joh. 11, 38; **በአተ፡ፈያት፡** Jer. 7, 11; Matth. 21, 13; **በአታት፡** Jud. 6, 2; Jes. 2, 19. 32, 14. 33, 16. 42, 11. 65, 4; Jer. 4, 29. 31, 28; Hez. 33, 27; Hebr. 11, 38; Apoc. 6, 15; **በአታተ፡ኰኵሕ፡** Job 39, 28, **በአታት፡ለመራዕይሁ፡** μάνδραι 2 Par. 32, 28; **በአተ፡መዛግብት፡** Clem. f. 8 seq.; Gad. Ad.; monachorum Phlx. 24 seq.; Enc. Hed. 17; (ossa ejus translata sunt) **በደብረ፡መቃርዮስ፡ኀበ፡ተሐንጸ፡በአት፡** Enc. Jac. 5; de loco in quo Christus natus est (aliâs **ጎል፡**) Org. 1.

በዋኢ፡ n. ag. *intrans, ingrediens, is qui introit:* (janua aperta fuit) **በእንተ፡ብዙኃ፡በዋእያን፡ወወፃእያን፡** Phlx. 122; a) *frequentator, commeans:* **ጽፉቅ፡በዋኤ፡ቤታ፡** Prov. 29, 45; Did. 3; vid. **በዋኢት፡** b) Macc. f. 15 legitur: (*puerorum captivorum quosdam constituit*) **በዋእያነ፡ውስተ፡ምስካቡ፡** i. e. *cubicularios.*

በዋኢት፡ subst. (fem. ad **በዋኢ፡**) *multitudo intrantium, frequentantes:* **ኀበ፡ብዙኃ፡በዋኢቱ፡በመዝግሕ፡አንብር፡** Sir. 42, 6.

አባኢ፡ n. ag. (II, 1) *introductor,* Lit. 173, 3.

ምብዋእ፡ et **ሙባእ፡**, subst., Pl. **ምብዋኣት፡** vel **ሙባኣት፡**, *ingressus, introitus, aditus:* **ኢያእምር፡ሙፃእየ፡ወሙባእየ፡** 3 Reg. 3^b, 7; Jes. 37, 28; εἴςοδος Prov. 8, 34; **ምብዋእ፡** Hez. 42, 9; **ሙባኣቲሁ፡** 43, 11; **ሙባአ፡ቤት፡** 44, 5. 46, 19; **ምብዋኣት፡** 2 Par. 23, 4; **እስመ፡እንተ፡ህየ፡ቦቱ፡ምብዋእ፡** (v. **ምቡእ፡**!) **ላዕለ፡ይሁዳ፡** Judith 4, 7; 4 Esr. 5, 3. 4. 13, 44; **ሙባአ፡ግብጽ፡** Kuf. 10; **ሙባአ፡ባቢሎን፡** Kuf. 20; Jos. 13, 5; Jud. 1, 24; Org. 2. In specie: locus *occasus* astri Hen. 73, 3.

ሙብዋእት፡ et **ምብዋእት፡** subst. 1) *commissura, junctura,* συμβολή Ex. 26, 4. 2) *vectes immissi* vel *inserti,* ἀναφορεῖς 2 Par. 5, 9.

መባእ፡ subst., m. et fem., coll. et sing.; Pl. **መባኣት፡** *oblatio* cujusvis generis in usum Dei, templi, ecclesiae facta (*donum, donarium, munus, collatio, collecta, sacrificium, anathema,* al.): καρπώματα Deut. 18, 1; ϑυσίαι Jer. 7, 21; Sir. 31, 23; προςφοραί **አብእ፡መባአ፡ለእግዚ"፡** 14, 11. 31, 21; ἀναφορά Ps. 50, 20; δῶρον Job 8, 20; Lev. 1, 2; Hez. 20, 39; **በብዙኅ፡መባእየ፡ይሰሪ፡ሊተ፡** Sir. 7, 9; Matth. 5, 24. 8, 4; Luc. 21, 1; ἀνάϑεμα Lev. 27, 28. 29; ἀπαρχή, ἀπαρχαί Ex. 25, 2. 3; Num. 15, 19—21; ἀφαίρεμα, ἀφόρισμα Ex. 35, 5. 21. 39, 2; Lev. 10, 14. 15; Num. 31, 52; **ጸሐፍተ፡መባእ፡** γραμματοειςαγωγεῖς Deut. 16, 18; collecta 2 Par. 24, 9 seq.; **ወርቀ፡መባእ፡ዘሣጹን፡** F. M, 17, 1; christianorum προςφοραί Lit. 159, 1. 160, 1; Const. Ap. 36; **መባኣት፡** F. M. 26, 3; **ጸሎተ፡መባእ፡** *oratio illationis* (quum panis et vinum ex prothesi ad altare inferuntur) Lit. 159, 1.

በዐ፡ inus., بَاعَ *manus distendit,* quoad potuit, *orgyia* (بَاعٌ) *dimensus fuit.*

ባዕ፡ subst. *spithama, palmus major,* σπιϑαμή Ex. 36, 16.

ብዕለ፡ I, 1 [Hebraei habent בָּעַל *possedit, dominatus est;* in specie: *uxorem duxit,* sicut بَعَلَ et ܒܥܶܠ; Arabes frequentant مَالَ *dives fuit;* vid. etiam **መበለ፡**] Subj. **ይብዐል፡** 1) *divitem esse* vel *fieri, locupletari:* **ነዳይኒ፡ወብዑልኒ፡** Sir. 11, 14; **ሠናይ፡ብዑል፡** 13, 24; **ሠያጢ፡ወሰካሪ፡ኢይብዕል፡** 19, 1; **ብዕሉ፡** Jer. 5, 27; Judith 15, 6; Gen. 30, 43; **ብዕልክሙ፡** 1 Cor. 4, 8; **ይብዕል፡** Job 15, 29; **ሀለወ፡ዘይብዕል፡በብዙኅ፡ጠዊዕ፡** Sir. 11, 18; **ከመ፡ትብዐሉ፡** 2 Cor. 8, 9; 1 Tim. 6, 9. 18; Apoc. 3, 18; Cyr. d. r. fid. f. 55; **ይጔጕእ፡ይብዐል፡** Prov. 28, 22; **እንተ፡እምኔሃ፡ብዕሉ፡ኵሎሙ፡** Apoc. 18, 19; c. Acc. **ብዕለ፡** Hen. 97, 8; **ይብዕል፡ብዕለ፡ዐቢየ፡** Dan. 11, 2; c. Acc. prs. i. e. *ditiorem esse aliquo:* **ዘይብዕለከ፡** Sir. 8, 2. 12. 13, 2; **ምንትኑ፡ይብዕላ፡ለጥበብ፡** τί σοφίας πλουσιώτερον; Sap. 8, 5. 2) *conjugium inire:* in loco Jes. 62, 5 **ከመ፡ይነብር፡ወሬዛ፡ምስለ፡ድንግል፡** verbo **ይነብር፡** in vers. nov. **ይብዕል፡** vel **ይቤዕል፡** (I, 2) sive substitutum sive appositum est (יִבְעַל).

አብዐለ፡ II, 1 1) *divitem reddere, locupletare, ditare,* Ep. Jer. 34; 1 Reg. 2, 7; c. Acc. prs. Gen. 14, 23; Kuf. 13; **ቀሊል፡በኀበ፡እግዚ"፡ያብዕሎ፡ለነዳይ፡** Sir. 11, 21; **እድ፡ጽኑዕ፡ብእሴ፡ያብዕል፡** Prov. 10, 4; **ቦእለ፡ያብዕሉ፡ርእሶሙ፡** 13, 7. 29, 46; Hez. 27, 33; c. **ለ፡** prs. 2 Cor. 6, 10; c. dupl. Acc. 1 Reg. 17, 25. 2) *festum celebrare, festum diem agere,* (denom. a **በዓል፡**), sive seq. **በዓለ፡**, ut: **ባቲ፡ያብዕሉ፡ሮም፡በዓሎ፡ለእስጢፋኖስ፡** Sx. Masc. 12; **ዕለት፡ዘያብዕሉ፡ቦቱ፡ትንሣኤ፡ቅድስተ፡** Abush. 40; **ተዘከረ፡ዕረፍቱ፡ሶርያ፡ያብዕሉ፡** Enc. Ter 15; sive absol., ut: **ተጋብኡ፡አይሁድ፡ከመ፡ያብዕሉ፡** Jsp. p. 372; **አብዐሉ፡፳ዕለተ፡** p. 294; Syn. p. 297; Sx. Sen. 4.

ተብዕለ፡ III, 1 (denom.) *festum celebrari:* **እለ፡ይትበዐላ፡ድርገ፡** *festa quae conjunctim celebrantur,* Enc. Haml. 27 (Lud.).

አስተብዐለ፡ IV, 1 *divitiis inhiare, opes captare,* Judae 16.

ብዑል፡ part. 1) *dives, locuples, opulentus* Ps. 9, 30. 44, 14. 122, 5; Koh. 10, 20; **ዕደው፡ብዑላን፡** Sir. 44, 6; **አንስት፡ብዑላት፡** Jes. 32, 9; Apoc. 2, 9. 3, 17; Sx. Teq. 14; **አልቦ፡ብዕል፡ዘይፈደፍድ፡እምነፍስ፡ብዕልት፡** Fal. f. 59; **ሀገር፡ብዕልት፡** Jes. 33, 20; c. **በ፡** vel **እምነ፡** rei Gen. 13, 2. 2) ut videtur: *festus, magnificus* Hen. 41, 5.

ብዕል፡ subst., m. et fem., *divitiae, opulentia, opes* Koh. 5, 12. 9, 11; Job 21, 7; **ብዙኃ፡ብዕልየ፡** 31, 25; Prov. 8, 18. 24, 31; Sir. 8, 2. 9, 11. 30, 15. 16; **ብዕል፡ወክብር፡** Kuf. 43; **ብዕል፡ወንዋይ፡** 2 Par. 1, 11; Ps. 111, 3; Jes. 16, 14. 29, 2; **ብዕለ፡ባሕር፡** 60, 5; Jer. 9, 23; **ዘይገብር፡ብዕሎ፡** 17, 11; Hen. 94, 8; **ብዕል፡ዓለማዊት፡** F. M. 18, 1; 1 Tim. 6, 17; **ብዕለ፡ስብሐቲሁ፡** Rom. 9, 23; **ብዕለ፡ጥበቢሁ፡** 11, 33.

ባዕል፡ adj. et subst., f. **ባዕልት፡**, Pl. **አብዕልት፡** (m. et fem., ut Ruth 3, 10) 1) *dives, locuples, opulentus* Jer. 9, 23; Dan. ap. 1, 4; Matth. 19, 23. 27, 57; Sir. 10, 22. 13, 18. 19. 21, 4; **ባዕል፡ደንጻዊ፡** 25, 2. 30, 14; **ብእሲት፡ክብርት፡ወባዕልት፡** Sx. Haml. 15; Teq. 18; Kbr. Nag. n. 21; **አብዕልት፡** Hen. 94, 8; Koh. 10, 6; Jes. 5, 14. 53, 9; Prov. 10, 15; Ps. 48, 2; 1 Tim. 6, 17; Jac. 2, 5; Luc. 6, 24; c. **በ፡** rei, ut: **ባዕል፡በወርቅ፡ወበብሩር፡** Sx. Ter 1. 2) *possessor, dominus, herus:* **ባዕለ፡ንዋይ፡** Lev. 5, 24; Num. 5, 7; **ባዕለ፡ላህም፡** Ex. 21, 28; **ባዕለ፡ቤት፡** Ex. 22, 7; Jud. 19, 22; Matth. 10, 25; Marc. 14, 14; Luc. 14, 21 (*paterfamilias*); (**ባዕልተ፡ቤት፡** *materfamilias* 3 Reg. 17, 17 Lud., sed vid. **በዓልት፡**); **ባዕለ፡ብሔር፡** ὁ κύριος τῆς γῆς Gen. 42, 33 (30). 43, 3; **ባዕለ፡ቤተ፡ነግድ፡** *xenoparochus* Sx. Nah. 15; Pl. **አብዕልት፡** Lev. 25, 33; **አግብአ፡ለአብዕልቲሃ፡** Tob. 2, 13; ἄρχοντες

Job 3, 15. 3) sicut **በዓል፡** q. v. usurpatur ad significandum eum, qui aliqua re *praeditus* est, *pollet*, eam *habet*, ut: **ባዕለ፡** (v. **በዓለ፡**) **ዕዳ፡** *creditor* Jes. 24, 2; Luc. 7, 41; Ps. 108, 10; **ባዕለ፡** (v. **በዓለ፡**) **ጸጋ፡** *donator* (*liberalis*) Enc. Masc. 28; **አብዕልተ፡ነውራት፡** *vitiis* (corporis) *affecti* F. M. 20, 5; **አብዕልተ፡ኀጣውእ፡ንኡሳት፡** *peccatillis affecti* 1, 5; **አበው፡አብዕልተ፡ጉባኤ፡ቅድስት፡** *patres qui S. Synodo interfuerunt* 5, 4.

በዓል፡ subst. m. (Pl. **አብዕልት፡** vid. sub **ባዕል፡**); f. **በዓልት፡**, Pl. f. **በዓልታት፡** 1) *possessor, dominus, -a, herus, -a*: **በዓለ፡ምድር፡** Job 31, 39; **በዓለ፡ቤት፡** Luc. 13, 25; Hebr. 3, 3; F. M. 17, 7; **በዓለ፡ሐመር፡** Jsp. p. 351; **በዓልተ፡ቤት፡** 3 Reg. 17, 17; Jud. 19, 22 var.; 1 Tim. 5, 14. 2) usurpatur ad significandum eum, qui alqd *habet, administrat, facit*, re *praeditus est, pollet*, ejus *auctor* est: **በዓለ፡ዕዳ፡** creditor Jes. 24, 2; Ps. 108, 10 ann.; 4 Reg. 4, 1; **በዓለ፡መንበር፡** *qui sedem* (episcopalem) *tenet* F. N. 4; **በዓለ፡መዛግብት፡** *thesaurensis* Jsp. p. 378; **በዓለ፡ሰይፍ፡** *decollator* Sx. Jac. 6; **በዓለ፡ጸብኅ፡** *culinarius* (monasterii) Sx. Jac. 12; **በዓለ፡ርዴ፡** *fenerator* Kedr f. 64; **በዓለ፡ውዴት፡** *calumniator* F. N. 5; vidua **በዓልተ፡ክልኤ፡ጸሪቅ፡** (Luc. 21, 2) Phlx. 54; **ርግብ፡በዓልተ፡የውሀት፡ወሰላም፡** Phlx. 105; **በዓለ፡እቶን፡** *faber fornacarius*, **በዓለ፡ሕብር፡** *infector* F. N. 23; in specie *auctor* libri, dicti: **ይቤ፡በዓለ፡መጽሐፍ፡** *ait scriptor* Jsp. p. 271 seq.; Chrys. Ta. 8; **በከመ፡በዓለ፡ምሳሌ፤ዘያከብር፡ሰብአ፡ያከብር፡ርእሶ፡** οὐχὶ παροιμία τοιαύτη ἐστίν· ὁ τιμῶν, ἑαυτὸν τιμᾷ; Chr. Ta. 25.

ባዕላይ፡ adj. rel., (rhythmi causa a poëta formatum) *dives*: **ክንከ፡ከመ፡ነዳይ፤ሊባኖስ፡ክቡር፡ወልደ፡ባዕላይ፡** Mavâs. n. 30.

መብዕሊ፡, part. c. term. adj., f. **መብዕሊት፡** *ditans, locupletans*, Org. 4.

በዓል፡ subst., m. et fem. (ut Kuf. 6), Pl. **በዓላት፡** *festum, dies festus* a) *solemnia laeta, convivium, epulum*, in specie *nuptiale* (quidquid feriis, hilaritate, pompa, cibo potuque liberaliori celebratur): πότος 1 Reg. 25, 36; **ገብረ፡በዓለ፡ለአሕዛብ፡** Esth. 1, 5. 2, 18; Judith 6, 21; δοχή Esth. 1, 3. 5, 4 seq.; χορός **ገብሩ፡ላቲ፡ዐቢየ፡በዓለ፡** Judith 15, 12; δεῖπνον Apoc. 19, 17; Luc. 14, 12; γάμος Tob. 6, 13. 8, 19. 9, 6. 11, 18; 4 Esr. 9, 46; Matth. 22, 8; **በዓለ፡መርዓ፡** Apoc. 19, 9; **በዓሎሙ፡ለአእዱግ፡ገዳም፡** εὐφροσύνη ὄνων ἀγρίων Jes. 32, 14. 35, 7; τελεταὶ ἀνόσιοι **በዓላት፡ዘርሑቅ፡እምጽድቅ፡** Sap. 12, 4. b) *dies festus*, sensu proprio (de *diebus sacris anniversariis* populorum), ἑορτή: Judaeorum Ex. 34, 22; Lev. 23, 1 seq.; Kuf. 1. 6 seq.; Ps. 73, 9; Hez. 23, 34; Tob. 1, 6; **ዕለተ፡በዓል፡** Bar. 1, 14; **አልቦ፡ዘይመጽእ፡ለበዓል፡** Thren. 1, 4. 2, 6; Sir. 36, 8. 43, 7; Joh. 2, 3. 4, 45. 5, 1; Matth. 26, 5. 27, 15; Luc. 2, 42; **ገብረ፡በዓለ፡** Ps. 41, 5; Jes. 30, 29; Nah. 2, 1; Christianorum Did. 29; **በበዓላት፡እሙራት፡** *festis solemnibus* F. M. 10, 3; **በዓለ፡፵** *tesseracoste* seu *ascensio*, Stat. Ap. 12; Cod. Mus. Brit. XXX, 53; **በዓለ፡፶** *pentecoste*, Deg., al. Distinguunt Aethiopes **በዓላት፡ትኩላት፡** *festa fixa* seu *immobilia* et **ኢትኩላት፡** vel **ዐዋድያት፡** *mobilia*, Lud. — Praeterea notandum, vocem **በዓለ፡** ante nomen festi crebro omitti, ut: **በቴዎድሮስ፡ሰማዕት፡** (pro **በበዓለ፡ቴ"፡ሰ"፡**) *in festo Theodori martyris* 2 Cor. 10 tit.

በዐል፡ vel **በዓል፡** n. prgr., Βάαλ, Deus populorum Canaaneorum (בַּעַל), Jud. 2, 13. 6, 31; 3 Reg. 16, 31. 32; Zeph. 1, 4; Rom. 11, 4 al.; etiam **ብዔል፡** vel **ቤዔል፡**, ut: **ቤዔል፡ፌጎር፡** Βεελφεγώρ Num. 25, 3; Deut. 4, 3; et **ቤል፡** Βήλ Deus Babyloniorum Jes. 46, 1; Dan. ap. 13, 4; Pl. **በዓልም፡** et **በዓሊም፡** Βααλίμ Jud. 2, 11 ann.; sed etiam **በለዓም፡** ut 3 Reg. 22, 54 al.

መብዐል፡ *instrumentum ferreum* vid. sub **ዐበለ፡**

በዐረ፡ inus. i. q. בָּעַר *absumsit, depavit*, unde בְּעִיר *pecus*, ܒܥܝܪܐ id.; بَعِير *camelus* (*jumentum onerarium, asinus*).

ብዕራዊ፡ (Ex. 20, 17. 22, 9) et crebrius **ብዕራይ፡**, nec non **ብዕራ፡**, subst., m. et fem., (δάμαλις Jes. 5, 18; Sir. 38, 26), coll. et sing., Pl. **አባዕር፡**, *bos*, in specie *bos arator, armentum*, Ex. 20, 17: 22, 9; Lev. 19, 19; Jes. 30, 24; Sir. 38, 26; **አርዑተ፡ብዕራ፡** et **ብዕራይ፡** Jes. 5, 18; Sir. 26, 7; **ዘይቀሥፍ፡ብዕራሁ፡** (v. **ብዕራዩሁ፡**) 38, 25; **ተያፍን፡ወብዕራ፡** ibid.; **ጽምደ፡ብዕራ፡** v. **ብዕራይ፡** Jes. 5, 10; **መጺአ፡ዐቢይ፡ብዕራይ፡በልየሙ፡** Jsp. p. 341; **ከመ፡ይጸመዱ፡ተያፍን፡ወብዕራ፡** Enc. Sen. 11. 29; **አባዕር፡** Jsp. p. 282; M. M. f. 42; **አባዕር፡እለ፡ይወግዑ፡** F. N. 47; **ብዕራይ፡ዘብርት፡** (candefactus, torturae inserviens) S. Masc. 27. [Amharenses vocabulo **ብሬ፡** vel **በሬ፡** utuntur; vid. etiam Harris II. 𝔄𝔫𝔥. p. 48.].

በዐት፡ *spelunca* vid. sub **ቦአ፡**

ብዕዛ፡ subst., secundum Ludolfum animal in septentrionalibus Aethiopiae partibus frequens, magnitudine cervo, figura vaccae simile, colore cinereo; *antilopis* species, *oryx* secundum Harris I p. 160. 191—195. 214.

ብዕዛ፡ et **ብዒዛ፡** (etiam per **እ**, **ኢ**) subst., Pl. **ብዕዛት፡** vel **ብዒዛት፡** nomen instrumenti musici, ut videtur *cornu* vel *bucinae* vel *litui* species (secundum Ludolfum „cornu genus tenue et longum, quod inflari solet, sic dictum ab animali **ብዕዛ፡**“). Saepius cum **ቀርን፡** conjunctum reperitur, ut: **በአቅርንት፡ወበብዕዛ፡** ἐν σάλπιγξι καὶ ἐν κερατίναις 2 Par. 15, 14; Gad. Ad. f. 138; **በጸናጽል፡ወበዕንዚራ፡ወበቃለ፡ቀርን፡ወብዕዛ፡** 1 Par. 25, 1; **ወምስሌሁ፡መዘምራን፡እለኒ፡በጸናጽል፡ወእለኒ፡በከበሮ፡ወእለኒ፡በብእዛ፡ወበአቅርንት፡** 13, 8. Sed ut in locis modo laudatis 1 Par. 13, 8. 25, 1 pro κινύραις vel νάβλαις substitutum videtur, ita in aliis quoque locis variis varia instrumentorum nomina Graeca respondent: **በብዕዛ፡የዐነዝሩ፡** ἐν κινύρᾳ 1 Par. 25, 3; **በከበሮ፡ወበብዕዛ፡** ἐν νάβλαις καὶ κινύραις 2 Par. 5, 12. 29, 25; **በውእቱ፡አቅርንት፡ወብኢዛት፡** (v. **ወብዕዛት፡**) **ወበጸናጽል፡ወበመሓልይ፡** (ἐν ὀργάνοις?) 2 Par. 5, 13; **ቃለ፡ቀርን፡ወዕንዚራ፡ወመሰንቆ፡ወብዕዛ፡ወማሕሌት፡** (σύριγξ an σαμβύκη?) Dan. 3, 5 seq., unde interpretes nomina instrumentorum musicorum negligentissime vertisse elucet. Aliâs quoque occurrit, ut Org. 3; **አርጋኖን፡ወብዕዛ፡** Sx. Masc. 18. Denique *Voc. Ae.* in alium errorem abeunt et *cymbalum* vel *tintinnabulum* interpretantur: **ብዕዛ፡ዘ፡ጸናጽል፡**; *aliud:* **ናብሊስ፡ብእዛ፡ብ፡ቃጭል፡ብዕዛሰ፡ጸናጽልሂ፡ይ፡**

በዐደ፡ I, 1 [بَعُدَ *distitit, longius abfuit*; IV *removit*], *mutare*: **በዐደ፡ገጾ፡** ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ Ps. 33 in tit.; **አከ፡መይጥ፡ርእሶ፡ወብዒድ፡እምፍጥረቱ፡** M. M. f. 381.

አብዐደ፡ II, 1 *mutationem facere* alicujus, c. Acc: **ሰብአ፡ከማነ፡ይሬስዮ፡** (Christum) **ወያብዕድዎ፡እምወልድ፡** κοινὸν ἄνϑρωπον ἀποφαίνειν καὶ εἰς ἑτερότητα ἀποτειχίζειν Cyr. c. Pall. f. 82.

ተባዐደ፡ III, 1 et **ተባዐደ፡** III, 3 1) *se amovere, sedem mutare, migrare, recedere:* **ኢይትባዐድ፡እምሢመቱ፡ውስተ፡ካልእ፡ሢመት፡** (paulo infra **ይትፋለስ፡**) Clem. f. 191; (ego Deus) **ገበርኩ፡ከመ፡አንቲ፡ትኩኒ፡እንቲአየ፡ወአንቲኒ፡ትትባዐዲ፡እምኔየ፡በከመ፡ተባዐዱ፡ሰዶም፡ወገሞራ፡** Macc. f. 6; (Filius) **ወረደ፡እንዘ፡ኢይትፈለጥ፡እምህላዌሁ፤ነገደ፡እንዘ፡ኢይትባዐድ፡እምሥላሴሁ፡** Lit. Chrys.; Deg. 2) *se mutare, mutari, alium fieri,* Ps. 44 in tit.; **ኢተባዐደ፡እመለኮቱ፡እግዚ"፡ቃል፡** οὐκ ἠλλοίωται ϑεὸς ὢν ὁ λόγος Cyr. c. Pall. f. 81; **እስመ፡ኢይትባዐድ፡ዘእግዚ"፡ቃል፡አላ፡ለዝላፉ፡ውእቱ፡ይሄሉ፡** Cyr. ad Th. f. 15; **ዘአልቦ፡ተባዕዶ፡** *immutabilis* Enc. Ter 8; c. pron. suff.: *mutatum* vel *alium videri* alicui, ut: **ተባዐደተኒ፡ሀገር፡** Rel. Bar.

አስተባዐደ፡ IV, 3 *diversos facere* vel *dicere, in diversos separare,* c. Acc., ut: **ያስተባዕድ፡ሥላሴ፡** (opp. **ያስተዋሕድ፡**) M. M. f. 12; **እፎ፡ታስተባዕዶ፡ለዘ፡ኢይትባዐድ፡** ibid.; c. Acc. et **እምነ፡** (*ab*) M. M. f. 154. 217.

ብዑድ፡ part. 1) *diversus, longe distans, alienus:* **ብዑዳን፡ብዙኃን፡** διάφοροι Cyr. ad Th. f. 7; Lit. 171, 3; **ዘከመ፡ተፈልጦ፡** (differentia) **ማእከለ፡አሮን፡ወማእከለ፡ክርስቶስ፡ብዑድ፡ፈድፋደ፡ከማሁ፡** caet., Chr. Ta. 11; c. **እምነ፡** (*ab*) Org. 3; **ብዑድ፡እምኅሊና፡** *alienum a ratione* hominum i. e. *paradoxum,* Lit. Orth. 2) *colore diversus* vel *varius, versicolor* Ex. 26, 36. 27, 16. 28, 6; **ብዑድ፡ሥን፡ላሕይ፡** παμποίκιλον κάλλος Cyr. ad Reg. f. 25.

ባዕድ፡ (part.) adj. *alius, alter,* et adj. et substantive: **ዘእምባዕድ፡ዘመድ፡** Lev. 22, 10; **ባዕድ፡ሰብእ፡** Ex. 30, 32; **ወኢጸውዐ፡ባዕደ፡ሰብአ፡ወኢመነሂ፡** Judith 12, 10; Hen. 89, 35; **አልቦ፡ባዕደ፡እንበሌሁ፡** Deut. 4, 35; Jes. 64, 4; **ገራህተ፡ባዕድ፡** Ruth 2, 8. 22; **ዘዘራእኩ፡ባዕድ፡ይብልዖ፡** Job 31, 8. 30, 24; **የኀድግ፡ኵሎ፡ለባዕድ፡** Sir. 11, 19; **ይዘግብ፡ለባዕድ፡** 14, 4; **ቤተ፡ባዕድ፡** 21, 23; **እንዘ፡ባዕድ፡ይነግር፡ኢታይድዕ፡ቃለከ፡** 35, 9; Dan. 5, 17; Prov. 27, 2; Koh. 7, 22; Ps. 104, 42; Jes. 42, 8; **መኑ፡ባዕድ፡ዘይመይጥ፡ምክሮሙ፡** 44, 25; Joh. 4, 38; Marc. 15, 31; 1 Petr. 4, 15; c. **እምነ፡**, ut: **ኢይርአይ፡ባዕደ፡እምነ፡ማእድ፡ወጻሕል፡** (*nihil aliud quam mensam*) Reg. Pach. a) *caeteri:* **ወባዕድኒ፡ኵሎ፡ተግባሮሙ፡** 2 Esr. 23, 16; Ps. 147, 9; Asc. Jes. 6, 16; Marc. 4, 19; 1 Cor. 11, 34. b) *alienus, peregrinus:* **አሕዛብ፡ባዕድ፡** ἔϑνη ἀλλότρια Sir. 29, 18; **በብሔረ፡ባዕድ፡** Jer. 5, 19; Judith 5, 18; **ኮነ፡ለባዕድ፡ርስትነ፡** Thren. 5, 2; **ለባዕድ፡አማልክት፡** Jer. 16, 13. c) **እንተ፡ባዕድ፡** ἄλλοϑεν *aliunde, alibi, aliorsum* Esth. 4, 14 (vid. etiam Ruth 2, 8).

ቡዓዴ፡ subst. *diversitas, differentia, discretio, variatio* Clem. f. 47; Lit. Orth.; **ሥላሴ፡ድሙር፡በኢቡዓዴ፡ወኢቱሳሔ፡** Ath. de Trin.; Trinitatis personae **ኢይትከወሱ፡በቱሳሔ፡ወኢይትፈለጡ፡በቡዓዴ፡** M. M. f. 52; **ዘማሕሌትየ፡ቡዓዴ፡** *cantici mei variatio* (modulatio) Enc. Tachs. 3.

ብዕድና፡ subst. 1) *mutabilitas;* Deo non convenit **ብዕድና፡** (nec **ሚጠት፡** nec **ውላጤ፡**) Cyr. ad Th. f. 10; τροπή f. 15 (ubi **ውላጤ፡** μετάστασις). 2) *diversitas, differentia, discretio:* **ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡ወብዕድና፡** τομῆς τινὸς δίχα καὶ διαφορᾶς (citra ullam sectionem et distinctionem) Cyr. ad Th. f. 19; διαφορά f. 21.

በዘተ፡ I, 2 [respondent نَفَشَ *vellendo, digitis carpendo divisit lanam, gossypium carminavit,* فَشَّ II id.; ܦܫܡܐ *carminatio,* פִּשְׁתִּים *linum*] *carminare, digitis carpendo dividere* lanam: **እንተ፡ትቤዝት፡ጸምረ፡** (v. **ትፈትል፡**) μηρυομένη ἔρια Prov. 29, 31; Did. 3 (Platt p. 13).

ብዙት፡ part. *carminatus:* **ጸምር፡ብዙት፡** Jud. 6, 37 ann.; Sx. Tachs. 16.

ብዝት፡ subst., ut videtur *lana,* vel *laneum; Voc. Ae.:* **ብዝት፡ዘ፡ሐር፡መስከሂ፡ይ፡**, at videas scholion ad **ጸምር፡**

በዝኀ፡ I, 1 [amh. **በዛ፡**; Abyssinis usitatissimum, sicut كَثُرَ Arabibus; vis radicis prima in *intumescendo* fuisse videtur (cfr. بَزَعَ, بَذِخَ, بَسَقَ, بَزَخَ); non est quod eam cum وَسِعَ vel فَسِحَ vel פּוּשׁ componamus; neque intelligi potest, quomodo cum E. Schrader de linguae Aethiop. indole 1860 p. 15 **በዝኀ፡** idem quod יָסַף dicere liceat.] Subj. **ይብዛኅ፡**, *multum fieri* vel *esse, multiplicari, augeri, crescere, numerosum esse:* Gen. 1, 22. 28. 8, 17; Ex. 1, 7; Jes. 6, 12. 14, 2; Jer. 3, 16. 36, 6; Kuf. 5. 6. 46; Hen. 6, 1; Sir. 16, 2; Joh. 4, 1; **ጸንዐ፡ማይ፡ወበዝኀ፡** Gen. 7, 18. 19; **በዝኀ፡ድምፀ፡ሁከት፡** 1 Reg. 14, 19; Gen. 18, 20; **በዝኀ፡ሥዕርትኪ፡** Hez. 16, 7; **በዝኁ፡አዕፁቂሁ፡** 31, 5; **ይበዝኅ፡ክብረ፡ቤቱ፡** Ps. 48, 17; Deut. 8, 13; **ሰላም፡ይብዛኅ፡ለክሙ፡** (v. **ይብዛኅክሙ፡**) Dan. 3, 31; 1 Petr. 1, 2; 2 Petr. 1, 2; Hen. 5, 5; Jes. 7, 22; **እኪት፡በዝኀት፡ላዕለ፡ሰብእ፡** Koh. 6, 1; Ps. 3, 1. 15, 3. 24, 20; **ከመ፡ይብዛኅ፡መዋዕሊከ፡** Deut. 22, 7; Hen. 5, 9; c. c. pron. suff. pro Dativo: **ከመ፡ኢይብዝኀኒ፡ጌጋይየ፡** Sir. 23, 3; Dan. 3, 31 var.; Jes. 22, 9 var. Comparative: *plurem* vel *plurimum esse* a) seq. **እምነ፡** 2 Reg. 18, 8; Ps. 39, 8. 68, 5. 138, 17; Matth. 21, 36; Act. 23, 21. b) seq. Acc.: **ሕዝብ፡ዘይበዝኀከ፡** λαὸν πλείονά σου Deut. 20, 1. c) abs.: **ንሕነ፡ንበዝኅ፡** πλείους ἐσμέν, *nos plures sumus* Hez. 33, 24; Num. 26, 54; **ዘይበዝኅ፡ሕዝብ፡** τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ *plurima pars populi* Jes. 9, 3; Matth. 21, 8; Act. 19, 32 rom.; **እለሰ፡ይበዝኁ፡እምኔሆሙ፡** *plurimi eorum* Act. 19, 32 Platt; **ዝኒ፡በዝኀ፡** τὸ πλεῖστον *ut plurimum* 1 Cor. 14, 27 Platt.

አብዝኀ፡ II, 1 *multum facere, multiplicare, augere,* Gen. 3, 16. 17, 2. 26, 22. 24. 34, 12; Ex. 7, 3; Deut. 1, 10. 30, 5; Jud. 16, 24; **አበዝኆሙ፡ወኢይውሕዱ፡** Jer. 37, 19; Ps. 17, 16. 104, 22; 2 Esr. 19, 23; Job 1, 10; Num. 26, 54; **ከመ፡ኖፃ፡አብዝኅ፡መዋዕለ፡** Job 29, 18; **አብዝኀ፡ምሕረቶ፡** Sir. 18, 12; 4 Esr. 7, 40; **አብዝኅዋ፡ለኀጢአት፡** Sir. 48, 16; Rom. 5, 20. 15, 13; Ps. 70, 23; Hen. 16, 4; 1 Thess. 3, 12; **አብዛኅኪ፡ዝሙትኪ፡** Hez. 16, 25; **አብዝኀ፡ኀሳሬ፡ለወለተ፡ይሁዳ፡ኀስርት፡** Thren. 2, 5. a) passim: *multum comparare* vel *habere:* Deut. 17, 16. 17; **ያበዝኁ፡አዋልደ፡ወደቂቀ፡** 1 Par. 8, 40; **በአብዝኆ፡ንዋይ፡** Luc. 12, 15; **አብዝኁ፡ወርቀ፡** Judith 5, 9; **ዘአብዝኀ፡ብዕለ፡** Koh. 5, 11; **ዘአብዝኀ፡ጥበበ፡አብዝኀ፡ሐዘነ፡** 1, 18. b) seq. Inf. vel nom. abstracto in Acc. vocabulis *multum, plus,* exponere licet: **ኢታብዝኅ፡ተናግሮ፡ምስለ፡አብድ፡** *ne multum colloquaris* Sir. 22, 13; **ነቢብ፡** Job 4, 2. 11, 3; **አብዝኆ፡ነገረ፡** 4, 2; **ዘያበዝኅ፡ሰትየ፡ወይነ፡** F. N. 6; **አብዝኀ፡ሐይወ፡** *diu vixit* Kuf. 23; **አብዛኅክሙ፡ገቢረ፡እኩይ፡እምአበዊክሙ፡** Jer. 16, 12; Marc. 12, 43; **አኮ፡በአብዝኆ፡አላ፡በአውሒዶ፡** *non multis sed paucis,* Lit. Cyr.

ተበዝኀ፡ III, 1 *multiplicari, augeri:* amor **እንዘ፡ይበዝኃ፡ወይትበዛኃ፡** Lud. ex Org. 4.

ተባዝኀ፡ III, 3 *se invicem multiplicare* vel *augeri, incrementum capere* Gen. 1, 22. 28. 8, 17; Deut. 6, 3; Ex. 23, 30; Hen. 67, 3; Ps. 143, 16; **ይትባዝኁ፡ወይትዋለዱ፡** Job 39, 4; **ውሉደ፡ኃጥኣን፡ኢይትባዝኁ፡አዕጹቂሆሙ፡** Sir. 40, 15; **ከመ፡ትትባዛኃ፡በሕይወትከ፡** Sir. 2, 3; **ተባዝኁ፡በእግዚእነ፡** 2 Petr. 3, 18; **ትትባዛኃ፡በረከቱ፡ለጻድቅ፡** Sir. 11, 22.

አስተባዝኀ፡ IV, 3 *facere ut sese invicem multiplicent, multiplicare, augere* Gen. 17, 6. 20. 22, 17. 48, 4; Deut. 7, 13. 8, 1. 13, 18. 28, 11; Jos. 24, 3; Hebr. 6, 14.

ብዙኅ፡ part. et adj. *multus:* Num. 32, 1; Jos. 11, 4; **ብዙኅ፡ብዕልየ፡** Job 31, 25; **ብዙኅ፡ማያት፡** Joh. 3, 23; Apoc. 17, 1; **ብዙኅ፡ሰብእ፡** Job 31, 34; Apoc. 19, 1; **ብዙኅ፡አሕዛብ፡** Gen. 17, 2; **ብዙኅ፡ውሉድ፡** Sir. 16, 1; **ዘብዙኅ፡እገሪሁ፡** Lev. 11, 42; **ዕንቍ፡ዘብዙኅ፡ሤጡ፡** Judith 10, 21; **ዝንቱ፡ብዙኅ፡ተኍሥሥ፡** 4 Esr. 10, 43; **ሰላም፡ብዙኅ፡** Ps. 118, 165; **ብ"፡ጽልመት፡** Asc. Jes. 8, 24; **ብ"፡ትዕቢት፡** 4 Esr. 8, 61; **ብ"፡መከራ፡** Koh. 5, 2; Matth. 2, 18; Marc. 13, 26; 1 Thess. 1, 6; **ብ"፡መዋዕል፡** Matth. 25, 19; Gen. 26, 8; **ብዙኃት፡አዋልድ፡** Esth. 2, 8; Jud. 8, 30; **ብዙኃን፡አዕርክት፡** Sir. 28, 13. 11, 5; **ብዙኃን፡ኄራነ፡አሕመሞሙ፡ተሐብዮ፡** Sir. 29, 18; 1 Joh. 4, 1; **ለብዙኃን፡ቀተሎሙ፡ሐዘን፡** Sir. 30, 23. 13, 22; Matth. 7, 22. 8, 11; Hebr. 12, 15; **ብዙኃን፡እምውሉደ፡ግብጽ፡** Kuf. 42; Joh. 4, 41; crebro seq. pron. rel., ut **ብዙኃን፡እለ፡ጸላእኩ፡** Sir. 27, 24. 9, 8; **ብዙኃን፡እለ፡ፈቀድዋ፡** Judith 16, 22; Matth. 7, 13. a) de tempore: *longus* Marc. 6, 35; **እምዘመን፡ብዙኅ፡** F. N. 10, 8. b) in st. c. positum: **ብዙኀ፡ምሕረት፡** *multus misericordiae* i. e. *multae misericordiae* Ex. 34, 6; Joel 2, 13; 4 Esr. 7, 40; **ብዙኀ፡ጥበብ፡** πολὺς ἐν φρονήσει Prov. 14, 29; **ሀገር፡ብዝኃተ፡ሰብእ፡** πολυάνδριον Hez. 39, 16. c) crebro neutraliter **ብዙኀ፡** *multum:* **ብዙኀ፡ሐዘን፡** *multum tristitiae* 4 Esr. 10, 37; Gen. 33, 9; Ps. 119, 6; **ብዙኀ፡ዘከመዝ፡ዘርእየት፡ዐይንየ፡** Sir. 16, 5. 31, 12; **በዘይሠይጥ፡ብዙኀ፡በኅዳጥ፡** 20, 12; 2 Cor. 8, 22; Marc. 6, 34. d) passim et **ብዙኅ፡** et **ብዙኃን፡** *multitudo hominum, vulgus:* Ex. 19, 21. 23, 2; 1 Reg. 14, 6; **በማእከለ፡ብዙኃን፡** ἐν μέσῳ ἐκκλησίας Sir. 15, 5; Marc. 3, 7. e) comparative: *plus, plures, plurimus:* **ማእከለ፡ብዙኅ፡** ἀνὰ μέσον πλειόνων Sir. 34, 18; **ብዙኃን፡** οἱ πλείονες 1 Cor. 9, 19; τὸ πλεῖον Luc. 7, 43; οἱ πλεῖστοι Matth. 11, 20; *sufficiens* Ex. 36, 5. f) adv. **ብዙኀ፡** α) *multum, multo, multifariam, valde:* Ruth 1, 20; **ኢትትአመኖ፡ብዙኀ፡** Sir. 6, 7; **ዘብዙኀ፡ተመንደበ፡ብዙኀ፡ይትሜየን፡** 31, 11; **ብዙኀ፡ሕጹጽ፡አንተ፡** 4 Esr. 8, 56; Luc. 5, 26. 7, 47; Marc. 3, 12. 12, 27. β) *saepe, pluries* Koh. 5, 19; Matth. 9, 14; Jac. 3, 2; πλειστάκις Koh. 7, 22.

ብዝኅ፡ subst., plerumque m., (raro Pl. **አብዛኅ፡** Jer. 26, 16 var.), 1) *incrementum, multiplicatio* Matth. 24, 12. 2) *multitudo, copia* Gen. 16, 10. 36, 7; Deut. 10, 22; **ብዝኀ፡ብዕሎሙ፡** Ps. 48, 6; **ብዝኀ፡አሕዛብ፡** Prov. 14, 28; Ex. 12, 6; Judith 7, 4; Ps. 63, 2; 4 Esr. 8, 65; Sir. 16, 3; **ብዝኀ፡ዓሣት፡** Joh. 21, 6; **ብዝኀ፡መዋዕል፡** Zach. 8, 4; **በብዝኀ፡ዓመታት፡ወበብዝኀ፡ንብረት፡** Job 12, 12; **በብዝኀ፡ነገር፡** ἐκ πολλῆς λαλιᾶς Sir. 13, 11; Prov. 10, 19; Sir. 20, 5. 31, 23; nonnumquam latine *magnitudo* vertitur, ut: **ብዝኀ፡የውሀቱ፡** Job 21, 23; **ብዝኀ፡ጠዊዕ፡** Sir. 11, 18; **ብዝኀ፡ምሕረቱ፡** 16, 12; Jes. 63, 15; Thren. 3, 31; Tob. 8, 16; Ps. 68, 20; 1 Petr. 1, 3; **በብዝኀ፡ስብሐቲሁ፡** Jes. 40, 26. Passim a) *multitudo hominum* Ex. 23, 2; **ብዝኃከ፡** (v. **አብዛኃከ፡**) **ደክመ፡** Jer. 26, 16. b) *plerique, pars major* eorum, **ብዝኆሙ፡** Phlx. 4.

ብዝኀት፡ n. act. *multitudo:* **ብዝኀተ፡ሰብእ፡** Jsp. p. 282.

አብዛኂ፡ n. ag. (II, 1), *multum faciens:* **ኢይኩን፡አብዛኄ፡ነገር፡** *multiloquus* F. N. 8, 1; **አብዛኃያን፡ሠሐቅ፡** *multum irridentes* F. M. 34, 2.

አብዝኂ፡ id., Lud. sine auct.

መብዝኂ፡ part. c. term. adj., id.: **መብዝኃያን፡ነገር፡** *multiloqui, garruli* Kid. f. 4; **መብዝኄ፡ነቢብ፡** F. M. 21, 3; **ወንሕነ፡በኀቤክሙ፡ከመ፡መብዝኄ፡ነገር፡** καὶ ἡμεῖς ὑμῖν δοκοῦμεν ληρεῖν Chr. Ta. 23.

መብዝኀት፡ subst. *pars major* vel *maxima, plerique, plurimi,* Jos. 5, 6; Ps. 77, 35; Hen. 89, 33; Asc. Jes. 4, 9; 1 Cor. 10, 5. 15, 6; 4 Esr. 13, 50; Jsp. creberrime; **መብዝኀተ፡መዋዕሊሆሙ፡** Kuf. 23; **መብዝኀተ፡ሕዝብ፡** Org. — Adv.: **መብዝኀቶ፡** *plerumque, saepe, crebro* 4 Esr. 8, 57; πλεονάκις Tob. 1, 6; πολλάκις Matth. 17, 15.

በዝግና፡ (Num. 31, 50; 1 Esr. 3, 6), **ብዝግና፡** (Hez. 16, 11), **በዝግና፡**, **በዝጋና፡** et **ብዝጋና፡** subst., Pl. **—ናት፡**, *collare, monile, ornamentum colli, torques,* animalium: **በዝግናት፡ዘውስተ፡ክሣዳተ፡አግማል፡** Jud. 8, 21. 26; hominum: **በዝግና፡ወርቅ፡ዘውስተ፡ክሣድ፡** Fal. f. 18; Num. 31, 50; Prov. 1, 9; Sir. 35, 6; Org.; tam virorum Gen. 41, 42; Kuf. 40; 1 Esr. 3, 6; Dan. 5, 7. 16. 29; 1 Par. 18, 7; quam feminarum Jes. 3, 18; Jer. 2, 32; Judith 10, 4; Hos. 2, 15; Hez. 16, 11. [Etymon semiticum indagaturo ad זנק, زنق, ازق, עזק recurrendum fuerit]. — *Voc. Ae.:* **በዝግና፡ዘ፡ዝርግፍ፡**; *aliud:* **ዘ፡ሥርግው፡**; *aliud:* **ብ፡ዘርፍ፡**።

ቢሕ፡ *hippopotamus* vid. sub **ብኄ፡**

ቤበየ፡ vid. sub **በበየ፡**

ቤተ፡ I, 1 [arm. בּוּת ܒܳܬ, arab. بَاتَ (بَيْتٌ)] Subj. **ይቢት፡** 1) *pernoctare, noctem transigere,* alicubi *noctu manere* vel *deversari* vel *commorari* vel *cubitum ire:* **ቤትኩ፡ወወዐልኩ፡እንዘ፡እጸብት፡** 2 Cor. 11, 25; **ቤትኩ፡እንዘ፡እጼሊ፡** Herm. p. 86; **በይእቲ፡ሌሊት፡ቤትኩ፡ሥኡብየ፡** Tob. 2, 9; **ዘአሕጸጸ፡ድራር፡ይበይት፡ጥዑየ፡ሥጋሁ፡** Fal. f. 56; **ቤተት፡ወኖመት፡** Judith 12, 5; 1 Reg. 9, 25; Ex. 23, 18; Jud. 19, 6. 10; c. nominibus temporis: Num. 22, 8; **ቤቱ፡ክልኤሆሙ፡በይእቲ፡ሌሊት፡** Tob. 8, 9; **ትበይት፡ሌሊተ፡ውስተ፡ዖም፡** Jes. 21, 13; Ruth 3, 13; 4 Esr. 10, 74; c. nominibus loci: Gen. 31, 40. 54; Ex. 22, 26; Lev. 14, 47; Ps. 54, 7; 2 Esr. 14, 22; Sir. 14, 26; **አልቦ፡ንብረተ፡ዘኀበ፡መሲዮ፡ይበይት፡** 36, 31; Job 8, 17. 15, 28 (εἰσέλθοι); Ruth 3, 14; 4 Esr. 10, 73; Luc. 9, 12; de *cohabitatione* conjugum: **ቤትኩ፡ምስሌኪ፡በሕግ፡** Hez. 16, 8; Gen. 30, 15. 16; de bestiis: **ይበይታ፡ህየ፡** Hez. 34, 14; **ይቢት፡ውስተ፡ቤትከ፡** Job 39, 9; de avibus (*nidulari*): **ይበይት፡ውስተ፡በአታተ፡ኰኵሕ፡** Job 39, 27. 28. 2) raro: *permanere, subsistere* in genere, **በጸጋሁ፡ተፈጥረ፡ኵሉ፡ወበኂሩቱ፡ይበይት፡** Lith. Orth.

አቤተ፡ II, 1 *pernoctare facere* i. e. a) *facere* vel *sinere, ut per noctem maneat* vel *noctem transigat*, **ለአቢቶ፡** 1 Reg. 3, 3; alicubi Gen. 24, 11, in aliquo statu, conditione: **ለብዙኃን፡ ዕሩቃን፡ አቤትዎሙ፡ ዘእንበለ፡ ልብስ፡** Job 24, 7. b) *per noctem secum detinere* vel *asservare* Deut. 24, 12; Ex. 16, 20; pecuniam acceptam statim pauperibus distribuit **ወኢያቤተ፡ ምንተኒ፡** Gad. T. H.; **ተኰላተ፡ ዐረብ፡ እለ፡ ኢያበይቱ፡ ሎሙ፡ ለነግህ፡** Zeph. 3, 3.

ቤት፡ subst., m. et fem., Pl. **አብያት፡** 1) *domus, domicilium*, Matth. 2, 11. 5, 15. 7, 24—27. 8, 6. 9, 6. 7; Lev. 14, 34 seq.; 25, 29 seq.; Deut. 8, 12; Job 1, 19. 8, 15; Koh. 10, 18; Jes. 5, 8. 9. 22, 18. 65, 21; Jer. 19, 13. 22, 14; **ዐቢይ፡ ቤት፡**, **ንኡስ፡ ቤት፡** Am. 6, 11; **ቤተ፡ ምክራም፡ ወቤተ፡ ሐጋይ፡** Am. 3, 15; **ቤት፡ ምሩግ፡** Prov. 21, 9; **ቤተ፡ ዐስብ፡** Act. 28, 30 rom.; aliâs sexcenties. In Acc. loci *in domo* alcjs: Gen. 24, 23. 38, 11; Num. 30, 11. In specie: a) *tentorium:* **አብያት፡** σκηνώματα Judith 2, 26; Mal. 2, 12; Luc. 16, 9; Act. 15, 16; **ቤተ፡ ስምዕ፡** *tabernaculum testimonii* seu *foederis* 1 Par. 6, 32; 2 Par. 1, 3. b) *domus regia, palatium, arx:* **ቤተ፡ ንጉሥ፡** Jer. 33, 10. 40, 4; 2 Reg. 11, 2. 9; Gen. 12, 15. 45, 16. c) *aedes, templum* Dei deorumve, Jer. 7, 1. 4. 22, 5. 33, 9; **ቤተ፡ ጣዖታት፡** Kuf. 12; **አብያተ፡ አማልክት፡** 4 Reg. 12, 3. 14, 4. 18, 4; 3 Reg. 14, 23. 22, 44; Jer. 50, 12; **ቤተ፡ መቅደስ፡** Kuf. 49; Jes. 44, 28; Matth. 21, 12. d) *ecclesia* (tam aedificium quam congregatio fidelium): **ቤተ፡ እግዚ"፡** Clem. f. 232; **ቤተ፡ ክርስቲያን፡** (vid. **ክርስቲያን፡**) Gad. Lal.; Kid. f. 6; **በእንተ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ ወንዋያተ፡ ቅድሳቲሆን፡** F. M. 29; Matth. 18, 17; Rom. 16, 1. 4. e) *pars domus* α) *conclave, cubiculum:* **ባእ፡ ቤተከ፡** εἰς τὰ ταμεῖά σου Jes. 26, 20; Sir. 29, 12; τὸ παστοφόριον Jes. 22, 15; **ቤተ፡ አንስት፡** *gynaeceum* Esth. 2, 9. 13; **አብያተ፡ አንስት፡** Esth. 2, 3; Tob. 2, 11. β) *cella, cellula* monachorum, Reg. Pach.; **፫፻ አብያተ፡ መነኮሳት፡** Sx. Masc. 1. γ) *aedicula, sacellum* ecclesiae, Kbr. Nag. f. 89. f) In specie nota has compositiones: **ቤተ፡ ላሕ፡** *domus lugubris* Koh. 7, 2. 5; Sir. 22, 6; — **ልብስ፡** *sacrarium, ubi vestes* ecclesiae *asservantur*, Th. P. in ann. ad Jonam; — **ሐኖት፡** *macellum* (vid. sub **ሐኖት፡**); — **መምህራን፡** *academia* (Atheniensis) Sx. Genb. 12; — **ምሥዋዕ፡** θυσιαστήριον Ex. 27, 1; — **ምሥያጥ፡** οἶκος ἐμπορίου Joh. 2, 16; — **ምርፋቅ፡** *triclinium, refectorium* in monasteriis, Lud.; — **ምሳሕ፡** *coenaculum* Dan. 5, 10; — **መንግሥት፡** *sedes regia* Dan. 4, 27; Am. 7, 13; — **ሞቅሕ፡** *carcer* Koh. 4, 14; Jer. 44, 4. 15 (coll. **ቤተ፡ ዐናብስት፡ ወድብ፡** *carcer leonum et ursorum* Sx. Masc. 27.); — **ሙታን፡** *sepulchrum* Enc. Jac. 8 (coll. Ps. 48, 11; **ቤትየ፡ ዘለዓለም፡** Kuf. 36); — **መዝገብ፡** *thesaurus, aerarium* Dan. 1, 2 (coll. **ይትረኀዉ፡ አብያት፡ ዘውስቴቶሙ፡ ተዘግቡ፡ ነፍሳት፡** Clem. f. 157); — **ማይ፡** *latrina*, ut: **ኰስተረ፡ አብያተ፡ ማይ፡** Enc. Jac. 21 (vid. etiam sub **መስሐብ፡**); — **መያሲ፡** *caupona* Jes. 5, 11; Clem. f. 127; — **መጻሕፍት፡** *bibliotheca* Gad. Ad. f. 196; hom. Gabr.; — **ስታይ፡** *conclave potorium* Sir. 35, 6; — **ብለኔ፡** *balneum* Clem. f. 127; — **ነግድ፡** *xenodochium, hospitium, deversorium* Chr. Ta. 10; Sx. Nah. 15; — **ወይን፡** οἶκοι τοῦ οἴνου Cant. 2, 4; — **ዝሙት፡** πορνεῖον *lupanar* Hez. 16, 39; — **ድውያን፡** *nosocomium* II Can. Nic. 82 (75).; — **ግዝዕ፡** οἶκος πότου Koh. 7, 2; — **ጸሎት፡** Jes. 56, 7. 60, 7; — **ፍሥሓ፡** οἶκος εὐφροσύνης Koh. 7, 5; — **ፍንዱቅ፡** *deversorium*, Th. P. in not. ad Jon. 2, 5. 2) *domus* i. e. a) *familia* Ex. 1, 21; **እገብር፡ ሊተ፡ ቤተ፡** Kuf. 28; **ሰብአ፡ ቤቱ፡** Am. 6, 10; Gen. 7, 1. 12, 17; **አብያቲሆሙ፡** 2 Reg. 2, 3; Lev. 18, 12. 13. 17; Luc. 10, 5. 19, 9; Matth. 12, 25. 13, 57; 1 Petr. 4, 17; Hebr. 3, 2. 5. 6. b) *prosapia, progenies, gens, e familia* alcjs *oriundi:* **ኢትትዐወር፡ እምዘርአ፡ ቤትከ፡** ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου Jes. 58, 7; **ቤተ፡ ዳዊት፡** Jer. 21, 12; Jes. 7, 13; **ቤተ፡ አቡከ፡** 7, 15; Ps. 134, 19. 20; **ቤተ፡ እስራኤል፡** Jer. 11, 17; Deut. 25, 9; Ruth 4, 11; 1 Reg. 2, 35; Ex. 6, 14; Jos. 14, 1; Lud. Comm. hist. p. 498 n. 19. c) *res familiaris* Matth. 23, 13; **ሥራዕ፡ ቤትከ፡** 4 Esr. 14, 10. 3) *receptaculum, theca:* **አብያተ፡ አፈው፡** φιάλαι τοῦ ἀρώματος Cant. 6, 2; **ቤተ፡ እድ፡** ἐγχειρίδιον *manubrium* Ex. 20, 25 FH; **ቤተ፡ መዋጽሕት፡** σπονδεῖα Ex. 25, 29; **ቤት፡ ለምጽዋሪሃ፡** Ex. 25, 27. 26, 29 ann.; in specie *vagina* gladii Matth. 26, 52; Joh. 18, 11; 1 Par. 21, 27; 1 Reg. 17, 51 var.; F. M. 4, 3.

ምብያት፡ subst. *locus pernoctandi, mansio:* **ከመ፡ መርዔት፡ ውስተ፡ ምብያቲሁ፡** Mich. 2, 12; **ምብያቲከ፡** ἡ ἀνάπαυσίς σου Jes. 37, 28; **ምብያተ፡ እንስሳ፡** Lud. e Mss. Colb.

አብያታዊ፡ adj. rel. *domesticus* Joh. 4, 46. 49.

ቤነ፡ inus., i. q. بَانَ *distitit et segregata et distincta fuit* res a re; *facile discernenda, perspicua fuit* (בִּין ܐܶܬܒܰܝܰܢ).

በየነ፡ I, 2 1) *secernere, discernere, perspicere, animadvertere:* **ይቤይንዎሙ፡ ወያነጽሕዎሙ፡ ወያረስንዎሙ፡** ἐκλεγῶσι Dan. 12, 10; **ለምንት፡ ኢትቤይን፡ እምውስቴቶን፡ እለ፡ የዐብያሆን፡** Herm. p. 84; (**እዋሕዮሙ፡ ወ**)**እቤይንዎሙ፡ ለኲሎሙ፡ እለ፡** ἐπισκέψομαι ἐπί Jer. 9, 25; κατανοεῖν Matth. 7, 3; Deus **ይቤይኖ፡ ለኃጥእ፡ እንበለ፡ ይግበር፡ ኀጢአተ፡** Lit. Epiph. 2) i. q. II, 2 *demonstrare:* **ይቤይን፡ ሎሙ፡ ክሕደቶሙ፡** Sx. Sen. 6 (si quidem lectio sana est).

አበየነ፡ II, 2 1) *perspicuum, manifestum reddere, demonstrare:* **ንፈቅድ፡ ከመ፡ ታበይን፡ ለነ፡ ስምዐታተ፡** Phlx. 3. 98; Sx. Mag. 13; **ከመ፡ ታበይን፡ ዐመፃየ፡** Jsp. p. 338; **አበይኖ፡** 1 Cor. 14, 26 Platt; seq. **ከመ፡** c. Indic., Sx. Jac. 18. 2) *perspicere, observare, perspicue cognoscere* Clem. f. 94; astra Kuf. p. 50; **አበይኖት፡** Gad. Ad. f. 20. — *Voc. Ae.:* **አበየነ፡ ብ፡ ፈረደ፡ ለየ፡ ይ፡**

ተበየነ፡ III, 2 *demonstrari, perspicuum factum esse, elucere:* **በከመ፡ ተበየነ፡** *sicut demonstratum est* Phlx. 3; **ተበይኖ፡ ፍድፋዴ፡ ብሑታዊያን፡ እምትምህርተ፡ አበው፡** *demonstratio praestantiae solitariorum e doctrina patrum*, ibid.; **ውእቱኬ፡ ይትቤየን፡ እምግባረ፡ ማርታ፡ ወማርያም፡** (*hoc demonstrare licet* vel *elucebit e*) Phlx. 54; **ናሁ፡ ተበየነ፡ ለከ፡ ጥያቄ፡ ነገርየ፡** Jsp. p. 300; **ተበየነ፡ ንዝህላልከ፡** p. 282.

ብዩን፡ part. 1) ut videtur: *separatus, discretus* Gad. Lal. 2) *perspicuus, evidens*, ut: **ዝንቱ፡ ብዩን፡ እስመ፡** caet., Jsp. p. 284.

በይነ፡ praep. (a **በይን፡** *distantia, intervallum*; בֵּין, ܒܶܝܢܳܬ, بَيْنَ) 1) *inter* (i. q. **በበይናት፡**): **ወባሕቱ፡ እኍዛን፡ ዘበይኖን፡** Gad. Lal. (si quidem lectio sana est). Poëtice nonnumquam **ዘበበይኑ፡** vel **ዘበበ፡ በይኑ፡** *ut—ita, pariter* (coll. مَا بَيْنَ): **ጻማዊ፡ ወፈጻሜ፡ መልእክት፡ ዘበበ፡ በይኑ፡** (Cod. Tub. **ዘበበይኑ፡**) Enc. Hed. 4; **ዐናብስት፡ መሠጥ፡ ወመንኰራኵራት፡ ዘበበ፡ በይኑ፡** *ut leones rapaces ita rotae* Enc. Mag. 2. 2) *ob, propter* (i. q. **በበይነ፡** et **እንበይነ፡**): **በይነ፡ ምንት፡** Herm.

p. 95; **በይነ፡ዝንቱ፡** p. 109; Teb. Tab. 47. — *Voc. Ae.*: **እስመ፡እንበይነ፡በይነ፡ህየንተ፡በእንተ፡ብ፡ስለ።** — Componitur cum aliis praepositionibus, sc.

እንበይነ፡ (seu **እምበይነ፡** Luc. 4, 43 rom.; Act. 24, 14 et 25, 19 rom., ex **እምነ፡** et **በይነ፡**) praep., rarius conj. (gramm. § 166, 22). A) praep. 1) *ob, propter, causa, ergo*, **እንበይነ፡ዚአሆሙ፡መጽአ፡ማየ፡አይኅ፡** Sir. 40, 10; **እንበይነ፡ርእሱ፡ያመክረከ፡** 37, 8; **እንበይነ፡ምጽዋት፡** χάριν ἐντολῆς 29, 9; **ብዙኃን፡እለ፡ወድቁ፡እንበይነ፡ንዋይ፡** 34, 6. 38, 18; **ተጋነይ፡እንበይነ፡ዘቅድም፡ጌጋይከ፡** 21, 1; **እንበይነ፡በዓል፡** Jer. 23, 27; **እንበይነ፡ዝሙት፡** Tob. 8, 7; 4 Reg. 5, 18. 6, 11. 22, 13; Rom. 4, 23. 14, 15; Sir. 10, 8. 30. 11, 2; **እንበይነ ዝ፡** vel **እንበይነ፡ዝንቱ፡** *propterea, ideo, ea de causa* 10, 13. 18, 11. 20, 23. 31, 13. 34, 13. 44, 21; 2 Esr. 9, 15; Marc. 1, 38; Rom. 4, 22; Tit. 1, 5. 2) *pro*: **ላህም፡ዘእንበይነ፡ኀጢአት፡** Ex. 29, 36; 2 Esr. 10, 19; **ተቃተሉ፡እንበይነ፡አኀዊከሙ፡** 14, 14; Rom. 5, 7. 3) *de*: **እንበይነ፡መኑ፡ይብል፡** Joh. 13, 22; 4 Esr. 9, 5; **ተማከረ፡እንበይነ፡** Sir. 37, 11; Act. 25, 19 rom. B) conj., non tantum **እንበይነ፡ዘ፡** *ideo quod, propterea quod* Enc. Sen. 7; sed etiam omisso **ዘ፡**, ut: **እንበይነ፡ኢበልዑ፡** Enc. Mij. 9.

በበይነ፡ praep. (e **በ፡** et **በይነ፡**; gramm. § 166, 22) 1) *inter* (i. q. **በበይናት፡**), ubi de ratione nectendi, separandi, comparandi vel opponendi agitur, c. pron. suffixis usitatum: Ex. 21, 18. 25, 20. 26, 5. 9. 28, 7. 36, 11. 2) *ob, propter, causa*: **በበይነ፡ነፍሱ፡ለዝንቱ፡ብእሲ፡** Jon. 1, 14; 1 Reg. 9, 12. 28, 18; Jud. 20, 10; Num. 12, 1; Deut. 9, 4. 5; **በበይነ፡ዚአከሙ፡** Mich. 3, 12; **በበይነ፡ምንት፡** *qua de causa? ob quid? quare?* 1 Reg. 4, 3; **በበይነዝ፡** vel **በ"፡ዝንቱ፡** *hanc ob causam, ideo, propterea* Ex. 20, 11; Sir. 2, 13; Jes. 51, 21. 57, 6. 64, 5; Jer. 2, 9. 12. 4, 8. 5, 27. 7, 32; Hez. 13, 8 al. Post verbum vendendi: **አከ፡በበይነ፡ወርቅ፡** οὐχ ἕνεκεν ἀργυρίου Jes. 48, 10. Passim *auctore aliquo* vertere licet: **በበይነ፡እግዚ"፡** Jes. 29, 15; **በበይነ፡መኑ፡** 1 Reg. 14, 38. 3) *de*, post verba dicendi: 1 Reg. 10, 16. 30, 21; Judith 5, 5; vel *quod attinet ad* Jud. 21, 16; **በበይነ፡ምንት፡** ἐν τίνι *qua ratione* Mal. 1, 2.

በበይናት፡ (i. e. **በ፡** et **በይናት፡** Pl. a **በይን፡**) et **በቤናት፡** (N. T. rom.) praep. *inter*, post verba jungendi et separandi, comparandi et opponendi, actionum reciprocarum et de ratione, quae inter plures interest, sed nonnisi c. pron. suff. usitatum: Ex. 14, 20. 26, 3; Dan. ap. 1, 13; Matth. 9, 3. 12, 25. 16, 7. 8. 24, 10; Marc. 8, 16; Luc. 9, 46; Joh. 9, 16; Rom. 1, 27; 1 Thess. 3, 12; Hebr. 12, 3; Jac. 4, 11. 5, 16; 1 Petr. 1, 22. 4, 10; Apoc. 6, 4; al. sexcenties. Etiam **በበ፡በይናቲሆሙ፡** Gen. 42, 21. 28.

ብያኔ፡ subst. 1) *demonstratio, argumentatio*: **ብያኔ፡ልላዊ፡** *dem. rationalis* (opp. exegetica vel biblica) F. N. 9. 2) *expositio, explanatio, exegesis*: **ብያኔ፡ሮማዊ፡** *expositio* vel *exegesis* Evangeliorum *Graeca*, Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; **ማእምረ፡ብያኔ፡** Lud. comm. hist. p. 501 n. 33.

መበይን፡ part. (I, 2) *discernens, perspiciens, accurate cognoscens*: episcopus sit **ኢነሣኤ፡ገጽ፤መበይን፤ዘኢያደሉ፡ለባዕል፡ወኢለነዳይ፡** Did. 4 (Platt p. 18).

መብየን፡ subst., Pl. **መበይንት፡** *demonstrandi modus, argumentum*, Lud. e Mss. Colb.

ቤዝ፡ subst., m., Pl. **አብያዝ፡** et **ቤዛት፡** [sine dubio a **ቤዘ፡** i. e. بَـاضَ, collato بَـصَّ] *stella lucida*, in specie *lucifer, phosphorus*, (*hesperus*,) *Venus*, ἑωσφόρος Job 3, 9; φωσφόρος 2 Petr. 1, 19; **አንተ፡ቤዝ፡ኮከበ፡ጽባሕ፡** Kedr f. 18; Ssal. Req.; **አዕይንቲሃ፡ይመስል፡ሥርቀተ፡ቤዝ፡** Gad. T. H.; **በሰዓተ፡ሞታ፡ደመነ፡ቤዝ፡** Sx. Masc. 11; **ሰላም፡ለአዕይንትኪ፡ዘተመሰለ፡አብያዘ፡** III Sal. Mar. 6; Org. 6; **በከመ፡ኮከበ፡ጽባሕ፡ይፈደፍድ፡ብርሃነ፡እምዘተርፉ፡ቤዛት፡** Phlx. 227. — *Voc. Ae.*: **ቤዝ፡ዘ፡ኮከብ።**

ቤዘወ፡ quadrl. I [contigua sunt بَازَ i. *effugit, se eripuit*; فَازَ u. *salvus evasit* (nec non فاص i IV); صَمُّأ *effugium*; deinde etiam **ፈደየ፡** פָּדָה] effugere facere i. e. eripere, *liberare*, in specie data pecunia, pretio al. i. e. *redimere* (λυτροῦν, λυτροῦσθαι) Ex. 13, 13. 34, 20 (c. **በ፡** pretii). 25, 29 seq. 48. 49; **በነፍስከሙ፡ትቤዝውዋ፡ለነፍስየ፡** Job 16, 4; Ex. 15, 16; Jes. 52, 3. 63, 9; Ps. 30, 6; Sir. 48, 20. 50, 24; Thren. 3, 57; 2 Esr. 11, 10; c. **እምነ፡** loci vel calamitatis Deut. 21, 8; 2 Reg. 7, 23; 4 Esr. 14, 31; Hos. 13, 14; de redemtione Christi: Tit. 2, 14; Rom. 3, 24 rom.; 4 Esr. 13, 33. 36; **ይቤዝወነ፡ያድኅነነ፡** Deg.; **መጽአ፡ይቤዝወነ፡እምኵሉ፡አበሳነ፡** Mavâs. n. 28.

አቤዘወ፡ II *redimendum curare, redimere jubere* vel *sinere*, c. Acc. rei redemtae: **ታቤዝዊ፡ምድረ፡** Lev. 25, 24; Num. 18, 15. 17; c. Acc. prs. redimentis Lev. 25, 25. 32; c. dupl. Acc.: Lev. 25, 47.

ተቤዘወ፡ III, 1 1) refl. *sibi redimere* Lev. 25, 31. 33 (c. **በኀበ፡**); 1 Petr. 1, 18; **ተቤዘውዎሙ፡ለዒውዋን፡** Did. 21; **አልቦ፡ዘይክል፡ተቤዝዎትየ፡** Org.; **ኢያድኅን፡ወርቅ፡ወኢይትቤዘው፡ብሩር፡** Enc. Haml. 4. 2) pass. *redimi* Lev. 25, 31 var. 54; **በደሙ፡ትትቤዘው፡ነፍስ፡** Lev. 17, 11; Apoc. 14, 3. 4; **እስመ፡እምኢተቤዘውነ፡እመ፡ኢኮነ፡ከመዝ፡** Cyr. ad Th. f. 10.

ቤዛ፡ subst. 1) *redemptio* Jes. 63, 4. 2) *redemptionis pretium*, (*compensatio, piaculum* vel *placamen, pretium*): λύτρον, λύτρα Prov. 6, 35. 13, 8; Ex. 21, 30. 30, 12; Num. 18, 15. 16; **አኮ፡በቤዛ፡** Jes. 45, 13; **ቤዛሃ፡ኢተውህበ፡ላቲ፡** Lev. 19, 20. 25, 51. 35, 31; ἄλλαγμα, -ματα, Deut. 23, 19; **ትነሥኡ፡ቤዛ፡** Am. 5, 12; **ቤዛሃ፡ንዋየ፡ወርቅ፡** Job 28, 17; ἀντάλλαγμα **ቤዛ፡ኵሉ፡ኀጢአትከ፡** Jer. 15, 13; Ps. 54, 22; Matth. 16, 26; ἀντίλυτρον 1 Tim. 2, 6; περίψημα **ቤዛሁ፡ለወልድየ፡ይኩን፡** Tob. 5, 19; **ዘእንበለ፡ቤዛ፡** ἄνευ ἀργυρίου *gratis* Ex. 21, 11; ἐξίλασμα Ps. 48, 7; τὰ σωτήρια Ex. 20, 24. 3) praep. *pro*: ὑπέρ Job 2, 4; Jes. 43, 3. 4; **ዘሞተ፡ለነ፡ቤዛነ፡** Thess. 5, 10; Luc. 22, 19; Joh. 10, 15; ἀντί **ቤዛ፡ዚአሁ፡** ἀντ᾽ αὐτοῦ Prov. 11, 8; Ex. 21, 26; Matth. 5, 38; περί 2 Cor. 5, 14; in N. T. rom. passim **ህየንተ፡ቤዛ፡**, quorum alterum superfluum est, compositum occurrit, ut Joh. 15, 13.

ቤዝወት፡ n. act. *redemptio* Lev. 25, 26.

ቤዛዊ፡ n. ag. *redemptor, liberator* Enc. Mij. 22 (Lud.); **ማርያም፡ቤዛዊት፡ዓለም፡** I Sal. Mar. 41.

መቤዝው፡ part., id. Act. 7, 35 rom.; Lit. 164, 2; Christus **መቤዝወ፡ዓለም፡** Cod. Mus. Brit. XL.

መቤዛዊ፡ part. c. term. adj., id., Enc. Tachs. 7 (Lud. 8).

ቤጸ፡ I, 1 [proprie: *dissecare*, deinde: *separare*; cfr. בָּצַע

בְּצַע بَضَعَ; بَعَّضَ *divisit, partitus fuit;* اِنْفَازَ *separatus fuit,* تَفَاوَضَ id.] ut videtur *decernere* Prov. 16, 30 var.

በየጸ፡ I, 2 1) *separare, sejungere:* **እቤይጽ፡እምውስቴትክሙ፡ኃጥኣነ፡** ἐκλέξω Hez. 20, 38. 2) *decernere:* **ዘይቤይጽ፡** (v. **ዘይበይጽ፡**) **በከናፍሪሁ፡ኵሎ፡እኩየ፡** ὁρίζει Prov. 16, 30.

ተበየጸ፡ III, 3 [vid. **ቢጽ፡**; hic significatus inde repetendus videtur, quod res in duas pluresve partes aequales separatur vel dividitur; coll. بَضِيعٌ *socius* e بَضَعَ (ut بَدِيدٌ *similis, aequalis* e بَدَّ *separavit*); قَاوَضَ *par et aequalis fuit*] *parem, aequalem, socium, sodalem esse* vel *fieri* alicui vel alcjs: **እስናንኪ፡ከመ፡መራዕይ፡እለ፡ወጽኣ፡እምኅፃብ፡እንዘ፡ይትበየጻ፡** I Sal. Mar. 13 (e Cant. 4, 2); c. c. Acc.: **ውእቱ፡መነከስ፡ዘተበየጸከ፡** Sx. Haml. 28; **ይትበየጸሙ፡ለልዑላን፡** τῶν ἄνω συγγενής Chr. ho. 1; **ዘይትበየጸ፡በማእድ፡** (*commensalis ejus*) F. M. 2, 11; **እንተ፡አልቦ፡ዘይትበየጸ፡** (*incomparabilis*) Lud. comm. hist. p. 44 n. 51; patriarchae Bagdadi convenit **ተባይጾት፡** *aequalitas dignitatis* cum patriarcha Antiochiae, sed auctoritate inferior est F. N. 4; **በተባይጾ፡** *conjunctim, sociatim* Lud. e Mss. Colb.

አስተበየጸ፡ IV, 3 *parem* vel *socium, sodalem, consortem sibi assumere* alqm: **ዘያስተባይጽ፡** (var. pro **ዘይሬዒ፡**) **ዘማተ፡** Prov. 29, 3; **እንዘ፡ያስተባይጾሙ፡ምስሌሁ፡** M. M. f. 298.

ቢጽ፡ subst., m. et fem., coll. et sing., Pl. **አብያጽ፡** 1) *singulus, singuli, quidam* e multitudine animantium vel rerum aequalium ad idem genus pertinentium vel *unus e sociis* ad eandem societatem pertinentibus; de viris; **፵፼ ቢጸ፡እስራኤል፡** (400,000 Mann von Iſrael) 1 Reg. 15, 4; **ከመ፡ያምጽእ፡እምደቂቀ፡እስራኤል፡ቢጸ፡ወራዙተ፡** νεανίσκους Dan. 1, 4; **ቢጽ፡እኩያን፡** τινὲς ἄνδρες πονηροί Act. 17, 5. 15, 5. 14, 2; **እምቢጸ፡አጉሥጦስ፡** (von der Mannſchaft des) σπείρης Σεβαστῆς Act. 27, 1 rom.; de bestiis: **ቢጸ፡ተባዕት፡** (die männlichen Stücke) Gen. 30, 40; de rebus: **ቢጸን፡ርቡዓት፡ወጸዓድው፡** Herm. p. 11; **ወእቤ፡በለሳተ፡ቢጸ፡** (etliche Feigen) καὶ εἶπα· σῦκα Jer. 24, 3; **በበ፡ቢጸሙ፡** (Mann für Mann) Herm. p. 64; **በበ፡ቢጸን፡** (Stück für Stück) p. 65. 2) qui ejusdem generis est cum alio: *par, aequalis, coaequalis, socius, sodalis, consors, collega, amicus, comes:* Gen. 2, 18; Kuf. 3; **ምስለ፡ቢጽከ፡** Job 39, 32; **ኢኮንኩ፡አነ፡እግዚእከ፡አላ፡ቢጽከ፡** Asc. Jes. 8, 5; **ኢትኩኖሙ፡ቢጸሙ፡** (in peccando) Kuf. 22; **ኮንኩ፡ቢጸን፡ለአዕዋፍ፡** Job 30, 29; συνήλικοι Dan. 1, 10; **ገብኡ፡ወሖሩ፡ኀበ፡ቢጸሙ፡** εἰς τὰς διατάξεις αὐτῶν Judith 8, 36; **እለ፡ምስሌሆሙ፡ቢጸሙ፡** οἱ συνεταῖροι 1 Esr. 6, 3; σύνδουλοι (*conservi*) Matth. 18, 28. 31; **ለቢጹ፡ለአርዳእ፡** συμμαθηταί Joh. 11, 16. 21, 8 rom; **ቢጸን፡** αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς Luc. 24, 10; Act. 2, 37; **አብያጺሁ፡** Dan. 7, 20; ἑταῖροι Matth. 11, 16; οἱ πλησίον Ps. 37, 11. 87, 19. 121. 8; Zach. 3, 8; **ቢጸ፡** αἱ πλησίον αὐτῆς Ps. 44, 16; φίλοι ut: **ንዳይ፡ለእመ፡ወድቀ፡ይከይድዎ፡ቢጹ፡** Sir. 13, 21; οἱ ἀδελφοί Act. 11, 1. 18, 18; 1 Cor. 15, 6; 2 Thess. 3, 6; **ኢይትፈለጥ፡እምአብያጽየ፡** Chr. ho. 27; **ቢጽክሙ፡ውእቱ፡** ὑπὲρ ὑμῶν (opp. **ዕድው፡** καθ' ὑμῶν) Marc. 9, 40; **አጥሪ፡አግዋረ፡እምቅድመ፡ትሕንጽ፡አብያተ፡ወአብያጸ፡እምቅድመ፡ትሑር፡ፍኖተ፡** Fal. f. 27. a) *quivis alius,* quocum vivimus, *proximus, frater* (sensu biblico; der Nächſte), ὁ πλησίον Ex. 20, 17; Deut. 19, 14; Job 16, 21; Jer. 5, 8. 7, 5. 9, 8; Hez. 22, 11; Sir. 6, 17. 10, 6. 29, 1. 2; Hen. 99, 15. 100, 1; Matth. 19, 19; Marc. 12, 33; Rom. 13, 9. 10; ἀδελφός Sir. 7, 12; Deut. 22, 1; 1 Joh. 2, 9. 10; 1 Thess. 4, 6; Rom. 12, 10. b) *alter:* **ብእሲ፡እምቢጹ፡** Koh. 4, 4; Jes. 19, 2; Mal. 2, 10 al.

ተበያጺ፡ n. ag. *socius, consors,* Enc. Nah. 10 (Lud.).

መስተባይጽ፡ part. *socius, consors, particeps:* bestiae **ለሐሱ፡ሰኰናሁ፡**(**ለቅዱስ፡**)**ወኮኑ፡ሎቱ፡መስተባይጻነ፡በተጋንዮ፡ብዙኀ፡** Sx. Tachs. 7.

በዳ፡ vid. sub **በድወ፡**

በደረ፡ I, 1 [i. q. بَدَرَ; significatus radicis primus *secare* et *acutum esse* videtur, coll. **መተረ፡** بَتَرَ et بَادِرَةٌ *acies* gladii; nec non بَذَّ] Subj. **ይብድር፡** 1) acutum, acrem, vehementem i. e. *velocem, celerem esse, properare:* **ይበድሩ፡እምተኵላተ፡ዐረብ፡** ὀξύτεροι Hab. 1, 8; **ይበድሩ፡እምነ፡አንስርት፡አፍራሲሆሙ፡** κουφότεροι Jer. 4, 13; **ከመ፡ይብድር፡እምረዋጺ፡** Lud. e Mss. Colb. 2) *praecurrere, praevenire, antevertere, praevertere, antecessisse:* **ዘበደረ፡ወዘሮጸ፡** Rom. 9, 16 Platt; 1 Cor. 9, 24; Hen. 74, 12; c. Acc.: **ብድሮሙ፡ተንሥእ፡** *ante eos surge* Sir. 34, 21; Phlx. 3; **ይበድረኒ፡ኀበ፡ገነት፡** Phlx. 35; **ሖቀ፡ከመ፡በደሩክሙ፡** 2 Reg. 17, 20; **በደሮ፡በጺሐ፡ግያዝ፡** 4 Reg. 4, 31; **በደሮ፡ለጴጥሮስ፡በጺሐ፡** (Platt **በጺሐ፡**) **ኀበ፡መቃብር፡** Joh. 20, 4. 8. 3) *praevertere* i. e. *potiorem esse, praecellere:* **ትበድር፡** (v. **ትትበደር፡**) **ይእቲ፡ወትመውእ፡ለከ፡ጸላኢከ፡** Sir. 29, 13; Hen. 65, 8.

አብደረ፡ II, 1 *praevertere* i. e. *ante-, prae-ponere* vel *-ferre, antehabere, pluris aestimare, praeoptare, malle, diligere,* c. Acc.: **እመ፡አብደሩ፡ዘአነ፡እፈቅድ፡** Jes. 56, 4; **እሙንቱ፡አብደሩ፡ፍኖቶሙ፡** 66, 3; Ps. 83, 12. 108, 16. 131, 14; Mal. 3, 17; Hos. 4, 18; **ኀሠሥክዋ፡ለጥበብ፡ወአብደርክዋ፡በጸሎት፡** Sir. 51, 13; Apoc. 12, 11; c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **ምጽዋተ፡አበድር፡እመሥዋዕት፡** Hos. 6, 6; **አብደሩ፡ሞተ፡እምሕይወት፡** Jer. 8, 3; 1 Esr. 4, 19; Ps. 86, 1; **አብደርኪ፡እምኔየ፡መሐዛኒኪ፡** Jes. 57, 8; **አብደሩ፡ነኪረ፡እምኔየ፡** Job 19, 13; Sir. 51, 28; **ዘያበድር፡ርእሶ፡እምነ፡እግዚኡ፡** Did. 25; 2 Tim. 3, 4; Joh. 3, 19; seq. Subj. verbi: **እምአብደርኩ፡እስዐም፡እገሪሁ፡** ηὐδόκουν φιλεῖν πέλματα ποδῶν αὐτοῦ Esth. 4, 17 apocr.; Ps. 83, 11; 1 Thess. 3, 1; **አብደርክዋ፡ህየንተ፡** (v. **እምነ፡**) **ወርቅ፡ትኩነኒ፡** Sap. 7, 10; **እምአብደረ፡ትሙት፡** *mallet eam mori* Tob. 6, 13; Phil. 3, 7; Joh. 12, 43; c. Acc. Infin. Deut. 7, 7.

ተበድረ፡ III, 1 *praestare, praeferri, optabiliorem, meliorem, pluris aestimandum esse* vel *videri,* c. **እምነ፡**, ut: **ይትበደር፡ቃል፡ሠናይ፡እምውሂብ፡** Sir. 18, 17; **ኢይትበደር፡ብዕል፡እምነቢረ፡ጥዑይ፡** 30, 16; Jes. 13, 12; Prov. 16, 16; 1 Petr. 1, 17; **ጥበብ፡ትትበደር፡እምወርቅ፡** Fal. f. 35; vel c. **ላዕለ፡**, ut: **ኢይትበደር፡ዕንቍ፡ላዕለ፡ብእሲት፡ኄርት፡** Fal. f. 51.

ተባደረ፡ III, 3 1) *alium alium praevenire studere, currendo certare* vel *contendere, certatim tendere* ad alqd: **እለ፡ይትባደሩ፡** οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες 1 Cor. 9, 24. 26;

እመ፡ ያዱከ፡ ተባደር፡ Rel. Bar.; c. ውስተ፡ vel ኀበ፡ loci, quo tenditur Luc. 14, 7; 1 Cor. 11, 21 Platt; ትትባደሩ፡ ሐዊረ፡ ቤተ፡ 1 Cor. 11, 21 rom.; ተባድሮ፡ *certamen praeveniendi mutuum* Org. a) in genere: studio *contendere* vel *anniti* ad assequendum alqd: ተባደሩ፡ ለሠናይ፡ 1 Thess. 5, 15 Platt; ዘንተ፡ ስምዑ፡ ወተባደሩ፡ ከመ፡ ትግበሩ፡ Clem. f. 182. b) de certamine vel cursu Christianorum bono (vid. በድር፡): ተጋደላ፡ ወተባደራ፡ ሠናየ፡ ገድለ፡ Mavâs. n. 62; እለ፡ ፈጸሙ፡ ረዊጸ፡ ወተባድሮ፡ Enc. Tachs. 12. c) *praecurrere* alqm, c. Acc. 1 Tim. 5, 24. 2) *simul* vel *certatim concurrere, adcurrere, approperare:* ተባደሩ፡ አይሁድ፡ ኀበ፡ መከን፡ እንተ፡ ተንሀለት፡ Jsp. p. 358; ille cum se ipse interfecturus esset, ተባደሩ፡ አግብርቲሁ፡ ኀቤሁ፡ ወአኀዙ፡ እዴሁ፡ p. 340.

በድር፡ subst. 1) *certamen, cursus* vel *curriculum vitae* piorum in hoc saeculo: 2 Tim. 4, 7; ፈጸመ፡ በድሮ፡ ሠናየ፡ Sx. Tachs. 14; Enc. Jac. 9; Ter 14. 20; Genb. 9, al. 2) est nomen *festi Judaeorum*, de cujus origine haud satis constat. Bis memoratur in Computo Eccl. Aeth. apud Scaliger. de em. temp. Gen. 1629 p. 675 l. 6 et p. 677 l. 8, et in annotationibus p. 695 Scaliger mensis Nisan diem X intelligendum esse censet (ibidem conjecturas quasdam etymologicas proponit). In M. M. f. 263 enumeratur inter festa Judaeorum a Christianis abrogata: በዓለ፡ መጥቅዕ፡ ወበዓለ፡ መጸለት፤ በዓለ፡ ሠዊት፡ ወበዓለ፡ ምኵራብ፡ ወጾመ፡ በድሮሙ፡ በእንተ፡ ላሐ፡ ያዕቆብ፡ (cfr. quae in libro Kuf. C. 34 relata sunt). Deinde Ludolfus in lex. aeth. c. 557 e suo Libr. Myst. locum affert, in quo festa Judaeorum recensentur: ወዝንቱ፡ በዓላቲሆሙ፡ ፋሲካ፡ ናእት፡ በዓለ፡ ሠዊት፡ መጥቅዕ፡ በድሮሙ፡ መጸለት፡ ሰንበት፡, ubi decimus non Nisan sed Tischri mensis dies intelligendus videtur.

በድራ፡ n. prgr., scilicet بَدْرَةٌ *numorum quantitas*, a variis interpretibus varie definita (vid. Freytag lex. arab. I. p. 95): ወወሀቦሙ፡ ፲፻በድራ፡ ወርቅ፡ Jsp. p. 299. 309.

ባዶስ፡ n. prgr. i. e. βάτος בַּת, Hebraica *mensura fluidorum*, tantum continens quantum Epha in aridis (vid. ባት፡ et ቤት፡), Luc. 16, 6; ወአሐቲ፡ አስፈሬዳ፡ ታገምር፡ ፩ባዶስ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* ባዶስ፡ ዘ፡ ቤዳ፡

በድበደ፡ quadrl. I [vicina sunt אָבַד أَبِدَ *periit, interiit* (coll. آبِدَةٌ) et بَادَ *abiit, a suis separatus fuit; periit*] *interire, perire:* ወርቆሙኒ፡ በድበደ፡ ወይወርሶ፡ ሦክ፡ ውስተ፡ አብያቲሆሙ፡ τὸ ἀργύριον αὐτῶν ὄλεθρος κληρονομήσει αὐτό, ἄκανθαι ἐν τ. σ. α. Hos. 9, 6. (Etiam Sir. 34, 20 var.; vid. sub ደበደበ፡). — *Rad. Abb.:* በድበደ፡ ዘ፡ ዛገ፡ (e conjectura).

ብድብድ፡ subst. *pernicies, pestis, lues, pestilentia,* θραῦσις Num. 17, 12—14; Ps. 105, 23. 30; πτῶσις Ps. 105, 29; ὁ ὀλοθρεύων Hebr. 11, 28; ἀνάλωσις Deut. 28, 20; λοιμός Prov. 21, 24; ἴκτερος Am. 4, 9; θάνατος Jer. 14, 12. 18, 21. 24, 10; Thren. 1, 20; Hez. 5, 12. 14, 19 seq.; Sir. 39, 29. 40, 9; 4 Esr. 7, 5; de hominibus perniciosis vel pestilentibus, ut: አውሥእዎ፡ ለውእቱ፡ ብድብድ፡ ንጉሥ፡ Macc. f. 1; vid. etiam Prov. 21, 24. — *Voc. Ae.:* ብድብድ፡ ብ፡ ቸነፈር ።

በድነ፡ (si non በደነ፡) I, 1 denom. *mortuo* vel *cadaveri similem esse* vel *fieri:* ሥጋ፡ ትበድን፡ በንዋም፡ ከመ፡ ዘምዉት፡ M. M. f. 269.

ተበድነ፡ (si non ተበደነ፡) III, 1 *cadaver* vel *exanimem fieri:* ነፍስት፡ አመ፡ ፀአተ፡ ነፍስ፡ ይትበደን፡ M. M. f. 287.

በድን፡ subst., plerumque m., Pl. አብድንት፡ (Kuf. p. 81 ann. 4 አብዳን፡) [بَدَنٌ; vid. Ges. in thes. p. 201] *corpus mortuum* vel *exanime, mortuus, cadaver,* a) maxime hominum: Gen. 23, 4. 6. 11. 13 (ὁ νεκρός); Kuf. 19; አልቦ፡ ቤተ፡ ዘአልቦ፡ በድን፡ ውስቴታ፡ Kuf. 49; ረከብዎ፡ እንዘ፡ ይሰክብ፡ በድኖ፡ Kuf. 23; 4 Esr. 10, 44; በዝኁ፡ አብድንቲሆሙ፡ Jes. 5, 13. 14, 19. 22, 2; Jer. 7, 33 seq.; 9, 22; ዝንቱ፡ አብድንት፡ Hez. 37, 9; Tob. 12, 12; Sir. 31, 30; ዘአንሥአ፡ በድነ፡ እምነ፡ ሙታን፡ 48, 5; Matth. 8, 22; Apoc. 1, 17; θνησιμαῖον Ps. 78, 2; Jes. 5, 25; τραυματίαι Jer. 14, 18; Judith 2, 8 al.; Ex. 22, 2; κῶλα Num. 14, 29. 32; Hebr. 3, 17; Jes. 66, 24; σῶμα 1 Reg. 31, 10; መዊቶሂ፡ ተነበየ፡ በድኑ፡ Sir. 48, 13; Judith 13, 9; Matth. 27, 52. 58; እጓለ፡ እመሕያው፡ በድን፡ υἱὸς ἀνθρώπου σκώληξ Job 25, 6; de diis mortuis vel idolis Kuf. p. 81. b) rarius brutorum (*morticinum*): Lev. 11, 11. 24. 27. 5, 2; Jud. 14, 8.

በድወ፡ I, 1 [بَدْوٌ *desertum;* بَدَا *in campo et deserto habitavit*; vis radicis prima est in *solitudine*, vic. בָּדַד بَدَّ] *desolatum, vastum, desertum, incultum esse* vel *fieri,* de terris, urbibus, domiciliis: ምድርክሙ፡ በድወ፡ ወአህጉሪክሙኒ፡ ውዕየ፡ Jes. 1, 7; በድወት፡ ኢየሩሳሌም፡ 64, 10 var.; Jer. 27, 12 var.; ecclesia ተንሕለት፡ ወበድወት፡ Sx. Jac. 1; አብያቲሆሙ፡ በድወት፡ ወተመዝበረት፡ Abush. 50.

አብደወ፡ II, 1 *desolare, vastare, devastare:* አበዱ፡ (v. አበዲ፡) ፍኖቶሙ፡ Zeph. 3, 6; አብደወ፡ ሀገሮሙ፡ Jsp. p. 324; ለአህጉረ፡ ይሁዳ፡ እሁበን፡ ለአብድዎ፡ ከመ፡ አልቦ፡ ዘይነብሮን፡ Jer. 41, 22.

ተባደወ፡ III, 3 solitudine a se invicem vel ab aliis sejunctum esse i. e. a) *in loca deserta dispersum esse, in deserto commorari:* እምኀየሰነ፡ ተባድዎ፡ እምነ፡ ተጋብኦ፡ በእንግልጋ፡ እስመ፡ ተዘርዎ፡ ቀጥቀጠ፡ አልባቢነ፡ ወሶበ፡ አድኀነነ፡ እግዚ“፡ እምተባድዎ፡ ወአግብአነ፡ ኀበ፡ ምድርነ፡ ዐመፅናሁ፡ Jsp. p. 362. b) *desolatum esse:* ይበኪ፡ ላዕለ፡ ሙስናሆሙ፡ ወተባድዎቶሙ፡ (sc. hortorum) p. 368.

ብድው፡ part., f. ብዱት፡ *desolatus, desertus, vastus:* ምድር፡ ብዱት፡ Jsp. p. 285. 346; ገዳም፡ ብዱት፡ Sx. Masc. 3.

በድው፡ subst., m. et fem. (ut Jes. 42, 11), *locus vastus, desolatus, incultus, desertus; vastitas, desertum:* Ex. 13, 20; ውስተ፡ በድው፡ ἔρημος Ps. 54, 7. 77, 18. 20; Jes. 21, 1. 32, 15; በድው፡ ጽሙእ፡ 35, 1. 6. 7 (ἡ ἄνυδρος). 41, 18. 44, 3. 62, 4; Job 30, 3; Hen. 61, 5; Matth. 12, 43; ምድረ፡ በድው፡ Ps. 62, 3; 4 Esr. 9, 29; Jes. 41, 19; Jer. 2, 31. 6, 8 (ἄβατος γῆ). 9, 2. 30, 2; ብሔረ፡ በድው፡ Jer. 2, 6; በድወ፡ ገዳም፡ Prov. 9, 12; መካነ፡ በድው፡ Hen. 18, 12; በድው፡ ፋራም፡ Kuf. p. 67; ባሕር፡ በድወ፡ ይመስሎ፡ Job 41, 22; crebro praedicati vice usurpatur, ubi per adjectiva exponere licet: Matth. 23, 38; ትተርፍ፡ ባሕቲታ፡ ምድሮሙ፡ በድወ፡ Jes. 6, 11; በድወ፡ ትከውን፡ ኵላ፡ ምድር፡ Jer. 4, 27; Tob. 14, 4; Hez. 12, 20. 35, 4; Ps. 68, 30; ረሰየ፡ በድወ፡ ἐρημοῦν Lev. 26, 22; et adjectivi instar substantivo apponitur: የብስ፡ በድው፡ Hen. 60, 9 var.; c. c. እምነ፡, ut: በድው፡ ውእቱ፡ እምሰብእ፡ ወእንስሳ፡ Jer. 40, 10.

በዳ፡ subst., id.: ኢትሖር፡ ፍኖተ፡ በዳ፡ Sir. 35, 20; Enc.

Ter 2; በብሒረ፡በዳ፡ 2 Par. 22, 1; ትከውን፡ምድረ፡ግብጽ፡ በዳ፡ወበድወ፡ Hez. 29, 9; እሬስያ፡ለምድራ፡በዳ፡ 29, 12. 33, 27. 35, 3. 4. 7. 9.

ብድወት፡ n. act. *vastatio, desolatio:* ከመ፡ኢይርአይ፡ ብድወታ፡ለኢየሩሳሌም፡ Sx. Mij. 12.

በደየ፡ i. q. በድወ፡; **አብደየ፡** II, 1 *desolare, vastare* Zeph. 3, 6 var.

በጋር፡ subst. *circinus* Lud. e Th. P.

በግዕ፡ subst., m. et fem. (Matth. 12, 11; Luc. 15, 4; Clem. f. 112; fem. በግዕት፡ vid. infra), coll. et sing., Pl. **አባግዕ፡** (passim fem., ut Hez. 34, 8; Gen. 29, 2. 30, 38; Hen. 82, 19) et **አባግዕት፡** (Reg. Pach.; Enc. Genb. 18; F. N. 30) [amh. በግ፡; in caeteris linguis deest; fortasse onomatopoëtice dictum a balatu, cfr. بَغْبَغَةٌ] *ovis* sine discrimine sexus et annorum, *pecus ovillum,* raro collective ut Ex. 12, 38; Sing.: πρόβατον በግዕ፡ዘተኀጥአ፡ Jes. 13, 14. 53, 7; በግዕ፡ጽኑዕ፡ወበግዕ፡ድኩም፡ Hez. 34, 20; Ex. 12, 3; Lev. 3, 6. 4, 32. 14, 10. 23, 12; Pl.: Gen. 4, 2. 4. 12, 16. 33, 13. 46, 34; Ex. 9, 3; Job 42, 12; Jes. 7, 21. 53, 6. 60, 7; Jer. 23, 1; Zach. 11, 4. 7; 2 Par. 30, 24. 31, 6; Ps. 73, 1; Matth. 7, 15. 9, 36. 10, 16; አባግዕ፡አትቡዕ፡ κριοὶ προβάτων 2 Par. 17, 11; አባግዕ፡አንስት፡ Num. 7, 17; κριός, κριοί *aries:* Gen. 15, 9. 22, 13; Ex. 26, 14. 29, 15 seq.; Lev. 9, 2. 16, 5; አባግዐ፡ጸምር፡ 4 Reg. 3, 4; 2 Par. 13, 9; ἀμνός, ἀμνοί *agnus:* Lev. 14, 12 seq.; Sir. 13, 17; Jes. 53, 7; Hez. 27, 21; 2 Par. 29, 32; ἄρνες, ἀρνίον Lev. 1, 10; Jes. 1, 11. 5, 17. 11, 6. 65, 25; በግዕ፡የዋህ፡ Jer. 11, 19; trsl. de hominibus: አባግዐ፡ሰብእ፡ Hez. 36, 38; Joh. 1, 29. 36; Apoc. 5, 6. 12, 11; Matth. 10, 6. 15, 24; Joh. 10, 7. 8. 21, 17.

በግዕት፡ subst., fem., Pl. **አባግዕ፡** (vid. sub በግዕ፡), *ovis, agna:* በግዕት፡አንስት፡ Lev. 5, 6. 22, 27; Num. 6, 14; 2 Reg. 12, 3; አሐቲ፡በግዕት፡ Hez. 45, 15; F. N. 30; አባግዕ፡አንስት፡ Num. 7, 17 seq.

ቤጣ፡ n. prgr. βῆτα, secunda alphabeti graeci litera, Kid. f. 33, Reg. Pach. (vid. ሆህያት፡).

በጠለ፡ I. 1 [בָּטֵל ܒܛܠ بَطَلَ] Subj. **ይብጠል፡** 1) *vanum, inanem, irritum, frustra* vel *incassum esse* vel *evadere, in irritum cadere:* ደም፡ዘይቀይእ፡ኢይበጥል፡ Jsp. p. 302; ትበጥል፡እንተ፡መከርኩ፡ Kbr. Nag. n. 72; በጠለ፡ዐቂበ፡ትእዛዝ፡እምኔየ፡ *observatio praeceptorum frustra mihi incepta est* Org. 5; sensu forensi, ut: *cessio* በጠለት፡ *irrita est* F. N. 39, 3. 2) *aboleri, abrogari, abolitum esse:* ተጸርዐት፡አሪት፡በምጽአተ፡ወንጌል፡ወበጠለት፡ትንቢት፡በስብከተ፡ሐዋርያት፡ M. M. f. 4; de juribus, pactis, al. F. N. 37. 3) *interrumpi, cessare, finem capere:* (Macedonius compellatur:) አብጠልከ፡ግጻዌሁ፡ለመንፈስ፡ቅዱስ፤ብጠልኬ፡እምጸታ፡ክርስቲያን፡ M. M. f. 313; ኢበጠለ፡ጸልዕ፡አላ፡ጸንዐ፡ Jsp. p. 322.

በጠለ፡ I, 2 1) *vanum, irritum reddere, abolere:* ኦሪተ፡ንቤጥልኑ፡በሃይማኖትነ፡ Cyr. de r. fid. f. 33 (paulo infra: አብጢልነ፡ኦሪተ፡), 2) dicta alcjs vana vel inania esse demonstrare i. e. *refellere, diluere:* ይቤጥሎሙ፡ጠቢብ፡ጳውሎስ፡ ἀντιτάξεται αὐτοῖς Cyr. ad Reg. f. 27; de r. fid. f. 38. 3) *cessare facere, finem facere:* በጠለ፡እግዚእ፡እምኔሆሙ፡መንግሥተ፡ Sib.

አብጠለ፡ II, 1, rarius **አበጠለ፡** II, 2 (ut Phlx. 4) 1) *vanum, irritum reddere:* አብጠለ፡ተቃትሎቶሙ፡ Jsp. p. 278; afflictio ያቤጥል፡እንከ፡ግብሮ፡ Phlx. 4; ኀይለ፡ Lit. 163, 4; አብጠልከ፡ነገረከ፡ Jsp. p. 350. 2) *cessare facere, restinguere, enervare:* unus e finibus matrimonii est አብጥሎ፡ፍትወት፡ F. N. 24, 1; አብጠለ፡ኵሎ፡ቅንአተ፡ወቂመ፡ Ssal. Req.; ከመ፡ያብጥል፡ጽልአ፡እማእከሌሆሙ፡ Jsp. p. 322. 3) *desistere facere, interrumpere, avertere:* ሶበ፡ክኑ፡ሰይጣናት፡የሐውሩ፡ኀበ፡ብሑታን፡ከመ፡ያስሕትዎሙ፡ወያብጥልዎሙ፡እምግብሮሙ፡መንፈሳዊ፡ Phlx. 60. 4) *irritum, vanum declarare; abolere, abrogare, tollere:* እለ፡ያበጥሉ፡ልደቶ፡እምአብ፡እምቅድመ፡ኵሉ፡ፍጥረት፡ Did. 33; Hen. 98, 13; Org. 7; አብጠለ፡ነሢአ፡ሕልያን፡በእንተ፡ሢመተ፡ክህነት፡ *simoniam abolevit* Abush. 50; Cyr. de r. fid. f. 33. 5) *inania, vana loqui:* ኵሎ፡ዕለተ፡ያበጥል፡ነገረ፡ዚአሁ፡ F. M. 20, 1; ኢያብጥል፡ምንተኒ፡እምአፉሁ፡ 28, 6.— *Voc. Ae.:* አብጠለ፡ዘ፡አቋረጸ፡አጠፋሂ፡ይ፡

ተበጥለ፡ III, 1 et **ተበጠለ፡** III, 2 1) III, 1 *viribus defici, enervari, languidum fieri:* pedes et manus ejus ተበጥለ፡ Gad. Ad. f. 120. 2) III, 2 *aboleri, abrogari, tolli:* እመ፡ትትቤጠል፡አሪት፡በሃይማኖት፡ Cyr. de r. fid. f. 38; Lud. ex Hom. Mar.

ብጡል፡ part. *vanus, inanis, irritus:* ስብሐት፡ብጡል፡ *gloria vana* Phlx. 29; Gad. T. H.; de lege vel jure F. N. 42, 1; ዝንቱ፡ተደምሮ፡ይእቲ፡ብጥልት፡እምሕግ፡ሰብሳብ፡ወእሰምያ፡ኀጢአተ፡ (*irrita, aliena a lege* vel *illegitima est*) F. M. 10, 3.

ብጥለት፡ n. act. *abolitio:* እስመ፡አበው፡ዘዝንቱ፡ዘመን፡ረሰይዎ፡ (sc. ለቃል፡መለኀስ፡ μαλακός) ብጥለተ፡እመልእክተ፡ጳውሎስ፡ሐዋርያ፡ (1 Cor. 6, 9) ከመ፡ኢያእምር፡መኑሂ፡ወኢይደቅ፡መኑሂ፡በገቢሮታ፡(ለዛቲ፡ኀጢአት፡) *obliteraverunt* vel *exstinxerunt* F. M. 13.

በጣሊ፡ n. ag. *vanus, inanis:* መንግሥት፡ምድር፡በጣሊ፡ Sx. Haml. 8 Enc.; መርዓ፡በጣሊ፡ Enc. Masc. 27.

መብጠሊ፡ part. c. term. adj. *irritum faciens, cessare faciens:* sanguinem postibus illiverunt ከመ፡ይኩን፡ዝንቱ፡መብጠሌ፡ሀጕሎሙ፡ለግብጽ፡ καὶ τοῦτο ἦν ἀποτείχισις τῆς ἀπωλείας τῆς Αἰγυπτιακῆς (*amolitio*) Chr. ho. 27.

በጥልሳት፡ vid. አብጥሊስ፡

በጥሐ፡ I, 1 [amh. በጣ፡; בָּצַע ܒܨܥ بَضَعَ (مِبْضَعٌ *scalpellum*) et بَزَغَ, nec non بَطَّ et بَتَّ] *scalpello secare, incidere* corpus, *incisiones facere, scarificare:* sive superstitionis causa: ኢትብጥሑ፡ሥጋክሙ፡ Lev. 21, 5; sive curando vel sanando corpori membrove corporis: ጠቢባን፡ሶበ፡ይበጥሑ፡በጽኑዕ፡እስከ፡ይረክብዎ፡ለሕማም፡ይጠብቡ፡ሶቤሃ፡በዘያዐርፍዎ፡ለሕሙም፡እምተሀውኮ፡ወእምድንጋጼ፡ነፍስ፡ወኢይበጥሑ፡ዳግመ፡አላ፡ይወድዩ፡ፈውሰ፡ ἐπειδὰν βαθεῖαν δῶσι τομήν — ἑτέραν οὐκέτι προςάγουσι τομήν Chr. ho. 21; በጢሕ፡ τέμνειν Chr. Ta. 30; ለበጢሖቱ፡ ibid.; ሚመጠነ፡ይጼአሉ፡እለ፡ይበጥሑ፡እምእለ፡ይበጥሕዎሙ፡ (*quot probris afficiuntur chirurgi* *ab iis, quos secuerunt* vel *inciderunt*) ibid.; (**ለበግዕ፡ዝልግስት፡**) **ብጥሓ፡ወሱጥ፡ዲቤሃ፡ጼወ፡ወወይነ፡ከመ፡ይሕየው፡** Clem. f. 112; **ይበጥሑ፡እዴሁ፡በመላጺ፡** M. F.

በጣሒ፡ n. ag. *secans, incisuras faciens* in corpus, *scarificans, chirurgus:* **በጣሕያን፡** οἱ τέμνοντες Chr. Ta. 30.

ብጥሐት፡ n. act. *sectio, incisio* corporis, *scarificatio*, M. F.; **ብጥሐተ፡ገጽ፡** Lud. comm. hist. p. 240 n. 10.

ቡጥም፡ vel **ብጥም፡** subst. i. q. بُطْم, ܒܘܛܡܐ, *terebinthus* arbor: **ይዘብሑ፡ታሕተ፡ባሉጥ፡ወቡጥም፡ወገውዝ፡ወለውዝ፡** Hos. 4, 13; **ብጥም፡** (e Jud. 6, 19) Abush. 47 (in vita Gideonis).

በጥሪቃ፡ n. prgr. *patricia* (بَطْرِيقَة): **ዛቲ፡ይእቲ፡ቀዳሚት፡በጥሪቃ፡ዘሀገረ፡ቍስጥንጥንያ፡** Lud. e Vit. Dan.

ባጦስ፡ n. prgr. (aliâs **ጳጦስ፡**) i. e. βάτος (باطس) *rubus, sentis*, in quo Deus Mosi apparuit: **ዕፀ፡ባጦስ፡** Deut. 33, 16 (v. **ጳጦስ፡**); Luc. 20, 37.

በጸለ፡ I, 2 [فَصَلَ *dissecuit, disjunxit, separavit;* פִּצֵּל *decorticavit;* بَصَّلَ *nudavit detrahendo* corticem, *rasit*] *lacerare, dilacerare, discerpere:* **ከለባት፡ይቤጽልዎሙ፡** εἰς διασπασμόν Jer. 15, 3.

ተበጽለ፡ III, 1 et **ተበጸለ፡** III, 2 1) *lacerari, dilacerari, dilaniari:* **አመ፡ተቀሥፈ፡እስከ፡ሥጋሁ፡ተበጽለ፡** Sx. Mag. 17 Enc.; Haml. 25 Enc.; **ሰሐብዎ፡ውስተ፡አእባን፡በላኅት፡እስከ፡ይትቤጸል፡ሥጋሁ፡** M. M. f. 43. 2) *decorticari, dissolvi:* (**ተቀሥፈ፡**)**እስከ፡ተበጽለ፡አነዳ፡ማእዱ፡** Enc. Sen. 1; **ይትቤጸል፡ማእስየ፡ምስለ፡ሥጋየ፡** ἐν δέρματί μου ἐσάπησαν αἱ σάρκες μου Job 19, 20. — *Voc. Ae.:* **ተበጽለ፡ብ፡ተላጸ ።**

በጸል፡ subst., coll. et sing., [i. q. בְּצָל ܒܨܠܐ بَصَلٌ] *cepa, bulbus*, τὰ κρόμμυα Num. 11, 5; **ኢይበርኩ፡ላዕለ፡በጸል፡** F. N. 17. — *Voc. Ae.:* **በጸል፡ዘ፡ቱማ ።**

ብጸል፡ subst., pl. **ብጻላት፡** *pars (lacera) rei laceratae* (Fetzen): **ረከብኩ፡ብጻላቲሃ፡** (v. **ብጽላቲሃ፡** v. **በጽላቲሃ፡**) **ወአጽርቅቲሃ፡ዘለምንትሂ፡ኢይበቍዕ፡** Jer. 13, 7.

ብጽላት፡ v. **በጽላት፡** vid. sub **ብጸል፡**

በጽሐ፡ I, 1 [Aethiopibus tritissimum, caeteris inusitatum; non variatione radicis **መጽአ፡**, מָצָא ortum videtur; an ad נָגַשׁ פָּגַשׁ (הִשִּׂיג?) referendum?] Subj. **ይብጻሕ፡** 1) *pervenire, advenire, pervenisse*, abs.: **ዘበጽሐ፡እምኤዶም፡** Jes. 63, 1; **በጽሐ፡ብርሃንኪ፡** ἥκει Jes. 60, 1; **በጽሐ፡መልእክትከ፡** *epistola tua pervenit* i. e. *allata est* Jsp. p. 316. 322; **በጽሐ፡ማኅፈርን፡** Sir. 29, 27; c. **ውስተ፡** loci Matth. 2, 1; Job 38, 16; Num. 13, 27. 20, 1; Deut. 9, 7; c. **እስከ፡** loci Deut. 1, 19. 20; c. Acc. loci: **በጺሐ፡ሐጌ፡** Jes. 10, 28; Hen. 8, 4. 45, 2; c. **ኀበ፡** prs. vel loci Kuf. 13; Job 38, 22; Jes. 37, 5; Dan. 6, 20 (ἐγγίζειν); 4 Reg. 9, 18 seq.; Ex. 3, 9. 2) a) de tempore: *venisse, venire, appetere, adesse:* **በጽሐት፡ዕለተ፡እግዚ"፡** πάρεστι Joel 2, 1; **ወበጽሐ፡ሳብዕ፡ወርኅ፡** 2 Esr. 18, 1; **ናሁ፡ይበጽሕ፡መዋዕል፡** Jer. 40, 14 vrs. nov.; **አመ፡ትበጽሕ፡ደኃሪትከ፡** Sir. 30, 32; **ዘእንበለ፡ይብጽሖሙ፡ጊዜ፡ሞቶሙ፡** 27, 29; **በጽሐ፡ጊዜ፡ዘርእ፡ለዘሪእ፡** Kuf. 11; **በጽሐ፡ዕድሜ፡** Hez. 7, 2. 6; Gen. 6, 13. b) de eventis, vaticiniis, desideriis, al.: *evenire, evadere, ad finem* vel *exitum pervenire, impleri, consummari*, Deut. 18, 22; 3 Reg. 2, 27; **በጽሐ፡** (v. **በጽሖ፡**) **ዝነገር፡ሎቱ፡** Dan. 4, 30; Kuf. p. 28; **በጽሐ፡በከመ፡ነገረ፡** Kuf. 40; Jes. 48, 3. 7; 4 Esr. 9, 1; Matth. 26, 56. 27, 9. c) nonnumquam: *provectum esse:* **ዳዊት፡ልህቀ፡ወበጽሐ፡መዋዕሊሁ፡** 1 Par. 23, 1; **በጽሐ፡**(**ዓለም፡**)**ውስተ፡ዓሥር፡**(**ክፍል፡**) 4 Esr. 14, 9. 3) *pervadere:* **በጽሐ፡ስሙ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡** Jos. 6, 27; **ጼናሁ፡የሐውር፡ወይበጽሕ፡ነዊኀ፡** Hen. 32, 4. 4) *attingere, pertingere, pertinere*, c. **እስከ፡** Deut. 1, 28; Ps. 18, 4; **ይበጽሕ፡**(**ማይ፡**)**እስከ፡ክሣድ፡** Jes. 8, 7 vrs. alt.; **ትበጽሕ፡**(**መንግሥትየ፡**)**እስከ፡አጽናፈ፡በሓውርት፡** Esth. 3, 13 apocr.; Judith 7, 3; c. **ውስተ፡** Hen. 17, 2; c. Acc.: **ይበጽሕ፡ደመናተ፡ርእሱ፡** Hez. 31, 3; **ኑኁ፡በጽሐ፡ሰማየ፡** (v. **እስከ፡ሰማይ፡**) Dan. 4, 17; **በጽሐኒ፡ማይ፡እስከ፡ነፍስየ፡** Ps. 68, 1. a) *prope accedere, prope abesse:* **በጽሐ፡እስከ፡ለሞት፡** Jes. 38, 1; **በጽሐ፡ለሞት፡**(**እስከ፡ለሞት፡** Platt) Phil. 2, 27. 30; Jes. 53, 8. b) *attingere* i. e. *assequi*, c. Acc., **ዘእንበለ፡ይብጽሑ፡ምድረ፡ግብ፡** Dan. 6, 24; **ለጻድቃን፡ኢትበጽሖሙ፡** Sir. 28, 22; **ኢትበጽሕዎ፡** οὐ μὴ γὰρ ἐφίκησϑε Sir. 43, 30; **አመ፡በጽሐ፡፵ዓመተ፡** 2 Reg. 15, 7; mente: **እፎ፡እበጽሕ፡ፍናዊከ፡** Lud. e V. S.; Org. 3. 5) *supervenire* alicui, *invadere, attingere* alqm, *obvenire, evenire, accidere* alicui, c. Acc. prs.: **መዋዕለ፡ተጽናስ፡በጽሐኒ፡** προέφϑασέ με Job 30, 27; Ps. 16, 13; ἐπέπεσεν αὐτούς Gen. 14, 15; **እስከ፡በጽሖሙ፡ፍዳሆሙ፡** ἔλϑῃ ἐπ' αὐτούς Sir. 47, 25; Jes. 63, 4; **ከመ፡ትብጻሕከ፡በረከቱ፡** Sir. 3, 8; Jes. 28, 15; 4 Esr. 8, 70; **በጽሐቶሙ፡አምሳል፡ዘመሰሉ፡** 2 Petr. 2, 22; Hen. 108, 7; **ምንዳቤ፡በጽሐኪ፡** Lit. Cyr.; **ኀበ፡ሞት፡ኢይበጽሖ፡** Enc. Ter 27; c. **ላዕለ፡** prs. Koh. 8, 14. 6) *obtingere, contingere*, de sorte et de rebus sorte divisis, c. **ላዕለ፡** prs. 1 Reg. 10, 21. 14, 41; c. Acc. Jos. 18, 11. 19, 1; **ለከ፡ይበጽሐከ፡ርስታ፡** Tob. 6, 12; c. **ለ፡**, ut: **መክፈልተ፡ቡርከት፡በጽሐት፡ለሴም፡** Kuf. 8; venditione Lev. 25, 27. 7) in arithmetica: *evenire*, i. e. *effici, colligi* (cfr. بَلَغَ, مَبْلَغ), Hen. 74, 10 seq.; **ዘበጽሐ፡እምትድምርት፡** Abush. 30. — *Voc. Ae.:* **በጽሐ፡ዘ፡ደረሰ፡**

በጽሐ፡ I, 2 *transferre* vel *conferre* culpam in alqm, *convincere* alqm criminis (vid. II, 1): **አልቦ፡እኩየ፡ዘበጽሑ፡ሎቱ፡** (ἐπιφέρειν) Act. 25, 18 rom.; **ጌጋይ፡በዘ፡ኢይክሉ፡በጺሖቶ፡** ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι (quocum attingere facere non poterant; nisi malueris I, 1: quocum ad eum pervenire non poterant) Act. 25, 7 Platt.

አብጽሐ፡ II, 1 1) pervenire facere a) *adducere, ducere, deducere*, c. Acc. prs. Marc. 13, 11; c. Acc. loci: Gen. 12, 15; **ፈነወ፡ሰብአ፡ፈረስ፡ያብጽሕዎሙ፡ኢየሩሳሌም፡** 1 Esr. 5, 2; c. praep. **ውስተ፡**, ut: **ብእሲት፡ኄርት፡ሠናይ፡መክፈልታ፡ወታበጽሐ፡ለፈራሄ፡እግዚ"፡ውስተ፡መክፈልቱ፡** Sir. 26, 3; c. **ኀበ፡** Gen. 47, 2; 1 Reg. 30, 15; Judith 10, 15; **ወሰደኒ፡ኢየሩሳሌም፡ወአብጽሐኒ፡ኀበ፡አንቀጽ፡** Hez. 8, 3. α) *venire jubere:* **ፈነወ፡ወአብጽሐ፡ኀቤሁ፡** Sx. Masc. 13. β) mira est versio ἔκδου ϑυγατέρα **አብጽሓ፡ለወለትከ፡በዐቅማ፡ወዕቀባ፡** Sir. 7, 25. b) *afferre, perferre*, epistolam 4 Reg. 5, 6; **አብጽሐ፡መጽሐፈ፡ኀበ፡ባሮክ፡** Rel. Bar.; Jsp. p. 321; nuntium: **ትክልኑ፡እላንተ፡ነገረ፡አብጽሖ፡ኀበ፡ኤርምያስ፡ውስተ፡ባቢ**

ሎን፡ Rel. Bar.; alias res, ut: አዘዘ፡ በአብጽሖተ፡ ቃራሬ፡ Jsp. p. 339. c) de viis, causis: *ducere, ferre, inducere, adducere* ad alqd: ስምዐ፡ ሐሰት፡ ላዕለ፡ ነፍስ፡ ዘያበጽሕ፡ ለሞት፡ Sir. 26, 5; ያበጽሕ፡ ለሞት ፡ ሐዘን፡ ወትካዝ፡ 38, 19; ደኃሪታ፡ (ለፍኖት፡) ታበጽሕ፡ ውስተ፡ ሲኦል፡ Prov. 14, 12; መዐት፡ ያበጽሕ፡ ኀበ፡ ቀቲል፡ F. M. 4, 1. d) *adducere* ad finem: ከመ፡ ለፍጻሜ፡ ያብጽሕ፡ ወይግበር፡ ኵሎ፡ 1 Par. 29, 19. 2) *appetere* vel *appropinquare facere:* አቅረብኪ፡ መዋዕለኪ፡ ወአብጻሕኪ፡ ዕድሜ፡ ዓመትኪ፡ Hez. 22, 4. 3) a) *attingere facere* (vel *evehere* alqm *ad*): ያበጽሖ፡ እስከ፡ ደመና፡ Sir. 13, 23. b) *assequi facere*, c. Acc. et ኀበ፡ rei, ut: አብጻሕክዎ፡ ኀበ፡ ዘተመነየ፡ Jsp. p. 338. c) omisso objecto (sicut in Latino *ad annum C perduxit* et in Germano es auf 100 Jahre bringen): *perducere* i. e. *pervenire ad, assequi*, c. ኀበ፡, ut: ኢያብጻሕኩ፡ ኀበ፡ ሥርዐቱ፡ *ad gradum ejus nondum perveni* Sx. Teq. 13; c. Acc., ut: እንተ፡ ኢያብጽሐት፡ መጠነ፡ አካል፡ (aliis in locis በጽሐት፡) *maturam aetatem non assecuta* F. N. 24, 3; ሶበ፡ አብጽሐ፡ ዝኩ፡ ሕፃን፡ ዐቅመ፡ ውርዛዌ፡ Sx. Haml. 26. 4) a) *referre* vel *deferre* alqd ad alqm i. e. *indicare, nuntiare:* ናብጽሕ፡ ለከ፡ ὑποδεικνύομέν σοι 1 Esr. 2, 20. b) facere ut alqd redundet ex aliqua re i. e. *argumentis efficere, demonstrare, probare, convincere:* ለእመ፡ አብጻሕክሙ፡ ሊተ፡ ከመ፡ ቤል፡ ይበልዕ፡ ἐὰν δείξητε ὅτι Dan. ap. 13, 9; ἐπιδεικνύναι Act. 18, 28; παρατίθεσθαι Act. 17, 3; συμβιβάζειν Act. 9, 22 Platt; ኢይክሉ፡ አብጽሖ፡ ሊተ፡ በዘ፡ ኵሉ፡ ዘያስተዋድዩኒ፡ Act. 24, 13 rom.; Act. 25, 18 Platt.

ተባጽሐ፡ III, 3 1) *supervenire* alicui: እስከ፡ ይትባጽሖሙ፡ ወይዳደቆሙ፡ መዐተ፡ እግዚ"፡ F. M. 17, 2. 2) *convenire* i. e. *consociari* cum aliquo: (vita spiritualis est) ተባጽሖታ፡ ለልብ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ Phlx. 110. 3) *secum ducere* vel *deducere* vel *trahere* (cfr. ተማልዐ፡) spec. in jus: c. Acc. prs. Act. 19, 37 etc. ኀበ፡ judicis Marc. 13, 9; Luc. 12, 58; Act. 18, 12.

አስተበጽሐ፡ (አስተብጽሐ፡?) IV, 1 proprie: *sibi afferendum curare, ad se pervenire facere:* የኀሥሠኒ፡ ወያስተበጽሕ፡ ተስእሎተ፡ በእንቲአየ፡ ζητεῖ με καὶ περιεργάζεται *requirit percontationem de me* (zieht Erkundigung ein) Chr. ho. 26.

አስተባጽሐ፡ IV, 1 1) *facere, ut conveniat, consocietur:* ይከልእ፡ አስተባጽሖ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ *impedit consociationem* (mentis) *cum Deo* Phlx. 1. 2) *ad se vocare, citare* alqm: judex አስተባጽሖሙ፡ (reos) ኀቤሁ፡ Sx. Mij. 18.

ብጹሕ፡ part. *qui pervênit:* ብጹሓነ፡ ፴ዓመት፡ ወከሐከ፡ 1 Par. 23, 3; ብጹሐ፡ አምጣን፡ *qui ad justam aetatem pervenit* Eph. 4, 13; Enc. Mij. 6; ብጹሓነ፡ አምጣን፡ እም፳ዓመት፡ ወከሐከ፡ 1 Par. 23, 24; ብጽሕት፡ አምጣን፡ *nubilis*, Syn.; ኢብጹሓነ፡ አምጣን፡ *nondum justae aetatis* i. e. *minorennes* F. N. 24, 3. a) *provectus:* ብጹሐ፡ መዋዕል፡ πλήρης ἡμερῶν 1 Par. 29, 28. b) *assecutus:* ብጹሕ፡ ውስተ፡ ትሩፍ፡ (perfectionem) Phlx. 3. c) *attingens* i. e. *congruus, conveniens:* በሥነ፡ ምግባርክን፡ ሞእክን፡ ኵሎ፡ ውዳሴ፡ ወረሰይክሁ፡ ቅድሜክን፡ ኢብጹሐ፡ Cyr. ad Reg. f. 25.

ብጽሐት፡ n. act. 1) *perventio, adventus* Sx. Haml. 19; Phlx. 194; Enc. Tachs. 10; ብጽሐትከ፡ ኀቤየ፡ Gad. T. H.; ሶበ፡ አእመረ፡ ብጽሐቶሙ፡ እምቤተ፡ መቅደስ፡ Jsp. p. 286; ጊዜ፡ ብጽሐተ፡ ሐጋይ፡ F. N. 10, 6; መጽሐፍ፡ (epistola) በጽሐት፡ ወአስተፍሥሐተኒ፡ በብጽሐታ፡ Jsp. p. 315. 2) prolatio rei testimonii causa i. e. *probatio*, c. በ፡ rei probandae Act. 24, 13 Platt. 3) *id quod efficitur*, in arithmetica, Abush. 9.

በጻሒ፡ n. ag. *perveniens:* እምድኅረ፡ ንስቲት፡ ነሐውር፡ ከመ፡ ሑረቶሙ፡ (ለምውታን፡) ወበጻሕያን፡ ኀበ፡ ብጽሐቶሙ፡ Genz. f. 84.

ምብጻሕ፡ subst. 1) *locus quo quis pervenit, perducitur, defertur*, Gad. Kar. 2) in arithmetica: *id quod efficitur*, etiam *residuum* vel *reliquum* (detracto numero minore a majore) Hen. 74, 11.

መብጽሒ፡ part. c. term. adj. (II, 1) *adducens* vel *perducens ad* alqm vel alqd: ምግባር፡ ዘመብጽሒት፡ ኀቤሃ፡ (sc. ad amorem Dei) Phlx. 29.

በጼቃ፡ subst., i. q. بُصَاق القَمَر *selenites*, („lapis quidam albus et splendens in Arabia nascens") ut: adspectus throni tui ከመ፡ ርእየተ፡ በጼቃ፡ Lud. e Ssal. Req.

በጽዐ፡ vel በፅዐ፡ I, 1 [vis radicis prima est in *secando, abscidendo* (בָּצַע, بَضَعَ al., vid. sub ቤጸ፡); hinc derivatur significatus *secernendi, decernendi, definiendi* (cfr. significationes radicum גָּדַר גְּזַר בָּדַר); amharice occurrunt quaedam derivata] Subj. ይብጻዕ፡ 1) *definire, aestimare* pretium rei (τιμήσεται) Lev. 27, 12. 14; nescio an eodem modo exponendus sit locus: ለእመ፡ ኢበጻዕኩ፡ ለኢየሩሳሌም፡ በቀዳሚ፡ ትፍሥሕትየ፡ ἐὰν μὴ προανατάξωμαι τὴν I., *si non locum constituero Hierosolymis in* vel *ab initio gaudii mei* Ps. 136, 8. 2) in specie: separare alqd in Dei usum (cfr. ዘበፅዐ፡ ብፅዐት፡ ἀφαιρῶν ἀφαίρεμα Ex. 35, 24) vel praefinire alqd Deo sacrum i. e. *vovere* Gen. 28, 20; እንበለ፡ ትብጻዕ፡ አስተዳሉ፡ ብጽዓቲከ፡ Sir. 18, 23; c. ለ፡ Dei: Ps. 75, 11. 131, 2; 2 Esr. 3, 5; በጻዕከ፡ ሊተ፡ ብጽዓተ፡ Gen. 31, 13; Lev. 27, 2; ዘአዕበየ፡ በጺዐ፡ ብጽዓተ፡ Num. 6, 2. 30, 3 seq.; Deut. 23, 22; Jud. 11, 30; 2 Reg. 15, 7. 8; Jes. 19, 21; Jer. 51, 25; Jon. 1, 16; c. Acc. rei: Lev. 22, 18. 21. 27, 14 seq.; ዘበጽዐት፡ ርእሳ፡ ለእግዚ"፡ F. M. 6, 12; seq. Subj. verbi: በጻዕነ፡ ንጹም፡ 1 Esr. 8, 49; በጻዕከ፡ ትሕንጽ፡ 4, 45; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ብእሲት፡ ዘበጽዐት፡ ከመ፡ ኢትትወሰብ፡ F. M. 5, 16.

አብጽዐ፡ II, 1 1) voti compotem facere alqm i. e. *beatum facere, felicem reddere*, Ps. 40, 2; አብጽዖ፡ በሠናይ፡ ሰርጐ፡ Sir. 45, 7. 2) *beatum praedicare:* አብጽዖትክሙ፡ μακαρισμὸς ὑμῶν Gal. 4, 15. 3) voto potiri i. e. *beatum* vel *felicem fieri* vel *esse:* ለብእሲት፡ ኄርት፡ ያበጽዕ፡ ምታ፡ Sir. 26, 1; አብጻዕኩ፡ አነኒ፡ Gen. 30, 11; Herm. p. 1; 4 Esr. 10, 71; እመ፡ ብዙኀ፡ አብጻዕኩ፡ በኀቤከ፡ 4 Esr. 12, 12; አብጽዖ፡ Tit. 2, 3; Rom. 4, 6—9.

ተበጽዐ፡ III, 1 *beatum praedicari:* ተበጽዐ፡ ኢዮብ፡ Chr. Ta. 20; ዝንቱ፡ ውእቱ፡ ዘይትዌደስ፡ ወይትበጻዕ፡ Fal. f. 14; በኀበ፡ ኵሉ፡ ይትዌደስ፡ ወይትበፃዕ፡ Enc. Haml. 25; እምከልአኒሁ፡ ዘተበጽዐ፡ Enc. Ter 5.

አስተብጽዐ፡ IV, 1 *beatum praedicare*, c. Acc. Gen. 30, 13; Num. 24, 17; Cant. 6, 9; Ps. 71, 18. 143, 18; ያስተበጽዑኒ፡ Job 29, 10. 11; ተስዐቱ፡ እሙንቱ፡ እለ፡ አስተብጻዕክዎሙ፡ Sir. 25, 7. 34, 9. 37, 24; Jes. 3, 12. 9, 16; ያስተበጽዕ፡ ደኃሪቶሙ፡ ለጻድቃን፡ Sap. 2, 16; Mal. 3, 12; Luc. 1, 48; Jac. 5, 11; አስተብጽዖ፡ (Inf.) Org.

ብጹዕ፡ part. 1) *votus:* ኵሉ፡ዘብጹዕ፡ዘበጽዑ፡መሃይምናን፡ II Abt. 3. 2) voti compos (ἐπιτυγχάνων Gen. 39, 2) i. e. *felix, fortunatus, beatus,* ብጹዕ፡ወበዕል፡ Gen. 13, 2. 39, 2; ብጹዐ፡ረሰይከኒ፡ 4 Esr. 12, 14; saepe interjectionis vel exclamationis instar: ብፁዕ፡ብእሲ፡ Ps. 1, 1. 2, 13. 136, 11. 12; Jes. 30, 18. 56, 2; Job 5, 17; Sir. 14, 1. 20. 25, 8. 9. 28, 19. 48, 11; ብፅዕት፡ነፍስ፡እንተ፡ትፈርሆ፡ለእግዚ"፡ 31, 17; Koh. 10, 17; ብፁዓን፡ንሕነ፡እስራኤል፡ Bar. 4, 4; Act. 26, 2; Matth. 5, 3—11. 11, 6; ኢትበሎ፡ብፁዕ፡ Sir. 11, 28; 4 Esr. 6, 18; de Deo 1 Tim. 1, 11. 6, 15; de mortuis ad coelicolarum beatitudinem evectis Apoc. 14, 13; ብፁዕ፡ጳውሎስ፡ Cyr. de r. fid. f. 33; ቅዱስ፡ወብፁዕ፡ሐኑልዮስ፡ Sx. Mag. 4; al.

ብጽዕ፡ subst. *beatitudo, beati praedicatio:* ጴጥሮስ፡ረከበ፡ብፅዐ፡እምኀበ፡መድኀኔ፡ዓለም፡ወይቤሎ፡ብፁዕ፡አንተ፡ስምዖን፡ወልደ፡ዮና፡ Clem. f. 241; ወሀበ፡እግዚእ፡ለእሉ፡ካዕበ፡ብጽዐ፡በብሂሎቱ፡ብጹዓን፡መሓርያን፡ Phlx. 51; Enc. Mij. 21.

ብጽዐት፡ vel **ብጽዓት፡** n. act. et subst., m. et fem., Pl. ብጽዐታት፡ 1) *votum:* Lev. 22, 23; Num. 5, 9. 10. 6, 3. 5. 15, 3. 8. 30, 3 seq.; 2 Reg. 15, 7. 8; Jes. 19, 21; Jer. 51, 25; Mal. 1, 14; Prov. 7, 14; ኢትሚጥ፡ብጽዓቲከ፡ዘነበብከ፡ Sir. 7, 14; ኢታጕንዲ፡ውሂበ፡ብፅዓትከ፡ 18, 22; Ps. 65, 12; ፍዲ፡ብጽዐቲከ፡ Nah. 2, 1; ብጽዐት፡ዘበጻዕከ፡ 1 Esr. 4, 43; ብፅዐተ፡ሕይወትየ፡ Ps. 41, 12; ብፅዐተ፡ቦሙ፡ Act. 18, 18; ፈጻሜ፡ብፅዓት፡ Enc. Tachs. 25; በእንተ፡ብፅዐታት፡ F. N. 18; sacrificium ex voto oblatum: ዘብፅዐት፡ Lev. 7, 16; Deut. 12, 6; መሥዋዕት፡ዘዘልፍ፡ወዘብፅዐት፡ Judith 4, 14. 2) *beatitudo, beatificatio* Lud. e V. S. — *Voc. Ae.:* ብፅዓት፡ዘ፡ማኑታ።

ብጹዓዊ፡ adj. rel. *ad beatos pertinens, beatus,* de hominibus sanctis, sive vivis sive mortuis: Phlx. 3 seq.; ፩እምብጹዓዊያን፡ (sc. monachis) Phlx. 60; ብጹዓዊ፡ተክለ፡ሃይማኖት፡ Gad. T. H.; Enc. Teq. 16 al.

ብጽዓን፡ subst., m. et fem., *beatitudo, beatificatio* vel *beati praedicatio:* ብፅዓን፡ወፍሥሓ፡ለክሙ፡ Jsp. p. 290; ቃላተ፡ብፅዓን፡ (Matth. 5) Chr. Ta. 7; Lit. Jac.; ብጽዓን፡ይደልዎ፡ለገብር፡ምእመን፡ F. M. 2, 11; የኀጥእ፡ብጽዓኒ፡እንተ፡ተብህለት፡ለሕዙናን፡ Phlx. 79.

ብጽዕና፡ subst. 1) i. q. ብጽዓን፡, ut: ብጹዓን፡እሙንቱ፡እለ፡ - - - ወዓዲ፡ለነሂ፡ብጽዕና፡ Gad. Kar. 2) *res votiva, votum,* Pl. ብፅዕናት፡, ut: ብፅዕናት፡ወብኵርናት፡ Clem. f. 122.

በፀወ፡ I, 1 [בָּטָא *effutivit* (בַּדִּים *commenta*); ܒܛܐ *effutivit, deliravit,* at arab. بَطُؤ *tardus fuit;* بَدَّ II *lassus fuit* vel *dormitavit* sedens sed non dormivit] *obdormire, dormitare:* ብላዕ፡ሣዕረ፡ወልበስ፡ሣዕረ፡ወብፀው፡ዲበ፡ሣዕር፡ Phlx. 76. — *Voc. Ae.:* በፀወ፡ ነጸፈ፡ ብ፡ አነጸፈ፡ በፀወስ፡ አንቀለፋሂ፡ ይ፡ (vid. Isenb. p. 125).

ብፃው፡ subst. 1) *somnus* vel *sopor levis, dormitio* (Schlummer): ከደኖ፡ለቀራንብቲከ፡በብፃወ፡ኀጣውእ፡ M. M. f. 41; ወእመኒ፡መጽአኒ፡ብፃው፡ለአዕርዮ፡ጸሎት፡ Org. 2) *deliramentum, nugae* (sicut *somnia* Latinorum): ይብሉ፡በብፃው፡ገበርኑ፡ παίζων ἔπραξα Prov. 26, 19.

ምብፃው፡ subst. *dormitorium:* ለእመ፡ረከብከ፡ብእሲተ፡በውስተ፡ምብፃውከ፡ Phlx. 203.

በዕዐ፡ inus., sine dubio a በፀወ፡ et radicibus sub በፀወ፡ laudatis haud multum differens.

በፃውዕ፡ subst. Pl. (a Sing. በፂዕ፡ vel በፂዐት፡; gramm. § 140, 3, a), rarius በዕውዕ፡ vel በዕዋዕ፡, Pl. በፃውዓት፡, *somnia* vel *commenta hariolorum,* in specie *ventriloquorum* vel *pythonicorum:* ዘይገብር፡ስብዐ፡ወመቅሰመ፤ሐራሰ፡ወበዕዋዕ፡ (sic) Clem. f. 144; እለ፡ያነቅሃ፡በዕውዐ፡ (v. ያነቅሁ፡በፃውዕ፡) ἐγγαστρίμυθοι Jes. 44, 25; ዘበፃውዕ፡ ἐγγαστρίμυθος Deut. 18, 11; Pl. እለ፡በፃውዕ፡ Jes. 8, 19; በፃውዓት፡ v. እለ፡በፃውዕ፡ 19, 3; ትቀድኑ፡ለበፃውዕ፡ (v. ለእለ፡በፃውዕ፡) *libatis pythonibus* (v. *pythonicis*) τῇ τύχῃ Jes. 65, 11.

ተ፡ litera alphabeti Aethiopici decima, quae ተው፡ (ታዊ፡ secundum Isenberg) vocatur.

ትልም፡ subst., Pl. ትለም፡ et አትላም፡ (Sx. Hed. 21) et አትልምት፡ [תֶּלֶם, תְּלָם, تَلَمٌ] *sulcus:* ትልመ፡ገራውሂከ፡ Job 39, 10; በከየ፡ትለሚሃ፡(ለምድር፡)እምኔየ፡ Job 31, 38; ዘከመ፡የሐርስ፡ትለሚሁ፡ Sir. 38, 26; Ps. 64, 11; ሐረሰ፡፴አትልምተ፡ Sx. Haml. 2; trsl.: ኢትዝራእ፡ውስተ፡ትልመ፡ኀጢአት፡ Sir. 7, 3; proelio ne excedamus ወኢንደንግፅ፡ወኢናጽንን፡ትልመነ፡ Chr. Ta. 5.

ተልሚድ፡ n. prgr. sc. תַּלְמִיד (ܬܠܡܝܕܐ, تِلْمِيذٌ) *discipulus,* Enc. Haml. 5; ዘነገሮ፡ጴጥሮስ፡ለቀሌምንጦስ፡ተልሚዱ፡ዝውእቱ፡ረድእ፡ብሂል፡ዘበትርጓሜሁ፡ Clem. f. 152.

ትለቤ፡, ተለቤ፡, ትላቤ፡, ተላቤ፡, ተልቤ፡ (ተልባ፡), subst., m., *linum* herba, Ex. 9, 31 c. varr.; እመ፡ዘራእከ፡ከሚረ፡ተአርርኑ፡ተልቤ፡ Macc. f. 5; ተለቤ፡ዘኢነሥኡ፡ፍሬሁ፡ (materia ignis) Sx. Haml. 5; forma ተልባ፡ *lini semen* (vid. Isenberg p. 95) legitur in M. F. [An ad لَوَى referendum?].

ተለወ፡ I, 1 [תָּלָה ܬܠܐ *suspendit;* intr. *adhaesit, affixus est;* تَلَا *secutus est;* proprie: hängen an] Subj. ይትሉ፡ (at ይትለው፡ Luc. 21, 8 rom.; Rom. 12, 9 Plgl.) 1) *adhaerere, adhaerescere (deditum esse,* studio *propensum* vel *defixum esse)* κολλᾶσθαι, προςκολλᾶσθαι, c. c. ኀበ፡ pers.: ተለወ፡ነፍሱ፡ኀቤሃ፡ጥቀ፡ Tob. 6, 18; ትተሉ፡ነፍሶሙ፡ኀቤየ፡ Kuf. 1; ተለወት፡ነፍሶሙ፡ኀበ፡ጣዖት፡ Kuf. 12; c. ምስለ፡ Ruth 2, 21. 22; Sir. 13, 16; c. Acc. Gen. 2, 24; Matth. 19, 5; ዘይተልዋ፡ለዘማ፡ Sir. 19, 2; Ps. 100, 5: c. መንገለ፡ 1 Reg. 25, 25. 2) *sequi, sectari, subsequi, obsequi,* abs.: Matth. 21, 9; c. Acc. prs. Ruth 1, 14. 2, 3. 8. 9. 3, 10; Num. 22, 20; 1 Reg. 13, 7. 25, 42; Hen. 89, 22. 23; እመ፡ተለወ፡ልብየ፡ብእሲተ፡ብእሲ፡ Job 31, 9; Matth. 4, 20. 8, 10. 9, 19; Marc. 3, 7; Joh. 21, 20; Apoc. 14, 13; ሠናይ፡ተሊዎቱ፡ለእግዚ"፡ Sir. 46, 10. 2, 3; ኀደግነ፡ተሊዎቶ፡ለአምላክነ፡ Jes. 59, 13; ተሊወ፡እግዚ"፡ Ps. 72, 27, vel c. Acc. rei: 4 Esr. 7, 23; ትልዉ፡ፍኖትየ፡ወስምዑኒ፡ Jes. 55, 3; ተለዉ፡ኀጢአቶሙ፡ 65, 2; ትሉ፡አሠራ፡ Sir. 6, 27; ኢትትሉ፡ፈቃዳ፡ለኀጢአት፡ 18, 30; እለ፡ይተልዉ፡ሕጎ፡ 18, 14; እመ፡ተለውከ፡ቃለ፡

(v. በቃለ፡)አመትከ፡ Judith 11, 6, 1 Petr. 2, 21; 1 Tim. 5, 10; Rom. 12, 9; c. ድኅረ፡ prs.: Matth. 10, 38; ትሉ፡ድኅሬየ፡ Prov. 24, 42; Ps. 62, 8; Jer. 2, 2; vel rei: Koh. 2, 11; ተለወ፡ልብየ፡ድኅረ፡ዐይንየ፡ Job 31, 7; vel c. Acc. et ድኅረ፡ prs. vel rei: ትተልዎ፡ድኅረ፡እገሪሁ፡ Jes. 41, 2; ይተልዉከ፡ድኅሬከ፡ 45, 14; ትልዋ፡ድኅሬሃ፡ Sir. 14, 22; Matth. 4, 19; 2 Petr. 2, 10; c. ውስተ፡ rei 1 Cor. 12, 11. Nonnumquam: *venire post* alium, *succedere*, 2 Reg. 21, 1 var.; c. Acc. Apoc. 14, 8. 9; ይሚሙ፡ህየንቴሁ፡ካልእ፡ዘይተልዎ፡ F. N. 4. 3) *persequi, insequi* hostili modo: ዴገኖሙ፡ወተለዎሙ፡ Gen. 14, 14; ኢተለውዎሙ፡ድኅሬሆሙ፡ 35, 5. 44, 4; Jos. 2, 5; Jud. 4, 16. 8, 5; 1 Reg. 23, 25. 24, 15; 2 Reg. 17, 1. 20, 10. 4) *urgere, instare*, Luc. 12, 48. — *Voc. Ae.*: ዴገነ፡ወተለወ፡ዘ፡ተከተለ ።

አትለወ፡ II, 1 adhaerere vel sequi facere a) *inducere* vel *sinere, ut sectetur* alqm vel alqd: ከመ፡ኢያትልዉክሙ፡ኅበ፡አማልክቲሆሙ፡ 3 Reg. 11, 2. 4; ብጹዕ፡ዘኢያትለወ፡ልበ፡ድኅረ፡ንዋይ፡ Sir. 34, 8; Hen. 99, 14. b) *facere ut persequatur* vel *instet*: አትሉ፡መጥባሕትየ፡ድኅሬሆሙ፡ Hez. 5, 2. 12; ያትሉ፡እግዚ“፡ሞተ፡ላዕሌከ፡ προςκολλήσαι εἰς σὲ τὸν θάνατον Deut. 28, 21. c) *facere ut sequatur* (vel *comitetur*): ድኅረ፡ኀሊና፡አበዊሆሙ፡አትለዉ፡ዐይኖሙ፡ Hez. 20, 24; አትለወ፡ምስሌሆሙ፡ኀይሎ፡ Sir. 46, 6; ἐπιχορηγεῖν 2 Petr. 1, 5. d) *pergere, continuare*, ut: ወእመሰ፡አትለወ፡አብሶ፡ Herm. p. 29; Rom. 12, 13. e) in oratione nectenda: *subjungere*, ወእምዝ፡አትለወ፡ወይቤ፡ (ἐπάγει) Chr. ho. 2; ወእምዝ፡ያተሉ፡ Cyr. f. 2; ወእምዝ፡ታተሉ፡እስመ፡ለዓለም፡ምሕረቱ፡ (verba: „quoniam in saeculum misericordia ejus“) Genz. f. 73; ዳንኤል፡ዘፈከረ፡በቃሉ፤ሕልመ፡ንጉሥ፡ስዉረ፡ወተርጕሞቶ፡ያተሉ፤ Enc. Mag. 23; Hed. 18.

ተታለወ፡ III, 3 a) *alterum alterum* vel *sese invicem sequi* vel *excipere* 2 Reg. 21, 1; Num. 2, 17; እንዘ፡ይታለዉ፡፩ድኅረ፡፩ Sx. Tachs. 23. b) *alium post alium* (*ex ordine*) *sequi* alqm: ይታለዎ፡ኵሉ፡ዝንቱ፡መርገም፡ Deut. 29, 19; servavit eos እሞተ፡በማእከለ፡ግብጽ፡ወእመከራ፡ብዙኅ፡እንተ፡ተታለወት፡ Chr. ho. 27; በተታልዎ፡ *omnes deinceps* vel *alius post alium* vel *ex ordine* Mich. 1, 5 gloss. c) *se invicem consociare* (de maribus et feminis) coeundi causa Hen. 82, 19 (ſich paaren).

አስተታለወ፡ IV, 3 1) *facere ut se alii alios sequantur* vel *excipiant*: እንዘ፡ያስተታልዎን፡ለአሕቲ፡እምድኅረ፡አሐቲ፡ Sx. Masc. 5; አስተታልዎት፡ *continua sequela* Lud. e Mss. Colb.; በአስተታልዎ፡ *ex ordine, alius post alium deinceps* Abush. 9. 2) *sibi adsociare* vel *adjungere*: commilitii causa, እለ፡ያስተታልዎሙ፡ (v. እለ፡ያስተቃተሉ፡) εἰς συμμαχίαν Judith 3, 6.

ትልወት፡ vel **ትሎት፡** n. act. vel subst. 1) *secutio*, በትልወተ፡ወልድ፡ Lud. Comm. hist. p. 504. n. 46 (at in lex. c. 257 hunc eundem locum በተለወተ፡ወልድ፡ affert); in Acc. adv.: ትልወተ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ (*praeeuntem*) *episcopum sequendo* Lud. Comm. hist. p. 324 n. 72. 2) id quod pater filiam nubentem sequi facit vel ei confert i. e. *dos*: እመ፡ፈቀደ፡ያስተዋስብ፡ወለታ፡ይሁብ፡ትልወታ፡በአምጣነ፡ክሂሎቱ፡ F. N. 24, 3; ይደሉ፡እንከ፡አውስቦ፡ዘእንበለ፡ትልወት፡ወኢሕዜ፡ ibid.; ትሎት፡ ibid.; ትሎት፡ዘአምጽአቶ፡ኀቤሁ፡ 24, 7.

ተላዊ፡ n. ag., f. ተላዊት፡, Pl. m. ተላውያን፡, c. ተለውት፡, 1) *sequens, secutor*: ተላዊያን፡ለኀበ፡ቃሉ፡ *qui verbum ejus sequuntur* Phlx. 3; ተለውተ፡አሠሮሙ፡ለተንባላት፡ M. M. f. 188. 2) *sectator, discipulus*: እፎኑ፡ትከውን፡ተላዌሁ፡እንዘ፡ኢትተልዎ፡ Chr. Ta. 28; Asc. Jes. 1, 8; ተላውያን፡ቤተ፡ጣዖት፡ Clem. f. 76; Enc. Ter 15; Dionysius Areopagita ተላዊሆሙ፡ለሐዋርያት፡ Haim. Ab.; ecclesia Abyssinica ተላዊተ፡ሮምያ፡ N. T. rom. in epilogo. 3) *successor*: episcopi ተላውያኒሆሙ፡(ለሐዋርያት፡) F. M. 2, 10; F. N. 4. 4) *conveniens* (ἀκόλουθος): ዝንቱ፡ግብር፡ኢኮነ፡ተላዌ፡ለሕገ፡ጠባይዕ፡ (νόμῳ φύσεως) Chr. ho. 27.

መትልው፡ part., Pl. መታልው፡ 1) *sequens*: ወመታልወ፡ዚአሁ፡ 1 Par. 27, 24; ትኄልቍ፡እምቀዳሚት፡ዕለት፡በበ፡መታልው፡ Abush. 9 (vid. etiam መትልው፡ subst.). 2) *successor*: ሊቀ፡ጳጳሳት፡ዘሮሜ፡መትልወ፡ጴጥሮስ፡ II Can. Nic. 8. 3) *sectator*: ዝውእቱ፡ምዑዝ፡ለመትልወ፡ወይን፡ ἡδὺς ἐν οἴνων διατριβαῖς Prov. 12, 11.

መትልው፡ et **መትሎ፡** (pro መትለው፡) subst. 1) *id quod sequitur, sequentia, caetera*: ስማዕ፡መትልወ፡ዝንቱ፡ ἄκουσον τὰ ἑξῆς Chr. hom. 3; F. N. 42, 13; Herm. p. 36 (τὰ ἀκόλουθα τούτων); (ዘንተ፡) እናጕንስጢስ፡ያንብብ፡ወዘመትልው፡ቀሲስ፡ (*et sequentia presbyter* sc. legat) Kid. f. 12; ወመትልወ፡ዝንቱ፡ *et caetera* Chr. ho. 1. Adverbii vel praepositionis loco: *deinceps, porro, proxime post, post, ut*: ጽድቀ፡አቡሃ፡እዜኑ፡መትልወ፡ Enc. Tachs. 5; ወመትሎሁ፡ይበል፡ *et deinceps dicat* Kid. f. 11; ወመትልው፡ይበሉ፡አሜን፡ f. 12; ለዝ፡መዋኢ፡እንዘ፡ይኔጽር፡አክሊሎ፤በዕለተ፡ፈለሰ፡አዕረፈ፡መትሎ፡ *hujus victoris coronam adspiciens eodem die, quo* (ille) *obiit, requievit deinceps* (Lud.: መትልዎ፡ *deinceps post eum*) Enc. Haml. 17; Stephane ዘበመትልወ፡በዓለ፡እግዚእከ፡ (i. e. proxime post natalem Christi) ከነ፡በዓልከ፡ Mavâs. n. 11; Deg.; መትልወ፡ዝንቱ፡ *post haec*, Lud. Comm. hist. p. 500 n. 27; መትልወ፡ሐጋይ፡ *post autumnum* Lud. ex Enc. 2) continua sequela vel consecutio, *ordo, tenor*: በበመትልው፡ καθεξῆς Luc. 1, 3; Clem. f. 164; ሥዩማን፡በበ፡መትሎሆሙ፡ *constituti unusquisque secundum ordinem suum* Lud. e Syn.; በመትልዊሁ፡ *secundum ordinem* Clem. f. 227, vel በመትሎሁ፡ f. 225; ሰላም፡ለአብርሃም፡ወለይስሐቅ፡በመትሎ፤ወለሣልሳይ፡ያዕቆብ፡ Enc. Mij. 28.

ተላዕ፡ subst., m., *pectus, pectusculum* brutorum [ut videtur, proprie: *pars corporis elatior* vel *prominens*, coll. تَلَعَ cum derivatis] στηθύνιον Ex. 29, 26. 27; Lev. 7, 30. 31. 34. 8, 29. 9, 20. 21. 10, 14. 15; Num. 6, 20. — *Voc. Ae.*: ተላዕ፡ዘ፡ጭቅና፡ (quod Lud. in lex. amh. c. 94 exponit *musculus ventris*).

ቶሎግና፡ et **ቴሎግና፡**, n. prgr. *theologia*, Lud. (vid. ቴዎሎግና፡)

ቶሎጋዊ፡ vel **ቴዎሎጋዊ፡** *theologus*, Lud. auct. Greg.

ተሐለ፡ rad. inus., quae non tam ad תָּאָה טָעָה ܛܥܐ ጣዖት፡ quam ad وَهِلَ תָּהֳלָה طَلَعَ طَهْلَبَ (an ad ضَلَّ?) referenda videtur.

ተተሐለ፡ III, 1 et III, 2 et **ተታሐለ፡** III, 3 *vagum oberrare*: ከመ፡እለ፡ያንሶስዉ፡ወይቴሐሉ፡ Chr. Ta. 16; in specie: victus quaerendi causa, እለ፡በተታሕሎ፡ (var. በተአኅሎ፡) የሐ

ይዉ፡ οἵτινες ἅλιμα ἦν αὐτῶν τὰ σῖτα Job 30, 4; ወእንዚ፡ አዐውድ፡ወእተሐል፡ወአሐውር፡እምብሔር፡ብሔረ፡ወእም ቤት፡ቤተ፡ Job 2, 9. — *Voc. Ae.:* እተሐል፡ (v. እቴሐል፡) ዘ፡እቀላውጥ፡እቅበዘበዝኒ፡ይ፡; *aliud:* ብ፡እታለልአለሁ።

መታሕል፡ part. *vagus, oberrans:* ወይከውኑ፡መታሕላነ፡ ውስተ፡አሕዛብ፡ ἔσονται πλανῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν Hos. 9, 17.

ተሐተ፡ vel **ትሕተ፡** I, 1 [cfr. תַּחַת ܬܚܝܬ تَحْتَ, Ges. thes. p. 1495] Subj. ይትሐት፡, *humilem* vel *humiliorem fieri:* ኵሉ፡ደብር፡ወአውግር፡ይትሐት፡ Jes. 40, 4 in Cod. Laur. et Luc. 3, 5 rom.

አትሐተ፡ II, 1 *humiliare, deprimere:* አሐውር፡ቅድሜከ፡ወአትሕቶሙ፡ለአድባር፡ወእሰብር፡አናቅጸ፡ብርት፡ Jes. 45, 2 in Cod. Laur.

አትሐተ፡ II, 2 *humilem reddere, humiliare, dejicere, deprimere, de-, submittere* 1 Reg. 2, 7; ትዕቢት፡ብእሴ፡ ያቴሕት፡ Prov. 29, 23. 10, 4; አቴሕቶሙ፡ለአድባር፡ Jes. 45, 2; አትሐቱ፡ክሣዶሙ፡ Kuf. 38; አትሕቱ፡ክሣደክሙ፡ (v. በክሣድክሙ፡) ወተሰከምዋ፡ጸራ፡ Sir. 51, 26; አትሕት፡ መታክፍቲከ፡ 6, 25; Gen. 49, 15; አትሐተ፡እዴሁ፡ Jud. 15, 15; አትሐቱ፡ርእሶሙ፡ወሰገዱ፡ κύψαντες Gen. 43, 28; Ex. 4, 31; እንዘ፡ያቴሕት፡ርእሶ፡ Esth. 6, 12; ያቴሕት፡ርእሶ፡ ታሕተ፡ሰኰናከ፡ Sir. 12, 17; Gen. 16, 9; 1 Petr. 5, 6; አዕይንት፡ Ps. 16, 11; Joh. 8, 6; ገጸ፡ 2 Esr. 9, 3; Hen. 62, 5. 15; creberrime seq. ርእሶ፡ *se ipsum,* ut: ዘያቴሕት፡ርእሶ፡ Job 22, 29; Jer. 13, 18; 4 Esr. 8, 58; Sir. 3, 18. 7, 17. 13, 20. 18, 21. 20, 11; Matth. 18, 4; Luc. 9, 48; Phil. 2, 7; 1 Petr. 2, 13. 5, 5; በአትሕቶ፡ርእሱ፡ Clem. f. 189; ይኄይስ፡ዐሪቍ፡መዐት፡ዘበአትሕቶ፡ Prov. 16, 19.

ተትሕተ፡ (vel **ተተሐተ፡**) III, 2 1) refl. *se humiliare, submittere, subjicere, submissum esse (obedire):* ተትሕትከ፡ሎቱ፡ Esth. 6, 13; ተተሐትኩ፡ Ps. 87, 16; ብእሲት፡ ትትአዘዝ፡ወትትተሐት፡ለምታ፡ Did. 3; በከመ፡ወልድ፡ይቴሐት፡ለአቡሁ፡ከማሁ፡ዲያቆንኒ፡ይተሐት፡ለኤጲስ፡ቆጶስ፡ Did. 8. 2) pass. *humiliari, deprimi, dejici, submitti:* ይቴሐት፡ኵሉ፡ሰብእ፡ Jes. 2, 17; Luc. 14, 11 rom.; በተትሕቶቱ፡ Jac. 1, 10; አዘዘ፡ይተሐት፡ኵሉ፡አድባር፡ Bar. 5, 7; Jes. 40, 4; Luc. 3, 5; Hen. 1, 6; ተትሕተ፡እስከ፡ምድር፡ Jes. 25, 12; ተትሕተ፡እምዕበዩ፡ Kuf. 24; in proelio (fugari, prosterni): ኀሰሩ፡ወተትሕቱ፡በይእቲ፡ዕለት፡ 2 Par. 13, 18. 3) relative: *inferiorem* vel *infimum, humiliorem, viliorem esse,* seq. እምነ፡ 1 Reg. 9, 21; Eph. 3, 8; ዘይቴሐት፡ እምኔከ፡ ἥττων σου Dan. 2, 39; c. Acc. Hen. 26, 4; abs. እለ፡ ይቴሐቱ፡ ὁ ἐλάχιστος Jes. 60, 22; 4 Esr. 6, 33; Joh. 2, 10.

ተታሐተ፡ III, 3 *inferiorem esse* (comparatum cum alio): *angeli* ተታሐቱ፡ለሥላሴ፡ *inferiores sunt Trinitate,* Lud. e V. S.

ትሑት፡ part., f. ትሕት፡, *humilis* a) *demissus,* de oculis: ትሑታን፡ገጽ፡ Hen. 48, 8. b) *exilis,* de voce feminae, Lud. ex Enc. c) de sorte et conditione hominum: *vilis, ignobilis, abjectus,* ትሑት፡ምስለ፡ዐቢይ፡ Kuf. 23; Job 5, 11. 12, 21; 1 Reg. 18, 23; ራእዩ፡ምኑን፡ወትሑት፡እምኵሉ፡ሰብእ፡ Jes. 53, 3; 1 Cor. 4, 10; Luc. 1, 52. 16, 15; ψιλὸς ἄνθρωπος (de Christo, secundum sententiam Pauli Samos. aliorumque) ትሑት፡ብእሲ፡ Cyr. ad Th. f. 19 seq.; hom. Acacii Mel. in Cyr. f. 106. d) *depressus, afflictus, miser:* አህጉር፡ትሕት፡ Jes. 25, 4; ሕምምት፡ ወትሕት፡ 54, 11; ሕዝብ፡ትሑታን፡ λαὸς τεθλιμμένος Jes. 18, 7; ταλαίπωρος Rom. 7, 24. e) de animo: *submissus, modeste de se sentiens, submisse se gerens* Prov. 3, 34 (opp. ዕቡይ፡); ልብ፡ትሑት፡ Ps. 50, 18; ትሑታን፡ልብ፡ Dan. ap. 3, 64; ጻድቃን፡ወትሑታን፡ Hen. 25, 4; ትሑታን፡ሕዝብ፡ Jes. 14, 32; የዋሃን፡ወትሑታን፡ 26, 6; Zeph. 2, 3; Matth. 11, 29. f) *subjectus, obediens:* ኪያሁ፡ረሰየ፡ልዑለ፡ወኪያከ፡ትሑተ፡ Kuf. 35; castigate liberos, ከመ፡ይኩኑ፡ትሑታነ፡ወይትአዘዙ፡ Did. 22. g) relative: *inferior, infimus,* ἐλάχιστοι Job 18, 7. 30, 1; ትሑታን፡አበግዕ፡ Jer. 29, 21.

ታሕተ፡ subst. *pars inferior, quod infra est.* A) Adverbialiter: *infra, subter, subtus, deorsum* 1) sive in Acc. loci ታሕተ፡ ut Koh. 5, 1; Ex. 27, 5; Matth. 4, 6; Marc. 14, 66; Act. 20, 9; ትኔጽሩ፡ታሕተ፡ውስተ፡ምድር፡ Jes. 8, 22; Hen. 14, 25; 2) sive affixo *û* (gramm. § 163, 2) et praemissis praepositionibus: እም፳ዓም፡ወታሕቱ፡ 1 Par. 27, 23; እምሐቌሁ፡ እስከ፡ታሕቱ፡ Hez. 8, 2; Matth. 27, 51; በታሕቱ፡ Jes. 14, 9. 51, 6; በምድር፡በታሕቱ፡ Joel 3, 3; Act. 2, 19; ይሬኢ፡ዘበታሕቱ፡ Ps. 112, 5; Ex. 20, 4; በታሕቱ፡እምነ፡ቤቴል፡ Gen. 35, 8; እምታሕቱ፡ Joh. 8, 23; Ex. 26, 24. B) Praepositio: *sub, infra* sive ታሕተ፡ nudum, sive praefixis በ vel እምነ፡; pronomina suffixa vocali *ê* interpositâ assumit (gramm. § 167, 3). 1) ታሕተ፡ Gen. 1, 7; ታሕተ፡ዕፅ፡ 18, 4; 4 Esr. 14, 1; Ps. 8, 7. 9, 29. 17, 42; 2 Reg. 22, 40; ጸውዑ፡ቢጸክሙ፡ታሕተ፡ወይንክሙ፡ Zach. 3, 10; Matth. 5, 15. 8, 8. 22, 44. 23, 37; Rom. 3, 13; Jac. 2, 3; ታሕተ፡እደዊሁ፡ Kuf. 11; ኮኑ፡ ታሕተ፡መትከፍቱ፡ ὑψώθη ὑπὲρ τὸν λαὸν ὑπερωμίαν 1 Reg. 10, 23. 2) በታሕተ፡ Ex. 20, 4; Jes. 57, 5; Ps. 35, 8; ዕፀ፡ቄጵሮስ፡ነዋኅ፡በታሕተ፡ደመና፡ ὑψουμένη ἐν νεφέλαις Sir. 50, 10; Joh. 1, 49. 51; Act. 4, 12. 3) እምታሕተ፡ a) de iis, qui vel quae fuerunt sub aliqua re et inde removentur Deut. 9, 14; Hez. 47, 1; Ex. 17, 14; 4 Reg. 17, 7. b) *infra, sub:* Koh. 1, 3. 9. 8, 15; in specie de iis, qui (quae) α) subjecti (-a) sunt potestati alicujus: ሕዝብ፡እለ፡እምታሕቴክሙ፡ Clem. f. 92. 113. 116; እለ፡እምታሕተ፡ሥልጣኖሙ፡ f. 182; episcopi እምታሕተ፡እደዊሆሙ፡ለሊቃነ፡ጳጳሳት፡ F. N. 4; β) ordinem secundum vel inferiorem (proxime infra alqm) tenent; እከውን፡ዘእምታሕቴከ፡ ἔσομαί σοι εἰς δεύτερον 1 Reg. 23, 17; ካህናት፡እለ፡እምታሕቴሁ፡ οἱ ἱερεῖς τῆς δευτερώσεως 4 Reg. 23, 4; Judith 2, 4; Esth. 4, 8; ዘእምታሕተ፡ንጉሥ፡ ἑταῖρος τοῦ βασιλέως 3 Reg. 4, 5; 2 Reg. 15, 32; ኵሎሙ፡እለ፡እምታሕተ፡እሉ፡ οἱ τούτοις συντασσόμενοι 1 Esr. 2, 15. 21; Kuf. 46.

ታሕታዊ፡ vel **ታሕታይ፡**, raro **ታሕቲ፡**, f. **ታሕቲት፡** et **ታሕታይት፡**, adj. rel., *inferior, infimus,* Hez. 42, 5 (ታሕታዊ፡); ታሕታይ፡መካን፡ 2 Esr. 14, 13; ታሕታይ፡ማኅደር፡ (in arca Noae) Clem. f. 19; ክንፈሩ፡ታሕታይ፡የዐቢ፡ Kid. f. 5; ወታሕትየኒ፡ደወሎሙ፡ Jos. 11, 16; ሀገረ፡ታሕታይት፡ወላዕላይት፡ 1 Par. 7, 24; 2 Par. 8, 5; ሲኦል፡ታሕቲት፡ Clem. f. 87; Ps. 85, 12; እምግብ፡ታሕቲት፡ Thren. 3, 54; ቀላይ፡ ታሕቲት፡ Kuf. 5. a) subst.: ታሕቲት፡ *loca inferiora* Enc. Genb. 21. b) adv.: ታሕትየ፡ *infra* Jos. 16, 3. 18, 13 annot.

ትሕትና፡ subst., *humilitas:* በትሕትና፡ረከበ፡ልዕልና፡ Mavâs. n. 29. a) *conditio afflicti:* Gen. 29, 32. b) *submissio, obsequium,* ኢትእመን፡ትሕትናሁ፡ Jsp. p. 338. c) virtus christiana: *modestia, mansuetudo, animus submissus,* Act. 20, 19 rom.; Clem. f. 96. 207. 227; F. M. 34, 8; Phlx., Chr., al. creberrime.

መትሐቲ፡ part. c. term. adj., *humilians, deprimens* Lit. 173, 2.

መትሕት፡ subst., (**መትሐት፡** Eph. 6, 12 Plgl.) A) *pars* vel *locus inferior* vel *infimus:* **ውስተ፡መትሕተ፡እሳት፡** Hen. 10, 13; adjectivi instar substantivo apponi potest: (Simeon) **ነበረ፡ውስተ፡መካን፡ልዑል፡እምሀገር፡ወዮሐናኒ፡ወእሊአሁ፡ውስተ፡መካን፡መትሕት፡** Jsp. p. 355; **ባሕር፡መትሕት፡** Enc. In specie: pars ima terrae, *inferna:* **በመትሕተ፡ምድር፡** Ps. 138, 14; Eph. 4, 9; **ዘመትሕት፡** *infernus* Lit. Chr.; **መትሕተ፡ታሕቲት፡** *ima inferorum*, Lib. Myst. B) Adv.: *infra, subter, subtus, deorsum* Koh. 10, 6; Deut. 28, 13. C) Praep.: *sub, infra;* pronomina suffixa sive per vocalem ê sive sine ea interposita assumit; a) **መትሕተ፡** Eph. 6, 12; Gen. 1, 9. 20. 6, 17; Dan. 7, 27; Koh. 1, 14. 9, 6; Job 5, 10; Judith 6, 11; Hez. 1, 23; **መትሕቴየ፡** 2 Reg. 22, 48; b) **በመትሕተ፡** Hen. 10, 12. 20; 2 Reg. 22, 48 var.; Ps. 17, 40. 143, 3; **በመትሕቴየ፡** Hab. 3, 16. c) **እስከ፡መትሕተ፡** 1 Reg. 7, 11. d) **እመትሕተ፡** Hen. 14, 9.

መትሕታዊ፡ adj. rel. *inferior:* **ልዑላዊ፡ወመትሕታዊ፡** Phlx. 175.

ተሐግ፡ subst. species *herbae agrestis* vel *pratensis* et *pabularis:* ἄγρωστις **ተሐግ፡** (v. **ትሐግ፡**) Jes. 37, 27; **ከመ፡አባግዕ፡ውስተ፡ተሐግ፡** Mich. 5, 6; **በኀዲገ፡መርዔት፡ውስተ፡ተሐግ፡** Enc. Genb. 18. — *Voc. Ae.:* **ተሐግ፡ዘ፡ሰርዶ፡።**

ትማልም፡ adv. [אֶתְמוֹל תְּמוֹל, ܐܬܡܠܝ ܐܬܡܠ; de etymo vid. varias sententias in Ges. thes. p. 777 et Ewald Lehrb. der hebr. Sprache, Ausg. 6. 1855 p. 91] *heri* Gen. 19, 34. 31, 29. 42; Ex. 2, 14. 21, 29; 1 Reg. 20, 27; 2 Reg. 15, 20; 1 Par. 11, 2; Ps. 89, 4; Job 30, 3; Kuf. 47; Joh. 4, 52; Hebr. 13, 8.

ተምር፡ subst., coll. [تَمْر] *dactylus:* **ቂሐተ፡ተምር፡ወጽዕዳዌ፡ጸምር፡** Chr. Ta. 12; **ፍሬ፡በለስ፡ወተምር፡ወብርስን፡** Sx. Mij. 6; an etiam *palma dactylifera?* **ወህየ፡ማይ፡ጥዑም፡ወኀለታት፡ወበቀልታት፡ወተምር፡ብዙኅ፡** Sx. Ter 22.

ተመርት፡ subst., Pl. **ተመርታት፡** (Lud.), [תָּמָר] 1) *palma dactylifera*, φοίνιξ Joel 1, 12; **በቀልተ፡ተመርት፡** στελέχη φοινίκων Num. 33, 9; Job 29, 18; **፸ጸበሬተ፡ተመርት፡** Ex. 15, 27; τὰ βαΐα τῶν φοινίκων Joh. 12, 13; Lev. 23, 40. 2) *dactylus:* **እምነ፡ተመርተ፡ቄላ፡** Kuf. 29; **እኂለ፡ተመርት፡** 1 Reg. 30, 12; **፻(ዐጽቅ፡)ዘተመርት፡** 2 Reg. 16, 1; 4 Reg. 4, 42; **ተመርተ፡በቀልት፡** *dactyli palmarum*, Lud. e V. S. — *Voc. Ae.:* **በቀልት፡ዘ፡ግንዱ፤ጸበርት፡ዘ፡አዕጹቂሁ፤ተመርት፡ዘ፡ፍሬሁ፡።**

ቶማስ፡(ቶማስስ፡), nomen *solis* prgr. Hen. 78, 1.

ተመን፡, subst., m. et fem., Pl. **ተመናት፡** [תַּנִּים תַּנִּין ܬܢܝܢܐ تِنِّين] *serpens ingens, draco*, **ተመን፡ዐቢይ፡** Sx. Masc. 19; Haml. 23; **ነጌያት፡ወተመናት፡ወዐናብስት፡** Genb. 19; **በአምሳለ፡ተመን፡ወአራዊት፡** (apparuit Satanas) Gad. Kar.; Kid. f. 39; L. Myst.; Gad. T. H.; Abush. 50; nomina **ተመን፡** et **ከይሲ፡** promiscue usurpantur Sx. Masc. 1. — *Voc. Ae.:* **ተመን፡ዘ፡ዘንዶ፡።**

ቴማን፡ et **ቴመን፡**, n. prgr. sc. ϑαιμάν תֵּימָן *auster, regio australis* Hez. 20, 46; Jos. 12, 3. 13, 4; Hab. 3, 3. — *Voc. Ae.:* **ቴማን፡ዘ፡ምሥራቅ፡።**

ተሙዝ፡ vel **ታሙዝ፡** n. prgr. [תַּמּוּז ܬܡܘܙ] 1) n. prgr. *numinis Phoenicum* Hez. 8, 14. 2) nomen *mensis Syrorum* et *Judaeorum quarti:* **በራብዕ፡ወርኅ፡ዘውእቱ፡ወርኀ፡ተሙዝ፡** Jsp. p. 310. 319; M. M. f. 348.

ተርሙስ፡ subst., m. [ϑέρμος, تُرْمُس] *lupinus:* Abba **ቅፍሬ፡ኢይጥዕም፡ዘእንበለ፡ተርሙስ፡መሪር፡** Sx. Hed. 8; Mag. 14; Agapetus **ኮነ፡ይሴሰይ፡ሐሠረ፡ተርሙስ፡ኵሎ፡አሚረ፡** Sx. Jac. 24; **ወሶበ፡ፈቀደ፡ይትጋደል፡ምስለ፡ንዋም፡ነበረ፡፵መዓልተ፡እንዘ፡ይበልዕ፡ሐመደ፡ምስለ፡ተርሙስ፡** (vel **ምስለ፡ቅርፍተ፡ተርሙስ፡** Enc.) ibid. — *Voc. Ae.:* **ተርሙስ፡ብ፡አዳንጎሬ፡** (v. **አደንጐሬ፡ዘባሕር፡**).

ተርሴስ፡ n. prgr. ϑαρσίς, ϑαρσείς תַּרְשִׁישׁ, 1) nomen gemmae, *chrysolithus* vel *topazius*, Cant. 5, 14; Dan. 10, 6; Hez. 1, 16; 2) n. pr. *Tartessi* emporii Hez. 27, 12 vrs. nov.

ተርአሰ፡, **ተተርአሰ፡** vid. sub **ርእስ፡**

ታሪክ፡ subst. i. q. تَأْرِيخ, Pl. **ታሪካት፡**, 1) *aera, epocha:* **ወእሙንቱ፡ይገብሩ፡፪ታሪካተ፡ታሪክ፡ሥጋዌ፡ወታሪክ፡ዲዮቅልጥያኖስ፡** Abush. 8; al. 2) *chronicon, annales, historia, acta:* **ዝውእቱ፡መጽሐፈ፡ታሪክ፡**, vel **ተፈጸመ፡ታሪክ፡ንጉሥነ፡በከፋ፡** Cod. Bibl. Bodl. Ox. XXXII (Catal. p. 81. 82); eorum nomina subscripta leguntur **ውስተ፡ታሪክ፡ጉባኤ፡ሣልስ፡** Fid. Jac. Bar.; Lud. Comm. p. 241 n. 13; d'Abbadie Cat. p. 51.

ትርያ፡ subst., m. et fem., i. q. ثُرَيَّا *pleiades* stellae: **ዘገብሮ፡ለትርያ፡** Job 9, 9; **ኀቡረ፡ትክልኑ፡ተአኀዛ፡ለትርያ፡** 38, 31. — Alia hujus nominis forma **ጠሬው፡** q. v.

ተርጐመ፡ quadrl. I [תַּרְגֵּם ܬܰܪܓܶܡ تَرْجَمَ] *transferre* e lingua in linguam, *transferendo exponere, exponere* dicta et scripta, *interpretari:* διερμηνεύειν 1 Cor. 14, 5 Platt; 14, 9; Esth. 10 apocr. (sub finem); c. c. **እምነ፡** et **ኀበ፡** vel **ለ፡** linguarum: **በእንተ፡ተርጕሞቱ፡** (sc. libri) **እምልሳነ፡ጽርዕ፡ኀበ፡ዐረቢ፡** F. N. in Proleg.; Sx. Jac. 8; *interpretari:* **ኮነ፡ዮሴፍ፡ይተረጕም፡ሎሙ፡(ለዕደው፡)ዘይትናገሮሙ፡ጢጦስ፡በልሳነ፡ሮም፡ወያየድዖሙ፡በልሳነ፡ዕብራውያን፡** Jsp. p. 373; **ትርጓሜ፡ዐሥሩ፡ቃላት፡ዘተርጐመ፡ዮሐንስ፡አፈ፡ወርቅ፡** (*expositio decalogi*) Exp. Dec. (in Syn. f. 293); Chrysostomus **ተርጐመ፡መጻሕፍተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Chr. f. 1; Sx. Ter 15; Genb. 12; clerici **ዘኢያስተርክቡ፡ተርጕሞተ፡ቅዱሳት፡መጻሕፍት፡** Clem. f. 219; **ተርጕሞ፡ቃለ፡መጻሕፍት፡** f. 232; **ሕልመ፡** Sx. Mag. 23; Imprt. **ተርጕም፡** Phlx. 30.

አተርጐመ፡ II *transferendum* vel *interpretandum curare:* **ዜናሁ፡ለብልማይ፡** (de Ptolemaeo) **ንጉሥ፡ዘከመ፡አተርጐመ፡ኦሪተ፡፸ወ፩መጽሐፈ፡እምልሳነ፡ዕብራይስጥ፡ኀበ፡ልሳነ፡ዮናናዊያን፡** Jsp. p. 286.

ተተርጐመ፡ III, 1 *transferri, verti, exponi, enarrari,* *interpretatione explicari:* ዛቲ፡መጽሐፍ፡ተተርጐመት፡እምልሳነ፡ዐረቢ፡ለግዕዝ፡በአፈ፡አንባቆም፡ወሚካኤል፡ግብጻዊ፡ Chr. f. 150; Act. Apost. in subscr. ed. Rom. f. 157; Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. Ox. p. 20; verba ዘኢያብቊለ፡ቀርነ፡ወጽፍረ፡ (Ps. 68, 36) ይተረጐም፡ዘአልቦ፡ትዕግልት፡ M. M. f. 33; ለክልኤ፡ይተረጐም፡ *dupliciter exponitur* Org. 2; ይተረጐም፡በ(ዝንቱ፡) *exponitur* (hoc verbo) M. M. f. 91; ዘኢይተረጐም፡ *inenarrabilis* Hen. 71, 10; Lit. 170, 3.

ትርጉም፡ part. *expositus* Lud. sine auct.

ትርጓሜ፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. ትርጓምያት፡ (Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a), *translatio, expositio, interpretatio, exegesis, commentarius:* 2 Esr. 4, 7; ከመዝ፡ትርጓሜሁ፡እመጽሐፈ፡ሶርያ፡ Job 42, 18; Hebr. 7, 2; ዘውእቱ፡ትርጓሜሁ፡ *quod est interpretatum* vel *quod significat* Matth. 1, 23; ዘበትርጓሜሁ፡ id. Matth. 27, 33; Marc. 5, 41; Joh. 1, 39; ትርጓሜ፡መልእክት፡ዘብፁዕ፡ጳውሎስ፡ዘጸሐፈ፡ለዕብራውያን፡ዘተርጐማ፡አፈ፡ወርቅ፡ Chr. f. 3; F. M. 11, 2; peritus est በትርጓሜ፡መጻሕፍት፡ቅዱሳት፡ Clem. f. 131; መምህረ፡ትርጓሜ፡ Enc. Teq. 9; ራእዩ፡ (Nebucadnezaris) ወትርጓሜሃ፡ Sx. Mag. 23; c. c. Acc.: ይቤ፡ዮሐንስ፡አፈ፡ወርቅ፡በትርጓሜሁ፡ዘንተ፡ክፍለ፡ F. N. 44.

ትርጕምት፡ subst., id., Lud. ex Enc. Mag. 23 (ተርጕሞት፡ in Sx. Tubing.).

ተርጓሚ፡ n. ag. *interpres, exegeta:* ተርጓምያን፡ Act. Apost. in subscr. ed. Rom. f. 157; ተርጓምያን፡ sunt Basilius, Chrysostomus, Gregorius, al., Phlx. 237.

ትርጕማን፡ subst. [ܬܰܪܓܡܳܢܳܐ تَرْجُمَانٌ] *interpres* Gen. 42, 23; 1 Cor. 14, 5 rom. (per ጐ).

መተርጕም፡ part. *interpres, translator, auctor commentarii,* Gen. 42, 23 var.; Sx. Haml. 15; መተርጕመ፡ልሳኖሙ፡ (ihr Dolmetſcher) Chr. L. Atk. f. 46; አባ፡ሰላማ፡መተርጕም፡ Sx. Nah. 20; ይቤ፡መተርጕም፡ Phlx. (creberrime); መተርጕማ፡ለመጽሐፍ፡ (vulgo: *commentator*) Lib. Myst.; መተርጕመ፡አሕላማት፡ et ፈጠራ፡ F. N. 11, 3; ሄኖክ፡መተርጕም፡ Enc. Masc. 1.

ተርፈ፡ et **ተረፈ፡** I, 1 [amh. ተረፈ፡; arabicum تَرِفَ in significatum specialem *bonis abundavit* abiit; vicina videntur יָתַר ܝܬܰܪ; vid. etiam ጠረየ፡] Subj. ይትረፍ፡ et ይትርፍ፡ 1) *reliquum esse* vel *fieri, superesse, residuum esse, restare,* Gen. 7, 23. 45, 7; Kuf. 7. 21. 48; Ex. 10, 5. 15; Num. 11, 26; Jos. 13, 1. 2; Hen. 83, 8; ተረፍኩ፡ Job 1, 16; ተርፉ፡ኅዳጣን፡ Sir. 48, 15; እለ፡ተርፉ፡ vel ተረፉ፡ *reliqui* Hez. 36, 3. 4; ዘተርፈ፡ሣዕር፡ 34, 18; Lev. 14, 18. 29; Jes. 7, 22. 15, 9; ለእለ፡ተርፉ፡ሕዝብየ፡ Jer. 23, 3. 24, 8. 51, 12; Matth. 22, 6; c. c. እምነ፡ *ex* (aliquo numero vel aliqua materia) Ex. 12, 10; Lev. 8, 32. 26, 36; አልቦ፡ዘይትርፍ፡እምኔሆሙ፡ Jer. 11, 23; Jes. 46, 3, vel c. እምውስተ፡ Lev. 2, 3. 7, 17; Jes. 10, 19; c. ለ፡ prs. (*alicui*) Gen. 44, 20. 47, 18, vel c. Acc. prs.: ሚመጠነ፡ተረፈኒ፡መዋዕለ፡ሕይወትየ፡ 2 Reg. 19, 34; Apoc. 12, 12; Matth. 19, 20. a) *superstitem esse* Ruth 1, 3. 5; እመ፡ሞተት፡ብእሲት፡ወተረፈ፡ምታ፡ F. N. 42, 3; Genz. f. 81. b) *redundare, superfluum esse, abundare* Ex. 26, 12. 13. 16, 23; አክሎሙ፡ወተርፎሙ፡ 36, 7; ዘተርፈ፡እምዝ፡ τὸ περισσόν Hez. 48, 21; Matth. 14, 20; Joh. 6, 12. 13; Phil. 4, 18. c) in arithmetica: *reliquum* vel *residuum esse* (subtracto numero minore a majore), Comp. Ae.; ዘተርፈ፡ vel ዘአትረፍከ፡ *reliquum,* Abush. d) nonnumquam: *relictum esse,* ut: ዘተርፈ፡እምበረድ፡ Ex. 10, 15. e) ንስቲተ፡ክመ፡ተርፎሙ፡ወይዌግሩኒ፡ *paulum abest, quin me lapident* Ex. 17, 4. f) ዘተርፈ፡ *postscriptum* in literis, Lud. auct. Gregorii. 2) *remanere* Ex. 8, 5. 7; Gen. 32, 25; Prov. 2, 21; c. Acc. praedicati: ወትተርፍ፡ምድሮሙ፡በድወ፡ Jes. 6, 11; ተረፍነ፡ባሕቲተነ፡ Herm. p. 8; ተረፍኩ፡እምሐዊር፡ *remansi nec profectus sum,* Lud. auct. Greg.

አትረፈ፡ II, 1 1) *reliquum* vel *residuum facere, relinquere,* Ex. 10, 5. 12, 10. 16, 19; Deut. 2, 34. 28, 41; Jos. 10, 28. 39; Ruth 2, 14. 18; 1 Reg. 25, 22; 4 Reg. 10, 14. 25, 12; Kuf. 10. 16. 32; አትረፈ፡ለነ፡ዘርአ፡ Jes. 1, 9; ከመ፡ኢያትርፍ፡ 5, 14; Jer. 8, 3. 50, 6; Joel 1, 4; Tob. 1, 20; Rom. 9, 29. 11, 4. a) *superstitem relinquere:* እመበ፡ዘሞተ፡ወአትረፈ፡ውሉደ፡ F. N. 52. b) *reponere, reservare* Gen. 27, 36; Herodes አትረፉ፡ለርእሱ፡ (Joannis Bapt.) ቅድስተ፡ውስተ፡ቤቱ፡ Sx. Jac. 30; አትረፍኩ፡ነገርየ፡በእንተ፡ዘኀጣእኩ፡ክርታሰ፡ወጸሓፌ፡ (*sufflaminavi*) Lud. Comm. hist. p. 507 n. 59. c) in arithmetica, Abush. (vid. ተርፈ፡ n. 1, c) 2) *reliquum* i. e. *abunde habere, abundare* re, c. Acc. Luc. 15, 17; 2 Cor. 9, 8.

ትሩፍ፡ part. 1) *reliquus:* ትርፍት፡ ὑπόλειμμα Mich. 4, 7; በቀኖና፡ወበትሩፋት፡ *in Canonibus et eorum appendice,* Lud. e Mss. Colb.; ትሩፋት፡ *reliquiae* (Sanctorum seu ossa) Enc. Masc. 9. 2) *abundans, affluens, nimius:* ትሩፍ፡ περισσόν τι Prov. 14, 23. 3) *praestantior, melior, potior:* ግብር፡ትሩፍ፡ኢወሊድ፡ምስለ፡ኂሩት፡ κρείσσων ἀτεκνία μετὰ ἀρετῆς Sap. 4, 1; አይ፡እምኔሆሙ፡ዘትሩፍ፡ *quis eorum praestantior est?* Phlx. 99; ሥርዐቱ፡ትሩፍ፡ *ejus conditio potior est* Phlx. 1. 4) *praestans, eximius, egregius, excellens, praeclarus:* ሕገጋት፡ትሩፋት፡ F. M. 1, 1; ብእሲ፡ኄር፡ወጠቢብ፡ወትሩፍ፡ Jsp. p. 328; አብ፡ቅዱስ፡ወትሩፍ፡መንፈሳዊ፡አባ፡ሚካኤል፡ F. M. f. 119; ትሩፈ፡ምግባር፡ Sx. Jac. 8; Enc. Jac. 4; አጥረየ፡ንጽሐ፡ድንግልና፡ትሩፈ፡ Enc. Teq. 14; ከመ፡ትኩኑ፡ትሩፋነ፡ምግባር፡ τῆς ἀρετῆς ὑμᾶς ἔχεσθαι Chr. ho. 10; ምግባራት፡ትሩፋት፡ ἀρεταί Chr. Ta. 3. Crebro fem. Sing. vel Pl. substantive: *virtus, virtus perfecta* vel *eximia:* ትርፍት፡ Phlx. 29; ምግባረ፡ትሩፋት፡ ἀρετή Chr. (crebro); ገቢረ፡ትሩፋት፡ F. M. 2, 2; Sx. Jac. 14; ተሰምዐ፡ዜና፡ትሩፋቲሁ፡ወአእምሮቱ፡ወቅድስናሁ፡ Sx. Pag. 5; ይሰምዕ፡ዜና፡ቅድሳቲሁ፡ወትሩፋቲሁ፡ Sx. Jac. 9; አግዕዞ፡ (manumissio servorum) እምግብረ፡ትሩፋት፡ይእቲ፡ F. N. 31.

ተርፍ፡, crebrius **ተረፍ፡** subst., 1) *reliqua pars, reliquum* vel *residuum, reliquiae,* Ex. 10, 5; Ps. 36, 39; Job 20, 21 (v. ትራፍ፡); ወሀበ፡ለያዕቆብ፡ተረፈ፡ Sir. 47, 22; ተረፍክሙ፡ Kuf. 20; ተረፈ፡ዮሴፍ፡ Am. 5, 15; Mich. 3, 1; Jes. 8, 23; Jer. 6, 9; 1 Par. 4, 43; ተርፈ፡ቤተ፡ይሁዳ፡ Zeph. 2, 7; ተረፍ፡እለ፡ተረፉ፡ Jes. 11, 11; ዘርአሙ፡ወተረፎሙ፡ 14, 22; ተረፈ፡መሰፍንት፡ Jer. 46, 3. 47, 11; ተረፈ፡መዋዕሊክሙ፡ 1 Petr. 4, 2. a) *ultimus:* ሰላም፡ለከ፡ተረፈ፡ነቢያት፡ሱቱኤል፤ እምድኅረ፡ማእረር፡ወቀሥም፡ክመ፡፩አስካል፡ Enc. Haml. 6. b) Pl. ተረፋት፡ *libri Paralipomenon,* d'Abbadie Catal. p. 76 (vid. ትራፍ፡). 2) *superfluum, abundantia,* Marc. 12, 44; Did. 14; እምተረፈ፡ልብ፡ Matth. 12, 34; Luc. 6, 45; 2 Cor. 8, 13 (opp. ንትጋ፡); πλήρωμα Joh. 1, 16; *res* *superflua* i. e. *supervacua*: **ዝንቱ፡ኀሠሣ፡ከመ፡ተረፍ፡ውእቱ፡** περισσόν τι τὸ ταῦτα ζητεῖν Chr. ho. 22. 3) *id quod redundat, lucrum, usura*, II Can. Nic. 16; Can. Laod. 5; fortasse etiam Hagg. 2, 14. — Mira est versio vocis λῆμμα (qua LXX מַשָּׂא *effatum divinum* interpretati sunt) **ተረፍ፡**, ut: **ተረፈ፡ቃለ፡እግዚ"፡** Mal. 1, 1; Hab. 1, 1; etiam Hab. 1, 7. An λῆμμα cum λεῖμμα confuderint?

ትራፍ፡ subst., Pl. **ትራፋት፡**, 1) *reliqua pars, residuum, reliquiae*: Job 20, 21; Hen. 83, 8; Ps. 36, 40; **ትራፋተ፡ነገር፡ነዋ፡ጽሑፋን፡እሙንቱ፡ውስተ፡** Asc. Jes. 2, 6. 4, 19. 20. a) in arithmetica, Abush. 31. b) **ትራፋተ፡ነገሥት፡** *libri* vel *liber Paralipomenon* (aliâs **ሕጹጻን፡**) Can. Ap. 55; Abt. Ap. 81.. c) **ትራፈ፡ክታብ፡** i. q. **ዘተርፈ፡** *postscriptum* Lud. ex Epist. Greg. 2) *bona relicta, bona reservata* vel *reposita* Ps. 16, 15; Deut. 28, 5. 17. 3) *praestantia, excellentia*: **ወናሁመ፡ተበየነ፡ውስተ፡ቃላተ፡እግዚእነ፡ትራፈ፡ገዳፍያን፡መምለኪያን፡** (sc. qua excellunt hominibus rerum mundanarum studiosis) Phlx. 3.

ተራፊ፡ n. ag. *reliquus, relictus*: **ሕዝብ፡ተራፍያን፡በምድር፡** Jer. 47, 6. 48, 10; **ኵሎሙ፡ተራፊያነ፡ይሁዳ፡** 50, 5.

መትርፍ፡ part. *retardans, intermittens* Kuf. p. 61.

ቴራፍን፡, **ተራፊን፡**, **ቴርፋን፡**, **ቴራፊን፡**, **ቲራፊም፡**, **ቴራጺን፡**, **ተራጺን፡**, n. prgr., ϑεραφίν תְּרָפִים *penates* veterum Hebraeorum eorumque simulacra, Jud. 17, 5. 18, 14. 17. 20; 1 Reg. 19, 13 ann.; 4 Reg. 23, 24; 2 Par. 35, 19; etiam **ቱራፊን፡** Hez. 21, 21 (hebr. 26) vrs. nov.

ታስሪ፡ et **ታስሪን፡** nomen *mensis Syrorum septimi et octavi, Judaeorum septimi* (ܬܫܪܝ, תִּשְׁרִי): **ወርኀ፡ታስሪ፡** Jsp. p. 310; *Voc. Ae.*

ተስዐ፡ (I, 2; denom.) *novem conficere* vel *dicere*, Lud. sine auct.

ተስዑ፡ vel **ትስዑ፡**, n. numerale, femininis junctum: *novem*; ejus character est ፱; Jos. 15, 32. 54. 57. 21, 16; **ጊዜ፡ተስዑ፡ሰዓት፡** Matth. 20, 5. 27, 45.

ተስዐቱ፡ vel **ትስዐቱ፡**, etiam **ተሳዕቱ፡** scriptum, n. numerale, plerumque masculinis junctum, *novem*: Gen. 17, 24; Num. 34, 13; Jos. 12, 24. 13, 7. 14, 2; Jud. 4, 3; **ተስዐቱ፡እሙንቱ፡እለ፡** Sir. 25, 7; Matth. 18, 12 (Accus.). 13; Luc. 15, 4. 17, 17; Herm. p. 37.

ትስዕ፡ n. num., *novem* (ante nomina mensurarum) Deut. 3, 11; et *novies* (**ትስዕ፡** vel **ትስዐ፡**), sec. analogiam.

ታስዕ፡ adj. num. (ordinale), f. **ታስዕት፡**, *nonus*, Lev. 25, 22; Num. 7, 60; 1 Par. 12, 12; **አመ፡ታስዕ፡ወርኅ፡** 2 Esr. 10, 9; Hagg. 2, 10; Jer. 46, 1. 2. 52, 4; Hez. 24, 1; Hen. 91, 14.

ታስዓዊ፡ vel **ታስዓይ፡**, f. **ታስዓዊት፡**, **ታስዒት፡**, adj. num., *nonus*; sec. analogiam.

ተሱዕ፡ n. temporale 1) *novem* (dies) et *nonus* (dies), ut: **አመ፡ተሱዑ፡ለጽልመት፡** Hagg. 2, 1. 2) abusive pro **ተስዑ፡** vel **ተስዐቱ፡**, ut: Enc. Sen. 27 (at **ተስዑ፡** in Sx. Tubing.); **ሰላም፡እብል፡ዕደወ፡ተሱዐ፤ወአምአተ፤፡ሠላስ፡ወሰብዓ፡** Sx. Mij. 23 Enc. 3) f. **ተሱዐት፡** vel **ተሱዓት፡** *hora nona*, sive adjecto **ሰዓት፡**, ut: **በጊዜ፡ተሱዓት፡ሰዓት፡** Act. 10, 29 Platt; Did. 29. 30; **ሰዓተ፡** (v. **ሰዓት፡**) **ተሱዓት፡** Matth. 27, 46; Marc. 15, 33. 34; sive omisso, ut: **ጊዜ፡ተሱዓት፡** Act. 3, 1; **ሰርክ፡ወሌሊተ፡ወጊዜ፡ተሱዓት፡** Reg. Pach.

ተስዓ፡ vel **ትስዓ፡** n. num., *nonaginta*; ejus character ፺; Gen. 17, 17; 1 Reg. 4, 15; Hez. 4, 5; Matth. 18, 12. 13; Luc. 15, 4. 7.

ተስፋ፡ *spes* vide sub **ሰፈወ፡**

ተቅዳ፡ subst. [تَقْدَةٌ hebr. גַּד] *coriandrum* Ex. 16, 14. 31; Num. 11, 7. — *Voc. Ae.*: **ተቅዳ፡ዘ፡ድምብላል ።**

ትቤ፡ *dixisti*, vid. sub **ብሂል፡**

ታቦር፡ 1) nomen montis in Galilaea siti, Ps. 88, 13; Jud. 4, 6. 12; in hoc monte Christum transfiguratum esse, fama nunciabat in ecclesia late propagata, quare 2) (**በዓል፡**) **ዘደብረ፡ታቦር፡** *festum transfigurationis* (ἑορτὴ τῆς μεταμορφώσεως, ϑαβωρεῖον) appellatur, Cod. Mus. Brit. XXIX, 1 n. 64; 2 n. 32; XXX n. 63; d'Abbadie Cat. p. 57.

ተቤሳ፡ et **ተቤስ፡**, subst., ut videtur: *fascia, fasciola, vitta*: **አሰረ፡ተቤሳ፡ውስተ፡አዕይንቲሁ፡** τελαμών 3 Reg. 20, 38. 41.

ታቦት፡ subst., fem. et m., Pl. **ታቦታት፡** [ⲧⲉⲓⲃⲓ, ⲑⲏⲃⲓ, תֵּבָה, תֵּיבוּתָא, تَابُوتٌ] *arca, cista*, κιβωτός 4 Reg. 12, 9. a) navigium Noachi, in modum arcae constructum, Kuf. 5; Gen. 6, 14 seq.; **ንፍቀ፡ታቦት፡** Matth. 24, 38; Luc. 17, 27; 1 Petr. 3, 20. b) *arca feralis*: **ገነዘ፡ሴት፡** (sc. Adamum) **ወአንበሮ፡ውስተ፡ታቦት፡በምሥራቀ፡ገነት፡** Clem. f. 11; *Voc. Ae.*: **ታቦት፡ብ፡ሳፅን፡** c) *arca foederis* Israëlitarum, in qua duae tabulae legum repositae erant: **ታቦት፡ዘመርጡል፡** Ex. 25, 10 seq.; 38, 1 seq.; **ታቦተ፡ሕግ፡** Num. 14, 44; 4 Esr. 10, 30; Apoc. 11, 19; **ታቦት፡ቅድስት፡** 1 Esr. 1, 3; **ታቦተ፡እግዚ"፡** 1 Par. 13, 3 seq.; 2 Par. 5, 4—10; 1 Reg. 4, 3 seq.; Jer. 3, 16; Ps. 131, 8. (Eam a Menilekio e templo Salomonis furto ablatam et in Abyssiniam transportatam in ecclesia Axumae cathedrali depositam esse, refertur in Kbr. Nag.) d) *altare* (ecclesiarum Abyssinicarum, in modum arcae constructum, in quo vasa communionis sacra reponuntur, vid. Isenb. lex. amh. p. 97 et 31; Rüppell I. 333. II. 112; Harris II. 168 seq.; Ludolf hist. aeth. III, 6 n. 62; comm. p. 375; lex. c. 262.); Genz. f. 69; Lit. 158, 2; **ጸሎት፡እምቅድመ፡ያልብስ፡ታቦተ፡ወእምቅድመ፡ያንብር፡ላዕሌሁ፡ንዋየ፡ቅድሳት፡** 158, 3; Did. ed. Platt p. 62 c. annot.; in quavis ecclesia **ይኩን፡ታቦት፡ዘይፈልስ፡** (altare mobile) **እመካን፡ውስተ፡መካን፡** F. N. p. 12; Pl. **ታቦታት፡** p. 11. e) *sacrarium* (quippe in quo **ታቦት፡** *altare* collocatum sit; vid. etiam Isenb. lex. p. 97): **ታቦት፡መንፈሳዊ፡** οἶκος πνευματικός 1 Petr. 2, 5; **አንትሙ፡ታቦት፡ለንጉሥ፡** βασίλειον ἱεράτευμα 2, 9; Simeon senex Jesulum **አያዱ፡ውስተ፡ታቦት፡** Lud. ex Hom. Theoph.; Zacharias implevit ministerium suum **በውስተ፡ታቦተ፡እግዚ"፡** Lud. e Vit. Mar.

ትብሌ፡, **ትብላይ፡**, **ትብልያ፡** subst. [etymon obscurum] *vestis scapularis*, vulgo *superhumerale*, vestimentum summi sacerdotis Israelitarum, Ex. 28, 6. 8; **ትብልያ፡**

ዘመቅፈርት፡ 28, 4; **ትብልያ፡ዘልብሰ፡መትከፍት፡** Ex. 36, 12 C. — *Voc. Ac.*: **መክፈ፡ለንጽ፡ትብልያ፡ብ፡ወገረት** ።

ተብዐ፡ I, 1 [vicinum est **ጠብዐ፡**; تَبِعَ *secutus, insecutus, persecutus fuit*; III *firmiter perfecit*] *constantem, firmum, fortem, virilem esse, audacem se praebere*: **ጽናዕ፡ወትባዕ፡** ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου Jos. 1, 6; 1 Par. 28, 20; 3 Reg. 2, 1; **ትባዕ፡ወጽናዕ፡** ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε Deut. 31, 7. 23; **ትብዑ፡ወጽንዑ፡** Jos. 10, 25; **ከመ፡ኢይትባዕ፡ላዕሌከ፡** ἵνα μὴ βαρύνηται κατὰ σοῦ Sir. 8, 15. — *Voc. Ac.*: **ተብዐ፡ብ፡ጨከነ፡በረታኂ፡ይ፡**

አትብዐ፡ II, 1 *validum, robustum reddere, virilem animum addere*, Lud. sine auct.

ተተብዐ፡ III, 1 *virilem se praebere*: **ተተባዕ፡** (v. **ትባዕ፡**) **ወጽናዕ፡** Deut. 31, 6.

ተታብዐ፡ III, 3 *virilem* vel *fidentem se praebere* (contra alqm): **ተታቢዮሙ፡** ἀσφαλῶς (בֶּטַח) Gen. 34, 25.

አስተታብዐ፡ IV, 3 *virilem* vel *fortem se praestare*, **ለአስተታብዮ፡በቅድመ፡ፀባኢት፡** M. M. f. 100; Lud. ex Enc. Teq. 24.

ትቡዕ፡ part. *virilis, fortis*: **እመሰ፡ኮንክሙ፡ትቡዓነ፡ወጽኑዓነ፡** Jsp. p. 372 (aliâs in eadem phrasi **ጥቡዓን፡**).

ትብዕ፡ subst. *fortitudo, animus virilis* vel *imperterritus*: **ፈርሁ፡ሜዶን፡እምነ፡ትብዓ፡** (v. **ትብዐታ፡**) θράσος Judith 16, 10; Enc. Masc. 10.

ትብዐት፡ n. act. *fortitudo, virtus, audacia* Judith 16, 10 var.; **እመ፡ትፈቅዱ፡ትክሥቱ፡ትብዐተክሙ፡ወጽንዐተክሙ፡ፃኡ፡አፍኣ፡ሀገር፡** Jsp. p. 372. 374.

ተባዕት፡ (forma fem. pro neutro: ein männliches, opp. **አንስት፡**), subst. et adj., sing. et coll., Pl. **አትቡዕ፡** (sicut **አእኑስ፡**), *mas, masculus*, de hominibus: Gen. 1, 27. 17, 10. 12. 23. 34, 25; Ex. 1, 16. 23, 17; Kuf. 2. 3; Job 3, 2; Sir. 36, 26; **ወለደት፡ተባዕተ፡** Jes. 66, 7; **ተባዕት፡ተወልደ፡** Jer. 20, 15; 1 Reg. 27, 9; **ወኢተወልደ፡ሎቱ፡ውሉደ፡ተባዕተ፡** 1 Par. 23, 22; **ደቂቅ፡ተባዕት፡፲ወ፩** 25, 5; **ወለዳ፡፳ወ፰አትቡዐ፡** 2 Par. 11, 21; **ደቂቅ፡አትቡዕ፡** 31, 16; Marc. 10, 6; Apoc. 12, 5; de bestiis: Gen. 7, 2 seq.; Lev. 1, 3. 10. 3, 1; **ዘበ፡ተባዕተ፡** Mal. 1, 14; **አባግዕ፡አትቡዕ፡** 2 Par. 17, 11. 29, 21; **አፍራስ፡አትቡዕ፡** 9, 25; **ዶርሆ፡ተባዕት፡** Prov. 24, 66.

ተባዕ፡ adj. *fortis, animosus, strenuus*: Jes. 8, 8 var.; **ብእሲ፡መስተቃትል፡ወተባዕ፡** ἀνὴρ πολεμιστής Sir. 26, 28; **ጽኑዕ፡ወተባዕ፡** 1 Par. 11, 25; **ከመ፡ዕደው፡ተባዓን፡** (v. **ተባዕያን፡**) ὡς ἄνδρες πολεμισταί Joel 2, 7; **ሐራዊ፡ተባዕ፡** Enc. Haml. 22.

ተባዒ፡ n. ag., Pl. **ተባዕያን፡** et **ተባዕት፡**, *fortis, animosus, strenuus, pugnax*, **ብእሲ፡ተባዕት፡** (v. **ተባዕ፡**) Jes. 8, 8; **ዕደው፡ስሙያን፡ወተባዕት፡** 1 Par. 12, 30; **ተባዕያን፡** οἱ ἁδροί Jes. 34, 7; Joel 2, 7 var.; **ተባዕያን፡ለኀጢአቶሙ፡** (absque auctoritate Graeci) Judae 12. — Mira est versio: **ነደቀ፡** (v. **ነደቃ፡**) **ተባዕተ፡በዐውዳ፡** περιῳκοδόμησαν αὐτὴν τετραπέδοις λίθοις κύκλῳ (דָּיֵק) Jer. 52, 4 (num *firmiter, munite?* an *propugnacula, munitiones?*).

ትብዕና፡ subst. *fortitudo, audacia*: **ብዙኃን፡ወኀያላን፡በጽንዕ፡ወበትብዕና፡ወበአፍራስ፡** 2 Par. 16, 8.

ተባዕታዊ፡ et **ተባዕታይ፡** adj. rel., *masculinus*: **ሕፃን፡ተባዕታዊ፡** (opp. **አንስት፡**) F. M. 27, 5; **ዐንበሬ፡ተባዕታይ፡** Hen. 60, 8; **ማይ፡ተ"፡** 54, 8; Macc. f. 10; **መንፈሰ፡ባሕር፡ተባዕታይ፡ውእቱ፡** Hen. 60, 16; **ተባዕታይ፡ሰማይ፡** Kedr. f. 3.

ታኅማሥ፡ vid. sub **ኀሠሠ፡**

ተነነ፡ rad. e. q. תָּנַן تَنَّ *fumavit*; vid. etiam **እቶን፡**

ተን፡ subst., m., *vapor, fumus*: **ተነ፡ጢስ፡** ἀτμὶς καπνοῦ Joel 3, 3; **ለእሳት፡ይቀድም፡ይጠይስ፡ተነ፡ጢሱ፡** Sir. 22, 24; **ዘእንበለ፡ይደመር፡ለብርሃነ፡እሳት፡ተን፡** Phlx. 236; Deus qui **ዲበ፡አርእስተ፡አድባር፡ለተነ፡ጊሜ፡ያጠይስ፡** M. M. f. 56.

ተንበለ፡ quadrl. I [fortasse e **ብህለ፡** propagatum; praeter formam Imperfecti quadriliteris convenientem **ይተነብል፡** etiam formae **ይትነበል፡** et **ይትነብል፡** (pro **ይትነብህል፡**?) occurrunt, vid. 2 Cor. 5, 20; Eph. 6, 20] 1) *oratoris* vel *interpretis vice fungi, legatum esse, legationem obire*, πρεσβεύειν Eph. 6, 20; 2 Cor. 5, 20. 2) *intercedere, deprecari, orare pro* aliquo, c. c. **በእንተ፡** prs., ut: (clerici) **ይተነብሉ፡በእንቲአክሙ፡** Did. 8; (Maria) **ተንብሊ፡በእንቲአነ፡** Deg.; vel c. **ለ፡** prs., ut: Hebr. 7, 25 Platt; Chr. crebro; **ተንብሉ፡ሊተ፡** Enc. Masc. 3; c. **ኀበ፡** ejus, quem precibus adeunt: **ሰአሎ፡ለጊዮርጊስ፡ከመ፡ይተንብል፡በእንቲአሁ፡ኀበ፡እግዚ"፡** Sx. Hed. 7; **ማርያም፡ትተነብል፡ለደቂቀ፡እጓለ፡እመሕያው፡ኀበ፡ወልዳ፡** Sx. Mij. 21; **ተንብሎ፡** *intercessio*, Org. 5. 3) *intercessione* aljcs *uti, adire* alqm *deprecatorem* vel *patronum*, c. **ኀበ፡** vel **በ፡** prs., ut: **ሰይጣን፡አኀዘ፡ወኀነቃ፡ወተንበለት፡ኀበ፡መልአክ፡ክቡር፡ሚካኤል፡** Sx. Sen. 12; **ነሥአት፡ሥዕሎ፡ለመልአክ፡ክቡር፡ሚካኤል፡ወተንበለት፡በቱ፡ወአንበረቶ፡ዲበ፡እንግድዓሃ፡** ibid.

ተንበል፡ vel **ተንባል፡**, nec non **ተንብል፡** subst., m., Pl. **ተናብል፡** (Luc. 19, 14 rom.), **ተናብልት፡**, etiam **ተንበላት፡** et **ተንባላት፡**, nec non **ተንብላን፡** (Deg.) 1) *orator, interpres, legatus*, πρέσβεις **ተናብልት፡** Num. 21, 21. 22, 5; Ps. 67, 34; Hos. 5, 13; Jes. 21, 2. 39, 1. 57, 9; Luc. 19, 14; ἄγγελοι 1 Par. 14, 1. 19, 2; 2 Par. 35, 21; ὅμηρα **ተንበላት፡** Jes. 18, 2 vrs. alt.; **ተንባል፡** Jes. 63, 9 var.; **ሰላም፡ለከ፡** (Thomae Apost.) **ለብሔረ፡ህንደኬ፡መልአካ፤እንዘ፡ትከውን፡ሎቱ፡ተንባለ፡**(**ተንበለ፡** Lud.) **ወኮቶሊካ፤ለንጉሥ፡ጎና፡ሐነጽከ፡በሰማይ፡ታዕካ፤** Enc. Teq. 9. 2) *intercessor, deprecator*: **ኄራን፡ወተንብላን፡እለ፡ይስእሉ፡ምሕረተ፡ለውሉደ፡ሰብእ፡** Deg. 3) **ተንበላት፡** vel **ተንባላት፡** (raro **ትንባላት፡** ut Cat. Mus. Brit. p. 18) „in specie vocantur *Chalifae*, sive *successores Muhammedis*, qui semet رسول الله (**ተንበለ፡አምላክ፡**) dictitavit“ (Lud.), ut: **እምቅድመ፡ይንግሡ፡ተንበላት፡በግብጽ፡** Enc. Ter. 8; **እምሥጋዌ፡እስከ፡ተንበላት፡፯፻፲ወ፩ዓመት፡**, vel **እምሰማዕታት፡እስከ፡ተንበላት፡፫፻፴ወ፰** Lud. e Comp. eccl.; **ዓመተ፡** vel **ሐሳበ፡ተንበላት፡** Abush.; deinde in genere 4) *Muhammeduni* vel *Muslimi*, II Abt. 66; Sx. Ter 8; **ዐረብ፡ተንባላት፡** Hed. 4; **ብሔረ፡ተንበላት፡** Enc. Tachs. 13; **ምስለ፡ተንበላት፡ወአይሁድ፡** Kedr f. 77; **ንጉሥ፡ተንበላት፡** Lud. e V. S.; **ነቢዮ፡ተንበላት፡** Gad. T. H. Etiam pro Sing. accipitur **ተንባላት፡**, ut: **ኮነ፡አቡሁ፡ተንባላተ፡ወአውሰበ፡ብእሲተ፡ክርስቲያናዊተ፡** Sx. Sen. 19; **ለእመ፡ዘመወ፡ማእምን፡አው፡ማእምንት፡በተንበላት፡አው፡ዘኢኮነ፡ማእምን፡** Kedr f. 81.

ተንባሊ፡ n. ag., f. "ሊት፡ *intercessor, deprecator, patronus:* ምጽዋት፡ተንባሊት፡ይእቲ፡ለ(ዘወሀበ፡) Chr. Ta. 32; (o Maria) ተንባሊተ፡ኵሎሙ፡ሕዝብ፡ Sx. Mij. 6.

ትንባሌ፡ et **ትንባል፡** (Enc. Mij. 24 ob rhythmum finalem), subst., *intercessio, deprecatio, patrocinium* Enc. Masc. 1; Hed. 12; Ter 30.

ትንብልና፡ subst. 1) *legatio:* አከ፡በትንብልና፡ (v. በተንባል፡) ወአከ፡በመልአክት፡ (v. በመልአክ፡) ለሊሁ፡ ያድኅኖሙ፡ Jes. 63, 9. 2) *intercessio, deprecatio, patrocinium,* Lit. 164, 2. 165, 1; Phlx. s. fin.; አድኅንከ፡ (Deus) ለነነዌ፡ በትንብልና፡ሣህልከ፡ Genz. f. 21.

ተንበላታዊ፡ vel **ተንባላታዊ፡** vel "ታይ፡, adj. rel., *Muhammedis religioni addictus, Muslim:* ውእቱ፡ተንባላታዊ፡ Sx. Hed. 4; Mag. 27; ብእሲት፡ተንበላታዊት፡አው፡ አረማዊት፡ Syn. f. 397; ዘይከውን፡ተንባላታየ፡ f. 396.

መተንብል፡ part., f. **መተንብልት፡**, Pl. m. "ብላን፡, f. "ብላት፡, *intercessor, deprecator, advocatus:* Org.; ደናግል፡ሠናያት፡ወመተንብላት፡ Mavâs. n. 62; (angeli) መተንብላን፡ለኵሉ፡ሰብእ፡ Sx. Hed. 13; Mavâs. n. 14; ልሳን፡መተንብልት፡ይእቲ፡ዘይረክብ፡(ባቲ፡)ሰብእ፡መፍቅዶ፡ Fal. f. 75.

ተንተነ፡ quadril. I [cfr. تَلْتَلَ et تَرْتَرَ *commovit, agitavit, concussit;* ترتر II *vacillavit;* Ges. thes. p. 1504] 1) *vacillare, nutare, labare, titubare,* Ps. 72, 2. 117, 13. 144, 15; 4 Esr. 12, 21; Clem. f. 96. 108; de ebriis: ትተነትን፡(ተንትኖ፡)ከመ፡ስኩር፡ Jes. 24, 20; Jer. 28, 7. 32, 13; Job 12, 25; de iis qui animo linquuntur: መጽለወት፡ወተንተነት፡ Esth. 5 apocr.; trsl.: እለ፡ኢይተነትኑ፡ *constantes* Kid. f. 6; Eph. 4, 14; ባዕል፡እመ፡ተንተነ፡ይሰውቅዎ፡አዕርክቲሁ፡ Sir. 13, 21. 15, 4; ርትዕት፡ሃይማኖት፡እንተ፡ኢትተነትን፡ πίστις ὀρθὴ μὴ σεσαλευμένη, Cyr. ad Reg. f. 25. 2) animo *commoveri, percuti, percelli:* እምቀትለ፡ወለተ፡ሕዝብየ፡ተንተንኩ፡ወተቀጥቀጥኩ፡ Jer. 8, 21; አሐዝን፡ለሞትከ፡ወእተነትን፡ለድክትምናየ፡ Jsp. p. 368. — *Voc. Ae.:* ተንተነ፡ዘ፡ተፍገመገመ ።

አተንተነ፡ II 1) *vacillare* vel *nutare facere, labefactare:* ብእሲ፡ዘያተነትኖ፡ስካረ፡ወይን፡ Jer. 23, 9; Lit. 172, 2; ሰበ፡አተንተኖ፡ሰይጣነ፡ዝሙት፡ Phlx. 7. 2) *percutere, percellere:* አተከዘኒ፡ወአተንተነኒ፡ Jsp. p. 344; ናሁ፡አሕመመኒ፡ሰበ፡ሰማዕኩ፡ነገረ፡ብእሲት፡ወአተንተነኒ፡ውእቱ፡ወሆከኒ፡ p. 369.

ትንቱን፡ part., *nutans, vacillans, labans:* ከመ፡ትሱቁኒ፡ለትንቱን፡ Enc. Mag. 21.

ትንታኔ፡ subst. 1) *vacillatio, nutatio, labefactatio:* ሱቀኒ፡ጊዜ፡ትንታኔ፡ Mag. 1 Enc.; Org. 1; እምትንታኔ፡ዓለም፡ሱቀኒ፡ Cod. Mus. Brit. LX, 3; ዘእንበለ፡ትንታኔ፡ ἀκατάσειστος, Cyr. Epist. ad Joa. Ant. f. 114. 2) animi *perturbatio, trepidatio:* (filios meos interfeci,) ወበጻሕኩ፡ድኅሬሆሙ፡ኀበ፡ትንታኔ፡ወሐዘን፡ወሀውል፡ (ait Herodes) Jsp. p. 335.

ትንታግ፡ *titio* vid. sub **ነተገ፡**

ቴናክ፡ v. **ታናቅ፡**, nomen arboris incertae pergr., sine dubio corruptum, Kuf. p. 77. — Huc referendum videtur scholion *Voc. Ae.:* ተነክ፡ወዳዓሮ፡ወጠርቤንቶ፡ዘ፡ወርከ፡; *aliud:* ጠርቤንቶስ፡ተነክ፡ዳዕሮ፡ብ፡ወርከ ።

ተንከር፡ (sec. Lud.), **ተንከሩ፡** (sec. mea exemplaria), subst., *topazius* gemma, ut videtur: ወኢይትዔረይ፡ተንከሩ፡ዘኢትዮጵያ፡ τοπάζιον Αἰθιοπίας Job 28, 19 [arab. تَنْكَار *chrysocolla,* pers. تَنْكَار (टङ्कण) *borax* auro, argento, aeri flavo ferruminandis; vid. etiam A. P. de Lagarde reliquiae juris ecclesiast. 1856. p. X.]

ተንከተም፡ *pons* vid. sub **ከተመ፡**

ትንንያ፡ subst., [cfr. طَنَّ *cum tinnitu susurravit* musca, culex; vicinum videtur ጽንጽንያ፡] *culices, sciniphes,* σκνῖπες Ps. 104, 29; Kuf. p. 158 (at Ex. 8, 13 ጻጸት፡); σφῆκες (*vespae*) Sap. 12, 8. Secundum Ludolfi Gregorium ት"፡ est species muscae minimae. — *Voc. Ae.:* ትንንያ፡ዘ፡ትንኝ፡ (v. ትነኝ፡).

ትንፋግ፡ subst., *uligo, humor terrae nativus,* Lud.

ታኦሎጎስ፡ n. prgr. *theologus,* ut: ጎርጎርዮስ፡ታኦጎሎስ፡ (sic) Fid. Jac. Bar.; ዮሐንስ፡ታኦጎሎስ፡ (sic) ibid. — Vid. etiam ቴዎጎሎስ ።

ታኦማጎሲስ፡ n. prgr. sc. θεομάχος *Deum oppugnans, Dei adversarius:* ታኦማጎሲስ፡ዘበትርጓሜሁ፡ፀረ፡እግዚ"፡ብሂል፡ Haim. Ab.

ታእከ፡ *palatium, aula regia* vid. sub **ዐከወ፡**

ተከለ፡ I, 1 [amh. id., syr. ܬܟܠ, arab. وَكَلَ et تَكِلَ nonnisi translate: *commisit* rem suam alteri; *fretus, fisus est;* noli cum E. Schradero de ling. Aeth. indole 1860. p. 15 huic verbo conferre שָׁתַל.] Subj. ይትክል፡ A) trans. 1) *figere, infigere, feriendo figere,* ut clavum, paxillum: Jud. 4, 21; ይተክል፡መታክሊሁ፡ውስተ፡አረፋቲሃ፡ Sir. 14, 24. 27, 2; እተክሎ፡መትከለ፡ውስተ፡ምእመን፡መካን፡ Jes. 22, 23 vrs. alt. a) In specie, *figere, statuere,* tentorium Gen. 26, 25. 31, 25; Ex. 40, 2; Num. 7, 1 (ተኪሎት፡); Kuf. 13; Jes. 38, 12. 40, 22; ትክሊ፡ዐጸደኪ፡ 54, 2; Jer. 6, 3; ተክሉ፡ደባትሪሆሙ፡ Sap. 11, 2; (Deus) ተከሎ፡ለሰማይ፡ Herm. p. 4; cippum 2 Reg. 1, 19. b) *statuere, stabilire,* ሥርዐተ፡ Lit. 165, 3. c) *affigere* Jud. 16, 13. 14; Hez. 15, 3 var. 2) *plantare,* Luc. 17, 28; 1 Cor. 3, 6—8; Koh. 3, 2; Sir. 49, 7; plantas, arbores Lev. 19, 19. 23; Deut. 16, 21; ትተክሉ፡ወይነ፡ Jes. 37, 30. 65, 21; Ps. 106, 37; ተከልኩ፡ውስቴቱ፡ወይነ፡ Jes. 5, 2; ትክሉ፡አቅማሐ፡ Jer. 36, 5; Hez. 17, 22; 1 Cor. 9, 7; Matth. 15, 13; hortum, vineam Gen. 2, 8; Deut. 6, 11; Koh. 2, 4; Matth. 21, 33. a) *plantis conserere* locum Deut. 22, 9; c. dupl. Acc., Herm. p. 53; Jes. 5, 2 var. b) translate: populos Ps. 43, 3; Ex. 15, 17; Sir. 10, 15; hominem: ይተክለከ፡ዲበ፡ኰኵሕ፡ Job 22, 24 (Rom. 11, 23); aurem Ps. 93, 9. c) *inserere* Rom. 11, 23 (ተኪሎት፡) 3) *substituere* i. e. *compensare,* c. Acc. et ህየንተ፡ Ex. 21, 37; c. ለ፡ pers., 21, 35 (vid. ተክል፡). B) intransitive (:*infixum, plantatum esse*) usurpatum videtur Hen. 10, 16; እምከመ፡ተክለ፡እማንቱ፡አብትር፡ Herm. p. 64; (at 4 Esr. 8, 62 mei codices omnes ተተክለ፡ pro ተክለ፡ Laurentii exhibent).

አተከለ፡ II, 2 (sec. Lud. II, 1), ut videtur: *de-, pro-,* *extrudere, contundere, prosternere:* **እመ፡ተዐቅፈ፡ያቴክልዎ፡** ἐὰν προςκόψῃ, προςανατρέψουσιν αὐτόν Sir. 13, 23; **ታቴክሉ፡ነዳየ፡በውስተ፡ኆኅት፡** πένητας ἐν πύλαις ἐκκλίνοντες Am. 5, 12; **ያቴክልዎ፡ለመስቀል፡** Cyr. f. 103; **ያቴክሎ፡መልአክ፡እምቤቱ፡** ἐξελκύσει αὐτὸν ἄγγελος ἐξ οἰκίας Job 20, 15; **አውጽእዎ፡እንዘ፡ያቴክልዎ፡** Rel. Bar.; (ex urbe expulerunt eos) **በአተክሎ፡** Gad. Kar.; (Michael archangelus) **ያተክል፡** (Subjunct., Lud.: **ያትክል፡**) **ዕድወ፡ነፍስየ፡እኂዘ፡በእዴሁ፡ከመ፡ርእዮሙ፡ካልአን፡ይፍርሁ፡** Enc. Mag. 12; **ታተክል፡ወታሴስል፡ወትቀጠቅጥ፡ኵሎ፡ኀይለ፡ጸላኢ፡** Lud. e Ssal. Req. — *Voc. Ae.:* **ያቴክልዎ፡ዘ፡ያጸድፍዎ።**

ተተክለ፡ III, 1 1) *figi, infigi:* **ይእቲ፡መላጼ፡ተተክለት፡ዲበ፡ክሣዱ፡ከመ፡ሐጽ፡ወሞተ፡** Gad. Kar. (coll. Lit. 172, 1). 2) in specie a) *figi, statui,* de tentorio: **ተተክለ፡ደብተራሁ፡** Kuf. 13; Lit. 173, 3; 172, 1; **ቤተ፡ጸሎት፡እንተ፡ተተክለት፡ለምስጋድ፡** Deg.; columna: **ተተክለ፡ብርሃን፡በአምሳለ፡ዐምድ፡** Enc. Jac. 4. b) transl.: *statui, constitui,* ut: **በዘተተክለ፡ዕድሜ፡** *tempore constituto,* Ep. Syn. ad Joann. Ant. in Cyr. f. 113. 3) *plantari* 4 Esr. 8, 62 (ubi legas **ወተተክለ፡**); Hen. 25, 7; **ተተከሊ፡ውስተ፡ባሕር፡** φυτεύϑητι Luc. 17, 6; transl. de populis: Jer. 18, 9; Kuf. 7. a) *conseri plantis,* c. c. Acc., Hen. 10, 18. b) *insitum, ingenitum esse:* **ተተክለት፡ፍትወት፡በጠባይዕ፡እንስሳዊት፡** F. N. 24, 1.

ትኩል፡ (v. **ትኵል፡**) part. 1) *fixus, infixus, statutus, stabilitus:* 1 Reg. 26, 7; **ትኩል፡ዕፅ፡ውስተ፡ቤተ፡ሐማ፡** ὤρϑωται ξύλον Esth. 7, 9; **መዓርግ፡ትክልት፡ውስተ፡ምድር፡** Kuf. 27. a) *fixus* i. e. *immobilis,* de stellis, Org. 2; de festis: **በዓላት፡ትኩላት፡** Lud. auct. Greg. b) *constitutus:* **ዲያቆናት፡እለ፡ትኩላን፡ለመልእክተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** II Abt. 5. 2) *plantatus,* Ps. 91, 13; **ዕፅ፡እንተ፡ትክልት፡ኀበ፡ሙሐዘ፡ማይ፡** Syn. f. 317.

ተክል፡ subst., m. et fem. (ut Matth. 15, 13; 4 Esr. 9, 24. 26), Pl. **አትክልት፡**, rarius **ተክላት፡** 1) *paxillus* Hen. 90, 28 (i. q. **መትክል፡**). 2) *plantatio, plantarium:* **ዖመ፡ሐዲስ፡ተክል፡** Zach. 11, 2; **ተክል፡እምኀበ፡እግዚ"፡** Jes. 61, 3. 3) *planta:* Matth. 15, 13; **ትትከሉ፡ኵሎ፡ተክለ፡ወኵሎ፡ዕፀ፡** Kuf. 7; **እኩይ፡ተክል፡ገብረ፡ሥርወ፡ላዕሌሆሙ፡** Sir. 3, 28; **ተክሉ፡** ὁ βόλος τῆς φυτείας αὐτῆς Hez. 17, 7; τὰ φυτὰ αὐτοῦ 31, 4; 4 Esr. 8, 46. 9, 24. 26; **ተክላት፡** Const. Ap. 47; **ኢበልዐ፡ፍሬያተ፡አትክልት፡** Sx. Genb. 18; Vis. Bar.; Genz. 154; **ዐጸደ፡አትክልት፡** Act. 28, 7 rom.; **ሐዲስ፡ተክል፡** νεόφυτον Job 14, 9; Jes. 5, 7; Ps. 143, 13. Transl.: **ተክለ፡ሰላም፡** Hez. 34, 29; **ተክለ፡ርትዕ፡** Kuf. 1; **ተክለ፡ጽድቅ፡** Kuf. 16. 36; Hen. 10, 16. 93, 2. 5; **ለተክለ፡ዘርእ፡** Hen. 84, 6; **አትክልት፡** Did. ed. Platt p. 92; *neophytus* **እምሐዲስ፡ተክል፡** 1 Tim. 3, 6; (episcopus) **ኢይኩን፡ተክለ፡ሐዲሰ፡** F. N. 5. 4) *id quod* compensationis causa *substituitur* (Erſatz); deinde in st. c. et Acc. **ተክለ፡** *pro* vel *loco:* Ex. 21, 36; **ሢም፡ህየንቴሆሙ፡ተክሎሙ፡** 3 Reg. 20, 25; Hen. 89, 39. 103, 3.

ትክለት፡ n. act. *plantatio,* Org. 1; **ኢትጸጊ፡ሥርወ፡ትክለትከ፡** M. M. f. 41. 232.

ተካሊ፡ n. ag. *plantator,* Lud. sine auct.

ትኩላዊ፡ adj. rel. *ingenitus, insitus, naturalis:* **ሐሩር፡ትኩላዊት፡** *fervor naturalis* (juvenum) Phlx. 106.

መትክል፡, raro **መትከል፡** subst., Pl. **መታክል፡** et **መታክልት፡**, *paxillus, clavus,* πάσσαλος Jud. 4, 21. 16, 13. 14; Sir. 27, 2; Jes. 22, 23. 25 vrs. alt.; **መትክል፡** et **መትከል፡** Hez. 15, 3; Pl. Ex. 27, 19. 37, 18. 38, 21; **መታክል፡ወመታግር፡** Num. 3, 37; Jes. 33, 20. 54, 2; Sir. 14, 24.

ተኵላ፡ (male **ተክላ፡**, ut Sx. Teq. 4), subst., plerumque m., Pl. **ተኵላት፡** (male **ተኲላት፡** Chr. f. 133) et **ተኳሉት፡**, *lupus* [Abyssinis שׁוּעָל ثُعْلٌ *vulpes* et *canis aureus* in significatum *lupi* abiit, sicut זְאֵב *lupus* in significatum *hyaenae* **ዝእብ፡**] λύκος Gen. 49, 27; Jes. 11, 6; Jer. 5, 6; Prov. 28, 15; Sir. 13, 17; Kuf. 37; Joh. 10, 12; **ተኳሉት፡** (v. **ተኵላት፡**) Jes. 65, 25; Luc. 10, 3 rom.; Matth. 10, 16; M. M. f. 255; **ተኵላት፡** Hab. 1, 8; Zeph. 3, 3; Hez. 22, 27; 4 Esr. 3, 25; **ተኵላት፡መሪራን፡ወመጺጻን፡** Cyr. c. Pall. f. 66; Matth. 7, 15. 10, 16 Platt; **ተኵላ፡** Ps. 90, 13, ubi Hebr. שַׁחַל, Gr. ἀσπίς habet. (Fallitur Ludolfus, qui docet: „proprie est *crocuta* vel potius *hyaena*"; ὕαινα enim ubique **ዝእብ፡**, non **ተኵላ፡** versa legitur).

ተኬሳ፡ subst. [etymon nondum liquet] Pl. **ተክያስው፡**, *scapula:* **ነደፎ፡ማእከለ፡ተኬሳሁ፡** (v. **ተከስስያሁ፡**, v. **ተክያስዊሁ፡**, v. **ተክያሳዊሁ፡**; Lud.: **ተካስው፡**) ἀνὰ μέσον τῶν βραχιόνων αὐτοῦ 4 Reg. 9, 24; **ሰዊሮስ፡አገዳ፡ዕልዋን፡ዘይሰብር፡ወዘመናፍቃን፡ተኬሳ፡** Enc. Jac. 14.

ተኰሰ፡ *comburere, adurere* (M. F.), est verbum Amharicum.

I. **ተከተ፡** I, 1 *menstruis laborare:* **ዛቲ፡መጽሐፍ፡ኢትቀረብ፡ኀበ፡ይወልዳ፡ወይተክታ፡** Vis. Mar. in Cod. Mus. Brit. XVIII, 1. [An referendum ad وَقْتٌ, sicut עִדִּים عَدَّ VIII?].

ትክት፡ (pro **ትክትት፡**, fem. part. **ትኩት፡**) *menstrua, fluxu mensium laborans,* Gen. 31, 35; Lev. 15, 20. 33. 18, 19. 20, 18 (ἀποκαϑημένη); Hez. 18, 6 seq.; **ሰከቡ፡ምስለ፡ትክት፡** (v. **ትካት፡**) 22, 10; **ከመ፡ርኵሰ፡ትክት፡** (v. **ትካት፡**) 36, 17; **ኮነት፡ኢየሩሳሌም፡ትክተ፡** (v. **ትክልተ፡**) **በማእከሎሙ፡** ἐγενήϑη εἰς ἀποκαϑημένην Thren. 1, 17; **ኀራስ፡ወትክት፡** Clem. f. 141; F. M. 10, 1, al. [Arabes habent تَكَّ *menstruis laboravit,* coll. syr. ܬܟܬܐ *menstruum*].

ትክቶ፡ subst. *menstruum* vel *menstrua, profluvium mulierum:* Gen. 18, 11; **መዋዕለ፡ትክቶሃ፡** Lev. 12, 2. 5. 15, 19. 25. 26; 2 Reg. 11, 4; **ጸርቀ፡ትክቶ፡** Jes. 64, 6; Esth. 4 apcr. (ῥάκος καταμηνίων); **ደመ፡ትክቶን፡** (pro **ትክቶሆን፡**) M. M. f. 192; al.

II. **ተከተ፡** inus.; quod nescio an cum وَقْتٌ *tempus* componere liceat.

አትከተ፡ II, 1 vel **አተከተ፡** II, 2 *tempus lucrari velle, cunctando moras nectere* (an trs.: *procrastinare?*) **ያተክት፡** v. **ያቴክት፡ወያስተኀልፍ፡ዕድሜሁ፡** (v. **ዕድሜከ፡**) τὸν καιρὸν αἰτιάσεται Sir. 29, 5.

ትካት፡ A) subst. *pristinum* vel *priscum tempus, vetus memoria, tempora antiqua* et *antiquissima, primordia;* usurpatur statui constr. et notae Genitivi **ዘ፡** et praepositionibus subjunctum; a) *pristinus, prior:* **ዐርክከ፡ዘትካት፡** Sir. 9, 20; **ሕማም፡ዘትካት፡** Jes. 65, 16; **ምትየ፡ዘትካት፡** Hos. 2, 9; Ps. 78, 8. 88, 48; **መዋዕለ፡ትካት፡** Job 29, 2; Koh. 7, 10:

Ex. 5, 7; ዘትካት፡ τὰ πρῶτα Jes. 43, 18. α) ከመ፡ትካት፡ *sicut pridem* vel *olim* Jer. 37, 20. 40, 7; Jes. 1, 26 (ὡς τὸ πρότερον); Hez. 36, 11. β) እምትካት፡ *prius, pridem, antehac, olim* 4 Esr. 9, 42; Koh. 8, 12; Rom. 3, 25. b) *priscus, antiquus, vetus:* ምክረ፡ትካት፡ Jes. 25, 1; በመዋዕለ፡ትካት፡ Thren. 2, 17; 1 Esr. 1, 22; Ps. 43, 2; Mich. 7, 20; Jes. 51, 9; numus ዘተለክዐ፡እምትካት፡መዋዕል፡ (*cusus ab antiquis diebus*) Lud. ex Hist. VII Puerorum; ምጥማቃተ፡ሀገር፡ዘትካት፡ ἡ ἀρχαία κολυμβήθρα Jes. 22, 9; ከመ፡ምዉተ፡ትካት፡ Thren. 3, 6. α) እምትካት፡ *ab antiquo, antiquitus, a primordio, olim:* Sir. 39, 24; Jes. 45, 21. 48, 16. 63, 16; ዘእምትካት፡ወዘእምፍጥረተ፡ዓለም፡ 46, 9; Ps. 92, 3; Act. 15, 7; Matth. 13, 35; 4 Esr. 10, 19; እምትካታ፡ (v. እምትካት፡) 2 Esr. 4, 15. β) ዘትካት፡ τὰ ἐξ ἀρχῆς Jes. 41, 26. 42, 9. 43, 9. B) Adv. a) ትካት፡ *pridem, dudum, prius, antehac, olim,* Ps. 118, 92; Jos. 3, 4; Ruth 2, 11; Job 31, 16; Jes. 37, 26 (πάλαι); Rom. 7, 9 (ποτέ); 1 Ptr. 3, 5; Col. 3, 7; 1 Cor. 12, 2; 4 Esr. 14, 31; 1 Joh. 2, 24 (ἀπ᾽ ἀρχῆς). b) rarius; ትካተ፡ ut 1 Esr. 5, 60. 6, 13 var. c) cum pron. suff. (gramm. § 156. 189): ቀዳሚየ፡ቃለ፡አልብየ፡ወትካትየ፡ Ex. 4, 10; ወስሙሰ፡ለውእቱ፡ብሔር፡ትካቲሁ፡ውለምሐሳ፡ Gen. 28, 19; cfr. እምትካታ፡ 2 Esr. 4, 15. — *Voc. Ae.:* ትካት፡ዘ፡ድሮ ።

ትካታዊ፡ adj. rel. *antiquus, priscus,* Lud. sine auct.

ተከዘ፡ I, 2 (quamquam Platt 2 Cor. 2, 4 ትትክዙ፡ I, 1 exhibet) [amh. id.; ejusdem familiae videntur ሐዘነ፡ q. v.; حَزَنٌ *dolor animi, aegritudo;* وَحَشَ IV, nec non כַּעַס] 1) *maerere, contristari, tristem* vel *aegrum animi esse, lugere, tetricum esse,* λυπεῖσθαι Matth. 17, 23. 18, 31. 19, 22; Joh. 16, 21. 22; Rom. 9, 2; 2 Cor. 7, 9; Phil. 2, 28; Jes. 8, 21. 57, 17; Dan. 6, 14; ተከዘ፡ዮናስ፡ዐቢየ፡ትካዘ፡ Jon. 4, 1; 4 Reg. 13, 19; Esth. 1, 12; Tob. 3, 1. 10; περίλυπον εἶναι Ps. 41, 6. 15. 42, 5; κακοπαθεῖν Jac. 5, 13; στενάζειν Jes. 19, 8. 21, 2; Sir. 30, 20; Marc. 8, 12; θραύεσθαι 1 Reg. 20, 34; στυγνάζειν Marc. 10, 22; ῥαθυμεῖν Gen. 42, 1; σκυθρωπάζειν Jer. 27, 13; ለዘይላሑ፡ወዘይቴክዝ፡አስትዩ፡ወይነ፡ Sir. 34, 29; c. c. በእንተ፡ prs. vel rei 1 Reg. 20, 34; 2 Reg. 19, 2; Hez. 9, 4; 4 Esr. 10, 16. 54; Matth. 14, 9; seq. እስመ፡ Gen. 34, 7; c. በላዕለ፡ prs. 1 Thess. 4, 13; c. በ፡, ut: በመኳንንት፡ረሲዓን፡ይቴክዙ፡ዕደው፡ Prov. 29, 2; Sir. 26, 28; c. ለ፡ pers., ut: ተከዙ፡ለርእስክሙ፡ λυπεῖσθε ἐφ᾽ ἑαυτούς Jes. 15, 2; እቴክዝ፡ላቲ፡ *condoleo illi,* Lud. e Vit. Mar.; c. pron. suff. Dat., ut: በእሉ፡ሠለስቱ፡ተከዘኒ፡ (*mihi*) ልብየ፡ Sir. 26, 28. 2) *cura* vel *sollicitudine affectum esse, sollicitum, anxium esse, laborare* de re, *curis* vel *negotiis occupatum esse:* φροντίζειν ተክዝ፡ትካዘሙ፡ Sir. 35, 1; ይቴክዝ፡ χρηματίζει 3 Reg. 18, 27; μεριμνᾶν ተከዘ፡ Matth. 6, 27. 31; c. c. በእንተ፡, ut: ኢይቴክዝ፡በእንተ፡ቤቱ፡ Prov. 29, 39; Did. 3; 1 Reg. 9, 5; አልቦ፡ዘይቴክዝ፡በእንቲአኪ፡ (δειλιάσει) Jer. 15, 5; Kuf. 43; c. ለ፡ Matth. 6, 25. 34; c. Acc. rei: ተከዘ፡እግዚ"፡ስእለቶሙ፡ (kümmerte ſich um ihr Gebet) Sx. Mij. 14; በዐርክ፡ዘእንበይነ፡ከርሡ፡ይቴክዝ፡ለከ፡ሕማመከ፡ συμπονεῖ σοι Sir. 37, 5; ዘኢይቴክዝ፡ፍርሀተ፡ οὐ καταπτήξει φόβον Sir. 35, 18.

አተከዘ፡ II, 2 (quamquam Platt 2 Cor. 2, 5 etiam አትክዘ፡ II, 1 exhibet) *contristare, tristem reddere, maerore* vel *aegritudine afficere, affligere* alqm, 2 Cor. 2, 2. 5. 7, 8; Eph. 4, 30; ኢታተክዘ፡እንዘ፡ፍሡሕ፡ውእቱ፡ልቡ፡ Sir. 34, 31; Jes. 40, 29; Jer. 15, 18; አተከዛ፡ዝንቱ፡ *hoc eam contristavit* Jsp. p. 321. 344; ቀሠፍከሙ፡ወአተከዝከሙ፡ ἐτρύχοντο Sap. 11, 12; ምንተ፡አተከዝኩከ፡ τί ἐλύπησά σε Mich. 6, 3; መሪረ፡ሐዘነ፡ያቴክዝዎ፡ወያመነዝዝዎ፡ Sir. 25, 18.

ተተከዘ፡ III, 2 *maerore* vel *tristitia affligi,* Act. 20, 38.

ትኩዝ፡ part. *moestus, tristis, aeger animi, afflictus, tetricus, morosus,* Marc. 10, 22; 2 Cor. 2, 1; ሕሙም፡ወትኩዝ፡ Rom. 8, 22; 1 Thess. 5, 14 (ὀλιγόψυχος); ሕዙን፡ወትኩዝ፡ 3 Reg. 20, 43; መንፈስ፡ትኩዝ፡ πνεῦμα ἀκηδίας Jes. 61, 3; Bar. 3, 1; ነበርኩ፡ትኩዝየ፡ ἠρεμάζων 2 Esr. 9, 3; 4 Esr. 3, 27; ትኩዛን፡ οἱ ἐν ὀδύναις Prov. 24, 74; στυγνός Jes. 57, 17; ልብ፡ትኩዝ፡ καρδία παρωργισμένη Sir. 4, 3; τεταραγμένος Gen. 40, 6; σκυθρωπάζων ትኩዝየ፡አንሶሱ፡ Ps. 37, 6. 41, 13; Sir. 13, 25; በእፎ፡ዮም፡ትኩዝ፡ገጽከ፡ 2 Esr. 12, 2.

ትካዝ፡ subst., m. et fem., Pl. ትካዛት፡, 1) *maeror, tristitia, maestitia,* λύπη 2 Cor. 7, 10. 11; Phil. 2, 27; Jes. 35, 10. 51, 11; κατήφεια Jac. 4, 9. 2) *sollicitudo, cura,* μέριμνα Prov. 17, 12; Sir. 30, 24; Matth. 13, 22; ዘእንበለ፡ትካዝ፡ ἀμέριμνος Sap. 6, 16; φροντίς 5, 16; Sir. 35, 1; ዘእንበለ፡ሐዘን፡ወትካዝ፡ Job 11, 18; ብዙኃት፡እማንቱ፡ትካዛተ፡ዓለም፡ Chr. Ta. 8; c. c. Gen. objecti: Luc. 8, 14; Phil. 2, 20. 21; 1 Reg. 9, 5. 3) res, de qua quis sollicitus est, a) *necessitas, res qua opus est* vel *qua indiget* alqs, χρεία Phil. 4, 16; ዘትፈቅድ፡ለትካዘ፡ቤተ፡እግዚ"፡ 2 Esr. 7, 20; በጊዜ፡ትካዝከ፡ ἐν καιρῷ χρείας Sir. 8, 9; እመቦ፡ትካዘ፡ዘይፈቅደከ፡ 13, 6; ቅድም፡አእምር፡ትካዘ፡በዘይፈቅደከ፡ 37, 8; Deut. 23, 20; Rom. 16, 2; episcopi pecunias sacras ne consumant ለትካዘ፡ርእሶሙ፡ Clem. f. 115. 122. b) *negotium, opus, occupatio, res,* ἔργον Ex. 20, 9; ገቢረ፡ትካዙ፡ 1 Esr. 4, 11; ቀዳሜ፡ኵሉ፡ትካዝ፡ነገር፡ Sir. 37, 16; ኢትግበር፡ቅድመ፡ነኪር፡ትካዘከ፡ 8, 18; πρᾶγμα ዘኢኮነ፡ትካዝከ፡ 11, 9; ትካዛት፡ πράγματα (*negotia*) II Can. Ap. 36; 4 Esr. 13, 58; Clem. f. 175. 176; episcopus ዘኢይኄሊ፡ትካዘ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ Did. 3; ትካዝ፡ብየ፡ኀቤኪ፡ λόγος μοι πρὸς σέ 3 Reg. 2, 14; 4 Reg. 4, 13; ምስለ፡ማእምራን፡ይኩን፡ትካዝከ፡ μετὰ συνετῶν ἔστω ὁ διαλογισμός σου Sir. 9, 15.

ትካዜ፡ subst. *contristatio,* Lud. sine auct.

ተከዚ፡ (passim ተከዜ፡), subst., plerumque m., [contiguum videtur ውሕዘ፡ cum derivatis] 1) *flumen, fluvius, amnis,* Ex. 1, 22. 2, 3. 5. 7, 17. 18; Jos. 4, 7. 5, 1; 4 Reg. 5, 10. 6, 4. 7, 15; Ps. 65, 5; 2 Esr. 12, 7; 4 Esr. 13, 42. 46; Judith 2, 8 (ποταμός); ተከዜ፡ et ተከዚ፡ Sir. 24, 30. 31 (ποταμός); 39, 22. 47, 14; ተከዜ፡ኤፍራጥስ፡ 1 Par. 5, 9. 18, 3; ተከዜ፡ግብጽ፡ (χειμάῤῥους) 2 Par. 7, 8; ተከዜ፡ጤግሪስ፡ Tob. 6, 2; Sir. 24, 25—27. 2) n. pr. fluminis Abyssiniae, quod in Nilum exoneratur, *Tacaze.* — *Voc. Ae.:* ተከዜ፡ዘ፡ፈሳሽ፡

ተከፈ፡ rad. inus., cui in aliis linguis respondet כָּתֵף; de qua vid. Fürst Handwörterbuch p. 642; Dietrich Wortforſchung p. 163.

መትከፍት፡, rarius መትከፍ፡ subst., m. et fem., Pl. መታ

ክፍ፡ et **መታክፍት፡** [כָּתֵף, ܟܬܦܐ, كَتْف; vicinum est ሐዳፍ፡ q. v. supra col. 130.] 1) *humerus, scapula*, Gen. 21, 14. 24, 15. 27, 16. 49, 15; Ex. 12, 34. 28, 12. 36, 9. 11. 26. 28; Lev. 8, 7; Jos. 9, 2; Kuf. 7; Jes. 9, 6. 10, 27. 14, 25. 46, 7; ይጸውርዎን፡በመትከፍት፡ 49, 22. 60, 4; Hez. 12, 6. 34, 21; 1 Reg. 10, 23; Job 31, 19. 22; አትሕት፡መታክፍቲከ፡ወተሰከማ፡ Sir. 6, 25; Luc. 15, 5; Matth. 23, 4. 2) poetice: *dorsum* jumenti: ይጼዐን፡በመታክፉ፡ Enc. Haml. 26 (Lud.). — *Voc. Ae.*: መትከፍት፡ብ፡ጫንቃ ።

ታው፡ nomen literae alphabeti Hebraici XXII^{ae} Ps. 118, 169; Thren. 1, 22. 2, 22. 3, 64. 4, 22. Ubi de psalmis agitur, siglo ታው፡ Ps. 118, 169—176 notatur.

ቴዎሎጎስ፡ vid. ቴዎጎሎስ፡; ቴዎሎግና፡ subst. *theologia*, Lud.

ቱማ፡ subst. [i. e. ثُوم; aliâs ሶመት፡] *allium*: ኢይበርኩ፡ላዕለ፡ሰግላ፡ወኢላዕለ፡በጸል፡ወኢላዕለ፡ቱማ፡ F. N. 17 (e Syn.).

ተውር፡ n. prgr. sc. ثَوْر *taurus*, nomen signi secundi zodiaci (aliâs ሰውር፡): እልተውር፡ Abush. 4.

ቶራ፡ subst., m. et fem., Pl. ቶራት፡ [שׁוֹר, ܬܘܪܐ, ثَوْر, ሰር፡ *taurus*] *bubalus*, βούβαλος Deut. 14, 5; ወይጠል፡ወቶራ፡ወሀየላት፡ Macc. f. 5; Cyriacus eremita ሐሊበ፡ቶራ፡ (bubali a Deo missi) bibebat, Sx. Masc. 19; Pl. ቶራት፡ Sx. Genb. 28; F. N. 44, 2 ubi a ቶራት፡ distinguuntur እልህምት፡ገዳም፡ (vid. sub ራዘ፡). — Quomodo Gregorius hoc animal descripserit, refert Ludolfus in lex. c. 259.

ቶስሐ፡ quadrl. I [vicina sunt وَشَعَ, مَشَجَ, مَزَجَ, مَذَقَ ܡܙܓ מָסַךְ] *miscere, ad-, com-, permiscere, temperare*, de rebus fluidis, c. Acc. et ውስተ፡ vel ምስለ፡ vel በ፡ vel ላዕለ፡, ut: መያስያንኪ፡ይቶስሑ፡ማየ፡ውስተ፡ወይን፡ Jes. 1, 22; ቶስሐ፡ሐሊበ፡ወንጌል፡ምስለ፡ጸቃውዐ፡አሪት፡ M. M.; ቶሲሐሙ፡ማየ፡በወይን፡ F. N. 13; እለ፡ቶስሑ፡ላዕለ፡ወርቅ፡ብሩረ፡አው፡ናሕሰ፡ F. M. 19, 2; vinum vel poculum temperare: እለ፡ይቶስሕዎ፡ለሜስ፡ κεραννύντες Jes. 5, 22; Prov. 9, 2; ሊተ፡ቶስሐ፡እግዚ"፡ጽዋዐ፡ Asc. Jes. 5, 13; ጽዋዐ፡ወይን፡ቶሲሐከ፡ወሀብከሙ፡ Kid. f. 9; c. dupl. Acc.: ጽዋዐ፡ቶስሐ፡ማየ፡ Lit. Chrys.; admiscere: ኅዳጠ፡ወይነ፡ቶስሕ፡ 1 Tim. 5, 23; de aliis rebus: ዘእንበለ፡ቶስሐ፡ወኢትድምርት፡ *sine commixtione aut confusione*, Lit. 166, 4; Athanas. de Trin.; ቶስሓ፡እግዚ"፡ለነፍስትነ፡ 1 Cor. 12, 24; ትቶስሕዋ፡ለጥበብ፡በንጹሕ፡ልብ፡ Herm. p. 17; ቶስሐ፡ውዳሴ፡ውስተ፡ገሥጾቶሙ፡ Chr. ho. 10.

ተቶስሐ፡ III, 1 *misceri, ad-, com-, permisceri, temperari*: ወይን፡ዘኢተቶስሐ፡ከመ፡ንጉሥ፡ዐማፂ፡ውእቱ፡ Fal. f. 13; Org. 1; Impf. ይቶሳሕ፡ Chr. ho. 16; Inf. verb. ተቶሲሐ፡ Cyr. f. 77 (vid. sub ተኀውሠ፡); ውሒዛተ፡ሊቃንያ፡ (Lycaoniae) በደም፡ይቶሳሕ፡ Kid. f. 5; ተቶስሐ፡ደሞሙ፡በደመ፡መባእ፡ Jsp. p. 311. 367; እንዘ፡ይቶሳሕ፡ማይ፡ምስለ፡ወይን፡ Lit. 159, 2; ተቶስሐ፡አብድንተ፡ከህናት፡ምስለ፡አብድንተ፡ነኪራን፡ Jsp. p. 356; Hebr. 4, 2 Platt.

ተተዋስሐ፡ III, 3 *se invicem com-, permiscere*: ከመ፡ኢይተዋስሑ፡ (sic legas pro ይትዋስሑ፡) Const. Ap. 52.

ቱሱሕ፡ part. *mixtus, commixtus, temperatus*: ወይን፡ዘኢኮነ፡ቱሱሐ፡ οἶνος ἄκρατος (*vinum merum*) Jer. 32, 1; Ps. 74, 7; Apoc. 14, 10 Platt; ወይን፡ምስለ፡ከርቤ፡ቱሱሕ፡ Marc. 15, 23; ጸዐዳ፡ቱሱሕ፡ምስለ፡ጸሊም፡ Voc. Ae.; ወትካትሰ፡ሰማያት፡ቱሱሕ፡ምስለ፡ማይ፡ወምድርኒ፡ሀለወት፡ምስለ፡ማይ፡ Clem. f. 48; ሠናይ፡ዘይረክብ፡ሰብእ፡በዝ፡ዓለም፡ቱሱሕ፡በጻማ፡ወድካም፡ Jsp. p. 380; Hebr. 4, 2 rom.; de temperie coeli: እስመ፡ቱስሕት፡ይእቲ፡(ምድር፡)በቍር፡ወምዉቅ፡ Kuf. 8.

ቱስሕት፡ subst. (proprie part. fem.), *mixtura, ad-, commixtio, temperatio*, ሐሊብ፡ዘአልቦ፡ቱስሕት፡ 1 Ptr. 2, 2; Lit. 171, 4; አክራጦን፡ዘአልቦ፡ቱስሕት፡ *vinum merum, non mixtum*, Cyr. f. 117; ትድምርት፡ዘእንበለ፡ቱስሕት፡ወሚጠት፡ ἑνότης (naturarum Christi) συγχύσεως δίχα καὶ τροπῆς, Cyr. c. Pall. f. 77; ቱስሕት፡ወኍሠት፡ φυρμὸς καὶ σύγκρασις, f. 78. a) κρᾶμα, *vinum* (aqua) *temperatum* Cant. 7, 3. b) *temperatio* (vel *temperamentum*) *corporis* vel *ingenii*: እስመ፡ድኩም፡ቱስሕተ፡ነፍስትክሙ፡ (διὰ τὴν ἀκρασίαν) 1 Cor. 7, 5; በእንተ፡ኂሩተ፡ቱስሕቱ፡ F. N. 24, 1.

ቶሳሒ፡ n. ag. *miscens*, Lud. sine auct.

ቱሳሔ፡ subst., Pl. ቱሳሔያት፡, *mixtura, commixtio, temperatio*: naturarum Christi, Haim. Ab.; Ath. de Trin.; Fid. Jac. Bar.; አሕላም፡ይትወለዱ፡እምቱሳሔያተ፡ጠባይዕ፡አርባዕቱ፡ (e Galeno) Fal. f. 16; ቍረተ፡ቱሳሔ፡ዘርእ፡ F. M. 12, 5.

ተውት፡ nomen mensis Aegyptiorum primi, ⲐⲰⲞⲨⲦ, Abush. 8; Voc. Ae.

ቶታን፡ subst., Pl. ቶታናት፡ [ut videtur, propagatum a radice תָּנַן *extendere*, de qua vid. Ges. thes. p. 1511 et ቴን፡] *corrigia* calceamenti: ቶታነ፡አሣእን፡ (v. ቶታናት፡) Jos. 9, 3; Gen. 14, 23; Kuf. 13; Jes. 5, 27; Marc. 1, 7. — *Voc. Ae.*: ቶታን፡ዘ፡መሐዘብያ፡; *aliud*: ቶታን፡ዘ፡የኩፍ፡ቁልፍ ።

ተወነ፡ *pluit* vehementer *aestivo tempore*. Sic Lud., auctoritate nulla allegata. At hic significatus (si quidem probatur) secundarius videtur. Radix primaria, si quid video, est أَنَى *tempestivus fuit; ad maturitatem pervenit*. Hinc

ተወን፡ subst. 1) tempus quo fructus ad maturitatem tempestivam perveniunt, *auctumnus, auctumnus exiens*; refertur inter nomina quatuor anni temporum (aliâs ጸዳይ፡) M. M. f. 347 (vid. sub ረብዐ፡); altera quotannium synodorum sit በዘመነ፡መጸው፡እምድኅረ፡በዓለ፡መስቀል፡እስመ፡ይበዝኅ፡ሕማመ፡ብድብድ፡ወሞተ፡ግብት፡በዘመነ፡ሐጋይ፡ወተወን፡ F. N. 5; ዝናመ፡ተወን፡ወመፀው፡ ὑετὸς πρώϊμος καὶ ὄψιμος Jer. 5, 24 (Joel 2, 23 et Zach. 10, 1 respondet ዝናመ፡ጸዳይ፡ወመፀው፡); ዝናመ፡ተወን፡ ὑετὸς χειμερινός Zach. 10, 1. 2) *pluvia tempestiva*: ተከልአ፡ጠል፡ወተወን፡ Jer. 3, 3 vers. alt. (ubi Hebr. non יוֹרֶה sed מַלְקוֹשׁ habet). — *Voc. Ae.*: ተወን፡ዘ፡በልግ፡ (v. ዘመነ፡በልግ፡).

ቴዎጎሎስ፡ n. pr. (pro ቴዎሎጎስ፡) *theologus*: ዮሐንስ፡ቴዎጎሎስ፡ F. N. 4; Enc. Masc. 4. — Vid. etiam ታኦሎጎስ፡

ትይ፡ et **ተይ፡** subst., ϑεῖον, *sulphur*, Gen. 19, 24; Kuf. 16; Deut. 29, 22; Jes. 30, 33. 34, 9; Hez. 38, 22; Dan. ap. 3, 22 (νάφϑα); Ps. 10, 7; Luc. 17, 29; Apoc. 9, 17. 14, 10. 20, 10. 21, 8; Hen. 67, 6; Jsp. p. 375; Org. — *Voc. Ae.*: ተይ፡ዘ፡ ደኙ፡ዳኄራኂ፡ይ፡

ቴሀ፡ rad., e. q. (תָּהָה et) تَاهَ vel تَاحَ *per terram vagatus fuit*, *attonitus evasit*. — *Rad. Abb.*: ቴሐ፡ዘ፡ቀላወጠ፡ (vid. scholia ad ተተሐለ፡).

ተያሂ፡ n. ag. *attonitus* (*errans*). — *Voc. Ae.*: ተያሂ፡ ዘ፡ፈሪ ።

ቴነ፡ rad. inus., cui *extensionis* significatus infuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 1511 sub תָּנַן, et cfr. ቶታን፡, et ነተነ፡).

ቲን፡, etiam **ቴን፡**, subst., *extensio* i. e. a) *longitudo*, μῆκος Ex. 30, 2. b) *latitudo* εὖρος (v. ርኅበ፡) 2 Par. 4, 1. c) *crassities*, πάχος, ቲን፡ et ቴን፡, 2 Par. 4, 5. — *Voc. Ae.*: ቲኑ፡ዘ፡ግድሙ፡

ትያጥሮን፡ et **ተያጥሮን፡** n. prgr. *theatrum*, Sx. Haml. 5; Tachs. 12; ቤተ፡ተያጥሮን፡ Sx. Mag. 17; ዘትያጥሮን፡ *scenicus*, *histrio*, *actor*, Kid. f. 23.

ተይፈን፡ subst., nondum repertum nisi in Pl. ተያፍን፡ (etiam ትያፍን፡) et ተያፍንት፡, *juvencus* bos [يَفَنٌ *quadrimus vitulus*; يَفَعَ *ascendit* montem; *adultus fuit*]: ኵሉ፡ነገሩ፡ተያፍን፡ (v. ትያፍን፡) ወብዕራ፡ ἡ διήγησις αὐτοῦ ἐν υἱοῖς ταύρων Sir. 38, 25; እስከ፡ያገርር፡ተያፍኒሁ፡ v. ተያፍንቲሁ፡ 38, 26; ከመ፡ተያፍን፡ወብዕራ፡ Enc. Genb. 11. — *Voc. Ae.*: ትያፍን፡ (v. ቴያፍን፡) ዘ፡ወይፈን ።

ቴጳ፡ n. prgr. sc. ϑῆτα, nomen literae alphabeti Graeci Θ; Tab. Tab. 46; Pl. ቴጳት፡, ut: lapidem invenit ዘጽሑፍ፡ውስቴቱ፡፫ቴጳት፡ sc. Θ(εός), Θ(εόφιλος), Θ(εόδοτος) Abush. 50; Sx. Teq. 18.

ተግሀ፡ I, 1 [amh. ተጋ፡ id.; differt a ነቅሀ፡ ut *vigilare* ab *expergisci*] Subj. ይትጋሀ፡ (ut Kid. f. 8), 1) *vigilare*, *insomnem esse*: Ps. 101, 8; ዘይተግሀ፡ውስተ፡ አናቅጺ፡ዚአየ፡ Prov. 8, 34; Hen. 20, 1; 4 Esr. 11, 9; ትግሁ፡እንከ፡ 2 Esr. 8, 29; Matth. 24, 42. 43. 26, 41; ትጋሀ፡ Apoc. 3, 2. 3. 16, 15. 2) *advigilare* vel *invigilare* rei a) *insidiari* c. ላዕለ፡, ut: ነምር፡ተግሀ፡ላዕለ፡ አህጉሪክሙ፡ Jer. 5, 6 (γρηγορεῖν); ይተግሀ፡ላዕሌሁ፡ዘያሐምሞ፡ νῆψαι ἐπ' αὐτὸν ὀδύνας Job 20, 23. b) *vigilanter attendere* vel *incumbere* ad rem; *intentum*, *sedulum*, *diligentem esse* in re agenda, *studium conferre* in eam; γρηγορεῖν Dan. 9, 14; c. c. በእንተ፡, ut: Hebr. 13, 17; Jer. 38, 28; አነ፡እተግሀ፡በእንቲአሆሙ፡ከመ፡እሣቅዮሙ፡ 51, 27; Thren. 1, 14 var.; c. ለ፡ rei vel prs.: Deus ይተግሀ፡ለሠናይትክሙ፡ Chr. ho. 29; 1 Cor. 15, 34; ትግሂ፡ለመፍቅድየ፡ በከመ፡ይተግሀ፡እም፡ለውሉዳ፡ Org.; c. በ፡ rei agendae: አብራኪከ፡በሰጊድ፡ዘተግሃ፡ (genua tua, quae sedulo procubuerunt) Enc. Ter 21; seq. Acc. rei (Inf.): ይተግሁ፡በሌሊት፡ወበመዓልት፡አንብቦ፡መጻሕፍት፡ Sx. Hed. 26, (cfr. Thren. 1, 14); seq. ከመ፡ et Subj. verbi: Hen. 100, 8; እተግህ፡አነ፡ከመ፡እግበር፡ዘነበብኩ፡ Jer. 1, 12. 38, 28. 51, 27; c. ለ፡ et Inf.: ተጋህኩ፡ለአዕርዮ፡ፈቃዱ፡ Jsp. p. 339.

አትግሀ፡ II, 1 1) *vigilare facere*, *insomnia facere*: ክቡድ፡ሕማም፡ያተግህ፡ወአልቦ፡ንዋም፡ Sir. 34, 2. 2) *excitare ad vigilantiam*, *alacrem*, *sedulum reddere*: si passiones propinquorum ያነቅሁነ፡ከመዝ፡ (διανίστησι,) እፎኑመ፡ ፈድፋደ፡ሕማማተ፡እግዚእነ፡ክርስቶስ፡ያተግሀነ፡ (ለተሊዎታ፡) Chr. ho. 28; አትግሀነ፡ለስብሐቲከ፡ (ad lauđem tuam) Enc. Masc. 25.

ትጉህ፡ part. 1) *vigil*, *pervigil*, epitheton angelorum (עִירִים, ἐγρήγοροι) Hen. 1, 5. 10, 7. 15. 12, 2. 3. 13, 10. 14, 1. 15, 2. 9 al.; Kuf. 4; Clem. f. 109; ትጉሃን፡መላእክት፡እለ፡ኢይነውሙ፡ Mavâs. n. 14. 19; በዓለ፡ትጉሃን፡ Cod. Mus. Brit. XXIX n. 17; Lit. 174, 2. 2) *vigilanter attentus*, *intentus*, *sedulus*, *studiosus*, *diligens*: ትጉሃን፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 103; ውእቱሰ፡ትጉህ፡ለአሕሥሞትየ፡ Jsp. p. 338; ትጉህ፡ለገቢረ፡ሠናይ፡ Did. 4; ትግህት፡ቃሕም፡ Enc. Masc. 25. — Adv. ትጉሀ፡ *vigilanter*, *diligenter*, Lud. ex Hom. Mar.

ተግሀ፡ subst. *vigilantia*: ተግሀ፡መላእክት፡አጥረየ፡እንዘ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ *vigilantiam angelorum possedit, cum tamen homo esset*, Lud. sine auct.

ትጋህ፡ subst., plerumque m., Pl. ትጋሃት፡ (M. Tom.) 1) *vigilia*, *vigiliae*, 2 Cor. 6, 5; Org.; militum Jsp. p. 349; *causa vigiliae* vel *insomniae*: ወለት፡ትጋህ፡ኅቡእ፡ይእቲ፡ለአቡሃ፡ Sir. 42, 9. 2) *vigilantia*, *cautio*, *studium*, *sedulitas*, *diligentia*: ንስሓ፡ወትጋህ፡ Clem. f. 275; በጻሕቅ፡ብዙኅ፡ወበትጋህ፡ፍድፉድ፡ Chr. ho. 34; ኀሠሥዎ፡በትጋህ፡ዐቢይ፡ Abush. 50; ትጋህ፡ዕፄ፡ (erucae identidem in arborem enitentis) Sx. Genb. 11; ትጋሆሙ፡ለንህብ፡ወለቃሕም፡ Enc. Masc. 25; c. c. Gen. Obj.: ትጋሁ፡ለብዕል፡ ἀγρυπνία πλούτου Sir. 34, 1; seq. ለ፡ c. Inf.: ትጋሆሙ፡ለገሥጾትነ፡ Chr. ho. 29; seq. ዘከመ፡, ut: ትጋሁ፡ዘከመ፡ያቀምሕ፡ብዕራሁ፡ ἡ ἀγρυπνία αὐτοῦ εἰς χορτάσματα δαμάλεων Sir. 38, 26. 27. 28. 30.

ትግህት፡ n. act., Pl. ትግሀታት፡ *vigilatio*, *vigiliae*: ቅዱስ፡ብሶይ፡መዓልተ፡ጸሎታተ፡ወሌሊተ፡ትግሀታተ፡ፈጸመ፡ Deg.

ተጋሂ፡ n. ag. *vigilax*, *intentus*, *sedulus*, *studiosus*: ጳጳስ፡ይኩን፡ተጋሄ፡ Kid. f. 6; ተጋህያን፡ለኵሉ፡እኩይ፡ወርኩስ፡ Clem. f. 76.

ተገረ፡ rad. inus., quae e جَرَّ גָּרַר *traxit* propagata videtur.

መትገር፡ subst., nonnisi in Pl. repertum መታግር፡ et መታግርት፡ 1) *funis*, *funiculus*, tentorii (κάλος, κάλως) Num. 3, 37. 4, 32. 2) nomen *ornamentorum*, quibus tamquam capreolis labrum maris ahenei circum circa sustentatur: መታግርት፡ ὑποστηρίγματα (quo vocabulo LXX פְּקָעִים male verterunt) 3 Reg. 7, 11. 3) *transversarium* (*tignum*), *trabs*: (illius arboris ligna sufficiebant) ለኅዋኅዊሃ፡ወለመሳከዊሃ፡መለመታግሪሃ፡ወለአዕማዲኒ፡ (ecclesiae exstruendae) Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: መታግር፡ዘ፡ምስሶ፡

ቴጊሪ፡ v. **ቴግሪ፡** nomen daemonis Θεγρί, Herm. p. 21; Voc. Ae. (inter nomina Satanae).

ቴገን፡ n. prgr. τήγανον *sartago* [aliâs **ጤገን፡** q. v.] Lev. 6, 14. — *Voc. Ae.*: **ቴገን፡ዘ፡ኰልቻ።**

ቴጕን፡ part. denom. *in sartagine frixus*, Lev. 2, 5 (cfr. **ጢጕን፡** et **ጤጕን፡** 2 Reg. 6, 19).

ተጥላሳት፡ n. prgr., sc. *tituli*, quo nomine collectio quaedam Canonum inscripta est, F. N. in proleg. (vid. Cat. Bibl. Bodl. p. 27; cfr. **አብጥሊስ፡**).

ትጳዝዮን፡ subst. *topazius* gemma; ita equidem ipse emendavi Ex. 28, 17 pro **ንጳዝዮን፡** (codicis F).

ትፉሕ፡, etiam **ትፋሕ፡** (**ተፋሕ፡** Lud.) subst., coll. et sing., *malum* fructus [תַּפּוּחַ, تُفَّاحٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 896; aliâs **ከል፡**]: **አዘዘ፡ያምጽኡ፡ሎቱ፡ትፋሐ፡** Jsp. p. 340; **አነጻ፡ትፋሕ፡** ibid.; **ትፋሕ፡** (si non **ትፉሕ፡**) Const. Ap. 39; **ትፋሕ፡** (si non **ትፉሕ፡**) F. N. 17. — *Voc. Ae.*: **ትፋሕ፡ዘ፡ሙዝ።**

ተፍአ፡ I, 1 [amh. **ተፋ፡**; תּוּף, تَفَّفَ; vicina תָּפֵל تَفَلَ تَفِهَ] Subj. **ይትፋእ፡** *spuere, ex-, in-, adspuere*, abs. vel c. Acc., ut: Marc. 7, 33; **ይትፋእ፡** Fal.; **አዘዘ፡ከመ፡ይትፍኡ፡ምራቀ፡** M. M. f. 28; **ተፍአት፡ቅድመ፡ገጹ፡** Clem. f. 221; c. c. **ውስተ፡**, **ላዕለ፡**, **በ፡**, ut: **ተፍአት፡ምራቀ፡ውስተ፡ገጸ፡ንጉሥ፡** Sx. Hed. 26; Num. 12, 14; Deut. 25, 9; Matth. 26, 67; Marc. 8, 23; **እንዘ፡ይተፍእ፡ሐምዘ፡ላዕሌነ፡** Cyr. ho. f. 110; **ትፋእ፡ምራቀ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡መስቀል፡** Sx. Nah. 14; **ተፍአ፡በገጹ፡ለባዕለ፡ቤት፡** Fal.

ትፋእ፡ subst., *sputum*, (*evomitum*) Jes. 28, 8 vrs. alt. (ubi codd. Accusativum **ትፋአ፡** v. **ትፍአ፡** praebent).

ትፍአት፡ n. act., *exspuitio, sputum* (*evomitum*), Num. 12, 14; Did. 6; Jes. 28, 10. 13 vrs. nov., ubi hebr. קו (tamquam קִו i. e. קִיא) **ትፍአት፡** versum est.

ተፋኢ፡ n. ag. *sputator, exspuens*: **ተፋእያነ፡ሐምዘ፡ከይሲ፡ወአርዌ፡ምድር፡** Kid. f. 24.

ተፈየ፡ I, 1 [propagatum videtur e وَفَى *integer, completus fuit, promissis stetit, fidem praestitit*, IV *totam dedit* vel *persolvit* rem (vid. **አውፈየ፡**), unde **ተፈየ፡** proprie: *se committere alicui*] *fidere, confidere, fiduciam ponere*: **አነ፡እተፌ፡ከመ፡** seq. Indic. (paulo post: **አነ፡እትአመን፡ከመ፡**) Phlx. 54; **ትተፌ፡ላዕሌሁ፡** πέποιϑας ἐπ' αὐτῷ Job 39, 11; **እተፌ፡ላዕሌክሙ፡** ϑαῤῥῶ εἰς ὑμᾶς 2 Cor. 10, 1; **ውስተ፡ሃይማኖትከ፡እስመ፡ነፍስየ፡ትተፌ፡** Enc. Teq. 17. — Mire in hoc verbo illustrando haesitant Abyssinorum interpretes; in *Voc. Ae.* enim **እተፌ፡** exponunt alii **እትአመን፡**, alii **እስእል፡**, alii **እሰድድ፡** (*mitto*); in *Rad. Abb.* **ተፈየ፡** explicatur **ጸፌ፡** (i. e. **ጸሐፌ፡**) et **አመነ፡**. Etiam Ludolfus (sine dubio auctoritate Gregorii ductus) statuit significationes: *scripsit, subscripsit* (i. e. *assensit*), *literas misit*. Quae omnia (excepta interpretatione vera **እትአመን፡**) locis allegatis prorsus refutantur.

ኀ፡ litera alphabeti undecima, quae **ኀርም፡** nominatur (vid. etiam Isenberg lex. p. 102); pronuntiata antiquitus sonuerat sicut خ Arabum, posthac cum **ሐ** et **ሀ** confusa est.

ኀለለ፡ inus., i. q. חָלַל, ܚܠܠ, خَلَّ *perforavit*.

ኀለት፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. **ኀለታት፡** Sx. Ter 22), *canna, arundo* [ita dicta, quia perforata, cava est]: Ps. 57, 10; **አራዊተ፡ኀለት፡** *bestiae arundineti* Ps. 67, 33; Job 5, 22; πάπυρος Jes. 19, 6; **ዐቃቤ፡ኀለት፡** φυλάσσειν καλάμην 27, 4; **ብሔረ፡ኀለት፡** ἐπαύλεις καλάμου 35, 7; **ውስተ፡ኀለት፡ዘውጡሕ፡** (ἐν λινοκαλάμῃ) Jos. 2, 6; κάλαμος Matth. 27, 29. 48; Marc. 15, 19; *arundo* (*pertica*) *mensoria*: Hez. 42, 16 seq.; Apoc. 11, 1. 21, 15; **ኀለት፡ዘዐቅም፡** κάλαμος μέτρον Hez. 40, 3. 5. — *Voc. Ae.*: **ኀለት፡ዘ፡ዘንግ፡**; *aliud*: **ኀ"፡ዘ፡ዘንግ፡ቀርሐሃ፡ኸልማጊ፡ይ።**

ኀልቅ፡ *guttur*, **ኀልቀት፡** *annulus*, **ኀልቅ፡** *uncia* vid. sub **ሐለቀ፡**

ኀልቀ፡ I, 1 intr. [amh. **አለቀ፡**; hanc radicem cum خَلِقَ *usu deteri, consumi* composuerunt Ludolf. lex. c. 647, H. Hupfeld exerc. aeth. p. 21 et W. Wright in sua Jonae editione; cum הָלַךְ هَلَكَ i. e. **ሀጐለ፡** Ludolf l. c., et F. Tuch de Ae. linguae sonorum proprietatibus p. 19; cum כלח كهل قهل قحل i. e. **ልሀቀ፡** H. Ewald in das Buch Ijob II Ausg. 1854 p. 99; significatu maxime convenit cum כָּלָה] Subj. **ይኀለቅ፡** et **ይኀልቅ፡** (Gen. 8, 3. 47, 18; Ex. 22, 8; Tob. 7, 9; Nah. 1, 8; Hen. 10, 16), creberrime ἐκλείπειν 1) *confici, consumi, absumi*, ut: **ኵሉ፡ግብር፡ይበሊ፡ወየኀልቅ፡ወገባሬሁ፡የኀልቅ፡ምስሌሁ፡** Sir. 14, 19; **እስከ፡ኀልቀ፡ኵሉ፡ክርታስ፡በእሳት፡** Jer. 43, 23; de anima: Ps. 72, 25; Jer. 4, 31. a) *deficere, evanescere, minui, exhaustum esse*, de rebus: **ኀልቀ፡ወይኖሙ፡** Joh. 2, 3; **በእንተ፡ዘኀልቀ፡ማይ፡** Judith 8, 9. 11, 12. 12, 3; **ኅብስትነ፡ኀልቀ፡እምነ፡መሥንቅነ፡** 1 Reg. 9, 7; **አኀዘ፡ይኀልቅ፡ማይ፡** Gen. 8, 3. 21, 15. 47, 15; **የኀልቅ፡ክብሩ፡ለያዕቆብ፡** Jes. 17, 4. 59, 21; Hez. 24, 11; de lumine siderum: **ብርሃን፡ዘየኀልቅ፡እንዘ፡የሐጽጽ፡** Sir. 43, 7; **ኢየኀልቅ፡ወርኀኪ፡** Jes. 60, 20. b) *consumi, perire, interire, deficere*, de animantibus: **ኀልቀ፡እንስሳ፡ወአዕዋፍ፡** ἠφανίσϑησαν Jer. 12, 4; **ኀልቀ፡ሰብእ፡** 9, 10; Jes. 16, 4. 30, 25; **የኀልቁ፡በጽምእ፡** 50, 2; **የኀልቁ፡በረኃብ፡** Jer. 11, 22. 51, 27; **ኀልቀ፡ኄር፡እምድር፡** Mich. 7, 2; **ኀሊቀ፡የኀልቁ፡እምገጸ፡ምድር፡** Zeph. 1, 2; Ps. 89, 9; **የኀልቅ፡ሰብአ፡** τὸ μὴ εἶναι Jes. 6, 11. 19, 13; **ኀልቁ፡ነገሥተ፡ይሁዳ፡** Sir. 49, 4; Ps. 103, 36. 11, 1. c) *desinere*: **እስከ፡አመ፡የኀልቅ፡ይትባረይ፡ብርሃን፡ምስለ፡ሌሊት፡** Job 26, 10; c. **እምነ፡** (i. e. *desistere*): **ኢይኀለቅ፡እምላዕሌሆሙ፡እግዚ"፡** *ne ab iis desistat Deus*, Ex. 19, 22. 2) *elabi, abire, praeterire, ad finem perduci, consummari, absolvi*, de tempore: **ኀልቃ፡መዋዕልየ፡** Job 17, 11; **አመ፡የኀልቃ፡መዋዕለ፡ሕይወትከ፡** Sir. 30, 32; Kuf. 3. 11; **ኀሊቆ፡፸ዓመት፡** Jer. 25, 12. 36, 10; Thren. 4, 19; Hez. 4, 8; **ኀሊቆ፡ጽጌ፡** Jes. 18, 5; **ኀልቀ፡ማእረር፡** Jer. 8, 20; Ruth 2, 21; **የኀልቅ፡መዋዕለ፡ላሕኪ፡** Jes. 60, 20; **ኀልቀ፡ሐማም፡ወትካዝ፡** 51, 11. 24, 8; **ኀልቀ፡መዋዕልየ፡በኀሳር፡** Jer. 20, 18; **ኢየኀልቅ፡መቅሠፍተ፡ቤቱ፡** Sir. 23, 11. 26; **ዘኢየኀልቅ፡** *infinitus* 4 Esr. 8, 24; de rebus gerendis: እስከ፡የኀልቅ፡ዘአነ፡እገብር፡ Judith 8, 34; እስከ፡አመ፡የኀልቅ፡ሕንጻ፡ 1 Esr. 4, 51. 55; እምድኅረ፡ኀልቀ፡ዝንቱ፡ 2 Esr. 9, 1; ኀልቀ፡ γέγονε *factum est* Apoc. 16, 17. 3) *confici, expediri, transigi* de negotiis, controversiis, al.: ይኀልቅ፡ነገሩ፡ Tob. 7, 9; ይኀልቆሙ፡በበይናቲሆሙ፡ Ex. 22, 8; በአፈ፡፪ሰማዕት፡የኀልቅ፡ኵሉ፡ነገር፡ Deut. 19, 15. Usurpatur etiam de eo, quod in mente, consilio alicujus peractum i. e. *praefinitum* est: ኀልቀት፡እኪት፡በኀቤሁ፡ 1 Reg. 20, 7. 33.

አኀለቀ፡ II, 1 1) *consumere, absumere, conficere*, ut: እሳት፡አኀለቀ፡ሥነ፡ገዳም፡ ἀνήλωσε Joel 1, 19; አኀለቆሙ፡በነደ፡እሳት፡ καταναλῶσαι Sir. 45, 19; Jer. 3, 24; Sir. 34, 2; አኀለቀ፡ዐጸደ፡ወይንየ፡በአበግዒሁ፡ *vineam meam oves suas depascere sivit*, Kebr. Nag. 72; እንበለ፡ያኀልቅዎ፡ Num. 11, 33; in specie a) *insumere, consumere, disperdere, prodigere*, tempus, opes: Marc. 5, 26; Luc. 8, 43. 15, 14; ወኢያኀለቀ፡ብዙኀ፡ብርተ፡ 2 Par. 4, 18; እመበ፡ብእሲ፡ሀካይ፡ወአኀለቀ፡ኵሎ፡ንዋዮ፡በስካር፡ወበዝሙት፡ Did. 4; ያኀልቅ፡ለከ፡ዘዚአከ፡ Sir. 13, 5; አኀለቀ፡መዋዕሊሁ፡በሀኬት፡ Sx. Tachs. 10 Enc. b) *corrumpere, perdere*, terras: አኀለቁ፡ኵሎ፡በሓውርተ፡አሞን፡ ἔφθειραν 1 Par. 20, 1. c) *absumere, conficere, conterere, delere*, populos, homines: ታኀልቅ፡ነፍሰ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Sir. 21, 2; ያኀልቆሙ፡ለኀያላን፡ Jes. 8, 8; Jer. 5, 3 (συνετέλεσας). 15, 16. 10, 24 (ὀλίγους ποιεῖν). 25, 16. 26, 18; Dan. 8, 25; c. እምነ፡, ut: ከመ፡ታኀልቆሙ፡ለኃጥኣን፡እምኔሃ፡ Jes. 13, 9; Hen. 10, 20. 2) *finem facere* rei, *ad finem perducere, absolvere, consummare, perficere*: አኀልቅ፡ርኵሰኪ፡በውስቴትኪ፡ Hez. 22, 15; ሶበ፡አኀለቀት፡ነገራ፡ Judith 14, 9; አኀሊቆ፡ኤርምያስ፡ዘነገረ፡ኵሎ፡ Jer. 33, 8; እምዘ፡አኀለቀ፡ንጉሥ፡ኪዳነ፡ 41, 8; seq. Acc. Infin. vel እንዘ፡ c. Indic. latine plerumque vertere licet *desinere*: ሶበ፡አኀለቀ፡ኤርምያስ፡እንዘ፡ይነግር፡ ἐπαύσατο λέγων Jer. 50, 1; Kuf. 22. 26; ሶበ፡አኀለቀ፡ነጊሮቶ፡ Sir. 22, 8; Gen. 18, 33; 1 Reg. 24, 17; ሶበ፡አኀለቁ፡ተደሮ፡ Tob. 8, 1; ሶበ፡አኀለቀ፡ጸልዮ፡ 2 Esr. 10, 1; ሶበ፡አኀለቁ፡ገቢረ፡መሥዋዕት፡ 4 Reg. 10, 25. 3) *conficere, expedire, transigere* negotia, controversias, al.: አኀለቁ፡ግብረ፡ 1 Esr. 9, 17; እስከ፡ታኀልቁ፡ሊተ፡ነገረ፡ Tob. 7, 11; አኀለቁ፡ከመዝ፡ (εὐδόκησαν οὕτως) *ita inter eos convenit* Tob. 5, 17; inde *decernere* (ἔκριναν) Judith 2, 3.

ተኀልቀ፡ III, 1 *consumi, confici*: ሶበ፡ተኀልቀት፡ነፍስየ፡ (Cod. Laur.; in caeteris: ኀልቀት፡) Jon. 2, 8.

ተኃለቀ፡ III, 3 *a se invicem deficere, sibi invicem deesse*: ተኃለቁ፡በበይናቲሆሙ፡ (v. ተኀልቁ፡) ἔλιπον ἀλλήλους Job 4, 11.

አስተኃለቀ፡ IV, 3 *transigere rem* vel *pacisci* cum aliquo: Luc. 22, 6 (vid. ኀልቀ፡ n. 3 et አኀለቀ፡ n. 3).

ኀሉቅ፡ part. *confectus, consummatus, absolutus*, de consilio: *definitus, constitutus*, ኀሉቀ፡ወምቱረ፡ነገረ፡ሰማዕኩ፡ Jes. 28, 22. 10, 22; Rom. 9, 28; Macc. f. 6; ኀሉቀ፡ምዕረ፡እነግር፡ለሕዝብ፡ Jer. 18, 7 vrs. pr.

ኀልቅ፡ subst. 1) *exitium*: ዕለተ፡ኀልቆሙ፡ ἡμέρα ἀπωλείας Deut. 32, 35. 2) *finis* 4 Esr. 11, 43 Laur.

ኀልቀት፡ subst. 1) *consumtio, extenuatio, tabes*: እምብዝኀ፡ኀልቀተ፡ሥጋሁ፡(በእንተ፡አጽዋም፡) Gad. T. Haim. 2) *exitium, interitus*: Hen. 65, 6; ዘተነበይከ፡በይሁዳ፡ኀልቀተ፡ኃጥኣን፡እምድር፡ Sx. Haml. 4 Enc. 3) *consummatio, finis*: እስከ፡ኀልቀተ፡ዓለም፡ Dan. 12, 4; Matth. 13, 39. 24, 3; Hebr. 9, 26; Clem. f. 108. 266; ኀልቀተ፡መዋዕል፡ 4 Esr. 11, 43. 12, 14. 26; Dan. 8, 19 (var.).

ማኀለቅት፡ subst. 1) *finis, terminus, ultimum, extremum*: ጥንት፡ወማኀለቅት፡ Jes. 19, 15; አልቦ፡ማኀለቅተ፡ለሰላሙ፡ 9, 7; ማኀለቅተ፡ዓለም፡ (v. ዘመን፡) 4 Esr. 1, 16. 4, 29. 7, 10. 12. 11, 15. 12, 35; Dan. 8, 19. 12, 6; 1 Petr. 4, 7; ማኀለቅተ፡ፍቅርየ፡ 4 Esr. 3, 51; በቅድሜሁ፡አልቦ፡ማኀለቅት፡ Hen. 39, 11. 58, 3; Hebr. 7, 3; Luc. 1, 33; ዘአልቦ፡ማኀለቅት፡ *infinitus* 4 Esr. 1, 10. 4, 47; Bar. 3, 25; ማኀለቅቱሰ፡ሕይወት፡ዘለዓለም፡ Rom. 6, 22; πέρας τοῦ λόγου Dan. 7, 28; ማኀለቅቱ፡ለጽድቅ፡ኦሪት፡ τέλος νόμου 10, 4; 1 Tim. 1, 5; de loco: ማኀለቅተ፡ባሕር፡ Ps. 138, 8. 2) *summa, summa summarum*: ወማኀለቅቱ፡ለኵሉ፡ነገር፡ውእቱ፡ Sir. 43, 27; 1 Petr. 3, 8. 3) *exitium, internecio*: ኢይገብር፡ማኀለቅተ፡ለኵሉ፡ Jer. 4, 27. 5, 10. 26, 28; Nah. 1, 9; በጽሐቶሙ፡ማኀለቅቶሙ፡ለሕዝብየ፡ Am. 8, 2; Hez. 30, 3.

ኈለቈ፡ I, 2 (raro I, 1) [חָלַק *divisit, partitus est*; خَلَق *quantitate sua et mensura definivit* rem; vid. Ges. thes. p. 483] 1) *numerare, enumerare, dinumerare*, ἀριθμεῖν Job 14, 16. 28, 26. 38, 37. 39, 2; Gen. 15, 5; Apoc. 7, 9; Judith 2, 15; Ps. 146, 4; ἠρίθμησαν τὸ ἀργύριον 4 Reg. 12, 10; λαβεῖν ἀριθμόν ኈለቈ፡ኍልቆሙ፡ 1 Par. 27, 23; እመ፡ትክል፡ኈልቆቶሙ፡ Kuf. 14; ኈለቈ፡እምኔሁ፡ወዐርገ፡ *inde ab eo numeravit ascendendo* Kuf. 32; ኈልቍ፡መዋዕለ፡ዘዓዲ፡ኢመጽአ፡ 4 Esr. 3, 46; ἐξαριθμεῖν Gen. 13, 16; መኑ፡ኈለቈ፡ጽንዐ፡ኀይሉ፡ Sir. 18, 5; Ps. 21, 18. 138, 17; ἐξηγήσατο Job 28, 27; alicui numerare pecuniam, al.: ኈለቍነ፡ሎሙ፡ኵሎ፡ (ἐστήσαμεν) 2 Esr. 8, 34. 2) *annumerare, imputare*: ብፁዕ፡ብእሲ፡ዘኢኈለቈ፡ሎቱ፡እግዚ"፡ጌጋዮ፡ Rom. 4, 8; Ps. 31, 2. 3) *recensere, lustrare, numerare* populum, exercitum, ἐπισκέπτεσθαι Num. 1. 3, 40; 1 Reg. 11, 8; 13, 15; 2 Reg. 24, 1. 2. 4) *reputare, aestimare*, Lud. sine auct. — (Raro stirps I, 1 occurrit in libris Mss., ut: አቡየሰ፡ይኈልቍ፡መዋዕለ፡ Tob. 9, 4 var.; 10, 1 var.).

ተኈለቈ፡ III, 2 (III, 1 Rom. 5, 13 Platt; እስከ፡ኢይትኈለቍ፡, v. ኢይትኌለቍ፡ Gen. 16, 10) 1) *numerari, enumerari* Job 36, 27; Gen. 16, 10. 21, 12; ዘኢይትኌለቍ፡ ἀναρίθμητος Sir. 37, 25; Hen. 48, 1. 58, 6. 60, 12. 63, 9. 65, 10. 71, 8. 2) *annumerari, in numerum referri* c. ምስለ፡, ut: ተኈለቈ፡ምስለ፡ኃጥኣን፡ Jes. 53, 12; 4 Esr. 6, 50; Bar. 3, 11; Ps. 87, 4; Luc. 22, 37; c. ውስተ፡, ut: Lev. 19, 7; Num. 23, 9; Job 3, 6; c. ለ፡ ut Jos. 13, 3. 3) *in rationem induci* alicui, *imputari* alicui; c. pron. suff. (Dat.): ኢይትኈለቆ፡ οὐ λογισθήσεται αὐτῷ Lev. 7, 18; c. ለ፡, ut: መዋዕለ፡ቀዲሙ፡ኢይትኌለቁ፡ሎቱ፡ Num. 6, 12; ኢተኈለቈ፡ሎቱ፡በኵሩ፡ 1 Par. 5, 1; c. Acc. praedicati: ተኈለቆ፡ጽድቀ፡ Kuf. 14; ይትኌለቆ፡ጽድቀ፡ Rom. 4, 5. 6; ተኈለቈ፡ሎቱ፡ጽድቀ፡ Kuf. 31; Gen. 15, 6; c. ኀበ፡ praedicati, ut: ኢተኈለቈ፡ሎቱ፡ኍፋቄሁ፡ኀበ፡ጌጋይ፡ M. M. f. 68; abs. ኢትትኌለቍ፡ኀጢአት፡ (οὐκ ἐλλογεῖται) Rom. 5, 13; c. ላዕለ፡ prs.: ተኈለቈት፡ኀጢአት፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Rom. 5, 12. 4) *recenseri, lustrari* Num. 2, 4. 11 seq.; ወተፈቀዱ፡ወተኈለቁ፡ሌዋውያን፡ 1 Par. 23, 3. 5) *aestimari, existimari* Hen. 52, 8;

(dubium an Hen. 56, 4); ወተኈለቈ፡ ፀአቶሙ፡ ከመ፡ እከይ፡ በሙ፡ ἐλογίσθη κάκωσις ἡ ἔξοδος αὐτῶν Sap. 3, 2.

ኍሉቅ፡ et **ኍሉቍ፡** part. 1) *numeratus, numerabilis:* ሥዕርተ፡ ርእስክሙ፡ ኵሎን፡ ኍሉቃት፡ እማንቱ፡ Matth. 10, 30; Luc. 12, 7 (ኍሉቅ፡); Clem. f. 271; Phlx. 172; ዓመታት፡ ኍሉቃት፡ ἔτη ἀριθμητά Job 16, 22; Asc. Jes. 8, 14 (ubi ኍሉቃን፡ scribendum est); እለ፡ ተረፉ፡ ይከውኑ፡ ኍሉቃን፡ (v. በኍልቍ፡) Jes. 10, 19. 2) *annumeratus*, c. ምስለ፡, ut: እንዘ፡ ኍሉቅ፡ (Platt: ኍሉቍ፡) ምስሌነ፡ Act. 1, 17; Clem. f. 248; Lit. 172, 3.

ኍልቍ፡ et **ኆልቍ፡** subst., plerumque m., Pl. ኍለቍ፡ (passim ኆለቍ፡ et ኍለቅ፡ script.) *enumeratio, numerus:* Ps. 38, 6; Hen. 5, 9; Dan. 9, 2; Hez. 5, 3. 20, 37; Apoc. 20, 8; 4 Esr. 11, 12; በዝኃ፡ እምኆልቍ፡ Ps. 39, 8; ምንትኑ፡ ኆልቋ፡ ለነፍስየ፡ በውስተ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ Sir. 16, 17; በአምጣነ፡ ኍልቆሙ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡ Sir. 45, 11; አልቦ፡ ኆልቈ፡ ጥበቢሁ፡ Ps. 146, 5; አልቦ፡ ኍልቈ፡ ኃጣውኢከ፡ Job 22, 5; ዘአልቦ፡ ኍልቍ፡ vel ኆልቈ፡ *innumerabilis* Ps. 103, 26; Job 5, 9. 21, 33. 34, 24; *immensus* ἀμέτρητος Jes. 22, 18; ዘእንበለ፡ ኆልቍ፡ *innumerus*, Asc. Jes. 9, 6; saepius በኍልቍ፡ *secundum numerum, pro numero, numero:* በኍልቈ፡ አህጉሪከ፡ አማልክቲከ፡ Jer. 2, 28. 11, 13; በኍልቈ፡ መዋዕል፡ ዘ፡ Hez. 4, 4; በኍልቍ፡ Deut. 25, 3; Hez. 20, 37; ወሀበሙ፡ ዓመተ፡ ወመዋዕለ፡ በኍልቍ፡ Sir. 17, 2; Job 15, 20; በኍልቍ፡ nonnumquam significat *numerabiles* i. e. *paucos:* ይከውኑ፡ በኍልቍ፡ Jes. 10, 19 var.; መዋዕሊሁ፡ ለእጓለ፡ እመሕያው፡ በኆልቍ፡ Sir. 37, 25; (ውኁዳን፡ በኍልቍ፡ Deut. 4, 27. 28, 62). De numeratione persolvendorum, emendorum, vendendorum: በውስተ፡ ኍልቈ፡ ሐሳብ፡ Lev. 19, 35; ኵሎ፡ ዘገበርከ፡ በኍልቍ፡ ወበመስፈርት፡ ወበመዳልው፡ ግበር፡ Sir. 42, 7. De numeris gentium recensitarum saepius in Num. 1 seq. De plurali cfr. Num. 1, 21 ann.; Deut. 26, 5 ann.; 33, 6. 14; Jos. 4, 5; 1 Par. 27, 23. Titulus libri *Numerorum* est ኦሪት፡ ዘኍልቍ፡

ኍላቄ፡ (male ኆላቄ፡) subst., *numeratio, enumeratio*, et saepius *numerus* vel *numeri:* ወሰብእ፡ ዕደው፡ ኍላቄሆሙ፡ ፲፼ 1 Par. 5, 21; Apoc. 13, 18; vid. Num. 1, 21 ann. (ut ibi ita aliâs quoque forma ኍለቍ፡ (Pl. a ኍልቍ፡) et ኍላቄ፡ in libris Mss. promiscue usurpantur).

ኀለወ፡ I, 2 [خَالَ (خَوْلٌ) *custodivit, animum advertit* suis, *bene rexit curavitque* suos] *vigilare, excubias agere*, et trans. *vigilare pro* aliquo vel *custodire:* ኀልዎ፡ ዘይትሐዘብ፡ ያኀልቅ፡ ንዋመ፡ በድቃስ፡ Sir. 34, 2; ሌሊተ፡ ኀልዉ፡ ἔστω ὑμῖν ἡ νὺξ προφυλακή 2 Esr. 14, 22; እምተግሀ፡ ወእምኀለወ፡ Luc. 12, 39; ከንቶ፡ ይተግሁ፡ እለ፡ ይኄልዉ፡ Ps. 126, 2; ይተግሁ፡ ወይኄልዉ፡ ἀγραυλοῦντες Luc. 2, 8; (in Sx. Tachs. 28 ይተግሁ፡ ወይኄልዩ፡ ወየዐቅቡ፡ መራዕይሆሙ፡ legitur); እለ፡ ይኄልውዋ፡ ἐγρήγοροι αὐτῆς Thren. 4, 14. („Vox in dialecto Tigrensi, sed aliâs minus frequenter usitata“, Lud. lex. c. 29).

ኀላዊ፡ n. ag. *custos, vigil:* ኀላዌ፡ ብዕራይ፡ *custos boum*, (in lingua Tigrensi), Lud. sine auct.

ኀለየ፡ I, 2 [خَالَ (خيل) *imaginatus* et *opinatus est, putavit*] 1) *cogitare, meditari, considerare, reputare, versare in animo*, absol. ልብ፡ ወሀበሙ፡ በዘይኄልዩ፡ διανοεῖσθαι Sir. 17, 6; አልቦሙ፡ ልብ፡ ለኀልዮ፡ Kuf. 22; ኀለየ፡ መጠነ፡ ፩ሰዓት፡ Dan. 4, 16; c. በእንተ፡ de Ps. 118, 59; c. Acc. Ps. 76, 5; ኀለይከ፡ ምንተ፡ ይከውን፡ እምድኅሬከ፡ Dan. 2, 29. 30; ዘኢኀለይኩ፡ በልብየ፡ Jer. 7, 31; ኀልይዎ፡ በልብክሙ፡ ፍናዊክሙ፡ Hag. 1, 5; Sir. 3, 22; ኀሊ፡ ትእዛዘ፡ ለእግዚ″፡ Sir. 6, 37; ይኄሊ፡ ፍናዊሃ፡ ለጥበብ፡ Sir. 14, 21; 16, 23; ኀሊ፡ ሠናየ፡ ቅድመ፡ እግዚ″፡ Prov. 3, 4; ኢኀልዮሙ፡ ርቱዐ፡ λογισάμενοι οὐκ ὀρθῶς Sap. 2, 1; ኀልዩ፡ ኀይለ፡ እግዚ″፡ በአእምሮ፡ ሠናይ፡ (φρονεῖν περί) Sap. 1, 1; ኃሊና፡ ዘእኄሊ፡ 4 Esr. 9, 40. 10, 7; Hen. 93, 11; Hebr. 12, 3; ኀልዮ፡ ለዝንቱ፡ Rom. 2, 3; ኢኀለይዎ፡ ለእግዚ″፡ በልቦሙ፡ Rom. 1, 28; ኀሊ፡ እንከ፡ ዘከመ፡ ትፈዲ፡ ለሊከ፡ Sir. 8, 13; በኀልዮትየ፡ *dum cogito*, Org. 1; ኀልዮታት፡ *cogitationes*, Fid. Jac. Bar. In specie a) *excogitare, comminisci, (moliri)*, νοεῖν ልቡ፡ ከንቶ፡ ይኄሊ፡ Jes. 32, 6; ኃሊና፡ ዘኀለየ፡ ላዕለ፡ እለ፡ ይነብሩ፡ λογισμὸς ὃν ἐλογίσατο Jer. 29, 21; Ps. 51, 2; ምንተ፡ ትኄልዩ፡ ላዕለ፡ እግዚ″፡ Nah. 1, 9; Hen. 91, 11; ይኄልዩ፡ እኩየ፡ τεκταίνεσθαι Prov. 12, 20. 14, 22; ኀለየ፡ ዮሴፍ፡ ኃሊና፡ *excogitavit consilium*, Kuf. 42; ኀለየ፡ እኩየ፡ ኃሊና፡ ላዕለ፡ ውሉደ፡ እስራኤል፡ Kuf. 46. b) *in animo habere, sibi proponere, animum inducere*, ዘኀለየ፡ ἃ ἐνεθυμήθη Thren. 2, 17; seq. Subj., ut: ዘኀለይኩ፡ እግበር፡ ላዕሌሆሙ፡ Jer. 33, 3. 49, 10; Judith 9, 9; ይኄሊ፡ ይወልጥ፡ Dan. 7, 25; Esth. 9, 25; Kuf. 44; ኀለየ፡ በልቡ፡ ይትመየጥ፡ Job 33, 23, vel c. ከመ፡ seq. Subj., Asc. Jes. 1, 12; Zach. 8, 15. c) *meminisse, respicere:* ኢኀለይከኒ፡ Ps. 21, 2; ኢኀለይከኒ፡ οὐκ ἔλαβές με εἰς τὴν διάνοιαν Jes. 57, 11; συλλογίζεσθαι Jes. 43, 18; νοεῖν 47, 7. 57, 1. 42, 25; ኀለይክዎ፡ ἐφρόντισα αὐτοῦ (θεοῦ) Job 23, 14. 15; Jes. 65, 16 (οὐκ ἀναβήσεται αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν); ኢይኄልይዋ፡ በልቦሙ፡ Jer. 3, 16. 2) *sollicitum esse, curare, prospicere*, μεριμνᾶν, φροντίζειν: ኀልዮ፡ ንዋይ፡ Sir. 34, 2; ኀልዮ፡ ንብረት፡ Clem. f. 254; ኀልዮታ፡ (ἡ μέριμνα αὐτῆς) ያሰርሮ፡ ለንዋሙ፡ Sir. 42, 9; ዘይኄልዮሙ፡ ለሕዝቡ፡ እምነ፡ ድቀት፡ ὁ φροντίζων τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀπὸ πτώσεως 50, 4; ኢይኄልየኪ፡ እንከ፡ Hez. 16, 42; ኢተኀልዩ፡ ወኢምንተኒ፡ Phil. 4, 6; 2 Cor. 11, 28; ኢይፈቅዱ፡ ለወርቅ፡ ወኢይኄልይዎ፡ ለብሩር፡ Jer. 13, 17; c. በእንተ፡ Matth. 6, 28; ውእቱ፡ ይኄሊ፡ በእንቲአክሙ፡ αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν 1 Petr. 5, 7; c. ለ፡ Luc. 12, 22; 1 Tim. 5, 8; ከመ፡ የኀሊ፡ ለንዋየ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Syn. 3) a) *intelligere, percipere, cognoscere:* ኢኀለዩኒ፡ οὐκ ἠπίσταντό με Jer. 2, 8; κατασκέψασθαι Koh. 7, 25; ይኄሊ፡ συνήσει Jer. 23, 5; Dan. 8, 5; ከመ፡ ንኀሊ፡ ኵሎ፡ ጽድቀ፡ Dan. 9, 13; φρονῆσαι Jes. 44, 18. b) *sentire* φρονεῖν: ይኄልዩ፡ ዘመንፈስ፡, ዘዝንቱ፡ ዓለም፡ Rom. 8, 5. 12, 16; Phil. 2, 2. 4) *putare, existimare:* እምጣነ፡ ኀልዮትየ፡ *mea sententia*, F. M. 11, 1; c. dupl. Acc.: እልክቱ፡ እለ፡ ኀለይዎሙ፡ አማልክተ፡ Sap. 12, 27. 15, 12; seq. ከመ፡ Rom. 8, 18; 1 Reg. 3, 8. — *Voc. Ae.:* ኀለየ፡ ዘ፡ ሐሰበ፡

አኀለየ፡ II, 2 (passim Perf. **አኃለየ፡** II, 1) *facere, ut* aliquis *cogitet, sentiat*, al., *suggerere, mentem injicere* alicui: ያኄልዮ፡ ዘኀቡእ፡ ያእምር፡ Sir. 39, 7; ሰይጣን፡ አኀለዮ፡ (ለአዳም፡) ከዊነ፡ አምላክና፡ *Satanas cogitationem deificationis ei subjecit* F. M. 3, 2; ነገሩ፡ ኵሎሙ፡ በከመ፡ አኀለዮሙ፡ ልቦሙ፡ Gad. Lal.; ሰይጣን፡ አኀለዮ፡ ለዳዊት፡ ከመ፡ ይኆልቍ፡ እስራኤልሃ፡ 1 Par. 21, 1; 2 Esr. 1, 2; ተፋቅሮ፡ ኢያኄሊ፡ እኩየ፡ 1 Cor. 13, 5 rom.; Chr. Ta. 19. (De Hez. 16, 33 et Act. 24, 26 rom. vid. sub **አሐለየ፡**).

ተኅለየ፡ III, 1 et 2 *cogitari, in mentem venire, excogitari, reputari:* ዘዐይን፡ ኢርእየ፡ ወእዝን፡ ኢሰምዐ፡ ወውስተ፡ ልበ፡ ሰብእ፡ ዘኢተኅለየ፡ Clem. f. 98; Genz. f. 78; Lit. Chrys.; Chr. ho. 13; 1 Cor. 2, 9 Platt; እስመ፡ ተኅለየ፡ ወዐርገ፡ ውስተ፡ ልብከ፡ ከመ፡ ታሕንጽ፡ ሊተ፡ ቤተ፡ 2 Par. 6, 8; ሰበ፡ ተኅለየት፡ ኅሊና፡ ዝሙት፡ ውስቴትከ፡ Phlx. 161; ተአምራት፡ ዘኢይትኌለቍ፡ ወዘኢይትኄለይ፡ Ath. de Trin.; ዘገበር ከሙ፡ ለ፩እምነ፡ ንኡሳን፡ እሉ፡ ይትሐሰብ፡ ሊተ፡ ወይትኀለይ፡ ኵሉ፡ Enc. Ter 26. (De Act. 17, 9 et Hab. 1, 3 vid. sub ተሐለየ፡)

ኀላዪ፡ n. ag. *cogitans, moliens:* ኀላዬ፡ እኩይ፡ *qui malum molitur*, Syn.

ኅሊ፡; hanc formam quamquam semel atque iterum legi in codice F. M. Stuttgartiensi, (ut ጽርየት፡ ኅሊሁ፡ *sinceritas animi ejus* 6, 4), tamen probare dubito; lapsu calami ኅሊ፡ pro ኅሊና፡ exscriptum videtur.

ኅልያ፡ subst. id. q. ኅሊና፡, poëtis usitatum: ንጹሐ፡ ሥጋ፡ ወኅልያ፡ Sx. Genb. 19 Enc.; ጽዱላነ፡ ልብ፡ ወኅልያ፡ *candidi corde et animo* Sx. Jac. 6 Enc.

ኅሊና፡ subst., m. et fem., coll. et sing., pl. ኅሊናት፡ 1) *cogitatio, meditatio; cogitatum mentis* (mente conceptum; cogitandi facultas) *mens, intellectus:* ኅሊና፡ ልብየ፡ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου Ps. 18, 15. 48, 3; ኵሉ፡ ኅሊናሁ፡ ዘከመ፡ የሐርስ፡ ትለሚሁ፡ Sir. 38, 26. 27. 30; ኅድጎ፡ እንከ፡ ለኅሊና፡ መዋቲ፡ 4 Esr. 14, 11; የዐርግ፡ ኅሊናየ፡ ውስተ፡ ልብየ፡ 4 Esr. 1, 1. 7, 32. 9, 40. 10, 7; λογισμοί, ut: ኅሊና፡ ዘኅለየ፡ (ላዕለ፡) Jer. 27, 45; Prov. 12, 5; ልብ፡ እንተ፡ ትወልድ፡ እኩየ፡ ኅሊና፡ Prov. 6, 18; ጠዋይ፡ ኅሊና፡ Sap. 1, 3; διαλογισμοί Ps. 39, 7; Dan. 4, 16; διανοήματα θεοῦ Jes. 55, 9; etiam Pl., ut 2 Cor. 10, 5 rom.; እግዚ"፡ ውእቱ፡ መልዕልተ፡ ኵሉ፡ ኅሊናት፡ Clem. f. 48; Phlx. creberrime; ኅሊና፡ λογισμός Koh. 9, 10; ኅሊና፡ ሰላም፡ Jer. 36, 11; ኅሊናሁ፡ ለጠቢብ፡ ብዙኅ፡ ከመ፡ ማየ፡ አይኅ፡ Sir. 21, 13. 24, 29. (male pro συλλογισμός Ex. 30, 10). Nonnumquam: *conscientia, animus sui compos:* συνείδησις Koh. 10, 20; Tit. 1, 15 rom.; ኅሊናየ፡ ወሕብርየ፡ ተሠውጠ፡ Dan. 4, 33; Asc. Jes. 6, 11. 2) *sentiendi ratio, sensus, animus, voluntas,* νοῦς መኑ፡ ያአምር፡ ኅሊናሁ፡ ለእግዚ"፡ Rom. 11, 34; 1 Cor. 2, 16; Jes. 40, 13; διάνοια Prov. 2, 10; Judith 8, 14; Matth. 22, 37; Hebr. 8, 10; Eph. 4, 18; διανόημα ኅሊናሁ፡ ለአብድ፡ Sir. 22, 18. 23, 2; ኵሉ፡ ኅሊናሆሙ፡ ለሰብእ፡ እኩይ፡ Kuf. 5; ኵሉ፡ ኅሊናሁ፡ ወፈቃዱ፡ ለሰብእ፡ ይኄሊ፡ ከንቶ፡ Kuf. 7. 42; νόημα 2 Cor. 10, 5; ልብ፡ ወኅሊና፡ 4 Esr. 8, 9; በ፩ኅሊና፡ *uno animo* Clem. f. 111; ἐνθύμημα ኵሎ፡ ኅሊና፡ ያአምር፡ ወይጤይቅ፡ 1 Par. 28, 9; Jer. 3, 17; ἔννοια Hebr. 4, 12; 1 Petr. 4, 1; φρόνησις Luc. 1, 17; φρόνημα Rom. 8, 6. 7; Plur. ኅሊናት፡ ዘሥጋ፡ Judae 10 Platt. 3) *consilium, propositum,* βουλή Job 5, 13; Jes. 32, 7; ግበር፡ ሊተ፡ ኅሊናየ፡ በዘ፡ ይሜሮ፡ ፀር፡ (ἐπιτήδευμα) Judith 13, 5; Kuf. 42. 46; ወፅአ፡ በኅሊና፡ ቀቲል፡ F. M. 17, 6. 4) *sententia, opinio, judicium,* ἔννοια ምክርየ፡ ወኅሊናየ፡ ዕቀብ፡ Prov. 3, 21. 8, 12; ኅሊና፡ ሠናይት፡ Prov. 19, 7; እምኅሊናነኒ፡ *ex nostra quoque sententia*, F. M. 13. 5) *sollicitudo, cura:* μέριμναι ኅሊና፡ ዝንቱ፡ ዓለም፡ Marc. 4, 19; 1 Petr. 5, 7; Prov. 14, 23.

ኅሊናዊ፡ adj. rel. *ad mentem pertinens, sola mente percipiendus:* ተውህበ፡ ላቲ፡ አእምሮ፡ ግብራት፡ ኅሊናዊት፡ Sx. Mij. 11.

ኀለደ፡ rad., cujus significatio plane incerta est. Voc. Ae. habet quidem: ሐለዱ፡ ዘ፡ ፈጹ፡ sed hoc scholion ad explanandum locum sequentem nihil efficit. Aliae linguae habent: ܚܠܕ *serpsit, repsit, irrepsit;* خَلَدَ *tarde senuit* (חֶלֶד), *perennavit; constitit, mansit* in loco.

ተኀለደ፡ III, 1. Hujus stirpis exemplum affert Lud. c. 5: እመ፡ አበይነ፡ ይትሀለድ፡ ብነ፡ ቃለ፡ አረጋዊ፡ e Mss. Colb., et interpretatur: „*si noluerimus, redarguit nos vox senis*“; fortasse: *nobis adhaerescet* vel *in nos applicabitur. Rad. Abb.:* ተሀለደ፡ ዘ፡ ተኸመ፡

ኀለፈ፡ *exsecrari* vid. sub ሐለፈ፡

ኀለፈ፡ I, 1 [חָלַף, ܚܠܦ, خَلَفَ; amh. አለፈ፡] Subj. ይኅልፍ፡ 1) *transire* a) *praeterire, praetergredi* παρελθεῖν, παραπορεύεσθαι: መጽአ፡ የኀልፍ፡ Ruth 4, 1; ኀለፈ፡ ውስተ፡ ፍኖት፡ Job 28, 8; Ex. 33, 19. 21; Jes. 28, 15. (de vento); Ps. 17, 14 (de nubibus); c. Acc. የኀልፍ፡ ቈላ፡ Jes. 10, 29; ለዘከመዝ፡ የኀልፎ፡ ኵሉ፡ ረባሕ፡ Sir. 37, 20; c. እንተ፡ ኀበ፡, ut: ዘየኀልፍ፡ እንተ፡ ኀቤሃ፡ Jer. 19, 8; Hez. 16, 6; c. እንተ፡, ut: ዘየኀልፍ፡ እንተ፡ ህየ፡ Jer. 29, 18; Jes. 35, 8; Prov. 28, 10; c. ውስተ፡ termini: የኀልፍ፡ ውስተ፡ መጌዶን፡ παρελεύσεται εἰς Jes. 10, 29. b) *pertransire, obire, peragrare* locum, διελθεῖν, c. Acc.: ኢየኀልፍዋ፡ ዐረብ፡ Jes. 13, 20; c. ማእከለ፡, ut: ከመ፡ ማእከለ፡ መሥገርት፡ ተኀልፍ፡ Sir. 9, 13; c. እንተ፡ Jer. 18, 16. 27, 13; Jes. 21, 1; Joh. 4, 4; c. እንተ፡ ውስተ፡, ut: ኢየኀልፍ፡ እንተ፡ ውስቴታ፡ Joel 4, 17; c. እንተ፡ ማእከለ፡ Jer. 41, 18; c. እንተ፡ ኀበ፡ Jes. 52, 1; c. እምነ፡, ut: ኀለፈ፡ እምነ፡ መስጴጦምያ፡ Judith 2, 24. 10, 10; Num. 20, 17; c. በ፡ Hen. 36, 3. c) *transgredi, trajicere, migrare,* fluvium 4 Esr. 13, 46. 49; 4 Reg. 2, 8. 9; terminum ኢየኀልፍ፡ እምኔሁ፡ Jer. 5, 22; Job 14, 5; metaph. mandatum Ps. 72, 7. 148, 6; c. Acc. Hen. 18, 15. 21, 6; c. እምነ፡ Job 23, 11. d) *pervadere, penetrare:* ላዕሌኪ፡ ኀለፈ፡ ጽዋዐ፡ እግዚ"፡ ἐπί σε διελεύσεται Thren. 4, 21; ኀለፈት፡ ጸሎትየ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ Job 16, 20; ሐጽ፡ የኀልፍ፡ ውስተ፡ ሥጋሁ፡ Job 20, 25; ኀለፈ፡ ሰይፍ፡ እንተ፡ ክሣዱ፡ Judith 16, 9. e) *praetereundo discedere, pergere, abire,* πορεύεσθαι Matth. 11, 6; እምቅድመ፡ ገጹ፡ ኅልፍ፡ Koh. 8, 3; ἀπελεύσονται Jer. 44, 9; Matth. 13, 25; ኀለፈት፡ እምኔየ፡ Jes. 38, 12; ኀሊፈከ፡ እምህየ፡ 1 Reg. 10, 3. 22, 1; መንግሥትከ፡ ኀለፈት፡ እምኔከ፡ Dan. 4, 28. f) *discedere e vita, obire,* ἀπελύθη Num. 20, 29; ἔξοδος ኀሊፍየ፡ 2 Petr. 1, 15 rom. 2) *elabi, praeterire, abire,* de tempore: በሌሊት፡ እንተ፡ ኀለፈት፡ 4 Esr. 3, 38. 4, 18; ዘኒ፡ ኀለፈ፡ ወዘኒ፡ ይመጽእ፡ *quae praeterierunt et quae ventura sunt* Sir. 42, 19; ኀለፈ፡ ቀሥም፡ Jes. 32, 10; Jer. 8, 20; ክረምት፡ ኀለፈ፡ Cant. 2, 11; ኀሊፎ፡ ብዙኅ፡ መዋዕል፡ Job 2, 9; Dan. 1, 15; Judith 8, 31; እስከ፡ የኀልፍ፡ መዐቱ፡ Jes. 26, 20; 4 Esr. 9, 1; Apoc. 21, 4; ኀለፈ፡ መዋዕሊሆሙ፡ *provectae erant aetatis* Luc. 1, 7. 18. 3) de omnibus rebus fluxis, vanis, cito pereuntibus: *transire, praeterlabi, dilabi, effugere, evanescere, perire,* de unda Job 6, 15; ሞገድ፡ እንተ፡ ኀለፈት፡ 11, 16; aquis Kuf. p. 7; umbra ኀለፈ፡ ጽላ

ሎት፡መዓልት፡ Jer. 6, 4; **የኀልፍ፡ከመ፡ጽላሎት፡** Job 14, 2; Ps. 108, 22; lumine: **ኀለፈ፡ብርሃኑ፡** Sir. 22, 11; tenebris: **ኀለፈት፡ጽልመት፡** 1 Joh. 2, 8; rebus mundanis: **ዓለም፡የኀልፍ፡ወፍትወቱኒ፡** 2, 17; hominibus: **ንኀልፍ፡እምዓለም፡ከመ፡እንበጣ፡** 4 Esr. 2, 34.

አኅለፈ፡ II, 1 1) transire facere i. e. *trajicere, traducere, transmittere, transitum dare* alicui, *portare per* locum: **አኅለፈቶሙ፡እንተ፡ማእከለ፡ማይ፡** Sap. 10, 18; Jes. 63, 12; *Moses* **አኅለፎሙ፡(ለእስራኤል፡)እንተ፡ማእከለ፡ባሕር፡** Did. 33; **አኅለፍከሙ፡ባሕረ፡** ib. 38; Hez. 27, 26; **አኅለፈ፡ደቂቆ፡እንተ፡ማእከለ፡እሳት፡** 2 Par. 28, 3; **አኅልፈነ፡እንተ፡ምድርከ፡** Num. 20, 17; Deut. 2, 30; **ከልአ፡አልቦ፡ዘያኅልፍ፡ንዋየ፡እንተ፡ምኵራብ፡** Marc. 11, 16. 2) *praeterire facere:* **አኅልፈከ፡ታሕተ፡በትርየ፡** Hez. 20, 37; **ኀጣእኩ፡እንተ፡ኀበ፡አኅልፍ፡እንስሳየ፡** 2 Esr. 12, 14; (Christus precatur:) **አኅልፉ፡እምኔየ፡ለዛቲ፡ሰዓት፡** M. M. f. 100. a) *praeterire sinere, praetermittere, locum dare:* **እለ፡አኅለፉ፡እምጊዜ፡ተቃርቦተ፡ብእሲት፡** *qui praetermiserunt horam cohabitandi cum uxore*, Const. Ap. 13; **አኅለፉ፡አዝማነ፡ዕልወታት፡** Enc. Nah. 20; **አኅልፉ፡ለመዐት፡** Sir. 19, 17; Rom. 12, 19. b) *transmittere, transigere tempus,* **አኅለፈ፡ኵሎ፡መዋዕሊሁ፡በሥርዐተ፡ምሥያጥ፡** ὁ ἐπ᾽ ἀγορᾶς τὸν ἅπαντα βίον διαγαγών Chr. Ta. 16; **አኅለፉ፡ዘንተ፡መዋዕለ፡በሐዘን፡** ib. 29. c) *negligere:* **አኅለፉ፡ነገሮ፡ለእግዚ″፡** Hen. 106, 13. 3) *discedere facere* a) *abstrahere:* **ለአኅልፎ፡መንፈሱ፡** Kuf. 26. (Vers. lat. p. 31 habet: *transferre spiritum ejus*). b) *distinguere* (διορίζειν) vel superare facere, *superiorem reddere:* **ዘያኅልፈኒ፡እምእንስሳ፡ምድር፡** Job 35, 11. 4) rem alicui *exhibendam tardare, protrahere* c. dupl. Acc.: **ምጽዋተ፡ኢታኅልፎ፡** ἐπ᾽ ἐλεημοσύνην μὴ παρελκύσῃς αὐτόν Sir. 29, 8 (vid. III, 1 et IV, 1).

ተኀለፈ፡ III, 1 *se subducere* alicui: **ዑቅ፡አልቦ፡ዘይትኀለፈከ፡** Herm. p. 64; *se subducendo spem* alcjs *trahere:* **ኢትትኀለፎ፡ለዘይስእለከ፡** μὴ παρελκύσῃς δόσιν προσδεομένου Sir. 4, 3.

ተኃለፈ፡ III, 3 *huc illuc transire, migrare:* **ተኃለፍኩ፡በኵሉ፡እስራኤል፡** διῆλθον 1 Par. 17, 6; **እንግዳ፡እለ፡ይትኃለፉ፡እምብሔር፡ለብሔር፡** Kid. f. 17; de limite: **ሞፃእቱ፡ትትኃለፍ፡በሐይቀ፡ባሕር፡** et **ትትኃለፍ፡ባሕረ፡ህንድ፡** Kebr. Nag. n. 92.

አስተኀለፈ፡ IV, 1 1) *praetermittere* et *praetermittendo protrahere, retardare* (vid. **አኅለፈ፡** n. 4 et **ተኀለፈ፡**): **ያትክት፡ወያስተኀልፍ፡ዕድሜሁ፡** (v. **ዕድሜከ፡**) Sir. 29, 5. 2) *facere ut fugiat* res alqm, *ignorare facere* alqm alqd: **ኢያስተኀለፈነ፡ዘከመ፡እፎ፡ውእቱ፡ልደቱ፡** Haim. Ab. n. 7.

አስተኃለፈ፡ IV, 3 1) *circummittere* nuntios, praecones; *per praecones discursantes promulgare* alqd, c. Acc. legati: **አስተኃለፉ፡መላእክተ፡ውስተ፡ኵሉ፡ይሁዳ፡** 2 Esr. 10, 7; c. Acc. rei: **ከመ፡ያስተኃልፍ፡ነገረ፡በኵሉ፡በሓውርቲሆሙ፡** 2 Esr. 18, 15; c. **ለ፡** ejus, cui quid nuntiatur, Jos. 3, 3; 1 Reg. 14, 34. 2) facere ut alius alium transgrediatur i. e. *permutare, decussatim ponere:* **ኢታስተኃልፍ፡ዕለተ፡እምዕለት፡** Kuf. 49 (nisi IV, 1 n. 1 intelligere malueris); Gen. 48, 14.

ኀሎፍ፡ part. 1) *transiens, praeteriens, pergens, tendens* de loco in locum: **ካህናት፡ኀሉፋነ፡ፍኖት፡** Hos. 6, 9 var.; **ኀሉፍ፡ገጾሙ፡ለኢየሩሳሌም፡** Luc. 9, 53; Acc. adv.: *transeundo,* **እሴሮ፡እርአይክሙ፡ኀሊፎ፡** Rom. 15, 24; 1 Cor. 16, 7. 2) *digressus:* de mortuo, **እስመ፡ከነ፡ኀሊፎ፡ህላዌሁ፡እምኔሆሙ፡** Gad. Kar.

ኀላፊ፡ n. ag., Pl. **ኀላፍያን፡** et **ኀለፍት፡**, Pl. Pl. **ኀለፍታት፡** 1) *transiens, praeteriens:* **ኀላፌ፡ፍኖት፡** Ps. 79, 13; **ኀላፍያነ፡ፍኖት፡** Job 21, 29; Jes. 51, 23; Prov. 9, 14; Hez. 16, 15. 25; 2 Par. 7, 21; **ኵሉ፡ኀላፍያን፡** Thren. 1, 12; **ዐውሎ፡ኀላፊ፡** καταιγὶς φερομένη Jes. 28, 18; **ኀለፍተ፡ፍኖት፡** M. M. f. 164. 2) *viator, peregrinus* παρεπίδημος 1 Petr. 2, 11 rom. 3) *transiens, periens, fluxus, fugax, caducus, temporalis:* Job 13, 12; **እስመ፡ዐርክከ፡ኀላፊ፡ወለኅዳጥ፡ውእቱ፡መዋዕል፡** Sir. 6, 8; **ለብዕሎሙ፡ኀላፊ፡** 1 Tim. 6, 17; **መብልዕ፡ኀላፊ፡** Joh. 6, 27; **ዝንቱ፡ዓለም፡ኀላፊ፡** Clem. f. 272; Mavâs. n. 18; al. crebro.

ኀላፊት፡ subst. 1) coll. (gramm. § 120, a): *agmen praetereuntium, transeuntes:* **በቅድመ፡ኵሉ፡ኀላፊት፡** Hez. 5, 14. 36, 34; **ኵሎሙ፡ኀላፊት፡** (v. **ኀላፍያን፡**) **ፍኖት፡ተፋጸዩ፡** Thren. 2, 15; **ኀላፊት፡ንሕነ፡** Jud. 9, 18; **ኀላፊት፡ይፀርፉ፡ላዕሌሁ፡** Marc. 15, 29. 2) Etiam de *singulis* ex agmine transeuntium usurpatur: **ዐበጡ፡አሐደ፡ኀላፊተ፡** Marc. 15, 21.

ኅልፈት፡ n. act. 1) *transitio, transitus, transcursus:* **በኅልፈተ፡ዐውሎ፡** Prov. 10, 25; **የኀልፍ፡ንብረትነ፡ከመ፡አሠረ፡ኅልፈተ፡ደመና፡** Sap. 2, 4; ἐπίβασις 5, 11; δίοδος 5, 12; **ኅልፈቶሙ፡ውስተ፡ባሕረ፡ኤርትራ፡** Chr. ho. 6. 2) *abitus, discessus, excessus:* **ኅልፈቶሙ፡** ἡ ἀφ᾽ ἡμῶν πορεία Sap. 3, 3; ἔξοδος 2 Petr. 1, 15 Platt. 3) *exitus, finis:* **ኅልፈተ፡ጊዜያት፡ወዓመታት፡** ἐκβάσεις καιρῶν καὶ χρόνων Sap. 8, 8; **ኅልፈተ፡መንግሥትከ፡** Jsp. p. 275; **እምከመ፡ሰምዐ፡ኅልፈቶ፡ለጊዜ፡ምንዳቤ፡ወፍጻሜሁ፡ለጊዜ፡ትካዝ፡ይትናዘዝ፡ልቡ፡** Chr. ho. 1. 4) *fragilitas, instabilitas:* **ኅልፈተ፡ዝንቱ፡ዓለም፡** Enc.; **እንበለ፡ኅልፈት፡** *immutabilis*, Lud. e Mss. Colb.

ትኅላፍ፡ subst. transitus de loco in locum, *commercium* Jud. 18, 7. 9. 29 in codd. C et G.

ማኅለፍ፡ (Num. 20, 21 F. H.) et **ማኅለፍት፡** subst., Pl. **ማኅለፍታት፡** 1) *transitio, transitus:* **ጸሎት፡ማኅለፍተ፡ነፍስ፡** sc. ex hoc mundo in illum, Genz. f. 12; **አዕርፍ፡እግዚኦ፡ነፍሶሙ፡ውስተ፡መካነ፡ሥዑር፡ኀበ፡ማየ፡ዕረፍት፡እንዘ፡ትጼጉ፡ማኅለፍታተ፡ነፍሶሙ፡ዘእንበለ፡ክልአት፡** f. 67. 2) *venia liberi transitus* vel *commeatus* Asc. Jes. 10, 24. 25. 27. 29.

ምኅላፍ፡ subst. 1) *locus transitus, transitus, transitio pervia:* **ተኀጥአ፡ምኅላፈ፡** Hos. 2, 8; **ኢወሀበ፡ምኅላፈ፡** (v. **ማኅለፈ፡**) **እንተ፡ደወሉ፡** Num. 20, 21; **አልቦ፡ምኅላፍ፡** οὐ μὴ διαβῶ Job 19, 8; **ዳእሙ፡ምኅላፈ፡ክልኤቱ፡ዕደው፡ኵለንታሁ፡** Judith 4, 7; **ትገብር፡ለከ፡ምኅላፈ፡እንተ፡ደማስቆ፡** 3 Reg. 20, 34; Org. 4. 2) *transitio, transcursus:* **ምኅላፈ፡አሠሩ፡አልቦ፡ዘይትረከብ፡** Sap. 5, 10; temporis, Lud. auct. Greg.

ኀመለ፡ *olera colligere* vid. sub **ሐመለ፡**

አኅመልመለ፡ *virere* vid. sub **አሐመልመለ፡**

ኅምሥ፡ *uterus* vid. sub **ሐመሠ፡**

ኆመር፡ *fabae* species vid. sub **ሐመር፡**

ኀመሰ፡ I, 2 [חמשׁ ܚܡܫ, خمس] *quinque facere:* Deus **ዘይኄምሶን፡ለኬክሮሳተ፡ሰዓታት፡ከመ፡ይኩና፡መዓርገ፡ጸሎታት፡** M. M. f. 347.

ኅሙስ፡ part. *quintuplex*, Lud. in gramm. p. 100.

ኀምስ፡ nom. num., femininis junctum, *quinque;* ejus character ፭, ut: **ኀምስ፡አዋልድ፡** 1 Reg. 25, 42; **ኀምስ፡አህጉረ፡ግብጽ፡ይነብባ፡** Jes. 19, 18. 17, 6; **ኀምስ፡ኅብስት፡** Matth. 14, 17. 25, 2.

ኅምስ፡ nom. num. 1) *quinque*, potissimum ante nomina mensurarum usitatum, ut: **ዕሥራ፡ወኅምስ፡በእመት፡** Hez. 40, 13; **ዕሥር፡ወኅምስ፡በእመት፡** Ex. 37, 12. 27, 1. 14. 2) adv. *quinquies*, **ኅምስ፡** et Acc. **ኅምሰ፡** ut 2 Cor. 11, 24.

ኀምስቱ፡ (i. e. **ኀምስት፡** cum suff. *û*) nom. num., masculinis junctum, *quinque:* **ውስተ፡ኀምስቱ፡ሰማይ፡** Asc. Jes. 8, 1; **ው"፡ኀ"፡ሰማያት፡** 8, 19; **ኀ"፡መሳፍንት፡** 1 Reg. 6, 16; **ምስለ፡እልክቱ፡ኀምስቱ፡** Gen. 14, 9; Acc. **ኀምስተ፡ዕደው፡** 47, 2 (gramm. § 191, 1); c. pron. suff. **ኀምስቲነ፡** *nos quinque* Sx. Sen. 19.

ኃምስ፡ adj. num. (ordinale), f. **ኃምስት፡**, *quintus* Gen. 1, 23. 30, 17; Ex. 13, 18; Kuf.; Jer. 1, 3. 35, 1; Hez. 8, 1; Zach. 7, 5; Bar. 1, 2; Asc. Jes. 7, 32; c. suff. **ኃምሱ፡** *quintus* (eorum) 2 Reg. 3, 4.

ኃምሳዊ፡ vel **ኃምሳይ፡** adj. num., f. **ኃምሳዊት፡** vel **ኃምሲት፡** *quintus* Jsp. p. 289; **ግዘት፡ኃምሳይ፡** *anathema quintum*, Fid. Jac. Bar.; **በኃምሲት፡ዓመት፡** Hez. 1, 2; **ዘአውሰበ፡ራብዒተ፡አው፡ኃምሲተ፡** F. M. 5, 9. — Acc. Adv. **ኃምሳየ፡** (sc. **ጊዜ፡**) *quinta vice, quintum* 2 Esr. 16, 5. — Ubi de diei divisione in horas, caet. agitur, **ኃምሲት፡** est $\frac{1}{60\times60\times60\times60\times60}$ pars diei (vid. **ኪክሮስ፡**) Abush. 11 seq.

ኀሙስ፡ nom. temporale, 1) *quinque* (dies) et *quintus* (dies), ut: **ተዐገሡ፡ዓዲ፡ኀሙሰ፡መዋዕለ፡** Judith 7, 30; **እምድኅረ፡ኀሙስ፡መዋዕል፡** 8, 9; **መዋዕለ፡ኀሙስ፡** *quinque dies* Sx. Genb. 21 Enc.; de diebus mensis (supputando sive inde a novilunio sive a plenilunio): **አመ፡ኀሙሱ፡ለሠርቅ፡** Hez. 33, 21; **አመ፡ዕለተ፡ዐሡሩ፡ወኀሙሱ፡ለሠርቅ፡** Ex. 23, 6; **በኀሙሱ፡ለጽልመት፡** εἰκάδι τοῦ μηνός 2 Esr. 10, 9; Zach. 7, 5; de diebus hebdomadis: **አመ፡ኀሙስ፡** 4 Esr. 4, 54. 2) hebdomadis *feria quinta*, ut: **በዕለተ፡ኀሙስ፡** Did. 29; Lit. Epiph.; **ዘኀሙስ፡ዘፋሲካ፡** Cod. Mus. Br. XXIX; al.

ኀምሳ፡ nom. num., 1) *quinquaginta* (*quinquagesimus*); ejus character ፶; Gen. 7, 24. 18, 24; **ኀምሳ፡ወኀምስተ፡መዋዕለ፡** Tob. 1, 21. 14, 2; **፶በእመት፡** Hez. 40, 15. 2) **በዓለ፡ኀምሳ፡** vel **በዓለ፡፶** *pentecoste*, Did. 30; creberrime in Syn., Mavâs., Lectionar., al.

ኁማሴ፡ subst. *quinio*, πεντάς, Lud. in gramm. p. 100.

ታኅማስ፡ et **ትኅማስ፡** (Sx. Mij. 15 Enc.) subst. 1) *pentas, quinio*, ut: **ታኅማሰ፡ዓመታት፡፫** *quindecim anni* Sx. Tachs. 15 Enc.; Mij. 15 Enc. 2) *quinta pars*, ut: **፰ሰዓት፡ወ፬ታኅማሰ፡ሰዓት፡** $8^4/_5$ *horae* Abush. 44.

ትኅምስት፡ subst. 1) *quintuplum* Ex. 21, 37; Gen. 43, 34 var.; Can. Ap. 50 (gr. 64); Clem. f. 126; Kedr f. 76. 2) *quinque partes*, **፫ትኅምስተ፡ብርሃን፡** *partes luminis quindecim* Hen. 78, 7.

ምኅምስት፡ subst. *quintuplum* Gen. 43, 34.

ኀምበ፡ *fovea* vid. sub **ኀበበ፡**

ኀመዘ፡ inus., i. q. **ኀበዘ፡** q. v. [cfr. حَمَسَ *coxit in sartagine*, (تَحَمَّصَ) خَمَطَ *assavit* (carnem); et amh. **አምሳ፡** *panis species*].

ምኅማዝ፡ subst. *furnus:* **ኢውዕየት፡ቀዊማ፡ማእከለ፡ውዑይ፡ወርሱን፡ምኅማዝ፡** Enc. Genb. 20; at in Cod. Sx. Tub. legitur **ማኅበዝ፡** (Non *pyram* cum Ludolfo, sed *furnum* intelligendum esse, ipsa Synaxarii relatio docet).

ኅምዝ፡ *aestus irae, venenum* vid. sub **ሕምዝ፡**

ኀመየ፡ *conviciari* vid. sub **ሐመየ፡**

ኀመየ፡ I, 1 et 2 [ad familiam radd. קמט, קפץ al. referendum videtur] Subj. **ይኅሚ፡**, *vinculis constringere* vel *ligare, vincire:* **ኀመይዎ፡ለእግዚእነ፡** Marc. 15, 1; Joh. 18, 12; **ለኅሩያኒሆሙ፡የኅምይዎሙ፡** (v. **ይኄምይዎሙ፡**)**በሐብል፡** Hez. 27, 24; **አዘዘ፡ይኅምይዎሙ፡ውስተ፡ክሣውዲሆሙ፡** Sx. Sen. 19. — *Voc. Ae.:* **ኀመየ፡ዘ፡አሰረ፡**

አኅመየ፡ II, 2 *vinciendum curare*, Act. 22, 4 rom. ubi pro **ወአሐመክዎሙ፡** restituendum est: **ወአኅመይክዎሙ፡**

ተኅምየ፡ III, 1 pass. *vinciri* Lud. sine auct.

ኅሙይ፡ part. *vinctus, vinculis constrictus* Joh. 18, 24.

ኅማዬ፡ subst. *vinctio, vinculorum injectio:* **በኅማዬከ፡በእደ፡አይሁድ፡ከመ፡ሰራቂ፡** Cod. Mus. Br. LIV. nr. 7.

ማኅሜ፡ subst. *vinculum* Jud. 15, 14; **እበትክ፡ማኅሜከ፡** Nah. 1, 13; **ፈትሕዎ፡ማኅሜሁ፡ለአኪዮር፡** Judith 6, 13.

ኀሠሠ፡ I, 1 [pertinet ad familiam radicum late propagatam ܚܫܫ, عَشَّ, نَحَسَ II. V. X; نَحَثَ نَقَشَ, قَسَّ, sine dubio etiam בִּקֵּשׁ al.] Subj. **ይኅሥሥ፡** 1) *quaerere*, absentem Luc. 2, 44. 45; Hebr. 13, 14; amissum Koh. 3, 6 (**ኀሢሥ፡**); **ኅሡ፡አእዱጊነ፡** 1 Reg. 9, 3; **ተኀሥሥዎሙ፡ወኢትረክቦሙ፡** Jes. 41, 12; Koh. 8, 17. 3, 15; **የኅሥሡ፡ዘይበልዑ፡** σῖτον ζητοῦντες Job 38, 41. 6, 5. 39, 29; **ሐረ፡ይኅሥሥ፡ሎቱ፡መክነ፡** Kuf. 7; **ኅሥሡ፡ብእሴ፡ዘየሐውር፡ምስሌከ፡** Tob. 5, 3. 4; **ኅሥሣ፡አሠራ፡** Sir. 14, 22; Jes. 21, 12; **መነ፡ተኀሥሥ፡** Gen. 37, 15; Cant. 3, 1; **ኢየኀሥሥኑ፡ለኪ፡ዕረፍተ፡** Ruth 3, 1; **ኅሡ፡ውስተ፡መርሕብ፡እመቦ፡ዘይገብር፡ፍትሐ፡** Jer. 5, 1. a) Ubi de rebus invisibilibus agitur; *quaerere, sectari, petere, studere:* sapientiam Koh. 7, 25; Prov. 2, 4; Sir. 4, 11. 51, 13; 1 Cor. 1, 22; **ሐሰተ፡** Ps. 4, 3; **የኀሥሥ፡ጽድቀ፡** Jer. 5, 1; Jes. 1, 17. 16, 5; **ኅሥሡ፡ሰላማ፡ለምድር፡** Jer. 36, 7; **ኅሡ፡አእምሮ፡** Prov. 9, 6; **ሕገ፡** Kuf. 1. b) raro: **ኀሠሥኩ፡** idem est quod **ፈቀድኩ፡** *mihi opus est* re, ut: **አኮ፡ጥዑያን፡ዘየኀሥሥዎ፡ለዐቃቤ፡ሥራይ፡** F. N. 5. c) *insidiari:* **ኀሠሥዋ፡ለነፍስየ፡** Sir. 51, 3; Jer. 4, 30. 11, 21. 51, 30; 1 Reg. 20, 1. d) Deum *quaerere, adire implorando* vel *consulendo* Jes. 9, 13. 51, 1. 55, 6; Am. 5, 4; Ps. 76, 2; **ኀሠሥኩ፡ገጸከ፡** Ps. 26, 13; al. 2) *percontari, sciscitari:* **ኅሥዎሙ፡** Jes. 8, 19; **እለ፡የኀሡ፡በእንተ፡ሕያዋን፡እምኀበ፡ምውታን፡** ib.; **ኢትኅሥሥ፡እፎ፡ይትኴነኑ፡** 4 Esr. 9, 14. 3) *anquirere, investigare, explorare, scrutari, perscrutari:*

ኀሠሡ፡ ወሐተቱ፡ Jud. 6, 29; ከመ፡ ትኅሥሣ፡ ለኀጢአትየ፡ (ἀναζητεῖν) Job 10, 6; ለኀሢሥ፡ ወለፈቲን፡ በጥበብ፡ Koh. 1, 13. 12, 10; የኀሥሥዎ፡ (ለሕግ፡) Ps. 118, 2; ከመ፡ ትኅሥሥ፡ ውስተ፡ መጻሕፍት፡ 2 Esr. 4, 15; 1 Esr. 6, 22; ኀሢሥየ፡ ፍኖቶሙ፡ ነበርኩ፡ Job 29, 25; 1 Petr. 1, 10. 11; 4 Esr. 12, 7; የኅሥሥ፡ ዘከመ፡ ያቀውም፡ ምስሎ፡ Jes. 40, 20; ይኅሥሡ፡ ነገረ፡ 2 Esr. 10, 16. 4) *poscere, postulare* et *reposcere* vel *requirere* ab aliquo, c. Acc. rei et በኀበ፡ vel እምነ፡ prs.: የኅሥሡ፡ ትእምርተ፡ በኀቤሁ፡ Luc. 11, 16. 8, 12. 2 Cor. 13, 3; መኑ፡ ኀሠሦ፡ ለዝንቱ፡ እምእዴክሙ፡ Jes. 1, 12; Jer. 51, 35; ኀሢሠ፡ ዕዳ፡ *pecuniam creditam repetere*, F. N. 19; እምውስተ፡ እዴ፡ ኵሉ፡ አኀሥሥ፡ ለደመ፡ ሰብእ፡ Kuf. 6; c. Acc. prs., a qua poscitur: ኪያየ፡ ኅሥሥ፡ *a me reposce* Gen. 43, 9; c. dupl. Acc.: ብዙኀ፡ የኀሥሥዎ፡ Luc. 12, 48; seq. ከመ፡, ut: መኰንን፡ ኀሠሠ፡ ከመ፡ ይክህዶ፡ ለክርስቶስ፡ Sx. Mag. 6. (vid. ተኀሠ፡). 5) *contendere, operam dare, studere* seq. ከመ፡ et Subj., ut: ሀለውኩ፡ እንዘ፡ አኀሥሥ፡ በኵሉ፡ ልብየ፡ ከመ፡ እግበር፡ ፈቃዳተ፡ እግዚ"፡ Kuf. 21; vel seq. Subj. ኀሠሥኩ፡ አእምር፡ 4 Esr. 13, 8; ኢትኅሥሥ፡ ታእምር፡ Herm. p. 76; 1 Reg. 19, 2. 23, 10; Marc. 14, 1; ኅሥሥ፡ ትግበር፡ ኵሎ፡ ዘያሠምሮ፡ ለእግዚ"፡ Did. 1. — *Voc. Ae.:* ኀሠሠ፡ ዘ፡ ሻአ።

ተኀሠ፡ III, 1 1) pass. a) *quaeri, investigari:* ጥበብ፡ ተኀሥተ፡ በኀበ፡ ኵሎሙ፡ ቀደምት፡ Sir. 39, 1; እትኀሠሥ፡ ለቤተ፡ እስራኤል፡ Hez. 36, 37; Ps. 9, 39; ዘኢይትኀሠሥ፡ *impervestigabilis*, Vit. Sanct. b) *postulari, reposci:* ደሙ፡ ይትኀሠሠክሙ፡ Gen. 42, 22. c) *ad rationem reddendam vocari:* ለእመ፡ አነ፡ ቀተልኩከ፡ እትኀሠሥ፡ በቅትለትከ፡ Jsp. p. 352. 2) refl. a) *sibi quaerere* vel *petere* aliquid: ኀበ፡ ተኀሠሥኩ፡ መከነ፡ ለነፍስየ፡ አኀሥሥ፡ ወለነፍስከኒ፡ 1 Reg. 22, 23; ኢትትኀሠሥ፡ ደወለ፡ ቢጽከ፡ Deut. 19, 14. b) *sectari, studere, moliri:* እትኀሠሦሙ፡ ከመ፡ አእትቶሙ፡ ζητήσω ἐξᾶραι αὐτούς Zach. 12, 9; ኢይትኀሠሥ፡ ሎቱ፡ እኩየ፡ ኵሎ፡ መዋዕለ፡ ሕይወትየ፡ Kuf. 35. c) *sibi investigare, explorare, scrutari, scrupulum animo injectum habere*, abs. Kuf. 12; ከመ፡ እግባእ፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ ብዙኀ፡ ተኀሥሦ፡ (*scrupulus*) 4 Esr. 10, 43. 12, 6; እንዘ፡ እትኀሠሥ፡ ከመ፡ እርከብ፡ ፍኖቶ፡ ለልዑል፡ 4 Esr. 3, 43; c. በ፡, ut: (Ptolemaeus, rex Aegypti) ከነ፡ መፍቀሬ፡ ጥበብ፡ ወትምህርት፡ ወጽኑዐ፡ ተኀሥሦ፡ ባቲ፡ Jsp. p. 286; c. በእንተ፡ 4 Esr. 8, 65; እለ፡ ይትኀሠሡ፡ በእንተ፡ ፍልሰተ፡ ሄኖክ፡ ወኤልያስ፡ Chr. ho. 22; c. Acc. rei: ተኀሠሥኩ፡ ቅሥተ፡ δίκην ἐξιχνίασα Job 29, 16; ይትኀሠሡ፡ ሕገገ፡ Kuf. 23; c. Acc. prs.: እፎ፡ ለእግዚ"፡ ትትኀሠሥዎ፡ Judith 8, 14 (ἐρευνήσετε). d) *sibi poscere* vel *reposcere, requirere* rationem, poenam, al.: ኢይትኀሠሣ፡ እግዚ"፡ (ἀναζητεῖν) Job 3, 4; እትኀሠሥ፡ አባግዕየ፡ እምእዴ፡ Hez. 34, 10; እትኀሠሥ፡ ደሞሙ፡ እምነ፡ ሰብአ፡ ዐይን፡ Hez. 33, 6; Gen. 9, 5; Deut. 23, 22; Hez. 3, 18. 20; c. በእንተ፡ rei Ps. 141, 6; c. Acc. prs., a qua reposcitur ratio, poena: Ps. 9, 25. 36; Luc. 11, 51; Jos. 22, 23; እትኀሠሦሙ፡ ዐመፃሆሙ፡ (v. በዐመፃሆሙ፡) 4 Esr. 4, 22; creberrime in F. N.; etiam cum Acc. prs. et በ፡ rei (reposcere aliquid ab aliquo) F. N. 33; al.

ተኃሠሠ፡ III, 3 1) *se invicem quaerere:* ኢይትኃሠሡ፡ በበይናቲሆሙ፡ ἑτέρα τὴν ἑτέραν οὐκ ἐζήτησαν Jes. 34, 16. 2) a se invicem vel exquirere vel reposcere i. e. *disputare, disceptare; controversiam movere* vel *habere, altercari*, እለ፡ ይትኃሠሡ፡ οἷς ἐστὶν ἡ ἀντιλογία Deut. 19, 17; Inf. ተኃሥሦ፡ ζητήσεις *quaestio, controversia* 1 Tim. 1, 4; 2 Tim. 2, 23; Joh. 3, 25; Act. 25, 20 rom.; ትትኃሠሡ፡ በበይናቲክሙ፡ ἀλλήλους προκαλούμενοι Gal. 5, 26; c. Acc. prs.: አኀዙ፡ ይትኃሠሥዎ፡ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ Marc. 8, 11. 12, 28; Act. 6, 10; ዘይትኃሠሠከ፡ οἱ ζηλοῦντές σε Sir. 37, 10.

አስተኀሠሠ፡ III, 1 *invenire artem* vel *rem novam* Lud. sine auct.

ኀሣሢ፡ n. ag. *quaesitor, investigator, perscrutator, studiosus, appetens, postulator, vindex:* ኀሣሥያተ፡ ንዋየ፡ ባዕድ፡ Did. 14; ኀሣሥያነ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Genz. f. 81; ኩን፡ መጻሕፍተ፡ መንፈስ፡ ኀሣሤ፡ Cod. Abb. LXII; ኀሣሤ፡ ነቢብ፡ Job 11, 12; ἀγχιστεύων Num. 5, 8; ሰከዩ፡ ኀሣሤ፡ ዕዳ፡ ውእቱ፡ F. N. 43, 7.

ኀሠሣ፡ subst., Pl. ኀሠሣት፡ 1) *petitio, desiderium, studium, appetitus:* ኀሠሣሆሙ፡ *eorum desiderium*, Sx. Masc. 3; ብየ፡ ኀሠሣ፡ እምኂሩትክሙ፡ Sx. Jac. 28 Enc.; ተተክለት፡ ፍትወት፡ በጠባይዕ፡ እንስሳዊት፡ ከመ፡ ይትፈጸም፡ ኀሠሣ፡ ተራክበ፡ (*coitus*) ዘይከውን፡ እምኔሁ፡ ዘርእ፡ F. N. 24, 1; ይኩን፡ ፈቃዱ፡ ወኀሠሣሁ፡ (ለመምህር፡) ከመ፡ ይኩኑ፡ (ተመሃርያን፡) ትሑታነ፡ F. N. 10. 2) *percontatio, inquisitio, quaestio:* ንኤሊ፡ በእንቲአሁ፡ በብዙኀ፡ ኀሠሣ፡ πολλὰ περὶ αὐτοῦ (ϑεοῦ) νοοῦμεν Chr. ho. 2; ζήτησις (quaestio, controversia) Chr. ho. 22; Abush.; ኀሠሣት፡ *quaestiones* (de jure) F. N. proleg.; inquisitio ope tormentorum facta Sx. Hed. 11 Enc.

ኁሣሤ፡ subst. *inquisitio, studia* (disciplina) Kuf. 11.

ተኀሣሢ፡ n. ag. (III, 1) *disquirens, scrutator, cognitionis studiosus, vindex:* አእኀው፡ ተኀሣሢ፡ F. M. I, 3; ተኀሣሥያን፡ በድፍረት፡ Lud. e Mss. Colb.; ተኀሣሤ፡ ደም፡ (v. ኀሣሤ፡) F. N. 47.

መስተኀሥሥ፡ part. (IV, 1) *studiosus, adipiscendi et inveniendi studiosus:* ለእመ፡ ከነ፡ (I p. pl.) መስተኀሥሣነ፡ በእንተ፡ ንጽሐ፡ ሥጋ፡ ባሕቲቱ፡ Phlx. 160; መስተኀሥሣን፡ ለእከይ፡ ἐφευρεταὶ κακῶν Rom. 1, 31.

ማኅሠሥ፡ subst. 1) *petitum, desiderium:* M. M. f. 62; ብዙኀ፡ ጸሀቁ፡ ወፍድፋድ፡ ማኅሠሡ፡ Sx. Masc. 8 Enc.; ረሰየ፡ ማኅሠሦ፡ ጽድቀ፡ ለእግዚ"፡ Enc. Ter 11 (Lud.); ለኀሊና፡ ልብየ፡ ወትረ፡ እንግርኪ፡ ማኅሠሦ፡ III Sal. Mar. 25; *necessitates* (quae ad victum pertinent): እንዘ፡ ይትለአከዎ፡ ዘልፈ፡ መላእክት፡ ለማኅሠሡ፡ Sx. Genb. 29 Enc. 2) *investigatio, scrutatio:* ሶበ፡ አናኅከ፡ ማኅሠሠ፡ Enc. Haml. 6. 3) *id quod cadit in disceptationem* vel *investigationem; controversia:* እመ፡ ባዕደ፡ ማኅሠሠ፡ ብክሙ፡ Act. 19, 39; Act. 25, 20 Platt; ማኅሠሥ፡ ዘላዕለ፡ እምልብ፡ ἔρευναι *mente superiores*, Cyr. ad Th. f. 13; ዕሙቅ፡ ምሥጢር፡ ወዘከሐከ፡ እምኵሉ፡ ማኅሠሠ፡ ልብነ፡ (νοῦν ὑπερέχον τὸν ἐν ἡμῖν) ib. f. 15.

መኈሥሥ፡ (መኍሠሥ፡ Ex. 27, 3 FH), subst., Pl. መኋሥሥት፡ (Num. 4, 14) et መኈሥሣት፡ (Num. 4, 14 var.; C in Ex. 38, 3 sec. Hebr.) *fuscina, harpago, ferrum aduncum, forceps*, κρεάγρα Ex. 27, 3 (በዘያወዕኡ፡ ሥጋ፡ Ex. 38, 23); Num. 4, 14; 1 Reg. 2, 13. 14 (v. መኖሥሥ፡ et መኖሣሥ፡); Jer. 52, 18; መኈሥሠ፡ ስነን፡ *forceps dentiduca* Sx. Ter 15. — *Voc. Ae.:* መ"፡ ብ፡ አምሳለ፡ ጕጠት፡; al.: ብ፡ ጕጠት፡

ታኅሣሥ፡ nomen mensis Abyssinorum quarti, qui XXVII°

Novembris sec. Cal. Jul., IX° Decembris sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ϪΟΙΑΚ respondet.

ኀሥዐ፡ (et **ኀሥአ፡**) I, 1 [خَشَعَ *humilis, submissus fuit*; خَضَعَ *humilis, depressus fuit; quievit*; tr. *sedavit*; vid. etiam **ቀጽዐ፡** et חָשָׁה] Subj. **ይኅሣዕ፡**, *sedari, silescere, quiescere*: **ኀበ፡ ኢሀሎ፡ መዓትም፡ የኀሥዕ፡ ጋእዝ፡** Prov. 26, 20 (ἡσυχάζει μάχη); **መዐት፡ ይኅሣዕ፡** Lit. 169, 1; Kid. f. 9; de malitia diabolorum, Ssal. Req. — *Voc. Ae.*: **የኀሥዕ፡ ዘ፡ ዝግ፡ ይል፡**

አኅሥዐ፡ II, 1 *sedare, tranquillare, restinguere*: **መዐተ፡ ብእሲ፡ ያኅሥዕ፡ ገብር፡ ጠቢብ፡** πραΰνει Prov. 18, 14; **ሞገደ፡ ባሕር፡ አኅሥአ፡ ክርስቶስ፡** Kid. f. 33; **አኅሥዐ፡ መቅሠፍተ፡** πέρας ἐπέθηκε τῇ συμφορᾷ Sap. 18, 21; **ኢይክሉ፡ ያኅሥዑ፡ አፅባአ፡ ፀዑብተ፡** Phlx. 147.

ኀሠፈ፡ I, 1 [خَشِفَ *scabie in toto corpore affectus est* (حَصِفَ *scabie sicca laboravit*); חָסַף, חָשַׂף, ܐܬܚܣܦ *scaber factus est*, vid. Ges. thes. p. 504] *scabiosum fieri* vel *esse*, Herm. p. 80ᵇ lin. 16, ubi pro **ይሰፍሐ፡** legendum videtur **ይሐስፉ፡**

ሐሡፍ፡ part. *scaber, scabiosus, scabrosus*: Lev. 22, 22 μυρμηκιῶν *formicatione* (scabiei specie) *laborans*; de lapidibus Herm. p. 9. 12. 99; etiam p. 82, ubi pro **ስፉሐት፡** legendum est **ኀሡፋት፡** — *Voc. Ae.*: **ኀሡፍ፡ ዘ፡ ቍሱል፡**

ኀረመ፡ inus., ut videtur cognatum cum **ኀረወ፡** q. v.

ኅርመት፡ subst. *ductus literae, litera, literae apex, syllaba*: **አሐቲ፡ ኅርመታ፡** ἢ μία κεραία Matth. 5, 18 var. (teste Ludolfo in lex. ae. c. 199); M. M. f. 233; **ኢንኤዝዝ፡ አሐተ፡ ቃለ፡ አው፡ አሐተ፡ ኅርመተ፡ ይትወለጥ፡ እምዘ፡ ሀሎ፡ ህየ፡** οὔτε ἐπιτρέπομεν ἑαυτοῖς ἢ ἑτέροις ἢ λέξιν ἀμεῖψαι τῶν ἐγκειμένων ἐκεῖσε ἢ μίαν γοῦν παραβῆναι συλλαβήν, Epist. Cyr. ad Joann. Ant. in Cyr. f. 116.

ኀረመ፡ *prohibere* vid. sub **ሐረመ፡**

ኀረሠ፡ (vel **ኀረሰ፡**) I, 1 et 2 [ܦܪܣ et ܦܪܢܣ *saginare*] Subj. I, 1 **ይኅርሥ፡**, 1) *bene curare* et *idoneis alimentis nutrire, saginare*: **አዘዘ፡ ይኅርሥዎሙ፡** (v. **የኀርሥዎሙ፡**) θρέψαι αὐτούς Dan. 1, 5; **እለ፡ የኀርሥዎሙ፡** (v. **ያኅርሥዎሙ፡**) τρεφόμενοι (ὡς μόσχοι σιτευτοί) Jer. 26, 21; **ኀረሥኩኪ፡ በስንዳሌ፡** Hes. 16, 13. 2) I, 2 *nutrimenta sumere* Esth. 2, 12 var. (vid. sub **ተኀረሠ፡**).

አኅረሠ፡ II, 1 *bene nutrire* Jer. 26, 21 var. (vid. sub **ኀረሠ፡**).

ተኀረሠ፡ III, 2 *bene nutriri*: **እስመ፡ መጠነዝ፡ መዋዕል፡ ይነብሩ፡ እንዘ፡ ይትኄረሡ፡** (v. **ይኄርሡ፡**) **ወይሜንዩ፡** οὕτως ἀναπληροῦνται αἱ ἡμέραι τῆς θεραπείας Esth. 2, 12.

ኀረሰ፡ (vel **ኀረሠ፡**) I, 1 [cfr. خُرْس, خُرُوس, خَرَّسَ] *parturire, peperisse, in puerperio cubare*, de mulieribus: (Maria non polluta est) **ኢበፀኒስ፡ ወኢበኀሪስ፡** Org.; **አመ፡ ዕለተ፡ ኀሪሳ፡ ለእምከ፡** M. M. f. 31; de animalibus: **አባግዕ፡ ወእጐላት፡ የኀርሳ፡** λοχεύονται Gen. 33, 13; c. Acc. infantis: **እማቲሆሙ፡ እለ፡ ኀረሳሆሙ፡** τῶν τετοκυιῶν αὐτούς Jer. 16, 3.

አኅረሰ፡ II, 1 *parturientem adjuvare, obstetricis munere fungi*: **እንተ፡ ታኀርሳ፡** Gen. 35, 17.

ኅርስ፡ subst. (etiam **ኀርስ፡** Lud.), *partus, puerperium*; de mulieribus: **በመዋዕለ፡ ትክቶሃ፡ ወኅርሳ፡ ኢትቅረብ፡** F. N. 24, 5; F. M. 10, 1; **እንዘ፡ ውእቶን፡ ኢንጹሓት፡ እምኅርሶን፡** ib.; **ቤተ፡ ኅርስ፡** *domus puerperii*, Ssal. Req.; de animalibus: **ፅንሳቲሆሙ፡ ኢይድኅፃ፡ ወይድኅና፡ በኅርሶን፡** Job 21, 10.

ኀራስ፡ adj. et subst. fem., Pl. **ኀራሳት፡**, *foetum enixa, parturiens, quae peperit, puerpera*, (de hominibus et animalibus): **ድብ፡ ኀራስ፡** 2 Reg. 17, 8; **ኀራሳት፡** Ps. 77, 76; **ብእሲት፡ ኀራስ፡** Kedr f. 64; Clem. f. 246; cavete **እምኀራስ፡ ወትክት፡** f. 141.

ኀረሰ፡ *arare* vid. sub **ሐረሰ፡**

ኀርስ፡ *incantatio* vid. sub **ሐርስ፡**

ኀረወ፡ I, 1 [vicinae sunt rad. חור (خار in quibusdam derivatis), خَرَبَ خَرَمَ, quibus significatio *perforandi* convenit, nec non **ከረየ፡** q. v.; accedit radix خَرَتَ *perforavit*, ܚܪܐ *excavavit; aravit* (חרשׁ), חָרַת *insculpsit* (quae media interest inter verba familiae חור et familiae חרט חרשׁ חרץ al.)] proprie: *perforare* (vid. **ኅርው፡**, **ኅርወት፡**), in specie: *caelare, sculpere*: **እለ፡ ይገልፉ፡ ወየኀርዉ፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡** οἱ γλύφοντες γλύμματα σφραγίδων Sir. 38, 27; **ኀሪወ፡ ማኅተም፡** ib.; Act. 17, 29 rom. ubi pro (**እብን፡**) **ዘኀረዩ፡** (**ኬንያ፡**) legendum esse **ዘኀረዎ፡** jam Lud. bene conjecit.

አኅረወ፡ II, 1 *caelandum, sculpendum curare*, c. dupl. Acc.: **አኅርዎሙ፡ አስማቲሆሙ፡** (v. **ግልፍ፡**) Ex. 28, 9.

ተኀረወ፡ III, 1 et 2 *caelari, sculpi*: **እብን፡ ዘይትኀረው፡** (v. **ዘይትኄረው፡**) Ex. 25, 7; **አእባን፡ ዘይትኄረው፡** Ex. 35, 8 C.

ኅርው፡ part. 1) *perforatus*: **ወኅርው፡ ሰኰናሁ፡ በአምሳለ፡ ጕንድ፡** Sx. Sen. 4 Enc. (in Actis hujus diei refertur: **አዘዘ፡ መኰንን፡ ከመ፡ ይስቍሩ፡ ሰኰናሁ፡** (**ለሰኑሲ፡**) **ወይስሐብዎ፡ ውስተ፡ ሀገር፡ ኵለንታሁ፡**); Lud. in suo exemplari legit: **ወእኅርወ፡ ሰኰናሁ፡** et vertit: *cui planta pedis fissa est*, lex. c. 358, minus recte. 2) *caelatus, sculptus*, c. Acc. imaginis insculptae: **ዕንቍ፡ ኅርው፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡** λίθοι γλύμματος σφραγῖδος Sir. 45, 11. — *Voc. Ae.*: **ኅርው፡ ዘ፡ ስቁር ።**

ኀራዊ፡ n. ag. *sculptor, caelator*, ut: **ኀራዌ፡ ማኅተም፡** *sculptor sigilli*, Lud. sine auct.

ኅርወት፡ n. act. et subst. 1) *caelatio, sculptura*: **ኅርወተ፡ ዐይነ፡ ማኅተም፡** Ex. 28, 11. 2) *caelum, cestrum, scalprum*: **ትሰቍር፡ አንፎ፡ በኅርወት፡** (ubi LXX habent: ψελλίῳ τρυπήσεις τὸ χεῖλος αὐτοῦ) Job 40, 21. — *Voc. Ae.*: **ኅርወት፡ ዘ፡ ምሕሮ፡**, aliud: **መሮ፡** (vid. **ምሮ፡** apud Isenbergium). 3) *foramen*: **አሰርዎሙ፡ ውስተ፡ ኅርወተ፡ ጕንድ፡** (cippi) **ከቡዱ፡ እስረተ፡** Macc. f. 2; Sx. Sen. 19.

ኀራውያ፡ *porcus* vid. sub **ሐረወ፡**

ኀርየ፡ et **ኀረየ፡** I, 1 [cogn. c. **ኄር፡** q. v.; arab. خَارَ *praehabuit, praetulit, elegit*; vic. בָּחַר *elegit*, تخيّر VIII *elegit meliores* et **መከረ፡** q. v.] Subj. **ይኅረይ፡** (raro **ይኅሪ፡**) *eligere, seligere, deligere, praeferre*, (*optare*): **የኀሪ፡ ሠናየ፡**

ወይሚንን፡እኩየ፡ Jes. 7, 15. 16; Gen. 13, 11; Jos. 24, 15. 22; Ruth 4, 4; **ይኅረዩ፡ሎሙ፡አሐደ፡** 3 Reg. 18, 23; **አንተ፡ተኀሪ፡ወአከ፡አነ፡** Job 34, 33; **ዘኀርየ፡እምውስቴቱ፡** Sir. 15, 17; **ዕፀ፡ዘኢይነቅዝ፡የኀሪ፡ሎቱ፡** Jes. 40, 20. 44, 13 (**ኀሪዮ፡**); 1 Esr. 9, 16; Joel 2, 16 (**ኀረዩ፡** v. **ኀርዩ፡ሊቃውንተ፡**); Luc. 10, 42; αἱρετίζειν Zach. 2, 12; crebro de Deo, qui elegit Israelem, sanctos, urbem sacram, al.: Num. 14, 8. 16, 7; Deut. 10, 15. 12, 11. 14, 2; Jes. 14, 1. 41, 9. 44, 1; 4 Esr. 3, 29—35; Marc. 13, 20; Joh. 13, 18; **ኀሪይክሙ፡** ἡ ἐκλογὴ ὑμῶν 1 Thess. 1, 4; ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις Rom. 9, 11; c. Acc. praedicati, ut: **ኪያሁ፡የኀሪ፡እግዚ"፡ሎቱ፡ሕዝበ፡** Kuf. 19, vel c. **ለ፡**, ut: **ሕዝብ፡ዘኀረየ፡ሎቱ፡ለርስቱ፡** Ps. 32, 12. 134, 4; cum **በ፡** vel **እምነ፡** eorum, e quibus vel inter quos eligitur, ut: **ኀረይኩ፡ዘርአ፡ያዕቆብ፡በኵሉ፡** Kuf. 2; **ኪያሁ፡ኀረየ፡እምነ፡ኵሉ፡ሰብእ፡** Sir. 45, 4. 16; 4 Esr. 3, 29—35, et c. **እምነ፡** ejus, cui praefertur, ut: **ለሊሁ፡ኀረየ፡ከዊነ፡ሰይጣን፡እምይኩን፡ሊቀ፡መላእክት፡** *ipse Satanas esse maluit quam archangelus*, Did. 33; **እለ፡የኀርዩ፡ዕለታተ፡እምዕለታት፡** F. M. 15. — Nonnumquam latine vertere licet *delectari* vel *approbare*, ut: **አኮኑ፡ዘንተ፡ጾመ፡ዘኀረይኩ፡** Jes. 58, 5; quam significationem ubi habet, etiam c. c. **በ፡**, ut: **ኢኀረየ፡በሙ፡** *iis non delectatus est*, Kuf. 15. — *Voc. Ae.*: **ኀረየ፡ ዘ፡መረጸ፡**

ተኀርየ፡ III, 1 *eligi*: **ፍሬየ፡ይትኀረይ፡** (var. pro **ይኄይስ፡ኪያየ፡ኀርይ፡**) **እምወርቅ፡** Prov. 8, 19; episcopus **ዘተኀርየ፡እምኵሉ፡ሕዝብ፡** Const. Ap. 21. 52; **በእንተ፡ተኀርዮ፡አበ፡ምኔት፡** *de electione abbatis* II Can. Nic. 59; Lit. 161, 3.

ኅሩይ፡ part., fem. **ኅሪት፡**, 1) *electus, selectus*: Hez. 23, 7; **ምድር፡ኅሪት፡** Jer. 3, 19; **እብን፡ኅሪት፡** Jes. 28, 16; **ብሩር፡ኅሩይ፡** Prov. 8, 19; 1 Petr. 2, 4; **ሀገር፡ኅሪት፡ወቅድስት፡** Sir. 49, 6; **እስራኤል፡ኅሩይየ፡** Jes. 42, 1. 45, 4; **ኅሩያንየ፡** 43, 20. 65, 9; de viris pugnatoribus: Jer. 31, 15; Jud. 20, 16; Judith 2, 15; **ኅሩያን፡መስተቃትላን፡** Kuf. 37; de sanctis et justis Matth. 24, 22; Marc. 13, 20; 1 Petr. 1, 1; Hen. 1, 1. 8. 5, 7. 8. 38, 2. 40, 5; Ps. 17, 29; de angelis 1 Tim. 5, 21; de Messia Asc. Jes. 8, 7; Hen. 40, 5. Nonnumquam etiam οἱ κλητοί **ኅሩያን፡** nominantur Rom. 1, 7. 8, 28, quamquam aliis in locis οἱ κλητοί **ጽዉዓን፡** ab electis (ἐκλεκτοί) bene distinguuntur, ut Matth. 20, 16. 22, 14. 2) *praestans* (ἐκλεκτός) Gen. 41, 5. 7; Cant. 5, 17; *episcopus* **ኢይብላዕ፡ምንተኒ፡ኅሩየ፡** *cibis lautioribus ne fruatur*, F. N. 5. 3) *acceptus, gratus, approbatus* (δεκτός): **በዕለት፡ኅሪት፡** καιρῷ δεκτῷ Jes. 49, 8; Luc. 4, 19; 2 Cor. 6, 2; de sacrificio Jes. 56, 7. 60, 7; c. **በኀበ፡** prs., ut: **ኢኮነ፡ኅሩየ፡ዝንቱ፡ጾም፡በኀበ፡እግዚ"፡** Jes. 58, 5; c. **በቅድመ፡** ut **ኅሩያን፡በቅድሜሁ፡** Prov. 11, 20; 1 Tim. 2, 3; c. **ለ፡** ut **ኅሩይ፡ሎቱ፡** Prov. 11, 1. 4) *arbiter* (a litigantibus electus), *conciliator, mediator*: **ኅሩይ፡ዘይፈትሕ፡** μεσίτης Job 9, 33; Gal. 3, 19, 20; 1 Tim. 2, 5 rom.; Hebr. 9, 15.

ኅሬ፡ subst. *electio* nec non *id, quod electum est*: ἐκλογή Rom. 11, 5. 7. 28; **እንበለ፡ትግበሩ፡ኅሬ፡** *electione non facta, promiscue*, Enc.; Israel **ተፈልጠ፡ለኅሬ፡** *segregatus est in delectum*, Org. 4; **ነገደ፡ኅሬ፡** *gens electionis* i. e. *electa* Sx. Hed. 3 Enc.

ኀራዪ፡ n. ag. *elector; is qui eligit, praefert*: **ኀራዪ፡ሰዐት፡ወኀራዪ፡ዕለታት፡** Const. Ap. 8; monachus **ኀራዪ፡ንድየት፡** *qui paupertatem sibi elegit*, Lud. e Mss. Colb.

ኅርየት፡ n. act. 1) *optio*: **ዘበቱ፡ኅርየት፡** *cujus optio est* F. N. 33, 3. 2) *electio*: Marc. 3, 12 tit.; Can. Laod. 13; **በእንተ፡ኅርየተ፡ዕለታት፡ዘኢይደሉ፡ለሰብእ፡ሰብሳብ፡ለሰኪብ፡በዝቲ፡** F. M. X, 1; **ሰብአ፡ኅርየት፡** *electores* (qui jus eligendi habent) F. N. 4.

ኀረደ፡ *jugulare* vid. sub **ሐረደ፡**

ኀረጸ፡ i. q. **ቀረጸ፡** *incidere, insculpere*: **ጸሐፈ፡ወዘየኅርጽ፡** F. N. 23.

ተኀረጸ፡ III, 1 *incidi, insculpi*: **ተኀረጸ፡ወተሠርዐ፡ውስተ፡ጽላተ፡ሰማይ፡** Kuf. p. 28.

ኀረፀ፡ *comminuere* vid. sub **ሐረፀ፡**

ኀረፈ፡ rad., חָרַף, خَرَفَ *decerpsit collegitque* fructus.

ኀሪፍ፡ subst. [id. q. חֹרֶף tempus, quo poma carpunt, *auctumnus; auctumnus cum hieme*; خَرِيفٌ *auctumnus; annus*] *annus praesens*, vulgo *currens*: **ኅድጋ፡ኀሪፈኒ፡** ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος Luc. 13, 8. — *Voc. Ae.*: **ኀሪፍ፡ዘ፡ዘንድሮ፡**

ኀረፉ፡ *pituita* vid. sub **ሐረፉ፡**

ኀሰል፡ *saccus* vid. sub **ሐሰለ፡**

ኀሰረ፡ I, 1 [id. q. חָסֵר *imminutus est, defecit, indiguit, caruit*, ܚܣܰܪ *id.* et *jacturam fecit*; خَسِرَ et خَسَرَ *jacturam fecit, diminuit; a via aberravit*; خَاسِرٌ *vilis, inutilis*; vid. Ges. thes. p. 505] Subj. **ይኅሰር፡** (**ይኅስር፡** Prov. 25, 7 in aliquot codd.) 1) *deprimi, in conditionem viliorem, deteriorem conjici, vilem esse*: ταπεινοῦσθαι **ኀሰረ፡እጓለ፡እመሕያው፡** Jes. 2, 9. 11. 5, 15. 10, 33; Koh. 12, 4; Job 31, 10; Matth. 23, 12; **ኀሰረ፡ክብሮሙ፡** Jes. 3, 8; πίπτειν Job 15, 24; etiam in bonam partem: *demissum, modestum se gerere* Hos. 2, 17 (**ተኀሰረ፡በሀየ፡**); Prov. 25, 7. 2) *imminui, ad paucitatem redigi, jacturam facere, miseria et aerumnis affligi*: ζημιοῦσθαι Prov. 22, 3 (vid. **አኅሰረ፡**); ταλαιπωρεῖν de agris et frumento Joel 1, 10; Zach. 11, 3; de terra, tentorio, hominibus Jer. 4, 13. 20. 9, 19. 10, 20. 3) *vilipendi; ignominia, dedecore, contumelia affici; pudore suffundi*, ἀτιμάζεσθαι: **ከመ፡ኢትኅሰር፡** Sir. 1, 30; **ኀሰሩ፡ፈድፋደ፡** 11, 6; **ሐሳዊ፡ሰብእ፡የኀስር፡ወይትኀፈር፡ለዝሉፉ፡** 20, 26; Jes. 16, 14; Jer. 22, 28; **ትትኀፈሪ፡ወትኀሰሪ፡እምኵሎሙ፡እለ፡ያፈቅሩኪ፡** 22, 22; 4 Esr. 10, 31; ἐντρέπεσθαι Ps. 68, 9. 82, 16; Hez. 36, 32; Jes. 45, 16; **የኀስሩ፡በኀፍረት፡** 4 Esr. 6, 62; ὀνειδίζεσθαι **ተኀፍረት፡ወኀሰረት፡** Jer. 15, 9; Sir. 41, 7; αἰσχύνεσθαι Jes. 65, 13. 4) Sensu ethico, *depravatum, perditum esse*: **ኀሰሩ፡ወረኵሱ፡** διέφθειραν καὶ ἐβδελύχθησαν Ps. 13, 2. 52, 2.

ኀሰረ፡ I, 2 *indigna injuria afficere* aliquem: **አኀዘዎ፡ሐራ፡ለገዝንቱ፡አብ፡ወኀሰርዎ፡** Sx. Mag. 13 (si quidem lectio sana est).

አኅሰረ፡ II, 1 1) *deprimere; humilem, vilem reddere, in conditionem deteriorem conjicere*: ταπεινοῦν Ruth 1, 21;

እግዚ“፡ አኅሰራ፡ Thren. 1, 5; Job 22, 12. 40, 6; Jes. 3, 17. 13, 11. 64, 12; Dan. 4, 34; ያኅስሮሙ፡ ለዕቡያን፡ (ἀντιτάσσεται) 1 Petr. 5, 5; Job 36, 13. 2) *imminuere, ad paucitatem redigere; mulcta, poena, miseria afficere:* ταλαιπωρεῖν Jes. 33, 1; Ps. 16, 9; καταπίνειν Jes. 9, 16; ζημιοῦν Ex. 21, 22; አኅስሮቱ፡ ለብእሲ፡ ጻድቅ፡ አኮ፡ ሠናይ፡ Prov. 17, 26; ለእንተ፡ ከመዝ፡ ያኅስርዋ፡ Sir. 23, 24; ἐξουδενεῖν Judith 13, 17. 3) *ignominia, dedecore, contumelia afficere; exprobrare, pudore suffundere:* ἀτιμάζειν ከመ፡ ኢታኅስር፡ አዝማዲከ፡ Sir. 8, 4. 29, 6; Luc. 20, 11; Marc. 12, 4; ὑβρίζειν Jes. 13, 3; ለያኅስርከ፡ እግዚ“፡ ἐπιτιμήσαι ἐν σοί Zach. 3, 2. 4) In specie *vitiare, corrumpere, stuprare* feminam: ταπεινοῦν Gen. 34, 2; Deut. 22, 24; Jud. 19, 24; hinc μιαίνειν τὴν γῆν Jer. 2, 7; ከመ፡ ያኅስሩ፡ ነፍስቶሙ፡ τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα ἑαυτῶν ἐν ἑαυτοῖς Rom. 1, 24.

አኅሰርሰረ፡ quinquel., intens. vel frequent. caus. *semel iterumque* vel *alium post alium ignominia afficere:* ኵሎ፡ ያኅሰረስር፡ πάντας ἀτιμάζει Prov. 22, 10.

ተኀስረ፡ III, 1 *contumelia affici* Lud. sine auct.

ኅሱር፡ part. 1) *depressus, humilis, inferioris ordinis:* ኅስርት፡ τεταπεινωμένη Jes. 51, 21; Dan. ap. 3, 13; አብዝኀ፡ ኅሳሬ፡ ለወለተ፡ ይሁዳ፡ ኅስርት፡ Thren. 2, 5; ἄτιμος (opp. ἔντιμος ክቡር፡) Jes. 3, 5; Job 30, 4; ኅሱረ፡ ነፍስ፡ *humiliatus animo*, F. M. 26, 8. 2) *miser, aerumnosus, infelix:* ταλαίπωρος Ps. 136, 11; Sap. 13, 10. 3) *vilis, contemtus, probrosus, contumelia notatus:* በእንተ፡ አልባሲሁ፡ ኅሱር፡ Sx. Teq. 27; ድቀት፡ ኅሱር፡ πτῶμα ἄτιμον Sap. 4, 19; ረሰይኩክሙ፡ ኅሱራነ፡ (ἐξουδενωμένους) Mal. 2, 9; ወለት፡ አብድ፡ ኅስርተ፡ ትከውን፡ (ἐν ἐλαττώσει) Sir. 22, 3. 4) sensu ethico, *depravatus, perditus:* ምግባሪክሙ፡ ሕሡም፡ ወኅሱር፡ (διεφθαρμένος) Hez. 20, 44; eodem modo intelligendum videtur ደብር፡ ኅሱር፡ ὄρος διεφθαρμένον Jer. 28, 25; ἀσύνθετος Jer. 3, 8. 10 (ምርዐት፡ 3, 7).

ኅሳር፡ subst. (nonnumquam ኅሰር፡, ut N. T. Polygl. Rom. 1, 27; Phil. 3, 8; 1 Cor. 15, 43) m. et fem., Pl. ኅሳራት፡ 1) *humilitas, vilis conditio, detrimentum, inopia:* ταπείνωσις መዋዕለ፡ ኅሳሬ፡ Thren. 1, 7; Ps. 89, 3; πτῶμα ጽኑሕ፡ ሎቱ፡ ኅሳር፡ ዕፁብ፡ Job 18, 12; (cfr. ለኅሳርኪ፡ εἰς πρόσκομμα σεαυτῇ Jer. 3, 3); ζημία Phil. 3, 8; inopia in Lud. comm. ad hist. Aeth. p. 561, Nr. 18. 2) *miseria, aerumna, infelicitas,* ταλαιπωρία Ps. 68, 24; Job 30, 3; Jes. 47, 11. 59, 7. 60, 18; Jer. 6, 26; Rom. 3, 16. 3) *ignominia, probrum, dedecus,* (raro: *pudor*), *contumelia, convicium:* ἀτιμία ኅሳር፡ ወክብር፡ Sir. 5, 13; Jes. 10, 16; Prov. 3, 35. 9, 7. 14, 35; Rom. 9, 21; Ps. 82, 15; Job 12, 21; Jer. 13, 26; Dan. 12, 2; 1 Cor. 15, 43; በኅሳር፡ ἐν ἀτιμίᾳ Judith 1, 11; αἰσχύνη Jer. 20, 18; ἀσχημοσύνη Thren. 1, 8; Rom. 1, 27; ἐντροπή Ps. 68, 23; ይከውነከ፡ ለኅሳር፡ Jes. 16, 12; μῶμος Sir. 20, 24; κατάγνωσις እኪት፡ ኅሳሩ፡ Sir. 5, 14; ὄνειδος ኅሳር፡ ለሰብእ፡ አስተሐቅሮታ፡ ለእሙ፡ Sir. 3, 11. 41, 6; ὀνειδισμοί Jes. 47, 3; ὕβρις ትረውጽ፡ ኅሳሩ፡ ቅድሜሁ፡ Job 15, 26; Jes. 10, 33. 28, 1; praeterea ኅሳር፡ ዐቢይ፡ Kuf. 12; 4 Esr. 6, 62; proverbium ትዕቢት፡ አቡሁ፡ ወወልዱ፡ ኅሳር፡ *superbia gignit ignominiam*, Lud.; ኀበ፡ ሀሎ፡ ትዕቢት፡ ሀለወ፡ ኅሳር፡ Lud. ex Enc. Sen. 27; ፍትወት፡ (concupiscentia) ይእቲ፡ እሞን፡ ለኅሳራት፡ ወለድካማት፡ F. N. 24, 1. 4) *abominandum:* ኅሳሩ፡ ለሙስና፡ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως Matth. 24, 15; ኅሳርኪ፡ τὰ προσοχθίσματά σου Hez. 5, 11.

ኅስረት፡ n. act. *ignominiae* vel *contumeliae illatio*, Lud. sine auct.

ኀሰርሰረ፡ vid. sub ኀሰረ፡

ኀበ፡ praep.; in libris Mss. antiquioribus et impressis nonnumquam ኀቤ፡ (ut: በኀቤ፡ አንቀጽ፡ Am. 5, 15 Cod. Laur.; ኀቤአ፡ Jos. 10, 4 ann.; Joh. 4, 6 rom.; vid. gramm. § 167, 3); c. suff.: ኀቤየ፡, ኀቤከ፡ ኀቤሁ፡ ኀቤነ፡ al. (gramm. § 167, 3); significat 1) propinquitatem et contiguitatem: *ad, apud, juxta;* conjungitur cum nominibus loci, rei, personae: ኀበ፡ ተከዚ፡ παρὰ τὸν ποταμόν Ex. 2, 3; Ps. 1, 3; Hez. 19, 10; ቆመት፡ ድኅሬሁ፡ ኀበ፡ እገሪሁ፡ Luc. 7, 38. 8, 35. 5, 2; ኀበ፡ ዐዘቅት፡ ἐπὶ τῇ πηγῇ Joh. 4, 6; ሀሎ፡ ኀበ፡ ኆኅት፡ Matth. 24, 33; ሀለዉ፡ ኀቤሁ፡ ሰብእ፡ ብዙኃን፡ Luc. 5, 1; ቆመ፡ አፍአ፡ ኀበ፡ ኆኅት፡ πρὸς τῇ θύρᾳ Joh. 18, 16; πρὸς τὸ μνημεῖον Joh. 20, 11; እነብር፡ ኀቤክሙ፡ 1 Cor. 16, 6; 2 Cor. 1, 12; ቃል፡ ሀለወ፡ ኀበ፡ እግዚ“፡ Joh. 1, 1. 2; እንተ፡ ኀቤየ፡ ἡ πλησίον μου Cant. 1, 9. 15; ነፋኄ፡ ቀርን፡ ኀቤየ፡ ሀሎ፡ ἐχόμενά μου 2 Esr. 14, 18; Dan. 10, 4. a) *apud* alqm i. e. *in domo* ejus: ቦቱ፡ ኀቤነ፡ ማዕረ፡ παρ' ἡμῖν Gen. 24, 25; ንበር፡ ኀቤሁ፡ οἴκησον μετ' αὐτοῦ Gen. 27, 44; አኀድር፡ ኀቤክሙ፡ κατοικιῶ ὑμᾶς Jer. 7, 3. b) in potestate alcjs i. e. *penes:* ኵሎ፡ ዘሀሎ፡ ኀቤሆሙ፡ τὰ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν Gen. 35, 4; ብየ፡ ኀቤየ፡ ራብዕተ፡ እዴሃ፡ ለሰቅል፡ 1 Reg. 9, 8. 21, 3; ዝንቱ፡ እምከመ፡ ሀለወ፡ ኀቤክሙ፡ ταῦτα ὑμῖν ὑπάρχοντα 2 Petr. 1, 8; ኀቤየ፡ ሀሎ፡ መራኁት፡ ἔχω Apoc. 1, 18; ኀቤከ፡ ውእቱ፡ Kuf. p. 136. c) in animo alcjs i. e. *in, penes:* ኢሀለወት፡ ጽድቅ፡ ኀቤነ፡ ἐν ἡμῖν 1 Joh. 1, 8. 10. 2, 4; ትእዛዘ፡ ዚአየ፡ ኅባእ፡ ኀቤከ፡ παρὰ σεαυτῷ Prov. 7, 1; ፈቂደ፡ ገቢረ፡ ሠናይ፡ ሀሎ፡ ኀቤየ፡ παράκειταί μοι Rom. 7, 18. 2) motionem vel directionem ad locum, rem, personam: *ad, versus, in,* ἐπὶ, πρός al.: አዕይንቲሁ፡ ለእግዚ“፡ ኀበ፡ እለ፡ ይፈርህዎ፡ Sir. 31, 19. 15, 19; Ps. 33, 16. 17; 1 Petr. 3, 12; ወእምድኅሬሁ፡ ኀበ፡ ምውታን፡ Koh. 9, 3; ወፅአ፡ ኀበ፡ ኆኅት፡ Tob. 11, 9; አሌዕል፡ እዴየ፡ ኀበ፡ እግዚ“፡ Gen. 14, 22; አቀውም፡ ሥርዐትየ፡ ኀቤሁ፡ Gen. 17, 19; frequentissime usurpatur post verba eundi: መኑ፡ የሐውር፡ ኀበ፡ ዝንቱ፡ ሕዝብ፡ Jes. 6, 8; exeundi: ይወጽእ፡ ኀበ፡ ማይ፡ Ex. 7, 15; Joh. 6, 68; Gen. 29, 1; intrandi Ex. 5, 1, ascendendi Ruth 4, 1; veniendi እመጽእ፡ ኀቤከ፡ 1 Reg. 20, 9; Hez. 20, 1; Marc. 4, 1 5, 21; Luc. 8, 4. 35. 19, 37; mittendi Luc. 11, 49; Gen. 37, 13; currendi Jes. 28, 4; Job 39, 30; appropinquandi Luc. 10, 9. 7, 6; tradendi et vendendi (alicui) Matth. 20, 18; Lev. 25, 14. 39; ferendi Luc. 12, 11; deponendi et jaciendi Matth. 15, 30; Act. 7, 58; 1 Petr. 4, 19; fugiendi, se recipiendi Ps. 142, 11; Kuf. 27 (ጐየይ፡ ኀበ፡ ላባ፡); revertendi et reducendi 1 Petr. 2, 3; Ex. 24, 14; 4 Esr. 9, 40; attingendi 2 Par. 3, 11; inclinandi Ps. 16, 7. 30, 2; monstrandi (vid. አመረ፡, መርሐ፡); aspiciendi ይኔጽሩ፡ ኀበ፡ Hos. 3, 1; Matth. 14, 19; clamandi, rogandi, precandi: ጸራኅ፡ ኀቤየ፡ Jer. 40, 3; ይስእሉ፡ ኀበ፡ እግዚ“፡ Sir. 38, 14; ጸሊ፡ ለነ፡ ኀበ፡ እግዚ“፡ Jer. 49, 2; querendi, accusandi Hen. 89, 15; Ps. 108, 19; transmutandi: ተወለጠ፡ ፍሥሓሆሙ፡ ኀበ፡ ሐዘን፡ Sx. Teq. 14; ወለጡ፡ ግዕዘሙ፡ ኀበ፡ ሥርዐተ፡ መላእክት፡ Org. — De usu vocis ኀበ፡ post ከፈለ፡ vid. ከፈለ፡ — Pronomini relativo postponere licet praepositionem ኀበ፡, ut: ምድር፡ዘኀበ፡ነበርክሙ፡ Lev. 18, 3. 14, 40; Gen. 47, 4; አንቀጽ፡ዘኀበ፡ይከዕዉ፡እዳው፡ 2 Esr. 12, 13; Sir. 36, 31 (gramm. § 202, 2). Componitur cum aliis praepositionibus: ለኀበ፡, quod accuratius, quam ኀበ፡, directionem in locum, rem, personam notat 1) *ad, versus, in* Hen. 56, 5; በሕታውያን፡ተመያጥያን፡ለኀበ፡ዓለም፡ *anachoretae in mundum revertentes*, Phlx. 5; መርሕ፡ለኀበ፡ክርስቶስ፡ παιδαγωγὸς εἰς Χριστόν Gal. 3, 24; 2 Reg. 24, 11; ዝንቱ፡ጾታ፡ይትከፈል፡ለኀበ፡ብዙኀ፡ክፍል፡ F. M. 23, 2. 2) adhibetur designandis rationibus, quae inter res vel personas intercedunt: a) *cum, inter, erga:* ከመ፡ትሑሩ፡በኂሩት፡ለኀበ፡እለ፡አፍኣ፡ εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω 1 Thess. 4, 12; 2 Cor. 5, 12. b) *in iis quae pertinent ad:* ለኀበ፡እግዚ"፡ τὰ πρὸς τὸν ϑεόν Hebr. 5, 1 (at 2, 17 ለመንገለ፡). c) *in modum, tamquam, instar:* አንተ፡ትከውኖ፡ሎቱ፡ለኀበ፡እግዚ"፡ σὺ δὲ αὐτῷ ἔσῃ τὰ πρὸς τὸν ϑεόν Ex. 4, 16 (at 18, 19 በኀበ፡). d) *ad modum, normam:* ተላውያን፡ለኀበ፡ቃሉ፡ Phlx. 3.

በኀበ፡ quod accuratius, quam ኀበ፡, propinquitatem vel viciniam loci significat; frequentissime usitatum 1) *ad, apud, juxta, propter:* πρὸς τῇ βαλάνῳ Jud. 9, 6; ἐπὶ τοῦ ὕδατος Ps. 105, 32; Luc. 20, 37; በኀበ፡አንቀጸ፡ሀገር፡ ἐπὶ ταῖς ϑύραις 1 Reg. 21, 13; በኀበ፡ፈለግ፡ ἐπὶ τὸν ποταμόν 2 Esr. 8, 21; Hez. 21, 15; ሕዝብ፡በኀበ፡አንቀጽ፡ οἱ ἐν τῇ πύλῃ Ruth 4, 11; በኀበ፡አረፍት፡ παρὰ τὰ τείχη Hez. 33, 30. a) apud i. e. *in domo* alcjs vel *cum* vel *inter:* ሞተ፡በኀበ፡ታራ፡አቡሁ፡ (ἐνώπιον) Gen. 11, 28; ወፅአ፡በኀቤሁ፡ Kuf. 21; ብዕል፡ዘይትዐቀብ፡በኀበ፡ዘአጥረዮ፡ Koh. 5, 12; በኀቤከ፡ጥበብ፡ተዘግበት፡ Job 15, 8; በኀቤክሙ፡ጠፍአት፡ጥበብ፡ μεϑ' ὑμῶν 12, 2; Jesaias በኀበ፡ነቢያት፡ዘተንእደ፡ *qui inter prophetas laudatur*, Sx. Ter 3 Enc. b) apud i. e. *a, ab* (παρὰ c. Gen.), conjunctum cum verbis accipiendi, emendi, reportandi, petendi, interrogandi, audiendi, comperiendi: ኢትንሥኡ፡ቤዛ፡በኀበ፡ቀታሊ፡ Num. 35, 31; Zach. 6, 10; ተመጠወ፡መጽሐፈ፡በኀበ፡ሐዋርያት፡ Jes. 37, 14; 2 Tim. 1, 18; Ex. 29, 28; እንተ፡ተሣየጠ፡በኀበ፡ኤፍሮን፡ Gen. 23, 19; ዕሤትኪ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Ruth 2, 12; Eph. 6, 8; ተኀሥሣ፡ለጥበብ፡በኀበ፡እኩያን፡ Prov. 14, 6; እሙንቱ፡በኀበ፡አበዊሆሙ፡ተመሀሩ፡ Sir. 8, 9; 2 Tim. 3, 14; ሰአሉ፡በኀቤሁ፡ንጉሠ፡ 1 Reg. 8, 10; ዘይሴአል፡ነገረ፡ዘከመዝ፡በኀበ፡ጠቢባን፡ Dan. 2, 10; Act. 9, 14 Platt; ዘሰማዕኩ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Jes. 21, 10; Matth. 14, 8. Plura exempla invenies sub verbis modo laudatis aliisque hujus generis. Multis in locis በኀበ፡ et እምኀበ፡ promiscue usurpatur. 2) Adhibetur, ubi rem in animo vel potestate alicujus esse, ejus consilio et judicio convenire, ei acceptum vel reprobatum esse significatur: a) *penes, in animo* alicujus: ዝንቱ፡ኵሉ፡በኀቤከ፡ሀሎ፡ ταῦτα ἔχων ἐν σεαυτῷ Job 10, 13; ሣህል፡ወጽድቅ፡በኀቤሁ፡ παρ' αὐτοῦ 23, 7; አኮኑ፡በኀቤሁ፡ግርማ፡ 25, 2; ኍልቈ፡አውራኂሁ፡በኀቤከ፡ 14, 5. b) *coram, e sententia, consilio, judicio* alicujus, nec non *a*, vel casus Dativi (עִם, אֶת, عِنْدَ) ἔναντι Sir. 10, 7; ἐν τοῖς ὀφϑαλμοῖς αὐτοῦ በኀቤሁ፡ 8, 16; ሙብእስ፡ይእቲ፡በኀበ፡አብዳን፡ τραχεῖα τοῖς ἀπαιδεύτοις 6, 20. 21, 18; πρὸς μέ Koh. 9, 13; እፎ፡ይከውን፡ጻድቀ፡በኀበ፡እግዚ"፡ παρὰ Κυρίῳ Job 9, 2; Sir. 47, 3; Ps. 138, 11. 16; 4 Esr. 10, 72; አሐቲ፡ዕለት፡በኀበ፡እግዚ"፡ከመ፡፲፻ዓመት፡ 2 Petr. 3, 8; መሥዋዕተ፡ረሲዓን፡ርኩስ፡በኀበ፡እግዚ"፡ወጸሎተ፡ኄራንሰ፡ሥሙር፡በኀቤሁ፡ Prov. 15, 8. 9; ርጉም፡በኀበ፡እግዚ"፡ Sir. 3, 16; ተፈቅረ፡በኀበ፡ብዙኃን፡ 4, 7. ሠናይ፡አንተ፡በኀቤየ፡ 2 Reg. 1, 26; Gen. 28, 8; ፍቁር፡በኀበ፡እግዚ"፡ ὑπὸ τοῦ ϑεοῦ Sir. 46, 13; ይትዌደስ፡በኀበ፡ሰብእ፡ Prov. 12, 8; 2 Cor. 5, 12; ተጸልአ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Prov. 22, 14; 1 Petr. 2, 4; Matth. 10, 22; ቀሊል፡በኀበ፡እግዚ"፡ Sir. 11, 21; በኀበ፡ሰብእ፡ኢይትከሀል፡ Matth. 19, 26. 3) Sicut ለኀበ፡ etiam በኀበ፡ inservit designandis rationibus, quae inter res vel personas intercedunt: a) de ratione societatis vel communionis: *cum, inter, coram,* (πρὸς): ሑሩ፡በልቡና፡በኀበ፡ባዕዳን፡ Col. 4, 5 Platt; ንርከብ፡ሰላመ፡በኀበ፡እግዚ"፡ Rom. 5, 1; ቦሙ፡ሞገሰ፡በኀበ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ Act. 2, 47; 2 Cor. 3, 4; 1 Joh. 5, 14 (ኀበ፡ 3, 21). b) de ratione comparationis vel *in modum, quasi, instar,* ut: ኩኖሙ፡ለሕዝብ፡በኀበ፡እግዚ"፡ τὰ πρὸς ϑεόν Ex. 18, 19 vel *comparatus cum (ad, pro, prae):* Gen. 47, 9; ምንተ፡ይከውን፡ሐሠር፡በኀበ፡ሥርናይ፡ Jer. 23, 28; በኀበ፡ዕመቀ፡ማይ፡ *si compares cum profunditate aquarum,* Org. c) de ratione normae *ad modum, secundum:* በኀበ፡ጽድቅ፡ተናገርከ፡ 4 Esr. 8, 43.

እምኀበ፡ vel **እምነ፡ኀበ፡** *e vicinia* vel *a parte* alcjs (מֵאֵת, מֵעִם, مِنْ عِنْدِ, ܡܢ ܠܘܬ); dicitur de iis, qui vel quae recedunt vel procedunt ab eo, apud quem vel quod fuerant: *a, ab (ex),* παρὰ c. Gen. et ἀπὸ: ሶበ፡ሖርከ፡እምኀቤየ፡ 1 Reg. 10, 2; ተንሥአ፡እምኀበ፡ዐዘቅተ፡መሐላ፡ Gen. 46, 5. 23, 3; ተንሥአ፡እምኀበ፡ማእድ፡ 1 Reg. 20, 34; ተገሐሡ፡እምነ፡ኀበ፡ተዓይኒሆሙ፡ Num. 16, 26; ወፅአ፡ሰይጣን፡እምኀበ፡እግዚ"፡ Job 1, 12; Jer. 3, 1; Ex. 8, 8. 9, 33; Marc. 14, 43; ወረደ፡እምኀበ፡አኀዊሁ፡ Gen. 38, 1; Jud. 9, 37; ትፌንዎ፡እምኀቤከ፡ Deut. 15, 12; al. a) Saepissime conjungitur cum verbis accipiendi: Act. 22, 5 Platt; Ruth 4, 5; 2 Reg. 3, 15; ለእመ፡ኢተውህበ፡ሎቱ፡እምኀበ፡አብ፡ Joh. 6, 65; እምኀበ፡ዘትሴፈዉ፡ትትፈደዩ፡ Luc. 6, 34; poscendi Matth. 20, 20; Ex. 22, 13; interrogandi et audiendi Matth. 2, 16; Act. 24, 8 Platt; Ob. 1; mittendi Asc. Jes. 11, 1; Joh. 1, 6; al. b) Deinde de eo, a quo tamquam *auctore* vel *causa* aliquis vel aliquid proficiscitur: ቃል፡ዘኮነ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ኀበ፡ Jer. 18, 1 al.; ነድይኒ፡ወብዒልኒ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ውእቱ፡ Sir. 11, 14; Jes. 22, 5. 26, 19; እምኀበ፡እግዚ"፡ኮነት፡ዛቲ፡መንክር፡ Matth. 21, 42; Marc. 12, 11; Jac. 1, 17; 1 Joh. 4, 1; ረድኤትየ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ Ps. 120, 2; Joh. 7, 17. 6, 46; እምኀቤሁ፡አነ፡ወውእቱ፡ፈነወኒ፡ 7, 29. 9, 33; ኀነቆ፡መንፈስ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ 1 Reg. 16, 14; itaque conjunctum cum verbis passivis significat *a, per* (παρὰ, ὑπὸ, διά c. Gen.), ut Matth. 2, 15. 3, 6. 4, 1 seq. c) Denique nota: አነ፡እፈዲ፡እምኀቤየ፡ ἀπετίννυον παρ' ἐμαυτοῦ, *a me* i. e. *ex meis* Gen. 31, 39; ብልዑ፡ወስተዩ፡ዘእምኀቤሆሙ፡ *quod ab iis* (sc. datum est) Luc. 10, 7; Phil. 4, 18. — Ut ኀበ፡ ita etiam እምኀበ፡ pronomini relativo postponere licet, ut እለ፡እምኀበ፡ pro እምኀበ፡እለ፡ Hen. 72, 3.

እስከ፡ኀበ፡ *usque ad* Apoc. 14, 20 Platt; Jud. 18, 13; 2 Reg. 6, 6.

እንተ፡ኀበ፡ *praeter* et *per* (locum) post verba transeundi, praetereundi, ut: ዘኀለፈ፡እንተ፡ኀቤሃ፡ ὁ παραπορευόμενος ἐπ' αὐτῆς Jer. 19, 8; ያመጽኦሙ፡እንተ፡ኀበ፡አንቅዕተ፡ማይ፡ διὰ πηγῶν ὑδάτων ἄξει αὐτούς Jes. 49, 10 (plura exempla vid. sub verbo ኀለፈ፡); Christus ait: አልቦ፡ዘይክል፡መጺአ፡ኀበ፡አብ፡ዘእንበለ፡እንተ፡ኀቤየ፡ M. M. f. 14.

ኀበ፡ adv. relativum, (etiam ኀቤ፡ in antiquioribus libris, ut

Joh. 1, 40 rom.), *ubi, quo* (gramm. § 161, b et § 201). Usurpatur ut in enunciationibus relativis ita in interrogativis aliunde pendentibus, ut: ኢተዐውቀ፡ኀበ፡ነበረ፡ Job 6, 17; ርእዩ፡ኀበ፡የኀድር፡ Joh. 1, 40; ሰምዐ፡ሳኦል፡ኀበ፡ሀሎ፡ዳዊት፡ 1 Reg. 22, 6. Ubi relative usurpatur, pro correlato demonstrativo habet ህየ፡, ut: ኀበ፡ሀሎኩ፡አነ፡ህየ፡ይሄሉ፡ዘይትለአከኒ፡ Joh. 12, 26; 2 Esr. 14, 20; Matth. 24, 28; vel ዝየ፡, ut: 4 Esr. 10, 67. Referri potest ad nomen vel loci vel personae vel rei praemissum, ut እመካን፡ኀበ፡ *e loco, ubi,* Ruth 1, 7. 2, 9; 1 Reg. 23, 22; Matth. 13, 50; Ps. 62, 3; እምላዕሉ፡እምኀበ፡አቡሃ፡ለብርሃን፡ኀበ፡አልቦ፡ተውላጠ፡ παρ' ᾧ Jac. 1, 17 rom., et hoc nomen ab adv. relativo ኀበ፡ ita attrahi potest, ut in constructione verbo enuntiationis relativae subjungatur: ወሀገረኒ፡ኀበ፡ቦእክሙ፡ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰςέρχησθε Luc. 10, 8. 10 rom. (Platt: ወሀገርኒ፡); ምድረ፡ኀበ፡አመጽእ፡ኵናተ፡ γῆ ἐφ' ἣν ἂν ἐπάγω Hez. 33, 2. Sed etiam ubi nomen, ad quod refertur, non memoratum est, ኀበ፡ locum habet et latine vertitur *ibi, ubi:* እንበር፡ኀበ፡ረከብኩ፡ Jud. 17, 9; ሐቅል፡ውእቱ፡ኀበ፡ሀለውነ፡ Luc. 9, 12; ኀበ፡ኀደርኪ፡አኀድር፡ Ruth 1, 16, vel *eo, ubi:* ኀበ፡አልቦ፡ረድኤት፡እወስደከ፡ Sir. 8, 16; Gen. 31, 19; Joh. 6, 62; vel *eo, quo* ኀበ፡ሖርኪ፡አንቲ፡አሐውር፡ Ruth 1, 16; ይወፅእ፡ካሞስ፡ኀበ፡ያፈልስዎ፡ Jer. 31, 7; Matth. 8, 19; nec numquam elliptice (omisso nomine *loci*) ponitur pariter atque in sermone Latino, ut: ኢረከበት፡ኀበ፡ታዐርፍ፡እግራ፡ *non invenit (locum) ubi quiescere sineret pedem* Gen. 8, 9; Matth. 8, 20; Ps. 83, 3. (Nota: መካን፡ኀበ፡ (pro እምኀበ፡) ወፃእክሙ፡ Kuf. 11; et ዘእንበለ፡እሑር፡ኀበ፡ (*eo, unde*) ኢይገብእ፡ Job 10, 21). Praeterea in ipsa enunciatione relativa adverbium ኀበ፡ pronomen demonstrativum ህየ፡ vel praepositionem cum pron. suff. (quamquam aliquot vocabulis ab ipso separata) sibi subjungere amat, ut: መካን፡ኀበ፡ኖመ፡ህየ፡ *locus ubi dormivit* Ruth 3, 4; ቤት፡ኀበ፡ተሰምየ፡ስምየ፡ውስቴቱ፡ *domus in qua,* Jer. 7, 10. 12. 14; Gen. 13, 4; Jos. 22, 19; in specie, ubi ኀበ፡ *quo* significat: Lev. 18, 3; Koh. 9, 10; Hez. 36, 21; Jer. 8, 3. 16, 15. — Nonnumquam ኀበ፡ *ubicumque, quocumque* vertere licet ut Marc. 9, 18. 14, 9; Luc. 9, 57; Apoc. 14, 4; quamquam aliis in locis, ubi accuratius loquuntur, ኵለሄ፡ vel ኵሉ፡ praemittitur, ut: ተሐውር፡ኵለሄ፡ኀበ፡ፈነውኩከ፡ Jer. 1, 7; በኵሉ፡ኀበ፡ሀለዉ፡ Ex. 10, 23. — Geminare licet ኀበ፡, ut: ኀበ፡ኀበ፡ *magis magisque eo, ubi* 2 Reg. 3, 1. — De ቦኀበ፡ *alicubi, uspiam,* et de ቦኀበ፡ — ቦኀበ፡ *aliâs — aliâs* vid. ቦ፡ — Etiam huic adverbio relativo ኀበ፡ variae praepositiones praeponuntur, ut: በኀበ፡ *ubi* Gen. 19, 27. 31, 13; Hen. 12, 1; Matth. 13, 57; Jos. 8, 24; vel ad nomina rerum vel personarum relatum: *in quo,* ut: ሰረገላ፡በኀበ፡ይጼእን፡ *currus in quo vehitur* Hen. 73, 2; መላእክት፡በኀበ፡ሀለዉ፡ምጥዋን፡ *angeli quibus traditi sunt* 63, 1. 72, 5; vel *ibi ubi* Ruth 1, 17; Sir. 21, 28. 22, 1; vel *ubicumque* Matth. 26, 13. እምኀበ፡ vel እምነ፡ኀበ፡ 1) *unde (ibi unde, eo unde)* Matth. 12, 44; Hen. 41, 3; Luc. 20, 7; ቦብሔር፡እምኀበ፡ይወፅእ፡ብሩር፡ Job 28, 1. 34, 15; Asc. Jes. 7, 27; Ps. 103, 10; Gen. 13, 3. 2) *inde ubi* Hebr. 7, 1; 1 Reg. 4, 12; ተንሥአት፡እምኀበ፡ወድቀት፡ Judith 10, 2; ἐκ τοῦ τόπου οὗ Jer. 13, 7; Esth. 7, 7; Gen. 14, 17. እንተ፡ኀበ፡ *a qua parte, per quem* (locum), *ubi:* እንተ፡ኀበ፡ኢተሐዘበ፡ያሠግሮ፡ οὗ Sir. 23, 21; ኢያአምር፡እንተ፡ኀበ፡ይመጽአ፡ኀጢአት፡ πόθεν Sir. 27, 27; አናቅጽ፡እንተ፡ኀበ፡ይበውኡ፡ ἐν αἷς Jer. 17, 19; ክልኤ፡ፍናው፡እንተ፡ኀበ፡ትበውእ፡ Hez. 21, 20; Ps. 143, 17 (Hen. 16, 1); የሐንጽ፡እንተ፡ኀበ፡ይነድፉ፡ βελοστάσεις Hez. 21, 22. — Caeterum pro እንተ፡ኀበ፡ etiam ኀበ፡እንተ፡ legitur: ኀበ፡እንተ፡ (v. እንተ፡ኀበ፡) ኢተሐዘብከ፡ Sir. 19, 27.

Etiam alias praepositiones sibi praepositas fert, ut: መልዕልተ፡ኀበ፡ *supra ubi,* Matth. 2, 9, እስከ፡ኀበ፡ይገብእ፡ (pro እስከ፡አመ፡) *usque ubi* Kuf. p. 99 ann. 9.

ኀበለ፡ *ligare* vid. sub ሐበለ፡

ኀበለ፡ rad. inus., cujus potestas prima in *perversitate, pravitate, excedendo modum* fuisse videtur (vid. ሐበለ፡ n. 3; ሐቡል፡ n. 2; ሕብል፡ n. 2; חָבַל et ܚܒܠ; خَبِلَ *mente alienatus est* (verrückt ſein); vicina sunt עָוַל عال et אָוַל).

ተኀበለ፡ III, 1 1) *audere, sibi sumere, sibi arrogare,* c. absol., ut እፎ፡እንከ፡ተኀበለ፡ልብከ፡ τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου Job 15, 12; እእመርክሙ፡ከመ፡ተኀቢልክሙ፡ትቀውሙ፡ላዕለ፡ነፍስየ፡ ὅτι τόλμῃ ἐπίκεισθέ μοι 21, 27; ተኀበሉ፡አግብርት፡ወወረዱ፡ላዕሌነ፡ ἐτόλμησαν καταβαίνειν Judith 14, 13; Esth. 1, 18; ደንገፁ፡ፋርስ፡እምነ፡ተኀብሎታ፡ τὴν τόλμαν αὐτῆς Judith 16, 10; ተኀብሎቶሙ፡ τὸ θράσος αὐτῶν Sap. 12, 17; Rom. 10, 20. 15, 15; c. seq. Subj. Marc. 12, 34; Act. 5, 13; Rom. 15, 18. 5, 7; Judae 9; Phil. 1, 14; 2 Reg. 3, 8; 4 Esr. 13, 10; Esth. 7, 5; Jes. 22, 16; vel c. ከመ፡ seq. Subj.: ተኀበለ፡ከመ፡ይንሣእ፡መዓርገ፡ክህነት፡ F. M. 3, 5; ዘተኀበለ፡ከመ፡ያውስብ፡ራብዓየ፡ 5, 10; vel c. ላዕለ፡ rei, ut: ቀሲስ፡ዘተስዕረ፡በርትዕ፡በእንተ፡ኀጢአቱ፡ወእምዝ፡ተኀበለ፡ላዕለ፡ግብረ፡መልእክት፡ (*officia muneris sibi arrogat*) F. N. 6. 7, 5; nec non c. Acc.: እፎ፡ተኀበልከ፡ዘንተ፡ነገረ፡ *quomodo ausus es hunc sermonem* sc. (proferre) V. S. 2) *discrimini committere, in aleam dare:* ተኀቢሎሙ፡ርእሶሙ፡አምጽእዎ፡ ἐν ψυχαῖς αὐτῶν ἤνεγκαν 1 Par. 11, 19.

ኀቡል፡ part. *audax:* ኀቡላን፡ወዝሉፋን፡ τολμηταὶ αὐθάδεις 2 Petr. 2, 10.

ኀባሊ፡ n. ag. i. q. ተኀባሊ፡, modo lectio proba sit: ደፋሪ፡ወኀባሊ፡ Kedr f. 71.

ተኀባሊ፡ n. ag. (III, 1) *audax, arrogans:* θρασύς in loquendo Chr. Ta. 4; Lud. e Ms. Colb.

መስተኀብል፡ a Ludolfo e Rom. 1, 30 allegatum; sed eo in loco መስተሀብብ፡ legendum est, q. v. sub ሀበበ፡

ኅብር፡ *color* vid. sub ሐበረ፡

ኀበረ፡ et **ኀብረ፡** I, 1 [חָבַר *conjunctus, consociatus fuit;* ܚܒܪ *consociavit;* coll. جَبَرَ *religavit;* vicinum est ሐበለ፡ q. v.] Subj. ይኀበር፡ 1) *connexum esse, concurrere,* የኀብር፡ቀሥም፡ምስለ፡ማእረር፡ወይትራከብ፡ዘርእ፡ምስለ፡ሠርጽ፡ Am. 9, 13; ሶበ፡ኀብረ፡በዓለ፡ሰማዕታት፡ምስለ፡ጾም፡ F. N. 15 (cum die jejunii). 2) *consociari, se applicare, adjungere ad* alqm, *uniri:* አሶርሂ፡ኀበረ፡ምስሌሆሙ፡ Ps. 82, 7; የኀብር፡ምስሌከ፡ συμβιώσεταί σοι Sir. 13, 5; ኢትኀበር፡ምስለ፡ኃጥአን፡ለእመ፡በዝኁ፡ μὴ προςλογίζου σεαυτὸν ἐν πλήθει ἁμαρτωλῶν 7, 16; ኀበር፡ምስሌነ፡ τὸν σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν Prov. 1, 14; Hen. 11, 11. 91, 4; Phil. 4, 15; ኀብሩ፡ይትቃተልዎ፡

ἅμα πολιορκήσουσι Jes. 9, 21; ኅብሩ፡ ያስተዋፅኡ፡ Rom. 15, 26; ኀቢሮሙ፡ Ps. 73, 9; in spec. ad eum adjuvandum: ከመ፡ ይኅበር፡ ምስሌሁ፡ εἶναι τὴν χεῖρα αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ 4 Reg. 15, 19; አልቦ፡ ዘኀበረ፡ ምስሌየ፡ συμπαρεγένετό μοι 2 Tim. 4, 16. *Uniri*, ut: ሀበነ፡ ንኅበር፡ በዘዚአከ፡ መንፈስ፡ *praebe, ut uniamur in tuo spiritu*, Kid. f. 10. 3) a) *idem sentire cum* aliquo, *consentire*: ኀበረ፡ ኵሉ፡ ተዓይን፡ ወጸርሑ፡ Num. 14, 1; Hen. 47, 2; συμφωνεῖν c. በእንተ፡ rei Matth. 18, 19; መላእክት፡ ኅብሩ፡ ምስሌሆሙ፡ በዛቲ፡ ኀጢአት፡ 2 Esr. 9, 2; Lev. 20, 5; Act. 15, 22; in disputationibus et colloquiis respondens ait: ኀበርኩ፡ ምስሌከ፡ σύμφημι, *assentior*, Cyr. c. Pall. f. 68. 72. b) in specie *conspirare, conjurare*, c. ላዕለ፡ *contra* Gen. 14, 3; Num. 14, 35; ከመ፡ ትኅበሩ፡ ላዕሌየ፡ ኵልክሙ፡ 1 Reg. 22, 8; 2 Reg. 15, 31; Jes. 7, 2 (ኅብሩ፡ አራም፡ ምስለ፡ ኤፍሬም፡). c) de dictis, factis, rebus: *consonare, consentire, congruere*: የኅብሩ፡ ቃለ፡ ነቢያት፡ በዝንቱ፡ Act. 15, 15; ኢኀበሩ፡ Marc. 14, 56; ኢኀበረ፡ ስምዖሙ፡ 59; Did. 29; ኢየኅብር፡ እምነቶሙ፡ ምስለ፡ አሚን፡ ዚአነ፡ Cyr. ad Th. f. 13; እንዘ፡ ኢየኅብር፡ ንባቦሙ፡ ἀσύμφωνος Sap. 18, 10; etiam c. በ ejus, quocum consentiunt: እለ፡ የኅብሩ፡ በሕጋ፡ ለቅድስት፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Clem. f. 164. 4) Denique saepissime c. c. Acc. rei: aliquid *commune habere, communicare* cum aliquo, *participem esse* rei, consilii, facti; *conjunctim, simul, unâ, ex communi consensu* agere: ኢየኅብሩ፡ ሕርመተ፡ አይሁድ፡ ምስለ፡ Joh. 4, 9; ኢትኅበሩ፡ ገቢረ፡ በዓል፡ ምስለ፡ አይሁድ፡ Did. 30; ምስለ፡ መስተኀይል፡ ኢትኅበር፡ (v. ኢታኅብር፡) መንገደ፡ Sir. 8, 15; ኅብረት፡ ዐውያተ፡ ምስለ፡ Jes. 15, 8; ኀበርከ፡ ሥርወ፡ ምስሌሆሙ፡ συγκοινωνός τῆς ῥίζης ἐγένου Rom. 11, 17; አኀው፡ ዘየኅብሩ፡ ልበ፡ ὁμόνοια ἀδελφῶν Sir. 25, 1; ብእሲ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ እለ፡ የኅብሩ፡ ግዕዘ፡ ibid.; ዘንኅብር፡ ግብረ፡ ምስሌሁ፡ ὁ συνεργός μου Rom. 16, 21; Phil. 2, 25; Philem. 24; እመ፡ ነኅብር፡ መዊተ፡ εἰ συναπεϑάνομεν 2 Tim. 2, 11; ኀበርክሙ፡ ሐሚመ፡ ምስሌየ፡ συνεπαϑήσατε Hebr. 10, 34; ኀበርክሙ፡ አሚነ፡ ምስሌነ፡ Rom. 1, 12; ኅብሩ፡ ተስፉ፡ Eph. 3, 6; ኀበርከ፡ ማዕሌተ፡ ላዕሌየ፡ ምስለ፡ 1 Reg. 22, 13; እለ፡ ነኅብር፡ ክብረ፡ በሃይማኖት፡ 2 Petr. 1, 1.

አኀበረ፡ II, 1 1) *conjungere, connectere*: ታኅብር፡ ውቃተ፡ Ex. 26, 11; et in C Ex. 36, 16. 17. 18 hebr.; ከመ፡ ያኅብር፡ መሬተ፡ በመሬት፡ Hez. 21, 22 (βαλεῖν χῶμα); Org. 5; M. M. f. 312; *in unum colligere* ex. gr. canones, Syn. Proleg. 2) *consociare*: መኑ፡ ዘያኅብሮ፡ (sic emendaverim pro ዘየኅብሮ፡) ለክርስቶስ፡ ምስለ፡ ቤልሖር፡ 2 Cor. 6, 15; ኵሎ፡ አኀዊሆሙ፡ አኀበሩ፡ ምስሌሆሙ፡ 1 Esr. 5, 3. 3) *conspirationem facere* 3 Reg. 14, 24. 15, 13. 4) *concentum facere, concinere*: አኅብር፡ በቃሎሙ፡ 3 Reg. 22, 13; እለ፡ ይጠፍሑ፡ ወያኅብሩ፡ (v. የኅ"፡) ምስለ፡ ቃለ፡ ዕንዚራ፡ Am. 6, 5; vel *consentire facere*: በኵሉ፡ ያኅብሩ፡ ግዕዘ፡ Herm. p. 11 (vid. I, 1 Nr. 3). 5) *societatem* vel *communionem inire* cum aliquo, *conjunctim* vel *unâ* cum aliquo *agere* aliquid: ብዙኃን፡ እለ፡ አኀበሩ፡ ምስሌሆሙ፡ πολὺς ὁ ἐπίμικτος Judith 2, 20; c. c. Acc. rei, quam conjunctim agunt: ዘአኀበረ፡ ምስሌሆሙ፡ ሐዊረ፡ Num. 1, 51; በአኅብሮ፡ *conjunctim*, Enc. Patrrch.

ተኀብረ፡ III, 1 pass. et refl. *conjungi, consociari*, c. c. ምስለ፡ Hen. 67, 6. 60, 19. 21; ምስለ፡ ጻድቃን፡ ኢይትኀበር፡ Prov. 3, 32; Ps. 140, 5; ይከልአሙ፡ እምዐቂበ፡ ልብ፡ ተኀብሮቶሙ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ ወተናግሮቶሙ፡ ምስሌሆሙ፡ Phlx. 91; c. ውስተ፡ Ps. 15, 4.

ተኃበረ፡ III, 3 equidem nusquam inveni; in loco Ps 15, 4, quo Ludolfus nititur, non est, quod stirpem III, 3 interpretemur.

ኀቡር፡ part. *conjunctus, consociatus*: ኀቡር፡ ምስሌነ፡ በዛቲ፡ ጸጋ፡ 2 Cor. 8, 19; Judas Ischariotes እንዘ፡ ኀቡር፡ ምስሌነ፡ (ለሐዋርያት፡) ውስተ፡ ፩ቅኔ፡ ተሀጕለ፡ Did. 4; ኀቡረ፡ ህላዌ፡ ὁμοούσιος Cyr. c. Pall. f. 66; Lit. 172, 1; ኀቡረ፡ መንበር፡ σύνϑρονος Cyr. c. Pall. f. 74; ኀቡረ፡ ክህንየ፡ συλλειτουργός μου Ep. Joh. Ant. in Cyr. f. 113; ኀቡራነ፡ ግዕዝ፡ *ejusdem ingenii et indolis*, Enc. Mij. 28. — Creberrime usitatur ኀቡረ፡ Acc. adv. *una, simul* (eodem loco, tempore), *conjunctim, pariter, unanimiter*: ἅμα Jes. 9, 21. 11, 7. 13, 3; Jer. 6, 11; Ps. 30, 17; Gen. 22, 6. 36, 7; ምስሌሆሙ፡ ኀቡረ፡ 1 Thess. 4, 17; ὁμοῦ Joh. 4, 36. 20, 4. 21, 2; ἀμφότερα Matth. 13, 30; ἐπὶ τὸ αὐτό Jer. 27, 4; Ps. 47, 4. 54, 15: ሶበ፡ ይኄልዉ፡ አኀው፡ ኀቡረ፡ 132, 1. 2, 2; Deut. 22, 10; 1 Reg. 11, 11; ὁμοϑυμαδόν Job 19, 12. 21, 26; Jer. 5, 5; Judith 8, 29. 13, 17; 1 Esr. 5, 56 (v. ኅብረተ፡) Rom. 15, 6; እንዘ፡ ሀለዉ፡ ኵሎሙ፡ ኀቡረ፡ አሐተኔ፡ Act. 2, 1; ኵሉ፡ ኀቡረ፡ σύμπας Koh. 3, 11. 4, 4. 7, 15; Hen. 13, 3; κοινῇ Sir. 18, 1; ὁμοίως Job 1, 16; ፀመረ፡ vel አድረገ፡ ኀቡረ፡ Sir. 7, 8.

ኅብር፡ subst., plerumque m., Pl. ኅብራት፡ 1) *funis, funiculus* σχοινίον Koh. 12, 6. 2) *tractus* terrae, agri, urbis, castrorum al. (Strecke; Hebraei hanc notionem habent sub חֶבֶל): ውስተ፡ አሐዱ፡ ሕብር፡ እምነ፡ ገራህቱ፡ Ruth 2, 3; ኅብረ፡ ገራህት፡ 2 Reg. 23, 11; Jos. 24, 32; ውስተ፡ ፩ኅብረ፡ ሀገር፡ 1 Reg. 9, 27; castrorum Num. 11, 1. 22, 41. 23, 13; Jud. 7, 11; ኅብረ፡ በድው፡ Num. 33, 6; ኅብር፡ ዘባሕር፡ Jos. 13, 27; ኅብር፡ ዘደብረ፡ ኤፍሬም፡ Jud. 19, 1; Jos. 19, 47. 12, 2; ቁም፡ መንገለ፡ የማን፡ አሐደ፡ ኅብረ፡ *sta versus dextram unum tractum* (sc. spatii, a me remotus) 4 Esr. 2, 54. Deinde significat 3) *latus* (κλίτος) corporis cubici Ex. 38, 3. 10. 4) *caterva* Hen. 89, 10. 69, 22. 5) *fascinatio* (חֶבֶר) Hen. 65, 6.

ኅብረት፡ n. act. 1) *consociatio, unitio, unio, communio*: ኅብረት፡ ህላዌ፡ ἑνουσίας ταυτότης Cyr. c. Pall. f. 77 (*consubstantialitas*); ኅብረት፡ ሥላሴ፡ f. 96; ከመ፡ ይጸግወነ፡ ኅብረተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ *ut nobis largiatur unionem Spiritus sancti* (in Spiritu sancto) Kid. f. 10; ይዕቀበነ፡ በኅብረተ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ f. 18; Lit. 165, 4. 2) *consensus, consonantia, concordia; assensus*: ኅብረት፡ እከይ፡ ወጹግ፡ ὁμόνοια πονηρίας Sap. 10, 5; በአሐዱ፡ ኅብረት፡ τὸ αὐτὸ φρονεῖν Phil. 3, 16 Platt; ὁμόνοια II Can. Ap. 32; ኅብረት፡ ወሰላም፡ ὁμόνοια καὶ εἰρήνη Ep. Cyr. f. 115; ኅብረተ፡ ὁμοϑυμαδόν 1 Esr. 5, 56 var.; ኅብረተ፡ ዜማ፡ *harmonia*, Org. 4; ኅብረተ፡ ቃል፡ *concordantiae*, Prolg. N. T.; ኢይፈቅዱ፡ ኅብረተ፡ አበዊሆሙ፡ *non opus est assensu parentum*, F. N. 24, 3.

ኁባሬ፡ subst. *conjunctio, consociatio, unitio*, Lit. 171, 3; M. M. f. 15; በኁባሬ፡ *conjunctim*, Cant. Patr.

ተኀባሪ፡ n. ag. *se adjungens* alicui, *consociatus*: ተኀባሪ፡ ውስተ፡ ግዕዙ፡ ለቅዱስ፡ *qui in moribus suis sancto se applicat*, Gad. Kar.

ማኅበርት፡ subst. *junctura, commissura*, συμβολή Ex. 36, 25. 28; hebr. Ex. 28, 27 C; muri, structurae ἁρμογή Herm. p. 85; መኑ፡ ይበውእ፡ ውስተ፡ ማኅበርተ፡ እንግድዓሁ፡ (πτύξις ϑώρακος) Job 41, 4.

ማኅበር፡ subst. m. et fem. 1) *congregatio, conventus, coetus, concio*. a) Usurpatur de *quavis multitudine* (congregata):

ማኅበሮሙ፡ πάντες Sap. 17, 17; ማኅበሮሙ፡ ለኃጥኣን፡ Sir. 16, 6. 21, 9; Ps. 25, 5. 85, 13; Hen. 69, 28; ማኅበረ፡ ወራዙት፡ Jer. 6, 11; ማኅበር፡ ዐቢይ፡ Jer. 51, 15; ማኅበሮሙ፡ ለነቢያት፡ 1 Reg. 19, 20; ማኅበረ፡ ያዕቆብ፡ συναγωγαὶ Ἰακώβ Sir. 24, 23; etiam de *agmine*, *turba*, *cohorte* militum; σπεῖρα Matth. 27, 27; ሰራዊተ፡ ገብርኤል፡ በበማኅበሮሙ፡ Lit. Jac. b) de *conventu* vel *consessu* consultantium, συνέδριον, τὸ κοινόν Prov. 15, 22. 23. 27, 22; etiam de *conciliis* vel *conciliabulis* patrum ecclesiae christianae, ut: ማኅበረ፡ ከልቄዶን፡ አብዳን፡ Sx. Hed. 30 Enc.; Sx. Jac. 1; al. c) de *concione* populi Ex. 12, 3. 35, 1; Jud. 20, 1. 2; ማኅበረ፡ ሕዝብ፡ Jer. 33, 17; Sir. 41, 18; 1 Par. 13, 2; in specie de *congregatione*, quae sacrorum causa convenit, Israelitica Joel 2, 16; Sir. 24, 2. 50, 13, et Christiana Jac. 2, 2; Lit. 163, 2. 3; Genz. f. 92. d) de *ecclesia, universitate fidelium* et Judaica et Christiana, Sir. 39, 10. 44, 15; Ps. 73, 2; Hen. 62, 8; Hebr. 12, 23; 2 Thess. 2, 1; ማኅበረ፡ ፫ አስማት፡ *ecclesia Trinitatis*, Org. e) in specie de *conventu religiosorum*, *coenobitarum* Reg. Pach.; Phlx. (vid. ብሕትውና፡); ሥርዐተ፡ ማኅበር፡ *regula conventus* Sx. Masc. 24 Enc. 2) *socii*, *collegae*, *sodales*, eidem sectae, factioni, muneri, negotio addicti: αἵρεσις Act. 26, 5 rom.; ማኅበሩ፡ ለድዮግልጥያኖስ፡ *sodales Diocletiani* (in persequendis Christianis) Sx. Haml. 1 Enc.; etiam Pl.: ማኅበራን፡ *socii*, *collegae* usitatur: ደታን፡ ወአቤሮን፡ ወማኅበራኒሆሙ፡ F. M. 3, 3 (at 3, 5 አብያጺሆሙ፡); Sx. Teq. 15; sacerdos, qui in balneum ire vult, ይሑር፡ ምስለ፡ ማኅበራኒሁ፡ F. M. 32, 3.

ማኅበራዊ፡ adj. rel. *conventualis*, de monachis in conventu viventibus: አኀው፡ ማኅበራውያን፡, መነኮሳት፡ ማኅበራውያን፡ (opp. *eremitis*) Reg. Pach.

አማኅበረ፡ quadrl. II, denomin. 1) *concionem instituere*, *ad concilium convenire*: M. M. f. 48; ዘአፍጠንክሙ፡ ለተጋብኦ፡ ወለአማኅብሮ፡ *qui cito ad concilium convenistis*, Sx. Hed. 10 Enc. 2) *consociare* alqm cum aliis: ኢያማኅበረታ፡ (ለማርያም፡) ኣላ፡ ረሰየታ፡ ለባሕቲታ፡ Lud. e Mss. Colb.

ኅብስት፡ *panis* vid. sub ኀበዘ፡

ኀበበ፡ rad. inus.; vicina sunt (praeter جَبَّ, خَابَ vid. sub ግብ፡) وَقَبَ (יֶקֶב *cupa torcularis, torcular;* وَقْبٌ *scrobs, puteus* in petra) et قَابَ *fodit, effodit.*

ማኅበብት፡ vel ማኅብብት፡ (et ማኅበብ፡ M. M. f. 61), subst., *lacus torcularis*, *torcular*: ከመ፡ ወይኑ፡ ማኅበብቲከ፡ αἱ ληνοί Prov. 3, 10; in titulis *psalmorum* 8. 80. 83 በእንተ፡ ማኅበብት፡ (v. ማኅብብት፡) ὑπὲρ τῶν ληνῶν (עַל־הַגִּתִּית); in Ps. 8 var. መክብብት፡ q. v. — *Voc. Ae.*: ምክያድ፡ ዘ፡ የወይን፡ ዐውድማ፡ ማኅብብኒ፡ ውእቱ።

ኀምበ፡ subst. *fovea* in qua aqua restagnat, *palus*: ዐዘቅት፡ ናጥራን፡ ዘውእቱ፡ ኀምበ፡ (paulo antea: ዐዘቅት፡ ናጥራን፡ ዘዐምዐም፡) *fons nitri in illa palude* Sx. Teq. 13. (Caeterum junctura sonorum ምበ፡ amharicae magis quam aethiopicae linguae propria est).

ኀበበ፡ *amare* vid. sub ሐበበ፡

ኀበበ፡ *diffamare* vid. sub ሀበበ፡

ኀበነ፡ rad., quae convenit cum arab. خَبَنَ (et كَبَنَ) *complicata parte vestem consuit,* ut brevior fieret; IV. *occultavit in sinu* vestium; at in dialecto Tigrensi hoc verbum *fimbriata et ornata veste usus est* significare asserit Ludolfus.

ኅባኔ፡ et **ኅበኔ፡**, subst. (gramm. § 120, a, β) 1) *limbus*, *ora* vestis (*fimbria*, Lud.): ኅባኔ፡ መልበሱ፡ ἡ ὤα τοῦ ἐνδύματος Ps. 132, 2; ኅባኔ፡ (v. ሐብለ፡) ፀፈረ፡ ውስተ፡ ክሣድየ፡ Job 30, 18 (var.); ይኩን፡ መልበሱ፡ ለካህን፡ ርሒበ፡ ዘእንበለ፡ ኅበኔ፡ Syn. f. 293; ጽሕሙ፡ ከነ፡ ነዊኀ፡ ወይበጽሕ፡ እስከ፡ ኅባኔሁ፡ Sx. Genb. 13. 2) Voc. Aeth. vocem ፊቃር፡ voce ኅባኔ፡ explanant; vid. ፊቃር፡ In lingua amharica እበኔ፡ *fasciam capiti circumvolutam* significat (vid. Isenb. lex. amh. p. 124) et Ludolfus in lex. aeth. c. 281 asserit, ኅባኔ፡ esse *cucullum* monachorum.

ኀብአ፡ I, 1 [חָבָא, חָבָה, خَبَأَ, خَبَعَ *abscondit, occultavit*; vic. חָפָה خَفِىَ ܚܦܐ; vid. etiam ከበተ፡] Subj. ይኅባእ፡, κρύπτειν 1) *abscondere, occultare, abdere*, c. Acc. Jos. 6, 25; Ex. 2, 3; Hebr. 11, 23; Kuf. 47; የኀብኡ፡ ሎሙ፡ መሠገርተ፡ Ps. 63, 5. 9, 16; c. Acc. et ውስተ፡ loci Matth. 25, 25; Gen. 35, 4; Jer. 13, 4. 5; ኅብአሙ፡ ኅቡረ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Job 40, 8; ኀብአ፡ እዴሁ፡ ሀካይ፡ ውስተ፡ ሕፅኑ፡ Prov. 26, 15; 1 Cor. 14, 25; abscondere libros (apocryphos) 4 Esr. 14, 29; μετατιθέναι እግዚ"፡ ኀብአ፡ ለሄኖክ፡ Sir. 44, 16. Christus ኀብአ፡ ለመለኮቱ፡ *occultavit divinam suam naturam*, Deg. — *Praecludere* alicui alqd: ኀብእዎ፡ ለልበሙ፡ እምሠናይ፡ Job 17, 4. 2) *celare*: ኅባእ፡ ነገረከ፡ Sir. 1, 24; ይኄይስ፡ አብድ፡ ዘየኀብእ፡ እበዲሁ፡ እምጠቢብ፡ ዘይከብት፡ ጥበቢሁ፡ Sir. 20, 31; Jes. 32, 2; 4 Esr. 14, 5; c. c. Acc. rei et እምነ፡ prs.: ኢትኀብኢ፡ እምኔየ፡ ቃለ፡ 2 Reg. 14, 18; Gen. 18, 17; 1 Reg. 3, 17; c. dupl. Acc.; መኑ፡ ዘየኀብአከ፡ ምክረ፡ Job 42, 3; Gen. 31, 20; Act. 20, 27; c. Acc. et ለ፡ pers.: Kuf. p. 105 (modo lectio ኀብአ፡ sana, nec ኀብኦ፡ legendum sit). 3) intr. *latere* c. Acc. prs., Asc. Jes. 11, 16. 26. — *Voc. Ae.*: ኀብአ፡ ሰወረ፡ ብ፡ ሸሸገ፤ ከበተ፡ ብ፡ ደፈነ፡; *aliud*: ኀብአ፡ ዘ፡ ደፈነ፤ ከበተ፡ ዘ፡ ሸሸገ።

ተኀብአ፡ III, 1 refl. et pass. 1) *occultari, abscondi, se abscondere, occultare* (se subtrahere): ተኀብኡ፡ ውስተ፡ ግበበ፡ ምድር፡ Jes. 2, 10. 32, 2; ተኀቢአሙ፡ ታሕተ፡ ዖም፡ Kuf. 34; Jer. 4, 29. 43, 19; Gen. 3, 8; 1 Reg. 20, 24; Jos. 10, 16; Matth. 5, 14; Job 29, 8. 30, 7; Ps. 9, 31; 4 Esr. 8, 64 (ubi ተኀብአት፡ legendum est); c. c. እምነ፡ pers., ut: እትኀባእ፡ እምገጽከ፡ Job 13, 20; Sir. 17, 15; ተኀብአት፡ እምዐይኑ፡ Sx. Ter 21 Enc.; et c. Acc. prs.: አልቦ፡ ብሔር፡ ኀበ፡ ይትኀብእዎ፡ ገበርተ፡ ዐመፃ፡ Job 34, 22; ይትኀብአከ፡ ἀπὸ προςώπου σου κρυβήσεται Sir. 6, 12. 12, 8; Ps. 54, 13. 55, 6; Joh. 8, 59. 12, 36. 2) *occultum esse, latere*, ተኀብአት፡ እምአዕዋፈ፡ ሰማይ፡ Job 28, 21; አልቦ፡ ምንትኒ፡ ዘይትኀባእ፡ እምኔሁ፡ 34, 21; ተኀብአት፡ ፍኖትየ፡ እምእግዚ"፡ Jes. 40, 27.

ኅቡእ፡ part. *occultus, absconditus, secretus, clandestinus, arcanus*: መዛግብት፡ ኅቡእ፡ ወከቡት፡ Jes. 45, 3; መሳክው፡ ኅቡእ፡ Hez. 40, 16; በእድ፡ ኅብእት፡ Ex. 17, 16; በዐውሎ፡ ኅቡእ፡ Ps. 80, 7; ኅቡእ፡ ፍቅር፡ Prov. 27, 5; ምግባረ፡ ኀፍረት፡ ዘኅቡእ፡ 2 Cor. 4, 2; Marc. 4, 22; ኅቡእ፡ እምእጓለ፡ እመሕያው፡ Sir. 11, 4; Christus ተወልደ፡ እምኅቡእ፡ ውስተ፡ ክሡት፡ Deg. Creberrime: በኅቡእ፡ *occulte, in occulto,* *clam*, ut Matth. 6, 4; Joh. 19, 38; Ps. 138, 14; Jer. 13, 17. 44, 17. 47, 15; Kuf. 33; Clem. f. 27. *Res absconditae, arcana, mysteria*: **ዘኅቡእ፡** Dan. 2, 22. 4, 6; Matth. 13, 35; 1 Cor. 13, 2; **ዘበኅቡእ፡** Jes. 29, 10; Matth. 6, 18, vel Pl. fem. **ኅቡኣት፡** Ps. 43, 23; Jer. 29, 11; Sir. 1, 30. 6, 9. 14, 21; 1 Cor. 4, 5; Hen. 16, 3. 71, 3. 4 al.; **ትምህርተ፡ኅቡኣት፡** *doctrina mysteriorum*, Kid. f. 13.

ኅብአት፡ n. act. *occultatio*: **ከመ፡ኢይትከሀሎ፡ኅብአተ፡አበሳ፡** Sap. 10, 8; **ሰአሎ፡ኅብአተ፡ነገር፡** *rogavit eum, ut rem celaret* Jsp. p. 320.

ኀባኢ፡ n. ag. *occultans*, ut: (**መንጦላዕት፡**)**ኀባኢተ፡መለኮት፡** Lit. Greg.

ኅቡኣዊ፡ adj. rel. (a **ኅቡእ፡**) *clandestinus, arcanus*: **ኀሊናት፡ኅቡኣዊት፡** (opp. **ግሁድ፡**) Phlx. 122.

ምኅባእ፡ subst., Pl. **ምኅባኣት፡** *locus absconditus, latibulum, latebra, receptaculum* Luc. 11, 33; Ps. 26, 9; Jes. 4, 6 (var.); 2 Reg. 22, 12; Hen. 100, 4. In loco 4 Reg. 15, 5 pro **ቤተ፡አፍሶት፡** vrs. nov. **ቤተ፡ምኅባእ፡** exhibet.

I. **ኀበዘ፡** I, 1 [ar. خَبَزَ *paravit panem* (خُبْزٌ *panis*); vis verbi prima non in *pinsendo*, sed in *coquendo* fuisse videtur, vid. supra **ኀመዘ፡**, et hebr. מַחֲבַת] Subj. **ይኅብዝ፡**, *coquere panem*: **ኀበዙ፡ሐሪፆሙ፡** ἔπεψαν τὸ σταῖς Ex. 12, 39; **እቶን፡ዘአንደዱ፡ለኀቢዘ፡ኅብስት፡** εἰς πέψιν Hos. 7, 4; **ኀባውዝ፡እለ፡የኀብዙ፡** Jer. 44, 21 (var.); **ረሰየ፡** (*constituit*) **ሄሮድስ፡ሰብአ፡ብዙኃነ፡ለኀቢዘ፡ኅብስት፡ወአዘዘሙ፡ከመ፡ይኅብዙ፡ወትረ፡** Jsp. p. 329; **እመቦ፡ሥርናይ፡** (*si quis frumentum habebat*) **ይፈርህ፡ይሕርፆ፡አው፡ይኅብዘ፡** p. 367. — *Voc. Ae.*: **ኀበዘ፡ዘ፡ጋገረ፡**

ተኀብዘ፡ III, 1 *coqui*, de pane: **ኅብስት፡ዘተኀብዘት፡በዕለቱ፡** *panis* (recens) *eodem die coctus*, F. M. 26, 1.

ኅቡዝ፡ part. *coctus*, de pane, Lud. sine auct.

ኅብስት፡ subst. (fem. part., pro **ኅብዝት፡**, gramm. § 57), plerumque m., Pl. **ኀባውዝ፡**, 1) *panis* (nomen generale) et *panes*, Jos. 9, 3. 10 (**ኅ"፡ይቡስ፡**, **ሥሕቡብ፡**, **ንቁዝ፡**, **ምዉቅ፡**); Koh. 9, 7. 11, 1; **ሰአሉ፡ኅብስተ፡** Thren. 4, 4; **ኅብስት፡ሐዲስ፡** Lev. 23, 14; **ኅብስተ፡ስገም፡** Jud. 7, 13; ἄρτοι Gen. 21, 14. 24, 33; Jes. 44, 15. 19; **ኅብስተ፡ስንዳሴ፡** Judith 10, 5; **ኅብስት፡ርኩስ፡** Mal. 1, 7; **ትገብሮ፡ለከ፡ኅብስተ፡** Hez. 4, 9; **ቅዱስ፡ኅብስት፡** 1 Reg. 21, 4; **ኅብስት፡ናእት፡** Ex. 29, 2; **ኅብስተ፡ቍርባን፡** 1 Reg. 21, 6; 1 Par. 9, 32; **ኅብስተ፡ምሥያም፡** 1 Par. 23, 29; **ኅብስተ፡በረከት፡** *panis benedictionis* seu *eucharisticus*, Syn. (cfr. 1 Cor. 10, 16); **ኅብስት፡ዘተርፈ፡እምትማልም፡** F. M. 26, 1; **ሀለዎ፡ንስሓ፡፫ዓመት፡በኅብስት፡ወማይ፡** Clem. f. 226; **መብልዖ፡ለንሱሕ፡አልቦ፡ዘእንበለ፡ኅብስት፡ወማይ፡ወጼው፡** f. 237. 2) *placenta panis*, Pl. **ኀባውዝ፡**, ut: **ኅብስተ፡ናእት፡አሐቲ፡** Lev. 8, 26; Ex. 29, 23; Jer. 44, 21; **፲ኅብስት፡** Ex. 29, 2; **፪፻ኅ"፡** 2 Reg. 16, 1; **ኀባውዘ፡ቍርባን፡** Matth. 12, 4; Kuf. p. 66. 153 (ubi **ኀባውዝ፡** pro cibo et hominum et brutorum usurpatum est). — *Voc. Ae.*: **ኅብስት፡ብ፡እንጀራ፡**

ኀባዚ፡ n. ag., Pl. **ኀበዝት፡** et **ኀባዝያን፡**, fem. **ኀባዝያት፡**, *pistor* Gen. 40, 1. 41, 10; Kuf. 39; 1 Reg. 8, 13; Gad. T. Haim.; F. N. 23.

ማኅበዝ፡ subst. *furnus, clibanus*, Sx. Genb. 20 Enc. (vid. locum sub **ምኅማዝ፡**); **ጢሰ፡ማኅበዝ፡** Lud. e Mss. Colb.

ምኅባዝ፡ subst. *pistrina*: (monachorum) **ቦዘይትቀነይ፡ምድረ፡ወየሐርስ፡ወቦ፡ዘገነተ፡ወቦ፡ዘዐጸደ፡ሐምል፡ወቦ፡ዘይጸርብሂ፡ወቦ፡ዘምኅባዝ፡ወቦ፡ዘይገልፍ፡** Reg. Pach.; **አልቦ፡ዘይትናገር፡ውስተ፡** (*nihil loquatur in*) **ምኅባዝ፡እንዘ፡ይገብሩ፡ኅብስተ፡** ib.

II. **ኀበዘ፡** (vel **ሐበዘ፡**) inus., fortasse i. q. ܚܒܨ *compressit, expressit*.

ኀንባዝ፡ subst., m., *tormenti* vel *equulei* genus, *instrumentum quo corpus torquetur*: **አዘዘ፡ከመ፡ያዕርግዎሙ፡መልዕልተ፡ኀንባዝ፡እስከ፡ይውሕዝ፡ደሞሙ፡ዲበ፡ምድር፡** Sx. Mij. 18; **አዘዘ፡ያዕርግዎ፡መልዕልተ፡ሕንባዝ፡ወየዐጽርዎ፡ሥጋሁ፡እስከ፡ውሕዘ፡ደሙ፡ከመ፡ማይ፡** Sx. Genb. 19; **አዘዘ፡ይስቅልዎ፡ዲበ፡ኀንባዝ፡ወየዐጽርዎ፡በመንኰራኵረ፡እሳት፡ዘኀጺን፡** Sx. Sen. 4; angelus **ሰበሮ፡ለኀንባዝ፡** Sx. Sen. 5.

ኀበይ፡ subst., nomen vasis cujusdam: *amphora* vel aliud hujus generis [coll. ܚܨܒܐ *amphora, lagena, diota*, خَابِيَةٌ *seria*, خِبَآءٌ *vas olei*] legitur in Chron. Ax. in catalogo vasorum ecclesiae metropolitanae Axumiticae: **ርእሰ፡ሐበይ፡፴፪ወ፳፻፲፩** (sic) **ወመሥረበ፡ማይሂ፡፺ወ፩.**

ኀተመ፡ I, 1 [id. q. חָתַם, ܚܬܡ, خَتَمَ; amh. **አተመ፡**; de prima potestate hujus verbi vid. Ges. thes. p. 537; vic. videtur **ዐተበ፡** q. v.] Subj. **ይኅትም፡**, Imprt. **ኅትም፡** (at 4 Reg. 22, 4 in cod. S **ኀትም፡**) 1) *claudere, obserare, sub claustro custodire, clausum tenere*, ut: os amphorae membrana obligata claudere Gad. T. Haim.; **እመ፡ኀተምከ፡ወርቀከ፡** Sir. 28, 24; Lev. 22, 23; Apoc. 10, 4; Jes. 8, 16. 2) *sigillo claudere, signare, obsignare*, libellum, epistolam, crumenam, al.: abs.: 2 Esr. 19, 38. 20, 1; Esth. 3, 10; c. Acc. **ኀተምክዋ፡**(**ለመጽሐፍ፡**) Jer. 39, 10; 3 Reg. 21, 8; Tob. 7, 13; Dan. 12, 4; Apoc. 22, 10; **ኀተማ፡**(**ለእብን፡**)**በሕልቀቱ፡** Dan. 6, 17; Matth. 27, 26; **ኀተምከኑ፡ውስተ፡ቍናማቲከ፡ጌጋይየ፡** Job 14, 17; **የኀትም፡ገጸ፡ከዋክብት፡** 9, 7; Rom. 15, 28; c. **ለ፡**, ut: **ኅትም፡ለዝ፡ራእይ፡** Dan. 8, 26; c. **ላዕለ፡**, ut: **ሠናይ፡ኀቲም፡ላዕለ፡ብእሲት፡እኪት፡** Sir. 42, 6. Deinde etiam *signare* in genere, ut: **ኢትኀትሙ፡አባለክሙ፡በመርፍእ፡** *ne subula signetis* (scarificando) *membra vestra*, F. N. 45. Hinc a) *chrismate, unctione* (in signum crucis inungendo) *obsignare* vel *consecrare* hominem, vasa, al. (hoc sensu crebro **ዐተበ፡**): sacerdos **የኀትም፡አንፈ፡ወፍጽመ፡፪ልበ፡ወእዝነ፡** (sc. baptizati) Kid. f. 26; **እመቦ፡ቀሲስ፡ዘኀተማ፡**(**ለብእሲት፡**)**በቅብአ፡ቅዱስ፡በዕለተ፡ሞታ፡** F. M. 5, 12; **ኀተመ፡** vasa ecclesiae **በማኅተመ፡እግዚ"፡ዘውእቱ፡ቅብአ፡ሜሮን፡ቅዱስ፡** 28, 1. b) (sigillo impresso) *confirmare, sancire, approbare*, aliquem Joh. 6, 27; verba, ut: **አኀትም፡በጽድቅ፡ቃላትየ፡** κατασφραγιῶ τοὺς ἐμαυτοῦ λόγους (testimoniis allatis) εἰς ἀλήθειαν Cyr. ad Reg. f. 28. 3) *imprimere, typis exscribere* libros, N. T. rom. 4) *concludere, finire, complere*, in spec. sacra, res divinas rite perpetratas: **ኢይፃኡ፡እምቤተ፡ክርስቲያን፡ዘእንበለ፡ይኅትም፡ካህን፡** Clem. f. 175; **ይኅትሙ፡ጸሎቶሙ፡በጸሎተ፡እግዝእትነ፡ማርያም፡** F. N. 14.

አኅተመ፡ II, 1 1) *sub claustro custodiendum curare* Lev. 22, 23 FH. 2) *libros imprimendos curare*, Lud. sine auct.

ተኀተመ፡ III, 1 refl. et pass. 1) *claudi, coire,* de hiatu: **ተሠጥቀት፡ ምድር፡ በአምሳለ፡ ኆኅት፡ ወመሠጠ፡ ለውእቱ፡ ሥጋ፡** (cadaver Adami) **ወተኀተመት፡ ወገብአት፡ ከመ፡ ቀዳሚ፡** Clem. f. 28; M. M. f. 297. 2) *sub signo et claustro poni, operiri* (*abscondi,* Lud.) 4 Esr. 8, 63. 10, 36; **መስቀለ፡ ክርስቶስ፡ (ረከበት፡ እሌኒ፡) እምኀበ፡ ተኀተመ፡** Sx. Masc. 28 Enc.; Org. 5. 3) *sigillo claudi, signari, obsignari,* Deut. 32, 34; **ይትኀተሙ፡ ውስተ፡ ፍጽሞሙ፡** Apoc. 7, 3 seq.; 4 Esr. 4, 13. 22; **ይትኀተሙ፡ አግብርት፡ በመላኪሆሙ፡** *servi ab heris signo notantur* F. N. 51; *chrismate obsignari* vel *consecrari,* ut: **ምሥዋዕ፡ ዘተኀተመ፡ በሜሮን፡** F. M. 19, 1; **ተኀተመ፡ በቅብአ፡ ክህነት፡** Sx. Teq. 19 Enc. 4) *imprimi, typis exscribi,* de libris, N. T. rom. 5) *ad finem perduci, compleri:* **ከመ፡ ትትኀተም፡ ጌጋይ፡** Dan. 9, 24 (nisi hunc locum e n. 3 interpretari malueris).

ኅቱም፡ part. *clausus, signatus, obsignatus,* Cant. 4, 12; Apoc. 5, 1; Hen. 90, 20; **መጽሐፍ፡ ኅቱም፡** Jes. 29, 11; Jer. 39, 11; **መጽሐፍ፡ እንተ፡ ኢኮነት፡ ኅትምተ፡** 2 Esr. 16, 5; **እስመ፡ ዕፅው፡ ወኅቱም፡ ነገሩ፡** Dan. 12, 8; *assignatus:* **ሶበ፡ በጽሐ፡ ጊዜሁ፡ ከመ፡ ያውፊ፡ ዕዳ፡ ዘኅቱም፡ ላዕለ፡ ዘመደ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡** (i. e. ut moriatur) Sx. Mag. 17.

ኅትመት፡ n. act. *obsignatio* Sx. Jac. 7.

ኀታሚ፡ n. ag. *signator, obsignator, sigillifer,* Lud. sine auct.

ማኅተም፡ subst., plerumque m., Pl. **መኃትምት፡ (መኃትም፡)** et **ማኅተማት፡** 1) *claustrum:* **እንዘ፡ ኢያርኁ፡ ማኅተመ፡ ድንግልና፡** Lit.; **ይወድዮሙ፡ (ለኃጥኣን፡) ውስተ፡ ማኅተመ፡ ረሲዓን፡** (i. e. in infernum) Ssal. Req. 2) *sigillum* et (is, quo imprimitur sigillum) *annulus signatorius,* Apoc. 5, 1. 2. 6, 1 seq.; **ዘኀተምኪ፡ በ፯ መኃትምት፡** Rel. Bar.; **መሣንቅ፡ በማኅተሞን፡** Tob. 9, 5; Dan. ap. 13, 14; **ዳኅንኑ፡ ማኅተም፡** 13, 17; **ማኅተመ፡ ጽድቅ፡** 4 Esr. 6, 78; **መኑ፡ ይሠይም፡ ማኅተመ፡ ጥበብ፡ ዲበ፡ ከናፍርየ፡** Sir. 22, 27; δακτύλιος Esth. 8, 8. 10; Tob. 1, 22; **ምጽዋቱ፡ ለሰብእ፡ ከመ፡ ማኅተም፡ ምስሌሁ፡** σφραγίς Sir. 17, 22; Ex. 35, 22; γλύμμα vel ἐκτύπωμα σφραγῖδος **ዐይነ፡ ማኅተም፡** Ex. 28, 11; Sir. 38, 27. 45, 12; **አርአያ፡ ማኅተም፡** Ex. 28, 32; γλύφειν γλύμματα σφραγίδων **ኀሪወ፡ ማኅተም፡** Sir. 38, 27. a) *imago impressa:* **መብርሂያት፡ ወማኅተማት፡** Ex. 28, 26 C (אוּרִים וְתֻמִּים). b) *character, signum,* χάραγμα Apoc. 19, 20 (aliâs **ትእምርት፡**); Org. 1. c) *signaculum* (σφραγίς) i. e. chrisma inunctum, quo confirmantur baptizati: **ማኅተመ፡ እግዚ"፡ ዘውእቱ፡ ቅብአ፡ ሜሮን፡ ቅዱስ፡** F. M. 28, 1; et quodvis aliud *signaculum,* quo aliquis obsignatus est, ut: **ኢያፍርሁኒ፡ ቀታልያኒሃ፡ ለነፍስ፤ እስመ፡ ማኅተምየ፡ ደምከ፡ ቅዱስ፤** Sx. Mag. 27 Enc. 3) *opus typis expressum,* ut: **ንሕነ፡ ገበርነ፡ ዘንተ፡ ማኅተመ፡ ወኀተምነ፡ መጻሕፍተ፡** N. T. rom. f. 76. 157.

ኅቱር፡ nomen mensis ⲁ̇ⲑⲱⲣ, (vid. **ኅዳር፡**) Abush. 8, etiam **አቱር፡** q. v.

ኀተወ፡ I, 1 [comparanda videntur יָקַד, ܝܩܰܕ vel ܝܩܶܕ, وَقَدَ *arsit accensus* ignis] *accendi, accensum ardere* et *lucere,* de lucerna Ps. 17, 10; **ተኀቱ፡ መድኀኒት፡ ከመ፡ ማኅቶት፡** ὡς λαμπὰς καυθήσεται Jes. 62, 1; **ቅድሜሁ፡ የኀትዉ፡ ሰብዑ፡ መኃትው፡** Apoc. 4, 5 Platt; **ዕንቍ፡ ዘየኀቱ፡** (v. **ያኀቱ፡**) ἄνθραξ Gen. 2, 12 (aliter Ex. 28, 18); Jes. 54, 11; **ርእየተ፡ ገጽከ፡ አምሳለ፡ መብረቅ፡ ኀተወ፡** Sx. Nah. 13 Enc. — *Voc. Ae.:* **ኀተወ፡ ዘ፡ አብርሀ፡** (v. **አበራ፡**).

አኅተወ፡ II, 1 1) *accendere* lucernam Matth. 5, 15; Luc. 15, 8; Lev. 24, 2. 3; **መኃትወ፡ ያኅትዉ፡** Ep. Jer. 18; **አነ፡ አኅቱ፡ ማኅቶተ፡ ጥበብ፡ ውስተ፡ ልብከ፡** 4 Esr. 14, 28. 2) *lumen emittere, collustrare, lucere:* **መናረት፡ እንተ፡ ታኅቱ፡** λυχνία ἣ φωτίζει Ex. 38, 13; Joh. 5, 35; **ዕንቍ፡ ዘያኅቱ፡** (var. pro **ዘየኀቱ፡**) Gen. 2, 12; Jes. 54, 11.

ኅትው፡ part. 1) *accensus:* **ይኩን፡ ኅትወ፡ መኃትዊክሙ፡** Luc. 12, 35; Genz. f. 72; Mavâs. n. 69. 2) *fulgens, lucens,* Abba Petros, Sx. Masc. 15 Enc.; **አዕናቍ፡ ኅትዋን፡** Enc. Sen. 26.

ማኅቶት፡ subst., etiam **ማኅትው፡** et **ማኅተው፡** (Deg.; Lud.), fem. et m., Pl. **መኃትው፡**, Pl. Plur. **መኃትዋት፡** (Sx. Teq. 5. 20.) 1) *lucerna, lampas,* λύχνος Ex. 30, 8; Matth. 5, 15. 6, 22; Luc. 11, 36; Job 18, 6. 29, 3; **ብርሃነ፡ ማኅቶት፡** φῶς λύχνου Jer. 25, 10; Ep. Jer. 18; Prov. 6, 23. 29, 36; Ps. 118, 105; λαμπάς Dan. 5, 5; Matth. 25, 1 seq.; **ወማኅቶት፡ ውስተ፡ እደዊሆሙ፡** Kuf. 23; 4 Esr. 10, 2; **ማኅቶተ፡ ጥበብ፡** 14, 28. 2) in specie: *lychnuchus, candelabrum:* **መኃትወ፡ ብሩር፡** Judith 10, 2; Apoc. 1, 12. 13. 11, 4; quamquam ubi diligentius verba eligunt, candelabrum **ተቅዋመ፡ ማኅቶት፡**, ejus λύχνους autem et λαμπάδια **ማኅቶት፡** vocant, ut Ex. 25, 31. 37. 38, 16; Sir. 26, 17; Zach. 4, 2. 3) *fax, taeda* (λαμπάς): **መኃትወ፡ ጸጕ፡** Joh. 18, 3; Jud. 15, 4; Job 41, 10; Dan. 10, 6. 4) Ubi de festis ecclesiae Christianae agitur, **መኃትው፡** (etiam **ማኅትው፡** Deg.) est *vigilia:* **ሰንበት፡ መኃትወ፡ ፋሲካ፡** *vigilia Paschatis* Did. 30; Lud. comm. in hist. Ae. p. 303 (illa enim nocte λαμπάδες ἦσαν πυρὸς πάντα φωτίζουσαι τόπον, ὡς λαμπρᾶς ἡμέρας τηλαυγεστέραν τὴν μυστικὴν διανυκτέρευσιν ἀποτελεῖσθαι Euseb. Vit. Const. IV, 22; inde) de omnibus aliis vigiliis dierum festorum Deg., Mavâs. (creberrime). Praeterea **በዓለ፡ ስምዖን፡** *festum Symeonis* (seu purificationis Mariae) etiam **በዓለ፡ ማኅቶት፡** *festum candelarum* sive *luminum* (Lichtmeß) vocatur II Const. Ap. 4. — *Voc. Ae.:* **ማኅቶት፡ ዘ፡ መብርሃት፡**; *aliud:* **ማኅቶት፡ ዘ፡ ፋና፡ መብርሃት፡**

ኀነቀ፡ I, 1 [amh. **አነቀ፡**; خَنَقَ, ܚܢܰܩ, חָנַק; vicinum est **ዐነቀ፡**] Subj. **ይኅንቅ፡** 1) *angere, suffocare, fauces comprimere:* **ኀነቀኒ፡ አፈ፡ መልበስየ፡** Job 30, 18; **የኀንቀኒ፡** 7, 19; **ኀነቆ፡ መንፈስ፡ እኩይ፡** 1 Reg. 16, 14. 15; Matth. 18, 28; **ወሰዶ፡ (ለሰይጣን፡) እንዘ፡ የኀንቆ፡ ከሣዶ፡ ወያረውጾ፡ ጕጕአ፡** Gad. T. Haim.; de anima: nos poenitentes **ንኅንቃ፡ ለነፍስነ፡ ወንልጕማ፡ ከመ፡ ፈረስ፡ ኀያል፡ ወድሩክ፡** Chr. Ta. 31; de plantis (*suffocare* ἀποπνίγειν) Matth. 13, 7; Marc. 4, 19; Phlx. 4. 2) *strangulare, suffocando necare, laqueo interimere,* 1 Reg. 17, 35; Nah. 2, 12 (var. **ዐነቀ፡**); Sx. Teq. 5. 18.

ተኀንቀ፡ III, 1 refl. et pass.: *suffocari, strangulari, laqueo interimi* vel *interimere se ipsum:* **ተኀንቀ፡ ወሞተ፡** Matth. 27, 5; 2 Reg. 17, 23; Did. 4; **እስከ፡ ትፈቱ፡ ትትኀነቅ፡** Tob. 3, 10; **እንዘ፡ ይትኀነቁ፡ አምታትኪ፡** 3, 8; **ተሰጥሙ፡ ውስተ፡ ማይ፡ ወተኀንቁ፡ ወሞቱ፡** Clem. f. 24; **ፈቀደ፡ ይትኀነቅ፡ በእዴሁ፡** Gad. T. Haim.

ኅኑቅ፡ part. *strangulatus, suffocatus,* Sx. Teq. 5 Enc.; **ምቱረ፡ ልሳን፡ በመጥበሕት፡ ወኅኑቀ፡ ጕርዔ፡ በእድ፡**

Enc. Teq. 18; **ኅኑቅ፡** τὸ πνικτόν Const. Ap. 51; F. N. 23; **ዘርእ፡ትሩፋቲሆሙ፡ኅኑቅ፡በሦከዝ፡ዓለም፡** Phlx. 3.

ኅንቀት፡ n. act. *strangulatio*, *suffocatio* Sx. Haml. 2; M. M. f. 44; translate: **ኅንቀት፡ፍትወት፡** Genz. f. 55.

ኅንባዝ፡ vid. sub II **ኅበዘ፡**

ኅንገረ፡ in Rad. Abb. recensetur et **አሽኮኮ፡አለ፡** explicatur: **አሽኮኮ፡**: est *hyrax abyssinicus* (de quo vid. Bruce Reiſe V p. 145 seq.; Harris Reiſe II Anh. S. 50; Ludolf. lex. amh. c. 103; Isenb. lex. amh. p. 122 sub **አሽቆቆ፡**), idem animal, quod Hebraei שָׁפָן, Arabes وَبْر vocant. Verbum **ኅንገረ፡** autem (cfr. syr. ܩܦܙ et ܫܘܪ, nec non **ሐንከሰ፡**) *subsultim incedere* significare videtur. Caeterum cum **አሽኮኮ፡** *hyrace* a multis confundi solet يَرْبُوع *mus jaculus* (*Dipus jaculus*, Linn.), vid. Bruce Reiſe V p. 128—135.

ኅንጸጸ፡ quadrl. I *decorticare* in specie: grana, zeam *folliculis extrahere* (dentibus) Luc. 22, 31 rom. (sed vid. **ሐንፈጸ፡**); Org. 5.

ተኅንጸጸ፡ III, 1 pass.: **ይትኅነጸጹ፡ከመ፡ዐለስ፡** Sx. Pag. 5.

ኆናፊ፡ et **ኆኖፌ፡** et **ሐናፊ፡** n. prgr., sc. חָנֵף, ܚܢܦܐ, ܚܢܦܐ *profanus*, *ethnicus* (a Syris ad Arabes quoque et Persas propagatum): **ኆኖፌ፡** Ἕλληνες i. e. *ethnici*, Chr. ho. 2; Chr. Ta. 4; **እምውሉደ፡ሐናፊ፡አረማዊያን፡** Sx. Genb. 7; *haereticus* primitivae Ecclesiae, veluti Cerinthus, Arius, Lud. e Ssal. Req.

ኅነፋዊ፡ *ethnicus*: **ንጉሠ፡ምስር፡ኅነፋዊ፡** Sx. Teq. 21.

ኅኒፋዊ፡ id. Ssal. Req.

ኅንፈጠ፡ *scalpere unguibus* vid. sub **ሐንፈጠ፡**

ኅንፈጠ፡ *cudere* vid. sub **ኅፈጠ፡**

ኅንፈጸ፡ *ventilabro purgare* vid. sub **ሐንፈጸ፡**

ኆሠ፡(**ኅወሠ፡** Lud.) *miscere* [comparanda sunt خبش, خشب, هاش, وخش IV, قشب, al.]. Stirpem I, 1 equidem nusquam inveni, nisi Judith 10, 5, ubi pro **ወሐሰወቶ፡** καὶ περιεδίπλωσε varia lectio **ወሐሰቶ፡** *commiscuit* i. e. *hinc inde collegit* occurrit (vid. sub **ሐሰወ፡**).

ተኅውሠ፡ III, 1 (Perfectum mihi nondum occurrit) *commisceri*, *confundi*: **ሰበ፡ይትፌሣሕ፡ኢይትኅወሦ፡ጸልዕ፡** (legas: **ጽእለት፡**) οὐκ ἐπιμίγνυται ὕβρει Prov. 14, 10; Gad. Ad. f. 119. 125 de progenie Sethi et Caini inter se commixta; **ተኅዊሦት፡እንጋ፡ወተቶሲሖ፡፪ሆሙ፡ኮኑ፡፩ህላዌ፡** ἄρ᾽ οὖν συγκέχυται καὶ μία γεγόνασιν ἄμφω φύσις; Cyr. c. Pall. f. 77.

ኅዊሥ፡ vel **ኅውሥ፡** part., *mixtus*, *commixtus*, *confusus*: **ኅዊሥ፡ኅጺን፡ምስለ፡ልሕኵት፡** ἀναμεμιγμένος Dan. 2, 43 (at 2, 41 **ድሙር፡**); **ከማሁ፡ኅዊሣን፡እሙንቱ፡በዘርእ፡እጓለ፡እመሕያው፡** ibid.; **አምጽአ፡ኅዊሥ፡ከርቤ፡ወዓልው፡** Joh. 19, 39; Lit. f. 171, 4.

ኅውሥ፡ subst. *commixtio*, *confusio*: **ዘእንበለ፡ኅውሥ፡** ἀσυγχύτως *citra confusionem*, Cyr. ad Th. f. 20.

ኁሠት፡ n. act., id. q. **ኅውሥ፡**, ut: (**ቃል፡**)**ኮነ፡ሰብአ፡ዘእንበለ፡ኁሠት፡** φυρμὸν οὐχ ὑπομείνας Cyr. c. Pall. f. 67; **ቱስሕት፡ወኁሠት፡** φυρμὸς καὶ κρᾶσις f. 78.

ኆሠ፡ *movere* vid. sub **ሖሰ፡**

ኅዊር፡ part. *debilis*, *infirmus*, *tenuis* [خَوَّار]: **ወእነ፡ኅዊር፡እምሕል፡ለከሙ፡** M. Tom.

ኆኅት፡ subst., m. et fem., Pl. **ኆኃት፡** et **ኅዋኅው፡** [proprie: *fissura*, *apertura*, cfr. خَوْخَة *fenestella in muro*, *foramen in pariete*, etiam חֲוָחִים 1 Sam. 13, 6 et خَقّ *fissura terrae*] *ostium*, *janua*, *foris*, *porta* (quamvis primitus ab **አንቀጽ፡** ita distinctum esse videatur, ut פֶּתַח a שַׁעַר, tamen multis in locis **ኆኅት፡** et **አንቀጽ፡** promiscue usurpantur): **ኆኅተ፡ዐጸድ፡** πρόϑυρα τῆς αὐλῆς Hez. 8, 7; **ኆኅተ፡ዴዴ፡** πρόϑυρα τῆς πύλης 11, 1; Gen. 19, 6; **በኆኅተ፡ቤት፡** ἐν τῷ πυλῶνι Gen. 43, 19; saepissime ϑύρα, ϑύραι cubiculi, coenaculi Jud. 3, 23; Matth. 6, 6; tentorii Gen. 18, 1. 2. 10; Ex. 39, 8; sepulchri Matth. 27, 60; domus Matth. 24, 33. 25, 10; Joh. 18, 16 20, 19; Marc. 2, 2; Ex. 12, 22; **ለኵሉ፡ዘመጽአ፡ርኅው፡ኆኅትየ፡** Job 31, 32. 34; Sir. 21, 23. 6, 36; sed etiam templi, palatii, urbis, (πύλη, πύλαι), ut 2 Reg. 18, 24; 3 Reg. 7, 42; Ps. 23, 7. 106, 16. 147, 2; Sir. 49, 13; Jer. 17, 24; **ኆኅት፡አሐቲ፡** Hez. 8, 8; **ኅዋኅው፡** 2 Par. 3, 7 (ϑυρώματα, **አናቅጽ፡** πυλῶνες); coeli Gen. 28, 17. a) passim **ኆኅት፡** non tantum ostium, sed etiam *valvas* vel *januas*, quibus ostium clauditur, significat: 2 Esr. 13, ubi τῇ πύλῃ (**አንቀጽ፡**) attribuuntur ϑύραι **ኆኃት፡**; item **ኢያቀምኑ፡ኆኅተ፡ዘአናቅጽ፡** 2 Esr. 16, 1; Judith 16, 3; **ኆኅተ፡ዴዴ፡** ἡ ϑύρα τοῦ πυλῶνος Act. 12, 13 rom. b) **ኅዋኅወ፡ሰማይ፡**, **ኆኅተ፡ሰማይ፡** *portae coeli*, e quibus sidera, venti et alii coelorum exercitus exeunt et in quas intrant, memorantur Hen. 33—36. 72 seq. Sed etiam in Abush. 3 seq. duodecim zodiaci signa (اَلْبُرُوج) **ኅዋኅወ፡ፈለክ፡** *portae orbis coelestis* vel **ኅዋኅው፡**, eorumque singula **ኆኅት፡** nominari solent. — *Voc. Ae.*: **አንቀጽ፡ኅዋኅው፡ዴዴ፡ዘ፡ደጅ፡።**

ኆኅ፡ nomen arboris, sine dubio *prunus* [collatis חוֹחַ *dumus*, *vepres*, خَوْخ et ܚܘܚܐ *prunus Persica*, nec non **ኮክ፡** (amh. **ኽኽ** q. v.] **ቈጽለ፡ኆኃት፡**, (Plur., an Sing. pro **ኆኅት፡**?) Clem. f. 271; **ከመ፡ቈጽለ፡ሐኆት፡** (sic) **ጠፋእኩ፡** Genz. f. 12.

ኆኄ፡ *litera alphabeti* vid. sub **ሀ፡** c. 1.

ኅወጸ፡ rad. inus., ar. حَصَى et حَصَبَ.

ኆጻ፡ subst. [nescio an rectius scribendum sit **ሖጻ፡**, quamquam in libris Mss. plerumque **ኆጻ፡** reperitur; respondent حَصًى *glarea*, *calculus*; حَصَب *glarea*; *lapides*; ܚܨܘܐ et חָצָץ id., de quibus vid. Ges. thes. p. 511] m. (et fem), nom. gener. (coll.) 1) *glarea*, *arena* (ἄμμος, raro ψῆφος, χοῦς): **ከመ፡አሐቲ፡ኅጠት፡ኆጻ፡እምውስተ፡ኵሉ፡ኆጻ፡** Sir. 18, 10; **ይኄይስ፡ትጽር፡ኆጻ፡ወጼው፡** 22, 15; **መርገ፡ኆጻ፡ውስተ፡አረፍት፡** 22, 17; **ዐቀበ፡ኆጻ፡** ἀνάβασις ἀμμώδης 25, 20; Ex. 2, 12; Matth. 7, 26; Jer. 5, 22. 26, 22; Thren. 3, 16; 4 Esr. 2, 27; **ዘኆጻ፡** Hen. 60, 15; saepius **ኆጻ፡ባሕር፡** Gen. 28, 14; Kuf. 13; Job 6, 3; Jes. 10, 22. 48, 19; Ps. 77, 31 al.; **ኆጻ፡ምድር፡** Sir. 44, 21. 2) *locus glareosus*, *syrtis* Act. 27, 17 rom. 3) nonnumquam *lapillus glareae:* Agathon monachus, quando cum aliis congrediebatur, ከነ፡ይወዲ፡ኆጻ፡ንስቲተ፡ውስተ፡አፉሁ፡ (paulo supra ኆጻ፡እብነ፡) Phlx. qu. 69; ib. 30.

ኀወጸ፡ *spectare* vid. sub ሐወጸ፡

ኀዘዘ፡ rad. inus., quam ex arab. كَزَّ *arctavit, angustum reddidit; afflixit morbo* كُزَازٌ (*morbus ex frigore*) illustrare licet.

አኀዘዘ፡ II, 1, ut videtur: *animam intercludere* alicui (suffocare): Deus ዐቀበ፡ለዮናስ፡በከርሠ፡ዐንበሪ፡ከመ፡ኢያኀዝዘ፡ሞገደ፡ባሕር፡ M. M. f. 145. — *Rad. Abb.:* አኀዘዘ፡ብ፡ስርግርግ፡አደረገ፡ quod d'Abbadie exposuit: fit perdre l'haleine, comme lorsqu'on entre dans l'eau froide.

ኀዘዘ፡ *asperum esse* vid. sub ሐዘዘ፡

ኄለ፡ I, 1 [חַיִל *vis, robur;* aram. ܚܝܠ חֵיל *roboravit;* حَوْلٌ *potentia, potestas,* حَيْلٌ *robur, potentia*] *fortem, potentem esse, incalescere, praepollere:* ወኄለ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ወተለውዎሙ፡ ἐνίσχυσε πᾶς ὁ λαὸς τοῦ καταδιῶξαι Jos. 8, 16; ወያወርድ፡ማየ፡እስከ፡ባሕር፡ወአፍላገ፡ወኄለ፡ምድር፡ Zach. 9, 10 (locus difficillimus).

ኀየለ፡ I, 2 1) *fortem, potentem esse* vel *fieri; roborari; valere* et *invalescere;* Hebr. 11, 34; ጽንዑ፡ወኀይሉ፡ 2 Reg. 10, 12; ውሕጠ፡ሞት፡ወኀየለ፡ Jes. 25, 8; auxilium በዘ፡ይኄይል፡ድክምየ፡ *quo roboretur imbecillitas mea,* Org.; ወኀየለ፡ቃሎሙ፡ Luc. 23, 23; ኀየለ፡ጥቀ፡ዐበር፡ Kuf. 42; ድምፀ፡መጥቅዕ፡ይበልኅ፡ወይኄይል፡ጥቀ፡ Ex. 19, 19; c. pron. suff. Dat.: እስከ፡ኀየሎሙ፡ደም፡ *donec iis* (i. e. eorum) *sanguis* (i. e. sanguinis profluvium) *vehemens esset* 3 Reg. 18, 28; *gravem esse* Hen. 83, 7 (parall. ጽኑዕ፡). 2) creberrime comparative: *fortiorem, valentiorem, superiorem esse* vel *fieri, praevalere, praepollere,* et in malam partem: *vim inferre* alicui, *opprimere, violare,* c. absolute: ኀየለ፡ቃለ፡ንጉሥ፡ ὑπερίσχυεν Dan. 3, 22; vel c. እምነ፡, ut: ኀየለት፡እምልሂቃት፡ *fortior erat adultis,* Enc. Ter 14; plerumque c. Acc.: ዘይኄይለከ፡ τῷ ἰσχυροτέρῳ σου Sir. 13, 2; Jer. 38, 11; Dan. ap. 1, 39; Luc. 11, 22; እስመ፡ኀየሎሙ፡ረኃብ፡ Gen. 47, 20; ኀየሎ፡ጾሩ፡ Ex. 23, 5; ኢይኄልይዋ፡ Matth. 16, 18; ዘይኄይሉኒ፡ (v. ዘይትኄየለኒ፡) δυνάσται Job 6, 23; Ps. 17, 20; Act. 19, 16; ወሬዛ፡ዘይኄይላ፡ለድንግል፡ Clem. f. 246. 3) *vires contendere, robur exserere* Kuf. p. 46.

አኀየለ፡ II, 2 1) *confortare, corroborare, confirmare:* ያኄይለከ፡እግዚ"፡ Ex. 18, 23; Subj. ያኀይልከ፡ለገቢረ፡ጽድቅ፡ Kuf. 22; ናዘዞ፡ወአኀየሎ፡በውስተ፡መከራሁ፡ Phlx. 58; ኀይል፡ታኄይል፡ δύναμις δυναμώσει Koh. 10, 10. 2) in malam partem: *obfirmare* (pervicacem reddere) animum alicujus Kuf. 48 (aliâs: አጽንዐ፡).

ተኀየለ፡ III, 2 A) refl. 1) *fortem, firmum, valentem se praestare* vel *sibi videri, vires colligere* vel *contendere:* ጽንዑ፡ወተኀየሉ፡ ἀνδρίζεσθε 2 Par. 32, 7; ተኀየለ፡ወነበረ፡ ἐνισχύσας ἐκάθισε Gen. 48, 2, vel seq. Subj.: ተኀየሉ፡ትባኡ፡ ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν Luc. 13, 24; ተኀየሉ፡በመዝራዕቶሙ፡ ἐγαυρίασαν ἐν βραχίονι Judith 9, 7; Ps. 51, 7; እለ፡ይትኄየሉ፡ ἐξάρχοντες κατ᾽ ἰσχύν Ex. 32, 18. 2) comparative: *fortiorem, superiorem se praestare, praevalere, praepollere, dominari,* ከመ፡የአዝዝ፡ወይትኀየል፡ዲበ፡ምድር፡ Hen. 52, 4; c. Acc. ተኀየልኩ፡ውእተ፡ሀገረ፡ Rel. Bar.; እለ፡ተኀየልዎ፡ τυραννοῦντες αὐτοῦ Sap. 10, 14; 2 Par. 21, 17; Job 6, 23; ለጥበብ፡ኢይትኄየላ፡እከይ፡ Sap. 7, 30; መኑ፡ይክል፡ምስሌሁ፡ተኀይሎ፡ τίς ἐστι κατ᾽ αὐτὸν δυνάστης Job 36, 22. 3) *vim adhibere, vi adigere, vi arripere, vim inferre, vi opprimere, sub potestatem redigere,* ኢይትኀየሉ፡ዐሪገ፡ μὴ βιαζέσθωσαν ἀναβῆναι Ex. 19, 24; ተኀይሎሙ፡ διαβιασάμενοι Num. 14, 44; Deut. 1, 43; c. Acc. rei, cui obluctantur: ኢትትኀየል፡ውሒዘ፡ፈለግ፡ Sir. 4, 26; c. Acc. prs. et Subj. verbi: ይትኄየልዎሙ፡ያውጽኡ፡አዕዕምቲሆሙ፡ Am. 6, 10; c. Acc. rei, quae arripitur: ይትኄየል፡ለርእሱ፡ሀጕለ፡ ἐκβιάζεται τὴν ἀπώλειαν ἑαυτοῦ Prov. 16, 26; ተኀየሉ፡ንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 127. 128; c. Acc. prs., quae opprimitur: καταδυναστεύειν Jer. 27, 33; ἐκθαμβεῖν Sir. 30, 9; τυραννεῖν Sap. 10, 14; κατακυριεύειν 1 Petr. 5, 3 Platt; Ps. 37, 12 (ἐκβιάζεσθαι); c. ላዕለ፡ pers. Sap. 17, 2; *violare* virginem Deut. 22, 25. Hinc በተኀይሎ፡ *vi:* አከ፡በተኀይሎ፡ዘያከይድዎ፡ለመለንስ፡ Jes. 28, 27. B) pass. 1) *confirmari, corroborari* Asc. Jes. 8, 8. 2) *superari, expugnari* de urbe: ሀገረ፡ጺወን፡ዘኢይትኄየል፡ Org. 3. 3) *obfirmari* (pervicacem reddi): ተኀየለ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ Kuf. 48. 4) *vi cogi, adigi:* qui peccavit በፈቃዱ፡አው፡በተኀይሎ፡ Kedr f. 30.

ኃዩል፡ part. *fortis, potens, validus, violentus, vehemens:* δυνατός, Deus Sap. 13, 4; ማይ፡ኃዩል፡ βίαιον ὕδωρ 13, 2; ማዕበል፡ኃዩል፡ 19, 7. Adv. ኃዩለ፡ κραταιῶς *vehementer* Prov. 22, 3.

ኀይል፡ subst., m. et fem., Pl. ኀይላት፡ 1) *vis, vires, robur, potentia* (ἰσχύς, δύναμις, κράτος), et corporis et animi; Dei Job 36, 22; Ps. 64, 7; Matth. 6, 13. 22, 29. 26, 64; Apoc. 5. 13. 7, 12; ጽንዐ፡ኀይሉ፡ Eph. 6, 10; hominis: Deut. 8, 17; Job 5. 5. 6, 12; Koh. 9, 10; ኀይልየ፡ኀልቀ፡ Jer. 15, 10; አልቦሙ፡ኀይል፡እንከ፡ Judith 7, 22; ኢደክመት፡እምኀይላ፡ Kuf. 35; አልቦ፡ኀይለ፡ለዝኩ፡ከመ፡ይቁም፡ Dan. 8, 7; አልቦሙ፡ኀይለ፡ለበኪይ፡ 1 Reg. 30, 4; ይሁብ፡ኀይለ፡ለርኁባን፡ Jes. 40, 29; Asc. Jes. 7, 3; ሖረ፡በኀይለ፡ውእቱ፡እክል፡ዘበልዐ፡ 3 Reg. 19. 8; በኀይላ፡ Judith 13, 8 (omnibus suis viribus); እመ፡ደክመ፡ኀይሉ፡ወስእነ፡ Sir. 19, 28; በኵሉ፡ኀይልየ፡ Gen. 31, 6; በኵሉ፡ኀይልከ፡አክብሮ፡ለፈጣሪከ፡ Sir. 7, 30; በአምጣነ፡ኀይልከ፡ *pro viribus* Sir. 29, 20. 30, 38; ኀይላቲሁ፡ዘውስጥ፡ *vires animi internae* F. N. 45; equi Job 39, 19; rerum inanimarum (*vehementia*) ማይ፡ዘይወርድ፡በኀይል፡ Jes. 17, 13; ኀይለ፡ነፋሳት፡ Org.; በኀይል፡ይነፍኑ፡(ነፋሳት፡) Hen. 34, 3; ኀይለ፡እሳት፡ Hebr. 11, 34; solis Apoc. 1, 16; arcus Ps. 75, 3; ኀይለ፡መዓት፡, ኀይለ፡ፍትወት፡ F. N. 45. In specie a) *causa roboris* vel *firmitatis* ut Ps. 17, 1. 27, 11. b) *violentia* Hen. 60, 15; Ps. 89, 13. 88, 10; በኀይል፡ Gen. 49, 24; Koh. 4, 1; F. N. 29. c) *virium contentio:* በኀይል፡ዐቢይ፡እመ፡ክህሉ፡አድኅኖ፡ኀዳጠ፡ Kuf. 11. 2) *virtus* (*bonitas, fortitudo*): ብእሲተ፡ኀይል፡ Ruth 3, 11; Jud. 18, 2; 3 Reg. 1, 52; ἀνδρεία Koh. 4, 4; መንፈሰ፡ኀይል፡ Jes. 11, 2; ኀይለ፡ቃል፡ 1 Cor. 14, 11; δύναμις opp. λόγος 1 Cor. 4, 19; ዘቲ፡ኀይል፡ Sap. 1, 3; Luc. 1, 35; ኀይል፡እምአርያም፡ (Spiritus S.)

Luc. 24, 49; Act. 10, 38; 1 Cor. 1, 24. 3) *potentia, potestas*, Dei Ps. 20, 14. 53, 1. 65, 2. 70, 21; hominis Koh. 9, 16; **ጽንዐ፡ኀይሉ፡ዘላዕሌነ፡** Eph. 1, 19; **ዘኀይል፡** Rom. 8, 38; 1 Petr. 3, 22; 1 Cor. 15, 24. 4) *facultates, opes*, quibus aliquis pollet: **ዘቲ፡ኀይል፡** Jes. 29, 2; **ኀይለ፡ደማስቆ፡** Jes. 8, 4; Apoc. 18, 3; **በጽንዕየ፡ገበርኩ፡ሊተ፡ዘንተ፡ኀይለ፡ዐቢየ፡** Deut. 8, 17. 18; Ruth 4, 11. 5) *facinus robore, virtute, potentia factum:* **ገብረ፡ኀይለ፡በመዝራዕቱ፡** Luc. 1, 51; Eph. 1, 19; Ps. 107, 14. 117, 16; (Ruth 4, 11); hinc de *miraculis*, quae aliquis virtute divina perpetrat: Hebr. 2, 4; **ኀይላተ፡ብዙኀ፡ገበርነ፡** Matth. 7, 22; **ገብረ፡ኀይለ፡ብዙኀ፡** 11, 20. 21; Luc. 19, 37; Act. 2, 22. 8, 13; 2 Cor. 12, 12; 4 Esr. 9, 6; **እነግረከ፡ዐቢያተ፡ወኀይላተ፡ዘኢተአምሩ፡** Jer. 40, 3. 6) (vis bellica), *copiae, exercitus*, Jer. 41, 7. 42, 11. 44, 5; Judith 2, 7; Num. 1, 3 seq.; Ex. 14, 28; **ኵሉ፡ኀይላት፡ዘዝ፡ዓለም፡** Asc. Jes. 4, 4; **ኀይለ፡ሰማያት፡** Matth. 24, 29; **እግዚአ፡ኀይል፡** κύριος τῶν δυνάμεων 2 Reg. 6, 18; **እግዚ"፡ አምላከ፡ኀይል፡** (vel **ኀያላን፡**) saepius in libro Jer. ut 11, 17. 16, 9. 23, 15; **ኀይላት፡** unus ex ordinibus *angelorum* (δυνάμεις) Eph. 1, 21; Asc. Jes. 1, 3; Clem. f. 61. 102; sed etiam de copiis Satanae: Kuf. 49; Asc. Jes. 2, 2. 7, 9.

ኀያል፡ adj. (cujus formam fem. equidem nusquam legi, vid. gramm. § 129, b, δ), Pl. **ኀያላን፡** nec non **ኀየልት፡** (1 Par. 11, 11 etiam formam **ኀየላት፡** pro **ኀያላት፡** inveni) 1) de personis: *fortis, potens, validus, strenuus*, (ἰσχυρός, δυνατός, δυνάστης), de Deo Job 36, 22; Sir. 46, 16; Ps. 7, 12; 4 Esr. 10, 37; 1 Tim. 6, 15; de hominibus: **ኢይዘሀር፡ኀያል፡በኀይሉ፡** Jer. 9, 23; **ሰብእ፡ኀየልት፡** (v. **ኀያላን፡**) Koh. 12, 3; **ዕደው፡ኀያላን፡** (ἄνϑρωπος ἰσχύων) Jer. 31, 14; opp. **ድኩም፡** Job 5, 15; Dan. 3, 20; **ኵሉ፡ዕደው፡ኀያላን፡** Judith 14, 2; **ኩን፡ኀያለ፡በቅድመ፡ሰብእ፡** Kuf. 22; Ex. 18, 21; **ኀያል፡ውእቱ፡በኵሉ፡ኅቡአተ፡ጽድቅ፡** Hen. 49, 2; **ነገሥት፡ኀያላን፡** Lit. 164, 4; **ጥቀ፡ኀያል፡** titulus Regis Aethiopiae, Lud.; de brutis Dan. 7, 7. Crebro **ኀያል፡**, vice substantivi usurpatum, significat vel *heroem* fortitudine et robore valentem vel *potentem* auctoritate et potestate pollentem: Matth. 12, 29; Luc. 11, 21; **ኀያላንኪ፡** Jes. 22, 3; Ps. 44, 4. 7. 51, 1; Thren. 1, 15; **፫ ኀየልት፡** 1 Par. 11, 19; 2 Par. 23, 20; **ኀያላን፡ፈርዖን፡** Gen. 50, 4; **ኀያላን፡ዘንጉሥ፡** Dan. 3, 27; Prov. 1, 21; Jes. 5, 22; Judith 2, 14; Luc. 1, 52; Hen. 46, 4; hinc **እግዚአ፡ኀያላን፡** ὁ κύριος τῶν δυνάμεων Ps. 47, 7. 58, 5. 79, 5; Jer. 36, 4. 8. 49, 18. In malam partem **ኀያል፡** *heros* est *gloriosus* vel *tyrannus* Syn. (in Lud. Comm. ad hist. Ae. p. 317 n. 55). 2) de rebus: *validus, firmus, violentus, vehemens*, **ነፋስ፡ኀያል፡** Jes. 11, 15; Matth. 14, 30; **ዐባር፡ኀያል፡ጥቀ፡** Kuf. 40; **ማየ፡ፈለግ፡ኀያለ፡** (Acc.) Jes. 8, 7; **ውኂዝ፡ኀያል፡** ποταμὸς βίαιος Jes. 59, 19; **ኀያል፡ሥርዐትከ፡** 4 Esr. 8, 26; de lapide: *firmus, durus:* **እብን፡አድማስ፡ኀያል፡** Lit. Cyr. (Lud.). — Adv. **ኀያለ፡** *vehementer*, ut: **ፈድፋደ፡ወኀያለ፡** Hen. 90, 7. — *Voc. Ae.:* **ኀያል፡ዘ፡ብርቱ፡**

ተኀያሊ፡ n. ag. *qui vi adigit, opprimit*, F. N. 35.

ትኀይልት፡ subst. *oppressio, violentia* F. N. 43, 12; c. c. **ላዕለ፡** prs., Genz. f. 89.

መስተኀይል፡ part. (IV, 2; gramm. § 114, e) *violentus, oppressor*, τολμηρός Sir. 8, 15.

ኀየል፡ *cervus* vid. sub **ሀየል፡**

ኄላ፡ *botrus* vid. sub **ሄላ፡** col. 14.

ኀይመት፡ subst., Pl. **ኀይመታት፡** *tentorium, tabernaculum*, (*pelles*). [Arabice خَيْمٌ est *domus e luto constructa*, خَيْمَةٌ *habitaculum rotundum* (tribus vel quatuor fulciminibus nitens, junco obtectum); *casa*] σκηνή Gen. 18, 1. 6; Hebr. 11, 9; δέῤῥεις Cant. 1, 5; **ጳውሎስ፡ከነ፡መስተገብረ፡ኀይመት፡** Chr. Ta. 26 (cfr. Act. 18, 3); **ዐረብ፡እለ፡ይነብሩ፡በኀይመታት፡** Syn. f. 92. — *Voc. Ae.:* **ኀይመት፡ዘ፡ድንኳን፡ትርሽማይሂ፡ይ፡**

ኄረ፡ rad. inus., cogn. cum **ኀረየ፡** et **ኀየሰ፡** q. v.; arab. خَارَ *praehabuit, praetulit, elegit.*

ኄር፡ adj. [id. q. خَيْرٌ] f. **ኄርት፡**, pl. m. **ኄራን፡** f. **ኄራት፡** *bonus, praestans, egregius* (plerumque ἀγαϑός vel χρηστός). 1) Creberrime usurpatur de personis et fere ubique qualitates animi denotat a) *bonus, probus, honestus*, de Deo: Matth. 19, 17; Marc. 10, 18; Sap. 15, 1; de homine Job 12, 6; Koh. 2, 26. 7, 27. 9, 2; **ብእሲት፡ኄርት፡** Sir. 7, 19. 26, 1. 16; **ብእሲ፡ኄር፡** Prov. 13, 2; Tob. 7, 7; Sap. 8, 19; Matth. 5, 45. 22, 10; Luc. 23, 50; Joh. 7, 12. b) *benignus, comis, liberalis:* de Deo et de homine Ps. 106, 1. 117, 1—4; Jer. 40, 11; Dan. ap. 3, 66; c. c. **ለ፡** *erga* ut: **ጻድቅ፡ወኄር፡ለቤተ፡እስራኤል፡** Jes. 63, 7; Thren. 3, 25; Nah. 1, 7; 2 Par. 10, 7; Sir. 10, 29; Ps. 72, 1, et c. **ላዕለ፡** 1 Reg. 25, 15; Luc. 6, 35. c) *pius, sanctus*, εὐσεβής Mich. 7, 2; εὐλαβής Act. 2, 5; ὅσιος Ps. 11, 1; **ንጹሕ፡ወኄር፡አንተ፡እምዝ፡ሐሰ፡** Hen. 65, 11; σεβόμενος Act. 13, 43. (50). 17, 4 (Platt) quamquam dubium est, num interpres σεβόμενοι *pii* an passive *venerandi, nobiles* intellexerit). d) *strenuus* ἀνδρεῖος Prov. 13, 4; **ከመ፡ኄር፡ረዋጺ፡** *cursor strenuus* (velocitate *praestans*) Prov. 6, 11. 24, 49; καλός 2 Tim. 2, 3; 1 Tim. 4, 6; 1 Petr. 4, 10; Joh. 10, 11. 14; *nobilis* εὐγενής Job 1, 3; εὐσχήμων Marc. 15, 43; Act. 13, 50; 17, 12. (quamquam his in locis dubium est, num interpres *nobiles* an *honestos* (cfr. Act. 13, 43. 17, 4) intellexerit); et **ኄር፡በዘመድ፡** 1 Cor. 1, 26; *gratiosus* εὐχάριστος Prov. 11, 16 (**ብእሲት፡ኄርት፡**); *laetus, hilaris:* **በልብ፡ኄር፡** Koh. 9, 7. 2) rarius usurpatur de rebus: **የሐውር፡ፍናወ፡ዘኢኮና፡ኄራተ፡** Prov. 6, 12; Hen. 91, 4; **ምድር፡ኄርት፡** (var. **ኀሬት፡**) Kuf. 13. 3) Cum **ኄር፡** et **ኄርት፡** tum **ኄራት፡** pro Substantivo usurpantur: τὸ ἀγαϑόν, τὰ ἀγαϑά, *bonum, bona:* **ኄርት፡** Koh. 5, 17; **ይረክብ፡ኄረ፡** εὑρήσει ἀγαϑά Prov. 19, 8; **ኄራት፡** καλά Prov. 15, 30; ἀγαϑά 16, 20. Praeterea notandus est locus Am. 7, 9 ubi αἱ τελεταὶ αὐτῶν **ኄራቶሙ፡** (var. **ኄረቶሙ፡**) *praestantissima* (perfectissima) *eorum* versa sunt (quia interpres vocem τελετή perperam intellexit). — Denique notare juvat Act. 13, 43 (50). 17, 4 (Platt), ubi οἱ σεβόμενοι προσήλυτοι **ፈላስያን፡ወኄራቶሙ፡** et οἱ σεβόμενοι Ἕλληνες **ኄራቶሙ፡ለአረማውያን፡** vertit interpres, i. e. *praestantissima* (*sanctissima*) *eorum*. — *Voc. Ae.:* **ኄር፡ብ፡ቸር፡**

ኂረት፡ subst. *bonitas, praestantia:* si marito placere volueris **ይኩን፡ኂረትኪ፡** (scriptum est **ኍ"፡**) **በሥነ፡ግዕዝ፡ወይዋሂ፡** Chr. Ta. 28.

ኄረወ፡ quadril. I, Impf. et Subj. **ይኄርው፡** vel **ይኄሩ፡** (denominatum a **ኄር፡**) *bonum, praestantem, egregium, benignum fieri* vel *esse:* **ኄርዎተ፡ነፍስ፡ይትሌዐል፡ላዕለ፡ኵሎን፡ኂሩታት፡** Fal. f. 32; Macc. f. 2; Enc. Mag. 5; **በኂሩቱ፡ለኖላዊ፡ይኄርው፡መርዔት፡** Prov. Th. Petr.; **ሶበ፡ኄረወ፡እግዚ″፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡** M. M. f. 126. Comparative: *meliorem esse*, c. **እምነ፡**, ut: **ደቂቀ፡አቡከ፡እለ፡ይኄርዉ፡እምኔከ፡** 2 Par. 21, 13; **ዕረፍተ፡ሞት፡ይኄሩ፡ሊተ፡እምግብራ፡ለዛቲ፡ሕይወት፡** Phlx. 172.

ኂሩት፡ subst., Pl. **ኂሩታት፡**, *bonitas, praestantia, virtus.* Usurpatur de variis corporis et animi qualitatibus: a) *Praestantia formae* vel *suavitas morum* intelligenda videtur Sir. 42, 14 (**ይኄይስ፡እከዩሁ፡ለብእሲ፡እምነ፡ኂሩታ፡ለብእሲት፡**); **ኂሩት፡ትዝምድ፡** εὐγένεια *nobilitas generis* Sap. 8, 3; *honestas* εὐσχημοσύνη **በኂሩት፡** εὐσχημόνως 1 Thess. 4, 12; *pietas, sanctitas* ὁσιότης Sap. 9, 3; Prov. 14, 32; *liberalitas, benevolentia, beneficentia* Gal. 5, 22 (ἀγαθωσύνη). b) at plerumque: *probitas, honestas, virtus:* de Deo ἀγαθότης Sap. 7, 26; χρηστότης Ps. 67, 11. 118, 68; 4 Esr. 8, 42; de homine: **በኂሩት፡ጻድቃን፡** Prov. 11, 10; Job 40, 3 (LXX); **አልቦ፡እኩይ፡ዘእንበለ፡ኂሩት፡** Kuf. 35; **አልቦ፡ላዕሌሁ፡ኂሩት፡** ibid.; **መንፈስ፡ኂሩት፡** Hen. 61, 11; Jsp. p. 361; ἀρετή Sap. 4, 1; **ርእሰ፡ኂሩታት፡** *virtutum summa* vel *nobilissima*, Phlx. 3; Vespasiani **ኂሩታት፡** *virtutes* vel *laudes*, Jsp. p. 363.

ኂርውና፡ vel **ኂሩና፡** (male **ኀርውና፡** et **ኄርውና፡**, quod passim legitur, ut Sx. Haml. 11 Enc.) subst., id. q. **ኂሩት፡**, ut: **በኂሩና፡ነፍሱ፡** ἐν ἀγαθότητι προθυμίας ψυχῆς αὐτοῦ Sir. 45, 23; **ምሕረት፡ወኂርውና፡** Chr. Ta. 11; **ኢበቍዖ፡ኂርውናሁ፡** F. N. 9; Fal. f. 53.

ኄሰ፡ *vituperare* vid. sub **ሔሰ፡**

ኀየሰ፡ I, 2 [sine dubio i. q. **ኀየረ፡**, permutatis literis *r* et *s*] 1) *meliorem, praestantiorem esse* vel *fieri:* **ዘይኄይስ፡ይከውን፡ኀቤከ፡** βέλτιον ἔσται σοι Jer. 45, 20; 1 Cor. 11, 17. 12, 31; Hebr. 7, 22. a) c. c. **እምነ፡** prs. vel rei, quae superatur: Ps. 36, 17; **ፈሪሀ፡እግዚ″፡እምኵሉ፡ትኄይስ፡** Sir. 25, 11; **ኀየሰ፡ነፍስቶሙ፡ወሡነየ፡ራእዮሙ፡እምነ፡** Dan. 1, 15; Hebr. 1, 4 rom.; Koh. 4, 3. 13; Sir. 19, 24; Jes. 56, 5; **ኀየሰት፡ምሕረት፡ደኃሪት፡እምነ፡ቀዳሚትኪ፡** Ruth 3, 10; Hebr. 11, 4. b) c. **ለ፡** pers., Jud. 11, 25. c) c. Acc. prs. vel rei, quae superatur: **ኢኀየስክምዎሙ፡አንትሙ፡** 1 Reg. 30, 24. 16, 12; **እንተ፡ትኄይሳ፡** κρείττων αὐτῆς Esth. 1, 19; **እንስሳ፡ይኄይሶሙ፡** Ep. Jer. 67; d) *melius se habere* Ruth 4, 9. 2) *meliorem, praestantiorem esse in tractanda* vel *efficienda re* vel *magis idoneum esse* rei, c. c. Acc. Inf. et c. **እምነ፡** vel **ለ፡** vel Acc. pers., ut: **እምነ፡ክልኤሆሙ፡ምጽዋት፡ትኄይስ፡አድኅኖ፡** ὑπὲρ ἀμφότερα ἐλεημοσύνη ῥύσεται Sir. 40, 24; **ይእቲ፡ትኄይስ፡አድኅኖተከ፡** 29, 12; Hebr. 12, 24; **ትኄይስ፡አእምሮ፡** κάλλιον ἐπιγιγνώσκεις Act. 25, 10 rom.; 4 Esr. 5, 20; **በኑ፡ይኄይሱኑ፡ገቢረ፡(ጽድቅ፡)** 4 Esr. 1, 27; **በኑ፡ትኄይስ፡ባቢሎን፡ለጽዮን፡ገቢረ፡** 1, 31. 3) *melius, potius, satius est* alicui, *praestat*, (*magis*) *expedit*, c. **ለ፡** pers. Phil. 1, 23, et c. Acc. pers., ut: **ዘይኄይሰከ፡** τὰ συμφέροντά σοι Bar. 4, 3. a) c. c. Nom. rei vel pers., quae melior est et c. **እምነ፡** rei, quae superatur: **እንተ፡ትኄይሰኪ፡እምነ፡፯ደቂቅ፡** ἥ ἐστιν ἀγαθή σοι ὑπὲρ ἑπτὰ υἱούς Ruth 4, 15; saepius c. Nom. Infin., ut: **ይኄይሰኒ፡መዊት፡እምነ፡ሐይው፡** *mori mihi praestat quam vivere*, Tob. 3, 6; Ps. 72, 27; **ይኄይስ፡ኪያየ፡ኀርይ፡እምወርቅ፡** Prov. 8, 19. 9, 19. 25, 24. b) impers.: **ይኄይሰኒ፡እምይእዜ፡** *melius mihi erat* (melius me habebam) *quam nunc*, Hos. 2, 9; α) seq. Subj. verbi, ut: **ይኄይሰነ፡ንግባእ፡** *melius est nobis reverti* Num. 14, 3. 20, 3; **ይኄይሰክሙ፡እሖር፡** συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω Joh. 16, 7; Marc. 9, 42; 4 Esr. 3, 37; sin id, quod praestantia superatur, adjectum est, et ipsum in Subj., praemissa praep. **እምነ፡**, ponitur: **ይኄይሰኒ፡እደቅ፡ውስተ፡እደ፡እግዚ″፡እምእደቅ፡ውስተ፡እደ፡ሰብእ፡** 1 Par. 21, 13; Prov. 25, 7; Dan. ap. 1, 23; **ይኄይስ፡ትጹር፡ኖጻ፡እምትንበር፡ምስለ፡አብድ፡** Sir. 22, 15. 25, 16. 20, 2. 18. 29, 22. 30, 14. 30. β) seq. vel praem. enunciatione conditionali: **እምኀየሰኒ፡ሶበ፡ውስተ፡መቃብር፡ዐቀብከኒ፡** Job 14, 13; Matth. 26, 24; 2 Petr. 2, 21; **ይኄይሶሙ፡ለእመ፡ነበሩ፡ከማየ፡** 1 Cor. 7, 8.

አኄሰ፡ et **አኀየሰ፡** II, 1 *praestantius reddere, melius facere* aliquid: **ሶበ፡ብየ፡ኀይል፡ውስተ፡አፉየ፡እምኢምህኩ፡ከናፍርየ፡ወእምአኄስኩ፡ዘእነብብ፡** Job 16, 5; **አኀየስኩከ፡ወገበርኩከ፡ከመ፡ጽቡር፡** ποῖον βέλτιον κατεσκεύασά σε ὡς πηλόν; Jes. 45. 9; **ከመ፡ያኂስ፡ህላዌነ፡እሞት፡ወሙስና፡** τὴν φύσιν ἡμῶν κρείττονα ἀποφαίνειν θανάτου καὶ φθορᾶς Cyr. c. Pall. f. 97.

አኀየሰ፡ II, 2 *melius putare, praestantius declarare* aliquid: (fratrum alter opificio, alter vitae solitariae operam dedit) **ወኮኑ፡መንፈቀ፡ሰብእ፡ያኄይሱ፡ግብረ፡፩ወመንፈቆሙ፡ያኄይሱ፡ግብረ፡ካልኡ፡** Phlx. 1; **ሰይጣን፡ያኄይስ፡መልእክተ፡ኀቤሆሙ፡(እምንኵስና፡)** *Satanas efficit, ut munera eis meliora videantur* (quam *vita monastica*) Phlx. 50.

ተኀየሰ፡ III, 2 *praeponi, principatum obtinere:* **ኢትፈቅድ፡ተኀይሶ፡እምኔሆሙ፡አላ፡ዕሩየ፡ምስሌሆሙ፡ኩን፡** Syn. f. 285^{b}.

አስተኀየሰ፡ IV, 2 1) *praeferendum censere, praeoptare* aliquid: **አስተኀየስክዎሙ፡አነ፡ለእለ፡ሞቱ፡ኀቡረ፡እምሕያዋን፡** Koh. 4, 2; **ለአማልክት፡ኢሦዐ፤መሥዋዕተ፡ልዑል፡አስተኀይሶ፡** (Infin.) Enc. Sen. 9. 2) se ipsum praeferendum censere i. e. *de dignitate* vel *principatu contendere:* **ንበል፡በአሐቲ፡ቃል፡ናስተኀይስ፡** 1 Esr. 3, 5; **ተቃንአ፡በእንተ፡አስተኀይሶ፡ወበእንተ፡ክብር፡** ζῆλος περὶ πρωτείων καὶ περὶ δόξης Herm. p. 70.

ኂሳን፡ subst. *praestantia, excellentia, principatus:* **ኂሳነ፡ህላዌሁ፡** (sc. τοῦ Λόγου) Cyr. c. Pall. f. 80; **ብዙኀ፡ኂሳኑ፡ለእግዚ″፡እምሰብእ፡** ibid.

ኄጠ፡ I, 1 Subj. **ይኂጥ፡** *persuadere, pellicere* et plerumque in malam partem *seducere, decipere, lactare* verbis [comparanda sunt حَاصَ (حَيْصٌ) *deflexit, declinavit*, III *dolo usus est* contra alqm; حَادَ *declinavit, deflexit*, خَدَعَ كَادَ (كَيْدٌ) *decepit* (dolo) alqm (cfr. Hebr. et Aram. הֵסִית, ܐܰܣܺܝܬ, quae et ipsa notione *declinandi* nituntur).]: (Tacla-Haimânôt, evangelii propagandi causa terras peragrans,) **ኄጦሙ፡ለሰብእ፡በነገረ፡የውሀት፡** G. T. Haim.; Titus **ፈቀደ፡ይኂጦሙ፡ወይጸውዖሙ፡ለሰላም፡** (ad pacem jungendam) Jsp. p. 359; **በመብልዑ፡የኀይጠከ፡ወከዕበ፡ወሥልሰ፡ያሰፍጠከ፡** Sir. 13, 7. 8; Jes. 30, 21 var.; **ዑቁ፡ኢይኂጡክሙ፡በተጥበበ፡ነገር፡** Col. 2, 8 rom.; Jsp. p. 344; Kedr f. 61.

ተኀይጠ፡ III, 1 refl. et pass. *sibi persuaderi pati, pellici, seduci, decipi*, Jsp. p. 288; ኢተሀውከ፡ ወኢደንገፀ፡ ወኢተኀይጠ፡ οὐκ ἐθορυβήθη οὐδὲ ἰλιγγίασεν οὐδὲ ἠπατῆσθαι ἐνόμισε Chr. ho. 25; አዳም፡ ተኀይጠ፡ (Inf. verb.) እምሰይጣን፡ F. M. 3, 2; Dan. ap. 13, 28 (ተኀይጠ፡ ንጉሥ፡, var. pro ተይህደ፡); Enc. Ter 11.

ኀዩጥ፡ part. *seductus, deceptus* Hez. 45, 20 (glossa marginalis, qua explicatur ፌቱ፡ i. e. פְּתִי).

ኀያጢ፡ n. ag. *pelliciens, seductor, deceptor* Lud. sine auct.

ኂጠት፡ n. act. *seductio, deceptio:* እምኂጠተ፡ ጸላኢ፡ ንትዐቀብ፡ Prec. mat.; አእመረ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ኂጠት፡ እምሰይጣን፡ Sx. Masc. 21.

ኂጣን፡ subst., *oratio ad persuadendum composita, captio, illecebra, fraus, fallacia:* በኂጣነ፡ ነገር፡ ወበትየውሆ፡ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας Rom. 16, 18; ኂጣነ፡ ነገር፡ πιθανολογία Col. 2, 4; አኮ፡ በኂጣነ፡ ተጥባበ፡ ነገር፡ 1 Cor. 2, 1 rom.; በትምይንት፡ ወኂጣን፡ ἐν ἐπιβουλαῖς καὶ ἀπάταις Chr. ho. 26; በኂጣን፡ እኩይ፡ ኄጠ፡ Kedr f. 61; F. M. 5, 11. — *Voc. Ae.*: ኂጣን፡ ጕሕሉት፡ ዘ፡ ሽንገላ ።

ኀደመ፡ *somnolentum esse* vid. sub ሀደመ፡

ኀደረ፡ I, 1 [amh. አደረ፡; חֶדֶר *conclave, penetrale;* خِدْرٌ *interior domi pars, latibulum;* خَدَرَ *commoratus fuit, substitit;* de potestate radicis primaria vid. Ges. thes. p. 448] Subj. ይኅድር፡ 1) *considere, domicilium* vel *tabernaculum collocare* loco; *devertere* ad alqm, a) de singulis hominibus: ኀደረ፡ ኀበ፡ አዶላማዊ፡ Gen. 38, 1; Sir. 24, 7; c. ውስተ፡ loci Kuf. C. 3; ኀደሩ፡ ቤተ፡ ዘማት፡ (Acc. loci) κατέλυον Jer. 5, 7; κατασκηνοῦν Zach. 2, 10; Sir. 24, 8; αὐλίζεσθαι Ruth 1, 16; በአፍአ፡ ኢኀደረ፡ ነግድ፡ Job 31, 32; in specie *devertere pernoctandi causa* Gen. 19, 2. 42, 27; Jud. 19, 13. 15. b) de agmine, exercitu: στρατοπεδεύειν Gen. 12, 9; Ex. 14, 2; παρεμβάλλειν 2 Esr. 8, 15; Judith 7, 3. 13. 18; 1 Reg. 26, 3; Num. 2, 3. 10. 21, 10 seq. 33, 5 seq.; et c. ላዕለ፡ *obsidere* Jud. 20, 19. 2) *commorari, habitare, incolere, sedem et domicilium habere* (οἰκεῖν, κατοικεῖν, κατασκηνοῦν, αὐλίζεσθαι, μένειν); የኀድሩ፡ ህየ፡ Jes. 13, 22; Luc. 9, 4; Gen. 12, 10; Hen. 10, 5; Matth. 12, 45; c. Acc. loci Matth. 4, 13; Ps. 26, 7. 104, 21; Hen. 37, 5; c. ውስተ፡ Ps. 14, 1; ዘኀደረ፡ ውስተ፡ ዘ፡ ሀገር፡ Jer. 45, 2; Matth. 2, 23; Hen. 55, 4; Jud. 5, 17; cum በ፡ domicilii: በደብተራ፡ ተኀድሩ፡ Jer. 42, 7. 10; Ps. 15, 9; Act. 2, 26; Hen. 60, 7; Gen. 4, 20; c. ዲበ፡ terrae Hen. 37, 2. 38, 2. 54, 6; c. ውስተ፡ pers. *inter* Ps. 21, 3; Hen. 42, 2; c. ምስለ፡ pers. συναυλίζεσθαι Prov. 22, 24 (cfr. Gen. 13, 6). a) *nidulari, nidificare*, de avibus Matth. 13, 32. b) *habitare, manere, esse*, c. ላዕለ፡ pers. *super* vel *in* alquo, de spiritu, geniis, virtutibus et vitiis, al., Ex. 20, 20; Asc. Jes. 2, 1; Hen. 55, 3; Rom. 7, 17. 18. 20; Col. 2, 9; Herm. 3) Transfertur ad partes vel membra corporis, aedificii, al., quae alia aliis concinne sese jungunt et singula quaeque in suo loco considentia congruunt: *inter sese committi, contineri*, vel *contineri re, versari in re*, ኢየኀድራ፡ አእባን፡ ውስተ፡ ንድቅ፡ Herm. p. 9. 81 seq.; ዘቡቱ፡ የኀድር፡ ኵሉ፡ ሕንጻ፡ Eph. 2, 21; ርእስ፡ ዘቡቱ፡ የኀድር፡ ኵሉ፡ ሥጋ፡ Col. 2, 19; Eph. 4, 16.

አኅደረ፡ II, 1 1) *considere facere* a) c. Acc. pers. *in domum recipere, hospitio excipere*, Jud. 19, 15; Act. 10, 23 Platt; ለእመ፡ አኅደርከ፡ ነኪረ፡ ምስሌከ፡ Sir. 11, 34; ያኀስረከ፡ ዘአኅደርከ፡ 29, 28; አብእ፡ ነዳየ፡ ወአኅድሮ፡ ውስተ፡ ጽላሎትከ፡ Jes. 58, 7; አነ፡ ጥበብ፡ አኅደርኩ፡ ምክረ፡ Prov. 8, 12; Lit. Jac. b) c. Acc. jumenti: *collocare in stabulo* Gen. 24, 32. c) c. Acc. tentorii *tendere, statuere, figere*, Jos. 8, 13. 2) *habitare facere, domicilium* vel *sedem constituere* alicui; *colonum deducere in coloniam:* Gen. 3, 24; Ps. 4, 10. 64, 4; Gen. 47, 4; Salomo አኅደሮሙ፡ ህየ፡ ለደቂቀ፡ እስራኤል፡ 2 Par. 8, 2; translate: ይፈቅድ፡ እግዚ"፡ አርዳኢሁ፡ ኢያኅድሩ፡ ቂመ፡ ወመዐተ፡ ውስተ፡ ልቦሙ፡ Did. 10. 3) *committere* res inter se (vid. ኀደረ፡ n. 3) Herm. p. 83 (bis).

ተኀድረ፡ III, 1 *habitari, incoli:* አጽናፍ፡ ዘይትኀደር፡ ἄκρα οἰκούμενα Prov. 8, 26.

ተኃደረ፡ III, 3 1) *cohabitare:* ኢትትኃደሮሙ፡ *ne cohabites cum illis* Ex. 23, 32. 2) *committi, apte concinnari inter sese:* በእለ፡ ኢተኃደራ፡ ምስለ፡ ካልኣቲሆን፡ Herm. p. 80 (vid. ተሐጸረ፡).

አስተኀደረ፡ IV, 1 1) *considere facere;* usurpatur de fundamento: *jacere* fundamentum: መኑ፡ አስተኀደረ፡ ማእዘኒሃ፡ Job 38, 6. 2) *sistere* i. e. *integrum* vel *in suspenso relinquere:* እመ፡ ኢተጠየቀ፡ ፈቲሐ፡ ፍትሕ፡ ያስተኀድር፡ (ፈታሒ፡) ኪያሁ፡ እስከ፡ ይጤየቅ፡ F. N. 43, 6 (an ያስተድኅር፡ *procrastinabit, ampliabit* legendum fuerit?).

ኀዱር፡ part. *is qui consedit* 1) de tentorio: *fixus, collocatus* Num. 1, 51; Gen. 32, 2. 2) de hominibus: *habitans, incolens, commorans*, c. ውስተ፡ Gen. 13, 7; Num. 13, 29; እሉ፡ ኀዱራን፡ ህየ፡ 1 Par. 4, 40; c. ዲበ፡, ut: እለ፡ ኀዱራን፡ ዲበ፡ ምድር፡ Ps. 32, 14; c. ምስለ፡ 2 Petr. 2, 8; ኩን፡ ምስሌሆሙ፡ ኀዱረ፡ Phlx. 181; etiam de (rebus) invisibilibus: ኀዱር፡ ውስተ፡ ሥጋየ፡ ጻዕር፡ Job 21, 6; Rom. 8, 11; መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ኀዱር፡ ላዕሌሆሙ፡ F. M. 29, 3.

ኀድረት፡ n. act., *habitatio, cohabitatio, commoratio, inquilinatus* Ex. 12, 40; Ps. 92 in tit.; ኀድረትከ፡ (አክርስቶስ፡) በማኅፀነ፡ ማርያም፡ Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; Org.; በአንተ፡ ኀድረተ፡ አኀው፡ ብዙኀ፡ (in uno monasterio) Phlx. 181.

ኀዳሪ፡ n. ag., Pl. ኀደርት፡ *inquilinus, advena, hospes*, πάροικος Ex. 12, 45; Lev. 22, 10; Sir. 29, 26. 27; ኀፍረት፡ ለኀዳሪ፡ ሰሪቀ፡ ማኅደር፡ 41, 19; καταλύτης ኀዳሪ፡ ዘ፡ ፩ዕለት፡ ኀደረ፡ Sap. 5, 15; σύσκηνος Pl. ኀደርት፡ (v. ኀዳሪት፡ fem. sing. in cod. H) Ex. 3, 22; Nestoriani censent τὸν Λόγον ኀዳሬ፡ ሰብእ፡ ἀνθρωποπολίτην (hominis inquilinum vel incolam) Cyr. c. Pall. f. 84.

አኀዳሪ፡ n. ag. II, 1 *hospitio excipiens, hospitalis:* ሎጥ፡ አኀዳሬ፡ እንግዳ፡ F. N. 11.

ማኅደር፡ subst., m., rarius fem., Pl. መኃድር፡, nec non ማኅደራት፡ (ut Hen. 59, 2), *habitatio* vel *sedes* cujusvis generis a) *hospitium, diversorium* advenae, peregrinantis (κατάλυμα) Luc. 2, 7; Ex. 4, 24; Jer. 14, 8; በማኅደረ፡ እንግዳ፡ Kid. f. 17; vel *mansio nocturna* τόπος τοῦ καταλῦσαι Gen. 24, 23; Jer. 40, 12; κοίτη *cubiculum:* አትዉ፡ ማኅደሪሆሙ፡ Judith 13, 1. b) *tentorium, tabernaculum* (σκηνή, σκήνωμα)

Prov. 14, 11; Thren. 2, 6; Hez. 25, 4; 2 Par. 10, 16; Ps. 25, 8. 73, 8; Marc. 9, 5; ተከለ፡ ማኅደረ፡ Gen. 35, 16; ደብተራ፡ ማኅደር፡ σκηνὴ κατοικεῖν Jes. 40, 22; በማኅደር፡ *quum tentorium collocarent* (considerent) Num. 10, 35. c) *domicilium, domus, habitaculum:* ማኅደሩ፡ ለኵሉ፡ ዘሞተ፡ ምድር፡ Job 30, 23; 2 Par. 27, 4; Ps. 131, 14. 75, 2; Ex. 15, 17; Hen. 1, 3. 38, 2. 39, 4; እንታክቲ፡ ማኅደር፡ Chr. Ta. 28; ሲሳይ፡ ወዐራዝ፡ ወማኅደር፡ F. N. 32; poëtice: ተሐንጸ፡ ማኅደሩ፡ ለክርስቶስ፡ i. e. *ecclesia*, Lud. d) *sedes, locus* vel *terra habitationis* Ex. 12, 20. 35, 3; 4 Reg. 6, 1; Job 38, 19; ማኅደረ፡ ምዕራፍየ፡ Jes. 66, 1; Kuf. 7. 9. 10; Hen. 59, 2. e) *locus castrorum, statio itineris* Num. 33. f) *nidus* avium Prov. 27, 8 (νοσσιά). g) *aedicula* monachi, Lud. e Vit. Sanct. h) *stationes lunae* (اَلْمَنَازِلُ), quarum sunt XXVIII; Abush. 4. i) amharice ማኅደር፡ *theca, involucrum* libri vid. Isenb. p. 19 et d'Abbadie Cat. p. XIII.

ኅዳር፡ 1) nomen *mensis* Abyssinorum *tertii*, qui XXVIII° Octobris sec. Cal. Julian., IX° Novembris sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Coptorum ϩⲁⲑⲱⲣ respondet. 2) In locis Esth. 2, 16. 3, 7. 13. 8, 13 apocr.; 9, 1. 15. 16. 21. 10, 3 apocr.; 1 Esr. 7, 5 hoc eodem nomine mensis Ἀδάρ (אֲדָר, ܐܳܕܳܪ, أَذَارُ vel آذَارُ) anni Hebraeorum duodecimus denotatur, quamquam libri Mss. passim etiam ኣዳር፡ praebent.

ኅደገ፡ I, 1 [radix in Geez tritissima, sed a caeteris linguis semiticis aliena (de Amh. vid. Isenb. p. 134); nam arab. خدج significatum specialem *abortivit* (elabi sivit foetum) habet. Significatione quidem vicinum est חָדֵל sed alius originis (vid. Ges. thes. p. 407). De etymo si conjecturam proponere licet, ኅደገ፡ mihi ad עָתַק *dimoveri*, arab. عَتَقَ *manumitti* (sicut عَزَبَ *remotus fuit, procul abfuit*, hebr. עָזַב *dimittere, relinquere*) referendum videtur.] Subj. ይኅድግ፡; A) transitive 1) *relinquere* (verlaſſen, zurücklaſſen, hinterlaſſen) a) *discedere* ab aliquo, c. Acc. pers. vel loci: መካነከ፡ ኢትኅድግ፡ Koh. 10, 4; Ruth 2, 11; Num. 10, 31; Jud. 19, 2; Jer. 9, 2; Matth. 4, 13. 16, 4. 19, 5. 21, 17; ኅደጎ፡ ስከረ፡ ወይኑ፡ 1 Reg. 25, 37. b) in discedendo *relinquere algd*, c. Acc. rei: Marc. 14, 52; Luc. 5, 28. 15, 4; Gen. 39, 12. 50, 8; 4 Reg. 7, 7; Kuf. 38; Tit. 1, 5; ኅደግዋ፡ ለሀገር፡ ርኁተ፡ Jos. 8, 17; addito loco: ንኅድገከ፡ በኅበ፡ ውሉድከ፡ Hen. 81, 6; ሥርዎ፡ ኅድጉ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Dan. 4, 12; et c. ለ፡ pers. *alicui:* Lev. 19, 10. 23, 22; Gen. 14, 21. 38, 23; in specie de moriente: Marc. 12, 19; Luc. 20, 31; Ps. 48, 10; Sir. 11, 19. 14, 15. 30, 4. 44, 8; Judith 8, 7; Koh. 2, 18; Genz. f. 134. 156. c) *deserere, destituere:* ኢትኅድግ፡ ዐርከከ፡ ዘትካት፡ Sir. 9, 10. 6, 10; ብእሲት፡ እንተ፡ ተኀድግ፡ ምታ፡ 23, 22; Gen. 28, 15; Deut. 12, 19; Jos. 1, 5; Ps. 22, 1; in specie: α) Deum i. e. *ab eo deficere* Deut. 31, 16; Jud. 2, 13; Jer. 2, 16; Jes. 65, 11; Rom. 3, 23. β) mandata Dei, legem, consilium 1 Reg. 15, 24; Ps. 118, 87; Kuf. 1. 15. 23; የኅድጉ፡ ጽዋዔሆሙ፡ *monachi, qui a vocatione sua recedunt*, Phlx. 5; ኅደገ፡ ምክሮሙ፡ 3 Reg. 12, 8. 2) *committere* alicui alqd (überlaſſen) Gen. 39, 23; ኅደገ፡ ኵሎ፡ ቅድሜሁ፡ Kuf. 39; ተኅድግ፡ ዲቤሁ፡ ተግባረከ፡ Job 39, 11; c. በእደ፡ Sir. 15, 14; Ps. 36, 35 (15, 10). 3) *dimittere* (loslaſſen, entlaſſen) a) rem vel personam, quam alqs tenebat: አኅዛ፡ ወኢትኅድጋ፡ Sir. 6, 27; Job 10, 20; Joh. 18, 8; Matth. 4, 11; etiam ኅደገት፡ እዴሃ፡ እምላዕሌሁ፡ Kuf. 33. b) liberum dimittere, missum facere Luc. 23, 16; Act. 16, 35. 36. c) dimittere uxorem i. e. *repudiare, divortium facere* Deut. 22, 19. 29; Mal. 2, 14; Asc. Jes. 11, 3. 4; Matth. 5, 32; 1 Cor. 7, 11—13. 4) *remittere, condonare* (erlaſſen, nachlaſſen) a) debitum: የኅድጉ፡ ሎሙ፡ ጸብሐቶሙ፡ 1 Esr. 4, 50; Luc. 7, 42. 43; Matth. 18, 27 seq.; Kuf. p. 33; ኅድግ፡ ወአሥኅት፡ እምክበደ፡ ቅኔ፡ 2 Par. 10, 4. b) peccatum: Gen. 50, 17; Jes. 55, 7; Job 42, 10; Ps. 24, 19. 84, 2; Sir. 28, 1. 2; Matth. 6, 12. 14; 1 Joh. 1, 9; raro *expiare*, ut Lev. 10, 17; Hebr. 10, 4 (vid. አኅደገ፡). 5) *omittere, praetermittere, intermittere* (laſſen, ablaſſen, weglaſſen, unterlaſſen), a) omittere, praetermittere: ኢትኅድግ፡ አሐተ፡ ቃለ፡ እምዘነበብከ፡ Esth. 6, 10; ዐጸደ፡ ጸናፌ፡ ኅድግ፡ ወኢትመጥን፡ Apoc. 11, 2; Matth. 23, 23; Hebr. 6, 1. Memorabilis est Imperativi usus, qui in eo conspicuus est, ut in argumentationibus a majori ad minus vel a minori ad majus Imprt. pers. II sing. vel plur., addito adverbio ሰ፡, ut: ኅድግሰ፡ vel ኅድጉሰ፡ *omitte* vel *omittite autem!* adverbii instar in enunciationem insertus idem valeat, quod Latinorum *nedum, multo magis* vel *multo minus*. Neque necesse est, ut nomen, quod hoc Imperativo praemisso insignitur, in Accusativo ponatur, ut: ጥቀ፡ ሰማይኒ፡ ኢኮነ፡ ንጹሐ፡ በቅድሜሁ፡ ኅድግሰ፡ ሰብአ፡ ርኩሰ፡ Job 15, 16; sed eum quoque nominis casum, qui reliqua enuntiationis constructione postulatur, retinere licet, ut: ከዋክብት፡ ኢኮኑ፡ ንጹሓነ፡ በቅድሜሁ፡ ኅድግሰ፡ ሰብአ፡ መዋቲ፡ (v. ሰብእ፡ መዋቲ፡) Job 25, 6. Alia exempla invenies 1 Cor. 6, 3; Herm. p. 3; Gad. Lal.; Chr. (saepius, ut ho. 34); እስመ፡ ለእንስሳኒ፡ ያሐዝኖሙ፡ ሞተ፡ እሞሙ፡ ኅድግሰ፡ ለሰብእ፡ ለባውያን፡ Jsp. p. 331. — Praeterea Ludolfus in Org. 2 (ubi locus 1 Cor. 6, 3 allegatur) pro ኅድጉሰ፡ legit ኅድጎሰ፡ quod equidem nusquam reperi. b) *negligere, curam* rei vel pers. *abjicere*, c. Acc. Deut. 31, 6; አኅድጎ፡ ἀνήσω αὐτόν Jes. 5, 6; Job 12, 15; Tit. 3, 10; etiam c. እምነ፡, ut: ኢትኅድግ፡ እምእለ፡ ይበክዩ፡ Sir. 7, 34. c) *intermissionem facere* operis: ኅደጉ፡ ተግባሮሙ፡ Job 24, 5; absol. Luc. 23, 56. d) *missum facere, desistere* vel *abstinere* a re, *cessare facere* alqd, *finem facere* rei, *desinere* α) c. Acc. rei: ኅደገ፡ ጥበ፡ *uberibus ablatus est* Kuf. 17; deponere vestem Gen. 38, 14; ኅድጎ፡ ለጋእዝ፡ ἀπόσχου ἀπὸ μάχης Sir. 28, 8; ኅድጋ፡ ለኅጢአት፡ 38, 10. 48, 15; ኅድጎ፡ ለኅሊና፡ መዋቲ፡ 4 Esr. 14, 11; ኅደገ፡ ዓለመ፡ *renuntiavit mundo* (et monachus factus est) Phlx.; እከየ፡ malam consuetudinem missam facere, Chr. (crebro); ἀφιέναι ኅደገ፡ ተፋቅሮተከ፡ ዘቀዲሙ፡ Apoc. 2, 4; ኢየኅድጋ፡ ለየውሐት፡ Job 27, 5; Sir. 26, 28; κοπάζειν, ut: ኅደገ፡ ንጉሥ፡ መዐቶ፡ Esth. 7, 10; ከመ፡ ይኅድገነ፡ ባሕር፡ Jon. 1, 11. 12; ἀπολείπειν, καταλείπειν: ይኅድግ፡ ኃጥእ፡ ፍኖቶ፡ Jes. 55, 7; እግዚ"፡ ኢኀደገ፡ ምሕረቶ፡ Sir. 47, 22; ἐξαιρεῖν: ኢትኅድግ፡ ምሕረተከ፡ እምነ፡ ቤትየ፡ 1 Reg. 20, 15; creberrime παύεσθαι: ኅድጉ፡ እከየክሙ፡ Jes. 1, 16; Jer. 33, 13; Ps. 84, 3; Sir. 28, 6; ኅደገ፡ ነገረ፡ Job 32, 1. 38, 1; የኅድጉ፡ አዕባኢሆሙ፡ 4 Esr. 13, 38; ኢትኅድጉ፡ ተስፋክሙ፡ Hen. 104, 4. β) c. Acc. Inf., *desinere* vel *omittere:* Gen. 11, 6. 16, 4; Jos. 22, 18; Ruth 1, 18; Sir. 32, 10; 1 Reg. 15, 11; Jes. 59, 13; Jer. 9, 5. 6. 15, 6. 51, 18; Dan. ap. 3, 22; 4 Esr. 10, 5; Num. 9, 13. γ) c. እምነ፡, ut: ኢኀደጉ፡ እምትምህርቶሙ፡

non desierunt eos docere, Sx. Hed. 4. δ) abs., omisso objecto: ቀድም፡ እምኵሉ፡ ኀዲግ፡ ከመ፡ ጠቢብ፡ παῦσαι πρῶτος χάριν παιδείας Sir. 34, 17; እሐርኑ፡ አው፡ እኀድግኑ፡ 3 Reg. 22, 6; 4 Reg. 13, 18; ኅድግ፡ ምዕረ፡ 1 Reg. 14, 19; Koh. 11, 6; Jes. 55, 10. 62, 1; Jer. 8, 5. 30, 2. 6) *sinere, permittere* (laſſen), c. Acc. pers., ut: ኢኀደገኒ፡ Asc. Jes. 7, 21; Matth. 3, 15; seq. Subj. verbi: Gen. 20, 6; Ex. 12, 23. 14, 12; ኢየኀድጎ፡ ይኑም፡ Koh. 5, 11; Jes. 22, 4; Job 9, 18; ኢትኅድገኒ፡ እደቅ፡ Sir. 23, 1; Kuf. 14; 4 Esr. 9, 41; Hen. 40, 7; Matth. 7, 4. 8, 22. 13, 30; vel ከመ፡ c. Subj. Num. 22, 13; Kuf. 29. 41; vel ወ፡ c. Subj. ኅድገኒ፡ ወአጥፍኦሙ፡ Deut. 9, 14. B) intransitive: 1) *remittere, cessare* (nachlaſſen, ablaſſen): ኀደገ፡ እሳት፡ Num. 11, 2; ብድብድ፡ 17, 13; መቅሠፍት፡ 25, 8; ሀበ፡ Ex. 16, 13; ነፋስ፡ Matth. 14, 32; Marc. 6, 51; ለምጽ፡ Lev. 13, 5. 51; የኀድግ፡ እዴሁ፡ እምላዕሌክሙ፡ 1 Reg. 6, 3. 2) *deficere:* ትጸውም፡ ወትጼሊ፡ እስከ፡ ኀደገ፡ ሥጋሃ፡ Sx. Mag. 20. 3) *cedere* alicui in re, eo *inferiorem esse*, c. እምነ፡ comparativo: ዘይባርክ፡ ዐርኮ፡ በጽባሕ፡ በዐቢይ፡ ቃል፡ እምዘይረግም፡ አልቦ፡ ዘኀደገ፡ (οὐδὲν διαφέρει) Prov. 27, 14.

ኅድገሰ፡ *nedum* vid. sub ኀደገ፡ n. 5.

አኅደገ፡ II, 1 1) causative c. dupl. Acc., *facere ut aliquis relinquat, dimittat, remittat, omittat, desinat* i. e. a) *abstrahere, avertere, avocare, deducere* alqm a re, ut a consilio: ከመ፡ ያኅድግዎሙ፡ ምክሮሙ፡ 2 Esr. 4, 5; a consuetudine: አኅድገኪ፡ ዝሙተኪ፡ Hez. 16, 41; Sir. 46, 7; F. M. 2, 11; a via: አኅድጉኒ፡ ዘንተ፡ አሠረ፡ Jes. 30, 11; a fiducia Mich. 2, 8; ab amore: መኑ፡ ያኀድገነ፡ ፍቅሮ፡ ለኢየሱስ፡ Rom. 8, 35. 38; ab ira Num. 25, 11; vel rem ab aliquo: አኅደጎሙ፡ ጽእለቶሙ፡ ለሕዝቡ፡ Sir. 47, 4; Jes. 4, 1 var. In specie: *infantem depellere ab uberibus:* አኅደግዎ፡ ጥበ፡ እሙ፡ Ps. 130, 4; Gen. 21, 8; 1 Reg. 1, 23, vel አኅደግዎሙ፡ ጠቢወ፡ ጥቡ፡ Jes. 28, 9. b) *removere* a munere: አኅደግዎ፡ ክህነቶ፡ 1 Esr. 5, 39. c) *eripere* alqm alicui: ከመ፡ ታኅድጎ፡ ለምታ፡ እምእደ፡ ዘበጠ፡ Deut. 25, 11; Org. 1. d) *divortium concedere* alicui: soror Herodis ሰአለቶ፡ ለእኁሃ፡ ከመ፡ ያኅድጋ፡ እምኔሁ፡ (ለምታ፡) ወአኅደጋ፡ Jsp. p. 328. e) *expiare:* ምጽዋት፡ ታኀድግ፡ ኀጢአተ፡ Sir. 3, 30; Hez. 16, 63. f) *ad defectionem* vel *desertionem sollicitare:* ያኀድጋሆሙ፡ ቃለ፡ እግዚ“፡ Num. 31, 16; ለአኅድጎ፡ ሥርዐተ፡ Kuf. p. 2; Act. 21, 21. g) *prohibere*, seq. ኢ፡ c. Subj., ut: አኅደግዎሙ፡ ለአሕዛብ፡ ኢይሠውዑ፡ ሎሙ፡ Act. 14, 18 Platt. h) *intermittere* vel *desinere facere*, seq. Inf.: አኅደግዎሙ፡ ሐኒጸ፡ 1 Esr. 5, 70; Jes. 28, 9. 2) trans. *cessare* vel *remittere facere, sedare, cohibere:* Jos. 7, 26; Koh. 10, 4; ጥበብ፡ መገሥጽት፡ እንተ፡ ታኀድግ፡ ሐዘነ፡ ወትካዘ፡ Sap. 8, 9; ጋእዘ፡ ያኀድግ፡ ዕፃ፡ Prov. 18, 18; አኅድግ፡ ኵሎ፡ መጽሐፈ፡ ዐመፃ፡ Jes. 58, 6.

ተኀድገ፡ III, 1 1) *relinqui, derelinqui, deseri:* Lev. 26, 43; Jes. 1, 8; Thren. 3, 53; ተኀድገ፡ ይሁዳ፡ Mal. 2, 11; አህጉር፡ እለ፡ ተኀድጋ፡ Hez. 36, 4; ኢይትኀደግ፡ እብን፡ ዲበ፡ እብን፡ Matth. 24, 2; ተኀድገ፡ ሎቱ፡ ርስተ፡ Herm. p. 19; *restare* Jos. 23, 14. 2) *dimitti* a) *repudiari*, de uxoribus: ብእሲት፡ ዘተኀድገት፡ በዝሙት፡ F. M. 5, 16; 1 Cor. 7, 11. b) *immitti* in alqm, c. ላዕለ፡, ut: ተኀድጉ፡ ሰይጣናት፡ ላዕሌሆሙ፡ Phlx. 222. 3) *remitti, condonari*, de peccato Gen. 4, 13; Lev. 4, 20. 26. 31; Jes. 33, 24; Ps. 31, 1; Sir. 3, 3. 23, 11; Joh. 19, 23; Hebr. 10, 18; de debito: Lev. 25, 10. 11. 13. 28 seq.; Deut. 15, 2. 4) *sini, permitti* (alicui) ይትኀደግ፡ ይዕረግ፡ ዝየ፡ Asc. Jes. 9, 2; በእንተ፡ ድካምነ፡ ኢይትኀደጉ፡ ሰይጣናት፡ በእንተ፡ ተቃትሎትነ፡ *ob infirmitatem nostram daemonibus non permittitur nos impugnare*, Phlx. 217. 5) *omitti, intermitti, cessare* Gen. 8, 22; Lev. 2, 13; Deut. 1, 8. 6) *effici, ut desinat* res ab aliquo i. e. *adimi, abstrahi* alicui rem, c. nom. rei et እምነ፡ pers. Apoc. 18, 14; ጾሮሙ፡ ይትኀደግ፡ እመታክፍቲሆሙ፡ Jes. 14, 25. 7) *relictum* vel *neglectum* (ab aliis) *deesse* rei: ኢንትኀደግ፡ እምአብኦ፡ ቍርባን፡ μὴ ὑστερήσωμεν προσενέγκαι Num. 9, 7.

ተኃደገ፡ III, 3 *divortium facere* cum aliquo (-a), *se invicem repudiare*, de conjugibus: ብእሲት፡ ኢይትኃደግ፡ ምስለ፡ ምታ፡ 1 Cor. 7, 10. 27 Platt; ኢያብዝኁ፡ ተኃድጎ፡ ምስለ፡ አንስቲያሆሙ፡ Clem. f. 219.

አስተኃደገ፡ IV, 3 *facere ut alius ab alio desistat, dirimere* pugnantes: ተባአሱ፡ ክልኤሆሙ፡ ወአልቦ፡ ዘያስተኃድጎሙ፡ በማእከሎሙ፡ 2 Reg. 14, 6.

ኅዱግ፡ part. *relictus, desertus, dimissus, omissus, remissus:* Jes. 60, 15. 62, 4; ብእሲት፡ ኅድግት፡ *repudiata* Jes. 54, 6; Matth. 5, 32; Kedr f. 62; ኀጣይኢሃ፡ ኅድግት፡ ላቲ፡ Phlx. 35.

ኀዳግ፡ 1) adj. (gramm. § 108, a) remissus i. e. *deficiens* animo; *quem animus liquit;* in locutione ኀዳገ፡ ወይን፡ (κραιπαλῶν, κεκραιπαληκὼς ἐξ οἴνου) *vinolentus* Jes. 24, 20; Ps. 77, 71; Clem. f. 26. Haec vocis interpretatio, quam modo proposui, magis congruit, quam alia a Ludolfo et a me ipso (in gramm. l. c.) accepta: *qui relinquit vinum, desistit a vino* (sc. quia vini plenus est). 2) subst., *relictum* vel *praetermissum*, ex. gr. orationis interruptae pars reliqua, ut: ንግበእኬ፡ እንከ፡ ኀበ፡ ኀዳገ፡ ነገር፡ M. M. f. 59 et 97; vel *lacuna* vel spatium inter duas res relictum i. e. *ora* vel *margo* libri, Lud. auct. Greg.

ኅድገት፡ n. act. *relictio, dimissio*, ኅድገተ፡ ብዕል፡ Sx. Genb. 20 Enc.; in specie a) *relictio haereditatis* F. N. 42. b) *repudium*, ut: በእንተ፡ ክሊእ፡ ኅድገተ፡ ብእሲት፡ F. N. 24, 5. c) *manumissio:* ከመ፡ ትጸውዑ፡ ኅድገተ፡ Jer. 41, 8. 15. 17 et in quibusdam locis sub d) laudatis. d) *remissio* debiti, *immunitas* Lev. 27, 17. 24; Deut. 15, 1. 9; Hez. 46, 17; Kuf. 7; 2 Esr. 20, 31 (Esth. 2, 18 libri ኅድጋት፡ praebere solent). e) *venia* legis (dispensatio) Judith 11, 14. f) *remissio* peccati Luc. 24, 47; Kuf. 15. 30; Hen. 12, 5. 13, 4; Cyr. ad Th. f. 22.

ኅድጋት፡ et **ኀዳጋት፡** (Jes. 50, 1 var.; Deut. 24, 1 var.; Marc. 10, 4 rom.) subst. (gramm. § 121, d) conditio ejus, qui dimissus est vel cui remissum est i. e. a) *repudium, divortium:* መጽሐፈ፡ ኅድጋት፡ Deut. 24, 1; Jes. 50, 1; Jer. 3, 8; Matth. 5, 31; Marc. 10, 4, (Matth. 19, 7 ፍልጣን፡). b) *immunitas:* ገብረ፡ ኀዳጋቲሃ፡ (v. ኅድጋቲሃ፡) ኵሎ፡ ደወለ፡ መንግሥቱ፡ Esth. 2, 18.

ኀዳጊ፡ n. ag. 1) *remittens, remissor*, ክርስቶስ፡ ኀዳጌ፡ ኀጢአት፡ Cyr. f. 3; F. N. 10. 2) omissor i. e. *abstemius:* ኮነ፡ ተሐራሚ፡ ወኮነ፡ ኀዳጌ፡ Enc. Jac. 25.

ኅዳጥ፡ *paucus* vid. sub ኀጠጠ፡

ኅዳፍ፡ *cervix* vid. sub ሕዳፍ፡

ኀደፈ፡ I, 1 (Prov. 23, 34, at plerumque) I, 2 [nec non **ቀደፈ፡** q. v.; جَدَفَ vel جَذَفَ 1) *secuit* 2) *propulit navem remis*: مِجْدَافٌ *remus*; خَدْفٌ *gubernaculum* navis; sec. al. *anchora*: قَذَفَ *remigavit*; مِقْذَفٌ vel مِقْذَافٌ *remus*; in dialecto Jamanensium غَادِفٌ *remex, nauta*, مِغْدَفٌ *remus*; amh. **ቀዘፈ፡** *propulit navem remis*] proprie: remis propellere, deinde *gubernare* navem: **ወኀደፉ፡ኀዳፊ፡ርቱዐ፡** Act. 27, 40 rom.; **ዘኀደፈ፡** κυβερνήτης Jac. 3, 4 rom.; Apoc. 18, 17 rom.; **ዘየኀድፍ፡** Prov. 23, 34; Clem. f. 128 (**ይኄድፍ፡**). Deinde transfertur et jungitur c. Acc. rei: **ይኄድፉ፡** (v. **የኀድፉ፡**) **ረሲዓን፡ሕብለ፡** κυβερνῶσιν ἀσεβεῖς δόλους Prov. 12, 5; et c. Acc. pers.: **ኀደፈቶ፡ለጻድቅ፡በንዋየ፡ዕፀ፡ምኑን፡** Sap. 10, 4. Similiter translatum ad gubernationem animarum hoc verbum saepe occurrit in liturgiis aliisque hujus generis libris, ut in Lud. comm. ad hist. p. 328; Lit. 171, 3; in precibus: **ኀድፍ፡ልበሙ፡በፈሪሆትከ፡ሠናይ፡** Kedr f. 11; **ለኀድፎ፡ነፍስ፡** f. 53; **ኀድፈኒ፡እማእበለ፡ኀጢአት፡** *gubernando salvum me praesta e fluctibus peccati*, Org.; Jesus **ዘይኄድፎ፡ለዓለም፡እማዕበለ፡ኀጣውእ፡ዘበራግናተ፡ወንጌሉ፡ቅዱስ፡** ib.

ተኀደፈ፡ III, 1 an 2? *gubernari*: **ተኀዲፎ፡በእደ፡ዚአከ፡** Sap. 14, 6.

ኀደፍ፡ subst. *remus, gubernaculum*: **ዘኀደፍ፡** ὁ πρωρεύς Jon. 1, 6 (v. **ዘኀደፈ፡**); Pl. **አኃዳፍ፡** *remi* pro *remigibus* Hez. 27, 26 (in uno cod.). At frequentius occurrit

ኀዳፍ፡ subst. (gramm. § 107, δ) m. et fem. 1) *remus*, in specie *gubernaculum*: **ኀዳፍ፡** κῶπαι Hez. 27, 6; πηδάλιον Jac. 3, 4 Platt; **እለ፡ኀዳፍ፡** οἱ πρωρεῖς Hez. 27, 29; **ዘኀዳፍ፡** κυβερνήτης Apoc. 18, 17 Platt; Hez. 27, 27 var. 2) sicut lat. *gubernacula* i. q. *gubernatio*: **እንቲአከ፡ኀዳፍ፡አአብ፡ትሠርዕ፡ከሎ፡** ἡ σὴ πρόνοια διακυβερνᾷ Sap. 14, 3; κυβέρνησις Prov. 1, 5; **እለ፡አልበሙ፡ኀዳፍ፡** Prov. 11, 14.

ኀዳፍ፡ et magis usitatum **ኀዳፊ፡** n. ag., Pl. **ኀዳፍያን፡** 1) *remex* Hez. 27, 8 (κωπηλάτης). 2) *gubernator* Act. 27, 11; **አመ፡ያሰጥምዎ፡በባሕር፡እንበለ፡ሐዳፍ፡** Enc. Nah. 29; crebro translate: Christus **ኀዳፌ፡ነፍሳት፡** *gubernator* vel *rector animarum* Lit. 167, 2; Kid. f. 13; doctores ecclesiae **ኀዳፍያነ፡ክርስቲያን፡** ib. f. 53. — *Voc. Ae.*: **ኖትያ፡ኀዳፍ፡ብ፡መቅዘፍያ፡**

ኀዳፌ፡ subst. *gubernatio* Prov. 24, 6.

ማኅደፍ፡ subst. *remus, gubernaculum*; (*antenna?* de vera enim notione e paucis, ubi occurrit, locis non constat): **መክነ፡መሐደፍ፡** (legas: **ማኅደፍ፡**) ἡ πρύμνα Act. 27, 41 rom.; at Act. 27, 40 ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα verterunt: **አልዐልዎ፡ለማኅደፍ፡ዐቢይ፡**

ምኅዳፍ፡ subst. *locus remorum, transtrum* (ut videtur) Act. 27, 40 rom. (sed vix recte explicari poterit hic locus perobscurus, priusquam antiquiores Act. Apost. codices Mss. consuli potuerint).

ኀጠት፡ *granum* vid. sub **ኀጠጠ፡**

ኀጥአ፡ I, 1 [חָטָא 1) *aberravit a scopo* 2) *peccavit*; خَطِئَ id.; ܚܛܐ *peccavit*; amh. **አጣ፡** id.] Subj. **ይኃጣእ፡** 1) id, quod quaeritur, *non reperire, non invenire*, (*desiderare*), c. Acc. Kuf. 41; Matth. 12, 43; **አርመሙ፡ወኀጥኡ፡ቃለ፡እንተ፡ያወሥኡ፡** 2 Esr. 15, 8; Luc. 9, 7; **እለ፡ኀጥኡ፡ዘይትረዐዩ፡** Thren. 1, 6. 19; **ይግዕሩ፡ወየኀጥኡ፡እክለ፡** καταστενάζουσι ζητοῦντες ἄρτον Thren. 1, 11; **ጠፍአ፡እምኔሆሙ፡ወኀጥእዎ፡** Luc. 24, 31. 2) *destitui* re (quam aliquis habebat), *amittere*, c. Acc. **ነዳይ፡ኪያሁኒ፡ዘቦ፡የኀጥእ፡** Prov. 19, 4; **እመ፡ልህቀ፡ወኀጥአ፡ልበ፡** Sir. 3, 13. 3) creberrime: *non habere, carere, egere, destitui re, inopia* rei *laborare*, c. Acc.: **ኀጣእኩ፡ኀይለ፡** οὐκ ἔσχον ἰσχύν Dan. 10, 16; **ኀጣእኪ፡ዘይናዝዘኪ፡** Jes. 51, 18. 60, 15; Thren. 1, 2; **ኀጣእነ፡ፈውሰ፡** Jer. 14, 19; Ps. 37, 7; Sir. 51, 7; **የኀጥኡ፡ዘያጠፍእ፡ሎሙ፡እሳቶሙ፡** Jes. 1, 31; **ኀጣእነ፡ሠናያተ፡** Jer. 8, 15. 14, 6. Jac. 1, 4. 5; **ኀልቀ፡ኀጢአ፡ዘይበልዕ፡** Job 4, 11; **ዘይትአመን፡በእግዚ"፡አልቦ፡ዘየኀጥእ፡** Sir. 35, 24. 40, 26; absol. (sine Accus.): **ሰበ፡የኀጥእ፡ወይጼነስ፡** Sir. 26, 28. Infinitivus passim latine verti potest *inopia*, ut: **በኀጢአ፡ዕፀው፡ይጠፍእ፡እሳት፡** Prov. 26, 20; **ይመውቱ፡በኀጢአ፡ማይ፡** Jes. 50, 2; **በኀጢአ፡ኖሎት፡** Hez. 34, 5; **ማሰነ፡ብሔር፡በኀጢአ፡ሰብእ፡ወእንስሳ፡** Jer. 40, 12; Ps. 108, 23; Sir. 34, 4; **ኀጢአ፡ንጻሬ፡** ἀορασία Sap. 19, 16. At in omnibus hujus generis locutionibus **ኀጥአ፡** verbum transitivum et personale est, quare equidem haud dubito, quin Ps. 22, 1 **አልቦ፡ዘያኀጥአኒ፡** pro **አ"፡ዘየኀ"፡** legendum sit. 4) *peccare*: **ኢትኃጣእ፡** Koh. 7, 17. 9, 2. 18; 2 Par. 22, 3; **ከመ፡ኢይኃጥኡ፡ለከ፡** Kuf. p. 4. (Sed haec verbi significatio rarius occurrit; magis frequentantur **ስሕተ፡**, **አበሰ፡**, **ጌገየ፡**).

አኃጥአ፡ II, 1 1) *pauperare, privare, orbare* alqm re, c. dupl. Acc. Gen. 42, 36; Ps. 34, 14; **ከመ፡ያኃጥኦሙ፡ረበሐ፡** Phlx. 50. 2) aliqm rei *expertem esse velle, egere* vel *carere facere, negare* alcui petitum, c. dupl. Acc. Deut. 2, 7 (ubi **እምነ፡** partitivum est); **ምንተ፡አኃጣእኩከ፡** 3 Reg. 11, 22; Ruth 4, 14; **ኢያኃጣእክሙ፡መና፡እምአፉሆሙ፡** 2 Esr. 19, 20. 21; **ብዙኃ፡ሰትይ፡ኢያረክብ፡ኀይለ፡ወኢያኀጥእ፡ቍስለ፡** Sir. 34, 30; **ኢያኃጥኦሙ፡እምዘ፡** (quidquam eorum, quae) **ፈቀዱ፡** Ps. 77, 33. 3) *peccare facere, reum facere* alqm: Hen. 20, 6; Kuf. 21.

ተኀጥአ፡ III, 1 refl. 1) *se subducere* a) *evanescere, sensim discedere*: **ተኀጥአ፡ሲሳይ፡** *annonae penuria exstitit*, Jsp. p. 364; in sepulchro post triennium **ይትኀጣእ፡ሥጋ፡ወእምትንተ፡እምነ፡ምውት፡** Phlx. 121. b) *aufugere, fugitivum fieri*: **ተኀጥአ፡ወአምሠጠ፡** 1 Reg. 19, 12. 18; 2 Reg. 13, 34; Hez. 34, 4; 2 Esr. 4, 19; Act. 7, 29; c. **እምነ፡**, ut: **አግብርት፡እለ፡ተኀጥኡ፡እምአጋእዝቲሆሙ፡** 1 Reg. 25, 10. 20, 1; Gen. 16, 6. 8; 2 Par. 10, 2; **ተኀጥአት፡ጽድቅ፡እምፍኖትነ፡** Jes. 59, 14; **ተኀጥአት፡ምክር፡እምጠቢባን፡** Jer. 29, 8; Judith 10, 12. 11, 3; Apoc. 9, 6; c. **ውስተ፡** vel Acc. loci 2 Esr. 23, 10; Jon. 1, 3; Asc. Jes. 3, 3. 5; de brutis: **በግዕ፡ዘተኀጥአ፡** πρόβατον πλανώμενον Jer. 13, 14; etiam c. Acc. prs., cui alqs se subducit: **ተኀጥአከ፡** Sir. 30, 40. 2) *abesse, deesse, deficere, non reperiri*: **ኢትትኀጣእ፡አመ፡ዕለተ፡ትፍሥሕት፡** Sir. 14, 14; **ናሁ፡ተኀጥአ፡ዘይጌሥጾ፡ለኢዮብ፡እምኔክሙ፡** Job 32, 12; **በተኀጥአተ፡መምህር፡** Prov. 29, 18; (**ሰማይ፡ውእቱ፡**) **መካን፡ኀበ፡ተኀጥአ፡ሐዘን፡ወናእክ፡ወገዓር፡** Genz. f. 65; **በተኀጥአቶሙ፡ዝናም፡** Enc. Mij. 24; absens **ዘተኀጥአ፡ዜናሁ፡** (ein Verſchollener) F. N. 42, 13. 3) *amissum esse*: **በእንተ፡ዘይትረከብ፡እምዘተኀጥአ፡** F. N. 40.

ኀጡእ፡ part. 1) *carens, expers, indigus, inops*, Deut.

24, 14; **ዲያቆን፡የሐውጽ፡ድዉየ፡ወኀጡአነ፡** F. M. 31, 2; c. c. Acc. rei, **ኀጡእኬ፡አንተ፡አሐተ፡ነገረ፡** Phlx. 3; c. **ለ፡** rei Jac. 2, 15; Clem. f. 94; Lev. 27, 8; c. **እምነ፡** rei: **ኵሉ፡ኀጡእ፡እምሀብተ፡እግዚ"፡ነዳይ፡ውእቱ፡** Chr. Ta. 20; **ኀጡእ፡እምጸጋ፡እግዚ"፡** ὑστερῶν τῆς χάριτος Chr ho. 30; per st. constr.: **ኀጡአ፡ንዋይ፡** Chr. Ta. 20; **ኀጡአ፡ልቡና፡** *mentis expers* F. N. 41, 2; **ኀጡአ፡ቅንአት፡** *expers invidiae*, Lud. e Mss. Colb.; **ፍቅር፡ኀጥእተ፡ሚን፡** *amor expers doli*, Lud. Comm. ad hist. Ae. p. 497, n. 16. 2) *fugitivus, profugus*, 1 Reg. 22, 17; **እንዘ፡ኀጡእ፡እምገጸ፡ሳኦል፡ውእቱ፡** 1 Par. 12, 1.

ኃጥእ፡ part. act., f. **ኃጥእት፡** 1) *peccator* (*impius, improbus, iniquus*), creberrime occurrit et tam pro Adj. quam pro Subst. usurpatur: ἁμαρτωλός Matth. 9, 10. 11; Marc. 8, 38; Luc. 5, 8. 7, 37. 19, 7; Rom. 3, 7. 5, 8. 19; Sir. 3, 27; Jes. 14, 5; Prov. 23, 17; Ps. 1, 5. 49, 17. 72, 12. 74, 8; ἄνομος Act. 2, 23; 1 Tim. 1, 9; Jes. 13, 11. 66, 3; 2 Par. 24, 7; παράνομος Prov. 1, 18. 25, 19; ἄδικος Jes. 57, 20; ἀσεβής Jes. 5, 23. 11, 4. 13, 11. 57, 21; Zeph. 1; 3; Rom. 4, 5. 5, 6; λοιμός 1 Reg. 10, 27; Hez. 7, 21; al. 2) *reus* 3 Reg. 1, 21; Hen. 90, 25. 26.

ኀጥአት፡ n. act. *defectus, inopia*: **ኀጥአተ፡ንጽሐ፡ኀሊናት፡** Phlx. 213.

ኀጣእ፡(**ኅጣእ፡** Lud.) subst., *defectus, penuria, inopia* Deut. 28, 22. 48; **ኀጣአ፡እክል፡** Lev. 26, 26 (ubi sec. annot. ad locum pro **ኀጣእ፡** emendandum est **ኅጣእ፡**); **በኀጣአ፡ማይ፡** Jes. 50, 2.

ኀጢአት፡ subst. (gramm. § 127, 1, a), m. et fem., coll. et sing., Pl. **ኀጣውእ፡** et **ኀጣይእ፡** (vid. ann. ad Lev. 26, 18 et Num. 5, 6; gramm. § 140, 3, a) 1) rarissime *defectus, penuria*: **ኀጣይእከ፡** ἡ πτωχεία σου Apoc. 2, 9; cfr. Phil. 4, 11 rom. 2) plerumque: *peccatum* a) in Sing. quatenus vel animi habitus vel summa peccatorum est, *peccandi consuetudo, impietas, peccata* Joh. 8, 21. 9, 34; Rom. 5, 12 seq.; 6, 10 seq.; 1 Cor. 15, 17; quare Sing. **ኀጢአት፡** crebro usurpatur, ubi Graecus pluralem habet: ἁμαρτίαι Jes. 5, 18. 14, 21. 43, 24. 58, 1; Jer. 14, 7; Dan. 9, 20; Ps. 102, 10; ἀνομίαι Jes. 6, 7; ἀσέβειαι Thren. 1, 5; παραπτώματα Rom. 4, 25; **ኀጢአትነ፡ወጌጋይነ፡** αἱ πλάναι καὶ αἱ ἀνομίαι Hez. 33, 10; **በእንተ፡ኀጢአተ፡ከናፍር፡** διὰ φαυλισμὸν χειλέων Jes. 28, 11; πονηρία Jes. 59, 7; ἀσέβεια Prov. 1, 19. 28, 4. b) in Sing. et Pl.: quatenus significat singulas peccandi actiones, *peccatum* (*delictum, crimen*), 1 Joh. 3, 4. 5, 17; Jac. 1, 15; Ps. 68, 7; Pl. Koh. 10, 4; Job 13, 23. 34, 37; Sir. 3, 27. 28, 8; Judith 7, 28; Ex. 34, 7; Prov. 1, 19; Jes. 43, 25. 44, 22. 53, 4. 5; 1 Petr. 2, 24. 3, 18; Judae 18; **ከልኤቱ፡ኀጣይእ፡** Sir. 7, 8; **አብዕልተ፡ኀጣውእ፡ንኡሳት፡** *possessores* (i. e. rei) *peccatillorum*, F. M. 1, 5; **ገብረ፡ኀጢአተ፡** Jes. 53, 9; Sir. 15, 20. 19, 4. 27, 1 al.; **ኀጢአት፡እንተ፡አበሰ፡ቦቱ፡** Lev. 4, 23. 5, 5; **ኀ"፡እንተ፡አበሰ፡** Lev. 4, 35. 5, 6; **ኀጢአተ፡ይከውኖ፡** Lev. 19, 8; **ይነሥእ፡ኀጢአቶ፡** Lev. 7, 18; **ይድኀን፡እምኀጢአት፡** ἀθῷος ἔσται Ex. 21, 28. 3) *sacrificium pro peccato* (vel *pro delicto*) *oblatum* interpretes verterunt (sc. **መሥዋዕት፡**) **ዘበእንተ፡ኀጢአት፡** vel **ዘኀጢአት፡** (ἁμαρτία) Lev. 4, 8. 24. 5, 7. 8. 14, 19; Hez. 44, 29; Hebr. 10, 6. 18; (πλημμέλεια) Sir. 7, 31 (quamquam plurimis in locis πλημμέλεια **ንስሓ፡** versum et ab ἁμαρτία **ኀጢአት፡** distinctum est); ἱλασμός Hez. 44, 27. Etiam **ኀጢአት፡** nudum (neque **ዘ፡** neque **ዘበእንተ፡** praemisso) hoc sensu usurpatur, ut Lev. 4, 21.

ኃጥአዊ፡ adj. rel. (a **ኃጥእ፡**) *peccatorius*: **ለእመ፡ርኢከ፡ዘማዌ፡ወኃጥአዌ፡** Phlx. 35.

ኀጥእና፡ subst. (a **ኀጡእ፡**) *conditio indigi, indigentia*, Fal. f. 82.

ማኀጣእ፡ subst. *copia profugorum*, (an *perfugium?*): **ወማኀጣአ፡አግብርት፡ማእከላ፡እምትካት፡** 2 Esr. 4, 15.

ኀጠጠ፡ rad. inus., cui potestas *parvitatis* et *tenuitatis* inest, cfr. حَطِيط *parvus, tenuis* et خِصّ *deminutus, mancus*, خُصَاصَة *exigua quantitas*; vicina sunt **ሐጸጸ፡** et **ቀጠነ፡** q. v.

ኀጠት፡ subst., fem. et m., Pl. **ኀጠታት፡** (Macc. f. 5; F. N. 46.) *granum* [Lud. hanc vocem a **ውኀጠ፡** repetiit, at amharice sonat **ቅንጣት፡**]: **ከመ፡አሐቲ፡ኀጠተ፡ኖጻ፡** (ψῆφος) Sir. 18, 10; **ኀጠተ፡ጼው፡** Sx. Haml. 7; **ኀጠተ፡ሰናፔ፡** Matth. 13, 31. 17, 20 (κόκκος); **ኀጠተ፡ሥርናይ፡** Joh. 12, 24; **ከኑ፡ይበልዑ፡ኀጠተ፡ሥርናይ፡ጥሬዮ፡** Jsp. p. 367; **ኀጠት፡ወዕፄ፡ዘሀሎ፡ውስተ፡ኵስሐ፡አፍራስ፡** Jsp. p. 368; **ኀጠተ፡ዘርእ፡እኩይ፡ዘተዘርአ፡** 4 Esr. 2, 38—40; Clem. f. 256. (Etiam 4 Esr. 9, 24 unus meorum codicum **ኀጠት፡** pro **ኀዳጥ፡** praebet).

ኀዳጥ፡ adj., pl. **ኀዳጣን፡** [ut videtur pro **ኀጣጥ፡**, emollita et deformata secunda radicali] *exiguus, paucus, modicus*. Ubi nominibus animantium pluralibus adjicitur, formam Pl. **ኀዳጣን፡** admittit; ubi ad nomina inanimorum Pl. refertur, formam Pl. plerumque respuit; nonnumquam substantivi instar ope status constructi adjecta sibi subjungit, ut: **ኀዳጠ፡ሰብእ፡** Apoc. 3, 4 Platt. 1) exiguus numero et quantitate: *paucus, pauci; paulum, paululum, aliquantulum*, **ኀዳጣን፡** ὀλίγοι Hez. 5, 3; **ተረፍነ፡ኀዳጣን፡እምብዙኃን፡** Jer. 49, 2; Sir. 48, 15; Job 14, 21; Koh. 9, 14; Kuf. 46; Matth. 20, 16; **ዕደው፡ኀዳጣን፡** 2 Esr. 12, 12; **ኀዳጣን፡አባግዕ፡** 1 Reg. 17, 28; **ይተርፉ፡ኀዳጥ፡** (v. **ኀዳጠ፡**, v. **ኀዳጣን፡**)**ሰብእ፡** Jes. 24, 6; **ይተርፍ፡ኀዳጥ፡** ὀλιγοστός Jes. 16, 14; 4 Esr. 7, 43; **ማየ፡ኀዳጠ፡** (Acc.) Jes. 30, 14; Gen. 44, 25; **ኀዳጥ፡ቅብእ፡** 3 Reg. 17, 12; **ኀዳጠ፡መዋዕለ፡** Job 2, 9; Sir. 6, 8; Jes. 54, 7; 4 Esr. 13, 62; Apoc. 6, 11; **ዘኀዳጥ፡መዋዕሊሁ፡** Job 11, 3. 14, 1; Sir. 18, 10. 40, 6; Ps. 108, 7; **ይኩን፡ነገርከ፡ኀዳጠ፡** Koh. 5, 1. Crebro absol., substantivi instar: **ኀዳጠ፡ወሀበ፡** Sir. 20, 14; **በዘይሠይጥ፡ብዙኀ፡በኀዳጥ፡** 20, 12; **በልዐ፡ኀዳጠ፡** Koh. 5, 11; **ኀዳጠ፡ትጸሙ፡** Sir. 6, 19; **ኀዳጥ፡እምፍሬ፡ምድር፡** Kuf. 11; **ይኄይስ፡ኀዳጥ፡ዘበጽድቅ፡** Tob. 12, 8; Prov. 16, 8; Hagg. 1, 6. 2) Ubi de tempore et de iis, quae temporis mensuram patiuntur, agitur: *brevis*; et ubi substantivi vel adverbii instar usurpatur: *paululum temporis, paulisper, brevi, breviter, paucis*: **ኀዳጥ፡ሕይወት፡** 4 Esr. 8, 8. 9, 24; **እስመ፡ዓዲ፡ኀዳጥ፡ወይቄርር፡** Jes. 10, 25; **ተኀባእ፡ኀዳጠ፡ምዕረ፡** Jes. 26, 20; **አልቦ፡እንከ፡ኀዳጠ፡** Jes. 29, 17; **ዓዲ፡ኀዳጠ፡** ἔτι μικρόν Hos. 1, 4; Job 36, 2; Ps. 36, 10; **በኀዳጥ፡ንነግር፡** *paucis exponemus*, Cyr. ad Th. f. 8; ad Reg. f. 26; **በከመ፡ጸሐፍኩ፡ለከሙ፡ኀዳጠ፡** Eph. 3, 3. 3) De modo, mole, gravitate, vehementia *exiguus, parvus, modicus*: **ኀዳጥ፡መለንስ፡** μικρὸν μελάνθιον Jes. 28, 25; **ኀዳጠ፡ረሰይኩኪ፡** μικρὸν ἔδωκά σε Jer. 29, 16; **በእንተ፡ኀዳጥ፡ኀጢአት፡** Jes. 57, 17; **በኀዳጥ፡መዐት፡** 54, 8; **በኀዳጥ፡ሕማም፡** 26, 16.

ኆጻ፡ *glarea, arena* vid. sub ኀወጸ፡

ኀጸረ፡ *circumsepire* vid. sub ሐጸረ፡

ኀጸረ፡ I, 1 [קָצַר *abscîdit,* קָצֵר *decurtatus, brevis fuit;* قَصَرَ et قَصُرَ id.] Subj. ይኅጽር፡; quamquam formas verbi transitivi habet, tamen significatione intransitivum est: *decurtari, decrescere* (longitudine), *contrahi, breviorem fieri, brevem esse,* de tempore: Matth. 24, 22; Marc. 13, 20; Clem. f. 155; Hen. 72, 9. 15. 80, 2; de mensura: (እእባን፡)እለ፡የኅጽሩ፡ Herm. p. 80; *deficere, imminui,* Lud. ex Enc. Mag. 27.

አኅጸረ፡ II, 1 *decurtare, contrahere, breviorem reddere, epitomare:* አነ፡ዘአኅጽሮ፡ለዕፅ፡ነዋኅ፡ Hez. 17, 24. 21, 26; Marc. 13, 20; በአኅጽሮ፡ይኄይስ፡ድርሳናት፡ *orationes breves optimae sunt* Cyr. de Melch. f. 128; librum in compendium redigere Phlx. s. fin.; Kedr f. 87.

አስተኀጸረ፡ IV, 1 *contrahere, imminuere,* Eph. 6, 9 Polygl.

ኅጹር፡ part. 1) *contractus, brevis:* 4 Esr. 12, 24; ዘመን፡ኅጹር፡ F. N. 20; ነገር፡ኅጹር፡ 2 Cor. 10, 10; ኅጹር፡ዕለትየ፡ከመ፡እዜኑ፡ Hebr. 11, 32 Platt; በኅጹር፡አዘዝኩክሙ፡ διὰ βραχέων Hebr. 13, 22; ኅጹረ፡እነግረከ፡ συντόμως Act. 24, 4. 2) *in compendium redactus,* de libro: Phlx. sub fin.; F. N. (Cod. Francof.) p. 6.

ኅጸር፡ subst. *brevitas,* Hen. 72, 23; F. N. 37.

ኀጺር፡ adj., f. ኀጻር፡, Pl. m. ኀጺራን፡, f. ኀጺራት፡, c. ኀጸርት፡, *brevis, curtus,* (*parvus* de statura); de tempore 4 Esr. 12, 24 var.; በዝንቱ፡ዘመን፡ኀጺር፡ Chr. Ta. 17; ኀጺር፡ወእኩያት፡እማንቱ፡መዋዕልየ፡ ib. 29; de statura et mensura: ኀጺር፡ውእቱ፡በቆሙ፡ Luc. 19, 3; አበ፡ዮሐንስ፡ኀጺር፡ Phlx. 67; Sx. Teq. 20; አነውኆ፡ለዕፅ፡ኀጺር፡ Hez. 17, 24. 21, 26; ዘበሕቁ፡ኀጺር፡ Lev. 21, 18; (እእባን፡)ኀጺራት፡ Herm. p. 83; ኀጸርት፡ ib. p. 9; ኀጺራት፡አጻብዒሁ፡ Sib.

ኅጽረት፡ n. act. *contractio, brevitas:* በእንተ፡ኅጽረተ፡እደዊሆሙ፡ወበእንተ፡ዘአልቦሙ፡ክሂል፡ Jsp. p. 330; ይትዓረይ፡ሌሊት፡ምስለ፡መዓልት፡በኑኀት፡ወኅጽረት፡ Abush. 14.

ኀጸነ፡ *nutrire, educare* vid. sub ሐፀነ፡

ኀጸነ፡ rad. inus., quae potestatem *secandi* (ܚܨܝܢܐ خَصِينٌ *securis,* قَصَلَ, al.) nec non *firmitatis* (חָסֹן ܚܣܢ حَصُنَ) habet.

ኀጺን፡ (etiam ሐጺን፡, ሐፂን፡, ኀፂን፡) subst. plerumque m., Pl. ኀጻውንት፡ (et ኀጺናት፡ Sx. Sen. 29) 1) *ferrum:* ኀጺን፡እምውስተ፡ምድር፡ይትገበር፡ Job 28, 2; Jes. 60, 17; Deut. 8, 9; Jer. 6, 28; Dan. 2, 33; Prov. 27, 17; Hez. 22, 18 seq.; 27, 12; Hen. 52, 2. 67, 4; Apoc. 18, 12. a) Ubi statui constructo subjunctum est, vel ዘ፡ praemissum habet, significat *ferreus:* አርዑተ፡ኀጺን፡ Sir. 28, 20; መናስግተ፡ኀጺን፡ Jes. 45, 2; Apoc. 2, 27. 9, 9; ዘኀጺን፡ስብከ፡ Job 40, 13; ዘኀጺን፡ሥርወ፡ክሳድከ፡ Jer. 48, 4; Dan. 7, 7. b) *chalybs:* ኀጺን፡ጽኑዕ፡ στόμωμα (acies ferri indurata) Sir. 34, 26. c) ልብሰ፡ኀጺን፡ *lorica, thorax,* θώραξ Eph. 6, 14; Sir. 43, 20; Jes. 59, 17; 1 Reg. 17, 5; μανδύας 1 Reg. 17, 38. 2) *ferrum* i. e. *gladius, ensis,* σίδηρος ወድቁ፡በኀጺን፡ Sir. 28, 18; Judith 6, 6; Job 15, 22; ξίφος Jos. 10, 28; μάχαιρα Lev. 26, 8; Num. 21, 24; ῥομφαία 1 Reg. 15, 8. 3) *ferramentum, instrumentum ferreum* cujusvis generis: አብልኀ፡ጸራቢ፡ኀጺነ፡ Jes. 44, 12; ያረስን፡ኀጺነ፡ወያነብሮ፡ዲበ፡አባሉ፡ Phlx. 7; Gad. Lal.; ኀጻውንት፡ Org. 1; *securis, ascia* (τὸ σιδήριον), Deut. 19, 5; Koh. 10, 10; *novacula* 1 Reg. 1, 11; *clavus:* እደዊከ፡ (Christe) ልኩአት፡በኀጻውንት፡ዲበ፡ዕፅ፡ Phlx. sub fin.; ኀጻውንተ፡መስቀል፡ Org. 2; *claustrum:* ተፈትሐ፡ኵሉ፡ኀጻውንት፡ Kedr f. 15; *vincula,* al. ክቡድ፡ኀጻውንት፡ Macc. f. 2. In Voc. Ae. ei parti libri, in qua arma, tela et instrumenta describuntur, praemisit auctor እጽሐፍ፡ነገረ፡ኀጻውንት።

ኀጸወ፡ I, 1 [id. q. خَصَى *castravit;* ܚܨܐ *excîdit;* vicina sunt ሐፀየ፡, ሐጸየ፡] Subj. ይኅጹ፡ (vel ይኅጽው፡): *castrare* Matth. 19, 12; ብእሲ፡ዘኀጸወ፡ኀፍረተ፡ሥጋሁ፡በፈቃዱ፡ርእሱ፡ F. M. 33, 2; ጸላዕቱ፡ኀጸውዎ፡ ib.; ዘየኅጹ፡ርእሶ፡በፈቃዱ፡ Clem. f. 162; Can. Nic. 1.

ተኀጽወ፡ III, 1 *castrari:* ለእመ፡ተኀጽወ፡እምሰብእ፡በትዕግልት፡ Can. Ap. 15 (14); in F. M. 33, 1 pro ተኀጽወ፡ lectionem ተኀጽበ፡ inveni.

ኅጽው፡ part. *castratus, eunuchus* Matth. 19, 12; Gen. 39, 1; Kuf. 34. 39; ኅጽዋን፡ 1 Reg. 8, 15; 2 Par. 18, 8; ከመ፡ይፈቱ፡ኅጽው፡ወለተ፡ድንግለ፡ Sir. 20, 4. 30, 20; Jes. 56, 3. 4; Jer. 36, 2; 2 Esr. 11, 11; Esth. 1, 10. 4, 5; Judith 12, 11; Asc. Jes. 6, 3; Act. 8, 27; ሊቀ፡ኅጽዋን፡ ἀρχιευνοῦχος Dan. 1, 3; በእንተ፡ኅጽዋን፡ወግዙራን፡ F. M. 33. — *Voc. Ae.:* ኅጽው፡ዘ፡መዋታ፡

ኅጽወት፡ n. act. *castratio:* ዘፈቀደ፡ኅጽወተ፡ Phlx. 230.

ኀጸደ፡ rad. inus., arab. حَصَدَ et عَسَدَ *contorsit funem,* حَصِدَ *firmiter contortus fuit* funis; أَخْضَدُ *inflexus;* عَصَدَ *inflexit, torsit* collum.

ኍጻድ፡ vel **ኆጻድ፡** subst., pl. ኍጻዳት፡ vel ኆጻዳት፡ 1) *inflexus, curvamen, sinuamen* (στρεπτόν) Ex. 25, 11. 25. 2) *circulus, annulus, uncinus recurvus, fibula:* κρίκος Ex. 26, 6. (vid. ann. ad hunc locum) 11. 27, 10. 11. 38, 19; διατόνιον Ex. 35, 10 in C (ubi alii codices አፋኪያ፡ habent); praeterea occurrit in C Ex. 37, 2 sec. Hebr. (vid. ann. ad Exodum, p. 92). — *Voc. Ae.:* ኆጻዳት፡ወሰንኰኵ፡ዘ፡ጸገግ፡ (v. ጸገግ፡)ዘመንጠላዕት፡

ኀፀበ፡ I, 1 [amh. አፀበ፡; id. q. خَضَبَ *tinxit* (unde مِخْضَبٌ *labrum*) coll. ܚܨܒܐ *lagena, urceus;* at notioni *lavandi* denotandae in caeteris linguis aliae radices frequentantur, ut רָחַץ, ܐܫܝܓ ܣܚܐ, غَسَلَ رَحَضَ (vid. ርሕፀ፡)] Subj. ይኅፅብ፡, *lavare, abluere* (λούειν, νίπτειν, πλύνειν, ἀποπλύνειν, ἐκπλύνειν), c. c. Acc. ejus, qui (quod) purgatur: Gen. 18, 4; Ps. 6, 6. 25, 6; Kuf. 21; Dan. ap. 1, 17; Apoc. 7, 14; Jos. 13, 5; 2 Par. 4, 6; c. በ፡ rei, qua purgatur: Lev. 1, 9; Hez. 16, 4; Gen. 49, 11; c. እምነ፡ sordium: Ps. 50, 3; Apoc. 1, 5; Deus ኀፀባ፡ለምድር፡እምኵሉ፡ርስሐት፡(በማየ፡አይኅ፡) Macc. f. 7; sed etiam c. Acc. sordium, ut: ኅፅቢ፡እከየ፡ልብኪ፡ Jer. 4, 14; የኀፅቦሙ፡እግዚ"፡ርስሐቶሙ፡ለደቂቀ፡ጽዮን፡ Jes. 4, 4; nec non absol., ut: እለ፡የኀፅቡ፡ οἱ πλύνοντες Mal. 3, 2; Lev. 13, 54,

አኅፀበ፡ II, 1 *lavandum adjuvare, lavando aquam superinfundere*: **ዘአኅፀበ፡እደዊሁ፡** (var. pro **ኀፃቤ፡እዴሁ፡**) ὃς ἐπέχεεν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας Ἠλιού 4 Reg. 3, 11.

ተኀፅበ፡ III, 1 (nonnisi semel 3 Reg. 22, 38 in uno codice Perf. **ተኀፀበ፡** inveni) 1) reflex. *se* vel *sibi* corpus, membra al. *lavare, abluere* Ruth 3, 3; Job 11, 15. 9, 30; Kuf. 33; 2 Reg. 11, 4; **ዘይትኀፀብ፡እምድኅረ፡ገሰሰ፡በድነ፡** βαπτιζόμενος ἀπὸ νεκροῦ Sir. 31, 30; **ተኀፀቡ፡ወንጹሓነ፡ኩኑ፡** Jes. 1, 16; Tob. 2, 5; **ፈተወት፡ትትኀፀብ፡** Dan. ap. 1, 15; 2 Par. 4, 6; Ex. 30, 18; **ምንተ፡ይበቍዖ፡ተኀፅበ፡** Sir. 31, 30; **በውስተ፡ተከዚ፡** Ex. 2, 5; Kuf. 47; Tob. 6, 3; Joh. 5, 4. 9, 7; c. c. Acc. corporis vel membri: Gen. 43, 31; Kuf. 22; **ተኀፅበት፡ሥጋሃ፡በማይ፡** Judith 10, 3; Cant. 5, 3; Ex. 30, 20; Lev. 16, 4. 17, 16. 22, 6; Matth. 6, 17. 27, 24; Marc. 7, 3; Joh. 13, 10. 2) pass. *lavari, ablui, lotum esse*: **ተኀፂበ፡ውእቱ፡ልብስ፡** Lev. 13, 58; Joh. 13, 10; **ትትኀፀብ፡ምድር፡እምኵሉ፡ሙስና፡** Hen. 106, 17; Sx. Jac. 6 Enc.

አስተኀፀበ፡ IV, 1 *lavationem* alicui *praebere* vel *parari jubere* (c. Acc.): **ኢታአንግዱ፡በአስተኀፅበ፡አላ፡በፍቅር፡** Chr. ho. 33 (ubi Graecus habet: μὴ ἁπλῶς ξενοδοχεῖτε ἀλλὰ μετὰ τοῦ φιλεῖν τοὺς ξένους).

ኅፁብ፡ part. *lautus, lotus*, Hebr. 10, 22; **አልባስ፡ኅፁብ፡** Enc. Mag. 3.

ኀፃብ፡ subst. *lotura, aqua lavationis*: **በኀፃበ፡እግሩ፡** *faciem coeci conspersit*, Enc. Genb. 8.

ኅፅበት፡ n. act. *lotio, ablutio, lavac„um*: **ኅፅበተ፡ሥጋ፡** 1 Petr. 3, 21 Pltt; **ኅፅበተ፡እገር፡** Phlx. 114; **ኅፅበተ፡ኀጢአት፡** Kid. f. 18; **ኅፅበት፡ዘዳግም፡ልደት፡** Lit. Epiph.; Clem. f. 227.

ኀፃቢ፡ n. ag. *is qui lavat* (lavator, fullo, balneator): **ኤልሳዕ፡ኀፃቤ፡እዴሁ፡ለኤልያስ፡** 4 Reg. 3, 11; **ኀፃቤ፡ልብስ፡** *fullo* F. N. 36.

ኅፀብ፡ subst. *lotio, ablutio, lotura*: **ኢታስትት፡ኅፀብ፡እገሪሆሙ፡ለአኀው፡** Exp. Fid. Nic. (in Syn. f. 284).

ማኅፀብ፡ subst., Pl. **ማኅፀባት፡** (Koh. 2, 6 var.) et **መኅፀብት፡** (hanc quidem formam codices a me inspecti in Par. locis modo allegandis praebent, pro forma **መኃፅብት፡**, quam expectaveris) 1) *pelvis, labrum* Joh. 13, 5 rom.; Sx. Masc. 28; λουτῆρες **መኅፀብት፡** (v. **ምኅፃባት፡**) 2 Par. 4, 3. 6; Jacobus **ነሥአ፡ማኅፀበ፡ወአስተዮን፡ለእሉ፡አባግዕ፡** Clem. f. 39. 2) *balneum*: **ማኅፃባተ፡** (sic) **ማያት፡** Koh. 2, 6 (cod. Francof.); **ቤተ፡ማኅፀብ፡** *domus lavacri* i. e. *balneum*, Lud. e V. S.; **ሖረ፡ውስተ፡ማኅፀብ፡** *abiit in balneum*, Lud. sine auct.

ምኅፃብ፡ subst., Pl. **ምኅፃባት፡** 1) *locus lotionis, balneum, lavacrum, piscina* (pecorum): Cant. 4, 2. 6, 6; I Sal. Mar. 13 (**መራዕይ፡እለ፡ወዕአ፡እምኅፃብ፡**); **ቤተ፡ምኅፃብ፡** F. N. 11; **ሖረ፡ውስተ፡ምኅፃብ፡** Lud. e V. S.; **ዮርዳኖስ፡ምኅፃብ፡** Enc. Ter 11. 2) *labrum, pelvis*, λουτῆρες 2 Par. 4, 14. 16 (**ምኅፃባተ፡እግር፡ወምኅፃባተ፡እደው፡**); Christus **ነሥአ፡ለንጸ፡ወወደየ፡ማየ፡ውስተ፡ምኅፃብ፡** Did. 17.

ማኅፀቢ፡ (part. c. term. adj. et) subst. *fullo, lotor*; **ዕፀ፡ማኅፀቤ፡አልባስ፡** *lignum fullonis* Sx. Haml. 18.

ኀጼ፡ vid. sub **ሐጼ፡**

I. **ኀፈረ፡** I, 1; raro **ኀፍረ፡** [id. q. חָפֵר ܚܦܰܪ خَفِرَ, amh. **አፈረ፡**; vic. חמר خمر (vid. **ሐመረ፡**)] Subj. **ይኅፈር፡** 1) *erubescere, rubore suffundi, pudere*, abs., ut Gen. 2, 25; **ዘኢየኀፍር፡** ὁ ἀπολωλεκὼς αἰσχύνην Sir. 29, 14; **ዘየኀፍር፡** αἰσχυντηρός *pudibundus* Sir. 35, 10; Kuf. 3; **ተኀፍሩ፡ወኀፊረ፡ኢኀፈሩ፡** (var. **ኢኀፍሩ፡**) Jer. 6, 15; **ወኀፍረተ፡ኢኀፈሩ፡** Jer. 8, 11 (vrs. alt.); **ኀፈሩኬ፡** Chr. Ta. 4; c. c. Acc. pers. Marc. 8, 38; 1 Cor. 4, 14 rom.; **ዘኢየኀፍር፡ገጸ፡ጻድቃን፡** Prov. 28, 21; **ኢየኀፍር፡ገጸ፡** ἀναιδὴς προςώπῳ Dan. 8, 23; c. **እምነ፡** pers.: **እመ፡ኀፈርኩ፡እምብዙኀ፡ሰብእ፡ተናህየ፡በኀቤሆሙ፡** Job 31, 34; **ኢየኀፍር፡እምእጓለ፡እመሕያው፡** 32, 21; 1 Reg. 27, 12; c. Acc. Inf.: **ኀፍሩ፡ነጊረ፡** Dan. ap. 1, 11; Rom. 1, 16; Hebr. 2, 11; Herm. p. 86; **ስኢለ፡አኀፍር፡** Luc. 16, 3; Sir. 4, 26. 22, 25; vel nominis verbalis, ut: **ኀፈርኩ፡ስእለቶ፡ለንጉሥ፡ኀይለ፡** 2 Esr. 8, 22; vel seq. Subj. verbi: **አኀፍር፡አንሥእ፡ገጽየ፡** 2 Esr. 9, 6; Job 19, 3, vel seq. **እስመ፡**, ut: **ኢትፍርሂ፡እስመ፡ተኀፈርኪ፡ወኢትኀፈሪ፡እስመ፡ጸአሉኪ፡** Jes. 54, 4, vel **እንዘ፡**, ut: **ኢየኀፍር፡ምስለ፡ዘአልቦቱ፡ነፍስ፡እንዘ፡ይትናገር፡** Sap. 13, 17; nec non c. **በእንተ፡**, vel **እንበይነ፡** rei: 2 Tim. 1, 8. 16; **እንበይነ፡ዝንቱሰ፡ባሕቱ፡ኢትኀፈር፡** Sir. 42, 1 seq. 2) *revereri, vereri* (ἐπαισχύνεσθαι, ἐντρέπεσθαι, εὐλαβεῖσθαι, nonnumquam φοβεῖσθαι), abs., ut: **ኢኀፈረት፡** οὐκ ἐφοβήθη Jer. 3, 8; Sir. 4, 22; c. Acc. prs. vel rei: Matth. 21, 37; Marc. 12, 6; Hebr. 12, 9; **ተአቢ፡ኀፊሮትየ፡** Ex. 10, 3; **ኀፈሩ፡እንከ፡ቃልየ፡** Sir. 41, 16; Job 13, 25 (var.); **ዘኢየኀፍር፡ገጸ፡ክቡር፡** Job 34, 19; vel c. **እምነ፡**, ut: **ኢንኀፈር፡እምሢበተ፡ልሂቅ፡** Sap. 2, 10; F. N. 43, 8. 3) *pudefieri, pudore affici* (quamquam hic significatus in stirpe III, 1 frequentius occurrit): Jer. 2, 26; **ኢኀፈረ፡በኵሉ፡ተአምር፡** Kuf. 48; Sir. 30, 13; (1 Reg. 27, 12).

አኅፈረ፡ II, 1 *pudore suffundere* (*confundere*) Act. 9, 22 rom.; Const. Ap. 48.

ተኀፍረ፡ et **ተኀፈረ፡** III, 1 1) *pudore affici* vel *confundi, pudefieri, probro* vel *ignominia affici*: **መኑ፡ተአመነ፡በእግዚ"፡ወተኀፈረ፡** (v. **ወተኀፍረ፡**) Sir. 2, 10; **የኀስር፡ወይትኀፈር፡ለዝሉፉ፡** 20, 26; Jer. 27, 2. 30, 12; Koh. 10, 17; Job 6, 20; **ይሑሩ፡ተኀፊሮሙ፡** Jes. 45, 16; Ps. 6, 10. 69, 2. 4. 70, 1; Prov. 1, 22; Rom. 9, 33; Luc. 13, 17; 2 Reg. 10, 6; peccator **ይትኄሠጽ፡ወይትኀፈር፡በቅድመ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 120; c. c. **በ፡** vel **እምነ፡** vel **በእንተ፡** causae, ut: **ይትኀፈሩ፡በአማልክቲሆሙ፡** Jes. 1, 29; Jer. 2, 36; **ይእተ፡አሚረ፡ትትኀፈር፡እምኵሉ፡ጌጋይከ፡** Zeph. 3, 11; **ተኀፍሩ፡ኵሉ፡ነሀብት፡በእንተ፡ግልፎሆሙ፡** Jer. 10, 14; c. **በኀበ፡** pers: **ኢንትኀፈር፡በኀቤሁ፡** *coram eo* 1 Joh. 2, 28. 2) *pudere, erubescere*: **ዘኢይትኀፈር፡** (v. **ዘኢየኀፍር፡**) ἀναιδής Sir. 40, 30; **ተኀፈሪ፡** Jes. 23, 4. 24, 9. 33, 9; Joel 1, 11. 12; c. **በ፡** rei Rom. 6, 21; c. **እምነ፡** pers.: **ተኀፍረት፡እምኔሃ፡** Kuf. 33.

አስተኀፈረ፡ IV, 1 1) *pudore afficere* vel *suffundere* vel *confundere, pudefacere* aliquem (haec stirps multo magis frequentatur quam II, 1) Ps. 43, 9. 11; 1 Cor. 1, 27. 28; Ruth 2, 15; **ዘመዱ፡ያስተኀፍር፡** Prov. 29, 15; Jes. 3, 15; 1 Cor. 11, 22; **አስተኀፈረቶሙ፡ወላዲቶሙ፡** Hos. 2, 7; Dan. 3 or. Az. 18; Sir. 22, 4; **ታስተኀፍር፡አበሃ፡** 22, 5. 42, 11; Rom. 5, 5; 1 Cor. 13, 5; c. c. **እምነ፡** causae Ps. 118, 116. a) *ignominiae dare, probro afficere* 2 Reg. 16, 21; Deut. 25, 3; absol., ut: **ግብር፡ዘያስተኀፍር፡** *facinus quod probrum affert* F. N. 42, 13. b) *ludibrio habere* alqm: **ታስተኀፍሩኒ፡** καιρὸν ἐξαγοράζετε

Dan. 2, 8. c) *irritum facere* conatum Ps. 13, 10. 2) *ad pudendum inducere:* ገሠጽዎሙ፡ወአስተኀፍርዎሙ፡ Clem. f. 203. 3) pudorem i. e. *taedium afferre* vel *movere* (in rebus venereis): ለምጽ፡ዘያስተኀፍር፡ (ut ne concubitum appetat) F. M. 12, 12.

ኅፉር፡ part. *pudefactus, pudibundus, pudicus:* 2 Reg. 10, 5 var.; ሐሩ፡ኅፉራኒሆሙ፡ Chr. Ta. 13; ዘኅፉር፡ገጹ፡ Lud. e V. S.; *pudicus* Kid. f. 20; ኅፉረ፡ adv. in Lud. Comm. ad hist. Ae. p. 499 n. 23.

ኀፋር፡ et **ኀፋሪ፡** n. ag. *pudibundus, pudicus, verecundus:* ብእሲት፡ኀፋሪት፡ Sir. 26, 15; አማን፡ኀፋረ፡ (v. ኀፋሬ፡) ትከውን፡ Sir. 41, 24; c. negatione: *impudens:* ደፋሪ፡ወኢኀፋሪ፡ Genz. f. 47.

ኀፍረት፡ subst., m. et fem., Pl. ኀፍረታት፡ 1) *pudor, rubor:* ኀፍረተ፡ገጽየ፡ Ps. 43, 17. 68, 10; ይልበሱ፡ኀፍረተ፡ 34, 30. 108, 28; ቦ፡ዘበኀፍረት፡ያሀጕል፡ነፍሶ፡ δι' αἰσχύνην Sir. 20, 22. 23; ከመ፡ኀፍረተ፡ሰራቂ፡ሶበ፡ይእኀዝዎ፡ከማሁ፡የኀፍሩ፡ Jer. 2, 26; Bar. 1, 15; ቦ፡ዘበኀፍረት፡ይገብር፡ኀጢአተ፡ Sir. 4, 20. 21; ቦኀፍረት፡እንተ፡ታመጽእ፡ኀጢአተ፡ወቦ፡ኀፍረት፡ለክብር፡ Prov. 26, 11; ዘአልቦ፡ኀፍረት፡ ἀναιδής *impudens* Koh. 8, 1; ዘእንበለ፡ኀፍረት፡ ἀναιδής Prov. 7, 13. 2) *turpitudo, dedecus, ignominia:* ኢሜጥኩ፡ገጽየ፡እም ኀፍረተ፡ምራቅ፡ Jes. 50, 6. 54, 4; Sir. 22, 3. 41, 17—22; ተዐገሠ፡ኀፍረተ፡መስቀል፡ Hebr. 12, 2; Dan. 12, 2; ኀፍረት፡ለነ፡እንተ፡ከመ፡ዛቲ፡ብእሲት፡ረኪበነ፡እመ፡ኢተናገርናሃ፡ Judith 12, 12; Lev. 19, 19; ነገረ፡ኀፍረት፡ αἰσχρολογία Col. 3, 8; Eph. 5, 4; ይገብሩ፡ኀፍረተ፡ለነጊር፡ Eph. 5, 12; saepius ገብረ፡ኀፍረተ፡ *dedecus admittere, flagitium facere* Gen. 34, 7; Kuf. 30. 3) *obscoena* i. e. a) *pudenda* (utriusque sexus) et hominum et brutorum (etiam ኀፍረተ፡ሥጋ፡) Hos. 2, 11; Nah. 3, 5; ከደንኩ፡ኀፍረተኪ፡ Hez. 16, 8; ቀፈጽኪ፡ኀፍረተኪ፡በዝሙትኪ፡ Hez. 16, 36; Jes. 47, 3; Sir. 26, 8; Kuf. 3; Lev. 18, 6 seq.; Apoc. 16, 15; Hen. 88, 3. 90, 21; plur. Hen. 86, 4. b) *excrementa* Deut. 23, 14.

ምኅፋር፡ subst. *pudenda; loca genitalia* et *obscoena,* Ex. 20, 26. 28, 38.

ማኅፈሪ፡ part. c. term. adj., *is qui pudore suffundit* Genz. f. 55.

II. **ኀፈረ፡** rad. inus., e. q. خَفَرَ *protexit, patrocinio tutatus est, defendit.* Propria hujus radicis vis est in *tegendo,* et vic. sunt غَفَرَ, ܚܦܳܐ, כָּפַר, كفر.

ማኅፈር፡ subst., coll. et sing.; proprie ii, qui ad mutuam fidem praestandam foedus inter se inierunt vel qui patrocinii et clientelae vinculis juncti sunt (Schutzgenoſſenſchaft); deinde: *propinqui* (cognati, agnati, affines) *fratres, amici, familiares,* denique etiam eorum singulis significandis usurpatur: γνωστοί 4 Reg. 10, 11; οἱ ὁμοροῦντες αὐτοῖς (ማኅፈሮሙ፡) 1 Par. 12, 40; (Luc. 14, 12 rom.); ለማኅፈርከ፡ወለማኅፈረ፡ሕዝብከ፡ ἐν πόλει — λαοῦ Sir. 42, 11; እመ፡ከነ፡ዐንበሳ፡ማኅፈሮ፡ለላህም፡ Kuf. 37; φίλος Sir. 20, 23; Luc. 11, 6; Herm. p. 31; ዐርከ፡ወማኅፈር፡ φίλος καὶ ἑταῖρος Sir. 40, 23; ἀδελφός Sir. 29, 27; γνώριμος 30, 2; ከመ፡ያስተራትዕ፡ፍትሖ፡ለማኅፈሩ፡ Sir. 19, 25. — *Voc. Ae.:* ማኅፈር፡ዘ፡ሐማምቿ፡ወቦ፡ዘ፡ወዳጅ፡።

ማኅፈሪት፡ subst. (modo lectio sana sit) idem esse videtur, quod ማዕፈርት፡ *cidaris,* quod vid. sub ዐፈረ፡ In Deg. (cod. Londin. Societ. ad Bibl. evulg.) legitur: በከይዎ፡ሕዝብ፡ለጴጥሮስ፡ተቀጺሎሙ፡ማኅፈሪተ፡ልብሶ፡ጋላተ፡ሶበ፡መተሩ፡ክብርተ፡ርእሶ።

ኀፈደ፡ rad. inus., incertae potestatis.

ማኅፈድ፡ subst., m. et fem., Pl. መኃፍድ፡ et ማኅፈዳት፡ (Lud. e Mss. Colb.) [אַפֶּדֶן, de quo vid. Ges. thes. p. 1092; فَدَنٌ pl. أَفْدَانٌ *palatium in altum exstructum*] *turris* a) de palatio alto; በማኅፈደ፡ሀገር፡ (var. pro ሱስናብሩ፡) 2 Esr. 11, 1; ወገብረ፡ሎቱ፡ዳዊት፡ማኅፈደ፡ οἰκίας 1 Par. 15, 1; Lud. e Vit. Barb. b) de turri Babylonica Gen. 11, 4; Kuf. 10; etiam de aliis templis, Lud. e V. S. c) de turribus castellorum et urbium munitarum: Kuf. 11; πύργος ኵሉ፡ማኅፈድ፡ነዋኅ፡ Jes. 2, 15. 9, 10; Hez. 6, 6. 26, 9 seq.; 27, 11; Ps. 47, 11. 121, 7; Jud. 8, 17; Judith 1, 3. 14. 7, 5; Jer. 38, 38; 2 Esr. 13; de turribus obsidentium Jes. 29, 3; Jsp. p. 358 (vid. ሰረገላ፡). d) de turribus speculatoriis Jes. 5, 2; Matth. 21, 33; ማኅፈደ፡ኖሎት፡ Mich. 4, 8; Kuf. 29. 31. e) de *columna* (fumi): ማኅፈደ፡ጢስ፡ Jud. 20, 40. 38. f) de corpore humano ማኅፈደ፡ሥጋ፡ quatenus est animae receptaculum M. M. f. 149. 165; Sx. Mij. 23 Enc. — *Voc. Ae.:* ማኅፈድ፡ዘ፡ግምብ፡

አኅፋድ፡ var. pro ኅዳፍ፡ κῶπαι Hez. 27, 6 non potest non sonorum transpositione ex አኅዳፍ፡ depravatum esse; vid. ኀደፍ፡

ኀፈጠ፡ I, 1 [id. q. خَبَطَ *vehementer percussit;* חָבַט *decussit, excussit;* ܚܒܰܛ id. et *concussit, quassavit;* vic. sunt חָבַץ et ዘበጠ፡] *percutere,* in spec. *plangere:* ኅፍጣ፡አጥባቲክን፡ ἐπὶ τῶν μαστῶν κόπτεσθε Jes. 32, 12.

ኀንፈጠ፡ quadril., inserta nasali e ኀፈጠ፡ formatum, *cudere.* Occurrit

ተኀንፈጠ፡ III, 1 *cudi, percuti, signari,* de monetis, sigillis (cfr. خَبَطَ *signavit nota* in femore camelum): ፪ ማኅተም፡ ፩ እምኔሆሙ፡ዘወርቅ፡ወካልኡ፡ዘኀጺን፡ዘተኀንፈጠ፡ውስቴቶሙ፡አርአያ፡፩ ንጉሥ፡ F. N. 9.

ኅፍጠት፡ n. act. *cusio, signatura:* duo illa sigilla (ማኅተም፡) si cerae imprimuntur, አልቦ፡ፍልጠት፡ውስተ፡ኅፍጠት፡ዘአርአያ፡ንጉሣዊት፡ዘተኀትመ፡በማኅተመ፡ወርቅ፡ወማእከለ፡ዘተኀትመ፡በማኅተመ፡ኀጺን፡ F. N. 9 (ubi huic voci ኅፍጠት፡ paulo infra vox ግልፈት፡ substituitur).

ነ፡ litera alphabeti Aethiopici duodecima, quae ነሃስ፡(ነኃስ፡) appellatur.

ነ፡ pron. suff. I p. Pl., vid. gramm. § 149 seq.

ኒ፡ pron. suff. I p. S., verbis suffixum, vid. gramm. § 149 seq.

ኒ፡ particula inseparabilis suffixa, (gramm. § 62, 1, c; § 168, 4); ad rem dictam adjungit aliam eamque ita distinguit, ut eam illi respondere significet: 1) *etiam quoque, et — ipse,* (*vicissim,* ſeinerſeits, hinwiederum): እመ፡ኀደግሙ፡ለሰብእ፡አበሳሆሙ፡የኀድግ፡ለክሙኒ፡አቡክሙ፡ Matth. 6, 14. 15. 5, 47. 7, 12; Luc. 19, 19. 42. 44; 2 Tim. 2, 12; Jac. 3, 5. 6

Rom. 1, 6. 13. 11, 5; Gen. 16, 5. 19, 15. 20, 5. 38, 10; Ex. 5, 14; Deut. 28, 65; 1 Reg. 16, 8. 9; 2 Reg. 17, 13; Ps. 83, 4; **ወከማሁ፡ብእሲትኒ፡** Sir. 23, 22; **ተዓረኩ፡ አነኒ፡** 37, 1; **እስመ፡እሙንቱኒ፡ይስእሉ፡** 38, 14, al. creberrime. a) passim **ወ** praemissum habet: **በከመ፡በሰማይ፡ወበምድርኒ፡** Matth. 6, 10; **ወዝኒ፡ኢይመጽእ፡** Am. 7, 3. 6. b) nonnumquam: *etiam* i. e. *adeo:* **ለነፍስ፡ርኅብት፡መሪርኒ፡ጥዑመ፡ያስተርኢያ፡** Prov. 27, 7; Matth. 10, 30. c) post **አከ፡ባሕቲቱ፡** vel **ዳእሙ፡** *non solum* crebro sequitur **ዓዲ፡** vel **ወዓዲ፡ — ኒ፡** vel **አላ፡ — ኒ፡** *sed etiam*, ut: Joh. 13, 9; Rom. 9, 10. 24; 1 Petr. 2, 18 Platt. d) **እመኒ፡** vel **ወእመኒ፡** *etsi, quamvis, licet*, Hen. 100, 5; Jes. 1, 18. 32, 19, al. (vid. sub **እመ፡**). 2) **ወ — ኒ፡** *et, autem* (καί, δέ); res novas adjungit prioribus quodammodo oppositas et respondentes (und — hinwiederum): Matth. 6, 28. 9, 17. 10, 27. 35; Marc. 3, 24. 25; Num. 1, 51; Deut. 2, 23. 29. 11, 19. 12, 20. 28, 56; Jos. 6, 13. 14. 9, 3; **ወአንተኒ፡** Koh. 10, 20; **ወይእዜኒ፡** (וְעַתָּה) Deut. 31, 19; Hen. 91, 1 al., in specie ubi res singulae inter se quodam vinculo jungendae vel junctae ex ordine enumerantur, ut Num. 1, 22 seq.; 3, 18—20. 4, 7. 14; Deut. 33; Matth. 13, 37—39; in sententiis negativis **ወኢ — ኒ፡** *nec, neque* Num. 6, 4; Matth. 10, 24; Marc. 16, 13. 8, 26 (**ወአልቦ፡ — ኒ፡**). 3) bis pluriesve repetitum: *et — et, tam — quam, ut — ita*, in sententiis negativis: *nec — nec:* **ኒ፡ — ወ — ኒ፡** Rom. 1, 14; Gal. 5, 17; Mal. 1, 6; Hez. 2, 10; Jes. 66, 1; Jos. 11, 4; **በቃልከኒ፡ወበምግባርከኒ፡አክብር፡ለአቡከ፡** Sir. 3, 8; **ኀሳርከኒ፡ወክብርከኒ፡** 5, 13. 11, 14. 15, 17. 26, 4; 4 Esr. 5, 5; pluries repetitum Gen. 24, 25; Sir. 10, 22; negative: Apoc. 7, 16; Joh. 4, 11; etiam **ሂ፡ — ወ — ኒ፡** Gen. 42, 35; **ኒ — ወ — ሰ፡** 1 Cor. 7, 38. De **እመኒ፡ — ወእመኒ፡** *sive — sive* (ut Dan. ap. 1, 22; Jac. 5, 12 al.) et **ወእመኒ፡** *sive* (Lev. 17, 3; Num. 15, 3 al.) vid. **እመ፡** 4) Interrogativis pronominibus vel adverbiis annexum vim indefinitorum tribuit, vid. **ምንት፡**, **አይ፡**, **ማእዜ፡**, **አይቴ።**

ኑ፡ particula inseparabilis suffixa, (gramm. § 62, 1, c; § 161 a; § 198, 2, a), 1) nota interrogationis (sicut **ሁ፡** q. v.): *-ne? an? num? utrum? numquid?* aut primo aut principali sententiae vocabulo suffigitur: **ዳኅንኑ፡አቡክሙ፡ወይቤልዎ፡ዳኅን፡** Gen. 43, 27. 28; Tob. 5, 14; **ዘንተኑ፡ገበርኪ፡** Gen. 3, 13; Ps. 49, 22; Jes. 49, 14; **ግበ፡ዝእብኑ፡ርስትየ፡** Jer. 12, 9; **ንደፈንኑ፡** Job 17, 16; Am. 3, 3 seq.; Jer. 2, 31. 32; Joh. 3, 4; Rom. 9, 14; **ወይክሉኑ፡ጸዊመ፡** Marc. 2, 19; **አንተኑ፡ዘይመጽእ፡ወቦኑ፡ካልእ፡ዘንሴፎ፡** Matth. 11, 3. 21, 25; Jos. 5, 13; Num. 11, 22; **ኢ — ኑ፡** Marc. 4, 13. 38; **ዘወድቀ፡ኢይትነሣእኑ፡** Jer. 8, 4. 22; frequentissime **ቦኑ፡** Matth. 7, 9; Luc. 22, 35; Joh. 4, 33; Rom. 10, 18; 1 Cor. 12, 29—31 (vid. **ቦ፡**); **አኮኑ፡**, **አልቦኑ፡** Matth. 7, 22; Rom. 10, 18; Marc. 14, 60; Joh. 7, 19 (vid. **አከ፡**, **አልቦ፡**); et aliis pronominibus et adverbiis interrogativis annectitur, vid. **ምንት፡**, **አይ፡**, **ማእዜ፡**, **አይቴ፡**, **እፎ፡**, **እመ፡** (ut: **እመ፡አማንኑ፡** Tob. 5, 9), **ሚመ፡**, **አው፡**; post singulas notiones ejusdem sententiae particula **ወ** copulatas repetere licet, ut: **ሕዝብየኑ፡ወብሔርየኑ፡ቱኅሥሥ፡** Tob. 5, 12; Gen. 18, 24; Rom. 8, 35. 2) Enunciationi conditionali inserta **ኑ፡** (sicut **ሁ፡** q. v.; quamquam multo rarius usitata) est nota dubitationis (gramm. § 205, 1), qua is qui loquitur de eo quod hypothetice posuit se ipsum dubitare indicat: **እመ፡ይጸውዑከኑ፡መጽኡ፡እሉ፡ሰብእ፡ተንሥእ፡** Num. 22, 20; coll. Rom. 3, 5.

ኔ፡ particula suff. (gramm. § 160, a), quae motionem vel directionem in seu ad alqm (alqd) i. e. *versus* significat, sed obsoleta est nec hucusque reperta est nisi his duabus vocibus annexa a) **እስከኔ፡** (i. q. **እስከነ፡**) praep. et conj. *usque ad, usque dum*, Phlx. crebro, ut: **እስከኔ፡ጉየ፡እምኔሁ፡** Phlx. 30; et c. suff. **ሁ፡**, sc. **እስከኔሁ፡** *hucusque, adhuc, usque ad illud tempus*, ut: Sx. Jac. 16; **እስመ፡እስከኔሁ፡ኢለአኩ፡ኀቤሁ፡** Chr.; **ኀይሉ፡እስከኔሁ፡ኢደከመ፡** ib. (hom. 4). b) Accusativo **አሐተ፡** (ab **አሐቲ፡**) crebro annectitur, sc. **አሐተኔ፡** α) *quopiam, aliquo* 4 Reg. 4, 10. β) *in unum, unâ*, εἰς ἕν Joh. 11, 52; Jes. 17, 11. 44, 11 ἅμα; **ተጋቢአን፡አሐተኔ፡** Did. 1; Clem. f. 210; **ነበርነ፡አሐተኔ፡** f. 103; **ዘአስተጋብአ፡አሐተኔ፡** *qui collegit in unum*, Enc. Teq. 25. Etiam praepositiones sibi praemissas patitur, ut: **ውስተ፡አሐተኔ፡ተአለዱ፡** Sx. Genb. 18; **ሰላም፡ለከሙ፡ውስተ፡አሐተኔ፡ጉቡኣን፡** Sx. Mag. 4 Enc.; **በአሐተኔ፡** 1 Cor. 11, 20 vrs. ant.

ነ፡ partic. suff. (gramm. § 160, a) sine dubio extenuata e **ኔ፡** (q. v.): *versus;* nonnisi voci **እስከ፡**, sive praep. sive conj. sit, annexa occurrit, sc. **እስከነ፡** (i. q. **እስከኔ፡**), quod significat: a) *usque ad* Ex. 13, 2; Jud. 15, 14; Ps. 49, 2. 112, 3; Mal. 1, 11; **እስከነ፡ምክያድ፡** 1 Par. 13, 9; Phlx. crebro. b) *usque dum, donec*, Hen. 89, 5. 8. 75; **እስከነ፡አሠነየ፡** Chr.; Phlx.

ና፡, **ነው፡**, **ነይ፡**, singulae cum pronominibus suffixis, sunt tres formae adverbii cujusdam demonstrativi (gramm. § 160, a), quod *ecce, en* significat [הִנֵּה, הֵן, إِنَّ]. Forma A) **ና** nonnisi ante pron. suff. III p. m. Sing. **ሁ፡** occurrit, sc. **ናሁ፡** (proprie: *ecce eum* vel *id*, deinde) *ecce, en* (numero et genere eorum, qui vel quae monstrantur, haud distinctis): **ናሁ፡ውእቱ፡በእዴክሙ፡** Jer. 45, 5; **ናሁዝ፡አሠር፡** Job 5, 27; 1 Reg. 4, 13. 5, 4. 16, 22; 2 Reg. 4, 8; Num. 18, 27; **ናሁ፡አመትከ፡** 1 Reg. 25, 41; Matth. 15, 22; Gen. 18, 9; **ናሁ፡ጽዮን፡** Jes. 33, 20; **ናሁ፡ሠናይ፡ወናሁ፡አዳም፡** Ps. 132, 1; **ናሁ፡መሰግላን፡በጽሑ፡** Matth. 2, 1; 1 Reg. 12, 2; Jer. 48, 12; **ናሁ፡ፅንስት፡አንቲ፡** Gen. 16, 11. 20, 3; Deut. 1, 10; **ናሁ፡ወሀብኩከሁ፡** Gen. 23, 11; Matth. 23, 34; **ናሁ፡ርእዩ፡** 4 Esr. 6, 2. 3; Gen. 31, 5; Sir. 51, 27; **ናሁ፡አነ፡አበልዖሙ፡** Jer. 9, 15. 11, 11. 16, 9. 16; aliâs sexcenties; **ናሁኬ፡** Job 1, 12; 4 Esr. 5, 17; ἄρα οὖν Rom. 9, 16. 18; **ናሁ፡ዓሥር፡ዝንቱ፡** *en jam per decem vices* Num. 14, 22. 22, 28; Deut. 8, 4; 2 Cor. 12, 14. B) **ነው፡** nonnisi ante pron. suff. III p. f. Sing. **ሃ፡** locum tenet, sc. **ነዋ፡** (proprie: *en eam* vel *id*, deinde in genere) *ecce, en*, (quare **ናሁ፡** et **ነዋ፡** fere promiscue usurpantur): **ነዋ፡ንጉሥኪ፡በጽሐ፡** Jes. 62, 11; **ነዋ፡አምላክክሙ፡** 40, 9; **ነዋ፡ዕሤቱ፡ምስሌሁ፡** 40, 10. 25, 9; Asc. Jes. 9, 22; Ps. 51, 6; 1 Reg. 11, 5. 23, 19; Joh. 19, 5. 26; Luc. 17, 23 al.

C) **ነይ፡** usurpatur ante pron. suff. (exceptis pron. II p. m. et fem. Sing. et Pl.), sc. a) **ነየ፡** *ecce me*, ut: **ነየ፡ሀለውኩ፡** ἰδοὺ πάρειμι Jes. 58, 9. 65, 24; Ps. 39, 10; Matth. 8, 7; Act. 9, 10; **ነየ፡አነ፡** Gen. 22, 1. 11. 27, 18; 1 Reg. 3, 4. 5; Jes. 6, 8. 65, 1; Jer. 33, 14; **ነየ፡ለልየ፡** 1 Reg. 12, 3. b) **ነየነ፡** *en nos* Kuf. p. 148 in Cod. Abb., sed primo scriptum erat **ነይነ፡**; **ነዬነ፡** (sic) Clem. f. 136. c) **ነዩ፡** *en eum* Sx. Sen. 2 Enc. (rhythmi finalis causa), sed rarissima est haec forma; ejus loco usitata est forma **ናሁ፡** d) **ነያ፡** *ecce eam* Gen. 12, 19. 18, 9. 24, 15. 51. 29, 25; Cant. 4, 1; 4 Reg. 8, 5; **ነያ፡ዕለታ፡** Hez. 7, 12; **ነያ፡ጽሕፍት፡** 2 Par. 35, 25; Luc. 10, 20;

Joh. 19, 27. e) ነዮሙ፡ *en eos* 1 Reg. 14, 11; Marc. 3, 32. 34; Act. 5, 25. f) ነዮን፡ *en eas* Gen. 19, 8; ነዮን ፡ ጽሑፋት ፡ 2 Par. 9, 29. 13, 22. 35, 27. — *Voc. Ae.*: ነዋ ፡ ናሁ ፡ ብ፡ እነሆ ።

ናሁ፡ vid. sub ና፡ supra.

ነሀበ፡ I, 1 [ab *anhelando* (نَهَمَ, נָהַם, ܢܗܡ) ob durum et molestum laborem sicut نَهَّامٌ *faber ferrarius* et *lignarius* (an a *flando*, נָשַׁם נָשַׁף נָשַׁב هَبَّ, i. e. sufflando igne vel conflando metallo, sicut talm. נַפָּח *faber?*) repetendum videtur] Subj. ይንሀብ፡, aes, ferrum aliave *metalla exercere*, arte aeraria *fabricari*, malleo *cudere*: ይንሀቡ፡ ሎሙ፡ ንዋየ፡ ሐቅል፡ 1 Reg. 13, 20; ነሃቢ፡ ዘይንሀብ፡ ግብሮ፡ Herm. p. 3; ሰአለቶ፡ ከመ፡ ይንሀብ፡ ላቲ፡ አዕኑገ፡ ለእእዛኒሃ፡ Sx. Haml. 10; ነሃቢ፡ ነሀበ፡ ለእከዮሙ፡ ወኢተመሰወ፡ Jer. 6, 29.

አንሀበ፡ II, 1 arte aeraria *fabricandum* vel *cudendum curare*, 1 Reg. 13, 20 var.; ማሕረሰክሙ፡ አንሀቡ፡ ለመጥባሕት፡ ወማዕጸደክሙ፡ አግብሩ፡ ረምሐ፡ M. M. f. 16 (e Joel 4, 10).

ንህበት፡ n. act. *fabricatio* vel *cusio* metallorum, *ars aeraria*: ንዋየ፡ ንህበት፡ F. N. 40.

ነሃቢ፡ n. ag. et subst., Pl. ነሀብት፡, *faber aerarius* et *ferrarius*, *aurifex*, *argentifex*, *fusor metallorum*, χαλκεύς Job 32, 19; Jes. 41, 7. 54, 16; Sir. 38, 28; ነሀብት፡ 2 Esr. 13, 32; 2 Tim. 4, 14; τέκτων σιδήρου ነሃቤ፡ ኀጺን፡ 1 Reg. 13, 19; χαλκοῦ ነሃቤ፡ ብርት፡ 3 Reg. 7, 2; χρυσοχόος Jes. 40, 19. 46, 6; ነሀብት፡ Jer. 10, 14. 28, 17; ἀργυροκόπος Jer. 6, 29; ነሃቤ፡ ብሩር፡ Act. 19, 24; ነሀብተ፡ ብሩር፡ ወወርቅ፡ Sap. 15, 9; Sx. Haml. 10; ነሃቤ፡ ምስል፡ F. N. 23.

ምንሃብ፡ (ምንሀብ፡) subst. 1) *officina* vel *fabrica aeraria*, *fornax*, *caminus*: ነሃቢ፡ ዘይነብር፡ ኀበ፡ ምንሃብ፡ (ἐγγὺς ἄκμονος) Sir. 38, 28; ጢሰ፡ ምንሃብ፡ ἀτμὶς πυρός, ibid.; ዘይበቍጽ፡ አፍሓመ፡ በምንሃብ፡ Jer. 41, 7 gloss.; χωνευτήριον Mal. 3, 2; Sap. 3, 6; κάμινος Sir. 34, 26; Hez. 22, 20 (v. ከውር፡); Prov. 17, 3 (v. ከውር፡); ከመ፡ እሳተ፡ ምንሃብ፡ ዘአርሰንዎ፡ በብዙኅ፡ ምብኋሕ፡ Org. 3, በምንሃበ፡ እሳት፡ ርሱን፡ Enc. Nah. 15; trsl.: በምንሃበ፡ ጻማ፡ (v. ኀጺን፡) ፍቱን፡ Enc. Tachs. 2. 2) *opus fabri aerarii*: ዘከመ፡ ያስተማኒ፡ ማዕበሎ፡ ወምንሀበ፡ Sir. 38, 28. — *Voc. Ae.*: ምብኋሕ፡ ምንሃብ፡ ብ፡ መናፍያ፡

ንህብ፡ subst., fem. et m., sing. et coll., Pl. አንህብት፡ et አንሃብ፡, *apis* [cfr. نُوبٌ *apes*; Ewald Jahrbücher der bibl. Wiſſ. XI p. 205 ንህብ፡ cum نَحْل componit; amh. ንብ፡]: እምኵሉ፡ አዕዋፍ፡ ትንእስ፡ ንህብ፡ Sir. 11, 3; ሑር፡ ኀበ፡ ንህብ፡ ወአእምር፡ ከመ፡ መስተገብርት፡ ይእቲ፡ Prov. 6, 8; Did. 13; m. Jes. 7, 18; coll. Deut. 1, 44; Jud. 14, 8; Ps. 117, 12; አንህብት፡ Gad. Lalib.; አንብህት፡ (sic) Enc. Haml. 25; አንሃብ፡ Reg. Pach.; አንሃብሰ፡ ይፀንሱ፡ በምዕር፡ ሶበ፡ ዐንዘረት፡ ንግሥቶን፡ Lud. e L. Myst.

ነሀገ፡ i. q. נָהַג *egit* gregem; نَهَجَ *incessit* (vid. etiam ንህክ፡).

አንሀገ፡ II, 1 *agere, agitare, minare* gregem, *ad cursum impellere*, c. Acc. gregis et Acc. loci, Herm. p. 57.

ንህክ፡ (ነህከ፡) I, 1 [vicinum est ንእክ፡ אָנַק אָנַח נָאַק *gemuit*; etiam نَهَجَ נָהַג *anhelavit, gemuit*] Subj. ይንህክ፡, 1) *gemere*, Hebr. 13, 17 Platt. 2) *ingemere, suspirare, angi*, de re, c. c. በእንተ፡, ut: ዘኢይደክም፡ ኢይርኅብ፡ ወኢይንህክ፡ በእንተ፡ ሲሳየ፡ ከርሡ፡ ወኢይጸምእ፡ ወኢየኀሥሥ፡ ማየ፡ ለጕርዔሁ፡ M. M. f. 97; c. እምነ፡, ut: አልብክሙ፡ ንሂክ፡ እምኔነ፡ 2 Cor. 6, 12 Platt; c. ለ፡, ut: ኢትንህኩ፡ ለነ፤ ንህኩ፡ (Imprt.) ለአማዑትክሙ፡ 2 Cor. 6, 12; ከርሥየ፡ ንህከት፡ ለትካዘ፡ ዝዓለም፡ M. M. f. 84.

ነህክ፡ et **ናህክ፡** subst., *gemitus*, στεναγμός, ነህክ፡ (Cod. Laur., caeteri ናህክ፡ et ናእክ፡) Jes. 51, 11; ብዙኅ፡ ናህክየ፡ (v. ነህክየ፡) Thren. 1, 22.

ንህየ፡ I, 1 [radicis potestas prima in *recedendo* fuisse videtur (نَأَى, نَاهَ نَوَهَ; نَهَى trans. *avertit, vetuit*, VIII *abstinuit*; *ad* rem distantem i. e. *finem pervenit*; IV *missam fecit rem*, quam quaesierat, c. عَن), inde propagatur *se recipere* e laboribus, curis, turbis, sollicitudinibus; vicina ለህየ፡ لَهِيَ; cum de quiete corporis non usurpetur, equidem eam ad ኖኀ፡ נוּחַ haud retulerim, quamquam significationes verbi نُسْ ad ንህየ፡ prope accedunt] Subj. ይንሀይ፡ *recreari, se levatum sentire, respirare, consolationem invenire, requiescere*: ከመ፡ ይንሀዩ፡ ትኩዛን፡ Lit. Joh.; ከመ፡ ትንሀይ፡ ነፍስ፡ እምአበሳሃ፡ Lit. Orth.

አንሀየ፡ II, 1 *levamen, solamen praebere* alicui, *refocillare, consolari*, c. Dat. prs.: አንሂ፡ ሎሙ፡ Lit. 164, 4; አንሂ፡ ለኵሉ፡ ነፍስ፡ ጽብስት፡ ibid.; c. Acc. prs.: አልቦ፡ ዘያንሀየኒ፡ (v. ዘያልሀየኒ፡) ὁ παρακαλῶν με Thren. 1, 21; Inf. nom. አንሀዮ፡ Org. 1.

ተናሀየ፡ III, 3 (etiam ተነሀየ፡ scriptum), consolationem accipere confitendo i. e. *confiteri* peccata [cfr. ተናዘዘ፡ to confess sins, Isenb. p. 106], ἐξαγορεύειν ኀፈርኩ፡ ተናሀዮ፡ በኀቤሆሙ፡ Job 31, 34; እንዘ፡ እትናሀይ፡ (v. እትነሀይ፡) ኀጢአትየ፡ (v. በእንተ፡ ኀጢአትየ፡) Dan. 9, 20; ወይትናሀይ፡ በላዕሌሁ፡ ኵሎ፡ ኃጣውኢሆሙ፡ Lev. 16, 21. — *Voc. Ae.*: እትነሀይ፡ ዘ፡ እክሥት፡

ንሁይ፡ part. *refocillatus, recreatus*, Lud. sine auct.; ንሁየ፡ legitur Lit. 170, 2 (absque sensu bono).

ናህይ፡ subst. *requies, tranquillitas, levatio*, in specie animae peccatorum absolutae, i. e. *pax, solamen*, Org. 2; defunctorum beatorum Jsp. p. 380; ሀባ፡ ናህየ፡ ወዕረፍተ፡ ለዛቲ፡ ነፍስ፡ Genz. f. 25; አልብየ፡ ናህይ፡ (ait anima peccatoris defuncti) Clem. f. 256. 262; Enc. Genb. 1. — *Voc. Ae.*: ናህይ፡ ወናሕፅ፡ ዘ፡ ዕረፍት፡

መንሀይ፡ part. (II, 1), f. መንሂት፡ *is qui levationem* vel *tranquillitatem praebet*: መንሂት፡ ለስራሕየ፡ Org. 4.

መናህይ፡ part. (I, 3 vel II, 3) *is qui levationem, solatium praebet*: መናህየ፡ ወመናግዝ፡ ለሰብእሙ፡ (sc. consanguineis mortuorum) ከዊነከ፡ Genz. f. 67; መንፈሰ፡ ናዛዚ፡ ወመናህየ፡ ለሰብእሙ፡ ፈኑ፡ f. 113.

ናላ፡ subst., plerumque m., 1) *cerebrum:* ሄጶ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡ወረከበ፡ናላሁ፡ Sir. 47, 4; 1 Reg. 17, 49; በእንተዝ፡ሐነጸ፡ፈጣሪሁ፡ከበበ፡ዐጽም፡ከመ፡እንተ፡እብን፡በዲበ፡ናላ፡ዘይከውን፡ጸወነ፡ወምጽላለ፡ወእስተጻንዖ፡ከመ፡ኢይሰቈር፡ወኢያንቀልቅል፡ Chr. Ta. 5; ናላ፡ልምሉም፡ውእቱ፡በግዕዘ፡ጠባይዕ፡ (φύσει ἁπαλός) ibid.; እስከ፡ይውሕዝ፡ናላሁ፡እምእንፉ፡ Sx. Genb. 19; Gad. T. Zion; ይቤልዎ፡ለሰሎሞን፡አይቴ፡መከነ፡ልቡና፤ይቤ፡በናላ፡ Fal. f. 62; factus est ዝንጉዕ፡በአማስኖ፡ናላሁ፡ F. N. 32. 2) *cranium* 4 Reg. 9, 35.

ኔሎቄ፡ n. prgr. plantae, sine dubio i. q. መሎኬ፡ *malva:* ዕፀ፡ሐዲስ፡ኔሎቄ፡ Enc. Hed. 29.

I. **ናሕስ፡** subst. [נְחשֶׁת, ܢܚܫܐ, نُحَاسٌ] *aes, cuprum:* መወልጣን፡እለ፡ቶስሑ፡ላዕለ፡ወርቅ፡ብሩረ፡አው፡ናሕሰ፡ F. M. 19, 2.

II. **ናሕስ፡** subst., plerumque m., Pl. አንሕስት፡ [non ad نَعَشَ *elevavit* (ut proprie sit *fastigium*), sed ad نَكَسَ *deorsum inclinavit* referendum videtur] *tectum*, δῶμα Matth. 24, 17; Luc. 5, 19; Act. 10, 9; Jos. 2, 6 seq.; Deut. 22, 8; 1 Reg. 9, 25; 2 Reg. 11, 2; Ps. 101, 8; Judith 8, 5; ናሕስ፡ንሱት፡ Prov. 25, 24; ናሕሰ፡ማኅፈድ፡ Jud. 9, 51; Hen. 89, 2; አንሕስት፡ Zeph. 1, 5; Jes. 15, 3; (v. አናሕስት፡) 22, 1; Jer. 19, 13. 31, 38. 39, 29; 2 Esr. 18, 16; Matth. 10, 27; ማዕረ፡አንሕስት፡ Ps. 128, 5; Jes. 37, 27 (vid. ማዕር፡); እንዘ፡ያንሶሱ፡ውስተ፡ናሕስ፡ (v. አረፍት፡) ἐπὶ τοῦ τείχους 4 Reg. 6, 28. 30; ተሐውር፡ዕራቀከ፡ከመ፡ናሕስ፡ περιπατήσεις γυμνότερος ὑπερῴου (pro ὑπέρου) Prov. 23, 31; ተሥላስ፡(ተሥላሰ፡?)ናሕስ፡ τρίστεγον Act. 20, 9 rom. a) *ora, limbus* vestis: በናሕሰ፡መልበስቱ፡ ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου Ex. 28, 30 (an legit interpres δώματος?); M. M. f. 305 (ubi idem locus allegatus est); ጸናጽላተ፡ወርቅ፡የዐውዱ፡ለናሕሰ፡መልበስት፡ Org. 4 (ex Ex. 28, 30). b) *res tecti similis* vel *declivis*, ut videtur: eremita ይዴቅስ፡እንዘ፡ቅዉም፡ውእቱ፡ወታሕተ፡እዴሁ፡ናሕስ፡ዘያሰምክ፡ቦቱ፡ Sx. Jac. 9 (coll. 4 Reg. 6, 26. 30). — *Voc. Ae.:* ናሕስ፡ዘ፡ገደል፡; *aliud:* ጸድፍ፡ቀልቀል፡አንሕስት፡ዘ፡ገደል።

ነሐሴ፡ nomen mensis Abyssinorum duodecimi, qui XXV° Julii sec. Cal. Jul., VI° Augusti sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Aegyptiorum ⲙⲉⲥⲟⲩⲣⲏ respondet.

ናሕሰየ፡ quadrl., cui נָשָׁה ܢܫܐ نَسِيَ *oblitus est, neglexit* respondet.

አናሕሰየ፡ II (formam አናሕሰወ፡ Platt in suo Didascaliae codice reperit, vid. ejus annot. ad Did. p. 39 l. 10), Imprf. ያነሐሲ፡ et passim ያንሐሲ፡, 1) *ignoscere, condonare, indulgere, remittere, veniam dare*, Ps. 77, 25. 65; Tit. 1, 8; Lit. 166, 2; c. c. ለ፡ prs. et c. Acc. peccati, criminis vel poenae: ያነሐስዩ፡ሎቱ፡ Sap. 6, 7; ኢይደግም፡እንከ፡አናሕስዮ፡ለሙ፡ Am. 7, 8. 8, 2; ለዘ፡ትፈቅዱ፡አናሕስዮ፡አናሕስዩ፡ለሙ፡ Clem. f. 147; ከመ፡ያናሕሲ፡ሎቱ፡ Jsp. p. 286. 323. 333. 341; ስረይ፡ሎቱ፡ወአናሕሲ፡ Genz. f. 50; አናሕሲዮ፡ኀጢአቶሙ፡ μὴ λογιζόμενος 2 Cor. 5, 19; አናሕሲ፡አበሳሆሙ፡ Lit. 174, 1. 175, 2; Clem. f. 86; Kedr f. 39; ያነሐስዩ፡ላቲ፡ጾመ፡ *jejunium* (poenitentiale) *ei remittent* Clem. f. 246; c. ዲበ፡ rei: አናሕሰየ፡ዲበ፡እኪት፡ μετεμελήθη ἐπὶ τῇ κακίᾳ 1 Par. 21, 15; c. በ፡ *in* re: ያነሐስዩ፡ሎቱ፡በንስሓ፡ (in poenitentia sc. imponenda) Clem. f. 89. 96. 2) *negligere, non curare, spernere*, Ps. 88, 37; Hebr. 12, 2; በተናሕስዮ፡ርእስ፡ (*negligentia* vel *contemtio ne sui*) Col. 2, 18 Platt. — *Voc. Ae.:* አናሕሰየ፡ዘ፡አሳለፈ፡(አስኀለፈ፡).

ናሕብ፡ subst., ut videtur: *alveus, rivus, fossa*, እምናሕበ፡ፈለግ፡ ἀπὸ τῆς διώρυγος τοῦ ποταμοῦ Jes. 27, 12 in duobus libris Mss. a me inspectis (sed lectio haud satis certa videtur).

ንሕነ፡ *nos* vid. sub አነ፡

ናሕንሐ፡ quadrl. i. q. ነክነከ፡ (rütteln, ſchütteln), نَجْنَجَ *commovit*, نَخْنَخَ *movit, removit*, نَحَى *agitavit* lac butyri eliciendi causa.

ተናሕንሐ፡ III, 1 *agitari, vehementer commoveri*, de mari: ይትነሐናሕ፡ (v. ይትና"፡) ταραχθήσεται Jer. 5, 22.

ንሕኑሕ፡ part. *concussus:* መስፈርት፡ንሕኑሕ፡ Luc. 6, 38.

ናሕፈጠ፡ vid. sub ሐንፈጠ፡

ነምር፡ subst., m. et fem., Pl. አናምርት፡ [ܢܡܪܐ نَمِرٌ נָמֵר] *pardus* (, *tigris*), πάρδαλις Jes. 11, 6; Jer. 5, 6. 13, 23; Dan. 7, 6 m. et fem.; Cant. 4, 8; Sir. 28, 23; Hen. 89, 10 seq.; Apoc. 13, 2. Pl. አንምርት፡ Ludolfus ex Org. 1 affert. — *Voc. Ae.:* ነምር፡ብ፡ነብር፡ — Nonnumquam in libris Mss. (permutatis literis ብ፡ et ም) አናምርት፡ pro አናብርት፡ (q. v. sub ዐንበር፡) scriptum invenitur, ut: ባሕር፡ወኵሉ፡ዘይትሐወስ፡ውስቴታ፡ዓሣ፡ወአናምርት፡ Syn. f. 348; Clem. f. 11.

ነሠተ፡ et **ነሰተ፡** I, 1 [vicina sunt נָתַץ נָתַשׁ] Subj. ይንሥት፡, 1) *destruere, demoliri, subruere, evertere, subvertere, excidere:* ነሢት፡ (opp. ሐኒጽ፡) Koh. 3, 3; እመ፡ነሠተ፡መኑ፡የሐንጽ፡ Job 12, 14; Jer. 49, 10. 51, 34; Mal. 1, 4; Sir. 31, 28; muros, aedificia, urbes, Lev. 14, 45; Jud. 8, 9. 17; 4 Reg. 25, 10; Koh. 10, 8; እነሥት፡ጸቈና፡ Jes. 5, 5; ነሠተ፡አህጉረ፡ Jes. 14, 17; Judith 2, 24; Joh. 2, 19; tentorium Num. 10, 17; tectum (ἀποστεγάζειν) Marc. 2, 4; altaria, statuas Deut. 7, 5; Jud. 6, 30; Ex. 23, 24; ነሠቱ፡በኀጺን፡አቅርንተ፡ምሥዋዒከ፡ Judith 9, 8; currus 2 Reg. 8, 4; thronos: ነሠተ፡መናብርቲሆሙ፡ለመላእክት፡ Sir. 10, 14; trsl.: homines, regna: Ps. 27, 7. 51, 5. 59, 1; Prov. 29, 4; Jer. 1, 10. 2) *disjicere, discindere, dirumpere*, a) *violare, rumpere, disturbare* fidem, foedus, leges: ነሠተ፡ኪዳነ፡ Kuf. 15; ቍርባነ፡እግዚ"፡ነሠተ፡ኢአብአ፡ Kuf. 49; ነሠተ፡መሐላ፡ Clem. f. 17; ኢትንሥት፡ሥርዐተከ፡ Jer. 14, 21; ኢትንሥት፡ሥርዐተ፡ዘለዓለም፡ Prov. 22, 28. b) *tollere, abrogare*, legem Hebr. 10, 9; Lud. comm. hist. p. 498 n. 20. c) *dimittere*, concionem Act. 19, 39. 40.

ተነሥተ፡ III, 1 1) *destrui, dirui, everti:* ተነሥተ፡መቅደስ፡ 4 Esr. 10, 28; 2 Esr. 11, 3; ወኢይትነሠት፡እንከ፡ Jer. 38, 40; ለተነሥቶ፡ 49, 18 var.; ከመ፡ሀለዋ፡ትትነሠት፡ Tob. 14, 4; Hen. 94, 6. 7; Matth. 24, 2; Marc. 13, 2; 2 Cor. 5, 1. 2) *discindi, disturbari, tolli, aboleri:* መሥዋዕት፡

እንተ፡ተነሥተት፡ Dan. 8, 13; Act. 19, 27; ኢይትነሠት፡ሥርዐት፡ τὸ δόγμα οὐ παρελεύσεται Dan. 6, 12.

ንሡት፡ part. 1) *destructus, eversus,* Jud. 6, 28; ናሕስ፡ንሡት፡ Prov. 25, 24; diruti aliquid vel ruina: ኢተርፈ፡ንሡት፡ላዕሌሃ፡ 2 Esr. 16, 1; trsl. de hominibus: ትከውኑ፡ንሡታነ፡ Jer. 49, 18. 2) *sublatus:* ንሡት፡ኵነኔከ፡ Ps. 9, 27.

ንሥተት፡ n. act. 1) *destructio, eversio, excidium:* እስከ፡ንሥተተ፡መቅደስ፡ዳግም፡ Jsp. p. 294. 299. 342. 372. 2) *disturbatio, sublatio:* ንሥተተ፡ሥርዐተ፡ሰብሳብ፡ γάμων ἀταξία Sap. 14, 26.

ነሣቲ፡ n. ag. *destructor, subversor:* Arius ነሣቲሃ፡ለሕግ፡ M. M. f. 23; c. c. Acc.: ሳዊሮስ፡ዕልዋነ፡በሰይፈ፡ሃይማኖት፡ነሣቲ፡ Enc. Tachs. 10.

መንሥቲ፡ quod Lud. affert ex Enc. Jac. 5 (መንስቲሁ፡) lapsu calami exscriptum est pro መነሳንስቲሁ፡

ነሥነሠ፡ *spargere* vid. sub ነስነሰ፡

ነሥአ፡ I, 1 [נָשָׂא, etiam نَاشَ نَأَشَ نَشَأَ; amh. ነሣ፡] Subj. ይንሣእ፡ 1) *suscipere, tollere, elevare* (vid. አንሥአ፡ II, 1): ነሥአኒ፡መንፈስ፡ ἀνέλαβέ με πνεῦμα Hez. 11, 1; ነሥእዎ፡እምነ፡ብሔር፡ Sir. 49, 14; (4 Esr. 8, 24); ንሥኡ፡ትእምርተ፡ለአሕዛብ፡ ἐξάρατε Jes. 62, 10; Jer. 6, 1. 28, 12 (v. አንሥኡ፡). 27; lapidem Sir. 6, 21 var.; in specie a) tollere vel suscipere alqd *ferendum, portandum, gestandum,* Ex. 12, 34. 19, 4; Jud. 9, 48; Act. 7, 43 (Gen. 31, 17); ሠናይ፡ለሰብእ፡ሶበ፡ነሥአ፡አርዑቶ፡ Thren. 3, 27; Matth. 11, 29. 8, 17; ዘኢነሥአ፡ላዕሌሁ፡ስመ፡ወልዱ፡ Herm. p. 87; ኀጢአተ፡ይነሥእ፡ለርእሱ፡ Kuf. 49; Lev. 7, 18; Ps. 23, 4. b) *suscipere* vel *capessere* munus, officium: ነሥአ፡ሢመተ፡ F. M. 6, 4; እምቅድመ፡ይንሥኡ፡ሢመተ፡ዲቁና፡ 6, 5. c) assumere vel tollere verbum in os vel labia, *efferendi* vel *proferendi* causa: ትነሥእ፡በአፉከ፡ሥርዐትየ፡ Ps. 49, 17; ንሥኢ፡ሰቆቃወ፡በከናፍርኪ፡ Jer. 7, 29. 2) *auferre,* a) *e medio tollere, abripere:* ይነሥእዎ፡እማእከል፡ Jes. 57, 2; Ex. 10, 19; Job 21, 18. 27, 20; Jes. 17, 13. 40, 24. 57, 13 (v. ይናሥአሙ፡); Jer. 13, 24; Apoc. 12, 15; Jud. 16, 31; 1 Reg. 17, 34; ይነሥእ፡እግዚ"፡ነፍሶ፡ 2 Reg. 14, 14; ንሥአ፡ለነፍስየ፡እምኔየ፡ Jon. 4, 3; c. እምነ፡ vel እምውስተ፡ loci: Apoc. 6, 4; Joh. 17, 15. 20, 2. b) alicui alqd, *adimere, rapere,* Gen. 27, 35. 31, 1; Job 1, 21; 1 Reg. 2, 16; Matth. 5, 40; Apoc. 3, 11; Marc. 7, 27; c. c. Acc. et እምነ፡, እምኀበ፡, እምላዕለ፡, ut: Marc. 4, 15; Matth. 25, 28; Gen. 48, 22; 1 Reg. 12, 3; Cant. 5, 7; et c. dupl. Acc.: Gen. 30, 15. 34, 28; Luc. 6, 29. 19, 26 rom.; Kuf. p. 97. 145; Deut. 22, 19 (ζημιοῦν). 3) *capere* a) *prehendere* Ps. 17, 19; 1 Reg. 16, 23; Matth. 26, 26; Luc. 9, 16; Joh. 13, 12. 18, 31; trsl.: ይነሥአሙ፡ፍርሃት፡ወረዓድ፡ Hen. 1, 5. 13, 3; 4 Esr. 3, 28; ነሥአሙ፡ድቃስ፡ Enc. Mag. 8. b) *comprehendere* Jer. 44, 13 (v. አኀዘ፡); Matth. 21, 35. 39; Joh. 19, 1. c) praedam, captivos: Job 18, 7. 27, 17; Jes. 8, 4. 39, 6; 2 Reg. 5, 21; Gen. 14, 12; ዝሙት፡ወወይን፡ይነሥኡ፡ልበ፡ Hos. 4, 11. d) terras, urbes i. e. *occupare:* Num. 21, 25; Deut. 3, 8; Jos. 10, 1. 28 seq.; Jer. 39, 28. 41, 2; Bar. 1, 2; Judith 1, 14. 4) *sumere,* Gen. 2, 15. 21. 9, 23. 11, 31. 12, 5. 19. 18, 7. 27, 3; Ex. 7, 9. 16, 33; Num. 19, 6; ፍሕመ፡ዘነሥአ፡በጕጠት፡እምውስተ፡ምሥዋዕ፡ Jes. 6, 6. 38, 21. 47, 2; Jer. 50, 9; ነሥአ፡በእደዊሁ፡እሳተ፡ወመጥባሕተ፡ Kuf. 18; ነሥአት፡ጸበርተ፡ውስተ፡እዴሃ፡ Judith 15, 12; ዐጕረ፡ወርቅ፡ነሢአ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Prov. 7, 20; c. እምነ፡ vel እምውስተ፡ partitivo: Gen. 8, 20. 28, 11; Ex. 12, 7; Num. 19, 4; c. እምነ፡, እምላዕለ፡, እምኀበ፡, በኀበ፡, እምውስተ፡ ejus a quo vel unde alqd sumitur Ex. 25, 2. 3. 35, 5; Lev. 7, 34; ኢትንሣእ፡እምኔሁ፡ርዴ፡ Lev. 25, 36; Jos. 7, 11; Zach. 6, 10; Joh. 16, 14; c. ለ፡ alicui, ut: ይንሥኡ፡ሎሙ፡ሰረገላተ፡ Gen. 45, 19; Ex. 9, 8; Jos. 4, 3; Hebr. 5, 4; et c. ለ፡ ad introducendum objectum alterum vel praedicativum, ut: ይነሥእ፡አዋልዲክሙ፡ለመጽዐጣት፡ 1 Reg. 8, 13. a) c. ምስለ፡, *secum sumere* i. e. *ducere:* ኢይነሥእ፡ምስሌሁ፡ኵሎ፡ Ps. 48, 18; Gen. 43, 12; Koh. 5, 14; Matth. 25, 3; omisso ምስለ፡ Matth. 16, 5. 7. b) c. ኀበ፡, *ad se sumere, assumere:* Gen. 8, 9; ነሣእከሁ፡ኀቤከ፡ (sc. Deus mortuum) Genz. f. 139. 140; ኢኮነ፡ሥጋ፡ዘእግዚ"፡ቃል፡አላ፡ሰብአ፡ነሥአ፡ οὐ σὰρξ ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπον ἀνειληφώς (*hominem assumsit*), Cyr. ad Th. f. 8. c) *sumere* cibum, potum vel *capere:* Joh. 19, 30. d) *arcessere alqm, petere* rem, c. Acc. rei: ንሣእ፡መክሊተ፡ብሩር፡ Tob. 9, 2; Gen. 18, 7. 38, 20; ንሣእ፡እምሀየ፡ዝኩ፡ሞርአ፡ Jer. 13, 6; c. Acc. prs.: Gen. 20, 2. 45, 19; Jud. 11, 5; Ruth 4, 2. e) *ducere* alqm aliquo, c. ውስተ፡ loci: Num. 23, 28; Jes. 36, 17; Hen. 17, 1; c. እስከ፡ 17, 4. f) sumere vel capere mulierem α) sibi, i. e. *eam uxorem ducere:* Gen. 6, 2. 19, 14; ንሣእ፡ለከ፡ብእሲተ፡ 28, 2. 36, 2; Ex. 6, 25. 22, 15; Deut. 24, 3; Jud. 21, 23; ነሣእክዋ፡ሊተ፡ትኩነኒ፡ብእሲተ፡ Ruth 4, 10; 2 Par. 13, 21; Tob. 4, 12; Hen. 83, 2. β) alii, ut filio, Gen. 21, 21. 24, 3. 34, 4; Jud. 14, 2. 3. 5) *accipere,* a) rem oblatam vel datam (annehmen): ይኄይስ፡ውሂብ፡እምነሢእ፡ Did. 19; Act. 20, 35; Sir. 42, 7; ንሣእ፡አምኃየ፡ Gen. 33, 11; ቤዛ፡ Num. 35, 32; ሕልያነ፡ Job 36, 18; Jes. 5, 23; Ps. 14, 6; c. እምነ፡, እምኀበ፡, በኀበ፡ prs.: 1 Reg. 10, 4. 12, 3. 25, 35; Gen. 23, 13; Num. 35, 31; Am. 5, 11; እምገጸ፡ዚአሁ፡እነሥእ፡ (v. እትዌከፍ፡) Job 42, 8. α) ex Hebraismo: accipere faciem alcjs i. e. *personam respicere, partium studio duci:* Jac. 2, 9; Kuf. 5. 21. 30; ኢይነሥኡ፡ገጸ፡ለአብዕልት፡ Const. Ap. 17. (vid. ገጽ፡). β) *admittere, approbare* Joh. 3, 11. 17, 8. b) rem quaesitam, optatam, al. *capere, adipisci, nancisci,* (empfangen, erhalten, bekommen): Matth. 7, 8; Jac. 1, 12; 1 Petr. 1, 9. 4, 10; Phil. 3, 12. 13; 4 Esr. 9, 31; c. እምነ፡ vel በኀበ፡ vel እምኀበ፡ pers.: Job 2, 10; Jac. 1, 7; 1 Joh. 3, 22; Joh. 10, 18; Act. 22, 5; Ex. 36, 3. α) pecunias persolvendas, reditus vel *accipere* vel *exigere:* Tob. 5, 2; Matth. 17, 24. 21, 34; Hebr. 7, 8. β) sacramentum, communicatione: ነሢአ፡ቍርባን፡ F. M. 6, 2; እለ፡ነሥኡ፡ጥምቀተ፡ Did. 25.

ናሥአ፡ I, 3 *auferre, abripere* alqm: ናሁ፡ይናሥአሙ፡ዐውሎ፡ለኵሎሙ፡ Jes. 57, 13 in Cod. Laur. (caet.: ይነሥአሙ፡).

አንሥአ፡ II, 1 1) *tollere, extollere, attollere, sublevare,* ut: onus de terra, ሶበ፡ያነሥእዎ፡(ለእብን፡) ይገድፍዎ፡ Sir. 6, 21 (v. ይነሥእዎ፡); ኢታንሥእ፡ክቡደ፡ 13, 2; Jes. 46, 1; Jer. 17, 21; alqm sursum: አንሥአኒ፡መንፈስ፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡ Hez. 8, 3; humi jacentem, lapsum: 2 Sam. 12, 17; Deut. 22, 4; ባዕል፡እመ፡ደኀፀ፡ብዙኃን፡ያነሥእዎ፡ Sir. 13, 22; Koh. 4, 10, Jer. 27, 32; Ps. 145, 6; Hen. 14, 25. 48, 10; Matth. 12, 11; Marc. 1, 31; humilem

1 Reg. 2, 8; Ps. 146, 6; Job 5, 11; Sir. 11, 12. In specie *tollere* a) እደ፡, እደወ፡, *manum*, de jurante Kuf. 13; precante Thren. 2, 19; Jes. 1, 15; Ps. 27, 2; advocante (nutu) Jes. 49, 22; vim illaturo Thren. 1, 10; Ps. 105, 26; c. ዲበ፡ vel ላዕለ፡ *contra* Jes. 5, 25; Job 31, 21; Ps. 73, 4; Sir. 46, 2. b) አዕይንተ፡ *oculos*, Matth. 17, 8; Kuf. 13. 18; Ps. 120, 1; አንሥኡ፡አዕይንቲሆሙ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Jes. 40, 26. 49, 18. 60, 4; item: ገጸ፡ *faciem*, ut: አንሥአት፡ገጻ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Kuf. 25; አቅርንተ፡ Hen. 62, 1. c) እገረ፡ *pedes*: አንሥአ፡እገሪሁ፡ወሐረ፡ Kuf. 27; Jes. 58, 13; Hen. 65, 2. d) ቃለ፡ *vocem*: አንሥኡ፡ቃለክሙ፡ Jes. 13, 2. 40, 9; et omisso ቃለ፡, ut: አንሣእኩ፡እጽራኅ፡ Hen. 83, 5. 37, 2. e) *voce proferre* vel *efferre* Hen. 60, 6; አነሥእ፡መዝሙረ፡ *psalmum resonare faciam*, Lud. ex Enc. Tachs. 19. 2) *surgere facere, excitare, suscitare*, sedentem 4 Reg. 9, 2; Hen. 46, 9; እለ፡አንሥእዎሙ፡እመናብርቲሆሙ፡ለኵሎሙ፡ነገሥተ፡ምድር፡ Jes. 14, 9; dormientem Matth. 8, 25 rom.; venire vel prodire facere: ንጉሥሙ፡ዘአነሥእ፡ሎሙ፡ Jer. 37, 9; Jes. 45, 13; አንሥእ፡ዘርአ፡ለእኁከ፡ Kuf. 41; ያነሥእ፡እምኔከ፡ተክለ፡ጽድቅ፡ Kuf. 21; adversarium: አነሥኦሙ፡ላዕሌክሙ፡ለፋርስ፡ Jes. 13, 17; res inanimatas: መኑ፡አንሥአ፡ለጽድቅ፡እምጽባሕ፡ Jes. 41, 2; ያነሥእ፡ቅንአተ፡ 42, 13; Prov. 10, 12; Ps. 123, 3; Hen. 36, 7; Ps. 77, 30 (ventum); animum (in bonam et malam partem): አንሥአ፡መንፈሰሙ፡ Hagg. 1, 14; Asc. Jes. 11, 19; 2 Petr. 3, 1. a) *resuscitare* mortuum, Matth. 10, 8; Joh. 5, 21. 12, 1; Rom. 8, 11; 1 Thess. 1, 10. 4, 14; ዘአንሥአ፡በድነ፡እምነ፡ሙታን፡ Sir. 48, 5. b) *castra movere, proficisci*, sive adjecto ትዕይንተ፡ Ex. 17, 1, sive omisso Num. 2, 16. 24. 31. 34; አንሥአ፡እምህየ፡ውስተ፡ደብረ፡ቤቴል፡ Kuf. 13. 24; item *currum suscitare* i. e. *jumentis jungere*, seq. ሰረገላ፡, ut Gen. 46, 29; Ex. 14, 6. 3) *erigere*: አንሥኡ፡ትእምርተ፡ Jes. 13, 2; Jer. 28, 12. a) trsl.: ንጉሥ፡ጻድቅ፡ያነሥእ፡ብሔሮ፡ Prov. 29, 4; aegrotum solatio Job 4, 4. b) *restituere, instaurare*, Jos. 6, 26; Jes. 61, 4; Sir. 49, 13; Joh. 2, 19.

ተነሥአ፡ III, 1 (Pass. a ነሥአ፡; differt a ተንሥአ፡, sed in libris Mss. crebro cum ተንሥአ፡ confunditur) 1) *tolli, auferri*: ነፍስ፡እንተ፡ተነሥአት፡ Sap. 16, 14; አመ፡ይትነሣእ፡እምኔሆሙ፡ Matth. 9, 15; at ተንሥአ፡ *auferri* Kuf. p. 18 et p. 81; et *tolli, suscipi* Hen. 106, 3. 11. 2) *capi, comprehendi, sumi, assumi*: ይትነሣእ፡ Jes. 8, 4 var.; ተንሥአ፡ (sic) ትትነሣእ፡ συλλήψει συλληφϑήσῃ Jer. 41, 3. 45, 23; Thren. 4, 20 (ተንሥአ፡); Kuf. p. 12 (እምብእሲሃ፡ወፅአት፡ወተንሥአት፡) et p. 14 (ምድር፡እንተ፡እምኔሃ፡ተንሣእከ፡); ዘተነሥአ፡እምኔሁ፡ብእሲ፡ ὁ παρ' αὐτοῦ (τοῦ Λόγου) ληφϑεὶς ἄνϑρωπος (assumtus) Cyr. c. Pall. f. 85; at ዘተንሥአ፡ሰብእ፡ ὃν δὲ ἀνέλαβε ἄνϑρωπον (ὁ Λόγος) Cyr. ad Th. f. 8. 3) *accipi, excipi*: ኢተነሥአ፡ (v. ኢተንሥአ፡) ገጸሙ፡ Kuf. p. 22. — Raro pro ተንሥአ፡ ut Matth. 28, 7 (coll. 6) rom.

ተንሥአ፡ III, 1 (proprie Refl. ab አንሥአ፡, sed in libris Mss. crebro cum ተነሥአ፡ confunditur; gramm. § 97) Impf. et Subj. ይትነሣእ፡, Imprt. ተንሥእ፡, Inf. ተንሢእ፡, ተንሥኦ፡, ተንሥኦት፡; *surgere, assurgere, exsurgere*, de eo qui sederat, cubuerat, Matth. 2, 13. 8, 26. 9, 6. 7. 9; Marc. 4, 27; Hen. 62, 14. 15; Cant. 5, 5; Gen. 27, 19. 31. 32, 23; ኢይክል፡ተንሥኦ፡ቅድሜከ፡ Gen. 31, 35; Lev. 19, 32; በተንሥኦታ፡ Gen. 19, 33. 35; Ps. 138, 1; እምድር፡ 1 Reg. 28, 23; እምስካብ፡ 2 Reg. 11, 2; እመንበር፡ Jud. 3, 20; እምኀበ፡ ማእድ፡ 1 Reg. 20, 34; እምንዋም፡ Matth. 1, 24; Ps. 138, 17; de lapso Luc. 2, 34; Matth. 17, 7; Prov. 24, 16; Mich. 7, 8; Hen. 48, 10; de otioso, quiescente, quum ad alqd perficiendum aggreditur: Jes. 51, 9. 52, 1; Ps. 3, 7. 7, 7. 9, 20; Jud. 8, 20; Deut. 31, 16; 1 Reg. 24, 5; Job 1, 20; 4 Esr. 10, 3; in specie ad iter faciendum Gen. 22, 3. 28, 2; Ex. 24, 13; Matth. 9, 19; Joh. 11, 29; de aquis surgentibus Hen. 89, 3; astris ascendentibus 78, 6; ἀναπηδᾶν *exsilire*: Tob. 2, 4; 1 Reg. 20, 34. a) *castra movere, se movere ad iter faciendum, in viam se dare*, Gen. 12, 9. 18, 16; ወተንሥአ፡እምህየ፡ 20, 1; Lud. comm. hist. p. 495 n. 6. b) *surgere, assurgere, insurgere* contra alqm (vid. ተናሥአ፡), c. c. ላዕለ፡ et ዲበ፡, ut: እለ፡ይትነሥኡ፡ላዕሌየ፡ Job 27, 7; Jes. 14, 22. 19, 2; 2 Reg. 14, 6. 7; Jud. 9, 43; Num. 16, 3; Hen. 15, 12; Matth. 24, 7; etiam c. Acc., ut: እመሰ፡ይክሕዱ፡ምስጢረ፡ትሥጉት፡ይትነሥእዎሙ፡ሐዋርያት፡እንዘ፡ይብልዎሙ፡ Cyr. c. Pall. f. 81. c) *erigi*: ምስለ፡ጥበብ፡ይትሐነጽ፡ቤት፡ወምስለ፡አእምሮ፡ይትነሣእ፡ Prov. 24, 4; በተንሥኦተ፡ቤት፡ ἐπὶ τῇ ἐγέρσει οἴκου 1 Esr. 5, 59; de animo Ex. 7, 23. d) *surgere* i. e. *prodire, exsistere* (auftreten): ይትነሣእ፡ህየንቴሁ፡ Koh. 4, 15; Ex. 1, 8; Jud. 2, 10; Num. 32, 14; Deut. 13, 2; Dan. 7, 24; Matth. 11, 11. 12, 41; Act. 5, 36. 20, 30; Hebr. 7, 15; Hen. 51, 5. e) *excitari*: በኀጢአተ፡ረሲዓን፡ቅሥፊት፡ይትነሣእ፡ Prov. 28, 2. f) *resurgere, resuscitari* de mortuis, Asc. Jes. 11, 21; Dan. 12, 2; Matth. 20, 19. 22, 28. 28, 6; Rom. 1, 4; 1 Cor. 15, 32 seq.; 1 Petr. 1, 3. — De ተንሥአ፡ *tolli, auferri, capi, sumi, accipi* vid. sub ተነሥአ፡

ተናሥአ፡ III, 3 1) *insurgere*, c. Acc. prs., alicui: Ps. 93, 16 (vid. ተንሥአ፡ sub litera b); contra alqm: Deus ጽኑዕ፡ውእቱ፡ዘኢይትናሥእዎ፡ነገሥት፡ Lit. Epiph. 2) *se extollere* contra alios; sic quidem Lud., postquam in loco corrupto Col. 2, 18 rom. emendavit: ከመ፡ይትናሣእ፡ርእሶ፡ (at Acc. ርእሶ፡ parum congruit).

አስተናሥአ፡ IV, 3 1) a) *attollere, extollere* alqm supra alium: ያሌዕሎ፡እግዚ.″፡ለፀሩ፡ላዕሌሁ፡ወጸላእቶ፡ያስተናሥእ፡ Jes. 9, 11 vrs alt. b) *sublevare* alqm: ረድኤቱ፡ወአስተናሥኦቱ፡ለእግዚ.″፡ F. M. 3, 6. c) *facere ut* alqs *se extollat* supra alios vel *superbiat*: ተውኔትከ፡አስተናሥአከ፡ (תִּפְלַצְתְּךָ הִשִּׁיא אֹתָךְ) Jer. 29, 17. d) *restituere, stabilire*, Ps. 79, 16. 2) a) *se extollere* super alios, *superbire*: አስተናሣእከ፡ Jer. 29, 17 var. b) *supra eminere*: ክልኤቱ፡አጥባት፡ዘይሰውጥ፡ወዘያስተናሥእ፡በመሳውር፡ዘወርቅ፡ τῶν δύο μυξωτήρων — χρυσᾶς Zach. 4, 12. 3) *ex-, in-, suscitare, instigare*, a) in bonam partem: episcopus suo exemplo ይስሕቦሙ፡ለአርድእቲሁ፡ወያስተናሥኦሙ፡ከመ፡ይኩኑ፡ተመሳልያነ፡በምግባራቲሁ፡ F. N. 5; ዝንቱ፡ግብር፡አስተናሥአ፡ለይእቲ፡ብእሲት፡ Chr. ho. 26. b) in malam: c. Acc. prs., ut: አስተናሥአ፡ላዕሌሁ፡መኳንንተ፡ Sx. Hed. 8; አስተናሥእዎ፡ልበ፡ τηρήσατε τὴν ἐπίνοιαν αὐτοῦ Jer. 20, 10; ለንዋይ፡ጸሩ፡ክቡድ፡ወትካዙ፡ፈድፋደ፡ያስተናሥእ፡ኀሊና፡ወየሀውክ፡ Fal. f. 56; c. Acc. rei: ያስተናሥእ፡ጽልአ፡ለተፈልጦ፡እምኔሃ፡ F. M. 12, 2; ዘያስተናሥእ፡ሀከከ፡ወጽልአ፡ማእከለ፡ሰብእ፡ 23, 7.

ንሥአት፡ n. act. *sumtio, assumptio, receptio, susceptio, acceptio*, ἀνάληψις Cyr. c. Pall. f. 76 (pluries); በእለ፡ይቤሉ፡ከመ፡ይከውን፡ንሥአተ፡መንፈስ፡ሕይወት፡ውስተ፡ሥጋሆሙ፡ለሕፃናት፡እምንፍሐተ፡መንፈሱ፡ለእግዚ.″፡

M. M. f. 3; ንሥአተ፡ቅዱስ፡ምስጢር፡ *acceptio s. sacramenti*, Lit. Joh.; Const. Ap. 21.

ነሣኢ፡ n. ag. 1) *is qui aufert, ablator:* mors ነሣኤ፡ኵሉ፡ Enc. Tachs. 18. 2) *is qui accipit, suscipit, recipit, acceptor*, doni F. N. 24, 3; ነሣኤ፡ዋሕስ፡ (paulo infra ተለቃሒ፡) F. N. 27; c. Acc.: ነሣኢ፡አክሊለ፡ Enc. Jac. 25; mors est ነሣኢ፡ዘኢያገብእ፡ (*acceptor qui non reddit*) Genz. f. 119; ነሣኤ፡ገጽ፡ *acceptor personae* Jes. 3, 3 var.; Did. 4; ትኩነኒ፡እምየ፡መቃብርየ፡ወማሕፀና፡ነሣኢትየ፡ለዓለም፡ Jer. 20, 17. — At ነሣኤ፡ነፍስ፡ Prov. 10, 5 lectio falsa videtur (an pro ተነሣኤ፡(ንሡአ፡)ነፋስ፡? Graecus exhibet ἀνεμόφϑορος).

ትንሣኤ፡ subst. *surrectio*, lapsi Org. a) *ascensus* vel *ortus* siderum: ምስለ፡ትንሣኤ፡ፀሓይ፡(በጽባሕ፡) Kuf. 3.. b) *exaestuatio* undarum: ትንሣኤ፡መዋግድ፡ M. M. f. 96. c) *elatio, superbia*, ἔπαρσις Zach. 12, 7. d) *insurgere contra* alqm, *insultatio:* ትንሣኤ፡ፀር፡ Lit. 159, 4; ትንሣኤ፡ወቅሥት፡ *turbae et rixae*, Lud. e L. Myst. e) *exsistere, emergere:* (ይከውን፡)ትንሣኤ፡ፈያት፡ወሀይድ፡ወክዕወተ፡ደም፡ Kid. f. 3; በትንሣኤ፡ሕማም፡ወፃዕር፡ Enc. Mag. 26. f) *resurrectio* mortuorum vel e mortuis: Matth. 22, 23. 31; Marc. 12, 18; Joh. 5, 29. 11, 24. 25; Apoc. 20, 6 Platt; Asc. Jes. 3, 18. 4. 18; Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10; p. 507 n. 57; ሰንበተ፡ትንሣኤ፡ d'Abbadie cat. p. 11.

መንሥኢ፡ part. (II, 1) c. term. Adj. 1) *is qui extollit, sublevat:* Deus መንሥኤ፡ነዳያን፡እምድር፡ Enc. Sen. 28. 2) *is qui surgere facit, suscitat, excitat:* Deus መንሥኤ፡ውዱቃን፡ Macc. f. 17; መንሥኤ፡ስቡር፡እምዲበ፡ዐራቱ፡ Enc. Hed. 14. 3) *resuscitator:* መንሥኢሆሙ፡ለምውታን፡ Joh. 11, 25 rom.; Did. 25; Genz. f. 81.

መስተናሥእ፡ part. (IV, 3) *restitutor:* ሠርዑ፡መስተናሥኣነ፡ለግብረ፡ቤተ፡እግዚ"፡ Abush. 20.

ምንሣእ፡ subst., ut videtur: *munus, donum* (quod accipitur): አሌ፡ሎሙ፡ለመደልዋን፡እለ፡ያጸድቅዎ፡ለኃጥእ፡በእንተ፡ምንሣእ፡ Kid. f. 41.

ነሠገ፡ (rarius ነሰገ፡) I, 1 [praefixo ነ e simpliciore radice, ut سَكَّ *obstruxit, obduxit* (سَكَرَ סָכַר סָגַר ዘግሐ፡) formatum videtur; quae cum ejus sonis melius concinunt نَسَجَ (נָסַךְ) et وَشَجَ, ea significatum *texendi* et *implectendi* obtinuerunt] *vecte* vel *obice obstruere, repagulo occludere:* የሐውር፡በዓለ፡ቤት፡ቀቲሮ፡ወነሢጎ፡ (sc. domum) F. M. 17, 7; Org. 2; አንቀጸ፡ዝናም፡ኤልያስ፡ነሠገ፡ Deg.

ተነሥገ፡ III, 1 *repagulo occludi*, Lud. sine auct.

ንሡግ፡ part. *obice obstructus, repagulo clausus:* ረከብነ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡ንሡገ፡ወዝጉሐ፡ወቅቱረ፡ Act. 5, 23.

መንሠግ፡ et **መንሥግ፡**, subst., Pl. መናሥግት፡, *vectis, repagulum, pessulus, obex, claustrum*, μοχλός Ex. 26, 26 seq.; 35, 10. 39, 14. 40, 16; 2 Esr. 13, 3; 2 Par. 14, 7; Jes. 45, 2; Jer. 28, 30; እለ፡አልቦሙ፡ማዕጾ፡ወኢመንሥግ፡ወኢመዝግሐ፡ 30, 9; Thren. 2, 9; Hez. 38, 11; Am. 1, 5; Ps. 106, 16. 147, 2; እመ፡ወደይከ፡ማዕጾ፡ወመንሥገ፡ላዕለ፡አፉከ፡ Sir. 28, 25. 49, 13; መንሠገ፡ሲኦል፡ πέταυρον ᾅδου Cyr. ad Th. f. 7; Sx. Mag. 27 Enc.; ይሞቅሕከ፡ወይወስደከ፡ውስተ፡መንሥገ፡ሲኦል፡ Clem. f. 269; κλεῖϑρον እደ፡መንሥግ፡ Cant. 5, 5; መዓጹት፡ወመናሥግት፡ Job 38, 10; trsl.: Christus natus est መናሥግተ፡ዘድንግል፡ኢያርኊዎ፡ Deg. — *Voc. Ae.:* መናሥግት፡ብ፡መቆለፎች፡ (*aliud:* መመከከት፡; *aliud:* በ፪ መቀራቅርት፡).

ናርዶስ፡ et **ናርዱ፡**, n. prgr., sc. νάρδος *nardus, nardinum*, Kuf. p. 64; Cant. 1, 12. 4, 13; Marc. 14, 3; Joh. 12, 3; ከመ፡ናርዶስ፡ዘጸገየ፡በጸዓድዒድ፡ Org. 2. — *Voc. Ae.:* ናርዶስ፡ዘ፡ናርጅ፡; aliud scholion vid. sub ረዳ።

ኒስ፡ vid. ኒሳን፡

I. **ነስሐ፡** I, 1 *probro afficere, conviciari* [cfr. نَزَغَ, نَزَكَ, نَسَغَ]: እስመ፡አመ፡ነስሑ፡ (v. ንስሑ፡) ወተዐበዩ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ διότι ὠνείδισαν καὶ ἐμεγαλύνϑησαν ἐπὶ τὸν Κύριον Zeph. 2, 10 (at illud አመ፡ et ንስሑ፡ dubium movet, annon አመንስሑ፡ legendum sit, idem fere quod አመንዘዙ፡).

II. **ነስሐ፡** I, 2 [convenire videtur cum نَزَهَ (ነዝሀ፡) *semovit; avertit, cohibuit* ab inhonesto; نَزُهَ *remotus fuit ab omni pravo* (vicinum نَزَعَ); in caeteris linguis aliae radices frequentantur נִחַם, ܬܘܐ, תְּהָה, نَدِمَ] 1) *poenitere:* Ex. 13, 17; Ps. 109, 5. 131, 11; Sir. 30, 28; Matth. 27, 3; Hen. 55, 1; c. c. እምነ፡ rei: እግዚ"፡ነስሐ፡እምዘነበበ፡ Jon. 3, 10; et c. በእንተ፡, ut: ይኔስሕ፡በእንተ፡እኪት፡ Joel 2, 13; Am. 7, 3; Jer. 18, 8. 10; Gen. 6, 6. 7; seq. እስመ፡ vel ዘ፡ 1 Reg. 15, 11. 35. 2) *poenitentiam agere, (resipiscere)*: Matth. 3, 2. 21, 32; Luc. 11, 32. 13, 3. 5. 15, 7. 10 Platt; 17, 3; Rom. 2, 5; Apoc. 2, 16, 21. 9, 20; Hen. 50, 2. 4; Job 22, 23 (ἐπιστραφῇς); Jes. 30, 15 (ἀποστραφείς). 46, 8; Prov. 24, 24; ነስሕ፡ወተጋነይ፡ Sir. 18, 24. 48, 15; ነስሑ፡ወተመየጡ፡ Hez. 14, 6. 22. 33, 11; c. c. እምነ፡ peccati: ተመየጡ፡ወነስሑ፡እምኀጢአትክሙ፡ Hez. 18, 30; Jer. 8, 6; ነስሑ፡እምፍኖቶሙ፡እኩይ፡ Jon. 3, 10; Apoc. 9, 21; c. Acc. poenitentiae: እስከ፡ይኔስሕ፡ንስሓ፡ፍጹምተ፡ F. M. 6, 2, et peccati: ነስሕ፡አበሳከ፡ σμίκρυνον πρόσκομμα Sir. 17, 25; crebro in libris ecclesiasticis *poenitentiam* a clericis *impositam praestare*, ut Clem., Did., F. M., al. 3) Hoc eodem verbo etiam πλημμελεῖν crebro exponitur, sive significet *poenitentia culpae poenas dare*, sive *delinquere, culpam contrahere*, cujus posthac poenitentia poenae luendae sint: Lev. 4, 13. 22. 27. 5, 17. 19; Ps. 33, 22. 23. 118, 67; Jer. 2, 3; Sir. 9, 13. — *Voc. Ae.:* ተመይጠ፡ተሠውጠ፡ነስሐ፡ገብአ፡ብ፡ተመለሰ፤ነስሐሰ፡አዘነ፡ይ፡

አነስሐ፡ II, 2 *poenitere facere, ad poenitentiam inducere* 2 Cor. 7, 8.

ተነስሐ፡ III, 2 1) *poenitere* Matth. 21, 29. 2) *poenitentiam agere* Luc. 15, 7. 10 rom.; Matth. 4, 17; Clem. f. 238; Inf. nom. ተነስሖ፡ f. 248; Inf. verb. ተነሲሖ፡ Kid. f. 17.

ተናስሐ፡ III, 3 *poenitentiam agere*, Phlx. 4 pluries; monachi quidam ገብኡ፡ውስተ፡ዓለም፡ወአውሰቡ፡ወእምድኅረ፡ውእቱ፡ተናስሑ፡ወነስሑ፡ Phlx. 164.

ንሱሕ፡ part. 1) *poenitentia affectus:* ኢትኩን፡ንሱሐ፡ላዕለ፡ዘኀለፈ፡ግብር፡ Clem. f. 85. 2) *poenitens, dolens* *delictis, poenitentiam (impositam) agens,* sensu biblico et ecclesiastico: Clem. f. 83; Kedr f. 8; **ውእቱ፡ንሱሕ፡በእንተ፡ኀጣይኢሁ፡** Phlx. f. 171; **መባልዕ፡ለንሱሕ፡አልቦ፡ዘእንበለ፡ኀብስት፡ወማይ፡ወጼው፡** Clem. f. 237.

ንስሓ፡ (etiam **ንስሐ፡** scriptum) subst., m. et fem., *poenitentia:* **ንስሓ፡ይከውኖ፡** μετανοεῖν γίνεται Prov. 20, 25; **አልቦ፡ንስሓ፡በጸጋ፡** (v. **ጸጋ፡**) **እግዚ"፡** Rom. 11, 29. a) sensu biblico: *poenitentia peccati, resipiscentia:* Prov. 14, 15; Sap. 12, 10; (ἐξομολόγησις) Sir. 17, 28; Luc. 15, 7 rom.; Matth. 3, 8. 11. 9, 13; 2 Cor. 7, 10; Hebr. 6, 6; seq. **እምነ፡** Apoc. 2, 21 Platt; **እምድኅረ፡ሞት፡አልቦ፡ንስሓ፡** Did. 4; **መፍትው፡ይትወከፉ፡ንስሓሆሙ፡ለእለ፡ይትመየጡ፡** Did. 6; Herm.; Clem. creberrime; **ንስሓ፡ፍጽምት፡** F. M. 6, 13. b) sensu ecclesiastico: *poenitentia* a sacerdote secundum Canones *imposita* (vid. etiam Platt in praefatione ad suam Didascaliae editionem p. XI), Did., Clem., F. M., al.; eam imponere **አዘዘ፡** vel **ወሀበ፡**, ut: **ሁብዎ፡ንስሓ፡፱ሱባዔ፡በኀብስት፡ወማይ፡እስከ፡፱ሰዓት፡** Clem. f. 239; eam praestare **ፈጸመ፡**; eam abjicere vel violare **ክሕደ፡** Clem. f. 177. c) *culpa contracta, delictum,* πλημμέλεια 1 Reg. 24, 14 (vid. **ነስሐ፡** n. 3); Lev. 5, 15 seq.; 19, 21; 4 Reg. 12, 16, et *sacrificium pro delicto* (Bußopfer) Lev. 7, 1 seq.; **ዘንስሓ፡** τὰ ὑπὲρ ἀγνοίας Hez. 44, 29.

ነሳሒ፡ n. ag. *poenitens, poenitentiam agens,* ὁ μετανοῶν Chr. Ta. 31; **ይቁም፡ምስለ፡ነሳሕያን፡** F. M. 4, 2. 6, 13; Did. ed. Platt p. 74.

ንሳሔ፡ subst. *poenitentia* M. M. f. 197.

ተነሳሒ፡ n. ag. (III, 2) *poenitentiam agens,* Pl. **ተነሳሕያን፡** Phlx. 236.

ንስሐት፡ *foetor* vid. sub **ነስኀ፡**

ንስር፡ subst., m., Pl. **አንስርት፡** [נֶשֶׁר, ܢܶܫܪܳܐ, نِسْرٌ] *aquila, vultur,* ἀετός Lev. 11, 13; Deut. 14, 12; Job 9, 26. 39, 27; Jes. 40, 31; Jer. 4, 13. 29, 17. 23; Thren. 4, 19; Hez. 17, 3; Dan. 7, 4; Mich. 1, 16; Ob. 4; Ps. 102, 5; Matth. 24, 28; Apoc. 4, 7. 8, 13. 12, 14; Hen. 90, 2 seq., 4 Esr. 11, 1 seq., γύψ Job 15, 23. 28, 7; praeterea Hez. 39, 4 et Dan. 4, 30 ubi textus quidem LXX vulg. ὀρνέων habet; **ዮሐንስ፡ሰራሬ፡ንጉሠ፡አዕዋፍ፡ንስር፡** Enc. Jac. 30. — *Voc. Ae.:* **ንስር፡ወአውስት፡ወፊንክስ፡ዘ፡አሞራ።**

ተአንሰረ፡ quadrl. III, 1 (denom. ab **አንስርት፡**) *aquilarum naturam induere, aquilis similem fieri:* **ተአንስሮትየ፡** Lud. Comm. hist. p. 506 n. 54.

ነሰቀ፡ i. q. نَسَقَ *ordine disposuit* vel *seruit.*

ንሱቅ፡ part. *ordine dispositus, apte sertus:* **ወነዶቁ፡በእብን፡ንሱቅ፡** (v. **ምሱቅ፡** q. v.) 1 Esr. 6, 24.

ንስቲት፡ *pusillum, paulum,* vid. sub **ንእሰ፡**

ነስኀ፡ ut videtur i. q. سَنِخَ زَنِخَ זָנַח *corruptus odore fuit, foetuit.*

ንስኀት፡ subst. *foetor,* βρῶμος (βρόμος): **ወየዐርግ፡ንስኀቱ፡** Joel 2, 20; **እሬኢ፡ንስኀተ፡ሥጋየ፡ከመ፡ብኀባኄ፡ዐንበሳ፡** Job 6, 7.

ኒሳን፡ et **ኔሳን፡**, nomen mensis primi Hebraeorum et Syrorum (ܢܺܝܣܳܢ נִיסָן), Ex. 13, 4; Deut. 16, 1; 3 Reg. 6, 4; 2 Esr. 12, 1; 1 Esr. 5, 6; Esth. ap. 1; Esth. 8, 9; **ኒሳን፡ዘውእቱ፡ሚያዝያ፡** Rel. Bar.; Clem. f. 56; in quibusdam codicibus libri Esther etiam **ኒስ፡** pro **ኒሳን፡** occurrit.

ነስነሰ፡ (etiam **ነሥነሠ፡**) quadrl. I [vicina sunt نَشْنَشَ نَشَا نَثَّ, نَزَا نَزَّ, نَضَحَ, **ነዝሐ፡**, נָזָה נֵצַח; amh. **ነሰነሰ፡** *to strew, scatter, disperse*] *spargere, adspergere, conspergere,* c. Acc. aquae vel rei sparsae: **ነስነሳ፡ማየ፡** Herm. p. 85; **በእንተ፡ማያተ፡አፍላግ፡ከመ፡ያዕርግ፡ማያተ፡ወይነስንሰነ፡ውስተ፡ኵሉ፡ገጸ፡ምድር፡ለጽሙኣን፡** Kedr f. 37; Lit. 174, 4; c. **ውስተ፡** vel **ላዕለ፡** ejus, *in* vel *ad* quem spargitur: Ex. 29, 16. 21; **ነስነሱ፡ላዕሌሁ፡ዕፍረታተ፡ብዙኃተ፡** Sx. Nah. 29; trsl.: **ዘነስነስከ፡ምሕረተከ፡በመዋዕለ፡ሙሴ፡ከማሁ፡ነስንስ፡ምሕረተከ፡ላዕሌነ፡** Kedr f. 39; Lit. 175, 3; **ይነሰንሱ፡ጽድቀ፡ደመናት፡** Jes. 45, 8; c. dupl. Acc.: **ነስነስኩ፡ምስካብየ፡መጽርየ፡** Prov. 7, 17; Did. 2. 2) *dispergere:* **ይነሰንስ፡ውስተ፡ምድር፡ኵያንዊሁ፡** Jes. 41, 2 vrs. alt.

ንስኑስ፡ part. *sparsus, adspersus:* **መዐዛ፡ጽጌ፡ውስቴታ፡ንስኑስ፡** Deg.

መነሳንስት፡ et **መነሰንሳት፡**, subst. Pl. (Sing. forma nondum reperta) *aspergilla, flabella:* **በዛቲ፡ዕለት፡አዕረፈ፡አባ፡ኖብ፡በዓለ፡መነሳንስት፡ዘወርቅ፡** Sx. Jac. 5; **ሰላም፡ለኖብ፡መነሳንስቲሁ፡ዘወርቅ፤ሰዳዴ፡አራዊት፡ደቃቅ፡** ibid. in Enc.; **ይትቀነዩ፡ሎቱ፡ከመ፡ነጋሢ፡ወመነሰንሳተኒ፡ዘሐሪር፡ገብሩ፡ሎቱ፡** Gad. Kar.

ነሰከ፡ I, 1 [vid. etiam **ነከሰ፡**; נָשַׁךְ, ܢܟܬ] Subj. **ይንስክ፡**, *mordere,* c. c. Acc., de serpente: Gen. 49, 17; Num. 21, 6. 8; Am. 5, 19; Koh. 10, 8. 11; Jer. 8, 17; Act. 28, 3 Platt; Apoc. 9, 19; **ከመ፡ይንስክዎ፡** Jsp. p. 277; **አሐቲ፡አርዌ፡ምድር፡ነሰከታ፡ውስተ፡ልባ፡ወአሐቲ፡ውስተ፡ገቦሃ፡** Sx. Nah. 15; **ከመ፡ኢይንስክ፡ሰኰና፡እግርየ፡** Enc. Hed. 20; de cane Did. 6; de oestro (*pungere?*) **ነሰከቶ፡አሐቲ፡ፃፁት፡** Sx. Genb. 6; trsl. (*vexare*) Hab. 2, 7.

ተነስከ፡ III, 1 *morderi* Num. 21, 8; **ዘእምአርዌ፡ምድር፡ዘተነስከ፡** Sx. Masc. 8.

ተናሰከ፡ III, 3 *se invicem mordere:* **አኀዙ፡ይትናሰኩ፡በበይናቲሆሙ፡** Hen. 89, 11; trsl.: Gal. 5, 15.

አስተናሰከ፡ IV, 3 *facere ut alii alios mordeant:* Origenes ecclesiam rixis et turbis implevit, **ከመ፡ያስተናስክ፡ለደቂቃ፡** (sc. ecclesiae) M. M. f. 198.

ንስከት፡ n. act. *morsus:* **ኀልቁ፡በንስከተ፡አራዊተ፡ምድር፡** Sap. 16, 5; Prov. 23, 32; Hen. 69, 12; Enc. Genb. 11; **ንስከተ፡አንበጣ፡ወጽንጽንያ፡** Sap. 16, 9; **መከነ፡ንስከት፡** M. F.

ነሰወ፡ rad. inus., e. q. נִסָּה ܢܣܳܐ *exploravit, tentavit.*

መንሱት፡ subst., m. et fem., Pl. **መናስው፡** 1) *tentatio* (qua homines tentantur), etiam *scandalum:* πειρασμός Matth. 6, 13. 26, 41; Act. 20, 19; 1 Tim. 6, 9; Jac. 1, 2; 2 Petr. 2, 9; Apoc. 3, 10; 1 Cor. 10, 13; Ex. 17, 7; **መናስው፡** Chr.; M. M. f. 186; **ተዐገሡ፡መናስወ፡ሰይጣናዊተ፡** Phlx. 3; **መናስወ፡ዓለም፡** Org.; **መንሱት፡** πειρατήρια Job 10, 17; σκάνδαλα Matth. 18, 7; Luc. 17, 1. 2) *periculum,* κίνδυνος, **ዘይ**

ፈትዋ፡ለመንሱት፡ባቲ፡ይመውት፡ Sir. 3, 26; መንሱት፡በባሕር፡ወበየብስ፡ Jsp. p. 339; ዘመነ፡መንሱት፡ *tempus periculosum* (navigantibus) Enc. Mij. 22. 3) *calamitas, afflictio, angustiae* (quibus homines tentantur, in specie a Deo iracundo missae, quare crebro respondent) *ira Dei, poena a Deo immissa:* Jes. 65, 14; ἀνάγκαι Job 5, 19; ὁρμή Num. 11, 11; plerumque ὀργὴ et ϑυμός Lev. 10, 6; Num. 25, 4; Jos. 7, 26; Jes. 10, 5; እምነ፡ወይነ፡መንሱታ፡ Jer. 28, 7; ዕለተ፡መንሱት፡ Hez. 22, 24; Zeph. 1, 15; Job 3, 26. 20, 28. 21, 30; Ps. 7, 12. 77, 54; 2 Esr. 7, 23; መንሱት፡መዐቱ፡ 10, 14; Sir. 10, 18; ዐቢይ፡መንሱት፡ይእቲ፡ብእሲት፡ሰካሪት፡ 26, 8. 25, 22. 28, 19. 33, 8. 44, 17; Rom. 2, 8. 5, 9; 1 Thess. 1, 10. 5, 9; Apoc. 14, 8; κρίσεις Sir. 29, 19; እመበ፡ዘአንሥአ፡ላዕሌሁ፡መንሱተ፡ከመ፡ያመንስዎ፡ (ἀρά) 2 Par. 6, 22. 4) *animi perturbatio,* (*passio*) hominis, πάϑος Col. 3, 5 (vid. ተመንሰወ፡ et ምንስው፡).

አመንሰወ፡ quadrl. II (denom.) *in tentationem, periculum, calamitatem, afflictionem inducere* alqm, Ps. 34, 23. 37, 13. 54, 3; 2 Par. 6, 22.

ተመንሰወ፡ III, 1 1) *in tentationem, periculum, calamitatem incidere; in periculo versari, afflictionibus vexari:* ኃጥእ፡ይትመነሶ፡በሐቢቱ፡ Sir. 29, 29; Act. 19, 27. 40; 1 Cor. 10, 13; Ps. 138, 20; Did. 33. 2) *animo perturbatum* vel *passione affectum esse:* ኢትትመንሰዉ፡በፍትወት፡ μὴ ἐν πάϑει ἐπιϑυμίας 1 Thess. 4, 5 Platt (vid. መንሱት፡ n. 4). — *Voc. Ae.:* ተመንሰዉ፡ዘ፡ተጠፉፉ።

ምንስው፡ (etiam ምምስው፡) part., fem. ምንሱት፡, 1) *tentationi, periculo, calamitati, irae* vel *poenae Dei obnoxius:* potatio ይሬስዮ፡ለመስተጋድል፡ (sc. monachum) ምንስወ፡ Phlx. 79. 192; ምንስዋን፡ παιδευόμενοι 2 Cor. 6, 9; ምምስዋን፡ Phlx. 181, al.; ነፍስ፡ምንሱት፡ Deut. 28, 65; hoc praeceptum observate, ከመ፡ኢትኩኑ፡ምንስዋነ፡እለ፡ይወርዱ፡ውስተ፡ሲኦል፡ Clem. f. 96. 2) *animo perturbatus, iracundus,* ὀργίλος Ps. 17, 51.

ምንሳዌ፡ subst. *tentatio, periculum:* አሰረ፡ከመ፡በግዕ፡ዘአልቦ፡ምንሳዌ፤መራዕየ፡ደብር፡ዘይቀትል፡አርዌ፡ (*vinxit* — sc. Abba ቀፍሬ፡ — *bestiam gregibus montis perniciosam tamquam ovem innoxiam*; sec. Lud. *irae expertem*) Enc. Hed. 8.

ነሰየ፡ fortasse i. q. نَسِيَ *oblitus fuit, neglexit,* ናሕሰየ፡

ተናሰየ፡ III, 3 *se* rei *oblitum esse,* rem *non curare simulare,* c. Acc., ከመ፡ይትናሰይ፡ርእሶ፡ Col. 2, 18 rom. (ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων), si quidem lectio bona est. — *Voc. Ae.:* ይትናሰይ፡ዘ፡ይትቀጠቀጥ፡ (!).

ነቅሀ፡ I, 1 [amh. ነቃ፡; نَقِهَ *convaluit* a morbo, *intellexit;* at *evigilare* caeteri habent sub יָקַץ يَقِظَ] Subj. ይንቃህ፡ 1) *evigilare, expergisci,* somno: ነቅሀ፡እምንዋሙ፡ Gen. 28, 16; Kuf. 7; Prov. 6, 9; Zach. 4, 1; Rom. 13, 11; ነቃህኩ፡ Jer. 38, 26; 1 Esr. 3, 13; ንቃህ፡ Ps. 43, 25; ነቂሆ፡ተንሥአ፡ Kuf. 3; Hen. 13, 9; 1 Reg. 3, 15; Jud. 19, 5. 8 (ὀρϑρίζειν); Ruth 3, 8 (ἐξέστη); Job 7, 4; ሶበ፡ይነቅሁ፡ Jes. 29, 8 (ἐξαναστάντες). 37, 36 (ἀναστάντες). 43, 17; ኖመ፡ባዕል፡ወአልቦ፡ነቂሀ፡ Job 27, 19; Sir. 34, 20; e morte Job 7, 21; 4 Esr. 6, 2. 2) *convalescere* a morbo: አመ፡ነቅሀ፡እምደዌሁ፡ዘቀብጸ፡እምኔሃ፡ተስፋ፡ፈውስ፡ Fal. f. 20. 3) de animo: *exsuscitari, sobrium et alacrem, cautum, attentum esse, vigilare:* ሶበ፡ሰምዐት፡ቃሎ፡(ለሐዋርያ፡)ነቅሀት፡በልባ፡ Sx. Haml. 5; ንንቃህ፡ γρηγορῶμεν 1 Thess. 5, 6; ንቃህ፡ወጥበብ፡በኵሉ፡ νῆφε ἐν πᾶσιν 2 Tim. 4, 5; Chr. Ta. 34, al. (νήφειν); ይንቅሁ፡እመሥገርተ፡ሰይጣን፡ ἀνανήψωμεν ἐκ τῆς παγίδος 2 Tim. 2, 26; ለእመ፡ነበርከ፡ምስለ፡ማእምራን፡ትጋህኬ፡ወንቃህ፡ከመ፡ትስማዕ፡ቃሎሙ፡ Fal. F. 25.

አንቅሀ፡ II, 1 *expergefacere, excitare, suscitare,* dormientem: Matth. 8, 25; Joh. 11, 11; አንቅሆ፡ለእግዚእነ፡ Judith 14, 13; Jes. 50, 4 var.; አንቅሆ፡እምዐቢይ፡ንዋም፡ለዘይነውም፡ Sir. 22, 7; Kuf. 3; አንቃህከነ፡እምነ፡ንዋም፡ Deg. (in hymno matutino); feram cubantem Gen. 49, 9; Num. 24, 9. a) trsl. de animo: Ps. 76, 6; 2 Petr. 1, 13; ከመ፡ያንቅሆሙ፡ vel ከመ፡ያንቅህ፡ልበሙ፡ Chr. (crebro). b) *resuscitare* mortuos: Clem. f. 252; Rel. Bar.; አንቅሀ፡በድነ፡ Enc. c) de necromantia: *evocare* vel *suscitare* mortuum vel pythonem 1 Reg. 28, 3. 7. 11; Deut. 18, 11; እለ፡ያነቅሁ፡(ያነቅሃ፡)በፃውዐ፡ Jes. 44, 25.

ንቁህ፡ part. 1) *experrectus, expergefactus:* ውእቱ፡እንዘ፡ንቁህ፡ Kedr f. 70; ይትመሠከዑ፡ንቁሓን፡ Const. Ap. 51; አነ፡ንዉም፡ወልብየ፡ንቅህት፡ Cant. 5, 2; 1 Thess. 5, 10 Platt; de oculis (*apertus*): ይኩን፡አዕይንቲከ፡ንቁሓተ፡ 2 Par. 6, 40. 7, 15 (alias ብሩሃተ፡). 2) de animo: *suscitatus, alacer, sobrius, cautus, vigilans, attentus,* ለእመ፡ኮነ፡ኀሊናሁ፡ንቅህተ፡ Phlx. 100; ይኩኑ፡ንቁሃነ፡በጸሎት፡ Clem. f. 103; ዘኢንቁህ፡ለግብረ፡መልእክታ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ f. 129; ንቁሃነ፡ኩኑ፡ወኢትትሀከዩ፡ለንስሓ፡ f. 255; Org. 5; νηφάλιος 1 Tim. 3, 2 et Tit. 2, 2 Platt; Chr. ho. 33 al.; ልቡ፡ንቁህ፡ለርእየ፡ኀጣይእ፡ Phlx. f. 135; ከመ፡ይኩኑ፡ለባውያነ፡ወነቃህያነ፡ Jsp. p. 356; discipulus ይኩን፡ንቁህ፡ወዕሙደ፡ወልብወ፡ወአጽናዔ፡ Fal. f. 21. — Adv. ንቁህ፡ 1 Petr. 1, 13.

ነቅህ፡ subst., spatium temporis inter evigilationem et surrectionem, Lud. auct. Greg.

ንቃህ፡ adj., *evigilans:* ዘንቃህ፡እምንዋም፡ *qui e somno evigilat* Ps. 72, 20. 77, 21; Clem. f. 26. 73.

ንቅሀት፡ n. act. et subst. 1) *evigilatio, vigilatio, vigilia:* ኑኀ፡ንቅሀትከ፡ወኢሰኪቦትከ፡ Fal. in proëm.; ወተንሥአት፡በሰዓት፡እምድኅረ፡ንቅሀተ፡ሌሊት፡ πρὸς τὴν ἑωϑινὴν φυλακήν Judith 12, 5. 2) *alacritas, cautio, attentio,* Lit. Joh.; ሀሉ፡ወትረ፡በንቅሀት፡ወተዐቀበ፡እንዘ፡ትጸንሕ፡ምጽአተ፡ቀትል፡ (belli) Chr. Ta. 5; Christiani ይቁሙ፡ውስተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡በህድአት፡ወበንጽሕ፡ወበንቅሀት፡ዐቢይ፡ለሰሚዐ፡ነገረ፡እግዚ"፡ F. N. 12.

መንቅሂ፡ part. c. term. adj. 1) *suscitator:* መንቅሄ፡ምውታን፡ወመሰግላን፡በአዕዋፍ፡ Did. 13; መንቅህያነ፡ምዉት፡ F. N. 46 (νεκρομάντεις). 2) *resuscitator:* መንቅሄ፡ምውታን፡ Lit. Jac.

አንቅሂ፡ n. ag., id. q. መንቅሂ፡; አንቅሄ፡ምዉት፡ *necromantis,* Lud. ex 1 Reg. 28, 9.

ንቁሃዊ፡ adj. rel., *ad vigilantes, alacres, attentos pertinens,* Phlx. 231.

ነቀለ፡ I, 1 [amh. id.; arab. نَقَلَ *transplantavit, transportavit*] Subj. ይንቅል፡, *evellere, eradicare;* ትሥሩ፡ወትንቅል፤ትንሥት፡ወትሕንጽ፡ (e Jer. 1, 10) hom. Theod. Anc.

in Cyr. f. 102; Deus Evam creaturus **ነቀለ፡እምዐጽመ፡ገቦሁ፡አሐደ፡ወነደቀ፡ሥጋ፡መከና፡** Syn. f. 385; **አውረድዎ፡(ለሥጋሁ፡)እመስቀል፡ነቂሎሙ፡ቅንዋተ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡** Sx. Nah. 1; ille fide sua **ነቀለ፡ደብረ፡ወተከለ፡ደብረ፡** Sx. Tachs. 6; **ንቅል፡ሊተ፡ሦከ፡ኀጢአት፡** Enc. Hed. 10.

ተነቅለ፡ III, 1 *evelli, eradicari:* Adam dolorem non sensit, **እንዘ፡ይትነቀል፡ዐጽመ፡ገቦሁ፡** M. M. f. 37; **ለአዳም፡ኀበ፡ተነቅለ፡ዐጽመ፡ገቦሁ፡ኢገብረ፡ሎቱ፡ከልአ፡ዐጽመ፡** f. 188; **በመጥባሕት፡አጽፋረ፡እዴሁ፡ተነቅለ፡** Enc. Genb. 6.

አንቃል፡ vid. sub **ቍማል፡**

ነቀልቃል፡ vid. sub **ቀልቀለ፡**

ነቀረ፡ rad. inus., e. q. נָקַר نَقَرَ ܢܩܰܪ *fodit, excîdit, excavavit;* de vicinis vid. Ges. thes. p. 913, et **ሰቈረ፡** et **ወቀረ፡**

ነቈረ፡ I, 1 1) *effossum, erutum esse,* de oculo: **ዐይኑ፡ዘየማን፡ነቍረ፡ይነቍር፡** Zach. 11, 17; **ዐይንከ፡እንተ፡ነቋረት፡** (sic Lud. e) Vit. S. 2) ut videtur, *eluscatum esse:* **ነቈረ፡** ἀνάπηρος τὸν ὀφθαλμόν ἐστι, Abt. Ap. 73 (si quidem lectio sana est).

አንቈረ፡ II, 1 1) *excaecare:* **አንቈረቶሙ፡እከዮሙ፡** ἀπετύφλωσεν αὐτούς Sap. 2, 21. 2) *effossum* vel *excaecatum habere,* oculum: si quis fregit crus vel brachium **አው፡አንቈረ፡ዐይኖ፡** Gad. T. H.

ንቁር፡ part. *effossus, excaecatus,* **ዘንቁር፡ዐይኑ፡** Can. Ap. 52.

ነቋር፡ adj. 1) *luscus, cocles,* Matth. 18, 9; Marc. 9, 47. 2) *caecus,* **ታመጽኡ፡ነቋረ፡ለመሥዋዕትየ፡** Mal. 1, 8.

አንቀር፡ et **አንቃር፡** subst. *interior pars oris et narium, fauces:* **መቃጥን፡ዘይሰቍር፡አንቀሮ፡** M. M. f. 106 (vid. sub **ላእፍ፡**); Kid. f. 33 (vid. sub **መቃጥን፡**) [vid. etiam **ሕንቅርት፡**; amh. **አንቀር፡** *epiglottis;* tam ad **ነቀረ፡** quam ad **ንኅረ፡** referre licet vocabulum].

እንቍራ፡ (etiam **ዕንቍራ፡**) subst. *cellae favorum,* Org. 5. — *Voc. Ae.:* **ዕንቍራ፡ዘ፡ዘይትወለድ፡በቱ፡ንህብ፡ወጸቃውዕኒ፡ድኅረ፡ይወፅእ፡በቱ፡** [cfr. نُخْرُوبٌ].

አንቃስ፡ v. **እንቃስ፡** subst. *coenum* vel *lutum,* in quo sues se volutant: **ይገብእ፡ከልብ፡ዲበ፡ቂያኡ፡ወሐራውያኒ፡ተኀፂበ፡ዲበ፡አንቃሳ፡** (v. **እንቃሶ፡**) εἰς κύλισμα βορβόρου, Cyr. c. Pall. f. 66. [Num ad نَجِسَ an ad نَكَشَ referendum?]. At in Vocab. ad Cyr. **አንቃላ፡ዘ፡ጭቃ፡** [مَكْلَةٌ?].

ነቀቀ፡ i. q. נָקַק et **ነቅዐ፡**

ንቃቅ፡ subst., Pl. **ንቃቃት፡** (נְקִיק), *rima, fissura, caverna:* **ንቃቃተ፡ኰኵሕ፡** (ad Hebr. 11, 38) Chr. Ta. 34.

ነቀበ፡ I, 1 [נָקַע יָקַע, nec non نَخَبَ *extraxit, evulsit*] *se disjungere, se avellere, abalienari* ab aliquo, c. c. **እምነ፡** nec non c. Acc. prs.: **ነቀበተኒ፡** (*se disjunxit mihi*) **ነፍስየ፡እምኔሃ፡በከመ፡ነቀበታ፡ነፍስየ፡ለእኅታ፡** ἀπέστη Hez. 23, 18 (in glossa adscripta exponitur **ተግሕሠት፡**; Hebr. habet יקע et נקע.) — *Voc. Ae.:* **መቈሰ፡ወነቀበ፡ዘ፡አስገለለ፡** (v. **አስገለ፡**).

ተነቅበ፡ III, 1 *disjungi, se exsolvere:* **ሰላም፡ለፀአተ፡ነፍስኪ፡በመዐዛ፡ክርስቶስ፡ዘተነቅበ፤መሰንቆ፡ማሕሌት፡ሐዋዝ፡ከመ፡ያሰርር፡አልባበ፤ሐራ፡ሰማይ፡ብዙኃን፡እለ፡አልበሙ፡ሐሳበ፤እንዘ፡ይዜምሩ፡** Enc. Ter 21. — *Rad. Abb.:* **ተነቅበ፡ዘ፡ተለየ፡**

ንቍበት፡(**ንቅበት፡**, **እንቍበት፡**) subst., Pl. **"ታት፡**, [i. q. نُقْبَةٌ *succinctorii species,* vid. Freytag IV p. 319; coll. وَقْف **ወቅፍ፡** *armilla,* הֵקִיף] *succinctorium, cingulum, zona:* **ሰንዱናተ፡ገብረት፡ወጸገወቶ፡ወንቍበታተ፡** (v. **ወንቅ"**; v. **ወእንቍበታተ፡**) **ለከነናውያን፡** Prov. 29, 42; Did. 3 (**ወንቁበታተ፡**, at in ed. Platt p. 13 **ወንቍበታተ፡**). — In glossa ad Prov. 29. exponitur **ጁሕ**። — *Voc. Ae.:* **ንቁባት፡** (v. **ዕንቆባታት፡**) **ብ፡አራትያ፡ወርድ**።

ናቀት፡ subst., fem., *camela* [نَاقَةٌ, Pl. نَاقٌ نُوقٌ] Vit. Sam.; Gen. 32, 16. — *Voc. Ae.:* **ናቃት፡** (sic) **ዘ፡የገመል፡ጊደር**።

ነቆታ፡, **ኒቆታ፡**, **ኔከታ፡** n. prgr. sc. νεχωϑά i. e. נְכֹתֹה a נְכֹת; **ቤተ፡ኒቆታሁ፡** i. e. בֵּית נְכֹתֹה *domus aromatum ejus,* sec. alios: *gazophylacium ejus* 4 Reg. 20, 13; Jes. 39, 2. — *Voc. Ae.:* **ኒቆታ፡ወቤዴቅ፡ዘ፡የሥዕል፡ቤት፡ቤተ፡መዛግብትሂ፡ይ**።

ነቍኀ፡ i. q. **ነቅዐ፡**

አንቍኀ፡ II, 1 *findere* ova i. e. *pullos* ex ovis *excludere* c. Acc. ovi: **ያንቍኁ፡እንቆቍሆ፡አርዌ፡ምድር፡** (v. **ታነቅዑ፡**) Jes. 59, 5.

ነቀወ፡ I, 1 et 2 [نَقَّ *coaxavit, glocitavit, sonuit;* نَقَعَ *vocem, clamorem edidit;* نَعَقَ نَهَقَ נָהַק; cfr. **ሰንቀወ፡**] 1) *sonare, sonum* vel *vocem edere, clangere, strepere, fremere,* de rebus inanimatis: **ደወል፡ዘይነቁ፡** 1 Cor. 13, 1 rom.; **ዘአልቦ፡ነፍስ፡ይነቁ፡** τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα 1 Cor. 14, 7 rom.; **ትነቁ፡** (v. **ትኔቁ፡**)**ከርሥየ፡ከመ፡መሰንቆ፡** Jes. 16, 11; **ልብየ፡ይኔቁ፡** (v. **ይነቁ፡**)**ከመ፡ዕንዚራ፡** Jer. 31, 36; **እብን፡ትኔቁ፡** v. **ትነቁ፡** 4 Esr. 3, 8; **እመሂ፡ንባቡ፡ነቀወ፡ከመ፡አርጋኖን፡ኢይሠምር፡እግዚ"፡** Clem. f. 209. 2) *vocem edere,* de animatis: 2 Petr. 2, 16; *rudere,* de asino Job 6, 5; *mugire,* de bove Job 6, 5; *grunnire,* de porco: **ነቀወ፡ከመ፡ሐራውያ፡ገዳም፡በመዐት፡** Macc. f. 2; Enc. Tachs. 14; *ululare,* de lupo: **ይነቁ፡ተኵላ፡ወይጼውዕ፡አብያጺሁ፡ለቀቲለ፡እንስሳ፡** Reg. Pach.; *rugire, hinnire, fremere, clamare, vociferari* de bestiis (sua quamque voce), ut: **ይነቅዉ፡አራዊተ፡ገዳም፡** Zeph. 2, 14; *crocire,* de corvo Zeph. 2, 14; *clangere* de perdice Jer. 17, 11; *cantare, cucurrire, gracillare* de gallo et gallina Matth. 26, 34. 74; Clem. f. 13; Did. 30; **ነቅዎተ፡ዶርሆ፡** Ssal. Req.; *gemere,* de columba et turture: **ይነቅዋ፡ከመ፡ርግብ፡** Nah. 2, 7 var.; **ከመ፡ማዕነቅ፡እነቁ፡** Jes. 38, 14; *pipire, canere, queri,* de avibus Ps. 103, 13.

ንቃው፡ subst. 1) *sonus, sonitus,* ut citharae Org. 3. 2) *vox* omnium animalium: **ንቃወ፡አራዊት፡** Clem. f. 82. 178; **ንቃወ፡አዕዋፍ፡ወአራዊት፡** Macc. f. 22; Clem. f. 179; ex. gr. *rugitus* leonum Job 4, 10; Org. 2; *hinnitus* equorum, **ንቃወ፡አፍራስ፡** Clem. f. 17; *latratus* canum Org. 1; *bombus* vel *murmur* apium, **ንቃወ፡ዜማ፡ንህብ፡** Lud. sine auct.; *cantus* avium Enc. Mij. 17; *clangor* aquilae, anseris, Lud. auct. Greg.

ንቅወት፡ n. act. *sonitus* vel *vociferatio* cujusvis generis, ex. gr. cantus galli: **ጊዜ፡ንቅወተ፡ዶርሆ፡** F. N. 3; Did. 36.

ነቃዊ፡ n. ag. *sonans, vocem edens* cujusvis generis, ut: **ነቃዊ፡ዶርሆ፡** *cantans gallus* Enc. Hed. 27; **ሰላም፡ ለከ፡ ነቃዌ፡ መጽሐፍ፡ ማዕነቅ ፤ ፊቅጦረ፡** (*Victor, cantor Bibliorum, turtur*) Enc. Hed. 15.

ነቅዐ፡ I, 1 [نَقَعَ *diffidit, laceravit,* ܢܩܥܐ *fissura* terrae, **ነቍጐ፡**, בָּקַע et **በቀወ፡** q. v.] Subj. **ይንቃዕ፡** 1) *findi, diffindi, rumpi, dirumpi, scindi, discindi, dehiscere, rimas agere*, de terra, montibus, saxis: **ቀላያት፡ነቅዑ፡** Prov. 3, 20; **ይነቅዕ፡አድባር፡** Hez. 38, 20; Zach. 14, 4; **ትነቅዕ፡ኰኵሕ፡** Jes. 48, 21; de altari: **ምሥዋዕ፡ለይንቃዕ፡** 3 Reg. 13, 3; utribus Matth. 9, 17; dracone: **ውኂጠ፡ነቅዐ፡(ከይሲ፡)** Dan. ap. 13, 27; hominibus de praecipitio dejectis 2 Par. 25, 12; pedibus: **እገሪሆሙ፡ኢነቅዐ፡** 2 Esr. 19, 21; membris corporis: **አዘዘ፡ንጉሥ፡ይደይዎ፡ውስተ፡መቅፀን፡እስከ፡ ይነቅዕ፡ መለያልዩሁ፡ወይጠወይ፡ሥጋሁ፡በእኩይ፡** Sx. Mag. 17; pane: **ኅብስት፡ዘተርፈ፡እምትማልም፡አው፡ዘነቅዐ፡** F.M. 26, 1. 2) *erumpere, prorumpere, scatere, scaturire*, de aqua, fonte Jac. 3, 11; **አንቅዕተ፡ማያት፡ዘይነቅዕ፡እምነ፡ጕንደ፡ደብር፡** Judith 7, 12; **ምክሩ፡ይነቅዕ፡ከመ፡ማየ፡ሕይወት፡** Sir. 21, 13; **ነቅዐ፡ማይ፡በውስተ፡በድው፡** Jes. 35, 6; **ነቅዐ፡ሎሙ፡ፈለግ፡እምእብን፡** Jsp. p. 367; de vermiculis: **ይነቅዑ፡እምሥጋሁ፡ዕጼያት፡** Job 18, 14. 3) c. Acc. *scaturiendo superfundi* rei: **ይነቅዕ፡ ማይ፡ ኰሎ፡** (v. **በኵሉ፡**) **በሐውርተ፡ ይሁዳ፡** Joel 4, 18.

አንቀዐ፡ II, 1 1) *findere, diffindere, discindere, facere ut* alqd *rimas agat* vel *dirumpatur*, saxa Ps. 77, 18. 104, 39; (Jer. 29, 17 var.); homines: **እስመ፡ይመትሮሙ፡ወያነቅዖሙ፡** ῥήξει αὐτούς Sap. 4, 19; **ተአዘዘ፡ያንቅዕከ፡እማእከልከ፡** σχίσει σε μέσον Dan. ap. 1, 55; ventrem gravidarum: **አንቅዕዎን፡ለዕኑሳት፡** Am. 1, 13; Hos. 13, 16; 4 Reg. 8, 12; murum: **ዐውሎ፡ኀያል፡ያነቅዖ፡** Hez. 13, 11; **አንቃዕክምዎ፡ለዘኢይትሌለይ፤ከፈልክምዎ፡ለዘኢይትከፈል፡** M. M. f. 49. a) *excludere pullos* ovis, c. Acc. ovi: **አንቆቅሆ፡አርዌ፡ምድር፡ያነቅዑ፡** (v. **አንቍጐ፡** q. v.) Jes. 59, 5. b) *aperire, recludere* (corda ad audiendum): **አንቅዑ፡ልበክሙ፡** Lit. Jac. 2) a) *facere ut prorumpat, scaturiat, profluat:* **አንቅዕ፡አፍላገ፡ውስተ፡አድባር፡** Jes. 41, 18; **ውእቱ፡ያነቅዕ፡ቃለ፡ጥበቢሁ፡ላዕሌሁ፡** (ἀνομβρεῖν) Sir. 39, 6; (**ኢያሱ፡**) **ዘአንቅዓ፡ለጥበብ፡እምልቡ፡** 50, 28. b) *emittere, profundere* e se, de fonte: **ዐዘቅተ፡ ምድር፡ አንቅዑ፡ ማያተ፡ ብዙኃ፡** Abush. 47; **ዐይን፡ዘታነቅዕ፡ነፍጠ፡** Jsp. p. 273.

ንቁዕ፡ part. *scissus, ruptus, rimosus*, de lapide Herm. p. 9. 12; ligno Kuf. p. 77; monte, Herm. p. 75; **ጸድፍ፡ብሔሩ፡ወንቁዕ፡ምድሩ፡እምነ፡ማያት፡** p. 1.

ነቅዕ፡ subst., m. et fem., Pl. **አንቅዕት፡**, Pl. Pl. **አንቅዕታት፡** (Hen. 89, 3) 1) *fons, scaturigo*, Gen. 2, 6. 8, 2; Lev. 11, 36; Jes. 49, 10; Ps. 103, 11; Prov. 8, 24; Joel 1, 20; 4 Esr. 4, 28; Judith 6, 11; Hen. 22, 9; **እንታክቲ፡ንስቲት፡ ነቅዐ፡ማይ፡እንተ፡ኮነት፡ፈለገ፡** Esth. ap. 10; Apoc. 8, 10; **ሠጠቀ፡አንቅዕተ፡አፍላግ፡** (δίνας, ϑῖνας) Job 28, 10; trsl.: Prov. 5, 15. 10, 11; **ነቅዐ፡ማየ፡ሕይወት፡** Jer. 2, 13. 17, 13; 4 Esr. 14, 52; Hen. 48, 1; Joh. 4, 14; Apoc. 7, 17; fons sanguinis mulierum Lev. 12, 7. 20, 18; Marc. 5, 29. 2) *puteus:* **ሐነጸ፡አንቅዕተ፡ማያት፡** Sir. 50, 3. — *Voc. Ae.:* **ነቅዕ፡ዘ፡ምንጭ፡**

ንቅዐት፡ n. act. et subst., m. et fem., Pl. **ንቅዐታት፡** *fissura, scissura, rima, apertura, hiatus, caverna;* maxillae Jud. 15, 19; ligni Herm. p. 62; lapidis p. 12; panis: **ለእመቦ፡ንቅዐት፡ውስተ፡ኅብስት፡** Kedr f. 89; saxorum, montium, terrae: **ንቅዐታተ፡ኰኵሕ፡** σχισμαὶ τῶν πετρῶν Jes. 2, 19. 21. 7, 19; Jer. 13, 4 var.; Hen. 96, 2; **ንቅዐታተ፡አድባር፡** Jon. 2, 6; Herm. p. 75; **ንቅዐተ፡ምድር፡ዕሙቅ፡** Hen. 18, 11. 12. 88, 3; **ንቅዐተ፡ማዕምቅት፡ዘቈላ፡** 56, 3; **ዝንቱ፡ንቅዐት፡** (caverna) Sx. Genb. 28; trsl. (scissura) Herm. p. 103.

መንቅዒ፡ part. c. term. adj. *scaturiens* vel *scaturire faciens*, f. **መንቅዒት፡**, Lud. e Lit.

መንቅዕት፡ subst., Pl. **መናቅዕ፡** et **መናቅዕት፡**, 1) *fissura:* **በመንቅዕተ፡ ደብር፡** Macc. f. 25. 2) *femur, femen* (quia inde a femore corpus bifariam fissum est), μηρός **ዲበ፡ መንቅዕቱ፡** Cant. 3, 8; **እምሐቌ፡እስከ፡መናቅዕ፡** Ex. 28, 38; 1 Reg. 4, 18 var.; **መናቅዕትኪ፡** Cant. 7, 2; Kuf. 21. 3) **መናቅዕት፡** transl.: *res (compar alteri) ex alterâ parte opposita* (Gegenſtück): **መናቅዕቲሃ፡ለእኪት፡ሠናይት፡ወመናቅዕቲሃ፡ለሞት፡ሕይወት፡ከማሁ፡መናቅዕቲሃ፡ለጽድቅ፡ኀጢአት፡** ἀπέναντι κακοῦ τὸ ἀγαϑόν Sir. 36, 14. — *Voc. Ae.:* **ሕፅን፡አንቅዕት፡** (sic) **አንገዝ፡መንቅዕት፡ብ፡ብብት፡**; *aliud:* **መንቅዕት፡ዘ፡ብብት፡**; *aliud:* **መንቅዕት፡ዘ፡መለያየት።**

ነቅዘ፡ I, 1 [amh. **ነቀዘ፡**; vicina sunt verba *perforandi* et *pungendi* ut נָקַד (נִקֻּדִים), نَخَرَ, نَقَدَ *excavavit, fodit,* نَقِدَ *erosus fuit* dens, cfr. etiam (نَقَرَ) نَخِرَ *foraminibus pertusus, cariosus fuit*] *cariosum esse, cariem contrahere, vermiculari*, de ligno: **ዕፅ፡ዘኢይነቅዝ፡** ξύλον ἄσηπτον Jes. 40, 20; Ex. 25, 5. 10. 26, 15. 26. 32. 27, 1 seq. 30, 1. 35, 7. 24. 37, 4; Deut. 10, 3; Hez. 17, 9; pane Jos. 9, 10 (hebr. נִקֻּדִים); **ብዕልክሙ፡ነቅዘ፡** Jac. 5, 2 Platt. — *Voc. Ae.:* **ነቅዘ፡ዘ፡ጸነጸነ።**

ንቁዝ፡ part. *cariosus, vermiculosus* Jos. 9, 3.

ነቀዝ፡ et **ነቅዝ፡** subst., *caries, teredo, vermiculatio:* Matth. 6, 20; **ኀበ፡ ኢይከርዩ፡ ሰራቂ፡ ወኢያማስኖ፡ ነቀዝ፡** Phlx. 222; **ከመ፡ነቀዝ፡ወከመ፡ቍንቍኔ፡** Hos. 5, 12; **ነቀዝ፡** et **ነቅዝ፡** var. pro **ዕፄ፡** Prov. 12, 4; **ከመ፡ነቀዝ፡ለአዕጽምት፡** 14, 30. 25, 21.

ነቍጥ፡ subst. *punctum;* „sic vocantur bina illa puncta, quibus singulas voces interstinguere solent Aethiopes“, Lud. [نُقْطَةٌ ܢܘܩܙܐ נִקּוּד].

ኔቄጥሮ፡ v. **ኔቅጥሮ፡** v. **ኔቄጥሩ፡** n. prgr. incertae significationis: an *nectar?* Hen. 31, 1. — *Voc. Ae.:* **ኒቄጥራ፡ዘ፡አደይ።**

ነቀጥቃጥ፡ vid. sub **ቀጥቀጠ፡**

ነቅጸ፡ I, 1 [نَخَصَ *extenuavit, emaciavit* alqm senectus, نَقَصَ *imminutus fuit*] 1) *exarescere, torrefieri*, de plantis et corpore: **ነቅጸ፡ ከመ፡ ሣዕር፡ አዕጽምትየ፡** συνεφρύγησαν Ps. 101, 4; Genz. f. 7. 2) *tabescere:* **ነቅጸ፡ አቡነ፡ በሐዘን፡ ለመዊት፡** Kuf. p. 148. — *Voc. Ae.:* **ነቅጸ፡ ጠግዐ፡ ዘ፡ ደረቀ፡**

አንቀጸ፡ II, 1 *torrefacere*, plantas, radices, M. F.

ንቁጽ፡ part. *torridus, aridus, durus:* folia **ንቁጸ፡ ወሕሩፀ፡ ይለውሱ፡ በመዓር፡** M. F.; trsl.: **ዘይምህክ፡ አውሥአ፡ ቃለ፡ ንቁጸ፡ ማእምር፡** ῥῆμα σκληρόν Prov. 17, 27.

ነቀፀ፡ vel **ነቀጸ፡** inus., cujus vis propria in *findendo* est, coll. نقض et قَضَّ VII; vic. est **ነቅዐ፡**, **ነቅኀ፡**።

አንቀፅ፡ et **አንቀጽ፡** subst., m. et fem., Pl. **አናቅጽ፡**, 1) *porta* (*janua*) πύλη, ϑύρα, urbis Gen. 34, 24; Deut. 22, 24; Jud. 16, 2. 3; 1 Reg. 21, 13; 2 Reg. 10, 8; **አናቅጸ፡ አህጉር፡** Jes. 14, 31. 22, 7. 8; Jer. 17, 19; Luc. 7, 12; Act. 9, 24; 2 Esr. 13; **አንቀጸ፡ ብንያም፡** Jer. 44, 13; templi: Hez. 40, 6; **ዛቲ፡ አንቀጽ፡ ዕጹታ፡ ትነብር፡** 44, 2; Ps. 117, 19; 2 Par. 3, 7 (πυλῶνες); atrii sancti Ex. 39, 9; castrorum Ex. 32, 26. 27; palatii, aedium ampliorum: **ዝአንቀጽ፡** Jer. 22, 2; Prov. 8, 3; Sir. 14, 23 (ϑυρώματα); domus Kuf. 49; Marc. 1, 33; **አንቀጸ፡ ብርት፡** Jes. 45, 2; **አናቅጸ፡ ሞት፡** Ps. 106, 18; Job 38, 17; **አናቅጸ፡ ሲኦል፡** Jes. 38, 10; Matth. 16, 18; **አንቀጸ፡ ከርሣ፡ ለእምየ፡** Job 3, 10; **ሐጸርክዋ፡ ለባሕር፡ በአናቅጽ፡** 38, 8; **ዛቲ፡ አንቀጸ፡ ሰማይ፡** Kuf. 27; **ጸበብ፡ አንቀጽ፡**, **ረሐብ፡ አንቀጽ፡** Matth. 7, 13. 14; **ርኅው፡ ሊተ፡ ዐቢይ፡ አንቀጽ፡** 1 Cor. 16, 9; *portae* vel *aditus terrae:* **አናቅጸ፡ ብሔርኪ፡** Nah. 3, 13. — Vid. **ኆኅት፡** — a) secundum usum loquendi Hebr.: *forum* Ruth 4, 1; Deut. 22, 15. 25, 7. b) nonnumquam: locus ante portas, *propylaeum, vestibulum,* **ነበረ፡ አንቀጸ፡ ሀገር፡** ἀπέναντι τῆς πόλεως Jon. 4, 5; **በአንቀጽ፡ ውስተ፡ ዴዴ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡** ἐν προϑύροις πύλης Jer. 43, 10; **አንቀጸ፡ ዴዴ፡** Hez. 10, 19; **አንቀጸ፡ ደይን፡** *vestibulum inferni* (sec. Lud.: limbus patrum) Org. 4. 2) *caput* libri, orationis, Abush. (cujus liber in LIX **አንቀጽ፡** divisus est); F. M. (divis. in **አንቀጽ፡**, subdivis. in **ክፍል፡**); F. N. (liber divisus est in **አንቀጽ፡**, **አ"፡** in **ምዕራፍ፡**, **ም"፡** in **ክፍል**)፡; al.; **እምአናኅኩ፡ ነገረ፡ በዝንቱ፡ አንቀጽ፡** *in hoc capite* (i. e. *de hoc argumento*) *longius disserere possem*, Chr. Ta. 32.

ነቀፈ፡ I, 1 [radd. נָגַף נָקַף نَقَفَ vim *percutiendi* habent: aufſchlagen, abſchlagen, anſchlagen, zerſchlagen; vid. etiam **ነገፈ፡**;] Subj. **ይንቅፍ፡** 1) *decutere* corticem i. e. *decorticare:* **ወነቀፈ፡ ቅርፍተ፡ ዕፅ፡** ἀπέκνισε ξύλον 4 Reg. 6, 6 [Arabes habent نجب]. 2) *maculam incutere, maculare* (physice et ethice), deinde: *ignominia* vel *probro afficere* vel *vitio vertere* [amh. **ነቀፈ፡** *to reprove, find fault with, to blame*], Th. Petr. Prov. 20; **ኢትንቀፉ፡ ግድፈቶ፡** N. T. rom. in proleg.

ተነቀፈ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ንቁፍ፡ part. *maculatus, maculosus, labe notatus,* **ንቁፍ፡ ንጡፍ፡** *maculatum emaculatum* Th. Petr. Prov. 20; sensu ethico F. N. 43, 13 (de homine).

ነቀፍ፡ subst. *macula*, Lud. sine auct.

ንቅፈት፡ n. act. et subst. *maculatio, macula, labes,* Kuf. p. 121 (v. **ንክብት፡** et **ንክፋት፡**); **ምእመን፡ ወጠቢብ፡ ዘርሑቅ፡ እምነ፡ ንቅፈት፡ ወድኑን፡** (an **ወድጉን፡**?) **እምነውር፡** F. N. 43, 1.

ንቤ፡ vid. sub **ብህለ፡**

አንበልበለ፡ quinquel. II [sine dubio transpositum e **ለብለበ፡**, ductum e **ለሀበ፡** q. v. (coll. sam. ࠋࠁࠋࠁ *splenduit*)] 1) intrs. *flammare, flammam edere, ardere* (φλέγειν): **እሳት፡ ሶበ፡ ያንበለብል፡** Ex. 14, 17; Hen. 21, 7. 24, 1; **ዘያንበለብል፡ ነዱ፡** Hos. 7, 4; **እፍሓም፡ ዘያንበለብል፡** Dan. 7, 9; trsl.: (**ማርያም፡**) **አንተ፡ ሠረቀ፡ ዲቤኪ፡ ወአንበልበለ፡ ዋዕዩ፡** (**ለፀሓየ፡ ጽድቅ፡**) Enc. Teq. 21; de stellis (*scintillare, coruscare*) Org. 6. 2) trs.: *inflammare:* **አንበልብል፡ ልሳኖ፡ ለገብርከ፡** Lud. e Ssal. Req.

ንብልቡል፡ part. *flammans, inflammatus:* **እሳት፡ ንብልብልት፡** Phlx. 153.

ነበልባል፡ subst., plerumque m., *flamma*, φλόξ, Kuf. 14; Job 41, 12; Prov. 24, 23; Ps. 82, 13. 105, 19; Jes. 5, 24. 10, 18. 29, 6. 43, 2. 47, 14. 50, 11; Thren. 2, 3; Dan. ap. 3, 23; Joel 1, 19. 2, 5; Ob. 18.

ነበልበላዊ፡ adj. rel. *flammeus*, Lud. ex Enc. Patr.

ነበል፡ subst. *flamma:* **ነበል፡ ዘአንደድክሙ፡** (in Cod. Laur.; in caeteris **ነበልባል፡**) Jes. 50, 11; **ነበላ፡ ለእሳት፡** Lud. ex Enc. Mij. 30 (in Sx. Tubing.: **ነበልባላ፡**).

ኔባል፡ et **ኔቤል፡** n. prgr., sc. νέβελ i. e. נֵבֶל *uter*; Aethiopes nomen mensurae liquidorum intelligunt et **መስፈርት፡** praemittere solent, sc. **መስፈርት፡ ኔባል፡** Hos. 3, 2; 1 Reg. 1, 24; 2 Reg. 16, 1; Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* **ኔባል፡ ዘ፡ ሐብሻት፡** v. **አፍሻት**።

ናብሊስ፡ vel **ናብሌስ፡** (**ንብሌስ፡** Lud. e Dan. 3, 5 allegat), Pl. **ናብሊሳት፡**, n. prgr., sc. νάβλαις a νάβλα, 1) *nablium*, citharae genus, 2 Reg. 6, 5; 1 Par. 15, 27; Pl. **ናብሊሳት፡** 2 Par. 9, 11; **ሰላም፡ ለቃልኪ፡ እምድምፀ፡ ናብሊስ፡ አዳም፡** III Sal. Mar. 15. 2) **ንብሌስ፡** male pro *gemma* ponitur, ut: **እብነ፡ ንብሌስ፡** Org. 1 (Lud.). — *Voc. Ae.:* **ናብሊስ፡ ዘ፡ ቃጭል፡**; *aliud:* **ዘ፡ አንድር፡ ፌንታሂ፡ ይትበሀል፡**

ነብሐ፡ I, 1 [נָבַח, ܢܒܚ, نَبَحَ] *latrare:* daemon ejectus est, **እንዘ፡ ይነብሕ፡ ከመ፡ ከልብ፡** Gad. T. H. — *Rad. Abb.:* **ነብሐ፡ ዘ፡ ጮሐ፡**

መንበሕት፡, **አንበሕብሐ፡** vid. sub I **በሕብሐ፡**

ነበረ፡ I, 1 [radix, cujus usus in Geez latissime patet, in caeteris linguis deperdita (exc. quibusdam ejus vestigiis in lingua Arab. sub rad. نَبَرَ), Amh. **ኖረ፡** et **ነበረ፡**] Subj. **ይንበር፡** 1) *sidere, considere, sedere;* ſich ſetzen Gen. 21, 16. 27, 19; Ruth 4, 1; Job 2, 8. 6, 29; Ps. 109, 1; Matth. 5, 1. 13, 48; Marc. 9, 35; **ኢትንበር፡ ማእከለ፡ ዐበይት፡** Sir. 35, 9; **ነበረ፡ ዲበ፡ መንበር፡** 1 Reg. 28, 23; **ንበሪ፡ ውስተ፡ ምድር፡** Jes. 47, 1; Kuf. 11; ſitzen Koh. 10, 6; Prov. 3, 24; Marc. 5, 15; Luc. 5, 17; Thren. 1, 1; Ps. 136, 1; **ነበርኩ፡ ሕዙነ፡** 1 Esr. 8, 68. 69; 4 Esr. 10, 2; Jer. 8, 14; **ይነብር፡ ውስተ፡ ቤት፡** Gen. 25, 27; Hez. 8, 1; 2 Reg. 7, 1; Gen. 19, 1; Ps. 1, 1. 25, 4; **ነበሩ፡ ውስተ፡ ምድር፡** Thren. 2, 10; **እምከመ፡ ነበርከ፡ ውስተ፡ ማእድ፡ ዐቢይ፡** Sir. 34, 12; Hez. 33, 41; c. **ዲበ፡** vel **ላዕለ፡** vel **በ፡** vel **ውስተ፡** sedis: Matth. 19, 28; Ps. 9, 4. 131, 13; Gen. 31, 34; Jes. 6, 1. 19, 1; Jer. 22, 2; Job 26, 9; 2 Reg. 6, 2;

Hen. 14, 20. 45, 3. In specie a) *sedere*, de regibus (sc. in solio, regnandi causa) Jer. 14, 13; Ps. 28, 9; de judicibus (sc. in tribunali, judicandi causa) Joel 4, 12; Act. 23, 3; ነበረ፡ሎሙ፡ዐውደ፡ (*sedit iis ad judicium* vel *in tribunali*) Act. 25, 6 rom.; 25, 17; de episcopis (sc. in sede episcopali, gubernandi causa) Abush. 50; Sx. b) *praesidere:* ይንበር፡ቅድሜሆሙ፡ (in consilio) F. N. 5. c) *obsidere* urbem, c. ላዕለ፡ Deut. 20, 12; Jos. 10, 31. 34; 4 Reg. 6, 25. d) *consedisse cum* aliquo, c. ምስለ፡ Sir. 9, 9; Ps. 25, 5. e) ነበረ፡ዲፓ፡ *in insidiis subsidere* 1 Reg. 15, 5. f) de rebus inanimatis: *situm, positum esse* (κεῖμαι), Matth. 3, 2. 5, 14; Apoc. 4, 2; Ex. 26, 35; አርዑት፡ዘነበረ፡ (v. ዘንቡር፡) ላዕሌሆሙ፡ Jes. 9, 4. g) *esse* apud scriptorem i. e. *scriptum esse*, ut: ነበረ፡ውስተ፡ቀኖናተ፡ነገሥት፡ *in Canonibus Regum scriptum legitur* F. N. 32. 2) *manere, permanere, remanere, esse*, Gen. 2, 18. 22, 5. 24, 55. 29, 19; Num. 35, 25; Jud. 19, 15; Ruth 3, 18; 1 Reg. 6, 1 (ἦν). 22, 3. 25, 13; 2 Reg. 10, 5; Judith 12, 7; Sir. 46, 9; Hen. 10, 3. 87, 4; 1 Cor. 7, 11; Joh. 2, 12. 4, 40; 1 Joh. 2, 10. 19. 3, 14; c. Acc. praed.: ነበረት፡መበለተ፡፫ዓመተ፡ Judith 8, 4; Hen. 67, 2. 69, 11; ዛቲ፡አንቀጽ፡ዕፁታ፡ትነብር፡ Hez. 44, 2; 2 Tim. 2, 13; ኢይትበደር፡ብዕል፡እምነቢረ፡ጥዑይ፡ Sir. 30, 16; ዘነበርክሙ፡ከቡዳነ፡እምንዋመ፡ፍርሀት፡ Enc. Ter 13; vel seq. Imprf. (sicut post ሀለወ፡ et ኮነ፡), ut: ነበሩ፡የዐቅቡ፡ኵላ፡ሌሊተ፡ Judith 7, 5; ነበረ፡ሀየ፡አሐደ፡ወርኀ፡ያስተጋብእ፡ 3, 10, vel seq. እንዘ፡, ut: እስመ፡መጠነዝ፡መዋዕል፡ይነብራ፡እንዘ፡ይትኄረሳ፡ Esth. 2, 12. a) *perseverare, persistere*, in re, c. በ፡ Joh. 8, 31; 1 Tim. 2, 15; 1 Cor. 7, 40; ኢነበሩ፡በኪዳን፡ Jer. 38, 32; አንስት፡ትንበራ፡በገቢረ፡ሠናይ፡ Clem. f. 190. b) *contentum esse* re, c. በ፡, ut: ንበሩ፡በሲሳይክሙ፡ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν Luc. 3, 14; vel *fidum manere* alicui, c. በ፡, ut: ኵሉ፡ብእሲ፡ይንበር፡በብእሲቱ፡ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω 1 Cor. 7, 2; ብእሲ፡ይንበር፡በብእሲቱ፡ወብእሲትኒ፡ትንበር፡በምታ፡ Clem. f. 188. c) *manere* i. e. *durare, perdurare:* ቃለ፡እግዚ"፡ይነብር፡ለዓለም፡ Jes. 40, 8; በከመ፡መከርኩ፡ከማሁ፡ይነብር፡ 14, 24. 32, 8; Ps. 101, 13. 111, 3; Hebr. 7, 3; 4 Esr. 8, 26; ይነብር፡ስሙ፡ለዝላፉ፡ Sir. 37, 26; እምአመ፡ነበረ፡ዝዓለም፡ Asc. Jes. 7, 12. 3) *habitare, incolere, commorari:* Jer. 23, 6; ዑቁ፡ዮጊ፡ቅሩባነ፡ትነብሩ፡ Jos. 9, 5; c. adv. et praep. loci: Num. 13, 28; Lev. 25, 18. 19; Deut. 2, 10. 20. 19, 1; 1 Reg. 7, 2. 27, 7. 11; Jud. 5, 17; Ruth 1, 1. 2. 4; Jes. 5, 9. 6, 11. 65, 9; Jer. 42, 9. 11; Matth. 23, 21; Act. 28, 16; Apoc. 3, 10; c. ዲበ፡ vel ላዕለ፡ terrae Apoc. 8, 13. 11, 10; Lev. 18, 25; c. ምስለ፡ *cum* vel ኀበ፡ *apud* pers. Sir. 22, 15; Gen. 34, 16; 4 Esr. 14, 7; Gen. 27, 44; Jos. 9, 14; Tob. 10, 8; creberrime c. Acc. loci: Deut. 2, 12; እለ፡ትነብሩ፡ኢየሩሳሌም፡ Jes. 5, 3. 21, 14. 22, 21. 23, 2. 51, 6. 54, 3; Jer. 4, 3. 11, 2. 25, 2; ንበሩ፡ገዳመ፡ 31, 6; Luc. 1, 80; Hebr. 11, 9. a) *cohabitare* cum muliere, c. ምስለ፡, Deut. 22, 13; Sir. 25, 16. 26, 7; 1 Cor. 7, 12. 13. b) *habitari, habitatum esse*, de urbibus et terris: ይሁዳ፡ለዓለም፡ትነብር፡ κατοικηθήσεται Joel 4, 20; Zach. 1, 11; አህጉር፡እለ፡ይነብራ፡ Jes. 10, 14. 13, 20. 44, 26; Jer. 17, 25; 4 Esr. 10, 61; ዘእንበሌሆሙ፡ኢይትከሀል፡ነቢረ፡ሀገር፡ Sir. 38, 32. — *Voc. Ae.:* ነበረ፡ዘ፡ተቀመጠ፡

አንበረ፡ II, 1 1) *sedere facere:* ውስተ፡ዐውድ፡ኢያነብርዎሙ፡ምስለ፡መኳንንት፡ Sir. 38, 33; Ps. 112, 7; 1 Reg. 2, 8; Prov. 18, 16; ያነብሮሙ፡ለነገሥት፡ዲበ፡መናብርት፡ Job 12, 18. 36, 7 (c. ውስተ፡); ኢታንብሮ፡ምስለ፡የማንከ፡ Sir. 12, 12; Hen. 61, 8; ምንት፡ያነብረክሙ፡ Jud. 18, 8; 4 Reg. 7, 3; ኢታንብሮ፡ፅሩዐ፡ Sir. 30, 36. 2) *ponere* (cum compositis), *collocare, statuere, constituere:* Luc. 19, 21. 22; ex. gr. sellam Ps. 121, 5; Job 29, 7; Jes. 14, 13; Jer. 1, 15; ahenum Hez. 24, 3; statuam Jes. 46, 7; signum Kuf. 2; altare Ex. 40, 26, arcam 40, 3; mensam 40, 20; candelabrum Matth. 5, 15; Luc. 11, 33; lapidem Rom. 9, 33; stellas in coelo Kuf. 2. a) *ponere, collocare* alqm Hen. 39, 3; milites Jos. 8, 12. b) *imponere* Marc. 10, 16; Luc. 19, 20; አንበሩ፡ልብሰ፡ዲበ፡መታክፍቲሁ፡ Kuf. 7; Gen. 21, 14; አጻብዐ፡ዲበ፡አዕይንት፡ Kuf. 23; አንበርዎ፡ውስተ፡ሰረገላ፡ 1 Reg. 6, 8; ታነብሮ፡ዲበ፡ገሐፍት፡ Ex. 29, 3; ታነብር፡ርእሶ፡ውስተ፡ዘሌሌከ፡ 29, 17; ውስተ፡ደይን፡አንበሮሙ፡ Judae 6; አንበሩ፡ስፍንገ፡ዲበ፡ሕለት፡ Joh. 19, 29; Matth. 27, 37; in specie: *manum imponere*, እደ፡ c. ላዕለ፡ vel ዲበ፡ Ex. 29, 10. 15; Lev. 1, 4; Asc. Jes. 6, 5; Matth. 9, 18; al.; አንብሮ፡እድ፡ χειροθεσία *impositio manuum* Lit. Joh.; ጸሎተ፡አንብሮ፡እድ፡ Genz. f. 22. c) *apponere:* አንበረ፡ለከ፡እሳተ፡ወማየ፡ Sir. 15, 16; 1 Reg. 9, 24. d) *reponere:* Ex. 2, 2; ይትጌበር፡ዘያነብር፡ Prov. 6, 8; Kuf. 3; Hen. 89, 71; coll. Luc. 19, 21. 22. e) *deponere:* Act. 4, 35; 1 Reg. 10, 25; in specie vestes, i. e. *ponere* vel *exuere* Joh. 13, 4; Lev. 16, 23; Gen. 38, 19; አንበረት፡አልባሰ፡መባልናሃ፡ Kuf. 41. f) *admovere, advertere:* አንበሩ፡በክሳዱ፡መጥባሕተ፡ Enc. Nah. 28; ላዕሌሆን፡አንበርኩ፡ልብየ፡ Kuf. 25; etiam (omisso እደ፡) *manum admovere* i. e. *aggredi* alqm (ἐπιτίθεσθαι) Did. ed. Platt p. 53. g) *attribuere:* ዘክብረ፡ያነብር፡ሎቱ፡ (*sibi*) Prov. 12, 9. h) *facere* (שִׂים): ወአንበረ፡ወርቀ፡ከመ፡እብን፡ 2 Par. 1, 15. i) *constituere* alqm: ያነብር፡ነገሥተ፡ወይስዕር፡ Dan. 2, 21; vel alqd: እመቦ፡ዘነሥአ፡እመጻሕፍተ፡ሐሰት፡እንተ፡አንበርዎ፡ከሓድያን፡ወአብአ፡ኀበ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ F. N. 2. 3) *manere facere* i. e. *retinere, detinere* alqm, Philem. 13; Ex. 9, 28. 4) *habitare facere* Ps. 112, 8; Hen. 22, 4. 45, 5; አነብረክሙ፡ውስተ፡ብሔርክሙ፡ Jer. 7, 7. 12, 15. 39, 37. a) *cohabitare facere* i. e. *uti:* እመቦ፡ብእሲ፡ዘአንበረ፡ዕቅብተ፡ኢይደልዎ፡ከመ፡ይኩን፡በመዓርገ፡ክህነት፡, vel እመቦ፡ዘአንበረ፡ዕቅብተ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡አው፡እምድኅሬሃ፡, vel እመቦ፡ዘአንበረ፡ዕቅብተ፡ውስተ፡ቤቱ፡ F. M. 8, 1. b) habitare facere affectum in animo i. e. *habere:* አንበርከ፡ጽልሑተ፡ውስተ፡ልብከ፡ Job 11, 14; ኢያንብሩ፡ቂመ፡ውስተ፡ልበሙ፡ Did. 11. c) *habere* vel *tractare* alqm: አንበርናከ፡ሠናየ፡ ἐχρησάμεθά σοι καλῶς Gen. 26, 29.

አስተናበረ፡ IV, 3 (raro አስተነበረ፡ IV, 1) 1) *suo quidque loco ponere, ordine disponere, bene componere* vel *instituere, in ordinem cogere:* አስተናበረ፡ዕፀወ፡ 3 Reg. 18, 33; ቅዳሕ፡ወይኖ፡ወአስተናብር፡ Dan. ap. 13, 11; Ex. 40, 16; 3 Reg. 7, 14; 1 Cor. 12, 18; in republica: በጽምው፡ወበየውሀት፡ለዝሉፉ፡አስተናብር፡ኵሎ፡ Esth. 3 apcr.; orationem, Chr. ho. 12 (vid. አስተራትዐ፡); አስተጋብአ፡ (sc. librum) ወአስተናበረ፡ምዕራፋተ፡ (sc. libri), Abush. in proleg. 2) *stabilire, constituere:* አስተናበረ፡አድባረ፡ወአውግረ፡ Lit. 176, 1; id., sed አስተነበረ፡ Macc. f. 10; አበው፡አስተናበሩ፡ቀኖናሆሙ፡ F. M. 13.

ንቡር፡ part. 1) *sedens:* ትዜሀር፡ንቡረከ፡ውስተ፡ቤትከ፡ 4 Reg. 14, 10; 1 Cor. 14, 30; Org.; ይሰክቡ፡ንቡረ፡ *dormiunt sedentes* Reg. Pach. 2) *positus*, Luc. 24, 12; Joh. 2, 6. 20, 6;

Ex. 29, 23; Jer. 24, 1; መልዕልተ፡ ኵሉ፡ ሰማያት፡ መንበርከ፡ ንቡር። Asc. Jes. 7, 22. 8, 7; ሀለዉ፡ ንቡራን፡ መልዕልተ፡ አርእስቲሆሙ። 2 Par. 4, 12. a) *impositus:* አርዑት፡ ዘንቡር፡ ዲበ፡ መትከፍቶሙ። Jes. 9, 4. b) *repositus*, Luc. 12, 19; Asc. Jes. 8, 14. 26. 9, 24. 11, 40. c) *constitutus* vel *usu receptus* F. N. 12 (vid. sub ቀዳሴ፡). d) ንቡረ፡ እድ። *cui manus sunt impositae* i. e. *manuum impositione consecratus* vel *ordinatus* Lit. 170, 1; V. S. (Praeterea ንቡረ፡ እድ። appellatur *antistes ecclesiae laicus*, Axumae, vid. Bruce I p. 521; Rüpp. II p. 267; d'Abbadie Cat. p. 109, et aliorum oppidorum, d'Abb. Cat. p. 87.). 3) *manens, durans:* ንቡር፡ ጌጋይክሙ። μένει Joh. 9, 41. a) *is qui est:* እስመ፡ ንቡር፡ ውስተ፡ አፉሆሙ፡ መጥባሕት፡ Prov. 12, 18; ዘንቡር፡ ውስተ፡ ዝንቱ፡ አንቀጽ። *id quod est* (i. e. *scriptum legitur*) *in hoc capite*, F. N. 37. b) *perseverans:* Maria ክነት፡ ንብርተ፡ ትሰምዕ፡ ቃለ፡ እግዚእነ። Phlx. 3. 4) a) *habitans, incolens:* ንቡራን፡ ውስተ፡ ምድር። Jer. 47, 9 var.; Jes. 18, 3 var.; Num. 22, 11. b) *habitatus:* Zach. 7, 7; Jes. 18, 3 var.

ንብረት። n. act. et subst., m. et fem. 1) *sessio* Ps. 138, 1; ንብረቶሙ፡ ወተንሥኦቶሙ። Thren. 3, 62; ንብረቱ፡ በየማንከ። Genz. f. 115; Mavâs. nr. 53. In specie: *sessio episcopi* vel *patriarchae* i. e. administratio: ኑኀ፡ ንብረቱ። Cat. Cod. Bibl. Bodl. p. 14; ፲፰ዕለት፡ እምንብረቱ፡ ዲበ፡ መንበሩ። Phlx. 15. 2) *positio:* ንብረተ፡ ከዋክብት። ἀστέρων ϑέσεις Sap. 7, 19. 29; Cant. 4, 9. a) *situs:* ናሁ፡ ንብረታ፡ ለዛቲ፡ ሀገር፡ ሠናይት፡ 4 Reg. 2, 19. b) *dispositio, modus:* ንብረተ፡ መናቅዕትኪ፡ ῥυϑμοὶ μηρῶν Cant. 7, 2. c) *impositio manus:* ንብረተ፡ እድ። Ssal. Req.; etiam nomen orationis liturgicae: ወእምድኅሬሁ፡ ትብል፡ ንብረተ፡ እድ። Genz. f. 62 (aliâs: ጸሎተ፡ አንብሮ፡ እድ፡). d) *institutio, constitutio:* አዝማድ፡ ዘበንብረት፡ (opp. et consanguineis et affinibus et propinquis spiritualibus) ex. gr. collactanei vel pupilli F. N. 24, 2; አብ፡ በንብረት፡ ዘውእቱ፡ ሐፃኒ። F. N. 32. 3) a) *stabilitas:* ሰአሉ፡ በንብረት፡ ንግሡ፡ ወኑኀ፡ መዋዕሊሁ። (ſie beteten für) Jsp. p. 316. b) *substantia, res:* ኀላፊ፡ ውእቱ፡ ንብረተዝ፡ ዓለም። 1 Cor. 7, 29. 33; Col. 2, 20; Clem. f. 201. 254. c) *status, conditio:* ሠናየ፡ ከነ፡ ንብረቶሙ፡ ለሕዝብ። Act. 24, 3; ንብረተ፡ ነፍስየ፡ ወሥጋየ፡ በእዴሁ፡ እኁዝ። Enc. Hed. 6. d) *vivendi ratio, vita:* ንብረትየ፡ ዘበንእስየ። βίωσις Act. 26, 4; በላዕለ፡ ውሉዱ፡ ያስተርኢ፡ ንብረቱ፡ ለሰብእ። Sir. 11, 28; βίος ንብረቱ፡ ከመ፡ ዘኢኮነ፡ ሕያወ። Sir. 40, 29; ኅዳጥ፡ ውእቱ፡ ወማሕዘን፡ ንብረትነ። Sap. 2, 1. 4. 15; Prov. 5, 9; በብዝኀ፡ ንብረት። Job 12, 12; ከመ፡ በዕሩፍ፡ ወበጽምው፡ ይኩን፡ ንብረትነ። 1 Tim. 2, 2; Clem. f. 239; ንብረተ፡ ዓለም። αἱ τοῦ βίου πραγματεῖαι 2 Tim. 2, 4; ζωή Job 7, 1. e) *victus, (facultates):* ይኩን፡ እምጠለ፡ ምድር፡ ንብረትከ። Kuf. 26; Marc. 12, 44 rom.; δίαιτα Job 5, 3. 24; βίος Cant. 8, 7; ኀልዮ፡ ንብረት። Clem. f. 254 (Sorgen für den Unterhalt). 4) *habitatio, commoratio:* በቀዳሚ፡ ንብረቶሙ። 4 Reg. 17, 25; ንብረቶሙ፡ ውስተ፡ ገዳም። Chr. ho. 6; ዘኢኮነ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ ንብረቱ። 4 Esr. 3, 50; Dan. 2, 11; δίαιτα ረሰይኩ፡ ሎቱ፡ ገዳመ፡ ንብረቶ። Job 39, 6; ዘአልቦ፡ ንብረተ፡ ዘኅበ፡ መሲዮ፡ ይበይት። Sir. 36, 31; κατάσχεσις 1 Par. 4, 33; ቤተ፡ ንብረቶሙ። Judith 9, 13.

ነባር። n. ag. i. q. ነባሪ። *verna*, Job 19, 16.

ነባሪ። n. ag., sing. et coll., Pl. ነበርት። 1) *milites praesidiarii, praesidium*, 2 Reg. 8, 6. 2) *manens, stabilis:* ማኅደር፡ ነባሪ። (sc. beatorum) Genz. f. 91. 3) *habitator incola:* ነበርተ፡ ኢየሩሳሌም። (pro እለ፡ ይነብሩ፡ ኢ"፡) var. Jer. 42, 13; vel *inquilinus* Kuf. p. 165; at plerumque *verna, famulus domesticus, servus, familia:* sing. οἰκέτης Sir. 7, 20. 10, 25. 30, 39; Gen. 9, 25; Rom. 14, 4; ነባሪከ፡ ዘይትቀነይ፡ ለከ። Sir. 4, 4; δοῦλος Gal. 3, 28. 4, 1; coll. οἰκέται (familia) Sir. 6, 11; 1 Petr. 2, 18; ϑεράποντες ነባሪከ። Prov. 27, 25 (cfr. Job 19, 16), ϑεράπαιναι Job 31, 31; δοῦλοι 2 Reg. 9, 10; 1 Cor. 12, 13; Tit. 2, 9; 1 Tim. 6, 1; Eph. 6, 5; σώματα Gen. 34, 29. 36, 6.

ኑባሬ። subst. 1) *dispositio:* ኅድግ፡ ኀሊና፡ ዘበምድር፡ ወዐድዎሙ፡ ለከዋክብት ፤ ሥነ፡ ሥርዐቶሙ፡ ወኑባሬሆሙ፡ እምዝንቱ፡ ኵሉ፡ ተልዒልዐከ። (sic pro ተልዒለከ፡) በልቡናከ። Deg. 2) *institutio, constitutio:* ተዘምዶ፡ ዘኑባሬ። (opp. ተዘምዶት፡ ጠባይዓዊ፡; vid. ንብረት፡) F. N. 52. 3) *sedis collocatio:* ሰላም፡ እብል፡ እንተ፡ ክንከ፡ ነጻሬ ፤ ገቢሮ፡ አምላክ፡ ማእከለ፡ እንስሳ፡ ኑባሬ ፤ ዕንባቆም፡ ነቢይ። (*quod vidisti Deum sedem collocare inter animalia*; coll. Hab. 3, 2) Enc. Hed. 3.

አንባሪ። n. ag. (II, 1) *ponens:* አንባርያነ፡ ቃል። *qui sententiam ponunt* (vel *ponunt* in genere vel *dicunt*), F. N. p. 6.

መንበር። subst., m. et fem., Pl. መናብርት። 1) *sedes* i. e. *sedile, sella, solium, thronus, cathedra, tribunal*, δίφρος 1 Reg. 1, 9. 4, 13. 28, 23; Job 29, 7; Prov. 9, 14; καϑέδρα 1 Reg. 20, 25; Ps. 1, 1; Matth. 21, 12; Marc. 11, 15; መንበረ፡ ምስማክ። Herm. p. 2; 4 Reg. 18, 16; συμψέλλιον Herm. p. 7; መንበሩ፡ (ለመጸር፡) Cant. 3, 10; ϑρόνος regnantium 2 Reg. 7, 13; Jes. 9, 7. 14, 9; Jer. 1, 15; Job 12, 18; Sir. 10, 14. 24, 4; ዘይነብር፡ ላዕለ፡ መንበረ፡ መንግሥት። 40, 3; Luc. 1, 32. 52; Apoc. 4, 4; መንበረ፡ ምኵናን። ϑρόνος ἀρχῆς Prov. 16, 12; Dei Jes. 6, 1. 66, 1; Ps. 9, 4. 46, 8; Matth. 5, 24. 23, 32; Apoc. 1, 4; judicum Ps. 121, 5. 93, 20; መንበረ፡ ፍትሕ። *tribunal* F. N. 43, 6; magistri Matth. 23, 2; episcopi, patriarchae F. N. 4; Sx. a) „locus sacratior in adyto seu sanctuario, quem Graeci ϑρόνον vocant" Lud. sine auct. b) nomen unius ex (novem) ordinibus angelorum Col. 1, 16; Asc. Jes. 8, 8. 9; Clem. f. 61. 102. c) *judices* regni Abyssinici, quorum singuli መንበር። (vel amh. ወምበር፡, ወንበር፡) appellantur, Lud. lex. Amh. c. 71; Isenb. lex. p. 32. 149. d) *munus, officium:* መንበረ፡ ቀሳውስት። Syn. in Lud. comm. hist. p. 314 n. 46. 2) *basis, fundamentum*, βάσις Ex. 30, 18. 38, 26. 39, 8; Lev. 1, 16. 4, 7; Deut. 12, 27; መናብርት፡ סִפִּים (*paterae*, at Aeth. intellexit *limina*) Jer. 52, 19 vrs. nov. 3) *sedes* i. e. *habitatio, domicilium, mansio*, (aliâs ምንባር፡): Apoc. 18, 2; Kuf. 10; Asc. Jes. 2, 12.

ምንባር። subst., plerumque m., Pl. ምንባራት። 1) *locus*, a) in quo quid positum est, τόπος: ኰኵሕ፡ ይበሊ፡ በውስተ፡ ምንባሩ። Job 14, 18. 27, 21; እምከመ፡ አንበርዎ፡ ኢይትሐወስ፡ እንከ፡ እምንባሩ። Jes. 46, 7; 4 Esr. 5, 31 (an: *status?*). b) *ubi quid reponitur, apotheca:* ምንባራተ፡ ንዋያተ፡ ሐቅል፡ ὁπλοϑῆκαι *armamentaria* 2 Par. 32, 27. c) ubi quis habitat: *sedes, mansio, habitatio, domicilium*, Gen. 10, 30. 14, 12. 18, 33; Ex. 16, 29; ገበርኪ፡ ምንባራተኪ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ መርሕብ። Hez. 16, 31; Nah. 3, 10. 2) *basis, fundamentum, sustentaculum, pes*, Lev. 1, 15. 4, 18; 4 Reg. 16, 17; ምንባረ፡ መቅጹት። χυτρόπους Lev. 11, 35. 3) *sedes, sella, cathedra* (aliâs መንበር፡); 1 Reg. 20, 18; 4 Reg. 16, 18; ሄሮድስ፡ በንእሱ፡ የሐውር፡ ኀበ፡ ምንባረ፡ ማእምራን፡ ከመ፡

ይትመሀር፡እምኔሆሙ፡ Jsp. p. 328 (nisi malueris secundum n. 1, c interpretari).

መንበርት፡ subst., m. et fem. 1) *status, conditio* (vid. ንብረት፡): እምነግህ፡እስከ፡ሰርክ፡ትትዐለው፡መንበርት፡ μεταβάλλει καιρός Sir. 18, 26. 2) *vita:* እመኒ፡ኖኅ፡መንበርቶሙ፡ውስተ፡ምድር፡ ἐάν τε γὰρ μακρόβιοι γένωνται Sap. 3, 17. 3) *victus,* Luc. 8, 14; 1 Joh. 2, 16. 3, 17; Marc. 12, 44 Platt; Did. 14; ተሀየያ፡ለመንበርትከ፡ሥጋዊት፡ወአስተሐምም፡ለመንበርትከ፡መንፈሳዊት፡ Phlx. 76.

አናብርት፡ vid. sub ዐንበር፡

ነበርጻው፡ subst. morbi species, *inflammatio? febris?* Kuf. p. 84 (v. ነበጽራው፡); Vers. lat. p. 27 exhibet *febris* [cfr. نُبْص; an በረጸ፡?].

ነበስባስ፡ *micatus* vid. sub በስበሰ፡

ነበበ፡ I, 1 [نَبَّ et نَبْنَبَ *mutivit, fremuit* caper; vicina sunt נבא (ነቢይ፡) et ነብሐ፡] Subj. ይንብብ፡ 1) raro: *murmurare, fremere, strepere* (sicut הָגָה; amh. ነበበ፡ *sonare,* Isenb. p. 105): መሰንቆ፡ይነብብ፡ 1 Cor. 14, 7 rom.; ከመ፡ርግብ፡እነብብ፡ Jes. 38, 14. 2) plerumque: *loqui,* (ſprechen; differt a ነገረ፡ sicut ſprechen a reden), abs. Job 2, 13. 6, 4. 7, 11 (opp. tacere); 13, 13; እንበለ፡ትንብብ፡ጠይቅ፡ πρὶν ἢ λαλῆσαι μάνθανε Sir. 18, 19; ንብብ፡ለእመ፡አብሑከ፡ 35, 7; Jes. 1, 2; እንዘ፡ይነቡ፡ 65, 24; እግዚ"፡ነበበ፡በአፉሁ፡ 25, 8; 4 Esr. 3, 29; ቃል፡ዘይነብብ፡ 4, 21; c. Acc. rei: Ex. 4, 12; Deut. 18, 20—22; ኢትሚጥ፡ብጽዓቲከ፡ዘነበብከ፡ Sir. 7, 14; ይነቡ፡ሐሰተ፡እምከርሦሙ፡ Jes. 8, 19. 21; አፉሁ፡ለእግዚ"፡ነበበ፡ከመዝ፡ 24, 3. 59, 4. 13; Ps. 5, 6. 57, 1; ሶበ፡አኀለቁ፡ነቢበ፡ዘንተ፡ነገረ፡ 4 Esr. 5, 1; Matth. 5, 11; Job 2, 9; ብዙኀ፡ትነብብ፡ 11, 2; ነቢበ፡ብዙኀ፡ነገር፡ 34, 37; c. Acc. prs. (*alloqui*): Lev. 16, 1. 17, 1. 18, 1; Num. 26, 1; 1 Reg. 26, 6; Ps. 2, 5; Hez. 3, 16. 21, 1; Jes. 28, 11; Dan. 8, 18; ይንብቡኒ፡ 4 Esr. 10, 3; c. dupl. Acc.: ይንብቡኒ፡ቃለ፡ 2 Esr. 9, 4; ዘይነብበኒ፡ τί λαλήσει ἐν ἐμοί Hab. 2, 1. a) *loquendi facultate praeditum esse* Ps. 113, 15; Matth. 9, 33 Platt; ሕፃናት፡ዘዓመት፡ይነቡ፡ወይትናገሩ፡ 4 Esr. 4, 23. b) *sermone* i. e. *ratione praeditum esse:* በርእስ፡የኀድር፡ነቢብ፡ወአእምሮ፡ τὸ λογιστικόν (*ratiocinandi facultas*) Chr. Ta. 5; ማይ፡ዘኢይነብብ፡ (ἄλογον) 4 Esr. 4, 55. c) *loqui lingua,* c. በ፡, ut: ይነብብ፡በነገረ፡ከነዓን፡ Jes. 19, 18; ይንብብ፡በልሳን፡እንተ፡ታስተርኢ፡ Kuf. p. 51; Act. 2, 4; Asc. Jes. 8, 20. d) *diserte loqui, orare, eloquentem esse,* Ex. 4, 14; ዘይክል፡ነቢበ፡ δυνατὸς ἐν γλώσσῃ Sir. 21, 7; ዐቃቤ፡ነቢብ፡ ῥήτωρ *orator* Act. 24, 1. e) *multa loqui, fabulari, loquacem esse:* መንፈስ፡ነቢብ፡ πνεῦμα πολυρρῆμον Job 8, 2; at plerumque adjecto ብዙኀ፡ vel አብዝኀ፡, ut: ነቢበ፡ብዙኀ፡ነገር፡ Job 34, 37; ዘይጸልእ፡ብዙኀ፡ነቢበ፡ Sir. 19, 6; ለዘያበዝኀ፡ነቢበ፡ይትቌጥዕዎ፡ 20, 8; Job 4, 2. f) አዕበየ፡ነቢበ፡ *fastuose loqui* 2 Reg. 19, 29. g) *blande compellare, benigne alloqui:* ንብብዋ፡ውስተ፡ልባ፡ Jes. 40, 2; Matth. 25, 36. 39. h) ነቢብ፡ nonnumquam i. q. *sermo, verba, dicta:* 4 Esr. 8, 26. 29; Ps. 18, 2—4. 118, 9. 17. 25. 28; ነቢቡ፡ Org. 3) i. q. አንበበ፡, sc. a) *meditari:* ነበቡ፡ከንቶ፡ ἐμελέτησαν κενά Ps. 2, 1. b) *legere* Hen. 13, 7. c) *cantare* Dan. 3, 24 var. (vid. አንበበ፡).

አንበበ፡ II, 1 1) *sonare* vel *strepere facere* i. e. a) vocem edere ad canendum i. e. *canere, cantare, recitare, hymnum celebrare:* ከመ፡ይዘምሩ፡ወያንብቡ፡ ᾄδοντες 1 Par. 6, 31; እለ፡ያነብቡ፡በጸናጽል፡ ἀποφθεγγόμενοι 25, 1; ይሴብሑ፡ወያነብቡ፡ ὑμνῳδοῦντες 25, 6; ὑψῶσαι ᾠδήν 2 Esr. 3, 12. 22, 46; ὑμνεῖν Dan. 3, 24; አነብብ፡ወእሴብሕ፡ Judith 16, 13; እገኒ፡ወአነብብ፡ Sir. 51, 11; Matth. 26, 30; Marc. 14, 26; c. ለ፡ alicui: አነብብ፡ለስምከ፡ Jes. 25, 1. α) *praecinere, cantum praeire:* አንበበ፡ዮዲት፡በዛቲ፡ስብሓት፡በኀበ፡ኵሎሙ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡ወአውሥኡ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡በይእቲ፡ስብሓት፡ Judith 15, 14. β) *alta voce clamare, jubilare:* ያነብቡ፡ደቂቀ፡አሮን፡ወይነፍሑ፡በቀርን፡ዝብጦ፡ ἀνέκραγον Sir. 50, 16. b) *legere* scripta, libros, c. Acc. Kuf. 2. 32; ስእኑ፡አንብቦታ፡ለመጽሐፍ፡ Dan. 5, 8; Jes. 29, 11. 12; 4 Reg. 5, 7. 19, 14; Hen. 81, 1; Matth. 12, 3; 2 Cor. 3, 15; Apoc. 1, 3; c. ውስተ፡ vel በ፡ libri Matth. 12, 5. 21, 42; Deut. 17, 19. α) *legere aliquo audiente, recitare, praelegere:* አንብብ፡ዘነገረ፡ Jer. 3, 12. 11, 6; አንቢበከ፡ይእተ፡መጽሐፈ፡ 28, 63; Bar. 1, 14; Luc. 4, 16; Act. 15, 21; c. በኀበ፡ prs.: አነብብ፡በኀበ፡ብዙኃን፡ Job 31, 36; Bar. 1, 3; c. ለ፡, ut: ያንብቡ፡ሎቱ፡ Esth. 6, 1; c. በቅድመ፡ prs.: Hen. 89, 63; 2 Esr. 4, 23; c. ውስተ፡እዝነ፡ Jer. 43, 6. 10. β) *studere literis,* μελετᾶν: አንብብ፡መጽሐፎ፡ Sir. 6, 37; Ps. 1, 2; c. በ፡ Ps. 118, 70. c) *meditari* (הָגָה), μελετᾶν, በአንብቦትየ፡ Ps. 38, 4. 76, 5. 118, 16; አነብብ፡ለከ፡ ἐμελέτων εἰς σέ Ps. 62, 7. 2) *loqui facere* a) *loquendi facultatem restituere* vel *praebere:* ለበሃማን፡ያነብቦሙ፡ Marc. 7, 37. b) *verba suggerere* alicui, *inspirare, dictare,* c. Acc. prs. et rei Marc. 13, 11; Asc. Jes. 4, 21. c) *proclamare, praedicare* publice, alqm vel alqd, c. Acc. Matth. 26, 13; Did. ed. Platt p. 106 lin. 5.

ተነበ፡ III, 1 1) *recitari* a) *cantando; hymno celebrari:* እምነግህ፡ይትነበብ፡ቅድሳቱ፡ ἀπὸ πρωῒ ἠχεῖν τὸ ἁγίασμα Sir. 47, 10. b) *legi, praelegi:* በእንተ፡ጸሎት፡ዘይትነበብ፡ዲበ፡ማይ፡ (super aquam baptismatis) Did. 40; ኵሉ፡መከናት፡ዘተነበት፡ውስቴታ፡ዛቲ፡ጸሎት፡ Kedr f. 16. 17; Lit. 161, 3. 162, 2; c. በቅድመ፡ Hen. 89, 71. 97, 6; Sx. Teq. 9; ዘተነበ፡ቅድመ፡ንጉሥ፡ 2 Par. 34, 24. 2) *enuntiari, dici:* ዘኢይትነበብ፡ τὰ ἄδηλα, *ineffabilia* Ps. 50, 7.

ተናበበ፡ III, 3 *colloqui, sermonem conferre;* 4 Esr. 4, 23 var.; c. Acc. prs.: ተናገሮ፡ወተናበቦ፡ Enc. Haml. 3; c. ምስለ፡ prs.: እስመ፡መላእክት፡ተናበቡ፡ምስለ፡አይሁድ፡ οἱ ἄγγελοι ὡμίλησαν τοῖς Ἰουδαίοις Chr. ho. 1; c. Acc. vel በ፡ vel በእንተ፡ rei et c. በበይናት፡ pers.: ተናበቡ፡በበይናቲሆሙ፡ብዙኀ፡ተስእሎታተ፡ወአውሥኦታተ፡ Cyr. f. 3; ኢይትናበቡ፡በበይናቲሆሙ፡በነገረ፡ስላቅ፡ወኀፍረት፡ F. N. 10, 6; Org. 4. a) *dicere contra* alqm i. e. *accusare* eum: መንፈስ፡እግዚ"፡ይትናበብ፡በላዕሌከ፡ Macc. f. 25. b) *dicere pro* aliquo i. e. *causam defendere* alcjs, *patrocinari,* παρακαλεῖσθαι, c. በእንተ፡ clientis Deut. 32, 36; Ps. 89, 15. 134, 14; Org. 6; poetice c. dupl. Acc. *patrocinando impetrare* alicui alqd: ተናበብዮ፡ዳኅና፡ (incolumitatem ei impetra) Lud. ex Enc. Mij. 3. c) in genere: *loqui, dicere* (sc. ad alios; sicut ተናገረ፡), ut: ኢይደሉ፡ለባሕታዊ፡ተናብቦ፡ቃለ፡ስርግው፡ Phlx. in epilogo.

ንቡብ፡ part. *recitatus, lectus,* Lud. sine auct.

ንባብ፡ (raro ንበብ፡ ut Matth. 10, 14 rom.; Lud.), subst., plerumque m., 1) *loquela, sermo:* **ንባበ፡ አፉሆሙ፡** Kuf. 23; Prov. 4, 4. 20 (ῥῆσις); **ተወከፍ፡ ንባበ፡ ዚአየ፡** (λόγους) 4, 10; **ድምፀ፡ ንባበሙ፡** Sap. 1, 9; Koh. 5, 6. 10, 12. 20; 4 Reg. 19, 4; **ንባብ፡ ዕሩቅ፡** ῥῆμα ἀργόν Matth. 12, 36; **በአብዝኆ፡ ንባበሙ፡** πολυλογίᾳ (*multiloquio*) 6, 7; **ንባበ፡ እግዚ"፡** Kuf. 8. a) sermo i. e. *rumor* Kuf. p. 70. b) i. e. *eloquium*, λαλιά **ንባብኪ፡ አዳም፡** Cant. 4, 3. c) id quod dicitur in oratione, *summa, argumentum:* **ንባበ፡ ኵሉ፡ ነገር፡** Koh. 12, 13; **ዘንተ፡ ንባበ፡ ኀለዩ፡** (ταῦτα ἐλογίσαντο) Sap. 2, 21. d) *causa:* **ዘይቀውም፡ ለንባብ፡** (v. **ለነቢብ፡**) **ባዕድ፡** ὁ προεστὼς ἀλλοτρίας κρίσεως Prov. 26, 17. e) **ቀዳሚ፡ ንባብ፡** *pracfatio*, Lud. auct. Greg. 2) *loquendi facultas* et *ratio* (λόγος, Vernunft): Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; **ሕፃናት፡ እለ፡ አልቦሙ፡ ንባብ፡** παῖδες ἀλόγιστοι Sap. 12, 25.

ንብት፡ n. act. *lectio, oratio:* **በተሊወ፡ ንብቱ፡** ἐπὶ τῷ ὕφει τῆς ἀναγνώσεως Epist. Euseb. ad Carp. in N. T. rom.; **በመትልወ፡ ንብቱ፡** *secundum tenorem lectionis* (vel *orationis*) *ejus*, Herm. p. 110.

ነባቢ፡ n. ag., fem. **ነባቢት፡**, Pl. m. **ነባብያን፡** 1) *loquens*, ut: **ነባብያን፡ ሐሰት፡** 1 Tim. 4, 2 Platt; **ልሳን፡** est **ነባቢት፡ ዘታወጽእ፡ ቃለ፡** (die Sprecherin) Fal. f. 9. a) *orator, praedicator* (‚ubi de scriptis agitur: *auctor*): Enc. Genb. 17 (Lud.); **ሰላም፡ ለአሞጽ፡ ነባቤ፡ ቃሉ፡ ለኤሎሄ፡** (qui verbum Dei praedicavit) Enc. Pag. 5; **ነባቤ፡ ድርሳን፡** (*praedicator* vel *auctor homiliarum*) Enc. Jac. 29; crebro **ነባቤ፡ መለኮት፡** *theologus*, epitheton Joannis Apostoli, Sx. Masc. 29; Marci, Lit. 160, 4; Gregorii Nazianzeni, Haim. Ab. b) *locutor*, α) *loquax, garrulus, multiloquus*, πολύλαλος Herm. p. 43. β) *linguatus* idemque vel *rixosus* vel *obtrectator*, γλωσσώδης Prov. 21, 19; Ps. 139, 12; Sir. 8, 3. 9, 18; **ብእሲት፡ ነባቢት፡** 25, 20; **ልሳን፡ ነባቢት፡** γλῶσσα τρίτη 28, 15; Kid. f. 17. 20. γ) *gloriosus, jactabundus, magniloquus, vaniloquus:* **ብእሲ፡ ነባቢ፡ ወመስተሐቅር፡** κατοιόμενος καὶ καταφρονητής Hab. 2, 5; ἀλαζών Prov. 21, 24; 2 Tim. 3, 2. 2) loquendi facultate et ratione praeditus i. e. *intelligens, rationalis, rationabilis:* **ነባብያን፡** φρόνιμοι 2 Cor. 11, 19; **ቅኔ፡ ነባቢ፡** λατρεία λογική Rom. 12, 1 Platt; 1 Petr. 2, 2 Platt; F. M. 29, 3; Lit. 161, 2. 4; Christi **ሥጋ፡ ማሕየዊ፡** et **ደም፡ ነባቢ፡** Lit. Epiph.; **ነፍስ፡ ነባቢት፡** Lit.; **ገነት፡ ነባቢት፡** hortus λογικός, Org.

አንባቢ፡ n. ag. (II, 1) 1) *lector:* **አንባብያኒሁ፡ ለዝንቱ፡ መጽሐፍ፡** N. T. rom. f. 28, 4; Catal. Bibl. Bodl. p. 74; Phlx. in subscr.; Ssal. Req. 2) *anagnostes:* **አናጕንስጢስ፡** exponitur **አንባቢ፡** F. N. 8.; Cyr. f. 1.

ምንባብ፡ subst., Pl. **ምንባባት፡** *locus lectionis* a) *pulpitum anagnostae:* **ምንባበ፡ መጻሕፍት፡ ይኩን፡ እቱተ፡ ሕቀ፡ እምሥዋዕ፡** Kid. f. 6. b) *lectio, pericope*, crebro in titulis N. T. rom., ut: **በሕፃናት፡ ምንባብ፡** *lectio in festum infantium* Matth. 2, 13. 6, 1 al., et in aliis libris, ut: **ተፈጸመ፡ ምንባብ፡ ዘወርኀ፡ ስኔ፡** Sx. Sen. 30; **መጻሕፍት፡ ምንባብ፡** *libri qui publice leguntur* Lit. 164, 4; **አርእስተ፡ ምንባባት፡** περικοπαί Epist. Eus. ad Carp. (in N. T. rom.); **አርእስተ፡ ምንባብ፡ ዘይትነበብ፡ ላዕለ፡ ምውታን፡** Genz. f. 56.

ንብቲራ፡ n. prgr. sc. νιπτήρ in Acc. i. e. *pelvis*, (*pelluvium, malluvium*), Joh. 13, 5; **ንብቲራ፡ ወውስቴታ፡ ማይ፡** Phlx. 129; F. N. 14; M. M. f. 93; Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.:* **ንብቲራ፡ ብ፡ ብርት ።**

ነብዐ፡ I, 1 [נָבַע ܢܒܰܥ نَبَعَ *scaturivit*] i. q. **አንብዐ፡**; in Cod. Abb. LV Jer. 26, 5 occurrit **ይነብዑ፡** pro **ይነትዑ፡**

አንብዐ፡ II, 1 1) *lacrymari, illacrymari:* **አነብዕ፡ እመ፡ ርኢኩ፡ ሰብአ፡ ሕሙመ፡** Job 30, 25; **ታነብዕ፡ ዐይን፡** Sir. 34, 13; **ያንብዓ፡ አዕይንቲክሙ፡** Jer. 9, 18; **አንብዐ፡ ታነብዕ፡ ዐይንየ፡** 13, 17 var.; Jsp. p. 334; **ኢታንብዕ፡** Hez. 24, 16; Joh. 11, 35; **አንብዐ፡ በመንፈሱ፡** (ἐνεβριμήσατο) 11, 33. 38 rom. 2) *lacrymari facere:* **ዐይኖ፡ ያነብዕ፡ ለከ፡ ጸላኢከ፡** Sir. 12, 16.

አንብዕ፡ subst., plerumque m., Pl. **አናብዕ፡** (quamquam raro occurrit, ut Enc. Jac. 6), *lacryma* et *lacrymae*, Ps. 6, 6. 41, 3. 125, 6; Jes. 25, 8. 38, 5; **ፈልፈለ፡ አንብዕ፡** Jer. 9, 1; **ይውሕዝ፡ አንብዕ፡** 13, 17. 14, 17; Thren. 1, 2. 2, 18; Mal. 2, 13; Koh. 4, 1; Job 7, 11 (v.). 17, 7; **ዘደጎጸ፡ ዐይኖ፡ ያወርድ፡ አንብዐ፡** Sir. 22, 19. 32, 18; Hen. 95, 1; Act. 20, 19. 31; 2 Tim. 1, 4; **በአንብዕ፡ ውዑይ፡** (mit heißen Thränen) Chr. Ta. 31.

አንበዘ፡ *deficere animo* vid. sub **ዐንበዘ፡**

ነቢይ፡ subst., m., Pl. **ነቢያት፡**, passim **ነብያት፡** [נָבִיא ܢܒܺܝܳܐ نَبِيٌّ] 1) *propheta*, Num. 12, 6; Deut. 13, 2. 18, 15; Jud. 6, 8; 1 Reg. 9, 9; Matth. 11, 9. 14, 5. 21, 26; Luc. 7, 39; Ps. 104, 14; Jes. 29, 10; Jer. 2, 30. 4, 9. 14, 13 (v. **ነብያት፡**). 23, 13 seq.; Thren. 2, 14 (v. **ነብያት፡**); 4 Reg. 10, 19; Hez. 13, 4 seq.; Sir. 36, 20; 4 Esr. 7, 34; Hebr. 11, 32; al.; **ሐሳዊ፡** vel **ሐሳዌ፡ ነቢይ፡** *pseudopropheta* Jer. 6, 13; **ሐሳውያን፡ ነቢያት፡** 2 Petr. 2, 1; 1 Joh. 4, 1; **ውሉደ፡** vel **ደቂቀ፡ ነቢያት፡** *prophetarum filii* i. e. *discipuli* Asc. Jes. 6, 3; 3 Reg. 20, 35; 4 Reg. 2, 3. 5, 7; **ዐሠርቱ፡ ወክልኤቱ፡ ነቢያት፡** οἱ δώδεκα προφῆται Sir. 49, 10; **፲ወ፪ደቂቀ፡ ነቢያት፡** *duodecim prophetae minores* Sx. Nah. 30; Haml. 13; **፲ወ፪ደ"፡ ነቢያት፡ ንኡሳን፡** Haml. 4. 2) Pl. **ነቢያት፡** in antiquioribus, **ናብያት፡** et **ኖብያት፡** in recentioribus codicibus (quae nominis pronuntiatio novata videtur, ut a **ነቢያት፡** *prophetae* melius distinguatur): *nuntii* i. e. *res nuntiatae* vel *res gestae, quae memoriae proditae sunt, historia:* **ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ነቢያት፡** (v. **መ"፡ ኖብያቲሆሙ፡ ለነገሥተ፡ ይሁዳ፡**) 3 Reg. 14, 29, vel **ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ነቢያት፡ መዋዕሊሆሙ፡ ለነገሥተ፡ ይሁዳ፡** 15, 7. 23. 31. 16, 5. 14. 20. 27; 4 Reg. 1, 18. 8, 23 (**ው"፡ መ"፡ ነቢያቲሆሙ፡ ለነገሥተ፡ ይሁዳ፡**); 10, 34. 13, 8. 12. 14, 15. 18. 28. 15, 6. 11. 15. 21. 31. 36. 16, 19. 20, 20. 21, 17. 25. 23, 28; 1 Esr. 1, 35. 40. 2, 18. 6, 20; **ውስተ፡ መጻሕፍት፡** (**ነቢያት፡** vel) **ኖብያት፡ ዘአበዊከ፡** 2 Esr. 4, 15. 19. 6, 1. 22, 23; **አሐዱ፡ መካን፡ ኀበ፡ ዐፀዉ፡ ኖብያተ፡** (v. **ነቢያተ፡**) τόπος εἰς ἐν ᾧ ὑπεμνηματίστο 1 Esr. 6, 22; Esth. ap. 1; Esth. 2, 23; **መጻሕፍተ፡ ተዝካር፡ ዘኖብያት፡ ዘመዋዕለ፡ ትካት፡** 6, 1.

ነቢይት፡, nonnumquam **ነቢት፡** (Luc. 2, 36 Platt; 4 Reg. 22, 14 var.) et **ነቢየት፡** (Jud. 4, 4 F) et **ነቢእት፡** (Luc. 2, 36 rom.), subst., fem., *prophetissa* Jud. 4, 4; 4 Reg. 22, 14; 2 Esr. 16, 14; 2 Par. 34, 22; Jes. 8, 3 var.; Luc. 2, 36; Apoc. 2, 20; **ሴብላ፡ ነቢይት፡ ዚአሆሙ፡ ለዕልዋን፡** *Sibylla prophetissa infidelium*, Did. 25.

ኖብያት፡ vid. sub **ነቢይ፡**

ነቢያዊ፡ adj. rel., *propheticus*, fem. **ነቢያዊት፡** *prophetica, prophetissa:* ብእሲት፡ነቢያዊት፡ (v. ነቢይት፡) Jes. 8, 3; Ex. 15, 20; ሴቴንዋ፡ነቢያዊት፡ Sx. Hed. 2.

አንበየ፡ II, 2 (denom.) 1) *prophetam constituere* alqm: ለሐጌ፡ነቢይ፡ዘአንበይኮ፤ትርሲተ፡ቤት፡ዘአርአይኮ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *prophetare:* ሆሴዕ፡ተንበየ፡በእንተ፡ሃይማኖቶሙ፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡ወአንበየ፡ወይቤ፡ Sx. Jac. 26.

ተንበየ፡ III, 2 1) *prophetam agere, se talem simulare*, Lud. e Syn. 2) *prophetam fieri, prophetare, vaticinari:* Luc. 1, 67; Matth. 7, 22; ፈጸሞ፡ተነብዮ፡ 1 Reg. 10, 13. 19, 20 seq.; ተንበይ፡ Am. 7, 12; Joel 3, 1; Jer. 11, 21. 14, 13. 23, 25 seq.; 36, 26; Sir. 46, 20. 47, 1; 2 Esr. 5, 1; ቃለ፡ትንቢት፡እንተ፡ተንበየት፡ ἡ ἄνωθεν ψῆφος Cyr. ad Th. f. 10; c. c. Acc. rei: ይትኔበዩ፡ዐመፃ፡ Jer. 5, 31. 32, 16. 34, 8. 11; ይትኔበዩ፡ሕስወ፡ Sap. 14, 28; c. በ፡ rei, ut: ይትኔበዩ፡ለክሙ፡በሐሰት፡ Jer. 34, 12; ተንበየ፡በትንቢት፡መለከታዊት፡ Sx. Jac. 15; c. ለ፡ prs. *alicui:* ተንበይ፡ሎሙ፡ዘ፡ነገረ፡ Jer. 32, 16. 34, 8; Hez. 11, 4. 13, 17; c. ላዕለ፡ prs. *contra:* Hez. 4, 7. 29, 2. — Inf. ተነብዮ፡ vel ተነብዮት፡ a) *charisma* vel *munus prophetiae:* ተለዎ፡እምነ፡ሙሴ፡ተነብዮት፡ Sir. 46, 1. b) *prophetia, vaticinium* et *vaticinia:* ነቢያት፡እለ፡ያወፅኡ፡ተነብዮ፡ልሳኖሙ፡ Jer. 23, 31; Sir. 24, 33; ትሜህር፡ተነብዮት፡ 39, 1; 1 Tim. 1, 18; 2 Petr. 1, 20; Apoc. 22, 7.

ተነባዪ፡ n. ag. *prophetiae operam dans, prophetans:* ብእሲ፡ተነባዪ፡ Jsp. p. 377.

ትንቢት፡ subst., m. et fem., Pl. ትንቢታት፡, etiam ትንብያት፡ *prophetia, vaticinium, prophetae liber:* ነበበ፡በትንቢት፡ Kuf. 8; መንፈሰ፡ትንቢት፡ Kuf. 31; ወይነግሩ፡በትንቢቶሙ፡ Sir. 44, 3; ሶበ፡ሰምዐ፡ዘንተ፡ትንቢተ፡ 2 Par. 15, 8; Asc. Jes. 1, 6. 6, 5; Matth. 13, 14; በእንተ፡እላ፡ራእያት፡ወትንቢታት፡ Asc. Jes. 11, 41; እንዘ፡ታነቡ፡ወትጼልዩ፡እምነ፡መዝሙራት፡ወትንቢታት፡ወኦሪት፡ F. N. 19; Deus ፈጸመ፡ትንብያተ፡ Lud. e Ssal. Req.

ነበጠ፡ inus., arab. نَبَطَ *scaturivit, emanavit*; hinc Lud. repetiit **አንበጣ፡**, „quia locustae e terra quasi emanant" vel prorepunt, assentiente Ges. in thes. p. 256.

አንበጣ፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. **አናብጥ፡** [amh. id.] *locusta, locustae* (sec. Lud.: locusta aethiopica maxima; vid. Lud. hist. Ae. I, 13 n. 16, et Harris II. Anh. p. 38); a) sing., Lev. 11, 22; Koh. 12, 5; Ex. 10, 19. b) coll.: Ex. 10, 4 seq.; Deut. 28, 38; Kuf. 48; Jud. 6, 5; 3 Reg. 8, 37 (βροῦχος); 2 Par. 6, 28; Jes. 33, 4. 40, 22; Jer. 26, 23. 28, 14; Joel 1, 4. 2, 25; Am. 7, 1; Nah. 3, 15; Prov. 24, 62; Ps. 77, 51. 104, 32; 2 Par. 7, 13; Sir. 43, 17; Judith 2, 20; Sap. 16, 9; Apoc. 9, 3. 7; Marc. 1, 6; Matth. 3, 4; Clem. f. 249. c) Pl. Num. 13, 33; Apoc. 9, 7 Platt. — Aliae locustae species sunt ደጎብያ፡, አናኵዕ፡.

ነበጽራው፡ vid. sub **ነበርጻው፡**

ነት፡ subst., m., *coccum, coccinum, textile coccineum*, nonnisi in Exodi libri quadam parte (ab alio interprete translata) occurrit: Ex. 25, 4 (vid. annot.). 26, 1, 31. 36. 27, 16. 28, 5. 8. 15. 29. 31, 4; in reliquis Pentateuchi partibus usurpatum est ለይ፡ q. v. [Primitus in genere *textile* — coll. ⲠⲀⲦ —, deinde *speciem quandam textilium* significasse videtur, Abyssinis ab alia gente, probabiliter ab Aegyptiis petitam. Unde nescio an conjicere liceat, etiam nomen illud obscurum ለይ፡, de quo supra c. 54 fusius disputavi, non a colore sed e certo texendi (ለወየ፡) genere petitum esse nec primitus quidquam aliud nisi *textilium speciem* quandam significasse.].

ነተነ፡ inus., ut videtur, proprie *tendere* [cfr. יָתַן נָתַן مَتَنَ (መትን፡) ቶታን፡ቴን፡].

አስተንተነ፡ IV, 1 1) *intente* vel *assidue occupatum esse* re vel *versari in* ea (an: *se dedere* rei?), c. c. በ፡ rei: ባርክ፡ዲበ፡እለ፡ያስተነትኑ፡በዕጣን፡ወቍርባን፡ Lit. 164, 4 [Lud. hoc verbum a נָתַן repetiit et perperam *obtulit liberaliter* interpretatus est]; c. ለ፡ et Infin.: ለተልእኮ፡ምሥዋዕ፡ዘጽህቀ፡ወዘአስተንተነ፡ Enc. Sen. 18; c. Acc. rei: semper vigilantes et precantes እንዘ፡ያስተነትኑ፡ኩነቶሙ፡ዘኀለፈ፡ወለዘኒ፡ይመጽእ፡ (fortwährend mit ihrem früheren und künftigen Zuſtand ſich beſchäftigend) Gad. Kar. 2) *assidue intentum* in alqd vel *occupatum* re *tenere* alqm, ut animum: እለ፡ይገብሩ፡ትርፍተ፡በሥጋቲሆሙ፡ባሕቲቱ፡ወኢያስተነትኑ፡ነፍሳቲሆሙ፡ውስተ፡ተጋድሎተ፡ኀሊናት፡ኢይበጽሑ፡ኀበ፡ንጽሐ፡ልብ፡ Phlx. 186.

ናታኒም፡, **ናቴኒም፡**, **ናታናውያን፡**, **ናቲናዊያን፡**, **ናትና"፡** n. prgr. ναθινίμ i. e. נְתִינִים (Deo *data* vel *subdita*) *mancipia templi*, 2 Esr. 2, 70. 7, 7. 8, 20. 17, 72.

ነትዐ፡ I, 1 [נָטָה et *tetendit, expandit,* et *inclinavit, deflexit*; نَطَّ et *extendit* et *abiit, fugit*; ܢܛܐ *inclinavit* lanx librae] Subj. **ይንታዕ፡**, *nutare, inclinari in fugam* (weichen), *fugere:* ከመ፡ይስተዩ፡ወይንትዑ፡ወይመምዑ፡እምገጸ፡ኩናት፡ (ἐξεμοῦνται) Jer. 32, 2; ወይነትዕ፡ሰብእ፡ይእቲ፡ብሔሮ፡ καὶ ἄνθρ. — διώξεται Jes. 13, 14; ነትዑ፡ ἔκλινεν ὁ πόλεμος 1 Reg. 4, 2; φεύγειν Lev. 26, 17. 36; Deut. 28, 7; Jos. 8, 6. 15. 10, 11; Jud. 20, 42; ነትዑ፡ወጐዩ፡ 20, 45; 1 Reg. 14, 22. 23, 5; Jer. 26, 5; ከመ፡ዘይነትዕ፡በውስተ፡ቀትል፡ Sir. 40, 6. — *Voc. Ae.:* ጐየ፡ነፈጸ፡ (sic) ተድኅለ፡ነትዐ፡ብ፡ሸሸ ።

አንትዐ፡ II, 1 *in fugam conjicere, fugare,* Lev. 26, 8. 17; Deut. 1, 44. 9, 3; Jos. 7, 4; አንትዐ፡አዕራረ፡ Chr. Ta. 27; አንትዕዎሙ፡ወተለውዎሙ፡ Jsp. p. 275. 292. 355.

አንታዒ፡ n. ag. *in fugam conjiciens*, d'Abb. e suo Cod. CXLV.

ነትዕ፡ subst., Pl. አንትዕት፡, *tentorium, operimentum tentorii* [coll. نِطْعٌ, نِطَاعٌ]: አንትዕት፡ዘማእስ፡ (διφθέραι δέρματα) Ex. 39, 21. — *Voc. Ae.:* አንትዕት፡ዘ፡ነቶች፡ (v. ነትአች፡).

ኖትያዊ፡ *nauta* vid. sub literis **ነወተ**.

ነተገ፡ et **ነትገ፡** I, 1 [נָתַק *avellit*; نَتَكَ نَتَقَ نَتَحَ quibus extrahendi et detrahendi vis inest; ܢܬܓ *detrimento affecit*] Subj. **ይንትግ፡** 1) ነተገ፡ *detrahere, demere,* c. እምነ፡, Ex. 30, 15 in F; Deut. 4, 2; እምውስቴቶሙ፡ኢይትከሀል፡ነቲግ፡ Koh. 3, 14. 2) ነተገ፡ et ነትገ፡ a) *decrescere, imminui, deficere, exhauriri, exarescere:* ነትገ፡ማይ፡ (v. ነተገ፡) κεκόπακε τὸ ὕδωρ Gen. 8, 8. 7 var.; ኢነተገ፡አንብዕየ፡ οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων Act. 20, 31; ለዘነትገ፡ትክቶሃ፡ M. F.; መዋዕል፡አኀዙ፡ይንትጉ፡እም፲ወ፱ኢዮ"፡ Kuf. p. 84; አልቦ፡ዘይዌስክ፡ዘእንበለ፡ዘይነትግ፡ *nihil accrescit quod non decrescat*, Chr. Ax. b) *deficere, desistere, desinere, cessare*, absol.: እንበለ፡ትንትጊ፡ Sx. Genb. 6 Enc.; ዘርእ፡ወማእረር፡ኢይንትግ፡ Kuf. p. 24; c. Acc. Inf. ኢይንትግ፡ (v. ያንትግ፡) ፈሪየ፡ Jer. 17, 8; c. እምን፡ rei Hen. 23, 2; ኢነትጉ፡እምአርዐት፡ቅኔ፡ Kuf. p. 137. c) *absumi* Gal. 5, 12 Platt.

አንተገ፡ II, 1 1) a) *imminuere, deminuere*, c. Acc. ejus, quod minuitur, ዘኢያንትግ፡ትእዛዘ፡እግዚ"፡ Clem. f. 86. b) *demere, detrahere, omittere*: አልቦ፡ከመ፡ያንትጉ፡ οὐκ ἔστιν ἐλαττῶσαι (opp. προςϑεῖναι) Sir. 18, 6; ይሜህሩ፡ካልአ፡ወያነትጉ፡ወይዌስኩ፡ Kid. f. 37; c. እምን፡ ejus, quod minuitur: ኢታንትግ፡እምኔሁ፡ቃለ፡ Jer. 33, 2; Deut. 4, 2 var.; Ex. 30, 15; ዘወሰክነ፡ወዘአንተግነ፡ N. T. rom. f. 157, 2. 2) *intermittere, cessare, desinere*, Kuf. p. 24; ወታንትግ፡ዘቲ፡መቅሠፍት፡እምሕዝብየ፡ παύσεται 1 Par. 21, 22; c. c. Acc. rei vel Inf.: ኢታንትግ፡እከየ፡ላዕለ፡ሰብእ፡ (sic diabolus homini suadet) Clem. f. 226; አንተጉ፡እንከ፡ሐኒጸ፡ሀገር፡ Kuf. 10; Jer. 17, 8 var.; Luc. 7, 45; Eph. 1, 16; c. እንዘ፡, ut: እለ፡ኢያነትጉ፡እንዘ፡ይሴብሑ፡ Kid. f. 4; c. እምን፡ rei Hen. 23, 2 var.

ተነትገ፡ III, 1 *deminui, decrescere*, de aqua Gen. 8, 1. 5. 7. 11; de febri, Lud. sine auct.

ንቱግ፡ part. 1) *demtus, exemtus*: Filius ኢንቱግ፡ወኢብዑድ፡እምህላዌ፡አቡሁ፡ M. M. f. 2; ከመ፡ኢይኩኑ፡ንቱጋን፡እማኅበር፡ Enc. Masc. 11. 2) is de quo quid demtum est, *mancus, imperfectus*: ንቱጋን፡ (v. ንትጋ፡) ይከውኑ፡ ἀτέλεστα Sap. 3, 16; Hen. 77, 2; እግዚ"፡ደለወከ፡ወረከበከ፡ሕጹጸ፡ወንቱገ፡ (sec. Dan. 5, 27) Jsp. p. 275; አከ፡መፍትው፡ከመ፡ንኅድግ፡ቤተ፡እግዚ"፡ሕጹጸ፡ወንቱገ፡ p. 330; ኩኑ፡ምሉኣነ፡ወአከ፡ንቱጋነ፤ኩኑ፡ፍጹማነ፡ወአከ፡ሕጹጻነ፡ Genz. f. 154.

ንትግ፡ subst. i. q. ንትጋ፡, ut: Deus Adamum creavit, ከመ፡ይምላእ፡ስብሓቲሁ፡ውስተ፡ንትገ፡ዚአከ፡ (sc. Satanae, archangeli lapsi) Macc. f. 23.

ንትጋ፡ subst., Pl. ንትጋት፡ 1) *defectus, lacuna*, sensu physico et ethico, ὑστέρημα 2 Cor. 8, 13; Deus Sarae liberis carenti dedit ወልደ፡መላኤ፡ንትጋ፡ Teb. Tab. 20; ኵሉ፡ነገርነ፡ረትዐ፡ (alle unſere Angelegenheiten ſind in Ordnung) ዘእንበለ፡ሕጸት፡ወዘእንበለ፡ንትጋ፡ Jsp. p. 330; ዘእንበለ፡ሕጸጽ፡ወንትጋ፡ Enc. Masc. 3; Ter 22; ethice Phlx. 135 et Pl. ንትጋት፡ Phlx. 152. 2) *intermissio, cessatio*: እንበለ፡ንትጋ፡ *indesinenter* Enc. Genb. 1; Lud. ex Enc. Ter 29; አፍቅርኒ፡እንበለ፡ንትጋ፡ III Sal. Mar. 13; *intermissum* i. e. *intervallum*: ሰላም፡ለበዓለ፡ጌና፡ለዘኢኮነ፡ንትጋ፤እምልደተ፡ክርስቶስ፡ caet., Enc. Tachs. 28.

ንትገት፡ n. act. i. q. ኑታጌ፡ Lud. e Syn.

ኑታጌ፡ subst. 1) *defectus*: Trinitatis personae ኢይትሌዐሉ፡በፍድፋዴ፡ወኢየሐጽጹ፡በኑታጌ፡ M. M. f. 52; ኢሀሎ፡ኑታጌ፡ስብሐት፡ላዕለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ (si cum Patre et Filio comparatur) f. 20; c. c. እምን፡, ut: Apollinaris animam Christi negans ይሜህር፡ኑታጌ፡እምጠባይዕ፡ f. 113. 2) *intermissio*: ሰላም፡ለቁመቱ፡ዘአልቦ፡ኑታጌ፤እስከ፡ተመሰለ፡እግሩ፡ከመ፡እግረ፡ነጌ፡ Enc. Jac. 25. (Lud.: 26).

ትንታግ፡, etiam ተንታግ፡, (m.), Pl. ትንታጋት፡ *titio, torris*, δαλός, Zach. 3, 2; ትንታግ፡ (v. ተንታግ፡) እሳት፡ 12, 6; Am. 4, 11; ተንታጋት፡ (v. ትንታጋተ፡ዕፀው፡) Jes. 7, 4; አዕቢ፡ዕፀወ፡ትንታጋቲሃ፡ Hez. 24, 9; በብዝኀ፡ትንታጉ፡ለእሳት፡ይበዝኅ፡ፍሕሙ፡ Sir. 11, 32.

ነተፈ፡ I, 1 et 2 [ܢܬܦ *traxit, attraxit*, نَتَفَ *traxit, evulsit*; (cfr. נֵתַח *frustum*, נִתַּח *in frusta dissecare*, cum נָתַק نَتَحَ *avulsit, evulsit*)] 1) divellere i. e. *discerpere, dilacerare*: calumniatores, እለ፡ይነትፉ፡በመጥባሕተ፡ልሳኖሙ፡ሥጋ፡ቢጾሙ፡ Reg. Pach.; Christus ዘማእሰረ፡ኀጢአት፡ይኔትፍ፡ተአስረ፡በአጽርቅት፡ (sc. infans) M. M. f. 369. 2) *in frusta dissecare* (נִתַּח), Kuf. 14.

ተነትፈ፡ III, 1 et ተነተፈ፡ III, 2 *divelli, discerpi, dilacerari, dilaniari*: አብድ፡ኢይሜየጥ፡አሣእነ፡እስከ፡ይትነትፍ፡እገሪሁ፡ Fal. f. 44; ይስሐብዎ፡በአሕባል፡እስከ፡ይትነትፍ፡ሥጋሁ፡ Sx. Ter 15; Sen. 4; እስከ፡ይትነትፍ፡መለያልዩሁ፡ Sx. Hed. 18; ወተነትፈ፡ሥጋሆሙ፡ Sx. Haml. 5; እስከ፡ይትኔተፍ፡ሥጋሆሙ፡ M. M. f. 186; በእኩይ፡እንዘ፡ይትነዘነዝ፡ወእንዘ፡ይትኔተፍ፡ወይትኔዘር፡ Kid. f. 41.

ንቱፍ፡ part. *discerptus, laceratus*, Lud. sine auct.

ንትፈት፡ n. act. *discerptio, laceratio*: ንትፈተ፡ሥጋሁ፡በኀጺን፡ Enc. Mag. 6 (in Actis hujus diei: ቀሠፍዎ፡መቅሠፍተ፡ዐቢየ፡ወሠጠቁ፡ሥጋሁ፡በመጥባሕት፡).

ንታፌ፡ subst. *distractio, vellicatio* animi, qui variis sollicitudinibus distentus quasi divellitur, περισπασμός Koh. 2, 23. 5, 13.

ንኅለ፡, rarius ነኅለ፡ (etiam per ሀ et ሐ) I, 1 [significatione respondet هار; etymo ad radices חָלַל ܚܠ خَلَّ حَلَّ, quibus significatus *perforandi* et *solvendi* inest, referendum videtur] Subj. ይንኅል፡, 1) *corruere, collabi, dirui*, de monte: ደብር፡ዘንኅለ፡ወወድቀ፡ ὄρος πίπτον διαπεσεῖται Job 14, 18; de aedificiis, muris, al.: ከመ፡ሀገር፡ዘንኅለ፡ጥቅማ፡ Prov. 25, 28; ንኅለ፡ላዕሌሁ፡አረፍተ፡ጸወንከ፡ Jes. 25, 12; ንኅለ፡ (v. ነኅለ፡) አረፋቲሃ፡ Jer. 27, 15. 40, 4; ንኅለ፡ጠፈር፡ላዕሌሁ፡ Phlx. 81; እምቅድመ፡ይንኅል፡ዝቅጽር፡ሣልሳይ፡ Jsp. p. 360. 333. 2) *ruinis stratum, devastatum esse*, de urbe: አህጉሪሃ፡ይንኅል፡ Hez. 29, 12 (ἠρημωμένων); ንኅለ፡ሀገረ፡መቅደስከ፡ (aliâs መዝበረ፡) Jes. 64, 10.

አንኅለ፡ II, 1 1) *destruere, diruere, subvertere, demoliri*, muros, aedificia al.: Hez. 26, 4; Jer. 28, 58 var.; ያንኅልዋ፡ለጥቅመ፡ሞአብ፡ Jes. 15, 1. 9, 11; አብያተ፡ጸኣልያን፡ያንኅል፡እግዚ"፡ Prov. 15, 25; Job 20, 19; አጽዋነ፡ Thren. 2, 2; ፈቀደ፡ጢጦስ፡ይሖር፡ኀበ፡ቅጽር፡ከመ፡ያንኅሎ፡ Jsp. p. 358; Mich. 5, 10; መሠረታተ፡ 1, 6; Clem. f. 77; አህጉረ፡ Jer. 4, 7; Inf. verb.: አንኂሎ፡አብያተ፡ጣዖታት፡ Sx. Genb. 22 Enc.; trsl.: አንኅሎሙ፡በመዐቱ፡ለጽኑሳን፡ κατέστρεψεν Job 24, 22; አንኅለ፡ሥጋሁ፡በጾም፡ወበጸሎት፡ Sx. Mag. 19. 2) *dejicere*: እምህየ፡አንኅለከ፡ Jer. 29, 17.

ተንኅለ፡ III, 1 *destrui, dirui, subverti*: ariete ተንኅለ፡ምታር፡ዐቢይ፡ (sc. muri) Jsp. p. 358; ቅጽር፡ዘተንኅለ፡ p. 370; ወእምዝ፡ተንኅለት፡ወበድወት፡ (sc. ecclesia S. Petri) Sx. Jac. 1.— *Voc. Ae.*: ተነሥተ፡ተንኅለ፡ዘ፡ፈረሰ፡

ንኁል፡ part. *dirutus, destructus, collapsus*: አረፍት፡ንኁል፡ Ps. 61, 3; አረፋት፡ንኁላት፡ 2 Par. 32, 5; peccatorum meorum montem ከመ፡ጥቅመ፡ባቢል፡ረስዩ፡ንኍለ፡ III Sal. Mar. 24.

ንኅል፡ subst. *destructio, ruina*, Lud. e Cant. Mar.

ንኅለት፡ n. act. et subst. *destructio, ruina:* ንኅለተ፡ቅጽር፡ Jsp. p. 298. 357. 359; ከመ፡ያርሕቡ፡ውእቱ፡ንኅለት፡ p. 358.

ንኅረ፡ I, 1 [נָחַר ܢܚܰܪ نَخَرَ نَعَرَ خَرَّ خَرْخَرَ, vid. etiam ሕንቅርት፡] *sonum emittere per nares, rhonchissare, stertere:* ኖመ፡ወንኅረ፡ Jon. 1, 5.

ምንኁር፡ vel **መንኁር፡** (Lud. መንኅር፡ emendare voluit) subst. 1) *antlia, haustrum* [cfr. نَاعُورَةٌ, ܢܳܥܽܘܪܳܐ] ከመ፡መንኁር፡ v. ምንኁር፡በእኩ፡ውስተ፡ገነት፡ (ὑδραγωγός) Sir. 24, 30. 2) *follis*, Th. Petr. ad Jon. 1, 5. — *Voc. Ae.* (ad Sir.): ምንኁር፡ዘ፡ፋፋታ፡ (v. ፈፍሐት፡)ምንጭይሂ፡ይ፡; *aliud:* ውሒዝ፡ምንኁር፡ፈለግ፡ተከዚ፡ዘ፡ፈሳሽ።

ንንዶራት፡ n., ut videtur, peregrinum et corruptum, sive *pedicae, compedes* sive *pondera* a pedibus suspensa: አዘዘ፡ይደዩ፡ውስተ፡ክሣዶሙ፡ጋጋተ፡ወንንዶራተ፡ውስተ፡እገሪሆሙ፡ወይሰድዎሙ፡ውስተ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡ Sx. Tachs. 12.

ነነዌ፡ 1) n. pr. urbis *Ninive.* 2) In Computo ecclesiastico *Ninive* significat Dominicam proximam ante Septuagesimam ecclesiae Romanae (vid. Scaliger p. 699); Abush. 27; Lud. comm. hist. p. 386; al.

ንእሰ፡ I, 1 [amh. አነሰ፡; نَزَّرَ *parvum effecit;* hebr. נַעַר *puer*, Ewald Lehrb. der hebr. Sprache, VI Ausg. 1855 p. 66; distinguenda ab hac radice videntur نعس نقص נרשׁ אנשׁ, quae potestatem *imbecillitatis* habent] (*parvum*) *minorem* vel *minimum esse* vel *fieri, minui:* ዘይንእስ፡ ὁ μικρότερος Matth. 11, 11 Platt; ዘይንእስ፡ብርሃን፡ ὁ φωστὴρ ὁ ἐλάσσων Gen. 1, 16; 1 Reg. 9, 21; ንእሰት፡መንፈስነ፡ Hen. 103, 9; c. c. እምነ፡, ut Marc. 4, 31; እምኵሉ፡አዕዋፍ፡ትንእስ፡ንህብ፡ Sir. 11, 3; ኵሉ፡እኪት፡ትንእስ፡እምእኪት፡ብእሲት፡ 25, 19; vel c. Acc.: ዘይንእሶ፡ *qui eo minor est* Matth. 11, 11 rom. a) natu, annis: እኅትክን፡እንተ፡ትንእስ፡ νεωτέρα Hez. 16, 46; Gen. 19, 31 seq.; Matth. 2, 16; Luc. 15, 12; ውእቱ፡ይንእስ፡እምነ፡እኁሁ፡ Gen. 48, 14; እለ፡ይንእሳኪ፡ Hez. 16, 61; Gen. 19, 38. 25, 23. b) numero: Hen. 90, 4; ወአፈጸመ፡በሢመቱ፡ዓመተ፡አላ፡ሐይወ፡ዘይንእስ፡እምኔሃ፡ Sx. Mij. 3. c) dignitate (inferior) Hebr. 7, 7; Lud. Comm. hist. p. 502 n. 38.

አንእሰ፡ II, 1 1) *parvum* vel *minorem reddere*, a) (si quid donare vis, da cito,) ወለእመኒ፡አንእስከ፡ዐቢይ፡ውእቱ፡ *etiamsi id* (sc. donum) *parvum fecisti* (i. e. paulum dedisti), *magnum* (multum) *erit*, Fal. f. 57. b) verbis *minuere, extenuare, detrectare:* ኢያዕረፈ፡ያንእስ፡ኀቤሁ፡ነገረ፡አስትሮብሎስ፡ *non desiit res Aristobuli apud eum detrectare*, Jsp. p. 307; አኮ፡ከመ፡ዘንክሕድ፡ወዘናንእስ፡ *non tamquam* (id) *negaturi vel detrectaturi* Kid. f. 36. 2) *inferiorem* vel *minorem aestimare* vel *dicere:* እመቦ፡ዘያንእስ፡አካለ፡ወልድ፡ (sc. Filii nati) እምነ፡ወልድ፡ክቡር፡ (sc. Filii glorificati) በእንተ፡ተሠግዎቱ፡ውጉዝ፡ውእቱ፡ Fid. Jac. Bar.; Lud. comm. hist. p. 505. n. 51.

ተነእሰ፡ (an ተንእሰ፡?) III, 1 *minorem, minimum aestimari:* እምውስተ፡እለ፡ይትነአሱ፡ 4 Reg. 18, 24.

አስተንእሰ፡ IV, 1 etiam **አስተናእሰ፡** IV, 3 1) *parvum, exiguum, parum aestimare* alqd, Num. 16, 9. 13; Jos. 22, 17; ታስተንእሲኑ፡ (v. ታስተና"፡)ዘዘሞኪ፡ Hez. 16, 20. 2) *minorem* vel *inferiorem habere* alqm aliquo: በኑ፡እምኔነ፡ዘያስተንእሶ፡ለወልድ፡እምኂሩተ፡አብ፡ τῆς τοῦ πατρὸς ἡμερότητος κατόπιν ἰέναι τὸν υἱόν, Cyr. c. Pall. f. 95. 3) *humilem reddere*, እንዘ፡ታስተንእስ፡ርእሰከ፡ *te submittens*, Chr. Ta. 30; እስመ፡ታስተንእስ፡ቃለ፡ *quia humilem sermonem profers*, Lud. e Mss. Colb. 4) *exiguam dignitatem attribuere* alicui, *humiliter sentire* de alqo: እሉሰኬ፡አስተናእሱ፡ (v. አስተነአሱ፡)ላዕለ፡ክርስቶስ፡ μικρὰ καὶ οὐκ ἀξιόληπτα φαῖεν ἂν εἶναι Χριστῷ Cyr. c. Pall. f. 85.

ንኡስ፡ part. *parvus, minor:* ዶብር፡ንኡስ፡ Ps. 41, 8; ቀርን፡ንኡስ፡ Dan. 7, 8 seq.; ንእስት፡ሐመር፡ Act. 27, 17 rom.; ኀዋኅው፡ንኡሳን፡ Hen. 36, 2; ላህም፡ንኡስ፡ Gen. 18, 7; ቈናጽል፡ንኡሳን፡ Cant. 2, 15; ሕፃን፡ንኡስ፡ Jes. 11, 8. 6 var.; Asc. Jes. 11, 8; 3 Reg. 11, 17; ፲ወ፪ንኡሳን፡ነቢያት፡ Can. Ap. 55 (76). a) aetate, annis: (*puer, adolescens*) νέος Ex. 33, 11; Num. 14, 23; Gen. 19, 4; νεώτερος Gen. 44, 20; 2 Par. 22, 1; Tob. 1, 4; Jer. 1, 6; ንኡስ፡አነ፡በመዋዕልየ፡አንትሙሰ፡ልሂቃን፡ Job 32, 7; Sir. 51, 13; ንኡሳት፡ *adolescentulae, juvenculae* Tit. 2, 4; 1 Tim. 5, 2. 14; ለንኡሳት፡መበለታት፡ኢይደልዎን፡ሢመት፡ Did. 14. In specie ንኡስ፡ክርስቲያን፡ vel ንኡሰ፡ክ"፡ sunt *catechumeni, audientes, novitioli:* Gal. 6, 6; Const. Ap. 52 al. (vid. etiam Lud. comm. hist. p. 307 n. 24. 25); Chr. Ta. 13; Did. 4. 33; በእንተ፡ንኡሰ፡ክርስቲያን፡እለ፡ይፈቅዱ፡ይጠመቁ፡ Did. 39; ከመ፡ናለብዎሙ፡ለሐዲሳን፡እለ፡ነሥኡ፡ጥምቀተ፡ወናጽንዕ፡አልባቢሆሙ፡ለንኡሰ፡ክርስቲያን፡ Did. 25; quamquam in aliis locis haud satis liquet, annon *neophyti, novitii* (vid. ሐዲስ፡) interpretandi sint, ut Lit. 174, 4; Kid. f. 18. 24; F. M. 4, 2. b) numero: ንኡስ፡መርዔት፡ Luc. 12, 32 Platt. c) ordine, auctoritate, potentia: Matth. 10, 42. 18, 6; ንኡሳን፡ Job 3, 19; ለንኡስኒ፡ወለዐቢይኒ፡ Sir. 29, 23; Jes. 9, 14; Jer. 6, 13. 38, 34. 49, 1. d) vi, momento: ነገር፡ንኡስ፡ 1 Reg. 20, 2. 22, 15; ኀጢአት፡ንእስት፡ F. M. 2, 11.

ነኣስ፡ adj. fem. (a ንኢስ፡ deperdito) *parva, minor:* ንህብ፡እንዘ፡በአካል፡ነኣስ፡ Deg.; ነኣስ፡መርዔት፡ Luc. 12, 32 rom.; in specie: *minor aetate*, i. e. *puella, adolescentula* ወለት፡ነኣስ፡ 4 Reg. 5, 2; 4 Esr. 3, 64; ነኣስ፡ድንግል፡ Org.; Enc. Tachs. 29.

ንእስ፡ subst. 1) *infantia, pueritia, adolescentia, juventus:* νηπιότης Hez. 16, 43; እምንእሱ፡ Sir. 30, 12; Hos. 2, 5; እምንእሶሙ፡ ἐκ παιδίου Jes. 46, 3; νεότης: ኀጢአተ፡ንእስየ፡ Job 13, 26; ብእሲተ፡ንእስከ፡ Prov. 5, 18; እምንእስየ፡ Gen. 48, 15; Matth. 19, 20; Ps. 70, 18; Job 31, 18; Sir. 6, 18. 25, 3. 42, 9; Jes. 47, 12. 54, 6; Jer. 2, 2. 3, 24. 25. 22, 21; በንእሶሙ፡ Job 24, 5. 36, 14; παρϑενία Jer. 3, 4; ዘበኀይለ፡ንእስ፡ተወልደ፡ 4 Esr. 3, 66. 2) i. q. ናእስ፡ *parvitas*, Cyr. c. Pall. f. 87 var.

ናእስ፡(ነኣስ፡ Lit. 160, 3) subst. 1) *parvitas, pusillitas:* ut: doni Chr. Ta. 30; gubernaculi Jac. 3, 4; ne episcopus aliam sedem appetat በእንተ፡ራሕበ፡ብሔር፡ (provinciae vel dioeceseos) ወናእሰ፡ዚአሃ፡ F. N. 5; ናእሰ፡ (v. ንእሰ፡)ነፍሱ፡ μικροψυχία *pusillanimitas*, Cyr. c. Pall. f. 87; ነአሰ፡ልብ፡ Lit. 160, 3; ናእሰ፡ልብ፡ Ssal. Req. 2) *aetas natu minoris* Gen. 43, 33 var.

ነአሳት፡ subst. *ordo* vel *conditio natu minoris* Gen. 43, 33.

ንእስና፡ subst. *infantia, pueritia,* infantis triennis Enc. Ter 15.

መንእስ፡ part., Pl. **መንእሳን፡**, *minor, inferior:* አነ፡ጴጥሮስ፡መንእስ፡በሥጋ፡ወዐዚዝ፡በመንፈስ፡ Clem. f. 150; ደቂቅከሙ፡መንእሳን፡ *natu minores* (opp. መላህቅት፡) Kebr. Nag. n. 72.

ንስቲት፡ (ut videtur pro ንእስቲት፡, terminatione *it* e ንእስት፡ formatum) 1) parvitas i. e. *adolescentia* Lev. 22, 13. 2) *paulum, paululum, aliquantulum,* Christus አሥረቀ፡ንስቲተ፡መለኮቶ፡ *divinitatem suam paulum effulgere fecit* Lit. Orth. a) de spatio: ንስቲተ፡ኀሊፍየ፡እምኔሆሙ፡ Cant. 3, 4; Act. 27, 28. b) de tempore: ነበረት፡ንስቲተ፡ Judith 13, 9 (*paulisper*); Hen. 52, 5; እምድኅረ፡ንስቲት፡ Genz. f. 84. c) ንስቲተ፡ከመ፡ተረፎሙ፡ወይዌግሩኒ፡ *non multum abest, quin* Ex. 17, 4; ኅደግዎ፡እንዘ፡ንስቲት፡ኢይመውት፡ Sx. Nah. 5. α) ንስቲተ፡ *paene,* παρὰ μικρόν Hez. 16, 47. β) በበንስቲት፡ *paulatim, sensim:* Act. 18, 23 Platt; 26, 28 rom.; ኢወሀብኩ፡በአሐዱ፡ጊዜ፡አላ፡በበ፡ንስቲት፡ Org. 3) Adjectivi instar nominibus substantivis apponitur a) *paulum, exiguum:* ንስቲት፡ጥበብ፡ Koh. 10, 1 (cfr. Hen. 63, 1. 6). b) *aliquot, pauci:* አምጽእ፡ንስቲተ፡በለሰ፡ Rel. Bar. c) *parvus, parvulus, pusillus, exiguus,* de rebus: ሀገር፡ንስቲት፡ Koh. 9, 14; Gen. 19, 20; ን"፡መክፈልት፡ μικρὰ μερίς Prov. 15, 16; Hez. 17, 6; 1 Reg. 2, 19; Jac. 3, 5; ንስቲት፡መሶብ፡ Enc. Genb. 6; de animalibus: በግዕት፡ንስቲት፡ 2 Reg. 12, 3; de hominibus (sc. de pueris et feminis): ሕፃን፡ንስቲት፡ Jes. 11, 6 (v. ንኡስ፡); Cant. 8, 8; Kuf. 30. d) de tempore: *brevis,* ከመ፡የሀበሙ፡ዕረፍተ፡ንስቲተ፡ Hen. 63, 1. 6.

ናእት፡ vid. sub ኔአ፡

ንእከ፡ (ነአከ፡) I, 1 [i. q. ንህከ፡] *gemere:* ይንእኩ፡ዲቤሆሙ፡ Hen. 96, 2.

I. **ናእክ፡** subst. *gemitus,* Hen. 102, 5; ኅደገኒ፡ውስተ፡ናእክ፡ ἔταξάς με ἐν ὀδύναις Job 30, 22; (libera me a fletu) ወእምብዙኅ፡ናእክ፡ Ssal. Req.

II. **ናእክ፡** subst. [אֲנָךְ, أُنْكٌ, آنُكٌ, vid. Ges. thes. p. 125 et in ejusdem Appendice p. 71] 1) *plumbum* sive *nigrum* sive *album, stannum,* μόλιβδος et κασσίτερος, Sir. 47, 18; ዐረር፡ወናእክ፡ Num. 31, 22; Hez. 22, 18 seq.; 27, 12; Hen. 52, 8. 65, 8. 67, 4; እብነ፡ናእክ፡ λίϑος κασσιτέρινος Zach. 4, 10; ወአሴስል፡ኵሎ፡ናእክኪ፡ (כָּל־בְּדִילָיִךְ) Jes. 1, 25 vrs. nov. 2) in specie: *perpendiculum plumbeum* (βολίς): ወገሩ፡ናእክ፡ዐረር፡ኀበ፡ባሕር፡ Act. 27, 28 rom.

III. **ናእክ፡** subst., secundum Lud. *macula* vel *pollutio:* ንጽሕ፡ዘእንበለ፡ናእክ፡ወደነስ፡ Ssal. Req. — *Voc. Ae.:* ናእክ፡ብ፡ቀልቀል፡

ንእደ፡ I, 1 [fortasse primitus *extollere,* coll. نَبُؤَ نَتَأَ نَهَدَ, quibus vis *turgendi* et *eminendi* inest] Subj. ይንአድ፡ (etiam ይንእድ፡ 2 Reg. 10, 3 annot.) *laudare, collaudare, (praedicare, celebrare),* ἐπαινεῖν, δοξάζειν, c. c. Acc. pers. vel rei: Ps. 144, 4; 2 Reg. 10, 3; ይንእድዎኑ፡ለጕድብ፡ Jes. 10, 15; ይንእድዎ፡ሎቱ፡ምግባሮ፡ Sir. 13, 23. 21, 15; እንበለ፡ትጠይቆ፡ለሰብእ፡ኢትንአዶ፡ 27, 7; Tit. 2, 10 (κοσμεῖν); Luc. 16, 8; 2 Cor. 9, 2; ርቱዕሰ፡ንንአዶሙ፡ለእልክቱ፡ Chr. Ta. 2; ትንእድ፡ርእሰከ፡ Joh. 8, 13; Hebr. 5, 5; ይንእዱ፡ርእሶሙ፡ከመ፡ዘጠቢባን፡እሙንቱ፡ Herm. p. 97; etiam Sir. 39, 34 si quidem pro (ለኵሉ፡ዕለቱ፡) ይነድእ፡ legitur ይንእዶ፡; c. በ፡ rei: Sir. 9, 17; ለነዳይ፡ይንእድዎ፡በጥበቢሁ፡ 10, 30. 27, 23; ይንእድዎ፡በቱ፡ 30, 2; 1 Cor. 11, 22; 1 Tim. 5, 10; Deg.; vel c. እንበይነ፡ Sir. 10, 30 seq.; እስመ፡ Luc. 16, 8. a) abs. de homine moroso et tetrico: እንዘ፡ኢይንእድ፡ συγκεκυφὼς μελανίᾳ Sir. 19, 26. b) *testimonium bonum reddere* de aliquo: ይንእድዎ፡ ἐμαρτυρεῖτο Act. 16, 2. 22, 12; 1 Tim. 3, 7.

አንአደ፡ II, 1 *laudandum curare* alqm: አኮ፡በአንእዶ፡ (v. በንእዶ፡) አቡከ፡ዘፈነወ፡ዳዊት፡ኀቤከ፡ 1 Par. 19, 3.

ተንእደ፡ III, 1 *laudari (,praedicari, celebrari):* ሰላም፡ለሥዕርተ፡ርእስኪ፡ዘተንእደ፡ጽፍሮሁ፡ለአቡኪ፡በከናፍሪሁ፡ III Sal. Mar. 2; ዘተንእዱ፡በበአስማቲሆሙ፡ Sx. Hed. 22; ኢይኩን፡አሐዱሂ፡ቀሲስ፡ዘኢተንእደ፡በስምዐ፡፫ዕደው፡ F. N. 6.

ንኡድ፡ part. *laudatus, vir bonae et integrae famae,* Lud. auct. Greg.

ንእደት፡ n. act. *laus:* ኀሢሦ፡ክብረ፡ወንእደተ፡በእንተ፡ንጽሑ፡ Can. Sard. 11.

ንኩል፡ part. *titubans (vertigine correptus,* vid. አንከለለ፡): ስኩር፡ወንኩል፡ Lud. e Mss. Colb.

ነከላል፡ vid. sub ከለለ፡

ነከረ፡ rad. inus., cui potestas *peregrini* et *ignoti* infuit, coll. derivatis radicum נכר, ܢܟܪ, نكر.

አንከረ፡ II, 1 1) *peregrinum, novum, insolitum, mirum putare* vel *invenire* alqd vel alqm: ኢታንክርዎ፡ለመከራ፡ μὴ ξενίζεσϑε τῇ πυρώσει 1 Petr. 4, 12; አልቦ፡ዘአንከርክዎ፡ወኢምንተኒ፡ ich habe nichts befremdliches an ihm gefunden 1 Reg. 29, 3. 2) *mirari, admirari;* abs.: Gen. 43, 33; Ex. 28, 36; Ps. 47, 5; Job 21, 5; Sir. 43, 24; Sap. 11, 15; Tob. 6, 18. 11, 15; Jes. 14, 16. 52, 5. 14; Jer. 4, 9; Dan. 3, 24; 4 Esr. 2, 2; Matth. 8, 10. 27; ወዝኒ፡አኮ፡ለአንክሮ፡ 2 Cor. 11, 14; c. c. Acc.: 2 Reg. 16, 11; አንከርዎ፡ዐበይት፡ Job 18, 20; ወያነክርዎ፡ብዙኃን፡ Sir. 11, 13; Jes. 41, 23; Apoc. 13, 3; አንከርኩ፡ዘንተ፡ራእየ፡ Dan. 8, 27; አንከሩ፡ሥና፡ Judith 10, 19. 11, 20; አንክሩ፡መንክረ፡ Hab. 1, 5; ያነክሩ፡ዕበዮ፡ Chr. ho. 22; c. እምነ፡, ut: ኢታንክር፡እምዝንቱ፡ Chr. Ta. 17; Herm. p. 76; Sx. Haml. 10; አንከሩ፡እምድኅነቱ፡ Sx. Haml. 24; Enc. Mij. 20; Jsp. p. 326; አንከሩከ፡በሐውርት፡እምነ፡ፍክሬ፡ቃልከ፡ Sir. 47, 17; vel c. በእንተ፡ Hen. 26, 6; አንከሩ፡በእንተ፡ኵሉ፡ Job 42, 11; ያነክሩ፡በእንቲአሁ፡ብዙኃን፡ Jes. 52, 14 (ἐκστήσονται); vel c. በ፡, ut: አንከረ፡በሕይወቱ፡ Sx. Mag. 14; ኢታንክር፡በምግባር፡ Koh. 5, 7; vel seq. እፎ፡, ut: Gal. 1, 6; አንከሩ፡እፎ፡ገብአት፡ Judith 13, 13; vel seq. እመ፡ 1 Joh. 3, 13; vel seq. ከመ፡, ut: አንከሩ፡ከመ፡ረድአ፡ 2 Par. 26, 15; vel እስመ፡ Joh. 3, 7; Luc. 11, 38. In specie nota phrasin: አንከረ፡ገጸ፡ ἐϑαύμασε πρόσωπον αὐτοῦ (i. e. eum *nimis suspexit* ejusque partibus studuit) Job 22, 8;

አንክሮ፡ገጽ፡ Prov. 18, 5. 3) *respicere, rationem habere, curare:* **ወዓዲ፡ኢያንከረከ፡** Sir. 13, 5; **ኢያንከሩኒ፡** οὐ προςεποιήσαντό με Job 19, 14. 4) *sensu percipere, sentire* sc. si quid novi vel insoliti alicui accidit; **ኢያንክር፡** οὐ μὴ αἰσϑηϑῇ Job 40, 18; **ይእዜ፡ትሬእዩኒ፡ወይእዜ፡ታነክሩኒ፡** αἰσϑηϑήσεσϑε Jes. 33, 11; **ወአንከረት፡ርእሳ፡ከመ፡ሐይወት፡እምደዌሃ፡** ἔγνω Marc. 5, 29. — *Rad. Abb.:* **አንከረ፡ዘ፡አደነቀ፡፡**

ተነክረ፡ III, 1 1) *alienum se praebere* vel *esse, alienari*, Ps. 57, 3. 2) *admirationi esse, mirandum* vel *admirabilem esse* vel *se praebere*, Ex. 15, 21; Ps. 138, 5; **ተነክርኩ፡በአዕይንተ፡ኃያላን፡** Sap. 8, 11; **ይትነከር፡እምኀበ፡መላእክት፡** *cum admiratione suspicitur ab angelis*, Org. 3; **ይትነከር፡ዝንቱ፡እምነ፡ዝኩ፡** *hoc magis mirandum est quam illud*, Chr. Ta. 11. 3) *improbari, reprobari:* **ዘያስተፌግዕ፡ነፍሶ፡ይትነከር፡** καταγνωσϑήσεται Sir. 19, 5.

ተናከረ፡ III, 3 *alienum fieri* vel *esse, alium ab alio* vel *alicui*, c. c. Acc. Ps. 37, 12; **ተናከሩ፡ለሕይወተ፡ክርስቶስ፡** *alienus fuit a vita Christi*, Enc. Sen. 7. a) *aversum esse* alicui, *aversari, repudiare:* **ተናከርዎ፡ለዝ፡ቤት፡** Jer. 19, 4; **ተናክሮ፡እትናከሮሙ፡** ἀντιτάξομαι αὐτοῖς Hos. 1, 6; **ኢይኩንኒ፡ለተናክሮ፡** Jer. 17, 17; **ተናክሮቶሙ፡ለእለ፡ይገብሩ፡ኀጢአተ፡** Job 31, 3. b) *deficere* ab aliquo, *deserere:* **አኀውየ፡ተናከሩኒ፡** ἀπ' ἐμοῦ ἀπέστησαν Job 19, 13; **ኀደግዎ፡ለእግዚ"፡ወተናከርዎ፡** Hos. 5, 7; Kuf. p. 3; Hez. 14, 7. c) *abnegare, renuntiare:* **ከመ፡ንትናከሩ፡ለኀጢአት፡** Tit. 2, 12; **ተናከሩ፡ለዛቲ፡ዓለም፡** Enc. Ter 11.

አስተናከረ፡ IV, 3 *mirum* sive *admirandum* sive *alienum censere* alqd: philosophi **ያስተናክሩ፡ሥነ፡ባህሎሙ፡** τεϑαυμάκασι τὸ καλλιεπές Cyr. c. Pall. f. 65; Photinos **ዘአስተናከሩ፡ለመለኮተ፡ወልድ፡** M. M. f. 56.

ንኩር፡ part. *mirus, mirabilis, admirabilis:* **ወንኩር፡ሥነ፡ላሕያ፡** Jsp. p. 272. 346; **ብርሃን፡ንኩር፡** p. 275; **ንክርት፡ክብር፡** Cyr. c. Pall. f. 78; Sx. Haml. 11; **ንኩረ፡አርአያ፡** *mirabilis figurâ*, Lud. e Mss. Colb.

ነኪር፡ adj., fem. **ነክር፡** et **ነኪርት፡**, Pl. m. **ነኪራን፡**, fem. **ነኪራት፡**, c. **ነክርት፡** (2 Par. 18, 29) 1) *peregrinus, extraneus, alienigena, alienus:* **ብእሲ፡ነኪር፡** Deut. 17, 15; **ምድር፡ነኪር፡** Ex. 2, 22; **ሕዝብ፡ነኪር፡** Sir. 33, 3; **ነኪራን፡አሕዛብ፡** Hez. 28, 7; **ሕዝብ፡ነኪራን፡** Jes. 18, 2; **አንስት፡ነኪራት፡** 2 Esr. 10, 10; Jsp. p. 281; **ካልእ፡ነኪር፡ትምህርት፡** Hebr. 13, 9. Usurpatur a) substantive: **ነኪር፡** Deut. 15, 3. 23, 21; 3 Reg. 8, 41; 2 Par. 6, 32; Ps. 68, 11; Prov. 27, 2; Job 19, 13; Sir. 11, 34. 21, 25; Jes. 43, 12; Kuf. 16; **ፀሩ፡ወነኪሩ፡** Col. 1, 21; **ነኪርት፡** ἀλλοτρία Prov. 5, 10. 7, 5. 23, 33; F. N. 45; **ነኪራን፡** Job 17, 3; Jer. 6, 12; Thren. 5, 2; 3 Joh. 6; *alienae religioni addicti* Lit. 174, 4. b) substantive et collective: Gen. 31, 15, et neutraliter (*peregrinum*), quare statui constructo subjungi solet, ut: **በብሔረ፡ነኪር፡** *in terra peregrini* i. e. *peregrina*, Bar. 3, 10; **ውሉደ፡ነኪር፡** Ps. 17, 49; Kuf. 15; **አማልክተ፡ነኪር፡** Jer. 1, 16; Kuf. 1; Gen. 35, 2; Jos. 24, 23; **አሕዛበ፡ነኪር፡** Sir. 39, 4; **ሀገረ፡ነኪር፡** Jud. 19, 12; **ንዋየ፡ነኪር፡** Sir. 29, 22; **ወይነ፡ነኪር፡** Jer. 2, 21; **አንስተ፡ነኪር፡** 2 Esr. 10, 10. 23, 27; **እለ፡ይለብሱ፡አልባሰ፡ነኪር፡** Zeph. 1, 8. 2) *alienus a* i. e. *qui non pertinet ad*, **ነኪር፡ግብር፡** ξένον τι 1 Petr. 4, 12 Platt; c. c. **እምነ፡**, ut: Eph. 2, 12. 4, 18; **ነኪራነ፡ኩኑ፡እምይእቲ፡ፍኖት፡** 1 Petr. 4, 4; Prov. 3, 16; **ነኪር፡እመንግሥተ፡እግዚ"፡** Lud. e Vit. Sam. 3) *alius, mutatus, diversus:* **አልብሰኒ፡አልባሰ፡ነኪርተ፡** (v. **ነክርተ፡**) 2 Par. 18, 29; **ርእይዋ፡ከመ፡ነኪር፡ተወለጠ፡ገጻ፡** Judith 10, 7; seq. **እምነ፡**, ut: **ከመ፡ዘነኪር፡ራእዩ፡እምሰብእ፡** Jes. 52, 14; **ነኪር፡ውእቱ፡እምኵሉ፡** (διαφέρον) Dan. 7, 19. 4) *inauditus, mirus, mirabilis, admirandus:* Jes. 28, 21 (ἀλλότριος); **ነኪር፡ግብሩ፡ለእግዚ"፡** Sir. 11, 4. 39, 20. 43, 2; **ነኪር፡ለልብ፡ዝናሙ፡** 43, 18. 25; **ነኪር፡ይእቲ፡ለአዕይንቲነ፡** Ps. 117, 22; Marc. 12, 11; Matth. 21, 42 rom.; **ውእቱ፡ነኪር፡ለእመ፡ድኅነ፡** Sir. 16, 11; **ነኪር፡ከመ፡ተዐቢ፡** 43, 8; subst.: **በሕይወቱ፡ገብረ፡ነኪረ፡** τέρατα Sir. 48, 14.

ነኪራዊ፡ adj. rel., *alienus, extraneus*, Asc. Jes. 11, 19; clerici non habeant **ብእሲተ፡ነኪራዊተ፡** Can. Nic. 4.

ነክሮ፡ subst., *miratio*, nec non: *res mira, miraculum:* **ቅቡእ፡በቅብአተ፡ነክሮ፡** ἐξαιρέτῳ τινὶ χρίσει, Cyr. c. Pall. f. 73; **በነክሮ፡ተወልደ፡** παραδόξως τεχϑείς f. 67. 68; **በቃለ፡ማሕሌት፡ዘነክሮ፡** Enc. Ter 14; **ሚጠተ፡ብርሃናት፡ነክሮ፡** Enc. Haml. 21.

መንክር፡ part. et subst., f. **መንክርት፡**, Pl. **መንክራት፡** 1) *mirus, mirabilis, admirabilis*, Ex. 15, 11; Ps. 92, 6; Kuf. 36; **ገበርከ፡መንክረ፡ግብረ፡** Jes. 25, 1; Asc. Jes. 8, 26. 9, 6; **በእንተ፡መንክር፡ዳኅናሁ፡** Sap. 5, 2. 19, 5; **መንክርት፡** Cyr. ad Th. f. 1; **መንክርት፡ልደት፡** M. M. f. 369; Ssal. Req.; **አኮ፡መንክር፡እመ፡** *haud mirandum est, si* Prov. 6, 30; **ኦመንክር፡አእምሮ፡ልቡናሁ፡ለጳውሎስ፡** *o miram Pauli intelligentiam* Chr. ho. 10. 2) *res mirabilis, miraculum:* **ናሁ፡እግዚ"፡ይገብር፡መንክረ፡** Jes. 62, 11; Ps. 97, 1; Matth. 21, 42; Joh. 9, 30; 4 Esr. 9, 7; ϑαυμάσια **መንክር፡** Ps. 25, 7; 39, 7. 104, 2; **ተአምር፡ወመንክር፡** Kuf. 48; Jes. 8, 18; Dan. 6, 27; Asc. Jes. 3, 20; Matth. 24, 24; Joh. 4, 48; Act. 2, 22. 43. 4, 30. 5, 12 al.; **መንክራት፡** Job 5, 9; Asc. Jes. 4, 10; **ክቡራት፡ወመንክራት፡** Job 34, 24. 42, 3; **ገብረ፡ተአምራተ፡ወመንክራተ፡ዐበይተ፡** Sx. Teq. 1; **ጎርጎርዮስ፡ገባሬ፡መንክራት፡** *Gregorius thaumaturgus* Sx. Hed. 21. — Formam nominis **መንክር፡** *miraculum* Lud. affert ex Org.; formam **መነክር፡** ϑαυμαστός equidem inveni Jes. 3, 3 in Cod. Laur.

መንክራዊ፡ adj. rel. *miraculosus, mirificus:* **ጎርጎርዮስ፡መንክራዊ፡** (*thaumaturgus*) Phlx. 234; **ቅድስተ፡ቅዱሳን፡** (templi) **ኮነት፡መንክራዊተ፡** Chr. ho. 32; **ዕንቍ፡መንክራዊ፡** Lud. e Libr. Myst.

ነከሰ፡ sine dubio i. q. **ነሰከ፡**, ܢܟܬ et amh. **ነከሰ፡** *mordere.*

መንከስ፡ subst. *maxilla, mandibula:* **ዐጽመ፡መንከስ፡** σιαγών Jud. 15, 14—17; **ተዐቀቡ፡እምልሳናቲክሙ፡እስመ፡ተቃትሎቱ፡ለብእሲ፡ማእከለ፡መንከሱ፡ውእቱ፡** Fal. f. 31. — *Voc. Ae.:* **መንከስ፡ዘ፡መንጋጋ፡፡**

ነከበ፡ ut videtur i. q. **ነቀፈ፡**, Kuf. p. 121 var. (vid. sub **ንቅፈት፡**).

ነከበ፡ rad. inus., e. q. نَكَبَ *deflexit.*

መንከቢያት፡ vel **መንኩብያት፡** subst. Pl., *alae* seu *axillae* corporis humani [coll. مَنْكِبٌ *locus, ubi brachium cum scapula conjunctum est*]: **አሰረቶ፡መንከቢያቲሁ፡** ἐσπαργάνωσεν αὐτόν Luc. 2, 7. 12; **ዘኢኮነ፡ሥጋ፡** (ἀσώματος) **በእዴ፡ሰብእ፡ይጠበለል፤ዘይበትክ፡ማእሰሮ፡ለኀጢአት፡ተአስረ፡መንኮብያቲሁ፡** σπαργάνοις ἐμπλέκεται Cyr. ad Reg. f. 28; **መዝራዕቱ፡** (sc. Antichristi) **የማናይ፡ቀጢን፤እገሪሁ፡ጸፉሕት፤** (sic) **መንኮብያቲሁ፡ጽንጽዋት፡** Kid. f. 5; ut videtur etiam *plica inguinalis:* **መንኮብያት፡ዘእግሩ፡ጽንጽዋት፡** Kid. f. 31 (si quidem lectio sana est). — *Voc. Ae.:* **መንኮብያቲሁ፡ዘ፡አውራዓቱ፡**

ኔከታ፡ vid. sub **ነቆታ፡**

ነክነከ፡ quadrl. I [i. q. **ናሕንሐ፡**] *quatere, ex-, suc-, concutere:* **ረከቡ፡ርእሰ፡ምዉት፡ወነክነከ፡አባ፡ሲኖዳ፡በበትሩ፡እንዘ፡ይብል፡ተንሥእ፡አምዉት፡** Sx. Tachs. 11; **ነሥቱ፡አናቅጺሃ፡ወነክነኩ፡አዕማዲሃ፡** M. M. f. 185; **አጋንንት፡እኩያን፡እለ፡ይሰርሩ፡በነፋሳት፡ወይነከንኩ፡ነፍሳተ፡እምሥጋ፡ግብተ፡** Genz. f. 33.

ተነክነከ፡ III, 1 *quati, concuti:* **ዐምደ፡ሃይማኖት፡ዘኢይትነክነክ፡እምኀይለ፡ነፋሳት፡** M. M. f. 96. 221; Org. 1.

ንክኑክ፡ part. *concussus*, Lud. sine auct.

ንክናኬ፡ subst. *concussio, quassatio:* **አዕማድ፡እለ፡ኢይጸኑ፡በንክናኬ፡** M. M. f. 312.

ነክዕ፡ subst., secundum Ludolfi Gregorium *locusta minor;* hucusque nonnisi in Pl. **አናኵዕ፡** vel **አናኲዕ፡** repertum; ei respondent 1) ἐρυσίβη *rubigo:* **ይእዜ፡ይበልዮ፡አናኵዕ፡ለርስቶሙ፡** Hos. 5, 7; Deut. 28, 42; 3 Reg. 8, 37; Joel 1, 4; Ps. 77, 51; Hen. 76, 9—11; quamquam incertum est, annon interpretes Ae. τὴν ἐρυσίβην *locustae speciem* interpretati sint. 2) *locustae species*, vel locustae (seu *grylli gregarii*) forma sc. *bruchus* vel *attelabus*, κάμπη Am. 4, 9; Joel 2, 25; ἀκρὶς καὶ βροῦχος **አናኵዕ፡ወአንበጣ፡** 2 Par. 6, 28; Jes. 33, 4 var.; Macc. f. 10 (vid. sub **ቃህም፡**); Hen. 76, 9—11. — [Arabice أَنْكَعُ *rubicundus*]. — *Voc. Ae.:* **አናኵዕ፡ዘ፡አንበጣ፡ገልገል፡**; *aliud:* **ዘ፡ፌንጣ፡**; *aliud:* **ዘ፡ፈረፌንጣ።**

ነከየ፡ I, 1 [ܢܟܳܐ, נָכָה, نَكَى نَكَعَ] *laedere, nocere,* c. c. Acc.: **ወአልቦ፡ዘይነክዩ፡** οὐ μὴ κακοποιήσουσι Jes. 11, 9. 65, 25; **ዐናብስት፡ኢነከይዎሙ፡** Abush. 50; **አልቦ፡ዘይነክየኒ፡ለእመ፡ወሀብክዎ፡መንፈቀ፡** οὐ βλάπτομαι Tob. 12, 2; Marc. 16, 18; Luc. 4, 35. 10, 19.

አንከየ፡ II, 1 1) *damno afficere, detrimentum inferre,* c. Acc. prs. 1 Cor. 8, 8. 2) *detrahere, deminuere, demere,* c. **እምነ፡**, ut: **እመ፡አንከይከ፡እምሲሳየ፡ነፍስከ፡ወአፍአምከ፡ለነዳይ፡** Jes. 58, 10; Deut. 13, 1.

ተነከየ፡ III, 1 (etiam **ተንከየ፡** Dan. 6, 23 var.) *laedi, violari, detrimentum capere, damnum* vel *jacturam facere:* **ወኢተነክየ፡ወኢምንተኒ፡** Dan. 6, 23; 1 Cor. 15, 52; Herm. p. 62; **አልቦ፡ዘትትነከይ፡አንተ፡በእበደ፡ዚአሁ፡** Sir. 22, 13; **አልቦ፡ዘይትነከይ፡** Job 5, 24; **ወኢይትነከይ፡መለኮቱ፡** (sc. hac doctrinâ) Cyr. c. Pall. f. 86; **ፈርሀ፡ከመ፡ኢትፀራዕ፡አው፡ከመ፡ኢትትነከይ፡ተጸምዶ፡ክርስቲያናዊት፡** Phlx. 15.

ንኩይ፡ part. *laesus, damno affectus,* Phlx. 115. 129.

ንከይ፡ subst. *noxa, damnum, detrimentum, jactura,* opp. **በቍዔት፡** Phlx. 172.

ንክየት፡ et **ንኬት፡** n. act. *laesio, noxa, damnum, detrimentum:* **ዘእንበለ፡ንክየት፡እመንገሌሁ፡** (ohne Beſchädigung von ſeiner Seite i. e. ohne daß es von ihm beſchädigt wurde) F. N. 35; **ዘወደየ፡እሳተ፡ውስተ፡ሀገር፡አው፡በሐቅል፡እንዘ፡የኀሥሥ፡ንክየተ፡ሰብአ፡ዚአሁ፡** 50, 6; **ዘእንበለ፡ንኬት፡** M. M. f. 288; **ዘያመጽእ፡ንክየተ፡ካልኡ፡** F. N. 37.

ነካዪ፡ n. ag. *nocens, noxius, damnosus:* **ረኃብ፡ወጽምእ፡ነካይያን፡** F. N. 43, 4; **ደዌ፡ሥጋ፡ፍጥረታዊት፡ነካዪት፡** Gad. Kar.

ንክፉት፡ vid. sub **ንቅፈት፡**

ነዋ፡ *ecce* vid. supra col. 630 sub **ና፡**

ኖለወ፡ quadrl. inus., cui comparandum est נהל Pi. *ducere,* spec. aquatum, pastum; נַהֲלֹל *pascuum.*

ኖላዊ፡ subst. m., Pl. plerumque **ኖሎት፡** (pro **ኖለውት፡**), rarius **ኖላውያን፡** (Hen. 89, 59. 63—65. 90, 1) et **ነዋልው፡** (Gad. T. H.); *pastor:* **ኖላዌ፡አባግዕ፡** Gen. 4, 2. 13, 7. 8; **ሰብአ፡ኖሎት፡** 43, 32; **ኖሎተ፡እንስሳ፡** 46, 32; Num. 32, 4; Kuf. 41; 4 Reg. 10, 12; Koh. 12, 11; Job 1, 16. 24, 2; Sir. 18, 13; Jer. 28, 23; **ንዋየ፡ኖሎት፡ዘኖላዊ፡አብድ፡** σκεύη ποιμενικὰ ποιμένος ἀπείρου Zach. 11, 15; Matth. 9, 36. 25, 32. 26, 31; Marc. 5, 14; Luc. 2, 8; Joh. 10, 11 seq.; trsl. de pastoribus vel rectoribus populi politicis vel spiritualibus: Jer. 2, 8. 3, 3. 6, 3. 18. 22, 22; Jes. 63, 11; Hez. 34, 2 seq.; Ps. 79, 1; Hen. 89, 61 seq.; 1 Petr. 2, 25. 5, 4; Eph. 4, 11; Hebr. 13, 20; Clem. f. 91 seq.

ኖላዊት፡ subst. fem., *pastrix:* **ኖላዊተ፡አጣሊ፡** Lud. e Vit. Sam.

ተኖለወ፡ quadrl. III, 1 *pastoris munere fungi, ducere et custodire gregem,* c. c. Acc.; plerumque trsl., ut: **ተኖለዎሙ፡** Lit. Jac. Sar.; **ምሕረትከ፡ይትኖለወኒ፡በኵሉ፡መዋዕለ፡ሕይወትየ፡** Kedr f. 2; Fal. in proleg.; **ተኖለወኒ፡** (Cod. Tubing.: **ተኖልወኒ፡**) **በፍጽም፡ወዕቀበኒ፡በከዋላ፡** Enc. Ter 25; **በተኖልዎ፡ወአስተሐምሞ፡** (κηδόμενος ἡμῶν) Chr. Ta. 33; c. **እምነ፡** (i. e. *custodire a*), ut: **አንሰ፡ኮንኩ፡አዐቀብከ፡ወእትኖለወከ፡እምዘ፡የኀሥሥ፡ሥራዌከ፡** Jsp. p. 338.

ተኖላዊ፡ n. ag. *pastor, custos,* et trsl. *rector, patronus:* **ምጽዋት፡ተኖላዊት፡ይእቲ፡ለገባሪሃ፡** ἡ ἐλεημοσύνη προςτάτις ἐστὶ τῶν ἐργαζομένων αὐτήν Chr. Ta. 32; **ተኖላዊሆሙ፡ለጸላእተ፡ክርስቶስ፡** Abt. Ap. 49 (48).

ኖመ፡ I, 1 [נום ܢܘܡ نَامَ] Subj. **ይኑም፡**, 1) *dormire, dormitare* (κοιμᾶσθαι, καθεύδειν, ὑπνεῖν): Ps. 40, 9. 120, 4; Koh. 4, 11. 5, 11; **ኖምኩ፡** Job 7, 4; **ኢይነውሙ፡** Jes. 5, 27. 43, 17. 65, 4; Prov. 4, 16; 1 Reg. 26, 12; **ኖመ፡ያዕቆብ፡ንዋመ፡** Kuf. 27; **ያፈቅሩ፡ነዊመ፡** φιλοῦντες νυστάξαι Jes. 56, 10; Matth. 8, 24. 9, 24. 13, 25; Act. 20, 9; **ኢንኑም፡አላ፡ንንቃህ፡** 1 Thess. 5, 6. 2) *obdormire* i. e. *vita defungi* vel *defunctum esse:* Gen. 47, 30; **ከመ፡ይኑሙ፡ንዋመ፡ዘለዓለም፡** Jer. 28, 39; Kuf. 10. 23. 36; Deut. 31, 16; Job 14, 12. 21, 13. 26; **እለ፡ይነውሙ፡ውስተ፡መሬተ፡ምድር፡** Dan. 12, 2; 2 Par. 9, 31; 1 Cor. 15, 6; **እለ፡ኖሙ፡ክርስቲያን፡ጻድቃን፡** Did. 34; Lit. 164, 4. — *Voc. Ae.:* **ደቀሰ፡ኖመ፡ብ፡ተኘ።**

ነወመ፡ I, 2 *graviter dormire:* እንዘ፡ይኔውም፡ሳአል፡ ውስተ፡ለንጸኔ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7.

አነመ፡ et **አኖመ፡** II, 1 1) *dormire facere, somnum afferre, sopire, soporare:* ምንት፡ያነውመከ፡ Jon. 1, 6; Luc. 22, 46; አነመቶ፡ (v. አኖመቶ፡) Jud. 16, 14. 19; Kuf. 31. 2) *obdormire facere*, de moribundis: አነሞሙ፡ (v. አኖሞሙ፡) ለኵሎሙ፡ነገሥት፡ Jes. 14, 18; Nah. 3, 18; አኑመነ፡ (Impert.) በሰላም፡ Deg.

ተነወመ፡ III, 2 *somnis se dedere, dormiendo operam dare* (de somniatoribus): (ነቢያት፡) እለ፡ይትኔወሙ፡ሐላሚያን፡ νυστάζοντες νυσταγμὸν αὐτῶν Jer. 23, 31; ይትኔወሙ፡ (v. ይነውሙ፡) ውስተ፡በአታት፡ሐላምያን፡ Jes. 65, 4.

ንዉም፡ vel **ንውም፡** part. *dormiens, sopitus* (somno), Cant. 5, 2; 1 Thess. 5, 10; Phlx. 98; እስመ፡ሰብአ፡አይሁድ፡ኮኑ፡ንዉማነ፡በእንተ፡ድካሞሙ፡ወረኃቦሙ፡ Jsp. p. 371.

ንዋም፡ subst., plerumque m., *somnus*, Koh. 5, 11. 8, 16; አንቅሆ፡እምዐቢይ፡ንዋም፡ለዘ፡ይነውም፡ (ὕπνου βαθέως) Sir. 22, 7; ጥዑይ፡ንዋም፡ ὕπνος ὑγιείας 34, 20; ያሰርር፡ንዋመ፡ 34, 1; ያኀልቅ፡ንዋመ፡ 34, 2; ጥዕመኒ፡ንዋምየ፡ Jer. 38, 26; ኢጥዒኩ፡ንዋመ፡ Rel. Bar.; Prov. 6, 4. 24, 48; Ps. 131, 4; Matth. 1, 24; Luc. 9, 32 rom.; Act. 20, 9; de somno mortis Job 14, 12; Hen. 91, 10. 92, 3; ንዋመ፡ሞት፡ Joh. 11, 13; M. M. f. 92; ይቤ፡ጠቢብ፡ሞት፡ንዋም፡ነዊኅ፡ወንዋም፡ሞት፡ኅዳጥ፡ Genz. f. 83; de somno peccati Rom. 13, 11; ሕማመ፡ንዋም፡ *morbus somnolentiae* sive *lethargus*, Lud. e Ssal. Req.

ነዋሚ፡ n. ag. 1) *somnolentus, dormitator:* ኵሉ፡ነዋሚ፡ ὑπνώδης Prov. 23, 21. 2) *dormiens* (i. q. ንዉም፡): ሰመዮሙ፡ለምውታን፡ነዋምያን፡እስመ፡ውእቶሙ፡ይትነሥኡ፡ከመ፡ንዉማን፡ሰበ፡ነቅሁ፡ Genz. f. 83; ነዋምያን፡ Chr. Ta. 14.

ምንዋም፡ subst. *dormitorium*, Lud. auct. Greg.

ነወረ፡ rad., cui Lud. נָבַל et נְבָלָה, nec non نَوَّرَ (*reprehendit*) comparavit, sed quaeritur, annon ad نَارَ referendum sit, sc. نَارٌ *ignis*, نَارَ *cauterio notavit* (نُورَةٌ *cauterium*); II id.; III *conviciatus est*, amharice: ነወረ፡ *to be shameful, infamous* (Isenb. p. 105). Improbabilis est sententia Gesenii in thes. p. 408. — Stirpis I, 1 *macula aspersum esse* exemplum legitur Phlx. 31, sc.: የኀፍሩ፡ወየኀስሩ፡ወይነውሩ፡, sed emendator quidam, ut qui hanc formam reprobaret, rasurâ mutavit: ወይነወሩ፡ quod sine dubio ወይትነወሩ፡ legendum voluit.

አንወረ፡ II, 1 1) *notam inurere, macula aspergere, labem imponere, maculare, notare*, c. c. Acc.: መተረ፡እዝኖ፡ (sc. sacerdotis) እስከ፡አንወሮ፡ Jsp. p. 322; አንወርከ፡ክብረከ፡ ἔδωκας μῶμον ἐν τῇ δόξῃ σου Sir. 47, 20; 2 Cor. 6, 3 et 8, 20 Platt; ኢያነውሮ፡ለብእሲ፡ወኢያሐጽጾ፡ከመ፡ይትአዘዝ፡ለዘ፡ይኄይል፡እምኔሁ፡ (obedientia labem non imponit homini) Jsp. p. 360. 2) *vitium irrogare* alicui, *vitio vertere, vituperare, exprobrare, conviciari*, c. c. Acc. pers.: እለ፡አንወርዎ፡ወመነንዎ፡ οἱ μωμησάμενοι αὐτόν Sap. 10, 14; ካህን፡ኢይሣለቅ፡ሰብአ፡ወኢያንውር፡መነኒ፡ዘበ፡ላዕሌሁ፡ነውረ፡ሥጋ፡እንዘ፡ይብል፡አንተ፡ዕዉር፡አው፡ጽሙም፡ F. M. 32, 6, vel c. ለ፡ prs.: ለምንት፡ያነውር፡አረጋዊ፡ለብሑታን፡እለ፡ያነውኍ፡ሥዕርተ፡ Phlx. 40; abs.: ኢትሕሚ፡ወኢታንውር፡ μὴ κατηγόρει, μὴ συκοφάντει Chr. Ta. 13.

ተነውረ፡ III, 1 *macula aspergi, vituperari* alqm, *vitio verti* alicui: milites ይትነወሩ፡እምከመ፡ነትዑ፡ Phlx. 4.

ንዉር፡ vel **ንውር፡** part. *maculatus, vituperabilis, vitiosus:* ማእደ፡እግዚ"፡ንዉር፡ውእቱ፡ ἠλισγημένος Mal. 1, 7. 12.

ነውር፡ subst., plerumque m., Pl. ነውራት፡, *macula, nota,* (*naevus*), *labes, vitium:* a) sensu physico: σπῖλοι lapidum Herm. p. 80; ligni, ut: ዕፀው፡ዘአልቦ፡ነውረ፡ Kuf. 21; corporis Lev. 21, 20. 21. 22, 20; Deut. 15, 21; ወራዙት፡እለ፡አልቦሙ፡ነውረ፡ Dan. 1, 4; Cant. 4, 7; ነውረ፡ሥጋ፡ F. M. 32, 6; ነውራት፡ Fal. f. 30; F. N. 33, 3; አብዕልተ፡ነውራት፡ *vitio corporis laborantes* F. M. 20, 5; ዘበ፡ነውረ፡ διεφθαρμένος Mal. 1, 14; πάθος Prov. 25, 20. b) sensu ethico: ይገብር፡ለከ፡ነውረ፡በዘአልብከ፡ ἐπιθήσει μῶμον Sir. 11, 31; ርሕቀ፡እምኵሉ፡ነውራት፡ *abstinuit omnibus rebus vituperandis* F. M. 6, 3; የኀብእ፡ነውረ፡ Prov. 25, 2; ነውር፡ቦቱ፡ዘከመ፡ሰራቂ፡ወጐያዪ፡ወዘይሠይን፡ላዕለ፡መንጸፉ፡ F. N. 33, 3; ዘአልቦ፡ነውረ፡ *immaculatus* Hez. 28, 15; Ps. 65, 14; Tit. 2, 8; Hebr. 9, 14.

ኖራ፡ subst. ut videtur amh., i. q. نُورَةٌ *calx*, Lud. sine auct.

መኖረት፡ et **መራናት፡** *candelabrum* vid. sub መ"፡, c. 188.

ናቀት፡ *camela* vid. supra c. 646.

ኖብያት፡ *nuntii, historia* vid. sub ነቢይ፡

ኖትያዊ፡ n. prgr. sc. ναύτης [sicut نُوتِيٌّ], Pl. ኖትያት፡ (vel ኖቲያት፡) et ነዋትያት፡ (Did. ed. Platt p. 93) 1) *nauta, homo nauticus:* ኖትያዊ፡ κυβερνήτης Chr. Ta. 16 et 24; Org. 3; ወፈርሁ፡ኖትያት፡ Jon. 1, 5; 3 Reg. 9, 27; Apoc. 18, 17; Act. 27, 27. 28, 11; Chr. Ta. 34; Clem. f. 129. 192. 2) *nauticus, navalis:* መልሕቅ፡ኖትያዊ፡, Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ኖትያት፡ዘ፡ኅዳፍያት ።

ኖኀ፡ I, 1 [potestas radicis prima fuisse videtur *protendi, extendi*, sive ſich ſtrecken, unde נוּחַ ſich hinſtrecken quiescendi causa i. e. *quiescere*, نَائِخَةٌ *terra longinqua; vicina:* نَحَا *tetendit* alqm versus, نَحْوٌ et نَاحِيَةٌ *tractus*, nec non نَاهَ *eminuit, elata fuit res*] Subj. ይኑኅ፡ 1) *extendi, protendi:* ኖኃ፡አዕጹቅየ፡ ἐξέτεινα κλάδους μου Sir. 24, 16. 2) *longum* vel *longiorem esse* vel *fieri, diuturnum esse, in longum se producere* vel *protrahi, prolixum fieri;* de tempore: ይነውኅ፡መዋዕለ፡ሕይወቱ፡ Koh. 8, 13; Deut. 4, 40. 5, 30; እመኒ፡ኖኀ፡መንበርቶሙ፡ውስተ፡ምድር፡ Sap. 3, 17; ኖኀ፡ደዌሃ፡ Jsp. p. 272; ሶበ፡ኖኀ፡ፀብእ፡ p. 349; ሶበ፡ኖኀ፡ነገር፡ማእከሌሆሙ፡ (*colloquium eorum*) p. 291; si omnia enumeraremus, ናሁ፡ይነውኅ፡ነገር፡ F. M. 27, 7; በእፎ፡ዕለት፡እምዕለት፡ትነውኅ፡ Sir. 36, 7; Hen. 72, 9. 3) *procerum, altum* vel *altiorem esse* vel *fieri, eminere:* ኖኅኩ፡ከመ፡በቀልት፡ Sir. 24, 14; ወኖኀ፡ቆማ፡ Hez. 19, 11. 31, 14; ኖኀ፡ሠርፁ፡ 31, 5 Hen. 26, 3; c. እምነ፡ compar.: 1 Reg. 10, 23; ፩ይነውኅ፡እምካልኡ፡ Dan. 8, 3; ኖኀ፡እምሥዕርትየ፡ጌጋይየ፡ Ps. 37, 4; Genz. f. 6; Ps. 71, 16; c. Acc. et rei comparatae et mensurae: ዘይነውኖ፡ከዕበቶ፡ Sir. 50, 2. 4) *residere, requiescere* (sicut נוּחַ): ይንበር፡ይኅድር፡ወይኑኅ፡ Lit. Joh.; M. M. f. 308; ኢያረምም፡ወኢይነውሕ፡ 4 Esr. 2, 46 var.

አንኅ፡ (pro **አነኅ፡**), rarius **አኖኅ፡**) II, 1; Impf. **ያነውኅ፡**, Subj. **ያኑኅ፡** et **ያንኅ፡**, 1) *tendere, ex-, protendere:* (si frater tuus in undas delapsus est,) **አንኅ፡እዴከ፡ወአውፅኦ፡ሎቱ፡** et **አንኅ፡ኀቤሁ፡ምርጉዘከ፡** Phlx. 113; **አንኅ፡አዕጹቂሁ፡** Hez. 17, 6. 2) *longum facere, prolongare,* **አንኂ፡አሕባለኪ፡** Jes. 54, 2; **ላዕለ፡መኑ፡አናኅክሙ፡ልሳነክሙ፡** Jes. 57, 4 (vrs. alt.). a) de tempore: *producere, prorogare:* **ኢታኑኅ፡መዐተከ፡** Ps. 84, 5; **ያነውኅ፡ለከ፡ዕድሜከ፡** Sir. 29, 5; seq. **መዋዕለ፡** sive *vitam alcjs longius producere:* **አዕጹቂሃ፡ያነውኅ፡መዋዕለ፡ሕይወት፡** Sir. 1, 20. 30, 22; **አንኅ፡መዋዕሊሆሙ፡** Lit. Greg., sive *vitam suam producere* i. e. *longaevum esse, diu vivere* Deut. 17, 20; Jos. 24, 29; Sir. 3, 6. b) de sermone: *producere eum, longum* vel *prolixum esse in* eo, **እለ፡ያነውኁ፡ጸሎተ፡** Luc. 20, 47; **አንኅ፡ነገረ፡** Act. 20, 7 Platt; **ኢይትከሀለኒ፡አንኆ፡ነገር፡** Chr. ho. 9. c) de animo, α) longum facere animum i. e. *patientem esse, iram differre:* **ትዕግሥት፡ወአንኆ፡መንፈስ፡** Chr. Ta. 30; **ኣነውኅ፡መንፈስየ፡ላዕሌሆሙ፡** Sx. Pag. 3; **ይትዐገሥ፡ወያንኅ፡መንፈሶ፡ላዕሌሃ፡** F. M. 12, 2; **መንፈሰ፡አኒኆ፡ወትዕግሥተ፡ገድሉ፡አዝለፈ፡** Enc. Jac. 12. β) *longius* vel *altius spiritum ducere:* **ነፍስየ፡አናኅኩ፡** εἵλκυσα πνεῦμα Ps. 118, 131. d) de capillis: *promittere,* Num. 6, 5; 1 Cor. 11, 15; **ኢታንኅ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡አላ፡ቅርጽ፡** Did. 1; Kid. f. 23; **አንኆቱ፡ለሥዕርት፡** F. N. 51; Phlx. 40. e) *longe amovere, longinquum facere:* **ያነውኅ፡** (v. **ያነውኆ፡**) **እግዚ"፡ለሰብእ፡** μακρυνεῖ Jes. 6, 12. f) ad significanda adverbia *longe* et *diu:* **ከናፍረ፡ዐመፃ፡አንኅ፡አርሕቆ፡እምኔከ፡** μακρὰν ἄπωσαι Prov. 4, 24; **አንኅ፡ነበረ፡** *diu mansit,* Enc. Nah. 4. 3) *procerum* vel *altum facere, exaltare, in altum tollere:* **ኣነውኆ፡ለዕፅ፡ኀጺር፡** Hez. 17, 24. 21, 26; **አኖኅዎ፡ጥቀ፡**(**ሐኒጾሙ፡ለማኅፈድ፡**) Jsp. p. 375; Num. 32, 36; **አንኅ፡ቤቶ፡** Ob. 3; Prov. 17, 16; Job 19, 6; **ከመ፡ያንኅ፡** (v. **ያኑኅ፡**) **ቀርኖሙ፡ለሕዝቡ፡** Sir. 47, 5. 11; **ሞገድ፡እንተ፡ይዘብጣ፡ነፋስ፡ወያነውኃ፡** Jac. 1, 6; **ያነውኅ፡መዋዕሊነ፡እምከርሠ፡እምነ፡** Sir. 50, 22.

ተነውኀ፡ III, 2 *se in altius tollere* vel *efferre:* **ገሥጾ፡ለዐርክከ፡እንበለ፡ይትነዋኅ፡መዐት፡** πρὶν ἢ ἀπειλῆσαι Sir. 19, 17; (annum jejunet,) **ከመ፡ፍጹመ፡ይኩን፡ኃሊናሁ፡እንዘ፡ለኵሉ፡ነፍስ፡ኢይትኔዋኅ፡** Kid. f. 15.

ኑኅ፡ subst., plerumque m., 1) *longitudo,* μῆκος a) spatii: Gen. 6, 15. 13, 17; Ex. 25, 10. 23. 27, 9; Deut. 3, 11; Kuf. 13; Zach. 2, 2. 5, 2; **ኑኅ፡ምድር፡** Job 11, 9 (var.); Judith 7, 3; Hez. 40, 18. 20. 41, 2 seq.; 45, 1; 2 Par. 3, 3; Apoc. 21, 16; Eph. 3, 18; **ኢይትዐወቅ፡ኑኃ፡ወግድማ፡ወኢቆማ፡** Clem. f. 50. b) temporis: **ወይከውን፡ኑኃ፡ለይእቲ፡ዕለት፡ከመ፡፻ዓመት፡** 4 Esr. 6, 16; **አልቦ፡ኑኅ፡ሕይወቶሙ፡** Kuf. 29; **ኑኅ፡መዋዕል፡** μῆκος βίου i. e. *longaevitas* Prov. 3, 2. 16, 17; Hen. 10, 9; **መጠነ፡ኑኅ፡አዝማን፡እስከ፡ንሥተተ፡መቅደስ፡** *per totum temporum spatium* Jsp. p. 294; **በኑኅ፡** vel **ኑኅ፡** i. e. *per* vel *per totum* (sc. spatium), ut: **በኑኅ፡ዕለት፡** Ps. 55, 2; **በኑኅ፡ሌሊት፡** Jsp. p. 382, al.; **ኑኅ፡፫ዕለት፡** *per triduum* Enc. Teq. 5; Enc. Tachs. 10; cfr. Hen. 71, 17. c) orationis: **ኅዲገ፡ኑኅ፡ነገር፡** *orationis longitudine praetermissa* Cyr. ad Th. f. 8. d) patientiae: **ሚመጠን፡ኑኅ፡ትዕግሥቱ፡ለእግዚ"፡** M. M. f. 38. 2) *proceritas, altitudo,* ut: corporis humani Kuf. 29; Am. 2, 9; 1 Reg. 9, 2; statuae Dan. 3, 1; columnae 2 Par. 3, 15; arboris Dan. 4, 17; **ስማዕ፡ጸሎቶሙ፡ውስተ፡ኑኅ፡ሰማይ፡** Genz. f. 21; 4 Esr. 4, 10; **ወትትሐንጽ፡ሀገር፡በኑኃ፡** Jer. 37, 18; **በኑኃከ፡** Hez. 31, 2; **በኑኅ፡መዋዕልየ፡** ἐν τῷ ὕψει τῶν ἡμερῶν μου Jes. 38, 10. 3) Kuf p. 15 sensus nominis **ኑኅ፡** dubius est.

ነዋኅ፡ et **ነዊኅ፡** adj., fem. **ነዋኅ፡**, Pl. m. **ነዊኃን፡** et **ነዋኃን፡** (Hen. 1, 6), fem. **ነዋኃት፡**, c. **ነዋኅት፡** 1) *longus:* **ሐብል፡ነዋኅ፡** Jes. 5, 18; **አሕባል፡ነዊኃን፡** Hen. 61, 1. a) de tempore: **ነዋኅ፡ሕይወት፡** Dan. 7, 12; **ለነዋኅ፡መዋዕል፡** Ps. 20, 4. 92, 7; Jes. 34, 10; Thren. 5, 20; Bar. 3, 14; **ለኍንዱይ፡መዋዕል፡ወለነዋኅ፡ዓመታት፡** Hez. 12, 27; **ንዋም፡ነዊኅ፡** Genz. f. 83. b) de animo i. e. *patiens:* **ነዊኅ፡መንፈስ፡** Chr. Ta. 32. c) de oratione: Marc. 12, 40; Luc. 20, 47. d) adv. **ነዋኅ፡** *diu,* ut: **ዘርአ፡ዘነዋኅ፡የሐዩ፡** Jes. 53, 10; **ዘእንበለ፡ይነስሑ፡ነዋኅ፡** Clem. f. 236; **ጸለየ፡ነዋኅ፡** Sx. Masc. 1; Kuf. p. 82. 2) *longinquus:* **እስከ፡ነዋኅ፡ብሔር፡** Mich. 4, 3; **እስመ፡ነዋኅ፡ኀበ፡አምሰጠከ፡** Sir. 27, 20; **እስከ፡ነዋኅ፡** εἰς μακράν 24, 32. Hinc **ነዋኅ፡** vel **ነዊኅ፡** adv. *longe, procul:* Job 18, 17. 18; **ነዋኅ፡ጐዩ፡** Jes. 22, 3; **ነዋኅ፡ይርሕቁ፡እምኔየ፡** 29, 13; Matth. 15, 8; Jer. 2, 5; Gen. 44, 4; Marc. 7, 6 (**ነዊኅ፡** et **ነዋኅ፡**); **ርሑቃን፡ነዋኅ፡** Joel 4, 8; **ይበጽሕ፡ነዊኅ፡** Hen. 32, 4. 3) *procerus, altus, elatus, excelsus:* **አሕዛብ፡ነዋኃት፡** v. **ነዊኃን፡** Jes. 18, 2; **ሕዝብ፡ዐቢይ፡ወነዋኅት፡** Deut. 9, 2; **ከነ፡ነዊኅ፡በቆሙ፡** (staturâ) Sx. Genb. 13; **ይሬኢ፡ኵሎ፡ነዋኅ፡** πᾶν ὑψηλὸν ὁρᾷ Job 41, 25; **ኵሉ፡ነዋኅ፡ወልዑል፡** Jes. 2, 12; Hez. 21, 26; Ps. 137, 7; **መንበሩ፡ነዋኅ፡ወልዑል፡** Jes. 6, 1; **ውስተ፡ርእስ፡ነዋኅ፡** 17, 6; **ዕፅ፡ነዋኅ፡** Gen. 12, 6; Sir. 50, 10; **ነዋኅት፡አዕዋም፡** Jes. 37, 24; **ነዋኅ፡ጥቅም፡** Apoc. 21, 12; **ደብር፡ነዊኅ፡** Hen. 25, 3; Jes. 14, 13. 28, 4. 40, 9. 57, 7; Jer. 2, 20. 3, 6; Job 40, 15; Matth. 4, 8; **አርእስተ፡አድባር፡ነዋኃት፡** v. **ነዋኅት፡** Judith 5, 1; Ps. 94, 4; Gen. 7, 19; Hen. 1, 6; Kuf. 5. a) de voce: **ትጼውዕ፡በነዋኅ፡ስብከት፡** Prov. 9, 3. b) de animo: **ነዋኅ፡መንፈስ፡** Chr. Ta. 19 (vid. sub **ርሒብ፡**). c) *altus* i. e. *profundus:* **ግብ፡ነዋኅ፡** Lud. e Vit. Greg. Arm. — *Voc. Ae.:* **ነዋኅ፡ዘ፡ረጋርም** ።

ኑኃት፡ n. act. 1) *longitudo:* **ይትዓረይ፡ቦቱ፡ሌሊት፡ምስለ፡መዓልት፡በኑኃት፡ወኃጽረት፡** Abush. 14. 2) dilatio poenae i. e. *patientia,* Hen. 13, 6 (ubi in margine codicum quorumdam annotatum legitur **ትዕግሥት፡**).

ኖን፡ nomen literae alphabeti Hebraici XIV^{ae}, Ps. 118, 105; Thren. 1, 14. 2, 14. 3, 39. 4, 14; ubi de psalmis agitur, siglo **ኖን፡** Ps. 118, 105—112 notatur.

ነዋ፡ vid. sub **ና፡** c. 630.

ኔዎን፡ n. prgr. sc. νέων i. e. *novarum* sc. frugum, ut: **በወርኃ፡ኔዎን፡** ἐν ἡμέραις νέων Sir. 50, 8; **በአውራኅ፡ኔዎን፡** 24, 25.

ንዋይ፡ subst., plerumque m. [vicina sunt אֳנִי *navis,* إِنَاءٌ et ܡܐܢܐ *vas*] coll. et sing., Pl. **ንዋያት፡** 1) *vas* et *vasa:* Ps. 30, 16; Rom. 9, 21; Luc. 8, 16; 4 Esr. 9, 37; Kuf. 7; Ruth 2, 9; **ንዋየ፡ቤተ፡እግዚ"፡** Jer. 34, 13; Dan. 1, 2; Jes. 52, 11; **ንዋየ፡ልሕኵት፡** Lev. 14, 5. 15, 12; Jer. 39, 14; **ንዋየ፡ለብሐ፡** Ps. 2, 9; Sir. 27, 5; **ንዋየ፡ጽቡር፡** Enc. Jac. 30; **ን"፡ወርቅ፡** Ex. 12, 35; Sir. 50, 9; Kuf. 48; 2 Tim. 2, 20; **ን"፡ብሩር፡** Judith 12, 1. 15, 11; **ንዋየ፡ማእድ፡** Sx. Genb. 17; Sen. 13; **ንዋያት፡** Jer. 34, 15 seq. vrs. nov. a) **ንዋየ፡ውስጥ፡** vasa interioris i. e. *intestina, viscera,* Ex. 29, 17; Lev. 1, 9;

Kuf. 21. 49; etiam **ንዋያተ፡ክርሥ፡** Enc. Tachs. 23. b) **ንዋየ፡ኀሜዕ፡** i. e. כְּלֵי גֹמֶא Jes. 18, 2 vrs. nov., *navigia papyracea.* 2) *instrumentum* vel *instrumenta:* **በንዋይ፡ዘቀተለ፡ብእሲ፡በቱ፡ቢጾ፡ይትቀተል፡** Kuf. 4; Jes. 54, 16; **ንዋየ፡መዐቱ፡** Jer. 27, 25. a) de hominibus, quibus Deus quasi instrumentis utitur Act. 9, 15; **ዝንቱ፡እኍ፡ይከውን፡ንዋየ፡ኅሩየ፡** Sx. Teq. 20; Hed. 9. b) *instrumenta musica*, ut: **ንዋየ፡መዝሙር፡** Ps. 70, 24; **ንዋየ፡ተውኔት፡** Dan. 3, 7; **ንዋያተ፡ማሕሌት፡** F. M. 32, 7. 3) *supellex, utensilia, apparatus:* Ex. 25, 9; Lev. 15, 4. 6; **ንዋየ፡ዕፅ፡** 15, 12; **ንዋየ፡ማእስ፡** 13, 49; Jer. 30, 7. 31, 12; Marc. 3, 27. 11, 16; Luc. 17, 31. a) **ንዋየ፡ሐቅል፡** (Feldgeräthe) *arma* Koh. 9, 18; Jer. 26, 3. 28, 12; Judith 6, 12; Hez. 26, 11; Gen. 27, 3; 1 Reg. 21, 8; Rom. 6, 13; Luc. 11, 21; etiam **ንዋየ፡ፀብእ፡** F. M. 17, 6; in specie **ን"፡ሐቅል፡** ϑυρεός (*scutum*) et ϑυρεοί Cant. 4, 4; Ps. 45, 9; Eph. 6, 16; Hez. 27, 11 (ubi Gr. φαρέτραι habet). b) **ንዋየ፡ናዐዌ፡** *apparatus venationis* Kuf. 26; **ንዋየ፡ኖሎት፡** Zach. 11, 15. c) *armamenta* varia, ut: navis Act. 27, 19 rom.; plaustrorum 1 Reg. 8, 12; jumentorum Kuf. 11. 4) *sarcinae, impedimenta* exercitus: Jes. 10, 29; 1 Reg. 10, 22; Judith 7, 2; Ex. 10, 10. 24; Num. 32, 16—26. 5) *res*, ut: **ንዋይ፡ዘኢያስተርኢ፡** πράγματα οὐ βλεπόμενα Hebr. 11, 1; in specie: *res quas quis possidet, bona, opes, fortunae, facultates, copiae, divitiae, pecunia:* τὰ αὐτοῦ **ንዋይሁ፡** Gen. 32, 24. 31, 1. 46, 1; τὰ ἴδια **ንዋይከ፡** Sir. 11, 34; τὰ ὑπάρχοντα Gen. 25, 5; Ruth 4, 9; Job 2, 3. 15, 29. 17, 3; Esth. 8, 7; Tob. 1, 20; Judith 8, 10. 16, 24; Prov. 11, 4; Ps. 108, 10; Luc. 8, 3; **ጽፉቅ፡ንዋይየ፡** ὑλώδης λίαν Job 29, 5; ἀποσκευή Gen. 43, 8; Num. 32, 16. 17. 24. 26; **ንዋያቲሁ፡** Gen. 14, 12; χρήματα Job 6, 20; Sir. 10, 8. 14, 3. 5. 29, 5. 40, 13; Marc. 10, 23; **ንዋያት፡** *opes* F. N. 16; χρυσίον Sir. 34, 5. 6; **ንዋየ፡ዝዓለም፡** *mammona* Matth. 6, 24 rom.; **ንዋየ፡ልቃሕ፡** χρήματα ἀλλότρια Sir. 21, 8; δάνος 29, 4; **ንዋየ፡ማሕፀንትከ፡** *res tibi creditae* 41; 19. — *Voc. Ae.:* **ንዋይ፡ዘ፡ከብት፡**, *aliud:* **ንዋየ፡ውስጥ፡ብ፡የሆድ፡እቃ** ።

ኑግ፡ subst. (amh.), *melanthion, nigella; Voc. Ae.:* **መለንስ፡ዘ፡ኑግ፡**; *aliud:* **መለንስ፡ኑግ፡ከሚን፡ብ፡ተልባ፡ፌጸሂ** ።

ነዓ፡ particula excitandi *veni, age,* quae Imperativi instar flexionem personalem admittit, sc. Sing. m. **ነዓ፡** (et **ንዓ፡** Marc. 10, 21 rom.), f. **ንዒ፡** (Ruth 2, 14; Gen. 19, 32; Cant. 2, 10. 4, 8; Joh. 4, 16), Pl. m. **ንዑ፡**, f. **ነዓ፡** (Matth. 28, 6; Jes. 27, 11, var. **ናዓ፡**) [vid. gramm. § 160, a; Ges. thes. p. 833; Ewald hebr. Sprachl. p. 225; amharice sonat **ና፡**, **ኒ፡**, **ኑ፡**] 1) *veni, venite,* **ክርታሰ፡ንሣእ፡በእዴከ፡ወነዓ፡** καὶ ἧκε Jer. 43, 14; **ነዓ፡ወረሲ፡** ἐλθὼν ἀπάντησον Judith 3, 4; Matth. 9, 18; **ነዓ፡እግዚኦ፡** ἔρχου Κύριε Apoc. 22, 20; Luc. 7, 8; Cant. 2, 10; **ተጋብኡ፡ወንዑ፡** συνάχθητε καὶ ἥκατε Jes. 45, 20; Matth. 14, 28; 4 Esr. 13, 62; c. c. adv. vel Acc. vel praep. loci: **ንዒ፡ዝየ፡ወብልዒ፡** Ruth 2, 14; Joh. 4, 16; **ነዓ፡ኀቤየ፡** δεῦρο πρὸς μέ 1 Reg. 17, 44; 4 Esr. 3, 26; Sir. 24, 19; Jes. 48, 16; **ነዓ፡ኀቤየ፡ሀገረ፡ኒቆጵልዮን፡** Tit. 3, 12; **ንዑ፡ውስተ፡** Num. 12, 4; Matth. 22, 4; **ነዓ፡አንተ፡እምድርከ፡ውስተ፡ምድር፡እንተ፡አርእየከ፡** Kuf. 12. 2) *age, agite* (δεῦρο, δεῦτε, ἄγε, לֵךְ, נָא) seq. Imperativo et Jussivo vel Voluntativo: **ንዑ፡ትልዉኒ፡** Matth. 4, 19. 19, 21; **ነዓ፡አዕርፍ፡** Dan. 12, 13; **ንዑ፡ብልዑ፡** Jes. 56, 9; Prov. 9, 5; Jud. 16, 18; **ንዑ፡ንትዋቀሥ፡** Jes. 1, 18. 2, 3; Jer. 11, 19. 18, 18; 2 Esr. 12, 17; Gen. 11, 3. 4. 7. 19, 32.

ንዑልት፡, v. **ነዓውልት፡** (Pl.), v. **ኖዕልወት፡** subst. fem., *fratria quam levir uxorem ducit, leviri uxor:* **ረስያ፡ንዑልተከ፡** (יַבֵּם אֹתָהּ, ἐπιγάμβρευσαι αὐτήν) Kuf. p. 142. [Nescio an nomen a נַעַל *calceus* derivare et ad perantiquum illum ritum, quo quis si rem tamquam propriam vindicabat calceum suum in eam projiciebat (Ps. 60, 10; Ruth 4, 7. 8; Deut. 25, 9), provocare liceat: explicaveris *conjugem calceo projecto tamquam propriam vindicatam.* Sed obsoletum videtur nomen, et ut de forma nominis ita de significatione Aethiopes ipsi haesitant]. — *Voc. Ae.:* **ነዓውልት፡ዘ፡ዋርሻ፡** v. **ዋርሳ** ።

ነዐወ፡ I, 1 [נוּעַ *vagatus est*; نَاعَ *commotus est, petiit, quaesivit*] Subj. **ይንዐው፡** 1) *venari, feras captare:* **ነዐው፡ሲተ፡** Gen. 27, 3; Kuf. 26. 37; c. c. Acc.: Gen. 25, 28; Lev. 17, 13; **ነዐውከኑ፡ዐናብስተ፡መስዕ፡** Job 38, 39; **ወይንዕውዎሙ፡** Jer. 16, 16; Ps. 58, 3. 93, 21; **ከመ፡ይንዐው፡አራዊተ፡** Sx. Hed. 18; **ኢይንዑ፡አራዊተ፡** Phlx. 53; **ከመ፡ይንዐው፡ሀየላተ፡** Gad. T. H.; **ከመ፡ይንዐወነ፡መንገሌሁ፡** *ut nos captet ad se* Chr. ho. 5; etiam de feris venantibus feras: Num. 23, 24; Nah. 2, 12; **ዐንበሳ፡ይንዑ፡ዘይበልዕ፡ከማሁ፡ኀጢአትኒ፡ትንዕዎሙ፡ለእለ፡ገብርዋ፡** Sir. 27, 10; Org. 1; trsl.: Ps. 139, 12; Sir. 27, 10. 2) *aucupari, insidiari, avide inhiare:* **ንዒወ፡ነዐዉኒ፡ፀርየ፡ከመ፡ዖፍ፡** Thren. 3, 51; **ድብ፡እንተ፡ትንዑ፡** ἄρκος ἐνεδρεύουσα 3, 10; **ዘይንዕወከ፡** ὁ ἐνεδρεύων Sir. 28, 26; **ብእሲ፡ኃጥእ፡ይንዕዋ፡ለነፍስ፡** εἰς αἷμα ἐνεδρεύει 11, 32; **ይጸንሕ፡ወይንዑ፡** Ps. 9, 30; Luc. 11, 54; **ይንዕወከ፡** ἀπειλεῖ σοι Gen. 27, 42; **ኢይንዐወኒ፡ፀርየ፡ከመ፡ይንዑ፡ገደላ፡** Enc. Masc. 30. — *Voc. Ae.:* **ነዐወ፡ብ፡አደነ** ።

ተንዕወ፡ III, 1 *venatione capi, insidiis captari:* **መዋኢ፡ተሞአ፡ወነዓዊ፡ተንዕወ፡** M. M. f. 134.

ንዕወት፡ n. act. *venatio:* **ለእመቦ፡ዘይሜህር፡ንዕወተ፡አው፡ቀትለ፡አው፡ፀብአ፡** Const. Ap. 27; F. N. 33, 4; **መክነ፡ንዕወት፡** F. N. 47; 1 Reg. 20, 20 E (ubi interpres pro צָדָה legit צֵדָה).

ነዓዊ፡ n. ag., Pl. **ነዓዊያን፡**(**ነዓውያን፡**) et **ነዐውት፡** 1) subst. *venator, auceps:* Gen. 10, 9. 25, 27; 1 Par. 1, 10; **ነዓዌ፡አራዊት፡** Phlx. 53; **ለምንት፡ኮንከ፡ነዓዌ፡አራዊት፡** Gad. T. H.; **እፌኑ፡ብዙኃነ፡ነዓዊያነ፡** Jer. 16, 16; **እለ፡ይንዕዉ፡ነዐውት፡** Hos. 5, 2; Enc. Mij. 28. 2) adj. *venatorius:* **መሥገርት፡ነዓዊት፡** Ps. 90, 3 (c. Lud. annot.); 123, 6; Genz. f. 86. — *Voc. Ae.:* **ነዓዊ፡ዘ፡ሐዳኝ** ።

ናዕዌ፡ (sec. Lud. pro **ንዓዌ፡**) et **ናዐዌ፡** subst., *venatio, captura:* Gen. 27, 30; Lev. 17, 13; **እምናዓዊሁ፡** (pro **እምናዐዊሁ፡**) Kuf. p. 97 ann. 2; **ንዋየ፡ናዐዌ፡** p. 94.

ምንዓው፡ subst. *locus venationis* 1 Reg. 24, 3.

ነዝሀ፡ I, 1 sine dubio i. q. نَزَهَ *avertere* vel *cohibere semet* ipsum ab inhonesto: **ንዝሁ፡** (v. **ነስሑ፡** et **ንቅሁ፡**) ἐκνήψατε Joel 1, 5 in Cod. Laur.

ንዝህላል፡ vid. sub **ዘህለለ፡**

ነዝሐ፡ I, 1 sive *lambere*, sive *carpere*, c. Acc.: pulverem, de serpente, Gad. Ad. f. 16, si quidem lectio sana est.

ነዝሐ፡ *spargere* et **ነዝሐ፡** *evellere* vid. sub **ነዝኀ፡**

ነዘረ፡ I, 1 [coll. زَرَّ *momordit, vellicavit*] *mordere* Mich. 3, 5 var.

ነዘረ፡ I, 2 *mordere, discerpere* dentibus: **እለ፡ይኔዝርዎሙ፡** (v. **ይነዝርዎሙ፡**) **በስነኒሆሙ፡** Mich. 3, 5; **እንዘ፡ይኔዝሩ፡በስነኒሆሙ፡** Hen. 86, 5. — *Voc. Ae.*: **ይኔዝርዎ፡ዘ፡ይቈነጽልዎ።**

ተነዘረ፡ III, 2 *morderi, dilaniari* dentibus, Kid. f. 41 (vid. sub **ነዝነዘ፡**).

መንዝር፡ *spurius* vid. sub **መ''፡** c. 191.

ንዚራ፡ vid. sub **ዕንዚራ፡**, **ዐንዘረ፡**

ነዝራዊ፡ n. prgr. 1) *Naziraeus* (seu *devotus*) Jud. 13, 5. 7; Sx. Mag. 30 Enc. 2) *Nazarenus, Christianus:* Marc. 10, 47; **ሕዝበ፡ናዝራዊያን፡** Act. 24, 5; **ኢየሱስ፡ናዝራዊ፡ አምላከሙ፡ለናዝራዊያን፡** M. M. f. 50.

I. **ነዝኀ፡** I, 1 [נָזָה (نَزَا) *saliit*, Hiph. *sparsit;* نَضَحَ et نَضَخَ *conspersit;* vid. **ነስነሰ፡**] *spargere, re-, con-, aspergere*, potissimum de ritu aspersionis sacro (*libare*): c. c. Acc. liquidi quod spargitur, (vel c. **እምነ፡**, **እምውስተ፡** partitivo): **ነዝኀ፡ ወይነ፡**, **ነዝኀ፡ደመ፡** Kuf. 6; 2 Par. 29, 22; **ወነዝኆ፡(ለማይ፡) ለእግዚ''፡** 1 Par. 11, 18 (ἔσπεισε); et c. **ውስተ፡** vel **ላዕለ፡** vel **ቅድመ፡** rei vel loci, quae asperguntur: **ነዝኀ፡ወይነ፡ውስተ፡እሳት፡** Kuf. 7; Lev. 4, 6. 17. 5, 9. 8, 11. 30. 16, 14 seq.; Num. 19, 18; c. Acc. rei vel pers., quae aspergitur: Ex. 24, 8; Lev. 14, 7; Num. 19, 19; **እነዝኀክሙ፡በማይ፡ንጹሕ፡** Hez. 36, 25; 2 Par. 29, 24; Ps. 50, 8; Hebr. 9, 19; c. dupl. Acc. Num. 8, 7.

አንዝኀ፡ II, 1 *spargere* vel *aspergere facere:* **ኢያንዝኀ፡ላዕሌሁ፡ማየ፡መንዝኅ፡** Num. 19, 13; **ጸጋ፡አንተ፡ታንዝኆሙ፡ለቅዱሳን፡** Phlx. 89 (si quidem lectio sana est); locus, quem Lud. affert, Enc. Tachs. 5 corruptus videtur.

ተነዝኀ፡ III, 1 1) *spargi, prosilire*, de liquido: **ተነዝኀ፡ደማ፡ኀበ፡አረፍት፡** 4 Reg. 9, 33; **ተነዝኀ፡ደሞሙ፡ውስተ፡አልባስየ፡** Jes. 63, 3 vrs. alt.; Lev. 6, 20. 2) *conspergi, aspergi:* Num. 19, 20; Hebr. 9, 12 (rom.). 22; Chr. ho. 16; **ደም፡እንተ፡ተነዝኀት፡ብቲ፡ነፍሳቲነ፡** Chr. ho. 27.

ንዙኅ፡ part. *conspersus, aspersus:* **ንዙኅ፡በደም፡** Chr. ho. 16; Apoc. 19, 13.

ንዝኀት፡ n. act. *respersio, conspersio, aspersio:* **ንዝኀተ፡ደም፡** Hebr. 12, 24; 1 Petr. 1, 2; Did. 1; Mavâs. n. 70.

መንዝኅ፡ et **መንዛኅ፡** (Org. Edz.) subst. 1) *respersorium* vel *aspergillum*, Lud. 2) *aspersio:* **ማየ፡መንዝኅ፡** ὕδωρ ῥαντισμοῦ Num. 19, 9. 13. 20. 21.

ምንዛኅ፡ (pro **መንዛኅ፡**) subst. i. q. **መንዝኅ፡** 1) *instrumentum quo conspergitur, res quae aspergendo inservit:* **ፐፒራላይ፡ምንዛኅ፡ደም፡** Lud. ex Org. 5 (cfr. Hebr. 9, 19). 2) *aspersio:* **ማየ፡ምንዛኅ፡** Org.; **ማየ፡ምንዛኅ፡ጽሉይ፡** (sc. aqua baptismalis) M. M. f. 202; **ማየ፡ምንዛኅ፡ዘርግዘት፡ገቦሁ፡** M. M. f. 132.

II. **ነዝኀ፡** I, 1 *evellere* i. q. **ነዝዐ፡** Jud. 16, 14 var.

ምንዙኅ፡ *delicatus* vid. sub **መዝኀ፡** c. 211.

ነዝነዘ፡ quadrl., ut videtur *vexare*, coll. amh. **ነዘነዘ፡** *to urge, constrain, to vex* (Isenb. p. 106); an نَحَزَ, نَحَسَ?

ተነዝነዘ፡ III, 1 *vexari:* **በእኩይ፡እንዘ፡ይትነዘነዝ፡ወእንዘ፡ይትኔተፍ፡ወይትኔዘር፡በነዋኅ፡ኵነኔ፡** Kid. f. 41.

ነዝዐ፡ I, 1 [نَزَعَ נָסַע; vicinum **ነጸየ፡**] *evellere:* **ነዝዐ፡መታክለ፡እምነ፡ዐረፍት፡** Jud. 16, 14.

ነዘዘ፡ rad. inus., cui primitus potestas *saliendi, insiliendi* infuisse videtur, cfr. praeter **ነዝኀ፡** etiam نَزَّ, نَزَقَ I et III et نَزَكَ.

አመንዘዘ፡ quadrl. II (denom.) *insultare, insectari, proscindere probrose dictis, injuria et maledictis lacessere:* **ይእኅዝ፡ያመንዝዝ፡ደቀ፡ወአዋልደ፡** τύπτειν Luc. 12, 45 rom.; **ገብር፡እኩይ፡ያስተቴጥዕ፡ፈቃደ፡እግዚኡ፡ወያመንዝዝ፡ኵሎ፡ንዋየ፡ቤት፡ወይዘብጥ፡ደቂቀ፡ወአዋልደ፡** Clem. f. 205; **አመንዘዝክዎሙ፡** ἐπόρθουν Gal. 1, 13; **ይኰርዕዎሙ፡በውስተ፡አናቅጽ፡ወያመንዝዝዎሙ፡** κολαβρισθείησαν Job 5, 4; Luc. 11, 53 (ἀποστοματίζειν)?; **ወመሪረ፡ሐዘነ፡ያቴክዝዎ፡ወያመንዝዝዎ፡** (καὶ ἀκούσας ἀνεστέναξε πικρά) Sir. 25, 18; ὀνειδίζειν Ps. 34, 8; Hez. 34, 29.

ምንዙዝ፡ part. *probris, contumeliis laesus*, Lit. Joh.; **ኀሩያን፡ምንዙዛን፡በቅድሜሆሙ፡ወከመ፡ሥኡባን፡ይሰመዩ፡በማእከሌሆሙ፡** Kid. f. 4.

ናዘዘ፡ I, 3 (nisi malueris quadrl. I; forma **ትነዝዝ፡** 4 Esr. 10, 55 ed. Laur. lapsu calami scripta videtur) *solari, consolari, solatio erigere* [hoc verbum mihi nunc (secus atque in gramm. § 78) cum radicibus **ዐዘዘ፡**, **አዘዘ፡** وَعَزَ (vid. de iis Ges. thes. p. 610) componendum videtur; in specie cfr. عَزَى II *consolatus est*, proprie: firmavit] παρακαλεῖν, παραμυθεῖσθαι, c. Acc. prs. Job 2, 11. 4, 3; Koh. 4, 1; **ናዝዝዎን፡** Jes. 35, 4; **ኀጣኢኪ፡ዘይናዝዘኪ፡** Jes. 51, 18; Thren. 1, 2; Ps. 68, 25; **ናዝዞትከ፡** Ps. 93, 19; 1 Thess. 2, 11. 5, 14; Phil. 2, 1; **ናዘዝከሁ፡ለልበ፡አመትከ፡** (ἐλάλησας ἐπὶ καρδίαν τῆς δούλης σου) Ruth 2, 13; Kuf. 27; **ከመ፡ይናዝዎ፡** (pro **ይናዝዝዎ፡**) Kuf. 34; c. **በእንተ፡** *de*, ut: **ኢይናዝዎሙ፡** (pro **ኢይናዝዝዎሙ፡**) **በእንተ፡ዘሞተ፡** Jer. 16, 7; 1 Par. 19, 2; vel c. **እምነ፡** rei Gen. 5, 29; Kuf. 4.

ተናዘዘ፡ III, 3 1) *se consolari, consolationem admittere:* **እትናዘዝ፡** Jes. 21, 2; 1 Cor. 14, 3; Org. 5; c. **በእንተ፡** *de* Hez. 32, 31; Kuf. 34; 4 Esr. 10, 27; c. **በ፡** *ab:* ut: **ሶበ፡ይላሕዉ፡ይትናዘዙ፡ብየ፡** *consolationem a me* (vel *meam*) *admittunt* Job 29, 25. 2) *se invicem consolari, mutuas inter se blanditias admittere:* **ወይትናዘዙ፡ከልኤሆን፡እምቃለ፡መጻሕፍት፡** Lud. (e Relatione de Maria); (leones cum non laedebant,) **አላ፡ይትናዘዙ፡ምስሌሁ፡ከመ፡አባግዕ፡ምስለ፡ኖላዊ፡**

ሆሙ፡ Sx. Pag. 1. 3) amharice: *confiteri peccata* i. q. aethiopice ተናሐየ፡

ናዛዚ፡ n. ag. *solator, consolator, paracletus*, Kid. f. 6; Genz. f. 90 et 113; ጰራቅሊጦስ፡ብሂል፡ናዛዚ፡ብሂል፡ M. M. f. 328; fem. ናዛዚት፡ Lit. 170, 4.

ኑዛዜ፡ subst., m. et fem. 1) *consolatio, solatium*, Job 6, 25; Sap. 3, 18; Rel. Bar.; Org. 7; ናዘዝከ፡ኑዛዜ፡መንፈሳዊት፡ Genz. f. 29; ሠናየ፡ኑዛዜ፡ (v. ኑዛዝየ፡) ትናዝዘኒ፡ Kuf. p. 134. 2) *confessio peccatorum* coram sacerdote cum absolutione, መጽሐፈ፡ኑዛዜ፡ *formula confessionis* (Beichtbuch), Cod. Mus. Brit. IX, 2, d; XVIII, 2; XLVIII, 4; LVII, 11.

መናዝዝ፡ part. *consolator*, Chr. ho. 27; መናዝዛን፡ለእኪት፡ παρακλήτορες κακῶν Job 16, 2. 13, 4 var.; Genz. f. 67 (vid. መናሕይ፡).

መናዛዚ፡ (sec. Lud. መናዝዚ፡) part. c. term. adj. i. q. መናዝዝ፡, Phlx. 142; f. መናዛዚት፡, de lingua Fal. f. 9; መናዝዚት፡ Lud. ex Org.

ነዘፈ፡ i. q. نَزَفَ *exhausit* puteum, vid. etiam ነፀፈ፡

ተነዝፈ፡ III, 1 *exhaustum, evacuatum esse*: ተነግፈ፡ወተነዝፈ፡ (v. ወተገድፈ፡) ἐκτιναγμὸς καὶ ἀνατιναγμός Nah. 2, 10 in Cod. Laur.

ነየ፡, ነዮ፡ caet. *en me, eum* caet. vid. sub ና፡ c. 630.

ኒል፡ subst. sc. नील n., نِيل *indigofera tinctoria, color indicus*: ብንተ፡አዕይንቲሁ፡አዝረቅ፡ከመ፡ኒል፡ Sx. Haml. 8; Hed. 21 (vid. sub ዐለለ፡). — *Voc. Ae.*: ኒል፡ (v. ኔል፡) ብ፡ቀለም ።

ነይሩዝ፡ n. prgr. sc. نوروز et نيروز *primus anni dies* apud Persas: ወረሰዩ፡ነይሩዘሙ፡ዘውእቱ፡ቀዳሚ፡ዓመቶሙ፡በሠርቀ፡ተውት፡ Abush. 8.

ኔአ፡ rad. inus., e. q. نَاءَ *non bene coctus, crudus fuit*, de carne. Hinc

ናእት፡ subst., m. et fem., *panis infermentatus* (fermento non corruptus) vel *azymus*; ኅብስት፡ናእት፡ (per apposit.) Ex. 29, 2; ዳፍንት፡ናእት፡ Gen. 19, 3; Lev. 2, 4. 5; ኅብስተ፡ናእት፡ (per st. c.) Lev. 8, 26; ጸራይቀ፡ናእት፡ Ex. 29, 2; Jud. 6, 19. 20; plerumque absol. ናእት፡ *azyma*: ናእተ፡ትበልዑ፡ Ex. 12, 8. 13, 6 seq.; 23, 15; Jos. 5, 11; Hez. 45, 21; 1 Esr. 1, 10; ደፈንተ፡ናእተ፡ 1 Reg. 28, 24; ለውእቱ፡ናእት፡ Jud. 6, 21; በዓለ፡ናእት፡ *festum azymorum* Kuf. 49; Lev. 23, 6; 2 Esr. 6, 22; trsl.: ናእት፡አንትሙ፡ *azyma* vel *azymi estis* 1 Cor. 5, 7.

ነደለ፡ rad., quae amharice significat *perforare*.

ንድለት፡ subst., Pl. ንድላታት፡, *caverna, hiatus*, Hen. 96, 2.

መንዲል፡ *mantile* vid. sub መ“፡ c. 194.

ነድሐ፡ I, 1 [דָּחָה דּוּחַ נָדַח; vicinum ነድአ፡ q. v.] *trudere, ferire, impellere*: ወነድሖ፡ላህም፡ (v. ወግዮ፡) *bos eum feriit* 2 Reg. 6, 6; lectiones aliae sunt: ወነድሐ፡ለላህም፡ *trusit* vel *impulit bovem* (in Cod. S), vel ወነድሓ፡ላህም፡ *bos eam* (arcam) *impulit* sc. ad lapsum (apud Lud.). — *Voc. Ae.*: ነድሐ፡ዘ፡ወጋው ።

ነደቀ፡ I, 1 [amh. idem] Subj. ይንድቅ፡, *struere, con-, exstruere, aedificare*, c. c. Acc., ut: urbem Gen. 4, 17. 10, 11. 11, 4. 8 (ነዲቆታ፡); Ex. 1, 11; ἐπαύλεις Num. 32, 16; domos Deut. 20, 5; Hen. 99, 13; ኢለነዲቅ፡አብያተ፡ Jer. 42, 9; muros Judith 1, 2; altaria Gen. 8, 20; Num. 23, 1; Jos. 22, 29; 1 Reg. 7, 17; sepulchra Matth. 23, 29; ይነድቁ፡ላዕሌሁ፡ትእምርተ፡ Hez. 39, 15; ነደቀ፡ተባዕተ፡በዐውዳ፡ περιῳκοδόμησαν αὐτὴν τετραπέδοις λίθοις κύκλῳ Jer. 52, 4; c. በ፡ materiae Deut. 27, 5. 6; Judith 1, 2; trsl.: Gen. 2, 22; ነደቀ፡ላዕሌየ፡ Thren. 3, 7; etiam *reaedificare, restaurare* Am. 9, 11.

ተነድቀ፡ III, 1 *strui, exstrui, aedificari*: ሶበ፡ተነድቃ፡እልክቱ፡እብን፡ Herm. p. 78. 79. 80; ኬብሮን፡ተነድቀት፡ Num. 13, 22. 21, 27; Luc. 4, 29; c. እምን፡ materiae Hen. 71, 5; *reaedificari* Deut. 13, 17.

ንዱቅ፡ part. *exstructus*, Num. 21, 20 (λελαξευμένος); እንበለ፡ንዱቅ፡ቤት፡ወእንበለ፡ሕኑጽ፡ማኅደር፡ Enc. Jac. 28.

ንድቅ subst., plerumque m., *compactura, structura, aedificium, latericium, murus*: ማእከለ፡ንድቀ፡አእባን፡ ἀνὰ μέσον ἁρμῶν λίθων Sir. 27, 2; Herm. p. 81 seq.; ይትሐነጽ፡ቤተ፡እግዚ“፡በንድቅ፡ክቡር፡ Tob. 14, 5; ከመ፡ንድቀ፡ክረምት፡ሕንጻሁ፡ Sir. 21, 8; ሀገረ፡ንድቅ፡ πόλεις ἐπαύλεων Num. 22, 39; ቅጽረ፡ንድቅ፡ οἰκοδομή Sir. 22, 16; ንድቅ፡ οἰκοδομαί Marc. 13, 1. 2; 4 Esr. 9, 27. 10, 67. 68; ንድቅ፡ጽኑዕ፡ዘበቱ፡ቅጽረ፡ Macc. f. 24; ንድቀ፡ማኅፈድ፡ *latericium turris* (opp. lignis) Jsp. p. 375; in Belsazari palatio angelus scripsit ዲበ፡ንድቀ፡ምንባር፡ p. 275; አጻብዒሁ፡ (sc. scribentis) ወፅአ፡እምንድቅ፡ ibid.

ንድቀት፡ n. act. *aedificatio, architectura*: inter varia quaestuum concessorum genera recensetur ንድቀት፡ F. N. 23.

ነዳቂ፡ n. ag., Pl. ነደቅት፡ *structor, aedificator, architectus*: ነደቅተ፡እብን፡ οἰκοδόμοι λίθων 1 Par. 22, 15; ነደቅተ፡አረፍት፡ 14, 1; ነደቅት፡ 1 Esr. 6, 4; 2 Esr. 14, 18; 4 Reg. 12, 11; Ps. 117, 21; Matth. 21, 42; Hierosolyma coelestia, እንተ፡አንተ፡ለሊከ፡ኬንያሃ፡ወገባሪሃ፡ወነዳቂሃ፡ Genz. f. 104; Lit. Joh.; Org.

መንደቅ፡ et **መንድቅ፡** subst., 1) *structura muralis, latericium*, Deut. 4, 49; Syn. f. 395 (vid. እስኪት፡). 2) *materia* structurae, Hen. 99, 13.

ነደበ፡ rad. inus., quae primitus potestatem *impellendi* et *adigendi* (נָדַב, نَدَبَ) habuit, deinde in significatum *urgendi, in angustias compellendi* (bedrängen; cfr. نَدْبٌ *negotium grave, periculum*) abiit, unde quondam derivarunt መንደብ፡ *periculum, calamitas, afflictio* (ut in n. pr. باب المندب).

አመንደበ፡ quadrl. II (denom.; semel tantum legi ኢመንደበሙ፡ Dan. 3, 26 apocr. in uno codice, sed lapsu calami scriptum videtur pro ኢያመንደበሙ፡) *premere, in angustias redigere, opprimere, vexare, affligere, in calamitatem* vel *periculum adducere* (plerumque θλίβειν et ἐκθλίβειν), c. Acc.: Kuf. 38; 3 Reg. 8, 37; Ps. 17, 42. 42, 2; ያመነድብ፡ነፍሳተ፡ Prov. 12, 13; Sap. 5, 1; ሶበ፡አመንደብዎ፡ፀሩ፡ Sir. 46, 16; Job 24, 24. 36, 15; አመነድበሙ፡ Jer. 10, 18; Zeph. 1, 17; Hen. 100, 7; 2 Cor. 11, 26 (κίνδυνοι); Kid. f. 3.

ተመንደበ፡ III, 1 *in angustias redigi, vexari, affligi; calamitatibus premi; difficultatibus, gravibus malis circumventum esse; in periculo versari, periclitari:* **ተመንደብኩ፡ በኵሉ፡** στενά μοι πάντοϑεν 2 Reg. 24, 14; Dan. ap. 1, 22; στενοχωρεῖσϑαι 2 Cor. 4, 8; στενάζειν **ይትመነደቡ፡ ከመ፡ ዘይመውት፡** Jes. 59, 10; Thren. 1, 8; Hez. 5, 15; ϑλίβεσϑαι 1 Reg. 28, 15; Ps. 17, 7. 21, 11; Job 20, 22; Sir. 37, 4; Jes. 8, 22. 57, 13; **እመ፡ ተመንደብከ፡** κακὰ ἐὰν ὑπαντήσῃ σοι Sir. 12, 17; **ዘብዙኃ፡ ተመንደበ፡ ብዙኃ፡ ይትሜነይ፡** (legas **ይትሜየን፡**) Sir. 31, 11. 12; **ይትመነደቡ፡** ἐν τῇ ἀπορίᾳ αὐτῶν Jes. 5, 30; **ለእመ፡ ተመንደብከ፡** ἐν καιρῷ ἐπαγωγῆς Sir. 2, 2; **ተመንድቦ፡** Enc. Genb. 6; κινδυνεύειν Sir. 31, 13; Jes. 28, 13; Luc. 8, 23; 2 Cor. 11, 26; **ተመንደበ፡ ሐመርሙ፡ ከመ፡ ይሰበር፡** Jon. 1, 4; Hen. 101, 4; **ዘተመንደቡ፡ እምፁጋ፡ ለማዕበለ፡ ባሕር፡** Enc. Masc. 12; c. **በ፡** Koh. 10, 9.

ምንዱብ፡ part. *afflictus, in angustias redactus, calamitatibus* vel *difficultatibus pressus, periculis circumventus:* **ኵሉ፡ ምንዱብ፡** πᾶς ἐν ἀνάγκῃ 1 Reg. 22, 2; ἀδύνατος Job 30, 25; ἐν ϑλίψει 1 Reg. 24, 20; **ምንዱብ፡ ይነብር፡** στενάξει πλανώμενος Sir. 36, 30; **ምንዱባን፡** στενοχωρούμενοι Jes. 28, 20; τεϑραυσμένος 58, 6; **ምንድብት፡** ἐκπεπιεσμένη Zeph. 3, 19.

ምንዳቤ፡ subst., m. et fem., Pl. **ምንዳቤያት፡** et **ምንዳብያት፡**, *angustia, afflictio, vexatio, difficultates, calamitas, res adversae, mala gravia, periculum:* **በምንዳቤ፡** ἐν ἀνάγκαις Prov. 17, 17; **መጽአ፡ ምንዳቤ፡** Job 27, 9. 36, 19; **ዕለተ፡ ሕማም፡ ወምንዳቤ፡** Zeph. 1, 15; Hen. 1, 1; **መዋዕለ፡ ምንዳቤ፡** χρόνος στενός Jer. 37, 7; στενοχωρία Esth. 1 apocr.; Jes. 30, 6; Rom. 2, 9. 8, 35; στεναγμός Ps. 6, 6; ϑλῖψις Ps. 76, 2. 85, 6. 90, 15. 101, 2; 1 Reg. 26, 24; Jer. 6, 24; Jon. 2, 3; Jes. 26, 16; **ሕማም፡ ወምንዳቤ፡** Job 15, 24; **ምንዳቤ፡ ወመቅሠፍት፡** 21, 17; Sir. 2, 11; Kuf. 17. 23. 47; Matth. 13, 21. 24, 9; **እመ፡ ምንዳቤከ፡** ἐν κακοῖς Sir. 12, 8. 29, 4; Jer. 2, 27. 28. 11, 12. 15, 11. 16, 19; **መዋዕለ፡ ምንዳቤኪ፡** τῆς ταπεινώσεως Esth. 4, 8; **እመ፡ ዕለተ፡ ምንዳቤሆሙ፡** τῆς ἐπισκοπῆς Jes. 10, 3; **ምንዳቤ፡ ፍኖት፡** *pericula itineris* Syn.; **ምንዳቤያት፡** Macc. f. 24; **ምንዳብያት፡** Chr.; Ssal. Req.; de *persecutione* ecclesiae Sx. Mag. 13 al.

ነድአ፡ I, 1 [نَدَهَ *egit, propulit, compulit* camelos; نَدْهَةٌ *multitudo pecorum*; vid. etiam **ነድሐ፡**; amh. **ነዳ፡**] *agere*, c. Acc., ut: gregem, jumenta, Gen. 32, 20; 1 Reg. 10, 3; Jes. 11, 6 (var. pro **የሐስሎሙ፡**); Herm. p. 57. a) *agitare* vel *impellere* ad proficiscendum: **ይንድኡ፡ እንስሳሆሙ፡** ἀναζευξάτωσαν Ex. 14, 15; **ነድአት፡ ሰረገላቲሃ፡** ἔζευξε τὰς ἁμάξας αὐτῆς Judith 15, 11. b) *abigere* jumenta per vim rapta, *deducere* captivos: Jud. 18, 21; **ማህረኩ፡ ወነድኡ፡ ምህርከሆሙ፡ ገመለ፡** caet. 1 Par. 5, 21; **ወይነድእ፡ እንስሳሆሙ፡** Dan. 11, 24; **እለ፡ ይነድኡ፡ መርዔተ፡ ዘኢኮነ፡ ሎሙ፡** F. N. 49; **ወነድእዋ፡ ምስለ፡ ወለታ፡** Judith 10, 17; **ነድእዎን፡ ምስለ፡ ሕዝብ፡ ባቢሎን፡** Rel. Bar. c) *exigere:* **ዘይነድኦሙ፡** ἐξελαύνων Zach. 9, 8. d) trsl.: *agere*, ut: **ይነድእ፡ ቃለ፡ ኀበ፡ ሥርዊ፡** ἐπὶ τὸ πρωτότυπον ἄγει τὸν λόγον (*ad exemplar primitivum deducit orationem*) Chr. ho. 33. — At pro **ለኵሉ፡ ዕለቱ፡ ይነድእ፡** πάντα ἐν καιρῷ εὐδοκιμηϑήσεται Sir. 39, 34 **ይንእዱ፡** legendum videtur.

ተነድአ፡ III, 1 *agi, agitari, im-, propelli, abigi:* **ኵሉ፡ ዘይትነዳእ፡ በበትር፡** Lev. 27, 32; Hen. 60, 15. 16; **አሕማር፡ በኀይለ፡ ነፋስ፡ ይትነዳእ፡** Jac. 3, 4; **እንዘ፡ ትትነዳእ፡ (ታቦት፡ ኖኅ፡) በሞገደ፡ ማያት፡** M. M. f. 123; trsl.: **በእለ፡ በፍትወተ፡ ዝሙት፡ ይትነድኡ፡** hom. Sever. in Cyr. f. 122.

አስተንድአ፡ IV, 1 (Did. ed. Platt p. 32) et **አስተናድአ፡** IV, 3 *sibi ab aliis exigere* vel *abigere facere* alqd i. e. *aliena ad se rapere:* **ዘአስተናድአ፡ ወነሥአ፡ ዘስርቅ፡** πλεονασμὸν ἔλαβε Hez. 18, 13; **ኢያስተናድአ፡ ወኢሄደ፡** ἅρπαγμα οὐχ ἥρπασε 18, 16; **ያስተናድኡ፡ ወይነሥኡ፡ ዘስርቅ፡** τόκον καὶ πλεονασμὸν ἐλαμβάνοσαν 22, 12; Did. 5 (ed. Platt p. 32).

ነዳኢ፡ n. ag., Pl. **ነዳእት፡** *is qui agit, adigit, exigit, exactor:* **ነዳእተ፡ ገባር፡** Ex. 3, 7; Macc. f. 11; **ዝኩ፡ ነዳእቶሙ፡** Ex. 5, 13.

መስተናድእ፡ part. (IV, 3) *aliena ad se rapiens, iniqui lucri studiosus*, **መስተናድኣን፡** Jes. 1, 23.

ነድየ፡ et **ነደየ፡** (Lev. 25, 25. 35) I, 1 [proprie: *vagum, profugum esse* (נָדַד, נוּד), deinde: *inopem, bonis expulsum*] Subj. **ይንዲ፡**, *inopem, egenum, pauperem esse* vel *fieri, ad inopiam redigi*, Lev. 25, 25. 35; Jud. 6, 6; Ps. 33, 11; **ይነዲ፡** Prov. 32, 21; **ከመ፡ ኢትንዲ፡** 20, 13 var.; **ከመ፡ ነዲይየ፡ ኢይስርቅ፡** Prov. 24, 32; **ነዲይኒ፡ ወብዒልኒ፡** Sir. 11, 14; **ቦኑ፡ ኵሎሙ፡ ይነድዩ፡ በሀኬቶሙ፡** Chr. Ta. 11; c. **እመን፡** privativo (vid. **ነዳይ፡**): **እምብዕል፡ ይነድዩ፡** πλούτου ἐνδεεῖς γίνονται Prov. 11, 16.

አንደየ፡ II, 1 1) *pauperare, inopem reddere, ad egestatem redigere*, c. Acc.: Jud. 14, 15; **አንደየ፡ ርእሶ፡** 2 Cor. 8, 9; **ብሶይ፡** (Sanctus) **አንደየ፡ ርእሶ፡ በእንተ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡** Deg.; Ssal. Req.; **እግዚ" ያነዲ፡ ወያብዕል፡** 1 Reg. 2, 7; Ep. Jer. 34; Clem. f. 170. 2) dicendo *detrectare, extenuare* alqm, ut: **ዘርከዩቶሙ፡ ወአንድዩቶሙ፡ ወአንውሮቶሙ፡ ወአሕጽጹቶሙ፡** Phlx. 141, al.

ተነድየ፡ (Lud. **ተነደየ፡**) *ad inopiam redigi*, Lud. sine auct.

ንዱይ፡ part. *ad inopiam redactus, pauper, pauperculus:* Lud. e Mss. Colb.; (**ክርስቶስ፡**) **ኮነ፡ ንዱየ፡ በእንተዝ፡ ብዕልነ፡** Cyr. de r. fid. f. 56; **ንዱይ፡ ወድኩም፡ ሥርዐት፡** τὰ ἀσϑενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου f. 55.

ነዳይ፡ adj., fem. **ነዳይት፡** (Marc. 12, 43; Jsp. p. 279; Did. 17. 18), Pl. m. **ነዳያን፡** (rarius **ነዳይያን፡** tamquam a **ነዳዩ፡**), f. **ነዳያት፡** (Ruth 3, 10), *pauper, egenus, inops:* Koh. 4, 13. 9, 15; Job 29, 12. 36, 6; Ps. 68, 34. 69, 6; Tob. 2, 2. a) crebro subst.: Ex. 22, 24; Deut. 15, 4; Ps. 9, 19. 67, 11. 71, 12. 13; Jes. 3, 15. 10, 2. 14, 30. 58, 7; Sir. 4, 1. 4; **ነዳይ፡ ዕቡይ፡** πτωχὸς ὑπερήφανος 25, 2; **ነዳይ፡ ጠቢብ፡** 10, 23. 13, 18. 19; **ነዳይ፡ ጥዑይ፡** 30, 14. 31, 25; Matth. 11, 5. 26, 9; Jac. 2, 3. 5. b) c. c. **በ፡** rei: **ነዳያን፡ በንዋይ፤ ብዑላን፡ በሃይማኖት፡** Sx. Jac. 30; vel c. **እምን፡** vel per st. c. (vid. infra sub litera c.). c) trsl.: **ነዳያን፡ በመንፈስ፡** Matth. 5, 3; **ነዳየ፡ አእምሮ፡** ἐνδεὴς φρενῶν Prov. 7, 7. 15, 21; F. N. 43, 12; **አሕዛብ፡ በመዋዕለ፡ ትካት፡ ነዳይያን፡ እምቃለ፡ እግዚ"፤ ግዩራን፡ በሕገ፡ ኦሪት፡** M. M. f. 13. d) Jud. 11, 3 ἄνδρες κενοί (*egeni et nequam*) **ሰብእ፡ ነዳያን፡**; Matth. 12, 7 ἀναίτιοι **ነዳያን፡**

ንድየት፡ et **ንዴት፡** (etiam **ነዴት፡** Deut. 28, 20 FH), n. act. et subst., m. et fem., *paupertas, egestas, inopia:* Prov. 6, 11. 24, 31; Job 36, 8. 21; Sir. 13, 24; Ps. 106, 10;

Deut. 28, 20; Tob. 4, 13; 2 Cor. 8, 9; trsl.: **ንዴት፡አእምሮ፡** ἔνδεια φρενῶν Prov. 6, 32. 10, 21.

አንዳዪ፡ n. ag. (II, 1) *pauperans, egenum faciens:* **አፍቅሮ፡ንዋይ፡አንዳይሁ፡ለብእሲ፡ውእቱ፡** Fal. f. 33.

ነደደ፡ et **ነደ፡** I, 1 [amh. id.; referendum videtur ad נָצַת; an, mutatis literis *n* et *l*, ad لَظِيَ לָהַט ܫܠܗܒ?] Subj. **ይንድድ፡** et **ይንደድ፡** *ardere, ardescere, exardescere, flagrare, accensum esse:* **ነደደ፡እሳት፡ላዕሌሆሙ፡** Num. 11, 1; Jes. 33, 14; 4 Esr. 6, 37; Ps. 17, 10. 38, 4. 77, 25; **ነበልባል፡ዘነደ፡** vel **ዘነደደ፡** φλὸξ ἐξαφϑεῖσα Hez. 20, 47; **እንዘ፡ትነድድ፡እሳተ፡ምሥዋዕ፡** Lev. 6, 2; **እሳት፡ዘይነድድ፡** Job 31, 12; Hen. 14, 17. 19; Hebr. 12, 18; **እሳት፡ትነድድ፡ውስተ፡ከርሡ፡** Sir. 40, 30; **እመ፡ነፋሕከሃ፡ለፍሕም፡ትነድድ፡** 28, 12; **እቶን፡ዘይነድድ፡** Sir. 43, 4; Jes. 48, 10; **ነፍስ፡መዐትም፡ዘይነድድ፡ከመ፡እሳት፡** Sir. 23, 16; **ይነድድ፡መዐቱ፡** Jes. 30, 27; Jer. 7, 20; **ይንደድ፡** v. **ይንድድ፡** 21, 12; Ps. 2, 13; **ትነድድ፡አዕጽምትየ፡** Job 30, 17; **በእንተዝ፡ይነድድ፡ፍቅር፡ከመ፡እሳት፡** Sir. 9, 8; **ነዱ፡** v. **ነደዱ፡በፍትወቶሙ፡** Rom. 1, 27; c. Acc. pers. (sensu Dativi): **ይነድደነ፡ልብነ፡** (*nobis*) Luc. 24, 32. 2) *comburi* igne: **መሥዋዕት፡ይነድድ፡ኵሉ፡** ὁλόκαυτος ἔσται Lev. 6, 16; **ይነድድ፡ሐሠር፡በአፍሓመ፡እሳት፡** Jes. 5, 24.

አንደደ፡ II, 1 1) *accendere, incendere, inflammare,* ignem Ex. 35, 3; Kuf. 50; Sir. 28, 11; Jer. 7, 18. 21, 14; Judith 7, 5; Luc. 22, 55; **ነበል፡ዘአንደድክሙ፡** Jes. 50, 11; Thren. 2, 3; ligna Lev. 6, 5; Jes. 44, 15; fornacem Hos. 7, 4; Dan. 3, 19; altare Mal. 1, 10; urbem Prov. 29, 8; absol.: **ኢየአክል፡ሊባኖስ፡ለአንድዶ፡** εἰς καῦσιν Jes. 40, 16; **አንድድ፡ታሕቴሁ፡** Hez. 24, 5; Enc. Teq. 25 (Lud.); trsl.: **ያነድዶሙ፡ወይን፡** Jes. 5, 11. 2) *torrere* i. e. *coquere* panem: **ወያነድድ፡** (v. **ወያበስል፡**) **ቦቱ፡ኅብስቶ፡** καύσαντες ἔπεψαν ἄρτους Jes. 44, 15. 3) *comburere, cremare,* Lev. 6, 23; **ዳእሙ፡ንዋየ፡ሐቅል፡ያነዱ፡በእሳት፡** Hez. 39, 10; **ዘመንፈቆ፡አንደደ፡በእሳት፡** Jes. 44, 16. 30, 30; **ለአንድዶቶሙ፡** Matth. 13, 30.

ተናደደ፡ III, 3 *se invicem incendere, mutuo fervore ardere:* **ትትናደድ፡ሐሩረ፡አፍቅሮ፡ውስተ፡ነፍሱ፡** Phlx. 106; **ወትቄርር፡ተናድዶቶሙ፡** (seu: ignis mutui amoris) Phlx. 5.

ንዱድ፡ part. 1) *accensus, ardens,* Enc. Tachs. 19; non ignem sacrificalem Deus poscit, **አላ፡ኩን፡ንዱደ፡በእሳተ፡መንፈስ፡(ቅዱስ፡)ከመ፡ታውዕያ፡ለፍትወት፡እኪት፡** Chr. Ta. 11. 2) *inustus, adustus:* **ንዱዳነ፡ልብ፡** κεκαυτηριασμένοι τὴν ἰδίαν συνείδησιν 1 Tim. 4, 2.

ነድ፡ subst., plerumque m., *flamma:* Gen. 15, 17; Kuf. 14; Num. 21, 28; Ps. 96, 3; Hos. 7, 4; 4 Esr. 2, 56; Jer. 31, 45 vrs. nov.; **በአምጣነ፡ዕፁ፡ለእሳት፡የዐቢ፡ነዱ፡** Sir. 28, 10; **ቃሉ፡ከመ፡ነድ፡ያውዒ፡** (ὡς λαμπάς) 48, 1; **ከመ፡ኢተዐይ፡በነዶሙ፡** 8, 10; crebro: **ነደ፡እሳት፡** Sir. 21, 9. 38, 28; Act. 7, 30; 2 Thess. 1, 8; Hebr. 1, 7; Apoc. 1, 14.

ንዳድ፡ subst., amh. magis quam aeth., *febris* (*maligna*), Cod. Mus. Brit. LXXX, 1; d'Abbadie Catal. p. 48; M. F.

ንደት፡ n. act., *ardor, flamma:* **ከመ፡ንደተ፡እሳት፡** Ex. 24, 17; **ይቄርር፡ዘውስተ፡ልቡ፡ንደት፡** (sc. irae) Jsp. p. 337.

ነዳዲ፡ n. ag. *ardens:* **አፍሓመ፡እሳት፡ነዳዲ፡** Enc. Masc. 6; **ማኅቶት፡ነዳዲ፡** Enc. Tachs. 28; **ፍትወት፡ነዳዲት፡** F. N. 24, 5; **ሰሚዖ፡ንበበ፡ግዘት፡እምልሳንከ፡ነዳዲ፡** Enc. Tachs. 6.

አንዳዲ፡ n. ag. (II, 1) *accendens, incendiarius:* **አንዳዴ፡እሳት፡** F. N. 50, 6; Th. Petr.; trsl.: **አንዳዴ፡ሐሳውያን፡ሐሳዌ፡ስምዕ፡** Prov. 6, 19 var.

ምንዳድ፡ subst. *locus ubi ignis accenditur,* ut *focus, culina, caminus, fornax:* Jes. 30, 14 gloss.; Ex. 27, 9—15, ubi interpres ἱστία (**መንጦላዕት፡** in C) tamquam ἑστία vertit; Reg. Pach.; **ምንዳደ፡እሳት፡ዘቤተ፡ብለኔ፡** Sx. Tachs. 5; **ምንዳደ፡ብለኔ፡** Sx. Jac. 13; Sen. 7; **ወደይዎሙ፡ውስተ፡ምንዳደ፡እሳት፡ወአውዐይዎሙ፡ዲበ፡ዐራት፡ኀጺን፡** Sx. Hed.22; si quibus est **ሐጹር፡** communis, **ኢይደልዎ፡ለ፩ከመ፡ይግበር፡እቶነ፡አው፡ምንዳደ፡ብለኔ፡ኀበ፡ገቦ፡ሐጹር፡በዘይነክያ፡እሳቱ፡** F. N. 37.

መንድድ፡ subst., Pl. **መናድድ፡**, ut videtur *materia, qua accenditur* vel *inflammatur:* **አዘዘ፡ያንድዱ፡እቶነ፡ወይደዩ፡ውስቴቱ፡መናግንተ፡ጽህርት፡ወመፈልሕተ፡** (sic) **እሳት፡ፒሳ፡ወፓፒራ፡ወሥብሐ፡ወመዓረ፡ግራ፡ወአፍለጢስ፡ወከባሪት፡ወኵሎ፡መናደደ፡** (sic pro **መናድደ፡**) **ጽህርት፡** Macc. f. 2.

ነደፈ፡ I, 1 [amh. id.; primitus: *propulit* (نَدَفَ *propulit* jumentum; נָדַף *dispulit, fugavit*); vicina דָּפָה, دَفَعَ; cfr. etiam نَدَبٌ *jaculatio teli*] Subj. **ይንድፍ፡** 1) *jaculari, emittere* tela: **ኢይነድፍ፡ውስቴታ፡ሐጸ፡** Jes. 37, 33; plerumque omisso Accusativo teli: **ይነድፉ፡** Jer. 6, 23. 26, 9; Ps. 77, 12; **ንድፍ፡** 4 Reg. 13, 17; **ነዲፍ፡በይምን፡ወበፅግም፡** 1 Par. 12, 2; **የሐንጽ፡እንተ፡ኀበ፡ይነድፉ፡** βελοστάσεις Hez. 21, 22; **ተምህረ፡ተጽዕኖ፡ወነዲፈ፡ቀስት፡** Sx. Sen. 29; de ictu pyroboli, in Libris historicis Aethopico-Amharicis. 2) *jaculari* alqm, *telo ferire* vel *icere* vel *transfigere* alqm, c. Acc. prs.: **ንድፍ፡ጸላኤ፡** Kuf. 38; **ስቁ፡ቀስተክሙ፡ወንድፍዋ፡** τοξεύσατε ἐπ' αὐτήν Jer. 27, 14; **ኢትትሀከዩ፡ነዲፎታ፡** ibid.; 27, 29; **ነደፈኒ፡ውስተ፡ኵልያትየ፡በአሕጻሁ፡** Thren. 3, 13; 3 Reg. 22, 34; 2 Reg. 18, 14; 1 Reg. 31, 3. 3) *pungere,* de insectis: **ነደፉክሙ፡ከመ፡ንህብ፡** Deut. 1, 44; **ነደፉ፡አፍራሰ፡** Sx. Ter 18; de scorpione Apoc. 9, 5. 10; **ብእሲት፡ትትሜሰል፡ዐቅራበ፡ዘይነድፍ፡ሰብአ፡** Fal. f. 17.

አንደፈ፡ II, 1 *telo feriri* vel *transfigi jubere* alqm, **በሐጽ፡** Enc. Haml. 25 (Lud.).

ተነድፈ፡ III, 1 *feriri, ici, percuti, transfigi* telo, *ictu vulnerari:* **ከመ፡ይጔጕእ፡ዘተነድፈ፡ይምላኅ፡ሐጸ፡** Sir. 19, 12; **ሀየል፡ዘተነድፈ፡ወተሀይጸ፡ከብዶ፡** Prov. 7, 23. 26, 18 var.; **ተነደፍኩ፡** τέτρωμαι 3 Reg. 22, 34; trsl.: **ተነዲፎሙ፡በፍቅራ፡** Jsp. p. 273; Cant. 2, 5.

ተናደፈ፡ III, 3, *jaculando petere:* **ተመየጥከ፡ምንጻረ፡ትትናደፈነ፡ለእመ፡ሞእነ፡** ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων κατατοξεύεις τοὺς νενικηκότας Cyr. hom. f. 110 (Mansi IV. 1340).

አስተናደፈ፡ IV, 3 *fundamenta jacere,* c. Acc. fundamenti: 1 Cor. 3, 10; Org. 1; **አንኀለ፡ሄሮድስ፡መቅደሰ፡እስከ፡መሠረቱ፡ወአስተናደፈ፡መሠረታቲሁ፡በምጣኔ፡ቀዳማዊ፡** Jsp. p. 330; **ማኅፈድ፡ዘአስተናደፉ፡ጠቢባን፡መሠረታ፡** 1 Sal. Mar. 18. — *Voc. Ac.:* **አስተናደፈ፡ዘ፡አስተካከለ።**

ንዱፍ፡ part. *ictus, percussus, transfixus* telo, *vulneratus ictu:* **ንዱፍ፡በሐጽ፡** Enc. Ter 25; **ንድፍት፡አነ፡በፍቅሩ፡** Cant. 5, 8; Jsp. p. 326.

ንድፈት፡ n. act. *jaculatio, jactus teli* vel *ictus, vulnus telo inflictum,* τόξευμα Prov. 25, 18; **ሐመ፡ፈድፋደ፡እም**

ንድፈት፡ 1 Reg. 31, 3 E; **ቈስለ፡ንድፈት፡** 3 Reg. 22, 35 var.; **ሀለወ፡ይትፌወስ፡ንድፈቶ፡ኀበ፡ነደፍዎ፡ሶርያ፡** 4 Reg. 9, 16.

ነዳፊ፡ n. ag., Pl. **ነዳፍያን፡** et **ነደፍት፡**, *jaculator, sagittarius*, Gen. 21, 20; Kuf. 17; **ሐጺ፡መስተቃትል፡ነዳፊ፡** Jer. 27, 9; Am. 2, 15; **ነዳፍያን፡** Jes. 21, 17; Jer. 28, 27; **ረከብዎ፡ነዳፍያን፡በነዲፍ፡** 1 Par. 10, 3; **ነደፍት፡** 1 Reg. 31, 3; 1 Par. 12, 2; 2 Par. 14, 8.

ምንዳፍ፡ subst. *spatium jactus, teli jactus*, Gen. 21, 16; **መጠነ፡አሐቲ፡ምንዳፈ፡ሐጽ፡** Kuf. 17; στάδιον Herm. p. 20.

ነጌ፡ subst., Pl. **ነጌያት፡** [नाग m.] *elephas, elephantus:* **ወፅአ፡ኀቤሁ፡ንጉሠ፡ሀንድ፡ምስለ፡ብዙኃን፡ነጌያት፡** Jsp. p. 283; **ነጌያተ፡ብርት፡** p. 232; Hen. 86, 4. 87, 4; Hos. 10, 4 (in loco corrupto); **ቀርነ፡ነጌ፡** *cornu* (i. e. *dens*) *elephanti* sive *ebur* Hez. 27, 6. 15; 2 Par. 9, 21; Apoc. 18, 12; **ዘቀርነ፡ነጌ፡** *eburneus* Am. 3, 15. 6, 4; 2 Par. 9, 17; 3 Reg. 10, 18. 22, 39; Cant. 5, 14. 7, 5; Herm. p. 7 (ubi **ኖጌ፡** pro **ነጌ፡** scriptum est). — *Voc. Ae.:* **ነጌ፡ዘ፡ዘኾን፡** v. **ዘከን፡** v. **ዘኖን፡** v. **ዘሆን፡**

ነግሀ፡ I, 1 [נָגַהּ, ܢܓܰܗ, amh. **ነጋ፡**] *illucescere, lucere:* **ነግሀ፡ብሔር፡** *dies jam illustris est* Act. 2, 15 rom. (vid. **ብሔር፡**).

አንግሀ፡ II, 1 *mane facere* alqd, *mane proficisci* vel *venire, prima luce* vel *ante lucem facere* alqd, **ሖሩ፡ወአንግሃ፡ጥቀ፡ሐዊረ፡** Marc. 16, 2; **ምንተ፡አንጋህከ፡ገዩሰ፡ዝየ፡** τί ὀρθρινὸς ὧδε ἐλήλυθας; Herm. p. 52; **ሖሩ፡በኍኀ፡ሌሊት፡ወአንግሁ፡ላዕለ፡ቂሳርያ፡** (*et mane ad Caesaream venerunt*) Jsp. p. 347; totam noctem inde a vespero docens **አንግሀ፡** Gal. T. H.; **ያንግሁ፡ልሊተ፡** Kid. f. 26 (vid etiam **አሌለየ፡**).

ነግህ፡ subst. *prima lux, diluculum, multum mane, tempus matutinum:* **ማእዜ፡ነግህ፡ይከውን፡** (ὄρθρος) Prov. 23, 35; **ነግህ፡ብሔር፡** Act. 2, 15 Platt. a) **እምነግህ፡** *a mane:* **እምነግህ፡እስከ፡ሰርክ፡** Ex. 18, 13; Ruth 2, 7; Sir. 18, 26; Jes. 38, 13. b) **ለነግህ፡** *ad mane* Ex. 12, 10. c) **በነግህ፡** *mane, bene mane:* Matth. 20, 1; Marc. 11, 20; Koh. 10, 16. 11, 6; Kuf. 31. d) **ነግህ፡** id.: Ex. 16, 7; Ps. 54, 19; Kuf. crebro; **ነግህ፡በጽባሕ፡** Kuf. 42. e) distributive: *singulis matutinis* (*quovis die, in dies*): **በበ፡ነግህ፡** Ex. 16, 21; 2 Par. 13, 11, vel **ነግህ፡ነግህ፡** Ex. 36, 3; 2 Reg. 13, 4; **ይኩንኒ፡ለነግህ፡ነግህ፡** (v. **ለነግህ፡ነግህ፡**) 4 Reg. 16, 15.

ንግህት፡ n. act. *profectio matutina; quaevis actio, quae antelucanis horis fit*, Lud. auct. Greg.

ነገለ፡ rad. inus. quae, permutatis literis *l* et *d*, cum نَجَدَ נָגַד *conspicua, manifesta fuit res* convenire videtur, collato نَجَلَ *conspicuam, manifestam fecit rem* (sicut **ነገድ፡** et נֶגֶד arabice نُجْلُ pronuntiatur).

መንገል፡ subst. *pars rei conspicua* vel *adversa*; non usitatur nisi in Acc. et st. c., sc. **መንገለ፡**, et praepositionis conjunctionisve vim habet; pronomina suff. per *ê* sibi subjungit (gramm. § 166. 167): A) **መንገለ፡** praep. 1) *versus, ad, in:* **መንገለ፡ጽባሕ፡** Gen. 2, 8. 12, 8; **ይኔጽር፡መንገለ፡ፍኖት፡** 1 Reg. 4, 13; **መንገለ፡ምድር፡** Jon. 1, 13; Jer. 37, 21; Hez. 21, 2; Jes. 10, 26. 49, 22; Hen. 24, 2; **መንገሌነ፡** 1 Par. 13, 3; **ይመይጥ፡እግዚ“፡ምሕረቶ፡መንገሌነ፡** Judith 8, 30; Matth. 4, 13; Marc. 1, 16; Rom. 15, 24; aliàs creberrime; **ፂወወኒ፡መንገሌሁ፡** Rom. 7, 23; feritatem leonum vertit **መንገለ፡የውሀት፡** (in mansuetudinem), Lud.; **በቅድሜኪ፡ወመንገለ፡ድኅሬኪ፡** Enc. 2) *juxta:* **ኢታቅሞ፡መንገሌከ፡** Sir. 12, 12; Matth. 13, 1; **መንገለ፡ገበሆሙ፡** Ruth 2, 14. 3) *ad* i. e. *quod attinet ad* (hinſichtlich, rückſichtlich): **መድሎተ፡ንዋየ፡ቅድሳት፡ዘመንገለ፡ወርቅኒ፡ወዘመንገለ፡ብሩር፡** 1 Par. 28, 14. 17; **ያዕቆብ፡ጻድቅ፡መንገለ፡ሥጋ፡እኁከ፡** (dein Bruder dem Fleiſche nach) Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **ዝኒ፡አኮ፡ዘመንገለ፡እግዚ“፡ዘእነግር፡** κατὰ θεόν 2 Cor. 11, 17; **ዘመንገለ፡ትስብእቱ፡**, **ዘመንገለ፡መለኮቱ፡** τὸ ἀνθρώπινον, τὸ θεϊκόν Cyr. ad Th. f. 24. B) Componitur cum aliis praepositionibus 1) **በመንገለ፡** (in parte directa ad i. e.) *versus, juxta, praeter, ad, in:* **በመንገለ፡ገጽኪ፡** Jer. 13, 26; **በመንገለ፡የማን፡ወበመንገለ፡ፀጋም፡** Hez. 21, 16; **በመንገለ፡ደወል፡** Num. 20, 23; **በመንገለ፡ማእከሉ፡** Ex. 36, 31; Hen. 34, 2; Marc. 4, 1. 2) **ለመንገለ፡** a) *versus, ad:* **ለመንገለ፡መስዕ፡** Gen. 13, 14; Deut. 2, 3; Jer. 3, 12; Dan. 8, 4. 9; Zach. 14, 8; Hez. 40, 44; 1 Esr. 4, 58. b) *ad* i. e. *quod attinet ad*, (*erga, apud, de*): Hebr. 2, 17; Rom. 4, 2; **ንለቡ፡ለመንገለ፡ክርስቶስ፡** (wir wollen einſehen in Bezug auf Chriſtus), Cyr. ad Th. f. 16. 3) **እምነ፡መንገለ፡** vel **እመንገለ፡** *a parte*, ut: Augustus mandavit, **ከመ፡ይጹሩ፡ሎቱ፡** (Herodi) **እክለ፡እመንገለ፡የብስ፡በአግማል፡ወእመንገለ፡ባሕር፡በአሕማር፡** Jsp. p. 329. a) *versus, ad* vel *a:* **እመንገለ፡አዜብ፡** κατὰ νότου 1 Reg. 13, 5; Jud. 2, 9; Num. 8, 2; Gen. 13, 11; 4 Esr. 9, 38. b) *ratione habita, quod attinet ad*, (*a, de*): **እኅትየ፡ይእቲ፡እመንገለ፡አቡየ፡** Gen. 20, 12; **ቀሩባኒሁ፡ለክርስቶስ፡እመንገለ፡ሥጋሁ፡** Chr. ho. 5; **እመንገለ፡ወንጌልሰ፡** κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον Rom. 11, 28; **ኢየሐጽጽ፡እምኔነ፡እመንገለ፡ሃይማኖት፡** F. M. 27, 8. 4) **እንተ፡መንገለ፡** a) *juxta, praeter*, παρά Num. 20, 19. b) *versus* Jos. 8, 2. 4. 11. 13. c) per regionem i. e. *per* Num. 25, 8; Matth. 12, 1. d) circa regionem i. e. *circa* Apoc. 15, 6. 5) **ኀበ፡መንገለ፡** *versus*, Luc. 22, 56 rom. C) Conj. a) **መንገለ፡** (pro **መንገለ፡ዘ፡**) *quo versus, quorsum:* **መንገለ፡ፈለሱ፡** *quo transmigraverunt* Enc. Hed. 8; **መንገለ፡ተግሕሠ፡** Lud. ex Enc. Genb. 19; **መንገለ፡ትፈቅድ፡ፍና፡** Enc. Genb. 20; etiam: *quocumque in loco*, ut: **መንገለ፡ተክዕወ፡** (ubicumque effusus est), Lud. b) **እመንገለ፡ዘ፡** ex adverso ejus quod i. e. *secus ac*, ut: **ኣእምር፡ከመ፡አንተ፡አሠነይከ፡ለነ፡እመንገለ፡ዘትኄሊ፡ከመ፡አንተ፡አሕሠምከ፡ለነ፡** Jsp. p. 291.

ንግመጥስጤ፡ n. prgr. sc. αἰνιγματισταί *aenigmatum poëtae* Num. 21, 27.

ነግሠ፡ I, 1 [נָגַשׂ *adegit, exegit;* نَجَشَ *agitavit, compulit;* נֹגֵשׂ *tyrannus*] Subj. **ይንግሥ፡** nec non **ይንገሥ፡**, 1) *regnare, regem* vel *reginam esse, imperium tenere:* **እመ፡ገብር፡ነግሠ፡** Prov. 24, 57; **ብየ፡** (*per me*) **ነገሥት፡ይነግሡ፡** 8, 15; **ኢይነግሥ፡እንከ፡ንጉሥ፡በደማስቆ፡** Jes. 17, 3; **ይነግሥ፡ንጉሥ፡** Jer. 23, 5; **አመ፡ነግሠ፡በሱሳ፡** (ἐθρονίσθη) Esth. 1, 2; **ይእቲ፡ትንግሥ፡** 2, 4; **ነጊሥ፡** Koh. 4, 14; **ንግሥ፡** Ps. 44, 5; 1 Cor. 4, 8; **እግዚ“፡ነግሠ፡** Ps. 92, 1. 96, 1; **ወይነግሥ፡ብሔር፡ዘትሬኢ፡ይእዜ፡ሙሱነ፡** 4 Esr. 3, 4; **እምቅድመ፡ይንግሡ፡ተንባላት፡በግብጽ፡** Enc. Ter 8; c. c. **ለ፡** Kuf. 38; 1 Reg. 8, 9. 11; Jud. 9, 8 seq.; Matth. 2, 22; **ይነግሥ፡ለኪ፡**

እግዚ“**፡** Jes. 52, 7; **ዘይነግሥ፡ለኵሉ፡** ὁ παντοκράτωρ *omnipotens* Jer. 39, 14. 19. 40, 11; Bar. 3, 1; vel c. **ላዕለ፡** 1 Reg. 10, 1. 23, 17; Ps. 46, 8; Kuf. 35; Esth. 1, 1; Luc. 1, 33; vel c. **ዲበ፡** 1 Par. 18, 14; raro c. Acc., ut: **ዘነግሠ፡መንግሥተ፡ከላዴዎን፡** Dan. 9, 1. 2) *regem fieri, regnum adipisci* Gen. 36, 33 seq.; 2 Reg. 2, 10. 15, 10. 16, 8; 3 Reg. 15, 1; Jer. 44, 1; 1 Par. 29, 28.

አንገሠ፡ II, 1 *regem* vel *reginam constituere*, c. Acc. regis et c. **ለ፡** vel **ላዕለ፡** populi: **ንጉሥ፡ዘአንገሡ፡** Hez. 17, 16; **ናንግሥ፡ሎሙ፡ወልደ፡ጣብሔል፡** Jes. 7, 6; Jer. 44, 1; Job 34, 30; **ከመ፡ያንግሥዎ፡** 1 Par. 11, 10. 29, 22; **ከመ፡ያንግሡከ፡ሎሙ፡** 2 Esr. 16, 6; **ዘአንገሥኩከ፡ላዕሌሆሙ፡** 2 Par. 1, 11; Joh. 6, 15; nonnumquam addito Acc. **ንጉሠ፡**, ut: **አንገሥዎ፡ሎሙ፡ንጉሠ፡** Jud. 9, 6; 1 Reg. 8, 22. 12, 1; passim omisso Acc. **ናንግሥ፡ለነ፡** Num. 14, 4; 1 Reg. 8, 19; **ኢያነግሡ፡ወኢይስዕሩ፡** Ep. Jer. 33. a) *reginam creavit* rex uxorem, vid. Lud. lex. amh. c. 53. b) *proregem constituere, praeficere regis vice* Act. 7, 10 rom. c) trsl.: *regnare* vel *dominari facere:* **ኀጢአቱ፡ለ፩አንገሠቶ፡ለሞት፡** Rom. 5, 17. 21. 6, 12; **ናንግሥ፡ለፍቅር፡ላዕሌነ፡** Chr. Ta. 19.

ንጉሥ፡ subst. (formâ part.); Pl. **ነገሥት፡** (forma mutuata a **ነጋሢ፡** q. v.), Pl. Pl. **ነገሥታት፡** 1) *rex:* Gen. 14, 1 seq.; 17, 6. 26, 8. 36, 31. 40, 1 seq.; Ex. 1, 8 seq.; Jos. 12, 1 seq.; Jud. 4, 2; Reg.; aliis in locis innumeris; **ንጉሥ፡ጻድቅ፡ይነግሥ፡** Jes. 32, 1; **ነገሥተ፡አሕዛብ፡** 14, 32. 60, 10; **አዋልደ፡ንጉሥ፡** Jer. 48, 10; **ገብረ፡ንጉሥ፡** Joh. 4, 46. 49; **ቤተ፡ንጉሥ፡** Luc. 7, 25; **በእንተ፡ነገሥት፡** F. N. 44; **ንጉሥ፡ዐቢይ፡** ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας Jes. 36, 13; Judith 2, 5; **ንጉሠ፡ነገሥት፡** Dan. 2, 47; Hez. 26, 7, quo eodem titulo etiam Reges Aethiopiae insigniuntur; de Deo: Ps. 5, 2. 43, 6. 46, 7. 73, 13. 109, 6; Sir. 51, 1; **ንጉሠ፡ኵሉ፡ነገሥት፡** παμβασιλεύς 50, 15; **ንጉሠ፡ሰማይ፡** 1 Esr. 4, 58; c. **ለ፡**, ut: **ንጉሥ፡ለተግባር፡** βασιλεῦ πάσης κτίσεως Judith 9, 12; **ነገሥታት፡** Lit. 160, 3; **ዓመታተ፡ነገሥታተ፡አክሱም፡** Chr. Ax.; *Imperator (Augustus)* Romanorum: **ቄሳር፡ንጉሥ፡** Luc. 2, 1; **ንጉሥ፡** Act. 25, 21 Platt; Sx. crebro, ut Mag. 13; Enc. Ter 7, al. 2) Sed etiam duces inferioris ordinis hoc nomine appellantur: *rector, princeps, dux, praefectus, tyrannus, satrapa*, al.: **ነገሥት፡** ἡγούμενοι Sir. 17, 17; ἄρχων **እሜር፡ንጉሠ፡ብሔር፡** 2 Par. 18, 25; τετράρχης Matth. 14, 1; Luc. 9, 7; **ነገሥት፡** στρατηγοί Jer. 28, 57; τύραννοι Dan. 3, 2; τακτικοί 6, 2; **ነገሥተ፡ሠራዊት፡** χιλίαρχοι Num. 31, 48. 52; **ነገሥተ፡ሕዝብ፡** Deut. 1, 15; de praefectis provinciarum, Sx., ut Mag. 2; **ነገሥተ፡አሕማር፡** *navarchi (rectores navium)* Hen. 101, 4. 9.

ንግሥት፡ subst., fem. (a **ንጉሥ፡**), Pl. **ንግሥታት፡** *regina*, Ps. 44, 11; Dan. 5, 10; Esth. 1, 9; 2 Esr. 12, 6 var.; **ንግሥተ፡ሳባእ፡** 3 Reg. 10, 1; 2 Par. 9, 1; Matth. 12, 42; **ንግሥታተ፡ፋርስ፡** Macc. f. 11; Cant. 6, 8; de regina apium: **አንህብ፡ይፀንሱ፡በምዕር፡ሶበ፡ዐንዘረት፡ንግሥቶን፡** Lud. e Libr. Myst.; de *Imperatrice* Romanorum: **እሌኒ፡ንግሥት፡** Mavâs. n. 7; Sx. Genb. 9; Enc. Teq. 5.

ንግሥ፡ subst., plerumque m., *regimen* vel *imperium regium, dignitas regia:* **ኮነ፡መክብበ፡ንግሡ፡ለዳዊት፡፵ዓመተ፡** 1 Par. 29, 27; **በእንተ፡ኵሉ፡ንግሡ፡ለዳዊት፡** 29, 30; **ወኮነ፡ንግሡ፡ለኢዮሳፋት፡በሰላም፡** 2 Par. 20, 30. 29, 21; **በመዋዕለ፡ንግሡ፡** vel **ዜና፡ንግሡ፡ላዕለ፡ዮናናውያን፡** Jsp. p. 287; **ሶበ፡ጸንዐ፡ንግሡ፡** p. 276; Org.; **መኑ፡ያአምር፡በዝንቱ፡መዋዕል፡ንግሠኪ፡** Esth. 4, 14.

ነጋሢ፡ n. ag., (f. **ነጋሢት፡**), Pl. c. **ነገሥት፡** (vid. sub **ንጉሥ፡**), f. **ነጋሥያት፡** 1) *rex* (f. *regina*), i. q. **ንጉሥ፡**, sed rarius usitatum et sublimiori potius graviorive orationi reservatum: **ሕየው፡** (v. **ሕያው፡**) **አበ፡ነጋሢ፡** *vivas (vivat) rex* 1 Reg. 10, 24; 2 Reg. 16, 16; 3 Reg. 1, 25. 34. 39; 4 Reg. 11, 12; 2 Par. 23, 11; **ወልደ፡ነጋሢ፡** 2 Reg. 13, 4; **ቤተ፡ነጋሢ፡** Hos. 5, 1; **እግዚ**“**፡ነጋሢ፡** Enc. Teq. 23; **ነጋሥያት፡** (v. **ነገሥት፡**) **ሐፃንያቲኪ፡** Jes. 49, 23; **ነጋሢያት፡** Jer. 36, 2. a) Regem Aethiopiae olim **ነጋሢ፡** compellatum esse, ex illa formula **ሕየው፡አበ፡ነጋሢ፡** elucet, quae non potest non ex Abyssinorum usu loquendi in Bibliorum versionem esse translata, cfr. nomen أَلنَّجَاشِى, quo Arabes regem Aethiopum appellare solent. b) *Imperator, Caesar, Augustus* Romanorum: Matth. 22, 21; Marc. 12, 14; Luc. 20, 24; Joh. 19, 12 rom.; Act. 25, 8. 21. 2) *rector, dominator, dynasta:* **ነጋሢ፡አኃዜ፡** ὁ κρατῶν Sap. 14, 19; **ኢይትዐበይ፡ረድእ፡ላዕለ፡መምህሩ፡ወኢወዓሊ፡ላዕለ፡ነጋሢ፡** Did. 5; cfr. amh. **ነጋሽ፡**, Lud. Hist. Ae. II. 17, 3.

ንጉሣዊ፡ adj. rel. 1) *regius, regalis:* **ግብር፡ንጉሣዊ፡** *res regiae* Chr. ho. 26; **አርአያ፡ንጉሣዊ፡** F. N. 9; **ሥርዐተ፡ኵነኔ፡ሥጋዊት፡ንጉሣዊት፡** Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 29 (e F. N.); **ሕግ፡ንጉሣዊ፡** Lud. e Mss. Colb. 2) *Melchita:* **ንጉሣውያን፡** M. M. f. 50 (i. q. **መለካውያን፡** q. v. supra c. 151).

መንግሥት፡ subst., m. et fem., Pl. **መንግሥታት፡** *regnum* a) terra regi subjecta cum incolis: Num. 32, 33; 1 Reg. 24, 21; Dan. 2, 37. 7, 23; Jes. 7, 8. 19, 2 (νομός) vrs. nov.; Judith 2, 12; Esth. 9, 20; Koh. 4, 14; 4 Esr. 12, 16. 21—59; **እለ፡መንግሥት፡** Ex. 19, 6; Jer. 10, 25 (γενεαί); **ለኵሉ፡መንግሥቱ፡** πᾶσι τοῖς ὑπ᾽ αὐτόν 1 Esr. 3, 1; ἔθνος 6, 32; **ለኵሉ፡መንግሥታተ፡ምድር፡** Deut. 28, 25; Jer. 24, 9; **መንግሥታት፡ዐበይት፡** 35, 8; 2 Par. 17, 10; Matth. 4, 8; Apoc. 17, 18; **መንግሥተ፡ሰማያት፡** Matth. 5, 3 seq.; **መንግሥተ፡እግዚ**“**፡** Marc. 4, 11. 30; Matth. 6, 10 (nonnumquam **መንግሥት፡** pro **መንግሥተ፡ሰማያት፡**, Lud. e Mss. Colb.). b) *potestas* vel *dignitas regia, imperium regium*, Jes. 9, 7; Dan. 4, 28. 5, 26—28; **መንግሥት፡ትትፋለስ፡እምሕዝብ፡ለሕዝብ፡** Sir. 10, 8; Ps. 144, 12. 13; **መንግሥታ፡የሀብ፡ንጉሥ፡ለካልእት፡ብእሲት፡** Esth. 1, 19; **ፀረፍክሙ፡ላዕለ፡መንግሥትየ፡** (i. e. *majestati meae*) Lud. ex Hist. VII Puer.; **አመ፡፲ወ፬ዓመተ፡መንግሥቱ፡ለሕዝቅያስ፡** Jes. 36, 1; Dan. 1, 1. 6, 28; Gen. 14, 1; **ዘእንበለ፡መንግሥት፡** ἀβασίλευτος Prov. 24, 62; **ዐቃቤ፡መንግሥት፡** διάδοχος τοῦ βασιλέως 2 Par. 26, 11. c) *familia regis, progenies regia, rex* (vulgo: *majestas*): **እምዘመደ፡መንግሥት፡** Jer. 48, 1; Dan. 1, 3; **እምውሉደ፡መንግሥት፡** Hez. 17, 13; **ኵሉ፡ዘርአ፡መንግሥት፡** 2 Par. 22, 10; **ውስተ፡ጻድቃት፡ምስማዓተ፡መንግሥት፡ኢይሰማዕ፡ሥሕጻታት፡** Cyr. ad Th. f. 7. d) crebro statui constructo subjungitur ad exprimendum adjectivum *regius:* **በዓል፡ከመ፡በዓለ፡መንግሥት፡** 1 Reg. 25, 36; **መንበረ፡መ**“**፡** 2 Par. 9, 17; **ምስጢረ፡መ**“**፡** Tob. 12, 7. 11; **ቤተ፡መ**“**፡** *sedes regia* Am. 7, 13; **አብያተ፡መንግሥት፡** *regia* Nah. 2, 6; **ቤተ፡መንግሥታ፡** Esth. 1, 9; Dan. 4, 27.

ነገረ፡ I, 1 [amh. id.; vicina videntur קָרָא, كَرَّ, قَرْقَرَ (كَرِيرٌ), غَرْغَرَ, جَرْجَرَ, **አንጐርጐረ፡**], Subj. **ይንግር፡**, 1) *loqui* vel *dicere* (reden; differt a **ነበበ፡** sicut reden a ſprechen), Ps. 39, 8; Hen. 84, 1; Lud. ex Hom. Joh.; **እለ፡ይነግሩ፡እምአፉሆሙ፡ድንቀተ፡** *qui subito dicunt* (aus dem Stegreiſe reden) hom. Sever. in Cyr. f. 122; c. Acc. prs.: **ንግሮሙ፡ለአግብርቲከ፡ሱርስተ፡ወኢትንግረነ፡ዕብራይስጠ፡** Jes. 36, 11; **ኢትንግሩነ፡** μὴ λαλεῖτε ἡμῖν Jes. 30, 10; **ወነገሮ፡ፈርዖን፡ለዮሴፍ፡ወይቤሎ፡** Gen. 41, 17; Lev. 4, 2. 7, 23. 11, 2. 12, 2. 15, 2; Deut. 1, 6; **ንግሮሙ፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡** Hez. 33, 2; Jer. 11, 2; Matth. 12, 46; Luc. 24, 32; Act. 4, 1. 2; al. sexcenties; etiam *alloqui*, ut Act. 13, 43. 22, 2. 28, 20; c. **ለ፡** prs. Hen. 27, 5; c. Acc. rei: **ዘታአምር፡ንግር፡** λάλησον Job 34, 33; **ዘርእየ፡አዕይንቲከ፡ንግር፡** λέγε Prov. 25, 7; Hen. 14, 2; Joh. 7, 17. 12, 50. 16, 13; Rom. 15, 18; **ለምንት፡ትነግር፡ሕግየ፡** (warum redeſt du von meinem Geſez) Ps. 49, 17; Deut. 6, 7; c. dupl. Acc. Ex. 4, 30; Deut. 1, 1. 6, 6; Jer. 45, 1; Dan. 10, 15; Joh. 14, 10. 15, 3; Marc. 2, 2; c. Acc. prs. et **በእንተ፡** rei vel pers.: Act. 4, 2; 3 Reg. 2, 19; **ንግርዮ፡ለንጉሥ፡በእንቲአየ፡** Esth. 4, 8; 4 Esr. 3, 49; Dan. ap. 1, 5 (seq. **ከመ፡**); Act. 1, 3. 2) *indicare*, *nuntiare*, (*referre*, *narrare*, *enarrare)*, c. Acc. rei et c. **ለ፡** vel Acc. pers.: Gen. 24, 28. 37, 9; 1 Reg. 10, 15; **ፈሪህየ፡ከመ፡እንግርክሙ፡ዘእኄሊ፡** Job 32, 7. 12, 7. 27, 11; Jes. 5, 5; Dan. 3, 32. 10, 14. 11, 2; Esth. 4, 7; Ps. 2, 6. 18, 1; Sir. 22, 8. 43, 24; Hen. 13, 8. 65, 3; 4 Esr. 8, 70. 9, 42; Act. 13, 41. 15, 3; Matth. 12, 48; Joh. 4, 25. 5, 15. 16, 13. 14; **መኑ፡ይክል፡ነጊረ፡ምሕረቶ፡ጥንቁቀ፡** ἐκδιηγεῖσθαι *enarrare* Sir. 18, 5; c. Acc. prs. et **በእንተ፡** rei: **ነገርዎ፡ለኖኅ፡በእንተ፡አጋንንት፡** Kuf. 10. 40. a) *enuntiare, sermone vulgare:* **ዘንተ፡ነገረ፡ንግር፡ወዘንተ፡ነገረ፡ኅባእ፡** 4 Esr. 14, 5; Jud. 14, 15; **እስከ፡ይነግር፡ቃለ፡ዘሰምዐ፡** Sir. 19, 11; Act. 23, 22. b) *fateri*, *confiteri:* **ኢትኀፈር፡ነጊረ፡ጌጋይከ፡** Sir. 4, 26; **ንግር፡ኀጣውኢከ፡** Jes. 43, 26; Dan. ap. 1, 11; 1 Joh. 1, 9; Ps. 31, 5. 37, 19; **መቅድመ፡ይንግር፡ድውይ፡ኀጣውኢሁ፡ለካህን፡ጥንቃቄ፡** Kedr f. 39. c) *deferre, prodere* (anzeigen, angeben): **ዘርእየ፡ወኢነገረ፡** Kuf. 4; **ነጊረ፡ንነግሮ፡ኵሎ፡ዘነገረ፡ለንጉሥ፡** Jer. 43, 16. d) *testari* contra alqm: **ንግሩ፡ብየ፡** vel **ላዕሌየ፡** 1 Reg. 12, 3. e) *pronuntiare*, *praedicare*, Ps. 9, 11. 70, 18. 144, 11; Act. 18, 25. f) *annuntiare* (revelando), *praenuntiare*, *praedicere*, Jes. 43, 12; **ነገሮሙ፡ኵነኔሁ፡** Sir. 17, 12. 48, 25; **ወአንተሂ፡እምከመ፡ነገርከ፡ለኃጥእ፡ከመ፡ይኅድግ፡ፍኖቶ፡** (προαπαγγείλῃς) Hez. 33, 9; **ዘያቀድም፡ነጊረ፡** ὁ προλέγων Jes. 41, 26; 2 Cor. 13, 2; **አቀደምኩ፡ነጊሮተክሙ፡** Gal. 5, 21; 1 Thess. 3, 4. 4, 6. g) raro: *dicere* i. e. *jubere*: **ዘእንበለ፡እንግርከ፡** Asc. Jes. 7, 21.

አንገረ፡ II, 1 *loqui* vel *nuntiare facere*, Lud.; in specie: *proclamare jubere* Chr. L. Atk. f. 23.

ተነግረ፡ III, 1 1) *dici*: **በቀኖና፡ዘተነግረ፡ቀዳሚ፡** *in canone qui dicitur primus* Clem. f. 128; Hen. 17, 4; **በከመ፡ተነግረ፡** *sicut* (supra) *dictum est* Kid. f. 21. 2) *nuntiari*, *narrari*, *an-*, *e-*, *pronuntiari*: **እገብር፡ግብረ፡ዘይትነገር፡ለትውልደ፡ትውልድ፡** Judith 8, 32; **እንተ፡ቀደመት፡ተነግሮ፡በኀበ፡እግዚእነ፡** Hebr. 2, 3; **ዝንቱ፡ባህል፡ቀደመ፡ተነግሮ፡** (*praenuntiatum est*) Chr. ho. 5; seq. Subj.: **ተነግረ፡ይእስርከሙ፡** (*pronuntiatum est, ut vos vinciat*) Hen. 14, 5; **ዘኢይትነገር፡** *ineffabilis* Kid. f. 15; **ዘኢይትነገር፡ኂሩትከ፡** Mavâs. n. 17.

ተናገረ፡ III, 3 1) *colloqui*, *confabulari*, *sermocinari*: Ruth 4, 1; **ኢይኩን፡ተናግሮ፡እንዘ፡ይበልዑ፡** Reg. Pach.; c. **ምስለ፡** Gen. 18, 27; Joh. 4, 27; Prov. 23, 31 (ὁμιλεῖν τινί). a) *sermonem conferre*, vel *communicare* de re cum alqo, c. Acc. rei: **ተናገረ፡ምስሌሆሙ፡ምስጢረ፡ምክሩ፡** Judith 2, 2; 4 Esr. 1, 3; **ምስለ፡ብእሲ፡ጻድቅ፡ዘልፈ፡ተናገር፡ምክረከ፡** Sir. 37, 12; Luc. 24, 17 (c. **በበይናት፡**). b) *sermone celebrare* alqd., c. **በ፡** rei: **ከመ፡ይትናገሩ፡በዕበየ፡ግብሩ፡** Sir. 17, 9. 44, 8. 15; c. Acc. rei: Luc. 1, 65. c) *sibi invicem indicare* vel *confiteri* alqd: **ኢተናገሩ፡በበይናቲሆሙ፡ዘውስተ፡ልቦሙ፡** Dan. ap. 1, 10. 14. 2) *loqui cum* aliquo vel alicui, c. **ምስለ፡** prs.: Ex. 20, 19; Kuf. 3. 12. 43; Dan. 9, 22; Apoc. 10, 8. 4, 1; c. **ኀበ፡** prs., ut: **ጸሎት፡ይእቲ፡ተናግሮተ፡ሰብእ፡ኀበ፡እግዚ″፡** F. N. 14; Ex. 4, 16; c. Acc. prs.: Gen. 45, 12; Ex. 6, 29. 40, 1; Dan. 1, 19; Asc. Jes. 7, 6. 7; **ኀፍረት፡ተናግሮ፡ብእሲት፡በዕድ፡** Sir. 41, 21; Matth. 12, 46. 47; Marc. 5, 36; Luc. 1, 22; **ደገምኩ፡ተናግሮታ፡** 4 Esr. 10, 26; c. Acc. rei: **ሠናየ፡ይትናገረከ፡** λαλήσει σοι καλά Sir. 13, 6; Hen. 91, 3; 1 Reg. 18, 23; Deut. 23, 7; Gen. 50, 21. 37, 4; Joh. 8, 20; c. **በ፡**, ut: **ኢትትናገር፡ምስለ፡ብእሲት፡በዘ፡ታቀንእ፡** Sir. 37, 11; c. **በእንተ፡** Jud. 14, 7; Gen. 34, 3. a) *alloqui*, ut: **ተናገሩ፡ለምድር፡** Job 12, 8. b) *addicere*, *promittere* Marc. 14, 11; Luc. 22, 5. c) *sententiam dicere* de aliquo: **ተናገሮ፡ቅስተ፡** Jer. 46, 5 vrs. nov. d) *loqui* cum aliquo de femina vel *alloqui* eam i. e. *uxorem petere* eam: c. **በ፡** feminae Cant. 8, 8; c. **በእንተ፡** Jud. 14, 7; c. Acc. 1 Reg. 25, 39. 3) in genere: *loqui*: **እለ፡ይትናገሩ፡በታሕተ፡ምድር፡** Jes. 19, 3; **ተናግሮ፡** Koh. 3, 7 (opp. tacere); Ps. 37, 15; Hen. 10, 1. 13, 5. 14, 2. 84, 1; Joh. 7, 46; c. Acc. rei: **ኢተናገርክሙ፡ጽድቀ፡** Job 42, 7; Jer. 9, 5; **ኀጢአተ፡ተናገረት፡ልሳንክሙ፡** (μελετᾶν) Jes. 59, 3; Hen. 13, 10. 14, 7. 27, 2; Matth. 10, 19. 20; c. **በ፡** rei Deut. 11, 19 vel verbi Hen. 67, 9; c. **በ፡** linguae: **እትናገር፡በዕብራይስጥ፡** Kuf. 12. 43; vel c. Acc. linguae: **ይትናገሩ፡ከንፈረ፡አሐደ፡ወልሳነ፡፩** Kuf. 3; 2 Esr. 23, 24; de inanimatis usurpatur: Hebr. 12, 24; Apoc. 1, 12. a) *diserte loqui*, *disserere*, *orare*: **ኢይክል፡ተናግሮ፡** Jer. 1, 6. Act. 18, 25; c. **ኀበ፡** Ex. 4, 16. b) **ተናገረ፡ውስተ፡ልቦን፡** *benigne eas allocutus est* (consolandi causa) Kuf. 29.

አስተናገረ፡ IV, 3 1) *loqui facere*, *loquendi facultatem praebere*: **መንፈሰ፡እግዚ″፡ዘያስተናግረኒ፡** Job 27, 3; Christus **አስተናገረ፡በሃማኒ፡** Syn. f. 311, vel **አፈ፡በሃማን፡** Lud. e Ssal. Req.; Sancti **አስተናገሩ፡ምውተ፡** M. M. f. 48; **እለ፡ያስተናግሩ፡በመቃብር፡** (omisso Acc.) 2 Par. 35, 19 var. a) *disertum reddere*: **አከ፡ዓመታት፡ዘያስተናግራ፡** Job 32, 8. b) *loquacem*, *lingua promtum facere*: **ለኵሉ፡በክብድ፡ያስተናግሮሙ፡(ወይን፡)** 1 Esr. 3, 20. 2) „*loqui pro* aliquo, ut videtur“, Lud. e Ssal. Req.

ነገር፡ subst., m., rarius fem., Pl. **ነገራት፡** (verba, dicta, res) et **አንጋር፡** (linguae), *sermo*, 1) ratio loquendi i. e. *lingua*, *dialectus*, *locutio* (Sprache): **ይነብብ፡በነገረ፡ከነዓን፡** Jes. 19, 18. 36, 13; Gen. 10, 5. 11, 1. 7. 9; **ነገረ፡ፋርስ፡** Dan. 1, 4; Esth. 3, 12; **እለ፡ካልእ፡ነገሮሙ፡** ἀλλόφωνοι Hez. 3, 6; **ደቂቆሙ፡ነገረ፡አዛጦን፡ይትናገሩ፡ወኢያአምሩ፡ነገረ፡ይሁዳ፡** 2 Esr. 23, 24; 1 Cor. 13, 1. 14, 39; Clem. f. 86; **ዘይሜህሮ፡ለዖፍ፡ነገረ፡ሰብእ፡** f. 6; διάλεκτος Esth. 9, 26; λαλιά Matth. 26, 73; **አንጋር፡** Org.; **በአንጋረ፡ኵሉ፡በሐውርት፡** M. M. f. 329. 2) id quod quis loquitur (Rede), a) *oratio*, *verba*, etiam *verbum* (ῥῆμα, quatenus est *effatum*, *sententia*): Gen. 29, 12. 34, 18; Deut. 1, 1; 1 Reg. 17, 29; **ሶበ፡ሰማዕኩ፡**

ዘንተ፡ነገረ፡ 2 Esr. 15, 6; Jer. 7, 23; **አንብብ፡ዘነገረ፡** 3, 12; **ነገረ፡ኪዳን፡** 11, 1. 3; **ነገረ፡መጽሐፍ፡** λόγοι βιβλίου Jes. 29, 18; Koh. 5, 1; Ps. 48, 4; φϑόγγος 18, 4; **በኵሉ፡ነገረ፡ጥበብ፡** Dan. 1, 20; **ነገረ፡ማሕሌት፡** Ps. 136, 3; **ነገረ፡ኅፍረት፡** αἰσχρολογία Col. 3, 8; **ነገረ፡ስላቅ፡** Sir. 23, 13; **ኢታውጽእ፡ነገረ፡ዘሰማዕከ፡** 19, 10. 21, 17; **ውስተ፡ነገረ፡ባዕድ፡ኢትባእ፡** 11, 8; **ማኅለቅቱ፡ለነገር፡** συντέλεια λόγων 43, 27; Luc. 23, 9; Matth. 7, 24. 26. 10, 14; Joh. 4, 42; 1 Thess. 4, 18; Act. 4, 4; 1 Cor. 1, 17; **ነገረ፡ሕይወት፡** 1 Joh. 1, 1; (Hen. 90, 38); Act. 13, 26; **ነገረ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡** Matth. 13, 19; **በነገር፡** (opp. **በኀይል፡ወበመንፈስ፡**) 1 Thess. 1, 5; 4 Esr. 9, 6; **ነገር፡ሠናይት፡** λόγοι καλοί Prov. 16, 24; **እስከ፡እስእሎ፡ለእግዚ"፡አሐተ፡ነገረ፡** Rel. Bar.; **ነገራት፡** 1 Reg. 17, 23; Hen. 99, 2; **ነገራት፡እኩያት፡** 104, 10; Asc. Jes. 4, 21. 6, 4. α) *mandatum* Gen. 24, 9; **ከነ፡ነገር፡በቤተ፡ንጉሥ፡ከመ፡ይትበቀል፡** Judith 2, 1. β) *effata, mandata, promissa, vaticinia divina:* **ነገር፡ዘበእንተ፡ሞአብ፡** Jes. 15, 1. 16, 13. 17, 1. 22, 1 al.; **ነገራተ፡ሕይወት፡** λόγια ζῶντα Act. 7, 38 rom.; **ነገራተ፡እግዚ"፡** Chr. ho. 10; **ካህናት፡ይዕቀቡ፡ነገራተ፡እግዚ"፡** Clem. f. 210. b) *relatio, enarratio, sermocinatio, interpretatio:* **ጸሐፍ፡ኵሎ፡ነገረ፡ፍጥረት፡** Kuf. 2; **መጽሐፈ፡ነገሩ፡ለጦቢት፡** Tob. 1, 1; Act. 11, 22; 1 Cor. 1, 18; ἐξήγησις Sir. 21, 16; **ኵሎ፡ነገረ፡መጽሐፍ፡** πᾶσαν διήγησιν ϑείαν 6, 35; **ኢታስትት፡ነገረ፡ጠቢባን፡** 8, 8; 4 Esr. 12, 23. 28. 35. 13, 30; Clem. f. 128; **በቀዳሚ፡ነገርየ፡** ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ 2 Tim. 4, 16. c) *meditatio* (sicut *secum loqui* i. e. *meditari*): **ነገረ፡ሌሊት፡** μελέτη νυκτερινή Job 33, 15. d) *loquela, garritus:* **ነገሩ፡ለዘብዙኀ፡ይምሕል፡** λαλιὰ πολυόρκου Sir. 27, 14; Koh. 3, 18; **ነገረ፡ከንቱ፡** ματαιολογία *vaniloquentia* 1 Tim. 1, 6; **ብዝኀ፡ነገር፡** πολυλογία *multiloquium* Prov. 10, 19; **ነገር፡ብዙኅ፡** Koh. 6, 11 (vid. **አብዛኂ፡** et **መብዝኂ፡**); **ብዙኀ፡ነገር፡** *loquax* Lud. Comm. hist. p. 320 n. 62. e) *confabulatio, colloquium,* nec non *id de quo confabulantur:* **በብዙኀ፡ነገር፡** πολλῇ ὁμιλίᾳ Prov. 7, 21; Luc. 24, 17; **ኵሉ፡ነገሩ፡ተያፍን፡ወብዕሩ፡** Sir. 38, 25. f) *fabula, dicterium, proverbium, id quod in ore vulgi est:* Sir. 47, 17 (παραβολαί); **ረሰይከኒ፡ነገረ፡ለአሕዛብ፡** ἔϑου με ϑρύλλημα ἐν ἔϑνεσι Job 17, 6; διήγημα 2 Par. 7, 20; **ኮንክሙ፡ነገረ፡ለልሳን፡** ἀνέβητε λάλημα γλώσσῃ Hez. 36, 3. 23, 10; παραβολή Ps. 68, 14; **ነገረ፡እገብሩ፡ለመድኀኒትከ፡** ἀκουστὴν ποιήσω τὴν σωτηρίαν σου Jes. 52, 7. g) *rumor, fama* Matth. 28, 15; Luc. 4, 14. 5, 15; Joh. 21, 23; Marc. 1, 28; 3 Reg. 10, 6; **እኩየ፡ነገረ፡ሰምዓ፡** Jer. 30, 12. 3) id de quo sermo est, a) *res,* Gen. 24, 50. 30, 31. 34, 14; **ለእመሰ፡ከመዝ፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ነገር፡** εἰ οὕτως ἐστί Gen. 43, 11. 44, 7; Jud. 19, 24; 1 Reg. 20, 2! 22, 15; **ክልኤተ፡ነገረ፡** Prov. 24, 30; **በእንተ፡ሠላስ፡ነገር፡** 24, 56; Matth. 26, 58; **ኅጡእኬ፡አንተ፡አሐተ፡ነገረ፡** *unum tibi deest* Phlx. 3; **ትእምርተ፡ነገር፡** Lud. Comm. hist. p. 484 n. 4; **ወዘሰ፡ነገረ፡ሞት፡** *quod autem mortem attinet* 4 Esr. 6, 51; **በእንተ፡ነገረ፡ጣዖት፡እኤዝዘክሙ፡** (*de rebus ad idola pertinentibus*) Kuf. 36; **በእንተ፡ነገረ፡ዐባር፡** Kuf. 40; creberrime in Jsp. et in aliis libris ex Arabico translatis; **ከመዝ፡ነገራቲሁ፡** *ita res ejus se habebant* Lud. e Libr. Myst. b) *res gesta, factum:* **ምንትኑ፡ነገሩ፡ዘኮነ፡** τί τὸ γεγονὸς ῥῆμα 1 Reg. 4, 16; Job 1, 22; Gen. 15, 1. 39, 7; Esth. 2, 1; Luc. 1, 65; 3 Reg. 11, 41. 15, 7. c) *causa* (forensis) 2 Cor. 13, 1; Deut. 19, 15. d) *aliquid:* Gen. 18, 14; Deut. 17, 1. 22, 14; Luc. 1, 37.

ነጋሪ፡ n. ag. *narrator, commemorator, praedicator,* Lud. sine auct. (amh. **ነጋሪት፡** *tympanum*).

መንግር፡, **መነግር፡**, **መናግር፡** part. *manifestator, revelator* 1 Reg. 28, 6.

ተናጋሪ፡ n. ag. (III, 3) 1) *loquens, orator:* **ተናጋርያን፡ዕሩዐ፡** Kid. f. 23 (vid. sub **መስተሀብብ፡**); diaconi ne sint **ተናጋርያነ፡በ፪ልሳን፡** F. N. 7, 1; **ጎርጎርዮስ፡ተናጋሬ፡መለኮት፡** (i. e. *theologus*) Sx. Ter 30; **ልሳን፡ተናጋሪት፡ይእቲ፡ዘይትአመር፡ባቲ፡ኵሉ፡ግብር፡** Fal. f. 9. 2) *rationalis,* λογικός: **ነፍስ፡ተናጋሪት፡** Cyr. ad Th. f. 12; ad Reg. f. 31; **ኵሉ፡ክርስቲያናዊ፡ነባቢ፡ወተናጋሪ፡** Kedr f. 29.

መስተናግር፡ part. *collocutor, patronus causae, intercessor:* (**ካህን፡**)**ይኩን፡መስተናግረ፡ምስሌከ፡** (sc. cum Deo) **ከመ፡ይርዐይ፡ሕዝበከ፡** Kid. f. 15; Deus est **ዐርክ፡መሃይምናን፤መስተናግር፡ለጻድቃን፤ወማኅደር፡ለንጹሓን፡** f. 17; Lud. e Ssal. Req.

ነገርጋር፡ *volutatio, jectigatio* vid. sub **ገርገረ፡**

ነጕርጓር፡ *murmuratio* vid. sub **ጕርጕረ፡**

ነጌብ፡ n. prgr. sc. Ναγέβ i. e. נֶגֶב *plaga australis,* in specie: *pars Palaestinae australis,* Jos. 12, 8; Hez. 20, 46. 47. 21, 4; Jer. 13, 19 var.; 39, 44. 40, 13; Ob. 19.

ናጌብ፡ n. spurium, e mala lectione haustum: etenim 4 Esr. 4, 54. 58, ubi Vulg. *aqua congregata* habet, Aethiops exhibet **ማየ፡ናጌብ፡** (an pro **ምግባእ፡**?); inde hoc nomen in aliis libris receptum est, ut: **እምቅድመ፡ይዕመቅ፡ማየ፡ናጌብ፡** M. M. f. 27; Deus **አውጽአሙ፡ለዘመደ፡አዕዋፍ፡እማየ፡ናጌብ፡** f. 67.

ነኅጋው፡ vid. sub **ኅገወ፡**

ነግዐ፡ rad. inus., quae cum נָקָה نَقِىَ *purus fuit* comparanda videtur: inde Arabes derivarunt نِقْىٌ (pars rei purior meliorque i. e.) *medulla,* نَقَا *medullam exemit* (de مخّ et مكّ autem vid. **መቍዐል፡** c. 182.).

አንጕዕ፡ (passim **አንጉዕ፡**) subst. (gramm. § 113), m., *medulla:* **አንጕዑ፡** (v. **አንጉዑ፡**)**ይትከዐው፡** Job 21, 24; **አዕጽምቲሁ፡ይመልእ፡አንጕዐ፡** (v. **አንጉዐ፡**) 33, 24; **ውስተ፡አንጕዕክሙ፡** ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν Jac. 4, 1. a) *optimum vel praestantissimum* cujusvis generis: **ትበልዑ፡አንጕዓ፡ለምድር፡** Gen. 45, 18. b) *pinguedo, adeps:* πιότης Ps. 62, 6; στέαρ 72, 7. — *Voc. Ae.:* **አንጕዕ፡ዘ፡ቀልጽም፡**; *aliud:* **አንጕዕ፡ዘ፡በ፪ማእከል፡አገዳ፡**።

አንጕዐ፡ II, 1 *emedullare,* medullae exsugendae causa *confringere ossa:* **ያንጕዕ፡** (v. **ያስተነጕዕ፡**)**አገዳሆን፡** Zach. 11, 16; **የሐርዕ፡ወያንጕዕ፡ወዘተርፈ፡ይከይድ፡በእግሩ፡** Macc. f. 16 (e Dan. 7, 7).

አስተናጕዐ፡ IV, 3 i. q. II, 1, ut: **ያስተናጕዕ፡ሥብሐሙ፡** Num. 24, 8; Zach. 11, 16 var.; trsl. (i. q. *debilitare*): **መሪር፡ማኅቶተ፡ብርሃን፡ለሰራቂ፡እስመ፡ያስተርኢ፡ዐመፃሁ፤መሪር፡ንጽሐ፡ሥጋ፡ለዘማዊ፡እስመ፡ያስተናጕዖ፡ፍትወተ፡ዝሙት፡** M. M. f. 187.

ነጌ፡ *elephas* vid. supra c. 685.

I. **ነገደ፡** I, 1 [amh. id.; potestas radicis prima in *trahendo* (جَرَّ) est; inde propagatur significatus *proficisci*, in specie de agmine in longum protracto et de itinere in longinquum extenso, sicut germ. ziehen, vid. etiam Ges. thes. p. 826 sub rad. מָשַׁךְ] Subj. ይንግድ፡, *peregre abire* vel *proficisci, peregre esse, peregrinari, iter facere*, ἀποδημεῖν Matth. 21, 33. 25, 14. 15; Marc. 12, 1; 2 Cor. 5, 9; ኢይክል፡ነጊደ፡ *non possum iter facere* Kuf. 31; እለ፡ይነግዱ፡በባሕር፡ወበየብስ፡ Kid. f. 18; c. Acc. loci, quo tenditur Luc. 15, 13. 20, 9; ብእሲ፡ዘነገደ፡ርሑቀ፡ፍኖተ፡ Fal. f. 38; c. እምነ፡ loci, unde disceditur: ሶበ፡ይነግድ፡እምብሔሩ፡ Prov. 27, 8; 2 Cor. 5, 6 Platt. a) *peragrare*, c. Acc. terrae: ነገድነ፡ገዳመ፡በድው፡ Sap. 5, 7; አንሶሰዉ፡ወነገዱ፡ብሔረ፡በድው፡ 11, 2. b) trsl.: *procul discedere* ab aliquo, ut: ነገዱ፡እምኔየ፡ ἀπεπήδησαν ἀπ᾽ ἐμοῦ Hos. 7, 13. c) in specie: *negotiandi* vel *mercandi* causa, *mercaturam facere* 2 Par. 8, 16; እለ፡ይነግዱ፡ ἔμποροι 3 Reg. 10, 15; ἀγοράζων ዘይነግድ፡ Sir. 37, 11; c. በ፡ mercis, ut: ነገደ፡በመክሊት፡ Sx. Teq. 27 (e Matth. 25). d) *iter facere navi, navigare*, c. በ፡ vel ውስተ፡ aquae, ut: ነገደ፡ውስተ፡ባሕር፡ Jsp. p. 318; እለ፡ይነግዱ፡በባሕር፡ወበየብስ፡ Kid. f. 18; እንዘ፡ይፈቅድ፡ይንግድ፡ውስተ፡ሞገዳት፡ Sap. 14, 1; vel c. Acc. aquae: እለ፡ይነግድዋ፡ለባሕር፡ Sir. 43, 24; Jes. 42, 10; ዘይነግድ፡በሐመር፡ባሕረ፡ Kuf. 50; abs.: ዐርገ፡ውስተ፡ሐመር፡ይንግድ፡ምስሌሆሙ፡ Jon. 1, 3; Act. 27, 2 Platt; c. Acc. loci, quo tenditur: ነገደ፡ቆጵሮስ፡ Act. 15, 39; ነገደ፡ሶርያ፡ Act. 18, 18 rom.; ነገደ፡መርሶ፡ Enc. Genb. 26; መርሶ፡አሕማር፡በጽንፈ፡ባሕር፡ለነጊድ፡ Jsp. p. 280; etiam de nave praedicatur, ut: ረከበ፡ሐመረ፡ዘይነግድ፡ብሔረ፡ተርሴስ፡ Jon. 1, 3. e) *peregrinando loca sacra adire* (wallfahrten), ut: ነገደ፡ኢየሩሳሌም፡፪ጊዜ፡ Sx. Masc. 18.

ናገደ፡ I, 3 *peregrinari*, Matth. 25, 14 rom.; Luc. 20, 9 rom.

አንገደ፡ II, 1 *protrahere, in longinquum differre*: ኢታንግዲ፡ዕለተ፡ፍዳ፡ Sx. Ter 2 Enc.

ተነግደ፡ III, 1 *peregre advenire, hospitem advenire*: ሥራዌ፡ረሲዓን፡ይትነገድ፡እምርሑቅ፡ ὄλεϑρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωϑήσεται Prov. 21, 7.

ተናገደ፡ III, 3 1) *hinc illinc proficisci, peregrinari, hospitari*: ተናግዶቱ፡ለአብርሃም፡ Lit. 170, 4; እለ፡ይትናገዱ፡አኀው፡ οἱ ἐπιξενούμενοι ἀδελφοί II Can. Ap. 39. 2) *negotiandi causa peregrinari, mercaturam facere*: ዕደው፡ጽሑፋን፡ወሠየጥ፡እለ፡ይትናገዱ፡ወያመጽኡ፡ሎቱ፡ 2 Par. 9, 14; ሥርዐተ፡ተናግዶ፡ወረባሕ፡ F. N. in proleg. (p. 4); ምጽዋት፡ተናግዶ፡አምላካዊት፡ረባሒት፡ይእቲ፡ F. N. 16.

ንግድ፡ subst. 1) *peregrinatio, profectio, iter, discessus*: ለእመ፡ሖረ፡ውስተ፡ንግድ፡አው፡ውስተ፡ብሔር፡ርሑቅ፡ F. M. 13; abitus, Lud. ex Enc. Tachs. 15; discessus e vita Enc. Jac. 7. 2) *mercatura* 2 Esr. 20, 31 var.

ነግድ፡ subst., coll. et sing., Pl. ነግዳን፡ (de Plur. አናግድ፡ vid. sub እንግዳ፡) *peregrinus, advena, hospes*, coll.: ፈላስያን፡ንሕነ፡በቅድሜከ፡ወነግድ፡ 1 Par. 29, 15; Eph. 2, 19; sing.: Gen. 23, 4; 2 Reg. 12, 4; Ps. 38, 16. 68, 11; ብእሲ፡ነግድ፡ Koh. 6, 2; Job 31, 32; Hebr. 11, 13; Matth. 25, 35. 38; Pl. ፍቅረ፡ነግዳን፡ Sx. Teq. 21; ነግዳን፡እምነ፡ Eph. 2, 12; አፍቀረ፡ነግደ፡ *hospitalem esse* 1 Petr. 4, 9; መፍቀሬ፡ነግድ፡ *hospitalis* Tit. 1, 8; 1 Tim. 3, 2; መፍቀሪተ፡ነግድ፡ Clem. f. 108; አፍቅሮ፡ነግድ፡ *hospitalitas* Rom. 12, 13; ተቀብሎ፡ነግድ፡ id. Hebr. 13, 2; ከመ፡ይትወከፉ፡ነግደ፡ Clem. f. 181; ቤተ፡ነግድ፡ Sx. Nah. 15; Chr. Ta. 10; ዐቃቤ፡ነግድ፡ *caupo* vel *stabularius* Luc. 10, 34. 35; ባዕለ፡ቤተ፡ነግድ፡ Sx. Nah. 15.

ነገድ፡ subst. i. q. ነግድ፡, Enc. Haml. 7. 25; Lit. Greg. (hospes in hoc mundo).

ንግደት፡ n. act. *peregrinatio*, a) *profectio, iter*, Ps. 120, 8; F. N. 37; Abush. 47; in specie de peregrinatione sacra, ut: ንግደተ፡ኢየሩሳሌም፡ Gad. T. H., et de profectione mortuorum ex hoc mundo in illum, Genz. f. 87; ይኩን፡ንግደቱ፡ኀቤከ፡ዘእንበለ፡ፍርሀት፡ f. 105. b) *commoratio in terra peregrina*, Rom. 16, 23 Platt; Phlx. 159. c) *mercaturae faciendae causa* Phlx. 165.

ነጋዲ፡ n. ag. 1) *peregrinator, viator*: Jud. 19, 17 var.; ነጋድያን፡ (opp. ሀልዋን፡) F. N. 37; Gen. 37, 25 var. (ὁδοιπόροι); ነጋድያነ፡ኢየሩሳሌም፡ *qui Hierosolyma peregrinantur*, Lud. 2) *mercator, institor*: ነጋዲ፡ለተሣይጦ፡ Org. 4; ብእሲ፡ነጋዲ፡ Phlx. 1; ነጋዲ፡ወረብሓዊ፡ Chr. Ta. 16; Kebr. Nag. n. 22; Jsp. p. 292; Sx. Haml. 25; Enc. Masc. 18.

ነጋዲት፡ subst. coll. (gramm. § 120, a) *caterva viatorum*; deinde etiam de singulis viatoribus, ut: ርእዮ፡ለዝከቱ፡ብእሲ፡ነጋዲት፡ Jud. 19, 17.

ንግድና፡ subst. *peregrinatio, commoratio in terra peregrina* Phlx. 159.

መንገድ፡ (raro መንግድ፡), m. et fem., 1) *via publica*, Num. 21, 22; ኢትሖሩ፡መንገደ፡ Jer. 6, 25; ኢጼሐ፡መንገደ፡ 10, 23; ጥቃ፡መንገድ፡ παρὰ τὴν ὁδόν Matth. 20, 30; Kuf. p. 100; ይመርሖሙ፡ፍኖተ፡መንገድ፡ዘኢይትአመር፡ Sap. 18, 3; መንገድ፡ዘሐሠር፡ via straminis i. e. *via lactea* in coelo, Lud. (ex auct. Kircheri in Supplemento Prodromi et Lexici Copt. p. 560). 2) *iter, profectio, peregrinatio*, ἀπαρτία Ex. 40, 30; ἀποδημία Herm. p. 55; ἔξοδος Prov. 24, 42; ὁδοιπορίαι 2 Cor. 11, 26; ዘየሐውር፡መንገደ፡ Kuf. p. 166; ምስለ፡መስተኀይል፡ኢትኅበር፡መንግደ፡ (v. መንገደ፡) Sir. 8, 15; πλοῦς *navigatio* Act. 27, 9 rom.; ምርዋጸ፡ብእሲ፡እንተ፡ይእቲ፡መንገደ፡ቀዳሚት፡ሰንበት፡ *iter sabbathi* Act. 1, 12 rom.; ጸሎተ፡መንገደ፡ሰማይ፡ (inscriptae sunt preces, quae pro moribundis vel mortuis fiunt) Genz. f. 19. 3) *mercatura*: ብእሲ፡ስእነ፡ከመ፡ይሴሲ፡እሞ፡እመሂ፡በመንገድ፡ወእመሂ፡በግብር፡ዘይገብሩ፡ሰብእ፡ዓለም፡ Clem. f. 219.

እንግዳ፡ subst. (gramm. § 137, 5), coll., deinde sing., Pl. አናግድ፡, *peregrini, hospites, advenae*; a) coll.: ξένοι 1 Reg. 9, 13; Matth. 27, 7; 2 Cor. 5, 6 Platt; Kid. f. 17, al.; ዘይከውን፡እንግዳ፡በውስቴትክሙ፡ Rel. Bar.; ማኅደረ፡እንግዳ፡ *hospitium* II Can. Nic. 77. b) Sing. እስመ፡እንግዳ፡አነ፡ εἰμὶ ξένη Ruth 2, 10; 2 Reg. 15, 19; Matth. 25, 44; Fal. f. 57; Enc. Masc. 23. c) Plur.: አናግድ፡ F. N. 16; ጸሊአ፡አናግድ፡ μισοξενία (*inhospitalitas*) Sap. 19, 13; አክብሮ፡አናግድ፡ Fal.

እንግዳዊ፡ adj. rel. *qui ad peregrinos spectat*, Lud. e Mss. Colb.

አእንገደ፡ quadrl. II (denom.) *hospitem excipere, hospitio accipere* alqm: ወበእንቲአሃ፡አእንገዱ፡ሰብእ፡መላእክተ፡እንዘ፡ኢያአምሩ፡እሙንቱ፡ Chr. ho. 33 (ex Hebr. 13, 2); aliud exemplum vid. sub አስተኀፀበ፡

ተአንገደ፡ III, 1 1) *peregre abire* vel *esse, peregrinari, iter facere:* **ውስተ፡ተአንግዶ፡** *in peregrinatione* (ξενιτεία) Sap. 18, 3; **እለ፡ሖሩ፡ወተአንገዱ፡** Lit. 164, 3; **ጥበብ፡ዐርከ፡ይእቲ፡በውስተ፡ተአንግዶ፡ወሞገስ፡ይእቲ፡በውስተ፡ጉባኤ፡** Fal.; **በዕልሰ፡በዓለ፡ቤት፡ውስተ፡ተአንግዶ፡ወነዳይሂ፡እንግዳ፡በቤቱ፡** f. 57; Org. 2; ὁ Λόγος **ተአንገደ፡ምስለ፡ያዕቆብ፡** (Gen. 28—33) H. A. n. 2; M. M. f. 141. 2) *hospitio excipi, hospitem esse, deversari* apud alqm: **ሶበ፡ተአንገደ፡እግዚ"፡ውስተ፡ቤተ፡አብርሃም፡** (Gen. 18) Sx. Nah. 26; **እለ፡ተአንገዱ፡ኀቤሆሙ፡** ξένοι Sap. 19, 13; Org. 1.

II. **ነገድ፡** subst., m. et fem. (ut Gen. 49, 16; Jos. 7, 14), Pl. **አንጋድ፡**, rarius **አናግድ፡** (F. M.; Gad. Ad.), Pl. Pl. **አንጋዳት፡** (Lud. e Mss. Colb.) [נֶכֶד, نَجْل] *gens, stirps,* ut: **ሐጹጻነ፡አናግድ፡** *stemmata* Gad. Ad. f. 199 seq. a) *propago, proles:* **ነገዳ፡** τὰ τέκνα αὐτῆς Dan. ap. 1, 30. b) *genus, prosapia, familia universa,* φυλή 1 Reg. 10, 21; Gen. 24, 38; Kuf. 41; Num. 36, 1. 12; δῆμος Num. 4, 24. 26, 5. 36, 6. Jos. 7, 14. c) *tribus,* φυλή Gen. 49, 16; Ex. 2, 1. 31, 2; Num. 2, 5 seq.; 10, 15 seq.; 13, 2 seq., 36, 1. 7; Ruth 3, 11. 4, 10; Jos. 15, 1; **በትረ፡ነገድ፡** 1 Reg. 9, 21; Org. 2; Sir. 45, 25; **በበአንጋዲክሙ፡** 1 Esr. 1, 4; Ex. 36, 21; Act. 26, 7 rom.; Phil. 3, 5; Luc. 2, 36; γένος Lev. 21, 13. d) *natio* Gen. 10, 32; Dan. 3, 29; Apoc. 13, 7; **ዝንቱ፡ሕዝብ፡ወነገድ፡** τὸ ἔθνος τοῦτο Hagg. 2, 14; λαός Mich. 7, 14. e) genus i. e. *sectatores, asseclae, haeresis:* **አናግደ፡ሲሞን፡መሠርይ፡**, **አናግደ፡መቅዶንዮስ፡** al., F. M. 27, 7.

ነጐድጓድ፡ *tonitrus* vid. sub **ጐድጐደ፡**

ነገፈ፡ I, 1 [נִקֵּף *decussit* נֹקֶף *decussio,* נָגַף نَقَفَ *percussit;* in lingua Amh. usitatur **አረገፈ፡** *to beat out, to shake off,* Isenb. p. 49] Subj. **ይንግፍ፡** 1) *excutere, decutere,* pulverem Matth. 10, 14; Marc. 6, 11; Luc. 9, 10; Act. 13, 51; vestem: **ነገፍኩ፡ጽንፈ፡ልብስየ፡** et **ከመዝ፡ለይንግፎ፡እግዚ"፡ለኵሉ፡ብእሲ፡** 2 Esr. 15, 13; Act. 18, 6; **ይንግፍ፡አልባሲሁ፡ወጸበለ፡አሣእኒ፡እገሪሁ፡** F. M. 12, 2; manum Act. 28, 5 Platt; **ኵሉ፡ዘቀተሎ፡ነገፈ፡እዴሁ፡** Sir. 22, 2; folia arboris: (quicumque eam praeterit) **ይነግፍ፡ቈጽላ፡** Fal. f. 64; vitam 4 Esr. 14, 10. a) trsl.: **ነገፎሙ፡ለግብጽ፡ማእከለ፡ባሕር፡** Ex. 14, 27; 2 Esr. 15, 13. b) seq. **ላሐ፡** *deponere luctum, se consolari, consolationem admittere,* παρακαλεῖσθαι, Gen. 37, 35; **ነጊፎ፡ላሐ፡** 38, 12; **ንግፍ፡ላሐከ፡** Sir. 38, 17. 23; Jer. 38, 15; omisso **ላሐ፡** Kuf. p. 124. 2) *dejicere,* de arbore cujus folia decidunt: **ዕፀ፡ጠርቤንቶስ፡እንተ፡ነገፈት፡ቈጽላ፡** Jes. 1, 30.

አንገፈ፡ II, 1 1) *facere ut* alqd *excutiatur* vel *decutiatur* vel *decidat* e manu alcjs, vel ut *abjiciat* alqd, c. dupl. Acc.: **አነግፎ፡መጥባሕቶ፡እምእዴሁ፡** Hez. 30, 22; **ያነግፎሙ፡ውስተ፡ምድር፡ኰያንዊሆሙ፡** (v. **ያገድፎሙ፡**) Jes. 41, 2; **ናሁ፡አነ፡አነግፈክሙ፡ንዋየ፡ሐቅልክሙ፡** Jer. 21, 4. 2) *facere ut* alqs *dimittat* vel *reddat* rem vi raptam i. e. *eripere* vel *excutere* alicui alqd, *liberare* alqm, c. dupl. Acc.: **አንገፍክዎሙ፡እማእከለ፡ጥረሲሆሙ፡ዘመሠጡ፡** Job 29, 17; 1 Reg. 30, 18; c. Acc. prs. vel rei raptae: **እምእደ፡ኵናት፡ያነግፈከ፡** (λύσει σε) Job 5, 20. 6, 23 (ῥύσασθαι); Jes. 42, 22 (ἐξαιρεῖσθαι); **በከመ፡ያነግፍ፡ኖላዊ፡እምአፈ፡ዐንበሳ፡እግረ፡** (ἐκσπάσῃ) Am. 3, 12; **ያነግፈኪ፡እምእደ፡ፀርኪ፡** Mich. 4, 10; Dan. 3, 17; Jes. 60, 16; Ps. 30, 1. 36, 42. 58, 1. 68, 18; Luc. 4, 19; Clem. f. 160. 236; omisso Acc.: **አንግፉ፡እምእደ፡ዘመሠጠ፡** Jer. 21, 12. 3) *facere ut* alqs *deponat luctum* i. e. *consolari* alqm, vel seq. **ላሐ፡**, ut: **አንገፍዎ፡ላሐ፡** Gen. 24, 67. 37, 35; 2 Reg. 10, 2, vel omisso **ላሐ፡** ut 2 Reg. 13, 39. 4) i. q. I, 1 *excutere, decutere,* Act. 28, 5 rom. (si quidem lectio sana est).

ተነግፈ፡ III, 1 1) *excuti, decuti,* Nah. 2, 10; Ps. 108, 22; **ቈጽል፡ዘይትነገፍ፡እምነፋስ፡** (κινούμενον) Job 13, 25; **ከመ፡ሐሠር፡ይትነገፍ፡አቅሥቲሆሙ፡** Jes. 41, 2. 2) *decidere, defluere,* de foliis, floribus, fructibus: Deut. 28, 40; Ps. 1, 4; Hez. 47, 12; **ተነግፈ፡ቈጽሉ፡** Jer. 8, 13; Jes. 6, 13. 64, 6; Sir. 14, 18; 1 Petr. 1, 24. 3) *folia sua dejicere, foliis nudari* (ſich entlauben): **ዕፀው፡ዘኢይትነገፉ፡** Hen. 3. — *Voc. Ae.:* **ተነግፈ፡ዘ፡ረገፈ፡**።

ተናገፈ፡ III, 3 *sibi* vel *a se excutere* alqd (decutiendo se disjungere ab alio), c. Acc. rei: **ተናገፍ፡ጸበለኪ፡** Jes. 52, 2; **ተናገፉ፡ለመዋቲት፡ሕይወት፡** 4 Esr. 14, 10; Elias qui in coelos ascendit **ሕይወተ፡ዓለም፡በተናግፎ፡** Enc. Tachs. 1.

ንጉፍ፡ part. *excussus, decussus, deciduus,* Hen. 3; **ጽጌ፡ንጉፍ፡** Enc. Teq. 12; **ወንጉፈ፡ለይኩን፡** 2 Esr. 15, 13.

ነግፍ፡ subst. *excussum, deciduum:* **ነግፍ፡** (v. **ንጋፍ፡**) **ዘያመጽእ፡ነፋስ፡** χνοῦς φερόμενος Jes. 29, 5.

ንጋፍ፡ subst i. q. **ነግፍ፡**, q. v.

ንግፈት፡ n. act. *excussio,* Lud. sine auct.

ነጋፊ፡ n. ag. *excussor,* Lud. sine auct.

አንጋፊ፡ n. ag. (II, 1) *liberator* (oppressi) Jsp. p. 302.

መንገፊ፡ part. c. term. adj. *is qui deponere facit* luctum, ut: **መንገፊ፡ለላሕየ፡** (*consolator meus*), Org. 4.

ነጥረ፡ (sec. Lud. **ነጠረ፡**) I, 1 [نَضَرَ] *coruscare, scintillare, fulgere,* **ነጥረ፡እሳት፡ነፍጥ፡እምነጌያተ፡ብርት፡** Jsp. p. 232; **መብረቅ፡ዘይነጥር፡** Tab. Tab. 76; Org. 1.

ንጥር፡ (sec. Lud. in Addendis etiam **ነጥር፡**) subst., Pl. **አንጥር፡** 1) *scintillae, fulgur, fulgor, fulgetrum:* **ወረደ፡እምሰማይ፡ዝናም፡ዐቢይ፡ከመ፡ንጥረ፡እሳት፡** Jsp. p. 353; **ሞቱ፡በንጥረ፡መሬት፡ወሐመድ፡** („mortui sunt — aedificatores turris Babylonicae — flamma e pulvere et cinere emersa“) Lud. e Libr. Myst.; **ንጥር፡ዘእመብረቀ፡ስብሐት፡አይሕአ፡** Org.; Christus **ዳግመ፡ይመጽእ፡በግርማ፡መለኮቱ፡በንጥረ፡መብረቅ፡** Ath. de Trin.; **ንጥረ፡መባርቅት፡ያንበሰብሱ፡** M. M. f. 55; **አንጥረ፡መባርቅት፡** M. Tom. 2) ut videtur i. q. نَضْر *aurum* et *argentum:* **ንሥአ፡ዲናረ፡ወርቅ፡እምንጥረ፡አበዊሁ፡** (parentum) Sx. Tachs. 10.

ናጥሩን፡ subst. *nitrum* [نَطْرُون i. q. נֶתֶר]: **ዐዘቅተ፡ናጥሩን፡** Sx. Teq. 13.

ነጥበ፡ (sec. Lud. **ነጠበ፡**) I, 1 [נטף ܢܛܦ نطف; vic. **ነጠፈ፡**, nec non **አንጸፍጸፈ፡** q. v.] Subj. **ይንጥብ፡**, *stillare, destillare:* **ተከዕወ፡ወነጥበ፡** (Lud.: **ወነጠበ፡**) **ደሙ፡** Enc. Teq. 19; **መጽለወ፡ሥጋሁ፡** (sc. ascetae) **ወኮነ፡ከመ፡ምድር፡ይቡስ፡ወአሐተ፡ዕለተ፡ከዐዉ፡ላዕሌሁ፡ምልአ፡ኩራ፡ማየ፡**

ኢነጥበ፡ ዘእንበለ፡ ንስቲት፡ እምብዝኁ፡ ይብሰት፡ ሥጋሁ፡ Sx. Masc. 27; F. N. 13 (vid. sub አቈረረ፡).

ነጥብ፡ subst., m. et f., 1) *gutta, stilla:* ከመ፡ ነጥበ፡ (v. ነጠብጣበ፡) ማሕየብ፡ Jes. 40, 15; ከመ፡ ነጥበ፡ (v. ነጠብጣበ፡) ጠል፡ Sap. 11, 23; ነጥበ፡ ጠል፡ አሐቲ፡ Lud. e Mss. Colb.; ዘኢሶጠ፡ ላዕለ፡ አባሉ፡ ምንተኒ፡ ነጥበ፡ ማይ፡ F. M. 14, 10. 2) *punctum:* ሕብሩ፡ ጸሊም፡ ዘቦ፡ ነጥበ፡ ከመ፡ ብሩር፡ ጽሩይ፡ Lud. comm. hist. p. 209 n. 7; Voc. Ae. a) in mathematica: ነጥብ፡ ጽኑዕ፡ ዘኢይትፌለስ፡ *punctum fixum immobile* Abush. 37; ይእቲ፡ ነጥብ፡ ibid.; ነጥበ፡ ዕሪና፡ *punctum aequinoctiale* ibid. b) in re literaria significat „quaterna illa puncta (።) periodos terminantia, quae saepe quinque rubris augentur", Lud.

ንጥበት፡ n. act. et subst. *stillicidium, stilla, gutta:* ንጥበተ፡ ደሙ፡ M. M. f. 26; ኢትትዔረይ፡ ንጥበተ፡ ተድላሃ፡ (sc. voluptatis coelestis) አሐቲ፡ ከመ፡ ተድላ፡ ዓለም፡ በምልአ፡ Chr. Ta. 28.

ምንጣብ፡ subst. *stillicidium*, Lud. sine auct.

አንጠብጠበ፡ quinql. II [si non quadrl. V a ጠብጠበ፡, coll. ጸፍጸፈ፡; amh. id.] 1) intrs.: *destillare, stillare, stillatim* vel *guttatim defluere*, de fluidis: Ps. 71, 6; 2 Reg. 21, 10; ዘያንጠበጥብ፡ እምላዕሉ፡ ይሰቍሩ፡ ለእብን፡ Herm. p. 44; trsl.: ወኢያንጠበጥብ፡ መዐትየ፡ ላዕለ፡ ኢየሩሳሌም፡ 2 Par. 12, 7. 2) trs.: *stillare, guttatim demittere*, ደመናት፡ አንጠብጠቡ፡ ማየ፡ Jud. 5, 4; ደመናት፡ አንጠብጠቡ፡ ዓሣ፡ Enc. Sen. 29; omisso Acc. Ps. 67, 9; ትሬእየነ፡ ናንጠበጥብ፡ ሀፈ፡ ዘእምበእስ፡ ὁρᾷς ἡμᾶς καταστάζοντας τὸν ἐκ τῆς μάχης ἱδρῶτα Cyr. ho. f. 110 (Mansi IV. 1340). 3) caus.: *stillatim infundere*, M. F.

ነጠብጣብ፡ subst., m. et f., 1) *stillicidium:* ነጠብጣበ፡ ዝናም፡ σταγόνες ὑετοῦ Job 36, 27; 4 Esr. 9, 15; Lit. Epiph.; in specie pluviae vel roris: Ps. 64, 11. 71, 6; ሕንበበተ፡ ነጠብጣብ፡ βῶλοι δρόσου Job 38, 28. 2) *stilla, gutta* (plerumque f.); ከመ፡ ነጠብጣበ፡ ማሕየብ፡ Jes. 40, 15; 4 Esr. 4, 64; ነጠብጣበ፡ ጠል፡ Sap. 11, 23; ከመ፡ አሐቲ፡ ነጠብጣበ፡ ማይ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ማየ፡ ባሕር፡ Sir. 18, 10; አሐቲ፡ ነጠብጣበ፡ አንብዕ፡ Clem. f. 244; ዘንተ፡ (hominem) ፈጠርከ፡ በንስቲት፡ ነጠብጣብ፡ ዘይትዐቈር፡ ውስተ፡ ማሕፀን፡ Did. 38; Jsp. p. 290. 3) *metallum quod facile liquefit* i. e. *plumbum* sive *nigrum*, sive *album*, sive *stannum* (σταγών) Hen. 52, 2: 6. 65, 7. 67, 4; ut videtur *metallum liquefactum* Hen. 67, 6.

ነጠነ፡ rad. spuria, ut videtur: ከመ፡ ንጠይቅ፡ መጻሕፍተ፡ ቅድሳቲከ፡ ዘይትነጠን፡ በቅድሜከ፡ Lit. 161, 3; nescio an legendum sit ዘይትነበብ፡ *quae leguntur.*

ነጥዐ፡ rad. quae, cum radd. ነዝኀ፡, ነዝዐ፡, ነጸየ፡, in specie cum نزع נָסַע componenda, *evellere* vel *avellere* significasse videtur.

አንጥዐ፡ II, 1 *avellere facere* vel *abrumpere* Matth. 9, 16 Platt; Marc. 2, 21 rom.

ነጠየ፡ rad. inus.; componenda videtur cum لَطَى *affixus fuit*, لَطِىَ *gravavit*, لَظَّ *adhaesit* non recedens, *institit, ursit;* نَصَّ II *instando ursit* (ejusdem familiae sunt لَثَّ, لَصَّ al., לָחַץ אָלַץ נָחַץ نَحَضَ al.).

አንጠየ፡ II, 1 *moleste* vel *importune urgere, defatigare, molestum* vel *oneri esse, negotium facessere*, c. c. Acc. prs.: κόπους παρέχειν τινί Luc. 11, 7. 18, 5; Gal. 6, 17; አልቦ፡ ዘያንጥዮ፡ ὁ παρενοχλῶν αὐτόν Jer. 26, 27; ኢታንጥዮሙ፡ ለቤተ፡ ያዕቆብ፡ (ὀχλαγωγήσῃς) Am. 7, 16; አንጠይዎ፡ ከመ፡ አሀ፡ ያብልዎ፡ Jsp. p. 308. 315; herba mala ያንጥዩ፡ ለሐረሳዊ፡ Clem. f. 212; ዘያንጥዮሙ፡ በኵሉ፡ (ለአቡሁ፡ ወለእሙ፡) f. 160; Macc. f. 2; ፈድፋደ፡ አንጠየኒ፡ እስመ፡ ከልአኒ፡ ሲሳይየ፡ ወዐራዝየ፡ Clem. f. 220. — Voc. Ae.: አንጠየኒ፡ ወአስርሐኒ፡ ዘ፡ አደከመኝ፡; *aliud:* አጽሐበ፡ አንጠየ፡ ዘ፡ አስቸገረ።

አንጣዪ፡ n. ag. *molestus, importunus:* በእንተ፡ ፍርፋሬት፡ ኅብስት፡ ትሰምዩኑ፡ አንጣዬ፡ ለእኁከ፡ (fratrem, sc. mendicantem) Chr. Ta. 11 (ἐπιϑέτης exhibet Graecus).

መንጠዪ፡ part. c. term. adj., id. q. አንጣዪ፡, ut: መንጠዪ፡ አንተ፡ αὐϑάδης εἶ Herm. p. 55.

መንጥያዊ፡ part. c. term. adj. *molestus:* Phlx. 100; Lud. e Mss. Colb.

መንጢጥ፡ *turtur* vid. sub መ፡, c. 195. 196.

ነጠፈ፡ I, 1 [vicinum ነጥበ፡] 1) *colare* (stillando), *ex-, percolare*, Matth. 23, 24; Tab. Tab. 35. 2) *defaecare, a scoriis purgare, liquare:* ይነጥፍዎ፡ ለወርቅ፡ ውስተ፡ እሳት፡ Sx. Genb. 2; ይነጥፎሙ፡ ለደቂቀ፡ ሌዊ፡ Mal. 3, 3. — *Voc. Ae.:* ይነጥፉ፡ ብ፡ ያርማሉ።

ተነጥፈ፡ III, 1 *percolari, defaecari, a scoriis purgari, liquari:* ኢዮብ፡ ተፈትነ፡ ወተነጥፈ፡ ዘከመ፡ ይፈትንዎ፡ ወይነጥፍዎ፡ ለወርቅ፡ ውስተ፡ እሳት፡ Sx. Genb. 2; Org. 3.

ንጡፍ፡ part. *colatus, liquatus, a scoriis purgatus, defaecatus, purus:* de vino ወይን፡ ንጡፍ፡ II Abt. 2; de metallis: ወርቅ፡ ንጡፍ፡ 2 Esr. 2, 69; ወርቅ፡ ጽሩይ፡ ወንጡፍ፡ 2 Par. 4, 20. 21; Apoc. 3, 18; Jsp. p. 287; ብሩር፡ ጽሩይ፡ ወንጡፍ፡ Ps. 11, 7; de aliis rebus, ut: ጽሩይ፡ ወንጡፍ፡ እምወርቅ፡ Deg.; ኅሊና፡ ንጡፍ፡ Lud. ex Enc. Nah. 13; (vid. etiam ንቁፍ፡).

መንጠፍት፡ subst. (cfr. مِنْطَبٌ) *colum, cribrum:* ውስተ፡ መንጠፍት፡ ይጥሕል፡ ሐሠር፡ ἐν σείσματι κοσκίνου διαμένει κοπρία Sir. 27, 4.

ኒጺሎቦኖስ፡ vel "ባኖስ፡ n. prgr. corruptum, ut videtur ἀκόλουϑος *acoluthus* (unus ex ecclesiae ordinibus minoribus), Did. 1 (ed. Platt p. 1). Vid. Bickell, Geſch. des Kirch. R. I. 163.

እንጳንጴ፡ vid. sub እ"፡

ነጸለ፡ [נָצַל نَصَلَ], ut videtur *avellere, evellere, eximere.*

ተነጽለ፡ III, 1 *evulsum* vel *abruptum excidere* e suo loco (i. q. نَصَلَ): እንዘ፡ ይገዝም፡ ሠርዌ፡ ተነጽለ፡ ማኅጼሁ፡ ወወድቀ፡ ውስተ፡ ማይ፡ 4 Reg. 6, 5. — *Voc. Ae.:* ተነጽለ፡ ዘ፡ ተነቀለ።

ነጽሐ፡ I, 1 [amh. ነጻ፡; נָצַח (Ges. thes. p. 904); نَصَحَ *purus, sincerus fuit;* vic. نَصَعَ, وَضَأَ, وَضَحَ, nec non זָכָה זָכַךְ] Subj. ይንጻሕ፡ *purum, mundum esse* vel *fieri, se pur-*

gare, a) sensu physico et levitico: **ንጽሑ፡ወወልጡ፡አልባሲከሙ፡** Kuf. 31; Jes. 66, 17; Prov. 25, 4; Lev. 12, 4 (**ለንጺሖታ፡**). 8. 14, 2. 8. 20. 53; **እንበለ፡ትንጻሕ፡** 18, 19; Num. 19, 19; **ከመ፡ትንጻሕ፡ምድር፡** Hez. 39, 13; Marc. 1, 42 (**ንጻሕ፡**); Matth. 8, 3. b) sensu ethico: α) *purum* i. e. *insontem esse* vel *fieri:* **ነጻሕኩ፡** Job 9, 30; **መኑ፡ይነጽሕ፡እምርስሐት፡** 14, 4; **እምኀጢአት፡** 15, 14; **ኢትክል፡ምድር፡ነጺሐ፡እምደም፡** Kuf. 21; Hez. 24, 13; **ወትነጽሑ፡እምርኵስክሙ፡** 36, 25; Jos. 22, 17; Ps. 18, 14. 50, 8; Hen. 10, 22; Jer. 13, 27; etiam: **ይነጽሕ፡ጌጋይየ፡** Job 7, 21. β) *impunem esse* vel *fieri:* **ኢትነጽሕ፡** οὐ μὴ ἀϑωωϑῇς Jer. 29, 13; 1 Reg. 26, 9; Prov. 6, 29; οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται 28, 20; **ነጺሐ፡ኢትነጽሑ፡** καϑάρσει οὐ μὴ καϑαρισϑῆτε Jer. 32, 15. γ) *se purgare* a suspicione: **በምንት፡ንነጽሕ፡** τί δικαιωϑῶμεν Gen. 44, 16.

አንጽሐ፡ II, 1 1) *purum* vel *mundum facere, purgare, emundare* a) sensu physico et levitico Ps. 39, 9; **አንጻሕኩ፡እደውየ፡** Job 9, 30; Luc. 11, 39; Matth. 3, 12; **ትክል፡አንጽሖትየ፡** 8, 2; Lev. 14, 11. 15, 13. 19, 23; Num. 8, 6. 7; Deut. 32, 43; Jos. 5, 5; 2 Par. 29, 17; Hez. 43, 26; **ማየ፡አንጽሖ፡** ὕδωρ ἁγνισμοῦ Num. 8, 7; **ለአንጽሖቱ፡** Lev. 15, 13. α) *purgando auferre, exterminare:* **ያነጽሕ፡ደመ፡እማእከሎሙ፡** Jes. 4, 4; 1 Cor. 5, 7; Jos. 17, 15. β) seq. Acc. Inf.: *pure* i. e. *prorsus* vel *nihilo relicto* facere alqd, ut: demetere, colligere, **ኢታንጽሑ፡ዐጺደ፡ገራህትክሙ፡** Lev. 19, 9; **ዐጻደ፡ወይንከ፡ኢታንጽሕ፡ቀሢመ፡** 19, 10. γ) *purum conservare* alqd, ut: **ያንጽሕ፡ርእሶ፡እምነ፡ወይን፡** Num. 6, 3. δ) *purgando consecrare* vel *lustrare:* Ex. 29, 36. 37; **ሶበ፡አንጽሑ፡ርእሶሙ፡ሕዝብ፡** Jud. 16, 18; Deut. 26, 13; Num. 6, 2 (seq. **ለ፡** Dei); Joh. 11, 55; Act. 21, 24; **አንጽሑ፡መሥዋዕተክሙ፡** 4 Reg. 10, 20. b) sensu ethico: **አነጽሖሙ፡እምኵሉ፡ኀጢአቶሙ፡** Jer. 40, 8; 1 Joh. 1, 7; Hebr. 9, 14; Eph. 5, 26; Jac. 4, 8; 1 Petr. 1, 22; Kuf. 1. 22; Ps. 50, 3; **ለእመ፡አንጻሕከ፡ምግባሪከ፡** Job 22, 3; **ምጽዋት፡ያነጽሕ፡እምነ፡ኵሉ፡ኀጢአት፡** Tob. 12, 9; **ከመ፡ያንጽሑ፡ርእሶሙ፡** Kuf. 34; **መኑ፡ዘያነጽሕ፡ርእሶ፡** Job 25, 4; 2 Tim. 2, 21; 1 Joh. 3, 3. α) *purgando delere:* **አበሳከኒ፡ያነጽሐከ፡** (*tibi*) Jes. 6, 7; Hebr. 1, 3. β) seq. **ርእሶ፡** *se purum* vel *castum* et *sanctum servare:* 2 Cor. 7, 1; **በአንጽሖ፡ርእሶን፡እምዝሙት፡** (σωφροσύνη) 1 Tim. 2, 9. 3, 11; Tit. 1, 8. 2, 6; **አንጽሖ፡** ἁγνεία (*castitas, sanctimonia*) 1 Tim. 4, 12 rom. 2) *purum, mundum, insontem declarare* vel *habere,* sensu levitico Lev. 12, 7. 13, 6. 14, 48; Act. 10, 15. 11, 9; sensu ethico Rom. 5, 16; **እምአንጻሕከኒ፡እምኀጢአትየ፡** Job 10, 14; **ከመ፡ኢታንጽሖ፡ለጊጉይ፡** (δικαιοῦν) Sir. 42, 2; **አንጽሐ፡ርስቶ፡** ἐδικαίωσε τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ Esth. 10, 3 apocr.; **አንጽሖ፡ኢያነጽሐኪ፡** ἀϑῷον οὐκ ἀϑωώσω σε Jer. 26 28 vrs. nov.; Sap. 1, 6; Joel 4, 21.

ተነጽሐ፡ III, 1 1) *se purgare:* **ተነጻሕ፡እምኀጣይኢከ፡** Herm. p. 8. 2) *purgari, purgando amoveri:* **ደመና፡ዘተነጽሐ፡እምሰማይ፡** νέφος ἀποκαϑαρϑὲν ἀπ᾽ οὐρανοῦ Job 7, 9. (At Lit. 169, 1 quem locum Lud. affert ad **ተነዕኀ፡** referendum videtur).

አስተናጽሐ፡ IV, 3 1) *inter-, ex-, de-, repurgare,* c. Acc. et rei purgandae et rei removendae a) sensu physico vel levitico: α) agrum vel vineam: **ለዐጻደ፡ወይን፡ኢይከርይዋ፡ወኢይገምድዋ፡ወኢያስተናጽሕዋ፡ጻእሙ፡ይበቍል፡ውስቴታ፡ሦክ፡** Did. 31; *eruncando* herbam malam: **ከመ፡ብእሲ፡ጠቢብ፡ዘያስተናጽሕ፡ሦክ፡እምገራህቱ፡** Did. 39. β) *interputando* vites Joh. 15, 2. γ) *lustrando* locum immundum Sx. Mag. 13. δ) *detergendo* sordes: Christus **ኀፀበሙ፡ለአርዳኢሁ፡ወመዝመዘ፡እገሪሆሙ፡በለንጽ፡ወአስተናጽሐ፡ርስሐተ፡ሰኳንዊሆሙ፡በእደዊሁ፡** M. M. f. 142. ε) seq. Acc. Inf. *pure* i. e. *exacte* vel *nihilo relicto* facere alqd: **ከመ፡ታስተናጽሕ፡ቀሢመ፡** Deut. 24, 20; Lev. 19, 10 in C. b) sensu ethico: **ያሜክርዎ፡ወያስተናጽሕዎ፡እምአበሳሁ፡** Kebr. Nag. ɒ. 115. 2) *purum declarare* alqd, Act. 10, 15 rom. 3) *dilucidare, declarare, explanare* alicui alqd, Ex. 18, 16.

ንጹሕ፡ part. et adj. A) 1) *purus, mundus* a) sensu physico: de vestibus Koh. 9, 8 (λευκός); Zach. 3, 5; Matth. 27, 59; **ይለብሱ፡ንጹሐ፡** Apoc. 15, 6; aqua Job 11, 15; Hebr. 10, 23; corpore loto Joh. 13, 10; **በኵሉ፡ጊዜ፡ኩን፡ንጹሐ፡በሥጋከ፡** Kuf. 21; vasis Matth. 23, 26; loco Lev. 4, 12. 6, 4; coelo: **ሰማይኒ፡ኢኮነ፡ንጹሐ፡በቅድሜሁ፡** Job 15, 15; astris 25, 5; metallis Ex. 25, 23. 29; oleo Ex. 27, 20; **ዕጣን፡ንጹሕ፡** Lit. 174, 1; etiam laevis i. e. *nitidus:* **ኰኵሕ፡ንጹሕ፡** λεοπετρία Hez. 26, 14. b) sensu levitico: Lev. 7, 19. 10, 10. 11, 36. 37. 13, 13 seq.; **ንጹሓት፡** 14, 4; Gen. 7, 2 seq.; Kuf. 49; Jes. 65, 5; 1 Reg. 20, 26. 21, 5; Rom. 14, 20; Tit. 1, 15; **ንጹሓን፡እምአንስት፡** 1 Reg. 21, 4; Apoc. 14, 4; **ነበረት፡ንጽሕታ፡ውስተ፡ትዕይንት፡** Judith 12, 9. c) sensu ethico: **ንጹሕ፡አነ፡በምግባርየ፡** Job 11, 2; **ንጹሕ፡እምኀጢአት፡** Prov. 20, 9; Sir. 34, 8; Tob. 3, 14; **እምውስተ፡ርኩስ፡ምንተ፡ይወጽእ፡ንጹሕ፡** Sir. 31, 4; Koh. 9, 2; Ps. 11, 7. 18, 10; **ልብ፡ንጹሕ፡** 50, 11; Gen. 20, 5; 1 Tim. 1, 5; **ንጹሓን፡ልብ፡** Matth. 5, 8; **ንጹሕ፡እደዊሁ፡** Ps. 23, 4; Joh. 15, 3. 2) *immaculatus, integer, incorruptus, immunis a vitio* (ἄμωμος, ἄμεμπτος), de animalibus Ex. 29, 1; Lev. 4; Num. 28; de rebus Hebr. 8, 7; de hominibus (ethice) Phil. 2, 15. 3, 6; Luc. 1, 6; Eph. 1, 4. 5, 27; Gen. 17, 1; Job 1, 1. 12, 4. 3) *castus, sanctus,* ἁγνός, Prov. 15, 26; 2 Cor. 11, 2; Jac. 3, 17; 1 Joh. 3, 3; σεμνός 1 Tim. 3, 8 (2, 2. 3, 4); **ይኩኑ፡ንጹሓነ፡እምዝሙት፡** 1 Tim. 2, 2; Clem. f. 118; in specie est epitheton Angelorum, Apostolorum, Sanctorum, Sx., al. crebro. 4) *insons, innocens:* Job 22, 30; Ps. 17, 28; Jer. 2, 35; Dan. ap. 1, 53; **ነፍስ፡ንጹሕ፡** Jer. 2, 34; **ደም፡ንጹሕ፡** 7, 6. 22, 3; 1 Reg. 19, 5; **ንጹሕ፡እምደም፡** Matth. 27, 24; Act. 18, 6. 20, 26; Dan. ap. 1, 46; **ንጹሕ፡አንተ፡እምነ፡መሐላ፡** Gen. 24, 8. 5) *nitidus* i. e. *hilaris, serenus:* **በንጹሕ፡ገጽ፡** Job 33, 26. — B) 1) **ኮነ፡ንጹሐ፡** creberrime usitatur pro **ነጽሐ፡**, ut Lev. 14, 8. 9 seq. 2) Et **ንጹሕ፡** et **ንጽሕት፡** crebro pro subst. adhibetur, ut: **ዘየሐውር፡በንጹሕ፡** πορευόμενος ἄμωμος Ps. 14, 2; (cfr. Gen. 20, 6 et 5); **በንጹሕ፡** ἐν σεμνότητι 1 Tim. 2, 2. 3, 4 rom.; **ይዕቀቡ፡ሥጋሆሙ፡በንጹሕ፡** Clem. f. 118; **ንጽሕት፡** σεμνότης Herm. p. 15; ἁγνεία p. 91. 3) **ንጹሐ፡** adverbialiter usurpatur: **ዘየሐውር፡ንጹሐ፡** Prov. 20, 7; **ነበሬ፡ጠቢብ፡ንጹሐ፡** (v. **በንጹሕ፡**) **ይትለአክ፡** Sir. 10, 25; Lud. e Lit.

ንጽሕ፡ subst., 1) *purificatio, purgatio,* **መዋዕለ፡ንጽሐ፡**, **ደመ፡ንጽሐ፡** Lev. 12, 4—6; Kuf. 3; Luc. 2, 22. 2) *puritas:* **ንጽሐ፡ነፍስ፡ወአከ፡ንጽሐ፡ሥጋ፡** Lit. 173, 3; **ንጽሐ፡እደዊከ፡** Job 22, 30; Ps. 17, 23. 27; **ያገብእ፡ለከ፡ንጽሕከ፡** Job 22, 25; **ሃይማኖተ፡ንጽሕ፡** Asc. Jes. 3, 21. In specie: a) *castitas, continentia, temperantia,* opp. **ዝሙት፡** Fal. f. 23; ἐγκράτεια Act. 24, 25; **በንጽሕ፡** σωφρόνως

Tit. 2, 12; ንጽሕ፡ወጥበብ፡ጽድቅ፡ወጽንዕ፡ σωφροσύνη φρόνησις δικαιοσύνη ἀνδρεία Sap. 8, 7. b) *integritas, innocentia* 1 Thess. 2, 10. 3, 13. 5, 23. c) *sanctimonia:* Phil. 1, 17; 1 Petr. 3, 2; 2 Cor. 6, 6. 7, 11; 1 Tim. 4, 12. 5, 2; Phil. 4, 8. 3) raro: *nitor* a) *serenitas* coeli, καϑαριότης Sir. 43, 1. b) *majestas, splendor* regis Ps. 88, 43.

ንጽሕት፡ n. act. *puritas, purgatio:* አልቦ፡ክቡር፡በኀበ፡እግዚ"፡ከመ፡ንጽሕት፡ልብ፡ Phlx. 15.

ንጽሕና፡ subst. *puritas, integritas, innocentia, sanctimonia, castitas:* ንጽሕና፡መንፈስ፡ Lit. 173, 3. 171, 1; Phlx. 102. 163; Kedr f. 12; Macc. f. 25; ይኔይስ፡ንጽሕና፡ምስለ፡ንዴት፡እምብዕል፡ምስለ፡ዝሙት፡ Fal. f. 70.

መንጽሒ፡ part. c. term. adj., f. መንጽሒት፡ *purgator, purgatorius, purgativus:* ማይ፡መንጽሔ፡ዚአነ፡ (sc. aqua baptismalis) Kid. f. 13; ከመ፡ይኩን፡መንጽሔ፡ርስሐት፡ Kedr f. 9; Christi ሥጋ፡ወደም፡መንጽሔ፡ኀጢአት፡ Enc. Mag. 14; Christus ዘኮንከ፡ለዘለምጽ፡መንጽሔ፡ Kid. f. 12; መንጽሔ፡ኃጥአን፡ Org.; መንጽሒት፡ Org.; etiam *purgando exterminans:* ንስሓ፡አንተ፡ይእቲ፡መንጽሒቶሙ፡ለኃጥአን፡እምነ፡መሃይምናን፡ Phlx. 167.

ነጽሐ፡ *discutere, prosternere* vid. sub ነፅኀ፡

ነጸረ፡ I, 2 [amh. id.; نَظَرَ id.; נָצַר ܢܛܰܪ (نطر) *custodivit, observavit*] 1) *spectare, intueri* a) absol.: በከመ፡አዕይንቲከ፡ይኔጽሩ፡ βλέπουσι Jer. 49, 2; ከመ፡መዋቲኑ፡ትኔጽር፡ወትሬኢ፡ Job 10, 4; ነጽር፡ወርኢ፡ኀሳረነ፡ Thren. 5, 1; Hen. 14, 25; Rom. 11, 8. α) *spectatorem esse* (zuſehen): አበዊሆሙ፡ይኔጽሩ፡ Kuf. 5. β) *speculari:* ዘይኔጽር፡ ὁ σκοπός 2 Reg. 13, 34. b) c. Acc. vel c. variis praepositionibus α) *aspicere, inspicere,* c. Acc.: Marc. 14, 67; ኢነጸርክዋ፡ለድንግል፡ Job 31, 1; ነጽረነ፡ Jes. 64, 9; Ps. 12, 3. 103, 33; ዘይኔጽር፡ደመና፡ Koh. 11, 4; ነጺርየ፡ገጸክሙ፡ Job 6, 28; ኢይኔጽር፡ምግባሮሙ፡ለኃጥአን፡ 21, 16; Hen. 22, 2. 81, 1; ነጽሮቶ፡ 89, 31; 4 Esr. 8, 31. 34; c. ውስተ፡ Jes. 5, 30. β) *conspicere* Hen. 21, 7. γ) *circumspicere:* ነጽሪ፡ዐውደኪ፡ Clem. f. 104; Jes. 60, 4. δ) *oculos convertere in* alqm vel alqd: ነጸረ፡ለፌ፡ወለፌ፡ Ex. 2, 11; Hen. 39, 14; c. ኀበ፡, ut: ይኔጽሩ፡አዕይንቲሆሙ፡ኀበ፡ቅዱስ፡እስራኤል፡ Jes. 17, 7. 66, 2; Hos. 3, 1; Ex. 33, 8; Act. 3, 4; Chr. ho. 7; ኢንኔጽር፡ኀበ፡ዝየ፡ Chr. Ta. 16; c. ውስተ፡, ut: ነጽር፡ውስተ፡ሰማይ፡ Kuf. 14; Ruth 2, 9; Gen. 15, 5; Ps. 39, 6. ε) *suspicere:* ነጸረ፡ሰማየ፡ (ἀναβλέψας εἰς) Luc. 9, 16; Dan. ap. 1, 35; Jes. 8, 21. 22; ስእንኩ፡ነጽሮ፡ኀበ፡እግዚ"፡ሰማየ፡ 38, 14. 51, 6. ζ) *despicere:* ትኔጽሩ፡ላዕለ፡ውስተ፡ሰማይ፡ወታሕተ፡ውስተ፡ምድር፡ Jes. 8, 21. 22; እምሰማይ፡ Lit. 170, 3; Deut. 26, 15. η) *oculis prosequi, retro respicere:* ነጸረ፡ይኅሬሁ፡ 1 Reg. 24, 9; Gen. 19, 17. 26. ϑ) *spectatorem adesse* rei: ክህናት፡ኢይኔጽሩ፡ተውኔተ፡ወኢዘፈነ፡ F. M. 32, 7. ι) *cum voluptate intueri* alqd: c. Acc. Job 10, 4. ϰ) *prospicere super* alqd, *perlustrare,* c. መልዕልተ፡ Hen. 32, 1; c. ዲበ፡ Koh. 2, 11. λ) *contemplari, observare:* እለ፡ያሰግሉ፡ለኪ፡ወይኔጽሩ፡ሰማየ፡ οἱ ἀστρολόγοι οὐρανοῦ Jes. 47, 13. μ) de rebus inanimatis: *spectare* regionem, ut: ልሳን፡እንተ፡ትኔጽር፡መንገለ፡ሰሜን፡ Kuf. 8; Hez. 11, 1; አንቀጽ፡ዘይኔጽር፡ደቡብ፡ Hez. 8, 3. 9, 2; Prov. 16, 25. ν) *ex adverso esse* alicui, c. ለ፡ Hen. 41, 7 (vid. ተናጸረ፡). 2) a) *respicere, curare, rationem habere,* c. Acc. 1 Reg. 16, 7; Ps. 12, 3; c. ውስተ፡ Ps. 73, 21; c. በ፡, ut: ነጺሮ፡በናእሰ፡መዋዕሊሁ፡ወልህቅናሁ፡ *respectu habito sive adolescentiae sive senectutis ejus* F. M. 10, 3. b) *animum attendere* vel *advertere ad* alqd, προσέχειν, ንባበ፡ዚአየ፡ነጽር፡ Prov. 4, 20. 5, 1. 3. 17, 4; c. ውስተ፡ Ps. 69, 1. c) *considerare, deliberare* (نظر c. فى): ሰአልዎ፡ከመ፡ያስተጋብእ፡ማኅበረ፡ከመ፡ይነጽሩ፡በእንተ፡ክሕደቶሙ፡ለእሉ፡፫ከሓድያን፡ Sx. Jac. 1. — *Voc. Ae.:* ነጸረ፡ወርእየ፡ዘ፡ሐየ፡; *aliud:* ነጸረ፡ርእየ፡አስተሐየጸ፡ብ፡ተመለከተ ።

አንጸረ፡ II, 1 *oculos* vel *faciem convertere:* አንጸሩ፡መንገለ፡ሶዶም፡ Gen. 18, 16; እስመ፡ኀበ፡አንጸረ፡ይወጽእ፡ ἀλλ' ἢ κατ' εὐϑὺ αὐτῆς ἐξελεύσεται, i. e. *in adversum* vel *via recta* Hez. 46, 9; sursum (*suspicere*) Lit. 172, 3.

ተናጸረ፡ III, 3 1) *sese invicem intueri* vel *aspicere,* c. በበይናት፡ vel ምስለ፡, ut: ወእምዝ፡ተናጸሩ፡ንጉሥ፡ወመገብቱ፡በበይናቲሆሙ፡ ἔβλεπον εἷς τὸν ἕτερον 1 Esr. 4, 33; Joh. 13, 22. a) explorandi causa: ተናጸሩ፡ክልኤሆሙ፡ ἀνετάζοντες ἀλλήλους Dan. ap. 1, 14. b) obnitendi vel inquirendi causa, *adversis oculis intueri* alqm: ኢንጉሥ፡ወኢመስፍን፡ተናጽሮ፡ኢይክል፡ምስሌከ፡እንዘ፡የሐምየከ፡በእንተ፡እለ፡ኮነንከሙ፡ ἀντοφϑαλμῆσαι Sap. 12, 14. c) *e regione* alcjs vel *exadverso esse* (situm, positum): ገጾን፡ይትናጸራ፡በበይኖን፡ Ex. 25, 20; ትትናጸሩ፡በበይናቲክሙ፡ κατέναντι ἀλλήλων Am. 4, 3; ወይትናጸሩ፡ገጾሙ፡ Hez. 1, 8; አንቀጸ፡ዐጸድ፡ውሣጢ፡ይትናጸር፡ምስለ፡አንቀጽ፡ሰሜናዊ፡ 40, 23; συστοιχεῖν (*parallelum esse*) Gal. 4, 25. d) *coram* aliquo *esse* vel *stare,* c. Acc.: tres viri, ዘኢይትናጸርዎሙ፡ተቃኅዎ፡ወቅንአት፡ Lud. comm. hist. p. 504 n. 48; ቃሎሙ፡ጽዱቅ፡ዘኢይትናጸር፡ሕሳዌ፡ወጽልሑት፡ Lud. e Mss. Colb. 2) *cavere,* seq. እምነ፡ Kuf. p. 121 (Vrs. Lat.: *attendant ab ipsis*).

ነጻሪ፡ n. ag. *spectator, conspector, videns:* actor ይገብር፡ብዙኀ፡ግብረ፡በዘ፡ይትፌሥሑ፡ነጻርያን፡ Chr. Ta. 16; ነጻሬ፡ነገር፡ *contemplator rerum* Lud. e Lit. Mss.; አዕይንት፡ነጻሪት፡ተዐውር፡ Genz. f. 88; *is qui videt visiones* (vates) Enc. Hed. 3.

ንጻሬ፡ subst., m. et fem., 1) *intuitus, aspectus:* ዘእንበለ፡ፈቲው፡በንጻሬ፡ (sc. mulieris) F. M. 14, 8; Org. 1; ሠናየ፡ንጻሬ፡ *pulcher aspectu* Lud. e Mss. Colb. 2) *prospectus:* ዘይፈቅድ፡ከመ፡ይንሣእ፡ንጻሬ፡እምነ፡ጎሩ፡ (sc. obstruendo luminibus ejus) F. N. 37. 3) *obtutus, visus, oculus* (Blick): Christus ተወልደ፡እምድንግል፡ከመ፡ልደተ፡ንጻሬ፡እምዐይን፡ወከመ፡ልደተ፡አምሳለ፡መልክዕ፡እመጽሔት፡ Fid. Jac. Bar.; ንጻሬ፡አዕይንት፡ I Sal. Mar. 6; ንጻሬ፡ዘይሬኢ፡እምርሑቅ፡ተኀትመ፡ (sc. morte) Genz. f. 146; ኀጢአ፡ንጻሬ፡ ἀορασία Sap. 19, 16; ከሠተ፡ንጻሬየ፡ Chr. ho. 2; ፈታሒ፡ይኩን፡ድኑነ፡ምስማዕ፡ወንጻሬ፡ F. N. 43, 1; አልዕል፡ንጻሬከ፡ወልበከ፡ኀበ፡ሰማይ፡ Phlx. 110.

መንጸር፡ subst. *id quod aspicitur, regio ex adverso sita, facies rei spectantibus objecta;* a) alii nomini subjunctum significat *ex adverso situs, in adversum,* ut: ዶዶ፡ዘመንጸር፡ πύλη ἡ ἀπέναντι Hez. 10, 19; ንሑር፡እንተ፡መንጸር፡ ἐπ' εὐϑεῖαν (*recta via*) Gen. 33, 12. b) adv. መንጸረ፡ α) *ex adverso, in adversum, recta via:* ዘይቀውም፡መንጸረ፡ Marc. 15, 39; ኢሖረ፡መንጸረ፡ቅድሜሁ፡ Num. 24, 1.

β) *coram, in conspectu:* አስተርአየ፡መንጸረ፡ ὤφϑη ἐναργῶς Cyr. ad Th. f. 24; አውሥአሙ፡መንጸረ፡ αὐτήκουσαν ἐναργῶς f. 11. γ) *manifesto, evidenter:* መንጸረኬ፡አበሳ፡ውእቱ፡ክፌል፡ለ፪ Cyr. ad Th. f. 23. c) መንጸረ፡ praepos., *ex adverso, e regione* Ex. 19, 2; Jos. 8, 14; ዝንቱ፡መንጸረ፡ዝንቱ፡ Kuf. 8; Marc. 12, 41; እመንጸረ፡ (v. እምአንጻረ፡) ይእቲ፡ዕፀ፡ 4 Esr. 14, 1.

አንጻር፡ subst. (ut videtur Pl. a Sing. deperdito), Pl. አንጻራት፡ (Kuf. p. 56), proprie: *conspectus;* usurpatur pro 1) adv.: አንጻረ፡ *ex adverso,* ነበረት፡አንጻረ፡ Kuf. p. 66, ann. 15. 2) praep. a) *ex adverso, in regione,* ἀπέναντι Gen. 25, 9; Judith 7, 18; አንጻርየ፡ Hez. 40, 2; κατέναντι Marc. 13, 3; 2 Par. 6, 12; Ex. 32, 5; ἐξεναντίας Ex. 14, 2; አንበሮሙ፡አንጻራቲሆሙ፡በበገጾሙ፡ Kuf. p. 56; ኀደረ፡አንጻረ፡ኬብሮን፡ Kuf. 19; κατὰ πρόσωπον Gen. 33, 18. b) *versus:* አንጻረ፡ኢየሩሳሌም፡ Dan. 6, 10; Gen. 12. 8. c) *adversum, obviam:* አብርሃም፡ይረውጽ፡አንጻሪሆሙ፡ Kuf. 11. 3) aliis praepositionibus subjungitur: መንገለ፡አንጻረ፡ቤቱ፡ κατέναντι οἰκίας αὐτοῦ 2 Esr. 13, 10; ውስተ፡አንጻረ፡ሀገር፡ Gen. 34, 20; በአንጻሪሆሙ፡ *in conspectu eorum,* ἐναντίον αὐτῶν 2 Par. 7, 6; Ps. 22, 6 (ἐξεναντίας); እምአንጻርየ፡ *e conspectu meo* Cant. 6, 5; እምአንጻረ፡ይእቲ፡ዕፀ፡ (*e regione arboris*) 4 Esr. 14, 1 var.; ኀበ፡አንጻረ፡ፀሩ፡ *adversus hostes suos* Lit. 174, 2.

ምንጽርና፡ subst. *contrarium, ratio contraria:* ወንሕነኒ፡ንትመየጦሙ፡በተስእሎ፡ውስተ፡ምንጽርና፡እንዘ፡ንብል፡ μεταστήσομεν καὶ ἡμεῖς τὴν τῆς ἐρωτήσεως δύναμιν εἰς τὸ ἔχον ἐναντίως Cyr. c. Pall. f. 83.

ነጸረ፡ *dirumpere, discutere* vid. sub ነፀረ፡

ነጸሩር፡ *dolores* vid. sub ፆረረ፡

ነጸየ፡ I, 1 [נָצָה, نصأ et نصا; amh. ነጨ፡] Subj. ይንጺ፡ *vellere, evellere:* ነጸይኩ፡ሥዕርተ፡ርእስየ፡ወሥዕርተ፡ጽሕምየ፡ ἔτιλλον 2 Esr. 9, 3; 1 Esr. 8, 68; ለምንትኬ፡ይነጽዩ፡ሥዕርተ፡ርእሶሙ፡ Chr. Ta. 4; ኢይንጺ፡ሥዕርተ፡ርእሱ፡ F. N. 22. 45.

ተነጽየ፡ III, 1 *velli, evelli:* ዘተነጽየ፡እምጽሕሙ፡ Enc. Masc. 7 (vid. Lud. hist. III, 8 n. 21).

ተናጸየ፡ III, 3 *se invicem vellicare;* sed M. M. f. 17 passive usurpatur *vellicari,* sc. ዲዮስቆሮስ፡ (sc. Alexandrinus, de quo vid. Sx. Masc. 7) ቀናኢ፡በእንተ፡ሃይማኖት፡ዘተመልኀ፡ጥረሲሁ፡ወተናጸየ፡በመብዝኀተ፡ጽሕሙ፡; legendum videtur ተነጽየ፡

ንጹይ፡ part. *evulsus:* ንጹይ፡ጽሕሙ፡ Sx. Masc. 8.

ነጸፈ፡ I, 1 [amh. id., sed intrans.; vic. videntur ጸፍጸፈ፡, صفّ, صفن (Hebraei frequentant יַצִּעַ)], *sternere, substernere,* c. Acc. rei substratae, ut: ነጸፉ፡አልባሲሆሙ፡ውስተ፡ፍኖት፡ Matth. 21, 8; 4 Reg. 9, 13; ቈጽለ፡ Marc. 11, 8; ሠቀ፡ወሐመደ፡ነጸፉ፡ሎሙ፡ Esth. 4, 3; Hez. 27, 30; ዘርቤታተ፡ነጸፍኩ፡ Prov. 7, 16; Did. 2; ሀየ፡ነጸፍኪ፡ምስካቢኪ፡ Jes. 57, 7; Judith 12, 15; ንነጽፍ፡ሎቱ፡ዐራተ፡ 4 Reg. 4, 10; in specie: *lectum sternere,* ut: ነጸፈ፡ሎቱ፡ 1 Reg. 9, 25.

አንጸፈ፡ II, 1, ut videtur i. q. I, 1 *sternere* (si non *sternere jubere*): ተጠይሮ፡ወአንጽፎ፡ሐመድ፡ወፍሬ፡ዕፀው፡ወሐመር፡, et paulo infra: ዘይጤየር፡ዲበ፡አንጽፎ፡ሐመድ፡ወፍሬ፡ዕፀው፡ወኅጠታተ፡ዘጐል፡ F. N. 46 (superstitionis genus).

ተነጽፈ፡ III, 1 1) *sibi sternere* vel *substernere:* ተነጸፍከ፡ምስሓገ፡በታሕቴከ፡ Jes. 14, 11. (Lud. in lex. interpretatur *stratum tibi factum est*). 2) *sterni, substerni:* ውስተ፡ጽልመት፡ተነጽፈ፡ምስካብየ፡ Job 17, 13; ምስካብ፡ተነጽፈ፡በደም፡ Judith 9, 3; 4 Esr. 8, 63; ገነተ፡ትፍሥሕት፡ኀበ፡ተነጽፈ፡ዕረፍት፡ኀበ፡ተሰርገወት፡ምድረ፡ገነት፡በሥነ፡ጽጌያት፡ Clem. f. 171; Enc. Teq. 24.

ንጹፍ፡ part. *stratus:* ፍኖተ፡ሀካያን፡ንጹፍ፡በአሥዋክ፡ Prov. 15, 19; ጽርሕ፡ንጹፍ፡ወርሱይ፡ Marc. 14, 15; ምስካብ፡ንጹፍ፡ Enc. Mag. 8; ወንጹፍ፡ጸፍጸፉ፡ (ለታዕካ፡መንግሥት፡) በሕብረ፡ወርቅ፡ወብሩር፡ Macc. f. 3; ውስጡ፡ንጹፍ፡በእብን፡ሰንፔር፡ λιϑόστρωτος (*pavitus*) Cant. 3, 10.

ነጽፍ፡ subst. *stratum, stratura:* ወወደዩ፡ሎቱ፡ነጽፈ፡ዘዶረከኖ፡ (λῶμα) Ex. 36, 40.

መንጻፍ፡ subst., m. et fem., Pl. መናጽፍ፡ et መንጻፋት፡ 1) *stratum, lectus, stragulum:* στρωμνή Hez. 27, 7; ሰረገላተ፡ወመናጽፍ፡ሠናያተ፡ (στρωμνὴ ἁπαλή) Chr. Ta. 2; ነጸፈ፡ሠናየ፡መንጻፈ፡ Chr. Ta. 25; monachus ይሰክብ፡ውስተ፡ምድር፡ዘእንበለ፡መንጻፍ፡ Sx. Masc. 14; F. N. 15; Kedr f. 63; ዐራታት፡ወመንጻፋት፡ F. N. 17; እሞሙ፡ (sc. mortuorum) ይእቲ፡ምድር፡እምትካት፡ወይእዜሰ፡ኮነት፡መንጻፈ፡ለአብድንቲሆሙ፡ Genz. f. 74; መንጻፈ፡ድንግልና፡ τὰ παρϑένια Deut. 22, 15. 17; Hez. 21, 26 ubi Graecus κίδαριν exhibet, alii libri መንጻፍ፡, alii መጽንፍት፡ i. e. מִצְנֶפֶת habent. 2) *saccus, vestis cilicina:* አእትት፡መንጻፈ፡እምሐቌከ፡ Jes. 20, 2; መንጻፍ፡ወብልባሌ፡ 22, 12; ለብሰ፡መንጻፈ፡ 37, 1. 3) *subiculum, stratum infimum:* ሳጥናኤል፡ሊቀ፡መላእክት፡ (e coelo dejectus) ኮነ፡መንጻፈ፡ደይን፡ M. M. f. 205; ወድቀ፡ዲያብሎስ፡እምኑኀ፡አርያም፡ውስተ፡መንጻፈ፡ደይን፡ ibid.; diabolus በእንተ፡ትዕቢቱ፡ኮነ፡መንጻፈ፡ለኵሉ፡ወተመንነ፡እምቅዱሳን፡መላእክት፡ Clem. f. 264.

ምንጻፍ፡ subst. *locus ubi sternitur:* ደቂቀ፡ገሃነም፡ኮኑ፡ምጥዋነ፡ለምንጻፈ፡ደይን፡ M. M. f. 15.

ነጽፈ፡ *deficere, exarescere* vid. sub ነፀፈ፡

ነፀረ፡ (etiam per ጸ) I, 1 et 2 [vid. ሠጸረ፡ et طرّ] *dirumpere, abrumpere, discutere:* ለጽኑሳት፡ነፀሮን፡ (v. ሠጸሮን፡) ἀνέῤῥηξεν 4 Reg. 15, 16; ነፂረ፡እኔፅራ፡ለመንግሥትከ፡እምነ፡እዴከ፡ διαῤῥήξω 3 Reg. 11, 11. 31; ትነጽር፡ (v. ትኔጽር፡, v. ትሜጽር፡) ሕፃናቲሆሙ፡ τὰ νήπια αὐτῶν ἐνσείσεις 4 Reg. 8, 12. — *Rad. Abb.:* ነጸረ፡ዘ፡ለየ።

ነፀረ፡ *aspicere, intueri* vid. sub ነጸረ፡

ነፅኀ፡ (etiam ነጽኀ፡) I, 1 [significatu, fortasse etiam etymo convenit cum נטשׁ et רטשׁ ندس; vic. نطح (נגח), لطس لطح al.] Subj. ይንፃኅ፡ (Ps. 105, 27) 1) *contundere, discutere, diffringere:* ወይነፅኁ፡ውሉዶሙ፡በቅድሜሆሙ፡ ῥάξουσι Jes. 13, 16; እነፅኀከሙ፡ ῥάξω ὑμᾶς Jer. 23, 33. 39; ይነፅኁ፡አንቀቅሆሙ፡ Jes. 28, 6; እነፅኅ፡ኀይለ፡ነገሥት፡ διαῤῥήξω Jes. 45, 1; Judith 9, 8; ይንፅኁከሙ፡ Matth. 7, 6;

Clem. f. 115; συντρίβειν Jud. 14, 6; ነፅኁ፡ዝከተ፡መሳብከተ፡ ἐξετίναξαν Jud. 7, 19. 20; ነፃኅከኒ፡ ἔπαισας Job 10, 8. 2) *disjicere, prosternere, terrae allidere* vel *impingere, dejicere, destruere:* እነፅኆሙ፡ Jud. 16, 20; ἐκτινάσσειν Ps. 135, 15; እስመ፡ነፂኆ፡ነፅኅዎሙ፡ Nah. 2, 3; ከመ፡ይንፅኆሙ፡ለኃጥኣን፡እምኔሃ፡ Job 18, 13; ἐδαφίζειν ወይነፅኁኪ፡ውስተ፡ምድር፡ Jes. 3, 26; Judith 16, 4; Ps. 136, 12; Hos. 10, 14; ነፅኃ፡እግዚ"፡ለወለተ፡ድንግል፡ Thren. 1, 15; ῥήσσειν Marc. 9, 18; Luc. 9, 42; κατέῤῥαξας Ps. 88, 43. 101, 11; ከመ፡ኢይንፅኅዎሙ፡አሕዛብ፡ Joel 2, 17; ῥίπτειν ነፅኆ፡ውስተ፡ምድር፡ Dan. 8, 7; Luc. 4, 35; καταῤῥίπτω Thren. 2, 1; ἀποῤῥίπτειν Hos. 11, 1; ነፃኅክዎሙ፡ለዕቡያን፡በሞት፡ κατέσπασα Zeph. 3, 6; ይነፅኅዋ፡ለሥንከ፡ውስተ፡ሞት፡ στρώσουσι Hez. 28, 7; ወነፅኆ፡ለዐንበሪ፡በተግሣጹ፡ Job 26, 12; καταβάλλειν Job 16, 9. 14; Hez. 6, 4; ትነፅኆሙ፡ለአህጉር፡ጽኑዓት፡ Jes. 26, 5; እነፅኆሙ፡በኵናት፡ Jer. 19, 7; እነፅኆሙ፡በዐውሎ፡ Hez. 13, 13; ሶበ፡ነፅሕዋ፡(ለላህም፡)ለጠቢሕ፡ወለደት፡በግዐ፡ Jsp. p. 377.

አንፅኀ፡ II, 1 *dejicere, destruere,* murum Jer. 28, 58 (si quidem lectio sana est).

ተነፅኀ፡ III, 1 1) pass. a) *dejici, projici, sterni, prosterni:* ብዙኅ፡አብድንቲሆሙ፡ዘይትነፃኅ፡ውስተ፡ኵሉ፡በሓውርት፡ Am. 8, 3; ይትነፅኁ፡በውስተ፡ፍናወ፡አህጉሪሆሙ፡ Judith 7, 14; 1 Cor. 10, 5; Lit. 169, 1; Pisidia ዲበ፡ምድር፡ትትነፃኅ፡ Kid. f. 5. b) *corruere, concidere:* ፍጡነ፡ትትነፃኅ፡ውስተ፡ገጸ፡ገዳም፡ Hez. 29, 5; Act. 5, 5. 26, 14 rom.; ሰማይ፡ይትነፃኅ፡ Hen. 83, 3. c) *prostratum jacere:* እለ፡ይትነፅኁ፡ (v. ተነፅኁ፡)ውስተ፡ኵሉ፡ፍናዋት፡ከመ፡ሐምለ፡ቀብእ፡ዕቡር፡ (καϑεύδοντες) Jes. 51, 20; ረከበ፡ለአቡሁ፡ተነፂኆ፡ Jsp. p. 280. 2) refl. a) *se projicere* vel *praecipitare:* ተነፅኀት፡ለሊሃ፡እመካን፡ልዑል፡ዲበ፡ምድር፡ከመ፡ትሙት፡ወኢሞተት፡ Jsp. p. 336. b) *se prosternere:* አሜሃ፡ተነፅኀ፡አበ፡ሕፃን፡ወሰገደ፡ታሕተ፡እግረ፡አበ፡ዘይኑን፡ Sx. Jac. 3.

ንፅኀት፡ n. act. *strages, ruina:* ይቀሥፎ፡ለዐቢይ፡ቤት፡በድቀት፡ወለንኡስ፡ቤት፡በንፅኀት፡ Am. 6, 11.

ነፅኀ፡ *purum esse* vid. sub **ነጽሐ፡**

አንፀወ፡ *arescere* vid. sub **ዐንፀወ፡**

ነፅፈ፡ et **ነፀፈ፡** I, 1 [Arabes frequentant نَزُفَ *exhaustus fuit, defecit* (vid. ነዘፈ፡); نَشَفَ *absorptus est, evanuit* (coll. نَشَّ) et نَضَبَ *descendit in terram* aqua *et disparuit*] Subj. ይንፀፍ፡ et ይንፅፍ፡, *deficere, exarescere, exsiccari, fluere desinere, disparere* (verſiegen), de fluidis, ut de aqua, fluviis, fontibus: ይነፅፍ፡ማየ፡ዮርዳንስ፡ Jos. 3, 13; ነፅፈ፡ 3, 16; ይነፅፍ፡ማይ፡ Jes. 15, 6; ነፀፈ፡ Jer. 31, 34 var.; ወነፅፈ፡ (v. ወነፍጸ፡)ማያት፡እመልዕልተ፡ምድር፡ Kuf. p. 23; ይነፅፍ፡አፍላግ፡ Jes. 19, 5. 6; ይንፀፍ፡ v. ይንፅፍ፡ 44, 27; ፈለግ፡ይነፅፍ፡ወይየብስ፡ Job 14, 11; ከመ፡ኢይንፅፉ፡ዐዘቃቲከ፡ Prov. 4, 21; Jes. 58, 11; Jer. 18, 14; Marc. 5, 29; ፈልፈል፡ዘኢይነፅፍ፡ Org. 1; de lacrymis Jer. 14, 17.

አንፀፈ፡ II, 1 1) *exarescere* vel *deficere facere, exsiccare:* ያነፅፍ፡እግዚ"፡ባሕረ፡ግብጽ፡ Jes. 11, 15. 50, 2. 51, 10; Jer. 28, 36; አንፀፍኩ፡ማየ፡ Jes. 37, 25; ያነፅፍ፡ዐዘቃቲሁ፡ Hos. 13, 15; ያነፅፎሙ፡ለኵሉ፡አፍላግ፡ Nah. 1, 4. 2) *destillare facere, guttatim effundere:* ያነፅፎ፡ደሞ፡ኀበ፡ምሥዋዕ፡ (v. ያንፀፈፅፍ፡, vid. Lev. 5, 9) Lev. 1, 15, vid. ፀፍፀፈ፡

ንፁፍ፡ part. *exsiccatus, aqua carens:* ከረዩ፡ሎሙ፡ዐዘቅተ፡ንፁፈ፡ λάκκους συντετριμμένους Jer. 2, 13; ዐዘቅት፡ንፅፍት፡ πηγαὶ ἄνυδροι 2 Petr. 2, 17.

ነፀፍፃፍ፡ *stillicidium* vid. sub **ፀፍፀፈ፡**

ናፊል፡ n. prgr. sc. Ναφηλείμ נָפִיל, נְפִלִים i. e. *gigantes* Kuf. p. 31, etiam **ናፊዶም፡** p. 31 (graecis literis Λ et Δ permutatis).

ነፈረ፡ I, 1 [ܢܦܰܪ *ebullivit;* نَفَرَ *inflammatus fuit* oculus *et intumuit;* vic. فَارَ] *aestuare, bullare, effervescere:* አነብሩ፡ዲበ፡አፍሓም፡እስከ፡ይነፍር፡ወእስከ፡ይሰቌር፡ጽሀርቱ፡ Hez. 24, 11.

አንፈረ፡ II, 1 *fervefacere,* M. F. (saepius).

ተነፍረ፡ III, 1 *fervefieri,* M. F.

ነፈርዓጽ፡ *saltatio, exsultatio* vid. sub **ፈርዐጸ፡**

ነፍሰ፡ I, 1 [נפשׁ ܢܦܫ نفس] *spirare, flare,* de vento: ፬ነፋሳት፡ነፍሱ፡ (v. pro ይነፍኁ፡) Dan. 7, 2; ነፋሳት፡ይነፍሱ፡ዲበ፡ምድር፡ Hen. 76, 1.

አንፈሰ፡ II, 1 1) *exhalare, exspirare:* አራዊት፡ዘያነፍሱ፡እሳተ፡ዘይነፍኁ፡ወይልህብ፡ ϑῆρες πυρπνόον φυσῶντες ἆσϑμα Sap. 11, 19. 2) *respirare, recipere animam, recreari, requiescere:* ዐቢየ፡ግብረ፡ፈጸምከ፡ወአንፈስከ፡ Sir. 7, 25; ኢያንፈስኪ፡ οὐκ ἐνεπίπλω (v. ኢጸገብኪ፡) Hez. 16, 28; በእብሬትኪ፡አንፈሱ፡ሕዝበ፡ኢትዮጵያ፡ Enc. Hed. 12; c. እምነ፡ rei, ut: አንፈሳ፡እምኔከ፡ 4 Esr. 11, 55; ፈጸመ፡ስምዖ፡ (martyrium) ወተከለለ፡ወአንፈሰ፡እምዝ፡ዓለም፡ M. M. f. 19; አንፈሰት፡እምዝ፡ዓለም፡ (post obitum) f. 70; አንፍሶ፡ *recreatio* Lit. Joh. 3) *respirare facere,* a) *explere animum* alcjs: አንፈስክምዎ፡በእደዊክሙ፡ለእግዚ"፡ Ex. 32, 29; አነፍስ፡ቅንአትየ፡እምኔኪ፡ወአዐርፍ፡ Hez. 16, 42. b) *recreare, reficere, refocillare, requiescere facere:* ሐዘነ፡ልብነ፡አንፍስ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; et: ምሕልላነ፡አንፍስ፡እምሐዘን፡ ibid.; Simeon አስተብቍዖ፡ለሕፃን፡ (sc. Jesulum) ከመ፡ያንፍሶ፡እምዝ፡ዓለም፡ወበይእቲ፡ዕለት፡ኖመ፡በሰላመ፡እግዚ"፡ M. M. f. 70. — *Voc. Ae.:* አንፈሰ፡ብ፡ደስ፡አሰኘ።

አስተንፈሰ፡ IV, 1 1) *respirare* a) *spiritum ducere, anhelare:* ዘያስተነፍስ፡ *animatus* (i. e. *vivus*) Genz. f. 152; ሶበ፡ያስተነፍስ፡ εὔψυχος (*animatus* i. e. *animosus*) Prov. 24, 66. b) ut videtur *odorari* Lit. 170, 3. c) *animam recipere, recreari:* ከመ፡ያስተንፍስ፡ወልደ፡አመትከ፡ ἀναψύξῃ Ex. 23, 12. d) *spirare* i. e. *aestum remittere:* እስከ፡ሶበ፡ታስተነፍስ፡ዕለት፡ Cant. 2, 17. 4, 6. 2) *inspirare, inflare:* እግዚ"፡ዘአስተንፈሰ፡ቦቱ፡ነፍሰ፡ Sap. 15, 11; መጻሕፍተ፡ሐሰት፡ዘአስተንፈሰ፡ሰይጣን፡ውስተ፡አፉሆሙ፡ M. M. f. 50; መንፈስ፡ቅዱስ፡ዘአስተንፈሰ፡ቦሙ፡(ለነቢያት፡)በአስትንፋሰ፡አፉሁ፡ f. 268. 3) *recreare, reficere:* አስተንፈስከ፡ለልብየ፡ Lud. e Mss. Colb.

አስተናፈሰ፡ IV, 3 1) *spiritu ducere* vel *attrahere* alqd: ከመ፡ይክሀል፡አጼንዎ፡ዘያስተናፍስ፡ Clem. f. 4. 2) *respirare facere* i. e. *recreare, refocillare* Chr. Ta. 5 (vid. sub ሰንቡዕ፡).

ነፍስ፡ subst., f. et m., Pl. ነፍሳት፡ *anima, animus* 1) *halitus, spiritus:* አምጣነ፡ሕያው፡አንተ፡ወሀለወት፡ነፍስከ፡ πνοή Sir. 30, 29; Job 27, 3; Jes. 38, 16; ነፍሱሂ፡ፍሕም፡ይእቲ፡ Job 41, 13; Act. 17, 25; Ps. 118, 31; እስከ፡ነፍስ፡ደኃሪት፡ *usque ad extremum spiritum* Lit. 173, 1. 2) *anima* i. e. *vis vitalis, vita:* ነፍሰ፡ኵሉ፡ሕያው፡ Job 12, 10; ሀለወት፡ነፍሱ፡ላዕሌሁ፡ Act. 20, 10; አልጸቀት፡ትፃእ፡ነፍሳ፡ Gen. 35, 18; ትግባእ፡ነፍሱ፡ላዕሌሁ፡ 3 Reg. 17, 21; ትሕዮ፡ነፍስየ፡ Gen. 12, 13; ሐይወት፡ነፍስከ፡ 1 Reg. 1, 26. 17, 55; ለትሙት፡ነፍስየ፡ Jud. 16, 30; ነፍሰሙ፡መጠዉ፡ *reddiderunt animam* i. e. *exspiraverunt* Enc. Hed. 3; Luc. 23, 46; መጠወ፡ነፍሶ፡በእንተ፡ Sir. 7, 20 vel ህየንተ፡ 29, 15; የኀሥሥዎ፡ለነፍሶ፡ Matth. 2, 20; ቀታሌ፡ነፍስ፡ Hez. 18, 10; Matth. 19, 18; ይቀትሎ፡ነፍሶ፡ Deut. 22, 26; Gen. 9, 4. 5; Lev. 17, 14; Deut. 19, 21; ዕቀቡ፡ነፍሰክሙ፡ Deut. 4, 15; Ps. 3, 2. 68, 1; Matth. 6, 25. 10, 28; 20, 28; Marc. 3, 4. 10, 45; Luc. 12, 22; Hebr. 4, 12; ነፍስ፡ነባቢት፡ *anima rationalis* Lit. Chr.; እስመ፡፪ነፍሳት፡ሀለዋ፡ኀበ፡ሰብእ፤አሐቲ፡መንፈሰ፡ሕይወት፡ዘወፅአት፡እምአፉሁ፡ለእግዚ"፡ወኢትትኄለቍ፡ምስለ፡ጠባይዕ፡ወኢትመውትሂ፤ወአሐቲመ፡ደመ፡ነፍስት፡ይእቲ፡እምጠባይዕ፡ወይእቲሰ፡መዋቲት፡ Org. (vid. sub ዐብረ፡). a) ዘነፍስ፡ *anima praeditum, animatum, animans* opp. ዘአልቦ፡ነፍስ፡ *inanimatum* 4 Esr. 4, 55; ኵሉ፡ዘነፍስ፡ πᾶσα σάρξ *omnes mortales* Jes. 40, 5. 49, 26. 66, 16. 23; Hez. 21, 5; Sir. 14, 17. 17, 4; Rom. 3, 20. b) ዘነፍስ፡ ψυχικός *animalis* (opp. rationalis et spiritualis) 1 Cor. 2, 14. 15, 44. c) *anima* (a corpore separata) *mortuorum, manes:* ከመ፡ታዕርፍ፡ነፍሱ፡ Sir. 38, 23; Job 14, 22; ትረክቡ፡ሕይወተ፡ዘለዓለም፡ወከፍለ፡ምስለ፡ነፍሳተ፡ጻድቃን፡በመንግሥተ፡ሰማያት፡ Did. 34; Hen. 22, 3. 9. 11 seq.; Apoc. 6, 9. 20, 4; 1 Petr. 3, 19. 3) *animus* (ψυχή et πνεῦμα, etiam καρδία et ϑυμός): Ps. 6, 3; 41, 2. 85, 3. 103, 1. 138, 13. 142, 10; Koh. 6, 3. 7. 7, 28; ኵሉ፡ነፍስ፡ይደነግፅ፡ Jes. 13, 7. 19, 3 (πνεῦμα). 42, 5 (πνεῦμα); Gen. 27, 4; 1 Reg. 1, 15. 20, 4; Matth. 11, 29. 26, 38; Luc. 1, 46; 1 Thess. 5, 23 (πνεῦμα); በፍትወተ፡ነፍሶሙ፡ Judae 19; አፍቅሮ፡እምነፍስከ፡ Sir. 7, 21; በኵሉ፡ነፍስከ፡ 6, 26. 7, 29; Deut. 4, 29; Matth. 22, 37; καρδία Sir. 37, 13. 38, 20; ነፍስ፡ጠባብ፡ ψ. πεπαιδευμένη 26, 14; ነፍስ፡መስተዓግሥት፡ ψ. ἐγκρατής 26, 15; ነፍስ፡እንተ፡ትፈርሆ፡ለእግዚ"፡ πνεῦμα φοβουμένων 31, 14; ነፍሳተ፡አራዊት፡ ϑυμοὶ ϑηρίων Sap. 7, 20. 4) *animans:* ኵሉ፡ነፍሰ፡ሕይወት፡ Gen. 1, 21. 9, 12. 15; ነፍሰ፡ሕያው፡ 9, 10; Lev. 11, 10. a) in specie *homo, persona:* Lev. 4, 27. 5, 1. 2; Act. 3, 23; ነፍስ፡ሕዝንት፡ Sir. 4, 2; ነፍስ፡መዐትም፡ 23, 16; ነፍስ፡እንተ፡ተኀሥሥ፡ Thren. 3, 26; ነፍሳቲነ፡ (v. ነፍስትነ፡) αἱ ἰδέαι ἡμῶν Dan. 1, 13; in censu populi: Gen. 46, 27; Deut. 10, 22; Kuf. 44; Act. 2, 41. 7, 14; ኵሉ፡ነፍሳት፡ዘአትረፈ፡ Jer. 50, 6; ወኢአሐቲ፡ነፍስ፡ Judith 10, 13; ፸፻ነፍስ፡ ὀνόματα Apoc. 11, 13. b) de *mancipiis:* በነፍሰ፡ሰብእ፡ Hez. 27, 13; Apoc. 18, 13. c) de *mortuo* vel *cadavere:* ነፍስ፡እንተ፡ሞተት፡ Lev. 21, 11; Num. 6, 6; ነፍስ፡ Lev. 21, 1; ምስለ፡ነፍሰ፡ሕፃን፡ Enc. Jac. 11. d) *spiritus* coelestes vel *daemones:* Hen. 69, 22; ነፍሳት፡ርኩሳት፡ወአጋንንት፡ Hen. 99, 7. 15, 12. 69, 12; coll. እምነፍሰ፡አጋንንት፡ Jac. 3, 15. 5) cum pron. suff.: *ipse* (quamquam rarius usitatum), ut: ከመ፡ኢታውድቅ፡ነፍሰከ፡ εἰς πτῶσιν σου Sir. 4, 22; Job 4, 20; Rom. 13, 9; መጠወ፡ነፍሶ፡ለሞት፡ Lit. Chrys.

ነፋስ፡ subst., plerumque m. (f. Act. 27, 14 Platt), Pl. ነፋሳት፡ (Matth. 8, 26 ed. Platt. perperam praebet ነፋስት፡) 1) *ventus* Kuf. 10; Ps. 1, 5. 17, 46. 103, 4; Koh. 11, 4; Job 4, 21. 13, 25. 15, 30. 21, 18; 37, 9; Prov. 8, 27; Jes. 40, 24; Jer. 22, 22; Matth. 7, 25, 27. 14, 24; Eph. 4, 14; ነፋስ፡ዐቢይ፡ Job 1, 19; 4 Esr. 13, 1; ነፋስ፡ኀያል፡ Jes. 11, 15; Jer. 18, 14; ቈሪር፡ነፋስ፡ይነፍኅ፡ Sir. 43, 20; Dan. ap. 3, 26; ነፋሰ፡መርቄ፡ Jer. 28, 1; ነፋሰ፡ዐውሎ፡ Job 21, 18; ነፋሰ፡ደዌ፡ ἀνεμοφϑορία 2 Par. 6, 28; ነ"፡ጽባሓዊ፡ Sir. 43, 16; ዐረባዊ፡ 43, 17; Hen. 18, 1—5; Hen. 76. 77; እምከመ፡መጽአ፡ነፋስ፡ Sir. 22, 18; ዘይዴግን፡ነፋሰ፡ Sir. 31, 2; አይኅ፡ዘነፋስ፡ Clem. f. 32; አውፅአ፡ነፋሳተ፡እመዛግብቲሆሙ፡ Jer. 10, 13 vrs. alt.; 4 Esr. 11, 2; ፬ነፋሳት፡ Dan. 4, 2; Jer. 25, 15. 2) *aër, aurae,* ἀήρ Sap. 5, 11. 12; ነፋስ፡ዘፍጡን፡ይነፍኅ፡ ταχινὸς ἀήρ 13, 2. 15, 15; Act. 22, 23; ምስለ፡ነፋስ፡ነበበ፡ εἰς ἀέρα λαλεῖ 1 Cor. 14, 9; መኰንነ፡ርእየተ፡ነፋስ፡ Eph. 2, 2; ዘይሰርር፡ውስተ፡ነፋሳት፡ Clem. f. 3. 19; homo creatus est e መሬት፡ቱሱሕ፡በእሳት፡ወነፋስ፡ወማይ፡ f. 60; vid. ጠባይዕ፡

ነፍስት፡ subst. (proprie: *animatum*), plerumque m., sing. et coll., 1) *corpus* Job 20, 25; ሥጋ፡ነፍስቱ፡ σάρκες τοῦ σώματος 41, 14; Prov. 5, 11; አዕፅምት፡ወነፍስት፡ 34, 1; ነፍስትነ፡ αἱ ἰδέαι ἡμῶν Dan. 1, 13. 15; σῶμα 5, 21. 10, 6; Hez. 1, 11; Hen. 15, 8. 16, 1; Matth. 6, 25; Luc. 11, 34. 12, 4. 23; ከመ፡ነፍስተ፡በድን፡ሥጋሁ፡ Rom. 4, 19. 6, 6. 12; እምዝንቱ፡ነፍስትየ፡መዋቲ፡ 7, 24; 8, 3 seq. (σάρξ); σώματα Rom. 1, 24. 12, 1; μέλη Rom. 6, 13; Jac. 3, 6; እንዘ፡ከመ፡በድን፡ነፍስቶሙ፡ Hebr. 11, 12; 1 Cor. 12, 14 seq.; 15, 35 seq.; ደመ፡ነፍስት፡ Org. 1; *venter:* ኢይከብድከ፡ነፍስትከ፡ Sir. 34, 19. 2) verecunde: *pudenda,* a) *anus, podex:* Deut. 28, 27; 1 Reg. 5, 9 seq.; 6, 4. 17. b) *genitalia,* in specie viri: ከተማ፡ነፍስት፡ Gen. 17, 11. 14. 24; ከተማ፡ሥጋ፡ነፍስት፡ 17, 23. 25; Kuf. 15; Lev. 12, 3; ቈላፉን፡ነፍስቶሙ፡ Jer. 9, 25. 26; Lev. 15, 3 seq.; ዘይዜሙ፡በነፍስተ፡ሥጋሁ፡ Sir. 23, 16; እለ፡ዐቢይ፡ነፍስቶሙ፡ μεγαλόσαρκοι Hez. 16, 26; እለ፡መጠነ፡ነፍስተ፡አድግ፡ነፍስቶሙ፡ 23, 20.

ነፍሳዊ፡ adj. rel. *ad animam* vel *animum pertinens, animalis, spiritualis:* ሕማማት፡ነፍሳዊት፡ Phlx. 192; opp. ሥጋዊ፡ Phlx. 3 (vid. sub ክቡታዊ፡); ተደምሮ፡ዘመድ፡ይትከፈል፡ኀበ፡፪ክፍል፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡ F. M. 5, 2; homicidae (ut qui animam a corpore sejungat) ይደልዎ፡ኵነኔ፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡ 4, 1.

ነፋሳዊ፡ adj. rel. *ventosus* Lud. e Th. P.; *ad aërem pertinens, aërius:* ጠባይዕ፡ነፋሳዊ፡ Fal. f. 16 (vid. sub አንሳሕስሐ፡), et f. 82 (ubi pro ነፍሳዊ፡ legendum videtur ነፋሳዊ፡).

መንፈስ፡ subst., m. et f., Pl. መንፈሳት፡ et መናፍስት፡, *spiritus,* τὸ πνεῦμα, 1) *halitus, spiritus,* Hen. 14, 2. 108, 9; πνοή Gen. 2, 7. 7, 22; ይሁቦሙ፡መንፈሰ፡ለሕዝብ፡ Jes. 42, 5; መንፈሰ፡ገጽነ፡ πνεῦμα προςώπου ἡμῶν Thren. 4, 20; በመንፈሰ፡ከናፍሪሁ፡ Jes. 11, 4; Ps. 134, 17. 2) *ventus* Gen. 8, 1; Ex. 15, 10; Num. 11, 31; Ps. 10, 7. 106, 25. 147, 7. 148, 8; መንፈስ፡ዘይትፋጸይ፡ Sap. 17, 17; Joh. 3, 8; Hebr. 1, 7; Hen. 70, 3. 3) *anima, vis vitalis, vita:* አልቦ፡

መንፈስ፡ውስቴቶሙ፡ Jer. 10, 14; Kuf. 6; Koh. 3, 19. 21. 12, 7; Jes. 57, 16; መንፈሰ፡ኵሉ፡ዘሕያው፡ ψυχή Sir. 16, 30; ትፃእ፡እምላዕሌሁ፡መንፈሱ፡ 4 Esr. 6, 51; ወፅአት፡መንፈሱ፡ Matth. 27, 50; ሥጋ፡ዘአልበ፡መንፈስ፡ Jac. 2, 26; Gen. 1, 20; 4 Esr. 1, 5; መንፈሰ፡ሕይወት፡ Hez. 37, 5. 9 (fem.); ይፈዲ፡መንፈሰ፡ፍዳ፡መንፈስ፡ Ex. 21, 23; ዘቀተለ፡መንፈሰ፡ Num. 35, 15. 30; ገብአት፡መንፈሱ፡ Jud. 15, 19; 1 Thess. 5, 23 ψυχή (ነፍስ፡ πνεῦμα); ኵሉ፡ዘመንፈስ፡ πᾶν τὸ ἐμπνέον Jos. 10, 28. 30. 37. 39. 40; anima i. e. *animans*, *homo*, in censu populi, ut: ኵሉ፡መንፈስ፡ዘያዕቆብ፡ዘቦአ፡ውስተ፡ግብጽ፡ ፸ መንፈስ፡ Kuf. 44. 4) *animus, spiritus* hominis, quatenus eo continentur affectus et commotiones, voluntas, intellectus, sentiendi agendique ratio: መንፈሰ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ Job 12, 10; 1 Cor. 5, 5; Matth. 26, 41; Rom. 8, 16; Ex. 23, 9; ሐመት፡መንፈስየ፡ጥቀ፡ 4 Esr. 12, 8; የሐዝኖ፡መንፈሱ፡ Kuf. 34; መንፈስ፡ትክዝት፡ Bar. 3, 1; Matth. 5, 3; Luc. 1, 47; Rom. 1, 9; አንኆ፡መንፈስ፡ vid. sub አንኆ፡(ኖኆ፡); ሐይወት፡መንፈሳ፡ Kuf. 31. 43; Ps. 50, 13; እሁቦሙ፡መንፈሰ፡ሐዲሰ፡ Hez. 11, 19. 36, 26; Eph. 4, 23; መንፈሰ፡ቀንእ፡ Num. 5, 14; መንፈሰ፡ዝሙት፡ Hos. 4, 12; መንፈሰ፡ሐሰት፡ Zach. 13, 2; መንፈሰ፡የውሀት፡ Gal. 6, 1; 1 Joh. 4, 1—3; በአሐዱ፡መንፈስ፡ወበአሐዱ፡ነፍስ፡ Phil. 1, 27; መንፈሰ፡ነቢብ፡ Job 8, 2; ለአኀልፎ፡መንፈሱ፡ Kuf. 26; 4 Esr. 14, 43; ወአርአያ፡በመንፈሰ፡ዚአሁ፡ 1 Par. 28, 12; opponitur corpori et animae, ut Rom. 8; 1 Petr. 4, 6; ሥጋ፡ዘመንፈስ፡ σῶμα πνευματικόν 1 Cor. 15, 44; ለሴስዮ፡ነፍሳት፡ወሥጋት፡ወመናፍስቲሆሙ፡ Lit. Joh. 5) *spiritus* a) *divinus* (plerumque m.; passim f. ut: 1 Joh. 4, 2; ወመንፈስከ፡እንተ፡ትጼልል፡ 4 Esr. 4, 41 var.): መንፈሰ፡እግዚ"፡ Matth. 3, 16. 12, 18; Luc. 4, 18; መንፈስ፡ቅዱስ፡ (non ቅድስት፡) Ps. 50, 12. 142, 12; Jes. 63, 10; Matth. 1, 18. 3, 11. 12, 32 al.; መልአከ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Asc. Jes. 3, 15; እግዚ"፡መንፈስ፡ውእቱ፡ Joh. 4, 24; መንፈሰ፡ትንቢት፡ Kuf. 31; መንፈሰ፡ጥበብ፡ Deut. 34, 9; Jes. 11, 2; Sir. 39, 6; 4 Esr. 3, 28 (fem.); መንፈሰ፡ኀይል፡ 2 Tim. 1, 7 al. b) *natura incorporalis, angeli, daemones, genii*: መናፍስት፡ንጹሓት፡ለባውያት፡ወቀጣናት፡ Sap. 7, 23; መንፈሳት፡ Hen. 39, 12; እግዚአ፡መናፍስት፡ Hen. 38, 2 seq.; ኵሉ፡መንፈስ፡ወኵሉ፡መልአክ፡ Kuf. 1; ኵሉ፡መንፈስ፡ዘይትለአክ፡ Kuf. 2; ሰብዐቱ፡መንፈስ፡ Apoc. 1, 4; Hebr. 1, 14; genii naturae rerum praepositi Hen. 60, 16 seq.; Kuf. 2; መንፈስ፡እኩይ፡ Tob. 6, 8; 1 Reg. 16, 14. 15. 19, 9; መንፈስ፡እኩያን፡ Kuf. 10; መናፍስት፡ርኩሳን፡ Matth. 10, 1. c) *spiritus* vel *animae mortuorum* (postquam e corpore discesserunt): Hebr. 12, 23; Hen. 22, 3. 5. 103, 3. d) *spectrum* (ut videtur), πνεῦμα Luc. 24, 37. 39. — *Voc. Ae.*: መንፈስ፡ብ፡ረቂቅ፡ሥልጣን፡ሽሽግሂ፡ይ፡

መንፈሳዊ፡ adj. rel. *spiritualis*: Hen. 15, 4. 6. 7; 1 Petr. 2, 5; Lit. 160, 2; ኀጢአት፡መንፈሳዊያት፡ (i. e. quibus Spiritus S. et spiritualis Christianorum vita violatur) F. M. 5, 2; ፍትሕ፡መንፈሳዊት፡ (i. e. jus ecclesiasticum vel canonicum) 4, 2; ኵነኔ፡መንፈሳዊ፡ (poenae sp. vel ecclesiasticae) 19, 3; ማሕሌት፡መንፈሳዊት፡ (opp. profanum) 32, 7; አዋልድ፡መንፈሳውያት፡ (sacerdotis sc. omnes mulieres parochiae ejus) 6, 1; ተዋስቦ፡መንፈሳዊ፡ (matrimonium hominum sponsione baptismali junctorum) 5, 2.

እስትንፋስ፡ subst., m. et f., *spiratio, respiratio, spiritus, halitus*, πνοή, Ps. 17, 18. 32, 6; Clem. f. 145; Sap. 2, 2; እነግረክሙ፡እስትንፋሰ፡ቃልየ፡ Prov. 1, 23. 11, 13 var.; 20, 27. 24, 12; Hen. 108, 10; እስትንፋሱ፡ሀለወት፡ላዕሌሁ፡ Asc. Jes. 6, 11; Jsp. p. 283; ሰላም፡ለእስትንፋስኪ፡ I Sal. Mar. 16; Lit. 173, 4; እስከ፡ደኃሪት፡እስትንፋስ፡ *ad extremum usque spiritum* Lit. 164, 3; Sx. Genb. 11; መንፈስ፡እስትንፋስ፡ Kuf. 2.

ነፈቀ፡ I, 1 [amh. id.; vicina sunt فَقَّ et فَكَّ ܦܨܳ בָּקַע በቀወ፡ al.; in specie cfr. ܢܦܰܩ *exiit*; نَفِقَ *exiit* e latibulo, *defecit*; نَفَقَ *vendibilis fuit* (de merce veno exposita); III *hypocritam egit*] Subj. ይንፍቅ፡ 1) *diffindere, dissecare*: Ps. 135, 13; ነፈቀ፡ባሕረ፡በቅድሜሆሙ፡ ἔῤῥηξας 2 Esr. 19, 11; ኀለየ፡ከመ፡ይንፍቆሙ፡ (בִּקְעָם) 2 Par. 32, 1; ንንፍቆሙ፡ Jes. 7, 6 vrs. nov.; ነፈቆን፡ (sc. hostias) እማእከል፡ Kuf. 14. 2) *dividere*, in specie *bifariam* vel *bipartiri*: Ps. 16, 14; ነፈቆ፡ (v. ናፈቆ፡) ለሕዝብ፡ክልኤ፡ትዕይንተ፡ Gen. 32, 8. 33, 1; ተዋሕዶ፡አምላክ፡ወሰብእ፡ለ፪ነፈቀ፡ Enc. Masc. 7.

ናፈቀ፡ I, 3 1) *dividere* Gen. 33, 1 F; Jes. 30, 28 var.; Canaan ዘይናፍቅ፡መንግሥተ፡እምደቂቀ፡ሴም፡ (qui regni Semitici partem abripit) Kbr. Nag. n. 9; in specie *in duas partes, dimidiare*, Gen. 32, 8 F; ኢይናፍቁ፡መዋዕሊሆሙ፡ *ad dimidium perducent dies suos* Ps. 54, 27. 2) *ambiguum esse* animo, *inconstantem esse, haesitare, dubitare*, in specie: *hypocritam agere, simulatorem* vel *incredulum esse*; ኢንናፍቅ፡ *ne dubitemus* Jsp. p. 381; ኢናፈቀ፡በእንተ፡መልእክተ፡ንጉሥ፡ p. 302; እንዘ፡ንናፍቅ፡እመ፡ውእቱሂ፡ (*dubitans, an sit*) Kid. f. 34; ተአመነ፡ወኢናፈቀ፡ Rom. 4, 19. 20; Matth. 14, 31. 28, 17; Jac. 1, 6; ሰአሎ፡እንዘ፡ኢትናፍቅ፡ Herm. p. 37; Sir. 1, 28; ኢትትወላወል፡ወኢትናፍቅ፡ 2, 2; ልብ፡ዘይናፍቅ፡ καρδίαι δειλαί 2, 12; ὁ ἀσθενῶν (opp. πιστεύων) Rom. 14, 2; ዘይናፍቅ፡ *hypocrita* (ὁ ὑποκρινόμενος) Sir. 35, 15. 36, 2; δίψυχος Jac. 4, 8; Herm. p. 38. 72; ናፍቆ፡ ὑποκρίσεις 1 Petr. 2, 1; διψυχία Herm. p. 5; ናፍቆት፡ διχοστασίαι p. 17; እመቦ፡ዘይናፍቁ፡ወይክሕዱ፡ሃይማኖቶሙ፡ Kedr f. 77.

አናፈቀ፡ II, 3 *scrupulum injicere* alicui, *ad incredulitatem* vel *hypocrisiam inducere* alqm, c. Acc.: አናፈቆ፡እንከ፡ወአህጐልካሁ፡ Phlx. 56.

ተነፍቀ፡ III, 1 1) pass. *diffindi, dissecari, dividi*, (vid. Jer. 46, 2 sub ተናፈቀ፡); ይትነፈቅ፡ διαιρεθήσεται Jes. 30, 28; ይትነፈቅ፡እስራኤል፡ለክልኤ፡ 1 Reg. 15, 29; Org. 4. 2) refl.: *sibi dividere* vel *discernere*, crinem: ተነፍቀት፡ሥዕርታ፡ διέταξε τὰς τρίχας Judith 10, 3.

ተናፈቀ፡ III, 3 1) *alium ab alio dividi* vel *se dividere in partes*: ተናፈቆሙ፡ውስተ፡መርበዕተ፡ማኅፈድ፡ Kuf. p. 136; ቦኑ፡ተናፈቀ፡ክርስቶስ፡ μεμέρισται 1 Cor. 1, 13; Cyr. de r. f. f. 34; Ps. 54, 23; ተናፈቀ፡ልቦሙ፡ ἐμέρισαν καρδίαν αὐτῶν Hos. 10, 2; ተናፈቀት፡ (v. ተናፈቁ፡) ሀገር፡ Jer. 46, 2, sed Graecus habet ἐῤῥάγη et lectio primaria ተነፍቀት፡ fuisse videtur; in specie a) *in duas partes*: ኢይትናፈቁ፡እንከ፡ለክልኤ፡ሕዝብ፡ Hez. 37, 22; ተናፈቀ፡ምኵናኒከ፡ γενέσθαι δίχα τυραννίδα Sir. 47, 21. b) *in partes* i. e. *factiones scindi* vel *discedere, dissidere*: መንግሥት፡እንተ፡ትትናፈቅ፡በቤናቲሃ፡ Matth. 12, 25; Marc. 3, 24—26; Luc. 11, 17; Joh. 7, 43. 9, 16; Act. 14, 4. 2) *secum* vel *inter se dubitare:* **ተናፈቁ፡ሰብእ፡** Lud. ex Enc. Mag. 12 (sed in exemplari Tub.: **ናፈቁ፡**).

ንፉቅ፡ part. 1) *scissus, fissus, divisus, bifidus:* **እንስሳ፡ዘንፉቅ፡ሰኰናሁ፡ወሥጡቅ፡ጽፍሩ፡** Lev. 11, 3—7. 26; Deut. 14, 6—8; **መንግሥቱ፡ንፉቅ፡ውእቱ፡** Dan. 2, 41; in specie **ንፉቅ፡** appellatur is, qui superius labrum fissum habet, Lud. auct. Greg. 2) i. q. **ኑፉቅ፡** 1 Cor. 8, 10 Platt; 2 Cor. 4, 4. 6, 14. 15 Platt; **ንፉቃነ፡ሃይማኖት፡** 2 Tim. 3, 8; **ውሂበከ፡ኢትናፍቅ፡እስመ፡ንፉቅ፡እምእግዚአብሔር፡ይርሕቅ፡** Gad. T. H.; **አርዮስ፡** (Arius) **ንፉቅ፡** M. M. f. 56.

ኑፉቅ፡ part. (I, 3) *ambiguus* animo, *dubitans, incredulus, simulator, hypocrita:* **ኑፉቀ፡ልብ፡** ἀσθενής 1 Cor. 8, 10 rom.; Phlx. 233; Hebr. 3, 12; 2 Cor. 3, 9. 6, 14 ant.; **ኑፉቃን፡** δίψυχοι Herm. p. 94; Arius **ኑፉቀ፡ሃይማኖት፡** M. M. f. 20.

ነፍቅ፡ et **ንፍቅ፡** subst., m. et f., Pl. **ነፍቃት፡** (Lud. e Vit. Greg.), *arca, cista, scrinium, loculus,* θῖβις Ex. 2, 3—6. Kuf. 47; arca Noae **ንፍቀ፡ታቦት፡** Hebr. 11, 7; Matth. 24, 38 rom.; Luc. 17, 27; in specie: *loculus sepulchralis* (σορός, σωρός) Gen. 50, 26; Jos. 8, 29; Luc. 7, 14; **ውእቱ፡ውስተ፡ንፍቁ፡** (**ነፍቁ፡**) **ይተግሀ፡** Job 21, 32. — *Voc. Ae.:* **አስከሬን፡መግነዝ፡መዝገብ፡ታቦት፡ንፍቅ፡ፌሎን፡ብ፡ሳፅን፡**

ንፍቅ፡ subst. 1) *dimidium, dimidia* vel *media pars:* **እመት፡ወንፍቃ፡** Ex. 25, 17 (vid. ann.). 26, 16; **እስከ፡ንፍቀ፡ሌሊት፡** Act. 20, 7 Platt; Kid. f. 7. 2) „Gradum inferiorem denotat in officio ecclesiastico“, sc. **ንፍቀ፡ዲያቆን፡** *subdiaconus* Lit. 162, 1. 166. 1; **ከመ፡ኢይትዐበይ፡ንፍቀ፡ዲያቆናት፡ወአናጕስጢስ፡ላዕለ፡ዲያቆናት፡** Clem. f. 173. 182. 188 (vid. **ዲያቆን፡**); scripturae compendio **ንፍቅ፡** Lit. 172, 2; **ንፍቀ፡ቀሲስ፡** Lit. 160, 1 vel **ንፍቀ፡ካህን፡** Lit. 161, 3 (*subsacerdos* vel *subpresbyter* sec. Lud., i. e.) *presbyter* vel *sacerdos assistens* (coadjutor) cfr. Lit. 172, 4.

ንፍቃ፡ subst. *dimidium, dimidia pars:* **እምንፍቃሃ፡ለዲድረክም፡** Ex. 30, 15; **ንፍቃ፡ሌሊት፡** Lud. e Mss.

ንፍቀት፡ subst. *schisma, haeresis, secta,* Act. 28, 22 rom.

ናፋቂ፡ n. ag. (I, 3) 1) divisor i. e. *dissolutor unitatis* seu *auctor dissidii:* Cain appellatur **ናፋቄ፡መንግሥት፡** Kebr. Nag. n. 7. 2) *dubitator, incredulus:* **ኢትኩን፡ናፋቄ፡ወእመን፡** Joh. 20, 27; **ኢኮንኩ፡ናፋቄ፡በእንተ፡ዝንቱ፡ራእይ፡** Act. 26, 19 rom.

ኑፋቄ፡ subst. 1) *divisio, dissectio, discretio:* **ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡ወብዕድና፡** Cyr. ad Th. f. 19; **እለ፡እንበለ፡ኑፋቄ፡** ἀδιάκριτοι *indiscreti* Prov. 25, 1. 2) *dubitatio, simulatio, hypocrisis, incredulitas, haeresis:* διαλογισμοί 1 Tim. 2, 8; Phil. 2, 14; διψυχία Herm. p. 38; πρόςκομμα Rom. 14, 20 Platt; **ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡ልብ፡አመንክሙ፡ብየ፡** Kid. f. 3; **ዘእንበለ፡ኑፋቄ፡** ἀνυπόκριτος Rom. 12, 9; 1 Tim. 1, 5; Jac. 3, 17; Enc. Mag. 22.

መንፈቅ፡ subst. *dimidium, dimidia* vel *media pars:* **መንፈቀ፡ንዋዩ፡** Tob. 8, 21. 12, 2; **እምዕፀው፡ለእመ፡መንፈቆ፡ፈደየከ፡** Sir. 29, 6; **ሰማርያ፡መንፈቀ፡ኀጢአትከ፡ኢአበሰት፡** Hez. 16, 51; **መንፈቀ፡ነገደ፡ማናሴ፡** Num. 32, 33; Jos. 14, 2; Marc. 6, 23; Luc. 19, 8; **ይሠዕርከ፡እመንፈቅከ፡** πρίσαι σε μέσον Dan. ap. 1, 59; **መንፈቀ፡እመት፡** Ex. 25, 10. 17; **በመንፈቀ፡መዋዕሊሁ፡** Jer. 17, 11; Ps. 101, 25; **መንፈቀ፡ዓመት፡** *semestre* Dan. 7, 25; 4 Esr. 13, 46; **መንፈቀ፡ወርኅ፡** Kuf. 14. 15; **መንፈቀ፡ሰንበት፡** Dan. 9, 27; **መንፈቀ፡ሌሊት፡** Ruth 3, 8; Jes. 59, 10; Matth. 25, 6 rom.; **መንፈቀ፡ሰዓት፡** Apoc. 8, 1; **ሠሉስ፡መዋዕል፡ወመንፈቅ፡** 11, 9. 11; de hominibus: **ወይፄወዉ፡መንፈቀ፡ሀገር፡** Zach. 14, 2. — Bis ponitur **መንፈቅ፡ — መንፈቅ፡** i. e. *pars altera — altera* Kuf. p. 6; Jes. 44, 16. 19; Dan. 2, 33. 41. 42; Rom. 9, 21; **ከነ፡መንፈቅነ፡ንትቀነይ፡ወመንፈቅነ፡በንዋየ፡ሐቅል፡** 2 Esr. 14, 16. 2) *pars:* **እለ፡ይኄንኑ፡መነፈቀ፡ፈለገ፡ግብጽ፡** μέρος Jes. 7, 18; Act. 14, 4; Matth. 16, 14.

መናፍቅ፡ part. *schismaticus, haereticus:* **ዕልዋን፡ወመናፍቃን፡** Clem. f. 128; F. M. 26, 3; αἱρετικοί Can. Laod. 8; **በእንተ፡ዘይበውእ፡ውስተ፡ሕግነ፡እመናፍቃን፡ስምዓጢ፡** Lud. e Syn.; Org. 2.

ነፍኀ፡ vel **ነፍሐ፡** I, 1 [נָפַח ܢܦܰܚ نفخ et نفح; amh. ነፋ፡] Subj. **ይንፋኅ፡** *flare, spirare,* de vento: **ይነፍኅ፡ነፋስ፡ጽባሓዊ፡** Sir. 43, 16. 20; 4 Esr. 4, 4; Apoc. 7, 1 (c. **ውስተ፡**); Matth. 7, 25; Joh. 3, 8; Hen. 34, 2. 3; de igne: **እሳት፡ዘይነፍኅ፡ወይልህብ፡** Sap. 11, 19; **ላህበ፡እሳት፡ይነፍኅ፡እምኔሁ፡** Sir. 43, 4. a) *spirando* vel *flando emittere:* **ይነፍኅ፡መንፈሶ፡** Ps. 147, 7 ann. (non est quod cum Ludolfo **ያነፍኅ፡** emendemus). b) *flando excitare, sufflare:* **እመ፡ነፋኅካሃ፡ለፍሕም፡ትነድድ፡** Sir. 28, 12; **እደዊሁ፡እሳት፡ይነፍኃ፡** Job 20, 10. c) *flando dispergere* vel *disjicere:* **ነፋኅክዎ፡** Hagg. 1, 9; Mal. 1, 13. d) *flando movere* vel *agere* Hen. 72, 5. e) *afflare, insufflare,* c. Acc.: 3 Reg. 17, 21; **እምከመ፡ነፍኆሙ፡ነፋስ፡** Jes. 40, 24; Job 4, 21; **ተሀውኩ፡ከመ፡ዕፀ፡ገዳም፡ሶበ፡ይነፍኆ፡ነፋስ፡** Jes. 7. 2; c. **ላዕለ፡** 4 Esr. 11, 2; **እነፍኅ፡ላዕሌከ፡** Hez. 21, 31. 37, 9. f) *inflare, afflare, inspirare:* c. Acc. et **ዲበ፡** vel **ላዕለ፡** Gen. 2, 7; Hen. 82, 7; 4 Esr. 1, 5; Christus **ነፍኀ፡ላዕሌሆሙ፡መንፈሰ፡ቅዱሰ፡** Clem. f. 234; **ነፍኀ፡ላዕሌነ፡ወይቤ፡ንሥኡ፡ሀብተ፡መንፈስ፡** f. 45; Joh. 20, 22. g) *inhalare:* **ለእመ፡ኢረከቡ፡ማየ፡** (sc. ad manus lavandas) **ይንፍኁ፡እደዊሆሙ፡** F. N. 14. h) *perflare, perspirare:* **ንፋሕ፡ገነትየ፡** διάπνευσον Cant. 4, 16. i) *inflare* vel *sufflare* i. e. *tumefacere:* **ዝንቱ፡ማይ፡** (Num. 5) **ይነፍኅ፡ኵሎ፡ሥጋሃ፡** F. N. 24, 6. k) *inflare* buccinam, tuba *canere* vel *clangere, buccinare,* c. Acc. instrumenti: Jos. 6, 9; Jud. 3, 27; **ንፍኁ፡ቀርነ፡** Hos. 5, 8; Joel 2, 1; Jes. 44, 23; Jer. 4, 5. 6, 1; Ps. 80, 3; c. **በ፡** instrumenti: Jos. 6, 4 seq.; 2 Par. 5, 13; Zach. 9, 14; **ይነፍኅ፡በቀርን፡ዐቢይ፡** Jes. 27, 13; Sir. 50, 16; c. Acc.: *signum canere,* **ነፍኀ፡በቀርን፡ትእምርተ፡ለሰራዊት፡** Hez. 33, 3.

አንፍኀ፡ II, 1 *flare facere,* Ps. 147, 7 ex emendatione Ludolfi; in specie *buccinam inflari* seu *tuba cani jubere* 2 Reg. 18, 16. 20, 1. 22.

ተነፍኀ፡ III, 1 *flari, spirari,* in specie a) *afflari:* **ተነፍኀ፡ላዕሌሁ፡** (sc. **ለአዳም፡**) **መንፈሰ፡እግዚ“፡** Macc. f. 20. b) *inflari* buccinam, *cani* tuba: **እስከ፡ይትነፋኅ፡ቀርን፡** Job 39, 24. 25; Jes. 44, 23; **ይትነፋኅ፡ቀርን፡፫ጊዜ፡በአፈ፡ሚካኤል፡** Clem. f. 156. c) *inflari* vel *sufflari* i. e. *intumescere, turgescere,* sensu physico, ut: **ዘተነፍኀ፡ከርሡ፡** M. F.; superbiâ: **ትትነፋኅ፡ላዕሌነ፡** ἐξογκούμενος Cyr. hom. f. 110; **ተነፍኆ፡ልብ፡** Jsp. p. 301. 303; Chr. Ta. 29; Form. Conf.; etiam **ተነፍኆ፡** Jsp. p. 293.

ንፉኅ፡ part. *flatus,* in specie: a) *conflatus:* **ሥዕለ፡**

ነጌያት፡ዘብርት፡ንፉኅ፡ Jsp. p. 283; Jer. 52, 23 var. b) *inflatus, tumens:* ዕቡየ፡ዐይን፡ወንፉኅ፡ልብ፡ M. M. f. 56; ንፉኃን፡ 1 Cor. 5, 2; Col. 2, 18 rom.

ንፍኅት፡ n. act. *flatus*, venti Act. 27, 40 rom.; Jer. 52, 23 var.; ፈትለ፡ሣሬት፡ኢይክል፡ተዐግሦ፡ንፍኅተ፡ነፋስ፡ Chr. Ta. 34. a) *afflatus, inspiratio:* ተውህበ፡ንፍኅተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Clem. f. 243; ንፍኅተ፡እስትንፋሰ፡አፉሁ፡ Org. 2; ነሥአ፡እመንፈስ፡ቅዱስ፡ንፍኅተ፡ Enc. Haml. 7; M. M. f. 3 (vid. ንሥአት፡). b) *inflatus, inflatio*, tubae, buccinae: 1 Thess. 4, 16; 1 Cor. 15, 52; Clem. f. 157; Macc. f. 19; Lit. Jac. Sar.

ነፋኂ፡ n. ag. *inflans* instrumenta: ነፋኄ፡ቀርን፡ *cornicen* vel *tubicen* 2 Esr. 14, 18; Clem. f. 96; Lud. comm. hist. p. 502. n. 39; ነፋኄ፡ዕንዚራ፡ወተውኔት፡ F. M. 34, 1.

ነፍነፈ፡ quadrl. I [נוּף, הֵנִיף *conspergere*, נֹפֶת *sparsio, destillatio*; نَفَّ *effudit* nubes aquam] *rorare, roris instar stillare*, de pluvia tenui: ዝናም፡ኢነፍነፈ፡እንከ፡ዲበ፡ምድር፡ Ex. 9, 33; ኢለከፎ፡ዝናም፡ዘነፍነፈ፡ Enc. Hed. 29.

ንፍንፍ፡, **ነፍኒፍ፡**, **ንፍኒፍ፡** subst. *tenuis pluvia, guttae, roratio:* ወረደ፡ጠል፡ከመ፡ነፍኒፈ፡ዝናም፡ Gad. T. H.; ኀሊፎ፡ዝናም፡ተረፈ፡ነፍኒፍ፡ (v. ንፍንፍ፡) 4 Esr. 2, 58. 59; ነፍኒፈ፡ሌሊት፡ ψεκάδες νυκτός Cant. 5, 2; Org.; ያርሕሶሙ፡ነፍኒፍ፡ወጠለ፡ገዳም፡ Job 24, 8; ወይኩን፡በን(v. ነ)ፍኒፎሙ፡ለዝንቱ፡ሕዝብ፡ Mich. 2, 11.

ነፈየ፡ I, 1 [נוּף Hiph.; נָפָה *cribrum, ventilabrum*; نَفَا] Subj. ይንፊ፡, *cribare, cribro subcernere*, M. F.

ተነፍየ፡ III, 1 *cribrari*, Lud. sine auct.

ንፉይ፡ part. *cribratus*, Lud. sine auct.

መንፌ፡ subst., Pl. Pl. መንፌያታት፡, *cribrum, colum:* ይጸውር፡ማየ፡በመንፌ፡ (miraculum Sancti cujusdam) Gad. T. H.; ዐቌሩ፡ማየ፡በመንፌ፡ወኢተከዕወ፡ማይ፡ M. M. f. 48; Gad. Za Mich.; monachorum pars conficit መንፌያታት፡ Phlx. 189. — *Voc. Ae.:* መንፌ፡ብ፡ወንፊት፡

መንፊት፡ subst. (amh.) *flabellum* Chr. Áx. f. 90 (vid. መንፊያ፡ apud Isenb. p. 34).

ናፊዶም፡ vid. sub ናፊል፡

ነፈገ፡ amh. *avarum, nimis tenacem esse.*

ንፍገት፡ subst. *avaritia, tenacitas:* ንፍገት፡ለነዳይ፤ውሂብ፡ለባዕል፡ Form. Conf.

ትንፉግ፡ vid. sub ቱ፡ c. 564.

ነፍጥ፡ subst. 1) *naphtha:* ዐይን፡ዘታነቅዕ፡ነፍጠ፡ Jsp. p. 273; ወነፍጥኒ፡ይወፅእ፡ላዕለ፡ገጸ፡ማይ፡ ibid.; p. 283. 375. 2) *bombarda, sclopetum* (cfr. نَفَّاطٌ), crebro in libris hist. Amh. Aeth., ut: Lusitani ነደፍዎ፡ለግራኝ፡በነፍጥ፡ Chr. Ax. — Vid. etiam ሞግእ፡

ነፍጸ፡ I, 1 [vid. נָפַץ in Ges. thes. p. 899] Subj. ይንፍጽ፡, *dissipari, diffugere*, 1) *dilabi*, de aqua Kuf. p. 23 ann. 12; *dispergi*, de palea ventilata Lud. sine auct. 2) *aufugere, fugere:* ነፍጸ፡ንዋም፡እምአዕይንትየ፡ Gen. 31, 40; ነፍጸ፡ሕዝብ፡ πέφυγεν ὁ λαός Ex. 14, 5. 25; Hen. 86, 6. 89, 16. 49 (c. እምነ፡). 90, 19; አይቴ፡ትነፍጹ፡ 102, 1; Org. 3; ነፍጸ፡እምገጸ፡ሰብእ፡ Enc. Mij. 10. 3) *evadere, effugere*, Hen. 10, 3. — Schol. Voc. Ae. vid. sub ነትዐ፡

አንፈጸ፡ II, 1 1) *abigere, fugare:* ወአንፈጸ፡እግዚ"፡ንዋመ፡እምኔሁ፡ Esth. 6, 1; etiam: አንፈጸ፡ቀራንብቲሁ፡እምንዋም፡ወኢይዴቅስ፡ *abegit cilia sua a somno* M. M. f. 71; ሰደዶሙ፡ወአንፈጸሙ፡ Sap. 17, 9; ዕልዋኒነ፡መሐጽ፡ወአንፍጽ፡ Cod. Mus. Brit. 54, 7; ብርሃኑ፡ያነፍጾሙ፡ለአጋንንት፡ Gad. Kar.; Org. 2; signo manu dato abigere alqm, ut: ሜጠት፡ገጻ፡ወአንፈጸት፡በአጻብዒሃ፡ Sx. Hed. 17. 2) *eventilare* frumentum ita ut palea dispergatur, Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* አንፈጸ፡ዘ፡ጸረጸረ።

ነፋጺ፡ n. ag. *profugus, fuga elapsus, fugitivus:* ገብአ፡እምኀበ፡ከነ፡ነፋጼ፡ *eo rediit unde aufugerat* Enc. Genb. 11; ኢያትረፈ፡ነፋጼ፡ለዝክር፡ Enc. Haml. 20. — Hinc fem.

ነፋጺት፡, coll. (gramm. § 120, a), *quidquid e clade superstes est, fuga elapsi, fugitivi*, nec non *fugitivus* (ut Jos. 10, 30), ζωγρεία Num. 21, 35; Deut. 2, 34. 3, 6; διαπεφευγότα Jos. 8, 22. 10, 28. 30. 33; ነፋጺተ፡ኢያትረፈ፡እምውስቴቶሙ፡ Macc. f. 7.

አ፡ litera alphabeti Aethiopici decima et tertia, quae አልፍ፡ appellatur.

አ፡ particula quae, ubicumque verba alicujus sive per legatum sive per literas ad aliquem missa referuntur, vel singulis vel praecipuis orationis vocabulis annecti solet (gramm. § 162); certe librarios Abyssinos post singula quamquam longioris orationis verba ad nauseam usque eam repetere non taedet; impressorum autem librorum editores eam vel parcius adscribere vel omnino omittere maluerunt. Exempla invenies Gen. 32, 5 seq.; 38, 25. 45, 9—11. 50, 4. 5; Num. 20, 14—20. 21, 21 seq.; 22, 5 seq.; Deut. 2, 27—29; Jos. 22, 16 seq.; Jud. 2, 1—3. 9, 7—20. 11, 12 seq.; 1 Reg. 15, 17 seq.; 2 Reg. 2, 5—7; 3 Reg. 21, 9; Jes. 36, 4 seq.; Esth. 4, 8—17; 2 Esr. 5, 7 seq.; 7, 11 seq.; 16, 6 seq.; Judith 3, 2 seq.; 4, 7; Am. 7, 10; 4 Esr. 11, 43 seq.; Joh. 1, 19; Apoc. 2 et 3 rom. (vid. etiam 4 Esr. 2, 24). Ubi hoc አ vocabulo in *ă* desinenti annectitur, hanc vocalem *ă* supprimere licet, ut ምሕረትአ፡ pro ምሕረተአ፡ 2 Reg. 2, 5; ሥጋይአ፡ pro ሥጋየአ፡ 19, 13 (in cod. S). 12, 27. 28; Luc. 14, 17 rom.; ዘወድቅአ፡, ዘስሕትአ፡ Did. ed. Platt p. 28 lin. 2; rarius illa *ă* prolongatur, ut መንገላአ፡ Num. 20, 19 ann.; praepositiones autem, quae primitus in *ê* desinebant, nonnumquam hanc *ê* ante አ፡ resumunt, ut ኀቤአ፡ Jos. 10, 4 ann.; መንገሌአ፡ Num. 20, 19 ann. — De pronunciatione hujus አ፡ Antoine d'Abbadie haec mihi communicavit: „les lecteurs soigneux ne le prononcent pas et se contentent de faire sentir cet አ par l'intonation générale seulement."

አ፡ interjectio a) *dolentis: heu*, e. q. አህ፡, plerumque annexa interjectioni አ (sc. አአ፡), q. v. b) *acclamantis: heus* (أ, הוֹי) Zach. 2, 6 ubi Cod. Laur. አአተዩ፡, recentiores ጐዩ፡ praebent, sed legendum est አአ፡ጐዩ፡ ὢ ὢ φεύγετε.

ኢ፡ particula negandi [hebr. אִי; utrum **አይ፡** Ex. 4, 10 ejusdem particulae negativae forma antiquior an pron. interrog. sit, dubium videtur]. Non absolute ponitur (vid. **አከ፡**, **አልቦ፡**), sed negandis sive enunciationibus sive singulis nominibus adhibetur. Verbo nominive, cui vim negativam tribuit, praefigi solet, ut: **ኢይገብሩ፡**, sed accedente particula enclitica eam a suo verbo vel nomine separare licet, ut: **ወኢሂ፡ትትዌሰክ፡ወኢሂ፡ተሐጽጽ፡** Sir. 42, 21; 1 Reg. 15, 29; Rom. 8, 7 Platt, **ኢኬ፡ትዘሀሩ፡** Mich. 1, 10 (Cod. Laur.); Genz. f. 88. Vim negativam tribuit 1) enunciationi a) simplici: *non*, *haud*, et praedicato praefigitur, ut: **ኢያውሥእ፡** (pro **ኢአውሥእ፡** gramm. § 48, 5) **ኢየሱስ፡ቃለ፡** Matth. 15, 22; Ps. 1, 1; **ኢያድኅነኪ፡አምላክኪ፡** Ps. 3, 2. 6. 5, 5. 7, 13; Matth. 5, 20. 6, 15; **ኢታአምሩኑ፡** Matth. 15, 17; Gen. 18, 24; **ዓዲሁ፡አንትሙኒ፡ኢለባውያን፡አንትሙ፡** Matth. 15, 16; rarius alii sententiae parti, quae emphaseos causa praedicato praemissa est, praefigitur, ut: **ኢሰማየ፡የዐርጉ፡ወኢምድረ፡ይበጽሑ፡** Hen. 45, 2; quamquam tum ante praedicatum vel pron. rel. **ዘ፡** interponere amant, ut: **አመ፡ኢበዝንቱ፡ደብር፡ወኢበኢየሩሳሌም፡ዘይሰግዱ፡** Joh. 4, 21 Platt; vel particulam **ኢ፡** repetere Joh. 4, 21 rom.; Hen. 21, 7. 68, 5; Gen. 31, 38; **ኢሊተ፡ኢይኩን፡ወኢላቲ፡** 3 Reg. 3^b, 26; Asc. Jes. 8, 7; **ኢኬ፡ንዋይ፡ኢይበቍዕ፡** vel **ኢኬ፡አብ፡ኢይቤዙ፡ወልዶ፡** Genz. f. 88; etiam **ወኢሂ፡ኢይክሎ፡** Rom. 8, 7 Platt; enunciationum earum, in quibus vel praedicatum vel copula subjecti et praedicati omissa sunt, exempla sunt: **ገብረ፡እኩየ፡ወባሕቱ፡ኢከመ፡ነገሥተ፡እስራኤል፡** 4 Reg. 17, 2; **ወኢጽንዐ፡ሰማይ፡ላዕሌሁ፡** Hen. 18, 12. b) prohibitivae vel dehortatoriae: *ne*, seq. Subjunctivo, **ኢይኩንከ፡ዕፁበ፡** Gen. 21, 12. 37, 21; Ex. 23, 2; Lev. 19, 11; Deut. 15, 19. 20, 3. 4; Jud. 13, 7. 14; Matth. 14, 27. 24, 23; et **ከመ፡ኢ፡** seq. Subj.: Gen. 19, 19. 14, 23. 24, 8. 26, 7. 27, 45; Num. 16, 29. 2) nominibus, a) Infinitivis: **ኢለነዲቅ፡አብያተ፡ወኢለነቢር፡ህየ፡** Jer. 42, 9; Matth. 19, 18; Apoc. 13, 10; 1 Cor. 7, 1. 19; **በእንተ፡ኢዐቂቦቱ፡ላቲ፡** F. N. 29. b) cuivis nomini et abstracto et concreto (lat.: *in-*): **ኢሕዝብየ፡** Hos. 1, 10; **ኢአማኒ፡** *incredulus* F. N. 24, 5; **ኢምሒክ፡ሥጋ፡** ἀφειδία σώματος Col. 2, 23 Platt; **ኢዘምዎ፡** ἐγκράτεια 2 Petr. 1, 6; **ኢአሚኖቶሙ፡** ἀπιστία αὐτῶν Matth. 13, 58; **በኢያእምሮ፡** 22, 29; **በኢድልወትነ፡** *ob indignitatem nostram* Chr. ho. 16. 3) a) Ubi enunciationis negativae pars aliqua e pluribus membris copula **ወ፡** conjunctis composita est, ante singula membra **ኢ፡** repetere amant (*nec—nec*): **በሓውርት፡ኀበ፡ኢያአምሩ፡ኢእሙንቱ፡ወኢአበዊሆሙ፡** Jer. 9, 16. 28, 62; Rom. 8, 38. 39; Deut. 28, 36; Lev. 21, 18—20; Hen. 12, 6. 68, 5; **ኢይከውኑ፡ዐዚዛነ፡ወኢልዑላነ፡** 38, 4; **ኢይነሥእ፡ኢፈትለ፡ወኢቶታነ፡** Gen. 14, 23. 31, 38; Deut. 23, 20; Jud. 1, 27; Luc. 9, 3; **ኢተግሕሣ፡ኢለየማን፡ወኢለፀጋም፡** 1 Reg. 6, 12; 3 Reg. 3^b, 26. b) etiam ubi primo loco aliae negationes (atque **ኢ፡**) positae sunt, ut: **እለ፡አልቦሙ፡አብ፡ወኢእም፡ወኢአዛዚ፡** F. N. 24, 3; in specie ubi praepositioni **ዘእንበለ፡** *sine*, plura nomina subjuncta sunt, alterum tertiumve non per **ወ፡** sed per **ወኢ፡** annectere solent: **ዘእንበለ፡ነፍስ፡ወኢነሶሳው፡** Sap. 15, 5; **ዘእንበለ፡ምክንያት፡ወኢአበሳ፡** *absque causa et culpa* F. M. 12, 2; **ዘእንበለ፡ነጽሮ፡መልክዐ፡ብእሲት፡ወኢሁከት፡ዘኅሊና፡** 14, 1; Lit. 163, 4. 166, 4. c) **ወኢ፡** vel **ወኢሂ፡**, **ወኢ—ሂ፡**, **ወኢ—ኒ፡** *nec*, *neque* Ps. 1, 6; Matth. 6, 26. 28. 7, 6. 12, 32; Luc. 20, 36; 1 Reg. 15, 29; Matth. 10, 24; **ኢ፡—ወኢ፡**, **ወኢ፡—ወኢ፡**, **ኢሂ፡—ወኢሂ፡**, **ኢ—ኒ፡—ወኢ—ኒ፡** *nec—nec* Joh. 4, 21; Matth. 5, 34—36; 2 Thess. 2, 2; 1 Reg. 27, 9; Sir. 42, 21; Apoc. 7, 16; **ኢመኑ፡** vel **ወኢመኑሂ፡** *nemo*, **ኢምንት፡**, **ወኢምንት፡**, **ወኢምንትሂ፡** *nihil* vid. **መኑ፡** et **ምንት፡**; **ወኢአሐዱ፡** *ne unus quidem, nullus* vid. sub **አሐዱ፡**; **ኢ፡—ኵሉ፡** vel **ኵሉ፡ኢ፡** *nullus, nihil* vid. **ኵሉ፡**; **ኢ፡—ጥቀ፡** vel **ጥቀ፡—ኢ፡** *ne—quidem* vid. sub **ጥቀ፡**; **ኢ፡—እንከ፡** *non amplius* vid. sub **እንከ፡**; **ዓዲ፡ኢ፡** *nondum* vid. sub **ዓዲ፡**; **ግሙራ፡ኢ፡** et **ኢ፡—ግሙራ፡** *numquam* vid. sub **ግሙራ፡**

ኦ፡ n. prgr. sc. litera alphabeti graeci ω, ut: **አነ፡ውእቱ፡አልፋ፡ወኦ፡** Apoc. 1, 8. 21, 6. 22, 13.

ኦ፡ interj. inseparabilis 1) dolentis et gementis: *o*, *ah*, *eheu*, *proh*, **ኦሞት፡** Sir. 41, 1. 2; **ኦምድር፡** 4 Esr. 6, 38; **ኦከናፍር፡ዘካህናት፡ናሁ፡አርመሞን፡ሞት፡** Genz. f. 75; seq. **እምነ፡**, ut: **ኦእምኔከ፡ሞት፡ዘነሣእከ፡ነፍሳቲሆሙ፡** Macc. f. 20; **ኦእምዝንቱ፡መልአክ፡** Genz. f. 47; **ኦእምዝንቱ፡ሞት፡ዘሥሉጥ፡ላዕለ፡ኵሉ፡እጓለ፡እመሕያው፡** f. 75; etiam seq. interjectione **ኦ፡**, ut: **ኦኦ፡** ὢ ὢ Num. 24, 23; **ኦኦ፡ዕለት፡** v. **ኦኦ፡ለዕለት፡** ὢ ὢ ἡμέρα Hez. 30, 2. 2) minantis: *vae*, **ኦኖሎት፡** ὢ ποιμένες Jer. 23, 1; **ኦሀገረ፡ደም፡** Hez. 24, 6. 3) mirantis: *o*, *proh*, *hem*, *papae*, Rom. 11, 33; **ኦዘክርስቶስ፡አፍቅሮተ፡ሰብእ፡** Deg.; **ኦትሕትና፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡** ibid.; seq. **ለ፡**, ut: **ኦለዛቲ፡ጥበብ፡ሐዋርያዊት፡** βαβαὶ τῆς συνέσεως τῆς ἀποστολικῆς Chr. ho. 1, al.; seq. **እምነ፡**, ut: **ኦእምኅሊና፡** *o commenta* Cyr. c. Pall. f. 85. 4) acclamantis: *o* (nota Vocativi) Act. 1, 1. 13, 10. 27, 31 rom.; Gal. 3, 1; Jac. 2, 20; Luc. 9, 41. 12, 20. 19, 17; Gen. 4, 23. Quibusdam nominibus suffigitur (§ 142), ut: **እግዚኦ፡**, **ብእሲቶ፡** q. v.; **እሞ፡** Org.; Kuf. p. 92; eademque etiam **ኦ፡** praefixum ferunt, ut: **ኦብእሲቶ፡** Matth. 15, 28; Joh. 2, 4; Chr. Ta. 15. — *Voc. Ae.*: **ኦአ፡ብ፡ዎዎ፡ሆይሂ፡ይ፡**

ኦሀ፡ interj. dolentis et gementis: *ah*, *heu*, *eheu*, *proh*, **ኦሀ፡ኦሀ፡ኦሀ፡** (אֲהָהּ) Hez. 4, 14 (v. **ሐሰ፡**); Lud. Comm. hist. p. 41; seq. **ለ፡**, ut: **ኦሀ፡ኦሀ፡ለድምፀ፡ቀኔሆሙ፡** Genz. f. 46 (vid. sub **ቀኔ፡** c. 447); seq. **እምነ፡**, ut: **ኦሀ፡ኦሀ፡እምዛቲ፡ኀፍረት፡** Chr. Ta. 11; **ኦሀ፡እምዛቲ፡ሕሠም፡** (ὢ τῆς) Chr. Ta. 15.

ኦሆ፡ (**እሆ፡** Herm. p. 33. 34) adv. a) concedentis: *immo*, *utique*, *esto*, **ኦሆ፡እንከ፡አበስኩ፡አነ፡አማን፡** καὶ δὴ ἐπ' ἀληϑείας ἐπλανήϑην Job 19, 4. b) annuentis et obsequentis: *praesto sum*, *ita faciam*, *bene*, al. (opp. **እንብየ፡**), ut: Gen. 17, 19 (ναί). 21, 24. 37, 13; Ex. 8, 6. 10, 29; 1 Esr. 9, 10 (οὕτως); **ወይቤሉ፡ኦሆ፡ናገብእ፡ሎሙ፡** 2 Esr. 15, 12; Kuf. 15; Matth. 21, 30; Clem. f. 28; ἐν ἐμοί Jud. 6, 13. 15; ἆ ἆ Jud. 6, 22 (at dubium videtur, annon lectio primaria **ኦሀ፡** fuerit). — Hinc orta est phrasis usitatissima a) **ኦሆ፡ብሀለ፡** *obtemperare*, *obsequi*, *annuere*, *morem gerere*, *obsecundare*, *indulgere*, *veniam dare*: **ኢትበልዎ፡ኦሆ፡ለፍትወቱ፡** (ὑπακούειν) Rom. 6, 12; **ኦሆ፡ይቤሎ፡** 4 Reg. 16, 9; Sir. 13, 9; 4 Esr. 10, 26; Jac. 4, 7 (ὑποτάγητε); **ወኦሆ፡ኢይቤ፡** ἠπείϑησε 4 Reg. 5, 16; Jac. 5, 6 rom.; Jac. 3, 3 (πείϑεσϑαι, de equis praedicatur); **ኦሆ፡ብሂልየ፡ለመማክርትየ፡** πυϑομένου μου τῶν συμβούλων Esth. 3 apocr.; **ኦሆ፡በልነ፡** συγκατάϑου ημῖν Dan. ap. 1, 20; አሆ፡በሎ፡ συγγνώμην ἔχε Sir. 3, 13; Eph. 4, 2; አሆ፡ብሂሎት፡ *obsequium*, ut: በእንተ፡አሆ፡ብሂሎቱ፡ወትሕትናሁ፡ Phlx. 129; *indulgentia*, μακροθυμία vel ἀνοχή Rom. 2, 4. 3, 26; አሆ፡በሃሊ፡ *obsequens, tractabilis* Jac. 3, 17; Phlx. 99; Deg. b) አሆ፡አበለ፡ *persuadere:* Matth. 27, 20; 4 Esr. 3, 59; Jsp. p. 290; Sx. Tachs. 5. — *Voc. Ae.:* አሆ፡ብ፡በጀ ።

አህቡይ፡ *simiae* vid. sub ሆባይ፡ c. 9.

አል፡ adv. negandi [אַל] obsoletum, nonnisi cum praep. በ፡ seq. pron. suff. compositum reperitur, sc. 1) Sing. III p. አልቦ፡ vel አልቦቱ፡ m., አልባ፡ vel አልባቲ፡ f., II p. አልብከ፡ m., አልብኪ፡ f., I p. አልብየ፡; Pl. III p. አልቦሙ፡ m., አልቦን፡ vel አልቦንቱ፡ f., II p. አልብክሙ፡ m., አልብክን፡ f., I p. አልብነ፡ *non est penes eum, te, me* vel *ei, tibi, mihi* i. e. *non habere;* c. c. Acc. vel Nom. rei, qua quis caret (gramm. § 176 h): አልብየ፡ምተ፡ Joh. 4, 7. 8, 49; ኀይል፡አልብየ፡ Ps. 68, 2; 1 Reg. 21, 4; አልብነ፡ክፍለ፡ 2 Reg. 20, 1; Matth. 14, 17; 1 Joh. 1, 8; Act. 8, 21; Matth. 6, 1. 16, 8; 1 Cor. 11, 22; 2 Cor. 6, 10; Jos. 22, 25; ዘአልቦ፡ክንፈ፡ Lev. 11, 10; Matth. 9, 36. 13, 6. 22, 24. 25; አልቦቱ፡ውሉደ፡ Num. 27, 4. 9. 10. 11; ሀገር፡ዘአልባ፡ጥቅመ፡ Prov. 25, 28; Jac. 3, 8; እንተ፡አልባቲ፡ኍልቈ፡ Ps. 39, 16; እለ፡አልቦሙ፡ልበ፡ 48, 10. 12; Judith 5, 23; ለእመ፡ቦንቱ፡ቅጽረ፡ወለእመ፡አልቦንቱ፡ Num. 13, 19; c. ለ፡ vel sine ለ፡ ejus, qui habet, ut: ለዐርክ፡ምእመን፡አልቦ፡ተውላጠ፡ Sir. 6, 15; ወሐናሰ፡አልባቲ፡ውሉዳ፡ 1 Reg. 1, 2; Matth. 8, 20; አልቦሙ፡ኍልቈ፡ዘመዶሙ፡ Judith 5, 10; Hen. 25, 4. a) abs.: አልቦ፡ *nihil habet* Matth. 13, 12; ይኄይሰከ፡ተሀሉ፡እንዘ፡አልብከ፡እምተሀሉ፡እንዘ፡ብከ፡ Lud. e Vit. Dan. b) አልቦ፡ seq. subst. crebro vicem adjectivorum negativorum explet (*in-*): ዘአልቦ፡አሰር፡ ἀνεξιχνίαστος Job 34, 24; እንተ፡አልባቲ፡ኍልቈ፡ *innumerabilis* Ps. 39, 16; ዘአልቦ፡ኀጢአተ፡ ἀναμάρτητος Joh. 8, 7; ወአልቦሙ፡ምሕረት፡ ἀνελεήμονες Rom. 1, 31; ዘአልቦ፡ሐሜት፡ ἀνέγκλητος Tit. 1, 7; Gen. 37, 24; Jud. 16, 7; Hen. 26, 3. 4. 5. 39, 6. 40, 1. 2) አልቦ፡ vel አልቦቱ፡ *non est, non datur* vel *reperitur, deest,* c. c. Nom. vel Acc. rei vel pers., quae non est: አልቦ፡ባዕደ፡ 1 Reg. 21, 9; አልቦቱ፡ዝየ፡ዘማ፡ Gen. 38, 21. 22. 47, 4. 13; Ex. 10, 14. 12, 30; Num. 20, 5; Ps. 5, 10. 13, 1. 35, 1. 37, 3; Rom. 3, 10. 11. 18; Hen. 18. 12; c. ለ፡ ejus, cui non est: Num. 20, 2; Matth. 13, 5. a) አልቦ፡ዘ፡ α) *nullus, nemo:* አልቦ፡ዘይቀብሮሙ፡ Jer. 7, 33; Ps. 6, 5. 13, 2. 21, 11. 70, 12; አልቦ፡ዘይሬእየኒ፡ Sir. 23, 18; አልቦ፡ለዘ፡አዘዘ፡ይግበሩ፡ኀጢአተ፡ Sir. 15, 20; Apoc. 3, 8; አልቦ፡ገብር፡ዘይክል፡ Luc. 16, 13. 23, 53; neque hac constructione Subjunctivus prohibetur, ut: አዘዝኩ፡ከመ፡አልቦ፡ዘይልክፍኪ፡ Ruth 2, 9; 3 Joh. 7; Gal. 6, 17; Col. 2, 16. β) *nihil:* ያአምር፡ከመ፡አልቦ፡ዘይኄይስ፡እምፈሪሀ፡እግዚ”፡ Sir. 23, 27; Matth. 5, 13. 10, 26. 17, 20; አልቦ፡ምንትኒ፡ዘይትኀባእ፡እምኔሁ፡ Job 34, 21; ከመ፡አልቦ፡ዘይሥንቁ፡ለፍኖት፡ Marc. 6, 8; Luc. 3, 13. γ) *non est ut* i. e. simpliciter *non* vel *ne:* አልቦ፡ዘይነብር፡ውስቴቶሙ፡ሰብእ፡ Jer. 4, 29; አልቦኑ፡አባ፡ዘአትረፍከ፡በረከተ፡ሊተኒ፡ Gen. 27, 36; አልቦ፡ሰብእ፡ዘይርአይኪ፡ *vir ne te videat* Ruth 3, 3; Gen. 45, 24. b) አልቦ፡አመ፡ *numquam* Jud. 19, 30; Matth. 9, 33 rom.; 21, 16. 42; አልቦ፡ግሙራ፡አመ፡ Hen. 24, 4; አልቦ፡አመ፡ኢ፡ *numquam non* Lit. Orth. c) አልቦ፡ኀበ፡ *nusquam:* አልቦሙ፡ኀበ፡ይትኀብኡ፡ (non habent ubi se abdant i. e.) *nusquam se abdere poterunt* Sir. 17, 15. 3) Absolute ponitur: *non, minime, nequaquam* a) ubi respondetur ad quaestionem: Num. 22, 30; Zach. 4, 13; Joh. 1, 21; Matth. 13, 29. b) ubi aliquid recusatur vel abnuitur: Gen. 18, 15. 19, 2. 23, 5. 42, 10. 12; Ex. 10, 25; 1 Reg. 8, 19; Ruth 1, 13; Tob. 10, 9; Matth. 5, 37 (opp. እወ፡); 2 Cor. 1, 17; Jac. 5, 12. c) in enunciationibus (interrogationibus) disjunctivis: ከመ፡ይርአይ፡እመ፡ይሜርሖ፡ፍኖቶ፡ወለእመሂ፡አልቦ፡ Gen. 24, 21. 42, 16; Ex. 16, 4; Num. 11, 23; Marc. 12, 14.

እል፡ articulus arabicus, اَلْ, quem in quibusdam nominibus e sermone arab. haustis servarunt Aethiopes, ut: እልሑት፡ (vid. supra c. 117), እልቆሞስ፡ (c. 419), al.

አላ፡ (i. e. *allâ*) particula adversativa [simili modo composita atque إِلَّا, gramm. § 168, 6] a) plerumque praevia negatione: *sed,* Gen. 3, 5. 17, 15. 40, 23; Num. 10, 30. 11, 20; Deut. 7, 5. 9, 4. 5; Prov. 23, 31. 24, 8; Jer. 50, 3; Sir. 24, 34; Judith 2, 13. 12, 2. 13, 20; Hen. 5, 2. 4; 4 Esr. 6, 23. 25; Asc. Jes. 7, 15. 8, 5. 7; Matth. 5, 15. 17. 6, 13. 9, 13. 24. 10, 20. 34. 15, 11. 16, 12. 17. 22, 30; Joh. 1, 13. 3, 16 al.; post *non tantum* አላ፡—ሂ፡ vel አላ፡—ኒ፡ *sed etiam* Deut. 29, 14; 1 Petr. 2, 18 Platt, vel አላ፡—ዓዲ፡ Act. 26, 29, vel አላ፡ Joh. 11, 52; Act. 19, 26. b) sine praevia negatione: *sed, at, verum enim vero* (crebrius ወባሕቱ፡) Gen. 48, 19. Num. 14, 21; Asc. Jes. 7, 21; አላ፡ባሕቱ፡ Cyr. c. Pall. f. 72; Lud. ex Hist. VII Puer.

እለ፡ pron. rel. Pl. vid. sub ዘ፡
እላ፡ pron. dem. Pl. f. vid. sub ዝ፡
እሉ፡ pron. dem. Pl. m. vid. sub ዝ፡

አሌ፡ interj. dolentis vel minantis: *vae* [אַלְלַי; אֱלַל اَلَّ יְלֵל; vid. etiam ወይሌ፡] seq. praep. ለ፡, sc. I p. S. አሌ፡ሊተ፡ Mich. 7, 1; Jes. 6, 5 var.; Jer. 1, 6. 4, 31 (አሌ፡ሊተ፡አነ፡). 15, 10; Job 10, 15. 19, 5; 1 Cor. 9, 16 et አሌልየ፡ Lud. e Vit. Dan.; Pl. አሌለነ፡ vel አሌ፡ለነ፡ Jer. 4, 13. 6, 4; II p. S. m. አሌ፡ለከ፡ Num. 21, 29 FH; f. አሌ፡ለኪ፡ Koh. 10, 16; Jer. 13, 27; Matth. 11, 21; Pl. m. አሌ፡ለክሙ፡ vel አሌለክሙ፡ Sir. 41, 8; Matth. 23, 13—29; III p. S. m. አሌ፡ሎቱ፡ Koh. 4, 10; Jer. 22, 18 var., plerumque አሌሎ፡ Hab. 2, 6. 9; Hos. 9, 12; Jes. 1, 4. 3, 11. 28, 1; Jer. 22, 18; Sir. 2, 12. 13; Matth. 18, 7; etiam አሌ፡ሎ፡ለሞተ፡ዐማፅያን፡ Job 31, 3; f. አሌላ፡ Jes. 3, 9. 18, 1. 29, 1; Jer. 28, 2; Mich. 7, 1; Nah. 3, 1; Hez. 24, 9; Apoc. 12, 12; Pl. m. አሌ፡ሎሙ፡ Jes. 1, 24. 5, 8. 11. 18—22; Sir. 2, 14; Judith 16, 17; Apoc. 8, 13; Judae 11; f. አሌሎቶን፡ Hez. 13, 18, vel አሌሎን፡ Ps. 30, 21; Marc. 13, 17; vel አሌ፡ሎን፡ Matth. 24, 19. — *Voc. Ae.:* አሌሎ፡ዘ፡ወይ፡ለሕንሱ ።

ኤሎሄ፡ n. prgr. i. e. vel אֱלֹהֵי *Deus* seq. Gen., 1 Reg. 1, 11 vel אֱלֹהַי *Deus meus* Matth. 27, 46; Marc. 15, 34; poëtice: *Deus* in genere, ut: ሰላም፡ለአሞጽ፡ነባቤ፡ቃሉ፡ለኤሎሄ፡ Enc. Pag. 5.

እለሌ፡ subst. dubiae significationis, fortasse *admissarius* (coll. **አለሌ፡** *male ass* Isenb. lex. amh. p. 112): **ምልአተ፡ከርሥ፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡ከመ፡እለሌ፡ፈረስ፡ወከመ፡ሐራውያ፡ዘገዳም፡** Macc. f. 24.

ኢሉሊ፡ vid. sub **አይሉል፡**

ኤላም፡ n. prgr. αἰλάμ (אֵילָם) *vestibulum* in specie templi, *porticus:* Hez. 8, 16. 40, 6 seq.; 2 Par. 3, 4; 3 Reg. 6, 7. 7, 3. 43. — *Voc. Ae.:* **ኤላም፡ዘ፡ድርገት፡መውረጃ፡፡**

ኤልሳ፡ n. prgr. sc. ἄλση *luci, nemora,* Did. ed. Platt p. 48; Voc. Ae.; ubi inter nomina idolorum enumeratur **ኤልሳ፡**

እልሶድስ፡ n. prgr. ἀλσώδεις, ab ἀλσώδης *nemorosus* Hez. 27, 6.

አለስትዮ፡ vid. sub **ሐለስትዮ፡** c. 67.

ኤሎቄ፡ n. prgr. sc. ἕλιξ (Dat. ἕλικι) *palmes vitis,* quod interpres tamquam n. pr. interpretatus est: **ዕፀ፡ኤሎቄ፡** Gen. 49, 11; M. M. f. 53.

አሊቄ፡, **አሌቄ፡**, **ኤሌቄን፡**, **ኤሌቅ፡** n. prgr., ἁλυκή sc. ϑάλασσα, *salsum* sc. mare i. e. mare mortuum, Jos. 15, 2; Num. 34, 3. 12; Deut. 3, 17; Gen. 14, 3. 8. 10.

እለ፡ቄጥሩ፡ vel **ኤሌቄጥሩ፡** n. prgr., ἤλεκτρον, *electrum* Hez. 1, 4. 27. 8, 2. — *Voc. Ae.:* **እለ፡ቄጥሩ፡ዘ፡ዖፍ፡ዘራብዕ፡ርእሱ፡** (!!).

አልቦ፡ *non est, non habet* vid. sub **አል፡** c. 717.

እልባልተሪቦን፡ n. prgr. corruptum sc. πάτερ ἡμῶν *Pater noster* c. Artic. arab.: **ጸለየ፡በቅድሜሆሙ፡እልባልተሪቦን፡ዘውእቱ፡አቡነ፡ዘበሰማያት፡** Sx. Mag. 27.

አልባስጥሮስ፡ et **አልበ"፡** n. prgr. sc. ἀλάβαστρος *alabaster,* Marc. 14, 3; Luc. 7, 37.

እልታኅ፡ vid. sub **ለትኅ፡** c. 46.

አለቲኖን፡ n. prgr. sc. ἀληϑινός *verus,* Lit. 158, 4.

አሎን፡ n. prgr. sc. (ϑάλασσα τῶν) ἁλῶν, mare *salsum* i. e. mortuum: **ባሕረ፡አሎን፡** Jos. 3, 16. 12, 3; **ቈላተ፡አሎን፡** 2 Reg. 8, 13 E; etiam **ኤሎን፡** Gen. 14, 3.

እሎንቱ፡ m., **እላንቱ፡** f. Pl. pron. dem. vid. sub **ዝንቱ፡**
እሊአሁ፡, **እሊአከ፡**, **እሊአየ፡** pron. possess. vid. sub **ዘ፡**
እልኩ፡, **እልኰቱ፡**, **እልክቱ፡** pron. dem. Pl. vid. sub **ዝኩ፡**

ኤሌዎን፡ vid. sub **ኤልያስ፡**

ኤልዮ፡ n. prgr. sc. ᾿Ελιούδ, nomen *gigantum* cujusdam generis, Kuf. p. 31.

ኤልያስ፡ n. prgr. sc. ἐλαία (Gen. ἐλαίας) *olea, oliva* Deut. 8, 8; Kuf. p. 66; Hen. 10, 19; Rom. 11, 17. 24 ant.

ኤሌዎን፡ n. prgr. sc. ἐλαιῶν *olivarum* (*oliveti*) sc. mons, Luc. 19, 29. 21, 37.

አልያጦን፡ vel **ኤሊዬጦን፡** n. prgr. sc. ἁλιαίετος (in Acc.), *aquila marina,* Lev. 11, 13; Deut. 14, 12. — *Voc. Ae.:* **ኤልያጦን፡ዘ፡ዘማች፡አሞራ፡**; sec. Lud.: **ህቡብ፡ውኍጥ፡** (de quo vid. ejus Lex. Amh. c. 48).

አለደ፡ I, 2 [in caeteris linguis frequentantur كلز كلد كلت לקט ܠܩܛ لقط; vid. **ከለሰ፡**] *legere, colligere,* lapides Gen. 31, 46; stipulam Ex. 5, 12; mannam Num. 11, 8; coturnices 11, 32; ligna Num. 15, 32; **ጳውሎስ፡አሊዶ፡ብዙኀ፡ዕፀ፡** Act. 28, 3 rom.; aes Deut. 8, 9; flores et fructus, Lud. ex Enc.; *conquirere* homines, ut: (Salome, soror Herodis) **አለደቶን፡ውስተ፡ፍኖት፡ለብዙኃት፡አንስት፡ይጽአላሃ፡ለማርያም፡** (quae contumeliis vexarent Mariam) Jsp. p. 327. — *Voc. Ae.:* **አለደ፡ዘ፡ከመረ፡፡**

ተአለደ፡ III, 2 *colligi, congregari, coacervari,* **ይትኤለድ፡** M. M. f. 24; **ውስተ፡አሐተኔ፡ኀበ፡ተአለዱ፡** Enc. Genb. 18; **እንዘ፡ትትኤለዱ፡** Enc. Mij. 1; **ይትአለዱ፡ወይትጋብኡ፡ኵሎሙ፡እስራኤል፡** 2 Reg. 17, 11; **ወአንትሙሰ፡ናሁ፡ተአለደ፡ውስቴትክሙ፡ኵሉ፡ነውር፡** Jsp. p. 372.

እሉድ፡ part. *collectus:* **ዕፀው፡እሉዳን፡** Gad. T. H.

አላድ፡ subst. *moneta, numisma,* **አላደ፡ዲናር፡** Matth. 22, 19; „Aethiopibus in specie est dimidium unciae", Lud. auct. Greg.; sec. Isenb. p. 113: „half a dollar, worth half an ounce of silver".

አላዲ፡ n. ag. *compilator:* **አላዲሁ፡ለዝንቱ፡መጽሐፍ፡** F. N. 15.

እላዴ፡ n. act. *lectio, collectio,* **እላዴ፡ብርዕ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7.

ምእላድ፡ subst., Pl. **ምእላዳት፡** locus ubi quid colligitur, *collectaculum, receptaculum,* aquae Gen. 1, 9; **ምእላዲሆሙ፡ለማያት፡** Kedr f. 12; **ምእላዳት፡** aquae Clem. f. 25; Const. Ap. 60 (65); **ወምእላደ፡ገበርክሙ፡ማእከለ፡፪አረፍት፡** Jes. 22, 11 vrs. nov.; *cisterna* Jer. 28, 36 vrs. alt. (πηγή); *congeries, acervus* Lud. e Lit. Mss.; liber compilatus, d'Abbadie Cat. p. 164.

አለዳስ፡ vel **አላዳስ፡** vel **አለዶስ፡** n. prgr., ut videtur, proprie ῾Ελλάδος (ab ῾Ελλάς, quam terram aliâs nominant **ኤላድ፡** Jes. 66, 19; **ኤልዳ፡** Act. 20, 2 rom.; Enc. Genb. 9; vel **ኤለዳ፡** Act. 20, 2 Platt), ut: **ለአህጉር፡ወለአሕዛብ፡ወለሕዝብ፡ወለምድር፡ወለባሕር፡ወለአለዶስ፡ወለፀር፡ወለኵሉ፡ዓለም፡** N. T. rom. in Proleg.; at Abyssini, etiam antiquiores, in loco modo laudato *insulam* vel *insulas* interpretantur (*Voc. Ae.:* **አላደስ፡ዘ፡ደሴት፡**), neque dubium videtur, quin hunc sensum huic vocabulo subjecerint auctores librorum Kbr. Nag. et M. M., ut: **ገብሩ፡ሕገ፡ለኀሩያነ፡መንግሥት፡ወለእለ፡ውስጥ፡ወለእለ፡አፍአ፡ወለሕዝብ፡ወለአላዳስ፡ወለአህጉር፡ወለበሓውርት፡** Kbr. Nag. n. 92; **በባሕር፡ወየብስ፡በአሕቁል፡ወአለዳስ፡** M. M. f. 60.

ኢላጤ፡ v. **ኤሌጤ፡** n. prgr. sc. ἐλάτη, *abies* Hez. 31, 8.

ኢላጢኑስ፡ v. **ኤላጡኑስ፡** ἐλάτινος *abiegnus* Hez. 27, 5.

እልፍ፡ subst. et n. numer., plerumque m., Pl. **አእላፍ፡**, Pl. Pl. **አእላፋት፡** [אֶלֶף أُلْف أَلْف]; rem numeratam plerumque appositione sibi conjungit. 1) *mille, numerus millenarius*, χίλιοι, χιλιάς, sed hoc sensu vocabulum non usurpatur, nisi ubi indefinite loquuntur: **እስከ፡እልፍ፡ትውልድ፡** Deut. 5, 10. 7, 9; **አሐዱ፡እምእልፍ፡** Sir. 6, 6; Job 9, 3; **እልፍ፡መዛግብተ፡ወርቅ፡ዐበይት፡** Sir. 41, 12; **እለ፡ይውሕዱ፡የአክሉ፡እልፈ፡** Jes. 60, 22; **አእላፍ፡ወርቅ፡ወብሩር፡** Ps. 118, 72; χιλιάδες **አእላፍ፡** Ex. 34, 7; Num. 31, 5; Deut. 33, 17; 1 Reg. 23, 23; Jer. 3, 21 (ubi interpres χιλίων pro χειλέων legit). 39, 18; Mich. 5, 1; Ps. 83, 10; **አእላፈ፡አእላፋት፡** Dan. 7, 10; **ርእሳነ፡አእላፋት፡** χιλίαρχοι 1 Par. 13, 1; 2 Par. 1, 2; **አርእስተ፡እልፍ፡** 1 Par. 15, 25. 27, 1. 29, 6; **መላእክተ፡አእላፍ፡ወአምአት፡** 28, 1. 2) ubi numeros accuratius definiunt: *decem millia, myrias*; ejus character est **፼፡**; 1 Reg. 18, 7. 8; **ክልኤቱ፡እልፍ፡ወኀምሳ፡ምእት፡** Hez. 45, 1; **ሠለስቱ፡እልፍ፡ብእሲ፡** 1 Reg. 4, 10; **ቀተለ፡እልፈ፡ብእሴ፡** Jud. 1, 4; Luc. 14, 31; Matth. 18, 24; **ዐሠርቱ፡ወክልኤቱ፡እልፍ፡** Jon. 4, 11; **ስሳ፡እልፍ፡አጋር፡** Sir. 16, 10; **ስሳ፡እልፍ፡** (v. **አእላፍ፡**) **አጋራን፡** 46, 8; **ሠላስ፡እልፍ፡** Enc. Genb. 25; **ይቀትል፡ብዙኀ፡አእላፈ፡** Dan. 11, 12; Mich. 5, 7; Deut. 33, 17; Ps. 90, 7; **መጽአ፡በአእላፍ፡ኀይሎሙ፡** Judith 16, 3; Ps. 3, 6; Hebr. 12, 22; **አእላፍ፡** (v. **አእላፈ፡**) **አባግዕ፡** Dan. ap. 3, 16; **ይበርህ፡እምአእላፈ፡አእላፍ፡ፀሐይ፡** Sir. 23, 19; Apoc. 5, 11; Gen. 24, 60; Hen. 40, 1. 71, 8; Lit. 163, 4.

ትእልፊት፡ subst. *decem millium multitudo*: **መጽአ፡በትእልፊት፡ቅዱሳን፡** Hen. 1, 9. 21, 6; **ትእልፊተ፡ትእልፊት፡** *decies millies dena millena* Hen. 14, 22. 40, 1. 60, 1; **ትእልፊተ፡አእላፋት፡** μύριαι μυριάδες Dan. 7, 10; Hen. 71, 8. 13; Lit. 163, 4.

ትእልፍት፡ i. q. **ትእልፊት፡**, ut: Judaei **አሪተ፡ተወከፉ፡ወትእልፍተ፡ሠናያት፡ረከቡ፡** μυρίων ἀγαϑῶν ἀπήλαυσαν, hom. Rhegini in Cyr. f. 109.

ምእልፊት፡ subst. i. q. **ትእልፊት፡**, ut: **ምእልፊተ፡አእላፍ፡** Ps. 67, 18; Org. 7; Acc. adv.: **ምእልፊተ፡** χιλιοπλασίως Deut. 1, 11; ἐν μυριότητι *decem millibus modis* Sap. 12, 22.

አሌፍ፡ nomen literae alphabeti Hebraici primae, Ps. 118, 1; Thren. 1, 1. 2, 1. 3, 1. 4, 1; ubi de psalmis agitur, siglo **አሌፍ፡** Ps. 118, 1—8 notatur, ut: **ወእምዝ፡ትብል፡አሌፍ፡እስከ፡ላሜድ፡** Genz. f. 63; **አሌፍ፡እስከ፡ታው፡** (i. e. Ps. 118), Kedr f. 4.

አልፋ፡ nomen literae alphabeti Graeci primae: Chr. ho. 9; Reg. Pach.; Apoc. 1, 8. 21, 6. 22, 13; inde passim Christo ceu cognomentum tribuitur I Sal. Mar. 5; **ክርስቶስ፡አልፋ፡** Enc. Ter 24; **በሥምረተ፡አልፋ፡** Enc. Mag. 12; et Spiritui S.: **ሰላም፡ለርደትከ፡ጰራቅሊጦስ፡አልፋ፡** Enc. Genb. 18.

አሎፍሊ፡ et **ኢሎፍሊ፡** n. prgr. sc. ἀλλόφυλοι (*alienigenae*) i. e. *Philistaei*, Jud. 3, 3 seq. (c. annot.); Ps. 59, 9. 82, 6. 107, 10; 1 Reg. 4, 1. 5, 1; etiam **አሎፊል፡** Jud. 3, 31; **አሎፍል፡** Jud. 13, 1. 14, 1 seq.

ኢሎፍላዊ፡ adj. *Philistaeus* 1 Reg. 10, 5. 17, 8. 10.

አሐ፡ subst. *boves, vaccae* Luc. 14, 19 rom. (**አልህምት፡** Platt); „vox Tigrensis est“ Lud. [cfr. ⲉϩⲉ *bos, vacca*].

አሑር፡ subst. dubium, *aries*: **አሑረ፡በግዕ፡** κριὸς ἐκ προβάτων (in pluribus codicibus; in alio codice a me inspecto: **አሑጕረ፡**, sine dubio pro **አሕጕረ፡** pro **አሕሩግ፡** a **ሐርጌ፡**) 2 Esr. 10, 19. [Si lectio sana est, nescio an comparare liceat כַּר].

አሐቲ፡ *una* vid. sub **አሐዱ፡**

አሐዝ፡ አሕዝ፡ vid. sub **አኀዝ፡**

አሐደ፡ rad. inus. (quamquam Rad. Abb. exhibent: **አሐደ፡ዘ፡፩አደረገ፡**), vid. **ወሐደ፡**

አሐድ፡ subst., Pl. **አሐዳት፡** *unio*; **አሐዳት፡** *uniones* seu numeri ab uno usque ad decem, Abush. 11. — Hinc

አሐዱ፡ n. numer., f. **አሐቲ፡** (pro **አሐድቲ፡**), Acc. m. **አሐደ፡**, f. **አሐተ፡** (gramm. § 158); raro c. pron. suff., ut: **አሐድነ፡** Macc. 10, 37 Platt (**አሐደነ፡** rom.), *unus, -a, -um*; ejus character est **፩**; [אֶחָד ܚܰܕ أَحَد; amh. inserta nasali **አንድ፡**]: **እግዚ“፡አሐዱ፡ውእቱ፡** Deut. 6, 4; Rom. 3, 30; **ውእቱ፡አሐዱ፡ውእቱ፡በሕቲቱ፡** 1 Esr. 4, 7; Jes. 51, 2; **አሐዱ፡ውእቱ፡ኄር፡** Matth. 19, 17; **ኖላዊ፡አሐደ፡** Hez. 34, 23; Gen. 1, 9. 2, 24. 11, 6; **አሐተ፡ቃለ፡** Job 9, 3; **አሐቲ፡ነጠብጣበ፡ማይ፡** Sir. 18, 10; **በአሐቲ፡ዕለት፡** Gen. 27, 45. 33, 13. 34, 16. 40, 5, al.; **ዕሥራ፡ወአሐተ፡ዕለተ፡** Dan. 10, 13; 3 Reg. 15, 10; Gen. 32, 23; **ዘአሐዱ፡ቀርኑ፡** *monoceros* Ps. 21, 22; seq. **እምነ፡**, ut: **ኩን፡ከመ፡አሐዱ፡እምኔሆሙ፡** Sir. 35, 1; Lev. 13, 2; Ps. 81, 7; Luc. 15, 15; Marc. 8, 28; vel **እምውስተ፡** Marc. 9, 17; 1 Reg. 9, 3; (an etiam per st. c.? **አሐተ፡ጸራይቀ፡ናእት፡** Num. 6, 19). a) passim: *primus*, in numerandis annis, ut: **እስከ፡አሐቲ፡ዓመተ፡መንግሥቱ፡** Dan. 1, 21; 3 Reg. 16, 23; cfr. Apoc. 9, 12. b) *singuli, unusquisque* vel *quisque*, **፩፩** Gen. 40, 5; Ex. 32, 27. 35, 21; Num. 13, 2. 16, 17; Jes. 6, 3; Jer. 19, 9. 22, 8. 27, 16. 38, 30; Jos. 3, 12; Asc. Jes. 3, 27; Jac. 1, 14; vel **ለለ፩፩** vel **ለለ፩** Ex. 12, 4. 18, 16; Luc. 4, 40; vel **በበ፩** vel **በበ፩፩** 4 Esr. 11, 20; Num. 34, 18; Joh. 8, 9. 21, 25. c) *aliquis, quidam*, τίς Job 1, 1; **አሐተ፡ጽድቀ፡** ῥῆμά τι ἀληϑινόν Job 4, 12; Tob. 2, 4; Gen. 38, 1. 39, 11; Ex. 2, 1; Num. 22, 41; Luc. 1, 5. 10, 38. 13, 23; Joh. 11, 1; εἷς **አሐተ፡ዕለተ፡** 1 Reg. 27, 1; Gen. 21, 15. 22, 2; εἷς τις Marc. 14, 47; Luc. 22, 50; ὁ Ruth 2, 3; 2 Reg. 17, 17; etiam ubi Graecus nec articulum nec τίς habet Gen. 38, 2; Ex. 2, 15; 2 Reg. 23, 11; 4 Reg. 6, 26. d) in enunciationibus negativis: *ullus, quisquam*, **እንበለ፡ምክንያት፡አሐዱ፡** Enc. Mag. 3; vel cum negatione: *nullus, nemo* Matth. 10, 29; Luc. 12, 6; plerumque **ወኢአሐዱ፡** (οὐδὲ εἷς, *ne unus quidem*) Matth. 10, 29. 27, 14; 1 Joh. 1, 5; Ex. 10, 15; Num. 16, 15; 1 Reg. 14, 36; **ወኢአሐተኒ፡** Sir. 42, 20. e) *idem*: **እምአሐዱ፡አፍ፡** ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος Jac. 3, 10; Gen. 40, 5; vel *unus idemque*, ut: **እለ፡አሐዱ፡ቃሎሙ፡** μὴ διλόγους 1 Tim. 3, 8. f) *unus-alter, alter-alter, alius-alius* α) **፩-፩** Ex. 17, 12. 28, 10; Lev. 5, 7; Deut. 21, 15; Jud. 16, 29; 1 Reg. 10, 3; Matth. 20, 21. 24, 41; **ይትዌለጥ፡፩እም፩** Hen. 24, 2; Asc. Jes. 10, 29. 31; **አሐቲ፡እምአሐቲ፡** Koh. 7, 27. β) **፩-ካልኡ፡** Ps. 11, 2; Matth. 24, 40. 41; Ex. 1, 15. 18, 3. 4; Ruth 1, 4; **አሐዱ፡ምስለ፡ካልኡ፡** Sir. 16, 28; **ሶበ፡አሐዱ፡የሐንጽ፡ወካልኡ፡ይነሥት፡** Sir. 31, 28. 29. g) *unicus* (alias **ዋሕድ፡**): **አሐቲ፡አነ፡ለአቡየ፡** (μία, μονογενής) Tob. 3, 10. 15. h) **ኩኑ፡አሐደ፡** *unus* *sunt* vel *facti sunt* Joh. 17, 21. 22; ወ፩ይከውን፡ዘርአሙ፡ምስለ፡ውሉደ፡ሰብእ፡ Hen. 39, 1. i) f. አሐቲ፡ pro neutro usurpatur: *unum*, ከመ፡ይግበር፡አሐተ፡እምእላንቱ፡ኵሎን፡ Hez. 16, 5; አሐተ፡ሰአልኩ፡ Ps. 26, 7. k) አሐተ፡ α) *semel*, ut: አሐተ፡ለዓመት፡ Kuf. 6; Jud. 6, 39. 16, 18. 28. β) *unâ, simul:* SS. Trinitas, ዘአሐተ፡ይሰገድ፡ (quae simul adoratur), Org. 1. l) affixo ኔ፡, sc. አሐተኔ፡ *in unum, unâ,* vid. sub ኔ፡ c. 630.

እሑድ፡ n. temporale, Pl. እሑዳት፡, *primus hebdomadis dies, feria prima, dominica:* በዕለተ፡እሑድ፡ Act. 20, 7; Apoc. 1, 10; በበእሑድ፡ 1 Cor. 16, 2; ለጸቢሐ፡እሑድ፡ Matth. 28, 1; በእሑድ፡ሰንበት፡ Marc. 16, 2; Luc. 24, 1; ናክብር፡እሑደ፡ሰንበተ፡ Did. 38; ሰንበተ፡እሑድ፡ Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8; በእሑዳት፡ F. M. 1, 4; F. N. 19; ኵሎ፡ለያልየ፡እሑዳት፡ F. M. 10, 3; በለያልየ፡እሑዳት፡ Phlx. 83.

አመ፡ vel **አሜ፡** particula temporis; forma አሜ፡ antiquitus usitatior erat (ut in N. T. rom. Matth. 11, 22. 17, 22. 19, 28; Luc. 11, 31; Herm. p. 52), posthac አመ፡ communi usu recepta est, nisi quod ante pron. suff. forma አሜ፡ semper conservata est. [De etymo vid. gramm. § 64, b; Hupfeld in Zeitſchrift für die Kunde des Morgenlandes Bd. II p. 139; Ewald in Göttinger Gelehrte Anzeigen 1857 p. 1884.]. A) Adv. rel. temporis: *quo, qua, quibus, quum,* ut: ውእተ፡አሚረ፡አመ፡ኀልቁ፡ብዙኃን፡ Jes. 30, 25. 26; ከመ፡ትካት፡አመ፡ (*ut olim quum*) Job 29, 3 seq.; በእንታክቲ፡ዕለት፡አመ፡ይነብሩ፡ሕዝብየ፡በሰላም፡ትትነሣእ፡ Hez. 38, 14. 18; ዕለት፡አመ፡ወለደተኒ፡እምየ፡ Jer. 20, 14; Joh. 4, 21; Marc. 6, 21. 14, 12. a) አመ፡ዕለተ፡ (pro ዕለተ፡አመ፡ per attractionem, nisi hanc phrasin e lit. C, 1 interpretari malueris) *quo die* Gen. 3, 5; Koh. 12, 3; Jer. 7, 22. 11, 4; 4 Esr. 10, 62; Kuf. 3; አመ፡ዕለተ፡ይድኅፅ፡ Sir. 3, 31; Ex. 32, 34; አመ፡መዋዕለ፡ *quibus diebus* 2 Reg. 7, 11. 11, 1; አመ፡መዋዕለ፡ትዴለው፡ Sir. 18, 25; እምአመ፡ዕለተ፡ *ex quo die* Lev. 6, 13; 2 Reg. 13, 32. b) አልቦ፡አመ፡ *numquam, nondum,* ut: Job 4, 7; ይነቅህ፡ዓለም፡ዘአልቦ፡አመ፡ነቅሀ፡ 4 Esr. 5, 32 (deest in ed. Laur.); plura exempla vid. sub አልቦ፡; ኢአመ፡ *numquam*, Lud. e V. S. c) በአመ — በአመ፡ *modo — modo* 2 Reg. 11, 25. B) Conj. 1) አመ፡(አሜ፡) *quo tempore, tum quando, quum, ubi,* c. Perf.: Gen. 16, 16. 20, 13; ከመ፡አመ፡ወፅኡ፡እምነ፡ግብጽ፡ Jes. 11, 16; አመ፡ልህቁ፡ Jer. 2, 2. 21, 1; Bar. 1, 2 (ἐν τῷ καιρῷ ᾧ); Ps. 50 tit.; 67, 8. 125, 1; Matth. 12, 3; Luc. 2, 21. 22. 42. 4, 25. 6, 3 al.; c. Perf. i. e. Fut. exacto: Gen. 40, 14. 50, 24; Num. 15, 2; አመ፡ኀልቀ፡፳ዓመት፡ Jer. 36, 10; አመ፡ሞትኩ፡ቅብረኒ፡ Tob. 4, 3; Joh. 8, 28; Rom. 11, 27; c. Imprf. i. e. Fut.: Gen. 50, 25; Hez. 33, 12 (ᾗ ἂν ἡμέρᾳ); Sir. 2, 14; Matth. 19, 28. 25, 31; Luc. 9, 26; 1 Petr. 1, 7; c. Imprf. i. e. Latinorum Imprf. vel Praes.: Gen. 11, 10. 35, 1; Ex. 5, 13; Ps. 113, 1; Prov. 8, 27; Tob. 12, 12. 14, 2; አመ፡ይፈጥሮ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡ይእተ፡አሚረ፡ይኤዝዞ፡ Sir. 18, 7; in sententiis nominalibus Gen. 40, 13; አመ፡ሕያው፡ውእቱ፡ 2 Par. 10, 6; passim: *dum*, 1 Reg. 25, 16; Luc. 1, 8. 2, 2; አመ፡ትዴሎ፡ይከውን፡ከማከ፡ Sir. 6, 11; ዘአመ፡ይጼነስ፡ኢየሐዝን፡አመ፡ይዴለው፡እፎ፡ያስተፌሥሕ፡ 10, 31; 1 Tim. 1, 3. 2) Composita a) እምአመ፡ (vel እምነ፡አመ፡) *ex quo*, c. Perf. Job 31, 18; Jes. 44, 7; Jer. 7, 25; Bar. 1, 19; Hez. 28, 14; 2 Esr. 15, 14; Asc. Jes. 7, 12; 1 Reg. 8, 8; Gen. 11, 10; Ex. 5, 23; Jud. 19, 30; 2 Petr. 3, 4; c. Impf.: እምአመ፡ይወፅኡ፡እምከርሠ፡እሞሙ፡እስከ፡አመ፡ይትቀበሩ፡ Sir. 40, 1. b) እስከ፡አመ፡ *dum, usque dum, donec,* c. Perf.: እስከ፡አመ፡ኮነ፡ 2 Esr. 15, 14; c. Imprf. Gen. 39, 16; Kuf. 11; 1 Reg. 22, 3; Ruth 1, 13; Matth. 16, 28. 18, 34 (እስከ፡አሜ፡). c) ለአመ፡ *in id tempus quo:* ታስተዴሉ፡ገጸከ፡ለአመ፡የዐግትዋ፡ለኢየሩሳሌም፡ Hez. 4, 7; ተዐገሡኒ፡ለአሜ፡እትነሣእ፡ Zeph. 3, 8. d) እንተ፡አመ፡ *si quando, quandocumque* seq. Impf. Sir. 19, 28. e) ዘአመ፡ *quod* (erat) *tum quum* Ps. 3 lit.; ዘአመ፡ንኡስ፡አጥባትኪ፡ Hez. 23, 21; Marc. 8, 19. C) Praep. 1) አመ፡ (v. አሜ፡) *tempore, in,* Abl. temporis: አመ፡ምንዳቤሆሙ፡ Jer. 2, 27; Ps. 32, 19; አመ፡ትፍሥሕቱ፡ Sir. 22, 23. 6, 12. 12, 8. 29, 2; አመ፡ማእረረ፡ሥርናይ፡ Judith 2, 27; አሜ፡ፍዳ፡ Luc. 11, 31 rom.; 1 Cor. 11, 24 rom.; ante nomina temporis: አሜ፡ዕለተ፡ደይን፡ Matth. 11, 22. 17, 23; አመ፡ዐሡር፡ወኀሙስ፡ዕለት፡ Ex. 16, 1; አመ፡ዕለተ፡እኪት፡ Sir. 11, 25; አመ፡መዋዕለ፡ጽጋብ፡ 18, 25; Jes. 9, 4; Ps. 77, 12; አመ፡ዕለተ፡እጼውዐከ፡ *eo die quo* i. e. *quo die* Ps. 55, 10 (vid. supra sub A, a); አመ፡፲ወ፫ዓመት፡መንግሥቱ፡ Jer. 1, 2; 4 Esr. 1, 1; Dan. 1, 1. 3, 1. 8, 1; Hez. 8, 1; ante nomina personarum, ut Luc. 4, 27. 2) composita a) እመአመ፡ *ex tempore, abhinc, inde a:* Lev. 25, 27; እምአመ፡መዋዕለ፡ኢዮስያስ፡ Jer. 43, 2; እምአሜ፡ቀዳሚት፡ዕለት፡ Hagg. 2, 15. 18; ጻድቃን፡ዘእምአመ፡አዳም፡ Asc. Jes. 9, 7; Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10; pronomini rel. postpositum ዘእምአመ፡ *inde ab eo quo* Lev. 25, 17; Judith 12, 18. b) እስከ፡አመ፡ *usque ad tempus, usque ad:* እስከ፡አሜ፡ሞቱ፡ለሄሮድስ፡ Matth. 2, 15; Lev. 25, 28; Kuf. 4; እስከ፡አመ፡ሙሴ፡ Org. c) ለአመ፡ *in tempus, in:* ለአመ፡ረኃብ፡ Gen. 41, 36; Ex. 19, 11; መድኀኒትነሰ፡ለአመ፡ምንዳቤነ፡ውእቱ፡ Jes. 33, 2. 3) Pron. suffixa assumit, ut a) እምአሜከ፡ *ex quo tu es* Job 20, 4; እስከ፡አሜሁ፡ *usque in ejus tempus* Kuf. p. 62. b) in specie pron. suff. III p. S. m. et f., sc. አሜሁ፡ vel አሜሃ፡ *tunc, tum,* τότε, አሜሁ፡ Job 19, 29. 28, 27. 38, 21; ወአሜሁሰ፡ Dan. ap. 13, 32; Gen. 42, 21; Marc. 15, 42 rom.; Herm. p. 5; ዘአሜሁ፡ ὁ τότε Rom. 6, 21; አሜሃ፡ Gen. 7, 6; Ps. 50, 20. 125, 2. 3; Koh. 2, 15. 8, 10; Job 3, 13. 20, 7; Jes. 44, 8; Asc. Jes. 4, 18. 8, 14. 9, 17. 18. 11, 35; Tob. 12, 12; Prov. 2, 5; Matth. 2, 17. 9, 15; Luc. 13, 1; እምአሜሃ፡ *inde ab eo tempore* Matth. 4, 17. 16, 21. 26, 16; Clem. f. 224; እስከ፡አሜሃ፡ *usque in illud tempus* Kuf. 33; እስከ፡ዝየ፡ወአሜሁ፡ Dan. 7, 28. — [Ordo significationum quem proposuimus, invertendus erit ei, qui አመ፡ (ab አም፡ i. e. ዓም፡) primitus substantivum, significans *tempus*, fuisse censuerit].

እመ፡ (raro እም፡, vid. infra annot.), conj. [אִם, أَ, إِنْ] et cum praep. ለ፡ composita ለእመ፡ (gramm. § 170, 1 et § 205) A) conditionalis, 1) in conditione simplice, ubi utrum aliquid fiat factumve sit an non, in medio relinquitur (quare differt a ሶበ፡ c. 355) *si, quodsi:* c. c. Perf., sive actio praeterita significatur: Sir. 22, 21; Job 8, 4. 31, 9; Dan. ap. 1, 54; Col. 2, 20; 1 Tim. 5, 10; sive praesens vel futura Gen. 28, 20. 21. 44, 22; Ex. 10, 4. 21, 2 seq.; Jud. 16, 6; 1 Reg. 16, 2; 1 Esr. 4, 31; Ps. 49, 13; Job 9, 3. 11, 12; Sir. 4, 6. 11, 10; Jes. 57, 8; Jer. 4, 1. 33, 15. 45, 17. 18; Hez. 33, 13; Dan. ap. 1, 22; Matth. 16, 26; Rom. 7, 3; 1 Joh. 1, 6; c. Imprf.: Gen. 15, 5; Ex. 30, 33; እመ፡ታፈቅሩ፡ለጥበብ፡ዕቀብ፡ትእዛዘ፡ Sir. 1, 26. 4, 16. 6, 32. 12, 1; Jer. 45, 21; Matth. 27, 43; Act. 18, 15;

1 Cor. 7, 9; 2 Cor. 2, 2; 1 Petr. 2, 20; in enunciatione nominali: 1 Reg. 21, 4; **እመሰ፡ነቢያት፡እሙንቱ፡ወበሙ፡ቃለ፡እግዚ"፡** Jer. 34, 15; Sir. 22, 23; Matth. 19, 10. 27, 42. 2) Rarius **እመ፡** usurpatur in ea conditione, in qua alqd sumitur quod nec factum est nec facile fiet: **ውእቱ፡ነኪር፡ለእመ፡ድኅነ፡** Sir. 16, 11; c. **እም፡** in apodosi: 1 Cor. 12, 17; **እፎመ፡እምጸንዐ፡በቅድሜከ፡እመ፡ለሊከ፡ኢፈቀድከ፡** Sap. 11, 26; **እመ፡ነበርኩ፡ድኅሬክሙ፡እምዐብየ፡ሐዘንየ፡** (si vobis superstes essem, magna esset aegritudo mea) Jsp. p. 366; **እመ፡ንጉሥ፡ተቀትለ፡ምስሌሆሙ፡እምአዕረፈ፡** (*si interfectus fuisset*) ibid.; **ለእመ፡ፈቀደ፡ከመ፡ይንሣእ፡መኑ፡እምከልአ፡ለንጉሥ፡** Gad. Lal. 3) a) c. negatione: *si non*, *nisi*, Ex. 4, 1; Gen. 29, 8; Prov. 4, 16; Sir. 31, 6; Matth. 18, 3. 34. 26, 42; Marc. 11, 26; Joh. 5, 47. 10, 37. b) **እመሰ፡** *si* (*re vera*), *si* (*quidem*): Ps. 7, 3. 4; Job 8, 4; Jer. 34, 15; Matth. 4, 3. 6. 26, 39. 27, 40; Marc. 10, 21; Joh. 18, 23; Rom. 6, 5; Col. 3, 1; etiam **እመሰ፡—ሁ፡** Matth. 14, 28. c) **ወእመሰ፡** *si autem*, *sin* Jer. 49, 13; Ps. 27, 1; Joh. 18, 23; Matth. 12, 28. d) **ለእመቦ፡ዘ፡** *si forte*, ut: **ለእመቦ፡ዘአበስከ፡ኢትድግም፡** Sir. 21, 1; deinde *forsan* (*ne forte*, *si forte*, *si quo modo* seq. Subj.; vielleicht daß), ut: **ለእመቦ፡ዘይኄልዩ፡ደቂቅየ፡እኩየ፡ላዕለ፡እግዚ"፡** μή ποτε Job 1, 5; crebrius **እመቦ፡** (vel **ለእመቦ፡**) **ከመ፡**, c. Imprf., Jer. 43, 7 (ἴσως); 28, 8 var.; Luc. 13, 9; c. Subj. Kuf. p. 57. 150; Jer. 28, 8; Rom. 1, 13. 11, 14 (εἴ πως); Phil. 3, 11. e) Insertis particulis interrog. **ሁ፡** et **ኑ፡** dubii aliquid in sententiam conditionalem infertur, ut Num. 22, 20; Matth. 14, 28; Act. 16, 15. f) *etsi*, *etiamsi*, *quamvis*, *licet*; raro **እመ፡** vel **ለእመ፡** nudum, ut Luc. 18, 4; Col. 2, 5; Ps. 45, 2; Koh. 6, 3; plerumque **እመሂ፡** vel **እመኒ፡**, **ለእመሂ፡** vel **ለእመኒ፡**, Jer. 4, 30. 14, 12; Job 8, 15; Matth. 26, 33. 35; Luc. 11, 8; 2 Esr. 11, 9; Jes. 1, 18. 5, 9. 32, 19; Esth. 4, 16; Sir. 30, 4. 41, 9; Ps. 22, 4. 49, 13; Hen. 100, 5; Joh. 11, 25. g) pronominibus interrogativis praepositum **እመ፡** pronomina rel. indefinita efficit, ut *-vis*, *-libet*, *-cumque*: **ወእመ፡ሚመጠነ፡ኀሠሠ፡** *quantumvis quaesierit* Koh. 8, 17; **ወለእመኒ፡መኑ፡ኮነ፡** ὅστις ἂν ᾖ Gal. 5, 10 ant. 4) in locutionibus disjunctivis, a) in quibus duae pluresve res vel actiones sumuntur, α) **እመ፡—ወእመ፡** *sive—sive* Koh. 5, 11; **ለእመ፡—ወለእመ፡** Ex. 19, 13. β) plerumque **እመሂ፡—ወእመሂ፡**, **እመኒ፡—ወእመኒ፡**, vel **ለእ"፡** caet., cum ubi singulae enunciationes disjunguntur, ut: Luc. 20, 5. 6; Rom. 6, 16; Phil. 1, 21; Am. 9, 2. 3; Ps. 138, 7. 8; tum ubi singula vocabula, ut: Gen. 31, 39; Ex. 21, 18. 22, 5. 6. 8; Lev. 1, 10. 3, 1. 13, 52. 57; Num. 5, 6. 15, 3; Koh. 12, 14; Jes. 30, 21; Jer. 49, 6; 4 Esr. 9, 37; Sir. 37, 18. 42, 4; Matth. 5, 37; Rom. 2, 9; Phil. 1, 18. 20; 1 Cor. 3, 22; Jac. 5, 12. γ) rarius **እመሂ፡—አው፡** Clem. f. 91; Sx. Mag. 4. δ) quare ut in sententiis conditionalibus **እመሂ፡** Ex. 22, 9 vel **ወእመሂ፡** 22, 5. 6. 23, 4, vel **ወእመኒ፡** Tob. 6, 8; Lev. 17, 3 ita in aliis quoque, ut Matth. 12, 25; Num. 15, 3. 19, 18 graeco ἤ *sive*, *vel* respondet; item **ወለእመ፡** Hen. 59, 2. b) in quibus duo contraria sumuntur, α) **ወእመ፡አከሰ፡** vel **ወእመ፡አከ፡**, crebro contractum in **ወእማእከ፡**, *si vero non* i. e. *sin minus*: Gen. 24, 49. 30, 1; Ex. 32, 32; Jos. 22, 22; Jud. 9, 20; 1 Reg. 2, 16; 3 Reg. 20, 6; 4 Reg. 5, 17; Jer. 11, 21; Ps. 49, 23; Dan. ap. 13, 12; Matth. 6, 1; Marc. 2, 21; Luc. 14, 32; Hebr. 10, 2; quare β) **ወእመ፡አከ፡** vel **ወእመ፡አከሰ፡** respondet graeco ἤ *aut*, *vel*: Gen. 24, 40. 33, 13; Job 7, 2. 30, 24; Jes. 17, 6; 2 Par. 6, 28; Luc. 2, 24; Jac. 3, 12; et γ) **እማእከ፡** vel **ወእመአከ፡—ወእማእከ፡** *aut — aut* Gen. 13, 9. 24, 49; Lev. 1, 14; Jos. 24, 15; Jes. 7, 11; Matth. 6, 24. 12, 33; Luc. 16, 13. 5) Rarius **እመ፡** usurpatur a) in formulis jurandi ellipticis, ut: **እመ፡አከ፡** (i. e. אִם־לֹא) Num. 14, 28. b) tamquam particula temporis *quando*: **ወሶበ፡የሐውሩ፡የሐውር፡ወእመ፡ቆሙ፡ይቀውም፡** Hez. 1, 21. c) post varia verba, ubi ad significationem *quod* vel *ut* inclinat, ut: **አከ፡መንክር፡እመ፡ተእኅዘ፡** Prov. 6, 30; **ምንተ፡እፈቅድ፡ለእመ፡ወድአት፡ነደት፡** Luc. 12, 49. B) **እምከመ፡** vel **ለእምከመ፡** vid. sub **ከመ፡**

C) Particula interrogativa: *an*, *num*, *utrum*, 1) rarius in interrogatione directa: 3 Reg. 19, 2; Jer. 47, 14; **ለእመ፡ይድኅን፡** (v. **ይድኅንሁ፡**) Hez. 17, 15. 2) creberrime in obliqua, et post verba explorandi et dubitandi, a) sive **እመ፡** vel **ለእመ፡** nudum, sive adjecto **ሁ፡** vel **ኑ፡**, ut: **ርኢ፡እመ፡ትረክብ፡** Ps. 138, 23. 13, 3; Cant. 6, 11. 7, 13; Jon. 3, 9; Thren. 1, 12; Jer. 2, 10 seq.; 5, 1. 20, 10; Luc. 6, 7; 1 Cor. 7, 16; 1 Joh. 4, 1; Act. 10, 18; **ከመ፡ኣእምር፡ለእመሁ፡** 2 Cor. 2, 9; Matth. 26, 63; Mal. 1, 8; **ለእመ፡ኑ፡** Gen. 37, 14; **እመ፡ኑ፡** Tob. 5, 9. 8, 12. b) *utrum-an*: **እመ፡(ለእመ፡)—ወለእመሂ፡አልቦ፡** Gen. 24, 21. 42, 16; Ex. 16, 4; Num. 11, 23; **ለእመ፡ኑ፡—ወለእመ፡ኢ፡** Gen. 27, 21; **እመ፡—ወለእመሂ፡ኢ፡** 37, 32; Ex. 17, 7; **ለእመ፡—አው፡** Act. 23, 9. c) **እመቦ፡ከመ፡** *an forte* Jer. 21, 2; 1 Thess. 3, 5. d) rarius *an*, ubi interrogatio nulla praemissa est: **ወእመቦ፡** ἤ Job 9, 26.

D) **እመ፡** vel **እም፡** ἄν vid. mox sub **እም፡** — Pro **እመ፡** nonnumquam occurrit **እም፡**, cum verbo proxime sequenti conjunctum: **ዘእምገበርኩ፡** *quod si fecero* Matth. 19, 16; Sir. 28, 12 (in uno libro, a me inspecto).

እም፡ inseparabilis et **እመ፡** particula conditionalis et optativa; forma **እም፡** in communi usu recepta est, forma **እመ፡** passim, maxime in libris vel editionibus antiquioribus occurrit, ut in ed. Rom. N. T. Marc. 13, 20; Joh. 11, 21; Hebr. 4, 8; Rom. 4, 14; Jud. 9, 29; 2 Reg. 18, 12; 4 Esr. 3, 54. 7, 20; Job 3, 13; Jes. 48, 19; Ob. 5, al. 1) part. conditionalis, sc. ἄν, usitata in apodosi enuntiationis conditionalis ejus, in qua id, quod non factum est nec facile fiet, sumitur, sive protasis a scriptore addita sit sive omissa. a) protasi addita: **እምኀየሰነ፡ሶበ፡ኢተፈጠርነ፡** *melius esset nobis*, *si non creati essemus* 4 Esr. 2, 23; Job 14, 13; **ሶበ፡ፈቀድከ፡እምወሀብኩ፡** εἰ ἠϑέλησας, ἔδωκα ἄν Ps. 50, 17; ita fere semper in apodosi ea, cujus protasis conjunctione **ሶበ፡** notata est, vid. exempla sub **ሶበ፡** c. 355 allata (gramm. § 205, 2); rarius in ea apodosi, cujus protasis conjunctione **እመ፡** vel **ለእመ፡** regitur, vid. sub **እመ፡** A, 2 (col. 725). b) protasi omissa: **እምአስተገበርክዎ፡** Matth. 25, 27. 26, 9. 16, 26; Gen. 21, 7. 31, 29; **ወእምአብደረ፡ትሙት፡** *mallet eam mori* Tob. 6, 13; 4 Esr. 3, 54; **እመኢሰረቁኑ፡ዘየአክሎሙ፡** Ob. 5. c) Nota locutionem: **ሕቀ፡ከመ፡ዘእም ..፡** seq. Perf., *haud multum abfuit quin*, vid. sub **ሕቀ፡** c. 98. 2) Nota optativi: a) raro **እም፡** nudum, ut: **እምፈተውኩ፡ለልየ፡እትጐርዐይ፡** εἰ γὰρ ὄφελον δυναίμην ἐμαυτὸν χειρώσασϑαι (*optarem*) Job 30, 24. b) crebrius post **መኑ፡** *quis?* ut: **መኑ፡እምወሀበኒ፡** τίς δῴη Num. 11, 29; Jud. 9, 29; **መኑ፡እምጸሐፎ፡ለዝ፡ነገርየ፡** Job 19, 23. 29, 2. 31, 35; **መኑ፡እምከፈለኒ፡** Org. 2; (plura exempla vid. sub **መኑ፡** c. 187). c) nonnumquam **እም፡** seq. Perf. *si! o si!* idem valet quod *debebat*, ut: እምነሣእከ፡ *si sumsisses* i. e. *sumere debebas* Matth. 25, 27; unde explicanda videtur d) locutio: ዘእም ..፡ seq. Perf. *qui debebat* ...., seu *tantum abest ut — ut*, vel *loco ejus quod:* ዘእምአፍቀሩኒ፡አስተዋደዩኒ፡ ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν (*qui me diligere debebant, me accusarunt*) Ps. 108, 3; ዘእምትቤሉ፡ ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς Jac. 4, 15; ያኀስረከ፡ዘእምአክበረከ፡ ἀντὶ δόξης ἀποδώσει ἀτιμίαν Sir. 29, 6; Job 4, 3. 4.

እም፡ praep. insepar. vid. sub እምነ፡ col. 191.

እም፡ *mater* vid. sub አመመ፡

እምሔው፡ (etiam per ኄ et ኼ) subst. m., f. እምሔውት፡ (et እምሔት፡?), Pl. c. እምሔዋት፡ et እምሔዋን፡ et አማሑት፡ (nonnumquam እምሔውት፡ pro Plur. f.) 1) *avus, avia* a) sensu proprio: እምሔው፡ πάππος Chr. ho. 26; Hen. 83, 3; Jsp. 321. 334; Enc. Mij. 7 (ubi ኢያቄም፡ avus salvatoris nominatur); እምሔውት፡ μάμμα 2 Tim. 1, 5; ሐና፡እምሔውት፡አምላክ፡በሥጋ፡ Sx. Hed. 11; እምሔውቱ፡ዘአቡሁ፡ *avia ejus paterna* F. N. 42, 2; እምሔዋን፡ዘአብ፡ et ዘእም፡ *avi paternus* et *maternus* F. N. 42, 6; ወላድያን፡ወእምሔዋን፡ F. N. 24, 2. 42, 4; እምሔዋት፡ *avus et avia* F. N. 52. 42, 3; F. M. 5, 3; እማት፡ወእምሔውት፡ *matres et aviae* F. N. 24, 2. b) in genere: *proavus, proavia* (*abavus, atavus*, al.), *progenitor,-trix, propator:* Jsp. p. 275 (ubi Nebucadnezar እምሔው፡ Belsazaris nominatur); አሮን፡እምሔወ፡ቀደምቶሙ፡ 2 Esr. 7, 5; προπάτωρ Chr. ho. 12; እምሔውየ፡ Hen. 60, 8. 65, 2; እግዚ"፡ይቤሎሙ፡ለእምሔው፡ወለእምሔውት፡ቀዳማውያን፡ብዝኁ፡ወተባዝኁ፡ F. N. 24, 1; አማሑቶሙ፡ Ex. 10, 6. 2) *altor,-trix, nutritor, nutrix, tutor,-trix:* ἐπίτροπος Gal. 4, 2; ወነገሥት፡አማሑትኪ፡ ἔσονται βασιλεῖς τιθηνοί σου Jes. 49, 23. — *Voc. Ae.:* ሔው፡ (sic) እማሁት፡ (sic) ብ፡አያት።

አመመ፡ rad. inus., a quo እም፡ derivatur.

እም፡ subst. f., Pl. እማት፡ [אֵם ܐܶܡܳܐ أُمّ] *mater*, tam hominum Gen. 32, 12. 43, 29. 44, 20; Ex. 2, 8. 20, 12. 21, 15. 17; Lev. 20, 9. 17; Jud. 8, 19. 9, 1. 3. 14, 9. 16; Matth. 2, 11. 13. 10, 35. 12, 48. 49, al., quam animalium Ex. 34, 26; Lev. 22, 27; Deut. 22, 6; Jer. 15, 10; Pl. Ruth 1, 8; Jer. 16, 3; Thren. 2, 12 (ubi pro አእማቲሆን፡ emendandum videtur እማቲሆን፡); 5, 3; Hen. 60, 24; Voc. Sing. እሞ፡ Org.; Kuf. p. 92 (v. እሙ፡), et እም፡ 3 Reg. 2, 20 (v. እሙ፡); ዘአልቦ፡እመ፡ ἀμήτωρ Hebr. 7, 3; እኁሁ፡ወልደ፡እሙ፡ ὁμομήτριος *uterinus* Gen. 43, 29. a) እመሕያው፡ (v. እመ፡ሕያው፡) *mater vivi* i. e. *viventium*, in locutione እጓለ፡እመሕያው፡ usitatum, vid. sub እጓል፡ b) varie transfertur, ex. gr. in terram, quae est እመ፡ኵሉ፡ Sir. 40, 1; in feminam, quae populum suum tuetur Jud. 5, 7; in virtutes vel vitia, quae sunt matres sectatorum, ut: ለጥበብ፡እመከ፡ረሰይከ፡ 4 Esr. 13, 59; in causam rei, ut: ፍትወት፡ሥሥዐት፡ዘብዕል፡እመ፡ኵሎን፡ኀጣውእ፡እኩያት፡ይእቲ፡ F. M. 18, 1; F. N. 24, 1 (vid. sub ኀሳር፡); in urbem vel coetum vel gentem, quae cives continent et tuentur: እምነ፡ጽዮን፡ Ps. 86, 5; Gal. 4, 26; Apoc. 17, 5; Jes. 50, 1; Hos. 4; 5; እመ፡አህጉር፡ *metropolis* M. M. f. 19 (Nicaea እመ፡አህጉር፡ዘቢታንያ፡). c) mater spiritualis est α) *susceptrix* vel *testis* baptismi: እሙ፡መንፈሳዊት፡እንተ፡ተወከፈቶ፡በጥምቀት፡ (*quae eum in baptismo suscepit*) II Can. Nic. 24 (23). β) *abbatissa:* እመ፡ምኔት፡ Sx. Masc. 17; Hed. 10, al. γ) ecclesia, ut Clem. f. 203, al.

እመት፡ subst., f. et m. [אַמָּה ܐܰܡܬܳܐ, ܐܡܐ; vid. etiam Ges. thes. p. 110] Pl. እመታት፡ *cubitus, ulna,* 1) pars brachii anterior: እደዊሃ፡ትሰፍሕ፡ዲበ፡ዘይበቍዕ፡ወእመታ፡ታጸንዕ፡ለፈቲል፡ Prov. 29, 37; Did. 3; ሰላም፡ለእመታትኪ፡ I Sal. Mar. 23; መላጼያት፡ዘእመት፡ (tormenti genus) Sx. Ter 15. 2) mensura: Matth. 6, 27; ኑኁ፡በአምጣነ፡እመት፡ኬንያ፡ 2 Par. 3, 3; Ex. 25, 10. 17; numeralibus jungi solet intercedente በ፡, ut: ዕፅ፡ዘ፶በእመት፡ Esth. 5, 14; Gen. 6, 15; Ex. 26, 2. 27, 1; Kuf. 5; Hez. 40, 5 seq.; ዝንቱ፡አምጣነ፡ምሥዋዕ፡በእመታት፡ 43, 13; ኑኁ፡ዕሥራ፡በእመት፡ Zach. 5, 2; Dan. 3, 1; Jer. 52, 21 vrs. nov.; Judith 1, 2—4; Hen. 7, 2; Joh. 21, 8; distinguuntur እመት፡ሰብእ፡ወእመት፡መልአክ፡ Apoc. 21, 17; de እመት፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ vid. Clem. f. 55; Gad. Ad. — *Voc. Ae.:* እመት፡ብ፡ክንድ።

አመረ፡ rad. inus., quae primitus significavit *eminuit* (vid. אֲמִיר et Ges. thes. p. 119), deinde *conspicuus, clarus fuit* (vid. አሚር፡); inde propagantur significationes aeth. *ostendere, cognoscere, scire,* hebr. et syr. *dicere, jubere,* arab. *jubere, imperare.*

አመረ፡ I, 2 1) *monstrare, ostendere, significare, indicare,* ይኤምር፡በእግር፡ወይኤምር፡በቅጽበተ፡አጻብዕ፡ σημαίνει, διδάσκει Prov. 6, 13; impudicarum est አምሮ፡በአጻብዒሆን፡በሥሒቅ፡ F. M. 34, 8; c. Acc. prs., alicui, ut: ይኤምሮሙ፡በእዴሁ፡ ἦν διανεύων αὐτοῖς Luc. 1, 22; ወአመሮ፡በእዴሁ፡ከመ፡ይነጽር፡ድኅሬሁ፡ Jsp. p. 284; አመረኒ፡በ፪ትእምርት፡ *significavit mihi duobus signis* Did. 29; c. ላዕለ፡ vel ኀበ፡ rei (hinweiſen auf etwas): እስመ፡ዝ፡ (*nam hoc*) ይኤምር፡ላዕለ፡ሞተ፡አንትያኮስ፡ Jsp. p. 287; አዕይንት፡እለ፡አመሩ፡ኀበ፡ዮሐንስ፡ Kedr f. 17. a) *signum dare* tuba (aliâs ተአመረ፡): ተአምሩ፡በቃለ፡ቀርን፡ Jer. 4, 5; (v. ተአመሩ፡). b) *significare* vel *indicare* alqua re alqd, c. dupl. Acc.: ይኤምር፡ርእሶ፡ለከይሲ፡ኀሊና፡ቀዳሚተ፡እንተ፡ያከውስዋ፡ሰይጣናት፡ Phlx. 37, vel c. Acc. et ለኀበ፡, ut: አመረ፡ባሕረ፡ለኀበ፡ሥርዐተ፡ብሕትውና፡ወዐውሎታተ፡ለኀበ፡መከራት፡ (*mari significavit vitam solitariam, procellis tentationes*) Phlx. 28. 2) indicare vel significare alicui, i. e. *notum facere* alicui, *edocere* alqm, c. dupl. Acc., γνωρίζειν Ps. 24, 4; ይኤምረከ፡ፍኖቶ፡ Prov. 22, 19; 2 Petr. 1, 16 (ubi Platt አእመርነ፡ habet); Hen. 7, 1; Kuf. 2; c. Acc. prs.: አምሮ፡ለጻድቅ፡ Prov. 9, 9; ሶበ፡ታአምሩ፡ስሕተተ፡ወዳኅፀ፡እምኔየ፡አምሩኒ፡ Jsp. p. 300; seq. Subj. Matth. 3, 7. 3) *demonstrare,* ut: ይኤምር፡ከመ፡ seq. Indic., Chr. (crebro). — *Voc. Ae.:* አመረ፡ዘ፡አመለከተ፡

አእመረ፡ II, 1 *cognoscere, nosse, scire* 1) *percipere, videre, animadvertere, sentire,* seq. ከመ፡ c. Ind.: አእመረ፡ዳዊት፡ከመ፡መጽአ፡ሳኦል፡ εἶδεν ὅτι 1 Reg. 26, 3; Gen. 3, 7; Jud. 6, 22; Marc. 5, 30; seq. pron. interrg. Ex. 2, 4; c. Acc. prs. et rei 1 Reg. 26, 12; Ps. 34, 9; Matth. 9, 4; Luc. 8, 46. 9, 47; Joh. 6, 61; abs. Matth. 12, 15. 24, 50; Gen. 19, 33; Cant. 6, 12. 2) *comperire, percontari, rescire:* ከመ፡ያእምር፡ሰላሞሙ፡ Kuf. 34; 1 Reg. 17, 56. 23, 22; Gen. 9, 24; Ruth 3, 4; Matth. 9, 30; c. በኀበ፡ prs. Gal. 3, 2; Marc. 15, 45; አእመሩ፡ኀበ፡አቡሁ፡ወይቤልዎ፡ምንተ፡ትፈቅድ፡ Sx. Sen. 30; seq. ከመ፡ Act. 23, 27. a) experiendo cognoscere alqd i. e. *experiri:* ኢያአምር፡ነገረ፡እኩየ፡ Koh. 8, 5;

Job 21, 19; Rom. 7, 7; 2 Cor. 5, 21. b) *animadvertere* vel *curare* alqd Gen. 39, 6; Hebr. 3, 10; አእምሮ፡አእምር፡መንፈሰ፡መራዕይከ፡ Prov. 27, 23; martyres ኢያእመርዎ፡ለሕማመ፡ስምዕ፡ Org. 3) *cognoscere, intelligere, agnoscere:* አእምሪ፡ወርእዩ፡ዘከመ፡ 1 Reg. 25, 17; seq. ከመ፡, ut: አእመረ፡ዳዊት፡ከመ፡ሞተ፡ሕፃን፡ 2 Reg. 12, 19; 1 Reg. 3, 20; Jes. 45, 6; Jer. 16, 21; Hez. 2, 5; 4 Esr. 9, 1; Matth. 21, 45. 24, 32; Joh. 4, 1. 6, 69. 7, 17; አእመርነ፡ከመ፡ንሰብሖ፡ *cognovimus eum nobis laudandum esse* Hen. 63, 4; c. Acc. rei vel pers.: አእሚሮ፡ምግባሮሙ፡መጠዎሙ፡ውስተ፡ጽልመት፡ Job 24, 14; Matth. 22, 18; አእመርነ፡ኃጢአተነ፡ Jer. 14, 20; አእምሪ፡ዐመፃኪ፡ Jer. 3, 13; Num. 22, 23; Joh. 8, 32; ንዴግን፡ከመ፡ናእምሮ፡ለእግዚ″፡ Hos. 6, 3; Joh. 13, 35. 17, 3; ኣአምር፡ርእስየ፡ከመ፡መሬት፡ወሐመድ፡አነ፡ Job 42, 6; c. በ፡ notae (*ex*, vel Abl.): በዝንቱ፡ታአምሩ፡ከመ፡ Ep. Jer. 22; Num. 16, 28; 1 Esr. 4, 22; 1 Joh. 3, 16. 4, 2; Joh. 13, 35; vel c. በእንተ፡ 1 Joh. 2, 3; vel c. እምነ፡ fontis Dan. 9, 2; Rom. 1, 20 ant. In specie: a) *agnoscere:* Gen. 42, 7. 8; 1 Reg. 26, 17; Job 2, 12. 6, 15; Joh. 1, 10; Marc. 7, 24. b) *dignoscere*, Gen. 3, 5; Deut. 1, 39; 1 Cor. 11, 29; c. Acc. et እምነ፡ 3 Reg. 3^{b}, 9. c) *discere*, c. እምነ፡ *ab* aliquo Ps. 118, 152; Matth. 11, 29. 24, 32. d) *cognoscere* mulierem vel virum, euphemistice de consuetudine et familiaritate sexuum (*concumbere*): አእመራ፡ለብእሲቱ፡ Gen. 4, 1; 1 Reg. 1, 19; Matth. 1, 25; ኢታአምር፡ብእሴ፡ Gen. 24, 16. 19, 8; Num. 31, 17; Jud. 11, 39. 4) *mente capere, comprehendere, intelligere, perspicere:* ታአምርኑ፡ዘታነብብ፡ Act. 8, 30; Marc. 4, 13; Joh. 12, 16. 13, 12; Prov. 2, 5. 9. 8, 5; ኢከሀሉ፡አእምሮቶ፡(ለሕልም፡) Kuf. 40. 5) *cognovisse, nosse*, c. Acc. rei: ዘያአምር፡ልበ፡ Job 7, 20; ታአምር፡ልበ፡ወኵልያተ፡ Jer. 20, 12; አልቦ፡ዘያአምር፡መኑሂ፡መቃብሮ፡ Deut. 34, 6; Ps. 43, 23. 68, 7. 23. 103, 20; በኢያእምሮ፡መጻሕፍት፡ Matth. 22, 29; Marc. 10, 19; ታአምሩ፡ፍኖተ፡ Joh. 14, 4; c. Acc. prs.: Gen. 29, 5; Ex. 1, 8; Jes. 1, 3. 45, 5. 63, 16; እለ፡ያአምሩ፡ርእሶሙ፡ Prov. 13, 10; ሕዝብ፡ዘኢታአምር፡ትካት፡ Ruth 2, 11; Jer. 1, 5; Matth. 25, 12; Marc. 14, 71; Joh. 1, 49. 10, 15. 16, 3; ናአምረከ፡መኑ፡አንተ፡ Marc. 1, 24; c. Acc. pers. seq. ከመ፡, ut: አነ፡አእመርኩከ፡ከመ፡እኩይ፡አንተ፡ Jes. 48, 4; Joh. 5, 42; Act. 26, 5. In specie a) de *amicis* et *familiaribus*, qui sese invicem norunt: እለ፡ያአምሩኒ፡ οἱ γνωστοί μου (*noti*) Ps. 87, 8; ዘያአምሮ፡ለምታ፡ γνώριμος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς Ruth 2, 1; Job 20, 7. 42, 11. b) ቀደመ፡ vel አቅደመ፡ አእምሮ፡ *praenovisse, ante cognovisse*, προγιγνώσκειν Rom. 11, 2. 8, 29. 6) *scire*, cum negatione *nescire, ignorare*, c. Acc. rei, 1 Reg. 22, 15; ምንተ፡ታአምር፡ዘኢናአምር፡ንሕነ፡ Job 15, 9; እለ፡ታአምሩ፡ፍትሐ፡ Jes. 51, 7; Ps. 34, 13. 138, 1. 4; Koh. 9, 5; Matth. 13, 11. 20, 22; Luc. 22, 60; Joh. 18, 4; Rom. 10, 3; c. በ፡ 2 Reg. 17, 19; c. ለ፡, ut: ያአምር፡ሊተ፡ዘውስተ፡አርያም፡ ὁ δὲ συνίστωρ μου ἐν ὑψίστοις Job 16, 19; (Matth. 6, 32); seq. pron. interrg., ut Gen. 21, 26; Ex. 32, 1; Jos. 2, 4. 5; 1 Reg. 25, 11; Matth. 12, 7; Joh. 7, 27; Apoc. 3, 3; seq. ከመ፡ Jos. 8, 14. 16, 20; Tob. 3, 14; 1 Par. 29, 17; 1 Reg. 14, 3. 20, 3; Joh. 21, 24; Rom. 2, 2. 3, 19. 7, 14; 1 Joh. 3, 14. 15; seq. እስመ፡ ut Hen. 98, 8; c. Acc. prs. et seq. ከመ፡, ut: ምስለ፡ብእሲ፡ዘታአምር፡ከመ፡ቦ፡ሃይማኖተ፡ (quem scis habere fidem) Sir. 37, 12; Luc. 4, 41; omisso objecto Ex. 16, 15; Gen. 4, 9. 48, 19; Ps. 72, 11; seq. Inf. (in Acc.): ታአምሩ፡ሠናየ፡ሀብተ፡ውሂበ፡ Luc. 11, 13; Jac. 4, 17; Koh. 10, 15; Jes. 8, 4; ኢያአምሩ፡ገቢረ፡ሠናይ፡ Jer. 4, 22; ኢያአምር፡አክብሮ፡ዐቢይ፡ Job 34, 19. Nonnumquam a) *scire* i. q. *didicisse, peritum, scitum, gnarum esse*, c. Acc., ut: አእመረ፡ብሔረ፡, ፍኖተ፡ Tob. 5, 5. 6; እለ፡ያአምሩ፡ሰቆቃወ፡ Am. 5, 16; ዘያአምር፡መጽሐፈ፡ ἐπιστάμενος γράμματα Jes. 29, 11; ታአምርኑ፡ጽርዐ፡ Act. 21, 37; c. Inf. (in Acc.) Matth. 16, 3; አልብነ፡ዘያአምር፡ገዚመ፡ዕፀው፡ 3 Reg. 5, 6. b) አቅደመ፡አእምሮ፡ *praescire* Ps. 36, 13; ያቀድም፡አእምሮ፡ተአምራት፡ Sap. 8, 8; Gal. 3, 8. c) nonnumquam significat *scientia imbutum esse, sapere* (vid. ማእምር፡, አእምሮ፡); ኢያእመረ፡ *inscium, imprudentem esse*, ut: ኢያአምሩ፡ Jes. 45, 20; Ps. 72, 11. 81, 5; በኢያእምሮ፡ *imprudenter, ignorantia, errore, involuntarie:* Koh. 5, 5. 10, 5; Gen. 43, 12; Lev. 4, 2. 5, 17. 22, 14; Num. 35, 11; Rom. 8, 20. — Inf. አእምሮ፡ et አእምሮት፡ vid. infra. — *Voc. Ae.:* አእመረ፡ዘ፡አወቀ፡

አእመረ፡ II, 2 i. q. አመረ፡, *significare, indicare, edocere, enarrare, demonstrare*, c. ኀበ፡, ut: አኮ፡ዘያኤምር፡ኀበ፡ባሕርይሁ፡ዘእምአብ፡ οὐκ οὐσίας δηλωτικόν ἐστι τῆς κατὰ πατέρα Chr. ho. 1; ያኤምር፡በዝንቱ፡ኀበ፡በአትነ፡ውስተ፡ሰማያት፡ Chr. Ta. 19; seq. ከመ፡, Chr. ho. 14; F. N. in proleg.; Perf. አአመረ፡ quod exspectaveris nusquam legi, sed አእመረ፡ passim, ut 2 Petr. 1, 16 Platt, et Inf. አእምሮ፡ 4 Esr. 10, 47; fortasse etiam Luc. 2, 17.

ተአምረ፡ III, 1 1) *se cognoscendum praebere, nosci, cognosci, agnosci, dignosci, notum esse, innotescere:* ተአመርኩ፡ሎሙ፡ ἐγνώσϑην αὐτοῖς Hez. 20, 5; Ex. 2, 25. 25, 22; ተአምረ፡ ἐγνώσϑη Koh. 6, 10; አልቦ፡ዘተአምረ፡ዘገብአ፡እምሲኦል፡ Sap. 2, 1; 4 Esr. 4, 12; ልበ፡ንጉሥ፡ኢይትአመር፡ Prov. 25, 3; Rom. 7, 13; 1 Petr. 1, 20; ከመ፡ኢይትአመር፡ (*ut ne cognosceretur*) Asc. Jes. 10, 24. 11, 17; Rom. 1, 20; Asc. Jes. 7, 27; ውስተ፡ልበ፡አብድ፡ኢትትአመር፡ጽድቅ፡ διαγινώσκεται Prov. 14, 33; c. በ፡ notae 4 Esr. 8, 42, vel c. እምነ፡, ut: ልበ፡ጠቢብ፡ይትአመር፡እምአፉሁ፡ Prov. 16, 23; Sir. 26, 9; ዘኢይትአመር፡ *ignotus* vel *qui cognosci non potest*, ut: አራዊት፡እለ፡ኢይትአመሩ፡ ϑῆρες ἄγνωστοι Sap. 11, 19; ልበ፡ንጉሥ፡ኢይትአመር፡ ἀνεξέλεγκτος Prov. 25, 3; Act. 17, 23; Deus ኢኮነ፡ስዉረ፡ዘኢይትአመር፡ዳእሙ፡ጥዩቀ፡አእመርናሁ፡ Did. 33; ኀይላት፡ዘኢተአምሩ፡ Jer. 40, 3. 2) *sese invicem agnoscere* Gen. 45, 1 (nisi III, 3 legere malueris). 3) sibi invicem indicare vel designare alqd i. e. *convenire* de signo: በከመ፡ተአምረ፡ (v. ተአመረ፡) ምስለ፡ዳዊት፡ለስምዕ፡ 1 Reg. 20, 35. 4) *signum dare* (aliâs III, 2), ut: እመ፡ኢተአምረ፡በቃለ፡ቀርን፡ Hez. 33, 6.

ተአመረ፡ III, 2 1) i. q. ተአምረ፡ n. 1: *se cognoscendum praebere, apparere*, Ex. 29, 42. 30, 6. 36. 2) *promulgari, indici:* እንበለ፡ይትአመር፡ለኵሉ፡ሥጋ፡ለአሰንብቶ፡ Kuf. p. 10. 3) denom. a ትእምርት፡ a) *signum dare:* ትትኤመሩ፡በመጥቅዕ፡ Num. 10, 9; ተአመሩ፡በቃለ፡ቀርን፡ Jer. 4, 5; c. pron. suff. (sensu Dativi): እትኤመሮሙ፡ σημανῶ αὐτοῖς Zach. 10, 8; አንብሮ፡ኀበ፡ይትኤመሩ፡ ϑὲς αὐτὸν ἐπὶ σημείου (נֵס) Num. 21, 8. 9. b) *signum, omen captare:* ዘይትኤመር፡በአጻብዕ፡አው፡በአሕጻ፡ Kedr f. 65; Did. ed. Platt f. 48. 4) i. q. ተአምረ፡ n. 3, q. v.

ተኣመረ፡ III, 3 *sese invicem agnoscere*, si quidem Gen. 45, 1 pro ይትአመር፡ legendum est ይትኣመር፡

እሙር፡ part. 1) *clarus, illustris, pellucidus* (cfr. **አሚር፡**): **ከመ፡ደመናት፡ወነፋሳት፡ወዝናማት፡እሙራት፡በመዋዕለ፡ማእረር፡ኢይበቍዑ፡** ἐπιφανέστατα Prov. 25, 14 vrs. ant. 2) *notus, cognitus:* **እሙረ፡ይከውን፡ለክሙ፡እስመ፡** Hen. 97, 2; **ከመ፡እሙረ፡ይኩን፡በልብየ፡ፈቃድከ፡** Rel. Bar.; **ወይእቲ፡(ሀገር፡)እምርት፡እስከ፡ይእዜ፡** Jsp. p. 273; **መቃብረ፡ጴጥሮስ፡ወጳውሎስ፡ወዮሐንስ፡ወቶማስ፡እሙራን፡ወክሡታን፡** Chr. ho. 26; c. **ለ፡** pers.: **ወትከውን፡ግብጽ፡እምርተ፡ለእግዚ"፡** Jes. 19, 21, vel c. **በኀበ፡**, ut: **እምርት፡ይእቲ፡በኀበ፡እግዚ"፡** Sap. 4, 1; Zach. 14, 7; Prov. 16, 2; **ቀትል፡በመጥባሕት፡** (i. e. sica) **ኢኮነ፡እሙረ፡በኀበ፡አይሁድ፡ቅድመ፡ውእቱ፡አዝማን፡** Jsp. p. 347; c. **በ፡** nominis (i. e. مَعْرُوفٌ بِ): **ዮሐንስ፡በመጽሐፈ፡ራእዩ፡ዘእሙር፡በአቡቀለምሲስ፡** Abush. 20; F. N. prolg. (et in aliis libris ex Arabico versis). a) *agnoscibilis, noscibilis*, c. **በ፡** notae 1 Joh. 3, 10; c. **እምነ፡**, ut: **እምብርሃነ፡አዕይንቲከ፡እሙር፡አንተ፡** Rel. Bar. b) *bene notus, insignis:* **ሀገር፡እምርት፡** οὐκ ἄσημος πόλις Act. 21, 39; **ብእሲ፡ዘእሙር፡በኀይል፡ወጽንዕ፡** Jsp. p. 347. 3) significatus vel notatus i. e. *certus, constitutus, status:* **በእምርት፡ዕለት፡** ἐν εὐσήμῳ ἡμέρᾳ Ps. 80, 3; **እስከ፡ዕድሜ፡እሙር፡** Jsp. p. 281; Hen. 78, 9; **በበዓላት፡እሙራት፡** F. M. 10, 3; **በዓላት፡** vel **መዋዕል፡እሙራት፡** *festa solemnia*, Lud. e Syn.; **በእምርት፡ዕለት፡በዓልነ፡ንዑ፡ንትፈሣሕ፡** Mavâs. n. 47; **በበሰዓቱ፡እሙራን፡** Clem. f. 250; etiam *certus* i. e. *quidam*, ut Hen. 74, 4; **እሙራን፡ሰብእ፡** τινές Cyr. d. r. f. f. 58 (*Voc. ad Cyr.* male: **እሙር፡ዘ፡ረሲዕ፡**); sine dubio etiam 2 Petr. 3, 16 ant.

አሚር፡ subst., m. et f., 1) [proprie: perspicuus, clarus, vid. **እሙር፡** n. 1; non est, quod hoc nomen cum Ludolfo ex ἡμέρα vel ex ϩⲙⲉⲣⲓ repetamus] *sol:* **በእግረ፡አሚር፡** ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου Sap. 2, 4. (Etiam in Voc. Ae. **አሚር፡** inter nomina solis enumeratur). 2) *dies*, sed nonnisi in quibusdam locutionibus usitatum, ut a) **ኵሎ፡አሚረ፡** α) *toto die, totum diem* Jes. 28, 24. 65, 2; Thren. 3, 14; Ps. 34, 32. 55, 1. 72, 14. β) *singulis diebus, quotidie* Jer. 20, 8; Esth. 2, 11. 3, 4; Tob. 10, 7; Dan. ap. 1, 8; Hez. 46, 13; 4 Esr. 9, 42; 4 Reg. 25, 30; Job 1, 4; **ኵሎ፡አሚረ፡እንተ፡ጸብሐት፡ክዕበ፡ለለዕለት፡** καθ' ἡμέραν ἐνδελεχῶς δίς Sir. 45, 14; Luc. 19, 47; Hebr. 3, 13. γ) **ዘኵሉ፡አሚር፡** *quotidianus* Lev. 23, 37; Num. 4, 16. b) **ይእተ፡አሚረ፡** vel **ውእተ፡አሚረ፡** *illo* vel *eo die, tum, tunc*, de tempore futuro: **ይእተ፡አሚረ፡** ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ Jes. 2, 11. 20. 3, 7; Jer. 5, 18. 37, 8. 38, 1 (ἐν τῷ χρόνῳ ἐκείνῳ); Joel 4, 1; Hez. 38, 18; Matth. 24, 30; **ውእተ፡አ"፡** Jes. 7, 20. 17, 4. 19, 18. 31, 7. 52, 6; Jer. 3, 16. 4, 9; Zach. 14, 4; Ps. 145, 3; Dan. 12, 1 (ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ); τότε Ps. 95, 12; Jes. 65, 25; Judith 6, 6; **ይ"፡አ"፡** Sir. 18, 7 (in apodosi enunciationis temporalis); de praeterito: **ው"፡አ"፡** Eph. 2, 12; Hez. 40, 1; Sir. 48, 19; **ይ"፡አ"፡** 1 Reg. 6, 15. 27, 6. 28, 20; τότε Gen. 13, 7; Sir. 50, 17. c) **እምይእቲ፡አሚር፡** *inde ab illo die* 2 Esr. 5, 16, vel **እምይእተ፡አሚረ፡** 1 Esr. 6, 19; 1 Reg. 16, 13 annot.; 30, 25; 4 Reg. 2, 22. d) **እስከ፡ውእተ፡አሚረ፡** *usque in illum diem* Dan. 12, 1. 3) *primus dies:* **አመ፡ዐሡሩ፡ወአሚሩ፡** *undecimo die* (mensis) Kuf. 29; secundum Ludolfum etiam *primus dies* seu *calendae mensis*, ut: **አመ፡አሚሩ፡** (i. q. **አመ፡፩**) **ለሐምሌ፡** (in literis ad Ludolfum datis).

እማሬ፡ subst., pl. **እማርያት፡**, *monstratio, significatio, demonstratio, indicium, ostentum:* personae S. Trinitatis **ኢያስተርእዩ፡ለንጻሬ፤ወኢይትሌበዉ፡ለእማሬ፡** M. M. f. 52; **ዕንባቆም፡ነቢይ፡ወልደ፡ዳከር፡ነገደ፡ኀሬ፤ሥራዌ፡ዘሕዝበ፡አይሁድ፡እንዘ፡ይኤምር፡እማሬ፤** Enc. Hed. 3; (retributiones terrenae non sunt retributio ipsa) **አላ፡እማሬ፡ባሕቲቱ፡ወምሳሌ፡ዘኵነኔ፡** Chr. Ta. 5; **እማርያት፡** *demonstrationes* F. N. 43, 6; testator **ይጽሐፍ፡ውስቴታ፡** (in testamento) **እማሬ፡ዕለታ፡** F. N. 41, 1; **ዜና፡እማሬ፡** (ostentorum vel prodigiorum) **ዘአስተርአየ፡በእንተ፡ንስተተ፡መቅደስ፡** Jsp. p. 377.

አእምሮ፡ vel **አእምሮት፡** m. et f., Inf. (II, 1), crebro Substantivi instar usurpatur: 1) *cognitio, scientia:* **አእምሮ፡እግዚ"፡** Jes. 11, 9; **አእምሮ፡ጥበብ፡** ἐπιστήμη συνέσεως Sir. 17, 7; Rom. 1, 19; 2 Petr. 2, 20; 1 Cor. 8, 1. 12, 8; **እምኢያእምሮ፡ውስተ፡አእምሮ፡አማን፡አግብአሙ፡** Lud. e Syn.; **ኢያእምሮ፡** *inscitia, ignorantia* Rom. 1, 21; vid. etiam supra sub **አእመረ፡** n. 6, c. 2) *intelligentia, intellectus, sapientia, disciplina:* γνῶσις Koh. 1, 16. 17. 9, 10; σύνεσις Job 12, 13; Sir. 15, 3; Jes. 11, 2; Prov. 1, 7. 2, 2. 3; αἴσθησις Prov. 15, 14. 22, 12; **ተዐውቆ፡ወአእምሮ፡** αἴσθησις καὶ ἔννοια 1, 4; **ጥበብ፡ወአእምሮኒ፡** σοφία καὶ παιδεία Sir. 1, 27; Jer. 3, 15 var.; Dan. 1, 17; **አእምሮቱ፡ለእግዚ"፡** Rom. 11, 33; **ኵላ፡አእምሮቶሙ፡** Kuf. p. 84.

አእምሮታዊ፡ adj. rel. *intellectualis:* **ጠባይዕ፡አእምሮታዊ፡** Lud. comm. hist. p. 484, n. 3.

ማእምር፡ part. 1) *sciens, scitus, gnarus, peritus*, 1 Reg. 2, 3; **ማእምረ፡ልብ፡** καρδιογνώστης Act. 1, 24; **ማእምረ፡ኀቡአት፡** Org.; **ማእምራን፡ለገቢረ፡ሠናይ፡** Koh. 4, 17; **ማእምራነ፡ቃል፡** συνετοὶ ἐν λόγοις Sir. 18, 29. a) *eruditus, doctus* Jsp. p. 328, al. b) in malam partem: *divinator, hariolus, vates, magus, fatidicus*, οἱ γνῶσται **ማእምራን፡** 1 Reg. 28, 3. 9; 4 Reg. 21, 6; γνωρισταί 23, 24; στοχαστής Jes. 3, 2, Χαλδαῖοι Dan. 2, 2; γαζαρηνοί 4, 3. 5, 15; **ኢትኩን፡ማእምረ፡ትእምርታት፡** Lud. comm. hist. p. 315 n. 50. 2) *intelligens, sapiens, prudens*, Deut. 1, 13. 15; 1 Reg. 18, 14; Job 34, 2 (ἐπιστάμενοι); Koh. 9, 11 (συνετοί); Sir. 3, 29. 9, 15; Prov. 10, 19 (νοήμων). 17, 12. 12, 16 (πανοῦργος). 13, 1. 14, 15. 24. 22, 3; 12, 23 (συνετός); Matth. 11, 25. 3) qui novit alqm, *familiaris, amicus, notus:* **ማእምርነ፡** ὁ γνώριμος ἡμῶν Ruth 3, 2; Ps. 54, 14; Sir. 6, 5 (φίλος).

ትእምርት፡ subst., m. et f., Pl. **ተአምር፡** (crebro **ተአምር፡** scriptum), rarius **ትእምርታት፡**, Pl. Pl. **ተአምራት፡**; Pl. **ተአምር፡** crebro pro Singulari usurpatur (gramm. § 141); 1) *signum* a) *nota, indicium:* Matth. 16, 3. 26, 48; Rom. 4, 11; 1 Cor. 14, 22; **ርእዮ፡ትእምርቶ፡ለዓለም፡** Sir. 42, 18; **ምንት፡ትእምርቱ፡ለዕድሜሁ፡** 4 Esr. 4, 14. 3, 1; Marc. 13, 4; Lev. 13, 2 seq.; 14, 36 seq.; Gen. 1, 14; Sir. 43, 6. 7; **ትእምርታት፡** *notae* (rei inventae) F. N. 40. b) *insigne:* **ትእምርተ፡ኪዳንየ፡** Gen. 9, 12 seq.; Kuf. 15; Ex. 31, 13. 17. c) *monumentum:* Ex. 13, 9. 16; Jos. 4, 6; Hez. 39, 15; Jes. 19, 20. 55, 13; **ትእምርቱ፡ለበዓል፡** στήλη τοῦ Βάαλ Num. 22, 41; **ትእምርተ፡መዊእ፡** τὸ τρόπαιον *tropaeum* Chr. Ta. 5. d) *monitorium* Num. 17, 3. 25. 26, 10; Deut. 6, 8. 28, 46. e) (*signum militare* i. e.) *vexillum:* Num. 2, 2; **ይገብር፡** (v. **ያነሥእ፡**) **ትእምርተ፡ለአሕዛብ፡ርሑቃን፡** Jes. 5, 26. 11, 12; **ንሥኡ፡ትእምርተ፡** Jer. 6, 1. f) *bellicum, classicum*, *signum tuba datum:* **ነፍኀ፡ በቀርን፡ ትእምርተ፡ ለሰራዊት፡** Hez. 33, 3; Jos. 6, 8; Lev. 25, 11 seq.; Num. 29, 1. g) *signum coeleste, astrum, sidus, constellatio:* **ፀሓይ፡ ወተአምር፡** Hen. 48, 3. 8, 3; Kuf. 4. 8; **ሰገዱ፡ ለኵሉ፡ ተአምረ፡ ሰማይ፡** 2 Par. 33, 3. 5; Jer. 10, 2; μαζουρώϑ Job 38, 32 var. h) *miraculum, prodigium, portentum, monstrum,* Ex. 4, 8. 9. 7, 3. 9. 11, 9; Num. 14, 11; Deut. 4, 34. 6, 22. 7, 19. 26, 8. 29, 2; Kuf. 48; Ps. 85, 16. 95, 3; Dan. 6, 27; **እገብር፡ ትእምረ፡ በሰማይ፡** Joel 3, 3; Hen. 36, 4; 4 Esr. 8, 71. 9, 1. 6; **ይትወለድ፡ ትእምርት፡ እምአንስት፡** (*monstrum*) 3, 12; Sir. 45, 3; Asc. Jes. 11, 18; Matth. 24, 3. 24. 30; Marc. 16, 17. 20; Act. 2, 22. 43. 4, 30; Apoc. 12, 1. 13, 13. i) *imago* vel *typus* rei futurae Jes. 8, 18; Hez. 4, 3; **ትከውን፡ ሎሙ፡ ትእምርተ፡** Hez. 24, 27; **ትእምርተ፡ ልደቱ፡** (sc. Christi) Enc. Tachs. 16; Matth. 12, 39. k) *documentum, argumentum,* α) in genere: Luc. 2, 12; 2 Thess. 3, 17; Job 21, 29; **ወትእምርተ፡ ዝንቱ፡ እስመ፡** (hoc demonstratur eo quod) Chr. (crebrius); seq. **ከመ፡** Ex. 3, 12. β) in specie: quo divina alcjs auctoritas confirmatur vel propheticum; Deut. 13, 2. 3; 1 Reg. 2, 34. 10, 1; Jes. 7, 11. 37, 30; Jer. 51, 29; Joh. 2, 18. 6, 30. l) *vestigium:* **ሶበ፡ ዘበጠ፡ (ለኀጺን፡) ነሃቢ፡ በሰፌልያ፡ ይትረከብ፡ ትእምርተ፡ ዝብጠት፡ በኀጺን፡** Fid. Jac. Bar. m) *siglum,* F. N. in prolg. n) *figura, nota, characteres:* **ትእምርተ፡ መስቀል፡** Enc. Mij. 9; **ትእምርተ፡ መጻሕፍት፡** (characteres superstitiosi) Lud. ex Org. 2; fortasse Hen. 68, 1. o) **በትእምርት፡** *significanter, distincte,* ubi de canendo et sonando agitur: 1 Cor. 14, 7. 8; Jos. 6, 8. 2) *demonstratio, explicatio,* δήλωσις Lev. 8, 8; fortasse Hen. 68, 1. — *Voc. Ae.:* **ትእምርት፡ ብ፡ ምልክት፡**

ተአማሪ፡ n. ag. *ominum captator* vel *interpres,* **ተአማርያን፡** F. N. 45.

አምሴር፡ et **አምሺር፡**, etiam **ማሺር፡** n. mensis Aegyptiorum VI, ⲙⲉⲭⲓⲣ, ⲙ̅ϣⲓⲣ, cui **የካቲት፡** Abyssinorum respondet, Abush. 8; Voc. Ae.

አመት፡ subst. f., Pl. **አእማት፡** [in caeteris quidem linguis אָמָה ܐܡܬܐ أَمَةٌ, unde **ት** primitus notam feminini fuisse constat; sed in lingua Ae. **ት** pro radicali habitam esse, e Pluralis formatione elucet, gramm. § 136, 2] *serva, ancilla,* **ለሠይጠ፡ ገብር፡ ወአመት፡** Kuf. 11; **አግብርት፡ ወአእማት፡** Gen. 32, 6; Job 31, 13; Jes. 24, 2; **አእማት፡** 14, 2. 56, 6; Gen. 12, 16. 16, 1 seq. 21, 10. 29, 24; Ex. 21, 7. 20; Kuf. 50; Ruth 2, 13; Tob. 3, 7; Joh. 18, 17; Act. 2, 18; F. N. 42, 12; **አመት፡ እንተ፡ ትነብር፡ ዲበ፡ ማሕረፅ፡** Ex. 11, 5; in colloquio cum nobilioribus mulier se dicit **አመትከ፡** Ruth 2, 13. 3, 9; 1 Reg. 1, 11. 18. 25, 27. 28, 21. 22; 2 Reg. 14, 15; Luc. 1, 38. — *Voc. Ae.:* **አመት፡ ዘ፡ ገረድ፡**; *aliud:* **አመት፡ ዘ፡ ሴት፡ ባርያ።**

እመት፡ *cubitus* vid. sub **እመመ፡**

አሜቴስጢኖስ፡, **አሜቲሶጥስ፡**, **አሜቴስጦን፡**, **አሜተስጦን፡** n. gemmae prgr., sc. ἀμέϑυστος, *amethystus,* Apoc. 21, 10; Ex. 28, 19. 36, 19 (in C pro **ከርከዴን፡**) Hez. 28, 13. Scholion Voc. Ae. vid. in Lud. Comm. hist. p. 209 n. 7.

አምኀ፡ I, 2 [componendum videtur cum وَمِقَ *amavit, dilexit*] 1) *osculari* (sicut φιλεῖν), ut: epistola perveniens ad eum **ተአምኃ፡ ሊተ፡ እእዳዊሁ፡ ህየንተ፡ አፈ፡ ዚአየ፡** (osculetur meo nomine manus ejus vice oris mei), Lud. Comm. hist. p. 43 n. 49; cfr. **ተአምኀ፡** et **አምኃ፡** 2) *dilectionis et venerationis significationem dare* alicui, *salutare* alqm (non tantum **ሰላም፡** dicendo, sed „cum aliqua honoris praefatione et corporis vel capitis inclinatione vel cum muneris alicujus oblatione vel cum osculo," et amplexu ut inter familiares Lud.) a) familiares, amicos, sive praesentes, sive per literas vel nuntios Ex. 18, 7 (προσεκύνησεν); ἀσπάζεσϑαι Luc. 1, 40; Hen. 71, 14; Rom. 16, 3—16. 21—23; Phil. 4, 21. 22; 2 Thess. 3, 17; Tit. 3, 15; 1 Petr. 5, 13. b) alios, reverentiae causa, Asc. Jes. 6, 4. c) principes, reges: Herodes **አምኆ፡ ለአውግስጦስ፡ ወይቤሎ፡** Jsp. p. 325; **ፈነዎሙ፡ ኀበ፡ ሰሎሞን፡ የአምኅዎ፡** 3 Reg. 5, 1; Matth. 4, 9; etiam de peregrinantibus, qui loca sacra visitantes salutant, Lud. Comm. hist. p. 302 n. 4. 3) *salutationis causa munus offerre* alicui, *munere oblato salutare* alqm, c. dupl. Acc.: Herodes **አዘዘሙ፡ ለኵሎሙ፡ ዐበይቱ፡ ከመ፡ የአምኅዎ፡** (sc. Herodis filium) **ንዋየ፡ በከመ፡ ክሂሎቶሙ፡** Jsp. p. 334; **ይኤምኅዎ፡ ሎቱ፡ ወርቀ፡** Sx. Mij. 6; **እለ፡ ይኤምኁከ፡ ወርቀ፡** Enc. Mag. 29.

ተአምኀ፡ III, 3 (plerumque **ተአምኀ፡** scriptum) *osculari* vel *consalutare inter se, sese invicem salutare:* **ተአምኁ፡ ወተሐቀፉ፡** 1 Esr. 4, 47; Ex. 18, 7; Tob. 5, 19; Hen. 81, 7; **ተአምኁ፡ በበይናቲክሙ፡ በአምኃ፡ ቅድሳት፡** ἀσπάσασϑε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ Rom. 16, 16; 1 Petr. 5, 14; inde de osculo pacis quo sese excipiunt Christiani, Lit. 164, 1; Did. 12, al. 2) *osculo excipere, salutare* alqm, c. Acc., καταφιλεῖν Ex. 4, 27; 2 Reg. 15, 5; Luc. 7, 45; Herm. p. 86; **ተቀበሎሙ፡ ወተአምኆሙ፡** 1 Par. 12, 17; ἀσπάζεσϑαι Matth. 5, 47; Luc. 1, 41; Marc. 12, 38; **ተአምኆሙ፡ በአምኃ፡ መንፈሳዊት፡** Gad. T. H.; **ተአምኆ፡** *salutatio, salutationes* Matth. 23, 7; etiam c. Acc. rei, quae quasi salutatur Hebr. 11, 13. 3) salutare i. e. *valedicere* alicui: **ዘይፈቱ፡ ድንግልና፡ ይትአማኅ፡ ኵሎ፡ ጥሪቶ፡ ውሂበ፡ ለምስኪናን፡** Kid. f. 28.

አስተአምኀ፡ IV, 3 *facere ut* alqs *salutet* alqm, in specie: *valedicere facere* alqm: **አስተአሚኆከ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ትብል፡ ጸዋት፡ በእንተ፡ ድውያን፡** caet. i. e. (eum sc. mortuum) *ecclesiae valedicere faciens dices* caet. (allocutio est ad sacerdotem) Genz. f. 15.

እሙኅ፡ part. *salutatus,* Lud. sine auct.

አምኃ፡ subst., fem. et m., 1) *osculatio, osculum,* φίλημα Rom. 16, 16; 1 Thess. 5, 25; 1 Petr. 5, 14; **ከመ፡ ንትአማኅ፡ በበይናቲነ፡ በአምኃ፡ ቅድሳት፡** Lit. 164, 1. 2) *salutatio,* ἀσπασμός, **እፎኑ፡ ዘከመዝ፡ አምኃ፡** Luc. 1, 29; **አምኃ፡ ዘአምኀ፡ ባቲ፡ አብ፡ ለወልድ፡** Kedr f. 16. 3) *munera, dona, munus,* quae offeruntur salutationis vel venerationis causa: Gen. 32, 14. 43, 11; Kuf. 42; 1 Reg. 25, 27; 4 Reg. 5, 15; Jes. 60, 14; **አምኃ፡ ወሀብት፡** Jer. 47, 5 var.; Matth. 2, 11; Mavâs. n. 27; in specie quae offeruntur a) sponsae ejusve parentibus et consanguineis Gen. 24, 53; F. N. 24, 3. b) principi, regi, Deo: 1 Reg. 10, 27; 3 Reg. 10, 25; 4 Reg. 16, 8; **አምጽኡ፡ ሎቱ፡ አምኃ፡** 2 Par. 17, 5. 26, 8; Ps. 44, 14. 71, 10. 75, 11; Jes. 18, 7. 39, 1. 66, 20; **ያመጽኡ፡ አምኃ፡ ለንጉሠ፡ ሰማይ፡** Tob. 13, 11; Jsp. p. 325 seq. c) judici (corruptionis causa):

አምኃ፡ወሕልያን፡ Sir. 20, 29: ኢትንሣእ፡ሕልያነ፡ወአምኃ፡ሰብእ፡ Kuf. 21. — Scholion Voc. Ae. vide supra sub መሀና፡ c. 145.

እማኄ፡ subst. *salutatio*, in literis a Gregorio ad Ludolfum datis, ut in Lud. Comm. hist. p. 35 n. 28.

አምነ፡ I, 1 [אָמַן; أَمِنَ, ܗܰܝܡܶܢ; de potestate radicis prima vid. Ges. thes. p. 113. 114.] Subj. ይእመን፡(ይእምን፡ Joh. 1, 7 rom.?) 1) *verum esse* vel *inveniri, compleri, confirmari*, Luc. 1, 1. 2) *fidem habere* alicui, *confidere*: ዘፍጡነ፡የአምን፡ ὁ ταχὺ ἐμπιστεύων Sir. 19, 4; c. በ፡ prs. Ps. 41, 7. 16; Jes. 28, 16; c. በላዕለ፡ Ex. 19, 9; c. Acc. prs.: Joh. 2. 24; 2 Tim. 2. 13; ኢትእመንዎሙ፡ለአኀዊክሙ፡ Jer. 9, 4 (vid. III, 1); ለእመ፡ኢክንክሙ፡ምእመናነ፡በዲበ፡ውኁድ፡ መኑ፡የአምነክሙ፡በላዕለ፡ብዙኅ፡ Chr. Ta. 3; seq. ከመ፡, ut: አምንዎሙ፡ከመ፡እሙንቱ፡ caet. 2 Esr. 23, 13. 3) *credere* a) sensu communi, c. Acc. rei: ብእሲት፡ተአምን፡ኵሎ፡ነገረ፡ዘትሰምዕ፡ Clem. f. 6; 2 Par. 9, 6; የዋህ፡የአምን፡ኵሎ፡ነገረ፡ Prov. 14, 15; Job 4, 12; omisso Acc. Kuf. 37. 43; Ex. 4, 9; Joh. 20, 25. 29; c. ለ፡ prs.: 1 Joh. 4, 1; c. Acc. prs.: ኢአምኖሙ፡ Jer. 47, 14; Tob. 2, 14; Dan. ap. 1, 41; Ex. 4, 1; Gen. 45, 26; 1 Cor. 11, 18; c. dupl. Acc.: መኑ፡አምነነ፡ቃለነ፡ Jes. 53, 1; Gen. 42, 20; Luc. 1, 20; Rom. 10, 16; seq. ከመ፡ Thren. 4, 12; Ex. 4, 5; Jes. 43, 10; Job 9, 16; Jac. 2, 19; 1 Joh. 5, 1; Rom. 10, 9; ልቃሕ፡ዘይቀውም፡ላዕለ፡አሚኖቱ፡በሕቲቱ፡ *fide sola* (non pignore) *interposita* F. N. 27. b) sensu theologico: absol. Jes. 7, 9; Rom. 3, 3; Matth. 21, 22; Marc. 16, 16; c. በ፡ prs. vel rei Joh. 2, 11. 5, 24. 12, 36. 44. 1, 12; Act. 9, 42; Rom. 1, 5. 10, 10. 11; 1 Joh. 3, 23; Marc. 1, 15; Joh. 4, 50; c. Acc. prs. Gen. 15, 6; Kuf. 14; ከመ፡ይእመንዎሙ፡ለነቢያቲከ፡ Sir. 36, 21; Asc. Jes. 4, 7; በአሚነ፡እግዚ“፡ Act. 16, 34; Rom. 3, 22 rom.; አሚን፡ vel አሚኖት፡ *fides*: ጻድቅ፡በአሚን፡የሐዩ፡ Hab. 2, 4; Rom. 1, 17. 4, 11. 8, 24. 9, 32; Matth. 9, 29 rom.; Hebr. 6, 12; Gal. 3, 23; ዛቲ፡አሚን፡ *haec fides* Did. 1; ኢአሚን፡ *incredulitas* Rom. 3, 3; Lit. 169, 1; ኢአሚኖቶሙ፡ Matth. 13, 58; ርትዕት፡አሚን፡ Enc. Hed. 13; *ad fidem converti* 1 Cor. 3, 5 Platt; Act. 18, 8. 4) *verum dicere* i. e. *confiteri, profiteri, fateri*, a) sensu communi: Jos. 7, 19; አምነ፡ወኢክሕደ፡ Joh. 1, 20; አምኑ፡ወተኰነኑ፡ ὁμολογήσαντες ἀνήχθησαν Esth. 1 apocr.; seq. እስመ፡, ut Jsp. p. 335, vel ከመ፡, ut: አአምነከ፡ከመ፡ኵሎ፡ትክል፡ Job 40, 9; c. Acc. rei et ለ፡ prs.: እንዘ፡የአምኑ፡አበሳሆሙ፡ፍጹመ፡ለመምህራኒሆሙ፡ Clem. f. 230; 1 Joh. 1, 9. b) sensu theologico, sc. Deum, Christum, fidem veram confiteri: c. Acc. prs.: Apoc. 3, 5; ዘአምነኒ፡በገጸ፡ሰብእ፡አአምኖ፡አነኒ፡በገጸ፡አቡየ፡ Did. 25; vel c. በ፡, ut: Matth. 10, 32; Luc. 12, 8; Apoc. 3, 5; seq. ከመ፡ Rom. 10, 9; absol.: አመንከ፡ሠናየ፡አሚነ፡ 1 Tim. 6, 12, 13; እለ፡አምኑ፡ *confessores* (distincti a martyribus) Const. Ap. 24. c) *praedicare, celebrare* Deum, ἐξομολογεῖν, c. Acc., ut: መኑ፡የአምነከ፡ Ps. 6, 5. 29, 12; c. በ፡, ut: እመኑ፡በእግዚ“፡ Jer. 40, 11; አምነ፡በቱ፡ Tob. 14, 2; absol. Job 8, 21 var.; አሚን፡ወቃለ፡ስብሐት፡ Jes. 51, 3; Ps. 41, 5. 94, 2; sacrificia, quae ὁμολογίαι (נְדָבָה) dicuntur, ዘበአሚንክሙ፡ Deut. 12, 6; ዘበአሚኖትክሙ፡ 12, 17. 5) *securitatem promittere, fidem dare* alicui (آمَنَ), c. Acc. prs., Jsp. p. 378; Titus captivos Judaeorum Romam deduxit ዘእንበለ፡ዘአምኖሙ፡ (*exceptis iis, quibus securitatem promiserat*) p. 379.

አእመነ፡ II, 1 1) *credere facere* i. e. a) *persuadere*, c. Acc.: ንሕነ፡ናአምኖ፡ ἡμεῖς πείσομεν αὐτόν Matth. 28, 14; Act. 14, 19 rom. 18, 4. b) *ad fidem* (Christianam) *convertere*: c. Acc. prs.: ዘብዙኀ፡አሕዛበ፡አእመነ፡ Deg.; Clem. f. 108. 234; Enc. Masc. 17; Haml. 30; c. በ፡ numinis: አእመኖ፡በስመ፡ኢየሱስ፡ Sx. Hed. 14; c. እምነ፡, ut: እለ፡አእመነ፡እምክሕደት፡ *quos ab incredulitate ad fidem convertit* Clem. f. 114. 2) *confiteri facere*, a) *adigere* alqm *ad confessionem*: Herodes አእመኖሙ፡ለዕደው፡እለ፡ፈነዎሙ፡ Jsp. p. 321. b) *praedicare* vel *celebrare facere*: ወያአምን፡ከናፍሪሆሙ፡ Job 8, 21 var.; ለዘረከበ፡(ለጥበብ፡) ታአምኖ፡ወታፈርሆ፡ τῷ εὑρόντι αὐτὴν δώσει ἐξομολόγησιν Sir. 18, 28. — De loco Asc. Jes. 3, 5 dubito.

ተአምነ፡ et **ተአመነ፡** III, 1; A) refl. 1) *fidum* vel *verum se praebere*: ተአመነ፡ምስሌነ፡ምሕረቱ፡ Sir. 50, 24. 2) *fidere, confidere, fiduciam* vel *spem ponere* in alqo, *fidem habere* alicui, *fretum esse, sperare*, c. c. በ፡, ut: ተአመንኩ፡በዕንቍ፡ Job 31, 24; መኑ፡ተአመነ፡በእግዚ“፡ወተኀፍረ፡ Sir. 2, 10. 11, 21. 35, 24; Jes. 30, 12; Jer. 17, 5 (ἐλπίδα ἔχει ἐπί). 31, 11; ተአመነ፡በጽድቁ፡ Hez. 33, 13; Ruth 2, 12; Ps. 43, 8. 59, 12. 118, 66; Gal. 5, 10; Phil. 2, 24; Philem. 21; c. Acc.: 2 Thess. 3, 4; Ps. 77, 26; ኢይትአመና፡ለሕይወቱ፡ Job 24, 22. 4, 18. 15, 15; ተአመንዎ፡ πιστεύσατε αὐτῷ Sir. 2, 8. 4, 16; እንተ፡ትትአመን፡መዛግብቲሃ፡ Jer. 30, 4; ኢትትአመኖ፡ብዙኀ፡ Sir. 6, 7; እለ፡ኪያሆሙ፡ተአመነ፡ Jes. 30, 32; c. Acc. et በ፡, ut: ኢትትአመንዎሙ፡በሕይወቶሙ፡ μὴ ἐμπιστεύσῃς τῇ ζωῇ αὐτῶν Sir. 16, 3; Ps. 77, 36; seq. ከመ፡ c. Ind. vel Subj., ut: ተአመኒ፡ከመ፡እገብር፡ፈቃደኪ፡ Kuf. 25; Job 11, 18; ተአሚንየ፡ከመ፡ብዙኅ፡ረድኤት፡ብየ፡ 31, 21; ትትአመኖ፡ከመ፡ያእቱ፡ተግባረ፡ማእረርከ፡ 39, 12; Ps. 26, 19; Rom. 2, 19; Phil. 2, 19 (ἐλπίζω). 24; absol.: Sir. 2, 6; ነአምን፡ወንትአመን፡ Lit. 165, 3; ተአምኖትየ፡ Ps. 83, 9. 3) *credere*, ሃይማኖት፡እንተ፡ባቲ፡ተአመነ፡ (v. ተአምነ፡) 4 Esr. 9, 8; c. Acc. rei: ኢትትአመን፡ኵሎ፡ቃለ፡ዘነገሩከ፡ Sir. 19, 15; ዘይትአመን፡ሕልመ፡ (v. በሕልም፡) 31, 2; c. በ፡, ut: ተአመኑ፡በመስቀል፡ Asc. Jes. 3, 18. 19; Jon. 3, 5; Rom. 4, 5; Enc. Jac. 13; seq. ከመ፡ Rom. 4, 18; absol. Rom. 4, 19; ተአምኖ፡ *fides* Hebr. 11, 4 seq. 4) *sibi persuadere, persuasum habere*, seq. ከመ፡ c. Ind. vel Subj., Rom. 8, 38. 14, 14; እትአመነክሙ፡ከመ፡ትፈጽሙ፡ Rom. 15, 14; Hebr. 6, 9. 5) *bono* et *confidenti animo esse, nihil sibi timere, securum esse*: ኢይትአመኑ፡ Job 29, 24; ተአመኒ፡ θάρσει Tob. 7, 17; Judith 11, 1; Matth. 9, 2. 22. 14, 27; Ex. 14, 13; Kuf. 50; 4 Esr. 6, 72; ይነብር፡ተአሚኖ፡ Sir. 4, 15; Jes. 14, 6. 32, 18. 47, 8; Jer. 23, 6; seq. Acc. (*ab* alqua re securum esse): ነፍስ፡አከ፡ትትአመን፡ወዲቀ፡ለአብሶ፡ Jsp. p. 382. 6) *fateri, pro-, confiteri*, c. Acc.: Hebr. 3, 1; እንዘ፡ይትአመኑ፡ኀጣውኢሆሙ፡ Matth. 3, 6; Marc. 1, 5; Jac. 5, 16; ተአመነ፡ኀጢአቶ፡ F. M. 6, 3; እመ፡ተአመነ፡ጌጋዮ፡ Clem. f. 123; c. በ፡, ut: ተአመነ፡በጌጋዩ፡ f. 124; F. N. 39 (vox forensis). a) ዘይትአመኑ፡ *confessores* (distincti a martyribus) Const. Ap. 54. b) *praedicare, celebrare*: እትአመን፡በስምከ፡ ἐξομολογοῦμαι τῷ ὀνόματί σου Sir. 51, 1; በኵሉ፡ዘገብረ፡እትአመን፡ቦቱ፡ 47, 8. c) *professione facta tradere* vel *donare* alicui alqd (vox forensis),

c. በ፡ rei et ለ፡ prs.: F. N. 39, 2. 3. 7) *fidei* alicujus *concredere* vel *committere* vel *credere*, c. Acc. rei et ውስተ፡, ut: በእንተዝ፡ ይትአመኑ፡ ሰብእ፡ ነፍሶሙ፡ ውስተ፡ ዕፅ፡ ሕጹጽ፡ Sap. 14, 5; c. Acc. prs. et በ፡ rei: Rom. 3, 2 rom.; 1 Thess. 2, 4; c. ላዕለ፡ rei Tit. 1, 3; c. ለ፡ rei (muneris) Lit. 163, 2; *potestatem dare* alicui 1 Tim. 1, 12 (τῷ ἐνδυναμώσαντί με).

B) Pass. 1) *credi:* Christus ዘተሰብከ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ ወተአምነ፡ ውስተ፡ ዓለም፡ ወዐርገ፡ በስብሐት፡ Cyr. ad Th. f. 8; 1 Tim. 3, 16 (ተአመነ፡); seq. Acc. Inf., 1 Reg. 3, 21. 2) *ad fidem converti*, 1 Cor. 3, 5 ant. 3) *fidum haberi*, c. በኀበ፡ ab alqo, 1 Reg. 27, 12. 4) *concredi, committi*, 1 Tim. 1, 11 rom. 5) *concreditum accipere, fidei* vel *arbitrio commissum habere* alqd, *auctoritate* vel *plena potestate* rei *ornatum esse:* ወንጌል፡ ዘአነ፡ ተአመንኩ፡ ቦቱ፡ 1 Tim. 1, 11 Platt; c. ላዕለ፡ rei, ut: በእንተ፡ ተአምኖ፡ ኤጲስቆጶስ፡ ላዕለ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ Can. Ap. 31; Abt. Ap. 39; c. ዲበ፡, ut: ተአመነ፡ ዲቤሆሙ፡ Lud. e Vit. Greg. Arm.; seq. Subj.: ሰላም፡ ለመቃርስ፡ በእለስክንድርያ፡ ዘተአመነ፤ (v. ዘተአምነ፤) መርዔተ፡ ክርስቶስ፡ ይርዐይ፡ Enc. Masc. 4.

ተአመነ፡ III, 2 *confidere, fiduciam ponere:* ኢይትኤመንዎሙ፡ (v. pro ኢይትአ"፡) ለእለ፡ አስሐትዎሙ፡ Jes. 10, 20.

አስተአመነ፡ IV, 1 *fidem facere, credere facere, confirmare:* 1 Cor. 13, 7; እንዘ፡ ያስተአምነነ፡ ዮሐንስ፡ ይጽሕፍ፡ Cyr. ad Th. f. 20; ወበግብሩ፡ ያስተአምን፡ ዝንቱ፡ ከመ፡ አማን፡ („*opere ipso verbis suis fidem faciens*“) f. 24; ሰይጣን፡ ያስተአምን፡ ሎሙ፡ በግብሩ፡ *Satanas iis* (divinatoribus) *fidem efficit opere suo* (i. e. ut homines iis credant) Clem. f. 187; ወያስተአምን፡ ዘንተ፡ እንዘ፡ ይብል፡ *et credibile hoc facit* vel *confirmat dicens* Cyr. c. Pall. f. 88.

እሙን፡ part. 1) *fidus, fide dignus*, de rebus, πιστός Ps. 18, 8. 110, 7; Hos. 5, 9; 1 Tim. 1, 15. 3, 1. 4, 9; Tit. 3, 8; Act. 13, 34; ይኩን፡ እሙነ፡ ስመ፡ ዚአከ፡ 2 Par. 1, 9 (πιστωθήτω); 3 Reg. 8, 26. 2) *verus*, ἀληθής, ἀληθινός, Gen. 41, 32; Job 6, 3. 25. 36, 4; Jes. 41, 26; እሙን፡ ሕልሙ፡ Dan. 2, 45. 6, 12; Or. Az. (Dan. 3,) 3; እሙን፡ ቃል፡ ዘሰማዕኩ፡ 2 Par. 9, 5; 1 Joh. 2, 8. 27; Joh. 4, 37; እሙነ፡ ኮነ፡ *verum fuit* vel *inventum fuit:* እሙነ፡ ኮነ፡ ምክረ፡ ትካት፡ Jes. 25, 1; Deut. 17, 4. 22, 20; 2 Cor. 7, 14. 3) *confisus, securus:* የሐውር፡ እሙነ፡ πεποιθώς Prov. 10, 9. 4) *fidei concretum habens:* እሙን፡ ዲበ፡ ንዋየ፡ ግብር፡ 1 Par. 9, 31. 5) Adv. እሙነ፡ a) *vere, reverâ* 1 Reg. 22, 7; Deut. 17, 4. 22, 20; አማን፡ ተወልደ፡ እግዚእነ፡ ኢየሱስ፤ እሙነ፡ ልህቀ፡ ወእሙነ፡ በልዐ፡ ወእሙነ፡ ሐመ፡ H. A. n. 6; etiam እሙን፡, ut: ከልኢ፡ እሙን፡ ውእቱ፡ ዘዚአከሙ፡ ንጉሥ፡ Lud. e V. S. b) *secure* Prov. 10, 9.

አማን፡ adj. 1) *fidus:* እመ፡ አማንኑ፡ ውእቱ፡ ለሐዊር፡ ምስሌከ፡ εἰ πιστὸς τοῦ πορευθῆναι μετὰ σοῦ Tob. 5, 9. 2) *verus:* እመ፡ አማነ፡ ኮነ፡ ወጥዩቀ፡ ነገሩ፡ Deut. 13, 15; እመሰ፡ አማንኬ፡ 4 Reg. 10, 15; አማነ፡ ረሰይክሙ፡ ለነ፡ ዘነገርናሁ፡ 2 Cor. 7, 14. a) subst. *verum, veritas:* ይውኅድ፡ ዝምሳሌ፡ እምአማን፡ Cyr. c. Pall. f. 97. b) c. pron. suff.: አማንክሙኑ፡ ኢታመልኩ፡ (*veritasne vestra est? non adorabitis?* i. e.) *an vere non adorabitis?* Dan. 3, 14; አማንየ፡ እብለከ፡ Sx. Haml. 8. 3) adv. *vere, revera, re ipsa, sane, profecto, recte*, a) አማነ፡, ut: እስመ፡ አማነ፡ ለአከኒ፡ እግዚ"፡ Jer. 33, 15. b) plerumque አማን፡, ἀληθῶς Ex. 33, 16; 3 Reg. 8, 27; 2 Par. 6, 18; Jer. 35, 6; Joh. 7, 26. 8, 31. 17, 8; Matth. 14, 33; Luc. 9, 27; 1 Joh. 2, 5; ἀληθινῶς Sir. 41, 24; ἐπ᾽ ἀληθείας Dan. 2, 8. 47; Job 19, 4; Jes. 37, 18; ὄντως Jer. 3, 23. 10, 19; Asc. Jes. 9, 23; 4 Esr. 8, 41. 43. 10, 10; Matth. 4, 6; Ps. 7, 11; እስመ፡ አማን፡ ከማሁ፡ ውእቱ፡ Judith 11, 10; ναί Gen. 42, 21; ὀρθῶς Dan. ap. 1, 55. 59; ἀμήν Joh. 6, 32; Matth. 5, 18. 24, 2 Platt; አማን፡ ትቤ፡ *verum* (v. *recte*) *dixisti* Cyr. c. Pall. f. 65; Gen. 42, 16. c) በአማን፡ ut Kuf. 1. 31; Sir. 42, 8; 1 Tim. 5, 3; Act. 10, 34 (ubi in ed. Platt. lapsu calami በአምን፡ scriptum est). d) ዘበአማን፡ *qui vere est, verus*, ἀληθής Prov. 1, 3; Ps. 68, 17; Joh. 1, 48; ἀληθινός 1 Joh. 2, 8; Joh. 17, 3. — *Voc. Ae.:* አማን፡ አማን፡ ዘ፡ እውን፡ እውን፡ (v. ኡን፡ ኡን፡).

አሚን፡ 1) Inf. vid. sub አምነ፡. 2) passim pro አሜን፡ exscriptum (اَمِين) ut Apoc. 3, 14; Enc. Hed. 15 (sec. Lud.; in exemplari Tub. አሜን፡); Masc. 10 (in exempl. Tub.).

አሜን፡ adv. prgr., sc. ἀμήν, אָמֵן, *certo, profecto, ita sit, fiat!* γένοιτο γένοιτο አሜን፡ ወአሜን፡ Num. 5, 22; Deut. 27, 15 seq.; Judith 13, 20; ἀμήν 2 Esr. 15, 13. 18, 6; Tob. 8, 8; Matth. 5, 18 rom. 6, 13. 24, 2 rom.; Joh. 6, 32 rom.; Rom. 1, 25. 15, 33. 16, 27; Gal. 1, 5; Apoc. 1, 7 rom.; 5, 14. 7, 12. 19, 4 al.; በቃለ፡ አሜን፡ (v. አሚን፡) አድመፁ፡ ወገብሩ፡ በዓለ፡ Enc. Masc. 10; in fine orationum et librorum ter repetere solent አሜን፡ Abyssini.

እምነት፡ n. act., Pl. እምነታት፡ *fides* a) quae creditur, *religio:* ዘወለጠ፡ እምነተ፡ ክርስቲያን፡ Can. Ant. 1; እምነት፡ ዘመስቀለ፡ ክርስቶስ፡ Enc. Masc. 17; እምነታት፡ *fidei* vel *religionis genera* (ab orthodoxa discrepantia) Chr. Ta. 8. b) *confessio:* Christus ሊቀ፡ ካህናት፡ ዘእምነትነ፡ ἀρχιερεὺς τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Cyr. c. Pall. f. 85 (Hebr. 3, 1). c) qua quis credit, *fiducia:* Lit. Jac.; ማሕፀንት፡ ንዋይ፡ ይእቲ፡ ዘይሁባ፡ አማሕፃኒ፡ ለዘያመሐፅኖ፡ ከመ፡ ይዕቀባ፡ ሎቱ፡ ወይእቲኬ፡ እምነት፡ ዘአማሕፃኒሃ፡ ዘያነብሩ፡ ኀበ፡ ዘያመሐፅኖ፡ F. N. 29.

አማኒ፡ n. ag., Pl. አማንያን፡ 1) *verus, sincerus:* አማኒት፡ ἀνυπόκριτος Jac. 3, 17. 2) *credens, fidelis, ad fidem conversus* (sensu theologico): ሕዝብ፡ አማንያን፡ Act. 24, 27 rom.; ብእሲ፡ አማኒ፡ ዘዘመወ፡ በብእሲት፡ ኢአማኒት፡ F. M. 6, 15; ኢአማኒ፡ *incredulus* Matth. 17, 17; ምታ፡ ኢአማኒ፡ F. M. 5, 12. 3) *confessor* (aliâs ተአማኒ፡): አባ፡ ኖብ፡ አማኒ፡ Sx. Sen. 23.

አማናዊ፡ adj. rel. (ab አማን፡), *verus, qui vere est* (opp. ficticius, adulterinus): አምላክ፡ አ"፡ F. M. 6, 1; በቃሉ፡ አማናዊት፡ 2, 5; Lud. comm. hist. p. 238 n. 5; ድንግልና፡ አማናዊ፡ ድንጋሌ፡ ነፍስ፡ ይእቲ፡ Chr. Ta. 28.

ምእመን፡ et ማእመን፡ (መእመን፡ in antiquioribus libris et editionibus) et ማእምን፡ part., f. ማእምንት፡ et ማእመንት፡, Pl. m. "ናን፡, f. "ናት፡ 1) a) *confidens, credens* (cui significationi proprie forma activa ማእምን፡ convenit): ዕደው፡ ምእመናን፡ በኀይሎሙ፡ ἄνδρες πεποιθότες ἐν ἰσχύι αὐτῶν Judith 2, 5; አዋልድ፡ ምእመናት፡ (ἐν ἐλπίδι) Jes. 32, 9; baptizandus ይትአመን፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ምእመን፡ በአብ፡ ወበወልድ፡ ወበመንፈስ፡ ቅዱስ፡ F. N. 3; ዘምእመን፡ በስምከ፡ Genz. f. 81. b) sensu theolog.: *fidelis* vel *pius Christianus:* Syn.; ብእሲት፡ ማእምንት፡ F. N. 24, 5; ማእምን፡ et ማእምንት፡ Kid. f. 19; ምእመናን፡ et ምእመናት፡ F. M. 5, 11. 2) *fidus*, *fide dignus, fidelis* (cui significationi proprie forma passiva **ምእመን፡**, **ማእመን፡** convenit) πιστός, maxime de personis: Num. 12, 7; Deut. 7, 9; 2 Reg. 23, 1; Kuf. 17. 21; Sir. 44, 20. 48, 22; Jes. 55, 3; Dan. 6, 4; Prov. 17, 6. 20, 6; Matth. 24, 45. 25, 21. 23; Luc. 19, 17; 2 Thess. 3, 3; 1 Tim. 1, 12; 1 Petr. 4, 19; 1 Joh. 1, 9; de nuntio Prov. 25, 13; teste Jes. 8, 2; Jer. 49, 5; amico Sir. 6, 14 seq.; urbe (i. e. ejus incolis) Jes. 1, 21. 26; rarius de rebus: 1 Thess. 1, 5; Ps. 88, 36; Jes. 22, 23. 25; F. N. 16 (vid. sub **ረበሐ፡**); c. c. **ለ፡** (alicui, erga alqm) Hebr. 3, 2; c. pron. suff.: **ወእግዚአብሔርኒ፡ ይከውኖ፡ ምእመኖ፡ ወያስተፌሥሖ፡** Sir. 36, 3; **እስመ፡ ይእቲ፡ (ነፍስከ፡) እምኵሉ፡ ምእመንከ፡** οὐ γάρ ἐστί σοι πιστότερος αὐτῆς Sir. 37, 13. a) passim subst.: *firmum praesidium, protector, defensor*: **ውእቱ፡ ምእመኑ፡** ἀντιστήριγμα Sir. 31, 18; **ምእመን፡ ኀይሉ፡** ὑπερασπισμός 31, 19; ὑπερασπιστής Ps. 17, 3. 33. 26, 2. 27, 9. 11. 113, 17. b) *fide dignus* i. e. *credibilis*, Herm. p. 103.

ተአማኒ፡ n. ag. (III, 1) 1) *fidelis, credens*: qui sacramento communicat, sit **ተአማኔ፡** F. M. 26, 8; **ኢይትከሀሎ፡ ለሰብእ፡ ይኩን፡ ተአማኔ፡ ለእመ፡ ኢያግሐሠ፡ ርእሶ፡ እምግዕዘ፡ ልማድ፡** πιστός Chr. ho. 22. 2) *confitens, profitens*, a) *confessor* (distinguendus a martyre): **ተአማንያን፡** F. N. 20; Enc. Sen. 23. b) *professione facta tradens* vel *donans*, F. N. 39, 3 (vid. **ተአምነ፡** n. 6, c).

ሃይማኖት፡ *fides*, **መሃይምን፡** *fidelis* vid. supra c. 14.

እምነ፡ praep. *ex, a* vid. supra c. 191.

እሙንቱ፡ *ii*, **እማንቱ፡** *eae* vid. sub **ውእቱ፡**

አማኑኤል፡ n. prgr. Ἐμμανουήλ, *Emmanuel*, Matth. 1, 23; Cyr. ad Th. f. 16; Lit. (crebro); Sx. Ter 6.

አምአ፡ *victorem reddere* vid. sub **ሞአ፡** c. 205.

እማእከ፡ *aut* vid. sub **እመ፡** c. 726.

አሜከላ፡ subst. „*rubi* vel *sentis* genus, in Dembea fruticans“ Lud.; in Bibliis aliisque libris haud raro obvium: *tribuli, sentes, herba mala*, τρίβολοι, **አሥዋክ፡ ወአሜከላ፡** Gen. 3, 18; Kuf. 3; **ሦክ፡ ወአሜከላ፡** Hos. 10, 8; Herm. p. 57; Clem. f. 14; Hez. 28, 24; Hebr. 6, 8; Herm. p. 57; Clem. f. 14; **አሜከላ፡** Prov. 22, 5; Matth. 7, 16; Chr. ho. 10 (masc.); χόρτος Jes. 32, 13; βάτος Luc. 6, 44; βολίδες **አሜከላ፡ ለገበዋቲክሙ፡** Num. 33, 55. — *Voc. Ae.*: **አሜከላ፡ ዘ፡ ሦክ፡ ዘዋስማ ።**

አምዐ፡ pro **አምዕዐ፡** *ad iram concitare* vid. sub **መዐዐ፡** c. 208.

እምዝ፡ *deinde* vid. sub **እምነ፡** c. 193 et sub **ዝ፡**

አሠረ፡ *ligare, vincire* vid. sub **አሰረ፡**

አሠር፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. **አሠራት፡** [إِثْرٌ et أَثَرٌ *vestigium*; ܐܬܪܐ *locus*, nec non אֲשׁוּר *gressus*] *vestigium* cujusvis generis et *vestigia*: **እሬኢ፡ አሠረ፡ ዕደው፡ ወአንስት፡** Dan. ap. 13, 20; **አሠረ፡ ምንትኑ፡ ዝንቱ፡** 13, 19; **አሠረ፡ ንስር፡ ዘይሰርር፡** Prov. 24, 54; **አሠረ፡ እግዚ"፡** Job 11, 7; **ለከይደ፡ አሠሮሙ፡** Kuf. 21; **ትሉ፡ አሠራ፡** Sir. 6, 27; 1 Petr. 2, 21; Rom. 4, 12; **ኅሥሣ፡ አሠራ፡** Sir. 14, 22; **አሠረ፡ ፍኖት፡** Job 9, 26; Rom. 11, 33; **አሠረ፡ ቀላይ፡** Job 38, 16; **ታስተሐይጹ፡ አሠረ፡ ምድር፡** Kuf. 42; **አሠረ፡ ዕበዩ፡ መኑ፡ ያአምር፡** ἐξιχνιάσει (*investigare, pervestigare*) Sir. 18, 4; **ረከበ፡ አሠረ፡ ስብሐቲሁ፡** 18, 6. 42, 18: **ኢረከበ፡ አሠራ፡** 24, 28; *investigabilis*: **ዘአልቦ፡ አሠር፡** vel **አሠረ፡** Job 5, 9. 34, 24; 4 Esr. 9, 21; Eph. 3, 8; **ደምሰሰ፡ አሠርየ፡** *delevit vestigium* (viae) *meum* Job 30, 13; Jes. 3, 12. a) *planta* pedis: **እደ፡** (*ubi*) **ኬደ፡ አሠረ፡ ውሉደ፡ ሰብእ፡** Kuf. 32; Deut. 11, 24. b) *gressus*: **አሠሩ፡ ለብእሲ፡** τὰ διαβήματα Prov. 20, 24. c) *semita, callis, via trita*, τρίβος, Jes. 30, 11; Prov. 1, 15; 3, 17; **አሠር፡ ጽኑዕ፡** Sap. 14, 3; **ንሖር፡ በአሠሩ፡** Mich. 4, 2; **ናሁዝ፡ አሠር፡ ዘአቅጻዕነ፡** Job 5, 27; **አሠር፡ ንጹሕ፡ ዘእንበለ፡ አሥዋክ፡** Lit. Epiph.; Hen. 56, 6. 61, 9. d) *signum, nota*: **አሠሩ፡ ለልብ፡ ፍሡሕ፡ ገጽ፡ ብሩህ፡** Sir. 13, 26; Org. 2; **አሠረ፡ ደም፡** Enc. Masc. 3; **አርአየኒ፡ አሠረ፡ ቅንዋት፡ ወአሠረ፡ ርግዘት፡ ዘገበሁ፡** F. N. 19. e) *reliquiae, rudera*: rex **ርእየ፡ አሠረ፡ ደዌ፡ ዲበ፡ ገጹ፡** (sc. Patriarchae) Sx. Haml. 24; **አሠራት፡** *rudera* (c. fem. adj.) F. N. 19. — *Voc. Ae.*: **አሠር፡ ብ፡ ፍለጋ፡**

እራሕ፡ subst. (etiam per **ኅ፡**), f. et m., Pl. **እራሓት፡** [ad رَحٌّ, رَحْرَحٌ, quibus potestas *lati, ampli* et *aequalis* (flach) inest, referendum videtur] *palma* manus cum *carpo*, καρπός, **እራሐ፡ ሰፍሐት፡ ለነዳይ፡** Prov. 29, 38; Did. 3; **እራሓተ፡ እደዊሁ፡** 1 Reg. 5, 4; τὰ ἴχνη τῶν χειρῶν 4 Reg. 9, 35; **ሰላም፡ ለእራሓቲከ፡** I Sal. Mar. 24; precantium est **አንሥኦተ፡ እደዊነ፡ እንዘ፡ ስፉሓት፡ እራሓቲሆን፡** F. N. 14; **አንስት፡ ትሰፍሕ፡ እደዊሃ፡ ወእራሓ፡ ለውኂብ፡** Clem. f. 190; **እራሕ፡ ዘይምን፡** Enc. Masc. 14; **እራሐ፡ መዝራዕት፡** Lud. e Mss. Colb. a) *manus*: **ኵሉ፡ ውስተ፡ እራሕነ፡** (dicit Deus) Clem. f. 49. 51; **በእራሑ፡ ፈጠረ፡ ኵሎ፡** f. 218. b) *planta* pedis: **ኢገብረ፡** (Pachomius) **አሣእነ፡ ለእራሐ፡ እግሩ፡** Sx. Genb. 14 Enc. — *Voc. Ae.*: **እራሕ፡ ዘ፡ መበላ፡ እጅ፡** (v. **መብያእጅ፡**).

አረሚ፡ (etiam **አረሚይ፡** Zach. 9, 13 var.) subst., plerumque coll., rarius Pl. **አረሚያን፡** vel **አረምያን፡**; primitus *Aramaei*, deinde postquam nomina pr. Ἕλληνες et ܐܪ̈ܡܝܐ in significatum *gentilium* abierunt, et *Hellenes* et *gentiles* significat: a) *gentiles, ethnici, pagani*, τὰ ἔθνη **አረሚ፡** Rom. 9, 24. 30; Matth. 10, 5 rom.; 18, 17 Platt; 1 Thess. 4, 5 Platt; ἐθνικοί Herm. p. 39; **አእምንዎ፡ ለአረሚ፡** Clem. f. 108. 196; **አረሚያን፡** Jer. 10, 2 var. b) *Hellenes*: Joh. 7, 35. 12, 20; Rom. 1, 14; 1 Cor. 1, 22—24; **መጥባሕተ፡ አረሚ፡** Jer. 26, 16. 27, 16; Zach. 9, 13; Ἑλληνισταί **እለ፡ እምአረሚ፡** Act. 6, 1, et **አረሚ፡** 9, 29. — *Voc. Ae.*: **አረሚ፡ ኵሎሙ፡ ዮናናውያን ።**

አርማይ፡ subst. coll. *gentiles, Hellenes* (gramm. § 140, 4), Rom. 10, 12 rom.

አረማዊ፡ vel **አረማይ፡** adj. rel. *gentilis, Hellen* Matth. 18, 17 rom.; Rom. 1, 16. 2, 9. 3, 9. 10, 12; **አረማይ፡** 1 Thess. 4, 5 et 1 Cor. 5, 1 rom.; Clem. f. 136; fem. **አረማዊት፡** Marc. 7, 26; F. M. 5, 12; **ብእሲት፡ ተንበላዊት፡ አው፡ አረማዊት፡** Syn. f. 397; **አረማውያን፡** Jer. 10, 2; Dan. 10, 20. 11, 2; Jes. 9, 12; Clem. f. 226.

አርማስቆስ፡ n. prgr., sc. ὁρμίσκος, *monile parvum, torques*, Cant. 1, 10. 7, 2. — *Voc. Ae.*: **አርማስቆስ፡ብ፡ዘሪት፡የብር፡ዘንግሂ፡ይ፡**

አረረ፡ I, 1 [vicinum **አረየ፡**, אָרָה] Subj. **ይእረር፡** et **ይእርር፡**, *decerpere, metere, demetere, colligere*; τρυγᾶν **አረርኩ፡ከርቤ፡** Cant. 5, 1; plerumque fruges, ϑερίζειν, ἀμᾶν, abs. Matth. 6, 26. 25, 24. 26; Joh. 4, 36. 38 (**ትእረሩ፡** v. **ትእርሩ፡**); Ps. 125, 6; **ዝሩዕ፡ወእረር፡** 4 Reg. 19, 29; **ትዘርኡ፡ወትአርሩ፡** Jes. 37, 30; Mich. 6, 15; c. Acc. frugum: Jes. 17, 5. 10 var.; **እርሩ፡ፍሬ፡ሕይወት፡** Hos. 10, 12; Deg.; **ትዘርዑ፡ሥርናየ፡ወትአርሩ፡አስዋከ፡** Jer. 12, 13; Luc. 19, 21. 22; 2 Cor. 9, 6; Gal. 6, 7; crebro trsl.: **ከመ፡ትእረሩ፡** (v. **ትእርሩ፡**) **ለከ፡ምስብዒተ፡** Sir. 7, 3; **የአርር፡እከየ፡** Prov. 22, 8; Job 4, 8; Hos. 8, 7; c. Acc. agri (*messem agri colligere*): **ገራህተ፡ዘኢኮነ፡ዚአሆሙ፡አረሩ፡** Job 24, 6; **አረሩ፡ብሔረ፡ፊንቆን፡** ἐκαρπίσαντο Jos. 5, 12; frugum instar colligere: **ለወርቅ፡በ፡ብሔር፡እምኀበ፡የአርርዎ፡** Job 28, 1. — *Voc. Ae.*: **አረረ፡ዘ፡አጨደ፡**

አእረረ፡ II, 1 *metere* vel *demetere jubere* alqm alqd, c. dupl. Acc. 1 Reg. 8, 12; 1 Esr. 4, 6 var.

ተአረ፡ vel **ተአረረ፡** III, 1 (Perf. nondum repertum), *decerpi, demeti*: **ሐረገ፡ወይን፡እንተ፡በሠሉስ፡ትትገመድ፡ወትትአረር፡** Deg.

ትእሪር፡ subst. *fruges demessae, messis* Num. 12, 12 annot.; M. M. f. 288.

ማእረር፡ subst., m. et f., 1) *messis* a) actio demetendi et tempus messis: Gen. 8, 22; Kuf. 6; Lev. 19, 9; Ruth 1, 22. 2, 21. 23; Jes. 9, 3. 18; 5; Mich. 7, 1; Am. 4, 7 (τρυγητός); 9, 13; Prov. 25, 13. 26, 1; **ተግባረ፡ማእረርከ፡** Job 39, 12; **መዋዕለ፡ማእረር፡** Sir. 24, 26. 50, 8; 4 Esr. 2, 36; Joh. 4, 35; Matth. 13, 30; Marc. 4, 29; **ዐውደ፡ማእረር፡** ἅλων ϑερινή Dan. 2, 35; trsl. 4 Esr. 2, 44. b) *fruges demetendae* vel *demessae*: Jer. 5, 16; **ማእረር፡ወቀሥም፡** Jes. 16, 9. 17, 5; γεννήματα, **ምድር፡ትሁብ፡ማእረራ፡** Zach. 8, 12; Hez. 36, 30; καρποί Jer. 38, 12; Job 5, 26 var.; trsl.: **ማእረረ፡ምግባሮሙ፡** Jes. 3, 10; Matth. 9, 37; Luc. 10, 2; Apoc. 14, 15. c) tempus messis i. e. α) *aestas*: **ክረምት፡መፀው፡ማእረር፡ሐጋይ፡** Kuf. 2; **ክረምት፡ወማእረር፡ወሐጋይ፡** Sir. 36, 9; **ዐውደ፡ማእረር፡** ἅλων ϑερινή Dan. 2, 35; ϑέρος Matth. 24, 32; Marc. 13, 28; Luc. 21, 30. β) cui includitur *ver*: ἔαρ Num. 13, 20; **በለሰ፡ማእረር፡** τὰ σῦκα τὰ πρώϊμα Jer. 24, 2. 2) *vindemia, messis pomorum*: **ማእረረ፡ወይን፡** Sir. 30, 25; **በመዋዕለ፡ማእረረ፡ቀሥም፡** 24, 27; τρυγητός Jes. 24, 13; Joel 4, 13.

አሩሩይ፡ vid. sub **አርአረ፡**

አርሲ፡መትሪዳ፡, **አርሲመትረዳስ፡**, **አርሳይ፡መትርያድስ፡** n. prgr. ἀρχιμανδρίτης *archimandrita*, Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 27; **አበ፡ሲኖዳ፡አርሲ፡መትሪዳ፡** (v. **አርሲመትረዳስ፡**) **ዝብሂል፡ርእሰ፡ባሕታውያን፡ውእቱ፡** Sx. Haml. 7.

አርስስ፡ vel **አርሲስ፡** n. prgr. sc. αἵρεσις *haeresis*, deinde *haeretici*: **ዕልዋን፡ዘይሰመዩ፡አርስስ፡በነገረ፡ጽርእ፡** II Abt. 43; II Can. Nic. 34; **አርሲስ፡** M. M. f. 164. 277; Pl. **አርሲሳን፡**, ut: **ሰብእ፡ዕልዋን፡አርሲሳን፡** Sx. Sen. 18.

አርሶን፡ vel **አርሶስ፡** n. prgr. sc. ἄρσις (ἄρσιν Acc.) *onus*: **ጸዋሬ፡ዕፀ፡አርሶን፡** 3 Reg. 3^a, 3. 20; **ጸዋረ፡አርሶን፡** 5, 15; 4 Reg. 8, 9; 3 Reg. 11, 28. — *Voc. Ae.*: **አርሶን፡ዘ፡ፀርብ፡**

አርሳይ፡መትርያድስ፡ vid. sub **አርሲ፡መትሪዳ፡**

አርሳይስሮስ፡ n. prgr. ἀρχιερεύς, M. M. f. 201.

አርስጣላብ፡ n. prgr. sc. ἀστρολάβος *astrolabium* Sx. Teq. 6.

አርቄውቲኖን፡ vel ″**ኖስ፡** n. prgr. ἀρκευϑίνων, ab ἀρκεύϑινος *juniperinus* 3 Reg. 6. 29. — *Voc. Ae.*: **አርቴውቄኖን፡** (sic) **ዘ፡ዋንዛ፡**

አርቦት፡ (v. **አረባት፡**) n. prgr. arboris cujusdam: **ቄዳር፡ዘስሙ፡አርቦት፡** Kuf. p. 77 (sine dubio corruptum, fortasse ex ἄρκευϑος).

አረቦን፡ (etiam **አረበ፡**, **አሩቦን፡**) n. prgr. sc. ἀῤῥαβών (עֵרָבוֹן) *arrhabo, arrha, pignus* 2 Cor. 1, 22. 5, 5; Eph. 1, 14; **ሀበሙ፡አረበ፡ክርስቶስ፡ዘውእቱ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡** Clem. f. 215; arrha, qua emtio firmatur F. N. 33; **አረቦን፡ዘፍኅረት፡** *arrha sponsalitia* F. N. 24, 3. — *Voc. Ae.*: **አረቦን፡ዘ፡ርጅት፡** (v. **እርጅት፡**); *aliud*: **አ″፡ብ፡መያዣ፡**

ኦሪት፡ subst., plerumque f., n. prgr. sc. אוֹרָיְתָא, ܐܘܪܝܬܐ (i. e. תּוֹרָה) 1) *lex Mosaica* universa, νόμος Jes. 8, 16; **ትትገደፍ፡ኦሪት፡እምካህን፡** Hez. 7, 26; Judith 11, 12; 4 Esr. 2, 34. 14, 23; Rom. 2, 23. 3, 19. 4, 15. 7, 7. 12; Gal. 3; Hebr. 7, 19; **ዳግም፡ኦሪት፡** δευτερονόμιον Deut. 17, 18; **ኦሪት፡ሙሴ፡** 2 Esr. 3, 2; Dan. 9, 11; Dan. ap. 1, 3; **ዘጽሑፍ፡ውስተ፡ኦሪት፡ሙሴ፡** Bar. 2, 2; **መጽሐፈ፡ኦሪት፡ሙሴ፡** 2 Esr. 18, 1 seq.; **መጽሐፈ፡ሕገ፡ኦሪት፡** 2 Esr. 18, 3; **ሕገገ፡ኦሪት፡** Rom. 4, 13—15; Gal. 2, 16; **ሕገ፡ኦሪት፡** Rom. 2, 27; **ሊቃነ፡ኦሪት፡** νομοδιδάσκαλοι *doctores legis* Luc. 5, 17; **መምህረ፡ኦሪት፡** Act. 5, 34. 2) Nomine **ኦሪት፡** appellantur singuli *Octateuchi* Aethiopici libri sc. Pentateuchus et libri Josuae, Judicum, Ruth, vid. in mea Octateuchi editione titulos singulis libris inscriptos nec non in ejusdem Apparatu critico p. 159; et supra sub **ብሔር፡** n. 2, ζ (c. 493).

ኦሪታዊ፡ adj. rel. 1) *ad legem Mosaicam* sive *ad ejus praecepta* vel *instituta pertinens*: **ኦሪታዊት፡ጠረጴዛ፡** Enc. Tachs. 3. 2) *legi Mosaicae addictus*, M. M. f. 27; **ኦሪታውያን፡ቅድመ፤ወወንጌላውያን፡ድኅረ፡** Enc. Nah. 10.

ኤርትራ፡ vel **ኤ″፡** n. prgr. sc. ἐρυϑρά sc. ϑάλασσα i. e. *erythraeum* seu *rubrum* sc. mare: **በሕረ፡ኤርትራ፡** Ex. 10, 19. 13, 18. 15, 4. 23, 31; Jos. 4, 23; Ps. 105, 8. 22; 2 Esr. 19, 8; Judith 5, 13; Sap. 19, 7; Hen. 32, 2. 77, 6; Hebr. 11, 29; Kuf. 8. 9.

አርቶዶክሳዊ፡ vel **አርቶዶክስያዊ፡** n. prgr., sc. *orthodoxus*, Lit. Epiph.; F. N. 43, 2; Abush. 47; **ሃይማኖት፡አርቶዶክሳዊት፡** Fid. Jac. Bar.; **አርቶዶክሳውያን፡** Sx. Mag. 13.

አርቶዶክስያ፡ n. prgr., sc. *orthodoxia* M. M. f. 209.

አርአረ፡ rad. inus., cui (comparato أَرَّ *vocem edidit*) nescio an significatus *alta voce clamare, jubilare* tribuendus sit.

አራራይ፡ subst. (ut videtur, pro **አርአራይ፡**) est unus e *tribus canendi modis*; quibus Abyssini in cantandis suis hymnis liturgicis utuntur (vid. **ዕዝል፡** et **ግዕዝ፡**), Deg. (crebro); **፫ዜማ፡ዘውእቱ፡ግዕዝ፡ወዕዝል፡ወአራራይ፡** Sx. Genb. 11; Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36 annot. d; d'Abbadie Cat. p. 99. 119; Villoteau in description de l'Egypte t. XIV p. 271 seq. — Accuratior ut horum modorum ita omnium musices sacrae vocum technicarum definitio adhuc desideratur.

አርኩባት፡ *cameli* feminae vid. sub **ረከበ፡** c. 305.

አረወ፡ rad. inus., sine dubio cognata cum **አረየ፡** et **አረረ፡**, *carpere, decerpere.*

አርዌ፡ subst., m. et f., coll. et sing., Pl. **አራዊት፡** 1) *bestia, fera, animal*: **ልበ፡አርዌ፡ተውህበ፡** Dan. 5, 21; **በኀ፡አራዊት፡** Job 37, 7; Marc. 1, 13. a) bestiae terrestres (distinguuntur a volatilibus) Sir. 17, 4; **አራዊተ፡ምድር፡** 1 Reg. 17, 44; **አራዊተ፡ገዳም፡** Jes. 18, 6; Jer. 15, 3. 16, 4. 19, 7. 34, 5; Judith 11, 7; Gen. 2, 19. 9, 2; **አርዌ፡ገዳም፡** θηρία τῆς γῆς Jer. 7, 33. b) ferae (agrestes, silvestres, rapaces, noxiae): **አርዌ፡ፀዋግ፡** Kuf. 34; **አርዌ፡እኩይ፡** Gen. 37, 33; Jes. 35, 9 (πονηρὰ θηρία); Hez. 5, 15. 34, 25; **አራዊተ፡ምድር፡** Ex. 23, 29; Job 39, 15; Sir. 39, 30; **አራዊተ፡ሐቅል፡** et **ገዳም፡** Job 5, 22. 23; vel **ሕለት፡** Ps. 67, 33; **አርዌ፡ገዳም፡** Jes. 13, 21; **አራዊተ፡ገዳም፡** Dan. 4, 22; Hez. 34, 28; Ps. 103, 12. 21; distinguuntur ab **እንስሳ፡** (pecore, jumentis quadrupedibus) Gen. 1, 24. 26. 6, 19; Kuf. 2—4; Job 41, 16; Jes. 46, 1; Judith 11, 7; Act. 10, 12. 11, 6. c) *belluae* majores: Jes. 5, 29; Dan. 7, 4—7; **እሉ፡፬አራዊት፡ዐበይት፡** 7, 17; Job 40, 10; Apoc. 11, 7. 13, 1; **አርዌ፡ሐሪስ፡** *monoceros* Job 39, 9. d) *reptilia*: ἑρπετά **አርዌ፡** Hab. 1, 14; **አራዊት፡** Jes. 16, 1; **አራዊተ፡ገዳም፡ወአራዊተ፡ምድር፡** τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ τὰ ἑρπετὰ τῆς γῆς Hos. 4, 3. e) *insecta*: **አራዊት፡ደቂቅ፡ዘይሰርር፡** Const. Ap. 52; Enc. Jac. 5; **አራዊት፡ደቃውቅ፡** Lud. e Libr. Myst. 2) in specie **አርዌ፡** et plerumque **አርዌ፡ምድር፡** est *serpens, anguis, aspis, draco* [coll. حَيَّةٌ, חִוְיָא, ܚܶܘܝܳܐ]: **አርዌ፡እኩይ፡** ὄφις Sir. 21, 2; **አርዌ፡ዐቢይ፡** δράκων μέγας Apoc. 12, 3. 13, 11; **ገበበ፡አራዊት፡** Jer. 9, 11; ὄφις **አርዌ፡ምድር፡** Gen. 3, 1; Kuf. 3; Ps. 57, 4. 139, 3; Prov. 24, 54; Am. 5, 19; Jes. 27, 1; Koh. 10, 8. 11; Sir. 12, 13. 25, 15; Matth. 7, 10; ὄφεις Num. 21, 6 seq.; **አራዊተ፡ምድር፡ዘይሰርር፡** Jes. 14, 29; Jer. 8, 17; ἀσπίς Job 20, 14; Jes. 11, 8. 30, 6. 59, 5; Ps. 57, 4. 139, 3; Rom. 3, 13; δράκων Ex. 7, 9. 10; Job 20, 16; Sir. 25, 16. a) Primi Aethiopiae regis nomen **አርዌ፡** fuisse traditur vid. Lud. hist. aeth. II, 2, 14. III, 3, 5—7; Zeitſchrift der Deutſchen morg. Geſellſchaft Bd. 7, p. 341. b) Duobus in locis V. Testamenti interpretes vocem Graecam ἀσπίς, ἀσπιδίσκη *scutum, scutulum* interpretati sunt **አርዌ፡** *serpens*, ut: **አራዊት፡ዘብርት፡** Job 41, 6; Ex. 28, 13. 14 (ubi serpentum imagines intelligunt). c) At quid **አርዌ፡** Ex. 28, 33 (ubi Graecus μίτρα habet) significet, haud liquet. — *Voc. Ae.*: **ከይሲ፡አርዌ፡ብ፡እባብ፡።**

አአርወየ፡ quadrl. denom. II *ferum reddere, efferare*: **ያአረውዮ፡ለየዋህ፡ከመ፡ድብ፡ኀራስ፡ወይሬስዮ፡ከመ፡ሐራውያ፡ሐቅል፡** M. M. f. 71.

ተአርወየ፡ III, 1 *efferari, furere, saevire, immanem esse* vel *fieri*: Deus **ረሰዮ፡** (Nebucadnezarem) **አርዌ፡ገዳም፤ገሠጾ፡በተአርውዮ፡ወአንበሮ፡በተአንስሶ፡** M. M. f. 60; **ይትአረወዩ፡ከመ፡ዐናብስት፡** Jer. 28, 38; ἀγριανθήσεται Dan. 11, 11; **ለነሳሒ፡ኢይደልዎ፡ይትመዓዕ፡ወኢይትአርወይ፡** οὐκ ὀργίζεσθαι οὐδὲ ἀγριαίνειν Chr. Ta. 31; **ኖላዊ፡ዘይትአረወይ፡** ἄγριος τῇ ἰδέᾳ Herm. p. 57; Jsp. p. 307; c. c. **ላዕለ፡** *contra* alqm: Dan. 8, 7 var.; **እመኒ፡ተአርወየ፡ላዕሌከ፡ከመ፡ነምር፡አክሞስስ፡አንተ፡** ὅταν ἀγριαίνῃ, σὺ γέλα Chr. Ta. 22; vel c. Acc. prs.: Herodes **ቀንየ፡ኵሎ፡አሕዛበ፡እለ፡ኮኑ፡ይትአረወይዎሙ፡ለአይሁድ፡** Jsp. p. 319.

አስተአረወ፡ (ut Ludolfo emendandum videbatur **አስተአርወየ፡**) IV, 1 *efferare*: **ያስተአርዎ፡ለልባዌ፡** Lud. e Mss. Colb.

አርዊይ፡ part. *efferatus, immanis, saevus*; praedicatur de Herode qui infantes interemit, M. M. f. 159.

ኤራዕ፡ n. prgr., nomen *lunae* (sine dubio יָרֵחַ), Hen. 78, 2; Voc. Ae.

አርዑት፡ *jugum* vid. sub **ረዐወ፡** c. 309.

እራዝ፡ vid. sub **ራዝ፡** c. 312.

አርዝ፡ subst., m. et fem., sing. et coll. [amh. id.; אֶרֶז أَرْزٌ أَرُزٌ] *cedrus* arbor, Num. 24, 6; 2 Par. 1, 15; Ps. 28, 5. 36, 37. 71, 16. 103, 18. 148, 9; **ላዕለ፡ኵሉ፡አርዘ፡ሊባኖስ፡ነዋኅ፡ወልዑል፡** Jes. 2, 13. 14, 8; **ነዋኃት፡** (v. **ነዋኃት፡**) **አርዝ፡** 37, 24. 41, 19; Jer. 22, 7. 23; Zeph. 2, 14; Am. 2, 9; Zach. 11, 1; Hez. 17, 22; **አርዝ፡ዐቢይ፡** 17, 23. 27, 5; Pl. **ዕፀው፡አርዝ፡** 3 Reg. 4, 29; **ዘአርዝ፡** *cedrinus* Cant. 1, 17; Jer. 22, 14; **ዕፀ፡አርዝ፡** ξύλον κέδρινον Num. 19, 6; 2 Reg. 5, 11; **ዕፀወ፡አርዝ፡** 1 Par. 14, 1. — (Secundum Ludolfum etiam: *quaevis arbor procera*; at vid. Bruce III p. 312).

አረየ፡ I, 1 [אָרָה *carpsit, decerpsit*; vicinum **አረረ፡**; vid etiam **አረወ፡**] Subj. **ይእሪ፡**, *legere, colligere, conquirere*, spicas Ruth 2, 2. 3. 7. 15. 17—19; Lev. 19, 9. 23, 22; **ከመ፡ዘየአሪ፡ድኅረ፡ዘይቀሥም፡** Sir. 30, 25; herbas (carpendo) 4 Reg. 4, 39; Matth. 13, 28, 29; pisces Matth. 13, 48; homines Jud. 20, 45; de avibus, quae grana legunt, Kuf. p. 47; *legendo purgare* 2 Reg. 4, 6.

አርያም፡ *coelum summum* vid. sub **ረየመ፡** c. 313.

አርያሬስ፡ et **አ"፡** n. prgr. conflatum ex אוֹר et חֶרֶס; est nomen *solis* Hen. 78, 1; maluistis mori **እምታስግዱ፡ብርከ፡ለአርያሬስ፡** Enc. Hed. 4; **ሰላም፡ለአንጣዎስ፡በሃይማኖቱ፡ዘአጽደለ፤እምነ፡አርያሬስ፡ወእብላ፡** Enc. Nah. 17; Voc. Ae.

አርዮብ፡ subst., nomen sideris, sc. 1) ut videtur, *Orion*: **ከዋክብተ፡ሰማይ፡ወእለ፡አርአዮ፡** in Cod. Laur.; **ወእለ፡አርዮብ፡** in Cod. recentioribus, καὶ ὁ Ὠρίων Jes. 13, 10 (e qua lectionis variantia conjicere licet, nomen ipsum Aethiopicum e

Gr. ὠρίων ortum esse). 2) Deinde in genere: *sidus splendidum et lucidum*, ut: እስመ፡ይቤ፡ኣነብር፡መንበርየ፡መልዕልተ፡አርዮብ፡ወእዐርግ፡ውስተ፡ምጽንዓት፡ (Jes. 14, 13) M. M. f. 7. 27; ትጸድል፡እምሥነ፡አርዮብ፡ Org. 4; ጸዳሎሙ፡ለአብያዝ፡አለ፡አርዮብ፡ Org. 7. — *Voc. Ae.*: አርዮብ፡ዘ፡ኮከበ፡ጽባሕ፡ (Lud.: „Mercurius vel Jupiter planeta vel alia quaedam stella coruscans.“).

አርዶብ፡ n. prgr. إِرْدَبّ *mensura magna aridorum* apud Aegyptios (i. e. ⲉⲣⲧⲟⲃ ἀρτάβη) *artaba*, Abush. 50. (vid. አርጣቦስ፡).

አሮድዮን፡ n. prgr. sc. ἐρωδιός *ardea*, Lev. 11, 19; Deut. 14, 16 (vid. etiam ሄሮድያኖስ፡ col. 8). — *Voc. Ae.*: አሮድዮን፡ዘ፡ሔዶር፡ v. ሔዳር፡

አረገ፡ I, 1 [amh. አረጀ፡; etymon obscurum est; dubito an cum rad. אָרַךְ *longus fuit*, vel cum أَرْجَأَ *distulit* componi possit] *senescere, consenescere*, Lud. e V. S. (et አረገት፡ሳራ፡ ex Enc. Nah. 26, sed exemplar Tub. meliorem lectionem አረጊት፡ሳራ፡ praebet).

አረጋዊ፡ et **አረጋይ፡** adj. rel. et subst., f. አረጋዊት፡, አረጋይት፡, አረጊት፡ Pl. m. አረጋውያን፡ et plerumque c. አእሩግ፡ *grandaevus, senex, vetulus, vetula, anus*; m. Gen. 43, 27. 28; Hen. 32, 6; Lev. 9, 1; አረጋዊ፡ዘበርሥአቱ፡ይተሉ፡ዝሙተ፡ Sir. 42, 8; አረጋዊ፡ዘማዊ፡ 25, 2; ልሂቅ፡ምስለ፡አረጋዊ፡ Jer. 6, 11; Asc. 2, 9; አረጋይ፡ Gen. 19, 31; Asc. Jes. 6, 7; Rel. Bar.; Enc. Tachs. 8; f. አረጋዊት፡ Phlx. 54; Sx. Mij. 8; አረጋይት፡መበለት፡ Sx. Hed. 22; አረጊት፡ Sx. Tachs. 15; Haml. 19; Mij. 8 Enc.; Chr. ho. 23; አረጊት፡ዘድክምት፡ፈድፋደ፡ Fal. f. 19; Pl. መነኮሳት፡አረጋውያን፡ Sx. Tachs. 8; Ter 25; Hed. 3.; አእሩግ፡ Kuf. 23; Prov. 17, 6; Sir. 6, 34. 25, 20 (πρεςβύτεροι); 8, 9. 25, 4 (γέροντες); Jes. 20, 4 (πρεσβῦται). 47, 6; Thren. 2, 21; ሊቃኒ፡ወአእሩጊኒ፡ Job 15, 10; አእሩግ፡ወሊቃውንት፡ Zach. 8, 4; Ps. 118, 100. a) *seniores, senatus*, አእሩግ፡ Ex. 3, 18. 4, 29; Lev. 9, 1; 1 Par. 15, 25; Judith 15, 8. b) *senior* vel *prior* monachorum Phlx. 146; ይቤ፡እኁ፡ለአረጋዊ፡ 147. 155. c) *patriarcha*, አረጋዊ፡ዐቢይ፡ Gad. Ad. f. 200.

እርግና፡ subst. *senectus, grandaevitas*: ለእመ፡ሞተ፡በእርግናሁ፡ Phlx. 4 (opp. ውርዝውና፡). 83; F. N. 16; Lud. e Ssal. Req.

ኦሬጋ፡ n. prgr. sc. ὄρυξ (in Acc.) *oryx* Deut. 14, 5. — *Voc. Ae.*: ኦሬጋ፡ዘ፡ጋዠራት፡ (v. ጅራት፡) ቀጭን፡

አርጋኖን፡ (non አርጋኖን፡) n. prgr., sc. ὄργανον (أُرْغُنُون), *organum* i. e. *instrumentum musicum*, ὄργανον 1 Par. 6, 32, in specie *fides* Gen. 4, 21; Org. 1; አጽንዐ፡አውታረ፡አርጋኖን፡ Vit. Jac. Serug.; አርጋኖን፡ወብዕዛ፡ Sx. Masc. 18. — *Voc. Ae.*: አርጋኖን፡ወዕንዚራ፡ዘ፡በገና፡ — Nomine አርጋኖነ፡ማርያም፡ድንግል፡ inscriptus est liber Aethiopum satis notus, in laudem Mariae virginis compilatus, de quo videre licet Lud. hist. III, 4, 47 et comm. hist. p. 346; Bruce I p. 542; Catalog. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 51. 52; Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. Ox. p. 35; d'Abbadie Catal. p. 3. 96. 138. 139. 199; Zeitſchrift der deutſchen morgenl. Geſellſchaft I p. 39; XVI p. 554 et 555; in aliis quoque Europae bibliothecis exstat.

አርጣቦስ፡ vel **አርጢባስ፡** n. prgr. sc. ἀρτάβη *artaba*, mensurae genus, medimnum Atticum et choenicas tres capiens, Dan. ap. 13, 3 (vid. etiam አርዶብ፡). — *Voc. Ae.*: አርጣቦስ፡ (v. አርጢባስ፡) ኢፍ፡ (v. ኢን፡) ዘ፡ቈለምሸሽ፡

አረፈ፡ rad. inus.; arab. أَرَفَ *terminum posuit*.

አረፍት፡ subst., m. et f., Pl. አረፋት፡, 1) *paries*, τοῖχος, አረፍት፡ጽንንት፡ Ps. 61, 3; ምራግ፡አረፍት፡ Job 33, 24; Sir. 14, 24. 22, 17; አረፍት፡ይሴውረኒ፡ 23, 18; አረፍት፡እንተ፡ገየሩ፡ Jes. 16, 11. 38, 2. 59, 10; Act. 23, 3; አረፋት፡ (templi) 2 Par. 3, 7; altaris Ex. 30, 3; Lev. 5, 9; አረፍተ፡ማእከል፡ μεσότοιχον Eph. 2, 14; *intergerinus*: ይንሥት፡አረፍተ፡እንተ፡ጽልእ፡እማእከለ፡ሰብእ፡እንተ፡ነበረት፡በዕልወተ፡አዳም፡ Clem. f. 215. 2) *murus, moenia*, τεῖχος, አንሥእነ፡ለነ፡አረፍተ፡ውድቅተ፡ Sir. 49, 13; Kuf. 46; ኵሉ፡አረፍት፡ቀዋም፡ Jes. 2, 15. 8, 7. 24, 23; አረፍት፡ወጥቅም፡ 26, 1. 36, 11. 56, 5; የሐንጹ፡አሕዛብ፡አረፋተኪ፡ 60, 10; Jer. 15, 20. 28, 12; Hez. 26, 9 seq.; 1 Reg. 31, 10; አረፋቲሃ፡ለኢየሩሳሌም፡ተነሥተ፡ 2 Esr. 11, 3; Ex. 14, 22; Job 6, 10; Ps. 50, 19; 2 Cor. 11, 33; Hebr. 11, 30; አረፍተ፡ጥቅመ፡ሀገር፡ ὀχυρώματα τείχους Jes. 22, 10; Jer. 1, 15; 4 Reg. 25, 10; አረፋት፡ ἐπάλξεις Jes. 54, 12. — *Voc. Ae.*: አረፍት፡ዘ፡ግድግዳ።

እስላም፡ vid. sub ሰለመ፡ c. 323.

እስሐትያ፡ *nix, pruina, grando* vid. c. 331.

እስመ፡ conj. relativa et causalis, quam Abyssini certe inferioris aetatis tamquam ስመ፡ pronuntiant (Lud. gramm. aeth. p. 13), perraro ስመ፡ scribunt (ut Dan. 2, 20 in Cod. Curz.), ut videtur e quibusdam pronominibus conflata (sc. ስ፡ vel እስ፡ — ut שׁ in אֲשֶׁר et in amhar. ስለ፡ — et መ፡; accurate respondet ὅτι, vid. gramm. § 64, b). 1) relative a) ad objectum vel subjectum, de quo agitur, indicandum: ὅτι, כִּי, *quod* vel Acc. c. Inf., daß (quamquam ከመ፡ vel ዘ፡ multo crebrius usitata sunt): እኩየ፡ኮነ፡እስመ፡ከመዝ፡ገብረ፡ Gen. 38, 10; 4 Reg. 17, 4; post verba dicendi et sentiendi: Dan. ap. 1, 21; Hen. 98, 6; ይትአመር፡እስመ፡ Sap. 16, 28; አእምር፡እስመ፡ Sx. Pag. 5; Hen. 98, 8; crebro in Phlx., Jsp., ut: ጽሑፍ፡እስመ፡ Phlx. 59; አምነት፡ (*confessa est*) እስመ፡ Jsp. p. 335; ተብህለ፡እስመ፡ p. 328; ርእዩ፡እስመ፡ p. 330; 1 Par. 10, 7; ኢትርስዑ፡እስመ፡ 2 Petr. 3, 8. b) post verba affectuum intransitiva, ad causam affectuum significandam, *quod* (daß), ut: ያደምመኒ፡እስመ፡ Chr. Ta. 15; vel post እንከረ፡ Luc. 11, 38; Joh. 3, 7; መንክር፡ Joh. 9, 30; ነስሐ፡ 1 Reg. 15, 11; ሐዘነ፡ Hen. 89, 67. 102, 5; አእኰተ፡ Joh. 11, 41; ተፈሥሐ፡ Hen. 89, 58; Kuf. 17. 22; ፈርሀ፡ Gen. 45, 5; ተምዕዐ፡ Luc. 13, 14. c) ad explicandum pron. demonstr. praemissum, ut: ምንትኑ፡ዝነገር፡እስመ፡ይኤዝዞሙ፡ Luc. 4, 36; Joh. 3, 19; 1 Joh. 3, 16. 4, 9; Luc. 10, 20. 2) indicandae causae et rationi: *quod, quia, quoniam, cum, nam, enim, etenim*, ὅτι (innumeris in locis, ut) Gen. 5, 24. 6, 7. 13. 8, 9. 9, 6. 12, 10. 13, 8. 21, 12; Jes. 8, 10. 9, 6; Matth. 5, 3—12.

34—36. 7, 13; አኀዘ፡ይሒሶን፡እስመ፡ኢነስሑ፡ Matth. 11, 20; ንእዶ፡እስመ፡ከመ፡ጠቢብ፡ገብረ፡ Luc. 16, 8; በእንተ፡ዝንቱ፡እስመ፡ Joh. 10, 17. 16, 19; በእንተ፡ምንት፤እስመ፡ Rom. 1, 32; διότι Jes. 8, 4. 9, 4; Hez. 20, 38; Luc. 1, 13. 2, 7. 21. 28; Rom. 1, 19. 21. 3, 20; ἀφ' οὗ Jes. 43, 4; ἀνθ' ὧν [illegible] Job 36, 15; Hez. 20, 24. 28, 2; Luc. 19, 44; 2 Thess. 2, 10; ἐπεί Matth. 18, 32. 27, 6; ἐπειδή Matth. 21, 46; Luc. [illegible] 6; ἐπείπερ Rom. 3, 30; εἴπερ Rom. 8, 9; γάρ (innumeris [illegible], ut) Gen. 2, 5. 7, 4. 18, 15. 19, 30. 21, 20; Matth. 1, 20. 21. 2, 2. 5. 6. 13. 20 al.; καὶ γάρ Gen. 16, 13; 2 Cor. 13, 4. a) Ei sententiae, cujus causam vel rationem indicat, praemittere licet እስመ፡ cum sua sententia, ut: Ex. 1, 21. 2, 3; Deut. 7, 7; Jud. 15, 2; Job 4, 5; Matth. 1, 19. 13, 6. 22, 25; Luc. 1, 1. b) ubi ejusdem sententiae plures rationes afferuntur, እስመ፡ repetere licet Sir. 19, 20; Ps. 21, 11; Koh. 7, 22. c) explicative: *enim*, *nempe*, *scilicet* (nämlich): Matth. 4, 18. 19, 12; Marc. 7, 3; Rom. 9, 8 (τοῦτ' ἔστιν).

አሰር፡ *vestigium* vid. sub አሠር፡

አሰረ፡ (etiam አሠረ፡) I, 1 [amh. id.; אָסַר; أَسَرَ أَسْرٌ; vicin. אָזַר]. Subj. ይእስር፡ 1) *ligare, al-, de-, col-, religare, nectere, annectere, jungere, adstringere, constringere:* Ex. 14, 25; ተአስሮን፡ Hez. 37, 17. ኢትፀምር፡አሲረ፡ክልኤቲ፡ኀጣይአ፡ Sir. 7, 8; c. Acc. et ውስተ፡ Gen. 38, 28. 49, 11; ተአስር፡እብነ፡ውስቴታ፡ Jer. 28, 63; Rel. Bar.; Jos. 2, 21; Jud. 15, 4; vel በ፡ Lev. 8, 7 (συνέσφιγξεν); Matth. 18, 6, vel ምስለ፡, ut: አሰረ፡ኀሊናሁ፡ምስለ፡እግዚ″፡ Phlx. 24. a) manipulos, sarcinas: እስርዎሙ፡ከላስስተ፡ Matth. 13, 30; እለ፡የአስሩ፡ከላስስተ፡ Judith 8, 3; የአስሩ፡ጾረ፡ዐቢየ፡ Matth. 23, 4. b) currui jumenta: 1 Reg. 6, 10; Jes. 5, 18. c) *contexere:* አሰርከኒ፡አዕጽምትየ፡በአሥራው፡ Job 10, 11. d) *cingere:* እስራ፡ሐቌክን፡ Jes. 32, 11. e) *obligare* i. e. *obturare* 1 Petr. 2, 15; አአስር፡ልሳነከ፡ Hez. 3, 26. f) *contignare, contabulare* 3 Reg. 6, 14. g) *ligare*, sensu spirituali vel ecclesiastico: Matth. 16, 19; Chr. Ta. 4. h) *obligare* vel *fascinare* incantatione: አምሐልክሙ፡ወአአስረክሙ፡ Ssal. Req. 2) *vincire, devincire, vinculis adstringere:* Gen. 42, 24; Jud. 15, 12 seq.; Jes. 3, 10; አሰሮ፡በመዋቅሕተ፡ኀጺን፡ Jer. 46, 7 vers. nov.; 52, 11; Ps. 149, 8; ሞቃሕኩከ፡ወአሰርኩከ፡ Hez. 3, 25. 4, 8; Kuf. 5; እስሮ፡በእዴሁ፡ወእገሪሁ፡ Hen. 10, 4. 12. 13, 1. 14, 5. 22, 11; አሰሮ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Hen. 88, 1; Dan. 3, 21; ቀደመ፡አሲሮቶ፡ለኀያል፡ Matth. 12, 29; አሲሮሙ፡ Matth. 27, 2; Apoc. 20, 2.

አእሰረ፡ II, 1 *ligare* vel *vincire jubere*, Lud. sine auct.

ተአስረ፡ III, 1 1) *ligari, alligari, colligari:* Lit. 172, 1; ተአስረት፡ከርሥየ፡ከመ፡ዝቅ፡ Job 32, 19; c. በ፡, ut: ተአስረት፡ነፍስ፡በሥጋ፡ Jsp. p. 381; ነፍሰ፡ዮናታን፡ትአስረት፡በነፍሰ፡ዳዊት፡ (*affixa erat*) 1 Reg. 18, 1. a) *coërceri* 2 Tim. 2, 9. b) *obligari, obstringi*, ተአሰርኩ፡በመንፈስየ፡ Act. 20, 22. 2) *vinciri, vinculis adstringi, captivum fieri:* Hen. 10, 14. 21, 4; Kuf. p. 21; Sap. 17, 2; ከመ፡ከልብ፡ዘየሐውር፡ለተአስሮ፡ Prov. 7, 22; Judae 6; 2 Reg. 3, 34; c. በ፡ vinculi Hen. 69, 28; Job 18, 8 var.; ይትአሰሩ፡በመዋቅሕት፡ Jes. 43, 14; ይጼወኑ፡ወይትአሰሩ፡ 24, 22. 3) *se ipsum ligare* vel *vincire*, vel *se vinciri sinere:* ተአስረ፡ለሊሁ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Act. 21, 11; ተአሰሩ፡ (Imprt.) Jsp. p. 378.

አስተአሰረ፡ (vel አስተአሰረ፡) IV, 3 *contignare, contabulare*, 3 Reg. 6, 14.

እሱር፡ part. 1) *ligatus, alligatus, colligatus*, Matth. 21, 2; Marc. 11, 2; ንዋይ፡ዘኢኮነ፡እሱረ፡ማእሰር፡ላዕሌሁ፡ Num. 19, 15; እሱራን፡እሙንቱ፡ከመ፡ጾረ፡ኵስሕ፡ Jes. 46, 1; እሱረ፡መንኮብያቲሁ፡ Luc. 2, 12; c. c. በ፡ rei ut: ነፍስ፡እስርት፡በሥጋ፡ Jsp. p. 381; ከናፍር፡ጠቢባት፡እሱራን፡በአእምሮ፡ Prov. 15, 7; fuit እሱረ፡አእዳው፡ወአእጋር፡በእግረ፡ፈረስ፡ Sx. Sen. 6 Enc.; እመ፡ኮንከ፡ኦብእሲ፡እሱረ፡በብእሲትከ፡ኢትኅሥሥ፡ተፈልጦታ፡ F. N. 24, 1; vel c. ምስለ፡, ut: እመ፡ኮንከ፡እሱረ፡ምስለ፡ብእሲትከ፡ 24, 5. a) *alligatus* i. e. *affixus, suspensus:* ነፍሱ፡እስርት፡እመንፈሰዝ፡ (tamquam: *suspensa ab anima ejus*) Kuf. 43 (vid. ተአስረ፡ n. 1; aliâs ስቁል፡). b) *obligatus, obstrictus:* እስርት፡ይእቲ፡በሕግ፡ Rom. 7, 2; 1 Cor. 7, 39; ብእሲት፡ዘእስርት፡በሕግ፡ (opponitur concubinae) F. N. 25. c) *ligatus*, sensu spirituali vel ecclesiastico, Matth. 16, 19; Chr. Ta. 4. d) *intextus, inclusus:* ልቡጥ፡በወርቅ፡ወእሱር፡በወርቅ፡ Ex. 28, 20. 36, 20. e) *illigatus*, ἐνδεδεμένος, seq. በ፡ 1 Reg. 25, 29; seq. ውስተ፡ Sir. 22, 16. 2) *vinctus, vinculis adstrictus*, Hen. 21, 3; Dan. 3, 23. 24; ይፈትሕ፡ዘእሱር፡ 5, 12; Apoc. 9, 14; ኵሉ፡እሱራነ፡ምድር፡ δέσμιοι Thren. 3, 33 var.; ዘእሱር፡እዴሁ፡ዘየማን፡ Sir. 21, 19.

አሰር፡ subst. *ligamen* Sir. 7, 8 var. (vid. sub አድረገ፡).

እስረት፡ n. act. et subst. 1) *ligatio, vinctio, constrictio:* አሰርዎሙ፡ክቡደ፡እስረተ፡ Macc. f. 2; በእንተ፡እስረቱ፡በሐብል፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ውሂብ፡እምድኅረ፡ስኢል፡እስረተ፡እድ፡ውእቱ፡ ወውሂብሰ፡ዘእንበለ፡ይስአል፡ፈቲሐ፡እድ፡ውእቱ፡ Fal. f. 13; sensu spirituali: ተውህበ፡መባሕት፡ይፍታሕ፡ለዘይደልዎ፡ፍትሐት፡ወይእስር፡ለዘይደልዎ፡እስረት፡ F. M. 2, 11. 2) *fascis, fasciculus*, Ex. 12, 22.

አሳሪ፡ n. ag. *is qui ligat* vel *vincit, vinctor*, Lud. e Syn.; አግዐዘነ፡ለኵልነ፡እማእሰረ፡ኀጢአት፡ዘአሰረነ፡አሳሪ፡ Genz. f. 115.

ማእሰር፡ et **ማእስር፡** et **ማእሰርት፡** (Ex. 14, 25) subst., m. et f., Pl. መአስር፡, rarius መአስርት፡ (Sir. 6, 30) et ማእስራት፡ (Hen. 54, 4); Pl. Pl. መአስራት፡ Hen. 54, 4 annot.) 1) *vinculum, ligamen*, δεσμός, δεσμοί, ማእስር፡ Jud. 15, 13; Koh. 7, 26; ታውጽአሙ፡ለሙቁሓን፡እማእሰር፡ Jes. 42, 7; ፍታሕ፡ኵሎ፡ማእሰረ፡ዐመፃ፡ (συνδέσμους) Jes. 58, 6. 9; Job 38, 31. 39, 5; Sir. 28, 19; መአስርቲሃ፡ሰርጐ፡ያክንት፡ 6, 30; መአስር፡ Ps. 2, 3. a) *vincula, lora, frena* jugi, currus, jumenti: በተኩ፡ማእሰረ፡ Jer. 5, 5; ማእስረ፡ሰረገላቲሆሙ፡ ἡνίαι Nah. 2, 4; Hos. 11, 4; Ex. 14, 25. b) *catena* Hen. 54, 3 (ubi መአስርተ፡ vel ማእሰርተ፡ኀጺን፡ emendandum videtur). 4. c) *funis, funiculus* Hen. 61, 3. d) *ligatura* vasis Num. 19, 15. e) varie transfertur: ተፈትሐ፡ማእስረ፡ልሳኑ፡ Marc. 7, 35; ማእሰረ፡ሰላም፡ Eph. 4, 3; ማ″፡ፍቅር፡ Hos. 11, 4; ማ″፡ተፍጻሜት፡ Col. 3, 14; matrimonii: ማእሰረ፡ተዋስቦ፡ይትፈታሕ፡ F. M. 12, 5; ማእሰረ፡ተዋስቦ፡ኢይትፌጸም፡ዘእንበለ፡በሀልዎተ፡ክህናት፡ F. N. 24, 4. f) *vincula spiritualia* vel *ecclesiastica* (e Matth. 16, 19) Chr. Ta. 4; ማእሰረ፡ግዘት፡ (excommunicationis) ibid.; ውእቱ፡ታሕተ፡ማእሰር፡ M. Tom. 2) vox architectonica: *compages, contignatio, contabulatio* (vid. mox sub መስእርት፡): መሠንየ፡ማእስር፡ (v. መስአር፡) ዘእሱር፡ውስተ፡ቅጽረ፡ንድቅ፡ ἱμάντωσις ξυλίνη ἐνδεδεμένη εἰς οἰκοδομήν Sir. 22, 16; መአስርት፡ ἔνδεσμοι

3 Reg. 6, 14; **ወማእሰሩ፡በዕፀ፡ብሔር፡** 1 Esr. 6, 24 (δόμου ξυλίνου). 3) *obligatio, votum abstinentiae* (אֱסָר): **ኵሉ፡ማእሰረ፡መሐላ፡** Num. 30, 14; Gad. Ad. f. 71. 4) *fasciculus* 1 Reg. 25, 29.

መስእርት፡ et **መስእር፡** (transpositis literis pro **ማእስርት፡** et **ማእሰር፡**) subst., *compages, contignatio, contabulatio, laquearia, lacunar* (vid. **ማእሰር፡** n. 2): **አወርድ፡እብነ፡ጸላዕት፡ውስተ፡መስእርቲሆሙ፡** εἰς τοὺς ἐνδέσμους αὐτῶν Hez. 13, 11; **መስእር፡** Sir. 22, 16 (vid. sub **ማእሰር፡** n. 2); Cant. 1, 17. — *Voc. Ae.*: **መስእርት፡ዘ፡አልጋ፡**

አሶርዮን፡ et **አሳርዮን፡** et **አሰርዮን፡** n. prgr., sc. ἀσσάριον, quasi *as minutus*, (*teruncius*), monetae genus, Matth. 10, 29; Luc. 12, 6. — *Voc. Ae.*: **አሰርዮን፡ዘ፡ጉብያ፡** (!).

አስቆሎብ፡ n. prgr. et sine dubio corruptum pro **አስቶሎብ፡** i. e. *astrolabium*: **ገብረ፡በጥበብ፡መጽሐፈ፡አስቆሎብ፡ወራእየ፡ከዋክብት፡ወመዳልወ፡ፀሓይ፡** Kbr. Nag. 72.

አስቄጥስ፡ non *asceta* (Lud.), sed n. pr. deserti *Scetici* est.

አስቀጢን፡ n. prgr., sine dubio corruptum, ut videtur *stacte*, Abush. (vid. sub **ሐነጠ፡** c. 110).

እስቁፍ፡(**ዕስቁፍ፡** Lud.) n. prgr., sc. forma arabica (أُسْقُفّ) vocis *episcopus*, Enc. Teq. 23; Nah. 29. — *Voc. Ae.*: **እስቁፍ፡ዘ፡ቄስ፡ገበዝ፡**

አስበንያ፡ vid. **አሶንያ፡**

እሳት፡ subst., m. et f. [אֵשׁ, אֶשָּׁא אֶשְּׁתָא, أَتُنْ] *ignis*: Gen. 22, 6. 7; Num. 21, 28. 31, 23; Ps. 20, 9. 38, 4. 57, 8. 77, 25. 69; Jes. 26, 11. 33, 14; Sir. 16, 6. 27, 5; **እሳት፡በላዒ፡** 30, 30; Kuf. 36; Job 15, 34; **በልዐቶ፡እሳት፡** 22, 20; **እሳት፡ዘይነድድ፡** 31, 12; Kuf. 1; **እሳት፡እንተ፡ትነድድ፡** Sir. 3, 30; **ለእሳት፡ይቀድም፡ይጠይስ፡ተነ፡ጢሱ፡** 22, 24; **በእምጣነ፡ዕፁ፡ለእሳት፡የዐቢ፡ነዱ፡** 28, 10; **ያነድዳ፡ለእሳት፡** 28, 11; **ዘኢይጠፍእ፡እሳት፡** 28, 23; Jes. 66, 24; Matth. 3, 10. 12. 7, 19; Luc. 12, 49. 22, 55; **ነደ፡እሳት፡** Hebr. 1, 7; **እሳት፡ንስቲት፡ጥቀ፡** Jac. 3, 5; **እሳተ፡እሳት፡** Hen. 14, 22; ignis Dei, a coelo delabens, Gen. 19, 24; Ex. 9, 23; Lev. 10, 2; Job 1, 16; Luc. 9, 54; ignis irae Dei Deut. 4, 24. 32, 22; Ps. 17, 10; Jes. 66, 16; **ገሃነም፡እሳት፡** Matth. 5, 22. 18, 9; Marc. 9, 47; **ዐዘቅተ፡እሳት፡** Apoc. 20, 10; **እሳት፡ዘለዓለም፡** Matth. 18, 8. 25, 41; **እሳተ፡መለኮት፡** Lit. 170, 1. a) in Gen. positum vel st. constructo subjunctum: *igneus*, ut: **ሰረገላ፡ዘእሳት፡** 4 Reg. 2, 11; **ሰይፈ፡እሳት፡** Gen. 3, 24; **አእባነ፡እሳት፡ቀይሕ፡** Hez. 28, 14 vrs. nov.; Hen. 17, 3—5. b) *ignis* i. e. *incendium*: **ፈቀዱ፡ያድኅኑ፡አማልክቲሆሙ፡እማእከለ፡እሳት፡** Kuf. 12. c) de ignis cultu divino (Persarum) vid. Clem. f. 32; **እምውእቱ፡ጊዜ፡ሰገዱ፡ሰብእ፡ሰገል፡ለእሳት፡** f. 33.

እሳታዊ፡ adj. rel. *igneus*, Phlx. 186; Jsp. 287; **ሳውዳ፡ዘውእቱ፡ጠባይዕ፡እሳታዊ፡** Fal. f. 82; **እሳታውያን፡** *ignei* i. e. angeli Lit. 170, 1; Gad. Kar.

አስታር፡ n. prgr. sc. *stater* (aliâs **ሰጥጢሩ፡** q. v.), arab. إِسْتَارٌ. *Voc. Ae.*: **አስታር፡ዘ፡፳ወ፬ወቄት፡ወበ፡እለ፡ይ፡መጠነ፡መክሊት።** — At lectio **እስመ፡ኢይሁብ፡አስታረ፡** (v. **አስታር፡**, v. **ዐሥራተ፡**) **ሞገስ፡** οὐ γὰρ ἐδόθη αὐτῷ παρὰ Κυρίου χάρις Sir. 37, 21 non potest non esse corrupta (pro **እግዚ"፡ሞገሰ፡?**

ኢስታኦስ፡ et **ኢስታዎስ፡** n. prgr. sc. εἷς Θεός, *unus Deus*. Sx. Hed. 19; Mij. 30.

አስትዓ፡ *munus, donum* vid. sub **ሰትዐ፡** c. 364.

አሶንያ፡ n. prgr. et corruptum *lunae*, Hen. 78, 2; Voc. Ae. (in quo et forma **አስበንያ፡** et **አሶንያ፡** inter nomina lunae recensetur).

እስከ፡ conj. et praep. [conflata ex **እስ፡** i. e. עַד et **ከ፡**; gramm. § 64]; forma ejus in antiquioribus libris et editionibus usitata est **እስኬ፡** (ut Am. 6, 14. 8, 12 in cod. Laur.; Matth. 15, 31 rom.; Gen. 35, 20 F). — A) conj. 1) **እስከ፡** a) *donec, dum, usque dum, quoad*, c. c. Perf. Ruth 1, 19; **እስከ፡ተፈጸመ፡፲ወ፩ዓመተ፡ንጉሥ፡** Jer. 1, 3. 43, 23; c. Imprf. Ruth 3, 18; Ps. 17, 41. 109, 2. 131, 5; 4 Esr. 10, 7; Jes. 6, 11. 26, 20. 55, 11. 62, 1. 65, 6; Asc. Jes. 8, 10; **እስከ፡እሬኢ፡** Jon. 4, 5; **እስከ፡ትረሥእ፡** Sir. 6, 18; **እስከ፡ትበጽሕ፡ለሞት፡** 4, 28; Job 7, 19; Gen. 27, 44. 28, 15; Deut. 28, 21; c. Subj. Tob. 14, 5. b) *adeo ut, ita ut, ut*, c. Imprf. Dan. 3, 19; 4 Esr. 10, 39; **እስከ፡ይለክፉ፡** 2 Par. 3, 11; **ይሰርሕ፡እስከ፡ያገርር፡ተያፍኒሆ፡** Sir. 38, 26; Matth. 27, 14; Marc. 4, 1; 1 Cor. 13, 2 Platt; in specie post **ጥቀ፡**, ut: **ተሠነየት፡ጥቀ፡እስከ፡ታስሕት፡ዐይኖሙ፡ለኵሉ፡ዕደው፡** Judith 10, 4; **ተከዘት፡ጥቀ፡እስከ፡ትፈቱ፡ትትኃነቅ፡** Tob. 3, 10; 2 Reg. 13, 2; c. Subj. Gen. 16, 10; 1 Cor. 13, 2 var. c) post **ሐሰ፡ሊተ፡** *absit!* sequitur **እስከ፡**, ut Gen. 44, 17 (alia exempla vid. c. 90 sub **ሐሰ፡**). 2) componitur cum aliis conjunctionibus: a) **እስከ፡አመ፡** *usque quo, dum, donec, quoad*, c. Perf. Jer. 1, 3; Tob. 1, 21. 2, 10; Cant. 3, 5 (*quamdiu*); c. Imprf. Ruth 2, 21; Ps. 122, 3; **እስከ፡አመ፡ይመውት፡** Sir. 23, 17. 9, 12. 46, 9; Jes. 22, 14; Judith 12, 4; Matth. 2, 13. (vid. alia exempla sub **አመ፡** c. 724.). b) **እስከ፡ሶበ፡** α) id. q. **እስከ፡አመ፡**; c. Perf.: **እስከ፡ሶበ፡ቀርበ፡** Kuf. 37; Matth. 2, 9; c. Imprf. Matth. 5, 18. 26; Koh. 2, 3; Prov. 4, 18; Jes. 55, 10. β) *ita ut, ut*: Matth. 8, 24. 28. 13, 2. 54. 15, 31, al. B) Praep.; pronomina suffixa non assumit. 1) **እስከ፡** a) de termino: *usque ad, usque in, tenus*: α) spatii: **እስከ፡አጽናፈ፡ምድር፡** Ps. 2, 8. 45, 8; **እስከ፡ምድር፡** 146, 6; Am. 6, 14. 8, 12; Gen. 14, 14; Deut. 1, 7. 19. 20; **ይበጽሕ፡እስከ፡ክሳድ፡** Jes. 8, 7; Ps. 68, 1; Matth. 11, 23. 26, 58; Joh. 2, 7; Act. 1, 8. 17, 15; **እምላዕሉ፡እስከ፡ታሕቱ፡** Matth. 27, 51; ante adverbia: **እስከ፡ቅሩብ፡** Kuf. p. 39; **እስከ፡ዝየ፡** Luc. 23, 5. β) temporis: **እስከ፡ዛዕለት፡** Jer. 51, 6. 22; **እስከ፡መንፈቀ፡ሌሊት፡** Judith 12, 5; **እስከ፡ዮም፡** Gen. 26, 33. 50, 23. Ex. 20, 5; Lev. 15, 5; Matth. 1, 17. 13, 30. 26, 29. 27, 45; **እስከ፡ይእዜ፡** Koh. 4, 2; Matth. 11, 12; Joh. 2, 10; **እስከ፡ማእዜኑ፡** Matth. 17, 17; Joh. 10, 24; **እስከ፡ዝንቱ፡** Lev. 26, 18. 23; **እስከ፡ውእቱ፡አሚረ፡** Dan. 12, 1 (vid. sub **አሚር፡**). γ) ordinis: Matth. 11, 13. 20, 8. 22, 26; Joh. 8, 9; **እምካህን፡እስከ፡ሐሳዊ፡ነቢይ፡** Jer. 6, 13; Gen. 44, 12; Jos. 6, 21; **ከማሁ፡ገብረ፡እስከ፡ስብዕ፡** 4 Reg. 4, 35; Matth. 18, 21. δ) gradus: 2 Reg. 23, 19;

Marc. 6, 23 (vid. **እስከ፡ለ፡** et **እስከ፡** Adv.); **እመበ፡ዘአጥረየ፡እስከ፡መርፍኢ፡** (i. e. nihil possideat, ne acum quidem) Reg. Pach. b) de tenore temporis: α) *per*, ut: **እስከ፡፫ዓመት፡** ἔτη τρία Dan. 1, 5; **እስከ፡፵ዓመት፡** Hez. 29, 11; Gen. 42, 17; Hen. 72, 9; Num. 11, 20. β) *intra* vel *post*: **እስከ፡ክልኤ፡ዓመት፡አነ፡አገብእ፡** ἔτι δύο ἔτη καὶ ἐγώ Jer. 35, 3; Gen. 40, 13; Jon. 3, 4; Matth. 26, 2; Joh. 4, 35; **እስከ፡ሠሉስ፡መዋዕል፡** εἰς τρεῖς ἡμέρας 2 Esr. 10, 8. 2) componitur cum aliis praepositionibus: a) **እስከ፡ለ፡** *usque ad* vel *in*: **እስከ፡ለሞት፡** Jon. 4, 9; **እስከ፡ለመዊት፡(ሐመ፡)** 2 Par. 32, 24; Jes. 38, 1; Matth. 26, 38; Asc. Jes. 10, 8; Tob. 14, 3; **እስከ፡ለዓለም፡** Jes. 44, 7. b) **እስከ፡ኀበ፡** *usque ad* Asc. Jes. 10, 8; 2 Reg. 6, 6; Jud. 18, 13; Apoc. 14, 20 Platt (vid. sub **ኀበ፡** c. 594.). c) **እስከ፡ውስተ፡** *usque intro in* Marc. 14, 54; **እስከ፡ቅድመ፡** *usque ante* Jud. 19, 10; **እስከ፡አመ፡** *usque in tempus* Matth. 2, 15 (vid. sub **አመ፡** c. 724.); **እስከ፡እምድኅረ፡** *usque post* Gen. 17, 19. C) raro Adv.: *adeo* Jos. 6, 21; omnia persolvere debebis **እስከ፡ጥቀ፡ግማሰ፡ኅብስት፡ዘኄድከ፡** Clem. f. 269.

እስከኔ፡ vel **እስከነ፡** i. q. **እስከ፡** (vid. sub **ኔ፡** et **ነ፡** c. 630). 1) conj.: Hen. 89, 5; Chr.; **እስከኔ፡ጐየ፡** Phlx. 30. 2) praep.: Mal. 1, 11; 1 Par. 13, 9; Ps. 49, 2. 112, 3; Ex. 13, 2; Jud. 15, 14; 2 Reg. 10, 4. 3) c. pron. suff.: **እስከኔሁ፡** *usque in eum* Kuf. p. 9 ann. 10; *usque eo* Chr. ho. 4; Sx. Jac. 16.

እስኩ፡ particula [quam etiam nunc, sicut in gramm. § 64, b, cum Hupfeldio (in Zeitſchrift für die Kunde des Morgenlandes II. p. 142) e radicibus pronominalibus conflatam censeo, collata part. hebr. אֵפוֹ, cui significatu respondet **እስኩ፡**, nec non **ሰ፡** et **ሶ፡** c. 321] δή 1) *profecto igitur*: **እምከመ፡ሰማዕክሙ፡ቃለ፡ቀርን፡ . . . እስኩ፡እመ፡ኢትገንዩ፡ወኢትሰግዱ፡ለምስል፡በጊዜሃ፡ይወድዩክሙ፡ውስተ፡እቶነ፡እሳት፡** Dan. 3, 15; Hen. 65, 7. 2) *tandem quaeso*, in interrogatione: **እምከመ፡ሰማዕክሙ፡ቃለ፡ቀርን፡ . . . ወእስኩ፡ለምንት፡ኢትሰግዱ፡** Dan. 3, 15 var. 3) plerumque in sententiis exhortativis: δή, *tandem, -dum, quaeso, sane*; sive praemissum sive postpositum verbo: a) c. Subj. prs. tert.: **እስኩኬ፡ለይምጻእ፡** ἐλθέτω (נָא יָבוֹא) Jer. 17, 15; **እስኩኬ፡ያድኅኑኪ፡** Jes. 57, 13; **ይዜንዉከ፡እስኩ፡ወይንግሩከ፡** 19, 12; **እስኩ፡ይቁሙ፡** στήτωσαν δή 47, 13. b) c. Imperat.: **እስኩ፡ኩን፡እኩየ፡** γενοῦ δὴ σκληρός Job 22, 21; **እስኩ፡በሎሙ፡** Hez. 28, 9; **እስኩ፡ፍታሕ፡ለሊከ፡** Clem. f. 208. 266; **እስኩ፡ኅሊ፡ወጠይቅ፡ከመ፡መሐሪ፡ውእቱ፡** f. 268; **ንግርኒ፡እስኩ፡** Gen. 24, 23; Job 5, 1. 13, 8. 35, 14; **ስደኒ፡እስኩ፡ውስተ፡ደወሎሙ፡** 38, 20. 40, 5; **ቁሚ፡እስኩ፡በሥራያቲኪ፡** Jes. 47, 9; Hagg. 1, 5; Mal. 1, 8; 4 Esr. 2, 39; Act. 4, 19; Rom. 2, 3; Hebr. 12, 3; Jac. 1, 22; Chr., al. — *Voc. Ae.*: **እስኩ፡ብ፡እስኪ።**

አሰከ፡ rad. incertae significationis, fortasse componenda cum عَسِكَ عَسِقَ חָשַׁק *adhaesit*, חֲשַׁק *ligavit, alligavit*; secundum Fürstium in Hebr. und Chald. Handwörterbuch p. 148 אָשַׁךְ *ligare, complicare, contexere* (coll. أَشَاحَ وَشَّحَ, et شَكَلَ אֶשְׁכֹּל جِسْكِلَةٌ); Ludolfus, assentiente Gesenio in thes. p. 158, nomen אֶשֶׁךְ et **እስኪት፡** a **ሰከየ፡** (quasi *testis, testiculus*) derivandum censuit, at ut significatione verbi **ሰከየ፡**. ita Pluralis forma **አሰክት፡** refutatur haec conjectura.

እስኪት፡ subst., f. et m., Pl. **አሰክት፡** (sec. Lud. **አሳክት፡?**), fortasse proprie: *pensile* [אֶשֶׁךְ ܐܶܫܟܳܐ *testiculi*] i. e. *pudenda* viri, *scrotum, testiculi, testiculus, penis*: **ደቂቀ፡ፋርስ፡እለ፡መጠነ፡ነፍስተ፡አድግ፡ነፍስቶሙ፡ወከመ፡እስኪተ፡ፈረስ፡እስኪቶሙ፡** αἰδοῖα Hez. 23, 20; **ዘአሐቲ፡እስኪቱ፡** μονόρχις Lev. 21, 20; **ክልኤሆን፡አሰክቲሁ፡** Deut. 25, 11; **ዘሞተ፡እስኪቱ፡በሥራይ፡** M. F.; **ሠጠቁ፡መላእክት፡እስኪቶ፡ለማር፡ኤልያስ፡ሊቀ፡ምኔተ፡መነኮሳይያት፡ሶበ፡ኮነ፡ምስሌሁ፡በህየ፡ፍትወት፡** Phlx. 25; **ለእለ፡ይዜምዉ፡በእንስሳ፡ይትመተር፡እስኪቶሙ፡** F. M. 7, 5; F. N. 48; **መተሩ፡እስኪቶ፡** Enc. Tachs. 1; Sen. 7; Fal. f. 12 (vid. sub **ሕንብርት፡** c. 108); **ብእሲ፡ዘይፌኑ፡እስኪቶ፡ውስተ፡መንደቅ፡አው፡ውስተ፡ምድር፡አው፡ኀበ፡ስቍረት፡አው፡ውስተ፡እዴሁ፡ወይወጽእ፡እምኔሁ፡ፍትወት፡** Syn. f. 395 (de onania). — *Voc. Ae.*: **ምትፋይ፡** v. **ንትፋይ፡ዘ፡እስኪት፡**

አስካል፡ *uva* vid. sub **ሰከለ፡** c. 378.

አስኬማ፡ n. prgr. sc. σχῆμα 1) *habitus, species*: Christus **ነሥአ፡አርአያ፡ገብር፡ወኮነ፡በአምሳለ፡ሰብእ፡በአስኬማሁ፡** ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι Cyr. c. Pall. f. 67. 68 (e Phil. 2, 7. 8). 2) *stola* vel *vestis monastica* [ܐܶܣܟܺܡܳܐ], in specie ea quam ab angelis Antonio monachorum principi allatam (quare saepius *angelica* nominatur), ab eoque successoribus, monachorum praesulibus, traditam esse ferunt tamquam insigne praesulum (vid. Lud. hist. Ae. III, 3, 18—24): **አልበሶ፡ምንኵስና፡ወአስኬማ፡** vel **አልበስዎ፡አስኬማ፡** Sx. Masc. 18, al. crebro; etiam **አስኬማ፡ዘመላእክት፡** ibid.; **ዳንኤል፡አስኬማ፡መላእክት፡ዘለብሰ፡** Enc. Hed. 16; Genb. 17; Ter 22 (vid. **ፊቃር፡**); angelus ei (sc. **አባ፡ሲኖዳ፡**) attulit **አስኬማ፡ዘኤልያስ፡ነቢይ፡ወቅናተ፡ዮሐንስ፡መጥምቅ፡** Sx. Haml. 7.

አስኩሮኒ፡ vid. sub **ሰከረ፡** c. 380.

እስክሬን፡ et **አስክሬን፡** et **አስከሬን፡** (etiam per **ሥ**), Pl. "**ናት፡**, n. prgr. sc. *scrinium* vel *arca, loculus, fiscus*: **ይላሕዉ፡አስክሬናት፡** (v. **አስኬራናት፡**)**ሰርጐኪ፡** αἱ θῆκαι τοῦ κόσμου Jes. 3, 26; γλωσσόκομον Joh. 12, 6. 13, 29; **መባአ፡አስክሬን፡ይሁዳ፡የዐቅብ፡** Did. 29; **መጋቤ፡እስክሬን፡** (*scriniarius regis*, Lud. e) Syn. — *Voc. Ae.*: **አስክሬን፡ብ፡ሳፅን፡**

እስኪት፡ vid. sub **አሰከ፡**

አሰወ፡ rad. inus. e. q. אָסָא, ܐܣܳܐ, أَسَا *mederi, sanare*.

አሶት፡ subst. (Lud. substituit **ኦሶት፡**), 1) *medela, sanatio*, etiam *ars medendi*: **እስመ፡ቦ፡ጊዜ፡ይከውን፡አሶት፡በእዴሆሙ፡** (sc. medicorum) εὐωδία Sir. 38, 13; 1 Cor. 12, 9. 28. 30 (et **አሶት፡** et **ጸጋ፡አሶት፡** χάρισμα ἰαμάτων); **ኀለይኩ፡ቅድስና፡ዘነቢያት፡ወአሶተ፡ዘሐዋርያት፡** Org. 7; **መንፈሰ፡አሶት፡ዘበሐዋርያት፡** M. M. f. 322. 2) In libris amharico-aethiopicis (i. q. **ሕይወት፡** σωτηρία): *salus, salvatio*, ut Chr. L. Atk. f. 9. (Ludolfi Gregorius „ajebat respondere amh. **አቴት፡** *fortuna*“). — *Voc. Ae.*: **አሶት፡ዘ፡ሥልጣን፡**

አሰየ፡ nonnumquam i. q. **ሐሰየ፡** c. 95.

አሰየ፡ rad. inus., referenda ad radices אשׁשׁ אָשְׁיָה, أَسَّ أَسِيَ, quarum nomina derivata *imum* rei (sive fundamentum, columen, sive vestigium, reliquias, excrementa, res sequiores utensilium, ut إِسّ, أُسّ, أُسِيّ, etiam آسّ) significant.

ትእሲት፡ subst., ut videtur, proprie *sedimentum*, deinde *recedanea* metalli i. e. *scoriae*: እስመ፡ኮንክሙ፡ኵልክሙ፡አሐደ፡ትእሲተ፡ εἰς σύγκρασιν μίαν Hez. 22, 19 (in scholio marginali adscriptum est ዘሕል፡).

አሰድ፡ i. e. الأَسَدُ *leo*, nomen sideris, Abush. 3; Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4.

አስጳዳቶስ፡ et ″ዳጦስ፡ n. prgr. sc. ἀσπάλαϑος, *aspalathus*, nomen spinae candidae, cujus radix in unguentis adhiberi solet, Sir. 24, 15; Org. 6.

አስፋሊጦ፡ vel ″ሊጦስ፡ vel ″ሊጣ፡ vel **አስፈሊጥ፡** n. prgr. sc. ἄσφαλτος *asphaltus* i. e. *bitumen* Ex. 2, 3; Kuf. 10. 47; Macc. f. 2 (አፍለጢስ፡ sic); አስፈሊጥ፡ Sx. Tachs. 2. — *Voc. Ae.*: አስፈሉጡ፡ዘ፡ሰሊጥ፡ (inter plantarum nomina!).

አስፈር፡ nomen morbi vid. sub ሰፈረ፡ c. 405. — Ibidem addendum est

አስፉር፡ n. prgr. sc. أَصْفَر *flavus*: ወንጹፍ፡ጸፍጸፉ፡በሕብረ፡ወርቅ፡ወብሩር፡ወያክንት፡ወአክደር፡አስፉር፡ወበሕብረ፡ያክንት፡ወሜላት፡ Macc. f. 3.

አስፈሬዳ፡, etiam **አስፉሬዳ፡**, **አስፈሪዳ፡**, **አስፉሪዳ፡**, **አስፈሪድ፡**, **አስፈሬድ፡**, n. prgr., m. et f., Pl. ″ዳት፡, σπυρίς (Gen. -ίδος), *canistrum*, *fiscina*, *sporta*, Matth. 15, 37; Marc. 8, 8; Act. 9, 25; Gad. T. H.; Clem. f. 105; Phlx. 30. 189; σκάφη Dan. ap. 13, 33; አስፈሬዳት፡ 1 Par. 12, 40, ubi interpres pro παλάϑας legisse videtur καλάϑους. — Pro *loculo* vel *sarcophago* usurpatum esse አስፈሪዳ፡ in Vit. Dan., ait Lud. — *Voc. Ae.*: አስፈሬዳት፡ዘ፡ቻል; *aliud*: ከፈር፡ወአስፈሬዳት፡ዘ፡እንቅብ ።

እስፍንቱ፡ *quot?* vid. sub ሰፈነ፡ c. 406.

አቅላሚዶን፡ n. prgr. i. e. κληματίδων a κληματίς *sarmenta*, M. M. f. 53 (vid. ቀለምጤዳ፡ c. 412).

አቅሌስያ፡ n. prgr. sc. ἐκκλησία *ecclesia*, Deg.

አቅሞንስ፡ n. prgr., ut videtur *hegumenos* ecclesiae: ከሮ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ዘውእቱ፡አቅሞንስ፡ M. M. f. 326.

አቃን፡, **እቃን፡**, **አቃኒ፡** n. prgr. ὁ ἄκαν, *spina*, *dumus*, *vepres*, 4 Reg. 14, 9; 2 Par. 25, 18 (ubi textus LXX vulg. ἀκχούχ exhibet), v. አካዝ፡

አቃኒም፡ *hypostasis* vid. sub ቀኑም፡ c. 443.

አቃጥስ፡ n. prgr. gemmae, sc. ἀχάτης *achates*, Ex. 28, 19 (v. አካጥስ፡ q. v.).

አቃጣን፡, **አቃጦን፡** n. prgr. locustae cujusdam speciei, sc. ὁ ἀττάκης *attacus* (סָלְעָם) Lev. 11, 22 (v. አጠቀን፡ in cod. G).

አብ፡ subst., [אָב, אַבָּא, ܐܰܒ݂ܳܐ, أَبٌ] m., st. c. et Acc. አበ፡ (ut: Gen. 44, 19. 20; አልብነ፡አበ፡ Threń. 5, 3; ዘአልቦ፡አበ፡ ἀπάτωρ Hebr. 7, 3; Matth. 3, 9; Sir. 3, 2; quamquam Matth. 19, 29 Platt exhibet አበ፡), ante pron. suff. አቡ፡ in Nom. (Gen. 24, 23. 31, 5—7. 38, 11. 44, 25. 31. 32. 45, 18. 19. 47, 5. 6; Ex. 2, 16. 18; Deut. 22, 15. 16), አባ፡ in Acc. (ut: አባሁ፡ Gen. 2, 24; Lev. 19, 3; Sir. 3, 3 seq.; Mal. 1, 6; Mich. 7, 6; Prov. 10, 1. 15, 20; Matth. 19, 5; አበ፡ pro አባሁ፡ praebent duo libri a me inspecti Prov. 24, 52; አባሃ፡ Sir. 22, 5; አባሆሙ፡ Marc. 1, 20; Rom. 4, 17; አባከ፡ Ex. 20, 12; Deut. 5, 16; Eph. 6, 2; አባኪ፡ Jos. 2, 18; Ruth 2, 11; አበኪ፡ Tob. 11, 16 in uno libro a me inspecto; አባየ፡ Joh. 8, 49), sed etiam አቡ፡ (vid. gramm. § 154, d; ut: አቡሃ፡ Deut. 21, 13; Jud. 15, 6; አቡሆሙ፡ Gen. 4, 21; አቡኪ፡ Jos. 2, 18 ann.; አቡየ፡ Joh. 8, 19. 15, 24; አቡነ፡ Jud. 18, 19), in Vocat. አባ፡ (ut: Kuf. 11; Gen. 22, 7. 27, 18. 44, 32; 4 Reg. 2, 12. 13, 14; Tob. 5, 1. 11, 10. 12, 2; Matth. 11, 25; vel አቡየ፡ Sir. 23, 1. 4; አባ፡ወአቡየ፡ ἀββᾶ ὁ πατήρ Marc. 14, 36; Gal. 4, 6; Rom. 8, 15); Pl. አበው፡, *pater* a) *parens*, *genitor*, ut 1 Reg. 9, 3; Ps. 103, 13; Jer. 6, 21; Matth. 2, 22. 4, 21; Luc. 1, 17; Eph. 6, 4, aliis in locis innumeris; አበወ፡ሥጋ፡ et አበው፡ሥጋውያን፡ (opp. spiritualibus) Chr. ho. 29. b) Pl. አበው፡ (non tantum *patres* sed etiam) *parentes* i. e. *pater et mater*: Hebr. 11, 23; Reg. Pach.; Sx. Mag. 27; Nah. 15; Const. Ap. 34. c) *progenitor*, *auctor generis*, *majores*, ut: አበ፡ብዙኃ፡አሕዛብ፡ Gen. 17, 4. 19, 37. 22, 21; Matth. 3, 9; አበ፡ኵልነ፡ Rom. 4, 16; አበዊነ፡ Sir. 44, 1; አበዊክሙ፡ Zach. 1, 5; Ps. 38, 16. 44, 18; Matth. 23, 30. 32; ርእሰ፡አበው፡ Act. 2, 29; አበ፡አበው፡ *patriarcha* Chr. ho. 25; አበው፡ቀደምት፡ Act. 7, 8. d) *altor* vel *tutor*, qui patris instar beneficiis de aliis bene meretur: Ps. 67, 5; Jes. 9, 6 vrs. alt.; 22, 21; አነ፡ውእቱ፡አበ፡ምስኪናን፡ Job 29, 16. e) de Deo, patre hominum, in specie Christi et Christianorum: Jes. 63, 16. 64, 8; Tob. 13, 4; Deut. 32, 6; 2 Reg. 7, 14; Matth. 6, 9. 11, 27. 24, 36; Hebr. 12, 9; Eph. 4, 6; Rom. 1, 7; 1 Cor. 1, 3, al.; አቡነ፡ዘበሰማያት፡ „*pater noster*“, ut: ወትብል፡ኪርያላይሶን፡ወአቡነ፡ዘበሰማያት፡ Genz. f. 52. f) *patris* nomine honorifice compellantur α) magistri, prophetae, sacerdotes Jud. 17, 10. 18, 19; 4 Reg. 2, 12. 6, 21. 13, 14; Matth. 23, 9; et in libris Christianis sacerdotes episcopi al. patres spirituales appellantur, ut: አበ፡መንፈስ፡የዐቢ፡እምአበ፡ሥጋ፡ Genz. f. 148; Did. 8. β) *abbas* monachorum, sive አብ፡ ut Phlx., sive አበ፡ምኔት፡ Kedr f. 79, al. γ) annis provectiores, seniores, ut 1 Joh. 2, 13. 14; magistratus, senatores, ut Act. 7, 2. 22, 1; seniores gentium vel familiarum, ut: እሉ፡መላእክት፡ቤት፡አበዊሆሙ፡ 1 Par. 7, 2; መላእክት፡አበዊሆሙ፡ 2 Esr. 18, 13, et rex ipse, in formula ሕያው፡ vel ሕየው፡አበ፡ነጋሢ፡ (vid. supra sub ነጋሢ፡ c. 688.; sec. Lud. in lex. c. 350: ሕ″፡አበ፡ነ″፡). g) አበ፡ደም፡ consanguineorum maximus, cujus vindicta sanguinis est i. e. *sanguinis ultor* vel *vindex*, Num. 35, 12. 19. 21. 25. 27; Deut. 19, 6. 12; Jos. 20, 5; 2 Reg. 14, 11. h) *possessor*, *dominus*: አበ፡ላህም፡ Ex. 21, 35; (coll. አበጕንባሕ፡ sub ጕንባሕ፡). i) *auctor*, ut: አቡሃ፡ለሐሰት፡ Joh. 8, 44; ubi de libris agitur: *prototypum*, ar-

chetypum (exemplar) libri: N. T. rom. f. 157 (sub finem Actorum).

አባ፡ subst. (sicut אַבָּא) 1) Vocat. vocis **አብ፡**, vid. sub **አብ፡** 2) titulus honorificus patriarcharum, episcoporum, abbatum, doctorum, monachorum, eremitarum, creberrime in Sx., ut **አባ፡ ሆር፡** Sen. 29; **አባ፡ ኪሮስ፡** Haml. 8; **አባ፡ ዮሴፍ፡** Genb. 19, al.; monachus salutatur: ዳኅንኑ፡ አባ፡, respondet: እወ፡ ዳኅን፡ Gad. T. H.

አባዊ፡ adj. rel. *ad patrem pertinens, paternus:* ሶበ፡ በጽሐ፡ ጊዜ፡ ተራኅርኆተ፡ ሣህል፡ አባዊት፡ ላዕለ፡ ልሕኵት፡ አዳማዊት፡ Fid. Jac. Bar.; f. **አባዊት፡** *una e proavis* vel *majoribus*, Gad. Ad. f. 187.

አብና፡ subst. *dignitas patris, necessitudo paterna, paternitas* (Vaterſchaft): እስመ፡ አብ፡ ይሰመይ፡ አበ፡ በእንተ፡ አብናሁ፡ Chr. ho. 2; Deo patri convenit ከዊነ፡ ወላዲ፡ ወአብና፡ Fid. Jac. Bar.; M. M. f. 20; ዝምደተ፡ አብና፡ ወወልድና፡ F. N. 42, 6.

አበውና፡ subst. (ab **አበው፡**) *dignitas parentum, necessitudo paterna*, F. N. 10, 6.

አብ፡ vel **ኤብ፡** nomen mensis Hebraeorum quinti, sc. אָב *Ab:* አብ፡ ዘውእቱ፡ ወርኀ፡ ኃምስ፡ Jsp. p. 342; **ኤብ፡** *Voc. Ae.*

እቤ፡ *dixi* vid. sub **ብህለ፡**

አበለ፡ rad. inus., cui potestatem *compacti, firmi, carnosi, robusti* infuisse e vicinis אָבַר (unde rabbinica אֵבָר אֵבְרָא אֵבָרָא *membrum, os ossis* derivantur) et هَبْرٌ *caro*, هَبِرَ *carnosus fuit* (nec non هَبِلَ et هَبَّلَ, أَبِلَ et ipsum إِبْلٌ) comprobatur (vid. Ges. thes. p. 18 et 19).

አባል፡ subst., m. et f., Pl. **አባላት፡**, nec non **አእባል፡** (in Phlx.) 1) *caro, frustum carnis:* መጥባሕት፡ ወአከ፡ እንተ፡ አባል፡ μάχαιρα καὶ οὐ σαρκίνη Prov. 24, 23; ገመዱ፡ መሌሊቶሙ፡ ከመ፡ ሥጋ፡ ውስተ፡ ጽህርት፡ ወከመ፡ አባል፡ ውስተ፡ መቅፀት፡ (κρέα) Mich. 3, 3; Hez. 24, 4. 2) *membrum* corporis (sive vivum sive desectum), 1 Cor. 12, 26; Matth. 5, 29. 30; Jac. 3, 5; medicus amputat unum **አባል፡** caetera sanaturus Cyr. f. 102; መተሮ፡ ለበግዕ፡ በበ፡ አበላቲ፡ Lev. 8, 20; በበ፡ አባሉ፡ κατὰ μέλος Hez. 24, 6; አባላት፡ እንተ፡ ባቲ፡ ትከውን፡ ኀጢአት፡ Phlx. 7; አእባለ፡ ሥጋቲሆሙ፡ Phlx. 3; nonnumquam **አባል፡** collective, ut: ውስተ፡ አባልየ፡ ἐν τοῖς μέλεσί μου Rom. 7, 23; Eph. 5, 30; Christus ዘፈወሰ፡ አባለ፡ ሙሱን፡ Did. 25. a) transl.: 1 Cor. 6, 15; አንትሙሰ፡ ፍጹም፡ አባሉ፡ ለክርስቶስ፡ ወውሉዱ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ Did. 10; ብእሲት፡ አባሉ፡ ለብእሲ፡ Did. 15. b) in specie: *membrum genitale*, viri: አባለ፡ ዘርእ፡ Phlx. 7. 230; (sacerdos) ኢይኩን፡ ዕሩቀ፡ አባል፡ ቅድመ፡ ገጸ፡ መኑሂ፡ F. M. 32, 3. 5; Gen. 49, 10 (μηροί); feminae Deut. 28, 57 (μηροί). 3) passim: *corpus:* እንዘ፡ ንስቲት፡ አባል፡ አንቲ፡ Lit. 172, 1 (si quidem lectio sana est); Christus ለብሰ፡ አባለ፡ Enc. Tachs. 15; deinde poetice: *persona* vel (c. pron. suff.) *ipse*, ut: ሰላም፡ ለክሙ፡ ለዮልዮስ፡ አባሉ፤ ዩንያስ፡ እኁሁ፡ ወቴዎድሮስ፡ እጓሉ፤ (salus vobis, sc. corpori vel personae Julii, Junio ejus fratri, Theodoro filio) Enc. Masc. 22; ሰላም፡ ለገብረ፡ ክርስቶስ፡ ዘአንደየ፡ አባሎ፤ በዴዴ፡ አቡሁ፡ አክልብት፡ እስከነ፡ ለሐሱ፡ ቍስሎ፤ Enc. Teq. 14.

አበለ፡ *dicere facere* vid. sub **ብህለ፡**

እብላ፡ n. prgr. et corruptum, nomen *lunae* Hen. 78, 2; Enc. Nah. 17 (vid. **አርያሬስ፡**); Voc. Ae.

አቦሊ፡ (**አበሊ፡**, **ኦቦሊ፡**) n. prgr. sc. ὀβολός, *obolus* (sexta pars drachmae), 1 Reg. 2, 36; Ex. 30, 13; ዕሥራ፡ አቦሊ፡ ለአሐቲ፡ ዲድረክም፡ Lev. 27, 25; Num. 3, 47; በሰቅሎ፡ ዘቅዱስ፡ ፳አቦሊ፡ ውእቱ፡ 18, 16. (In locis Octateuchi laudatis equidem, Ludolfum secutus, **ኦቦሊ፡** substitui, sed Abyssini **አቦሊ፡** scribere solent). — *Voc. Ae.:* አቦሊ፡ ዘ፡ ድሪም፡ ቀመትሂ፡ ይ፡; *aliud:* አቦሊ፡ ዘ፡ ዘከፈልዎ፡ ለድሪም፡ ኀበ፡ ፳; *aliud:* አሞሌ።

አብለሊት፡ *cardui species* vid. sub **በለለ፡** c. 486.

አብሐ፡ *veniam dare* vid. sub **ቦሐ፡** c. 523.

አባሞ፡, **አብሞ፡**, **አበሜ፡**, **አበሚ፡** n. prgr. sc. ἄμωμον, *amomum*, nomen aromatis fragrantis, unguentum optimum praebentis, Apoc. 18, 13; קִדָּה *casiae* species (ἶρις *herba aromatica*) Ex. 30, 24, et Hez. 27, 19 vrs. nov. (**አበሜ፡**). — *Voc. Ae.:* አበሜ፡ ዘ፡ አምሳሉ፡ ከመ፡ ጽጌ፡ አደይ፡ ሀሎ፡ በግብጽ፡ ቀበርቾሂ፡ ይ፡

አብረ፡ rad. inus., quae neque cum **ዐብረ፡** neque cum אָבֵל, sed cum كَبِرَ *grandaevus fuit* (vicinae sunt אָבַר et גָּבַר) componenda videtur.

እቤር፡ (passim per **ዐ**; sec. Lud. etiam **አቤር፡**) subst., f. [vid. gramm. § 129, a], Pl. **እቤራት፡**, 1) *grandaeva, anus*, de Elisabetha, Lud.; እቤረ፡ መበለት፡ (χήρα) *anus vidua* Luc. 21, 2; መበለት፡ እቤር፡ F. M. 5, 7. At plerumque 2) *vidua*, χήρα Ex. 22, 21; Ps. 67, 5. 131, 16; Job 22, 9. 24, 3. 27, 15. 29, 13; Sap. 2, 10; Jes. 1, 17. 9, 17. 10, 2; Jer. 5, 28. 7, 6. 22, 3. 29, 12; Zach. 7, 10; Hez. 22, 7; Luc. 18, 3. 21, 3; Act. 9, 39; 1 Tim. 4, 7. 5, 3. 4; እቤር፡ ብእሲት፡ Sir. 32, 17; *vidua ecclesiastica* 1 Tim. 5, 9; pro *monacha* vel *moniali*, quae modo dicta erat **ድንግል፡**, Lud. e Vit. Dan.

እቤራዊ፡ vel **“ራይ፡**, adj. rel., f. **እቤራዊት፡** vel **“ራይት፡** *grandaeva, anus, vidua:* እምከ፡ እቤራዊት፡ Hen. 32, 6; መዐንዝርት፡ እቤራይት፡ Sx. Masc. 18; M. M. f. 88; ብእሲት፡ እቤራዊት፡ Lud. e Vit. Dan.

እብራዊ፡ adj. dubiae auctoritatis: in loco Sir. 26, 2 pro γυνὴ ἀνδρεία εὐφραίνει τὸν ἄνδρα αὐτῆς Aethiops habet ብእሲት፡ ዕብራዊት፡ ያስተፌሥሕ፡ ምታ፡; jam vero cum *Hebraea* vix sensum aptum praebeat, quaeritur, annon **እብራዊት፡** legendum et e rad. אָבַר derivandum sit: *fortis*.

አባር፡ (an **አባሪ፡**?) subst., *aculei, spinae* [إِبْرَةٌ Pl. إِبَارٌ]: ዕፀ፡ ግረት፡ እንዘ፡ ቈጽለ፡ ዕፁ፡ ኢይትነገፍ፡ ወአባሪሁኒ፡ ኢይጸድፉ፡ M. M. f. 48.

አበርበራ፡ *urtica* vid. sub **በርበረ፡** c. 504.

አብረክሲስ፡ vel **አብርክሲስ፡** n. prgr. sc. πράξεις i. e. *Actus*

Apostolorum, liber N. T. [ابركسيس] F. N. 2. 5; Lud. e Mss. Colb. (aliâs ግብረ፡ሐዋርያት፡).

አበሰ፡ I, 2 [etymo convenit cum خَبُثَ, significatu cum אָשַׁם, أَثِمَ, sicut **ሐሠመ፡** etymo cum أَثِمَ, significatu cum خَبُثَ; quamquam Arabes etiam sub أَبَسَ similes quasdam significationes habent] *crimen committere, peccare*, ἀσεβεῖν, ἀνομεῖν, ἀδικεῖν, plerumque ἁμαρτάνειν, Ex. 32, 33; Lev. 4, 2. 22. 27; Ps. 105, 6; Job 1, 22. 7, 20. 10, 3. 33, 9. 34, 10. 35, 6; Koh. 2, 25. 7, 20; Sir. 38, 15; Prov. 13, 21; Jes. 21, 3. 24, 5. 59, 13; Hez. 3, 21; **አብሶ፡አበሰት፡** Thren. 1, 8; **ኢይደግሙ፡አብሶ፡** Hen. 5, 8; Matth. 27, 4; Joh. 5, 14. 9, 3; Rom. 5, 14; 1 Joh. 1, 10. 3, 6; **አቢሶሙ፡** 2 Petr. 2, 4; **ኢአበሰ፡ወኢጌገየ፡ግሙራ፡** Job 34, 8; Sir. 49, 4 (πλημμελίαν ἐπλημμέλησαν); Thren. 3, 41; Rom. 3, 23; c. c. Acc. peccati: **አበስኩ፡ዐቢየ፡ጌጋየ፡** Job 31, 33; **ሰማርያ፡መንፈቀ፡ኀጢአትከ፡ኢአበሰት፡** Hez. 16, 51; c. **በ፡** instrumenti: **ኢተአብስ፡በቃልከ፡** Sir. 35, 12; **እመ፡አበስነ፡እመሂ፡በቃል፡አው፡በምግባር፡ወእመሂ፡በኀሊና፡ኀድግ፡** Genz. f. 95; c. **ለ፡** ejus, in quem peccatur: **ኢተአብስ፡ለሀገርከ፡** Sir. 7, 7; **ዘአበሰ፡ሊተ፡አበሰ፡** Jes. 21, 2. 42, 24; Jer. 8, 14. 47, 3; Dan. 9, 8; Gen. 40, 1; Ps. 50, 5; Matth. 6, 12; vel c. **ላዕለ፡** ejus rei vel personae, in qua peccatur: Lev. 5, 16; 1 Reg. 19, 4; Prov. 8, 36; **አበሱ፡ላዕለ፡ሕግየ፡** Hos. 8, 1; Esth. 1, 16; **ዘይገብር፡ኀጢአተ፡ይኤብስ፡ላዕለ፡ነፍሱ፡** Sir. 19, 4 (πλημμελήσει). 10, 29; 1 Cor. 6, 8; vel c. **ዲበ፡** Act. 25, 8 Platt; vel c. **በ፡**, ut: Hen. 7, 5; **ዳዊት፡አመ፡ይኤብስ፡በብእሲተ፡ኦርዮ፡** Did. 10; Luc. 15, 18. 21; 1 Cor. 6, 18; c. **ምስለ፡** *cum* aliquo: **መላእክት፡አበሱ፡ምስለ፡አዋልደ፡ሰብእ፡** Kuf. 4; c. **እምነ፡**, ut: **አበስከ፡እመሐላ፡** (peccasti contra jusjurandum i. e. mutando j.) Kuf. 37.

አአበሰ፡ II, 2 *peccati reum facere*, **እንተ፡ታኤብስ፡ምድረ፡** Kuf. p. 85.

እቡስ፡ part. *criminis* vel *peccati reus, improbus, maleficus*, φαῦλος Prov. 13, 6; **እቡሳነ፡ልብ፡** M. M. f. 5; alapis percussus est **ከመ፡እቡስ፡** Enc. Mag. 27; Lit. Chr.

እብሰት፡ n. act. *peccatio, improbitas:* **ተእኅዘ፡ልማደ፡እብሰት፡ወርስዐት፡** τὸ ἀσεβὲς ἔϑος Sap. 14, 16.

አባሲ፡ n. ag., Pl. **አባስያን፡**, *peccator, criminis* vel *peccati reus*, Lit. 161, 4; Genz. f. 22; **ኃጥእ፡ወአባሲ፡** Org.; **አባስያን፡** Hen. 22, 13; c. c. Acc. criminis: **አባሲ፡ዝንቱ፡ሕዝብ፡አበሳ፡ዐቢየ፡** Ex. 32, 31.

አበሳ፡ subst., m. et f., Pl. **አበሳት፡**, *crimen, peccatum* et *peccata, improbitas, culpa peccando contracta:* **ኢይደግሙ፡አበሳ፡** Hen. 5, 8; 4 Esr. 8, 31; ἁμαρτία Lev. 4, 3; Koh. 5, 5; 1 Joh. 5, 16; **አበሳ፡ሞት፡** Kuf. 33; **አበሳ፡ዘበኢያእምሮ፡ጌጋይከ፡** Kuf. 22; ἁμαρτίαι Jes. 6, 7; **ይዌርዎን፡ውስተ፡ባሕር፡ለአበሳነ፡** Mich. 7, 19; ἀδικία 1 Joh. 1, 9; **አልብየ፡አበሳ፡** Job 34, 6; ἀνομία Ps. 31, 5; 1 Joh. 3, 4. 5, 17; Matth. 13, 41; παράπτωμα Rom. 5, 17; ἀνομίαι Job 13, 23; Ps. 102, 10; Hebr. 8, 12. 10, 17; ἀδικίαι Dan. 9, 24; παραπτώματα Marc. 11, 25. 26; Matth. 6, 14; ὀφειλήματα Matth. 6, 12. Pl. **አበሳት፡** nonnisi in libris inferioris aevi, ut: **ወዘይመስሎ፡ለዝንቱ፡እምአበሳት፡** F. M. 6, 1; Chr. Ta. 9; **ገባርያነ፡አበሳት፡** F. N. in proleg.; **አበሳት፡** F. N. 50, 7.

መአብስ፡ part. *criminis reus, peccator, improbus, maleficus:* ἔνοχος Ex. 34, 7; Num. 14, 18; c. **በ፡**, ut: **መአብስ፡በኵሉ፡** ἔνοχος πάντων Jac. 2, 10; **መአብስ፡በኵሉ፡ጌጋይ፡** Org.; c. **ላዕለ፡**, ut: **መአብስ፡ውእቱ፡ላዕለ፡እግዚእነ፡** F. N. 13; ἄνομος 1 Reg. 24, 14; ἁμαρτωλός Deut. 29, 18; **መአብሳን፡** Hen. 108, 2; κατάκριτοι (condemnationi addicti), hom. Procli in Cyr. f. 120.

አባስ፡ n. prgr. sc. *abbas* monachorum, Reg. Pach. (pluries).

አብስልዋጥስ፡ vel ″**ጢስ፡** n. prgr., ut videtur, *absolutio, absolutionis formula*, ut: **አብስልዋጥስ፡ይትበሀል፡በዜማ፡ግንዘት፡** Genz. f. 51. 124.

አብስልዲስ፡ (F. N. 8, 3) et Pl. **አቡሊድሳውያን፡** (F. N. 9, 3) n. prgr. et corruptum, sc. ψάλτης, *psaltes* (aliâs **መዘምር**).

አብስልጢስ፡ et **አብስለጤስ፡**, sec. Lud, i. q. **አብጥሊስ፡** q. v.

አቡ፡ቀለምሲስ፡ vel **አቡቀለምሲስ፡** n. prgr. corruptum sc. ἀποκάλυψις i. e. *Apocalypsis* Joannis, liber N. T., ut: **ራእየ፡ዮሐንስ፡አቡቀለምሲስ፡** Sx. Tachs. 1; **ዮሐንስ፡ጸሐፈ፡ወንጌለ፡ወአቡቀለምሲስ፡ዘርእየ፡ውስተ፡ደሴተ፡ፍጥሞ፡** Sx. Ter 4; at aliis in locis, ut in subscriptione Apocalypsis in N. T. rom. et Plattiano, Abyssini hoc nomen cognomentum Joannis interpretati esse videntur.

አበቅቴ፡, Pl. **አበቅቴያት፡**, prgr. sc. ἐπακτή *epacte* (*adjecta*), vox technica, cujus in computo paschali usus est (vide Ideler Handbuch II, p. 239 seq.); **አበቅቴ፡ፀሐይ፡** Abush. 23; **አበቅቴ፡ወርኅ፡** Abush. 25; **አበቅቴያት፡** Abush. 31; Demetrius XII Patriarcha Alex. **ሠርዐ፡ሐሳበ፡አበቅቴ፡** (vel **ሐሳበ፡አዝማን፡ዘስሙ፡አበቅቴ፡**) Sx. Teq. 12.

አበቢ፡ *fluctus, unda* sec. Castellum (أُبَابٌ).

አቢብ፡ n. prgr. sc. أَبِيبُ i. e. ⲈⲠⲎⲠ vel ⲈⲠⲒⲪ, nomen mensis Aegyptiorum undecimi (Julius), Abush. 8; Voc. Ae.

እብን፡ [אֶבֶן, ܐܒܢܐ], m. et f., sing. et coll., Pl. **እበን፡** et **አእባን፡**, Pl. Pl. **አእባናት፡**, 1) *lapis*, Gen. 11, 3. 31, 45; Ex. 7, 19. 15, 5. 17, 12; **እብን፡ዐበይት፡** Deut. 27, 2; **ዐበይት፡እብን፡ወሠናያት፡** 3 Reg. 6, 2; **እብን፡ዐቢይ፡** 1 Reg. 6, 14; **እብነ፡አሐተ፡** 7, 12; **ንሕንጽ፡በእብን፡** Jes. 9, 10. 28, 16; Job 14, 19; Zach. 12, 3; Ps. 117, 21; Sir. 6, 21. 27, 25; Matth. 4, 6. 7, 9; 1 Petr. 2, 4; **እበን፡** Sir. 21, 10; Lev. 14, 42; Deut. 27, 5. 6; Jos. 4, 7. 8; Ps. 101, 15; **አእባን፡** Koh. 10, 9; **አእባን፡ዐበይት፡** Jer. 50, 9; **ዝንቱ፡አእባን፡** 50, 10; Matth. 3, 9. 4, 3. 27, 60; **ዘያሰግሉ፡በአእባን፡** Clem. f. 178; **አእባናት፡** Sx. Jac. 9; **እብነ፡መከራ፡** Sir. 6, 21; **እብነ፡ሞጸፍ፡** Zach. 9, 15; **አእባነ፡ወርቅ፡** *lapides auriferi* Sx. Genb. 8; st. constructo subjunctum vel in Gen.: *lapideus*, ut: **ልበ፡እብን፡** Hez. 11, 19; **ጽላት፡ዘእብን፡** Ex. 32, 15; Jos. 5, 2; Joh. 2, 6; Apoc. 9, 20. a) *lapis pretiosus, gemma:* **እብን፡ክቡራት፡በበሕበሪሆሙ፡** 1 Par. 29, 2; **እብነ፡ስርድዮን፡** Ex. 25, 7. 28, 9; **እብነ፡ሰንፔር፡** Job 28, 6; 1 Cor. 3, 12; **አእባነ፡ህንደኬ፡** *gemmae Indicae* Macc. f. 25; **እብነ፡አድማስ፡**

adamas Lit. 172, 2; Macc. f. 25; **እብነ፡ፌውስ፡** *lapis collyrii* (cfr. Apoc. 3, 18) i. e. *stibium*, ut: **በእብነ፡ፌውስ፡ኰሐሉኒ፡ዐይነ፡** Enc. Tachs. 24; Hen. 18, 7. b) **እብነ፡በረድ፡** *lapis grandinis* vel *grando* Jos. 10, 11; Sir. 43, 15. 46, 5; Hez. 38, 22; Kuf. 48; Hen. 14, 9. 10; **እብነ፡አስሐትያ፡** 71, 5; etiam *crystallus* (**እብነ፡በረድ፡**) Org., id. fortasse in locis Henochi modo commemoratis. c) *lapides ponderis, pondus*: **አበን፡** Lev. 19, 36 in CG; **እብነ፡መዳልው፡** Hez. 5, 1; **አእባነ፡ቍናማት፡** Prov. 16, 11. d) **እብነ፡ኰኵሕ፡** σμυρίτης λίϑος *smyrites* Job 41, 6. 2) *saxum, rupes*, πέτρα Job 22, 24; **እብን፡ጽኑዕ፡** Jes. 5, 28; Ps. 60, 2; **እብን፡ኰኵሕ፡** Deut. 8, 15; Rom. 9, 33; πετροβόλος Job 41, 19. — *Voc. Ae.*: **እብን፡ብ፡ደንጊያ፡**

አበነ፡ (denom.) *in lapidem converti, lapidem fieri*, Lud. sine auct.

አእበነ፡ II, 1 *in lapidem convertere*: **እግዚ"፡አእበና፡ወሜጠ፡ህላዌሃ፡ለከዊነ፡ሐውልት፡** (sc. Lothi uxorem) M. M. f. 60.

እብን፡ n. prgr. sc. إِبْن *filius*, passim obvium, ut in **እብነ፡እልሐኪም፡** (filius sapientis i. e. Salomonis, rex Aethiopiae), Kbr. Nag.

ኢብን፡ n. prgr. sc. ἴβις (in Acc.), *ibis*, avis Aegyptiaca, Lev. 11, 17; Deut. 14, 16. — *Voc. Ae.*: **ኢብን፡ዘ፡የመስቀል፡ዎፍ፡** (vid. Isenb. lex. p. 25).

አብኑስ፡ (أَبْنُوس) subst. ἔβενος *ebenus*, Gad. Ad. f. 149.

አብአ፡ *introducere* vid. sub **ቦአ፡** c. 525.

አበው፡ *patres*, **አባዊ፡** *paternus* vid. sub **አብ፡** c. 754.

አባዊ፡ subst. [amh. **አባይ፡** „the Abyssinian Nile, the Blue river" Isenb. p. 124; أُبَابٌ *fluxus ingens, fluctus, unda*] proprie: fluvius, amnis, deinde *Nilus* Abyssinicus (*Astapus*), de quo vid. Lud. hist. I, 8, 8 seq.; comm. hist. p. 118, et itineraria varia.

አበየ፡ I, 1 [primitus *animi impetum* vel *voluntatis intentionem* (coll. أَبَّ) significat, sive propensae: אָבָה *voluit*, sive aversae: أَبَى **አበየ፡** *noluit*] Subj. **ይእበይ፡** 1) *nolle, recusare, denegare, negare* alicui alqd, *abnuere, aspernari, detrectare*: **አበይነ፡** Act. 16, 37. 21, 14; c. Acc. rei: **ኢየአቢ፡ስእለተኪ፡** Kuf. 35; περιΐστασο 2 Tim. 2, 16; παραιτοῦ 2, 23; 1 Tim. 4, 7; οὐκ ἀνέχεσθαι 2 Tim. 4, 3; Herm. p. 45, b; c. Acc. Inf.: Ex. 8, 17. 10, 3. 4; **ተአብዩ፡ትእዛዝየ፡ሰሚዐ፡ወሕግየ፡** 16, 28; Num. 22, 14; 1 Reg. 28, 23; 2 Reg. 2, 23. 13, 9; Ps. 77, 13; **አበየት፡ሰሚዖቶ፡** Esth. 1, 12. 3, 4; Jes. 30, 9. 42, 24; Jer. 3, 7; **አበዩ፡ተምህሮ፡** 5, 3; Zach. 7, 13; Marc. 15, 23; Matth. 2, 18; **አበየ፡ዝናም፡ተውህቦ፡ለምድር፡** Kuf. 42; **አበዩ፡አይድዖ፡** οὐκ ἐδυνάσθησαν ἀναγγεῖλαι 2 Esr. 2, 59; seq. **ለ፡** c. Inf. 2 Reg. 23, 17; seq. **ከመ፡ኢ፡**, ut: **ኢይእበይ፡ባዕል፡ከመ፡ኢይጠመቅ፡ምስለ፡ነዳይ፡** F. N. 3; seq. Acc. prs. (*alicui* negare alqd): Gen. 39, 8; **እመ፡ጸውዐከ፡ኢትእበዮ፡** Sir. 13, 9; **ዘአበዮ፡** 31, 25; Matth. 18, 30; Marc. 6, 26; Luc. 18, 4; c. Acc. prs. et Acc. Inf.: Gen. 24, 41; **አበዮሙ፡ነጊፌ፡ላሐ፡** Gen. 37, 35; **አልቦ፡ዘየአብዮ፡ተኰንኖ፡** Jes. 22, 22. 2) *nolle obtemperare, non obedire, repugnare, resistere, reniti, contumacem esse*, **ዘየአቢ፡ይእበይ፡** ὁ ἀπειθῶν ἀπειθείτω Hez. 3, 27; c. Acc. mandati: **ከመ፡የአቢ፡ትእዛዘ፡ንጉሥ፡** Esth. 3, 4; **አበዩ፡ኵሎሙ፡ትእዛዘ፡ንጉሥ፡** Judith 1, 11. 2, 6; Dan. 3, 12; Rom. 13, 2; **ከመ፡ኢይእበዩ፡ሥርዐተ፡** Dan. 6, 8; c. Acc. prs. vel rei Hebr. 12, 25 (παραιτεῖσθαι); Herm. p. 34. 35. 45; c. **ለ፡** prs.: **ለ፩እምኔሆሙ፡ኢትእበይ፡** μηδετέρῳ ἀπειθήσῃς Prov. 24, 21; Luc. 16, 13; c. **እምነ፡** mandati: **እመሰበ፡ዘአበየ፡እምቃልከ፡ይኩን፡ሕሩመ፡** Clem. f. 85; **እመሰ፡አበየ፡እምዝንቱ፡** (wenn er ſich aber deſſen weigert) F. M. 12, 2.

ተእበየ፡ (Lud.: **ተአበየ፡**) III, 1 *recusari, rejici*, ut: **ፍቅሩ፡ለእግዚእነ፡ኢይትአበይ፡** *amor domini nostri non est recusabilis*, Lud. ex Hom. Gabr.

ተአበየ፡ III, 3 *sibi invicem repugnare, se invicem aspernari*: **ይትአበዩ፡በበይናቲሆሙ፡** ἀλλήλοις ἀντίκειται Gal. 5, 17.

አብደ፡ I, 1 [potestas radicis prima est in *deerrando* et *vagando*; inde oriuntur 1) *ferum et a consuetudine alienum evasit* animal أَبَدَ; *mente alienari, insanire* **አብደ፡**; *efferari, rabere* عَبِدَ أَبِدَ **አብደ፡ሀርበደ፡**; 2) *desertum esse* أَبِدَ (vic. **በድወ፡**, بَدَا); 3) *oberrare, amitti* אָבַד أَضَّ; 4) *perire* אָבַד, أَضَّ **በድበደ፡** بَادَ] Subj. **ይእበድ፡** 1) *oberrare, profugere, vagari* 1 Reg. 25, 10. 2) mente errare vel capi i. e. a) *insanire, amentem esse* vel *fieri*: **አብደ፡** ἐξέστη Marc. 3, 21; **ተአብዲ፡** μαίνῃ Act. 12, 15. 26, 24. b) *stultum esse* vel *fieri, imprudenter agere, errorem committere*: **የአብዱ፡መላእክተ፡ጣኔዎስ፡** μωροὶ ἔσονται Jes. 19, 11; Rom. 1, 22; 1 Cor. 1, 23; Clem. f. 189; **እምኔከሙ፡ኢየአብድ፡** (ἀσυνετώτερος) Job 13, 2; **እስመ፡አብዱ፡ኖሎት፡** ἠφρονεύσαντο Jer. 10, 21; Tit. 3, 3 (ἦμεν ἀνόητοι); Luc. 6, 11; κορήσουσι Deut. 31, 20; **ኢትእበድ፡** μὴ ἀγνόει Hos. 4, 15; **አብደ፡ዐቢየ፡እበደ፡** 1 Reg. 14, 24. 3) *efferari, furere, furore corripi* vel *exsultare, saevire, rabiosum esse* vel *fieri*: **አበድኩ፡** 2 Esr. 9, 3 var.; **አብደ፡መራዕይ፡** Marc. 5, 13; **የአብዱ፡ኵሎሙ፡እለ፡ነሰከሙ፡(ከልብ፡እቡድ፡)ኅቡረ፡ምስሌሁ፡** Did. 6; c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** *contra* vel *in* alqm: Act. 26, 11 Platt; 19, 16; **አብዱ፡ላዕሌሁ፡** M. M. f. 53; ἐξηγριάνθη πρὸς αὐτόν Dan. 8, 7.

አእበደ፡ II, 1 1) *amentem* vel *stultum reddere, infatuare, decipere*: **አኮኑ፡አእበዳ፡እግዚ"፡ለጥበበ፡ዝዓለም፡** 1 Cor. 1, 20; **ያአብድዎሙ፡(አጋንንት፡ለሰብእ፡)** Kuf. 10; Act. 8, 11; **ኢታእብደኒ፡** (v. **ታስተአብደኒ፡**) μὴ πλάνα με Tob. 10, 7; **አእብዶት፡** Ssal. Req. 2) *ad insaniam adigere, in furorem* vel *rabiem agere, furiosum reddere*: Luc. 8, 29; **ለምንት፡ታአብድ፡(ሰይጣን፡)ሰብአ፡** Gad. T. H.

አስተአበደ፡ et **አስታእበደ፡** IV, 1 *pro stulto habere* i. e. *contemnere; illudere, ludibrio habere; decipere* alqm, *imponere* alicui, καταφρονεῖν **እስመ፡አስተአበድኪ፡ጥቀ፡** Jer. 2, 26; **ለአስተአብዶ፡** ἐμπαιγμονῇ 2 Petr. 3, 3; ἐξαπατῆσαι **አስተአብዶ፡** v. **አስታእብዶ፡** Ex. 8, 25; c. Acc. prs. vel rei: 1 Tim. 4, 12; Rom. 2, 4 (c. Acc. prs. et **በ፡** rei); **ኢያስተአብዱ፡ወኢያስተአክዩ፡ትእዛዘ፡እግዚ"፡** Clem. f. 124; μυκτηρίζειν Gal. 6, 7; καταβραβεύειν Col. 2, 18; πλανᾶν Tob. 10, 7.

እቡድ፡ part. 1) *ferus, saevus, furiosus, rabidus*, de bestiis, ut: ከልብ፡እቡድ፡ Did. 6; ከነ፡እቡደ፡ከመ፡ሐራውያ፡ Gad. T. H.; de rebus: ሞገዳተ፡ባሕር፡እቡዳት፡ κύματα ἄγρια Judae 13. 2) *insanus, vesanus, vecors:* እቡዳት፡ ἄγριαι Herm. p. 84; እቡድ፡(እሱር፡በሰናስል፡) Gad. T. H.; ἐπίληπτος 1 Reg. 21, 14 et 15 var.; እቡድ፡ሐማ፡ ὁ ὑπερήφανος Ἀμάν Esth. 4 apcr. 3) raro: *amens, stultus:* ብእሲት፡አብድት፡ Prov. 9, 13 (ἄφρων); እምንጉሥ፡እቡድ፡ይኄይስ፡ገብር፡ጠቢብ፡ Lud. e Mss. Colb.

እበድ፡ (sec. Lud. etiam እብድ፡ e V. S.) subst., m. et f., 1) *amentia; vecordia, dementia, stultitia, insipientia, ignorantia, ineptiae*, ἀπόνοια Sir. 22, 13; ἄνοια 2 Tim. 3, 9; ἀφροσύνη Job 1, 22. 4, 6; Prov. 9, 6. 18, 13 var.; Koh. 2, 12; እበዲከ፡ et እበድከ፡ Sir. 23, 14; Ps. 37, 5. 68, 7; Marc. 7, 22; ኢትግበሩ፡ዛተ፡እበደ፡ Jud. 19, 23; 2 Reg. 13, 12; Deut. 22, 21; μωρία እበዲሁ፡ Sir. 20, 31. 41, 15; አብድሰ፡እበደ፡ይነብብ፡ Jes. 32, 6; 1 Cor. 1, 18. 21; ነገረ፡እበድ፡ Eph. 5, 4; 2 Tim. 2, 23; πλάνος Job 19, 4; በእበደ፡ርኵሶሙ፡ Jer. 16, 18 vrs. nov.; λῆρος Cyr. ad Th. f. 10; እበደ፡ደቂቅ፡ μειρακιώδης ἀβελτερία, ibid.; Arabes በመዋዕለ፡እበድ፡ (جاهلية) Abush. 2. 2) *insania, furor, rabies*, μανία Act. 26, 24 rom.; ዝንቱ፡አሚን፡እበድ፡ውእቱ፡ (μανία) Cyr. ad Th. f. 15; ἀγριότης Herm. p. 45.

አብድ፡ adj. et subst., m. et f. (ut 4 Esr. 10, 8, pro አብድት፡), Pl. m. አብዳን፡, f. አብዳት፡ 1) *stultus, amens, demens, stupidus, insipiens, imprudens, imperitus, ineruditus, disciplinae expers*, de personis: ἄφρων Koh. 4, 13. 10, 3; Job 5, 2; Prov. 6, 12. 24, 9; Sir. 22, 13. 27, 11. 31, 1; Jer. 17, 11; Ps. 13, 1; Luc. 12, 20; 2 Cor. 11, 16; አብዳን፡ Koh. 4, 17; Jer. 4, 22; 2 Reg. 13, 13; Luc. 11, 40; Rom. 2, 20; 2 Cor. 11, 19; ወለት፡አብድ፡ Sir. 22, 3; 4 Esr. 10, 8; አብዳት፡ Job 2, 10; μωρός Sir. 20, 31. 21, 14 seq.; 22, 11. 27, 13; Dan. ap. 1, 48; Deut. 32, 6; Ps. 93, 8; Matth. 7, 26. 23, 17; አብዳት፡ 25, 2. 3; ἀσύνετος Sir. 22, 15. 27, 12; አብዳኒ፡ልብ፡ Ps. 75, 4; Rom. 1, 31; ἡττώμενος ἐν συνέσει Sir. 19, 24; ἀνόητος Prov. 15, 21. 17, 28; Rom. 1, 14; Gal. 3, 1; ἀπαίδευτος Sir. 6, 20. 8, 4. 10, 3. 51, 23; Prov. 5, 23. 15, 12. 24, 8; ሕዝብ፡አብዳን፡ Jes. 26, 11; Zeph. 2, 1; ἄνους Hos. 7, 11; ἄπειρος Zach. 11, 15 (cfr. Rom. 1, 28); ἰδιώτης 1 Cor. 14, 23; 2 Cor. 11, 6; raro de rebus, ut: ዘይኄሊ፡አብድ፡ውእቱ፡ ἃ λογιεῖται ἀφροσύνη ἐστί Koh. 10, 3. 2) rarius (i. q. እቡድ፡) *insanus, vesanus, furiosus, rabidus*, μωρός Matth. 5, 22; ἄγριος Herm. p. 44; እመኒ፡በምክንያተ፡ጋኔን፡ዘያጌብሮ፡ዝንቱ፡አብድ፡ውእቱ፡ . . . . አው፡በተማስኖ፡ናላሁ፡በደዌ፡ወዝንቱ፡ዝንጉዕ፡ውእቱ፡ F. N. 32; de bestiis: አብድ፡ከልብ፡ዘነሰከ፡ M. F.; tyrannus saevus comparatur cum አብድ፡ሐራውያ፡ Enc. Nah. 23. — *Voc. Ae.*: አብድ፡ዘ፡ሰነፍ፡የዋህ።

አባዲ፡ *stultus*, (poëtice): ማርያም፡መጥበቢተ፡ዓለም፡አባዲ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, 9; ልቡ፡አባዲ፡ Enc. Tachs. 6.

ማእበዲ፡ part. c. term. adj. *impostor, praestigiator* (ut videtur), Kid. f. 3.

መስተአብድ፡ part. *contemtor, illusor, irrisor:* ዕደው፡መስተአብዳን፡ καταφρονηταί Zeph. 3, 4; ἐμπαῖκται 2 Petr. 3, 3; F. N. 43, 12.

አበድቢድ፡ adj. *stultulus, ineptus:* በአበድቢዳት፡ቃላት፡ይትቃሐዉ፡ ψιλαῖς ῥημάτων ἐπαυχουσι κομψείαις, Cyr. c. Pall. f. 65. — *Voc. Ae.*: አበድቢዳት፡ዘ፡ሰነፍነት፡

አበዶን፡ n. prgr. ἀβαδδών i. e. אֲבַדּוֹן *perditio, locus perditionis, orcus*, Prov. 27, 20 vrs. alt.; Apoc. 9, 11.

አባጉንባሕ፡ vid. sub ጉንባሕ፡

አብጥሊስ፡, etiam **አብጠሊስ፡**, **አብስልጢስ፡** vel "ጥስ፡, Pl. **አብጥሊሳት፡**, etiam **በጥልሳት፡** n. prgr., sc. *titulus* (ex arab. التطلسات corruptum, ut luculenter demonstravit Lud. comm. hist. p. 329. 330; vid. ተጥላሳት፡ c. 573) vel *canon:* አብጥሊስ፡ብ፡ቀኖና፡በልሳነ፡ጽርእ፡, et ፍካሬ፡አብጥሊስ፡አው፡በጥልሳት፡ቀኖና፡ውእቱ፡በልሳነ፡ጽርእ፡ Lud. e Syn. — In specie a) vocatur አብጥሊሳት፡ una ex variis, quae apud Abyssinos circumferuntur, Canonum Apostolicorum collectionibus, Syn. f. 102—126; et ejusdem alia recensio f. 171—178. 198—215 (vid. Lud. comm. hist. p. 330 seq.); cfr. varios tractatus, libro Synodi annexos, f. 314—398, quorum singuli ግጽው፡ወሥርዐት፡ - - አብስልጢስ፡ (v. አብጥሊስ፡) ቀኖና፡ inscripti esse solent. b) collectio quaedam Statutorum Regum, quae in F. N. excerpta sunt, et ተጥላሳት፡ (in Cod. Ox., vid. Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 27) vel አብጥሊስ፡ (in Cod. Frcf.) appellantur, F. N. in proleg.

አታሚን፡, etiam "ሜን፡ et "ሞን፡ n. prgr. sc. Ἀϑανίν (i. e. יֶרַח הָאֵיתָנִים) *mensis Hebraeorum septimi* (aliâs ታስሪ፡) 3 Reg. 8, 2; Sx. Sen. 23.

አቱር፡, **አቴር፡** i. q. ኀቱር፡ q. v.; Abush. 8; Voc. Ae.

አትሮንስ፡, rarius **አትሮኖስ፡** et **አትራኖስ፡** n. prgr. sc. ϑρόνος *thronus, sedes, cathedra*, a) regis 3 Reg. 10, 9. 18. b) Dei, Enc. Hed. 8. c) patriarchae seu episcopi, Enc. Hed. 30. d) anagnostae (*suggestus, pulpitum*): M. M. f. 325; Sx. Mag. 13; F. N. 8, 4; ἄμβων Can. Laod. 15. e) in genere: *thronus, cathedra supina*, መንበረ፡አትሮንስ፡ Hen. 24, 3; Reg. Pach. (vid. ደበርቢር፡).

አትራኮስ፡ n. prgr. gemmae, sc. ἄνϑραξ *carbunculus* Tob. 13, 17; Sx. Masc. 16.

አተተ፡ I, 1 [Quaeritur, an cum شَتَّ *separavit; dispersit; separatus fuit*, شَطَّ *distitit* componi possit?] Subj. ይእትት፡ 1) *a-, re-, submoveri, auferri, tolli, abripi:* ከመ፡ይእትት፡እምኔክሙ፡ ἵνα ἀρϑῇ ἐκ μέσου ὑμῶν 1 Cor. 5, 2; የአትት፡ኵሉ፡ግላ፡እምኔክሙ፡ περιαιρεῖται 2 Cor. 3, 16; ἀνῃρέϑη Dan. 7, 11; ἀρϑήσονται 7, 18; 4 Esr. 4, 19; አተቱ፡ (v. አተዉ፡) ዕደው፡ጻድቃን፡ αἴρονται Jes. 57, 1; ከመ፡ኢትእትት፡ ἐξαρϑῇς Prov. 20, 13; ከመ፡ይእትት፡ (v. ይእትት፡) ነፍስ፡ Hez. 17, 17; የአትቱ፡ኵሎሙ፡በሞት፡ Kuf. p. 32. 2) *se removere, recedere, abire, perire, evanescere:* አተቱ፡እምርትዕ፡ (v. ተአተቱ፡) ἡ ἀλήϑεια ἦρται Jes. 59, 15; ወይእትት፡ሥልጣኖሙ፡እምኵሉ፡መካናት፡ Kedr f. 16; አእምሮ፡ዘኢየአትት፡ Lit. 161, 3. 168, 2; ተአትት፡ኵላ፡አእምሮቶሙ፡ Kuf. 23.

አእተተ፡ II, 1 *amovere, removere, submovere, amoliri,* *auferre, tollere*, c. Acc. rei vel pers.: ታአትቶ፡ለዝሉፉ፡ ὤσας αὐτόν Job 14, 20; አእትት፡ርስሐተ፡ ἐκδύσῃ ῥυπόν 11, 15; ታአትትኑ፡ሕማሞሙ፡ 39, 3; ያአትቱ፡ኵሎ፡ጽሕሞሙ፡ Jer. 31, 37; አአትት፡ጥቅሞ፡ Jes. 5, 5; አእተትከኑ፡ብርሃኖሙ፡ለኃጥአን፡ Job 38; 15; አእተተ፡ኵሎ፡ኀጢአተ፡ርኩስ፡ Sir. 49, 2; Jes. 6, 7; Zeph. 3, 15; c. Acc. et እምነ፡, ut: እነ፡አአትተከ፡እምገጸ፡ምድር፡ Jer. 35, 16; ርኵሰ፡እምነ፡አፉሁ፡ 4, 1; አእትቱ፡እምፍኖት፡እብነ፡ Jes. 62, 10. 1, 25. 3, 1; ኢያአትት፡አዕይንቲሁ፡እምጻድቅ፡ Job 36, 7; አክሊለ፡እምርእስ፡ 19, 9; አእትት፡እምኔየ፡እዴከ፡ 13, 21. 3, 10; ሰላመ፡እምሕዝብ፡ Jer. 16, 5; Ps. 118, 22. 39; ኀጢአተ፡እምነ፡ Rom. 11, 26. 27; መንጸፈ፡እምሐቌ፡ Jes. 20, 2; ልብሰ፡እምኔሁ፡ Clem. f. 5; vel c. እምላዕለ፡, ut: አእትት፡አልባሰ፡ርሱሐ፡እምላዕሌሁ፡ Zach. 3, 4; vel እምቅድመ፡ Jes. 1, 16; vel እማእከለ፡ Thren. 1, 15; Hez. 14, 8. a) omisso Accusativo, ἀπαλλάσσειν Job 9, 12. b) vitam, animam, hominem *de medio tollere* i. e. *interimere*: Luc. 23, 18; ከመ፡ያእትቶሙ፡ወከመ፡ይሠርዎሙ፡ Kuf. 16; ኢያእተተ፡ዘርአሙ፡ Sir. 47, 22; Jes. 48, 14; ሕይወተ፡ረሲዓን፡ያአትት፡ Prov. 10, 3; Ps. 39, 19. c) omisso Accusativo vehiculi: *solvere, provehi* Luc. 5, 4. d) in arithmetica: *deducere, detrahere*, ut: እምዘተረፈከ፡፩አእትት፡ Comp. eccl.

ተአተተ፡ III, 1 et 2 1) refl. *se amovere* (ſich entfernen) i. e. *procul ire, discedere, abscedere, recedere*, ኢትትኤተቱ፡ወርሑቀ፡ኢተሐውሩ፡ Ex. 8, 24; ተአተተ፡ሕቀ፡እምሀየ፡ Matth. 26, 39; Marc. 14, 35; ኢይትአተቱ፡እምኔሁ፡ Hen. 14, 23; Stephanus ኢተአተተ፡ወኢተዐደወ፡እምነ፡ዚአሁ፡ዐቅም፡(አላ፡ሥርዐተ፡ዲያቆን፡ዐቀበ፡) Mavâs. n. 12; etiam *desistere* vel *absistere* incepto, seq. እምነ፡ Jsp. p. 272. 2) pass.: *a-, re-, submoveri, auferri, tolli*: ተአተተ፡እምኔየ፡በትር፡ Job 9, 34; Jer. 4, 1 var.; ሶበ፡ጥቀ፡ይትሌዐል፡ሰማይ፡ወይትአተት፡ 38, 37. 39, 40 var.; ይትአተት፡በትረ፡ግብጽ፡ Zach. 10, 11; Act. 8, 33. — *Voc. Ae.*: ተአተተ፡ዘ፡ረሐቀ።

እቱት፡ part., f. እትት፡, *remotus, amotus, sejunctus, distans*, ረከበት፡እብነ፡እቱተ፡እምውስተ፡አፈ፡መቃብር፡ ἠρμένος Joh. 20, 1; ወእቱት፡አረፍተ፡ቤቱ፡ διάστημα ἐν τῷ τοίχῳ Hez. 41, 6; f. እትት፡ Enc. Ter 21; ምንባበ፡መጻሕፍት፡ይኩን፡እቱተ፡ሕቀ፡እምነ፡ምሥዋዕ፡ Kid. f. 6; c. እምነ፡ et c. Acc. spatii: Act. 1, 12; Herm. p. 20. — Adv. እቱተ፡ *separatim, seorsum*: ይኑም፡እቱተ፡እምነ፡ብእሲቱ፡ F. M. 14, 9; Clem. f. 176 (vid. sub ቀሠፈ፡ c. 422); ትነብር፡ምስሌየ፡እቱተ፡ ἐχόμενός μου καϑήσῃ 1 Esr. 4, 42; እለ፡ይነብሩ፡እቱተ፡ምስለ፡ንጉሥ፡ Esth. 1, 14.

እታቴ፡ subst. *amolitio*, Lud. sine auct.

አእታቲ፡ n. ag. *qui aufert* vel *removet* alqd, Ssal. Req.

እቶን፡ subst., plerumque m., Pl. እቶናት፡ [ܐܰܬܽܘܢ אַתּוּן أَتُّونٌ, a rad. ܬܢܢ *fumavit* (ተነነ፡), vid. Ges. thes. p. 1512] *clibanus, furnus, fornax, caminus*, κλίβανος Gen. 15, 17; Kuf. 14; 4 Esr. 2, 55; እቶናት፡ Ex. 7, 28; ብሱል፡በእቶን፡ Lev. 2, 4; 11, 35. 26, 26; ከመ፡እቶን፡ዘአንደዱ፡ለኀቢዘ፡ኅብስት፡ Hos. 7, 4. 6. 7; Ps. 20, 9; κάμινος Gen. 19, 28; Ex. 9, 8; Num. 25, 8; እቶነ፡ኀጺን፡ Deut. 4, 20; Jer. 11, 4; Jes. 48, 10; Dan. 3, 6; Job 41, 11; Sir. 43, 4; Hen. 54, 6; Matth. 13, 50; እቶነ፡ገሃነም፡ 4 Esr. 6, 1; እቶነ፡እከይ፡ Prov. 16, 30; ለእመ፡ገብረ፡አሐዱ፡እቶነ፡ዘየዐርግ፡እምኔሁ፡ጢስ፡ F. N. 37; ባዓለ፡እቶን፡ *faber fornacarius* F. N. 23. 36 (ubi varia opificum genera enumerantur).

አተወ፡ I, 1 [אָתָה ܐܶܬܳܐ أَتَا et أَتَى] Subj. ይእቱ፡ (raro ይእተው፡ ut 4 Reg. 6, 22 var.), Imprt. እቱ፡ (raro እተው፡, ut 2 Reg. 14, 8), *domum* (vel *in patriam*) *venire* vel *ire* vel *abire* vel *reverti, revenire*, abs. Ruth 1, 11; Jes. 37, 37; እቱ፡ 2 Reg. 15, 19. 19, 14; ለእመ፡ደኅነ፡አቶክሙ፡ Tob. 5, 16; አቲዎሙ፡ ἡνίκα ἀπέτρεχεν Dan. ap. 1, 7; እስከ፡ማእዜ፡ትትመየጥ፡ወማእዜ፡ተአቱ፡ 2 Esr. 12, 6; Luc. 19, 13. 23, 48; ይጐንዲ፡አቲወ፡ Matth. 24, 48; እትዊ፡ Ruth 1, 15; c. Acc. domi vel patriae: እቱ፡ቤተከ፡ Num. 24, 11; Kuf. 43; Ruth 1, 8; 1 Reg. 2, 20; ይእቱ፡ብሔሮ፡ Jes. 13, 14; የአትዉ፡ጽዮንሃ፡ Jes. 35, 10. 51, 11; Act. 8, 39; etiam c. Acc. viae: አተወ፡ፍኖቶ፡ ᾤχετο εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ Jer. 35, 11; c. ውስተ፡ domi vel patriae: 1 Reg. 8, 22; 2 Reg. 14, 8; ንእቱ፡ኵልነ፡ውስተ፡ብሔርነ፡ Jer. 28, 9; Ruth 1, 7; 1 Par. 16, 43; c. ኀበ፡ prs.: Ruth 1, 15. 3, 16. 17; 4 Reg. 6, 22; c. እምነ፡ loci: Gen. 30, 16; Num. 31, 14; Ruth 4, 3; vel c. እምኀበ፡, ut: ወአተወ፡እምኀበ፡መዝብር፡ Jer. 19, 14. a) *redire* in possessionem suam i. e. *recuperare* eam, Lev. 25, 10. 13. b) transl. de morientibus: ተአቱ፡መቃብሪከ፡ Job 5, 26; እቱ፡ኀበ፡ሕዝብከ፡ Deut. 32, 50; item de pie defunctis, qui in patriam coelestem abeunt: አተዉ፡በሠናይ፡ስም፡ Lit. Joh. (ſind heimgegangen). c) de animalibus, qui *se recipiunt* in lustra, cavernas, nidos Ps. 103, 23. d) raro: *venire, ingredi* in genere, ut: ንፈቅድ፡ወንፈቱ፤ከመ፡ . . . ውስተ፡ማኅበርነ፡እምሰማይ፡ትእቱ፤ Enc. Masc. 10. — *Voc. Ae.*: አተወ፡ቦአ፡ዘ፡ገበ።

አእተወ፡ II, 1 1) de personis: a) *domum* (vel *in patriam*) *reducere* vel *deducere* alqm; ut exercitum Judith 1, 13; uxorem: አእትዋ፡ኀበ፡አቡከ፡ Tob. 7, 12; exsules: ያአትዎሙ፡ብሔሮሙ፡ Jes. 14, 2; አአትዎሙ፡ውስተ፡ብሔሮሙ፡ Jer. 16, 15; እንዘ፡ይትፌሥሑ፡አአትዎሙ፡ 38, 9. b) *sinere* vel *jubere* alqm *domum redire*: አእተወኒ፡ነነዌ፡ (v. ውስተ፡ነነዌ፡) Tob. 1, 22. 2) de rebus: a) *importare, invehere*: ኵሎ፡ጾረ፡ያአትዉ፡ኢየሩሳሌም፡ 2 Esr. 23, 15. 20, 31 var. b) *domum introducere* alqd, Deut. 22, 2. c) *domum referre* vel *reportare* alqd, Num. 31, 53; Ruth 2, 18; ኵሎ፡ታአትዉ፡ለአንስት፡ወትሁብዎን፡ 1 Esr. 4, 22. 24; lucrum e mercatura 2 Par. 8, 18. α) responsum referre: እስከ፡ያአትዉ፡ሎሙ፡መጽሐፈ፡ 1 Esr. 6, 6. β) *invehere* frumenta, messem in horrea, Deut. 14, 22; 2 Reg. 9, 10; Hagg. 1, 6; ዘዘርአ፡ስድሰ፡ያአቱ፡ሠልሰ፡ Jes. 5, 10; ከመ፡ያእቱ፡ለከ፡ተግባረ፡ማእረርከ፡ Job 39, 12. γ) *redire facere* vel *reddere*, ut vectigal: ያአትዉ፡ጸባሕተ፡ለንጉሥ፡ ἀναφέρουσι τοὺς φόρους 1 Esr. 4, 6.

እትወት፡ et **እቶት፡** n. act. et subst. 1) *reditus, reversio* (domum): በንግደትከ፡ወበእትወትከ፡ Ps. 120, 8; Kedr f. 29; ቡሩክ፡ይኩን፡ውፍረትክሙ፡ወእትወትክሙ፡ Genz. f. 154; in Acc. temporis: እትወቶ፡እምሐቅል፡ Marc. 15, 21; Luc. 23, 26. 2) *reditus* agri i. e. *proventus, fructus*: በአምጣነ፡እትወተ፡እክለ፡ገራህት፡ Lev. 27, 16; እትወቱ፡ τὰ γεννήματα αὐτῆς Hez. 48, 18; በእቶተ፡አክማሪሁ፡ Macc. f. 9.

ምእታው፡ subst. 1) *locus quo quis redire solet* vel *redit* a) *sedes, domicilium*: ወምእታዉሰ፡አርማቴም፡ 1 Reg. 7, 17. b) *solum natale, origo*: ምእታወ፡አፍራሲሁ፡እምነ፡ግብጽ፡

ἔξοδος 3 Reg. 10, 28. 2) *reditus*, Ps. 18, 7; ከመ፡ይኩን፡ምእታውክሙ፡ኀበ፡መላእክት፡ Herm. p. 5; ምእታዊሆሙ፡ (impiorum) ውስተ፡ፈለገ፡ሲኦል፡ Clem. f. 242.

አኅ፡ *ah*, *heu* vid. sub **አህ፡**

እኁ፡ *frater* vid. sub **አኀወ፡**

አኀለ፡; **ተአኀለ፡** dubiae significationis, var. pro **ተተሐለ፡** q. v.

እኂል፡, **እኄል፡**, **እኄላ፡**, etiam **ሔላ፡**, **ኄላ፡**, subst. *massa ficuum* vel *palmularum* (dactylorum) *aridarum compressa*, παλάϑη, ፪፻እኂለ፡በለስ፡ 1 Reg. 25, 18 (c. varr.); እኂለ፡ተመርት፡ 30, 12 c. varr. [An primitus *massa rotunda* vel *conglobata*, sicut חַלָּה, עִגּוּל? A **ኄላ፡** c. 14 distinguendum videtur].

አኀረ፡ I, 2 vel **አአኀረ፡** II, 1 [i. q. أَخَّرَ, אֵחַר, ܐܘܚܪ, vid. **ድኅረ፡**] *differre*, *retardare*: ከተማ፡ዐውድከ፡ኢታእኅር፡ var. ትእኅር፡ Ex. 22, 28.

አኃሪ፡ adj. *posterior*, ὀπίσϑιος Ex. 26, 27.

እኅርው፡ *perforatus* vid. sub **ኀርው፡**, **ኀረወ፡** c. 588.

እኅት፡ *soror* vid. post **እኅው፡**

አኅቱር፡ n. mensis Aegyptiorum, i. q. **ኀቱር፡** q. v.; Voc. Ae.

እኅው፡ vel **እኁ፡** (passim **እኍ፡** pro **እኁ፡**) subst., m., [אָח, ܐܚܐ أَخٌ], st. c. et Acc. **እኅወ፡** vel **እኆ፡** (ut እኅወ፡አቡሁ፡ Kuf. p. 35; Gen. 24, 29. 43, 6. 44, 19), quamquam pro st. c. **እኁ፡** cum pron. suff. seq. **ለ፡** usurpare amant, ut Joh. 1, 41; ante pron. suff. **እኁ፡** in Nom. (**እኁየ፡** Matth. 12, 50. 18, 21; Luc. 6, 42; **እኁነ፡** 2 Cor. 12, 18; Phil. 2, 25; **እኁከ፡** Matth. 5, 23. 7, 3; **እኁኪ፡** Esth. 5, 1; **እኁክሙ፡** Gen. 42, 15. 34; Jud. 9, 18; et **እኁክሙ፡** Apoc. 1, 9 Platt; **እኁሁ፡** Gen. 22, 23. 24, 15; Jud. 1, 13. 3, 9; **እኁሃ፡** Gen. 28, 5. 29, 10; **እኁሆሙ፡** Jud. 9, 24), **እኋ፡** vel **እኅዋ፡** in Acc. (ut: **እኅዋሁ፡** vel **እኋሁ፡** Kuf. 11; Jer. 38, 34; Ps. 48, 7; Matth. 10, 21; Marc. 13, 12; Hebr. 8, 11; **እኋከ፡** Ex. 28, 1; **እኅዋክሙ፡** Gen. 42, 20 c. ann.; **እኋሆሙ፡** Ps. 37, 21), sed etiam **እኁ፡** (ut **እኁሁ፡** Jes. 9, 19; **እኁሆሙ፡** 2 Reg. 3, 30; **እኁከ፡** Deut. 25, 3; **እኁየ፡** Philem. 16; **እኁነ፡** 2 Cor. 8, 22), Pl. **አኀው፡** (ut Gen. 42, 8; Sir. 25, 1; 2 Par. 21, 2; Matth. 4, 18. 5, 47. 12, 47. 48. 13, 55. 19, 29. 20, 24. 22, 25. 23, 8; Luc. 18, 29; Act. 3, 22) *frater*, ut Marc. 1, 16. 19. 3, 31. 6, 18. 10, 29. 12, 19. 13, 12; Gen. 43, 3. 29. 44, 20, al. creberrime. a) *agnatus*, *cognatus*, *consanguineus*, *affinis*, ut Gen. 13, 8. 14, 16. 29, 15; Ex. 32, 27; Lev. 10, 4; Jes. 9, 19; Tob. 7, 11. 10, 12. 11, 1; Org. 2, ubi Salomo rex frater Mariae virginis vocatur (Lud.). b) *contribulis*, *popularis*, ut Num. 16, 10; Deut. 15, 2. 18, 15. 25, 3; Act. 2, 29. 37. 7, 2. 23; Rom. 9, 3; Hebr. 7, 5; de populis cognatis Num. 20, 14; Am. 1, 11. c) *socius*, *amicus*, 2 Esr. 15, 10. 14; Gen. 19, 7; 2 Reg. 1, 26. 20, 9; etiam de maritis et sponsis Esth. 5, 1; Cant. 1, 13. 15. d) eidem religioni vel religiosorum ordini addicti et fraterno amore conjuncti, α) Christiani Matth. 23, 8; Act. 9, 17. 11, 12; Rom. 1, 13. 7, 1. 4, al.; አኀው፡ፍቁራን፡ Chr. ho. (crebro). β) monachi, Phlx. creberrime, F. N. 10, al. e) *quivis alius homo*, *alius*, *alter* (*proximus*), Gen. 9, 5; ይቀትል፡ብእሲ፡እኁሁ፡ Jes. 19, 2; Matth. 5, 22. 7, 3. 18, 15. 21.

እኅት፡ subst., f., Pl. **አኃት፡**, raro **እኅታት፡** (Phlx. 11), *soror*, Gen. 20, 5. 12. 25, 20. 29, 12. 30, 1; Lev. 18, 9. 12. 13; 2 Reg. 13, 2 seq.; እኅተ፡አኃትኪ፡ Hez. 16, 45; Job 1, 4 (**አኃት፡**); Matth. 19, 29; Marc. 10, 29. 30; Joh. 11, 1. 3. 5. a) *cognata*, *consanguinea*: Gen. 24, 60; Job 42, 11; Tob. 7, 11; Matth. 13, 56; ሰሎሜ፡እኅታ፡ለማርያም፡ Sx. Genb. 25 (rectius: consobrina Mariae, ibid.). b) *socia*, *amica*, in compellanda sponsa Cant. 4, 9 seq.; uxore Kuf. 27; Tob. 5, 21. 8, 4; trsl.: ብላ፡ለጥበብ፡እኅተ፡ዚአየ፡ Prov. 7, 4. c) eidem religioni vel religiosarum ordini addicta, α) Christiana Matth. 12, 50; Rom. 16, 1; 1 Cor. 7, 15; 1 Tim. 5, 2; Jac. 2, 15. β) monacha: Phlx.; **አኃት፡** Sx. Mag. 26, al.

እኅውና፡ subst. *necessitudo fraterna*, *fraternitas*: inter monachos non intercedit መዓርገ፡አበውና፡ዳእሙ፡መዓርገ፡እኅውና፡ F. N. 10, 6.

ተአኀወ፡ III, 1 (si non **ተአኀወ፡** III, 3) 1) *fraterno* vel *sororio vinculo inter sese junctos esse*, *fratrem esse* vel *fieri* alcjs: አትናቴዎስ፡ወኢራኒ፡ዘተአኀዊ፡ Enc. Hed. 3; Christus ኢፈቀደ፡ይትአኀዎሙ፡ለኪሩቤል፡ Org. 6; ተአኃዎት፡መንፈሳዊት፡ (inter monachos intercedens) F. N. 10, 6. 2) *fraterno affectu sese amplecti*, *amorem fraternum colere* a) de consanguineis: አልቦ፡ገቢር፡ምስሌከ፡ተአኃዎ፡ Kuf. 37. b) de Christianis: ተአኃዎ፡ φιλαδελφία 2 Petr. 1, 7. c) de hominibus: ተአኃዎ፡ምስለ፡ኵሉ፡ (allgemeine Bruderliebe) Syn. f. 315. 3) *foedus amicitiae jungere*, *amicitiam* vel *pacem colere* c. alquo: በከመ፡ተአኀውከ፡ምስለ፡ ἐφιλίασας 2 Par. 20, 37; ምስለ፡ኵሉ፡ሰብእ፡ተአኀዊ፡ εἰρηνεύοντες Rom. 12, 18; c. Acc. pers. 1 Thess. 5, 13 ant.; ተአኃዎ፡ *amicitia* Fal. f. 16, al. — *Voc. Ae.*: ተአኀወ፡ዘ፡ተፋቀረ።

አስተአኀወ፡ IV, 1 (si non **አስተአኀወ፡** IV, 3), *fraterna necessitudine jungere*: (auctor libri M. M. haereticum ፍልብያኖስ፡ ita compellat:) እፎ፡ከፈልከሁ፡(ለክርስቶስ፡)ወእፎ፡አመንተውከሁ፡ለዋሕድ፡ወአስተአኀውከሁ፡ለአሐዱ፡አካል፡ (i. e. unam personam in duas, fraterno foedere junctas, dissecuisti) M. M. f. 297.

ታእኃ፡(**ተእኃ፡**) et **ተአኃ፡** et **ታአኃ፡** subst., 1) a) *consanguinitas* vel *necessitudo fratrum*, Kuf. p. 135 ann. 6; b) pro concreto: *fratres*, *cognati*, Gen. 19, 12. 2) *foedus fratrum* i. e. a) *amicitia*, φιλία, ሰዐረ፡ታእኃሁ፡ Sir. 22, 20; ታእኃሆሙ፡ለአዕርክት፡ 25, 1. 27, 18; ያረትዕ፡ተአኃሁ፡ 6, 17; **ታአኃ፡** et **ተአኃ፡** Prov. 19, 7. 25, 10. b) pro concreto: *amici*, ታበዝኅ፡ታእኃሁ፡ πληϑύνει φίλους αὐτοῦ Sir. 6, 5; ለምስኪኖሙ፡ወለተአኃሆሙ፡ (v. ወለተአኃዎሙ፡, nam **ተአኃ፡** e **ተአኃው፡** ortum est) Esth. 9, 22.

አኀዘ፡ I, 1 [אָחַז, ܐܚܕ أَخَذَ; amh. **ያዘ፡**] Impf. **ይእኅዝ፡** (I pers. Sing. passim **እኅዝ፡** pro **እእኅዝ፡** ut Ps. 17, 41; Cant. 7, 9; 1 Reg. 22, 15 in uno libro), Subj. **ይእኀዝ፡** (Matth. 21, 46. 26, 55; Marc. 12, 12. 14, 1; Joh. 7, 30 in ed. rom.; Gen. 18, 19 FH.), plerumque **የአኀዝ፡** (vid. eosdem locos in ed. Platt.; Am. 3, 5; Hez. 21, 11; Jer. 19, 3; 1 Reg. 3, 11, al.; at forma **የአኅዝ፡** Ps. 15, 6. 34, 9 intempestiva Ludolfi emendatione nititur), Imprt. **አኅዝ፡** (Kuf. 10. 17. 26; Sir. 6, 27; Tob. 6, 4, al.), Inf. **እኂዝ፡, እኂዞት፡.** 1) *prehendere, com-, apprehendere,* abs. Job 9, 19; Am. 3, 5; c. c. Acc.: Jes. 4, 1; Jud. 16, 3; **አኀዘቶ፡ወሰዐመቶ፡** Prov. 7, 13; **አኀዘት፡ሥዕርተ፡ርእሱ፡** Judith 13, 7; **አኀዝ፡ለውእቱ፡ዓሣ፡** ἐπιλαβοῦ Tob. 6, 4; Matth. 14, 31; Luc. 23, 26; Apoc. 1, 17; **ትእኅዘሙ፡ከመ፡ነምር፡** Sir. 28, 23; c. Acc. prs. et c. Acc. membri: **አኀዝከኒ፡እዴየ፡** Ps. 72, 23; **አኀዘ፡እዴሃ፡** Tob. 7, 12, vel c. **በ፡** membri: Asc. Jes. 7, 3; Hez. 8, 3; Gen. 19, 16; Deut. 25, 11; 4 Esr. 10, 44; c. c. **በ፡** rei vel pers.: **አመ፡አኀዝኩ፡በእደዊሆሙ፡** Jer. 38, 32; **ከመ፡የአኅዝ፡በእዴሁ፡** Hez. 21, 11. a) timor, terror, calamitas, dolor, morbus *prehendit* i. e. *corripit* alqm: Ex. 15, 14. 15; **ምምዓ፡ይእኅዞ፡** Prov. 19, 15; Ps. 17, 5. 47, 6; **አኀዘ፡ሕማም፡** Jer. 27, 43; **ይእኅዞሙ፡ማሕምም፡ከመ፡እንተ፡ትወልድ፡** Jes. 13, 8. 21, 3. 33, 14; **አኀዘኒ፡ምንዳቤ፡** Jer. 6, 24; Judith 15, 2; **አኀዘ፡ለኢዮብ፡ዝልጋሴ፡** Job 2, 7; **ግርማ፡እግዚ"፡አኀዘኒ፡** 31, 23; ignis *corripit* alqd Ex. 22, 5. b) *comprehendere, deprehendere* alqm *captivum:* Deut. 22, 18; **አኀዝዎ፡ሕያዎ፡** 1 Reg. 15, 8. 19, 14; 4 Reg. 10, 14; Gen. 44, 4; Kuf. 10; Jer. 2, 26. 27, 9. 33, 8. 52, 9; Judith 10, 12; Asc. Jes. 3, 12; Dan. ap. 1, 39. 13, 21; Matth. 26, 55; Luc. 22, 54; Act. 1, 16. 12, 3. 4. c) *capere,* Job 5, 13; Ps. 34, 9; venando Kuf. p. 94. 95; piscando Luc. 5, 5; **ኢያመስጥ፡እምእኂዞቱ፡** (v. **እምእኅዞቱ፡**) Job 31, 23. d) *capere* radices: **ዘእንበለ፡የአኅዝ፡ሥርወ፡ወኀይለ፡** Kuf. 37; **አኀዘ፡ሥርወ፡** Herm. p. 64. 65. 2) *prehensum tenere, tenere:* Gen. 25, 26; **አኀዝዮ፡ለሕፃን፡በእደዊኪ፡** Kuf. 17; **አኀዝኩከ፡በእዴየ፡** Jes. 42, 6. 41, 10; **ይእኅዝ፡ሐቌሁ፡** Jer. 37, 6; **አኅዝ፡ወኢትኅድጋ፡** Sir. 6, 27; **እኂዝ፡** Koh. 2, 3; Hen. 56, 2; **ከመ፡ኵሉ፡የአኅዝ፡እዘኒሁ፡** Jer. 19, 3; 1 Reg. 3, 11. a) *tenere* memoria, animo Hen. 94, 5. b) *continere, coërcere:* **ኢይእኅዙ፡ልሳኖሙ፡** ἀκρατεῖς γλώσσῃ Prov. 27, 20; **ዘይእኅዝ፡ኵሎ፡ፍጥረተ፡** τὸ συνέχον τὰ πάντα Sap. 1, 7; Gen. 18, 19 FH. c) *occupare, potiri, possidere, dominari, obtinere,* raro c. **በ፡** rei Hen. 60, 8; plerumque c. Acc. Kuf. 8. 25; **ይእኅዙ፡ምድረ፡** Prov. 8, 16; **እለ፡ይእኅዝዋ፡ለምድር፡** Hen. 38, 4. 48, 8. 62, 3; **እግዚእ፡ዘኵሎ፡ይእኅዝ፡** ὁ παντοκράτωρ Rel. Bar.; Lit. 160, 1; **መኑ፡አኀዘ፡ኵሎ፡አጽናፈ፡ምድር፡** Prov. 24, 27; **ዘአኀዘ፡ጋኔን፡** *daemoniacus* Clem. f. 178; Marc. 3, 30; Luc. 8, 26 in tit.; abs. *dominari* Asc. Jes. 4, 12; **እኂዝ፡** *potentia, dominatio* Lit. 159, 4. 160, 1; Genz. f. 67. d) *detinere, retinere, inhibere:* **ኢተአኅዙኒ፡** Gen. 24, 56; Job 34, 14; **ትክልኑ፡ተአኅዝ፡ለትርያ፡ከመ፡ኢትሑር፡** Job 38, 31; Dan. ap. 13, 19. 3) *incipere, coepisse,* **በዝንቱ፡ዓመት፡አኀዘ፡ዐባር፡ውስተ፡ምድር፡** (si non: *obtinuit*) Kuf. 24; c. **እምነ፡** ab aliqua re Num. 1, 2. 26, 2; Ex. 12, 18; Matth. 20, 8; c. Acc. (alqd.), ut: **አኀዙ፡ፀብአ፡** Jsp. p. 357; seq. verbo finito asyndeto: **አኅዝ፡ኈልቆ፡** Num. 4, 22; plerumque seq. Subj. verbi: **አኀዘ፡ይግበር፡** Gen. 2, 3. 6, 1. 11, 6; 1 Reg. 3, 2. 22, 15; 2 Par. 3, 1; 2 Esr. 4, 4. 5, 2; 1 Esr. 4, 1; Tob. 7, 14. 10, 4; 4 Esr. 1, 14. 15. 3, 29. 9, 29. 10, 3; Marc. 14, 19; Matth. 4, 17; vel seq. Imprf. 4 Esr. 8, 21; Kuf. p. 41, lin. 1; p. 47 ann. 4; Gen. 44, 11 FH; Ex. 4, 10 annot.; Matth. 26, 22. 37 rom.; vel seq. **ከመ፡** c. Subj.: **አኀዘ፡ከመ፡ይሕንጽ፡** 2 Par. 3, 3. 34, 3; vel seq. **እንዘ፡** c. Indic., Hen. 86, 5. 88, 2; vel seq. **ለ፡** c. Inf. **ይእኅዙ፡ለአቅሞ፡ቃል፡** Hez. 13, 6; **አኀዙ፡ይጼውዑ፡ወለሠይጥ፡** Kuf. p. 45. 4) *recipere, accipere,* Hen. 17, 4; **በእኂዘ፡ሥጋሁ፡ወደሙ፡ለክርስቶስ፡** Clem. f. 131. 5) *pignus capere* vel *pro pignore capere* alqd ab aliquo, c. Acc. pers. Job 22, 6; c. Acc. rei Job 24, 3; **ኢይደልዎ፡ለካህን፡ከመ፡ይትወሐስ፡፩ሂ፡ወየአኅዝ፡ንዋየ፡** F. N. 27. — *Voc. Ae.:* **አኀዘ፡ወጠነ፡ዘ፡ዠመረ፡**

አእኀዘ፡ II, 1 1) *prehendere jubere* alqm, *tenendum dare* alicui alqd, Matth. 27, 29 rom. 2) tenere i. e. *observare jubere* alqm alqd, Gen. 18, 19 C. 3) *pignori dare, oppignerare,* c. dupl. Acc., Ex. 22, 25.

ተእኅዘ፡ III, 1 1) *comprehendi, capi,* de hominibus Matth. 4, 12; **እመ፡ተእኅዘ፡ተእኅዘ፡ዘይሰርቅ፡** Prov. 6, 30; **ተእኅዝከ፡** Prov. 6, 2 var.; **ይትአኀዙ፡በሐብለ፡ንዴት፡** Job 36, 8; **ተእኅዘ፡በመሥገርት፡** Jer. 31, 44; de avibus Koh. 9, 12; piscibus Luc. 5, 6; de urbibus: **ሶበ፡ተእኅዘት፡ኢየሩሳሌም፡** Jer. 46, 1 vrs. nov. 2) *teneri a) prehensum:* **ዘገሰሰ፡ፒሳ፡ይትአኀዝ፡ቦቱ፡** Sir. 13, 1. b) *captivum* Hen. 21, 20. c) *contineri, inhiberi:* **በልጓም፡ይትአኀዙ፡** Hen. 60, 15; **ተእኅዘ፡አዕይንቲሆሙ፡ከመ፡ኢ፡** Luc. 24, 16. d) *retineri, cohiberi:* **አስራበ፡ሰማይ፡ተእኅዘ፡** Gen. 8, 2; Kuf. 5. e) *tenere, obtinere* (intrs.): **ተእኅዘ፡ልማደ፡እብሰት፡ወርስዐት፡** Sap. 14, 16; **ወትትአኀዝ፡ኵሉ፡ግብረ፡ዐመፃ፡** Hen. 91, 6 (in mea editione verbum **ወትትአኀዝ፡** errore omissum, ante **ኵሉ፡** inserendum est). f) *retineri* i. e. *continuari:* **ተእኅዘት፡ጾም፡እስከ፡ምሴት፡** Phlx. 29. 3) a) *pro pignore sibi capere* alqd, c. Acc.: **ኢትትአኀዝ፡ማሕረፀ፡** Deut. 24, 6. 10. b) *pignore obstringi, adigi ut pignus det* (haften für etwas): **አብ፡ኢይትአኀዝ፡በዕዳ፡ልቃሐ፡ወልዱ፡ለእመ፡ኢኮነ፡ዘተለቅሐ፡በትእዛዘ፡ዚአሁ፡** F. N. 27.

ተአኀዘ፡ III, 3 sese invicem prehendere i. e. 1) a) *confinem esse, contingere, attingere,* συνάπτειν, c. **ምስለ፡** Jos. 19, 11; c. **ላዕለ፡** 19, 22; c. **በ፡** 19, 26. b) *coagmentatum, commissum esse* 3 Reg. 7, 15. 2) a) *pugna congredi, adoriri, aggredi* (angreifen), *aciem instruere,* συνάπτειν, παρατάσσεσθαι, **ተአኀዙ፡ይትቃተሉ፡** 2 Reg. 10, 8; **ምስለ፡** Gen. 14, 8; c. Acc. Jos. 11, 5; Jud. 20, 20; Ex. 17, 9; 1 Reg. 4, 2. 7, 10; Ps. 151, 6; *pugnam* vel *bellum capessere* contra alqm: **ኢትትአኀዙ፡ቀትለ፡ምስሌሆሙ፡** Deut. 2, 19. b) *verbis aggredi* alqm, *concertare, disputare* cum aliquo, c. Acc., Act. 17, 18 (συνέβαλον).

አስተአኀዘ፡ IV, 1 1) *capessere* vel *aggredi jubere* alqm alqd i. e. *permittere* alicui negotium: **ወአስተአኀዘ፡ኢዮአዳ፡ኵሎ፡ግብረ፡ቤተ፡እግዚ"፡በእደ፡ካህናት፡** ἐνεχείρισεν 2 Par. 23, 18. 2) *facere ut contineatur* i. e. a) *adhaerescere facere:* **ዕፀ፡ሳቤቅ፡ዘያስተእኅዝ፡በግዐ፡ምስለ፡አቅርንቲሁ፡** M. M. f. 213. b) *contingere facere* res: **አሌ፡ሎሙ፡እለ፡ያስተእኅዙ፡** (v. **ያስተአኅዙ፡**) **ቤተ፡ምስለ፡ቤት፡** συνάπτοντες Jes. 5, 8; Did. 1. c) *connectere, conserere* Ex. 28, 28 C sec. textum hebr. (vid. IV. 3). 3) *facere ut capessatur pugna* 3 Reg. 20, 14 var. (vid. sub IV 3). 4) a) *oppignerare* alqd: **ለእመ፡አስተአኀዘ፡ብእሲ፡ንዋየ፡ብእሲቱ፡ዘእንበለ፡ምክሩ፡ኢይደሉ፡እኂዝ፡** F. N. 24, 5. b) *pro pignore accipere* alqd, c. Acc., Abt. 19. c) *pignus deponere* vel *cautionem dare* judicii causa, Gen. 31, 37 var.

አስተአኀዘ፡ IV, 3 1) *facere ut corripiat* ignis alqd i. e. *inferre* vel *subjicere* ignem rei: **ለእመ፡ዐርጉ፡ሮም፡መልዕልተ፡ማኅፈድ፡አስተአኀዝ፡እሳተ፡ውስቴቱ፡** Jsp. p. 375 (exspectaveris IV, 1). 2) *facere ut sese invicem contineant*, a) *contingere facere*, Jes. 5, 8 var.; ከመዝ፡ አስተአኀዘ፡ ኀምስተ፡ ቤተ፡ ክርስቲያናት፡ እምአሐቲ፡ ኰኵሕ፡ Gad. Lal. b) *connectere, conserere*, Ex. 36, 29; M. M. f. 15 (vid. sub አሰንሰለ፡ c. 368). c) *coagmentare, contabulare*, 3 Reg. 7, 14. 6, 15. 3) *facere ut capessant pugnam:* መኑ፡ ያስተኣኀዝ፡ (v. ያስተእኀዝ፡) ቀትለ፡ 3 Reg. 20, 14. 4) *sese invicem pignore obstringere*, Gen. 31, 37.

እኁዝ፡ part. 1) a) *comprehensus, captus*, δεδεμένος Act. 10, 11 Platt; ውስተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ ኀበ፡ ሀሎ፡ ዮሴፍ፡ እኁዝ፡ ሀየ፡ Kuf. p. 139. b) *detentus, haerens*, Gen. 22, 13. c) *contentus:* እስመ፡ ዓለም፡ ወኵሉ፡ ዘውስቴታ፡ እኁዝ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ ለእግዚ"፡ Did. 25; Lit. 171, 2; Org. 2. d) *conjunctus, connexus*, Ex. 36, 29; Trinitas እኁዝ፡ በሐብለ፡ አምልኮት፡ Syn. in Proleg. (Lud.). e) *occupatus, possessus, obsessus*, Ps. 15, 6; እኁዛነ፡ አጋንንት፡ Marc. 3, 11. 2) *tenens* (sicut אֹחֵז et مُمْسِك): ኵሎሙ፡ እኁዛነ፡ አስይፍት፡ Cant. 3, 8; ሱራፌ፡ እኁዘ፡ ሰይፍ፡ Org. 5; ሊቃናት፡ እኁዛነ፡ መዓጥን፡ Org. 3; c. c. Acc. rei Hen. 56, 1. 3) *contingens, contiguus, continens, continuus:* ወእኁዝ፡ ክነፊሆሙ፡ ለለ፩፩ Hez. 1, 8. 23; እንዘ፡ እኁዛን፡ ምስሌሆሙ፡ 10, 16; ከመ፡ ኢይኩኑ፡ እኁዛነ፡ 41, 6; 3 Reg. 7, 17. 35.

እኂዝ፡ Inf. *potentia, dominatio* vid. sub አኀዘ፡

አኅዝ፡ et **አኀዝ፡** subst., plerumque m., 1) *pignus*, Gen. 38, 17. 18. 20; Deut. 24, 10—13; አልብየ፡ አኀዝ፡ Job 34, 31; አግብአ፡ አኅዘ፡ (v. አኀዘ፡) ዕዳሁ፡ Hez. 18, 7 seq.; 33, 15; Jsp. p. 364. 373; Chr. ho. 26; F. N. 27 (crebro). 24, 5. 2) *nota arithmetica, signum numeri* [etiam per ሐ scriptum; etymon nondum elucet], Epist. Eusebii ad Carp. in N. T. rom. Proleg.; ዮዳ፡ ዘ፡ የውጣ፡ ዝውእቱ፡ አምሳለ፡ ዐሠርቱ፡ (፲) አኀዝ፤ ርቱዕ፡ ውእቱ፡ እንበለ፡ ጸኒን፡ Voc. Ae.

እኅዘት፡ n. act. 1) *apprehensio, comprehensio:* ወኮነት፡ ስምዐ፡ እኅዘትየ፡ Job 16, 7. 8; 31, 23 var.; እኅዘትከ፡ (sc. Christi) በመጣብሕ፡ ወበአብትር፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7. 2) *occupatio, possessio*, κατάσχεσις Hez. 46, 16. 18. 3) *dominium, dominatio:* Deus Filius Patri par est በእኅዘት፡ ወሥልጣን፡ (posthac በምልክና፡ ወሥልጣን፡) Chr. ho. 2.

አኃዚ፡ n. ag., Pl. አኃዝያን፡, 1) *apprehensor, comprehendens, capiens:* እደ፡ ሞት፡ አኃዚ፡ Enc. Mag. 12; አኃዜ፡ አኀዝ፡ (etiam አኃዚ፡) *pignerator* F. N. 27. 2) *continens:* አኃዜ፡ ነፍሱ፡ እምነ፡ ፍትወታት፡ F. N. 6. 3) *potitus:* ለእመ፡ በወርቅ፡ ለዛቲ፡ ሢመት፡ አኃዜ፡ ኮነ፡ εἰ διὰ χρημάτων τῆς ἀξίας ταύτης ἐγκρατὴς γένηται II Can. Ap. 27. 4) *potens, dominator, potestate praeditus:* ነጋሢ፡ አኃዚ፡ ὁ κρατῶν Sap. 14, 19; እንዘ፡ ነገሥት፡ ወመኳንንት፡ ወእንዘ፡ አኃዝያን፡ እሙንቱ፡ በዲበ፡ ምድር፡ Macc. f. 4; Deus አኃዜ፡ ኵሉ፡ ὁ παντοκράτωρ 1 Par. 11, 9. 17, 7 al.; Clem. f. 208, al.; Lit. 159, 1.

መአኀዝ፡ vel **መአኀዝት፡** (Hez. 48, 21; sine dubio pro ማእኀዝ፡ collato Subjunctivo stirpis I, 1 ይእኀዝ፡ et የአኀዝ፡), subst., Pl. መኣኃዝት፡ et መኣኃዝ፡, nec non መአኀዛት፡ (et መኣኃዛት፡) 1) *ansa* vel *uncus*, quibus quid apprehenditur, quum tollitur, εὐρεῖς መኣኃዝት፡ Ex. 38, 4. 10. 24. 2) *junctura, commissura, id quo* duae pluresve res *continentur* sive *coagmentantur*, 3 Reg. 7, 15 (τὰ ἐξεχόμενα). 16 (τὰ προςέχοντα); ecclesiae Lalibelae exstructae sunt sine ጽቡር፡ (maltha) ለመኣኃዝቲሆን፡, Gad. Lal. 3) *ornamenta* illa, calicis speciem referentia, aliaque, quibus scapi vel brachia candelabri sacri quasi inclusa sunt (Einfaſſungen): መኣኃዝ፡ κρατῆρες Ex. 25, 31. 33. 34 (v. መአኀዝ፡); መኣኃዝት፡ (v. መአኀዛት፡) ἐνθέμια 38, 16; גְּבִיעִים Ex. 37, 17. 19 sec. text. Hebr. in Cod. C (Octat. P. II. p. 92.); item *funda* seu *pala* gemmarum (Einfaſſung) Ex. 28, 11 C. 4) *fundus occupatus, possessio:* መአኀዘ፡ ሀገር፡ κατάσχεσις πόλεως Hez. 45, 6. 7; መአኀዝተ፡ ሀገር፡ 48, 21. 5) i. q. ምእኃዝ፡ q. v.

ምእኃዝ፡ (etiam ማእኀዝ፡ et መአኀዝ፡) subst., locus ubi res contingunt, i. e. *confinium, conterminum*; inde in Acc. et st. c. ምእኃዘ፡ praep. *juxta, proxime*, ἐχόμενον, ut: ምእኃዘ፡ ጎልጎል፡ (v. መአኀዘ፡) Deut. 11, 30; 3 Reg. 1, 9. 9, 26; እስከ፡ ማእኀዘ፡ ኤዶም፡ Num. 34, 3; πλησίον Jos. 12, 9.

አነ፡ pron. pers. I Sing. *ego*, Pl. ንሕነ፡ *nos* (gramm. § 148, c); አነ፡ cum particula ሰ፡ in አንሰ፡ concrescit (gramm. § 171): አነ፡ አጸንዐከ፡ Gen. 15, 1; እትገፋዕ፡ አንሰ፡ እምኔከ፡ Gen. 16, 5. 8; Koh. 2, 1. 12; ብየ፡ አንሰ፡ ብዙኀ፡ Gen. 33, 9; ወአንሰ፡ 1 Reg. 25, 25; Jer. 2, 21. 11, 19; አንሰኬ፡ Jes. 49, 25; Matth. 3, 11. 14. 5, 22; Joh. 4, 14; አነ፡ ጥበብ፡ አኀደርኩ፡ ምክረ፡ Prov. 8, 12; ከማሁ፡ ንገብር፡ ንሕነ፡ Ex. 32, 31; 3 Joh. 12; in sententiis nominalibus: አነ፡ ውእቱ፡ እግዚ"፡ Gen. 15, 7. 3, 10. 4, 9; ወለተ፡ ባቱኤል፡ አነ፡ 24, 24. 50, 19; እስመ፡ አኀው፡ ንሕነ፡ 13, 8. 29, 4. 42, 31; Jud. 19, 18; Marc. 5, 9; እስመ፡ አነ፡ ኄር፡ አነ፡ Matth. 20, 15; ወንሕነ፡ ምንት፡ ንሕነ፡ Ex. 16, 7. 8.

I. **እን፡** particula demonstrativa (cognata cum ና, ነው፡, ነይ፡ c. 630.) obsoleta, cujus propria vis *en, ecce* (hie, da) fuisse videtur; occurrit 1) እንከሙ፡ *en vobis* i. e. *accipite* λάβετε Matth. 26, 26. 2) in particulis compositis እንከ፡, እንጋ፡ quas videre licet suo quamque loco.

II. **እን፡** negatio *non est* (אַיִן) non occurrit nisi in vocabulis compositis እንብየ፡, q. v. suo loco, et እንዳዒ፡ q. v. sub የድዐ፡

ኢን፡ n. prgr. sc. εἶν i. e. הִין, *mensura liquidorum* apud Hebraeos, sextam partem Bathi seu duodecim Logos continens; plerumque f., Ex. 29, 40; Lev. 23, 13; Num. 15, 4 seq.; 28, 5 seq.; ሳድስተ፡ እዴሃ፡ ለኢን፡ Hez: 4, 11.

አነመ፡ I, 1 [אָרַב أَرَبَ (أَرَمَ *constrinxit*), vid. Ewald, Erklärung der großen phönikiſchen Inſchrift von Sidon 1856 p. 29] Subj. ይእንም፡ (raro ይእነም፡), *texere* (*intertexere, intexere*), ὑφαίνειν, c. Acc. Ex. 36, 11 C; 37, 21 (ይእነም፡; v. ይእንም፡ C sub 38, 23 sec. Hebr.); ይክል፡ አኒመ፡ ሜላተ፡ 2 Par. 2, 14; ፈትለ፡ ሣሬት፡ ተአንሙ፡ Jes. 59, 5; አነምዎ፡ (ለገርዜን፡) III Sal. Mar. 17; c. በ፡ Ex. 35, 35; abs.: 4 Reg. 23, 7; Job 7, 6. 38, 36; አኒም፡ ወሰፍየ፡ አልባስ፡ F. N. 23; *contexere* tabernaculum; Lud. sine auct. — *Voc. Ae.:* አነመ፡ ብ፡ ፈተለ፡ ሰራሂ፡ ይ፡

አእነመ፡ II, 1 *texere jubere, texendum curare:* አእነመ፡ ላዕሌሁ፡ አምሳለ፡ ኪሩቤል፡ 2 Par. 3, 14; ያአንሙ፡ ሣሬተ፡ Jes. 59, 5 (in cod. Laur.).

ተአንመ፡ III, 1 *texi, intertexi, intexi*, Ex. 28, 17. 35, 35; Deut. 22, 11; Did. 1; hom. Procli in Cyr. f. 119; c. **ውስተ፡** Ex. 36, 17; *concinnatum* vel *contextum fuit* **ደብተራ፡** (tentorium), Lud. ex Org.

እኑም፡ part. *textus, intertextus, intextus*, Ex. 36, 31; Joh. 19, 23 Platt; **ሜላት፡ዘእኑም፡በወርቅ፡** Gad. T. H.; **መንጦላዕት፡ዘሜላት፡እኑም፡በፈትለ፡ወርቅ፡** Jsp. p. 340; Clem. f. 186. — *Voc. Ae.:* **እኑም፡ዘ፡ስሩሕ፡**

እንመት፡ n. act. et subst. *textus, textura, tela, contextus, ars textrina*, Ex. 28, 8; ὕφασμα Ex. 36, 17. 29; Lev. 19, 19; Joh. 19, 23 rom.; Lit. 173, 3; **ልብስ፡ግሩም፡ዘቀጢን፡ፍትለቱ፡ወሠናይ፡እንመቱ፡** Asc. Jes. ed. Laur. p. 80; **እንመተ፡ሣሬት፡** Chr. Ta. 34; συνυφή Ex. 36, 28; F. N. 23.

አናሚ፡ n. ag., Pl. **አነምት፡** et **አናምያን፡**, *textor*, 1 Reg. 17, 7; 1 Par. 11, 23. 20, 5; **ግብረ፡አናሚ፡** I Sal. Mar. 23; **ከነ፡አናሜ፡አልባሳት፡ቀጠንት፡ወሰንዶናት፡ክቡራት፡** Sx. Genb. 14; Lit. 170, 3; **አናምያነ፡አልባስ፡** Lud.

እንሞ፡ subst. *textile*, Ex. 28, 28.

ማእነም፡ subst. *opus textorium*, etiam *textrina:* **ይትአነም፡በማእነም፡** Ex. 28, 17; **ሊቅ፡ኬነት፡ዘማእነም፡** 37, 21; **ግብረ፡ማእነም፡** 26, 1. 31. 28, 6. 28. 36, 10. 11. 15. 30.

ምእናም፡ subst. *textrina, jugum textorium* Ex. 26, 1. 31. 28, 6 CG; **ግብረ፡ምእናም፡** Chr. ho. 2; **ማርያም፡ምእናም፡ግሩም፡** ho. Procli in Cyr. f. 119 (vid. supra sub **ምሕን፡** c. 159); Lit. 170, 3; Genz. f. 116; Kedr f. 30; Lit. 160, 4.

አነመ፡ *dormire facere* vid. sub **ኖመ፡**

አነሰ፡ rad., unde in linguis Semiticis vocabula varia, *hominem, virum, feminam* significantia derivari solent, vid. Ges. thes. p. 86.

አንስት፡ subst. f., coll., raro sing., Pl. **አእኑስ፡**, *quidquid feminei est sexus, femina, feminae* 1) *femina* opp. mari vel masculo, a) de hominibus: **ተባዕት፡ወአንስት፡** Gen. 1, 27; 1 Reg. 27, 9; Lev. 27, 3 seq.; Marc. 10, 6; Gal. 3, 28; **ብእሲት፡ኀራስ፡ለእመ፡ከነት፡እመ፡** (mater) **ተባዕት፡** aut **እመ፡አንስት፡** Clem. f. 246. b) de animalibus: Gen. 6, 20; Lev. 3, 1; **አፍራስ፡አንስት፡** 3 Reg. 10, 26; Am. 6, 12; **ዶርሆ፡ተባዕት፡ዘየሐውር፡ውስተ፡አንስት፡** Prov. 24, 66; **አእዱግ፡አእኑስ፡** Job 1, 3. 14. 42, 12; **አፍራስ፡አእኑስ፡** 2 Par. 9, 25. 2) *mulieres, feminae* cujusvis aetatis et conditionis (pro Plurali vocis **ብእሲት፡** frequentatur): **ዘይትወለድ፡እምነ፡አንስት፡** Sir. 10, 18; **ስታይ፡ወአንስት፡ያስሕቶ፡ለጠቢብ፡** 19, 2; **ዕድ፡ወአንስት፡** Deut. 31, 12; Jes. 19, 16; Matth. 11, 11. 14, 21. 15, 38; Act. 5, 14. 8, 3; 1 Cor. 7, 27; **ቤተ፡አንስት፡** *gynaeceum* vid. sub **ቤት፡**; c. fem. Pl., ut: **ጠባባት፡አንስት፡ሐነጻ፡አብያተ፡** Prov. 14, 1; Ruth 1, 4; Jer. 6, 12. 7, 18. 14, 16. 48, 16; **ይበልዓኑ፡አንስት፡ፍሬ፡ከርሦን፡** Thren. 2, 20; Job 38, 36; Sir. 28, 15. 47, 19; Dan. ap. 13, 20; 1 Tim. 2, 9; 1 Petr. 3, 1; Matth. 27, 55; Luc. 23, 27. 55; statui constr. subjunctum vel in Genit.: *muliebris*, ut: **ሰርጐ፡አንስት፡** Judith 12, 15; Pl. (a poëta usurpatur): **ሰላም፡እብል፡ለአእላፍ፡ሠላስ፤፩፻ወ፴ምስለ፡፪አእኑስ፤** Enc. Nah. 11 (10 sec. Lud.). [Errat Lud., qui in suo lexico **አንስ፡** *homo*, Pl. **አእኑስ፡** statuit; **አንስ፡** enim non occurrit, **አእኑስ፡** autem nonnisi *feminas* significat].

አንስቲያ፡ vel **አንስትያ፡** subst. coll. (gramm. § 140, IV), 1) *mulieres, feminae*; usurpari solet pro **አንስት፡**, ubicumque pronomina suffigenda sunt, ut 1 Reg. 22, 19; Judith 4, 10. 11; Jer. 18, 21. 51, 9; Rom. 1, 26. 2) in specie: *maritae, uxores, conjuges*, (etiam *concubinae*); vicem Pluralis vocis **ብእሲት፡** obit, ut: Kuf. 5; Hen. 7, 1. 15, 5. 7. 19, 2; 4 Esr. 10, 33; Gen. 6, 18. 30, 26. 32, 23; Ex. 32, 2; 1 Reg. 25, 43; 2 Reg. 2, 2; **፯፻አንስቲያሁ፡** 3 Reg. 11, 1; Jer. 8, 10. 36, 23. 42, 8; **ምስለ፡አንስትያ፡ቢጸሙ፡ይሰክቡ፡** Hez. 22, 11; Matth. 19, 8; Eph. 5, 25. 28.

አንስቲያዊ፡ vel **አንስትያዊ፡** vel **"ታይ፡** vel **አንስታዊ፡** (Hen. 54, 8 var.), adj. rel. *femineus*, Hen. 54, 8. 60, 7. 85, 3; Lud. e Libr. Myst.

እንስሳ፡, ተአንሰሰ፡ vid. sub **ሶሰወ፡** c. 386.

አንቄ፡ (sec. Lud. etiam **አንቄት፡**) subst., m., (sec. Gregorium Lud.) *accipiter*, [cfr. أَنُوق; an dictus a sonis, quos edit? אָנַק ܐܢܩ enim significat *gemere*], Sx. Ter. 30; Arius appellatur **አንቄ፡ወተኵላ፡ርኍብ፡** Sal. Nic. 9; Arius est **አንቄ፡** columbis orthodoxis Sx. Mag. 22; Hed. 29 Enc.; Mag. 22 Enc. — *Voc. Ae.:* **አንቄ፡ዘ፡ሾተላይ፡**; *aliud:* **አንቄ፡ብ፡ጸረ፡ጋግራ፡ዕብራ ።**)

አንቃል፡ *pediculus* (*pediculi?*) Lud. e Libr. Myst. (vid. sub **ቍማል፡**).

እንቍራ፡ *cellae favorum* vid. sub **ነቈረ፡** c. 645.

አንቃስ፡ *coenum, lutum* vid. sub **ነቀሰ፡** c. 645.

አንቆቅሆ፡ *ovum* vid. sub **ቀውቅሀ፡** c. 455.

እንቍበት፡ vid. **ንቍበት፡** c. 646.

እንቋዕ፡ interj. laetantis et exsultantis: *eia, evax, aha, euge*, εὖγε, **እንቋዕ፡እንቋዕ፡ላዕለ፡ኵሉ፡አማልክት፡** Hez. 6, 11; I Sal. Mar. 15; equo tribuitur Job 39, 25; in specie interj. ejus; qui de casu inimici exsultat Job 31, 29; Hez. 26, 2; 36, 2; Ps. 34, 24. 28. 39, 21. 69, 4. — *Voc. Ae.:* **እንቋዕ፡ዘ፡እንኳ**; *aliud:* **እ"፡ብ፡እሰ፡እንኳዕ፡እውጬ ።**

አንቀጽ፡ vel **አንቀፅ፡** *porta, janua* vid. sub **ነቀፀ፡** c. 649.

እንቢ፡ al., particula nolentis et renuentis, composita ex II **እን፡** et praep. **በ፡** c. pron. suff. Usu receptae sunt hae formae: 1) c. suff. I pers. (Sing.): **እንቢ፡** et plerumque **እንብየ፡** *non (est) in me* i. e. *nolo, recuso;* **እንብየ፡ብሂል፡** (opp. **እሆ፡ብሂል፡**) *nolle, abnuere, recusare*, ut: **ወትቤሊ፡እንብየ፡ኢይሰምዕ፡** Jer. 22, 21; 3, 19 var.; Matth. 21, 29; Jac. 4, 7; **እንቢ፡ብል፡** Lud. ex Hom. Joh. et e Libr. Myst.; c. Acc. rei: **ለእመ፡ይቤሉ፡እንብየ፡ዘንተ፡ነገረ፡** Jes. 8, 20 vrs. nov. 2) c. suff. II p. S. et Pl.: **እንብከ፡** vel **እንቢከ፡**, **እንቢክሙ፡** *ne (sit) in te, vobis!* i. e. *noli, nolite; absit a te, vobis!*, ut: **ይቤሉ፡እንብከ፤ኢትበሎ፡እሆ፡** μὴ ἀκούσῃς καὶ μὴ θελήσῃς 3 Reg. 20, 8; **እንብከ፡** (v. **እንቢከ፡**) **እግዚእ፡** κόπασον δή Am. 7, 5; **እንቢክሙ፡** 1 Reg. 2, 24. [Amh. **እምቢ፡**].

እንባል፡ *clitellae, ephippium* vid. sub **ሕንባል፡** c. 107.

እንበለ፡ [compositum ex **እም፡** *si* et **በል፡** (i. e. בַּל *non*) in st. c., gramm. § 57, ut proprie significet *nisi*] et **ዘእንበለ፡** [proprie: *quod si non* vel *nisi*] conj. et praep. A) Conj. 1) *nisi, praeterquam*, post sententias negativas. a) sequente nomine: **ኢታገምር፡ፍኖት፡ዘእንበለ፡አሐተ፡** (v. **አሐቲ፡**) **ኪደተ፡እግረ፡ብእሲ፡** 4 Esr. 5, 7. 9, 27; **አልቦ፡ዘአትረፉ፡ሊተ፡እንበለ፡ሐናሃ፡** Tob. 1, 20; **ኀበ፡መኑ፡እንከ፡እኔጽር፡ዘእንበለ፡ኀበ፡የዋህ፡** Jes. 66, 2; **ምንተ፡ይፈቅድ፡እግዚ"፡ዘእንበለ፡ዘርአ፡** (v. **ዘርእ፡**) Mal. 2, 15; Kuf. 27; Dan. 6, 7. 12; Jos. 22, 29; Ex. 3, 19; Matth. 5, 13. 12, 4; Marc. 6, 8; Luc. 4, 26; **ዘእንበለ፡አመ፡** Marc. 9, 9; **እንበለ፡ሶበ፡** Ex. 33, 16. b) sequente verbo: **ዘእንበለ፡እግዚ"፡ወሀቦ፡ኢይክል፡ፈክሮ፡** Gen. 41, 16; **ይልህቅኑ፡ሐመልማል፡ዘእንበለ፡ይሰቀይዎ፡** (v. **ይሰቀይ፡**) Job 8, 11; **የሐውሩኑ፡፪ኀቡረ፡ዘእንበለ፡** (v. **እንዘ፡ኢ፡**)**ይትራአዩ፡** Am. 3, 3; seq. Subj.: **ዘእንበለ፡ይዝልፍዎ፡** 1 Tim. 5, 19; Matth. 5, 32. Nota etiam **ዘእንበለ፡እመ፡ኢቀደመ፡አሲሮቶ፡** Matth. 12, 29, ubi aut **ዘእንበለ፡**, aut **እመ፡ኢ፡** superfluum videtur. c) seq. **ዘ፡** *nisi quod* Num. 23, 13; Koh. 3, 12. 22. d) **እንበለ፡ዳእሙ፡** *excipe tamen, non autem* (negatione non praemissa) Sir. 22, 22; 2 Reg. 2, 10; vel *sed nonnisi* (negatione praemissa) Act. 27, 22. 2) *nisi* nonnumquam idem est quod (ohne daß) *ita ut non, quin*, vel Part. cum negatione, vel *quamvis non*; seq. Imprf., **አሐቲ፡እምኔሆን፡ኢትወድቅ፡ዘእንበለ፡ያእምር፡አቡክሙ፡** Matth. 10, 29; seq. Subj.: **ዘእንበለ፡ይደረር፡** ἄδειπνος Dan. 6, 18; Matth. 22, 12; Lud. Comm. hist. p. 335; **ዘረወ፡ምጽዋተ፡እንበለ፡ያትርፍ፡ጥሪተ፡ብዕሉ፡** Enc. Ter 26; Mag. 29; **እንበለ፡ትግበር፡ጌጋየ፡** (**ተቀትለት፡**) Enc. Genb. 30. 3) seq. Subj. *ne forte*, μήποτε, **እንበለ፡ትፍትው፡** (paulo infra **ከመ፡ኢትምክን፡**) Sir. 42, 9. 4) seq. Subj. *priusquam, antequam*, ut: **ንግበር፡ለነ፡ስመ፡እንበለ፡ንዘረው፡** (proprie: *si non volumus* dissipari i. e. *ut ne* posthac dissipemur i. e. *priusquam* caet.) Gen. 11, 4. 48, 5; Ex. 1, 19; Jos. 2, 8. 3, 1; Ps. 118, 67; Job 10, 21; Prov. 8, 24. 18, 13; Koh. 12, 1 seq.; Jes. 44, 7. 66, 7; Jer. 1, 5; Tob. 14, 15; 4 Esr. 4, 2—13. 8, 24. 9, 19; **እንበለ፡ትስማዕ፡ኢታውሥእ፡** Sir. 11, 8. 14, 13. 18, 19 seq.; Hen. 83, 2; Matth. 1, 18. 26, 34; Rom. 9, 11, al. Passim *nondum — quum*, ut: **እንበለ፡ይስክቡ፡ሰብእ፡ዐገቱ፡** Gen. 19, 4. 24, 15. 5) *sed*, post sententias negativas: Mal. 2, 6; Hez. 3, 5; ἀλλά Zach. 4, 6; Ps. 43, 5; Matth. 7, 21. 9, 12. 16, 23. 19, 6. 11. 20, 28, al.; ἀλλ᾽ ἤ Deut. 4, 12; Matth. 20, 23; Luc. 12, 51. a) seq. **ዳእሙ፡** *quin potius* Rom. 9, 32; Hez. 15, 4; Jer. 9, 24; Dan. ap. 13, 5. b) seq. **ዘ፡** *nisi quod* i. e. *quin potius*, Ps. 117, 17. 130, 3; Num. 16, 30. B) Praep.; ante pron. suff. formam (**ዘ**)**እንበሌ፡** assumit, ut: **እንበሌየ፡** al.; aliâs forma **እንበሌ፡** obsoleta est nec nisi raro occurrit (ut Matth. 15, 38). 1) *praeter, extra, excepto*: Gen. 14, 24. 39, 9. 41, 40; Num. 26, 65; 1 Reg. 27, 1. 30, 17; 2 Reg. 12, 3; Jes. 26, 13; Koh. 2, 24; Judith 8, 6; Matth. 14, 17; Marc. 5, 37. 8, 14. 11, 13. 12, 32; 1 Cor. 2, 2. 8, 4; Act. 8, 1; 2 Esr. 17, 67; Gen. 46, 26; Matth. 14, 21. 15, 38; **በበአርብዓ፡ዘእንበለ፡አሐቲ፡** (*minus una*) 2 Cor. 11, 24. 2) *sine, absque*: **አንሰ፡አሐውር፡እንበለ፡ወልድ፡** Kuf. 14; **ኢይክሉ፡ዕደው፡እንበለ፡አንስት፡** 1 Esr. 4, 17; **ዘእንበሌሆሙ፡ኢይትከሀል፡ነቢረ፡ሀገር፡** Sir. 38, 32; **ዘእንበለ፡ንጉሥ፡** οὐκ ὄντος βασιλέως Hos. 3, 4; Jes. 28, 1; **ዘእንበለ፡ወርቅ፡** 55, 1; **እንበለ፡ሤጥ፡** Sir. 51, 25; Job 6, 6. 24, 7. 31, 39; οὐ μετά Jer. 17, 11; Dan. 2, 34; Matth. 13, 34; Luc. 6, 49; Joh. 15, 5; Phil. 2, 14; Hebr. 4, 15; **ዘእንበለ፡መበሕት፡** F. N. 4; inscio et invito aliquo Gen. 41, 44; Jes. 36, 10; Jer. 51, 19; Joh. 1, 3. a) crebro adhibetur exponendis Graecorum adjectivis vel adverbiis negativis et privativis, ut: ἄτεκνος **ዘእንበለ፡ውሉድ፡** Sir. 16, 3; ἀνέγκλητος **ዘእንበለ፡ነውር፡** 1 Cor. 1, 8; **ዘእንበለ፡ዐስብ፡**, **ዘ"፡ሲሳይ፡** ἀμισϑί, ἀσιτί Job 24, 6; ἀνελεημόνως 6, 21, al. b) seq. Inf. Matth. 15, 20. 3) *prius quam, ante*: **ዘእንበለ፡ጊዜከ፡** Koh. 7, 17; **ዘእንበለ፡ቅጥቃጤ፡** πρὸ συντριβῆς Prov. 18, 12. — Ubi praepositioni **ዘእንበለ፡** plura nomina subjunguntur, posteriori negatio **ኢ፡** praemitti solet, ut: **ዘእንበለ፡ክልአት፡ወኢጽርዐት፡** Lit. 163, 4 (alia exempla vid. sub **ኢ፡**).

አንበሳ፡ *leo* vid. sub **ዐንበሳ፡**

እንበይነ፡ *ob, propter, de* vid. sub **በይነ፡** c. 537.

አንበጣ፡ *locusta* vid. sub **ነበጠ፡** c. 659.

አንተ፡ (passim **አንታ፡** scriptum, Herm. p. 7 seq.) pron. p. II Sing. m., f. **አንቲ፡**, Pl. m. **አንትሙ፡**, f. **አንትን፡** *tu, vos*: **አንተ፡ትቤ፡** Matth. 26, 25. 3, 14; Gen. 4, 12. 17, 9. 23, 6; Deut. 5, 24; **አንቲኒ፡ዓዲ፡እምሰአልኪዮ፡** Joh. 4, 10; Ruth 1, 15; Jes. 52, 1; **ኩኑ፡አንትሙ፡ፍጹማነ፡** Matth. 5, 48. 6, 9. 26; **ኢትፍርሃ፡አንትንሰ፡** 28, 5; ante Vocativum: **አንተ፡ወልደ፡እጓለ፡እመሕያው፡** Hez. 2, 3; Gen. 33, 9; **ወአንቲኒ፡** Matth. 2, 6; **አንትሙ፡ዕደው፡** 1 Esr. 3, 17; Act. 27, 31 rom.; **አንትን፡አንስት፡** Did. 3; 1 Petr. 3, 1; in sententiis nominalibus: **ዕራቅከ፡አንተ፡** Gen. 3, 11. 9; **መኑ፡አንተ፡** 27, 32. 24, 23; Ps. 24, 5; Matth. 5, 11. 7, 11. 27, 11; **አንተ፡ውእቱ፡ዔሳው፡** Gen. 27, 21; Matth. 5, 14. 16, 16; Luc. 3, 22; **አንትሙ፡ኢለባውያን፡አንትሙ፡** Matth. 15, 16; Jud. 12, 5.

እንተ፡ pron. rel. f. Sing. *quae*, et nota Genitivi vid. sub **ዘ፡**

እንተ፡ (i. e. **እንት፡** in Acc. et st. c.) vice praepositionis fungitur, sed pronomina suffixa non admittit (gramm. § 166, 19; § 167, 2). 1) de loco et spatio a) *in, ad, versus, a* (vel variis nominum casibus latine vertendum), ut: **እንተ፡አይ፡ፍኖት፡ሖረ፡** (qua via, welchen Weg) 3 Reg. 13, 12; Jac. 2, 25; Matth. 2, 12; **ኢይክል፡መኑሂ፡ኀሊፈ፡እንተ፡ይእቲ፡ፍኖት፡** Matth. 8, 28; **እንተ፡የብስ፡** Ex. 15, 19; **እንተ፡መንጸር፡** Gen 33, 12; **ሀለዉ፡እንተ፡ከልእ፡ገቦሁ፡** (in vel ab altero ejus latere) 1 Reg. 23, 26; Ex. 32, 15; **እንተ፡ዐውዱ፡** (in circuitu ejus i. e. *circum undique*) Sir. 45, 9; **እንተ፡ውስጡ፡** *intrinsecus* Hez. 1, 27; 2 Par. 3, 4; Matth. 7, 15. 23, 27. 28; **እንተ፡አፍአ፡** *extrinsecus* Judith 13, 1; Jer. 21, 4; Kuf. 5; Gen. 6, 14; Matth. 23, 25; **እንተ፡ኵለሄ፡** *undique* et *ubique* Job 19, 10; Jer. 27, 29; **እንተ፡በዕድ፡** ἄλλοϑεν *aliunde* Esth. 4, 14; **እንተ፡ክልኤቲ፡** *bifariam* Lev. 11, 3; **እንተ፡ገጸ፡ደቡብ፡** *a parte septentrionis* Kuf. 38; **እንተ፡ምዕራበ፡ግብጽ፡** *ad occidentem Aegypti*, Lud. e Vit. Baam.; **እንተ፡የማንየ፡** *ad dextram meam*, Org.; **እንተ፡ኀበ፡** (v. **ኀበ፡እንተ፡**) **ኢትሐዘብከ፡** ὅπου (*ubi* vel *unde*) Sir. 19, 27; Jud. 1, 25 (vid. **ኀበ፡**). b) *per*: **ይበውኡ፡እንተ፡መስኮት፡** Joel 2, 9; Cant. 5, 4; Jer. 9, 21; **ይሔውጽ፡እንተ፡መሳክዊሃ፡** Sir. 14, 23; Cant. 2, 9; Gen. 26, 8;

1 Reg. 19, 12; ሮጹ፡እንተ፡መርሕበ፡ሀገር፡ Esth. 4, 1; ኀለፈ፡እንተ፡ገዳም፡ Jes. 21, 1; Jud. 11, 17; ሐሩ፡በኢ፡እንተ፡አናቅጽየ፡ Jes. 62, 10; Jer. 17, 20—27; ሖረት፡እንተ፡አውሎና፡ርቱዐ፡ Judith 10, 11; Joh. 10, 1; Marc. 2, 23. 10, 1; Matth. 7, 13. 12, 43; ኢየኀልፍ፡እንተ፡ህየ፡ርኩስ፡ Jes. 35, 8; Judith 4, 7; Dan. ap. 13, 13. 2) Transfertur a) ad tempus, α) *per* vel Acc., ut: እንተ፡ምዕር፡ ὥραν Sir. 12, 15; እንተ፡ቀዲሙ፡ *antea, prius* Kuf. 13; ለእንተ፡ምዕር፡ (auf einmal) Sir. 18, 26. β) adverbiis vel conjunctionibus temporalibus praemittitur: እንተ፡ይእዜኒ፡ዓዲ፡ ἔτι νῦν (auch dieſesmal noch) Ex. 10, 17; እንተ፡አመሰ፡ (v. ከመሰ፡) καὶ ἐάν (ſo oft als aut ſo bald als) Sir. 19, 28; እንተ፡ሶበ፡ (id.) Ps. 17, 4 (at in exemplis እንተ፡ጊዜ፡ et እንተ፡ጸብሐት፡ a Ludolfo allatis እንተ፡ pron. rel. f. est). b) ad rationem et modum: *more, sicut*, vel Abl., ut: ሐሩ፡እንተ፡እግር፡ πεζῇ *pedibus* Marc. 6, 33; ዘእንበለ፡ይቅረብዋ፡እንተ፡ (v. ከመ፡) ብእሲ፡ወብእሲት፡ Tob. 3, 8. α) in specie post ከመ፡, ut: ሠርዐኒ፡እግዚ"፡ከመ፡እንተ፡አቡሁ፡ለፈርዖን፡ (*constituit me quasi patrem*) Kuf. 43; Joh. 1, 32. β) እንተ፡ባሕቲቱ፡ *seorsum, separatim*, κατ' ἰδίαν Matth. 14, 13. 23 (vid. sub ባሕቲት፡ c. 497.). 3) Variis praepositionibus praemittitur, ut subtiliora significationum discrimina iis injiciat: a) እንተ፡ኀበ፡ α) *praeter:* (ኀለፈ፡)እንተ፡ኀቤሃ፡ Jer. 19, 8. β) *per:* ያመጽኦሙ፡እንተ፡ኀበ፡አንቅዕተ፡ማይ፡ διὰ πηγῶν ὑδάτων ἄξει αὐτούς Jes. 49, 10; ኢየኀልፍ፡እንከ፡እንተ፡ኀቤኪ፡ቈላፍ፡ διελθεῖν διὰ σοῦ 52, 1; etiam ubi causa efficiens vel instrumentum significatur: እንተ፡ኀቤየ፡ δι' ἐμοῦ Jes. 54, 15; Joh. 14, 6. b) እንተ፡ማእከለ፡ *per mediam* rem, Kuf. p. 35. 159; እንተ፡ማእከለ፡ቀላይ፡(አኀለፎሙ፡) Jes. 63, 13; Judith 11, 19; Sap. 10, 18. c) እንተ፡ዲበ፡ *super, trans, desuper, per:* እምጻእ፡ኀቤከ፡እንተ፡ዲበ፡ማይ፡ ἐπὶ τὰ ὕδατα Matth. 14, 28; Hen. 32, 2; ርእሶ፡ይወግሩ፡እንተ፡ዲበ፡አረፍት፡ διὰ τοῦ τείχους 2 Reg. 20, 21; ተሐውር፡እንተ፡ዲበ፡ኵሉ፡ χωρεῖ διὰ πάντων Sap. 7, 24. d) እንተ፡ላዕለ፡ *super, per* Num. 20, 17. 20; Ps. 41, 10. e) እንተ፡መንገለ፡ *juxta, praeter, per, versus, circa* vid. sub መንገለ፡ c. 686. f) እንተ፡ድኅረ፡ *a tergo, pone* Matth. 9, 20; Cant. 2, 9. g) እንተ፡ውስተ፡ *per mediam* rem: ወወፅአ፡ሐጹ፡እንተ፡ውስተ፡ልቡ፡ 4 Reg. 9, 24. 30; Joel 4, 17. h) እንተ፡ቅድመ፡ *a parte antica* Ex. 34, 6; Jos. 8, 14.

በእንተ፡ (compositum e በ፡ et እንተ፡) praep., quae ante pron. suff. formam በእንቲአ፡ (de qua vid. gramm. § 167, 2. 150, b) assumit, ut: በእንቲአየ፡, በእንቲአሁ፡(በእንቱ፡ Jes. 29, 22 in Cod. Laur. nonnisi errore calami pro በእንተ፡ዝንቱ፡ scriptum videtur); 1) *quod attinet, de* (in specie post verba animadvertendi et dicendi): ወበእንተሰ፡ይእቲ፡ዕለት፡አልቦ፡ዘያአምራ፡ Marc. 13, 32; 1 Cor. 7, 1. 16, 1. 12; ኵሉ፡ዘበእንቲአየ፡ Luc. 22, 37. 24, 27; ዘበእንቲአሁ፡ *quod ad eum attinet* Enc. Masc. 7; ምንተ፡እሬሲ፡በእንተ፡ወልድየ፡ 1 Reg. 10, 2; Act. 15, 6; Jud. 21, 7; Gen. 17, 20. 24, 9; Hen. 25, 2; ሰማዕኩ፡በእንቲአከ፡ Gen. 41, 15; ሐሰወ፡በእንቲአሁ፡ Lev. 5, 22; እትናገር፡ኀበ፡አቡየ፡በእንቲአከ፡ 1 Reg. 19, 3; Jer. 21, 2; Ps. 90, 11; ነገር፡በእንተ፡ Jes. 15, 1; Matth. 17, 13; Hebr. 1, 7. 8. 11, 22; 1 Thess. 5, 1; Hen. 1, 3; ጸርሐ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ኀበ፡ፈርዖን፡በእንተ፡እክል፡ Gen. 41, 55. In titulis vel inscriptionibus capitum crebro በእንተ፡ከመ፡ *de eo quod* vel በእንተ፡ዘከመ፡, ut Matth. 14, 22 tit.; 17, 1 tit.; 26, 17 tit.; በእንተ፡ከመ፡መፍትው፡አንስት፡ይትአዘዛ፡ለአምታቲሆን፡ Did. 3; ተግሣጽ፡በእንተ፡ከመ፡ኢመፍትው፡ይቅበጹ፡ተስፋ፡ Chr. Ta. 9. 2) *ob, propter, causa, gratia:* Matth. 5, 10. 11. 10, 18. 39. 18, 13; Marc. 3, 5. 4, 17. 6, 17. 26. 7, 29; Joh. 3, 29. 4, 39. 7, 13. 11, 15. 12, 9; Act. 28, 20; Rom. 4, 25; Gen. 12, 3. 13. 20, 11. 18. 30, 27. 39, 5. 43, 18; Ex. 18, 8; Deut. 4, 21; 2 Reg. 9, 1. 13, 2; Job 42, 8; በእንቲአሃ፡(ለኀጢአት፡)ኵልነ፡ንመውት፡ Sir. 25, 24; በእንቲአሁ፡የኀስሩ፡ 41, 7; በእንቲአክሙ፡ Jes. 43, 14. 52, 5; Jer. 15, 4; በእንቲአየ፡ Jon. 1, 12; በእንተ፡ምንት፡ *cur, quare, quam ob rem?* Jer. 9, 12; Matth. 17, 19, al.; በእንተዝ፡ vel በእንተ፡ምንት፡ *ideo, propterea* Matth. 19, 5; Prov. 17, 17; Ps. 1, 6; Jes. 65, 13; Jer. 8, 10. 9, 15 al.; በእንተ፡ዘ፡ *propterea quod, quia, quoniam* Lev. 16, 1; Judith 8, 9; Hen. 13, 2 al. a) de pretio: *pro* Gen. 29, 18. 20; ኢትህጕል፡ዐርከከ፡በእንተ፡ወርቅ፡ቀይሕ፡ Sir. 7, 18; ተባአስ፡በእንተ፡ጽድቅ፡ Sir. 4, 28. b) *in gratiam* alcjs vel *pro* alqo (ὑπέρ), Rom. 8, 32. 9, 3; Tit. 2, 14; 1 Joh. 3, 16; Job 1, 5; 1 Reg. 7, 5; Esth. 4. 8; Hen. 15, 2. c) in formulis obtestandi et adjurandi: *per* (um — willen), ut Cod. Mus. Brit. LIV, 7; በእንተ፡ማርያም፡ንዑ፡ባርኩነ፡ *per Mariam* (sc. obtestor vos, vel: *in gratiam Mariae*) *agite benedicite nobis*, Enc. Masc. 21. 3) etiam de causa efficiente (vid. እንተ፡ኀበ፡): *per*, διά c. Gen., ተዘከር፡ከመ፡በእንቲአሆሙ፡ተወለድከ፡ Sir. 7, 28; ብዙኃን፡ተሀጕሉ፡በእንተ፡ወርቅ፡ 8, 2; Rom. 5, 2. 11, 36; 1 Cor. 8, 6; Gal. 1, 1; Hebr. 1, 2 rom.; በእንተ፡ወልዱ፡ይቀውም፡ διὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ βαστάζεται Herm. p. 90; እለ፡ተጸውዑ፡በእንቲአሁ፡ οἱ κεκλημένοι ὑπ' αὐτοῦ ibid.

ከመ፡እንተ፡ vid. sub እንተ፡ n. 2, b, α.

አንተለ፡ rad. quadrl., componenda cum עָצֵל ܥܛܠ عطل V, عصل II, vid. Hupfeld exerc. Ae. p. 27.

ተአንተለ፡ III, 1 (*taedet*), *taedio fessum, pertaesum, impatientem esse* vel *fieri, indignari, fastidire:* ኢተአንተለት፡ሎቱ፡ነፍሱ፡ Kuf. p. 68; ኢይትአንተል፡በቃለ፡አፉሁ፡ p. 70; ከመ፡ኢይትአንተሉ፡ወኢይበሉ፡ክብደነ፡ Clem. f. 180. 220; ጸምአ፡ወኢተአንተለ፡ Org.; Enc. Genb. 6; ኢይኩን፡ምዩጠ፡ገጽ፡እምስእለትየ፡እንዘ፡ይትአነተል፡በእንተ፡ኀጣውእየ፡ Org. 4; አንጐርጐሩ፡ወተአንተሉ፡ ἠγανάκτουν Sap. 12, 27; c. Acc. rei vel pers.: ኢትትአንተል፡ተግሣጸ፡እግዚ"፡ μὴ ὀλιγώρει παιδείας Prov. 3, 11; Deus ተአንተለ፡ጸሎቶ፡ (sc. Pharisaei, Luc. 18, 11) Clem. f. 94; ያፈጥን፡ለረድኤትየ፡ወኢይትአነተለኒ፡ Jsp. p. 326; ተአንትሎ፡ *taedium, fastidium* F. N. 43, 4; *impatientia* Enc. Mij. 28; Nah. 6 (cod. Tub.). — *Voc. Ae.:* ተአንተለ፡ብ፡ተታተለ።

ተአንተልተለ፡ id.; እንዘ፡ይትኤዘዝ፡በኢተሀይዮ፡ወኢተአንተልትሎ፡ Lud. ex Enc. Nah. 6 (at in Sx. Tub. ተአንትሎ፡).

መተአንተል፡ዘ፡መንጐርጕር፡, Voc. Ae. (i. e. *impatiens, fastidiosus*).

እንተለም፡ *mensurae genus*, Lud. e Libr. Myst.

እንቲአየ፡, "ከ፡, al. vid. sub ዘ፡
እንትኩ፡ f. *illa* vid. sub ዝኩ፡
እንታክቲ፡ f. *illa* vid. sub ዝክቱ፡ sub ዝኩ፡

አንጐ፡ *longum* et *altum facere* vid. sub ኖኀ፡

እንከ፡ particula consecutiva [composita ex I **እን፡** et **ከ፡**, gramm. § 62, c et 64; **ከ፡** autem e forma pleniore extenuatum videtur, coll. **ኬ፡**; frustra Schrader de linguae Ae. indole p. 29 **እንከ፡** ex **እንተ፡ከ፡** contractum esse conjecit], postpositiva, nec nisi emphaseos causa (ut Matth. 12, 26 rom.) vel ubi vocibus encliticis **ሰ፡** et **ኬ፡** aucta est (sc. **እንከሰ፡** Jes. 57, 12; 2 Tim. 4, 8 vel **እንከሰኬ፡** Prov. 1, 31; Matth. 19, 6) primum orationis locum obtinet. 1) de consecutione causali: *igitur*, *itaque*, *ergo*, (nun, alſo), οὖν Matth. 7, 11. 10, 32. 21, 40. 22, 28. 45; Rom. 11, 1. 11. 22 al. ἄρα, **ታአምር፡እንከሰ፡** Job 38, 21; Matth. 7, 20. 22, 25 (*nimirum*; thesi propositae firmandae exemplum infert, sicut Graeci nonnumquam voce ἄρα utuntur); in sententiis interrogativis: Job 17, 15; **በቀለኑ፡እንከ፡ትትቤቀላኒ፡** Joel 4, 4; **ወአይቴኑ፡እንከ፡አምላከ፡ጽድቅ፡** Mal. 2, 17; **መኑ፡እንከ፡** Jes. 36, 20. 46, 5. 57, 6; **በውስተ፡ርስተ፡መኑ፡እንከ፡አኀድር፡** Sir. 24, 7; Matth. 12, 26. 13, 27. 56. 19, 7. 27, 22; Rom. 2, 21. 3, 1. 27. 4, 1; et cohortativis: **ኀፈሩ፡እንከ፡ቃልየ፡** τοιγαροῦν Sir. 41, 16; Ep. Jer. 14; Hebr. 4, 1; Matth. 6, 31. 9, 38. 10, 16. 24, 42; Rom. 5, 1. a) **እንከሰ፡** (ſo — denn) *igitur*, *jam*, *jam vero*; οὖν, δή, **ግበሩ፡እንከሰ፡ሕገ፡** Esth. 1, 13; 1 Reg. 22, 23; Gen. 16, 2. 17, 18. 18, 21. 29, 19. 21; **ፈንወኒ፡እንከሰ፡** Tob. 10, 7; Ruth 1, 12; 4 Esr. 3, 25; Hen. 16, 4; **ንኅድጋ፡እንከሰ፡** Jer. 28, 9; Jes. 57, 10; **እንከሰ፡እወቅስ፡** 57, 12; et **እንከሰኬ፡** τοιγαροῦν Prov. 1, 31. b) in apodosi sententiarum conditionalium, sive **እንከ፡**, ut **አእመርኩ፡እንከ፡ከመ፡** Dan. 2, 9; Jud. 16, 11; sive **ወ — እንከ፡** Jud. 16, 7. c) **ወ — እንከ፡** (und nun, und ſo) duas enuntiationes ita conjungit, ut posteriorem e priori consequi significet (sicut ו consec. et ف); **ወያአምር፡እንከ፡ኵሉ፡** Sir. 23, 27; 1 Reg. 17, 46; Ex. 6, 7. 7, 5; **ኢታውጽእ፡ነገረ፡ዘሰማዕከ፡ወተአመን፡እንከ፡ከመ፡ሕሡም፡አልቦ፡ዘይረክበከ፡** Sir. 19, 10; **ወወድቀ፡እንከ፡** Matth. 18, 26; 4 Reg. 11, 20; Hen. 86, 6. 93, 3. 2) de consecutione temporali: *adhuc*, *porro*, *amplius*, *diutius*; passim, ubi temporis praesentis ratio habetur: *nunc*, *jam*, vel ubi temporis futuri: *in reliquum* sive *posterum*; ἔτι Gen. 31, 14; **ኀደገት፡እንከ፡ብሂሎታ፡** ἐκόπασε τοῦ λαλῆσαι πρὸς αὐτὴν ἔτι Ruth 1, 18; **አሐተ፡እንከ፡** ἔτι τὸ ἅπαξ τοῦτο Jud. 16, 18; **በኑ፡ለግሙራ፡አረምም፡እንከ፡** Jes. 42, 14; **እምይእዜ፡እንከ፡** Ex. 5, 7; 1 Reg. 27, 1; 4 Reg. 12, 7; **ወተከልአ፡ሕዝብ፡እንከ፡አብእ፡** Ex. 36, 6; Jer. 3, 1; **ትሬኢ፡እንከ፡ዘየዐቢ፡ኀጢአተ፡** Hez. 8, 6; **እንከ፡ዓዲ፡** Jes. 5, 4; **ወእምዝ፡እንከ፡** καὶ τότε Esth. 2, 13; τὸ λοιπόν Hebr. 10, 13; 2 Tim. 4, 8; **ወይጸርኅ፡እንከ፡** Kuf. p. 15; **አእመርኩ፡እንከሰ፡** 1 Reg. 26, 21; **ይብል፡እበልዕ፡ወእንከሰ፡እፈግዕ፡** καὶ νῦν Sir. 11, 19; 4 Esr. 10, 48. Crebro componuntur a) **ኬ፡ — እንከ፡** *igitur — jam*, *ergo — nunc* vel *in posterum* (alſo — nun), potissimum in exhortationibus, ut Ep. Jer. 22; Jes. 50, 11; Matth. 3, 8. 6, 31. 10, 26. 22, 9. 17; sed etiam aliâs ut Matth. 5, 13; Rom. 3, 31 ant. b) **ኢ፡ — እንከ፡** *non amplius*, *non diutius*, οὐκέτι, μηκέτι, Job 7, 8; Koh. 9, 5; Sir. 11, 23. 24. 13, 4. 27, 16; Ps. 9, 42. 82, 4; Jes. 2, 4. 14, 8. 54, 9. 62, 8; Jer. 3, 16. 22, 10; Hez. 16, 42. 36, 15; Mal. 2, 2; Ex. 5, 10; Jud. 13, 21; 4 Reg. 12, 8; **እንከሰኬ፡ ኢኮኑ፡** Matth. 19, 6. 21, 19; Joh. 14, 30; **አልቦ፡ — እንከ፡** Marc. 11, 14; Apoc. 22, 5; **አኮ፡ — እንከ፡ዘ፡** Jes. 60, 19; **ስእኑ፡እንከ፡ኀቢአቶ፡** Ex. 2, 3. — *Voc. Ae.*: **እንከ፡ዘ፡እንግድያ፡**

አንከሶ፡, **አንክሶ፡**, **አንከስ፡**, **አንኮስ፡** n. prgr. 1) sc. ὄνυξ i. e. *onyx marinus*, *unguis odoratus* (שְׁחֵלֶת) Sir. 24, 15 (**እንክስ፡** v. **አንከሶ፡** v. **አንክሶ፡**). 2) Hoc vocabulum Aethiopes in usu receperunt, at aliud odoramenti genus idque vernaculum intelligendum esse interpretantur, sc. *zibetum* (زَبَادٌ) i. e. *odoratum* felis zibetae *excrementum*, Org. 3) *felis Aethiopica*, *viverra zibeta*, Lud.; Harris II p. 143 et Anh. p. 50. 51. — *Voc. Ae.*: **አንክሶ፡** (v. **አንኮስ፡**)**ዘ፡ጽርኝ፡** v. **ጥርኝ፡።**

አኒክዮን፡, **አኔክዮን፡**, **አንክዮን፡** n. prgr. sc. ὀνύχιον, *onychites*, *onyx* gemma Ex. 36, 20; Hez. 28, 13.

እንዘ፡ conj. [compositum ex **እን፡** et **ዘ፡**; (non ex **እንተ፡ዘ፡** Schrader de linguae Ae. indole p. 29), vid. gramm. § 170, 5; in caeteris linguis maxime respondet ܟܰܕ] a) *cum*, *dum*, vel pron. rel. vel Part. vel Gerund. (Latinorum), indem: **ወድቀ፡እንዘ፡ይቀውም፡** ἔπεσεν ἑστηκώς 1 Reg. 28, 20; Gen. 3, 8; Zach. 6, 1; **እንዘ፡አልቦ፡ዘያድኅን፡** μὴ ὄντος λυτρουμένου Ps. 7, 2; Matth. 1, 18. 20; **አውሥአኒ፡እንዘ፡ይብል፡** *dicens* vel *dicendo* Hen. 25, 3; **እንዘ፡ይብሉ፡** λέγοντες 2, 2. 13. 17, 20; **እንዘ፡ይትአመኑ፡** ἐξομολογούμενος 3, 6. 6, 7; Jac. 1, 6; 1 Petr. 3, 6, al. sexcenties; **ብፁዕ፡ብእሲ፡እንዘ፡ጠቢብ፡ውእቱ፡ዘሞተ፡** ὃς ἐν σοφίᾳ τελευτήσει Sir. 14, 20; **አብድ፡እንዘ፡ይፈርህ፡** ἔμφοβος 19, 24; **ሶበ፡አንተ፡እንዘ፡ሰብእ፡አንተ፡ትትቀየም፡ሰብአ፡ዘከማከ፡** 28, 3; Gen. 4, 8; Ps. 21, 9. 48, 12; ita creberrime ad subjungendas eas enunciationes, in quibus status vel conditio alcjs describitur: **እንዘ፡አንተ፡ውእቱ፡ሳኦል፡** καὶ σύ al. 1 Reg. 28, 12; **እንዘ፡እግዚ"፡ኀደገከ፡** καὶ Κύριος 28, 16; Gen. 18, 1; Ex. 12, 11; Jud. 8, 11; **እንዘ፡ሀሎኩ፡እነብር፡** Hez. 8, 1; Zach. 2, 3; post verba sentiendi, ut: **ርእዮ፡ለይስሐቅ፡እንዘ፡ይትዌነይ፡** εἶδε τὸν Ἰσαὰκ παίζοντα Gen. 26, 8; **ረከቦሙ፡እንዘ፡ይነውሙ፡** εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας Matth. 26, 40; Hen. 41, 2; Marc. 14, 58 al., et post verba incipiendi et desinendi Hen. 85, 10. 86, 5. 87, 1; **አኅለቀ፡እንዘ፡ይነግር፡** Jer. 50, 1. (Singularis est constructio **ለእመ፡አድኀፀት፡እንዘ፡ምሱለ፡** Ex. 21, 23). b) *cum*, *dum* i. e. *quamdiu*, *dum adhuc*, während: Gen. 29, 26. 34, 25; 1 Reg. 2, 27. 3, 2. 14, 19; 2 Reg. 3, 35; 3 Reg. 1, 22; Zach. 14, 12; **እንዘ፡ትነብብ፡** ἔτι λαλοῦντός σου Jes. 58, 9. 65, 24; Jer. 40, 1; **እንዘ፡ዓዲኒ፡ሕያዋን፡** Thren. 4, 17; **እንዘ፡ሕያው፡ውእቱ፡** Sir. 30, 5. 28; **እንዘ፡ዓዲ፡እትናገር፡** Asc. Jes. 9, 33; 4 Esr. 9, 12, 42. 10, 44; Rom. 5, 6. c) *quum* i. e. in oratione adversativa *licet*, *quamvis* (da doch, während): Jos. 17, 14; **እንዘ፡ሰብእ፡አንተ፡ወኢኮንከ፡እግዚ"፡** Hez. 28, 2; Ruth 1, 21; **እለ፡እንዘ፡ቦሙ፡አዕይንተ፡ኢይሬእዩ፡** Jes. 43, 8; Jer. 2, 11; 2 Esr. 15, 18; Kuf. p. 121; 4 Esr. 8, 67; Matth. 7, 11; Joh. 21, 11; 1 Petr. 1, 8. 2, 10; Hebr. 11, 11. 12. d) cum negatione: *cum non*, *quamvis non*, *nec tamen* (ohne daß); **ቦ፡ዘይስሕት፡እንዘ፡ኢይፈቅድ፡እምልቡ፡** Sir. 19, 16; **እንዘ፡ኢታስተምሕር፡ሰብአ፡ዘከማከ፡እፎ፡ትስእሎ፡ይስረይ፡ለከ፡ኀጢአተከ፡** 28, 4; Prov. 6, 7; 4 Esr. 1, 34; Deus **ኀደረ፡ላዕሌኪ፡** (sc. Maria) **እንዘ፡ኢየዐርቅ፡ህላዌሁ፡** Org.

አነዳ፡ subst., plerumque m. [significatione convenit cum جِلْدٌ, fortasse etiam etymo, quatenus جَلُدَ *durus fuit*, *robustus*, *alacer fuit*, جُلِدَ *concrevit* (**ሐመዳ፡**); (ܓܡܕ) جَمَدَ *duro animo ac* *immiti fuit.* جَنَدٌ *terra salebrosa.* عِلْدٌ [illegible]. كَلَدٌ *terra dura.* كَنُودٌ *sterilis. avarus.* ejusdem familiae esse videntur; de permutatione literarum palatalium et አ vid. etiam አለደ፡ et አበረ፡] 1) *cutis, pellis, tunica:* corporis humani, ut Jer. 38, 2 var.; M. M. f. 43; Sx. Haml. 5 (vid. sub ተዘሕቀ፡); አነዳ፡ ገጹ፡ Enc. Genb. 3; አነዳ፡ሥጋሁ፡ Jsp. p. 299; Sx. Tachs. 6; bestiarum: ዘበሒ፡ይዝሕቅ፡አነዳ፡እምዲበ፡ሥጋ፡ Chr. ho. 7; አነዳ፡ላህም፡ርጡብ፡ Gad. T. H.; መዝራዕት፡በአነዳሁ፡ Num. 6, 19 (an legit ἀνεφορόν?); aliarum rerum, ut granorum frumenti Macc. f. 5 (ubi አንዳ፡ scriptum legitur); pomorum: አነዳ፡ትፋሕ፡ Jsp. p. 340 (vid. sub ዘሐቀ፡). 2) *pellis, corium:* አልበሰሙ፡ (Adamum et Evam) እግዚ"፡አነዳ፡ማእስ፡ዝውእቱ፡ (hoc significat allegorice) አነዳ፡ዘመልዕልተ፡ሥጋን፡ልብሰ፡ሐዘን፡ወሕማም፡ Clem. f. 7; ይኩን፡ልብሰቱ፡እምአነዳ፡ማእስ፡ዘእንስሳ፡ f. 22; ዝቅ፡ዘአነዳ፡ Sx. Haml. 25. 3) *segmentum corii, lorum:* በሐብለ፡አነዳ፡ተአስሩ፡ Sx. Teq. 17; ዘበጠ፡በአነዳ፡ላህም፡ F. N. 47; ዘቀሠፈ፡አሐደ፡እምአግብርቲሁ፡በአነዳ፡አው፡በበትር፡ ibid.; እንዘ፡ይቀሥፍዎ፡በይቡስ፡አነዳ፡ Enc. Mag. 7. — *Voc. Ae.:* ጠብደን፡አነዳ፡ብ፡የላም፡ደበ።

እንድቅትዮን፡ vel **እንዲቅትዮን፡** n. prgr. sc. *indictio,* vox technica chronologiae (de qua vid. Ideler Handbuch II p. 354 seq.), Comp. eccl.

አንደባሬ፡ vid. sub ደበረ፡

እንዳዒ፡ *nescio* vid. sub የድዐ፡

እንጋ፡ particula opinandi et dubitandi [semel tantum sc. Mich. 6, 6 in uno codice, እንገ፡ scriptam inveni; composita est ex I እን፡ et ጋ፡, quod (sicut ጓ፡ q. v.) e נכח vel נכה emollitum videtur; significatione maxime convenit cum [illegible]]. Proprie consecutionem significat, sicut እንከ፡, sed levior est vi et emphasi, et ab illa differt sicut ἄρα ab οὖν: usurpatur, ubi quis aliquid e verbis proxime praecedentibus vel e rebus factisve satis notis natura sua sequi opinatur vel cum dubitatione quadam conjicit. 1) Raro extra interrogationem: a) *igitur* (*inde vix dubium est quin,* nun doch wohl): እንጋ፡በጽሐት፡ላዕሌክሙ፡መንግሥተ፡እግዚ"፡ Matth. 12, 28. b) *puto, opinor:* እስመ፡እሙንቱኒ፡እንጋ፡ሰበ፡ስሕቱ፡ τάχα Sap. 13, 6. c) *nimirum, utique,* እንጋ፡ኵሉ፡የኀሥሡከ፡ *nimirum omnes te quaerunt* (hoc ipse conjicere poteras) Marc. 1, 36. 2) Creberrime in sententiis interrogativis, dubitativis, optativis, sed nonnisi raro primum orationis locum tenet (ut Matth. 17, 26); plerumque uni verbo duobusve postponitur: a) *igitur* (*nonne sequitur?* so denn also? nun wohl?), ἄρα (ἆρα), ut: ይፈልጠኒኑ፡እንጋ፡እግዚ"፡እምሕዝቡ፡ Jes. 56, 3; በከኑ፡እንጋ፡ትዩውሆሙ፡ለአሕዛብ፡ Jer. 4, 10; እደግምኑ፡እንጋ፡ርእየ፡ቤተ፡መቅደስ፡ Jon. 2, 5; Ps. 57, 11. 72, 13. 138, 10; Matth. 17, 26. 18, 1. 19, 25. 27. 24. 45; Act. 21, 38; etiam Jes. 24, 6 (በእንተ፡ዝንቱኑ፡እንጋ፡ትውኅጠሙ፡ምድር፡) et 26. 8 ubi Aethiops ἆρα pro ἄρα legit; nec non aliis in locis, ubi Graecus ἄρα non habet, ut: በምንትኑ፡እንጋ፡ (v. እንገ፡) እረክበ፡ለእግዚ"፡, እረክቦኑ፡እንጋ፡በመሥዋዕት፡ Mich. 6, 6; Ps. 30, 28; Matth. 8, 27. b) *putas? an sperare licet?* (wohl? vermuthlich?): ወእፎ፡እንጋ፡በአድያም፡ገብሩ፡ πῶς οἴει ἐχρήσαντο; Esth. 9, 12; አሐዱኑ፡እንጋ፡እስከ፡እማንቱ፡መዋዕል፡ (ubi Vulg. habet: *putas vivo usque ..*) 4 Esr. 2, 60; Job 7, 13. 27, 10; በሁ፡እንጋ፡ዘይትኀበእ፡እምኔየ፡ Jer. 39, 27; Luc. 18, 8; Marc. 8, 16; Rom. 3, 8. 11, 12. c) *forte? an? numquid? quaeso, — nam?* (wohl, etwa?): እንዳዒ፡እንጋ፡ለእመ፡ቦኑ፡ (*nescio an forte quis sit?*) Rom. 5, 7; አነሁ፡እንጋ፡እግዚኦ፡ μήτι Matth. 26, 22; እስመሁ፡እንጋ፡ *an forte quia?* Marc. 8, 16; እፎኑ፡እንጋ፡ Sir. 49, 11; Deut. 28, 67; መኑ፡እንጋ፡ Sir. 34, 9. 10; ማእዜ፡ይጸብሕ፡ሊተ፡እንጋ፡ Job 7, 4. — *Voc. Ae.:* እንጋ፡ዘ፡እስኪ፡ወይ፡ይሆንሂ፡እንኪያሂ፡ቦኑሂ፡ይ፡; *aliud:* እንጋ፡ዘ፡በ፪ወይ፡ይኆን።

አናጕንስጢስ፡ (etiam **አናጉስጢስ፡** Clem. f. 87) n. prgr. sc. ἀναγνώστης *anagnosta, lector* in ecclesia, Const. Ap. 14; Kid. f. 22; F. M. 31, 3; F. N. 8; etiam pro Pl. usurpatur, ut Lit. 175, 1; Kid. f. 8; Clem. f. 87; quamquam ad formandum Pl. et Sing. fem. አናጕንስጢሳዊ፡ usurpatur.

አናጕንስጢሳዊ፡ adj. rel. et subst., ut: አናጕንስጢሳውያን፡ *anagnostae* F. N. 8, 5; et አናጕንስጢሳዊት፡ *lectrix* Const. Ap. 53.

አንጕዕ፡ *medulla* vid. sub ነግዐ፡

እንግድአ፡ *pectus* vid. sub ጕድአ፡

አንጢዲቆማርጦስ፡ et **"ማርያጦስ፡** n. prgr. sc. *Antidicomarianitae,* nomen sectae: አንጢ"፡እለ፡እሙንቱ፡ፀረ፡ማርያም፡ M. M. f. 81.

እንጳንጼ፡ (v. **እንጿጼ፡** Job 7, 5) et **አንጳዓንጼ፡** (Kuf. p. 158) vel **እንጳእንጼ፡** (Lud. e Ms. Colb.) subst. *pustulae, ulcera,* qualia in cute hominis *elephantiasi* morbo correpti exoriuntur: ኀለቁ፡እንዘ፡አሐክክ፡ጸውበ፡ወእንጳንጼ፡ Job 7, 5; እኩይ፡ቍስል፡ዘውእቱ፡ይፈልሐ፡አንጳዓንጼ፡ Kuf. p. 158 cod. A (cfr. Ex. 9, 9. 10). [Forma nominis primaria ejusque etymon haud satis liquet; tamen ad familiam radicum בעה, [illegible], (unde אֲבַעְבֻּעֹת et talm. בּוּעָה) et نَفَعَ *pustulas contraxit* potius quam ad عَفِنَ *computruit,* [illegible] *mucuit* referendum videtur]. — *Voc. Ae.:* ዝልጋሴ፡እንጿጼ፡ብ፡ቍስለ፡ሥጋ፡; *aliud:* እንጳንጼ፡ዘ፡ቍስለ፡ሥጋ፡ዝልጋሴሂ፡ይ፡

አንጸዋ፡ et **አንጼዋ፡** (**አንጸዋ፡** Lev. 11, 29 var.), subst., Pl. **አናጹት፡** [fortasse rectius **ዐንጸዋ፡** scribendum, si quidem cum عَطَا et عُطْبُوطَة componendum est] *mus,* Lev. 11, 29; አንጸዋ፡ Reg. Pach.; ለእመ፡አማሰነ፡አንጼዋ፡ምንተኒ፡ F. N. 36; sacra altaris vasa caute custodiant, ከመ፡ኢይርከቦሙ፡አንጸዋ፡አው፡ጥንቁር፡ Kedr f. 89; Pl. 1 Reg. 5, 6. 6, 1 seq.; Jes. 66, 17 var. — *Voc. Ae.:* ሐንጸዋ፡ዘ፡ሐይጽ፡; *aliud:* አንጸዋ፡ብ፡አይጽ፡ (vid. Isenb. lex. p. 133).

አንፍ፡ subst. [أَنْفٌ, אַף], Pl. **አእናፍ፡**, Pl. Pl. **አእናፋት፡**, *nasus, nares,* a) አንፍ፡ hominis Cant. 7, 5. 9; Jes. 37, 29; 4 Reg. 19, 28; Ps. 113, 14; Hez. 23, 25; ለእመ፡ዐጸርከ፡አንፈከ፡ Prov. 24, 68; bestiarum Job 40, 19. 20. 41, 11; Prov.

11, 22. b) Pl. **አእናፍ፡** *nares* sive unius hominis, ut: **ሰላም፡ ለአእናፍኪ፡** I Sal. Mar. 10, sive plurium, ut: **ይትመተሩ፡ አእናፊሆሙ፡** F. N. 48; F. M. 5, 3; vel Pl. Pl. **አእናፋት፡** Num. 11, 20. — *Voc. Ae.*: **አንፍ፡ ብ፡ አፍ፡ ንጫ፡** (Isenb.: **አፍንጫ፡**).

ማእነፍ፡ subst., nonnisi in Pl. **መኣንፍት፡** repertum, *trybliium, patella, scutella*, **መኣንፍት፡** τρυβλία Ex. 25, 29 (**መጻብኅ፡** C). — *Voc. Ae.*: **መኣንፍት፡ዘ፡ዐውድ፡** [Quae scholiastae interpretatio me inducit, ut **መኣንፍት፡** pro **መኣፍንት፡** ad אָפַף *circumdedit*, אוֹפָן *rota* referendum conjecerim. Aliud etymon equidem haud video].

ኦኦ፡ *oh, ah, proh* vid. sub **ኦ፡** c. 716.

አኮ፡ partic. neg. [sine dubio composita e **ኮ፡** (i. e. כֹּה, כָּה *sic, ita*) et **አ፡** (*non*), quod e pleniori quadam forma (ut **እን** vel **አል**) extenuatum videtur; aliam conjecturam habet Ewald Lehrb. der hebr. Sprache 1855 p. 692], vi gravior est quam **ኢ፡**, et ad neganda singula sententiarum verba adhibetur: *non, nequaquam, neutiquam*, praemisso **ወ፡** *nec, neque*: a) in sententiis imperfectis: **አንተ፡ወአኮ፡አነ፡** Job 34, 33; **ሶበ፡አኮ፡በእንቲአሁ፡** 42, 8, **ወአኮ፡ረኃበ፡እክል፡** Am. 8, 11; Zach. 4, 6; **አኮ፡በቤዛ፡** Jes. 45, 13. 48, 1; Jer. 2, 27. 10, 24. 21, 10; Ps. 21, 6. 113, 9; Hen. 1, 2. 15, 2. 30, 1; Matth. 26, 5. b) in sententiis nominalibus: **ሶበ፡አኮ፡እግዚ“፡ማስሌነ፡** Ps. 123, 1. 2; **አኮ፡ሠናይ፡ይደቅ፡ጻድቅ፡በቅድመ፡ረሲዓን፡** Prov. 25, 26. 27; Job 32, 10; Sir. 10, 23; Hebr. 13, 14; Matth. 14, 16. 19, 10. c) in sententiis integris, ubi vis negationis in unum potissimum nomen cadit, frequentatur **አኮ፡ — ዘ፡**, *non* (est) *qui* vel *quod*, ut: **አኮ፡እምድር፡ዘይወፅእ፡ጻማ፡** *non* (est *quod*) *e humo nascitur molestia* Job 5, 6; **አኮ፡ሰብእ፡ዘይዘልፈኒ፡** *non* (est) *homo* (*qui*) *me convincit* 21, 4; **ርእዩ፡ከመ፡አኮ፡ለባሕቲትየ፡ዘጻመውኩ፡** Sir. 24, 34; **አኮ፡ብዙኃን፡እለ፡ያአምርዋ፡** 6, 22. 37, 28; Jes. 28, 27. 38, 18; **አኮ፡ሊተ፡ዘሦዕከ፡አባግዒከ፡** 43, 23. 58, 5; Num. 11, 19; Gen. 3, 4. 11. 4, 7. 45, 8; Matth. 4, 4. 7, 21. 9, 24. 16, 11. 19, 11; Marc. 13, 7; Rom. 1, 21. 9, 29. d) **አኮ፡ — ባሕቲቱ፡** vel **አኮ፡ከመ፡** seq. **ኒ፡**, vel **አላ፡** vel **ዓዲ፡** vel **ወዓዲ፡** vel **ዓዲ፡ — ኒ፡** vel **ሂ፡** *non tantum — sed etiam*, ut: **አኮ፡ሰብእ፡ባሕቲቱ፡ዘይትቀነይ፡ሎቱ፡አራዊተ፡ገዳምኒ፡ወእንስሳ፡** caet. Judith 11, 7; 4 Esr. 1, 21; Matth. 4, 4; Joh. 5, 18 (alia exempla habes sub **ባሕቲት፡** c. 497). e) **ወእመ፡አኮ፡** vel **ወእመ፡አኮሰ፡** vel **ወእማእኮ(ሰ)፡** α) *si vero non, sin minus* Jer. 47, 5; Tob. 8, 12; Dan. ap. 1, 24. β) *aut*, et repetitum *aut — aut* vid. sub **እመ፡** c. 724. f) **አኮኑ፡** vel **አኮሁ፡** *nonne, annon?* **አኮኑ፡ቦቱ፡ተወከልኩ፡** Job 6, 13; **አኮኑ፡ኀይሉ፡ያፈርሀክሙ፡** 13, 11. 1, 10. 22, 2. 5. 31, 15; Sir. 14, 15; **አኮኑ፡በዕፅ፡ጥዕመ፡ማይ፡** 38, 5. 47, 4; **አኮኑ፡ዛቲ፡ባቢሎን፡** Dan. 4, 27; Ruth 3, 2; Jes. 42, 24; Mal. 1, 2; Ps. 107, 12; **አኮኑ፡ሰማርያ፡** Mich. 1, 5; **አኮሁ፡አነ፡ዘአወልድ፡** Jes. 66, 9; Matth. 5, 46. 6, 25. 18, 33; **አኮኑ፡ነዳያን፡እሙንቱ፡** ἴσως πτωχοί εἰσι Jer. 5, 4. α) In interrogatione iterata, cujus pars prior responsionem negativam, posterior affirmativam postulat, posteriori praemittitur **አኮኑ፡** *nonne e contrario?* (nicht vielmehr?) i. e. *immo, immo vero, quin etiam*: Jes. 28, 25. 36 12; Hez. 34, 2; Jer. 3, 1. 33, 19; **ኪያየኑ፡ያምዕዑኒ፡አኮኑ፡ለርእሶሙ፡** 7, 19; Luc. 17, 8; **አኮኑ፡ፍኖትክሙ፡ኢኮነ፡ርቱዐ፡** (nonne i. e.) *immo vero via vestra non est recta* Hez. 18, 29; 4 Esr. 3, 60; quare passim pro ἀλλά ponitur, ut: **አኮኑ፡ኀጢአትክሙ፡ይቀውም፡** Jes. 59, 2; Rom. 7, 19 rom. β) i. q. καὶ γάρ *etenim* (— ja doch) Rom. 11, 1; 1 Cor. 5, 7. g) rarius (praedicato praemissum) ad negandam enunciationem integram adhibetur: **ዘአኮ፡ንፈርሆሙ፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡** Judith 5, 23; Ps. 105, 23; Hen. 104, 5; **ግዕዘሙ፡ለረሲዓን፡አኮ፡አዳም፡** Prov. 12, 26. 18, 5. h) emphaseos causa iteratur: **አኮ፡አኮ፡በቅብእ፡ደነስ፡** III Sal. Mar. 2. i) **አኮ፡ኢ፡** affirmat: 2 Thess. 3, 9; **አኮ፡ኢያእሚረከ፡** οὐκ ἀγνοῶν Sap. 12, 10.

I. **አከለ፡** inus. i. q. אָכַל ܐܶܟܰܠ أَكَلَ *edere*.

እክል፡ subst., plerumque m., Pl. **እክላት፡** (quamquam raro), [אֹכֶל, أُكْل] 1) *cibus, esca*, a) hominum, βρώματα Gen. 41, 35. 42, 7. 10; Lev. 11, 34; Deut. 2, 6. 28; Sir. 36, 23; Judith 11, 12; 1 Cor. 10, 3; σῖτα **ጕርዔ፡እክለ፡ይጥዕም፡** Job 12, 11; Act. 7, 12; ἄρτος, ἄρτοι (*panis*) Gen. 43, 32. 49, 20; Ex. 2, 20; Num. 21, 5; Ruth 1, 6; **ብልዒ፡እክለኪ፡** 2, 14; 2 Reg. 9, 7; 4 Reg. 25, 3; Koh. 9, 11; Job 6, 6. 28, 5; **እክል፡ወማይ፡** Sir. 29, 21; Jes. 3, 1. 33, 16. 55, 10. 58, 7; Jer. 5, 17. 52, 6; Hez. 12, 18. 19; Ps. 40, 10. 103, 16; Tob. 1, 10. 2, 5; Marc. 3, 20. 7, 2. 5; Luc. 14, 1. 15, 17. b) bestiarum, *pabulum*: χορτάσματα Gen. 24, 25. 32. 42, 27. 43, 24; Jud. 19, 19. 2) in specie: *frumentum, fruges, far, proventus* agrorum, σῖτος, **አይቴ፡እክል፡ወወይን፡** Thren. 2, 12; Gen. 42, 25; Deut. 14, 23. 15, 14; Jos. 5, 11. 12; Jes. 25, 10; Jer. 38, 12; Act. 7, 12; γεννήματα Gen. 41, 34; Lev. 26, 4; Deut. 14, 22. 26, 10. 28, 4. 32, 13; **እክለ፡ማእረር፡** Jes. 29, 1; Luc. 12, 18; ἐκφόρια Deut. 28, 33; **ኀጣእ፡እክል፡** *inopia frugum* vel *caritas annonae* Lev. 26, 26; **ኀጢአ፡እክል፡** Org. 1; **እእረ፡እክለ፡** συνάξω ἐν τοῖς στάχυσι Ruth 2, 2; **እክላት፡** *frumenta* Abush. 47; passim pro frugum specie, ut κριθή (*hordeum*) Apoc. 6, 6 rom.; **እክለ፡ስገም፡** Ruth 3, 15; **ዐውደ፡እክል፡** ἅλων τῶν κριθῶν Ruth 3, 2; πυροί (*triticum*): **ሀሎ፡ውስተ፡ዐውደ፡እክል፡** 1 Par. 21, 20. a) **ዐውደ፡እክል፡** ἅλων *area* Num. 18, 27; Hos. 9, 1 al. (vid. **ዐውድ፡**). b) **ቀዳሚ፡እክል፡** πρωτογεννήματα, *primitiae* Ex. 23, 16. 34, 26; Lev. 2, 14.

II. **አከለ፡** I, 1 [proprie: *capacem esse, capere, continere, complecti*, vid. **አካል፡** et **ማእከል፡**; vicina sunt בִּלְבֵּל הֵכִיל *cepit, continuit* (de vase), ܟܳܠ ܐܶܬ݂ܟܺܝܠ *mensus est*, هَيْكَلَ, **ከለየ፡መክሊት፡**, nec non **ክህለ፡**; amh. **አከለ፡** significat: *to amount to, to be equal, alike*] Subj. **ይእከል፡** v. **ይአክል፡** (Num. 11, 22), 1) complecti i. e. *efficere* vel *explere summam* (de numerabilibus; betragen, sich belaufen auf): **እለ፡ይውኅዱ፡የአክሉ፡እልፈ፡** ὁ ὀλιγοστὸς ἔσται εἰς χιλιάδας Jes. 60, 22; **ወየአክሉ፡ገነውቱ፡ለቤል፡፸** καὶ ἦσαν ἱερεῖς τοῦ Βὴλ ἑβδομήκοντα Dan. ap. 13, 10; vel *pervenisse ad* (de tempore): **እንዘ፡አከለት፡፲አውራኀ፡** Kuf. 41. a) crebro: *esse circiter, fere, plus minus*, c. c. Acc. vel Nom. rei numeratae, **ወኵሉ፡ሕዝብ፡የአክሉ፡፼ብእሲ፡** v. **ብእሴ፡** πᾶς ὁ λαὸς ἦν ὡς δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν 1 Reg. 14, 22; Ex. 39, 3. 7; Jos. 7, 4. 21; Jud. 9, 49. 20, 31; Luc. 3, 23; Joh. 6, 10; Act. 1, 15. b) etiam impersonaliter **አከለ፡** vel **የአክል፡** (es beträgt) i. q. *circiter, fere, ferme, circa*, ut: **ወነበሩ፡ህየ፡የአክል፡ዐሠርተ፡ዓመተ፡**

Ruth 1, 4; 1 Reg. 7, 2; Jud. 3, 29. 2) capacem esse i. e. (hinreichen) *sufficere, satis esse*, c. c. **ለ፡** rei (*ad*), ut: **ኢየአክል፡ኵሉ፡መሥዋዕት፡ለመዐዛ፡ሠናይ፡** Judith 16, 16; **ኢየአክል፡ሊባኖስ፡ለአንድዶ፡** Jes. 40, 16; c. Acc. pers. (*alicui*): 4 Esr. 12, 50; **ኢአክሎሙ፡ስሕተት፡** Sap. 14, 22; **ዘየአክሎሙ፡** τὰ ἱκανὰ αὐτοῖς Obad. 5; **ዘየአክለኒ፡** τὰ αὐτάρκη Prov. 24, 31; Deut. 3, 26; Hebr. 13, 5; 2 Cor. 12, 9; Matth. 6, 34; 1 Petr. 4, 3; seq. **ዘ፡** *quod* (daß): Gen. 30, 15. 33, 15; Hez. 34, 18; Jsp. p. 334. a) **አክለኒ፡** *satis habeo, contentus sum:* Sir. 11, 23. 24; **ዘኅዳጥ፡የአክሎ፡** *qui paucis contentus est* Sir. 34, 19; **አክሎሙ፡ወተርፎሙ፡** Ex. 36, 7; Phil. 4, 18; 1 Tim. 6, 8; **ከመ፡ይእክሎሙ፡** Num. 11, 22. b) ubi de spatio dicitur, *sufficere* i. e. *capere:* **ዘሰማይ፡ኢየአክሎ፡** (ἀρκέσουσι, יְכַלְכְּלוּךָ) 3 Reg. 8, 27; Gen. 13, 6. c) *suppeditare*, c. Acc. prs.: **እለ፡የአክሎሙ፡ኀይሎሙ፡** Sir. 44, 6 (κεχορηγημένοι ἰσχύϊ). d) *parem, idoneum esse, suppetere:* **እስመ፡ውእቱ፡** (sc. regis imperium) **ይበቍዕ፡ወየአክል፡ለኵሉ፡** F. M. 19, 2; **እምኢአክልኩ፡እጹር፡** *indignus essem qui portarem*, Lud. comm. hist. p. 497, n. 16. 3) *satis habere* vel *valere* opibus, pecunia: **እመ፡ኢየአክል፡ለሤጠ፡በግዕ፡** Lev. 5, 7; **እመ፡ኢተአክል፡ለበግዕ፡** 12, 8; **ዘየአክል፡ውስተ፡እዴሁ፡** Sir. 29, 1 (nisi in his tribus locis II, 1 legere malueris). — *Voc. Ae.:* **የአክል፡ዘ፡የበቃ ።**

አእከለ፡ II, 1 *satis habere:* **አእከልኩ፡** Sir. 11, 19; **ከመ፡አእኪልየ፡** (v. **ጸጊብየ፡**) **ኢይኩን፡ሐሳዌ፡** Prov. 24, 32; 2 Cor. 11, 9; c. **ለ፡** prs. (für einen): **ያአክል፡ለኵሉ፡ዘጸውዐ፡** Rom. 10, 12; c. **ለ፡** rei: **አእከለ፡ለቤዝወቱ፡** Lev. 25, 26; seq. Inf. (Acc.) inservit significando adverbio *satis*, ut: **ሶበ፡አእከለ፡ተምህሮ፡መዝሙረ፡ዳዊት፡** *postquam satis didicit*, Gad. Kar., vel **በ፡** c. Inf., ut: **ወአእከሉ፡በርእይ፡** *satis viderunt* Sap. 13, 7.

ተአክለ፡ (si non **ተአከለ፡**) III, 1 *contentum esse* re, *satis habere* (ſich genügen laſſen, ſich begnügen): **ኀዲግነ፡ብዕለ፡ቃላቲሆሙ፡ለአበው፡ተአኪለነ፡** hom. Sev. in Cyr. f. 105; c. **በ፡** rei: **መፍትው፡ሰ፡ተአኪለነ፡በእለ፡ቀደሙነ፡መምህራነ፡ትምህርት፡ወዘቅዱሳን፡ማየ፡ተረዊየነ፡ናክብር፡በአርምሞ፡** ἔδει μὲν ἀρκεῖσθαι ταῖς τῶν προλαβόντων διδασκάλων μυσταγωγίαις τιμῆσαι al., hom. Cyr. f. 107.

ተአከለ፡ III, 3 *se idoneum* vel *parem praebere alicui* i. e. *aemulari* alicui, *certare* inter sese: **ኢትትአከል፡እንዘ፡ነዳይ፡አንተ፡ምስለ፡ብዑል፡** μὴ παρεκτείνου πλουσίῳ Prov. 23, 4.

አስተአከለ፡ IV, 1 *suppeditare, sufficere:* **በአስተአክሎ፡** *in* vel *cum sufficientia* Deut. 8, 9.

እኩል፡ part. *sufficiens:* **እንዘ፡ጥቀ፡እኩል፡ዕድሜ፡መዋዕል፡ለበጺሕ፡** Epist. Synod. ad Joann. Ant. in Cyr. f. 113.

አካሊ፡ n. ag. *sufficiens, idoneus:* **ለእመ፡ኮኑ፡ሰማዕታቲሁ፡ኢአካልያነ፡ይትኄሠሥዎ፡ከመ፡ይወስክ፡ለአጠይቆ፡** F. N. 43, 7.

አካል፡ subst., m. et f., Pl. **አካላት፡** 1) id cui ambitus et capacitas vel concretio convenit i. e. *corpus, statura:* **አሕማር፡ዘመጠንዝ፡አካሎን፡** τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα Jac. 3, 4; **ንህብ፡እንዘ፡በአካል፡ነኣስ፡** Deg.; Christus infans **ልህቀ፡በአምጣን፡ወበአካል፡** hom. Epiph. Cypr. in Cyr. f. 117; **ሶበ፡ርእየ፡መኰንን፡ናእሰ፡አካሉ፡** Sx. Teq. 25; in specie *justa statura* vel *magnitudo* hominis adulti: Act. 27, 28 rom.; **እስከ፡ይበጽሕ፡ወሬዛ፡ለመጠነ፡አካል፡** F. N. 24, 2; **ለእመ፡ኢበጽሐ፡አካለ፡ፍጻሜሃ፡** et **ፍጻሜ፡መጠነ፡አካል፡** ibid. 2) *substantia, hypostasis, persona*, de rebus etiam: *natura;* ὑπόστασις Ps. 38, 7. 138, 14; de personis Trinitatis earumve hypostasi: **በከመ፡አብ፡ህልው፡በአካሉ፡ወወልድኒ፡ከማሁ፡** ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐνυπόστατος οὕτω καὶ ὁ υἱός Chr. ho. 2; **፪ ገጽ፡በበአካሎሙ፡** δύο πρόσωπα διῃρημένα κατὰ τὴν ὑπόστασιν Chr. ho. 3; **ዘኢየአምን፡ከመ፡ውእቱ፡** (**ዘተሰቅለ፡**) **፩ አካል፡እም ፫ አካላት፡** H. A.; **አካላቲሁ፡** (**ለእግዚ‶፡**) **ዘውእቶሙ፡አብ፡ወወልድ፡ወመንፈስ፡ቅዱስ፡** F. M. 22, 5. 27, 7; **እግዚ‶፡ዘይሤላስ፡በአካላት፡** Cat. Bibl. Bodl. Ox. p. 16; de hominibus: **ሶበ፡ርእየ፡አካሎሙ፡** (als er ſie perſönlich kennen lernte) Jsp. p. 310; de arboribus: **ዕፀው፡ዘይፈሪ፡ዕሩየኑ፡ፍሬሁ፡ይሁብ፤ አኮሁ፡በበአካሉ፡ይፈሪ፡** Kid. f. 38.

ማእከል፡ subst. (id quod continetur re i. e.) *medium, media pars, medius locus:* **እስመ፡ይነሥእዎ፡እማእከል፡** *nam tollunt eum de medio* Jes. 57, 2; 2 Thess. 2, 7 Platt; **እሙንቱ፡ከመ፡ሠርዌ፡ይውዕዩ፡በማእከል፡** Ep. Jer. 54; Lev. 11, 3. 7; Gen. 15, 10; **ያንቅዕከ፡እማእከልከ፡** Dan. ap. 1, 55; Hez. 28, 18; **መተሮ፡ማእከሎ፡ኀበ፡ለምለሙ፡** Hez. 17, 4; **ውስተ፡ማእከለ፡ሰማይ፡** ἐν μεσουρανήματι Apoc. 19, 17; **በማእከል፡** Rom. 5, 20. a) In Genitivo: *medius*, ut: **አዕማድ፡እለ፡ማእከል፡** *columnae* (medii i. e.) *mediae* Jud. 16, 29; **መክፈልተ፡ሀገር፡ዘማእከል፡** Hez. 48, 22; **አረፍተ፡ማእከል፡** Eph. 2, 14; idem est **ዘበማእከል፡** *qui in medio* i. e. *medius* Hen. 74, 5. b) In Acc. **ማእከለ፡** *in medio* vel *medium*, Asc. Jes. 7, 14. 19. 24. 29; Marc. 3, 3; Apoc. 3, 16 rom. c) In specie α) de tempore: **ማእከለ፡መዋዕል፡** μεσότης χρόνων Sap. 7, 18; β) *centrum:* **ዝንቱ፡መካን፡ማእከለ፡ምድር፡ውእቱ፡** Clem. f. 28; **ያንብርዎ፡ለሥጋየ፡ውስተ፡ማእከለ፡ምድር፡** f. 10. 27. γ) *truncus* corporis (abscisis capite manibus pedibus) 1 Reg. 5, 4. δ) **ማእከለ፡አፍላግ፡** *regio media* inter fluvios i. e. *Mesopotamia* Gen. 24, 10. 27, 43. 28, 2. 5. — Acc. **ማእከለ፡** frequentatur pro praepositione.

ማእከለ፡ praep. cui pron. I et II pers. crebrius per *ê*, pron. III p. crebro sine *ê* affigi solet, (gramm. § 167. 3): 1) **ማእከለ፡** a) *in media (re)*, vel post verba motus *in mediam (rem)*: **ሐነጽኩ፡ማኅፈደ፡ማእከሎ፡** Jes. 5, 2; **ሶቤሃ፡ይሠርቅ፡ማእከለ፡ጽልመት፡ብርሃንከ፡** 58, 10; Gen. 2, 9. 3, 3. 37, 7; **ማእከላ፡** Hez. 14, 14. 16. 21, 20; **ማእከሌኪ፡** Zach. 2, 11. 8, 3; Matth. 14, 24; Luc. 17, 11. 22, 55; **ማእከለ፡ሌሊት፡** Matth. 25, 6; post verba motus Ex. 14, 23; 1 Reg. 9, 14; **ወወረውዋ፡ማእከለ፡መስፈርት፡** Zach. 5, 8. b) ubi refertur ad plures: *inter*, Gen. 23, 10; Ps. 54, 17; **እንዘ፡የሐውሩ፡ማእከለ፡፪ አድባር፡** Zach. 6, 1; **ይሰርር፡ማእከለ፡ሰማይ፡ወምድር፡** Apoc. 8, 13; **መሐላ፡እግዚ‶፡ተርፈ፡ማእከሎሙ፡** Ex. 22, 10; **እዘርዎሙ፡ማእከለ፡አሕዛብ፡** Kuf. 1; Hen. 39, 5; Matth. 10, 16. 13, 25. 18, 2. 20; Joh. 1, 26. 20, 19; 1 Thess. 2, 7; **ኢይትናገር፡ነገረ፡ኀፍረት፡ኢማእከለ፡ሥዩማን፡ወኢማእከለ፡ሕዝባውያን፡** F. N. 9. α) iteratur, ut: **ፈለጠ፡እግዚ‶፡ማእከለ፡ብርሃን፡ወማእከለ፡ጽልመት፡** Gen. 1, 4. 16, 14. 26, 28. 30, 36; Ex. 14, 20; Lev. 10, 10. 26, 46; Num. 30, 17; Deut. 17, 8; Jes. 59, 2; Hen. 41, 8. β) **ማእከለ፡ — ለ፡** id., ut: **ማእከለ፡ሐሪስ፡ወለዐጺድ፡** Kuf. p. 107. 2) Componitur cum aliis praepositionibus: a) **በማእከለ፡** α) *in media (re)*: **በማእከሌኪ፡** ἐν σεαυτῇ Job 38, 11; Jes. 12, 6; Zach. 2, 5; Hez. 2, 10; Sir. 24, 1; **በማእከለ፡ሌሊት፡** Lev. 23, 5. β) *inter:* 1 Reg. 10, 10. 16, 13; Ps. 21, 15. 23. 103, 13; Matth. 14, 6.

b) **ውስተ፡ማእከለ፡** *in media* (*re*) vel *in mediam* (*rem*), Apoc. 22, 2; Num. 19, 6. c) **እንተ፡ማእከለ፡** *per mediam* (*rem*): Gen. 15, 17; Ps. 135, 14; Jer. 41, 18; Sap. 10, 18; Judith 11, 19. d) **እምነ፡ማእከለ፡** vel **እማእከለ፡** *e media* (*re*), *e medio:* **ፃኡ፡እምነ፡ማእከላ፡** Jes. 52, 11; Gen. 48, 12; Ex. 7, 5. 25, 22; Num. 8, 14. 27, 4; Deut. 4, 15; 4 Reg. 11, 2; **እማእከሌሆሙ፡** Jsp. p. 322.

ማእከላዊ፡ et **ማእከላይ፡** adj. rel. 1) *medius* a) de spatio; Hez. 42, 5; 3 Reg. 6, 10; 4 Reg. 20, 4; 4 Esr. 11, 5. 33; Hen. 18, 8; **ማእከላይት፡** 76, 6; **ማእከላይ፡ማኅደር፡** (arcae Noae) Clem. f. 23; **ፍኖት፡ማእከላይ፡** *media via* i. e. *mediocritas* Chr. ho. 2. b) de tempore et aetate: **ወልዱ፡ማእከላዊ፡** (opp. natu maximus et minimus) F. M. 11, 2; quem episcopum constituant, **ኢይኩን፡ልሂቀ፤ዘማእከላይ፡ዓመቲ፡** Kid. f. 6; Did. ed. Platt p. 16; **አበው፡ቀደምት፡ወአበው፡ማእከላውያን፡ወአበው፡ደኃራውያን፡** Fid. Jac. Bar. c) de gradu: *mediocris*, Phlx. 4; **እግዚ"፡ይቤለከ፡ከመ፡ትጸመድ፡ወትትጋደል፡በገድል፡ማእከላይ፡ከመ፡ኢይድክም፡ሥጋከ፡** Sx. Genb. 18; *medium tenens* inter frigidum et calidum i. e. *tepidus* Apoc. 3, 16 Platt. 2) *mediator, intercessor*, ut: Christus **ማእከላይሁ፡ለእግዚ"፡ወለሰብእ፡** μεσίτης ϑεοῦ καὶ ἀνϑρώπων, Cyr. ad Th. f. 12 et 23.

ማእከልና፡ subst. *medietas* (gradus): **ለእመ፡ሞተ፡ፍጹም፡በእርግናሁ፡ወማእከላዊ፡በማእከልናሁ፡ወወጣኒ፡በውርዝውናሁ፡** Phlx. 4.

አማእከለ፡ II quadrl. (denom.), *medium locum tenere, in medio esse*, 2 Thess. 2, 7 rom.

ሀይከል፡ *templum* (quod ejusdem radicis est; proprie: *aedes amplae, capaces*) vid. sub **ሀ፡** c. 15.

አክሊሮስ፡ n. prgr. κλῆρος, κληρικός, *clericus*, ut videtur: **ለእመ፡ሰረቀ፡አክሊሮስ፡ዘውእቱ፡ቀይሰ፡ገበዝ፡ንዋያተ፡ምሥዋዕ፡** F. M. 17, 6 (e Canon. Basilii).

አክርስምንቶን፡ (Lud. comm. hist. p. 209 n. 8) et **አርክርሴምቶን፡** (Voc. Ae.), n. prgr. corruptum gemmae χρυσόλιϑος, *chrysolithus*, aliâs **ክርሴሞቶን፡** (Hez. 28, 13) q. v.

አክሪግልዮን፡ n. prgr. sc. χοιρογρύλλιος *choerogryllius* i. e. *mus jaculus* (aliâs **ኪሮግርሊዮስ፡** vel "**ዮን፡** q. v.): **ግሔያት፡ወቅራዲናት፤አግሪግልዮን፡ወበዕዳን፡አራዊት፡እለ፡ያፈቅሩ፡በሊዐ፡አሕማላት፡** G. T. H.

አክራጦን፡ n. prgr. sc. ἄκρατον i. e. *merum* (sc. vinum): **አክራጦን፡ዘአልበ፡ቱስሕት፡** hom. Epiph. Cypr. in Cyr. f. 117; Org. — *Voc. Ae.*: **አክራጦን፡ዘ፡ዘቢብ፡** (!).

አክሲማሮስ፡ n. prgr. sc. ἑξαήμερον, i. e. Basilii homiliae IX in Hexaëmeron, Abush. 14.

አኰተ፡ rad. inus., neque in aliis linguis obvia; quod in gramm. p. 42 proposui etymon, reprobandum est.

አእኰተ፡ II, 1 1) *laudibus celebrare, laudare, praedicare, honorem reddere* alicui; c. Acc. pers.; homines, ut: **አእኰትዎ፡ጥቀ፡** ἐπῄνεσαν Judith 6, 20; **ብእሲት፡እንተ፡ኢታእኵቶ፡ለምታ፡** μακαριεῖ Sir. 25, 23. 10, 29 (δοξάζειν); 1 Petr. 2, 14; Deum: **አእኵቶ፡ለእግዚ"፡** δόξασον Sir. 32, 10; **ሚመጠነ፡ንክል፡አእኵቶቶ፡** 43, 28. 30; Jos. 7, 19; Marc. 2, 12; **አእኵተከ፡** εὐλογῶ σε Jes. 12, 1; αἰνέσατε αὐτῷ Jer. 20, 13; ᾔνεσαν Dan. ap. 1, 63; ὑμνεῖν Dan. 3, 23; 2 Esr. 10, 11; ὑψοῦν Ps. 29, 1. 2) in specie pro beneficiis acceptis: *gratias agere* (*benedicere*), 1 Tim. 4, 3. 4; 1 Thess. 5, 18; Kuf. 23; Hen. 41, 7. 47, 2. 69, 24; c. Acc. pers., *alicui*, ut Deo: **አእኵቶ፡ለፈጣሪከ፡** εὐλόγησον Sir. 35, 13; Tob. 12, 6; Dan. 2, 19; εὐχαριστεῖν Judith 8, 25; Matth. 26, 27; Rom. 1, 21; 1 Tim. 4, 3. 4; Phil. 1, 3; 1 Thess. 2, 13; 4 Esr. 8, 69. 9, 45; **ጸሊዮ፡ወአእኵቶ፡እግዚአብሔርሃ፡** Sx. Nah. 14; **አእኵቶ፡** Marc. 8, 6; Lit. 164, 2; hominibus: Luc. 17, 16; Rom. 16, 4; **አእኵቶ፡ለዘጸገወከ፡** Fal. f. 57; **ፈቀደ፡ፌስጦስ፡ያእኵትዎ፡አይሁድ፡** Act. 25, 9; c. **በእንተ፡** rei Rom. 1, 8; Eph. 5, 20; seq. **ዘ፡** *quod* Luc. 18, 11; *gratulari* 1 Reg. 25, 14. — *Voc. Ae.*: **አእኰተ፡ዘ፡አመሰገነ፡** (a **ገነ፡**).

ተአኵተ፡ III, 1 *laudibus celebrari, laudari, praedicari, in honore esse* vel *haberi, benedici, gratiam capere* vel *consequi*, Ps. 112, 3; **ይትአኰት፡በአናቅጽ፡ምታ፡** Prov. 29, 48; 4 Esr. 8, 59; c. **በኀበ፡** prs.: **ትትአኰቲ፡በኀቤሁ፡** Judith 12, 13; Rom. 2, 29; 4 Esr. 8, 58; **ይትአኰት፡በኀበ፡መኳንንት፡** ϑαυμασϑήσεται Sir. 38, 3; vel c. **እምኀበ፡** Matth. 6, 2; **እምኀበ፡መላእክት፡ተአኵተ፤እምኀበ፡ሰብእ፡ተወደሰ፡** Lit. Chr.; vel c. **እምነ፡**, ut: Christus **እመላእክት፡ተአኵተ፡** Kid. f. 13; **ብእሲ፡ኄር፡ብዙኀ፡ይትአኰት፡** εὐλογηϑήσεται Prov. 28, 20; 4 Esr. 7, 29.

እኩት፡ (vel **እኵት፡**) part. *gratiarum actione celebratus, laudatus:* **እኩት፡እግዚ"፡** χάρις τῷ ϑεῷ Rom. 6, 17. 7, 25; 2 Cor. 2, 14; 1 Cor. 10, 13 (πιστός?); αἰνετὸς Or. Az. (Dan. 3 ap.) 2; **ክቡር፡ወእኩት፡** Kuf. 35; **እኩትኒ፡አንተ፤ቡሩክኒ፡አንተ፤ልዑልኒ፡አንተ፡በመልዕልተ፡ሰማያት፡** Mavâs. n. 24.

አእኳቲ፡ (etiam **አኳቲ፡**) n. ag. *gratus, qui gratiam referre, honorem* vel *laudem reddere solet:* Tab. Tab. 90. 93; Daniel **ኮነ፡ብእሴ፡ትሑተ፡ወአእኳቴ፡እግዚ"፡** Chr. Ta. 26; Phlx. 190. 240.

አኰቴት፡ subst., m. et f., 1) *laudatio, laus, gloria:* **ያመጽኡ፡አኰቴተ፡ለቤተ፡እግዚ"፡** αἴνεσιν Jer. 17, 26; **ከመ፡ተሀቡ፡አኰቴተ፡ለስምየ፡** δόξαν Mal. 2, 2; **ወሀበት፡ለእግዚ"፡አኰቴተ፡ወስባሔ፡** Kuf. 25; Ps. 47, 1. 65, 1. 144, 3; Phil. 1, 11; δόξα Sap. 8, 10; **ኢይደመሰስ፡አኰቴትኪ፡እምልበ፡እጓለ፡እመሕያው፡እንዘ፡ይዜከሩ፡** Judith 13, 19; κλέος 1 Petr. 2, 20. 2) *gratiarum actio, gratiae, gratia:* Hen. 41, 7. 69, 24; Apoc. 7, 12; **ወአኰቴተ፡አልብከ፡** *neque gratiam reportabis* (und du haſt keinen Dank) Sir. 29, 25; **በእንተ፡አኰቴቱ፡ለመርዶክዮስ፡** ὑπὲρ τῆς εὐνοίας M., Esth. 2, 23. 6, 4; **አኮ፡ሊተ፡አኰቴት፡** οὐ τῇ ἐμαυτοῦ χάριτι Tob. 12, 18; **እንበለ፡አኰቴት፡ይከውን፡ቅኔነ፡** Judith 8, 23; **መበለታት፡ይንሥኡ፡ዘተጸገዋ፡በአኰቴት፡** Did. 20; **እለ፡አልቦሙ፡አኰቴተ፡** ἀχάριστοι *ingrati* 2 Tim. 3, 2; **ሕጸተ፡አኰቴት፡** *animus ingratus* (at in LXX: ἀπιστία) Sap. 14, 25; **አብእ፡ለእግዚ"፡በከመ፡አኰቴቱ፡** κατὰ τὴν δόσιν αὐτοῦ Sir. 32, 12; **ይብል፡ካህን፡ጸሎተ፡አኰቴት፡** *dicet orationem gratiarum actionis* Lit. 159, 3. a) **መሥዋዕተ፡አኰቴት፡** vel (**መሥዋዕት፡**) **በእንተ፡አኰቴት፡** *sacrificium eucharisticum* (זֶבַח הַתּוֹדָה) Lev. 7, 12. b) *eucharistia:* **እምድኅረ፡ተመጠወ፡አኰቴተ፡** Kid. f. 10. c) **አኰቴተ፡ቍርባን፡** *oratio eucharistica* vel *liturgica*, (*anaphora*), ut: **አኰቴተ፡ቍርባን፡ዘቅዱስ፡ዮሐንስ፡አፈ፡ወርቅ፡** Lit. Chr., al.

እኳቴ፡ (Lud. Comm. hist. p. 45 n. 52) et **አከቴ**፡ (ut: አከቴ፡ለመንፈስ፡ቅዱስ፡ M. M. f. 11) subst. *gratiarum actio.*

ማእኰት፡ et **ማእከት**፡ subst. 1) *donum gloriae* vel *glorificationis:* ሀበ፡ (sc. da mortuo) እግዚኦ፡ማእኰተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡በዕበየ፡ሣህልከ፡ወምሕረትከ፡ Genz. f. 26 (paulo infra: ክድና፡-ለነፍሱ፡-በልብሰ፡ምሕረትከ፡ከመ፡ትትአኰት፡ወትሰብሕ፡በኀበ፡ሰብእ፡ወመላእክት፡). 2) *potestas beneficii loco et gratiae oblata* (Vergünſtigung): ወብየ፡ማእኰተ፡እምኀበ፡ዘፈጠረኒ፡ከመ፡እለ፡አስሐትክዎሙ፡ይትወደዩ፡ምስሌየ፡ውስተ፡እሳት፡ ait Satanas, Macc. f. 22. — *Voc. Ae.* ad Macc.: ማእኰት፡ዘ፡ማጉታ፡ (de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 15). 3) *praestantissimum* (id. fere quod מֶגֶד): ነገሥት፡ወመኳንንት፡እለ፡ይበልዑ፡ማእከተ፡ Clem. f. 160; Vis. Bar.; መኳንንቲሆሙ፡በላዕያኒ፡ማእኰት፡ Macc. f. 9.

አኮት፡ vel **ዐኮት**፡ subst. *muscae* vel *tabani* species, *sciniphes, muscae caninae,* σκνίψ Sap. 19, 10; κυνόμυια Ps. 77, 50. 104, 29. — Secundum Lud. significat *locustae parvae* genus, quod vulgo ደቂቀ፡አንበጣ፡ vocatur. — *Voc. Ae.:* አኮት፡ዘ፡ቈንጣጭ፡ዘምብ፡; *aliud:* አኮት፡ጽንጽንያ፡ብ፡የውሻ፡ንብ፡; *aliud:* አኮት፡አናኵዕ፡ዘ፡ፌንጣ ።

አከወ፡, unde **ታእከ**፡ vel **ታዕከ**፡ vid. sub **ዐከወ**፡

አከየ፡, rarius **አከየ**፡ (Lev. 13, 8 C; 4 Esr. 8, 35) I, 1 [praeter كَيْكَاءٌ et مُكَوْكَى *in quo nihil boni, nequam* conferendum videtur كَأَى *verbis dolore affecit* ܟܐܐ *increpavit, reprehendit*] Subj. **ይእከይ**፡ (Kuf. p. 86), *malum* vel *pravum esse*, et comparative *pejorem* vel *deteriorem esse* vel *fieri*, c. c. እምነ፡ vel Acc. ejus quo quis pejor est, etiam c. Acc. ejus, cui quid malum est; a) physice (*noxium* vel *perniciosum esse* vel *fieri*, übel, ſchlimm ſein): አከየት፡ይእቲ፡ሕብር፡ *in pejus mutata est* Lev. 13, 8; አልቦ፡ርእስ፡ዘየአኪ፡እምርእሰ፡አርዌ፡ምድር፡ Sir. 25, 15; እምኵሉ፡ቍስል፡የአኪ፡ቍስለ፡ልብ፡ 25, 13; ምንት፡የአኪ፡እምነ፡ዐይን፡እጓለ፡እመሕያው፡ 34, 13; 4 Esr. 8, 35; Matth. 27, 64; Joh. 5, 14; ሐይው፡የአክዩ፡እምነ፡መዊት፡ Sir. 22, 11; *vilem, viliorem esse:* ዘየአክዩ፡ ἀνάξιος αὐτοῦ Sir. 25, 8. b) ethice: ፈድፋደ፡አክዩ፡ *pejores facti sunt* Herm. p. 93; 1 Tim. 5, 8; 2 Petr. 2, 20; Kuf. p. 86; እምኵሉ፡እኪት፡ተአኪ፡እኪት፡ብእሲት፡ Sir. 25, 13; Matth. 12, 45; እለ፡የአክይዎ፡ Luc. 11, 26.

አእከየ፡ II, 1 1) *male agere, improbe agere:* ያአኪ፡ κακοποιεῖ Prov. 11, 15; Jer. 10, 5; Kuf. p. 20. 2) *malum reddere, depravare*, ut animum alius: Satanas አእከየ፡ልበ፡አይሁድ፡ላዕለ፡ክርስቶስ፡ Org. 2; vel animum sive mores suos, ut: አእከዩ፡ልበሙ፡ Sir. 16, 10; Kuf. p. 54 annot. 2; Dan. 11, 27; አእከዩ፡ግዕዘ፡ (ob rhythmum finalem pro ግዕዘሙ፡) Enc. Haml. 24; vel actionem sive facinora sua: ኢያአኪ፡ግብረ፡ Kuf. p. 93; አብዝኁ፡አእክዮ፡ምግባሪሁ፡ p. 127. In specie: a) *affligere:* ያአክያ፡ለልብከ፡ κακώσει καρδίαν σου Koh. 7, 22. b) *aegrum reddere:* ያአኪ፡ዐይኖ፡ላዕሌከ፡እኁከ፡ Deut. 15, 9. 3) *male facere* alicui, *male habere* alqm, c. ላዕለ፡ prs., Herm. p. 97; c. ዲበ፡ prs.: ለአእከዮ፡ዲቤከ፡ Kuf. p. 52; c. Acc. prs.: ለአእከዮቱ፡ Koh. 8, 9.

አስተአከየ፡ IV, 1 1) *male habere* alqm: vae illis, qui ያሐሥሙ፡ወያስተአክዩ፡አብያተ፡ክርስቲያናት፡ Lud. e Vit. Theoph. 2) *male agere*, Kuf. p. 95. 3) *sibi malum censere* i. e. *ut malum reprobare* alqd, Lud. e Syn. (vide sub አሠነየ፡ n. 2, d), nisi hoc exemplum ad IV, 3 referre malueris.

አስተአከየ፡ IV, 3 (quamquam fere ubique አስተአከየ፡ scriptum est; at Subj. non ያስታእኪ፡ sed ያስተአኪ፡ formatur), pro malo i. e. vili habere, sive *vilipendere, contemnere, dehonestare, dedecorare*, c. Acc., μυκτηρίζειν vel φαυλίζειν Jes. 37, 22; ያስተአኪ፡ተግሣጸ፡አቡ፡ Prov. 15, 5; ἀτιμάζειν Deut. 27, 16; Sir. 3, 13; ኢታስተአክዮ፡ለሰብእ፡በርሥአቱ፡ 8, 6. 10, 13; ἐξουθενεῖν Luc. 23, 11; καταφρονεῖν Hab. 1, 13; Prov. 23, 22; Herm. p. 35; ከመ፡ያስተአክዩኪ፡ሰብእ፡ Jer. 29, 16; Inf. verb. አስተአክዮሙ፡ καταφρονήσαντες Sap. 14, 30; βδελύσσειν ኢታስተአክዮ፡ለሰብእ፡እንበይነ፡ሕሠሚሁ፡ Sir. 11, 2.

እኩይ፡ (etiam **እኵይ**፡) part. et adj., f. **እኪት**፡ (rarius **እኪይት**፡ ut in Herm.; 4 Esr. 14, 16 L), A) Adj. *malus* 1) *vilis, futilis, foedus* aspectu: Matth. 7, 17. 18; Jer. 24, 3; Lev. 27, 10; Num. 13, 19; Deut. 15, 21; Gen. 41, 3. 2) *noxius, perniciosus, malignus*, de morbis, vulneribus, ulceribus: Lev. 13, 3. 4. 7; እኩይ፡ደዌ፡ Koh. 5, 15; Deut. 28, 35. 59; Apoc. 16, 2; bestiis rapacibus: Gen. 37, 33; Sir. 12, 13. 21, 2 (ὄφις); Tit. 1, 12; aliis rebus 4 Reg. 4, 41; Rom. 14, 20; ተዘከር፡ከመ፡እኩይ፡ዐይነ፡ሰብእ፡ Sir. 34, 13; Jac. 3, 8. 3) *adversus, molestus, gravis, sinister, miser:* ነገር፡እኩይ፡ Ex. 33, 4; ጽልመት፡እኪት፡ σκότος δεινόν 2 Reg. 1, 9; ቀኔ፡ et ኵነኔ፡እኩይ፡ σκληρός Jes. 19, 4; እኩይ፡ሞት፡ሞታ፡ Sir. 28, 21; እኪት፡ኀሳር፡ 5, 14; ድቀቶሙ፡ለሰብእ፡ኃጥኣን፡እኩይ፡ Prov. 1, 18; ዕለት፡እኪት፡ Koh. 7, 14; Job 21, 30; Ps. 48, 5; መዋዕል፡እኩይ፡ Koh. 12, 1; Eph. 5, 16. 6, 13; 2 Tim. 4, 18; Gen. 47, 9; እኪተ፡መዋዕል፡ σκληρὰ ἡμέρα 1 Reg. 1, 15. 4) ethice: *pravus, nequam, malignus, improbus;* de personis: ብእሲ፡እኩይ፡ πονηρός Ps. 139, 1; 2 Reg. 4, 11; እኩያን፡ Ps. 5, 5; Jes. 53, 9; Matth. 5, 45. 12, 34; ትውልድ፡እኪት፡ 12, 45; κακός Koh. 9, 2; Prov. 3, 31; Matth. 21, 41. 24, 28; φαῦλος Prov. 29, 9; ብእሲት፡እኪት፡ 5, 3; Joh. 3, 20; σκληρός Jes. 48, 4; λοιμός 2 Par. 13, 7; 1 Reg. 25, 17; ἀσεβής Sir. 12, 6. 16, 1; እኩያን፡ልማድ፡ወግዕዝ፡ Rom. 1, 29; መንፈስ፡እኩይ፡ 1 Reg. 16, 15; ጋኔን፡እኩይ፡ Jud. 9, 23; Luc. 7, 21; de Satana Matth. 13, 19. 38; Eph. 6, 16; de rebus, ut: ልብ፡እኩይ፡ (σκληρά) Sir. 3, 26. 27; Gen. 6, 5; በእኪት፡ዐይን፡ (ἀναιδεῖ) 1 Reg. 2, 29; እኩይ፡ፍኖትከ፡ Job 4, 6; Prov. 2, 12; ዘእኩይ፡ምግባሩ፡ Joh. 3, 20; ነገር፡እኩይ፡ Gen. 39, 9; ኅሊና፡እኩይ፡ Marc. 7, 21; ፍትወት፡እኪት፡ Col. 3, 5; ትምክሕት፡እኪት፡ Jac. 4, 16; ስም፡እኩይ፡ *nomen malum* i. e. *mali* Sir. 6, 1; Deut. 22, 19; Luc. 6, 22. — እኩይ፡በኀበ፡ Gen. 28, 8 vel በቅድመ፡ 1 Reg. 29, 7; Gen. 35, 22. 38, 7 vel ላዕለ፡ Koh. 2, 17 idem est quod *displicens* alicui.

B) Subst. sive **እኩይ**፡ sive **እኪት**፡ *malum*, Pl. **እኩያት**፡; 1) ethice a) *pravum, malitia,* እኩይ፡ Jer. 13, 23; Jes. 5, 20. 7, 16; Ps. 33, 14. 15; Rom. 12, 9; እኪት፡ 1 Petr. 3, 11; Luc. 6, 45; Gen. 8, 21; Jud. 20, 13; Sir. 17, 7; ኵሉ፡እኪት፡ትንእስ፡እምእኪት፡ብእሲት፡ πᾶσα κακία 25, 19; ብዙኀ፡እኪተ፡ትሜህር፡አጽርዖት፡ 30, 37. 39, 4; Ps. 35, 4. 96, 11; 4 Esr. 2, 36. b) malum quod quis facit, loquitur, sentit: ገብሩ፡እኩየ፡በቅድሜየ፡ Jes. 66, 4; Ps. 33, 17; Joh. 5, 29; Matth. 27, 23; Rom. 3, 8; ይነቡ፡ኵሎ፡እኩየ፡ Matth. 5, 11; Joh. 18, 23; ትኄልዩ፡እኩየ፡ Matth. 9, 4; ይፈድዩኒ፡

እኩየ፡ Ps. 7, 4; ገቢረ፡እኪት፡ Lev. 5, 4; ገበርተ፡እኪት፡ Phil. 3, 2; Gen. 44, 4; ኢትግበሩ፡ለእኪት፡ወኢይርከብከ፡ እኩይ፡ Sir. 7, 1; እስመ፡፪እኩያተ፡ገብሩ፡ሕዝብየ፡ Jer. 2, 13. 2) malum quod cui accidit: *res adversae, calamitas, miseria, infortunium,* እኩይ፡ዐቢይ፡ Koh. 2, 21; Sir. 7, 1; Jer. 18, 8. 39, 42; እኪት፡ Gen. 19, 19. 44, 34; Koh. 6, 1; Ps. 39, 16; Sir. 11, 14. 25. 22, 26; Jes. 45, 7; Jer. 4, 6. 6, 1. 11, 11. 51, 35; ለእኪትክሙ፡ (*ut male sit vobis*) Jer. 7, 6; Jac. 4, 3; በመዋዕለ፡እኩያት፡ Ps. 36, 20. C) Adv. እኩየ፡ *male* Lit. Jac.; በእኩይ፡ *male*, ut: እስከ፡ይጠወይ፡ሥጋሁ፡በእኩይ፡ Sx. Mag. 17; *dolose* Kuf. 29; ተናገሩ፡ምስሌሆሙ፡በእኩይ፡ Kuf. 30. — *Voc. Ae.*: እኩይ፡ሕሡም፡ብ፡ቢስ ።

እከይ፡ subst., m. et f., Pl. እከያት፡ 1) *mala indoles* rei, *futilitas:* ዘኢይትበላዕ፡በእከዩ፡ Jer. 24, 2. 2) *malitia, pravitas, improbitas, facinus malum:* እከየ፡ልብ፡ 1 Reg. 17, 28; እከየ፡ልቡ፡ ὁ πονηρία αὐτοῦ Sir. 12, 10. 14, 9; እከይየ፡ Job 13, 26; እከኑ፡ብዙኅ፡እከይከ፡ 22, 5; እከይሆሙ፡ Jud. 20, 34; እከዩሃ፡ (v. እከይሃ፡) የዐልዎ፡ለራእይ፡ Sir. 25, 17; እከይሁ፡ v. እከዩሁ፡ 14, 7; ይኄይስ፡እከዩሁ፡ (v. እከይሁ፡) ለብእሲ፡እምኒ፡ኄሩታ፡ለብእሲት፡ 42, 14; እከዮሙ፡ Ps. 7, 10; Jer. 1, 16; Nah. 3, 19; Gen. 6, 5; Ex. 32, 12; Matth. 22, 18; Marc. 7, 22; Rom. 1, 29; 1 Petr. 2, 1; Gal. 1, 4; κακίαι Jer. 3, 2. 18, 8; ሄኖክ፡ይጽሕፍ፡ኵሎ፡እከዮሙ፡ Kuf. 4; ምግባረ፡እከይ፡ Hebr. 10, 22; እከየ፡ምግባረ፡እደዊሁ፡ Jes. 3, 11; Jer. 23, 3; Jac. 3, 16; እከያት፡ Hen. 96, 4; Jsp. p. 339; ኵሉ፡እከያቲሁ፡ዘቀድም፡ Enc. Sen. 24. 3) *malum, afflictio, vexatio, miseria* Sap. 3, 2; Matth. 6, 34; እከየ፡ልብ፡ *tristitia* Koh. 7, 4.

አክዮስ፡ n. prgr. sc. ἄξιος, *dignus:* post orationem consecrationis (ordinationis) episcopi ይበሉ፡አክዮስ፡ይደልዎ፡ይደልዎ፡ Kid. f. 7; Sx. Teq. 9. 20.

አካጥስ፡, አኪጢን፡(አኪጤን፡), አስከጢን፡, አካጤ፡, አክዲን፡, አክጥስ፡ al. (vid. አቃጥስ፡) n. prgr. gemmae, sc. ἀχάτης *achates*, Ex. 36, 19. 28, 19 var.; Hez. 28, 13; Lud. e Libr. Myst. — *Voc. Ae.*: አካጥስ፡በኦሪት፤አክዲን፡በሕዝቅኤል፡; vid. Lud. Comm. hist. p. 210 n. 9.

አከፈ፡ var. pro አውከፈ፡, q. v. sub ወከፈ፡

አው፡ conjunctio disjunctiva [אוֹ أَوْ أَو], 1) *aut, vel, -ve:* Gen. 44, 8. 19; Lev. 5, 2—4. 6. 21. 22. 7, 21. 10, 9. 12, 6. 13, 24. 29. 17, 3. 21, 2. 3; Num. 19, 16. 35, 23; Deut. 13, 2—4. 17, 2. 3; 1 Reg. 12, 3. 20, 26. 21, 8; Job 3, 15. 7, 2; Jer. 23, 33; Tob. 6, 8; Judith 5, 3; 4 Esr. 5, 4; Jac. 2, 15. 4, 13. 15; Apoc. 14, 9; ፳፭አው፡፴ Joh. 6, 19; Matth. 18, 16; Act. 25, 6; Jos. 7, 3; etiam praemissa copula ወ፡, sc. ወአው፡ Reg. Pach. a) Iteratur bis: አው፡ — አው፡ *vel — vel, aut — aut:* 2 Reg. 2, 21; 3 Reg. 3, 42; አው፡ሠምዕ፡አው፡ዘይት፡ F. M. 17, 6; ንግሩኒ፤አው፡ትሠውዑ፡አው፡አነሥእ፡ላዕሌክሙ፡ጥብጣቤ፡ሐብል፡ Macc. f. 2; ter *vel — vel — vel, sive — sive — sive* 1 Cor. 14, 6; quater 1 Petr. 4, 15; quinquies Deut. 14, 26. b) ወአው፡ *sin minus* (oder aber) 2 Reg. 17, 6. 2) in interrogatione: *an?* a) አው፡ Job 7, 12; Num. 11, 22; Jos. 5, 13; Jer. 2, 14. 31. 5, 22; Tob. 5, 12. b) ወአው፡ 2 Reg. 19, 35. c) አው፡ — ኑ፡ Job 15, 7; Ex. 2, 14. 10, 7; 1 Reg. 24, 15; 4 Esr. 1, 32. 2, 52. 10, 16; Luc. 12, 41. d) አው፡ቦኑ፡ 1 Reg. 12, 3; 2 Reg. 19, 42. e) አው፡አልቦ፡ *necne? annon?* Marc. 12, 14. — *Voc. Ae.*: አው፡ወሚመ፡ብ፡ወይ ።

እወ፡ particula affirmantis [إِي] *sane, profecto, utique, etiam,* ναί, ኢትቤ፡እወ፡አእመርክዎን፡ Jer. 48, 7; Matth. 11, 9. 26; Luc. 10, 21. 12, 5; Phil. 4, 3; Philem. 20; Apoc. 1, 7. 14, 13. 22, 20; Deg. a) in responsione: *ita, sic, etiam, maxime,* Gen. 43, 29; Kuf. 42; ቦኑ፡ቃል፡እምእግዚ‟፡ወይቤሎ፡እወ፡ቦ፡ Jer. 44, 17; Dan. 3, 24; እወ፡ዳኅን፡ Dan. ap. 13, 17; Tob. 7, 5; 4 Esr. 2, 3; 1 Reg. 9, 12. 26, 17 var. b) in rogatione et optatione: *utique* (o ja doch), እወ፡እግዚኦ፡ ναί Judith 9, 12; እወ፡እግዚኦ፡ፍትሐሙ፡ Genz. f. 69; እስእለከ፡እወ፡ማሕሌታይ፡ሚካኤል፡ Rel. Bar.

አውል፡ subst. [آلٌ], exhalatio terrae humida, *vapor, nebula,* ጠል፡ወአውል፡ δρόσος καὶ νιφετός Dan. ap. 3, 45; Deus pluviam retinebit, ወትትረፍ፡ምድር፡ባሕቲታ፡እንበለ፡ጠል፡ወአውል፡ Clem. f. 155; trsl.: odor vestimentorum vestrorum ከነኒ፡አውለ፡ („exhalatio suavis“ sec. Lud.) ወምሕረተ፡ Lud. e Vit. Pachom. — *Voc. Ae.*: አውል፡ህበ፡ዘ፡ጤዛ ።

አውልዕ፡ subst., *olea sylvestris, oleaster,* arbor Abyssiniae vernacula, altissima, robustissima (vid. Harris I. 285. 364; II Anh. p. 31 de ወይራ፡); አውልዐ፡ገዳም፡ ἀγριέλαιος Rom. 11, 17. 24; ጽንዑ፡ከመ፡ጽንዐ፡አውልዕ፡ δρῦς Am. 2, 9; ዕፀ፡አውልዕ፡ M. M. f. 48; ተከሉ፡ወይነ፡ወዕፀ፡አውልዕ፡ Gad. Za Mich.; አውልዕ፡ tamquam exemplum arboris robustae M. M. f. 131. — *Voc. Ae.*: አውልዕ፡ዘ፡ደረቅ፡ዌራ፡ v. ወይራ፡ [Nomen አውልዕ፡, quamquam አውልዕ፡ (i. e. ወይራ፡) Abyssinis pariter atque Hebraeis אֵלָה אֵלּוֹן tamquam exemplum arboris robustissimae usitatur, tamen ex *olea* ἐλαία potius quam e radice אול derivandum videtur].

አውሎግያ፡ et **አውለጊያ፡** n. prgr. εὐλογία, *eulogia,* sive *oblationes* Christianorum ab episcopo vel sacerdote *benedictione consecratae,* Const. Ap. 35; ኅብስተ፡አውሎግያ፡ Kid. f. 28.

አውስት፡ (etiam ዐውስት፡) subst., nomen avis rapacis, ut videtur *vultur,* γύψ Job 39, 27; Hen. 89, 10. 90, 2. 11. 13. 16. 96, 2. — *Voc. Ae.*: ንስር፡ወአውስት፡ወፊንክስ፡ዘ፡አሞራ፡; *aliud:* አውስት፡ብ፡የጥምብ፡አሞራ ።

አዊት፡ vel **አዌት፡** nomen, quo festum Joannis Baptistae (secundum Synaxarium mensis Senê die XXX° celebrandum), sc. nativitatis, ab altero ejus festo, sc. decollationis, distinguere solent Abyssini [etymon et significatus non liquent]: በዓል፡ዘስሙይ፡ውእቱ፡ዮሐንስ፡አዊት፡ Abtel. Ap. 3; ዘአዌት፡ዮሐንስ፡ Cod. Mus. Brit. XXX, 58 (vid. Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36 ann. a) et XXIX, 55.

አውናን፡ n. prgr. propr. sc. Αὐνάν אוֹנָן (vid. Gen. 38, 9): inde አውስበ፡አውናን፡ *onania,* Form. Conf.

አከ፡ i. q. ሆከ፡ q. v.

አውከከ፡ forma amharizans, *agitare, perturbare:* **ወየአወክክሙ፡** (pro **ወየሀውክሙ፡**) **ለአሕዛብ፡** Job 12, 23 in pluribus libris Mss.

አውክሳሬያ፡ n. prgr. sc. αὐξάρια, ut: **አውክሳሬያ፡ዘአፍሪቂያ፡** (Africae), e Syn., communius **ስንክሳር፡** Lud.

አውኪያኖስ፡ n. prgr. sc. ὠκεανὸς *occanus* Sx. Haml. 8.

አውየወ፡ vid. sub **ዐውየወ፡**

አዒ፡ vocula, semel tantum in Bibliis obvia, scilicet **አዒ፡** (v. **ነዓ፡**) **ወሑር፡** βάδιζε ἄπελϑε Ex. 4, 19. — *Voc. Ae.:* **ዐዒ፡ብ፡ ስማዕ፡**; eandem expositionem Ludolfus a suo Gregorio accepit. [Interjectio sicut أَىْ, أَيَا, هَيَا, هَيَّا, عَاىْ, al., esse et *heus, age!* significare videtur].

አዘለ፡ rad., quae in Rad. Abb. exponitur **ጐለመሰ፡** *ad robur juventae pervenire,* coll. أَزَرَ *robustus evasit, firmitatem acquisivit.*

አዛል፡ subst. *vir fortis, strenuus:* **ባሕ፡አዛል፡ዘኢይፈርህ፡ሞተ፡በቅድመ፡ቀታልያን፡** Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.:* **ያርብሕ፡ዐዚዝ፡አዛል፡ዘ፡ኀያል፡**; *aliud:* **አዛል፡ብ፡ታላቅ፡**

እዝል፡ *quidam contandi modus* vid. sub **ዕዝል፡**

አዘረ፡ vid. sub I et II **ዐዘረ፡**

አዚራን፡ i. q. **ሐዙራን፡** (vid. supra c. 120), mensis Syrorum tertius, cui respondet Abyssinorum **ሰኔ፡**, Voc. Ae.

አዘበ፡ inus.; أَزَبَ *fluxit aqua,* coll. زَابَ זוב ܕܳܒ.

አስተአዘበ፡ IV, I *mingere:* **ዘያስተአዝብ፡ኀበ፡አረፍት፡** 1 Reg. 25, 22. 34; 3 Reg. 21, 21; 4 Reg. 9, 7. 8; Macc. f. 14.

አዙብ፡, አዛብ፡, አዞብ፡ subst. [אֵזוֹב, Ges. thes. p. 57] *hyssopus,* ὕσσωπος, Ex. 12, 22; Ps. 50, 8; Lit. 158, 1; at ἡδύοσμον, *mentha* Matth. 23, 23 et Luc. 11, 42.

አዜብ፡ (pro **አዝየብ፡**, أَزْيَبُ *vulturnus, auster*) subst., plerumque m., 1) *auster* ventus, (*Africus, Vulturnus*), νότος, **ነፋስ፡አዜብ፡** Ex. 10, 13; **አዜብ፡** Job 38, 24; Ps. 77, 30; Hen. 36, 1. 77, 1; Luc. 12, 55; Act. 27, 13; λίψ Jes. 43, 6. 2) *auster* i. e. *regio australis, meridies:* νότος Job 37, 17; Judith 2, 23; Dan. 11, 5; Ps. 125, 5; 1 Reg. 13, 5. 27, 10. 30, 1; Hen. 36, 1; Matth. 12, 42; λίψ Gen. 13, 14; Ex. 37, 7; Num. 2, 10. 34, 3; Jos. 15, 1.

አዜባዊ፡ adj. rel. *australis,* Lud. e Lib. Myst.

እዝኅ፡ subst. [referendum videtur ad rad. أَذَّ, هَذَّ *secuit* (i. e. חדד, חזז), unde أَذُوذٌ هَذُوذٌ *acutus*] *silex, pyrites,* πέτρα, ἀκρότομος, **እብን፡እዝኅ፡** Jos. 5, 2; **መጣብሕ፡ዘእዝኅ፡** 21, 40; Ps. 113, 8; **አንሥአ፡እዴሁ፡በእዝኅ፡** Job 28, 9; **ኰኵሐ፡እዝኅ፡** Sap. 11, 4. — *Voc. Ae.:* **እዝኅ፡እብን፡ብልቲትሂ፡ዘ፡ብልጭት፡**

እዝን፡ subst., m. et f., Pl. **እዘን፡** et **አእዛን፡** [אֹזֶן ܐܶܕ݂ܢܳܐ et ܐܶܕܢܳܐ, أُذُنٌ] *auris,* Ex. 29, 20; Lev. 8, 23. 14, 14. 21, 18; Koh. 1, 8. 12, 9; **እዝን፡ነገረ፡ይፌልጥ፡** Job 12, 11. 34, 3. 4, 12. 13, 1. 29, 11. 31, 30; Prov. 2, 2. 5, 1; Ps. 93, 9; Sir. 16, 5; **እንበበ፡ውስተ፡እዝነ፡ሕዝብ፡** (i. e. *audiente populo*) Ex. 24, 7; Matth. 10, 27; **ይብሉኪ፡ውስተ፡እዝንኪ፡** Jes. 49, 20; Ex. 11, 2; Luc. 12, 3; **ቀዲሙ፡ሰማዕኩከ፡በእዝንየ፡** Job 42, 5; **ሰምዓ፡እዘኒሆሙ፡** Sir. 17, 13; **አጽመሙ፡እዘኒሆሙ፡** Jes. 6, 10; **አእዛን፡** Hez. 24, 26. 40, 4; Ex. 32, 3; Matth. 11, 15. 13, 9. 15. 16; Jac. 5, 4. — *Voc. Ae.:* **አእዛን፡ብ፡ዡሮች፡**

ማእዝን፡, ማእዘን፡, ማእዝንት፡, ማእዘንት፡ subst., m. et f., Pl. **መአዝን፡**, rarius **መአዝንት፡** (Did. 31), *extrema pars* vel *extremitas* rei, i. e. a) *lacinia, ora* vestis, Act. 10, 11 rom.; Deut. 22, 12. b) *vertex, prominens* (montis): **ውስተ፡ማእዘንት፡** ἐν κέρατι Jes. 5, 1. c) *angulus,* γωνία, **ውስተ፡ማእዘንተ፡ገነት፡** Dan. ap. 1, 38; **እምነ፡ማእዘንት፡እስከ፡ማእዘንት፡** Judith 1, 3; 2 Esr. 13, 19 seq.; **መአዝነ፡መራሕብት፡** Matth. 6, 5; **አርባዕቱ፡መአዝነ፡ዓለም፡** Gen. 2, 10; Apoc. 7, 1; tentorii, domus Ex. 26, 23 seq.; Job 1, 19 (**ማእዝን፡** et **ማእዘን፡**); Prov. 7, 8. 21, 9. 25, 24; **ይቁሙ፡ውስተ፡አሐቲ፡ማእዝን፡እመአዝኒሃ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡** F. M. 6, 14; Kedr. f. 81; **በማእዝነ፡ቤት፡** (i. q. *in occulto* **በኅቡእ፡**) Chr. Ta. 31; Act. 26, 26; **አንቀጸ፡ማእዝንት፡** (v. **ማእዘንት፡**) Zach. 14, 10; Jer. 38, 38; **እስከ፡ማእዘንተ፡ዴዴ፡አፍራስ፡** 38, 40. α) **እብነ፡ማእዘንት፡** *lapis angularis* 1 Petr. 2, 6; Jes. 28, 16 gl.; Hen. 18, 2; Clem. f. 265; **ርእሰ፡ማእዘንት፡** (*lapis*) *extremus angularis* Ps. 117, 21; 1 Petr. 2, 7; **ኢይነሥኡ፡እምኔከ፡እብነ፡ለማእዘንት፡** Jer. 28, 26; etiam omisso **እብን፡**, ut: **መኑ፡አስተኃደረ፡መአዝኒሃ፡** (v. **ማእዝኒሃ፡**) ὁ βαλὼν λίϑον γωνιαῖον ἐπ᾽ αὐτῆς Job 38, 6. β) **ርእሰ፡ማእዝንት፡** *angulus supremus* i. e. *pinna,* templi Luc. 4, 9. γ) trsl.: *principes* populi (פִּנּוֹת, Eckmänner): **መአዝኒሆሙ፡ለእስራኤል፡** 1 Reg. 14, 38.

አዘዘ፡ *validum, fortem esse* vid. sub **ዐዘዘ፡**

አዘዘ፡ I, 2 [significatione tantum non etymo differt ab **ዐዘዘ፡** עזז ܥܰܙ عَزَّ وعز; at fere ubique per **አ** scriptum invenitur, litera **ዐ** frequentissimo usu detrita et in **አ** extenuata] 1) *potentem esse, dominari:* **ከመ፡የአዝዝ፡ወይትኀየል፡ዲበ፡ምድር፡** Hen. 52, 4; c. Acc., κατακυριεύειν Matth. 20, 25. 2) *imperare, jubere, mandare, praecipere, edicere,* abs. ut: **አነ፡እኤዝዝ፡ወአነ፡አመጽኦሙ፡** Jes. 13, 3; Ps. 32, 9; **በአሐዱ፡ቃል፡አዚዝከ፡** Sap. 12, 9; c. c. **ለ፡** prs. Gen. 26, 11; Kuf. 2; Ex. 1, 22. 29, 43; plerumque c. Acc. prs.: Gen. 2, 16. 7, 9. 21, 4. 44, 1; **አኅለቀ፡አዝዞቶሙ፡** 49, 33; Ex. 7, 10. 20; 1 Reg. 20, 29; Matth. 15, 35. 17, 9. 26, 19. 27, 10; (παραγγέλλειν) 1 Thess. 4, 2. 11; 2 Thess. 3, 4; c. Acc. rei: Gen. 47, 11; Ex. 35, 4; Num. 30, 2; c. dupl. Acc. Jer. 1, 7. 7, 31; **ነገር፡ዘአዘዞ፡እግዚ"፡ይንግር፡** 33, 8; Gen. 7, 5; Deut. 15, 15; Prov. 6, 3; 4 Esr. 1, 8; Matth. 28, 20; c. **በእንተ፡** rei (*de*): Kuf. 19; Ps. 90, 11; **በእንተ፡ዝሙት፡አብዝኆ፡አቡየ፡አዝዞትየ፡** Kuf. 25; 2 Reg. 14, 8. 17, 23; Matth. 4, 6; c. **በ፡** rei (in libris ex Arabico translatis): **ፈታሒ፡የአዝዞሙ፡ለላእካኒሁ፡በፈሪሀ፡እግዚ"፡** F. N. 43, 3; **አዘዘ፡በአብጽሖተ፡ቃሩሩ፡** Jsp. p. 339; seq. Subj. verbi: **መኑ፡አዘዘከሙ፡ትሕንጹ፡** 2 Esr. 5, 3; **አዘዘ፡ያብእዎ፡** Judith 12, 1; Kuf. 5; Gen. 50, 2; Lev. 7, 36; Num. 13, 30; Matth. 14, 19. 28. 15, 35. 18, 25; seq. **ከመ፡** c. Subj.: 2 Esr. 14, 22; Kuf. 2; Deut. 6, 24; Marc. 13, 34; seq. **ለ፡** et Inf., ut: **አንተ፡ውእቱ፡ዘትኤዝዝ፡ለበዊእ፡**

ወለወጺእ፡ 1 Par. 11, 2. a) አዘዘ፡ከመ፡ኢ፡ seq. Subj. *vetare* Gen. 3, 17. 28, 6; Jes. 5, 6; vel ኢአዘዘ፡ከመ፡ seq. Subj., F. N. crebrius, ut 43, 12; Cyr. f. 116 (vid. sub ኀርመት፡ c. 587). b) passim sine mentione mandati i. q. *mandata dare alicui, cum mandatis mittere* alqm, c. Acc. prs.: Am. 9, 4; Ps. 41, 11. 132, 4; አዘዝከ፡ውቃቤ፡ላዕሌየ፡ Job 7, 12; እኤዝዝ፡እኪተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ዓለም፡ Jes. 13, 11; Ps. 47, 2; አዝዝ፡ለነ፡በሙ፡ *mitte nobis ea* Lit. 159, 4. c) in specie: *extrema mandata dare* familiae suae, *testamentum facere, testamento legare,* Kuf. 21; Gen. 49, 33; Gad. Ad.; አዘዘ፡በእንተ፡ቤቱ፡ 2 Reg. 17, 23; ordinem monachorum initurus የአዝዝ፡እምቅድመ፡ምንኵስናሁ፡በእንተ፡ንዋዩ፡ዘከመ፡ፈቀደ፡ F. N. 10; est vox technica forensis in F. N.: አዝዘ፡ይኩን፡ (*testamentum fiat*) በጽሒፍ፡ወዘእንበለ፡ጽሒፍ፡ 41, 1; c. Acc. ejus quod quis legat: በእንተ፡ዘይኤዝዝ፡ኪያሁ፡ 41, 4; c. ለ፡ ejus, cui quis quid legat: 24, 5. 41, 3; c. በ፡ opum, de quibus quis testatur vel disponit: ዘይኤዝዝ፡በንዋይ፡ F. N. 41. 3) *subjicere* alicui alqd, *subigere*, c. Acc. et ለ፡, Hebr. 2, 5 rom.; 2 Reg. 22, 35.

ተአዘዘ፡ III, 2 1) pass. a) *juberi*, ወተአዘዘ፡ውእቱ፡ዐንበሪ፡ Jon. 2, 11; c. Acc. rei et በኀበ፡ vel እምኀበ፡ *ab* aliquo: ኀሊ፡ዘተአዘዝከ፡ Sir. 3, 22; Luc. 3, 13; ተአዘዝክሙ፡በኀቤነ፡ 1 Thess. 4, 1; ወድአ፡ተአዘዘ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ Dan. ap. 1, 55; Ex. 37, 19. α) *jussu* alcjs *legari* ad alqd vel *praefici* rei: ዕደው፡እለ፡ተአዘዙ፡ውስተ፡ሕንጻ፡ Herm. p. 80. β) *jussu mitti*, c. በ፡ *contra* alqm: ሶበ፡ተአዘዘ፡በሙ፡ስነነ፡አክይስት፡ Sap. 16, 10. γ) *jussu tradi*, c. ውስተ፡ *in*: ተአዘዘ፡ወድአ፡ውስተ፡እደ፡ኀጺን፡ ἐντέταλται ἤδη εἰς χεῖρας σιδήρου Job 15, 22. b) *praecipi, statui*: በአዝማን፡ዚአሆሙ፡እለ፡ተአዘዙ፡ሎሙ፡ Hen. 80, 6; ሥርዐት፡ዘተአዘዘ፡እምኀበ፡እግዚ"፡ Lit. Jac.; seq. Subj., Kuf. p. 15. c) *testamentum fieri, testamento legari*: ኢይትኤዘዝ፡ሎሙ፡ F. N. 42, 13. 2) refl. (*imperio*) *parere, obedire, obtemperare*, c. ለ፡ alicui: Koh. 10, 19; ዘረከበ፡ዘይትኤዘዝ፡ሎቱ፡ Sir. 25, 9; አልቦ፡ዘኢይትኤዘዝ፡ለቃልከ፡ Judith 16, 14; Deut. 17, 12; Tit. 3, 1; Marc. 4, 41; Luc. 8, 25. 17, 6; አንትን፡አንስት፡ተአዘዛ፡ለአምታቲክን፡ Did. 3; abs. Phil. 2, 8; ተአዝዞት፡ *obedientia* Rom. 5, 19; Philem. 21; እለ፡ኢይትኤዘዙ፡ *inobedientes* Tit. 1, 10; seq. Subj. verbi: ተአዘዘ፡ይሖር፡ Hebr. 11, 8.

እዙዝ፡ part. 1) a) *jussus*: እዙዝ፡ውእቱ፡ከመ፡ያጥፍእ፡ *jussus erat delere* Judith 3, 8; (እንተ፡)እዙዝ፡ለከሢተ፡ትምህርት፡ Enc. Tachs. 18. b) *praeceptus, mandatus, statutus*: ሀበ፡ክፍሎ፡ዘእዙዝ፡ለከ፡ Sir. 7, 31; በከመ፡እዙዝ፡በኀበ፡እግዚእን፡ Did. 7; ወዓዲ፡እዙዝ፡ውስተ፡ሕግ፡ Did. 10; በከመ፡እዙዝ፡በእንቲአሆሙ፡ Kuf. 5; ዕለት፡እዝዝት፡ይእቲ፡ Kuf. p. 162. α) ኢእዙዝ፡ *vetitus*: ዘኢእዙዝ፡ውስተ፡ሕግ፡ Did. 15; Macc. f. 17; (መብልዕ፡)ዘኢእዙዝ፡በውስተ፡ሕግ፡ Clem. f. 249. β) *testamento legatus*: ዘእዙዝ፡ሎቱ፡ *is cui testamento legatum est* (alqd) F. N. 41, 1. 5. 2) *obediens, obtemperans*: ሳኦል፡ሶበ፡ኮነ፡እዙዘ፡ለእግዚ"፡ኮነ፡እግዚ"፡ያመውእ፡ Jsp. p. 361.

አዛዚ፡ n. ag. 1) *potens, potestate praeditus*: ረሰየከ፡እግዚ"፡አዛዜ፡ለኵነኔየ፡ Jsp. p. 366. 2) *curator*: orbi, እለ፡አልቦሙ፡አብ፡ወኢእም፡ወኢአዛዚ፡ F. N. 24, 3. 3) *testator, (testatus)*: F. N. 41 (pluries).

ትእዛዝ፡ subst., f. et m., Pl. ትእዛዛት፡, 1) *potestas, imperium*: እስመ፡በትእዛዝ፡ውእቱ፡ቃሉ፡ ἐν ἐξουσίᾳ Luc. 4, 32. 36; አግነዮሙ፡ለትእዛዘ፡ሮም፡ Jsp. p. 313; ሜጠሙ፡ለትእዛዘ፡ሮም፡ *redegit eos sub imperium Romanorum* p. 312; ይወጽኡ፡እምትእዛዝነ፡ p. 324; i. q. *officium* (episcopi) Lud. Comm. p. 331 n. 93. 2) *praeceptum, mandatum, edictum, statutum, jussus*: ዛቲ፡ትእዛዝ፡ ἐντολή Mal. 2, 1; ዘንተ፡ትእዛዘ፡ 2, 4; Deut. 30, 11; Rom. 7, 8. 9; 1 Tim. 6, 14; 1 Joh. 2, 7. 3, 23; Marc. 12, 28; ተውህበ፡ትእዛዝ፡ Kuf. 3; ወፅአ፡ትእዛዝ፡እምኀበ፡ንጉሥ፡ δόγμα Dan. 2, 13; ከመዝ፡ውእቱ፡ትእዛዘ፡መጽሐፍ፡ዘወሀበ፡ διάταγμα 2 Esr. 7, 11; በትእዛዘ፡እግዚ"፡ διὰ προςτάγματος Κυρίου Num. 33, 38; Jos. 21, 40; διὰ λόγου 1 Petr. 1, 23; κατ᾽ ἐπιταγὴν 1 Tim. 1, 1; ϑέλημα 1 Tim. 4, 3; παραγγελία 1 Tim. 1, 5. 18; crebro ትእዛዝ፡ collective: ወሀበ፡ትእዛዘ፡ቅድሜሁ፡ ἐντολάς Sir. 45, 5. 32, 2. 35, 24; ኵላ፡ትእዛዝየ፡ Num. 15, 40; ኵሎን፡እላንቱ፡ትእዛዝ፡ Asc. Jes. 1, 7; Eph. 2, 16; 1 Joh. 2, 3. 4; ἐντάλματα Jes. 55, 11; προςτάγματα 26, 9; μαρτύρια Ex. 25, 16. 21; መጻሕፍተ፡ትእዛዝ፡ 40, 18; Pl. ትእዛዛት፡ Koh. 12, 13; ዐቀበ፡ትእዛዛቲሁ፡ለእግዚ"፡ Sir. 23, 27; Kuf. 22; ትእዛዛተ፡ሰብእ፡ Jes. 29, 13; Ps. 118, 16; Matth. 5, 19. 19, 17; ትእዛዛተ፡ሐዋርያት፡ *constitutiones Apostolorum*, Syn. a) *lex* vel *regula* naturae rerum insita, Hen. 2, 1. 72, 2. 73, 1. b) *quod promissione statutum est, (promissio)*, ἐπαγγελία Am. 9, 6; Hebr. 4, 1; Did. ed. Platt p. 50 l. 4; p. 106, l. 2 cum annot. c) *testamentum*, α) sensu biblico: ታቦት፡እንተ፡ትእዛዝ፡ Ex. 39, 15; 1 Par. 28, 18; 2 Par. 5, 2; Ex. 27, 21. β) sensu forensi: በእንተ፡ትእዛዝ፡ወጽሒፈቱ፡ F. N. 41, 1; በእንተ፡ጽሒፈ፡ትእዛዝ፡ዘንዋይ፡ ibid. 3) passim i. q. ተአዝዞ፡ i. e. *obedientia*: 1 Reg. 15, 22 S; በትእዛዙ፡ለጽድቅ፡ ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληϑείας 1 Petr. 1, 22; ἀκοαί 2 Reg. 23, 23.

ተአዛዚ፡ n. ag. 1) *jussus, mandato instructus, praefectus*: ተአዛዚ፡ዲበ፡ሕዝብ፡ Hen. 20, 5; Michael archangelus ተአዛዚ፡ለትፍሥሕት፡ወለኑዛዜ፡ Enc. Jac. 12. 2) ተአዛዚ፡ሎቱ፡ (ex Arabismo) i. q. ዘእዙዝ፡ሎቱ፡ *is cui quid testamento legatum est* F. N. 41, 5. 3) *obediens, obsequens, obtemperans, se subjiciens* imperio alcjs: Deg.; Lud. Comm. hist. p. 320 n. 62; ረድኡ፡ወተአዛዚሁ፡ Enc. Teq. 19; ወትከውን፡ተአዛዚተ፡ለከ፡ Fal. f. 14; ተአዛዝያን፡ F. N. 7, 1; ኢተአዛዚ፡ *inobediens*, Lud.; filius Herodis ዘኮነ፡ተአዛዜ፡ለሮም፡ወመፍቀሬ፡ሎሙ፡ Jsp. p. 341; አይድዖ፡ከመ፡ውእቱ፡ተአዛዚ፡ሎቱ፡ (*se se ei subjecturum esse*) p. 313.

አይ፡ pron. interrog. adj. [أَيّ, אֵי], m. et f., Pl. አያት፡ 1) interrg, in quaestionibus directis et indirectis, a) adj.: *qui? qualis? (uter?)*: አይ፡ብሔር፡ማኅደሩ፡ለብርሃን፡ (ποῖος) Job 38, 19; አእምሩ፡አይ፡ፍኖት፡ሠናይ፡ Jer. 6, 16; adv. interrg. ኑ፡ annexo auctum: አይኑ፡ዘርእ፡ክቡር፡ Sir. 10, 19; አይኑ፡መጽሐፈ፡ኀድጋቲሃ፡ Jes. 50, 1; አይኑ፡ሕዝብ፡ 4 Esr. 1, 33; Matth. 22, 36; suo substantivo postpositum: ወያአምሩ፡መናብርት፡አይ፡ዚአሆሙ፡ Asc. Jes. 9, 12; praedicati loco positum: አይኑ፡ውእቱ፡መዋቲ፡ዘይነጽሕ፡ Job 4, 17; አይ፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ወርኅ፡ Rel. Bar..; አይ፡ይእቲ፡ፍኖት፡ሲኦል፡ 4 Esr. 2, 14. 15; Acc.: አየ፡ፍኖተ፡ (v. ፍኖት፡) ኀለፈ፡ 2 Par. 18, 23; አየኑ፡ቤተ፡ተሐንጹ፡ሊተ፡ Jes. 66, 1; አየ፡ኀጢአተ፡ገብሩ፡ Rel. Bar.; Act. 7, 49; Genit.: ዘአይ፡አምላክ፡ *qualis Dei?* Cyr. de r. fid. f. 41; praemissis praepositionibus: በአይ፡እደው፡ Cyr. ad Th. f. 9; በአይ፡እምእላንቱ፡እሣህሎሙ፡ Jer. 5, 7; በአይ፡ፍኖት፡ Sir. 30, 40; Matth. 21, 24;

24, 42; Rom. 3, 27; በአይ፡ልሳን፡ንክል፡ነጊረ፡ግብረቶን፡ Gad. Lal.; Clem. f. 46. 56; በአይ፡ፍና፡ τίνα τρόπον Cyr. c. Pall. f. 97; ለአይ፡ወለማእዜ፡መዋዕል፡ 1 Petr. 1, 11; እምአይ፡ሕዝብ፡ Tob. 5, 9. 11; በእንተ፡አይ፡ኀጢአት፡ Hen. 21, 4; በታሕተ፡አይ፡ዕፅ፡ Dan. ap. 1, 54; Pl. Matth. 19, 18; አያተ፡ሥሕጸታተ፡ Cyr. c. Pall. f. 66; c. pron. suff.: አያቶሙ፡ይኄይሱ፡ *qui eorum sunt meliores?* Phlx. 1. b) *quid? qualis res?* አይ፡ይከውን፡እምዝ፡ወእምዝ፡ Koh. 11, 6; በአይ፡ *quare?* ዘይብሎ፡ለአቡሁ፡ምንተ፡ወለድከኒ፡ወለእሙኒ፡በአይ፡ማሕምምኪ፡ Jes. 45, 10. c) adv. አይ፡ *quomodo?* Ex. 4, 10 (si non: *qualis* ego?). 2) indef. *quicumque, qualiscumque, quilibet, quisquis,* (*utercumque*); a) አይ፡, ut: ውስተ፡አይ፡መካን፡ሀሎ፡ *in quocumque loco fuerit* Genz. f. 155; ኵሉ፡አሕላም፡በአይ፡ገጽ፡ኮነ፡ *omnia somnia qualiacumque sint* Kedr f. 73. b) አይሂ፡ — vel አይኒ፡, ut: አይሂ፡ዘተምዐ፡ *quicumque irascitur* Phlx. 54; በእንተ፡አይኒ፡ኀጢአት፡ዘኮነት፡ Phlx. 37. 171 (vid. sub ታሕጻጽ፡). c) *ullus* in sententiis negativis: ወኢበአይ፡መንግሥት፡ 3 Reg. 10, 20. — Vid. አይቴ፡, እፎ፡, እስፍንቱ።

አይሉል፡ n. mensis Hebraeorum sexti (Septembris), sc. אֱלוּל ʼΕλούλ, 2 Esr. 16, 15 (v. ኢሎሊ፡ et ኢሉሊ፡); Voc. Ae.

ኤመ፡(ዔመ፡) rad. inus. incertae potestatis; in Rad. Abb. ኤመ፡ exponitur መሠገ፡

ምእያም፡ (v. ምዕያም፡) subst. *caula*, Hen. 86, 2. — *Voc. Ae.*: ምዕያም፡ዘ፡የላምብረት፡; *aliud:* አፍአ፡ምዕያም፡መርሕብ፡ብ፡ሜዳ፡

አየር፡ n. prgr., m. et f., Pl. አየራት፡, ἀήρ *aer, aura; aether*, 1 Thess. 4, 7 Platt; Asc. Jes. 8, 1. 12. 9, 1. 10, 30; Clem. f. 101; equites ignei apparuerunt በአየረ፡ሰማይ፡ Jsp. p. 287. 377; አዕዋፍ፡ዘውስተ፡አየር፡ይሰርሩ፡ Fal. f. 66; መልዕልተ፡አየር፡ Prov. 9, 12 gl.; ተመልአት፡አየር፡እምነ፡መላእክት፡ Sx. Genb. 19; Hed. 27; አየር፡ጽሕወ፡ኮነ፡ ἀὴρ ἦν καϑαρός Chr. ho. 23; Pl. አየራት፡ Lit. 172, 1; Lit. Chr.; Lit. Orthd.; ሐውዘ፡አየራት፡ Genz. f. 138; Simon Magus ዐርገ፡ውስተ፡አየራት፡ M. M. f. 1; Org. 2; Joannes Evangelista ይኔጽር፡አየራት፡ Deg.

ኢዮር፡ n. prgr. sc. ἀήρ إِيَار, *aether:* Org. 1 („ubi intelligitur unum e septem coelis, altissimo (i. e. አርያም፡) proximum“ Lud.); Rel. Bar.; Deus ዘዲበ፡ኢዮር፡መንበሩ፡ Mavâs. n. 17; ከመ፡ከዋክብተ፡ዘኢዮር፡ይበዝኀ፡ኀጢአትየ፡ Form. Conf.

አየራዊ፡ adj. rel. *aërius, aetherius:* መብረቅ፡አየራዊ፡ Tab. Tab. 60.

አየር፡ nomen mensis Hebraeorum secundi (Maji), אִיָּר, Voc. Ae.

ኤሰ፡ I, 1 [i. q. أَيِسَ *mollis, lenis fuit; desperavit;* يَئِسَ (יָאַשׁ) *desperavit;* يَأْس *phthisis* morbus] *tabescere, liquescere:* አአይስ፡በሕማም፡ውቱረ፡ ἐν ὀδύναις πέφυρμαι Job 30, 14; ነፍስየ፡ተዐነብዝ፡ወተአይስ፡ልብየ፡ σπαράσσεται ἡ καρδία Jer. 4, 19. — *Voc. Ae.* ad Jobum: የአይሰከ፡ዘ፡ይብእሰከ፡; *Rad. Abb.*: ዐየሰ፡ዘ፡ዘበረ።

ኢያስጲስ፡, ኢያስጲድ፡(″ጴድ፡), ኢያስጲን፡ n. prgr. scil. ἴασπις (c. suis casibus), *iaspis* gemma, Ex. 28, 18. 36, 18 C; Apoc. 21, 18. 19; ዕንቈ፡ኢያስጲድ፡ 4, 3; ኢያስጲን፡ Hez. 28, 13.

አይቁና፡ vel አይቆና፡ n. prgr. sc. εἰκών (Acc. εἰκόνα), *icon, imago* (picta): apparuit ipsi እምአይቁናሃ፡ (v. ″ቆናሃ፡) ወጺአ፡ (de icone Mariae egrediens) Enc. Tachs. 21.

ኢዮቤል፡(ኢዩቤል፡) n. prgr. sc. ʼΙωβήλ יוֹבֵל 1) *jubilum:* አቅርንት፡ዘኢዮቤል፡ Jos. 6, 4 (κερατίναι τοῦ ʼΙωβήλ); መጣቅዕት፡ዘኢዮቤል፡ σάλπιγγες τοῦ ʼΙωβήλ, 6, 6. 2) *annus jubili* vel *jubilaeus*, Kuf. creberrime, ubi occurrunt formae ኢዮቤል፡, ኢዮቤላት፡, ኢዮቤላታት፡, ኢዮቤልዮን፡, ኢዮቤልዩ፡, ኢዮቤልዮታት፡, ″ዩታት፡, ኢዮቤልው፡, ኢዮቤልዊ፡, ኢዮቤልውሳት፡ al.

አይቴ፡ adv. interrg. [compositum ex አይ፡ q. v., et ቴ፡ gramm. § 62, a. 63, b. 161, a., sicut أَيْنَ אַיִן ex *ai* et *na*], quod semel አይተ፡ scriptum inveni in Cod. Laur. Jes. 16, 8. A) interrg., crebro ኑ፡ et መ፡ annexo auctum, usitatum in interrogationibus directis et indirectis, 1) a) *ubi?* አይቴ፡አንተ፡ Gen. 3, 9; አይቴ፡ሀሎከ፡ Job 38, 4. 28, 12; Jes. 10, 3. 33, 18. 36, 19. 37, 13. 51, 13; Jer. 2, 6. 28; አይቴኑ፡መርዔት፡ 13, 20; ሰብአ፡ኢይርአዩክሙ፡አይቴ፡አንትሙ፡ 43, 19. 44, 19; Thren. 2, 12; ተመሀር፡አይቴ፡ውእቱ፡ጥበብ፡ወአይቴ፡ውእቱ፡ኀይል፡ Bar. 3, 14; Zach. 1, 5; Ps. 41, 3. 78, 10; Matth. 2, 2; Joh. 1, 39. 7, 11. 8, 19 al.; አይቴመ፡ *ubinam?* Hez. 13, 12; አይቴኑመ፡ Jer. 17, 15. α) በአይቴ፡ *ubi?* Jud. 20, 3; Ruth 2, 19; Jer. 43, 17; Matth. 2, 4. 26, 17; Marc. 14, 12. β) ኀበ፡አይቴ፡ *ubi?* ut: nemo novit, ኀበ፡አይቴ፡ይከውን፡ Sx. Teq. 6. b) *quo?* አይቴ፡ተሐውር፡ Zach. 2, 2; አይቴ፡ይወስዳ፡ 5, 10; Hen. 41, 5. 46, 5; Ps. 138, 6; Judith 10, 12; Asc. Jes. 7, 3; Gen. 37, 30. α) ኀበ፡አይቴ፡ *quorsum? quo?* ኀበ፡አይቴ፡ (v. እንተ፡አይቴ፡) ናንብሮ፡ለዋሕድ፡ ὅποι ποτὲ ϑήσομεν τὸν μονογενῆ; Cyr. c. Pall. f. 84. β) እንተ፡አይቴ፡ id., ibid. c) እምአይቴ፡ *unde?* Job 1, 7. 28, 12; እምአይቴኑ፡ Sir. 37, 3; Jes. 41, 24. 49, 21; Tob. 7, 3; Judith 12, 3; Asc. Jes. 11, 14; Ps. 120, 1; 4 Esr. 3, 24; Jon. 1, 8; 1 Reg. 25, 11; Num. 11, 13; Gen. 16, 8; እምነ፡አይቴ፡ 29, 4; Matth. 15, 33. 21, 25; etiam: እምአይቴ፡ሀገር፡አንተ፡ *unde* (urbis) *gentium es?* Sx. Nah. 20. d) እስከ፡አይቴ፡ *usque quo?* (bis wohin?) Asc. Jes. 9, 1. 2) በአይቴ፡ *qui? quomodo?* ποῦ Prov. 11, 31; 1 Petr. 4, 18; በአይቴ፡ይትዓረክ፡መቅጹት፡ምስለ፡ጽህርት፡ τί Sir. 13, 2. 17. 31, 4; በአይቴ፡ታአምረኒ፡ πόϑεν Joh. 1, 49; Matth. 9, 15 Platt. B) indef., sive adjecto sive omisso ሂ፡ vel ኒ፡, *uspiam, quopiam, usquam,* in sententiis negativis: ኢትዓእ፡እምሀየ፡ወኢአይቴ፡ 3 Reg. 3, 36; ወኢበአይቴሂ፡ 10, 12; ወኢበአይቴኒ፡ 4 Reg. 5, 25. — *Voc. Ae.*: አይቴ፡ዘ፡ወዴት።

አይኅ፡ subst. [vicinum est ይኅአ፡, አይኅአ፡ *de coelo delabi;* vid. etiam quae Ewald Jahrbuch der bibl. Wiſſenſchaft VII.

p. 3 de nominibus diluvii Semiticis observavit] *diluvium* a) magnum illud Noae tempore factum: Gen. 7, 6. 10, 1; 2 Petr. 2, 5; Matth. 24, 38; Clem. f. 69; Did. 12; Hen. 10, 22; 4 Esr. 1, 12; እምነ፡ማይ፡ዘአመ፡አይኅ፡ ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπὶ Νῶε Jes. 54, 9; ማየ፡አይኅ፡ Gen. 6, 17; Kuf. 4; Sir. 40, 10. 44, 18; Luc. 17, 27. b) in genere: በአይኅ፡ ἐν κατακλυσμῷ Dan. 9, 26; በፍኖተ፡አይኅ፡ Nah. 1, 8; ይመጽእ፡ዝናም፡ከመ፡አይኅ፡ ῾ετὸς κατακλύζων Hez. 13, 11; ማየ፡አይኅ፡ Sir. 21, 13. 39, 22; Ps. 28, 9. c) de አይኅ፡ዘነፋስ፡ vel አይኅ፡ነፋስ፡ *diluvio ventorum* (Windfluth) fabulantur in suis libris ut Arabes ita Abyssini, Clem. f. 32; Gad. Ad.

ኤኅ፡ I, 1 denom., *diluvio obrui*: ከማሁ፡ከዐበ፡ሶበ፡ተአይኅ፡ (v. ተአይኅ፡)ምድር፡አድኅኖቶ፡ጥበብ፡ caet., κατακλυζομένην γῆν Sap. 10, 4; አመ፡ተአይኅ፡ዓለም፡ Machb. Meem. 17. — *Voc. Ae.*: ተአይኅ፡ዘ፡ትተኮስ፡ (v. ትትኩሰው፡)!

ተአይኅ፡ III, 1 *diluvio obrui* Sap. 10, 4 var.

አየነ፡ ut videtur i. q. أَانَ *commode, placide, tranquille se habuit.*

ተአየነ፡ III (1 an 2?) *commode* vel *bene vivere*: ወእመ፡ትቤለኒ፡ምንት፡ውእቱ፡ተድላ፡እብለከ፡ተአይኖ፡ሥጋ፡ፌድፋደ፡ወሴስዮቱ፡ሐሊብ፡ወመዓረ፡ወአዕርፎቱ፡እምጻማ፡ πολλὴ ζωή, φησί, τῇ σαρκί, γάλα καὶ μέλι τῇ σαρκί, εἰρήνη τῇ σαρκί, Chr. ho. 13.

አየነ፡ *dispicere* vid. sub **ዐየነ፡**

አየየ፡ *segregari, alienari* vid. sub **ዐየየ፡**

አየየ፡ rad., quae non cum **አይ፡** *qualis?* sed cum ܐܘܳܐ *aequavit, concordavit* (et שָׁוָה ܫܘܳܐ سَوَى III, *aequalis, par, similis fuit*) componenda videtur.

ተአየየ፡ III, 1 *aequalem, aequabilem, comparabilem esse, comparari, aequiparare*: Christus unitus est እም፪እለ፡ኢይትአየያ፡ዘውእቱ፡መለኮት፡ወትስብእት፡ Cyr. ad Th. f. 16; አማንኑ፡ከመ፡ለብሂል፡መርገመ፡ኮነ፡ወኃጢአተ፡ከማሁ፡ይትአየይ፡ነገር፡ዘይብል፡ኮነ፡ሥጋ፡ (συνεισκρίνεται) Cyr. c. Pall. f. 68; ኵሉ፡ክብር፡ኢይትአየይ፡ምስሌሃ፡ Cyr. ad Th. f. 7; ዘመንገለ፡ሰብእ፡ክቡር፡ወልዑል፡ወኢይትአየይ፡ (*et incomparabilis est*) ምስለ፡ካልእ፡በልዕልናሁ፡ f. 1.

አያዊ፡ adj. *aequalis*: ዘአያዊ፡ዘዕሩይ፡ምስሌከ፡ Lud. e Ssal. Req.

አያይ፡ adj. et subst. 1) *aequalis, par, socius*: ሰላም፡ለጎርጎርዮስ፡ወለአብድራጦስ፡አያዩ፡ Enc. Masc. 24; Ter 1. 2) *similitudo, species, imago*: Athanasius ኮነ፡ሐዋርያዌ፡በኵሉ፡አያዩ፡ Enc. Genb. 7; ወቦ፡ላዕሌሁ፡ዘሕብረ፡በረድ፡አያየ፡ Enc. Haml. 27; ተወለጠ፡አያዩ፡ Enc. Haml. 16. — *Voc. Ae.*: አያይ፡ዘ፡አምሳል፡

አያት፡ (i. e. **አይያት፡** tamquam ab **አይይ፡**) et **አያያት፡** (ab **አያይ፡**) subst., *aequalitas, similitudo*: አልቦ፡አያተ፡ግብራት፡ውስቴቱ፡ *nulla ei inest aequalitas cum creaturis* Cyr. ad Th. f. 10; ሢመትክሙ፡ድልው፡ወሥኑይ፡ዘእምኀበ፡እግዚ"፤ይመስል፡አያተ፡ዚአሁ፡ዘበምድር፡ክብርክሙ፡ f. 6. a) *ratio similis* vel *eadem*: በዝኬ፡አያት፡ንለቡ፡ κατὰ τὸν ἴσον τρόπον, *simili* vel *eadem ratione intelligamus*, Cyr. ad Th. f. 16; non ita, አላ፡በካልእ፡አያት፡ይነግር፡ ἀλλὰ ἕτερόν τι παρὰ τοῦτο δηλοῖ, Cyr. c. Pall. f. 68. b) passim አያተ፡ in st. c. exponendum est adverbiis *pariter ac, instar*: ዘንተ፡ኵሎ፡ተዐገሠ፡ (Christus) አያያተ፡ (Lud.: በአያያተ፡) ገብር፡ (*servi instar*) Syn. f. 312; በአያተ፡እላንቱ፡ (ad similitudinem horum — verborum i. e.) *pariter, simili modo* Cyr. c. Pall. f. 68. c) *simile quid, res similis* vel *similes*: ወአያቶሙሰ፡ንነግር፤ኢኮነ፡በአስተጠናቅቆ፡ (*simile quid* i. e.) *idem fere dicimus, non exacte idem*, Cyr. c. Pall. f. 97; ጣዕሙ፡ከመ፡አያተ፡ (v. ኢያተ፡, ኢያያተ፡) መዓር፡ (ὡς ἐγκρὶς ἐν μέλιτι) *sicut res* (*melli similes* i. e.) *mellitae* Ex. 16, 31; aqua ወጣዕሙ፡ከመ፡አያያተ፡መዐር፡ Gad. T. H.; ይፈደፍድ፡ጣዕሙ፡እምኵሉ፡አያያተ፡መዐር፡ዘበምድር፡ Clem. f. 171. — *Voc. Ae.*: አያት፡ዘ፡አምሳል፡ኢብንትሂ፡ይ፡; *aliud*: አያይ፡ዘ፡ልፍዕ፡(?ልፍስ፡?), inter plantarum nomina (sine dubio ad Ex. 16, 31).

እድ፡ subst., m. et f., Pl. **እደው፡** et **አእዳው፡** [יָד, ܐܺܝܕܳܐ, يَدٌ (etiam أَدٌ), amh. እጅ፡; vid. etiam ውእደ፡] Sing. እድ፡ pronomina suff. per *ê* sibi annectit, ut እዴየ፡, እዴሆሙ፡, caet. (gramm. § 154, d), 1) *manus* (cum brachio), Gen. 3, 22. 5, 29. 8, 9. 22, 10. 37, 27. 38, 28. 40, 21. 41, 42. 48, 17; Ex. 4, 4. 29, 9. 10; Lev. 1, 4. 21, 19; Deut. 4, 28. 9, 15. 11, 18. 19, 21; Jud. 3, 15. 21; Koh. 2, 11. 9, 10. 11, 6; Job 30, 21; Hez. 2, 9; Ps. 90, 12; ውስተ፡እዴሁ፡ፍሕም፡ Jes. 6, 6; ደይ፡እዴከ፡ላዕለ፡እዴየ፡ Gen. 24, 2; ዘእሱር፡እዴሁ፡ዘየማን፡ Sir. 21, 19; Matth. 3, 12. 5, 30. 8, 3, alias sexcenties; ጸሐፍኩ፡በእዴየ፡ *manu propria* Philem. 19; ጸሐፈ፡ክታበ፡በእዴሁ፡ Sx. Jac. 9; ሰፍሐ፡እደ፡ለነዳይ፡ Sir. 7, 32. 14, 13; Pl. አእዳው፡ maxime in libris inferioris aetatis, ut I Sal. Mar. 21; F. M. 26, 8; Org. 1, quamquam passim etiam in Bibliis, ut Jer. 31, 37. In specie significatur manu a) fides: ወሀቡ፡እደ፡ይስድዱ፡አንስቲያሆሙ፡ 2 Esr. 10, 19; መጥወኒ፡እዴከ፡ወመጠዎ፡እዴሁ፡ 4 Reg. 10, 15. b) dexteritas: በከመ፡እዴሁ፡ከማሁ፡ክብሩ፡ Sir. 38, 1. c) auxilium et instrumentum: 2 Reg. 3, 12; እደ፡እግዚ"፡ሀለወት፡ምስሌሁ፡ 2 Esr. 7, 6; ኢይጻምዋ፡እደው፡ባቲ፡ Thren. 4, 6; ዘእንበለ፡እድ፡ Dan. 2, 34; Act. 11, 21; inde በእደ፡ vel በእደወ፡ *per, ope, opera* alcjs: ተፈነወ፡ቃል፡በእዴየ፡ Kuf. 12; Deut. 33, 3; ዘነገረ፡እግዚ"፡በእደ፡ኤርምያስ፡ Jer. 44, 2; Hagg. 1, 1; 1 Reg. 28, 17; Act. 5, 12; 1 Petr. 2, 5; አምኑ፡በእደዊሃ፡ (*ad fidem perducti sunt per eam*) Sx. Masc. 27; Hed. 26; Genb. 3 Enc. d) ductus, unde ላዕለ፡እደ፡ vel ዲበ፡እደ፡ (على يد) *sub auspiciis, ductu* alcjs: 1 Petr. 1, 21 Platt; ወአምነ፡ጢሞቴዎስ፡ዲበ፡እደዊሁ፡ለጳውሎስ፡ Sx. Ter 23. 27. e) possessio: አልብየ፡ውስተ፡እዴየ፡ Kuf. 41; Lev. 5, 7. 11. 12, 8. f) *vis et potestas*: ውስተ፡እዴሁ፡ኵሉ፡ሕያው፡ Job 12, 10; ኵሉ፡በእደ፡እግዚ"፡ Kuf. 12; Sap. 3, 1; Ps. 118, 109; ወሀብኩክሙ፡ውስተ፡እዴክሙ፡ Gen. 9, 2. 14, 20; Ex. 4, 21; እወድቅ፡ውስተ፡እዴሆሙ፡ Jud. 15, 18; Sir. 2, 18; አትሕቲ፡ርእሰኪ፡ታሕተ፡እዴሃ፡ Gen. 16, 9; አድኅነኒ፡እምነ፡እዴሁ፡ 32, 12; Matth. 17, 22; Joh. 3, 35. 10, 28; 2 Cor. 11, 33; etiam ante nomina bestiarum rerumque inanimatarum: ውስተ፡እደ፡ኵናት፡ Jer. 18, 21; Ps. 21, 21. 48, 16. 62, 9. 88, 47; 1 Reg. 17, 37. g) robur, potentia: በእድ፡ጽንዕት፡ Ex. 6, 1; Deut. 4, 34; እድ፡ጽቡስ፡ Sir. 25, 23; ኵሉ፡እድ፡ይደክም፡ Jes. 13, 7. 2) a) *brachium* hominis, βραχίων Job 31, 22 (ubi ὦμός **መዝራዕት፡**); **ከመ፡ድጕልማ፡ውስተ፡እደ፡የማን፡** Sir. 21, 21; **አውቃፍ፡ለእደዊሃ፡** Gen. 24, 22. b) *armus bestiarum, manus* quarumdam bestiarum: βραχίων Ex. 29, 22 (at 29, 27 **መዝራዕት፡**); χείρ **ዘየሐውር፡በእደዊሁ፡** Lev. 11, 27; **ላጽቄት፡ዘበእደዊሁ፡የሐውር፡** Prov. 24, 63. 3) *manus* arte factae vel *brachia* arte facta: a) *manubrium:* **እደ፡መንሥግ፡** Cant. 5, 5. b) *manica,* α) vinculum manus: **በእደ፡ሰናስለ፡ኅጺን፡** ἐν χειροπέδαις σιδηραῖς Ps. 149, 8; β) *chirotheca,* vel tegumentum digitorum: **ገብሩ፡አምሳለ፡እድ፡ወአጻብዕ፡ዘኀጺን፡** Sx. Haml. 5; **በእደው፡ኀጺን፡እንዘ፡ይጸፍዕ፡ገጸ፡** Enc. Genb. 25. c) *axis* rotae, 3 Reg. 7, 17. 19. d) ut videtur, *specillum:* **እድ፡ዘኀጺን፡ዘየሐትት፡ዘውስተ፡ከርሥ፡** (cruciatus instrumentum) Sx. Ter 15. e) *monumentum* (quatenus manus instar indicat alqd) 2 Reg. 18, 18. f) *brachia* (fulcra lateralia) solii 3 Reg. 10, 19. g) *prominentia* 3 Reg. 7, 21. 4) *pars* (sicut יָד): **፲እድ፡**, **፱እድ፡** δέκα μέρη, ἐννέα μέρη 2 Esr. 21, 1; **የኀልቅ፡ክልኤ፡እድ፡ወይተርፍ፡ሣልስት፡እዴሃ፡** Zach. 13, 8. 9; Hen. 72, 12. 28; Gen. 47, 24; Ex. 16, 36; 4 Esr. 4, 47; **ብርሃኑ፡ዚአሁ፡፯እደ፡ያበርህ፡እምዘወርኀ፡** (septies lucidior erit quam) Hen. 72, 37; numeralia ordinalia in st. c. voci **እድ፡** praeponi solent, ut: **ሣልስተ፡እዴሃ፡ለምድር፡** *tertia* (*partis* i. e.) *pars terrae* Apoc. 8, 7. 9. 11, 13; Lev. 5, 11; 2 Reg. 18, 2; 4 Reg. 11, 5. 6; **ውስተ፡ሣልስተ፡እደ፡መንግሥትየ፡** Dan. 5, 7; 4 Esr. 4, 46; **ለዝኩ፡ሳብዕተ፡እድ፡** 4, 54. 58, quamquam etiam occurrit: **ራብዕት፡እዴሃ፡ለምድር፡** Apoc. 6, 8 rom.; 8, 9 rom.; Zach. 13, 8 al.; in Acc.: **ትሰቲ፡ሳድስተ፡እዴሃ፡ለሒን፡** Hez. 4, 11. 5, 2. — 5) *latus:* **መንገለ፡እደ፡ማየ፡ባሕር፡** Kuf. 8; **በእደ፡ባሕር፡** Kuf. 10; **በእደ፡አቡሁ፡** Kuf. 7. (vid. **ወእደ፡** et **ውእደ፡**). 6) *locus,* deinde in st. c. relative usurpatur, (quamquam **ወእደ፡** vel **ውእደ፡** magis frequentatur), a) **እደ፡** *quo loco, ubi,* ut: **እደ፡እውዕል፡ወእበይት፡** Lud. ex Org. b) **በእደ፡** id., ut: **በኵሉ፡መካናት፡በእደ፡ገብሩ፡** Kuf. p. 62. c) **እምእደ፡** *e loco ubi,* ut: **መጽአ፡ኀቤሃ፡፩ወሬዛ፡እምእደ፡** (v. **እምውእደ፡**) **ይትኀባእ፡** Dan. ap. 1, 37 (vid. **ወእደ፡** et **ውእደ፡**). — Locus Asc. Jes. ed. Laur. p. 80, ubi Laurentius **እድ፡** *longitudo* vertit, dubius videtur (an: duodecim palmas et quatuor . . . . latus?)

እድ፡ *viri* vid. sub I **ዐደወ፡**

እዳ፡ *debitum, aes alienum* vid. sub II **ዐደወ፡**

አድል፡ vel **አደል፡** (etiam per **ዐ፡**), subst., nonnisi in Pl. **አእዳል፡** repertum, *indumentum, tunica:* **አእዳለ፡ማእስ፡** Kuf. 3; Gen. 3, 21 (χιτῶνας δερματίνους). — *Voc. Ae.:* **አእዳል፡ወማእስ፡ዘ፡ቊርበት፡**

I. **አደመ፡** inus., i. q. אָדַם *rubuit,* أَدِمَ *fuscus evasit.*

አዲም፡ (adj. et) subst. [أَدِيم], *pellis rubro colore infecta, corium:* **ማእሰ፡በግዕ፡ግቡረ፡አዲም፡** δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα Ex. 39, 21 (vid. **መሐን፡**); **ቅናት፡ዘአዲም፡** ζώνη δερματίνη 4 Reg. 1, 8; Matth. 3, 4; Marc. 1, 6; Syn. f. 293; Deg.; **ቅናታቲሆሙ፡አዲም፡** Reg. Pach.

አዳማዊ፡ adj. rel. *rufus:* **አርዌ፡ፀዋግ፡አዳማዊ፡** (ex Apoc. 12, 3) Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8.

አዳም፡ n. pr. hominis protoplasti (אָדָם), *Adam,* Gen. 2, 16 seq.; Deut. 32, 8; Kuf.; Macc. f. 11.

አዳማዊ፡ adj. rel. *humanus:* **ፊሕኵት፡አዳማዊት፡** Fid. Jac. Bar.

II. **አደመ፡** rad., quam S. Bochart in Hieroz. II. 489 cum עֵדֶן composuit, alii (ut Ges. in thes. p. 24), cum e *rubro* in *pulchrum* facilis sit transitus, ad אָדַם *rubuit* referendam censent, (sive quia *rubrum* est *pulchrum,* sive quia rubor faciei vitalis *gaudentis, amantis, arridentis; voluptate affecti* est sicut pallor solliciti, desiderantis) coll. amh. **ደምግቡ፡**

አደመ፡ I, 2 *jucundare* alqm i. e. *placere* alicui, a) *delectare, voluptate afficere,* c. Acc. pers.: **ሥን፡ወላሕይ፡ይኤድማ፡ለዐይን፡** (ἐπιθυμεῖν) Sir. 40, 22; **ቊርባንክሙ፡ኢይኤድመኒ፡** οὐχ ἥδυνάν με Jer. 6, 20; **ብእሲትየ፡ተአድሞ፡ለካልእ፡ብእሲ፡** ἀρέσαι Job 31, 10. b) *gratum esse* vel *probari* alicui, ἀρέσκειν, **እንተ፡አደመቶ፡እምኔሆን፡ብእሲት፡** Esth. 2, 4; **ሶበ፡ተፈሥሑ፡በአድሞ፡ሥን፡ላሕዮሙ፡** (τερπόμενοι) Sap. 13, 3; **ይሬኢ፡እግዚ"፡ወኢይኤድሞ፡** Prov. 24, 18; Sir. 48, 22; Lev. 26, 34; Gen. 24, 26; 2 Reg. 3, 19; Ps. 49, 22; **አደሞ፡ለንጉሥ፡ዝንቱ፡ነገር፡** Esth. 1, 21; Hebr. 13, 16; 3 Joh. 2; 1 Cor. 2, 14 (δέχεσθαι); Matth. 14, 6; Luc. 11, 48; passim c. **ቅድመ፡** pers., ut: **አደመ፡ቃሎሙ፡ቅድሜሁ፡** Judith 7, 16; crebro c. Acc. et **ቅድመ፡** ejusdem pers.: **ምድር፡አደመቶ፡ቅድሜሁ፡** (*terra ei placuit coram ipso*) Kuf. 10; **አደሞ፡ቃላ፡በቅድሜሁ፡** Judith 11, 20; Jud. 14, 1. 3; 1 Reg. 18, 20. 26 (ηὐθύνθη); 1 Joh. 3, 22 Platt. c) *placet, videtur, libet:* **በከመ፡ይኤድመከ፡ግበር፡ምስሌየ፡** Tob. 3, 6; **ዘከመ፡አደሞ፡** Jer. 18, 4; **አደሞ፡ቅድሜሁ፡ወሤመ፡** Dan. 6, 1; seq. Subj.: **አደመኒ፡ቅድሜየ፡እንግር፡** Dan. 3, 32, vel seq. **ከመ፡** c. Subj.: **ኵሎ፡ዘኀለየ፡ወአደሞ፡ለሰሎሞን፡በነፍሱ፡ከመ፡ይግበር፡** 2 Par. 7, 11 (ἠθέλησεν). — At Cant. 7, 7 **አደምኪ፡** a Ludolfo emendatum est pro **አዳምኪ፡**

ተአደመ፡ 2 Par. 20, 37 ad **ተዓደመ፡** referendum videtur, q. v.

አስተአደመ፡ IV, 2 et 1 1) *jucundum* vel *gratum censere* alqd, *delectari* re, *laudare* et *probare,* c. Acc.: **እግዚ"፡ኢያስተኤድሞ፡** (v. "**አድሞ፡**) **ለሀጕሎሙ፡ለሕያዋን፡** τέρπεται Sap. 1, 13; **አኮ፡ኵሉ፡ዘያስተአድም፡ኵሉ፡ነፍስ፡** οὐ πᾶσα ψυχὴ ἐν παντὶ εὐδοκεῖ Sir. 37, 28; **ኅፍረት፡አስተአድሞ፡ብእሲተ፡ባዕድ፡** 41, 20; Kuf. p. 67. 148; **ኵሉ፡ያስተኤድማ፡ወያበድርዋ፡** 1 Esr. 4, 19; **ኢያስተአደምኩ፡ስቴሁ፡ለንጉሥ፡** οὐκ ἐδόξασα συμπόσιον βασιλέως Esth. 4 apcr.; **አየ፡እም፪ግብራት፡ትዌድስ፡ወታስተኤድም፡** Chr. ho. 27; M. M. f. 59. 2) *libenter velle* alqd, *complacere:* **ወባዕድኒ፡ዘአስተአደሙ፡በፈቃዶሙ፡** πάρεξ τῶν ἑκουσίων 2 Esr. 1, 6. 3) *jucundum* vel *delectabilem reddere,* Lud. ex Org. 4.

እዱም፡ part. *placens, gratus:* **ሶበ፡ሖረ፡በፍኖት፡ርእየ፡እዱመ፡ብእሴ፡ለቢሶ፡አልባሰ፡ጸዐዳ፡** Jsp. p. 280; **እዱመ፡ዜና፡** Lud. Comm. p. 495, n. 6.

አዳም፡ adj., m. et f. 1) *jucundus, amoenus, suavis, placens, venustus:* **ከመ፡ማይ፡ቈሪር፡አዳም፡ለነፍስ፡ጽምእት፡** Prov. 25, 25; **አዳም፡አጥባትኪ፡እምወይን፡** Cant. 1, 2. 10. 4, 10; **ዕፅ፡አዳም፡** Kuf. 3; Hen. 24, 5; **ምድር፡አዳም፡** Kuf. 13; **ወራዙት፡ዘአዳም፡አርአያሆሙ፡** Jsp. p. 310; **በሥን፡መልክዓ፡አዳም፡** Enc. Ter 11; **ቃልከ፡አዳም፡** Cant. 2, 14; Sir. 15, 9; **አዳም፡መዝሙረ፡እስራኤል፡** 2 Reg. 23, 1; Ps. 132, 1;

subst.: ጥቀ፡አዳምኪ፡ *admodum est jucundum tuum* i. e. *suavitas* vel *gratia tua* Cant. 7, 7. 2) *gratus, acceptus, venerabilis, bonus:* ነገር፡አዳም፡ σεμνός Prov. 15, 26; አኮ፡አዳም፡ ἀνεπιεικής 12, 26; ወአኮ፡አዳም፡ οὐδὲ ὅσιον 18, 5; ሞገስ፡አዳም፡ χάρις ἀγαθή 22, 1; በልብ፡ፍሡሕ፡ወአዳም፡ 2 Par. 7, 10; vir bonus አዳመ፡ዝክር፡ወዜና፡ Enc. Haml. 21; ἀρεστός Dan. 6, 18; ወኮነ፡አዳመ፡ዝንቱ፡ነገር፡በቅድመ፡ንጉሥ፡ 2 Par. 30, 4. 3) Adv. አዳመ፡ *grate, bene, eleganter:* ዘአዳመ፡የሐውሩ፡ εὐόδως Prov. 24, 64; አቅፈለት፡በወርቅ፡ወበዕንቍ፡ኪያሁ፡(ለመስቀል፡) አዳመ፡ Enc. Masc. 18; ቤትከ፡ዘተሐንጸት፡አዳመ፡ Enc. Haml. 14.

መአድም፡ part. (I, 2), f. መአድምት፡, *placens, delectans* (reizend, einnehmend), *voluptate afficiens:* እለ፡ሠናይ፡ራእዮሙ፡ወመአድም፡ሥኖሙ፡ Chr. Ta. 17; ሥንክሙ፡መአድም፡ Enc. Hed. 26; ብእሲ፡ቀይሕ፡መአድም፡ገጹ፡ Gad. T. H.; መአድምት፡ብእሲት፡ Gad. T. H.; Org. 1; ምግባርኪ፡መአድመ፡ዜና፡ Enc. Nah. 16; መዐርዒር፡ነገር፡ወመአድም፡ንባብ፡ Sx. Hed. 27.

አደመ፡ *definire* vid. sub ዐደመ፡

አድማስ፡ n. prgr. sc. ἀδάμας, *adamas* gemma: Am. 7, 7. 8; ከመ፡ቅጽረ፡አድማስ፡ Rel. Bar.; እብነ፡አድማስ፡ Macc. f. 25; Lit. 172, 2; መላዬ፡ኀጻውንት፡አድማስ፡ Enc. Hed. 12. — *Voc. Ae.:* አድማስ፡ዘ፡የደንገያ፡ንጉሥ፡

አዶናይ፡ n. prgr. sc. אֲדֹנָי *Dominus*, nomen Dei, አዶናይ፡እግዚ"፡ Hez. 5, 5, al.; 1 Reg. 1, 11; Genz. f. 10; Enc. Tachs. 29, al.

አዶናዊ፡ adj. rel. dominicus i. e. *divinus:* ንትቀበል፡መርዓዌ፡አዶናዌ፡ Deg.

አዳር፡ (etiam **አዴር፡**) n. *mensis Hebraeorum duodecimi* (Martii), ’Αδάρ אֲדָר, Esth. 3, 7 seq.; 2 Esr. 6, 15; 1 Esr. 7, 5 (ei substitui solet in Mss. ኅዳር፡ q. v.); አዴር፡ Voc. Ae.

እደው፡ Pl. ab እድ፡ *manus* vid. sub እድ፡ c. 798.

አደወ፡ I, 1 (an 2?) *verrere, everrere, scopis purgare:* ወነሥአ፡ደናግል፡ማእድወ፡ወአደዋ፡ወአውፅአ፡ኵሎ፡መሬተ፡እምዐውደ፡ማኅፈድ፡ Herm. p. 85. [Vicinum videtur አደፍ፡ q. v.; significatione quidem convenit נְאַצָּא; quaeritur annon potestas radicis prima sit in *propellendo, abigendo*, coll. הדף דפה دَأَبَ al. (vid. etiam נָדַד et נָדָה ad illustrandam significationum derivationem)].

እድው፡ part. *scopis purgatus*, Matth. 12, 44; Luc. 11, 25; Herm. p. 82.

እዳው፡, rarius **እደው፡**, subst., Pl. እዳዋት፡ [vid. አደፍ፡], *purgamenta, quisquiliae, sordes, stercus;* σκύβαλα Phil. 3, 8; κόπρος እዳው፡ v. እደው፡ v. እዳዋት፡ Jes. 30, 22; አንቀጽ፡ዘኀበ፡ይከዕዉ፡እደወ፡ v. እዳወ፡ 2 Esr. 12, 13. 13, 13 var.; ይከውን፡ኵሉ፡ዓለም፡በኀቤሁ፡ከመ፡እዳዋት፡ወኵስሕ፡ Chr. Ta. 18; ኢይውግሩ፡እዳዋተ፡ caet., F. N. 37. — *Voc. Ae.:* እዳው፡ወጽንጉን፡ዘ፡ጕድፍ፡።

ማእድው፡ subst. *scopae*, Herm. p. 85.

አደወ፡ *transire* vid. sub ዐደወ፡

አድግ፡ subst. m., f. አድግት፡ et እድግት፡, Pl. አእዱግ፡ [حَدَجَ *onere clitellisve impositis constrinxit et oneravit;* هَوْدَج i. q. حِدْج] proprie: *jumentum* onerarium vel clitellarium, i. e. *asinus, -a*, ὑποζύγιον Ex. 4, 20. 23, 4. 5. 12; Jud. 1, 14; Job 24, 3; 2 Petr. 2, 16; ὁ et ἡ ὄνος Gen. 22, 3. 5. 24, 35. 45, 23. 49, 11; Jud. 5, 10. 15, 16; 1 Reg. 8, 16; 2 Reg. 16, 2; Sir. 30, 33; Judith 2, 17; Jes. 21, 7; πῶλοι Jud. 10, 4. 12, 14; አድግት፡ et እድግት፡ Kuf. 18; Ex. 13, 13; Num. 22, 21 seq.; 2 Reg. 19, 26; Matth. 21, 2 seq.; አእዱግ፡አእኑስ፡ Job 1, 3. 42, 12. a) አድግ፡ገዳም፡ *onager, asinus agrestis* vel *sylvestris* (vid. ሐለስትዮ፡): Job 24, 5; Jes. 32, 14; Hen. 89, 11. b) አድግ፡መረብ፡ *pelecanus onocrotalus* vid. sub መረብ፡ c. 166. c) ማሕረፀ፡አድግ፡ μύλος ὀνικός vid. sub ማሕረፅ፡ c. 90. [Alia asini nomina caeteris gentibus Semiticis usitata, ut אָתוֹן חֲמוֹר, Aethiopibus deperdita sunt.] — *Voc. Ae.:* አድግ፡ብ፡አሕያ፡ (coll. ⲉⲓⲁ, ⲉⲉⲓⲱ).

አደፍ፡ subst. [amh. እድፍ፡; vic. እዳው፡] *purgamenta, sordes:* ግብ፡ዘምሉእ፡አደፈ፡ወፅዒ፡ Sx. Haml. 1.

አገለ፡, **ተአገለ፡** *defraudare, vim inferre*, vid. sub ዐገለ፡

አገለ፡ rad. e. q. עגל, incertae potestatis, de qua videas varias conjecturas in Ges. thes. p. 989 (etiam p. 283), Fürst Handwörterbuch II p. 110.

እጕል፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. እጐል፡, Pl. Pl. እጐላት፡ [עֵגֶל ܥܶܓܠܳܐ عِجْل *vitulus;* amh. ግልገል፡ *pullus*] *foetus, suboles, proles, natus, pullus* omnis generis, a) raro hominum (pro እጓል፡), ut: እጕለ፡ማውታ፡ Joh. 14, 18 rom.; እጐሊሆን፡ τὰ παιδία αὐτῶν Thren. 4, 10; rex mortuus est ወኀደገ፡እጐሊሁ፡ውሉደ፡ንኡሳነ፡ Macc. f. 15. b) plerumque bestiarum, collective: እጕለ፡አልህምት፡ *vituli* Deut. 32, 14; እጕለ፡መራዕይ፡ 28, 51; Job 20, 17; እ"፡ሐራጊት፡ *agni* Ps. 28, 1; *pulli capreolorum* Cant. 4, 5. 7, 4; እ"፡ዐናብስት፡ *scymni* vel *catuli leonum* Job 4, 11; Ps. 103, 22; Sing.: እጕለ፡ጠሊ፡ Kuf. p. 124; Plur.: τέκνα τῶν τραγελάφων እጐሊሆሙ፡ Job 39, 4; Jer. 14, 5; leonis Nah. 2, 12; Hez. 19, 2; camelorum Gen. 32, 16; vituli boum 1 Reg. 6, 7; Jes. 11, 7 var.; Pl. Pl. እጐላቲሆሙ፡ (v. እጓላቲሆሙ፡) sc. boum et ursorum, Jes. 11, 7. c) serpentum vel viperarum proles: እጐሊሆሙ፡ Jes. 14, 29; Thren. 4, 3. d) in specie: avium; collct.: እጕለ፡አዕዋፍ፡ Job 5, 7; Jes. 43, 20; እጕለ፡ቋዓት፡ Ps. 146, 10; እጕለ፡ርግብ፡ Lev. 5, 7. 12, 6. 8; Luc. 2, 24; እ"፡አንስርት፡ Prov. 24, 23. 52; Plur.: እጐሊሆሙ፡(ለቋዓት፡) Job 38, 41; Jes. 16, 2; ከመ፡ርግብ፡ምስለ፡እጐሊሃ፡ 60, 8; Ps. 83, 3; ተሐፅን፡ውስተ፡መሬት፡እጐሊሃ፡ ὠὰ Job 39, 14; νοσσιά 39, 27; Jer. 29, 17; Ob. 4; ከመ፡ዖፍ፡ትከድን፡እጐሊሃ፡ Deg.

እጐልት፡, rarius **እጕልት፡**, subst., f., sing. et coll., Pl. እጐላት፡ et እጕላት፡, etiam እጓላት፡ [עֶגְלָה] *vitula, juvenca*, Lev. 22, 27; Num. 19, 2 seq.; Deut. 21, 3 seq.; Jud. 14, 18; 1 Reg. 16, 2; እጐልት፡እምውስተ፡አልህምት፡ Jes. 7, 21. 15, 5; Jer. 26, 20; Hos. 10, 11; Hebr. 9, 13 (እጕልት፡ rom.);

cum nominibus numeralibus: Gen. 32, 16: Num. 7, 17; collective: Hen. 85, 8; Joel 1. 17: **እጐልተ፡ባሳን፡** Am. 4, 1; Gen. 33. 13 var.; Pl. **እጐላት፡** 1 Reg. 6, 7; Gen. 33. 13 var.; Hen. 86, 4; **እጕላት፡** Gen. 33. 13; **እጓላት፡** Ps. 67, 13; 1 Reg. 6, 7 var. — *Voc. Ae.*: **እጐልት፡ዘ፡ጌደር።**

እጓል፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. **እጓላት፡** (quamquam rarius occurrit), *foetus, proles, suboles, progenies, pulli* et *pullus, natus*, 1) bestiarum, a) quadrupedum, ut: armentorum et pecoris (*vitulus, agnus*) Lev. 22, 27. 28; **እጓለ፡ላህም፡ሥቡሕ፡** δάμαλις νομάς (*juvencus*) 1 Reg. 28, 24; **እጓለ፡ዐናብስት፡** σκύμνοι λέοντος Jer. 28, 38; Jes. 5, 29; σκύμνος *catulus* 30, 6. 31, 4; Am. 3, 4; Ps. 16, 12; Prov. 24, 65; **ዕዋል፡እጓለ፡አድግት፡** Matth. 21, 5; Pl. **እጓላት፡** Jes. 11, 7 var. b) serpentum vel viperarum: **እጓለ፡አራዊት፡ምድር፡** ἔκγονα ἀσπίδων Jes. 30, 6. c) avium: **እጓለ፡ዖፍ፡** Deut. 22, 6; Prov. 24, 52 var.; abs.: **እጓል፡** νοσσιά Jes. 10, 14; Pl. **እጓላት፡** *pulli* (columbarum) Reg. Pach. 2) hominum: a) **እጓል፡** *foetus, proles, natus*: βρέφος, de foetu uteri Luc. 1, 41; παιδίον **ትረስዕኑ፡ብእሲት፡እጓላ፡** Jes. 49, 15; υἱός **ኅቶልያ፡ርእየት፡ከመ፡ሞተ፡እጓላ፡** 2 Par. 22, 10; **እጓልከ፡ሐይው፡** ὁ υἱός σου ζῇ Cyr. d. r. fid. f. 64; poëtice, ut: **ሱሲ፡እጓለ፡ጴጥሮስ፡** Enc. Haml. 21; Jac. 28. b) **እጓለ፡ማውታ፡** *pupillus, -a, pupilli, -ae*, vid. sub **ማውታ፡** c. 204. c) Tritissima est phrasis **እጓለ፡እመሕያው፡** (i. e. **እመ፡ሕያው፡** ut Num. 23, 19; Luc. 21, 26 rom.) *proles matris vivi* i. e. *viventium* (sive Evae Gen. 3, 20) i. e. α) *homo, mortalis* (בֶּן־אָדָם, ܒܰܪܢܳܫܳܐ), ἄνθρωπος Gen. 1, 27; Job 7, 1; Jer. 10, 14. 17, 5; Ps. 48, 21; Rom. 2, 1. 9, 20, al.; υἱὸς ἀνθρώπου Num. 23, 19; Ps. 8, 5; Job 16, 21; Jer. 30, 11, al.; ἀνήρ Jes. 2, 9. 5, 15; Jer. 14, 9, al. β) *homines, mortales, genus humanum*, ἄνθρωποι Job 7, 20. 28, 13; Sir. 2, 18. 15, 14. 17, 30. 32. 23, 19. 25, 1. 36, 10; 1 Petr. 4, 2. 6, al.; υἱοὶ ἀνθρώπων 1 Reg. 26, 19; 2 Par. 6, 30; Jes. 52, 14; Ps. 10, 4. 11, 2. 9. 32, 13. 52, 3. 144, 12. 145, 2, al.; inde **ደቂቀ፡እጓለ፡እመሕያው፡** οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων Ps. 4, 3. 11, 9; Eph. 3, 5, al.; et **ወልደ፡እጓለ፡እመሕያው፡** υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου Ps. 79, 18; Hez. 2, 1 seq. (per totum librum); Dan. 7, 13; in N. T. de Christo, ut Matth. 8, 20. 9, 6. 10, 23. 12, 8 al.

እጓለ፡እመሕያዊ፡ adj. rel. *ad genus humanum pertinens, humanus*: **ፍጥረት፡** (natura) **እጓለ፡እመሕያዊ፡** Phlx. 1; **በከመ፡ምግባረ፡መላእክት፡መንፈሳዊያን፡ይትሌዐል፡እምግባረ፡እጓለ፡እመሕያዊያን፡** Phlx. 3; **ዘርእ፡እጓለ፡እመሕያዊት፡** (sperma genitale hum.) F. M. 11, 1.

እገሌ፡ (pro **እገላይ፡** vel **እገሊ፡**), adj. et subst., f. **እገሊት፡** [amh. id.; terminatione adjectivorum *âi* vel *î* formatum est nomen ex **እገል፡**, quod equidem cum أَجْلٌ *agmen boum, populi*, جَوْلٌ *grex, agmen*, جِيلٌ *hominum agmen, gens* componere haud dubito (de vicinitate radicum אגל et גלל גול cfr. etiam إِجْلٌ et גְּלָל *causa*, אֶגְלֵי־טָל *guttae roris*), ita ut **እገሌ፡** proprie significet *unus e circulo* vel *agmine, caterva* al.] *quidam, certus quidam*, cujus nomen ignoratur vel reticetur, ὁ δεῖνα (פְּלֹנִי ܦܠܢ فُلَانٌ et فُلَانِيٌّ) a) de personis: **ኀበ፡እገሌ፡** Matth. 26, 18; **እገሌ፡እምቤተ፡እገሌ፡ውእቱ፡** ὁ δεῖνα ἐκ τῆς οἰκίας τῆς τοῦ δεῖνός ἐστιν Chr. ho. 5; **እገሌ፡ገብርከ፡** Chr. Ta. 24; in Acc. **እገሌሃ፡** 4 Esr. 6, 51 L; Sx. Genb. 21; **እገሌ፡ወእገሊት፡** Chr. ho. 11 (at Macc. f. 22 **ወእገሌት፡**); **ፊለጥከኒ፡እምአመትየ፡እገሊት፡** Jsp. p. 333; in Vocativo: **ሰማዕከኑ፡አእገሌ፡** Jsp. p. 337; **ኢትትአመን፡አእገሌ፡ትሕትናሁ፡** p. 338. 341; in Liturgiis aliisque libris, in quibus formulae dicendi praescribuntur, pro nominibus propriis inter legendum addendis **እገሌ፡** vel **እገሊት፡** inscriptum esse solet, ut: **በእንተ፡ንጉሥነ፡እገሌ፡** *pro rege nostro N. N.*, Lit.; **አንተ፡እገሌ፡** *tu N. N.*, Kid. f. 22; **አይቴ፡ሀለዉ፡እገሌ፡ወእገሊት፡** Genz. f. 4. 50 al. b) de rebus; ita quidem usurpatur, ut m. **እገሌ፡** nomini in st. c. posito subjungatur, ex. gr.: **ሜጥኩ፡በሜጠ፡እገሌ፡** (um den und den Preis) F. N. 33, 3; **ረሳዕነ፡ግብረ፡እገሌ፡** (wir haben das und das vergeſſen) Gad. Ad. f. 133; f. **እገሊት፡** autem adjectivi instar suo nomini apponatur: **ሖር፡ኀበ፡እገሊት፡ሀገር፡** Phlx. 3.

እገሌያዊ፡ adj. rel. *certus quidam*, de rebus usitatur (sicut فُلَانِيٌّ): **አዘዘ፡ከመ፡ኢያንብሩ፡ውስተ፡መካን፡እገሌያዊ፡** (aliâs: **እሙር፡**) F. N. 29.

አግሥጦስ፡ n. mensis Romanorum, *Augustus*: **አግሥጦስ፡ወርኅ፡ለሮማውያን፡** Gad. T. H.

እግር፡ subst., f. et m. [רֶגֶל, ܪܶܓܠܳܐ, رِجْلٌ; in dialecto Mandaeorum ܐܓܪܐ; in dialecto Arabum vulgari إِجْر; quamquam etiam radicis **ረገለ**: vestigium superest in **ሰረገላ፡** q. v.], Pl. **እገር፡** rarius **አእጋር፡**, 1) *pes*: **ኢየኀልፍ፡እንተ፡ህየ፡እግረ፡ሰብእ፡ወእንስሳ፡** Hez. 29, 11; bestiarum Matth. 7, 6; **ክልኤ፡እግር፡** Am. 3, 12; **ርቱዕ፡እገሪሆሙ፡** Hez. 1, 7; **ዘአርባዕቱ፡እግሩ፡** vel **እገሪሁ፡** *quadrupes* Ex. 9, 9; Lev. 11, 23; **ዘብዙኅ፡እገሪሁ፡** *multipes* Lev. 11, 42; hominum: **ኪደተ፡እግረ፡ብእሲ፡** 4 Esr. 5, 7; **ከመ፡እግር፡ሙቁሕ፡** Sir. 21, 19; **እ"፡ዕዉስ፡** 25, 23; Job 13, 27. 18, 8. 31, 7; Matth. 4, 6. 10, 14; **ወይቀውማ፡እገሪሁ፡** Zach. 14, 4; **እገሪሆሙ፡ይረውጹ፡** Prov. 1, 16; **ወድቀ፡ውስተ፡እገሪሃ፡ለዮዲት፡** Judith 14, 7; Job 33, 11; Jer. 12, 5; Ps. 17, 36. 72, 2; Cant. 5, 3; **ኀበ፡እገሪሁ፡** *ad pedes ejus* Ruth 3, 4. 7. 8; **አእጋር፡** Job 13, 27; Sap. 14, 11; Prov. 6, 18; 2 Reg. 19, 24; **በእግር፡** *pede* Matth. 14, 13; Act. 20, 13 Platt; Ps. 65, 5; **በእግሩ፡** Jud. 4, 15. 17; **በእገሪሆሙ፡** 2 Reg. 15, 16; **እንተ፡እግር፡** id. Marc. 6, 33; Act. 20, 13 rom.; **በእግረ፡ዚአየ፡** *in pedibus* i. e. *vestigiis meis* Gen. 30, 30; **በእግረ፡ደቂቅ፡** *pedibus* i. e. *gressibus puerorum* Gen. 33, 14; **ዘበእግር፡** *pedes* Judith 7, 2. 2) Varie transfertur: a) *pes* sellae Herm. p. 19; literae M. M. f. 246 (vid. sub **ሰሑብ፡**). b) *imum* rei: **ታሰክበ፡ለግኑዝ፡ኀበ፡እግረ፡ታቦት፡** Genz. f. 69. c) *pes*, nomen mensurae, ut: **ለጽላሎት፡በግንበት፡፲ወ፩እግር፡ወመንፈቀ፡እግር፡**, in Appendice Codicis Cyrilli (Ethiopic Ms. Nr. 3 in the library of the Eastindia House), creberrime. d) „*pes* clavis: **እግረ፡መራኁት፡**, Mss. Colb., incertum quid sibi velit“ Lud. e) *radius* solis: **በእግረ፡አሚር፡** ὑπὸ ἀκτίνων ἡλίου Sap. 2, 4; **እገሪሃ፡ለፀሐይ፡** Hen. 75, 4. 106, 5. 10; **በረቀ፡ሥጋሆሙ፡ከመ፡እግረ፡ፀሐይ፡** Macc. f. 2; Lud. e Mss. Colb. [cfr. पाद; alii Semitae frequentant קֶרֶן]. f) **እግረ፡ሐመር፡** *prora* Act. 27, 30 rom. (**ርእሰ፡ሐመር፡** *puppis* 27, 29) si quidem lectio bona est. — *Voc. Ae.*: **አእጋር፡ብ፡እግሮች።**

አጋር፡ et **አጋሪ፡** n. ag., Pl. **አጋሩን፡** et **አጋርያን፡**, *pedes*, *copiae pedestres:* Ex. 12, 37; Num. 11, 21; Jud. 5, 15. 20, 2; 2 Reg. 8, 4; **፲፼ አጋር፡ብእሲ፡** 4 Reg. 13, 7; **አጋራን፡** Judith 2, 5; **አጋሮሙ፡** 7, 20; **አጋርያን፡** 2, 19. 22. 7, 2; **ስሳ፡እልፍ፡አጋር፡** Sir. 16, 10; **ስሳ፡እልፍ፡አጋራን፡** 46, 8.

አጋራዊ፡ adj. rel. *pedester*, 2 Reg. 8, 4 var.

አጋዘን፡, አጋዜን፡ subst., (ut videtur n. amh.) *antilopum species* (*strepsiceros capensis*), Chr. Ax. f. 89; M. F.; vid. Lud. lex. amh. p. 103; Isenb. lex. amh. p. 135; Bruce III p. 103; Harris I p. 295. II, 44; 𝔄𝔫𝔥. p. 49.

እግዚእ፡ *dominus* vid. sub **ገዝአ፡**

አግዮስ፡ n. prgr. sc. ἅγιος, *sanctus*, Lit. 158, 4; Genz. f. 134, al.

አግያ፡ n. prgr. sc. ἁγία, *sancta*, Haim. Ab. (vid. sub **መስጠ፡**); **አግያ፡ሶፍያ፡** nomen ecclesiae Constantinopolitanae celeberrimae, Sal. ad 318 Nic. 8.

አገደ፡ rad. inus., quae primitus *ligandi* potestatem habuit (אָגַד גִּיד, إِجَادٌ, أَكَّدَ, עָקַד **ዐቀደ፡**), deinde in significatum *firmi* et *robusti* abiit (عُكْدَةٌ عَكِدَ أَكَّدَ مُوجَدٌ).

አገዳ፡ subst., m. et f., sing. et coll., 1) in corpore brutorum *crus* et *armus:* σκέλος Hez. 24, 4; **ዘቦ፡አገዳ፡መልዕልተ፡እገሪሁ፡** (de pedibus saltatoriis locustae) Lev. 11, 21; βραχίων, ut: **አገዳሁ፡ዘየማን፡** Lev. 7, 32. 33. 34. 8, 25. 9, 21. 10, 14. 15; **ያንኮዕ፡አገዳሆን፡** ἀστραγάλους (*talos*) Zach. 11, 16. 2) in corpore humano *crus* (aliâs **ቍይጽ፡**), *tibia:* **ተሰብረት፡አሐቲ፡አገዳ፡እግሩ፡** Gad. T. H.; **ተሰብረ፡አገዳ፡እግሩ፡** Sx. Nah. 24; Enc. Jac. 14 (vid. sub **ተኬሳ፡**). — *Voc. Ae.:* **አገዳ፡ዘ፡ታለቅ፡እግር፡ዛል፡** (vid. Lud. lex. amh. c. 64 sub **እግር፡**).

አጥሮብሎን፡ in Voc. Ae. obvium e **ስጥሮቢሎን፡** corruptum est, q. v.

አጥርስክ፡ n. prgr., sine dubio corruptum ex ἐνϑρονιστική, vid. Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 19, annot. a.

አጠቀ፡ *arcte accingere* vid. sub **ዐጠቀ፡**

አጠቀን፡ n. prgr. *attacus*, vid. sub **አቃጠን፡**

እጥቈ፡ n. prgr. *paries ligneus*, Lud. auct. Greg.

ኢጥያ፡ n. prgr. ἰτέα, *salix* arbor: **ዕፀ፡ዘስሙ፡ኢጥያ፡** Herm. p. 61. 64.

አጵልዮን፡ (Platt), **አጳሎን፡** (rom.) n. prgr. ἀπολλύων, *exterminans* Apoc. 9, 11.

አጳሎን፡ et **አጵሎን፡** n. prgr. *Apollo* deus, Sx. Hed. 18; Jac. 23; Enc. Nah. 10, al.

አጼልዮጤን፡ n. prgr. sc. ἀπηλιώτης (in Acc.), *subsolanus* (ventus), *plaga orientalis*, Judith 7, 18.

ኤጴሙስ፡ vel **ኤጴሞስ፡** Ex. 28, 7; **ኤጶሚዳ፡** (Acc.) Ex. 25, 7; **ኤጴሞሳት፡** (Pl.) Ex. 36, 11. 14 in C, n. prgr. sc. ἐπωμίς *superhumerale.* — *Voc. Ae.:* **ሎግያ፡ወኤጴሞስ፡ቀሚስ፡እምእግር፡እስከ፡ርእስ፡ዘእኍዝ፡በቍልፍ፡**

ኤጳሚድስ፡, ኤጲሚዴስ፡, ኤጴማዳስ፡ al., n. prgr. sc. ἐπωμίδες (τῆς ϑύρας vel τοῦ πυλῶνος) i. e. *latera* (portae vel vestibuli, כִּתְפוֹת) Hez. 40, 48. 41, 2 seq.

ኤጶሚዳ፡ጶዴሬ፡ (i. e. ἐπωμίδα, ποδήρη) „auctor Organi lect. 2 gemmam quandam candescentem esse putavit", Lud.; *Voc. Ae.:* **ኤጴሚድር፡** (v. **ኤጴሞዳ፡**)**ዘ፡እብን፡በረድ።**

አጳርኄ፡ et **አጳርኂ፡**, n. prgr. sc. ἀπαρχή, ἀπαρχαί i. e. *primitiae* oblatae, ut: **አጳርኄ፡** i. e. **ቀዳምያተ፡ፍሬ፡** Kid. f. 28; **አጳርኄ፡ባሕቲቱ፡ይበልዕ፡** Apoc. Mar. Joh.; Vis. Bar. (**አጳርኂ፡**); Sx. Jac. 25.

አጳርግዮን፡ et **አጳሮግዮን፡** n. prgr. gemmae cujusdam, ut: **በዕንቍ፡አጳሮግዮን፡** Deg.; Org. 6.

ኤጲስ፡ቆጶስ፡ (rarius **ኤጲስቆጶስ፡**), Pl. **ኤጲስ፡ቆጶሳት፡**, n. prgr. sc. ἐπίσκοπος, *episcopus*, (ecclesiae) Did. 4 seq.; Syn., al. creberrime; **ሊቀ፡ኤኢስ፡ቆጶሳት፡** *archiepiscopus*, Phlx., al., **ንኡሳን፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡** *episcopi minores* i. e. *chorepiscopi*, Can. Ant. 8 (10).

ኤጲስ፡ቆጶስና፡ subst. *munus episcopale, episcopatus*, ut: Can. Ap. 52; II Can. Ap. 73; Phlx. 15; F. N. 5; **እምድኅረ፡ኤጲስ፡ቆጶስናሁ፡** *postquam episcopus factus est* F. N. 42, 11.

አጳይዶን፡ et **ኤጳይዶን፡** n. prgr. sc. ἐπαοιδοί (in Gen.), *incantatores*, Dan. 4, 6 (aliâs **ሰብአ፡ሥራይ፡**); in *Voc. Ae.* inter Satanae nomina recensetur.

ኤጳጳ፡ n. prgr. sc. ἔποψ (in Acc.), *upupa* Lev. 11, 19 (in Deut. 14, 17 **ሄጳጳ፡** q. v.). — *Voc. Ae.:* **ኤጳጴ፡** (v. **ሂጳጳ፡**) **ብ፡ታለቅ፡እሞራ፡ዘኢይሰርር፡በክንፍ፡አላ፡ይረውጽ፡በእግር፡**

አጲፍ፡ i. q. **አቢብ፡** (ⲉⲡⲓⲫ) q. v.; Voc. Ae.

ኤጲፋንያ፡ n. prgr. *epiphania, festum epiphaniorum*, Syn. crebro, ut III Const. Ap. 4; **በዓለ፡ኤጲፋንያ፡በዘ፡በቱ፡አርአየ፡እግዚ"፡ስብሐተ፡መለኮቱ፡በውስተ፡ጥምቀት፡በቅድመ፡ዮሐንስ፡በፈለገ፡ዮርዳኖስ፡** Did. 29; Sx. Ter 11; **ኤጲፋንያ፡ማልሲት፡ዘተጠምቀ፡በቲ፡ዘኢተጠምቀ፡ትካት፡** Enc. Ter 13. — In N. T. rom. etiam **ኤፒፋንያ፡** scriptum legitur, ut Luc. 2, 40; 2 Cor. 2, 16.

አፍ፡ *os* vid. sub **አፈወ፡**

ኢፍ፡ et **ኤፍ፡** n. prgr., sc. οἰφί (אֵיפָה) *Epha*, nomen mensurae Hebraeorum, tria sata continentis; decem Epha conficiunt Corum: **መስፈርተ፡ኢፍ፡** vel **ኤፍ፡** Lev. 5, 11; Num. 5, 15. 15, 4 seq.; 28, 5 seq.; 1 Reg. 1, 24. 25, 18; Ruth 2, 17; **ኢፈ፡ጽድቅ፡** Hez. 45, 10 vrs. nov.; Acc. **ኤፈ፡** Jes. 5, 10 vrs. nov. — Scholion vid. sub **አርጣቦስ፡**

እፎ፡ adv. interrog., [compositum ex **እ፡** (i. e. אֵי **አይ፡**) et **ፎ፡** (i. e. פֹּה), sicut كَيْفَ, אֵיכָה al.; gramm. § 64, 6; § 161, a]; tam interrogantis quam exclamantis (sive admirantis sive deplorantis) est; ubi interrogantis est, nonnumquam suffixo adv. ኑ፡ et መ፡ intenditur; etiam praepositionem በ፡ sibi praepositam patitur. 1) *quomodo?* **እፎ፡ትጠብብ፡** Sir. 25, 3; **እፎ፡ትስእሎ፡** 28, 4; Koh. 4, 11; Ps. 10, 1; **እፎ፡ትብል፡** Job 33, 13; Jes. 19, 11; Jer. 2, 21. 23; Matth. 23, 33; Luc. 10, 26; Joh. 9, 10. 26; Herm. p. 50; **እፎ፡ኮነት፡ዘማ፡ሀገረ፡ጽዮን፡** Jes. 1, 21. 14, 4. 12; Koh. 2, 16; Jer. 9, 19. 27, 23; Thren. 1, 1; 2, 1; Hez. 26, 17; **ኢታአምርኑ፡እፎ፡ኀደጋሁ፡ለአቡከ፡** Tob. 11, 1; 4 Esr. 1, 30; Prov. 4, 19; 1 Reg. 24, 11; Ruth 2, 11; Hen. 5, 1; Asc. Jes. 11, 32; **ወእፎ፡ይክል፡** Matth. 12, 29; 1 Reg. 16, 2; **እፎኑ፡እንጋ፡ናዐብዮ፡** Sir. 49, 11; **እፎኑመ፡** ἀλλὰ πῶς ἄν Job 11, 5; **እፎኑመ፡እንከ፡** Rom. 3, 6; **እፎ፡እንከ፡** Matth. 12, 26. 22, 43; Joh. 6, 42; Jer. 8, 8; Ep. Jer. 49; Jes. 36, 9; **እፎ፡ምንተ፡** πῶς ἢ τί Matth. 10, 19; **ዝኬ፡እፎ፡** οὗτος δὲ τί Joh. 21, 21. 2) *quam, quantopere, quantum, quanto!* **አሞት፡እፎ፡መሪር፡ዝክርከ፡** Sir. 41, 1; **እፎ፡ዐቢይ፡ቤተ፡እግዚ"፡** Bar. 3, 24; Hen. 21, 8; Num. 24, 5; Marc. 10, 23. 24; **እፎ፡ተሰባሕከ፡ኤልያስ፡** Sir. 48, 4; (in Enc. ob rhythmum finalem: **በስብሐቲከ፡ኤልያስ፡ተሰባሕከ፡እፎ፤**); **እፎ፡ብዙኀ፡እምግብረት፡ፍሬ፡** 4 Esr. 2, 40; πόσῳ Sap. 13, 3. 4; **ጽልመትከ፡እፎ፡** πόσον Matth. 6, 23. 3) *qui? quo pacto? quid quod? qui fit ut? cur?* a) sive **እፎ፡** nudum, ut: 4 Esr. 1, 29; Asc. Jes. 11, 24. 26; **ወእፎ፡ኢታአምሩ፡** Luc. 12, 56; 1 Reg. 20, 27; Jer. 30, 14; διὰ τί Judith 5, 4; **እፎመ፡** Ex. 2, 18; ter repetitum Enc. Teq. 15 (vid. sub **ከዋው፡**). b) sive **በእፎ፡**, ut: **በእፎ፡ዕለት፡እምዕለት፡ትነውኅ፡** διὰ τί Sir. 36, 7. 51, 24; **በእፎ፡ጾምነሂ፡ወኢርኢከነ፡** τί ὅτι Jes. 58, 3; Hez. 18, 19; 2 Esr. 12, 2. 3; **በእፎ፡ኢዐቀብከ፡** 3 Reg. 3, 43; Marc. 2, 18. c) sive **እፎ፡ዘ፡** vel **በእፎ፡ዘ፡**, ut: **ወእፎኑመ፡ዘይብል፡መጽሐፍ፡** Rom. 4, 3; **እፎ፡ዘኢይትመዓዕ፡** (διὰ τί) Job 21, 4; Matth. 16, 11; Marc. 8, 21; Asc. Jes. 9, 11; **በእፎኬ፡ዘ፡** Matth. 21, 25. d) sive **እፎ፡ከመ፡** vel **በእፎ፡ከመ፡** seq. Indic., ut Gen. 44, 4; Ex. 1, 18. 3, 3; 2 Reg. 16, 17; **እፎ፡ከመ፡ነግሠ፡አዶንያስ፡** 3 Reg. 1, 13; **በእፎ፡ከመ፡** 4 Reg. 1, 16; seq. Subj. 1 Reg. 20, 2. 4) in syllogismis, a) *quanto magis?* α) **እፎ፡** nudum: ποσαχῶς; Sir. 10, 31. β) **እፎ፡እንከ፡** Prov. 15, 11; Esth. 9, 12 (v. **እፎ፡እንጋ፡**). γ) **እፎ፡ፈድፋደ፡** Matth. 7, 11; Asc. Jes. 8, 25; Rom. 11, 15 Platt. δ) **እፎኬ፡ፈድፋደ፡** Deut. 31, 27; **እፎ፡እንከ፡ፈድፋደ፡** Matth. 6, 30; Rom. 5, 9. 10. 15. 11, 24; Hebr. 9, 14. 10, 29. 12, 9. b) *quanto minus?* α) **እፎ፡** 4 Esr. 2, 21; Ex. 6, 12. β) **እፎኬ፡** Job 4, 19. 9, 14; Gen. 44, 8; Did. 12. γ) **እፎ፡እንከ፡** Kuf. 43; Jes. 20, 6; Hebr. 2, 3. 5) Componitur **ዘከመ፡እፎ፡** a) *qualis?* Matth. 8, 27 rom.; **ሕቱ፡ዘከመ፡እፎ፡ውእቱ፡ግዕዙ፡ወልማዱ፡** Did. 10; Num. 13, 18—20; Jac. 1, 24 (ὁποῖος); Haim. Ab. (vid. sub **አስተኀለፈ፡**). b) *quantus?* 1 Joh. 3, 1. c) *quomodo se habens?* **ከመ፡ያርእዮ፡በአይ፡መከን፡ሀሎ፡ወዘከመ፡እፎ፡ውእቱ፡** Genz. f. 155. d) *quomodo?* **ነጽርኬ፡ዘከመ፡እፎ፡ይትዋረድ፡** Chr. Ta. 1; vid. etiam **ከመ፡ -እፎ፡** Hen. 3. — In loco 4 Reg. 2, 14 **ወእፎ፡** e Graeco ἀφφώ (־אַף הוּא) transformatum est.

እፎፎ፡, **እፉፎ፡**, **እፈፎ፡**, **እፈእፎ፡** adv. [cfr. אֵיכָכָה] saepe usurpatur in Cyr., rarius in aliis libris, pro simplice **እፎ፡**, *quomodo?* ut: **እፈእፎ፡** Cyr. c. Pall. f. 75 (in Cod. Tub.; in Cod. Lond. **እፉፎ፡**); **በል፡እፎፎ፡** (v. **እፉፎ፡**) φράσαις ἂν ὅπως, *dic, quomodo?* f. 78; **እፈፎ፡** f. 79. 81. 88, al.; **እፎፎኬ፡ፈድፋደ፡** *quanto magis?* Const. Ap. 52.

እፎያዊት፡ subst. (proprie f. adjectivi **እፎያዊ፡** *qualis*, cujus exemplum nondum reperi) *qualitas* [cfr. ܐܝܟܢܝܘܬܐ, אֵיכוּת, كَيْفِيَّة], ut: exponas nobis **እፎያዊት፡ተቃትሎ፡ወመዊአት፡** Phlx. 110.

አፍለጢስ፡ vid. sub **አስፋሊጦ፡**

አፈር፡ subst., ut videtur amh., [i. q. עָפָר], *pulvis, humus sicca*, M. F.

አፌር፡, **አፍር፡**, **አፌር፡** n. prgr. pr. regionis, *Ophir*, unde aurum petebant: **ወርቀ፡አፌር፡** c. varr. Job 28, 16; Ps. 44, 11; **አፉር፡** in Ep. Greg. (Lud.). — Sine dubio aliud ejusdem regionis nomen est **አፌዝ፡** Ὠφάζ, ut: **ወርቀ፡አፌዝ፡** Dan. 10, 5.

አፍኒን፡ vel **አፍንን፡** n. prgr. sc. אוֹפַנִּים *rotae* (Hez. 1. 10), nomen ordinis archangelorum, *Ophanim:* Hen. 61, 10 et 71, 7 (ubi equidem in mea editione absque auctoritate librorum Mss. **አፍኒን፡** scripsi); etiam pro Sing. usurpatur, ut: **አፍኒን፡ሊቀ፡መላእክት፡፩እም፯ሊቃናት፡** Sx. Hed. 8.

አፍአ፡ et **አፍኣ፡** *foris* vid. sub **አፈወ፡**

አፈከ፡ rad. inus., e. q. أَفَكَ *invertit*, הָפַךְ *vertit, evertit, convertit.*

አፉኪያ፡ (v. **አፍኪያ፡**) subst. coll., *circuli, annuli*, διατόνια Ex. 35, 10.

አፈወ፡ rad. inus., e. q. פָּאָה (פָּעָה, vid. **ፈዐወ፡**) فَاهَ, al. (vid. Ges. thes. p. 1085), cui potestas *flandi* et *efflandi* inest.

አፍ፡ subst., m., rarius f., Pl. **አፈው፡**, Pl. Pl. **አፈዋት፡** [פֶּה, فَمٌ فِمٌ فِيهٌ فَاهٌ فُوهٌ, ܦܘܡܐ], in st. c. et in Acc. **አፈ፡**; c. pron. suff. **አፉየ፡**, **አፉከ፡**, **አፉሁ፡** caet. (ut Ps. 5, 10. 9, 29. 16, 5; Jer. 51, 17; Apoc. 10, 9), in Acc. **አፉሁ፡** (Matth. 5, 2; Apoc. 13, 6; Act. 10, 34 Platt; 1 Tim. 5, 18), **አፉሃ፡** (Apoc. 12, 16 Platt), etiam **አፈክሙ፡** (Prov. 8, 33 var.), at plerumque per *û*, ut: **አፉየ፡** (Job 33, 2; 4 Esr. 9, 29; Jud. 11, 35), **አፉከ፡** (Jud. 11, 36; Sir. 22, 22), **አፉክሙ፡** (Job 19, 5), **አፉሁ፡**, **አፉሃ፡** (Hen. 56, 8. 106, 3; Gen. 4, 11 ann.), **አፉሆሙ፡** (Job 29, 9; Sir. 20, 16, al.), 1) *os* (oris), tam brutorum (*rictus, rostrum*): **ተፈጽመ፡አፈ፡ኵሉ፡አራዊት፡** Kuf. 3; Dan. 6, 18. 20; Ps. 21, 22; Job 41, 12; Num. 22, 28; Gen. 8, 11; Matth. 17, 27; quam hominum: **ውስተ፡አፈ፡በላዒ፡** Nah. 3, 12; Marc. 7, 15; **አብቀዉ፡አፉሆሙ፡ላዕሌየ፡** Ps. 21, 13; Hez. 2, 8; Jes. 9, 12; **በስዕመተ፡አፉሁ፡** Cant. 1, 2; **አፈ፡ራትዓን፡ይመልእ፡ሠሐቀ፡** Job 8, 21; **አልቦሙ፡መንፈሰ፡ውስተ፡አፉሆሙ፡** Ps. 134, 17; **ያበቁ፡አፉሁ፡እስከ፡እዘኒሁ፡** Sir. 21, 5; instrumentum loquendi (στόμα, etiam γλῶσσα) Ex. 4, 11. 15; **ቃለ፡አፉከ፡** Job 15, 6; Sir. 21, 26; Job 32, 5; Jes. 49, 2. 59, 21; Sir. 40, 30; **ለአብዳን፡ውስተ፡አፉሆሙ፡ልቦሙ፡** Sir. 21, 26; **ዘወጽአ፡እምአፉነ፡** Jer. 51, 17; **አፈ፡ረሲዓን፡** Prov. 10, 6. 11. 31; **አፈ፡ነኪር፡ወአኮ፡አፈ፡ዚአከ፡** 27, 2; Dan. 4, 28; **ይነብብ፡አፍ፡** Matth. 12, 34; Jes. 9, 17; **ከሠትኩ፡አፉየ፡** Job 33, 2; Sir. 15, 5; Matth. 5, 2; **ፈታሕኩ፡አፉየ፡** Jud. 11, 35; **ይፈጽም፡አፉሆሙ፡** Sir. 20, 29; **ዘየዐቅብ፡አፉሁ፡** Prov. 13, 3; **ትንሥእ፡በአፉከ፡ሥርዐትየ፡**

Ps. 49, 17; ቃዐብዩ፡አፉከሙ፡ Job 19, 5; Sir. 20, 15. 22, 22; ያሐሥሙ፡አፉሆሙ፡ላዕሌየ፡ 20, 16; አፍ፡ጥዑም፡ γλῶσσα εὔλαλος Sir. 6, 5; በአፍ፡ርኵስት፡ Hen. 5, 4; አፍ፡እኩይ፡ Prov. 4, 24; በአሐዱ፡አፍ፡ Rom. 15, 6. Nota etiam አፈ፡ወርቅ፡ χρυσόστομος (cognomen Joannis Patriarchae Constantinopolitani) ut F. M. 2, 11 al. a) አፈ፡በአፍ፡ *os* (*ore*) *ad os* (i. e. coram, nemine intercessore), ut: ይትናገሮ፡አፈ፡በአፍ፡ Jer. 39, 4; Num. 12, 8; 2 Joh. 12; 3 Joh. 14. b) በአፈ፡ vel እምአፈ፡ *ex ore* alicujus (eo dictante): ጸሐፈ፡ባሮክ፡በአፈ፡ (v. እምአፈ፡) ኤርምያስ፡ኵሎ፡ቃለ፡ Jer. 43, 4. 51, 31; እምአፉሁ፡አይድዐኒ፡ኤርምያስ፡ዘኵሎ፡ነገረ፡ 43, 18. c) እምአፉሁ፡ *ex ore suo* i. e. oratione extemporali: እለ፡ይነግሩ፡እምአፉሆሙ፡ድንቀተ፡ወኢቀደሙ፡ጽሒፈ፡ Hom. Severiani in Cyr. f. 122; vel: e mente sua, ut: ይጌሥጾሙ፡ኵሎ፡አሚረ፡፩ጊዜ፡እመጻሕፍት፡ (e Bibliis) ወ፩ጊዜ፡እምአፉሁ፡ Sx. Genb. 30. d) አፍ፡ nonnumquam idem est quod ቃለ፡አፍ፡ i. e. *verbum*, *sermo*, *jussus* al., ut: Ps. 48, 13; Deut. 19, 15; Matth. 18, 16; Koh. 8, 2; ኵሉ፡ይቁም፡በአፈ፡ዚአሆሙ፡ (sc. episcoporum) Clem. f. 227; አልቦሙ፡ስርየት፡ዘእንበለ፡በአፉሆሙ፡ለእለ፡ሐመዩ፡ (nulla iis remissio est, nisi intercessione eorum, quibus maledixerunt) f. 230. e) *os* alcjs i. e. *orator* vel *interpres* alcjs: Ex. 4, 16; ትከውን፡ከመ፡አፉየ፡ Jer. 15, 19. — Cfr. አፈ፡ንጉሥ፡ in Isenb. lex. amh. p. 137. — Etiam ubi de *ore* plurium agitur, non Pl. አፈው፡, sed Sing. አፍ፡ frequentant, ut Kuf. 3; Hebr. 11, 33; Dan. 6, 18; Apoc. 9, 18 al. 2) Varie transfertur: a) *os*, *ostium*, *orificium*, ut: maris መንገለ፡አፉሃ፡ለባሕር፡ዐቢይ፡ Kuf. 8; abyssi አፈው፡አንቅዕተ፡ቀላይ፡ Kuf. 5; fluminum Hen. 17, 8; vallis Hen. 53, 1; foveae Jer. 31, 28; Dan. 6, 17; putei Gen. 29, 2. 3; Ex. 21, 33; 2 Reg. 17, 19; cavernae Jos. 10, 18; sepulchri Marc. 15, 46; fornacis: ከመ፡ጢስ፡ይወፅእ፡እምአፈ፡እቶን፡ Macc. f. 24; sacci Gen. 42, 27; vasis Joh. 2, 7; cophinorum, አፈዋት፡ Gad. T. H; uteri Hen. 62, 4; orificium vestimenti, quod collum circumdat, περιστόμιον Ex. 28, 28; Ex. 36, 31 C; አፈ፡መልበስየ፡ Job 30, 18. b) *acies* gladii (cum bestia rapace comparati): በአፈ፡ሰይፍ፡ Kuf. 34; በአፈ፡ኀጺን፡ Judith 2, 27; Jos. 10, 28 seq.; 1 Reg. 15, 8; አፈ፡ኲናት፡ Hebr. 11, 34; አፈ፡መጥባሕት፡ Enc. Masc. 11; መላጼ፡በሊኅ፡ዘክልኤ፡አፉሁ፡ (δίστομος, *anceps*) Sir. 21, 3; Prov. 5, 4; Ps. 149, 6; Apoc. 1, 16; ዘክልኤቱ፡አፈዊሃ፡ Jud. 3, 16. c) *caput* clavae: ድንቡስ፡ክቡድ፡እንተ፡አፉሁ፡ኀጺን፡ Enc. Sen. 27. d) *initium*, ut: aurorae, አፈ፡ጽባሕ፡ i. e. *primum diluculum*, ὄρθρος Gen. 19, 15; በአፈ፡ጽባሕ፡ τὸ πρωΐ 3 Reg. 17, 6; ዕቅበተ፡ሌሊት፡እንተ፡አፈ፡ጽባሕ፡ Ex. 14, 24; እንተ፡አፈ፡ጽባሕ፡ *primo diluculo* M. M. f. 105; vel: mortis, ut: በአፈ፡ሞት፡ *in extremis*, *in agone*, Lud. sine auct.

አፍአ፡ et **አፍኣ፡** adv. (ut videtur, ab አፍ፡ propagatum: *os* i. e. *ostium versus*, vid. gramm. § 163, 2) *forâs*, *foris*, *extra*; foras Gen. 15, 5. 19, 17. 24, 29. 39, 12. 15. 18; Jud. 19, 25; 2 Reg. 13, 17; Ps. 40, 7; Matth. 5, 13; እለ፡አስተዋሰበ፡አፍአ፡ Jud. 12, 9; foris, ut: አፍአ፡ይቀውም፡ Sir. 21, 23; Deut. 24, 11; Kuf. 7; Gen. 24, 31; Matth. 12, 46; (Deus ait:) አልብነ፡ይምን፡ወኢፅግም፡ወአልብነ፡ውሣጤ፡ወኢአፍአ፡ Clem. f. 47. a) Praepositiones assumit, sc. α) በአፍአ፡ vel በአፍአ፡ *foris* Jer. 6, 11. 9, 21; እንተ፡በአፍአ፡ተወልደት፡ Lev. 18, 9; Gen. 9, 22. β) እምአፍአ፡ *foris*, *extrinsecus*: Sir. 21, 24; Jer. 10, 17; Gen. 7, 16; አንስተ፡ነሥአ፡ለደቂቁ፡እምነ፡አፍአ፡ Jud. 12, 9; Marc. 7, 15. γ) እስከ፡አፍአ፡ *forâs*, *extra*, 1 Reg. 9, 26. δ) እንተ፡አፍአ፡ *a parte exteriori*, *foris*, *extrinsecus*: ዐጸወ፡ደብተራ፡እንተ፡አፍአ፡ Judith 13, 1; Matth. 23, 25—28, al. (vid. infra). b) Usurpatur pro praepositione *extra*, si quidem locus extra quem quid est, additur α) sive interposita praepositione እምነ፡, ut: አፍአ፡እምነ፡ኆኅት፡ Jos. 2, 19; Deut. 23, 13; Ex. 33, 7; Kuf. 2. 49; Job 2, 8; ይገድፍዎ፡አፍአ፡እምአንቀጽ፡ Jer. 22, 19; Judith 6, 11; Hebr. 13, 13; በአፍአ፡እምነ፡ Hebr. 13, 11. 12; እንተ፡አፍአ፡እምጥቅም፡ ἔξωθεν τοῦ τείχους Jer. 21, 4. β) sive ea omissa, ut: ይቁም፡አፍአ፡አናቅጽ፡ F. M. 5, 8; በአፍአ፡ሀገር፡ Enc. Ter 14. γ) sive pronomine suffixo: በአፍአሃ፡ለኢየሩሳሌም፡ Jer. 11, 6. 28, 4; እምአፍአሁ፡ Job 1, 10; Ex. 25, 11; በአፍአኒ፡ Thren. 1, 20; እምአፍአሃ፡ Hez. 7, 15; እንተ፡አፍአሃ፡ Gen. 6, 14; Apoc. 5, 1; Matth. 23, 25—28; ዝንቱሰ፡ውስጡ፡ጽቡር፡ወአፍአሁ፡ብርት፡ Dan. ap. 13, 7; ጽሕፍት፡ይእቲ፡ውስጣኒ፡ወአፍአሃኒ፡ Hez. 2, 10. δ) *extra* i. e. *citra*, *absque*: በአፍአ፡ነቀልቃል፡ወተሀውኮ፡ Lud. e Mss. Colb. c) Statui constructo vel notae Genitivi subjunctum vel praemisso pron. rel. significat *extraneus*, ut: ሰብአ፡አፍአ፡ *extranei* Jsp. p. 377; ጥበብ፡ዘአፍአ፡ (sc. philosophia, opp. doctrina Christiana) Sx. Masc. 7; ኀበ፡እለ፡አፍአ፡ 1 Thess. 4, 12; Marc. 4, 11. — *Voc. Ae.*: አፍአ፡ዘ፡ሜዳ ።

አፍኣዊ፡ adj. rel. 1) *exterior*, *extimus*: ቅጽር፡አፍኣዊ፡ 2 Par. 32, 5; ጽልመት፡አፍኣዊ፡ Phlx. 88 (aliâs ጸናፌ፡). 2) *externus*: በአርአያ፡አፍኣዊ፡ F. M. 16, 3; ኢይሰርገዋ፡አንስት፡ሰርጐ፡አፍኣዌ፡ (1 Petr. 3, 3) F. M. 34, 8; ኢትጽንኑ፡መንገለ፡ፍኖተ፡ሕገጋት፡አፍኣዊት፡ F. M. 18, 1. 3) *extraneus*, *is qui foris est*, ut: አፍኣዊያን፡ (aliâs ዓለማዊያን፡, opp. ascetis) Phlx. 5; clerici ne potent ምስለ፡ሰብእ፡አፍኣውያን፡ (i. e. cum infidelibus) F. M. 32, 1; እመበ፡ዘከነ፡ውጉዘ፡ምስለ፡አፍኣውያን፡ (sc. haereticis, Judaeis, ethnicis) F. N. 13.

አፈው፡ subst., plerumque m., coll. et sing., Pl. **አፈዋት፡** [cfr. فُوهٌ, فَوْعَةٌ, فَوْغَةٌ, أَفْعَاةٌ] *aroma*, *odor suavis*, *odoramentum* (ἀρώματα, ἡδύσματα), Gen. 37, 25; Ex. 30, 23. 34; አግማል፡ይጸውሩ፡አፈዋተ፡ 3 Reg. 10, 2. 25; 4 Reg. 20, 13; Kuf. 16; Esth. 2, 12; ቅድው፡አፈዋት፡ Hez. 27, 22; 1 Par. 9, 29. 30; 2 Par. 9, 1. 16, 14; Cant. 1, 3. 3, 6. 4, 16. 5, 1; አፈወ፡ቅብእ፡ጥዑመ፡ (Acc.) Koh. 10, 1; ኵሉ፡አፈው፡ Hen. 31, 3; እሉ፡አፈው፡ 32, 1; Marc. 16, 1; Luc. 23, 56; አፈወ፡ሃይማኖት፡ነአልድ፡ምስለ፡ፍሬ፡ምግባር፡ጥዑም፡ Enc. Masc. 25.

አፍዖት፡ *viperae* vid. sub ፈዐወ፡

አፈየ፡ i. q. אָפָה أَفَا *coquere* panem, ut videtur.

እፉይ፡ part. *coctus*, de pane: Christus est አምላክ፡ዘእንበለ፡ዐመፃ ፤ ሰብእ፡ዘእንበለ፡ኀጢአት ፤ በግዕ፡ንጹሕ፡ዘእንበለ፡ርስሐት ፤ ላህም፡መግዝዕ፡ዘእንበለ፡ነውር ፤ ኅብስት፡እፉይ፡ዘእንበለ፡ግማኔ ፤ ሞጻሕተ፡ወይን፡ዘእንበለ፡ጣሕል ፤ M. M. f. 33. — At in *Voc. Ae.*: ዕፉይ፡ዘ፡ስቡሕ፡ (an ab ዐፈየ፡ i. e. عَفَا, عَفْوَةٌ?).

አፍዮማክን፡ (vel አፍ"፡) n. prgr. sc. ὀφιομάχης ([illegible]), *ophiomachus*, locustarum species, Lev. 11, 22. — *Voc. Ae.*: **አፍዮማክን፡ብ፡አሽን፡** (v. **ሐሽን፡**, q. v. in Lud. lex. amh.)

ኤፉድ፡ n. prgr. sc. ἐφούδ (אֵפוֹד), *superhumerale* (aliâs ἐπωμίς), vestimentum sacerdotum Hebraeorum, 1 Reg. 2, 18. 28. 14, 3. 30, 7; Ex. 28, 4. 6 in C; 35, 8 in C; **ኤፉዲ፡ጸሎት፡ወዕጣን፡** Sap. 18, 21; Lud. comm. hist. p. 494 n. 4. — *Voc. Ae.*: **ኤፉድ፡ወሱራፌን፡** (i. e. תרפים) **ዘ፡ሐር፡ወገረት ።**

ኤፒፋንያ፡ vid. sub **ኤጲፋንያ፡**

ከ፡ litera alphabeti Aethiopici decima et quarta, quae **ከፍ፡** vel **ካፍ፡** nominatur.

ከ፡ pron. Sing. II prs. m., et nominibus et verbis suffixum.
ኪ፡ pron. Sing. II prs. f., et nominibus et verbis suffixum.

ኬ፡ particula (inseparabilis) suffixa [sine dubio e forma pleniore, ut כֵּן, extenuata, vid. gramm. § 64, b. § 169, 1]; antecedenti literae **ግ**, vocali destitutae, assimilare licet literam **ከ**, ut **እኅድጌ፡** pro **እኅድግኬ፡** Gen. 33, 15; at **ዑቅኬ፡** Job 1, 8. Proprie: *sic, ita* i. e. 1) *igitur*, a) conclusive vel consecutive: *ergo, itaque*, οὖν Matth. 5, 19. 23. 48. 6, 2. 8. 9. 34. 7, 12. 24. 10, 31 al.; **በዝኬ፡አእምሩ፡** Ep. Jer. 28; ἄρα Sap. 5, 6; Luc. 11, 20; 1 Cor. 15, 14. 18; Gal. 2, 21; **ናሁኬ፡** ἄρα οὖν Rom. 9, 16. 18; ὥστε Matth. 12, 12. 19, 6. 23, 31; Marc. 10, 8 al.; τοίνυν 1 Cor. 9, 26; Sap. 1, 11; etiam ubi Graecus particulam respondentem non exhibet, ut: **እመኬ፡አቡክሙ፡አነ፡** Mal. 1, 6; **እመሰኬ፡** Job 8, 4; **እመኬ፡** 9, 29; **ዮምኬ፡** Tob. 6, 11; **ሰማዕኩኬ፡** Jer. 23, 25; nec non cum **እንከ፡** componitur, ut: **ኬ፡እንከ፡** Matth. 3, 8. 6, 31. 10, 26; Rom. 3, 31; Gal. 3, 29; **እፎኬ፡** *quanto minus* vel *quanto magis!* vid. sub **እፎ፡** b) adhibetur recipiendae orationi (in epanalepsi), *igitur, inquam*, ut: **ከመዝኬ፡ውእቱ፡ቤቶሙ፡ለዐማፅያን፡ወዝኬ፡ውእቱ፡ግዕዘሙ፡** Job 18, 21; **ከማሁኬ፡** Sir. 18, 16; 4 Esr. 6, 35; **አኮኬ፡ዘንተ፡ጾመ፡** Jes. 58, 6; Matth. 1, 17; Rom. 11, 5. c) inservit nectendis sententiis, (ubi ad novi quid proceditur, quod cum iis quae antea dicta sunt quodam consequentiae vel successionis vinculo junctum est), *jam, jam vero, porro* (quare ad vim particulae **ኒ፡** et Graecae δέ prope accedit), ut: **ወእመኬ፡** ἐὰν δέ Gen. 18, 28. 30; **ወእቤሎ፡ዝኬ፡ማኅፈድ፡ምንት፡ውእቱ፡** ὁ δὲ πύργος, φημί, τίς ἐστιν (postquam quid sit ἡ πέτρα καὶ ἡ πύλη explicitum est p. 87) Herm. p. 88^b; **ወእቤሎ፡እሉኬ፡ደናግል፡መኑ፡እሙንቱ፡** ibid. 2) *sane, quidem, utique, vero*, ut: **ርእዩ፡እመ፡ይዌልጡ፡አሕዛብ፡አማልክቲሆሙ፡እንዘኬ፡** (v. **እንዘ፡ኬ፡**) **ኢኮኑ፡አማልክተ፡** Jer. 2, 11. Crebro usurpatur a) ad distinguenda vocabula ea, in quae vis orationis cadit: **አንቲሂኬ፡ዘመውኪ፡** καὶ σύ *tu vero* Jer. 3, 1; Jac. 4, 12; **አነኬ፡ውእቱ፡** ἐγώ εἰμι Jes. 43, 25. 48, 17; **ሶበሃኬ፡** τότε 58, 9. 10; **ዝኬ፡** 1 Tim. 2, 3 rom.; **ወይንኬ፡አልቦሙ፡** Joh. 2, 3; **ሠናይኬ፡ቃለ፡እግዚ"፡** Jes. 39, 8; advenientes salutantur: **ሠናይኬ፡ምጽአትክሙ፡** Sx. Nah. 14; **ውእቱኬ፡** Herm. p. 88^a; quare cum particula **ሰ፡** (ejusdem fere potestatis) componi solet: **አንሰኬ፡ወ—ሰ፡** ἐγὼ μέν — ὁ δέ Matth. 3, 11; Asc. Jes. 8, 11; **አንትሙሰኬ፡** ὑμεῖς δέ Matth. 23, 8; **ይእዜሰኬ፡** Jes. 14, 15; Rom. 3, 21. 7, 17; **አሪትሰኬ፡** Rom. 5, 20. b) ad intendendam orationem, vim praecedentis vocis augendam: *vero, quaeso*, ut: **ናሁኬ፡** 1 Reg. 23, 3; Job 1, 12; Jes. 7, 14; **ነዋኬ፡** 1 Par. 11, 1. 17, 1; in specie in adhortationibus, δή, ut: Ps. 93, 8; Asc. Jes. 3, 10; **ዑቅኬ፡** Job 1, 8; **እስኩኬ፡** Jes. 57, 13; Jer. 17, 15; **ስማዕኬ፡** Job 37, 1; Jes. 39, 5; **ኀልይዎኬ፡** Mal. 1, 1; **አርምምኬ፡** Am. 6, 10.

ከሃ፡ከሀከ፡ *ibi* vid. sub **ከሐ፡**

ክሀለ፡, raro **ከሀለ፡** (ut Herm. p. 32; 1 Esr. 5, 37 var.) I, 1 [יָכֹל, כָּהַל; vicinum est **አከለ፡** q. v.], Imprf. raro **ይክሀል፡** (ut 1 Reg. 26, 25), plerumque **ይክል፡** (gramm. § 92), Subj. **ይክሀል፡**, *posse, valere* (*pollere*), c. c. Acc. rei: **ትክል፡ኵሎ፡** Job 10, 13. 42, 2; **ምንተ፡ይክል፡** 21, 15; **ዘዘንተ፡ገብረ፡ኵሎ፡ይክል፡** Sir. 50, 29; Gen. 13, 16; Luc. 12, 26; **ኢይክል፡ሢመታተ፡መንታ፡** *non possum officium duplex* (sc. sustinere) Enc. Mij. 21; c. Acc. Inf.: **ኢይክል፡ቀዊመ፡** Thren. 1, 14; **መኑ፡አነ፡ከመ፡እክሀል፡ሐኒጸ፡ሎቱ፡ቤተ፡** 2 Par. 2, 6; Ps. 139, 11; Gen. 15, 5. 19, 19. 31, 35. 44, 1. 45, 3; Num. 22, 37; Tob. 1, 15; Hen. 4; 4 Esr. 6, 77. 7, 14. 15; **ይክሀሉ፡ሐይወ፡** 8, 9. 10, 70. 13, 49; Matth. 22, 46; Jac. 1, 21. 2, 14. 3, 12; 2 Cor. 13, 8; Eph. 3, 18; Hebr. 11, 19; nonnumquam c. pron. suff., ad objectum verbi subjuncti relato, ut: **ኢይክልዎሙ፡ለሕዝብ፡ተበቅሎቶሙ፡** *non possunt eos* sc. *populum punire* Judith 11, 10; 4 Esr. 3, 50; rarius c. **ለ፡** seq. Inf., ut: **ኵሎ፡ዘትክል፡እዴከ፡ለገቢር፡** Koh. 9, 10, vel c. Subj. verbi: Dan. 2, 26; Asc. Jes. 9, 37; seq. **ከመ፡** c. Subj.: Hen. 93, 11; abs.: **በአምጣነ፡ትክል፡** *quantum potes* (*pro virium ratione*) Sir. 9, 14. 10, 28. 14, 11. 43, 30; **በከመ፡ክሂሎትነ፡** Sx. Sen. 12; **ባዕድ፡ዘይክል፡** δυνάμενος ἄλλος Ex. 4, 13; **ክሂል፡** vel **ክሂሎት፡** *potentia*, ut: **ሥልጣን፡ወክሂል፡** Ssal. Req.; **ሰብሕዎ፡በክሂሎቱ፡** Ps. 150, 2. a) *efficere posse* (vermögen, durchſetzen): **ገበርኪ፡ዘንተ፡እኩየ፡ወክሀልኪ፡** Jer. 3, 5; **ወክሂለኒ፡ትክሀል፡** 1 Reg. 26, 25; Herm. p. 32. b) *posse* per legem i. e. (dürfen), *licet* alicui: **ኢይክሉ፡ገቢረ፡ጸሰካ፡በአህጉሪሆሙ፡** Kuf. 49; Gen. 43, 32. 44, 34; Deut. 12, 17. 16, 5. 17, 15; Rom. 9, 20. c) *a se impetrare posse ut*, **ኢክሀሉ፡ተናግሮቶ፡ቃለ፡ሠናየ፡** Gen. 37, 4; 1 Joh. 3, 9; Joh. 8, 43. d) *ferre, sustinere*: **ኢይክል፡ባሕቲትየ፡ክሂሎተክሙ፡** φέρειν Deut. 1, 9; ὑποφέρειν Prov. 18, 14. e) *praevalere, superare*: c. Acc. prs., Gen. 32, 26; **ኢይክሉከ፡** Jer. 1, 19. 15, 20; Ps. 128, 2; Jud. 16, 5; 1 Reg. 17, 9; Rom. 8, 31; c. **ምስለ፡** pers. i. e. *praevalere pugnando cum* aliquo Gen. 32, 29; Hos. 12, 3. 4. f) *potestatem habere* alcjs, c. **ላዕለ፡**, ut: Satanas a Deo petiit, **ከመ፡የሀበ፡ክሂለ፡ላዕሌሁ፡(ለኢዮብ፡)ወላዕለ፡ኵሉ፡ንዋዩ፡** Sx. Genb. 2.

አክሀለ፡ II, 1 *potentem* vel *valentem facere* alqm, i. e. a) *vires, potentiam, facultatem praebere* alicui, c. Acc. prs.: **ከመ፡ያክሀሎ፡** Herm. p. 47; **እግዚ"፡አክሀሎሙ፡** Phlx. 172; seq. **በ፡** rei, ut: **ኵሎ፡እክል፡በዘውእቱ፡አክሀለኒ፡** (ἐνδυναμοῦν) Phil. 4, 13; **እግዚ"፡አክሀለነ፡በኵሉ፡ዘንፈቅድ፡** Jsp. p. 330; seq. **ለ፡** c. Inf., ut: **ያክሀልክሙ፡እግዚ"፡ለገቢረ፡ኵሉ፡ፈቃዱ፡** Genz. f. 154; seq. Subj. verbi: **ኢያክሀሎሙ፡ለፀርነ፡ይቅትሉነ፡** Jsp. p. 278. b) *praevalere facere, superiorem reddere* alqm aliquo, c. Acc. et **በ፡**, ut: **ኀጢአትነ፡አክሀለት፡ፀረ፡ብነ፡** Jsp. p. 352; c. dupl. Acc.: **አነ፡አክሀልኩከ፡ኪያሃ፡(ለሀገር፡)** p. 366.

ተክህለ፡ III, 1 1) *possibile esse, fieri posse, posse* seq. verbo passivo vel intransitivo: ኢይትከሀልዝ፡, ኵሉ፡ይትከሀል፡ Matth. 19, 26; c. c. Nom. vel Acc. Inf.: እምእዴ፡ዚአከ፡ጐይይ፡ኢይትከሀል፡ወኢይደሉ፡ Sap. 16, 15; ኢይትከሀል፡ረቲዐ፡ Koh. 1, 15; Dan. 5, 16 var.; Marc. 6, 5; Hebr. 6, 18 rom.; seq. ለ፡ c. Inf.: ኢይትከሀል፡ለኈልቆ፡ (*non potest numerari*) Koh. 3, 14; c. Subj. verbi: ኢይትከሀል፡ከመዝ፡ይኩን፡ Ex. 8, 22; 4 Esr. 10, 68; Hen. 9, 5; Jac. 3, 11; Hebr. 5, 11. 6, 4—6; seq. ከመ፡ c. Subj. 4 Esr. 9, 33; c. በኀበ፡ pers. Matth. 19, 26; c. ለ፡ pers. Hebr. 6, 18 rom.; c. Acc. pers. (*possibile est* alicui i. e. *potest* aliquis): ኵሉ፡ይትከሀለከ፡ Job 42, 2; በከመ፡ይትከሀለከ፡ Sir. 38, 11; ኢተክህሎሙ፡በዊአ፡ውስተ፡ሀገር፡ 2 Reg. 17, 17; Ps. 140, 8; Rom. 12, 18; Marc. 6, 5. 2) a) *potentiâ superare* alqm: ኢትሕትት፡ዘይትከሀለከ፡ μὴ ἐξέταζε τὰ ἰσχυρότερά σου Sir. 3, 21. b) impersonaliter: ኢተክህሎ፡ላዕሌሃ፡ *ei non obtigit potentia super eam* (mulierem) i. e. *eam* (resistentem) *superare non potuit*, Sx. Masc. 21 (bis).

ተክህለ፡ III, 3 sibi invicem ita praevalere ut alter alteri cedat i. e. *convenire cum* aliquo *de* re: Ex. 21, 30; c. ምስለ፡ prs. et በ፡ rei: Matth. 20, 2. 13.

ከሃሊ፡ n. ag., f. "ሊት፡, Pl. m. ከሃልያን፡, *potens, validus:* ጽኑዕ፡ወከሃሊ፡ δυνατὸς ἰσχύϊ Ruth 2, 1; ዘኮነ፡ከሃሌ፡በቃሉ፡ወበምግባሩ፡ Luc. 24, 19; ከሃሌ፡ኵሉ፡ *omnipotens* Sap. 7, 23; Org. 3; c. ላዕለ፡, ut: ከሃሊ፡አንተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Sap. 11, 24; c. ለ፡, ut: ንሕነ፡ከሃልያን፡ለውላጤሁ፡ (i. e. *possumus mutare illud*) Jsp. p. 330; seq. Acc., ut: ከሃሊ፡አነ፡ተጽናሰሂ፡ወተደልዎሂ፡ Phil. 4, 12; seq. ከመ፡ et Subj., ut: መሥዋዕት፡ከሃሊት፡ከመ፡ያስተስሪ፡ θυσία δυναμένη ἐξιλεώσασθαι τὸν πατέρα Chr. ho. 17.

ተከሃሊ፡ n. ag. (III, 1) *possibilis:* እስመ፡ቅኔ፡መዝሙርሰ፡ተከሃሊት፡በኵሉ፡ጊዜ፡ Phlx. 238.

ኳሂላ፡ et **ኳሄላ፡** subst., Pl. ኳሂላት፡ vel ኳሄላት፡ [cum significatus primus et genuinus haud satis certus sit, de etymo equidem nihil statuerim, quamquam a قَهَلَ facile derivari posse videtur] *quisquiliae, purgamenta, sordes, scoriae,* περικαθάρματα Pl. 1 Cor. 4, 13; Ps. 70, 8 contra auctoritatem Graeci et Hebraei; ወይከውን፡ከመ፡ኳሄላ፡በውስተ፡ገዳም፡ (LXX: ὡς ἀγριομυρίκη ἐν τῇ ἐρήμῳ; Hebr. כְּעַרְעָר) Jer. 17, 6. — Ludolfus has significationes exhibet: „*hilum, res nauci et nihili.* 2) *bulla.* 3) *sordes sub unguibus latentes*, auct. Greg.; Pl. *purgamenta*". — *Voc. Ae.:* ኳሄላ፡ብ፡የጽፍር፡ አደፍ፡ ዕሩርሂ፡ይ፡ፋደት፡ኈስ፡አላማሂ፡ይ፡; *aliud:* ኳሄላ፡ዘ፡ጉመይ፡አምሳለ፡ቀበሮ፡ወበ፡ዘ፡ጕድፍ፡; *aliud:* ኳሄላ፡ዘ፡መስከ ።

ካህን፡ subst. m. [כֹּהֵן ܟܗܢܐ كَاهِنٌ], Pl. ካህናት፡ (gramm. § 133, a) *sacerdos* Dei veri Gen. 14, 18; Israelitarum Ex. Lev. al. sexcenties; Matth. 8, 4. 12, 4 al.; ጋይራስ፡ካህን፡ለዳዊት፡ 2 Reg. 20, 25; ይከውነኒ፡ካህነ፡ Ex. 40, 11; Jud. 17, 10; ካህን፡ዐቢይ፡ *summus sacerdos* Num. 35, 25; Zach. 3, 1; Judith 4, 6. 15, 8; Sir. 50, 1; ካህን፡ዘየዐቢ፡እምአኃዊሁ፡ Lev. 21, 10; ሊቀ፡ካህናት፡ id., Lev. 4, 3; Hebr. 2, 17. 4, 14; ሊቃነ፡ካህናት፡ Matth. 2, 4. 16, 21; ፳ወ፬ካህናት፡ሰማይ፡ (πρεσβύτεροι Apoc. 4, 4. 10) Sx. Hed. 24; *sacerdos* vel *presbyter* Christianorum, Syn.; F. N. 6; Genz. f. 36—48, al.; ርእሰ፡ካህናት፡ *archipresbyter* F. N. 4; ንፍቀ፡ካህን፡ Lit. 161, 3 i. q. ንፍቀ፡ቀሲስ፡ q. v. — Pl. ካህናት፡ etiam pro abstracto usurpatur *classis* vel *collegium sacerdotum* 1 Reg. 2, 36; 1 Par. 29, 22 var.

አክህነ፡ II, 1 *sacerdotem constituere* alqm: ያክህኖሙ፡ II Can. Nic. 66.

ተክህነ፡ III, 1 *sacerdotem constitui* vel *esse, sacerdotio fungi, sacra peragere*, de sacerdotibus Israelitarum et Christianorum: ለተክህኖ፡ሊተ፡ Hez. 44, 13; Lit. 165, 4; ይርዐይ፡መርዔተ፡ወይትከሀን፡ Kid. f. 7; Clem. f. 210; Kedr f. 74; ተክህኖ፡ Clem. f. 210; Lit. 172, 4; እፎ፡ተኀረይከ፡ለተክህኖ፡ M. M. f. 31.

ክህነት፡ subst. *sacerdotium, munus sacerdotale:* Ps. 98, 6; 1 Petr. 2, 5; ተኀርየ፡ዘርአ፡ሌዊ፡ለክህነት፡ Kuf. 30; ሳዶቅ፡ተሠይመ፡ውስተ፡ክህነት፡ (v. ካህናት፡) 1 Par. 29, 22; ሰዐርዎሙ፡እምክህነቶሙ፡ 2 Esr. 2, 62; አኀደግዎ፡ክህነቶ፡ 1 Esr. 5, 39; ግብረ፡ክህነት፡ Luc. 1, 8; ዐቢይ፡ክህነት፡ *munus summi sacerdotis* Sir. 45, 24; Christianorum: ኢይግበር፡ሕዝባዊ፡ግብረ፡ክህነት፡ Did. 16; ኢይሠየም፡ለክህነት፡ Kedr f. 78; Org. 1. a) in Genitivo positum: *sacerdotalis*, ut: አልባስ፡ዘክህነት፡ Ex. 39, 19. 35, 19; Kuf. 32; ሕዝበ፡ክህነት፡ Kuf. 33. b) sacerdotium i. e. *sacerdotes, populus sacerdotalis:* ይኩን፡መንግሥተ፡ወክህነተ፡ወሕዝበ፡ቅዱሰ፡ Kuf. p. 64 (at legendum videtur ዘክህነት፡, cfr. 1 Petr. 2, 5). c) pro σαββατισμός usurpatur Hebr. 4, 9 rom.

ክህነታዊ፡ et **ክህናታዊ፡** (a ካህናት፡) adj. rel. *sacerdotalis:* መልእክት፡ክህነታዊት፡ F. N. 10, 6; ሀብት፡ክህናታዊት፡ Phlx. 15.

ከል፡ *mâlum* vid. sub ከወለ፡

I. **ከለለ፡** rad. inus., cui significatus *absolvendi, perficiendi* inerat (vid. Ges. thes. p. 688).

ኵል፡ subst. [כֹּל ܟܠ كُلٌّ], proprie: *universitas* (Geſammtheit): ወለኵልሂ፡ *et universum* i. e. *omnia*, Asc. Jes. 4, 18 (siquidem lectio sana est). — In exemplo ስርጉት፡በኵል፡ሥን፡ወላሕይ፡, a Lud. ex Org. allato, ኵል፡ manifesto errore pro ኵሉ፡ scriptum est. — Usitatur 1) annexis pron. suff., vid. ኵሉ፡ 2) annexa particula ሂ፡, vid. ኵልሂ፡ vel ኵለሂ፡

ኵሉ፡ i. e. ኵል፡ c. pron. suff. III p. m. Sing. (gramm. § 157, 2) Acc. ኵሎ፡ (i. e. ኵለ፡ et ሁ፡). A) Refertur ad res multas, individua multa, et latine redditur *omnis*. Quam ubi significationem habet, pron. suff. secundum genera et numeros variare licet, ut f. S. ኵላ፡, Pl. m. ኵሎሙ፡, f. ኵሎን፡, quamquam plerumque ኵሉ፡ sine ulla mutatione nominibus f. et m., Sing. et Pl., apponitur. Sed ubi *omnes* ad pers. II vel I Pl. refertur, harum personarum pronomina voci ኵል፡ suffigantur necesse est, ut: ኵልነ፡, Acc. ኵለነ፡ *nos omnes*, ኵልክሙ፡ m., ኵልክን፡ f., Acc. ኵለክሙ፡, ኵለክን፡ *vos omnes.* 1) *omnis, omnes*, a) abs. (vel substantive): ከመ፡ትቅትል፡ኵለነ፡ Ex. 16, 3; አበ፡ኵልነ፡ Rom. 4, 16; ብዙኀ፡ንስሕት፡ኵልነ፡ Jac. 3, 2; Jes. 64, 8; ኵልነ፡ኃጥኣን፡ንሕነ፡ Sir. 8, 5; 4 Esr. 10, 9. 10; ኵልክሙ፡ Jes. 14, 29. 22, 1; 1 Reg. 10, 24; Ps. 2, 10; Matth. 23, 8; እመሂ፡ኵሎሙ፡ዐለዉከ፡ Matth. 26, 33. 27, 22; Joh. 6, 45; crebro etiam ኵሉ፡ *omnes*, ut

Gen. 16, 12; 1 Petr. 2, 17; Marc. 1, 37; Matth. 26, 70; Joh. 1, 7. 2, 15 al., et *omnia* Matth. 8, 33. 19, 27; Marc. 4, 11; Koh. 6, 6; Hen. 5, 2; 1 Reg. 16, 4; 1 Petr. 4, 7 al. b) adjectivi instar alii nomini apponitur (plerumque praepositum, rarius postpositum): α) sive utrumque in Sing.: **ኵሉ፡ ሰብእ፡** Matth. 10, 22; Joh. 5, 23; **እነግር፡ኵሎ፡ስብሓቲከ፡** Ps. 9, 1; **ኅድግዋ፡ለኵሉ፡ርስሐት፡** Jac. 1, 21; **ኵላ፡እከይ፡** 1 Petr. 2, 1; **ኵሎ፡ንዋዮሙ፡** Gen. 12, 5; **ኵሉ፡እኪት፡እንተ፡** 50, 15; **አይድዖሙ፡ዘኵሎ፡ቃለ፡** Ex. 19, 7; **ኵላ፡ትእዛዝየ፡** Num. 15, 40; **ኵሉ፡ሕዝብ፡** Matth. 24, 9; **ኵሎ፡አምሳለ፡** Marc. 4, 13. β) sive utrumque in Pl.: **ኵሎሙ፡ኃጥኣን፡** Ps. 144, 21; Matth. 27, 1; Marc. 7, 3; **ለኵሎን፡ኀጣውእ፡** 1 Petr. 4, 8; Matth. 25, 7. γ) sive **ኵሉ፡** solum in Pl.: **ኵሎን፡በረከት፡** Kuf. p. 96; **ኵሎሙ፡ይእቲ፡ትውልድ፡** Num. 32, 13; Matth. 1, 17. 10, 30. δ) sive **ኵሉ፡** solum in Sing. (in specie ante nomina inanimatorum et rerum): **ኵሉ፡መዋዕሊሁ፡** Gen. 5, 5; **ኵሉ፡ቀላያት፡** Gen. 7, 11. 9, 10; **ኵሉ፡ዕፀው፡** Luc. 21, 29. 24, 27; **ኵሉ፡አሕዛብ፡** 24, 47; Marc. 4, 31. 6, 33. 7, 19. ε) cum adjectivis et pronominibus: **ኵሉ፡ነዋኅ፡** πᾶν ὑψηλόν Job 41, 25; **ምስለ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡** Jes. 5, 25; Joh. 15, 21; **ነገርዎ፡ኵሎ፡እንተ፡ረከቦሙ፡** Gen. 42, 29; Ex. 3, 16; Gen. 7, 22; Ps. 2, 13; Col. 3, 17 al. 2) *omnis* i. e. *quivis, unusquisque*, (jeder): **ለኵሉ፡ነፍስ፡** Gen. 9, 10. 17, 12; **ኵሉ፡ዐራት፡** Lev. 15, 4; **ኵሉ፡ለባዊ፡** Sir. 18, 28; **አተወ፡ኵሉ፡ውስተ፡ርስቱ፡** Judith 16, 21; **ያስተርኢ፡ለዐይነ፡ኵሉ፡ወያእምር፡ኵሉ፡** Kuf. 1; Hen. 2, 1; Luc. 3, 5. 9; **ኵሉ፡ዘሰአለከ፡** 6, 30. 47; 1 Joh. 3, 9; ἕκαστος 1 Cor. 7, 20; Matth. 16, 27; Luc. 2, 3. 6, 44; etiam **ኵሉ፡ኵሉ፡** *omnes et singuli* Enc. Haml. 27. a) *ullus, quicumque* Deut. 4, 25. 17, 1. 27, 21; Kuf. p. 166, l. 12; cum negandi particula: *nullus, nihil* Ex. 12, 16. 48; Lev. 3, 17; Jud. 13, 4; 2 Reg. 18, 13; 1 Cor. 1, 29. b) *omnis generis, quilibet, varius*, Act. 13, 10; Col. 1, 9; Rom. 15, 13; Matth. 4, 23. 9, 35. 3) **ኵሉ፡** *universum, universitas rerum*: **አምላከ፡ኵሉ፡** Kuf. 22; **እግዚአ፡ኵሉ፡** Lit.; **እንተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡** *catholica*, ut: **ቅድስት፡እንተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Cyr. ad Reg. f. 28; Clem. f. 112. 120. 131; Genz. f. 92. B) Refertur ad rem unam, continuam, et latine vertitur: *totus*. Quam ubi significationem habet, nonnisi formas **ኵሉ፡** et **ኵላ፡** adhibere licet, eaeque nonnisi cum nominibus Sing. componuntur. (Ad nomina Pl. vel ad personas I et II Sing. et I, II, III Pl. relata, vox *totus* nomine **ኵለንታ፡** c. pron. suff. exprimitur). Exempla: **ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡** Gen. 9, 19. 11, 1; **ኵሉ፡ሕዝበሙ፡** 19, 4; **ኵሎ፡በግዐ፡** Ex. 29, 18; Ps. 32, 8. 65, 3; 1 Reg. 14, 23; **ኵሉ፡ሥጋሁ፡** Jac. 3, 2; **ኵሉ፡ሕንጻ፡** Eph. 2, 21; **ኵላ፡ኢየሩሳሌም፡** Matth. 3, 5; Marc. 11, 18; **በኵሉ፡ልብክሙ፡** Deut. 4, 29; Ps. 110, 1; **ኵላ፡ሌሊተ፡** 1 Reg. 15, 11. 19, 24; Ex. 10, 13. C) Adverbialiter usurpatur a) **ኵሉ፡** *prorsus*: **ኵሉ፡ለምዕር፡ወግብተ፡** διὰ τάχους ἐξάπινα Sir. 11, 21; cfr. **ኵሉ፡ዘከመ፡** 4 Reg. 16, 11. b) **በኵሉ፡** α) *omnino, prorsus* ὅλως Job 21, 23. β) *quaqua, ubique, omnifariam*: πάντη Act. 24, 3; Kuf. 4; **በኵሉ፡ኀበ፡** *ubicumque* Kuf. 27; Ex. 10, 23; Lev. 23, 31; item **ውስተ፡ኵሉ፡ዘ፡** Jos. 1, 9.

ኵልሄ፡ et **ኵለሄ፡** (i. e. **ኵል፡** et **ሄ፡**, q. v. col. 3) adv. 1) Absolute, sine praepositione praemissa: *quoquo versus, ex omnibus partibus, ubivis, ubique*; a) **ኵልሄ፡** Marc. 16, 20 rom.; **ላዕለ፡ምድር፡ኵልሄ፡** Ex. 10, 13; tamquam Subjectum usurpatum est: **ምሉእ፡እምኔሁ፡ኵልሄ፡** *plenum est eo* (quoquoversus i. e.) *universum*, Hom. Jac. Sar. b) **ኵለሄ፡** Job 2, 2; **ወኵለሄ፡ተሐረትም፡** Sir. 22, 5; 1 Tim. 4, 15 rom.; **ተሐውር፡ኵለሄ፡ኀበ፡ፈነውኩከ፡** *quocumque* Jer. 1, 7; **ኀበ፡ታንሶሱ፡ኵለሄ፡** *ubicumque ambulat* Enc. Haml. 26. 2) Praemissis praepositionibus: a) **በኵልሄ፡** vel **በኵለሄ፡** *ubique*: Luc. 9, 6; Marc. 16, 20 Platt; Act. 24, 3; Rom. 16, 19; Hebr. 13, 4; **አዐቀበከ፡በኵለሄ፡** Kuf. 27. 32; Sir. 22, 6. 50, 22; **በኵልሄ፡** v. **በኵለሄ፡** Jes. 42, 22; Judith 9, 2; Sap. 2, 9; Clem. f. 8; **በኵልሄ፡ኀበ፡** *ubicumque*: Ex. 40, 32; Lev. 3, 17. 7, 26. b) **እንተ፡ኵለሄ፡** vel **ኵልሄ፡** *ab omni parte, circumcirca*: Job 19, 10; **እንተ፡ኵልሄ፡** (v. **ኵለሄ፡**) **ይነድፍዋ፡** Jer. 27, 29. 31, 31; Org. c) **እምኵልሄ፡** vel "**ለሄ፡** *undique*, Sir. 51, 7; Jer. 20, 9; Dan. ap. 1, 22; Hen. 28, 3; Marc. 1, 45; Ex. 28, 24; d) **ውስተ፡ኵለሄ፡** *quoquoversus*: **አንሶሰወ፡ውስተ፡ኵለሄ፡** Enc. Genb. 26.

ኵላዊ፡ adj. rel. *universalis, communis*, Phlx. 134.

ኵለንታ፡ subst. *totum, universum* (gramm. §. 157, 2); non nisi subjunctis pronominibus suff. usurpatur, et latine vertitur 1) *totus*; quoad constructionem, a) suam substantivi vim retinet, ut: **ኵለንታየ፡ተመስወ፡** (non: **ተመሰኩ፡**) *totum meum* i. e. *ego totus* Hen. 60, 3; **ኵለንታኪ፡ኢየሀሉ፡** (non: **ተሀሉ፡**) **ኀበ፡ነኪርት፡** Prov. 5, 20; **ኵለንታሃ፡ለዛቲ፡ምድር፡** Gen. 13, 15; **እንተ፡ኵለንታሆሙ፡ምሉኣን፡** Apoc. 4, 8; **ወኵለንታሁ፡በወርቅ፡ወበዕንቍ፡** Esth. 5 apocr.; **ተቅዋመ፡ማኅቶት፡ዘኵለንታሃ፡ዘወርቅ፡** Zach. 4, 2. b) adjectivi instar alii nomini apponitur: **ኵለንታሃ፡ሌሊተ፡** Ex. 14, 20. 19, 5. 18; 4 Reg. 10, 21; **ክበብ፡ኵለንታሃ፡** 2 Par. 4, 2; Gen. 14, 10; Matth. 5, 30; Apoc. 6, 12; et ubi Subjecti vice fungitur, Praedicatum numerum et personam et genus pronominis ei suffixi sequitur: **ወትከውን፡ኵለንታከ፡ብሩህ፡** Luc. 11, 36; **ኵለንታኪ፡ሠናይት፡** Cant. 4, 7; **ትጠፍእ፡ኵለንታሃ፡** Jer. 27, 13; Judith 4, 7; **እንተ፡ማሰነት፡ኵለንታሃ፡** Hez. 38, 8; Gen. 25, 25; Ex. 4, 6; Hen. 27, 1. 2) *universus, cunctus*: **እስመ፡መልአ፡መቅሠፍታ፡ላዕለ፡ኵለንታሃ፡** εἰς πᾶν τὸ πλῆθος αὐτῆς Hez. 7, 12.

ኵለንታዊ፡ adj. rel. *ad totum pertinens* (vulgo: *totalis*); hinc **ኵለንታዊት፡** subst. (*totalitas*) *tota persona*: Maria **ኀደገ፡ግብራቲሁ፡ለዝ፡ዓለም፡ወመጽአት፡ምስለ፡ኵለንታዊታ፡ኀበ፡ዓለም፡ካልእ፡** Phlx. 3.

II. **ከለለ፡** I, 2 [كَلَّ II, ܟܰܠܶܠ; כַּלָּה; vic. גלל et חול] 1) *coronare*, c. Acc. prs.: **ከለላሃ፡**, et **እንዘ፡ይኬልልዋ፡** Judith 15, 13; c. **በ፡** rei Ps. 102, 4; c. dupl. Acc.: Ps. 8, 6; **እምዕበየ፡ግርማሁ፡ዘከለሎ፡** (sc. Deus Adamum) Clem. f. 4; **ምድረ፡ጽጌ፡ወፍሬ፡ከለልከ፡** Deg.; *coronam victoriae tribuere alicui*, Org. 2. 2) *coronae instar cingere, circumdari, circumstare*: **ወይኬልልዎ፡ወየዐውድዎ፡** κυκλόθεν αὐτοῦ στέφανος ἀδελφῶν Sir. 50, 12; angeli **ሶበ፡ርእይዎ፡** (Christum) **ተወሊዶ፡ከለልዎ፡እንዘ፡ይብሉ፡ስብሐት፡በአርያም፡** καταγεραίρειν, Cyr. ad Th. f. 8; Lit. 166, 1; Ps. 5, 14; **ግሩማን፡የዐውድዎ፡** (Deum) **ወሱራፌል፡ይኬልልዎ፡** Mavâs. n. 14; Jsp. p. 372; Hom. Joh.; Ssal. Req.

ተከለለ፡ III, 2 1) *coronari*, c. Acc. rei: Hebr. 2, 9; **ኢየሱስ፡በእንተ፡ሕማመ፡ሞት፡ስብሐተ፡ወክብረ፡ተከለለ፡** Cyr. ad Th. f. 17; **ተከለለ፡ገጹ፡ብርሃነ፡** Sx. Jac. 21; in specie de martyribus (corona victoriae coelesti coronatis), M. M. f. 19; Sx. Masc. 18; Teq. 25 al. crebro. 2) *tamquam corona cingi*, ut: alis, Org.; c. Acc. rei: Israelitae ተከለሉ፡በፍኖቶሙ፡ደመና፡ Jsp. p. 367.

ክሉል፡ part. *coronatus, tamquam corona cinctus* vel *circumdatus*: በስብሐት፡ልዕልት፡ክሉል፡ውእቱ፡ (Christus), Cyr. ad Th. f. 18; ክሉል፡በትርሲተ፡ብርሃን፡ (sc. martyr) Enc. Tachs. 8; Lit. Orth.; ክሉል፡በጌራ፡መዊእ፡ Enc. Ter 23; ቤት፡ክሉል፡በአክዋል፡ዘአርሞን፡ወዐውዱ፡ቤቱ፡ትኩል፡አምፍሬያተ፡ገነት፡ Macc. f. 3; etiam de re circumdata praedicatur, ut: አክሊሉኒ፡ይኩን፡ክሉለ፡መልዕልተ፡ርእሱ፡ F. M. 31, 5.

ክላሌ፡ subst. (n. act.) *coronatio*: ክላሌ፡ክብር፡ወስብሐት፡ይደሉ፡ለባሕቲቱ፡ Chr. ho. 4; Org.; in specie: martyrum Enc. Nah. 9; quare nonnumquam i. q. *victoria martyris*, ut: ኀይለ፡ክላሌሆሙ፡ Enc. Hed. 7.

አክሊል፡ subst., m. et f., Pl. አክሊላት፡ [ܟܠܝܠܐ, إِكْلِيل] *corona, diadema*, አክሊላት፡ውስተ፡ርእሶሙ፡ Kuf. 16; አእተተ፡አክሊልየ፡እምርእስየ፡ Job 19, 9; Judith 3, 7; አክሊለ፡ትፍሥሕት፡ታስተቄጽለከ፡ Sir. 6, 31; ወድቀት፡አክሊለ፡ርእስነ፡ Thren. 5, 16; አክሊል፡ዘሦክ፡ Marc. 15, 17; regia 2 Reg. 1, 10 (βασίλειον); 1 Par. 10, 2; Ps. 20, 3; Sir. 11, 5 (διάδημα); Clem. f. 30 (de Nimrodo); አክሊሎሙ፡ለአእሩግ፡ብዙኅ፡ትምህርት፡ Sir. 25, 6; አክሊለ፡ጥበብ፡ወትፍሥሕት፡ 15, 6; አክሊለ፡ክብር፡ 35, 2; አክሊለ፡ስብሓት፡ 47, 6 (διάδημα); Prov. 1, 9. 12, 4; Jes. 22, 17. 28, 1. 3 (fem.). 5. 62, 3; Jer. 13, 18; Thren. 2, 15; Hez. 16, 12; 2 Tim. 4, 8; Apoc. 2, 10; Jac. 1, 12; አክሊላት፡ Zach. 6, 11; Apoc. 4, 4; Asc. Jes. 7, 22. 8, 26. 9, 10; martyrum: አክሊለ፡ስምዕ፡ Chr. Ta. 11; Deg.; ነሥአ፡አክሊለ፡ (i. q. ተከለለ፡) Sx. Masc. 7; Org.; አክሊለ፡መዊእ፡ጽጉይ፡ Org. a) *cidaris, tiara, mitra, infula*, sacerdotis Israelitarum, κίδαρις in Cod. C Ex. 28, 4; 35. 36, 36 et Lev. 16, 4; μίτρα Lev. 8, 9; sacerdotum Christianorum F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡); Kedr. f. 1 (vid. sub ቀሚጽ፡) b) *corona* i. e. *taenia*, στεφάνη Jer. 52, 18. c) *sertum* vel *catenula*, χαλαστά 2 Par. 3, 5.

ተክሊል፡ subst. (i. e. تَكْلِيل) *coronatio* (sponsi et sponsae, vid. Tertull. de cor. mil. C. 13; de virgg. vel. C. 11; Chrysost. hom. 9 in I Tim.) i. e. *nuptiae* et *consecratio nuptialis*: ሶበ፡ተዋሰቡ፡በጸሎተ፡ተክሊል፡ F. M. 5, 17; ለእመ፡ሀለወቶ፡ለ፩እምእመናን፡ዕቅብት፡ያውስባ፡በጸሎተ፡ተክሊል፡ወእመ፡አኮ፡ይሰደድ፡ 8, 1; እምቅድመ፡ይግበሩ፡ሎቱ፡ተክሊለ፡, et እምድኅረ፡ተክሊል፡ 12, 5; በጊዜ፡ተክሊል፡ F. N. 24, 4; ዕለተ፡ተክሊል፡ *dies nuptialis* Abush. 50; super eos qui secundo vel tertio matrimonium ineunt ne recitent በረከተ፡ተክሊል፡አላ፡ጸሎተ፡አስተስርዮ፡ F. N. 24, 1; መጽሐፈ፡ተክሊል፡, (liber quo formulae orationis nuptialis continentur) d'Abbadie Cat. p. 210.

ክልሐ፡ I, 1 et 2 [non tam ad ጸርኀ፡ጠርአ፡ quam ad כרז (mand. ܨܘܚ), (أَصْرَخَ قلح قلح?) referendum videtur] Subj. I, 1 ይክላሕ፡, *clamare, exclamare, proclamare, vociferari*, (βοᾶν, κράζειν), ክልሕ፡ et ክላሕ፡ Jes. 40, 6. 9; ክልሕ፡በኀይልከ፡ 58, 1; ኵላ፡ምድር፡ትኬልሕ፡ 14, 7. 31, 4; ክልሐ፡በዐቢይ፡ቃል፡ 36, 13; ኢይኬልሕ፡ወኢይጫርኅ፡ 42, 2. 11; ይክልሕ፡ et ይኬልሕ፡ 44, 5. 52, 5 (ὀλολύζετε); ዘእንበለ፡ይክልሑ፡ 65, 24; ክልሒ፡ Jer. 22, 20; Hez. 9, 1; Zach. 1, 14. 17. 7, 13; Hab. 1, 2; Dan. ap. 1, 46. 3, 4; Ps. 65, 16; ሰራሕኩ፡በክልሐ፡ 68, 4. 130, 3; Luc. 1, 42 (ἀνεφώνησε). 19, 40; Joh. 12, 13 rom. a) *acclamare, inclamare*: ይኬልሑ፡፫፫ምስለ፡ካልኡ፡ Jes. 6, 3; ይኬልሕ፡ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 11. b) de hominibus alta voce cantantibus: ከመ፡ይርአይ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ወይክላሕ፡በውስቴታ፡በቃለ፡መዝሙር፡ Gad. Za Mich.; ክላሕ፡በኀይል፡ሃሌሉያ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7. c) de bestiis, ut leone: Jes. 31, 4; de daemonibus 34, 14; de tonitru: ይኬልሕ፡ቃለ፡ነጐድጓድ፡ M. M. f. 12; de inanimatis, ut: Apostoli ክልሑ፡ከመ፡ቀርን፡ Lit. Joh. — *Voc. Ae.*: ዐውየወ፡ክልሐ፡ወውዐ፡ዘ፡ጫኸ፡።

ተክልሐ፡ III, 2 (an 1?) *clamari, proclamari*, Lud. ex Org. 4.

አስተክልሐ፡ IV, 3 (*cantando*) *sibi invicem acclamare facere*: Abba Jared ይኬልሕ፡በቃለ፡መዝሙር፡ዘኢሰምዑ፡ቀዲሙ፡ - - ወአስተክልሐ፡ደቂቃ፡በዜማ፡ሐዲስ፡ለሀገረ፡አዜብ፡ Gad. Za Mich.

ክልሕ፡ subst. *clamor*, Lud. e Ssal. Req.

ክላሕ፡ subst. *clamor, vociferatio*: ክላሕ፡ዐቢይ፡ተለዐለ፡ Jsp. p. 277; Enc. Mag. 4; ሰምዐ፡ክላሐ፡ሰብእ፡ Jsp. p. 280. 356; ክላሕ፡ወጽራሕ፡ Ssal. Req.; ክላሖሙ፡ለሰይጣናት፡ Sx. Masc. 13; clamor lugubris: ያፈደፍዱ፡ክላሐ፡ዘእንበለ፡ኀፍረት፡ Chr. Ta. 4.

ክላሒ፡ n. ag. *clamator, clamosus*, (*latrator*): ብእሲት፡ክላሒት፡ወነባቢት፡ታነሥእ፡መዋግደ፡ዘፀብእ፡ Fal. f. 52; ኢትቅረብ፡ኀበ፡ብእሲት፡መስተጋእዝት፡ወክላሒት፡ f. 64.

ክለሜዳ፡, **ክላሜዳ፡** n. prgr., Pl. ክለሜዳት፡, χλαμύς *chlamys*, Matth. 27, 28. 31; χλαῖνα (*laena*): ክዑብ፡ክለሜዳ፡ገብረት፡ለምታ፡ Prov. 29, 40; Did. 3; ያለብስዎ፡ክለሜዳተ፡ወደርከኖ፡ (ὑάκινθον καὶ πορφύραν) Jer. 10, 9.

ክለሰ፡ rad. inus., e. q. كَلَزَ كَلَدَ *congessit, collegit* (vid. አለደ፡).

ክልስስት፡ subst., m. et fem., Pl. ክልስስታት፡ et ክላስስት፡, *manipulus* frugum, *merges*, δράγμα, Lev. 23, 10—12; Deut. 24, 19; ክልስስት፡ et ክላስስት፡ Jer. 9, 22; Mich. 4, 12; 2 Esr. 23, 15; Gen. 37, 7; ክላስስት፡ Gen. 41, 47; Hos. 8, 7; Ps. 125, 8; እለ፡የአስሩ፡ክላስስተ፡ Judith 8, 3; Matth. 13, 30; ክልስስታት፡ Ruth 2, 7. 15; Jud. 15, 5 (e quo loco Lud. formam ክላስስታት፡ i. e. Pl. Pl. affert). — *Voc. Ae.*: ክላስስት፡ዘ፡ነዶ፡።

ኬልቄዶን፡ n. prgr. sc. χαλκηδών 1) *chalcedonius*, gemma Apoc. 21, 19. 2) nomen urbis, *Chalcedon*.

ክልብ፡ subst., m., Pl. ከለባት፡, አክልብት፡, አክላብ፡, Pl. Pl. አካልብት፡ [כֶּלֶב ܟܰܠܒܳܐ كَلْبٌ] *canis*, Jes. 66, 3; Koh. 9, 4; Prov. 7, 22. 26, 11; Tob. 5, 17; 1 Reg. 17, 43. 24, 15; ርእሰ፡ክልብ፡ 2 Reg. 3, 8. 9, 8; ክልብ፡ገብአ፡ዲበ፡ቅያኡ፡ 2 Petr. 2, 22; ክልብ፡እቡድ፡ Did. 6; ከለባተ፡መራዕይየ፡ Job 30, 1; Jes. 56, 10; ከለባት፡ይቤጽልዎሙ፡ Jer. 15, 3; ከለባት፡ብዙኃን፡ Ps. 21, 17; 3 Reg. 22, 38; Phil. 3, 2; Matth. 7, 6; Marc. 7, 27. 28 (ubi ed. rom. ክልባት፡ habet); Luc. 16, 21; አክልብት፡ Jes. 56, 10 var.; Sir. 13, 18; Sx.; አክላብ፡ Apoc.

22, 15; Hen. 89, 42. 90, 4; **አክልብት፡** Hen. 89, 10; trsl. de *scorto virili* Deut. 23, 9; Apoc. 22, 15.

ተከለበ፡ (denom.) *canis naturam induere*, Lud.

ተከልቦትና፡ subst. (ex Inf. **ተከልቦት፡**) *indoles canina, natura canina*, Lud. comm. hist. p. 506, n. 54.

ክልበኔ፡ et **ክልበኔን፡** n. prgr., sc. χαλβάνη *galbanum*, Sir. 24, 15; Hen. 31, 1 (c. varr.); Org. 6.

ክልአ፡ I, 1 [ܟܠܐ id.; כָּלָא *inclusit, retinuit, denegavit*; كَلَأَ II *retinuit*; I *custodivit*; vid. etiam **ክልክለ፡**] Subj. **ይክላእ፡**, 1) *arcere*: **አብሩም፡ይክልአሙ፡** (sc. aves) Kuf. 14. 2) *cohibere, retinere*, c. Acc.: **ክሊአ፡መንፈስ፡** Koh. 8, 8; **ክልአ፡ዝናመ፡እምሰማይ፡** Job 12, 15; **በቃለ፡እግዚ"፡ክልአ፡ለሰማይ፡** Sir. 48, 3; Hez. 31, 15; **ኢትክልአሙ፡** Jes. 43, 6; Ps. 39, 12; c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **እምፍኖተ፡ዐመፃ፡ከላእኩ፡እግርየ፡** Ps. 118, 101; Hen. 100, 2. 3) *prohibere*, a) *impedire, avertere* Hen. 41, 9; c. Acc.: **ክልአሙ፡** Num. 11, 28; 1 Reg. 25, 7; 4 Esr. 1, 11; Asc. Jes. 9, 3. 4; c. Acc. prs. et **እምነ፡** rei, ut: **ክላእ፡ልሳነከ፡እምእኩይ፡** Ps. 33, 14; c. dupl. Acc.: **ክልእዎሙ፡ለሕዝብ፡ጌጋየ፡** κωλῦσαι λαὸν ἀπὸ ἁμαρτίας Sir. 46, 7; 2 Petr. 2, 16; **ይክልእዎ፡ትድምርተ፡** Can. Sard. 15; c. Acc. seq. **ከመ፡ኢ፡** c. Subj.: 1 Reg. 25, 33; Rom. 3, 3; **ይክልአ፡ከመ፡ኢያንቀልቅል፡** Chr. ho. 11; seq. **ኢ፡** c. Subj. verbi: 1 Thess. 2, 16; Thren. 4, 18; Jes. 28, 9; **አኀዘ፡ለንጉሥ፡ወክልአ፡ኢይበእ፡** (v. **ይባእ፡**) Dan. ap. 13, 19; c. Acc. Inf.: Hen. 63, 10; c. Acc. prs. et Acc. Inf.: **እመ፡ከላእክዎ፡(ለሰማይ፡)አውርዶ፡ዝናም፡** 2 Par. 7, 13; **ኢትክልአ፡ነቢበ፡ቃሉ፡ለዘይትናገር፡** Sir. 4, 23; 2 Esr. 6, 8; **ከመ፡ይክልእዎሙ፡ኀሊፈ፡** Judith 4, 7; Jud. 15, 1; Matth. 19, 14. b) *recusare, denegare* alicui alqd, c. Acc. rei et **እምነ፡** prs.: Ps. 88, 33; **አነኑ፡ከላእኩ፡እምኔኪ፡ፍሬ፡ከርሥኪ፡** Kuf. 28; **ኢይክልእ፡ምሕረቶ፡እምገብሩ፡** Kuf. 45; c. Acc. prs. et **እምነ፡** rei: Koh. 2, 10. 6, 2; c. dupl. Acc.: Ps. 20, 2; Gen. 30, 2; Prov. 24, 30; **ኢትክልአ፡ለነዳይ፡ሕይወቶ፡** Sir. 4, 1. 4) *vetare*, c. Acc. prs.: Am. 2, 12; c. Acc. rei: 1 Tim. 4, 3; c. dupl. Acc.: **ዘክልአሙ፡** Judith 11, 12; Gen. 3, 11; c. Acc. prs. seq. **ኢ፡** c. Subj. verbi: Luc. 5, 14. 8, 51; Marc. 11, 16; **ዘከላእከ፡ኢይበኡ፡** Thren. 1, 10; vel seq. **ከመ፡ኢ፡** c. Subj.: Act. 5, 28; **እግዚ"፡ክልአ፡ከመ፡ኢይእበይ፡** F. N. 27.

ተከልአ፡ III, 1 A) Pass. 1) *arceri* i. e. *coërceri, includi*: **ይትከላእ፡ውስተ፡ብካይ፡ወሐቅየ፡ስነን፡** Clem. f. 183. 2) *cohiberi, retineri*: **እመ፡ተከልአ፡ዝናመ፡ሰማይ፡** 3 Reg. 8, 35; Hen. 80, 3. 100, 11; *intermitti*: **ተከልአ፡ፀብእ፡፳ዕለተ፡** Jsp. p. 359. 3) *prohiberi*: Lit. 173, 2; c. **እምነ፡** rei: **ይትከላእ፡እምቍርባን፡** (sc. a communione sacramenti) F. M. 12, 2; **ይትከላእ፡እምቍርባን፡፪ዓመተ፡** 6, 13; Kedr f. 65; seq. Inf. verbi: Ex. 36, 6; Hen. 100, 12; **ይትከላእ፡ተመጥዎ፡ቍርባን፡** II Abt. 10; **ኢይትከላእ፡ተደምሮ፡ምስለ፡ማኅበር፡ወኢእምነሢአ፡ቍርባን፡** F. M. 6, 6; seq. **ከመ፡ኢ፡** c. Subj., Hen. 100, 11. a) *vetari*: **ተከልአኒ፡ገቢር፡** (vetitus sum facere) Kid. f. 14. b) *prohiberi ad tempus* a munere: **ይትከላእ፡እምተልእኮ፡፫ዓመተ፡** F. M. 6, 6; distinguitur a **ተመትረ፡** *removeri*, ut: (clericus) **ይትከላእ፡ወእመ፡አበየ፡ይትመተር፡** F. M. 12, 1. B) Refl., *se avertere* i. e. *aversari, repudiare, abstinere*, c. **እምነ፡** rei: **ዘይትከላእ፡እምተግሣጽ፡** ὃς ἀπωθεῖται παιδείαν Prov. 15, 32; **ወልድ፡ዘይትከላእ፡እምዐቂበ፡ትምህርተ፡አብ፡** 19, 27; **ተከልአ፡እምጽእለት፡** ἀποστρέφεσθαι λοιδορίας 20, 3; **በእንተ፡ዘይትከላእ፡እምተዋስቦ፡ኀልዮ፡ከመ፡ይእቲ፡ሐርምት፡** F. M. 9; **ትእዛዝ፡ላዕለ፡ምእመናን፡በምልአሙ፡ውእቱ፡ተከልኦ፡እምአንስቲያሆሙ፡ኵሎ፡ለያልየ፡እሑዳት፡ወበእሙራት፡በዓላት፡** F. M. 10, 3.

ክሉእ፡ part. *prohibitus*, a) *impeditus* Kedr f. 64. b) *vetitus*: **ቀቲልሰ፡እምኍልቈ፡ዐበይት፡ኀጣውእ፡እለ፡ክሉአት፡ወውጉዛት፡በልብ፡ወበሕግ፡** F. N. 47.

ክልአት፡ n. act., Pl. **ክልአታት፡**, *prohibitio, impedimentum*: **ዘእንበለ፡ክልአት፡** Genz. f. 67 (vid. sub **ማኅለፍት፡**); Lit. 163, 4; Deus **ወሃቢ፡ዘእንበለ፡ክልአት፤ጸጋዊ፡ዘእንበለ፡ደንጽዎ፡** Lit. Epiph.; **አልቦ፡ክልአት፡ለሞትነ፡** ἀναποδισμός Sap. 2, 5; **ዘእንበለ፡ምሕረት፡ወኢክልአት፡** ἀπαραίτητος 16, 16; **ክልአታት፡** *impedimenta* (Abhaltungen) Phlx. 55. (At Prov. 19, 13 **ክልአት፡** est lectio corrupta pro **ክልእት፡**).

ክላኢ፡ n. ag. *arcens, prohibens*, Lud. sine auct.

መክልእ፡ part. *arcens, prohibitor, impeditor*: **ይቀውሙ፡ቅድመ፡ንጉሥ፡መክልአን፡እለ፡ኢያበውሑ፡ከመ፡ኢይቅረብ፡መኑሂ፡** M. M. f. 169; **ወባሕቱ፡ብዙኃን፡መክልአን፡** 1 Cor. 16, 9.

መክልኢ፡ part. c. term. adj., id., ut: **ፍና፡መክልኢት፡** Phlx. 169.

መክላእ፡ subst. *impedimentum*, Lud. auct. Greg.

ክልኤ፡ subst. [c. terminatione Dualis (gramm. § 131) formatum e **ክልእ፡** i. e. כֶּלֶא, proprie: *seclusio, sejunctio, separatio*, deinde *res separata*, unde כִּלְאַיִם *duae res diversae*, Ges. thes. p. 684; كِلْتَا كِلَا *ambo*] 1) n. num., femininis, rarius masculinis junctum (gramm. § 158): *duo, duae*; ejus character est ፪; usurpatur absolute: **ክልኤ፡ይሄልዉ፡** Matth. 24, 40. 18, 16. 19, 6; et aliis nominibus appositum: **ክልኤ፡አንስት፡** Hez. 23, 2; 1 Reg. 1, 2 var.; **ክልኤ፡አጎላት፡** 6, 7; Gen. 29, 16; **ክልኤ፡ደቂቅ፡** Gen. 10, 25; **ክልኤ፡ባሕታዊያን፡** Tob. 8, 17; **ክልኤ፡ዘይት፡** Zach. 4, 3; **ክልኤ፡አብትር፡** 11, 7; Asc. Jes. 11, 6. 7; Hez. 35, 10; Matth. 2, 16. 14, 17. 19. 18, 8. 9. 22, 40. a) *par (jugum)*: **ክልኤ፡አእዱግ፡** 2 Reg. 16, 1. b) **ለክልኤ፡** *bifariam, dis-*, ut: **ተወሥረ፡ለክልኤ፡** Asc. Jes. 5, 14; Marc. 15, 38. c) passim respondet: *duplex*, διϲϲός, ut: **በክልኤ፡ልብ፡** ἐν καρδίᾳ δισσῇ Sir. 1, 28; **መላጼ፡በሊኅ፡ዘክልኤ፡አፉሁ፡** (cujus ora duo i. e.) δίστομος 21, 3; **ዘክልኤ፡ልቡ፡** δίψυχος Jac. 1, 8; episcopus **ኢይኩን፡ዘክልኤ፡ልቡ፡ወዘክልኤ፡ልሳኑ፡** Did. 4; **ድንግልናኪ፡ክልኤ፡ዘውሣጤ፡ወ(ዘ)አፍአ፡** Enc. Mij. 21. 2) *ambo, uterque*, a) **ክልኤ፡አጥባትኪ፡** Cant. 7, 4; Ex. 29, 13; **ምስለ፡ክልኤ፡አዋልዲሃ፡** Dan. ap. 1, 15; **ክልኤ፡ደቂቆ፡** Gen. 48, 1. b) c. pron. suff. α) abs.: **ክልኤሆሙ፡** ἀμφότεροι Tob. 5, 17; **ወፅአ፡ክልኤሆን፡ኅቡረ፡** Judith 13, 10; 2 Esr. 17, 2; Hebr. 11, 12; Matth. 9, 17; **ክልኤነ፡** 1 Reg. 20, 42; 3 Reg. 3, 18; de rebus; **ክልኤሆሙ፡እምውስተ፡አፍ፡ይወጽኡ፡** Sir. 28, 12. 20, 25. 30. 41, 14; **ይእዜ፡ይመጽኡ፡እሉ፡ክልኤሆሙ፡ላዕሌኪ፡** Jes. 47, 9. β) aliis nominibus appositum: **ክልኤሆሙ፡ደቂቁ፡** Tob. 1, 21; **ክልኤሆን፡እራሓተ፡እደዊሁ፡** 1 Reg. 5, 4; Lev. 3, 4; Gen. 19, 15; Luc. 5, 7; Matth. 20, 21. — Pro **ክልኤሆሙ፡** passim reperitur **ክልኤዎሙ፡**, ut Zach. 6, 13 Cod. Laur.

ክልኤቱ፡ m. (raro f. ut Matth. 10, 29), **ክልኤቲ፡** f., n. num., Acc. **ክልኤተ፡** (gramm. § 158), *duo*, *duae*, abs.: Matth. 18, 20. 24, 41. 5, 41; Gen. 44, 27; **ክልኤቱ፡እምኔክሙ፡** Matth. 18, 19; Marc. 16, 12; **ክልኤተ፡አውራኅ፡** Jud. 11, 37; appositum aliis nominibus: **ደቂቁ፡ክልኤቱ፡** 1 Reg. 1, 3; **ወክልኣን፡ክልኤቱ፡ዕደው፡** 28, 8; Matth. 8, 28. 9, 27; 1 Tim. 5, 19; **ክልኤቲ፡አንስት፡** Zach. 5, 9; **ክልኤቲ፡ኀጣውእ፡** Sir. 7, 8; **ክልኤተ፡አባግዐ፡** Jes. 7, 21; Gen. 1, 16; **ክልኤተ፡ዕደወ፡** 1 Reg. 10, 2; **ዐሠርተ፡ወክልኤተ፡አሕዛበ፡** Gen. 17, 20; Matth. 10, 10. 25, 22; **ክልኤቱ፡እሙንቱ፡እለ፡ያመጽእዋ፡ለኀጢአት፡** δύο εἴδη Sir. 23, 16; **እሉ፡ክልኤቱ፡ይጸንሑኪ፡** δύο ταῦτα Jes. 51, 19; **ውስተ፡መዝሙር፡ዘክልኤቱ፡** *in psalmo secundo* Act. 13, 33. a) repetitum vel praefixo **በበ፡**, **ለለ፡**, *bini*: **ክልኤተ፡ክልኤተ፡** Gen. 7, 2. 3; **በበክልኤቱ፡** Gen. 45, 22; Marc. 6, 7; Luc. 10, 1. b) passim respondet: *duplex*, *anceps*, *bipartitus*: **ኵሉ፡በበ፡ክልኤቱ፡አሐዱ፡አሐዱ፡በበዚአሁ፡** Sir. 36, 15; **ዘክልኤቱ፡ቃሉ፡** δίγλωσσος Sir. 6, 1. 25, 14. 28, 13; **ኃጥእ፡ዘክልኤቱ፡ግዕዙ፡** Sir. 2, 12; **በክልኤቱ፡ልብ፡** 1, 28 var.; **ወእንተ፡ክልኤቲ፡ውእቱ፡** Lev. 11, 3; **ተሠጠ፡ወክልኤተ፡ኮነ፡** Matth. 27, 51. — [Amh. **ሁለት፡**].

ካልእ፡ adj. (forma part.), f. **ካልእት፡**, Pl. **ካልኣን፡** m., **ካልኣት፡** f., 1) *diversus*, 1 Tim. 5, 25; c. **እምነ፡**, ut: **ሕገሙ፡ካልእ፡እምነ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡** (ἔξαλλος) Esth. 2, 8; F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡**); Hen. 40, 2. 2) *alius*, a) indefinite: α) absolute, ut: **ይዘግብ፡ለባዕድ፡ወካልእ፡ይፌግዕ፡በንዋዩ፡** Sir. 14, 4; **አልቦ፡ካልእተ፡እንተ፡ከማየ፡** Jes. 47, 10; Matth. 19, 9. 26, 71; **ካልኣን፡** Matth. 16, 14. 20, 3. 6. 21, 8; pro neutro: **ቦ፡ዘያደሉ፡ለገጽ፡እንዘ፡ካልእ፡ውስተ፡ልቡ፡** Sir. 19, 27. β) alii nomini appositum: **ወትከውን፡ካልአ፡ብእሴ፡** 1 Reg. 10, 6; **ለካልእ፡ብእሲ፡** Gen. 29, 19; **ካልአ፡ሕልመ፡** 37, 9. 43, 22; Deut. 20, 5. 6; Matth. 2, 12. 13, 14. 31; Rom. 7, 23; 1 Cor. 15, 40. 41; Gal. 1, 6; **ካልኣን፡ዐቀብት፡** Matth. 21, 41. 22, 4; **ይልበሱ፡አልባሰ፡ካልኣተ፡** Hez. 44, 19; **ካልእ፡ሰቡዐ፡መዋዕለ፡** Lev. 13, 33; Matth. 25, 16. 17; seq. **ዘእንበለ፡** (*praeter*) Gen. 26, 1. b) ut **ካልእ፡** definiatur (ὁ ἄλλος), plerumque pron. suff. annectunt, ut: **ወካልእታሂ፡ማርያ፡** καὶ ἡ ἄλλη Μαρία Matth. 27, 61. 28, 1; **ካልኣኒሁ፡አርዳእ፡** Joh. 20, 25; Matth. 5, 39. 8, 9. 10, 23. 12, 13, vel pron. demonstr. addunt, ut: **ዝኩ፡ካልእ፡ረድእ፡** Joh. 20, 2. 3. 4. 8; rarius, maxime in Pl., omittunt, ut Joh. 21, 8. 3) *secundus*: Gen. 1, 8; Ex. 16, 1; Num. 1, 1; Zach. 1, 1; Hagg. 1, 1; Job 42, 14; Dan. 2, 1; 4 Esr. 6, 57; Luc. 12, 38; Apoc. 21, 19; ubi absolute (alii nomini non appositum) usurpatur, pronomine suff. definitur: **ወወፅአ፡ካልኡሂ፡** 4 Esr. 11, 14; Matth. 22, 26; nota etiam: **ካልእታ፡ዐለወ፡ለምታ፡** (secunda i. e.) *secundo* (τὸ δεύτερον) Sir. 23, 23. 4) *alter*, Luc. 5, 7; Gen. 17, 21; ubi absolute usurpatur: **ካልኡ፡**, ut Matth. 21, 30. 22, 39; **ካልእ፡ኢዮርብዓም፡** Jerobeam II 4 Reg. 13, 13; crebro: **አሐዱ፡ — ወካልኡ፡** *alter — alter*: **ሶበ፡አሐዱ፡ይድኅር፡ወካልኡ፡ይረግም፡** Sir. 34, 29; Hen. 33, 1; Jer. 24, 2; Ps. 11, 2; Matth. 6, 24; Luc. 17, 35. 23, 39. 40. 5) *socius*, *amicus*, *collega*, *quivis alius* quocum vivimus, *proximus*, *frater*, (sensu biblico, vid. **ቢጽ፡**): **ካልእየ፡** ἑταῖρε Matth. 20, 13. 22, 12. 26, 50; **ኩሲ፡ካልኡ፡ለዳዊት፡** Χουσὶ ὁ ἑταῖρος Δαυίδ 2 Reg. 15, 37; (vid. Epil. N. T. rom., ubi Paulus III pontifex Romanus **ካልኡ፡ለጴጥሮስ፡** vocatur); **ወለኵሎሙ፡ካልኣኒሁ፡** Kuf. 37; **ካልኣትየ፡** αἱ συνεταιρίδες μου Jud. 11, 37. 38; **ካልእትኪ፡** ἡ σύννυμφός σου Ruth 1, 15; ὁ πλησίον σου **ካልእከ፡** 1 Reg. 28, 17; Lev. 18, 20. 19, 16. 17; Jac. 4, 12; **ካልእታ፡** Jer. 9, 20; Cant. 5, 2; ἀδελφός Lev. 25, 25; πολίτης Hebr. 8, 11; φίλος Jer. 9, 5, al.

ካልኣዊ፡ (et **ከልኣዊ፡**), adj. rel., f. **ካልኣዊት፡** *secundus*, Phlx. 165. 191. — Ubi de diei divisione in horas caet. agitur, **ካልኢት፡** (etiam **ካልእት፡**) est $\frac{1}{60\times60}$ pars diei (vid. **ኪክሮስ፡**) Abush. 11 seq.

ከልአ፡ *exuere* vid. sub **ከልዐ፡**

ክልክለ፡ quadrl. I. [amh. id.; reduplicatum e **ከልአ፡**] *retinere*, *remorari*, Lud. e Ssal. Req.; alibi **ክለክ፡**, Lud.

ተክልክለ፡ III, 1 *impediri*, *detineri*: **ጺሕ፡ፍኖቶ፡ዘእንበለ፡ክልአት፡ወኢተክልክሎ፡** (absque impedimento et remoratione) Genz. f. 105; **ኢይትክለክል፡** Gad. Kar.

ከልዐ፡(**ከልአ፡**) I, 1 [vic. **ቀልዐ፡** et alia verba sub **ቀልዐ፡** memorata] Subj. **ይክላዕ፡**, *exuere*, *detrahere*, *deponere* vestes, calceos: **ኢትክልዑ፡አልባሲየ፡** Lud. e Vit. Dan.; **ከላዕኩ፡ክዳንየ፡ዘእትዐጸፍ፡ወወገርኩ፡** Vit. Dan.; **ከልዐ፡አልባሲሁ፡ወለብሰ፡ሠቀ፡** ibid.; **ክላዕ፡አሣእኒከ፡እምእገሪከ፡** Clem. f. 169 (bis); vincula, Vit. Sam. [Lud. hujus verbi significatum definivit: *mutavit*, *alteravit*; *mutavit vestes* i. e. *exuit*; at *mutandi* significatus nullo exemplo probatur].

ከልዐ፡ *prohibere* vid. sub **ከልአ፡**

ክለየ፡ rad. inus., e. q. كال *mensuravit* frumentum; *ponderavit* numos (כּוּל, ܟܳܐܶܠ; vid. **አክለ፡**).

መክሊት፡ subst., m. et f., Pl. **መክልይ፡** (etiam **መክሊ፡**, Lud. e Vit. Pach.), raro **መክሊት፡** (ut Esth. 1, 7 var.), *talentum*, τάλαντον Ex. 39, 1 seq.; **ነሥእ፡፲ወ፪መክሊተ፡ብሩረ፡** 4 Reg. 5, 5. 15, 19; **መክልየ፡ወርቅ፡፲፼፡** 1 Par. 22, 14. 29, 7; **መጠነ፡፻መክሊተ፡ብሩር፡** 2 Esr. 7, 22; 1 Esr. 4, 51 seq.; Esth. 1, 7. 3, 9; Tob. 1, 14. 4, 20; **መክሊተ፡ዐረር፡** Zach. 5, 7; Matth. 18, 24. 25, 15—28; **በረድ፡ዘመጠነ፡መክልይ፡** χάλαζα ταλαντιαία Apoc. 16, 21; **መክሊተ፡ጥጥ፡**, **መክሊተ፡ኀጺን፡** F. N. 36. — *Voc. Ae.*: **መክሊት፡ዘ፡፲ወ፪፻ወቄት፡**; *aliud*: **ዘ፡፲ወ፪** (v. **፲፪**) **ወቄት፡፳ወ፪ዘነትርሂ፡ይ፡** (In Chr. L. Atk. f. 18 narratur, Fasilidam regem Petro cuidam (clerico Europaeo) viaticum dedisse **፪፻መክልየ፡ወርቅ፡**; Gregorius Ludolfi ait, talentum duodecimam partem minae apud ipsos censeri).

ኵሊት፡ subst., m. et f., Pl. **ኵልያት፡** et **ኵለያት፡**, [כִּלְיָה ܟܽܘܠܺܝܬܳܐ كُلْيَةٌ], *ren* Ex. 29, 13. 22; Lev. 3, 4. 10. 15. 4, 9. 7, 4. 8, 16. 25; Kuf. 21; **ረገዘኒ፡ውስተ፡ኵልያትየ፡** Job 16 13; Thren. 3, 13; *renibus* attribuuntur varii *animi motus et affectus*: **ዘይፈትን፡ልበ፡ወኵልያተ፡** Jer. 11, 20. 17, 10; Ps. 7, 10. 25, 2; Apoc. 2, 23; **ርሑቅ፡አንተ፡እምነ፡ኵልያቲሆሙ፡** Jer. 12, 2; **አንተ፡ፈጠርከ፡ኵልያትየ፡** Ps. 138, 12; **ገሠጻኒ፡ኵልያትየ፡** 15, 7; 4 Esr. 3, 42; **ይትሀወክ፡ኵልያቲሁ፡እምዝቲ፡ቃል፡** Hen. 68, 3. — *Voc. Ae.*: **ኵልያት፡ዘ፡ኵላሊት፡**

ከሓ፡ et **ከሐ፡**, **ከሓከ፡** et **ከሐከ፡**, **ከሐከ፡**, (nec non **ከሕከ፡** 2 Reg. 2, 13 var.; 3 Reg. 20, 40 var.; et **ከሕከ፡** Matth. 24, 23 rom.), etiam per **ሀ፡**, adv. pronominale (gramm. § 62, b; 160, b) 1) *illuc, illic;* **ዝርዎ፡ከሓ፡** ἐκεῖ Num. 17, 2; **ሑር፡ከሐከ፡** Gen. 19, 9; **ሬሐቁ፡ከሐከ፡** (v. **ከሓ፡**) 1 Reg. 14, 9; Matth. 26, 36; Jac. 2, 3; **ነዋ፡ዝየ፡ወነዋ፡ከሐከ፡** Luc. 17, 23; Marc. 13, 21; Matth. 24, 23; **እስከ፡እትመየጥ፡ለፌ፡ወከሐከ፡** (v. **ወከሕከ፡**) 3 Reg. 20, 40; subjungere licet praepositionibus: a) **በከሓ፡** vel **በከሐከ፡** *illic*, Hebr. 7, 8; **በዝ፡ዓለም፡ወበከሐከ፡በኀበ፡እግዚ"፡** Did. 14; **በከሃከ፡** (in illo mundo) Genz. f. 1. 3 seq. b) **ኀበ፡ከሓ፡** *illuc:* Matth. 17, 20. c) **እምከሓ፡**, **እምከሐከ፡**, **እምከሐከ፡** *illinc, ab illa parte:* Jos. 8, 22; 2 Reg. 2, 13; Apoc. 22, 2. 2) *ultra, ulterius, supra, amplius* (i. q. הָלְאָה ܠܗܿܠ, et מַעְלָה): **ብጹሓን፡፴ዓም፡ወከሐከ፡** ἀπὸ τριακονταετοῦς καὶ ἐπάνω 1 Par. 23, 3. 24. 27; id ultra vel supra quod quid est, additur α) interjecta praepos. **እምነ፡**, ut: **ወከሐከ፡እምኔሁ፡** καὶ ἐπέκεινα Num. 32, 19; **መለኮት፡ዘእምኵሉ፡ልብ፡ከሐከ፡** ὁ θεὸς ὁ παντὸς ἐπέκεινα νοός Cyr. ad Th. f. 10; **በመንክር፡ወከሓ፡እምልብ፡ውእቱ፡** ξένως τε καὶ ὑπὲρ νοῦν Cyr. c. Pall. f. 77; **ከመ፡እሞት፡ከሐከ፡ውእቱ፡** ὅτι θανάτου κρείττων Cyr. ad Th. f. 24; **ተኀሥሦት፡እምጥንቃቄ፡ከሐከ፡** *disquirere* ὑπερμέτροις ἀκριβείαις, f. 13; **ወዓዲ፡ዘእምዝ፡ከሐከ፡** εἰ χρὴ τούτων τὰ ἐπέκεινα λέγειν (*et ut his amplius quiddam addam*) f. 9. β) nulla praep. interposita (voce **ከሓ፡** ipsa praepositionis vices explente): *ultra, trans:* **አሐውር፡ከሓ፡ዝየ፡** Matth. 26, 36 rom.; **፩እም ለፌ፡ድንጋገ፡ፈለግ፡ወ፩እምከሐ፡ድንጋገ፡ፈለግ፡** (v. **እምከሐከ፡በድንጋገ፡**) Dan. 12, 5. — *Voc. Ae.:* **ከሀ፡ብ፡እዝያ፤ ከሐከ፡ብ፡ወድያ፡፡**

ኩሓ፡ et **ኵሓ፡** subst., Pl. **ኩሓት፡** *salix* arbor, ἰτέα, Lev. 23, 40; **ከመ፡ኩሓ፡** (v. **ኴሓ፡**) **ዘኀበ፡ሙሐዘ፡ማይ፡** Jes. 44, 4; Kuf. p. 65; Pl. Ps. 136, 2. — *Voc. Ae.:* **ኩሓ፡ ዘ፡ኽያ፡፡**

ኰሐለ፡ I, 1 [כָּחַל ܟܚܰܠ, كَحَلَ] Subj. **ይኵሐል፡**, *illinere, oblinere* oculos, in specie *tingere* vel *fucare* stibio, c. Acc. prs. vel oculorum, et c. **በ፡** rei: **ኰሐሎ፡ለአቡሁ፡በሐሞት፡** Sx. Masc. 16; **በእብነ፡ፈውስ፡ኰሐሉኒ፡ዐይነ፡** (*stibio tingite mihi oculos*) Enc. Tachs. 24; **እመቦ፡ብእሲ፡ዘይበውእ፡ውስተ፡ምሥዋዕ፡መዓልተ፡አው፡ሌሊተ፡ወይነሥእ፡** (*aufert*) **እምውስቴታ፡ምንተኒ፡ይኵሐልዎ፡በኀጺን፡ርሱን፡** F. N. 49; c. dupl. Acc.: **ለዘተወልደ፡ዕዊር፡አሕየዎ፡ክርስቶስ፡ኵሒሎ፡አዕይንቲሁ፡ጽቡረ፡** Syn. f. 311; **ወሐሞቶሰ፡ይኵሕልዎ፡ለብእሲ፡** Tob. 6, 9; **ኰሐሎ፡ዝኰ፡ሐሞተ፡(ለአቡሁ፡ውስተ፡) አዕይንቲሁ፡** 11, 10; c. **ውስተ፡** oculorum et Acc. rei: **አንተ ሰ፡ኰሐሎ፡ዝኰ፡ሐሞተ፡ውስተ፡አዕይንቲሁ፡** Tob. 11, 7.

ተኵሕለ፡ et **ተኰሐለ፡** III, 1 1) Refl.: *sibi illinere* vel *oblinere* oculos, *sibi tingere* vel *fucare* stibio, c. dupl. Acc.: **እመሂ፡ተኰሐልኪ፡ኵሕለ፡አዕይንትኪ፡** Jer. 4, 30; c. Acc. oculorum: **ይትኀፀባ፡ወይትኰሐላ፡አዕይንቲሆን፡** Hez. 23, 40; **ተኵሕለት፡አዕይንቲሃ፡** 4 Reg. 9, 30; Apoc. 3, 18; **በተኵሕሎቶን፡** F. M. 34, 8; Hen. 8, 1; **ተኵሕሎ፡** (Inf.) Did. 3. 2) Pass.: *oblini, illini:* **ሶበ፡ተኵሕለ፡** Tob. 11, 7; **አዕይንቲኪ፡ሥን፡ዘኢተኵሕለ፡** *oculi tui pulchritudo non fucata*, Lud.

ኵሕል፡ subst. *collyrium, stibium,* στίβι Jer. 4, 30 (vid. **ተኵሕለ፡**); **አዕይንት፡እለ፡ስርግዋን፡በኵሕል፡** Genz. f. 27; **ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ከመ፡ኵሕል፡ወጸሊም፡ጽሕሙ፡** Sx. Haml. 8; **አድባሬተ፡ኵሕል፡የኀልቁ፡በብሌን፡ወከማሁ፡ዕድሜሁ፡ለብእሲ፡በዕለታት፡** Prov. Th. Petr. n. 19; Pl. **ኵሕላት፡** Th. Petr. (De collyrio vid. Lud. comm. hist. p. 107; Isenberg sub **ኵል፡** p. 139; Ges. thes. p. 676. 1094).

ኵሕሠ፡ (**ኵሕሰ፡**) I, 1 *inflammari, exulcerari,* (*saniosum fieri* Lud.): **ኵሕሠ፡ጸልዕኪ፡** ἐφλέγμανεν ἡ πληγή σου Nah. 3, 19 [Neque significatus neque etymon ex hoc uno loco satis elucent. F. Tuch de Aeth. linguae sonorum propr. quibusdam p. 17 comparandum censet כַּחַשׁ *macies*].

ከሐከ፡ *illic* vid. sub **ከሓ፡**

ከሐከሐት፡ vel **ከሐከሐት፡** Hen. 32, 3 vox obscura et dubia est. *Rad. Abb.* praebent **አንከሐከሐ፡ዘ፡ፈተፈተ፡** (cfr. كَعْكَعَ *commiscuit agitando*), quare nescio an illi nomini significatum *mixtura versicolor, varietas* tribuere liceat.

ክሕደ፡ I, 1 [amh. **ካደ፡**; جَحَدَ, כָּחַשׁ, vic. כָּחַד vid. Ges. thes. p. 675] Subj. **ይክሐድ፡**, 1) *negare* id quod verum est, *infitiari;* abs.: Gen. 18, 15; Matth. 26, 70. 72; Luc. 8, 45; Joh. 1, 20; c. Acc. rei, ut: rem inventam F. N. 45. a) *recusare, ne*, seq. **ኢ፡** c. Subj. verbi Hebr. 11, 24. b) *abnegare, denegare* alqm (i. e. negavit quis, se novisse alqm.), c. Acc.: **ይክሕዱከ፡** Sap. 16, 16; Matth. 10, 33. 26, 34; Marc. 14, 27. 2) in specie: negare eum vel id, cui quis obedientiam vel fidem debet, i. e. a) *infidelem esse, non credere* Act. 19, 9. b) *inobedientem* vel *contumacem esse, rebellare:* **ኢይክሕድ፡** οὐκ ἀπειθῶ Jes. 50, 5; c. Acc.: **ዝንቱ፡ወልድ፡ይክሕደነ፡** Deut. 21, 20; **እለ፡ኢይክሕድዎ፡** Sap. 1, 2; Jes. 59, 13 (ἀπειθεῖν); c. **በ፡** rei: **እስመ፡ክሕድክሙ፡በዝንቱ፡ነገር፡** Jes. 30, 12. c) *fidem* alicui datam *fallere, perfide agere, perfide violare* vel *deserere, deficere, desciscere*, abs.: **ክሕድነ፡** ἀπέστημεν Dan. 9, 9; c. Acc. prs. vel rei: **ክሕዱኒ፡** κατεφρόνησέ μου Hos. 6, 7; **ክሕዱኒ፡ቤተ፡እስራኤል፡** ἠθέτησεν Jer. 3, 20; **ክሒደ፡ትክሕደኒ፡** Jes. 48, 8; **እምትጥበብ፡ወትክሐድ፡ሕገ፡ለእግዚ"፡** παραβαίνειν Sir. 19, 24; **ክሕዱ፡ኪዳነ፡** ἤλλαξαν Jes. 24, 5; 4 Esr. 5, 11; ἀρνεῖσθαι Tit. 1, 16; **ኢይክል፡ክሒደ፡ርእሶ፡** *non potest* (se ipsum negare i. e.) *a se ipso desciscere* 2 Tim. 2, 13; **ክሕደ፡መሐላ፡** F. M. 22, 9; **አምጽኡ፡ላዕሌነ፡መሐላ፡ዘኢንክል፡ክሒደ፡** Judith 8, 30; c. **ለ፡** 1 Thess. 4, 8; c. **በ፡** prs. vel rei: **ክሕደት፡በእግዚ"፡** Sir. 23, 23; Jos. 7, 11; 1 Joh. 2, 22. 23; c. **እምነ፡** Tob. 1, 4 (ἀπέστη); c. **እምውስተ፡** Deut. 9, 12 (παρέβησαν). d) in specie: *abnegare* Deum Christum, *abjurare* fidem Christianam, *apostatam fieri:* **ክሕደ፡ሃይማኖቶ፡** 1 Tim. 5, 8. 12; **ክሒድ፡ስመ፡እግዚእነ፡ኢየሱስ፡** F. M. 16; Sx. ut Masc. 13; Syn., crebro.

አክሐደ፡ II, 1 1) *falsi* vel *mendacii arguere* alqm, *negare alqm verum dicere, contradicere*, c. Acc. prs.: **ኢአምንዎን፡ወአክሐድዎን፡** Luc. 24, 11; **ይቤ፡መኑ፡አክሐደከ፡** ναί. πῶς γὰρ οὔ; Cyr. c. Pall. f. 93; mulier narravit nobis rem eandem, **ወአክሐድናሃ፡** Kid. f. 34; **ዘፈቀደ፡ለያክሕድ፡** *qui vult, contradicat* (φιλόνεικος) 1 Cor. 11, 16. 2) *ad defectionem sollicitare, a fide avertere, ad apostasiam* *inducere*, c. Acc.: Deut. 1, 28. 13, 14; Herm. p. 31. 33; c. Acc.: et እምነ፡ Deut. 7, 4; ትዕቢት፡ታክሕዶ፡እምነ፡ፈጣሪሁ፡ Sir. 10, 12.

ተክሕደ፡ III, 1 *negari, abnegari*: እለ፡ኵሎሙ፡ይትክሕዱ፡ወይትሀጐሉ፡ Hen. 52, 8 (si non i. q. נִכְחַד).

ተካሐደ፡ III, 3 (quamquam fere ubique ተካሕደ፡ scriptum), *alterum alterius dicta negare* i. e. a) *contradicere, opponere, impugnare, in controversiam vocare, in dubium revocare*: ኢትትካሐድ፡በእንተ፡ጽድቅ፡ μὴ ἀντίλεγε τῇ ἀληϑείᾳ Sir. 4, 25; c. Acc.: 1 Esr. 6, 31 var.; ቦኑ፡እንከ፡ዘትትካሐደኒ፡በዝ፡ነገርየ፡ *anne quid habes quod huic meo dicto objicias?* Cyr. c. Pall. f. 70; ትፈቅድኑ፡ንትካሐዶሙ፡ለቃላተ፡ዚአከ፡በነገራቶሙ፡ለዕልዋን፡ (ut infidelium objectiones tuis dictis opponamus) f. 68; ተካሕዶ፡ ἀντίστασις i. e. *sententiae contrariae oppositio* (in disputatione) f. 68; እፎ፡እንከ፡ይትካሐዱ፡ πῶς ἂν ἐνδοιάσειέ τις Cyr. de r. fid. f. 63; Gal. 3, 15; Act. 13, 46 rom. b) *disceptare, disputare, altercari*: ትትካሐዱ፡ (ἔριδες ἐν ὑμῖν) 1 Cor. 1, 11; 2 Petr. 2, 3; c. በእንተ፡ causae Act. 18, 15; ተካሕዶ፡ *altercatio* Ssal. Req.

አስተክሐደ፡ vel **አስተካሐደ፡** IV, 1 1) *inducere* alqm *ut neget* vel *abneget*, c. dupl. Acc.: ከመ፡ያስተክሕዶ፡ (Satanas Adamum) ጸጋ፡እግዚ“፡እንተ፡ነበረት፡ላዕሌሁ፡ Clem. f. 5. 2) (an IV, 3?) *falsi* vel *mendacii arguere, fide non dignum censere*: ቶማስ፡አስተካሐዶሙ፡ለአኀዊሁ፡ M. M. f. 68.

ክሕድ፡ subst. *negatio, infitiatio*, a) *id quod fidei* vel *verae religioni contrarium est* (Unglaube), *haeresis, impietas*: αἵρεσις ክሕድ፡ዘሕርትምና፡ 2 Petr. 2, 1; Act. 24, 5; Enc. Masc. 17; ut ethnicos converteret እምፍኖተ፡ክሕድ፡ Enc. Ter. 6; ትምህርተ፡ክሕድ፡ Enc. Mij. 14; እለ፡ይገብሩ፡ክሕደ፡ (Lud.: ክሐደ፡) በላዕለ፡ክርስቶስ፡አምላክ፡ Enc. Jac. 8. b) fides et inobedientia denegata (Untreue), *perfidia, inobedientia, rebellio*, ἀπείϑεια Herm. p. 91; እስመ፡ኵሉ፡ክሕድ፡ምግባሪሆሙ፡ Kuf. p. 85. c) *contradictio*, α) *altercatio, contentio, contentionis studium*: ἀντιλογίαι ክሕድ፡ (v. ጋእዝ፡) Prov. 18, 18; Judae 11; ἐριϑεία Jac. 3, 14; እለ፡ደወዩ፡ክሕደ፡ νοσοῦντες απαιδευσίαν Cyr. ad Th. f. 22. β) *disceptatio, controversia, dubitatio* vel *dubium* (Widerrede): ዘእንበለ፡ክሕድ፡ χωρὶς πάσης ἀντιλογίας Hebr. 7, 7; ἄνευ λόγου 1 Petr. 3, 1; προηγουμένως (unläugbar, *sine controversia*) Cyr. ad Th. f. 8; ἀναμφιλόγως Cyr. c. Pall. f. 78; አልቦ፡ክሕድ፡በዝንቱ፡ οὐκ ἔστι ἀμφίλογον Cyr. de r. fid. f. 53. γ) *offensio, scandalum*: ያመጽኡ፡ክሕደ፡ላዕለ፡ትምህርትክሙ፡ Rom. 16, 17; እብነ፡ክሕድ፡ 1 Petr. 2, 8.

ክሐድ፡ i. q. ክሕድ፡, Lud. ex Enc. Jac. 8 (ubi Cod. Tub. ክሕድ፡ exhibet).

ክሕደት፡ n. act. *abnegatio* a) *infidelitas* (sensu theologico, Unglaube), *impietas*, status ejus qui ad Christum non conversus est, Clem. f. 114; F. M. 5, 12; al. b) *perfidia, rebellio*: ክሕደቶሙ፡ዘክሕዱ፡ ἀϑετήματα 3 Reg. 8, 50; Lit. 166, 3. c) *abjuratio fidei, apostasia*, Kedr f. 78; መጽሐፈ፡ክሕደት፡ *libellus abjurationis* (Christi, quem quis jussu Satanae scripsit eique tradidit) Enc. Masc. 13 (Lud. perperam: liber magiae).

ክሓዲ፡ n. ag., Pl. m. ክሓድያን፡, *abnegator* i. e. a) *infidelis* (ungläubig), *impius, inobediens, legis violator, rebellis, contumax, perfidus*: መላእክቲከ፡ክሓድያን፡ ἀπειϑοῦσι Jes. 1, 23; Num. 20, 10; Tit. 1, 16; ኢትኩኑ፡ክሓድያነ፡በእግዚ“፡ ἀποστάται Num. 14, 9; 4 Esr. 1, 28. 6, 74; παραβάτης Jac. 2, 9; ወልድ፡ክሓዲ፡ Deut. 21, 28; ἀντιλέγων ሕዝብ፡ዐላውያን፡ወክሓድያን፡ Jes. 65, 2; Rom. 10, 21; οἱ ἐξ ἐριϑείας Rom. 2, 8; ὑπεναντίοι Hebr. 10, 27; in specie: omnes qui ad Christi veram fidem non conversi sunt (ut pagani, Judaei, Muhammedani, haeretici) F. M. 5, 11; Clem. f. 114; Sx. Masc. 13. 18, al. crebro. b) qui a Christiana fide defecit, *apostata, abnegator Christi*, F. N. 20; F. M. 16, al.

መስተክሕድ፡ part. (ad III, 3) *contentiosus, disputator, altercator*, Herm. p. 109; in specie de rebus ad veram fidem pertinentibus, a) *haereticus*, Tit. 3, 10; M. M. f. 51. b) *infidelis*, ἄπιστοι Chr. ho. 13.

ከመ፡ adv. rel., praep., conj. [כְּמוֹ, כְּמָא, ܐܰܟܡܳܐ, كَمَا; gramm. § 63, a. 64, b], A) Adv. rel. I) integrae sententiae praemissum: 1) ከመ፡ a) comparative: *ut, sicut, quemadmodum*, α) sive addito correlato (*sic, ita*): Sir. 3, 15; 10, 2; ከመ፡ይፈቱ፡ኅጽው፡ — ከማሁ፡ 20, 4; Jes. 62, 5; Jer. 3, 20; Hen. 28, 2; Eph. 5, 24; Col. 3, 13; 1 Thess. 5, 2; β) sive omisso: Jes. 64, 2; Jer. 50, 12; Deut. 28, 29; Gen. 41, 2; Jud. 7, 5; Am. 2, 13; ከመ፡ምስለ፡አንስት፡ Lev. 18, 22; ከመ፡አመ፡ንስቲታ፡ 22, 13; Matth. 6, 12; 2 Cor. 11, 3. γ) in specie: ከመ፡ — ከመዝ፡ *quo* (*magis*) — *eo* (major) Hen. 67, 9. b) raro in oratione obliqua: *quomodo* vel *quam*, Hen. 41, 1. 2, 1; ነኪር፡ከመ፡ተዐቢ፤ዕፁብ፡ከመ፡ታስተባሪ፡ Sir. 43, 8. c) rarissime in exclamatione: *quam!* Hen. 32, 5. 2) በከመ፡ i. e. በ፡ et ከመ፡ (καϑώς, fere crebrius usitatum, quam ከመ፡ ὡς), a) comparative: *ut, sicut, quemadmodum* α) addito correlato: Gen. 6, 22. 18, 5; በከመ፡ብዙኅ፡ትነብብ፡ከማሁ፡ትሰምዕ፡ Job 11, 2. 31, 15; Prov. 17, 3; Jes. 10, 11. 14, 24; 4 Esr. 10, 18. 19; Hen. 5, 2; Matth. 24, 38. 39; Luc. 11, 30. 17, 26. 24, 24; Joh. 3, 14. 5, 21. 15, 4; 2 Cor. 10, 7; Gal. 6, 22. β) omisso correlato: Gen. 7, 9. 33, 14. 41, 13. 54. 44, 2; Ex. 8, 9. 27; Jos. 8, 8. 27; Ps. 102, 11. 12; Matth. 6, 10. 8, 13; Marc. 10, 1; Rom. 9, 25; Hebr. 3, 11; 2 Cor. 8, 6. γ) in specie: በከመ፡ — ከማሁ፡ *quo magis — eo magis* Hos. 10, 1. 11, 2. b) raro: *quomodo*, ut Hen. 5, 1. 3) ዘከመ፡ et ከመ፡እንተ፡ et እንተ፡ከመ፡ (i. e. pron. rel. et ከመ፡) a) *sicut, quemadmodum*: ኵሎ፡ዘከመ፡ትቤለኒ፡እገብር፡ Ruth 3, 5; 1 Reg. 16, 4; ኵሉ፡ዘከመ፡ κατὰ πάντα ὅσα 4 Reg. 16, 11; Gen. 27, 4; Jos. 9, 23; 4 Esr. 10, 61; Hen. 1, 1. 12, 4. 27, 4, 5; ዘከመ፡መሀርኩክሙ፡ከማሁ፡ተዓቀቡ፡ 1 Cor. 11, 2; ከመ፡እንተ፡ታስተጋብእ፡ዶርሆ፡ Matth. 23, 37. 24, 27. — Nonnumquam ከመዝ፡, vid. infra sub B. I. 2. — b) *quomodo*: ታአምር፡ዘከመ፡ገብሩ፡ Kuf. 10; Ruth 3, 4; ነገርክዎሙ፡ዘከመ፡ረድአኒ፡ 2 Esr. 12, 18; Jes. 38, 3; Ps. 9, 13; 2 Reg. 14, 3; Hen. 9, 6; Joh. 12, 49; 1 Thess. 1, 9; ኵሉ፡ምክሩ፡ዘከመ፡ያጠንቅቅ፡ኀሪወ፡ማኅተም፡ Sir. 38, 27 seq.; epexegetice: Ex. 18, 8; Zeph. 2, 8; 2 Esr. 12, 17; Hen. 9, 6. c) De ዘከመ፡እፎ፡ (et እንተ፡ከመ፡እፎ፡ Num. 13, 18) vid. sub እፎ፡ II) Singulis nominibus praemissum Praepositionis vice fungitur (nam rarissimae sunt tales constructiones qualis est እነግረከ፡ከመ፡ብእሲ፡ 4 Esr. 10, 48 var.). Ubi pronomina suffiguntur, forma primaria ከማ፡ recipitur (gramm. § 167, 2), ut: ከማየ፡ Jes. 45, 21. 47, 10; ከማነ፡ 14, 10;

ከማከሙ፡ Job 12, 3; ከማክን፡ 4 Esr. 2, 45; ከማከ፡ Ps. 44, 9. 88, 9; ከማሁ፡ Ex. 9, 18; 1 Reg. 20, 30; ከማሃ፡ Jer. 37, 7; ከማሆሙ፡ Hebr. 4, 11. 1) ከመ፡ a) *ut, sicut, instar, tamquam*, vel per adj. *similis* vertendum: Gen. 3, 5. 9, 3. 13, 16. 22, 17; Lev. 19, 18; Deut. 4, 32; Jos. 10, 2; Jud. 8, 18. 9, 36; Ps. 1, 3. 5; 1 Reg. 25, 36; Matth. 10, 16. 21, 46; Luc. 17, 24; 2 Cor. 6, 8. 9; 1 Petr. 1, 14. 19. 24. 2, 2. 5. 16; Apoc. 1, 10 al.; post verba comparandi Matth. 14, 5; vid. መሰለ፡ c. deriv.; ὅμοιος ሰብእ፡ዘከማከ፡ Sir. 28, 3. 4. 30, 4; Ps. 44, 9; Job 35, 8; ዘከማሁ፡ ὁ ἴσος αὐτῷ Job 41, 3; ዐባይ፡ይእቲ፡ዕለት፡ወአልቦ፡ዘከማሃ፡ Jer. 37, 7. b) raro: *circiter*, Matth. 14, 21 (aliâs መጠነ፡, የአክል፡). 2) በከመ፡ *secundum* (de norma et convenientia), *juxta, pro*, κατά, Lev. 18, 3; Num. 14, 19; (በከመ፡ስሙ፡ከማሁ፡እበዲሁ፡ 1 Reg. 25, 25); 2 Reg. 22, 21; Ps. 7, 9. 17, 23. 27. 27, 5. 6. 50, 1. 2. 102, 10; Prov. 26, 4. 5; Job 34, 11; Jer. 6, 19; በከመ፡ቃልከሙ፡ Jer. 49, 4; ጥበብ፡በከመ፡ስማ፡ይእቲ፡ Sir. 6, 22; በከመ፡ክብሩ፡ያገብእ፡ሎቱ፡ፍትሐ፡ 8, 14. 11, 26; Hebr. 5, 6. 10; Apoc. 22, 12. 3) ዘከመ፡ et ከመ፡እንተ፡ *secundum, juxta, ad modum*: እመ፡ብከ፡ብእሲተ፡ዘከመ፡ነፍስከ፡ Sir. 7, 26; Gen. 5, 3; Ps. 19, 4; 1 Reg. 13, 14; Act. 13, 22; ከመ፡እንተ፡ወይጠል፡ 1 Par. 12, 8; Ex. 21, 9. B) Compositum cum I) Pron. rel.: ከመዘ፡ et ከመ፡እንተ፡ 1) a) sequente integra sententia: *quasi, tamquam si*: Gen. 19, 14; ወከነ፡ከመ፡ዘአልቦ፡ዘቦአ፡ *et erat quasi nihil intrasset* 41, 21. 42, 30; Jud. 14, 6; ከመ፡ዘይረድአከ፡ያቴሕት፡ርእሶ፡ታሕተ፡ሰኰናከ፡ Sir. 12, 17; ከመ፡ዘይሥሕቅ፡ምስሌከ፡የሐትተከ፡ 13, 11. 20, 15 (c. Perf.); እመኒ፡ሞተ፡አቡሁ፡ከመ፡ዘኢሞተ፡ 30, 4; Act. 3, 12; Jac. 2, 12; Herm. p. 97. b) sequentibus singulis nominibus: *tamquam*, Num. 14, 15; አስተርአየ፡ለነ፡ (Deus) ከመ፡እንተ፡ንስር፡ዐቢይ፡ Rel. Bar.; ረሰይዎ፡(ለእብን፡)ከመ፡እንተ፡ማዕጾ፡ ibid.; ነሣእኩክሙ፡ከመዘ፡ክንፈ፡ጕዘ፡ (sumsi vos tamquam si essent alae i. e. tamquam super alas) Ex. 19, 4; Luc. 22, 52; ከመ፡ዘሰራቂ፡ (non ″ቂ፡)ትዴግኑ፡ (ejus instar qui latro est i. e. *tamquam latronem persecuturi*) Matth. 26, 55. 2) i. q. ዘከመ፡ *sicut, quemadmodum*: ከመ፡ዘ፡ - - ከማሁ፡ Prov. 27, 19; ይጼልዩ፡ኀቤሁ፡ከመዘ፡ኀበ፡አማልክት፡ Jes. 45, 20. II) cum Pron. demonstr. (ዝ፡) et Pron. pers. suff. III p. (ሁ, al.). Qua compositione circumscribitur 1) adj. *talis, tale, talia*, sc. a) simplice ከመ፡ seq. pronomine. α) ከማሁ፡, τοιοῦτος 1 Cor. 15, 48; Job 8, 13. 19; በእንተ፡ከማሁ፡ διὰ τοῦτο Ex. 15, 23. β) ከመዝ፡ vel ከመ፡ዝንቱ፡ Gen. 41, 38; አከ፡ከመዝ፡ነገሩ፡ዘከመ፡ትብል፡ 2 Esr. 16, 8; Job 8, 2. 18; 4 Esr. 6, 4; Matth. 19, 10; 1 Cor. 7, 7. b) plerumque praemisso pron. rel., α) ዘከመዝ፡ *talis*: መጽልእ፡ዘከመዝ፡ብእሲ፡ Sir. 20, 15; ሕዝብ፡ዘከመዝ፡ Jer. 9, 9; Matth. 9, 8. 18, 5; Marc. 4, 33; Act. 22, 22; 1 Cor. 5, 11; passim ዘ፡ vel ዝ፡ secundum genera et numeros variatis: እንተ፡ከመ፡ዛቲ፡ብእሲት፡ γυναῖκα τοιαύτην Judith 12, 12; እንተ፡ከመዝ፡ Sir. 23, 24; ለእለ፡ከመዝ፡ τοιούτων Matth. 19, 14; 1 Cor. 16, 18; Phil. 2, 29; 2 Thess. 3, 12; ለዘከመ፡እሉ፡ Marc. 10, 14; 1 Cor. 16, 16; passim ከመዝ፡ ad omnia genera numerosque relato: ዘከመዝ፡ τοιούτους Joh. 4, 23; τοιαῦτα Job 16, 2; እንዘቦ፡ውስቴቶሙ፡ዘከመዝ፡አንስት፡ Judith 10, 19; ዘከመዝ፡ተአምረ፡ Joh. 9, 16; ዝሙት፡ዘከመዝ፡ 1 Cor. 5, 1; οὕτως Matth. 6, 30. β) at ዘከማሁ፡ aut: *similis ei* (vid. sub A. II, 1, a) aut: *qualis* Ex. 10, 14; Marc. 9, 3. 13, 19; Act. 16, 18. 2) adv. a) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ *hoc* vel *eodem modo, ita, sic, pariter*, α) ከማሁ፡ in sententiis correlativis: Gen. 6, 22. 18, 5; Ps. 102, 13; Matth. 12, 40. 13, 40. 24, 27. 37; Rom. 5, 18. 19. 6, 19; Luc. 11, 2; etiam omisso correlato relativo: Sir. 18, 16. 22, 24; Luc. 17, 10. 21, 31; Jac. 2, 17. 3, 5. β) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ relatum ad antecedentia: Ex. 6, 9; ከመዝ፡ወከመዝ፡ረሰየኒ፡ Jud. 18, 4; ኢከነ፡ከመዝ፡ 1 Reg. 20, 2; ከመ፡ከመዝ፡ውእቱ፡ Job 9, 2; 1 Reg. 23, 17; ከመዝ፡ይቤ፡እግዚ″፡ Jer. 4, 3 al.; Matth. 3, 15. 5, 12. 19; Marc. 15, 39; Luc. 22, 26; Rom. 1, 32. 2, 2. 12, 16 (at Graece: τὸ αὐτό); ወከማሁ፡ብእሲትኒ፡ Sir. 23, 22; ወከማሁ፡ ὁμοίως 24, 11; Jos. 6, 15; Gen. 1, 6. 9; Matth. 12, 45; Luc. 9, 15. 17, 10. 21, 31. γ) ከመዝ፡ et ከማሁ፡ relatum ad sequentia: ከመዝ፡ Gen. 10, 1. 36, 1. 41, 1; Hen. 14, 8; Matth. 1, 18. 6, 9; ከማሁ፡ Matth. 2, 5; seq. ከመ፡ vel እስከ፡ *ut* (daß) Matth. 5, 16; 1 Petr. 3, 1; (ከመዝ፡ — እስከ፡) Joh. 3, 16. δ) de አምጣነ፡ — ከማሁ፡ *quo magis — eo magis* vid. አምጣነ፡ col. 224; adde በአምጣነ፡ — ከማሁ፡ Sir. 3, 18. 16, 12; de በከመ፡ — ከማሁ፡ id., vid. supra A I 2 a γ. ε) ምስለ፡ከመዝ፡ *hoc non obstante* Jes. 15, 7; Am. 4, 9; vid. ምስለ፡ col. 175. b) ከመዝ፡ *tam, tantopere*: ከመዝ፡ፍጡነ፡ οὕτω ταχέως Gal. 1, 6; ከመዝኑ፡አብዳን፡አንትሙ፡ 3, 3; ከመዝ፡ጠቢብ፡ 1 Cor. 6, 5; 1 Joh. 4, 11. c) ከማሁ፡ in responsione: *sic*, 4 Esr. 5, 9 (soloecismus videtur). d) in interrogatione: ከመዝኑ፡ *sicne? num ita?* Ex. 2, 14; Matth. 26, 40; Marc 7, 18; Joh. 18, 22. C) Conj. I) ከመ፡ 1) conj. relativa, quae Objecto (vel Subjecto) de quo agitur indicando vel alii praecedentis sententiae complemento annectendo inservit (ὅτι, daß), seq. Indic. Respondet a) Latinorum Acc. (Nom.) c. Inf., post verba sentiendi et declarandi, al.: ርእየት፡ከመ፡ሠናይ፡ዕፅ፡ Gen. 3, 6; ርእየ፡ከመ፡በዝኁ፡ 6, 2. 16, 4. 5; አእመረ፡ከመ፡ተንተገ፡ማይ፡ 8, 11; 2 Reg. 12, 9; ሰምዐ፡ከመ፡ተፄወወ፡ Gen. 14, 14. 29, 33; መኑ፡አይድዐከ፡ከመ፡ዕራቅከ፡አንተ፡ Gen. 3, 11. 12, 18. 31, 20; ይእመኑከ፡ከመ፡አስተርአየከ፡ Ex. 4, 5; Job 9, 16; Jac. 2, 19—22; መሐለ፡ከመ፡ኢያአምር፡ Matth. 26, 72; ተዘከር፡ከመ፡መሬት፡ንሕነ፡ Ps. 102, 14; ትጤይቅ፡ከመ፡ Job 5, 25; ይመስለኒ፡ከመ፡ Hen. 106, 6; ኀለየ፡ከመ፡ጸውዖ፡ 1 Reg. 3, 8; ኢትሰፈዉ፡ከመ፡ተሐይዉ፡ Hen. 9, 8. 10; ሐሰወት፡ከመ፡ሠሐቀት፡ Kuf. 16; ኩኑ፡ሰማዕተ፡ከመ፡ኢይጸድቁ፡ Rom. 3, 22; ዝንቱ፡ትእምርቱ፡ከመ፡ይገብር፡እግዚ″፡ዘንተ፡ነገረ፡ Jes. 38, 7; ከመ፡ያስተርእዩ፡ከመ፡ጾሙ፡ Matth. 6, 16. 18; ተዐውቀት፡ከመ፡ፀንሰት፡ Kuf. 41; ተብህለ፡ከመ፡ Phlx. 72. α) Passim Subjectum sententiae subjunctae a verbo sententiae principalis tamquam Objectum attrahitur, ut: ሰምዕዎ፡ከመ፡ሀሎ፡ውስተ፡ቤት፡ Marc. 2, 1; Matth. 25, 24. 26; Gen. 1, 4. 6, 2. 12, 14. 49, 15 (vid. gramm. § 190). β) Ubi post verba sentiendi et declarandi ከመ፡ c. Subj. verbi sequitur, e C, I, 3, c illustrandum est. γ) Sicut ὅτι (כִּי ? إِنَّ), ከመ፡ recitationi verborum alterius inservit (vel orationi directae praemittitur): Lev. 14, 35; Jos. 5, 6; 2 Reg. 21, 17; Matth. 2, 23. 21, 16. b) *quod*, α) ad indicandam causam (quamquam minus frequentatum quam እስመ፡) post verba affectuum: ይትፌሣሕ፡ከመ፡ትጠፍኡ፡ Deut. 28, 63; አንከሩ፡ከመ፡ረድአ፡ 2 Par. 26, 15; et alia, ut: አስተዋደየኒ፡ከመ፡ቀበርክዎሙ፡ Tob. 1, 19. β) crebro post እፎ፡, sc. እፎ፡ከመ፡ *quî (est,) quod* i. e. *quomodo evenit ut* vid. sub እፎ፡ 2) conj. consecutiva, ὥστε *ut, ita ut*, a) seq. Indic.: ያንኀሎን፡ለአህጉረ

ከ፡ከመ፡አልቦ፡ዘይነብር፡ውስቴቶን፡ Jer. 4, 7; Jac. 2, 5; Phil. 3, 10 Platt; Hebr. 10, 36; Gen. 32, 21. b) plerumque seq. Subj. verbi: Gen. 22, 14; መኑ፡አነ፡ከመ፡እሑር፡ Ex. 3, 11; Lev. 18, 18; Num. 22, 28; Jos. 10, 14. 22, 16; Jud. 14, 3; 1 Reg. 3, 11. 15, 29. 17, 43. 20, 1. 22, 8; 4 Reg. 5, 7; Ps. 8, 5; Job 10, 6; Judith 5, 23; ውኁድ፡አንቲ፡ከመ፡ትኩኒ፡ Mich. 5, 1; ከመ፡ያድኅና፡እግዚ"፡ለኢየሩሳሌም፡ Jes. 36, 20; Jer. 45, 18; 4 Esr. 2, 10; Hebr. 6, 10; post verba efficiendi, ut: እሬስየከ፡ከመ፡ይፃእ፡ Gen. 17, 6; Jes. 42, 24. 3) conj. finalis, ἵνα, ὅπως, *ut*, et ከመ፡ኢ፡ *ne*, *ut ne*: Gen. 1, 15. 2, 10. 19. 4, 11. 42, 2. 46, 34; Ex. 8, 6. 18. 9, 29; Lev. 17, 5; Ps. 9, 14; Jon. 1, 6; 2 Esr. 3, 10; 1 Petr. 3, 3; 1 Joh. 1, 4; Rom. 3, 19; Phil. 3, 8; 1 Tim. 1, 15; ከመ፡ኢ፡ Ex. 7, 14; Lev. 10, 6; Deut. 19, 6. 20, 18; 1 Reg. 31, 4; Ps. 16, 6; Jes. 48, 5. 9; Hez. 31, 14; Apoc. 18, 4. 20, 3. a) in specie post verba volendi, jubendi, rogandi, promittendi, sperandi, permittendi, cogendi, al., ut: አዘዘነ፡ከመ፡ንግበር፡ Deut. 6, 4; ይቤ፡ከመ፡ይቅትልዎ፡ 1 Reg. 19, 1; ተከሥተ፡ሎቱ፡ከመ፡ይግበር፡ Kuf. 32; አደሞ፡ከመ፡ይግበር፡ 2 Par. 7, 11; ቦኑ፡እፈቅድ፡ከመ፡ይሙት፡ Hez. 18, 23; አኅሥሥ፡ከመ፡እግበር፡ Kuf. 21; ኅለየ፡ከመ፡ይቅትል፡ Asc. Jes. 1, 12; አስተብቍዕዎ፡ከመ፡ይልክፉ፡ Matth. 14, 36; ይስእሉ፡ከመ፡ይኩኖሙ፡ Hen. 13, 6; መሐለ፡ከመ፡የሀብ፡ Matth. 14, 7; አሰፈወ፡ከመ፡ Sap. 17, 8; Jud. 2, 3; vid. ተከየደ፡; ይሴፈዉ፡ከመ፡ይሕየዉ፡ Hen. 10, 10; ትትአመን፡ከመ፡ያእቱ፡ Job 39, 12; Ps. 26, 19; Rom. 15, 14; Hebr. 6, 9; ኢያብሖ፡ከመ፡የአብሱ፡ Sir. 15, 20; Num. 22, 13; አጌብሮ፡ከመ፡ይስግድ፡ Asc. Jes. 5, 8; ይደሉ፡ከመ፡ትስረዩ፡ 2 Cor. 2, 7; ኢይክውኖ፡ከመ፡ይግባእ፡ Deut. 24, 4; ይኄይሰከ፡ከመ፡ይትሀጐል፡ Matth. 5, 29. b) post verba potentiae et impotentiae Hen. 93, 11; Apoc. 11, 6; ስእነ፡ከመ፡ይሴሲ፡እሞ፡ Clem. f. 219; pavendi: አርመምኩ፡ፈሪህየ፡ከመ፡እንግር፡ዘእኄሊ፡ Job 32, 7; ኢይደነግፁ፡ከመ፡ይፅርፉ፡ 2 Petr. 2, 10; audendi: ተኀበለ፡ከመ፡ይንሣእ፡ F. M. 3, 5; incipiendi, repetendi: አኀዘ፡ከመ፡ይሕንጽ፡ 2 Par. 3, 3; ኢይደግም፡ከመ፡እፈኑ፡ Hen. 10, 22. c) etiam post ea verba, quae alias ከመ፡ cum Indic. postulant, ከመ፡ c. Subj. sequitur, si quidem significatur non quid sit vel fiat, sed quid fieri oporteat: ይእዜ፡አእመርነ፡ከመ፡ንሰብሖ፡ (*nobis eum celebrandum esse*) Hen. 63, 4. 58, 5; ተፈሥሐ፡ከመ፡ይግበር፡ (er freute ſich zu thun) Deut. 28, 63; ተኀለየ፡ውስተ፡ልብከ፡ከመ፡ታሕንጽ፡ሊተ፡ቤተ፡ 2 Par. 6, 8. d) ከመ፡ኢ፡ *ne* post verba timendi, prohibendi: እፈርህ፡ከመ፡ኢይምጻእ፡ Gen. 32, 12. 24, 9; Sir. 29, 7. 42, 9; 2 Esr. 16, 3; Gen. 47, 18; Ex. 32, 12; Kuf. p. 95 (seq. Indic.); መነንክዎ፡ከመ፡ኢይንግሥ፡ 1 Reg. 16, 1; ከላእክኒ፡ከመ፡ኢይባእ፡ 25, 33. 34; Act. 5, 28; Matth. 12, 16; ኢያበውሖ፡ከመ፡ኢይቅረብ፡ M. M. f. 169. e) ከመ፡ et ከመ፡ኢ፡ est nota jussivi vel optativi: 1 Cor. 9, 7; እንትሙ፡ከመ፡ይኩን፡ቅኑየ፡ Kuf. 43; ከመ፡ኢታሕዝና፡ Tob. 10, 12; Jud. 21, 1. — Annotandum est, quod Lud. in lex. c. 392 affert: „particula haec repetita certitudinem aliquam significare videtur: ከመ፡ከመ፡ቀርበ፡ et mox ከመ፡ከመ፡በጽሐ፡ *quod certo venisset*" Org. 4. — II) እምከመ፡, rarius ለእምከመ፡ et ለእመ፡ከመ፡ [e qua forma illud እም፡ non praepositionem እምነ፡ sed conjunctionem conditionalem እመ፡ censendam esse satis elucet] conj. conditionalis et temporalis, frequentatissima, 1) *si* (sed fere ubique inclinans ad significationes *quum*, *quando*, *quoties*, *simulac*), rarius εἰ, ut Rom. 6, 8. 8, 17. 25, saepius ἐάν, (seq. Imprf.) ut እምከመ፡ታበውእ፡ *si* (i. e. *quotiescumque*) *offers* Matth. 5, 23; Rom. 10, 9; ἐὰν μή Dan. 2, 5. 6; seq. sententia nominali Matth. 6, 22; Joh. 11, 57; seq. Perf.: እምከመ፡ገሰስኩ፡ *si tetiger* Matth. 9, 21. 21, 24; Joh. 8, 36. 12, 32. 13, 35; Rom. 7, 2; 1 Thess. 3, 8; 1 Reg. 20, 9; Job 7, 9; እምከመ፡አንበርዎ፡ ἐὰν ϑῶσιν Jes. 46, 7. 58, 9; ለእምከመ፡ Rom. 4, 5 ant. 2) *cum quum*, *quando*, *quotiescumque*, plerumque c. Perf. Ex. 33, 9 (ὡς δ᾽ ἄν); ἡνίκα δ᾽ ἄν 2 Cor. 3, 16; ἐκάϑισας-μὴ ἀνοίξῃς Sir. 34, 12; Num. 21, 8. 9 (ὅταν); እምከመ፡እቤሎ፡ ἐν τῷ εἰπεῖν με Hez. 33, 8. 14; 1 Reg. 16, 16; እምከመ፡ርእዩከ፡ ἰδόντες σε Job 38, 17; ὁπότε ἐάν Tob. 7, 11; ὅταν Jes. 30, 15. 57, 13; Tit. 3, 12; ለእምከመ፡ንዋየ፡ረከብከ፡ ἐν χρήμασιν Sir. 37, 6; ለእመ፡ከመ፡ (v. ለእምከመ፡) ተጸነሰ፡ ἀπὸ ἐνδείας 20, 21; 4 Esr. 6, 51. 3) *quamdiu*, *donec*, c. Perf., ἡνίκα ἄν Gen. 30, 42; Jes. 55, 6. 4) *simul ac*, *ubi* vel *ut primum*: Gen. 12, 12 (ὡς ἄν); Lev. 14, 34; 2 Esr. 16, 3; እምከመ፡ሰምዑ፡ ἀκούσαντες Deut. 2, 25; Job 14, 10; ለእምከመ፡ቦቱ፡ዘገረሞ፡ Sir. 22, 18; ἐν τῷ ἀποϑανεῖν 10, 11; Jes. 51, 14; 4 Esr. 9, 35—37; Matth. 21, 40; saepius ubi Graecus καὶ consecutivum habet, ut: እምከመ፡ሠረቀ፡ፀሐይ፡ያየብሶ፡ለሣዕር፡ ἀνέτειλε καὶ ἐξήρανε Jac. 1, 11; 1 Petr. 1, 24; Nah. 3, 17; Ps. 103, 23; Sir. 30, 9.

ከመ፡ adv. [gramm. § 64, 6; 150, c; 162]; ejus vis non in ከ፡ sed in መ፡ niti videtur (ከ፡ tenuius pronuntiato ኸ፡), et potestate fere cum vocula መ፡ (q. v. col. 141) convenit, sed fortius et gravius est. 1) *fere*, *propemodum*: ከመ፡እንተ፡ጸብሐት፡ *fere quotidie* Gen. 39, 10; ሎቱ፡ያስዖዝዝ፡ከመ፡እግሩ፡ (propemodum vel paululum) ἐπέσκαζε Gen. 32, 32 (at ὃ ἐνάρκησεν 32, 33 simplice ዘአስዖዝዝ፡ versum est). 2) Pronominibus vel adverbiis pronominalibus postpositum vim quamdam distinguendi et restringendi („vim identitatis" Lud.) habet: *-dem*, *-met*, *idem*, *ipse* (eben, gerade): እመሂ፡ትልህቁ፡አነ፡ከመ፡ውእቱ፡ ἐγώ εἰμι (*ego idem sum*, nec mutatus) Jes. 46, 4; ወአንተሰ፡አንተ፡ከመ፡ σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ Hebr. 1, 12; አንተ፡ከመ፡ዘታወፅኦሙ፡ *tu* (neque alius quidam) *eras educens eos* 2 Reg. 5, 2; አነ፡ከመ፡ወአልቦ፡እንተ፡ከማየ፡ *ego* (sola) *nec ulla mihi similis* Zeph. 2, 15; እምቅድመ፡ዓለም፡ወእስከ፡ለዓለም፡አንተ፡ከመ፡ *ante saeculum et usque in saeculum tu idem* (es) Ps. 89, 2. 92, 3. 101, 28; ዝኩ፡ዘእጸልእ፡ኪያሁ፡ከመ፡እገብር፡ gerade das *id ipsum* (nec aliud quidquam) Rom. 7, 15; ኪያሃ፡ከመ፡መሥዋዕተ፡ለግሙራ፡ *eadem semper sacrificia* Hebr. 10, 11; Phil. 2, 2; Matth. 26, 44; ከማሁ፡ከመ፡ *itidem*, (*et ipsi*) Gen. 46, 34; ὡσαύτως *eodem modo* Deut. 15, 17; Matth. 20, 5. 21, 36; Asc. Jes. 11, 28; Phil. 1, 30; ዘንተ፡ከመ፡ *hoc ipsum* 1 Thess. 3, 4; Ps. 61, 11; አመ፡ኮነ፡ህየ፡ከመ፡ህለውኩ፡ ἡνίκα ἐγένετο, ἐκεῖ ἤμην (*ibi*, *in ipso loco*, *aderam*) Jes. 48, 16. 3) *nonnisi*, *modo*, *tantummodo*, *solum* (אַךְ): ከማሁ፡ከመ፡ውእቱ፡ *non est nisi illis similis* (nequaquam iis superior) 1 Reg. 17, 36; 2 Cor. 10, 18; ሕያዋን፡ከመ፡ይበርኩከ፡ (non mortui) Clem. f. 259; Gen. 27, 38; Lev. 21, 14; Marc. 7, 19; Matth. 5, 47; እሙንቱሰ፡እምከንቱ፡ውስተ፡ከንቱ፡ከመ፡ *ii autem nonnisi a vanitate in vanitatem* (ἐπὶ τὸ αὐτό, יַחַד) Ps. 61, 9; ለጊዜሃ፡ከመ፡ውእቱ፡ *temporalis tantum est* Matth. 13, 21 rom. a) ንስቲተ፡ከመ፡ተርፎሙ፡ወይዌግሩኒ፡ *paulum tantum abest quin* (me lapident) Ex. 17, 4. b) አኮ፡ከመ፡ seq. ዓዲ፡ vel አላ፡ *non modo* —

sed etiam Matth. 4, 4. 21, 21; Asc. Jes. 10, 5; vel **አከ፡ባሕቲቶ፡ከመ፡ — ዳእሙ፡ዓዲ፡** Joh. 5, 18. 13, 9. — *Voc. Ae.*: **ከመ፡ብ፡እንዴሁ፡**; *aliud:* **ጽመ፡ወከመ፡** (vid. Marc. 7, 19) **ዘ፡እንዴኽ፡ዝምብሎ ።**

ክሙ፡ pron. Plur. II pers. m., et nominibus et verbis suffixum.

ኪማ፡ n. prgr., sc. כִּימָה i. e. *plejades, vergiliarum sidus,* Am. 5, 8 vrs. nov.

ከሞል፡ subst., nomen arboris cujusdam ignotum: **ቀነውዎ፡ውስተ፡ሥጋሁ፡፻ወ፺ወ፫ቅንዋተ፡ዲበ፡ዕፀ፡ከሞል፡** Sx. Masc. 11; Ter 12; **ሀለዉ፡ህየ፡** (in Aegypto circa urbem **እስሙናይ፡**) **ዕፀወ፡ከሞል፡ወሰገዱ፡ሎቱ፡ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡** (sc. Jesulo infanti) **ወኮኑ፡ድኑናነ፡እስከ፡ዛቲ፡ዕለት፡** Sx. Genb. 24; in Actis Susannae presbyterorum alter respondet: **ታሕተ፡ዕፀ፡ከሞል፡** (σχῖνος Dan. ap. 1, 54), alter: **ታሕተ፡ዕፀ፡ጽርዩን፡** (πρίνος 1, 58) Sx. Masc. 28. — *Voc. Ae.*: **ከሞል፡ዘ፡እሻ፡(እሾ፡?)**

ከሜሌዎን፡ n. prgr. χαμαιλέων *chamaeleon* Lev. 11, 30. — *Voc. Ae.*: **ገላሜዎስ፡** (v. **ገለሜዎስ፡**)**ብ፡እስስት፡**

አከማማት፡ vid. sub **ከከማት፡**

ከመረ፡ (i. q. جمر II. IV; צָבַר) *coacervare, cumulare,* Ex. 8, 10 FH (at lectio **ከመር፡** sensum bonum non praebet et corrupta videtur).

ክምር፡, rarius **ከምር፡** subst., m. et f., Pl. **አክማር፡** [חֹמֶר] *acervus, cumulus,* ut frumenti, mergitum: Job 5, 26 (m.); **ያዐብያ፡ለክምረ፡እክሉ፡** Sir. 20, 28; Ruth 3, 7; Ex. 22, 5; **ከመ፡ክምረ፡እክል፡** Zeph. 2, 9; Jud. 15, 5; **በእቶተ፡** (i. e. **በእትወተ፡**) **አክማሪሁ፡** Macc. f. 9; granorum M. M. f. 48; stramenti, foeni: **ከመ፡ክምረ፡ሐሠር፡ከማሁ፡ማኅበሮሙ፡ለኃጥኣን፡** στυππεῖον συνηγμένον Sir. 21, 9; ranarum mortuarum Ex. 8, 10; occisorum: **ወኮነ፡ክምረ፡አብድንቲሆሙ፡** Gad. T. H.

ከሚር፡ nomen dubiae auctoritatis: **እመ፡ዘራእከ፡ሥርናየ፡ተአርርኑ፡ስገመ፤ወእመ፡ዘራእከ፡ከሚረ፡ተአርርኑ፡ተልቤ፡** Macc. f. 5. Legendum videtur **ከሚን፡** (q. v. infra).

ክምር፡ i. e. خَمْر *vinum*; *Voc. Ae.*: **ክምር፡ዘ፡የወይን፡ጸጅ፡ ።**

ከመሰ፡ i. q. كَمَسَ *austerus fuit* (כָּמַשׁ *flaccidum esse, marcere,* sine dubio proprie de *contrahendo* et *corrugando*). Hinc propagatum est

አከሞሰሰ፡ quinquel. II, Imprf. et Subj. **ያከሞስስ፡** [potestatem deminutivi habet: *subausterum esse*; etiam in كَلَحَ *austerum vultum habuit,* V *subrisit* utraque significatio copulata est] 1) paululum adducere vultum, vel severitatem minuere i. e. *leviter objurgare* alqm, c. Acc. prs.: **ወያከሞስሶሙ፡** (Salomo) **በየውሀት፡ለአብዳን፡** Kebr. Nag. 22. 2) severitatem minuendo *subridere, leniter ridere* et *arridere:* **ጠቢብሰ፡እምዕጹብ፡ያከሞስስ፡ክናፍሪሁ፡** μόλις ἡσυχῆ μειδιάσει Sir. 21, 20; **አከሞሰሰ፡** Sx. Tachs. 5. 7; **እንዘ፡ያከሞስስ፡** Sx. Jac. 2; Asc. Jes. 5, 3; **አከሞስስ፡በኀቡእ፡** γέλα, μὴ φανερῶς Chr. ho. 22 (vid. **ተአርወየ፡**); Gad. T. H.; **ወአከሞሰሰ፡ወልድየ፡ውስተ፡ገጹ፡ዮሴፍ፡** Lud. e Vit. Theoph.; c. **በእንተ፡** rei: **አከሞሰሰ፡በእንተ፡ድካሞሙ፡** (Abba Pachomius subrisit ob defatigationem daemonum) Lud. e Vit. Pach.

ከሙሳስ፡ (an **ከሞሳስ፡**?) subst. *severitas mitior* (milder Ernſt), Did. ed. Platt p. 44 (c. annot.).

ከሚን፡, ከሚን፡, ካሚን፡, ከሙን፡, ከሜን፡ n. prgr. κύμινον [כַּמּוֹן ܟܡܘܢܐ كَمُّون] *cuminum,* Matth. 23, 23; Jes. 28, 25. 27; **ወኮነ፡ኢይበልዕ፡ዘእንበለ፡ኅብስት፡ወጼው፡ምስለ፡ከሙን፡ወሐምል፡ዘኢያበስልዎ፡በእሳት፡** Sx. Haml. 24; Macc. f. 5 (vid. sub **ከሚር፡**); inter suffimenta enumeratur: **ከርቤ፡ወሚዓ፡ወሎዛን፡ወስንድሪስ፡ወከሜን፡ወጥፉሕ፡ወሜዓር፡** (sic) Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.*: **ከሚን፡ዘ፡ፊዮ፡**; *aliud:* **መለንስ፡ኑግ፡ከሚን፡ብ፡ተልባ፡ፊጸሂ ።**

ከሠተ፡ I, 1 [i. e. كَشَطَ (قَشَطَ) *dimovit, sustulit* rem *alteram tegentem*; vicin. كَشَفَ (**ቀፈጸ፡**) *detexit, revelavit*] Subj. **ይክሥት፡** 1) *retegere, detegere, nudare,* omisso Acc.: Ruth 3, 4. 7; seq. Acc. tegumenti: **ክነፊሃ፡**, **ክዳነ፡አቡሁ፡** Kuf. 33; **ግልባበ፡** Jes. 47, 2; tectum Gen. 8, 13; etiam *volvendo amoliri* alqd ab aliqua re Marc. 16, 3; seq. Acc. prs. vel rei obvelatae: Dan. ap. 1, 32; **ከሠተ፡ኀፍረተ፡አቡሁ፡** Kuf. 33; Lev. 18, 6 seq.; Deut. 23, 1. 27, 20; **ገጸ፡** 2 Cor. 3, 18; **ትከሥት፡ምድር፡ደማ፡** Jes. 26, 21. 2) *aperire, patefacere:* fiscellam Ex. 2, 6; puteum Ex. 21, 33; **መዛግብተ፡** Kuf. 42; Sir. 43, 14; Hen. 46, 3; in specie a) os suum Matth. 5, 2; Ps. 38, 13; Jes. 53, 7; Kuf. 25; Sir. 24, 2; Job 3, 1; 4 Esr. 9, 29; os alicujus Hez. 3, 27; labra sua Job 11, 5. 32, 20; alcjs Ps. 50, 15; oculos suos Kuf. 17; Job 27, 19; Gen. 48, 10 (**ከሢቶት፡**); Hen. 89, 28; alcjs Joh. 9, 26; **ትከሥት፡አዕይንተ፡ዕዉራን፡** Jes. 42, 7; aurem alcjs Jes. 50, 5; τὸν νοῦν **እግዚ"፡ይከሥት፡ልበ፡ለሰብእ፡** Job 33, 16; Luc. 2, 35. b) librum, literas: Jes. 37, 14; Hez. 2, 10; 2 Esr. 6, 1. 18, 5; Dan. 7, 10; Apoc. 5, 2. 3. 20, 12; **ወከሢቶ፡መጽሐፈ፡** Luc. 4, 17. 3) trsl.: a) *revelare* arcana, mysteria, (de revelatione divina), c. Acc. rei et **ለ፡** prs.: Dan. 2, 22. 28; Ps. 97, 3; 4 Esr. 10, 53; Hen. 48, 7; Matth. 11, 25. 27. 16, 17; 1 Cor. 2, 10; Gal. 1, 16. b) *manifestum facere, patefacere, expromere,* c. Acc. rei: **ቃሉ፡ለሰብእ፡ይከሥት፡ፍትወተ፡ልቡ፡** Sir. 27, 6; Hen. 61, 5; Jes. 52, 10; **እከሥት፡ምረረ፡ነፍስየ፡** Job 7, 11; c. Acc. rei et **ለ፡** prs.: Ps. 36, 5; **ለከ፡ከሠትኩ፡ቅሥትየ፡** Jer. 20, 12. c) *evulgare, prodere* alqd: Prov. 11, 13; **ለእመ፡ከሠትከ፡ምክሮ፡** Sir. 22, 22. 27, 16. 21; **ኀፍረት፡ከሢተ፡ምክረ፡ዐርክክ፡** 41, 23; Jos. 2, 20; alqm Matth. 1, 19. — *Voc. Ae*: **ከሠተ፡ዘ፡ገለጸ ።**

ተከሥተ፡ III, 1 1) Refl. *se retegere* vel *nudare,* Kuf. p. 15. 30; 2 Reg. 6, 20. 2) Pass. a) *retegi, detegi:* **ግላ፡** 2 Cor. 3, 14; **ተከሥተ፡ሰኰናኪ፡** Jer. 13, 22; **አልቦ፡ክዱን፡ዘኢይትከሠት፡** Marc. 4, 22; **ይትከሠት፡መሠረታቲሃ፡** Hez. 13, 14; Ps. 17, 17. b) *aperiri, patefieri:* **መቃብራት፡ተከሥቱ፡** Clem. f. 218; Matth. 27, 52; **አፍ፡** Luc. 1, 64; **እዘን፡** Marc. 7, 35; **አዕይንት፡** 1 Reg. 14, 27. 29; **ተከሢቶ፡** Asc. Jes. 9, 37; Matth. 9, 30. 20, 33; Joh. 9, 10; **ልብ፡** Act.

2, 37; መጻሕፍት፡ 4 Esr. 4, 22; Hen. 47, 3. c) trsl. α) *revelari* (de revelatione divina): ኢተከሥተ፡ ሕግ፡ እስከ፡ አሚሃ፡ Kuf. 33; ተከሥተ፡ ሎቱ፡ ከመ፡ ይግበር፡ Kuf. 32; 1 Reg. 3, 7; Dan. 2, 19. 10, 1; Jes. 31, 1; Hen. 52, 5; 1 Cor. 14, 30. Eph. 3, 5. β) *manifestum fieri, patefieri, apparere:* ተከሥተት፡ ምሕረትየ፡ Jes. 56, 1; ኀቡኣት፡ ኢተከሥቱ፡ ለከሙ፡ Hen. 16, 3. 38, 3; ምድር፡ ተከሥተት፡ Hen. 89, 8; 2 Thess. 2, 3. 8.

ክሡት፡ part., f. **ክሥት፡** 1) *retectus, detectus, nudatus:* ወክሡት፡ ገጽየ፡ Tob. 2, 9; 4 Esr. 1, 1; ርእሱ፡ ክሡተ፡ ይኩን፡ Lev. 13, 45; 1 Cor. 11, 5; ሲኦል፡ ክሡት፡ ቅድሜከ፡ γυμνός Job 26, 6. 2) *apertus, patefactus:* ንዋይ፡ ክሡት፡ Num. 19, 15; መቃብር፡ Ps. 5, 11; Rom. 3, 13; አፍ፡ Hez. 29, 21; 2 Cor. 6, 11; እዘን፡ Jes. 42, 20; ይኩና፡ ክሡታተ፡ እዘኒከ፡ ወአዕይንቲከ፡ 2 Esr. 11, 6; አዕይንት፡ Kuf. 22; Asc. Jes. 6, 11; Hen. 1, 2; መጽሐፍ፡ Apoc. 10, 2. 3) trsl.: *revelatus, manifestus, palam factus, apertus, ingenuus:* Rom. 1, 19; Hebr. 4, 13; Hen. 9, 5; ተወልደ፡ እምኅቡእ፡ ውስተ፡ ክሡት፡ Deg.; ክሡተ፡ ኮነ፡ ስሙ፡ Marc. 6, 14; Ex. 2, 14; ዘለፋ፡ ክሡት፡ Prov. 27, 5. — Adv. ክሡተ፡ *aperte, palam, manifesto, ingenue:* ἐν τῷ φανερῷ Matth. 6, 4. 18; φανερῶς Marc. 1, 45; παῤῥησίᾳ, ክሡተ፡ ተናገረ፡ Joh. 7, 13; Act. 2, 29; 1 Thess. 2, 2.

ክሥተት፡ n. act., Pl. **ክሥተታት፡** 1) *detectio*, i. e. *nudatio:* ክሥተታተ፡ ኀፍረቶን፡ (vid. Lev. 18) Can. Laod. 29. 2) *revelatio* i. e. *patefactio:* ክሥተታተ፡ ሴኖዶስ፡ ዘሐዋርያት፡ *revelationes Canonum Apostolorum* (Lud.: *apertiones* i. e. *prolegomena?*), Syn. (in Lud. Comm. hist. p. 305 n. 17).

ከሣቲ፡ n. ag. *detector, revelator, manifestator*, c. c. Acc.: Deus ለኢዩኤል፡ ክብረ፡ ሞትከ፡ ከሣቲ፡ (qui Joëli gloriam mortis tuae revelasti), Cod. Mus. Brit. LIV, 7; per st. c.: ክርስቶስ፡ ከሣቴ፡ ብርሃን፡ Deg.; ከሣቴ፡ ጽድቅ፡ (veritatis) Enc. Jac. 27; Constantinus ከሣቴ፡ መስቀል፡ Sx. Ter 7.

መክሥት፡ subst. *apertura, apertio:* መክሥተ፡ አፉሁ፡ ከመ፡ መልአከ፡ እግዚ"፡ (Das Aufthun ſeines Mundes war wie das eines Engels) Sx. Teq. 21; Christus est መምህር፤ መክሥተ፡ አፉሁ፡ መዐዛ፡ ዕጣን፡ M. M. f. 305; Org. 2.

ኰሠኰሥ፡, **ኰሥኰሥ፡**, (**ኰሥኵሥ፡**), **ኰሣኵሥ፡**, (**ኵሣኵሥ፡**) (etiam per ሰ) adj., Pl. "ሣን፡ [fortasse referendum ad نقش vel رقش] *varius, variegatus, versicolor, punctis* vel *maculis interstinctus:* Gen. 30, 32—39. 31, 10. 12 (c. varr.); Kuf. 28; አፍራስ፡ ኰሥኰሣን፡ (v. ኰሣኵሳን፡) Zach. 1, 8; አፍራስ፡ ኰሠኰሥ፡ (v. ኰሣኵሳን፡) 6, 3; ኰሠኰሣን፡ 6, 7; አምሳለ፡ ወርቅ፡ ይገብሩ፡ ለኪ፡ ኰሳኵሰ፡ ዘብሩር፡ μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου Cant. 1, 11; ዖፍ፡ ኰሣኵሥ፡ (v. ኵሳኵስ፡) Clem. f. 223. 225. — *Voc. Ae.:* ኰሳኵስ፡ ዘ፡ ዝጕርጕር፡ (vid. ዝንጕርጕር፡ apud Isenb.).

ኵሥኵሥ፡ *urceus* vid. sub **ኵስኵስ፡**

ከሣድ፡ *collum* vid. sub **ክሳድ፡**

ከራ፡ *poculum, scyphus* vid. sub **ከወረ፡**

ከርሀ፡ i. q. كَرِهَ *aversatus fuit, abhorruit;* IV *invitum adegit* (ܐܟܪܐ, ܟܪܗ); הִכְרִיחַ *coëgit.*

ኵርሀ፡ subst. *aversatio, animus invitus,* **በኵርሀ፡** *invitus, invite, per vim*, 1 Petr. 5, 2; በፈቃድ፡ ወኢበኵርሀ፡ F. M. 1, 3; Christus ሐመ፡ በፈቃዱ፡ ወአኮ፡ በኵርሀ፡ Chr. ho. 33.

ኪራለይሶን፡ vid. **ኪርያላይሶን፡**

ክሬሎሶቶቤ፡ vid. sub **ክርስቲሎቤ፡**

ከርም፡, etiam **ክርም፡**, subst. (i. q. كَرْمٌ *uva, vitis*, coll. כֶּרֶם) *vitis:* አስተጋብኡ፡ ዕፀወ፡ ከርም፡ ወአንደዱ፡ እሳተ፡ Sx. Nah. 10 (in aliis locis similibus legitur ሐረገ፡ ወይን፡ tamquam materia ignis facile inflammabilis, ut Sx. Haml. 5); locum ዐይነ፡ ከርም፡, quo Maria Elisabetham gravidam visitatura perrexit, Lud. affert e Ssal. Req.

ከረመ፡ et **ከርመ፡** I, 1 [كَرُمَ *pluviam profudit* nubes; deinde: *beneficus, generosus fuit;* **ክረምት፡** *tempus pluvium* i. e. *hiems;* hinc denominatur **ከረመ፡**] Subj. **ይክርም፡** et **ይክረም፡** 1) *hibernare, hiemare,* አጥባዕኩ፡ እክረም፡ ህየ፡ Tit. 3, 12; 1 Cor. 16, 6; ከረመ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ደሴት፡ Act. 28, 11 Platt; መርሶ፡ ኢይደሉ፡ ይክርሙ፡ ውስቴቱ፡ ክረምተ፡ Act. 27, 12 Platt; ንጉሥ፡ ከረመ፡ በደምብያ፡ et ንክርም፡ Chr. Ax.; Chr. L. Atk. f. 24. 2) *annotinum esse, vetustum esse*, de vino: እመ፡ ከረመ፡ ስትዮ፡ በትፍሥሕት፡ Sir. 9, 10.

አክረመ፡ II, 1 1) *hiemem efficere, hibernum tempus dare:* Deus ያክርም፡ በበዓመት፡ Act. 14, 17. 2) *hiemem transigere, hibernare, hiemare:* ለአክርሞ፡ Act. 27, 12 rom.; 28, 11 rom.

ክረምት፡ subst., m. et fem., Pl. **ክራማት፡**, et **ክረማት፡** et **አክራም፡**, 1) *pluvia* Ps. 146, 8; አመ፡ ክረምት፡ ἐν ἡμέραις ὑετοῦ Hez. 1, 28. 2) *tempus pluvium* (anni), *hiems:* χειμών ዝናመ፡ ክረምት፡ Job 37, 5 (vid. ዝናም፡); Cant. 2, 11; አስሐትያ፡ ክረምት፡ Sap. 16, 29; መዋዕለ፡ ክረምት፡ Prov. 27, 15; 2 Esr. 10, 9; ክረምት፡ ብሔር፡ 10, 13; 1 Esr. 9, 11; በክረምት፡ Matth. 24, 20; 2 Tim. 4, 21; ወክረምት፡ ውእቱ፡ Joh. 10, 22; እግዚ"፡ ያስተጼሉ፡ ክረምተ፡ ለምድር፡ ዘያበቍል፡ ሣዕረ፡ ውስተ፡ አድባር፡ Deg.; መዋዕለ፡ ክረምት፡ ἡμέραι θερισμοῦ (ut quibus alvei fluviorum impleti sint) Jos. 3, 15; opp. ሐጋይ፡, ut: 4 Esr. 6, 8; Hen. 2, 3; Gen. 8, 22; Kuf. 6. 29; በክረምት፡ ወበሐጋይ፡ ἐν θέρει καὶ ἐν ἔαρι Zach. 14, 8; Ps. 73, 18; ክረምት፡ ወማእረር፡ ወሐጋይ፡ Sir. 36, 9; ክረምት፡ ወመጸው፡ ወማእረር፡ ወሐጋይ፡ Kuf. 2; በኵረ፡ በለስ፡ ዘክረምት፡ πρώϊμος Hos. 9, 10; μαζουρώθ Job 38, 32; አክራም፡ *hiemes* (vid. sub ክንትሮሳት፡) M. M. f. 127. 3) *annus*, Hen. 3; Gen. 12, 4; Ex. 21, 2. 23, 10; ሐይወ፡ ኢዮብ፡ ፻ወ፵ ክረምተ፡ Job 42, 16; ጕልቄ፡ መዋዕሊሁ፡ ምእት፡ ክረምት፡ Sir. 18, 9; እጐልት፡ እንተ፡ ሠለስቱ፡ ክረምታ፡ τριετής Jes. 15, 5; Dan. 5, 31; Asc. Jes. 1, 1; Kuf. 40; Hez. 1, 1; 3 Reg. 13, 38; 4 Reg. 8, 17. 11, 21. 12, 1; Rom. 4, 19; 1 Tim. 5, 9; Luc. 2, 42; ሰብዓ፡ ክራማት፡ Ps. 89, 10, ዘአብዝኁ፡ ክራማተ፡ Job 32, 8. 10; 4 Esr. 12, 24; Ex. 30, 14 c. var.; ክራማት፡ et ክረማት፡ 4 Reg. 8, 26. 10, 36. 20, 6; Hen. 10, 10. 80, 2; አክራም፡ Sx. Masc. 1; Ter 6; Org. 5.

ክራሚ፡ n. ag. et adj., 1) *annotinus*, de frugibus: እክል፡ ክራሚ፡ Lev. 25, 22; ትበልዑ፡ ክራሜ፡ ወክራሜ፡ ክራሚ፡ (*annotinum et bimum*) Lev. 26, 10; Deg.; Org. 2. 2) *vetustus* in genere, de vino, παλαιός Luc. 5, 39; **ወይን፡ዘከራሚ፡ዐርክ፡ዘቀዳሚ፡** *vinum vetus est amicus primus,* Prov. Th. Petr. IX (Lud. Comm. hist. p. 560).

ክረምታዊ፡ adj. rel. *hiemalis, hibernus,* Lud. e Mss. Colb.

ምክራም፡ subst. *hibernaculum, domicilium hibernum, (castra) hiberna:* **ንጉሥ፡ይነብር፡ውስተ፡ቤተ፡ምክራም፡** Jer. 43, 22; **ቤተ፡ምክራም፡ወቤተ፡ሐጋይ፡** Am. 3, 15; de copiis militaribus: **ገብሩ፡ምክራሞሙ፡ውስተ፡** - - Chr. Ax.

መስከረም፡ subst. nomen mensis Abyssinorum primi (mensis pluvius, annive initium), cui respondet Aegyptiorum ⲐⲰⲞⲨⲦ; incipit XXIX° Augusti sec. Cal. Jul., X° Septembris sec. Cal. Greg.: **ውእቱ፡ርእሰ፡ዓመታት፡ዘግብጽ፡ወዘኢትዮጵያ፡** Sx. Masc. 1; **ዮዲት፡ሞተት፡አመ፡፳መስከረም፡** Judith 16, 23 (absque auctoritate Graeci, vid. Sx. Masc. 10.)

ከረረ፡ rad. inus., cui potestas *in orbem eundi* infuisse videtur (vid. Ges. thes. p. 715).

ከሪር፡, **ኮሪር፡** (**ከሩር፡**, **ከሬር፡**, **ኬሩር፡**) subst., *collis (rotundus),* **ለአድባር፡ወለአውግር፡ወለከሪር፡** (v. **ኮ‟**)**፡ወለቈላት፡** νάπαις Hez. 6, 3; **ከሪር፡** (v. **አውግር፡**) βουνοί Hez. 36, 4. 6 (v. **ከሬር፡**, **ኬሩር፡**). — *Voc. Ae.:* **ከሪር፡** (v. **ክሩር፡**)**ዘ፡ደረቅ፡ምድር፡** (vid. scholion ad **ኰኵሕ፡**).

ከርሥ፡ subst., plerumque f., Pl. **ከርሣት፡** [כְּרֵשׂ ܟܪܶܣ *venter;* كِرْش *ventriculus animalis* ruminantis; de etymo vid. Ges. thes. p. 717] 1) *venter,* κοιλία, γαστήρ, a) animalium et hominum, **ሕንብርተ፡ከርሡ፡** Job 40, 11; Cant. 7, 3; Ps. 43, 27; Joh. 7, 38. α) *venter cum intestinis* Lev. 3, 3. 9 seq.; Job 16, 16. 30, 27; Jer. 4, 19. β) venter quatenus cibo repletur, *stomachus, abdomen,* Job 15, 2. 35; Ps. 16, 14; **ኵሉ፡እክል፡ይትበላዕ፡ወይወርድ፡ውስተ፡ከርሥ፡** Sir. 36, 23; **እንበይነ፡ከርሡ፡** 37, 5; Matth. 12, 40. 15, 17; 1 Cor. 6, 13; Apoc. 10, 9. 10; Rom. 16, 18; Phil. 3, 19; **ርኅብት፡ከርሥየ፡ወነደት፡ከመ፡እሳት፡** Clem. f. 222; **ዶርሆ፡እንዘ፡ይበልዕ፡በበ፡አሐዱ፡** (grana singula) **ይመልእ፡ከርሦ፡** Prov. (Lud.); trsl.: **እምከርሠ፡ሞት፡** ἐκ κοιλίας ᾅδου Sir. 50, 5. b) inanimorum, α) *alveus, uterus, cavum* rei concavae, ut navis: **ከርሠ፡ሐመር፡** Jon. 1, 5; arcae: **አንብርዎ፡ውስተ፡ከርሣ፡ለታቦት፡** Deut. 31, 26; vasis Lev. 11, 33. β) *media pars* rei: episcopus **ይቁም፡ውስተ፡ከርሠ፡ምሥዋዕ፡** *stet ad medium altaris,* II Can. Nic. 63; **ከርሠ፡ባሕር፡** Enc. Mag. 30; **በውሳጤ፡ከርሣ፡ለማየ፡ዮርዳኖስ፡** Enc. Masc. 11. γ) ut videtur: *pars rei crassior,* **ወከርሠ፡ንድቁ፡፲በእመት፡** Chr. Ax. 2) In specie a) *uterus* feminae: sive **ከርሠ፡እም፡** Koh. 5, 14. 11, 5; Job 38, 8; Sir. 40, 1; Jes. 46, 3. 49, 1; Matth. 19, 12; Luc. 1, 15, sive **ከርሥ፡** Gen. 25, 22. 23; Ruth 1, 11; Ps. 21, 9; Job 3, 11. 31, 15. 38, 29; Jes. 44, 2; Luc. 1, 41. 42. 2, 21. 11, 27. 23, 29; **ፍሬ፡ከርሥ፡** Kuf. 28; **ብፁዓት፡ከርሣት፡እለ፡ጾሩሆሙ፡** Sx. Ter 3. b) *interiora* hominis, *imum pectus,* ut quibus affectus animae tribuantur: Job 32, 18; Thren. 1, 20; Jes. 16, 11; Ps. 50, 11; Cant. 5, 4; Jer. 4, 19; **ከርሥየኒ፡ተሀውከት፡ላቲ፡ወኀሠሠታ፡** Sir. 51, 21. — *Voc. Ae.:* **ከርሥ፡ብ፡ሆድ፡።**

ከሪሶ፡ቶሎቤ፡ (Apoc. 21, 20 rom.), **ክርስቲሎቤ፡** (Apoc. 21, 20 Platt; Enc. Genb. 8), **ከሬሎሶቶቤ፡** (Org. 2) n. prgr. corruptum, sc. χρυσόλιθος *chrysolithus* gemma

ክርሲሞቶን፡ vel **ክርሴሞቶን፡** n. prgr. corruptum, sc. χρυσόλιθος *chrysolithus* gemma, Hez. 28, 13. — *Voc. Ae.:* **እብን፡ዘሕብረ፡ወርቅ፡አርከርሴምቶን፡ክርስቲሎቤ፡፩እብን፡** (vid. **አክርስምንቶን፡**).

ክርስቶስ፡ n. prgr. sc. Χριστός, *Christus,* Dan. 9, 25; Matth. 26, 68. 27, 22; Marc. 1, 34. 9, 41. 14, 61; Luc. 3, 15, al. sexcenties.

ክርስቶሳዊ፡ adj. rel., *Christianus:* **ስብከት፡ክርስቶሳዊት፡** Phlx. 41; **አኀው፡መፍቀርያን፡ወፍቁራን፡ቅዱሳን፡ወክርስቶሳውያን፡** Kedr f. 47; Lit. 164, 3; Pl. *Christiani,* (substantive), ut: **ንጉሣዊያን፡ወአኮ፡ክርስቶሳዊያን፡** (aliâs **ሰብአ፡ክርስቶስ፡**) M. M. f. 50; **ተስፋ፡ክርስቶሳዊያን፡** Haim. Ab.; Sx. Hed. 19; al.

ክርስቲያን፡ subst. Pl. (Sing. non usitatur) *Christiani* Act. 11, 26; **ኮኑ፡አበዊሁ፡ክርስቲያነ፡** Sx. Nah. 5. — De **ንኡስ፡** et **ዐቢይ፡ክርስቲያን፡** vid. **ንኡስ፡** et **ዐቢይ፡** — Tritissima est vox composita **ቤተ፡ክርስቲያን፡** (*domus Christianorum*), Pl. **ቤተ፡ክርስቲያናት፡** (ut Act. 8, 1. 16, 5 rom.), at plerumque **አብያተ፡ክርስቲያናት፡**, m. et fem., *ecclesia* a) aedes, ut: **ትኩን፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ኑኃ፡መንገለ፡ምሥራቅ፡ወክልኤ፡ሐዋራት፡ውስተ፡ገበዋቲሃ፡በአምሳለ፡ሐመር፡** Did. 12. b) coetus fidelium: Asc. Jes. 3, 16; Apoc. 1, 4. 11. 2, 1 seq.; Act. 8, 3; Matth. 16, 18. 18, 17; Did. 3. 4; **አብያተ፡ክርስቲያናት፡በመዋዕሊሁ፡ርቱዓን፡** Sx. Mag. 24; **ከመ፡ይዕቀብ፡ቤተ፡ክርስቲያኖ፡** (sic) Sx. Mag. 2; al.

ክርስቲያናዊ፡ adj. rel., *Christianus;* usurpatur adjective et substantive: 1 Petr. 4, 16; Phlx. creberrime; Org. 2; **ኮነ፡ክርስቲያናዌ፡** *Christianus factus est* Sx. Hed. 7, al.; **ረሰዮ፡ክርስቲያናዌ፡** Sx. Masc. 7, al.; **ብእሲት፡‟ዊት፡** Sx. Sen. 19; **‟ዊት፡** (subst.) Kid. f. 22; Kedr f. 81.

ክርስትና፡ subst. 1) *Christianismus, religio Christiana,* F. M. 2, 10; **ክሕዶ፡ክርስትናሁ፡** Sx. Ter 6; **ጥምቀተ፡ክርስትና፡** Cyr. f. 108; F. M. 22, 5; Chr. ho. 20; **አጥመቅዎ፡ጥምቀተ፡ክርስትና፡** Sx. Teq. 15. 2) *baptismus* (ut quo homiues in coetum Christianorum et communionem Christi recipiantur): **ዘተሐበየ፡ውሉዶን፡በክርስትና፡** F. N. 5; **በዕለተ፡አብእዎ፡ክርስትና፡ሰመይዎ፡ስሞ፡ፍሥሓ፡ጽዮን፡** Sx. Nah. 24; **ስመ፡ክርስትናሃ፡** (nomen ejus Christianum seu baptismale) erat Eupraxia, Chr. L. Atk. f. 36. 3) *Christianitas* i. e. *populus Christianus,* Lud. ex Enc. Ter 6 (ubi Cod. Tub. exhibet: **ክርስቲያን፡** *Christiani*).

ክርስቱን፡ forma part., *in religionem Christianam receptus, Christianus factus:* **ዘይሜህር፡፩ገጸ፡** (i. e. unam personam Dei) **ኢጥሙቅ፡ወኢቅቡእ፡ወኢክርስቱን፡ውእቱ፡** M. M. f. 4. 71.

ክሪስ፡ጰራስስ፡ vel **ክርስጵራስስ፡** n. prgr. sc. χρυσόπρασος, *chrysoprasus* gemma, Apoc. 21, 20; **ክርጵራስስ፡** *Voc. Ae.*

I. **ከረበ፡** rad. inus., e. q. حَرَبَ in مِحْرَابٌ, vic. حَرَمَ, **ሐረመ፡**

ምኵራብ፡ subst., m. et f., Pl. **ምኵራባት፡** (ut F. M. 34, 7; Phlx. 243; Clem. f. 270.) et **መኳርብት፡** (ut Did. 25), *templum, delubrum, fanum* a) ethnicorum: **ውስተ፡ምኵራበ፡አይሁድ፡ወአረሚ፡** Clem. f. 128; **ሐነጸ፡ምኵራበ፡ዐቢየ፡ለዙሐል፡** Jsp. p. 273; **ምኵራበ፡አማልክት፡** Enc. Mag. 28. b) Judaeorum, α) sive templum Hierosolymitanum, Matth. 24, 1. 26, 55. 27, 5; F. M. 32, 7; Clem. f. 218. β) sive alia: **በመኳርብቲሆሙ፡** (v. **በምኵራብቲሆሙ፡**) Am. 8, 3; Clem. f. 270. γ) in specie: *synagoga*, Matth. 4, 23. 6, 2. 10, 17; Marc. 3, 1; Luc. 4, 15. 20; Act. 15, 21; Chrys. f. 6; **በዓለ፡ ምኵራብ፡** *festum synagogae* Ex. 34, 22; M. M. f. 263 (vid. sub **በድር፡**). δ) *synagoga* passim i. q. *Judaei*, *coetus Judaeorum*: **ሕዜሃ፡ ለመርዓትከ፡** (i. e. ecclesiae Christianae) **ወኅዳጋቲሃ፡ ለእንተ፡ ኅደጋ፡ ምኵራብ፡** (ejus, quam repudiasti, synagogae) Lit. Joh.; **ዘአቅተለቶ፡ ምኵራብ፡** Enc. Masc. 8.

ኵርበት፡ subst., Pl. **ኵርበታት፡**, (proprie, ut videtur, *prohibitio*, deinde *prohibitorium*) *amuletum*, a) φυλακτήρια i. e. *ligamenta precatoria* Judaeorum (טוֹטָפוֹת, תְּפִלִּין), Matth. 23, 5. b) *pittacia*, *schedae*, *membranae*, *ligamenta magica* (formulis vel characteribus superstitiosis signata) quae corpori suspenduntur vel circumligantur: **ዘየአስር፡ ላዕሌሁ፡** (sibi) **ኵርበታት፡** F. N. 11, 3; **ኵርበታት፡ ኢታንብር፡ ውስተ፡ ሥጋከ፡** Syn. f. 283; **በእምኔሆሙ፡ ገበርያን፡ ኵርበት፡** Gad. T. H.; **ገበርያን፡ ኵርበታት፡** F. N. 46; Clem. f. 164; Org. 2. — *Voc. Ae.*: **ኵርበታት፡ ዘ፡ ብርኳኔ፡ ክታብሂ፡ ይ፡**; *aliud*: **ኰራቢታ፡ ብ፡ ብራና፡ ረቅሂ፡ ይ፡**; *aliud*: **ኵርበት፡** (sic! an pro **ምኵራብ፡**?) **ዘ፡ ሀይከል፡** [Lud. in lex. statuit significationem primariam: *species artis magicae*, quare Rödiger in Ges. thes. Indic. جِرْفَة huic voci comparandam censuit].

II. **ክረበ፡** rad. inus., e. q. כָּבַר *constrinxit*, *plexit*, *texuit* et כָּבַל كَبَلَ (vid. Ges. thes. p. 656), et transpositis literis كَرَبَ *torsit* funem, *adstrinxit*; ܐܬܟܪܒ *textus est*, כְּלוּב *corbis*, *cavea*; vid. etiam **ክፈር፡**

ክረበ፡ subst., *corbis*, *sporta* (*viminea*), *qualus*, κάρταλλος, **ሚጥ፡ እዴከ፡ ከመ፡ ዘይቀሥም፡ ውስተ፡ ክረበ፡** Jer. 6, 9 (ubi glossa marginalis addita est: **ሳዕር፡ አምሳለ፡ ቀፎ፡**); Rel. Bar.; dedit ei **ክረበ፡ ወይን፡ ከመ፡ ይምላእ፡ ቦቱ፡ ማየ፡**, neque exstillavit aqua (miraculo), Sx. Tachs. 23. — *Voc. Ae.*: **ክረበ፡ ዘ፡ መሶብ፡**

III. **ክርቤ፡** subst. [vicinum videtur غَرْبٌ *lacrymarum fluxus*, غُرُوبٌ *lacrymae*, cfr. עָרַף, רָעַף quibus significatio stillandi inest] *myrrha*, Ex. 30, 23; Ps. 44, 10; Cant. 3, 6. 5, 1. 5; Kuf. 16; Hen. 29, 2; Matth. 2, 11; Marc. 15, 23; Joh. 19, 39; Clem. f. 8; al.

ኪሩብ፡ vel **ኬሩብ፡**, n. prgr., m. et f., Χερούβ, *Cherub*, angelorum species, Ex. 25, 19; Num. 7, 89; 3 Reg. 6, 22; Hez. 9, 3 seq.; 10, 1. 28, 14. 41, 18; Enc. Ter 9; Pl. **ኬሩቤን፡** vel **ኪሩቤን፡** Χερουβίμ, *Cherubim* Ex. 25, 18. 20. 22. 26, 1. 31. 37, 3. 5. 38, 6, et **ኪሩቤል፡** (gramm. § 32) Gen. 3, 24; 3 Reg. 6, 21; Jes. 37, 16; Ps. 17, 12. 79, 2; Sir. 49, 8; Hen. 14, 11. 61, 10; Hebr. 9, 5.

ኪሩባዊ፡ adj. rel. *Cherubicus*, *Cherubinus*: **መንበር፡ ኪሩባዊ፡** Kedr f. 16; Lit. 172, 1; **መልአክ፡ ኪሩባዊ፡** Sx. Mag. 13; **ሰላም፡ ለከሙ፡ (፬ እንስሳ፡) ኪሩባውያን፡ አፍራሱ፡ (ለእግዚ"፡)** Enc. Hed. 8.

ክርታስ፡ n. prgr., m. et f., Pl. **ክርታሳት፡** χάρτης *charta*, a) i. e. *papyrus*, scribendo inserviens: **ንሣእ፡ ክርታሰ፡ ወጸሐፍ፡ ኵሎ፡** Clem. f. 46; **ንሣእ፡ ክርታሰ፡ መጽሐፍ፡** Jer. 43, 2 seq.; **ጦማረ፡ ክርታስ፡** Jes. 8, 1; 2 Joh. 12; Hen. 69, 9; **አምጽአ፡ ክርታሰ፡ ወማየ፡ ሕመት፡** Rel. Bar. b) *literae*, *liber*, *volumen*, Jer. 43, 6. 14. 20—32; **ተጠውመ፡ ከመ፡ ክርታስ፡** (βιβλίον) Apoc. 6, 14. c) *scheda*, *schedula*: **አብጽሐ፡ ለነ፡ ክርታሰ፡ መጽሐፍክሙ፡** τὴν χάρτην (i. e. epistolae) Cyr. f. 115; **ኢታርእዮሙ፡ ዘንተ፡ ክርታሰ፡ ዘጸሐፍኩ፡ ለከ፡** Clem. f. 151; **ጸሐፉ፡ አስማቲሆሙ፡ ውስተ፡ ፫ ክርታስ፡ ንኡሳት፡** (schedulae in sortitione adhibitae, Looszettel) Sx. Mij. 3; **ይእቲ፡ ክርታስ፡**, **እሉ፡ ክርታሳት፡** Sx. Ter 16; schedula magica Sx. Masc. 7. 13. — *Voc. Ae.*: **ክርታስ፡ ጦማር፡ ዘ፡ ክታብ፡**

ክርተሰ፡ quadrl. I (denom.) *chartae mandare* vel *inscribere*: **ለካእኩ፡ (ለቃል፡) በመልክአ፡ ጽሕፈት፡ ወከርተስኩ፡ በክርታስ፡** Haim. Ab.; Cat. Cod. Aeth. Bibl. Bodl. p. 77^{a}.

ኵርናዕ፡ subst., Pl. **ኵርናዓት፡**, etiam **ኰር"፡**, [a radice כָּרַע, cui vicina est כָּנַע, unde כְּרָעַיִם ܟܘܪܥܐ *crus*, *tibia*, كُرَاعٌ *pars cruris tenuior*; *pes locustae*, vid. Dietrich ſemitiſche Wortforſch. p. 175. 310] 1) *ulna*, *cubitus*, *brachium*, ἀγκών Job 31, 22; **ኵርናዐ፡ እድ፡** Hez. 13, 18; **በታሕተ፡ ኵርናዓቲከሙ፡** βραχιόνων Hez. 13, 20; **ሰላም፡ ለመዝርዒኪ፡ ወለኵርናዕኪ፡** I Sal. Mar. 22; **ሰላም፡ ለኵርናዕክሙ፡ ወለእመትክሙ፡** Lud. ex Enc. Patriarch.; gestabat **ውስተ፡ ኵርናዓቲሃ፡** Sx. Mag. 20. 2) *pes* locustae et leonis, ut videtur: **ወኵርናዕቲሆሙ፡** (v. **ወኰርናዓቲሆሙ፡** v. **ወኵርናዓቲሆሙ፡**) **ዘእጓለ፡ ዐናብስት፡** (ubi Graecus habet: αἱ μύλαι αὐτοῦ σκύμνου Joel 1, 6 (nescio an lectio corrupta sit, vid. **ክርከረ፡**). — *Voc. Ae*: **ኵርናዕ፡ ዘ፡ ኽርንዕ፡** v. **ክርን።**

ክሬ፡ ኤጲስቆጶስ፡ n. prgr. χωρεπίσκόπος, *chorepiscopus*, F. N. 4; etiam **ክሮ፡ ኤጲስ"፡** M. M. f. 326; et **ክሬ፡ አቤስ፡ ክበስ፡** F. N. 7, 3. 9, 2.

ኰራኪ፡ subst. [ܟܘܪܟܝܐ, כּוּרְכְּיָא, كُرْكِىٌّ] *grus* avis, F. N. 44, 2 (vid. sub **ራዛ፡** c. 312).

ክርከረ፡ i. q. كَرْكَرَ *convertit molam*, *contudit in grossiores partes* grana (quamquam in Voc. Ae. **ወሠረ፡** voce **ክረከረ፡** explicatur).

መክርክር፡ part. *molens*, *molaris*: **ጥረስ፡ መክርክር፡** (v. **መዋሥርት፡**) μύλας τομίδας Prov. 24, 37.

ኰርኰረ፡ rad., cui conferas كَرْكَرَ II *rotatus*, *volutatus fuit*, et כָּרַר (**ከረረ፡**), כִּרְכֵּר, ܟܪܟܪ, al., vid. Ges. thes. p. 715.

አንኰርኰረ፡ V 1) intr. *volvi*, *volutari*, *rotari*, *in-*, *ad-*, *pro-*, *devolvi*, *volvendo amoveri*, Hen. 18, 15; Zach. 9, 16; **ልሙጽ፡ ዘያንኰረኵር፡** Hen. 22, 2; Jud. 7, 13; **ያንኰረኵር፡ መንኰራኵር፡ ውስተ፡ ዐዘቅት፡** Koh. 12, 6; Inf. **አንኰርኵሮ፡** ibid. (var.); **እኪት፡ ፍትወት፡ እምአይቴ፡ አንኰርኰርኪ፡** ἐνεκυλίσθης Sir. 37, 3; **ድምፀ፡ ጸዋልዕት፡ እለ፡ ያንኰረኵሩ፡ በግርማ፡** Sap. 17, 17; ἀποκεκύλισται Marc. 16, 4; Luc. 24, 2. 2) trs. *volvere*, *volutare*, *ad-*, *pro-*, *devolvere*, **ዘያንኰረኵር፡ እብነ፡ ላዕሌሁ፡ ያንኰረኵር፡** Prov. 26, 27; Jos. 10, 18; 1 Reg. 14, 33; Matth. 27, 60. a) *volvendo amoliri* Matth. 28, 2. b) *supervolvendo* vel *rotando deprimere* alqd: **አነ፡ አንኰረኵረክሙ፡ በታሕቴክሙ፡ ከመ፡ ያንኰረኵር፡ ሰረገላ፡ ብርዐ፡** Am. 2, 13.

ተንኰርኰረ፡ *volvi, de-, provolvi*, Lud. auct. Greg.

ንኰርኵር፡ et **ንኰርኳር፡** subst. *rotatio, circumversio, turbo*, **በንኰርኳረ፡ነፋስ፡** Hen. 52, 1; **ዘአዕረጎ፡ለሄኖክ፡በንኰርኵረ፡ነፋሳት፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **እሮኬ፡አርመሙ፡ንኰርኳረ፡መበርቅት፡ወኢያውዐዩከ፡** M. M. f. 32.

መንኰራኵር፡ (raro **መንኵራኵር፡**) subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **መንኰራኵራት፡** 1) *rota*, τροχός, Koh. 12, 6; Prov. 20, 26; Ps. 82, 12; Hez. 1, 16; **መንኰራኵረ፡ሰረገላ፡** Jes. 28, 27. 41, 15; Sir. 36, 5; figulus **ያዐውድ፡መንኰራኵሪሁ፡በእገሪሁ፡** Sir. 38, 29; τροχοί 2 Reg. 24, 22; 3 Reg. 7, 17—19; **መንኰራኵረ፡ሰረገላቲሆሙ፡** Jes. 5, 28; Nah. 3, 1; Hez. 23, 24. 26, 10; **ከመ፡ድምፀ፡መንኰራኵር፡ዐበይት፡** Clem. f. 11. a) passim pro *curru*, ut: **በመንኰራኵር፡** ἐν ἁμάξαις Jes. 25, 10; **አስይፍተ፡መንገን፡በሊኃት፡ዘመንኰራኵር፡** *falces curruum falcatorum* Enc. Masc. 5; inter ecclesiae cathedralis Axumiticae vasa recensentur **፯፻፹ መንኰራኵራት፡**, Chr. Ax. (vid. etiam Isenb. lex. p. 33). b) *rota* vel *rotae* i. e. genus tormentorum: **እምዝ፡አምጽአ፡መኰንን፡መንኰራኵራተ፡ዘብርት፡ወአኬድዎ፡(ለቅዱስ፡)** Sx. Jac. 13; **ወደይዎ፡(ለቅዱስ፡)ውስተ፡መንኰራኵራት፡ዘርቡብ፡ታሕቴሁ፡እፍሓመ፡እሳት፡** Sx. Tachs. 12; Hed. 22; **አዘዘ፡ከመ፡ይስቅልዎ፡(ለቅዱስ፡) ውስተ፡መንኰራኵር፡ወይኰንንዎ፡** Ter 1. 2) trsl.: *orbita, (semita, via)*, τροχιαί Prov. 2, 15. 4, 11. 26. 5, 6. 21; Hebr. 12, 13; ἄξονες Prov. 2, 9. 9, 12.

ኵርኵር፡ vid. **ቍርቍር፡**

ከርከንድ፡ subst. [كَرْكَدَّنٌ et كَرْكَدَنٌّ et كَرْكَنْدٌ] *rhinoceros, unicornis*, Ps. 28, 6 vrs. nov. (vid. annot. Lud. ad hunc locum); cfr. plura de hac bestia in Bocharti hierozoico III p. 319.

ከረከንድ፡ subst. [كَرْكَنْدٌ] *gemma rubino* seu *carbunculo similis*, Hez. 27, 16 vrs. nov. (hebr. כַּדְכֹּד). — Vid. **ከርከዴን፡**

ከርካዕ፡ subst., sing. et coll., *nux* [videtur a rotunditate dicta, vid. **ከረረ፡**; **ኰርኰረ፡**] a) fructus: *nux juglans*, sine dubio etiam *amygdala, amygdalum*, τὰ κάρυα Gen. 43, 11; Kuf. 42; Num. 17, 23; Hen. 31, 2; Const. Ap. 39. b) arbor, *nux, amygdalus:* **ገነተ፡ከርካዕ፡** κῆπος καρύας Cant. 6, 11; **ዘከርካዕ፡** καρύϊνος *nuceus* Gen. 30, 37; Jer. 1, 11; **ይጸጊ፡ከርካዕ፡** ἀνθήσῃ τὸ ἀμύγδαλον Koh. 12, 5; **ዕፀ፡ከርካዕ፡** Org. 2. c) Obscurus est locus Jer. 52, 21 vrs. nov., ubi legitur **ወማዘፉ፡፬ አጻብዕ፡ዘከርካዕ፡** (hebr. נָבוּב *cavus*); an *nucalis, nuci similis* ob rotunditatem et concavitatem? (Vid., quomodo καρυωτά interpretati sint Ex. 38, 16). — *Voc. Ae.*: **ከርካዕ፡ዘ፡ሎሚ፡** (sic!).

ከርከዴን፡ n. prgr. 1) καρχηδόνιος, *carchedonius* gemma, *rubini* vel *carbunculi* species, Jes. 54, 12 (כַּדְכֹּד, LXX ἴασπις, Symm.: καρχηδόνιος); Ex. 36, 19 ἀμέθυστος (אַחְלָמָה; in C **አሜቴስጢኖስ፡**); Deg. — Vid. **ከረከንድ፡** 2) At in Sx. Ter 6: **ገብረ፡ኖኅ፡መጥቅዐ፡እምዕፀ፡ከርከዴን፡በዘ፡ቦቱ፡ይጠቅዕ፡** tamquam nomen *ligni* cujusdam *pretiosi*, sine dubio *rubri*, fortasse *ligni Santalini* usurpatur. (Vid. etiam quae de אַלְמֻגִּים disputaverunt Buxtorf in lex. talm. c. 102, et Ges. in thes. p. 93).

ኰርዐ፡ I, 1, rarius I, 2 [قَرَعَ *percussit, contudit* caput fuste] 1) *percutere caput* alcjs pugnis, fustibus; *colaphum infringere* alicui, *pugnis contundere* alqm: κεφαλαιοῦν Marc. 12, 4; κολαφίζειν Matth. 26, 67; Marc. 14, 65; Did. 29; 2 Cor 12, 7; τύπτειν **ይኰርዕዎ፡በሕለት፡ርእሶ፡** Matth. 27, 30; Marc. 15, 19; κολαβρίζειν Job 5, 4; κονδυλίζειν, **ይኰርዑ፡አርእስተ፡ነዳያን፡** Am. 2, 7. 5, 11; σφακελίζειν Deut. 28, 32. 2) trsl.: *contundere, vi opprimere*, **እለ፡ይኰርዕዎሙ፡** (v. **ይኴርዕዎሙ፡**) **ለእቤራት፡ወለእጓለ፡ማውታ፡** (καταδυναστεύειν) Mal. 3, 5; Hen. 96, 8.

ተኰርዐ፡ III, 1 pugnis vel fustibus *percuti in capite, colaphizari, pugnis contundi:* 1 Cor. 4, 11; **ተኰርዐ፡ርእሶ፡በበትረ፡ሕለት፡** M. M. f. 129; Christe, **በበትረ፡ሕለት፡ተኰራዕከ፡** Lit. Jac. Sar.; **በእንተ፡ርእስከ፡በበትረ፡ሕለት፡ዘተኰርዐ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, Nr. 7.

ኵርዐት፡ n. act. *percussio capitis, plaga pugno inflicta:* **ኵርዐቶሙ፡ለደቂቀ፡ዐሞን፡** κονδυλισμός Zeph. 2, 8; **ዘመልታሕትከ፡ጽፍዐተ፡ወዘርእስከ፡ኵርዐተ፡** Sx. Tachs. 27.

ከረዘ፡ i. e. كَرَزَ ܟܪܰܙ כָּרַז *proclamare*.

ተክሪዝ፡ i. e. تَكْرِيز (Inf. verbi كرز II) *proclamatio* vel *promulgatio* clerici (muneri praeficiendi): **አንበረ፡እዴሁ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡** (Alexandriae) **ዲበ፡ርእሰ፡ፍሬ፡ምናጦስ፡** (Frumentii) **ወጸለየ፡ላዕሌሁ፡ጸሎተ፡ተክሪዝ፡ዘሢመተ፡መጥረብሊጥ፡** M. M. f. 48; **ኤጲስ፡ቆጶስ፡ብዉሕ፡ሎቱ፡ከመ፡ይስፋሕ፡እዴሁ፡ለተክሪዝ፡ቀሳውስት፡ወዲያቆናት፡** M. M. f. 326.

ከሩዝ፡ vel **ካሩዝ፡** n. prgr. sc. *crux*; **ካሩዝ፡ዘ፡መስቀል፡**, Voc. Ae. (vid. etiam **ሰሊብ፡**). — *Rad. Abb.*: **ከረዘ፡ዘ፡ሰቀለ፡** (sed caveas, ne **ተክሪዝ፡** ex hoc scholio explanare velis).

ከረየ፡ I, 1 [כָּרָה כְּרָא, كَرَا, كَارَ, al.; vid. Ges. thes. p. 671] Subj. **ይክሪ፡** (raro **ይክረይ፡** Lud. ex Hist. VII Puer.; Imperat. **ክረይ፡** Clem. f. 223), *fodere*, 1) sensu proprio (graben): a) *fodere, effodere, defodere* α) rei in terra occultae quaerendae causa: abs. ut: **በህየ፡ከረየ፡** Clem. f. 225; **ከረይኩ፡ወነሣእኩ፡** Jer. 13, 7; (Matth. 6, 19), vel c. Acc. rei, sive: *fodiendo invenire:* **ከረዩ፡ንዋየ፡ልሕኵት፡** Sx. Jac. 30, sive *fodiendo elicere:* **ይከሪ፡ለርእሱ፡እከየ፡** Prov. 16, 27; **ብእሲ፡መዐትም፡ይከሪ፡ጋእዘ፡** Prov. 29, 22. β) foveam, puteum, sepulcrum al.; **ከረየ፡ምድረ፡** Matth. 25, 18; **ዘይከሪ፡ግበ፡** Prov. 26, 27; Ps. 7, 16; Koh. 10, 8; Sir. 27, 26; Zach. 3, 9; **አዕመቀ፡ከሪየ፡ግበ፡** Jer. 30, 8 var.; **ከረየ፡ዐዘቅተ፡** Kuf. 24; Gen. 21, 30. 26, 15 seq.; Jes. 51, 1; Jer. 2, 13; Ex. 7, 24 (omisso Accus.); **ከረየ፡መቃብረ፡** Tob. 8, 9; **ከረይኩ፡** (omisso Acc.) **ወቀበርክዎ፡** 2, 7; **መቃብር፡ዘከረየ፡ለርእሱ፡** Kuf. 45; Jsp. p. 368; **ከረየ፡ምክያደ፡** Marc. 12, 1. b) *perfodere* parietes, muros al.: **ይቤለኒ፡ክሪ፡ውስተ፡አረፍት፡ወከረይኩ፡** Hez. 8, 8; c. Acc.: **ክሪ፡አረፍተ፡** 12, 5; **ይከሪ፡አብያተ፡በጽልመት፡** Job 24, 16; Luc. 12, 39; **እለ፡ይከርዩ፡አብያተ፡** (fures) F. M. 17, 7; omisso Acc. (einbrechen): **ከረየ፡ወሰረቀ፡ቤተ፡ነዳይ፡** Clem. f. 226; Matth. 6, 19; **ከሪዮ፡** Ex. 22, 1. c) *pastinare, repastinare:* **ኢይከርዮ፡** Jes. 5, 6; **ከረየ፡ታሕቴሁ፡** Herm. p. 53. d) *suffodere*, diruendi causa Hen. 89, 66. e) *incisiones facere:* **ኢይላሕውዎሙ፡ወኢይከርዩ፡ሎሙ፡** (für ſie) Jer. 16, 6. 2) *fodicare* (ſtechen), a) *fodere, effodere* oculos

Hen. 90, 2. b) trsl.: *fodere* i. e. *incitare* alqm *ad lasciviam*, *ferociam*: ፈሐል፡ኢይክርየኒ፡ Sir. 23, 6; በእኪት፡ዕለት፡ይከሬ፡ጽጋብ 11, 27; ከረያ፡ጽጋብ፡ Hez. 16, 49; Deut. 32, 15. — *Voc. Ae.*: ከረየ፡ወደኀየ፡ዘ፡መሐሰ፡; *aliud*: ከረየ፡ዘ፡መሐሰ፤ ደኀየ፡ዘ፡አጕደጕደ ።

አክረየ፡ II, 1 *fodiendum curare*: አክረይኩ፡ሎቱ፡ምክያደ፡ Jes. 5, 2; Luc. 20, 9; ዐዘቅተ፡ Ex. 21, 33; ወደዩ፡ሥጋሁ፡ውስተ፡ገራውህ፡ዘአበው፡አክረዩ፡ (sc. sepulcro) Sx. Ter 15.

ተከርየ፡ III, 1 a) *fodi*: እስከ፡ይትከረይ፡ግብ፡ለኃጥአን፡ Ps. 93, 13; Vis. Bar.; መቃብር፡ኢይትከረይ፡ለክሙ፡ Hen. 98, 13. b) *perfodi*, de pariete, domo Matth. 24, 43 Platt. c) *suffodi*, diruendi causa, Hen. 89, 67; አህጉር፡ዘመዝበረ፡ወማሰነ፡ወተከርየ፡ Hez. 36, 35.

ክሩይ፡ part. *fossus*, Lud., (ክሬት፡ Jer. 44, 16 non fem. participii — tamquam ዐዘቅት፡ክሬት፡ — sed χερέϑ est).

ክርየት፡ n. act. et subst. 1) a) *fossio*: ክርየተ፡መቃብር፡ Hez. 39, 15 var. b) *perfossio* parietum: ለእመ፡ተረክበ፡ሰራቂ፡ውስተ፡ክርየተ፡ቤት፡ F. N. 47. 2) *fossa*, si quis juxta domum suam facit ክርየተ፡አው፡ግበ፡ F. N. 37.

ከራዩ፡ n. ag., Pl. ከረይት፡ et ከራይያን፡, *fossor* Lud. e Libr. Myst.; in specie: sepulcrorum (*vespillo*): ከረይተ፡መቃብር፡ Hez. 39, 15; ከራይያን፡ F. N. 41, 1.

መክርይ፡ subst., Pl. መክርያት፡ *pala*, *bipalium*, *spatha*: አኀዘ፡መክርየ፡በእደዊሁ፡ Sx. Genb. 28; jussit rex ይክረዩ፡ውስተ፡ይእቲ፡በአት፡በመክርይ፡ዘወርቅ፡ Lud. ex Hist. VII Puer.; ሶበ፡ተኀጥአ፡መጥባሕት፡ለከሳዶሙ፡ይምትሩ፤ መክርያቲሆሙ፡ወሀቡ፡ለሐራ፡ Enc. Masc. 11.

መክሬት፡ subst., id., Lud. e Vit. Dan.

ኪርያላይሶን፡ vel ኪርያ፡ላይሶን፡ n. prgr. Κύριε ἐλέησον (*Domine miserere*), Genz. f. 52; Kedr f. 9; F. N. 44, 4; etiam ኪራላይሶን፡ Lit. 159, 4.

ኵርያቍ፡ vel ኪርያቅ፡ n. corruptum mensis Aegyptiorum quarti Choiak ϪⲞⲒⲀⲔ, Voc. Ae.

ከራድርዮን፡ Lev. 11, 19 et ከራድዮን፡ Deut. 14, 18; Enc. Mij. 23, est n. prgr. sc. χαραδριός (in Acc.), *charadrius*, avis in hiatibus amnium et ad ripas degens. — *Voc. Ae.*: ከራድዮን፡ዘ፡ዖፍ፡ጸዐዳ፡ዘይነብር፡በግብጽ ።

ክርዳድ፡ subst., plerumque m., *zizania*, *herba inutilis* ut *lolium*, *cardui*, *urticae*, ζιζάνια Matth. 13, 25—30. 36—40 (nota ንእርዮን፡ 28, እስርዎሙ፡ 30); ክርዳድ፡ዘያውዕይዎ፡በእሳት፡ Clem. f. 112; ዲበ፡ሠናይ፡ሥርናይ፡ኢትኅድጎ፡ለክርዳድ፡ይበቍል፡ Kid. f. 16; በኵረ፡መላኪ፡ይምላኅ፡ክርዳደ፤ እምሰማይ፡ወረደ፤ Deg.; κνίδη ህየንተ፡ሥርናይ፡ክርዳድ፡ይብቍለኒ፡ Job 31, 40; ክርዳድ፡ወሦክ፡ Phlx. 236; ስቴ፡ክርዳድ፡ M. M. f. 333 (vid. አንከለለ፡); in Mss. Colbertinis conjungitur cum absinthio et amarities illi tribuitur, Lud. — *Voc. Ae.*: ክርዳድ፡ብ፡እንግርዳድ፡ (*lolium temulentum*, vid. Harris II Anh. p. 23).

ክርዱድ፡ part. *herba inutili obductus* vel *depravatus*: ክርዱዳነ፡ልብ፡ወክርዱዳነ፡ኅሊና፡ወክርዱዳነ፡ንባብ፡ወክርዱዳነ፡ትምህርት፡እለ፡ይትከሐዱ፡ትንሣኤ፡ሙታን፡ M. M. f. 333.

ኪሮግርሊዮስ፡ vel ክሮግርሊዮን፡ vel ኪሮግልዮን፡ n. prgr. χοιρογρύλλιος, *choerogryllius* i. e. *mus jaculus* (שָׁפָן), Lev. 11, 6; Deut. 14, 7. — *Voc. Ae.*: ኪሮግልዮን፡ (v. ኮራግልዮን፡) ዘ፡ሐሳማ፡ (v. አሳማ፡; de quo animali vid. Rüppell II. 217; Isenberg sub ሀሰማ፡).

ኵርጓኔ፡ subst. [cfr. ܟܪܟ cum derivatis] *circulus* a) *circuitus*, ut: በኵርጓኔ፡ትዕይንት፡ κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς Ex. 16, 13. b) *cohors*, *aula*: አዘዝዎ፡ይንበር፡በዴዴ፡ቅጽር፡ወበኵርጓኔ፡ንጉሥ፡ παρὰ τὰ πρόϑυρα τῶν βασιλείων Chr. Ta. 13; ሶበ፡ትበውእ፡ውስተ፡ኵርጓኔ፡ንጉሥ፡ εἰς βασίλεια εἰσιών Chr. Ta. 15. c) *cohors*, *comitatus principis*: ፩እምውስተ፡ኵርጓኔሁ፡ (τάξις, cohors satellitum) Chr. Ta. 4. d) *corona*, *coetus* hominum, Enc. Teq. 25. — *Voc. Ae.*: ኵርጓኔ፡ዘ፡መከማቻ፡; *aliud*: ዘ፡የዱለት፡ሻያ፡; *aliud*: ኵርጓኔ፡መድበል፡እንግልጋብ፡ዱለት ።

ኽረጺት፡ subst. (amh. ከረጢት፡; خُرْص) *marsupium*, *crumena* F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡).

ኰራፒታ፡ (v. ኵረፒታት፡) n. prgr. γραφίς (in Dat.: γραφίδι) *stylus*, *penicillus*, Hez. 23, 14 (in glossa exponitur ቀለም፡).

ካሴል፡ n. prgr. mensis Hebraeorum noni, Χασελεῦ כִּסְלֵו, Zach. 7, 1; (vid. ሴከሎ፡ c. 378); Enc. Jac. 15; Voc. Ae.

ከሲላ፡ n. prgr. sc. כְּסִיל *Orion*, sidus coeleste, Am. 5, 8 vrs. nov.

ኰስሐ፡ I, 1 (denom. a ኵስሕ፡), Subj. ይኵሳሕ፡, *excrementa egerere*, *cacare*: non edam hoc terrenum ፋሲካ፡ዘበቱ፡በሊዕየ፡እኰስሕ፡ወሰቲይየ፡እሠይን፤ ዳእሙ፡እውዕል፡ፋሲካ፡ሰማያዌ፡ዘአልቦቱ፡ኵስሕ፡ወኢሥንት፡ Cod. Bibl. Bodl. XXVIII (in historia Claudii); ተሀውከ፡ከርሡ፡ለአርዮስ፡ (Arii) ወሖረ፡ኀበ፡ሙጻእ፡ኵስሕ፡ከመ፡ይኵሳሕ፡ወወጽአ፡አማዑቱ፡ Sx. Nah. 18.

አኵስሐ፡ II, 1 *stercus edere*, *excrementa egerere*, *cacare*: አኵስሑ፡እልኩ፡አዕዋፍ፡ውዑየ፡ውስተ፡አዕይንትየ፡ Tob. 2, 10; Sx. Masc. 16; ተሀውከ፡ከርሡ፡ (Arii) ወወጽአ፡ጽምሚተ፡ወሖረ፡ውስተ፡ዐጸደ፡ምኵሳሑ፡ወነበረ፡ከመ፡ያኵስሕ፡ M. M. f. 20; ከመ፡መዝብር፡ዘኵሉ፡ያኰስሕ፡ (v. "ስሐ፡) ውስቴቱ፡ Jer. 19, 13.

ኵስሕ፡ subst. [كَسَحَ *verrit* domum, كُسَاحَةٌ *purgamentum*; vic. סָחָה סְחִי سَحَّ] (*purgamenta*) *stercus*, *excrementa*: ይበልዑ፡ኵስሐ፡ ἀκάϑαρτα φάγονται Hos. 8, 13. 9, 3; እሱራን፡እሙንቱ፡ከመ፡ጾረ፡ኵስሕ፡ (φορτίον κοπρίας?) Jes. 46, 1; excrementa hominum: 4 Reg. 18, 27; ከመ፡ይብልዑ፡ኵስሐሙ፡ Jes. 36, 12; ኵስሐ፡ሰብእ፡ Hez. 4, 12. 13; avium: ኵስሐ፡ርግብ፡ 4 Reg. 6, 25; equorum, jumentorum: ኵስሐ፡አፍራስ፡ Sx. Teq. 9; በልዑ፡ኅጠተ፡ወዕጼ፡ዘሀሎ፡ውስተ፡ኵስሐ፡አፍራስ፡ወእንስሳ፡ Jsp. p. 368; ሙጻእ፡ኵስሕ፡ vel መካነ፡ኵስሕ፡ *latrina* Sx. Nah. 18. — *Voc. Ae.*: ኵስሕ፡ (v. ኵስ፡) ዘ፡ሐር፡ (v. ኀርእ፡).

ምኵሳሕ፡ subst. *sterquilinium, latrina:* ዐጸደ፡ምኵሳሕ፡ M. M. f. 20.

ኰሰረ፡ I, 1 i. q. ኰስተረ፡ q. v.

ከሰበ፡ I, 1 [e familia radicum a קץ et גז incipientium late propagata, cfr. כסח, כסם, כסס, كسف] Subj. ይክስብ፡ *circumcidere* ትክስቡ፡ቍልፈተክሙ፡, ከሰበ፡ሥጋሁ፡ Kuf. 15. 16; ከመ፡ይክስቡ፡ውሉዶሙ፡ Kuf. 20.

አክሰበ፡ II, 1 *circumcidendum curare:* ለአክስቦ፡ M. M. f. 128.

ተከስበ፡ III, 1 1) *sibi circumcidere:* ተከሰብዎ፡ኵሎ፡ርሰ፡ Kuf. 15. 2) *circumcidi:* ዘኢተከስበ፡ Kuf. 15. 16; M. M. f. 141; Abraham ኢኀፈረ፡ከሚተ፡ዕርቃኑ፡ለተከስቦ፡ M. M. f. 24.

ክሱብ፡ part. *circumcisus*, Kuf. 15; M. M. f. 127.

ክስበት፡ n. act. *circumcisio*, Kuf. 15. 17 (etiam ወአልቦ፡ክስበተ፡መዋዕል፡ p. 60 ita explicare licet *nec est circumcisio temporalis;* in Vers. Lat. deest).

ኰስተረ፡ quadrl. I, rarius ኰሰረ፡ I, 1 [nescio an حَسَرَ *retexit, decorticavit, scopis purgavit,* قَشَرَ *decorticavit,* خَشَرَ *mundavit* a quisquiliis, comparare liceat] a) *depurgare, repurgare,* amoliendo rudera, pulverem, purgamenta, al.: ኰስተሩ፡መካነ፡ጎልጎታ፡ Sx. Mag. 10; ኰስተረ፡ወግረ፡ Sx. Teq. 18; Titus priusquam milites ad oppugnanda moenia admoveret, አዘዘ፡ከመ፡ይኰስትሩ፡ዐውደ፡ሀገር፡ወያልምጹ፡ጐጻጕጸ፡እምፍኖት፡ወይድፍኑ፡ግበባተ፡ወያስተዓርዩ፡ወይጺሑ፡ፍኖተ፡ወኢይትዐቀፉ፡በምንትኒ፡ Jsp. p. 358; ቀዲሐ፡ማይ፡ወኰስትሮ፡ኵስሐ፡አፍራስ፡ Sx. Teq. 9. b) *emundare, scopis purgare* domum: Judas Maccabaeus አዘዘ፡ይኰስትሩ፡መቅደሰ፡ Jsp. p. 294. 311; ኰስተረ፡አብያተ፡ማይ፡ Enc. Jac. 21; jusserunt, ኵሉ፡ዘይኰስር፡ቤቶ፡ይግድፍ፡ጕድፎ፡ውስተ፡ጎልጎታ፡ Sx. Mag. 10 (sed mox ኰስተረ፡). c) *verrere:* ይኰስሩ፡አፍሓመ፡በእደዊሆሙ፡ Vis. Bar. d) *circum-, interpurgare, putare* arbores: ኵሉ፡ዕፅ፡ዘያስተሓምሙ፡ቦቱ፡ወይዋሕይዎ፡እንዘ፡ይኰስትሩ፡ዐውዶ፡ τῶν δένδρων ὅσαπερ ἂν χειρῶν γεωργικῶν καὶ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας ἀπολαύσαντα Chr. ho. 20. — *Voc. Ae.:* ጼሐ፡ኰስተረ፡ቀጽዐ፡ዘ፡ጸረገ፡; *aliud:* ኰስተረ፡ዘ፡ቀጽዐ፤ጼሐ፡ዘ፡ጸረገ።

ተኰስተረ፡ III, 1 *emundari, putari:* ቤት፡ዘኢተኰስተረ፡ M. M. f. 203; እስመ፡በቍላት፡ይትኰሰተሩ፡በእደ፡መስተገብራን፡ Chr. ho. 12.

ኵስቱር፡ part. *emundatus, scopis purgatus*, Luc. 11, 25.

ኵስትር፡ subst. *purgatio*, quae fit scopis, Lud. e Libr. Myst.

ኰስታሪ፡ n. ag. *purgator;* f. ኰስታሪት፡ቤተ፡ክርስቲያን፡, N. T. rom. in Epilogo, f. 225, b.

ምኵስታር፡ subst. *purgamentum, quisquiliae, sordes:* vorant cinerem ወይልሕሱ፡ምኵስታረ፡ቤት፡ Lud. e Mss. Colb.

መኵስትር፡ subst. 1) *scopae* Lud. 2) *emunctorium* candelae, Lud. ex auct. Greg. (vid. Lud. lexicon in Addendis).

ኵስኵስ፡ vel **ኵስኵስት፡** (Lud.) subst., (nonnisi in Pl. repertum) Pl. Pl. ኰሳኵሳት፡, *urceus, guttus aquarius,* (sec. Ludolfi Gregorium: vasis genus, quo aqua manibus superfunditur), ξέσται Marc. 7, 4. 8; Judaei እለ፡ኢይጥዕሙ፡እክለ፡ዘእንበለ፡ያጥምቁ፡ኵሎ፡አሚረ፡ዓረታተ፡ወኰሳኵሳተ፡ወአጽሕልተ፡ወጽዋዓተ፡ወመንበራተ፡የኀፅቡ፡ወያነጽሑ፡በማይ፡ Did. 31. [Etymo cognatum videtur cum ቀሡት፡ et vocibus sub ቀሡት፡ allatis; adde قَازُوزَةٌ; Lud. comparavit כּוֹס].

ኰሰኰሰ፡ *versicolor* vid. sub ኰሠኰሠ፡

I. **ኰሰየ፡** I, 1, rarius I, 2, Subj. I, 1 ይኵሲ፡ [referendum videtur ad familiam radicum חָצָה, קָצָה כָּסָה al., late propagatam] I) intrs. *saucium esse:* ሉቃስ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ወንጌላዊ፡ፈውስ፡ለቍስለ፡ልብየ፡እስመ፡ትኰሲ፡ (sc. ልብየ፡) በእንተ፡ብሂለ፡ቃል፡ወመጽአ፡መልአክ፡ዘይጼንዖ፡ (quia de hoc verbo — Luc. 22, 43 — comprehendendo anxius est animus), M. M. f. 99. II) trs.: 1) *dividere, discindere:* ንከፍሎ፡ወንኰስዮ፡ለአማኑኤል፡እምህላዌሁ፡ዘውእቱ፡ሕይወት፡ ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν εἶναι ζωὴν ἐκπέμψομεν τὸν Ἐμμανουήλ, Cyr. ad Th. f. 16. 2) trsl.: a) *rescindere, dissolvere, diluere, tollere* sententiam: እለሰ፡ይብሉ፡አከ፡ቃል፡ዘኮነ፡ሥጋ፡ወኢተወልደ፡በሥጋ፡እምብእሲት፡ይኰስይዋ፡ለአሚን፡ ἀναιροῦσι τὴν οἰκονομίαν Cyr. c. Pall. f. 69; እለ፡ይመክሩ፡ኰስየ፡ልደቱ፡ τὸ ἀναιρεῖν πειρᾶσθαι τὴν τοῦ λόγου γέννησιν f. 70; እለ፡ይፈቅዱ፡ይኰስይዋ፡ (I, 2) ለትንሣኤ፡ τοῖς ἀναιρεῖν ἐθέλουσι τὴν ἀνάστασιν f. 71. 98; ኰሰይክ፡ለሃይማኖት፡ ἀνατρέψαι τὴν πίστιν hom. Rhegini in Cyr. f. 109; እኅቱ፡በኀይለ፡ሥራይ፡እንተ፡ፍጥረታት፡ትኰሲ፡ (i. e. *vi incantationis vim naturarum irritam facit*) Enc. Mij. 26 (vid. Acta hujus diei). b) *refellere, refutare, vitii arguere* alqm, c. Acc. prs.: በብዙኀ፡ይኰስዮሙ፡ቃላተ፡ዘቅዱሳት፡መጻሕፍት፡ Cyr. ad Th. f. 11; c. ለ፡ prs.: ዝሰ፡ነገር፡ብሂሎቱ፡ (talia verba dicere) ኢኮነ፡ሠናየ፡አላ፡ባሕቲ፡ይኰሲ፡ለእለ፡የአምኑ፡ከመዝ፡ (sed tantum diluit iis, qui ita credunt, sc. fidem eorum, i. e. eos refellit) f. 13; እስመ፡ይኰሲ፡ሎቱ፡ልደቶ፡ Cyr. c. Pall. f. 69. — *Voc. Ae.:* ይኰሲ፡ዘ፡ይከፍል፡ወበ፡ዘ፡ያቀልል፡; Voc. ad Cyr.: ይኰሲ፡ዘ፡ይከፍል፡ይጠፍእኒ፡ይትበሀል፤ኰሰይኑ፡ዘ፡ዘለፍነ፤ይኰስይዎ፡ዘ፡ያቀልልዎ።

ተኰሰየ፡ III, 1 1) *dissolvi, discindi* (si non: *imminui*): Spiritus S. ቅድው፡ዘኢይማስን፤ጥበብ፡ዘኢይረስሕ፤ባላሒ፡ዘኢይትከላእ፤ባቍዕ፡ወመፍቀሬ፡ሰብእ፡ዘኢይትኰሰይ፤ክሃሌ፡ኵሉ፡ወዋሂ፡ኵሉ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 125. 2) *refelli:* እስመ፡ኢንትወከፍ፡ዘይክል፡ተኰስዮ፡ *non admittamus* (τὸ κατασίνεσθαι πεφυκός, proprie: nihil quod detrimentum afferre solet) *quod refelli potest*, Cyr. ad Th. f. 15.

ኵስየት፡ v. **ኵሴት፡** subst. *rescissio, dissolutio:* hoc est fidei negatio ወኵስየት፡ (v. ወኵሴት፡) ዘቅዱሳት፡መጻሕፍት፡ ἀνατροπὴ τῶν θείων κηρυγμάτων, Cyr. c. Pall. f. 73.

II. **ኰሰየ፡** (an ኰስየ፡?) I, 1 [Arabes habent قِرْي, قِرْب *cognomen;* an cum יחש componendum?] *ejusdem familiae esse* cum aliquo, *idem nomen habere* cum aliquo, c. Acc.: ቀሩቡ፡ዘይኰስዮ፡ ὁ ἀγχιστεύων ὁ ἐγγίζων αὐτῷ Lev. 25, 25. 26.

መኵሲ፡ (e መኵስይ፡), subst., st. c. መኵሴ፡, 1) *nominis aequalitas:* (alter est በአማን፡ φύσει καὶ ἀληθῶς filius Dei,) ወካልእሰ፡በመኵሴ፡ወልድ፡ተሰምየ፡ወልደ፡ ὁμονύμως τῷ θεῷ υἱός, Cyr. ad Th. f. 8. 2) concr., m. et f., *cognominis:* ዳንኤል፡ብፁዕ፡መኵሴ፡ዳንኤል፡ነቢይ፡ Enc. Tachs. 7;

Enc. Jac. 20; **ሶፍያ፡እንጌቤናይት፡እስመ፡አነ፡መኰሲሃ፡** Sx. Masc. 5.

ተመኰሰየ፡ quadrl. III, 1 (denom.), *cognominem esse* alicui, *eodem nomine nominari* cum alqo, Satanas **ይትመኰሰይ፡ዐንበሳ፡** Lib. Myst. (ex 1 Petr. 5, 8); c. c. **ምስለ፡**, ut: **ተመኰሰዩ፡መልከ፡ጼዴቅ፡ወኢያሱ፡** (Josua) **ምስለ፡ክርስቶስ፡በጸዊረ፡ስም፡ወአከ፡በአማን፡** M. M. f. 228; c. Acc.: **ሰላም፡ለሱስንዩስ፡በምግባር፡ወተሰምዩ፤ ለእጓለ፡ጴጥሮስ፡ሱሲ፡ ዘተመኰሰዩ፡** (qui Susio, filio Petri, cognominis est) Enc. Haml. 21.

ክሳድ፡ et **ክሣድ፡** subst., m. et f. [قِسْوَدٌّ *crasso collo praeditus;* Aramaei frequentant קְדַל ܨܰܘܪܳܐ *cervix* (قَذَالٌ *occiput*); quae omnia nescio an e rad. קָדַד *se incurvavit* (coll. قُذُنٌ *postica pars capitis*) propagata sint] Pl. **ክሳዳት፡** et **ክሳውድ፡** (passim **ክሳውድ፡** scriptum), *collum, cervix;* animalium, ut equi Job 39, 19, cameli Jud. 8, 21, crocodili Job 41, 13; avis Lev. 1, 15; Rel. Bar.; hominum Kuf. 43; Gen. 41, 42. 45, 14; **ሐቀፎ፡ክሳዶ፡** 46, 29; Sir. 6, 24; Prov. 3, 3; Cant. 1, 10. 4, 4; Dan. 5, 16; Matth. 18, 6; Luc. 15, 20; **እስከ፡ክሳድ፡** Jes. 30, 28; **አዘዘ፡ይምትሩ፡ክሳዶ፡** Jsp. p. 321; **መጠወ፡ክሳዶ፡ለሰይፍ፡** Enc. Masc. 28; Rom. 16, 4; **አንተ፡ታበውእ፡ክሳደከ፡ታሕተ፡አርዑቱ፡** Kuf. 37; Jes. 10, 27; Jer. 34, 1. 9; **ገምጽ፡ክሳዶሙ፡** Sir. 7, 23; **አትሐቱ፡ክሳዶሙ፡** Kuf. 38; **አትሕቱ፡ክሳደክሙ፡ወተሰከምዋ፡ጾራ፡** Sir. 51, 26; **ያደንኖ፡ለክሳድ፡** 30, 35; **ዘአግዘፈ፡ክሣዶ፡** 16, 11; Job 15, 25; Jes. 48, 4; **ጽኑዐ፡ክሳድ፡** σκληροτράχηλος Prov. 29, 1; **ክሳድከ፡ጽኑዕ፡** Deut. 31, 27; **ክሳድ፡ይቡስ፡** Kuf. 1; **ክሳዳት፡** Deut. 33, 29; Jos. 10, 24; Jud. 8, 21; **ክሳውድ፡** Thren. 5, 4; Hen. 98, 12; Kuf. 31; Org. — *Voc. Ae.:* **ክሳድ፡ዘ፡ሐንገት፡** (v. **አንገት፡**).

ከበሎ፡ subst. [כָּבַל كَبَلَ *compedibus constrinxit;* vic. كَلَبَ; vid. etiam **ክንበሎ፡**] *ansula, circulus:* **ወትገብር፡ውስተ፡፬ መሳብክቲሃ፡** (legas: **መሳምክቲሃ፡**, sc. **ለታቦት፡**) **፬ ከበሎ፡** Kebr. Nag. 17. (vid. Ex. 25, 11).

ክብረ፡ (**ከበረ፡**, Lud. e Vit. Sam.) I, 1 [كَبُرَ c. deriv.; vid. Ges. thes. p. 657] Subj. **ይክበር፡** *magni aestimari,* 1) *honorari, celebrari, gloriosum, illustrem, honoratum esse,* μεγαλύνεσϑαι Prov. 8, 16; **ወክብረ፡ወተለዐለ፡ሰሎሞን፡** 2 Par. 9, 22; ὑψοῦσϑαι Job 36, 7; **ይክብር፡ነዳይ፡በጥበቢሁ፡** Sir. 11, 1; **በዘይክብር፡በአትሕቶ፡ርእሱ፡** Sir. 20, 11; ἐπαινεῖσϑαι Ps. 43, 10. 104, 2; δοξάζεσϑαι, Ps. 36, 21; **በክብረ፡አቡሁ፡ይክብር፡ሰብእ፡** Sir. 3, 11; **እለ፡ክብሩ፡በመዋዕሊሆሙ፡** 44, 7; **ከበርከ፡** Jes. 43, 4; **ይክብሩ፡ዐበይትኒ፡ወመላእክትኒ፡** Sir. 10, 24; **ይትሌዐል፡ወይክብር፡** Jes. 52, 13; 4 Esr. 9, 31; **ብከሙ፡ይክበር፡ዘርአ፡አብርሃም፡** Kuf. 31; **ዘበኀቤሁ፡ሀለዎሙ፡ይክበሩ፡** 4 Esr. 6, 72; **ከመ፡ይክበሩ፡** Sir. 38, 6. 46, 12; Deut. 33, 16. Comparative: *honoratiorem, gloriosiorem esse* aliquo, c. c. **እምነ፡** Num. 22, 15; 2 Reg. 23, 19; **ውእቱ፡ይክብር፡እምኔሆሙ፡** Dan. ap. 1, 4; Gen. 34, 19; Hen. 41, 5; vel c. Acc.: Luc. 14, 8. 2) *pretiosum, pretiosiorem esse:* **ክብረት፡ነፍስየ፡በአዕይንቲከ፡** 1 Reg. 26, 21; 4 Reg. 1, 13; **ዘይውኅድ፡ይክብር፡ወይቴሐት፡ዘይበዝኅ፡** 4 Esr. 6, 33; seq. **እምነ፡** Koh. 10, 1.

አክበረ፡ II, 1 1) *magni aestimare, honorare, honore prosequi* vel *afficere, suspicere* alqm: **አክብር፡አባከ፡ወእመከ፡** Ex. 20, 12; Tob. 4, 3. 10, 12; Kuf. 7. 35; Sir. 3, 3 seq.; 7, 27; Mal. 1, 6; **ኀደገት፡አክብሮታ፡ለእግዝእታ፡** Gen. 16, 4; 1 Tim. 6, 1; maritum Kuf. 36; medicum Sir. 38, 1. 3; regem 1 Petr. 2, 17; **ዘኢያአምር፡አክብሮ፡ዐቢይ፡** Job 34, 19; **አክብሮሙ፡ለካህናቲከ፡** ϑαύμαζε Sir. 7, 29; Aegyptii **ያክብርዎሙ፡ለውሉደ፡እስራኤል፡** Kuf. 46; **ገጸ፡ሊቃናት፡ኢያክበሩ፡** Thren. 5, 12; Matth. 27, 9; Deum Prov. 7, 1; 1 Reg. 2, 30; Marc. 7, 6; c. **ለ፡** prs. 1 Petr. 2, 17 rom.; c. **በ፡** rei ut Sir. 3, 8; 1 Tim. 6, 1 al.; festum: **አክበረ፡በዓለ፡** Syn. (Lud.). 2) *honoratum reddere, glorificare, ad gloriam et dignitatem evehere:* **እግዚ"፡አክበረከ፡** ἐδόξασε Jes. 55, 5; Rom. 8, 30; ὕψωσε Jes. 63, 9; ἐμεγάλυνε 2 Par. 1, 1; χάριν διδόναι 1 Petr. 5, 5; **አክበረ፡እግዚ"፡አበ፡ላዕለ፡ውሉዱ፡** Sir. 3, 2; Dan. 2, 6; Joh. 12, 26.

ተክብረ፡ III, 1 *honorari, honore affici, magni aestimari,* Cyr. d. r. fid. f. 63, al.; **አንስት፡ይትከበራ፡** (**በእንተ፡ማርያም፡**) δοξάζονται, hom. Procli in Cyr. f. 119.

ተከበረ፡ III, 3 *mutuo honore sese prosequi, se invicem honorare,* Rom. 12, 10.

ክቡር፡ part. *magni aestimatus* 1) a) *honoratus:* **ዘርአ፡ክቡር፡** ἔντιμον (opp. **ኅሱር፡**) Sir. 10, 19; Ps. 48, 12. 21. 71, 14. 138, 16; Act. 5, 34; Luc. 7, 2; Judith 16, 21. b) *gloriosus, magnificus:* **ዐቢይ፡ውእቱ፡ወክቡር፡ፈድፋደ፡** Judith 16, 13; Ps. 98, 3; Jes. 13, 19; **ስሙ፡ክቡር፡** 59, 19; **ሕዝብ፡ክቡር፡** Sir. 24, 12; ὑψηλός 2 Par. 7, 21; de veste Sir. 27, 8; **ክቡራት፡** *res gloriosae,* Ex. 34, 10; Job 5, 9; **ክቡራት፡ወመንክራት፡** Job 34, 24. c) *spectatus et honestus, nobilis, amplus, illustris, procer* (vornehm): ἔνδοξος Sir. 10, 22. 11, 6. 48, 6; Jes. 5, 14. 10, 33; ἔντιμος Jes. 3, 5; Job 34, 19; εὐγενής Luc. 19, 12. d) *conspicuus, celebratus, inclytus* (berühmt): **ስሙ፡ክቡር፡** Sir. 44, 8; **ዕደው፡ክቡራን፡** 44, 1; 1 Reg. 9, 6; **ሀገር፡ክብርት፡** Hez. 26, 17; **ክቡረ፡ስም፡** Enc. e) *venerandus* Hebr. 13, 4; **ክቡር፡ጳጳስነ፡** Lit. 164, 2; Lit. Jac. 2) *pretiosus, carus:* **ክቡር፡ውእቱ፡ቃል፡ዘእግዚ"፡** 1 Reg. 3, 1; **ክቡር፡ደሙ፡** 1 Petr. 1, 19; **ክብርት፡ይእቲ፡እምዕንቍ፡** Prov. 3, 15. 29, 28; **ፍሬሃ፡ለምድር፡ክብርት፡** Jac. 5, 7; **በኀቤየ፡ክቡራን፡አዕርክቲከ፡** Ps. 138, 16; Jes. 43, 4; **ደቂቀ፡ጽዮን፡ክቡራን፡** Thren. 4, 2; **ዕንቍ፡ክቡር፡** Ps. 18, 11; Sir. 35, 5; 1 Cor. 3, 12; Hen. 24, 2; **ኵሉ፡ክቡራት፡** πᾶν ἔντιμον Job 28, 10; **አልባስ፡ክቡራት፡** Org. 2.

ክብር፡ subst., plerumque m. (f., ut: **ንክርት፡ክብር፡** Cyr. c. Pall. f. 78), 1) *gloria, honor:* δόξα, rarius Dei, ut: **ክብርየ፡** Jes. 42, 8; Jer. 13, 11; (aliâs **ስብሐት፡**), plerumque hominum: Gen. 45, 13; Num. 23, 21. 22; Ps. 3, 3. 111, 3; Koh. 6, 2. 10, 1; Sir. 4, 13; **ኀሳር፡ወክብር፡** 5, 13; Jes. 17, 4. 60, 19; Thren. 2, 11; Zach. 2, 5; 4 Esr. 10, 36; **ትትቀበር፡በክብር፡** Kuf. 32; Luc. 14, 10; Joh. 5, 44; virgo violata **ወድቀት፡እምክብራ፡**, **ትላሑ፡እምክብራ፡** Clem. f. 246. a) *nobilitas:* **በእንተ፡ክብረ፡ዘመዱ፡** Sx. Pag. 1. b) *dignitas, praestantia:* **ሶበ፡ኢሰገዱ፡ለክብሩ፡** Enc. Mij. 18; **ክብረ፡ቀሲስ፡ላዕለ፡ካልኣን፡** (praestantia sacerdotis super alios) Can. Nic. 18. 2) *magnificentia, splendor,* Gen. 31, 1; **ክብር፡ዘዝ፡ዓለም፡** Asc. Jes. 3, 25. 7, 19 seq.; **ኵሉ፡ክብሩ፡ለሰብእ፡ከመ፡ፍሬ፡ሣዕር፡** Jes. 40, 6; **ክብሮሙ፡ለከዋክብት፡** Sir. 43, 9;

ልብሰ፡ክብር፡ Sir. 6, 29. 31; Jes. 3, 18; Chr. Ta. 28; መንግሥታት፡ወክብሮሙ፡ Matth. 4, 8. 6, 29.

አክባሪ፡ n. ag. (II, 1) *honorem, dignitatem, gloriam afferens:* እስመ፡እሙንቱ፡መልክአ፡እግዚ"፡አክባሪት፡ለኵሎሙ፡ሰብእ፡ Phlx. 87.

ተክባሪ፡ n. ag. (III, 1) *qui magni aestimatur* vel *honoratur*, Lud. e Syn.

ከበሮ፡ subst. [كَبَر] *tympanum* et Pl. *tympana*, Gen. 31, 27; Ex. 15, 20; Jud. 11, 34; 1 Reg. 10, 5; ዘበጠ፡ከበሮ፡ 21, 13; 1 Par. 13, 8; 1 Esr. 5, 2; Judith 3, 7. 16, 1; Jes. 5, 12. 24, 8. 30, 32; ንሥኢ፡ከበሮኪ፡ Jer. 38, 4; Dan. 3, 10; Ps. 80, 2. 149, 3; ዘባጥያተ፡ከበሮ፡ 67, 27; አንሥኡ፡ከበሮ፡ ἠχήσατε Hos. 5, 8; νάβλαι 2 Par. 5, 12. 29, 25. — Vid. Description de l'Egypte, II. éd., t. XIII p. 543.

ከበሪት፡ subst. [גָּפְרִית ܟܒܪܝܬܐ كِبْرِيت] *sulphur*, Macc. f. 2.

ክብሪታዊ፡ adj. rel. *sulphureus, sulphuratus:* ይንሣእ፡ሙዳየ፡ልሕኵት፡ወይደይ፡ውስቴቱ፡ማየ፡መሪረ፡ክብሪታዊተ፡ወይንሣእ፡መሬተ፡ F. N. 24, 6 (cfr. Num. 5, 17).

ከበሰ፡ rad., cui potestas *contorquendi* et *convolvendi* inesse videtur (coll. كَفِسَ VII *contortus fuit;* قَفَدٌ *convolutio cidaris*).

ተከብሰ፡ III, 1 refl. *sibi crines redimire vitta, substringere* vel *religare reticulo,* ጸፈረት፡ርእሳ፡ወተከብሰት፡ ἐδήσατο τὰς τρίχας αὐτῆς ἐν μίτρᾳ Judith 16, 8 (glossa marginalis: የራስ፡ሸልመት፡).

ክብሶ፡ subst. *redimiculum, reticulum crinale, vitta* (an *crines torti?*): ወውስተ፡መከነ፡ሠርጓ፡ዘክብሶ፡ (v. ዘክብሶ፡) ሥዕርታ፡ወደየት፡ሐመደ፡ στρεπτῶν τριχῶν αὐτῆς Esth. 4, 17 apcr. (lin. 22 in ed. Tischendorfiana II); Jes. 3, 20 var. — *Voc. Ae.:* ክብሶ፡ብ፡ሰርመዴ፡ጭራ፡ሻሽኒ፡ይ፡; *aliud:* ክብሶ፡ልብሰ፡አንስት፡ጋዝኒ፡ውእቱ፡ (inter. nomina vestium).

ከበሳ፡ subst. id.: ከበሳሆን፡ (v. ክብሶሆን፡, v. ክብሳቲሆን፡) Jes. 3, 20. (Secundum Lud.: *dextralia, armillarum genus,* cum τὰ περιδέξια hac voce exposita esse censeret).

ኩብስ፡ subst. [vid. ኩብሽ፡ Lud. lex. amh. c. 67; vicina videntur ቀበወ፡, حَبِنَ, كَبَا ut in كَابٍ *inflatus, tumidus*] *tumor pedum, aqua intercus:* አዝልፎ፡ስከር፡ያመጽእ፡ነቀጥቃጠ፡ወጥፍአተ፡ልብ፡ወኩብሰ፡ወሞተ፡ግብተ፡ወፈጸንተ፡ F. N. 50.

ከበበ፡ I, 1 [كَبَّ *convolvit, in glomos collegit* fila, ܟܒܒܐ *glomus,* كُبَّةٌ id., *agmen, turba, caterva;* praeterea videas ከውከበ፡, ከወወ፡, ከውከወ፡] Subj. ይክብብ፡, 1) *in orbem circumsistere, orbis instar cingere, circuire,* c. Acc.: jussit duodecim sacerdotes, ከመ፡ይቁሙ፡ከቢቦሙ፡እሳተ፡ከመ፡አረፍት፡ Gad. T. H.; ርእዮቶ፡ (Maria) ለዳዊት፡ምስለ፡ኵሎሙ፡ማኅበረ፡ነቢያት፡ወነፍሳተ፡ጻድቃን፡ከቢቦሙ፡ከመ፡አረፍት፡ Sx. Jac. 16; Christus ሐዋርያቲሁ፡ከበበ፤እግረ፡አርዳኢሁ፡ኀፀበ፤ኮኖሙ፡እመ፡ወአበ፤ወመሀሮሙ፡ጥበበ፡ Mavâs. n. 52. 2) i. q. II, 1 2 Par. 11, 1 var.

አከበበ፡ II, 1, *integrum* vel *totum colligere* (vid. ክቡብ፡, መክብብ፡; si non *convertere* i. e. *retro vertere:* coll. סבב c. deriv.): ከመ፡ያግብእ፡ወያግርር፡ወያክብብ፡ (v. ወይክብብ፡) መንግሥቶ፡ τοῦ ἐπιστρέψαι τὴν βασιλείαν 2 Par. 11, 1.

ተከበበ፡ III, 1 *in orbem circumagi, rotari,* Hen. 108, 4.

ክቡብ፡ part. *rotundus:* 2 Par. 4, 2 var.; አእባን፡ክቡባት፡ወልሙጻት፡ Cyr. f. 110; (እብን፡)ክብብት፡ Herm. p. 9. 81; ከመ፡ዐይነ፡ማኅተም፡ክቡብ፡ Lud. ex Enc. Patr. 15.

ከቢብ፡ adj., Pl. ከበብት፡, id., (አእባን፡)ከበብት፡ Herm. p. 13. 81.

ከበብ፡ subst. 1) *rotunditas, circulus, orbis, gyrus:* ወከበብ፡ (v. ወክቡብ፡)ኵለንታሃ፡ στρογγύλη κυκλόθεν 2 Par. 4, 2; ከበቡ፡ከመ፡ፀሓይ፡ Hen. 14, 18. 18, 4. 72, 4. 78, 3. 4; Lit. 171, 2; ይቁሙ፡ካህናት፡ከበቡ፡ለምዉት፡ Genz. f. 36. 2) *globus* vid. ክባብ፡ 3) *glomus:* ከበበ፡አፍትልት፡ Chron. Ax. 4) *summa,* ex numeris redacta (vid. መክብብ፡): ከበበ፡ሤጡ፡ Lev. 27, 23.

ከባብ፡ et **ክባብ፡** subst., Pl. ክባባት፡ (v. ክበባት፡ 1) *orbis, circulus:* ወከባብ፡ዐውዳ፡ 3 Reg. 7, 10; ቀጸላ፡ከባብ፡ዐውዳ፡ 7, 21; ከባበ፡ (v. ከበበ፡ et ከባበ፡)ጥውዮ፡ ἀσπιδίσκαι (quam vocem male intellexit interpres: *fibula serpentis formam referens; Voc. Ae.:* ከበበ፡ጥውዮ፡ዘ፡የቀሚስ፡ቍልፍ፡) Ex. 36, 23. 26. 2) *globus, sphaera, sphaerula:* ከባበ፡ (v. ከበበ፡)ርእስ፡ σφαιρωτῆρες Ex. 25, 31—36; ከባባቲሁ፡ (v. ከበባቲሁ፡) καρυωτά Ex. 38, 16 (cfr. Jer. 52, 21 sub ከርካዕ፡ c. 839).

አክባብ፡ subst. Pl. (a ክብብ፡?) vid. sub አስባብ፡ c. 359.

መክብብ፡ subst. 1) *circulus, circumferentia,* Lud. e Libr. Myst. 2) *globus, corona, circulus* i. e. *concio, coetus, caterva:* Asc. Jes. 6, 14; ኩን፡መክብበ፡አሕዛብ፡ Kuf. 27; በመክብበ፡ማኅበሮሙ፡ለቅዱሳን፡ Org. 4. 3) *summa:* ፰፼ወ፸፻ኮነ፡መክብበ፡ኍልቆሙ፡ 1 Par. 7, 5; ወኮነ፡ኍልቆሙ፡በመክብበሙ፡፷፪ 26, 8; ወኮነ፡መክብበ፡አጻብዒሁ፡፳ወ፬ 20, 6; ወኮነ፡መክብበ፡ንግሡ፡ለዳዊት፡፵ዓመተ፡ 29, 27; 2 Par. 1, 14. 2, 17. 9, 13. 11, 1; ወኮነ፡ኵሉ፡ድሙር፡ወመክብቡ፡ 2 Esr. 17, 66. a) *universitas, totum:* መክብበ፡ሥጋ፡ (mox ኵሉ፡ሥጋ፡) *totum corpus,* Phlx. 12. b) *corpus:* መክብበ፡መጻሕፍት፡ዘብሉይ፡ተዐልዋ፡እምዕብራይስጢ፡ኀበ፡ግዕዝ፡ M. M. f. 49.

መክብብ፡ part. (II, 1) 1) a) *id quod alqd circumdat, quo quid includitur:* እብነ፡ሶም፡በበመክብቡ፡ λίθον σόαμ καὶ πληρώσεως 1 Par. 29, 2. b) trsl.: *is qui chorum concludit, in quo absolvuntur* omnia: Joannes Baptista መክብበ፡ነቢያት፡ Lud. e Libr. Myst.; Petrus መክብባ፡ለስምዐ፡ሃይማኖት፡ Enc. Jac. 1 (sc. Patriarcha Alexandrinus ዘአውገዘ፡ለአርዮስ፡; in Actis vocatur ተፍጻሜተ፡ሰማዕት፡). — Caeterum haec tria exempla etiam ad መክብብ፡ subst. referre licet. — 2) *is qui coronam* i. e. *coetum* vel *ecclesiam congregat, concionator, ecclesiastes,* Koh. 1, 1. 12. 7, 27. 12. 8. 9; hoc nomine inscriptus est liber biblicus Koheleth, ἐκκλησιαστής, ecclesiastes. — *Voc. Ae.:* መክብብ፡ዘ፡ሹም ።

መክብብት፡ subst., var. pro ማኅብብት፡ (q. v. col. 599), Ps. 8 tit.

ከበተ፡ I, 1 [vic. ኀብአ፡] Subj. ይክብት፡ 1) *abdere, occultare (a conspectu abstrahere)* alqm: እስመ፡እግዚ"፡ከበቶ፡ μετέθηκεν αὐτόν Gen. 5, 24; Hebr. 11, 5; Hen. 71, 5; ከበተት፡

ርእሳ፡ περιέκρυβεν ἑαυτήν Luc. 1, 24. 2) *celare:* እመ፡አበስኩ፡ዐቢየ፡ጌጋየ፡ወከበትኩ፡ Job 31, 33; ይከብት፡ነገረ፡ውስተ፡ልቡ፡ 38, 2; ይኄይስ፡አብድ፡ዘየኀብእ፡እበዲሁ፡እምጠቢብ፡ዘይከብት፡ጥበቢሁ፡ Sir. 20, 31. 41, 15; ኢትክብቱ፡ Jes. 44, 8; Jer. 27, 2; ዘየኀብኡ፡ወይከብቱ፡ Rom. 2, 16; ኢንክል፡ከቢቶቶ፡ ἀρνήσασθαι Act. 4, 16. — *Voc. Ae.:* ከበተ፡ዘ፡ሸሸገ፤ኀብአ፡ዘ፡ደፈነ፡; *aliud:* ከበተ፡ብ፡ደፈነ፡ሸሸግሂ፡ይ፤ኀብአ፡ሰወረ፡ብ፡ሸሸገ።

ተከብተ፡ III, 1 1) *abdi, occultari:* ተከብተ፡ሄኖክ፡ Hen. 12, 1; ከመ፡ትትከበት፡መንፈስየ፡ 71, 1. 2) *celari, occultum esse, latere:* አልቦ፡ኅቡእ፡ዘይትከበት፡ Marc. 4, 22; 1 Tim. 5, 25; ኢይትከበት፡እከዮሙ፡ Job 18, 5; ስእነ፡ተከብቶ፡ λαθεῖν Marc. 7, 24; Luc. 8, 47.

ክቡት፡ part. *occultus, abditus, celatus, arcanus, clandestinus:* መድፍን፡ክቡት፡ Sir. 20, 30; Jes. 45, 3; ጥበብሰ፡ክቡት፡ወመዝገብ፡ዘኢያስተርኢ፡ Sir. 41, 14; Hos. 13, 12 var.; Prov. 27, 5 var.; ኅቡእ፡ወክቡት፡ (*abstrusus*, Lud.) 1 Cor. 2, 7; አንቀጽ፡ክቡት፡ (geheime Thüre) Jsp. p. 375. — Adv. ክቡተ፡ *occulte, clam*, Jsp. p. 316; Phlx. 4; Enc. Hed. 15.

ክብተት፡ n. act. *occultatio*, Lud. ex auct. Greg.

ከባቲ፡ n. ag. *occultator, celator, operiens:* ከባቲሁ፡ለክሡት፡ Lit. 173, 3; አምላክ፡ከባቴ፡አበሳ፡ (i. e. condonans) Genz. f. 71; Mavâs. n. 69.

ከበታ፡ subst. *indoles latens, res occulta:* በመንክራቲሁ፡ያርኢ፡ከበታሁ፡ τοῖς θαύμασιν ἐδείκνυ τὸ κρυπτόμενον, Cyr. f. 103. 112.

ክቡታዊ፡ adj. rel. *arcanus, occultus:* በከመ፡በውስተ፡ፍጥረት፡ትኄይስ፡ነፍስ፡እምሥጋ፡ከማሁ፡ሥርዐት፡ከቡታዊመ፡ነፍሳዊ፡ይኄይስ፡እምነ፡ሥርዐት፡ግሁድ፡ሥጋዊ፡ Phlx. 3.

ከብከብ፡ subst. *nuptiae, solemnia nuptiarum*, γάμος, γάμοι Joh. 2, 1; Luc. 12, 36; Matth. 22, 2 seq.; ገብረ፡ከብከበ፡ Gen. 29, 22; መዋዕለ፡ከብከብ፡ Esth. 9, 22; አመ፡ከብከብ፡ ἐν τῷ νυμφῶνι Tob. 6, 14; ቤተ፡መርዓ፡ወከብከብ፡ F. M. 32, 7; ከብከበ፡መርዓ፡ Org.; Clem. f. 105; በከመ፡መርዓዊ፡ይትፌሣሕ፡በውስተ፡ከብከቡ፡ f. 256; Mavâs. n. 49. — *Voc. Ae.:* ከብከብ፡ዘ፡ሰርግ፡. [De etymo variae sese praebent conjecturae, certi nihil].

ከብደ፡ I, 1 [כָּבֵד id.] Subj. ይክበድ፡, rarius ይክብድ፡ (ut 1 Reg. 3, 2; 2 Reg. 13, 25 var.), *gravem esse*, et comparative *graviorem esse*, seq. እምነ፡ compar.: ምንት፡ይከብድ፡እምነ፡ዐረር፡ Sir. 22, 14; Prov. 27, 3; ይከብድ፡እምኆጻ፡ባሕር፡ Job 6, 3; c. pron. suff.: *gravare* alqm vel *nimis gravem esse alicui*, ut: ጾር፡ከብደኒ፡ Clem. f. 180; Sir. 6, 21; Ex. 18, 18; ከብዳ፡ኀጢአታ፡ Jes. 24, 20; 4 Esr. 6, 43. a) *gravatum* vel *oneratum esse:* ይከብደኒ፡ርእስየ፡ወኢጥዒኩ፡ንዋመ፡ Rel. Bar.; ወኢይክበድከ፡ነፍስትከ፡ውስተ፡ምስካብከ፡ Sir. 34, 19. b) *graviter incumbere* alicui, c. ላዕለ፡ Ps. 31, 4. 37, 4; 1 Reg. 5, 6. c) *ingravescere* i. e. *nimis vehementem fieri*, ከብደ፡ደዌሁ፡ 3 Reg. 17, 17; c. ዲበ፡ prs.: ከብደ፡ቀትል፡ዲበ፡ሰኦል፡ 1 Par. 10, 3 (aliâs ጸንዐ፡). d) *molestum esse, oneri esse*, c. pron. suff. (*alicui*): ከበድኩከ፡ εἰμὶ ἐπὶ σοὶ φορτίον Job 7, 20; c. ላዕለ፡ prs. 2 Reg. 13, 25. 14, 26. e) *ingravescere* i. e. *crescere, augescere* 4 Esr. 14, 42. f) *gravem* i. e. *hebetem esse* vel *fieri, hebescere*, de oculis Gen. 48, 10; Kuf. 27; 1 Reg. 3, 2; Marc. 14, 40. g) *obdurescere, indurari*, de animo: ትክብድ፡ነፍስየ፡ላዕሌሆሙ፡ Zach. 11, 8; ከብደ፡ልቡ፡ Ex. 7, 14. 8, 11. 9, 7.

አክበደ፡ II, 1 1) *gravem facere:* አክበድኪ፡አርዑቶሙ፡ፈድፋደ፡ Jes. 47, 6; አክብዶ፡ (*ei*) ገንዶራቲሁ፡ Sir. 30, 38. a) c. Acc. rei et ላዕለ፡ vel ዲበ፡ prs.: *grave* quid vel *nimis grave imponere* alicui: እዴየ፡ኢያከብድ፡ላዕሌከ፡ Job 33, 7. 23, 2; 2 Esr. 15, 16; Act. 15, 19; ኢታክብድ፡ላዕሌሁ፡ጾረ፡ክቡደ፡ Clem. f. 180; ይደሉ፡ከመ፡ያክብዱ፡ቀኖና፡ላዕሌሁ፡ F. M. 16, 4; እለ፡ያክብዱ፡ዲበ፡አግብርቲሆሙ፡ቀኔ፡እኩየ፡ Did. 21. b) *molestum facere:* አክበድክሙ፡ላዕሌየ፡ነገረክሙ፡ Mal. 3, 13. c) *cumulare* (*in molem*): በኢያእምሮ፡ያከብድ፡ነገሮ፡ Job 35, 16. d) *vehementem facere:* አክበደ፡ተከዘ፡ሙሴ፡ጥቀ፡ Num. 16, 15. e) *hebetare, indurare*, cor suum Ps. 4, 3; 1 Reg. 6, 6; Ex. 8, 28; aliorum Ex. 10, 1; አክብዶ፡ኅሊና፡ *tarditas animi* (ad preces) Org. 2) a) *gravare, onerare* alqm: አክበደ፡ብረኪየ፡ Thren. 3, 7; (ሥጋ፡) ያከብዳ፡ለነፍስ፡ Sap. 9, 15; ኢታክብዱ፡ልበክሙ፡በስታይ፡ Luc. 21, 34; Clem. f. 254. b) *molestiam exhibere, oneri esse* alicui, እንዘ፡ንክል፡አክብዶ፡ከመ፡ሐዋርያተ፡ክርስቶስ፡ ἐν βάρει εἶναι 1 Thess. 2, 6; c. ላዕለ፡ prs. 2, 9; 2 Cor. 12, 16; 1 Tim. 5, 16.

አስተክበደ፡ IV, 1 et **አስተካበደ፡** IV, 3 1) *nimis grave* vel *intolerabile censere* alqd sibi: ለእመ፡አስተዐጸበ፡ወአስተክበደ፡ንስሓሁ፡ዘወሀብዎ፡ካህናት፡ Clem. f. 259; ይቴክዝ፡ወያስተካብድ፡ፍኖተ፡መንሱት፡ δυςφόρητον ποιούμενος τοῦ πειρασμοῦ τὴν ἔφοδον Cyr. c. Pall. f. 87; አስተካበደ፡ሐሚመ፡ ibid. 2) *grave onus imponere; onere imposito gravare:* episcopus poenitentibus cedat ወኢያስተካብድ፡ላዕሌሆሙ፡ Did. 6; አስተክብዶ፡ (Inf.) Did. ed. Platt p. 34; ኢያስተክብድ፡ዲቤሆሙ፡ p. 41 (quibus in locis Platt significatum *graviter incumbere, asperum et immitem se praebere* statuit).

ክቡድ፡ part. et adj. f. ክብድ፡ (Deut. 30, 11 FH; at in Acc. ክብድተ፡ ibid.) 1) *gravis:* ጾር፡ክቡድ፡ Sir. 21, 16. 40, 1; Ps. 37, 4; Matth. 23, 4; ክቡድ፡እብን፡ Prov. 27, 3; ኢታንሥእ፡ክቡደ፡ *grave quid* Sir. 13, 2; ጾረት፡ክቡደ፡ Thren. 1, 9; አንቀጽ፡ዐቢይ፡ወክቡድ፡ Jsp. p. 376; ብእሲ፡ክቡድ፡ 1 Reg. 4, 18; trsl. de rebus, quae oneris instar deprimunt: ቀኖና፡ክቡድ፡ F. M. 23, 9; ክቡድ፡ቅኔሆሙ፡ 2 Esr 15, 18; ጌጋይ፡ክቡድ፡ Act. 25, 7. a) *numerosus* Ps. 34, 21; Num. 20, 20; Nah. 2, 9. b) *vehemens:* ክቡድ፡ሕማም፡ Sir. 34, 2; ክቡድ፡ድቀት፡ Nah. 3, 3; ብዕው፡ክቡድ፡ *somnus gravis* M. M. f. 333. c) *gravis* i. e. *magni momenti:* ሰላም፡እብል፡ለተአምሪሁ፡ክቡድ፡ Enc. Nah. 14. d) *molestus, oneri:* ክቡድ፡ወዕጹብ፡ δύςχρηστος Jes. 3, 10; ክቡድ፡ውእቱ፡ለነ፡ Sap. 2, 12. e) *difficilis, arduus*, Deut. 30, 11; 1 Joh. 5, 3; f) *gravitate iners, impeditus*, እደዊሁ፡ለሙሴ፡ክቡድ፡ Ex. 17, 12; አዕይንቲሆሙ፡ክቡዳት፡ (somno graves) Matth. 26, 43; ዘክቡድ፡ልሳኑ፡ Hez. 3, 5. 2) *oneratus, onustus:* ክቡዳን፡ጾር፡ Clem. f. 201. 233.

ክበድ፡ subst., Pl. ክበዳት፡ 1) *gravitas, pondus:* እምክበደ፡ቅኔ፡አቡከ፡ 2 Par. 10, 4; ክበደ፡ጾርነ፡አቅልል፡ Mavâs. n. 70; ግድፍ፡እምላዕሌከ፡ክበደ፡እኳለ፡እመሕያው፡ 4 Esr. 14, 12; ክበደ፡ንዋም፡ Lit. Jac.; ክበዱ፡ለጸባሕት፡ *gravitas tributi* Enc. Jac. 7. a) *vehementia* Hen. 63, 10. b) *amplitudo:* ክበዳ፡ለስብሐቲክሙ፡ Enc. Genb. 4. 2) *onus*, Apoc. 2, 24;

Matth. 20, 12; 4 Esr. 6, 82; ὄγκος Hebr. 12, 1; **ለምንት፡ይከውን፡ክበደ፡ገብርከ፡ላዕለ፡እግዚእየ፡** 2 Reg. 19, 35. Pl. **ክበዳት፡** *onera* i. e. *servitutes* (praediorum) F. N. 37. 3) *moles*: **ክበዶሙ፡** τὸ βάρος αὐτῶν Judith 7, 4. In locis Ps. 47, 3. 12. 121, 7; Thren. 2, 5 Aethiops βάρεις (*turres, palatia*) perperam **ክበድ፡** *molem* interpretatus est.

ክብደት፡ n. act., Pl. **ክብደታት፡**, *gravitas, molestia, difficultas*: **ከመ፡ያቅልል፡እምኔሁ፡ክብደታተ፡** Phlx. 165.

መክበድ፡ subst. *moles*, Thren. 2, 5 var. (pro **ክበድ፡** βάρεις).

ክብድ፡ subst., m. et f., [כָּבֵד ܟܰܒܕܳܐ كَبْدٌ *jecur*, كَبِدٌ *venter* cum ejus partibus, *jecur*; de etymo vid. Ges. thes. p. 655] 1) *viscus* ventris, in specie a) *jecur*, ἧπαρ, Prov. 7, 23; Tob. 6, 5—8; 1 Reg. 19, 13; Ex. 29, 13. Kuf. 21. α) **ክብድ፡እንተ፡ትንእስ፡** *jecusculum* i. e. ὁ λοβὸς ὁ ἐπὶ τοῦ ἥπατος Lev. 3, 4. 10. 15. 7, 4. β) πάντα διὰ ταλάντων ποιεῖ λαλεῖν (magnificentius loqui facit) Aethiops reddidit **ለኵሉ፡በክብድ፡ያስተናግሮሙ፡** 1 Esr. 3, 20 (ubi **በክብድ፡** *jecore* i. e. *ex intimo sensu menti* (**ልብ፡**) oppositum esse videtur: von der Leber weg). b) *ventriculus* vel *stomachus*: 1 Tim. 5, 23. 2) *venter*: Gen. 22, 9; Lev. 11, 42; **አስከቡኪ፡ውስተ፡መሬት፡በክብድኪ፡** (v. **ከርሥ፡**) Jes. 51, 23; **አስከብዎ፡ውስተ፡ክብዱ፡ዲበ፡ዐራተ፡ኀጺን፡** Sx. Masc. 11; **ገዚፍ፡ዐምድ፡ዘአንበሩ፡ዲበ፡ክብዱ፡** Enc. Pag. 1 (in Actis hujus diei: **ውስተ፡ከርሡ፡**). — *Voc. Ae.*: **ክብድ፡ብ፡ጉበት፡** (v. **ግበት፡**). 3) **ሕብረ፡ክብድ፡** *color viscerum* vel *jecoris*, quidquid hoc colore tinctum est, i. e. *purpureum, purpura*, Num. 4, 7. 13; Ex. 35, 25. 36, 9. 10. 32. 37. 37, 3. 5; in C pro **ሜላት፡** Ex. 25, 4 al. (vid. annot. ad 25, 4); pro **ፐፑራ፡** 35, 6 (vid. annot.); pro **ደረክኖ፡** Num. 4, 6. — *Voc. Ae.*: **ሕብረ፡ክብድ፡ብ፡ሌታቀን፡** (v. **ሊታ፡ቀን፡**) **ግምጃ ።**

ከቶሊክ፡ (Lud.: **ከቶሊክ፡**) n. prgr. *catholicus, catholica* (καθολικός): **ሃይማኖት፡ ከቶሊካ፡ እንተ፡ ይእቲ፡ ሐዋርያዊት፡** Athan. de Trin.; episcopum Ephesi **ያከብርዎ፡በስም፡ዐቢይ፡ዘከቶሊክ፡ዘውእቱ፡ስመ፡ሊቃናት፡** F. N. 4; Catholicus Orientis, Enc. Teq. 9 (vid. sub **ተንበል፡**).

ከተመ፡ rad., cui vicina est **ኀተመ፡** (חָתַם خَتَمَ) *claudere, clausum tenere, signare, concludere* et كَتَمَ *continere, celare*.

ተከተመ፡ III, 1 *aliena veste induta latere velle*: testimonio ne admittatur **ዘይትሜሰል፡በአርአያ፡ዘኢኮነ፡አርአያሁ፡ከመ፡ካህን፡ዘይትከተም፡አው፡ዘይለብስ፡አልባሰ፡ሐራ፡** F. N. 43, 12.

ክትመት፡ n. act., ut videtur i. q. **ኅትመት፡** *obsignatio*: (Abba Macarius ait:) **ትሕትና፡(ውእቱ፡)ክትመተ፡ሐራዊ፡ክርስቶስ፡** Phlx. 152.

ከተማ፡ subst., m. et f., Pl. **ከተማት፡** 1) *extremum, summum, extremitas, summitas* rei, a) *extremum, finis*: **ውስተ፡ከተማ፡ምድር፡** ἐπ᾽ ἄκρα γῆς Prov. 17, 24; **ከተማ፡በትሩ፡** Gen. 47, 31; 1 Reg. 14, 27; Hebr. 11, 21; **ከተማተ፡አብትር፡** Lud. e Mss. Colb.; **ከተማ፡ነፍስት፡** *glans* membri Gen. 17, 11. 23. 25. 34, 24; Ex. 4, 25; **ከተማ፡እድ፡**, **እግር፡** Lev. 14, 14; **ከተማ፡አጽባዕተ፡እድ፡**, **እግር፡** Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; **ከተማ፡እዝን፡** *auricula* Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; **ከተማ፡ዕርፍ፡** Kuf. p. 48. b) *summum, apex, vertex, fastigium*: **ከተማ፡ሥዕርቶሙ፡** κορυφὴ τριχός Ps. 67, 23; **ከተማሁ፡ለደብር፡** Ex. 19, 20. 24, 17; Hen. 17, 2; **ላዕለ፡ውስተ፡ከተማ፡አቍጽል፡** (arboris) Macc. f. 20. c) *cuspis*: **ኲናት፡ዘሠላስ፡ከተማት፡** Phlx. 5. d) trsl.: *primitiae*: **ከተማ፡ዐውድከ፡** ἀπαρχαὶ ἅλωνος Ex. 22, 28. 2) In lingua Aethiopico-amharica **ከተማ፡** „vulgo vocantur *castra regia* scil. *summa*" (Lud.), crebro in Annalibus Regum Abyssiniae, ut: **ገብሩ፡ከተማ፡በ** . . . Chr. L. Atk. f. 14; **ሰብአ፡ከተማ፡** homines qui castra regia sequuntur, Lud.

ተንከተም, subst., m. et f., *pons* (sine dubio proprie: id quo hiatus occluditur, vel agger quo fluctus intercluduntur vel coërcentur): 2 Reg. 23, 21 (διαβάθρα); **ገብረ፡ተንከተመ፡ዲበ፡ባሕር፡** Sx. Mag. 28; **ተበትከተ፡ተንከተም፡ዘውስተ፡ባሕር፡** Sx. Nah. 12; trsl.: **ማርያ፡ተንከተመ፡እግዚ"፡ኮነት፡ኀበ፡ሰብእ፡** Θεῷ πρὸς ἀνθρώπους γέφυρα, hom. Procli in Cyr. f. 119; **ማርያም፡ተንከተመ፡ኵሉ፡ስእለታት፡** Genz. f. 157; (**አማርያም፡**)**ከመ፡ትኩኒ፡ተንከተመ፡ለውሉደ፡ሰብእ፡ለሕይወት፡ዘለዓለም፡** Laud. Mar. — *Voc. Ae.*: **ተንከተም፡ዘ፡ድልድይ፡ሐመርኒ፡ይትበሀል፡**; *aliud*: **ተ"፡ብ፡ድልድይ፡ወመሰላል፡**; *aliud*: **ተንከተም፡አርማስ፡ሐመር፡ዘ፡መርከብ ።**

ከተረ፡ *suffire* vid. sub III **ቀተረ፡**

ከተረ፡ዘ፡ዐቀመ፡ Voc. Ae.; **ከተረ፡ዘ፡ከለከለ፡** Rad. Abb., sine dubio i. q. I **ቀተረ፡**

ከታር፡, **ከትር፡**, **ኮታሬት፡**, **ከታሬት፡**, **ኵቲሬት፡** n. prgr. sc. χωθάρ, χωθαρέθ i. e. כֹּתֶרֶת, Pl. כֹּתָרוֹת *capitulum* columnae, 4 Reg. 25, 17; 2 Par. 4, 12; Jer. 52, 22 vrs. nov. — *Voc. Ae.*: **ኮታሬት፡ዘ፡መደብ ።**

ከተበ፡ inus., i. q. כָּתַב ܟܬܰܒ كَتَبَ *scribere*.

ክታብ፡ subst., Pl. **ክታባት፡** 1) *liber, exemplar libri*: **ተብህለ፡በክታብ፡ዐረቢ፡** Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 74. 2) plerumque: *libellus*: a) *syngraphus, diploma, literae*: clericus **ዘየሐውር፡ኀበ፡ንጉሥ፡ዘእንበለ፡የአዝዞ፡ዘይሠይሞ፡** (sc. episcopus) **በቃሉ፡ወበክታቡ፡** F. N. 5. 9; **ጸሐፈ፡ሎቱ፡ክታበ፡በእዴሁ፡ከመ፡ይትአዘዙ፡ሎቱ፡ኵሎሙ፡መኳንንት፡** Sx. Jac. 9; **ክታበ፡መልእክት፡** *libellus epistolaris* Enc. Masc. 7. (Lud.: Jac. 7); **ጸዋሬ፡ክታብ፡** *tabellarius*, Lud. b) *scheda magica, pittacium* superstitiosis literis signatum: **እለ፡ይጽሕፉ፡ክታባተ፡በምክንያተ፡ፈውስ፡** F. M. 15.

ካታቢ፡ n. ag. i. q. كَاتِبٌ *scriba*, Pl. **ካታብያን፡** Sx. Jac. 8.

ክታን፡ subst. 1) i. q. **ክዳን፡** *tunica* 2 Reg. 13, 18 E. 2) *linum, linteum* [כִּתָּן ܟܶܬܳܢ كَتَنٌ كَتَّانٌ id. (at **ቍጥን፡** قُطْنٌ *bombyx*); dictum a *tegendo* vel *vestiendo* vid. **ከደነ፡**], **ልብሰ፡ክታን፡** opp. **ሜላት፡** Chr. Ta. 28 (ἱμάτιον λιτόν opp. σηρικά); **ለቢሰ፡ክታን፡** Fal. f. 67 (vid. sub **አግዘፈ፡**); **ግንዘተ፡ሥጋኪ፡በመዋጥሐ፡ክታን፡** I Enc. Mar. 38. — *Voc. Ae.*: **ክታን፡ዘ፡ልብሰ፡መንግሥት፡ዘግብጽ፡በፍታሂ፡ሰንዱንሂ፡ውእቱ ።**

ከተፈ፡ *constringere, arcte ligare*, Lud. cfr. كتف (כָּתַף).

ክቱፍ፡ part. *stricte ligatus, constrictus*, Lud.

ኰትፌት፡ vel **ኩትፌት፡** n. act. et subst., Pl. **ኰትፌታት፡**, *constrictio, vinculum:* **ኩትፌተ፡እደዊሁ፡፪ቱ፡** sc. Christi F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡**); ut videam Christum **ውስተ፡ኀሳር፡ዘኰትፌታተ፡መስቀል፡** Phlx. sub fin.

ክን፡ pron. II pers. f. Pl. verbis et nominibus suffixum.

ከነሰ፡ *congregare*, i. q. כָּנַס ܟܢܰܫ (كنس).

አክነሰ፡ II, 1 (in ecclesiam) *ad sacra obeunda convocare*, Mavâs. n. 13 (vid. sub **ሆባይ፡**).

ተከነሰ፡ III, 1 *ad sacra obeunda* (in ecclesia) *congregari, concioni ecclesiasticae interesse, communione sacrorum* (vel *ecclesiastica*) *junctum esse:* poenitentes **ይባኡ፡ወይትከነሱ፡** Clem. f. 160; **ይባእ፡ወይትከነስ፡ወይቅረብ፡** f. 161; Kid. f. 10; venefica **አልባ፡ተከንሶ፡ወተደምሮ፡ምስለ፡ሕዝብ፡** Clem. f. 120; **ተከንሶ፡** κοινωνία (*communio ecclesiastica*) II Can. Ap. 27; **ይትከነስ፡** κοινωνείτω ibid. 13; **ይትከነሱ፡ምስሌሁ፡** αὐτῷ κοινωνοῦντες, ibid. 28. — *Voc. Ae.:* **ይትከነስ፡ዘ፡የኀብር፡**; *aliud:* **ተሳተፈ፡ተሐወለ፡ተቶስሐ፡ተከንሰ፡ዘ፡ተቀላቀለ ።**

ክንሰት፡ n. act. *sacrorum communio, communio ecclesiastica:* **ምስለ፡እለ፡ከመዝ፡የአምኑ፡አኀብር፡ክንሰተ፡** M. M. f. 350.

ክናሴ፡ subst. *conventus sacrorum causa factus, communio ecclesiastica:* **አመ፡ገበርከ፡** (Christe) **በታቦር፡ምስለ፡ሐዋርያት፡ክናሴ፡** Sx. Nah. 13; **የሀብዎ፡ንስሓሁ፡፱ሱባዔ፡ይጹም፡ወእምድኅሬሁ፡ይረከብ፡ክናሴ፡ምስለ፡ሕዝብ፡መሃይምናን፡** Clem. f. 239.

ክኒሳ፡ subst., f., (כְּנִיסָה כְּנִישָׁה كَنِيسَةٌ) *congregatio, coetus congregatus:* **ሰላም፡ለጉባኤክሙ፡ውስተ፡አሐቲ፡ክኒሳ፡** *synodo vestrae in una congregatione* (non: in unum templum, Lud.) Enc. Tachs. 12; Hed. 11.

ክንበሎ፡ subst. (Lud.: **ክንበል፡** calamistrum, instrumentum concinnandis capillis aptum) *crinale, fibula crinalis* [vid. **ከበሎ፡**], S. Tecla **ወሀበቶ፡ለዐጻዊ፡ቤታ፡ክንበሎሃ፡ዘወርቅ፡** Sx. Masc. 27. — *Voc. Ae.:* **ክንበሎ፡ዘ፡የወርቅ፡ጌባል፡**; *aliud:* **ዘ፡ወለባ ።**

ከንቱ፡ nom., ubique munitum (sicut **ኵሉ፡**; gramm. § 157, 2) suffixo *û*, [etymon incertum; nescio an referendum sit nomen ad خَوْنٌ خان]; in Acc. **ከንቶ፡**; in st. c. c. pron. suff. **ከንቶ፡** 1) Substantive: *inane, vanum, vanitas, inanitas,* **ፈጠረት፡ዓለመ፡እምነ፡ከንቱ፡ዘአልቦቱ፡ገጸ፡** ἐξ ἀμόρφου ὕλης Sap. 11, 18; **ከንቱ፡ይረክቡ፡** κενά Job 34, 19. 7, 16; **ከመ፡ይኅሥሥ፡ከንቶ፡** μάταια Jes. 45, 19; **ሕልም፡ወሰገል፡ወመቅስም፡ከንቱ፡ኵሎሙ፡** Sir. 31, 5; εἶδος Sir. 25, 2; ματαιότης Koh. 1, 1. 2, 11. 4, 7. 6, 11; **ከንቱ፡ከንቱ፡** 12, 8; Ps. 61, 9; Rom. 8, 20; **እለ፡ይትዌከሉ፡በከንቱ፡ወበሐሰት፡** Jes. 28, 17. 59, 4; **ነገረ፡ከንቱ፡** ῥήματα κενά Job 6, 6; **አውራኀ፡ከንቱ፡** 7, 3; Eph. 5, 6; **ልበሙ፡ከንቱ፡** Ps. 5, 10; Jer. 10, 15; Jes. 1, 13; **ነቢያት፡ርእዩ፡ከንቶ፡** Thren. 2, 14; 4 Esr. 2, 28; Jer. 2, 5; **እለ፡ይትናገሩ፡ከንቶ፡** κενολόγοι Jes. 8, 19; **ንግድፍ፡ዘንተ፡ኵሎ፡ከንቶ፡** Clem. f. 260; **ይከውን፡ከንቶ፡ኀይለ፡መንፈስክሙ፡** Jes. 33, 11; **ከንቶ፡ኮነ፡** ματαιωθήσεται Judith 6, 4; 4 Reg. 17, 15. a) α) *inutile, nequam:* **ነገረ፡ከንቱ፡** ῥήματα ἃ οὐ δεῖ Job 15, 3; *nocens:* **ከመ፡ቆዐ፡ከንቱ፡ለስነን፡** βλαβερός Prov. 10, 26. β) *irritum, cassum:* **ከንቱ፡ላሕይኪ፡** Jer. 4, 30. γ) de *idolis* utpote vanis et nihil valentibus Lev. 17, 7; 3 Reg. 16, 26; 4 Reg. 17, 15; Am. 2, 4. b) Quamquam **ከንቱ፡** in st. c. alias non occurrit, tamen passim pron. suff. annectuntur ad formam **ከንቶ፡** (sive Nom. sit sive Acc.), ut: **ከንቶሙኬ፡ግብጽ፡** (v. **ከንቶኬ፡**) Jes. 30, 7 cod. Laur.; **ግብጽ፡እለ፡ከንቶሙ፡** (*Aegyptii qui vani sunt*) 31, 2 Laur., **በከንቶሙ፡** ἐν τοῖς ματαίος αὐτῶν 3 Reg. 16, 26; **አስሐቶሙ፡ከንቶሆሙ፡ዘገብሩ፡አበዊሆሙ፡** Am. 2, 4. 2) Adjectivi instar substantivo apponitur: *vanus, inanis,* **ከንቶ፡ነገረ፡** μάταιον λόγον Prov. 24, 31; **ከንቶ፡ምግባሪሁ፡ይሴልጥ፡** 22, 8; **ሰገለ፡ከንቶ፡ነገርክሙ፡** Hez. 13, 7; **እለ፡ያመጽኡ፡ነገረ፡ከንቶ፡** 13, 19; 1 Tim. 6, 20. 3) Adv., sive **ከንቱ፡** et **ከንቶ፡** sive **በከንቱ፡** et **ለከንቱ፡** a) *incassum, frustra;* **ከንቱ፡** v. **ከንቶ፡ያመልኩኒ፡** μάτην Jes. 29, 13; **ከንቱ፡** v. **ከንቶ፡ተሰፈወ፡** 29, 8; 4 Esr. 9, 25; Ps. 72, 13 (ματαίως); Matth. 15, 9; **በከንቱ፡** Mal. 1, 10; **ለከንቱ፡** ut: **ጻመውኩ፡ለከንቱ፡** Job 2, 9. 39, 16; Jes. 22, 1. 45, 18; Jer. 18, 15. 26, 11; Ps. 88, 46; Gal. 2, 2. 21; Phil. 2, 16; 1 Thess. 3, 5; 2 Cor. 6, 1. b) *inaniter, sine causa, temere,* **በከንቱ፡** Ps. 3, 7. 68, 5; Thren. 3, 51; Joh. 15, 25; **ለከንቱ፡**, ut: **ጸላኤ፡ይከውኖ፡ለከንቱ፡** Sir. 20, 23. c) *gratis* (חִנָּם), δωρεάν, **በከንቱ፡** Job 1, 9; Jes. 52, 3. 5; Jer. 22, 13 vrs. alt.; Ex. 21, 2; Rom. 3, 24; 2 Cor. 11, 7; Apoc. 21, 6. 22, 17. — *Voc. Ae.:* **ከንቱ፡ብ፡ቢላሽ ።**

ኰናት፡ vel **ኲናት፡** *telum, hasta* vid. sub **ከየነ፡**

ክንትሮሳት፡ et **ክ"፡** n. Pl. prgr., ut videtur *quadrantes annorum*, M. M. f. 347 (vid. sub **ረብዐ፡**); Deus **ዘያስተባሪ፡አክራመ፡በሐጋይ፡ወመጸው፡በጸዳይ፤ክንትሮሳቲሆሙ፡ዘገብረ፡በዘ፡ይትዔረይ፡** M. M. f. 127.

ከነነ፡ inus. sc. كَنَّ *tegere*.

መክኑን፡ i. e. مَكْنُونٌ *occultus, ignotus:* **እልመክኑን፡ዝብሂል፡ኅቡእ፡** Sx. Teq. 6 (ex Act. 17, 23).

ክኑን፡ vel **ከኑን፡** n. mensis Syrorum IX et X (ܟܢܘܢ كَانُونٌ) i. e. Decembris et Januarii: **ክኑን፡ዳግማይ፡** Sx. Ter 10; Voc.Ae.

ኰነነ፡ I, 2 [propagatum e radice כּוּן **ኮነ፡**, sicut כּוֹנֵן ܟܰܘܶܢ, al., vid. Ges. thes. p. 665] 1) *judicare:* **ይትኳነኖ፡እግዚ"፡ለኰንኖ፡** Jes. 3, 13; **በመዋዕለ፡ይኴንኑ፡መሳፍንት፡** Ruth 1, 1; **ይደልዎን፡ኰንኖ፡ለሢበት፡** Sir. 25, 4; Matth. 7, 1. 2; Joh. 5, 30; c. Acc. prs.: Gen. 18, 25. 19, 9; Ex. 18, 13. 22. 26; 1 Reg. 7, 16. 17; Hez. 36, 19; Ps. 9, 8. 71, 2. 4. 95, 10; Matth. 19, 28; Joh. 18, 31; Act. 24, 6; Rom. 3, 6. 14, 9; 2 Tim. 4, 1; c. Acc. causae vel judicii: Ex. 18, 22; **ኰንንከ፡እግዚኦ፡ኵነኔ፡ነፍስየ፡** Thren. 3, 57; **ዘይኴንን፡ጽድቀ፡** 1 Petr. 2, 23; Ps. 57, 1; c. dupl. Acc.: Deut. 16, 18; 1 Reg. 25, 39; c. **በ፡** normae: **ቦኑ፡እግዚ"፡ይኴንን፡በዐመፃ፡** (v. **ዐመፃ፡**) Job 8, 3; **በጽድቅ፡** Ps. 9, 8. 66, 4. 71, 4; **በሕግ፡** Act. 23, 3. a) (*jus* alcjs *tueri* et) *vindicare* alqm ab aliquo: 1 Reg. 24, 13. 16; **ኰንንኒ፡እምዐድውየ፡** Luc. 18, 3; **ኰነንኪ፡ትዕይርትየ፡እምእዴሁ፡ለናባል፡** 1 Reg. 25, 39. b) *condemnare, damnare:*

ኰነና፡ለኀጢአት፡ Rom. 8, 3; Joh. 8, 10. 11; c. ለ፡ poenae, ut: ኰነንዎ፡ዘኒ፡ለሞት፡ወዘኒ፡ለመቅሠፍት፡ 1 Esr. 8, 24; Luc. 24, 20; seq. Subj. verbi: ኰነንዋ፡ትሙት፡ Dan. ap. 1, 41. c) *punire:* 1 Petr. 2, 14; c. በ፡ poenae: ይኴንንዎ፡በሞት፡ Matth. 20, 18; Marc. 10, 33; Deus ኰነኖ፡ለዘካርያስ፡በአርምሞ፡ Hom. Jac. Sarug. (Lud.); ከመ፡ይኰንንዎሙ፡በዐጺረ፡ምክያጻት፡ Sx. Masc. 18. d) in specie: *tormentis* vel *supplicio afficere, torquere, excruciare,* martyres, ut: ኰነንዎ፡ኵነኔ፡ዐቢየ፡ Sx. Masc. 11; በብዙኃ፡ኵነኔ፡እምድኅረ፡ኰነንዎ፡ Enc. Nah. 11; al. creberrime. 2) *principatum gerere, dominari, imperium tenere,* Job 3, 14; ኰነኑ፡በመንግሥቶሙ፡ Sir. 44, 3; Jes. 32, 1; c. Acc.: Jes. 14, 9; እንዘ፡እኴንኖሙ፡ነበርኩ፡ Job 29, 25; Sir. 4, 15; እንተ፡ትኴንን፡በሓውርት፡ ἄρχουσα ἐν χώραις Thren. 1, 1; 1 Esr. 4, 3; ብዙኃ፡አሕዛበ፡ኰኒንየ፡ πολλῶν ἐπάρξας ἐθνῶν Esth. 3 apcr.; Deut. 15, 6; Gen. 1, 26; Rom. 5, 14; እለ፡እኩየ፡ኵነኔ፡ይኴንንዎሙ፡ Jes. 19, 4. a) *regere:* Gen. 1, 18; ለኰንኖ፡መዓልት፡ወሌሊት፡ Kuf. 2; Jud. 16, 31; 1 Reg. 8, 5. 6. b) *imperare* Ex. 19, 10. c) *potestatem habere* rei: ዘነፍሰ፡ይኴንን፡ ὃς ἔχει ἐξουσίαν τοῦ φονεῦσαι Sir. 9, 13; ኢትኴንን፡ርእሳ፡ Job 31, 26. d) *possessionem habere* rei, *occupare, tenere:* ኰነናሆሙ፡ εἰς κατάσχεσιν ἡμῖν Hez. 36, 2; Gen. 17, 8; Num. 13, 2.

አኰነነ፡ II, 2 1) a) *judicem constituere* alqm.: ኢያኴንንዎሙ፡ Sir. 38, 33. b) *condemnationem adsciscere* alicui, 2 Cor. 3, 9 Platt; c. Acc. Herm. p. 108. 2) *principatum deferre, potestatem dare* alicui, *dominum, principem constituere, praeficere* alqm: ምኵናንየ፡ኀበ፡አኰነንኒ፡ Sir. 24, 11; c. dupl. Acc.: አከ፡ለከንቱ፡አኰነንዎ፡መጥባሕተ፡ Rom. 13, 4; አኴንኖ፡ምኵናኒከ፡ Jes. 22, 21; ለወልድከ፡ወለብእሲትከ፡ኢታኰንኖሙ፡ንዋየከ፡ Sir. 30, 28. 17, 2; አኰነኖሙ፡ለኵሎሙ፡አይሁድ፡ Dan. 3, 30; Ps. 135, 8. 9; c. Acc. et ላዕለ፡ Ps. 104, 19; Joh. 17, 2; vel c. ውስተ፡ Kuf. 40; seq. ለ፡ c. Inf.: 2 Cor. 13, 11.

ተኰነነ፡ III, 2 1) *judicari,* Ps. 9, 20; Joh. 3, 18; Matth. 7, 1. 2; Apoc. 20, 12; Act. 4, 9; 1 Cor. 11, 31; Jac. 2, 12. a) refl.: *in jus adire,* 2 Reg. 15, 2. 6; Dan. ap. 1, 6. b) *condemnari,* Rom. 5, 18; Hebr. 2, 15 Platt; 11, 7; ተኰንኖ፡ 1 Cor. 11, 32. c) *puniri:* እመኒ፡ተኰነኑ፡ κολασθῶσι Sap. 3, 4. 14, 10; ኅዳጠ፡ተኰኒኖሙ፡ παιδευθέντες 3, 5; እንዘ፡ይትኴነን፡ τιμωρούμενος Prov. 22, 3; c. በ፡ causae: Herm. p. 25; Hen. 38, 1; Apoc. 9, 20; c. Acc. poenae: ከመ፡ይትኰነን፡ሞተ፡ Deut. 21, 22; መዊተ፡ Ex. 21, 15 seq.; seq. Subj. verbi, Hebr. 2, 15 rom.; c. በ፡ poenae vel instrumenti, Marc. 3, 29; ይትኰነን፡በሰይፍ፡ F. M. 6, 12; F. N. 47; በአፈ፡መጥባሕት፡ Enc. 2) *potestati* alcjs *subjectum esse, imperio obnoxium esse, servire, parêre,* c. ለ፡, ut: ዘሊተ፡ይትኴነን፡ οἱ ὑποτεταγμένοι Esth. 3 apcr., ከመ፡አልቦ፡ዘይትኰነን፡ሎሙ፡ Jes. 40, 23; Rom. 13, 1; Hebr. 13, 17; 1 Petr. 2, 18. 3, 22; c. ቅድመ፡, ut: ከመ፡ይትኰነኑ፡ቅድመ፡ሰይጣን፡ Kuf. 10. — *Voc. Ae.:* ተኰነነ፡ዘ፡ተገዘ።

ተኳነነ፡ III, 3 1) se invicem judicare i. e. *controversiam dirimere, litem componere, sibi invicem reconciliari,* de pluribus: Luc. 23, 12; ተደመሩ፡ከልኤሆሙ፡ወተኳነኑ፡ወገብሩ፡ሰላመ፡በበይናቲሆሙ፡ Jsp. p. 297; Kuf. p. 106; c. ምስለ፡ Matth. 5, 24; Did. 10; c. Acc. (*cum* aliquo, vel *alicui*) Jud. 21, 15. 2) *lege agere, litigare:* die dominica ኢይግበሩ፡ቅስተ፡ወተኳንኖ፡ F. N. 19; ይብጽሑ፡ለተኳንኖ፡ F. N. 43, 4. — *Voc. Ae.:* ተኳነኑ፡ዘ፡ተዋቀሱ፡; *aliud:* ተኳነነ፡ዘ፡፪ተፈራረደ፡ተዓረቀ።

ኵኑን፡ part. *judicatus* a) *condemnatus:* ዝንቱ፡ኢኮነ፡ርቱዕ፡ሃይማኖቱ፡አላ፡ኵኑን፡እምቅዱሳት፡መጻሕፍት፡ Cyr. ad Th. f. 15. b) *punitus, supplicio affectus:* በእንተ፡ኵኑናን፡ሰማዕታቲከ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ኵኑን፡በፍልሐት፡ቅጥራን፡ Sx. Ter 27; ኵኑን፡በርስኑ፡ለላህበ፡ብርት፡ Sx. Masc. 23.

ኵነት፡ n. act. (pro ኵንነት፡) *judicatio, damnatio:* ኅድግ፡ኵነቶሙ፡ለጸላእትከ፡ወሰቤሃ፡ትመውኦሙ፡ Chr. Ta. 25.

ኵነኔ፡ subst., m. et f. (ut Job 9, 19; Hen. 91, 15), Pl. ኵነኔያት፡ 1) *judicium,* Deut. 16, 18; Koh. 11, 9; Job 9, 19; Asc. Jes. 4, 18; Joh. 5, 22. 27; Rom. 2, 2. 13, 2; Judae 15; ከመ፡ትግበሩ፡ላዕሌሆሙ፡ኵነኔ፡ Hen. 95, 3; Kuf. 30; አመ፡ኵነኔ፡ዐቢይ፡በላዕሌሆሙ፡ Hen. 22, 4; ኵነኔ፡ትትገበር፡እምትጉሃን፡ 91, 15; Kuf. 21; ይገብር፡ኵነኔ፡ለነዳያን፡ Ps. 139, 13. a) *condemnatio* Rom. 5, 16. 8, 1; ኵነኔ፡ሞት፡ Sir. 41, 2. 3; Matth. 5, 21; Luc. 23, 40. b) *poena, supplicium,* Jer. 31, 21; ዐሥሩ፡ኵነኔ፡ዐበይት፡ወፀዋጋት፡ Kuf. 48; ተመጠዋ፡ኵነኔሆን፡ Judae 7; Marc. 12, 40; Luc. 20, 47; Rom. 13, 2; Act. 8, 33; ኵነኔሆሙ፡ለረዐይት፡ Kuf. 20; ሞት፡ኵነኔሁ፡ Jer. 33, 11; Ex. 22, 18; Gen. 26, 11; Rom. 1, 32 rom.; ኵነኔሆሙ፡ሥጋዊ፡ F. M. 7, 5; ወባዕድ፡ኵነኔያት፡ ibid. 7, 3; ኵነኔ፡ገሃነም፡ Matth. 23, 33; ኵነኔ፡ነደ፡እሳት፡ (in inferis) Clem. f. 108. 244; ኵነኔያት፡ዘለዓለም፡ Asc. Jes. 1, 3; supplicia martyrum Enc. Nah. 11; Hed. 6, al. c) *causa (forensis),* ቀሊል፡ኵነኔ፡ Ex. 18, 22. 26; Thren. 3, 57. d) *crimen, culpa:* ኵነኔ፡ሞት፡ዝንቱ፡ Kuf. 33; አልቦ፡ኵነኔ፡ሞት፡ላዕለ፡ዝብእሲ፡ Jer. 33, 16; ኵነኔሃ፡ Jer. 28, 9. 2) *id quod justum* vel *legitimum est, jus:* δικαίωμα Num. 31, 21; Deut. 4, 1. 6; 1 Reg. 8, 9. 10, 25; Ruth 4, 7; ግበሩ፡ኵነኔየ፡ወፍትሕየ፡ Lev. 25, 18. 26, 3; Job 34, 27; Luc. 1, 6; Rom. 1, 32; ነገሮሙ፡ኵነኔሁ፡ κρίματα Sir. 17, 12; Jer. 8, 7; ኵነኔሃ፡ለዛቲ፡ዕለት፡ Kuf. 2; ተዘከር፡ኵነኔሁ፡ለልዑል፡ διαθήκην Sir. 28, 7; κρίσις Matth. 12, 18. 3) *potestas,* ἐξουσία Matth. 28, 18; ውስተ፡እዴሁ፡ለእግዚ"፡ኵነኔሃ፡ለምድር፡ Sir. 10, 4.

ኵናኔ፡ subst. (instrumentum) *judiciale,* vulgo *rationale,* τὸ λογεῖον (τῆς κρίσεως) Ex. 28, 24 (vid. ምኵናን፡).

ኰናኒ፡ n. ag. *judex, condemnator, vindex:* መኑ፡ረሰየከ፡ኰናኔ፡ሎቱ፡ Phlx. 118; ፈታሒ፡ወኰናኒ፡ Chr. ho. 2; lex Mosaica est ሕግ፡ኰናኒ፡ F. M. 4, 1.

ኵነናዊ፡ adj. rel. *judicialis:* ኵነናዊ፡መኰንን፡ Lud. e Ssal. Req.

መኰንን፡ (መኵንን፡ Lud. ex Enc. Haml. 12) part., f. መኰንንት፡ (Sap. 7, 12), Pl. መኳንንት፡ (errore calami መኩንንት፡ Asc. Jes. 6, 17; in Mss. passim መኴንንት፡), 1) *judex* Ex. 2, 14; Deut. 17, 9. 12; መኰንነ፡ጽድቅ፡ Kuf. 1; Jer. 11, 20; Ps. 7, 12; ኢትፍቅድ፡ከዊነ፡መኰንነ፡ Sir. 7, 6. 8, 14. 9, 13. 32, 15. 41, 18; Sap. 6, 1; 2 Esr. 10, 14; Dan. ap. 1, 41; Matth. 5, 25; Luc. 18, 2; መኰንነ፡ዐመፃ፡ 18, 6; Act. 24, 10; Jac. 4, 12. 5, 9; de judicibus Israelitarum qui inde a Josua usque in Saulum principatum tenuerunt (aliâs መሳፍንት፡) Sir. 46, 11; 2 Reg. 7, 11. 2) *princeps, dominator, praefectus, dux, primus, praeses, satrapa, tyrannus, magistratus,* al.: መኰንነ፡ምድር፡ Kuf. 30;

Asc. Jes. 10, 29; ἄρχων መኰንና፡ ለይሁዳ፡ Jer. 22, 30; መኳንንት፡ Judith 8, 11; Dan. 3, 2; Koh. 10, 7; Matth. 9, 18; Luc. 23, 13; ἡγούμενος Sir. 10, 20; መኰንና፡ለሀገር፡ 10, 3; 1 Reg. 25, 30; Jer. 20, 1; Hez. 46, 2 seq.; Hebr. 13, 7; መኰንንቶሙ፡ይእቲ፡ Sap. 7, 12; ἡγεμόνες Jer. 28, 57; δυνάστης Prov. 14, 28; μεγιστᾶνες Sir. 8, 8. 11, 1. 20, 28; Jer. 14, 3; 1 Esr. 3, 1; τύραννοι Prov. 8, 16; Sir. 11, 5; σατράπαι Dan. 6, 4. 6; ἔπαρχοι 1 Esr. 8, 64; τοπάρχαι Dan. 3, 27; ἐπίσκοποι Jes. 60, 17; ἐξουσιάζοντες Koh. 7, 19; Rom. 13, 1 seq.; መኰንን፡ለ ፲፻ χιλίαρχος Ex. 18, 21; ἑκατόνταρχος 2 Reg. 18, 1; Hen. 69, 3; ወእሙንቱ፡ይከውኑ፡መኳንንቲከሙ፡ αὐτοῖς εἰς κατάσχεσιν Hez. 36, 12.

ምኵናን፡ subst. 1) *locus* a) *judicii* i. e. *tribunal, forum, praetorium*, βῆμα Rom. 14, 10; κριτήριον Ex. 21, 6; 1 Cor. 6, 2; ውስተ፡ግሩም፡ዐውደ፡ምኵናንከ፡ (Dei) Clem. f. 273; ሀለዎሙ፡ይቁሙ፡ቅድመ፡ምኵናነ፡እግዚ"፡ Macc. f. 20; በእንተ፡ሰማዕታት፡እለ፡ይወስድዎሙ፡ኀበ፡ምኵናን፡ Did. 25; πραιτώριον Phil. 1, 13; Matth. 27, 27; Marc. 15, 16; Joh. 18, 28; vid. etiam Kuf. p. 147. b) *locus poenae*, ubi condemnati coërcentur, Asc. Jes. 1, 3; Hen. 27, 2. 2) *territorium jurisdictioni* vel *potestati* alcjs *subjectum, ditio, provincia, dominium, praefectura, imperium*, ደወለ፡ምኵናኑ፡ 2 Reg. 4, 2; ἐξουσία በኢየሩሳሌም፡ምኵናንየ፡ Sir. 24, 11; Jes. 39, 2; አኮኑ፡ዐቢይ፡ንጉሥ፡በምኵናኒሁ፡ 1 Esr. 4, 28; Dan. 3, 33. 4, 31; Ps. 113, 2; Luc. 4, 6; κυρεία Dan. 6, 26. 11, 3. 4; τυραννίς ተናፈቀ፡ምኵናኒከ፡ Sir. 47, 21; δεσποτεία Ps. 144, 13; κατάσχεσις Gen. 47, 11; Lev. 25, 24; Ps. 2, 8; Zach. 11, 14; ἀρχή Dan. 7, 14; መንበረ፡ምኵናን፡ ϑρόνος ἀρχῆς Prov. 16, 12; ትሰዐር፡እምግብከ፡ወእምኵናንከ፡ στάσις, οἰκονομία Jes. 22, 19. 21; 4 Esr. 12, 22. a) *thronus principis*, Deut. 17, 18. b) *sedes principis*, Jos. 11, 10; አህጉረ፡ምኵናኑ፡ Hez. 25, 9. c) *principes, magistratus* Thren. 2, 2 (v. መኳንንት፡ ἄρχοντες). d) *subjecti*, ምኵናኒከ፡ይኩኑከ፡ ὑπήκοοι Deut. 20, 11. 3) *instrumentum judiciale, rationale*: ምኵናን፡ዘፍትሕ፡ λογεῖον τῆς κρίσεως Ex. 28, 26 (vid. ኵናኔ፡).

ክነየ፡ rad. inus., cui potestas *tegendi* (כנן كَنّ, גנן جَنّ, كَنَا *significavit* alqd *nomine improprio*) inerat; in specie comparandum est جَنَا *falso accusavit*, V *praetextum falsamque quaesivit causam*.

ምክንያት፡ subst., m. et f. 1) *causa falsa, praetextus, species, simulatio, tergiversatio, ambages*: 1 Thess. 2, 5; Marc. 12, 40 rom.; Luc. 20, 47; Deut. 22, 14. 17; ምክንያተ፡ሐሰት፡ προφάσεις ψευδεῖς Hos. 10, 4; ምክንያተ፡የኀሥሥ፡ Prov. 18, 1; Dan. 6, 4 seq.; Ps. 140, 4; Sap. 14, 14; ኢነሀበሙ፡ምክንያተ፡ለሕዝብ፡ Clem. f. 199; mendicanti ሀበ፡ዘመፍትው፡ወኢታብዝኀ፡ምክንያተ፡ Chr. ho. 11. 2) *excusatio*: inquisitus ኢረከበ፡ምክንያተ፡ሎቱ፡ Jsp. p. 321. 339. 3) *occasio, causa* vel *materia data, locus*, ἀφορμή, ምክንያተ፡ከንከሙ፡ለሕዝብ፡ Hez. 5, 7; ሀብ፡ለጠቢብ፡ምክንያተ፡ Prov. 9, 9; Rom. 7, 8; 1 Tim. 5, 14; 2 Cor. 11, 12; ከመ፡ይርከቡ፡ምክንያተ፡ላዕሌሁ፡ Joh. 8, 6; τόπος ኢተሀብ፡ምክንያተ፡ለዘይረግመከ፡ Sir. 4, 5; ወምክንያተ፡ነገሩሰ፡እስመ፡ . . Jsp. p. 277; ዝኩነ፡ምክንያተ፡ተርኅዎታ፡ለሀገር፡ p. 365; F. M. 7, 1. 4) *causa, ratio, (auctor)*, αἰτία Sap. 14, 27; ከሠተ፡ሎሙ፡ምክንያተ፡እንተ፡በእንቲአሃ፡ይመውቱ፡ 18, 18; አክብር፡አባከ፡ወእመከ፡እስመ፡እሙንቱ፡ምክንያተ፡ልደትከ፡ F. N. 11; እንበለ፡ምክንያት፡ F. M. 12, 2; በእንተ፡ዝንቱ፡ምክንያት፡ ibid. 5, 1; ሐተቶሙ፡ምክንያተ፡ደዌሃ፡ Jsp. p. 272; በምክንያተ፡ትዕግሥት፡ Clem. f. 118; Catal. Cod. Mus. Brit. p. 11.

አመክነየ፡ quadrl. II (denom.) 1) *causari, praetendere, praetexere, tergiversari, speciem prae se ferre, praetextum quaerere*: ያመክኒ፡ሀካይ፡ወይብል፡ προφασίζεται Prov. 22, 13; Ps. 140, 4; Matth. 23, 13; ኢያመክኒ፡ለበሊዕ፡ Did. 4; ያመክኒ፡በአንብቦ፡መጽሐፍ፡ *lectionem scripturae praetendit* Sx. Tachs. 9; **አመክንዮ፡** *causa ficta, species falsa* Lit. Orth.; Enc. 2) *excusatione uti, excusare* alqd, *excusationem quaerere*: interroga eum, ለእመቦ፡ዘተርፈ፡ቦቱ፡ምክንያት፡ዘያመክኒ፡በእንተ፡ርእሱ፡ Jsp. p. 339; ተወክፈ፡እግዚ"፡አመክንዮቶ፡ F. M. 4, 1; ምንተ፡ታመክንዩ፡ወታወሥእዎ፡ለእግዚ"፡ Did. 12. 3) *occasionem captare, ansam quaerere* vel *invenire*: Clem. f. 6; ይምትሩ፡አመክንዮታቲሃ፡ (sc. ለኀጢአት፡) F. M. 2, 11.

ተመክነየ፡ III, 1 *praetextu, excusatione uti*: እስመ፡ዕልዋን፡ይትመክነዩ፡በዝንቱ፡ስም፡ (sc. nomen Christianum) ከመ፡ይኂጥዎሙ፡ለየዋሃን፡ Chr. Ta. 8; አየ፡ምክንያተ፡ንትመከነይ፡እስመ፡አልብነ፡ፍርሀት፡ (quam excusationem securitatis nostrae afferemus?) Chr. ho. 10; እመቦ፡ዘተጸውዐ፡ኀበ፡ጉባኤ፡ኢያስተቃልል፡ለበጺሕ፡ወኢይደኅር፡ዘእንበለ፡ለእመ፡ተዳደቆ፡ተመክንዮት፡ዕዉቅ፡ (manifesta excusationis causa) ወይጽሐፍ፡መልእክተ፡እንዘ፡ይነግር፡ተመክንዮቶ፡ F. N. 5.

ተመክነየ፡ III, 3 *prava machinari* contra alqm: ተመክነየ፡ላዕሌሁ፡ሰይጣን፡ (Lud.: ተመክነየ፡) Sx. Jac. 3.

ክንፍ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **ክነፍ፡** et **አክናፍ፡** [כָּנָף ܟܶܢܦܳܐ ܟܢܳܦܳܐ كَنَف] 1) *ala*, ሰፍሐ፡ክነፊሁ፡ Job 39, 26; Koh. 10, 20; ይበቍል፡ክነፊሆን፡ Jes. 40, 31; Dan. 7, 4; Ps. 54, 6. 138, 8; 4 Esr. 11, 1; Matth. 23, 37; ዘዐቢይ፡ክነፊሁ፡ Hez. 17, 3; angelorum Jes. 6, 2; Hez. 1, 5 seq.; Apoc. 4, 8; ነሥኡ፡ሎሙ፡ክንፈ፡ Hen. 61, 1; naves እለ፡ቦን፡ክንፈ፡ Jes. 18, 1; venti Ps. 17, 12. 103, 4; trsl.: ለምጽዋት፡ቦቲ፡አክናፍ፡ዘወርቅ፡ Chr. Ta. 32; alae Dei (quibus homines tegit et tuetur) Ruth 2, 12; Ps. 16, 9. 35, 8. 56, 2; አክናፈ፡እግዚእ፡ Hen. 39, 7. 2) *pinna* piscis Lev. 11, 9—12; Deut. 14, 9. 10. 3) *ora* a) vestis, *lacinia*, ከሠተት፡ክነፊሃ፡ Kuf. 33. b) terrae, *extremum*: ክንፈ፡ምድር፡ Job 37, 2. 38, 13; እምአርባዕቱ፡ክነፊሃ፡ለምድር፡ Jes. 11, 12; vallium Hen. 30, 3.

ክንፊፍ፡ vel **ክንፌፍ፡** subst. *ora, limes, margo*, Hen. 30, 3 in Cod. Abb. LV (pro ክነፍ፡ meae editionis). — *Voc. Ae.*: ድንጋግ፡ወጽንፍ፡ሐይቅ፡ወክንፊፍ፡ዘ፡፬ዳር፡; *aliud*: ክንፊፍ፡ዘ፡ወሰን፡

ክንፈር፡ subst., f. et m., Pl. **ከናፍር፡** (etiam **ከናፍርት፡** sec. Lud.) [a *tegendo* (כפר) dictum] 1) *labium, labrum*: ክንፈሩ፡ታሕታይ፡ Kid. f. 5; ከናፍር፡ Cant. 4, 3. 11. 5, 13; Prov. 5, 2. 6, 2; ከናፍር፡ልሙጻት፡ 10, 18; ከናፍረ፡ሐሰት፡ 8, 7; Koh. 10, 12; Job 8, 21; ይከሥት፡ከናፍሪሁ፡ 11, 5. 15, 6. 27, 4; Ps. 21, 7; Sir. 12, 16; ሠናይ፡ሞገሶን፡ለከናፍረ፡ጠቢብ፡ 21, 16. 20; 4 Reg. 19, 28; Jes. 6, 5. 59, 3; ንሥኢ፡ሰቆቃወ፡በከናፍርኪ፡ Jer. 7, 29. 17, 16; Mal. 2, 6. 7; Hebr. 13, 15; 1 Petr. 3, 10; trsl. (pro *lingua*): ይትናገሩ፡

፩ከንፈረ፡ወ፩ልሳን፡ Kuf. 3; 1 Cor. 14, 21. 2) *ora, limbus, margo*, aulaei Ex. 26, 4. 10; mensae Ex. 25, 24. 25 C; poculi: **ኢይምላእ፡ጽዋዐ፡ውስተ፡ከንፈሪሁ፡** F. N. 13; 2 Par. 4, 5; maris aenei 3 Reg. 7, 11; 2 Par. 4, 5: fluvii 4 Reg. 10, 33; maris Jud. 7, 12; Kuf. 8.

ከንፈፍ፡ vid. post **ከንፍ፡**

ኮኢሶ፡, ኮኢሳ፡, ኮኢስ፡, ኰኢስ፡, ኰኢሲ፡ al., n. prgr. sc. χοεῖς (a χοεύς *congius*) *congii* (mensura liquidorum, sex continens sextarios), 3 Reg. 7, 24. — *Voc. Ae.*: **ኰኢስ፡** (v. **ኰሂስ፡**) **ዘ፡ሕንስሩ፡** (v. **እንስሩ፡**, v. **ሐንኮላ፡**).

ኳኳ፡ v. **ኳኰ፡** (v. **ኴኴ፡**) n. prgr. sc. κόκκος, *coccum, coccinum, (puniceum)*: **እመኒ፡ከነ፡ኅጢአትክሙ፡ከመ፡ኳኳ፡** (v. **ኳኰ፡**) ὡς φοινικοῦν Jes. 1, 18; Chr. Ta. 12 (ubi idem locus repetitus est). (Perperam Lud. significatum *corvus* conjecit). — *Voc. Ae.*: **ኳኳ፡ዘ፡በርኖስ፡**

ኮክ፡, ኮክሕ፡ *malum persicum* vid. sub **ከወከ፡**

ኰኵሕ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **ከዋክሕ፡** (Lud. e Ssal. Req.) [pro **ኰሕኵሕ፡** a rad. כוח vel כחח *durum, firmum esse*, unde כֹּחַ *vis, robur*; vicinum أَوْكَحُ *terra lapidosa*] *rupes, petra, saxum*, Hen. 22, 1. 26, 5; πέτρα Num. 20, 8 seq.; Job 14, 18. 22, 24; **ግበበ፡ኰኵሕ፡** 30, 6; Jes. 31, 9; **ኰኵሕ፡ጽኑዕ፡** 33, 16. 48, 21. 50, 7; **ኰኵሕ፡ጽንዕት፡** 51, 1; Hez. 3, 9; Ps. 26, 10. 113, 8; **ኰኵሕ፡ልሙጽ፡** Sir. 40, 15; Hez. 26, 4; **ኰ"፡ንጹሕ፡** 26, 14; Matth. 7, 24. 16, 18; Luc. 8, 6. 13; 1 Cor. 10, 4; πέτραι Jes. 2, 10; Am. 6, 12; Judith 16, 15; ἀκρότομος Sir. 48, 17; **እብን፡ኰኵሕ፡** Job 38, 38; **እብነ፡ኰኵሕ፡** λίϑος σμυρίτης Job 41, 6; **ላዕለ፡ኰኵሕ፡** ἐπὶ τῶν λίϑων Jer. 18, 3. a) in Genit.: *lapidosus, saxosus*, ut: **ገራህት፡ኰኵሕ፡** Clem. f. 212 (vid. Luc. 8, 6). b) **እብን፡ኰኵሕ፡** πέτρα ἀκρότομος Deut. 8, 15. — *Voc. Ae.*: **ኰኵሕ፡ብ፡ድረቅ፡ምድር፡ደንጊያሂ፡**; *aliud*: **ኰ"፡ዘ፡ድረቅ፡ብልትሒት፡ይትበሀል፡** (vid. **እዝኅ፡**).

ከከማት፡, ክከማት፡, ኮክማት፡, ኮከማት፡ subst. Pl. (a **ኮከም፡, ክከም፡**), *caldaria, (in quibus calefit aqua)*, 3 Reg. 7, 26. 31 ϑερμάστρεις vel ϑερμαστρεῖς (sec. Theodoretum i. q. οἱ ϑερμαντῆρες ἐν οἷς ὕδωρ ϑερμαίνειν εἰώϑαμεν), hebr. יָעִים; Jer. 52, 18 vrs. nov. (יָעִים, *palae* cineri removendo). — At in Kebr. Nag. n. 17 **አክሊላት፤አከማማት፡** (e Jer. 52, 18) exscriptum est. — *Voc. Ae.*: **ኮከማት፡ዘ፡ሐንኮላ፡መቅዳሒ፡ይ፡**; *aliud*: **ኮከም፡ብ፡አንኮላ፡** (sec. Isenb. p. 126 a hollowed gourd used for liquids). — De etymo videas, quae ad **ሐምሐም፡** (c. 75) annotavimus.

ኪክሮስ፡ et **ኬክሮስ፡** n. prgr. (apud Isenb. p. 75 **ቄቅሮስ፡**), Pl. **ኪክሮሳት፡**, sine dubio κίρκος *circus* i. e. *sexagesima diei pars* (quae dividitur in 60 **ክልኢት፡**, 60 × 60 **ሣልሲት፡** 60 × 60 × 60 **ራብዒት፡**, 60×60×60×60 **ኃምሲት፡**; vid. etiam Ideler Handbuch I. p. 82), Abush. (creberrime); Deus **ዘይኄምሶን፡ለኬክሮሳት፡ሰዐታት፡ከመ፡ይኩና፡መዓርገ፡ጸሎታት፡** M. M. f. 347.

ከወለ፡ I, 2 [تَكَيَّلَ et تَكَلَّى *constitit in postrema acie* in proelio; كَيُّول *postrema aciei pars*] *agmen claudere*: **እለ፡ይኬውሉ፡** οἱ οὐραγοῦντες Jos. 6, 9.

ተከወለ፡ III, 2 *agmen claudere, posteriorem esse, a tergo sequi* vel *stare*: Jos. 6, 9 var.; **ይትኬወል፡እምኔነ፡** (in membro parallelo **ይዴኅር፡እምኔነ፡**, sc. post nos natus) M. M. f. 64. 263; **እለ፡ይትኬወሉ፡እምድኅረ፡መስቀል፡** (qui pone crucem stabant) M. M. f. 103.

ከወላ፡ et **ከዋላ፡** (et **ከዋል፡** et **ከወል፡**) 1) subst. *pars posterior* vel *postica* rei, Jos. 8, 2. 14; Joel 2, 3; **ተኖለወኒ፡** (Lud.; **ተኖልወኒ፡** Cod. Tubing.) **በፍጽም፡ወዕቀበኒ፡በከዋላ፡** Enc. Ter 25. a) **ከወላ፡ሐመር፡** *puppis* Marc. 4, 38. b) *extremum agmen*: **በከዋላሁ፡** (opp. **በፍጽም፡**) Joel 2, 20; **ነዐቅብ፡ፍጽመ፡ወከዋላ፡** 2 Esr. 14, 16. 2) Acc.: *pone, a parte postica, post*; a) adv. **የሐውሩ፡ከወላ፡** (v. **ከዋላ፡**) 1 Reg. 29, 2; **ወከወለ፡** (sic) **ብዙኃን፡አሕዛብ፡ከመ፡ማይ፡ይደምፁ፡** Jes. 17, 12 in Cod. Laur.; **ዘኮነ፡እምድሜጥሮስ፡ከዋላ፡** (*qui Demetrio fuit posterior*, sc. tempore) Enc. Tachs. 8; **ከዋለ፡** *postea, posthac* Enc. Teq. 1. b) praep.: **ከወላ፡** (v. **ከዋለ፡**) **ደብተራ፡** Ex. 26, 12. — *Voc. Ae.*: **ድኅረ፡ከዋላ፡ብ፡ኋላ፡**

ኮል፡ (rarius **ኰል፡**) subst., Pl. **አክዋል፡** [dictum a rotunditate (גלל גיל جال al.); cfr. etiam **ሰፈር፡ኮል፡** et **ሰፈርጎል፡** c. 405] 1) *malum* (pomum), *fructus malo similis*, **ኮል፡** μῆλα Cant. 7, 9; **ይሰወጥ፡በአንፍየ፡ጼናክሙ፡ኮል፡** (odor vester malorum instar fragrans) Enc. Masc. 25; **ኮለ፡ወርቅ፡** μῆλον χρυσοῦν Prov. 25, 11; **አክዋል፡** Cant. 2, 5; **አክዋል፡ዘአርሞን፡** Macc. f. 3; Deg. (vid. sub **ስዱቅ፡**); **ቅርፍተ፡ኮል፡** M. F.; **ቅብአ፡ጽጌ፤ለአንፈ፡ኰሉ፡ዘይጼኑ፡ኮለ፡** Enc. Mag. 17; **ኮለ፡ሐቅል፡** μῆλα μανδραγορῶν Gen. 30, 14—18. 2) *malus* arbor, **ኮል፡** et **ኰል፡** Joel 1, 12; Cant. 2, 3. 8, 5; **ዕፀ፡ኮል፡**, Org. — *Voc. Ae.*: **ኮል፡ዘ፡እንኮይ ።**

ከለለ፡ quadrl. inus., cui vicinum est sive חול حال sive גיל גלל.

አንከለለ፡(አንኰለለ፡) V 1) intrs. *vertigine circumagi*, **ሐመር፡እንተ፡ታንከልል፡ማእከለ፡ዐውሎ፡** Sir. 36, 2; de ebrio: **ከመ፡ዘአንከለሎ፡** (v. **ዘአንኰ"፡**)**ደም፡** Jes. 19, 14. 2) trs. *vertigine circumagere, vertiginem facere*: **ብፃው፡ክቡድ፡ዘያንከልሎ፡ለድማሕ፡ከመ፡ስቴ፡ክርዳድ፡ዘውስተ፡እደ፡መያሲ፡** M. M. f. 333; **ወአንከለላ፡** (v. **ወአንኰለላ፡**) Jer. 31, 26. — *Voc. Ae.*: **ያንከልሎ፡ዘ፡ያዘረው ።**

ነከላል፡ subst. 1) *vertigo*: **አኅዘኒ፡ነከላል፡ወአሐምም፡ከመ፡እንተ፡ትወልድ፡** Jer. 8, 21; **እምትንታኔ፡ዘነከላለ፡ጌጋይ፡** Org. 4; **እስመ፡በነከላለ፡ጌጋይ፡ልብየ፡ዐንበዘ፡ከመ፡ዘሰትየ፡ወይነ፡መስየዝዘ፡** ibid. 2) ut videtur *cirrus*: **ኢታንኅ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡ወኢትሕፅኖ፡ወኢትቅብአ፡ዕፍረተ፡ወኢትኅድጎ፡ስፉሐ፡ወኢፍቱለ፡ወኢጽፉረ፡ወኢትረሲ፡ለከ፡ድንጉዛተ፡ወነከላለ፡አላ፡ላጽዮ፡** F. N. 51.

ንኩል፡ part. *vertigine laborans*, vid. sub **ነከለ፡**

ከሠ፡ inus. i. q. **ኈሠ፡** (vid. etiam **ኮሰ፡**).

አከሠ፡ (v. **አኮሰ፡**) II, 1 *commiscere*: **ወአከሡቶ፡ወሰጠት፡ዲበ፡ርእሱ፡** Marc. 14, 3. — *Voc. Ae.*: **አኮሰት፡ዘ፡ያሸነው፡**

ተከውሠ፡ III, 1 *commisceri*: personae Trinitatis **ኢይትከወሡ፡በቱሳሔ፡ወኢይትፈለጡ፡በቡዓዴ፡** M. M. f. 52.

ከረ፡ rad. inus., vicina radicibus ከረረ፡, ከርከረ፡, ኰርኰረ፡, كَارَ *spirali forma cidarim obvolvit* capiti, حَارَ II (حَوَّرَ).

ተከወረ፡ III, 2, ut videtur, *gubernaculum* (quo navis circumvertitur) *regere, clavum tenere, gubernare navem:* ኖትያት፡ እለ፡ ይትኬወሩ፡ ውስተ፡ ባሕረ፡ ዓለም፡ ፲ወ፪ ሐዋርያት፡ M. M. f. 21; መዋግድ፡ እለ፡ ያሰጥሙ፡ ሐመረ፡ ልቡ፡ ለዘኢይክል፡ ጸቢተ፡ ውስተ፡ ቀላየ፡ መጻሕፍት፡ ወለዘ፡ ኢይትኬወር፡ በመቃድፈ፡ አሪት፡ ወነቢያት፡ ወበመቃድፈ፡ ወንጌል፡ ወሐዋርያት፡ M. M. f. 108.

ከሬ፡ subst., f. et m., Pl. ከሬት፡ [dictum a *rotunditate* et *cavitate*, quos significatus etiam in كَارَ copulatos habes] 1) *poculum, calix, scyphus*, κόνδυ Gen. 44, 2. 9; Kuf. 42; ተመልአ፡ ማየ፡ በከሬ፡ ሐዲስ፡ Kedr f. 1; ei superfuderunt ምልአ፡ ከሬ፡ ማየ፡ Sx. Masc. 27; ከሬት፡ Sx. Hed. 7; ይመልአሙ፡ በከሬቲሆሙ፡ ማየ፡ Sx. Sen. 24 [cfr. etiam قَرْوٌ; in caeteris linguis frequentant כּוֹס כּוֹז]. 2) *phiala, cantharus:* ወይከውና፡ ጻህሬት፡ ዘቤተ፡ እግዚ"፡ ከመ፡ ከሬት፡ φιάλαι Zach. 14, 20; cinerem thuribulorum indant in ከሬ፡ ወለለምልአቱ፡ eum in fluvium effundant Kedr f. 88. — *Voc. Ae.:* ዐይግ፡ ከሬ፡ ብ፡ የተከማቸ፡ ወሀ ። (Secundum Ludolfi Gregorium ከሬ፡ est *cantharus*, ex quo in ገይብ፡ *scyphos* infunditur, minor quam ጋን፡).

ከውር፡ subst. [כּוּר ܟܘܪܐ كُورٌ, a כּוּר vel כִּיר *aestuare*] *fornax* (in qua metalla excoquuntur et liquantur): እፈትን፡ ዘሐለኪ፡ በከውር፡ Jes. 1, 25 var.; በከመ፡ ይትፈተን፡ በከውር፡ (v. በምንሃብ፡) ወርቅ፡ ወብሩር፡ Prov. 17, 3; Hez. 22, 20. 22; ይትዌለጥ፡ ወርቅ፡ ውስተ፡ ከውር፡ ኀበ፡ ብሩር፡ Fid. Jac. Barad.; Enc. Teq. 5. — *Voc. Ae.:* ከውር፡ ወሕንቅርት፡ ዘ፡ መፍልሐ፡ ወርቅ ።

ከሰ፡ inus. i. q. ሖሰ፡

አከሰ፡ II, 1 1) *commovere, agitare, concitare:* አነ፡ እግዚ"፡ ዘአከውሳ፡ ለባሕር፡ ταράσσων Jes. 51, 15; አከስካ፡ (v. አኰስካ)፡ ለባሕር፡ 4 Esr. 1, 19; ሰይጣናት፡ ያከውሱ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ ብዙኀ፡ እከያተ፡ Phlx. 30. 37. 2) *commiscere* vid. sub አከሠ፡

ተከውሰ፡ III, 1 1) *commoveri, agitari, concuti, perturbari:* ትትከወስ፡ ባሕር፡ በምልአ፡ βομβήσει 1 Par. 16, 32; በማእከሌኪ፡ ይትከወስ፡ ማዕበልኪ፡ συντριβήσεται Job 38, 11; ይትከወስ፡ ማየ፡ ባሕር፡ ταραχθήσεται Jes. 24, 14. 17, 12; σαλεύεσθαι Ps. 95, 11. 97, 8; አድባር፡ ተከውሱ፡ Jud. 5, 5; Judith 16, 15; 2 Reg. 22, 8; ይትከወስ፡ ኀይለ፡ ሰማያት፡ Marc. 13, 25; Luc. 21, 26; Clem. f. 72; እስከ፡ ነፍስየ፡ ትትከወስ፡ 4 Esr. 4, 40; እምብዝኀ፡ ፍርሀት፡ ይትከወስ፡ ወይትሀወክ፡ ነፍሳት፡ Clem. f. 70; ተከውሰት፡ ከርሥየ፡ Thren. 1, 20; Mich. 7, 17. 2) *commisceri* vid. sub ተከውሠ፡ — *Rad. Abb.:* ተከውሰ፡ ዘ፡ ተናወጸ፡

ተካወሰ፡ III, 3 *huc illuc commoveri* vel *agitari*, Ps. 95, 11 var.; Jes. 17, 12. 24, 14 var.; ይትካወስ፡ ማዕበልኪ፡ (o mare) በማእከሌኪ፡ Lit. Epiph.; animus laetitia ተካወሰ፡ Lud. e Libr. Myst.; እምዘመነ፡ መንሱት፡ ወሁከት፡ ወወርኀ፡ ተካውሶ፡ (ተከውሶ፡ in Cod. Tubing.) Enc. Mij. 22.

ከነ፡ I, 1 [proprie: *erectum stare*, vid. Ges. thes. p. 665; كَانَ *exstitit, accidit, fuit*] Prf. 1 pers. Pl. ኮነ፡ (Jes. 1, 9. 63, 19. 64, 6 al.), Subj. ይኩን፡ (ይኰን፡ passim), Imprt. ኩን፡ (ኲን፡) 1) *accidere, evenire, fieri* (geſchehen): ዘከመ፡ ኮነ፡ τὸ γεγονός Esth. 4, 4. 7; ዶንገፁ፡ በበይነ፡ ዘኮነ፡ Judith 15, 1. 4; 4 Esr. 14, 24; ለእመ፡ ከዊነ፡ ኮነ፡ ከመዝ፡ በመዋዕሊከሙ፡ Joel 1, 2; Jer. 2, 10; ኀጢአት፡ ዘይከውን፡ ውስተ፡ ምድር፡ Kuf. 4; Hen. 50, 1; Rom. 3, 24; በከመ፡ ነበብኩ፡ ከማሁ፡ ይከውን፡ Jes. 14, 24; ዘእንበለ፡ ይኩን፡ 48, 5; Sir. 48, 25; ዘእምይእዜ፡ ይከውን፡ Jes. 48, 6; ዘሀሎ፡ ይኩን፡ ἃ δεῖ γενέσθαι Dan. 2, 28; እምኀበ፡ እግዚ"፡ ኮነት፡ ዛቲ፡ Matth. 21, 42; Marc. 12, 11; ዘኮነ፡ τὴν αἰτίαν Matth. 27, 37; c. pron. suff. (pro Dat.): ኮነነ፡ በከመ፡ ፈከረ፡ Gen. 41, 13; በከመ፡ ኢተሐዘብኩ፡ ኮነኒ፡ Tob. 8, 16; saepe in locutione hac: ወኮነ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ አብራም፡ Gen. 15, 1; 1 Reg. 3, 1; Jes. 2, 1. 14, 28; Am. 1, 1; saepe pro hebr. וַיְהִי vel וְהָיָה, sive seq. ወ፡ sive omisso, ut: Gen. 12, 11. 22, 1. 26, 32; 1 Reg. 18, 1; 1 Par. 18, 1. 19, 1. 20, 6; ወይከውን፡ ይእተ፡ አሚረ፡ Jer. 5, 18 al.; ለይኩን፡ ለይኩን፡ *fiat! fiat!* Kuf. 33; Jer. 11, 5; Ps. 88, 51. 105, 47; ለይኩን፡ በከመ፡ ትቤ፡ Dan. ap. 13, 9. a) *evadere, ratum fieri, impleri*, de votis, promissis, vaticiniis, Joh. 14, 29; 1 Thess. 3, 4; ዝኲሉ፡ ይከውን፡ ፍጡነ፡ Jes. 14, 1; በግብር፡ ይከውን፡ ዘነበበ፡ Tob. 14, 8; 1 Reg. 9, 6; 3 Reg. 13, 32. b) *absolvi, confici*, Apoc. 12, 10; እምዝ፡ አብእዎሙ፡ ውስተ፡ መቃብሪሆሙ፡ ወትብል፡ ፫ ጸዋት፡ ወትጸርኅ፡ ፱ ጊዜ፡ እስከ፡ ይከውን፡ (bis es vorüber iſt, sc. sepultura) Genz. f. 40. 131. c) *contingere* i. e. *succedere* alicui (e voto), Dat. vel pron. suff.: ወኢኮኖ፡ ሎቱዝ፡ Jsp. p. 322; ወኢኮኖሙ፡ p. 328. 363. 2) *fieri* (werden) a) *exsistere, oriri, gigni* Gen. 1, 3. 6. 14; Ps. 32, 9; Judith 16, 14; Jud. 11, 39; ወኮነ፡ ጋእዝ፡ Gen. 13, 7. 26, 1; 1 Reg. 14, 15; Matth. 8, 24; ኢይኩን፡ እንከ፡ ፍሬ፡ እምውስቴትኪ፡ 21, 19; Hen. 65, 7; ኲሉ፡ ኮነ፡ እመሬት፡ Koh. 3, 20; ኢየሱስ፡ ዘኮንከ፡ እምቤተ፡ ይሁዳ፡ Enc. Mar. b) *obtingere* (zu Theil werden) c. Dat. vel pron. suff.: ወኮኑ፡ ሊተ፡ እምኔሃ፡ ፫ ውሉድ፡ Phlx. 3; ኢትከውነክሙ፡ ሰላም፡ Hen. 5, 4. 5. 10, 10. 12, 6. 13, 1. 2; Koh. 2, 22. 6, 3; Marc. 4, 11. c) *fieri alqd, converti in alqd* (zu etwas werden), c. c. Acc. praedicati (passim c. pron. suff. Dat.): ብርሃንከ፡ ጽልመተ፡ ኮነከ፡ Job 22, 11; እምከመ፡ ሞተ፡ ሰብእ፡ ይከውን፡ ከፍለ፡ ዕፄ፡ Sir. 10, 11; እግዚ"፡ ረዳኢየ፡ ኮነኒ፡ Jes. 50, 7; Ex. 4, 4; ኮነ፡ ነዳፌ፡ Gen. 21, 20. 26, 12; Joel 3, 4; ኮንኪ፡ ብእሲተ፡ Hez. 16, 7. 19, 3. 37, 19; Jes. 10, 17; 34, 9. 63, 10 (ἐστράφη); Sir. 6, 28; ቦዐርከ፡ ዘጸላኤ፡ ይከውነከ፡ (μετατιθέμενος) 6, 9. 37, 2 (τρεπόμενος); ዘሌሊተ፡ መዓልተ፡ ይከውኖ፡ 38, 27; Deut. 28, 23; Ps. 103, 21; Joh. 16, 20; Apoc. 16, 19; crebro in locutione: ወኮነቶ፡ ብእሲቶ፡ Gen. 24, 67. 28, 9 al.; መንፈቀ፡ ሌሊት፡ ከዊኖ፡ Ruth 3, 8; Matth. 8, 16; አቅደመ፡ ስምዐ፡ ከዊነ፡ እስጢፋኖስ፡ Mavâs. n. 4; ኢትፍቅድ፡ ከዊነ፡ መኰንነ፡ Sir. 7, 6; c. ለ፡ praed.: Gen. 2, 7; ናሁ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ ኮኖሙ፡ ለጽእለት፡ Jer. 6, 10; vel c. ውስተ፡, ut: ይእቲ፡ ኮነት፡ ውስተ፡ ርእሰ፡ ማእዘንት፡ 1 Petr. 2, 7; c. ከመ፡ (*fieri instar* alcjs i. e. ei *similem*), ኮኑ፡ ከመ፡ አእዱግ፡ ገዳም፡ Job 24, 5; Jer. 15, 18; ኮኑ፡ ከመ፡ ዘኢተፈጥሩ፡ Sir. 44, 9; Jes. 1, 9; Ps. 37, 15. α) alqs factus est alqd i. e. *accidit ei* alqd, *expertus est* alqd: ኢያእመረት፡ ዘኮነ፡ ምታ፡ Act. 5, 7; Ex. 32, 1; እለ፡ ከመዝ፡ ኮኑ፡ Hebr. 10, 33; Marc. 5, 16; ምንተ፡ ኮንኪ፡ Gen. 21, 17; 1 Reg. 1, 8; Ps. 113, 5; Dan. ap. 1, 26; 4 Esr. 9, 42. 10, 45; ምንተ፡

ኮንክሙ፡ ይእዜ፡ Jes. 22, 1; ኮንኩ፡ ከመ፡ Mich. 7, 1; Num. 17, 5. β) *vertitur* alicui alqd in rem, vel ei *imputatur tamquam:* ይከውነከ፡ ጌጋየ፡ ነቢበ፡ ብዙኀ፡ ነገር፡ λογισϑήσεται Job 34, 37; ጥበበ፡ ይከውኖ፡ (v. ይትሐሰብ፡ ሎቱ፡) Prov. 17, 28; Lev. 17, 4; Rom. 2, 26. 4, 3; Jac. 4, 17. 3) *esse*, raro i. q. *exsistere* (daſein, vorhanden ſein), ut: Gen. 6, 4; እስመ፡ ኢኮኑ፡ ደቂቃ፡) ὅτι οὐκ εἰσίν Jer. 38, 15 (v. ኢሀለዉ፡); Matth. 2, 18; plerumque ad copulandum subjectum et praedicatum, quod ubi nomen (subst. vel adj.) est, in Acc. poni solet (quamquam passim Nominativus occurrit, ut in locutione Gen. 2, 18; ኢኮነ፡ ሠናይ፡ ወኢኮነ፡ አዳም፡ ትኩን፡ ታቦተ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ ባዕድ፡ 1 Par. 15, 2). Crebro usurpatur, ubi enunciationis copula pronominalis variis de causis non sufficit, ut: ኩን፡ መሐሬ፡ Tob. 14, 9; ትከውኖ፡ ከመ፡ መጽሄት፡ ዝሕልት፡ Sir. 12, 11; ይከውኑ፡ ዘአምላክ፡ Hen. 1, 8. 10, 21; እመ፡ ጠቢበ፡ ኮንከ፡ ለርእስከ፡ ጠቢበ፡ ትከውን፡ ለቢጽከ፡ Prov. 9, 12; Jes. 1, 18; ምድር፡ ከመ፡ ገነት፡ ትፍሥሕት፡ ኮነት፡ Hez. 36, 35; ኢይክል፡ ኰሎ፡ ከዊነ፡ እጓለ፡ እመሕያው፡ Sir. 17, 30; በከዊነ፡ ሕዝቡ፡ ቅዱስ፡ Kuf. 22; Gen. 25, 32; (ubi ignominia te afficiunt, Deum invoca) ወሶቤሃ፡ ይትዌለጥ፡ ኀሳርከ፡ እምከዊነ፡ ኀሳር፡ ኀበ፡ ከዊነ፡ ክብር፡ Chr. Ta. 21; ከመ፡ ኢኮነ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስሃ፡ Joh. 1, 20; Hebr. 12, 8; Gen. 42, 31. 34; Deut. 8, 3; Hez. 18, 29. 28, 2; አኮኑ፡ ጽልመት፡ ይእቲ፡ (ዕለት፡) ወኢኮነት፡ ብርሃነ፡ Am. 5, 18; ተቀብረ፡ በሀገረ፡ ዳዊት፡ ወኢኮነሰ፡ ውስተ፡ መቃብረ፡ ነገሥት፡ 2 Par. 21, 20; 4 Esr. 10, 40; ኢኮነ፡ ከመዝ፡ Jer. 5, 12; 1 Par. 21, 24; ወኮነ፡ አይኅ፡ ላዕለ፡ ምድር፡ አርብዓ፡ ዕለተ፡ Gen. 7, 11; 1 Reg. 11, 8; Gen. 5, 5. 8. 11. 17; 1. 7, 6; ዘይከውን፡ *is qui futurus est* Sir. 48, 25; ዘይመጽእ፡ ወዘይከውን፡ በደኃሪት፡ Jes. 41, 23; Hen. 71, 15. 16. a) Aliis verbis praemittitur α) ኮነ፡ Imperfecto verbi, ad significandum Imperfectum Latinorum: ኮነ፡ ይገብር፡ *fuit conficiens* i. e. *conficiebat* Gen. 4, 22; Hen. 12, 3; ኮነ፡ ይጐይይ፡ ወትረ፡ Chr. ho. 28; ኮነ፡ ያወትር፡ Phlx. 1; ኮነ፡ ያመልክ፡ Kuf. p. 46. β) ኮነ፡ Perfecto, ad significandum Perfectum vel Plusquamperfectum Latinorum: ኮንኩ፡ ኢነበብኩ፡ ቃለ፡ ጽድቅ፡ Herm. p. 26; አስቴር፡ ዘኮነ፡ አክሶይሮስ፡ አውሰባ፡ Jsp. p. 277; እስከ፡ ፍጻሜሁ፡ ለዘ፡ ኮኑ፡ ወጠኑ፡ p. 311, al. (maxime in libris ex Arabico translatis). γ) ይከውን፡ vel ይኩን፡ Imperfecto vel Subjunctivo, ut: ይኩኑ፡ ያምልኩ፡ *adoraturi sint* Hen. 10, 21. b) *est alicui* res i. e. *habet* rem (einem gehören), c. ለ፡ prs., ut 1 Reg. 27, 6; Lev. 25, 28. 30; ማእዱ፡ ለከ፡ ትኩን፡ Kuf. p. 113; ኵሉ፡ ንዋዩ፡ እምድኅረ፡ ምንኵስናሁ፡ ይከውን፡ ለምኔት፡ F. N. 10. c) *esse in rem* vel *rei* (zu etwas dienen, gereichen), c. ለ፡ rei: Gen. 1, 14. 15; ወይከውን፡ ፍሬሁ፡ ለሲሳይ፡ ወቈጽሉ፡ ለፈውስ፡ Hez. 47, 12; Job 27; 14; c. pron. suff. (pro Dat.) i. e. *alicui*, ut: ወይኩንከ፡ ለዐጸደ፡ ወይን፡ 4 Reg. 5, 26; vel c. Acc. rei et pron. suff. (pro Dat.): ወትከውኖ፡ ዕቅፍተ፡ 1 Reg. 18, 21; አሮን፡ ይኩንከ፡ ነቢየ፡ Ex. 7, 1; Gen. 17, 8; 1 Reg. 2, 28; ኢይከውነከ፡ ምክሐ፡ (v. ለምክሕ፡) Sir. 3, 10; etiam c. ከመ፡ rei (*pro, loco*): ኩኖ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡ ከመ፡ አቡሁ፡ Sir. 4, 10. d) *versari in* aliqua re, c. በ፡, ut: በሣልሲት፡ ዓመት፡ ይኩን፡ (poenitens) በጾም፡ ወበጸሎት፡ F. M. 5, 8; ዘኮነ፡ በሐዊረ፡ ፍኖት፡ F. M. 32, 1; cfr. ከመ፡ እኩን፡ ቦቱ፡ ἵνα εὑρεϑῶ ἐν αὐτῷ Phil. 3, 9. e) *constare* α) manere, firmum esse: በቃሉ፡ ይከውን፡ ኵሉ፡ σύγκειται Sir. 43, 26; ነገር፡ ዘተናገርክሙ፡ ኢይከውን፡ (v. ኢይቀውም፡) ἐμμείνῃ Jes. 8, 10. β) de pretio, c. Acc.: ኮነ፡ ርእሰ፡ አድግ፡ ፶ ሰቅለ፡ ብሩር፡ *caput asini erat quinquaginta siclis* 4 Reg. 6, 25; c. በ፡, ut: መስፈርተ፡ ስንዳሌ፡ በሰቅል፡ ትከውን፡ 7, 1. f) ዘኮነ፡ vel ዘኮነ፡ ከዊኖ፡ (v. ከዊን፡) *quicumque fuerit, quicumque* vel *ullus* (irgendwelcher): ዘኮነ፡ Lev. 21, 17; ዘኮነ፡ ንዋይ፡ πᾶν σκεῦος Num. 35, 20; Deut. 24, 10; ጠዐም፡ እክለ፡ ዘኮነ፡ 4 Esr. 3, 25; በዘ፡ ኮነ፡ ከዊኖ፡ ὅ τι οὖν ἂν ᾖ Ex. 22, 8; ዘይቀሥጥ፡ እምቤተ፡ እግዚ"፡ ዘኮነ፡ ከዊነ፡ Clem. f. 161. 170; ወእመሂ፡ በዘኮነ፡ ከዊኖ፡ ምግባረ፡ እኩይ፡ (sive quocumque facinore malo) f. 112. 115. 133. 239. 255; እመኒ፡ ገብር፡ አው፡ ሐራዊ፡ አው፡ ነዓዊ፡ ወዘኮነ፡ ከዊኖ፡ Chr. Ta. 15. 4) Significatui *esse* significationes quaedam secundariae et speciales admiscentur: a) est i. e. (factum est quod fieret necesse erat) *satis est, sufficit*, Gen. 38, 23; c. pron. suff. (pro Dat.: *alicui*): ኮነከ፡ አክለከ፡ ἱκανούσϑω σοι Deut. 3, 26; Luc. 22, 38 rom.; ይኩንክሙ፡ ለክሙ፡ Num. 16, 3; ይከውነክሙ፡ (እምይእዜ፡) 3 Reg. 18, 29; seq. Inf. in Nom. vel Acc.: ኮነክሙ፡ ዐሪግ፡ 3 Reg. 12, 28; ኮነክሙ፡ ዐዊዶቶ፡ Deut. 2, 2; seq. Subj. verbi 4 Esr. 10, 10 (quae loci interpretatio magis placet, quam *est quod*); vid. ኮንየ፡ (sub ኮን፡). b) *fieri potest:* እፎ፡ ይከውን፡ ነቢብ፡ እምኀበ፡ ዘአልቦ፡ ልሳን፡ Clem. f. 56. c) *est alicujus, meum, tuum, decet* alqm, seq. pron. suff. vel ለ፡ pers.: ኢኮነ፡ ለክሙ፡ አእምሮ፡ ፍትሕ፡ Mich. 3, 1; ኢኮነ፡ ለክሙ፡ ታእምሩ፡ መዋዕለ፡ ወአዝማነ፡ Act. 1, 7; ኢኮነ፡ ለነ፡ ወለክሙ፡ ዘነሐንጽ፡ ቤተ፡ አምላክነ፡ 2 Esr. 4, 3; ኢይከውነከ፡ ከመ፡ ትዕጥን፡ 2 Par. 26, 18. d) *permissum est, licet* (ἔξεστι, ἔστι): ገብረ፡ ዘኢይከውን፡ Hez. 18, 18. 22, 9; c. pron. suff. (pro Dat.) vel ለ፡, ut: ኵሉ፡ ይከውነኒ፡ 1 Cor. 6, 12; እስመ፡ ዝንቱ፡ ኵሉ፡ ኢኮነ፡ ለክርስቲያን፡ Clem. f. 188; seq. Inf. sive in Acc., ut: ዘኢይከውን፡ ገቢረ፡ Matth. 12, 2. 10. 12. 22, 17; Deut. 22, 19; Kuf. 33. 49, sive praemisso ለ፡, ut: ዘኢይከውኖሙ፡ ለበሊዕ፡ Luc. 6, 4; Matth. 12, 4; Esth. 4, 2; Judith 11, 13; Lev. 4, 2. 13. 22. 27. 11, 39. 17, 13. 25, 29, sive praemisso እምነ፡ (negativo): 1 Reg. 25, 17; seq. Subj. verbi: ኢይከውን፡ ንደዮ፡ Matth. 27, 6; Hebr. 13, 10; 2 Esr. 4, 14; Deut. 22, 29; Kuf. 49; seq. ከመ፡ c. Subj. verbi: Deut. 24, 4; Rel. Bar. e) *expedit, conducit:* ለከ፡ ይከውነከ፡ ትሕምም፡ ወለቤትከኒ፡ σοὶ συμφέρον ἐστὶ ϑλιβῆναι, Herm. p. 61.

ኮን፡ subst. *sufficientia*, (vid. ኮነ፡ *n.* 4, a) non usitatur nisi cum pron. suff., ut: ኮንየ፡ (i. q. ኮነኒ፡) *sufficit mihi, satis habeo:* ስእነት፡ ብሂለ፡ ኮንየ፡ Prov. 24, 50; ኢይብሉ፡ ኮንየ፡ 24, 51; ኮንየ፡ 3 Reg. 19, 4. — *Voc. Ae.:* ኮንየ፡ ዘ፡ በቃኝ።

ኩነት፡ (ኵነት፡ passim) n. act. et subst., Pl. ኩነታት፡ (ኵ"፡) 1) *ortus*, እግዚ"፡ ያአምር፡ ኀሊና፡ ሰብእ፡ እምቅድመ፡ ኩነታ፡ Chr. ho. 3; astrorum Hen. 43, 2. 2) *status, conditio*, ut: ኩነተ፡ ብሔር፡ Gad. Kar. 3) *ens* (Weſen): Deus ገባሬ፡ ኵሉ፡ ኩነታት፡ Fid. Jac. Bar.; Deus ዘይሜለስ፡ በኩነታት፡ ዘውእቱ፡ ፫ አካላቲሁ፡ ibid.

ከዋኔ፡ subst. (Pl. ከዋንያት፡ vid. sub ከዋኒ፡) 1) *ortus, generatio:* እምጥንተ፡ ከዋኔሃ፡ ἀπ' ἀρχῆς γενέσεως Sap. 6, 24; ገባሬ፡ ከዋኔሁ፡ ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν 13, 5; (Photinus docet:) ለፌ፡ እማርያም፡ ከዋኔሁ፡ ለወልድ፡ M. M. f. 41. 2) *essentia, natura:* ኀሊና፡ ፍጡር፡ ይኄሊ፡ አእምሮ፡ ከዋኔሁ፡ (ለእግዚ"፡) ወባሕቱ፡ ይስእን፡ Phlx. sub fin.; Deus አልቦ፡ ማኅለቅተ፡ ከዋኔሁ፡ Lit. Epiph.; personae S. Trinitatis ዘኢይትአመር፡ ከዋኔሆሙ፡ Org.; ከዋኔ፡ ፀሐይ፡ Fid. Jac. Bar. 3) *status, conditio, qualitas:* F. M. 5, 7; በእንተ፡ ከዋኔ፡ ተመጣዌ፡ ቍርባን፡ 26, 8; ከዋኔ፡ ንዋይ፡ ዘይሠየጥ፡ (qualitas mercis quae venditur) F. N. 33.

ከዋኒ፡ n. ag., f. **ከዋኒት፡** 1) *fiens, eveniens, oriens,* Genz. f. 89; **ዘአዘዝከ፡ከዋኒተ፤ወአእመንከ፡ሐዋርያተ፤በመስቀልከ፡ረከብነ፡ሕይወተ፡** Mavâs. n. 7. 2) **ከዋኒት፡** et **ከዋኒት፡**, Pl. **ከዋንያት፡** *ens* (Weſen): **ርእየ፡፪ከዋንያተ፤አሐቲ፡በየማነ፡ቤት፡ወአሐቲ፡በፀጋመ፡ቤት፤ወይቤ፡እግዚእን፡ትሬእዩኑ፡አርአያ፡ -- ወተመይጠ፡ኀበ፡ከዋኒት፡ወይቤላ፡ -- በጊዜሃ፡ቀነጸት፡ከዋኒት፡ወነበበት፡ከመ፡ሰብእ፡** (caet., posthac ter **ከዋኒት፡** scriptum est) Sx. Nah. 30.

ከዋኒት፡ i. q. **ሐዋኒት፡** Act. 28, 15 Platt, vid. sub **ሐኖት፡** c. 109.

መካን፡ subst., m. et f. (ut Ex. 3, 5; 1 Esr. 8, 75; Jsp. p. 328), Pl. **መካናት፡** [مَكَانٌ] *locus,* τόπος Gen. 1, 9. 2, 21. 13, 3. 14. 22, 3. 28, 11; Ex. 3, 5; Lev. 4, 12. 6, 4. 18. 13, 28. 33. 14, 40; Num. 18, 31. 22, 26; **በዛቲ፡መካን፡ቅድስት፡** 1 Esr. 8, 75; Ps. 25, 8. 36, 38. 102, 15; **መካነ፡እንተ፡ኀበ፡ግዕዙ፡ኢትሑር፡ህየ፡** Prov. 4, 15; **ከመ፡ኢይቁም፡ውስተ፡መካንከ፡** Sir. 12, 12; **እሁበሙ፡በቤትየ፡መካነ፡ዘይሰመይ፡** Jes. 56, 5; Dan. 2, 35; **መካን፡ዘለዓለም፡** Tob. 3, 6; **መካነ፡ደይን፡** Kuf. 10; **መካን፡ኀበ፡እቀውም፡** 4 Esr. 4, 33; **መካን፡ኅቡእ፡** 12, 43; Hen. 17, 1. 2; **መካናት፡ብሩሃን፡** 17, 3; **መካናት፡ሠናያት፡** 22, 1; Act. 7, 49; **ክልኤ፡መካናት፡አሐቲ፡ለሕይወት፡ወአሐቲ፡ለሞት፡** (pro *viis*) Lud. comm. hist. p. 315 n. 48. a) *spatium* Jud. 20, 36; **እስመ፡አልቦሙ፡መካን፡** Jer. 7, 32; Luc. 2, 7; **ራሕበ፡መካናቲሆሙ፡** Hen. 43, 2. b) *locus* i. e. *occasio:* **እንዘ፡ትሁብ፡ኪያሆሙ፡መካነ፡ለንስሓ፡** ἐδίδους τόπον μετανοίας Sap. 12, 10. c) *locus habitationis, regio, terra, sedes:* Gen. 19, 12; Ex. 3, 8; **በዝንቱ፡መካን፡** Jer. 47, 2; **ለዛቲ፡መካን፡** 49, 18. 22; Joh. 14, 2. 3; **መካናት፡** Asc. Jes. 3, 27; Lit. 176, 3. d) *plaga:* **እምአርባዕቱ፡መካን፡** Matth. 24, 31. e) *locus* vel *caput* libri, Luc. 4, 17. f) in arithmetica: *locus* i. e. *numerus,* Abush. 11 (vid. sub **ደመረ፡**). g) Acc. et st. c. **መካነ፡** *in loco* Num. 9, 17; *loco* i. e. *pro* Deut. 2, 12; Rom. 11, 17. — *Voc. Ae.:* **መካን፡ዘ፡ቦታ።**

ኮክ፡ subst. (i. q. **ኰኳ፡** q. v.) 1) *prunum, malum Persicum;* varie scribitur: **ኩኵ፡** (sec. Lud. **ኵኰ፡**) Const. Ap. 39; **ኰኵሕ፡** F. N. 17. 2) *prunus* arbor: **ፍሬሁ፡ለኮክህ፡** M. F.

ከውከበ፡ rad. inus., vid. **ከበበ፡**, **ከወወ፡**, **ከውከወ፡**

ኮከብ፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. **ከዋክብት፡** [כּוֹכָב ܟܘܟܒܐ كَوْكَبٌ], *stella (sidus, astrum):* Matth. 2, 2. 9; Apoc. 8, 10. 11; **ሰብዐቱ፡ኮከብ፡** 1, 16; **ትሬእዩ፡በኮከበ፡ሰማይ፡** Jes. 47, 13; **ከመ፡ኮከበ፡ሰማይ፡** Kuf. 24; Gen. 22, 17; Sir. 44, 21; Hebr. 11, 12; **ከዋክብት፡** Gen. 1, 16. 15, 5; Job 3, 9. 9, 7; Jes. 13, 10. 45, 12; **ከዋክብት፡ኢኮኑ፡ንጹሓነ፡** Job 25, 5; **ከዋክብተ፡ሰማይ፡** στρατιὰ τοῦ οὐρανοῦ Jer. 19, 13; Ps. 135, 9. a) **ኮከበ፡ጽባሕ፡** *phosphorus* Job 11, 17. 41, 9; Sir. 50, 6; Jes. 14, 12; 1 Reg. 30, 17; Ps. 109, 4; Apoc. 2, 28; Clem. f. 4; **ከዋክብተ፡ጽባሕ፡** Job 9, 9; **ኮከበ፡ምዕራብ፡** *hesperus* Sx. Jac. 2; **ኮከበ፡ምሴት፡** id., Lud. e Ssal. Req.; **ከዋክብት፡እለ፡ጽኑዓን፡** *stellae fixae* Abush. 37; **ኮከብ፡ዘቦቱ፡ዘነብ፡** *stella crinita, cometes,* Chr. L. Atk. f. 23; **ዐምደ፡ብርሃን፡** vel **ዐምድ፡ዘኮከብ፡** id., Lud.; **ኮከብ፡መስሕት፡** ἀστέρες πλανῆται Judae 13 rom. (Platt: **ከዋክብት፡ጽልሙታን፡**). b) **ረአይያነ፡ኮከብ፡** *astronomi* et *astrologi* Hen. 8, 3; Clem. f. 128; vel **ረአይተ፡ኮከብ፡** Kid. f. 24; Abush. 44. c) trsl.: Num. 24, 17; Antonius **ኮከበ፡ገዳም፡** Sx. Ter 22; martyres Nagranenses **ከዋክብተ፡ናግራን፡** Enc. Hed. 26; **አቡቂር፡ወዮሐንስ፡ከዋክብት፡ዘለእስክንድርያ፡** Enc. Jac. 6.

ከወወ፡ inus., cui conferas **ከበበ፡** et **ከውከወ፡**

ከዋው፡ adj., ut videtur 1) *volubilis, (teres):* **እብን፡ከዋዋት፡** (λίθοι ἕτοιμοι) Jos. 4, 8. Hinc derivaveris a) *velox, agilis* (Lud.): **አእጋሪሁ፡ከዋዋት፡** (in Sx. Tubing. **ክዕዋት፡** minus bene) Enc. Teq. 15. b) *glaber* (, *fallax*): Satanas seduxit Evam **በጠዋይ፡ቃል፡ወበከዋው፡ነገር፡** Macc. f. 23. — *Voc. Ae.:* **ከዋው፡ብ፡ቀሊል፡** (v. **ቀሊለ፡እግር፡**); *Rad. Abb.:* **ከወወ፡ዘ፡ቀለለ፡** — At 2) nescio an in his duobus locis significatio *curvus* melius quadret: etenim Macc. f. 23 copulatum est **ከዋው፡** cum **ጠዋይ፡**, et Enc. Teq. habet: **መጠነ፡ዓመታት፡፶እስከ፡ተፈጸመ፤አእጋሪሁ፡ከዋዋት፡አመ፡በጸሎት፡ቆሙ፤እፎ፡እፎ፡እፎኑ፡ኢደክሙ፡** (pedes stando per quinquaginta annos incurvati, cfr. ܟܦ ܟܦܝܦܐ).

ከውከወ፡ rad. inus., cui potestas *circumvolvendi* vel *rotandi* infuisse videtur (vid. **ከበበ፡**, **ከውከበ፡**, **ከወወ፡**).

አንከከወ፡ V i. q. **አንኰርኰረ፡**, Voc. ad Cyr.

መንከኮት፡ subst. *axis,* **ከመ፡መንከኮት፡እንተ፡ተዐውድ፡** ὡς ἄξων στρεφόμενος Sir. 36, 5.

ከፈ፡ inus., cui potestas *curvi* inerat, vid. כַּף כָּפַף, ܟܦܐ et كاف cum derivatis.

አከፈ፡ (an **አክወፈ፡**?) II, 1 re aliqua incurvata vel cava, ut *vola, spatha* al. *excipere* alqd (vel *haurire*): **ገልዕ፡በዘ፡ያከውፉ፡ማየ፡ኅዳጠ፡** (v. **ያወክፉ፡** et **ያዌክፉ፡**) ἐν ᾧ ἀποσυριεῖς (ἀποσυρεῖς) ὕδωρ μικρόν Jes. 30, 14.

ከዕሴ፡ subst. *fimus, merda* [جَعْسٌ *merda, stercus,* قَعْسٌ *lutum foetidum*], κόπρος (τοῦ μόσχου) Lev. 4, 11. 8, 17. 16, 27; Num. 19, 5; **ከዕሴ፡ዕጐልት፡** (σποδός) Hebr. 9, 13. — *Voc. Ae.:* **ከዕሴ፡ዘ፡ስምበር፡** v. **ሰንበር፡**; *aliud:* **ከዕሴ፡ዘ፡ፈርስ፡**

ከዐበ፡ rad. inus., cui *duplicandi* vis infuisse videtur, proprie *inflectendi* vel *retorquendi,* cognata cum **ከበበ፡**, كَبْكَبَ كَبَّ (collato כְּפַל כִּפְלַיִם cum כָּפַף كَفَّ, vid. sub **ከፈለ፡**), κύβ.

ክዑብ፡ part. *duplex, (ex duobus filis contortus):* **ልብሰት፡እንተ፡ክዑብ፡ፈትሉ፡ዘለይ፡** Sir. 45, 11; **ክዑብ፡ከለሜዳ፡ገብረት፡ለምታ፡** Prov. 29, 40; Did. 3; **ነት፡ክዑብ፡**, **ቢሶስ፡ክዑብ፡** κόκκινον διπλοῦν, βύσσον κεκλωσμένην Ex. 25, 4. 26, 31. 36. 28, 15. 29. 35, 6; **ሜላት፡ክዑብ፡** 36, 9. 10. 12. 32. 37, 3. 5; **ለይ፡ክዑብ፡** Lev. 14, 4; **በዓሎ፡ከመ፡ይግበሩ፡ክዑብ፡** Enc. Ter 1. — *Voc. Ae:* **ክዑብ፡ዘ፡ዳግመ፡ዘተፈትለ።**

ካዕብ፡ adj. 1) *alter, secundus,* **ወካዕቡ፡** ὁ δεύτερος 1 Par. 3, 1. 15. 8, 1. 23, 19; **እመቃብሪሁ፡ቀዳሚ፡ውስተ፡መቃብር፡ካዕብ፤ . . . . እንዘ፡አፍለስዎ፡ሕዝብ፡** Enc. Teq. 6; in specie nominatur **ካዕብ፡** ordo secundus alphabeti Aeth. qui desinit in *û.* 2) *socius, amicus* (cfr. **ካልእ፡**): **ሰላም፡ለአውጋንዮስ፡ወለአውጋንድሮስ፡ካዕቡ፡** Enc. Mag. 14. 3) *duplum* i. e. *duo:* **ያስተዋጽኡ፡ሎቱ፡ሲሳዮ፡ስንዳሌ፡ዕሥራ፡ወካዕበ፡በመ**

ስፈርተ፡አርጣቦስ፡ Dan. ap. 13, 3; ከዕበ፡እመት፡ Ex. 25, 10. 17; ከዕበ፡እመት፡ δίπηχυ Num. 11, 31.

ከዕበ፡ adv. 1) *duplum* i. e. a) *duo*, praemissum nominibus mensurarum: ወአኤልሂ፡ከዕበ፡በእመት፡ τὸ αἴλευ πηχῶν δύο Hez. 40, 9; ኑኁ፡ከዕበ፡በእመት፡ 41, 22; 4 Reg. 7. 16; ከዕበ፡ለይእቲ፡መስፈርተ፡ሰገም፡በአሐቲ፡ሰቅል፡ 7, 18. b) *dupliciter* Job 42, 10 var. 2) *bis*: ከዕበ፡ወሠልሰ፡ δὶς καὶ τρίς Sir. 13, 7; Judith 13, 8; Judae 12; Luc. 18, 12; ከዕበ፡ለለ፡ዕለት፡ Sir. 45, 14; ከዕበ፡ለዓመት፡ II Can. Ap. 35; ምስለ፡ከዕበ፡ስሱ፡አንስት፡ (i. e. duodecim) Sx. Nah. 15. 3) *iterum, rursus, secundo*: ምዕረ፡ወከዕበ፡ *semel atque iterum* 2 Esr. 23, 30; Phil. 4, 16; 1 Thess. 2, 18; Deut. 9, 13; πάλιν Jes. 23, 16. 25, 8; Jer. 43, 15; Dan. 2, 10; Rom. 15, 11; Hebr. 1, 6; Marc. 2, 1; ἔτι Jes. 14, 1; *vicissim, etiam*: ከማሁ፡ከዕበ፡ οὕτω καί Rom. 5, 18.

ክዕበት፡ subst. i. q. ከዕበት፡, Sir. 20, 10 var.; 50, 2 var.; Zach. 9, 12 var.

ከዕበት፡ subst. 1) *duplum*: ወሀበ፡እግዚ"፡ለኢዮብ፡ከዕበተ፡ኵሉ፡ንዋዩ፡እምቀዲሙ፡ (v. ከዕበ፡ኵሎ፡ንዋዮ፡) Job 42, 10; በ፡ዘይሁበከ፡ወከዕበቶ፡ (v. ወክዕበቶ፡) ይትፈደየከ፡ Sir. 20, 10; ዘይነውኖ፡ከዕበቶ፡ (v. ክዕበቶ፡) *duplo* Sir. 50, 2; ከዕበተ፡ኀጢአታ፡ Jes. 40, 2; እፈድዮሙ፡ከዕበተ፡ዐመፃሆሙ፡ Jer. 16, 18; Zach. 9, 12; Ex. 16, 5. 22. 22, 3; Gen. 43, 12; በአተ፡ከዕበት፡ τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν Gen. 23, 9 seq.; 25, 9; Kuf. 19; ትከውን፡ዕለት፡ከዕበተ፡ሌሊት፡ Hen. 72, 14. 2) *duae partes* Hen. 72, 10. 3) praemittitur aliis nominibus numeralibus, ut latinum *-plum, -plex* significetur: ይፍዲ፡ሀየንተ፡ዘሰረቀ፡፭ከዕበተ፡ *quincuplex* F. M. 17, 6; ፬ከዕበተ፡ (Acc.) *quadruplum*, ibid. 17, 7. 3) Adv. ከዕበተ፡ a) *duplum, duplo magis, dupliciter*: ለይኩን፡ከዕበተ፡ላዕሌየ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ዘዲቤከ፡ 4 Reg. 2, 9; ከዕበተክሙ፡ *duplo magis quam vos* Matth. 23, 15. b) *bis*: ከዕበተ፡ምክዕቢተ፡ (v. ምክዕቢት፡) Apoc. 18, 6; ከዕበተ፡ሱባዔ፡ሰየፍት፡ (i. e. XIV) Enc. Genb. 14; ከዕበተ፡ዐሠሩ፡ Enc. Nah. 1; ከዕበተ፡፳ Enc. Tachs. 14.

ከዕባዊ፡ adj. rel., f. ከዕቢት፡, *alter, secundus*, ከዕባዊ፡ Lud. e Mss. Colb.; Phlx. 88; ከዕቢት፡ Phlx. 48. 65.

ምክዕቢት፡, rarius መክዕቢት፡ vel መክዕብት፡ (Jer. 17, 18 var.; Sap. 11, 13 var.), ምክዒቢት፡ (Sir. 2, 12, var.), መክዐቢት፡ (Did. ed. Platt p. 117), subst., Pl. ምክዕቢታት፡ (Hen. 93, 10), 1) *duplum*: በምክዕቢተ፡ቀጥቃጤ፡ቀጥቅጦሙ፡ Jer. 17, 18; 1 Tim. 5, 17; Did. ed. Platt p. 117; Deut. 21, 17. a) pro adjectivo: *duplus*, ምክዕቢት፡ውእቱ፡ኀይሎን፡ Herm. p. 32. 35. 94. b) adv. ምክዕቢተ፡ α) *dupliciter, bifariam*: Sir. 22, 5; ኵሉ፡መክዕቢተ፡፪፪ቅድመ፡ካልኡ፡ 42, 24; Sap. 11, 13; Clem. f. 203; ትሠርዕዎ፡ምክዕቢተ፡ Lev. 24, 6; 4 Reg. 10, 8; ኃጥእ፡ዘክልኤቱ፡ግዕዛ፡ወምክዕቢተ፡የሐውር፡ Sir. 2, 12; 2 Reg. 10, 9. β) *secundo, iterum*, Jes. 61, 7 var. γ) *bis*, Hez. 45, 13; Apoc. 9, 16. 2) Aliis nominibus numeralibus additum, significat *-plum, -plex, -pliciter*: ወኮኖ፡ምእተ፡ምክዕቢተ፡ *et factum est ei centuplum* Gen. 26, 12; ፯ምክዕቢታተ፡ትምህርት፡ *septuplus* Hen. 93, 10; Matth. 19, 29; Marc. 10, 30; Luc. 8, 8; 2 Reg. 24, 3; Hen. 91, 16; ከዕበተ፡ምክዕቢተ፡ Apoc. 18, 6; ብዙኀ፡ምክዕቢተ፡ *multipliciter* Luc. 18, 30.

አክዕበተ፡ quadrl. II (denom. a ከዕበት፡) *duplicare*: ወአክዕበተ፡ሎቱ፡ Job 42, 10 var.

አመክዐበ፡ quadrl. II (denom.) *duplicare, iterare*: አመክዕባ፡ለኵናት፡ διπλασίασον ῥομφαίαν Hez. 21, 14; አኀዙ፡ያመክዕቡ፡ላዕሌሁ፡ጾመ፡ወጸሎተ፡ F. M. 3, 7; አመክዐብኪ፡ፍናወኪ፡ δευτερῶσαι Jer. 2, 36.

ተመክዐበ፡ quadrl. III, 1 1) *duplicari, duplo augeri*: ወይትመክዐብ፡መዋዕለ፡ሕይወቱ፡ Sir. 26, 1; ከመ፡ኢይትመክዐብ፡ሀጕልክሙ፡ Chr. Ta. 24; F. M. 6, 6; በሀየ፡ይትመክዐብ፡ሎቱ፡ (duplex praemium dabitur) Chr. Ta. 5; Lit. 161, 4; Mavâs. n. 61; Org. 5. 2) *multiplicari*: ወተመክዐበ፡ለከ፡ (semen tuum) ቦዘምእት፡ወዘስሳ፡ወዘሠላሳ፡ Lud. e Vit. Joh. Camae. — *Voc. Ae.*: ተመክዐበ፡ዘ፡ተራብ።

አማዕከበተ፡ quinquel. II, *duplicare*: ወአማዕከበተ፡ሎቱ፡ Job 42, 10 var.

I. **ኵዕንት፡** subst. „*molestia, afflictio*“: „nihil germinabit in terra vestra ዘእንበለ፡ጻማ፡ወኵዕንት፡ nisi labor et molestia“, sic quidem Lud. e Vit. Theoph.

II. **ኵዕንት፡** subst., species *radicum tuberosarum*, quae comedi possunt (vid. Isenb. lex. amh. p. 143 sub ኵእንቲ፡): በጽሐ፡ውስተ፡ደብር፡ዘአልቦ፡ዘይነብር፡ውስቴታ፡ዘእንበለ፡ኵዕንት፡ወቆቅሕ፡ወማይ፡ብዙኅ፡ወሶቤሃ፡ኀለየ፡ወይቤ፡ሶበ፡እወፍር፡ኀበ፡ኵዕንት፡ይጸርዕ፡ግብርየ፡ወአልብየ፡ረድእ፡ዘያአቱ፡ሊተ፡ (quare avibus ቆቅሕ፡ vivere praeoptat, quamquam monachus) Sx. Tachs. 13.

ከዐወ፡ I, 1 [Ges. in thes. p. 1177 comparavit צָעָה *inclinavit* vas effundendum, at potestas radicis non in *evacuando* sed in *fundendo* est, sicut in سَكَبَ et صَبَّ] Imprf. ይክዑ፡, Subj. ይክዐው፡ Imprt. ክዐው፡ *fundere, effundere, profundere, superfundere*, c. Acc. liquidi: ደመና፡ዝናመ፡ውስተ፡ምድር፡ይክዑ፡ Koh. 11, 3; ፈለግ፡ውስተ፡ባሕር፡ይክዑ፡ማዮ፡ Hen. 77, 5. 6; Kuf. 8; aquam Ex. 4, 9; 1 Reg. 7, 6; oleum (c. ላዕለ፡ vel ዲበ፡ *super*) Ex. 29, 7; Lev. 2, 1. 6; Gen. 35, 14; jusculum Jud. 6, 20; lacrymas Hen. 95, 1; sanguinem Deut. 12, 16. 24; Ex. 29, 12; Lev. 1. 5. 11. 4, 7. 18; crebro: sanguinem hominum (i. e. *caedem committere*) Gen. 9, 6; Kuf. 6. 7; ለክዒወ፡ደመ፡ሰብእ፡ Kuf. 11; Sir. 8, 16; Jes. 59, 7; Jer. 22, 17; Rom. 3, 15; እመ፡ኢከዐውክሙ፡ደመ፡ንጹሐ፡ Jer. 7, 6; ኢትክዐዉ፡ደመ፡ንጹሐ፡ 22, 3; ደም፡ዘከዐዉ፡ Hez. 36, 18; Ps. 78, 3; semen (sperma): ከዐወ፡ዘርአ፡ውስተ፡ምድር፡ Kuf. 41; Gen. 38, 9; Arius አማዑተ፡ከርሡ፡ከዐወ፡ከመ፡ፀፍዕ፡ዘላህም፡ Enc. Nah. 18; trsl.: ንክዐው፡ነገሮሙ፡ Gen. 11, 7; ንክዐው፡ልሳናቲሆሙ፡ Kuf. 10; እክዑ፡እምነ፡መንፈስየ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ዘሥጋ፡ Joel 3, 1; ከዐወ፡ላዕሌሁ፡ምሕረቶ፡ Gen. 39, 21; ክዐው፡መዐተከ፡ላዕለ፡አሕዛብ፡ Jer. 10, 25; Thren. 2, 4; Hez. 20, 13. 22, 31; ክዐዉ፡ልበክሙ፡ቅድሜሁ፡ Ps. 61, 8; 1 Reg. 1, 15; ምስለ፡ገዐር፡ወክዒወ፡ልብ፡ Chr. Ta. 31; እክዑ፡ቅድሜሁ፡ስእለትየ፡ Ps. 141, 2. 101 tit.; ክዐዉ፡ኀይለ፡ላዕለ፡ኢየሩሳሌም፡ Jer. 6, 6; c. Acc. vasis Apoc. 16, 1 seq.; etiam intrs.: aqua *superfundit* (se) i. e. *inundat* Hen. 89, 4. — *Voc. Ae.*: ከዐወ፡ዘ፡አፈሰሰ፡

አክዐወ፡ II, 1 *fundere* vel *effundere facere*: ያክዑ፡ደመ፡ Sir. 27, 15.

ተክዕወ፡ III, 1 *fundi, se effundere, effundi, profundi, superfundi*, ይትከዐው፡ዝናም፡እምውስተ፡ደመና፡

Job 36, 27; ተክዕወ፡ላዕለ፡ምድር፡ 38, 38; ተክዕወ፡ማይ፡ላዕለ፡ርእስየ፡ Thren. 3, 53; ፈለግ ፡ይትከዐው፡ውስተ፡ባሕር፡ Hen. 17, 5; Deut. 8, 7; ጽሙ፡ይትከዐው፡ Macc. 7, 19; ወወይነሂ፡ይትከዐው፡ Matth. 9, 17; ይትከዐው፡ደም፡ Kuf. 6; Gen. 9, 6; Ps. 78, 11; Hen. 9, 1; ይትከዐው፡ደሙ፡እምውስተ፡ቍስሉ፡ 3 Reg. 22, 35; trsl.: መዐትየ፡ወመቅሠፍትየ፡ተክዕወ፡ላዕለ፡ዝብሔር፡ Jer. 7, 20; Hen. 49, 1. 62, 2; ተክዕወ፡ሞገስ፡እምከናፍሪከ፡ Ps. 44, 3; ተክዕወ፡ለምእመናን፡ሰላም፡ብዙኅ፡ Enc. Haml. 26; ተክዕወ፡ውስተ፡ምድር፡ክብርየ፡ Thren. 2, 11; ተክዕወት፡ነፍስየ፡በላዕሌየ፡ Job 30, 16; Ps. 41, 4. a) *confundi:* ተክዕዉ፡ συγχυϑέντων Sap. 10, 5. b) *diffundi* Lev. 13, 22. 23. 27 seq. c) *circumfundi* (überlaufen), de liquidis vel aridis in vase superabundantibus, Gad. T. Haim. d) *evacuari, exinaniri:* ይትከዐው፡መዋዕል፡ ἐκκενωϑήσονται καιροί Dan. 9, 25. e) *profluvio* vel *effusione* seminis, sanguinis *laborare:* ዘይትከዐዎ፡ (sc. ዘርኡ፡እምነፍስቱ፡) Lev. 15, 2 seq.; 22, 4; ዘይትከዐው፡ዘርኡ፡ Clem. f. 177; ብእሲት፡እንተ፡ይትከዐዋ፡ደም፡ Lev. 15, 19. f) poëtice: *exstingui:* ዮም፡ተክዕወ፡ጸዳሉ፡ለዋከ፡ Enc. Genb. 10.

ክዕው፡ part. *effusus, profusus:* ማይ፡ክዕው፡ M. M. f. 104; እንዘ፡ክዕው፡አማዑቱ፡ (Arii) f. 20; በመዐት፡ክዕው፡ Hez. 20, 33. 34.

ክዕወት፡ n. act. *effusio, profusio, profluvium,* Org. 1; ክዕወተ፡ደም፡ Hen. 94, 9; ክዕወተ፡ደማ፡ ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς Lev. 20, 18.

ከዓዊ፡ n. ag., Pl. ከዓውያን፡ *effusor, profusor:* ከዓዌ፡ደም፡ውእቱ፡ Lev. 17, 4; Jsp. p. 354; ከዓውያነ፡ደም፡ Chr. ho. 24.

ምክዓው፡ subst., Pl. ምክዓዋት፡ 1) *locus effusionis* a) quo quid effunditur: ምክዓወ፡ማይ፡ዘኵሉ፡ቀላይ፡ Hen. 17, 7; ምክዓወ፡ሐመድ፡ Lev. 4, 12; 2 Esr. 13, 13 var. b) unde quid effunditur, *effluvium* seminis Kedr f. 72. 2) *guttus,* ምክዓዋት፡ Num. 4, 14 C.

ኪያ፡ pron., non nisi cum pronominibus suffixis usitatum [gramm. § 65. 150, a.]; plerumque verbo (in Acc.), rarius praepositioni subjunctum vel subjecti loco positum. 1) a) *ipse,* in Nominativo: መኑ፡ውእቱ፡ዘመሐለ፤ንብሎ፡ወልድ፡ውእቱ፤ወእመ፡ትቤለኒ፡አልቦ፡እብለከ፡እወ፡ውእቱ፡ኪያሁ፡ μάλιστα μὲν γὰρ αὐτός Chr. ho. 11; Hen. 67, 11; in Acc.: ጸውዖ፡ኪያሁኒ፡ውስተ፡በዓል፡ Tob. 9, 2; ኪያሁ፡ αὐτοῦ (ihn ſelbſt) Job 1, 12. b) *idem,* plerumque addito መ፡ vel ከመ፡ vel ሰ፡, ut: ኪያሃመ፡ፍኖተ፡የሐውሩ፡ τὴν αὐτὴν ἐρχόμενοι τρίβον Cyr. c. Pall. f. 66; ከመ፡ኪያሁ፡ከመ፡ተኀልዩ፡ τὸ αὐτὸ φρονεῖν Phil. 2, 2; ኪያሃ፡ከመ፡መሥዋዕተ፡ Hebr. 10, 11 Platt; ኪያሁሰ፡ Matth. 5, 47; eo omisso: ኪያሁ፡መንፈሰ፡ነሢአሙ፡ Enc. Genb. 18. 2) Ei pronomini, cui praefixum est, vim quandam addit, eique distinguendo vel restringendo inservit: ዘኪያሃ፡አፍቀረ፡አፍቀረ፡ሕይወቶ፡ Sir. 4, 12. 14. 25, 11. 31, 15; ኪያሁ፡ኀረየ፡ *eum* (non alium quendam) 45, 4; ኪያየኑ፡የኀሥሡ፡ Jes. 58, 2; ቦኑ፡ኪያየ፡ኢትፈርሁ፡ Jer. 5, 22; ኪያከ፡ Ps. 21, 5; ኪያክሙ፡ Hen. 5, 6; Prov. 8, 4; ኪያሆሙ፡ ἐκείνους Hez. 32, 31; ኪያሃ፡ፈቀድኩ፡ Ps. 118, 35; ኪያሁ፡ ταῦτα Phil. 4, 9; Matth. 10, 40; (Joannes interrogatus, an Christus esset, ait) ኢኮንኩ፡ኪያሁ፡ *is (hic) non sum* Deg.; በኀይል፡ኢኮነት፡ኪያሃ፡ (der Kraft nach iſt es nicht ſie — ſondern eine andere) Chr. ho. 17; ኪያሁኒ፡ (*eos quoque*) ይወስዱ፡ባቢሎን፡ Jer. 34, 18; Ruth 4, 5; ኪያሁኒ፡ዘቦ፡ *eum quoque quem habet* Prov. 19, 4; ኪያሁኒ፡ወኪያሆን፡ *et eum et eas* Lev. 20, 14; ወኪያሃሰ፡ *eam autem* Dan. ap. 1, 40; ኪያሁ፡በሕቲቶ፡ *eum solum* Matth. 4, 10; እፎ፡እንከ፡ፈድፋደ፡ኪያክሙ፡ 6, 30. Crebro idem pronomen et voci ኪያ፡ et verbo suffixum occurrit: ባርከኒ፡ኪያየኒ፡ Gen. 27, 34; ኪያየ፡ያጽምኡኒ፡ወይሰምዑ፡ Job 29, 21; እፎ፡እንከ፡ኪያነ፡ያድኅኑነ፡ Jes. 20, 6; Jer. 2, 13. 7, 19; Asc. Jes. 10, 28; Rom. 11, 21. 3) Sine emphasi usurpatur a) ubi pronomen (Objectum verbi) verbo vel praedicato suffigere non possunt vel nolunt, ad circumscribendum Accusativum pronominis pers. (sicut אֵת et إِيَّا): እለ፡ኪያሃ፡ቦሙ፡ *qui eam habent* Ps. 93, 15; በእንተ፡ፈጠሮትየ፡ኪያሆሙ፡ Gen. 6, 7; ወወሀባ፡ (sc. ለወለቱ፡)ኪያሃ፡ (pro ወወሀባሃ፡) Jos. 16, 10. b) pro pronomine ውእቱ፡, ubi substantivis apponitur: *is, ille,* ut: ዘሀለወ፡በኪያሆን፡መዋዕል፡ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις Judith 4, 6. 6, 15. 8, 1 (v. በውእቶን፡); ኪያሃ፡ሌሊተ፡ Ex. 12, 42; Jos. 12, 6; Hen. 89, 70. 77. c) ad pron. relativum pronomine personali complendum: ነዋ፡አምላክነ፡ዘኪያሁ፡ተወከልነ፡ ἐφ’ ᾧ Jes. 25, 9; እለ፡ኪያሆሙ፡ተአመነ፡ 30, 32.

ኪያህክ፡ n. mensis Aegyptiorum quarti, sc. ⲬⲞⲒⲀϨⲔ vel ⲔⲞⲒⲀⲔ Choiak: Abush. 8; ወኪያህክ፡ይሰመይ፡ማኅኑ፡ወዓዲ፡ይሰመይ፡ሰዋዋ፡ (?) ibid.

ኪስ፡ i. q. كِيس (כִּיס ܟܺܝܣܳܐ) *crumena, loculus numorum:* ፈትሐ፡ኪሰ፡ወአውጽአ፡ባሕርያተ፡ Jsp. p. 370.

ከይሲ፡ subst. (proprie adj. a ከይስ፡), m., Pl. አክይስት፡ (contracte አኪስት፡ Hen. 20, 7; nec non አካይስት፡ Lit. 176, 4), *draco, serpens,* δράκων Ps. 73, 14. 15. 90, 13. 103, 28; Am. 9, 3; Hez. 29, 3. 32, 2; Jes. 27, 1. 28, 34; Job 26, 13. 40, 20 seq.; Dan. ap. 13, 23 seq.; አክይስት፡ Job 4, 10. 38, 39; ፱ አክይስት፡ዐበይት፡ Esth. 1 apcr.; Jer. 27, 8; Thren. 4, 3; Sap. 16, 10; Mich. 1, 8; Ps. 148, 7; βασιλίσκος Ps. 90, 13; ከይሲ፡ተጠብለለ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ Sx. Haml. 24. a) *diabolus:* በምክረ፡ከይሲ፡ርጉም፡ Lit. Chrys.; Enc. Nah. 5. b) litera graeca ξῖ paronomasiâ quâdam ከይሲ፡ vocatur, Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* ከይሲ፡ዘ፡ሕባብ፡ (v. ሕባብ፡). [Etymon idoneum praebent كَاسَ (كَوْسٌ) et تَحَيَّزَ *se convolvit serpens,* حَاسَ i *contorsit* funem; minus congruum mihi nunc videtur, nomen a كَاسَ *astutum esse* repetere].

I. **ከየነ፡** rad. inus., cui nescio an potestas *transfigendi* et *perfodiendi* infuerit, collato ቀነወ፡; voci ኲናት፡ respondent חֲנִית قَنَاةٌ קַיִן; (si quidem verbi Arabici قَانَ i. e. II ከየነ፡ significatus specialis *cudit ferrum* non primarius sed derivatus est).

ኲናት፡ (crebro ኵናት፡; in Codice Musei Britannici 1 Sam. 2, 33. 34. 13, 19. 15, 33 ኵይናት፡ scriptum), subst., m. et f., Pl. ኵያንው፡ et ኲያንው፡, nec non ኲናታት፡ *telum* in genere (quatenus opponitur *armis*) a) *hasta, lancea* (secundum Ludolfum *hasta* brevior quam ረምሕ፡) λόγχη Joh. 19, 34; 1 Reg. 17, 7; በኲያንዊሆሙ፡ Hez. 26, 8. 39, 9; 2 Esr. 14, 16; Job 16, 13. 41, 17; δόρυ 1 Reg. 13, 19. 17, 45.

19, 9. 10. 26, 7; 2 Reg. 2, 23; ኵያንዊክሙ፡ Jer. 26, 4; Judith 7, 10; 1 Par. 12, 34; 3 Reg. 10, 16; ኲናታት፡ 14, 26; σειρομάσται 3 Reg. 18, 28. b) *jaculum*, ζιβύνη Jer. 6, 23; Jes. 2, 4; Judith 1, 15; ብእሴ፡ኲናት፡ δεξιολάβοι Act. 23, 23 rom.; ἐγχειρίδιον Jer. 27, 42. c) *mucro, gladius, ensis, ferrum*, ῥομφαία Sir. 26, 28. 39, 30. 40, 9; Jes. 66, 16; Jer. 49, 16; ኲናት፡በሊኅ፡ Hez. 5, 1. 21, 9 seq.; Mich. 4, 3; Joel 4, 10; 1 Reg. 15, 33; Judith 7, 14. 8, 19. 9, 2; Ps. 21, 21. 75, 3; μάχαιρα Gen. 31, 26; Jes. 3, 25. 13, 15. 21, 15. 31, 8. 41, 2. 65, 12; Jer. 14, 12. 15, 2. 20, 4; ኵናት፡ዐቢይ፡ 32, 24. 41, 17; Hez. 28, 7; Luc. 21, 24; σίδηρος Job 5, 20. 20, 24. d) *arma*, ὅπλα ኵያንው፡ 2 Par. 23, 9; ϑυρεός Ps. 34, 2; ኲናታት፡ 2 Par. 11, 12; ሰብአ፡ሐጽ፡ወሰብአ፡ኲናት፡ (ϑυρεοὶ καὶ πέλται) Hez. 23, 24. — *Voc. Ac.*: ኲናት፡ብ፡ጸር።

II. **ከየነ፡** rad. inus., cui vis *formandi* et *fabricandi* inerat; vicina sunt כּוּן קָנָה قنا קוּן قَانَ.

ኪን፡ subst., m., 1) *ars, ars operosa, opificium, artificium*: τέχνη Apoc. 18, 22; ዘእንበለ፡ኪን፡ Sap. 14, 4; በሥነ፡ኪኑ፡ εὐμαϑῶς 13, 11; opificis Act. 18, 3 rom.; ኪነ፡ዕንቍ፡ Ex. 35, 33; ዘቦቱ፡ኪነ፡በወርቅ፡ 1 Par. 22, 15. 16; ኢትትማከር፡ምስለ፡አብድ፡እንበይነ፡ኪን፡ Sir. 37, 11; ከመ፡ይጥበቡ፡በኪኖሙ፡ 38, 34. 39, 1; ኪን፡ዘሕንጻት፡ *architectura* Jsp. p. 330; monachorum alii ያአምሩ፡ኪነ፡ወተግባረ፡ Gad. Za Mich.; ተምህረ፡ኪነ፡እድ፡ለሲሳየ፡ዕለቱ፡ Phlx. 1; ኪነ፡ሥራይ፡ *ars magica* Clem. f. 253; Did. 32. 2) *ars* i. e. *techna, dolus, fraus*: ርእዩ፡ኪኖ፡ወምግባሮ፡ለሰይጣን፡ Did. 32, al. 3) *artificium, opus arte factum, machina*: ይብሎኑ፡ኪን፡ለኬንያሁ፡ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι Jes. 29, 16; Judaei አውዐዩ፡ሞግዐ፡ኀጺን፡ወኵሎ፡ኪነ፡ዘንዋየ፡ፀብእ፡ Jsp. p. 358. 359.

ኪነት፡ subst., Pl. ኪነታት፡ 1) *ars, opificium*, ኪነታት፡ (variae opificum artes) Phlx. 3. 2) *opus arte factum, machina*: ኪነት፡ንዋየ፡ፀብእ፡ Jsp. p. 358. 359 (ubi pro Plurali vocis ኪን፡ usurpatum videtur); ይማርር፡ኪነቶ፡ Lud. e Mss. Colb.

ኬንያ፡ subst., m. (et f.?, quamquam τεχνῖτις ኬንያ፡ Sap. 7, 21 tamquam masc. construitur), coll. et sing., Pl. ኬንያት፡, ኪነት፡, ኬነት፡, ኬናት፡ (de ኬነውት፡ vid. ኬናዊ፡) *artifex, opifex* cujusvis generis, τεχνίτης, τεχνῖται Cant. 7, 2; Sir. 9, 17. 45, 11; Jer. 10, 9; 1 Par. 22, 15; Sap. 7, 21; Deut. 27, 15; 3 Reg. 7, 2; Apoc. 18, 22; ኬንያ፡ኅርወት፡ Ex. 28, 11; ὁ πλάσας Jes. 29, 16; de gubernatore navis ኬንያ፡ጠቢብ፡ Clem. f. 128; unguentario Ex. 30, 35; ኬንያ፡ሥዕል፡ (pictor), Lud.; de Deo Hebr. 11, 10; Enc. Masc. 5; nec non de Jesu (Lud. ex) Enc. . .; Pl. ኪነት፡ (v. ኬነት፡ et ኬናት፡) Jer. 24, 1. 36, 2 (c. iisdem varr.); Sap. 14, 2; Act. 19, 24. 25; ኪነት፡ዕፅ፡ Kuf. 11; ኵሉ፡ኪነት፡ (v. ኬነት፡) አሕማር፡ Apoc. 18, 17; ኬነት፡ዘማእነም፡ (v. ኪነት፡) Ex. 37, 21; Ex. 38, 23 hebr. in C (Comment. p. 94); 4 Reg. 24, 14. 16; Enc. Genb. 1; ኬንያት፡ Lud. ex Enc. Hed. 16. — *Voc. Ae.*: ፈማ፡ኬንያ፡ዘ፡ጠቢብ; *aliud*: ኬንያ፡ፈማ፡ጠቢብ፡ሐኪም፡ብ፡ብልሕ፡

ኬናዊ፡ adj. rel., Pl. ኬነውት፡, *artificiosus, opifex*, ኬነውት፡, Sx. Masc. 5.

ተኬነወ፡ III, 1 (denom.) 1) *arte conficere, artificiose fabricari*: ተኬነዊ፡ኵልክሙ፡እለ፡ትስሕቱ፡ τεχνάσασϑε Jes. 46, 5; Hez. 28, 12 var.; c. Acc. rei, Sap. 14, 2; ተኬነዎ፡ሠናየ፡ወገብሮ፡ 13, 11; በተኬንዎ፡ምግባር፡ 13, 10; Deus ዘዐቢይ፡በተኬንዎቱ፡ወኀያል፡በምግባሩ፡ Lit. 161, 1; አልባስ፡ብሩህ፡ዘኢተኬነወ፡እደ፡እጓለ፡እመሕያው፡ 173, 3; ተኬንዎ፡ *opus artificiosum*, Org. 1. 2) *artem adhibere, machinari*, Ex. 22, 7. 10; ዘይትኬነው፡ (paulo antea: ዘይገብር፡ፈውሰ፡) ለመቲረ፡ዘርእ፡ (sc. ne femina concipiat vel pariat) F. M. 11, 3.

I. **ኬደ፡** I, 1 [amh. ሔደ፡; كَدِيدٌ *terra calcata*; كَدَّ *durum fuit* solum (proprie: tundendo vel calcando)] Subj. ይኪድ፡ *calcare*, a) viam, locum *eundo, incedendo; terere*: abs.: ኀበ፡ኬደ፡ ἐν βήμασιν αὐτοῦ Sir. 45, 9; ብሔር፡ኀበ፡ኢኬደ፡ (እግረ፡) ሰብእ፡ Jer. 2, 6; c. Acc.: ኬዱ፡ፍኖተ፡ Job 22, 15. 28, 8; ፍኖተ፡ረሲዓን፡ኢትኪድ፡ Prov. 4, 14; ለከይደ፡አሠሮሙ፡ Kuf. 21; ኢትድግሙ፡እንከ፡ከይደ፡ዐጸድየ፡ Jes. 1, 12; Hen. 4. 56, 6; c. ዲበ፡ Hen. 1, 4. 46, 7. 71, 1; c. ውስተ፡ Hen. 45, 5; c. ላዕለ፡ Apoc. 10, 2. b) argillam: ኬዱኒ፡ከመ፡ጽቡር፡ Job 30, 19; Jes. 41, 25. c) in torculari, Apoc. 14, 20 rom.; torcular 19, 15. d) *terere, triturare* frumentum: ይከይድዋ፡ለሞአብ፡ከመ፡ዘይ(v. ያ)ከይድዎ፡ለእክል፡በመንኰራኵር፡ Jes. 25, 10; ይከይድዎን፡ለአህጉር፡በኵናት፡ ἀλοήσουσι Jer. 5, 17; 2 Esr. 23, 15 var. e) calcando *conterere, conculcare, proterere, proculcare*, 4 Reg. 9, 33. 13, 7; Ps. 55, 1. 56, 4. 91, 13. 138, 10; ዘተርፈ፡ሣዕረ፡ትከይዱ፡ Hez. 34, 18; Dan. 7, 19. 8, 7; Jes. 5, 5. 10, 6. 14, 25. 22, 18; Job 39, 15; ነዳይ፡እመ፡ወድቀ፡ይከይድዎ፡ቢጹ፡ Sir. 13, 21; Hen. 96, 5; ከመ፡ትኪዱሙ፡ Kuf. 31; Hos. 5, 11.

አኬደ፡ II, 1 *calcare* vel *conculcare facere* a) *eundo, incedendo*, c. dupl. Acc.: መጽያሕተ፡ዘኢይሬእዩ፡አከይዶሙ፡ Jes. 42, 16; ያከይድ፡አፍራሲሁ፡መርሕበኪ፡ Hez. 26, 11; c. Acc. et ውስተ፡, ut: አኬድከ፡ውስተ፡ባሕር፡አፍራሲከ፡ Hab. 3, 15 var.; c. Acc. καταπατεῖν Jes. 16, 8. 9 (nisi hoc exemplum ad n. b referendum fuerit). b) uvas, olivas, vinum (*torculare*), Jud. 9, 27; ኢያከይዱ፡ወይነ፡ውስተ፡ምክያድ፡ Jes. 16, 10; Jer. 31, 33; 2 Esr. 23, 15; Apoc. 14, 20 Platt. c) frumentum, *triturare, terere*; praedicatur non tantum de homine, qui jumentorum tribulorumve ope utitur, ut: ያከይድ፡ዘርአ፡ሰዊት፡ Jes. 17, 5. 28, 27; ያከይዱ፡እክለ፡ወወይነ፡ (v. ይከይዱ፡) 2 Esr. 23, 15; ለእመ፡አኬድከ፡እክለ፡ገራህትከ፡ Deut. 24, 19; አኪድዮሙ፡ (ወለተ፡ጽዮን፡) Mich. 4, 13; 1 Tim. 5, 18; 1 Cor. 9, 9. 10; sed etiam de jumentis ipsis: ላህም፡ዘያከይድ፡ Deut. 25, 4.

ተከይደ፡ III, 1 *calcari, teri, conculcari, proteri*: ውስተ፡መካን፡እንተ፡ኢተከይደት፡ ἐν ἀβάτοις Sap. 11, 2; ይትከየድ፡ (ሕዝብ፡) Jes. 18, 7; Hen. 99, 2; መቅደስ፡ወኀይል፡ተከይደ፡ Dan. 8, 13; አርዌ፡ተከይደ፡ወከይሲ፡ተቀትለ፡ Kid. f. 25.

ተካየደ፡ III, 3 1) *sese invicem calcare* vel *conculcare*: እስከ፡ይትካየዱ፡በበይናቲሆሙ፡ Luc. 12, 1. 2) *simul* vel *per vices* (alio sequente alium) *conculcare* alqd, c. Acc. rei: Apoc. 11, 2; Judith 6, 4; 4 Esr. 8, 67 var.

ክዩድ፡ part. *calcatus, conculcatus, protritus*, ሕዝብ፡ክዩዳን፡ (v. ክያዳን፡) καταπεπατημένος Jes. 18, 2; ክይድት፡በደምኪ፡ሐዩኪ፡ (var. pro ጽንቅቅት፡) πεφυρμένη Hez. 16, 22.

ክያድ፡ adj. id., Jes. 18, 2 (var.).

ኪደት፡ n. act. *calcatio*, Lud. ex Enc. Mag. 11; a) *conculcatio* Jes. 22, 5. b) *vestigium* pedis: ፍኖታ፡ኢታገምር፡ዘእንበለ፡አሐቲ፡ኪደተ፡ብእሲ፡ 4 Esr. 5, 7.

ከያዲ፡ n. ag. *conculcans*, *proterens*, Herm. p. 109.

መከየድ፡ et **መከየድ፡** subst., m. et f., Pl. **መካይድ፡** 1) res in quam quis pedem ponit, a) *scabellum*, ὑποπόδιον, መከየደ፡እገርየ፡ Jes. 66, 1; Thren. 2, 1; Ps. 98, 5. 109, 2; Jac. 2, 3; Matth. 5, 35. 22, 44; Act. 7, 49; Hebr. 1, 13. 10, 13; Hen. 84, 2; ἐπίβασις Ps. 103, 4. b) *suggestus* (Tritt): ወቆመ፡ዕዝራ፡ላዕለ፡መከየድ፡ (v. መከየድ፡) ዘዕፅ፡ ἐπὶ βήματος ξυλίνου 2 Esr. 18, 4; 1 Esr. 9, 42. 2) a) *planta* pedis, *vestigium* (sec. Lud.: *calx*, *calcaneus*): ሰላም፡ለሰኰናኪ፡ወለመከየድኪ፡ (v. ወለመከ"፡) እለ፡ሖራ፡ውስተ፡ . . . I Sal. Mar. 32; በማእከለ፡መካይደ፡እገሪሁ፡ወፅአ፡ቍሰል፡ (sc. quia justo diutius steterat) Gad. T. Zion; ፍቅርከ፡ሠረጸ፡ውስተ፡ልብየ፡ወከነ፡ሥረዊሁ፡እስከ፡መካይድየ፡ Org. 5; መካነ፡መከየደ፡እገርየ፡ ὁ τόπος τοῦ ἴχνους τῶν ποδῶν μου Hez. 43, 7; passim διαβήματα (vid. ሰኰና፡) Ps. 16, 6. 17, 40. 39, 3. 139, 5; ዲበ፡ኢዶምያስ፡እሰፍሕ፡መካይድየ፡ ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου Ps. 59, 9. 107, 10. b) *pes*, quatenus est mensura: F. N. 37 (vid. ምክያድ፡). c) *basis* columnae: ዲበ፡መከየደ፡ (v. ምክያደ፡) ብሩር፡ Sir. 26, 18; Ex. 37, 4. 7. 9 seq.; 37, 15; Num. 3, 36. 37; altaris Ex. 38, 23. — *Voc. Ae.*: መከየድ፡ብ፡ጫማ፡

ምክያድ፡ (raro **መክያድ፡**) subst., Pl. **ምክያዳት፡** 1) *locus* pedibus *calcatus*, *res conculcata* (מִרְמָס): ወይከውን፡ምክያደ፡ ἔσται εἰς καταπάτημα Jes. 5, 5 var.; Thren. 2, 8; Hen. 56, 6. 2) locus in quo calcatur alqd i. e. a) trituratur frumentum, *area*, ἅλων 1 Par. 13, 9; Kuf. 40; ምክያደ፡እክል፡ 3 Reg. 21, 1; ዐውደ፡ምክያድ፡ Deut. 16, 13. b) ubi calcantur uvae, olivae al., *torcular*, *lacus torcularis*: ληνός Sir. 30, 25; Jes. 63, 2; Jer. 31, 33; Matth. 21, 33; Apoc. 14, 19. 20. 19, 15; ምክያደ፡ወይን፡ Num. 18, 27. 30; Deut. 16, 13; ምክያዳት፡ Jer. 46, 10 vrs. nov.; Joel 1, 17; F. N. 18; ὑπολήνιον Hagg. 2, 16; Jes. 16, 10; προλήνιον Jes. 5, 2. 3) a) *pes* vel *basis* rei: ያዐርጉ፡ደመ፡ውስተ፡ምክያዱ፡ለምሥዋዕ፡ Kuf. 49; አዕማደ፡ወርቅ፡እለ፡ይቀውሙ፡ዲበ፡ምክያደ፡ (v. መክያደ፡) ብሩር፡ Sir. 26, 18. b) *vestigium*, *planta*: አሠረ፡መክያደ፡ብእሲ፡ Sx. Tachs. 10. c) *pes*, quatenus est mensura, ፲ወ፪ምክያደ፡እግር፡ F. N. 37 (ubi ምሥጋረ፡እግር፡ *passus* est). — *Voc. Ae.*: ምክያድ፡ዘ፡ዐውድማ፡; *aliud*: ም"፡ዘ፡የወይን፡ዐውድማ፡ማኀበብሂ፡ውእቱ።

II. **ኬደ፡** rad. inus., quae vicina est radicibus عَهِدَ *stipulatus est*, *spospondit*, *foedus pepigit*, *addixit*, עוּד et (יָעַד) הֵעִיד, vid. Ewald, die Alterthümer des Volkes Israel, II Ausg. 1854. p. 142.

አኬደ፡ II, 1 *contestari*: አኬድኩ፡ሰማዕተ፡ (v. አየድኩ፡) διεμαρτυράμην μάρτυρας Jer. 39, 10. 25 (አስምዕ፡ሰማዕተ፡ 39, 44).

ተካየደ፡ III, 3 1) *obtestari* alqm, *stipulari* ab aliquo, c. Acc. prs.: ተካየዶሙ፡በእደ፡ነቢያት፡ διεμαρτύρατο ἐν τῷ Ἰσραήλ 4 Reg. 17, 13; ኵሎ፡ኪዳነ፡ዘተካየዶሙ፡ኢዐቀቡ፡ 17, 15. 2) *foedus ferire* vel *pangere*, *pacisci*, *pactionem facere*, c. ምስለ፡ vel Acc. prs., et c. Acc. foederis: ተካየድነ፡ምስለ፡ሞት፡ ἐποιήσαμεν συνθήκας Jes. 28, 15; ተካየዱ፡ዮናታን፡ወዳዊት፡ኪዳነ፡ 1 Reg. 18, 3; Deut. 7, 2; ይትካየድከ፡ምስሌከ፡ኪዳነ፡ Job 40, 23; ተካየዶሙ፡ኪዳነ፡እግዚ"፡ 4 Reg. 11, 4; Kuf. 6; Hez. 17, 13; Deut. 7, 2; 1 Par. 11, 3; crebro de foedere a Deo cum hominibus facto: ኪዳነ፡ዘለዓለም፡ተካየዶሙ፡ Sir. 17, 12; Hos. 2, 20; Jer. 41, 18; 2 Esr. 10, 3; Ps. 88, 4; Kuf. 14. 48; sc. ከመ፡ c. Subj., ut: ተካየደ፡ምስሌሁ፡ለዓለም፡ከመ፡ኢያጥፍእ፡ማየ፡አይኅ፡ለኵሉ፡ነፍስ፡ Sir. 44, 18; Kuf. 6. 3) *spondere*, *polliceri*, *promittere*, *promissa facere*, c. Acc. prs. et Acc. rei vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ተካየዶ፡ኪዳናተ፡ብዙኃተ፡ Sx. Mij. 23; Masc. 8; ተካየዳ፡ከመ፡የሀባ፡ Sx. Masc. 2; ተካየዶ፡ከመ፡ያውስቦ፡ወለቶ፡ Sx. Mij. 23; vel c. በ፡ rei ut: እንዘ፡ሀሎ፡በሐመር፡አስተርአዮ፡እግዚእነ፡ኢየሱስ፡ወናዘዞ፡ወተካየዶ፡በትፍሥሕት፡ዘለዓለም፡ Sx. Masc. 8; (በውስተ፡ሐመር፡ክርስቶስ፡አመ፡ተካየዶ፡ in nave ubi Chr. ei promissa fecit, Enc. Masc. 8); ተካየዶሙ፡በመንግሥተ፡ሰማያት፡ Sx. Sen. 29; Haml. 1; vel c. ለ፡ prs., ut: ተካየደ፡ለከ፡እግዚ"፡ Enc. Nah. 16.

አስተካየደ፡ IV, 3 1) *foedus jungere inter* alqs: አስተካየደ፡ዮዳሄ፡ኪዳነ፡ማእከለ፡ቤተ፡እግዚ"፡ወማእከለ፡ቤተ፡ንጉሥ፡ 4 Reg. 11, 17. 2) *pactione facta promittere* alicui, c. Acc. prs.: አሰተካየድክዎ፡ለእግዚ"፡ከመ፡ኢይትላጸቅ፡ለካልእ፡ብእሲ፡ Sx. Sen. 12.

ኪዳን፡ subst., m. et f., Pl. **ኪዳናት፡** 1) *stipulatio*, *testamentum*, μαρτύρια 4 Reg. 17, 15 (vid. ተካየደ፡ n. 1); ኪዳን፡ዘጽኑዕ፡ διαθήκη Gal. 3, 15; መጽሐፈ፡ኪዳን፡ (sc. Herodis moribundi) Jsp. p. 340; መጽሐፈ፡ኪዳን፡ዘእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡ inscriptus est libellus Aethiopicus (exstat in Bibliotheca Stuttgartiensi et in Abbadiana Cod. LI. XC. CIC); Maria ornatur epitheto ኪዳነ፡ምሕረት፡ (*testamentum gratiae* vel *misericordiae*), ut: ሰላም፡ለኪ፡ኪዳነ፡ምሕረት፡ II Sal. Mar.; d'Abbadie Catal. p. 87; etiam de libris V. et N. Testamenti: ኪዳን፡ብሉይ፡ወሐዲስ፡ Org. 5. 2) *foedus*, *pactum*, διαθήκη, et hominum et Dei: ኪዳንክሙ፡ዘምስለ፡ሲኦል፡ Jes. 28, 18; Job 40, 23; Hez. 17, 13; Deut. 7, 2; ዛቲ፡ይእቲ፡ኪዳንየ፡ምሙ፡እንተ፡ኀቤየ፡ Jes. 59, 21; ነገረ፡ኪዳን፡ Jer. 11, 2 seq.; ሕገ፡ኪዳኑ፡ለእግዚ"፡ Sir. 39, 8; Sap. 12, 21; Deut. 4, 31; ትእምርተ፡ኪዳን፡ Gen. 9, 12 seq.; ኪዳነ፡ጼው፡ Kuf. 21; እሠይም፡ለከ፡ኪዳነ፡ Ex. 34, 10; Gen. 17, 2; 2 Par. 16, 3; አነ፡ሤምኩ፡ኪዳነ፡ኀበ፡አበዊከ፡ Jer. 41, 13; እሁብ፡ኪዳነ፡ምስሌክሙ፡ Gen. 9, 9; Kuf. 15; አቀውም፡ኪዳነ፡ምስሌከ፡ Gen. 6, 18. 9, 11. 17; Kuf. 15; አቀመ፡ሎቱ፡ኪዳነ፡ሰላም፡ Sir. 45, 24. 44, 21; ኪዳነ፡ተካየድኩ፡ምስለ፡ Ps. 88, 4; ኪዳን፡እንተ፡ተሠርዐት፡ሎሙ፡ Kuf. 30; እለ፡ቦኡ፡ውስተ፡ኪዳን፡ Jer. 41, 10; ዐቀበ፡ኪዳነ፡ Dan. 9, 4; ክሕዱ፡ኪዳነ፡ Jes. 24, 5; vel ነሠተ፡ Kuf. 15, vel ኀደገ፡ ibid., vel መነነ፡ Kuf. 21; አይሁድ፡እለ፡መነኑ፡ኪዳናተ፡ Did. 33. 3) *promissum*, *pollicitatio*: ግበሩ፡በከመ፡ኪዳንክሙ፡ Sx. Teq. 19; ኪዳናቲከ፡ Teq. 8; ተካየዶሙ፡ኪዳናተ፡ከመ፡ይክሐድዎ፡ለኢየሱስ፡ Sx. Hed. 26; Mij. 23; Masc. 8; Haml. 1, al. creberrime.

ከደረ፡ inus. i. q. كَدِرَ *impurus*, *turbidus fuit*.

አክደር፡ adj. i. q. أَكْدَرُ *fuscus*: ወንጹፍ፡ጸፍጸፉ፡በሕብረ፡ወርቅ፡ወብሩር፡ወያክንት፡ወአክደር፡(ወ)አስፋር፡ Macc. f. 3.

ከደነ፡ I, 1 [amh. id., hujus verbi vestigia quaedam in caeteris linguis relicta sunt sub כתן (vid. ክታን፡) et كـدن]

Subj. **ይክድን፡** 1) *tegere, obtegere, operire, cooperire,* a) alqm vel alqd, c. Acc.: **አንበጣ፡ይከድን፡ገጸ፡ለምድር፡** Ex. 10, 5; **ከደኖሙ፡ባሕር፡** 14, 27. 21, 33; Ps. 103, 10; Num. 9, 15. 16, 33. 22, 5; Sir. 24, 3; **ፍርሀት፡ከደነኒ፡** Hen. 14, 13; Ps. 43, 17; **ከደኖሙ፡ንዋም፡** Enc. Mag. 8 (Lud.); c. **ውስተ፡** ut: **ከደኑ፡ውስተ፡ኵሉ፡ገጸ፡ምድር፡** Judith 7, 18; c. **ዲበ፡**; ut: **አምጽኡ፡እብነ፡ወከደኑ፡ዲበ፡አፈ፡ግብ፡** Dan. 6, 17. b) alqm vel alqd aliqua re, in specie veste, c. Acc. et **በ፡**, ut: **ከደነት፡ኀፍረታ፡በቈጽል፡** Kuf. 3; **በክልኤ፡ይከድኑ፡ገጾሙ፡** Jes. 6, 2; Hez. 1, 11; **ይከድንዎሙ፡በሜላት፡** Ep. Jer. 11; Ex. 40, 3; **እከድን፡ኵሎ፡ገጸ፡ምድር፡በእግረ፡ኀይልየ፡** Judith 2, 7; c. dupl. Acc. Luc. 8, 16; Hen. 10, 5. 54, 5; **ከደኑኒ፡እብነ፡** Thren. 3, 52; 2 Reg. 20, 12; 3 Reg. 1, 1; **ትከድኖሙ፡ክዳነከ፡** Hez. 5, 3; Jes. 61, 10; Ruth 3, 9; Jud. 4, 18; omissa re, qua tegitur: Gen. 9, 23 (v. **ከደኑ፡**); **እንተ፡ኢትክል፡ኀፍረታ፡ከዲኖታ፡** (v. **ከዲን፡**) Sir. 26, 8; **ፈጺሞሙ፡ከዲነ፡ዘቅድሳት፡** Num. 4, 15; Ex. 26, 13. 14. c) *velare* faciem, *obtegere, claudere* oculos, aures: **ወይከድንዋ፡ገጸ፡መደልዋን፡** Job 9, 24; **ከደኑ፡አዕይንቲሆሙ፡** ἐκάμμυσαν Jes. 6, 10. 29, 10. 33, 15; Matth. 13, 15; **ከደኑ፡እዘኒሆሙ፡** συνέσχον Act. 7, 57. d) *complicare* vel *convolvere* librum, Luc. 4, 20. e) *operire* peccatum Jac. 5, 20; i. e. *condonare* Ps. 84, 2. 2) *occultare, celare:* **ከናፍር፡ልሙጻት፡ይከድና፡ጽልአ፡** Prov. 10, 18; **ዘይከድን፡አበሳሁ፡** 28, 13. 3) *protegere,* Ps. 120, 5; **ከደነኒ፡ታሕተ፡ጽላሎተ፡እዴሁ፡** Jes. 49, 2. 58, 8; Ps. 16, 9.

አክደነ፡ II, 1 *tegendum* vel *operiendum curare,* Lud. e 2 Reg. 20, 12.

ተከድነ፡ (**ተከደነ፡** Gen. 24, 65 H) III, 1 1) Refl. a) *sibi tegere, operire, velare,* c. Acc. rei: **ተከድነት፡ገጻ፡** Gen. 24, 65; 2 Reg. 19, 4; 3 Reg. 21, 4; **ተከድኖ፡ይትከደኑ፡አርእስቲሆሙ፡** Hez. 44, 20; Apoc. 3, 18. b) *se tegere, se vestire, indui,* c. Acc. tegumenti: **እስመ፡አልበሙ፡ክዳነ፡ጸላዐ፡ተከድኑ፡** πέτραν περιεβάλοντο Job 24, 8; **ምንተ፡ንትከደን፡** Matth. 6, 31; absol.: **ትትከደኑ፡ወኢትመውቁ፡** Hagg. 1, 6; c. **በ፡** rei: Hen. 5, 1. 2) Pass. a) *tegi, operiri:* **ይትከደን፡በጽልመት፡** Koh. 6, 4; Hen. 89, 3 et 89, 1; **ተከድኑ፡ታሕተ፡ከፈር፡** Lith. Orth.; c. Acc. rei: **ወቤተ፡እግዚ"፡መልአ፡ወተከድነ፡ደመናተ፡** 2 Par. 5, 13. b) *protegi, occultari:* **ተከደነ፡በሐሰት፡** σκεπασθησόμεθα Jes. 28, 15; Ps. 60, 4; **ከመ፡ትትከደኑ፡እምዕለተ፡መዐት፡** Zeph. 2, 3. c) *operiri* i. e. *obcaecari,* de oculis, Gen. 48, 10.

ክዱን፡ part. 1) *tectus, obtectus, protectus, opertus, velatus:* **ክዱን፡እብን፡ዲቤሁ፡** Joh. 11, 38; **ክዱን፡እምዝናም፡ወፀሓይ፡** Hez. 40, 43; **ምስዋር፡ዘክዱን፡ዲበ፡መርጡል፡** Kedr f. 16; Lit. Joh. 2) *occultus, celatus, arcanus:* Matth. 6, 4 rom.; 10, 26; Marc. 4, 22; 2 Cor. 4, 3; Hen. 98, 6; **በክዱን፡** ἐν τῷ κρυπτῷ Rom. 2, 29; **ዘክዱን፡** μυστήριον Dan. 2, 47; **ባህለ፡መጻሕፍት፡ክዱን፡** (non **ክዳን፡**, quod Lud. habet) Enc. Ter 9.

ክዳን፡ subst., plerumque m., Pl. **ክዳናት፡** 1) *tegumentum, operimentum,* σκέπη Job 24, 8; **ክዳን፡በዘ፡ይትገለበቡ፡እምጠል፡** Jes. 4, 6; **ክዳነ፡ዐዘቅት፡** 2 Reg. 17, 19; **ከሠተ፡ክዳነ፡አቡሁ፡** Kuf. 33; **ከሠተ፡ክዳናተ፡ወልዱ፡** Kuf. 41. a) *velum, aulaeum,* καταπέτασμα Ex. 37, 16; δέῤῥεις **ክዳናት፡** Jer. 10, 20. b) *stragulum:* **ክዳንከ፡ዘታሕተ፡ገቦከ፡** στρῶμα, Prov. 22, 27; μαχβάρ 4 Reg. 8, 15. 2) *indumentum* Jes. 63, 2; **ክዳናት፡** Chr. Ta. 18. a) *amiculum* ἀναβολή Hez. 5, 3. b) in specie: *tunica,* χιτών, Gen. 37, 3. 31. 32; **ከደነኒ፡ክዳነ፡ሐሤት፡** Jes. 61, 10; 2 Reg. 13, 18; Matth. 10, 10 Platt; Luc. 3, 11. 6, 29; **ክዳናት፡** Act. 9, 39.

ክድነት፡ n. act. et subst. *tegumentum,* **ኢይክሥት፡ክድነተ፡አቡሁ፡** Kuf. 33.

ከዳኒ፡ n. ag., Pl. **ከደንት፡** 1) *tegens, tector,* **ልብሰ፡ጽድቅከ፡ይኩነኒ፡ከዳኔ፡** Enc. Mag. 1; **ከዳኔ፡ልብስ፡** (qui vestibus tegit) Lud. e Greg. Carm.; **ከደንተ፡ሰቀላ፡** σκηνοποιοί (vela tabernaculis conficientes) Act. 18, 3 rom. 2) *protector:* Deus **ለመበለት፡ከዳኒ፡** Kid. f. 17.

መክደን፡, etiam **መክድን፡** et **መክድንት፡** subst., Pl. **መክድንት፡** et **መክድን፡** et **መክደንታት፡**, *tegumentum, operimentum:* **መክደን፡ለአዕይንት፡** Phlx. 222; **አልበ፡ሣዕር፡ለመክደኖን፡** (sc. ecclesiarum) Gad. Lal.; κάλυμμα vel κατακάλυμμα tentorii: Ex. 39, 21. 40, 17; Num. 3, 25. 31. 4, 10; Ex. 35, 10 C; **መክደንታት፡** Ex. 39, 34 hebr. in C. a) **መክድነ፡** (v. **መክደነ፡** et **መክድነ፡**) **አርእስት፡ዘኀጺን፡** περικεφαλαῖαι *galeae* 2 Par. 26, 14. b) *amiculum:* indutus erat **እምሳለ፡መክደን፡** re **መ"፡** simili, Phlx. 136.

ምክዳን፡ et **መክዳን፡** subst., *tegumentum,* Num. 4, 8. 14; Ex. 35, 17 C; Ex. 39, 34 hebr. in C.

ከደዋ፡ subst., nomen metalli seu lapidis pretiosi, accuratius nondum definiendum: **፫ዕንቍ፡** diversorum colorum, sc. **ዘወርቅ፡ወብሩር፡ወከደዋ፡** Chr. Ax. f. 95; **ወርቅ፡ወከደዋ፡ወብሩር፡ወካልኣን፡አዕናቍ፡ሀለዉ፡ይትረከቡ፡** (Axumae) **እስከ፡ዮም፡** ibid.

ኽጥሚ፡ subst. i. e. خِطْمِيّ *althaea* herba Job 6, 6 (vid. **ሐረፋ፡** c. 90). — *Voc. Ae.:* **ክጥሚ፡ብ፡የጕመንዘር፡ቅቤ፡**

ኪጥሮገውሎስ፡, **ኬጥሮ፡ጋውሎስ፡** n. prgr., Pl. “**ሎሳት፡**, χυτρόγαυλος *cymbium, lavacrum,* 3 Reg. 7, 24. 29. — *Voc. Ae.:* **ኬጥሮጋውሎስ፡ብ፡ታላቅ፡ጋን፡**; *aliud:* **ዘ፡መስፈርት፡ዘያገምር፡፹ኰኢሰ።**

ኬፋ፡ (**ኪፋ፡**, **ኬፋስ፡**) n. prgr. sc. κηφᾶς i. e. ܟܺܐܦܳܐ *petra,* deinde n. pr. Petri apostoli, Joh. 1, 43; 1 Cor. 1, 12. 15, 5; Clem. f. 86; Enc. Masc. 25; Maria **እብነ፡ኬፋስ፡አንቲ፡** Org. 2.

ከፍ፡ vid. sub **ከፈፈ፡**

ከፈለ፡ I, 1 [amh. id.; כָּפַל *duplicare, bis complicare:* كِفْل *duplum,* vid. **ቀፈለ፡**] Subj. **ይክፍል፡** 1) *dividere, partiri,* c. Acc. rei et Acc. partium, **ትከፍል፡ደወለ፡መሥልስተ፡** τριμερεῖς Deut. 19, 3; **ክፍልዋ፡ለምድር፡ሰብዐተ፡ክፍለ፡** Jos. 18, 6; **ከፈልዋ፡ለምድር፡፫መክፈልተ፡** Kuf. 8; **ከፈለ፡ሰራዊቶ፡፩ክፍለ፡** Jsp. p. 364; c. **ለ፡** partium Jud. 7, 16. 9, 43; vel c. **ኀበ፡**, ut: **ይክፍልዋ፡ለመዓልት፡ኀበ፡፫መክፈልት፡** F. N. 10, 6; **ትክፍሎ፡ለዝንቱ፡ኀበ፡፲፡** Abush., vel c. **በበ፡**, Abush. (crebro). a) *separare, arcere:* **ትከፍል፡ሕዝበ፡ይዑድዋ፡** ἀφοριεῖς τὸν λαὸν κύκλῳ Ex. 19, 12. b) *distinguere:* **ከመ፡ይክፍል፡ማእከለ፡ቅዱስ፡ወዘኢኮነ፡ቅዱስ፡** διαστέλλειν Hez. 42, 20. c) *dissecare:* **አበሳኬ፡ውእቱ፡ከፈል፡ለ፪እስመ፡፩ውእቱ፡ኢየሱስ፡** διατέμνειν Cyr. ad Th. f. 23; **እኂዘ፡መጥባሕተ፡ለዕድው፡እንዘ፡**

ይከፍሎ፡ (adversarium dissecans) Enc. Ter 19. 2) *distribuere, dispertiri*, διαμερίζειν Deut. 32, 8; Hez. 45, 1; Hen. 41, 8; ይከፍል፡ምድረ፡በሤጥ፡ Dan. 11, 39; ይከፍሎ፡ለማይ፡ዘከመ፡ፈቀደ፡ Job 37, 9; c. ውስተ፡ loci: አንበሮሙ፡ወከፈሎሙ፡ውስተ፡አህጉር፡ 2 Par. 9, 25; Gen. 49, 7; c. ማእከለ፡ pers.: ይከፍሉ፡ማእከለ፡ክልኤሆሙ፡ዕሩየ፡ F. N. 41, 3; Hen. 60, 15; Kuf. 9; Num. 31, 27; c. ለ፡ pers.: ከፈለ፡ኵሎ፡ዘበ፡ጥሪቶ፡ለክልኤሆሙ፡ Kuf. 36; Judith 16, 24; Prov. 19, 14; c. Acc. prs.: Jos. 1, 6; Luc. 12, 13; Marc. 6, 41; vel c. ላዕለ፡ pers.: ፈቀድኩ፡ከመ፡እክፍላ፡(ለመንግሥትየ፡)ላዕለ፡፫ውሉድየ፡ዕሩየ፡ Jsp. p. 364; Genz. f. 156. a) *tribuere, attribuere, assignare* alicui alqd, c. Acc. pers.: በከመ፡ከፈሎ፡ Rom. 12, 3; 1 Cor. 7, 17; Hen. 27, 4; መኑ፡እምከፈለኒ፡ከመ፡እኩን፡ Org. 1; c. dupl. Acc.: ርስትየ፡ዘከፈልክዎ፡ለሕዝብየ፡ Jer. 12, 14; Hebr. 7, 2; 2 Petr. 1, 1. b) *donare, largiri*, c. Acc. rei: Act. 2, 45; c. dupl. Acc.: ከመ፡እክፍሎሙ፡ጥሪተ፡ለእለ፡ያአምሩኒ፡ Prov. 8, 21; ክፍሎ፡መንፈሰ፡ጸጋ፡ Const. Ap. 22. c) *participem facere* alqm alcjs, c. Acc. pers. et ምስለ፡ 2 Cor. 6, 15. 3) ut videtur, intrs.: *competere, contingere* alicui, c. Acc. pers.: Matth. 22, 8; ቀረስዮሙ፡ከመ፡ይክፍሎሙ፡አክሊሎሙ፡ Lud. ex Lit. Joh.; fortasse etiam Hen. 27, 4.

አክፈለ፡ II, 1 pro አቀፈለ፡ Ex. 38, 18 F. H.

ተከፍለ፡ III, 1 1) Pass. a) *dividi*: ወተከፍሉ፡ማያት፡በይእቲ፡ዕለት፡ Kuf. p. 6; መንጦላዕተ፡ምኵራብ፡ተከፍለ፡ለ፪ Clem. f. 218; ተደምሮ፡ዘመድ፡ይትከፈል፡ኀበ፡፪ክፍል፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡ F. M. 5, 2; ዝንቱ፡ጾታ፡ይትከፈል፡ለኀበ፡ብዙኀ፡ክፍል፡ F. M. 22, 2. 25, 1; በጽሑ፡ውስተ፡ፈለገ፡ጤግሮስ፡ወተከፍለ፡ሎሙ፡ማይ፡ወዐደዉ፡ Sx. Jac. 11; ልብ፡ይትከፈል፡ Lith. Chr.; ዘኢይትከፈል፡ *individuus* Org. 3. b) *distribui*, Gen. 10, 25; Hen. 41; 1. 3. 4. 60, 12. 13. c) *tribui, donari*: መንፈስ፡ዘተከፍለ፡ለሐከሙ፡ Sap. 15, 16 (quamquam hunc locum etiam e nr. d explicare licet). d) *distributione accipere*: ከመ፡እትከፈል፡ከበዳ፡ለስብሓቲከሙ፡ Enc. Genb. 4. 2) Refl. vel Recpr. *inter se dividere* vel *distribuere*, c. Acc. rei: ተከፈልዋ፡በበ፡ነገድክሙ፡ Num. 33, 54; Sir. 14, 15 var.; 46, 9 var.: ይትከፈልዎ፡ Job 40, 25 var.; *distribuere* alicui alqd Lev. 25, 46 var.

ተካፈለ፡ III, 3 1) *inter se dividere* vel *distribuere*, *cum aliis* vel *inter plures dividere*, c. Acc. rei: ኵሎ፡ተግባረከ፡ይትካፈሉ፡ (v. ይትከፈሉ፡) መዋርስቲከ፡ Sir. 14, 15. 46, 9; ተካፈሉ፡ምድርየ፡ Joel 4, 2; Mich. 2, 4; Ex. 21, 35; Num. 32, 18; Jos. 14, 5; 2 Reg. 19, 29; Matth. 27, 35; Marc. 15, 24; እለ፡ይትካፈሉ፡በርበረ፡ vel ምህርከ፡ Jes. 9, 3; Judith 9, 4; Prov. 16, 19; Ex. 15, 9; Ps. 59, 6. 67, 13; ከመ፡ይትካፈሉከሙ፡ Hez. 25, 4; Jes. 14, 2; trsl.: ይትካፈሉ፡አብዳን፡እከየ፡ Prov. 14, 18; omisso objecto: ከመዝ፡ትትካፈሉ፡ Hez. 48, 29; c. ለ፡ pers.: አኀዙ፡ይትካፈሉ፡ሎሙ፡ (sibi, inter se) ምድረ፡ Kuf. 8; Ps. 21, 19; c. Acc. pers. (i. e. *cum* vel *inter*) Num. 32, 19; c. ምስለ፡ pers.: ዘይትካፈል፡ምስለ፡ሰራቂ፡ Prov. 29, 24. 2) *participare* alqd i. e. *participem fieri* rei, c. dupl. Acc., Apoc. 18, 4.

አስተካፈለ፡ IV, 3 et **አስተከፈለ፡** IV, 1 *distribuendum dare* alqd, *dividere* vel *distribuere* alqd inter plures, c. dupl. Acc., ምድር፡ዘአስተከፈለከ፡እግዚ‟፡ Deut. 19, 3; ዛቲ፡ምድር፡እንተ፡ታስተካፍልዎሙ፡ለሕዝበ፡እስራኤል፡ Hez. 48, 29; Num. 34, 17; ኖኅ፡አስተከፈሎሙ፡ኵሎ፡ምድረ፡ለደቂቁ፡ Sx. Ter 6; c. Acc. pers.: ከመ፡እሙንቱ፡ያስተካፍልዎሙ፡ለአኀዊሆሙ፡ 2 Esr. 23, 13.

ክፉል፡ part. *divisus*: እንዘ፡፩ክፍሉ፡ውስተ፡ብዙኀ፡ክፉል፡ πολυμερής Sap. 7, 22; ዘክፉል፡ጽፈሪሁ፡ Deut. 14, 7; ልሳናት፡ክፉላት፡ Act. 2, 3 Platt; Haim. Ab. n. 14.

ክፍል፡ subst., plerumque m., Pl. ክፍላት፡ et አክፋል፡ 1) *divisio*, vox technica arithmeticae, Abush. 11 seq.; ዘመጽአ፡ vel ዘወጽአ፡እምክፍል፡ quod efficitur divisione (vel: quotus), ibid. 2) *pars*: Joh. 19, 23; Jos. 18, 6; ክፍል፡ et ክፍላት፡ Hen. 60, 12; ኵሉ፡በበክፍሉ፡ምግባረ፡ሰብእ፡ Hen. 90, 41; ሠጠጠ፡(ለመጽሐፍ፡)በበክፍል፡ Sx. Teq. 9; ፬ክፍለ፡ዓመት፡ Hen. 82, 4. 11; pars diei Hen. 72, 10; ለዐሠርቱ፡ክፍል፡ተሠርዐ፡ዓለም፡ 4 Esr. 14, 9; ክፍላት፡ (in quas regnum divisum est) Jsp. p. 347; de partibus i. e. sectis populi Judaeorum (Pharis., Sadd., Ess.) Jsp. p. 300. 3) *pars rata, portio* (quae alicui obtigit), μερίς, Gen. 14, 24. 43, 34. 47, 27; Lev. 7, 33. 35; Num. 18, 20; Deut. 12, 12; 1 Reg. 1, 4. 5. 9, 23. 24; Sir. 7, 31. 14, 9; እስራኤል፡ኮነ፡ክፍለ፡እግዚ‟፡ 17, 17; ክፍልየ፡እግዚ‟፡ Thren. 3, 24; Ps. 118, 57; ክፍለ፡ቈናጽል፡ይኩኑ፡ Ps. 62, 9; ክፍለ፡ዕጼ፡ Sir. 10, 11; እንዘ፡ይፌንዉ፡ክፍለ፡ለቢጾሙ፡ Esth. 9, 19; 2 Esr. 18, 10; ዘረከበ፡ክፍለ፡በትንሣኤ፡ ὁ ἔχων μέρος ἐν (*qui habet partem in*) Apoc. 20, 6; አልብከ፡ክፍለ፡ምስሌየ፡ Joh. 13, 8; Lud. Comm. hist. p. 328 n. 79; መፍቀሬ፡አፈድፍዶ፡ክፍል፡ *qui portionem praeter alios praecipuam habere amat*, p. 319 n. 60; ዝንቱ፡ውእቱ፡አክፋሊሆሙ፡ Jos. 19, 51; passim *sors*: Hen. 103, 3. 67, 1; Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8. 4) *sectio, classis, ordo*, διαιρέσεις, ክፍል፡ et ክፍላት፡ 1 Par. 26, 1. 12. 27, 1 seq.; sunt ፫ክፍለ፡መሐላ፡ (tria genera juramenti) F. M. 22, 5. 5, 2 (vid. ተከፍለ፡); መዓርገ፡ክህነት፡ትትከፈል፡ለኀበ፡ብዙኃን፡ክፍላት፡ F. M. 25, 1; in specie a) *sectio libri, caput, capitulum, lectio*: አስተጋብአ፡ሎሙ፡ክፍላተ፡በዘዚአሁ፡ጾታሁ፡እምኵሉ፡ጉባኤ፡ቀኖናት፡ F. M. 1, 2; ክፍል፡ቀዳማዊ፡ይትከፈል፡ኀበ፡፫፡አክፋል፡ F. N. 24, 1; አክፋል፡እንተ፡ትትነበብ፡ላዕለ፡መቃብራት፡ Genz. f. 135; ክፍላት፡ F. N. 12. b) *pars* vel *caput* materiae tractandae: እግዚእነ፡አስተጋብአ፡ሥርዐተ፡ፍድፋዴ፡ዓለማውያን፡ላዕለ፡፫ክፍል፡ (hat den Vorzug der Weltlichen in 3 Punkten zuſammengefaßt) Phlx. 4, al.

ክፍለት፡ n. act. *divisio, sectio*: ውእቱመ፡እግዚ‟፡ወሰብእ፡ዘእንበለ፡ክፍለት፡ ὁ αὐτὸς ϑεός γε ὁμοῦ καὶ ἄνϑρωπος Cyr. c. Pall. f. 68; ዘእንበለ፡ፍልጠት፡ወዘእንበለ፡ውላጤ፡ወኢክፍለት፡ Haim. Ab. n. 16; በበክፍለቶሙ፡ለካህናት፡ διαιρέσεις 2 Par. 8, 14.

ክፋሊ፡ n. ag. *divisor, distributor*: Luc. 12, 14; Josua ኮነ፡ክፋሌ፡ለሕዝብ፡ Gad. Kar.; ክፋሌ፡ንዋይ፡ (inter haeredes) Sx. Mij. 28.

ኩፋሌ፡(ኵፋሌ፡) subst. 1) *divisio, partitio*: ኩፋሌ፡መዋዕል፡ Kuf. 6; ኩፋሌ፡መዋዕላት፡ vel መጽሐፈ፡ኩፋሌ፡ inscriptus liber Jubilaeorum, a me editus, citatur Can. Ap. 55; Abt. Ap. 81. 2) *distributio*: ኩፋሌ፡ኅብስት፡ (sc. panis eucharistici) Kedr f. 28. 3) *disjunctio*: ለይኩን፡ዝንቱ፡ኩፋሌ፡ማእከሌክሙ፡ Abush. 47.

ክፍላዊ፡ adj. rel., ut videtur *ex parte* (theilweiſe), Phlx. 44.

መክፈልት፡(መክፈል፡ 1 Par. 11, 14 in Cod. Abb. CXLI), subst., m. et f., Pl. መክፈልታት፡ 1) *pars*, Kuf. 8; ናሁ፡ዝ፡መክፈልተ፡ፍኖቱ፡ Job 26, 14; Apoc. 16, 19; በብዙኀ፡

መክፈልት፡ πολυμερῶς Hebr. 1, 1; **ረከበሙ፡መክፈልቶሙ፡** ἀπὸ μέρους Rom. 11, 25; **ዝንቱ፡ገጽ፡ይትከፈል፡ኀበ፡፳መክፈልታት፡** F. N. 5; M. M. f. 15; **፬መክፈልተ፡ዓመታት፡** Hen. 82, 11, et **መክፈልት፡** simplex καιροί Lev. 23, 4. 2) *pars rata, portio* (quae alicui obtigit): μερίς **መክፈልትየ፡እምኵሉ፡ስራሕየ፡** Koh. 2, 10. 21; **ትኄይስ፡ንስቲት፡መክፈልት፡** μικρὰ μερίς Prov. 15, 16; Jer. 10, 16. 12, 10; **ምስለ፡አራዊት፡መክፈልቱ፡** Dan. 4, 12; Ps. 49, 19; **ከመ፡ንርከብ፡ኅዳጠ፡መክፈልተ፡ውስተ፡ደብረ፡መቅደስከ፡** Jes. 63, 18. 57, 6; Sir. 24, 12; Matth. 24, 51; Luc. 10, 42; Col. 1, 12; **መክፈልተ፡ገራህት፡** Ruth 4, 3; κλῆρος Mich. 5, 2; κληρονομία Mal. 1, 3; Num. 26, 54 seq.; 36, 2 seq.; Jos. 19, 2. 10 seq.; **መክፈልታት፡** Hez. 45, 7. a) c. c. **በ፡** rei: Koh. 9, 6, vel c. **ውስተ፡** Act. 8, 21; vel per st. c.: **መክፈልተ፡ሠናይ፡ኢያምሥጥከ፡** Sir. 14, 14. b) *sors:* **ዝውእቱ፡መክፈልቱ፡ለኃጥእ፡እምኀበ፡እግዚ"፡** Job 20, 29. 27, 13; κλῆρος Sir. 25, 19. c) *munus:* **ሀብት፡ወመክፈልት፡** Const. Ap. 48. — *Voc. Ae.:* **መክፈልት፡ዘ፡ክፍያ** ።

ከፈር፡ subst., plerumque m., Pl. **አክፋር፡** [non cum כְּפוֹר *crater* componendum, sed ad rad. כָּבַר et vic. (vid. sub **ከረበ፡**), quibus *plectendi* et *texendi* potestas inest, referendum videtur] 1) *cophinus, corbis, canistrum,* κανοῦν Gen. 40, 16—18; Num. 6, 15. 17. 19; κόφινος Jud. 6, 19; Ps. 80, 6; Marc. 8, 19; Sx. Genb. 10. 2) mensurae genus, *modius,* μόδιος, Matth. 5, 15; Marc. 4, 21; Luc. 11, 33; sancti ii qui mortui sunt **ወተከድኑ፡ታሕተ፡ከፈር፡** Lit. Orth. — *Voc. Ae.:* **ከፈር፡ወአስፋሬዳት፡ዘ፡እንቅብ፡** (vid. etiam Isenb. lex. p. 144 sub **ከፈር፡**).

ኰፋር፡ et **ኩፋር፡** subst., (m.) nomen vestimenti episcopalis, ut videtur, *infula* [a כָּפַר كفر غفر (ܟܦܪ) *tegere*, coll. ܡܟܦܪܐ et **ማዕፈርት፡**]: Demetrius patriarcha **ሰፍሐ፡ኩፋሮ፡ወነሥአ፡በእዴሁ፡እምእሳት፡ወረሰዮ፡ውስቴቱ፡** Sx. Teq. 12; **አንበሩ፡ለእሳት፡ውስተ፡ኰፋሩ፡** Sx. Mag. 12 (ubi eadem res narratur); rex Abyssiniae dona dedit **ለጳጳስ፡ወለእጨጌ፡ወአሰርገዎሙ፡ኩፋረ፡ወዝናረ፡ወልብሰ፡ቀጠንት፡** Chr. L. Atk. f. 34.

ከፉር፡ subst. i. q. كَافُور (कपूर m. n.) *camphora,* Jsp. p. 340.

ከፍአ፡ vel **ከፍዐ፡** I, 1 [كَفَّ *detritos aetate dentes habuit* camela; كُفَّ بَصَرُهُ *occaecatus fuit visus* ejus; كَمِهَ *caecus fuit, caligavit* oculus; كَهُمَ *hebes fuit;* amh. **ከፋ፡** *deformem, foedum, malum esse*] Subj. **ይክፋእ፡**, *hebetem* vel *obtusum esse* vel *fieri, obtundi,* de oculis: **አዕይንትየ፡ከፍዓ፡ለርእይ፡** Kuf. 26; **ዘከፍአ፡ርእየቱ፡** Chr. Ta. 14; dentibus: **ይክፋዕ፡ስነነ፡አክይስት፡** Genz. f. 105; cornibus: **እስመ፡ከፍኡ፡እሉ፡አቅርንት፡** (κατέαξαν) Zach. 1, 21.

አክፍአ፡ II, 1 *hebetare, obtundere, retundere:* **ነጽሮ፡ብርሃኑ፡ያከፍእ፡ዐይነ፡** ἀμαυροῖ Sir. 43, 4; **መብረቅ፡ዘበአንበልብሎቱ፡ያከፍዕ፡ዐይኖ፡ለዘይኔጽሮ፡** M. M. 146; **ያከፍእ፡ነገሮ፡** *aciem verborum ejus retundit,* Cyr. (de Melch.) f. 129.

ተከፍአ፡ III, 1 *hebetari, obtundi, retundi:* **ወይትከፋእ፡ሦኩ፡ለዲያብሎስ፡** ἀπαμβλῦναι τοῦ διαβόλου τὸ κέντρον, Epist. Cyr. ad Joann. in Cyr. f. 115; **እመሰ፡ግንጽሊት፡ደረስዎ፡ለምስጢር፡ይትከፋእ፡ጺጋሁ፡ለምስጢር፡** hom. Severiani in Cyr. f. 105.

ክፍአት፡ n. act. *hebetudo,* deinde *deformitas* (e lingua Amh.): mors **ኢይምሕከ፡ላሕየ፡በእንተ፡ርእየቱ፡ወኢሐሠመ፡ኢይሜንን፡በእንተ፡ክፍአቱ፡አላ፡ያስተጋብእ፡ኵሎ፡** Genz. f. 149.

ከፈየ፡ inus., cui comparaveris كَفَّ *panniculo obvolvit, praetextum* serici *addidit;* كُفَّةٌ *ora, fimbria* vestis.

መክፎ፡ subst. *fascia* praecingendis linteis: **ነሥአ፡መክፎ፡ለንጽ፡** (rom., **ለንጽ፡** Platt) λαβὼν λέντιον Joh. 13, 4. — *Voc. Ae.:* **መክፎ፡ለንጽ፡ትብልያ፡ብ፡ወገረት፡** (de qua voce vid. Lud. lex. amh. c. 73).

ከፈፈ፡ rad. inus., cui potestas *incurvandi* et *concavandi* inerat, vid. Ges. thes. p. 705.

ካፍ፡ n. prgr. sc. כַּף 1) vola manus et *planta pedis:* **ወበሙ፡ካፍ፡ከመ፡ካፈ፡ላህም፡** Hez. 1, 7 vrs. nov. 2) nomen literae alphabeti hebraici undecimae, Ps. 118, 81; Thren. 1, 11; 2, 11. 3, 31. 4, 11; Chr. ho. 3; ubi de psalmis agitur, siglo **ካፍ፡** Ps. 118, 81—88 signatur.

ኩፍ፡ n. prgr. sc. خُفّ, Pl. **አክፋፍ፡** *ocrea:* **እስመ፡እሉ፡ኅጽዋን፡ኮኑ፡ያስተማእንዎ፡ለንጉሥ፡ኩፈ፡ወወደዩ፡ውስቴቱ፡አክይስተ፡ከመ፡ይንስክዎ፡ለንጉሥ፡**, et mox: **ወነሥአ፡ንጉሥ፡አክፋፋተ፡ወረከበ፡ውስቴቶሙ፡አክይስተ፡** Jsp. p. 277. (Sec. Lud. in lex. amh. c. 68 **ኩፍ፡** est species *calcei* (**ጫማ፡**) arabici e corio, qui nostro more totum tegit pedem).

ወ፡ litera alphabeti Aethiopici decima quinta, quae **ወዌ**, **ዋዌ፡** nominatur, ut: **ሆህያት፡ቤት፡ወዋዌ፡** Chr. ho. 1.

ወ፡ conj. inseparabilis praefixa [וְ ܘ, وَ فَ] 1) copulativa: *et, -que, atque;* copulandis et verbis et sententiis inservit, neque graeco καί, τε tantum sed etiam δέ crebro respondet, ut Matth. 2, 1. 3 al. a) passim: *et — quidem,* Gen. 35, 7. b) *cum:* **ከመ፡ይሑር፡ውእቱ፡ወዕቅብቱ፡** ut iret (is et concubina ejus) cum concubina sua Jud. 19, 9; Ruth 1, 1. c) ubi enunciationi principali enunciationes secundariae, quibus status vel conditio alcjs describitur, subjunguntur, usurpatur vel **ወ፡** simplex Act. 18, 7; Hen. 14, 24; Jud. 16, 15; vel **ወ — ሰ፡** 1 Reg. 16, 1. 24, 12. 26, 5; Gen. 18, 8. 34, 30 (gramm. § 200, 1). d) *etiam, quoque,* potissimum in sententiis negativis (*nec*) Ex. 7, 23; Deut. 2, 5; 1 Reg. 22, 23; 2 Reg. 17, 12. 13; **ወኢአሐዱ፡** Rom. 3, 12; 1 Reg. 14, 36; Jos. 10, 8; Ex. 14, 28; Ps. 13, 2; **ወኢመኑ፡** Lev. 16, 17; **ዲበ፡ወኢምንት፡** Job 26, 7. e) **ወ — ወ፡** *et — et* Kuf. p. 70 lin. 1; Gen. 33, 1; **ወኢ፡ — ወኢ፡** *nec — nec* 1 Reg. 27, 9. 28, 6; Joh. 4, 21 et 8, 19 rom.; **አላ፡ወ — ኒ፡** *sed etiam* Chr. Ta. 28 (vid. **ተደንገለ፡**). f) *vel,* ἤ Sap. 11, 18; Prov. 7, 23; 1 Reg. 26, 10; Ex. 21, 27; Jes. 50, 2; Matth. 5, 17. 36. 6, 31. 7, 16; Act. 1, 7; 1 Tim. 5, 4 rom. 19; **ሠለስተ፡ሳሌዳ፡ወአርባዕተ፡** Jer. 43, 23. 2) consecutiva: *et statim, tum, ut, igitur,* **ዓዲ፡ሰቡዕ፡መዋዕል፡ወአመጽእ፡** Gen. 7, 4;

ከመ፡ሰማዕከ፡ሕልመ፡ወፈከርከ፡ 41, 15; ሶበ፡ይኔጽር፡ወይሬኢ፡ *cum suspiceret* (*statim*) *videbat* 29, 2. 28, 20. 21; Hen. 52, 5; ወአእሚሮሙ፡ወመጽኡ፡ Act. 17, 13. 19, 1; ቅረበኒ፡ወእግስስከ፡ *ut te tangam* Gen. 27, 21. 42, 18. 49, 1; Deut. 9, 14; Ps. 49, 8; ሚመጠነ፡ትሁቡኒ፡ወአነ፡ለክሙ፡አገብኦ፡ Matth. 26, 15; ኢትግበራ፡ለእኪት፡ወኢይርከብከ፡እኩይ፡ *ne* Sir. 7, 1; ወአይድዐኒ፡ *dic mihi igitur* Jud. 16, 13; Hen. 95, 2. 3) adversativa: *autem*, *sed*, Gen. 2, 16. 17. 27, 22. 31, 6. 7; Ruth 1, 21; Hen. 5, 6; Matth. 7, 3. 16, 26. 24, 6. 26, 41; Joh. 3, 8; ኢትኩን፡ነፋቄ፡ወእመን፡ (Platt: አላ፡እመን፡) 20, 27. — Vid. etiam ሂ፡, ኒ፡, ሰ፡, እመ፡, አው፡, ሚመ፡, ኑ፡

ወሀበ፡ I, 1 [יָהַב ܝܗܒ وَهَبَ] Impf. ይሁብ፡, Subj. የሀብ፡, Imprt. ሀብ፡ (gramm. § 93), *dare*, abs.: ውሂብ፡ Koh. 5, 4; ቃል፡ሠናይ፡ይኄይስ፡እምውሂብ፡ Sir. 18, 16. 17; Jud. 8, 25; Act. 20, 35; c. Acc. rei: Matth. 16, 26. 19, 7; Jac. 5, 18; ኢታጕንዲ፡ውሂቦታ፡ Koh. 5, 3; ይኄይስ፡ውሂበ፡ምጽዋት፡እምኒ፡ . . Tob. 12, 8; Ps. 77, 24; c. ለ፡ pers.: ሀብ፡ለጻድቅ፡ Sir. 12, 4; Matth. 5, 42; c. Acc. rei et ለ፡ pers.: Ps. 113, 25; Gen. 12, 7. 26, 3; c. Acc. pers.: ውሂቦኒ፡ሀበ፡ Deut. 15, 10; c. dupl. Acc.: Gen. 1, 29. 3, 12. 24, 35. 29, 28. 30, 6; Jos. 15, 19; Jud. 1, 15; Ruth 2, 18. 3, 17; Hez. 36, 26; Ps. 20, 3. 131, 4; አሀበ፡ዐስበ፡ Tob. 5, 3; ኢተሀበ፡ምክንያተ፡ Sir. 4, 5; ወሀብዋ፡ደብተራሁ፡ Judith 15, 11; ሀበ፡ክፍሎ፡ Sir. 7, 31; Matth. 4, 9. 14, 8. 16, 19; Joh. 4, 14 seq.; 6, 37. 17, 2 al. sexcenties; እሁበከ፡ስእለተከ፡ Clem. f. 53; seq. Subj.: ለአዳም፡ባሕቲቱ፡ወሀበ፡ይክድን፡ኅፍረቶ፡ Kuf. 3; Ruth 1, 9; 2 Tim. 2, 7 rom.; Apoc. 3, 21; Marc. 10, 37; c. Acc. praedicati: ምድር፡እንተ፡ይሁበከ፡ርስተ፡ Deut. 4, 21, vel c. ለ፡, ut: እሁበከ፡አሕዛበ፡ለርስትከ፡ Ps. 2, 8. a) *largiri, munificum esse:* ዘይምሕር፡ወይሁብ፡ Prov. 11, 26; Sir. 18, 18. 20, 13—15; et sensu juridico *donare* F. N. 26 (ubi agitur በእንተ፡ሀብት፡ወወሃቢ፡ወዘይሁብዎ፡ሎቱ፡ወንዋይ፡ዘይሁቡ፡ኪያሁ፡). b) *exhibere, tribuere, praestare:* ሀቡ፡አኰቴተ፡ለእግዚ"፡ Ps. 67, 37; Deut. 32, 3; Apoc. 4, 9. 19, 7. c) *tradere*, Hen. 82, 1; Gen. 8, 2; ወሀብክዋ፡መጽሐፈ፡ውስተ፡እደዊሃ፡ Jer. 3, 8; Ps. 15, 10; ኢተሀብ፡አፉከ፡ለአበሳ፡ Koh. 5, 5; የሀብ፡ነፍሶ፡ቤዛ፡ብዙኃን፡ Matth. 20, 28; Marc. 12, 9; Joh. 10, 29. d) c. በ፡ pretii, *commutare* Hen. 5, 6. e) fructum *dare* i. e. *ferre*, *reddere*, Gen. 4, 12; Lev. 25, 19; Ps. 1, 3; Matth. 13, 8; vel odorem *emittere* Cant. 2, 13. 7, 14. f) *edere*, ut vocem: ወሀበ፡ቃሎ፡ Am. 1, 2; Ps. 45, 6. 76, 16; ነጐድጓድ፡ወሀበ፡ቃለ፡ Enc. Nah. 16; miracula Ex. 7, 9; Act. 2, 19. g) dare ore alqd i. e. *precari* benedictionem, salutem: ከመ፡የሀቦሙ፡በረከተ፡እግዚ"፡በከናፍሪሁ፡ Sir. 50, 20; ወሀቦሙ፡ቡራኬ፡ vel ወሀቦሙ፡ሰላመ፡ Sx. Mag. 13; vel *docere* Act. 7, 38; Joh. 17, 8. h) *concedere*, *permittere*, *potestatem dare:* ኢወሀበ፡ከመ፡ይትመየጥ፡ 1 Reg. 18, 2; ኢፈቀደ፡የሀብ፡ምኅላፈ፡ Num. 20, 21; Hen. 63, 1; የሀብዎ፡ንስሓ፡ Clem. f. 160. i) *facere*, *constituere:* እሁብ፡ኪዳነ፡ምስሌክሙ፡ Gen. 9, 9; Kuf. 15; Joh. 7, 19. k) passim ex Hebraismo: *ponere*, *indere*, ut: ቀስቶ፡ወሀበ፡ውስተ፡ደመና፡ Kuf. 6; ፍርሀተክሙ፡እሁብ፡ኀበ፡ኵሉ፡ዘውስተ፡ምድር፡ ibid.; ዘሕያው፡የሀብ፡ሠናየ፡ውስተ፡ልቡ፡ Koh. 7, 3; ወሀብኩ፡ልብየ፡ውስተ፡ኵሉ፡ፍጥረት፡ (animum advertere) 8, 9. l) መኑ፡ይሁበኒ፡ *quis mihi dabit! utinam! utinam haberem!* መኑ፡ይሁበኒ፡አእምሮ፡ Job 23, 3; Ps. 13, 11. 54, 6; መኑ፡ይሁበኒ፡አዕይንትየ፡ከመ፡ይኩና፡ Hen. 95, 1, vel መኑ፡እምወሀበኒ፡ከመ፡ይትነበዩ፡ Num. 11, 29; Deut. 5, 26; መኑ፡የሀበነ፡ዕረፍተ፡ Hen. 63, 5. m) ሀብ፡, ሀቡ፡, ሀባ፡, (nonnumquam seq. pron. suff.) *age, agite! quaeso*, ሀቡ፡ንበል፡ εἴπωμεν 1 Esr. 3, 5; ሀቡነ፡ንረድ፡ (καὶ νῦν ἐπί) 4 Reg. 3, 23; ሀቡኬ፡ንግበእ፡ Kbr. Nag. n. 2; ሀብኬ፡ንትኀሠሥ፡በአይ፡ፍኖት፡ተወልደ፡ δὴ οὖν Cyr. c. Pall. f. 67; f. 80; ባሕቱ፡ሕቀ፡ሀባ፡ናመክሮን፡ Herm. p. 64; ሀብ፡ንፍትኖን፡ et ሀባ፡ንፍትኖን፡ p. 82.

አውሀበ፡ II, 1 *dandum curare*, c. dupl. Acc., Num. 24, 11.

ተውህበ፡ III, 1 1) *dari*, c. c. ለ፡ prs.: ወልድ፡ተውህበ፡ለነ፡ Jes. 9, 6; ለነ፡ተውህበት፡ምድር፡ Hez. 33, 24; ይትወሀብ፡ለነፍስየ፡ስእለታ፡ Esth. 7, 3; ሕግ፡ዘተውህበ፡ለሙሴ፡ 1 Esr. 1, 6; Joh. 1, 17; Jac. 1, 5; Apoc. 9, 1. 13, 5; Matth. 28, 18; አበየ፡ዝናም፡ተውህቦ፡ለምድር፡ Kuf. 42; c. Acc. pers.: Matth. 7, 7. 11, 27 (c. በኀበ፡ *a*); Hen. 5, 8; ለመልአክ፡ተውህቦ፡ኀይል፡ Asc. Jes. 9, 39; Num. 8, 19; መዋዕል፡እለ፡ተውህባከ፡ Koh. 9, 9; ተውህቦ፡ሉዓሌ፡ዐቢይ፡ 10, 6; c. Acc. praed.: ተውህበ፡መብልዐ፡ለአንስርት፡ Job 15, 23; Num. 18, 6; Hen. 5, 8; ከመ፡ትትወሀብ፡ብእሲተ፡ሎቱ፡ Kuf. 30; c. Nom. ejus cui datur et c. Acc. ejus quod datur: ሥጋኪ፡ (o Maria) እማንቱ፡ (sc. አህጉራተ፡ዓለም፡) ተውህባ፡ (corpus tuum iis datum est) Enc. Ter 21. a) *tradi:* ተውህበ፡ትትወሀብ፡ዛህገር፡ውስተ፡እደ፡ . . . . Jer. 41, 2; ተውህበ፡ለሞት፡ነፍሱ፡ Jes. 53, 12; *subdi:* ተውህቡ፡ታሕተ፡እደዊሁ፡ Kuf. 11. b) *concedi*, *permitti:* ተውህበኒ፡ወሰባሕኩ፡አነሂ፡ Asc. Jes. 8, 17; seq. Subj.: Asc. Jes. 9, 39; Apoc. 7, 2. 13, 15; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: Apoc. 13, 7. 2) a) *se dare* vel *tradere:* በፈቃዱ፡ዘተውህበ፡ለሕማም፡ወገድል፡ Enc. Ter 14. b) recipr.: *sibi invicem dare*, ut: ante communionem sacramenti ሕዝብ፡ይትወሀቡ፡በበይናቲሆሙ፡ሰላመ፤ብእሲ፡ለብእሲ፡ወአንስት፡ለአንስት፡ Kid. f. 8. 24.

አስተዋህበ፡ IV, 3 *pensare* vel *persolvere*, damni alicui restituendi causa, c. Acc. rei Ex. 21, 31.

ውሁብ፡ part. *datus*, Num. 3, 9.

ሀብት፡ subst., f. et m., Pl. ሀብታት፡ *donum*, Gen. 25, 6; Num. 3, 9. 8, 16. 19; 1 Reg. 18, 25 (pro sponsa parentibus ejus oblatum); Koh. 3, 13. 4, 17; Prov. 6, 35. 21, 14; ሀብትከ፡ለከ፡ይኩንከ፡ (v. ትኩንከ፡) Dan. 5, 17; Matth. 7, 11; Rom. 5, 17; Phil. 4, 17; Jac. 1, 17; ሀብተ፡ጸጋሁ፡ Eph. 3, 2; በሠናይ፡ሀብቱ፡ (ejus beneficio) Sx. f. 1, al.; ሀብታተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Phlx. 174; etiam *donatio* F. N. 26.

ወሃቢ፡ n. ag. 1) *dator, qui dat* vel *dare solet:* Jac. 1, 5; Herm. p. 25; ወሃቢሃ፡ለሕግ፡ νομοϑέτης Jac. 4, 12; Deus ወሃቤ፡ሕይወት፡ Kid. f. 16; Kedr f. 14; ወሃቤ፡ብርሃን፡ I Sal. Mar. 5; እግዚ"፡ወሃቤ፡ዕሤት፡ወመክፈልት፡ለዘ፡ገብረ፡ፈቃዶ፡ Jsp. p. 381. 2) *largitor, munificus, liberalis, donator:* ብእሲ፡ፍሡሕ፡ወወሃቢ፡ Prov. 22, 8; ኮነ፡ብእሴ፡ልሑየ፡ወጽኑዐ፡ወወሃቤ፡ Jsp. p. 314; *donator* (sensu juridico) F. N. 26.

ሀብሀብ፡ subst. *donum, merces:* ብእሲት፡ዘማዊት፡እንተ፡ትነሥእ፡ሀብሀባ፡በኀበ፡ምታ፡ παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς λαμβάνουσα μισϑώματα Hez. 16, 32 et M. M. f. 90 ubi hic idem locus repetitus est. (At Hez. 16, 31. 33 μισϑώματα versum est ዶነስ፡). Dubitaveris quidem annon hoc nomen ad ሐበበ፡ حَبَّ (אָהַב) *amare* referendum sit, sed analogia ut vocis אֶתְנַן ita nominis interpretibus vexatissimi הַבְהָבִים etymon a nobis propositum commendatur. — *Voc. Ae.*: **ሁብሁብ፡ዘ፡መሐሊ፡**; *aliud*: **ሁ"፡ዘ፡መሐበያ፡**

ቀሀውሀ፡ rad. quadrl. inus. (etiam per **ኀ** et **ሐ**), cui vicina sunt بها *et* بَهِىَ *venustate* et *decore nituit*, بَهْبَهَ II *honoratus est, superbivit* (cfr. etiam **ወከየ፡**).

ተቀሀውሀ፡ III, 1 *nitere, nitore conspicuum esse, hilarem esse*, Hen. 108, 13. 14; in coelis **ጻድቃን፡ትፍሥሕት፡ይትፌሥሑ፡ወይትወሀውሁ፡** (in alio codice **ይትበሀውሁ፡**) **በአዝማን፡ዘአልበ፡ኍልቍ፡** Deg.; **ደቂቃ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ይዕቀቡ፡ሥርዐታ፡ወይትወሀውሁ፡ውስቴታ፡ወያሠንዩ፡ግበሪሃ፡** Clem. f. 203; in coelis **ይትወሀውሁ፡በኵሉ፡ክብር፡ወፍሥሓ፡ዘእንበለ፡ጻማ፡ወሕማም፡** f. 260. — *Voc. Ae.*: **ተወሀውሀ፡** (sic) **ብ፡ተከፋፈተ፡**; *Voc. Ae.* ad Hen.: **ይትወሀውሁ፡ዘ፡ይትፌሥሑ፡**

ውሀቀሂ፡ subst. *nitor*, (faciei i. e.) *hilaritas*, ἱλαρότης Prov. 18, 22; τὸ ἱλαρὸν αὐτοῦ 19, 22.

ተቀሀውሀ፡ *obambulare* vid. sub **ቀሕውሐ፡**

ቀላ፡ subst. amh. (vid. **ውዕላ፡**) *ibex, rupicaper* [יָעֵל, وَعْل; vid. etiam Lud. et Isenb. lexx. amh.]: **ቀላ፡ዘውእቱ፡ሀየል፡** Chr. Ax. f. 89.

ዊልስጢ፡ n. prgr., ni fallor ψάλται (pro **ውስልጢ፡**) *psaltae* vel *cantores* ecclesiae, Kid. f. 12, ubi de cantu psalmorum agitur et ex ordine memorantur **ደናግል፤ደቂቅ፤ዊልስጢ፤አናጕንስጢስ፤ንፍቀ፡ዲያቆናት፤ቀሳውስት፡**

ወልብ፡ subst. *fetus* avium, *ova*, **ከመ፡ተረፈ፡ወልብ፡** καταλελειμμένα ᾠὰ Jes. 10, 14 (in uno codicum a me inspectorum; in caeteris **እንቆቅሆ፡**). [Cfr. وَالِبَةٌ].

ውልበት፡ብ፡ምንጭር፡ጕንጭና፡ጕንጭሂ፡ይ፡ in Voc. Ae. (lapsu calami?) pro **ሕልበት፡** scriptum est, q. v.

ወልተወ፡ quadrl. I *scuto protegere*, Lud. sine auct. [Etymon incertum; an a πέλτη? sicut **ዲብተረ፡** a διφϑέρα].

አወልተወ፡ II *armare* alqm, *arma induere* alicui: **ይደልወነ፡ከመ፡ናወልቱ፡ነፍሳቲነ፡** χρὴ καϑοπλίσωμεν ἑαυτούς Chr. Ta. 5.

ተወልተወ፡ III, 1 *se armare, armis indui, armari*, c. **በ፡** armorum: **በንዋየ፡ሐቅል፡ተወልቲዎሙ፡** καϑωπλισμένοι ὅπλοις Jer. 26, 9; **ተወልተው፡በፈሪሀ፡እግዚ"፡** καϑοπλισάμενος τὸν φόβον Herm. p. 45; 1 Petr. 4, 1; **ንትወለተው፡በንዋየ፡ሐቅል፡ዘሃይማኖት፡** Chr. Ta. 22; c. Acc. armorum: **ከመ፡ንትወልተው፡ወልታ፡ጽድቅ፡እምየማን፡ወእምፀጋም፡** Chr. Ta. 5 (e 2 Cor. 6, 7); **ንትወለተው፡ሃይማኖቶሙ፡**(**ለሰማዕታት፡**) Mavâs. n. 70.

ወልታ፡ subst. (m.), Pl. **ወላትው፡**(**ወልታት፡** Jsp. p. 309), *scutum, clypeus* (,*pelta*), *arma* in genere, *armatura*, ϑυρεός, ϑυρεοί 2 Esr. 14, 16; 1 Par. 12, 8; **ወላትው፡** 2 Par. 9, 15. 23, 9; ἀσπίς Sap. 5, 20; πέλται Hez. 27, 10 var.; ὅπλον, ὅπλα Ps. 5, 14. 45, 9. 75, 3; Hab. 3, 11; Hez. 39, 9; **ወልታ፡አእምሮ፡** Prov. 14, 7; **ወልታ፡ብርሃን፡** Rom. 13, 12; **ወልታ፡ጽድቅ፡** 2 Cor. 6, 7; Herm. p. 45; **ወላትዊሁ፡** Jer. 50, 10; Nah. 2, 4; **ወላትው፡ይበርቅ፡** 3, 3; Mich. 4, 13 (τὰς ὁπλὰς perperam intellecto et verso); **ይጸውሩ፡ወላትወ፡** Kuf. 37; πανοπλία Eph. 6, 11; σκέπη **ወልታ፡ጽኑዕ፡** Sir. 6, 14. 29; **ወልታ፡ኀሳር፡** Jes. 30, 3. — *Voc. Ae.*: **ወልታ፡ብ፡ጋሻ፡አግሬ፡**; *aliud*: **ዘ፡አግሬ፡**; *aliud*: **ወላትው፡ብ፡ወግሮች፡**; *aliud*: **ወልታ፡ዘ፡ገረገሬ፡** (v. **ገረንገሬ፡**).

ውልትው፡ part. *scuto obtectus, armatus*, Lud. sine auct.

ውልታዌ፡ subst. *armatus, armatura*, ὅπλα Chr. Ta. 5.

ምውልታው፡ subst. *locus tutus*, Lud. ex Org. 5.

ወልወለ፡ rad. inus., cui comparanda sunt בָּלַל ܒܰܠܒܶܠ بَلْبَلَ *commiscere, confundere*, II *commoveri*, נִבְהַל *perturbatum, terrore perculsum esse, trepidare*, בַּלָּה, ܒܘܠܗܐ al.

አወልወለ፡ (et **አወላወለ፡**) II *perturbare, consternare*, **ወያወለውላ፡** (v. **ያወላውላ፡** et **ያስተወላውላ፡**) **ለምክረ፡ልቡ፡ከመ፡ዘይነትዕ፡በውስተ፡ቀትል፡** τεϑορυβημένος Sir. 40, 6.

ተወልወለ፡ III, 1 *agitari*, a) *trepidare, trepide festinare*, Jud. 20, 41 var. (ἔσπευσαν). b) *ambiguum esse* animo, *titubare* mente (Lud.): **ኀሊና፡ዘይትወለወል፡** Org.; **ዘይትወለወል፡በኀሊና፡** ibid.; beatus **ዘኢይትወለወል፡ኀሊናሁ፡እምኀልዮትከ፡** ibid.

ተወላወለ፡ III, 3 1) alium cum alio commoveri vel perturbari i. e. *tumultuarie festinare*: **እንስሳ፡እንዘ፡ይትወላወል፡ወያንሶሱ፡ውስቴቱ፡** ζώων ἐμπεριπατούντων (sc. in flammas vel flammis) Sap. 19, 20; **አእጋር፡እለ፡ይትወላወላ፡ለገቢረ፡እኩይ፡** ἐπισπεύδοντες Prov. 6, 18; **ኢትትወላወል፡** (**እመ፡ተመንደብከ፡**) μὴ σπεύσῃς Sir. 2, 2; Jud. 20, 41; **ከመ፡ኢትትወላወል፡በደኃሪ፡መዋዕል፡** (Laur.: **ትትወለድ፡** male) 4 Esr. 4, 37 (ubi Vulg. *properare* exhibet). 2) *huc illuc agitari* i. e. a) *turbari* mente: **ዝንጉዓን፡እለ፡ይትወላወሉ፡** τοῖς μαινομένοις τοῖς περιφερομένοις Chr. Ta. 23. b) *fluctuare*, *titubare, haesitare* animo, *dubium esse*, Ps. 76, 2 vrs. nov. (ubi emendator תָּפוּק pro תָּפוּג interpretatus esse videtur); **እንበለ፡ተወላውሎ፡** *sine haesitatione* Lud. ex Epist. Greg.; **ይትወላወሉ፡በእንቲአሆሙ፡** *in dubio sunt de iis* (sc. sintne mortui an vivi) F. N. 42, 13.

አስተወላወለ፡ IV, 3 1) *celeriter motitare*: **ወውእቱ፡ገጸ፡አስተወላወለ፡** (v. **ገጸ፡ያስተላውል፡**) ἐτάραξε (קִלְקַל) Koh. 10, 10. 2) *consternare, perturbare*, Sir. 40, 6 var (vid. sub **አወልወለ፡**).

ውልዉል፡ part. *agitatus, perturbatus*, „*inconstans, ambiguus*“, Lud. sine auct.

ውልውል፡ subst. *agitatio* quaevis, ut: **ውልውለ፡ነፋስ፡** *agitatio venti*, Lud. e Libr. Myst.

ውልዋሌ፡ subst. *commotio* vel *perturbatio* animi, *trepidatio, festinatio*: **ውልዋሌ፡ወሑሰተ፡ነፍስ፡** Phlx. 54; **በውልዋሌ፡** (v. **በውላውሌ፡**) Kuf. p. 164; **በደመ፡በግዕ፡ዘበልዕዎ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡በውልዋሌ፡አመ፡ሌሊተ፡ፀአቶሙ፡እምግብጽ፡** M. M. f. 93 (cfr. בְּחִפָּזוֹן Ex. 12, 11). — At *Voc. Ae.* ad Kuf. perperam: **ውልዋሌ፡ዘ፡ጽባሕ፡የቀረበ፡አፈ፡ጽባሕኒ፡ውእቱ**; *aliud*: **ውልዋሌ፡ዘ፡ኀብረት፡**።

መትወላወላት፡ subst. Pl. (a **መትወላወል፡**, si quidem lectio sana est) *res perturbantes, turbulentae*: monachus **ኢይ**

ሖር፡ውስተ፡ሀገር፡ወኢይባእ፡ውስተ፡አብያት፡ከመ፡ኢይምላእ፡ራእዩ፡ወእዘኒሁ፡እምነ፡መትወላወላተ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ Phlx. 113. (Vocabulum et significatu et sonis simile vid. c. 52 sub ለወለ፡).

ወለደ፡ I, 1 [יָלַד ܝܠܶܕ وَلَدَ] Subj. ይለድ፡, Imprt. ለድ፡, 1) *parĕre* a) de feminis (hominibus), abs.: ወሊድ፡ Koh. 3, 2; Gen. 3, 16. 17, 17. 18, 13. 20, 17. 30, 3; Jud. 13, 2; እንተ፡ትወልድ፡ *parturiens, puerpera* Lev. 12, 7; Kuf. 3; Jes. 21, 3; Jer. 6, 24. 8, 21; Sir. 48, 19; ዕለተ፡ወሊዶታ፡ Luc. 2, 6; ሶበ፡ታለጽቅ፡ትለድ፡ Joh. 16, 21; Luc. 1, 57; plerumque seq. Acc.: Gen. 4, 1. 2. 16, 11; ዘወለደት፡እምከርሣ፡ Jes. 49, 15; Matth. 1, 21. 23. 25; Luc. 1, 31. 57. 2, 7 al. crebro; c. ለ፡ patris (*cui* filius natus est): ወለደት፡ሎቱ፡ወልደ፡ Hos. 1, 3; Kuf. 4; Gen. 6, 4. 17, 21. 21, 3. 29, 34; ኢወለደት፡ሎቱ፡ Gen. 16, 1; በዲበ፡ auctoris (patris): ብእሲት፡እንተ፡ትወልድ፡ወራሴ፡በዲበ፡መሐዛ፡ Sir. 23, 22 vel c. በላዕለ፡ 23, 23. b) de bestiis: Gen. 30, 39. 31, 8; Jer. 14, 5. c) de avibus: አስተጋብአት፡ዘኢወለደት፡ Jer. 17, 11. d) trsl. ወለድክሙ፡ዐመፃ፡ Jes. 59, 4; Ps. 7, 15; ኢታአምር፡ዘትወልድ፡ሳኒታ፡ Prov. 3, 28; Jac. 1, 15. 2) *gignere, procreare, generare, progignere:* a) de viris (hominibus): ኢወሊድ፡ ἀτεκνία Sap. 4, 1; ኢይወልዱ፡ለመርገም፡ οὐδὲ τεκνοποιήσουσιν εἰς κατάραν Jes. 65, 23; ለዱ፡ደቂቀ፡ወአዋልደ፡ Jer. 36, 6; Gen. 4, 18. 5, 4 seq.; 3 Reg. 1, 6; Jes. 1, 2; Jer. 16, 2; Sir. 41, 9; Hen. 6, 2; Matth. 1, 2 seq.; c. በኀበ፡ mulieris: ይወልድ፡በኀበ፡ዘማት፡ Clem. f. 133. b) de Deo: Prov. 8, 25; Ps. 2, 7; Deut. 32, 18. c) spiritualiter: *regenerare*, sive de Deo (qui homines regenerat) 1 Petr. 1, 3; sive de hominibus (qui alios regenerant): Philem. 10; 1 Cor. 4, 15; addito ዳግመ፡, ut: sacerdotes ዳግመ፡ወለዱክሙ፡እማይ፡ወእመንፈስ፡ቅዱስ፡ Clem. f. 228. d) de terra, plantis: ምድር፡ትወልድ፡ሣዕረ፡ Hebr. 6, 7; ወርቀ፡ወብሩረ፡ 4 Esr. 6, 28; Hen. 65, 8; 4 Esr. 2, 39 var. e) trsl.: ቍጥዓ፡ወመዐት፡ይወልዱ፡ክሒደ፡ Chr. ho. 6; Chr. Ta. 29 (vid. sub ዕሩቅ፡).

አውለደ፡ II, 1 1) *parere facere:* seq. Acc. feminae, a) *prolem dare* sterili, አከሁ፡አነ፡ዘአወልዳ፡ Jes. 66, 9. b) *parturientem adjuvare*, Ex. 1, 16. 2) *facere ut pariatur* i. e. a) *facere ut nascatur:* Ex. 1, 16. b) *nativitatem attribuere* alicui, *nativum censere* alqm: (dicunt:) ኢመፍትው፡ውስተ፡ጻዕረ፡ወላዲት፡ናውልዶ፡ለእግዚ" ፡ቃል፡ Cyr. ad Th. f. 9. c) *gignere*, de patre: Hen. 15, 4; አዳም፡አውለደ፡ሴትሃ፡ Jsp. p. 271 (crebro).

ተወልደ፡ III, 1 1) *nasci:* ተወሊዶ፡ Matth. 2, 1. 4. 26, 24; Joh. 9, 2. 19; Hebr. 11, 23; Jer. 16, 3; Job 39, 1; Hez. 28, 13; ወልድ፡ጻድቅ፡ይትወለድ፡ለሕይወት፡ Prov. 11, 19; መዋዕልየ፡ዘእምአመ፡ተወለድኩ፡ Judith 12, 18; ዕለተ፡ተወለድከ፡ (*dies natalis tuus*) Sir. 23, 14; Jer. 20, 14; ቀዳሚ፡ተወልዶ፡ vel ቀዲመ፡ተወልዶ፡ *primogenitura* Kuf. 24; ዘቀደመ፡ተወልዶ፡ *primogenitus* Kuf. 26; c. c. ለ፡ patris, Gen. 21, 5. 24, 24; 1 Par. 2, 3; Hen. 6, 1; etiam: እስመ፡ሕፃን፡ተወልደ፡ለነ፡ Jes. 9, 6; c. እምነ፡ matris: 1 Par. 2, 3; 4 Esr. 3, 12; Luc. 1, 35; መዋቲ፡ዘይትወለድ፡እምአንስት፡ Job 14, 1. 15, 14; ተወልዱ፡እምከርሠ፡እሞሙ፡ Matth. 19, 12; ዘተወልደ፡እምሥጋ፡ Joh. 3, 6; et viri: ወእምኔሁ፡ኵሉ፡ጻድቃን፡ተወልዱ፡ 4 Esr. 1, 13 var.; 4, 64; et causae: ኢተወለድኑ፡እምዝሙት፡ Joh. 8, 41; c. እምላዕለ፡ matris: Matth. 1, 16. 20; vel viri Rom. 9, 5; 4 Esr. 4, 15; vel c. በላዕለ፡ mulieris, Hen. 15, 5. a) *natum esse e Deo:* እምእግዚ" ፡ተወልዱ፡ Joh. 1, 13. 3, 6; 1 Joh. 3, 9. b) *regenerari:* 1 Petr. 1, 23; ዘኢተወልደ፡ዳግመ፡ Joh. 3, 3. 7; እለ፡ተወልዱ፡ዳግመ፡በቅድስት፡ጥምቀት፡ Clem. f. 95. c) *gigni*, de Filio Dei: ቃል፡ (ὁ Λόγος) ዘበአማን፡ተወልደ፡ወኢተገብረ፡ Cyr. f. 119. 2) de rebus: *nasci, gigni, oriri*, 4 Esr. 2, 38; ይትወለድ፡ብሩር፡እምጸበለ፡ምድር፡ Hen. 65, 7; በተካሕዶ፡ይትወለድ፡ለነ፡በቍዕ፡ Cyr. c. Pall. f. 68; እምስካር፡ይትወለድ፡ምርዐት፡ወዝሙት፡ Clem. f. 139; እምልብ፡ይትወለድ፡ኵሉ፡ኀጢአት፡ F. M. 2, 11; እምዛቲ፡ግብር፡ይትወለድ፡ቀትል፡ F. M. 24, 1; Enc. Masc. 11; ሰዐል፡ይትወለድ፡እምነ፡ቍር፡ Lud. ex auct. Gregorii. 3) *prolem nancisci, liberos suscipere*, Gen. 30, 3.

ተዋለደ፡ III, 3 *mutua procreatione sese augere, liberos procreare, progenie numerosum fieri:* እመኒ፡ተዋለድክሙ፡ለመርገም፡ትወልዱ፡ Sir. 41, 9 var.; Luc. 20, 34; τεκνογονεῖν 1 Tim. 5, 14; Gen. 30, 3 var.; in coelis ኢይትዋለዱ፡ Gad. T. H. a) de bestiis et avibus: *pullos procreare, fetum fundere, nidulari:* ይትበዝኁ፡ወይትዋለዱ፡ Job 39, 4; Ps. 143, 16; ውስተ፡አዕጹቂሁ፡ተዋለዳ፡ኵሉ፡አዕዋፍ፡ወበታሕቴሁ፡ተዋለደ፡ኵሉ፡አርዌ፡ገዳም፡ Hez. 31, 6; νοσσοποιεῖν Jer. 13, 22; ἐννοσσεύειν Ps. 103, 18. b) *procreatione gigni, liberos gigni:* ወተዋለዱ፡ (v. ወተወልዱ፡) እምኔሆሙ፡አሕዛብ፡ 4 Esr. 1, 14; Gen. 19, 31.

አስተዋለደ፡ IV, 3 *facere ut fetum fundant* vel *progenie augeantur*, Deut. 28, 11. 30, 9.

ውሉድ፡ part. *natus, filius:* Gen. 17, 16. 18, 10. 14. 49, 22 var.; ወትከውን፡ከመ፡ውሉደ፡ልዑል፡ Sir. 4, 10; ዘያፈቅር፡ውሉዶ፡ (v. ወልዶ፡) 30, 1; Cant. 5, 10; Ps. 88, 22; Luc. 15, 21 rom.; Hebr. 12, 6; Did. ed. Platt p. 89 l. 14; p. 90 l. 6; p. 122 l. 1 (vid. annot.); Pl. ውሉዳን፡ልሂቃን፡ሰብእ፡ *filii patriciorum* Sx. Sen. 3.

ወልድ፡ subst. m., Pl. ውሉድ፡ 1) *filius, natus*, Matth. 1, 20—25. 7, 9. 10, 37. 13, 55. 17, 55; Jes. 9, 6; Ex. 22, 28; Sir. 30, 1 seq., al. sexcenties; ወልደ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Matth. 11, 19. 25, 31; ወልደ፡እግዚ"፡ Matth. 4, 3. 6. 8, 29; ወልድ፡ Filius (Dei) Matth. 11, 27. 28, 19 al.; Pl. ውሉድ፡ *filii* (opp. አዋልድ፡) Jes. 60, 4; Jer. 5, 17; Matth. 21, 28 (quamquam pro *filiis* ደቂቅ፡ (vel ደቅ፡) magis frequentatur). 2) *proles* utriusque generis, Apoc. 12, 5; ከመዝ፡ውእቱ፡ፍትሑ፡ለወልድ፡እመ፡ኮነ፡ተባዕተ፡አው፡አንስተ፡ F. N. 24, 3; maxime in Pl. ውሉድ፡ *liberi* Gen. 30, 1. 32, 12; Jes. 57, 5; Sir. 3, 2. 7, 23; ብዙኀ፡ውሉድ፡ 16, 1; ይኄይስ፡መዊት፡ዘእንበለ፡ውሉድ፡ 16, 3; ኀፍረት፡ለአቡሆሙ፡ውሉድ፡አብድ፡ (v. አብዳን፡) 22, 3. 30, 30; Matth. 2, 18. 7, 11; ውሉድ፡ተባዕት፡ 1 Par. 23, 22; ውሉደ፡እግዚ"፡ Rom. 8, 14; Joh. 11, 52; ውሉደ፡ሰብእ፡ Koh. 2, 3. 3) a) *nepos:* ወልደ፡ወልድ፡ Pl. ውሉደ፡ውሉድ፡ Prov. 13, 22; Ps. 127, 7; Ex. 34, 7; ደቂቀ፡ወልድከ፡ Deut. 6, 2; vel ወልድ፡ 2 Reg. 19, 24; Gen. 29, 5. b) ወልደ፡እኁሁ፡ *fratruelis* Gen. 14, 14; Cant. 5, 9; ወልደ፡እኅቱ፡ *filius sororis* Gen. 29, 12. 13; Act. 23, 16. c) in genere: *progenies, posteri:* ውሉደ፡አዳም፡ Sir. 40, 1; ለውሉደ፡ውሉድ፡ወለዓለመ፡ዓለም፡ 24, 33; ዮሴፍ፡ወልደ፡ዳዊት፡ Matth. 1, 20. 3, 9; Luc. 3, 8; Act. 13, 33; ውሉደ፡

እስራኤል፡ Ex. 20, 22. 24, 5. 4) Varie transfertur: a) seq. Genitivo temporis: **ከዊኖ፡ወልደ፡፴ወ፪ዓመት፡** *triginta duos annos natus* 2 Par. 20, 31. 21, 5. 22, 2; Kuf. 11. b) seq. Genitivo loci: Matth. 23, 37 (*incolae*); Ps. 17, 49; **ወልደ፡ቤት፡** *verna* οἰκογενής Gen. 17, 12; Koh. 2, 7. c) **ወልደ፡ሞት፡** *mortis* vel *capitis reus* 1 Reg. 20, 31; *subjectus, obnoxius* Eph. 2, 3; 2 Thess. 2, 3; Luc. 16, 8. d) *particeps, praeditus, imbutus*: **ውሉደ፡መንግሥት፡** Matth. 8, 12. 13, 38; **ወልደ፡ሰላም፡** Luc. 10, 6; **ውሉደ፡ብርሃን፡** Luc. 16, 8; **ውሉደ፡ሕይወት፡** 20, 36; **ውሉደ፡ጥበብ፡** 7, 35; **ወልደ፡ኀይል፡** 1 Reg. 18, 17; **ውሉደ፡ጥምቀት፡** Org. e) *alumnus, discipulus, addictus*, Ex. 2, 10; **ወልድየ፡** Sir. 4, 1. 11, 10. 14, 11; Matth. 9, 2; Marc. 2, 5; **ውሉደ፡ነቢያት፡** Asc. Jes. 6, 3; Act. 3, 25; 1 Tim. 1, 2; Philem. 10; Matth. 13, 38; **ወልደ፡አቡነ፡ተክለ፡ሃይማኖት፡** Enc. Haml. 19; monachi *filii* abbatis, Phlx.; **ውሉደ፡አርጤምስ፡** *Dianam colentes*, Enc. 5) *adolescens, juvenis, puer*, 1 Reg. 2, 21. 26; Gen. 34, 19; Joh. 6, 9; Act. 7, 58. 20, 9. 23, 17. 18, al.; **ወልድ፡እኁየ፡** Cant. 1, 13. 14 seq. 6) *famulus, servus*: Gen. 24, 2. 5. 41, 12; Ruth 2, 5; 1 Reg. 9, 8. 20, 35. 30, 13; 2 Reg. 9, 9, al.

ልድ፡ subst. i. q. **ወልድ፡**; non nisi seq. **ቤት፡** usitatum, sc. **ልደ፡ቤት፡** οἰκογενής *verna* Jer. 2, 14; Kuf. p. 54 et 59; Gen. 17, 23. (dubium an 17, 12).

ወለት፡ (pro **ወለድት፡**) subst. f., Pl. **አዋልድ፡** 1) *filia*, Gen. 6, 1 seq.; 11, 29. 24, 23. 24; Ex. 2, 1. 5; Lev. 18, 10 seq.; Job 42, 13; Jer. 5, 17. 16, 2; **በከመ፡እም፡ከማሁ፡ወለታ፡** Hez. 16, 44; Sir. 22, 3; Matth. 9, 18. 10, 35. 37. 2) a) *neptis*: **ወለተ፡ወልድከ፡አው፡ወለተ፡ወለትከ፡** Lev. 18, 10; **አዋልደ፡አዋልዲሁ፡** Gen. 46, 7; **ሰሎሜ፡ወለተ፡ማጣት፡** Sx. Genb. 25. b) *nurus* Ruth 1, 11—13. 2, 22. c) *oriunda e progenie* alcjs, Gen. 24, 3. 27, 46. 28, 6; Num. 25, 1; Jud. 11, 40; **አዋልደ፡ሕዝብየ፡** Jer. 6, 26; Luc. 1, 5. 13, 16. 3) Varie transfertur: a) seq. Gen. temporis: **ይእቲ፡ወለተ፡፲ወ፪ዓመት፡** *duodecim annos nata* Kuf. 30. b) seq. Gen. loci: *incola, oriunda e*, Luc. 23, 28; Cant. 1, 5 seq.; Gen. 34, 1. c) *alumna*: **ቦቱ፡ወለት፡እንተ፡ሐፀና፡** Esth. 2, 7. d) *discipula*, vel *filia*, in compellatione: Ps. 44, 12; Judith 13, 18; Matth. 9, 22; Marc. 5, 34; Luc. 8, 48. e) *filiae urbis* i. e. *vici* minores in ejus ditione siti ex eaque pendentes: **ቄናት፡ወአዋልዲሃ፡** 1 Par. 2, 23; Jud. 1, 27. 4) *puella, adolescentula, mulier*: **ወለት፡ድንግል፡** Sir. 20, 4; Ruth 2, 5; Judith 12, 13; 3 Reg. 1, 2; Ex. 2, 8; Deut. 22, 23—29; Jud. 19, 3 seq.; Cant. 6, 8. 9. In specie praedicatur de urbibus vel gentibus: **ወለተ፡ጽዮን፡** Jes. 10, 32. 37, 22. 62, 11; **ድንግል፡ወለተ፡ግብጽ፡** Jer. 26, 11; **ወለተ፡ሕዝብየ፡** 8, 22. 14, 17; Matth. 21, 5; Joh. 12, 15. 5) *famula, ancilla, serva*: Ex. 2, 5; Ruth 2, 8. 22 seq.; Esth. 4, 4. 16; Judith 10, 2. 5; Dan. ap. 1, 15; Matth. 26, 69; Luc. 12, 45.

ልደት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. **ልደታት፡** 1) *partus, nativitas, generatio*, **ዕለተ፡ልደቱ፡** *dies ejus natalis* Matth. 14, 6; **ልደተ፡ረሲዓን፡ለሞት፡** Prov. 11, 19; **በልደቱ፡እምብእሲት፡** Cyr. c. Pall. f. 69; **ከመ፡ዕለተ፡ልደታ፡እምከርሠ፡እማ፡** Hos. 2, 17; **ሰላም፡ለልደትከ፡እማርያም፡** Enc. Mij. 29; **ዘኢይትዐወቅ፡ልደቱ፡** ἀγενεαλόγητος Hebr. 7, 3; **ኢያእምርዋ፡ለልደቱ፡** Jes. 53, 8; inter eum et fratrem matris ejus intersunt **፫ልደታት፡** F. N. 42, 10; **ቀዳሚ፡ልደት፡** *primogenitura* Kuf. 24. 26. 37; **እምልደተ፡ክርስቶስ፡በ፲፻ወ፭፻ዓመት፡** *anno MD post Christum natum*, Chr. f. 150; **ሐሳበ፡ልደት፡** *genethliologia*, Stat. ap. 16. a) **በዓለ፡(ዕለተ፡)ልደቱ፡ለክርስቶስ፡** Did. 29, vel **በዓለ፡ልደት፡** Sx. Tachs. 29, vel **ዘልደት፡** nudum Mavâs. n. 27, *festum nativitatis Christi*. b) **ዳግም፡ልደት፡** *regeneratio* Tit. 3, 5; Clem. f. 227; παλιγγενεσία Matth. 19, 28. c) *generatio, progenies, gens, stemma, stirps*: **ከመዝ፡ውእቱ፡ልደቶሙ፡ለደቂቀ፡ኖኅ፡** Gen. 10, 1. 25, 19. 36, 1; **መጽሐፈ፡ልደት፡** βίβλος γενέσεως Matth. 1, 1; **በከመ፡ልደቶሙ፡** κατὰ πατριὰς αὐτῶν 1 Par. 6, 62 seq.; **በልደቶሙ፡** κατὰ γενέσεις αὐτῶν 7, 4; **ወከነ፡ኈልቄ፡ልደቶሙ፡** 7, 9; **ሜመ፡ዲበ፡ልደቱ፡** ἐπὶ τὴν πατριὰν αὐτοῦ 11, 25; **ልደተ፡ዓለም፡** αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου Sap. 1, 14; Herm. p. 91^b^. d) **ኦሪት፡ዘልደት፡** *Genesis liber* (Pentateuchi). 2) in genere: *ortus, origo*: **ከመ፡ልደተ፡ንጻሬ፡እምዐይን፡ወከመ፡ልደተ፡አምሳለ፡መልክእ፡እመጽሔት፡** Fid. Jac. Bar.; **ልደተ፡ወርኅ፡** *novilunium*, Comp. Eccl.

ወላድ፡ adj. fem., *multos partus edens, fecunda*, 1 Reg. 2, 5 var.

ወላዲ፡ n. ag., f. **ወላዲት፡**, Pl. m. **ወላድያን፡** vel "**ዲያን፡**, *parens, genitor, -trix* 1) m. a) *pater*, **ወላዲሃ፡** Sir. 22, 4; **ትፈዲ፡ኀጢአተ፡ወላዲ፡ውስተ፡ሕፅነ፡ውሉዶሙ፡** Jer. 39, 18; Phil. 2, 22; 1 Joh. 5, 1; Lit. 172, 3. b) *auctor*: Deus **ወላዴ፡ሕይወት፡** Prec. Mat.; **ወላዴ፡ሥን፡** ὁ τοῦ κάλλους γενεσιάρχης Sap. 13, 3. 2) f. *mater*: **ወላዲትክሙ፡** Jer. 27, 12; **ወላዲተ፡አምላክ፡** *Deipara* (Maria), Cyr. ad Reg. f. 26; Lit. 164, 2, al. 3) Pl. **ወላድያን፡** a) *patres* Deut. 24, 16. b) *parentes* (pater et mater), F. M. 27, 5. 6; F. N. 24. (vid. etiam **ተወላዲ፡**).

ወልድና፡ subst. *ratio* vel *dignitas filii* (Sohnſchaft): **ዝምደተ፡አብና፡ወወልድና፡** F. N. 42, 6; Chr. ho. 2 et 4.

መወልድ፡ (pro **መወልድት፡**; **መውልድ፡** Asc. Jes. 11, 14 si quidem lectio sana est) part. f., Pl. **መወልዳት፡**, *obstetrix* Gen. 38, 28; Ex. 1, 15—21; **መወልዳት፡** F. M. 23, 2; F. N. 24, 6.

መወልዲት፡ Hen. 106, 3. 11; F. N. 24, 6; Enc. Ter 24; et **መውለዲት፡** Lud. ex Org. 1, part. c. term. adj., id. q. **መወልድ፡**

ሙላድ፡ subst., Pl. **ሙላዳት፡** 1) *locus natalis, patria*: **ብሔረ፡ሙላድኪ፡** Ruth 2, 11; **ምድረ፡ሙላዱ፡** Jer. 22, 10 vrs. alt.; *locus* vel *tempus ortus* sideris, **ሙላዳት፡** Hen. 72, 1. 2) *generatio, genitura*: **ማሕፀነ፡ሙላድ፡** M. M. f. 28; **ዘርአ፡ሙላድ፡** *semen genitale* f. 36. 3) *progenies, gens, cognati*, γένεσις Gen. 5, 1; Lev. 20, 18; Num. 9, 10. 10, 30. 13, 28.

ሚላድ፡ n. prgr. sc. مِيلَاد *tempus natale*, d'Abbadie Cat. p. 72.

ተወላዲ፡ n. ag. (III, 1) *is qui nascitur, natus*: **አይቴኬ፡ሀሎ፡ዝየ፡ፍቁር፡ወላዲ፧ወአይቴ፡ሀሎ፡ዘመድ፡ወላዲያን፡ወተወላዲ፡** Genz. f. 88; **አብ፡ወላዲ፡ወኢተወላዲ፧ወልድ፡ተወላዲ፡ወኢወላዲ፡** Ath. de Trin.

ትውልድ፡ (pro **ትውልድት፡**; in libris antiquioribus etiam **ተውልድ፡**, vid. Octat. Ae., P. II p. 5; passim **ቱልድ፡** ut Gen. 15, 2 F.), subst., m. et f., Pl. **ትውልዳት፡** 1) *progenies*, et bestiarum, ut: **ትውልደ፡ቃግስት፡** Jes. 14, 29; Matth. 3, 7. 12, 34. 23, 33, et hominum Jud. 1, 10; **ትውልደ፡ሐርቱማን፡** Jes. 57, 4; **ትውልድ፡እኩይ፡** ἔκγονον κακόν Prov. 24, 34; **ትውልደ፡ዘመድየ፡** ὁ οἰκογενής μου Gen. 15, 2. 3; **ትውልደ፡**

ምድር፡ αὐτόχϑονες *indigenae* Ex. 12, 48; ኵሉ፡ትውልድ፡ዘሥጋ፡ወደም፡ Sir. 14, 18; ትውልደ፡ከርሥከ፡ Jes. 48, 19. 2) *gens, stirps, familia, stemma, cognati:* ትውልዶሙ፡ αἱ πατριαὶ αὐτῶν 1 Par. 4, 27; በኵሉ፡ትውልዶሙ፡ κατὰ γενέσεις αὐτῶν 1 Par. 7, 2; Ruth 4, 18; συγγένεια Ex. 6, 14, 15. 3) *homines eadem aetate degentes, genus hominum, aetas* hominum (Generation, Menſchenalter): ራብዕ፡ትውልድ፡ Gen. 15, 16. 50, 23; ሣልስት፡ወራብዕት፡ትውልድ፡ Ex. 20, 5; Job 42, 16; Epist. Jer. 2; Koh. 1, 4; እምይእቲ፡ትውልድ፡ Jer. 8, 3; Gen. 7, 1; Kuf. 46; Ex. 1, 6; Ps. 11, 8; Marc. 8, 12. 13; Hen. 1, 2; ትውልድ፡እንተ፡ትመጽእ፡ Ps. 21, 34. 77, 4. 7. 10; ለብዙኃ፡ትውልድ፡ Jes. 24, 22. 13, 20 var.; በትውልዶሙ፡ Kuf. 2; ለትውልደ፡ትውልድ፡ Sir. 39, 9; Jes. 13, 20. 34, 10. 17. 51, 8. 59, 12. 60, 15. 61, 4; Dan. 3, 33; Joel 4, 20; Ex. 3, 15; Ps. 44, 19; ለትውልዳት፡እስከ፡ለዓለም፡ Hen. 82, 2; ትውልዳት፡ F. N. 24, 2; Enc. Jac. 6.

ወለገ፡ inus., i. q. وَلَجَ *intravit* domum, latebram, *se recepit.*

ልገት፡ subst., m. et f., Pl. ልገታት፡, *tugurium, tuguriolum, umbraculum, casa:* ልገተ፡ዐቃቤ፡ቀምሕ፡ Jes. 1, 8. 24, 20; Ps. 78, 1; Mich. 1, 6. 3, 12; ልገታት፡ቄላት፡ Hagg. 1, 4; ገብረ፡ሎቱ፡ልገተ፡ Jon. 4, 5; pastorum F. N. 37. — *Voc. Ae.:* ልገት፡ብ፡ጎጆ፡

ወለጠ፡ I, 2 [بَدَلَ; amh. ለወጠ፡] *mutare, com-, per-, immutare,* c. Acc., ut: vestes suas: ወልጡ፡አልባሲክሙ፡ Kuf. 31; Gen. 35, 2, vestes alcjs Gen. 41, 14; Jer. 52, 33; Ps. 101, 28 (ἑλίξεις); Enc. Genb. 11; nomen alcjs 4 Reg. 24, 17; ወለጥዎሙ፡አስማቲሆሙ፡ Dan. 1, 7; mercedem alcjs Gen. 31, 7; amicum: ኢትወልጥ፡ዐርከ፡ Sir. 7, 18; deos Jer. 2, 11; ኢትወልጥ፡ግዕዘከ፡ μὴ ἀλλάξῃς σεαυτόν Sir. 30, 29; ይዌልጥ፡ዓመታተ፡ወመዋዕለ፡ Dan. 2, 21. 7, 25; እመ፡ይዌልጥ፡ሐራውያ፡ማእሰ፡ወጸጕርሂ፡ከመ፡ጸምር፡ Kuf. 37; ልቡ፡ለሰብእ፡ይዌልጦ፡ገጾ፡ Sir. 13, 25; ይዌልጥ፡ኀሊናሁ፡ንዋመ፡ሌሊት፡ Sir. 40, 5; Rom. 1, 23; ወለጥከ፡ለማይ፡መሪር፡ወረሰይከ፡ጥዑመ፡ Kedr f. 12; Hen. 45, 4. 5. 74, 4; nox et dies ኢይወልጡ፡ሥርዐቶሙ፡ Kuf. 6; ዘእንበለ፡ሚጦት፡ወወልጦት፡ Org.; c. c. በ፡ alius rei: ኢትዌልጦ፡በበግዕ፡ Ex. 13, 13; Lev. 27, 10; Prov. 6, 35; Ps. 105, 21; ሕዝብየ፡ወለጡ፡ክብሮሙ፡በዘኢይበቍዖሙ፡ Jer. 2, 11. a) *mutare* i. e. *violare:* ኢትወልጥ፡ቃለከ፡ Sir. 7, 14; ወልጦ፡ቃል፡ 41, 18; ወለጡ፡ሥርዐተ፡ ἤλλαξαν τὰ προςτάγματα Jes. 24, 5; ይዌልጥ፡ፍትሐ፡ ταράξει κρίσιν Job 34, 12; አርኰስክምዎ፡ወወለጥክምዎ፡ወኢያክበርክምዎ፡(ለመቅደስ፡) Jsp. p. 372. b) *describere* vel *transscribere* librum, Lud. sine auct.

ተወለጠ፡ III, 2 *mutari, com-, per-, immutari, transformari:* እፎ፡ተወለጠት፡ Jer. 31, 39; ኢይትዌለጥ፡ Mal. 3, 6; Ps. 101, 28; Hebr. 1, 12; እመ፡ይትዌለጥ፡ሥርዐተ፡መዓልት፡ወሥርዐተ፡ሌሊት፡ Jer. 40, 20 vrs. alt.; ይትዌለጥ፡ኀይሎሙ፡ለመላእክት፡ Jes. 41, 1; ተወለጠ፡ርእየተ፡ገጹ፡ Dan. 3, 19; Judith 10, 7; Jes. 29, 22; Hen. 39, 14; ተወለጠ፡ገጾሙ፡ወጸልመ፡ Jer. 37, 6; Lev. 13, 3. 17 seq.; Hen. 67, 11; መንፈስየ፡ተወለጠ፡ Hen. 71, 11; ተወለጠ፡ወኮነ፡ከመ፡መልአክ፡ Asc. Jes. 9, 30; ተወልጦቱ፡ 3, 13; ይትዌለጥ፡ልቦሙ፡ 4 Esr. 4, 31; c. እምነ፡ formae prioris: ይትወለጥ፡ልቡ፡እምሰብእ፡ Dan. 4, 13; Job 37, 4; c. ኀበ፡ *in* alqd: ተወለጠ፡ፍሥሓሆሙ፡ኀበ፡ሐዘን፡ Sx. Teq. 14. a) *transfigurari:* Marc. 9, 2; Matth. 17, 2; 1 Cor. 15, 51. 52. b) *transferri ad* alium, c. ለ፡, ut: ይትዌለጥ፡አብያቲሆሙ፡ለካልኣን፡ Jer. 6, 12. c) *habitum* vel *vestitum* suum *mutare:* Herodes ያንሶሱ፡ማእከለ፡ሰብእ፡ተወሊጦ፡ (explorandi causa) Jsp. p. 328. d) *diversum esse,* c. እምነ፡, Hen. 24, 2. 33, 1.

ተዋለጠ፡ III, 3 1) *permutatione cum* aliquo *uti, permutatione acquirere* alqd: በእንተ፡ተዋልጦ፡ Ruth 4, 7; in specie καταλλάσσειν *reconciliare* alqm sibi per alqm (permutatione innocentis cum reo admissa): እግዚ"፡ተዋለጠ፡ዓለመ፡በክርስቶስ፡ 2 Cor. 5, 19; ቦቱ፡ተዋለጠነ፡ δι᾽ αὐτοῦ κατηλλάγμεϑα τῷ πατρί Cyr. c. Pall. f. 97; ይእዜ፡ተዋለጠክሙ፡በሥጋሁ፡ወሞቱ፡ ibid. (at Col. 2, 15 rom. absque sensu bono). 2) *vario modo a se invicem diversum esse:* በእንተ፡ምክንያተ፡ተዋልጦ፡ጠባይዐ፡እጓለ፡እመሕያው፡ propter varietatem naturae vel indolis humanae, F. M. 1, 3.

ውሉጥ፡ part. *mutatus, immutatus, varius, diversus:* ወልድ፡ውሉጥ፡ Hen. 106, 5; በቀኖናት፡ውሉጣት፡ F. M. 1, 3; Christus ኢውሉጥ፡እምኔነ፡ዘእንበለ፡ኀጢአት፡ hom. Epiphanii in Cyr. f. 117.

ወላጢ፡ n. ag. *mutator,* Lud. sine auct.

ውላጤ፡ n. act. et subst. *mutatio, immutatio, commutatio:* ንሕነ፡ከሃልያን፡ለውላጤሁ፡ (sc. ለመቅደስ፡, templum mutare sc. in melius) Jsp. p. 330; Clem. f. 49; Deus est ውጹእ፡እሚጦት፡ወእምውላጤ፡ ἀμείνων τροπῆς Cyr. ad Th. f. 10; ἀλλοίωσις (ሚጦት፡ τροπή) ibid.; μετάστασις (ብዕድና፡ τροπή) f. 15; ሚጦት፡ወውላጤ፡ τροπὴ καὶ ἀλλοίωσις, Cyr. c. Pall. f. 67; Litt. 166, 4; Haim. Ab.

መወልጥ፡ part., Pl. መወልጣን፡, is qui permutationem numorum vel mercium facere solet, i. e. *numularius, argentarius,* Matth. 21, 12; Marc. 11, 15; Joh. 2, 14; F. M. 19.

ተውላጥ፡ subst., Pl. ተውላጣት፡ 1) *mutatio, immutatio* (Veränderung), Hen. 67, 2. 9; si hieme coelum nubibus tegitur, putamus ከመ፡ተውላጥ፡ዘረከበ፡(ለሰማይ፡) Chr. Ta. 16. a) *vicissitudo,* παραλλαγή Jac. 1, 17; ተውላጣት፡ Chr. Ta. 32. b) *diversum, contrarium:* exspectabamus rixas cessaturas esse ወኮነ፡ነገሩ፡በተውላጠ፡ዝንቱ፡ sed res evenit e contrario Jsp. p. 306. 2) *res quae permutatur* cum alia vel *qua compensatur* alia, *pretium:* τὸ ἄλλαγμα Lev. 27, 10. 33; ἀντάλλαγμα: ኢይደልዋ፡ብሩር፡ተውላጣ፡ Job 28, 15; ለዐርክ፡ምእመን፡አልቦ፡ተውላጠ፡ Sir. 6, 15; ረሰይኩ፡ለከ፡ተውላጠከ፡ግብጽ፡ Jes. 43, 3; σταϑμός አልባቲ፡ተውላጠ፡ነፍስ፡መስተዐግሥት፡ Sir. 26, 15; Jos. 7, 21; Ps. 48, 8; ባሕርይ፡ዘኢይትረከብ፡ተውላጡ፡ Enc. Ter 21; በተውላጥ፡ ἐν ἀλλάγματι *permutando* (merces) 3 Reg. 10, 28; በተውላጥ፡ *cum compensatione* Jes. 9, 5. a) በተውላጠ፡ vel ተውላጠ፡ i. q. *pro:* ፈደየነ፡በተውላጡ፡እኪተ፡ *pro eo* (sc. bono) Jsp. p. 324; ተውላጠዝ፡ *pro hoc* p. 333; ተለዐለ፡ሞገሰ፡ስሙ፡ተውላጠ፡ጻማሁ፡ *pro labore ejus* Enc. Nah. 16; Ter 25; ተውላጠ፡ሴሰይዎ፡ *pro eo quod eum cibaverant,* Enc. Mag. 8. b) ተውላጠ፡ዓለም፡ *metallum* vel *metalla* Hen. 8, 1.

ወለጥ፡ nomen dubiae auctoritatis et significationis: arcum tetendit, sagittam imposuit, paravit ወለጠ፡ወመቅልዐ፡ Gad. Ad. f. 127 (an *missile,* βολίς?).

ወሐሰ፡ rad. inus., cui nescio an comparare liceat آسَ *donavit, mutuum rependit*, X *petiit mutuum* (vic. وَسَّ); amh. ዋሰ፡ *proxeneta uti*, ተዋሰ፡ *sponsorem, vadem, proxenetam esse* vel *fieri*.

አውሐሰ፡ II, 1 *commodare* alicui alqd, c. Acc. pers. (alicui) vel rei (alqd): Ex. 11, 3. 12, 36; ei qui sui juris est ይደልዎ፡ከመ፡ያውሕስ፡ንዋዮ፡ F. N. 28.

ተውሕሰ፡ et **ተወሐሰ፡** III, 1 1) Refl.: *commodato accipere, mutuari* alqd, c. Acc. rei et እምነ፡ vel እምኀበ፡ pers.: ለእመ፡ተውሕስከ፡እምኀበ፡ቢጽከ፡ Ex. 22, 13. 11, 2 var.; 12, 35 var.; ተወሐሲ፡ለኪ፡ንዋየ፡ልሕኵት፡እምኀበ፡ጎርኪ፡ (v. ተዋሐሲ፡) 4 Reg. 4, 3; ለእመቦ፡ዘተወሐሰ፡እንስሳ፡ F. N. 28; ለእመ፡ተውሕሰ፡ብእሲ፡እምቢጹ፡እንስሳ፡ F. N. 45; ኢይደልዎ፡ለካህን፡ከመ፡ይትወሐስ፡፩ሂ፡ወየአኀዝ፡ንዋየ፡ F. N. 27. 2) Pass.: *commodari* alicui; ንዋይ፡ዘይትወሐስ፡ለእመ፡ነበረ፡ውስተ፡እደ፡፩፻ዓመተ፡ F. N. 37; c. Acc. prs.: እስመ፡አልቦ፡ዘይትወሐሰክሙ፡ Clem. f. 274.

ተዋሐሰ፡ III, 3 *commodato sumere* vel *accipere, mutuari* ab alqo: ተዋሐሲ፡ለኪ፡ንዋየ፡ልሕኵት፡እምኀበ፡ጎርኪ፡ 4 Reg. 4, 3; ተዋሕሶት፡ F. N. 27 (vid. sub አስተቃለለ፡).

አስተውሐሰ፡ IV, 1 et **አስተዋሐሰ፡** IV, 3 *commodato petere, rogare ut commodetur:* አስተውሐሱ፡ (v. አስተዋሐሱ፡) እምግብጽ፡ንዋየ፡ብሩር፡ Ex. 12, 35. 3, 22. 11, 2.

ሕስት፡ subst. *commodum, commodatum:* F. N. 28; ሕስትሰ፡ነሢአ፡በቍዔት፡ውእቱ፡ዘእንበለ፡ቤዛ፡በገጽ፡እሙር፡ ibid.; ዘኢትትዐቀብ፡ዐይኑ፡ምስለ፡በቍዔታት፡ዘባቲ፡ (quod inter usum non idem ipsum conservatur) ዘከመ፡ዲናራት፡ወጠፋልሐ፡ብሩር፡ወዘይሰፈር፡ወይትሜዘን፡ልቃሕ፡ውእቱ፡ወአከ፡ሕስት፡ ibid.; በከመ፡ልብሰ፡ሕስት፡ከማሁ፡ብዕሎሙ፡ለኃጥአን፡በቅድመ፡እግዚ"፡ Macc. f. 10.

ዋሕስ፡ subst. *commodum, mutuum:* ንሣኤ፡ዋሕስ፡ (opp. በዓለ፡ንዋይ፡) F. N. 27 (ubi de mutuo agitur); በዋሕስ፡ *ratione commodi* vel *mutui* F. N. 32.

ውሕሰት፡ n. act. et subst. *commodatio* et *commodum:* አንብሮ፡ማሕፀንት፡አው፡ውሕሰት፡አው፡አኀዝ፡ F. N. 39.

ወሓሲ፡ n. ag. *commodator, commodans* Ex. 22, 13.

አውሓሲ፡ n. ag. (II, 1) *commodator, commodans*, Ex. 22, 13 var.; F. N. 28 (passim). 45.

ተወሓሲ፡ n. ag. (III, 1) *commodatus, commodatum*, F. N. 29.

ትውሕስት፡ subst., Pl. ትውሕስታት፡ *commodum, commodatum:* በእንተ፡ትውሕስታት፡ወሤጥ፡ወተዓስቦ፡ F. N. 43, 7.

ወሐከ፡ I, 2 [non cum Ludolfo ad הוֹכִיחַ, sed ad ሐከከ፡ حَكَّ *scabit, fricuit*, V *lacessivit* c. بِ, referendum videtur] *lacessere, irritare, ad iram incitare*, c. Acc. prs.: ውሒክ፡ወሐከሙ፡ለፀረ፡እግዚ"፡ παροργίζειν 2 Reg. 12, 14; ἐζήλωσε 4 Reg. 10, 18; παροξύνειν ይዌሕክ፡ለፈጣሪሁ፡ Prov. 14, 31. 17, 5; ወሐክ፡ (Imprt.) ለዐርክከ፡ Prov. 6, 3; Ps. 9, 25. 77, 45. 46; Num. 14, 11; Jes. 37, 23; Bar. 4, 7; እስመ፡ወሐክዎ፡ለአፉሁ፡ παρεπίκρανα Thren. 1, 18; አነ፡አእምር፡ወሕከተከ፡ v. ውሒከተከ፡ v. ውሕከተከ፡ ἐρεϑισμός Deut. 31, 27; Kuf. 15; Rom. 1, 32 rom. — *Voc. Ae.:* ወሐክ፡ዘ፡አነሳሳ፡

ተወሐከ፡ vel **ተውሕከ፡** III, 2 *lacessi, irritari:* ወይትዌሐኩ፡ (v. ወይትኀፈሩ፡) በኵሉ፡ኀይሎሙ፡ Mich. 7, 16, ubi Graecus καταισχυνϑήσονται habet.

ወሓኪ፡ n. ag. *irritator*, Lud. sine auct.

ውሕከት፡ n. act. *lacessitio, irritatio*, Deut. 31, 27 var.

ዋሕውሐ፡ *nitere* vid. sub ዋህውሀ፡

ዋሕውሐ፡ quadrl., vid. ወሐየ፡

ተዋሕውሐ፡ III, 1 *obambulare, obire, ambire:* እለ፡ቀዲሙ፡የዐይሉ፡ገዳመ፡ወአድባረ፡ወድኅረ፡ይትወሐውሑ፡በአዕጻደ፡ነገሥት፡ M. M. f. 185; ወይመጽኡ፡ከዕበ፡ማኅበረ፡ነቢያት፡ወጻድቃን፡ይሰግዱ፡ላቲ፡ወይትወሐውሑ፡በቅድሜሃ፡ Sx. Genb. 21. — *Rad. Abb.:* ተወሀውሀ፡ (sic) ዘ፡ተመላለሰ፡

ውሕዘ፡ I, 1 [وَذَعَ *fluxit* aqua (יֶזַע ወሰ፡), نَذَعَ id.; vid. etiam ተከዜ፡] Impf. ይውሕዝ፡, Subj. የሐዝ፡ (raro ይውሐዝ፡ 4 Esr. 8, 14 Laur.), *fluere, manare:* ይውሕዝ፡ማይ፡ Jes. 30, 25; Hen. 17, 5. 39, 5; የሐዝ፡ Am. 5, 24; ፈለግ፡ዘይውሕዝ፡ Jes. 32, 2; Ps. 45, 4; Apoc. 22, 2; Joh. 7, 38; ሀፉ፡ይውሕዝ፡ውስተ፡ጽሕሙ፡ 1 Reg. 21, 13; ዕፍረት፡ዘይውሕዝ፡ Ps. 132, 2; Cant. 4, 16; de lacrymis Jer. 13, 17. 14, 17; የሐዝ፡ማየ፡ቀራንብቲክሙ፡ 9, 18; lacte uberum 4 Esr. 8, 14; አመ፡ይውሕዝ፡ቅብዕ፡ውስተ፡ፍናውየ፡ Job 29, 6. a) *profluere*, de profluvio mulierum, ብእሲት፡እንተ፡ደም፡ይውሕዛ፡ (ei) Marc. 5, 25; Clem. f. 177. b) *affluere, redundare:* c. Acc. rei, እደውየ፡ይውሕዛ፡ከርቤ፡ Cant. 5, 5; ምድር፡እንተ፡ትውሕዝ፡ሐሊበ፡ወመዓረ፡ Ex. 3, 8. 13, 5; Sir. 46, 8; Jer. 11, 5. 39, 22; ዐይንየ፡ውሕዘት፡ማየ፡ Thren. 1, 16 var.

አውሐዘ፡ II, 1 *fluere* vel *manare facere, effundere;* አውሕዝ፡ማየ፡በብሔረ፡ጽምእ፡ Jes. 41, 18. 42, 15. 43, 19. 20; Ps. 77, 19. 23. 104, 39; ዐይንየ፡አውሐዘት፡ማየ፡ Thren. 1, 16; አውሐዘ፡አንብዐ፡ Enc. Hed. 21; ደመናት፡ያውሕዙ፡ጠላተ፡ Prov. 3, 20; Hen. 89, 2; ለእመ፡አውሐዘ፡እግዚ"፡አስራበ፡እክለ፡እምሰማይ፡ 4 Reg. 7, 2; ለውእቱ፡ውሒዝ፡ዘአውሐዘ፡አርዌ፡እምነ፡አፉሁ፡ Apoc. 12, 16; ጴጥሮስ፡ወጳውሎስ፡አውሐዙ፡ምህሮ፡ወንጌል፡ Org. 2. — *Voc. Ae.:* አውሐዘ፡ዘ፡አምኀረ።

ውሑዝ፡ part. *fluens, manans:* አንብዕ፡ውሕዝት፡ Phlx. 110.

ውሒዝ፡ (Infin. et) subst., plerumque m., Pl. ውሒዛት፡ et ወሓይዝት፡ (in Voc. Ae. etiam ሓይዝት፡), *fluctus, torrens, rivus, fluvius, flumen*, χειμάῤῥους Job 6, 15; Jer. 29, 2; ውሒዝ፡በድው፡ Am. 5, 24; Ps. 17, 5. 109, 8; ውሒዛት፡ et ወሓይዝት፡ Koh. 1, 7; καταράκτης Jer. 36, 26; διῶρυξ ከመ፡ውሒዝ፡ማይ፡ (v. ሙሐዘ፡ማይ፡) ዘይወጽእ፡እምነ፡ተከዚ፡ Sir. 24, 30; ποταμός Jes. 48, 18; ውሒዝ፡ኀያል፡ 59, 19. 66, 12; Jer. 26, 7; Apoc. 12, 15. 16; ወሓይዝት፡ Matth. 7, 25. 27; ውሒዝ፡ዐቢይ፡ ὕδατος πολλοῦ Jes. 17, 13; ውሒዝ፡ማይ፡ Jer. 18, 14; ከመ፡ውሒዛተ፡ማይ፡ ὁρμὴ ὕδατος Prov. 21, 1; Kid. f. 5; ወሓይዝተ፡አፍላግ፡ Lit. Chr.; ውሒዝ፡ለፈለገ፡ደይለም፡ Enc. Teq. 19; Lud. hist. Ae. I, 8 n. 33. — *Voc. Ae.:* ውሒዝ፡ዘ፡ፈሳሽ፡; *aliud:* ሓይዝት፡ዘ፡ምንጭ፡

ውሕዘት፡ n. act. *fluxus, fluxio:* ውሕዘቱ፡መንገለ፡ሰሜን፡ Hen. 26, 2; በውሕዘተ፡አንብዕ፡ Reg. Pach.; ወቆመ፡ሶቤሃ፡ውሕዘተ፡ደማ፡ Luc. 8, 44.

ሙሓዝ፡ (plerumque **ሙሐዝ፡** scriptum) subst., (m.), Pl. **ሙሓዛት፡**, *alveus, rivus, fossa, canalis, aquaeductus*, διέξοδος Ps. 1, 3. 106, 33. 35; Jer. 17, 8; ኢትገብር፡ሎቱ፡ሙሓዘ፡ለማይ፡ Sir. 25, 25. 50, 8; χειμάῤῥους Cant. 6, 11; ሙሓዘ፡ማይ፡ Job 38, 31; ሙሓዘ፡ማየ፡ግብጽ፡ (נַחַל מִצְרַיִם) Kuf. 10; διῶρυξ ወኮንኒ፡ዝኩቱ፡ሙሓዝየ፡ከመ፡ተከዚ፡ወፈለግየኒ፡ኮንኒ፡መጠነ፡ባሕር፡ Sir. 24, 31; Jes. 33, 21; የኀድሩ፡ውስተ፡ሙሓዛተ፡ማይ፡ Jer. 38, 9; ሙሓዘ፡ማይ፡ παραῤῥέον ὕδωρ Jes. 44, 4; ὑδραγωγός Jes. 36, 2; 4 Reg. 20, 20; ሙሓዘ፡ማይ፡እምባሕረ፡ምስር፡እስከ፡ቍልዝም፡ (i. e. مصر et قلزم) ab Hadriano factus Abush. 47.

ወሐየ፡ I, 1 (etiam per ሀ et ኀ) [vid. ዋሕውሐ፡; وَحَى *tetendit, profectus fuit*; cum وَحَى *revelavit* frustra hoc verbum composuit Lud.] *circumire, obire, ambire:* እመ፡ወሐይኩ፡ (v. ዋሐኩ፡) ኆኅተ፡ቤታ፡ ἐγκάθετος ἐγενόμην ἐπὶ θύραις αὐτῆς Job 31, 9.

ዋሐየ፡ I, 3 1) *obambulare, circumvagari*, ይስሐቅ፡ይዋሒ፡ውስተ፡ገዳም፡ διεπορεύετο Gen. 24, 62; እለ፡ይዋሕዩ፡ οἱ περικυκλοῦντες Job 30, 4. 31, 9 var. 2) in specie, *obire perlustrandi causa, lustrare, inspicere, invisere, visitare, recognoscere:* የሐውር፡ይስሐቅ፡ወይዋሒ፡ጥሪቶ፡ Kuf. p. 79; Marc. 4, 27; Chr. ho. 20 (vid. sub ኰስተረ፡); እለ፡ይፈቅዱ፡ዋሕየ፡ (Inf.) ወምርዓየ፡ οἱ τῆς προστασίας δεόμενοι Chr. Ta. 24; ውቱረ፡ይዋሕየኒ፡ነጸራር፡ Job 30, 15; ዋሕዮሙ፡ (episcope) ለኃጥአን፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡ Clem. f. 215; Act. 15, 36 rom.; in specie de Deo, qui homines perlustrat puniendi causa (sicut פָּקַד): *punire, animadvertere in* alqm, abs. vel c. Acc. pers. vel rei, ἐπισκέπτεσθαι, እስመ፡ይዋሒ፡ ἐπισκοπὴ γὰρ ἔσται Jes. 29, 6; በዝንቱ፡ኢይዋሒኑ፡ Jer. 9, 9. 25. 11, 22. 13, 21. 23, 12. 37, 20. 51, 13; Thren. 4, 22; ዋሕይ፡ወሐተታ፡ ἐπισκοπή Sap. 19, 14; እዋሕያ፡በበትር፡ለኃጢአቶሙ፡ Ps. 88, 32; እዋሕዮሙ፡ Zach. 10, 3; Ex. 32, 34; Job 34, 9. — *Voc. Ae.:* ይዋሒ፡ (v. ይውሒ፡) ዘ፡ይጠብቅ፡; *aliud:* ይዋሕዩ፡ዘ፡ይጎበኘው፡; *aliud:* እዋሕያ፡ብ፡አሳዝናታለሁ።

አስተዋሐየ፡ IV, 3 *visendi* vel *inspiciendi causa frequentare* alqd: ዘያስተዋሕያ፡ለእከይ፡ይትሀጐል፡ቦቱ፡ (var. pro ያስተዋዕያ፡) Prov. 19, 9.

ዋሒ፡ part. *perlustrans, inspiciens:* ከሃሌ፡ኵሉ፡ወዋሔ፡ (pro ወዋሕየ፡) ኵሉ፡ Cyr. f. 125 (vid. sub ተኰስየ፡), si quidem lectio sana est.

ወሐደ፡ rad. eadem, quae יָחַד *unitus est* (vicinae sunt አሐደ፡, በሐተ፡).

አዋሐደ፡ II, 3 *unire* numeros, ut: በበ፩ታዋሕድ፡ *singulis unum adde*, Lud. e Comp. Aeth. (si quidem lectio sana nec ታውሕድ፡ ab አውሐደ፡ legendum est).

ተውሕደ፡ vel **ተወሐደ፡** III, 1 *uniri, unum esse vel fieri:* matrimonio ይትወሐዱ፡ክልኤሆሙ፡ይኩኑ፡፩ሥጋ፡ F. N. 24, 4; ናሁ፡ተወሐደ፡ወተሰውጠ፡ቦቱ፡ (sc. in elementa vel cum elementis eucharistiae) ክርስቶስ፡ F. M. 26, 7; እግዚ"፡ዘይትወሐድ፡በመለኮት፡ወይሜለስ፡በአካላት፡ Catal. Bibl. Bodl. p. 16; Lud. Comm. hist. p. 502 n. 38.

ተዋሐደ፡ III, 3 *inter sese uniri, adunari, in unum conjungi:* qui baptizatus est ናሁ፡ተዋሐደ፡ምስለ፡ክርስቶስ፡ F. M. 5, 1; Christi ተዋሕዶቱ፡ውስተ፡ሥጋ፡ σαρκὸς ἀνάληψις Chr. ho. 3; እግዚ"፡ዘይሜለስ፡ወይትዋሐድ፡ Catal. Bibl. Bodl. p. 81; እግዚ"፡ዘይሜለስ፡በአካሉ፡እንዘ፡ተዋሕዶ፡ያጸንዕ፡በመለኮቱ፡ወኀይሉ፡ I Sal. Mar. 1; ተዋሕዶ፡አምላክ፡ወሰብእ፡አመ፡ለ፪ነፈቀ፡ Enc. Masc. 7; አሚነ፡ተዋሕዶት፡አምላካዊት፡ (unitatis divinae vel Dei) F. N. 46; ተዋሕዶት፡ ὁμιλία (familiaritas et amicitia) ho. Theodoti in Cyr. f. 102; ተዋሕዶትከ፡ (tibi unitum esse sc. amicitiâ) Jsp. p. 294; Serveus Antiochenus ad Joannem Alexandrinum literas dedit በእንተ፡ተዋሕዶ፡ de unione ecclesiarum restituenda, Abush. 50.

አስተዋሐደ፡ IV, 3 (**አስተወሐደ፡** IV, 1, Lud. e Mss. Colb.), *unire, unitum* vel *unione conjunctum declarare* alqd: Deus in Deuteronomio proclamans ፩ውእቱ፡እግዚ"፡ዘንተ፡ኢይቤ፡ያጽርዕ፡ትሥልስተ፡መለኮት፡አላ፡ከመ፡ያስተዋሕድ፡ዕምረተ፡ሥላሴ፡ M. M. f. 12.

ዋሕድ፡ part. et adj. [יָחִיד وَاحِدٌ], f. **ዋሕድ፡** (pro ዋሕድት፡) 1) *unicus, unigenitus*, 4 Esr. 3, 36. 4, 65; ትቀትል፡ወልዳ፡ዋሕደ፡ Jsp. p. 368; ቦቱ፡ወለተ፡ዋሕደ፡ (Platt: ዋሕድተ፡) Luc. 8, 42; in specie de Filio Dei unigenito Joh. 1, 14. 3, 16; 1 Joh. 4, 9; Cyr. ad Th. f. 8 seq. (creberrime); Lit. 159, 1; Did. crebro; ክርስቶስ፡ዋሕድ፡ Enc. Jac. 4. 2) *paucus*, vid. sub ዋኅድ፡

ዋሕድና፡ subst. *unitas, singularitas*, Lud. sine auct.

ውሕደ፡ *paucum esse* vid. sub ውኅደ፡

ወሠረ፡ I, 1 et 2 [נָשַׂר נְסַר نَشَرَ وَشَرَ أَشَرَ *serravit*, ܢܣܰܪ *incidit, dissecuit*] Subj. I, 1 ይውሥር፡ et ይሥር፡ et ይሠር፡, *serrare, serra secare* vel *dissecare*, ይትሌዐል፡ሞሠርት፡ዘእልበ፡ዘይወሥሩ፡ (v. ዘይዌ"፡) ቦቱ፡ Jes. 10, 15; ረሰይኩከ፡ከመ፡መንኰራኵረ፡ሰረገላ፡ዘየሐርስ፡ወይወሥር፡ (v. ወይዌ"፡) 41, 15; c. Acc.: ወሠረ፡ዕፀ፡ Sap. 13, 11; ወሠርዎን፡በሞሠርተ፡ኀጺን፡ለፅኑሳት፡ Am. 1, 3; 1 Par. 20, 3; ወሠርዎ፡ለኢሳይያስ፡በሞሠርተ፡ዕፅ፡ Asc. Jes. 5, 1. 11. 11, 41; Hebr. 11, 37 Platt; Did. 29; ይውሥርዎ፡በሞሠርት፡ Sx. Mij. 23; ይውሥሩ፡ Tab. Tab. 56; ይሥሩ፡ (v. ይሠሩ፡) ለከርሥኪ፡ Num. 5, 21. 22. 27 (ubi interpres πεπρησμένος et πρησθήσεται tamquam πεπρισμένος et πρισθήσεται vertit). — *Voc. Ae.:* ወሠረ፡ዘ፡ከረከረ፡

ተወሥረ፡ III, 1 et **ተወሠረ፡** III, 2 *serrari, serra secari* vel *dissecari*, Asc. Jes. 1, 9. 5, 2. 6. 13. 14; እስከ፡ተወሠረ፡ለክልኤ, 5, 14; እለ፡በሞሠርት፡ተወሥሩ፡ Enc. Teq. 17.

ተዋሠረ፡ III, 3 *serram cum aliquo trahere*, Lud. sine auct.

ውሡር፡ part. *serra dissectus*, Lud sine auct.

ወሣሪ፡ n. ag. *serrator, serram ducens*, Lud. sine auct.

ሞሠርት፡ et **ሞሠር፡** (Did. ed. Platt p. 79 lin. 6) subst., m. et f., Pl. **መዋሥር፡** et **መዋሥርት፡** *serra* Jes. 10, 15; Am. 1, 3; 1 Par. 20, 3; Asc. Jes. 5, 1. 11; Sx. Mij. 23; መዋሥርት፡ Hebr. 11, 37 Platt; Did. 29; መዋሥርተ፡ዕፅ፡ Syn. f. 336; ሠጠቁ፡ሥጋሁ፡በመዋሥረ፡ኀጺን፡በእሳት፡ዘአርሰንዎ፡ Sx. Haml. 25; ጥረሲሁ፡መዋሥርት፡ τομίδες (var. pro መከርክር፡) Prov. 24, 37. — *Voc. Ae.:* ሞሠርት፡ዘ፡መጋዝእ፡ v. መጋዝ፡

ምሣር፡ subst., Pl. **ምሣራት፡** *ascia, scalprum, securis, securis bipennis*, ዘገብሮ፡ጸራቢ፡በምሣር፡ Jer. 10, 3 var.;

ይመትሩ፡ መጣብሒሆሙ፡ ለምሣር፡ (v. ለማሕረስ፡) Jes. 2, 4; ምሣረ፡ ጸራቢ፡ ዘጸረበ፡ ግልፎ፡ Sx. Mij. 26; σκέπαρνον Jes. 44, 12; ጸረብሙ፡ በምሣራት፡ ኀጺን፡ 1 Par. 20, 3; ከመ፡ ምሣር፡ (at in ed. Platti ሞሠር፡) ዘይሜጽር፡ Did. 10. (De ምሳር፡ vid. etiam Lud. lex. amh. c. 12 et Isenb. p. 24; formae ምሣር፡ cfr. ምራቅ፡ a ወረቀ፡).

ወሠቀ፡ *tendere* vid. sub **ወሰቀ፡**

ወሥአ፡ rad. inus., quae cum وَسْوَسَ, وَشْوَشَ *mussitare et* وَشَى *susurronem egit, detulit* componenda videtur.

አውሥአ፡ III, 1 1) *loqui, verba facere*, ኢታውሥእ፡ ሕሡመ፡ በአፉከ፡ λαλήσεις Jes. 58, 13; ሙሴ፡ ያወሥእ፡ ወእግዚ"፡ ይሠጠዎ፡ (ex Ex. 19, 19) Org. 6. 2) plerumque *respondere*, sexcenties, ut Matth. 25, 37; Joh. 1, 26. 49—51. 2, 19. 3, 3 seq.; አውሥኢ፡ ይቤሎሙ፡ Matth. 12, 39; አውሥኢከ፡ ፈጽም፡ ቃለከ፡ ሶቤሃ፡ Sir. 35, 8; ዘእንበለ፡ ትስማዕ፡ ኢታውሥእ፡ 11, 8; እለ፡ ሰምዕዎ፡ ጥበበ፡ ወአውሥኦቶ፡ Luc. 2, 47; c. Acc. prs.: Joh. 2, 18. 4, 17. 7, 52; ኢያውሥእዎ፡ እንከ፡ ለኢዮብ፡ Job 32, 1; ጸዋዕኩክሙ፡ ወኢያውሣእክሙኒ፡ Jer. 7, 13; raro c. ለ፡ prs., ut: አወሥእከ፡ ለከ፡ ወለ፫ አዕርክቲከ፡ Job 35, 4; c. Acc. rei: ምንት፡ ዘአወሥእ፡ አነ፡ Job 39, 34; ኢያአምር፡ ዘያወሥእ፡ Sir. 20, 6; Marc. 15, 4; c. dupl. Acc.: አውሥአ፡ ሠናየ፡ ቃለ፡ Sir. 4, 8; Job 32, 3; አልቦ፡ ዘክህለ፡ አውሥኦቶ፡ ቃለ፡ Matth. 22, 46. 27, 14; c. ለ፡ *ad* alqd, ut: ዘአውሥአ፡ ለእንተ፡ ነበበ፡ Job 32, 12. a) ex usu loquendi biblico: *loqui coepisse, exordiri sermonem*: Deut. 27, 14; Cant. 2, 10; Matth. 11, 25. 28, 5; Luc. 14, 3. b) *exaudire* vocantem et rogantem: Job 5, 1; እግዚ"፡ ያወሥእ፡ ስእለቶ፡ ለትኩዝ፡ Fal. c) *respondere* judici et inquisitori i. e. *rationem reddere*: ከመ፡ ታውሥኡ፡ ቃለ፡ ለዘይሴአለክሙ፡ በእንተ፡ . . . 1 Petr. 3, 15; ይሁብ፡ አውሥአ፡ በእንተ፡ ኵሉ፡ ዘገብረ፡ Koh. 12, 7 (gloss.); anima ad judicium Dei vocabitur, ከመ፡ ታውሥእ፡ ቃለ፡ በእንተ፡ ዘገብረት፡ በዲበ፡ ምድር፡ Clem. f. 262. d) *respondere cantando, antiphonam cantare*: ወአውሥኡ፡ ኵሉ፡ ሕዝብ፡ በይእቲ፡ ስብሓት፡ ὑπεφώνει Judith 15, 14; Deg. (vid. ሞሣእ፡). e) de montibus *voce resonantibus*: Sap. 17, 18 (vid. sub ድምፅ፡).

ተዋሥአ፡ III, 3, raro **ተወሥአ፡** III, 1 (ut 4 Esr. 9, 20 Laur.; Act. 9, 29 rom.) *obloqui, contradicere, opponere sermonem*: ተዋሥአቶሙ፡ Kuf. 1; ከመ፡ ትትዋሣእ፡ በመዐት፡ ቅድመ፡ እግዚ"፡ ϑυμὸν ἔῤῥηξας Job 15, 13. 16, 3; Jes. 50, 5; Ps. 93, 4; c. ለ፡ prs.: ምንት፡ አነ፡ ከመ፡ እትዋሣእ፡ ለእግዚእየ፡ ἀντεροῦσα Judith 12, 14; Gen. 44, 16; c. Acc. prs.: Job 16, 3; ዘይትዋሥአኒ፡ ἀντιστήσας μοι Job 41, 2; ተዋሥአቶ፡ ለንጉሥ፡ Esth. 1, 17. 18; Jos. 17, 14; አልቦ፡ ዘይትዋሥአኒ፡ Jes. 10, 14; 4 Esr. 9, 20; ἀνταποκρίνεσϑαι Rom. 9, 20; እንዘ፡ ኢትትዋሥእዎሙ፡ ἀναμφισβήτως 1 Esr. 6, 29; c. Acc. rei: Gen. 44, 16; ኢተዋሣእኩ፡ ቃለ፡ Hom. Jac. Sar. a) *altercari, disputare*: እመሂ፡ ፈቀደ፡ ይትዋሣእ፡ κριϑῆναι αὐτῷ Job 9, 3; ኢትትዋሣእ፡ በኀበ፡ ጸሓፊ፡ μὴ ἐξαναστῇς Sir. 8, 11; c. Acc. prs.: መኑ፡ ውእቱ፡ ዘይትዋሥአኒ፡ ὁ κρινόμενός μοι Jes. 50, 8; c. ምስለ፡ συζητεῖν Act. 9, 29 rom.; ከመ፡ እትዋሣእ፡ ምስለ፡ እግዚ"፡ ἐλέγχων κύριον Job 39, 34. b) *redarguere, refellere*, ኢይትዋሣእ፡ በነገር፡ οὐ κατα τὴν λαλιὰν ἐλέγξει Jes. 11, 3; በተዋሥኦትከ፡ ተሞአ፡ ዐላዊ፡ Enc. Jac. 3 (Lud.). c) *disputando demonstrare*, c. Acc. prs. (alicui): ለእመ፡ ኢተዋሣእከኒ፡ ኢየአምነከ፡ Lud. ex Hom. Jac. Sar. d) *causam suam defendere, se excusare*: ከመ፡ ኢንርከብ፡ በዘ፡ ንትዋሣእ፡ Rom. 1, 20 ant.; በምንትኑ፡ ትትዋሥአ፡ ለመኰንን፡ ጽድቅ፡ Rom. 2, 1.

አውሣኢ፡ n. ag. (II, 1) *respondens, rationem reddens*: አንትሙ፡ አውሣእያን፡ በእንቲአሆሙ፡ (müßt euch über ſie verantworten) F. N. 5.

ተዋሣኢ፡ n. ag. (III, 3) 1) *opponens verbum, contra dicens*: ሶበ፡ ይትዋሣእ፡ ተዋሣኢ፡ (wenn Jemand einwendet) Chr. ho. 27. 2) *oblocutor, objurgator*, ተዋሣኤ፡ ነገር፡ (ἀπηνὴς καὶ αὐϑάδης) Chr. Ta. 4; Lud. e Vit. Dan.

ሞሣእ፡ subst., (Sing. mihi nondum occurrit), Pl. **መዋሥእት፡** *responsoria, antiphonae*, cantus ecclesiastici, quae in singulis dierum festorum aliorumque solemnium sacris celebrandis cantantur, ut: Lit. 158, 1; Genz. f. 46. 47. 70—73; antiphonarum libri exstant in Bibl. Musei Brit. Cod. XXIX. XXX; Bibl. Tubingensi (M. a. IX. 24); d'Abbadiana Cod. LXXXVII.

ሣእሣእ፡ subst. *eloquium, dicendi ars et gratia, facundia, eloquentia*: ሣእሣአ፡ ቃልክሙ፡ φϑέγμα ῥήματος Job 6, 26; ሞገሰ፡ ቃሉ፡ ወሣእሣአ፡ አፉሁ፡ Luc. 4, 22. 20, 26; ሣእሣእ፡ ጣዕመ፡ ቃሎሙ፡ Macc. f. 20; ጥበብ፡ ለርእይ፤ አዳም፡ ለሰሚዕ፤ ጥዑም፡ ለአፍ፤ ሣእሣእ፡ ለከናፍር፤ ላሕይ፡ ለአዕይንት፡ Clem. f. 175; ሣእሣአ፡ አፉሁ፡ ወጣዕመ፡ ቃሉ፡ Sx. Mij. 22; Kbr. Mag. n. 22. — *Voc. Ae.*: ሣእሣእ፡ ዘ፡ ስብቅል፡

ሥእሡእ፡ part. *facundus*: ከናፍሪሁ፡ ጥዑም፡ ወአፉሁ፡ ሥእሡእ፡ Lud. e Ssal. Req.

ሣእሥአ፡ verb. quadrl. I in Voc. Ae. laudatur, sc. ሣእሥአ፡ ዘ፡ ቀልጥፍጥፍ፡ ያለ፡; *Rad. Abb.*: ሣእሥአ፡ ዘ፡ ቀለፈጠ፡

ወርሐ፡ transpositum e ረውሐ፡; መዋርሕት፡ pro መራውሕት፡ q. v. col. 306, in Voc. Ae. explicatur መስተናፈሻ፡

ወረሰ፡ I, 1 [amh. id., יָרַשׁ ܝܺܪܶܬ وَرِثَ] Subj. **ይረስ፡** 1) a) *heredem esse*, F. N. 42; Gal. 4, 30; Gen. 21, 10; Num. 27, 11; Jud. 11, 2. b) c. Acc. prs.: *heredem esse* alicui, *bona alcjs hereditate consequi*: Gen. 15, 2. 3. 4; Kuf. 14; F. N. 42. c) *hereditate accipere* alqd, c. Acc. rei et እምነ፡ pers., ut: ንዋይ፡ ብዙኀ፡ ዘወረሰት፡ እምታ፡ Sx. Pag. 3; በእንተ፡ ዘይወርስ፡ ብእሲ፡ እምብእሲቱ፡ ወብእሲት፡ እምብእሲሃ፡ F. N. 42, 3. 2) ex usu loquendi biblico a) *accipere* vel *nancisci* alqd tamquam partem assignatam vel destinatam alicui: ይወርስ፡ ክብረ፡ Sir. 4, 13; ይወርስ፡ ስመ፡ ዘለዓለም፡ 15, 6; Hebr. 1, 4; ሕይወተ፡ ዘለዓለም፡ ይወርስ፡ Matth. 19, 29. 25, 34; Marc. 10, 17; 1 Cor. 6, 10. 15, 50; Hebr. 6, 17; Tit. 3, 7; Apoc. 21, 7. b) *occupare* alqd loco alcjs vel id quod alius possedit, *potiri* (sive possessor rem reliquerit sive vi e suis bonis expulsus fuerit): ከመ፡ ይረሳ፡ ለምድር፡ Kuf. 17; Gen. 15, 8; Lev. 20, 24; Deut. 4, 22; ከመ፡ ኢይረስዋ፡ ለምድር፡ Jes. 17, 14. 49, 8. 53, 12. 57, 13 (ubi Cod. Laur. ይዋርሱ፡ exhibet); 65, 9; Ps. 36, 36. 43, 4. 81, 8. 82, 11; ይወርስዎሙ፡ አብያቲሆሙ፡ Hez. 7, 24; እወርሰሙ፡ 35, 10; Hen. 5, 7; Matth. 5, 5; gens Muhammedis ይወርስ፡ ኵሎ፡ መንግሥታተ፡ ምድር፡ ወያስተጋብእ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡ Clem. f. 78.

አውረሰ፡ II, 1 1) *hereditatem* vel *possessionem rei* *dare* vel *assignare* alicui, c. dupl. Acc.: Deut. 1, 38; Jos. 17, 14; Jud. 11, 24; 1 Reg. 2, 8; 2 Reg. 7, 1; 2 Par. 6, 25; **ያወርሶ፡እግዚ"፡ለይሁዳ፡መክፈልቶ፡** Zach. 2, 12; Ps. 77, 60; **ሕገ፡ዘያሐይዎሙ፡አውረሶሙ፡** Sir. 17, 11. 44, 21. 46, 1; 4 Esr. 6, 33. 2) *hereditatem relinquere* alicui, c. Acc. rei et **ለ፡** prs.: **ታወርስ፡መርገመ፡ለቤታ፡** Sir. 23, 26; **ከመ፡ትረሱ፡ምድረ፡ወእምድኅሬክሙ፡ታወርሱ፡ለደቂቅክሙ፡እስከ፡ለዓለም፡** 1 Par. 28, 8.

ተወርሰ፡ III, 1 1) Refl. *hereditate nancisci, sibi occupare* alqd, quod alius possedit, Jos. 18, 2; c. Acc. rei: **ወተወርሱ፡ምድሮሙ፡** Num. 21, 35; Deut. 2, 21. 31. 4, 47. 9, 1. 4. 12, 2. 17, 14. 18, 14. 19, 1; Jos. 1, 11 (c. annot.). 12, 1; Jud. 1, 18. 11, 21. 22; **ተወርሶ፡** Ps. 5 tit. 2) Pass. *hereditate obtingere* alicui: **ከመ፡ኢትትወረስ፡ለካልአን፡** *ne aliis obtingat*, Enc. Sen. 16 (Lud.).

ተዋረሰ፡ III, 3 1) *hereditatem cum aliis partiri, hereditatem accipere*, sive cum aliis, ut F. N. 42; **ኢይባኡ፡ውስተ፡ተዋርሶ፡** *hereditatem ne adeant* F. M. 5, 3; sive solum, ut: **ተዋረሶሙ፡** (v. **ተዋረሶ፡**) **ኵሎ፡ንዋዮሙ፡** Tob. 14, 13; **ኢይትዋረሱ፡ኤጲስ፡ቆጶስና፡** Lud. comm. hist. p. 313; **ለተዋርሶ፡ዘኢይበሊ፡** εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον 1 Petr. 1, 4. 2) sorte *assignatum nancisci* alqd, *occupare* rem, quam alius possedit, *potiri* rei, abs.: Jos. 14, 2; Jes. 34, 17; c. Acc. rei: Gen. 15, 7. 22, 17; Lev. 14, 34; Deut. 32, 47; vid. annot. ad Jos. 1, 11; **ተዋረሱ፡ኵሎ፡ደወሎሙ፡** Judith 5, 15.

አስተዋረሰ፡ IV, 3 *hereditatem distribuere* vel *assignare, heredem instituere* alqm rei, c. c. Acc. pers. vel rei, etiam c. **ለ፡** pers.: **አመ፡ያስተዋርሶሙ፡ንዋዮ፡ለደቂቁ፡** Deut. 21, 16; **እምርስቱ፡ያስተዋርስ፡ለውሉዱ፡** Hez. 46, 18; **አስተዋርስ፡ንዋየከ፡** Sir. 30, 32. a) c. negatione: *exheredare* alqm, **መባሕት፡ለአቡሁ፡ከመ፡ኢያስተዋርሶ፡ርስተ፡ዚአሁ፡** F. M. 20, 4. b) in genere: *possessionem* (sorte) *distribuere*, Num. 34, 18; Jos. 13, 7. 32. 14, 1; **እዴሁ፡አስተዋረሰቶሙ፡** Jes. 34, 17.

ዋርስ፡ part. act. *heres*, Matth. 21, 38 Platt; i. q. *successor* Enc. Hed. 30.

ርስት፡ subst., m. et f., Pl. **ርስታት፡**, *hereditas, heredium, patrimonium*, **በእንተ፡ርስት፡** F. N. 42; **ርስታት፡** F. N. 27; **ወሀቦን፡አቡሆን፡ርስቶን፡** Job 42, 15; Num. 27, 7 seq.; 36, 4 seq.; Ruth 4, 5. 6; Jer. 12, 7; Sir. 9, 6. 41, 6; Tob. 6, 12; Matth. 21, 38; Luc. 12, 13. 20, 14; in genere: *portio* hereditate vel sorte vel beneficio *assignata, possessio*: Ps. 2, 8. 15, 5. 6; Jos. 18, 7. 19, 31; Jud. 18, 1; 3 Reg. 8, 53; **እስራኤል፡ርስትየ፡** Jes. 19, 25. 57, 6 (κλῆρος). 63, 17; Joel 4, 2; Kuf. 33; Sir. 24, 12; **እሁበክምዋ፡በርስት፡** Ex. 6, 8; Eph. 1, 14. 18; Hebr. 9, 15. 11, 8.

ወራሲ፡ n. ag., Pl. **ወራስያን፡**, *heres*, Matth. 21, 38 rom.; Gal. 4, 1. 7; Luc. 20, 14; Hebr. 1, 2. 11, 7; **ብእሲት፡ዘትወልድ፡ወራሴ፡** Sir. 23, 22; F. N. 41; **ወራስያኒሁ፡** F. N. 46; Rom. 8, 17; **ወራስያኒሃ፡ለምድረ፡ሕያዋን፡** Clem. f. 196; **ወራስያነ፡ክብር፡** Jsp. p. 290; **ወራሲ፡ጠባይዓዊ፡** *heres naturalis* F. N. 42, 3.

አውራሲ፡ n. ag. (II, 1) *hereditatem relinquens, testator* (Erblaſſer), F. N. 41, 4. 42, 13.

ዋረስ፡ (Lud.), nonnisi in Pl. repertum, part. pass. (II, 1), m., Pl. **መዋርስት፡** 1) *heres institutus*, a) *heres*: **ኵሎ፡ተግባረከ፡ይትከፈሉ፡መዋርስቲከ፡** Sir. 14, 15; Jer. 8, 10; Mich. 1, 15. b) *coheres*: Rom. 8, 17; Eph. 3, 6; **ሰብአ፡መዋርስቲከ፡** Hez. 11, 15; (אַנְשֵׁי גְאֻלָּתֶךָ) vrs. nov.; etiam singulariter usurpatur: tyrannus **መዋርስት፡ሰይጣን፡** Lud. e Vit. Barb. 2) id quod heredi datur, *hereditas, possessio sorte assignata*, κλῆροι Gen. 49, 14; Ps. 67, 14.

ተዋራሲ፡ n. ag. (III, 3), *heres*: **ተዋራሴ፡ስሙ፡** Enc. Teq. 13.

I. **ወረቀ፡** I, 1, rarius I, 2 [יָרַק רָקַק, ܪܩ, רוּק, رِيق], Subj. I, 1 **ይውርቅ፡**, *spuere, exspuere, in-, ad-, conspuere*: **ለምንት፡ዘኢወረቀ፡አባ፡መቃሬ፡** (per sexaginta annos) Phlx. 10; **ኵሉ፡ዘርእየኪ፡ይወርቅ፡** (v. **ይዌርቅ፡**) **እምኔኪ፡** (v. **ላዕሌኪ፡**) ἀπὸ σοῦ Nah. 3, 7; **ወረቀ፡ምድረ፡** (v. **ውስተ፡ምድር፡**) χαμαί Joh. 9, 6; c. Acc. sputi: **ኢይውርቅ፡ምራቆ፡ዲበ፡ምድር፡ዘእንበለ፡ላዕለ፡ልብሱ፡** Kedr f. 87; **ኢይውርቅ፡ምራቆ፡** F. N. 12; c. **ውስተ፡** alcjs, ut: **እንዘ፡ይወርቁ፡ውስተ፡ገጹ፡** Did. 29; **ኢይትሀከዩ፡ወሪቀ፡ውስተ፡ገጽየ፡** Job 30, 10; vel **ላዕለ፡**, ut Lev. 15, 8; Matth. 27, 30; **ወረቀ፡ላዕለ፡መቅደስ፡** Jsp. p. 297; c. Acc. prs. vel rei: **ይወርቅዎ፡** (v. **ይዌርቅዎ፡**) Marc. 10, 34. 14, 65; Luc. 18, 32; **እመ፡ወረቃ፡** (**ለፍሕም፡እንተ፡ትነድድ፡**) **ትጠፍእ፡** Sir. 28, 12. — *Voc. Ae.*: **ቄአ፡ወወረቀ፡ዘ፡ተፋ፡፡**

ረቅ፡ subst. *sputum*: **በረቀ፡አፉሆሙ፡** Lud. e Mss. Colb.

ርቀት፡ n. act. *spuitio*, Org. 1.

ምራቅ፡ subst. (m.), *sputum, saliva*, τὰ σίελα 1 Reg. 21, 13 var.; πτύελος Job 7, 19; πτύσμα Joh. 9, 6; **ኢሜጥኩ፡ገጽየ፡እምኀፍረተ፡ምራቅ፡** ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων Jes. 50, 6; 4 Esr. 4, 64; **ለእመ፡መጽአ፡ምራቅ፡** (in os) Phlx. 10; Org.; Clem. f. 107. 207; Kedr f. 87; F. N. 12; ante preces matutinas lavemur aqua **ወለእመ፡ኢረከብነ፡ማየ፡ንግበር፡ውስተ፡እዴነ፡ምራቀነ፡ወንኅትም፡በቱ፡ገጸነ፡** F. M. 14, 10.

II. **ወረቀ፡** inus., sc. יָרַק *viruit*, وَرِقَ *fronduit* arbor (יֵרָקוֹן *flavedo*, أَوْرَقُ *fuscus*, وَرِقٌ *pecunia signata, numi*).

ወርቅ፡ subst., plerumque m., 1) *aurum* (a colore flavo dictum): **ወርቅ፡ንጹሕ፡** Ex. 25, 31; Job 28, 1; **ወርቅ፡ጽሩይ፡** 28, 19; **ወርቅ፡ፍቱን፡** Prov. 8, 10; Gen. 2, 11. 12; Jes. 13, 17. 60, 6; Hez. 27, 12; Ps. 67, 14; Sir. 2, 5. 47, 18; Apoc. 3, 18. 18, 12 al., **ወርቅ፡ቀይሕ፡** Sir. 7, 18; **ወርቀ፡ባሕር፡** Job 41, 21; **ወርቀ፡ኦፌር፡** 28, 16; **ወርቀ፡ዐረብ፡** Ps. 71, 15. a) in Genit.: *aureus*, ut Gen. 24, 22. 53; Ex. 3, 22; **ንዋየ፡ወርቅ፡** Job 28, 17; **አዕማደ፡ወርቅ፡** Sir. 26, 18; **በዘወርቅ፡ይስተይ፡** ἐν χρυσώμασι 1 Esr. 3, 6; vel *aurifer*, ut: **አእባነ፡ወርቅ፡** Sx. Genb. 8. b) **እብን፡** (**ዕንቍ፡**) **ዘሕብረ፡ወርቅ፡** *chrysolithus* Ex. 28, 20. 36, 20. 2) *pecunia*, ἀργύριον Sir. 29, 10; Jes. 48, 10. 55, 1; Jer. 39, 10. 25; Zeph. 1, 11; Am. 2, 6; Prov. 7, 20; Gen. 23, 9. 42, 25. 47, 14; **ወርቀ፡ሤጥ፡** Lev. 25, 50. 51; 3 Reg. 21, 2; Matth. 25, 18. 27. 28, 12; Luc. 9, 3. 3) *numus aureus*, Num. 7, 14 seq.; 4 Reg. 5, 5 (coll. Gen. 24, 22); Org. in fine.

ወርቃዊ፡ adj. rel. *aureus*, **ኊልቍ፡ወርቃዊ፡** *numerus aureus*, (alias **መጥቅዕ፡** q. v.), Lud. ex auct. Gregorii.

ወርኅ፡ subst., m. et f., Pl. **አውራኅ፡**, Pl. Pl. **አውራኃት፡** (Lud. e Mss. Colb.), [יָרֵחַ et יֶרַח, ܝܰܪܚܳܐ, تَوْرِيخٌ تَأْرِيخٌ **ታሪክ፡**; de etymo vid. Ges. thes. p. 630] 1) *luna*, Cant. 6, 10; m.

Job 25, 5; Joel 3, 4; Hez. 32, 7; Jes. 13, 10; Sir. 43, 6; Apoc. 6, 12; fem. Apoc. 8, 12; Job 9, 7. 31, 26; ወርኅሰ፡በከመ፡ስማ፡ይእቲ፡ Sir. 43, 8; የሐጽጽ፡ልቡ፡ከመ፡ወርኅ፡ 27, 11; Matth. 24, 29; Act. 2, 20; Hen. 73; ወርኅ፡ምልእት፡ *luna plena* vel *plenilunium* Sir. 50, 6; ሠርቀ፡ወርኅ፡ *novilunium* 1 Reg. 20, 5; Jes. 1, 14 (vid. sub ሠርቅ፡). 2) plerumque m., *mensis*, Ex. 12, 2. 13, 4. 19, 1; በኃምስ፡ወርኅ፡ Jer. 1, 3; Luc. 1, 26; ለለወርኅ፡በወርኁ Jes. 66, 23 var.; ፲ወ፪ ወርኅ፡ δωδεκάμηνον Dan. 4, 26; አውራኅ፡ Job 39, 2; አውራኅ፡ክልኤ፡ Asc. Jes. 11, 6. 7; 1 Reg. 27, 7; Gen. 38, 24; Ex. 2, 2; Hebr. 11, 23; Apoc. 11, 2; አመ፡ዐሠርቱ፡ወአሐዱ፡አውራኅ፡ Deut. 1, 3; በአውራኅ፡እሙራት፡ Hen. 78, 9; ሠለስተ፡አውርኅ፡ (pro አውራኅ፡) Act. 7, 20 rom. et 19, 8 rom.; ኵሎን፡አውራኅ፡ F. N. 36. a) *novilunia* አውራኅ፡ (v. አሥሀርት፡) Hos. 2, 13. b) menses astrorum Hen. 33, 3. 72, 1. c) ወርኅ፡ሀላል፡ vel ወርኅ፡ወርኃዊ፡ vel ሠርቃዊ፡ *mensis lunaris* opponitur ወርኅ፡ፀሓይ፡ vel ወርኅ፡ፀሓያዊ፡ *mensi solari*, Abush. 3) *tempus* in genere, Luc. 1, 57; maxime apud poëtas: በወርኅ፡ቀላውዴዎስ፡ Enc. Mij. 15; ዘመነ፡መንሱት፡ወወርኅ፡ተከውሰ፡ Enc. Mij. 22; Haml. 26; በወርኅ፡ምግቡ፡ለያሬድ፡ Tab. Tab. 11. — *Voc. Ae.*: ወርኅ፡ዘ፡ጨረቃ።

ወርኃዊ፡ adj. rel. 1) *lunaris*: ዓመት፡ወርኃዊ፡ Abush.; Comp. Eccl. in Lud. Comm. hist. p. 388 n. 19; ወርኅ፡ወርኃዊ፡ Abush. 2) *lunaticus*, Matth. 4, 24; ወርኃውያን፡ (”ዊያን፡) Clem. f. 233; M. M. f. 105.

ወርአ፡ rad. inus., cfr. وَرَأَ *repulit, impedivit* (وَرَاءٌ *quod pone est*), وَرَى II *occultavit*.

ሞራእ፡ et **ሞርእ፡** subst., m. et f., st. c. ሞራአ፡ et ሞርአ፡, Pl. መዋርእት፡ *subligaculum, succinctorium*; Jer. 13, 1 seq.; Clem. f. 7; Gen. 3, 7; Kuf. 3; Org. 1; Enc. Genb. 8.

ወረወ፡ I, 1 et 2 [יָרָה] Subj. I, 1 ይውሩ፡ *jacere, conjicere, in-, e-, de-, pro-, abjicere, praecipitare*, ወርዎ፡እብነ፡ Koh. 3, 5; አሕባለ፡ወረዉ፡ሊተ፡ Ps. 15, 6; ይዌርዉ፡አልባሲሆሙ፡ Act. 22, 23; ወርዉኒ፡ (v. ውርዉኒ፡) ውስተ፡ባሕር፡ Jon. 1, 12; Gen. 37, 24; Ex. 15, 1; ትዌርዋ፡ውስተ፡ፈለግ፡ Jer. 28, 63. 48, 5; ይዌርዎን፡ውስተ፡ቀላየ፡ባሕር፡ለአበሳነ፡ Mich. 7, 19; መሬተኪ፡ውስተ፡ቀላየ፡ባሕር፡ይዌሩ፡ Hez. 26, 12; Kuf. 48; እስመ፡ገደፍዎ፡ወወረውዎ፡ውስተ፡ብሔር፡ ἐξεῤῥίφη καὶ ἐξεβλήθη εἰς τὴν γῆν Jer. 22, 28. 26; ወረዎ፡(በድኖ፡)ውስተ፡መቃብረ፡ደቂቀ፡ሕዝብ፡ Jer. 33, 23; ይውርውዎሙ፡ Dan. 3, 20 var.; ከመ፡ይውርዎሙ፡ (v. ይወርዎሙ፡)ማእከለ፡ባሕር፡ Kuf. p. 160; ትዌርዎሙ፡ማእከለ፡እሳት፡ Hez. 5, 4; ወወረውዋ፡ማእከለ፡መስፈርት፡ Zach. 5, 8; እዌሩ፡ላዕሌሆሙ፡መሥገርትየ፡ Hos. 7, 12; አኮ፡በጽድቅነ፡ዘንዌሩ፡ሣህለነ፡ቅድሜከ፡ Dan. 9, 18; se ipsum: ወረወ፡ነፍሶ፡እመልዕልተ፡ሉዓሌ፡ወሞተ፡ Jsp. p. 375; projicere leoni alqm Enc. Tachs. 12 (Lud.); *jaculari*: ይዌሩ፡አፍሓመ፡እሳት፡ Job 41, 10. — *Voc. Ae.*: ወረወ፡ደርበየ፡ብ፡ወረወረ።

ተወርወ፡ III, 1 et **ተወረወ፡** III, 2 1) Refl. *se dejicere* vel *conjicere* vel *praecipitare*, ተወረው፡ታሕተ፡ Matth. 4, 6. 21, 21; ተወርዉ፡ላዕሌሆሙ፡ውስተ፡እሳት፡ Jsp. p. 376; trsl.: ፈቃዱ፡ተወርወት፡ኀበ፡ዐጸደ፡ወይን፡ (voluntas ejus conjecta est in vineam i. e. vineam habere voluit) Enc. Tachs. 1. 2) Pass. *conjici, projici*, Lud. ex Enc. Hed. 18; ትጋብኡ፡ውስተ፡አህጉር፡ጽኑዓት፡ወንትወሮ፡ህየ፡ ἀποῤῥιφῶμεν ἐκεῖ Jer. 8, 14.

ውርው፡ part. *conjectus, pro-, in-, dejectus*: ቆብዑ፡ውርውት፡ዲበ፡መታክፍቲሁ፡ Phlx. 56.

ወራዊ፡ n. ag. *jaculator*: ወራዌ፡ረምሕ፡ Phlx. 208.

ወረዋት፡ subst. Pl. (sec. Lud. a ወረው፡) *jacula*, Lud. e Libr. Myst.

ወራውሬ፡ subst., nomen lapidis pretiosi, cui respondet a) πάριος *parius, marmoris* species, ዕንቈ፡ወራውሬ፡ 1 Par. 29, 2. b) *topazius*, Apoc. 21, 20; Ex. 36, 17. Forma ወራውር፡ occurrit Macc. f. 3. — Scholion Voc. Ae. vid. in Lud. Comm. hist. p. 210.

ወርዕ፡ subst., fortasse pro ወዕር፡ i. e. وَعْرٌ *difficilis, salebrosus et asper* locus, mons (יַעַר *silva*): ወእምዝ፡ወጽኡ፡በሌሊት፡እምይእቲ፡ደብር፡እንዘ፡ኢያአምሩ፡ፍኖተ፡ወበጽሑ፡ውስተ፡ወርዕ፡ወእንዘ፡የኀሥሡ፡ፍኖተ፡ኀጥኡ፡ Gad. Kar. (quamquam etiam radicem ወዐረ፡ Aethiopes habent).

ወርዘወ፡ quadrl. I *adolescere, juvenescere, adolescentem* vel *juvenem esse* vel *se praebere*: Christus ልህቀ፡በበሕቅ፡ወወርዘወ፡በአምጣነ፡ብእሲ፡ M. M. f. 63; እስከ፡ወርዘወ፡በአምጣነ፡ብእሲ፡ Org.; ወርዘውኩ፡ወረሣእኩ፡ Ps. 36, 26; አመ፡ወርዘወ፡ Gad. Lal., ጽናዕ፡ወወርዙ፡በእንተ፡ሕዝብ፡ዚአነ፡ 1 Par. 19, 13.

አወርዘወ፡ II *adolescentem educare, ad adolescentiam perducere* alqm: ኢያወርዘውኩ፡ οὐκ ἐξέθρεψα νεανίσκους (v. ኢያልሀቁ፡ወራዙት፡) Jes. 23, 4.

ተወርዘወ፡ III, 1 *ad adolescentiam perduci, juvenilem vigorem recipere*: a Michaële archangelo sanatus abiit, እንዘ፡ይትወረዘው፡በኀይለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Gad. T. Haim.

ውርዝው፡ part., f. ውርዝውት፡ vel ውርዙት፡ *adultus, juvenilis*: ውርዝውት፡ *adulta* i. e. *nubilis* F. M. 5, 17; ውርዝዋት፡ *adultae*, II Can. Ap. 4; ብእሲት፡ውርዙት፡ Sx. Genb. 20; ውርዝዋት፡አንስት፡ Did. 14; ደናግል፡ርሱያት፡ወስርግዋት፡ወውርዝዋት፡በሃይማኖት፡ Mavâs. n. 62; etiam de rebus, ut: (liberos in matrimonium date) ከመ፡ኢይዕብአሙ፡ፍትወት፡ዝሙት፡ውርዝውት፡ Did. 22.

ወሬዛ፡ subst. m., Pl. ወራዙት፡ (ወረዙት፡ 4 Esr. 10, 34 perperam scriptum est), *adolescens, juvenis*, Jes. 13, 18. 62, 5; Jer. 1, 7; Koh. 4, 15. 10, 16; Sir. 35, 7; ልሂቅ፡ወወሬዛ፡ Hez. 9, 6; ወሬዛ፡ወሕፃን፡ 1 Par. 29, 1; 2 Par. 13, 7; Matth. 19, 20. 22; ወራዙት፡ Gen. 25, 27; Jer. 9, 21. 28, 3. 30, 15; Thren. 2, 21. 5, 13; Jes. 9, 17. 20, 4; Job 29, 8; Dan. 1, 4; Kuf. 23; Tit. 2, 6; Marc. 14, 51; nonnumquam adjectivi instar apponitur alii nomini: ወልድ፡ወሬዛ፡ Dan. ap. 1, 45; Act. 20, 9; etiam de bestia usurpatur: ወሬዛ፡ሀየል፡ νεβρὸς ἐλάφων (cervus adolescens) Cant. 2, 9. 17. 8, 14. — *Voc. Ae.*: ወሬዛ፡ዘ፡ጐልማሳ፡

ወሬዛዊ፡ adj. rel. *juvenilis, adolescentulus*: ወሬዛዊት፡ድንግል፡ F. N. 5 et 10, 8.

ውርዙት፡ subst., m. et f., (Did. p. 122 lin. 1 exhibet Platt ወርዙት፡, sed p. 130 lin. 11 ው”፡) *adolescentia, juventus*, Koh. 11, 9. 10. 12, 1; Prov. 2, 17. 24, 54; Ps. 42, 4. 102, 5; 1 Tim. 4, 12; እምውርዙትከ፡ Kuf. 37; እምነ፡ውርዙትየ፡ Sap. 8, 2; በውርዙቱ፡ Sir. 30, 11 (opp. ንእስ፡); ኀለፈ፡ውርዙቱ፡ 4 Esr. 14, 8. 3, 68; እንዘ፡ሀለዋ፡በኀይለ፡ውርዙቶን፡ Did. 14; ፍትወተ፡ውርዙት፡ 2 Tim. 2, 22; መዋዕለ፡ውርዙቶሙ፡ Hen. 10, 17.

ውርዛዌ፡ subst. *juventus, adolescentia:* መዋዕለ፡ውርዛዌ፡ Sap. 2, 6; Chr. Ta. 7; F. N. 43, 2; Deus አልቦ፡ርሥአን፡ለውርዛዌሁ፡ Lit. Epiph.; Enc. Nah. 26.

ውርዝውና፡ subst., id., Chr. Ta. 7; Phlx. 4; F. N. 5; Enc. Mij. 3.

ወረደ፡ I, 1 [amh. et יָרַד id.; وَرَدَ plerumque significatus speciales habet] Subj. ይረድ፡; Imprt. ረድ፡, *descendere*, Ex. 19, 24; Jes. 47, 1; Ps. 17, 11; Matth. 24, 17; Marc. 1, 10; ወረዶት፡ Hen. 63, 10; Joh. 4, 49; c. እምነ፡ loci: ጐንደየ፡ወረደ፡እምደብር፡ Ex. 32, 1; Judith 10, 10; እምነ፡ሰረገላ፡ Jud. 4, 15; እምሰማይ፡ Matth. 28, 2; Joh. 1, 32; እመስቀል፡ Marc. 15, 30; ረዲ፡እምነ፡ክብርኪ፡ Jer. 31, 18; c. እምዲበ፡ Ex. 19, 14; Matth. 14, 29; c. እምውስተ፡ Gen. 24, 64; c. እምላዕለ፡ 1 Reg. 25, 23; c. በ፡ scalae Gen. 28, 12; c. ውስተ፡ loci: ሑር፡ረድ፡ውስተ፡ቤተ፡ንጉሥ፡ Jer. 22, 1; Cant. 6, 2; Gen. 12, 10. 46, 3. 4; Ex. 19, 18; 2 Reg. 11, 10; Marc. 13, 15; Joh. 6, 16; c. Acc. loci: ወወረደ፡ቤተ፡ንጉሥ፡ Jer. 43, 12; እለ፡ተሐውሩ፡ትወርዱ፡ብሔረ፡ግብጽ፡ Jes. 30, 2. 31, 1. 52, 4; ወረዱ፡ሲኦል፡ (v. ሲኦለ፡) Bar. 3, 19; Jon. 1, 3; Joh. 2, 12; Act. 7, 15; raro c. ለ፡ (*versus*) loci, Luc. 10, 30 (cfr. Act. 8, 26); c. ኀበ፡ pers. (*ad*): Joh. 1, 52; Act. 10, 21. 14, 11; c. Acc. viae qua quis descendit, Luc. 10, 31, vel loci *per* quem descendit, Asc. Jes. 10, 8; c. ላዕለ፡ vel ዲበ፡ *super* alqm, Luc. 3, 32; Joh. 1, 33; *irruere* super alqm Jos. 11, 7. De rebus inanimatis a) *defluere, decidere, delabi, deferri, demitti:* ደም፡ዘይወርድ፡ውስተ፡ምድር፡ Luc. 22, 44; pluvia de coelo Jes. 55, 10; Matth. 7, 25; አኀዘ፡ማይ፡ይረድ፡ውስተ፡ቀላይ፡ Kuf. 5; ይወርድ፡ጠል፡ Num. 11, 9; ነቅዕ፡ዘይወርድ፡እምድብር፡ Deut. 9, 21; Ps. 71, 6. 132, 3; እሳት፡እምሰማይ፡ Luc. 9, 54; በረድ፡እምሰማይ፡ Apoc. 16, 21; Hen. 18, 11. 101, 2; በከመ፡ወረደ፡መዐትየ፡ላዕለ፡ . . . ἔσταξε Jer. 49, 18; ወረደ፡ዕፃ፡ላዕለ፡ዮናስ፡ (*cadere*) Jon. 1, 7; Esth. 3, 7; ልብሰ፡መትከፍት፡ዘይወርድ፡ውስተ፡ክልኤሆን፡መታክፊሁ፡ Ex. 36; 11; ፍርሀት፡ወረዓድ፡ወረደ፡ላዕሌሁ፡ ἐπέπεσεν Luc. 1, 12. b) *desidere* Ps. 103, 9. c) *deorsum tendere*, de terminis, Num. 34, 11. 12; Jos. 17, 9. 18, 13.

አውረደ፡ II, 1 *descendere facere*, i. e. 1) ubi refertur ad homines, a) *deducere*, አውርዶሙ፡ኀበ፡ማይ፡ Jud. 7, 4; አወርዶሙ፡ቈላተ፡ዮሳፍጥ፡ Joel 4, 2; Hen. 69, 4; Act. 9, 30; in specie de viis, quae deorsum ducunt, 2 Esr. 13, 15; ኀበ፡ Prov. 5, 5 vel ውስተ፡ 7, 27, vel ለ፡ Act. 8, 26. b) *demittere:* አውረዶሙ፡በሐብል፡እንተ፡መስኮት፡ Jos. 2, 15; 1 Reg. 19, 12; Jer. 45, 6; Marc. 2, 4; mortuum a cruce Marc. 15, 46. c) *deorsum mittere, detrudere, dejicere:* 1 Reg. 2, 6; አውረዶሙ፡ለነገሥት፡ውስተ፡ሞት፡ወለክቡራን፡እምነ፡ዐራታቲሆሙ፡ Sir. 48, 6; አውረድዎሙ፡ውስተ፡ምድር፡ለመሳፍንት፡ Thren. 2, 10; Dan. 3, 20. 2) ubi refertur ad res: a) *deorsum ferre, deportare*, Gen. 37, 25. b) *deducere*, Gen. 42, 38. 44, 29. 31. c) *demittere*, Gen. 24, 18. 46; Num. 4, 5; አውረደ፡እሳተ፡እምሰማይ፡ Sir. 48, 3; Apoc. 13, 13; እግዚ"፡ያወርድ፡ጠለ፡ወዝናመ፡ላዕለ፡ምድር፡ Kuf. 12; አውረደት፡አንብዐ፡ Sir. 32, 18; ነበብኩ፡ወኢይኔስሕ፤አውረድክዋ፡ወኢይትመየጥ፡እምኔሃ፡ Jer. 4, 28. d) in specie: demittere manum i. e. *extendere, immittere, inferre, admovere manum*, አውረደ፡እዴሁ፡ወነሥአ፡ 4 Reg. 6, 7; ኢትቅድም፡አውርዶ፡እዴከ፡ Sir. 34, 18; c. ላዕለ፡ pers. (cui vis inferatur): Gen. 37, 22; Kuf. 18; 1 Reg. 26, 9; 2 Reg. 1, 14, al. e) *dejicere, deorsum jacere*, ancoram Act. 27, 28; እለ፡ያወርዱ፡መሣግሪሆሙ፡ውስተ፡ፈለግ፡ Jes. 19, 8; ἔβαλεν Apoc. 8, 5; ታወርዶን፡እስከ፡ምድር፡ Jes. 26, 5. f) *deponere* vestem 1 Reg. 18, 4; Hez. 44, 19. g) *exponere* sarcinas e nave Act. 21, 3 Platt.

ተወርደ፡ III, 1 (si non ተወረደ፡ 1) Pass.: a) *deponi, dignitate moveri*, Lud. e Syn. b) *superveniri, opprimi:* ኀለየ፡ከመ፡ብሔር፡ትትወረድ፡ τὴν πόλιν ἁλῶναι Cyr. ad Th. f. 7 (siquidem lectio sana est). 2) Refl. *se demittere* (ſich herablaſſen): ተወርዶቱ፡ለእግዚ"፡ኀበ፡ከዊነ፡ሰብእ፡ M. M. f. 155; በተወርዶ፡ f. 95; ለቀሲስ፡ብዉሕ፡ሎቱ፡ከመ፡ይትወረድ፡ኀበ፡መልእክተ፡ክህናት፡እለ፡እምታሕቴሁ፡ f. 95.

ተወረደ፡ III, 2 a) *super se demissum habere* daemonem i. e. *obsessum esse daemone, insanire, furere, divinare*, de prophetis falsis: ኵሉ፡ሰብእ፡ዘይትዌረድ፡ (v. ዘይትዋረድ፡) παντὶ ἀνθρώπῳ μαινομένῳ Jer. 36, 26; ነቢያትኒ፡ይትዌረዱ፡ (v. ይትዋ"፡) ለበዓል፡ ἐπροφήτευον τῇ βαάλ Jer. 2, 8; de homine cupiditatis insania agitato: በፍትወተ፡ነፍሳ፡ትትዌረድ፡ ἐπνευματοφορεῖτο 2, 24.

ተዋረደ፡ III, 3 1) *se demittere* vel *submittere* (ſich herablaſſen) ad alqm: ነጽርኬ፡ዘከመ፡እፎ፡ይትዋረድ፡(ጳውሎስ፡)ውስተ፡ንባብ፡በበንስቲት፡ (sc. ad intellectum lectorum descendens) Chr. ho. 2; seq. ምስሌሆሙ፡ *ad eos* Chr. ho. 8; ርኢከኑ፡ከመ፡ዝንቱ፡ሕገ፡ተዋርዶ፡ ὁρᾷς ὅτι συγκατάβασις ἦν (sui ad nostrum captum demissio) ibid.; ኢትረሲኬ፡ጽእለተ፡ተዋሪዶቱ፡ μὴ οὖν τὸ εἶδος τῆς ἐντελείας ὕβριν νομίσῃς, ho. Theodoti in Cyr. f. 102; እስመ፡ተዋርዶ፡ኢያጼእል፡ ibid.; ተዋሪዶ፡ (ubi se submisit) በትስብእቱ፡ f. 104; ይደሉ፡ከመ፡ይትዋረድ፡ሎቱ፡እምቀኖና፡በአቅልሎ፡ (ut se ad eum demittat levatione poenitentiae impositae) Kedr f. 55. 68. 2) *se demittere super* alqm i. e. *obsidere*, de daemone: ወለት፡እንተ፡ይትዋረዳ፡ጋኔን፡ Act. 16, 16. 3) *obsessum esse* daemone, *insanire, furere, divinare* (i. q. ተወረደ፡) Jer. 2, 8. 36, 26 (vid. sub ተወረደ፡). — *Voc. Ae.:* ይትዋረዳ፡ዘ፡ያስተአብዳ፡; *aliud:* ይትዋረዱ፡ዘ፡ይሸበሽቡ፡

አስተዋረደ፡ IV, 3 e superiore ordine *in inferiorem detrudere* alqm: qui Melchisedecum Spiritum S. fuisse censent, ያስተዋረድዎ፡ውስተ፡እምጣነ፡ገብር፡ (in gradum servi) ለመንፈስ፡ቅዱስ፡ Cyr. de Melch. f. 128.

ውሩድ፡ part. *delapsus, demissus:* ውሩድ፡ግልባቤሃ፡ውስተ፡ገጻ፡ Herm. p. 21.

ርደት፡ n. act. a) *descensio, descensus*, Asc. Jes. 3, 13. 9, 15; ርደቱ፡ውስተ፡ሲኦል፡ 4, 21; Cod. Mus. Brit. LIV, 7; ርደቱ፡ለወልድ፡እምሰማይ፡ Clem. f. 7; ተዘከር፡እግዚኦ፡ርደትከ፡ዲበ፡ምድር፡በእንተ፡ፍቅረ፡ሰብእ፡ Genz. f. 26; Org. 1. b) *delapsus:* ከመ፡ርደተ፡ንስር፡ ὅρμημα ἀετοῦ Deut. 28, 49; ከመ፡ርደተ፡አንበጣ፡ርደቱ፡ (sc. ለበረድ፡) Sir. 43, 17; ርደት፡ዝናማት፡ Sx. Hed. 12.

ሙራድ፡ (raro **ምውራድ፡**, ut 3 Reg. 7, 15 in Cod. A), subst. 1) *locus declivis, dejectus, descensus:* τὸ καταφερές Jos. 7, 5; κατάβασις 10, 11; **ሙራደ፡ደብር፡** 8, 24; Jud. 1, 16; 1 Reg. 25, 20; 2 Reg. 13, 34; **ሙራደ፡ዐቀብ፡ዘደብረ፡ዘይት፡** Luc. 19, 37; **ይውሕዝ፡ከመ፡ማይ፡ውስተ፡ሙራድ፡** Jes. 30, 28; **ሙራደ፡ፍኖተ፡ኤማት፡** Hez. 48, 1; Gad. T. Haim. 2) *gradus descensionis* (Abſtufung): **እምድኅረ፡መዓርገ፡ውሉድ፡ይረሱ፡መዓርጎሙ፡ለውሉደ፡ውሉድ፡በበ ሙራዶሙ፡** (descendendo gradatim) **መዓርግ፡እምድኅረ፡መዓርግ፡** F. N. 52. 3) *opus pensile*, 3 Reg. 7, 15.

ወርድ፡ et **ወረድ፡**, subst. *latitudo* [amh. id.; Isenb. comparandum censet عَرْضٌ] εὖρος Ex. 28, 16. 36, 16; F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡**); Asc. Jes. p. 80.

ወሰቀ፡ (etiam per **ሠ**) I, 1 et 2 [vid. **መሰከ፡**, nec non נָשַׁק; crebrius usitatur quam **መሰከ፡**] Imprt. I, 1 **ስቅ፡**, *tendere arcum, imponere nervo* sagittam: **ወሰቀ፡ቀስቶ፡** Kuf. 38; **እለ፡ወሰቁ፡አቅስስቲሆሙ፡** Jer. 4, 29; Thren. 2, 4. 3, 12; Ps. 10, 2. 36, 14. 63, 3; 2 Par. 18, 33; **ወሰቁ፡ልሳኖሙ፡ከመ፡ቀስት፡ለሐሰት፡** Jer. 9, 3; **ስቁ፡ቀስተክሙ፡ወንድፍዋ፡** 27, 14; **ወይወስቁ፡** (v. **ወይዌስቁ፡**) **ቀስተ፡** 1 Par. 8, 40; Ps. 77, 12; **ወይዌስቅ፡ቀስቶ፡** Jer. 28, 3; Ps. 57, 7; **ወሰቀ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡** 4 Reg. 9, 24; **ወተረ፡ቀስቶ፡ወወሰቀ፡ቀስቶ፡** ἐντείνων ἐνέτεινας τόξον σου Hab. 3, 9; **ምስክ፡ቀስተከ፡ወወስቅ፡ሐጸከ፡ወወሰቀ፡ዮአስ፡ወመሰከ፡ቀስቶ፡** 4 Reg. 13, 16 (at vid. quae ad **መሰከ፡** annotata sunt).

ተወስቀ፡ III, 1 *imponi in arcu* intenso sagittam, Lud. sine auct.

ውሱቅ፡ part. *tensus, intensus*, de arcu: **ውሱቅ፡አቅስስቲሆሙ፡** Jes. 5, 28; **ውሱቃን፡አቅስስቲሆሙ፡** 21, 15.

ውሱቅ፡ i. q. **ዕሱቅ፡** vid. sub **ዕሱቅ፡**

ወሰበ፡ rad. inus., quam jam Ludolfus recte composuit cum יָשַׁב ثَبَ (وثب, ex dialecto Himjaritarum).

አውሰበ፡ II, 1 *secum cohabitare facere* i. e. 1) *ducere uxorem, in matrimonium ducere*, sive adjecto **ብእሲተ፡** sive omisso: **አውሰበ፡ብእሲተ፡** Gen. 25, 1; Ruth 1, 11; **ኢታውስብ፡ብእሲተ፡** Jer. 16, 1; **ዘአውሰበ፡ብእሲተ፡ኄርተ፡** Sir. 36, 29. 25, 8; **አውሰብክዎን፡** Hez. 23, 4; 1 Reg. 25, 42; Matth. 5, 32. 19, 9. 22, 24; Luc. 20, 34; 1 Cor. 7, 28. 33; F. M. 5, 2; **እለ፡ያወስቡ፡ዳግመ፡ይከውኑ፡ውፁኣነ፡እምሕግ፡** Did. 14; **እለ፡ያወስቡ፡ራብዐ፡** ibid. 2) *nubere*, sive adjecto **ብእሴ፡** sive omisso: **አውሰበት፡ካልአ፡ብእሴ፡** Jer. 3, 1; Num. 36, 6. 8. 11; Deut. 24, 2. 25, 5; Ruth 1, 13; Jer. 3, 1; 1 Tim. 5, 9; 1 Cor. 7, 28; **አውስቦ፡** Ruth 1, 12; **እምድኅረ፡አውሰበት፡** Sir. 42, 9; **እንተ፡አውሰበት፡** *nupta*, **እንተ፡ኢያውሰበት፡** *innupta* 1 Cor. 7, 34. 3) in genere: *matrimonio jungi*, 1 Cor. 7, 29; **እለ፡ኢያውሰቡ፡** Kuf. 44; **አውስቦ፡** *matrimonium* Hebr. 13, 4; **አውስቦ፡ክልኤተ፡** *bigamia*, Syn.; **በእንተ፡ፍኖረት፡ወሕዔ፡ወአውስቦ፡** F. N. 24. 4) *concumbere, concubare*, **አውስቦ፡በ፩ሌሊት፡፫ጊዜ፡**, **አውስቦ፡እንስሳ፡**, **አውስቦ፡አውናን፡** (*onania*), Form. Conf.

ተወስበ፡ III, 1 *in matrimonium duci, nubere:* **ለእመ፡ተወስበት፡** F. M. 5, 7; c. **ለ፡** viri: **ለእመ፡ተወስበት፡ለብእሲ፡** F. M. 5, 12; F. N. 24, 1; Jsp. p. 323.

ተዋሰበ፡ III, 3 *connubium contrahere, matrimonio jungi:* **ትትዋሰቡ፡ምስሌሆሙ፡** Jos. 23, 12; Matth. 22, 30. 24, 38; Ruth 1, 13 var.; F. M. 5, 17; **ተዋስቦ፡ሕርምት፡** *connubium* vel *matrimonium illicitum* F. M. 5, 11—17; **እሎን፡ተዋስቦታት፡** 5, 17.

አስተዋሰበ፡ IV, 3 1) *in matrimonium dare* sive filium sive filiam, *connubio* vel *matrimonio jungere*, filiam *nuptum dare* vel *collocare* alicui, *maritare*, Ex. 21, 7 (omisso **ወለተ፡**); Jud. 12, 9; **አውሰቡ፡እምውስተ፡አዋልዲሆሙ፡ወአስተዋሰቡ፡ደቂቆሙ፡** 2 Esr. 9, 2. 12; c. Acc. et **ምስለ፡** 2 Esr. 20, 30; **ለብእሲ፡ጠቢብ፡አስተዋስባ፡** Sir. 7, 25; **አስተዋሰብዋ፡ለ፯ዕደው፡** Tob. 3, 8. 6, 14; **አነ፡ፈቀድኩ፡ከመ፡አስተዋስብ፡ወለትከ፡ለወልደ፡እስክንድር፡** Jsp. p. 335; filium sive filiam F. M. 5, 2; **በግብር፡** (per vim) **ያስተዋስብዎ፡** F. M. 6, 8; **ፈቀዱ፡አበዊሁ፡ከመ፡ያስተዋስብዎ፡ሎቱ፡ብእሲተ፡** Sx. Mag. 27; **አስተዋሰብዎ፡ዘእንበለ፡ፈቃዱ፡** ibid. 2) matrimonium jungere benedictione i. e. *benedicere matrimonio*, de sacerdote, Kedr f. 66; Syn.

ውሱብ፡ part. *matrimonio junctus*, a) de femina: *nupta, marita*, **ትከውን፡እምኁልቄ፡መበለታት፡ውሱባት፡** F. M. 5, 12; **አንስት፡ውሱባት፡** 6, 13; **ውሱባት፡** Did. ed. Platt p. 95; **ውስብት፡** Kedr f. 62; F. N. 48. b) de viro et femina: *mariti, maritus et marita, conjuges*, **ማእከለ፡ውሱባን፡ወደናግል፡ሀሎ፡ፍልጠት፡ክሡት፡** F. N. 10; **ውሱባን፡** F. N. 24, 1; **እንዘ፡ውእቶሙ፡ውሱባን፡** (*conjuges*) F. M. 9, 4.

አውሳቢ፡ n. ag. (II, 1) *qui uxorem ducit* vel *duxit, maritus*, F. N. 48 (opp. **ውስብት፡**).

ተዋሳቢ፡ n. ag. (III, 3) *matrimonium initurus* vel *matrimonio jungendus:* **እመ፡ኮነ፡አሐዱ፡እምተዋሳብያን፡ድንግለ፡** F. N. 24, 5.

ሰብሳብ፡ subst., m. et f. (ut F. M. 9, 4), *matrimonium, conjugium, connubium:* Sap. 14, 24; Org. 4; **ሰ"፡ብዉሕ፡** F. M. 5, 3; **ዝሙት፡ኢኮነ፡ሰብሳበ፡ወኢይትኌለቍ፡በሰብሳብ፡** F. M. 5, 8; **ቀዳሚ፡ሰብሳብ፡ንጹሕ፡በኀበ፡እግዚ"፡** Did. 14; **ሰብሳብ፡ዘሕግ፡** (legitimum) Kedr f. 78; **ቀኖና፡ሰብሳብ፡** Clem. f. 89. 106; **ዘተደመረ፡ምስለ፡ብእሲት፡በሥርዐተ፡ሰብሳብ፡አው፡በካልእ፡** (legitime vel illegitime) F. M. 5, 2; **ሰብእ፡ሰብሳብ፡** *mariti* vel *conjuges* F. M. 10; **እለ፡ውስተ፡ሰብሳብ፡** (id.) Macc. f. 17.

ውስተ፡ *in* vid. sub **ወሰጠ፡**

ወሰነ፡ I, 2 [non tam ad وَزَنَ אָזַן **መዘነ፡**, quam ad وَسَمَ *signo notavit*, סמן, (an سَنَّ?) referendum videtur] *definire, destinare, terminare, determinare, circumscribere:* **አኮ፡ጻህቅከ፡ወትጋህከ፡በዓለም፡ዘይዌስከከ፡እምዘወሰኖ፡ለከ፡ፈጣሪከ፡ወኢተሀክዮትከ፡ዘያሐጽጸከ፡እምዘዐቀመ፡ለከ፡** Fal. f. 27; Deus **ይዌስን፡በኖጻ፡ባሕረ፡** Lit. Orth.; Apostoli **ሠርዑ፡ወወሰኑ፡በቀኖናሆሙ፡** (**ከመ፡** seq. Subj.) Abush. 39; tempus, locum, rationem, al., F. N. crebro; **ወስን፡ሊተ፡መካነ፡ዘአኀድር፡ውስቴቱ፡** Sx. Mag. 27.

ተወሰነ፡ III, 2, rarius **ተወስነ፡** III, 1 *definiri, praestitui, terminari, determinari:* **ዕድሜ፡እንተ፡ተወስነ፡ሎቱ፡** Enc. Ter 23; **መካን፡ዘተወሰነ፡**, **ዕድሜ፡ዘተወሰነ፡** F. N. 28; **መጠን፡ዘተወሰነ፡** F. N. 36; **ባሕረ፡ጸጋኪ፡** (o Maria) **ኢይትዌሰን፡በኖጻ፡** Enc. Sen. 21; **ባሕረ፡ቍልዝም፡ዕሙቅ፡**

ዘኢይትዌሰን፡መስፈርቱ፡ (immensum) Tab. Tab. 29; Dei bonitas **ዘኢይትወሰን፡** Lud. ex Org. 2; **ተወሰነ፡ወተፈትሐ፡ላዕለ፡ኵሎሙ፡ምእመናን፡** (definitum et omnibus fidelibus praescriptum est) F. M. 10, 3.

ተዋሰነ፡ III, 3 *confinem, conterminum esse*, c. Acc.: **ኤማት፡እንተ፡ትትዋሰና፡** Zach. 9, 2 var.

ውሱን፡ part. *definitus, praefinitus, determinatus:* **ኵሉ፡ሥሩዐ፡ወዕቁመ፡ወውሱነ፡ግበሩ፡** 1 Cor. 14, 40 Platt; **ተዐደወ፡ጊዜ፡ዘውሱን፡ሎቱ፡** F. M. 10, 1. 27, 4; **እግዚ"፡ረሰየ፡ለክሙ፡ውስተ፡ዓለም፡መዋዕለ፡ውሱነ፡** (sc. vitae) Jsp. p. 290; **መክን፡ውሱን፡** F. N. 28; Abush. crebro; **መዓርጋት፡ዘውሱን፡ሎቱ፡** F. M. 4, 2.

ወሰን፡ subst. (m.) *terminus, limes, finis, fines*, loci, terrae, ditionis: Num. 34, 6—9; Jos. 13, 8. 22, 25; Ps. 103, 10; **አመ፡ያነብር፡ወሰነ፡** (v. **ዐቅመ፡**) **ለባሕር፡** Prov. 8, 29. 15, 25; **ገበርኩ፡ላቲ፡**(**ለባሕር፡**)**ወሰነ፡** Job 38, 10; Jer. 5, 22; **እስከ፡ወሰንከ፡ሰደዱከ፡** Obad. 7; **ወሰን፡ሰሜናዊ፡** Hez. 48, 1 seq.; **ዘይትዐዱ፡ወሰነ፡** μετατιϑέντες ὅρια Hos. 5, 10; **ተዐደዉ፡ኃጥኣን፡እምወሰኖሙ፡** Job 24, 2; temporis: **አልቦ፡ለዝ፡ሕግ፡ወሰነ፡መዋዕል፡** Kuf. 13. 16. 49; **ጊዜ፡ወሰነ፡ምስያታት፡** Kuf. 49; Chr. ho. 19 (vid. **ውሳኔ፡**).

ወሳኒ፡ n. ag. *definitor, determinator:* Deus **ፈጣሬ፡አዝማን፡ወወሳኔ፡ዓመታት፡** M. M. f. 36; Deus est **ወሳኔ፡ሀልዎታት፡ከመ፡ኢትትዐደው፡እምዘአዘዘ፡** συνέχων τὰ γεγονότα Chr. ho. 2.

ውሳኔ፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. **ውሳንያት፡** vel **ውሳኔያት፡**, 1) *definitio*, a) *praescriptum:* **ዝንቱ፡ውሳኔ፡ሕግ፡ይደሉ፡ላዕለ፡ኵሉ፡** F. M. 5, 5; **ውሳኔያተ፡ሕግ፡** Gad. Kar.; **እመቦ፡ዘተዐደወ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡ግብር፡እምውሳንያት፡ዘወሰኑ፡ሎቱ፡** F. M. 5, 3; **ውሳንያት፡እንተ፡ወሰንዋ፡አበው፡ቀደምት፡** Fid. Jac. Bar.; **ውሳኔ፡ሥጋዊ፡** (definitio poenae corporalis) F. M. 5, 3. b) pretii (in emtione et venditione) F. N. 33. c) *finitio* notionis, verbi (Definition): **በእንተ፡ውሳኔ፡ፍኅረት፡** F. N. 24, 3; **በእንተ፡ውሳኔ፡አውስቦ፡** 24, 4. 2) *determinatio, terminatio, circumscriptio, finis:* **ውሳንያተ፡አምዳር፡** vel **ምድር፡** (agrorum) F. N. in Proleg. et F. N. 27; **ለሕገ፡አሪት፡ቦቱ፡ወሰን፡ወለዛቲሰ፡**(**ሕግ፡**)**አልባቲ፡ውሳኔ፡** Chr. ho. 19; **በጽሐት፡በምዕር፡ኀበ፡ውሳኔ፡** (ad finem pervenit) Chr. ho. 13.

ወሰከ፡ I, 2 [وَسَقَ *congessit*] *addere, adjicere, accumulare*, c. Acc. rei additae, crebro omisso Acc., et c. **ላዕለ፡** ejus cui additur: Lev. 5, 16. 24. 27, 13; Deut. 4, 2. 13, 1. 19, 5; 1 Reg. 12, 19; 3 Reg. 12, 14; in arithmetica, Abush. 11 seq.; vel c. **በላዕለ፡**, ut: **ኃጥእ፡ይዌስክ፡ኀጢአተ፡በላዕለ፡ኀጣውኢሁ፡** Sir. 3, 27; vel c. **ዲበ፡** Apoc. 22, 18; **ይዌስክ፡ዓዲ፡ዲቤሁ፡** Sir. 21, 15; **ከመ፡ኢትወስክ፡እንከ፡ዲበ፡** (v. **በዲበ፡**) **ኀጣውኢከ፡** Job 34, 37; Ps. 70, 15; Kuf. p. 118; vel c. **በዲበ፡** Ps. 68, 32; Jes. 38, 5; **እንዘ፡ትዌስኩ፡ኀጢአተ፡በዲበ፡ኀጢአት፡** Jes. 1, 5. 30, 1; vel c. **ውስተ፡**, ut: **ወውስቴቶሙ፡** (v. **እምውስቴቶሙ፡**) **ኢይትከሀል፡ወስክ፡** Koh. 3, 14; vel c. **እምነ፡** Fal. f. 27 (vid. sub **ወሰነ፡**); Ps. 60, 6; vel c. **እምውስተ፡** Koh. 3, 14 var., vel c. **እምዲበ፡** Matth. 6, 27, absol. Koh. 2, 26; Hen. 41, 5; c. pron. suff. *alicui:* Ps. 68, 32; Gen. 29, 33; Marc. 4, 25; **ወስኮሙ፡እግዚኦ፡እኪተ፡** πρόσϑες αὐτοῖς κακά Jes. 26, 15; **ወሰኩከ፡በዲበ፡ዓመታቲከ፡ዐሠርተ፡ወኀምስተ፡ዓመተ፡** 38, 5; Ps. 119, 3; Lev. 26, 21. a) *addendo augere, adaugere*, c. Acc. rei: Lev. 26, 18; 4 Esr. 9, 41; **ብዕል፡ይዌስክ፡አዕርክተ፡** Prov. 19, 4; **እሙንቱ፡ወሰኩ፡እኪተ፡** Zach. 1, 15; c. dupl. Acc. (alicui alqd): **ወሰከ፡ክብረ፡ለአሮን፡** Sir. 45, 20; **ወሰከ፡ዓመቲሁ፡ለንጉሥ፡** 48, 23; Prov. 3, 2; Luc. 17, 5; passim: *progressus facere in re:* **ጠቢብ፡ይዌስክ፡ጥበበ፡** σοφὸς σοφώτερος ἔσται Prov. 1, 5; quotidie **ይዌስክ፡ግብረ፡ምንኵስና፡** (in rebus monasticis) Lud. e Vit. Sam. b) seq. verbo *addere facere* alqd, i. e. α) *porro, amplius facere:* **ኢትዌስክ፡ከመ፡ተሀብከ፡ኀይላ፡** Gen. 4, 12. β) *magis* vel *vehementius facere* alqd, seq. Inf.: **ይዌስክ፡ተወክፎ፡** προςϑήσει τοῦ δέχεσϑαι Prov. 9, 9; **ወወሰከ፡ዓዲ፡ፈሪሆቶ፡ለእግዚ"፡** Tob. 14, 2; Kuf. 19; seq. verbo finito: **ወሰከ፡ተቀየሞ፡** Luc. 3, 20. — *Voc. Ae.:* **ወሰከ፡ዘ፡ጨመረ፡**

ተወሰከ፡ III, 2 1) a) refl. *se adjicere* i. e. *adjungere*, **ይትዌሰኩ፡ዲበ፡ፀርነ፡** Ex. 1, 10; **ኢትትወሰክ፡ውስተ፡እለ፡ብዝኃ፡** 23, 2; **ምስለ፡ጳውሎስ፡ተወሲኮ፡** *Paulo adjunctus* (in itinere) Enc. Genb. 30. b) pass.: α) c. Nom. rei adjectae: *addi, adjici:* Kuf. p. 118; seq. **ውስተ፡**, ut: **ወይትዌሰኩ፡ውስቴቶሙ፡ፈላስያን፡** Jes. 14, 1; **ወዓዲ፡ተወሰከ፡ውስቴቱ፡ነገር፡ብዙኅ፡** Jer. 43, 32; **ወተወሰከ፡ውስተ፡ቤተ፡እስራኤል፡** Judith 14, 10; seq. **ኀበ፡** Num. 27, 13 (20, 26); 3 Reg. 14, 20; **እለ፡ተወሰኩ፡ኀቤሁ፡** Hez. 37, 16; c. **ምስለ፡** Hen. 82, 20; c. pron. suff. ejus, cui additur: **ይትዌሰክ፡ኀሳሩ፡** Sir. 21, 12; **ይትዌሰከከ፡ዓመታተ፡ሕይወት፡** Prov. 9, 11; Matth. 6, 33. β) imperson. c. **በ፡** rei adjectae, Hen. 78, 4. γ) c. Nom. ejus, cui additur, et Acc. rei additae i. e. *augeri* re: **ተወሰኩ፡ዕበየ፡ፈድፋደ፡** προςετέϑη μοι μεγαλωσύνη Dan. 4, 33; **ኢሂ፡ትትዌሰክ፡** Sir. 42, 21; Hen. 62, 10. δ) in genere: *augeri, crescere, augescere, increscere*, Asc. Jes. 11, 31; **ለለዕለቱ፡ይትዌሰክ፡ሕማሙ፡** Jsp. p. 340; **ወኮኑ፡ሰራዊተ፡ሮም፡ይትትዌሰክ፡ለለኵሉ፡ዕለት፡** p. 349; **ወርኀ፡ታኅሣሥ፡መዓልቱ፡፲ሰዓት፡ወእምዝ፡ይትዌሰክ፡** (sc. diei longitudine) Sx. Tachs. 1. 2) refl. *sibi adjicere* vel *addere:* **ኢይትዌሰኩ፡** Jes. 10, 20; **ተወሰከ፡ሠናየ፡እምነ፡ዜና፡ዘዜነዉኒ፡** 3 Reg. 10, 7.

ውሱክ፡ part. 1) *additus, adjectus*, Abush. crebro; **ተብህለ፡ከመ፡ሀሎ፡በአሐቲ፡እምዘመደ፡አንስት፡ዕጽም፡ውሱክ፡ውስተ፡ኀፍረተ፡ሥጋሃ፡ለብእሲት፡ዘይከልእ፡ተራክቦ፡ምስሌሃ፡ለአቅሞ፡ዘርእ፡** F. M. 12, 11. 2) *auctus:* **በጸሎት፡ዘተግሁ፡ወበአስተብቍዖት፡ውሱክ፡** Enc. Haml. 1.

ውሳኬ፡ subst. *additio, adjectio*, **ውሳኬ፡ዲበ፡** . . . F. N. 40. a) *incrementum:* **ውሳኬ፡መልእክቱ፡** Sx. Teq. 9. b) *nimium:* **ወዝውእቱ፡ሥርዐተ፡ውሳኬ፡** ἰδοὺ τὸ πλέον (Dieß iſt der Fall, wo es heißt: zu viel!) Chr. Ta. 8. c) Pl. **ውሳካት፡** (a **ውሳክ፡**?) *adjectiones:* **ጠፈሮንሂ፡ቀመሮንሂ፡ውሳካቲሆንሂ፡** (ecclesiarum) **እብን፡** Gad. Lal. (si quidem lectio sana est).

ተውሳክ፡, subst., Pl. **ተውሳካት፡** *id quod additur* vel *adjicitur, additamentum, adjectamentum:* **ዘእንበለ፡ተውሳክ፡ወኢሐጸት፡** Jsp. p. 296; Abush. crebro (Sing. et Pl.); **ተውሳካት፡** F. N. 34; vos decem **ወተውሳክክሙ፡፰** et octo vobis additi, Lud. ex Enc. Mag. 4; **ወሰከ፡ብዙኀ፡ተውሳካተ፡** (ad templum ejusve typum) Jsp. p. 330. a) nomen festi, sc. diei octavi tabernaculorum, Kuf. p. 118 (in Vers. Lat. p. 40 *retentatio*, עֲצָרָה). b) ἐπίϑεμα (*operculum*) Ex. 25, 17. c) *pars* rei, libri, materiae *sequens* vel *addita* (Fortſetzung): F. M. 2.

d) *augmentum*, *incrementum*, Lud. ex Lit. Orth. e) ad significandum *plus*, *supra*, ut: ait እንግሥኑ፡፲ዓመታተ፡ወይቤሎ፡እወ፡፳ዓመተ፡ወ፴ዓመተ፡ወተውሳከ፡ (*et plus*, *et supra*) ወይቤሎ፡ሚመጠን፡ተውሳኩ፡ Jsp. p. 329. f) *nimium*, *cumulus*, *abundantia*: በእንተ፡ተውሳከ፡መብልዕ፡ወመስቴ፡ F. M. 14, 1; ለእመ፡ፈቀደ፡ፈጽሞ፡ጽድቅ፡አው፡ተውሳከ፡ትሩፋት፡ (opera bona superabundantia) F. M. 33, 6. g) *appendix*: እጽሕፍ፡ነገረ፡ተውሳክ፡ Voc. Ae.

ወስይድ፡ pro ወሳይድ፡ i. e. وَسَائِد (a وِسَادٌ) *cervicalia*: በወስይድ፡ዘሜላት፡ Jsp. p. 340 (vid. sub አስተፃግዐ፡).

ወሰደ፡ I, 1 [fortasse primitus *ponere*, שִׁית, יָסַד] Subj. ይውስድ፡ (Kuf. p. 155; Jsp. p. 334) et ይስድ፡ (Gen. 27, 10 ann.; Ps. 42, 3; Ex. 3, 8. 21, 6; 1 Esr. 6, 18), at plerumque ይሰድ፡, Imprt. ስድ፡ (Gen. 42, 19. 43, 11; Ex. 33, 12; Job 38, 20) et ሰድ፡ (Dan. ap. 13, 34; Mal. 1, 8; 3 Reg. 22, 26), *ducere* et *ferre* cum compositis (bringen), 1) *ducere*: ፍኖት፡እንተ፡ትወስድ፡ውስተ፡ሀጉል፡ Matth. 7, 13. 14; c. Acc. pers. et ኀበ፡ pers.: ወሰድዋ፡ኀበ፡ፈርዖን፡ Gen. 12, 15; Num. 31, 12; c. ውስተ፡ loci: ወሰድናሁ፡ውስተ፡ገነተ፡ኤዶም፡ Kuf. 4; ስደኒ፡እስኩ፡ውስተ፡ደወሎሙ፡ Job 38, 20; crebro c. Acc. loci: ይስዳኒ፡ደብረ፡መቅደስከ፡ Ps. 42, 3; ወሰዱከ፡ቤተ፡ፈርዖን፡ Kuf. 47; Hez. 32, 9; ወሰደኒ፡ኢየሩሳሌም፡ 8, 3; Judith 6, 10. 14; Jer. 24, 1. a) *abducere*, *deducere*, ut: supplicio afficiendum Dan. ap. 1, 45; captivos Ps. 136, 4; ይወስዶሙ፡ለመኳንንተ፡ምድር፡ Job 12, 17; Jes. 20, 4; c. Acc. et ኀበ፡ pers.: 3 Reg. 22, 26; Jer. 44, 14; c. Acc. loci: ወሰድዎሙ፡ብሔረ፡ፋርስ፡በግብር፡ Jes. 52, 4; Luc. 12, 11; ኀበ፡አልቦ፡ረድኤተ፡ይወስደከ፡ Sir. 8, 16. b) *perducere*, Ex. 33, 12; Ps. 77, 59. c) *inducere*, *adducere*: ከመ፡እስዶሙ፡ውስተ፡ምድር፡ሠናይት፡ Ex. 3, 8; Jer. 3, 14; ይስዶ፡እግዚኡ፡ቤተ፡ምኵናን፡ Ex. 21, 6; etiam de rebus, ut: non sponte hoc facimus አላ፡ግብር፡ (necessitas) ይወስደነ፡ኀበ፡ዝንቱ፡ Chr. Ta. 4; praemissa syllogismi ይወስድ፡ኀበ፡ዝንቱ፡ Abush. 2) *ferre*: ገልዕ፡በዘ፡ይወስዱ፡እሳተ፡ Jes. 30, 14; c. Acc. et ለ፡ (alqd alicui): Dan. ap. 13, 33. 34; Marc. 15, 1; Gen. 43, 11; 1 Reg. 9, 7; vel c. ኀበ፡ *ad* Jes. 30, 6, vel c. ውስተ፡ 1 Reg. 5, 1, vel c. Acc. loci: ወሰዶ፡ብሔረ፡ከነዓን፡ Hez. 17, 4; Jes. 39, 6; Dan. 1, 2. a) *afferre*: Gen. 27, 10; Tob. 1, 6. b) *offerre*: c. Acc. et ለ፡, Mal. 1, 8; አፍቀረ፡ወሲደ፡ለጣዖት፡ Hos. 8, 9 var.; ያፈቅሩ፡ወሲደ፡ሐፍሠ፡ዘቢብ፡ Hos. 3, 1 var. c) *efferre*: ይወስድዎ፡ውስተ፡መቃብሩ፡ Job 21, 32; Act. 5, 9. 10. d) *secum ferre*, Gen. 42, 19; ከመ፡ይውስዱ፡አዕጽምቲሆሙ፡ Kuf. p. 155. e) *tollere*: ወሰደኒ፡ውስተ፡አየር፡ዘሳብዕ፡ሰማይ፡ Asc. Jes. 9, 1. f) *auferre*, *tollere*, Ps. 101, 25; ἐξῶσαν εἰς Jer. 27, 6; አይቴ፡ይወስዳ፡መስፈርተ፡ ἀποφέρουσι Zach. 5, 10; Apoc. 21, 10; ወሰደኒ፡መንፈስ፡ገዳመ፡ Apoc. 17, 3; 3 Reg. 18, 12; ወሰድዎ፡ውስተ፡ሕፅነ፡አብርሃም፡ Luc. 16, 22. g) *immittere*: ኢትሰድ፡ልበከ፡ውስተ፡ኵሉ፡ነገር፡ Koh. 7, 21.

ተወስደ፡ III, 1 *abduci*, *deduci*, Lud. e Lit. Jac.

ወሰጠ፡ rad. inus, وَسَطَ *in medio fuit*.

ውስጥ፡ subst. 1) *medium*, *intimum*, *internum*, *interius*, *interiora*, hominis: በውስጥየ፡ Ps. 108, 21. 142, 4; ደንገፀኒ፡ልብየ፡በውስጥየ፡ Genz. f. 5; Marc. 7, 21; Matth. 23, 25; በውስጡ፡ Job 21, 24; rei, ut: ውስተ፡ውስጡ፡ለመንጦላዕት፡ Lev. 16, 2. — Nota በውስጤየ፡ Ps. 38, 4. — a) *penetrale*: ትበውእ፡እምውስጥ፡ለውስጥ፡ ταμιεῖον 2 Par. 18, 24. b) ንዋየ፡ውስጥ፡ *intestina* Lev. 1, 13 seq.; Kuf. 49; Sap. 12, 5 al. c) internum orationis i. e. *sensus*, *sententia* ejus, Lud. auct. Greg. 2) Adv. a) ውስጠ፡, raro ውስጥ፡ (ut Jes. 22, 11), *intus*, *intrinsecus*, *intra*, Gen. 39, 11; ወደዮን፡ውስጠ፡ Ex. 40, 18; ይኔጽር፡ውስጠ፡ 2 Par. 4, 4; ወቦኡ፡ውስጠ፡ኀበ፡ንጉሥ፡ 29, 18; Joh. 8, 3. 20, 26; Matth. 26, 58; seq. እምነ፡ *intra*, *introrsum*: ውስጠ፡እምነ፡መንጦላዕት፡ Lev. 16, 12; እለ፡ውስጥ፡እምነ፡ ἐσώτερον Jes. 22, 11; ውስጠ፡ (v. ውስጥ፡) እምኔክሙ፡ 4 Esr. 14, 36. b) c. pron. suff.: ውስጡ፡, ውስጣ፡ *intrinsecus*, *introrsum*: ዝንቱሰ፡ውስጡ፡ጽቡር፡ Dan. ap. 13, 7; ጽሕፍት፡ይእቲ፡ውስጣኒ፡ወአፍአሃኒ፡ Hez. 2, 10. c) በውስጥ፡ *intus* Act. 5, 23; Lit. Orth.; Chr. Ax. f. 89. d) እምውስጥ፡ *intrinsecus* Marc. 7, 23, vel እምውስጡ፡ Job 1, 10, vel እምውስጣ፡ Hez. 7, 15. e) እንተ፡ውስጥ፡ Lit. 173, 3 vel c. pron. suff. *intus*, *intrinsecus*, *introrsum*, *intra*: Gen. 6, 14; እንተ፡ውስጡ፡ 2 Par. 3, 4; Hez. 1, 27; Eph. 3, 16; እ"፡ውስጣ፡ Apoc. 5, 1; እንተ፡ውስጠሙ፡ Matth. 7, 15. 23, 27; እንተ፡ውስጥክሙ፡ 23, 28.

ውስተ፡ praep., suffixis pronominibus ውስቴት፡, ut: ውስቴቱ፡, ውስቴታ፡ al. (gramm. § 167, 4). I) ውስተ፡ simplex, *in medio* vel *in medium* alcjs i. e. 1) ad significandum a) commorationem in loco: *in* (ἐν), Matth. 2, 16; መሥኤ፡ውስተ፡እዴሁ፡ 3, 12; ይነብሩ፡ውስተ፡ጽልመት፡ 4, 16; ውስተ፡ሐመር፡ 4, 21; እለ፡ውስተ፡ቤት፡ 5, 15; ውስተ፡ሰማያት፡ 6, 20; ሰርዌ፡ዘውስተ፡ዐይንከ፡ 7, 3. 8, 6; ሞቱ፡ውስተ፡ማይ፡ 8, 32; ውስተ፡ኵሉ፡ብሔር፡ 9, 31. 11, 8. 12, 40. 13, 19. 27. 44; ውስተ፡አፉሁ፡ Mal. 2, 6; ውስተ፡እደ፡እግዚ"፡ Koh. 9, 1; Jos. 2, 6. b) in superficie rei: *in*, *super*, (an, auf), ኢሀለወ፡ውስተ፡መካኑ፡ 1 Reg. 20, 25. 27; ይኩኑ፡ውስተ፡ጠፈረ፡ሰማይ፡ Gen. 1, 14; ይብዝኁ፡ውስተ፡ምድር፡ 1, 22; Ps. 72, 9; ዘበቈለ፡ውስቴቱ፡ Hez. 17, 9; ቅናተ፡ሰንፔር፡ውስተ፡ሐቌሁ፡ 9, 2; ይሰክቡ፡ውስተ፡ዓራታት፡ Am. 6, 4; Luc. 22, 21; Matth. 11, 16. c) propinquitatem et viciniam: *in*, *ad*, እንዘ፡ሀለውኩ፡ውስተ፡አጥበተ፡እምየ፡ Ps. 21, 9; 3 Reg. 13, 28; እመ፡ነበርከ፡ውስተ፡ማእድ፡ Sir. 34, 12; ነበረት፡ውስተ፡ፍኖት፡ Gen. 38, 21; Tob. 11, 4; Matth. 6, 5; ውስተ፡አፍላግ፡ነበርነ፡ Ps. 136, 1; Joh. 15, 4; Apoc. 1, 13. d) ubi ad multitudinem refertur: *inter*, ከመ፡ዐንበሳ፡ውስተ፡እንስሳ፡ Mich. 5, 7; ሳኦልሂ፡ውስተ፡ነቢያት፡ 1 Reg. 10, 11. 12; ኢይትኌለቍ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ Num. 23, 9. 2) ad significandam motionem a) *in* (εἰς אֶל): ሖረ፡ውስተ፡ግብጽ፡ Matth. 2, 14. 20. 22; ውስተ፡እሳት፡ይትወደይ፡ 3, 10. 12; ነሥኦ፡ውስተ፡ሀገር፡ 4, 5. 18. 5, 20. 25. 6, 13. 7, 13. 8, 23. 9, 1. 17. 10, 5. 12, 9. 11 al. sexcenties; አግብአሙ፡ውስተ፡እደ፡ 1 Reg. 12, 9; ጸሐፎ፡ውስተ፡መጽሐፍ፡ 1 Reg. 10, 25; ሐወጸት፡ውስተ፡መቃብር፡ Joh. 20, 11; ጸውዐክሙ፡እምጽልመት፡ውስተ፡ብርሃን፡ 1 Petr. 2, 9; Matth. 22, 9. b) *in*, *super*, *ad*: ይወርድ፡ከመ፡ጊሜ፡ውስተ፡ሣዕር፡ Deut. 32, 2; ኢይዕረጉ፡ውስተ፡ደብር፡ Ex. 19, 12; Jos. 2, 6; እመ፡ዐርጉ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Am. 9, 2; ይወድቅ፡ውስተ፡ምድር፡ 3, 5; ይዘብጡክሙ፡ውስተ፡መላትሒክሙ፡ Mich. 4, 14; ወረድከ፡ውስተ፡ደብረ፡ሲና፡ 2 Esr. 19, 13; ሤሞሙ፡ውስተ፡ጠፈር፡ Gen. 1, 17; Matth. 24, 16. c) *versus*: አልዐለ፡በትሮ፡ውስተ፡

ሰማይ፡ Ex. 10, 13; ትኔጽሩ፡ ላዕለ፡ ውስተ፡ ሰማይ፡ Jes. 8, 21; እዘርዎሙ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ነፋሳት፡ Hez. 5, 10 d) *inter:* ኢትዝርኡ፡ ውስተ፡ ሦክ፡ Jer. 4, 3; Gen. 40, 13; 4 Esr. 10, 23; Matth. 8, 32. 13, 7. e) in specie usurpatur post verba α) addendi et conjungendi: *ad, cum,* ይትዌሰኩ፡ ውስቴቶሙ፡ ፈላስያን፡ Jes. 14, 1; Koh. 3, 14; ኢደመርን፡ ውስተ፡ አባግዐ፡ ላባ፡ Gen. 30, 40; Ex. 30, 9; ይቶስሑ፡ ማየ፡ ውስተ፡ ወይን፡ Jes. 1, 22. β) praeficiendi: አኰንኖ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ግብጽ፡ Kuf. 40; ውስተ፡ ብዙኅ፡ እሠይመከ፡ Matth. 25, 21; Gen. 41, 41; እለ፡ ተአዘዙ፡ ውስተ፡ ሕንጻ፡ Herm. p. 80. γ) mutandi, faciendi, fiendi, *in:* ሥሐቅክሙ፡ ሚጥዎ፡ ውስተ፡ ላሕ፡ Jac. 4, 9; እሬስየከ፡ ውስተ፡ ሕዝብ፡ ዐቢይ፡ Ex. 32, 10; Deut. 9, 14; ይእቲ፡ ኮነት፡ ውስተ፡ ርእሰ፡ ማእዘንት፡ 1 Petr. 2, 7. II) Componitur cum aliis praepositionibus: 1) በውስተ፡ in medio alcjs i. e. a) *in, intus in:* በውስተ፡ ባሕር፡ Matth. 8, 24; በውስተ፡ ዛቲ፡ ሀገር፡ 10, 23. 28. 11, 20. 21. 23; በውስተ፡ ኵሉ፡ ዓለም፡ 26, 13; በውስተ፡ እስራኤል፡ 9, 33; በውስተ፡ ገራውሀ፡ 1 Reg. 6, 13; በውስተ፡ ቤቱ፡ Gen. 9, 21. 11, 28; ትትኀፀብ፡ በውስተ፡ ተከዚ፡ Ex. 2, 5; 4 Esr. 9, 31; በውስተ፡ ሞት፡ Ps. 6, 5; Hen. 54, 6. b) *in, super,* በውስተ፡ ምስካብየ፡ Dan. 4, 2. 10; በውስተ፡ ርእሰ፡ ደብር፡ Num. 20, 28; Matth. 18, 19; በውስተ፡ ምሥዋዕ፡ Enc. Haml. 8. c) *inter:* Ex. 15, 11; Jud. 14, 3; Dan. 1, 19; Joel 4, 2; Mal. 1, 11; Matth. 23, 34; በውስተ፡ ምሳሓት፡ 23, 6. d) passim post verba accipiendi: *ex,* (cfr. በኀበ፡), እብላዕ፡ በውስተ፡ እዴሃ፡ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς 2 Reg. 13, 6; ንስማዕ፡ በውስተ፡ አፉሃ፡ Gen. 24, 57. 2) እምውስተ፡ *e medio* i. e. a) *ex:* ይዌውዑ፡ እምውስተ፡ አድባር፡ Jer. 31, 3; Job 36, 27; ዘይወፅእ፡ እምውስተ፡ አፍ፡ Matth. 15, 11. 19. 17, 5. 26, 27; Joh. 20, 2; Gen. 1, 11; Lev. 1, 1; እምውስቴታ፡ ይትገበር፡ Ex. 25, 31. 36. 30, 2. b) *de, a:* ወረደት፡ እምውስተ፡ ገመላ፡ Gen. 24, 64; ያሴስል፡ ሐመደ፡ እምውስተ፡ ምሥዋዕ፡ Lev. 6, 3; Jes. 6, 6; አሣእኒክሙ፡ ኢበልየ፡ እምውስተ፡ እገሪክሙ፡ Deut. 29, 4; ወድቀ፡ እምውስተ፡ መንበሩ፡ 1 Reg. 4, 18; Matth. 21, 8. c) *ex, inter* (ubi de parte multitudinis agitur): እስመ፡ እምውስቴትነሂ፡ ቦ፡ ዘይረሥእ፡ Sir. 8, 6; አልቦ፡ እምውስቴቶሙ፡ ዘየዐብዮ፡ 10, 24; Hez. 5, 4; ዘእምውስቴቱ፡ κατὰ μέρος Prov. 29, 11; 4 Esr. 6, 34; Matth. 12, 11. 18, 12. 20, 26. 23, 34; Act. 4, 34; 1 Cor. 6, 5. 15, 12; Apoc. 11, 5. 3) እንተ፡ ውስተ፡ *per medium, per:* ወፅአ፡ ሐጹ፡ እንተ፡ ውስተ፡ ልቡ፡ 4 Reg. 9, 24; Mich. 2, 13; ሐወጸት፡ እንተ፡ ውስተ፡ መስኮት፡ 4 Reg. 9, 30; Joel 4, 17.

ውሳጢ፡ et **ወሳጢ፡** adj. *interior, intimus:* ወሳጢ፡ ዐጸድ፡ Marc. 15, 16 rom.; አንቀጽ፡ ውሳጢ፡ Hez. 8, 3. 40, 9; ዐጸድ፡ ውሳጢ፡ 10, 3; 3 Reg. 7, 36; Jer. 20, 2 var.; መዛግብት፡ ውሳጥያን፡ 1 Par. 28, 11; አዕይንት፡ ልብነ፡ ውሳጥያት፡ Lit. 169, 1; ይፍልጥ፡ ወሳጤ፡ ወቀሠፋየ፡ ቤተ፡ መቅደስ፡ Ex. 26, 33.

ውሳጢት፡ et **ወሳጢት፡** (fem. a ውሳጢ፡) subst. *penetrale, conclave interius, cubiculum,* penetrale tabernaculi s. vel templi Ex. 26, 33; Hebr. 9, 7; ταμιεῖον Jud. 16, 9. 12; Cant. 3, 4. 8, 2; ውሳጢተ፡ ውሳጢት፡ 3 Reg. 22, 25; ቦአ፡ ወሳጢተ፡ (v. ውሳ"፡) Gen. 43, 30; ውስተ፡ ውሳጢተ፡ ጽርሕ፡ 4 Reg. 9, 2. — Pl. ውሳጥያት፡ vid. sub ውሳጤ፡

ውስጣይ፡ adj. i. q. ውሳጢ፡, Gad. Lal.

ውሳጣዊ፡ et **ውሳጣይ፡** adj. rel. *interior, intimus, internus:* ውሳጣይ፡ ገዳም፡ Phlx. 136; እንተ፡ ውሳጣይ፡ ኆኅት፡ 2 Par. 23, 20; ሕዋሳት፡ ውሳጣውያት፡ Fal. f. 53; አእምሮተ፡ መጻሕፍት፡ duplex est, sc. ውሳጣዊት፡ ዘትሰመይ፡ መንፈሳዊት፡ ወአፍአዊት፡ እንተ፡ ትሰመይ፡ ሰብአዊት፡ Phlx. 234.

ውሳጤ፡ subst., Pl. ውሳጥያት፡ 1) *pars interior* rei: በውሳጤ፡ ሀገር፡ ወአፍአሃ፡ Jsp. p. 355; Marc. 15, 16 Platt; Esth. 4, 11; እምውሳጤሁ፡ ወእምአፍአሁ፡ Ex. 25, 11; ኵሉ፡ ውሳጥያቲሁ፡ ለደቡብ፡ *terrae septentrionis interiores* Kuf. 9; virginitas duplex ዘውሳጤ፡ ወዘአፍአ፡ Enc. Mij. 21. 2) in specie: *penetrale, conclave interius, cubiculum,* 2 Par. 22, 11; Koh. 10, 20; ቦአ፡ ውስተ፡ ውሳጥያተ፡ ጽርሑ፡ 3 Reg. 20, 30; Ex. 7, 28; ውስተ፡ አብያት፡ ወውስተ፡ ውሳጥያት፡ Jes. 42, 22; Hez. 8, 12; Luc. 12, 24; ὑπερῷα Ps. 103, 14.

ወቅሐ፡ rad. inus., cui vicinae sunt وَكَى *religavit et constrinxit* utrem, وَكَّحَ et وَكَحَ *constrinxit* nodum.

ሞቅሕ፡ subst., Pl. መዋቅሕት፡ 1) *vinculum, compes, catena,* δεσμός, δεσμοί, ሰበርኩ፡ መዋቅሕቲክሙ፡ Lev. 26, 13; Jer. 2, 20. 37, 8; Dan. 4, 12; Sir. 6, 25; መዋቅሕቲሃ፡ ዘብርት፡ 28, 20; አሕመምዎሙ፡ በመዋቅሕት፡ Jes. 22, 3; Phil. 1, 7; πέδαι Sir. 6, 29; እምነ፡ መዋቅሕቲከ፡ ዘእዴከ፡ Jer. 47, 4; κλοιοί በመዋቅሕት፡ ይትአሰሩ፡ Jes. 43, 14; κημός Hez. 19, 9; ἅλυσις 2 Tim. 1, 16; Apoc. 20, 1; Act. 12, 7; Marc. 5, 3. 4; መዋቅሕተ፡ ኀጺን፡ Jer. 46, 7 vrs. nov. 2) *carcer, custodia, vincula,* φυλακή Ps. 141, 10; አንበሮሙ፡ vel ወደዮሙ፡ ውስተ፡ ሞቅሕ፡ Gen. 40, 3. 42, 17; Matth. 5, 25; በውስተ፡ ሞቅሕ፡ 14, 10 rom.; Apoc. 2, 10. 20, 7; ሀለወ፡ ውስተ፡ ሞቅሕ፡ Kuf. 39; በዐጸደ፡ ሞቅሕ፡ ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς Jer. 39, 2. 45, 13; ቤተ፡ ሞቅሕ፡ domus custodiae vel vinculorum i. e. carcer: Kuf. 39; Gen. 39, 20. 21. 40, 3; 4 Reg. 17, 4; Koh. 4, 14; Jes. 42, 7; Hen. 18, 14; Matth. 11, 2. 14, 3.

ሞቅሐ፡ quadrl. I (denom.) 1) *vincire, vinculis constringere, catenas injicere,* መኑ፡ ውእቱ፡ ዘይሞቅሐ፡ ለእዴየ፡ Job 17, 3; ወሰድዎ፡ ሞቂሖሙ፡ ብሔረ፡ ግብጽ፡ Hez. 19, 4; ሞቅሕዎ፡ በመዋቅሕት፡ 19, 9; Nah. 3, 10; Jud. 16, 21; 4 Reg. 25, 7; Luc. 8, 29; ሞቅሕዎ፡ በኀጺን፡ Sx. Mij. 20; አዘዘ፡ ይደዩ፡ ጋጋ፡ ውስተ፡ ክሳዱ፡ ወይሞቅሕዎ፡ እደዊሁ፡ ወእገሪሁ፡ Sx. Hed. 26. 2) *in carcerem includere, in vincula* vel *custodiam conjicere:* Gen. 39, 20; Kuf. 39; 3 Reg. 22, 27; Hez. 3, 25; Matth. 14, 3; Marc. 6, 17; Act. 5, 25. 12, 4; Hebr. 11, 36.

አሞቅሐ፡ II *in vincula conjici jubere, in custodiam dare:* Matth. 18, 30; Act. 8, 3 rom.; 26, 10 rom.

ተሞቅሐ፡ III, 1 1) *vinciri, vinculis* vel *catenis constringi:* እገሪከ፡ ኢተሞቅሐ፡ 2 Reg. 3, 34; ዘኢተሞቅሐ፡ በማእሰሩ፡ Sir. 28, 19. 2) *in vincula conjici, in carcerem includi, in custodiam dari:* 2 Tim. 2, 9; Hebr. 13, 3 Matth. 25, 36; Sap. 17, 2; ተሞቂሐከ፡ Matth. 25, 44; Luc. 23, 19; ተሞቂሐ፡ *in vincula conjectus* Sx. Mag. 6 Enc.; Jsp. p. 287; ተሞቅሐ፡ Jes. 10, 4 vrs. alt.; ኢያሐዝኖ፡ ተሞቅሐ፡ ወመንሱት፡ Sir. 13, 12; 2 Cor. 6, 5; ወለጠ፡ ልብሰ፡ ተሞቅሖቱ፡ Jer. 52, 33.

ሙቁሕ፡ part. 1) *vinctus, vinculis constrictus:* እግር፡ ሙቁሕ፡ Sir. 21, 19; ሙቁሓን፡ እደዊሆሙ፡ Jes. 45, 14 እለ፡ ሙቁሓን፡ እደዊሆሙ፡ በሰናስል፡ Job 36, 8; Act. 12, 6 Platt.

2) *in vincula conjectus, carcere inclusus, in custodia habitus, captivus:* Jer. 36, 2; ሙቁሓን፡ (v. ሙቃሓን፡) Jes. 14, 17. 42, 7. 49, 9; Jer. 24, 1; Ps. 68, 38. 101, 21; 4 Esr. 13, 19; Philem. 1; 2 Tim. 1, 8; Hebr. 13, 3; Eph. 3, 1; Matth. 25, 39. 27, 15. 16; እለ፡ሙቅሒታት፡ትንብር፡ነፍሶሙ፡ (Platt minus bene: ሙቁሒታ፡) 1 Petr. 3, 19.

ሞቃሒ፡ n. ag. *vinctor; qui in vincula conjicit:* ሰገዱ፡ሞቃሒ፡ለሙቁሓን፡ Chr. Ta. 26.

ሙቃሔ፡ n. act. et subst., 1) *vinctura, constrictio,* Org. 1; ሙቃሔ፡ጽኑዕ፡ (c. firma) Enc. Masc. 6; Tachs. 27; ዘፈታሕከ፡እሙቃሔ፡እግሩ፡ወእዱ፡ Tab: Tab. 55. 2) *vincula captivitatis* (Gefangenſchaft): እመ፡ሙቃሔሁ፡ Sx. Genb. 19; ውስተ፡ሙቃሔሁ፡ኢኀደገቶ፡ Sap. 10, 14.

ወቀሠ፡ vel **ወቀሰ፡** I, 1, Subj. ይውቅሥ፡ et ይውቀሥ፡, *contradicere litigando,* a) *verba opponere, litigare, redarguere, causam suam defendere, pro defensione loqui:* እወቅሥ፡ቅድመ፡እግዚ“፡ (v. እትዋቀሥ፡) ἐλέγξω Job 13, 3; ኢያረምም፡አፉየ፡እንዘ፡እወቅሥ፡ 23, 4; c. Acc. pers.: አኀዘ፡ይውቅሣ፡ (v. ይውቀሣ፡) *coepit litigare cum ea* Jsp. p. 326; c. Acc. verborum, quae pro defensione opponuntur: ምንተ፡ንብል፡ወምንተ፡ንወቅሥ፡ Kuf. 43; Rom. 2, 15; ትወቅሥ፡ነገረ፡ከንቱ፡ Job 15, 3; c. በ፡ verborum: አልብነ፡በዘ፡ንወቅሥ፡ (Platt: ንትዋቀሥ፡) በእንተዝ፡ሀከክ፡ Act. 19, 40; c. ለ፡ eorum, quos quis alloquitur: ፈቀደ፡ይውቀሥ፡ (Platt: ይውቅሥ፡) ለዐውድ፡ ἀπολογεῖσϑαι τῷ δήμῳ Act. 19, 33. 25, 8. 22, 1. b) *litigando probare* alqd: እወቅሥ፡ዘዚአየ፡ጽድቅየ፡ወዘዚአከ፡ጌጋየኪ፡ Jes. 57, 12. c) *in jus vocare, ad rationem reddendam compellare* alqm, c. Acc., Did. ed. Platt p. 58 [significatione convenit cum הוֹכִיחַ; fortasse etiam etymo; at ܚܣܣ cum ሔሰ፡ componendum videtur].

ተወቀሠ፡ (an ተወቅሠ፡?) III, 1 *redargui, reprehendi:* si clericus munus suum deseruit, ይትወቀሥ፡እምሰብአ፡ሀገር፡ (quo fugit) እስከ፡አሆ፡ይቤ፡ወይትመየጥ፡ኀበ፡መንበሩ፡ F. N. 5.

ተዋቀሠ፡ III, 3 *litigare, disputare, altercari, contradicere litigando:* ምንተ፡ትብል፡ተዋቂሠከ፡ Job 35, 2; ἀνταπεκρίϑη 16, 8; κρίϑητι ተዋቀሥ፡ 35, 14; ንዑ፡ንትዋቀሥ፡ διελεγχϑῶμεν Jes. 1, 18; κριϑῶμεν 43, 26; Ps. 36, 35; Num. 29, 13; c. ምስለ፡ pers. Job 39, 32; c. Acc. pers.: Act. 9, 29 Platt; 13, 8. 15, 2. 17, 2. 18, 4. 6; አልቦ፡ዘይትዋቀሰከ፡ Job 11, 3; Jer. 2, 9. 35; ኢክህለት፡ተዋቅሦተክሙ፡ Dan. ap. 1, 57; ተዋቀሥዋ፡ለእምክሙ፡ Hos. 2, 4; Mich. 6, 2; Hez. 22, 2; Luc. 21, 15; Rom. 8, 33; c. በ፡ rei Luc. 2, 34; c. በእንተ፡ causae: Joel 4, 2; Hen. 1, 9. a) *causam suam defendere, rationem reddere:* እትዋቀሥ፡ (v. እወቅሥ፡) ቅድመ፡እግዚ“፡ Job 13, 3; አበእከ፡ቅድሜከ፡ይትዋቀሥ፡ Job 14, 3. b) c. ለ፡ pers.: *causam* alcjs *tueri, defendere* alqm, *patrocinari* alicui: ኵሉ፡ይትዋቀሥ፡ለእኁሁ፡ Jes. 41, 6; Rom. 8, 26. 27. 8, 34; Hebr. 7, 25. c) *in jus ire, causam suam judicandam proponere* alicui, c. በኀበ፡ judicis: 1 Cor. 6, 1; F. N. 43, 9; እለ፡ይትዋቀሡ፡በኀበ፡አናቅጽ፡ Jes. 29, 21; vel *jus suum petere* ab alqo: ሶበ፡ይትዋቀሡ፡በኀቤየ፡ Job 31, 13. d) c. dupl. Acc.: *litigando exprobrare* alicui alqd: Deus ተዋቀሣ፡ሞተ፡ነቢያት፡ Enc. Masc. 8.

አስተዋቀሠ፡ IV, 3 *litigare facere* vel *sinere* i. e. a) *ad litem agendam admittere* alqm, *judicium dare* vel *reddere* alicui, c. Acc. pers.: Act. 18, 14; ሶበሁ፡ያስተዋቅሥዎ፡ለሰብእ፡ምስለ፡እግዚ“፡ Job 16, 21. b) *judicium exercere, jus dicere, dijudicare,* አስተዋቅሥ፡ማእከለ፡በግዕ፡ወበግዕ፡ Hez. 34, 17. 20. 22. c) *in judicium vocare,* c. Acc. pers.: Act. 25, 20 rom.; አስተዋቅሦሙ፡ለኵሉ፡አሕዛብ፡ Joel 4, 12; መኑ፡መኰንን፡ዘይበጽሕ፡ኀቤከ፡ለአስተዋቅሦ፡ (v. ለተዋቅሦ፡) በእንተ፡ሰብእ፡ዐማፅያን፡ Sap. 12, 12.

ቅሥት፡ rarius **ቀሥት፡**, subst., m. et fem., 1) *contradictio, litigatio, controversia, altercatio:* ἀντιλογίαι Prov. 17, 11; Hebr. 6, 16; ቀሥት፡ጊጉይ፡ Sir. 11, 9; የዐሥየከ፡ቅሥት፡ (v. ቀሥት፡) ወአስናኒ፡ 29, 5; በቈላተ፡ቀሥት፡ Joel 4, 14; ማይ፡ዘቅሥት፡ Num. 20, 13; Ps. 105, 32. 2) *vindicatio juris sui, defensio:* ቅሥት፡ (v. ቀሥት፡) አፉየ፡ ἔλεγχος Job 13, 6; ἀπολογία Phil. 1, 7 Platt; 1 Cor. 9, 3; 2 Cor. 7, 11; ንግር፡ቅሥተከ፡ ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν Act. 26, 1. 24, 10. 3) *lis, causa, dica:* ይእዜ፡እነግር፡ቅሥትየ፡ሎሙ፡ Jer. 4, 12; ቅሥት፡ይትዋቀሦሙ፡ለአሕዛብ፡ 32, 17; δίκη Job 29, 16; Ps. 34, 26; δικαίωμα እስመ፡ለከ፡ነገርኩ፡ቅሥትየ፡ Jer. 11, 20; κρίσις Mich. 6, 2; ዘቦ፡ቅሥት፡ወተስናን፡ 2 Reg. 15, 4; ኢመፍትው፡ትግበሩ፡ቅሥት፡በሰንበተ፡ክርስቲያን፡አላ፡ዳእሙ፡ሰላመ፡ወፍትሕሰ፡ይኩን፡በባዕዳን፡መዋዕል፡ Did. 10. 4) *judicium,* ἀντίῤῥησις Koh. 8, 11; et *sententia judicis:* ተናገሮ፡ (ei) ቅሥት፡ Jer. 46, 5 vrs. nov. (hebr. 39, 5).

ወቃሢ፡ n. ag. *litigans, litigiosus:* ወቃሥያን፡ዘእንበለ፡ፍትሕ፡ Macc. f. 9; ላዕለ፡ወቃሢ፡ይደሉ፡ለአቅሞተ፡ሰማዕት፡ *litigantis* (si non: *causidici, defensoris*) *est testes producere,* F. N. 39.

ወቀሣ፡ subst. *causae defensio, apologia,* Lud. sine auct, (vid. Isenb. sub ወቀሳ፡).

ሙቃሥ፡ subst., m. et f., 1) *locus* litigationis i. e. *judicii, forum:* ይመጽእ፡አብ፡ወወልድ፡ወመንፈስ፡ቅ“፡ከመ፡ይኰንን፡ሕያዋነ፡ወሙታነ፡በ፡፩ዐውድ፡ወበአሐቲ፡ሙቃሥ፡ M. M. f. 2; ዐውደ፡ሙቃሥ፡ f. 286. 2) *provincia jurisdictionis:* in Deo አሐዱ፡ክብር፡ወመንግሥት፡ወምኵናን፡ወሙቃሥ፡ Ssal. Req. (Lud.: *patrocinium*).

መስተዋቅሥ፡ part. (IV, 3) *judicium exercens, in judicium vocans:* nomen *Josaphat* in Voc. Ae. explicatur መስተዋቅሥ።

ወቀረ፡ I, 1 et 2 [وَقَرَ *fidit,* وَقِيرٌ *scrobs magna,* قَارَ *excâdit orbiculatim,* קוּר *fodere,* نَقَرَ *excavavit, excavando insculpsit;* vic. ነቈረ፡ et ሰቈረ፡] Subj. I, 1 ይውቅር፡ et ይቀር፡, Imprt. ውቅር፡ et ውቀር፡ et ቀር፡ et ቅር፡, *excavare, excidere, caedere, edolare,* ወቀረ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ግበበ፡ብዙኃነ፡ 2 Par. 26, 10; Num. 21, 18; Deut. 6, 11; ወቂር፡ Gad. Lal.: ዘይወቅርኒ፡ወዘይጸርብኒ፡ ibid.; in lapicidina እንዘ፡ይወቅር፡ (አእባነ፡) ረከበ፡አእባነ፡ወርቅ፡ Sx. Genb. 8; ርእይዋ፡ለኰኵሕ፡ጽንዕት፡እንተ፡ወቀርክሙ፡ Jes. 51, 1; መከን፡ዘወቀረ፡ሎቱ፡ Sap. 13, 15; lapides 3 Reg. 6, 3; ይውቅርዎን፡ Herm. p. 81; ውቅሮን፡ p. 84; ንቀር፡እብነ፡ Jes. 9, 10 var.; ወቅር፡ለከ፡ክልኤ፡ጽላተ፡ (v. ውቀር፡ et ቀር፡) Ex. 34, 1. 4; ቅር፡ለከ፡ክልኤ፡ጽላተ፡ Deut. 10, 1. 3.

አውቀረ፡ II, 1 *excavandum* vel *excidendum curare:* አውቀረ፡ኰኵሐ፡በኀጺን፡ ὤρυξε Sir. 48, 17; አውቀርከ፡ለከ፡ዝኅረ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ Jes. 22, 16; Matth. 27, 60; Luc. 23, 53; Gad. Za Mich.

ተወቅረ፡ III, 1 *excavari, excidi, caedi:* ተወቅረ፡ዴዴሁ፡ Herm. p. 76; እብን፡ዘኢተወቅረ፡ Jos. 8, 33; 3 Reg. 6, 11; ዘእንበለ፡ይትወቀሩ፡ Herm. p. 11. 13; ጽኑዓን፡እማንቱ፡ለተወቅሮ፡ p. 81; ተስእነ፡ተወቅሮቶን፡ p. 83.

ውቁር፡ part. *excisus, edolatus, caesus,* እብን፡ውቁር፡ 4 Reg. 12, 12; 3 Reg. 6, 2. 7, 48; Jes. 27, 9; 1 Par. 22, 5 (absque auct. Gr.); Lev. 14, 42; Num. 23, 14; እበን፡እለ፡ኢኮና፡ውቁራት፡ Deut. 27, 6.

ወቃሪ፡ n. ag., Pl. ወቀርት፡ *lapicida,* Herm. p. 84; ወቀርት፡እብን፡ 2 Reg. 5, 11; 2 Par. 2, 2; ወቀርት፡እብን፡ወፈሐቅት፡ 1 Par. 22, 2; ወቀርት፡ λατόμοι 2 Reg. 3, 3. 5, 15; 2 Esr. 3, 7.

ውቅሮ፡ subst. 1) *opus excisum* vel *excavatum, opus lapicidae:* ዐዘቅተ፡ውቅሮ፡ 2 Esr. 19, 25; Deut. 6, 11; ቤት፡ዘውቅሮ፡ Sap. 13, 15; ርእስ፡ዘውቅሮ፡ Deut. 3, 27; እብነ፡ውቅሮ፡ 4 Reg. 22, 6; Jer. 38, 39; Judith 1, 2. 2) in specie *lapides caesi,* ንሕንጽ፡ውቅሮ፡ Jes. 9, 10 var.; አረፍት፡ዘኢኮነ፡በውቅሮ፡ 3 Reg. 6, 33; ወዐውዱ፡፫ጸታ፡ዘኢኮነ፡ውቅሮ፡ወ፩ጸታ፡በውቅሮ፡ 7, 49; ማእዳት፡ዘእብን፡ውቅሮ፡ (sic) Hez. 40, 42. 43.

ሞቀርት፡(ሞቀር፡ sec. Lud.) subst., Pl. መዋቅር፡ *instrumentum lapicidarum* (caedendis lapidibus), መዋቅረ፡እብን፡ Lud. e Vit. Dan.

ወቃት፡ pro አውቃት፡ i. e. أَوْقَات Pl. a وَقْت *temporis partes, tempora:* ዓመታት፡ወወቃት፡ Sx. Genb. 23.

I. **ወቅዐ፡** I, 1 [وَقَعَ *percussit, cudit,* مِيقَعَة *malleus,* al.; وَكَعَ *percussit, tutudit*] 1) *tundere, con-, pertundere:* እንዘ፡ይወቅዕዎ፡ናላ፡ (ei cerebrum vel cranium) Enc. Sen. 19. 2) in specie: *excutere, tundere fustibus* spicas (vid. Isenb. lex. p. 148 sub ወቃ፡): በሙቃዕ፡ይወቅዕዎ፡ var. (pro በበትር፡ይዘብጥዎ፡) Jes. 28, 27.

ሙቃዕ፡ subst. *fustis tundendis spicis* (Dreſchflegel), Jes. 28, 27 var.

መቅዓት፡ subst. (insolitae formae, sine dubio pro ሞቃዕት፡) *clavae* vel *pistilli* genus, Sx. Ter 15 (vid. sub ሙብልኅ፡), si quidem lectio sana est.

II. **ወቅዐ፡** I, 1 *excoriavit* [vid. יָקַע et ወቀየ፡; cfr. ነቀበ፡], ይወቅዕዎ፡ ἐκδείραντες Lev. 1, 6.

I. **ወቀየ፡** rad. inus., cui conferas II ወቅዐ፡ (sine dubio etiam نَجَا *amputavit* arborem; *excoriando separavit* pellem a corpore).

አውቀየ፡ II, 1 *amputare, desecare, abscidere, (abscindere):* ኢያወቅዮ፡ርእሶ፡ οὐ διελεῖ Lev. 5, 8; አወቂ፡ቍልፈተ፡ልበሙ፡ Kuf. 1; gladio አውቀዮ፡ክሳዶ፡በአሐቲ፡ዝብጠት፡ Macc. f. 7; አዘዘ፡ያውቅዩ፡ልሳና፡እምጕንዱ፡ Sx. Masc. 5; trsl.: Rom. 11, 22. — Scholion *Voc. Ae.* vid. sub መተረ፡; *aliud:* አውቀየ፡ዘ፡ቈረጸ፡

ተወቅየ፡ III, 1 *amputari, abscidi, desecari:* በሰይፍ፡ተወቅየ፡ (detruncatus est) Enc. Mij. 27; Abraham ኢፈርሀ፡ሕማመ፡ተወቅዮ፡ቍልፈተ፡ነፍስቱ፡ M. M. f. 24; ጕንዱ፡ሃይማኖት፡ዘኢይትወቀይ፡ f. 1.

ውቁይ፡ part. *amputatus, abscisus:* አርዮስ፡ (Arius) ውቁይ፡በሰይፈ፡መርገም፡ Enc. Nah. 18.

ሞቀይ፡ vel ሞቀይት፡ subst., nonnisi in Pl. መዋቅይ፡ repertum, *cisorium, cultellus:* መዋቅየ፡አምትንት፡ወሥርው፡ Sx. Ter. 15 (vid. sub ሙብልኅ፡).

II. **ወቀየ፡** I, 2 ut videtur i. q. وَقَى I et II *servavit, custodivit:* morituro Deus misit Sanctos, ከመ፡ይናዝዝዎ፡ወይወቅይዎ፡ፍልሰቶ፡ Sx. Teq. 20.

ውቅየት፡ subst., Pl. ውቅየታት፡ et ውቅያት፡, vestimenti genus, ut videtur *feminalia:* rex iis dedit ክቡራተ፡አልባሳተ፡ ክቡራተ፡ቀማይሳተ፡ወውቅየታተ፡ሠናያተ፡ Chr. L. Atk. f. 22; martyrum membra singula involucris ferreis induxerunt, iisque fecerunt አሣእነ፡ብርት፡ usque ad አቍያጺሆሙ፡ወገብሩ፡ውቅያተ፡ኀጺን፡ዘአምሳለ፡ግላ፡ Sx. Haml. 5. — *Voc. Ae:* ውቅየት፡ዘ፡ሰናፊል።

ወቄት፡ subst. i. q. وُقِيَّة *uncia:* ፱ወቄተ፡ወርቅ፡ N. T. rom. in Praef.; ከነ፡ሤጠ፡ሕልቅ፡ (auri) ፴አሞሌ፡, ወወቄት፡ለ፩ብዕራይ፡ Chr. Ax. „Secundum hoc pondus — sc. ወቄተ፡ወርቅ፡ vel ወቄት፡ — omnes summae numerantur et pretia rerum majora in Aethiopia aestimantur. Continet autem uncia hodie ፲ድሪም፡ decem drachmas, per quas procul dubio intelligitur certa quaedam moneta. Dimidium unciae vocatur አላድ፡ et continet quinque ድሪም“፡ Lud.

ውቅያኖስ፡ n. prgr., sc. ὠκεανός (vid. አውኪያኖስ፡) *oceanus,* ባሕረ፡ውቅያኖስ፡ Jsp. p. 316; Org. 1.

ወቅፍ፡ (et ውቅፍ፡) subst., Pl. አውቃፍ፡, Pl. Pl. አውቃፋት፡ [وَقْف *armilla,* coll. קוּף הִקִּיף; vid. etiam ንቍበት፡] 1) *armilla, brachiale,* ψέλλιον ወቅፍ፡ (v. ውቅፍ፡) Num. 31, 50; አውቃፍ፡ Gen. 24, 22; Hez. 23, 42; ወደይኩ፡አውቃፋተ፡ውስተ፡እደዊኪ፡ 16, 11; περιδέξια Ex. 35, 22; χλιδῶνες Jes. 3, 20, አውቃፋት፡ Judith 10, 4; manus Mariae ኢኀሠሣ፡አውቃፈ፡ብሩር፡ወወርቅ፡ለስርጋዌሆን III Sal. Mar. 33. 2) *annulus:* ፬አውቃፋት፡ in C Ex. 37, 13. 27 al., sec. text. Hebr. — *Voc. Ae.:* አውቃፍ፡ዘ፡አምባር።

ወባ፡ n. prgr. sc. وَبَاء vel وَبَأ *pestilentia:* ሕማመ፡ወባ፡ Jsp. p. 308. 371.

ወበሌ፡(ወቦሌ፡ sec. Lud.) n. prgr. *obolus* Ex. 30, 13 F. (v. አቦሊ፡).

ወተረ፡ I, 1 [יֶתֶר מֵיתָר وَتَر *chorda, nervus;* vicina sunt יָתַן وَتَنَ] *nervum adducere* vel *intendere,* in specie arcus: ወተረ፡ቀስቶ፡ወወሰቀ፡ቀስቶ፡ Hab. 3, 9; Ps. 7, 13.

አውተረ፡ II, 1 1) *intendere, attendere,* oculos: አወትር፡አዕይንትየ፡ላዕሌሆሙ፡ στηριῶ Am. 9, 4; ኢታውትር፡ዐይነከ፡ኀቤሃ፡ μὴ ἐπιστήσῃς τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐτήν Prov. 9, 18; ዘያወትር፡ (v. ያስተዋትር፡) አዕይንቲሁ፡ይኄሊ፡ጠዋየ፡ 16, 30; እመ፡አውተርከ፡ዐይነከ፡ኀቤሁ፡ 23, 5; manum: ኢታውትር፡እዴከ፡ለእንተ፡ኢኮነት፡እንቲአከ፡ Prov. 5, 20 var. a) *intentius facere* alqd: አውተረ፡ጸልዮ፡ Luc. 22, 44.

b) *contendere, tendere ad* alqd, *vires intendere in re*, c. **ለ፡** rei: **ያወትር፡ ለመንግሥት፡ ወይፈርህ፡ እምገሃነም፡** Phlx. 4; c. Acc. rei: **ኢታውትር፡ ስማዔ፡ እምሰብእ፡** Phlx. 242. 2) *continuare, in-, per-, constare, perseverare, assiduum esse*, (anhalten), seq. Acc.: **ኤልያስ፡ ኮነ፡ ያወትር፡ ህድአተ፡ ወብሕታዌ፡** Phlx. 1; **አውትሮ፡ ጸሎት፡** (perseverare in precando) Chr. Ta. 9; **ያወትሩ፡ ብሕትውና፡** Phlx. 55; seq. Acc. Inf.: **ጳውሎስ፡ ኢያውትረ፡ ነጊረ፡ ትሕትናሁ፡** (non semper de humilitate sua loquitur) Chr. ho. 2; seq. Subj. verbi: **እንዘ፡ ያወትሩ፡ ይሕየዋ፡ በንጽሕ፡** Phlx. 11. — *Voc. Ae.*: **አውትረ፡ አዝለፈ፡ አንኀ፡ ዘ፡ አረዘመ ።**

አስተዋተረ፡ IV, 3 *intendere* alqd in alqd, in specie: oculos *rigide defigere*, **ዘያስተዋትር፡** (v. **ዘያወትር፡**) **አዕይንቲሁ፡** Prov. 16, 30.

ውቱር፡ part. *intentus, contentus*; hucusque non nisi in Acc. repertum **ውቱረ፡** adv. *continenter, continue* a) de tempore: **አአይስ፡ በሕማም፡ ውቱረ፡ ይዋሕዩኒ፡ ነጸራር፡** Job 30, 14. 15. b) de spatio: **ይከድንዋ፡ በወርቅ፡ ውቱረ፡** πάντοθεν Hebr. 9, 4.

ወትር፡ subst. (m.), Pl. **አውታር፡**, 1) *nervus, chorda*: **አውታር፡ ሐደስት፡** νευραί Jud. 16, 7 seq.; χορδή Nah. 3, 8; **ቃለ፡ አውታረ፡ መሰንቆ፡** Hez. 23, 42; Clem. f. 16; Fal. f. 54; **መዝሙር፡ ዘዐሠርቱ፡ አውታሪሁ፡** Ps. 32, 2. 91, 3. 143, 10. 150, 4. 2) *funiculus, filum*: Ex. 35, 17 in C (מֵיתָרִים); **አውታረ፡ ሣሬት፡** ἱστὸς ἀράχνης Jes. 59, 5 var. — *Voc. Ae.*: **አውታሪሁ፡** (sc. **ለመሰንቆ፡**) **ዘ፡ ጅማቶች ።**

ወትር፡ subst. *tenor, spatium temporis continuum* vel *perpetuum*, a) in Genitivo **ዘወትር፡** *perpetuus, sempiternus, quotidianus, jugis*: **ፍርየታ፡ ዘወትር፡** κάρπωμα ἐνδελεχισμοῦ Ex. 29, 38; **ሀበነ፡ ዘወትር፡ ጸሎትነ፡** Kid. f. 12; **በከመ፡ ልማድ፡ ዘወትር፡** vel **ልማደ፡ ወትር፡** Chr. ho. 16; **ዋዜማ፡ ዘዘወትር፡** (quotidianus) Deg. (crebro). b) **ለወትር፡** *in perpetuum* vel *quovis die* Ex. 29, 38. 42. c) **በወትር፡** *perpetuo*, διὰ παντός, Cyr. ad Theod. f. 9. d) **ወትረ፡** α) *perpetuo, assidue, jugiter, semper*: διὰ παντός Matth. 18, 10; Act. 10, 2 Platt; Jes. 30, 29; **ወትረ፡ መዓልተ፡ ወሌሊተ፡** 16, 3. 58, 11; Hez. 3, 9; εἰς τέλος Ps. 102, 9; ἀδιαλείπτως 1 Thess. 1, 2. 5, 17; ἐπιμελῶς **ወትረ፡ ይጌሥጽ፡** Prov. 13, 24; Kuf. 6. β) *quotidie*: **ሰንበተ፡ ወትረ፡** *sabbathi die quovis* vel *vulgari (communi)* Matth. 12, 1 tit. (rom.); Luc. 4, 31 tit. (rom.). γ) *frequenter, saepe*, πυκνότερον Act. 24, 26; πλεονάκις Jes. 42, 20. e) **ወትረ፡ ጾም፡** vid. Scaliger Comp. Ae. p. 677. 702.

መውተሬ፡ part. II, 1 *assidue intentus, assiduus*: **እስመ፡ ኮነ፡ ውእቱ፡ ጻድቀ፡ ወመውተሬ፡ ለህድአት፡** Phlx. 15.

ወተን፡, **አውታን፡** i. e. أَوْثَانٌ (e وَثَنٌ) *idola*, Abush. 6 (vid. sub **ቀይጡን፡**).

ወተገ፡ I, 1 (an 2?) *effugere, evadere, aufugere*: **እለ፡ ወተጉ፡ እምነ፡ ሞአብ፡** οἱ φυγάδες Μοάβ (scholion: **የሸሹ፡ አታደብቁ፡**) Jes. 16, 4; **ወተገ፡ ኵሉ፡ በሐውርት፡** ἀνεχώρησε Jer. 4, 29.

ወኀየ፡ rad. spuria a Lud. recensita: *splendorem subito edere, emicare* e Jes. 29, 5; at verbis **እስመ፡ ይዋሒ፡** 29, 6 respondet ἐπισκοπὴ γὰρ ἔσται, quare vid. sub **ዋሐየ፡**

ውኅደ፡ I, 1 [hanc radicem nunc non ad **ወሐደ፡** (collato وَحُدَ *singularis, incomparabilis fuit*) sed ad מְעַט et **ኀጠጠ፡**, **ኅዳጥ፡** (quae vid. supra c. 622) retulerim] Subj. **ይውኅድ፡**, *deminui, imminui, minorem esse* vel *fieri* a) plerumque numero: *paucos fieri* vel *esse*, **ውኅዱ፡** ὠλιγώθησαν Koh. 12, 3; 4 Reg. 14, 26; Ps. 11, 1. 106, 39; ἠλαττώθημεν **ውኅድነ፡** Jer. 51, 18; Hen. 103, 9; **ብዝኁ፡ ወኢትውኅዱ፡** μὴ σμικρυνθῆτε Jer. 36, 6; **ኢይውኅዱ፡** 37, 19; **ትውኅድ፡ ምድር፡** Hos. 4, 3; **ዓመተ፡ ረሲዓን፡ ይውኅድ፡** Prov. 10, 27; **እለ፡ ይውኅዱ፡ የአክሉ፡ እልፈ፡** Jes. 60, 22; 4 Esr. 6, 32; **እመ፡ ውኅዱ፡ ኀምስተ፡** (um 5) Gen. 18, 28; c. **እምነ፡** comparativo: **ይውኅድ፡ ኵሉ፡ ሥብሐ፡ እምነ፡ ቍርባንከ፡** Judith 16, 16; **ሚመተ፡ ክህነቱ፡ ይውኅድ፡ እምዓመት፡** Jsp. p. 323; seq. verb. fin.: **ዘውኅደ፡ አፍቀረኒ፡** (qui *paulum* vel *minus* me dilexit) Luc. 7, 47 rom. b) rarius de gradu: *minorem* vel *inferiorem esse*, seq. **እምነ፡**, **ዝውዳሴ፡ ይውኅድ፡ እምክብርከን፡** κατόπιν ἔρχεται Cyr. ad Reg. f. 25; **ይውኅድ፡ ዝምሳሌ፡ እምአማን፡** Cyr. c. Pall. f. 97; **እምክብረ፡ ቅዱሳን፡ ይውኅድ፡ ኵሉ፡ ነገር፡** ἐλάσσων ἐστί, hom. Cyr. f. 103.

አውኅደ፡ II, 1 *deminuere, imminuere, paucos reddere, ad paucitatem redigere*, c. Acc.: Ps. 88, 44; **ታውኅዶን፡ ለኀጣውኢከ፡** ἐλαττώσεις ἁμαρτίας Sir. 28, 8; **ቅንአት፡ ወመዐት፡ ያውኅዱ፡ መዋዕለ፡ ሕይወት፡** 30, 24; **በቅንአቱ፡ አውኅዶሙ፡** ὠλιγοποίησεν αὐτούς Sir. 48, 2; Hen. 103, 15; c. Acc. et **ለ፡** alqd alicui: Ps. 106, 38; Num. 26, 54. a) *pauca habere*: **አውኅዶ፡ ጥሪት፡** Phlx. 29; **ታውኅዱ፡ ኀይለ፡ እምቀደምትክሙ፡** vires minores habetis (vel: viribus minores estis) quam majores vestri 4 Esr. 3, 67. b) seq. Acc. Inf., ad significandum *paulum, non multum, pauca*: **አዘዘ፡ ያውኅዱ፡ አንድዶ፡ እምታሕተ፡ መቅጹት፡** (ne multum succendant) Jsp. p. 289; **ዘአውኅዱ፡ አልዶ፡** qui pauca collegerunt, Num. 11, 32. c) **በአውኅዶ፡** *paucis*, ut: **አኮ፡ በአብዝኆ፡ አላ፡ በአውኅዶ፡** Lit. 170, 1. d) *remittere de* re, seq. **እምነ፡**, ut: **ሰአልዎ፡ ያውኅድ፡ እምነ፡ ብዙኅ፡ ሥቃዩ፡** Enc. Haml. 16.

ውኁድ፡ part., f. **ውኅድ፡**, *paucus, exiguus, minimus*: **አንሰ፡ ውኁድ፡ አነ፡ በኍልቍየ፡** Gen. 34, 30; **ውኁድ፡ መዋዕለ፡ ሕይወትየ፡** Job 10, 20. 8, 7; **ጥሪትከ፡ እመኒ፡ ውኁድ፡ ወእመኒ፡ ብዙኅ፡** Sir. 42, 4; **ውኁድ፡ ዳእሙ፡ ዘርኢነ፡ ግብሩ፡** 43, 32; Apoc. 3, 8; Luc. 12, 48; ὀλιγοστός **ውኁድ፡ አንተ፡ እስራኤል፡** Jes. 41, 14; Am. 7, 2; **ውኅድ፡** Mich. 5, 1; **ውኁደ፡ ረሰይኩከ፡** Obadj. 2; **እሬስዮሙ፡ ውኁዳነ፡** Hez. 29, 15; **ውኁዳን፡** 4 Esr. 6, 20. 8, 2. 6. 10, 72; Judith 9, 11; Ps. 16, 14. 104, 11; Matth. 7, 14; pauciores (nimis pauci) Ex. 12, 4; **ዘእንበለ፡ ውኁዳት፡ መካን፡** (exceptis locis paucis) Kuf. p. 153. a) in st. c.: **ውኁደ፡ ሃይማኖት፡** ὀλιγόπιστος Matth. 14, 31; **ውኁዳነ፡ ምሕረት፡** (exigui misericordia i. e. exiguae misericordiae) Lud. e Vit. Theoph. b) neutr.: *paulum, haud multum*, **ውኁደ፡ ጻመውኩ፡** Sir. 51, 27; **አካእብ፡ ውኁደ፡ ተቀንየ፡ ለበዓል፡ ወኢዩሰ፡ ብዙኀ፡ ይትቀነይ፡ ሎቱ፡** 4 Reg. 10, 18; Luc. 7, 47.

ዋኅድ፡ part. act. 1) *paucus, exiguus* Herm. p. 74^{a} bis; p. 80^{a}, siquidem lectio sana est. 2) *unicus* vid. sub **ዋሕድ፡**

ውኅድ፡ subst. *paucitas*: **ውኅዶን፡ ለመዋዕልየ፡** Ps. 101, 24.

ውኅደት፡ n. act. *defectus, paucitas, exiguitas*: **ውኅደተ፡ ሕዝብ፡** ἐν ἐκλείψει λαοῦ Prov. 14, 28; **በውኅደተ፡ አጥርዮ፡** Phlx. 29; Abush. 39; **ውኅደት፡** F. N. 39.

ውኅደ፡ *unitum esse* vid. sub **ወሐደ፡**

ውኅጠ፡ et **ወኅጠ፡** (Num. 21, 28. 26, 10 FH; Jes. 9, 12) I, 1 [amh. **ዋጠ፡**; Arabes habent حَطَّ (ܢܚܬ) *descendit*, II *comedit*; غَاطَ *demersus fuit*, II *deglutivit*] Subj. **የኅጥ፡**, *vorare*, *devorare*, *deglutire*, de hominibus, cibos: **ይፈቅድ፡የኅጣ፡** Jes. 28, 4; salivam **እውኅጥ፡ምራቅየ፡** Job 7, 19; pilum: **ዘይውኅጥ፡ሥዕርተ፡** Prov. 23, 7; alia: Matth. 23, 24; Apoc. 10, 10; abs.: os **ብቀው፡ለውኂጥ፡** Org. 1; **እመቦ፡** (si quis) **ዘጥዕመ፡ወኢውኅጠ፡** Clem. f. 256; de bestiis: **ወውኂጦ፡ነቀዐ፡** Dan. ap. 13, 27; **አዘዘ፡ዐንበረ፡የኅጦ፡ለዮናስ፡** Jon. 2, 1; Tob. 6, 3; **ውኅጥዎሙ፡** Gen. 41, 4; Ex. 7, 12; Hen. 86, 5. 87, 1; 1 Petr. 5, 8; de iis, quae bestiis comparantur: 4 Esr. 11, 35. 39; Num. 21, 28; **ውኅጠ፡ሞት፡ወኀየለ፡** Jes. 25, 8; in specie a) de terra homines devorante vel absorbente: Num. 16, 30. 32. 34. 26, 10; **ውኅጠ፡ምድር፡** Job 8, 18; Jes. 24, 6. b) de aquis: *absorbere*, Ps. 68, 18. 19. c) de hominibus, homines quasi devorantibus: **ንኅጦ፡ሕያዎ፡** Prov. 1, 12; Ps. 123, 2; vel *absumentibus* Ps. 34, 28. 13, 8; **እለ፡ይውኅጥዎሙ፡ለሕዝብየ፡** Jes. 16, 8; **እለ፡ውኅጥዎሙ፡** (v. **ይውኅጠሙ፡**) **ለእስራኤል፡** Jes. 9, 12. 16; Jer. 28, 34; Thren. 2, 16; vel bona hominum *consumentibus* Marc. 12, 40; Luc. 20, 47.

ተውኅጠ፡ III, 1 *deglutiri*, *devorari*, *absorberi*: **ዘኢይትውኅጥ፡** Job 20, 18; Hen. 89, 58; in aqua Hen. 83, 4. 89, 5.

ኅጠት፡ *granum* (quod Lud. huc traxit) vid. sub **ኀጠጠ፡**

ወነየ፡ rad. inus., quae componenda videtur cum ܗܢܳܐ הֲנָא *commodum, utilitatem, voluptatem percipere* e re, ܗܢܝܐ *utilitas, oblectatio*, هَنِيَ *laetatus fuit* re, *utilitatem cepit* e cibo; هَنًا *ludicrum* et *lusus* (collato آنَ *commode se habuit*; **አየነ፡**).

ተወነየ፡ III, 2 (*oblectari*) *ludere*: **ደቅ፡ወአዋልድ፡ዘይትዌነዩ፡** (v. **ዘይትዋነዩ፡**) παίζοντες Zach. 8, 5; **እለ፡ይትዌነዩ፡በእሳት፡** Nah. 2, 4; c. **ምስለ፡** Gen. 21, 9. a) *jocando*: Gen. 26, 8. b) *saltando* et *canendo*: Ex. 32, 6; Jud. 16, 25. 27; **እንዘ፡ይትዌነያ፡በመሰንቆ፡** Jud. 21, 21. 23; Jer. 38, 4 var. c) *libidinem explendo* in aliquo, c. Acc. pers.: Jud. 19, 25. 20, 5.

ተዋነየ፡ III, 3 *ludere*: **ደቂቆሙ፡ይትዋነዩ፡** Job 21, 11; Zach. 8, 5 var.; Gen. 21, 9 var.; Jes. 33, 4; **እንዘ፡ይትዋነይ፡ወይዘፍን፡** Kuf. 17; c. Acc. ludi: **ቄርቄሳዊ፡ዘይትዋነይ፡ቄርቄሰ፡** Const. Ap. 62; c. Acc. rei: **ተዋነዮ፡ከመ፡ዖፍ፡** Job 40, 24. a) *jocando*: **እምከመ፡ተዋነይከ፡ምስሌሁ፡** Sir. 30, 9; Gen. 26, 8 var. b) armis: 2 Reg. 2, 14. c) *saltando* et *canendo*: **ማኅበር፡እለ፡ይትዋነዩ፡** Jer. 38, 4; 1 Esr. 5, 3; 1 Par. 13, 8; 2 Reg. 6, 5; Ex. 32, 6 var. d) *illudere, ludibrio habere*, c. Acc. pers.: **ተዋነዩኪ፡** Jer. 2, 16; c. **በ፡** (vexando alqm lasciviae indulgere): **ተዋነዩ፡በአዕዋፈ፡ሰማይ፡** Bar. 3, 17.

ተውኔት፡ subst. m. et f. 1) *oblectatio, voluptas, libido*, Hen. 67, 8. 10. 10, 15. 2) *oblectamentum*: **ከመ፡ኢይረስይዎ፡ተውኔተ፡ለአሕዛብ፡** ἐπίχαρμα τοῖς ἔθνεσιν Judith 4, 12. 3) *ludus* vel *lusus* cujusvis generis: **ተውኔት፡ወማሕሌት፡** Rom. 13, 13 Platt; **የሐውር፡ውስተ፡ተውኔት፡ወዘፈን፡** Clem. f. 127. 146; sacerdotes **ኢይነጽሩ፡ተውኔተ፡ወኢዘፈነ፡** F. M. 32, 7; **በተውኔት፡ዘይትረከብ፡** (ubi Graecus habet κύβοις σχολάζων) II Can. Ap. 40; in specie: a) *musica, saltatio, chorus*: **ቃለ፡ተውኔት፡** φωνὴ παιζόντων Jer. 37, 19; μουσικὰ **ተውኔት፡** Dan. 3, 10. 15; θωδαθᾶ 2 Esr. 22, 27; χοροί Ex. 32, 19; **ንዋየ፡ተውኔት፡** *instrumenta musica* Dan. 3, 7; **ንዋያተ፡ማሕሌት፡ዘተውኔት፡** F. M. 32, 7. b) *theatrum, scena*: **መካነ፡ተውኔት፡** τὸ θέατρον Act. 19, 29 Platt; **ሰብአ፡ተውኔት፡** *scenici* Const. Ap. 62; clerici ne adeant **ኀበ፡ቤተ፡ተውኔት፡** F. M. 32, 2; Tit. Ap. 32; Christiani ne adeant **ቤተ፡ተውኔት፡** Did. 27. 4) *illusio, ludibrium, ludicrum*, παιγνία Jer. 29, 17; **ተውኔቶሙ፡** ἐμπαιγμός Sap. 12, 25; παίγνιον Sap. 15, 12; **ኀያላን፡ተውኔቱ፡** Hab. 1, 10.

ተዋናዪ፡ n. ag. *lusor, scenicus*, f. **ተዋናዪት፡** *scenica*, Const. Ap. 62.

መስተዋኒ፡ part. *histrio, scenicus*, **መስተዋንያን፡** Lud. e Syn.

ወንጌል፡ n. prgr., m. et f., Pl. **ወንጌላት፡**, εὐαγγέλιον *evangelium*, Matth. 9, 35; **ዛቲ፡ወንጌል፡** Marc. 14, 9; **ይሰበክ፡ዝወንጌለ፡መንግሥት፡** Matth. 24, 14. 26, 13; Rom. 1, 16; 1 Tim. 1, 11; 1 Petr. 4, 17; Apoc. 14, 6; **ብስራተ፡ወንጌል፡ዘቅዱስ፡ማርቆስ፡** Cod. Mus. Brit. VIII, 2, d; **በከመ፡ይቤ፡ወንጌል፡ቅዱስ፡** Sx. Sen. 24; **ወንጌል፡ዘማቴዎስ፡**, **ዘማርቆስ፡** al.; **ጸሎተ፡ወንጌል፡ወአቡነ፡ዘበሰማያት፡** Kedr f. 57; **ጸሎተ፡ወንጌል፡እግዚ"፡እግዚኦ፡** Genz. f. 54. 60; **ወንጌል፡** *evangelia* opponitur Paulo et Apostolo (i. e. epistolis Pauli caeterorumque Apostolorum); **፬ ወንጌላት፡** Cod. Mus. Brit. VIII, 1; Cod. Bibl. Bodl. X, 1; nonnumquam **ወንጌል፡** pericopam vel lectionem Evangelii significat.

ወንጌላዊ፡ adj. rel. 1) *evangelista*, 2 Tim. 4, 5; Act. 21, 8 rom.; **ወንጌላውያን፡** Cyr. c. Pall. f. 84; **፬ ወንጌላውያን፡** Lit. 164, 2; **ዘወንጌላውያን፡ትምህርት፡** εὐαγγελικὴ παράδοσις Cyr. ad Reg. f. 26. 2) *evangelicus*: **ሃይማኖት፡ወንጌላዊት፡** ἡ πίστις ἡ εὐαγγελική Chr. ho. 31; **ጸሎት፡ወንጌላዊት፡** Phlx. 171. 3) *evangelio addictus, Christianus*, opp. **ኦሪታዊ፡** (Judaeo) M. M. f. 27; Enc. Nah. 10; **ሕዝበ፡ወንጌላውያን፡** Lud.

ውእቱ፡ pron. pers. III p., subst. et adj., f. **ይእቲ፡** (passim **ይኢቲ፡** scriptum, ut in Herm. crebro), Pl. m. **ውእቶሙ፡** vel **እሙንቱ፡**, f. **ውእቶን፡** vel **እማንቱ፡** [הוּא ܗܘ هُوَ; gramm. § 65. § 148.], Acc. sing. **ውእተ፡**, **ይእተ፡** (quamquam passim etiam **ውእቱ፡ይእቲ፡** pro Acc. ponitur, ut Matth. 27, 31. 48 rom.); nonnumquam **ውእቱ፡**, **እሙንቱ፡** etiam pro fem. ponitur (ut: **አንቲ፡ውእቱ፡ዳግሚት፡ቀመር፡** Lud. ex Enc. Mar.; **እሉ፡ደናግል፡መኑ፡እሙንቱ፡** Herm. p. 88; **አዋልድ፡ቢጸን፡እሙንቱ፡** p. 15). 1) subst. a) *is, ea, id*, Matth. 1, 21. 3, 11. 5, 4—9. 8, 17. 24. 11, 14. 12, 27. 50. 14, 2; Luc. 2, 50; Apoc. 18, 6; Gen. 3, 12. 4, 20. 21. 10, 8. 13, 1. 15, 4. 19, 37. 38. 33, 3; Jud. 7, 4. 11, 38; **ወውእቱሰ፡** Sir. 49, 11; **ያእምሩከ፡እሙንቱኒ፡ከመ፡አእመርናከ፡ንሕነ፡** Sir. 33, 5; **እሙንቱ፡** et **ውእቶሙ፡** Hez. 25, 4; **ውእቱ፡ዘይነብር፡** Apoc. 5, 1; Hen. 15, 4; **ለዝላፉ፡ነበረ፡ዘውእቱ፡** ἀεὶ μεμένηκεν ὅπερ ἦν Cyr. ad Th. 18; al. sexcenties. b) α) *ipse*: **የኀድግ፡ኵሎ፡ለባዕድ፡ወይመውት፡ውእቱ፡** Sir. 11, 19; **ዘሠርዐ፡መሥገርተ፡ውእቱ፡ይሠገር፡ቦቱ፡** 27, 26; Jes. 63, 9; **መኑ፡ዝንቱ፡ዘምድረ፡ለብሰ፡ውእቱሰ፡ሰማያዊ፡ውእቱ፡** (qui terram induit quamquam ipse coelestis est) Kid. f. 14; seq. **ሂ፡** vel **ኒ፡** *et ipse* Gen. 27, 31; Luc. 1, 36; Matth. 20, 10. 27, 57. β) *idem*, adjecto **መ፡**; ut: **ከመ፡አሐዱ፡ይትለበ፡ወውእቱመ፡**

(ut unus intelligatur et idem) Cyr. ad Th. f. 20; **ወውእቱመ፡ እስከ፡ ለዓለም፡** Cyr. ad Th. f. 23; **ወውእቱመ፡ ውእቱ፡** f. 15; post pron. rel.: **ዘውእቱ፡** *qui idem* vel *idem qui* Matth. 10, 4; Hen. 40, 8. 2) In sententiis nominalibus usurpatur a) pro Subjecto: *is est*, ut: **ውእቱ፡ ኤልያስ፡** αὐτός ἐστιν Ἠλίας Matth. 11, 14. 16, 20; **እመ፡ ተባዕት፡ ውእቱ፡** Ex. 1, 16; **እስመ፡ ነቢይ፡ ውእቱ፡** Gen. 20, 7. 25, 21. 26, 7. 9. b) pro Praedicato: **አነ፡ ውእቱ፡** ἐγώ εἰμι Matth. 14, 27. 26, 46; **አነ፡ ይእቲ፡ ወአልቦ፡ እንተ፡ ከማየ፡** Jes. 47, 8. 10. c) pro copula (vel verbo substantivo), sive Subjectum sit persona tertia: **ተዓይነ፡ እግዚ"፡ ይእቲ፡ ዛቲ፡** Gen. 32, 3. 9, 18. 19. 17, 10. 40, 12. 41, 26; Ex. 2, 6; **እሉ፡ እሙንቱ፡ አማልክቲከ፡** 32, 5; **እሉ፡ ውእቶሙ፡ ኅሩያን፡** Num. 1, 16. 31, 16; **እሙንቱ፡ ውእቶሙ፡ ለአማስኖ፡** Kuf. p. 41. 42; **እንተ፡ ይእቲ፡ ኬብሮን፡** Gen. 35, 27; **ዘውእቶሙ፡ ሴም፡ ወካም፡ ወያፌት፡** Gen. 5, 32; **አይቴ፡ ውእቱ፡ ቅንአትከ፡** Jes. 63, 15; **ቦኑ፡ ውእቱ፡ ገብር፡ ያዕቆብ፡** Jer. 2, 14; **ዝውእቱ፡ ነገር፡ ዘነበበ፡** 37, 4; **መኑ፡ ውእቱ፡ እግዚእነ፡** Ps. 11, 4. 108, 26; Hen. 40, 8. 52, 3; **ውእቱ፡ እኁየ፡ ውእቱ፡** Matth. 12, 50. 20, 16. 21, 10; 1 Joh. 3, 10; sive persona prima vel secunda: **አነ፡ ውእቱ፡ እግዚ"፡** Ps. 80, 9; Hez. 11, 12. 14, 8; Jes. 41, 10. 49, 23; Gen. 45, 3; **አንተ፡ ውእቱ፡ ዔሳው፡** Gen. 27, 21; **አንተ፡ ውእቱ፡ ዘትኤዝዝ፡** 1 Par. 11, 2; **አኮኑ፡ አንትሙ፡ እሙንቱ፡ ትውልደ፡ ሐርቱማን፡** Jes. 57, 4; **አንትሙ፡ ውእቱ፡ ብርሃኑ፡ ለዓለም፡** Matth. 5, 14. 3) adj. a) *is, ille, hic;* relatum ad ea, quae modo memorata erant: **ውስተ፡ እሙንቱ፡ ሰብእ፡** Gen. 6, 3; **እምይእቲ፡ ዐዘቅት፡** 29, 2; **ውእተ፡ አምኃሁ፡** 43, 15; **ውእተ፡ አልባሰ፡** Ex. 40, 12; **ነሥኡ፡ ኵሎን፡ ውእቶን፡ አህጉረ፡** Num. 21, 25; **በውእቶን፡ መዋዕል፡** 22, 4; Deut. 1, 16; **ለውእቶሙ፡ አሕዛብ፡** 9, 5; **ይእቲ፡ ብእሲት፡** Jer. 3, 1; **በይእቲ፡ ሰዓት፡** Apoc. 11, 13; **ይእቲ፡ ዕለት፡** Jer. 26, 10; **ይእተ፡ መጽሐፈ፡** Jes. 37, 14; 1 Reg. 19, 24; Matth. 7, 22; Luc. 10, 12. b) quare creberrime adhibetur pro articulo Graecorum definito (ὁ ἡ τό), ut Gen. 11, 8; **ውእተ፡ ላህመ፡ ዘገብረ፡** 18, 8. 19, 5. 28, 11. 29, 2. 3. 32, 7. 43, 17; Ex. 34, 1; Lev. 14, 42; Num. 14, 37; 1 Reg. 6, 12; **ነሣእኩ፡ ውእተ፡ ጽዋዐ፡** Jer. 32, 3. 39, 12; Tob. 6, 14. 16; Dan. ap. 13, 27; Jon. 2, 11; Hez. 1, 13; 2 Esr. 12, 1; Apoc. 4, 4. c) passim: *idem*, ut: **ነበርነ፡ ውስተ፡ ይእቲ፡ ከርሥ፡** ἐν τῇ αὐτῇ κοιλίᾳ Job 31, 15; **እምውእቱ፡ ጽቡር፡** ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ Sap. 15, 8; **በይእቲ፡ ዕለት፡** Deut. 21, 23.

ወእደ፡ et **ውእደ፡** [**ወእደ፡** etiam in libris sequioris aetatis frequentius scribitur quam **ውእደ፡**; cum **እድ፡** *manus, pars, latus, locus* componendum videtur; amh. **ወደ፡** significat *versus* et **ወዴት፡** est interrog. *ubi?*] st. c. a **ወእድ፡** vel **ውእድ፡**, quod proprie *latus, locus* significare videtur. Usurpatur 1) praefixis praepositionibus, sc. a) **በወእደ፡** vel **በውእደ፡** *ad latus, juxta:* Kuf. p. 44, annot. 10; Deut. 32, 51. b) **ኀበ፡ ውእደ፡** *ad*, ut: **ሶበ፡ መጽአ፡ ማር፡ እልሉኒስ፡ እምሶርያ፡ ኀበ፡ ውእደ፡ እንጦንዮስ፡** Phlx. 227. c) **መንገለ፡ ወእደ፡** *ad latus rei versus:* **መንገለ፡ ወእደ፡ ማየ፡ ባሕር፡** Kuf. p. 38 annot. 10 et 14 (v. **መንገለ፡ እደ፡**). 2) In Acc. et st. c., adv. rel.: *ubi, ubicumque*, Kuf. p. 54 ann. 4; p. 100 lin. 16; p. 105 ann. 8; p. 117 lin. 15; οὗ Koh. 1, 7. 11, 13; Prov. 14, 4; **ወእደ፡** (v. **ኀበ፡**) **ትበዝኅ፡ ጽድቅ፡ ኀይል፡ ብዙኅ፡** 15, 6; crebro in titulis capitum libri Jobi, ut: **ወእደ፡** (v. **ኀበ፡**) **ተናገረ፡ በልዳዶስ፡** Job 8, 1; **ወእደ፡** (v. **ኀበ፡**) **ተናገረ፡ ኢዮብ፡** 9, 1. 11, 1. 12, 1 seq.; **ምኔት፡ ውእደ፡ ለሊሁ፡ ይነብር፡** Reg. Pach. a) c. praep. **እምነ፡** sc. **እምውእደ፡** *unde, inde ubi:* **መጽአ፡ ኀቤሃ፡ ፩ወሬዛ፡ እምውእደ፡ ይትኀባእ፡** Dan. ap. 1, 37. b) **ቦ፡ ውእደ፡** indef.: *alicubi, uspiam*, ut: **እመቦ፡ ወእደ፡ ጐንደየ፡** ὅταν που χρονίζῃ Prov. 29, 39; **ቦ፡ ውእደ፡ ይቤ፡** (est ubi i. e.) *alicubi ait*, M. M. f. 378.

ወከለ፡ rad. inus., quae sicut **ተከለ፡** proprie *figere, infigere* significare videtur, deinde sicut وَكَلَ et تَكِلَ rem suam *committere* alteri, ܬܟܠ *fiduciam posuit.*

ተወከለ፡ III, 2 *fiduciam* vel *spem ponere* in alqo, *fretum esse, fidere, confidere* alicui, c. c. **በ፡** pers. vel rei: Ps. 55, 4; Prov. 16, 20. 28, 25; **ሀሉ፡ ተወኪለከ፡ በእግዚ"፡** 3, 5; Dan. 3, 28; **ተወከልኪ፡ በሐሰት፡** Jer. 13, 25. 17, 7; Jes. 8, 14. 11, 10. 17, 7. 30, 12. 36, 4 seq.; Job 6, 13. 20. 27, 8; **ተወከል፡ ቦቱ፡** Sir. 2, 6; Kuf. 20; 4 Esr. 8, 35; Eph. 1, 12; Rom. 15, 12; Phil. 3, 4; c. **ዲበ፡** Hen. 94, 8; c. Acc.: **ተወከልናሆሙ፡** Jes. 20, 6; **ዘኪያሁ፡ ተወከልነ፡** 25, 9. 26, 4. 32, 2; Ps. 5, 13. 15, 1. 54, 27; **በተወክሎ፡ መጻሕፍት፡** Rom. 15, 4.

አስተወከለ፡ IV, 2 *confidere facere*, 1 Cor. 13, 7.

ውኩል፡ part. 1) *confisus, fretus:* **ጻድቅ፡ ከመ፡ ዐንበሳ፡ ውኩል፡** Prov. 28, 1. 11, 15 var.; **ውኩላነ፡ ኢይረሲክሙ፡ በእላንቱ፡ ቃላት፡** 2 Par. 32, 15; Org.; c. c. **በ፡**, ut: **ሰይጣን፡ ውኩል፡ በዝንቱ፡ ግብር፡** Can. Nic. 4; c. **ዲበ፡**, ut: **ውእቱ፡ ከነ፡ ውኩለ፡ ዲበ፡ ምግባሩ፡** Phlx. 154. 2) *sibi commissum* vel *creditum habens* alqd: **መላእክት፡ እለ፡ ውኩላን፡ ብነ፡** οἱ πιστευθέντες ἡμᾶς ἄγγελοι (angeli quibus nos crediti sumus) Chr. Ta. 23.

ትውክልት፡ et **ቱክልት፡** subst. *confisio, fiducia, spes certa*, plerumque ἐλπίς, Jes. 28, 4. 31, 2; Jer. 36, 11; Thren. 3, 18; 2 Par. 35, 26; **ሃይማኖት፡ ወትውክልት፡ ወተፋቅሮ፡** 1 Cor. 13, 13; **ትውክልተ፡ ተስፋ፡** ἐλπὶς ἐπαγγελίας Act. 26, 6; **አኅደግዎ፡ ትውክልቶ፡** Mich. 2, 8; Job 15, 32 (ubi Gr. τομή habet); c. c. **በ፡** Phil. 3, 4 Platt (πεποίθησις); c. **ላዕለ፡** Ps. 72, 27. 145, 4; Mavâs. n. 43; **በእንተ፡ ሕጸተ፡ ትውክልቱ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡** Jsp. p. 303; nonnumquam *is in quo fiducia ponitur:* **ቱክልታ፡ እግዚ"፡** 1 Tim. 5, 5; Ps. 39, 6.

ወክሐ፡ I, 2 *tumultuari, clamorem edere:* **ወይዌክሑ፡ ወይዌውዑ፡ ኵሉ፡ ሰራዊተ፡ መንግሥት፡** (qui caeremoniae coronationis regis intersunt) Chr. Ax. f. 90. — *Voc. Ae.:* **ዐውየወ፡ ከልሐ፡ ወውዐ፡ ነቀወ፡ ጥሕረ፡ ጸርኀ፡ ጠርዐ፡ ወክሀ፡ ብ፡ ጮኸ፡** [Vicinum videtur **ወከተ፡**].

ተዋከሐ፡ III, 3 *rixari, altercari, jurgari, contendere* inter se: pueri **እለ፡ ይትዋከሑ፡** Const. Ap. 52; **ተዋከሑ፡ በበይናቲሆሙ፡** ἐγένετο φιλονεικία ἐν αὐτοῖς Luc. 22, 24; **ማኅበረ፡ አጋንንት፡ እለ፡ ይትዋከሑ፡** Gad. T. H.; c. Acc. pers.: **ማኅቶት፡ ይትዋከሐኑ፡ ለፀሓይ፡** λύχνος ἡλίῳ φιλονεικεῖ; hom. Cyr. f. 108; c. **ምስለ፡** pers., Cyr. ad Th. f. 11. [Hoc verbum Lud. cum יָכַח composuit; at ipse significationem *vociferando contendere* (vid. I, 2) affert].

ወክሕ፡ subst. *contentio, rixa, tumultus:* φιλονεικία Epist. Joann. Ant. in Cyr. f. 114; **ወክሕ፡ ብዙኅ፡** Asc. Jes. 3, 22; **ዮሐንስ፡ አህድአ፡ ወክሐ፡** N. T. rom. in Proleg.;

episcopus ne sero in ecclesiam veniat ከመ፡ ኢይኩን፡ ሀከከ፡ ወወክሐ፡ በተሳልሞ፡ ዚአሁ፡ Clem. f. 175.

ወክሕ፡ subst. *contentio, rixa*, Tit. 3, 9 Platt.

ተዋካሒ፡ n. ag. *in controversiam vocans, pertinaciter negans:* መኑ፡ እንከ፡ ተረፈ፡ ተዋካሔ፡ እስመ፡ አምላክ፡ ውእቱ፡ መንፈስ፡ ho. Severiani in Cyr. f. 126.

ወከበ፡ ut videtur i. q. كَبَّ, *assidue incubuit* negotio: በኢወኪቦቶሙ፡ Asc. Jes. 3, 24. — At in *Voc. Ae.* ad Jes. explicatur ወኪብ፡ ዘ፡ አምሳል፡ (*similem esse*).

ወከተ፡ I, 1 *clamare, vociferari:* ከመ፡ ኢይውክቱ፡ Jos. 6, 10 var. [vid. ወክሐ፡].

አውከተ፡ II, 1 *clamorem edere, vociferari:* ከመ፡ ኢያውክቱ Jos. 6, 10.

ተዋከተ፡ III, 3 *inter se vociferari, tumultuari:* ኢትትዋከቱ፡ እስከ፡ ንሠወጥ፡ ኀቤክሙ፡ ἡσυχάζετε Ex. 24, 14; ሰብአ፡ ተዋክቶ፡ („viri vociferationis“) Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ኢትትዋከቱ፡ ዘ፡ ኢታስተላክሱ።

አውከከ፡ *aberrare, evagari* vid. sub ዐውከከ፡

አውከከ፡ *perturbare* vid. sub አከ፡ c. 791.

ወክዐ፡ vel **ወክአ፡** rad. dubiae significationis, sec. Voc. Ae. *fessum esse* [coll. יָגַע].

አውክዐ፡ vel **አውክአ፡** II, 1 *defatigare:* አውከኡኒ፡ እሉ፡ መስሕታን፡ Macc. f. 2. *Voc. Ae.:* አውክዑኒ፡ ዘ፡ አደከሙኒ፡

ዋከየ፡ I, 3, si non quadrl. I, *refulgere, splendere* [cui nescio an باج V *splenduit, emicuit* fulmen, بَوْج *coruscatio fulminis* (بهج, وهج, ܨܡܚ) componere liceat (coll. ዋጋ፡ pro ዋካ፡; vid. etiam ዋህውህ፡)]: እምብዝኁ፡ ብርሃኑ፡ (ለዝ፡ ፀሐይ፡) ዋከየት፡ ሀገር፡ Gad. T. Haim. — *Voc Ae.:* በረቀ፡ ተሰብሐ፡ ዋከየ፡ ብ፡ አበራ፡

አዋከየ፡ II, 3 1) *resplendere facere, collustrare, splendorem affundere*, c. Acc.: ከዋክብት፡ ዘአዋከዩ፡ ኵሎ፡ አድያማተ፡ Gad. T. H.; c. Dat.: ሰላም፡ ለሥንኪ፡ ዘአዋከየ፡ መብረቃ፡ (cujus fulgor) ለብሔረ፡ ጽልመት፡ ወጣቃ፡ Enc. Mag. 20. 2) *splendere, fulgere*, instar gemmae vel fulguris, Lud. ex Org. 4; ፀሐይ፡ ዘያዋኪ፡ (lectio falsa pro ዘኢያአኪ፡) Sap. 18, 3.

ውኩይ፡ part. *splendens, splendidus, fulgens:* Enc. Ter 29 (20 sec. Lud.); ልብሰ፡ ብርሃን፡ ውኩይ፡ Gad. T. Haim.; ትንቢቱ፡ ለምልክያስ፡ ውኩይ፡ ከመ፡ ፀሐይ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7.

ዋካ፡ (v. ዋጋ፡) subst. 1) *splendor, fulgor:* እስመ፡ ፈድፋደ፡ ዋካሁ፡ (v. ዋጋሁ፡) σφόδρα ὡραῖον ἐν τῷ αὐγάσματι αὐτοῦ Sir. 43, 11; ኢጸዳል፡ ወኢዋካ፡ 4 Esr. 6, 14; ብርሃን፡ ዘያንጸበርቅ፡ ዋካሁ፡ Fal. f. 68; ርእየ፡ ዋካ፡ ወኢርእየ፡ ማኅቶተ፡ Org. 4; ecclesia ዋካ፡ ይእቲ፡ ወብርሃን፡ Deg. 2) *splendor repercussus:* እስመ፡ ዋካ፡ ብርሃን፡ ይእቲ፡ ዘቀዳማዊ፡ ἀπαύγασμα φωτὸς ἀϊδίου Sap. 7, 26.

ወከፈ፡ inus., denominatum videtur a כַּף كَفٌّ *vola manus*, vid. etiam ከፈ፡

አውከፈ፡ II, 1 1) *excipere* (manu) alqd: አውከፈት፡ አንብዐ፡ ወለታ፡ ἀπεδέξατο τὰ δάκρυα τῆς ϑ. Tob. 7, 16 (v. አከፈት፡ cum glossa marginali ማሰሰት፡ *abstersit?*); ገልዕ፡ በዘ፡ ያወክፉ፡ (v. ያዌክፉ፡, v. ያከውፉ፡) ማየ፡ ኀዳጠ፡ Jes. 30, 14 (vid. አክወፈ፡). 2) *in se recipere* alqd, ut mandatum exsequendum (auf ſich nehmen, ſich anheiſchig machen), seq. ከመ፡ c. Subj., ut: አውከፉ፡ አይሁድ፡ ላዕሌሆሙ፡ ወለዘርአሙ፡ ከመ፡ ኢይፍልሱ፡ Esth. 9, 27.

አወከፈ፡ II, 2 *excipere* Jes. 30, 14 var. (vid. II, 1).

ተወከፈ፡ III, 1 et **ተወከፈ፡** III, 2 I) Refl. *suscipere, accipere*, al. 1) homines: a) *excipere* alqm hospitem: Hebr. 11, 31; Matth. 10, 40. 41. 25, 35; 1 Tim. 5, 10. b) *suscipere* alqm Luc. 2, 58; benigne Matth. 18, 5. α) sustentandi et opitulandi causa: ἀναλήψομαι Jes. 46, 4. 63, 9; ἀντιλαμβάνεσθαι Jes. 49, 26. 63, 5; ተወከፍ፡ ቢጸከ፡ Sir. 29, 20; ἐπιλαμβάνεσθαι 4, 11; προςλαμβάνεσθαι Rom. 15, 7. β) in specie: *suscipere in baptismo* alqm, (quod sponsoris est): ዕድ፡ ኢይትወከፍ፡ ወለተ፡ በጥምቀት፡ II Can. Nic. 24; F. M. 5, 2 al. c) *accipere* i. e. *gratum habere, adsentire*, c. Acc.: ተወከፈቶ፡ ነፍስየ፡ προςεδέξατο αὐτόν Jes. 42, 1; እትዌከፈከ፡ (v. እትወከፈከ፡) 45, 4; Matth. 11, 14; እለ፡ ይትዌከፍዎ፡ ለአርጌንስ፡ οἱ φρονοῦντες τὰ Ὠριγένους, Cyr. ad Reg. f. 28. 2) res, a) *accipere*, α) praecepta, consilia, i. e. *aurem praebere, obtemperare, assentire*, c. Acc.: ኢተወከፍክሙ፡ ተግሣጽየ፡ Jer. 2, 30. 39, 33; ይትወከፍ፡ እዝንክሙ፡ ቃለ፡ አፉሁ፡ Jer. 9, 20; ተወከፉ፡ ቃልየ፡ ወሕግየ፡ Zach. 1, 6; ለተወክፎ፡ Prov. 1, 3. 2, 1; ዘይትዌከፍ፡ ትምህርተ፡ 16, 17. Luc. 8, 13; Act. 8, 14. 11, 1; 1 Cor. 2, 14; 1 Tim. 4, 9; ተወከፍ፡ ቃለ፡ አመትከ፡ Judith 11, 5; ኢተወከፈ፡ ነገሮሙ፡ Jsp. p. 325. 382; omisso Acc., c. እምነ፡ pers.: *obtemperare alicui*, ut: አይሁድ፡ ይትኤዘዝዎ፡ ወይትዌከፉ፡ እምኔሁ፡ Jsp. p. 309; ኢተወከፈ፡ እምኔሆሙ፡ p. 313. β) *admittere, acceptare:* episcopi ይትወከፉ፡ ንስሓሆሙ፡ ለእለ፡ ይትመየጡ፡ ኀበ፡ እግዚ“፡ Did. 12; ጳጳስ፡ ኢይትወከፍ፡ ውዴተ፡ ላዕለ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ F. N. 4. γ) *benigne excipere* preces, dona, sacrificia alcjs: ዘጸለየ፡ ኀበ፡ እግዚ“፡ ይትዌከፎ፡ Job 33, 26; Ps. 6, 9; ተወከፍነ፡ እምእዴሁ፡ ቍርባነ፡ Kuf. 4; c. Acc. pers. et rei: ኢይትዌከፎሙ፡ መባኦሙ፡ ለረሲዓን፡ Sir. 31, 23; Ps. 140, 2. b) *suscipere* i. e. *subire, tolerare:* Jes. 28, 10; እኪተ፡ ኢንትዌከፍ፡ ὑποίσομεν Job 2, 10; ተወከፍ፡ ኵሎ፡ ዘመጽአከ፡ Sir. 2, 4; ዘይትዌከፍ፡ ርትዐ፡ Jes. 26, 3; Hebr. 10, 34; cruciatus, Enc. Haml. 2; convicia, Haml. 12. c) *recipere:* በእንተ፡ ኍልቄ፡ መጻሕፍት፡ አምላካውያት፡ ዘእዙዝ፡ ተወክፎቶን፡ ኀበ፡ (v. ውስተ፡) ቤተ፡ ክርስቲያን፡ F. N. 2; ይትዌከፎሙ፡ εἰςδέξεται πρὸς αὐτόν (recipit in se) Hab. 2, 5. II) Pass. *excipi, accipi, suscipi, recipi:* ከመ፡ ኢይትወከፍ፡ ክህን፡ ነኪር፡ ዘእንበለ፡ መጽሐፈ፡ መባሕት፡ Lud. comm. hist. p. 311; መዐዛ፡ ሠናይ፡ ዘይትዌከፍ፡ ቅድሜሁ፡ Kuf. p. 9; c. Acc. vel Dat. ejus, a quo quid benevole accipitur: ኢይትወከፎ፡ ለዘ፡ አብአ፡ Lev. 7, 18; ኢታብእ፡ ሎቱ፡ ሕልያነ፡ እስመ፡ ኢይትወከፍ፡ (v. “ከፎ)፡ ለከ፡ Sir. 32, 14; ለዘይጸመዶ፡ በጽድቅ፡ ይትወከፍ፡ (v. “ከፎ፡) ሎቱ፡ 32, 20.

ተዋከፈ፡ III, 3 *benigne excipere alqm eique praebere* quod voluit: ይትዋከፈከ፡ (v. ይሁበከ፡) ተምኔተከ፡ Job 22, 27 (si quidem lectio bona est).

ውኩፍ፡ part. 1) *acceptus, gratus:* አእመርነ፡ ከመ፡ ውኩፍ፡ ስእለትከ፡ Jsp. p. 308; መባእ፡ ውኩፍ፡ p. 372; ኢይኩን፡ ውኩፈ፡ ቍርባኖሙ፡ F. M. 21, 4; Chr. Ta. 11; Org. 1.

2) *receptus:* **በእንተ፡ኍልቈ፡መጻሕፍት፡ውኩፋት፡** F. N. 2; **ጉባኤያት፡** (concilia) **ውኩፋት፡** F. N. 51.

ውካፌ፡ n. act. *susceptio, acceptio:* **ያአምሩ፡ውካፌ፡ነገሩ፡በብዙኀ፡ጊዜያት፡** sciunt verbum ejus saepenumero acceptum i. e. ei obtemperatum esse, Jsp. 308.

ሙካፍ፡ subst. *receptaculum,* locus ubi quid suscipitur vel recipitur, Lud. ex Org. 3.

ተወካፊ፡ n. ag. *susceptor, excipiens, accipiens:* Deus **ለድውያን፡ተወካፊ፡** Kid. f. 22. 13; **ተወካፌ፡ነግድ፡** Did. 10; **ተወካፌ፡ንስሓ፡** qui poenitentiam (impositam) suscipit i. e. subit F. M. 1, 6; **ተወካፌ፡ጥበብ፡** Lud. e Mss. Colb.

መስተወክፍ፡ vel **መስተዋክፍ፡** part. *se invicem excipiens,* "**ዋክፋን፡** vel "**ወክፋን፡** διαδεχόμενοι 1 Par. 26, 18.

ዋው፡ nomen literae alphabeti Hebraici sextae, Ps. 118, 41; Thren. 1, 6. 2, 6. 3, 15. 4, 6; ubi de psalmis agitur, siglo **ዋው፡** Ps. 118, 41—48 notatur.

ወውዐ፡ I, 2 [e **ወዕውዐ፡**, coll. وَعْى وَعًى *clamores,* وَغًى *tumultus,* وَعْوَاعٌ *strepitus, tumultus, latratus*] *alta voce clamare, vociferari, magnum clamorem edere* vel *tollere:* **ወውዑ፡** κηρύξατε Hos. 5, 8; **ወውዐ፡በዐቢይ፡ቃል፡** Dan. ap. 13, 18; de leonibus: **ወውዑ፡ላዕሌሁ፡** Jer. 2, 15; de multitudine hominum *tumultuantium:* Ps. 82, 2; **ቃለ፡እለ፡ይዌውዑ፡እምውስተ፡አድባር፡** Jer. 31, 3; **በውውዓ፡ብዙኃን፡አሕዛብ፡ወውዑ፡** Jes. 13, 4; in specie a) de clamore *bellico:* **ይዌውዕ፡ዲበ፡ፀሩ፡** Jes. 42, 13; Joel 4, 14; Jos. 6, 5 seq.; Jud. 6, 34; 1 Reg. 17, 52; **ወውዐ፡ሎቱ፡** 2 Reg. 21, 17. b) de clamore *jubilantium:* 1 Reg. 4, 5; **ወውዑ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡በዐቢይ፡ቃል፡** Judith 14, 9. 16, 11; **ይወውዑ፡አድባር፡በፍሥሓ፡** Jes. 44, 23. c) *ululantium:* Jes. 15, 8. 16, 7; **ወውዕ፡ወዐውዩ፡** Hez. 21, 12. d) *clangorem edere:* angeli **ወውዑ፡በዕንዚራቲሆሙ፡** Lud. ex Hom. Jac. Sarug.

ውውዓ፡, rarius **ወውዓ፡**, subst., plerumque m. (praefixo **ወ፡** *et* libri Mss. crebro **ወውዓ፡** pro **ወውውዓ፡** exhibent) *clamor magnus,* a) *tumultus, vociferatio tumultuantium,* Jes. 13, 4; **ውውዓሆሙ፡ለብዙኃን፡** (ψόγος) Jer. 20, 10. 27, 46; **ውውዓ፡ኮነ፡** Matth. 25, 6. b) *clamor bellicus:* Job 39, 25; Jos. 6, 20; Am. 1, 14; Zeph. 1, 16; Jer. 6, 23; **ውውዓሆሙ፡ለሰብአ፡አፍራስ፡** Jer. 4, 29; **ውውዓ፡ቀትል፡** Jer. 4, 19. 27, 22. c) *jubilum* 1 Reg. 4, 6; Lud. e Vit. Dan. d) *ululatus,* Zeph. 1, 10; Jer. 31, 5.

ውዋዔ፡ subst. *vociferatio,* jubilantis ut: **ሰላም፡እብል፡በቃለ፡ስብሓት፡ወውዋዔ፡** Enc. Tachs. 6; Enc. Haml. 5.

ውዕላ፡ (v. **ወዓላ፡**) subst. [יָעֵל ܝܥܠܐ وَعِلٌ *ibex;* vid. **ዋላ፡** c. 883] πύγαργος, *pygargus, damae* vel *dorcadis species,* (דִּישׁוֹן) Deut. 14, 5; sec. Lud. *mas capreae,* (**ተባዕት፡ወይጠል፡**). — *Voc. Ae.:* **ውዕላ፡ብ፡በኸር** ።

ወዐለ፡ et **ውዕለ፡** I, 1 [amh. **ዋለ፡**; vicinum est nomen עוֹלָם (**ዓለም፡**), de quo vid. H. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache, VI Ausg. p. 91; etiam חול יחל et גיל] Subj. **የዐል፡**, Imprt. **ዐል፡** 1) *morari, manere, commorari:* **ንዋዕል፡** v. **ንውዕል፡ውስተ፡ፍኖት፡እንዘ፡ነሐውር፡** Gen. 33, 14; **ነበረ፡ትዕይንት፡ወውዕለ፡** (v. **ወዐለ፡**, var. pro **ውዑል፡**) **እስከ፡አመ፡ሐይዉ፡** ἡσυχίαν εἶχον αὐτόϑι καϑήμενοι Jos. 5, 8; **ቦአ፡የዐል፡** καταλῦσαι Luc. 19, 7; **ውኄረ፡ዐል፡** (v. **ከመ፡ትንበር፡ኄረ፡**) καὶ σῴζου Prov. 6, 3; **ኅቡረ፡ወዐሉ፡** *cohabitaverunt* Enc. Masc. 29; **ወዐለ፡ቅድሜሁ፡ሞት፡** (lictoris vel stipatoris instar, vid. **ወዓሊ፡**) τρέχει Job 41, 13. 2) in specie: *diem agere* vel *transigere, per diem facere* alqd, *interdiu commorari, opus diurnum facere* (vid. **ዕለት፡**), **ከመ፡የዐል፡** Cod. Bibl. Bodl. XXVIII; **እለ፡ይውዕሉ፡በስታይ፡** (v. **ውስተ፡ስታይ፡**) Jes. 5, 11; **ዘኀቤሁ፡ወዐልኩ፡ዮም፡** Ruth 2, 19; **ወይውዕል፡በይምን፡** Koh. 1, 6 var.; **ወዐሉ፡ኀቤሁ፡ይእተ፡ዕለተ፡** Joh. 1, 40; **ወዐለ፡በሐሩረ፡ፀሓይ፡** Fal. f. 50; **ይውዕሉ፡ውስተ፡ግበቢሆሙ፡** Ps. 103, 23; c. Acc. loci: **እስመ፡ወዐለ፡ገዳመ፡ኀበ፡እለ፡** . . Judith 8, 3; Luc. 19, 5; seq. **እንዘ፡**, ut: **ወወዐሉ፡ይእተ፡ዕለተ፡እንዘ፡ይትናገሩ፡** Gad. T. H.; vel seq. Imprf., ut: **ቤትኩ፡ወወዐልኩ፡እጸብት፡** 2 Cor. 11, 25; homo **ይውዕል፡ወይትቀነይ፡እስከ፡ይመሲ፡** Ps. 103, 24; **ይወፍር፡ሰብእ፡ውስተ፡ተግባሩ፡ወይውዕል፡ወይትቀነይ፡እስከ፡ይመሲ፡** Macc. f. 3. 3) *agere* diem festum (in lingua Amharico-Aethiopica): **እውዕል፡ፋሲካ፡** Cod. Bibl. Bodl. XXVIII (vid. sub **ኰስሐ፡**).

አውዐለ፡ II, 1 1) *diem transigere facere,* **ስብሐት፡ለከ፡(እግዚ"፡)ዘአውዐልከነ፡ኵሎ፡ኑኀ፡ዕለት፡** Deg. 2) unum et alterum diem detinere i. e. *in custodiam dare, in custodia attinere,* (in Haft oder Verwahrung nehmen): **አውዐልዎሙ፡ውስተ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡** Act. 5, 18; Macc. f. 2; **አውዐልዎ፡ውስተ፡ሙዓል፡** Num. 15, 34, vel **አውዐልዎሙ፡ሙዓለ፡** Act. 4, 3; vel *custodiendum dare,* ut: **አውዐሉ፡አፍራሲሆሙ፡ውስተ፡አህጉረ፡አድያም፡** Act. 23, 32 rom. 3) *stationem agere* (proprie de militibus, deinde de militia Christiana): **እስመ፡አውዕል፡እፈቅድ፡**, **ምንት፡ውእቱ፡አውዕሎ፡** Herm. p. 52. 53.

ውዑል፡ part. *commorans, diem transigens,* Jos. 5, 8.

ዕለት፡ subst., plerumque f., Pl. **ዕለታት፡** 1) *temporis spatium* (Zeitdauer), *tempus:* **በዕለተ፡ምንዳቤ፡** ἐν καιρῷ ϑλίψεως Sir. 2, 11; Jer. 14, 8; **በዕለት፡ኅሬት፡** Jes. 49, 8; 1 Thess. 5, 1; **ኀጸረ፡ዕለትየ፡ከመ፡** . . ἐκλείψει με ὁ χρόνος Hebr. 11, 32 Platt; **ዕለተ፡ነግህ፡ወሰርክ፡** Kuf. 6. 2) *dies,* opp. nocte: Hen. 72, 22. 24; Apoc. 8, 12; Gen. 1, 5. 14. 18. 7, 4. 17; Ex. 24, 18; **ዕለታት፡ወለያልይ፡** Lit. 167, 1; (crebrius **መዓልት፡**); quatenus est pars temporis (mensis, anni, al.): **ዕለተ፡ሞት፡**, **ዕለተ፡ልደት፡** Koh. 7, 1. 8, 8; Gen. 27, 2; 1 Reg. 26, 10; Job 3, 1. 2; **ዮም፡በዛቲ፡ዕለት፡** Jer. 1, 18; **እስከ፡ዛቲ፡ዕለት፡** Jer. 11, 7; **በይእቲ፡ዕለት፡** Gen. 7, 13; **አሐተ፡ዕለተ፡** 1 Reg. 27, 1; **በአሐቲ፡ዕለት፡** Jes. 9, 14; **ኵሎ፡ዕለተ፡** ὅλην τὴν ἡμέραν Thren. 1, 13. 3, 3; **በእፎ፡ዕለት፡እምዕለት፡ትነውኅ፡** Sir. 36, 7; **ዕለት፡እንተ፡ኀለፊት፡** 4 Esr. 2, 9; **ዕለተ፡ቀትል፡** Koh. 8, 8; **ዕለተ፡በዓል፡** Thren. 2, 22; **ዕለተ፡መንሱት፡** Job 21, 30; **ዕለተ፡ሠናይት፡** et **እኪት፡** Sir. 11, 25; **ቀርበት፡ዕለተ፡እግዚ"፡** Jes. 13, 6; **ዕለት፡እኪት፡** Jer. 17, 17; **ዕለተ፡ኢየሩሳሌም፡** Ps. 136, 9; **ዕለተ፡በረድ፡** 2 Reg. 23, 20; **ዕለት፡ዐባይ፡** Judae 6; Apoc. 6, 17; **ሰቡዐ፡ዕለታተ፡** 1 Reg. 11, 3; **አመ፡ዕለተ፡ዐሡሩ፡ወረቡዑ፡** Lev. 23, 5; **በዕለተ፡ሰምንት፡** Kuf. p. 59. a) crebro in st. c. integrae enunciationi praeponitur: **ኢትርግም፡ዕለተ፡ተወለድከ፡** Sir. 23, 14; Gen. 40, 20; **በዕለተ፡እጼውዐከ፡** (eo die quo) Ps. 19, 10; Lev. 7, 15. 16; Judith 2, 10; Jer. 11, 7. 41, 13; Thren. 3, 56; **እምዕለተ፡ትበልዑ፡** (inde ab eo die quo) Kuf. 3; **እምዕለተ፡ከደኑ፡ኀፍረቶ፡** ibid.; **አመ፡ዕለተ፡** (quo die) **ይድኀፅ፡** Sir. 3, 31; Ps. 137, 4 (vid.

አመ፡). b) *de die in diem:* እምዕለት፡ዕለት፡ v. ዕለተ፡ Jes. 58, 2; 1 Par. 16, 23; ዕለት፡ v. ዕለተ፡እምዕለት፡ 2 Petr. 2, 8; Kuf. 49; እምዕለት፡ለዕለት፡ Ex. 13, 10; በኵሉ፡መዋዕሊሆሙ፡ዘዘለለዕለት፡ዕለተ፡ 1 Par. 16, 37. c) *quotidianus:* ሲሳይ፡ዘለለዕለትነ፡ 2 Esr. 15, 18; Matth. 6, 11; Ex. 5, 13. d) በዕለቱ፡ πρὸς ἡμέραν Ex. 14, 27; ዛቲ፡ዕለት፡ *hodie* 1 Par. 29, 5; እምይእተ፡ዕለተ፡ *inde ab eo die* Dan. ap. 1, 64 (vid. እምነ፡ c. 194).

ወዓሊ፡ n. ag., sing. et coll., Pl. ወዐልት፡ et ወዓልያን፡ *stator, apparitor, stipator, satelles, viator, lictor, miles:* πράκτωρ Luc. 12, 58; ὑπηρέται ወዓሊ፡ Matth. 26, 58; Joh. 7, 32; ወዓልያን፡ Marc. 14, 54; ῥαβδοῦχοι Act. 16, 35. 38; ὑπηρέται τοῦ βασιλέως Dan. ap. 3, 22 (ወዓሊ፡ et ወዓልያን፡); λειτουργοί ከመ፡መልአከ፡አሕዛብ፡ከማሁ፡ወዓሊሁ፡ Sir. 10, 2; ኢይትዐበይ፡ረድእ፡ላዕለ፡መምህሩ፡ወኢወዓሊ፡ላዕለ፡ነጋሢ፡ Did. 5; οἱ παρατρέχοντες ወዐልት፡ 4 Reg. 11, 6; ἄγγελοι (regis) 1 Reg. 19, 11; Num. 24, 12; 3 Reg. 22, 13; ἄρσις 2 Reg. 11, 8; ἑκατόνταρχοι vel χιλίαρχοι 1 Reg. 8, 12; τριστάτης 4 Reg. 9, 25. 15, 25; στρατιῶται ወዐልት፡ Act. 21, 35; συστρατιώτης ዘምስሌየ፡ወዓሊ፡ Phil. 2, 25; Macc. f. 1; Clem. f. 220. 269; crebro in Sx.; *minister* (Aufwärter) prophetae: ወዓልየ፡ረሰይኩከ፡ 3 Reg. 19, 20. 21. — *Voc. Ae.:* ወዓሊ፡ቍልዔ፡ዘ፡ሎሌ፡

ሞዐልት፡ (in libris Mss. vel impressis antiquioribus, ut Marc. 4, 27 rom.; Jes. 34, 10 cod. Laur.; Am. 8, 9 cod. Laur.) et plerumque **መዓልት፡** subst., m. et f., Pl. መዋዕል፡, Pl. Pl. መዋዕላት፡ 1) In Sing. a) *dies*, opp. nocte: Ps. 73, 17; Job 17, 12; ዘሌሊት፡መዓልተ፡ይከውኖ፡ Sir. 38, 27; Zach. 14, 7; Acc. መዓልተ፡ *interdiu, die, per diem:* Ex. 13, 21. 22; Ps. 1, 2; Jes. 21, 12. 34, 10. 60, 11; 4 Esr. 9, 42; Job 5, 14; Luc. 18, 7; Marc. 4, 27; መዋዕለ፡አርብዓ፡ወአርብዓ፡ለያልየ፡ Matth. 4, 2. b) *tempus diurnum*, in specie *meridianum, meridies*, sive ቀትረ፡መዓልት፡ Sir. 35, 16, vel መዓልተ፡ቀትር፡ Am. 8, 9, vel ብርሃነ፡መዓልት፡ Jes. 58, 10; sive መዓልት፡ absolute: ይወድቁ፡መዓልተ፡ከመ፡ዘመንፈቀ፡ሌሊት፡ Jes. 59, 10; በጊዜ፡መዓልት፡ Jer. 15, 8; Ps. 36, 6. 54, 19; Gen. 43, 16. 2) In Plur. a) *tempus* (χρόνος, καιρός): ተዘከር፡መዋዕለ፡ረኃብ፡አመ፡መዋዕለ፡ጽጋብ፡ Sir. 18, 25; ለነዋኅ፡መዋዕል፡ εἰς πολὺν χρόνον Jes. 34, 10; መዋዕል፡ወአዝማን፡ Act. 1, 7; Marc. 13, 33; Matth. 2, 7; Thren. 1, 15; Dan. 2, 21; በእማንቱ፡መዋዕል፡ Gen. 38, 1; ይእተ፡አሚረ፡ወበውእቱ፡መዋዕል፡ Jer. 3, 17; በመዋዕለ፡ምንዳቤሆሙ፡ 15, 11. 37, 7; በዝ፡መዋዕል፡ 16, 21; ብዙኀ፡መዋዕለ፡ Ep. Jer. 2; መዋዕለ፡ኀዳጠ፡ Prov. 7, 12; በጕንዱይ፡መዋዕል፡ Jes. 49, 1; ጕንዱየ፡መዋዕለ፡ 27, 10; ነበረ፡መዋዕለ፡ Asc. Jes. 11, 21. b) *dies* (multo magis frequentatum quam ዕለታት፡): አሐተ፡ዕለተ፡ወሰኑየ፡መዋዕለ፡ Sir. 38, 17; አሐቲ፡ዕለት፡ሰኑየ፡መዋዕለ፡ኮነት፡ 46, 4; በትእዛዘ፡እግዚ“፡ኵሉ፡መዋዕል፡ይትፌለጥ፡ 36, 8; በእማንቱ፡ሠሉስ፡መዋዕል፡ 2 Esr. 10, 9; 1 Reg. 28, 1. 2; Gen. 21, 34. 22, 1. 27, 44; ውኁድ፡መዋዕል፡ Apoc. 12, 12; ብዙኀ፡መዋዕለ፡ Jer. 44, 16; መዋዕል፡እኩያት፡ Job 30, 26; 1 Petr. 3, 10; መዋዕለ፡ማእረር፡ Sir. 24, 16; መዋዕለ፡ሕይወትከ፡ 30, 32; በአምጣነ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ 50, 23; Jes. 63, 11; በኵሉ፡መዋዕል፡ 65, 5; Jer. 20, 7; በውእቱ፡መዋዕል፡ Jer. 3, 18; መዋዕለ፡ግብር፡ (opp. sabbathis) Hez. 46, 1; ርእሰ፡መዋዕል፡ Hen. 46, 1. 71, 10; መዋዕላት፡ 74, 10; በካልእት፡መዋዕላት፡ F. M. 1, 4; ለለመዋዕል፡ ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας 1 Reg. 1, 3; መሥዋዕቶሙ፡ዘበበመዋዕል፡ 1 Reg. 20, 6; in st. c. integrae enunciationi praepositum (sicut ዕለተ፡), ut: በመዋዕለ፡ተወልደ፡ዮሴፍ፡ diebus quibus (vel: tempore quo) natus est Kuf. 28; በመዋዕለ፡ትኤብስ፡ትነስሕ፡ Sir. 18, 27. — Abyssini quadriennii singulos annos nomine quaternorum Evangelistarum insignire solent, ut መዋዕለ፡ማርቆስ፡ caet., vid. Scaliger p. 688; Lud. hist. III, 6, 98; comm. p. 439; Rüppell II. p. 34.

ምውዓል፡ et **ሙዓል፡** subst. *custodia*, locus ubi comprehensi custodiuntur: Gen. 39, 20 (c. var.); Num. 15, 34; 2 Reg. 20, 3; Act. 4, 3. (In loco Jos. 13, 6 de quo Lud. haesitat, ሙዓለ፡ሴሬት፡ e መአስሴሬት፡ Μασερέϑ corruptum videtur).

መዓልታዊ፡ adj. rel. *diurnus* vel *meridianus:* ፀሓይ፡መዓልታዊ፡ Tab. Tab. 82.

መዋዕልና፡ subst., nonnisi praemisso ብሉየ፡ repertum, sc. ብሉየ፡መዋዕልና፡ *aeternitas* Dei (n. abstr. a ብሉየ፡መዋዕል፡ antiquus dierum i. e. aeternus, e Dan. 7, 9), Haim. Ab. n. 24 (cfr. እጓለ፡ማውትና፡ c. 204).

ወዐረ፡ i. q. وَعَرَ *asper, salebrosus fuit* locus (vid. ወርዐ፡); *difficilis fuit* alicui quaestio, II *perturbavit* alqm in oratione, V *perturbatus* vel *attonitus fuit* in oratione (cfr. وَعَرَ V).

ተወዐረ፡ vel **ተውዐረ፡** III, 3 *obstupescere* ob alqd, *mente comprehendere non posse* alqd, c. Acc. rei: እትዌዐር፡ጥበበ፡ ho. Theodoti in Cyr. f. 111.

ዋዕር፡ part., m. et f., *difficilis intellectu, paradoxus:* ወአማን፡ነኪር፡ወዋዕር፡ውእቱ፡ዘክርስቶስ፡ምስጢር፡ καὶ παράδοξον ἀληϑῶς ἐστὶ τὸ Χριστοῦ μυστήριον Cyr. c. Pall. f. 70; ውስተ፡ቅድስት፡ወመንክርት፡ወዋዕር፡በአማን፡ልደት፡ ἁγία καὶ τεϑαυμασμένη καὶ παράδοξος ἀληϑῶς ἀπότεξις f. 71; ከነ፡ዋዕረ፡ወነከሩ፡ ξένον παράδοξον f. 86; ነከሩ፡ዋዕር፡ πρᾶγμα παράδοξον hom. Cyr. f. 108. — *Voc. Ae.:* ዋዕር፡ዘ፡ዕፁብ፡ልውጢ፡ይ፡

ትውዕርት፡ subst. *paradoxia, ratio incomprehensa* vel *incredibilis:* በትዕውርቱ፡ (legas: በትውዕርቱ፡) ወበመንክሩ፡ለዘክርስቶስ፡ምስጢር፡ κατὰ τὴν τοῦ ϑαύματος ὑπερβολήν, Cyr. c. Pall. f. 70.

ውዕየ፡ I, 1 [in caeteris linguis deest, ni forte وَهَجَ *arsit* eadem stirpe oriundum est] Imprf. ይውዒ፡, Subj. የዐይ፡ (pro ይዐይ፡ quod passim occurrit ut F. N. 24, 1; semel inveni ይውዐይ፡ Sir. 8, 10 in cod. Abb. XXXV) 1) *uri, comburi, concremari, conflagrare, igne consumi*, Ex. 3, 2; Num. 17, 2; Jos. 6, 24; 4 Esr. 10, 32. 14, 23; ኢይውዕያ፡አልባሲሁ፡ Prov. 6, 27. 28; Jes. 1, 31. 5, 24. 9, 18. 47, 14; Job 3, 17; ከመ፡ኢተዐይ፡በነዶሙ፡ Sir. 8, 10; ውዒኩ፡ (v. ውዔኩ፡ in Cod. Laur.) Jes. 27, 4; 2 Petr. 3, 10; Apoc. 8, 7; ሦከ፡ኀጢአት፡የዐይ፡ Lit. Orth.; ውዕየ፡ (Inf.) ሥጋሆሙ፡ Hen. 67, 9; crebro addito በእሳት፡, ut: አናቅጺሃ፡ውዕያ፡በእሳት፡ 2 Esr. 11, 3; Jer. 4, 26. 45, 17; Jes. 1, 7. 50, 11; ውዕየ፡በእሳት፡ክብርነ፡ 64, 11; በእሳት፡የዐይ፡ Kuf. 32; ወውዕየ፡በማእከለ፡እሳት፡ Kuf. 12. 2) Rarius a) *ardere, fervere:* ምድር፡ትውዒ፡እሙቀተ፡ፀሓይ፡ Hen. 4; ኖኀቱ፡ይውዒ፡በእሳት፡ 14, 12. 78, 11; ውዕየ፡ልብየ፡ Ps. 72, 21; ልብ፡አበዊሆሙ፡ውዕየ፡ (sc. misericordia) Enc. Ter 3; ሰላም፡

ለመላትሒኪ፡በእንተ፡እንብዕ፡እለ፡ውዕያ፡ III Sal. Mar. 9. b) *incendi, succendi:* እመ፡ውዕየ፡ቤተ፡አማልክት፡ ὅταν ἐμπέσῃ πῦρ εἰς οἰκίαν Ep. Jer. 54; እስከ፡በሕቁ፡ይውዒ፡ Dan. 3, 19. c) *inflammari:* ይጸንሑ፡ለእመሁ፡ይውዒ፡እምሕምዘ፡አርዌ፡ Act. 28, 6 rom.

አውዐየ፡ II, 1 1) *comburere, concremare, cremare, consumere* (de igne): አውዐይናሃ፡በእሳት፡ 1 Reg. 30, 14; አውዐይዎሙ፡በህየ፡ 31, 12; 3 Reg. 16, 18; Lev. 4, 12. 21; Jud. 9, 49. 12, 1; Kuf. 20. 30. 31. 41; ታውዕዮሙ፡በዘኢይጠፍእ፡እሳት፡ Sir. 28, 23. 49, 6; Jer. 7, 31. 21, 10. 41, 2. 43, 32. 52, 13; Ps. 73, 8; ከልአሙ፡አውዕዮተ፡መቅደስ፡ Jsp. p. 376; እሳት፡ያውዒ፡ቤተ፡ Job 15, 34. 1, 16; Jes. 43, 2; መቅሠፍተ፡መዐቱ፡ታውዒ፡ኵላ፡ምድረ፡ Jes. 9, 19. 2) *urere, adurere, inurere:* ፀሓይ፡ኢያውዒከ፡ Ps. 120, 6; Hen. 72, 4; ኅጠተ፡ስናፔ፡ሶበ፡ጥዕማ፡ብእሲ፡ታውዕዮ፡ Did. 14; ዐቃብያን፡ሥራይ፡ (medici) ሶበ፡ይፈቅዱ፡በጢሐ፡ወአውዕዮ፡በእሳት፡ ὅταν τέμνωσιν, ὅταν καίωσιν Chr. Ta. 30. — *Voc. Ae.:* አውዐዩ፡ዘ፡ተኰሱ።

አስተዋዐየ፡ IV, 3 *inflammare, incendere:* ዘያስተዋዕያ፡ለእከይ፡ (v. ዘያስተዋሕያ፡) ὃς δ᾽ ἂν ἐκκαύσῃ κακίαν Prov. 19, 9.

ውዑይ፡ part., f. ውዒት፡ 1) *ardens, fervens, fervidus, incensus:* ከርሥየ፡ትፈልሕ፡ውዑየ፡ Job 32, 19; አኵስሑ፡አዕዋፍ፡ውዑየ፡ውስተ፡አዕይንትየ፡ Tob. 2, 10; ነፋስ፡ውዑይ፡ καύσων Hez. 17, 10. 19, 12; በአንብዕ፡ውዑይ፡ Chr. Ta. 31; ውዑይ፡ፍቅር፡ Org. 1; ውዑይ፡ፍልሐቱ፡ Lud. ex Enc. Nah. 7. 2) *ustus, adustus, inustus:* ውዑየ፡ነድ፡ Enc. Nah. 24; ውዑየ፡ኅሊና፡ κεκαυστηριασμένος τὴν συνείδησιν II Can. Ap. 48. 3) *concrematus, combustus:* ይከውኑ፡ውዑያነ፡ Jes. 33, 12; ውዒት፡በእሳት፡ Ps. 79, 17.

ዋዕይ፡ subst. 1) *incendium:* ይከውኑ፡ሕዝብ፡ከመ፡ዋዕየ፡እሳት፡ Jes. 9, 19; ኢትበጽሖሙ፡ወኢዋዕዩ፡ለእሳት፡ Sir. 28, 22; ከመ፡ዋዕየ፡ሦክ፡ዘገዳም፡ Jes. 33, 12; ጢሰ፡ዋዕዮሙ፡ 4 Esr. 13, 16; ከመ፡ይትፌነው፡ውስተ፡ዋዕይ፡ Hen. 10, 6. 100, 9. 2) *ardor, fervor, aestus:* Act. 28, 3 rom.; ዋዕየ፡ፀሓይ፡, ዋዕየ፡ኰኵሕ፡ Hen. 4; Luc. 12, 55 rom.; እንበልበለ፡ዋዕዩ፡ (sc. solis) Enc. Teq. 21; ዋዕየ፡መዓልት፡ Bar. 2, 25; እስከ፡የኀልፍ፡ዋዕይ፡ (sc. diei vel meridiei) F. N. 10, 6; ይትዌለጥ፡ዋዕዮሙ፡ለእልክቱ፡እንቅዕት፡ Hen. 67, 11; ዋዕይ፡በፍትወት፡ πυροῦσθαι 1 Cor. 7, 9 Platt; ዋዕየ፡ፍትወት፡ (concupiscentiae) F. M. 6, 8.

ዕየት፡ subst. *adustio* corporis, *locus corporis adustus:* Jes. 14, 11 (v. ውዕየት፡); Ex. 21, 25 (v. ውዕየት፡); Lev. 13, 28.

ውዕየት፡ n. act. et? subst. 1) *ustio, combustio, incendium:* ውዕየተ፡ሀገር፡ Apoc. 18, 18; 4 Esr. 12, 51; ውዕየተ፡ቤተ፡እግዚ"፡ Abush. 20; ይከውን፡ለውዕየት፡ Jes. 5, 5 var.; 9, 5 var.; በውዕየተ፡እሳት፡ 2 Petr. 3, 10; ἐμπυρισμός Num. 11, 3; Deut. 9, 22. 2) *adustio* corporis, *locus corporis adustus:* Jes. 14, 11 (v. ዕየት፡); Ex. 21, 25 (v. ዕየት፡); Lev. 13, 24. 25. 28. 3) *ardor, fervor, aestus* animi, cupiditatum: ውዕየት፡ዘፍትወት፡ F. N. 24, 1; በውዕየተ፡ልብ፡ (mit Inbrunſt) Enc. Haml. 6; Jsp. p. 279; legas hos psalmos በልባዌ፡ወበውዕየተ፡ነፍስ፡ Phlx. 163; etiam ውዕየት፡ absol. (Inbrunſt) Kedr f. 75.

መውዕይ፡ vel መውዒ፡ part. (II, 1); et መውዕዪ፡ c. term. adj., *comburens:* እሳት፡መውዕይት፡ Phlx. 65; እሳት፡መውዕዪት፡ Phlx. 173.

ዋዜማ፡ subst. [cfr. ዜማ፡], *modus quidam cantandi hymnos* ecclesiasticos, nec non *hymnus hoc modo cantatus*, (d'Abbadie in Catal. p. 99 interpretatur: chant de Vigiles), Deg. crebro (vid. Catal. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 36. 37); እምድኅረ፡ፍጻሜ፡ዋዜማ፡ Gad. T. H.; semel inveni ወይዜማ፡ in Deg.

I. **ወዘረ፡** verb. prgr. sc. وَزَرَ *opplevit* rimam: ወወዘሩ፡ኵሎ፡ንድቀ፡ማኅፈድ፡በዕፅ፡ *obduxerunt* murum ligno, Jsp. p. 375.

II. **ወዘረ፡** i. q. وَزَرَ *portavit, sustinuit* onus; *Vezirus fuit.*

አስተውዘረ፡ IV, 1 *Vezirum constituere* alqm: እስመ፡አክስይሮስ፡አስተውዘረ፡ብእሴ፡ዘይብልዎ፡ሀማን፡ Jsp. p. 277.

ወዚር፡ subst. *Vezirus* i. e. vicarius principis: ሶበ፡ተሠይመ፡ሀማን፡ወዚረ፡ለአክስይሮስ፡ Jsp. p. 277.

ወዘነ፡, unde ሚዛን፡, vid. sub መዘነ፡

ወዘፈ፡ rad., quam Lud. e [illegible] *mutuatus est*, وَزَفَ III *aequales* cum aliquo *impensas fecit* illustravit.

ተወዘፈ፡, ut: እምተወዘፎቱኒ፡ „*de acceptione mutui* dedit eis aurum", sic quidem Lud. e Mss. Colb. (dubito, an recte?)

ትውዝፍት፡ passim pro ትዝውፍት፡ scriptum occurrit, q. v. sub ዘወፈ፡

ወይ፡ interj. [وَيْ, وَا, وَهْ] *heu, eheu, proh, vae!* ኢይብልዎ፡ወይ፡እግዚእ፡ወወይ፡እኁየ፡ ὦ ἀδελφέ, οἴμοι κύριε Jer. 22, 18; ወይ፡እግዚእየ፡ οὐαὶ κύριε 3 Reg. 12^b, 19; seq. ላዕለ፡, ut: ወይ፡ (v. ወይሌ፡)ላዕለ፡ናባው፡ Jer. 31, 1; ወይ፡ላዕሌከ፡አኁ፡ Genz. f. 90; seq. ለ፡, ut: ወይ፡ሎሙ፡ ὦ οἱ Prov. 2, 13; ወይኬ፡ለነ፡ Thren. 5, 16; ወይ፡ሊተ፡አሌ፡ሊተ፡ Chr. Ta. 23; ወይለኪ፡ Matth. 11, 21; ወይልየ፡ vae mihi! Lud. e Vit. Theoph.

ወይሌ፡ subst. et interj. [وَيْلٌ et وَيْلَ, vid. ወይ፡ et አሌ፡] *casus adversus, calamitas, infortunium, vae!* ወይሌ፡በዲበ፡ወይሌ፡ Hez. 7, 26; ወይብል፡መጽሐፉ፡ላሕ፡ወብካይ፡ወወይሌ፡ 2, 10; መጽሐፈ፡ሐሤት፡ዘኢኮንከ፡መጽሐፈ፡ወይሌ፡ Enc. Mag. 29; ኢሳይያስ፡ነቢይ፡ይሁቦሙ፡ወይሌ፡ለሰካርያን፡ወይቤ፡አሌሎሙ፡ F. N. 50; ለመኑ፡ወይሌ፡ወለመኑ፡ሀከክ፡ Prov. 23, 29; ወይሌ፡ለ፡ οὐαὶ ἐπί Jer. 10, 19. 29, 6 var.; ወይሌ፡ላዕለ፡ናባው፡ 31, 1 var. — *Voc. Ae.:* ብካይ፡ሰቆቃው፡ላሕ፡ወይሌ፡ዘ፡ሐዘን፡; *Rad. Abb.:* ወይለወ፡ዘ፡አለቀሰ፡

ወይን፡ subst., plerumque m., Pl. አውያን፡ [יַיִן وَيْنٌ; de etymo vid. varias etymologorum conjecturas in Ges. thes. p. 587; G. Curtius Grundzüge der griech. Etymologie 1858. I. p. 357] 1) *vitis, vinea:* ተክሉ፡ወይነ፡ Ps. 106, 37; Kuf. 7; Jes. 5, 2 seq.; ተክልክሙ፡ወይነ፡መፍትወ፡ Am. 5, 11; Marc. 12, 1. 2; Enc. Teq. 30; አልቦ፡ዘርአ፡ወይን፡ Kuf. p. 85; ያዐርፉ፡ኵሎሙ፡ታሕተ፡ወይኖሙ፡ Mich. 4, 4; Zach. 3, 10; ἄμπελος Jes. 16, 8. 9 (fem. et m.). 36, 16; Jer. 6, 9; Thren. 2, 6;

Jud. 9, 12. 13; Ps. 127, 3; ἀμπελών Jes. 5, 4. 5. 16, 10; Jer. 5, 17. 42, 9; **ከመ፡ ያሥኒ፡ ወይኖ፡** Abush. 50; **አልቦ፡ አስካል፡ ውስተ፡ ወይን፡** Jer. 8, 10; **ዕፀ፡ ወይን፡** Hez. 15, 2; Org. 1; **ጸገየ፡ ወይን፡** Cant. 6, 11; **ቈጽለ፡ ወይን፡** Jes. 34, 4; **ወይን፡ ይሁብ፡ ፍሬሁ፡** Zach. 8, 12; **ዐሥርት፡ ምእተ፡ ወይነ፡** Asc. Jes. 7, 23; **አውያን፡ ጸገዩ፡** Cant. 2, 13; Deg.; Kuf. p. 52; Hen. 10, 19. *Vinea* vel *vinetum* aliâs dicitur **ዐጸደ፡ ወይን፡**, ut: Gen. 9, 20; Jes. 5, 1. 24, 7; Jer. 12, 10; Cant. 1, 6. 14; Luc. 20, 15. 16; **አዕጻደ፡ ወይን፡** 1 Reg. 8, 14; Jes. 36, 17 al. 2) *vinum*, Num. 6, 3. 4; Gen. 14, 18. 19, 32. 49, 11; Ex. 29, 40; **ገብረ፡ ወይነ፡ እምፍሬ፡** Kuf. 7; Koh. 9, 7. 10, 19; Ps. 4, 8; Jes. 5, 22; Hez. 27, 18; Sir. 34, 25—31; Marc. 15, 23; Matth. 27, 34; **ከመ፡ ይትረከብ፡ ወይን፡ ውስተ፡ አስካል፡** Jes. 65, 8; **ወይን፡ ሐዲስ፡** Sir. 9, 10; Matth. 9, 17; **ማእረረ፡ ወይን፡** Sir. 30, 25; **ወይን፡** (sacramentale) **ይኩን፡ ቀይሐ፡ ወኅሩየ፡** Kedr f. 89; **ጻዕፈ፡ ወይን፡** Gad. T. H.; **ስክረ፡ ወይን፡** 1 Reg. 25, 37 (1, 14. Gen. 9, 24); **አውያን፡ ጽሩያት፡** Lud. e Mss. Colb.; etiam *vinum* factitium, *igne confectum:* (**ሜስ፡**)**ወይን፡ ዘግቡር፡ በእሳት፡** Abtel. Ap. 3.

አውየነ፡ II, 1 (denom.) *vinum efficere, in vinum convertere:* **ከመ፡ ታውይን፡ ማየ፡** Sx. Ter 13 (Lud.: 12); **አውይኖተ፡ ወይን፡** Deg.

ወይጠል፡ subst., m. et f., Pl. **ወይጠላት፡** *caprea*, δορκάς Deut. 12, 15. 14, 5. 15, 22; 2 Reg. 2, 18; Prov. 6, 5; Jes. 13, 14 (m.); Cant. 2, 9. 17 (fem.). 4, 5. 7, 4. 8, 14 (fem.); Act. 9, 36 Platt; δορκάδες 1 Par. 12, 8; 3 Reg. 3^{a}, 16; **ወይጠል፡ ወቶራ፡ ወሀየላት፡** Macc. f. 5; Pl. **ወይጠላት፡** Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* **ወይጠል፡ ብ፡ ፌቆ፡**; *aliud:* **ዘ፡ ፌቆ፡ በኸርሂ።**

ወደሰ፡ I, 2 [הוֹדָה, وَدَّى?] *laudare, collaudare, commendare*, c. Acc., αἰνεῖν, ἐπαινεῖν, Koh. 8, 15; Cant. 6, 9; **ምታ፡ ወደሳ፡** Prov. 29, 46; **ጥበብ፡ ትዌድስ፡ ነፍሳ፡** Sir. 24, 1; **ብዙኃን፡ ይዌድስዎ፡ እንበይነ፡ ጥበቢሁ፡** Sir. 39, 9. 10; **ንወድሶሙ፡ ለዕደው፡ ክቡራን፡** 44, 1; Asc. Jes. 10, 22; **እለ፡ ይዌድስዋ፡** οἱ δοξάζοντες αὐτήν Thren. 1, 8; ἐγκωμιάζειν **ይወድስከ፡ አፈ፡ ነኪር፡** Prov. 27, 2. 21; συνιστάναι **ንወድስ፡ ርእሰነ፡** 2 Cor. 3, 1. 5, 12; **ወድሶት፡** Org.; Deum Hen. 61, 9. 11; mortuum Genz. f. 13.

አውደሰ፡ II, 1 (?) *laudare facere*, Lud. sine auct.

ተወደሰ፡ III, 2 *laudari, collaudari:* Koh. 8, 10; Ps. 9, 24; Org. 1; **በተወድሶቶሙ፡ ለጻድቃን፡** Prov. 29, 2; c. **በኀበ፡** ab alqo, ut: **ተወድሶ፡ በኀቤክሙ፡** 1 Cor. 4, 3; **አፈ፡ ጠቢብ፡ ይትዌደስ፡ በኀበ፡ ሰብእ፡** Prov. 12, 8; **አብደሩ፡ ተወድሶ፡ በኀበ፡ ሰብእ፡ ወአኮ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡** Did. 25; **ተወድሶ፡ በከንቱ፡** *vana gloria*, Lud. Comm. hist. p. 306 (e Syn.).

ውዱስ፡ part. *laudatus, laudandus, laudabilis, laude dignus, celebratus:* **ንበር፡ ምስለ፡ ኄራን፡ ከመ፡ ትኩን፡ ውዱሰ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡** Fal. f. 48; **እግዚ"፡ ውዱስ፡ በውዳሴ፡ ወስቡሕ፡ በስባሔ፡** M. M. f. 197; **ዛቲ፡ ይእቲ፡ መሥዋዕት፡ ውድስት፡** Chr. Ta. 11; **ወውእቱ፡ ውዱሰ፡ ግዕዝ፡** Jsp. p. 309; Saulus rex **ኢኮነ፡ ሥሙረ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ወኢውዱሰ፡ ግብር፡** p. 351; **ወዘ፡ እምግባሩ፡ ውድስት፡ ዘዘከርናሃ፡** (e facinoribus ejus haec quae memoravimus laude digna sunt) p. 329; Org.; **በእንተ፡ ትንቢቱ፡ ውዱስ፡ ለሰፎንያስ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, 7; **ኮነ፡ ነሃቤ፡ ወርቅ፡ ወብሩር፡ ወውዱስ፡ ውእቱ፡ በግብረ፡ እደዊሁ፡** Sx. Haml. 10.

ወዳሲ፡ n. ag. *laudator, encomiastes*, Lud. sine auct.

ውዳሴ፡ n. act. et subst., Pl. **ውዳስያት፡** *laudatio, laus, laudes, praeconium, (encomium):* Sir. 44, 1 in tit.: **ውዳሴ፡ እግዚ"፡** Sap. 15, 19; 1 Petr. 1, 7; **ኵሉ፡ ዘነገርነ፡ ዝውዳሴ፡ ይውኅድ፡ እምክብርክን፡** Cyr. ad Reg. f. 25; Jsp. p. 320. 352; **ዝክረ፡ ጻድቃን፡ ምስለ፡ ውዳሴ፡** μετ᾽ ἐγκωμίων Prov. 10, 7; **ለከ፡ ስብሐት፡ ወውዳሴ፡ ምስለ፡ አቡከ፡ ኄር፡ ወመንፈስ፡ ቅ"፡** Mavâs. n. 21; **ፍቅረ፡ ውዳሴ፡ ከንቱ፡** κενοδοξία *vanae gloriae cupiditas* Chr. Ta. 27; **ውዳስያት፡** ἐγκώμια Chr. Ta. 27; Org. 1.

መወድስ፡ part. (I, 2) *laudans, laudatorius*, de orationibus, ut: **ድርሰትየ፡ ዘውእቱ፡ መወድስ፡** Chr. L. Atk. f. 20; in specie: *oratio laudatoria* vel *laudatio* mortui, ut: **ሶበ፡ ይመውት፡ በንጹሕ፡ ትብል፡ አሌፍ፡** (i. e. Ps. 118, 1—8) **ወመወድሱ፡ ዕዝል፡ በ፫ሃሌ፡ ሉያ፡** Genz. f. 13. 14.

ምውዳስ፡ subst. *locus laudationis*, Lud. e Syn.

ተውዳስ፡ subst. *laudatio, celebratio*, Lud. e Mss. Colb.

ወድቀ፡ I, 1, raro **ወደቀ፡** (ut Ex. 4, 25 FH; Num. 14, 5 FH) [amh. id.; vid. etiam **ደደቀ፡**; arab. وَدَقَ significatum specialem *decidit stillando* pluvia habet; communi Arabum verbo وَقَعَ respondet Aeth. **አይኅአ፡**] Subj. **ይደቅ፡**, 1) *cadere, labi*, de animatis: **ነዳይ፡ እመ፡ ወድቀ፡ ይከይድዎ፡ ቢጹ፡** Sir. 13, 21; **ከመ፡ ኢይደቅ፡ ቦቱ፡** 22, 27; Koh. 4, 10; Ps. 36, 25; Hen. 48, 4; Rom. 11, 11; Apoc. 18, 2; **ወድቁ፡ ዐቢየ፡ ድቀተ፡ ቅድመ፡ ፀሮሙ፡** Judith 8, 19; **ወድቀ፡ ዲበ፡ ምድር፡** Job 1, 20; Joh. 18, 6; Act. 9, 4; **ወደቁ፡ ውስተ፡ እገሪሁ፡** Apoc. 1, 17; Gen. 50, 1; **ወድቁ፡ በገጾሙ፡** Matth. 17, 6; Dan. 8, 17; Asc. Jes. 7, 21; Hez. 3, 23; **ዘወድቀ፡ ዲበ፡ እብን፡** Matth. 21, 44; **ይወድቅ፡ ድኅሬሁ፡** Gen. 49, 17; **ወድቀ፡ እምውስተ፡ መንበሩ፡** 1 Reg. 4, 14; de inanimatis Koh. 11, 3; c. **ውስተ፡** et **ዲበ፡** Matth. 13, 4—8. 21, 44; Ex. 4, 25; Lev. 11, 32; Hen. 90, 4; **ወድቀ፡ ላዕሌሆሙ፡ ማኅፈድ፡** Luc. 13, 4; **ደቁ፡ ላዕሌነ፡** 23, 30. a) *decidere, delabi, defluere*, ut de flore Job 14, 2; **ፍሬ፡ ይወድቅ፡** 15, 30; Jac. 1, 11; foliis Jes. 34, 4; **ወድቀ፡ እምሰማይ፡ ኮከብ፡** Jes. 14, 12; Matth. 24, 29; Apoc. 6, 13; **ዘወድቀ፡ እምነ፡ ከልስስታት፡** Ruth 2, 7; Act. 12, 7; **ፍርፋራት፡ ዘይወድቅ፡ እማእድ፡** Matth. 15, 27; (**ዖፍ፡**)**ትወድቅ፡ ውስተ፡ ምድር፡** 10, 29; **ወዲቅ፡ እመካናት፡ ልዑላት፡** Phlx. 172. b) *incidere:* **ውስተ፡ ግብ፡** Matth. 15, 14; Sir. 27, 26; Ps. 7, 16; **ከመ፡ ኢትደቅ፡ ውስተ፡ መሥገርታ፡** Sir. 9, 3. 13; 1 Tim. 3, 6; **ውስተ፡ እሳት፡** Matth. 17, 15; *incidere* i. e. *impingi* in rupem, de navigantibus, Act. 27, 29 Platt; trsl.: **ይወድቅ፡ ውስተ፡ እዴሁ፡** Kuf. 36; 1 Par. 21, 13; Sir. 2, 18; **ለእመ፡ በኵሉ፡ ወደቀ፡ ኢትደቅ፡ ውስተ፡ እደ፡ ጸላእትከ፡** 25, 14; Dan. ap. 1, 23; **ከመ፡ ኢይደቅ፡ ውስተ፡ ሞት፡** Job 33, 24; **ውስተ፡ መንሱት፡** 1 Tim. 6, 8; **ውስተ፡ ኀጢአት፡** Sx. Pag. 4. c) *excidere, elabi:* **ወድቀ፡ እምእዴሁ፡ ጸሕብ፡** Jer. 18, 4; 2 Petr. 3, 17; de abortu Hen. 69, 12; trsl.: excidere re i. e. eam *amittere*, ut: **ወደቅሙ፡ እምጸጋሁ፡** Gal. 5, 4; virgo vitiata **ወድቀት፡ እምክብራ፡** Clem. f. 246. d) *incidere* in alqm i. e. eum *invadere*, ei *supervenire*, c. **ዲበ፡** prs.: Koh. 9, 12; Hen. 13, 8; c. **ላዕለ፡**, ut: **ወድቀ፡ ላዕሌሁ፡ ድንጋጼ፡** Kuf. 14; 1 Reg. 26, 12; Ps. 68, 12; de sorte quae cadit in alqm Lev. 16, 9. 10. e) *intercidere, irritum cadere:* **አልቦ፡ ዘይወድቅ፡ እምኔሆሙ፡** Herm. p. 103; **አልቦ፡ ዘይወድቅ፡ እምነ፡**

ቃልየ፡ Judith 6, 9; Ruth 3, 18; 1 Reg. 3, 19. f) *concidere, collabi, corruere:* ይወድቅ፡ገቦሃ፡ Num. 5, 27; Hez. 23, 3; de domo Matth. 7, 25; Luc. 6, 49; Act. 15, 16; Job 1, 19; Jes. 64, 11; ደብር፡ዘንሕለ፡ወወድቀ፡ Job 14, 18; ጥቅም፡ወአረፍት፡ዘወድቀ፡ Kuf. 46; Jes. 24, 23. g) *cadere* vel *concidere* vel *occidere* interfectum in bello vel absumtum morbo, calamitate: 1 Par. 21, 14; 2 Reg. 18, 7; 3 Reg. 8, 33; Ex. 32, 28; Jud. 20, 44. 46; Job 33, 18; ይወድቁ፡በኵናት፡ Jes. 13, 15; Kuf. 5. 10; Hen. 14, 6. h) trsl.: *cadere, labi* peccato vel in peccatum: Rom. 11, 22. 14, 4; 1 Cor. 10, 12; Apoc. 2, 5; ለእመ፡ወድቀ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡በዝሙት፡ Kedr f. 80; እመቦ፡ወድቀ፡ዐርከ፡ምስለ፡ዐርከቱ፡ f. 82; በሥምረቱ፡ለሥጋ፡ኢወድቀ፡ Enc. Mag. 9. i) *concumbere, concubare* c. ምስለ፡, ላዕለ፡, በ፡, ut: ዘይወድቅ፡ምስለ፡ብእሲት፡ Syn. f. 393; ብእሲ፡ዘቦቱ፡ብእሲተ፡ወወድቀ፡ላዕለ፡ብእሲ፡ተባዕት፡ f. 394; ዘወድቀ፡በእንስሳ፡ ibid. 2) Nonnumquam verbis reflexivis vel passivis interpretandum est: a) *se prosternere, procidere,* ut Gen. 17, 3. 17; Hen. 62, 9. 63, 1; Matth. 2, 11. 18, 26. b) *demitti,* de facie Gen. 4, 6; de animo 1 Reg. 17, 32. c) *excuti, excussum excidere,* de dente, Enc. Masc. 7. d) *privari* (vid. n. 1, c), *removeri, (deponi):* ትደቅ፡እምኵሉ፡መዛግብተ፡ንዋያቲሃ፡ F. M. 8, 2; ይደቅ፡እምሢመቱ፡ II Abtel. 5; clericus ይደቅ፡እመዓርጊሁ፡ F. M. 6, 1; ይደቅ፡እመዓርጊሃ፡ለቅድስት፡ቤተ፡ክ"ን፡ Clem. f. 204.

አውደቀ፡ II, 1 1) a) *cadere sinere* Marc. 7, 28; 1 Cor. 13, 8. b) *excidere sinere,* Num. 35, 17. 18. c) decidere sinere i. e. *demittere* faciem 1 Reg. 1, 19; animum: ኢታውድቁ፡ልበክሙ፡ 2 Esr. 18, 10. 2) *cadere facere* vel *jubere:* ያወድቅ፡ርእሶ፡ Prov. 13, 3; ለብዙኃን፡አውደቆሙ፡ትዕቢተ፡ልቦሙ፡ Sir. 3, 24; ኢታውድቀ፡ (ne te cadere faciat) 28, 26; ጽዋዐ፡መዐቱ፡ዘያወድቀኪ፡ Jes. 51, 17; አውደቀነ፡ ἔπαισας Jer. 14, 19. a) *jacĕre, dejiccre, projicere,* Num. 35, 20; አውደቀት፡በድኖ፡እምነ፡ምስካቡ፡ Judith 13, 9; Hen. 90, 9. 99, 16; አውደቆ፡ውስተ፡ማዕምቅ፡ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς Apoc. 20, 3; muros, ut: አውደቀ፡አረፋቲሃ፡ለጌት፡ 2 Par. 26, 6; 2 Reg. 20, 15; አብያቲሆሙ፡ለዐበይት፡አውደቀት፡ Sir. 28, 14; አውደቀ፡አህጉረ፡ጽኑዓተ፡ Jes. 25, 2. b) *caedere* arbores: ከመ፡ታውድቂ፡ኵሎ፡ዕፀ፡ Hez. 21, 10. c) *prosternere, occidere, caedere* gladio, *in fugam convertere:* Dan. 8, 7; 1 Reg. 4, 3; አውደቅዎ፡በሰይፍ፡ 2 Par. 32, 21; Sir. 26, 28; ቀተሎሙ፡ለኢሎፍሊ፡ወአውደቆሙ፡ 1 Par. 18, 1. 19, 18. d) *incidere facere:* ይፈቅድ፡ያውድቀ፡ውስተ፡እደዊሆሙ፡ Kuf. 48; ይመክር፡ውስተ፡ግብ፡ያውድቀ፡ Sir. 12, 16. e) *concidere facere,* Num. 5, 21. f) *deprimere:* አውደቆ፡ልቦ፡ 1 Reg. 24, 6; ፈቀደ፡ከመ፡ያውድቅ፡ተመክሖቶሙ፡ወትዕቢቶሙ፡ Chr. ho. 12. g) *cadere* vel *labi facere* in peccatum vel peccato: ሰይጣን፡አውደቃ፡ (eam) በፍትወተ፡ዝሙት፡ Clem. f. 221; ያወድቅዎ፡በዝሙት፡ Lud. e Vit. Baamini. h) *excidere facere* vel *jubere* alqm a munere (*amovere*): በእንተ፡ምክንያት፡እንተ፡ታወድቆ፡ለቀሲስ፡እመዓርጊሁ፡ F. N. 6, 5; ሕገ፡ክርስቶስ፡ታወድቆ፡እመዓርገ፡ክህናት፡ F. M. 20, 4.

ተወድቀ፡ III, 1 *dejici:* ቈጽለ፡ኖኃት፡ኢይትወደቅ፡ዘእንበለ፡ፈቃድየ፡ Clem. f. 271.

ተዋደቀ፡ III, 3 *dilabi, dissolvi:* ሶበ፡ቀሠፍዎ፡ሥጋሁ፡ተበጽለ፤እስከ፡ተዋደቀ፡በበክፍል፡ክፍለ፡ Enc. Haml. 25.

ውዱቅ፡ part. *qui cecĭdit, lapsus, jacens, collapsus:* Deut. 21, 1; Jud. 3, 25. 19, 27; 1 Reg. 5, 3; ናሁ፡ሆሎፌርኔስ፡ውዱቅ፡ውስተ፡ምድር፡በድኑ፡ Judith 14, 18; ረከብዎ፡ውዱቀ፡ወምዉተ፡ Rel. Bar.; እንሥእ፡ለነ፡አረፍተ፡ውድቅተ፡ Sir. 49, 13. a) *cadens, casurus:* አረፍት፡ውድቅት፡ τεῖχος πίπτον Jes. 30, 13. b) *lapsus* peccato vel in peccatum: ሀበሙ፡ንስሓ፡ለውዱቃን፡ Clem. f. 108; episcopus ያንሥኦሙ፡ለውዱቃን፡ Did. 6; Deus est መንሥኤ፡ውዱቃን፡ Macc. f. 17. c) *qui excĭdit* munere, *expulsus, amotus:* ውዱቅ፡እማዕርጊሃ፡ለቅድስት፡ቤተ፡ክ"ን፡ Clem. f. 143. 192.

ድቀት፡ subst., f. et m., Pl. ድቀታት፡ *casus, lapsus, ruina, (exitium),* hominis: Luc. 2, 34; ድቀት፡ትጸንሖ፡ Job 15, 23; ነዐኀኒ፡ድቀት፡በዲበ፡ድቀት፡ Job 16, 14; ድቀተ፡ጸላኢየ፡ 31, 29; Sir. 25, 7; ያድኅን፡ሥጋሁ፡እምድቀት፡ Job 33, 17; እለ፡ይትፌሥሑ፡በድቀቱ፡ለጻድቅ፡ Sir. 27, 29; ጽዋዐ፡ድቀትኪ፡ Jes. 51, 22; Jer. 8, 12 vrs. alt.; 29, 22 (v. ድንቀት፡); ይከውኑ፡ለድቀት፡ኀሱር፡ Sap. 4, 19; καταστροφή Prov. 1, 18; Job 27, 7; muri, aedium, urbis: Ps. 143, 17; Matth. 7, 27; Hez. 26, 15; Kuf. 10; 4 Esr. 10, 62; Jes. 30, 14; διάπτωσις Jer. 19, 6. a) *clades, caedes:* Ex. 30, 12; Jes. 51, 19. b) nomen morbi, παραπληξία (an *apoplexia?*) Deut. 28, 28. c) *lapsus* peccantis: ታንሥእ፡እምድቀቱ፡ከመ፡ኢይማስን፡ Did. 6. d) *casus* i. e. *res fortuita, subita,* (Zufall vid. ድንቀት፡): እስመ፡መተረ፡ግብረተ፡ድቀታት፡እለ፡ያርሕቃ፡እምእግዚ"፡ Phlx. 1. e) *casus,* i. e. *eventum:* ወናሁ፡ይከውን፡በብሊት፡ድቀታት፡በእንተ፡ምግባር፡ሥጋዊ፡ es gibt im A. T. Fälle leiblicher Werke (im Gegenſaz gegen geiſtliche) Phlx. 54.

ውድቀት፡ n. act. *casus, lapsus:* በእንተ፡ውድቀተ፡ሳዶቅ፡ካህን፡ (wie S. niederfällt) Kbr. Nag. n. 57.

ሙዳቅ፡ subst., Pl. ሙዳቃት፡ 1) *locus casus* vel *lapsus* (Fallort) Hen. 60, 13. 2) *ruina, casus* Hen. 100, 6.

ድንቀት፡ subst. (inserta nasali formatum e ድቀት፡) *casus* Jer. 29, 22 var.; deinde *res fortuita* vel *subita* (Zufall), et in Acc. ድንቀተ፡ *casu, forte, improviso, subito,* N. T. rom. in Prol. (ubi pro ድንተተ፡ legendum est ድንቀተ፡); ድንቀተ፡ግብተ፡እንዘ፡ኢታአምር፡ improviso repente, ea nesciente, Clem. f. 177; በጽሑ፡ኀበ፡ሰራዊተ፡ዳሬ፡እምቅድመ፡ጽባሕ፡ድንቀተ፡ Jsp. p. 275; d'Abbadie Cat. p. 196; እለ፡ይነግሩ፡እምአፉሆሙ፡ድንቀተ፡ (*ex tempore*) ወኢቀደሙ፡ጽሒፈ፡ Cyr. f. 122. — *Voc. Ae.:* ድንቀት፡ዘ፡ድንገት፡

ወድአ፡, etiam **ወድዐ፡** I, 2 [arab. وَدَعَ (أدو) *posuit; sivit, missum fecit, omisit*] 1) *perficere, finire, consummare, absolvere:* ወዲአ፡መዋዕል፡ *consummatio (finis) dierum* Kuf. p. 121; crebro usurpatur ad significandam actionem vere perfectam (gramm. § 88), quam Latini sive Perfecto nudo, sive adverbiis *jam, modo, dudum* notant; c. c. Inf.: ዘወድአ፡ተኀፅቦ፡ ὁ λελουμένος Joh. 13, 10 rom., vel c. Acc. nominis actionis: ወድአተ፡ርሥአታ፡ 4 Esr. 3, 64 Laur.; plerumque c. verbo finito, a) eoque asyndeto, sc. α) Perf.: እለ፡ወድኡ፡ሞቱ፡ οἱ ἤδη ἀποϑανόντες Koh. 4, 2; ወዳእኩ፡ጸናዕኩ፡ Job 20, 7; ወድአ፡አእመረ፡ οἶδε ἤδη 23, 10; ወድአ፡ተአዘዘ፡ Dan. ap. 1, 55; Num. 17, 12. 22, 29; 2 Tim. 2, 18; Matth. 5, 28; Luc. 11, 7. 12, 49; Act. 4, 3; 1 Joh. 2, 8 Platt; 4, 3; ወዳእነ፡ግእዝናሆሙ፡ προῃτιασάμεϑα Rom. 3, 9; πάλαι Matth. 11, 21; ወዳእነ፡ሞትነ፡ ἀπεϑάνομεν Rom. 6, 2; Lev. 10, 16; nec non inverso verborum ordine: ተአዘዘ፡ወድአ፡ ἐντέταλται ἤδη Job

15, 22; 4 Esr. 13, 24 Laur.; **እቤ፡ወዳእኩ፡** 1 Reg. 25, 34; Marc. 6, 35. β) Imprf.: 2 Thess. 2, 7 Platt; Matth. 3, 10. b) rarius interjecta copula **ወ፡**, ut: **ወድአ፡ወገብረ፡** προέϑετο Rom. 3, 25 Platt; Phil. 3, 12 Platt; 1 Joh. 2, 8 rom.; **ወዳእኩ፡ወብዕልኩ፡** Hos. 12, 8. 2) *absumere, consumere, totum consumere:* **እሳት፡ዘይዌድእ፡ውእቱ፡** Deut. 9, 3; **ሕያው፡ነፍስከ፡ከመ፡ኢትዌድእ፡አመትከ፡ዘሀለወ፡ምስሌሃ፡** Judith 12, 4; Ex. 12, 4. 9; **ነጸረ፡ንጉሥ፡ዘወድኡ፡ማእደ፡** Dan. ap. 13, 18. — *Voc. Ae.:* **ወድአ፡ዘ፡ፈጸመ፡ቀርበሂ፡ይ፡**; *aliud:* **ወድአ፡ዘ፡ፈጀ፡**።

ተወድአ፡ III, 2 1) *perfici, absolvi, consummari, ad finem perduci:* **እስከ፡ይትዌዳእ፡ኵሉ፡እከይ፡** Hen. 100, 5; **ይትዌዳእ፡ዕለተ፡ሕይወቶሙ፡** 56, 4. 38, 6; **ይትዌዳእ፡ዓለም፡** Lud. e Libr. Myst. 2) *absumi, consumi* ἐξανηλώμεϑα Num. 17, 27; Hen. 99, 12; Hen. 78, 8. 14; **መዛግብተ፡እክል፡ወሥርናይ፡ይትወዳእ፡** (III, 1?) **በፃዔ፡ወበነቀዝ፡** Macc. f. 10. 3) *deficere, evanescere,* de aqua Hen. 30, 1; **ተወድአ፡ወርቅነ፡** ἐκλέλοιπεν Gen. 47, 18; **ፍሥሓ፡ዘኢይትዌዳእ፡** Kid. f. 13.

ውዳኤ፡ n. act. *consummatio, perfectio,* Phlx. 221.

ወደየ፡ I, 1 [יָדָה et יָדַד *jecit;* vicinum est **ወደደ፡**; vid. in Ges. thes. p. 565] Subj. **ይደይ፡** (raro **ይውዲ፡** ut Enc. Tachs. 25 ob rhythmum finalem), Imprt. **ደይ፡** (quamquam etiam formae **ውዲ፡** Genz. f. 157; Sx. Ter 27, et **ውደይ፡** Herm. p. 81 occurrunt), 1) *jacere, projicere:* **ኢትደዩ፡ባሕርየክሙ፡ቅድመ፡አሕርው፡** Matth. 7, 6; **ኢትደይ፡ዕቅፍተ፡ቅድመ፡ዕዉር፡** Lev. 19, 17. 2) *injicere,* ἐμβάλλειν, ἐπιβάλλειν, Matth. 10, 34; Hen. 10, 4. 5. 54, 2. 5. 6; **ወደይዎ፡ውስተ፡ግበ፡ዐናብስት፡** Dan. ap. 13, 31; Jer. 20, 2; Gen. 40, 2; Kuf. 39; Luc. 12, 5; **ወደዮ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡** Kuf. 39; **ንደይ፡ዕፀ፡ውስተ፡ኅብስቱ፡** Jer. 11, 19; **ልጓመ፡** seq. **ለ፡** vel **ውስተ፡** Jac. 3, 2. 3; manum alicui, ut: **ኢትደይ፡እዴከ፡ላዕለ፡ወልድ፡** Gen. 22, 12; oculos (*conjicere* in alqm): **ወደየት፡አዕይንቲሃ፡ላዕለ፡ዮሴፍ፡** Gen. 39, 7; ignem: **ዘወደየ፡እሳተ፡ውስተ፡ሀገር፡** F. N. 50, 6; somnum alicui c. **ላዕለ፡** Kuf. 3; **መርበብተ፡ውስተ፡ባሕር፡** Matth. 4, 18. 3) *immittere, indere:* **ደይ፡እዴከ፡ውስተ፡ሕፅንከ፡** Ex. 4, 6. 7; **ወደዮን፡ውስጠ፡** 40, 18. 25, 21; Num. 4, 10; **ውስተ፡ሙዳይ፡ኢትወዲ፡** Deut. 23, 26; Jer. 39, 14; 4 Esr. 9, 37; Matth. 27, 6; Marc. 7, 33; Joh. 20, 25; **ወደዩ፡እብነ፡ውስተ፡ንድቅ፡** Herm. p. 9; **ይወዲ፡እዴሁ፡ውስተ፡ግበ፡አርዌ፡ምድር፡** Jes. 11, 8; **እወዲ፡ዝማማተ፡ውስተ፡አንፍከ፡** Jes. 37, 29; **ዘይወዲ፡ርእሶ፡ታሕተ፡አርዑት፡** Jer. 34, 9; Hen. 48, 9. 78, 13; 2 Esr. 13, 3 (vid. **ወደደ፡**). a) de liquidis: *infundere, inspergere,* ut: **ውዲ፡ማየ፡ጸሎት፡ዲበ፡መቃብሩ፡** Genz. f. 157; **ወደዩ፡(ለወይን፡)ውስተ፡ንዋይ፡** Kuf. 7; Matth. 9, 17; **ወይነ፡ኂሩትከ፡ውዲ፡ወቶስሕ፡ውስቴቱ፡** Sx. Ter 27; **ወዲየ፡ወይን፡ውስተ፡ጽዋዐ፡ማህው፡** Org. 2. b) trsl.: α) alqd in animum alcjs, ut: Ps. 4, 8; **ወደየ፡ውስተ፡ልበሙ፡ፍርሀተ፡** Sir. 17, 8; **እወዲ፡ቃልየ፡ውስተ፡አፉከ፡** Jes. 51, 16. 59, 21; Jer. 1, 9; **እወዲ፡ሕግየ፡ውስተ፡ልበሙ፡** Jer. 38, 33. β) *subjicere, suggerere* alicui alqd: **ወደየ፡እግዚ“፡ውስተ፡ልብየ፡** 2 Esr. 17, 5; **ወደየ፡ሰይጣን፡ውስተ፡ልቡ፡ወይቤ፡** Sx. Jac. 5; **ወደየ፡ውስተ፡አፉሁ፡ንባበ፡** Kuf. 8. γ) immittere alqd in animum suum i. e. *mandare animo, menti:* **ደይ፡ቃሎ፡ውስተ፡ልብከ፡** Job 22, 22; **ኢትደዮ፡ውስተ፡ልብከ፡** Sir. 31, 6; Prov. 6, 21. c) radices i. e. *agere,* **ወደየ፡ሥርወ፡** 4 Esr. 8, 47. 4) *imponere* alqd rei, seq. Acc. et **ዲበ፡** vel **ላዕለ፡** vel **ውስተ፡** rei, ut: **ወይወዲ፡ዲቤሁ፡ስኂነ፡** Lev. 2, 1. 15; Kuf. 6; **ወይወድዩ፡እሳተ፡ላዕለ፡ምሥዋዕ፡** Lev. 1, 7; Num. 16, 18; Lev. 8, 7; **እወዲ፡እዴየ፡ዲበ፡አፉየ፡** Job 39, 34; Marc. 5, 23; Hen. 67, 2; **እመ፡ወደይከ፡ማዕጾ፡ወመንሥገ፡ውስተ፡** (v. **ላዕለ፡**) **አፉከ፡** Sir. 28, 25; vel c. **ለ፡**, ut: **ወደየ፡ለከናፍሪሁ፡ማዕጾ፡እብን፡** Sx. Masc. 16. a) de rebus, quae sparguntur et funduntur: *spargere in* vel *super* alqd, *allinere:* **ወደየት፡ሐመደ፡ውስተ፡ርእሳ፡** Judith 9, 1; Jer. 6, 26, vel **ዲበ፡ርእስ፡** Esth. 4, 1; Job 2, 12; **ትወዲ፡ደመ፡ውስተ፡አቅርንት፡** Ex. 29, 12; Lev. 4, 7. 18. 14, 14. b) de tegumentis capitis, annulis et similibus rebus: *imponere, inducere, induere* (aufſetzen, anlegen): **ሕልቀተ፡ውስተ፡እድ፡** Gen. 41, 42; Hez. 23, 42; **ወደየ፡ጌራ፡መድኀኒት፡ውስተ፡ርእሱ፡** Jes. 59, 17; 1 Reg. 17, 38; **ደዩ፡ሰበነ፡ንጹሐ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Zach. 3, 5; Ex. 29, 6. — *Voc. Ae.:* **ወደየ፡ዘ፡ዶለ፡**

አውደየ፡ II, 1 *immittendum* vel *indendum curare,* Ex. 30, 4.

ተወድየ፡ III, 1 *injici, immitti, indi, imponi:* **ተወድየ፡ውስተ፡ሞቅሕ፡** Asc. Jes. 2, 13; Hen. 56, 3; Matth. 3, 10. 5, 25. 6, 30; Joh. 3, 24; **ገሪፍ፡እንተ፡ተወድየት፡ውስተ፡ባሕር፡** Matth. 13, 47; **ዘይትወደይ፡ውስቴቱ፡ለአስከሬን፡** Joh. 12, 6; 4 Esr. 9, 37; Hen. 78, 7. 10; **ኢተወድየ፡ላዕሌሃ፡አርዑት፡** Num. 19, 2; Hen. 60, 9; *reponi* in horreum, Lit. Orth.; de liquidis: *infundi* Lev. 11, 34.

አስተዋደየ፡ IV, 3 *objicere crimen, calumniari, criminari, accusare,* διαβάλλειν, ἐνδιαβάλλειν, **ዮጊ፡በጽልእ፡አስተዋደይዎ፡** Sir. 19, 15; Dan. 6, 24; **ኢኀደጉ፡አስተዋድዮቶሙ፡** Dan. ap. 3, 22; Ps. 70, 14; καταμαρτυρεῖν **ሐሰተ፡አስተዋደዩኒ፡** Dan. ap. 1, 43; **ሐሰዊ፡አስተዋድዮታ፡** 1, 49; Matth. 26, 62; κατηγορεῖν Matth. 12, 10. 27, 12; Kuf. 48; Asc. Jes. 3, 5. 10; c. **ኀበ፡** *apud* alqm: **አስተዋደየኒ፡ኀበ፡ንጉሥ፡** Tob. 1, 19; Dan. 3, 8; Ps. 31, 6. 108, 19; vel **ቅድመ፡** Kuf. 1; Apoc. 12, 10; c. **በ፡** causae: Tit. 1, 6; F. N. 6; seq. **ከመ፡** c. Perf., Tob. 1, 19 vel **እስመ፡**, ut: **ናስተዋድየኪ፡እስመ፡ረከብነ፡** Dan. ap. 1, 21. — *Rad. Abb.:* **አስተዋደየ፡ዘ፡አጸላ፡**።

ወዳዪ፡ n. ag. *is qui injicit:* diabolus **ወዳዬ፡እከይ፡ወጽልእ፡ማእከለ፡ሰብእ፡** Lud. e Syn.

ውድየት፡ n. act. *immissio, infusio:* **ከመ፡ውድየተ፡ወይን፡ሐዲስ፡በሐዲስ፡ዝቅ፡** Sx. Hed. 17.

ውዴት፡, rarius **ውድየት፡**, n. act. et subst., f. et m., *objectatio criminis, criminatio, calumnia, accusatio:* διαβολή Prov. 6, 24; διαβουλίαι Ps. 5, 12; διαβούλια Ps. 9, 23; **ውዴት፡እኪት፡** Gen. 37, 2; **ውዴት፡ዘሐሰት፡** Ex. 23, 1; **መጽሐፈ፡ውዴት፡** 2 Esr. 4, 8; episcopus **ኢይስማዕ፡ውዴተ፡ሐሰት፡ላዕለ፡ካልእ፡** Did. 4; **ኢይስማዕ፡ነገረ፡ውዴት፡በኀበ፡ብእሲ፡እኩይ፡ዘይነብብ፡ሐሰተ፡ላዕለ፡ካልኡ፡** Did. 5; **በዓለ፡ውዴት፡** *delator, calumniator, sycophanta* F. N. 5; Esther vicit **መልአከ፡ውዴት፡** (i. e. Hamanum) Enc. Tachs. 24; **ውድየት፡** F. N. 6, 5; **በእንተ፡ውዴት፡** (sive vero sive falso) F. N. 50, 4.

ሙዳይ፡ subst., (m.), Pl. **ሙዳያት፡** (Gad. Lal.) et **መዋዲት፡** (Kuf. p. 146), *vas* quodlibet, cui quid imponi vel infundi potest, *receptaculum:* ἄγγος Deut. 23, 26; ἀγγεῖα Matth. 13, 48; **ሙዳየ፡ቀርጠሎን፡** Deut. 26, 4; **ሙዳየ፡ዔረግ፡**, Am. 8, 1; **ሙዳየ፡በለስ፡** (quod antea **ከረበ፡** dictum erat) Rel. Bar.; **ሙዳየ፡ዘቢብ፡** 1 Reg. 25, 18; **ዕፍረት፡ዘተሰውጠ፡እሙዳይ፡**

ውስተ፡ሙዳይ፡ Clem. f. 153; ኵሉ፡ሙዳየ፡ማዮሙ፡ Judith 7, 20; Noah in arca sua fecit ሙዳየ፡ማይ፡ወመዛግብተ፡ለሲሳይ፡ Clem. f. 19; in specie ሙዳየ፡ምጽዋት፡ *arca eleemosynarum* 2 Esr. 10, 6. 13, 30; 2 Par. 24, 8 seq.; Marc. 12, 41 seq.; Joh. 13, 29.

ሞደይ፡ subst. *compositio, concinnatio:* ሞደዮ፡ለዕጣን፡ σύνθεσις Ex. 35, 28.

መስተዋድይ፡ part. (IV, 3) nonnumquam መስተዋዲይ፡ scriptum, *calumniator, criminator, accusator:* διάβολος Esth. 7, 4. 8, 1; κατήγορος Apoc. 12, 10; Asc. Jes. 5, 2; ጻድቅ፡መስተዋድየ፡ርእሱ፡ Prov. 18, 17; መስተዋድያን፡ Act. 23, 30; Sx. Hed. 8; Jsp. p. 332.

ወደደ፡ I, 1 [vic. ወደየ፡, quamquam وَتَدَ et وَطَدَ similes quosdam significatus habet] *indere, inserere:* ወደዱ፡መዓፁቲሃ፡ 2 Esr. 13, 3 var. pro ወደዩ፡ (quod 13, 6 omnes mei codices praebent).

አውደደ፡ II, 1 1) *immittere, inserere, indere, (includere)*, አግበረ፡፬፻ጸናጽለ፡ወአውደዶ፡ዲበ፡መሣግር፡ 2 Par. 4, 13; አውደድዎ፡ (gemmam) ውስተ፡ወርቅ፡ Ex. 36, 13; trsl.: አውድድ፡ውስተ፡ሥጋየ፡ፈሪሆተከ፡ Ps. 118, 120. 2) *inducere, obducere:* ወለቤተ፡ዐቢይ፡አውደዶ፡ወአጽንዖ፡በዕፀወ፡ዘግባት፡ 2 Par. 3, 5.

ተወደ፡ (an ተወደደ፡?) III, 1 *immitti, inseri, indi,* Ex. 25, 15.

ተዋደደ፡ III, 3 *committi, concinne conjungi, coaptari* vel *apte coagmentari:* በኀበ፡እግዚ"፡ትትዋደዶ፡ብእሲት፡ለብእሲ፡ ἁρμόζεται Prov. 19, 14; ወተዋደደ፡ኵሉ፡አረፍት፡ 2 Esr. 14, 6 (hebr. Neh. 3, 28); Eph. 4, 16 Platt. a) *congruere:* ኢትትዋደዶ፡ለአብድ፡ከናፍር፡መሃይምንት፡ Prov. 17, 7; Col. 2, 19 ant.; አላ፡ተዋደደ፡ወተደለወ፡ዝንቱ፡ስም፡ለዘበሥጋ፡ተወልደ፡ ἥρμοσε δὲ τοῦτο τὸ ὄνομα μόνῳ τῷ al., Cyr. c. Pall. f. 67. b) *bene compositum esse:* ductu et auspiciis Simeonis Hasmonaei ሠናየ፡ንብረቶሙ፡(ለአይሁድ፡) ወተዋደደ፡ Jsp. p. 298; ሶበ፡ተዋደደ፡ትእዛዙ፡ (imperium ejus) p. 298; hostibus devictis ተዋደደ፡ነገርነ፡ወረትዐ፡መንግሥትነ፡ p. 309.

አስተዋደደ፡ IV, 3 1) *immittere, apte inserere* alqd in alqd, Num. 4, 6. 8. 10. 11. 2) *bene committere* vel *componere, concinnare* vel *aptare* res inter se: ሀሎኩ፡እንዘ፡አስተዋድድ፡ ἁρμόζουσα Prov. 8, 30; ዘእንበለ፡ያስተዋድድ፡እግዚ"፡ምቅዋመ፡አድባር፡ወአውግር፡ Macc. f. 23; Lit. 171, 3; Deus አሠነየ፡ለነ፡ወአስተፍሥሐ፡መንግሥተነ፡ወአስተዋደደ፡አህጉሪነ፡ወሥልጣንነ፡ላዕለ፡ብዙኃን፡አሕዛብ፡ Jsp. p. 329. 3) in specie: *harmonice concinnare, temperando* voces *harmoniam efficere:* Ps. 151, 2; አስተዋድዶ፡መዝሙረ፡ማሕሌት፡ Enc. Jac. 8; አስተዋደደ፡መዝሙራተ፡ Clem f. 232.

ውዱድ፡ part. *immissus, inditus,* 3 Reg. 6, 32. a) *inclusus:* ውስተ፡ውጽብ፡ወርቅ፡ዕንቈ፡ሰርድዮን፡ውዱድ፡ Prov. 25, 12. b) *infixus, stabilis:* አድባር፡እለ፡ውዱዳን፡ ὄρη μόνιμα Gen. 49, 26.

ድድ፡ subst., m. et f., Pl. ድዳት፡, 1) *commissura, compages,* σύμβλησις Ex. 26, 24; ἁρμογή lapidum Herm. p. 9. 11. 13. 14. 77. 78. 2) id cui quid a) immittitur, vel superstruitur, i. e. *cubile, basis, fundamen:* ድደ፡መሠረት፡ Col. 1, 23; ዐምድ፡ወድድ፡ ἑδραίωμα 1 Tim. 3, 15; βάσεις columnarum Jer. 52, 17 (v. ዳድ፡ et ዶድ፡ sic!); Clem. f. 90; ጽኑዕ፡መሠረተ፡ድዳ፡ (sc. ecclesiae) f. 109; Deus omnipraesens ይጸውር፡ድደ፡ወይነብር፡ጠፈረ፡ Lith. Orth.; ድድ፡እንተ፡ተመሥረተት፡ዲበ፡ኰኵሕ፡ Org. 7; መሠረተ፡ሃይማኖት፡ወድደ፡አሚን፡ Org. 4; ድደ፡ንጽሕ፡ወመሠረተ፡ቅድስና፡ Org. 3; መስቀል፡ est ዐምዳ፡ወድዳ፡ለቤተ፡ክ"ን፡ Deg.; አንዳሁ፡ዘሐቁ፡ወሌለዩ፡እምነ፡ድዱ፡ (quatenus corpus tamquam subiculum cutis est) Enc. Genb. 8; ድዳት፡ለምሥዋዕ፡ παράθεμα Ex. 38, 24 (nisi hoc exemplum ad n. 1 referre malueris). b) includitur vel imponitur, ut *funda, pala,* vel *calathus:* ከለ፡ወርቅ፡ውስተ፡ድደ፡ብሩር፡ ἐν ὁρμίσκῳ σαρδίου Prov. 25, 11. — *Voc. Ae.:* ድድ፡ብ፡የግድግዳ፡ራስ ።

መዋድድ፡ subst. Pl. (forma Sing. nondum reperta), *uncini, fibulae,* ἀγκύλαι Ex. 37, 17. 38, 18. 20. 39, 6.

ወደፈ፡ rad. inus., cui nescio an primitus potestas *dependendi* infuerit, collatis verbis עָדַף وَطِفَ هَدِبَ.

ወዲፈት፡ subst., Pl. ወዲፋት፡ *lacinia:* ይጠበልልዎ፡ውስተ፡ (v. በ፡) ወዲፈት፡ (v. "ፋት፡) በድኖ፡ወይገድፍዎ፡ Jer. 22, 19; habitabat veste nulla induta ወዘእንበለ፡ወዲፎት፡ (sic) ወአነዳ፡ላህም፡ Gad. T. Haim. — *Voc. Ae.:* ወዲፋት፡ዘ፡ጨርቅ ።

ወግ፡ subst., in Libris Historiae Abyssin. crebro obvium, est amh. i. q. aeth. ሕግ፡

ዋግ፡ subst. *rubigo* frumenti, Lud. auct. Greg.

ወገረ፡ I, 1 et 2 [amh. ወገረ፡ *lapidare;* vestigium hujus verbi habent Aramaei in יְגַר ܓܘܪܐ *acervus* lapidum] Subj. I, 1 ይውግር፡ et ይገር፡, Imprt. ውግር፡ et ግር፡ et ገር፡ 1) *jacere, conjicere, projicere,* c. Acc. rei jactae: ዘይወግር፡እብነ፡ላዕሌሁ፡ትወርድ፡ዲበ፡ርእሱ፡ Sir. 27, 25; ንሣእ፡እብነ፡ወገር፡ላዕለ፡ Herm. p. 44; ወገሩ፡ናእከ፡ዐረር፡ኀበ፡ባሕር፡ Act. 27, 28; ወገሩ፡አብትሮሙ፡ Ex. 7, 12; ግርዎ፡ውስተ፡ተከዚ፡ Ex. 1, 22; Apoc. 18, 21; ወገሮ፡ውስተ፡እሳት፡ Jer. 43, 23; ይወግሩ፡ርእሶ፡እንተ፡ዲበ፡አረፍት፡ 2 Reg. 20, 21; ወወገረ፡(አሕባለ፡, v. በአሕባል፡)ኀበ፡ኤርምያስ፡ Jer. 45, 11. a) *objicere* alqm bestiis: ወወገርዎ፡ለዐናብስት፡ Sx. Pag. 1. b) *dejicere* Hen. 88, 3. c) trsl.: *conjicere* vel *adjicere* oculos ad alqm: ዘያስተሓይጽ፡ለድንግል፡ወይወግር፡ዐይኖ፡ከመ፡ያርኵሳ፡ Clem. f. 163. 2) a) *lapidibus petere* alqm, lapides *conjicere* in alqm, c. Acc. pers., ወገረቶ፡በስባረ፡ማሕረፅ፡ Jud. 9, 53; ወገሮሙ፡እግዚ"፡በእብነ፡በረድ፡ Jos. 10, 11; ዘወገሮን፡ለአዕዋፍ፡ βάλλων λίθον ἐπὶ πετεινά Sir. 22, 20; ለእመ፡ርኢከ፡ከልበ፡ኀደገ፡እግዚኦ፡ወተለወከ፡ገሮ፡በአእባን፡ Fal. f. 17. b) *lapidibus obrutis necare, lapidare* alqm, sive adjecto በእበን፡ Ex. 17, 4. 21, 28; Lev. 20, 2; Num. 14, 10; Deut. 17, 5. 22, 24; Hez. 16, 40; ለይገሩ፡በእብን፡ Joh. 8, 7; sive omisso Ex. 8, 22; 3 Reg. 21, 10; Joh. 8, 59; Matth. 21, 35. 23, 37; Luc. 13, 34. 3) in specie: *thura jacere* i. e. *suffire* Deo vel diis: ut Lit. 161, 1; መኰንን፡ኀሠሠ፡ከመ፡ይክሐዶ፡ለክርስቶስ፡ወይውግር፡ዕጣነ፡ለጣዖታት፡ Sx. Mag. 6; Mij. 15; ከመ፡ውእቱ፡ይወግር፡ዕጣነ፡ለአማልክት፡ Mij. 23; Genb. 25; Hed. 25. — *Voc. Ae.:* ወገረ፡ዘ፡ጠሐለ፡; *Rad. Abb.:* ወገረ፡ዘ፡አሳረገ፡ (ab አረገ፡).

ተወግረ፡ III, 1 et 2 *lapidibus obrutis necari, lapidari*, Ex. 19, 13. 21, 32; Joh. 8, 5; **ለተወግሮቱ፡በእብን፡** Kuf. 33.

ተዋገረ፡ III, 3 *sese invicem lapidibus petere* vel *lapidare*, Act. 14, 5.

ውጉር፡ part. *jactus, dejectus*: **ረከቦሙ፡ለጣዖታት፡ውጉራን፡ወስቡራን፡** Sx. Mag. 17.

ወግር፡ subst., f. et m., Pl. **አውግር፡**, Pl. Pl. **አውግራት፡** [יְגַר وُجْر], *tumulus, collis, clivus*, **ዛቲ፡ወግር፡** Gen. 31, 52; Kuf. 38; βουνός Ex. 17, 10; Jes. 2, 14; νάπη Deut. 3, 29; **ወግረ፡ኃጥአን፡** ὄρος ἀσεβῶν Jes. 28, 21; Luc. 3, 5; *acervus* ruderum: **ወኮነ፡ወግረ፡ዐቢየ፡ውእቱ፡ጕድፍ፡** Sx. Mag. 10; Pl. **አውግር፡** Jes. 2, 2. 10, 18. 44, 23. 65, 7; Mich. 4, 1; Jer. 14, 6; Hez. 6, 3; Ps. 64, 13; Luc. 23, 30; **አውግር፡ልዑላት፡** Jes. 30, 25; Hen. 1, 6. a) in specie: *delubra in collibus exstructa* (בָּמוֹת) Israelitarum, Jer. 13, 27 al.; 3 Reg. 3^b, 3; 2 Par. 14, 3. 15, 17 al. b) *scopuli* maris: **ባሕር፡ዐቢይ፡ወርሒብ፡ወባቲ፡አውግራትኒ፡ወአድባራት፡** Chr. Ta. 34. — *Voc. in Jes.*: **ወግር፡ዘ፡ደፈር፡**

ውግረት፡ n. act. *jactus, conjectus*: Org. 1; **ተኰነኑ፡ምዕረ፡በውግረት፡ወምዕረ፡በንድፈተ፡አሕጻ፡** Sx. Haml. 5; **ኮነ፡ፀብእ፡ማእከሌሆሙ፡በንዋየ፡ሐቅል፡ወበውግረተ፡አእባን፡ወበሞጸፍ፡ወበእሳት፡** Jsp. p. 356; **ውግረተ፡እብን፡** Clem. f. 170; Kedr f. 77; F. N. 50, 3; **ቀተለ፡በውግረተ፡እብን፡ወእመሂ፡በኀጺን፡** Clem. f. 239; **ውግረተ፡ዕጣን፡** *suffitus*, ut: **ኢተደመረ፡በውግረተ፡ዕጣን፡ለአማልክት፡** Sx. Hed. 25. — **ወግረት፡ዘወርቅ፡** ornamenti genus, affert Lud.

ወጋሪ፡ n. ag., Pl. **ወገርት፡**, *is qui jacit* vel *conjicit*: **ወገርተ፡አእባን፡** Gad. Kar.

ምውጋር፡ et **ሙጋር፡** subst. *spatium jactus* i. e. spatium quoad homo lapidem projicere potest: **መጠነ፡ሙጋረ፡** (v. **ምውጋረ፡**) **እብን፡** Luc. 22, 41; Sx. Nah. 14.

ሞገር፡ subst. conjectus thuris i. e. *suffitus*; hinc **ዕጣነ፡ሞገር፡** quo nomine appellatur carminis genus undecim versibus constans, vid. Lud. gramm. Ae., Lib. VII.

ሞገርት፡ subst. *funda, ballista*, 1 Reg. 14, 14.

ወገሰ፡ rad. inus., de cujus significatu primario non constat (an e. q. חוּס حَسَّ?).

ሞገስ፡ subst., m. et f. (ut Jac. 4, 6), *gratia*, χάρις, a) *favor, benevolentia*, Act. 2, 47. 4, 33; **ጸጋሆሙ፡ለአብዳን፡አልባቲ፡ሞገስ፡** Sir. 20, 13. 24, 17; **ከመ፡ሞገስ፡ይኩን፡ውስተ፡ክሳድከ፡** Prov. 3, 22. 22, 1; Koh. 10, 12; **ረከበ፡ሞገሰ፡** *consecutus est favorem* alcjs seq. **ቅድመ፡** vel **በቅድመ፡** Kuf. 4; Gen. 32, 6. 33, 8. 10. 39, 4; Ruth 2, 10; 1 Reg. 20, 3; Esth. 8, 5 vel seq. **ኀበ፡** et **በኀበ፡** pers., ut Ruth 2, 2; Ex. 33, 12. 13; Deut. 24, 1; Sir. 42, 24; Luc. 1, 30; **ወሀበ፡ሞገሰ፡** *conciliavit ei favorem apud* seq. **በኀበ፡** pers.: Gen. 39, 21. 43, 14 vel **ቅድመ፡** et **በቅድመ፡** Ex. 3, 21. 11, 3. 12, 36. α) Dei, Jac. 4, 6; 2 Petr. 1, 2. β) παῤῥησία Hebr. 10, 19. 35; Eph. 3, 12. b) *suavitas, venustas, elegantia, decor*: **ገጽከ፡ምሉእ፡ሞገሰ፡** χαρίτων μεστόν Esth. 5, 2; Prov. 10, 32; **ሞገሰ፡ፍቅራ፡ያረውየከ፡** 5, 19; **ምገሳ፡ለብእሲት፡ያስተፌሥሖ፡ለምታ፡** χάρις Sir. 26, 13. 35, 10; **ሠናይ፡ሞገሶን፡ለከናፍረ፡ጠቢብ፡** 21, 16; **አልቦ፡ሞገሰ፡ቃሉ፡** 20, 19; Ps. 44, 3; Luc. 4, 22; Herm. p. 109. α) *suave* quid vel *jucundum*: **ፍሬሁ፡ሞገስ፡ጥቀ፡ለርእየ፡ገጽ፡** Hen. 24, 5. β) *decus*: Agathon **አክሊላ፡ወሞገሳ፡ለሀገረ፡ትንሣ፡** (corona et decus urbis Tensae) Enc. Masc. 14.

ሞገሳዊ፡ adj. rel. *gratiosus, plenus gratia*: **ሐዋርያት፡ንጹሓን፡ሞገሳውያን፡** Lit. 162, 2.

ሞገሰ፡ quadrl. I (denom.), ut videtur, *favere, propitium esse*: **ቂርቆስ፡አልቦ፡ዘይሞግሶ፡አክሊለ፡ነሥአ፡** Deg.; **በኀይለ፡ትዕግሥቱ፡ሕፃን፡** (sc. **ቂርቆስ፡**) **ለሰይጣን፡አርአዮ፡ዕበሶ፤ብፁዕ፡ቂርቆስ፡አልቦ፡ዘይሞግሶ፤** Mavâs. n. 61.

አሞገሰ፡ II 1) *gratia* vel *favore afficere*, **አሞግሳ፡** Zach. 4, 7; Lit. 171, 3. 2) *gratum* vel *suave facere* alqd, Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub **መጠን፡** c. 222).

ተሞገሰ፡ III, 1 *gratia affici, favorem consequi, gratiam inire* apud alqm: **ብፁዕ፡አባ፡ዮሐኒ፡ፈድፋደ፡ኀየሰ፡ተሞገሰ፤ዘበላዕሉ፡ሕይወተ፡ወረሰ፡** Mavâs. n. 13; **ርእሰ፡እግዚኡ፡ገሰሰ፡ውእቱ፡ዮሐንስ፡** (Christum baptizans) **ተፈሥሐ፡ወተሞገሰ፡** n. 68; **እመ፡በመንፈሱ፡ለኢየሱስ፡ንትሞገስ፡ወንጼውዖ፡ለእግዚ"፡አቡነ፡** εἰ ἐν πνεύματι Ἰησοῦ παῤῥησίαν ἔχομεν πατέρα καλεῖν τὸν ϑεόν Cyr. de r. fid. f. 33; c. **እምነ፡** pers., ut: **ተሞገሰ፡እምእለ፡ቅድሜሁ፡** Kebr. Nag. n. 14.

መሞግስ፡ part. *benevolus, benignus*, f. **መሞግስት፡** Org.

ወገበ፡ rad. inus., وَجَبَ *cecidit* res, (وَجْبَةٌ *casus, res accidens*) وَقَبَ *subivit, ingruit, supervenit*.

አውገበ፡ II, 1 *improviso invadere, irruere, incidere* in alqm, *subito supervenire* (überrumpeln, überraſchen), c. Acc. pers.: **እስመ፡ታወግቦሙ፡ዕለት፡እኪት፡** Mich. 2, 3; **አውገበተኒ፡** 4 Esr. 10, 39 var.; **አውገብዎሙ፡ወወረዱ፡ላዕሌሆሙ፡** ἐξάπινα Jos. 11, 7; ἐξαίφνης Luc. 9, 39; absol.: **እለ፡ይፈቅዱ፡ያውግቡ፡ወይትሜሰሉ፡ከመ፡ኄራን፡** (welche — mit Neuerungen — überraſchen wollen und ſich dabei den Schein der Frömmigkeit geben) Cyr. ad Reg. f. 27. — *Voc. Ae.*: **አውገበ፡ዘ፡አስኰረፈ፡**

ግብት፡ subst. *accidens improvisum, casus subitus* vel *repentinus*: **እመሰ፡ግብት፡ውእቱ፡** Num. 35, 22. a) *temeritas*: **ኀጢአት፡ዘግብት፡** (opp. **ዘልማድ፡**) F. M. 2, 11; et in Genitivo: *temere* vel *recens inventus, fortuitus, adventicius*, ut: **ዐርክ፡ግብት፡** (opp. **ዐርክ፡ዘትካት፡**) φίλος πρόςφατος Sir. 9, 10; **አምላክ፡ግብት፡** ϑεὸς πρόςφατος Ps. 80, 8; Deut. 32, 17; 2 Par. 23, 17. 24, 18. b) Adv. **በግብት፡** (Lud. comm. hist. p. 497 n. 14) et plerumque **ግብተ፡** α) *subito, repente, improviso*, 4 Esr. 3; 6. 10, 38. 39; 2 Petr. 3, 10; **ኢይኩነኒ፡ግብተ፡ሞት፡** Clem. f. 223; ἄφνω Koh. 9, 12; Jer. 4, 20. 28, 8; Prov. 1, 27; ἐξαίφνης Job 1, 19; Hab. 2, 7; Jer. 6, 26. 15, 8; Luc. 2, 13; ἐξάπινα Sir. 11, 21; Jes. 48, 3; Ps. 63, 4; Num. 4, 20; ἐξαπίνης Jes. 47, 11; ἀφνίδιος 1 Thess. 5, 3; παραχρῆμα Jes. 30, 13; ἄωρος Prov. 11, 30. β) *nuper, recenter*, προςφάτως Judith 4, 3. 5; Hebr. 10, 20. — *Voc. Ae.*: **ግብተ፡ድድቀ፡ብ፡ድንቀት፡**

ግብታዊ፡ adj. rel. *subitus, repentinus, improvisus*: **ሞተት፡በሞት፡ግብታዊ፡** Chr. L. Atk. f. 23.

ሞገት፡ vid. sub **ሞገድ፡** sub **ወገደ፡**

ወግአ፡ (etiam **ወግዐ፡**) I, 1 [amh. **ወጋ፡**; נָגַח, وَجَأَ] Subj. **ይውጋእ፡** (Hen. 89, 43) 1) *ferire* cornu, *arietare:* **ወጋእክሙ፡ ከመ፡ አስዋር፡** Jer. 27, 11; **በሐኵ፡ ይወግእ፡ በአቅርንቲሁ፡** Dan. 8, 4; Hez. 34, 21; Hen. 86, 5; **ለእመ፡ ወግአ፡ ላህም፡ ብእሴ፡** Ex. 21, 28; 3 Reg. 22, 11; 2 Par. 18, 10; *petulcum esse* Ex. 21, 29. 2) *pungere, icere, transfigere:* **በኵያንው፡ ወግአኒ፡ ወረገዘኒ፡** Job 16, 13; **ወግአኒ፡ ሦክ፡** Ps. 31, 4; ἐκκεντεῖν Apoc. 1, 7; Zach. 12, 10 var.; Jud. 9, 54. 3) *contundere, pulsare, confodere, percutere, percellere:* **ትወግአሙ፡ ለአፍላግከ፡** ἐκεράτιζες Hez. 32, 2; hostes Ps. 43, 7; κατακεντεῖν Judith 16, 12; ἐκκεντεῖν Jos. 16, 10; κατακόπτειν Jos. 10, 10; τιτρώσκειν Deut. 1, 44.

ተወግአ፡ III, 1 *feriri, ici, pungi, perfodi:* **በአሥዋክ፡** Ssal. Req.; **ተወግአ፡ በ፭ ሙጋእ፡** Chr. Ax.

ተዋግአ፡ III, 3 *sese invicem ferire* vel *perfodere:* **ይትዋግኡ፡ በኵናት፡** Cod. Mus. Brit. XVIII n. 10.

ውጉእ፡ part. 1) *ictus, perfossus:* **እለ፡ ውጉኣን፡ በኵናት፡** Jes. 14, 19. 2) *tusus, contusus:* **ቅብእ፡ ዘዘይት፡ ውጉእ፡** (Acc.) Ex. 27, 20; Lev. 24, 2; Macc. f. 15; Kuf. 16.

ወግእ፡ videtur n. pr. esse 4 Reg. 23, 8.

ውግአት፡ n. act. *ictus, punctio:* **ውግአተ፡ ሦክ፡** Enc. Ter 3; nomen morbi (vid. Isenberg sub **ውጋት፡**), Chr. L. Atk. f. 29.

ወጋኢ፡ n. ag. *petulcus*, Ex. 21, 36; F. N. 45.

ሙጋእ፡ subst. *ictus:* **ተወግአ፡ በ፭ ሙጋእ፡** Chr. Ax.

ሞግእ፡ et **ሞጋእ፡**, subst. m. et f., Pl. **መዋግእ፡**, 1) *mortarium, pila:* **ይጐድእዎ፡ ውስተ፡ ሞግእ፡** Lud. e Libr. Myst. 2) *aries* (machina bellica, Sturmbock, Mauerbrecher): Pompejus jussit **ከመ፡ ይትክሉ፡ ሞግአ፡ ኀጺን፡ ላዕለ፡ ቅጽር፡** Jsp. p. 311. 349; **አብጽሐ፡ ሞግአ፡ ኀጺን፡** p. 358. 370; etiam **ሞግእ፡** p. 358 et **ሞግአ፡ ነፍጥ፡** p. 349, et **ሞጋአ፡ ኀጺን፡ ዘነፍጥ፡** p. 370; **ተከለ፡ መዋግአ፡ ዘነፍጥ፡** p. 365.

ወግዐ፡ I, 1 [cum عَجَا potius componendum videtur quam cum نَجَعَ *bene profecit* edenti cibus; *potandam praebuit* aquam salubrem camelo; IV *lactavit* pullum; نُجُوعُ ٱلصَّبِيِّ *alimentum* infantis; vid. **ገዐት፡**] Subj. **ይውጋዕ፡**, *lacte alere, lac bibendum praebere*, c. dupl. Acc.: **ትፈቅዱ፡ ሐሊበ፡ ይውግዑክሙ፡** Hebr. 5, 12; 1 Cor. 3, 2. — *Voc. Ae.:* **ወግየ፡ ብ፡ ጋተው፡**

ተወግዐ፡ III, 1 *lac bibendum* vel *sugendum accipere, lacte ali:* **ኵሉ፡ ዘይትወጋዕ፡ ሐሊበ፡ ሕፃን፡ ውእቱ፡** Hebr. 5, 13; **እለ፡ ክልእዎሙ፡ ኢይትወግዑ፡ ሐሊበ፡** Jes. 28, 9.

ውግዐት፡ n. act. legitur in Voc. Ae., sc.: **ርውየት፡ ዘ፡ ውግዐት፡**

ወገዘ፡ rad. inus., quae sicut وجز ad familiam radicum גזז, גזה, גזם, גזע, גזר al. referenda primitus significatum *secandi, amputandi* habuisse videtur.

አውገዘ፡ II, 1 1) *excommunicare, interdicere, anathematizare:* **ወኪያሁኒ፡ ያወግዝዎ፡ እምነ፡ ማኅበሩ፡** 2 Esr. 10, 8 vrs. alt.; **አውገዝዎሙ፡ እስከ፡ ዛቲ፡ ዕለት፡** 1 Par. 4, 41; **ብእሲ፡ ዘአውገዘ፡ ኤጲስ፡ ቆጶስ፡** Can. Nic. 7. 2) *exsecrari, diris devovere*, Hen. 6, 5; **እለ፡ ታወግዙ፡ ግዘታተ፡ ከመ፡ ኢይፍትሑ፡** 95, 4; in specie: diabolum, ut: **ዘይፈቅድ፡ ይጠመቅ፡ ይምሀርዎ፡ ያውግዝ፡ ሰይጣነ፡ ወይእመን፡ በክርስቶስ፡** Did. 39; **አወግዘከ፡ ሰይጣን፡ ወኵሎ፡ ምግባራቲከ፡** ibid.; **አውገዘ፡ ለከይሲ፡** Enc. Jac. 2.

ተወግዘ፡ III, 1 *excommunicare:* **ካህን፡ ዘተወግዘ፡** Abt. Ap. 10; II Abt. 10; Lud. comm. hist. p. 331 n. 91; M. M. f. 216.

ተዋገዘ፡ III, 3 1) *sese invicem diris devovere* vel *excommunicare*, Hen. 6, 4. 2) *se amovere desperando* vel *abalienare animum* ab aliquo: **እስመ፡ ግዘተ፡ እትዋገዝ፡** (v. **እትዋገዘ፡**) **በኵሉ፡ መዋዕለ፡ ሕይወቱ፡** ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτῷ 3 Reg. 11, 34; **ከመ፡ እትዋገዝ፡ ለልብየ፡** τοῦ ἀποτάξασθαι τὴν καρδίαν μου Koh. 2, 20.

ውጉዝ፡ part. 1) *excommunicatus, diris devotus:* **ርጉም፡ ወቅዉም፡ ወውጉዝ፡** Clem. f. 145. 150. 159. 160 al.; Kedr f. 8; **ውጉዘ፡ ለይኩን፡** ἔστω ἀνάθεμα Cyr. ad Reg. f. 29; 1 Cor. 12, 3. 16, 22; Gal. 1, 8; Asc. Jes. 5, 9; **ኢትከውን፡ ውግዝተ፡** Zach. 14, 11. 2) *interdictus, poena cautus* vel *sancitus*, F. N. 47 (vid. sub **ከልአ፡**). — *Voc. Ae.:* **ውጉዝ፡ ዘ፡ ልዩ።**

ወግዝ፡ vel **ግዝ፡** subst. *res diris devota* vel *interdicta, anathema:* **ዘዐለወ፡ በወግዝ፡** (v. **በግዝ፡**) ἠθέτησεν εἰς τὸ ἀνάθεμα 1 Par. 2, 7.

ውግዘት፡ n. act. *excommunicatio, interdictio:* **ዘከልእዎ፡ ቍርባነ፡ በእንተ፡ ውግዘት፡** II Abt. 9 et 27; **ኢይፍታሕ፡ እምኔሁ፡ ውግዘቶ፡** (ne exsolvat eum ab excommunicatione) II Can. Nic. 6; M. M. f. 382.

ግዘት፡ subst., Pl. **ግዘታት፡**, *excommunicatio, anathematismus, exsecratio, dirae:* II Can. Nic. 30; Kedr f. 8; Catal. Cod. Mus. Brit. p. 19; M. M. f. 51. 216; Enc. Genb. 12; **ንባበ፡ ግዘት፡** Enc. Tachs. 6; **እለ፡ ታወግዙ፡ ግዘታተ፡** Hen. 95, 4; in loco 3 Reg. 11, 34 est n. act. ad **ተዋገዘ፡**, q. v.

ወገደ፡ rad. inus. e. q. נָגַר *fluxit* (نَجَدَ *fluxit* corpus sudore).

ሞገድ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **መዋግድ፡** et **ሞገዳት፡**, Pl. Pl. **መዋግዳት፡** [significatu respondet مَوْجٌ] *unda, fluctus:* **ሞገድ፡ እንተ፡ ኃለፈት፡** Job 11, 16; 4 Esr. 9, 15; Ps. 41, 10; Hen. 101, 4; Matth. 8, 24; Marc. 4, 37; Act. 27, 41; Org. 4; **ተሀውኩ፡ ኵሉ፡ መዋግዲሁ፡** (**ለባሕር፡**) 4 Esr. 13, 1; Sap. 14, 3; Act. 27, 15 rom.; **ውስተ፡ ብዙኅ፡ ሞገዳት፡** Prov. 23, 34; **ውስተ፡ ሞገዳት፡ ፀዋጋት፡** Sap. 14, 1; Jac. 1, 6; Judae 13; Matth. 14, 24; **መዋግዳት፡** Clem. f. 11; **ዝናመ፡ ሞገድ፡** ὑετὸς λάβρος Prov. 28, 3; trsl.: **እምነ፡ አፉሁ፡ መዋግደ፡ እሳት፡ ወፅአ፡** 4 Esr. 13, 11. 14; **ሞገደ፡ ሥቃያት፡ ኃለፉ፡ ላዕሌሁ፡** Lud. ex Enc.; **ሞገደ፡ ጽልመት፡** Lud. e V. S.; **አዝማን፡ ዓለም፡ መዋግደ፡ ኮኑ፡** „tempora saeculi vicissitudinibus obnoxia sunt“ Lud. ex Org. 3. — *Voc. Ae.:* **ሞገድ፡ ዘ፡ አዝዋሪ።** — Huc eodem referendum videtur **ሞገት፡** (quasi esset مَوْجَةٌ), quod legitur Esth. ap. 3; **አስተናብር፡ ኵሎ፡ ዘሊተ፡ ይትኴነን፡ ዘእንበለ፡ ድንጋጼ፡ ከመ፡ ዘሞገት፡ ሠረዕየ፡ ኵሎ፡** (ἀκυμάντους).

አሞገደ፡ quadrl. II (denom.) *fluctuum aestum excitare, undare facere:* **በባሕር፡ አውግራትኒ፡ ወአድባራት፡ እለ፡ ያሞግዱ፡ ወየሀውኩ፡** χαλεπωτάτην ζάλην ἐπεγείρουσι, Chr. Ta. 34.

ወጥሐ፡ rad., cui primitus potestas *expandendi, aequaliter disponendi* infuisse videtur, coll. طَحَّ طَحَى et **ሰጥሐ፡**

ወጥሐ፡ I, 2 1) *in struem congerere* vel *cumulare, struere, struendo coacervare,* (עָרַךְ), στοιβάζειν, ἐπιστοιβάζειν, **ወጣሕከ፡ ዕፀወ፡ ዲበ፡ እሳት፡** Sir. 8, 3; Lev. 1, 7; **ይዌጥሑ፡ ዝክተ፡ ዘገመዱ፡ ወርእሰኒ፡ ወሥብሐኒ፡ ላዕለ፡ ዕፀው፡** 1, 8. 12. 6, 5; 3 Reg. 18, 33; **ወጥሕዎሙ፡ ምክዕቢተ፡** θέτε αὐτὰς βουνοὺς δύο 4 Reg. 10, 8; trsl.: **ይዌጥሕ፡ ሎሙ፡ ፍዳሆሙ፡ ቅድሜሆሙ፡** (Laur.: **ይወጥሕ፡** I, 1 et **ፈቃዶሙ፡**) 4 Esr. 12, 38. 13, 41. 2) *superstruere, imponere,* **ትዌጥሕ፡ ተድባበ፡ ዲበ፡ ታቦት፡** Ex. 25, 21. — *Voc. Ae.:* **አለደ፡ ጎነኮ፡ ወጥሐ፡ ዘ፡ ከመረ፤ ወጥሐ፡ ሰጥሐኒ ።**

ተወጥሐ፡ III, 2 (ut videtur), *in struem cumulari, coacervari:* **ረድ፡ ተወጣሕ፡ ምስለ፡ ዕፀወ፡ ትፍግዕት፡** Hez. 31, 18; Num. 11, 31.

ተዋጥሐ፡ III, 3 *alium super alium strui* vel *accumulari:* **አሐቲ፡ ውስተ፡ ካልእታ፡ ይትዋጣሕ፡** M. M. f. 277.

ውጡሕ፡ part. 1) *in struem congestus* vel *cumulatus, accumulatus, coacervatus:* Jos. 2, 6; Jud. 15, 5; **ዕፀው፡ ውጡሕ፡** Jes. 30, 33 (vid. etiam Inscript. Axumit. Rüppell. II l. 20). 2) *complicatus* (zuſammengelegt), διπλοῦς Ex. 36, 16.

ሞጣሕት፡ subst., m. et f., Pl. **መዋጥሕ፡**, raro **ሞጣሕታት፡** (F. N. 8, 3), ein Tuch 1) *linteamen, linteum, linteolum,* ὀθόνη, ὀθόνιον, **መዋጥሕየ፡** Hos. 2, 7; Luc. 24, 12; Joh. 19, 40. 20, 5; Act. 10, 11. 11, 5. 2) *velamen, indumentum* (exterius), *amictus,* περιβόλαιον Jud. 8, 26; Ps. 101, 28; Jes. 59, 17. 18; Hez. 16, 13. 27, 7; Hebr. 1, 12; 1 Cor. 11, 15. a) *velum muliebre,* θέριστρον Gen. 24, 65. 38, 14; Jes. 3, 23. b) *peplum,* Lud. e V. S. c) vestimentum clericorum (sec. Lud. lex. c. 10 — sub voce **ሂጳዲጤን፡** — vestis sacerdotalis a tergo dependens): *orarium, stola,* Kedr f. 1 (vid. sub **ቀሚጽ፡**); Can. Laod. 24 (23); F. N. 8, 3. d) *pallium* episcopi, patriarchae: **ሰላም፡ ለአክርጺኑ፡** (Patriarchae Alex.) **ድኅረ፡ ከላድያኖስ፡ ዘቆመ፤ ሞጣሕተ፡ ጳጳሳት፤ ይትዐጸፍ፡ በፈትለ፡ ሃይማኖት፡ እኑመ፤** Enc. Jac. 5. — *Voc. Ae.:* **መዋጥሕ፡ ዘ፡ ነጭ፡ ሐር ።**

አሞጥሐ፡ quadrl. II (denom.), „*velare indumento* (exteriore)“, Lud. sine auct.

ተሞጥሐ፡ III *se amicire* vel *amiciri indumento* exteriore, ut pallio, al., c. Acc. amictus: **ተሞጥሐ፡ ሞጣሕተ፡ ፍዳ፡** περιεβάλετο Jes. 59, 17. 18; (anima mortui ait:) **በጻሕኩ፡ ኀበ፡ ዘይለብስ፡ ልብሰ፡ ፍዳ፡ ወይትሞጣሕ፡ ሞጣሕተ፡ በቀል፡** Genz. f. 13; **ንትሞጣሕ፡ ሞጣሕተ፡ ብርሃን፡** Chr. Ta. 17; Org. 4.

ሙጣሔ፡ n. act. *actio velandi* vel *amiciendi,* Cod. Mus. Brit. LV, f. 3.

ወጥሰ፡ I, 1 [cfr. وَطِيس *fornax*] *exardescere,* Gad. Ad. f. 138.

ወጠሰ፡ I, 2 *accendere, incendere* Gad. Ad. f. 139.

ወጠነ፡ I, 1 et 2, raro **ወጥነ፡** I, 1 (Sx. Mag. 13, si quidem lectio sana est) [بَدَأَ بَدَأَ], Subj. I, 1 **ይውጥን፡** (ut F. M. 2, 11; Chr. ho. 4; Jsp. p. 363, al.), raro **ይጠን፡** (M. M. f. 211), *initium facere, coepisse, incipere, inchoare, exordiri, aggredi,* Ps. 76, 10; seq. Subj.: **ዘይዌጥን፡ ይርዳእ፡** Prov. 13, 12; **ትዌጥን፡ ትቅትሎሙ፡** Jes. 27, 8; Kuf. p. 21; Hen. 13, 10; Luc. 1, 1; vel seq. **ከመ፡** c. Subj., ut: **ወጥነ፡ ከመ፡ ይቀድስ፡** Sx. Mag. 13; Phlx. 48; seq. **እንዘ፡** Hen. 85, 10. 89, 15; seq. **ወ፡** c. verbo finito Hen. 61, 4; seq. Acc. Inf.: **ወጠነ፡ ጸውዖ፡ ስመ፡ እግዚ"፡** Kuf. 4; **ንዌጥን፡ ጽሒፈ፡** Cod. Mus. Brit. XXIX; **እምቅድመ፡ ትውጥኑ፡ ዐሊወ፡** Jsp. p. 363, vel seq. **ለ፡** c. Inf., ut: **ይዌጥኑ፡ ለገቢር፡** Kuf. 1; **ይዌጥን፡ ለገቢረ፡ ሠናይ፡** Phlx. 4; seq. **በ፡** c. Inf.: **ንዌጥን፡ በጽሒፈ፡ መጽሐፍ፡** Fal. f. 1; seq. Acc. rei: Gal. 3, 3; **ወጠንዋ፡** (sc. portam aedificandam) 2 Esr. 13, 1 var.; **ኢብዊሕ፡ ሎቱ፡** (sc. diacono) **ከመ፡ ይውጥን፡ ጸሎተ፡ ቤተ፡ ክ"ን፡** F. M. 31, 2; **ሰይጣን፡ ወጠነ፡ ዘንተ፡ ኀጢአተ፡** F. M. 3, 2; **ንጠንኬ፡ ዘለፉ፡** M. M. f. 211; **ከመዝ፡ አኀዘ፡ ይውጥን፡ ሕንጻሆን፡** Gad. Lal.; **ወጠነ፡ ለክሙ፡ ግብረ፡ ሠናየ፡** Phil. 1, 6; **ጢጦስ፡ ፊቀዶ፡ ይውጥን፡ ሎሙ፡ ሰላመ፡** Jsp. p. 356; c. **በ፡** vel Acc. rei, a qua incipiunt: **ይውጥን፡ በቀዳማይ፡** F. N. 43, 4; **ወውጥን፡ ሕዋረ፡ ማእከላዌ፡** Sx. Mag. 13; omisso objecto: **እምዘ፡ ወጠነ፡ ንጉሥ፡ ባቢሎን፡ ዲበ፡ ኢየሩሳሌም፡** (sc. bellum) Hez. 24, 2.

አወጠነ፡ II, 2 *inchoare facere, initium dare:* **ተአምኖ፡ ያዌጥን፡ ወተወክሎ፡ ይፌጽም፡** Org. 3.

ተወጥነ፡ III, 1 et **ተወጠነ፡** III, 2 *initium fieri, incipi, inchoari, coeptum esse:* **ተወጥነ፡ ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡** Catal. Cod. Bibl. Bodl. p. 80; Kebr. Nag. n. 92; **ግብአተ፡ ሀገር፡ በእደ፡ ፀር፡ ተወጥነ፡** (terra in manus hostium tradi coepta est) **በመንግሥተ፡ ልብነ፡ ድንግል፡** Chr. L. Atk. f. 7; **ሃይማኖት፡ እንተ፡ እምአብ፡ ተወጥነት፡** (v. **ትዌጥን፡**) **ወኀበ፡ ወልድ፡ ትበጽሕ፡ ወበመንፈስ፡ ቅ"፡ ትትፌጸም፡** Cyr. f. 122; **ተግሣጽ፡ ትትዌጠን፡ እምአስተሓምሞ፤ ድኅሬታሰ፡ ውዳሴ፡ ወፍሥሓ፡ ውእቱ፡** Chr. ho. 30; **ሐሳብ፡ ይትዌጠን፡ እምጥንተ፡ ተውት፡** Abush. 47.

ውጡን፡ part. 1) *inchoatus, inceptus,* Lud. sine auct. 2) *novitius, tiro* (Anfänger): **ውጡናን፡** (opp. **ፍጹማን፡**) Phlx. 90. 100 (aliâs **ወጣንያን፡**).

ጥንት፡ subst. *initium, principium, primordium, exordium,* de tempore, spatio et quavis re: **ዘአልቦ፡ ጥንተ፡ መዋዕሊሁ፡** Hebr. 7, 3; Chrys. creberrime; **ጥንት፡ ወማኅለቅት፡** Jes. 19, 15; **እምጥንቱ፡ እስከ፡ ተፍጻሜቱ፡** Koh. 3, 11; Sir. 36, 16; 4 Esr. 14, 24; Act. 11, 4; Luc. 1, 3; **አኀዙ፡ እምጥንት፡** Num. 1, 2. 26, 2; **አልብነ፡ ጥንት፡ ወኢተፍጻሜት፡** (Deus loquitur) Clem. f. 47; **ጥንተ፡ ኵሉ፡** Sap. 14, 27; **ርኢኩ፡ ዐቢየ፡ ማዕምቀ፡ ጽልመት፡ ዘአልቦ፡ ጥንት፡ ወኢተፍጻሜት፡** Clem. f. 53; **በጥንተ፡ ነገር፡ ወበደኃሪታ፡** Chr. Ta. 13; *primitiae* (ἀπαρχή) Rom. 16, 5.

ውጥንት፡ n. act. *inceptio, initium,* ut: Sir. 39, 4 var.; **ውጥንቱ፡ ለሐሳበ፡ የዝዱዝርድ፡ በቀዳሚ፡ መንግሥቱ፡** Abush.; **ለእመ፡ ኢፈጸሙ፡ ውጥንቶሙ፡ በሠናይ፡** Chr. Ta. 24; **ውጥንተ፡ አዕባእ፡** Phlx. 44; in specie *tirocinium, initia vitae institutae:* **እመ፡ ክነ፡ ሞቱ፡** (sc. novitii) **በውጥንቱ፡** Phlx. 4; **በውጥንቱ፡** Phlx. 20.

ወጣኒ፡ n. ag., Pl. **ወጠንት፡** 1) *inceptor, inchoator,* Deus **ወጣኒ፡ ወፈጻሚ፡** Mavâs. in subscr.; Tab. Tab. 34; Lit. 172, 4; **ወጠንት፡** Ssal. Req.; Sir. 39, 4 var. 2) *tiro, novitius:* **መምለኪ፡ ፍጹም፡**, **መ"፡ ማእከላዊ፡**, **መ"፡ ወጣኒ፡** Phlx. 4. 48. 65.

ውጣኔ፡ subst. *inceptio, exorsus, initium,* Phlx. 65; **ውጣኔሁ፡ ለጾም፡** Abush. 38; al.

ወጽሐ፡ rad. inus., cui vicina sunt יָצַק *fudit,* נָסַךְ *fudit, libavit* (vid. etiam I **ሰበከ፡**).

አውጽሐ፡ II, 1 1) *infundere*, ut vinum in poculum: **አውጻሕከ፡ሎቱ፡ወይነ፡** Mich. 2, 11. 2) *libare, libationem effundere* numini: **አውጽሐ፡በደመ፡አስከል፡** Sir. 50, 15; Ex. 25, 29; plerumque c. Acc. libationis et **ለ፡** numinis: Num. 28, 7; 2 Reg. 23, 16; **ሞጻሕተ፡ናወጽሕ፡ላቲ፡** Jer. 51, 17. 19. 7, 18. 19, 13; Jes. 57, 6; **ሶበ፡ኀደግነ፡አውጽሐ፡ሞጻሕተ፡** Jer. 51, 18; c. **ላዕለ፡** vel **ዲበ፡** rei: Gen. 35, 14; Ex. 30, 9. 3) *stillas* per rimas *intromittere* vel *transmittere, stillare:* **ያወጽሕ፡ቤት፡** στάξει οἰκία Koh. 10, 18.

ተዋጽሐ፡ III, 3 *infundi* rei i. e. *se immiscere:* **እስመ፡ተዋጻሕከ፡በምግባር፡እኩይ፡** συνανεφύρης ταῖς πραγματείαις πονηραῖς, Herm. p. 6.

I. **ሞጻሕት፡** subst., Pl. **መዋጽሕ፡** et **መዋጽሕት፡** 1) *libamentum, libatio*, **ሞጻሕት፡** Gen. 35, 14; Ex. 29, 40. 41. 30, 9; Lev. 23, 18; Num. 28, 7 seq.; Kuf. 14; Jes. 57, 6; Jer. 51, 17 seq.; Joel 1, 13; Hez. 45, 17. 2) *patera* vel *phiala libatoria, vas spondeum*, σπονδεῖον, **አንሥአ፡እዴሁ፡በሞጻሕት፡** (v. **በሞጽሕት፡**) Sir. 50, 15; **መዋጽሕት፡** 1 Esr. 2, 12; Num. 4, 7; **መዋጽሕ፡** Ex. 38, 12; **ቤተ፡መዋጽሕት፡** Ex. 25, 29; ψυκτῆρες **መዋጽሕት፡** 2 Esr. 1, 9; **መዋጽሕ፡** κύαθοι Ex. 25, 29 C.

ጻሕጻሕ፡ subst. *stillicidium, stillae* per rimas *transmissae:* **ጻሕጻሕ፡ያወጽአ፡ለብእሲ፡እምቤቱ፡በመዋዕለ፡ክረምት፡** σταγόνες Prov. 27, 15; **ጻሕጻሕ፡ይሰድዶ፡ለብእሲ፡እምቤት፡** 19, 13 (deest in LXX). — *Voc. Ae.:* **ጻሕጻሕ፡ዘ፡የተገን፡ወሐ፡**

II. **ሞጻሕት፡** subst., Pl. **መዋጽሕት፡**, ut videtur, *trabs, lignum:* **ሞጻሕተ፡** (v. **መዋጽሕተ፡**, v. **መዋጽፍተ፡**) **ቤትነ፡ዘአርዝ፡** δοκοί Cant. 1, 17. [Qui vocabuli significatus si primarius et genuinus est, ad aliam quandam radicem **ወጽሐ፡** referendum videtur, sive eam cum יצע *sternere* (יָצוּעַ *contignatio*) sive cum יצב *statuere, sistere* composueris]. — *Voc. Ae.:* **መዋጽሕት፡ብ፡አውያት፡**; *aliud:* **አውያተ፡ቤት፡**

ወጻበ፡ rad., fortasse eadem quae عَصَبَ; *Rad. Abb.:* **ወጻበ፡ዘ፡ሰራ፡**

ውጽብ፡, sec. Lud. **ወጽብ፡**, subst., Pl. **አውጻብ፡**, Pl. Pl. **አውጻባት፡**, *inauris:* **ውጽበ፡** (v. **ውጽቦ፡**) **ወርቅ፡** ἐνώτιον Prov. 25, 12; **አውጻብ፡** Ex. 35, 22; **አውጻባት፡** (στραγγαλίδες, ut videtur) Jud. 8, 26.

ውጽቦ፡ subst. *ornamentum narium* et *aurium, inauris* (sicut נֶזֶם): **ከመ፡ውጽቦ፡ወርቅ፡ውስተ፡አንፈ፡ሐራውያ፡** Prov. 11, 22; **ውስተ፡ውጽቦ፡** (v. **ውጽቦ፡**) **ወርቅ፡ዕንቈ፡ሰርድዮን፡** Prov. 25, 12. — *Voc. Ae.:* **ውጽቦ፡ዘ፡ሻሽል፡**; *aliud:* **ውጽቦ፡ዘ፡ስንጥ።**

ወጽአ፡ *exire* vid. sub **ወፅአ፡**

ወጽአ፡ vel **ወጽዐ፡** I, 1 et 2 [an componendum cum وَضَأَ, وَضُحَ, coll. بَيَّسَ?] *praevalere, vincere, superiorem* esse in proelio, Ex. 17, 11 (c. var.). — *Voc. Ae.:* **ይዌጽእ፡ዘ፡ያሸንፍ፡**

ተወጽአ፡ III, 1 et 2 *superari, inferiorem esse* in proelio, Ex. 17, 11. — *Voc. Ae.:* **ተወጽአ፡ዘ፡ተሸበረ፡ተሸነፈ።**

ወጻፈ፡ *funditare* vid. sub **ወፀፈ፡**

ወፅኀ፡ rad. inus., cui conferas **ሙኀፀ፡**

ተወፅኀ፡ III, 2 *dolores parturientis pati* vel *sentire:* **ወይትዌፃኃ፡ከመ፡ማሕምም፡እንተ፡ትወልድ፡ሕፃነ፡** Sir. 19, 11; Chr. Ta. 21; Org. 1.

ትውፅኅት፡ subst., *dolores* (parturientis) *vehementissimi* (?), Kedr f. 59, sed locus corruptus videtur.

ወፅአ፡ et **ወጽአ፡** I, 1 [amh. **ወጣ፡** et **ወጻ፡**; יָצָא, وَضَأَ; vid. etiam **ጼአ፡**] Subj. **ይፃእ፡**, Imprt. **ፃእ፡**, *exire, egredi*, Gen. 14, 17. 24, 11. 25, 25; Jud. 3, 24; **ወፅአት፡ነፍሱ፡** 4 Reg. 9, 27; **ፃኣ፡** Cant. 3, 11; **ፃኡ፡** Dan. 3, 26; **ወፂኦን፡** Dan. ap. 1, 19; c. **እምነ፡** loci, Matth. 8, 28. 13, 1. 15, 22; Act. 13, 43; Apoc. 18, 4; Gen. 8, 19; Ex. 9, 29; Jos. 8, 22; Jud. 11, 31; **ወፃእኩ፡እምከርሠ፡እምየ፡** Job 1, 21; **ወፂእየ፡እምከርሥ፡** 3, 11; **እምቤተ፡ሞቅሕ፡ዘይወፅእ፡** Koh. 4, 14; vel **እምውስተ፡** Gen. 9, 10; Matth. 15, 11. 18, vel **እማእከለ፡**, ut: **ፃኡ፡እማእከለ፡ባቢሎን፡** Jer. 27, 8; Jes. 52, 11; vel **እንተ፡ውስተ፡** *per*, ut: **ወፅኡ፡እንተ፡ውስተ፡አናቅጽ፡** Mich. 2, 13; 4 Reg. 9, 24; c. **እምኀበ፡** pers.: Kuf. 21 (v. **በኀበ፡**); Gen. 47, 10; Ex. 8, 26. 9, 33. 10, 6; 2 Reg. 13, 9; vel **እምቅድመ፡** Gen. 4, 16. 41, 46; vel **እምነ፡** et **እምላዕለ፡** (si quis antea fuit in aliquo vel super alqm) Marc. 1, 25; Matth. 12, 43. 17, 18; seq. **አፍአ፡** *foras:* Matth. 10, 14; Apoc. 3, 12; **ትፃእ፡አፍአ፡** Judith 13, 3. 14, 2; seq. Acc. loci: **ንፃእ፡ሐቅለ፡** Cant. 7, 12; Gen. 27, 3; Sir. 8, 16; Jer. 6, 25; **እመሂ፡ወፃእኩ፡ገዳመ፡** Jer. 14, 18; vel seq. praepositionibus, ut **ውስተ፡** Jos. 16, 2; **ላዕለ፡** 15, 3; **ኀበ፡** Lev. 16, 18; Gen. 19, 6; Ex. 2, 11; Matth. 3, 5; **ይጽብቱ፡ወይፃኡ፡ለሐይቅ፡** Act. 27, 43. a) *egredi* vel *proficisci* in bellum: **ዘይወፅእ፡ፀብአ፡** Num. 26, 2; 1 Reg. 28, 1; Deut. 28, 7; 1 Reg. 8, 20. 26, 20; Ps. 67, 8; etiam: *egredi* portis contra hostem obsidentem (Ausfall machen) Jsp. p. 358. b) *emigrare*, Gen. 10, 11. 12, 1. 4. 24, 5; Ex. 34, 18; Ruth 1, 7. c) *procedere:* **እምኀበ፡እግዚ"፡ወፃእኩ፡** Joh. 16, 27. 28. 17, 8; Spiritus S. **ዘይወፅእ፡እምኀበ፡አብ፡** 15, 26 (vid. **ሠረጸ፡**). d) *prodire:* **እምውእቱ፡ጢስ፡ወፅአ፡አንበጣ፡** Apoc. 9, 3. 13, 1; Act. 28, 3. e) *exoriri, progigni:* **እምኔኪ፡ይወፅእ፡ንጉሥ፡ይሁዳ፡** Mich. 5, 1; Matth. 2, 6; Gen. 15, 4. 35, 11; 2 Reg. 7, 12. 16, 11; Num. 12, 12. f) *evadere, liberum exire:* **ይወፅእ፡እምኵሉ፡** Koh. 7, 18; 1 Cor. 10, 13; Lev. 25, 41. 54; Ex. 21, 3; 1 Reg. 14, 41; **ወፃእክሙ፡እምኦሪት፡** Gal. 5, 18; Rom. 6, 14; etiam *evadere* i. e. *fieri*, ut: **ፈረስ፡ዘኢተረየፀ፡ይወፅእ፡እኩየ፤ወልድ፡ዘኢተገሥጸ፡ይወፅእ፡ዝሉፈ፡** Sir. 30, 8. g) *discedere, decedere, excedere, recedere:* **ይወፅኡ፡እምኔኪ፡እለ፡አማሰኑኪ፡** Jer. 49, 17; **እመ፡ወፅአ፡ቀታሊ፡አፍአ፡ውእተ፡አድዋለ፡** Num. 35, 26. α) ab aliquo i. e. *desciscere:* **እምእግዚ"፡ኢወፅኡ፡** ἀπὸ θεοῦ οὐκ ἀπέστησαν Herm. p. 72. β) i. e. *dissentire:* sermo noster **ኢይወፅእ፡እመንፈሳዊ፡መጽሐፍ፡** Cyr. c. Pall. f. 68. γ) a vel e consuetudine, statu, lege, officio: **ኢትፃእ፡እምልማድከ፡** Phlx. 78; **ዘይወፅእ፡እምንኵስና፡** (austreten) F. M. 5, 2; **ዘይወፅእ፡እምዓለም፡** Phlx. creberrime (de monachis); **ይወፅኡ፡እምሕገ፡ክርስቲያን፡** Did. 6; **እምሕግ፡** Did. 4; **ወፂእ፡እምሃይማኖት፡** F. M. 6, 14. δ) *cedere* possessione: Luc. 14, 33. h) *excludi, privari* re: **ወፅአ፡እምኵሉ፡ጥበብ፡** πάσης σοφίας ἐστερήθη

Sir. 37, 21; virgines stultae quinque እለ፡ወፅአ፡እምኩብኩብ፡ዘበሰማያት፡ Did. 4. i) *emanare, profluere, scaturire:* Hen. 14, 19. 31, 1; Gen. 2, 10; Ex. 17, 6. k) *oriri*, de sole, astris: ወፅአት፡ፀሐይ፡ውስተ፡ምድር፡ Judith 14, 2; እስከ፡ይወፅኡ፡ከዋክብት፡ 2 Esr. 14, 21. l) *exire*, de sorte: ዛቲ፡መክፈልት፡ወፅአት፡ለሴም፡በዕፁ፡ Kuf. 8. m) *effici, colligi*, in arithmetica, Abush.; de reditibus et proventibus annuis: ዘይወፅእ፡ግብር፡ Lud. e suo Comm. hist. p. 303 n. 10 (ubi ዘያወፅእ፡ scripsit). n) *provenire, progerminare:* Job 5, 6; Jes. 11, 1. o) *effici, proficisci:* ኵሉ፡ዘይወፅእ፡እምነ፡ወይን፡ Jud. 13, 14; እምነ፡በላዒ፡ወፅአ፡መብልዕ፡ 14, 14; 1 Reg. 24, 14. p) *exardescere, erumpere:* ለእመ፡ወፅአ፡እሳት፡ Ex. 22, 5; ወኢትፃእ፡ከመ፡እሳት፡መዐትየ፡ Jer. 4, 4; de lepra Lev. 13, 22, 27. q) *excidere:* ኢትርሳዕ፡ዘንተ፡ነገረ፡ወኢይፃእ፡እምነ፡ልብከ፡ Deut. 4, 9. r) *evanescere:* ወፅአ፡መዐዛሁ፡ Kuf. 21. s) *emitti:* ወፅአ፡ትእዛዝ፡እምኀበ፡ቄሳር፡ Luc. 2, 1; Ps. 18, 4. t) *efferri, pronuntiari:* ዘወፅአ፡እምአፉኪ፡ 1 Reg. 1, 23; Jes. 48, 3; Num. 30, 3. 32, 24; Jos. 6, 10; Jud. 11, 36; Matth. 4, 4. u) „de scriptura non transscripta ajunt በከመ፡ወፅአ፡ቀዳሚ፡ sicut e calamo effluxit“, Lud.

አውፅአ፡ II, 1 *exire facere* vel *jubere*, ut Gen. 48, 12; a) *educere:* አውፅአ፡አፍአ፡ Gen. 15, 5; አውፅአሙ፡ኀቤነ፡ 19, 5. 38, 24; አውፅአነ፡እምድረ፡ግብጽ፡ Ex. 13, 14. 16, 6. 18, 1; Deut. 17, 5; አውፅእዎሙ፡ኀበ፡አንቀጽ፡ 22, 24; Ps. 67, 7; አውፅአኒ፡ውስተ፡መርሕብ፡ Ps. 17, 22; Marc. 1, 12. 8, 23; Luc. 24, 50. b) *ejicere, expellere:* አውፅእዎሙ፡አፍአ፡እምገጹ፡ ἐξέβαλον Ex. 10, 11. 11, 1. 33, 2; Gen. 3, 23. 21, 10; አውፅአሙ፡እምነ፡ምድሮሙ፡ Sir. 47, 24; Prov. 22, 10. 27, 15; አውፅኦ፡ (Inf.) Koh. 3, 6; daemones Matth. 12, 24 seq.; Marc. 7, 26; uxorem matrimonio Lev. 21, 7; Sir. 7, 26; እንተ፡አውፅእዋ፡ ἐκβεβλημένη Hez. 44, 22; alqd, ut: ተፋቅሮ፡ታወፅእ፡ለፍርሀት፡ 1 Joh. 4, 18. c) *emittere, dimittere:* አውፃእከን፡ዕራቆን፡ለእቤራት፡ ἐξαπέστειλας Job 22, 9; uxorem 1 Esr. 9, 36 (ἀπέλυσαν); እመ፡አድምዐተከ፡ (sc. ኀጢአት፡) ኢታወፅአከ፡ Sir. 21, 2. d) *eripere* alqm 2 Reg. 22, 49; Ps. 142, 13; *liberare* 1 Petr. 2, 24. e) *efferre, foras efferre* alqd, Am. 6, 10; Ex. 12, 46; Gen. 14, 18; Deut. 24, 11; Act. 5, 6. f) *producere*, homines ex utero: ታወፅአኒ፡እምከርሠ፡እምየ፡ Job 10, 18; muscas e terra Ex. 8, 14; plantas, animalia Gen. 1, 12. 20; 4 Esr. 7, 17; folia, fructus Num. 17, 23; Gen. 40, 10; Cant. 2, 13; Ps. 103, 16. g) *extrahere, educere* alqd vel alqm, Matth. 7, 4; Ex. 4, 6. 7; አውፅኡ፡አምእስቲሆሙ፡እምላዕለ፡አዕፅምቲሆሙ፡ (ἐξέδειραν) Mich. 3, 3; አወፅእ፡መጥባሕትየ፡እምነ፡ቀቀበ፡ Hez. 21, 3; alqm Am. 9, 2; animam Ps. 103, 30. α) *expromere:* አውፅአት፡ርእሶ፡እምነ፡ጽፍንታ፡ προελοῦσα Judith 13, 15; Gen. 24, 53; Luc. 10, 35. β) *exuere, deponere* vestes Cant. 5, 3. h) *eruere* oculos: አውፅአ፡አዕይንቲሁ፡ Jer. 52, 11; Jud. 16, 20; 1 Reg. 11, 2; Matth. 5, 29. 30. i) *efferre* i. e. α) *proloqui:* አውፅአ፡ቃል፡ Koh. 5, 1; Job 15, 13 (እምአፍ፡); ነገረ፡እምልብ፡ Job 8, 10; Prov. 10, 13. β) *in vulgus efferre, evulgare:* ያወፅእ፡ቃለ፡ Koh. 10, 20; አውፅአ፡ስመ፡እኩየ፡ሊተ፡ Job 31, 30; Deut. 22, 14; Luc. 6, 22; ዘያወፅእ፡ምክረ፡ቢጹ፡ μὴ συντηρῶν Sir. 13, 12; ኢታውፅእ፡ቃለ፡ዘሰማዕከ፡ 19, 7. 10. 12; ኅፍረት፡አውፅአ፡ነገር፡ዘሰማዕከ፡ 41, 23. k) *edere, emittere* librum, F. N. p. 6. 7. l) *exserere*, linguam Herm. p. 21; penem Hen. 86, 4. m) *emittere* sanguinem venis: ኢያወፅእ፡ደመ፡ M. Tom.; *elicere* humorem ex lapide, Enc. Haml. 30; *emittere* liquorem, ut: ubera puellae አውፅኡ፡ሐሊበ፡ Hom. Chrys. n) *absistere facere, removere:* ዘኢያውፅአ፡ለጽድቁ፡እምነ፡እግዚእየ፡ Gen. 24, 27; c. Acc. et እምላዕለ፡ Sir. 30, 23 (ἀπόστησον). o) *expendere, erogare:* ዘአባእከ፡ወአውፃእከ፡ Sir. 42, 7; እለ፡ታወፅኡ፡ወርቀ፡ወብሩረ፡እምቍናማቲክሙ፡ Jes. 46, 6 (vid. አስተዋፅአ፡) p) *excipere, excerpere:* ከመ፡ያቀልል፡አውፅአ፡ትእዛዝ፡ Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16.

አስተውፅአ፡ vel **አስተወፅአ፡** IV, 1 et crebrius **አስተዋፅአ፡** IV, 3 1) *expendere, erogare:* 4 Reg. 12, 15; Marc. 5, 26; 2 Cor. 12, 15; ወአሐውር፡አስተዋፅእ፡ምጽዋተ፡ ἐδαπάνων αὐτά Tob. 1, 7; አስተውፅአ፡ (v. አስተዋፅአ፡) ለመድፍንከ፡በእንተ፡ትእዛዙ፡ለልዑል፡ Sir. 29, 11; እለ፡ኢያስተዋፅኡ፡ብዕሎሙ፡በሠናይ፡ ὁ κακῶς τῷ πλούτῳ κεχρημένος Chr. Ta. 2; ለእመቦ፡ምንትኒ፡ዘአጥረይነ፡ናስተዋፅእ፡በዘይደሉ፡ ibid. a) *impendere, insumere*, c. ላዕለ፡ pers.: ዘአስተወፃእከ፡ (v. “ዋ“፡) ላዕሌሁ፡ Luc. 10, 35; Chr. Ta. 10; c. ለ፡ pers. vel rei: ወያስተዋፅኡ፡ሎቱ፡ኵሎ፡አሚረ፡ሲሳዮ፡ስንዳሌ፡፲፪ Dan. ap. 13, 3; Sap. 13, 12. b) *conferre, collationem facere:* Ex. 38, 26 hebr. in C (Octat. in Comm. p. 95); Act. 11, 29; 2 Cor. 9, 13; c. ለ፡ pers. Rom. 15, 26. c) *pendere tributum* 4 Reg. 15, 20. d) *expendere* alicui alqd i. e. *exsolvere:* procurator ያስተዋፅእ፡ለ፡ pupillo, quidquid opus est F. N. 32. e) *expendere fructum* vel *usuram* pecuniae: pecunia ይኩን፡ለውሉዳ፡ (feminae) መዝገበ፡ዕቁበ፡ሎሙ፤ ባሕቱ፡አስተዋፅኦቱ፡ታሕተ፡እዴሃ፡ F. M. 8, 2. f) አስተዋፅኦ፡ Syn.; አስተዋፅኦታት፡ F. N. 32 *expensa, impensa, sumtus.* 2) *exigere tributum:* ያስተዋፅእ፡ሎቱ፡ጸባሕተ፡ Sx. Sen. 4. 3) *ejicere* unum post alium, *jactum facere* mercium: ወአስተዋፅኡ፡ወገደፉ፡ውስተ፡ባሕር፡ንዋዮሙ፡ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο Jon. 1, 5. 4) *producere:* Deus Pater አኮ፡ለመርድእ፡ግብር፡ዘወለዶ፡ለወልድ፡ወአኮ፡ለአስተዋፅኦ፡ኪን፡ወተግባር፡ዘደመረ፡ህላዌ፡መንፈስ፡ቅ“፡ውስተ፡ህላዌሁ፡ M. M. f. 52. 5) *excerpere:* ከመ፡ያስተዋፅኡ፡መጽሐፈ፡ፍትሕ፡እምብሉይ፡ወሐዲስ፡ F. N. p. 2 (vid. etiam Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 25). 6) sortem exire facere ex hydria i. e. *sortiri* 1 Reg. 14, 42 var. 7) *efficere summam* e calculis: አስተወፅአ፡ሐሳበ፡እምነ፡ … Abush. 54. 8) *ad exitum perducere:* ዕለት፡እንተ፡አስተውፅአ፡ (v. “ዋ“፡) ይእቲ፡ ἐξόδιον Deut. 16, 8.

ውፁእ፡ part. *egressus* i. e. a) *oriundus* 2 Reg. 16, 23. b) *alienatus:* ልብ፡ውፁእ፡ νοῦς ἐξεστηκώς Cyr. c. Pall. f. 67. 77. c) *excedens:* ውፁእ፡እምኈልቍ፡ Ps. 151 in tit. d) *destitutus* re, *expers* rei: ውፁኣን፡እምሃይማኖት፡ ἀπὸ πίστεως κενοί Herm. p. 95; ውፁኣን፡እምጽድቅ፡ ἀπεστερημένοι τῆς ἀληθείας 1 Tim. 6, 5; ኢውፁእኑ፡ነገሮሙ፡እምጽድቅ፡ Cyr. c. Pall. f. 84; ውፁኣን፡እምጽድቅ፡ οὐχ ὅσιοι Ps. 42, 1; ἀνόσιοι 1 Tim. 1, 9; 2 Tim. 3, 2; ንከውን፡ውፁኣነ፡እምሕይወት፡ዘለዓለም፡ Did. 25; ኮነ፡ውፁአ፡እምጺጋሁ፡ Macc. f. 5. e) *qui recessit, descivit ab* aliquo (abtrünnig), vel *qui excessit, transgressor:* ሕዝብ፡ውፁኣን፡እምእግዚ“፡ Jes. 8, 19; Herm. p. 26; ረሲዓን፡ወውፁኣን፡እምሕግ፡ Kid. f. 6; ውፁኣን፡እምሕገ፡ቀኖና፡ Clem. f. 195. 189; παραβάτης νόμου Jac. 2, 11. f) *alienus a re, contrarius:* (ሕዝብ፡) ነኪር፡ወውሉጥ፡ወውፁእ፡እምነ፡ሕገ፡ዚአነ፡ διαγωγὴν νόμων ξενίζουσαν παραλλάσσον Esth. 3. apcr.; ውፁእ፡እምጽድቅ፡ ταῖς ἀληθείαις ἀλλότριος Esth. 8 apcr.; ዝንቱ፡ዘተኀሥሥ፡ውፁእ፡

እምሕግ፡ወኢመፍትው፡ Clem. f. 8; **ዘውፁእ፡እምፍጥረት፡** *naturae contrarius* Kedr f. 62.

ውፃእ፡ adj. fem. *expulsa* i. e. divortio dimissa, Lev. 21, 14.

ፀአት፡ n. act. et subst., f. et m., *exitus, egressus:* **በፀአትከ፡እምነ፡ሴይር፡** Jud. 5, 4; Ps. 28 tit.; **ፀአቶሙ፡** (i. q. **ወፂኦሙ፡**) Ex. 5, 20; **ፀአተ፡ያወፅአክሙ፡** Ex. 11, 1; **በበአትከ፡ወበፀአትከ፡** Deut. 28, 6; 2 Par. 1, 10; 1 Reg. 29, 6; **ከመ፡ፀአተ፡አስሐትያ፡በማእረር፡** Prov. 25, 13; **ተፈሥሐ፡ግብጽ፡በፀአቶሙ፡** (*emigratio*) Ps. 104, 36; **እምድኅረ፡ፀአቶሙ፡ለአዳም፡ወለሔዋን፡እምውስተ፡ገነት፡** Clem. f. 8. a) *discessus, decessus:* **ሶበ፡በጽሐ፡ጊዜ፡ፀአቱ፡እምዝንቱ፡ዓለም፡** Clem. f. 16; **ትትፌሣሕ፡ነፍስ፡ኄርት፡በፀአታ፡እምሥጋ፡** Jsp. p. 381. b) *prolatio, pronuntiatio:* **እምፀአተ፡ቃሉ፡** Dan. 9, 25; **ወኢአሐተ፡ፀአተ፡ቃል፡እምአፉየ፡** Org. c) *ortus, origo:* **እምሀገረ፡መኑፍ፡ፀአቱ፡** Enc. Nah. 11. d) *exitus* i. e. *exodium, finis*, Lev. 23, 36. e) *elatio funeris*, ἐκφορά, **ወኢገብረ፡ሕዝብ፡ፀአተ፡ቀበረ፡ዚአሁ፡በላዕሌሁ፡** 2 Par. 21, 19. f) *ejectio, expulsio*, ἀποβολή Rom. 11, 15. g) *emanatio, effusio* sanguinis Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕስሐ፡**).

ወፃኢ፡ n. ag. *egrediens:* **በእንተ፡ብዝኆ፡በዋእያን፡ወወፃእያን፡** Phlx. 122.

አውፃኢ፡ n. ag. (II, 1) 1) *is qui educit* vel *eduxit:* Deus **አውፃኢሁ፡ለአብርሃም፡እምከለዴዎን፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; *is qui producit* vel *produxit* (in lucem): **አውፃኢሁ፡ለዘ፡እንተ፡ውስጥ፡** Lit. 173, 3. 2) *editor* libri: **አውፃኢሃ፡ለዛቲ፡መጽሐፍ፡** Fal. f. 54.

መውፅኢ፡ part. c. term. adj. (instrumentum) *idoneum ad eruendum:* **መውፅኤ፡ዐይን፡** Sx. Ter 15 (vid. sub **መበልኀት፡**).

ሞፃ፡ subst. *munus* vel *donum quod abeunti datur* (*expiationis* causa, vid. **ሞፃእት፡** n. d), 1 Reg. 6, 3. 4. 8. 17.

ሞፃእት፡ (minus bene **ሙፃእት፡**) subst. *exitus* a) termini Num. 34, 4; Jos. 15 seq.; Kbr. Nag. n. 92; viae: **ሙፃእታ፡** (v. **ሙፃኢታ፡**) **ለፍኖት፡** Sir. 21, 10. b) *finis:* **ሞፃእቱ፡ለቅሥቶሙ፡** Hebr. 6, 16. c) *discessus* Hebr. 13, 7. d) *amolitio* i. e. *expiatio:* **ቤተ፡ሞፃእት፡** (v. **ሙፃእት፡**) οἶκος ἐξιλασμοῦ 1 Par. 28, 11 (at **ቤተ፡ስርየት፡** 28, 20).

ሙፃእ፡ subst., Pl. **ሙፃኣት፡** 1) *locus unde quid exit, exitus, egressus*, Jes. 37, 28; **አልቦ፡ሙፃአ፡እምነ፡ማእከሎሙ፡** οὐκ ἦν διαφυγεῖν ἐκ μέσου αὐτῶν Judith 7, 19; inferna **እንተ፡አልባቲ፡ሙፃአ፡እስከ፡ለዓለም፡** Clem. f. 91. 95. 180. a) *ortus* siderum Ps. 18, 6; Hen. 33, 5. 73, 3; **ሙጻኣት፡** Hen. 35. b) *fontes* aquarum: **ከመ፡ዘይደፍን፡ዐዘቅተ፡ወያማስን፡ሙፃአ፡ማይ፡** Prov. 25, 26; **አስተርአየ፡ሙፃኣተ፡ማያት፡** 2 Reg. 22, 16. c) *os, ostium* fluvii, Kuf. 8. d) *porta:* **ሙፃኣቲሁ፡** Hez. 43, 11. e) *finis:* **ሙፃኢታ፡ለፍኖት፡** Sir. 21, 10 var.; ἐξόδιον **ገብረ፡ሙፃአ፡** 2 Par. 7, 9. f) **ሙፃአ፡ኵስሕ፡** *latrina* Sx. Nah. 18 (vid. sub **ኰስሐ፡**). 2) *pompa elationis* funeris (vid. **ፀአት፡**): **ገብሩ፡ሎቱ፡ሙፃአ፡ቀበር፡ዐቢይ፡ጥቀ፡** 2 Par. 16, 14.

ፃእፃእ፡ subst. (m.), sing. et coll., 1) *abortus, embryo, fetus* [cfr. צֶאֱצָאִים, ضِيضِى *proles*] ἔκτρωμα Num. 12, 12; Job 3, 16; 1 Cor. 15, 8 Platt; **ዝብጠታተ፡ፃእፃእ፡በማሕፀን፡** Hen. 69, 12; **ብእሲት፡ዘትሰቲ፡ፈውሰ፡ከመ፡ታድኅፅ፡ፃእፃአ፡እማሕፀና፡** F. M. 4, 4. 6, 14; **ፃእፃእ፡ንኡስ፡በውስተ፡ከርሥ፡** Lud. Comm. hist. p. 315 n. 50. 2) *sumtus, expensa, impensae, impendium:* Luc. 14, 28; Herm. p. 54; 4 Reg. 12, 11. 12; **አብኡ፡እመዝገብ፡ለፃእፃአ፡ግብር፡** .... 2 Esr. 2, 69; **የሀብዎሙ፡እምቤተ፡ንጉሥ፡ለፃእፃኦሙ፡** 6, 4. 8; **እንዘ፡መጠነዝ፡ፃእፃኡ፡** 15, 18; 1 Esr. 5, 44. 6, 24. 29; **ዘላዕሌሁ፡ፃእፃአ፡ቤቱ፡** ἦν διοικητης καὶ ἐκλογιστής Tob. 1, 22. — *Voc. Ae.:* **ፃእፃእ፡ብ፡ኸል፡ጭንጋፍሂ፡**

ፃእፅአ፡ quadrl. I et **አፃእፅአ፡** II (denom.) *sumtus suppeditare, mercedem dare* pro opera praestita: **ወእምኔሁ፡ይፀአፅኡ፡** (v. **ያፀአፅኡ፡**) **ለነደቅት፡ወለጸረብት፡** ἐμισθοῦντο 2 Par. 24, 12.

ወፅአ፡ *vincere* vid. sub **ወጽዐ፡**

ወፀፈ፡ I, 1 et 2, etiam per **ጸ**, [وَضَفَ] *funditare, a) funda projicere* lapides 1 Reg. 17, 49; **ትዌዕፍ፡አእባነ፡** Gad. T. H. b) *funda* (i. e. lapide funda misso) *petere* alqm: **ወፀፎ፡በእብን፡ወሄጾ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡** Sir. 47, 4; Ps. 151, 7.

ተወዕፈ፡ III, 1, sine dubio etiam **ተወፀፈ፡** III, 2 *funditari*, a) *funda projici*, 1 Reg. 25, 29. b) *funda peti* vel *prosterni*, Ex. 19, 13.

ወፃፊ፡ n. ag., Pl: **ወፃፍያን፡** et **ወፀፍት፡** *funditor:* **ወፃፍያን፡በሞፀፍተ፡እብን፡** 1 Par. 12, 2; Jud. 20, 16; **ወፀፍት፡ወነደፍት፡** πελτασταὶ καὶ τοξόται 2 Par. 14, 8. 17, 17.

ሞፀፍ፡ (minus bene **ሞፃፍ፡**), rarius **ሞፀፍት፡**, subst., Pl. **መዋዕፍት፡** 1) *funda:* **ሞፀፍተ፡እብን፡** Jud. 20, 16; **ሞፀፍ፡** Jud. 9, 7; Ex. 19, 13; 1 Reg. 17, 40. 50. 25, 29; **ዘይወዲ፡እብነ፡ዲበ፡ሞፀፍ፡** Prov. 26, 8; **እብነ፡ሞፀፍ፡** Zach. 9, 15; **ሞፃፍ፡** var. in 1 Reg. 17, 40. 50. 25, 29; **መዋዕፍተ፡እብን፡** 2 Par. 26, 14; Cant. 4, 4; **ሰብአ፡ሞፀፍ፡** *funditor* vel *funditores* Judith 6, 12; 4 Reg. 3, 25. 2) Praeterea **መዋጽፍት፡** vel **መዋዕፍት፡** est vox architectonica, ut videtur, *tigna, trabes*, δοκοὶ Cant. 1, 17 (var. pro **መዋጽሕት፡**); Lalibela ecclesias suas aedificavit **አኮ፡በአሕባል፡ዘይጠፍሮን፡ወአኮ፡በመዋጽፍት፡ወበሣዕር፡ዘይከድኖን፡** Gad. Lal.; vel **ዘእንበለ፡ዕፅ፡ወመሬት፡ወዘእንበለ፡አሕባለ፡ጠፈር፡ወመዋጽፍት፡** ibid.; **መዋጽፍት፡ዘዕፅ፡** ibid. — *Voc. Ae.:* **ሞጻፍ፡ዘ፡ወንጭፍ፡**; *aliud:* **ሞጻፍ፡ብ፡በድል፡ነገድ፡**።

ወፈለ፡ vid. sub **ፈወለ፡**

ወፈረ፡ I, 1 [referendum videtur ad בַּר ܒܰܪܳܐ بَرٌّ *campus, rus*, أَبَرَّ; etiam بَرَّزَ *exivit in campum*] Subj. **ይውፍር፡** etiam **ዩፈር፡**, Imprt. **ውፍር፡** et **ፈር፡**, *rus ire, in agros exire* vel *excurrere, per agros* vel *campos deambulare, ruri esse:* **ወፈሩ፡ሕዝብ፡** 2 Esr. 18, 16; **ጸግወነ፡ሰላመ፡ኑፈር፡ወንእቱ፡** Deg.; seq. Acc. loci: **ወፈረ፡ሐቅለ፡** Dan. ap. 13, 33; **ገዳመ፡** 4 Reg. 4, 39; c. **ውስተ፡** loci, ut: **ሑሩ፡ውፍሩ፡** (v. **ወፈሩ፡**) **ውስተ፡ደብር፡** 2 Esr. 18, 15; **ውስተ፡አህጉር፡** Herm. p. 4; c. **እንተ፡** *per* Marc. 2, 23; Luc. 6, 1; in specie: operis rustici causa, Luc. 8, 5; Ps. 125, 7; **ይወፍር፡ውስተ፡ተግባሩ፡** 103, 24; **ወፈረ፡ኀበ፡አቡሁ፡ውስተ፡ማእረር፡** 4 Reg. 4, 18; **ሶበ፡እወፍር፡ኀበ፡ኵዕንት፡** Sx. Tachs. 13 (vid. **ኵዕንት፡**); **ወዓዲ፡ይወፍር፡አባግዐ፡በእደ፡ዘይኌልቆን፡** Jer. 40, 13; trsl.: a) *frequentare* alqm agricolae instar agros frequentantis, c. **ኀበ፡** pers.: **ውፍር፡** (v. **ፈር፡**) **ኀቤሃ፡** (**ለጥበብ፡**) **ከመ፡ዘየሐርስ፡** ὡς ὁ ἀροτριῶν πρόςελϑε αὐτῇ Sir. 6, 19; በኵሉ፡ንፍስከ፡ውፍር፡ (v. ፈር፡) ኀቤሃ፡ 6, 26. b) *serpere* vel *diffundi per agros*: ይወፍሩ፡አዕጹቂሁ፡ πορεύσονται οἱ κλάδοι αὐτοῦ Hos. 14, 6 (ubi caveas, ne ex وَفَرَ explices locum). — *Voc. Ae.*: ወፈረ፡ዘ፡ተሰመረ።

አውፈረ፡ II, 1 a) *facere ut rus eat* vel *opus rusticum aggrediatur*: Deus ይገብር፡ነግሀ፡ወያወፍሮ፡ለሰብእ፡ውስተ፡ተግባሩ፡ Clem. f. 170. b) *rus educere, pastum agere* gregem, Ps. 77, 57; Joh. 10, 3. c) *in agros* vel *rus efferre* alqd: ወአውፈረ፡ሐቅለ፡ይሰድ፡ለእለ፡የዐጽዱ፡ Dan. ap. 13, 33 var.; ዘያወፍር፡እክለ፡ውስተ፡መቃብር፡ Sir. 30, 18. — *Voc. Ae.*: አውፈረ፡ዘ፡አስማረ፡ (v. አሠመረ፡).

ተዋፈረ፡ III, 3 [i. q. تَبَرَّزَ ተበረዘ፡] *foras exire* ad exonerandum ventrem, παρασκευάσασϑαι 1 Reg. 24, 4.

ወፍር፡ subst., m. et f., 1) *rus, ager, agri, arvum, praedium, fundus*: ዘይትቀነይ፡ወፍረ፡ Kuf. 50; ሐረሳዌ፡ወወፍሮ፡ Jer. 28, 23; ወፍረ፡ሐረስት፡ Koh. 5, 8; γεώργιον Prov. 6, 7. 9, 12; ወፍር፡ዐባይ፡ 16, 32; ወፍር፡ዐቢይ፡ 24, 5. 29, 34; ἀγρός 24, 42; Luc. 17, 7; ዐጸደ፡ወፍር፡ ἄρουρα 1 Reg. 22, 6; አዕጻደ፡ወፍር፡ ἀγροί 22, 7; Jud. 1, 14. 2) *ager pascuus, pascua*: ዐብረ፡ኵሉ፡ወፍር፡ዘውስተ፡ገዳም፡ αἱ νομαὶ τῆς ἐρήμου Jer. 23, 10; አዕጻዳተ፡ወፍርነ፡ βουκόλια ἡμῶν Judith 3, 3; Am. 6, 4; Jes. 65, 10 (v. ወፍረ፡ላህም፡); Luc. 15, 15. 3) res rustica, *oeconomia*: episcopus ዘኢይዘሩ፡ንዋየ፡ቤተ፡ክር″ን፡ለወፍረ፡ቤቱ፡ Clem. f. 86.

ወፈር፡ subst. res rustica et domestica, *oeconomia* (i. q. ወፍር፡ n. 3, si quidem lectio sana est): materfamiliâs ትኤዝዝ፡ወፈራ፡ Clem. f. 190.

ውፍረት፡ n. act. *actio rus eundi, exitus*: ቡሩክ፡ይኩን፡ውፍረትክሙ፡ወእትወትክሙ፡ Genz. f. 154.

ወፋሪ፡ n. ag., Pl. ወፋርያን፡, *qui in campum* vel *rus it*, ex. gr. ወፋርያነ፡ዕፀው፡ *lignatores* Jos. 9, 25.

ሞፈርት፡ subst., nonnisi in Pl. መዋፍር፡ vel መዋፍርት፡ repertum, *instrumentum rusticum, supellex rustica*: አነ፡ጸራቢ፡ወነዳቂ፡ወእገብር፡መዋፍርተ፡ወአርዑተ፡ወመጻልወ፡ወመንኰራኵረ፡ወአሕማረ፡ወመቃድፈ፡ወታዕካ፡ነገሥት፡ Sx. Teq. 9; አነ፡ጸራቢ፡ወእጸርብ፡መዋፍረ፡ወመናብርተ፡ወከልአነ፡ Sx. Genb. 26; መዋፍርት፡ዘ(ቦቱ፡)የሐርሱ፡ወይመልጉ፡ሦከ፡ ibid.

ሙፋር፡ subst., Pl. ሙፋራት፡ 1) *agri, praedium rusticum, villa* vel *viculus cum agris*: በምድሮሙ፡ወበሙፋሮሙ፡ Hen. 80, 2; ሙፋራት፡ in CG (pro አዕጻዳት፡ κῶμαι) Jos. 16, 9. 17, 11. 16. 18, 24. 28. 19, 6. 7. 16. 31. 47. 21, 12. 2) *ager pascuus, pascua*: ሚጥ፡ልበከ፡ለመርዔትከ፡ወለሙፋረ፡ዚአከ፡ Prov. 27, 23; Ps. 143, 16; ሙፋራት፡ in CG (pro ጺአት፡ περισπόρια) Jos. 21, 2 seq. (vid. ann. ad hunc locum). 3) *exitus* (in rus vel campum), opp. ምእታው፡, Ssal. Req.

ወፈየ፡ rad. inus., وَفَى *integer, completus fuit*, IV *totam dedit* vel *persolvit* rem.

አወፈየ፡ II, 2 in Perf., ያወፊ፡ II, 2 et ያውፊ፡ II, 1 in Subj., 1) *tradere, dedere, committere, in potestatem alcjs permittere*, c. Acc. rei: እመ፡ይፈቅድ፡ያወፊ፡ነፍሶ፡ (sc. Deo) Clem. f. 256; c. ለ፡ pers.: ያወፍዮን፡ለኀዕወ፡ንጉሥ፡ Esth. 2, 3; 1 Esr. 2, 10; Luc. 7, 15; አወፈይዋ፡ (Mariam) ለዮሴፍ፡ Vit. Mar.; c. Acc. pers., cui traditur: 4 Reg. 22, 5; c. dupl. Acc.: Asc. Jes. 1, 2; ያወፍይዎሙ፡ለደቂቀ፡እስራኤል፡ኪያሁ፡ Judith 6, 10; Gen. 39, 4. 42, 37; አወፈዩ፡ምሕዐና፡ Enc. Masc. 5; c. ውስተ፡ vel ላዕለ፡እዴ፡, ut: አብ፡ኵሎ፡አወፈዮ፡ውስተ፡እዴሁ፡ Joh. 3, 36; Gen. 42, 37; አወፈይናሆሙ፡ላዕለ፡እደ፡ . . . 2 Esr. 8, 33. 2) *reddere, persolvere*: ትጌጕእ፡ምድር፡ታውፊ፡ (v. ታወፊ፡) ማሕፀንታ፡ 4 Esr. 2, 51; ታወፍዩ፡ሐሳበክሙ፡ 2 Petr. 1, 10; አወፈየት፡ዕዳ፡ዘላዕለ፡ምታ፡ Sx. Sen. 20; Sx. Mag. 17 (vid. sub ኀቱም፡). 3) *committere* i. e. *mandare* alicui alqd, c. Acc. prs.: ወአወፈዮ፡ከመ፡ይሕንጽ፡ቤተ፡ ἐνετείλατο 1 Par. 22, 6. 17.

ተወፈየ፡ III, 2 et 1 1) *tradi*: ሃይማኖት፡እንተ፡እምትካት፡ተወፈየት፡ ἀρχαιοτάτης πίστεως παράδοσις Cyr. ad Th. f. 12. 2) passiva significatione ad eum cui traditur relata: *traditum* vel *commissum accipere* alqd: ተወፈያ፡ለርብቃ፡ Gen. 24, 61; አመ፡ተወፈየ፡መንግሥቶ፡እግዚ″፡አብ፡ 1 Cor. 15, 24; Herm. p. 58; ይትዌፈይ፡ (v. ይትወፈይ፡) መጽሐፈ፡ Esth. 10 apcr.; Phil. 4, 18 ant.; ምድረ፡ጽጌ፡ተወፈየ፡ዐስበ፡ Enc. Teq. 4.

ውፍየት፡ n. act., ut videtur, *acceptio* vel *susceptio*, F. N. 34.

ውፋዬ፡ n. act. *traditio*, Lud. sine auct.

ተውፌት፡ vel **ትውፌት፡** subst. 1) *traditio* (et actio tradendi et id quod traditur): ዘርትዕት፡ወእንተ፡ሐዋርያት፡ሃይማኖት፡ትውፌት፡ τῆς ὀρϑῆς καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ἡ παράδοσις, Cyr. ad Th. f. 7; ተውፌተ፡ (v. ትውፌተ፡) ቅዱሳን፡መምህራን፡ παράδοσις Cyr. c. Pall. f. 66; ትውፌቶሙ፡ለቅዱሳን፡ሐዋርያት፡ f. 86. 2) *traditio* passive vel *acceptio*: ትውፌተ፡መጻሕፍቲሆሙ፡ከነ፡አመ፡ . . . . (scripta sua tradita acceperunt quum . : . .) M. M. f. 49.

ወፈጠ፡ *igne torrere* vel *coquere* [אָפָה; مِيفًى *fornax lateraria*; an etiam نَفَتَ et نَفَطَ?], ut lateres, Kuf. p. 43 ann. 5. — *Voc. Ae.*: ወፈጠ፡ዘ፡ተኰሰ፡

ሞፍጥ፡, **መፍጥ**, **መፈጥ፡** subst., *caminus, fornax*: ዘከመ፡የዐውድ፡ሞፍጠ፡ (c. varr.) καϑαρίσαι κάμινον Sir. 38, 30.

ዐ፡ litera alphabeti Aethiopici decima sexta, quae ዐይን፡ nominatur.

ዔ፡ nomen literae alphabeti Aramaici decimae sextae, Ps. 118, 121; Thren. 1, 16. 2, 16. 3, 44. 4, 16; ubi de psalmis agitur, siglo ዔ፡ Ps. 118, 121—128 signatur (ut Genz. f. 53. 65).

ዐለለ፡ I, 2 separare i. e. *distinguere*: Chalifa jussit ከመ፡ኢይልበሱ፡ክርስቲያን፡ወአይሁዳውያን፡ልብሰ፡ጸዐዳ፡ግሙራ፡አላ፡የዐልሉ፡ልብሶሙ፡በኂል፡ Sx. Hed. 21 (si quidem lectio sana nec ያዕልሉ፡ legendum est). — Cfr. አለለ፡ apud Isenb. p. 112 (ታለለ፡ to be sprinkled).

አዕለለ፡ II, 1 separare i. e. a) a communi usu et commercio *segregare*, ἀφορίζειν Lev. 14, 46. b) *excommunicare, anathematizare*, (*diris devovere*), ἀναϑεματίζειν Num. 21, 2. 3.

ተዐለለ፡ (an ተዐለ፡?) III, 1 *anathematizari*: እጼሊ፡ከመ፡አነ፡እትዐለል፡ Rom. 9, 3.

ዐሉል፡ part. 1) *separatus, segregatus:* κεχωρισμένος Lev. 13, 46; ፩ክፍል፡ (Judaeorum) ይሰመዩ፡ፈሪሳዊያን፡ወትርጓሜሁ፡ለዝ፡ስም፡ዐሉላን፡ Jsp. p. 300. 2) *coloribus distinctus, versicolor:* አልባሰ፡ምሥዋዕ፡ይኩኑ፡ጽዕድዋነ፡ወአከ፡ዐሉላነ፡በዘዘዚአሁ፡ሕብራት፡ F. M. 31, 5; ኢትሥአን፡አሣእነ፡ዐሉለ፡በማዕለል፡ወኢሕልቀተ፡ወርቅ፡ውስተ፡አጻብዒከ፡ F. N. 11.

ማዕለል፡ subst. *varietas colorum:* F. N. 11 (vid. ዐሉል፡).

ማዕለልት፡ subst. *anathema,* ἀνάϑεμα Num. 21, 3. — *Voc. Ae.:* ማዕለልት፡ዘ፡ጉልት ።

ዐለመ፡ I, 1 [عَلَمَ] *signare, consignare* literis: በቅድመ፡እለ፡ቆሙ፡ወዐለሙ፡ (v. ተዓለሙ፡) ውስተ፡ይእቲ፡መጽሐፍ፡ γραφόντων ἐν τῷ βιβλίῳ Jer. 39, 12; sumserunt tabulas plumbeas ወዐለሙ፡ውስቴቶን፡ዜናሆሙ፡ Lud. ex Hist. VII Puer.; አበው፡ናሁ፡ዐለሙ፡ወሰመዩ፡ትሕትና፡ (die Demuth) በአስማት፡ሠናያት፡ወትእምርት፡ትርፍት፡ Phlx. 152. — *Voc. Ae.:* ሠዐለ፡ዐለመ፡ብ፡ጻፈ ።

ተዓለመ፡ III, 3 ut videtur *subscribere* tabulae, de testibus, Jer. 39, 12 var.

መዓልም፡ n. prgr. i. e. مُعَلِّم *magister,* Chr. L. Atk. f. 17.

ዓለም፡ subst., m. et f. (ut Jes. 14, 17. 34, 1; 4 Esr. 1, 19 var.; Ps. 9, 8. 92, 2), Pl. ዓለማት፡ [עוֹלָם ܥܳܠܡܳܐ عَالَمٌ; de hujus nominis perantiqui etymo vid. Ewald, Lehrb. der hebr. Sprache, VI Ausg. 1855. p. 91] 1) a) *aevum, saeculum, tempus antiquum:* ዓለምን፡ Ps. 89, 8; Henoch ከነ፡አርአያ፡ለዓለም፡ከመ፡ይነስሑ፡ γενεαί Sir. 44, 16; ቀደምተ፡ዓለም፡ Sir. 2, 10; Job 8, 8; በከመ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ Mich. 7, 14; እምዓለም፡ Jer. 2, 20. b) *tempus remotissimum* sive praeteritum sive futurum, *tempus perpetuum, saecula, aeternitas,* αἰών, αἰῶνες, Deus ንጉሠ፡ዓለም፡ Tob. 13, 6; Kuf. 12. 25; እግዚአ፡ዓለማት፡ Hen. 81, 10; በኵሉ፡ዓለማት፡ዘይመጽእ፡ Judae 25; እስከ፡ኵሎን፡ዓለማት፡ Kuf. 22; አበ፡ዓለም፡ Jes. 9, 6 vrs. alt.; እስከ፡መዋዕለ፡ዓለም፡ Jes. 18, 7. α) እምዓለም፡ *ab aeterno* Jer. 7, 7; Hen. 14, 1; Ps. 102, 16, al. β) ለዓለም፡ *in aeternum* vel *perpetuum* Job 7, 16; Jer. 3, 5; Jes. 28, 28 al., vel ለዓለመ፡ዓለም፡ Ps. 9, 5. 40; Sir. 24, 9, vel እስከ፡ለዓለም፡ *usque in aeternum* Kuf. 22; Jes. 32, 14. 44, 7. 45, 17; Jer. 7, 7; Ps. 89, 2. γ) ዘለዓለም፡ *aeternus* vel *perpetuus,* Gen. 21, 33; Job 33, 12. 34, 17; Jes. 51, 11. 54, 8. 61, 7; Hez. 35, 9; Tit. 3, 7 al.; ቍርባኖሙ፡ዘለዓለም፡ (*perpetuum* vel *juge*) Lit. Joh. c) *homines* singulorum *aevorum* vel *saeculorum,* γενεά Ps. 48, 20; ዓለም፡ቀደምት፡ 2 Petr. 2, 5. d) *aeon* vel *saeculum,* quatenus hic aeon aeoni venturo opponitur a Judaeis et Christianis (Weltlauf): 4 Esr. 5, 31—33. 14, 8 seq.; ዝንቱ፡ዓለም፡ Rom. 8, 5. 18. 12, 2; ዝዓለም፡ et ዘይመጽእ፡ዓለም፡ Org. 2) *mundus,* a) *rerum universitas, res creatae,* Gen. 2, 2; እምቅድመ፡ይትፈጠር፡ዓለም፡ Sir. 24, 9; ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡ ἐν ἀμετρήτῳ κτίσει Sir. 16, 17; እምፍጥረተ፡ዓለም፡ Job 3, 18; 4 Esr. 2, 35; Joh. 17, 24; 1 Petr. 1, 20; Hebr. 4, 3; Rom. 1, 20. 8, 20 (κτίσις); laudant eum coeli et terrae ምስለ፡ኵሉ፡ዓለሞሙ፡ (σὺν τῷ κόσμῳ αὐτῶν) Lit. Orth.; እምቅድመ፡ዓለም፡ ἀπ᾽ ἀρχῆς κόσμου Matth. 24, 21; Hen. 41, 4; እምቅድመ፡ዓለም፡ወእስከ፡ለዓለም፡ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος 1 Par. 29, 10; Ps. 89, 2. b) *orbis terrarum:* መልአ፡ኵሉ፡ዓለም፡ማየ፡ Kuf. 5; οἰκουμένη Ps. 9, 8. 18, 4. 92, 2. 95, 10; Jes. 10, 14. 22. 13, 5. 9. 14, 17. 24, 1. 34, 1. 37, 18; Jer. 10, 12; Thren. 4, 12; Luc. 2, 1. 4, 5. 21, 26. 23, 44; ኵሉ፡ዓለም፡ πάσης τῆς γῆς Judith 11, 1; κόσμος Rom. 1, 8. 3, 6; Matth. 4, 8. 26, 13; Clem. f. 153. 168 al. c) passim *incolae terrae, homines:* ኵሉ፡ዓለም፡ Gen. 11, 1; Apoc. 12, 9; Act. 19, 27; Joh. 7, 4. 12, 19. d) *mundus* vel *saeculum* sensu biblico et ecclesiastico, quatenus opponitur α) Deo, rebus divinis, ecclesiae: Joh. 8, 23. 9, 39. 14, 17. 27. 16, 11; 1 Joh. 2, 15. 16; Matth. 18, 7; ፍትወተዝ፡ዓለም፡ Tit. 2, 12; ፍትወታተ፡ወጣዕመ፡ዝዓለም፡ Clem. f. 153. β) vitae monachorum et eremitarum, ut: ነበረ፡ውስተ፡ዓለም፡እምቅድመ፡ይመንኵስ፡፳ዓመተ፡ Sx. Haml. 8; Masc. 14; ፈለሱ፡ገዳመ፡ወመነኑ፡ዓለመ፡ Clem. f. 153.

ዓለማዊ፡ adj. rel. *saecularis, mundanus,* (*terrenus*); F. N.; ብዕል፡ዓለማዊት፡ F. M. 18, 1; ግብራት፡ዓለማዊያት፡ Phlx. 3 seq.; ደብተራ፡ዓለማዊ፡ ἅγιον κοσμικόν (opp. coelesti) Chr. ho. 15. a) *laicus,* opp. clericis: እመሂ፡ካህን፡ወእመሂ፡ዓለማዊ፡ Clem. f. 248; Syn. f. 391. b) opp. monachis: ዓለማውያን፡ (aliâs ውሉደ፡ዓለም፡) Phlx. 3. 5 seq.

ዘለዓለማዊ፡ adj. rel. (a ዘለዓለም፡, vid. sub ዓለም፡ 1, b, γ) *aeternus:* ከመ፡ይትወከፉክሙ፡ውስተ፡ምጽላላቲሆሙ፡ዘለዓለማዊት፡ Phlx. 3.

ዘለዓለምና፡ subst. *aeternitas,* Lud. auct. Greg.

ዐለስ፡ (ዓለስ፡) subst. [عَلَس *tritici species duo grana in una vagina habens*] *zea* (*triticum spelta*), σῖτος Luc. 22, 31; Did. 31. — *Voc. Ae.:* ዐለስ፡ዘ፡አጃ ።

ዐለቅት፡ subst. f. [עֲלוּקָה, ܥܠܘܩܐ عَلَقَةٌ] *hirudo, sanguisuga,* Prov. 24, 50.

ዐለወ፡ I, 1 [vid. ዐለየ፡ et ለወወ፡; עול, ܥܘܠ, عال] Subj. ይዕሉ፡ (Perf. ዐልወ፡ semel inveni 2 Par. 10, 19 in codice Abbad. CXLI), 1) reflectere, retorquere, *repercutere* sonum: ድምፀ፡ቃል፡ዘአድባር፡መፍርሃን፡እለ፡ያወሥኡ፡ወየዐልዉ፡ድምፀ፡በበይናቲሆሙ፡ Sap. 17, 18. 2) *pervertere, mutare, transformare, depravare,* ዐለዉ፡ልበሙ፡ከመ፡ኢየኀልዩ፡ μετέστησαν τὴν διάνοιαν Jes. 59, 15; ይፈቅዱ፡ይዕልዉ፡ትምህርቶ፡ μεταστρέψαι Gal. 1, 7; ዕልዋ፡እግዚኦ፡ለምክሩ፡ διασκέδασον 2 Reg. 15, 31; የዐሉ፡ለክሙ፡ (v. የዐልወክሙ፡) ማሕላክሙ፡ዘምስለ፡ሞት፡ (ἀφέλῃ) Jes. 28, 18; ድኅረ፡የዐልወከ፡ቃለከ፡ (v. ቃሎ፡) διαστρέψει Sir. 27, 23; እከዩ፡የዐልዎ፡ለራእይ፡ ἀλλοιοῖ τὴν ὅρασιν 25, 17; የሀውከከ፡ወየዐልወከ፡ διαστρέψει σε (sc. statum tuum) 11, 34; ቦእለ፡ረገሙ፡ወአኅሰሮሙ፡ወዐለዎሙ፡ ἀνέστρεψεν ἀπὸ στάσεως αὐτῶν 36, 12. 3) *praevaricari, migrare, transgredi, violare* legem, praecepta, foedus, rarius c. እምነ፡, ut: ዐለዉ፡ፍጡነ፡እምነ፡ፍኖት፡ Ex. 32, 8, vel c. በ፡, ut: ዘዐለወ፡በወግዝ፡ 1 Par. 2, 7; plerumque c. Acc.: ዐለዉ፡ሕገከ፡ παρέβησαν Dan. 9, 11; Rom. 2, 27; παρήλϑοσαν Jes. 24, 5. 16; ἀπώσαντο Hez. 20, 13; διεσκέδασται Hab. 1, 4; Ex. 32, 25; ዐለዉ፡ኪዳንየ፡ Hos. 8, 1; ዐሎኪ፡ሥርዐትየ፡ Hez. 16, 59; διεφϑείρατε Mal. 2, 8; እለ፡ዐለዉ፡ቃለከ፡ ἀϑετοῦντες Jer. 15, 16; Marc. 7, 9; Clem. f. 7. 18. 4) *fidem fallere, perfide agere,* *rebellem* vel *refractarium esse, desciscere, deficere, perfide deserere*, abs.: Ps. 13, 4; Rom. 3, 12; **ዐለውነ፡** ἀπέστημεν Dan. 9, 5; ἀπώσαντο Act. 7, 39 Platt; σκανδαλίζεσϑαι Matth. 13, 21. 24, 10; c. Acc. pers.: **ዐሊወ፡ ዐለዊኒ፡ ቤተ፡ እስራኤል፡** ἀϑετεῖν Jer. 5, 11; Jes. 1, 2; **ከመ፡ ተዐልዎ፡ ብእሲት፡ ለምታ፡** Jer. 3, 20; **ዐለዎ፡ ሴዴቅያስ፡ ለንጉሠ፡ ባቢሎን፡** 52, 3 vrs. nov.; Judith 14, 18; 2 Par. 10, 19; 3 Reg. 12, 19. 22, 54; Jsp. p. 363; ἀπειϑεῖν **ከመ፡ ኢይዕሉከ፡** Sir. 30, 12; Rom. 11, 30. 31; Jes. 36, 5; **ዐለዊኒ፡** ἐφαύλισάν με Judith 11, 2. 14, 5; ἀσεβεῖν **ዐሎክኒ፡** Jer. 3, 13. 2, 8. 29; ἀνομεῖν Jes. 43, 27; **ዐለወቶ፡ ለምታ፡** εἰς ἄνδρα ἑαυτῆς ἐπλημμέλησε Sir. 23, 23; **ዐለዊኒ፡** ἀπέστησαν Jes. 33, 14; **ተዐልዊኒ፡** σκανδαλισϑήσεσϑε ἐν ἐμοί Matth. 26, 31; **የዐልዊ፡ ሰብእ፡ አማልክቲሆሙ፡** ἀπαρνήσονται Jes. 31, 7; προδιδόναι Luc. 6, 16; c. Acc. religionis, a qua quis deficit: 1 Tim. 4, 1; **የዐልዊ፡ ሃይማኖቶሙ፡** Clem. f. 154; c. Acc. peccati: **ዐለዊ፡ ማዕሌተ፡ እኩየ፡** Jer. 8, 5; c. dupl. Acc.: **ዐለውዎ፡ ማዕሌተ፡** 4 Reg. 14, 19; **ጌጋዮሙ፡ ዘዐለዊኒ፡** Jer. 40, 8 var.

አዕለወ፡ II, 1 1) *pervertere, depravare, corrumpere*, a) alqd, ut: verba Asc. Jes. 11, 39 (nisi hunc locum e n. 3, b interpretari malueris); religionem: **ሰበ፡ አዕለውዎ፡ ለሃይማኖት፡** Kbr. Nag. n. 113. b) alqm i. e. *ad defectionem seducere*: **ዘአዕለዎሙ፡ ለሕዝብ፡ በምክሩ፡** ἀπέστησε Sir. 47, 23; διασκεδάζειν Ex. 32, 25; διαστρέφειν Luc. 23, 2; ἐκστρέφειν Herm. p. 69. 2) mutare locum i. e. *decedere* (sicut تَخَلَّى) vel *defungi* munere, *abire* officio, c. Acc.: **እለ፡ አዕለዊ፡ ምግበሙ፡ በንጽሕ፡** Lit. Joh.; Lit. Orth.; **አዕሉ፡ እንከሰ፡ ወንትሐሰብ፡ ምግበከ፡** Luc. 16, 2. 3) librum a) *transferre, vertere* e lingua in linguam: M. M. f. 49; F. N. proleg.; **አስተሓመመ፡ አዕልዎቶ፡** (librum Philexii) **ለግዕዝ፡ አቡነ፡ ሊቀ፡ ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡ ዘአዜብ፡ አባ፡ ሰላማ፡** Phlx. in subscr.; **አዕለዋ፡** (sc. librum Chrysostomi:) **እምልሳነ፡ ጽርዕ፡ ኀበ፡ ልሳነ፡ ዐረቢ፡** Chrys. in proleg. b) *transscribere, describere*, Kuf. 8. (nisi hunc locum ad n. 3, a referre malueris); **ሁቡኒ፡ መጽሐፌ፡ ከመ፡ አዕልዎ፡** Herm. p. 5; **ፈነውኑ፡ ለከ፡** (sc. literas) **አዕሊወነ፡** Cyr. f. 116; (**ከመ፡**) **ያዕልዊ፡ እመጽሐፍ፡ መጻሕፍተ፡** (libros vel exemplaria transscribant e libro) F. N. 51. — (Deut. 25, 1 si pro **አዕሉ፡** (var. pro **ሰአሉ፡**) legitur **አዕለዊ፡**, statuendus erit significatus *transgressorem* vel *reum declarare* alqm.).

ተዐልወ፡ III, 1 1) *perverti*: **አመ፡ ይትዐለዊ፡ ሰብአ፡ ኀየልት፡** διαστραφῶσι Koh. 12, 3. 2) *mutari*: **እምነ፡ ነግህ፡ እስከ፡ ሰርክ፡ ትትዐለው፡ መንበርት፡** μεταβάλλει καιρός Sir. 18, 26. 3) translatum i. e. *traditum accipere* alqd ab aliquo: **ትምህርት፡ ዘመሀርኩክሙ፡ ዘከመ፡ ተዐሎክሙ፡** ὃ καὶ παρελάβετε 1 Cor. 15, 1; **ወተዐልዊ፡ ነቢያት፡ እምኔሁ፡** καὶ προφήτας διαδόχους μετ᾽ αὐτόν Sir. 48, 8. 4) *transferri* vel *verti* e lingua in linguam: **መክብበ፡ መጻሕፍት፡ ዘብሉይ፡ ተዐልዋ፡ እምዕብራይስጢ፡ ኀበ፡ ግዕዝ፡** M. M. f. 49; **እምነ፡ ዐረቢ፡ ለግዕዝ፡ መጻሕፍት፡ ተዐልዋ፡** Enc. Nah. 20 (Lud.: 29), cfr. etiam Lud. Comm. hist. p. 295.

ዕልው፡ part., f. **ዕሉት፡**, 1) *perversus, pravus*, de via: **ለዕልዋን፡ ዕልወ፡ ፍኖተ፡ ይፌኑ፡ ሎሙ፡ እግዚ"፡** σκολιὰς ὁδούς Prov. 21, 8; de corde: **ዕሉት፡ ልብ፡** διεστραμμένη Prov. 6, 14; de hominibus: σκολιός, διεστραμμένος Deut. 32, 5; Prov. 21, 8; Ps. 77, 10; Matth. 17, 17; Phil. 2, 15 rom.; στρεβλός 2 Reg. 22, 27; Diocletianus **ንጉሥ፡ ዕልው፡** Enc. Mag. 8. 2) *rebellis, refractarius*: **ዕሉት፡** (מְשֻׁבָה) Jer. 3, 6. 11 vrs. nov.; in specie *haereticus, apostata*: **ዕልዋን፡** αἱρετικοί Can. Ap. 33. 52; II Can. Ap. 60 (vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 313 n. 43); II Abt. 43 (vid. **አርስስ፡**); Did.; **ዕልዋነ፡ ሃይማኖት፡** Did. 33; **ዕልዋን፡ ወመናፍቃን፡** Clem. f. 128; **ዕልዋን፡ ወከሓድያን፡ አይሁድ፡** Clem. f. 1.

ዕልወት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. **ዕልወታት፡**, 1) *conversio* (rerum divinitus immissa), *catastropha*: **እስመ፡ ኮነ፡ ዕልወተ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡** μεταστροφὴ παρὰ τοῦ ϑεοῦ 3 Reg. 12, 15; 2 Par. 10, 15; **እምኀበ፡ እግዚ"፡ ኮነት፡ ዕልወተ፡ አክዝያስ፡** καταστροφή 2 Par. 22, 7; **ትበጽሖሙ፡ ዕልወቶሙ፡** Job 21, 17. 2) *perversitas, pravitas, rebellio, defectio, transgressio, haeresis, apostasia*: **ንትሉ፡ በዕልወትነ፡** ὀπίσω τῶν ἀποστροφῶν ἡμῶν Jer. 18, 12; Hen. 91, 7; **እስመ፡ ዕልወተ፡ ሕግ፡ ውእቱ፡ ዝግብር፡** Did. 15; Lit. 158, 3; **ዕልወታት፡** αἱρέσεις, Chr. Ta. 8; Lit. 166, 3; **አዝማነ፡ ዕልወታት፡** Enc. Nah. 20; **ድኅረ፡ ኀለፈ፡ ዕልወት፡** Enc. Sen. 22. 3) *descriptum* vel *transscriptum* (*exemplar*), *apographum*: **ሀሎ፡ ኀቤነ፡ ዕልወቱ፡ ለውእቱ፡ መጽሐፍ፡** ἐξ ἀντιγράφων τῶν παρ᾽ ἡμῖν, Epist. Cyr. ad Joann. in Cyr. f. 116.

ዐላዊ፡ n. ag. 1) *perversus, pravus*, Tit. 3, 11; Phil. 2, 15 Platt. 2) *rebellis, refractarius, perfidus, transgressor, defector, proditor*: **ዐላውያነ፡ አዝማዲሆሙ፡** γονεῦσιν ἀπειϑεῖς 2 Tim. 3, 2; **ዐላዌ፡ ንጉሢ፡** Joh. 19, 12 rom.; **ሀገር፡ ዐላዊት፡ ወእኪት፡** ἀποστάτις 2 Esr. 4, 12; 1 Esr. 2, 17; **ዐላዊተ፡ ነገሥት፡** 2, 19; in rebus divinis: ἀπειϑής **ሕዝብ፡ ዐላዊያን፡** Sir. 16, 6; **መንግሥት፡ ዐላዊት፡** 47, 21; Jes. 30, 9. 65, 2; Rom. 1, 30; **ዐላውያነ፡ ጽድቅ፡** Rom. 2, 8. 15, 31; Hebr. 3, 18; **ዐላውያን፡ እለ፡ ዐለዊ፡ ሕገ፡** ἀϑετοῦντες Jes. 24, 16. 33, 1; ἀποστάται 30, 1; Jer. 3, 14; **ከይሲ፡ ዐላዊ፡** (δράκων ἀποστάτης) Job 26, 13; προδόται 2 Tim. 3, 4; ἀνελεήμων (?) Sir. 37, 11; ὁ ἀντικείμενος 2 Thess. 2, 4 (vid. **መምዕላይ፡**). In specie: *haereticus, apostata*, αἱρετικοί Chr. Ta. 4; **ዐላውያነ፡ ሃይማኖት፡** Clem. f. 212; vel **ዐላውያን፡** Clem. crebro. 3) *ad defectionem* vel *rebellionem seducens* (pro **አዕላዊ፡**), Luc. 23, 14.

አዕላዊ፡ n. ag. (II, 1) 1) *rebellionis concitator*, vid. **ዐላዊ፡** n. 3. 2) *translator, interpres* libri, F. N. in subscr. (vid. Cat. Bibl. Bodl. p. 29).

ዐልዋ፡, ዓልው፡, ዓልወ፡ n. prgr., sc. ἀλόη (أَلُوَّة, אילרא) *aloe*, **ዓልወ፡** (Nomin.) Cant. 4, 14; Ssal. Req.; (Acc.) Joh. 19, 39; **ዕፀው፡ ዘዓልዋ፡** Hen. 31, 2; **ዓልው፡** Clem. f. 7. 10. 15; **ዓልዋ፡** Lud. ex Enc. Nah. 29. — *Voc. Ae.*: **ዓልው፡ ዘ፡ ላጻን፡**; *aliud*: **ዓለው፡ ዘ፡ ፍስጥቅ፡**

ዐለየ፡ I, 1 [vid. **ዐለወ፡**, أَلَّى] *rebellare, refragari* Act. 7, 39 rom. (at **አበዩ፡** legendum videtur). — *Rad. Abb.*: **ዐለየ፡ ዘ፡ ቀለሰ፡**

ዕሉይ፡ part. *perversus, pravus*: **አእብድ፡ ወዕሉየ፡ ኀሊና፡** Macc. f. 5.

ማዕሌት፡ subst., f. et m., 1) *defectio* a Deo vel lege ejus: **ዐለዊ፡ ማዕሌተ፡ እኩየ፡** Jer. 8, 5; ἀϑέτημα 12, 1; **በማዕሌቶሙ፡ ዘዐለዊከ፡** ἀϑεσία Dan. 9, 7. 2) *rei publicae conversio, rebellio, seditio, conspiratio*: **ማዕሌተ፡ ሀገር፡** διαβολὴ πόλεως Sir. 26, 5; **ሀገረ፡ ማዕሌት፡** πόλις ἀποστάτις

2 Esr. 4, 15: መልአከ፡ማዕሌት፡ συστρέμματος 3 Reg. 11, 14; Num. 32, 14; συστροφή Ps. 63, 2; 4 Reg. 15, 15; Act. 23, 12 rom.; σύνδεσμος 4 Reg. 11, 14; Jer. 11, 9 vrs. alt.; ከመ፡ይኀብር፡ማዕሌቶሙ፡ Hos. 7, 2; 1 Reg. 22, 13; ማዕሌተ፡ይገብር፡ላዕሌከ፡አሞጽ፡ Am. 7, 11; Hez. 17, 15; 2 Esr. 16, 6; 2 Par. 25, 27. — Voc. Ae.: ማዕሌት፡ዘ፡መንጂያ ።

ተማዕለየ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *rebellionem facere*, c. ለ፡ vel Acc. pers. (*contra*), ut: ተማዕለዩ፡ሎቱ፡ Macc. f. 2; ሖሩ፡ከመ፡ይትማዕለይዎሙ፡ f. 7.

መምዕሊ፡, መምዐሊ፡, መምዕላይ፡, መማዕልይ፡ (መምዐልይ፡) part. (verbi denom.), *subversor reipublicae perfidus, tyrannus, dominus iniquus*: መምዕላይ፡ τύραννος II Can. Ap. 30; de Antichristo Clem. f. 156: ሰበርከ፡ስነኒሁ፡ለመምዕላይ፡ንጉሠ፡ገሃነም፡ Genz. f. 104; ንጉሥ፡ዘእንበለ፡ሕግ፡ኢንጉሥ፡ውእቱ፡አላ፡መምዕላይ፡ Const. Ap. 50 (sec. Ludolfi codicem መማዕልይ፡); መምዐሊ፡ Sx. Tachs. 12: Nah. 25; መምዐልይ፡ Lud. e V. S.; Pl. መምዕልያን፡ነገሥት፡ Clem. f. 129. 212; አይቴ፡ሀለዉ፡ነገሥት፡መምዕልያን፡መዋእያን፡ Genz. f. 119; መማዕልያን፡ Lud. e Syn. — *Voc. Ae*: መምዕላይ፡ዘ፡የሚያስወንጅል፡; *Rad. Abb.*: መምዐለ፡ (sic!) ዘ፡ወንጀለ ።

ዐለገ፡ inus. i. q. عَلَجَ *vicit, superavit in tractandis negotiis*, VIII *certarunt inter sese luctando* (potestas radicis prima in *crassitudine* et *robore* fuisse videtur).

ዕልገት፡ n. act. et subst. *victoria*, et *victoriae* vel *fortitudinis signum* (ut *palma, tropaeum, spolium* Latinorum; e more Abyssinorum barbaro, de quo vid. Lud. hist. I, 16, 21; Harris I p. 399) *membrum virile* caesi hostis *abscisum*: በመጥባሕትከ፡ዕልገትከ፡ καύχημα Deut. 33, 29; ያነብሮሙ፡በዕልገቶሙ፡መልዕልተ፡ καθιεῖ αὐτοὺς εἰς νῖκος Job 36, 7; ዘብዙኀ፡ዕልገቱ፡ πολλοστὸς ἔργοις 2 Reg. 23, 20; ወሎቱሰ፡አግብአ፡ሎቱ፡ዕልገቶ፡በእልፍ፡ Sir. 47, 6; ወእመ፡ሞኡ፡ለንጉሥ፡ዕልገቶ፡ያገብኡ፡ 1 Esr. 4, 5; ዕልገተ፡ቈላፋን፡ ἀκροβυστίαι 1 Reg. 18, 25 vrs. nov.; Org. 4; sine me እቀትል፡ለዝኀሱር፡ዘአልቦቱ፡ዕልገተ፡ (sc. „Satanam qui nihil habet quod ei abscindi possit" Lud. ex) Org. 3. — *Voc. Ae.*: ዕልገት፡ዘ፡ሰለባ፡; *Rad. Abb.*: ዐለገ፡ዘ፡ሰለበ፡

ዓም፡ subst. m., [عَامٌ] *annus*: በውእቱ፡ሳብዕ፡ዓም፡ Lev. 25, 20. 21. 19, 23; Gen. 11, 10; 1 Reg. 4, 15; Ps. 89, 11; በሣልስ፡ዓም፡እምዘ፡ነግሠ፡ Esth. 1, 3. 2, 16; በኵሉ፡ዓም፡ወዓመት፡ Kuf. 6; ዓም፡እምዓም፡ (de anno in annum) Kuf. 32; ዓመ፡ከመ፡ዮም፡ Gen. 18, 10; 4 Reg. 4, 16; ለዓሙ፡ Luc. 13, 9.

ዓመት፡ subst., f. et m., Pl. ዓመታት፡ (multo magis frequentatur quam ዓም፡), *annus*: በካልእት፡ዓመተ፡መንግሥቱ፡ Hagg. 1, 1; በቀዳሚ፡ዓመተ፡መንግሥቱ፡ Dan. 7, 1; በውእቱ፡ዓመት፡ Dan. ap. 1, 5; ትመውት፡በዝንቱ፡ዓመት፡ Jer. 35, 16; በእሉ፡ዓመት፡ 3 Reg. 17, 1; እምቅድመ፡፪ዓመት፡ዘድልቅልቅ፡ Am. 1, 1; ምእት፡ወኀምሳ፡ዓመት፡ሎቱ፡ Tob. 14, 11; ዓመታተ፡ብዙኀ፡ሐይወ፡ Koh. 6, 3; Prov. 13, 23; ኍልቄ፡ዓመታትከ፡ Job 38, 21; Hen. 5, 5; Prov. 4, 10; Gen. 1, 14; Ps. 89, 5; ይዌልጥ፡ዓመታተ፡ወመዋዕለ፡ καιροὺς καὶ χρόνους Dan. 2, 21; ዓመት፡ (v. ዓመተ፡) እምዓመት፡ (Jahr für Jahr) Kuf. 32; በበዓመት፡ *singulis annis, quotannis* Job 38, 32; 1 Reg. 7, 16; ለለዓመት፡ id., Jes. 32, 10; Hen. 5, 2: 1 Reg. 1, 7; Ex. 30, 10; ማእረር፡ዘዘዓመት፡ (*annuus*) Jes. 29, 1; ዘዓመት፡ *anniculus* Lev. 9, 3; Ex. 12, 5; 4 Esr. 4, 23. a) in st. c. integrae enuntiationi praemittitur: በዓመተ፡እሔውጾሙ፡ ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν Jer. 11, 23. 23, 12. 26, 21. 31, 44. b) in chronologia: *aera, epocha*, ut: ዓመተ፡ዓለም፡ *aera mundi conditi*, ዓመተ፡ሰማዕታት፡, ዓመተ፡ሥጋዌ፡, al., vid. de variis aeris Lud. comm. hist. p. 385—388; Catalog. Cod. Ae. Mus. Brit. in Indice sub voce *Aera*; Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 29.

ዐመቀ፡ I, 1 (quamquam Perf. nusquam inveni) [עָמֵק عَمُقَ ܥܡܩ] Subj. ይዕምቅ፡ et ይዕመቅ፡, 1) *profundum* (*depressum* et *cavum*) *esse* vel *fieri*: እምቅድመ፡ይዕምቁ፡ቀላያት፡ Lit. Chrys.; እምቅድመ፡ይዕመቅ፡ባሕር፡ M. M. f. 27; toties se prostravit, እስከ፡የዐምቅ፡ምድሩ፡ (ኀበ፡ቆመ፡) ከመ፡ግብ፡ Gad. T. H.; trsl. (*inexploratum esse*): የዐምቅ፡እምነ፡ማየ፡ቀላይ፡ምክሩ፡ Sir. 24, 29. 2) *effodere, excavare* (austiefen): የዐምቅ፡ምድረ፡በእግሩ፡ ἀνορύσσων Job 39, 21 (sic quidem libri Mss.; at praestat II, 1 ያዐምቅ፡ vel I, 2 ይዔምቅ፡ legere).

ዐመቀ፡ I, 2 vid. sub ዐመቀ፡ n. 2.

አዕመቀ፡ II, 1 *profundum facere*: አዕምቁ፡ለከሙ፡ኀበ፡ትንብሩ፡ Jer. 29, 9; Luc. 6, 48; Org. 1; seq. Acc. Inf.: ጥቀ፡አዕመቀ፡ከሪየ፡ግበ፡ Jer. 30, 8; trsl.: a) አዕምቅ፡ላሕዎቶ፡ (betraure ihn tief) Sir. 38, 17 (sed cum LXX θέρμανον κοπετόν habeant, አምቅ፡ vel አሙቅ፡ restituendum videtur). b) *altius penetrare*: mens ኢይክል፡አዕሚቆ፡ኀልዮ፡ non potest altius penetrando cogitare, Lit. Chrys., Lit. Joh.; Lit. Orth.

ተዐማመቀ፡ quadrl. III, 3 *se altius demittere in res alcjs*: ይቤሎ፡ለአባ፡ሙሴ፡ኢትትዐማመቅ፡ለሰይጣናት፡ (laß dich nicht zu tief mit den S. ein) Phlx. 20.

ዕሙቅ፡ part. et adj. *profundus* (*altus*): ሰማይ፡ልዑል፡ወምድር፡ዕሙቅ፡ Prov. 25, 3; ግብ፡ዕሙቅ፡ 22, 14; ማይ፡ዕሙቅ፡ 18, 4; ዕሙቅ፡ቀላይ፡ Ps. 68, 2; Sir. 24, 5; Hen. 88, 1; ቈላ፡ዕሙቅ፡ Hen. 26, 3—5; Jes. 30, 33; mare Ex. 15, 22; puteus Joh. 4, 11; poculum Hez. 23, 32; ዕሙቃት፡ *profunda*, ut: ይከሥት፡ዕሙቃተ፡እምጽልመት፡ Job 12, 22. a) de nocte *alta* vel *multa*: ሌሊተ፡ዕሙቀ፡ Kid. f. 21. b) trsl.: *absconditus, inexploratus, qui investigari non potest*, ዘዕሙቅ፡ Dan. 2, 22; Ps. 35, 6. 91, 5; ይመክሩ፡ዕሙቀ፡ምክረ፡ Jes. 29, 15. 31, 6; de corde humano Jer. 17, 9; mysterio Cyr. ad Th. f. 15; ዘዕሙቅ፡ከናፍሪሁ፡ βαθύχειλος Hez. 3, 5. — *Voc. Ae.*: ዕሙቅ፡ዘ፡ጥልቅ፡

ዕመቅ፡ subst. (m.), Pl. ዕመቃት፡ *profunditas, profundum*, (*altitudo, altum*): Eph. 3, 18; Matth. 13, 5; ዕመቀ፡ቀላይ፡ Job 11, 8; Hen. 17, 3. 18, 11. 61, 5. 90, 26; ዕመቂሆሙ፡ (Mss.: ዕመቃቲሆሙ፡) ለአብሕርት፡ Lit. 172, 1; ዕመቀ፡ዕመቅ፡ βαθὺ βάθος Koh. 7, 24; trsl.: ዘዕመቀ፡ልቡ፡ኢታአምሩ፡ Judith 8, 14; ይመጽእ፡ሕርትምና፡ላዕሌኪ፡ወኢታአምሪ፡ዕመቂሁ፡ Jes. 47, 11; ዕመቀ፡እከያት፡ Prov. 18, 3; ዕመቀ፡ንዴቶሙ፡ 2 Cor. 8, 2; አዕመቂሁ፡ለብዕለ፡ጥበቢሁ፡ Rom. 11, 33; ዕመቀ፡ምስጢር፡ Cyr. ad Reg. f. 26.

ማዕምቅ፡ (etiam ማዕመቅ፡ Lud. ex Org. Edz.) et ማዕምቅት፡, subst., (m.), Pl. መዓምቅ፡ et መዓምቅት፡, Pl. Pl. መዓምቃት፡ (Hen. 89, 7), *profundum, locus profundus*: ማዕምቀ፡ባሕር፡ Ps. 68, 3. 129, 1; ማዕምቅቲሃ፡ለምድር፡

Kuf. 5. 48; Jes. 14, 15; Hen. 60, 11; **ማዕምቅተ፡ሲኦል፡** Prov. 14, 12; **መዓምቅተ፡ሲኦል፡** 16, 25; Ps. 62, 9; Lit. 172, 2. a) trsl.: **ዘይኤስሕ፡እማዕምቀ፡ልቡ፡** Clem. f. 83; **ፍቅር፡እማዕምቀ፡ልብ፡** Jsp. p. 326; **እማዕምቀ፡ኀሊና፡** Org. 2; **ማዕምቀ፡ጽባሕ፡** (multum mane) **ዘእንበለ፡ይጻእ፡ኮከበ፡ጽባሕ፡** Kid. f. 7 (vid. **ዕሙቅ፡** n. a). b) *abyssus*, Apoc. 20, 3; Hen. 56, 3. 88, 1. 90, 25. 26; Kuf. p. 32. c) *locus depressus, vallis:* **ኵሉ፡ማዕምቅ፡ይምላእ፡** φάραγξ Jes. 40, 4; Luc. 3, 5; **ይምላእ፡ኵሉ፡መዓምቅ፡** Bar. 5, 7.

ዐምበር፡ subst. i. q. عَنْبَر *ambarum*, species odoramenti, Jsp. p. 340. — Scholion Voc. Ae. vid. sub **ሚዓ፡** c. 214.

ዐምዐም፡ (**ዓምዓም፡**), etiam per **አ፡**, subst., [an *colluvies, collectio aquae* ab عَمَّ sicut جَمَّ قَمْقَامٌ?] *palus, stagnum, limus:* **ጽቡረ፡ዐምዐም፡** (v. **ጽንጉን፡**) πηλοῦ βάραθρον Jes. 14, 23; ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος Ps. 39, 2. 68, 18; Gad. Ad. f. 196; **ውእቱ፡አውጽአኒ፡** (sc. Jeremiam) **እምውስተ፡ዐዘቅተ፡ዐምዐም፡** Rel. Bar.; **ለኤርምያስ፡እምግበ፡ዐምዐም፡መድኀኒሁ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; **ዐምዐመ፡ኀጢአት፡** Genz. f. 140 (vid. sub **ስጡም፡**). — *Voc. Ae.:* **ሐዝሐዝ፡ረግረግ፡ዐምዐም፡ዘ፡የቈጠማ፡ወኸ** ።

ዐመደ፡ rad. inus., eadem quae עָמַד *stetit.*

ዐምድ፡ subst., m. et f., Pl. **አዕማድ፡**, Pl. Pl. **አዕማዳት፡** (2 Reg. 8, 8 var.) [עַמּוּד ܥܡܘܕܐ عِمَادٌ عَمُودٌ al.] *columna*, domus, templi: **አቀመት፡፯አዕማደ፡** Prov. 9, 1; Hez. 42, 6; Jud. 16, 26; 3 Reg. 7, 3—7. 39. 40; Jer. 52, 17; Apoc. 3, 12; tabernaculi Ex. 26, 15 seq. 32. 27, 10 seq.; 35, 10; **ዐምደ፡ኀጺን፡** Jer. 1, 18; **ከመ፡አዕማደ፡ወርቅ፡እለ፡ይቀውሙ፡** (**ይቀውማ፡**) . . . Sir. 26, 18; **ዐምደ፡ምስማኩ፡ይእቲ፡** 36, 29; **አዕማደ፡መጸር፡** Cant. 3, 10; κίονες 3 Reg. 15, 15; **ገዚፍ፡ዐምድ፡** Enc. Pag. 1; **አቀምዎሙ፡በዐምደ፡ሰኖባር፡ገዚፍ፡** Sx. Haml. 5; **አዕማድ፡ዘንድቅ፡ወአዕማድ፡ዘእብን፡** Chr. Ax. f. 89; **ዐምደ፡ደመና፡** et **ዐምደ፡እሳት፡** Ex. 13, 20. 21. 33, 9. 10; Sir. 24, 4; 2 Esr. 19, 12; Apoc. 10, 1; Hen. 18, 11; columnae coeli et terrae Job 9, 6. 26, 11; Ps. 74, 3; Hen. 18, 3. a) trsl.: Gal. 2, 9; 1 Tim. 3, 15; **ጳጳሳት፡ኤራን፡ዘይብልዎሙ፡አዕማድ፡** Enc. Ter 6; **ዐምደ፡ሃይማኖት፡** Lud. ex Enc. Pag. 1; detrahas epactem ab **ዐምደ፡ጾም፡ዘውእቱ፡፵ዕለት፡** Abush. 27; b) **ዘዐምድ፡** *stylites*, ut: **አጋቶን፡ዘዐምድ፡** Sx. Masc. 14. c) *obeliscus:* **ዐምደ፡ሀገረ፡ፀሐይ፡** Jer. 50, 13. d) *statua, stele,* Ex. 23, 24. e) *malus* navis: **ዐምድኪ፡** ὁ ἱστός σου Jes. 33, 23; **ሰቀልዎ፡ዲበ፡ዐምደ፡ሐመር፡** Sx. Sen. 19; Haml. 24. f) *scapus* candelabri, Ex. 25, 31. g) *crus* pedis: **አዕማደ፡እገር፡** σκέλη 1 Reg. 17, 6; Deut. 28, 35.

ዐመደ፡ I, 2 (denom.) *columna fulcire* vel *stabilire* alqd [i. q. عَمَدَ I et II]: Deus **ረበበ፡**(**ለሰማይ፡**)**ከመ፡ሠቀ፡ወበነፋስ፡ዐመዶ፡** Macc. f. 10; Deus **በኪነ፡ዐመዶ፡ለሰማይ፡በነፋስ፡** f. 25; **ይዔምድ፡በነፋስ፡** (sc. coelum) Lit. Orth.

ዐምዳዊ፡ adj. rel. *stylites:* **ስምዖን፡ዐምዳዊ፡** Phlx. 46.

ምዕማድ፡ subst., (m.), Pl. **መዓምድ፡** 1) *basis, stylobates,* Ex. 26, 25. 32. 37. 27, 10—18; in C Ex. 26, 19 (pro **ስክትት፡**) et sec. Hebr. Ex. 36, 36 (Octat. Comm. p. 91); Gad. Lal. 2) trsl.: *fundamentum* vel *firmamentum* orationis, **እስመ፡ሐዋርያ፡ሶበ፡ወጠነ፡ነገረ፡ልዑለ፡ወበእንተዝ፡ፈቀደ፡ያስተጻንዕ፡ምዕማዲሁ፡ከመ፡ይትወከፍዎ፡ቃሎ፡** ἐπειδὴ γὰρ μέγα τι καὶ ὑψηλὸν λόγον μέλλῃ λέγειν, προκατασκευάζει αὐτὸ καὶ ποιεῖ εὐπαράδεκτον Chr. ho. 3.

ዐመፀ፡ I, 2 [חָמַס et חָמֵץ] 1) *inique agere, injustum, iniquum esse, injustitiam facere:* **ለዐምፆ፡** Ex. 23, 2; **እንዘ፡ይዔምፅ፡** Sir. 19, 25; **ኢተዐምፁ፡** Job 6, 29. 36, 18; **ዐምፆ፡** ἀδικία Sir. 10, 7; **ኢይጸድቅ፡መያሲ፡እምዐምፆት፡** 26, 29; **ዐመፁ፡በፍናዊሆሙ፡** Jer. 3, 21. 9, 5; Jes. 31, 6; Hez. 18, 18; **ኢተዐምፁ፡** μὴ ἀσεβεῖτε Jer. 22, 3; **ዐመፅነ፡** ἠνομήσαμεν Dan. ap. 3, 5; Rom. 3, 5. 9, 14; Hebr. 6, 10; **አፉየ፡ዐመፀ፡እምጽድቅ፡** τὸ στόμα μου ἀσεβήσει Job 9, 20. 2) c. Acc. a) pers.: *injuria afficere,* Gen. 21, 23; Lev. 5, 21; **ይዔምፅዎ፡ለጻድቅ፡** Jes. 5, 23; **በእንተ፡ጌጋዩ፡ዘዐመፀኒ፡** Hez. 17, 20. b) rei: *injuria violare, injuste agere in* re: **ዘይፈቱ፡የዐምፅ፡** (var.: **ያዕምፅ፡** II, 1) **ፍትሐ፡** Sir. 20, 4; **እመ፡ዐመፅኩ፡ፍትሐ፡ገብርየ፡** Job 31, 13; **ኢዐመፅነ፡ኪዳነከ፡** Ps. 43, 19; **እለ፡ይዔምፁ፡መዳልወ፡** Did. 21; Ps. 61, 9; **ሄድክሙ፡ወዐመፅክሙ፡ዐስበሙ፡** Jac. 5, 4. 3) passim: *rebellare,* ut 4 Reg. 9, 14 var., maxime in libris amharico-aethiopicis ut Chr. L. Atk. f. 44.

አዕመፀ፡ II, 1 *injuria violare* Sir. 20, 4 (vid. sub **ዐመፀ፡** n. 2, b).

ተዐመፀ፡ III, 2 *injuria affici:* **ይትዔመፅ፡ከመ፡ሐሳዊ፡** ὡς πλάνος συκοφαντεῖται ho. Procli in Cyr. f. 122.

ተዓመፀ, III, 3 *sibi invicem injuriam inferre:* **ለምንት፡ትትዓመፁ፡በበይናቲክሙ፡** Act. 7, 26; **ኀፍረት፡ተዓምፆ፡ምስለ፡ዐርክከ፡** Sir. 41, 18.

አስተዐመፀ፡ IV, 2 *injuriam inferre:* **አስተዐምፆ፡** (Inf.), Form. Conf.

ዕሙፅ፡ part. *injuria affectus:* **ዘከዐወ፡ደመ፡ዐማፂ፡ላዕለ፡ደመ፡ዕሙፅ፡** Jsp. p. 302; **ዕሙፃን፡** Phlx. 3.

ዐማፂ፡ n. ag., Pl. **ዐማፅያን፡**, *injustus, iniquus, improbus,* de personis, ἄδικος Job 5, 16. 22. 24, 20; Ps. 9, 24; Sir. 1, 22; 1 Esr. 4, 37; Matth. 5, 45; Luc. 16, 10; Rom. 1, 18; παράνομος Job 27, 7; Dan. ap. 1, 32; Prov. 2, 22. 12, 2; Ps. 70, 5; ἄνομος Jes. 48, 8; Zeph. 1, 3; Prov. 28, 11; Ps. 72, 3; ἀσεβής Jer. 5, 26; ὑβριστής Sir. 32, 23; δόλιος Ps. 108, 1.

ዐመፃ፡ subst., plerumque f., *injustitia, iniquitas, improbitas,* ἀδικία, ἄδικον Job 6, 30. 8, 3. 16, 17; Jes. 60, 18; Jer. 3, 13; Ps. 7, 17. 61, 9; 1 Esr. 4, 37—40; Sir. 7, 2. 10, 8. 17, 14; Hen. 42, 3. 91, 5. 6; 4 Esr. 3, 15; Rom. 1, 18; Act. 1, 18; Luc. 16, 11; **ልህቀት፡ዐመፃ፡ዲበ፡ምድር፡** Kuf. 5; **ዐመፃ፡ወግፍዕ፡** Kuf. 35; ἀνομία, ἄνομον Job 11, 14; Jes. 5, 7. 18; Dan. ap. 1, 28; Ps. 118, 3 seq.; **ኢነሥአ፡ዘዐመፃ፡** πλεονασμόν Hez. 18, 8; **ኢይገብር፡ዐመፃ፡** Jes. 56, 2; Matth. 7, 23; Lev. 19, 35; **ገበርተ፡ዐመፃ፡** Job 34, 8. 22; Marc. 15, 28; Luc. 13, 27. a) in Gen.: *injustus, iniquus* (de personis et rebus): Luc. 18, 6; **መዳልወ፡ዐመፃ፡** Prov. 11, 1; **አኅድግ፡ኵሎ፡መጽሐፈ፡ዐመፃ፡** Jes. 58, 6. b) **በዐመፃ፡** *injuste, inique:* Prov. 1, 11; Lev. 5, 24; Lit. Cyr.

መዐምፅ፡ part., f. **መዐምፅት፡**, *inique agens, injustus, improbus,* Matth. 12, 35; Clem. f. 225; **መፀምፃን፡** Asc. Jes.

3, 24; **መዐምፅት፡** Jes. 23, 12 var.; **ኢትኩን፡መዐምፀ፡ስምዐ፡** (*falsus*) Ex. 23, 1; Prov. 14, 25.

ዓሣ፡ subst., plerumque m., Sing. et coll., Pl. **ዓሣት፡** [de etymo vid. Dietrich ſemit. Wortforſchung p. 271, at pro דָּג et عُثَّة (i. e. **ዕጺ፡**) quae ille comparavit, substituas خِشَاش *reptilia* et *volatilia*] *piscis*, Tob. 6, 3 seq.; 8, 2; Matth. 7, 10. 17, 27; **በከመ፡ዓሣ፡ሶበ፡ወፅአ፡እማይ፡ይመውት፡** Phlx. 61; coll.: Matth. 14, 17. 15, 34—36; Pl. Gen. 1, 26; Ex. 7, 18; Num. 11, 5; Kuf. 23; Koh. 9, 12; Job 12, 8; Jes. 50, 2; Dan. 2, 38; Hab. 1, 14; Hez. 29, 4. 5; 4 Esr. 4, 54; Hen. 61, 5; Marc. 6, 41.

I. **ዐሠረ፡** I, 2 [عَشَرَ III *societatem inivit;* مَعْشَر *coetus, agmen*] *coetum convocare*, in specie a) *invitare*, ad epulas, Matth. 22, 4. 8; Luc. 14, 16. 17. 24 (Lud.: „fortassis ideo, quod hora diei decima epulae instituerentur apud Aethiopes, sicut nona apud Romanos“). b) ritu sacro *inaugurare* vel *consecrare* bellum: **ዐሥሩ፡ፀብአ፡** ἁγιάσατε πόλεμον Joel 4, 9. — *Voc. Ae.*: **ዐሠረ፡ብ፡ዐደመ፡አቀጸረሂ፡ይ፡** (vid. scholion ad **ዓሥራት፡**).

ተዐሥረ፡ et **ተዐሠረ፡** III, 1 et 2 *invitari*: **እለ፡ተዐሠሩ፡ውስተ፡ከብካብ፡** Matth. 22, 3; **እለ፡ተዐሥሩ፡ለመርዓ፡** Sx. Teq. 14.

ዕሡር፡ part. *invitatus*, Enc. Jac. 20.

ዐሡር፡ subst. *convivium* vel *tempus convivii* Luc. 14, 17.

ዕሣሬ፡ subst. *invitatio* ad epulas, Lud. sine auct.

II. **ዐሠረ፡** I, 2 [עִשֵּׂר ܥܣܰܪ عَشَرَ; significatus *decem* quomodo cum I **ዐሠረ፡** componendus sit, vid. Ges. thes. p. 1078] 1) *decimam* rei *partem dare*: **ዐሠረ፡እምኵሉ፡** Kuf. 32; **ከመ፡የዐሥር፡** et **ለዐሥሮ፡** ibid.; Hebr. 7, 9; c. Acc. decimae: **ፈጸምከ፡ዐሥሮተ፡ኵሉ፡ዐሥራት፡** Deut. 26, 12; Gen. 28, 22; **ዐሥራተ፡ይዔሥር፡** Macc. f. 15. 2) *decimare* i. e. a) *decimam partem dare* rei, c. Acc. rei: **ዐሠረ፡ኵሎ፡እንስሳ፡ንጹሐ፡** Kuf. 32; Deut. 14, 22. b) *decimam partem sumere* vel *accipere* rei, c. Acc. rei 1 Reg. 8, 17 annot.; et c. Acc. rei et Acc. pers. (*ab aliquo*) 1 Reg. 8, 17. 3) *per decem multiplicare*, Lud. Comm. hist. p. 386.

አዐሠረ፡ II, 2 *decimam partem* rei *dare jubere*, c. dupl. Acc.: **ወአዕጻደ፡ወፍርክሙ፡ያዔሥረክሙ፡** 1 Reg. 8, 17 in Cod. D (quam lectionem in annot. a. l. notare omisimus).

ተዐሠረ፡ III, 2 *decimari* Hebr. 7, 9 nonnisi in textu Plgl.

ዐሥሩ፡ n. num. (i. e. **ዐሥር፡** cum suff. *û*; etiam **ዓሥሩ፡** scriptum), nominibus fem. junctum; ejus character est ፲; *decem*: Lev. 26, 26; Gen. 31, 7; **ዐሥሩ፡መክልየ፡ብሩር፡** Tob. 4, 20; Deut. 4, 13; 2 Reg. 17, 28; Matth. 25, 1; **ዐሥሩ፡ወክልኤ፡** Ex. 36, 21; Apoc. 21, 21; Joh. 1, 40; **ዐሥሩ፡ወአሐቲ፡** Matth. 20, 6. a) Pro suff. *û* etiam alia pron. suff. admittit: **ዐሥሮን፡ቃላት፡** *decalogus* M. M. f. 246; **ዐሥሮን፡ደናግል፡** Deg. b) Forma **ዐሥር፡** nuda raro occurrit, ut: **ሶበ፡ተፈጸመ፡ዓመታት፡ዓሥር፡** Enc. Mag. 8 (ob rhythmum finalem); Enc. Mij. 26.

ዐሠርቱ፡ n. num. (i. e. **ዐሠርት፡** cum suff. *û*), plerumque nominibus m. junctum, Acc. **ዐሠርተ፡**, *decem*: Gen. 14, 4. 32, 23. 37, 2. 9; Ex. 16, 36; Ruth 4, 2; 1 Reg. 1, 8. 25, 5; Jes. 38, 5. 8; **ዐሠርቱ፡ወአሐዱ፡ወርኀ፡** Zach. 1, 7; Hez. 26, 1; **አመ፡ተርፉ፡ዐሠርቱ፡** Am. 6, 9; 4 Esr. 14, 19; Judith 1, 1; Ps. 91, 3; Matth. 9, 20. 10, 1. 20, 24; **ዐሠርቱ፡ምእት፡** *mille* Ps. 104, 7; 2 Petr. 3, 8; Apoc. 11, 3; etiam alia suff. admittit, ut: **ዐሠርቲሆሙ፡** 4 Esr. 3, 60.

ዕሥር፡ n. num., ante nomina mensurarum usitatum, *decem*: Ex. 26, 16. 27, 14; Hez. 40, 11. 41, 2; Hagg. 2, 16; 3 Reg. 7, 3; **ዕሥር፡ወኀምስ፡** Org.

ዓሥር፡ adj. num. *decimus*, Num. 14, 22; **በዓሥር፡ዓመት፡መንግሥቱ፡** Jer. 39, 1; **ዓሥር፡ወአሐዱ፡** 1 Par. 12, 13. 24, 12—16. 25, 18—26; **በዓሥር፡ወኃምስ፡ዓመት፡** 2 Par. 15, 10; **በዓሥር፡ወክልኤ፡ዓመት፡** 34, 3. 8; pron. suffixa admittit, ut: **ወዓሥሮሙ፡እነግር፡** Sir. 25, 7.

ዐሡር፡ n. temporale, *decem* vel *decimus* (*dies*): Kuf. 29; Ex. 12, 3; **እምድኅረ፡ዐሡር፡ዕለት፡** Jer. 49, 7; **በዐሡር፡ሠርቅ፡** 52, 4; **ዐሡረ፡ወረቡዐ፡መዋዕለ፡** Tob. 8, 19. 20; **ዐሡረ፡ዕለተ፡** Dan. 1, 12; **ጾመ፡ዐሡር፡** Zach. 8, 19; Apoc. 2, 10. Act. 27, 27.

ዕሥራ፡ n. num. *viginti* (*vicesimus*); ejus character est ፳; Gen. 31, 38; Hagg. 2, 16; **ዕሥራ፡በእመት፡** Zach. 5, 2; **ዕሥራ፡ሰቅል፡** Hez. 4, 10; 1 Par. 24, 17. 25, 29—31; 2 Par. 8, 1; Act. 1, 15; Apoc. 4, 4.

ዓሥራይ፡(**ዓሥራዊ፡**) adj. num., f. **ዓሥሬት፡** (Lud. e Mss. Colb.) *decimus*: **በዓሥራይ፡ወርኃ፡** Hez. 33, 21 var.

ዓሥራት፡ vel **ዐሥራት፡** subst., f. et m., *decima pars* cujuscumque rei, Kuf. p. 42; **ዓሥራተ፡እደ፡ዘርእክሙ፡** 1 Reg. 8, 15; **ወሀቦ፡ዓሥራተ፡እዴ፡** Gen. 14, 20. 28, 22; **ዓሥራተ፡እዴሃ፡ለመስፈርተ፡ኢፍ፡** Num. 15, 4; **ዓሥራታ፡ለኢን፡** Ex. 29, 40; Hez. 45, 11; **ዓሥራቲሁ፡ለባት፡** 45, 14; Matth. 23, 23. a) *nomen mensurae* (δέκατον עִשָּׂרוֹן), quae decimam Ephae partem continet: Lev. 23, 17. 24, 5; Num. 15, 9; Num. 28 et 29. b) *decimae* (frugum pecorisve), deinde *tributum, munus, oblatio* in genere: τὰ ἐπιδέκατα Deut. 14, 23; Lev. 27, 30 seq.; Num. 18, 21 seq.; **ዐሥራቱ፡ለዐሥራት፡** 18, 26; Kuf. 13; **ደገመ፡ዓሥራተ፡ለእግዚ"፡** Kuf. 32; Mal. 3, 8; Am. 4, 4; 1 Reg. 1, 21; 2 Esr. 20, 37. 38; 2 Par. 31, 5. 6; Sir. 32, 11; **ቀዳሚ፡ዓሥራት፡** et **ዳግም፡ዓ"፡** Tob. 1, 7; **ሣልስ፡ዓ"፡** 1, 8; **ዓሥራተ፡እክልነ፡** 5, 14; Hebr. 7, 2 seq.; Lit. 160, 1; ἀπαρχή Ex. 36, 6. 39, 1; Lev. 2, 12. 22, 12; μερίς 2 Par. 31, 4; τὰ ἐπίλεκτα Joel 4, 5. — *Voc. Ae.*: **ዓሥራት፡ዘ፡ቀረጽ፡**

ትዕሥርት፡ subst. 1) *numerus denarius;* distinguuntur **አእላፍ፡ወአምኣት፡ወትዕሥርት፡ወአሐዳት፡** Abush. 11. 2) *decemplex, decuplum*, **ትዕሥርተ፡** Dan. 1, 20. 3) *decima pars*: **ወይከውኑ፡ትዕሥርተ፡** Jes. 6, 13.

ዐሠቀ፡ *texere* vid. sub **ዐሰቀ፡**

ዐሠየ፡ *retribuere* vid. sub **ዐሰየ፡**

ዐሪሥ፡ subst. [i. q. عَرِيش] *tabernaculum, umbraculum*: **ገብረት፡ላቲ፡ዐሪሠ፡ውስተ፡ናሕሰ፡ቤት፡** σκηνήν Judith 8, 5 (sec. glossam marginalem **ጎጕ፡**). — *Voc. Ae.*: **ዐሪሥ፡ዘ፡ጾመ፡በአት፡**

ዐረር፡ subst. [referendum videtur ad غَرَّ *candicavit* (vic. ܚܘܳܪ, حار, **ሐረረ፡**)] *plumbum album* et *nigrum*, (*stannum*), κασσίτερος et μόλιβος Hez. 22, 18 seq.; 27, 12; Sir. 47, 18; Ex. 15, 10; Num. 31, 22; Jer. 6, 29; Zach. 5, 7. 8; Job 19, 24; **ምንት፡ይከብድ፡እምነ፡ዐረር፡** Sir. 22, 14; 4 Esr. 6, 26—31; Hen. 52, 2. 8.

I. **ዐርቀ፡** et **ዐረቀ፡** I, 1 [vicina sunt עָרַר עוּר עָרָה, quibus significatus *nuditatis* inest; عَرِىَ *nudus* et *vacuus fuit*] Subj. **ይዕረቅ፡** et **ይዕርቅ፡** 1) *nudum esse, se nudare,* Matth. 25, 36; Did. 25; 1 Cor. 4, 11 rom.; **ዕረቃ፡** (v. **ዕርቃ፡**) γυμναὶ ἔσεσθε Jes. 32, 11; **ዐረቁ፡** (Perf. III p. Pl. m.) Feq. Jas.; seq. **እምነ፡** vestis, ut: Asc. Jes. 9, 9; **ዐረቀ፡** (II p. Sing. m.) **እምነ፡ልብሰ፡ኀጢአት፡** Chr. ho. 2. 2) *vacuum esse* vel *fieri: evacuari* [רִיק]: **ዐርቀ፡ኵሉ፡አህጉር፡** ἐγκατελείφθη Jer. 4, 29; **ዐረቀ፡አናቅጺሃ፡** ἐκενώθησαν 14, 2; **ዐርቁ፡** Mich. 1, 14; **የዐርቃ፡**(**አብያት፡**) Jes. 24, 12 var.; **ዝቃተ፡ወይንነ፡ዐርቀ፡ወበልየ፡** Jos. 9, 11; seq. **እምነ፡** Cant. 7, 3; trsl.: **ዐረቀት፡ሃይማኖት፡** κεκένωται ἡ πίστις Cyr. ad Th. f. 9. 3) *orbari, orbum esse, privari:* **ዐርቀት፡እንተ፡ሰብዐተ፡ወለደት፡** Jer. 15, 9 (ἐκενώθη); Filius homo factus est **እንዘ፡ኢየዐርቅ፡እመንበረ፡መለኮቱ፡** Lud. comm. hist. p. 238 n. 3. 4) *deficere, cessare:* **ኢየዐርቅ፡ህላዌሁ፡** (sc. Christi) **በጽርሐ፡አርያም፡** M. M. f. 3; Org. 1.

ዐረቀ፡ I, 2 *nudare, exuere veste* alqm: **ኢዐረቅዎን፡** Sx. Hed. 18.

አዕረቀ፡ II, 1 1) *nudare, denudare, exuere veste,* c. Acc. prs.: Apoc. 17, 16; **ያዕርቅዎሙ፡** (sc. baptizandos) F. N. 3; **መልክአከ፡** (o Christe) **አይሁድ፡ዘአዕረቅዎ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; c. **እምነ፡** vestis: **ኢታዕርቆ፡እግዚኦ፡ለእኁነ፡እንገሌ፡እምልብሰ፡ጥምቀት፡** Genz. f. 77; c. dupl. Acc.: **አዘዘ፡ከመ፡ያዕርቅዎ፡አልባሲሁ፡** Sx. Jac. 9; Enc. Hed. 11; trsl. a) *privare:* **አዕርቆተ፡ሰብአ፡** Hen. 102, 9; **አዕሪቆሙ፡እምነፍሰ፡ሰብእ፡ወልቡና፡ለሥጋ፡** ψυχῆς λογικῆς τὴν σάρκα γυμνώσαντες Cyr. ad Th. f. 13. b) *orbare, nudare* terram incolis: Hen. 84, 5. 2) *detegere, retegere* vestem: **አዕረቁ፡ከዳነ፡** (sc. altaris) Sx. Teq. 2. 3) *vacuefacere, evacuare, exinanire:* **እቤሎሙ፡ያዕርቁ፡ኵሎ፡መዛግብተ፡** 2 Esr. 23, 9; **ከመ፡ያዕርቅ፡ነፍሰ፡ጽምእተ፡** Jes. 32, 6.

ተዐርቀ፡ et **ተዐረቀ፡** (Gen. 9, 21 FH) III, 1 1) *se nudare, vestes exuere,* Gen. 9, 21; **ትሰክሪ፡ወትትዐረቂ፡** Thren. 4, 21; **ለእመ፡ቀሲስ፡ሰከረ፡ወተዐርቀ፡አባሉ፡በቅድመ፡ሰብእ፡** F. M. 32, 5; c. **እምነ፡** vestis: **ተዐርቀ፡እምአልባሲሁ፡** Sx. Teq. 13; c. Acc. vestis: **ተዐርቀ፡አልባሲሁ፡** Phlx. 30. 2) a) *nudari, denudari, privari:* **ክርስቶስ፡አኮ፡ተዐሪቆ፡እምሥጋሁ፡ዘእግዚ“፡ቃል፡ይትአመን፡** ὁ Χριστὸς οὐ γυμνὸς καὶ καθ' ἑαυτὸν νοεῖται ὁ ἐκ Θεοῦ λόγος Cyr. ad Th. f. 20; **ተዐርቁ፡እምሠናያት፡ዘተውህበሙ፡** Chr. ho. 22; **ተዐርቀት፡ሀገር፡እምነ፡ዕደው፡** Jsp. p. 271; **ከዋክብት፡እምዕበየ፡ብርሃኖሙ፡ተዐርቁ፡** Lit. Greg. b) *orbari, orbum esse:* **መንበር፡** (patriarchae) **ተዐርቀ፡** Abush. 50 (pluries). 3) *evacuari:* **ይትዐረቅ፡አማዑቲሆሙ፡** Kebr. Nag. n. 113.

ዕሩቅ፡ part. 1) *nudus,* Matth. 25, 38. 44 rom.; Apoc. 3, 17; Jac. 2, 15; **ልብሰ፡ዕሩቅ፡** Job 22, 6; **ዕሩቃን፡ዘእንበለ፡ልብስ፡** 24, 7. 31, 19; Jes. 58, 7; **ዕሩቃን፡** Tob. 1, 17; **ኮንኪ፡ዕርቅተ፡** Hez. 16, 7; **ዕሩቀ፡ርእስ፡** *capite inoperto* F. M. 26, 8; sacerdos **ኢይኩን፡ዕሩቀ፡አባል፡ቅድመ፡ገጸ፡መኑኒ፡** F. M. 32, 3. a) trsl. (*denudatus, carens, destitutus, privatus*): **ዐጽም፡ዕሩቀ፡ሥጋ፡** Enc. Ter 29; c. Acc. rei, ut: **እንዘ፡ዕሩቃን፡ጥበበ፡** Asc. Jes. 3, 23 (cfr. 26); c. **እምነ፡** rei: Adam et Eva **ኮኑ፡ዕሩቃነ፡እምጸጋ፡ዘላዕሌሆሙ፡** Clem. f. 6; **ምድር፡ዕርቅት፡እምሰብአ፡ቀትል፡** (i. e. militibus) Jsp. p. 295; Paulus Samos. statuit Christi naturam humanam **ዕሩቀ፡እመለኮት፡** Enc. Teq. 19. b) *nudus* i. e. *solus* vel *inanis:* **በእንተ፡ስብሐት፡ዕሩቅ፡** Phlx. 40. 136. 2) *vacuus:* **መሳብክት፡ዕሩቃት፡** Jud. 7, 16 var.; **ከርሥ፡ዕርቅት፡ኢትወልድ፡ፍትወተ፡እኪት፡** Chr. Ta. 29.

ዕራቅ፡ adj. (subst.) non usurpatur nisi suffixis pronominibus pers.; quae si pronomina Pl. sunt, aut Singulari **ዕራቅ፡** aut Plurali **ዕራቃን፡** vel **ዕራቃት፡** suffiguntur. 1) *nudus:* **ዕራቅየ፡** Gen. 3, 10; Job 1, 21; Ruth 1, 21; **ሖር፡ዕራቀከ፡ዘእንበለ፡አሣእን፡** Jes. 20, 2; Prov. 23, 31; Gen. 3, 11; **የኀድጉኪ፡ዕራቀኪ፡** Hez. 23, 29; **ዕራቁ፡** Koh. 5, 14; Gen. 9, 22; Marc. 14, 51; **ዕራቃኒሆሙ፡** Jes. 20, 4; Gen. 2, 25. 3, 7; **ዕራቃቲሆሙ፡** vel **ዕራቃኒሆሙ፡** Am. 4, 3; Hen. 32, 6; **ዕራቃቲነ፡** 2 Cor. 5, 3; κενός Ps. 7, 4; **ያስተርኢ፡አዕጽምቲሁ፡ዕራቁ፡** Job 33, 21. a) i. e. *merus, solus,* vel *inanis:* **ኢትስተይ፡ማየ፡ዕራቆ፡** 1 Tim. 5, 23; **ተጠምቀ፡በማይ፡ዕራቁ፡** M. M. f. 308. 307; **ዘዕራቃ፡ክብር፡** *gloriae inanis* Asc. Jes. 3, 28; ψιλός, ut: **ጳውሎስ፡ሳሚሳጢ፡ይቤ፡እስመ፡ክርስቶስ፡ሰብእ፡ዕራቁ፡** F. N. p. 7; Sx. Jac. 1. b) *orbus, destitutus* incolis, Hen. 9, 1. 67, 2. 2) *vacuus, inanis,* κενός: **ንዋይ፡ዘዕራቁ፡** Herm. p. 43; **አሦጡ፡ቀሣውቲሆሙ፡ዕራቆ፡** Jer. 14, 3; 4 Esr. 4, 26; **ዘዕራቁ፡ለእለ፡ዕራቆሙ፡** (vacuum vacuis) 5, 25; **ነፍስ፡ዕራቃ፡** Ps. 106, 9. a) *manibus vacuis:* **ዕራቅኪ፡** Ruth 3, 17; **ዕራቃኒክሙ፡** Ex. 3, 21; **ኢትፌንዎ፡ዕራቆ፡** Deut. 15, 13; **እንዘ፡ዕራቁ፡ውእቱ፡** κόλπῳ κενῷ Job 31, 34. 22, 9; Sir. 29, 9. 32, 6; Luc. 1, 53. 20, 11. 12. b) *re infecta:* **ሐጽ፡ዘኢይሠወጥ፡ዕራቁ፡** Jer. 27, 9; **ገብኡ፡ዕራቃቲሆሙ፡** (v. “**ቃኒሆሙ፡**) Judith 1, 11. c) *vacuum:* **ሰቀላ፡ለምድር፡ዲበ፡ዕራቃ፡** κρεμάζων γῆν ἐπὶ οὐδενός Job 26, 7.

ዕርቀት፡ n. act. *nuditas,* Lud. ex Enc. Haml. 21 (at in Sx. Tub. **ዕርቅት፡** Part. f.).

ዕርቃን፡ subst. (m.) 1) *nuditas* Rom. 8, 35; Deut. 28, 48 var.; **ዕርቃነ፡ከሳዱ፡** Kuf. 26; **ኢያጽሕበኒ፡ዕርቃን፡** III Sal. Mar. 17; **እመ፡አልብነ፡ልብሰ፡ለዕርቃንነ፡** Macc. f. 21. 2) *verenda, pudenda:* Gen. 9, 23; Apoc. 3, 18; Org. 1; **ኢይደሉ፡ከመ፡ይነጽር፡ብእሲ፡ዕርቃነ፡ብእሲት፡** F. N. 3. 3) *vacuitas, otium:* **ዕርቃኖሙ፡ለሕፃናት፡እምኀሊናት፡ሕሥምት፡** Phlx. 235; in solitudinem se recipiat **ከመ፡ይኩን፡ሎቱ፡ዕርቃን፡ለገቢረ፡ኵሉ፡ትእዛዛት፡ልዑላት፡** Phlx. 44.

ዕርቅና፡ subst. *nuditas* Deut. 28, 48.

ዕራቃዊ፡ adj. rel. *nudus,* (*solus, inanis*): Apollinaris **ይቤ፡እስመ፡ወልድ፡ኢነሥአ፡ሥጋ፡ዘእንበለ፡ሥጋ፡እንስሳዊት፡ዕራቃዊት፡ዘእንበለ፡ነፍስ፡ነባቢት፡** Sx. Jac. 1 (paulo supra **ዕራቅ፡**).

II. **ዐረቀ፡** et **ዐርቀ፡** I, 1 [vicina videntur **ዐረከ፡** et **ዐረየ፡**] 1) intr. **ዐርቀ፡** et **ዐረቀ፡** a) *aequalem, congruum esse:* **ወዐርቀ፡** (v. **ወዐረቀ፡**) **ቆሙ፡በሕለት፡** καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ ἴσον τῷ καλάμῳ Hez. 40, 5. b) *reconciliari:* **ይመይጥ፡ሕዝበ፡ውስተ፡ንስሓ፡ከመ፡የዐርቁ፡ምስለ፡እግዚ“፡** Clem. f. 131 (si quidem lectio sana neque **ይትዓረቁ፡** legendum est). 2) trs. **ዐረቀ፡**, Subj. **ይዕርቅ፡** a) *coaequare, complanare:* **ፍታ**

ሕ፡ኵሎ፡ማእሰረ፡ዐመፃ፡ወዕርቀ፡ወአርትዕ፡ኵሎ፡ጠዋየ፡ Jes. 58, 6. b) plerumque: *reconciliare* alqm c. alqo, *gratiam componere* inter alqs, c. Acc. dissidentium Act. 7, 26; Eph. 2, 16; **ዑቁ፡ፍጡነ፡ዕርቅዎሙ፡ወግበሩ፡ሰላመ፡ማእከሎሙ፡** Did. 10; c. Acc. et **ምስለ፡**, ut: 1 Cor. 6, 5; Christus **ዐረቀ፡ትዝምደ፡ሰብእ፡ምስለ፡እግዚ"፡**. Did. 33; omisso Obj., c. **ማእከለ፡**, ut: **ዐራቂ፡ዘይፈቅድ፡ይዕርቅ፡ማእከሎሙ፡ወማእከሌሁ፡** Chr. ho. 3; **ዐረቀ፡ማእከሌነ፡ወማእከለ፡ንጉሥ፡** ibid.; abs.: **ይመጽእ፡ዘየዐርቅ፡** (v. **ዘያዐርቅ፡**) Hez. 7, 25; **ዐሪቅ፡** (v. **ዕርቅ፡**) φιλία Prov. 17, 9.

አዕረቀ፡ II, 1 *gratiam restituere*: **ይመጽእ፡ዘያዐርቅ፡** (v. **ዘየዐርቅ፡**) Hez. 7, 25.

ተዐረቀ፡ III, 1 et **ተዓረቀ፡** III, 3 1) *reconciliari, in gratiam redire* cum alqo, absol.: Ex. 21, 22; **ኢይትዓረቅ፡በብዙኅ፡ሀብት፡** Prov. 6, 35; Luc. 12, 58; c. **ምስለ፡** pers.: 1 Cor. 7, 11; **ይትዓረቅ፡ምስለ፡ቢጹ፡** Did. 11; **ለእመ፡አበየት፡ተዓርቆ፡ምስለ፡ምታ፡** F. M. 12, 2; **ተዐረቅነ፡ምስለ፡እግዚ"፡** Chr. ho. 2; revocat peccatores **ከመ፡ይትዓረቁ፡ምስለ፡እግዚ"፡** Clem. f. 173; c. Acc. pers.: Jud. 19, 3. 21, 6. 2) *sibi reconciliare, in gratiam recipere*, c. Acc. pers., Rom. 5, 10 Platt.

አስተዓረቀ፡ IV, 3 (etiam **አስተዐረቀ፡** IV, 1) *gratiam componere* inter alqs: **እለ፡ያስተሳልሙ፡ወያስተዓርቁ፡** Clem. f. 196; c. **ለ፡** pers.: **አስተዐርቅ፡ለእለ፡ተባአሱ፡** Const. Ap. 12; c. Acc. pers.: Chr. L. Atk. f. 31.

ዕርቅ፡, etiam **ዐርቅ፡** (Ex. 21, 22) subst. 1) *reconciliatio, gratiae restitutio, gratia*: **እመ፡ዐርቀ፡** (v. **ዕርቀ፡**) **ተዓረቀ፡** Ex. 21, 22; φιλία **ዕርቅ፡** (v. **ዐሪቅ፡**) Prov. 17, 9; dissidentes **ይገብሩ፡ዕርቀ፡ወሰላመ፡** F. N. 9; **እስከ፡ይገብሩ፡ዕርቀ፡በበይናቲሆሙ፡** F. M. 21, 4; Sx. Sen. 12; **ይግበር፡ዕርቀ፡ማእከሌሆሙ፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡** F. M. 12, 2; **ገብረ፡ዕርቀ፡ምስለ፡** (in gratiam rediit cum) Abush. 50. 2) sensu forensi: *transactio, pactio* (Vergleich): judicis est **ገቢረ፡ዕርቅ፡** F. N. 43, 8; **ለእመ፡ገብረ፡ዕርቀ፡ንሣኤ፡ዋሕስ፡ምስለ፡በዓለ፡ንዋይ፡** F. N. 27.

ዐራቂ፡ n. ag. 1) *placabilis, mitis*: **ዐራቂ፡ብእሲ፡** πραΰϑυμος ἀνήρ Prov. 14, 30; **ዐራቄ፡መዐት፡** 16, 19. 2) *conciliator, reconciliator, arbiter, transactor, mediator*: sacerdos est **ዐራቂ፡** (inter Deum et homines) F. M. 2, 11; **ዐራቄ፡ይኩነኒ፡ወመስተሳልመ፡** Enc. Hed. 26; Christus **ዐራቄ፡ኪዳን፡ሐዲስ፡** διαϑήκης νέας μεσίτης Chr. ho. 32; nuptiarum conciliator F. N. 24, 2 (vid. sub **ሐፀየ፡**).

ዕርቃና፡ subst. *gratia restituta, concordia*: **ሰላም፡ወዕርቃና፡ወተሰናእዎ፡** Can. Sard. 14 (si quidem lectio sana est).

ዐራቅይና፡ subst. *conciliatoris* vel *mediatoris munus*: **በዐራቅይናሁ፡ለሊቀ፡ክህናት፡** Chr. ho. 33 (bis).

ዐርበ፡ et **ዐረበ፡** I, 1 [עָרַב ܥܪܰܒ غَرَبَ] Subj. **ይዕረብ፡** et **ይዕርብ፡**, *occidere, obire*, de sideribus: **ዐርበት፡ፀሓይ፡** Jos. 8, 29; **ሶበ፡ዐረበ፡ፀሓይ፡** Tob. 2, 7; Gen. 28, 11; Lev. 22, 7; Jos. 10, 27; **እስከ፡የዐርብ፡ፀሓይ፡** Tob. 2, 4; Jes. 60, 20; Gen. 15, 12; Hen. 2, 1. 71, 11; Marc. 1, 32; **ለከዋክብት፡የዐርብ፡ብርሃኖሙ፡** Joel 4, 15; **ይዕረብ፡** Gen. 15, 17; Jud. 14, 18; **ይዕርብ፡** Ex. 22, 25; 2 Reg. 3, 35; **ዐሪበ፡ፀሓይ፡** 2 Par. 18, 34; Deut. 23, 12. 24, 13; **በዐሪቦቶሙ፡** Org. 1; c. pron. suff. (*alicui*): **ዐረበ፡ፀሓይ፡** (v. **ዐረበ፡ፀሓያ፡**) ἐπέδυ ὁ ἥλιος αὐτῇ Jer. 15, 9.

አዕረበ፡ II, 1 1) *occidere sinere*, Deut. 24, 15; **ኢታዕርብ፡ፀሓየ፡በሰንበት፡እንዘ፡ትጸውም፡** Syn. f. 284. 2) *occidere facere* i. e. ad occasum agere sidera, c. Acc. vel c. **ለ፡**, Hen. 18, 4.

ዐረብ፡ (etiam **ዐራብ፡** Kuf. p. 100 ann. 2), 1) *occidens, plaga occidentalis*, Ps. 49, 2. 74, 6; Jes. 43, 5. 45, 6. 59, 19; Bar. 4, 37; Mal. 1, 11; Hez. 27, 9; Zach. 8, 7; Hen. 23, 1; Matth. 24, 27; λίψ Ex. 27, 9; **መንገለ፡ዐረበ፡ለሞአብ፡** Num. 22, 1; **መንገለ፡ዐረቢሁ፡** Deut. 1, 1; Jos. 5, 10; **ዐረቢሆሙ፡** Judith 1, 7. 2) *Arabia*, Hab. 1, 8; Zeph. 3, 3; Enc. Tachs. 29, al.

ዐርብ፡ subst. [proprie *vespera*, deinde *vespera ante sabbathum* i. e. *feria sexta*, sicut עֲרוּבְתָּא ܥܪܘܒܬܐ] *vigilia sabbathi, parasceue, feria sexta*: **እመ፡ዕለተ፡ዐርብ፡** τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ Ex. 16, 5. 22; παρασκευή Matth. 27, 62; Luc. 23, 54; **በዐርብ፡ዕለት፡** Did. 29; **መዋሥእት፡ዘዐርብ፡ፋሲካ፡** Mavâs. n. 47; Cod. Mus. Brit. XXIX, 47; al.

ዕርበት፡ n. act. *occasus*, solis, Hen. 17, 4; Ex. 17, 12; **ዕርበተ፡ፀሓይ፡** (Acc. temporis) 3 Reg. 22, 36.

ዐረቢ፡ adj. rel. 1) *occidentalis*, Ex. 26, 20. 35. 2) *Arabicus*, ut: **ልሳነ፡ቅብጢ፡ወዐረቢ፡** Sx. Masc. 4; Enc. Nah. 29, al.

ዐረባዊ፡ adj. rel. 1) *occidentalis*, Apoc. 21, 13; **ነፋስ፡ዐረባዊ፡** Sir. 43, 17. 2) *Arabs, Arabicus*, ut: **መጽኡ፡ዐረባውያን፡** Enc. Mij. 9 (Lud.: Mij. 1).

ምዕራብ፡ subst. (m.), Pl. **ምዕራባት፡**, *occidens, occasus, plaga occidentalis*, Ps. 103, 20; Hen. 22, 1. 36, 3. 57, 1. 72, 2 seq.; **እምዕራበ፡ፀሓይ፡** Jes. 9, 12. 11, 11. 45, 6; Bar. 5, 5; Matth. 8, 11; Luc. 13, 29; Pl. **ምዕራባት፡** Hen. 74, 4; **ኮከበ፡ምዕራብ፡** *hesperus* Sx. Jac. 2.

ዐረቦት፡ n. prgr. i. e. Ἀραβώϑ, Ἄραβα (הָעֲרָבָה), regio arida, quae a mari Galilaeo usque ad sinum Aelaniticum protenditur, 4 Reg. 25, 4. 5.

ዐረቦን፡ *arrha* vid. sub **አረቦን፡** c. 742.

ማዕረብት፡ et **ማዕረብ፡** subst. i. q. מַעֲרָב (ab עָרַב ܥܪܰܒ *miscuit; permutavit* merces) *emporium, locus mercatus*, ἐμπόριον, **ማዕረብቶሙ፡ለአሕዛብ፡** Hez. 27, 3; **ተርሴስ፡እሙንቱ፡ማዕረብኪ፡** (v. **ማዕረብትኪ፡**) 27, 12 vrs. nov. (in glossa marg.: **ነጋድያንኪ፡**); **አራም፡ማዕረብትኪ፡** 27, 16 vrs. nov.

ዐራት፡ (etiam **አራት፡**) subst., m. (ut Job 7, 13) et f. (ut Deut. 3, 11; Luc. 17, 35.), Pl. **ዐራታት፡** [sine dubio i. q. עֶרֶשׂ ܥܰܪܣܳܐ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1074] *lectus, cubile*, κοίτη, κλίνη, Lev. 15, 4. 26; Deut. 3, 11; Kuf. 22. 33. 36; Job 7, 13. 18; Cant. 3, 1. 7; Ps. 6, 6; Esth. 7, 8; Asc. Jes. 6, 2; Tob. 8, 4; **ዐራተ፡ሕማም፡** Ps. 40, 3; **ይነብሩ፡ውስተ፡ዐራተ፡ምስካብን፡** Hez. 23, 41; Ps. 131, 3; Matth. 9, 2; **ዐራታት፡** 2 Reg. 17, 28; Esth. 1, 6; Am. 6, 4; Sir. 48, 6; Did. 31. a) κράββατος *grabatus* Marc. 2, 4 seq.; 6, 55; Joh. 5, 8 seq. b) *feretrum*: 2 Reg. 3, 31; 2 Par. 16, 14; efferebant Herodem **በዐራት፡ዘወርቅ፡ስርግው፡በባሕርይ፡** Jsp. p. 340. c) *lectus* *ferreus*, torquendo inserviens: ዐራት፡ኀጺን፡ Sx. Genb. 19; Haml. 8, al.; ዐራት፡ኀጺን፡ልሁብ፡ Enc. Tachs. 9.

ዐረከ፡ inus.; vicina II ዐረቀ፡ et ዐረየ፡; עָרַךְ *struere, componere, comparare.*

ተዓረከ፡ III, 3 1) *amicitiam jungere* vel *contrahere, amicitiam colere, amicitia* vel *familiaritate junctum esse*, c. Acc. pers.: ኵሉ፡ዘተዓረከ፡ (II p. S.) ይብል፡ተዓረኩ፡አነኒ፡ባሕቱ፡በዐርክ፡ለስም፡በከ፡ዘይትዓረክ፡ Sir. 37, 1; እመ፡ትትዓረክ፡ዐርከ፡በመዋዕለ፡ተጽናስከ፡ተዓረክ፡ Sir. 6, 7. 10; ዘተዓረከ፡ለዕቡይ፡ይከውን፡ከማሁ፡ 13, 1; ኢትቅበጸ፡በከመ፡ይትዓረከከ፡ 22, 22; ከመ፡ይትዓረካሃ፡ Judith 15, 12 var.; Jud. 5, 30 var.; ተዓርኮቶሙ፡ Chr. Ta. 1; c. ኀበ፡ pers., ut: ተዓረኩ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Sap. 7, 14; Lit. Epiph. 2) *societatem* vel *commercium habere*, κοινωνεῖν, በአይቴ፡ይትዓረክ፡መቅጹት፡ምስለ፡ጽህርት፡ Sir. 13, 2; በአይቴ፡ይትዓረክ፡ተኵላ፡ምስለ፡በግዕ፡ 13, 17.

አስተዓረከ፡ IV, 3 *amicum facere* alqm alicui, *amicitiam conciliare* inter alqs: መኑ፡ያስተዓርኮ፡ለነዳይ፡ምስለ፡ባዕል፡ Sir. 13, 18.

ዕሩክ፡ part. ዕርክት፡, Pl. f. ዕሩካት፡ *amicae*; sic quidem legendum videtur Ludolfo Luc. 15, 9 rom. pro ዓሩካት፡; at praestat ዐርካት፡ legere.

ዐርክ፡ (vel ዓርክ፡) subst. m., f. ዐርክት፡ (v. ዓርክት፡), Pl. m. ዐርካን፡, f. ዐርካት፡, c. አዕርክት፡, *amicus, amica, familiaris:* Sir. 6, 7 seq.; 7, 12. 19, 13. 14. 22, 20 seq.; 27, 16—18. 37, 1—6; ዐርክከ፡ Prov. 3, 29. 6, 1. 3. 25, 8—10. 17. 27, 10; ዐርክክሙ፡ Job 6, 27; Deut. 13, 7; Jer. 9, 4; Luc. 7, 34. 11, 5; Matth. 11, 19; ἑταῖρος 2 Reg. 13, 3; ዐርከ፡እግዚ"፡ Kuf. 19; ዐርክ፡ምእመን፡ Sir. 6, 14; ዐርክከ፡ዘትካት፡ 9, 10; ዐርክ፡ግብት፡ ibid.; ዐርክ፡ሐዲስ፡ ibid.; ኢትወልጥ፡ዐርከ፡ 7, 18; ዐርክ፡ወማኅፈር፡ 40, 23; fem. ዐርክት፡, Esth. 5 apcr.; እመበ፡ወድቀ፡ዐርክ፡ምስለ፡ዐርክቱ፡ Kedr f. 83; Pl. ዐርካን፡ Job 32, 1 var.; Luc. 15, 6 rom.; Act. 29, 31; Lit. Orth.; f. ዐርካት፡ F. N. 42, 13; ዐርካት፡ዘጥምቀተ፡ክርስትና፡ F. N. 48; (etiam Luc. 15, 9 rom. ዐርካት፡ legendum videtur); አዕርክት፡ m. Job 2, 11. 19, 13. 32, 1; ብዙኃን፡ይኩኑከ፡አዕርክተ፡ Sir. 6, 6. 28, 9. 13. 30, 3; ጸላእትኒ፡አዕርክት፡ይከውኑ፡ Prov. 15, 28 (16, 7); Jer. 20, 6. 37, 14; Dan. 2, 17; Ps. 87, 19. 138, 16; Joh. 15, 13. 14; Luc. 7, 6; f. Luc. 15, 9; Syn. f. 283 (vid. sub አስተበውአ፡). — *Voc. Ae.:* ማኅፈር፡ዐርክ፡ዘ፡ወዳጅ፡።

ዐረዘ፡ I, 2 *vestire* alqm, *vestitum praebere* vel *parare* alicui, c. Acc. pers.: maritus ይሴስያ፡ወይዔርዛ፡ sc. uxorem, Clem. f. 137; c. dupl. Acc.: ይዔርዙኒ፡አልባስየ፡ወመዋጥሕየ፡ Hos. 2, 7; አውጽኡ፡ሎሙ፡ዘይዔርዞሙ፡ 4 Reg. 10, 22; አልባስ፡ወክዳናት፡ዘዐረዘቶን፡ዶርቃስ፡ Act. 9, 39 Platt. [At amh. ታረዘ፡ *vestitu carere, nudum esse*, Isenb. p. 118].

ተዐረዘ፡ III, 2 *vestiri, vestibus se amicire, vestitu uti*, c. Acc. vestium: ልብሰ፡ዚአነ፡ንትዔረዝ፡ Jer. 4, 1; ሀበኒ፡ዘእበይት፡ወእሴስይ፡ወእትዔረዝ፡ Clem. f. 220; Org. 1; trsl.: ተዐሪዞ፡ሃይማኖተ፡ክርስቶስ፡ Enc. Sen. 11.

ዕሩዝ፡ part. *vestitus, vestibus ornatus* vel *instructus:* ኵሎሙ፡እሊአሃ፡ዕሩዛን፡እሙንቱ፡ Prov. 29, 39; Did. 3.

ዐራዝ፡ subst., m. et f., Pl. ዐራዛት፡ *vestimentum, vestitus* (sec. Lud.: „proprie de indumento interiore“), *indumentum:* ሲሳይ፡ወዐራዝ፡ Clem. f. 220; 1 Tim. 6, 8; στολή Jes. 9, 5; Gen. 45, 22; Ex. 28, 2; ዐራዘን፡ (alia earum indumenta) Jes. 3, 23; ἱματισμός Ps. 21, 19; ἀμφίασις Job 24, 7; περιβόλαιον Ex. 22, 26; ἔνδυμα Matth. 6, 28; ἐνδύματα 2 Reg. 1, 24; χιτών Judae 23; ዐራዘ፡አልባስ፡ et አልባሰ፡ዐራዝ፡ ἀλλασσόμεναι στολαί 4 Reg. 5, 5. 22; አባ፡ሙሴ፡ረሰየ፡ቈጽለ፡ሆሳዕና፡ዐራዘ፡ Enc. Masc. 3; አልባስ፡ወዐራዛት፡ F. N. 10, 6. — *Voc. Ae.:* ዐራዝ፡ብ፡ልብስ፡

ዐራዚ፡ n. ag. *qui se vestit* vel *induit*, Lud. ex Enc. Masc. 3 (lectionem Sx. Tub. vid. sub ዐራዝ፡).

ትዕርዝት፡ subst. *indumentum, vestimentum:* ትዕርዝቱ፡ Phlx. 56; ኮነ፡ትዕርዝቶሙ፡አምዕስተ፡አባግዕ፡ Phlx. 89.

ዐረየ፡ I, 2, rarius I, 1 [vic. ዐረቀ፡ et ዐረከ፡] 1) Intr. I, 1 et 2; Subj. I, 1 ይዕሪ፡ a) *aequum, planum esse* vel *fieri:* ወይዕሪ፡ምድር፡ εἰς ὁμαλισμὸν τῆς γῆς Bar. 5, 7; የዐሪ፡ፍኖት፡መብእስ፡ Luc. 3, 5; አድባር፡ወአውግር፡ይቴሐቱ፡ወአፍላግ፡ወመዓምቅት፡ይዔርዩ፡ወይከውኑ፡መጽያሕተ፡ Macc. f. 5. b) *aequalem, aequabilem esse* vel *fieri, aequari, exaequari*, passim adverbiis *aequaliter, aequabiliter* vertendum: እስከ፡ይልህቅ፡ወይዔሪ፡ጽሕምክሙ፡ 1 Par. 19, 5; ይዔሪ፡መዓልት፡ወሌሊት፡ አመ፡፳ወ፩ ለወርኀ፡ መጋቢት፡ Did. 30; Hen. 73, 3; ኵሉ፡ዐረየ፡ወኀቡረ፡ዐለወ፡ Ps. 13, 4; Rom. 3, 12; እስመ፡መልክእ፡ለመልክኡ፡ይዔሪ፡ወአርአያ፡ለአርአያሁ፡ Cyr. ad Th. f. 12. c) *congruere, convenire, consentire:* ምስለ፡ብሉይ፡ኢየዐሪ፡ Luc. 5, 36; ዕሩያነ፡ምክር፡ለክሒድ፡ወኢይዔርዩ፡ለምክር፡ሠናይ፡ Kid. f. 3; ሶበ፡ዘመሩ፡ወሶበ፡ዐረዩ፡ኵሎሙ፡በ፩ቃል፡ 2 Par. 5, 13; Ps. 82, 4. 2) Trs. I, 2 a) *exaequare, complanare:* ዐርዩ፡መጽያሕቶ፡ Jes. 40, 3; Marc. 1, 3; Luc. 3, 4; እዔርያ፡ (v. አዔርያ፡) Zach. 4, 7. b) *unire, conciliare:* ከመ፡ተዐርዩ፡ልበ፡ ὁμόφρονες 1 Petr. 3, 8; ዐርዮ፡ግዕዝ፡ ὁμόνοια Herm. p. 36; ዐርዮ፡ ὁμόνοια Herm. p. 91; እስመ፡ኮነ፡ዐርዮ፡በማእከሎሙ፡ Kuf. 36. c) *idem facere* vel *pati cum* aliquo; passim adverbiis *simul, unâ cum* vertendum: እምከመ፡ዐረይነ፡ሕማመ፡ንዔሪ፡ክብረ፡ Rom. 8, 17; 2 Tim. 2, 11. 12; 2 Cor. 1, 7 rom.; 1 Cor. 11, 32. d) *aequiparare*, ut videtur: ከመ፡መቅሠፍተ፡ልሳን፡ንዔሪ፡በኵሉ፡እኩይ፡ μάστιξ γλώσσης πᾶσιν ἐπικοινωνοῦσα Sir. 26, 6 var. — *Voc. Ae.:* ይዔሪ፡ዘ፡ይትአከል፤ ዐረዩ፡ዘ፡አስተካከሉ።

አዐረየ፡ II, 2, in Perf. crebro አዔረየ፡ scriptum, 1) *exaequare, coaequare, parem et aequalem reddere, aequiparare*, Zach. 4, 7 var.; ያዔሪ፡ርእሶ፡ምስለ፡እግዚ"፡ Joh. 5, 18; c. dupl. Acc. (*alqm in* re); Deut. 29, 18; ጳውሎስ፡አዔረየ፡ርእሶ፡ምስለ፡ሐዋርያት፡ ἐξισοῖ τοῖς μαθηταῖς ἑαυτόν Chr. ho. 1; አዔረዮ፡ምስለ፡አቡሁ፡ Chr. ho. 2; M. M. f. 97; 265 (vid. sub አሜረየ፡ c. 169). 2) *aequaliter distribuere*, Lud. comm. hist. p. 312 (sic quidem Lud. in lexico; at in Comm. non ያዔሪ፡ sed ይዔሪ፡ scriptum exhibet).

ተዐረየ፡ III, 2 *aequalem* vel *parem fieri* vel *haberi, exaequari, aequiparari:* በይእቲ፡ዕለት፡ይትዔረይ፡መዓልት፡ምስለ፡ሌሊት፡ Hen. 72, 20; እምይእዜ፡ተዐረይነ፡ 102, 7; ተዐርዮ፡ Kuf. p. 64; c. c. ምስለ፡ Sap. 18, 11; c. በ፡, ut: ሊተ፡ (i. e. *meum est*) ተዐርዮ፡በእመ፡እሉ፡ውሉድ፡ Jsp. p. 366; c. ለ፡ Lud. ex Enc. Teq. 6 (at in Sx. Tub. c. Acc.); c. ከመ፡ Chr. Ta. 28 (vid. sub ንጥበት፡); c. Acc.: Ps. 88, 7; ኢይትዔ

ረዮ፡ቄጵርስስ፡ Hez. 31, 8 var.; Job 28, 19; አልቦ፡ዘይትዔረዮ፡ለቅንአት፡ Prov. 27, 4; ኢድልው፡ይትዐረዮሙ፡ (non dignus qui iis aequiparetur) Jsp. 332.

አስተዐረየ፡ IV, 2 et **አስተዓረየ፡** IV, 3 *aequalem* vel *parem facere, aequiparare*, c. Acc.: ያዕቆብ፡ያስተዔሪ፡ንግሡ፡ Hos. 10, 11; c. ምስለ፡, ut: ታስተዔርዮ፡ምስሌሆሙ፡ Fal. f. 15; Matth. 20, 12; 2 Cor. 6, 14; Chr. ho. 5; vel c. በ፡, ut: ያስተዔርዮ፡ለአብ፡በወልዱ፡ Chr. ho. 4; በምንት፡አስተማስለኪ፡ወበምንት፡አስተዔርየኪ፡ Thren. 2, 13; በአምሳለ፡መኑ፡ታስተዓርይዎ፡ Jes. 40, 18 vrs. alt. — *Voc. Ae.*: አስተዐረየ፡ዘ፡አስተካከለ ።

ዕሩይ፡ part., f. **ዕሪት፡** 1) *aequalis, par, idem*, Ex. 26, 24; Lev. 7, 10; 3 Reg. 7, 48; Hez. 41, 8; 4 Esr. 1, 12. 8, 11; Asc. Jes. 8, 16; Act. 11, 17; Apoc. 21, 16; Luc. 6, 34; ዕሩየ፡ግበሩ፡ሎሙ፡ τὰ αὐτά Eph. 6, 9; c. c. ለ፡, ut: ዕሩየ፡ትከውን፡ለመላእክት፡ Asc. Jes. 8, 15; c. ምስለ፡ crebro in Chr. et Cyr.; አእመረ፡ከመ፡ውእቱ፡ዕሩይ፡ምስለ፡ኵሎሙ፡አርድእት፡ F. M. 3, 6; Filius ዘዕሩይ፡ምስለ፡አብ፡በመለኮቱ፡ Lit. 163, 3; ዕሩየ፡መለኮት፡ *coaequalis divinitate*, Lud. 2) በዕሩይ፡ vel ዕሩየ፡ adv. *aequaliter, pariter*, Kuf. p. 64; Jsp. p. 332 (vid. sub ከፈለ፡); መፍትው፡ለነ፡ንመጽውት፡ላዕለ፡ኵሉ፡በዕሩይ፡እንዘ፡ኢንሌሊ፡ጽኑሳነ፡ Chr. Ta. 10; Hen. 60, 15; ዕሩየ፡ተጸልኡ፡በኀበ፡እግዚ"፡ረሲዕኒ፡ወርስዓኑ፡ ἐν ἴσῳ Sap. 14, 9. 18, 11; ἑξῆς Ex. 10, 1. 2) *conciliatus, concors*: ልበ፡ኵሉ፡ዕሩይ፡ብእሲ፡ምስስ፡ብእሲ፡ Kuf. 43; ኮኑ፡ዕሩያነ፡በልበሙ፡ከመ፡ያፈቅር፡እኁ፡እኅሁ፡ Kuf. 46.

ዕራይ፡ subst. *aequalitas*: ወከመ፡ዕራይሁ፡ለቀዳማይ፡ነገር፡ንሌብዎ፡ለዝንቱኒ፡ τὸν ἴσον τῷ πρώτῳ τρόπον νοήσεις καὶ τοῦτο, Cyr. d. r. fid. f. 52.

ዕርየት፡ n. act. *aequalitas, aequiparatio*, Lud. e Cant. Mar.; ኢይከውን፡ድልወ፡ዕርየት፡ምስለ፡ባሕታውያን፡ (indignus qui aequiparetur cum anachoretis) Phlx. 3.

ዕርይና፡ et plerumque **ዕሪና፡** subst., *aequalitas*: Abush. 37; τοῦ Λόγου ዕሪና፡ዘእግዚ"፡አብ፡ ἡ ἰσότης ἡ πρὸς τὸν πατέρα Cyr. c. Pall. f. 66; ዘኢየአምን፡በአካላተ፡ሥሉስ፡አው፡ዘኢየአምን፡ዕሪናሆሙ፡በባሕርይ፡ወበአምላክና፡ F. M. 27, 7; ዕሪና፡መለኮት፡ *coaequalitas divinitatis* (in Trinitate), Lit. Joh.; c. c. ለ፡, ut: ሀሎ፡ወልድ፡በአርአያ፡እግዚ"፡ወበዕሪና፡ወበመልክእ፡ለዘወለዶ፡ Cyr. ad Th. f. 12; እንዘ፡ሀሎ፡በአርአያ፡ወበዕሪና፡ለአቡሁ፡ ἐν μορφῇ καὶ ἰσότητι τοῦ πατρός Cyr. c. Pall. f. 98; በዕሪና፡ (i. q. ዕሩየ፡) *aequaliter, aequabiliter*: Deus አዘዘ፡አክብሮቶሙ፡ (sc. patrem et matrem) በዕሪና፡ Jsp. p. 331; እፎ፡ትከውን፡ክብር፡በዕርይና፡ ποῦ ἴση ἡ τιμή Chr. ho. 33; ለይረሱ፡በዕሪና፡ F. N. 42, 4.

ትዕሪና፡ subst. *exaequatio, aequalitas*, ut: ትዕሪና፡ዕለታት፡ Abush. 37.

መዐርይ፡ part. *aequans* alqm, *aequalis*: በኀሊናሰ፡ኮኑ፡መዐርያነ፡ (animo sese aequabant, — neque vero dignitate) Phlx. 1; መዐርይ፡ውእቱ፡ምስለ፡ . . . Phlx. 229; አንተ፡ (Christe) መሲሑ፡ወመዐርዩ፡ለእግዚ"፡ Sx. Tachs. 29.

አማዕረየ፡ quadrl. II (denom.), *coaequare, aequales* (si non: *concordes*) *facere*: Lud. Comm. Hist. p. 386; እወ፡እግዚኦ፡ፍታሕ፡ወአግዕዝ፤ቀድስ፡ወአምዕዝ፤አንጽሕ፡ወአጽሪ፤አሠኒ፡ወአማዕሪ፤እሎንተ፡አግብርቲከ፡ወአእማቲከ፡ Genz. f. 117.

ዐረየ፡ *colligere* fruges vid. sub **አረየ፡**

ዐረገ፡ *senescere* vid. sub **አረገ፡**

ዐርገ፡ I, 1 [عَرَجَ; vid. etiam Ges. thes. p. 1067] Subj. ይዕረግ፡ et ይዕርግ፡, *ascendere*, (*escendere, conscendere*). a) sensu proprio: Ex. 24, 1; Gen. 28, 12; 1 Reg. 9, 11. 14, 13; Koh. 3, 21; Asc. Jes. 8, 1. 9, 1—3; c. c. variis praepos.: ርቱዐ፡የዐርግ፡እምነ፡ምድር፡ 1 Reg. 28, 14; ሶበ፡የዐርግ፡ውስተ፡መዓርገ፡ምሥዋዕ፡ Sir. 50, 11; Num. 13, 17; Jud. 4, 12; 9, 48; አዐርግ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Jes. 14, 13; Apoc. 11, 12; ዐርገ፡ውስተ፡ሐመር፡ Joh. 6, 22; Jon. 1, 3; ዲበ፡ምርካብ፡ Gen. 49, 4; አብሓኵ፡የዐርጉ፡ዲበ፡አጣሊ፡ Gen. 31, 10; Hen. 86, 4; ዐርገ፡ኀበ፡አንቀጽ፡ Ruth 4, 1; ዕርግ፡ኀቤነ፡ Prov. 25, 7; Joh. 20, 17; ዝየ፡ Asc. Jes. 8, 14; c. Acc. loci: ዘዐረግሙ፡አንሕስተ፡ Jes. 22, 1; 2 Reg. 18, 24; ዐርገ፡ሰግላ፡ Luc. 19, 4; ሐመረ፡ Joh. 6, 24; ዐርገ፡ቤተ፡እግዚ"፡ Jes. 37, 1; Matth. 20, 18; de sidere ascendente Hen. 72, 5; trsl.: ኈለቄ፡እምኔሁ፡ወዐርገ፡ Kuf. 32. b) pergere e regione depressiore in editiorem: Gen. 13, 17. 50, 5. 6; Ex. 33, 1; Jos. 2, 1; Jes. 2, 3. 7, 6; Joh. 12, 20; Act. 8, 31. c) *ascendere* vel *assumi* in coelos: Deus ዐርገ፡እምኀቤሁ፡ Kuf. 32; Gen. 35, 13; Jud. 13, 20; ዐርገ፡በሰረገላት፡ ἀναληφθείς Sir. 48, 9; Marc. 16, 19; Mavâs. n. 54. d) de rebus: ዐርገ፡ጢሱ፡ Apoc. 8, 4. 14, 11; Ps. 17, 10; የዐርግ፡ንስኀቱ፡ Joel 2, 20; de termino Jos. 15, 15. 16, 1. 18, 12; de fonte Gen. 2, 6; de germine: የዐርግ፡ፍሬ፡እምጕንዱ፡ Jes. 11, 1; de clamore, precibus: Jer. 14, 2; Ps. 73, 24; Sir. 32, 20; Act. 10, 4. e) de cogitationibus, quae *ascendunt* in corde i. e. *veniunt* in mentem, *subeunt* animum: ዐርገ፡ዲበ፡ኀሊናሁ፡ከመ፡ይግበር፡ 2 Par. 24, 4; ዐርገ፡ዝንቱ፡ውስተ፡ልብከ፡ 1, 11; ዐርገኒ፡ (mihi) ኀሊናየ፡ውስተ፡ልብየ፡ወኀለይኩ፡ከመ፡ . . . 1 Par. 28, 2; 4 Esr. 1, 1; ዐርገ፡ውስተ፡ልቡ፡ Jer. 51, 21; Luc. 24, 38. f) de rebus, quae *ascendunt* i. e. *inscribuntur* in libros coelestes: ኢየዐርግ፡ውስተ፡መጽሐፈ፡ሕይወት፡ Kuf. 36; ኀጢአት፡ተዐርግ፡በእንቲአሁ፡ውስተ፡መጻሕፍት፡ Kuf. 39. — *Voc. Ae.*: ዐርገ፡ዘ፡ኼደ፡ሰረረሂ፡ይ፡; *aliud*: ዐርገ፡ብ፡ወጻ ።

አዕረገ፡ II, 1 1) *ascendere* (*conscendere, escendere*) *facere*, alqm: 1 Reg. 28, 15; Jos. 2, 6; ይፈቅዱ፡ያዕርግዎ፡ውስተ፡ሐመር፡ Joh. 6, 21; አዕረግዎ፡ለቅዱስ፡እምውስተ፡ሐመር፡ Sx. Hed. 28; alqd, ut መዐዘ፡ Kuf. 6; fumum Jud. 20, 38. 2) a) *sursum ducere*: አዕረጎሙ፡ደብረ፡ነዋኀ፡ Marc. 9, 2; Matth. 4, 1; ውስተ፡ደብር፡ Luc. 4, 5; አይቴ፡ታዐርገኒ፡ Asc. Jes. 7, 3. 4. 8, 8; ያዐርጎሙ፡እምድር፡ Hos. 2, 2; አዐርገከ፡ዲበ፡ምድርየ፡ Hez. 38, 16; Ex. 3, 17; de via, quae sursum ducit Jud. 20, 31. 21, 19. b) *sursum portare* vel *ferre*, 3 Reg. 17, 19; Act. 21, 35; Ex. 19, 8; Hen. 90, 14. 13, 4. c) *sursum trahere* Matth. 13, 48; አዕረገ፡ደመና፡እምአጽናፈ፡ምድር፡ Jer. 28, 16. d) *sursum emittere*: አንቅዕተ፡ቀላያት፡ያዐርጉ፡ማያተ፡ Kuf. 5; vel *s. pellere*: ያዐርጋ፡ማየ፡ላዕለ፡ውስተ፡ከተማ፡አቈጽል፡ Macc. f. 20; vel *s. efferre* ከመ፡ታዐርግ፡ባሕር፡ማዕበላ፡ Hez. 26, 3; vel *educere* scalas, Ex. 20, 26. e) *invehere* frumentum in horrea, Kuf. p. 89. f) *sursum ferre* in coelum et *inscribere* in libros coelestes Kuf. p. 110. 115. 3) ascendere facere i. e. altari impositum *offerre* Deo sacrificium, ἀναφέρειν (הֶעֱלָה): Gen. 8, 20; Num. 23, 2. 4; Kuf. 6 seq.; Jes. 57, 6; 2 Par. 29, 29. 32; Jac. 2, 21; 1 Petr. 2, 5; transfertur in preces et laudes:

እለ፡ያዐርጉ፡ጸሎቶሙ፡ለቅዱሳን፡ Tob. 12, 15; ኪያከ፡ይሴብሑ፡ወለከ፡ያዐርጉ፡ስብሓተ፡ Mavâs. n. 17 et 19; Clem. f. 2. a) *adolere* thus: ካህን፡ያዐርግ፡ዕጣነ፡ Lit. 162, 2. 172, 2. b) de *oblatione* (ἀναφορᾷ), sacramenti altaris proprie dicta, qua consecratio fit: Lud. comm. hist. p. 308 (n. 43); Enc. Teq. 2; Lud. comm. hist. p. 239 n. 8.

ዕሩግ፡ part. *ascendens*, in specie *oblatus*, Lit. 160, 2.

ዕርገት፡ n. act. et subst. 1) *ascensio*: die creationis secundo ኮነ፡ዕርገቱ፡ለማይ፡ Clem. f. 3. a) *emersus*: ሰላም፡ለዕርገተ፡ሥጋሁ፡እምባሕር፤እንዘ፡እብን፡ክቡድ፡ውስተ፡እገሪሁ፡እሱር፡ Enc. Jac. 6. b) *ascensio* vel *assumtio* in coelum, Luc. 9, 51; Asc. Jes. 1, 5; ዕርገተ፡ሰማይ፡ 2, 9; ዕርገቱ፡ለኢየሱስ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Clem. f. 1; festum ascensionis Christi: ዕለተ፡ዕርገት፡ Cod. Mus. Brit. XXIX n. 54; ዋዜማ፡ዘዕርገት፡ Deg.; ዕርገተ፡ኢሳይያስ፡ነቢይ፡ inscriptus est liber Asc. Jes. (a Laurentio editus). c) *oblatio* sacramenti proprie dicta: nemo ecclesia exeat ዘእንበለ፡ይትፌጸም፡ዕርገተ፡ቍርባን፡ F. N. 12 (vid. አዕረገ፡ n. 3, b). d) *suffitio* thuris: ዕርገተ፡ዕጣን፡ Lit. Epiph. 2) *ascensus, locus acclivis*: የዐርጉ፡ውስተ፡ዕርገተ፡አሳኢ፡ κατὰ τὴν ἀνάβασιν Ἀσσεῖς 2 Par. 20, 16 (v. ምዕራግ፡).

ዐራጊ፡ n. ag. *ascensor*: ኤልያስ፡ዐራጌ፡ሰማያት፡ Enc. Tachs. 1.

ማዕርግ፡ subst., m. et f., Pl. መዓርግ፡, Pl. Pl. መዓርጋት፡ 1) *gradus* per quem ascenditur a) sensu proprio: 1 Reg. 5, 5 var.; መዓርግ፡ Ex. 20, 26; 2 Par. 9, 18; መዓርገ፡ምሥዋዕ፡ Sir. 50, 11; Hez. 40, 6. 22 (κλιμακτῆρες); Act. 21, 35; መዓርግ፡ለበዊአ፡ሀገር፡ 1 Reg. 9, 11; መዓርጋት፡ 4 Reg. 20, 9—11; Jes. 38, 8; ማሕሌት፡ዘበመዓርጊሁ፡ Ps. 119 seq. in tit. b) trsl.: α) cognationis, ut: መዓርግ፡ራብዕ፡ F. N. 24, 2; መዓርጋት፡ዘወራስያን፡ F. N. 42, 2. β) astronomicus: ፲፪ወ፰መዓርጋት፤ለለአሐቲ፡ኖኅት፡ (i. e. singulis zodiaci signis) ፴መዓርግ፡ዕሩያን፡ Abush. 4. γ) contignationum Gen. 6, 16; coelorum Asc. Jes. 7, 4. δ) honoris, dignitatis: አቡሊናርዮስ፡ተአመነ፡ከመ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡የሐጽጽ፡እምአብ፡ወወልድ፡በመዓርገ፡አምላክና፡ F. M. 25, 1; በበመዓርጊሆሙ፡ Jsp. p. 323; ወተጋብኡ፡ለህርቃኖስ፡መዓርገ፡መንግሥት፡ወመዓርገ፡ክህናት፡ p. 300; in specie: clericorum, አዘዝነ፡መዓርገ፡ሢመታት፡ለቤተ፡ክ"ን፡ Did. 1; F. N. et F. M. crebro; መዓርገ፡ክህነት፡ F. M. 6, 1; clericus ይትመተር፡እማዕርጊሁ፡ለቤተ፡ክ"ን፡ Clem. f. 119; Enc. Mij. 21. ε) aliarum rerum: ናሁ፡ሠርዑ፡አበው፡ለከሓድያን፡ብዙኀ፡መዓርጋተ፡ንስሓ፡ F. M. 16, 2; ወካዕበ፡ሠርዐ፡ፍድፋዴ፡ባሕታውያን፡ውስተ፡፫መዓርጋት፡ Phlx. 4. ζ) *ordo, series*: ስፉይ፡በሠላስ፡መዓርገ፡ስፍየት፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195). 2) *scala, scalae* a) Treppe: መዓርግ፡ዘያወርድ፡እምሀገረ፡ዳዊት፡ κλίμακες 2 Esr. 13, 15. 22, 37; 3 Reg. 6, 12. b) Leiter: መዓርግ፡ትክልት፡ውስተ፡ምድር፡ Kuf. 27. 3) *suggestus*: ቆሙ፡ኀበ፡መዓርጎሙ፡ 2 Esr. 19, 4; 2 Par. 6, 13.

ምዕራግ፡ subst., Pl. ምዕራጋት፡ 1) *ascensus, locus clivus* ubi ascenditur, Jos. 10, 10; ምዕራገ፡ሀገር፡ τὸ ἀνάλημμα τῆς πόλεως 2 Par. 32, 5; ምዕራጋት፡ ἀνάβασις 1 Par. 26, 16; እስመ፡አልቦ፡ምዕራግ፡ለአድባሪሆሙ፡ Judith 7, 10; Thren. 3, 43 (glossa). 2) gradus 1 Reg. 5, 5; ዐቀመ፡ምዕራጉ፡ I Sal. Mar. 27.

ዔረግ፡ (sec. Lud.: ዔርግ፡), subst., *decipula, tendicula, cavea* aucupis [cum accuratior hujus instrumenti descriptio desideretur, de etymo nihil certi statuere licet, quamquam radices sub ሀረከ፡ et ሐረገ፡ laudatae (addito حُرْج *laquei ad capiendas feras*) etymon aptum praebere videntur] ከመ፡ዔረግ፡ዘምሉእ፡አዕዋፈ፡ ὡς παγὶς ἐφεσταμένη πλήρης πετεινῶν (כְּלוּב) Jer. 5, 27; ሙዳየ፡ዔረግ፡ ἄγγος ἰξευτοῦ Am. 8, 1; እስመ፡ፍቅረ፡ወይን፡ተብህለ፡ለሰይጣን፡ዔረጉ፡ I Sal. Mar. 27. — *Voc. Ae.*: ዔራግ፡ዘ፡ጭግታ።

ዐረፈ፡ rad. inus., quam cum רָפָה *remissus, laxus fuit*, رَفَا *quietavit*, رَوْف *quies* componere haud dubito. — Forma ይዕርፍ፡ Kuf. p. 131 ann. 9 nonnisi lapsu calami scriptum videtur pro ያዕርፍ፡

አዕረፈ፡ II, 1 A) Intrs. 1) *quiescere, requiescere*, Job 3, 13; ከመ፡አዕርፍ፡ሕቀ፡ 10, 20; Jes. 13, 20. 14, 1; Ruth 3, 18; ዘሞተ፡አዕረፈ፡ Sir. 38, 23; Dan. 12, 13; Ex. 23, 12; Jes. 11, 6; Marc. 6, 31. 14, 41; ከመ፡ያዕርፉ፡እምጻማሆሙ፡ Apoc. 14, 13; ዕረፍት፡እንተ፡እምይእዜ፡ያዐርፉ፡ 4 Esr. 6, 68; a vexatione: ያዐርፍ፡እምኵሉ፡እኩይ፡ Prov. 1, 33; Hen. 53, 7; አዕረፈት፡ምድር፡እምነ፡ቀትል፡ Jos. 14, 18. a) *quietem invenire* vel *nancisci*: እነብብ፡ከመ፡አዕርፍ፡ Job 32, 20; በእማንቱ፡መዋዕል፡አዕረፉ፡አይሁድ፡እምነ፡ጸላኢሆሙ፡ Esth. 9, 22; Hen. 95, 1. 103, 13; Philem. 7. b) *quietum* vel *tranquillum se tenere*: Job 11, 19; ኢይክላ፡እንከ፡አዕርፎ፡ Jer. 30, 12; አዕርፊ፡ 29, 6; በቤታ፡ኢያዐርፍ፡እገሪሃ፡ Prov. 7, 11. c) *otiari, feriari*: Gen. 2, 2; Ex. 34, 21; Deut. 5, 14; Hebr. 4, 4. 10; de agro: ኅድጋ፡ታዕርፍ፡ (relinque eum ut cultu vacet) Ex. 23, 11. d) *residere, commorari*: Gen. 8, 9; ታቦት፡አዕረፈት፡ዲበ፡ርእሰ፡ሉባር፡ Kuf. 5; Koh. 7, 9; ያዐርፍ፡ዲቤሁ፡መንፈሰ፡ጥበብ፡ Jes. 11, 2; Num. 11, 25; Luc. 10, 6; Kuf. p. 131; Hen. 2, 3. 60, 25; Org. 1; *accumbere* mensam Apoc. 3, 20. e) *acquiescere*: ታዐርፍ፡በኦሪትከ፡ ἐπαναπαύῃ τῷ νόμῳ Rom. 2, 17. f) *niti, sustineri* Hen. 33, 2. g) *obdormire, obire*: ወአዕረፈ፡ምስለ፡አበዊሁ፡ Sir. 47, 23; አዕረፈ፡በሠናይ፡ርሥእ፡ 1 Par. 29, 28; ዕድሜ፡ለአዕርፎ፡ 2 Tim. 4, 6; አኀዊክሙ፡እለ፡አዕረፉ፡በሃይማኖት፡በክርስቶስ፡ Did. 34; Lit. 164, 2; Sx. crebro; አዕረፈ፡እምዓለም፡ Enc. Pag. 3. 2) *remittere, cessare, desinere*: ኢያዐርፍ፡እስከ፡ይመውት፡ οὐ μὴ κοπάσῃ Sir. 23, 17; Job 6, 7; አዕረፍኩ፡እምእኩይ፡ Jer. 49, 10; ታዐርፍ፡ዘርአ፡ወታዐርፍ፡ዐፂደ፡ Ex. 34, 21; ኢያዕረፈ፡ያንእስ፡ Jsp. p. 307; ሶበ፡አዕረፈ፡እንዘ፡ይነግር፡ Jer. 50, 1. B) Trs. 1) *quiescere sinere* vel *facere, quietem dare* vel *concedere, ad requiem perducere, refocillare, recreare*, Ex. 5, 5; ያረውጽን፡ወኢያዐርፎን፡ Herm. p. 58; ኢናዐርፎሙ፡ μὴ ἀνῶμεν αὐτούς Jer. 27, 7; ἀναπαύειν, ያዕርፍኪ፡እግዚ"፡ዕረፍተ፡ስራሕኪ፡ 4 Esr. 10, 37; c. Acc. pers. et እምነ፡, ut: ያዐርፈኒ፡እምኵነኔየ፡ Job 23, 7; እምሕማምከ፡ Jes. 14, 3; እምነ፡ፀር፡ Deut. 25, 19. 12, 10; እምኵሉ፡ጸላእቱ፡ 1 Par. 22, 9; 2 Par. 14, 7; አዕረፎ፡እግዚ"፡እምኵሉ፡ዐውዱ፡ Sir. 47, 13; Jos. 21, 42; populum: Ex. 33, 14; Deut. 3, 20; Hebr. 4, 8; singulos (de quiete et corporis et animi): ዘይፈትሖ፡ለእሱር፡ወያዐርፎ፡ለምንዱብ፡ወያሰትዮ፡ለጽሙእ፡ Clem. f. 172; 1 Reg. 16, 16; ያዐርፉ፡ለእሙ፡ Sir. 3, 6; Prov. 29, 17; Matth. 11, 28; Clem. f. 201; አዕርፉ፡ለነፍስየ፡ Philem. 20; ἀνέψυξε 2 Tim. 1, 16; ἀπαλλάξῃ Hebr. 2, 15; Asc. Jes. 4, 15; ጸለየ፡እምደዌ፡እግሩ፡ያዕርፎ፡ (sc. morte)

Enc. Teq. 3; **አዕርፍ፡ነፍሰሙ፡** (sc. mortuorum) **ወተሣሀሎሙ፡** Lit. 165, 2; **እግዚኦ፡አዕርፍ፡አበዊነ፡ወአኀዊነ፡እለ፡ኖሙ፡** Lit. 164, 4. 2) *remittere* vel *cessare facere*: **ወያዐርፍዋ፡ለመዐት፡** Zach. 6, 8. 3) *demittere* vel *deponere* ut quiescat: **አዕረፈ፡ሊተ፡ፈጣሪየ፡መንበርየ፡** Sir. 24, 8.

ዕሩፍ፡ part. 1) *quietus, tranquillus*: **ዕሩፋን፡እለ፡ያረምሙ፡** Hez. 38, 11; Jud. 18, 7. 27; **ዕሩፈ፡ይነብር፡** Jes. 30, 9; **ወዝንቱ፡ይከውን፡ብእሴ፡ዕሩፈ፡** 1 Par. 22, 9; Ps. 91, 14; **ከመ፡ይኩን፡ልብየ፡ዕሩፈ፡በላዕሌክሙ፡** 1 Par. 12, 17; **ዕሩፈ፡** vel **በዕሩፍ፡** *quiete, tranquille*: Asc. Jes. 7, 7; 1 Tim. 2, 2. 2) *otiosus* Ex. 5, 17. 3) *quietem aeternam nactus, pie defunctus*, Enc. Ter 21.

ዕረፍት፡ subst., f. et m., Pl. **ዕረፍታት፡**, *quies, requies*, Gen. 49, 15; Koh. 6, 5. 9, 17; Ps. 22, 2; **በኀቤክሙ፡አልብየ፡ዕረፍት፡** Job 21, 34; **አልባ፡ዕረፍተ፡** Thren. 1, 3; **መካነ፡ዕረፍት፡** 4 Esr. 6, 1; **በዕረፍት፡ይሄሉ፡** Sap. 4, 7; **ዕረፍተ፡ኅሠሥኩ፡** Sir. 24, 7; Ruth 3, 1; Matth. 12, 43; **ረከበ፡ዕረፍተ፡** Ruth 1, 9; Sir. 6, 28. 30, 34; Jes. 57, 20; Matth. 11, 29; **ውእቱ፡ይሁበሙ፡ዕረፍተ፡** Job 34, 29; Jes. 25, 10; **ዕረፍተ፡ስራሕ፡** 4 Esr. 10, 37; **ዕረፍት፡እምኵሉ፡ሐዘን፡** Genz. f. 33; **ንባእ፡ውስተ፡ዕረፍቱ፡** Hebr. 4, 1. 3; **፫ዕረፍታት፡** (tria requiei genera) Chr. ho. 6. a) *respiratio*, ἀνάψυξις Ex. 8, 11. b) *intermissio*: Apoc. 4, 8. 14, 11; **እምዝ፡ኮነ፡ዕረፍተ፡ዘሕንጻ፡** Herm. p. 79; **ገብሩ፡ዕረፍተ፡ለሕንጻ፡** p. 90. c) *decessus in requiem aeternam, obitus*: **ሶበ፡በጽሐ፡ጊዜ፡ዕረፍቱ፡ለአዳም፡** Clem. f. 9; Sx. Ter 11; **በዕረፍቱ፡** (tempore obitus ejus) Enc. Sen. 13; **በዕለተ፡ዕረፍትከ፡ውስተ፡ብሔረ፡ተድላ፡ወፍግዕ፡** Enc. Masc. 21.

ምዕራፍ፡ subst. (m.), Pl. **ምዕራፋት፡** 1) *locus quietis, locus quo quis residet, mansio*, κατάπαυσις Deut. 12, 9; Ps. 131, 15; **ወይከውን፡ክቡረ፡ምዕራፊሁ፡** Jes. 11, 10; **ይኤኅዝ፡ጽድቀ፡ምዕራፈ፡** 32, 17. 34, 14; **ማኅደረ፡ምዕራፍየ፡** 66, 1; **ኢየሩሳልም፡ሀገረ፡ማኅደረ፡ምዕራፊከ፡** Sir. 36, 18; **ደብተራ፡ምዕራፈ፡ስብሐተ፡ስምከ፡** Judith 9, 8; **ሀገረ፡ምዕራፍከ፡** κατασκηνώσεως Sap. 9, 8; Hen. 38, 2; μονή Joh. 14, 23; Chr. Ta. 27; **ሰላም፡ለሕፅንኪ፡ለጥበበ፡ሰማይ፡ምዕራፋ፡** III Sal. Mar. 22; **ከመ፡ንኩን፡ምዕራፈ፡ስሙ፡ለሥሉስ፡** Clem. f. 201. a) *statio* Num. 10, 33; **ምዕራፋት፡** Hen. 60, 14; **ወትብል፡ሶበ፡ታወጽእ፡ግኑዘ፡እማኅደሩ፡ሚም፡እስከ፡ሳምኬት፡ወታዐርፍ፡፩ምዕራፈ፡ወእምዝ፡ትብል፡** ... Genz. f. 63. b) *deversorium*: **ዘእንበለ፡በምዕራፍ፡ወበፍኖት፡በግብር፡አዕሪፎ፡** παρὲξ τοῦ ἐν πανδοχείῳ ἐν ὁδῷ δι' ἀνάγκην καταλύειν II Can. Ap. 49. c) **ምዕራፈ፡መዛርዕ፡** *fulcra brachiorum* sellae, ἀγκῶνες 2 Par. 9, 18. d) *conditorium* pie defuncti, Lud. ex Enc. Ter 3. 2) nomen mensurae viae vel longitudinis, ut *stadium, millarium, lapis*: στάδιον Luc. 24, 13; Joh. 6, 19. 11, 18; Apoc. 14, 20; Herm. p. 20; μίλιον Matth. 5, 41; Kuf. 10; **መጠነ፡፪ምዕራፍ፡** Gad. T. H.; **ወመጠነ፡ውእቱ፡ቀጽር፡፴ወ፫ምዕራፍ፡** Jsp. p. 274; **ወኮነት፡በአቱ፡ርሕቀተ፡፲ምዕራፈ፡** Phlx. 55. 3) *sectio* vel *caput* vel *locus* libri, ex. gr. capita librorum biblicorum a nobis recepta ab Aethiopibus appellantur **ምዕራፋት፡**, vid. Cat. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 1—9; Octat. P. II p. 163. 173; **ኢትሌቡ፡እሎንተ፡ምዕራፋተ፡** (τούτους τοὺς ψαλμούς) i. e. *haec capita* vel *hos locos* (postquam antea quidam Psalterii loci allegati sunt) Chr. Ta. 4; **ወከመዝ፡ገብረ፡ውስተ፡ብዙኅ፡ምዕራፋት፡እምነ፡መልእክቱ፡** (in multis locis epistolae) Chr. ho. 8. — Hoc titulo inscriptus est liber quidam, quo hymni et lectiones in dies festos continentur, vid. Cod. Bibl. Mus. Brit. XXXIII et d'Abbad. Cat. p. 99. 4) *pausa, signum* vel *nota pausae*, ut ፲, ፨ ·፧·, ፨ = ፨, al., F. M. 2, 11; Kedr f. 52 (vid. sub **ሆሄ፡** c. 1).

ምዕራፌት፡ subst., ut videtur, *pallium* prophetae: **ኤልሳዕ፡ሶበ፡ወረወ፡ላዕሌሁ፡ምዕራፌቶ፡ኤልያስ፡ኀደገ፡ዓለመ፡ወተለዎ፡** Phlx. 5. (Si quidem lectio bona est, equidem **ምዕራፌት፡** e **ምዕፋሬት፡** transpositum existimaverim).

ዕርፍ፡ subst., f. et m. 1) *cochlear* [غَرَفَ *hausit* aquam manu aliave re]: **ግበር፡እዴከ፡ላዕለ፡ዛቲ፡ዕርፈ፡መስቀል፡** (*cochlear crucis*) **ለሥሪዐ፡ሥጋሁ፡ወደሙ፡** Lit. 159, 1. 158, 4; **ዲያቆን፡ኢያጥምቅ፡ወኢያቅርብ፡በእዴሁ፡ዘእንበለ፡እምጽዋዕ፡በዕርፈ፡መስቀል፡** F. M. 31, 2; Graecis appellatur λαβὶς ἁγία, vid. Lud. hist. III, 6, 79; Renaudot lit. orient. I p. 195 seq. 2) *vomer, aratrum*, Kuf. p. 48; **ዘያጸንዕ፡ዕርፎ፡** ὁ κρατῶν ἀρότρου Sir. 38, 25; Luc. 9, 62; **ወዕርፈ፡ወመንኰራኵረ፡** καὶ τὸ ἄροτρον 1 Par. 21, 23; Apostoli **እለ፡ሐረስዋ፡ለምድር፡በዕርፈ፡መስቀል፡ወዘርኡ፡መዝገበ፡ቃልከ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡** Mavâs. n. 60; Lit. Joh.; Org. 5. 3) Dubium quid significet **ዕርፍ፡** in loco F. N. 33, 4, sc.: latroni ne vendant arma **ወኢዕርፈ፡ለኈሕላዊ** ።

ዐረፍት፡ *paries* vid. sub **አረፈ፡**

ዐሰቀ፡ (etiam **ዐሠቀ፡**) *texere*, in specie *artificiose* vel e liciis varii coloris *texere* (wirken); referendum videtur ad radd. רָקַם רָקַם نَسَجَ.

ዕሱቅ፡ part. *intertextus, intextus* coloribus, auro, al., *versicolor* (de vestibus): **ልብሰ፡ሜላት፡ዘወርቅ፡ወመረግድ፡ወዕንቍ፡ዘብዙኅ፡ሤጡ፡ዕሱቅ፡ውስቴቱ፡** Judith 10, 21; **ዕሱቅ፡** (v. **ውሱቅ፡**) **ደርከኖ፡** Hez. 27, 24; Ex. 36, 15. 37. 37, 16.

ዐስቅ፡ subst. *textura artificiosa, vestis varia* vel *versicolor, pretiosa*: **አልባሰ፡ወርቅ፡ወአልባሰ፡ዐስቅ፡** τὴν βύσσον σὺν χρυσῷ καὶ ὑακίνθῳ συγκαθυφασμένα Jes. 3, 23; **አልባሰ፡ዐስቅ፡** ἱματισμὸν τὸν ποικίλον Hez. 16, 18. 26, 16; Jos. 7, 21; **ክዳን፡ዘሕብረ፡ዐስቅ፡** χιτὼν ποικίλος Gen. 37, 3; **ክዳኑ፡ዘዐስቅ፡** 37, 23; **ዘበዐስቅ፡** ποικιλτικά Ex. 37, 21; **አልባስ፡ዘተገብረ፡በዐስቀ፡ሜላት፡** πορφύρᾳ ἔργῳ ποικιλτοῦ Sir. 45, 10; **ቅኑታን፡ዐስቀ፡** ποικίλματα Hez. 23, 15; **ዐስቅ፡ወሜላት፡ወሢራይ፡** Hez. 16, 10. 13; **ዐስቅ፡ወሜላት፡** 27, 7. 16.

መዐስቅ፡ (**መዓስቅ፡**) part. *textor* (*artificiosus*): **መዐስቃን፡** (**መዓስቃን፡**) ὑφαίνοντες 2 Reg. 21, 19; Sx. Tachs. 23.

ዐስቅ፡ vid. **ዐጽቅ፡**

ዕስቁፍ፡ *episcopus* vid. sub **እስቁፍ፡** c. 749.

I. **ዐሰበ፡** I, 1 [عَسَفَ *pretio conductus* pro aliquo *opus fecit*; عَسْبٌ *pretium locati* admissarii] Subj. **ይዕስብ፡**, *mercede conducere*, μισθοῦσθαι, c. Acc. pers.: Jud. 18, 4; 2 Reg. 10, 6; 4 Reg. 7, 6; 1 Par. 19, 7; **ከመ፡ይዕስብ፡ሎቱ፡እምብሔረ፡ሶርያ፡** 19, 6; **ተዐስብዎ፡ለነሃቢ፡** Jes. 46, 6; **ዐሰቡ፡ሰብአ፡ላዕሌየ፡** 2 Esr. 16, 12. 4, 5; Herm. p. 43.

ዐሰበ፡ I, 2 ut videtur *locare*: **ለእመ፡አገበርዎ፡ለብ**

እሢ፡ከመ፡የዐስብ፡ዘይመልክ፡ (proprietatem suam) **አው፡ይትዐሰብ፡ምልከተ፡ከልኡ፡** F. N. 35.

አዕሰበ፡ II, 1 *conduci jubere* 2 Par. 25, 6 var. (in Cod. Abb. CXLI).

ተዐስበ፡ et **ተዐሰበ፡** III, 1 (crebro **ተዓ"፡** scriptum, sed non est quod cum Lud. stirpem III, 3 statuamus) 1) pass.: *mercede conduci, mercedem accipere*, Herm. p. 43. 2) refl. *sibi conducere*, c. Acc., alqm Matth. 20, 1. 7; Deut. 23, 5; Jud. 9, 4; Kuf. p. 133; 2 Par. 25, 6; omisso Acc.: **ተዐሰብኩ፡ሊተ፡በ፲ወ፭ጠፋልሐ፡ብሩር፡** Hos. 3, 2; alqd: **ቤተ፡ዐስብ፡ዘተዐስበ፡** (Platt: **ዘተዐሰበ፡**) Act. 28, 30 rom.; **ዘተዐሰበ፡ምንተኒ፡** F. N. 36; **ዘተዐስበ፡ዐጸደ፡ለለኵሉ፡አውራኅ፡በዲናር፡ወኢአመረ፡ኍልቈ፡ኵሎን፡አውራኅ፡ይከውኖ፡ለተዐሳቢ፡እምድኅረ፡፩ ወርኅ፡ከመ፡ያብጥል፡ሥርዐተ፡ተዐስቦ፡** ibid.; omisso Acc.: **ረከበ፡ሐመረ፡ወተዐሰበ፡** ἔδωκε τὸ ναῦλον αὐτοῦ Jon. 1, 3; **በእንተ፡ተዐስቦ፡ቤት፡** *de conductione domicilii* F. N. 36; **ሥርዐተ፡ተዐስቦ፡** (pactum conductionis) ibid.; Inf. Pl.: **በእንተ፡ተዐስቦታት፡ወዐሳብ፡** F. N. 36 in tit. (in Cod. Francof.).

አስተዓሰበ፡ IV, 3 *locare*: **ለእመ፡ፈቀደ፡ከመ፡ይሚጥ፡ክፍለ፡ዚአሁ፡አው፡ያስተዓስብ፡** F. N. 37.

ዐስብ፡ subst. m. et f. (ut 2 Petr. 2, 15; F. N. 36 vid. sub **ተዐደመ፡**) 1) *merces*, μισθός, mercenarii Gen. 29, 15 seq.; 31, 7 seq.; Lev. 19, 13; Deut. 15, 18. 24, 14; Kuf. 28; Job 7, 2; Jer. 22, 13; Mal. 3, 5; Zach. 8, 10; Matth. 20, 8; Rom. 4, 4; 1 Tim. 5, 18; comitis Tob. 5, 3. 15; nutricis Ex. 2, 9; proditoris Act. 1, 18; **ዘእንበለ፡ዐስብ፡** ἀμισθί Job 24, 6. a) *stipendium* militis 2 Par. 25, 6; sacerdotis Num. 18, 31. b) *salarium, honorarium* medici Ex. 21, 19; harioli 2 Petr. 2, 15; interpretis somnii Dan. 2, 6 (δωρεά). c) *portorium*: **ዐስበ፡ሐመር፡** Sx. Nah. 30. d) *merces* vel *pretium*, quibus quid conducitur vel locatur: Ex. 22, 14; F. N. 36; **ዐስበ፡ኅድረት፡** ibid.; **እሁበከ፡ዐስበከ፡** (pro domicilio) Sx. Sen. 12; **ቤተ፡ዐስብ፡** Act. 28, 30 rom. e) *quaestus* mercatura factus, Hez. 27, 33 (עִזְּבוֹן). 2) *praemium* Koh. 4, 9. 9, 5; Gen. 15. 1; Matth. 5, 12. 46. 6, 1. — *Voc. Ae.*: **ዐስብ፡ዘ፡ሻያ፤ዕሴት፡ዘ፡ዋጋ።**

ዐሳብ፡ n. ag. *mercenarius, mercede conductus*, μισθωτός, μίσθιος, Lev. 19, 13; Deut. 15, 18. 24, 14; Job 14, 6; Jes. 16, 14. 21, 16; Mal. 3, 5; Sir. 31, 27. 37, 11; Tob. 5, 12; Judith 4, 10; Joh. 10, 12; **ዐሳብ፡ዘለለ፡ዕለት፡** Job 7, 1; collective Marc. 1, 20; **ተዐሳቢ፡ወዐሳብ፡** F. N. 36.

ዐሳቢ፡ n. ag., id., Jes. 28, 1; Jer. 26, 21; F. N. 36.

ዕሳቤ፡ subst. *remuneratio* (Belohnung), Lud. e Mss. Colb.

ዐሳባዊ፡ adj. rel. *mercenarius*, Gad. Kar.; **ዐሳባውያን፡** Chr. Ta. 12.

ተዐሳቢ፡ n. ag. (III, 1) *conductor*, F. N. 36.

II. **ዐሰበ፡** inus., i. q. עָזַב *dimisit, reliquit*, عَزَبَ *abfuit, procul fuit* (عَزْبٌ عَزِيبٌ *is qui familia caret, innuptus, caelebs*).

ማዕሰብ፡, **ማዕስብ፡**, **ማዕስብት፡** subst., Pl. **መዓስብ፡**, Pl. Pl. **መዓስባት፡** nec non m. **መዓስባን፡**, 1) status hominis conjuge carentis, sive *caelibatus* sive *viduatus*: **ኢትዜከርዮ፡ለጽእለትኪ፡ዘአመ፡ማዕሰብኪ፡** (v. **ምዕስብናኪ፡**) ὄνειδος τῆς χηρείας Jes. 54, 4. 2) a) *caelebs* (m. et f.): **ብእሲት፡ማዕስብት፡** ἄγαμος 1 Cor. 7, 34 rom.; **ማዕስብ፡** ἔρημος (opp. **እንተ፡ባቲ፡ምት፡**) Gal. 4, 27; **መዓስብ፡** ἄγαμοι 1 Cor. 7, 8 rom.; **መዓስብ፡ወመበለታት፡** Did. ed. Platt p. 124; Lit. 175, 1; **መበለታት፡ወመዓስባት፡** Kid. f. 18; **መዓስብ፡ወእቤራት፡** Clem. f. 110. b) *viduus, vidua*: **ንበሪ፡ማዕሰብኪ፡** κάθου χήρα Gen. 38, 11; **ማዕስብት፡** Luc. 2, 37 rom. (Platt: **ማዕስብ፡**); **ዘአውሰበ፡ማዕስብተ፡** (scriptum est **መዓስብተ፡**) F. N. 9, 1; Lud. Comm. hist. p. 311; **መዓስበ፡ናዝዝ፡** Prec. Mat.; **መዓስበ፡ሐውጽ፡** Lit. 169, 1; **አበ፡ድክቱማን፡ይኩን፡ወለመዓስባት፡** (in Sx. Tubing.: **ወለመዓስባን፡**)**ቃውመ፡** Enc. Tachs. 14; **ረድኤት፡ለመዓስባን፡ወኅይለ፡ትዕግሥት፡ለደናግል፡** Org. 7. In specie 3) *vidua ecclesiastica* (vid. **መበለት፡**) Did. ed. Platt p. 126 (c. annot.); **መነከሳት፡መዓስባት፡** Kid. f. 8; **መዓስብ፡** Kid. f. 20—22.

ምዕስብና፡ subst. *caelibatus* et *viduatus*, (*viduitas*): **ኢይክሉ፡ምዕስብና፡** Can. Ancyr. 8; **ጳጳስ፡** sit caelebs vel unius tantum uxoris vir **ከመ፡ሕማማተ፡ዘምዕስብና፡ይጠይቅ፡** Kid. f. 6; χηρεία Jes. 54, 4; Kuf. p. 142; Kedr f. 62.

ማዕሰበ፡ quadrl. I (denom.) *viduum* vel *viduam esse, vitam viduitatis agere*: **ሐና፡ወለተ፡ፋኑኤል፡ማዕሰበት፡፹ወ፬ክረምተ፡** Enc. Jac. 8.

ተማዕሰበ፡ III, 1 id., Kuf. p. 142.

መዐስብ፡ i. q. **መዐንስብ፡** vid. sub **ዐንሰበ፡**

ዐሰየ፡ (etiam **ዐሠየ፡**) I, 1 [quod nescio an cum עָשָׂה *fecit* componi possit] Subj. **ይዕሲ፡**, (pro meritis) *rependere, retribuere*, a) in bonam partem: *remunerari, gratiam referre*, c. Acc. pers.: **የዐስዮሙ፡ለአዕርክቲሁ፡** ἀποδιδόντα χάριν τοῖς φίλοις Sir. 30, 6; ἀποτίσαι Ruth 2, 12; ἀνταποδώσει Ps. 17, 23. 27; Matth. 6, 18; ἀμοιβὰς διδόναι 1 Tim. 5, 4; c. Acc. rei: **ትዕሲ፡ዕሴተ፡ሠናየ፡** Lit. Joh.; c. dupl. Acc.: **የዐስየከ፡ፍዳ፡ጽድቅከ፡** Job 8, 6. 22, 28; 1 Reg. 2, 20; Ps. 115, 3; **እግዚ"፡የዐስየከ፡ሠናይተ፡** Prov. 25, 22; **የዐስየከ፡ሙስብዒተ፡** Sir. 32, 13; **ምንተ፡ተዐስዮሙ፡ህየንተ፡ዘገብሩ፡ለከ፡** 7, 28; **ምንተ፡ትክል፡ዐስዮቶ፡ለእግዚ"፡** 1 Thess. 3, 9; 2 Tim. 4, 8; Hebr. 12, 11. b) in malam: **ዘየዐሲ፡እኩየ፡ህየንተ፡ሠናይ፡** Prov. 17, 13; **የዐስየከ፡ቅሥተ፡ወተስናነ፡በንዋይከ፡** Sir. 29, 5; **መርገመ፡ወጽእለተ፡የዐስየከ፡** 29, 6. 11, 31; Deut. 32, 6.

ዐሰየ፡ I, 2 *retribuere*, c. **ለ፡** pers. et Acc. rei: **መንግሥተ፡ሰማያት፡ላቲ፡ይዔሲ፡እግዚ"፡** Enc. Haml. 25; *gratiose tribuere, donare*: **ለነዳያን፡ምጽዋተ፡ወለምስኪናን፡ዘይዔሲ፡** Enc. Masc. 27.

ተዐስየ፡ III, 1 pro meritis *gratiam* vel *praemium accipere, praemio* vel *remuneratione affici*: Luc. 14, 14; Hen. 93, 10; 4 Esr. 6, 72; **ትትዐሰዩ፡በከመ፡ገበርክሙ፡** Macc. f. 20; Enc. Mag. 28; c. Acc. praemii: Marc. 10, 30; Luc. 18, 30; Ps. 18, 12; **ተዐስየ፡ምሕረተ፡በዝንቱ፡** (pro hac re) Cyr. ad Th. f. 7; **ተዐስየ፡ዕሴተ፡ሠዋዒ፡** Chr. Ta. 34; c. **በኀበ፡** pers. (*ab* alqo) Eph. 6, 8; **በኀበ፡እግዚኡ፡ተዐስየ፡** Deg.

ዕሱይ፡ part. *gratia* vel *praemio dignus*, Lud. e Vit. Theoph.

ዕሴት፡, rarius **ዕስየት፡**, subst., f. et m. (ut Ruth 2, 12), Pl. **ዕሴያት፡** (Hen. 105, 1), *retributio, remuneratio, praemium, gratia* (*relata* vel *referenda*): **ይመጽእ፡** (Christus) **ለፍዳ፡ኃጥኣን፡ወለዕሴተ፡ጻድቃን፡** M. M. f. 71; **እግዚ"፡ያገብእ፡ዕስየተ፡** (ἀνταποδιδούς) Sir. 32, 13; **ትረክብ፡ዕሴተከ፡**

12, 2; μισθός Matth. 6, 2; 1 Cor. 3, 14; Apoc. 22, 12; Ruth 2, 12; Jes. 40, 10. 62, 11; Jer. 38, 16; Zach. 8, 10; Sir. 2, 8. 11, 22; Ps. 126, 4; 4 Esr. 1, 33. 8, 45; **እለ፡ያሀጕሉ፡ዕሴቶሙ፡** Sir. 2, 14; **ይረክብ፡ዕሴቶ፡** 37, 26; καρπός Rom. 1, 13; χάρις **ትረክብ፡ዕሴተከ፡በኀበ፡እግዚ"፡** Sir. 3, 18; **ዘይፈዲ፡ ዕሴተ፡** 3, 31; **ዕስየቱ፡ለሰብእ፡** 17, 22; **ዕሴቶ፡ለዘተሐበየከ፡ ኢትርሳዕ፡** 29, 15; **ዕሴተ፡ዘሞአ፡** ἐπινίκιον *praemium victoris* 1 Esr. 3, 5. — *Voc. Ae.*: **ዕሴት፡ዘ፡ዋጋ።**

ዐሳዪ፡ n. ag. *remunerator*: **ኮነ፡ዐሳዬ፡ሕይወት፡ለኵሎሙ፡** Hebr. 5, 9; Deg.

ዐቅል፡ n. prgr. sc. عَقْل *ingenium, prudentia*: **አንደፌር፡ አበ፡ሄሮድስ፡ቦ፡ውስቴቱ፡ምክር፡ወዐቅል፡** Jsp. p. 306.

ዐቀለ፡ inus. i. q. أَجَلَ *conclusit, continuit, collegit* (مَأْجَلٌ *stagnum, piscina*; مَعْقَلَةٌ *fovea* in qua aqua pluviae coërcetur).— *Rad. Abb.*: **ዐቀለ፡ዘ፡ደኀገገ።**

አዕቀለ፡ II, 1 *aquas colligere* in piscina: **ሐነጸ፡ወአዕቀለ፡ማየ፡** (v. pro **ሐነጸ፡ምዕቃለ፡ማይ፡**) Sir. 48, 17. — *Voc. Ae.*: **አዕቀለ፡ዘ፡አከማቸ፡**

ምዕቃል፡ subst. m. et f., Pl. **ምዕቃላት፡** *piscina*, (*lacus, stagnum*): Cant. 5, 12. 7, 5 (λίμναι); **ሐነጸ፡ምዕቃለ፡ማይ፡** ᾠκοδόμησε κρήνας εἰς ὕδατα Sir. 48, 17; **ምዕቃል፡** et **ምዕቃላት፡** κολυμβήθρα Koh. 2, 6; Kuf. 2; **ኢንደይ፡ማየ፡ውስተ፡ ምዕቃላት፡** Rel. Bar.; **ለእመ፡አብሐከ፡፩ከመ፡ታስቲ፡** (sc. **እንስሳከ፡**) **እምዕቃለ፡ዚአሁ፡** F. N. 37; **ምዕቃላት፡** ibid. — *Voc. Ae.*: **ምዕቃል፡ዘ፡መከማቻ፡** (*Rad. Abb.*: **አማዕቀለ፡ዘ፡ አከማቸ፡**).

ዐቀመ፡ I, 2 et 1 [vicina sunt **ሐከመ፡**, حَكَمَ *coërcuit, cohibuit, retinuit*, حَقَنَ *retinuit*, عَقَمَ *sterilem reddidit*, عَكَمَ *constrinxit*] 1) *concludere, incarcerare*: **ወዐቀመ፡ስምዖንሃ፡ባሕቲቶ፡** Kuf. 42 (Vrs. lat.: *ligavit*). 2) *compescere, coërcere, continere, moderari*: **ጥዑይ፡ንዋም፡ለዘይዔቅማ፡** (v. **ለዘየዐቅማ፡**) **ለከርሡ፡** (v. **ለነፍሱ፡**) ὕπνος ὑγιείας ἐπὶ ἐντέρῳ μετρίῳ Sir. 34, 20; **ይዔቅም፡ቃሎ፡** οἰκονομήσει τοὺς λόγους αὐτοῦ Ps. 111, 5; **ተዐቅም፡አፉከ፡** Lud. e Syn. 3) *modum* rei *facere* vel *statuere, certis terminis circumscribere, definire, praefinire*; **በመስፈርት፡ዘዐቀመ፡ለነ፡ እግዚ"፡** 2 Cor. 10, 13; Deo **ባሕረ፡ዐቀመ፡ከመ፡ኢትትዐደው፡እምዐቅማ፡** Kid. f. 33; **ዐቀመ፡ዕድሜ፡** Eph. 1, 10; Act. 28, 23; **ዘዐቀመ፡ለከ፡** Fal. f. 27 (vid. sub **ወሰነ፡**). — Job 39, 21 pro **ወየዐቅም፡** legendum est **ወየዐምቅ፡** q. v.

ተዐቀመ፡ III, 2 *coërceri, terminis circumscribi*: **ኢይትዔቀም፡ባሕረ፡ጸጋኪ፡** (o Maria) **ወኢይትቄሰን፡በኖጻ፡** Enc. Sen. 21.

ዕቁም፡(**ዕቊም፡**) part. 1) fortasse: *seclusus*, **ኪያሁ፡የኀሬ፡ሎቱ፡ሕዝበ፡ዘዕቁም፡** Kuf. p. 72 (Vers. lat.: *in populum sanctum*). 2) *moderatus, temperatus*: **ኵሎ፡ሥሩዐ፡ወዕቁመ፡ወውሱነ፡ግበሩ፡** 1 Cor. 14, 40 Platt. 3) *definitus, statutus, constitutus*: **ሀሎ፡ዕረፍት፡ኀበ፡ይበውኡ፡ሕዝበ፡ እግዚ"፡ሥሩዕ፡ወዕቊም፡** Chr. ho. 6; **ዕቁም፡በኵሉ፡ምግባር፡ከመ፡የኀሊ፡** Ex. 31, 3 (abit a Graeco).

ዐቅም፡ subst. 1) *sepimentum, prohibitorium*: **ማዕጾ፡ ዘዐቅም፡** θύρα περιοχῆς Ps. 140, 3. 2) *modus* a) *ratio virium, proportio*: **አከ፡በአምጣነ፡ዐቅሙ፡** (v. **ኀይሉ፡**)**ዘገብረ፡ከማሁ፡** Jer. 31, 30. b) *mensura*, μέτρον Hez. 40, 10; **ኀለት፡ዘዐቅም፡** 40, 3. c) modus quem quis habet in agendo (*moderatio, temperantia, continentia*), α) **በዐቅም፡** vel **በዐቅሙ፡** *moderate, modeste, temperanter*: **ብላዕ፡በዐቅም፡** Prov. 25, 16; Did. 4; Fal. f. 43; **በዐቅሙ፡** (v. **በዐቅም፡**)**ብላዕ፡** Sir. 34, 19. 37, 31; **ዘይሰትዮ፡በዐቅሙ፡** 34, 27; **ሰትየ፡ወይን፡በዐቅሙ፡ ወበጊዜሁ፡** 34, 28; **ኵሎ፡በጊዜሁ፡ወበዐቅሙ፡ግበር፡** 35, 11; **ዐራዙ፡ወሲሳዩ፡** (sc. episcopi) **ይኩን፡በዐቅም፡መጠነ፡የአክሎ፡** Did. 7. β) **ዘእንበለ፡ዐቅም፡** *immoderate, intemperanter*, ut: **ሰቲየ፡ወይን፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡** Clem. f. 118. γ) **ዘአልቦ፡ ዐቅም፡** *immoderatus, effrenatus*, ἄσωτος 1 Petr. 4, 4; ἀκατάσχετος Jac. 3, 8. d) *definita* vel *justa ratio*: **ዐቅመ፡ሠርዐት፡ለልሳና፡** τάξιν ἐστείλατο τῇ γλώσσῃ Prov. 29, 43; **በዐቅም፡** κατὰ τάξιν 1 Cor. 14, 40 rom.; **ትንብቡ፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡** Job 16, 3. e) *justa aetas, maturitas*: **አብጽሓ፡ለወለትከ፡በዐቅማ፡ወዕቀባ፡** Sir. 7, 25. f) modus i. e. *finis* et *terminus*: **ባሕር፡ኢትትዐደው፡እምዐቅማ፡** Kid. f. 33; **አከ፡ለዝ፡ሕግ፡ ዐቅመ፡መዋዕል፡** Kuf. 6. 30; **አልቦ፡ዐቅመ፡ለመለኮትከ፡** Org. 2; divinitas non habet **ዐቅመ፡ከመ፡ሰብእ፡** Lit. Cyr.; **ዘእንበለ፡ዐቅም፡** *immodicus, infinitus*: **ኦትሕትና፡ዘእንበለ፡ዐቅም፡** Deg.; **እንበለ፡መስፈርት፡ወዐቅም፡** Enc. Sen. 13. g) *statio assignata*: sidera **ኢይስሕቱ፡ወኢይፈልሱ፡እምነ፡ዐቅሞሙ፡** ἐν φυλακαῖς αὐτῶν Sir. 43, 10.

ዕቅመት፡ n. act. *justa temperatio*, corporis Gad. Ad. f. 93.

ዐቃሚ፡ n. ag. *definitor*, F. N. 18.

ዕቃሜ፡ subst. 1) *statio assignata, munus*: **ዕቃሜ፡እለ፡ይትለአከዎ፡** τὴν στάσιν τῶν λειτουργῶν αὐτοῦ 3 Reg. 10, 5. 2) *constitutio, statutum*: discat **ሥርዐተ፡አኀው፡ወዕቃሜ፡** Reg. Pach.

ዐቄረ፡ I, 1 [vicina sunt عَجَرَ et multae radices Arab. Syr. et Hebr., ab עק incipientes, quas enumeratas videas in Ges. thes. p. 1062 sub עָקַד] Subj. **ይዕቄር፡**, *involvere, constringere, colligare*: **መኑ፡የዐቍር፡እሳተ፡ውስተ፡ሕፅኑ፡** ἀποδήσει Prov. 6, 27; Enc. Tachs. 5; Mag. 12; **ወአሰርዎ፡ዐቍሮሙ፡ ኵሎ፡ወርቀ፡** ἔσφιξαν 4 Reg. 12, 10; **የዐቍሮ፡ለማይ፡ዲበ፡ ደመና፡** δεσμεύων Job 26, 8; **መኑ፡ዐቄረ፡ማያተ፡በልብሱ፡** συνέστρεψε Prov. 24, 27; **ለዛቲ፡ገነት፡** (horto comparatur collectio sententiarum) **ትጸውራ፡በእንግዳእከ፡ወበልብከ፡ተዐቍራ፡** Fal. (in proleg.); **ሕንባባተ፡ሮማን፡በልብሱ፡ዐቍሮ፡** Enc. Ter 13; Deus **ይኤዝዝ፡ደመናተ፡ከመ፡ይዕቄሩ፡ወይጾሩ፡ወይሰዱ፡** (sc. **ማየ፡**)**ኀበ፡ዘፈቀዱ፡ያውርዱ፡** Clem. f. 171; **የዐቍር፡ ማየ፡** (sc. seminis) **በማሕፀን፡** Lit. Orth.; passim *retinere, cohibere*: **ወሚመ፡ደመናት፡ይክሉኑ፡ዐቍረ፡ዝናም፡** Macc. f. 4; **ደመናት፡ይዕቄሩ፡ማያተ፡** Lit.

ተዐቍረ፡ III, 1 *involvi, constringi*, deinde *comprehendi, concipi* a) crebro de conceptione seminis in utero: **ዘርእ፡ይትዐቄር፡ውስተ፡ማሕፀነ፡ብእሲት፡** M. M. f. 3; hominem **ፈጠርከ፡በንስቲት፡ነጠብጣብ፡ዘይትዐቄር፡ውስተ፡ማሕፀን፡** Did. 38; **በእንተ፡ተዐቍሮ፡ዘርእ፡በማሕፀና፡** Chr. ho. 23; ὁ Λόγος **በኀይለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ተዐቍረ፡በማሕፀና፡ለድንግል፡** Cyr. c. Pall. f. 73; Lit. 171, 1; **ተፀንሰ፡በከርሥ፡እንዘ፡ኢይትዐቄር፡** Lit. Joh. b) trsl.: **ዘኢይትዐቄር፡** *incomprehensibilis* Org. 1.

ዕቁር፡ part. *involutus*, *colligatus*: ዕቁር፡በአልባሲሆሙ፡ ἐνδεδεμένα Ex. 12, 34.

ዕቍር፡ (passim ዕቁር፡ scriptum) subst. (m.), Pl. ዕቈር፡, 1) *fasciculus* florum, al.: ዕቍረ፡ማየ፡ልብን፡ ἀπόδεσμος Cant. 1, 13 et Deg. 2) *sacculus*, *marsupium*, *crumena*, μάρσιππος Gen. 42, 27. 35; ዕቍረ፡ወርቅ፡ነሥአ፡ውስተ፡እዴሁ፡ ἔνδεσμος Prov. 7, 20; Did. 2; ዕቍር፡ስቁር፡ δεσμός Hagg. 1, 6; በዕቈሪሆሙ፡ Kuf. p. 145.

ዐቃር፡ subst., nonnisi in Pl. ዐቃቂር፡ [i. e. عَقَّارٌ Pl. عَقَاقِيرُ *planta aromatica* vel *medica*, proprie *radix* ܥܩܪܐ] *medicamentum*, *pharmacum*, (e radicibus vel plantis decoctis factum), quaevis *materia chemica*: ዐቃቂረ፡ፈውስ፡ F. M. 1, 4; በከመ፡ይትረከብ፡በውስተ፡ፈውስ፡ብዙኅ፡ዐቃቂር፡ሠናያት፡ወ፩እምኔሆን፡ይኄይል፡ለገቢረ፡ፈውስ፡ Chr. Ta. 9; አዘዘ፡ይግበሩ፡፪ጌራተ፡ዘኅጺን፡ዘቦቱ፡ቅትራተ፡ወይምልእዎሙ፡ዐቃቂረ፡ (i. e. materia inflammabili) ወያርስንዎሙ፡በእሳት፡ወይደይዎሙ፡ውስተ፡ርእሶሙ፡ Sx. Haml. 15; ገባርያነ፡ዐቃቂር፡ *chemici*, *pharmacopolae*, *medicamentarii* al., Sx. Haml. 5, sc. ወመጽኡ፡ገባርያነ፡ዐቃቂር፡ወአምጽኡ፡መክሊተ፡ዐረር፡ወገንዐ፡ዐቢየ፡ዘብርት፡ወ፯ልጥረ፡ቅብአ፡ዘሰሊጥ፡ወደመሩ፡ውስቴቱ፡ሥብሐ፡ወመዓረ፡ግሩ፡ወቅብአ፡ላህም፡ወዐቃቂረ፡ብዙኅ፡ዘያነድዶ፡ለላህበ፡እሳት፡ዘምስለ፡ቃር፡ወፒሳ፡ወተይ፡ወቅጥራን፡ወ፯ልጥረ፡እምነ፡ቀልፎንያ፡ወልከ፡ወቀለምጤዳ፡ወሰጣጽዮን፡ወዕፀው፡ብዙኅ፡ወአምጽኡ፡ዐቃቂረ፡ዘአብሰልዎ፡ወአምሀውዎ፡ውስተ፡ገንዕ፡ caet. — *Voc. Ae.*: አቃቂር፡ዘ፡ቍልቋል፡; *aliud*: አልባስጥሮስ፡ጽስጥቂስ፡አቃቂር፡ዘ፡ጽፍጥ፡ሽቱ።

ዐቅረብ፡ et **ዐቅራብ፡** subst., m., Pl. ዐቃርብት፡ [עַקְרָב عَقْرَبٌ ܥܩܪܒܐ] *scorpio* a) animal: ዘይጸብጥ፡ዐቅረበ፡ Sir. 26, 7; ዐቅራብ፡ሶበ፡ይነድፍ፡ሰብአ፡ Apoc. 9, 5; ዘነበ፡ዐቅራብ፡ 9, 10; Luc. 11, 12; Fal. f. 17 (vid. sub ነደፈ፡); ዐቃርብት፡ Sir. 39, 30; Hez. 2, 6; Deut. 8, 15; Apoc. 9, 3; Luc. 10, 19; Zeph. 2, 14 (ubi LXX habent χαμαιλεόντες καὶ ἐχῖνοι). b) flagelli genus globulis plumbeis cum aculeis incurvis munitum: 3 Reg. 12, 11. 14; 2 Par. 10, 11. c) signum zodiaci: ዐቅረብ፡ et እልዐቅረብ፡, Abush.; Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4. — *Voc. Ae.*: ዐቅራብ፡ዘ፡ጊንጥ።

ዐቃቂር፡ *pharmaca* vid. sub ዐቃር፡

ዐቀበ፡ I, 1 [رَقَبَ] Subj. ይዕቀብ፡, Imprt. ዕቀብ፡ (forma ዕቅብ፡ 4 Esr. 14, 6 in editione Laur. lapsu calami scripta videtur), 1) *custodire*, c. Acc., 4 Reg. 9, 14; Jes. 21, 12; 1 Reg. 25, 21; Luc. 11, 21; Act. 22, 20; Matth. 27, 36; gregem Luc. 2, 8; Gen. 30, 31; ከነ፡የዐቅብ፡አባግዐ፡አቡሁ፡ Sx. Sen. 4; urbem Ps. 126, 2; portam Judith 13, 11; 3 Reg. 14, 27; Asc. Jes. 10, 24; hortum Gen. 2, 15; c. እምነ፡ *ab* aliquo: የዐቅብ፡ገነተ፡እምአዕዋፍ፡ Kuf. p. 13; ከመ፡ይዕቀቡ፡ዘርአሙ፡እምገጸ፡ቋዓት፡ p. 47. 157; homines: እለ፡የዐቅቡኪ፡ Jes. 52, 8; እመ፡ብከ፡አዋልደ፡ዕቀቦን፡ Sir. 7, 24; ለወለትከ፡አጽንዓ፡ዐቂበታ፡ 26, 10; 1 Reg. 26, 15. a) absol.: *vigilare*, *excubias agere*, Judith 7, 5; Jes. 21, 12. 13 var.; Koh. 5, 7; Matth. 28, 4; ሠገራት፡የዐቅቡ፡አንተ፡ኀለዌ፡ Org. b) *tueri*, *incolumem servare*, *defendere*: Ps. 11, 8. 120, 5. 8; Prov. 2, 11; Hen. 1, 8; 4 Esr. 6, 68; ዐቀበ፡መንፈስየ፡ Job 10, 12; Gen. 28, 15. 20; Ex. 23, 20; 1 Reg. 30, 23; Matth. 4, 6; Joh. 17, 12; c. እምነ፡ *ab*: 2 Thess. 3, 3; Ps. 120, 7. 139, 4; Sir. 31, 19. c) custodire alqd i. e. *caute uti*, *cautionem adhibere* (in Acht nehmen): ዕቀብ፡እገሪከ፡ Koh. 4, 17; ዐቂበ፡ልሳን፡ Fal.; ዘየዐቅብ፡አፉሁ፡ Prov. 13, 3. 21, 23; seq. ርእሶ፡ vel ነፍሶ፡ i. q. *cavere*: ዕቀቡ፡ነፍሰክሙ፡ Jer. 17, 21; Deut. 4, 9. 15; ዐቀብኩ፡ነፍስየ፡ከመ፡ኢይብላዕ፡ Tob. 1, 11; ዕቀቡ፡ርእሰክሙ፡እምነ፡አማልክት፡ 1 Joh. 5, 21; ከመ፡ይዕቀቡ፡ነፍሶሙ፡እምዝሙት፡ Kuf. 7. d) *rationem* vel *curam habere* alcjs, *respicere*, *colere*: ዕቀብ፡እመከ፡ μὴ ὑπερίδῃς τὴν μητέρα σου Tob. 4, 3; ዕቀቢ፡ያዕቆብሃ፡ Kuf. 19; ἐπισκέπτεσθαι Jac. 1, 27; ἐπιμελεῖσθαι Gen. 44, 21; ዕቀብ፡ዐርክከ፡ στέρξον Sir. 27, 17. 2) *observare*, *attendere*, abs. Jes. 42, 20; c. Acc. rei: ዘየዐቅብ፡ነፋሰ፡ Koh. 11, 4; ዕቀብ፡ፍናዊሃ፡ ἐνεδρεύειν Sir. 14, 22; ዕቀብ፡አፈ፡ንጉሥ፡ Koh. 8, 2; ዘየዐቅብ፡ተግሣጸ፡ Prov. 13, 18; ዐቀበ፡ኵሎ፡ፍናውየ፡ Job 33, 11; Ps. 106, 43; in malam partem: *callide attendere*, *insidiari*, c. Acc. Gen. 3, 15; ሶበ፡አበስኩ፡እምዐቀብከኒ፡ Job 10, 14. 3) *servare*, *observare* praecepta, legem al.: Gen. 17, 9; Ex. 12, 24. 25; Lev. 19, 37; Num. 18, 5; Ps. 102, 17. 118, 5. 8; Jer. 16, 11; ዕቀቡ፡ጽድቀ፡ Jes. 56, 1. 6; 4 Esr. 6, 67. 9, 31; Sir. 21, 11. 44, 20; አልቦ፡ዘይጥዕም፡እምነ፡ዐቂበ፡ትእዛዝ፡ 23, 27. 28, 6; Joh. 14, 21; 1 Joh. 2, 3; Apoc. 1, 3. 22, 7; Matth. 19, 17; sabbathum, festum Kuf. 2; Ex. 23, 15. 31, 14; Lev. 19, 30; Joh. 9, 16; foedus Gen. 17, 10; Deut. 7, 9. 12. 4) *servare*, *reservare*, *asservare*: ዐቂብ፡ (opp. አውጽአ፡) Koh. 3, 6; c. Acc.: Jer. 43, 20 var.; Gen. 41, 36; 4 Esr. 4, 60. 12, 37. 13, 33. 14, 51; ማሕፀንተ፡ F. N. 29; 1 Tim. 6, 20; Joh. 2, 10. 12, 7; 2 Petr. 2, 17. a) in animo servare, memoria *tenere*: ዐቀብኩ፡ነገሮ፡በልብየ፡ Dan. 7, 28; 4 Esr. 14, 6. 43; ዐቀበ፡(ለሕልም፡)ውስተ፡ልቡ፡ Esth. 1 apocr.; Gen. 37, 11; 1 Reg. 21, 12; Sir. 21, 14; Prov. 3, 1. α) peccata (opp. remissione): ዐቀብከ፡ሊተ፡ኀጢአተ፡ንእስየ፡ Job 13, 26; M. M. f. 96. β) *reticere*: አብድ፡ኢይክል፡ዐቂበ፡ነገር፡ዘሰምዐ፡ Sir. 8, 17. b) *conservare*: ዐቀብከ፡ሎቱ፡ዘንተ፡ምሕረተ፡ 3 Reg. 3, 6; ዐቀበ፡መራዱ፡ Am. 1, 11; ዘዐቀበ፡ፈሪሀ፡እግዚ"፡ (κρατῶν) Sir. 25, 11; Judae 6; Apoc. 16, 15; Jac. 1, 27; omisso Acc., Eph. 4, 3. — *Voc. Ae.*: ዐቀበ፡ዘ፡ጠበቀ።

አዕቀበ፡ II, 1 1) *custodire facere* vel *jubere*, a) *praesidio munire*: ወአዕቀበ፡አህጉሪሆሙ፡ ἐφρούρησε τὰς πόλεις Judith 3, 6. b) *excubiis custodiendum curare* alqd: እምወራዙት፡አዕቀብኩ፡ኖኃተ፡ ἐκ τῶν παιδαρίων ἔστησα ἐπὶ τὰς πύλας 2 Esr. 23, 19. c) *observare* vel *servare facere*, c. dupl. Acc.: Gen. 18, 19; የዐቅቡ፡ሕገ፡እስመ፡ሀርቃኖስ፡አዕቀቦሙ፡ዘንተ፡ Jsp. p. 327. 2) *custodiendum tradere*, a) *in custodiam tradere* alqm: ዘአዕቀቦ፡ንጉሥ፡ ἐν ᾗ κατέκλεισεν αὐτόν Jer. 39, 3. b) *asservandum tradere* vel *committere*, *custodiae causa deponere*, c. Acc. pers. vel rei vel c. dupl. Acc.: Ex. 22, 6. 11; አዕቀብክዎ፡ለጋብኤል፡ዐሠርተ፡መክልየ፡ብሩር፡ Tob. 1, 14; አዋልደ፡ንጉሥ፡ዘአዕቀበ፡ለጎዶልያን፡ Jer. 48, 10; ለዘአዕቀብዎ፡ብዙኀ፡ይትኀሠሥዎ፡ብዙኀ፡ Did. 6; vel c. ኀበ፡ pers.: ብሩር፡ዘአዕቀብኩ፡ኀበ፡ጋብኤል፡ Tob. 4, 20; vel c. ውስተ፡ loci: መጽሐፈ፡አዕቀቡ፡ (v. ይዕቀቡ፡ወሀቡ፡) ውስተ፡ቤተ፡ .. Jer. 43, 20.

ተዐቀበ፡ vel **ተዐቅበ፡** III, 1 I) Pass. a) *custodiri*: አነ፡እትዐቀብ፡ Jer. 43, 5; ይትዐቀብ፡ከመ፡ኢይደቅ፡ውስተ፡

ሞት፡ Job 33, 24; ከመ፡ ትትዐቀብ፡ እምኵሉ፡ እኩይ፡ Kuf. 21. b) *servari, asservari, reservari,* Gen. 41, 35; Ex. 16, 34; Num. 17, 25; ይከውን፡ ለተዐቅቦ፡ 19, 9; Kuf. 3; ይትዐቀብ፡ ረሲዕ፡ ለዕለት፡ እኪት፡ Prov. 16, 4; (c. በኀበ፡ *ab* alqo) Koh. 5, 12; Hen. 45, 2. 69, 23. c) *conservari,* Hen. 69, 25; Matth. 9, 17. II) Refl. 1) *se custodire, se abstinere, sibi cavere, cavere,* seq. እምነ፡ rei: Ps. 17, 26; ይትዐቀቡ፡ እምነ፡ ኵሉ፡ ዝሙት፡ ወርኵስ፡ Kuf. 20; Deut. 23, 10; Jud. 13, 13; Sap. 1, 11; Luc. 12, 1. 15; Clem. f. 188; vel pers.: ተዐቀብ፡ እምነ፡ እኩይ፡ Sir. 11, 33; Matth. 7, 15; c. Acc. pers. (*ab* alqo): ተዐቀቦሙ፡ ለአዕርክቲከ፡ Sir. 6, 13; ተዐቀቦ፡ φύλαξαι ἀπ᾽ αὐτοῦ 12, 11; ተዐቀብዎሙ፡ ለቢጽክሙ፡ Jer. 9, 4; 2 Tim. 4, 15; Luc. 20, 46; Rom. 16, 17; seq. ከመ፡ ኢ፡ c. Subj.: ተዐቀብኩ፡ በመንፈስየ፡ ከመ፡ ኢየአብስ፡ Kuf. 25; Sir. 22, 13; vel seq. ኢ፡ c. Subj., ut: Ex. 19, 12; ተዐቀብ፡ ኢያስሕትከ፡ Sir. 13, 8. 29, 20; Gal. 6, 1; sed post ኢተዐቀበ፡ seq. ከመ፡ c. Subj., ut: ኢተዐቀበ፡ ከመ፡ ይሖር፡ 4 Reg. 10, 31; abs.: ተዐቀብ፡ Jes. 7, 4; በተዐቅቦ፡ ዐቢይ፡ *cautissime* F. M. 29, 4; ተዐቅቦ፡ (sive *cautio* sive *abstinentia*) Lud. comm. hist. p. 319. a) nonnumquam additur ርእሰከ፡ vel ርእስከ፡, ut: ተዐቀብ፡ ርእሰከ፡ (v. ርእስከ፡) ኢያስሕትከ፡ Sir. 29, 20; vel ለርእሱ፡, ut Gal. 6, 1. b) *cautionem adhibere* c. በ፡ in re: ተዐቀብ፡ በዕፀ፡ መሥዋዕት፡ Kuf. 21; ተዐቀብ፡ በደም፡ ibid.; c. እምነ፡, ut: መፍትው፡ ይትዐቀቡ፡ በአስተሓምሞ፡ እምስጢር፡ (decet caute tractare mysterium) Lud. comm. hist. p. 308; seq. ከመ፡ c. Subj.: Deut. 24, 8. 2) *se servare,* c. በ፡ in re; Judae 21; እመ፡ ኢያፍጠነ፡ ተዐቅቦ፡ በፍርሀተ፡ እግዚ"፡ Sir. 27, 3. 3) sibi custodire i. e. a) *observare, attendere* ad alqd vel alqm, c. Acc.: Ps. 129, 3; 1 Reg. 1, 12; 2 Reg. 18, 12; Phil. 3, 17; Hebr. 2, 1; sidera Abush. 3; በተዐቅቦ፡ μετὰ παρατηρήσεως Luc. 17, 20 (nisi hunc Inf. passive sumere malueris); huc nescio an referendus sit etiam locus ከመ፡ ይትዐቀብ፡ ለሕይወቱ፡ ከመ፡ ዐሳብ፡ ἵνα εὐδοκήσῃ τὸν βίον ὥσπερ μισθωτός Job 14, 6; *providere* 1 Cor. 3, 10. b) *callide observare, insidiari,* παρατηρεῖν, c. Acc. prs.: Marc. 3, 2; Luc. 6, 7. 14, 1; ዘይትዐቀበከ፡ ὁ ὑποβλεπόμενός σε Sir. 37, 10. c) *sibi observandum* vel *servandum sumere* praeceptum vel ceremoniam: Marc. 7, 4; Gal. 4, 10; ተዐቀብ፡ ዑቃቤ፡ ዘአምላክ፡ Kuf. 21.

ተዓቀበ፡ III, 3 *se invicem custodire* vel *tueri*: Romani cum Judaeis foedus fecerunt, ከመ፡ ይትራድኡ፡ ኅቡረ፡ በየብስ፡ ወበባሕር፡ ወይትዓቀቡ፡ በበይናቲሆሙ፡ Jsp. p. 296.

አስተዐቀበ፡ IV, 1 *facere* vel *monere ut* alqs *caveat* alqd vel alqm: ወታስተዐቅቦሙ፡ እምኔየ፡ (וְהִזְהַרְתָּ אֹתָם מִמֶּנִּי) Hez. 33, 7 vrs. nov.; F. N. 27. (seq. እምነ፡).

ዕቁብ፡ part. 1) *custoditus, in custodiam traditus,* 2 Esr. 13, 25; Act. 27, 1 rom.; ብእሲት፡ ዕቅብት፡ ለብእሲ፡ Lev. 19, 20; vid. ዕቅብት፡; ዕቁባን፤ ዕዉራን፤ እለ፡ ለምጽ፤ ዝልጉሳን፡ ne intrent in sanctuarium, Clem. f. 176 (num *morbis contagiosis affecti?* coll. סְגִיר, an lapsu calami scriptum pro ዕቡቃን፡?). 2) *servatus, reservatus, asservatus:* 1 Petr. 1, 5; 2 Reg. 23, 5; Ex. 12, 6; 1 Petr. 1, 4; 2 Petr. 3, 7 Platt; መዝገብ፡ ዕቁብ፡ ለውሉዱ፡ F. M. 8, 2. 3) *observatus,* Org. 3. 4) *attentus, cautus:* ዕቁበ፡ ይትናገር፡ φυλασσόμενος λαλεῖ Prov. 21, 28; ዘዕቁብ፡ በቃሉ፡ Clem. f. 86; ዕቁበ፡ ለይኩን፡ Lit. 164, 1.

ዕቅብት፡ adj. et subst. f. (proprie: part. f.), Pl. ዕቁባት፡ et ዕቅብታት፡, *concubina, pellex,* Gen. 22, 24; ብእሲት፡ ዕቅብት፡ Jud. 19, 1. 2; 2 Reg. 3, 7; Kuf. 33; 1 Esr. 4, 29; 2 Esr. 12, 6; Gal. 4, 22; አንበረ፡ ዕቅብተ፡ F. M. 8, 1; ዕቁባት፡ Gen. 31, 33. 32, 23; አንስት፡ ዕቁባት፡ 2 Reg. 5, 13. 20, 3; 1 Par. 3, 9; Cant. 6, 8; ዕቅብታት፡ Jsp. p. 304; F. N. 25 (in quo capite በእንተ፡ ዕቁባት፡ agitur).

ዕቅበት፡ n. act. et subst. 1) *custodia* i. e. custodiendi actus: እንዘ፡ የዐቅቡ፡ ዕቅበተ፡ ማኅደር፡ φυλάσσοντες τὰς φυλακὰς τῆς σκηνῆς 1 Par. 9, 19; terrae (ne hostis eam invadat) Jsp. p. 347. 2) *conservatio* (Bewahrung) Lit. 167, 1; Deus መሀረክሙ፡ ትእዛዛቲሁ፡ ወዕቅበተ፡ ሃይማኖቱ፡ Jsp. p. 290. 3) *observatio* astrorum Abush. 37. 4) *attentio, cautio,* Gad. Ad. f. 41. 5) *vigilia* (pars noctis) Ex. 12, 42. 14, 24. — *Voc. Ae.:* ዕቅበት፡ ዘ፡ ውሽማ፡; *aliud:* ዕቅበት፡ ዘ፡ እንግዶች፡ (quae scholia quid sibi velint dubium est).

ዐቃቢ፡ n. ag., f. ዐቃቢት፡, Pl. m. ዐቃብያን፡, c. ዐቀብት፡ *custos:* Gen. 4, 9; ዐቃብያነ፡ (v. ዐቀብተ፡) ቤት፡ Koh. 12, 3; ዐቃቤ፡ ኀለት፡ Jes. 27, 4; መኑ፡ ይሠይም፡ ዐቃቤ፡ ላዕለ፡ አፉየ፡ Sir. 22, 27; Ps. 38, 2. 140, 3; አንትሙ፡ ካህናት፡ ዐቃብያነ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Clem. f. 205; ካህናት፡ ዐቃብያነ፡ ሕጉ፡ ለእግዚ"፡ f. 207; Petrus ዐቃቤ፡ መራኁተ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ f. 266; ዐቀብት፡ Asc. Jes. 3, 14; Act. 12, 6; ሊቀ፡ ዐቀብተ፡ ቤተ፡ ሞቅሕ፡ Kuf. 39. a) In specie α) ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ *medicus, pharmacus,* vid. sub ሥራይ፡ (c. 245); Tob. 2, 10; Clem. f. 248. 255. β) ዐቃቤ፡ ሥጋ፡ 1 Reg. 28, 2 et ዐቃቤ፡ ርእስ፡, ut: ሊቃነ፡ ዐቀብተ፡ ርእሱ፡ Esth. 2, 21; 1 Esr. 3, 4 *custos corporis, satelles.* γ) ዐቃቤ፡ መንግሥት፡ διάδοχος τοῦ βασιλέως *vicarius regis, procurator regni* 2 Par. 26, 11. δ) ዐቃቤ፡ ሙዳየ፡ ምጽዋት፡ *custos arcae eleemosynarum* 2 Esr. 23, 4 et ዐቃቢ፡ γαζοφύλαξ *thesaurarius* 1 Esr. 2, 10. ε) ዐቃቤ፡ ቀምሕ፡ *c. pomorum* vid. sub ቀምሕ፡; adde Sir. 27, 6. ζ) ዐቃቤ፡ ነቢብ፡ *orator* Act. 24, 1. η) ዐቃቤ፡ ነግድ፡ *caupo* Luc. 10, 34. ϑ) ዐቃቤ፡ አልባስ፡ *custos vestiarii* 4 Reg. 22, 14. ι) ዐቃቤ፡ አንስት፡ *c. gynaecei* Esth. 2, 8. 14. κ) ዐቃቤ፡ አንቀጽ፡ *janitor* 1 Par. 9, 17. 23, 5; ዐቀብት፡ (simplex) F. N. 8, 3. λ) ዐቃቤ፡ ወይን፡ vel ዐጻዲ፡ ወይን፡ *vinitor* Marc. 12, 1; Luc. 13, 7; Jes. 1, 8. 24, 20. 61, 5 var.; ዐቀብተ፡ ወይን፡ Jer. 52, 16; Joel 1, 11; ዐቃቢተ፡ ዐ"፡ ወ"፡ Cant. 1, 6; ዐቀብተ፡ ዐ"፡ ወ"፡ 2 Par. 26, 10. μ) ዐቃቤ፡ ገነት፡ *hortulanus* Joh. 20, 15; Sx. Haml. 25 (vid. ዐውድ፡). b) ἐπίσκοπος, *praefectus, episcopus* Jud. 9, 28; 1 Petr. 2, 25. c) *custos* i. e. *tutor:* Deus ዐቃቢሁ፡ ለያዕቆብ፡ Kuf. 35; Deus ይከውን፡ ዐቃቢሁ፡ ለሠናይ፡ Kuf. 21; መልአክ፡ ዐቃቢሁ፡ *angelus ejus tutelaris* Gad. Lal.; item de angelo Enc. Mag. 25; Pag. 1. d) *custodiens:* ብእሲት፡ አርማሚት፡ ወዐቃቢተ፡ ልሳን፡ (linguam compescens) Fal. f. 50.

ዑቃቤ፡ subst., f. et m. 1) *custodia,* φυλακή Job 7, 12. a) *tutela, tuitio:* Behütung M. M. f. 145; ቀራንብትኪ፡ ንጻሬ፡ አዕይንት፡ ለዑቃቤ፡ (zum Schuze des Blickes der Augen) I Sal. Mar. 6. b) *cautio, attentio:* ያንብርዎ፡ ለሥጋየ፡ በዐቢይ፡ ዑቃቤ፡ ውስተ፡ ማእከለ፡ ምድር፡ Clem. f. 10; huc nescio an referendus sit locus: ይጸልእ፡ ድምፀ፡ ዑቃቤ፡ μισεῖ ἦχον ἀσφαλείας Prov. 11, 15. 2) *observantia:* ዑቃቤ፡ ሕግ፡ Org. 3; ዑቃቤ፡ ሰንበት፡ M. M. f. 266. 3) *observatio* astrorum: አስተናበሩ፡ ዓመታቲሆሙ፡ ወአውራኂሆሙ፡ ዲበ፡ ዑቃቤ፡ ጥንቁቅ፡ ፀሓያዊ፡ Abush. 3; ሰብአ፡ ዑቃቤ፡ *observatores* (siderum), ibid. 4) *vigilia* (pars noctis), Kuf. p. 91. 5) *id quod observandum* vel *servandum est,* ut *lex, ritus:* ተዐቀብ፡ ዑቃቤ፡

ዘአምላክ፡ ልዑል፡ (מִשְׁמֶרֶת) Kuf. 21; fortasse *bona servanda* Koh. 7, 11 (ubi Ae. pro κληρονομία Graeci ዑቃቤ፡ exhibet).

ዑቃብያዊ፡ adj. rel. *ad observationem* (siderum) *pertinens*, Abush. 3.

ተዐቃቢ፡ n. ag. (III, 1) 1) *attentus, cautus* Phlx. 106. 2) *observans:* ኮነ፡ ተዐቃቤ፡ ለሕገ፡ እግዚ"፡ Sx. Mag. 19.

ማዕቀብ፡, rarius **ማዕቅብ፡**, subst., Pl. መዓቅብ፡ et መዓቅብት፡ (semel reperi መዓቀብት፡), Pl. Pl. መዓቅባን፡, 1) *custodia* i. e. a) *excubiae, statio excubiarum, vigiliae:* ረከብዋ፡ ማዕቀበ፡ (v. መዓቅብ፡ ዘ) ፋርስ፡ προφυλακὴ τῶν Ἀσσυρίων Judith 10, 11. 14, 2. 3; ያነብሩ፡ መዓቅቢሆሙ፡ Nah. 2, 6; መዓቅብ፡ (v. መዓቅባን፡) 3, 12; ያነብሩ፡ መዓቅበ፡ ዲቤኪ፡ Hez. 23, 34. 26, 8. 38, 7; አንበርነ፡ መዓቅበ፡ ሎሙ፡ 2 Esr. 14, 9; Jes. 62, 6; መዓቅብት፡ οἱ φυλάσσοντες 2 Esr. 12, 16; መዓቅብት፡ ሌሊተ፡ ይዑዱ፡ ውስተ፡ ኢየሩሳሌም፡ 17, 3; ሰብአ፡ መዓቅብ፡ *excubitores* 2 Esr. 14, 23; Jud. 1, 24. 7, 19. b) *custodes:* ከመ፡ ማዕቅበ፡ (v. መዓቅበ፡) ሐቅል፡ φυλάσσοντες ἀγρόν Jer. 4, 17. c) *vigiles* Cant. 3, 3. 5, 7. d) *insidiae:* መዓቅበ፡ አጋንንት፡ Lud. e Ssal. Req. 2) locus quo excubias agunt, *statio:* እቀውም፡ ውስተ፡ መዓቅብየ፡ Hab. 2, 1. 3) *id quod custodiendum* vel *observandum est:* የዐቅቡ፡ ደቂቀ፡ እስራኤል፡ መዓቅቢሆሙ፡ ለእግዚ"፡ Num. 9, 19.

ማዕቀቢ፡ part. (II, 1) c. term. adj. *depositor* (qui alqd custodiendum tradit) Ex. 22, 8.

አማዕቀበ፡ quadrl. II (denom.) *custodiae causa deponere, custodiendum tradere* vel *committere*, c. dupl. Acc.: ብእሲተ፡ ዘአማዕቀብዎ፡ (quam ei c. t.) F. M. 5, 14. 5, 17; ብእሲ፡ ዘአማዕቀቡ፡ ኪያሁ፡ (quem ei c. t.) 12, 5; c. Acc. pers. vel rei et በኀበ፡ ejus, cui traditur Sx. Ter 9, vel በ፡ ejusdem, ut: አማዕቀቦሙ፡ በክርስቶስ Sx. Masc. 9.

ምዕቅብና፡ subst. *custodia depositi* vel *commissi, tutela*, nec non *depositum, commissum*, Lud. e Cant. Mich.; Genz. f. 44; በእንተ፡ ምዕቅብና፡ ንዋይ፡ F. N. 29; ይእቲ፡ እኅተ፡ አቡየ፡ በምዕቅብና፡ (Pflegeſchweſter des Vaters) F. N. 24, 2; Clem. f. 111.

ዐቀብ፡ subst. [عَقَبَةٌ עָקֹב; de etymo vid. Ges. thes. p. 1060; amh. ዐቀበት፡] *locus acclivis, clivus:* ዐቀበ፡ ኆፃ፡ ἀνάβασις ἀμμώδης Sir. 25, 20; Jes. 15, 5; Judith 6, 7. 13, 10; 2 Esr. 13, 31; 2 Reg. 6, 2; Num. 34, 4.

ዐቀብ፡ vel **ዐቃብ፡**, subst., Pl. ዐቀባት፡ [قَضْبٌ?] *spinae, vepres*, Jud. 8, 7. 16; 2 Reg. 23, 6.

ዕቋን፡ subst. *lac spissum, flos lactis, butyrum* [vid. ሐቄን፡ nec non عجن], βούτυρον Gen. 18, 8; Jud. 5, 25; አዘዘ፡ ከመ፡ ያስትዮሙ፡ (sc. fame enecatos) ሐሊበ፡ ወመዓረ፡ ወዕቋነ፡ እስከ፡ ለምለመ፡ ጕርዔሆሙ፡ ወአማዑቶሙ፡ Jsp. p. 369. — Sec. Lud. i. q. amh. ሐይብ፡. — *Voc. Ae.:* ግብነት፡ ብ፡ ራግማ፤ ዕቋን፡ ብ፡ አንቋሊት፡; *aliud:* ዕቋን፡ ዘ፡ ራግማ ።

ዐቀደ፡ i. q. עקד عقد (vic. אגד አገደ፡ اكد et ዐቀጸ፡) *ligare, vincire, constringere, nodare.* — *Voc. Ae.:* ዐቀደ፡ ዐቀጸ፡ ዐነገ፡ ሞቅሐ፡ ከልተፈ፡ ኀመየ፡ ብ፡ አሰረ ።

ዕቁድ፡ part. *ligatus, constrictus:* sedit in carcre ዕቁደ፡ እግር፡ Enc. Mij. 17.

ዐቀድ፡ vel **ዕቀድ፡** subst. dubiae significationis: ፬ አጻብዕ፡ ዘይትራከብ፡ ላዕሌሁ፡ ዐቀዱ፡ (v. ዕቀዱ፡) τεσσάρων δακτύλων τὰ κοιλώματα 3 Reg. 7, 3; utrum *taenia?* an *stria?* (Significatio *capitulum columnae* quam Ludolfus statuit, ab hoc loco plane aliena est, vid. commata 4 seq.).

ዐቅድ፡ subst., vox architectonica, an *fornix, concameratio* (coll. אֲגֻדָּה إِجَادٌ)? ዐቅዶን፡ sc. ecclesiarum, Gad. Lal.

ማዕቅድ፡ subst., Pl. መዓቅድ፡, vox architectonica, au *camera, fornix?* አልበ፡ ጠፈረ፡ ለመዓቅዶን፡ (sc. ecclesiarum Lalibelae saxis excavatarum) ወአልበ፡ ሣዕር፡ ለመከደኖን፡ (sic) Gad. Lal.; ኢይፈቅድ፡ አሕባለ፡ ለመዓቅዶን፡ ibid.

ዐቀጸ፡ I, 2 [proprie: verſchränkeu, verwickeln; vid. عقش عقص عقف عقط al., nec non ዐቀደ፡] *illaqueare, impedire, intricare* Jud. 11, 35; ሰይጣን፡ ይዔቅጽ፡ በስዉር፡ Phlx. 100.

አዕቀጸ፡ II, 1 1) *laqueis implicare, illaqueare* pedes alcjs, *suplantare*, pede supposito vel laqueo *improvidum prosternere:* συμποδίζειν Gen. 22, 9 (nisi ዐቀደ፡ emendare malueris); Ps. 17, 43. 77, 35; πτερνίζειν Gen. 27, 36; በውስተ፡ ከርሥ፡ አዕቀጸ፡ ለእኁሁ፡ Hos. 12, 3; ኵሉ፡ እኍ፡ አዕቅጸ፡ ያዐቅጽ፡ Jer. 9, 4; σκελίζειν አነ፡ አዐቅጸሙ፡ Jer. 10, 18; ὑποσκελίζειν Ps. 16, 13. 139, 5; Enc. Teq. 24; Genz. 12. 2) trsl. a) *insidiari, defraudare:* ያዐቅጾኑ፡ ሰብእ፡ ለእግዚ"፡ πτερνιεῖ Mal. 3, 8. b) *dolo* vel *fraude detorquere:* አዕቅጾቶሙ፡ እምፍኖተ፡ ጽድቅ፡ Kuf. 1. — *Voc. Ae.:* አዕቀጸ፡ ዘ፡ አሰረ ።

ተዐቅጸ፡ III, 1 *illaqueari, supplantari, de improviso prosterni*, συνεποδίσϑησαν Ps. 19, 9; በኀፈረ፡ ሰብእ፡ ይትዐቀጽ፡ ὑπεσκελίσϑησαν Prov. 29, 25; ኢይትዐቀጹ፡ በኀጢአቶሙ፡ Kuf. 1; ኩኑ፡ ንቁሃነ፡ ወኢትትዐቀጹ፡ በምንትኒ፡ Jsp. p. 356. — *Voc. Ae.:* ተዐቅጹ፡ ዘ፡ ተተዓተቡ፡ (?); *aliud:* ተዐቅጸ፡ ዘ፡ አኀነበሰ ።

ዕቅጸት፡ n. act. *supplantatio*, ὑποσκελισμός Prov. 11, 3.

አዕቃጺ፡ n. ag. *supplantator*; hoc vocabulo nomen ያዕቆብ፡ exponitur in Voc. Ae.

ዐቀፈ፡ inus., عقف *inflexit* (vic. ዐቀደ፡ et ዐቀጸ፡).

አዕቀፈ፡ II, 1 *impedire, offendiculo* vel *impedimento esse, impedimentum inferre, scandalum praebere*, c. Acc. pers.: ኢያዐቅፈከ፡ ከመ፡ እብነ፡ ዕቅፍት፡ Jes. 8, 14; Rom. 9, 32; አፍላግ፡ ኢያዐቅፈከ፡ Jes. 43, 2 (Cod. Laur.); ከመ፡ ያዕቅፎ፡ τοῦ ἀντικεῖσϑαι αὐτῷ Zach. 3, 1; Num. 22, 32 var.; አዕቀፈኒ፡ ሰይጣን፡ 1 Thess. 2, 18; Joh. 6, 61; አዕቅጸ፡ ቢጽ፡ Rom. 14, 21; Gal. 5, 7; c. Acc. rei: ከመ፡ ኢያዕቅፍ፡ ትምህርቶ፡ ለክርስቶስ፡ 1 Cor. 9, 12.

ተዐቅፈ፡ III, 1 1) *implicari, impediri:* ኢይትዐቀፍ፡ በኀጢአት፡ ἐν ἁμαρτίαις οὐκ ἐγκυλισϑήσονται Sir. 23, 12; ከመ፡ ኢትትዐቀፍ፡ ጸሎትክሙ፡ 1 Petr. 3, 7. 2) *offendere*, (*impingere*), እመ፡ ተዐቅፈ፡ Sir. 13, 23; Tob. 11, 9; Hebr. 12, 13; ዘእንበለ፡ ይትዐቀፉ፡ (v. ትትዐቀፉ፡) እገሪክሙ፡ Jer. 13, 16; እገሪከ፡ ከመ፡ ኢይትዐቀፉ፡ Prov. 3, 23; ከመ፡ ኢትትዐቀፍ፡ በእብን፡ እግረከ፡ Ps. 90, 12; Matth. 4, 6; ኵሉ፡ አብድ፡ ይትዐቀፍ፡ ቦቱ፡ (sc. በዕፀ፡ ዕቅፍት፡) Sir. 34, 7; ከመ፡ ኢትትዐቀፍ፡ በእብነ፡ መንሱት፡ 35, 20. 3) *offendi*, (*indignari*), *offensionis causam habere* in re, *scandalizari*, c. በ፡ scandali: ይትዐቀፉ፡ ቦሙ፡ Sir. 23, 8; ይትዐቀፉ፡

ደቂቅ፡በልሂቅ፡ Jes. 3, 5; Asc. Jes. 3, 34; Matth. 11, 6; Luc. 7, 23; Joh. 16, 1; vel c. በእንተ፡ Marc. 6, 3. — *Voc. Ae.*: ተዓቀፈ፡ዘ፡ተሰናከለ፡

ተዓቀፈ፡ III, 3 1) *offendiculum objicere* alicui, *obstare*, c. Acc. pers., Num. 22, 22. 32 (διαβαλεῖν, שָׂטָן). 2) *alterum alteri scandalum praebere*: ኢትትዓቀፉ፡በትሕዝብት፡ (durch Mißtrauen) Lud. e Vit. Joann. Cam.

ዕቁፍ፡ part. *offensione affectus* (i. e. is quem alii offendunt): ወንከውን፡ዕቁፋነ፡ወዕዩራነ፡በቅድመ፡እለ፡ያጠርዩነ፡ εἰς πρόσκομμα Judith 8, 22.

ዕቅፍት፡ subst., Pl. ዕቅፍታት፡ 1) *offensio* pedis: (ዘያስተሰግል፡) በዕቅፍተ፡እግር፡ (inter alia divinationis genera) Clem. f. 178; *lapsus* offensione pedis effectus: ዕቅፍቱ፡ ὑποσκέλισμα αὐτοῦ Prov. 24, 17. 2) *causa offensionis* et *lapsus*, *offendiculum*, *scandalum*, πρόςκομμα vel σκάνδαλον, ኢትደይ፡ዕቅፍተ፡ቅድመ፡ዕዉር፡ Lev. 19, 14; Ps. 68, 27. 139, 6; የዐቅበከ፡እምዕቅፍት፡ Sir. 31, 19. 39, 24; Judith 5, 20; Hos. 4, 17; ዕፀ፡ዕቅፍት፡ Sir. 34, 7; እብነ፡ዕቅፍት፡ Jes. 8, 14; Rom. 9, 32; ትከውኖ፡ዕቅፍተ፡ 1 Reg. 18, 21; Ex. 23, 33; Jud. 2, 3; ዕቅፍታት፡ F. N. 5. 3) *remora*, Lud. ex Org. 3.

ማዕቀፍ፡, **ማዕቅፍ፡**, **ማዕቅፍት፡** subst. *causa offensionis* et *lapsus*, *offendiculum*, *scandalum*, Kuf. 1; Ps. 140, 10; በማዕቅፍ፡ይወድቅ፡ Prov. 10, 8; στραγγαλιῶδες (*perversi* alqd et *tortuosi*) ማዕቅፍ፡ Prov. 8, 8; ያመጽኡ፡ማዕቅፍተ፡ Jes. 29, 21; Hen. 56, 7; Matth. 16, 23; Lit. Epiph.; ማዕቀፍ፡ Enc. Haml. 5.

ማዕቅፋዊ፡ adj. rel. *scandalosus*, Lud. ex Mss. Colb.

ተዐቃፊ፡ n. ag. (III, 1) *qui offenditur* alqa re, Phlx. 243.

I. **ዐበለ፡** rad. incertae potestatis, quamquam e significationibus vocis ማዕበል፡ radici vim *laborandi* et *fabricandi* infuisse nescio an conjiciendum fuerit.

ማዕበል፡ (crebro መብዐል፡ nec non መብዕል፡ scriptum) et ማዕበልት፡, subst., plerumque m., Pl. መዓብል፡, መዓብልት፡ et ማዕበላት፡ (Hen. 54, 3 var.), crebro መበዕልት፡ et መበዕላት፡ scriptum, 1) *instrumentum*, *utensile*: (ማሕረፅ፡) መብዐለ፡ (v. መብዕለ፡) ነፍስ፡ውእቱ፡ instrumentum animae i. e. ad vitam necessarium Deut. 24, 6; መብዐለ፡ (v. መብዕለ፡) ሜከኖት፡ τὰ συγκλείσματα τῶν μεχωνώϑ 4 Reg. 16, 17. 2) in specie *instrumentum ferreum* (a fabro ferrario confectum): አዕይንቲሁ፡ይጤይቅ፡ኵሎ፡አምሳለ፡መብዐል፡ ὁμοίωμα σκεύους Sir. 38, 28; ዘከመ፡ያስተሜኒ፡መብዐሎ፡ወምንሀበ፡ ibid.; ut a) ὀδούς *dens* 1 Reg. 13, 21. b) σκεῦος σιδηροῦν ማዕበለ፡ኀጺን፡ 3 Reg. 6, 11. c) *telum*, *jaculum*, *sagitta*, መዓብሊሆሙ፡በሊኅ፡ τὰ βέλη ὀξέα Jes. 5, 28; ማዕበል፡በሊኅ፡ልሳኖሙ፡ βολὶς τιτρώσκουσα Jer. 9, 8; cfr. etiam Ps. 54, 24 ubi Gr. βολίδες habet, Aethiopes autem voci ማዕበል፡ (quasi *fluctus* significaret) ያሰጥሙ፡ addiderunt; ትወጽእ፡ማዕበልት፡ (v. መዓብልት፡) ከመ፡መብረቅ፡ βολίς Zach. 9, 14. [Cfr. مِعْوَلٌ *instrumentum ferreum acuminatum*, quo saxa finduntur; مِعْبَلَةٌ *cuspis lata et longa*, *sagitta lata cuspide praedita*; مِغْوَلٌ *instrumentum quo perditur*; *cuspis longa*, *ensis tenuis*.]. d) *catenae*, *tormenta*, Hen. 53, 3 seq.; 54, 3; (vid. etiam መብልኅ፡). — *Voc. Ae.*: ማዕበል፡ብ፡በለው፡ሰይፍ፡የቦሂ፡ይ።

II. **ዐበለ፡** inus., componendum cum יָבַל (بَالَ بَلَّ وَبَلَ) *fluere*, *fluctuare*, *undare*.

ማዕበል፡ (et ማዕብል፡), subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. ማዕበላት፡ (Lud. ex Enc.) et መዓብልት፡ 1) *fluctus*, *unda*, *undae*, (*inundatio*, *diluvium*), κῦμα Job 6, 15; Sir. 29, 18; Jes. 48, 18; κύματα Ps. 41, 10. 64, 7. 106, 25; Job 38, 11; Sir. 24, 6; Jes. 17, 12. 51, 15 (fem.); Jer. 5, 22. 6, 23; Hez. 26, 3; 4 Esr. 2, 25. 27; ማዕበለ፡ባሕር፡ ῥιζώματα ϑαλάσσης Job 36, 30; ደፈኖሙ፡ማዕበል፡ πόντος Ex. 15, 5; ማዕበል፡ዐቢይ፡ Jon. 1, 11; ማዕበለ፡ማይ፡ χειμάῤῥους ἐπικλύζων Jes. 66, 12; Act. 27, 15. 18 rom.; κλύδων Jon. 1, 4; Luc. 8, 24; Enc. Hed. 5; trsl.: ማዕበላ፡ለቍረ፡ኀጢአትየ፡ Enc. Jac. 13. — *Voc. Ae.*: ማዕበል፡ዘ፡ፈረሰኛ፡ 2) *cymatium*, κυμάτιον, Ex. 25, 11. 24. 25; መዓብልት፡ arcae foederis, Kbr. Nag. 17. — *Voc. Ae.*: ማዕበል፡ዘ፡ሙአብያ፡

አማዕበለ፡ quadrl. II (denom.) *inundare*, *fluctibus obruere*: ወያመዐብሎ፡መዋግድ፡ Lit. 172, 1; ጊዜ፡ያመዐብል፡ላዕሌየ፡ባእስ፡ Enc. Hed. 16; Jsp. p. 292.

ዐብረ፡ I, 1 [עָרֵב, חָרֵב, vid. Ges. thes. p. 1066] Subj. ይዕበር፡ *aridum*, *sterilem esse* vel *fieri*, *exarescere*, *sterilescere*, de terra, ዐብረ፡ኵሉ፡ወፍር፡ዘውስተ፡ገዳም፡ Jer. 23, 10; de plantis: ኵሉ፡ይየብስ፡ወየዐብር፡ Jes. 19, 7; ኢየዐብር፡ወይንክሙ፡ Mal. 3, 11; Apoc. 6, 6; Herm. p. 99; የዐብር፡ሣዕሩ፡ፍጹመ፡ Prov. 24, 46; ጽጌሃ፡ኢይትነገፍ፡ወፍሬሃ፡ኢየዐብር፡ወቈጽላ፡ኢይጸመሂ፡ M. M. f. 124; Org. 5; de aquis: እመበ፡ዘዐብረት፡ዝናመ፡ሰማይ፡ 2 Par. 6, 26; de sanguine: duae sunt animae sc. ነፍስ፡መዋቲት፡ወነፍስ፡ዘኢይመውት፤ ዘሰ፡ይመውት፡ደም፡ውእቱ። ለእመ፡በተረግዘ፤ ይትከዐው፡ዲበ፡ምድር። ወለእመ፡በደዌ፡ሥጋ፤ የዐብር፡ወበዐባረ፡ዚአሁ፡ይትፈለጥ፡ነፍስ፡ (sc. ዘኢይመውት፡) እምሥጋ፡ M. M. f. 109; de annis: ዓመታት፡አኅዙ፡ይዕበሩ፡ Kuf. 11.

አዕበረ፡ II, 1 *aridum*, *sterilem reddere*, ኢያዐብር፡ወይንክሙ፡ Mal. 3, 11 var.

ዕቡር፡ part. *aridus*, *exsiccatus*, *sterilis*: (ሰዊት፡) ቀጢናን፡ወዕቡራን፡ ἀνεμόφϑοροι Gen. 41, 6. 7. 27 (cfr. ይቡሳን፡ 23. 24); ሐምለ፡ቅብእ፡ዕቡር፡ σευτλίον ἡμίεφϑον Jes. 51, 20; ዐጸደ፡ወይን፡ዕቡር፡ Hez. 17, 6. — *Voc. Ae.*: ዕቡር፡ዘ፡ደረቅ፡

ዐባር፡ subst. (m.) *siccitas*, *sterilitas*, *penuria* vel *caritas annonae*: በዓመተ፡ዐባር፡ ἐν ἐνιαυτῷ ἀβροχίας Jer. 17, 8; ዐባረ፡ዝናም፡ (v. ዐባር) 14, 1; Hen. 80, 5; Kuf. 13. 23. 40; Deut. 28, 22; ἀπορία Hagg. 2, 17; Org. 1.

ዕብሬት፡, **በዕብሬት፡** *per*, *propter* vid. sub በረየ፡ c. 507.

ዕብራዊ፡ et **ዕብራይ፡** (Ex. 1, 15) n. prgr., *Hebraeus*, ut: ዕብራዊት፡, ዕብራውያን፡, ዕብራውያት፡ Jer. 41, 9; Gen. 39, 14. 17. 40, 15; Phil. 3, 5 al.; Hebr. 1, 1 in tit. Lectione vel interpretatione falsa nituntur hi loci: ብእሲት፡ዕብራዊት፡ (v. ብዕራዊት፡) Sir. 26, 2 ubi Gr. γυνὴ ἀνδρεία habet; ዕብራዊያት፡ Kuf. p. 157 pro ἅβραι (Vrs. Lat. praebet *puellae*). — Secundum Lud. hist. aeth. III, 4, 18 libri Regum duo, qui aliâs ዘነገሥት፡፫ወ፬ inscribuntur, titulo ዘዕብራውያን፡ insigniuntur (quem equidem nusquam legi).

ዕብራይስጥ፡ et **ዕብራይስጢ፡** adv. ἑβραϊστί *hebraice*, ut: ኢትንግረነ፡ዕብራይስጥ፡ (v. ״ስጢ፡) ἰουδαϊστί Jes. 36, 11;

4 Reg. 18, 26; ጽሑፋት፡ዕብራይስጥ፡ Kuf. p. 51; plerumque praemissa a) praepositione በ፡, sc. በዕብራይስጥ፡ vel "ጢ፡ ut Kuf. 12; Apoc. 9, 11. 16, 16; Joh. 5, 2. 19, 13. 20; Act. 22, 2; Luc. 23, 38, vel b) voce ነገረ፡ vel ልሳን፡, ut: በነገረ፡ዕብራይስጢ፡ 2 Par. 32, 18; Joh. 20, 16; Act. 21, 40. 26, 14; በልሳን፡ዕብራይስጥ፡ Kuf. 43.

ዕብራይስጣዊ፡ adj. rel. *hebraicus*, Cod. Mus. Brit. VIII, n. 2.

ዐበቅ፡ subst. (m.) *scabiei* vel *leprae* species, ψώρα Lev. 26, 16; ዐበቅ፡እኩይ፡ (ἕλκος?) Deut. 28, 27; ደዌ፡ሲሕ፡ወዐበቅ፡ Macc. f. 14; ኢዮብ፡አመ፡አኀዘ፡ዐበቅ፡ Sx. Masc. 1; Deus ፈታኔ፡ኢዮብ፡በደዌ፡ወበዐበቅ፡ Tab. Tab. 23, [خَوْق *scabies?* an (sicut በኸ፡ in quibusdam codicibus Job 4, 5) componendum cum בֹּהַק بَهَق?] — *Voc. Ae.*: ዐበቅ፡ዘ፡ሕከክ፡ (v. እከክ፡).

ዕቡቅ፡ part. *scabiosus*, ψώρᾳ affectus Lev. 21, 20. 22, 22; Clem. f. 131.

ዐብየ፡ I, 1 [עָבָה *crassus (densus) fuit*, ܥܒܳܐ *crassus, densus*, وَغُبَ *magnus* et *crassus fuit*; vid. Ges. thes. p. 981] Subj. ይዕበይ፡ 1) *crescere, magnum* vel *majorem fieri*: ዐበይኩ፡ከመ፡ጽላጣኖስ፡ Sir. 24, 14. a) de luna: ነኪር፡ከመ፡ተዐቢ፡ Sir. 43, 8. b) *adolescere*: ልህቂ፡ወዐበይኪ፡ Hez. 16, 7. c) *proficere, provehi*: ዐብየ፡በጸጋ፡ Luc. 2, 52; dignitate: ዐብየ፡መርዶኬዎስ፡ προήχθη Esth. 2, 21; Gen. 48, 19; opibus: Gen. 26, 13; በበይነዝ፡ዐብዩ፡ወብዕሉ፡ Jer. 5, 27. d) de rebus: ዐብየት፡ሃይማኖትክሙ፡ 2 Thess. 1, 3; ዐብየ፡ስሙ፡በኵሉ፡ምድር፡ Kuf. 11; ይዕበይ፡ስብሐቲሁ፡ Jes. 42, 21; ወዐብየ፡ማዕበለ፡ባሕር፡ Jon. 1, 4; ዐብየ፡ረኃብ፡ጥቀ፡ (*ingravescere*) Gen. 47, 13. 2) *magnum esse*: ዐበይከ፡ፈድፋደ፡ Ps. 103, 1; ዐብየ፡ገዓሮሙ፡ Gen. 19, 13; ኀጣውኢሆሙ፡ዐብየት፡ጥቀ፡ Gen. 18, 20; ምሕረት፡ Ps. 107, 4; ዐብየ፡ቍስልየ፡ Jer. 15, 18; Thren. 2, 13. a) *magni aestimari*: 1 Reg. 2, 21. 26, 24; Judith 12, 18. b) *magnificari*: 2 Reg. 7, 26; Ps. 19, 5. 3) *majorem* vel *maximum esse* vel *fieri*, seq. እምነ፡, ut Gen. 43, 34; ዐብየት፡ኀጢአታ፡ለወለተ፡ሕዝብየ፡እምኀጢአተ፡ሰዶም፡ Thren. 4, 6; ውእቱ፡የዐቢ፡እምነ፡ኵሉ፡ግብሩ፡ Sir. 43, 28; 2 Reg. 13, 15; Hen. 14, 15; Hebr. 1, 4; Matth. 11, 11. 12, 6. 13, 32; Joh. 1, 51. 4, 12. 5, 20. 13, 16; al.; vel Acc.: የዐብዮ፡ *eo major erit* Gen. 48, 19; አልቦ፡እምውስቴቶሙ፡ዘየዐብዮ፡ለፈራሄ፡እግዚ"፡ Sir. 10, 24; Hen. 75, 9; absol.: ትሬኢ፡እንከ፡ዘየዐቢ፡ኀጢአተ፡ ἀνομίας μείζονας Hez. 8, 6 seq.; Gen. 1, 16; Hebr. 7, 7; Jac. 3, 1; Matth. 18, 1. 4. 23, 17. 19; Luc. 12, 18; Joh. 19, 11; ዘየዐቢ፡ *majora* 4 Esr. 3, 21. a) potentia, i. e. *praevalere* seq. ላዕለ፡ pers., Kuf. p. 123. b) *potiorem, majoris* vel *maximi momenti esse*: ነፍስ፡ተዐቢ፡እምሲሲት፡ Matth. 6, 25. 12, 41; ወእምኵሉ፡ዘየዐቢ፡ 4 Esr. 10, 36. c) *natu majorem esse*, Rom. 9, 12; Gen. 10, 21; 1 Reg. 17, 13; መቃርስ፡ዘየዐቢ፡ (si non *magnus*) Sx. Mag. 27.

አዕበየ፡ II, 1 1) *magnum facere, augere*, Matth. 23, 5; Luc. 1, 58; Gen. 12, 2. 19, 19; አዕበይኩ፡ጥበበ፡ Koh. 1, 16; ረሲዓን፡ያዐብዩ፡ኀሳረ፡ Prov. 3, 35; ያዐብያ፡ለመዐቱ፡ Sir. 28, 10; Ps. 17, 54; 2 Tim. 2, 16. a) seq. ገቢረ፡ *magna facinora facere* Ps. 125, 3. 4; vel አዕበየ፡ከመ፡ይግበር፡ Joel 2, 21; vel absol.: 1 Reg. 12, 24 vel አዕበየ፡ምግባረ፡ *magna opera facere* Koh. 2, 4; etiam omisso ምግባረ፡ Koh. 2, 9. b) magnum i. e. *opulentum, potentem reddere*: Gen. 24, 35. 28, 3; ያዐብዮ፡ወያከብሮ፡ Sir. 11, 13. c) *magnificare, amplificare*: Jos. 3, 7. 4, 14; Ps. 36, 36; ወአዕበዮ፡እግዚ"፡ለሰሎሞን፡ላዕለ፡ኵሉ፡ 1 Par. 29, 25; Jer. 38, 14 (vid. n. 2, a). d) *magnifacere*: Job 7, 17; Act. 5, 13. e) vocem, clamorem *vehementem facere*: አዕበዩ፡ጸራኀ፡ Matth. 20, 31. f) *natu majorem facere* vel *declarare*: ኢይክል፡አዕብዮቶ፡ Deut. 21, 16. g) አፈ፡ os i. e. *magna loqui* (*insolenter jactare*), μεγαλοῤῥημονεῖν: Ps. 37, 17. 54, 13; መጠነ፡አዕበየ፡አፉሁ፡ Judith 6, 17; እመ፡አዕቤከ፡አፉከ፡ላዕሌሁ፡ Sir. 22, 22. 20, 15, vel seq. ነቢበ፡ Ps. 11, 3. 4. h) *crescere facere* plantam, Lud. e Ssal. Req. 2) *tollere, extollere, exaltare*: ያዐብያ፡ለክምረ፡እክሉ፡ Sir. 20, 28; ታዐቢ፡እደዊከ፡ኀቤሁ፡ Job 11, 13. a) laudibus (*magnificare*): አዕብይዎ፡ለስሙ፡ Sir. 39, 15. 43, 30; Ps. 33, 4. 68, 35; Luc. 1, 46; Act. 19, 17. b) ad dignitatem, potentiam, felicitatem *evehere*: አዕበዮ፡ንጉሥ፡ለሐማ፡ Esth. 3, 1; ጥበብ፡አዕበየቶሙ፡ለደቂቃ፡ Sir. 4, 11; ታዐብዮ፡እምነ፡ቢጹ፡ 15, 5; ያዐብያ፡ለነፍስከ፡ 31, 20; Phil. 2, 9; እምውስተ፡መዋዕል፡ቦ፡ዘቀደሰ፡ወአዕበየ፡ 36, 9. c) ርእሶ፡ *se efferre*: ኢታዕቢ፡ርእሰከ፡ Sir. 1, 30. 4, 7. 6, 2. 11, 4; Luc. 18, 14; Matth. 23, 12. d) ልቦ፡ *magnos sibi sumere spiritus, superbire*: ዘያዐቢ፡ልቦ፡ Jes. 10, 12; Jer. 31, 29; አዕብዮ፡ልብ፡ *fastus* Kuf. 40. e) ምግባሮ፡ *fastuose agere* Joel 2, 20. f) *vocem tollere* seu clamorem: ያዐቢ፡ቃሎ፡ Sir. 21, 20; ከመ፡ያዕቢ፡ቃለ፡በውውዓ፡ Hez. 21, 22 vrs. nov.

ተዐበየ፡ III, 2 (raro III, 1) *se efferre, se jactare, insolescere, superbire, inflatum esse*, ኢትትዐበዩ፡ μὴ ἐπαίρεσθε Jer. 13, 15; μεγαλύνεσθαι Dan. 8, 25; እስመ፡ተዐበየ፡ልብከ፡ ὑψώθη Hez. 28, 2; Ps. 130, 1; ለምንት፡ይትዔበይ፡ (v. ይትዐበይ፡) መሬት፡ወሐመድ፡ ὑπερηφανεύεται Sir. 10, 9; Rom. 12, 3; ἐφυσιώθησαν 1 Cor. 4, 18; ኢትትዐበይ፡በመዋዕለ፡ተጽናስከ፡ μὴ δοξάζου Sir. 10, 26; Phil. 2, 3; ኢትትዐበይ፡በቅድመ፡ንጉሥ፡ μὴ ἀλαζονεύου Prov. 25, 6; c. c. በ፡ rei, qua quis superbit: እለ፡ይትዔበዩ፡በወርቅ፡ Zeph. 1, 11; በጥበብከ፡ኢትትዐበይ፡ Prov. 3, 5; c. ላዕለ፡ *contra* alqm: Ps. 12, 3; ተዐበየ፡ላዕለ፡እግዚ"፡ Jer. 21, 26; 4 Esr. 9, 12; ከመ፡ኢይትዐበይ፡ንኡስ፡ላዕለ፡ዐቢይ፡ Clem. f. 173; *fastidire* alqd, seq. ለ፡ c. Inf., ut: ዲያቆናት፡ኢይትዐበዩ፡ለተልእኮ፡ጽኑሳን፡ Did. 17; ኢተዐብዮ፡ *modestia*, Lud. ex Enc. Masc. 23.

አስተዐበየ፡ IV, 2 vel 1 1) *provehere* alqm, *facere ut* incrementum capiat vel *progressus faciat* in re: Nestorie, ዘአስተዐበይከሙ፡ (ለአይሁድ፡) በኀጢአቶሙ፡ ወዘአንሣእኮሙ፡በነገር፡ Hom. Rhegini in Cyr. f. 109. 2) *superbum, tumidum, arrogantem reddere, inflare*: አእምሮ፡ያስተዐቢ፡ (v. ያስተዔቢ፡) 1 Cor. 8, 1; Gad. Kar. ("ዔቢ፡); 1 Cor. 13, 4 Platt.

ዕቡይ፡ part. *superbus, arrogans, insolens, fastuosus, inflatus*, (*superbia tumens*), ὑπερήφανος Ps. 17, 30. 88, 11; Job 38, 15. 40, 7; Sir. 3, 28. 11, 30. 23, 8. 27, 15; Sap. 14, 6; Prov. 3, 34; Jes. 13, 11; Jac. 4, 6; συκοφάντης Ps. 71, 4; ὑβρισταί Rom. 1, 30 Platt; አዕይንት፡ዕቡይ፡ Prov. 24, 36; Jes. 5, 15; ዕቡየ፡ልብ፡ Prov. 14, 14; ዕቡየ፡መንፈስ፡ Koh. 7, 8; ዕቡየ፡ዐይን፡ Ps. 100, 7.

ዕበይ፡ subst., Pl. ዕበያት፡ *magnitudo*, domus Hen. 14, 16; corporis humani F. N. 10; ዕበየ፡ሣህልከ፡ Ps. 50, 1; Num. 14, 19;

ዕበየ፡ኀይሉ፡ Eph. 1, 19; Ps. 78, 12; ዕበየ፡ስብሐቲ፡ Ps. 8, 2. 95, 6. 103, 2; Sir. 17, 13. a) *pars major* vel *potior* Kuf. p. 131 lin. 5 et 7. b) magnitudo dignitatis, honoris, potentiae, *amplitudo:* በእምጣነ፡ዕበይከ፡ Sir. 3, 18; Hebr. 7, 4. c) *magnificentia, majestas,* Dei, በከመ፡ዕበይሁ፡ (v. ዕበዩሁ፡) ከማሁ፡ ዕበየ፡ምሕረቱ፡ Sir. 2, 18. 43, 29; Hen. 84, 2; Tob. 13, 6. 7; Ps. 144, 3; Judae 25; Hebr. 1, 3; Dianae Act. 19, 27; regis Dan. 5, 18; በዕበይ፡ወበክብር፡ Enc. Haml. 4. d) *magnalia,* ዕበያቲሁ፡ለእግዚ"፡ Herm. p. 94. 107; ዕበየ፡ግብሩ፡ τὰ μεγαλεῖα τῶν ἔργων αὐτοῦ Sir. 17, 9; ገበሬ፡ዕበይ፡ Enc. Tachs. 29. e) *elatio* et *causa elationis* vel *gloriationis:* ወይከውን፡ፍሥሓ፡ወክብረ፡ወዕበየ፡ለኵሉ፡አሕዛብ፡ Jer. 40, 9; ለዕበይ፡ወለክብር፡ Kuf. 4; አንቲ፡ይእቲ፡ዕበዮሙ፡ለእስራኤል፡ Judith 15, 9.

ዐቢይ፡ adj., f. ዐባይ፡, Pl. m. ዐቢያን፡, f. ዐቢያት፡, c. ዐበይት፡ 1) *magnus*, bestia Ps. 103, 27; Apoc. 12, 3. 14; Joh. 21, 11; እብን፡ዐበይት፡ Deut. 27, 2; Marc. 16, 4; ጥቅም፡ዐቢይ፡ Koh. 9, 14; mons Jes. 57, 7; ሀገር፡ዐባይ፡ Jon. 1, 2; arbor Matth. 13, 22; ብርሃናት፡ዐበይት፡ Gen. 1, 16; domus Jes. 5, 9; Hen. 14, 10; cubiculum Marc. 14, 15; fluvius Gen. 15, 18; mare Num. 34, 6; በረድ፡ዐበይት፡ Jes. 30, 30; Apoc. 11, 19; ዐበይት፡መዋቅሕት፡ 20, 1; መጥባሕት፡ዐቢይ፡ 6, 4; ሕዝብ፡ዐቢይ፡ Gen. 12, 2. 18, 18; ዕሴት፡ዐቢይ፡ Hebr. 10, 35; 1 Tim. 6, 6; Act. 4, 33; Luc. 1, 49; በዓል፡ዐቢይ፡ Luc. 14, 16; Apoc. 19, 17; ተአምራት፡ዐቢያን፡ወስቡሓን፡ Hen. 36, 4; Ps. 91, 5; ዐውያት፡ዐበይት፡ Hen. 85, 6; ግብር፡ዐበይት፡ Kuf. 2; እኪት፡ዐበይት፡ Kuf. 23; ኵነኔ፡ዐበይት፡ Kuf. 48; 1 Reg. 5, 9; መቅሠፍት፡ዐቢይ፡ Job 2, 13; ኀጢአት፡ዐባይ፡ F. M. 6, 1; caet.; raro junctum nominibus temporis, ut: ዐቢየ፡ሰዓት፡ 1 Reg. 20, 41. a) *vehemens*, ut ventus: Job 1, 19; Jon. 1, 4; Ex. 10, 19; ዝናም፡ዐቢይ፡ 3 Reg. 18, 45; ድልቅልቅ፡ዐቢይ፡ Jer. 10, 22; ማዕበል፡ዐቢይ፡ Jon. 1, 11; ድቀት፡ዐቢይ፡ Matth. 7, 27; ድንጋፄ፡ Marc. 5, 42; fletus Gen. 50, 10; ira Apoc. 12, 12; timor Marc. 4, 41; gaudium Act. 8, 8; tribulatio Matth. 24, 21, al. b) *altus*, de voce በዐቢይ፡ቃል፡ Hez. 9, 1; Dan. ap. 1, 24; Jes. 36, 13; Job 2, 12; በዐቢይ፡ፀዓዕ፡ Sir. 46, 17; 4 Esr. 9, 38. 10, 39; de somno et tranquillitate: ናዋም፡ዐቢይ፡ ὕπνος βαϑύς Sir. 22, 7; ዛሕን፡ዐቢይ፡ Matth. 8, 26. c) *gravis, magni momenti:* ዐቢይ፡ዝነገር፡ለነ፡ 2 Esr. 10, 12. 16, 3; 1 Reg. 20, 2. 22, 15; Jes. 49, 6; Gen. 45, 28; አኮ፡ዐቢይ፡ዝንቱ፡ሊተ፡እመ፡አፍቀርከዎ፡ Kuf. 35; ዐቢይ፡ውእቱ፡ሊተ፡እስመ፡ዮሴፍ፡ሕያው፡ Kuf. 43; Matth. 22, 38; Act. 8, 9; 1 Cor. 9, 11; Eph. 5, 32. d) magnum vel magna i. e. *magna facinora, magnalia:* ይገብር፡ዐቢየ፡በኵለሄ፡ Sir. 50, 22; ገብረ፡ዐቢያተ፡ Jes. 12, 5; Ps. 105, 22; Job 5, 9. 42, 3. e) *magnus*, de verbis insolentis vel superbi: አፉሁ፡ይነብብ፡ዐቢያተ፡ Dan. 7, 8 seq.; Hen. 5, 4; 2 Petr. 2, 18; ዐቢይ፡ነገር፡ Enc. Teq. 17. f) Adv. ዐቢየ፡ α) *valde* Deut. 26, 5; Sap. 3, 5; Apoc. 17, 6. β) *alta* vel *clara voce:* ስብኩ፡ዐቢየ፡ Jer. 4, 5. 2) de personis, a) *magnus* potentia, dignitate, opibus al.: ንጉሥ፡ዐቢይ፡ Koh. 9, 14; Esth. apcr. 1; Matth. 5, 35; Ex. 11, 3; 2 Reg. 19, 32; 4 Reg. 5, 1; Matth. 5, 19. 20, 26; Luc. 1, 15; Hebr. 4, 14. α) de Deo: Sir. 39, 6; Ps. 34, 31. 39, 22. 46, 2. 69, 5; Tit. 2, 13. β) de sacerdote *summo:* ካህን፡ዐቢይ፡ Num. 35, 25; 4 Reg. 23, 4; Sir. 50, 1 al. γ) *nobilis, procer, primoris, princeps:* ትሑት፡ምስለ፡ዐቢይ፡ Kuf. 23; Job 18, 20. 34, 19; Lev. 19, 15; ዐቢይ፡ወንኡስ፡ Jes. 9, 14; Jer. 6, 13. 38, 34; Gen. 19, 4; δυνάστης Sir. 7, 6; ዐበይት፡ሰብእ፡ Sir. 8, 1; ዐበይት፡ 11, 6. 25, 5; Jes. 5, 14. 10, 33. 24, 4; Jer. 41, 10; Dan. 3, 2; Ps. 130, 2; Ex. 7, 9. 8, 7 seq.; ዐበይተ፡ተዓይን፡ Num. 16, 2; ዐበይተ፡ነገድክሙ፡ Deut. 29, 9; Matth. 20, 25; ዐቢያን፡ Prov. 8, 16. b) annis i. e. *natu major* vel *maximus:* አንተ፡ዐቢይነ፡ πρεσβύτερος Jer. 39, 8 (crebrius ዘየዐቢ፡). Huc referenda videtur phrasis ዐቢይ፡ክርስቲያን፡ *Christiani* (*adulti* vel *maturi*, opp. ንኡስ፡ክ"ን፡ *catechumenis* vel *neophytis*) Const. Ap. 34; Kid. f. 10; 1 Petr. 3, 21 rom.

ትዕቢት፡ subst., f. et m., *superbia, insolentia, arrogantia, fastus*, ὑπερηφανία, Prov. 8, 13; Ps. 16, 10. 72, 6; Ex. 18, 21; Sir. 10, 7. 12. 13. 18; Jes. 16, 6; Jer. 31, 29; Dan. 4, 34; ኀበ፡ሀለወት፡ትዕቢት፡ሀየ፡ሀሎ፡ኀሳር፡ Tob. 4, 13; Judith 6, 19; Hen. 5, 8; አልቦ፡ትዕቢት፡ወአዕብዮ፡ልብ፡ Kuf. 40; Marc. 7, 22; Rom. 12, 16; ὕβρις Jes. 13, 11; ትዕቢት፡ብእሴ፡ያቴሕት፡ Prov. 29, 23; ትዕቢተ፡ኀይሎሙ፡ φρύαγμα Hez. 7, 24; ገብረ፡ትዕቢተ፡ Num. 15, 30; ትዕቢተ፡ልቦሙ፡ Sir. 3, 24; ትዕቢት፡ወምክሕ፡ወትዝህርት፡ያማስና፡ለባዕል፡ 21, 4; ዑቅ፡ኢትንብብ፡ነገረ፡ትዕቢት፡ 35, 12; ትዕቢትሰ፡ጥንተ፡ኀጢአት፡ይእቲ፡ዘቦአት፡ውስተ፡ፍጥረት፡እስመ፡ባቲ፡ወድቀ፡ሰይጣን፡ F. M. 3, 1; በትዕቢት፡ Lit. Orth.

ተዐባዪ፡ n. ag. *sese efferens:* ተዐባዪ፡ላዕለ፡ነዳያን፡ F. N. 16.

ዐበየ፡ *nolle* vid. sub አበየ፡

ዐብደ፡ *furere* vid. sub አብደ፡

ዐበጠ፡ I, 2 (an 1? forma Imperfecti nondum reperta est) *vi adigere ad peragendum* alqd, *ad angarias* vel *opus praestandum cogere* [עָבַד], ἀγγαρεύειν Matth. 5, 41; Did. 35; seq. Subj. verbi Matth. 27, 32; vel seq. ከመ፡ c. Subj. verbi, Marc. 15, 21; Deg. — *Voc. Ae.:* ዐበጠ፡ዘ፡መለሰ፡; *aliud:* ዘ፡አኀዘ።

ዐተመ፡ inus. i. q. عَتَبَ *iratus fuit, succensuit* (cfr. غَتْمٌ *aestus* et עָתַם in Ges. thes. p. 1084).

መዐትም፡ (etiam መዓትም፡) part. *iracundus, ad iram propensus, ira plenus:* ነፍስ፡መዐትም፡ዘይነድድ፡ከመ፡እሳት፡ ψυχὴ ϑερμή Sir. 23, 16; ϑυμώδης 8, 16. 28, 8. 1, 22; Prov. 11, 25. 15, 18; ὀξύϑυμος Prov. 14, 17; ὀργίλος Prov. 21, 19; Tit. 1, 7; ἐμπνέων ἀπειλῆς Act. 9, 1; fem. መዐትምት፡ Prov. 21, 19 et Did. 3 (quamquam Platt p. 15 formam መዐትም፡ exhibet); Pl. መዐትማን፡ Prov. 24, 72; መዐትማን፡ዐናብስት፡ ϑρασεῖς λέοντες Sap. 11, 18; ኢይኩን፡አሐዱ፡እምዘመደ፡ካህናት፡መዐትመ፡ወመፍጠኔ፡መዐት፡ F. M. 21, 3; Lud. Comm. hist. p. 316 n. 51; seq. ለ፡ (*contra*) Clem. f. 119.

ዐተር፡ subst. (m.), coll., [עָדָשׁ عَدَسٌ?] *faba, (pisum)* κύαμος 2 Reg. 17, 28; ትንሥእ፡ለከ፡ሥርናየ፡ወብርስነ፡ወሰገመ፡ወዐተረ፡ Hez. 4, 9; at ὄλυρα respondet Ex. 9, 32; ዐተር፡ይቡስ፡ Sx. Teq. 30; monachi severunt ዐተረ፡ወሰገሬደ፡ወሰመተ፡ለሲሳየ፡ዕለቶሙ፡ Gad. T. H. — Amh. አተር፡ significat *pisum* sec. Isenberg, *pisum sativum*, sec. J. R. Roth in Harris II Anhänge p. 36. — *Voc. Ae.:* ዐተር፡ዘ፡ሽምብራ፡ (*cicer arietinum*, Harris II Anh. p. 36).

ዐተበ፡ I, 1 [vicinum videtur ኀተመ፡, Ges. thes. p. 537]

Subj. ይዕትብ፡ (F. N. 3) et ይዕተብ፡ (Sx. Tach. 19) 1) *signare, obsignare*, σφραγίζειν, alqm Joh. 3, 33; 2 Cor. 1, 22; Eph. 1, 13. 4, 30; ቤተ፡ክ″ን፡እንተ፡አጥረያ፡ (Christus) በደሙ፡ወዐተባ፡በዕፀ፡መስቀሉ፡ f. 188. 2) in specie: *signo crucis signare* alqm vel alqd, vel *signum crucis facere:* ዐተበኒ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ Clem. f. 46; ዐተበተ፡ርእሳ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ f. 221; አርስዓ፡ዐቲበ፡ገጻ፡ f. 221; ዘልፈ፡ጸሀቅ፡ከመ፡ትዕትብ፡ፍጽመከ፡ Const. Ap. 47; ይዕትብ፡አባሎሙ፡ F. N. 3; ዐተብኩ፡በአጽባዕትየ፡ላዕለ፡ (digitis signum crucis feci sursum) Clem. f. 254; Lit. 159, 1; F. N. 14; እንዘ፡የዐትብ፡ላዕሌሆሙ፡ (contra eos sc. daemones, eos fugaturus) Lud. e V. S.

ተዐትበ፡ III, 1 1) *signari, obsignari:* ከመ፡ይትዐተብ፡ራእየ፡ነቢያት፡ Dan. 9, 24; ሀበ፡ናህየ፡ለዛቲ፡ነፍስ፡ዘተዐትበት፡በጥምቀትከ፡ወተቀደሰት፡በደምከ፡ Genz. f. 25; ecclesia ተቀደሰት፡በደሙ፤ተዐትበት፡በዕፀ፡መስቀሉ፡ Deg. 2) *signari signo crucis:* በእንተ፡ተዐትቦ፡ፍጽም፡በመስቀል፡ Const. Ap. 47; ዘይትዐተብ፡ይብል፡አሜን፡ Lud. e Syn. 3) *se signare signo crucis*, Lud. e Vit. Dan.

ዕቱብ፡ part. *signatus, obsignatus:* እስመ፡ውእቱ፡ዕቱብ፡ነገር፡ Sap. 2, 5; ዕቱባን፡አንትሙ፡በቅድስት፡ጥምቀት፡ Clem. f. 187. 226; ምሕላኒ፡ረሲ፡ዕቱበ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7.

ዕትበት፡ n. act. *obsignatio, signatio crucis*, Const. Ap. 39; ዕትበት፡ይከውን፡ውስተ፡ሥዩም፡በእንተ፡መልእክት፡ F. N. 10, 8.

ውታቤ፡ subst. *signatio, obsignatio:* በስመ፡ዚአሁ፡(ለሥሉስ፡)ይደሉ፡ኵሉ፡ውታቤ፡ M. M. f. 96.

ማዕተብ፡ subst., Pl. መዓትብ፡, 1) *sigillum, annulus signatorius:* ሕልቀተ፡ማዕተብ፡ σφραγίς Sir. 49, 11; ማዕተብ፡ Hagg. 2, 23; Cant. 8, 6; Enc. Masc. 11; ἀποσφράγισμα Jer. 22, 24; ማዕተበ፡ለመጽሐፍየ፡ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἐπιστολῆς 1 Cor. 9, 2; ማዕተበ፡ጽድቅ፡ Rom. 4, 11; 2 Tim. 2, 19; መጽሐፈ፡ማዕተብ፡ *litera sigillo notatae*, συστατικὰ γράμματα II Can. Ap. 31. 2) *signaculum, signum, nota*, ὑπογραμμός, 1 Petr. 2, 21; ማዕተበ፡ረስን፡ Reg. Pach.; in specie: *signum crucis;* ዐጽፍ፡ጸሊም፡ዘምሉእ፡ማዕተበ፡ Lud. e Vit. Dan.: ረሰየ፡ዐውደ፡በአተ፡ማዕተበ፡መስቀል፡ዐውደ፡ Phlx. 26; ምስለ፡መዓትበ፡መስቀል፡ Lud. e Vit. Theoph. 3) Hoc nomine vocatur a) *funiculus* ille *coloratus* (caeruleus isque bombycinus), quem Christiani Abyssini tamquam insigne a collis suspendunt, a Muhammedanis aliisque sese distincturi: ማዕተበ፡ሐሪር፡ዘሀሎ፡በክሳዱ፡ Enc. Haml. 19; vid. Rüppell I. p. 282; II. p. 24; Harris I. p. 382; II. p. 130; Isenberg lex. p. 30 sub ማተብ፡ b) „*ligamen brachii*, quo quis tamquam tesserâ suos dignoscit ab alienis, prout in Abyssinia moris. Atque sic explicant Cant. 8, 6. Porro est etiam *brachiale*, quale Rex honoris vel benevolentiae causa ex auro dare solet“, Lud. — *Voc. Ae.:* ማዕተብ፡ብ፡እብነት፡; *aliud:* ማዕተበ፡ዘ፡ወገሮውን፡

አማዕተበ፡ quadrl. II (denom.) 1) *signo crucis signare:* manum infantis ei imposuit አማዕቲቦ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ Gad. T. H. 2) *in formam crucis* i. e. *decussatim ponere* vel *decussare* manus, c. Acc. manuum: በጊዜ፡ቅዳሴ፡ሶበ፡ያመዐትብ፡እደ፡ Enc. Tachs. 19 (cfr. Lit. Jac.); አቅረበ፡ሎቱ፡ዮሴፍ፡፪ደቂቀ፡ኤፍሬም፡ወምናሴ፡ከመ፡ይባርኮሙ፡ወአማዕተበ፡እዴሁ፡ዲበ፡አርእስቲሆሙ፡ Sx. Nah. 28.

ተማዕተበ፡ III, 1 *signari* vel *notari signo*, Clem. f. 217, in specie: *in crucis formam signari:* (Constantinus M. vidit signum crucis) በአምሳለ፡ከዋክብት፡በተማዕትቦ፡ Lud. ex Enc. Hed. 8 (at: ማዕተቦ፡ *signum ejus* in Sx. Tubing.).

ዕንሰራ፡ n. prgr. sc. עצרה (ʼΑσαρθα عِنْصَرَةٌ) *festum pentecostes* (Josephi Antiq. III, 10, 6): በዓለ፡ዕንሠራ፡ Jsp. p. 377.

ዐናስር፡ vel ዐናሶር፡ n. prgr., sc. عَنَاصِر Pl. vocis عُنْصُر *substantia, elementum:* ደንገፁ፡ኵሉ፡ዐናስረ፡ፍጥረት፡ወአንከሩ፡ኵሎሙ፡ፍጡራን፡ Haim. Ab. n. 8; ዐናሶር፡ (quatuor) elementa, Gad. Ad. f. 86.

ዐንሰበ፡ rad., dubiae significationis et auctoritatis.

መዐንስብ፡ (መዐስብ፡ Did. 13) part.; in quibusdam locis significare videtur *hariolum* seu *divinatorem:* መዐንስባን፡ Const. Ap. 8 (Lud. comm. hist. p. 306); Can. Laod. 35 (lat. 36); (ረሐቁ፡እምነ፡)ተውኔት፡ወአምልኮ፡ጣዖት፡ወማርያን፡ወመዓስባን፡ (in ed. Platt.: መዓንስባን፡) Did. 13; in aliis *incantatorem:* ut: መዐንስበ፡አራዊት፡ወእመ፡አኮ፡ዐቃቢሆሙ፡ ad baptismum ne admittatur, Kid. f. 23. — *Voc. Ae.:* መዐንስብ፡ዘ፡መምለኬ፡ጣዖት፡ [De etymo nihil certi statuerim, quamquam ad ሐሰበ፡ חָשַׁב haud incommode referri posse videtur].

ዐነቀ፡ I, 1 [עָנַק, عَنَقَ IV; عُنْقٌ *collum*; vicinum est ኀነቀ፡ et ዐነገ፡ q. v.] Subj. ይዕነቅ፡ et ይዕንቅ፡, 1) *collo* (suo) *circumdare* vel *suspendere* rem, c. Acc. rei: ብዝኃና፡ይዕነቅ፡ v. ይዕንቅ፡ 1 Esr. 3, 6; c. በ፡ vel ውስተ፡ colli: ዕንቆ፡ውስተ፡ (v. በ)ክሳድከ፡ Prov. 3, 3; ዕንቅ፡ (v. ዕነቅ፡)ውስተ፡ክሳድከ፡ጋጋ፡ Sir. 6, 24; ብፁዕ፡ውእቱ፡ዘጾሮ፡ወዘዐነቆ፡በክሳዱ፡ለዝንቱ፡ጸሎት፡ (i. e. amuletum) Genz. f. 162. 2) *collo circumdari:* ሰላም፡ለክሳድኪ፡ቃማ፡ንጽሕ፡ዘዐነቀ፡ III Sal. Mar. 18. 3) i. q. ኀነቀ፡ Nah. 2, 12 var.

አዕነቀ፡ II, 1 *collo* alius *circumdare* rem, *collo circumdari* vel *suspendi jubere* rem, c. dupl. Acc. et c. ውስተ፡ colli, ut: አቡየ፡አዕነቀክሙ፡ጋጋ፡ክቡደ፡ 3 Reg. 12, 11; አዕነቅዎ፡ባዝግና፡ወርቅ፡ Gad. T. H.; አዐንቆ፡ባዝግና፡ወርቅ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ Dan. 5, 7. 16. 29; Gen. 41, 42; Kuf. 40.

ተዐነቀ፡ III, 1 *collo suo circumdare* rem, c. Acc. rei: ወይትዐነቅ፡ቀጸላ፡ወርቅ፡ Lud. e Libr. Myst.

ዕንቍ፡ subst., m., coll. et Sing., Pl. አዕናቍ፡ (proprie: lapis monilium, Geſchmeideſtein, ab ዐነቀ፡ eodem modo derivatum, quo عِلْقٌ *res pretiosa* ab عَلِقَ *adhaesit*), *gemma*, Gen. 2, 12; Ex. 35, 8; 3 Reg. 10, 2. 10; Jes. 13, 12; ዕንቍ፡ዘብዙኅ፡ሤጡ፡ Job 31, 24; Prov. 3, 15; ዕንቍ፡ዘዕጹብ፡ሤጡ፡ Sir. 45, 11; ዕንቍ፡ሠናይ፡ Hez. 27, 22; ዕንቍ፡ክቡር፡ Sir. 35, 5. 50, 9; Tob. 13, 16; Ps. 18, 11. 20, 3; Apoc. 17, 4; ዕንቍ፡ቅዱስ፡ Thren. 4, 1; ዕንቈ፡ኢያስጲድ፡ Apoc. 4, 3; ዕንቈ፡ባሕርይ፡ Lud. e Ssal. Req.; ሰሐባ፡ለጥበብ፡እምአዕናቍ፡ Job 28, 18; Org. 3; ዕንቆሙ፡ et አዕናቆሙ፡ Cyr. f. 129; ዕንቍ፡ዘያኀቱ፡ ἄνθραξ Jes. 54, 11; Gen. 2, 12; ዕንቍ፡ዘተሰክዐ፡በፈትለ፡ሜላት፡ Org.; epitheton hominum illustrium: ቴዎድሮስ፡ዕንቍ፡ Enc. Ter 12; martyres Nagranenses አዕናቍ፡ Enc. Hed. 26; እማንቱ፡ዕንቈ፡ባሕርያት፡ክቡራት፡ Sx. Mij. 8.

ማዕነቅ፡ et **ማዕንቅ፡**, subst., f. et m., Pl. **መዓንቅ፡**, *palumbes torquata, turtur,* τρυγών Gen. 15, 9; Lev. 12, 6. 8; Num. 6, 10; Ps. 83, 3; Cant. 1, 10. 2, 12; Jer. 8, 7; Luc. 2, 24; **መዓንቅ፡** Lev. 5, 7. 11. 14, 22. 30. 15, 14. 29; **ከመ፡ማዕንቅ፡እነቂ፡** Jes. 38, 14 (ubi Gr. χελιδών exhibet); Hos. 12, 11 (ubi Gr. χελῶναι habet); **ማርያም፡ዘተመሰልኪ፡ማዕነቀ፡** III Sal. Mar. 18; **ሲላስ፡ረድእ፡ጳውሎስ፡ማዕነቅ፡** Enc. Teq. 15; **ፊቅጦር፡ነቃዊ፡መጽሐፍ፡ማዕነቅ፡** Enc. Hed. 15. — *Voc. Ae.*: **ማዕነቅ፡ዘ፡ቡይት፡**; *aliud:* **ማ″፡ዘ፡ዋነስ፡**

ዕንቍራ፡ *cellae favorum* vid. sub **ነቄረ፡**

ዐንበር፡ et **ዐንበሬ፡** subst., m. (et f.), Pl. **ዐናብርት፡** [عَنْبَرٌ], *bellua marina, cetus, balaena,* κῆτος Job 3, 8. 26, 12; Jon. 2, 1 seq.; Ps. 64, 7; Dan. ap. 3, 56; Matth. 12, 40; Herm. p. 20; Sx. Haml. 25; **ዐንበሬ፡አንስቲያዊት፡** et **ተበዕታይ፡** Hen. 60, 7. 8; **ዐናብርት፡** Gen. 1, 21; Kuf. 2; Job 9, 13; Hen. 60, 7. 9. 24 (In libris Mss. passim **አናምርት፡** pro **ዐናብርት፡** occurrit, vid. sub **ነምር፡**).

ዐንበሳ፡ (crebro **አንበሳ፡** scriptum) subst. m., Pl. **ዐናብስት፡** (formam **አንብስት፡** Lud. ex Enc. Mag. 23 affert, sed véreor ut lectio sana sit) [عَنْبَسٌ ab عَبَسَ *austerus fuit*] *leo,* Job 4, 10. 28, 8; Sir. 21, 2. 27, 10; Koh. 9, 4; Prov. 28, 15; Jes. 11, 6. 7; 4 Esr. 11, 41; Apoc. 4, 7. 5, 5; **ዐናብስት፡** 4 Reg. 17, 25. 26; Job 4, 11. 38, 39; Jer. 2, 15. 27, 17; Dan. 6, 7 seq.; Hez. 19, 2 seq.; Zach. 11, 3; Hen. 89, 55. 56; **እጓለ፡ዐንበሳ፡** Jes. 30, 6. 31, 4; Gen. 49, 9; **እጓለ፡ዐናብስት፡** Nah. 2, 11. 12; Jes. 5, 29; **እጓለ፡ዐንበሳ፡** est epitheton regum Ela Assbehae et Abrehae Kebr. Nag. f. 90. — Ubi fem. est, **አንስቲያዊት፡** additur, ut: **ዐንበሳ፡አንስቲያዊት፡** *leaena* Sx. Sen. 27.

ዐንበሳዊ፡ adj. rel. *leoninus:* **ሰላም፡እብል፡ለዐንበሳዊ፡አውሎግ፡** (Eulogio, quippe cui leones cibum attulerint) Enc. Jac. 11. — Fem. **ዐንበሳዊት፡** usurpatur pro subst. fem. *leaena* Job 4, 10; Dan. 7, 4; Hez. 19, 2 vrs. alt.; Org. 2.

ተዐንበሰ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *leonis naturam induere, leonis instar invadere* alqm, c. **ላዕለ፡**, Lud. Comm. hist. p. 506. n. 54.

ዐንበዘ፡ quadrl. I [ei Dorn de psalt. p. 69 frustrà comparavit أَبَسَ, melius W. Wright the book of Jonah 1857 غَبَسَ et غَبِشَ, quibus significatio *obscuri* inest; adde عَبِسَ] *deliquium animi pati* a) *animo linqui* vel *deficere, despondere,* vel de animo: *deficere,* ὀλιγοψυχεῖν **ዐንበዙ፡ሶበ፡ርኅቡ፡** Jud. 8, 4; **ዐንበዙ፡እምሥቃይ፡** 10, 16; **ዐንበዘት፡ነፍሶሙ፡** Judith 7, 19. 8, 9; Jon. 4, 8; Ps. 76, 3; **ኢትዐንብዝ፡ነፍሳቲነ፡** μὴ μικροψυχῶμεν Chr. ho. 26; **ዐንበዘት፡ነፍስየ፡በላዕሌየ፡** καταδολεσχήσει Thren. 3, 20; μαιμάσσει Jer. 4, 19; **የዐነብዝ፡አብድ፡እስከ፡ይነግር፡ቃለ፡ዘሰምዐ፡ወይትቄፃኅ፡** ὠδινήσει Sir. 19, 11; **ተዐንብዝ፡ገበእከ፡** Job 4, 5. b) *mente capi,* vel de mente: *insanam fieri,* **ዐንበዘ፡ልቡ፡** Gad. T. H.

ዕንቡዝ፡ part. a) *deliquium animi passus, demissus animo, pusillanimis:* ὀλιγόψυχος **ሰብእ፡ዕንቡዛን፡** Jes. 25, 5. 35, 4. 57, 15; **ብእሲት፡ዕንብዝት፡** 54, 6. b) *captus mente:* Gad. T. H.; **ዕንቡዛነ፡ልብ፡ወድንቅዋነ፡እዝን፡** M. M. f. 162; **ዝሉፍ፡ወዕንቡዝ፡ኢይከልዎ፡** Job 28, 18 absque auctoritate Graeci; *insanus* de mente: **ልቡ፡ሕርቱም፡ወዕንቡዝ፡** Gad. T. H.

ዕንባዜ፡ subst. 1) animi *deliquium, defectus, desponsio,* **ዕንባዜ፡ነፍስ፡** ὀλιγοψυχία Ps. 54, 8; μικροψυχία Chr. ho. 26; **ወይእቲ፡በዕንባዜ፡ልብ፡** Jsp. p. 369; **በሕማመ፡ዕንባዜሃ፡** Kid. f. 4. 2) *defectio mentis, amentia, insania:* **ዕንባዜ፡ስካር፡** M. M. f. 229; **ዕንባዜ፡ልብ፡** F. N. 43, 10; **ጠበ፡እምዕንባዜሁ፡** Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **ዕንባዜ፡ልብ፡ማጣት።**

ዕንብዝና፡ subst. *animi deliquium* vel *defectus, desponsio:* **እምዕንብዝና፡ነፍሶሙ፡** ὀλιγοψυχία Ex. 6, 9.

ዐኒን፡ n. prgr. *impotentia ad Venerem* (ab عَنَّ): defectus membri quidam **ዘይትበሀል፡እልዐኒን፡ዘውእቱ፡ኅፍረተ፡ሥጋሁ፡ንኡስ፡** F. M. 12, 5.

ዐንዘረ፡ quadrl. I (etiam **አንዘረ፡**) [زَنَّ *sonare, resonare, strepere*]; passim tamquam stirps II, 1 radicis **ነዘረ፡** flectitur; *concentum musicum edere, organum* vel *fides pulsare, tibia cantare,* 2 Reg. 6, 5; **የዐነዝሩ፡ወይሰነቅዉ፡** Job 21, 12; **ዳዊት፡የዐነዝር፡በዕንዚራ፡** 2 Reg. 6, 14; **በብዕዛ፡የዐነዝሩ፡** (v. **ያነዝሩ፡**) **ወይገንዩ፡** 1 Par. 25, 3. 5; **ዐንዘርነ፡** ηὐλήσαμεν Matth. 11, 17. a) *canere* vel *strepere,* de regina apium, Lud. e Libr. Myst. (vid. **ንህብ፡**). b) *concentu laudare* alqm, c. Acc. pers., Enc. Ter 28 (si quidem lectio bona est). — *Rad. Abb.*: **ዐንዘረ፡ዘ፡መታ፡**

ዕንዚራ፡ subst., m. et f., Pl. **ዕንዚራት፡** *instrumentum musicum* et *tibia, fistula* al. et *cithara, lyra, nablium, organon* al.: **ይስዕር፡ኵሎ፡ዕንዚራተኪ፡** πὸ πλῆϑος τῶν μουσικῶν σου Hez. 26, 13; συμφωνία Luc. 15, 25; **በዕንዚራ፡** μετὰ αὐλοῦ Jes. 30, 29; 1 Esr. 5, 2; 1 Reg. 10, 5; **ይኔቁ፡ከመ፡ዕንዚራ፡** ὥσπερ αὐλὸς βομβήσει Jer. 31, 36; σύριγξ (ut videtur) Dan. 3, 5; ὄργανον vel ὄργανα Am. 6, 5; 1 Par. 16, 42. 23, 5; 2 Par. 7, 6. 29, 26. 30, 21; Ps. 136, 2. 150, 4; 2 Reg. 6, 5. 14; κιϑάρα κινύρα νάβλη 1 Cor. 14, 7; 1 Par. 15, 20. 25, 1; accedunt Jes. 5, 12; 1 Par. 15, 16, al., ubi quid apud LXX respondeat dubium est; **ዕንዚራ፡ስብሐት፡** titulus opusculi cujusdam, Abbadie Cat. p. 139. — Forma **ንዚራ፡** occurrit in F. N., sc.: **እለ፡ይነፍኁ፡ንዚራተ፡** F. N. 23 (si quidem lectio sana est). — *Voc. Ae.*: **አርጋኖን፡ወዕንዚራ፡ዘ፡በገና፡**; vid. etiam schol. ad **መሰንቆ፡** (Vid. Description de l'Egypte, II éd., tom. XIII, p. 538.)

ዐንዛሪ፡ n. ag. *harmonice sonans, concentum edens, psallens:* **ከሀናቲከ፡እለ፡ይሴብሑከ፡በዜማ፡ጥዑም፡ከመ፡ቃለ፡አርጋኖን፡ዐንዛሪ፡** Genz. f. 115; **አይቴ፡ሀሎ፡ልሳንከ፡ዐንዛሪ፡** f. 90. — *Voc. Ae.*: **ዐንዛሪ፡ዘ፡አዝማሪ፡**

መዐንዝር፡ part., f. **መዐንዝርት፡** *musicus, fidicen, citharoedus, tibicen,* Org. 4; **ፊያታዊ፡መዐንዝር፡** Phlx. 42; **ፊልሞን፡መዐንዝር፡ወዝንቱ፡መዐንዝር፡ያስተዛውዮ፡ለአርያኖስ፡መኰንን፡** Sx. Jac. 20; **መዐንዝራን፡** Lud. e Mss. Colb.; **ተዋናዩት፡አው፡መዐንዝርት፡አው፡ዘፋኒት፡** Const. Ap. 62 (63); II Const. Ap. 17; Sx. Masc. 18 (vid. sub **አቤራዊ፡**).

ዐነገ፡ inus., cui comparaverim حَنَجَ *torquere* (vic. **ኀነቀ፡**, **ዐነቀ፡**, عنج). — *Voc. Ae.*: **ዐነገ፡ዘ፡አሰረ፡**

አዕኑግ፡ subst. Pl. (forma Sing. nondum reperta; sec. Lud. **ዐኑግ፡** vel **ዐንግ፡**) *annuli* sive auribus sive naribus suspensi, *inaures:* ἐνώτια Gen. 24, 22. 35, 4; Jud. 8, 24—26; Hos. 2, 15; Judith 10, 4; Jes. 3, 20; **አዕኑግ፡ውስተ፡አንፍኪ፡** v. **እዘንኪ፡** Hez. 16, 12. — *Voc. Ae.:* **አዕኑግ፡ዘ፡መንደልት፡**; *aliud:* **አዕኑግ፡ወድጕልማ፡ዘ፡የገርሮ፡ንጬ፡**, v. **ዘ፡ንጬ።**

ዕንጕት፡ subst., Pl. **ዕንጕታት፡**, ut videtur, *mandragora*, μανδραγόραι Cant. 7, 14; **በገነቶሙ፡ዕንጕታት፡ተረክቡ፡** Sx. Teq. 28. — (At Gen. 30, 14 seq. μανδραγόραι **ከለ፡ሐቅል፡** versum est). — *Voc. Ae.:* **ዕንጎታት፡ብ፡ትርንጎ።** (Nescio an vicinum sit amh. **እንኮይ፡**).

ዐንጕግ፡, **ዐንጕጕ፡** subst., Pl. **ዐንጓጓት፡** vel **ዐንጕጓት፡** et **ዐናጕጕ፡** [عُنْجُوجٌ *longo collo praeditus*] *lacerta aquatica* (de qua vid. Lud. hist. Ae. I, 11, 9; comm. p. 160; Rüppell II p. 13), σαύρα Lev. 11, 30; **ዐንጕጓት፡** Lit. 176, 4; **ዐናጕጕ፡** Macc. f. 12; **ተጠምቀ፡በማይ፡ዕራቁ፡ከመ፡ቈርነናት፡ወዐንጓጓት፡ወብሔ፡** M. M. f. 308. — *Voc. Ae.:* **ዕንጕግ፡** (v. **ዐንጕግ፡**)**ብ፡ትንክ፡** — Sec. Lud. **ዐንጕጕ፡** amharice exponitur **አርጃኖ፡** (vid. ejus lex. amh. c. 57).

ዐንፀወ፡ quadrl. I [sec. Lud. **አንፀወ፡** II, 1 a **ነፀወ፡**; sed in quibusdam libris Mss. **ዐንፀወ፡** scriptum occurrit, et etymo ad rad. **ዐፀወ፡ዐፀፀ፡** referendum videtur] *durescere, arescere* (sec. Lud.: *marcescere*): **ዐንፂዎ፡** Ps. 89, 6. — *Voc. Ae.:* **ዐንፂዎ፡ዘ፡ክሕ፡** (v. **ኳሕ፡**)**ብሎ፡**; *aliud:* **ዐንፀወ፡ዘ፡ከረረ፡**

ዐንጸዋ፡ *mus* vid. sub **አንጸዋ፡** c. 780.

መዓንፍት፡ *tryblia* vid. sub **አነፈ፡** c. 781.

ዕንፎራ፡ n. prgr. sc. ἀναφορά 1) *oblatio*, *anaphora:* **ጸሎተ፡ዕንፎራ፡ዘምስጢር፡** Lit. 160, 1 (vid. commentarium Renaudotii ad locum). 2) „Sic etiam vocant *vasculum* quoddam, cujus in consecratione tantum usus est, videtur idem esse ac ἀμφορεύς *amphora*, a duabus ansis sic dicta, servandoque vino olim usurpata“, Lud.

ዐከት፡ *sciniphes* vid. sub **አከት፡** c. 787.

ዐከከ፡ rad. incertae potestatis inus.

ማዕከክ፡ subst. (m.), Pl. **መዓክክት፡** (etiam **መዓከክት፡** Pl. Pl.), *pelvis, labrum, crater*, λουτήρ Ex. 31, 9. 38, 26. 27; Lev. 8, 11; Num. 4, 14; 4 Reg. 16, 17; Pl. 2 Reg. 8, 8; 3 Reg. 3, 4; **ማዕከክ፡ፍሑቅ፡** κρατὴρ τορευτός Cant. 7, 3; I Sal. Mar. 29. — *Voc. Ae.:* **ማዕከክ፡ዘ፡ባሬታ፡በ፡ዘ፡ከበብ፡**

ዐከወ፡ rad., quae componenda videtur cum עָקָה عكّ عاق عقا *retinuit, detinuit, impedivit* (coll. مَعْقِلٌ ab عَقَلَ).

ታዕካ፡ subst. *castra regia, arx, palatium, sedes regia*, Lit. 174, 4; Kedr f. 38; **ቈስጠንጢኖስ፡ታዕካ፡ኀበ፡ዘሐነጸ፡ሎቱ፡** (sedem regiam ubi Constantinus aedificavit sibi) Enc. Ter 27; Org. 6; **በከናፍሪሁ፡ይሬዒ፡ንጉሥ፡** (glossator addidit: **ታዕካሁ፡**) Prov. 22, 11; **ታዕካ፡ንጉሥ፡** Abush. 50; **ታዕካ፡መንግሥት፡ሰማያት፡** Deg.; Macc. f. 3; **ዘአርያም፡ታዕካ፡** (palatium coeleste) Cod. Mus. Brit. LIV, 7. Sec. Lud. etiam *sedes proregis*. — *Voc. Ae.:* **ታዕካ፡ብ፡ቤተ፡ንጉሥ፡**

ዓው፡ subst. [ab عَوَى *flexit, torsit*] *flexus, curvatura* (i. e. *acetabulum*) femoris **ዓወ፡እግር፡** Gen. 32, 33.

ዐውሎ፡ subst., plerumque m., Pl. **ዐውሎታት፡** [ܥܰܠܥܳܠܳܐ vel ܥܰܠܥܠܳܐ, עִלְעוֹלָא *turbo, procella*] *turbo, procella, tempestas turbulenta*, λαῖλαψ Job 21, 18. 38, 1; καταιγίς Ps. 49, 4; Prov. 10, 25; Jes. 5, 28. 17, 13. 21, 1. 28, 15. 17. 18. 57, 13. 66, 15; Sir. 16, 21. 36, 2; etiam **ነፋሰ፡ዐውሎ፡** Luc. 8, 23; Ps. 10, 7; **ዐውሎ፡ዐቢይ፡ነፋስ፡** Marc. 4, 37; **ዐውሎሁ፡ለነፋስ፡ዐረባዊ፡** Sir. 43, 17; ἄνεμος Sir. 22, 18; **ዐውሎ፡መርቄ፡** ἄνεμος καύσων Jer. 18, 17; **ዐውሎ፡ኀያል፡ያነቅዓ፡** πνεῦμα ἐξαῖρον Hez. 13, 11; θύελλα Deut. 4, 11; Hebr. 12, 18; 4 Esr. 13, 13. 15; Hen. 17, 2. 39, 3; γνόφος Job 9, 17. 27, 20; Joel 2, 2; 2 Par. 6, 1; **ዐውሎ፡ማይ፡** καταιγὶς ὕδατος Ps. 68, 18; **ትንሥኡ፡ላዕሌየ፡ዐውሎታት፡ወመዋግድ፡ተለዐሉ፡ላዕሌየ፡** Phlx. 28. — *Voc. Ae.:* **ዐውሎ፡ዘ፡ሐምበላይ፡ነፋስ፡**; *aliud:* **ዘ፡እምብሉይት።**

ዕዋል፡ subst., m. et f., Pl. **ዕዋላት፡** [a rad. עול غال *lactavit*; ܥܺܝܠܳܐ עוּל et עַיִל *pullus* asini, equi, cameli] *pullus*, πῶλος Prov. 5, 19 (v. **ዕዋላት፡**); cameli, Lud. e Libr. Myst.; in specie *pullus asini, asellus* (quem Hebraei dicunt עַיִר): **ዕዋለ፡** (v. **እጓለ፡**)**አድግ፡** Zach. 9, 9; 2 Par. 28, 15 (ὑποζύγια); Gen. 32, 16. 49, 11; Matth. 21, 2 seq.; Marc. 11, 2 seq.; Luc. 19, 30 seq.; Joh. 12, 14 (fem.).

ዓም፡, **ዓመት፡** vid. supra c. 955.

ዖመ፡ rad., cui comparanda sunt عَمَّ et غَمَّ *texit* (عَمِيمٌ *plantae longae et perplexae*, غَمَّ I et VIII *longa, luxurians fuit* planta) et עוּב caligine *texit*, غاب (unde עָבִים أُجُمٌ غَابٌ Dickicht, *densa* arborum).

ዖም፡ subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. **ዖማት፡** et plerumque **አዕዋም፡** *densa arborum* vel *virgultorum, saltus, silva, nemus:* ἕλος vel ἕλη Jes. 19, 6 (*carectum*); **ይበቍል፡ዖም፡ውስተ፡በድው፡** 35, 7. 41, 18. 42, 15; δρυμός, δρυμοί Jos. 17, 15; Koh. 2, 6; Ps. 131, 6; Hez. 20, 46. 47; Jes. 9, 18 var.; 10, 18. 21, 13. 27, 9. 29, 17. 32, 15. 19. 65, 10; Jer. 5, 6. 26, 23. 33, 18; **ዖም፡ብዙኅ፡** 4 Esr. 2, 24. 9, 24. 9, 29; **ተኀብኡ፡ውስተ፡ዖም፡** εἰς τὰ ἄλση Jer. 4, 29; **ዖመ፡ገዳም፡** ἄλσος δρυμοῦ Jer. 33, 18; **ይነብሩ፡ውስተ፡ዖም፡** ἐν ὕλαις Job 38, 40; ὕλη Jes. 10, 17; Jac. 3, 5; **አዕዋም፡** Ps. 28, 8; **ነዋኅት፡አዕዋም፡** ὕψος δρυμοῦ Jes. 37, 24; **ውስተ፡አዕዋሚሃ፡** Jer. 21, 14; **ዕፀ፡አዕዋም፡** τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ Joel 1, 19; Num. 24, 6; **ዖማት፡** Kuf. p. 7. a) *lucus*, deorum: Deut. 16, 21; Ex. 34, 13; 2 Par. 14, 3; Kuf. 1. b) *arbores* et *arbor* (densa, opaca, procera): **ዖመ፡ባሳን፡** δρύες Zach. 11, 2; **ውስተ፡ዖም፡** ἐν πάσῃ δρυΐ Jer. 2, 34; Kuf. p. 122; **ላዕለ፡ኵሉ፡ዖመ፡ባሳን፡** Jes. 2, 13 var.; **ታሕተ፡ኵሉ፡ዖም፡ዘበ፡ጽላሎት፡** ξύλου κατασκίου Jer. 2, 20; **ኵሉ፡ዖም፡ጽፉቅ፡** 4 Reg. 16, 4; **ታሕተ፡ኵሉ፡ዕፀወ፡ዖም፡** ξύλου ἀλσώδους Jer. 3, 6; **ዖመ፡ዘይት፡** Lud. ex Org.; in provincia **ከተታ፡** homines **ዖመ፡**

ዐበየ፡ divinis honoribus afficiebant, Gad. T. H.; **አዕዋም፡** (fructiferae) Kuf. p. 47; **እለ፡ያሰግሉ፡ውስተ፡አዕዋም፡ወአእባን፡** Clem. f. 178.

ዖረ፡ I, 1 [עִוֵּר; ܥܘܰܪ *caecavit*, عَارَ et عَوِرَ *luscus fuit*, de etymo vid. Ges. thes. p. 1006]; Perf. in libris antiquioribus etiam **ዐውረ፡** scribitur (ut Jes. 56, 10 in cod. Laur.; scriptio mixta est **ዖውረ፡** Matth. 13, 15 rom. et Joh. 12, 40 rom.); Subj. **ይዑር፡**, *caecum esse* vel *fieri*, *caecutire*, de hominibus: **ዖሩ፡እግብርተ፡እግዚ"፡** Jes. 42, 19. 56, 10; Rom. 11, 7; **ተዐውር፡** Act. 13, 11; **ይዑሩ፡** Joh. 9, 39 Platt; de oculis: **ዖራኒ፡አዕይንትየ፡እምአንብዕ፡** Job 17, 7; Matth. 13, 15 rom.; Joh. 12, 40 rom.; Macc. f. 5; **አዕይንት፡ነጸሪት፡ተዐውር፡** Genz. f. 88; **ዐዊር፡** ἀποτύφλωσις Zach. 12, 4.

አዖረ፡, rarius **አዕወረ፡** (Gen. 19, 11; 4 Reg. 25, 7 var.), rarissime **አዐረ፡** (4 Reg. 25, 7 var.) II, 1 Subj. **ያዑር፡**; in Imprf. etiam II, 2 **ያዔውር፡**; 1) *effodere, eruere* oculos alcjs: **ወአዕይንቲሁ፡ለጼዴቅያስ፡አዖረ፡** Jer. 46, 7 vrs. nov.; **አዕወሮ፡** (v. **አዖሮ፡**) et **አዐሮ፡** 4 Reg. 25, 7; Clem. f. 77. 2) *caecum reddere, ex-, occaecare*, c. Acc. hominum vel c. Acc. oculorum et pron. suff. pers. (*alicui* vel *alicujus*): Gen. 19, 11; 1 Joh. 2, 11; **አዑሮሙ፡አዕይንቲሆሙ፡ወአዖሮሙ፡** 4 Reg. 6, 18; **ሕልያን፡ያዐውር፡አዕይንተ፡** Ex. 23, 8; Deut. 16, 19; **አምኃ፡ወሕልያን፡ያዐውሮሙ፡አዕይንቲሆሙ፡ለጠቢባን፡** Sir. 20, 29; Did. 10; **አዖረ፡አዕይንተ፡ልብ፡** F. M. 25, 1; **ጸላኢ፡አዖረ፡ልቦሙ፡** Clem. f. 263. 267; **ለልቡ፡አዖሮ፡ሰይጣን፡** Macc. f. 1; **ሕልያን፡ያዔውር፡አዕይንተ፡** Did. 4. (Asc. Jes. 7, 17 est locus corruptus).

ተዐወረ፡ III, 2 (rarissime III, 1 ut 4 Esr. 9, 10 Laur.) *se caecum simulare*, Ps. 9, 22. a) *connivere*, c. **እምነ፡** pers.: **እመ፡ተዐወረ፡አዕይንቲሁ፡እምእሉ፡እለ፡ይገብሩ፡ርኩሰ፡** Kuf. 30; c. Acc. pers., Lev. 20, 4. b) *oculos avertere* ab alqo, *negligere*, seq. **እምነ፡**, ut: **ኢተዐወርከ፡እምኔነ፡** ὑπερεῖδες Sap. 19, 21; **ኢትትዐወር፡እምዘርአ፡ቤትከ፡** Jes. 58, 7; c. Acc. rei vel pers.: Gen. 42, 21; Lev. 26, 37; Jos. 1, 5; Judith 8, 20; Esth. 4, 17 apcr. (ὑπερίδῃς τὴν μερίδα σου); **ይትዔወር፡ነፍሶ፡** Sir. 14, 8; **ይትዔወር፡ቢጾ፡** 29, 14; **ኀፍረት፡ተዐውሮቱ፡ለቢጽከ፡** 41, 21. c) *despicere, contemnere, spernere, despicatui habere*, c. Acc. pers., Ps. 21, 18; Num. 5, 19; omisso Acc.: **ተዐውሮ፡ተዐወርክሙ፡** Mal. 3, 9; **ተዐውሮቶሙ፡** Job 6, 19; in specie: praecepta, foedus, al.: **ተዐወሩ፡ኪዳኖ፡** 4 Esr. 5, 24. 9, 10; Num. 22, 18 (παραβῆναι); Luc. 11, 42; **ትእዛዘ፡** Clem. (creberrime); etiam omisso **ትእዛዝ፡**, ut: **ኢይባእ፡ውስተ፡ምሥዋዕ፡ወእመሰ፡ተዐወረ፡ከመ፡ይባእ፡** al., Clem. f. 177. — *Rad. Abb.*: **ተዐወረ፡ዘ፡ቸል፡አለ።**

ዕዉር፡ vel **ዕውር፡** part. *caecus* (sensu proprio et translate), Lev. 19, 14. 21, 18; Deut. 28, 29; Job 5, 14; **ዕዉራን፡** Job 29, 15; Jes. 29, 18. 35, 5. 42, 16. 18; **ሕዝብ፡ዕዉር፡** 43, 8; 59, 10. 61, 1; Ps. 145, 7; Matth. 9, 27. 21, 14; Marc. 8, 22; Joh. 9, 1 seq.; 2 Petr. 1, 9; **ብእሲ፡ዘዕውርት፡አሐቲ፡ዐይኑ፡** Sx. Haml. 11; **ዕዉረ፡አዕይንት፡** Syn. p. 347; **ዕዉረ፡ልብ፡** M. M. f. 22; **ዘያጠብብ፡ለዕዉር፡** Clem. f. 172; **ዝቅትል፡** (sc. caedes **በመጥባሕት፡** i. e. sicâ perpetrata) **ተሰምየ፡ሞተ፡ዕዉር፡** (sic) Jsp. p. 343.

ዕወር፡ subst. *caecitas*, Deut. 28, 28.

ዑረት፡ n. act. vel subst., *caecitas*, Deut. 28, 28 var.; Enc. Genb. 6: **ዑረተ፡ልብ፡** Marc. 3, 5; Rom. 11, 25; Macc. f. 1; **በእኪት፡ዑረተ፡ልቡ፡** Did. 2; **ዑረተ፡ልብ፡የአኪ፡እም ዑረተ፡ዐይን፡** Lud. e Syn.

ዐዋር፡ n. ag. vel adj., nonnisi in Pl. **ዐዋውርት፡** *caeci*, Matth. 15, 14 rom.; **መርሐ፡ዐዋውርት፡** Gad. Za Mich.

ተዐዋሪ፡ n. ag. *neglector, contemtor*: **አይቴ፡ለተናስሖት፡ተዐዋርያን፡** (poenitentiae neglectores) Genz. f. 89.

ትዕውርት፡ *paradoxia* pro **ትውዕርት፡** vid. sub **ወዐረ፡**

ዐውስት፡ *vultur* vid. sub **አውስት፡** c. 790.

ዖቀ፡ I, 1 [contiguum videtur **ዐቀበ፡**, an وَقَى?] Subj. **ይዑቅ፡** 1) *servare, observare*: **ነፍሶ፡ዑቅ፡** τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διαφύλαξον Job 2, 6; **ዑቅ፡ትእዛዘ፡ወግበር፡** Kuf. p. 77. a) *respicere, attendere, videre, prospicere*, c. Acc. pers. vel rei: **ዑቅኒ፡** ἐπιγνῶναί με Ruth 2, 10; εἰδέναι 1 Thess. 5, 12; **ዘኢየዐውቅ፡ቤቶ፡ይወርስ፡ነፋስ፡** Prov. 11, 29; βλέπειν Col. 4, 17; diaconi **ይዑቅዎሙ፡ለእለ፡አልቦሙ፡** (prospiciant iis qui nihil habent) Lud. comm. hist. p. 321; etiam c. **ላዕለ፡** vel **ለ፡** pers.: **ዑቅኬ፡ላዕለ፡** (v. **ለ**)**ኢዮብ፡** προσέχειν Job 2, 3. b) *cavere* α) alqm vel alqd i. e. *vitare*, c. Acc.: **ዑቅዎሙ፡ለከለባት፡** βλέπετε τοὺς κύνας Phil. 3, 2; **ዘንተ፡ዑቅ፡ከመ፡ኢታግብእ፡ለወልድየ፡** Gen. 24, 8; seq. **እምነ፡** rei, ut: **ዑቅ፡ርእሰከ፡** (v. **ዑቅ፡**)**እምእኩይ፡** Sir. 4, 20. β) *providere, videre, cautionem adhibere*, sive addito **ርእሶ፡** (proprie: *semet custodire*) sive omisso; absol.: **ዑቅ፡ርእሰከ፡** 1 Reg. 19, 2; Deut. 4, 9. 8, 11; Marc. 13, 9; Luc. 17, 3; **ዑቅ፡ወተዐቀብ፡** Sir. 13, 13; **ዑቂ፡ወለብዊ፡** Did. 3; **ዑቁ፡ወኢታዕርዑ፡** 2 Esr. 7, 23; c. **በእንተ፡** rei 1 Tim. 4, 16; seq. **ኢ፡** cum Subj. verbi (*ne*): Deut. 4, 23. 6, 12. 11, 16. 12, 13. 19. 30; Gen. 24, 6; **ዑቁ፡ኢታርኅዉ፡** 2 Esr. 17, 3; Ep. Jer. 4; **ዑቅ፡ኢያስሕቱከ፡** Jes. 41, 10; Sir. 21, 1. 29, 24; Luc. 21, 34; Hebr. 12, 25; raro seq. Imprf., ut: **ዑቅ፡አልቦ፡ዘትኄሊ፡** Job 1, 8; Matth. 9, 30; seq. **ከመ፡** c. Subj. (*ut*): **ዑቁ፡ከመ፡ትግበሩ፡** Deut. 27, 1; Hebr. 8, 5; seq. **ዮጊ፡ኢ፡** *ne forte* c. Subj., Apoc. 19, 10 Platt. 2) *animadvertere, cognoscere*: **ዑቅ፡ከመ፡** „scito, quod" Lud. e Vit. Pach. [quae verbi **አወቀ፡** significatio in lingua Amh. tritissima est; cfr. נָצַר *custodire*, at نظر **ነጸረ፡** *intueri, aspicere*]. 3) intrs.: *notum, manifestum esse* vel *fieri, apparere*: **ድኅረ፡የዐውቅ፡እከይሁ፡** (nisi **ያዐውቅ፡** ἐκφαίνει τὴν κακίαν legere malueris) Sir. 14, 7; **አዕረፈ፡**(**ያሬድ፡ማሕሌታዊ፡**)**በሰላም፡ወመቃብሪሁሰ፡ኢተዐውቅ፡** (ni **ተዐውቀ፡** legendum est) Sx. Genb. 11; **ናሁኬ፡የዐውቅ፡ከመ፡** . . . („elucet", ni **ያዐውቅ፡** „indicat" interpretandum est) M. M. f. 109.

አዖቀ፡ II, 1 (sec. Lud.: **አዕወቀ፡**) Subj. **ያዕውቅ፡** et **ያዕቅ፡**; in Imprf. etiam II, 2 (**ያዔውቅ፡**), 1) *facere ut animadvertat, cognoscat, sciat* alqs.: **አዐውቀከ፡ከመ፡** . . . Hez. 35, 12. a) *certiorem facere* alqm, ut: **ናሁ፡አዖቅክሙ፡** (I pers. Sing.) **ከመ፡ኢይፈቅድ፡ንስቲተ፡** Jsp. p. 372. b) *indicare* vel *declarare* alicui alqd, c. Acc. pers.: 1 Cor. 11, 14; **ያዔውቀነ፡ከመ፡** . . . Cyr. de r. fid. f. 52. 2) *notum* vel *manifestum facere, indicare, ostendere, demonstrare*: **ነገርከ፡ያዐውቀከ፡** Marc. 14, 70; Matth. 26, 73; Deus in Christo **አዖቀ፡ብርሃነ፡ሐዲሰ፡ለሕዝብ፡ወአግሀደ፡ብርሃነ፡ወሕገ፡ለክርስቲያን፡** III Const. Ap. 4; **አዖቁ፡ዕልወቶሙ፡** Jsp. p. 363;

ኢያየቀ፡ፍድፋዴ፡ክብሮሙ፡ (non ostendit excellentiam eorum) Chr. ho. 1; **ያዐውቅ፡ትንሣኤሁ፡** Lit. 165, 3; seq. **ከመ፡** ὅτι, Hebr. 7, 15; Chr. crebro; **ከመ፡ናዐቅ፡ከመ፡** . . . M. M. f. 33.

ተዐውቀ፡ (raro **ተዐወቀ፡** ut Jes. 3, 9) III, 1 1) *animadverti, percipi, cognosci, agnosci,* γνωσϑήσεται Ps. 87, 13; **ከመ፡ይትዐወቅ፡ጽድቁ፡** Mich. 6, 5; Jes. 61, 9; Hez. 39, 7, **ተዐውቀ፡** ἐπεγνώσϑη Job 6, 17; Thren. 4, 8; **ይትዐወቅ፡እምርሑቅ፡ዘይክል፡ነቢበ፡** Sir. 21, 7; Hen. 15, 11; **ኢተዐውቀ፡መካኑ፡** εὑρέϑη Dan. 2, 35; **ዘእንበለ፡ይትዐወቅ፡** (non animadversus) Job 22, 16; **ሕልመ፡ሌሊት፡ዘኢይትዐወቅ፡** Job 20, 8; Lit. 162, 1; **አኮ፡ዘይትዐወቅ፡** οὐκ εὔγνωστοι Prov. 5, 6; c. **በኀበ፡** *ab* aliquo: Prov. 15, 10; **ይትዐወቅ፡ስምከ፡በኀቤሆሙ፡** Jes. 64, 2; vel c. pron. suff. (*alicui*): **አኮ፡ለኵሉ፡ዘይትዐወቆ፡ብርሃን፡** ὁρατόν Job 37, 20; c. **እምነ፡** rei (*qua* vel *e qua* quis agnoscitur vel cognoscitur): **እምራእዩ፡ይትዐወቅ፡ሰብእ፡** Sir. 19, 29. 30. 4, 24. 10, 5. 26, 9; Prov. 14, 4; Rom. 1, 20. 3, 20; seq. **ከመ፡** Ex. 33, 16. 2) *notum, manifestum, cognitum esse, innotescere, revelari:* **እስመ፡ተዐውቀ፡ሥምረቱ፡ለአምላክነ፡** γνωστά ἐστι Bar. 4, 4; **ተዐውቀ፡ኵሉ፡** γνωστὰ πάντα Tob. 2, 14; Ps. 75, 1; φανερός ἐστι Gal. 5, 19; Jes. 3, 9. 33, 9; πρόδηλός ἐστι 1 Tim. 5, 24. 25; φανεροὺς γενέσϑαι Phil. 1, 13; Gen. 42, 16; ἐσημειώϑη Ps. 4, 7; **ኢይትዐወቁ፡ጻድቃን፡ወኢኃጥኣን፡** φαίνονται Herm. p. 51; **ከመ፡ይትዐወቅ፡ኄሩትከ፡** ἀποφάνῃς δίκαιος Job 40, 3; **ኢተዐውቀ፡ኀይሉ፡** οὐκ ἐγνώσϑη Jud. 16, 9; ἐπεφάνη Tit. 2, 11; φανεροῦσϑαι Hebr. 9, 8; 1 Joh. 1, 2. 3, 2; **በደኃሪቱ፡ለሰብእ፡ይትዐወቅ፡ምግባሩ፡** (ἀποκάλυψις) Sir. 11, 27; c. **በ፡** rei, qua quid notum vel manifestum fit: Gen. 42, 15. a) *manifestum, evidens, apertum, certum est, constat, apparet* seq. Acc. c. Inf. α) constr. impersonaliter, seq. **ከመ፡**, ut: Hebr. 7, 7; **ተዐውቀኬ፡ገሃደ፡ከመ፡** . . . Cyr. ad Th. f. 24; **በዝንቱ፡ይትዐወቅ፡ከመ፡ኢኮኑ፡አማልክተ፡** Ep. Jer. 14; **ዘእንበለ፡ይትዐወቅ፡ከመ፡ገብረት፡ዝሙተ፡** F. M. 12, 2; Lud. comm. hist. p. 505 n. 49; c. **እምነ፡** pers. (*de* aliquo): **ተዐውቀ፡እምኔሆሙ፡ከመ፡ነስሑ፡** F. M. 15, 3. β) personaliter: **ትትዐወቅ፡ከመ፡ፈያት፡አንተ፡** 3 Reg. 20, 40; **ተዐውቀት፡ከመ፡ፀንሰት፡** Kuf. 41. b) indiciis et testimoniis *probatum esse:* **እመሰበ፡ዘተዐውቀ፡አበሳሁ፡በውስተ፡ፍትሕ፡** Did. 10; c. **በ፡** pers. (*contra* alqm vel *de* aliquo): **ብእሲ፡ለእመ፡ተዐውቀ፡ቦቱ፡ከመ፡ውእቱ፡ይዔምፃ፡ለብእሲቱ፡** F. M. 12, 2. 3) Suffixo pron. pers.: *mente percipere, sentire, sibi conscium esse* rei, *persuasum habere* alqd: **አብድ፡ተቀሢፎ፡ኢይትዐወቆ፡** οὐκ αἰσϑάνεται (proprie: ei non percipitur) Prov. 17, 10; **ኢተዐውቆ፡ሕማም፡** non sensit dolores, Enc. Mag. 7; **ተዐውቀቶሙ፡ኀጢአቶሙ፡** γνωσϑῇ αὐτοῖς ἡ ἁμαρτία Lev. 4, 14; Hez. 36, 32; **ኢይትዐወቀኒ፡ዘገበርኩ፡እኩየ፡** οὐ σύνοιδα ἐμαυτῷ ἄτοπα πράξας Job 27, 6; 1 Cor. 4, 4; **እስመ፡ተዐውቆ፡ቅትለቶሙ፡በሐሰት፡** (ei persuasum erat, causam supplicii eorum esse mendacia) Jsp. p. 334; Infin.: *cognitio, scientia, perspicientia:* αἴσϑησις **ተዐውቆ፡** Prov. 1, 4. 7. 11, 9; ἐπιγνωμοσύνη Prov. 16, 23; **በተዐውቆቱ፡** ἐν αἰσϑήσει 3, 20.

ዕዉቅ፡ vel **ዕውቅ፡** part. 1) *notus, certus:* **ሤሞሙ፡ኤጲስ፡ቆጶሳተ፡አኮ፡ዲበ፡ሢመታት፡ዕዉቃት፡አላ፡ፈነዎሙ፡ይስብኩ፡ውስተ፡ኵሉ፡በሓውርት፡** Sx. Mag. 14; Ssal. Req.; al. 2) *familiaris:* **ወአንተሰ፡ብእሲ፡ዘከመ፡ነፍስየ፡ማእምርየ፡ወዕዉቅየ፡** Mavâs. n. 44 (coll. Ps. 54, 14).

ዐውቅ፡ subst. (*familiaritas* i. e. pro concreto) *familiaris* m. Ps. 54, 14; fem. Catal. Mus. Brit. p. 54^{b}.

ዑቀት፡ n. act. *evidentia, manifesta* vel *certa* rei *ratio,* F. N. 33.

የን፡ inus., sine dubio componendum cum ענן غام et غان (غَيْمٌ et غَيْنٌ).

ምዕዋን፡ subst. *septentrio, plaga septentrionalis* (coeli regio obscura, nubilosa): Ex. 26, 18, 35. 27, 11. — At **ለዕውኒ፡** Asc. Jes. 4, 18 lectio corrupta est.

ዐውከከ፡ quadrl. I [cfr. عَاكَ عَاجَ et عَوِجَ] *aberrare, evagari, recedere, declinare,* **እለ፡ዐውከኩ፡** ἀστοχήσαντες 1 Tim. 1, 6; **ዐውከኩ፡እምሃይማኖት፡** περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν 1, 19; **ዐውከኩ፡እምጽድቅ፡** περὶ τὴν ἀλήϑειαν ἠστόχησαν 2 Tim. 2, 18; Lud. e Mss. Colb.; Enc. Genb. 30. — Ludolfus quidem **አውከከ፡** scripsit et stirpem II, 1 radicis **ወከከ፡** exposuit, at ut etymon ita subst. **ዕውክክና፡** radicem primariam **የከ፡** indicant, quamquam Abyssinos ipsos hoc verbum stirpem II, 1 exposuisse ex Enc. Genb. 30 elucet, ubi **ርቱዐ፡በኢያውከከ፡** (recte sine aberratione) pro **በኢዐውከከ፡** exhibent libri Mss. — *Voc. Ae.:* **ዐውከኩ፡ዘ፡አፈገፈጉ፡ወጽኡኒ፡**

ዕውክክና፡ subst. *aberratio, declinatio:* (Paulus in epistola ad Tim. data ait:) **እስመ፡በደኃሪ፡አዝማን፡ይርሕቁ፡፩፩ እምሃይማኖት፡ወየሐውሩ፡ድኅረ፡መንፈሰ፡ዕውክክና፡ወድኅረ፡ትምህርተ፡ሰይጣናት፡** Phlx. 243.

ዐውከከ፡ *perturbare* vid. sub **አከ፡** c. 791.

ዐዌት፡ vid. sub **አዌት፡**

ዐውየወ፡ quadrl. I [pro **አውየወ፡**, a **ወይ፡** propagatum, coll. عَوَى ܥܘܐ; semel sc. Jes. 10, 10 in uno codice formam **አውየ፡** inveni] *ejulare, ululare, flebilem clamorem tollere, lamentari, plorare, clamare, vociferari:* ἀλαλάζειν, ὀλολύζειν Am. 8, 3; **ዐውይዉ፡** Jes. 13, 6. 15, 2. 3. 65, 14; Jer. 4, 8. 30, 3. 31, 20; **ወውዑ፡ወዐውይው፡** (v. **ወዐውዩ፡**) Hez. 21, 12; Marc. 5, 38; κράζειν, βοᾶν, ἀναβοᾶν: **ዐውየወ፡በሕቁ፡** Judith 14, 16. 19; Ex. 2, 23; 2 Reg. 13, 19; Job 2, 12; **ኢይረክብኑ፡ብሔረ፡ኀበ፡አዐወዩ፡** 16, 18. 30, 28; **የዐወይዉ፡እምብዝኀ፡መስተዐግላን፡** 35, 9; Jes. 15, 4; **ዐውየወት፡በሕማማ፡** 26, 17; Jer. 29, 2; Thren. 3, 8; Marc. 1, 24. 26; Jac. 5, 4; **አኀዝኩ፡እብኪ፡ወአዐውዩ፡** Hen. 89, 69; auxilio vocantis, implorantis: Jes. 57, 13; Dan. ap. 1, 24; Job 19, 7. 36, 13; Luc. 18, 38. 39; c. **ኀበ፡** pers.: Ex. 8, 8. 14, 10; **ነዐወዩ፡ኀቤከ፡** Hab. 1, 2; Ps. 106, 6. 28; Job 38, 41 (de corvis); Jes. 19, 20. 46, 7; **ዐውየወ፡ልበሙ፡ኀበ፡እግዚ"፡** Thren. 2, 18; clamorem tollere Jes. 5, 30. — *Voc. Ae.:* **ዐውየወ፡ከልሐ፡ወውዐ፡ዘ፡ጮኸ፡** (cfr. scholion ad **ወከሐ፡**).

አዐውየወ፡ II, *ululare* vel *lamentari facere:* **እንዘ፡ታግዕሩ፡ወታዐወይዉ፡ነዳየ፡** Jes. 58, 4 var.

ዐውያት፡ subst. (semel inveni **ዐውያ፡**, sc. **ጊዜ፡ዐውያከ፡** Jes. 58, 9 in cod. Laur.; caeteri habent: **በጊዜ፡ዐውየውከ፡**) *ejulatio, ululatio, lamentum, flebilis clamor, ploratus, vociferatio,* Gen. 21, 17; Ex. 2, 23; **እንሥኡ፡ዐውያተ፡**

εἶπον ὤ 4 Reg. 3, 21; οὐαί οὐαὶ Am. 5, 16; ቃለ፡ብካይ፡ወቃለ፡ዐውያት፡ Jes. 65, 19; Kuf. 49; Zeph. 1, 10; ቃለ፡ዐውያቲሃ፡ Jer. 8, 19; Jer. 14, 2; ይሰምዖ፡ዐውያቶ፡ Sir. 32, 16; ዐውያቶሙ፡ Ps. 9, 12; ዐውያተ፡ነዳያን፡ Job 34, 28; Jes. 15, 8. 22, 2; Jer. 18, 22. 20, 16. 32, 22; Ps. 143, 17; ዐውየወት፡ዐውያተ፡ዐበይተ፡ Hen. 85, 6.

ዖደ፡ I, 1 [עִוֵּד *circumdedit*; عَادَ *vertit*, *mutavit*; *reversus est*, II *assuefecit* (مْ); vic. أاد *incurvavit*, *inflexit*; significationis *continuandi* et *durandi*, quae et ipsa huic radici inerat, vestigium relictum est in ዓዲ፡ q. v.] Subj. ይዑድ፡ 1) *se vertere*, *circumverti*: ከመ፡መንከከት፡እንተ፡ተዐውድ፡ ὡς ἄξων στρεφόμενος Sir. 36, 5; Prov. 26, 14 (vid. sub ማዕጾ፡). 2) *circumire*, *ambire*, *obire*, ዖድኩ፡ ἐκύκλωσα Koh. 7, 25; የዐውድ፡ዐውደ፡ κυκλοῖ κυκλῶν 1, 6; ዖድኩ፡እንዘ፡አኀሥሣ፡ περιῄειν Sap. 8, 18; ዖደ፡ዐዋዲ፡ Gen. 41, 43; የዐውድ፡ይንግር፡ለከ፡ዘወሀበከ፡ Sir. 20, 15; Hen. 21, 1; c. ለ፡ loci: Hen. 75, 9; ንዑድ፡ለገዝ፡መኀፈድ፡ Herm. p. 84; c. ውስተ፡ loci: Gen. 2, 11; ዖደ፡ውስተ፡ኵሉ፡ደወሎሙ፡ Judith 3, 8; መዓቀብት፡ይዑዱ፡ውስተ፡ኢየሩሳሌም፡ 2 Esr. 17, 3; c. እንተ፡ውስተ፡, ut: ዖዳ፡እንተ፡ውስተ፡ቈላት፡ ἐκύκλωσαν τὴν φάραγγα Judith 13, 10; c. Acc. loci: Koh. 12, 5; Cant. 3, 2; Gen. 2, 13; Jos. 6, 3; ዑዲ፡ሀገረ፡ Jes. 23, 16 vrs. nov.; የዐውድ፡ምሥዋዐ፡ Kuf. 16; ዖድኩ፡ባሕቲትየ፡አጽናፈ፡ምድር፡ (γῦρον οὐρανοῦ ἐκύκλωσα μόνη) Sir. 24, 5. a) *circumire* locum, ad eum vitandum, Num. 21, 4; Deut. 2, 1. 3 (ዐዊዶት፡). b) *obire* i. e. *peragrare*: Job 1, 7; Gen. 12, 6; እለ፡ፈነወ፡እግዚ"፡ይዑድዋ፡ለምድር፡ Zach. 1, 10; c. እንተ፡ Matth. 12, 43. c) *circumvagari*: ሰራሕኪ፡በዐዊድ፡ ταῖς πολυοδίαις Jes. 57, 10; c. Acc. (*per*) 1 Tim. 5, 13 Platt. d) *circumcurrere*: (እምጣኒሃ፡)የዐውድ፡ጥቅማ፡ Jes. 38, 39; እምጣን፡ዘየዐውዶ፡ (*circuitus*, *circumferentia*, *linea circumcurrens*) 3 Reg. 7, 3; Jer. 52, 21 vrs. nov. e) *ambire*, i. e. *quaerere*, 1 Petr. 1, 10. 3) *cingere*, *circumdari* (*circumstare*, *circumvenire*, *circumsedere*), c. Acc.: ዖድዋ፡ περιεκύκλωσαν αὐτήν Judith 13, 13; Ps. 88, 9. 124, 2; 2 Par. 4, 3; ዑዳ፡ περιχαράκωσον αὐτήν Prov. 4, 8; ዖዱ፡ለስነኒሁ፡ግርማ፡ Job 41, 5; Hen. 71, 6. 14, 9. 24, 3; በሓውርት፡ዘየዐውድዎሙ፡ Sx. Mag. 20. 4) Componitur cum aliis verbis ad significandum *circum-*, ut: ይዑዱ፡ይትቀፈሉ፡ κύκλῳ κατηργυρωμέναι Ex. 27, 17.

አዖደ፡ II, 1 1) *circumvertere*, *circumagere*: ያዐውድ፡መንኰራኵሪሁ፡በእገሪሁ፡ Sir. 38, 29. 2) a) *circumire jubere*, *circummittere* praeconem: ከመ፡ያዑድ፡ዐዋዴ፡ቅድሜሁ፡ Jsp. p. 318; omisso ዐዋዴ፡ (i. e. *proclamari jubere*) Ex. 32, 5. b) *circumducere*, 4 Esr. 6, 61; c. ውስተ፡ loci: Num. 23, 14; አዖዱ፡ውስተ፡መርሕበ፡ሀገር፡ Esth. 6, 11; አዖደኒ፡ውስቴቶሙ፡ምዕዋዳተ፡ Hez. 37, 2; c. Acc. pers. et Acc. viae vel loci: አዖደኒ፡ፍኖተ፡ Hez. 47, 2; ኖትያዊ፡ለእመ፡አዖደ፡ሐመሮ፡ኵሎ፡ባሕረ፡ Chr. Ta. 24. c) *circumferre* i. e. *circum circa projicere* funem mensorium: ዘያዐውድ፡ለኪ፡ሐብለ፡ዲበ፡መክፈልትኪ፡ Mich. 2, 5; መኑ፡አዖደ፡አሕባለ፡ዲቤሃ፡ Job 38, 5. 3) *circumdare*: በከተማ፡ርእስየ፡አክሊለ፡ሕይወት፡ያዑዱ፡ (verticem capitis mei corona vitae cingant) Enc. Hed. 28; F. M. 31, 1 (vid. ዝናር፡).

ተዐውደ፡ III, 1 *circumagi*, *circumvolvi*: አኮኑ፡ፍጡነ፡ይረውጽ፡ፀሓይ፡ተዐዊዶ፡ሰማየ፡ 1 Esr. 4, 34.

ዕዉድ፡ vel **ዕውድ፡** part. *circumdatus*: ዕዉድ፡በወርቅ፡ወእሱር፡በወርቅ፡ Ex. 36, 20; ዕዉድ፡በሜላት፡ውስተ፡አሕባለ፡ቢስንሶ፡ Esth. 1, 6. a) *cingens*: ይኩን፡ቀሚስ፡ስፉየ፡ወዕዉደ፡ et መዘርዐ፡ቀሚስ፡ይኩኑ፡ዕውዳነ፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195). b) *stipatus*: ፈቃድ፡ዕውድ፡በምግባር፡ (opp. voluntate vana vel inani) Chr. Ta. 16.

ዐውድ፡ subst., plerumque m., Pl. አዕዋድ፡, Pl. Pl. አዕዋዳት፡, 1) *circuitus*, *ambitus*, *circulus* a) usitatur ad significanda Adv. et Praep. *circa*, vid. infra. b) *linea circumcurrens*: ወዐውዳ፡፴በእመት፡ 2 Par. 4, 2; እምጣነ፡ዐውዳ፡ 3 Reg. 7, 10. b) *orbis*: ዐውደ፡ሰማይ፡ γῦρος Job 22, 14; lunae Org. 1. c) *periodus* anni: ባርከ፡ዐውደ፡ዓመት፡ Mavâs. n. 68; Enc. Pag. 5; ተፍጻሜተ፡ዐውደ፡ዓመት፡ Sx. Pag. 6. d) *circulus*: ዐውደ፡ፀሓይ፡ *circulus solaris* (i. e. spatium duodetriginta annorum, vid. Ideler Handbuch II p. 185) Abush. 23; ዐውደ፡ወርኅ፡ ibid. (vid. ቀመር፡). e) *locus circumjacens*: ምኔታት፡ዘአዕዋደ፡እለስክንድርያ፡ Phlx. 18. f) *res circumdans* vel *circumdata*: ዐውደ፡ዐጸድ፡ ἱστία τῆς αὐλῆς Ex. 35, 12 (cfr. 40, 6); ልብሰ፡ዐውደ፡ዐጸድ፡ 37, 7. 16; ዐውደ፡ደብተራ፡ παραρύματα 35, 10. g) μῆκος Ex. 36, 16. h) ዐውደ፡አልባብ፡ *praecordia* (pro corde ipso) Lud. ex Enc. Masc. 27. 2) *area*, a) ዐውደ፡እክል፡ *area frumentaria* („erat enim rotunda“ Lud.), ἅλων Ruth 3, 2 seq.; Hos. 9, 1; Mich. 4, 12; Jud. 6, 11; Num. 18, 27. 30; 1 Par. 21, 20; Luc. 3, 17; vel ዐውደ፡ማእረር፡ ἅλων θερινή Dan. 2, 35, vel ዐውደ፡ምክያድ፡ Deut. 16, 13; vel ዐውድ፡ Matth. 3, 12; Ex. 22, 28. b) *area torcularia* Ex. 22, 28. c) *area* circumsepta, *fundus*: ይስሐቅ፡ዐቃቤ፡አዕዋድ፡ዘከነ፡ Enc. Haml. 25 (in Actis hujus diei nominatur ዐቃቤ፡ገነት፡); Chrysostomus Eudoxiae, quum mulierculae pauperi አዕዋዲሃ፡ vi abstulisset, sacris interdixit Sx. Genb. 12; ዐውደ፡ወይን፡ *vinea* Enc. Mag. 29. d) ዐውደ፡መብልዕ፡ *coenaculum* vel *refectorium* in monasterio, Lud. e Cant. Chr. 3) *circulus* vel *corona* i. e. a) *consessus*: ኢነበርኩ፡ውስተ፡ዐውዶሙ፡ለመስተሳልቃን፡ συνεδρίῳ Jer. 15, 17; Ps. 25, 4. b) *concio*, in specie *consessus judicum*, *conventus*, nec non locus ubi habentur i. e. *forum*, (*comitium*, *curia*, *aula*, *praetorium*): አምንዎሙ፡ዐውድ፡ ἐπίστευσεν αὐτοῖς ἡ συναγωγή Dan. ap. 1, 41; Jos. 20, 6; አዕዋዳት፡ συναγωγαί Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; συνέδριον Matth. 5, 22. 26, 59; Marc. 14, 55; አዕዋድ፡ Matth. 10, 17; κριτήριον Dan. ap. 1, 49; አዕዋዳት፡ Jac. 2, 6 Platt; M. M. f. 332; ሖረ፡ውስተ፡ዐውድ፡ εἰς κρίσιν Job 9, 32; Deut. 25, 1; Sir. 38, 33 var.; ነበረ፡ዐውደ፡ *sedit in judicio* vel *judex* Dan. 7, 10. 26; Act. 25, 6; ነቢሮ፡ዐውደ፡ Macc. f. 2; እንዘ፡ይነብር፡ውስተ፡ዐውድ፡ (v. ዐውደ፡) ἐπὶ τοῦ βήματος Matth. 27, 19; አምጽእዎ፡ኀበ፡ዐውድ፡ ἐπὶ τὸ βῆμα Act. 18, 12; ንጉሥት፡ዐውደ፡ Act. 19, 39; Jsp. p. 315; ዐውደ፡ፍትሕ፡ Jsp. p. 315; ዐውደ፡ምኵናን፡ዘፍትሕ፡ ibid.; ዐውደ፡ምኵናን፡ Did. ed. Platt p. 102; ዐውደ፡ቅስት፡ Clem. f. 204; ዐውደ፡አፒዮ፡ forum Appium Act. 28, 15 rom. c) *concilium*, *conciliabulum*, ut: conciliabulum Pauli Samosateni, Lud. ex Enc. Teq. 19. — *Voc. Ae.*: ዐውድ፡ዘ፡በ፪ዙርያ፡ሽኅ፡(?ሽሳ፡?).

ዐውድ፡ usurpatur significandis adverbio et praepositioni *circa*. 1) Vim substantivi integram tenet. a) ዐውዱ፡ (non ዐውዶ፡) ለውእቱ፡መንበር፡፳ወ፬መናብርት፡ et (circuitus throni i. e.) circa thronum erant .... Apoc. 4, 4 rom.; የሐንጽ፡ጥቅመ፡ዐውድኪ፡ (v. ዐውደኪ፡) Hez. 26, 8. b) post pron. rel. vel notam Genitivi: **ነጽሪ፡ዘዐውድኪ፡** vide id quod (circuitus tuus i. e.) circa te est Jes. 49, 18; **እለ፡ዐውድክሙ፡** οἱ κύκλῳ ὑμῶν Hez. 36, 3. 7; **አሕዛብ፡እለ፡ዐውድነ፡** 2 Esr. 16, 16; Ps. 88, 8; 1 Reg. 12, 11; **ኵሉ፡ዘዐውዱ፡** (v. **ዐውዶ፡**) Job 1, 10; **ፀሩ፡እለ፡ዐውዱ፡** Sir. 47, 7; Num. 22, 4. c) post praepositiones: **ውስተ፡ኵሉ፡ዐውዱ፡** Ex. 29, 16; **ውስተ፡ዐውድኪ፡** Hez. 28, 23; Lev. 1, 11; Num. 2, 53; Jos. 6, 3; Jud. 7, 21; **በዐውዳ፡** Jer. 6, 3; Apoc. 4, 4 Platt; 5, 11; **እንተ፡ዐውዱ፡** Sir. 45, 9; **ዲቤኪ፡እንተ፡ዐውድኪ፡** Hez. 23, 24; **እምነ፡ዐውዶሙ፡** Jos. 21, 42; Job 18, 11; Sir. 46, 5; Jes. 42, 25; **ከኑ፡ላዕሌሃ፡እምዐውዳ፡** Jer. 4, 17. 2) In Acc. **ዐውደ፡** a) adv. *circa*, ut Ps. 11, 9, quamquam sine pronominibus suffixis rarius usurpatur. b) praep.: Gen. 35, 5; Ex. 7, 24. 40, 27; Num. 2, 2. 11, 24; Ps. 17, 13. 77, 32. 127, 4; c. pron. suff. (vid. gramm. § 167, 5): Ps. 30, 16. 33, 8; Lev. 1, 5; **ነጽሪ፡ዐውደኪ፡** Jes. 60, 4; **ይቀውሙ፡ዐውዶ፡** 6, 2; **ዐውድየ፡** Job 29, 5; Hez. 1, 4; Zach. 2, 5; Jos. 21, 39; Marc. 3, 34.

ዑደት፡ n. act., Pl. **ዑደታት፡**, *circuitio*, *circuitus*, *circulus*, Koh. 1, 6. a) *orbis*, *ambitus*, *circulatio*, siderum: **ዑደተ፡ከዋክብት፡** Sap. 13, 2; **ዘእንበለ፡ይግበር፡ዑደታተ፡ከዋክብት፡ለአዝማን፡** Macc. f. 23; Ssal. Req.; **ዑደተ፡ፀሓይ፡** Abush. 37; annorum: **ዑደተ፡ዓመታት፡** Sap. 7, 19; **ዑደታተ፡ኢዮቤል፡** M. M. f. 242. b) *processio*, *pompa* in orbem facta (Umzug): **ዑደተ፡የማን፡** (תַּהֲלֻכֹת לַיָּמִין) 2 Esr. 22, 31 vrs. nov.; **ዑደተ፡ሆሳዕና፡** Lud. e Lit. c) *peragratio* (in orbem facta, Rundreiſe) **በዑደተ፡ገዳማት፡ትግሬ፡** Gad. T. H.

ዐዋዲ፡ n. ag. *circuitor*, a) *praeco*, κήρυξ Gen. 41, 43; 3 Reg. 22, 36; Dan. 3, 4; Esth. 6, 9; 1 Tim. 2, 7; 2 Tim. 1, 11; Col. 1, 23; βοῶν Jes. 40, 3; Joh. 1, 23; Macc. f. 2; Jsp. p. 318. b) *planus*, *circumcursans*: **ዐዋድያት፡አብያት፡** περιερχόμεναι τὰς οἰκίας 1 Tim. 5, 13 rom.; **ብእሲት፡ዐዋዲት፡ዘኢትከድን፡ኀፍረታ፡** Fal. f. 52. c) **በዓላት፡ዐዋድያት፡** *festa mobilia*, Lud. (in lex. c. 246).

ዐዋዶ፡ subst., Pl. **ዐዋድያት፡** *circuitus*, a) *orbis*, *anfractus*, *circulatio*: luna **ሶበ፡ይፌጽም፡ዐዋዶሁ፡** Abush. 13; **ዐዋድያተ፡ፀሓይ፡** Abush. 37. b) *circulus* vel *cyclus* (i. e. *periodus*), annorum: **፺ወ፳ዓመት፡** sunt **፳ዐዋድያት፡ወለለ፡፩ዐውድ፡፲ወ፱ዓመት፡** Abush. 42.

ምዕዋድ፡ subst., Pl. **ምዕዋዳት፡** *ambitus*, *circuitus*, *circulus*, *orbis*: **ምዕዋደ፡ቅጽሩ፡እምአንቀጽ፡ለአንቀጽ፡** (Umfang) Jon. 3, 3 vrs. alt.; **እንተ፡ምዕዋደ፡ቀጸላሁ፡** ὑπὸ τὴν στρεπτὴν στεφάνην αὐτοῦ Ex. 30, 4; **ሠናይ፡ምዕዋደ፡ቀስት፡** εὔκυκλον τόξον Sap. 5, 22; Deus **ዘይሴብሖን፡ለምዕዋደ፡ሰንበታት፡** M. M. f. 347 (vid. sub **ሰብዐ፡**); **አየደኒ፡ውስቴቶሙ፡ምዕዋዳተ፡** κυκλόθεν κύκλῳ Hez. 37, 2; etiam *pompa* in orbem facta (Umzug): **መዝሙር፡ዘምዕዋድ፡** (festi palmarum), Deg.

ዑድ፡ subst. i. q. عُود (*lignum*, in specie:) *lignum aloës*: **ቀናንሞስ፡ወሰሊሖት፡ወዑድ፡** Did. 25 (Graecus in Const. Ap. 5, 7 habet ξυλοβάλσαμον).

ዖገ፡ inus., sine dubio i. q. عَوَجَ *curvus*, *distortus fuit*.

ተዐውገ፡ III, 1 (si non **ተዐወገ፡** III, 2), ut videtur, proprie: se i. e. os, oculos, nares distorquere, μυκτηρίζειν, deinde *subsannare*, *irridere*: **ወተዐዊጎሙ፡አይሁድ፡በክርስቶስ፡** κατακερτομούντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων Cyr. ad Th. f. 22; **አይሁድ፡ተዐዊጎሙ፡ይነግሩ፡** κατακερτομοῦντες ἔφασκον Cyr. c. Pall. f. 90; **አይሁድ፡ተዐዊጎሙ፡ለክርስቶስ፡** (κατεπεφύοντο τοῦ Χριστοῦ Mansi IV p. 1249) Cyr. hom. f. 108. — Voc. Ae. ad Cyr.: **ተዐዊጎሙ፡ዘ፡ተዐዊሮሙ፡** [Hinc lumen affunditur obscurae illi voci בְּמָעוֹג Ps. 37, 16 et talmudicae locutioni בִּלְשׁוֹן עֲגָה, de quibus vid. H. Hupfeld die Pſalmen II. p. 224 seq.].

ዖፍ፡ subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. **አዕዋፍ፡**, Pl. Pl. **አዕዋፋት፡** [עוֹף (ܥܘܦܐ); de etymo vid. Ges. thes. p. 1002] 1) *volatus*: **እጕለ፡አዕዋፍ፡ያሌዕሉ፡ዖፈ፡** νεοσσοὶ γυπὸς τὰ ὑψηλὰ πέτονται Job 5, 7. 2) *alites*, *animalia volucria* cujusvis generis, in specie *aves*, deinde *ales*, *animal volucre*, *avis*, coll.: Gen. 1, 21; **ዖፍ፡ዘይሰርር፡** ὄρνεα πετόμενα Jes. 31, 5; Koh. 10, 20; Prov. 9, 12; Apoc. 18, 2; Sing.: **ከመ፡ዖፍ፡እንተ፡ታመሥጠከ፡እምእዴከ፡** Sir. 27, 19; Job 28, 7; Jes. 16, 2 (fem.); **እጼውዖ፡ለዖፍ፡እምጽባሕ፡** 46, 11; ὄρνεον Am. 3, 5; Prov. 6, 5; στρουθίον (*passer*) Thren. 3, 51. 4, 3; Ps. 83, 3 (f.); Did. 6 (vid. sub **ሐቀፈ፡**); Pl. Gen. 1, 20. 30. 7, 3. 15, 10. 11; Lev. 1, 14; **ዘወገሮን፡ለአዕዋፍ፡** Sir. 22, 20; **እምኵሉ፡አዕዋፍ፡ትንእስ፡ንህብ፡** 11, 3; **አዕዋፍ፡ምስለ፡ዘመዱ፡የኀድር፡** 27, 9. 43, 17; **አዕዋፈ፡ሰማይ፡** Jer. 7, 33; Matth. 6, 26. 8, 20. 13, 32; στρουθία Tob. 2, 10; Jer. 8, 7. 10, 22; Matth. 10, 29; στρουθοί Jer. 30, 11; **ቢጸን፡ለአዕዋፍ፡** Job 30, 29; **እጕለ፡አዕዋፍ፡** Jes. 43, 20; Pl. Pl. Sir. 17, 4; Gen. 8, 19; Apoc. 19, 17 rom. — **ዖፍ፡ብሒታዊ፡** στρουθίον μονάζον Ps. 101, 8 in Voc. Ae. exponitur **ጕጕት፡** — **ዖፈ፡መስቀል፡** sec. Lud. „avis, quae circa festum Crucis mense Septembri Aethiopiam frequentat", sec. Isenberg p. 25 „a certain red and beautiful bird", vid. scholion ad **ኢቢን፡** — **ዖፈ፡ያሬድ፡** *upupa*, Lud. auct. Greg. (vid. Lud. lex. c. 381 sub **ኤጳጳ፡**). — Quatenus **ዖፍ፡** significat *ales*, *alatus*, etiam angelis attribuitur, ut: **ሚካኤል፡ዖፍ፡** Enc. Genb. 25; **አዕዋፈ፡ገነት፡ሰማይ፡** dicuntur Patres beati, Lud. ex Enc. Patr.

ዐዛል፡ *vir fortis* vid. sub **አዛል፡**

ዕዝል፡ (etiam **እዝል፡**) subst., *unus e tribus cantandi modis*, qui in decantandis hymnis sacris vel ecclesiasticis usitati sunt (distinguuntur enim **፫ዜማ፡ዘውእቱ፡ግዕዝ፡ወዕዝል፡ወአራራይ፡** Sx. Genb. 11); accuratior ejus descriptio desideratur; Villoteau in Description de l'Égypte tom. XIV ait: **ግዕዝ፡** pour les jours de férie; **ዕዝል፡** pour les jours de jeûne et de carême, pour les veilles de fêtes et pour les cérémonies funèbres; **አራራይ፡** aux principales fêtes de l'année. (E qua descriptione, comparatis nominum **ግዕዝ፡** et **አራራይ፡** significationibus, si quid conjicere licet, **ዕዝል፡** ad *vocem* cantantium *demissam* et *compressam* [ذَلَّ? عُزْلٌ?] spectare videtur). Deinde etiam *hymnus hoc modo cantandus* **ዕዝል፡** nominatur. Crebro occurrit in Hymnologiis et libris liturgicis, ut: **ዕዝል፡ዘነግህ፡** Deg.; **ዕዝል፡ዘእግዝእትነ፡ማርያም፡** ibid.; **ህየንተ፡ዕዝል፡ዘነግህ፡ግዕዝ፡** ibid.; **ዕዝል፡ዘሙታን፡** ibid.; Genz. f. 13 (vid. sub **መወድስ፡**); **ትብል፡በዜማ፡ዕዝል፡ሃሌ፡ሉያ፡ሃሌ፡ሉያ፡ሃሌ፡ሉያ፡** f. 101; Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; al.

ምዕዛል፡ subst., ut videtur *cantus secundum modum* **ዕዝል፡**, Deg.

አስተዐዘለ፡ IV, 1 *vocem secundum modum* **ዕዝል፡** *modulari:* **ይበል፡በአስተዐዝሎ፡**, Deg.

ምዕትዝላ፡ (etiam **ምትዕዝላ፡**) n. prgr. sc. اَلْمُعْتَزِلَةُ (ab اعتزل *se separavit*) *secta eorum qui se ab aliis separaverunt*, nomen (sectae Islamiticae satis notae,) quo Pharisaei appellari solent in Jsp. p. 300.

ዐዠም፡ n. prgr. sc. عَجَم *barbari*, *Persae*, Abush. (crebro); Voc. Ae.

I. **ዐዘረ፡** rad., dubiae significationis.

ተዐዝረ፡ III, 1 sec. Lud. *irruere*, *impetum facere*, *vi adoriri*, fortasse rectius: *spargi*, *se diffundere* vel *superfundere* **ተዐዝሩ፡ላዕለ፡ሌሒ፡** ἐξεῤῥίφησαν ἐν Λεχί (וַיִּנָּטְשׁוּ בַּלֶּחִי) Jud. 15, 9. (an i. q. غَزُرَ *copiosus*, *multus fuit?*) — *Voc. Ae.*: **ተአዝሩ፡ዘ፡ተወሬኙ።**

II. **ዐዘረ፡** inus., sine dubio componendum cum زَرَّ ذَرَّ دَرَأَ دَرَّ quibus significatus *radios spargere* inest (amh. **ተዘረዘረ፡** i. q. aeth. **ተበረጸ፡** Voc. Ae.).

ማዕዘር፡, **ማዕዝር፡** et **ምዕዛር፡** subst., Pl. **መዓዝር፡**, *splendor radians*, *radii splendentes*, *nimbus splendens*, **ማዕዘርየ፡** (v. **ምዕዛርየ፡**) Ex. 33, 23 (LXX exhibent τὰ ὀπίσω μου); columba Spiritus S. **ወክነፈሁ፡ዘማዕዝረ፡ፀሓይ፡** M. M. f. 50; **እንተ፡ሠረቀ፡ማዕዘሩ፡** (Lud.: **ምዕዛሩ፡**; cujus splendor ortus est) Enc. Mag. 5; **መዓዝረ፡ስብሓት፡** superfusi sunt faciei Adami, M. M. f. 346; **መዓዝረ፡ፀሓይ፡** M. M. f. 28. — *Voc. Ae.*: **ምዕዛር፡ለንጸስ፡ብ፡ብርሃን፡**

ተማዕዘረ፡ quadrl. III, 1 (denom.) *radiante splendore collustrari*: baptizatorum ora splendebant, **እስመ፡በሡራኄ፡ገጹ፡ለጸራቅሊጦስ፡ተማዕዘሩ፡** Gad. T. H.

ዐዘቀ፡ i. q. عَزَقَ *fidit* terram, עָזַק *terram rastro fodit.*

ዐዘቅት፡ subst., f. et m., Pl. **ዐዘቃት፡** et **ዐዘቅታት፡** 1) *puteus*, *cisterna*, Kuf. 16. 24; φρέαρ Gen. 16, 14. 21, 19. 29, 2; Prov. 5, 15; Jer. 14, 3; Ps. 68, 19; Luc. 14, 5; Joh. 4, 11. 12; λάκκος Gen. 37, 24; Ps. 87, 4. 6; Koh. 12, 6; 2 Reg. 17, 18. 19. 23, 15. 16; **ዐዘቅት፡ዘውቅር፡** Dan. 6, 11; 2 Esr. 19, 25; **ቤተ፡ዐዘቅት፡** οἰκία τοῦ λάκκου Jer. 44, 16; πηγή Cant. 4, 12; Prov. 5, 16. 18; **ከመ፡ዐዘቅት፡ዘኢይነዕፍ፡ማዩ፡** Jes. 58, 11; Joh. 4, 6; **ዐዘቅት፡ንፁፍት፡** 2 Petr. 2, 17; καταράκτης Jer. 20, 2 seq.; **ዐዘቃት፡** Gen. 26, 15; Lev. 11, 36; Num. 24, 17; Jes. 51, 1; Judith 8, 31; Prov. 4, 21; **ዐዘቅታት፡** 1 Reg. 13, 6; Jes. 36, 16 var. 2) *fovea* vel *lacus*, **ዐዘቅተ፡** (v. **ግበ፡**) **ዐናብስት፡** Dan. 6, 7 seq.; **ዐዘቅተ፡እሳት፡** λίμνη πυρός Apoc. 19, 20. 20, 10. 3) *lacuna* lacunaris: **ዐዘቅታተ፡ጠፈር፡** χῶραι 3 Reg. 7, 41. 42; Spiritus S. descendit sicut columba **ወእሳት፡ተደብተረ፡ውስተ፡ዐዘቃተ፡ጠፈራ፡ለቤተ፡ክ"ን፡** M. M. f. 66. — *Voc. Ae.*: **ዐዘቅት፡ዘ፡የተመሐስ፡ወኸ፡**; *aliud*: **ዘ፡የወሀ፡ጉድጓድ።**

ዐዘበ፡ I, 2 et **ተዐዘበ፡** III, 2 (etiam per **አ**), ut videtur *opitulari*: **ነጸርኩ፡እመቦ፡ዘይዔዝበኒ፡** (v. **ዘይትዔዘበኒ፡**) **ሰብእ፡ወአልቦ፡** ἐμβλέπων εἰς ἀντίληψιν ἀνθρώπων καὶ οὐκ ἦν Sir. 51, 7. (Sed incerta est haec significatio neque ex aliis linguis probari potest, — עָזַר enim huc non referre licet; etiam עָזַב Ex. 23, 5 aliter exponendum videtur. — An *vindicare*, *defendere*, coll. ذَبْذَبَ?]

ዐዘበ፡ IV, 1 *mingere* vid. sub **አዘበ፡**

ማዕዘንት፡ *angulus* vid. sub **አዘነ፡**

ዐዘዘ፡ I, 2 [עזז, عَزَّ; vid. **አዘዘ፡**] *validum*, *fortem*, *robustum esse* vel *fieri*, a) *invalescere*: **ዐዘዘኒ፡** (mihi) **ማይ፡እስከ፡ነፍስየ፡** Or. Jonae 6 (in Psalterio Ludolfi p. 528). At Ex. 14, 24 **አዘዘ፡** συνέταξε (non **ዐዘዘ፡** *invaluit*, Lud.) legendum est. b) *viribus firmari*, *vires recolligere*, Hen. 81, 6. — Lud. in lexico statuit 2) *corroborare*, *confirmare*, at ut **አዝዝ፡ለነ፡በሙ፡** Lit. 159, 4 (quem locum in lexico), ita **ዘይኤዝዝ፡ትፍሥሕተ፡ለኵሉ፡ምድር፡** Ps. 47, 2 (quem locum in sua Psalterii editione huc refert) ad **አዘዘ፡** *jubere* referendum est.

አስተዐዘዘ፡ IV, 2 *vires suas confirmare*, *fortem se praestare*: **ወምንትኑ፡መዋዕልየ፡ከመ፡ታስተዐዝዝ፡** (v. **ታስዖዝዝ፡**) **ነፍስየ፡** ὅτι ἀνέχεταί μου ἡ ψυχή Job 6, 11.

አስዖዘዘ፡ *torpidum facere* et *torpere* vid. c. 391.

ዕዙዝ፡ part. *validus* a) *potens*: **ዕዙዝ፡መንግሥት፡** Lit. Orth. b) *ingens*, *grandis*, *vehemens*, *copiosus*: **ጕዩ፡ውስተ፡ዕዙዝ፡ዱብር፡** Macc. f. 1; **ወበረድሰ፡ብዙኅ፡ጥቀ፡ወዕዙዝ፡** Ex. 9, 24; **አንበጣ፡ብዙኅ፡ጥቀ፡ወዕዙዝ፡** 10, 14. c) adv. **ዕዙዘ፡** *valde*, *vehementer* Ex. 1, 7.

ዐዚዝ፡ adj., f. **ዐዛዝ፡** 1) *validus*, *fortis*, *potens*, *strenuus*: κραταιός de Deo Prov. 23, 11; **ዐዚዛን፡** Sap. 6, 9; Hen. 38, 4; **ነገሥት፡ዐዚዛን፡** Hen. 38, 5. 62, 1; Lit. 164, 4; **ብእሲት፡ዐዛዝ፡** γυνὴ ἀνδρεία Prov. 12, 4; **መንፈስ፡ዐዚዝ፡** πνεῦμα ἡγεμονικόν (*principalis*) Ps. 50, 13; Did. 10; **በዐዚዝ፡ረድኤቱ፡** Enc. Mag. 11; **አምላክ፡ዐዚዝ፡ወክቡር፡** Abush. 20. 2) *carus*, *summe venerandus*, *eximius*: **ዐዚዝ፡ቴዎፊሎ፡** κράτιστε Luc. 1, 3; maxime in libris ex Arabico translatis, ut Abush.; **ከመ፡ትኩን፡ክቡረ፡ወዐዚዘ፡ስም፡** Jsp. p. 350.

ዕዘዝ፡ subst., plerumque m., 1) *robur*, *potentia*, *fortitudo*, *virtus*: **ለኀይለ፡ዕዘዝ፡መዝራዕትከ፡** Sap. 11, 22; κράτησις Sap. 6, 3 (v. **ትእዛዝ፡**); ἀσφάλεια Prov. 8, 14; ἀνδρεία 21, 30; Chrys. crebro; Org. 1; **ቶማስ፡ዘአርአየ፡ዕዘዘ፡** (sc. miraculis editis) Enc. Jac. 2; *efficacia*, Lud. ex Enc. Teq. 19; *vis*, *vehementia* pluviae, Org. 2. 2) *honor*, *gloria*, *dignitas*, maxime in libris ex Arabico translatis: **ሞት፡በዕዘዝ፡ይኄይስ፡እምሐይው፡በኀሳር፡** Jsp. p. 380. 382; **ዕዘዝክሙ፡ወሰርጐ፡ክብርክሙ፡** p. 364; **ኅስሩ፡እምድኅረ፡ዕዘዝ፡** p. 367; **እመ፡አውዐይከ፡ለመቅደስ፡ይትአተት፡ዕዘዘሙ፡** p. 376.

ዔለ፡ I, 1 et **ዐየለ፡** I, 2 (quamquam equidem Perf. nonnisi **ዔለ፡** inveni), Subj. I, 1 **ይዒል፡** [عال (عَيْلٌ) *peragravit* regionem; *pauper* (proprie: vagus, bonis expulsus) *fuit*] *circumerrare*, *per-*, *oberrare*, *palari*, *vagari*, *pervagari*, *vagum et profugum esse*, de bestiis Job 38, 41. 39, 8; de hominibus (in specie de iis qui domo emigrarunt, ex hominum commercio vel in desertum secesserunt): **በውስተ፡በድው፡ኀበ፡**

ዒልክሙ፡በበ፡መራዕይክሙ፡ Hos. 13, 5. 6; Hebr. 11, 37; 4 Esr. 6, 54. 66; c. እምነ፡ viae (*aberrare*): ወኢየዐይሉ፡እምኔሃ፡(ለፍኖት፡) Jer. 38, 9; vel c. ውስተ፡ viae: ኢትኅድገኒ፡እዒል፡ውስተ፡ፍኖት፡ Sx. Sen. 4; c. Acc. loci: ዒልኩ፡ገዳመ፡ Herm. p. 20; እንዘ፡ይዔይል፡አድባረ፡ወአውግረ፡ Sx. Tachs. 10 et Mij. 6; c. ውስተ፡ loci: የዐይል፡ (v. ይዔይል፡) ውስተ፡ገዳም፡ይትረዐይ፡ Job 39, 8; Ps. 10, 1; ዔሉ፡ውስተ፡ገዳም፡ Jes. 16, 8; የዐይሉ፡ውስተ፡አድባር፡ 22, 5; Gen. 34, 15; Hebr. 11, 34; de anachoretis: አበው፡ቅዱሳን፡እለ፡ዔሉ፡ውስተ፡አድባር፡ወበአታት፡ Genz. f. 69; Org.; Enc. Masc. 2; ንዒል፡ውስተ፡አድባር፡ወበአታት፡ወግበበ፡ምድር፡ Deg.; de animo: የዐይል፡እንተ፡ኵለሄ፡ Lit. 172, 1; de inanimatis: ከመ፡ኢይርከብ፡ቂም፡መካነ፡በውስቴትነ፡አላ፡ይዒል፡ውስተ፡መካነ፡በድው፡ Chr. Ta. 19; trsl.: ውስተ፡ኀልዮ፡ኀጢአት፡ከመ፡ኢይዒል፡ Ssal. Req. — *Voc. Ae.*: ዔለ፡ዘ፡ዘረ።

አዔለ፡ II, 1, in Imperf. etiam II, 2 *oberrare* vel *vagari facere*: አዔሎሙ፡ውስተ፡ገዳም፡ Num. 32, 13; አዔልዎ፡ውስተ፡ይእቲ፡ሀገር፡ (per illam terram) Sx. Mag. 11; c. Acc. loci vel viae: አዔሎሙ፡ (v. ያዔይሎሙ፡) ፍኖተ፡እንተ፡ኢያእምሩ፡ Job 12, 24.

ተዐየለ፡ III, 2 *circumvagari, huc illuc errare*: አሐተ፡ዕለተ፡እንዘ፡ይትዔየል፡ውስተ፡በድው፡ Sx. Ter 29.

ዒለት፡ n. act. *vagatio, erratio*, (*secessio* in desertum), Lud. sine auct.

ዐያል፡ et **ዐያሊ፡** n. ag. *vagus, palans, errabundus*: እንዘ፡ዐያለ፡የሐውሩ፡ περιπατοῦντες ἐν ταῖς ἀνοδίαις Herm. p. 14; ከመ፡ንህብ፡ዐያሊት፡ከማሁ፡አባ፡ዮሐንስ፡ዘዔለ፡(ውስተ፡ገዳም፡) Deg.; ዐያሊ፡ *errabundus* Gad. Ad. f. 73.

ምዕያም፡ *caula* vid. sub ምእያም፡ c. 795.

ዐየረ፡ I, 2 [עָרָה عَرِىَ *nudus fuit* (vid. ዐርቀ፡); *nuditas* (Blöße) autem facile transfertur in *vitium* et *imbecillitatem*; quare عَارٌ *opprobrium*, عَيَّرَ *opprobrio affecit*] sive *exponere* i. e. objicere, in discrimen offerre (sicut הֶעֱרָה), sive *probro afficere* i. e. contemnere, vilem habere animam vel vitam (sicut חֵרֵף, Ges. thes. p. 523): ዘዐየረ፡ነፍሶ፡ለሞት፡ ὠνείδισε ψυχὴν αὐτοῦ εἰς θάνατον Jud. 5, 18.

ተዐየረ፡ III, 2 (etiam III, 3 si quidem Jac. 1, 5 rom. lectio sana est) *probro afficere, exprobrare, conviciari*, ὀνειδίζειν, c. Acc. pers.: Jes. 37, 4. 23; እንዘ፡ይትዔየሮ፡ለእግዚ"፡ 2 Par. 32, 17; Tob. 3, 7; Ps. 68, 12. 73, 19. 78, 13; Rom. 15, 3; c. በ፡ vel በእንተ፡ causae: Jud. 8, 15; 1 Petr. 4, 14; abs.: clericus ኢይትዐየር፡እንዘ፡ይብል፡አዕወር፡አጽሙም፡አሕጹጽ፡አገብር፡አፀጋሚ፡አሀካይ፡ወዘተርፉ፡ትዕይርታተ፡ F. N. 9. a) *improperare, exprobrare* alicui beneficia, Jac. 1, 5. b) ዘይትዔየር፡በክብረ፡ርእሱ፡ „qui superbit gloria sui ipsius cum aliorum injuria et contemtu“ Lud. ex Org. 3.

ዕዩር፡ part. *probro affectus*: ንከውን፡ዕዩራነ፡ εἰς ὄνειδος Judith 8, 22.

ትዕይርት፡ subst., Pl. ትዕይርታት፡ *probrum, convicium, opprobrium, exprobratio*, ὄνειδος, ὀνειδισμός 4 Esr. 10, 43; Tob. 3, 4; ትዕይርተ፡ይከውኖ፡ 3, 10. 13; Judith 9, 2; 2 Par. 32, 20; Ps. 68, 12. 78, 13; Rom. 15, 3; Hebr. 11, 26. 13, 13; ትዕይርታት፡ F. N. 9 (vid. sub ተዐየረ፡); ἀπειλαί (*insultationes, minae*) Act. 4, 29 rom.

መዐይር፡ part. *murarius, caementarius*, 4 Reg. 12, 12 sec. Lud. (at mei libri exhibent መገይር፡ q. v.).

ዔር፡ n. prgr. sc. εἴρ עִיר *vigil, custos*, epitheton angelorum Dan. 4, 10.

ዐይን፡ subst., f. et m., Pl. አዕይንት፡ [עַיִן ܥܰܝܢܳܐ عَيْنٌ] 1) *oculus*, Ex. 21, 24; fem. Job 7, 7. 13, 1. 16, 20. 29, 11; Sir. 16, 5; Matth. 5, 29; m. Koh. 1, 8. 4, 8; Matth. 6, 22. 23. 20, 15; Luc. 11, 34; (ad sensum) Job 24, 15; Sir. 14, 9. 10. 23, 19 al.; በፍሥሐ፡ዐይን፡ Sir. 32, 10; በሠናይ፡ዐይን፡ 32, 12; ከመ፡እኩይ፡ዐይነ፡ሰብእ፡ 34, 13; አዕይንቲሃ፡ድኩም፡ Kuf. 28; 1 Reg. 16, 12; ትደዊ፡አዕይንቲሃ፡ Gen. 29, 17; ሚጥ፡ዐይነከ፡እምነ፡ብእሲት፡ሠናይት፡ Sir. 9, 8. 4, 1; ይኔጽሩ፡አዕይንቲሁ፡ Jes. 17, 7; ተሀይዳ፡አዕይንቲሁ፡ Judith 16, 9; ከደኑ፡አዕይንቲሆሙ፡ Matth. 13, 15; ከሠተት፡አዕይንቲሃ፡ Kuf. 17; ፈትሐ፡አዕይንቲሃ፡ Gen. 21, 19; አንሥኡ፡አዕይንቲሆሙ፡ Matth. 17, 8; አልዐለ፡አዕይንቲሁ፡ Gen. 13, 10; ከብዱ፡አዕይንቲሁ፡ 1 Reg. 3, 2; ታነብዕ፡ዐይንየ፡ Jer. 13, 17; ተሀውከት፡ዐይንየ፡ Ps. 30, 11; ይቀጽብ፡በዐይን፡ Prov. 6, 13; ቅድመ፡አዕይንቲከ፡ 2 Reg. 11, 25. a) ዐይነ፡በዐይን፡ *oculo ad oculum*: ይትራአዩ፡ዐይነ፡በዐይን፡ Jer. 39, 4; Jes. 52, 8; Num. 14, 14. b) ለዐይነ፡ *sub oculo* alcjs i. e. *coram* alqo: ለዐይንከ፡ Sir. 27, 23; Matth. 6, 1 Platt; 22, 5; Luc. 16, 15 (coll. አዕይንቲከ፡ለአዕይንቲሁ፡ይሬእያ፡ Jer. 41, 3); Enc. Haml. 7. c) ዐይን፡ሕሙም፡ vel ሐማሚ፡ *oculus aeger* vel *invidus* Luc. 11, 34 rom.; Matth. 20, 15; eundem sensum habet ያእኪ፡ላዕሌከ፡ዐይኖ፡ *invidebit tibi* Deut. 15, 9; በዐይን፡እኪት፡ ἀναιδεῖ ὀφθαλμῷ 1 Reg. 2, 29; ዐይን፡ዕቡይ፡ *oculus superbus* Prov. 24, 36; ዕቡየ፡ዐይን፡ Ps. 100, 7; ዘይሬእዮሙ፡ለሕዝብ፡በዐይን፡ሕጹጽት፡ *qui homines* (oculo vel obtutu exiguo intuetur i. e.) *ut multum infra despectat* F. N. 5. d) ሰብአ፡ዐይን፡ vel (omisso ሰብእ፡) ዘዐይን፡ (2 Reg. 13, 34) homo vel homines oculorum i. e. α) *explorator, -es, speculator, -es*, σκοπός, σκοποί, κατάσκοπος, -οι, Gen. 42, 9; Num. 13, 2 seq.; Kuf. 42; Jos. 2, 1 seq.; 1 Reg. 26, 4 var.; Kuf. 42; Jer. 6, 17; Hez. 33, 6; Judith 7, 7; Sir. 11, 30. 37, 14; Phil. 3, 14; Jac. 2, 25; τερατοσκόποι Zach. 3, 8. β) *custos* vel *inspector* (ἐπίσκοπος), ex. gr. beneficii testamento legati, F. N. 18.

e) Etiam ዐይን፡ *oculus* vel አዕይንት፡ *oculi* (sicut عَيْنٌ) dicitur α) *speculator, explorator* 1 Reg. 26, 4; 2 Reg. 10, 3. β) *insidiator*, ἐπίβουλος, 1 Reg. 29, 4. f) ብንተ፡ዐይን፡ *pupilla oculi* vid. sub ብንት፡ c. 518. g) ቅጽበተ፡ዐይን፡ *nutus oculi* i. e. *momentum* temporis vid. sub ቅጽበት፡ c. 475.

2) Varie transfertur oculus: a) *examen* bilancis (cfr. عَيْنٌ): ከመ፡እንተ፡ታገብእ፡ዐይነ፡መዳልው፡እሙንቱ፡ ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ Jes. 40, 15; 4 Esr. 1, 35. b) *species* vel *imago insculpta, sculptura* sigilli: ዐይነ፡ማኅተም፡ γλύμμα σφραγῖδος Ex. 28, 11. 21; Sir. 38, 27. 45, 11. c) dubius est sensus vocis ዐይን፡ Ex. 36, 31, ubi Gr. ὦα habet (an *circulus* oculo similis?). d) in libris ex Arabico translatis ዐይን፡ seq. Gen. significat *ipse ille* (sicut عَيْنٌ), ut: እመ፡ኢተረከበ፡ዐይኑ፡ (sc. rei furto ablatae) ያገብእ፡አምሳሊሁ፡ F. N. 35 aliud exemplum vid. sub

ሕስት፡ c. 891. e) **ዐይነ፡ወርቅ፡** oculus vel species auri i. e. *icterus* (*morbus regius* q. d.), Lud. 3) *fons*, Ex. 15, 27; Jac. 3, 11; Deus **አቀመ፡አዕይንቲሁ፡ለተከዚ፡** 4 Esr. 13, 46 et Deg.; fortasse Hen. 21, 7; trsl.: **ተመክሮ፡ዐይነ፡ተመርሖ፡ውእቱ፡** Fal. f. 55. — Eodem referendum est **ዐይነ፡ምድር፡** oculus terrae i. e. *cavum* ut talpae, mustelae, Lud. auct. Greg. (cfr. etiam Isenberg lex. amh. sub **ዐይን፡**).

ዐየነ፡ I, 2 (denom.) 1) *oculos intendere, intente contemplari*: **በዕጹብ፡እመ፡ዐየነ፡ንረክብ፡ምግባረ፡ዘውስተ፡ምድር፡** μόλις εἰκάζομεν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς Sap. 9, 16; **እለ፡ዐየኑ፡ምጽአተ፡እግዚእ፡** („praeviderunt“ Lud. e) Libr. Myst. 2) *dispicere, circumspicere* (mente): **ይዔይኑ፡ሎሙ፡ዘይሁብዎሙ፡** Lev. 19, 20; Ex. 21, 31; 2 Cor. 10, 12 Platt. — At *Rad. Abb.*: **ዐየነ፡ዘ፡ፈየነ፡** („se hâta“ d'Abb.) et **ቀዘነ፡** (cfr. **ዐይነ፡ምድር፡** Isenb. lex. p. 154).

ተዐየነ፡ III, 2 *intente intueri, speculari*, c. Acc.: **ወእምዝ፡ክነ፡ላዕሌሁ፡ፈተና፡ሰይጣን፡እንዘ፡ይትዔየኖ፡ዘልፈ፡እመ፡ይፈርህ፡ወይጸንዕ፡** Gad. Kar.; **በጽንዕ፡ይትዔየነኒ፡** ibid. — *Voc. Ae.*: **ተዐየነ፡ዘ፡ጠበቀ፡**

ተዐየነ፡ III, 1 proprie: fontem sibi quaerere vel circa fontem considere i. e. 1) *tentoria ponere, castra locare*, Num. 2, 2 seq.; 1 Reg. 4, 1. 13, 5. 17, 1. 2. 28, 4; 1 Par. 11, 15; Judith 7, 18; Ps. 33, 8; **እለ፡ይቀድሙ፡ተዐይኖ፡** Num. 2, 3. 2) *obsidere, circumsedere* urbem, c. **ላዕለ፡** urbis 2 Par. 32, 1; 4 Reg. 25, 1; **ሶበ፡ኖኀ፡ተዐይኖ፡ላዕለ፡ሀገር፡** Jsp. p. 367; vel c. Acc.: Luc. 19, 43; **ወተዐየና፡ለሀገር፡ወዐገታ፡** Jsp. p. 304. 3) *turmatim convenire, congregari*, (vid. **ትዕይንት፡** n. 3), Enc. Hed. 19. — *Voc. Ae.*: **ተዐየነ፡ዘ፡ከተመ፡**

ዕዩን፡ part. *dispectus* i. e. *selectus*, Lev. 16, 12.

ትዕይንት፡ subst., m. et f., Pl. **ትዕይንታት፡** et plerumque **ተዓይን፡** (semel inveni **ተዓይንት፡** Jes. 22, 6 in cod. Laur.) 1) *castra, tentoria*, ut nomadum ita militum, παρεμβολή Gen. 32, 22; Ex. 32, 19. 26. 33, 7. 11; Lev. 14, 8; Num. 4, 5. 15; 1 Reg. 4, 3 seq.; 4 Reg. 7, 4 seq.; Judith 12, 7. 14, 19; Ps. 105, 17; Apoc. 20, 9; Pl. Gen. 32, 3; 1 Reg. 17, 1. 28, 1; **ትዕይንታት፡** 1 Par. 9, 18; σκηναί **ትዕይንት፡** Num. 24, 6. 2) *tentorium, tabernaculum*, Judith 5, 22. 12, 9; 1 Par. 15, 1; Ex. 25, 9; 4 Reg. 7, 8; Pl. a) *tentoria*: **ተዓይን፡** Num. 24, 5; Ps. 86, 1; Jer. 30, 7; Judith 15, 1; **ትዕይንታት፡** 1 Par. 5, 10. b) *castra* 1 Reg. 28, 5; Judith 13, 10; Sir. 48, 21; Jes. 8, 8; Ps. 26, 5. c) *vici* vel *pagi* nomadum, ἐπαύλεις 1 Par. 4, 33. 3) a) *exercitus, copiae*: Ex. 14, 19. 20; Jud. 8, 10; 1 Reg. 17, 46. 28, 19; 4 Reg. 7, 6; **ትዕይንታቲሆሙ፡ለኢሎፍሊ፡ተዐየኑ፡** 1 Par. 11, 15; **ተዓይንት፡** (v. **ትዕይንተ፡**) **ጸባኢት፡** Jes. 22, 6; Hen. 1, 4. b) *multitudo congregata, agmen, turba*: **ትዕይንቶሙ፡ለእለ፡ቆሬ፡** συναγωγή Sir. 45, 18; Ps. 105, 18; Num. 16, 5; **ተዓይነ፡አሕዛብ፡ብዙኅ፡** Hez. 26, 7; Gen. 33, 8. 50, 9. c) *coetus, conventus*, συναγωγή, populi Israelitarum Lev. 16, 5. 19, 2. 22, 18; Num. 14, 1. 10. 20, 2. 4; **ተዓይነ፡ክርስቶስ፡** *coetus Christianorum*, Enc.; **ትዕይንቱ፡ለሆር፡** i. e. socii Hori, Enc. Haml. 12; **በውስተ፡ትዕይንትከ፡** ἐν τῇ συνεδρείᾳ σου (*consessus, concilium*) Judith 11, 9. d) *chorus*, Chr. ho. 34 (vid. sub **ቃና፡** c. 447). — *Voc. Ae.*: **ትዕይንት፡ዘ፡ከተማ፡** v. **መከማቻ፡**

ዐየነ፡ *commode se habere* vid. sub **አየነ፡**.

ዐየየ፡ *aequare* vid. sub **አየየ፡**

ዐየየ፡ I, 1 [عَيَّ *haesitavit* in re, ei *perficiendae impar fuit*, عَيِيَ *ignoravit*, غَوَى *erravit*; vic. עָוָה عَوَى *flexit, torsit*] Subj. **ይዕየይ፡** 1) *errare, aberrare*: **ወየዐይይ፡እንተ፡በኵለሄ፡** Lit. Mar. Mss. (N. T. rom. f. 172, 1 exhibet **የዐይል፡እንተ፡ኵለሄ፡**); anima mea ad cogitandum peccata **ከመ፡ኢትዕየይ፡** Lud. e Ssal. Req. (vid. **ዔለ፡**). 2) *mente errare, ignorare, non intelligere*: **በአይ፡ፍና፧እስመ፡ዐየይኩ፡** τίνα τρόπον; συνίημι γὰρ ἥκιστά γε, Cyr. c. Pall. f. 97; Syn. f. 355. — (Lud. addit: 3) *diversus, distinctus fuit*, at vid. sub **ዕዩይ፡**).

ተዐየየ፡ „*abduci, seduci* a recta via“, Lud. e Syn. (at vid. sub **ዕዩይ፡**).

ዕዩይ፡ part. *mente alienatus, amens, insipiens, delirans*: **ኦዘእንበለ፡ልብ፡ዕዩይ፡ኢለቦከ፡ምስጢረ፡** ὦ ἀνόητε καὶ βδελυρώτατε οὐ συνῆκας τὸ μυστήριον Cyr. ho. f. 108; **ዘእምባሕር፡ወእሞት፡ዕዩይ፡** ὦ ϑαλάσσης καὶ ϑανάτου ἀνοητότερε, ho. Rhègini in Cyr. f. 109; **እሬእየክሙ፡ከመ፡ዕንቡዛን፡አንትሙ፡ወዕዩያን፡ኀሊና፡** ὅτι κεχήνατε καὶ ἐξεπλάγητε Chr. Ta. 3; **ኦእምኀሊና፡ዘእቤር፡ልቡና፡ዕዩይ፡** ὦ φρενός γραοπρεποῦς Cyr. c. Pall. f. 85; **ኦአብድ፡ወዝንጉዐ፡ልብ፡ወዕዩየ፡ኀሊና፡** Syn. f. 347 (ter); **ኦዕዩይ፡ወዕልው፡** f. 346; **ኦዕዩይ፡ወከሓዲ፡** ibid. — [Lud. exhibet 1) *schismaticus*, Syn.; (at Syn. p. 346 quamvis **ዕዩይ፡** cum **ዕልው፡** et **ከሓዲ፡** junctum sit tamen **ዕዩይ፡** aliter exponendum videtur, nec non de significatione verbi **ተዐየየ፡** a Lud. statuta dubito). 2) *distinctus, diversus* (at in exemplo ex Org. 3 ab eo allato: **ዕዩየ፡ግጻዌ፡ዘእንበለ፡ፍልጠት፡ወዕሩየ፡መለኮት፡** vox **ዕዩየ፡** scribenda est **እዩየ፡** et exponenda *aequalis*)].

ዐይግ፡ (etiam **አይግ፡**) subst., m. et f., Pl. **አዕያግ፡**, Pl. Pl. **አዕያጋት፡** (formam **አዕይጋት፡** a Pl. **አዕይግት፡** inveni Jsp. p. 318, si quidem lectio sana est), *palus, stagnum*: **በአሐቲ፡ዐይገ፡ማይ፡** Hen. 89, 23; **ውእቱ፡ዐይገ፡ማይ፡** 89, 24—26; I Sal. Mar. 27; **አዕያግ፡** ἕλη Ex. 7, 19. 8, 1; **አዕያጋተ፡ማይ፡** συναγωγὴ ὑδάτων Lev. 11, 36; **ዝናም፡መልአ፡ኵሎ፡አዕይጋተ፡ዘሀሎ፡ኀቤሆሙ፡** Jsp. p. 318. — *Voc. Ae.*: **ዐይግ፡ኩሬ፡ብ፡የተከማቸ፡ወሀ።**

ዐይገን፡ et **ዐይጋን፡** (etiam per **አ፡**) subst. [i. q. אַגָּן إِجَّانٌ إِجَّانَةٌ et إِجَانَةٌ] *pelvis, labrum, urceus*, λεκάνη, **ዐይገን፡ዐቢይ፡** Jud. 5, 25. 6, 38; quotidie bibebant **፻፪ ዐይጋነ፡ወይን፡** Gad. Ad. f. 190. — (Sec. Lud.: *vas junceum* ita contextum, ut lac in eo servari possit, *mulctrum junceum*; huic Ludolfi definitioni Dietrich ſemit. Wurzelſ. p. 21 suam de etym. conjecturam superaedificat). — *Voc. Ae.*: **ዐይገን፡ዘ፡ቀጀ።**

ዕድ፡ *vir, mas* vid. sub I **ዐደወ፡**

ዕዳ፡ *debitum* vid. sub II **ዐደወ፡**

ዓዲ፡ adv. [ut videtur, primitus Adj. (gramm. § 163, 2), terminatione î formatum ex **ዓድ፡** i. e. עוֹד, quod proprie *continuationem* et *iterationem* significans in Adv. abiit; de radice ejusque significationibus vid. supra **ዖደ፡**] 1) ratione habita temporis praeteriti: *adhuc, etiamnum* (*etiamtum*), Gen. 43, 27; Ps. 77, 34. 138, 17; **ዓዲ፡ብየ፡ነገር፡ኀቤየ፡** Job 36, 2;

plerumque cum pronominibus suffixis ad Subjectum enunciationis relatis: ዓዲሆሙ፡ሕዝብ፡ይሠረዉ፡ ἔτι ὁ λαὸς κατεφθείρετο 2 Par. 27, 2; እንዘ፡ዓዲነ፡ሕያዋን፡ንሕነ፡ Thren. 4, 17; እዴ፡እግዚ"፡ዓዲሃ፡ልዕልት፡ Jes. 5, 28; ወልድየ፡ዓዲሁ፡ደቂቅ፡ውእቱ፡ 1 Par. 22, 5; ዓዲየ፡ጽኑዕ፡አነ፡ Jos. 14, 11; Gen. 18, 12. 43, 28. 44, 14. 45, 3; Ex. 4, 18; Lev. 18, 18. 19; Jud. 6, 24. 19, 11; 1 Reg. 13, 7; Jes. 29, 8; Act. 9, 1. a) cum particula negativa: *adhuc non*, *nondum*, መዋዕል፡እለ፡ዓዲ፡ኢበጽሐ፡ Jes. 7, 17; ዓዲ፡ኢኀልቀ፡ዕድሜሁ፡ Dan. 8, 17; 4 Esr. 4, 42; 1 Reg. 3, 3. 7; Koh. 4, 13; Joh. 7, 8; Matth. 16, 9; vel c. pron. suff.: ዓዲየ፡ኢነሣእኩ፡ Phil. 3, 13; Rom. 5, 13; Hebr. 9, 8; Hen. 89, 25. b) nonnumquam ዓዲ፡ pronomine (neutr.) suff. ሁ፡ augetur: ዓዲሁ፡ኢትሌብዉኑ፡ adhuc non intelligitisne? Matth. 16, 9 (aliter 15, 16 ubi ሁ፡ nota interrog. est); እስከ፡ዓዲሁ፡ኢ፡ *usque adhuc non* i. e. *nondum* Chr. ho. 4. 2) ratione habita temporis futuri: *adhuc*, *porro*, *amplius*, *diutius*: ተዐገሡ፡ዓዲ፡ኀሙሰ፡መዋዕለ፡ Judith 8, 30; ተዐገሠኒ፡ዓዲ፡ኅዳጠ፡ Job 36, 2; Gen. 7, 4; ዓዲ፡ኅዳጥ፡ወይቄርር፡ Jes. 10, 25; ዓዲ፡ኅዳጠ፡ 28, 10; Ps. 36, 10; ዓዲ፡እስከ፡፷ወ፭ዓመት፡ትጠፍእ፡መንግሥት፡ Jes. 7, 8; እፎ፡ዓዲ፡ (v. እንከ፡) ትቄስሉ፡ Jes. 1, 5; ዓዲ፡እረድአከ፡ 44, 2. 54, 3; Jer. 2, 9. 39, 15. 43; 2 Reg. 6, 22; እንከ፡ዓዲ፡ Jes. 5, 4. a) cum negatione pro ዓዲ፡ኢ፡ frequentant ኢ፡እንከ፡ b) nonnumquam *iterum*, *rursus* (noch einmal), Gen. 29, 35. 30, 7. 37, 9. 38, 4. 5. 3) de accessione rei alcjs ad alqd: *adhuc*, *praeterea*, *insuper*, *etiam*: ወወለደት፡ዓዲ፡፱ደቂቀ፡ Kuf. 4; ይዌስክ፡ዓዲ፡ዲቤሁ፡ Sir. 21, 15; Gen. 2, 19; 1 Reg. 2, 21; Ex. 5, 8. 11, 1; 2 Cor. 8, 22 Platt; εἶτα Sap. 14, 22; οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καί 2 Cor. 8, 19; ፻ዕደው፡ወዓዲ፡አንስት፡ Enc. Genb. 14; crebro ወዓዲ፡ Sir. 39, 12; Koh. 4, 17; Ps. 8, 7; Asc. Jes. 8, 1; Gen. 30, 15; Hebr. 7, 15; 1 Tim. 5, 13; F. N. 15. a) seq. ሂ፡ vel ኒ፡, *etiam*, *adeo* (ſogar): ወዓዲ፡ኪያሁኒ፡ይመስለከ፡ከመ፡ዘበዲበ፡ምድር፡ረኪብከ፡ Sir. 29, 6; Phil. 4, 16; Ps. 15, 7; Act. 21, 28. b) *tamen* (noch immer): Luc. 14, 22; ወዓዲ፡ኢ፡ Jes. 57, 10. c) *imo*, *imo vero*, *potius* (vielmehr): ኢታጠንቅቁ፡ፈጽሞ፤ዓዲ፡የዐቢ፡እምኵሉ፡ዝንቱ፡ Sir. 43, 30; Eph. 5, 11 rom.; Herm. p. 104^b; አላ፡ዓዲ፡ Matth. 18, 22; ዘእንበለ፡ዓዲ፡ 27, 24. d) in specie post *non tantum* usitatur ዓዲ፡ *sed etiam*, sive ዓዲ፡ simplex, ut Matth. 21, 21; Phil. 2, 12; 1 Thess. 1, 8; 2 Cor. 7, 7. 9, 12, sive ዓዲ፡ — ኒ፡ vel ሂ፡ vel ወዓዲ፡ — ኒ፡ Phil. 2, 27; 1 Thess. 1, 5. 2, 8; Joh. 13, 9; Rom. 4, 12 sive አላ፡ዓዲ፡ Act. 26, 29; Phil. 1, 29; vel ዳእሙ፡ዓዲ፡ Joh. 5, 18 (vid. ባሕቲት፡ et ዳእሙ፡ et ክመ፡). — *Voc. Ae.*: ዓዲ፡ዘ፡አሁን።

ዐደል፡ *tunica* vid. sub አደል፡ c. 799.

ዐደመ፡ *rubere* et **ዐደመ፡** *placere* vid. sub አደመ፡ c. 799.800.

ዐደመ፡ I, 2 [vicina sunt עִדָּן ثَمَّ عِدَّانٌ عَدَّ et מוֹעֵד יָעַד] *diem* vel *tempus* (*certum*) *constituere* vel *praefinire*, *definire*: አኮኑ፡ዐደምከ፡ዕድሜ፡ seq. Subj. Dan. 6, 12. 6, 7 var.; c. Acc. prs. (*alicui*): Ex. 8, 5; እምዐደምከኒ፡ τάξῃ μοι χρόνον Job 14, 13; 1 Esr. 9, 12; ዐድሞሙ፡ዕድሜ፡ Dan. 6, 7 var.; እስከ፡፸ሰንበታት፡ዐድሞሙ፡ለሕዝብከ፡ Dan. 9, 24 (Imperat.); ዐድሞሙ፡ይእዜኒ፡ከመ፡ይስድዱ፡ 2 Esr. 10, 3. a) *tempus dare*, (*comperendinationem largiri*): ከመ፡የዐድሞ፡ ὅπως χρόνον δῷ αὐτῷ Dan. 2, 16; እዔድመክሙ፡ኅዳጠ፡መዋዕለ፡ Lud. ex Hist. VII Puer. b) *certo tempore venire jubere*, *convocare*, *invitare*: ወዐደመ፡ሮብዓም፡ኵሎ፡መላህቅተ፡ συνήγαγε 2 Par. 10, 6. 12. 18, 5. c) *constituere* i. e. *destinare* alqd rei vel ad rem: ወመደልዋን፡ይዔድምዎ፡ለልበሙ፡ለመዐት፡ ὑποκριταὶ καρδίᾳ τάξουσι θυμόν Job 36, 13. — *Voc. Ae.*: ዐሠረ፡ዐደመ፡ዘ፡አቀጸረ፡ (v. አቃጸረ፡).

አዕደመ፡ II, 1 id.; in specie i. q. ዐደመ፡ n. c: መድልዋን፡ያዐድምዎ፡ለልበሙ፡በመዐት፡ Job 36, 13 var.

ተዐደመ፡ III, 2 *constitui*, *definiri*, *praefiniri*, de tempore: በመዋዕል፡ዘተዐደመ፡ F. N. 24, 2; de aliis rebus, ut: ዐስብ፡ዘተዐደመት፡ F. N. 36.

ተዓደመ፡ III, 3 *sibi invicem condicere*, *constituere inter se* alqd, *convenire inter se* de re: ሶቤሃ፡ተዓደሙ፡ጊዜ፡ τότε κοινῇ συνετάξαντο καιρόν Dan. ap. 1, 14; ተዓደሙ፡እስከ፡ሠርቀ፡ዓሥር፡ወርኅ፡ይግበሩ፡ከመዝ፡ 1 Esr. 9, 16; በከመ፡ተደመርከ፡ወተዓደምከ፡ምስለ፡አካዝያስ፡ 2 Par. 20, 37.

ዕድሜ፡ subst., plerumque m., Pl. ዕድሜያት፡, *tempus constitutum* vel *condictum*, *praefinitum*, 2 Reg. 20, 5; 4 Esr. 4, 14. 8, 71. 9, 1. 5; ሄሮድያኖስ፡ያአምር፡ዕድሜሁ፡ Jer. 8, 7; 1 Thess. 5, 1; በዕድሜሁ፡ Sir. 39, 16; Rom. 5, 6; Luc. 1, 20; እስከ፡ዕድሜሆሙ፡ Dan. 7, 12; በመዋዕለ፡ዕድሜሁ፡ Jes. 30, 8; Tob. 10, 1; በዕድሜ፡መዋዕሊሁ፡ εἰς χρόνον τακτόν Job 12, 5; አከ፡ለዕድሜ፡መዋዕል፡ Org.; በበ፡ዕድሜሁ፡ Jer. 5, 24; Jes. 60, 22; በጽሐ፡ዕድሜሁ፡ Dan. 7, 22; Jer. 27, 26; Ps. 101, 14; Jes. 8, 22; ወሀብከዎ፡ዕድሜ፡ 2 Esr. 12, 6; Ex. 9, 5; Job 14, 5; ለጽልመት፡አዘዘ፡ዕድሜሁ፡ Job 28, 3; አዝዝ፡ዕድሜከ፡ στῆσον τὸν ὁρισμόν Dan. 6, 8; ዐቀሙ፡ዕድሜ፡መዋዕል፡ Act. 28, 23 rom.; ኢኀልቀ፡ዕድሜሁ፡ለራእይ፡ Dan. 8, 19; ያነውኅ፡ለከ፡ዕድሜከ፡ et ያስተኀልፍ፡ዕድሜሁ፡ Sir. 29, 5; ወርኅ፡ዕድሜሁ፡ውእቱ፡ለኵሉ፡ Sir. 43, 6; ዕድሜ፡ሐዘን፡ (tempus luctus constitutum) F. N. 24, 2. a) *finis*, πέρας Hez. 7, 2. 6. b) ዕድሜያት፡ *dies festi* (מוֹעֲדִים) Hez. 46, 11 vrs. nov.

ዑድር፡ n. prgr. sc. عُذْر *excusatio*, Jsp. p. 288; ነገሮ፡ዑድሮ፡ወተወክፎ፡ፍምፍምዮስ፡ (Pompejus) p. 310. 333; አልብከሙ፡ዑድር፡ p. 371; ኢሊተ፡ዑድር፡ለአሕይዎትክሙ፡ p. 377.

I. **ዐደወ፡** rad. inus., quae significasse videtur *validum*, *robustum*, *fortem esse*, coll. آدَ (أَيْدٌ), أَدٌّ vel إِدٌّ *robur*, nec non أَدَا et أَدَى.

ዕድ፡ subst. m., coll., Pl. ዕደው፡, (*vir*), *viri* (pro Singulari frequentant ብእሲ፡ q. v.): ቅድመ፡ዕደው፡ወአንስቶሙ፡ 1 Esr. 9, 40; 2 Esr. 18, 3; 1 Reg. 27, 11; Ex. 36, 6; Deut. 31, 12; Lit. 167, 3; Pl. ዕደው፡ Jos. 7, 5. 10, 18; Ruth 4, 2; Zach. 8, 23; Hez. 14, 1. 3; Jer. 4, 3. 4. 48, 15. 51, 15; Prov. 29, 2; Judith 10, 4; 2 Esr. 8, 13. 14; ማኅበረ፡ዕደው፡ወአንስቶሙ፡ 2 Esr. 18, 2; አንትሙ፡ዕደው፡ 1 Esr. 3, 17; Rom. 1, 27; Marc. 6, 44; Act. 8, 3; Luc. 22, 63; ዕደው፡ጠቢባን፡ Sir. 26, 28; ዕደው፡ኃጥኣን፡ 41, 8; ዕደው፡ክቡራን፡ 44, 1; ዕደው፡ብዑላን፡ 44, 6; ዕደው፡ኄያላን፡ወመስተቃት

ላን፡ Jer. 48, 16; ዕደወ፡ሞት፡ 2 Reg. 19, 28; ዕደወ፡ደም፡ Ps. 25, 9 (at Ps. 54, 27. 138, 18 exhibent ዕድወ፡ደም፡ *hostes sanguinolenti*, quamquam primitus sine dubio ዕደወ፡ደም፡ legebatur; cfr. etiam Ludolfi annot. ad Ps. 72, 5); ዕደወ፡ስም፡ Gen. 6, 4. a) *mares, masculi:* ፳ዕደው፡ ἀρσενικά 2 Esr. 8, 13. 14; ምስለ፡ዕደው፡ εἰκόνες ἀρσενικαί Hez. 16, 17. b) *mariti:* ዕደዊነ፡ Jer. 51, 19; Col. 3, 19. c) *viri fortes, strenui:* ኩኑ፡ዕደወ፡ 1 Reg. 4, 9.

II. **ዐደወ፡** rad. inus., quam equidem cum أَدَّى II *persolvit* componere haud dubito.

ዕዳ፡ subst. [أَدَاءٌ; de formatione nominis vid. gramm. §107, β] 1) *res persolvenda, debitum, aes alienum:* Matth. 18, 27; ለመኑ፡እፈዲ፡ዕዳ፡ Jes. 50, 1; Deut. 24, 10; ትትፌደዩ፡ዕዳክሙ፡ Jes. 58, 3; 2 Esr. 20, 31; አግብአ፡አኀዘ፡ዕዳሁ፡ Hez. 18, 7 seq.; እመሂ፡መጽአኒ፡ዕዳ፡ si venerit mihi debitum (i. e. exigatur a me) Lud. ex Org. a) passim cum Genitivo ejus, cui quid debetur: ንቅንዮ፡ለነዳይ፡በዕዳነ፡ Am. 8, 6; Deut. 24, 11; ዕዳሁ፡ውእቱ፡ Rom. 4, 4 (Platt: ይደልዎ፡). b) በዓለ፡ vel በዕለ፡ዕዳ፡ *creditor*, δανειστής 4 Reg. 4, 1; Jes. 24, 2; Ps. 108, 10; Luc. 7, 41; አብዕልተ፡ዕዳ፡ F. 24, 3. c) ብእሴ፡ዕዳከ፡ *debitor tuus*, Deut. 24, 11; vel እለ፡ይፌድዩ፡ዕዳ፡ Luc. 16, 5 seq. d) ዘይፈዲ፡ዕዳሁ፡ *obaeratus* 1 Reg. 22, 2. e) መጽሐፈ፡ዕዳ፡ *libellus debiti, chirographum:* መጽሐፈ፡ዕዳየ፡ዘይፈድዩኒ፡ συγγραφή Job 31, 35; χειρόγραφον Col. 2, 14; Clem. f. 101; Christus ይደመስስ፡መጽሐፈ፡ዕዳነ፡ Deg. 2) in libris inferioris aetatis: *culpa, reatus*, ut: si quis coactus jurat አልቦ፡ላዕሌሁ፡ዕዳ፡ F. M. 22, 4; manustupratio onaniae similis est ዳእሙ፡ይጸንዕ፡ (gravior est) ዕዳሃ፡ለዛቲ፡ኀጢአት፡ F. M. 13; ሶበ፡ኢሰተይክሙ፡ዝናመ፡ትምህርት፡እምኢኮንክሙ፡ዕዳ፡ Chr. ho. 10; etiam *poena solvenda:* ይቤሎሙ፡ናሁ፡ረሰይኩ፡ዕዳሃ፡ (mulieris) ላዕሌክሙ፤ግበሩ፡ባቲ፡በከመ፡ትፈቅዱ፡ Jsp. p. 327; መጽሐፈ፡ዕዳ፡ „*epigraphe reatus*, quae condemnatis affigitur quo causa poenae innotescat“, Lud. auct. Greg. 3) *solutio, compensatio:* si quis amiserit rem commodatam, ይደልዎ፡ዕዳ፡ F. N. 28. 36.

ዕዳዊ፡ adj. rel. *ad rem debitam pertinens:* ዕዳውያን፡ ut videtur *debitores* F. N. 27.

III. **ዐደወ፡** I, 1 [عَدَا دَنَا עֲדָא עָדָה] Subj. ይዕዱ፡ (nonnumquam ይዕደው፡ in libris antiquioribus, ut 4 Esr. 14, 14 Laur.; Jes. 47, 2 Cod. Laur.), *transire, transgredi, transscendere, (se) trajicere, (transfretare, superare)*, c. Acc. fluminis, maris: Kuf. 29; Gen. 32, 11; Num. 32, 29. 30; Deut. 4, 21; Jos. 3, 14 seq.; 2 Reg. 17, 22; Jes. 16, 8. 23, 2; እመኒ፡ዐዶከ፡ማየ፡ 43, 2; ዕደዊ፡ v. ዕድዊ፡አፍላገ፡ 47, 2; Jer. 31, 22; Bar. 3, 30; Judith 2, 24; Hebr. 11, 29; regionis Deut. 2, 7; c. ውስተ፡ fluminis 2 Reg. 17, 24; c. እንተ፡ 1 Reg. 14, 4 (6); c. ማዕዶተ፡ Gen. 32, 23; c. እምነ፡ loci (quem vel trans quem quis transit): ዐዲዎን፡እምትዓይን፡ διελθοῦσαι τὴν παρεμβολήν Judith 13, 10; እስከ፡ዐደዉ፡እምነ፡ደማስቆ፡ ἕως οὗ παρῆλθον Δαμασκόν 15, 5; absol.: Matth. 9, 1. 14, 34; ዐደወ፡ማዕዶተ፡ Marc. 5, 21; c. ውስተ፡ loci, quem quis transeundo petit: ዕድዉ፡ውስተ፡ደሴት፡ Jer. 2, 10; ዐደወ፡እሞት፡ውስተ፡ሕይወት፡ Joh. 5, 24; 1 Joh. 3, 14; Clem. f. 205. 255. 267; c. ኀበ፡ pers. (*ad* alqm), Luc. 16, 26. a) de rebus, quae transmittuntur vel transeunt per alqd: Ex. 26, 28. b) *transmigrare* ex hoc mundo in illum, 4 Esr. 14, 14. c) *transgredi* terminum praescriptum (crebrius III, 1), ut: እምወሰን፡ Lit. Epiph. d) *transire* i. e. *excedere* modum, *superare* (antecellere): ዘብዙኀ፡እመስፈርት፡የዐዱ፡ (quod multum mensuram excedit) Enc. Masc. 28; እምሕብረ፡ብረሌ፡የዐዱ፡ (antecellit) Lud. e Carm. Greg. (Comm. hist. p. 38 § 37).

አዕደወ፡ II, 1 *trajicere, traducere, transmittere*, c. Acc. prs. vel rei, et c. Acc. vel ውስተ፡ loci: Gen. 32, 24; Num. 32, 5; Jos. 7, 7; 2 Reg. 19, 15. 18; አዕደወኒ፡ውስተ፡ማይ፡ Hez. 47, 3 var.; አዕደወቶሙ፡በሕረ፡መፍርሀ፡ Sap. 10, 18.

ተዐደወ፡(ተዐድወ፡ Jer. 41, 18 var.) III, 1 1) *transire, transgredi, transscendere, transilire:* እትዐደዋ፡ለአረፍት፡ Ps. 17, 32; gradum 1 Reg. 5, 5; fluvium Kuf. p. 106; ዘይትዐዶ፡ወሰነ፡ Hos. 5, 10; alqm: ድኅኒ፡ወንትዐደውኪ፡ Jes. 51, 23; Kuf. p. 106. a) *pertransire:* ጸሎተ፡ነዳይ፡ትትዐዶ፡እምደመና፡ νεφέλας διῆλθε Sir. 32, 21. b) *litora transire, redundare*, de mari: ኢትትዐደዊ፡እምወሰንኪ፡ Job 38, 11; ኢይትዐደው፡ Jer. 5, 22. c) *superare* (übertreffen): ተዐደውኪ፡ኵሎን፡ ὑπερῆρας πάσας Prov. 29, 47; ንጹሕ፡ዘንጽሐ፡ሐሊብ፡ይትዐዶ፡ Enc. Ter 15 (Lud.: 16); ዘስብሐቲሁ፡ይትዐደው፡እምኵሉ፡ Asc. Jes. 9, 27. d) *transgredi* vel *superare* vivendo annum (überleben, überſchreiten): ኢይትዐደው፡ዘንተ፡ዓመተ፡በሕይወት፡ Kuf. 35; ዘተዐደወ፡፹ዓመተ፡ F. N. 5. e) *transgredi, migrare* terminum statutum, leges, praecepta al.; c. c. እምነ፡, ut: ተዐደዉ፡ኃጥአን፡እምወሰኖሙ፡ Job 24, 2; ተዐደዉ፡እምፍኖቱ፡ Kuf. 5. 20; Hen. 2, 1; ዘተዐደወ፡እምሥርዐትነ፡ Clem. f. 204; c. Acc.: Matth. 15, 2; Num. 14, 41. 24, 13; እለ፡ተዐደዉ፡ኪዳንየ፡ Jer. 41, 18; abs.: Hen. 5, 4. f) *inique tractare, injuriam facere, offendere* (ſich vergehen an einem), c. Acc. pers.: καταδικάζειν Jac. 5, 6; c. ላዕለ፡ pers., ut: እመቦ፡ዘተዐደወ፡ላዕለ፡ንጉሥ፡እመኒ፡በቃል፡ወእመኒ፡በምግባር፡ Clem. f. 251. 2) *praeterire, praetergredi*, Ex. 23, 5; Kuf. 49; c. Acc.: Ex. 12, 23; Deut. 2, 8; Job 9, 11. a) *impune transmittere, remittere* peccatum, παραβιβάζειν 2 Reg. 12, 13; ይትዐዶ፡አበሳሆሙ፡ ὑπερβαίνειν Mich. 7, 18; Lit. Epiph.; Lud. ex Enc. Nah. 22. b) *currendo praetergredi* i. e. *antevenire* alqm, 2 Reg. 18, 23.

ዕድው፡ (part. et) subst., Pl. ዕድዋን፡ (qui e regione ulteriore i. e. ex adverso est alicui, *adversus*, Gegner) *adversarius* [عَدُوٌّ]: ይከውንከ፡ዕድወ፡ κατὰ σοῦ Sir. 6, 12; ἐξ ἐναντίας μου Ps. 37, 11; Col. 2, 14; ዘኢኮነ፡ምስሌየ፡ዕድውየ፡ውእቱ፡ κατ᾽ ἐμοῦ Matth. 12, 30; Luc. 9, 50; Did. 12; ἀντίδικος Prov. 18, 17; Matth. 5, 25; Luc. 12, 58. 18, 3; ἐχθρός Prov. 6, 1; ዕድወ፡ነፍስየ፡ Enc. Mag. 12; ዕድዋን፡ ἀντίδικοι Jer. 27, 34; 4 Esr. 3, 36; ዕድዋኒነ፡ (in disputatione) Cyr. c. Pall. f. 72; Enc. Masc. 21. — In libris Mss. passim ዕድው፡ cum ዕደው፡ *viri* perperam permutatur. — *Voc. Ae.:* ዕድው፡ዘ፡በዓለ፡ጋራ።

ዕደው፡ vel **ዕዱ፡** subst., ut videtur *transitus*; nonnisi in Pl. ዕደዋት፡ τὸ ἄμφοδον *bivium* (sec. Lud.) Marc. 11, 4 repertum.

ዕድወት፡ n. act. *transgressio, praevaricatio:* ዕድወቱ፡ለአዳም፡ Cyr. c. Pall. f. 88; ዕድወተ፡ቀዳሚ፡ብእሲ፡ f. 70.

ዐዳዊ፡ n. ag., Pl. ዐደውት፡, *transgressor, praevaricator:* ዐደውተ፡ሕግ፡ Lud. e Mss. Colb.

ተዐዳዊ፡ n. ag. (III, 1) *transgressor, praevaricator*, ተዐዳዌ፡ሕግ፡ παράνομος Sap. 3, 16; ተዐዳዌ፡ትእዛዝ፡ Macc. f. 23; fem. ተዐዳዊተ፡ሕግ፡ F. N. 24, 5.

ማዕዶት፡ (rarissime **ማዕዶ፡**) subst., m. et f., Pl. **መዓድው፡** 1) *regio ulterior* trans flumen vel mare vel montem vel aliam regionem sita, *ripa opposita*, nec non in genere *ripa*, *litus*: **ማዕዶተ፡ዮርዳኖስ፡** Jes. 8, 23; Num. 21, 13. 32, 19; Jos. 18, 7; 2 Esr. 4, 17; 1 Reg. 31, 7; Matth. 4, 15. 25; Luc. 8, 22; **ነገሥት፡እለ፡ማዕዶተ፡ባሕር፡** Jer. 32, 8. 22, 20; **ዘማዕዶተ፡ደብረ፡አሱር፡** Kuf. 8; **ውስተ፡ማዕዶተ፡ደቂቀ፡ዐሞን፡** Jer. 48, 10; Hen. 18, 10; **በጺሐ፡ማዕዶተ፡** εἰς τὸ πέραν Matth. 8, 28; Marc. 4, 35; 1 Reg. 26, 13; trsl.: Lit. 170, 3; χεῖλος Gen. 41, 17; Deut. 3, 12; ἕλος Ex. 2, 3; ἄχει Gen. 41, 2. a) adv. **ማዕዶተ፡** ἐκ τοῦ πέραν *e regione* Num. 21, 11. b) praep. **ማዕዶተ፡** *trans, ultra*: Gen. 32, 23. 50, 10; Jos. 2, 10; 1 Reg. 30, 10; 2 Esr. 12, 7; Matth. 19, 1. 2) *transitus* i. e. a) *vadum* Jud. 3, 28; Jer. 28, 32; **መዓድው፡** M. M. f. 362. b) *fauces montium* 1 Reg. 14, 4. 1. c) *transitio*: **ዋዜማ፡ዘማዕዶ፡** Cod. Mus. Brit. XXIX, 2, 22 (Catal. p. 35 ann. *d*).

ምዕዳው፡ subst. *locus transitus, trajectus, vadum*, Org. 4; Jud. 3, 28 CG; **አልብየ፡ምዕዳወ፡ዘእንበለ፡በተንከተመ፡ሃይማኖት፡** M. M. f. 391.

ዐደወ፡ *everrere* vid. sub **አደወ፡**

ዐደደ፡ inus.

አዕደደ፡ II, 1 „*removit, dispulit*“ (Lud., qui הֶעֱדָה comparavit): **ብርሃን፡ዘአዕደዶ፡ለጽልመት፡** Lud. e Lit. Joh. (exemplar meum exhibet **ዘሰደዶ፡**).

ዕደድ፡ subst. „*depulsio, abjectio, reprobatio*“ (Lud.): Judas Ischariotes **አፍቀረ፡ዕደደ፡** Lud. e Cant. Chr. 12, 1.

ዐጌ፡ subst., Pl. **ዐጌያት፡** et **ዐግያት፡** [يَقَقٌ *gossypium?*] *linum, linteum*: **ልብስ፡ዘተአንመ፡በፀምር፡ወበዐጌ፡** Deut. 22, 11; Lev. 13, 48; Prov. 29, 31. a) statui constr. subjunctum vel **ዘዐጌ፡** *lineus, linteus*: **ሐብለ፡ዐጌ፡** Hez. 40, 3 vrs. nov.; **ሞርአ፡ዐጌ፡** Jer. 13, 1; **ልብሰ፡ዐጌ፡** Lev. 6, 3. 13, 47. 52. 16, 4; Hez. 44, 17; **ዘዐጌ፡** 44, 18; Ex. 28, 38; **ለብሰት፡አልባሰ፡ዐግያት፡** Judith 16, 8; **ዐጌያት፡** vestes linteae Macc. f. 22. b) *carbasus*: **ሥኑይ፡ወርጉፍ፡በሜላት፡ወበዐጌ፡ንጹሕ፡** Esth. 1, 6. — *Voc. Ae.*: **ዐጌ፡ዘ፡ጥጥ።**

ዕጓል፡ *proles* vid. sub **እጓል፡**

ዕገሌ፡ *quidam* vid. sub **እገሌ፡**

I. **ዐገለ፡** I, 1 ut videtur *exstruere* (an *muro* vel *pariete cingere?*): (**አዘዘ፡**)**ይዕግልዎ፡**(**ለቤተ፡መቅደስ፡**)**እንተ፡ሠለስቱ፡ዐግለ፡** (v. **ዐግላ፡**)**እብን፡ወእንተ፡አሐቲ፡ዐግለ፡ዕፅ፡** καὶ δόμοι λίθινοι κραταιοὶ τρεῖς, καὶ δόμος ξύλινος εἷς 1 Esr. 6, 4.

ዐግል፡ (v. **ዐግላ፡**) subst. *strues* lapidum lignorumve in pariete exstruendo, (an *paries, maceria?*), 2 Esr. 6, 4. [Referendum videtur ad جال גַּל, جُولٌ v. جَالٌ *paries* sepulcri, putei, al.; sicut טוּר (a rad. *circumire*) et *parietem* et *struem*, *ordinem* significat].

II. **ዐገለ፡** inus., arab. عَجِلَ *festinavit*, III et V *cito et properanter in antecessum cepit*.

ተዐገለ፡ III, 2 [amh. **ታገለ፡**] antevertendo eripere alicui alqd i. e. 1) *fraudare, defraudare, fraude et injuria subtrahere* alicui alqd (beeinträchtigen, übervortheilen), c. Acc. prs.: συκοφαντεῖν **ዘይትዔገል፡ነዳየ፡** Prov. 14, 31. 22, 16; **ናሁ፡አንብዕ፡ለእለ፡ይትዔገልዎሙ፡ወአልቦ፡ዘይናዝዞሙ፡እምእደ፡እለ፡ይትዔገልዎሙ፡** Koh. 4, 1; Lev. 19, 11; πλεονεκτεῖν 1 Thess. 4, 6; 2 Cor. 7, 2. 12, 17; Hab. 2, 9; **ይትዔገሎ፡ባዕል፡ለነዳይ፡** νομαὶ πλουσίων πτωχοί Sir. 13, 19; **ተዐገልዎሙ፡ኃጥአን፡** Job 24, 6; κριθῆναι Matth. 5, 40; c. **ለ፡** pers. Luc. 3, 14; abs.: Org. 1. 2) *injuste et violenter opprimere, vim inferre*, c. Acc. prs.: καταδυναστεύειν: **አልቦ፡ዘተዐገሎ፡ወኢመኑሂ፡** Sir. 48, 12; Sap. 2, 10; Ex. 1, 13; 1 Reg. 12, 3. 4; Job 29, 12; Jer. 7, 6. 22, 3. 27, 33; Jac. 2, 6; Act. 10, 38; στερεωτέρων αὐτοῦ Ps. 34, 12; ἐπηρεάζειν Luc. 6, 28; Kuf. 47. a) *vim afferre* feminae, *per vim violare, vi comprimere, stuprare*: **ብእሲትየኒ፡ትትዔገለኒ፡በቤትየ፡** βιάζῃ Esth. 7, 8; Kuf. 39; 4 Esr. 10, 33; F. M. 6, 8. b) *vi adigere*: **ይትዔገልዎ፡ከመ፡ይሑር፡** Kuf. p. 134. c) *vim adhibere*: **ተዐገለ፡ለነሢአ፡መንግሥት፡እምእኁሁ፡** Jsp. p. 309. d) *exprimere* vel *extorquere* (vi vel fraude) alicui alqd, c. Acc. rei, ut: **ለእመ፡ተዐገለ፡ልብሰ፡** F. N. 35.

ዕጉል፡(**ዕጕል፡**) part. *vi* vel *fraude raptus* vel *exactus*: **ተዐጋሊ፡** si poenae luendae impar est **ያግብእ፡ንዋየ፡ዕጕል፡እምተዐጋሊ፡ኵለንታሁ፡** F. N. 35; **ለእመ፡ተወለጠ፡ዐይነ፡ዕጕል፡** *si* (*species rapti mutata* i. e.) *raptum ipsum non conservatum est* ibid.

ትዕግልት፡ subst., f. et m., 1) *fraudatio, defraudatio, lucrum iniquum, lucri iniqui cupiditas, avaritia*, συκοφαντία Ps. 118, 134; Koh. 4, 1. 5, 7. 7, 7; **ወይነ፡ትዕግልት፡** Am. 2, 8; πλεονεξία Jer. 22, 17; Ps. 118, 36; **ዘይትዔገል፡ትዕግልተ፡እኩየ፡** Hab. 2, 9; Rom. 1, 29; Eph. 5, 3; 2 Petr. 2, 14; Luc. 12, 15; Marc. 7, 22; **በትዕግልት፡** Jud. 5, 19; Org. 1. 2) *oppressio, violentia, injuria, exactio violenta*, καταδυναστεία: **ኵሉ፡ትዕግልት፡ውስቴታ፡** Jer. 6, 6; Am. 3, 9; Hez. 22, 12; ἀδικία Ps. 71, 14; βία 2 Esr. 5, 18; F. N. 35.

ተዐጋሊ፡ n. ag. (III, 2) *defraudator, oppressor, exactor violentus*, Clem. f. 82; F. N. 35; c. Acc. rei: **ንጉሥ፡ነዳየ፡አእምሮ፡ጸባሒተ፡ዐቢየ፡ተዐጋሌ፡ይከውን፡** Prov. 28, 16. a) *stuprator*, F. M. 6, 8. b) **ተዐጋልያን፡አበዊክሙ፡** 1 Petr. 1, 18 rom. locus corruptus est.

መስተዐግል፡ part. (IV, 2) *defraudator, oppressor, avarus, sycophanta*: **እምብዝኆሙ፡ለመስተዐግላን፡የዐወይዉ፡ወይገዕሩ፡እመዝራዕተ፡ብዙኃን፡** Job 35, 9; πλεονέκτης Eph. 5, 5; Herm. p. 59; **መስተዐግላን፡** 1 Cor. 5, 10. 6, 10; diabolus **መስተዐግል፡** Org. 2.

ዐገሠ፡ (etiam **ዐገሰ፡**) rad. inus., عَجَسَ *retinuit, remoratus est*; V *continenter petiit et prosecutus est* rem, *continenter decidit* pluvia (anhalten).

ተዐገሠ፡ III, 2 1) *se continere, abstinere*, abs.: **ለእመ፡ኢይክሉ፡ተዐግሦ፡** εἰ οὐκ ἐγκρατεύονται 1 Cor. 7, 9. 9, 25; **ዘይኄሊ፡ከመ፡ይትዐገሥ፡** Clem. f. 118; **ደናግል፡ወመዓስብ፡ይትዔገሣ፡ወእመሰ፡ኢክህላ፡ተዐግሦ፡ለያውስባ፡** f. 136; **ተዐግሦ፡** *continentia, abstinentia* Did. 14; c. **እምነ፡** rei: **ተዐገሥ፡እምፍትወተ፡እኩይ፡** ἀπὸ τῶν ὀρέξεών σου κωλύου Sir. 18, 30; ἐγκρατεύεσθαι ἐπί τινος Herm. p. 35 seq. a) *se tenere* vel *continere* (vim sibi facere): **ተዐጊሦ፡** Gen. 43, 31. 45, 1; Kuf. 43; **እትዔገሥ፡** ἀνέξομαι Jes. 42, 14. b) seq. Acc. vel

በ፡ affectus, membri: *continere, cohibere*, ut: **ተዐገሣ፡ለመዐት፡** Sir. 1, 23; **ዘኢይትዔገሥ፡በከናፍሪሁ፡** ἄστεγος χείλεσιν Prov. 10, 8. 2) *perdurare, perseverare, constantem esse:* **ተዐገሥ፡** καρτέρησον Sir. 2, 2; Job 2, 9; **ተዐገሥ፡ምስሌሁ፡** διάμενε αὐτῷ 22, 23. 6, 8. 12, 15; Hen. 5, 4; **ተዐገሡ፡ዓዲ፡ኀሙሰ፡መዋዕለ፡** διακαρτερήσωμεν Judith 7, 30; **አልቦ፡ዘይትዔገሥ፡ወይነብር፡ለዝሉፉ፡** οὐκ ἔστιν ὑπομονή 1 Par. 29, 15; c. **በ፡** *in* re: **እመ፡ተዐገሡ፡በሥርዐትየ፡** Jes. 56, 4. 6; Rom. 2, 7; c. Acc. pers. (*alicui* vel *cum* alqo): **እለ፡ይትዔገሡኒ፡** οἱ ἀντεχόμενοί μου Jes. 57, 13. 3) *manere, (patienter) exspectare:* **ተዐጊሦ፡** ἐπισχών Gen. 8, 10. 12; **ተዐገሥ፡እንከ፡እንግርከ፡** ἐπίσχες Job 18, 2; Act. 12, 15; c. Acc.: **ተዐገሠኒ፡** στῆθι κατ᾽ ἐμέ Job 33, 5; μεῖνόν με 36, 2; **እለ፡ይትዔገሥዎ፡** οἱ ἐμμένοντες αὐτῷ Jes. 30, 18; ὑπομένοντες αὐτόν Thren. 3, 25; Ps. 36, 9. 36. 144, 9; **ዘይትዔገሦ፡ለእግዚ"፡** Sir. 28, 1; c. **በ፡** Ps. 129, 5. a) *cunctari* Hen. 93, 3. b) *morari, differre:* **ቀኖና፡ይቤ፡ሶበ፡ተወልደ፡ሕፃን፡ጥዑየ፡ይትዐገሡ፡አጥምቆቶ፡** F. M. 27, 3; **ይትዐገሥዎ፡ለወልድ፡** (baptizandum) **እስከ፡፵ወለወለት፡እስከ፡፹መዋዕል፡** 27, 2. 4) *patientem (longanimem) esse, patienter ferre, tolerare:* **ይትዔገሥ፡መንፈሱ፡** Kuf. 19; ὑπομένειν Job 6, 11. 7, 3. 14, 14; μακροθυμεῖν Job 7, 16; Sir. 2, 4; Hebr. 6, 15; Jac. 5, 8; Lit. Orth.; c. **ለ፡** rei: **ለሕማምክሙ፡ተዐገሡ፡** Rom. 12, 12; Hebr. 12, 7; c. **ለ፡** pers.: Col. 3, 13 rom.; c. Acc. pers.: **ይትዔገሦሙ፡እግዚ"፡** ἐμακροθύμησεν ἐπ᾽ αὐτοῖς Sir. 18, 11; **ለነዳይ፡ተዐገሦ፡** 29, 8; 1 Thess. 5, 14; Matth. 18, 26; ἀνέχεσθαί τινος Matth. 17, 17; Jes. 46, 4; 4 Esr. 7, 38; **ተዐገሥከሙ፡ዓመታተ፡ብዙኀ፡** εἵλκυσας ἐπ᾽ αὐτούς 2 Esr. 19, 30. a) *sustinere* rem molestam: 1 Thess. 3, 1; Hen. 60, 4; c. Acc. rei: **መኑ፡ይትዔገሣ፡ለዕለተ፡ምጽአቱ፡** Mal. 3, 2; **ተዐግሦት፡** Hen. 68, 2. 90, 41; c. **በ፡** rei: **ኢይክል፡ተዐግሦ፡በፍኖት፡** Kuf. 31. b) *perferre, sufferre, pati, perpeti* dolores, mala, al.: 4 Esr. 5, 18. 6, 63. 70; Ps. 68, 10. 119, 6; Prov. 14, 17; Hebr. 12, 2. 3; 1 Petr. 2, 19; 1 Cor. 10, 13; 2 Tim. 3, 11; Jac. 1, 12.

አስተዐገሠ፡ IV, 2 1) caus.: *impellere* vel *hortari ad* a) *continentiam, abstinentiam:* **አቡሃ፡ከነ፡ያስተዔግሣ፡ወኢክህለት፡ትትዐገሥ፡** (**እምፍቅር፡** ob amorem) Sx. Masc. 13. b) *constantiam, patientiam* vel *constantem et patientem facere:* 1 Cor. 13, 4. 7; **ተስፋ፡ያጸንዕ፡ወያስተዔግሥ፡** Chr. ho. 10; **እሞን፡ያስተዔግሥን፡ወትብሎን፡ጽንዓ፡** Sx. Masc. 7; **ያስተዔግሦሙ፡በበይናቲሆሙ፡** Sx. Sen. 27. 2) refl.: *constanter* vel *patienter sustinere* vel *perferre:* **በጽንዕ፡ያስተዐግሥ፡መንሱታተ፡** κατανδρίζεσθαι πειρασμῶν Cyr. c. Pall. f. 87.

ዕጉሥ፡ part. 1) *constans:* **ዕጉሥ፡ወጽኑዕ፡** Jsp. p. 288. 366. 2) *patiens, tolerans, (longanimis), perpessus,* Kuf. 19; **ዕጉሠ፡መንፈስ፡** ibid.; μακρόθυμος Sap. 15, 1; Prov. 16, 32; **መምህር፡የዋህ፡ወዕጉሥ፡** Did. 6; **ጐንደዩ፡ዕጉሣኒሆሙ፡** (ſie warteten geduldig) Sx. Mag. 13; **ዕጉሥ፡ዘእንበለ፡መዐት፡** Lit. Epiph.; **ዕጉሠ፡ኵሉ፡ሥቃይ፡** Enc. Ter 20; **ዕጉሣን፡ሕማም፡** Enc. Masc. 11; **ጊዮርጊስ፡ዕጉሠ፡መከራት፡ኵላ፡** Enc. Sen. 19.

ትዕግሥት፡ subst., f. et m., Pl. **ትዕግሥታት፡** 1) *abstinentia, continentia, temperantia,* ἐγκράτεια Herm. p. 6. 15; **እመበን፡ትዕግሥት፡** Did. 14; Clem. f. 118; **ዘይገብር፡ትዕግሥተ፡** f. 238. 2) *exspectatio, mora,* F. M. 27, 2; **ዕድሜ፡ዘትዕግሥት፡** F. N. 40; (vid. Rom. 2, 4. 3, 26 ἀνοχή). 3) *constantia, patientia, (longanimitas), tolerantia* ὑπομονή Job 14, 19; Sir. 16, 13; Ps. 38, 11; Jac. 1, 3. 4; Apoc. 14, 12; Rom. 5, 3; Hebr. 6, 12; Matth. 10, 22; Luc. 21, 19; 4 Esr. 5, 37. 7, 30. 9, 12; **ትዕግሥተ፡መንፈስ፡** καρδία εὐγενείας αὐτοῦ Koh. 7, 7; μακροθυμία Jes. 57, 15; Prov. 25, 15; Hebr. 6, 12; Rom. 9, 22; Gal. 5, 22; 1 Tim. 1, 16; ἀνοχή (Dei) Rom. 2, 4. 3, 26; **በእንተ፡ትዕግሥታተ፡ነፍሳት፡ናስተበቍዕ፡ከመ፡** . . . Kid. f. 18; constantia martyris Sx. Hed. 4. (Job 34, 7 **ዘይሰትያ፡ለትዕግሥት፡ከመ፡ማይ፡** πίνων μυκτηρισμὸν ὥσπερ ὕδωρ est locus corruptus, sive errore interpretis sive lectione mala).

ተዐጋሢ፡ n. ag. (III, 2) 1) *continens, abstinens:* **ተዐጋሢ፡እምዕርፊት፡** F. N. 10. 2) *constans, patiens:* Titus milites admonet **ኩኑ፡ጽኑዓነ፡ወኀያላነ፡ወተዐጋሥያነ፡ወማእምራነ፡** Jsp. p. 356; **ተዐጋሥያን፡** patientes Chr. Ta. 30; Lud. ex Enc. Mij. 26.

መስተዐግሥ፡ part. (IV, 2) 1) *continens, abstinens, sibi temperans:* ἐγκρατής Tit. 1, 8; **ነፍስ፡መስተዐግሥት፡** Sir. 26, 15; Herm. p. 3; **መስተዐግሣን፡መሃይምናን፡** (distinguuntur a **ሕዝባውያን፡** et **ደናግል፡** ecclesiae) Kid. f. 18. 2) *patiens, (longanimis),* μακρόθυμος Koh. 7, 8; Prov. 14, 29. 15, 18. 17, 27; fem. **መስተዐግሥት፡** 4 Esr. 10, 23; seq. **ለ፡** rei 10, 21; Kid. f. 4; de Deo Nah. 1, 3; 4 Esr. 7, 38; Ps. 7, 12.

ዕጕሥታር፡ et **ዕጕሥታር፡** (etiam per **ስ**) subst., (m.), nomen *herbae* vel *plantae amarissimae, aloë, absinthium* vel simile quid [fortasse pro **ዕጕትሣር፡** ex **ዕጕት፡** *amaritudo* (coll. أُجَاجٌ et عُقَاقٌ) et **ሣዕር፡** *herba*; simile plantae veneniferae nomen **ምርቄትሣር፡** affert Rüppell II p. 17]: **እፎ፡ኮንኪ፡ዕጕሥታረ፡** εἰς πικρίαν Jer. 2, 21; **ጸገብክዎ፡ለዕጕሥታር፡** 15, 17; **አሰትዮሙ፡ማየ፡ዕጕሥታር፡** ὕδωρ πικρόν 23, 15; ἄψινθος Apoc. 8, 11; Herm. p. 30; Clem. f. 198. 199; **በከመ፡ያማስኖ፡ዕጕሥታር፡ለጣዕመ፡መዓር፡ከማሁ፡ያማስኖ፡ግዕዝ፡እኩይ፡ለምግባረ፡ሠናይ፡** Fal. f. 40; **ብካይ፡መሪር፡እምዕጕሥታር፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; **ደመ፡ዕጕሥታር፡** M. M. f. 29. 108. — Lud. ait: „planta est, quam Aethiops meus ita ac *aloen* descripsit“. — *Voc. Ae.:* **ዕጕሥታር፡ዘ፡እሬት፡**

ዐገተ፡ I, 1 [vicinum videtur عَوَجَ *curvus fuit*, II *curvavit, flexit*; vid. **ዖገ፡**] Subj. **ይዕግት፡**, *circumvenire, circumsedere, circumstare, cingere,* c. Acc.: **ዕግትዎ፡ለንጉሥ፡** 4 Reg. 11, 8; Ex. 14, 27; Ps. 3, 6. 16, 11. 17, 6. 34, 3. 47, 11. 117, 10—12; Hez. 5, 17. 19, 8; **ናሁ፡ማይ፡ዐገትኪ፡** Nah. 3, 14; Jes. 30, 32; **ዐገቱከሙ፡ኵናት፡ፀርክሙ፡** Jer. 6, 25. 20, 10. 27, 14; Judith 7, 19; Job 1, 17. 19, 12; **ዐገትከ፡መሣግር፡** 22, 10; Sir. 46, 16. 51, 7; Kuf. 34; Joh. 10, 24; in specie: a) *castris, obsidione:* Koh. 9, 14; Jes. 29, 3; **የዐግቱ፡አፍራስ፡አናቅጸኪ፡** 22, 7; Jer. 39, 2; **ዐገቱ፡ሀገረ፡** 52, 7; Mich. 4, 14; Jos. 10, 5; 3 Reg. 20, 1; Luc. 21, 20; Apoc. 20, 9. b) *insidiis,* ἐνεδρεύειν Jud. 9, 32. 16, 2; Jos. 8, 2. 4. 11. 12; 2 Par. 13, 13. c) Ex. 13, 18 κυκλοῦν *circumducere* interpres male interpretatus est **ዐገተ፡** *circumvenire.* — *Voc. Ae.:* **ዐገተ፡ብ፡ከበበ፡**

አዕገተ፡ II, 1 *circumvenire facere,* Jer. 26, 5 var.

ተዐግተ፡ III, 1 *cingi, circumveniri, circumsederi:*

ተዐግተት፡ሀገር፡ 3 Reg. 16, 18; ዝንቱ፡መዓር፡ተዐግተ፡በንህብ፡ Enc. Sen. 12.

ተዓገተ፡ III, 3 *catervatim circumvenire* alqm, ut videtur: ወወፅኡ፡ወተዓገትዎሙ፡እንተ፡መንገለ፡ዐቀበ፡ደብር፡ (κατὰ σπείρας male intellecto et verso) Judith 14, 11 (v. ወዐገትዎሙ፡).

ዕጉት፡ part. *circumventus, cinctus*, Ps. 54, 10; እስመ፡ አነ፡ዕጉት፡በዝንቱ፡ሞቅሕ፡ Act. 28, 20 rom.

ዕግተት፡ n. act. *circumsessio* a) *circummunitio:* ወሶበ፡ ጸንዐ፡ላዕሌሆሙ፡ዕግተት፡ወፅኡ፡በሌሊት፡ Jsp. p. 297; ሶበ፡ ኖኀ፡ዕግተት፡ p. 376. b) *insidiae*, quibus quis circumvenitur: ለእመ፡አእመረ፡ገብር፡ዕግተተ፡በእንተ፡ሀይዶተ፡እግዝእቱ፡ወኢረድኦ፡ያውዕዮ፡ F. N. 48.

ማዕገት፡ subst., m. et f., 1) *circumscriptio:* እማዕገት፡ ከሐከ፡ውእቱ፡መለኮት፡ ἀνώτερον περιορισμοῦ τὸ ϑεῖον (circumscriptione superior) Cyr. ad Th. f. 14. 2) *conclusio, conclusura, conclusi aliquid:* ውስተ፡ማዕገቶሙ፡ ἐν συγκλεισμῷ αὐτῶν Mich. 7, 17; ከመ፡ማዕገት፡ συγκλειστόν 3 Reg. 7, 14. 3) circumsessio i. e. vel *obsessores* vel *circumvenientes:* ወፈነወ፡ (v. ፈንዉ፡)ማዕገተ፡ላዕለ፡ሕዝብ፡ (v. ኤዶምያስ፡) περιοχήν, Ob. 1. 4) *insidiae* quibus alqm circumveniunt: Jud. 9, 25. 20, 33; Ps. 139, 10. 5) *quaevis res qua cingitur* capiendus, ut *indago, cassis, plagae:* ይሠገር፡በማዕገትየ፡ ἐν τῇ περιοχῇ μοῦ Hez. 12, 13; አጠፍአ፡እምድር፡ለማዕገትከ፡ ϑήρα Nah. 2, 13. 3, 1; Prov. 11, 8; Hos. 9, 13; ከመ፡እምሠጠት፡ምዳቍ፡እምነ፡ማዕገት፡ ἐκ παγίδος Sir. 27, 20; Enc. Ter 12; ማዕገተ፡ዕቅፍት፡ Ps. 68, 27; መሥገርተ፡ማዕገቶሙ፡ Ps. 123, 5.

ዐጣርድ፡ n. prgr. sc. عُطَارِد *Mercurius* deus: ወሰመይዎ፡ ለ፩እምኔሆሙ፡መሸተሪ፡ወለካልኡ፡ዐጣርድ፡ (ex Act. 14, 12) Chr. Ta. 26.

ዐጠሰ፡ i. q. عَطَسَ עָטַשׁ (amh. አነጠሰ፡ Isenberg p. 108) *sternutare.*

ዕጠስ፡ et **ዕጣስ፡** subst. *sternutatio, sternutamentum* πταρμός Job 41, 9; ዕጠስ፡ (v. ዕጣስ፡)ወሀኬት፡ (ubi Gr. habet χασμώμενος — oscitans — καὶ κνώμενος) Chr. Ta. 27. — *Voc. Ae.:* ዕጠስ፡ዘ፡ቅንድብ፡ (pessime).

ዐጠቀ፡ I, 1 [pro አጠቀ፡, vid. ጦቀ፡; طَوْق *torques, res alteram cingens*] Subj. ይዕጥቅ፡, *adstringere, accingere, arcte cingere* (sibi vel) *cingi*, c. Acc. cinguli vel vestis et ውስተ፡ corporis: ዕጥቆ፡ውስተ፡ሐቌከ፡ Jer. 13, 1. 2; እለ፡ የዐጥቁ፡ቀናተ፡መንግሥት፡ οἱ τὴν ἁλουργίδα περικείμενοι Chr. Ta. 20; ገብሩ፡ሎሙ፡ሞራአ፡ዘየዐጥቁ፡ Clem. f. 7; ዐጠቃ፡ለኀጢአት፡ከመ፡ቅናት፡ዘይቀንት፡ M. M. f. 29; ዐጢቆን፡ሰናፊለ፡ Chr. L. Atk. f. 23; omisso Acc.: የዐጥቁ፡ (sic legas pro ያዐጥቁ፡)ለረዊጽ፡እምከመ፡ተንሥኡ፡እምስካቦሙ፡ Macc. f. 10. — Exempla a Lud. c. 381 allata sub ጦቀ፡ II, 1 referenda sunt. — *Voc. Ae.:* ዐጠቀ፡ቀነተ፡ገለደ፡ብ፡ታጠቀ።

አዕጠቀ፡ II, 1 *accingere* vel *adstringere* alicui alqd, c. dupl. Acc.: አዕጥቀኒ፡ኀይላቲከሙ፡ (Lud.: በኀይ"፡)ወአቅንቱኒ፡ለፀብእ፡ Enc. Tachs. 14; c. Acc. pers.: አዕጠቆ፡ውስተ፡ሐቌሁ፡ Lud. e Libr. Myst.

ዐጠነ፡ I, 1 [עָתַר ܥܛܰܪ عَطِرَ; vicinum קָטַר قطر, II ቀተረ፡] Subj. ይዕጥን፡ (raro ይዕጠን፡ ut Jer. 11, 13 var.) *suffire, suffimentum adolere, suffumigare*, Ex. 30, 7. 8; Jer. 51, 15; Luc. 1, 9; Lit. 161, 3 seq.; c. ለ፡ numinis: ሦዑ፡ወዐጠኑ፡ለአጋንንት፡ Jes. 65, 3. 7; Jer. 7, 9. 11, 12. 13. 51, 3; ሶበ፡ኀደግነ፡ዐጢነ፡ለንግሥተ፡ሰማይ፡ 51, 18; 3 Reg. 11, 7; c. Acc. suffimenti: Kuf. 3. 4. 16; ዐጢነ፡ዕጣን፡ Kuf. 50; Ex. 40, 25; 1 Reg. 2, 28; ከመ፡ይዕጥን፡ዕጣነ፡ 2 Par. 2, 4. 26, 16. 18; c. Acc. loci vel rei odoribus suffitae (beräuchern): ተዐጥን፡መቃብረ፡በትእምርተ፡መስቀል፡ Genz. f. 40; መንበረ፡ ልዑል፡የዐጥኑ፤ወቃለ፡ፈጣሪ፡ይሰምዑ፤ብፁዓን፡ካህናት፡ጽርሐ፡አርያም፡የኀድሩ፡ Mavâs. n. 20; Lit. 161, 1; ካህን፡ይዕጥን፡ወንጌለ፡፫ጊዜ፡ 162, 4.

ተዐጥነ፡ III, 1 *suffiri, suffumigari*, Lud. sine auct.

ዕጡን፡ part. *suffitus, suffumigatus:* ዕጥንታ፡ከርቤ፡ τεϑυμιαμένη σμύρναν Cant. 3, 6.

ዕጣን፡ subst., plerumque m., Pl. ዕጣናት፡ 1) *suffimentum, odoramentum*, in specie (*incensum*), *thus:* ϑυμίαμα Gen. 43, 11; Prov. 27, 9; Lev. 10, 1. 16, 12; Num. 16, 7; Ps. 140, 2; Jes. 1, 13. 43, 24; Jer. 51, 21; Mal. 1, 11; Kuf. 3. 4; Apoc. 8, 4; ዕጣን፡ዘቅታሬ፡ Ex. 30, 7; ዕጣን፡ቅድው፡ 30, 35; ዕጣናት፡ Jes. 39, 2; 1 Par. 28, 18; Apoc. 8, 3; አፈው፡ወዕጣን፡ λιβανωτὸς καὶ ἀρώματα 1 Par. 9, 29; ገበርተ፡ዕጣን፡ወአፈው፡ 9, 30; Lit. 164, 3; vid. ወገረ፡ዕጣን፡ sub ወገረ፡; ጸሎተ፡ዕጣን፡ (oratio incensi) Lit. 161, 1 (vid. Renaudot liturg. I. p. 200 seq.); d'Abbadie Cat. p. 59. 85; ዕጣን፡ሞገር፡ vid. sub ሞገር፡ (c. 937). 2) *suffitio, suffitus:* በጊዜ፡ሰዓተ፡ዕጣን፡ Luc. 1, 10; መሥዋዕት፡ዘዕጣን፡ Ex. 30, 1; Luc. 1, 11.

ዕጥንት፡ n. act. et subst. *suffitio, suffitus*, Ex. 30, 8.

ምዕጣን፡ subst. *locus suffitus* (suffitionis): ምሥዋዕ፡ዘምዕጣን፡ Lev. 4, 7.

ማዕጠንት፡ (raro ማዕጠን፡), subst., m. et f., Pl. መዓጥን፡, መዓጥንት፡ et ማዕጠንታት፡ 1) *thuribulum*, πυρεῖον Lev. 10, 1. 16, 12; መዓጥንት፡ Num. 4, 14. 16, 6 seq.; Sir. 50, 9; መዓጥን፡ 4 Reg. 25, 15; ϑυμιατήριον Hez. 8, 11; 2 Par. 26, 19; ማዕጠንተ፡ወርቅ፡ Apoc. 8, 3; መዓጥን፡ Org. 3; M. M. f. 1; ማዕጠንታት፡ Sx. Ter 21; Mij. 10; Ssal. Req. 2) *altare suffitus*, Ex. 40, 5. 24; Hebr. 9, 4.

ዐጠፈ፡ rad., cui vis *texendi* inerat: عَطَفَ *complicuit*, עָטַף *texit, vestivit*, ܥܛܦ *indutus est* (عِطَاف *pallium*); cfr. ዐጸፈ፡

ዕጡፍ፡ part. *textus*, deinde subst. *textum, textura:* ሠርዌ፡ዕጡፍ፡ (v. ዐጡፍ፡ et ዕጡፉ፡)ዘመዓስቃን፡ 2 Reg. 21, 19 var.; ከመ፡ዕጡፈ፡ፀምር፡ዘአልጸቁ፡ይምትርዎ፡ Jes. 38, 12. — *Voc. Ae.:* ዕጡፈ፡ፀምር፡ብ፡የከረረ፡ብዝት፡; *aliud:* ዕጡፈ፡ፀምር፡ዘ፡ሸፍን፡ጸጕር፡; *aliud:* ዕ"፡ፀ"፡ዘ፡ጸጕር፡

ዐጥፍ፡ subst. *textus, textura*, ሠርዌ፡ዐጥፍ፡ዘመዓስቃን፡ 2 Reg. 21, 19.

ዐጽም፡ *os* vid. sub ዐፅም፡

ዐጸረ፡ I, 1 [ܥܨܰܪ عَصَرَ id.] *premere, exprimere:* እስከለ፡

Gen. 40, 11; **ዐጸሮ፡ለውእቱ፡ፀምር፡** Jud. 6, 38; **ሶበ፡የዐጽርዋ፡ትጉብር፡ደመ፡አስካል፡** Macc. f. 20. a) nasum *vi emungere:* **ለእመ፡ዐጸርከ፡አንፌከ፡ይወጽእ፡ደም፡** ἐὰν ἐκπιέζῃς μυκτῆρας Prov. 24, 68. b) *apprimere* alqd alicui (exprimendi causa): **አስተርከቡ፡ወዐጸሩ፡ውስተ፡አፉሁ፡** Joh. 19, 29. (Lud.: 2) *coëgit*, *adegit*, at exempla ab eo allata ad **አጸረ፡** i. e. **ጸረ፡** II, 1 referenda sunt).

ዐጸረ፡ I, 2 *prelo* vel *torculari comprimere*, *torquere:* **አዘዘ፡ይኰንንዎሙ፡በዐጺረ፡ምክያዳት፡** Sx. Masc. 18; **አብእዎ፡ውስተ፡ምስካበ፡ኀጺን፡ወዐጸርዎ፡** Sx. Genb. 19; et Subj. **የዐጽር፡** ibid. Sen. 4. (vid. sub **ኀንበዝ፡** c. 602). — *Voc. Ae.*: **ዐጸረ፡ዘ፡ፀመቀ፡**

ተዐጽረ፡ III, 1 *premi*, *exprimi:* uva **ተዐጽረ፡** Macc. f. 5; **ዘተዐጽረ፡እምአስካለ፡ወይን፡** F. M. 26, 1.

ዐጺር፡ subst. *succus expressus:* **ኢይሰቲ፡እንከ፡እምዝንቱ፡ዐጺረ፡ፍሬ፡ወይን፡እስከ፡አመ፡እሰትዮ፡ሐዲሰ፡** (e Matth. 26, 29) M. M. f. 7.

ዐጻሪ፡ n. ag. *tortor:* **ንጉሥ፡ከሓዲ፡ዐጻሬ፡ሰማዕታት፡በምክያድ፡** Enc. Masc. 18.

I. **ዐጽቅ፡** subst., m. et f., Pl. **አዕጹቅ፡**, Pl. Pl. **አዕጹቃት፡** [ܥܘܩܐ عِذْق; semel scriptum inveni **ዐስቅ፡** Jer. 24, 2 var.] 1) *ramus*, *ramulus*, *sarmentum*, *palmes*, **ኢሥርዎሙ፡ወኢዐጽቆሙ፡** κλῆμα Mal. 3, 19; **ዐጽቀ፡ቄጽል፡** Kuf. 16; κλάδος Matth. 24, 32; κλῆμα Joh. 15, 2 seq.; **አዕጹቅ፡** στέλεχος Job 14, 8; Dan. 4, 8. 9; Hez. 17, 6; Kuf. 16; Gen. 40, 10; Sir. 1, 20; **አዕጹቂሃ፡ኢይፈርዩ፡** 23, 25; **ኖኃ፡አዕጹቂየ፡** 24, 16. 14, 26. 40, 15; **ውስተ፡አዕጹቂሃ፡** Jes. 17, 6. 55, 12; Jer. 11, 16; Matth. 21, 8; Sx. Masc. 14; **አዕጹቃት፡** Sx. Genb. 19; Masc. 14; **አዕጹቃተ፡ወይን፡** Sx. Masc. 1. 2) *rami arte facti*, i. e. *brachia* candelabri Ex. 38, 14. 15, vel *scapus cum brachiis*, Num. 8, 4. 3) *racemus*, uvarum: **ቄላተ፡ዐጽቅ፡** φάραγξ βότρυος Num. 13, 23; Deut. 1, 24. a) *racemus uvarum passarum:* **፻ ዐጽቀ፡ዘቢብ፡** σταφίδες 2 Reg. 16, 1. b) *fasciculus* (aliâs: *massa*) *ficuum* (aridarum): **ንሣእ፡ዐጽቀ፡በለስ፡** παλάϑην ἐκ συκῶν Jes. 38, 21; 4 Reg. 20, 7; **ክልኤ፡አዕጹቀ፡በለስ፡** δύο καλάϑους συκῶν Jer. 24, 1. (Legitne interpres παλάϑας an κλάδους?).

አዕጸቀ፡ II, 1 (denom.) *palmites agere* vel *germinare*, Herm. p. 50 (at nescio an **ተዐጽቀ፡** *se applicare*, *adhaerescere* legendum sit, Zeitſchrift der Deutſchen morg. Geſellſchaft Bd. XV, p. 118).

II. **ዐጽቅ፡** subst., ut videtur *murus cingens*, *sepimentum* [coll. ܥܙܩܬܐ *annulus* (nequaquam ab *insculpendo* dictus, Ges. thes. p. 1013) עִזְקָא *annulus* cujusvis generis; vicina videntur ܚܙܩ חָזַק]: **ዐጽቀ፡ዐጸድ፡** τὰ τείχη τὰ πρῶτα Herm. p. 70 bis; p. 71.

ዐጸበ፡, rarius **ዐጽበ፡** (Gen. 35, 16) I, 1, etiam per **ፀ**, [עָצַב; עֶצֶב *labor gravis et molestus*, *dolor*; عصب VII; origo est in *duritia* et *firmitate*, cfr. radices permultas ab עץ خى عص غص **ዐጽ** et **ዐፅ፡** incipientes; at صَعُبَ vid. sub **ጽሕበ፡**] Subj. **ይዕጽብ፡** et **ይዕጸብ፡** 1) *durum*, *difficilem*, *arduum*, *molestum esse* vel *difficiliorem* al. *esse:* **ዘየዐጽብ፡** (opp. **ዘይቀልል፡**) Luc. 12, 26; c. pron. suff. (pro Dat.): Ex. 18, 22; **ኢይዕጸብከ፡** (v. **ኢይዕጽብከ፡**) **ዝንቱ፡ነገር፡ቅድመ፡አዕይንቲከ፡** 2 Reg. 11, 25; **የዐጽብ፡ወሊድ፡** Hen. 62, 4; **ወዐጸበ፡ለሐማን፡ዝንቱ፡ኵሉ፡** (Amano molestum vel ingratum erat) Jsp. p. 277; **ዐጸቦሙ፡ጽምእ፡ማይ፡** p. 349. 2) *molestiis* vel *doloribus laborare:* **ሶበ፡የዐጽብ፡ሙሴ፡ያወርድ፡እደዊሁ፡** Ex. 17, 11; **ዐጸበት፡ሶበ፡ትወልድ፡** Kuf. p. 119; Gen. 35, 16; Hen. 62, 4. 3) *gravem* vel *graviorem* i. e. *majoris momenti esse* Luc. 12, 23. 4) *durum* i. e. *mirum esse* vel *videre* alicui, c. Acc. prs., Act. 25, 27 rom. 5) *opus*, *necesse*, *necessarium esse*, c. pron. suff. (pro Dat.) *alicui:* Act. 28, 10 rom.; **ሶበ፡ዐጸቦሙ፡ለሰትዮ፡ማይ፡** Sx. Nah. 3; Gad. Ad. f. 43. 44. 77.

አዕጸበ፡ II, 1 1) *indurare*, *obfirmare*, animum alcjs Rom. 9, 18. 2) *difficiliorem*, *molestiorem facere:* tempore foederis novi daemones **አዕጸቡ፡ተቃትሎ፡** (bellum sc. hominum contra peccatum) Phlx. 217.

ተዐጸበ፡ et **ተዐጽበ፡** III, 1 1) *durum*, *molestum*, *difficilem videri* alicui, c. pron. suff. (pro Dat.) *alicui:* Deut. 1, 17. 15, 18. 2) *aspere se gerere*, *difficilem esse:* diaconus in ecclesia et viros et feminas custodiat **ከመ፡ኢይኩን፡በኀቤሆሙ፡ሁከት፡ወኢይትዐጸብ፡ወኢይትቀጸብ፡፩ እምውስቴቶሙ፡ወኢይኑም፡** Const. Ap. 52; **ተዐጽቡ፡ምስሌነ፡** (Vrs. Lat.: *difficiles fuerunt nobiscum*, ܐܬܥܣܩܘ) Kuf. p. 89 (e Gen. 26, 20).

አስተዐጸበ፡ IV, 1 (ut videtur, quamquam passim **አስተዓጸበ፡** scriptum) 1) *durum*, *difficile*, *arduum*, *molestum putare* alqd (sibi vel aliis), Clem. f. 259 (vid. sub **አስተክበደ፡**); **አስተዐጸቡ፡(ሰብአ፡ሮም፡)ዘገብሩ፡አይሁድ፡** Jsp. p. 370; **ዘያስተዐጸቡ፡ይቀልለከ፡** (sc. Deo) Deg. 2) *graviter ferre*, *gravari*, *tergiversari*, *asperum se praebere:* **ዘያስተዐጽብ፡ለተምህሮ፡** ὁ σκολιάζων τοῦ μαϑεῖν Prov. 17, 16; c. Acc. rei: Hebr. 12, 5 rom. (ὀλιγώρει); Job 5, 17 var. (ἀπαναίνου); **ኢያስተዐጸበ፡ንትፌተ፡ሥጋሁ፡** Enc. Mag. 6; **እንዘ፡ኢታስተዐጽቡ፡** ἄνευ γογγυσμῶν 1 Petr. 4, 9. 3) *mirum* vel *incredibile putare* alqd, *demirari*, c. Acc.: Act. 26, 8 rom.; **ከመ፡ይትናጸሩ፡በበይናቲሆሙ፡ወያስተዐጽቡ፡ፍጥረቶሙ፡** Clem. f. 61; **ነበሩ፡እንዘ፡ያስተዐጽቡ፡ግብረ፡እግዚ"፡** Gad. T. H. c. **እምነ፡** pers.: **አነከር፡ወአስተዐጽብ፡እምኔከሙ፡እስመ፡** ... Abush. 20. 4) *gravibus difficultatibus circumventum esse*, Lud. e Ssal. Req.

ዕጹብ፡ part. et adj. 1) *durus*, *asper:* **ግብር፡ዕጹብ፡** ἔργα σκληρά Ex. 1, 14; Deut. 26, 6; **ጽኑዕ፡ወዕጹብ፡መዐቱ፡ለእግዚ"፡** ἰσχυρὸν καὶ σκληρόν Jes. 28, 2; **ትእዛዝ፡ዕጹብ፡** γνώμη ἀναιδής Dan. 2, 15; de verbis: Jes. 8, 12; **ዕጹብ፡ዜና፡** Jes. 21, 2; **አውሥአሙ፡ቃላተ፡ዕጹባተ፡** 2 Par. 10, 13; **ይትናገሩ፡ዕጹባተ፡** Hen. 27, 2; de factis: **ዕጹባተ፡ገብረ፡** Gen. 49, 3; consiliis: **እለ፡መከሩ፡ዕጹባተ፡** Judith 9, 13. a) de homine: *immitis*, *austerus* Luc. 19, 21. b) de sorte *adversa:* **ዕጹብ፡ይረክበኒ፡** Job 9, 20; Ps. 59, 3. c) de bestiis: *ferus*, *ferox*, **አዘዘ፡ይእስርዎ፡ውስተ፡እገሪሆሙ፡ለአፍራስ፡ዕጹባን፡ዘእንበለ፡ይትለገሞ፡** Sx. Sen. 6. 2) *gravis*, a) *molestus*, *oneri:* Gen. 21, 11. 12; **ክቡድ፡ወዕጹብ፡** δύσχρηστος Jes. 3, 10; **በኀበ፡ጠቢብ፡ዕጹብ፡አስተሐቅሮ፡** φρόνιμος βαρυνϑήσεται ἀτιμίᾳ Sir. 21, 24. 25. 29, 28; **ዛቲ፡ዕጽብት፡** σκῶλον τοῦτο Ex. 10, 7; **በግብር፡ዕጹብ፡** *ex necessitate* vel *coactus* F. 26, 5. b) *vehemens:* **ለእመ፡ዕጹብ፡ኮነ፡ሕማሙ፡** Clem. f. 256. c) *gravitate impeditus:* **ዘዕጹብ፡ልሳኑ፡** Hez. 3, 6. d) de pretio: **ዘዕጹብ፡ሤጡ፡** πολυτελής *pretiosus* Sir. 45, 11; 1 Par. 15, 27; Marc. 14, 3. al. 3) *difficilis*, *arduus:* Dan. 2, 11; **ዕጹብ፡ሰአልከ፡** 4 Reg. 2, 10; Marc. 10, 24; Hebr. 5, 11; Joh. 6, 60;

ዕጹብ፡ ለተናግሮ፡ Sap. 17, 1; **ግብር፡ ዕጹብት፡ ለገቢር፡** Phlx. 3; **ዕጹብ፡ ቀሊል፡ ለከ፡** Deg.; **አእምሮታ፡ ለዛቲ፡ ዕጹብት፡ ላዕለ፡ ሰብእ፡** Phlx. 170. 4) *difficilis intellectu, mirandus, mirus, stupendus:* **ዕጹብ፡ ኀይሉ፡** ϑαυμαστή Sir. 43, 29. 48, 14; **ሀየ፡ ዕጹብ፡ ግብሩ፡ ወነኪር፡** 43, 25; **ገብረ፡ ዕጹበ፡ ላዕሌሆሙ፡** τέρατα 45, 19; **ዕጹብ፡ ለዐይን፡ ሥን፡ ጽዕዱቱ፡** ἐκϑαυμάσει 43, 18; Lit. 170, 3; **ዕጹብ፡ ከመ፡ ያስተባሪ፡** Sir. 43, 8; **ዕጹብ፤ ይመስሎ፡ ዝንቱ፡ ለጦብያ፡** (*mirum!*) Tob. 7, 2; **ያማስን፡ ዕጹባተ፡** ϑαυμαστὰ διαφϑερεῖ Dan. 8, 24. 5) *difficultatibus circumventus:* **ዕጹባን፡** Org. 1. 6) a) **እምዕጹብ፡** vel **በዕጹብ፡** *difficulter, aegre, vix:* **እምዕጹብ፡** μόλις Sir. 21, 20. 26, 29. 29, 6 (seq. **እመ፡**). 32, 7; Prov. 11, 31; Act. 27, 8 Platt; Rom. 5, 7; 1 Petr. 4, 18; μόγις Luc. 9, 39; δυσκόλως Matth. 19, 23; **በዕጹብ፡** Sap. 9, 16; Act. 14, 18. 27, 8 rom.; Macc. f. 2. b) **ዕጹበ፡** *duriter, moleste:* **ጻመወ፡ ወተጋደለ፡ ዕጹበ፡** Enc. Teq. 4.

ዕጻብ፡ subst. 1) *duritas, asperitas, gravitas:* **ዕጻበ፡ ግብሮሙ፡** Ex. 6, 9; **ዕጻቢሁ፡ ለሞት፡** σκληρότης 2 Reg. 22, 6; **ዕጻቡ፡ ለኵነኔ፡** Hen. 68, 2. 2) *difficultas, molestia, necessitas:* **እግዚ"፡ ረስዮ፡ ለዕጻብየ፡ ቀሊለ፡** Tab. Tab. 35; **ዕጻበ፡ ንዴቱ፡** F. M. 17, 6; Org. 4; **እመበ፡ ዘክሕደ፡ በእንተ፡ ንዴት፡ ወዕጻብ፡** F. M. 16, 3; **ዘይምሕል፡ በእንተ፡ ግብረ፡ ዕጻብ፡** 22, 4.

ዕጽበት፡ n. act., Pl. **ዕጽበታት፡** *difficultas:* **በእንተ፡ ዕጽበተ፡ ህድአት፡** Phlx. 2; **ዕጽበተ፡ ተቃትሎ፡** 106; **ዕጽበታት፡** 115.

ዐጻባ፡ subst. 1) *duritia, asperitas, gravitas,* Org. 2; **ዐጻባ፡ ምንዳቤሆሙ፡** Genz. f. 88. 2) *necessitas:* **ንግደት፡ ርሕቅት፡ እንተ፡ ኮነት፡ በእንተ፡ ዐጻባ፡** F. N. 24, 3; **ለእመ፡ ኮነ፡ ህየ፡ ዐጻባ፡** (necessitate urgente) F. N. 3. a) *inopia:* **ሶበ፡ ረከቦሙ፡ ዐጻባ፡** ἐνδεεῖς γενόμενοι Sap. 16, 3; **ለእለ፡ ቦሙ፡ ዐጻባ፡** N. T. rom. f. 157, 2; **ዐጻባ፡ አብ፡** *inopia archetypi*, ibid. b) *difficultas, angustiae, calamitas:* **በእንተ፡ ዐጻባ፡ መዋዕል፡** Kedr f. 80; **ፍቁር፡ አማናዊ፡ ይትአመር፡ በጊዜ፡ ዐጻባ፡** Prov. Th. P.

ዕጽብና፡ subst., Pl. **ዕጽብናት፡**, *molestia, vita molesta:* **ዕጽብና፡ ዐቢይ፡ ውስተ፡ ዛቲ፡ ገዳም፡** Sx. Teq. 20; **ዕጽብናተ፡ ገዳም፡** Sx. Ter 17.

ዐጻብጺብ፡ adj. *durior; satis durus:* **ተናገረ፡ ምስሌሆሙ፡ ዐጻብጺበ፡** Kuf. p. 145 ann. 2 (Vrs. Lat.: *dure locutus est*). — *Voc. Ae.:* **ዐጻብጺብ፡ ዘ፡ ቀጠና ።**

I. **ዐጸወ፡** I, 1 [עָצָה Ges. thes. p. 1057, et variae aliae radices, ab עץ incipientes, quae e significatu *firmitatis* ductae vel *ligare, constringere* (ut عَصَبَ עָצַם حُصّ) vel *claudere* (ut עָצַם עָצַר) significant] Subj. **ይዕጹ፡**, rarius **ይዕጸው፡** 1) *claudere, occludere, obserare* januam, portam Gen. 19, 6. 10; Jud. 3, 23; Kuf. 37; **ዕጸዊ፡ ኆኅተ፡ ላዕሌኪ፡** 4 Reg. 4, 4. 33; **ዕጽዉ፡** (v. **ዕጸዉ፡**) **ወቀትሩ፡ ኆኃቲሃ፡** 2 Esr. 17, 3; **ይዕጽዋ፡ ኆኅተ፡ ገነት፡** Dan. ap. 1, 17. 18; Job 3, 10; **ዕጹ፡ ኆኅተከ፡** Jes. 26, 20; Matth. 6, 6; Luc. 13, 25; **አልቦ፡ ዘይክል፡ ዐጺዎታ፡** Apoc. 3, 8; arcam Gen. 7, 16; Kuf. 5; tabernaculum Judith 13, 1; omisso Acc.: **እመ፡ ዐጸወ፡ ላዕለ፡ ሰብእ፡ መኑ፡ ያርኁ፡** Job 12, 14; **ለእመ፡ ዐጸወ፡ ውእቱ፡ አልቦ፡ ዘያርኁ፡** Jes. 22, 22; Apoc. 3, 7; aditum Judith 5, 1; coelum Deut. 11, 17; Apoc. 11, 6; os: **እምቅድመ፡ ይዕጽወኒ፡ ሞት፡ አፉየ፡** Genz. f. 139; Dan. 6, 18; uterum: **ዐጸዋ፡ እግዚ"፡ ማሕፀና፡** 1 Reg. 1, 5; Gen. 20, 18, et omisso **ማሕፀነ፡** Gen. 16, 2 (**ዐጸወኒ፡**); **መንግሥተ፡ ሰማያት፡** Matth. 23, 14; c. **ላዕለ፡** *post* alqm Jud. 3, 23. 9, 51; 4 Reg. 4, 4. 23; Job 12, 14; vel *super* alqo: **ዐጸወ፡ ላዕሌሁ፡ በማኅተም፡** (rom.: **ማኅተመ፡**) Apoc. 20, 3; c. **እምነ፡** *ante* alqm vel *praecludere* alicui: Job 3, 23; **የዐጹ፡ ምሕረቶ፡ እምኔሁ፡** 1 Joh. 3, 17. a) *praecludere, obstruere:* **ዐጸዉ፡ አፍላገ፡ በብዝኆሙ፡** ἐνέφραξε Judith 16, 3; **ሐነጸ፡ ወዐጸወ፡ ፍኖትየ፡** Thren. 3, 9. b) *includere* vel *concludere:* **ዕጽዋ፡ ለዝ፡ ነገር፡** Dan. 12, 4; 2 Reg. 6, 10; in specie: *in carcerem* vel *in custodiam tradere:* Kuf. 10. 42; **ከመ፡ ትዕጽዎ፡** δώσεις αὐτὸν εἰς τὸ ἀπόκλεισμα Jer. 36, 26; Ep. Jer. 17; Am. 1, 6; Hen. 67, 4; Luc. 3, 20; in manus alcjs includere i. e. *tradere in potestatem* ejus, 1 Reg. 17, 46. 26, 8; Ps. 77, 55. 68. c) *excludere:* virgines stultae fores pulsabant **እስመ፡ ዐጸዎን፡** (e Matth. 25, 10) Kid. f. 41. — (Luc. 4, 25 rom. **ዐጽወ፡ ሰማይ፡** lapsu calami pro **ተዐጽወ፡** scriptum videtur).

አዕጸወ፡ II, 1 *claudere* vel *praecludere* vel *obstruere* vel *excludere jubere:* Luc. 13, 25 rom.; **ወአዕጸወ፡ አንቅዕተ፡** ἐνέφραξε 2 Par. 32, 4; **ወያዐጽወከሙ፡ አፍአ፡ እምነ፡ . . .** Herm. p. 16.

ተዐጽወ፡ III, 1 (raro **ተዐጸወ፡** ut Kuf. p. 42 ann. 11) 1) refl. *se includere:* **ተዐጸው፡ ማእከለ፡ ቤትከ፡** Hez. 3, 24. 2) pass. *claudi, occludi,* **ይትዐጸው፡ ኆኅት፡** Koh. 12, 4; Jes. 60, 11; Mal. 1, 10; Matth. 25, 10; Apoc. 21, 25; **ተዐጽወ፡ አናቅጸ፡ ግብጽ፡** Kuf. 46; **ተዐጽወ፡ አብያት፡** Jes. 24, 10; **ተዐጽዉ፡ አህጉር፡** Jer. 13, 19. a) *concludi, includi:* 1 Reg. 23, 7; **ሶበ፡ ተዐጽዉ፡ ክልኤሆሙ፡** Tob. 8, 4; **ኢይትዐጸው፡ አሠርከ፡** Prov. 4, 12; Ps. 67, 33; Hen. 10, 13. 69, 28; Kuf. 10; Jes. 24, 22. b) *excludi:* virgines stultae flebant **እስመ፡ ተዐጽዋ፡** Kid. f. 41. c) *praecludi,* c. pron. suff. (pro Dat.): **ኢተዐጽወተኒ፡ ዛቲ፡ ፍሥሐ፡** 2 Cor. 11, 10; c. **ላዕለ፡** prs.: Hen. 80, 7. — *Voc. Ae.:* **ተዐጽወ፡ ዘ፡ ተዘጋ ።**

ዕጽው፡ part., f. **ዕጹት፡** (et **ዕጽውት፡** Cant. 4, 12), a) *clausus, occlusus:* **ናሁ፡ ዕጽው፡ ኆኅተ፡ ገነት፡** Dan. ap. 1, 20; Hez. 44, 1. 2; Jos. 2, 5; **አብያት፡ ዘዕጽዋን፡** 4 Esr. 3, 49; Jes. 24, 12 Cod. Laur.; **መዛግብት፡ ዕጽዋን፡** Hen. 41, 4; **ገነት፡ ዕጹት፡** Cant. 4, 12; **ምድር፡ እንተ፡ ዕጽው፡ መናስግቲሃ፡** Jon. 2, 7. b) *conclusus, inclusus:* **ነፍሳት፡ ዘዕጽዋት፡ ውስቴቶን፡** 4 Esr. 3, 49; **መስቴማ፡ እሱር፡ ወዕጽው፡** Kuf. 48; **ዕጽው፡ ወኅቱም፡ ነገሩ፡** Dan. 12, 8.

ዕጽወት፡ n. act. *inclusio, conclusio:* **እስከ፡ የኀልቅ፡ መዋዕለ፡ ዕጽወትከ፡** Hez. 4, 8. 5, 2 var.

ዐጻዊ፡ n. ag., f. **ዐጻዊት፡** (Lud. e Vit. Dan.), Pl. m. **ዐጻውያን፡**; plerumque **ዐጻውት፡** *janitor, ostiarius,* sive addito **ኆኅት፡**, ut: **ዐጻውያነ፡ ኆዋኅው፡** Lit. Greg.; sive omisso, ut: Marc. 13, 34; Joh. 10, 3; monasterii, Gad. T. H.; **ዐጻውት፡** 4 Reg. 7, 11; 2 Par. 23, 19; 2 Esr. 2, 70. 17, 1; 1 Esr. 1, 15. 7, 9; **ዐጻውተ፡ ሲኦል፡** Job 38, 17 et 26, 13; inter ordines minores ecclesiae F. N. 8. — Passim forma **ዐጻውንት፡** (tamquam ab **ዐጻውያን፡**) irregularis occurrit, ut 1 Esr. 7, 9 var.

ማዕጾ፡, rarius **ማዕጹት፡**, et **ማዕጸት፡** (Lud. e Mss. Colb.), subst., m. et f., Pl. **መዓጹት፡**; rarius **መዓጽው፡** (M. M. f. 312; Org.), Pl. Pl. **መዓጽዋት፡** (Lud. e Mss. Colb.) 1) *janua, fores, valvae:* **ማዕጾ፡** ϑύρα Ep. Jer. 58; **ከመ፡ ማዕጾ፡ እንተ፡ ተዐውድ፡ ውስተ፡ ድርኵኵታ፡** Prov. 26, 14; **ድርኵኵተ፡ ማዕጾ፡** Zach. 12, 2; Sir. 28, 25; **ድኅረ፡ ማዕጾ፡** Jes. 57, 8; Jer. 30, 9;

Ps. 140, 3; **በአ፡እንዘ፡ዕጽው፡ማዕጹት፡** Cyr. f. 120; **ማዕጸ፡ዐቢያን፡ዘአናቅጽ፡** Chr. Ax. f. 89; **መዓጹት፡** 1 Reg. 23, 7; 3 Reg. 6, 29. 7, 36; 4 Reg. 12, 13; Hez. 38, 11. 41, 23 seq.; **መዓጹት፡** (v. **ማዕጹት፡**) **ወመናስግት፡** Job 38, 10; **መዓጹት፡ዘቅድመ፡ገጹ፡** 41, 5. 2) *sera, claustrum:* **ሰበረ፡ማዕጸ፡** Kuf. 39; σανίς Cant. 8, 9; **በከናፍሪሁ፡ማዕጸ፡እብን፡ወደየ፡** Enc. Masc. 16; **መዓጹት፡** κλεῖϑρα 2 Esr. 13, 3. 13. 3) *clausura* cordis i. e. *pericardia:* **እሠጥቅ፡ማዕጸ፡ልበሙ፡** Hos. 13, 8 (vrs. nov., סְגוֹר); oculorum i. e. *nictus:* **ማዕጸተ፡ዐይን፡** („dum oculi vicissim clauduntur et aperiuntur") Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* **ማዕጸ፡ዘ፡መዝግያ፡መቆለፍያሂ፡**; *aliud:* **ዘ፡ሳንቃ።**

II. **ዐጸወ፡** [חצב, קצב] *abscidere, concīdere,* ut videtur, συνέκοψε 4 Reg. 16, 17.

ዐጸወ፡, **ተዓጸወ፡** *sortiri* vid. sub **ዐፀወ፡**

ዐጸደ፡ *metere* vid. sub **ዐፀደ፡**

ዐጸድ፡ subst. m. et f. [أَصِيدٌ et وَصِيدٌ *area anteliminaris,* وَصِيدَةٌ et أَصِيدَةٌ et أَسِدَةٌ *caula, septum,* مُوَصَّدٌ *cortina, velamen*; potestas radicis prima *in cingendo* fuisse videtur, coll. **ኈጸደ፡**, عَصَدَ عَسَدَ *inflexit, torsit,*] Pl. **አዕጻድ፡**, Pl. Pl. **አዕጻዳት፡** 1) *area* quaevis *circumsepta* a) *area, impluvium, chors,* αὐλή 2 Reg. 17, 18; **ኀበ፡አረፍተ፡ዐጸድ፡** Tob. 2, 9; **በዐጸደ፡ሞቅሕ፡** Jer. 39, 2. 40, 1; **ውስተ፡አዕጻዳቲሆሙ፡** 2 Esr. 18, 16. b) *vestibulum, atrium,* α) tabernaculi sacri, templi: Ex. 27, 9 seq.; 37, 7 seq.; 3 Reg. 6, 33; 4 Reg. 21, 5; Kuf. 49; Jes. 1, 12; Jer. 19, 14. 33, 2; Hez. 8, 7; Ps. 28, 2. 83, 1. 95, 8; Apoc. 11, 2; αἴϑριον Hez. 40, 14. 15. β) regiae vel palatii, 3 Reg. 7, 45. 46; **ውስተ፡ዐጸደ፡ቤተ፡መንግሥት፡** Esth. 1, 5; Marc. 14, 66. 68; quare γ) *aula* regum vel principum: **አብአከ፡ውስተ፡ዐጸደ፡መንግሥት፡** Kuf. 47; **በውስተ፡ዐጸዱ፡** Esth. 2, 19; **እለ፡ውስተ፡ዐጸደ፡ንጉሥ፡** 3, 1; Dan. 2, 49; Matth. 26, 3. 58; Enc. Sen. 5; **አዕጻደ፡ነገሥት፡** M. M. f. 185 (vid. sub **ተዋሕውሐ፡**). c) *villa, vicus, pagus, tentoria* nomadum, quaevis *habitatio* circumsepta (cum possessione): κώμη Jer. 30, 14; **ትስዑ፡አህጉር፡ወአዕጻዳቲሆን፡** κῶμαι Jos. 15, 32 seq.; 21, 12; Num. 32, 42; 2 Esr. 16, 2; 1 Esr. 4, 50. 5, 45; 1 Par. 27, 25; 2 Par. 13, 19. 28, 18; Matth. 10, 11; ἐπαύλεις Num. 31, 10. 32, 16; Judith 15, 7; 2 Esr. 22, 28. 29; σκηνή Gen. 12, 8. 13, 3. 26, 25; σκηνώματα Ps. 119, 5; **በበ፡አዕጻዲሆሙ፡** πανοικί Ex. 1, 1. d) *septum, caula, pascuum, habitatio* bestiarum: **አዕጻዳተ፡መራዕይ፡** ἐπαύλεις ποιμνίων Jes. 65, 10; **አዕጻደ፡አባግዕ፡** Jer. 40, 12; **አዕጻደ፡ላህም፡** βουκόλια βοῶν Joel 1, 18; Deut. 7, 13. 28, 4; Sx. Masc. 30 (vid. sub **ዳቤላ፡**); **አዕጻዳተ፡ወፍር፡** βουκόλια Am. 6, 4; Joh. 10, 1; **ዐጸደ፡ሰገኖ፡** αὐλὴ στρουϑῶν Jes. 34, 13. e) *ager, praedium, rus, fundus:* **አዕጻዳት፡** ἀφορίσματα Num. 35, 3 seq.; ἀγροί 4 Reg. 8, 3; 2 Esr. 23, 10; Marc. 5, 14; ἀγρός **ዐጸድ፡** Judith 8, 3; 4 Esr. 9, 17; crebro **ዐጸደ፡ወፍር፡**, ut Jes. 65, 10; 1 Reg. 22, 6. 7 (vid. **ወፍር፡**); in specie α) **ዐጸደ፡ወይን፡** *vinea* Koh. 2, 4; Prov. 9, 12; Jes. 5, 1; Jer. 39, 15; Job 24, 6; Sir. 24, 17; Matth. 20, 1; Marc. 14, 32 (vid. **ወይን፡**); quod passim pro ἄμπελος (*vitis*) ponitur Gen. 49, 11; Ps. 79, 9. 15. β) **ዐጸደ፡ሐምል፡** *hortus, viridarium:* 3 Reg. 21, 2; Koh. 2, 4; Joh. 18, 1; πρασιά Sir. 24, 31 (plura vid. sub **ሐምል፡**). γ) **ዐጸደ፡ቀብእ፡** *olivetum* 4 Reg. 5, 26; 2 Esr. 15, 11. 19, 25; vel **ዐጸደ፡ዘይት፡** Deut. 6, 11. f) **ዐጸደ፡እክል፡** *area* frumentaria, ἅλων 4 Reg. 6, 27 (aliâs **ዐውደ፡እክል፡**). g) *area* i. e. *circus, arena, campus,* ubi alqd agitur: **ዝዓለም፡ውእቱ፡ዐጸደ፡ገቢር፡ወዘይመጽእ፡ዐጸደ፡ዕሤት፤ዓለምኒ፡ዐጸደ፡ጻማ፡ወድካም፡ወዘይመጽእኒ፡ዐጸደ፡ፍግዓ፡ወዕረፍት፡** Jsp. p. 380; **ዐጸደ፡ስምዕ፡** Enc. Mij. 30 (vid. sub **ዳቤላ፡**). 2) *velum, aulaeum, cortina;* de aulaeis quibus atrium tentorii sacri cinctum erat, ἱστίον Ex. 27, 9 seq.; 37, 7 seq. (aliâs **አልባሰ፡ዐጸድ፡** Num. 3, 26. 4, 26); de velis tabernaculi sacri, αὐλαία Ex. 26, 1 seq. 37, 1. 2. 40, 17; in C Ex. 36, 8 seq. (Octat. P. II. p. 90); vel cujusvis tentorii Jes. 54, 2 (vid. supra n. 1, c **ዐጸድ፡** *tentorium*); Judith 14, 14. — *Voc. Ae.:* **ዐጸድ፡ዘበ፪ቤታ፡** (an **ቦታ፡**?) **ዙርያ፡**; *aliud:* **አዕጻዳት፡ብ፡ፊርጅ፡**

ዐጸፈ፡ I, 1 (etiam per **ፀ**), [vid. **ዐጠፈ፡**; arabice respondet etiam ضَعَفَ] 1) Subj. **ይዕጽፍ፡** *complicare, duplicare,* ἐπιδιπλώσεις Ex. 26, 9. 2) Subj. **ይዕጸፍ፡** (sine dubio a Perf. **ዐጽፈ፡**) *se amicire* veste: **ዐጸፊ፡** (var. pro **ተዐጸፊ፡**) **ዐጽፈ፡ጽድቅ፡** Bar. 5, 2.

ተዐጽፈ፡ et **ተዐጸፈ፡** (Ps. 72, 6) III, 1 *se amicire, amiciri,* plerumque περιβάλλεσϑαι, **ፈትለ፡ሣሬት፡ዘኢይበቍዕ፡ለተዐጽፎ፡** Jes. 59, 6; c. Acc. vestis: **ተዐጸፈ፡ዐጽፈ፡ጽድቅ፡** Bar. 5, 2; **ትትዐጸፍ፡አልባሲሃ፡** Judith 10, 7; 2 Reg. 13, 18; Ps. 108, 18; **ልብሰ፡ቀጢን፡ዘይትዐጸፍ፡ካህን፡** Sir. 50, 2; Asc. Jes. 2, 10; Marc. 14, 51; Joh. 21, 7; Act. 12, 8; **ይትዐጸፍ፡ደመና፡** Apoc. 10, 1; trsl.: **ይትዐጸፍ፡ርትዐ፡ውስተ፡ገቦሁ፡** Jes. 11, 5; Ps. 72, 6; Enc. Pag. 1; c. **በ፡**, ut: **ንትዐጸፍኬ፡አኀውየ፡በዝንቱ፡** Chr. Ta. 34; **ስምዖን፡በመንፈሰ፡ትንቢት፡ዘተዐጽፈ፡** Enc. Teq. 21; ut videtur, etiam *sibi circumvolvere* vel *obvolvere,* tiaram: **ይትዐጸፍ፡ሚላተ፡** κίδαριν βυσσίνην 1 Esr. 3, 6.

ዕጹፍ፡ et **ዑጹፍ፡** part. 1) *plicatus, complicatus, duplicatus, -plex* **ብሶስ፡ዕጹፍ፡** βύσσος κεκλωσμένη Ex. 26, 1; **ኔት፡ዕጹፍ፡** ibid. 27, 9; **እስመ፡ዕጹፍ፡ውእቱ፡** ὅτι διπλοῦν ἔσται Job 11, 6; etiam Ex. 28, 16 pro **ዐጽፍ፡** legendum videtur **ዕጹፍ፡** διπλοῦν; **ዕጹፍ፡፫ምዕራተ፡** τρὶς δίς Hez. 41, 6 vrs. nov.; **ክልኤ፡ዕጽፍት፡** *duplex* Kuf. p. 26 [cfr. **እጽፍ፡** apud Isenb. p. 136]. 2) *amictus:* **ዑጽፍት፡** περιβεβλημένη Ps. 44, 11. 15; **ዑጹፍ፡ወስርግው፡በ . . .:** Chr. Ta. 32. — *Voc. Ae.:* **ዑጽፍት፡ዘ፡የተጐናጸፈች፡**

ዐጽፍ፡ subst. (m.), Pl. **አዕጽፍት፡** et **ዐጽፋት፡**, *amictus:* et *amiculum, pallium, stola,* et *tunica* (in specie *longior et amplior*), ἐπενδύτης 1 Reg. 18, 4; 2 Reg. 13, 18; περιβόλαιον Ps. 103, 8; **ልብስየ፡ወዐጽፍየ፡** (מְעִיל) 2 Esr. 9, 3 vrs. nov.; Hen. 14, 20; στολή, **ወዳዊትኒ፡ቅኑት፡በዐጽፍ፡ዘዕጹብ፡ሤጡ፡** 1 Par. 15, 27; 2 Par. 23, 13; **ልቡሳነ፡አዕጽፍት፡** (v. **ዐጽፋት፡**) 18, 9; διπλοΐς Job 29, 14; Bar. 5, 2; Ps. 108, 28; 1 Reg. 2, 19. 28, 14; χιτῶνες Ex. 35, 19. 36, 35; ἐπωμίς (*humerale*) Ex. 35, 8. 27; Sir. 45, 8; **ዲበ፡ዐጽፈ፡ልብሱ፡** ἐπὶ ποδήρους ἐνδύματος (*talaris*) Sap. 18, 24; **ዘዐጽፈ፡ትጉሃን፡ዐጽፉ፡** Enc. Ter 17; **አዕጽፍተ፡ብርሃናት፡** Lit. 168, 3; **ዐጽፍ፡ጸሊም፡ዘምሉእ፡ማዕተበ፡** („de tunica monachali", Lud. e) Vit. Dan.; de veste in genere: **በርሶማ፡ትርሲተ፡ዓለም፡ዘገ**

ዶፌ፤እስከ፡ኢያጥረየ፡ዐጽፌ፡ Enc. Pag. 5. (De **ዐጽፍ፡** Ex. 28, 16 vid. **ዕጹፍ፡**).

ዑጻፌ፡ subst. *amictus*, Enc. Haml. 21 (vid. sub **ተረሳዩ፡**).

ማዕጻፍ፡ vel **ማዕጻፍት፡** subst., non repertum nisi in Pl. **መዓጽፍት፡**, *amictus, vestimentum*, M. M. f. 326 (de vestimentis clericorum sacris).

ዐፅም፡ subst. (etiam **ዐጽም፡**), m. et f., Pl. **አዕፅምት፡** [עֶצֶם عَظْم; amh. **አጽንት፡** et **አጥንት፡**] *os* (ossis): Gen. 2, 23; Ex. 12, 46; Num. 9, 12; Luc. 24, 39; Joh. 19, 36; **ዐፅመ፡ሰብእ፡** Num. 19, 16; Hez. 39, 15; **አዕፅምት፡** vivi Job 2, 5. 19, 11. 30, 17. 33, 19. 21; Ps. 6, 2. 31, 3. 21, 14. 18; **አንቀልቀለ፡ኵሉ፡አዕፅምትየ፡** Jer. 23, 9; Sir. 28, 17; Hen. 25, 6; mortui Ex. 13, 19; Jos. 24, 32; Kuf. 35. 46; Jer. 8, 1; Hez. 37, 1 seq.; Sir. 49, 10. 15. a) **ዐፅመ፡ርእስ፡** *cranium, calvaria*, ut: **ዐፅመ፡ርእሰ፡ምዉት፡** Enc. Ter 29. b) **ዐፅመ፡ገቦ፡** *costa* Gen. 2, 21; Kuf. 3; **አዕፅምተ፡ገበዋቲሁ፡** Job 40, 13; Sir. 30, 12; Org. c) **ዐፅመ፡ዘባን፡** *spina dorsi* 1 Reg. 4, 18 var.; Ps. 128, 3 var.; vel **አዕፅምተ፡ዘባን፡** Job 40, 13. d) **ዐፅመ፡መንከስ፡** *os maxillae* vel *mandibulae* Jud. 15, 15; sec. Lud. etiam **ዐፅመ፡አፍ፡** e) **ዐፅመ፡እግር፡** *tibia*, Lud. ex Enc. f) **ዐፅመ፡እንግድዓ፡** *sternum, os pectorale*, Lud. ex Enc. g) **ዐፅመ፡ሥጋ፡** *sceletum* Enc. Teq. 6.

ዐፀወ፡ (etiam **ዐጸወ፡**) rad. inus., cui potestas *duritiei* et *firmitatis* inerat, vid. Ges. thes. p. 1056.

ዕፅ፡ subst., m. et f., Pl. **ዕፀው፡** (raro **አዕፀው፡** Lud.), Pl. Pl. **ዕፀዋት፡** (de **ዕፃት፡** vid. **ዕፀት፡**) [עֵץ, אָע, عِضٌّ عِضَاهٌ عَصًا عِيصٌ عَضَاضٌ, probabiliter etiam عُودٌ] 1) *arbor*, Gen. 18, 4. 8; Kuf. 3; Koh. 11, 3; Job 14, 7. 24, 20; Ps. 1, 3. 4; Jer. 17, 8; Dan. 4, 7. 11; Hen. 24, 4; Matth. 3, 10. 7, 17. 12, 33; ἐλάτη Gen. 21, 15; δρῦς 2 Reg. 18, 9; 3 Reg. 13, 14; **ዕፅ፡ይቡስ፡** Sir. 6, 3; Jes. 56, 3; **ዕፀ፡ሕይወት፡** Gen. 2, 9; Jes. 65, 22; 4 Esr. 8, 62; Apoc. 22, 2; **ዕፀ፡ዘይት፡** Sir. 24, 14. 50, 10; Ps. 51, 8; **ዕፀ፡ጤርቤንቶስ፡** Sir. 24, 16; **ዕፀ፡ቄድሮስ፡** et **ቄጵሮስ፡** 24, 13. 50, 10; **ዕፀ፡ቄጵርስስ፡** Job 40, 12; **ዕፀው፡** Hen. 3; Gen. 1, 12. 29; Jud. 9, 8 seq.; Ps. 103, 18; **ዕፀወ፡መዐዛ፡** Hen. 24, 3; **ዕፀወ፡ገዳም፡** Kuf. 13; **ዕፀው፡ዘይፈርዩ፡** Koh. 2, 5; **ዕፀወ፡ዖም፡** Jer. 3, 6. 13; **ዕፀዋተ፡ዘይት፡** Deut. 28, 40. 42; Judae 12. 2) *frutex, arbuscula*, Job 30, 4; Deut. 33, 16; Marc. 12, 26; Luc. 20, 37; **ኀበ፡አልቦ፡ዕፅ፡** ἄβατος Job 38, 27; Jer. 2, 6; **ዕፀው፡** φυτά Sap. 7, 20. 3) *patibulum, crux*, Deut. 21, 22. 23; Gen. 40, 19; Jos. 10, 26; Esth. 7, 9. 10; Gal. 3, 13; Act. 5, 30. 10, 39; **ዕፀ፡መስቀል፡** Clem. (crebro); **ዕፅ፡** Lit. 4) *fustis, pertica, contus:* 1 Reg. 14, 14; Matth. 26, 47; Luc. 22, 52; **ዘይትክል፡ዕፀ፡ዲበ፡ፍጽሙ፡ወያንብር፡ሕፃን፡መልዕልቴሃ፡** (κοντός) Chr. Ta. 16; *hastile:* **ዕፀ፡ኲናት፡** 1 Reg. 17, 7; 2 Reg. 21, 19; **ዕፀ፡ረምሑ፡** 1 Par. 20, 5. 5) *lignum*, Jes. 60, 17; Jer. 3, 9; 1 Cor. 3, 12; **ዕፅ፡ዘኢይነቅዝ፡** Ex. 25, 10. 13 seq.; **ዕፀ፡ጽኍድ፡** Lev. 14, 4; **ዕፀ፡መሥዋዕት፡** Kuf. 21; **በአምጣነ፡ዕፁ፡ለእሳት፡የዐቢ፡ነዱ፡** Sir. 28, 10; Gen. 22, 9; Deut. 19, 5; **ዕፀ፡ወይን፡** φρύγανα Act. 28, 3 rom.; **ዕፀ፡ዕቅፍት፡** ξύλον προσκόμματος Sir. 34, 7; **ዕፀው፡** Deut. 4, 28. a) statui constr. subjunctum vel **ዘዕፅ፡** *ligneus:* **ንዋየ፡ዕፅ፡** Lev. 11, 32; **ጋጋ፡ዘዕፅ፡** Jer. 35, 13; Apoc. 9, 20; 2 Tim. 2, 20. b) in specie **ዕፀው፡** *ligna* ad comburendum caesa: **ዕፀው፡ውጡሕ፡** Jes. 30, 33; Koh. 10, 9; **ወጣሕከ፡ዕፀወ፡ዲበ፡እሳት፡** Sir. 8, 3; Jer. 5, 14; **ዕፀው፡ጽኑዓን፡** Kuf. 21; Gen. 22, 3; Lev. 1, 7; vel ad aedificandum Hen. 67, 2. c) *instrumentum ligneum:* πάσσαλος Deut. 23, 14; **ዕፀዊሆሙ፡ለአልህምት፡** τὰ σκεύη τῶν βοῶν 2 Reg. 24, 22; **ዕፀ፡ኅጺን፡** *manubrium* securis Deut. 19, 5; in specie d) i. q. العُودُ *cithara, lyra*, F. M. 32, 7 (vid. sub **ተላሀየ፡**). 6) *sors* („quia lignis vel surculis per notas quasdam discretis certoque modo dispositis sortem legere solebant" Lud.): **ዘቲ፡መክፈልት፡ወፅአት፡በዕፁ፡ለሴም፡** Kuf. 8. 10; **ወረደ፡ዕፁ፡ላዕለ፡፲ወ፪ለሠርቀ፡ወርኅ፡አዳር፡** Esth. 3, 7; Jon. 1, 7 var.; **እስመ፡ሎሙ፡ረከበሙ፡ዕፅ፡** 1 Par. 6, 54. 24, 5. 7. 25, 9; Lev. 16, 8—10. Num. 26, 55. — *Voc. Ae.:* **ዕፅ፡ብ፡ዱር፡**

ዐፅ፡ *sterilitas* vid. sub **ዐፀፀ፡**

ዕፀት፡ subst., f. et m., Pl. **ዕፀታት፡** et **ዕፃት፡** 1) *frutex* Ex. 3, 2—4; Jer. 17, 8 var.; **ዕፀት፡ልምልምት፡** Enc. Tachs. 29. 2) *arbor:* **ዕፀት፡ነዋኅ፡** Deut. 11, 30; **ዕፀታት፡** Apoc. 7, 1. 3; **ዕፃት፡** Herm. p. 50.

ተዐፀወ፡ዘ፡እንጨት፡ሆነ፡ i. e. *arborem fieri*, Rad. Abb.

ተዓፀወ፡ III, 3 *inter se sortes conjicere* vel *sortiri inter se:* Matth. 27, 35; **ነዑ፡ንትዓፀው፡ወተዓፀዉ፡** Jon. 1, 7; 2 Esr. 20, 34; 1 Par. 24, 31; **መፍትው፡ከመ፡ንትዓፀው፡በበ፪እምኔነ፡ወዘወፅአ፡ቦቱ፡ዕፃ፡ለቀቲል፡ይቅትል፡ካልኦ፡** Jsp. p. 352; **ንትዓፀው፡ዕፃ፡** Sx. Nah. 14; 1 Par. 24, 6; **ተዓፀዉ፡ዕፃ፡ዘሰዓት፡በበእብሬቶሙ፡** 25, 8; c. **ዲበ፡** rei (quae in sortem conjicitur): Ps. 21, 19; Joel 4, 3; Luc. 23, 34; **ተዓፀዉ፡ዲበ፡ዐራዝየ፡** Did. 29; c. Acc. rei: **ትትዓፀውዋ፡ርስተ፡ለክሙ፡** Hez. 47, 22.

አስተዓፀወ፡ IV, 3 *sorti committere* duos pluresve inter se, *sortes conjicere* vel *sortiri* inter duos pluresve; abs.: **ዕፀው፡ዘቦቱ፡ያስተዓፅው፡** Lev. 16, 8; **አስተዓፀወ፡ዕለተ፡እም ዕለት፡ወወርኀ፡እምወርኀ፡** Esth. 3, 7; c. Acc. eorum, de quibus sors consulitur: 1 Reg. 14, 42; Act. 1, 26.

ዕፃ፡ subst. *sors:* **መክፈልት፡ዘኢወፅአ፡በዕፃሁ፡** Kuf. 9; 1 Par. 24, 6. 31. 25, 8; 1 Reg. 14, 42. 40 ann.; Prov. 18, 18 var.; **ወወረደ፡ዕፃ፡** (v. **ዕፅ፡**) **ላዕለ፡ዮናስ፡** Jon. 1, 7; **ወበጽሐ፡ዕፃ፡ዲበ፡ማትያስ፡** Act. 1, 26. 8, 21 rom.

ዑፃዌ፡ et **ዕፃዌ፡** subst. (n. act.) *sortitio*, Kuf. 8. 9. 10; **መጽሐፈ፡ዑፃዌ፡** Kuf. 9; **በጽሐ፡በዑፃዌ፡** M. M. f. 102; **አመ፡አንበሩ፡ዑፃዌ፡** (als ſie eine Verloſung anſtellten) Sx. Mij. 3; Org. 1.

ዐፀየ፡ et **ዐፅየ፡** I, 1 (etiam per **ጸ፡**; denominatum videtur) *verminare, vermiculari, vermes producere, putrescere* **ዐፅየ፡** (v. **ዐፀየ፡**) **ወጼአ፡** Ex. 16, 20; **ይጸይኡ፡ወየዐፅዩ፡** Jer. 15, 3; **ዐፀየት፡ዕየትከ፡** Jes. 14, 11 var.; **ዐጺዮ፡ሞተ፡** Act. 12, 23; **ዐፅየ፡ልሳኑ፡** (Perf.) M. M. f. 19; **ዘበጠ፡መልአከ፡እግዚ"፡ለአግሪጳስ፡ወዐፀየ፡ወሞተ፡** Jsp. p. 343; ulcus tuum si celaveris **የዐጺ፡እስከ፡ይጼእ፡** Phlx. 208. — *Voc. Ae.:* **ዐፀየ፡ዘ፡ተላ።**

ዕፄ፡ subst., plerumque m., Sing. et coll., Pl. **ዕፄያት፡** et **ዕፀያት፡** [עָשׁ, عُثٌّ *tinea*] *vermis, vermiculus* cujusvis generis a) qualis in putredine crescit: Ex. 16, 24; Sir. 10, 11; **ፍጻሆሙ፡ለኃጥአን፡ዕፄ፡** 7, 17; **ይፌኑ፡እሳተ፡ወዕፄ፡ውስተ፡ሥጋ**

ሆሙ፡ Judith 16, 17; ዕፄሆሙ፡ዘኢይነውም፡ Jes. 66, 24; Marc. 9, 44 seq.; ዕፄያት፡ vel ዕፀያት፡ Job 2, 9. 7, 5. 17, 14. 21, 26; Jes. 14, 11; Hen. 46, 6. b) in stercore et fimo: በልዑ፡ኀጠተ፡ወዕፄ፡ዘሀሎ፡ውስተ፡ኵስሐ፡አፍራስ፡ Jsp. p. 368. c) qualis plantas arrodit: Jon. 4, 7; Deut. 28, 39. d) *teredo*: Prov. 12, 4. e) *tinea*, σής, ብልዐተ፡ዕፄ፡ Job 4, 19; ዕፄ፡ወሙስና፡ σῆτες καὶ σκώληκες Sir. 19, 3. f) *eruca*: ዘአትረፈ፡ዕፄ፡በልዐ፡አንበጣ፡ κάμπη Joel 1, 4. 2, 25; Enc. Genb. 11. g) de „fetu apium, dum favis adhuc continetur“, Lud. ex Org. 5. h) vermis auricularius: ዕፄ፡ሶበ፡ይበውእ፡በእዝን፡ M. F. i) trsl., de homine contemto et infirmo: Job 25, 6; Ps. 21, 6. — *Voc. Ae.*: ዕፄ፡ዘ፡ትል፡; *aliud*: ዕፄ፡ብ፡ትል፤ዓፄ፡ብ፡ብል።

ዐፀደ፡ et **ዐጸደ፡** I, 1 [עָצַד عَضَدَ *secuit, cecidit*; ?ܚܨܕ حَصَدَ *messuit*] Subj. ይዕፅድ፡ *metere, demetere*, c. Acc., gramen: ዕፅድ፡ሣዕረ፡ Prov. 27, 24; Ps. 128, 6; frumentum, messem: የዐፅዱ፡ሥርናየ፡ 1 Reg. 6, 13; ማእረር፡በጽሐ፡ለዐፂድ፡ 13, 21; Ex. 23, 16. 34, 22; Lev. 23, 10. 25, 5; c. Acc. agri Lev. 19, 9; absol.: Ruth 2, 9; Deut. 16, 9; Ex. 34, 21; Koh. 11, 4; Apoc. 14, 15; ማእከለ፡ሐሪስ፡ወለዐፂድ፡ Kuf. 29; ዘየዐፅድ፡ *messor* Joh. 4, 36; Ruth 2, 3 seq.; Jer. 9, 22; Dan. ap. 13, 33; ዐፂድ፡ 4 Esr. 9, 17 var. — *Voc. Ae.*: አረረ፡ዐፀደ፡ብ፡አጨደ።

ተዐፅደ፡ et **ተዐፀደ፡** (Apoc. 14, 16 rom.) III, 1 *meti, demeti*: እመ፡ኢተዐፅደ፡ዘተዘርአ፡ 4 Esr. 2, 37; Apoc. 14, 16; Jac. 5, 7; Kid. f. 5.

ዐፃዲ፡ n. ag., Pl. ዐፀድ፡ (pro ዐፀድት፡) et ዐፃድያን፡ (Org.), *messor*, Matth. 13, 30. 39; Jac. 5, 4; Cyr. d. r. fid. f. 43.

ማዕፀድ፡ et **ማዕፅድ፡** subst., plerumque m., Pl. መዓፅድ፡, *falx*, δρέπανον a) messoria: Deut. 23, 25; Jer. 27, 16; Zach. 5, 1; 1 Reg. 13, 20. 21; Marc. 4, 29; Apoc. 14, 14 seq. b) vinitoria Joel 4, 10; Mich. 4, 3; Jes. 18, 5; Herm. p. 61; መዓፅድ፡ Jes. 2, 4. — *Voc. Ae.*: ማዕፀድ፡ዘ፡ማጭድ።

ዐፀድ፡ *area* vid. sub ዐጸድ፡

ዐፀፀ፡ vel **ዐፀ፡** [غَضَّ *oppressit*, *deminuit* de quantitate, ܚܘܣܪܐ *oppressio*, coll. أَضَّ أَصَّ عَضَّ] *injuriam inferre*, c. Acc. pers., Ex. 21, 10 (dubium utrum I, 1 an 2?).

ዐፅ፡ (etiam ዓፅ፡ scriptum) subst. (proprie: *duritas*, coll. عَضّ, عَوِيصٌ عَاصَ. Dubitari possit, annon ዐፅ፡ a radice ዐፀወ፡ derivandum sit, sed nullum inveni locum, quo haec conjectura firmetur; nam in loco ወአብያትኒ፡ዕፁዋተ፡ዕራቁ፡ይትኀደጋ፡ወይትሀጐሉ፡ Jes. 24, 12 cod. Laur., sufficit interpretatio vocis ዕፁዋት፡ *clausae* vid. 24, 10.) *sterilitas, ariditas*, deinde *terra inculta* et *desolata*, *regio vasta*, *difficilis* et *salebrosa*: በብሔረ፡ዐፅ፡ ἐν γῇ ἀπείρῳ Jer. 2, 6; ምድረ፡በድው፡ወዐፅ፡ γῆ ἄνυδρος καὶ ἄβατος 28, 43; ከመ፡ኢይኩን፡ምድር፡ዐፀ፡ ἔρημος Ex. 23, 29; ረሰይዋ፡በድወ፡ወዐፀ፡ Jer. 12, 10; ከመ፡ትከውን፡ዐፀ፡ 29, 14. 18. 21; ይከውን፡ዐፀ፡ዘለዓለም፡ 30, 11. 32, 4. 24. 33, 18; ዐፅ፡ይእቲ፡እምሰብእ፡ወእምእንስሳ፡ 39, 43. 51, 6. 22; Did. ed. Platt p. 36; ከነት፡በድወ፡ወዐፀ፡ Macc. f. 13.

ዐፈረ፡ inus., כָּפַר *texit, operuit, oblevit*, ܟܦܰܪ (ܟܘܦܪܐ *tegumentum* ܡܟܦܪܐ *cidaris*); غَفَرَ *texit, obtexit; imbuit tinctura*, كَفَرَ (vid. etiam ቀፈረ፡, ኀፈረ፡, ከፈረ፡).

ዕፍረት፡ subst., m. et f., Pl. ዕፍረታት፡, *unguentum* pretiosum, ut *myrrhinum*, *balsaminum* al., (ab *oblinendo* dictum), μύρον Matth. 26, 7. 12; Marc. 14, 3; Luc. 7, 37; Cant. 1, 3. 2, 5; Ps. 132, 2; Prov. 27, 9; Jes. 25, 7; Judith 10, 3; ዕፍረት፡ቅድው፡ Am. 6, 6; ዕፍረት፡ምዑዝ Sap. 2, 7; መዐዛ፡ዕፍረት፡ Jer. 25, 10; Jes. 3, 24 var.; ዕፍረት፡ዘቅድው፡ ἔργον μυρεψοῦ Sir. 49, 1; μυρισμός Judith 16, 7; ዕፍረተ፡ትፍሥሕት፡ ἄλειμμα εὐφροσύνης Jes. 61, 3; ἀλάβαστρος 4 Reg. 21, 13; ዕፍረት፡ቅድው፡ σμύρνα ἐκλεκτή Sir. 24, 15; ቅብእ፡ዕፍረት፡ ἐλαίῳ σμυρνίνῳ Esth. 2, 12; ዕፍረታት፡ Cant. 4, 14; ማርያም፡እንተ፡ዕፍረት፡ (Matth. 26) quo epitheto distinguatur ab aliis Mariis, Deg.; ልሳነ፡ዕፍረት፡ epitheton Pauli apostoli Enc. Teq. 13; Herm. p. 109.

ማዕፈርት፡ subst., Pl. ማዕፈርታት፡ *tegimen capitis*, ut *cidaris, mitra, tiara*: κίδαρις Ex. 28, 35. 36. 29, 5. 9 (cfr. ܡܟܦܪܐ, nec non ኵፋር፡ c. 879 et ማኀፈረት፡ c. 627.) — *Voc. Ae.*: ማዕፈርት፡ዘ፡መሸፈኛ፡ዘአራስ፡

ዘ፡ litera alphabeti Aethiopici decima septima, quae ዘይ፡ nominatur, cuique respondet ز et ذ.

ዝ፡ pron. demonstr. m. (gramm. § 62 et 146, 1, a), f. ዛ፡, Acc. m. ዘ፡, f. ዛ፡, Pl. m. እሉ፡, f. እላ፡ et እሎን፡ (ut Did. 17; Phlx. 126; al. vid. infra), *hic, haec, hoc*. Formae Sing. rarius seorsum scribuntur, ut Gen. 42, 28; ዘ፡ነገረ፡ Jer. 7, 23; እስከ፡ዛ፡ዕለት፡ 3, 25; Kuf. p. 100; plerumque verbo aut antecedenti aut sequenti annectuntur, ut: ኢይትከሀልዝ፡ Matth. 19, 26; ለዝ፡ 8, 9; ምስለዛ፡ 12, 41; ዝሕዝብ፡ 15, 8; ዛትውልድ፡ 24, 34; ወዝኮነ፡ 21, 4; ዝሰ፡ 27, 47; ዛኒ፡ 26, 13; ዝኑ፡ Gen. 43, 29. Et absolute (substantivi instar) usurpatur, ut: ዝውእቱ፡ወልድየ፡ Matth. 3, 17; Ex. 3, 15; ዘገብረት፡ዛኒ፡ Matth. 26, 13; እምአይቴ፡መጽኡ፡እሉ፡ Jes. 49, 21; Prov. 26, 22; እምእላ፡ Ps. 89, 11; እሎን፡በአማን፡ዐበይት፡ኀጣውእ፡ F. M. 7, 1; አእትቶ፡ለዝ፡ Luc. 23, 18; Joh. 6, 27 al.; et aliis nominibus junctum (adjectivi instar), plerumque praemissum: እመ፡ገብረ፡ዘቃለ፡ Kuf. 30; Ex. 2, 9; በዛ፡በትር፡ 7, 17. 10, 6; እሉሰ፡ዕደው፡ Sir. 44, 10; Gen. 43, 16; Jes. 36, 11; እላ፡ራእያት፡ Asc. Jes. 11, 41; Gen. 21, 29; Hen. 22, 3; እሎን፡አብያተ፡ክር“ናት፡ Gad. Lal.; በእሎን፡መዋዕላት፡ F. M. 4, 2; እሎን፡ተዋስቦታት፡ F. M. 5, 17. 10, 1; ግብር፡ዘኵሎ፡ πάντα ταῦτα Sir. 32, 7; እሉ፡ኵሎሙ፡ 38, 31; እሉ፡ክልኤሆሙ፡ τὰ δύο ταῦτα Jes. 47, 9; እሉ፡ክልኤቱ፡ 51, 19; እሉ፡ሠለስቱ፡ Sir. 26, 5; በእላ፡ሠለስቱ፡ 25, 1; ante pron. rel.: ምንትኑዝ፡ዘገበርከ፡ Gen. 12, 18; Matth. 13, 20; እሉ፡እለ፡ተርፉ፡ Zach. 8, 6. 11; Kuf. 30; Jes. 37, 4; Judae 10; እሉ፡ኵሎሙ፡እለ፡ Sir. 44, 7. a) Pro neutro usurpatur ዝ፡, ut Koh. 1, 10. 2, 10. 3, 13. 9, 3; Sir. 40, 8; Gen. 12, 18; ዘየዐቢ፡እምዝ፡ ἰσχυρότερα τούτων Sir. 16, 5; Rom. 6, 10; በዝ፡ባሕቲታ፡ Gen. 34, 22; ወምስለ፡ዝኒ፡ ἐν πᾶσι τούτοις Ps. 77, 36; et f. ዛ፡ (quamquam rarius), ut: ጸሐፍዛ፡ Ex. 17, 14, vel Pl. እሉ፡, ut: በእንተ፡ዝንቱ፡ወበእንቱ፡እሉ፡ Thren. 5, 17. b) ዝ፡ — ዝ፡ *hic — ille, unus — alter*: Koh. 3, 19. 6, 5; ዝኒ፡ወዝኒ፡ 1 Esr. 8, 24; ወተደመ

ሩ፡እሉ፡ምስለ፡እሉ፡ Kuf. 20; etiam ዝኒ፡ — ዝክቱኒ፡ Jes. 44, 5; ዝኩ፡ — ዝ፡ Jos. 8, 22. c) α) እምዝ፡ *post hoc* vel *haec* i. e. *deinde, tum, tunc, deinceps*, crebro, ut Gen. 35, 21; 1 Reg. 7, 2. 8, 1. 24, 6. 30, 1; 2 Esr. 16, 1; Judith 5, 20 (καὶ ἐγένετο). 12, 10; Job 2, 1; Jes. 10, 12 (καὶ ἔσται); Jer. 3, 16. 5, 19. 12, 16. 21, 7. Matth. 2, 7. 4, 1. 5. 10. 11; Joh. 8, 11. β) ከመዝ፡ *talis, tale* et *ita, sic* vid. sub ከመ፡ c. 827. γ) እንበይነዝ፡ vel በበይነዝ፡ vel በእንተዝ፡ *ob hoc, propterea, ideo* vid. sub በይን፡ c. 537 et በእንተ፡ c. 775. δ) በዝ፡ *hoc loco, hic*, Lit. d) ዝ፡ adverbialiter sumendum videtur: *nunc, jam*; ኀድግዝ፡ Luc. 22, 51. — Vid. ዝንቱ፡, ዝኩ፡, ዝክቱ፡, ዝየ፡

ዘ፡ pron. rel. et conj. rel. (gramm. § 147. 169, 5). A) Pron. rel.: Sing. m. ዘ፡, f. እንተ፡, Pl. c. እለ፡ *qui, quae, quod.* 1) De constructione hujus pronominis (vid. gramm. § 201. 202). a) Formae pronominis secundum numeros et genera variantur, ut: ኢየሱስ፡ዘተብህለ፡ክርስቶስ፡ Matth. 1, 16; ምድር፡እንተ፡ኢከነት፡እንቲአከ፡ Kuf. 10; Gen. 12, 1; 1 Joh. 1, 5; አጥባት፡እለ፡ኢሐፀና፡ Luc. 23, 29; ቢጸሙ፡እለ፡ውስተ፡ክልእ፡ሐመር፡ 5, 7; sed ubicumque nomen, ad quod pron. rel. referatur, praemissum est, ዘ፡ simplex (tamquam nota relationis generalis) sufficere potest, ut: አንስትያ፡ዘኀረዩ፡ (quas) Gen. 6, 2; አባግዕ፡ዘአልቦ፡ኖላዌ፡ Num. 27, 17; Hen. 18, 6. (De እንተ፡ *qui* pro ዘ፡ vid. infra sub B, 2). b) Pronomen relativum in Accusativo positum esse, aut e contextu subintelligitur, ut: ቃል፡ዘይቤሎሙ፡ Joh. 2, 22; ዐጸደ፡ወይን፡ዘወሀበ፡ለዮሴፍ፡ Joh. 4, 5; Act. 2, 22; aut pronomine sive verbo sive notae Accusativi suffixo notatur: እብን፡እንተ፡መነንዋ፡ Matth. 21, 42; አሕዛብ፡እለ፡አውፅአሙ፡ Act. 7, 45; አምላክነ፡ዘኪያሁ፡ተወከልነ፡ Jes. 25, 9. Genitivus pronomine ei nomini, a quo Gen. pendet, suffixo notatur, ut: አመት፡እንተ፡ስማ፡አጋር፡ *ancilla* (quae nomen ejus i. e.) *cujus nomen Agar* Gen. 16, 2; ሕዝብ፡እለ፡ኢትሰምዕ፡ነገሮሙ፡ Deut. 28, 49. Praepositiones pronomini relativo α) vel (sicut in aliis linguis Semiticis) postponuntur eaeque pronomine suffixo (ad idem nomen ad quod pr. rel. refertur relato) munitae: ምድር፡እንተ፡ውስቴታ፡ነበረ፡ *terra* (quae in ea i. e.) in *qua habitaverat* Gen. 37, 1. 30, 26; Ex. 4, 17; ዘመጻእኪ፡ኀቤሁ፡ *ad quem venisti* Ruth 2, 12. β) vel (quamquam rarius) praemittuntur: ወኵሉ፡ውስተ፡ዘወድቀ፡በድኖሙ፡ καὶ πᾶν ἐφ' ὃ ἂν ἐπιπέσῃ Lev. 11, 32; በኵሉ፡በዘአመከሮ፡ Kuf. p. 67; ሰይፍ፡በዘይቀትለነ፡ Ex. 5, 21. 23, 27. 28, 4. 34, 33. 35; Gen. 31, 32. 43, 22; ጽንዕ፡በዘ፡ይትዌከሉ፡ረሲዓን፡ Prov. 21, 22; Jes. 50, 5; Jer. 51, 14; Hez. 12, 2; Matth. 2, 7; Joh. 1, 33. γ) denique et praemittuntur et pron. suffixo munitae postponuntur: በዘቦቱ፡ Num. 4, 26; Ex. 30, 36. 17, 5; Ps. 31, 1; Apoc. 15, 1; 2 Petr. 1, 4. — Pronomini relativo, ubi ratione modo dicta complementum pronominis suffixi adjectum est, passim ለ፡ praefigitur, quo illud pronomen suff. ad pron. rel. referendum esse significetur: ለእለ፡ውስቴቶሙ፡ሀሎከ፡ ἐν οἷς σὺ εἶ Ex. 34, 10; ወቦ፡ለዘወሀቦ፡ *et erat cui dedit* Matth. 25, 15; አልቦ፡ለዘየኀፍሮ፡ *nemo est quem vereatur* (ne interpreteris: *nemo est qui eum vereatur*) Clem. f. 204. c) Praepositiones longiores quae secundum legem sub b, β dictam praeponendae erant, pronomini relativo postponere licet: ዘእምነ፡ (pro እምነ፡ዘ፡) Hen. 33, 3; Gen. 4, 13; እለ፡እምኀበ፡ Hen. 72, 3; እንተ፡ኀበ፡ Gen. 47, 4; ዘኀበ፡ Lev. 14, 40. 18, 3; ዘእምኣመ፡ 25, 27. d) Pron. rel. nonnumquam in Accusativo loci et temporis, ponitur: መካን፡እንተ፡ ὁ τόπος ἐν ᾧ Ex. 3, 5; ፳ዓመት፡ዘ፡ ἐν οἷς Gen. 45, 6; Ex. 6, 28; Num. 1, 1. 7, 1. Lev. 25, 50; Ps. 89, 17. e) Enunciationem relativam ei nomini, cui apposita est, postponere non necesse est sed etiam praemittere licet, ut: ኢትእርዩ፡ዘወድቀ፡እክለ፡ Lev. 19, 9. 18, 5; Num. 21, 13; Deut. 1, 18. Nec raro illud nomen attractione in enunciationem relativam transmittitur: ዛቲ፡ይእቲ፡ዳግሚትየ፡ዘጸሐፍኩ፡መጽሐፊ፡ (pro መጽሐፍ፡) 2 Petr. 3, 1; Herm. p. 99; Matth. 8, 10. 10, 11; Jud. 17, 2; Ex. 17, 1; Ps. 36, 26 (plura vid. gramm. § 201). 2) De significatione pronominis. a) Pron. rel., ubi nomen ad quod referatur non memoratum est exponitur α) *is qui, ejus qui, ei qui* al.: ብፁዓን፡እለ፡ይላሕዉ፡ *beati ii qui lugent* Matth. 5, 4; ምንተ፡እረግም፡ዘእግዚ"፡ኢረገመ፡ (eum quem) Num. 23, 8; ደመ፡ዘቀተለ፡ (ejus qui) Num. 23, 24; ዕሤተ፡እንተ፡ገበርኩ፡ሠናይተ፡ praemium ejus quod feci boni Sir. 20, 16; ዘእለ፡ *eorum qui* Asc. Jes. 3, 1; ለእለ፡ይፈቅዱ፡ይትፈወሱ፡አሕየዎሙ፡ (eos qui) Luc. 9, 11; ምስለ፡እለ፡ሞቱ፡ (cum iis qui mortui sunt) Ruth 1, 8; እእሬ፡እክለ፡ኀበ፡እለ፡ረከብኩ፡ሞገሰ፡ (apud eos apud quos) 2, 2. β) *quicumque, quisquis*, Matth. 5, 39. 41. 10, 33. 18, 4. 18. 23, 12; Jac. 1, 25; Ex. 30, 29, al.; (vid. ዘኮነ፡ c. 864); በዘፈቀድከ፡ኵንን፡ኪያየ፡ (quocumque modo volueris) Enc. Haml. 6; et duplicatum ዘዘ፡ Ex. 35, 5. At plerumque ኵሉ፡ዘ፡, ut: ኵሉ፡ዘታሕተ፡ሰማይ፡ Job 41, 2; ኵልክሙ፡እለ፡ πάντες ὅσοι Jes. 66, 10; Matth. 14, 36; al. crebro. γ) *si quis*: ዘርኢከ፡እምውስቴቶሙ፡ጠቢበ፡ትልዎ፡ τίς σοφός; αὐτῷ προςκολλήθητι Sir. 6, 34; ዘኪያሃ፡አፍቀረ፡አፍቀረ፡ሕይወቶ፡ Sir. 4, 12. 14. 15. δ) *qualis*: እመ፡ትገብር፡ሠናየ፡አእምር፡ለዘ፡ትገብር፡ τίνι Sir. 12, 1; ምንዳቤ፡ዘኢኮነ፡እምቅድመ፡ዓለም፡ οἵα Matth. 24, 21; mos ዘኢኮነ፡እምቅድመዝ፡ Org. ε) de ለእለ፡ *quot, quotcumque* vid. sub ለለ፡ col. 25. b) ዘ፡ crebro pronomine Latinorum neutro exponendum est: አልቦሙ፡ዘይበልዑ፡ non habebant quod ederent Marc. 8, 1; Matth. 10, 27. 11, 4. 12, 2. 13, 17 al.; rarius እንተ፡ pro neutro usurpatur, ut: አድኅንኒ፡እምእንተ፡እፈርህ፡ ῥῦσαί με ἐκ τοῦ φόβου μου Esth. 4 apcr. c) ዘኒ፡ — ዘኒ፡ *alius — alius* Rom. 12, 6—8; ናሁ፡እለኒ፡ — ወእለኒ፡ Jes. 49, 12. d) de ቦ፡ዘ፡ vel ቦ፡እለ፡ *quidam*, et ቦዘ፡ — ቦዘ፡ *alius — alius* vid. ቦ፡ c. 481. e) de አልቦ፡ዘ፡ *nullus, nihil* vid. sub አልቦ፡ c. 717. f) de ከመዘ፡ *quasi, tamquam* et ዘከመ፡ *sicut* vid. sub ከመ፡ c. 827. g) ወዝኒ፡ዘ፡ 4 Reg. 18, 22; Dan. 4, 20; et plerumque ወዘ፡ *quod autem ad id attinet quod* Gen. 41, 32; ወዘኒ፡ይቤ፡ Dan. 4, 23; Hebr. 12, 27; ወዘሰ፡ነገረ፡ሞት፡ *quod autem ad mortem attinet* 4 Esr. 6, 51. B) Conj. rel. 1) ዘ፡ a) *quod* (daß) α) ad complendam et exponendam notionem antea brevius significatam: ምንትኑ፡ውእቱ፡ዝንቱ፡ዘአፍጠንከ፡ረኪበ፡ Gen. 27, 20. 12, 18; Num. 16, 9. 13. 20, 5; Jud. 13, 18; Ruth 3, 10; Marc. 1, 27. 4, 41; Luc. 8, 25. β) post interrogationem, ubi causa interrogationis exponitur: ምንተ፡ኮንከ፡ዘተማሕፀንከ፡በምሥዋዕ፡ τί γέγονέ σοι ὅτι πέφευγας 3 Reg. 2, 29; Gen. 31, 26. 36; Ps. 113, 5. 6; Jes. 22, 1. γ) *eo quod*: አሕየውኪ፡ነፍሰኪ፡ዘአፍጠንኪ፡ወሪደ፡ σπεύσασα Judith 10, 15. δ) post verba impersonalia: ኢአከለክሙኑ፡ዘረዐይክሙ፡ Hez. 34, 18; Gen. 33, 15; ምንተ፡ይበቍዐነ፡ዘነሐዩ፡ 4 Esr. 6, 42. 7, 18. 21; ደለወኒ፡ዘአሕመምከኒ፡ Ps. 118, 71; ይመስለክሙኑ፡ዘሐሰተ፡ይብል፡ Jac. 4, 5; Dan. ap. 13, 6; Joh. 11, 31; Matth.

5, 17; Gen. 31, 31. 35. ε) *quod, quia:* ነስሐ፡እግዚ"፡ዘአንገሦ፡ 1 Reg. 15, 35; ኣአኰተከ፡ዘኢረሰይከኒ፡ Luc. 18, 11; ሴልየ፡ዘርሕቀ፡ Ps. 119, 5. ζ) Ubi enunciationis pars quaedam cum negatione emphatice praemissa est, ejus praedicatum ope conjunctionis ዘ፡ adjicere amant: *non est quod,* ut: ኢኮነ፡እንበይነ፡ዝሙት፡ዘእነሥኣ፡ Tob. 8, 7; አኮ፡በኅብስት፡ክመ፡ዘየሐዩ፡ሰብእ፡ Matth. 4, 4. 16, 11; Gen. 4, 7; nec non: አኮ፡ዘሞተት፡ (non est quod i. e.) *nequaquam mortua est* Matth. 9, 24; Gen. 3, 11; et አልቦ፡ዘትትጋአዙ፡በፍኖት፡ Gen. 45, 24. η) ቦ፡ዘ፡ vel ቦኑ፡ዘ፡ *num est quod?* Jud. 4, 20; Gen. 19, 12. 43, 7; Matth. 11, 3 (vid. ቦ፡ c. 482) et አልቦኑ፡ዘ፡ *nonne est quod?* Gen. 27, 36. ϑ) እፎ፡ዘ፡ *quomodo est quod* vid. sub እፎ፡ c. 807. ι) ሕቀ፡ክመ፡ዘእም፡ *haud multum abfuit quin* vid. sub ሕቀ፡ c. 98. b) *cum, si,* Matth. 6, 30. 7, 11.

2) እንተ፡ a poëtis pro ዘ፡ usurpatur: *quod,* ut: ሰላም፡ለከ፡እንተ፡ነበርከ፡ዕቁደ፡ Enc. Mij. 17; ሰላም፡ለበርኣስስ፡ክመ፡ያርኁ፡ወይዕጹ፤እንተ፡አድምዐ፡ሢመተ፡ለእግዚ"፡ውስተ፡አንቀጹ፡ Enc. Mag. 1; ሰላም፡ለዮሐንስ፡ወአቡቂር፤እንተ፡ነበሩ፡ኅቡአ፡በእለ፡እስክንድርያ፡ሀገር፤ Enc. Haml. 4; ሰላም፡ለአቃርዮስ፡እንተ፡ደለዎ፡ርእይ፤ Enc. Tachs. 29; al. creberrime. Sed aliis in locis pro pron. rel. masc. ዘ፡ usurpatum videtur (vid. Lud. in lex. c. 363), ut: ሰላም፡እብል፡ለብእሲ፡ምእመን፤እንተ፡ይሰመይ፡ጎልያን፡ Enc. Haml. 10; (ሰላም፡) ለረድአ፡ጳውሎስ፡ቲቶ፡እንተ፡አፍቀሮ፡ (sc. Paulus) Enc. Tachs. 18; al. (እንተ፡ duarum syllabarum poëta maluit quam ዘ፡ monosyllabum. Si quis እንተ፡ idem quod እንዘ፡ esse putaverit, opponendum videtur, quod nulla ratio conspicua est, cur poëta እንዘ፡ uti noluerit). 3) ዘ፡ cum praepositionibus compositum, sc. a) በዘ፡ α) *cum, dum:* ወለደት፡ሎቱ፡ወልደ፡በዘረሥአ፡ Gen. 24, 36; Asc. Jes. 3, 2; Rom. 4, 6; 1 Reg. 30, 3; *quamvis* Gen. 40, 15. β) *ut* (*quo* c. Subj.), sive consecutivum sive finale, plerumque seq. Impf.: 2 Thess. 1, 4 rom. (ὥστε); ለምንት፡ትትናገር፡በዘ፡ይሰምዑ፡ሕዝብ፡ 4 Reg. 18, 26; በዘ፡ይረክበክሙ፡እኩይ፡ τοῦ κακῶς εἶναι ὑμῖν Jer. 7, 10; ገብሩ፡በዘ፡ያምዕዑኒ፡ 11, 17; በዘ፡ይትናዘዙ፡ εἰς παράκλησιν 16, 7. 20, 8; እሁበሙ፡ልበ፡በዘ፡ያእምሩኒ፡ τοῦ εἰδέναι 24, 7. 26, 10. 39, 39. 42, 8; Thren. 1, 15; Judith 12, 8; Hez. 15, 3; Lev. 17, 11; Apoc. 21, 15; rarius seq. Subj., ut Gen. 46, 5. γ) *pro eo quod,* Hez. 16, 52. b) እምዘ፡ α) *ex quo* (tempore): እምዘ፡ተወልደ፡ Kuf. 35; እምዘ፡ተፄወውነ፡ Hez. 33, 21; Num. 33, 1. β) *postquam,* (*ubi, quum*): እምዘ፡ጌሠ፡ Dan. 6, 19; Gen. 24, 22; Ex. 19, 1; Num. 9, 1. 11, 25; Deut. 2, 16; 2 Reg. 12, 21; Hen. 6, 1; Matth. 11, 1. 20, 8, al. c) α) በእንተ፡ዘ፡ *pro eo quod* vel *propterea quod* Marc. 1, 44; Gen. 6, 6. 29, 7; Hen. 13, 2. β) ህየንተ፡ዘ፡ *loco ejus quod* (*cum*) Jos. 24, 20; Kuf. 18. γ) እንበይነ፡ዘ፡ *ideo quod* Enc. Sen. 7.

ዘ፡ nota Genitivi (gramm. § 145. 186). 1) Sicut pron. rel. ዘ፡, ita notam Genitivi ዘ፡ secundum genera et numeros eorum a quibus pendet nominum variare licet, sc. Sing. m. ዘ፡, f. እንተ፡, Pl. c. እለ፡, ut: ዕፀ፡በለን፡እንተ፡ላሕ፡ Gen. 35, 8. 2, 4; መኃትው፡እለ፡ወርቅ፡ Apoc. 1, 20; Jac. 5, 14; at plerumque ዘ፡ post nomina utriusque generis et numeri usurpatur. 2) Ejus usus potissimus hic est: a) ubi nomen regens statum constructum non admittit, ut: ማርያ፡እንተ፡ያዕቆብ፡ Maria Jacobi Matth. 27, 56. 2, 5; ዘመኑ፡አንተ፡ cujus es tu? 1 Reg. 30, 13; vel duos Genitivos sibi subjunctos habet (quorum alter statu constr., alter nota ዘ፡ significatur), ut: ብእሲትከ፡እንተ፡ንእስከ፡ uxor tua juventutis tuae Mal. 2, 14; አዋልዲኪ፡እለ፡ሐቅል፡ Hez. 26, 8; Gen. 30, 14. 38, 14. 44, 2. 45, 13; Jud. 6, 25; Matth. 26, 28; ኦዘክርስቶስ፡አፍቅሮተ፡ሰብእ፡ Deg.; vel Genitivus alia voce interjecta a suo nomine sejunctus est, ut: በዕለተ፡ዐባይ፡እንተ፡ኰነኔ፡ Hen. 10, 6. 72, 2; vel ad nomen statui constr. subjunctum aliud additur, ut: መራኁተ፡ሞት፡ወዘሲኦል፡ Apoc. 1, 18. 17, 5; አብያቲከ፡ወዘዐበይትከ፡ Ex. 10, 6; Jes. 65, 7; Tob. 3, 5; Jud. 15, 5; Gen. 30, 37; Hen. 41, 5. b) ubi nomen cui Genitivus subjunctus est vel reticere vel non repetere libet: ይከውኑ፡ኵሎሙ፡ዘአምላክ፡ omnes erunt Dei Hen. 1, 8; Ps. 61, 11; Gen. 50, 19; Marc. 9, 41; 1 Cor. 3, 23; ላህም፡ለእመ፡ወግዐ፡ዘካልኡ፡ (i. e. bovem *alius*) Ex. 21, 35; ቃል፡ቃለ፡ያዕቆብ፡ወእደው፡እለ፡ዔሳው፡ Kuf. 26; Gen. 44, 30. 48, 22; Matth. 28, 3. 3) Praeterea de significatione voculae ዘ፡ notanda sunt haec: a) Usurpatur de materia, e qua quid factum est α) *ex:* ምሕራማቲኪ፡ገብሩ፡ዘቀርነ፡ነጌ፡ ἐξ Hez. 27, 6; ግበር፡ለከ፡ታቦተ፡እንተ፡ዕፅ፡ ἐκ ξύλων Gen. 6, 14; Ex. 25, 13 annot.; 27, 3. β) substantivis materiae praepositum adjectiva materiae efficit: ጽላት፡እለ፡እብን፡ Ex. 34, 4; ዘዕፅ፡ Jer. 35, 13; ዘብሩር፡, Num. 7, 13; ዘጸጕረ፡ገመል፡ Marc. 1, 6; al. b) Crebro (sicut ذُو) simul vim pronominis demonstrativi in se continet: *is qui est* alcjs i. e. *pertinens ad* alqm vel alqd, *praeditus, possidens.* α) ለክሙ፡ለእለ፡ብሔረ፡ሮሜ፡ Rom. 1, 15; በእንተ፡እለ፡ጌዴዎን፡ Hebr. 11, 32; እምነ፡እለ፡ሳኦል፡ *ex hominibus* i. e. *servis Sauli* 1 Reg. 21, 7; እለ፡ኢዩ፡ 4 Reg. 9, 17; Ex. 38, 22; ኵሎሙ፡እለ፡ቤቱ፡ Kuf. 16; ምስለ፡እለ፡አዛርያ፡ Dan. ap. 3, 25; ዕደው፡እለ፡ዳታን፡ወአቤሮን፡ Sir. 45, 18; አኮ፡ክመ፡ዘበለስ፡ዘትገብሩ፡ τὸ τῆς συκῆς Matth. 21, 21. 16, 23. 22, 21. β) ዘለምጽ፡ *lepra praeditus* vel *affectus* i. e. leprosus Matth. 8, 2. 10, 8; ዘጋኔን፡ 4, 24. 9, 32; ዘሢበት፡ Lev. 19, 32; ዘሕብር፡ Gen. 31, 8; ዘጽድቅ፡ Lev. 19, 36; እለ፡ዐመፃ፡ Hen. 95, 7; ዘሥጋ፡ Gen. 6, 17. 7, 15; ዘነፍስ፡ Jes. 40, 5. 49, 26; ዘመንፈስ፡ Jos. 10, 28. 30; Gen. 7, 22; al. 4) Nota Genitivi ዘ፡ ubi duplicatur, sc. ዘዘ፡, vim distributivam nanciscitur, ut Gen. 24, 22; plura exempla vid. sub ዚአሁ፡

ዚአየ፡, ዚአከ፡, ዚአሁ፡ al., እንቲአየ፡, እንቲአከ፡ al., እሊአየ፡ al. sunt tres formae notae Genit. cum suffixis pron. pers., proprie *mei* (ad Sing. m. relatum ዚአየ፡, ad f. እንቲአየ፡, ad Pl. እሊአየ፡), *tui, sui* vel *ejus* (gramm. § 150, b); vice pronominum possessivorum funguntur: *meus, tuus, noster, vester, suus* vel *ejus, eorum,* nonnumquam *proprius,* et crebro usurpantur, cum ubi Genitivus pronominum personalium postulatur separatus neque alii nomini subjunctus, tum pro pron. suff., si quidem orationis vis quaedam in pronomen intenta est. 1) Formae dictae plerumque ponuntur nudae, a) ubi pron. poss. Subjectum (Joh. 3, 30; Marc. 4, 10) vel Praedicatum enunciationis est: ኵሉ፡ዘታሕተ፡ሰማይ፡ዚአየ፡ውእቱ፡ Job 41, 2; እንተ፡ኢኮንት፡እንቲአከ፡ quae non tua est Kuf. 10; ዚአየ፡ውእቱ፡አፍላግ፡ Hez. 29, 3. 18, 4. 35, 10; Jes. 29, 2. 43, 1; ከመ፡እሊአከ፡ንሕነ፡ Sap. 15, 2; Hab. 2, 8; Ps. 59, 7; Ex. 19, 5; Matth. 6, 13; Rom. 8, 9. b) ubi statui constructo vel praepositioni subjunctum est: ኅዲግ፡ዚአየ፡ τὸ καταλιπεῖν σε ἐμέ Prov. 2, 16. 19; በእበደ፡ዚአሁ፡ Sir. 8, 15; ለሊሁ፡ይረግም፡ነፍሰ፡እንቲአሁ፡ 21, 27; Prov. 4, 2. 20. 5, 1. 10; አዐቀብ፡ነፍሰ፡እንቲአሁ፡ 16, 17; Hen. 5, 4. 10, 11; Matth. 2, 2. 6, 33; Jac. 1, 14 Platt; ዐውደ፡ዚአሁ፡ Hen. 47, 3;

ወኮነ፡ ስብሓቲነ፡ ከመ፡ ዚአሆሙ፡ Asc. Jes. 8, 17: እምዚአየ፡ ἐκ τοῦ ἐμοῦ Joh. 16, 14; ውስተ፡ ዚአሁ፡ εἰς τὰ ἴδια 1, 11; ዐቢይ፡ እምነ፡ ዚአሆሙ፡ μείζων τῆς αὐτῶν Jos. 19, 9; ለእሊአሁ፡ Gen. 14, 14; Num. 16, 5; Joh. 13, 1. c) nec non α) ubi suo nomini ad quod pertinet praemissum est: እንቲአየ፡ ልብ፡ ἐμὴ καρδία Prov. 23, 14; እንቲአሆሙ፡ ሕይወቶሙ፡ Hen. 38, 6. β) vel post nomen pronomine suff. praeditum, ubi hoc pronomen emphaseos causa repetendum est: ወዓዲ፡ ነፍሶሂ፡ እንቲአሁ፡ vitam suam sui ipsius Luc. 14, 26. 5, 23. γ) aliâs quoque, ut: በአተ፡ ክዕበት፡ እንቲአሁ፡ (pro በ"፡ ክ"፡ በአተ፡ እ"፡) Gen. 23, 9. 2) Rarius formae ዚአየ፡, ዚአከ፡ al. pron. rel. ዘ፡ praemittitur: *qui mei*, *tui* al. *est* i. e. *meus*, *tuus*, ut: ዘዚአየ፡ ምክር፡ ἐμαὶ βουλαί Prov. 1, 30; እወቅስ፡ ዘዚአየሂ፡ ጽድቅየ፡ ወዘዚአኪሂ፡ ጌጋየኪ፡ Jes. 57, 12; ዝሰ፡ ኵሉ፡ ዘዚአየ፡ Jes. 66, 2, 4 Esr. 9, 34; Gen. 31, 43; maxime ubi neutro *meum*, *tuum* al. exponendum est, ut: እለ፡ ዘዚአሆሙ፡ ይዘርዑ፡ τὰ ἴδια σπείροντες Prov. 11, 24; ዘዚአከ፡ τὰ σά Gen. 33, 9; Sir. 13, 5. 3) ዚአሁ፡, ዚአሃ፡ al. a) praemisso ለለ፡ vel ዘዘ፡ vim distributivam nanciscitur: *suus cujusque* vel *cuique*, *varius*, *multimodus*, *varii generis*, ዘለለ፡ ዚአሁ፡ ሕማሞሙ፡ *quorum morbi sui cujusvis* i. e. *varii erant* Matth. 4, 24; አልበሶሙ፡ ኀይለ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ καθ' ἑαυτούς Sir. 17, 3; በበአምሳለ፡ ገጹ፡ ያርእየከ፡ ዘዘ፡ ዚአሁ፡ 31, 3; ብእሲ፡ ዘዘዚአሁ፡ ሖረ፡ በፍኖቱ፡ Jes. 53, 6; Act. 2, 4; ውስተ፡ መለያልዩ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ Hez. 37, 7; ቃሎሙ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ 1 Esr. 3, 8; 4 Esr. 4, 48—51; Gen. 34, 25; ዘዘ፡ ዚአነ፡ 43, 21; ዘዘዚአኮሙ፡ 37, 7; Rom. 12, 4; διάφορος Lev. 19, 19; Rom. 12, 6; Hebr. 9, 10; ποικίλος Tit. 3, 3; Hebr. 2, 4; Jac. 1, 2; 1 Petr. 1, 6; Ex. 35, 35; ዘዘዚአሁ፡ ትምህርት፡ ποικιλτικὴ ἐπιστήμη Job 38, 36. b) praemisso ዘዘ፡ (sc. nota Genitivi duplicata) vim reciprocationis nanciscitur, et cum verbis *dirimendi* junctum significat: *ab invicem*, *alius ab alio*, ይፈልጦሙ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ Matth. 25, 32; ተፋለጡ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ Act. 15, 39; አስተራሐቅዎሙ፡ ዘዘዚአሆሙ፡ Dan. ap. 1, 51.

ዛህለለ፡ quadrl. inus., referendum ad familiam late propagatam radicem זָלַל ذَلْذَلَ זַל ذَلَّ ذَلْذَلَ ذَالَ, quae primitus *pendulum esse*, *laxum dependere* significabant; in specie cfr. זַל *lascive egit*, *luxuriatus est*, זָלַל liederlich, ذَاهِل *obliviosus*, *socors*; Amharenses habent ዘለለ፡ *salire et jocari.*

አንዛህለለ፡ V 1) intrs. a) *languescere*, *emolliri*, *dissolvi*: ኢታንዛህልል፡ ሰበ፡ ገሠጸከ፡ μὴ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος (Hebr. 12, 5) Chr. ho. 29; አልባስ፡ ቀጠንት፡ ይመስጥዋ፡ ለነፍስ፡ ወይሬስያ፡ ታንዛህልል፡ ἐκλύει ψυχὴν καὶ διακλᾷ καὶ [illegible] Chr. Ta. 29. b) *dissolutum esse*, α) *socordem esse*: አንዛህልሎታ፡ ለነፍስ፡ ῥᾳθυμοῦσαν καὶ ὑπτίαν γενομένην Chr. ho. 29. β) *lascivire*, *luxuriari*: አንዛህለሉ፡ በአብዝኆ፡ መብልዕ፡ ἐν πλησμονῇ ἄρτων ἐσπατάλων Chr. Ta. 29. γ) *luxuriae et desidiae deditum vagari*: ዘያንዛህልል፡ ምስለ፡ አብዳን፡ ὁ συμπεριφερόμενος ἄφροσιν Prov. 13, 20. 2) trs. *emollire*, *dissolvere*: መፍትው፡ ለነ፡ ኢንረስዮ፡ ለሥጋ፡ ዘእንበለ፡ ረብሕ፡ ወኢናንዛህልሎ፡ በተፈግዖ፡ ἄχρηστον ποιεῖν μηδὲ ἐκλῦσαι αὐτὸ τῇ τρυφῇ Chr. Ta. 29. [Lud. statuit: አንዛህለለ፡ *ineptivit*, *nugatus est*, *vanitatibus deditus fuit*, exemplo nullo allato.]

ንዝህሉል፡ et **እንዝህሉል፡** part. *dissolutus* (liederlich, et *negligens*, *socors*, et *libidinosus*, *prodigus*, *nequam*): in [illegible] erat et ተደመረ፡ ምስለ፡ አኀው፡ (monachis) ንዝህሉላን፡ Phlx. 104; opp. ተዐቃቢ፡ Phlx. 106; de sacerdotibus malis, Apoc. Mar. Joh.; filius እመ፡ ኮነ፡ ንዝህሉለ፡ (unordentlich) በግብሩ፡ F. N. 24, 3; qui rem suam familiarem dissipat ዝንቱ፡ እንዝህሉል፡ ውእቱ፡ በሥርዐቱ፡ ወንዋዩ፡ et in custodiam committendus est ከመ፡ ከዐበ፡ ንዝህሉለ፡ ኢይኩን፡ በሃይማኖቱ፡ F. N. 32.

ንዝህላል፡, rarius **ነዛህላል፡**, subst. *vita dissoluta*, *animus dissolutus* a) *languor*, *desidia*, *ignavia*: ሀኬት፡ ወንዝህላል፡ (ὄκνος) Chr. Ta. 27; ሀኬት፡ ወንዝህላል፡ νωθής Chr. ho. 32; ንዝህላል፡ ወትዝኅርት፡ non decent anachoretam Phlx. 5. b) *lascivia*, *heluatio*, *nequitia*, *animus cupiditatibus agitatus*: viduae ecclesiasticae ኢይሑራ፡ ውስተ፡ ሐውዘ፡ መብልዕት፡ ወንዝህላል፡ Did. 14; ነዛህላለ፡ (v. ንዝህላለ፡) ፍትወት፡ ῥεμβασμὸς ἐπιθυμίας Sap. 4, 12. c) *animi levitas*, *temeritas*, *vanitas* (Leichtſinn, Leichtfertigkeit), spec. in loquendo: እለ፡ ወድቁ፡ ውስተ፡ ንዝህላል፡ εἰς τὸ ῥᾴθυμον (verfallen in leichtſinnige Reden) Cyr. c. Pall. f. 76; si pugnam detrectaveris ናሁ፡ ተበየነ፡ ንዝህላልከ፡ Jsp. p. 282; ነዛህላል፡ („nugae scurriles") Lud. ex Org. 5.

ነዛህሊል፡ v. **ንዝህሊል፡** adj. *dissolutus*, *ganeo*, *heluo*: ነዛህሊል፡ (v. ንዝ"፡) ብእሲ፡ ὃς κατασπαλᾷ Prov. 29, 21.

መንዛህልል፡ et **መንዝህልል፡** part. *dissolutus* a) *ignavus*, *socors*, *languidus*: በእንተ፡ ሀካያን፡ ወመንዝህልላን፡ νωθρότεροι Chr. ho. 3; ሀካይ፡ ወመንዛህልል፡ ῥᾴθυμος Chr. ho. 32; ህዩይ፡ ወመንዝህልል፡ Phlx. 135. b) *libidinosus*, *nequam*, *ganeo*, *heluo*, *nebulo*: መንዝህልል፡ ne sacerdos constituatur Clem. f. 85, nec diaconus Kid. f. 17; መንዛህልል፡ ወሰካሪ፡ ወተላሃዪ፡ F. M. 34, 1; ውስተ፡ ቤተ፡ ሐኖት፡ ዘውእቱ፡ ቤተ፡ ዘማውያን፡ ወመንዛህልላን፡ F. M. 32, 1; ኢይሑር፡ ኀበ፡ መካናት፡ ዘይትጋብኡ፡ ውስቴቶን፡ መንዛህልላን፡ ወእለ፡ ይሰክቡ፡ ተባዕተ፡ ወአብዛኅያን፡ ሠሐቅ፡ 34, 2; ወልድ፡ መንዛህልል፡ ዘይዘብጥ፡ ወላድያኒሁ፡ ወይፀርፎሙ፡ F. N. 42, 13.

ዘሀረ፡, **ተዝሀረ፡** *gloriari* vid. sub ዘኀረ፡

ዝሁራ፡ et **ዝሆራ፡** subst. i. q. زُهَرَةٌ nomen *Veneris stellae*, ዝሁራ፡ Jsp. p. 273; ዝሆራ፡ ኮከብ፡ Sx. Jac. 25; ሐነጹ፡ ምኵራበ፡ በህየ፡ በስመ፡ ኮከብ፡ ዝሁራ፡ Sx. Mij. 3.

ዘለለ፡ inus., cui vis *vacillandi* et *nutandi* infuisse videtur, coll. זלל (זֹל, زَلْزَلَ, זוּ זַלְזַלִּים סַלְסִלִּים) an *tollendi?* (coll. סָלַל et תָּלַל, vid. Ges. thes. p. 957. 1504).

መዝለል፡ et **ምዝላል፡** subst *vimen*, *pertica*, *vectis tenuior*: ጾርዎ፡ በመዝለል፡ (v. በምዝላል፡) ἐπ' ἀναφορεῦσι Num. 13, 23. — *Voc. Ae.*: ምዝላል፡ ዘ፡ የወይን፡ ሰንሰ፡

ዘልሐ፡ I, 1 [i. q. دَلَّا; دلج דְּלָה vel זְלַח (in Targ. Jes. 30, 14)] vicina דָּלָה דְּלִי دَلْو] *haurire*, *exhaurire*: ማይ፡ ዕሙቅ፡ ውስተ፡ ልበ፡ ብእሲ፡ መምክር፡ ወብእሲ፡ ጠቢብ፡ ይዘልሖ፡ ἐξαντλήσει αὐτήν Prov. 20, 5. (At Rad. Abb.: ዘልሐ፡ ዘ፡ ጠመቀ፡).

ዘልገሰ፡ quadrl. I *scabie ulcerosa*, in specie *elephantiasi corripi* vel *laborare*: Diocletianus ዘልገሰ፡ ኵለንታሁ፡ ወዐፅየ፡ ልሳኑ፡ M. M. f. 19.

ዝልጋሴ፡ subst. [fortasse propagatum e زلع vel سلع *fissuris laboravit*, سَلَعٌ *lepra*] *scabies* vel *leprae species maligna, elephantiasis*: **ዝልጋሴ፡እኩይ፡** ἕλκος πονηρόν Job 2, 8; **ዝልጋሴ፡ወለምጽ፡** F. N. 4. 24, 2. 5. 7; ut convalescam **እምቍስለ፡ዝልጋሴ፡ኀጣውእ፡** Org. 6; **ደወየት፡በዝልጋሴ፡** Lud. e Vit. Sam. (Lud. exponit: morbi foedi genus, fortassis species luis venereae). — *Voc. Ae.*: **ዝልጋሴ፡እንጻንጼ፡በከ፡ብ፡ቍስለ፡ሥጋ።**

ዝልጉስ፡ part. *scabie ulcerosa*, in specie *elephantiasi, affectus*, a) de ovibus (*scabiosus*): Did. 6 (ed. Platt p. 38); **እመርዔት፡አባግዕ፡በ፡ዘይከውን፡ጥዑየ፡ወበ፡ዝልጉሰ፡** ψώρας ἀναπέπλησται Chr. Ta. 17; **ኖላዌ፡አባግዕ፡ሶበ፡ይሬኢ፡አሐቲ፡ዝልግስት፡አፉሃ፡ወለእመ፡ኢክልአ፡ፍጡነ፡ይከውና፡ኵሎሙ፡ዝልጉሳን፡** (sic) Clem. f. 100. 112. b) de hominibus: **ዝልጉሳን፡(ኢይበኡ፡ውስተ፡ምሥዋዕ፡)** Clem. f. 176; **ዝልጉስ፡ወዘለምጽ፡** (at Gr. habet γονοῤῥυὴς καὶ λεπρός) 2 Reg. 3, 29.

I. **ዘለፈ፡** inus. i. q. דָּלַף זָלַף ܙܠܦ (ذرف) *stillavit*.

ዝሉፍ፡ part. *stillans* (liquor) i. e. σταχτὴ *stacte*, Hez. 27, 16.

II. **ዘለፈ፡** rad., cui potestas *procedendi* et *praecedendi* nec non *properandi* inest, coll. زَلَفَ, سَلَفَ, سُلْفَةٌ. (Vis radicis prima in *fluendo* et *labendo* — vid. I **ዘለፈ፡** — fuisse videtur, cfr. دَلَفَ, إِذْرَعَفَّ cum ذرف et زرف).

አዝለፈ፡ II, 1, rarius **አዘለፈ፡** II, 2 *continuare, pergere, perseverare, perpetuare*, c. c. Acc. rei vel Inf.: **ዘአዝለፈ፡ትዕግሥቶ፡** ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος Matth. 10, 22. 24, 13; Marc. 13, 13 (ubi ed. rom. **አዘለፈ፡** habet); **ዘያዘልፍ፡ሐሰተ፡** (pertinax mendacii) F. M. 23, 1; **ሶበ፡አዝለፈ፡ጸሎተ፡** Phlx. 51; **ዘአዝለፈ፡ዘንተ፡ኀጢአተ፡** F. M. 10, 3; **ለእመ፡አዝለፍነ፡ዐቂበ፡** Hebr. 3, 14; **ከመ፡ያዝልፉ፡ገቢረ፡ትሩፋት፡** F. M. 2, 2; **ኢያዝልፍ፡ምሂረ፡በቃል፡ባሕቲቱ፡አላ፡ይኩኖሙ፡አርአያ፡** 2, 11; **አዘለፍነ፡ነጽሮታ፡** Chr. Ta. 8; c. **ላዕለ፡** seq. Inf., ut: **አዝለፈ፡ላዕለ፡ገቢረ፡እኩይ፡** Chr. Ta. 7; seq. **እንዘ፡**, Phlx. 63 (vid. sub **ደፍዐ፡**). (Job 39, 13: **ሰገኖ፡ዘታዘልፍ፡ወትነብር፡** absque auctoritate Graeci et sine sensu bono). — *Voc. Ae.*: **አውተረ፡ወአዝለፈ፡ዘ፡አረዘመ።**

ተዘለፈ፡ III, 1 (an 2?) ut videtur *temeritate rapi* vel *perturbari* (vid. **ዝሉፍ፡** n. 2, b): **እመ፡ተዘከርኩ፡ተዘለፍኩ፡** ἐσπούδακα Job 21, 6.

ዝሉፍ፡ part. 1) *continuus, perpetuus*, sed non nisi adverbialiter: *perpetuo, in perpetuum (aeternum), ad finem usque, prorsus, plane*, **ዝሉፈ፡** Ex. 21, 6, et plerumque **ለዝሉፉ፡** (gramm. § 163, 2) Ex. 27, 21; διὰ παντός Lev. 11, 42; εἰς τέλος 1 Par. 28, 9; Ps. 9, 6. 19. 73, 1; Hez. 22, 30; Dan. 2, 34; Judith 7, 30; Job 20, 7; Sir. 10, 13; καϑόλου Hez. 17, 14; εἰς τὸ λοιπόν Judith 11, 3; ἐνδελεχῶς Sir. 20, 26; εἰς τὸν αἰῶνα vel ἕως αἰῶνος Sir. 11, 33. 24, 9; 4 Esr. 7, 10. 8, 35. 9, 21; et **እስከ፡ለዝሉፉ፡** Job 23, 3. 2) de hominibus a) *pertinax, pervicax, obstinatus*: ἄτακτος 1 Thess. 5, 14; ἀνυπότακτοι **ዝሉፋን፡እለ፡ኢይትኤዘዙ፡** Tit. 1, 6; 1 Tim. 1, 9; **ኢትኩን፡ዝሉፈ፡በልሳንከ፡** μὴ ἐνέδρευε τῇ γλώσσῃ σου Sir. 5, 14; castiga filium, **ከመ፡ኢይኩን፡ዝሉፈ፡** Did. 22; **ዝሉፍ፡ለይትገሠጽ፡** Kid. f. 9. b) celeriter procedens i. e. α) *praeceps, temerarius*: προπετής 2 Tim. 3, 4; προαλής Sir. 30, 8. β) *audax, insolens*, **ዝልፍት፡** ϑρασεῖα Sir. 22, 5; **ነፍስ፡ዝልፍት፡** ψυχὴ τολμηρά 19, 3; ὑπερήφανος Rom. 1, 30; **ኀቡላን፡ወዝሉፋን፡** τολμηταὶ αὐϑάδεις 2 Petr. 2, 10; λαπιστής Sir. 20, 7. — (Job 28, 18 **ዝሉፍ፡ወዕንቡዝ፡** pro μετέωρα καὶ γαβίς).

ዘልፍ፡ subst. *perpetuitas, tempus perpetuum* vel *sempiternum*. Usitatum est 1) ad formanda adverbia: a) **ዘልፈ፡** α) *continenter, perpetuo, indesinenter, semper*, εἰς τέλος Gen. 46, 4; διὰ παντός Ex. 25, 30; Ps. 15, 8; Sir. 23, 10. 27, 11; Jes. 30, 29. 49, 16. 52, 5. 57, 16; ἐνδελεχεῖς Sir. 17, 19; ἀδιαλείπτως Rom. 1, 9; 1 Thess. 2, 13; πάντοτε Matth. 26, 11; Marc. 14, 7; Luc. 15, 31. 18, 1; Phil. 2, 12; 1 Thess. 1, 2; εἰς τὸν αἰῶνα Ps. 102, 9; Judae 25; **ዘልፈ፡ለለዕለቱ፡** Ex. 16, 5; **ኢ፡ — ዘልፈ፡** *numquam*, **ዘኢይጸመዊ፡ዘልፈ፡** Lud. ex Enc. Teq. 14. β) *antea semper* vel *solito more* (gewöhnlich): **እለ፡ይሬእይዎ፡ዘልፈ፡** οἱ ϑεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον Joh. 9, 8 rom.; Asc. Jes. 7, 2; **በከመ፡ይገብር፡ዘልፈ፡** καϑὼς ἦν ποιῶν ἔμπροσϑεν Dan. 6, 10; διόλου Dan. ap. 13, 13; **ከመ፡ዘልፈ፡** καϑάπερ καϑ' ἡμέραν Judith 13, 3; καϑὼς χϑὲς καὶ τρίτης ἡμέρας Dan. ap. 1, 15; 1 Reg. 19, 7 var. γ) *pluries, multoties, saepe, crebro*: πολλαχῶς Hez. 16, 26; πλεονάκις Ps. 128, 1. 2; πολλοῖς χρόνοις Luc. 8, 29; πολλάκις Phil. 3, 18; Marc. 5, 4. 9, 22; Joh. 18, 2. b) **ለዘልፍ፡** *in perpetuum, perpetuo* Num. 9, 16; Lev. 24, 3; **መሥዋዕት፡ለዘልፍ፡** Hez. 46, 15; **ዘለዘልፍ፡** Ex. 30, 8; **ኢያዐርፍ፡ለዘልፍ፡** (*numquam*) Enc. Mij. 23. c) **ከመ፡ዘልፍ፡** *ut semper, ut solitus erat* (wie gewöhnlich) Jud. 16, 20; 1 Reg. 19, 7. 20, 25. 2) ad formanda adjectiva: *perpetuus, jugis, sempiternus, creber*, sc. statui constr. vel notae Genitivi subjunctum, ut: **ሕግ፡ዘዘልፍ፡** Hez. 46, 14; **መሥዋዕተ፡ዘልፍ፡** 2 Esr. 3, 5. 20, 33; **መሥዋዕት፡ዘዘልፍ፡** Judith 4, 14; **ሠናያት፡ዘዘልፍ፡** *bona aeterna* Lud. ex Enc. Patr.; vel **ዘለዘልፍ፡** Ex. 30, 8; **በእንተ፡ደዌከ፡ዘዘልፍ፡** διὰ τὰς πυκνάς σου ἀσϑενείας 1 Tim. 5, 23.

ዘላፍ፡ et **ዝላፍ፡**(**ዘለፍ፡** 4 Esr. 9, 21 Laur., lapsu calami scriptum?) subst. i. q. **ዘልፍ፡**; usurpatur **ለዘላፉ፡** vel **ለዝላፉ፡** (gramm. § 163, 2) a) *in perpetuum, (aeternum), sempiternum, perpetuo*, **ለዘላፉ፡** Num. 18, 19; Jos. 4, 6. 8, 28; Sir. 24, 9 var.; Did. ed. Platt p. 59; **ለዝላፉ፡** 2 Reg. 3, 1; Job 20, 28; Sir. 23, 26. 28, 16; Hebr. 7, 3 rom.; Marc. 3, 29 rom.; Org. 2. 3. b) *prorsus, plane*: Job 6, 9; Hez. 20, 15. 17, 14 var. c) *deinde semper*: καὶ ἐπάνω 1 Reg. 16, 13; **እምይእተ፡ዕለተ፡ወለዝላፉ፡** καὶ ἐπέκεινα Dan. ap. 1, 64.

ዝልፈት፡ n. act. *continuatio, perpetuitas, pertinacia*: **በእንተ፡ዝልፈተ፡ትዝኅርቶሙ፤** Phlx. 199; Lud. e Mss. Colb.

ዘልፋዊ፡ adj. rel. *perpetuus, sempiternus*, Th. P.

አዝላፊ፡ n. ag. *perseverans, assiduus, constans*: **ይኩኑ፡አዝላፍያነ፡ጾም፡ወጸሎት፡** F. N. 10, 6; **ለእመ፡ኮንከ፡አዝላፌ፡ለገቢር፡** . . . Phlx. 226.

መዝለፊ፡ part. c. term. adj. *perseverans, assiduus, pertinax*: mulier **መዝለፊተ፡ተፀምዶ፡** F. N. 10, 8; **ኩኑ፡ለጸሎት፡መዝለፍያነ፡** F. N. 14; **መዝለፌ፡ስካር፡ወእከይ፡** F. N. 5.

ትዝልፍት፡ subst. *pertinacia, obstinatio, temeritas, nimia festinatio*: ἀπαιδευσία hom. Rhegini in Cyr. f. 109; **አኮ፡በሀኬክ፡ወትዝልፍት፡** μηδὲν προπετὲς πράττειν Act. 19, 36; **በእንተ፡ትዝልፍቱ፡** διὰ τὴν προπέτειαν αὐτοῦ II Can. Ap. 61.

III. **ዘለፈ፡** I, 1 (raro I, 2 ut Rom. 14, 22 rom.) Subj. ይዝልፍ፡ [amh. id.; etymon nondum liquet, cum primariae significationis exempla nulla supersint; nescio an componenda sit radix cum ثَرَبَ et ثَلَبَ] *arguere*, 1) *reprehendere, corripere, corrigere, admonere*, c. ለ፡ pers.: Hen. 13, 10; Sap. 12, 2; c. Acc.: Kuf. 4. 15. 23; ኢትዝልፎሙ፡ለእኩያን፡, ዝልፎ፡ለጠቢብ፡ Prov. 9, 8; ዘይዘልፍ፡ፍኖተ፡ 28, 23; Sap. 1, 3; Job 39, 32; Hab. 1, 12; Hen. 89, 64; Tit. 1, 9; Judae 22; Luc. 3, 19 rom.; ፊያታዊ፡ዘየማን፡ዘለፈ፡ርእሶ፡በጊዜ፡ሞቱ፡ Phlx. 54. 2) *coarguere, redarguere, convincere*, ይዘልፈከ፡ቃለ፡አፉከ፡ወአከ፡አነ፡ Job 15, 6. 21, 4; Hen. 96, 4; Num. 35, 30; 1 Tim. 5, 19; Hebr. 10, 28; Rom. 14, 22; c. ማእከለ፡ *dijudicare inter* Gen. 31, 37.

ተዘለፈ፡ III, 1 et 2 refl. et pass. 1) *se ipsum reprehendere* vel *arguere*: ተዘለፍኩ፡ ἐφαύλισα ἐμαυτόν Job 42, 6. 2) *redargui, convinci*: ቦእለ፡ይዜለፉ፡ወይትመውኡ፡ Cyr. f. 104. — (De loco Job 21, 6 vid. II ዘለፈ፡ III, 1). 3) i. q. ተዛለፈ፡ n. 2. q. v.

ተዛለፈ፡ III, 3 1) *jurgari, argutari*: ኢትዛለፍ፡በማእከለ፡ሊቃውንት፡ μὴ ἀδολέσχει Sir. 7, 14; ለማርያም፡እኅተ፡ሙሴ፡ሶበ፡ተዛለፈት፡አውዕእዋ፡እምትዕይንት፡ Did. 31 (ni ተዘለፈት፡ legere malueris). 2) *arguere, coarguere, redarguere, convincere*, እምድኅረ፡ተዛለፉ፡በስምዕ፡ከመ፡ቀታሌ፡ነፍስ፡ውእቱ፡ Clem. f. 248; c. Acc. pers.: አነ፡እዛለፎሙ፡ ἐγὼ μάρτυς Jer. 36, 23; ይዛለፍኪ፡እከይኪ፡ 2, 19; Jes. 11, 4; እመ፡ተዛለፍዎ፡በስምዕ፡ Clem. f. 123; Matth. 12, 27 rom.; seq. ከመ፡ Jac. 2, 9; c. በ፡ rei 2 Petr. 2, 16; c. በእንተ፡ rei Joh. 8, 46. 16, 8; 4 Esr. 12, 38; vel c. dupl. Acc. 4 Esr. 12, 36. 13, 41 Laur. (In his locis omnibus sicut 12, 39 Laur. quidem ተዘለፈ፡ III, 1 praebet, sed mei codices ተዛለፈ፡ exhibent). 3) *reprehendere, objurgare, corripere, corrigere, castigare*, c. Acc.: ይዛለፎሙ፡ለብዙኃን፡አሕዛብ፡ Jes. 2, 4; በተዛልፎቱ፡ ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος Prov. 3, 11; Ps. 38, 14. 140, 6; Lev. 19, 17; Num. 25, 24 (παραδειγματίζειν) Hen. 14, 3; Tit. 2, 15; በእንተ፡ተዛልፎተ፡ዘይነብብ፡ዘኢመፍትው፡ Lud. Comm. hist. p. 305.

ዝልፈት፡ n. act. *reprehensio, objurgatio, castigatio, refutatio*: እለ፡ይጸልኡ፡ዝልፈተ፡ Prov. 15, 10; ለዝልፈተ፡አበሳሆሙ፡ Sap. 1, 9; M. M. f. 17.

ዘላፍ፡ et **ዘላፊ፡** n. ag. *reprehensor, correptor, redarguens*: ኤልያስ፡ዘላፌ፡ሐጋ፡ለቤተ፡አክዓብ፡ Enc. Jac. 28; ዘላፊ፡ Jer. 6, 10 var.

ዘለፋ፡ subst. (sec. Lud. passim ዘላፋ፡ scriptum), m. et f., 1) *reprehensio, objurgatio, correctio, admonitio*, Num. 5, 18; Ps. 72, 14; Prov. 1, 23; ዘለፋ፡ከሡት፡ 27, 5; ἔλεγξις Job 23, 2; Sir. 41, 4; Hen. 14, 1; Joh. 8, 9; አነብብ፡ዘለፋ፡ርእስየ፡ Org.; ዘለፋ፡ኀጣውእ፡ ibid. 2) *redargutio, refutatio*, γαυρίαμα (*argutiae*?) Job 13, 12; ንጽሕፍ፡እንከ፡ዘለፋሁ፡ለንስጥሮስ፡ M. M. f. 27.

ትዝልፍት፡ subst. *redargutio, argumentum*: ትዝልፍተ፡ኀሊና፡ስኡን፡ ἀδρανοῦς διανοίας ἔλεγχος, Cyr. c. Pall. f. 93.

መዝለፊ፡ part. c. term. adj. *redarguens*: ከነ፡መዝለፌ፡ (v. መዝላፊ፡) ኀሊናነ፡ Sap. 2, 14; formam መዝላፊ፡ Lud. affert e Mss. Colb.

መዝላፍ፡ subst. *argumentum quo redarguitur*, Sap. 2, 14 var. (si quidem lectio bona est).

ዝሕለ፡ et **ዘሐለ፡** I, 1 Subj. ይዝሐል፡ et ይዝሕል፡, *rubiginem trahere, rubigine* vel *aerugine obduci*, Jac. 5, 3; ዘሐሉ፡ Jer. 6, 28 var.; ሀጐል፡ወርቀከ፡እምትሀጐል፡ዐርከከ፡ወእምይዝሐል፡ (v. ይዝሕል፡) ውስተ፡መድፍን፡ Sir. 29, 10. — *Voc. Ae.*: ዝሕለ፡ዘ፡ዘዐገ፡ v. ዛገ ፡፡

ዝሑል፡ part. *rubigine obductus, rubiginosus, aeruginosus, corruptus* (de metallis): ጽህርት፡ዝሕልት፡ Hez. 24, 6; መጽሔት፡ዝሕልት፡ Sir. 12, 11; Fal. f. 29; ኵሎሙ፡ዝሑላን፡ διεφθαρμένοι Jer. 6, 28; Judaei ዝሑላን፡አእምሮ፡ ἀναίσθητοι Chr. ho. 33.

ዛሕል፡ subst. *rubigo, aerugo, ferrugo*: ከመ፡ዛሕለ፡ብርት፡እከየ፡ልቡ፡ Sir. 12, 10; Ep. Jer. 11; እንተ፡ኢሐብረ ትዋ፡ዛሕላ፡ Hez. 24, 6. 11. 12; Jac. 5, 3. a) an etiam *scoriae*? እፈትን፡ዛሕለኪ፡በከውር፡ወአሴስል፡ኵሎ፡ናእከኪ፡ Jes. 1, 25. b) trsl.: *corruptela*, Org. 2; መቃርስ፡ዕንቍ፤ዛሕለ፡ኀጢአት፡ዘኢያደመኖ፡ Enc. Haml. 22. [De etymo nihil certi habeo; nescio an radici (ሰሐለ፡) سحل vicina sit, rubigine a *detergendo* dicta].

ዙሐል፡ subst. (vid. ዙሐል፡) i. q. زُحَلُ *Saturnus* planeta, Jsp. p. 273; ኮከብ፡ዙሐል፡ Sx. Sen. 12.

ዝሕነ፡ (etiam ዝኅነ፡; sec. Lud. ዘሐነ፡) I, 1 [an سكن שָׁכַן?] 1) *tranquillum esse* vel *fieri, sedari*, de fluctibus: ዝሕነ፡ ho. Acacii in Cyr. f. 105; ዝሕነ፡ማዕበል፡ M. M. f. 16; Org. 3. 2) *requiescere, securum fieri*: infirmus ሶበ፡ረከበ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ይትፌወስ፡እምሕማሙ፡ወይዝሕን፡እምደዌሁ፡ Gad. Kar.

አዝሐነ፡ II, 1 *tranquillare, sedare*: Christus አዝሐና፡ለባሕር፡በተግሣጹ፡ነፋሳት፡ M. M. f. 25; Christe ዘአዝሐንከ፡እምኔነ፡ማዕበላተ፡ውኂዛተ፡መናፍስት፡ርኩሳን፡ Kid. f. 11.

አስተዝሐነ፡ IV, 1 vel **አስተዛሐነ፡** IV, 3 *ad tranquillitatem perducere*: ውስተ፡ዘመድኅን፡መርሶ፡እንዘ፡ታስተዝሕኑ፡ (v. ታስተዛሕኑ፡ Cod. Tub.) ንግዳ፡ለሐመርየ፡ Enc. Pag. 1.

ዝሑን፡ part. *tranquillus, lenis, securus*: ዝሑን፡መርሶ፡ εὔδιος λιμήν hom. Cyr. f. 104; ነፋስ፡ዝሑን፡ Chr. Ta. 34; እንዘ፡ዝሑናን፡ንሕነ፡እምትንሣኤ፡መዋግድ፡ M. M. f. 262; trsl.: በትእዛዝ፡ዝሑናት፡ ἡμερωτάτοις νομίμασιν Cyr. ad Th. f. 1.

ዛሕን፡ subst. (m.) *tranquillitas, tranquillum, malacia*: ዛሕን፡ዐቢይ፡ γαλήνη μεγάλη Matth. 8, 26; Marc. 4, 39; Luc. 8, 24 (ubi ed. rom. ዘሐን፡ exhibet); ባሕር፡አርመመት፡ሶቤሃ፡ዐቢየ፡ዛሕነ፡ Deg.; በዛሕን፡ *in tranquillo* γαληνῶς, ho. Procli in Cyr. f. 119; ነቢር፡ምስለ፡ጠቢባን፡ሰላም፡ወዛሕን፡ወሀዲእ፡ውእቱ፡ Fal.; Clem. f. 192; መርስ፡ወዛሕን፡ጥዑይ፡ Chr. Ta. 18; መርሶ፡ዛሕን፡ Chr. Ta. 19; ኅድፈኒ፡ውስተ፡ዛሕን፡ወመርስ፡ Enc. Hed. 10. — *Voc. Ae.*: መርስ፡ዛሕን፡ዘ፡ጸጥ፡ማለት፡

ዝሕነት፡ n. act. *tranquillitas, serenitas*: በዝሕነተ፡መንግሥትክሙ፡ ἐπὶ τῆς ὑμετέρας γαληνότητος Cyr. ad Th. f. 1.

መዝሕን፡ part. (II, 1) *tranquillator, sedator*, Org. 3.

ዘሐቀ፡ I, 1 [سحق ذحج ذحق] Subj. ይዝሐቅ፡ *decorticare, decoriare, glubere, deglubere, detrahere* cutem: ሀበኒ፡መጥባሕተ፡እዝሐቅ፡ባቲ፡አነዳ፡ትፉሕ፡ Jsp. p. 340; ዘባሒ፡ይዝሕቅ፡አነዳ፡እምዲበ፡ሥጋ፡ Chr. ho. 7; ሰብእ፡

ህንዱኬ፡ዘሐቁ፡አንዳሁ፡ለቶማስ፡ M. M. f. 43; Jsp. p. 289; አዘዘ፡መኰንን፡ይሥትሩ፡ሥጋሁ፡ወይዝሐቁ፡አምእስቲሆሙ፡ Sx. Teq. 25; Genb. 11; Tachs. 8; al. crebro. — *Rad. Abb.:* ዘሐቀ፡ዘ፡አቄማዳ፡አወፃ።

ተዝሕቀ፡ III, 1 *deglubi, decoriari* Gad. Ad. f. 18 (vid. sub ተልሕጸ፡); ተዝሕቀ፡አንዳሆሙ፡ Sx. Haml. 5.

ዝሑቅ፡ part. *decoriatus, degluptus:* ማእስ፡ዝሕቅት፡ Sx. Genb. 26; homo ዝሑቅ፡ማእስ፡ Enc. Jac. 13.

ምዝሓቅ፡ (scriptum ምዝሐቅ፡) subst. (locus ubi decoriant) *carnificina*, (si non *scalprum* quo decoriant): alii martyrium subeunt ውስተ፡አስኳተ፡ሀገር፡ወቦ፡እለ፡በምዝሐቅ፡ወቦ፡እለ፡በመንኰራኵር፡ M. M. f. 186.

I. **ዛሕዝሐ፡** quadrl., ut videtur *superfundi* (coll. سَحَّ *effudit, profudit, defluxit e loco superiore;* تَسَحْسَحَ id.). — *Rad. Abb.:* ዛሕዝሐ፡ዘ፡ጠብጠበ፡አለ።

ዝሕዙሕ፡ part. *superabundans, exundans:* መስፈርት፡ምሉእ፡ወዝሕዙሕ፡ወንሕኑሕ፡ Luc. 6, 38; ትስረይ፡ሎቱ፡ጌጋዩ፡ዝሕዝሕት፡ወምልእት፡ Kedr f. 2.

ዝሕዛሔ፡ subst. *exundatio, exuberantia*, Lud. sine auct.

II. **ዛሕዝሐ፡** dubiae significationis; occurrit **አዛሕዝሐ፡** II, sc. ወያዘኅዝኅኒ፡በሕቁ፡ማእስየ፡ (in uno libro, var. pro የሐዝዘኒ፡ et ያሐዝንኒ፡ q. v.) Job 30, 30.

ዘም፡ et **ዘሞ፡** n. prgr. sc. ζωμός, *jus, jusculum*, Hez. 24, 10 et 8 (var. pro ደም፡); Jud. 6, 19. 20.

ዜማ፡ *sonus, melos* vid. sub ዘይመ፡

ዘመመ፡ i. q. زَمَّ ܨܡܰܕ *constringere, capistrare* (vic. נֶזֶם et ፀመመ፡).

ዝማም፡ subst. [زِمَام ܙܡܳܡܳܐ] Pl. ዝማማት፡ *circulus* vel *annulus naribus bestiarum alligatus, funiculus annexus annulo per nares trajecto, capistrum:* ተግሣጽ፡ sit tibi ልጓም፡ et ዝማም፡ Fal. f. 27; Pl. usitatur pro Sing.: ትወዲ፡ሎቱ፡ዝማማተ፡ውስተ፡አንፉ፡ φορβαίαν Job 40, 20; እወዲ፡ለከ፡ዝማማተ፡ውስተ፡አንፍከ፡ φιμόν Jes. 37, 29; Org. 1. — *Voc. Ae.:* ዝማም፡ዘ፡መሸነግ፡; *aliud:* ዝማማት፡ብ፡ስናጋ።

ዘመመ፡ *percelli, perturbari* Lud. affert e Mss. Colb. (An i. q. הָמַם?).

I. **ዘመረ፡** rad. cognata cum ዜመ፡ زَمْزَمَ al. (vid. Hupfeld in Zeitſchrift für die Kunde des Morgenlandes Bd. III. 1840. p. 394 seq.); in specie cfr. זמר ܙܡܰܪ زَمَرَ, etiam ذَبَرَ et زَبَرَ.

ዘመረ፡ I, 1 i. q. አዝመረ፡ n. 1. q. v.

ዘመረ፡ I, 2 *cantare, ad modos instrumenti musici* vel *instrumento canere*, fere non nisi de cantu sacro: ይዜምሩ፡በአቅርንት፡ σαλπίζοντες ταῖς σάλπιγξι 1 Par. 15, 24; ቀደሙ፡ዘምሮ፡ለእግዚ"፡በአቅርንት፡ 2 Par. 29, 27. a) in specie *psallere, psalmos cantare:* እዜምር፡ለከ፡ εὐλογῶν μετὰ ψαλτηρίου Jes. 38, 20; ψάλλειν Ps. 9, 2. 12, 6. 67, 4. 104, 2; 4 Reg. 3, 15; Hen. 48, 5; 1 Cor. 14, 15; Jac. 5, 13; Rom. 15, 9; ሶበ፡ዘመሩ፡ ἐν τῷ ψαλτῳδεῖν 2 Par. 5, 13; ይዜምሩ፡በመሰንቆ፡ 1 Reg. 16, 16; c. በ፡ psalmi: Apoc. 5, 9; ውእቱ፡ዝማሬ፡ዘከኑ፡ይዜምሩ፡ቦቱ፡ Sx. Hed. 7; (ከመ፡)ይዘምሩ፡በጊዜ፡ተመጥዎ፡ቍርባን፡ኵሎሙ፡ምእመናን፡ F. N. 13; ቦ፡እመላእክት፡ዘይዜምር፡ወቦ፡ዘይቄድስ፡ Clem. f. 61; ስብሐት፡ወዘምሮ፡ Clem. f. 12. b) *cantando laudare* alqm: ኀለያሁ፡ወዘመሩሁ፡በበረከተ፡እግዚ"፡ Sir. 47, 6.

አዝመረ፡ II, 1 1) *solemniter pronuntiare, sancte profiteri, publice praedicare:* ሃይማኖተ፡መስቀል፡በዐውድ፡አዝመረ፡ Enc. Teq. 5; እንዘ፡ታዘምር፡ (var. ትዘምር፡ Cod. Tub.) ሃይማኖተከ፡በዐውድ፡ Enc. Ter 18. 2) *provocare* vel *appellare* (ab aliquo) *ad* alqm, c. በ፡, ut: አዝመረ፡ወልደ፡እግዚ"፡በአቡሁ፡ሰማያዊ፡ወይቤ፡ኢያእመርክሙኑ፡ከመ፡ዘውስተ፡ቤተ፡አቡየ፡ሀሎኩ፡ M. M. f. 39 (e Luc. 2, 49); c. ኀበ፡, ut: ሶበ፡ለሊሁ፡አዝመረ፡ኀበ፡ንጉሥ፡ Act. 25, 25 rom.; c. ለ፡ Act. 28 19 rom.; ለሊሁ፡አዝመረ፡ይሖር፡ኀበ፡ንጉሥ፡ 26, 32 rom.

ተዘመረ፡ III, 1 (an 2?) sibi (i. e. sui defendendi causa) solemniter pronuntiare vel invocare alqm sive testem sive judicem, *provocare ad* alqm a) *testimonii causa laudare* vel *memorare* auctorem vel dicta ejus, *auctoritate* alcjs *uti:* ያቀውሙ፡ቃላቲሆሙ፡ተዘሚሮሙ፡እምቅዱሳት፡መጻሕፍት፡ τὸν οἰκεῖον ἐμπεδοῦσι λόγον ἐξ αὐτῆς ἑλόντες τῆς ϑεοπνεύστου γραφῆς Cyr. c. Pall. f. 67; c. Acc.: እላ፡፪ ቃላተ፡ተዘመርነ፡እንዘ፡ትእልፌት፡ዘከመዝ፡ወፈድፋደ፡ውስተ፡ቅዱሳት፡መጻሕፍት፡ Cyr. f. 116. b) *appellare* vel *provocare ad* judicem superiorem, c. Acc. pers. Act. 25, 11 rom.; c. ኀበ፡ pers. et Acc. rei cujus causa provocatur (*vindicare sibi* alqd ab alqo): ተዘመረ፡መድኀኒቶ፡ኀበ፡ንጉሥ፡ Act. 25, 21; c. በ፡ nominis, ut: ተዘመር፡በስመ፡ዚአሁ፡ Lud. e Syn.

ዝሙር፡ part. et subst., is ad quem testimonii causa provocatur i. e. *testis, auctor:* ዝሙረ፡ቃላትየ፡ነቢይ፡ኤርምያስ፡ Cyr. f. 106; ለዝንቱ፡ዝሙር፡ጳውሎስ፡ (hujus rei testis est P.) f. 118; ወዝሙር፡ጳውሎስ፡እንዘ፡ይብል፡ καὶ μαρτυρήσει λέγων ὁ Π., Cyr. c. Pall. f. 69; ዝሙረ፡ህላዌ፡ዘዚአሁ፡ኮነ፡ከመ፡ propria ejus natura προςμεμαρτύρηκεν ὅτι f. 76.

ዘማሪ፡ n. ag. *psaltes, psalmorum cantator:* ዘማሪ፡ዳዊት፡ ψάλλων, Cyr. c. Pall. f. 88. 94.

ዝማሬ፡ subst., m. et f., Pl. ዝማሬያት፡ *psalmodia, hymnus sacer, psalmus:* ዝማሬ፡መላእክት፡ቅዱሳን፡ Phlx. 195; Sx. Hed. 7 (vid. sub ዘመረ፡); Deg. (crebro); d'Abbadie Cat. p. 99; ዘምሩ፡በአልባቢክሙ፡ዝማሬያተ፡ወስባሔያተ፡ F. M. 32, 7.

መዘምር፡ part. (I, 2), Pl. m. መዘምራን፡, f. መዘምራት፡, *psaltes, psalmicen, cantor ecclesiasticus, psalmista:* መዘምራን፡ ψαλτῳδοί 1 Par. 15, 27; Sir. 47, 9. 50, 18; ψάλλοντες Ps. 67, 27; መዘምራን፡ወመዘምራት፡ ᾄδοντες καὶ ᾄδουσαι 2 Esr. 2, 65. 17, 1. 68; በከመ፡ይቤ፡መዘምር፡ (auctor psalmi) M. M. f. 196; ψάλται ecclesiae christianae: II Can. Ap. 64; F. N. 8; Did. 16; F. M. 15, 3; Jared መዘምር፡ Deg.

መዝሙር፡ (ምዝሙር፡ Act. 13, 1 rom.) subst. (m.), [מִזְמוֹר ܡܙܡܘܪܐ مَزْمُور], coll. et Sing., Pl. መዝሙራት፡, sed etiam መዘሙር፡ (Phlx. 237 al.; et መዘምርት፡ Asc. Jes. 4, 21 bis, si quidem lectio sana est), 1) *psalmus, psalmi, hymnus* vel *oda sacra*, ψαλμός in titulis singulorum Psalmorum; Job 30, 31; Judith 16, 1; መዝሙረ፡መሰንቆክሙ፡ Am. 5, 23; Act. 13, 33;

ᾠδή Apoc. 5, 9; ψαλμοί በመዝሙር፡ Jes. 66, 20; Ps. 94, 2; 1 Cor. 14, 26; Eph. 5, 19; ᾠδαί Sir. 47, 17; 2 Esr. 22, 36; መዝሙረ፡ጽባሕ፡ Genz. f. 72. 73; መጽሐፈ፡መዝሙር፡ *liber psalmorum* vel *psalterium* Luc. 20, 42; Act. 1, 20 vel መዝሙር፡ Luc. 24, 44; vel መጽሐፈ፡መዝሙራት፡ዘዳዊት፡ vid. editionem Psalm. Lud. 2) *psalterium, instrumentum quo psallitur:* Sir. 40, 21; Ps. 32, 2. 48, 4. 80, 2. 91, 3. 149, 3. 150, 3. 151, 2; Hez. 33, 32; Sap. 19, 17 (ubi var. መዝመር፡ invenitur); መዝሙር፡ νάβλαι 3 Reg. 10, 12; 4 Esr. 10, 28. 3) *chorus psallentium,* οἱ ἱεροψάλται መዝሙር፡ 1 Esr. 5, 27. 45 (at ካህናተ፡መዝሙር፡ 8, 5. 22); መዝሙረ፡ነቢያት፡ χορός 1 Reg. 10, 5. 10.

መዝመር፡ *psalterium* vid. sub መዝሙር፡

ምዝማር፡ subst. locus ad quem testimonii causa provocatur, *testimonium, auctoritas:* ዘእምቅዱሳት፡መጻሕፍት፡ምዝማር፡ αἱ ἐκ τῆς θεοπνεύστου γραφῆς ἀποδείξεις Cyr. ad Reg. f. 26; f. 28 (vid. sub አስተማጽአ፡); Cyr. f. 106; ብዙኀ፡ምዝማረ፡ብየ፡ M. M. f. 65.

መዝምር፡ subst. (vid. መሥመር፡) *versus* in libro, Lud. ex Syn.

II. **ዘመረ፡** i. e. سَمُرَ *colorem fuscum habuit.*

አዝመር፡ subst. (i. e. أَسْمَرُ *fuscus*) *purpura,* Apoc. 18, 12. 16. — *Voc. Ae.:* አዝመር፡ዘ፡ማኀበስ።

ዘመረግድ፡ *smaragdus* vid. sub መረግድ፡ c. 170.

ዘመን፡ subst. (m.), Pl. አዝማን፡, rarius ዘመናት፡ (*tempora anni*), Pl. Pl. አዝማናት፡ [זְמָן زَمَنٌ et زَمَانٌ ܙܒܢܐ] *tempus, tempus statutum,* χρόνος Koh. 3, 1; Act. 27, 9; καιρός Gen. 1, 14; Hen. 72, 1; Apoc. 11, 18. 22, 10; ዘመን፡ወአዝማን፡ወመንፈቀ፡ዘመን፡ 12, 14; መዋዕል፡ወአዝማን፡ Act. 1, 7; እምቅድመ፡መዋዕል፡ወኵሉ፡አዝማን፡ Clem. f. 48; እምቅድመ፡መዋዕል፡ወአዝማናት፡ Lit. Chrys.; ደኃሪ፡ዘመን፡ 4 Esr. 14, 4; በአዝማን፡እለ፡እሙራን፡ Hen. 75, 4. 5; በውእቱ፡አዝማን፡ Hen. 80, 3. 6; ዘመነ፡ኦሪት፡, ዘመነ፡ወንጌል፡ Lud.; እስከ፡ዘመኑ፡ *ad tempus quoddam, aliquamdiu* Tob. 14, 4, vel እስከ፡ዘመን፡ Hen. 90, 1. 5; በዘመኑ፡ *tempore suo* Ex. 34, 18; Lev. 26, 4; ኵሉ፡በበ፡ዘመኑ፡ Hen. 2, 1; እጸንሕ፡አኑ፡እምዘመን፡ዘመነ፡ *de die in diem* Enc. Sen. 11. a) *vices:* ሠለስተ፡ዘመነ፡ τρεῖς καιρούς Ex. 23, 17. 34, 23; Deut. 16, 16. b) *aetas* hominis (Lebenszeit) Enc. Nah. 4. c) *aevum, saeculum:* ሰብአ፡ዘመኑ፡ homines temporis illius Jsp. p. 308; ሰብአ፡አዝማና፡ p. 273; ሊቃውንት፡ዘመን፡ seniores qui posthac suo quisque tempore erunt F. M. 13. d) *tempora anni:* ዘመናት፡ Abush. 4. 6 al. (vid. sub ሐጋይ፡). e) *tempestas:* ለእመ፡ዘመን፡አንሥአት፡ሞገዳ፡ Enc. Pag. 1. — (2 Reg. 22, 3 interpres καιρός pro κέρας legisse videtur).

ዘመናዊ፡ adj. rel. *temporalis:* መብልዕ፡ማሰኒ፡ወዘመናዊ፡ F. N. 9; ትፍግዕት፡ዘመናዊት፡ወኀላፊት፡ Chr. ho. 26; ሕይወት፡ዘመናዊት፡ (opp. ዘለዓለም፡) Abush. 38.

ዘመወ፡ I, 2 (ይዘምዉ፡ I, 1 Sx. Mij. 25 lapsu calami scriptum videtur); semel inveni ዘነወ፡ (Kuf. p. 121 ann. 18) [vid. ዘነየ፡, זָנָה ܙܢܐ زَنَى; amh. ዘማ፡] *scortari, fornicari, stuprum facere, moechari, adulterare,* πορνεύειν, ἐκπορνεύειν Gen. 38, 24; Jer. 3, 6; 1 Cor. 6, 18. 10, 8; μοιχεύειν, μοιχᾶσθαι Ex. 20, 13; Jer. 5, 7. 7, 9; Hez. 23, 43; Matth. 5, 28. 19, 9; Luc. 16, 18; Rom. 2, 22; c. ምስለ፡ pers.: Jer. 3, 8; Hez. 16, 26. 30; F. M. 5, 3; c. በ፡ pers.: Lev. 20, 10; Num. 25, 1; Kuf. 39; Jer. 36, 23; Hez. 16, 16; c. በድኅረ፡ Kuf. 7; ዝሙት፡ዘዘመዉ፡ትጉሃን፡ Kuf. 7; ኢዘምዎ፡ ἐγκράτεια *castitas* 2 Petr. 1, 6; ኢዘምዎት፡ Gal. 5, 23. a) usurpatur de omnibus libidinibus naturae repugnantibus: ዘምዎት፡ብእሲ፡ምስለ፡ብእሲ፡ F. M. 7, 1; እለ፡ይዜምዉ፡ተባዕት፡ምስለ፡ተባዕት፡ወአንስት፡ምስለ፡አንስት፡ 7, 4; ዘዘመወ፡በእንስሳ፡ 7, 1. 2; ብእሲ፡ዘይዜሙ፡በነፍስተ፡ሥጋሁ፡ Sir. 23, 16; c. Acc.: ዘዘመወ፡ተባዕተ፡ F. M. 7, 1. 3. b) transfertur (ex usu loquendi biblico) α) ad idololatriam: c. በ፡ numinis: ዘመወት፡በዕፀው፡ወበእብን፡ Jer. 3, 9 vel gentilium: አንቲኒኬ፡ዘመውኪ፡በብዙኃን፡ኖሎት፡ Jer. 3, 1; c. ድኅረ፡ numinis quod sectantur: Ex. 34, 16; Lev. 17, 7; c. እምነ፡ Dei a quo deficiunt: Ps. 72, 26; Hos. 4, 12. 9, 1; Hez. 23, 5; vel እምድኅረ፡ Hos. 1, 2; abs.: ኵሎሙ፡እለ፡ኢዘመወ፡ልበሙ፡ Sir. 46, 11; Apoc. 2, 14. β) ad commercia populorum gentilium inter se: Apoc. 17, 2.

አዘመወ፡ II, 2 *ad stuprum seducere, ad scortandum pellicere, scortari facere* vel *sinere:* Lev. 19, 29; Ex. 34, 16; 2 Par. 21, 13; Apoc. 2, 20; አዘመውካ፡ለብእሲተ፡ካልእከ፡ Did. 1; meretrix ait: ignis in me ardet ወያዜምወኒ፡ዘእንበለ፡ፈቃድየ፡ Gad. T. H.; *impudicitiae maculam aspergere* alicui Deut. 22, 21. 23, 3.

ዝሙት፡ subst., f. et m., *scortatio, fornicatio, stupra, adulterium, impudicitia, libidines:* πορνεία Gen. 38, 24; Kuf. 7; Sir. 26, 9; Matth. 15, 19; 1 Thess. 4, 3; Act. 15, 20; ዝሙተ፡ብእሲት፡ምስለ፡ብእሲት፡ F. M. 7, 1; ዝሙተ፡ብእሲ፡ምስለ፡ብእሲ፡ወበእንስሳ፡ ibid.; ቤተ፡ዝሙት፡ πορνεῖον (*domus meretricia, lupanar*) Hez. 16, 39; ትርሲተ፡ዝሙት፡ εἶδος πορνικόν (ornatus *meretricius*) Prov. 7, 10; *incestus* 1 Cor. 5, 1; adulterium Matth. 19, 9; Joh. 8, 3; Rom. 7, 3; ἀσέλγειαι 1 Petr. 4, 3; 2 Petr. 2, 2; Judae 4; trsl. de idololatria: Jes. 47, 10. 57, 9; Jer. 2, 20. 3, 2. 9; Hez. 16. 23, 8; Apoc. 2, 21; de commercio cum populis gentilibus: Nah. 3, 3. 4; Apoc. 17, 2.

ዘማ፡ subst. f., Pl. ዘማት፡ *scortum, meretrix, adultera, moecha,* πόρνη Gen. 34, 31. 38, 15; Lev. 21, 14; Deut. 23, 18; Jer. 3, 3; Hez. 23, 43; Sir. 9, 6. 19, 2; ብእሲት፡ዘማ፡ Prov. 5, 3; Hos. 1, 2; Hebr. 11, 31; ፪ አንስት፡ዘማት፡ 3 Reg. 3^b, 16. 22, 38; Prov. 29, 3; Joel 4, 3; ከመ፡ማሕሌት፡ዘዘማት፡ Jes. 23, 15; ዘርአ፡ዘማውያን፡ወዘማት፡ Jes. 57, 3; ኀደሩ፡ቤተ፡ዘማት፡ Jer. 5, 7; Luc. 15, 30; በከመ፡ይገብራ፡አንስት፡ዘማት፡ Did. 3; Clem. f. 163; μοιχαλίς በቀለ፡ዘማት፡ Hez. 16, 38. 23, 45; trsl.: Jes. 1, 21; ዛቲ፡ትውልድ፡ዘማ፡ወኃጥእት፡ Marc. 8, 38; ዘማ፡ሠናይት፡ወፍሥሕት፡ Nah. 3, 4; ዘማ፡ዐባይ፡ Apoc. 17, 1. 5. 15.

ዘማዊ፡ n. ag., f. ዘማዊት፡, Pl. m. ዘማውያን፡, f. ዘማውያት፡ 1) m. *scortator, fornicator, adulter, moechus:* ብእሲ፡ዘማዊ፡ πόρνος Sir. 23, 17; κύων Deut. 23, 18; F. M. 5, 1; ዘማውያን፡ 1 Cor. 5, 9; 1 Tim. 1, 10; Apoc. 22, 15; F. M. 5, 8—10; μοιχός Job 24, 15; አረጋዊ፡ዘማዊ፡ Sir. 25, 2; ዘማውያን፡ Jer. 57, 3; Sap. 3, 16; Jac. 4, 4; etiam *libidine percitus* vel *insaniens,* θηλυμανής, de equis: አፍራስ፡ዘማው-

ያን፡ Jer. 5, 7. 2) f. *meretrix, fornicatrix, moecha, adultera, impudica* Prov. 5, 20; Kuf. 41; Kid. f. 23; F. M. 5, 1; ዘማውያት፡ Matth. 21, 31; F. M. 34, 8; μοιχαλίς Prov. 18, 22; Rom. 7, 3; Joh. 8, 3; ትውልድ፡ዘማዊት፡ Matth. 12, 39.

ዝሙና፡ subst. *scortatus, scortatio*, Kuf. p. 121 ann. 18.

ዘመደ፡ rad., cui significatus *jungendi* et *copulandi* inerat, coll. צָמַד ضَمَّ ضَمَدَ ፀመደ፡ (ܨܡܕ).

ተዘምደ፡ III, 1 *propinquitatis vinculis conjunctum* vel *cognatum esse*: እሉ፡እለ፡ይዘመዱ፡ወይሰናሰሉ፡እስመ፡ተወልዱ፡እምአበው፡ወእምሔውያን፡ F. N. 24, 2; ለእመ፡ዘመወ፡ምስለ፡ካልእት፡ዘትዘመድ፡ cum aliis quae (ei) cognatae sunt F. M. 5, 3; ተዘምዶት፡ *cognatio* F. N. 10, 6, vel ተዘምዶ፡, ut: ኮነ፡ተዘምዶ፡መንፈሳዊ፡ማእከሌሆሙ፡ F. N. 24, 2.

አስተዘመደ፡ IV, 3 *inter se copulare* Abush. 37; in specie *propinquitatis vinculis*, ተሰምዮት፡በመንፈስ፡ዘያስተዛምድ፡ምስለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ከመ፡ተዘምዶት፡ሥጋዊ፡ያስተሳትፍ፡ምስለ፡ሥጋ፡ F. N. 51.

ዘመድ፡ subst. (m.), Pl. አዝማድ፡ *cognatio, familia, stirps, genus, cognatus, cognati, consanguinei, proximi*, συγγένεια ዘመድ፡ Gen. 12, 1; Ex. 6, 16. 19; Ruth 2, 3; Jes. 38, 12; vel አዝማድ፡ Ruth 2, 1; Luc. 1, 61; Act. 7, 14; τὸ γένος ዘመድ፡ Tob. 5, 12; Act. 17, 29; vel አዝማድ፡ Jer. 36, 32. 43, 31; Tob. 6, 12; Act. 7, 13; γενεά አዝማድ፡ Gen. 31, 3; συγγενής ዘመደ፡ዚአየ፡ትከውን፡ 1 Esr. 4, 42; ዘመድከ፡ይእቲ፡ Lev. 18, 14. 20, 20; አዝማዲከ፡ውእቱ፡ Tob. 6, 11; Luc. 1, 36; Joannes Bapt. fuit አዝማዱ፡ለክርስቶስ፡በሥጋ፡ Lud. e Vit. Theoph.; συγγενεῖς አዝማድ፡ Rom. 9, 3. 16, 7. 11; Dan. ap. 1, 63; οἱ ἐγγύτατοί μου አዝማድየ፡ Job 6, 15. 19, 14; Ps. 14, 4. 37, 12; οἰκεῖοι 1 Tim. 5, 8; ዘእምባዕድ፡ዘመድ፡ ἀλλογενής *alienigena* Lev. 22, 12. 13. Cognatorum varia genera haec sunt: አዝማድ፡ዘበሥጋ፡ vel እምከዊነ፡ትውልድ፡ (*consanguinei*); አዝማድ፡እመንገለ፡ተዋስቦ፡ (*affines*); አዝማድ፡እመንገለ፡ሕግ፡ (spirituales); አዝማድ፡ዘበንብረት፡ (q. v.) F. N. 24, 2. a) οἱ γονεῖς *parentes* አዝማድ፡ Matth. 10, 21; Joh. 9, 18—22; Col. 3, 20; Dan. ap. 1, 3; ዘመዱ፡ያስተኀፍር፡ Prov. 29, 15; socer et socrus እምይእዜሰ፡ዘመድኪ፡ Tob. 10, 12. b) *majores, patres*: γονεῖς አዝማድ፡ Judith 5, 8; πρόγονοι Sir. 8, 4; 1 Tim. 5, 4. c) *progenies* Sir. 45, 13. d) *genus ejusdem aetatis* (Geſchlecht, Generation), γενεά Ex. 17, 16. e) *gens*, ἔθνη Gen. 10, 32; ኵሉ፡ዘመደ፡እስራኤል γένος Jos. 4, 14. f) *genus humanum*: ዘመደ፡እጓለ፡እመሕያው፡ 4 Esr. 7, 42; ዘመደ፡መዋቲ፡ 8, 40; coll. Gen. 11, 6. g) *genus* vel *species* (Gattung, Art), animatorum et inanimatorum: γένος በበዘመዱ፡ Gen. 1, 11. 12. 21. 24. 25. 7, 14; Kuf. 3; ዘንተ፡ዘመደ፡፫ገብረ፡ Kuf. 2; እንስሳ፡በበዘመዱ፡ Sir. 43, 25; እምኵሉ፡ዘመደ፡ዓሣ፡ Matth. 13, 47; ኵሉ፡ዘመደ፡መብልዕ፡ Gen. 40, 17; ክልኤ፡ዘመድ፡ዘቲ፡በዓል፡ (duplicis generis) Kuf. 6; *quod ejusdem generis* vel *speciei est*: አዕዋፍ፡ምስለ፡ዘመዱ፡የኀድር፡ πρὸς τὰ ὅμοια αὐτοῖς Sir. 27, 9; ኵሉ፡እንስሳ፡ያፈቅር፡ዘመዶ፡ τὸ ὅμοιον αὐτῷ 13, 15. h) *genus* vel *familia* i. e. *ordo*: Act. 4, 6; ኢይኩን፡፩እምዘመደ፡ካህናት፡መዐትመ፡ F. M. 21, 3.

ዝምድት፡ n. act. *cognatio* (i. q. ተዘምዶ፡): ዝምድት፡ዘኢትትፌጸም፡ cognatio imperfecta (ex. gr. fratres vel sorores ex altero tantum parente) F. N. 42, 6; ዝምድት፡እምሔዋን፡ ኀበ፡ (cum) ወልድ፡ምዉት፡ (sc. ወልድ፡) ዝምድተ፡አብና፡ወወልድና፡ ibid.

ትዝምድ፡ (pro ትዝምድት፡) subst. *cognatio, genus, stirpes, familiae, progenies*: exi እምነ፡ምድርከ፡ወእምነ፡ትዝምድከ፡ Kuf. 12. 25; እሉ፡ትዝምደ፡ያዕቆብ፡ Kuf. 39; ኂሩት፡ትዝምድ፡ εὐγένεια Sap. 8, 3; ἔκγονα Prov. 23, 18; in specie *genus* vel *genera ejusdem aetatis* (i. q. ትውልድ፡) ኵሉ፡በበ፡ትዝምዱ፡ኵሎ፡መዋዕለ፡ Kuf. 5; ውስተ፡ትዝምዶሙ፡ vel በኵሉ፡ትዝምዶሙ፡ Kuf. 6; Lud. Comm. hist. p. 323 n. 71.

ትዝምድና፡ subst. *cognationis gradus* vel *ratio*, F. N. 52; ትዝምድና፡ዘውሉድ፡ F. N. 42, 6.

I. **ዘርቅ፡** subst. [سَرَّجَ *mentitus fuit*, aliâs שקר] *fucus, verba fucata et vana, lenocinium*: ወእመሂ፡ነገረ፡ዘርቅ፡ (v. ትምይንት፡) አምጽአት፡ለከ፡ λόγοις τοῖς πρὸς χάριν Prov. 7, 5; Did. 2; ነገረ፡በከ፡ወዘርቅ፡ Sx. Masc. 28; ነገረ፡ዘርቅ፡ Org. 5 et 7; ኀሊና፡ነገረ፡ዘርቅ፡ዘኢይደሉ፡ለክርስቲያን፡ Form. Conf. — *Voc. Ae.*: ዘርቅ፡ዘ፡ግዕዚ፡

II. **ዘርቀ፡** i. e. زَرِقَ *caeruleus fuit* (oculus).

አዝረቅ፡ adj. i. e. أَزْرَقُ *caeruleus*: ብንተ፡አዕይንቲሁ፡ አዝረቅ፡ (scriptum est አቅረዝ፡) ከመ፡ኒል፡ Sx. Haml. 8; አልባስ፡ዘሕብረ፡አዝረቅ፡ Abush. 50.

III. **ዘረቀ፡** i. e. زَرَقَ *petivit hasta* مِزْرَاقٌ *appellata*.

ምዝራቅ፡ subst. i. e. مِزْرَاقٌ *hasta brevis, jaculum*: ደርበዮ፡በምዝራቅ፡ውስተ፡ከርሡ፡ወቀተሎ፡ Jsp. p. 284.

ዘርብ፡ subst. *piper*, Lud. auct. Gregorii.

ዘረበ፡ inus., vic. ጸረበ፡ ضَرَبَ.

ዘርብ፡ድጓንፃ፡ብ፡የበገና፡መምቻ፡ cfr. مِضْرَابٌ *plectrum*.

መዝረብ፡ subst. *malleus*: Jael sumsit መትከለ፡ወመዝረበ፡ Abush. 47. — *Voc. Ae.*: ሰፌልያ፡መዝረብ፡ብ፡መዶሻ ።

ዘርበናት፡ subst. Pl., sine dubio a ዘርበን፡ i. q. زَرْبُولٌ *calcei partibus posterioribus elatis instructi*: እሉ፡እሙንቱ፡እለ፡ቀዲሙ፡የሐርምዎ፡ለአሣእን፡ወድኅረሰ፡የሐውሩ፡በዘርበናት፡ወበቀጸናት፡ M. M. f. 185.

ዘርቤት፡ subst. i. q. زِرْبِيَّةٌ, Pl. ዘርቤታት፡, *tapes, tapetum* (utrimque villosum): ዘርቤታት፡ነጸፍኩ፡ዘእምግብጽ፡ ἀμφιτάποις Prov. 7, 16; Did. 2; ነጸፈት፡ዘርቤታት፡ወአልባሳት፡ደርከኖ፡ውስተ፡ዐራት፡ Sx. Jac. 13. — *Voc. Ae.*: ዘርቤት፡ዘ፡ብሳጥ፡ v. ብስጥ፡

ዘራት፡ v. ዛራት፡ subst. *camelopardalis* [زَرَافَةٌ] Deut. 14, 5. (Vid. Lud. hist. I, 10 n. 33; et Lud. lex. amh. sub ገርራት፡ c. 79).

ዘርአ፡ I, 1 [rarius ዘርዐ፡; זרע ܙܪܥ زرع ذَرَأَ; vid. ዘረወ፡ et ዘርዘረ፡] Subj. ይዝራእ፡ 1) *semen spargere, seminare, serere, conserere*, abs.: Koh. 11, 4; ዘሪእ፡ Jes. 28, 24;

Lev. 25, 11. 20; Ps. 125, 6; Jud. 6, 3; Matth. 6, 26. 13, 3. 4; **ዘይዘርእ፡** *sator* Matth. 13, 3; Joh. 4, 36. 37; c. Acc. seminis: Jes. 28, 25; **ዘርአ፡ ኢትዝርኡ፡** Jer. 42, 7; Hagg. 1, 6; Matth. 13, 24. 25; c. **ዲበ፡** vel **ውስተ፡** terrae: **በጽሐ፡ ጊዜ፡ ዘርእ፡ ለዘሪእ፡ ዲበ፡ ምድር፡** Kuf. 11; **ኢትዝርኡ፡ ለክሙ፡ ውስተ፡ ሦክ፡** Jer. 4, 3; Gen. 26, 12; Matth. 13, 31; c. Acc. agri: Lev. 25, 3; Ex. 23, 10; Gen. 21, 33. 47, 23; Ps. 106, 37; Hez. 36, 9; a) trsl.: **እዘርአሙ፡ ለእስራኤል፡** Jer. 38, 27; **ዘርኡ፡ ነፋሰ፡ ወአረሩ፡ ዐውሎ፡** Hos. 8, 7; **ዘይዘርእ፡ ሕብለ፡ የአርር፡ እከየ፡** Prov. 22, 8; Job 4, 8; Marc. 4, 14; Gal. 6, 8. b) *semen immittere* feminis, *seminare*, *fecundare*: **ከመ፡ ኢትዝራእ፡ ዘርአከ፡ ላዕሌሃ፡** Lev. 18, 20; Hen. 15, 5. c) *semen spargere* dicitur de planta ipsa: Gen. 1, 11 var.; Lev. 11, 37 var.; Deut. 29, 22 var. 2) *spargere, dispergere, disseminare*: **ዘርአ፡ ውስቴታ፡ ጼወ፡** Jud. 9, 45; διασπείρειν Deut. 32, 8.

ተዘርአ፡ III, 1 1) *seri, seminari, conseri*, de semine: **ዘርእ፡ ዘይዘራእ፡** (v. **ዘይዘርእ፡**) Lev. 11, 37; Gen. 1, 11. 12. 29 (**ተዘሪአ፡**); Deut. 29, 22; Matth. 13, 19 seq.; Marc. 4, 15 seq.; de agro: **ምድር፡ ዘኢይዘራእ፡** Jer. 2, 2; Jes. 19, 7; Num. 20, 5. a) trsl.: 4 Esr. 9, 34; **ቃል፡ ዘተዘርአ፡** Jac. 1, 21. b) de animatis: **ኅቡረ፡ ተዘራእነ፡ ማእከለ፡ ክርሥኪ፡** Kuf. 35. 2) *spargi, dispergi*, de fluidis Hen. 60, 16. 21; **ተዘርኡ፡** διεσπάρησαν Gen. 9, 19.

ዝሩእ፡ part. *satus, seminatus, consitus*, Org. 5; **ለእመ፡ ዐቀብነ፡ አበሳሁ፡ ለዘይትገነይ፡ ለነ፡ ኮነት፡ ዝርእት፡ ውስተ፡ ኵሉሕ፡** M. M. f. 96; **ገራህት፡ ዝሩእ፡** Sx. Genb. 19.

ዘርእ፡ subst. (m.), Pl. **አዝርእት፡** 1) *satio, sementis*: Ex. 34, 21; **በጽሐ፡ ጊዜ፡ ዘርእ፡** Kuf. 11; Gen. 8, 22; Lev. 26, 5; Am. 9, 13; **ዘርእ፡ ወማእረር፡** Kuf. 6. 2) *semen* cujusvis generis: Gen. 1, 11. 12. 29. 47, 19. 23; Lev. 11, 37. 26, 16; Ps. 125, 7; Koh. 11, 6; 4 Esr. 9, 35; Matth. 13, 24 seq.; 1 Cor. 15, 38. 3) quae ex semine oriuntur, *satum, seges, olus, viride, herba sativa*: **ዘርአ፡ ምድር፡** σπέρματα Dan. 1, 16; γεννήματα Cant. 6, 11; **ሐመልማለ፡ ዘርእ፡** χλοὴ σπόρου Sir. 40, 22; Hen. 80, 2; 1 Reg. 8, 15; Lev. 27, 30; **አዝርእት፡** σπέρματα Matth. 13, 32; **ፍሬያተ፡ አዝርእት፡** καρποί Sap. 16, 22; **ርኢ፡ ከመ፡ ሠርፀ፡ አዝርእቲሃ፡ (ለገራውህ፡)** Rel. Bar. 4) a) *semen virile, sperma*, Dan. 2, 43; Lev. 15, 3. 18, 20. 23; **ከዐወ፡ ዘርአ፡ ውስተ፡ ምድር፡** Kuf. 41; F. M. 13. b) *proles, soboles* Kuf. 41; Gen. 3, 15. 4, 25. 17, 7. 8. 38, 8. 9; Jes. 43, 5. 61, 9; Ps. 36, 30. 111, 2; **አንሥእ፡ ዘርአ፡ ለእኁከ፡** Kuf. 41; **ዘርአ፡ ብእሲ፡** 1 Reg. 1, 11; Pl. **አዝርእት፡** *posteri* Act. 7, 6 rom.; Gal. 3, 16; F. N. 42, 10; Epil. Evang. Joh. in N. T. rom. α) *stirps, gens, genus*: Ps. 68, 42; **እምዘርአ፡ ሜዶን፡** Dan. 9, 1; **ዘርእ፡ ቅዱስ፡** 2 Esr. 9, 2. β) proles singularum aetatum sese excipientium, *aetas*: **፲ወ፬ አዝርእት፡** (14 Generationen) M. M. f. 161.

ዘራኢ፡ n. ag. *sator, seminator*, Jes. 55, 10; 2 Cor. 9, 10; **ሰይጣን፡ ዘራኤ፡ እኪት፡ ውስተ፡ ልበ፡ ሰብእ፡** Clem. f. 97; trsl.: **ዘራኤ፡ ነቢብ፡** σπερμολόγος (disseminator loquelae) *locutulejus, garrulus* Act. 17, 18.

መዝርእ፡ subst., Pl. *cophini, corbes* Matth. 14, 20. 16, 9 („fortasse ferendis seminibus" Lud.). — *Voc. Ae.*: **መዝርእ፡ ዘ፡ ላዳን፡**

መዝራእት፡ *brachium* vid. sub **መዝራዕት፡**

መዝርእ፡ *velum* vid. sub **መዝርዕ፡**

ዘርከየ፡ quadrl. 1 [an a عير?] *probro afficere, exprobrare, conviciari, calumniari, improperare*, fere ubique ὀνειδίζειν, **ይዘረክየከ፡** Sir. 6, 9. 29, 28; Ps. 43, 18; **ትትቄናደዩ፡ ብየ፡ ወትዘረክዩኒ፡** Job 19, 5; **ዘይዘረክዩ፡ ለዐርኩ፡** Sir. 22, 20. 22. 20, 15; **አብድ፡ ይዘረኪ፡ ወኢያአኵት፡** 18, 18; **ኅፍረት፡ ዘርክዩቱ፡ ለዐርክከ፡** 41, 22; Herm. p. 98; **ወሀበ፡ በዕል፡ ለነዳይ፡ አፍእምቶ፡ እንዘ፡ ይዘረክዩ፡** Clem. f. 174; **ዘርክዩ፡ ጸላኢ፡** Lit. 168, 4; **ከመ፡ ይጽዐላሃ፡ ወይዘርክያሃ፡ በእንተ፡ ዝሙት፡** Jsp. p. 327. — *Voc. Ae.*: **ይዘረኪ፡ ዘ፡ ይሰድብ።**

ተዘርከየ፡ III, 1 id.: **ወትዘረክዩኒ፡** Job 19, 5 var.; **ተዘርክዩ፡** *verba probrosa* Jsp. p. 350.

ዘርከዪ፡ n. ag. *conviciator, exprobrator*, Lud. sine auct.

ዝርክይና፡ subst. *convicium, exprobratio* Clem. f. 174.

ዘረወ፡ I, 1, rarius I, 2 [זָרָה ܕܪܳܐ ذرا; vicinum **ዘርአ፡** et **ዘርዘረ፡**] Subj. I, 1 **ይዝሩ፡** 1) *spargere, dispergere, dissipare*, Matth. 25, 24. 26; **ዘረዎ፡ (ለሐመድ፡) ውስተ፡ ሰማይ፡** Ex. 9, 10; **እዘሩ፡ ኅፍረተ፡ ውስተ፡ ገጽክሙ፡** Mal. 2, 3; **እዘሩ፡** (v. **እዜሩ፡**) **አብድንቲክሙ፡ ላዕለ፡ ምስለ፡ አማልክት፡** Lev. 26, 30; 2 Reg. 16, 13; **ይዘርዎ፡ ለበረድ፡** πάσσει Sir. 43, 17; διασπείρειν, διασκορπίζειν, c. Acc. rei vel pers.: Gen. 11, 9; Jes. 24, 1. 41, 46; Ps. 52, 7; Job 18, 15; nubem 37, 10; **ዝርዉ፡** Dan. 4, 11; Jer. 13, 14. 23, 1. 2. 28, 20 seq.; Zach. 1, 21; Joh. 10, 12; Luc. 1, 51; **እዘሩ፡ አብድንቲሆሙ፡ ውስተ፡ ፍናው፡** Jer. 14, 16; **ከመ፡ እዝርዎሙ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡** Hez. 20, 23; Jer. 9, 16; Lev. 26, 33; **እዘርዎሙ፡ ማእከለ፡ አሕዛብ፡** Kuf. 1; **እዘርዎሙ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ነፋሳት፡** Hez. 5, 10; **ራብዕቶ፡ ትዘሩ፡ በነፋስ፡** 5, 2. a) **ዘሮኪ፡ ፍናዊኪ፡** διέχεας *dispersisti vias tuas* i. e. *circumvagata es* Jer. 3, 13. b) **ዘረዎሙ፡ ለአሕዛብ፡ ውስተ፡ ትዕይንቶሙ፡ ወውስተ፡ ማኅፈዶሙ፡** al. *dispersit* i. e. *huc illuc dimisit* Judith 7, 32. 2) *dissipare* opes a) in malam partem: *prodigere, disperdere*, **ዘሮኪ፡ ወርቅየ፡** Hez. 16, 36; Luc. 15, 13. 16, 1; Did. 10; **ዘሪዎቱ፡ ንዋየ፡ ለመብልዕ፡ ወመስቴ፡** F. M. 17, 4; **ዘኢይዘሩ፡ ንዋየ፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ ለወፍሪ፡ ቤቱ፡** Clem. f. 86. b) in bonam partem: *effundere, liberaliter erogare, dilargiri*, **ዝሩ፡ እክለከ፡ ላዕለ፡ መቃብረ፡ ጻድቃን፡** Tob. 4, 17; **ዘረወ፡ መክፈልተ፡ ንዋዩ፡ ላዕለ፡ አብያተ፡ ክር"ት፡** Phlx. 1; 2 Cor. 9, 9; **ለነዳያን፡ ዘረወ፡ (ንዋዮ፡)** Enc. Ter 11. 26. 3) *ventilare, ventilando segregare*: **ዘረወ፡ ኢምእመናን፡ እምነ፡ ጉባኤ፡** Enc. Haml. 5. — *Voc. Ae.*: **ዘረወ፡ ዘ፡ በተነ።**

ተዘርወ፡ III, 1 *se dispergere, dispergi, dissipari, diffundi*, Jes. 11, 12. 33, 3; Tob. 14, 4; Gen. 10, 18; Ps. 21, 14. 67, 1; Joh. 16, 32; Matth. 26, 31; **ጽጌያት፡ ዘተዘርወ፡** 4 Esr. 3, 47; **እምህየ፡ ተዘርዉ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ አህጉሪሆሙ፡** Kuf. 10. 3; Sir. 48, 15; Esth. 9, 19; **ተዘርዉ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡** Joel 4, 2; Hez. 34, 6 seq.; **ወርቆሙ፡ ይዘሮ፡ ውስተ፡ መርሕብ፡** 7, 19; de lepra quae se diffundit, Lev. 13, 55. 14, 39; de pugna 1 Reg. 14, 23; 2 Reg. 18, 8.

ዝርው፡ part., f. **ዝሩት፡** *sparsus, dispersus, dissipatus*: **ሐመደ፡ እቶን፡ ዝርው፤ ማየ፡ ሙስና፡ ክዑው፡** M. M. f. 104; **እስመ፡ ተሰመይኪ፡ ዝሩት፡** Jer. 37, 17; 2 Par. 18, 16; Jac. 1, 1; episcopus **ያስተጋብኦሙ፡ ለዝርዋን፡** Did. 6; **ረሰይኩክሙ፡ ዝርዋነ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡** Mal. 2, 9; 1 Reg. 30, 16; 3 Reg. 22, 17; Deut. 28, 25; **ዝርወ፡ ዐፅም፡** *cujus ossa dispersa sunt* Lud. Comm. hist. p. 505 n. 51.

ዝሩት፡ subst. (proprie part. f.), *dispersio* linguarum Gen. 11, 9 (ubi Gr. σύγχυσις habet).

ዝርወት፡ n. act., Pl. ዝርወታት፡ *dispersio, dissipatio:* ኀልቀ፡ዝርወቶሙ፡ Dan. 12, 7; ዝርወተ፡ልሳን፡ (Gen. 11, 9) M. M. f. 329. a) pro concreto: *dispersi* (sicut διασπορά) Ps. 146, 2; ወዝርወተ፡እስራኤል፡ከመ፡ትሚጠሙ፡ Jes. 49, 6; ከመ፡ዝርወታቲነ፡ንትጋባእ፡ (ut nos dispersi colligamur) Const. Ap. 39. b) trsl. de *animo* alienis rebus *distracto:* አስተጋብእ፡ኀሊናነ፡እምዝርወት፡ Phlx. sub finem.

ዘራዊ፡ n. ag., f. ዘራዊት፡ 1) *dispersor, dissipator:* ዘራዌ፡መርዔቱ፡ለእግዚ"፡ Clem. f. 172; c. Acc.: ዘራዊት፡አንቲ፡ሊተ፡ንዋየ፡ሐቅል፡ Jer. 28, 20 var. 2) *prodigus, profusus:* ዘራዌ፡ንዋይ፡ F. N. 34; ዘራዊ፡በአስተዋጽኦታት፡ F. N. 32.

ዘርዐ፡ *serere* vid. sub ዘርአ፡

I. **ዘርዐ፡** i. e. שָׂרַע شَرَعَ *extendit, protendit* (vid. ሠርዐ፡).

መዝርዕ፡ subst. f. et m., Pl. መዛርዕ፡ [i. q. ሥራዕ፡, شِرَاعٌ, amh. ሸራዓ፡] *velum navis:* ወናሁ፡መዝርዐ፡ሐመር፡ሠናይት፡ወጽሪት፡ τὰ ἱστία ἔχουσα καϑαρά Chr. Ta. 34; ንስፋሕ፡መዝርዐ፡ሐመርነ፡እንተ፡ይእቲ፡ኀሊናነ፡ δεῖ τείνειν τὰ ἱστία τοῦτ᾽ ἔστιν τὴν προαίρεσιν ib.; vid. ላኀልኀ፡ c. 46; ለትኩን፡እንከ፡ለነኒ፡መዛርዒነ፡ንጽሕተ፡ወጽሪተ፡ Chr. Ta. 34.

II. **ዘርዐ፡** i. e. זרע ذَرَعَ *expandere.*

መዝራዕት፡ subst., m. et f., nonnumquam coll., Pl. መዛርዕ፡, [זְרוֹעַ אֶזְרוֹעַ ܕܪܳܥܳܐ ذِرَاعٌ] *brachium,* (*lacertus, brachium cum humero*): βραχίων Jes. 9, 22. 15, 2. 40, 11; Dan. 2, 32; ተመጠውክዎ፡ዲበ፡መዝራዕትየ፡ Hos. 11, 3; ታጸንዕ፡መዝራዕተከ፡ Hez. 4, 7; Ps. 17, 37. 88, 11. 21; መዝራዕተ፡እደዊሆሙ፡ Gen. 49, 24; Cant. 8, 6; ሰላም፡ለመዛርዒኪ፡ወለኵርናዕኪ፡ I Sal. Mar. 22; መዛርዕ፡እለ፡ሥጋ፡ 2 Par. 32, 8; ὦμος Job 31, 22 (ubi βραχίων እድ፡ versum est); imago roboris et potentiae satis frequens: Ex. 6, 1. 6; Ps. 97, 2; Hez. 30, 20—25; በመዝራዕት፡ልዑል፡ v. ልዕልት፡ Jer. 21, 5; ልዑል፡መዝራዕትከ፡ Jes. 26, 11. 51, 5. 52, 10. 63, 5; ዘዐቢይ፡መዝራዕቱ፡ Job 26, 2. 35, 9. 38, 15. 40, 4; Luc. 1, 51. a) *armus* bestiarum: βραχίων Ex. 29, 27; Num. 6, 19; Deut. 18, 3; ὦμος Hez. 24, 4. b) *manica* (𝔄ermel) vestis: መዛርዐ፡ቀሚሱ፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ col. 195). c) ምዕራፈ፡መዛርዕ፡ *fulcra brachiorum,* ἀγκῶνες sellae 2 Par. 9, 18. d) *brachium* i. e. *sinus* maris, Act. 27, 39 rom. — *Voc. Ae.:* መዝራዕት፡ብ፡ማኸል፡አገዳ፡; *aliud:* ብ፡ወርች።

ዘርዘረ፡ quadrl. I [ذَرَّ ذَرْذَرَ; vicinum ዘረወ፡ et ዘርአ፡ et ዘርዐ፡] 1) *dispergere, dissipare,* Hen. 103, 15. 2) trsl.: *discutere, dissolvere,* ut consilium: ዘርዝር፡ምክሮሙ፡ Jsp. p. 278; ሰአለ፡ከመ፡ይዘርዝር፡እግዚ"፡ምክሮሙ፡ለዐላውያን፡ Sx. Tachs. 9.

ተዘርዘረ፡ III, 1 1) *dispergi, dissipari:* Hen. 89, 75. 90, 33; disciple de resurrectione colloquentes aiunt: ይትከሀሉ፡ዘማሰነ፡ወዘተዘርዘረ፡ሐይወ፡ Kid. f. 36. 2) *discuti, dispelli, disjici:* ይዘርዘር፡ኵሉ፡ፍጥረታት፡ (genera) ሕምዝ፡ Lit. 169, 1; Kid. f. 9; de morbis, Lud. e Ssal. Req.; ሶበ፡ጸለየ፡ቅዱስ፡ማእከለ፡እሳት፡ተዘርዘረ፡ውእቱ፡እሳት፡ወወፅአ፡ቅዱስ፡እምኔሁ፡ Sx. Hed. 19. 3) *discerpi* (coll. شَرْشَرَ): አዘዘ፡ይሥትርዎሙ፡በአጽፋረ፡ኀጺን፡ከመ፡ይዘርዝር፡ሥጋሆሙ፡ Sx. Tachs. 12. (Quas Lud. statuit significationes *enervari, hebescere, irritum esse,* impropriae sunt).

ዝርዙር፡ part. *sparsus, dispersus, disjectus, discerptus:* ኢትግበር፡ሥዕርተከ፡ፍቱሐ፡ወዝርዙረ፡ (*passus* vel *sparsus*) ወኢዕፉረ፡ F. N. 11; ዝርዙር፡ *discerptus* a leone Sx. Masc. 18.

ዝርዚቅ፡ et **ዘርዜቅ፡** subst. [comparandum videtur ܙܪܘܩܐ *annulus,* quamquam etiam زَرَّ זַרְזִיר *constringendi* significationem habet] *opus concatenatum* (*hamis refertum* Lud.): ከመ፡ዝርዚቅ፡ (v. ዘርዜቅ፡) ዘወርቅ፡ ἔργον ἁλυσιδωτὸν χρυσίου Ex. 28, 22. — *Voc. Ae.:* ዘርዜቅ፡ዘ፡ቀማጥር፡ዘይመስል፡መንፌ።

ዘረየ፡ i. q. ዘረወ፡ *dispergere, dissipare:* ለሰበልዮስ፡ይዘርዩ፡ወለአርዮስ፡ይሰድዱ፡ Lud. ex Enc. Tachs. 24, et exemplar Tub. exhibet ይዝርዎ፡ et ይስድዱ፡

ዝቅ subst., plerumque m., Pl. ዝቃት፡ [زِقٌّ] *uter* (*scorteus*), *culeus:* Job 13, 28; Ps. 32, 7. 77, 16. 118, 83; ዝቀ፡ማይ፡ Kuf. 17; ዝቀ፡ወይን፡ 1 Reg. 10, 3. 16, 20; Jos. 9, 2; Job 32, 18; Jer. 13, 12; ዝቃት፡ Jos. 9, 11; Matth. 9, 17; ይመልኡ፡ኆፃ፡ውስተ፡ዝቃት፡ ϑυλάκους ἄμμου πληρώσαντες Chr. Ta. 19. — *Voc. Ae.:* ዝቅ፡ዘ፡ሰን፡ረወታት፡; *aliud:* ዝቅ፡ብ፡የማስ፡ጋን፡; *aliud:* ዝቅ፡ዘ፡የወሀ፡አቆማዳ።

ዝብል፡ subst. [ܙܶܒܠܳܐ זֶבֶל زِبْلٌ] *fimus, stercus:* contaminabant urbem እንዘ፡ይገብሩ፡ውስቴታ፡ኵስሐ፡ወዝብለ፡ወኵሎ፡ምግባረ፡ፁግ፡ Macc. f. 14. (Secundum Ludolfi Gregorium significat ዝብል፡ 1) omne *instrumentum* sive *ferreum* sive *aeneum.* 2) *squama ferri.*) — *Voc. Ae.:* ዝብል፡ዘ፡ፊስ።

ዘብሐ፡ I, 1 [זבח ܕܒܚ ذَبَحَ; vid. ጠብሐ፡] Subj. ይዝበሕ፡ 1) *mactare:* ዘብሑ፡ዳቤላ፡ጠሊ፡ Kuf. 34. 2) in specie *mactare ad sacrificandum, immolare, sacrificare,* rarius in bonam partem (de hostiis Deo oblatis, vid. ሦዐ፡): Ex. 29, 28. 34, 25; ዘብሐት፡ዘዚአሃ፡ጥብሐ፡ Prov. 9, 2; Lit. Epiph.; ዘቢሐ፡መሥዋዕት፡ Prov. 16, 5; crebrius in malam partem: Hos. 4, 13; ይዘብሑ፡ውሉዶሙ፡ለአጋንንት፡ Kuf. 1; Ps. 105, 35; Jes. 57, 5; Hez. 23, 39; Clem. f. 246; መሥዋዕቶሙ፡ለአብዳን፡ይዘብሑ፡ Kuf. 22; 1 Cor. 8, 1; Clem. f. 249; ዘብሑ፡በህየ፡ለአማልክት፡ Hez. 20, 28; F. M. 16, 5.

ዝቡሕ፡ part. *immolatus,* in specie *quod Diis idolisve immolatum est, idolothytum,* sive adjecto ለአማልክት፡ vel ለጣዖት፡, ut Act. 15, 29; 1 Cor. 8, 10. 10, 28; Apoc. 2, 14; Did. 33, sive omisso: Macc. f. 8; qui fidem suam abnegaverit ወበልዐ፡ዝቡሓቲሆሙ፡ (sc. gentilium) ወዘብሐ፡ምስሌሆሙ፡ F. M. 16, 5; Ananias Azarias Misael ኢፈቀዱ፡ከመ፡ይብልዑ፡እምዝቡሓት፡ባዕዳን፡ዘእንበለ፡ዝቡሓተ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡ Sx. Genb. 10.

ዝብሕ፡ subst. (Pl. ዝብሓት፡, si quidem Ex. 29, 28 emendatur) *sacrificium* vel *victima,* in specie diis oblata: ዝንቱ፡

ዝቡሑ፡ ለአማልክት፡ F. N. 23; ይዝብሑ፡ ሎቱ፡ ዝብሐ፡ Jsp. p. 273; ዝብሕ፡ ለአምልክ፡ εἰδωλόϑυτον Syn. f. 102.

ዝብሐት፡ n. act., Pl. ዝብሐታት፡ *immolatio, mactatio, sacrificium:* Ex. 29, 28 (nisi ዝብሓት፡ emendare malueris); ይስሐቅ፡ ተቤዘወ፡ በዝብሐተ፡ በግዕ፡ M. M. f. 59; ዝብሐተ፡ በግዕ፡ ለእግዚ"፡ Org. 1; ዝብሐታት፡ ϑυσίαι Chr. ho. 13. 17.

ዘባሒ፡ n. ag. *mactator, immolator,* Chr. ho. 7 (vid. መዝብሕ፡).

መዝብሕ፡ (seu similis quaedam forma) subst., nonnisi in Pl. መዛብሕ፡ repertum, *hostia, victima* (ut videtur): ውብሂሎቱሰ፡ ስጡሕ፡ (τετραχηλισμένα) አምጽአ፡ ዘንተ፡ እምሥርዐተ፡ መዛብሕ፡ ዘመሥዋዕት፡ እስመ፡ ዘባሒ፡ ይዝሕቅ፡ አነዳ፡ እምዲበ፡ ሥጋ፡ .... Chr. ho. 7.

ዘበረ፡ rad., cognata radici ሰበረ፡ *frangere* q. v.

ዘብርት፡ subst., Pl. ዘብርታት፡ [زُبْرَةٌ] *fragmentum, segmentum:* ዘብርታተ፡ ኀጺን፡ βῶλοι σιδήρου Sir. 12, 15.

መዝበር፡ et መዝብር፡ subst., Pl. መዛብርት፡ [Ges. in thes. p. 318 hoc nomen cum derivatis ad מִדְבָּר retulit, sed obstat usus loquendi; መዝብር፡ enim ejusque derivata non de regionibus aridis et sterilibus sed de aedificiis et urbibus destructis usurpantur] *ruina, rudera, quidquid est destructum, dirutum,* deinde etiam *vastatum, desolatum:* ከመ፡ ቤት፡ መዝብር፡ ὡς οἶκος ἠφανισμένος Sir. 21, 18; ይትሐነጽ፡ መዝብርከ፡ αἱ ἔρημοι Jes. 58, 12; Lud. ex Enc. Masc. 16; ንሕንጽ፡ መዝበራ፡ Mal. 1, 4; Hez. 35, 15. 36, 2; እገብሮን፡ ለአህጉሪክሙ፡ መዝብረ፡ Lev. 26, 31; ትነብሪ፡ አህጉረ፡ መዝብር፡ (v. መዝበረ፡) Jes. 54, 3; 4 Esr. 3, 4; ይከውን፡ መዝብረ፡ (v. መዝበረ፡) Jes. 5, 9. 17, 9 (ἐγκαταλελειμμέναι); Jer. 2, 31. 22, 6; Job 8, 14 var.; 15, 28 var.; መዛብርተ፡ (v. መዝበረ፡) ይከውን፡ መኃፍዲክሙ፡ (v. ማኅፈድክሙ፡) Hez. 6, 6.

መዝበረ፡ quadrl. I (denom.) *destructum, dirutum, eversum, vastatum, desolatum esse:* መዝበረ፡ ኵሉ፡ አህጉር፡ Jes. 24, 10. 61, 4; መዝበርኪ፡ ወወደቂ፡ ወማሰንኪ፡ 49, 19; Jer. 29, 14; Dan. 9, 17; ቤትየ፡ ይመዘብር፡ Hagg. 1, 4; Hez. 35, 14; Judith 5, 18; 3 Reg. 18, 32; in locis Jes. 6, 11. 17, 1. 2. 32, 13 libri Mss. alii መዝበረ፡ alii ተመዝበረ፡ exhibent.

አመዝበረ፡ II *destruere, diruere, evertere, desolare:* አህጉረ፡ ጽኑዓተ፡ አመዝበረት፡ Sir. 28, 14; ያማስኖ፡ ወያመዘብሮ፡ ነኪር፡ Jes. 1, 7. 24, 1; Jer. 19, 12; ግፍዕ፡ ያመዘብር፡ አብያተ፡ ወያሐጽጽ፡ መዋዕለ፡ Fal. f. 39.

ተመዝበረ፡ III, 1 i. q. መዝበረ፡, ut: Jes. 6, 11 var.; 17, 1. 2 var.; 32, 13 var.; ወተሐንጸ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ ዘተመዝበራ፡ Sx. Mag. 27.

ምዝቡር፡ part. *destructus, dirutus, ruinosus:* ይትኀደግ፡ አህጉር፡ ምዝቡረ፡ Jes. 24, 12; 4 Esr. 3, 4 var.; Job 8, 14 var.; አንኀለ፡ ኵሎ፡ አብያተ፡ ጣዖታት፡ ወረሰዮሙ፡ ምዝቡራነ፡ Sx. Sen. 4; nonnumquam መዝቡር፡ Job 8, 14 var.; 15, 28 var.; f. መዝብርት፡ *locus ruinosus* Lud. affert e V. S.

መዝቡር፡, መዝብርት፡ vid. sub ምዝቡር፡

መዝባሪ፡ n. ag. *destructor* (?) Lud. sine auct.

ምዝባሬ፡ subst. *destructio, eversio, ruina:* ምዝባሬ፡ ዳግም፡ ዘቤተ፡ መቅደስ፡ Abush. 19; ምዝባሬ፡ ሀገሮሙ፡ Machb. Me'em. 11; ante pron. suff. etiam ምዝባር፡, ut: ኢየሩሳሌም፡ ዘተሐንጸ፡ ምዝባራ፡ Enc. Masc. 16 (posthac ምዝባሬሃ፡).

ተመዝባሪ፡ n. ag. (III, 1) *destructus, ruinosus.* Tab. Tab. 102.

ዘቢብ፡ subst. [زَبِيبٌ] *uvae passae* Num. 6, 3. 4; 1 Reg. 25, 18; 2 Reg. 26, 1; Hos. 3, 1.

ዘባን፡ subst. (m.) Pl. ዘባናት፡ [dictum ab *eminendo:* زَابِنَةٌ *collis in valle;* زَبُّونَةٌ *collum,* coll. ዲበ፡, ደብር፡, زُبْيَةٌ *locus terrae altior;* زَبَا *portandum suscepit;* زُبْرَةٌ *dorsi pars inter scapulas,* دَبْرٌ دُبُرٌ *tergum, postica pars*] 1) *dorsum, tergum,* νῶτος, νῶτον, ተሰብረ፡ ዘባኑ፡ (v. ዐፅመ፡ ዘባኑ፡) 1 Reg. 4, 18; አዕፅምተ፡ ዘባኑ፡ Job 40, 13; መጠውኩ፡ ዘባንየ፡ ለመቅሠፍት፡ Jes. 50, 6; Hez. 1, 18; Job 15, 26; Gen. 49, 8; ሰላም፡ ለዘባንኪ፡ I Sal. Mar. 20; ያገብእ፡ ድኅረ፡ ዘባኑ፡ Sir. 21, 15; ሜጡ፡ ዘባኖሙ፡ Zach. 7, 11; Jer. 31, 39; Ps. 80, 6; ሜጡ፡ ዘባኖሙ፡ ኀቤየ፡ Jer. 2, 27. 39, 33; እመይጠክሙ፡ ዘባነክሙ፡ Mal. 2, 3; ዘባኖሙ፡ መንገለ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ τὰ ὀπίσϑια Hez. 8, 16; ዘባናት፡ Gen. 9, 23; Ps. 68, 28; Hez. 10, 12; Rom. 11, 10; Lit. 171, 2. a) de inanimatis: በዘባነ፡ ባሕር፡ እንዘ፡ ይሰፍሕ፡ ልብሶ፡ Enc. Masc. 18. b) *latus:* በዘባነ፡ ባሕር፡ ἐπὶ νώτου ϑαλάσσης Num. 34, 11. 15; Jos. 18, 16. 18. 2) *cauda,* οὐρά Job 40, 12; ማእሰ፡ ዘባኑ፡ 40, 26. 3) *limbus* vestis [coll. زُوبَرٌ زِئْبِرٌ]: ዘባኑ፡ ለልብስ፡ λῶμα ὑποδύτου Ex. 36, 32. — *Voc. Ae.:* ዘባን፡ ዘ፡ ጀርባ ።

ዘባናዊ፡ adj. rel. *dorsualis,* Lud. e Mss. Colb.

ዘብዘበ፡ quadrl. I [ذَبَّ ذَبْذَبَ; amh. ዘበዘበ፡ *vexavit*] *repellere, prohibere* (ut videtur): ሰበከ፡ በህየ፡ በወንጌለ፡ ኢየሱስ፡ ወዘብዘብዎ፡ ወወሰድዎ፡ እምኵሉ፡ አህጉሪሆሙ፡ Sx. Mag. 11.

ዘበየ፡ I, 2 ut videtur *emere* [ضَبَا] ይፌንዎ፡ እለ፡ እስከንድርያ፡ ይሢጥ፡ ሎሙ፡ ግብረ፡ ወይዘቢ፡ ሎሙ፡ መፍቅዶሙ፡ Reg. Pach.

ዘብድ፡, ዘብዳ፡, ዘብድው፡ subst., Pl. ዘባድው፡ [سَبَدٌ *cilicium*] *pellis hispida, vestis pellicea, cilicium:* ዘብዳ፡ ጠሊ፡ Lud. affert ex 1 Reg. 19, 13 (at libri a me inspecti ክብደ፡ ጠሊ፡ exhibent); ይለብስ፡ ዘብድወ፡ ጠሊ፡ δέρα αἴγειον Herm. p. 23. 57; ዘብድወ፡ ጠሊ፡ Chr. ho. 28 (ad Hebr. 11, 33) crebro; በዘብድወ፡ ጠሊ፡ ወበሐሜላት፡ Deg.; አልባሲሁ፡ ዘዘብድወ፡ ጠሊ፡ Sx. Ter 22; Enc. Haml. 21 (Lud. 20); ዘለብሰ፡ ዘብድወ፡ Can. Gangr. 12; ለኤልያስ፡ ኢሀለዎ፡ ዘእንበለ፡ ፩ዘብድ፡ Chr. Ta. 18; ዘባድወ፡ ጠሊ፡ Hebr. 11, 37; ዘባድው፡ monachorum, Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* ዘብድ፡ ዘ፡ ዐጽፍ፡; *aliud:* ዘብድ፡ ዘ፡ ዐጽፍ፡ ወሐሜላትኒ፡ ውእቱ ።

ዘበጠ፡ I, 1 [cfr. ኀፈጠ፡ et radices sub ኀፈጠ፡ comparatas; dubium an etiam שׁבט سبط huc referendum sit] Subj. ይዝብጥ፡ *verberare, percutere, plagas infligere, ferire, pulsare,* c. Acc.: ለአድግ፡ ዝብጠ፡ ῥάβδος ὄνῳ Sir. 30, 33; Num. 22, 23 seq.; በበትር፡ ይዘብጠከ፡ Jes. 10, 24; Prov. 23, 13. 14; ዝብጠ፡ ለወልድከ፡ παίδευε 19, 18; ዘይዘብጥ፡ አባሁ፡ ወእሞ፡ Ex. 21, 15. 2, 11; Kuf. 4. 47; Jes. 58, 4; Jer. 44, 15; Matth.

21, 35. 24, 49; Act. 18, 17; avis illa ይዘብጥ፡ ገበዋቲሁ፡ በክነፊሁ፡ Clem. f. 225; c. Acc. et ላዕለ፡ vel ውስተ፡ vel ዲበ፡ membri: ዘበጠ፡ ላዕለ፡ ቍየጹ፡ Jsp. p. 328; ይዘብጡክሙ፡ ውስተ፡ መላትሒክሙ፡ Mich. 4, 14; ነሥአ፡ እብነ፡ ወዘበጠ፡ ዲበ፡ ድማሑ፡ ወቀተሎ፡ Clem. f. 9; omisso Accusativo c. ዲበ፡ vel ውስተ፡, ut: Ps. 128, 3; ዝብጥ፡ ዲበ፡ .. Am. 9, 1; Judith 13, 8; absol.: ዘአፍጠነ፡ እዴሁ፡ ለዘቢጥ፡ Kedr f. 79; 1 Tim. 3, 3 Platt; ዘኢይዘብጥ፡ μὴ πλήκτης Tit. 1, 7; ካህን፡ ዘይዘብጥ፡ Syn. vid. Lud. Comm. hist. p. 311. a) *caedere*, *ferire* gladio Matth. 26, 51; Luc. 22, 50; ዘበጠት፡ ውስተ፡ ክሣዱ፡ ካዕበ፡ በኀይላ፡ ወመተረት፡ ርእሶ፡ Judith 13, 8. b) baculo *excutere* (*triturare*) frumentum vel legumina: ῥαβδίζειν Ruth 2, 17; Jud. 6, 11; τινάσσειν Jes. 28, 27. c) *pulsare* vel *tundere*, malleo: ዘይዘብጥ፡ በሰፌልያሁ፡ Jes. 41, 7; ariete: ተከሉ፡ መዋግዐ፡ ዘነፍጥ፡ ከመ፡ ይዝብጡ፡ ቦቱ፡ ቅጽረ፡ Jsp. p. 365. d) malleo percutere et *ducere* metallum, ἐλαύνειν Ex. 25, 12; Jes. 41, 7. e) trsl.: *verberare* i. e. *agitare*, *concutere*, ut: ሐመር፡ ዘይዘብጥዋ፡ መዋግድ፡ ወነፋሳት፡ Clem. f. 128; Apoc. 6, 13; Jac. 1, 6. f) *excutere* ignem, ἐκτινάσσειν Dan. ap. 3, 25. g) *decutere* fructus arboris: ወፍሬ፡ ዘይጠን፡ ዘበጠ፡ Lud. ex Enc. Masc. 3. h) *pulsare* tympanum 1 Reg. 21, 13; chordas plectro: ትነሥእ፡ መሰንቆ፡ ወትዘብጥ፡ Jes. 23, 16; Gen. 4, 21; ይቤ፡ ለመሰንቃዊ፡ ዝብጥ፡ መሰንቆከ፡ Fal. f. 54.

ተዘብጠ፡ III, 1 *verberari*, *percuti*, *pulsari*, *percelli:* ሥልሰ፡ ተዘበጥኩ፡ በአብትር፡ (ait Paulus) ho. Severiani in Cyr. f. 123; ስገም፡ ተዘብጠ፡ (sc. grandine) Ex. 9, 31. 32; ከበሮ፡ ዘይዘበጥ፡ 1 Cor. 13, 1 Platt; ኅሊና፡ ይዘበጥ፡ mens percellitur, Lit. Chr.

ተዛበጠ፡ III, 3 *se invicem verberare* vel *pulsare*, *pugnis certare:* እለ፡ ይትላሀዩ፡ ወይዛበጡ፡ ወይትጋደሉ፡ i. e. ἀϑληταί Chr. Ta. 19.

አስተዛበጠ፡ IV, 3 *ad mutuam verberationem* vel *pulsationem*, *ad pugilatum* vel *certamen incitare*, ut bestias: እመቦ፡ ብእሲ፡ ዘይመይጦ፡ ፍትወቱ፡ ውስተ፡ ነጽሮ፡ ማሕሌት፡ አው፡ ይትመሀር፡ ቀትለ፡ አው፡ ይትጋደሉ፡ አው፡ ያስተዛብጡ፡ አባግዐ፡ ወዶርሆ፡ ምስለ፡ ካልኡ፡ II Const. Ap. 24; III Const. Ap. 13.

ዝቡጥ፡ part. *verberatus*, *percussus*, Sap. 5, 11; ዝቡጥ፡ በአርእስተ፡ ኀጺን፡ Enc. Ter 1.

ዝብጠት፡ n. ag. et subst., f. et m., Pl. ዝብጠታት፡ 1) *verberatio*, *percussio*, *verber*, *plaga*, *ictus*, F. N. 47; ዝብጠት፡ ወቅጥቃጤ፡ διακοπὴ καὶ συντριβή Prov. 6, 15; πληγαί Prov. 20, 30. 29, 15; ሞተ፡ ፊልጶስ፡ በውእቱ፡ ዝብጠት፡ Jsp. p. 280; ዘበጠ፡ በሰይፍ፡ አሐተ፡ ዝብጠተ፡ p. 292; ይደልዎ፡ ፵ ዝብጠት፡ p. 301; ተዘከር፡ ዘንተ፡ ዝብጠተ፡ ዘዘበጥኩከ፡ p. 328; አንብር፡ አፉየ፡ ላዕለ፡ ዝብጠታቲሆሙ፡ (sc. vulneratorum) p. 367; Hen. 69, 6. 12; Org. 4; Phlx. 191. 2) *ictus* vel *pulsus mallei*, Fid. Jac. Bar. 3) *pulsatio* instrumenti musici: ከመ፡ ዝብጠተ፡ መሰንቆ፡ ወዕንዚራ፡ Macc. f. 20; Org. 3.

ዝብጠ፡ subst. *opus malleo ductum* vel *extensum* (*ductile*): ቀርነ፡ ዝብጠ፡ σάλπιγγες ἐλαταί Sir. 50, 16; Ps. 97, 7; Num. 10, 2; ሰሊዳት፡ ዘዝብጠ፡ Num. 17, 3; ወላትው፡ ዘወርቅ፡ ዝብጠ፡ 2 Par. 9, 15; 3 Reg. 10, 16. 17; ንዋየ፡ ወርቅ፡ ዝብጠ፡ ὁλοσφύρητον Sir. 50, 9.

ዘባጢ፡ n. ag., f. ዘባጢት፡ 1) *verberans*, *percussor*, *verberator:* Num. 35, 21; Deut. 25, 11; ዘኢዘባጢ፡ μὴ πλήκτης 1 Tim. 3, 3 rom. 2) *pulsator* instrumenti musici: ዶናግል፡ ዘባጥያተ፡ ከበሮ፡ *tympanistriae* Ps. 67, 27; Mavâs. n. 62.

መዝበጥ፡ subst. 1) *verberatio*, *verbera:* መዝበጥ፡ (v. ዝብጠት፡) ወተግሣጽ፡ πληγαὶ καὶ ἔλεγχοι Prov. 29, 15. 2) (pulsabulum), *epistomion* tubae, ut videtur, Gad. Ad. f. 149.

ዛቲ፡, **ዛተ፡** *haec*, *hanc* f. s. pronominis ዝንቱ፡, q. v.

ዘትር፡ subst. [referendum videtur ad שָׁתַר شَتَرَ ሠተረ፡ quibus primitus vis *findendi* inest; inde propagatur *erumpere*, *scaturire* vid. ነቅዐ፡] 1) *scaturigo:* Deus ዘአንቅዐ፡ ዘትረ፡ ማይ፡ እመንከሰ፡ አድግ፡ ለሶምሶን፡ M. M. f. 114 (e Jud. 15, 19). 2) *favus* (si non: *id quod redundat e favo*): ዘትረ፡ መዓር፡ κηρίον τοῦ μέλιτος 1 Reg. 14, 27. 3) *cremor* lactis: ዘትረ፡ ሐሊብ፡ Lud. ex Org. 2.

I. **ዘኀረ፡** I, 1 [زَخَرَ *elatus fuit et multum se extendit, exundavit, bullivit; gloriatus est;* Lud. scripsit ዘሀረ፡, quare Ges. in thes. p. 408 זהר زهر comparandum censet, at scriptio ዘኀረ፡ et in libris Mss. frequentior et rectior est] *gloriari:* ኢይዝኀር፡ ኀያል፡ በኀይሉ፡ Jer. 9, 23 var.; Rom. 11, 18 var.; Sir. 11, 4 var.

ተዘኀረ፡ et **ተዝኃረ፡** III, 2 1) *gloriari*, *se jactare*, *superbire:* ተዘኀረት፡ ልብከ፡ ὑπερηφανία Ob. 3; ἐγκαυχᾶσϑαι Ps. 73, 5; καυχᾶσϑαι Ps. 93, 3; ተዝኃረ፡ ἐμεγαλαύχησε Sir. 48, 18; ተዘኀሩ፡ ፀርየ፡ ἐμεγαλύνϑη Thren. 1, 9; ትዜኀር፡ ἐνδοξάζεσϑαι 4 Reg. 14, 10; ተዝኃራ፡ አዋልደ፡ ጽዮን፡ ὑψώϑησαν Jes. 3, 16; እምከመ፡ ሰተይከ፡ ኢትዘኀር፡ μὴ ἀνδρίζου Sir. 34, 25; c. በ፡ rei: ኢትዘኀር፡ (v. ኢትዝኀር፡) በሥነ፡ አልባሲከ፡ Sir. 11, 4. 38, 25; እለ፡ በሙ፡ ይዜኀሩ፡ Jes. 20, 5; Jer. 9, 23; Hez. 28, 17; Gal. 6, 14; c. ላዕለ፡ (*contra* alqm): ተዘኀሩ፡ ላዕለ፡ ብሔርየ፡ Zeph. 2, 8; Rom. 11, 18 Platt; *fastidire*, seq. ከመ፡ ኢ፡, ut: ተዝኃሩ፡ ከመ፡ ኢይግበርዋ፡ Exp. Fid. Nic. 2) *aemulatione effervescere*, *rixari* (ambitiose): ተዝኃርኪ፡ (v. ተዘኀርኪ፡) ዲበ፡ (v. ላዕለ፡) ሕዝብየ፡ παροξύνϑης Jes. 47, 6; እስመ፡ ይዜኀሩ፡ በኃሊናሆሙ፡ ὅτι ἐρεῖς εἰς διαλογισμόν Ps. 138, 19; እምከመ፡ ትትቃንኡ፡ ወትዜኀሩ፡ ζῆλος καὶ ἔρις 1 Cor. 3, 3 rom.

ዝኁር፡ part. 1) *gloriosus*, *jactabundus*, *arrogans*, *insolens:* κενόδοξος Gal. 5, 26; ὑπερήφανος Jes. 2, 12; 2 Tim. 3, 2; ደቂቀ፡ ዝኁራን፡ υἱοὶ ἀλαζόνων Job 28, 8; ኢትኩኑ፡ ዝኁራነ፡ Did. 7. 2) *rixosus*, *protervus*, Rom. 1, 29; ἐρεϑιστής Deut. 21, 18.

ዝኁራዊ፡ adj. rel. *vanae gloriationis studiosus*, Phlx. 223.

ትዝኃርት፡ subst., f. et m., 1) *gloriatio*, *jactantia*, *fastus*, *insolentia*, *ambitio*, *nimia sui admiratio:* ትዕቢት፡ ወምክሕ፡ ወትዝኃርት፡ ያማስኖ፡ ለባዕል፡ Sir. 21, 4; καύχημα Zach. 12, 7; 1 Cor. 5, 6; ὕβρις Jes. 9, 9. 13, 11; ὑπερηφανία 1 Reg. 17, 28; Ps. 73, 24; Hez. 7, 20; Am. 8, 7; Rom. 12, 3; ለብዙኃን፡ አስሐቶሙ፡ ትዝኃርቶሙ፡ ἡ ὑπόληψις αὐτῶν Sir. 3, 24; αὐϑαδία Jes. 24, 8. 2) *rixa*, *contentio*, *certandi libido*, Sir. 28, 11; ἔρις 40, 9; ἐριϑεία Phil. 1, 17.

II. **ዝኃር፡** et **ዝኁር፡** subst., m. et f., Pl. ዝኃራት፡ [ad ዘከረ፡ (vid. Ex. 14, 11), non ad ذخر i. e. ዶኀረ፡ referendum] *monumentum sepulchrale*, *sepulchrum*, μνημεῖον, አውቀ

ርከ፡ለከ፡ዝጎረ፡ (v. ዝጐረ፡)ውስተ፡ኰኵሕ፡ Jes. 22, 16; 2 Esr. 12, 3. 5; Ex. 14, 11 (var. ዝክር፡); Matth. 23, 29; Joh. 19, 41; τάφος Job 6, 10; እምውስተ፡ዝጎርክሙ፡ (v. ዝጐ″፡) Hez. 37, 13; Kuf. 36; ዝጉር፡ (pro ዝጐር፡) M. M. f. 25; ዝጎር፡ሐዲስ፡ዘአውቀረ፡ Gad. Za Mich.; ዝጎራት፡ይትረኀዋ፡ ho. Rhegini in Cyr. f. 109; ንፍቀ፡ዝጎር፡ Enc. Jac. 9. — *Voc. Ae.:* ዝጎር፡ዘ፡መቃብር።

III. **መዝጎርት፡** subst. *ebenum* lignum, Lud. auct. Greg. [referendum ad שׁחר *nigrum esse*].

ዘነመ፡ I, 1 (semel inveni ዘነመ፡ Macc. f. 5^{a}) Subj. ይዝንም፡ [referendum videtur ad זָרַם, זֶרֶם, vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache. VI Ausg. § 32, d; vid. etiam ሠረመ፡] *pluit:* ሶበ፡ይዘንም፡ Sir. 40, 13; Jes. 30, 23; Matth. 16, 3; Jac. 5, 18; ዝናም፡ኢዘነመ፡ውስተ፡ምድር፡ 3 Reg. 17, 7; Apoc. 11, 6; Jac. 5, 17; Kedr f. 41; ዘነመ፡በይእቲ፡ሌሊት፡ዐቢይ፡ዝናም፡ Jsp. p. 318; ዝናም፡ኢዘነመ፡በውእቱ፡ዓመት፡ p. 330; ኢዘነመ፡ላዕሌሆሙ፡ዝናም፡ Macc. 5^{b}. a) de rore: ለእመ፡ኢዘነመ፡ላዕሌሆሙ፡ጠለ፡አርሞንኤም፡ Macc. f. 5^{a}, et de aliis rebus, quae pluviae instar cadunt: ዘነመ፡እሳት፡ Luc. 17, 29; ይዘንም፡መሣግር፡ላዕለ፡ኃጥኣን፡ Ps. 10, 7. b) de grandine: በረድ፡ይዘንም፡ *grandinat* Ps. 67, 15, et nive: ይዘንም፡በረድ፡ *ningit* Sir. 43, 13. c) *fundere pluviam:* ወትዘንም፡(ደመና፡)ዐቢየ፡ዝናመ፡ 4 Esr. 2, 57; Jes. 5, 6 var. d) *pluvia rigare:* ከመ፡ይዝንም፡(ዝናም፡)ብሔረ፡ኀበ፡አልቦ፡ሰብእ፡ Jes. 38, 26.

አዝነመ፡ II, 1 1) *pluere facere* vel *jubere*, de Deo: ኢያዝነመ፡ዲበ፡ምድር፡ Gen. 2, 5; Kuf. 12; ያዘንም፡ከመ፡ዝናም፡ኀያል፡ Jes. 30, 30; Jer. 14, 22; Ep. Jer. 52; አዘንም፡ውስተ፡ገጸ፡አሐቲ፡ሀገር፡ Am. 4, 7; ያዘንም፡ለክሙ፡ጸዳየ፡ወመፀወ፡ Joel 2, 23; seq. ዝናመ፡ Matth. 5, 45. a) *grandinare facere:* አዘንም፡በረደ፡ Ex. 9, 18; አዝነመ፡ላዕለ፡ሕዝብ፡ Sir. 46, 6. b) alias res *pluviae instar demittere:* እሳተ፡ወትየ፡ Gen. 19, 24; Hez. 38, 22; መና፡ Ps. 77, 28. 2) *pluviam demittere* vel *fundere*, de nube: እኤዝዝ፡ደመና፡ከመ፡ኢያዝንም፡ (v. ኢይዝንም፡)ላዕሌሁ፡ Jes. 5, 6.

ተዘነመ፡ III, 1 *pluvia rigari:* አንቲ፡ምድር፡እንተ፡ኢትዘነሚ፡ Hez. 22, 24.

ዝናም፡ subst. m. et f. (ut 2 Par. 6, 26; Hen. 100, 12), Pl. ዝናማት፡ *pluvia:* Gen. 7, 4; Ex. 9, 33; Deut. 11, 17; 1 Reg. 12, 17. 18; Ps. 104, 30; Koh. 11, 3; Prov. 5, 10; 4 Esr. 2, 58; Hen. 2, 3; Jer. 14, 4; Judith 8, 31; Act. 14, 17; Hebr. 6, 7; ዝናመ፡ክረምት፡ Hez. 34, 26; Job 37, 5; ይትከዐው፡ዝናም፡እምውስተ፡ደመና፡ Job 36, 27; ደመና፡ዝናም፡ Sir. 32, 26; Jes. 18, 4; ሶበ፡ይወርድ፡ዝናም፡እምሰማይ፡ Jes. 55, 10; ዝናመ፡ረከበ፡ 4 Esr. 8, 49; ዝናመ፡ተወን፡ወመፀው፡ ὑετὸς πρώϊμος καὶ ὄψιμος Jer. 5, 24; ዝናመ፡ክረምት፡ዘቀዳሚ፡ወዘደኃሪ፡ Hos. 6, 3; ዝናመ፡ጸዳይ፡ወመፀው፡ Zach. 10, 1; ዝናም፡ብዙኅ፡ Enc. Hed. 25; ዝናማት፡ Kuf. 12; ወረዱ፡ዝናማት፡ Clem. f. 24; ዝናማት፡እሙራት፡ Prov. 25, 14; ባርክ፡ነፋሳተ፡ሰማይ፡ወዝናማተ፡ Lit. 164, 4; Kedr f. 14; Enc. Haml. 10. a) *imber:* ኀያል፡ዝናም፡ Job 38, 25—28; ዝናመ፡ሞገድ፡ Prov. 28, 3; ዝናም፡ከመ፡አይኅ፡ Hez. 13, 11; Matth. 7, 25. 27; ዝናመ፡ድምሳሴ፡ (sc. diluvii) Enc. Ter 6. b) *tempus pluvium (hiems):* ስድስተ፡ወርኀ፡ዝናም፡ Kuf. 12; ማእከለ፡ጸዳይ፡ወዝናም፡ Kuf. 29. c) *casus nivis, ningor:* ነኪር፡ለልብ፡ዝናሙ፡ Sir. 43, 18. d) *ros*, δρόσος, አክኑ፡ዝናም፡ያቈርሮ፡ለመርቄ፡ Sir. 18, 16; ዝናም፡እምከመ፡ወረደ፡ 43, 22

ዝናር፡ n. prgr. sc. ζωνάριον (زُنَّار ܙܘܢܪܐ), Pl. ዝናራት፡ *cingulum*, ut: precanti praeceptum est ቀኒተ፡ሐቌ፡በዝናር፡በከመ፡ይቤ፡እግዚእን፡ለይኩን፡ሐቌክሙ፡ቅኑተ፡ F. N. 14; in specie cingulum clericorum, ut: ኢይቅንቱ፡ሐቌሆሙ፡ዲያቆናት፡በዝናር፡በጊዜ፡ጸሎት፡እስመ፡እሙንቱ፡ግዑዛን፡ F. N. 7, 4; subdiaconus ከመ፡ያዑድ፡ዝናረ፡ላዕለ፡ክሳዱ፡ወኢይግበር፡ዝናረ፡ላዕለ፡፩መትከፍቱ፡ F. M. 31, 3; ዝናራት፡ዘውእቶሙ፡ፊቃር፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195).

ዘነብ፡ subst., Pl. አዝናብ፡ [זָנָב ܕܘܢܒܐ ذَنَب] *cauda*, animalium Ex. 4, 4; ዘነበ፡ከልብ፡ Prov. 26, 17; Apoc. 9, 10. 12, 4; ዘነበ፡አፍራስ፡ Sx. Masc. 22; አዝናብ፡ Apoc. 9, 19; Jud. 15, 4; ምቱረ፡ዘነብ፡ Lev. 22, 23; cometae, Chr. L. Atk. f. 23; trsl.: ርእስ፡ወዘነብ፡ Jes. 9, 14. 19, 15; Deut. 28, 13. — *Voc. Ae.:* ዘነብ፡ዘ፡ጋፖራት፡ (v. ጅራት፡).

ዘናቢር፡ subst., Pl. (i. q. زَنَابِيرُ a زُنْبُور vel زِنْبَار) *crabrones, vespae:* አመ፡መጽአ፡ንጉሠ፡ፋርስ፡ኀበ፡ሀገረ፡ንጽቢን፡ወዐገታ፡አምጽአ፡ቅዱስ፡ (sc. Jacobus Nisibensis) ላዕለ፡ሰራዊቱ፡ደመና፡ዘናቢር፡ወትንንያ፡ወነደፍዎሙ፡ለአፍራሲሆሙ፡ Sx. Ter 18.

ዝንቱ፡ pron. demonstr. (vid. ዝ፡), f. ዛቲ፡, Acc. m. ዘንተ፡, f. ዛተ፡, Pl. m. እሎንቱ፡ f. እላንቱ፡, Acc. m. እሎንተ፡ f. እላንተ፡ (gramm. § 146, 1, a), rariores sunt formae Pl. m. እሉንቱ፡ (Jer. 49, 2 Cod. Abb. LV; Luc. 3, 8 rom.; Herm. p. 69^{a}), Acc. እሉንተ፡ (Jes. 49, 21; Did. ed. Platt p. 5); Pl. f. እላንቲ፡ (Cyr. f. 106. 109), *hic haec hoc:* ዝንቱ፡ሕልም፡ Gen. 37, 6; ዝንቱ፡ሕዝብ፡ Marc. 7, 6; ይፀርፍ፡ዝንቱሰ፡ Matth. 9, 3; ዝንቱ፡ውእቱ፡አሪት፡ 7, 12; ዛቲ፡ትውልድ፡ Marc. 8, 12. 12, 43; አኮ፡ዘንተ፡ Joh. 18, 40; ዘንተ፡ነገረ፡ 19, 8; ዛተ፡ሌሊተ፡ Ruth 3, 13; Marc. 4, 13; እሎንቱ፡ Gen. 31, 38; Hen. 5, 8; እሎንተ፡ 1 Par. 9, 22; Jes. 49, 21; Matth. 10, 5. 13, 53; እላንቱ፡ግብ፡ Gen. 37, 20; Zach. 5, 10; እላንቱ፡ኵሎን፡ Hez. 16, 5; እላንተ፡ Gen. 21, 30; Ruth 3, 17; Jes. 10, 10; Asc. Jes. 11, 39. a) monstrando: *hicce, iste*, ut: ዝንቱ፡ይስማዔል፡ Gen. 17, 18. 24, 65. 38, 28; Ex. 32, 31; Jud. 5, 5; Ps. 103, 26; Cant. 8, 5; Jes. 63, 1; Luc. 7, 44. 22, 59. b) contemtim: *iste*, ut 1 Reg. 10, 27; ምንትኑ፡ዝንቱ፡ Sir. 13, 23. c) crebro usurpatur pro neutro Latinorum: ምንት፡ዝንቱ፡ Ruth 3, 16; Jes. 47, 7. 48, 1; Jer. 9, 12; Ps. 41, 4; 4 Esr. 6, 23. 13, 33—36. 42; Luc. 24, 21; 1 Joh. 1, 4; እሎንተ፡ ταῦτα Jer. 5, 25; Hen. 5, 1; እላንተ፡ Asc. Jes. 11, 36; Hen. 82, 1. d) ubi de tempore agitur, passim *jam* vertere licet: ናሁ፡ዝንቱ፡፲ዓመት፡ 1 Reg. 29, 3; ናሁ፡ዓሥር፡ዝንቱ፡ *ecce jam decima vice* Num. 14, 22. 22, 32; Jud. 16, 15; ናሁ፡ሣልስ፡ዝንቱ፡ Num. 22, 28. 24, 10; 2 Cor. 13, 1. e) *hic — ille, unus — alter, alius — alius:* ዝንቱ፡ — ዝንቱ፡ Ps. 74, 7. 8; እምዝንቱ፡ውስተ፡ዝንቱ፡ይትፋለስ፡ሕልም፡ Sir. 31, 3; ዝንቱ፡ቡሩክ፡ወውእቱኒ፡ቡሩክ፡ወዝንቱ፡ምስለ፡ዝንቱ፡ኮነ፡ለቀዳሴ፡ Kuf. 2; ዝንቱ፡ምስለ፡ዝንቱ፡ alius cum alio Kuf. 3; ይትቃተሉ፡ዝንቱ፡ለዝንቱ፡ Kuf. 5; vel ዝንቱ፡ — ዝኩ፡ sive ዝክቱ፡ *hic — ille* Sir. 39, 16. 21. 34; Dan. 2, 43 (vid. ዝኩ).

f) cum praepositionibus: α) በእንተ፡ዝንቱ፡ *ideo, hanc ob causam, propterea* Jes. 49, 4. 50, 7. 59, 9; Zach. 1, 16, (vid. በእንተ፡), vel እንበይነ፡ዝንቱ፡, vel በበይነ፡ዝንቱ፡ (vid. c. 537). β) በዝንቱ፡ *hoc in loco, hic* Enc. Teq. 1. γ) እስከ፡ዝንቱ፡ *hucusque* Hen. 14, 24.

ዘናና፡ subst. (ut videtur, amh.) *lapis* „boum fronti in Aethiopia alligatus quo illius allisione a fuga deterreantur“ Lud. auct. Greg.; at vid. scholion ad መልሕቅ፡

ዘነወ፡ *scortari* vid. sub ዘመወ፡

ዘነየ፡ inus., vic. ዘነወ፡ et ዘመወ፡, vid. Ges. thes. p. 423.

ዝንየት፡ et **ዝኔት፡** subst. *effusio seminis virilis, semen effusum* a) concubitu (legitimo), κοίτη σπέρματος Lev. 15, 17. b) scortatione: ከዐዊ፡ዝንየቶሙ፡ (v. ዝኔቶሙ፡) ዲቤሃ፡ πορνείαν Hez. 23, 8. c) *pollutione nocturna* sive *diurna*: እመቦ፡ዘወድቀ፡በዝንየት፡ወበሕልም፡ይትከላእ፡እምቍርባን፡ኪያሃ፡ዕለተ፡ Kedr f. 70; እመቦ፡ዘወጽአ፡ዝንየት፡ወውእቱ፡እንዘ፡ንቁህ፡ይትገሐሥ፡እምቍርባን፡፪ዕለተ፡ ibid.; ዝኔት፡በኅሊና፡ርኩስ፡(በ፡ *ob*) f. 72; እመቦ፡ዘይትከዐው፡ዝኔት፡ለዝሉፉ፡ ibid.

ዘንግዐ፡ quadrl. I [amh. ዘነጋ፡; inserta nasali formatum e ዘግዐ፡ (vid. ዝጋዔ፡ pro ዝንጋዔ፡) i. e. שׁגע Pu. *furore agi, vesanum esse* (شُجِعَ in quibusdam derivatis); vic. שָׁגָה שָׁגַג ሰከየ፡ *errare* et שָׁכַח *oblivisci*] 1) *mente alienari, delirare*: ዘንግዐኒ፡ልብየ፡ 4 Esr. 10, 51; ኢጥዒኩ፡ንዋመ፡ወይዘነግዐኒ፡ልብየ፡ Rel. Bar.; ሐዘንኩ፡ጥቀ፡እስከ፡ይዘነግዕ፡ኅሊናየ፡ Epist. Gregorii ad Lud. 2) *aliena loqui, delirare* vel *ineptire* in loquendo: ሶበ፡አኮ፡ከመዝ፡እምእቤ፡ዘንጋዕከ፡ Rel. Bar.; ከመ፡አብድ፡እዘነግዕ፡ 2 Cor. 11, 17. 23 (παραφρονῶν). a) *blaterare*, βαττολογεῖν Matth. 6, 7. b) *barbare loqui*, 1 Cor. 14, 11.

አዘንግዐ፡ II 1) *alienare mentem* alcjs, *delirare facere*: አብዝኆ፡መጻሕፍት፡ያዘነግዕ፡ልበ፡ εἰς μανίαν περιτρέπει Act. 26 24 Platt. 2) *pellicere* vel *decipere* alqm (bethören): አዘነግዖ፡ልባ፡ λαλήσω ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς Hos. 2, 16.

ዝንጉዕ፡ (**ዝንጕዕ፡** passim) part. *delirus, vecors, desipiens, ineptus, stupidus, stolidus, imbecillus* mente: ዝንጉዓን፡ μαινόμενοι Chr. Ta. 23 (vid. sub ተወላወለ፡); ዝንጉዕ፡አይሁዳዊ፡ παραφρονῶν Ἰουδαῖος Cyr. ad Th. f. 23; ዝንጉዓን፡ ἀσύνϑετοι Rom. 1, 31; አኡብድ፡ወዝንጉዕ፡ Clem. f. 271; አብዳን፡ወዝንጉዓን፡ f. 186; ዝንጉዐ፡ልቡና፡ Lud. Comm. hist. p. 502 n. 37; ዝንጉዓን፡እለ፡አልበሙ፡ልብ፡ F. N. 24, 3; episcopus constituendus ኢይኩን፡ዕዊረ፡ወኢጽሙመ፡ወኢዝንጉዐ፡ F. N. 5; cujus cerebrum morbo laesum est nominatur ዝንጉዕ፡ F. N. 32 (vid. sub አብድ፡ c. 761).

ዝንጋዔ፡ (et **ዝጋዔ፡**) subst. 1) *vesania, vecordia, delirium*: παραφρόνησις ዝንጋዔ፡ (in Cod. Laur.: ዝጋዔ፡) Zach. 12, 4; መንፈሰ፡ዝንጋዔ፡ Hos. 9, 7 gloss.; μανία Chrys. passim. 2) *stoliditas*: ዝንጋዔ፡ትዕቢት፡ Lud. e Mss. Colb. 3) *ineptiae, deliramentum, hallucinatio*: λῆρος Cyr. ad Th. f. 15; Luc. 24, 11; Cyr. f. 139. 4) etiam *causa* α) *abalienationis* vel *aberrationis mentis*: ወብዙኅ፡ምዝማረ፡ብየ፡በእንተ፡ሀላዌሁ፡ለመንፈስ፡ቅዱስ፡እምቅድመ፡ጥምቀት፡ወልድ፡ወበሕቱ፡ኅድጉ፡ከመ፡ኢይኑኅ፡ነገር፡ወኢይኩን፡ዝንጋዔ፡ለሰማዕያን፡ M. M. f. 65. 101. β) *ineptiarum*: hunc librum ne patefacias malis ከመ፡ኢይኩን፡ነገርየ፡ዝንጋዔ፡በቅድሜሆሙ፡ Clem. f. 151.

ዘንጐጐ፡ quadrl. I [i. q. غَرْغَرَ *debilem reddidit* sermonem ut sensus percipi non possit; *ludibrio habuit*; frustra comparavit Dorn de psalt. aeth. p. 69 جحّ, Tuch de Aethiopicae linguae sonorum proprietatibus quibusdam p. 15 זגג] 1) *susurrare, mussitare*: mortuum ex ecclesia ad sepulchrum efferens suffies incensum ወትዘነጐጐ፡ወታነብዕ፡አንብዐ፡በመስፈርት፡በለሐሳስ፡ Genz. f. 14. 2) *subsannare, irridere, cavillari, verbis illudere, ludibrio habere*, c. Acc.: ይዘነጕጉኒ፡ εἰς χλευασμόν Jer. 20, 8; ἐκμυκτηρίζειν Luc. 23, 35; ὀνειδίζειν Matth. 5, 11. 27, 44; Marc. 15, 32; Jes. 65, 7; Prov. 20, 4; ማርያም፡ትዘነጕጓ፡ለእመ፡ሄሮድስ፡ Jsp. p. 323; ከመ፡ኢይዘንጐጐኒ፡ p. 324; Kid. f. 40; c. በ፡ vel በእንተ፡ *ob*: ይዘነጐጕነ፡በኀጢአ፡ሕግ፡ Sap. 2, 12; ይዘነጕጕዎሙ፡በእንተ፡ዘጐዩ፡ Jsp. p. 357.

አዘንጐጐ፡ II *cavillationi* vel *ludibrio* aliorum *dare* vel *subjicere, deridendum exponere*: አዘንጐጕክሙ፡ነፍሳቲክሙ፡ (vos ipsos) Jsp. p. 371; በእለ፡ይክሕዱ፡ወያዘነጕጉ፡ህሉተ፡ሥርዐተ፡ (mysterium verum) M. M. f. 378 (in appendice); Lud. ex Hist. VII Puer.

ተዘንጐጐ፡ III, 1 *cavillationi* vel *ludibrio esse, derideri*, Deut. 32, 36.

ዝንጉግ፡ part. *cavillationi obnoxius, irrisus, ignominiosus*: ከመ፡ዝንጉግ፡ኢትኩን፡ ἐπονείδιστος Prov. 25, 10. 18, 1.

ዝንጓጔ፡, passim **ዘንጓጔ፡** (Prov. 18, 1 var.; 19, 6, var.) subst. *subsannatio, cavillatio, irrisio, ludibrium, ignominia*, ὄνειδος Gen. 30, 23; Prov. 18, 3. 19, 6; Dan. ap. 3, 9; Luc. 1, 25; ቃለ፡ዝንጓጔ፡ 27, 11; በበእስ፡ወበዝንጓጔ፡ይፌንዎሙ፡ μαχόμενος καὶ ὀνειδίζων Jes. 27, 8; ነገረ፡ዝንጓጔ፡ παραβολὴ ὀνειδισμοῦ Sap. 5, 3; ὀνείδη Prov. 3, 31; ኢይረክበ፡ዝንጓጔ፡ 1 Par. 17, 9; Kuf. 24; Jsp. p. 290. 325. 350; causa cavillationis vel ignominiae: ዘይከውን፡ዝንጓጔ፡ ἐπονείδιστος Prov. 18, 1. — *Voc. Ae.*: ዝንጓጔ፡ዘ፡መሸማጠጥ፡

ዝንፍ፡ vid. ጽንፍ፡

ዝእብ፡ subst., m. et f., Pl. አዝእብት፡ [זְאֵב ܕܐܒܐ ذِئْبٌ *lupus*; vid. quae ad ተኵላ፡ annotavimus c. 566] *hyaena* (in Abyssinia frequentissima, vid. Rüppell I p. 227; Harris II Anh. p. 51): ግበ፡ዝእብ፡ σπήλαιον ὑαίνης Jer. 12, 9; ὗς Deut. 14, 8; ὕες አዝእብት፡ 3 Reg. 21, 19. 22, 38; አዝእብት፡ ὑαίνη Sir. 13, 18; ዝእብ፡ fem., Sx. Genb. 6; እሙ፡ዝእብ፡ Lud. e Libr. Myst. — At in locis Hen. 89, 10. 55 ubi praeter አዝእብት፡ etiam አጽዕብት፡ memorantur et ተኵላት፡ desiderantur, nescio an ዝእብ፡ significet *lupus?* — *Voc. Ae.*: ዝእብ፡ዘ፡ጋርብ፡ v. ጅብ፡

ዘእንበለ፡ vid. sub እንበለ፡ c. 773.

ዚአሁ፡, **ዚአከ፡**, **ዚአየ፡** al. vid. sub ዘ፡ c. 1032.

ዝኩ፡ et **ዝኩቱ፡** pron. demonstr. *ille, iste* (gramm. § 146, 1, b). Compositum est ex ዝ፡ et ኩ፡, quare nonnumquam particula brevissima ሰ፡ inter ዝ፡ et ኩ፡ inseritur, ut: ዳኅንኑ፡

ዝሰኩ፡አቡክሙ፡ Gad. Za Mich.; ዝሰኩ፡ዘምስሌከ፡ Deg. — 1) Ejus formae sunt a) α) Sing. ዝኩ፡ m., raro f. (Ex. 1, 17; ዝኩ፡አንስት፡ Herm. p. 84^b); Acc. ዝኮ፡ (Apoc. 1, 12 Platt; Rom. 7, 15. 19 Platt; Hen. 89, 44. 51; Gen. 27, 17 var.; Hez. 23, 32 var.; 1 Reg. 9, 24; Zach. 11, 13; Tob. 9, 5 var.; Dan. 8, 16; Jer. 13, 4), vel ዝኩ፡ (Gen. 27, 17; 4 Reg. 2, 21; Hez. 23, 32; Tob. 9, 5); f. እንትኩ፡ (Hen. 85, 5; Marc. 11, 21 rom.; እንትኩ፡ራእይ፡እንተ፡ርእየ፡ Gad. Kar.); Acc. እንትኩ፡ vel እንትኮ፡ vel እንተኩ፡ Prov. 15, 18. β) Pl. c. እልኩ፡ (Hen. 9, 8. 89, 1; Ex. 7, 12; Matth. 25, 7. 8; 1 Thess. 5, 6; 1 Cor. 14, 28). b) α) Sing. ዝኩቱ፡ et plerumque ዝክቱ፡ m. (Luc. 20, 35 rom.; Gen. 9, 6; Ex. 32, 1; Ruth 4, 1; 1 Reg. 2, 26 al. crebro), Acc. ዝኩተ፡ vel ዝክተ፡ (Gen. 27, 16; Ex. 34, 1; Lev. 1, 8. 14, 7; Num. 5, 18. 25; Deut. 1, 19; Jos. 21, 40; Sir. 39, 34; Jac. 4, 15; ዝኩተ፡ Org.); f. እንታክቲ፡ Hen. 85, 6; Ruth 2, 6; Ex. 2, 8; 1 Reg. 1, 26; Hez. 36, 35. 38, 14; 4 Esr. 3, 38; Marc. 11, 21; Jac. 4, 13; Rom. 8, 18), Acc. እንታክተ፡ nondum reperi. β) Pl. c. እልኩቱ፡ vel እልክቱ፡ (Luc. 13, 4 rom.; 2 Cor. 3, 1. 8, 14; Matth. 25, 11; Apoc. 6, 1; Gen. 18, 28. 19, 9; 1 Par. 19, 5. 24, 5; Dan. ap. 1, 34; Job 6, 16; Sir. 49, 4 al.; እለኩቱ፡ Marc. 12, 9 rom.); Acc. እልክተ፡ (Hen. 89, 43. 60); f. etiam እላክቱ፡ Jos. 4, 11. 2) Usurpatur a) ad demonstranda remotiora: *ille*, *iste*, ἐκεῖνος, ut: እንታክቲ፡ምድር፡ Hez. 36, 35; በእንታክቲ፡ዕለት፡ 38, 14; Zach. 2, 4; Dan. 8, 16; አብትረ፡እልኩ፡ Ex. 7, 12; Gen. 19, 9; Deut. 1, 19; 1 Joh. 2, 6; Matth. 21, 40. 22, 7. 25, 7. 19. 26, 29. 27, 63; ዝኩ፡ዘ፡ Rom. 14, 15. α) opponuntur ዝ፡ vel ዝንቱ፡ *hic*, *alter* et ዝኩ፡ vel ዝክቱ፡ *ille*, *alter*, ut: ለእሉ፡መንገለ፡እልክቱ፡ 1 Par. 24, 5; 2 Reg. 19, 7; 3 Reg. 3^b, 25; Jes. 44, 5; Dan. 2, 43; Hez. 33, 5; Sir. 39, 16. 21. 34; 4 Esr. 8, 54. 55; Jac. 4, 15; vel እልክቱ፡ — እሉ፡ Jos. 8, 22; rarius ዝክቱ፡ — ዝክቱ፡ ἡ μὲν — ἑτέρα δέ Sir. 14, 18; ዝኩቱ፡ — ውእቱ፡ *iste* — *ille* Org. 2. β) *ille* i. e. *futurus*, *venturus*: እንተኩ፡ τὴν μέλλουσαν Prov. 15, 18; Rom. 8, 18; Luc. 20, 35; 4 Esr. 8, 55. γ) contemtim: Gen. 37, 19; Ex. 32, 1; Jud. 9, 38. b) ad demonstrandam personam vel rem modo memoratam et notam: *is*, ut: ህየንተ፡ደመ፡ዝክቱ፡ ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ Gen. 9, 6; ኵሎሙ፡እልክቱሰ፡ Sir. 49, 4; ዝኩ፡ዘ፡ *is qui* Apoc. 5, 7; Rom. 11, 21; ዝኩ፡ዘይለብስ፡ Hez. 10, 7; 1 Reg. 9, 17; Jes. 44, 16; Job 34, 17; እልክቱ፡እለ፡ Job 6, 16; quare creberrime articulo Graecorum definito ὁ ἡ τό respondet: Gen. 18, 28. 19, 1. 27, 16; Ex. 1, 17. 2, 8. 5, 13. 34, 1; Ruth 4, 1; 1 Reg. 1, 26. 2, 26. 3, 1. 11, 4. 21, 9; 1 Par. 19, 5; Hez. 3, 13. 17, 3. 23, 32. 30, 22; Jer. 13, 4. 6. 39, 11; Dan. 8, 7. 8; Zach. 1, 13. 14. 4, 4. 5. 11, 13; Jon. 4, 7; Tob. 6, 14. 8, 2; Jes. 38, 6. 44, 14. 47, 9; Job 34, 17; ለዝኩ፡ዘመጽአ፡ τὸν ἥκοντα Esth. 4, 15; Apoc. 1, 12. 6, 1. 10, 8, al. sexcenties. c) Pro neutro Latinorum accipitur: Jac. 4, 15; እላ፡ባሕቱ፡ጠይቅ፡ዝክተ፡ዘይብሉ፡ Cyr. c. Pall. f. 69; Ruth 2, 17; Rom. 2, 1. 7, 15.

ዘከመ፡ vid. sub ከመ፡ c. 826.

ዘከረ፡ I, 1 [זָכַר ܕܟܰܪ ذَكَرَ; vid. etiam ዝኅር፡] Subj. ይዝክር፡ (semel in uno codice Jes. 64, 9 reperi ይዝከር፡) 1) *meminisse*, *recordari*, *reminisci*, *memorem esse*, c. Acc.: Ps. 8, 5; ኢይዝክሩ፡እንከ፡ስሞ፡ Jer. 11, 19; 2 Reg. 14, 11. 19, 19; 3 Reg. 17, 18; Ex. 23, 13; Hen. 69, 14; 2 Cor. 7, 15; Matth. 26, 13; c. Acc. et ለ፡ pers. alqd alicui i. e. in commodum ejus: Ps. 19, 3. 24, 7, vel in detrimentum alcjs: Ps. 78, 8; Jes. 64, 9. 2) *memorare*, *mentionem facere*: ስሞ፡ለቅዱስ፡ኢትዝክር፡ሶበ፡ትምሕል፡ Sir. 23, 9; Jer. 11, 19; Ps. 82, 4; አልቦ፡ዘይዘከሮሙ፡ (v. ዘይዜ"፡) እንከ፡ Zach. 13, 2; ኵሎ፡ዘዘከርነ፡ M. M. f. 33 al.; ዘአቅደምነ፡ዘከሮታ፡በጥንተ፡ዛቲ፡መጽሐፍ፡ F. M. 2, 11; Lud. Comm. hist. p. 305 n. 18.

ዘከረ፡ I, 2 1) *memorem facere* alqm, *in memoriam revocare*, *monere*, c. Acc. et በእንተ፡ Gen. 40, 14; c. dupl. Acc.: እዜክረከ፡ኵሎ፡ Kuf. p. 118; seq. ከመ፡, ut: ዘክሮሙ፡ከመ፡ይትአዘዙ፡ Tit. 3, 1; 2 Tim. 2, 14; በዘክሮ፡ 2 Petr. 1, 13. 3, 1. 2) *memorare*, *mentionem facere*: Zach. 13, 2 var.

አዘከረ፡ II, 2 1) *memorem facere*, *in memoriam revocare*, *monere*, c. Acc. pers.: አዘክሩ፡ሕዝበ፡ Jer. 4, 16; c. Acc. pers. et በእንተ፡ rei Gen. 40, 14; c. Acc. rei: Num. 5, 15; Hez. 21, 23. 24; Lit. 173, 4; c. Acc. rei et ለ፡ pers.: በቃለ፡ዚአሁ፡በዘአዘከረ፡ሎቱ፡መሐላ፡አበው፡ Sap. 18, 22; አዘክሪ፡ (o Maria!) ሊተ፡ተዝካረ፡ኪዳንኪ፡ I Sal. Mar. 14; c. dupl. Acc.: 1 Cor. 4, 17; 2 Petr. 1, 12 Platt; Joh. 14, 26; Clem. f. 81; አዘከሩ፡እሳተ፡ገሃነም፡ Sx. Jac. 3; c. ኀበ፡ pers.: Lit. 173, 4. 2) *memorare*, a) *memoriae prodere*: ወነዋ፡አዘከረ፡ዮሴፍ፡ወልደ፡ከርዩን፡ከመ፡ . . . Abush. 20. b) *mentionem facere*, c. Acc. rei, Abush. 30.

ተዘከረ፡ III, 1 *reminisci*, Ps. 9, 12. 6, 5. (Significatum *memorari* Lud. in lex. e Ps. 15, 4 probare conatus est, at in sua psalmorum editione aliam lectionem et interpretationem exhibet).

ተዘከረ፡ III, 2 1) *reminisci*, *recordari*, *meminisse*, *memorem esse* (magis frequentatur quam I, 1): c. Acc. rei vel pers.: Gen. 8, 1. 9, 15. 19, 29. 30, 22. 40, 14. 23. 42, 9; Ex. 13, 3. 32, 13; Lev. 26, 45; Num. 11, 5; Deut. 9, 27; 1 Reg. 1, 11. 19; Ps. 105, 4. 43. 136, 9; Jes. 43, 18. 25. 46, 8. 9. 64, 5. 65, 17. 66, 9; Jer. 2, 2; Thren. 1, 7; Hez. 16, 22; Koh. 5, 19. 9, 15. 11, 8. 12, 1; Sir. 18, 24. 23, 10; እለ፡ይዜክሩ፡እኩየ፡ μνησίκακοι Prov. 12, 28; Matth. 26, 75 al.; Inf.: ተዘክሮ፡እከይ፡ Lit. 164, 1; Deut. 7, 18; c. ለ፡ pers. (in commodum vel detrimentum alcjs): Apoc. 18, 5; Gen. 50, 15; Hez. 18, 24; Jer. 38, 34; Sir. 3, 15; vel c. Acc. rei et pers. (alqd alicui) Gen. 40, 13; c. በእንተ፡ *de* rê: Hebr. 11, 22; Hen. 104, 1; ተዘከረ፡በእንተ፡ብሩር፡ Tob. 4, 1; seq. ከመ፡ Deut. 5, 15. 15, 15. 16, 12; Job 4, 7; Sir. 7, 28. 8, 5. 14, 12; seq. Subjunctivo: ኢተዘከረ፡ይግበር፡ (sibi faciendum esse) Ps. 108, 14. 2) *in memoriam revocari* vel *memorari*: Ps. 108, 13.

ዝኩር፡ part. 1) *memor* Kuf. p. 27. 2) *memoratus* a) cujus mentio facta est: ቀኖና፡ዘዝክርት፡ F. M. 27, 7; Abush. 12. b) *memoriae proditus*, cujus recordamur: መምህር፡ዝኩር፡ዲበ፡መሥዋዕት፡ (in diptychis) Sx. Sen. 24; Org. 2. 3) memoriâ et famâ *celebratus*: አብ፡ዝኩር፡ (aliâs ስሙዕ፡) Phlx. 242.

ዝክር፡ subst. (m.), *memoria*, *recordatio*, *mentio*, μνήμη Koh. 1, 12. 2, 16. 9, 5; ንስዐሮ፡ዝክሮ፡እምድር፡ Prov. 1, 12; μνημόσυνον Deut. 32, 16; Sir. 10, 17. 39, 9; ርጉመ፡ይኩን፡ዝክሩ፡ Sir. 23, 26; ሙሴ፡ዘቡሩክ፡ዝክሩ፡ 45, 1; Enc. Masc. 8; Sir. 49, 1; ይጥዕም፡እምነ፡መዓር፡ዝክርየ፡ 24, 20; Ps. 33, 17; μνεία ይትፌሥሑ፡በዝክረ፡እግዚ"፡ Bar. 5, 5; ከመ፡ኢይርከቡ፡ዝክረ፡በውስተ፡አሕዛብ፡ Hez. 25, 10; Asc.

Jes. 7, 24. a) *nomen memoriale:* **ዝክረ፡ቅድሳቱ፡** Ps. 29, 4. 96, 13; Ex. 3, 15. b) *sacrificium memoriale,* sive **ቍርባነ፡ዝክር፡** Lev. 6, 8, sive **ዝክር፡** Lev. 2, 2. 9. 16. c) *commemoratio* vel *laudatio* ὕμνησις Ps. 70, 8. 117, 14. d) *monumentum sepulchrale* (vid. **ዝኀር፡**) Ex. 14, 11. e) *fama* Sx. Jac. 14 (vid. sub **ዜና፡**).

ዝክረት፡ n. act., Pl. **ዝክረታት፡** *monitio, suggestio:* malae cogitationes ascendunt in corde **እምዝክረታተ፡ሰይጣናት፡እኩያት፡** Phlx. 137.

መዘክር፡ part. (II, 2) 1) *in memoriam revocans, monitor* Lit. 173, 4. 2) *memoriae prodens, commentariorum scriptor, commentariensis,* ὑπομνηματογράφος 1 Par. 18, 15 var.; ὁ ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων 2 Reg. 8, 16; ὁ ἀναμιμνήσκων 20, 24; 4 Reg. 18, 18. 37. (Amharice **መዘክር፡** „orator causae apud Regem“ Lud. lex. amh. c. 78).

ተዝካር፡ subst. 1) *memoria, recordatio:* Ps. 144, 7; **ተዝካረ፡ገብረ፡ለስብሓቲሁ፡** 110, 4; Kuf. 6; Jes. 23, 18; **ግብሩ፡ተዝካርየ፡** 32, 10; **ወበሕቱ፡ግበር፡ሎቱ፡ተዝካሮ፡** Sir. 38, 23; **ዘይሁብ፡ስኂነ፡ለተዝካርየ፡** Jes. 66, 3; **ጸሐፍዝ፡ለተዝካር፡** Ex. 17, 14; Ps. 67 tit.; 69 tit. a) *signum memoriale:* Ex. 13, 9. 28, 12. b) *sacrificium memoriale:* Lev. 5, 12; **አነ፡አበእኩ፡ተዝካረ፡ስእለትክሙ፡ቅድሜሁ፡ለቅዱስ፡** Tob. 12, 12; vel *donum memoriale* Lit. 160, 1. 2) *res memoriae prodita:* **ጸሐፈ፡መጽሐፈ፡ተዝካር፡** Mal. 3, 16; **ወጽሑፍ፡ውስቴታ፡ተዝካር፡** ὑπόμνημα 2 Esr. 6, 2. a) *liber memoriarum, commentarius:* **ተዝካረ፡ኖብያት፡** (ἔγραψε τοὺς λόγους τούτους εἰς) μνημόσυνον Esth. ap. 1; **ጸሓፌ፡ተዝካር፡** ὑπομνηματογράφος Jes. 36, 3; Asc. Jes. 6, 17. b) *libellus memorialis, conscriptio, tabulae:* **ተዝካረ፡ስእለት፡ከመ፡እጽሐፍ፡ሎሙ፡** Hen. 13, 4; si consilii habendi causa conveniunt, **ይጽሐፉ፡ተዝካረ፡ነገር፡** (Protokoll) F. N. 51. 3) a) *festum in memoriam* alcjs *celebratum* Lev. 23, 24; Luc. 22, 19; **ንግበር፡ተዝካሮ፡ለእስጢፋኖስ፡** Mavâs. n. 12; **ተዝካረ፡ዕረፍቱ፡ያብዕሉ፡** Enc. Ter 15; **ዕለተ፡ተዝካር፡** Lud. e Can. Laod. 51; **ዝንቱ፡ዘይትነበብ፡በኵሉ፡ተዝካረ፡ምውታን፡ለለዓመቱ፡** Genz. f. 144; **መፍትው፡ንግበር፡ተዝካሮሙ፡ለምውታን፡በዕጣን፡ወበመሥዋዕት፡** f. 147. b) *commemoratio,* creberrime in Sx., ut: **ተዝካረ፡በዓሉ፡ለመልአክ፡ሚካኤል፡** Hed. 12; **ተዝካሮሙ፡ለ፳ወ፬ ካህናተ፡ሰማይ፡** Hed. 24; al.

ተዘካሪ፡ n. ag. *bene memor,* Kid. f. 22.

ተኪዚር፡ ut videtur, nomen corruptum e **ተዝኪር፡** vel تذكير, Enc. Jac. 9, vid. sub **ዶር፡**

ዝኵቱ፡ et **ዝክቱ፡** vid. sub **ዝኩ፡**

ዘውሀር፡ n. prgr., si quid video i. q. جَوْهَر (quare rectius **ዠውሀር፡** scripseris), Pl. **ዘዋህር፡** *gemma:* **ጥልማ፡ወከይ፡** (sic) **ወወራውሬ፡ወዘውሀር፡ወብሉር፡** (ubi *gemmae species* quaedam intelligenda videtur) Kbr. Nag. 17; huc referendum videtur exemplum a Ludolfo ex Org. 6 allatum: **ዘዋርሒ፡** (pro **ዘዋህር፡**) **ዘእምአዕናቄ፡ህንዳኬ፡ዘያበርህ፡**።

ዘረ፡ I, 1 [i. q. דּוּר دَارَ *circumivit, gyrum egit, conversus fuit*] *vertigine laborare:* **ርእስየ፡ይዘውር፡** Lud. auct. Greg.

ዘወረ፡ I, 2 *perennare, perdurare, permanere* [cfr. דּוּר دَهْر دال]: **ይዜውሩ፡** (v. **ይዜወሩ፡**) **ከመ፡አባግዕ፡ዘለዓለም፡** μένουσι Job 21, 11; **ነፍስ፡ዝልፍት፡ኢትዜውር፡** (v. **ኢትዜወር፡**) ἐξαρθήσεται Sir. 19, 13; c. Acc. pers. (*alicui* vel *apud alqm*): **ጸጋሁ፡ለእግዚ“፡ትዜውሮሙ፡ለጻድቃን፡** δόσις κυρίου παραμένει εὐσεβέσι Sir. 11, 17.

አዘረ፡ II, 1 *vertiginem facere* alicui, c. Acc.: **ያዘውሮሙ፡አዕይንቲሆሙ፡ለጠቢባን፡** (v. **ያዐውሮሙ፡**) i e. *caliginem offundit* Sir. 20, 29.

ተዘወረ፡ III, 2 *perennare, diuturnum esse,* Job 21, 11 var.; Sir. 19, 13 var. — *Voc. Ae.:* **ይዜወሩ፡ዘ፡ይመላለሱ፡**; *Rad. Abb.:* **ተዘወረ፡ዘ፡ተጠበቀ፡**

ዘውር፡ subst. 1) *gyrus, orbis, circulus:* **ስዱኒ፡ሀገረከሙ፡ሀገረ፡ሣልሲት፡ራማ፡ዘዐጸደ፡ዘውራ፡ምጡቅ፡** Sal. 318 Nic. 12; **ሰረገላሁ፡** (Dei) **በረድ፡ወራሕበ፡ዘውሩ፡በእሳት፡ሐጹር፡** Lit. Greg. 2) *limbus* (ut videtur): **ይኩን፡ዘውረ፡አክሊሉ፡ስፉሐ፡ወስፉየ፡በሠላስ፡መዓርጋተ፡ስፍየት፡** F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡** c. 195).

ዘዋርሒ፡ vid. sub **ዘውሀር፡**

ዘዐ፡ rad. inus., cui Lud. comparavit شاع, שׁעה vel ܫܥܐ, שִׂיחַ, tres radices bene distinguendas. Et شاع quidem i. e. ذاع *palam evasit, divulgatus est a dissipando* propagatum est (coll. ذاح زَوْح II et ذَوْع), unde *diffundere animum* duxeris; ܫܥܐ autem, cujus derivata significatu cum **ዘዐ፡** haud male concordant, ab *oblinendo* petitum est (vid. Ges. thes. p. 1458; Bernstein lexidion ad Kirschii chrestom. p. 534); at significatu propius ad nostram radicem accedit שִׂיחַ vel שׂוּחַ (talmudice סוּחַ).

ተዛውዐ፡ III, 3 *sermonibus oblectari, sermocinari, confabulari* (ſich unterhalten): **ምስለ፡መሰንቃዊት፡ኢትዛዋዕ፡** μὴ ἐνδελέχιζε μετὰ ψαλλούσης Sir. 9, 4; **ኢትንበሩ፡ምስሌሆሙ፡በመስቴ፡ወኢታብዝኁ፡ምስሌሆሙ፡ተዛውዖ፡** Jsp. p. 332; **ዘፈቀድኩ፡እምእሉ፡ኵሎሙ፡** (*quemcumque horum* librorum *voluerim, is*) **ይዛዋዕ፡ምስሌየ፡ወእዛዋዕ፡ምስሌሁ፡** Fal.; c. **በ፡** rei (*de*): **ተዛውዖ፡ምስለ፡አኀው፡በቃለ፡መጻሕፍት፡ትጥዕሞሙ፡ለለባውያን፡እምኵሉ፡ጣዕማት፡** Fal. f. 35; c. **ላዕለ፡** *contra:* Ps. 68, 15 (ἀδολεσχεῖν). a) *secum colloqui, meditari,* ἀδολεσχεῖν Gen. 24, 63; Ps. 54, 2. 76, 3; **ተዛዋዕኩ፡ምስለ፡ልብየ፡** 76, 6; c. **በ፡** rei (*de*) Ps. 76, 12. 118, 15. 23. 27. b) *fabulari, garrire, nugari:* **ኢታአምርዎኑ፡ዝብእሲ፡ከመ፡በከ፡ይዛዋዕ፡** τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ 4 Reg. 9, 11; **ተዛውዖ፡ደቂቅ፡** παίδων μικρῶν μῦθοι Chr. Ta. 11. c) *lascivire, petulantem esse:* **ኢይዛዋዕ፡አዕይንትየ፡** οὐκ ἐμετεωρίσθησαν Ps. 130; 1; sponsa **ዘታንገረግር፡በተዛውዖ፡** *quae jactitat se lascive* vel *petulanter,* Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* **ተዛዋዕኩ፡ዘ፡ተጫወትሁ፡**።

አስተዛውዐ፡ IV, 3 *oblectare* confabulando, cantando, ludendo al. alqm.: **ፊልሞን፡መዐንዝር፡ከነ፡ያስተዛውዖ፡ለአርያኖስ፡መኰንን፡** Sx. Jac. 20.

ዝዉዕ፡ vel **ዝውዕ፡** part. *lascivus, petulans:* **አዕዱየ፡ኀሊና፡ወዝውዐ፡ልብ፡** Syn. f. 347; paulo post: **አዕዱይ፡ወዝውዕ፡** ibid.

ዘውዕ፡ (passim **ዛውዕ፡** scriptum) subst. *sermones inanes* vel *ludicri, nugae, fabulae; lascivia, petulantia,* ἀδολεσχίαι Ps. 118, 85; **ዘውዐ፡ነገር፡ዘይፈጥሩ፡** γενεαλογίαις ἀπεράντοις 1 Tim. 1, 4 Platt; **ነገረ፡ዘውዕ፡** Lud. e Ssal. Req.; **አውግረ፡ዘውዕ፡** (v. **ዛውዕ፡**) βωμοὶ τοῦ γέλωτος Am. 7, 9; **እመበ፡ዘይትረከብ፡በሠሐቅ፡ወበዛውዕ፡ይገሥጾ፡ዲያቆን፡ወይ**

ረስዮሙ፡ ያርምሙ፡ (sc. inter sacra celebranda) Did. 12; poenitens se removeat a rebus mundanis እንዘ፡ ኢያበዝኅ፡ ሠሐቀ፡ ወዘውዐ፡ Clem. f. 239; ዘውዕ፡ inter notas impiorum enumeratur Kid. f. 16; baptizandus dicat: እክሕደከ፡ ሰይጣን፡ ወኵሎ፡ ሥልጣንከ፡ ወኵሎ፡ ዘውዐከ፡ ወኵሎ፡ ፍትወተከ፡ ወኵሎ፡ ምግባረከ፡ f. 26; Asc. Jes. 2, 7.

መስተዛውዕ፡ part. (IV, 3), f. "ውዕት፡ *oblectans, lascivus, scurrilis:* vidua ecclesiastica ኢትኀሊ፡ ኀሊና፡ መስተዛውዕት፡ Kid. f. 21; homo መስተዛውዕ፡ ne sit in ecclesia f. 18.

ዠውዛ፡ n. prgr. sc. ٱلْجَوْزَاءُ *astrum et signum geminorum* (aliâs ገውስ፡ q. v.), sc. አልዠውዛ፡ Abush. 4.

ዘውግ፡ subst. [ζεῦγος זוּג ܙܽܘܓܳܐ زَوْجٌ] Pl. አዝዋግ፡ (Lud.) 1) *par,* (*jugum*) i. e. *duo* vel *bini:* ዘውገ፡ መዓንቅ፡ ζεῦγος τρυγόνων Lev. 5, 11; Luc. 2, 24; ዘውገ፡ አልባስ፡ Jud. 17, 10; ወዘውግ፡ እሙንቱ፡ ἐζυγωμένα 3 Reg. 7, 43; vid. Jos. 8, 29 annot. 2) *par* i. e. a) *aequalis,* sive ዘዘውግ፡ Lev. 27, 10; sive ዘውግ፡ *aequales* Hen. 72, 37; ሰላም፡ ለሥዕርት፡ ርእስኪ፡ ዘፈትለ፡ ሜላት፡ ዘውጋ፡ I Sal. Mar. 3; ወእመኒ፡ ዘውጎ፡ (Acc.) ἤ τι τοιοῦτο II Can. Ap. 65; ዘውገ፡ ጠሊ፡ N. T. rom. f. 100, b. b) *socius, collega:* ዘውገ፡ ነቢያት፡ Lud. e Cant. Sam.

ዘገ፡ I, 1 et **ዛወገ፡** I, 3 *parem* vel *aequalem* vel *socium esse* alicui, c. Acc.: ሱቡእ፡ ምስለ፡ ዘይዘውጎ፡ (v. ዘይዘውጎ፡)ይትሉ፡ τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ προσκολληθήσεται ἀνήρ Sir. 13, 16.

ተዛወገ፡ III, 3 1) *se adjungere* vel *consociare* vel *consociari* alicui, c. Acc.: ዘይሬዕዮ፡ ወይዛወጋ፡ ለሙስና፡ ይጼዕሎ፡ አባሁ፡ Prov. 28, 7; ዛቲ፡ መጽሐፍ፡ ታስተፌሥሕ፡ ለዘተዛወጋ፡ ወለዘነበረ፡ ምስሌሃ፡ Fal.; ተዛውጎ፡ *consociatio* Lud. ex Enc. Nah. 17. 2) consociatum vel consociandum esse alicui i. e. a) *parem, aequalem, similem esse,* vel *sequi:* c. ምስለ፡, ut: ዛቲ፡ ኀጢአት፡ ትዛወግ፡ ምስለ፡ ዘይከዑ፡ ... F. M. 13; c. Acc.: በከየ፡ መሪረ፡ ወእምድኅረ፡ ብካይሂ፡ ገብረ፡ በዘይዛወጎ፡ ለግብር፡ καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἑξῆς τοῦ κλαυθμοῦ ποιεῖ Chr. Ta. 13; ሰላም፡ ለአስናንኪ፡ ሐሊበ፡ እጐልት፡ ዘተዛወጋ፡ (sc. albedine) III Sal. Mar. 13. b) *copulari, attribuendum esse, attribui:* ኵሉ፡ ዘንገብር፡ ይዛወግ፡ ኀቤክሙ፡ ወትምክሕቱ፡ ይትመየጥ፡ ላዕሌክሙ፡ Jsp. p. 330; ዜና፡ አይሁድ፡ ዘይዛወግ፡ ለዮሴፍ፡ ወልደ፡ ኮርዮን፡ Jsp. in tit.

አስተዛወገ፡ IV, 3 *copulare, adjungere, adjicere, sequi facere,* c. Acc. et ምስለ፡ M. M. f. 85; vel Acc. et በ፡, ut: abrumpit ተግኅጸ፡ ወያስተዛውጎ፡ በቃለ፡ ተስፋ፡ (promissionem) Chr. ho. 8, al. passim.

ዘወፈ፡ rad., incertae significationis; arabice وَذَّفَ, ذَفْذَفَ, زَافَ (يَزِيفُ) de *incessu fastuoso* dicuntur.

ተዘወፈ፡ III, 2 (etiam **ተዛወፈ፡** III, 3) *sui ipsius amore et admiratione tumere, superbia elatum esse, gloriari:* φυσιώσεις 2 Cor. 12, 20 rom.; ኢይዘወፍ፡ (Subj.; v. ኢይዛወፍ፡) ባዕል፡ በብዕሉ፡ Jer. 9, 23.

ትዝውፍት፡ (etiam ትውዝፍት፡ passim scriptum) subst. *admiratio sui, fastus, arrogantia, superbia,* Gal. 5, 20; ὑψηλοφροσύνη Herm. p. 36; ትውዝፍት፡ Clem. f. 141. 218.

ዝዕላ፡ subst., nomen ornamenti vestis, *limbus* vel *clavus* vestis? an *fimbria?* [زِيرٌ, זֵר?]: ሥራዕ፡ ሎሙ፡ ቀዋብዕተ፡ ዘአልበ፡ ዝዕላ፡ ዘከመ፡ ደቂቅ፡ Reg. Pach.

ዝዕሜ፡ subst., nonnisi repertum in Pl. ዘዓምይ፡, dubiae significationis, fortasse *fimbria, cirrus,* nam respondere videntur κόσυμβοι Jes. 3, 18. [Ludolfus hoc verbum sub አመየ፡ posuit et vocabulo μηνίσκους respondere censuit; at ዘ፡ praepositum quid sibi velit? Mihi ዘዓምይ፡ eodem modo formatum videtur quo ገማዕይ፡ a ግምዔ፡; fortasse transpositum est e ዘማዕይ፡].

ዘዘ፡ vid. sub ዘ፡ c. 1032.

ዝየ፡ adv. (gramm. § 160, b) 1) ዝየ፡ nudum a) *hic, hoc loco:* Gen. 22, 5; Deut. 29, 14; Jud. 4, 20. 19, 9; Ps. 131, 15; Matth. 12, 6. 41. 42. 14, 17. 17, 4. 26, 36; Hebr. 13, 14; ምንት፡ አቀመክሙ፡ ዝየ፡ Jes. 52, 5. b) *huc:* ምንት፡ መጻእከ፡ ዝየ፡ Jes. 22, 16; 57, 3; Gen. 15, 14; Ex. 3, 5; Jos. 18, 6. 8; Jud. 18, 3; 4 Esr. 10, 5. 67; Asc. Jes. 8, 12. 13; Matth. 8, 29. 14, 18. 2) Praepositiones sibi praemissas fert: a) በዝየ፡ *hic, hoc loco:* Gen. 19, 12. 40, 15; Jud. 18, 3; Hez. 8, 9; 4 Esr. 10, 25; Matth. 17, 4; ተፈጸመ፡ በዝየ፡ ሲራክ፡ Sir. in subscr. b) እምዝየ፡ vel እምነ፡ ዝየ፡ *hinc:* Gen. 37, 17; Deut. 9, 12; Ruth 2, 8; Jer. 2, 36; Jac. 4, 1. c) እስከ፡ ዝየ፡ *usque huc:* Job 38, 11; 1 Reg. 7, 12; እስከ፡ ዝየ፡ ኵነኔ፡ ሞአብ፡ Jer. 31, 47 vrs. nov. (hebr. 48, 47); እስከ፡ ዝየ፡ ነገረ፡ ኤርምያስ፡ 51, 64 (sec. text. hebr.). d) ኀበ፡ ዝየ፡ *ad haec, in hunc* (mundum): ኢንኔጽር፡ ኀበ፡ ዝየ፡ Chr. Ta. 16. 3) Opponuntur: ዝየ፡ et ከሐከ፡ *hic — illic, huc — illuc:* Matth. 24, 23; Marc. 13, 21; Hebr. 7, 8; Jac. 2, 3; በህየ፡ — በዝየ፡ *in illa — in hac* (*vita*) Clem. f. 238. 266; እምዝየ፡ ወእምዝየ፡ *hinc illinc* Hen. 89, 24. 43. — (Vid. ለፌ፡).

ዛይ፡ litera alphabeti Hebraeorum VII^{a}, (זַיִן, talmudice זֵי), Ps. 118, 49; Thren. 1, 7. 2, 7. 3, 19. 4, 7. Ubi de psalmis agitur, siglo ዛይ፡ Ps. 118, 49—56 notatur.

ዜመ፡ inus. i. q. ܙܡܐ *strepuit, resonavit, tinnivit,* زَمْزَمَ, vic. הוּם הָמָה ܗܰܡܗܶܡ.

ዜማ፡ subst., plerumque m., Pl. ዜማት፡ [vid. ዋዜማ፡] 1) *sonitus,* ut *bombus* vel *susurrus* apium, Org. 5. 2) in specie: *sonus canorus* et *suavis, cantus modulatus, modulatio, modus canendi, melos,* (vid. etiam Isenb. p. 155 sub ዜማ፡): አዕዋፍ፡ ዘሠናይ፡ ዜማሆሙ፡ ὀρνέων ἦχος εὐμελής Sap. 17, 17; እስመ፡ በከመ፡ ስመ፡ መዝሙር፡ ይትዌለጥ፡ በአእምሮ፡ ቃለ፡ ዜማሁ፡ ወይሄሉ፡ ዘልፈ፡ ርቱዐ፡ ውስተ፡ ዜማሁ፡ 19, 17; ዝብጠተ፡ መሰንቆ፡ ወዕንዚራ፡ እለ፡ በሙ፡ ሠናየ፡ ዜማ፡ Macc. f. 20; angeli laudant Deum ዘዘዚአሁ፡ በጥዑም፡ ዜማ፡ ማሕሌት፡ Clem. f. 61; ይሴብሕዎ፡ በሠናይ፡ ዜማ፡ ወማሕሌት፡ f. 2. 5; ድምፀ፡ ዝንቱ፡ ተውኔት፡ ወጥዑም፡ ዜማሁ፡ (sc. musicae Cainitarum) Clem. f. 16; ኅብረት፡ ዜማ፡ *harmonia* Org. 4; ዜማ፡ ግንዘት፡ *melos funebre* Genz. f. 44. 51; ዜማ፡ ሐዘንዚን፡ *modi lugubres* f. 36; በዜማ፡ ሐዘን፡ id., f. 99; distinguuntur ዜማ፡ ግዕዝ፡, ዕዝል፡, አራራይ፡ (vid. c. 1002 sub ዕዝል፡); Pl. ዜማት፡ Genz. f. 44.

ዝያቈነ፡ (pro **ድያቈነ፡**) quadrl. I *diaconi munere fungi* II, Can. Nic. 79 (72), vid. sub **ቀሰሰ፡** c. 433.

ዘይት፡ subst., m. et f., [זַיִת ܙܰܝܬܳܐ زَيْتٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 407] 1) *olea, oliva* arbor, sive **ዘይት፡** Jes. 24, 13; Hab. 3, 17 (fem.); **ክልኤ፡ዘይት፡** Zach. 4, 3; **ተክለ፡ዘይት፡ሐዲስ፡** Ps. 127, 4; **ትተክሊ፡ዘይተ፡** Mich. 6, 15; Rom. 11, 17 seq.; sive **ዕፀ፡ዘይት፡** Gen. 49, 11; Jud. 9, 8; Jer. 11, 16; Ps. 51, 8; Kuf. 13; Apoc. 11, 4; **ዖመ፡ዘይት፡** Org.; **ዕፀወ፡ዘይት፡** 1 Par. 27, 28; **ዕፀዋተ፡ዘይት፡** Deut. 28, 40; nonnumquam coll. *oleae, olivetum*, ἐλαιών, **ዘይት፡** Ex. 23, 11; Deut. 24, 21; 1 Reg. 8, 14; Jer. 5, 17; **አዕጻደ፡ዘይት፡** Deut. 6, 11; Jos. 24, 13; **ደብረ፡ዘይት፡** mons oliveti, Act. 1, 12; Matth. 21, 1. 2) *oliva* fructus Jac. 3, 12; **ሕንበበተ፡ዘይት፡** Jes. 17, 6; **ቅብአ፡ዘዘይት፡** Ex. 27, 20. 3) *oleum*, olivarum Lit. 164, 4 (ubi **ዘይት፡** a **ቅብእ፡** distinguitur), in genere: **ዘይት፡ዘቀንዲል፡** Sx. Tachs. 7; **ዘይተ፡ማኅቶት፡** Enc. Haml. 30; **ይውሕዝ፡እምኔሁ፡ነቅዐ፡ዘይት፡ወዕፍረት፡** Sx. Teq. 29; **በከመ፡ይትረአይ፡ዘይት፡በውስተ፡ማህው፡** Sx. Teq. 27. 4) „Sic quoque vocatur *medium temporis quadragesimalis*, μεσονηστεία, Mitfaſten" Lud. e Scal. de Emend. temp. p. 696.

ዘይቶን፡ subst. i. q. زَيْتُونٌ (olivetum) *oleae*: **ዘይቶን፡ወሆሳዕና፡** oleae et palmae Sx. Masc. 3; **ፍሬ፡ዘይቶን፡** Enc. Masc. 3.

ዜነ፡ i. e. زَانَ II *ornavit, compsit*.

መዘይን፡ i. e. مُزَيِّنٌ (*ornans* i. e.) *tonsor* barbae et capillorum: **መዘይነ፡ንጉሥ፡** Jsp. p. 334.

ዜነወ፡ quadrl. [denominatum videtur ab **እዝን፡**, sicut أَذَّنَ I et IV *certiorem fecit*] 1) *certiorem facere, nuntiare, annuntiare, denuntiare, nuntium perferre*: ἀναγγέλλειν, ἀπαγγέλλειν, c. Acc. pers.: 1 Reg. 19, 19. 23, 1; Kuf. 34; Jes. 7, 2; **ኢትዜንዉኒ፡** Jes. 30, 10; **መጽኡ፡እዜኑከ፡** Job 1, 15 seq.; **ዜንውዎሙ፡ለበሓውርት፡** Am. 3, 9; **ዘይዜንዎ፡** Job 1, 14. 16; Jer. 4, 15; Koh. 10, 14; Matth. 2, 8; c. **ለ፡** pers.: Marc. 5, 14; Jes. 28, 9; c. Acc. rei: **ዘኒ፡ኀለፈ፡ወዘኒ፡ይመጽእ፡ውእቱ፡ይዜኑ፡** Sir. 42, 19; **ዘሰማዕከ፡ዜኑ፡** Jes. 21, 6; **ለመኑ፡ዜነውነ፡ዜና፡** 28, 9; **መኑ፡ይዜኑ፡ዘትካት፡** 41, 26. 43, 9; Ps. 21, 34. 144, 4; Matth. 8, 33; c. dupl. Acc.: Ruth 2, 11; **ዜንውዮ፡ዘንተ፡ነገረኪ፡** Judith 10, 16; Ps. 43, 1. 2; 1 Reg. 19, 18; 2 Reg. 18, 21; Act. 15, 4; c. Acc. pers. et **በእንተ፡** rei vel pers.: **እለ፡ኢዜነውዎሙ፡በእንቲአሁ፡** Jes. 52, 15; Esth. 6, 2; (Hebr. 11, 32 Platt); seq. pron. interrog.: **ይዜንዉከ፡ወይንግሩከ፡ምንተ፡መከረ፡እግዚ"፡** Jes. 19, 12; vel seq. **ዘከመ፡** Act. 15, 4; (Marc. 5, 16); seq. **ከመ፡** ὅτι 2 Reg. 18, 19; omisso objecto: **ዜንዉ፡በይሁዳ፡** Jer. 4, 5. 16; **ዜንዉ፡ውስተ፡** . . . Jer. 31, 20; **ትዜንዉ፡በመጥቅዕ፡** διαγγελεῖτε σάλπιγγος φωνῇ Lev. 25, 9. a) *laeta nuntiare*, εὐαγγελίζεσθαι, **ዘይዜንዋ፡ለጽዮን፡** Jes. 40, 9; **ዘይዜኑ፡ሠናየ፡ዜና፡ሰላም፡** 52, 7; **ይዜንዉ፡መድኀኒተ፡ዘእምኀበ፡እግዚ"፡** 60, 6; Jer. 20, 15; **ይዜንዉ፡ሰላመ፡** Nah. 2, 1; Luc. 2, 10; 1 Thess. 3, 6. b) *narrare, enarrare*, διηγεῖσθαι, Gen. 24, 66; Marc. 5, 16; Hebr. 11, 32; **ኢይክል፡ዜንዎተክሙ፡በእንተ፡ስብሐቲሁ፡** Hen. 14, 16. c) *enuntiare, indicare*: Koh. 10, 20; **ዘከመ፡ዜነዎ፡ለንጉሥ፡በእንተ፡፪ኅፅዋኒሁ፡** Esth. 6, 2. d) *praenuntiare*: Jes. 46, 10; **ዜነዉኒ፡ዜና፡ነቢያት፡ከመ፡ይመጽእ፡ወልድ፡** Deg. 2) *interrogare, percontari, sciscitari* de valetudine vel salute alcjs (denom. a **ዜና፡**, Erkundigung einziehen), c. Acc. pers. et **በበይነ፡** vel **በእንተ፡** rei, ut: **ዜነውዎ፡በበይነ፡ሰላም፡** 1 Reg. 30, 21; 2 Reg. 8, 10; vel c. dupl. Acc.: 1 Reg. 10, 4; **ወረድነ፡ንዜንዎሙ፡ዳኅናሆሙ፡** 4 Reg. 10, 13. — *Voc. Ae.*: **ዜነወ፡አይድዐ፡ዘ፡ነገረ፡**

ተዜነወ፡ III, 1 1) *nuntium accipere, laeto nuntio exhilarari*: **ነዳያን፡ይዜነዉ፡** Matth. 11, 5 Platt. 2) *nuntiari, narrari*: **ተዜንዎት፡** *annunciatio* facta, Lud. e Ssal. Req.; **ዕበየ፡ዝንቱ፡ጻድቅ፡ሶበ፡ተዜነወ፡** Enc. Mij. 7.

ተዜያነወ፡, rarius **ተዘያነወ፡** (quam formam equidem nusquam nisi in Ludolfi operibus inveni, plerumque ab ipso emendatam) III, 3 1) *sibi invicem* vel *inter se annuntiare*, c. Acc. rei: Ps. 95, 2; 1 Par. 16, 23. 2) *sibi invicem narrare* vel *enarrare* alqd, *sermones conferre, sermocinari, colloqui*: **እንዘ፡ይዜያነዉ፡፫ዕለተ፡** Chron. Ax. f. 95; **ተዘያኖኩ፡ምስለ፡ልብየ፡** Lud. e Cant. Mich. 5; c. Acc. rei: **እንዘ፡ይዜያነዉ፡ዕበያቲሁ፡ለእግዚ"፡** Sx. Jac. 3; c. **በእንተ፡**, ut: **ሶበ፡ንዜያነው፡በእንተ፡፩፡ብእሲ፡** ἡμῖν περὶ ἀνθρώπου διαλεγομένοις Chr. ho. 1; c. **በ፡** rei, ut: **ዜናነ፡ይነብር፡ለዓለም፡ወይዜያነው፡በቱ፡ትውልድ፡እምድኅረ፡ትውልድ፡** Jsp. p. 369. 3) *se invicem interrogare de* valetudine, salute, c. Acc. rei: **ተዘያነዉ፡ዳኅናሃ፡ለኢየሩሳሌም፡** Ps. 121, 6; vel *interrogare alqm de . . .*, et *sibi invicem narrare*, c. Acc. et **በበይነ፡** 1 Reg. 30, 21 var. 4) Sec. Lud. etiam passive, *mutuis sermonibus celebrari*, **ዕበየ፡ዝንቱ፡ጻድቅ፡ሶበ፡ተዘያነወ፡** Enc. Mij. 7 (at Cod. Tub. exhibet **ተዜነወ፡**).

ዜና፡ subst., m. et f., Pl. **ዜናት፡** 1) *nuntius* i. e. res nuntiata: **ዛቲ፡ይእቲ፡ዜና፡** 1 Joh. 1, 5; **ዜና፡ሠናይ፡** Prov. 12, 25. 25, 25; **በእንተ፡ዜና፡ዘይመጽእ፡** Hez. 21, 7; Ruth 2, 11; Jes. 28, 9. 52, 7; **እምድኅረ፡በጽሐ፡ዜና፡ቅትለቱ፡** Sx. Teq. 9. a) *nuntius laetus*: Luc. 2, 10; 2 Reg. 18, 22; **ወጻእነ፡ከመ፡ንስብክ፡ዜና፡ወንጌል፡ቅዱስ፡ውስተ፡ኵሉ፡ዓለም፡** Clem. f. 103. 166; **ብእሴ፡ዜና፡** *laeta annuntians* 2 Reg. 18, 20; **ሰብአ፡ዜና፡** Nah. 2, 1; (**በዓል፡**) **ዘዜና፡ዘገብርኤል፡** (*festum*) *annuntiationis Gabrielis*, Cod. Mus. Brit. XXIX, n. 38. b) pro concreto: *nuntius*, **መጽአ፡ዜና፡ኀበ፡ሳኦል፡** ἄγγελος 1 Reg. 23, 27; **ወዝንቱ፡ዜና፡መጽአ፡** εὐαγγελιζόμενος 2 Reg. 18, 26. c) **ዘተኀጥአ፡ዜናሁ፡** *de quo nuntius desideratur* vel *deest* (Verſchollener) F. N. 42, 13; divortium permittitur **በእንተ፡ተኀጥአ፡ዜና፡** F. M. 12, 7. d) *praenuntiatio*: **ፈጻሜ፡አምሳል፡ወዜና፡** impletor typorum et praedictionum, Enc. Jac. 8. 2) *fama* a) *rumor*, ἀκοή 2 Reg. 13, 30; **ዜና፡ኄራት፡** φήμη ἀγαθή Prov. 15, 30; **ይሰምዕ፡ዜና፡** ἀγγελία Jes. 37, 7; **ወተሰምዐ፡ዜናሆሙ፡እስከ፡ርሑቅ፡ብሔር፡** 2 Par. 26, 15. b) *existimatio, nomen*: **ንግሥተ፡ሳባእ፡ሰምዐት፡ዜናሁ፡ለሰሎሞን፡** ὄνομα 2 Par. 9, 1; **ሕሡም፡ዜና፡** II Abt. 39; **ተሰምዐ፡ዜናሁ፡ወዝክሩ፡ሠናይ፡** Sx. Jac. 14; **ሠናይ፡ዜና፡በኂሩት፡ወበንጽሕ፡** („bona fama probitatis et castitatis" Lud. e) Vit. Sam. 3) in specie *nuntius de valetudine* vel *salute* alcjs, quare passim vertere licet *res* alcjs vel *quomodo alqs se habeat*: **ተስእሎሙ፡ዜናሆሙ፡** πῶς ἔχετε Gen. 43, 27; **ከመ፡ይስማዕ፡ዜናሃ፡ለአስቴር፡ዘከመ፡ሀለወት፡** Esth. 2, 11; **አነ፡እልእክ፡ኀበ፡አቡከ፡ከመ፡ይንግርዎ፡ዜናከ፡** Tob. 10, 8; **ዜናሆሙ፡ንሣእ፡** 1 Reg. 17, 18; **ከመ፡ታእምሩ፡ዜናየ፡** Phil. 1, 12. 2, 19; Eph. 6, 22. 4) *narratio, res novae, res gestae, historia, res*: Deus nos edocuit በእንተ፡እላንቱ፡፪ዜናት፡ F. M. 3, 3; በከመ፡ተጽሕፈ፡በዜናቲሆሙ፡ለቅዱሳን፡ Phlx. 194; ንጽሕፍ፡ዜናሁ፡ለአፈ፡ወርቅ፡ Chr. f. 1; ዜናሆሙ፡ለእለ፡ነግሡ፡እምድኅረ፡ ኵርሽ፡ Jsp. p. 276; ዜናሁ፡ለእስክንድር፡ p. 279; ዜና፡አይሁድ፡ Jsp. in tit. (vid. sub ተዛወገ፡); *enarratio*, *expositio*, ut: ዜና፡ሃይማኖት፡ Cat. Mus. Brit. p. 23ª.

ዜናዊ፡ n. ag. 1) *nuntius*, *annuntiator:* 2 Reg. 18, 26 var.; 2 Petr. 2, 5; Christus ዜናዊ፡ዘነገረነ፡ጥበበ፡ Kid. f. 11; Gabriel archangelus ዜናዊ፡ Kedr f. 22 vel ዜናዌ፡ትፍሥሕት፡ Genz. f. 63; Christus ዜናዌ፡ትፍሥሕት፡ Deg.; *evangelista* Act. 21, 8 Platt. 2) *rerum scriptor*, *historiarum auctor:* ዜናውያን፡ወጽዱቃውያን፡ Phlx. 16.

መዜንው፡ part. *nuntius*, *annuntiator:* ከመ፡ንኩን፡መዜንዋነ፡ኄራነ፡ Kid. f. 36; (ዛቲ፡መጽሐፍ፡) መዜንወ፡ዘያስተፌሥሕ፡ትከውን፡ለከ፡ Fal. in proleg.

ዚጅ፡ i. e. زِيج *tabula astronomica*, Pl. **አዝያጅ፡**, ut: ሰብእ፡አዝያጅ፡ auctores tabularum astronomicarum, Abush. 11. 47.

ዜጋ፡ subst. (amh.) *pauper*, *egenus* (vid. Lud. lex. amh. c. 79): ንበበ፡ለነዳይ፡ወግዩር፡ወዜጋ፡አስተቃለልኩ፡ወንበበ፡ባዕል፡አልዐልኩ፡ Form. Conf.

ጀድይ፡ i. e. جَدْيٌ *capricornus*, signum coeleste: እልጀድይ፡ Abush. 4; etiam ሽዲ፡ scriptum, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4.

ዛጐል፡ subst. [amh. ዛጐል፡ seashell, Isenb. p. 158; שְׁחֵלֶת תְּכֵלֶת?] *concha*, *conchula:* እለ፡ይትዋፈሉ፡በሐመድ፡ወፍሬ፡ዕፀው፡ወዛጐል፡ F. N. 11, 1; ዘይጤየር፡ዲበ፡አንጽሮ፡ሐመድ፡ወፍሬ፡ዕፀው፡ወኅጠታተ፡ዛጐል፡ F. N. 46.

ዘጐለ፡ inus.

ተመዝጐለ፡ quadrl. III, 1; significatio incerta est, fortasse *schismatis auctorem esse*, *dissidiis et factionibus perturbare* [ܙܓܠ?]: Christus ለአርድዕት፡እንዘ፡ይምዕድ፡ሰላመ፡እንቲአየ፡አኀድግ፡ለክሙ፡ (Joh. 14, 27) ከመ፡ወኢመኑ፡ኀበ፡ካልኡ፡ኢይትመዘጐል፡በሥርዐት፡ ሠናየ፡ አምልኮ፡ እለ፡ዕሩየ፡ዘበአማን፡ያርእዩ፡ስብሐተ፡ M. M. f. 382; አንትሙ፡ለእመ፡ ወሃቤ ፡ ሰላም ፡ ክሕድክሙ ፡ ሰላመ ፡ እምቤተ ፡ ክር"ን፡ሰደድክሙ፤ እምአመ፡እንከ፡አንትሙ፡ገባእክሙ፡ ሰላምሰ፡ርሑቀ፡ቆመ፡ወኵሎ፡ (sic) ይትመዘጐል፡ቃለ፡ (sic) በበይናቲሆሙ፡በሃይማኖት፡ (in rebus ad fidem pertinentibus) ወመልአት፡ኵሉ፡ምድር፡ውግዘተ፡ ibid. (si quidem lectio sana est).

ዘግሐ፡ (etiam per ሀ፡) I, 1 [amh. ዘጋ፡ *claudere* et *texere*; pertinet ad familiam radicum סָכַךְ *sepsit*, سَكَّ *obstruxit* portam, صَكَّ *clausit* ostium, سَجَنَ סָגַר ܣܟܰܪ ܣܓܰܪ (ሠገረ፡) ܙܓܰܪ زجر al.; vid. ዘግዐ፡] Subj. **ይዝጋሕ፡** 1) *claudere*, *occludere:* ዝጋሕ፡ (v. ዕጹ፡) ኆኅቶ፡ Dan. ap. 13, 11; ዘግሐ፡ኆዋኅወ፡ቤተ፡እግዚ"፡ 2 Par. 28, 24; ዘጊሐሙ፡ Cyr. f. 129 (vid. sub ቀምጠረ፡); ይዘግሑ ፡ መዛግሐ ፡ ወአብያቲሆሙ፡ Kid. f. 4. 2) *excludere*, Gal. 4, 17. 3) *includere* vel *concludere*, *concludendum tradere:* ዘግሐሙ፡ወሞቅሐሙ፡ Sx. Mag. 13; ኢዘጋሕከኒ፡ውስተ፡እደ፡ፀርየ፡ Ps. 30, 10; Genz. f. 99; Rom. 11, 32; Gal. 3, 22.

ተዘግሐ፡ III, 1 1) *concludi*, *includi*, በመዋቅሕት፡ Lud. ex Enc. Mag. 13; ተዘግሐ፡ውስተ፡ቤተ፡ሞቅሕ፡ F. N. 20; ሶበ፡ወፅኡ፡እምነ፡ተዘግሖቶሙ፡ Phlx. 164. 2) *secludi*, *se secludere:* የኀሥሡ፡ተዘግሐ፡ውስተ፡ጾማዕታት፡ Phlx. 241; distinguuntur ፍኖተ፡ምንኵስና፡, ፍኖተ፡ስምዕ፡በዐውደ፡ነገሥት፡, ፍኖተ፡ተዘግሐ፡በውስተ፡ገዳም፡ Gad. Kar.

ዝጉሕ፡ part. 1) *clausus*, *occlusus:* ቤተ፡ሞቅሕ፡ንሱግ፡ወቅቱር፡ወዝጉሕ፡ Act. 5, 23; አንቀጸ፡መቃብር፡ዝጉሕ፡ I Sal. Mar. 40. 2) *inclusus* vel *seclusus* in monasterio: ዝጉሕ፡ውስተ፡ምኔት፡ Phlx. 133; ውእቱ፡ዝጉሕ፡ Phlx. 191.

ዝጉሓዊ፡ adj. rel. (in claustro degens i. e.) monachus *coenobita* (Kloſtermönch): ወውእቱ፡ሥርዐተ፡ትሩፋን፡ዘዝጉሓውያን፡ወፈላስያን፡ወገዳማውያን፡ Phlx. 1; in deserto Scetico degunt ገዳማውያን፡ወፈላሲያን ፡ ወዝጉሓዊያን ፡ ወተባሕታዊያን፡ Phlx. 62.

ዝግሐት፡ n. act., Pl. **ዝግሐታት፡** *inclusio*, *conclusio:* ኢታግብእ፡አኀዊከ፡ዘበሥጋ፡ኀበ፡ማእሰርት፡ወዝብጠት ፡ ወዝግሐት፡ወሥቃይ፡ Phlx. 191; በዝግሐታት፡መዋቅሕት፡አመንደብዎ፡ (sc. Joannem Apost.) M. M. f. 44. 194; ዝግሐታት፡መዋቅሕት፡ Lit. Orth.

መዝግሕ፡ subst., Pl. **መዛግሕ፡** et **መዛግሕት፡** 1) *claustrum*, *repagulum:* ኀበ፡ብዙኅ፡በዋኢቱ፡በመዝግሕ፡ አንብር፡ Sir. 42, 6; βάλανος Jes. 30, 9 (ubi μόχλος መንስግ፡); መዛግሕተ፡ድንግልና፡ኢበተከ፡ παρθενίας κλεῖθρα οὐ διέῤῥηξεν ho. Procli in Cyr. f. 122; ይዘግሑ፡መዛግሐ፡ Kid. f. 4. 2) *fibula* (*brachialis*, *armilla*): χλιδών 2 Reg. 1, 10. 8, 7 (in loco 2 Reg. 1, 10 scholion marginale codicis E hoc legitur: አምባር፡ቦ፡ወገረት፡).

ዝግራ፡ subst. perdix *meleagris* (guinea fowl, Isenb.), Voc. Ae.

ዘገበ፡ I, 1 [contiguum videtur radici ዘግሐ፡ ut proprie significet *includere*; an a ገብአ፡ propagatum?] Subj. **ይዝግብ፡**, *colligere*, *coacervare*, *recondere*, *reponere*, *condere*, c. Acc., ut fruges in horrea: συνάγειν Gen. 41, 48. 49; Kuf. 40; Luc. 12, 17. 18; opes, bona: Deut. 6, 11; Job 5, 5; ከመ፡ጽቡር፡ወርቀ፡ዘገበ፡ ἑτοιμάζειν Job 27, 16; የዐውድ፡ባዕል፡ከመ፡ይዝግብ፡ንዋየ፡ Sir. 34, 3. 47, 18; Jes. 39, 6; περιπεποίημαι 1 Par. 29, 3; ዘይዘግብ፡መዝገበ፡ ἀποθησαυρίζων Sir. 3, 4; θησαυρίζειν Matth. 6, 19 seq.; ሠናየ፡መዝገበ፡ትዘግብ፡ለከ፡ Tob. 4, 9; ይኄይስ፡ውሂበ፡ምጽዋት፡እምዘጊቦቱ፡ለወርቅ፡ Tob. 12, 8; alia: ይዘግቡ፡ለርእሶሙ፡እኩየ፡ Prov. 1, 18. 2, 7; ዝግባ፡ለምጽዋት፡ውስተ፡አብያቲከ፡ σύγκλεισον Sir. 29, 12; 4 Esr. 4, 13; Am. 3, 10; 1 Tim. 6, 19 ant.; omisso Acc.: ይዘግብ፡ለባዕድ፡ Sir. 14, 4; Ps. 38, 10.

ተዘግበ፡ III, 1 *recondi*, *coacervari:* ብዕል፡ዘይዘገብ፡በዐመፃ፡ Job 20, 15; ይዘገብ፡ለጻድቃን፡ብዕለ፡ረሲዓን፡ Prov. 13, 22; በኀቤከ፡ተዘግበት፡ጥበብ፡ Job 15, 8; Hen. 50, 2; Org. 3.

ዝጉብ፡ part. *repositus*, *reconditus*, *coacervatus:* ኀጢአቱ፡ለኤፍሬም፡ዝጉብ፡ Hos. 13, 12 var.; ዝጉባት፡ለእሳት፡ 2 Petr. 3, 7; Matth. 13, 44 rom.; Org.

መዝገብ፡, raro **መዝግብ፡** (Lud. ex hom. Jac. Sar.), plerumque m., Pl. **መዛግብት፡**, *thesaurus* a) *opes reconditae* vel *collectae* Tob. 4, 9; ብከ፡መዝገብ፡ዘሥዩም፡ለከ፡ኀበ፡ልዑል፡ 4 Esr. 6, 50; ረከበ፡መዝገበ፡ Sir. 6, 14; መዛግብተ፡ወርቅ፡ 29, 11. 41, 12; 3 Reg. 14, 26; 4 Reg. 24, 13; Jes. 2, 7; መዛግብት፡

ኅቡእ፡ወክቡት፡ 45, 3; **መዛግብት፡ዐበይት፡** Prov. 15, 16; Matth. 6, 19 seq.; Marc. 10, 21. b) *promptuarium, apotheca, horreum, armarium, receptaculum, cella, cista, arca,* Gen. 41, 34. 56; Am. 8, 5; Joel 1, 17; Mal. 3, 10; ἀποϑῆκαι Deut. 28, 5. 17; Jer. 27, 26; Matth. 3, 12; Luc. 3, 17. 12, 18. 24; ϑησαυρός 3 Reg. 15, 18; Jes. 39, 2; **አርኅወ፡እግዚ"፡መዝገበ፡** Jer. 27, 25; **ይከሥት፡መዛግብቲሁ፡** Sir. 43, 14; Matth. 2, 11. 12, 35. 13, 52; ταμιεῖα Prov. 3, 10; **ያርኅዉ፡መዛግብቲሆሙ፡ለአብያት፡** τὰ κρυπτὰ τῶν οἴκων Jes. 22, 9; **መዝገበ፡ንጉሥ፡** γαζοφυλάκιον Esth. 3, 9; **ቤተ፡መዝገብ፡** Dan. 1, 2; **ቤተ፡መዛግብት፡** (ecclesiae) Chr. Ax. f. 89; **መዝገበ፡በረድ፡** Job 38, 22; ventorum Jer. 10, 13; Ps. 134, 8; Hen. 41, 4. 69, 23; **መዝገበ፡ሕይወት፡** 4 Esr. 8, 64; **ውስተ፡መዛግብቲሃ፡ለጥበብ፡** Sir. 1, 25; etiam de *amphora:* **፻መዛግብት፡ወይን፡** ἕως οἴνου βατῶν ἑκατόν 2 Esr. 7, 22. — Scholion Voc. Ae. vid. sub **ንፍቅ፡**

ዘግባ፡ subst. (m.), Pl. **ዘግባት፡** (etiam **ዘገባት፡**; at **ዘግበት፡** et **ዘግብት፡** quod passim reperitur suspicionem lectionis malae movent), nomen variarum arborum coniferarum, *cedrus, cupressus, taxus,* (*juniperus, pinus*), κέδρος, **እመ፡ወድቀ፡ዘግባ፡** Zach. 11, 2 (at **አርዝ፡** 11, 1); Ps. 91, 12; **ከመ፡ዘግባ፡ዘሊባኖስ፡** Mavâs. n. 3; 2 Par. 25, 18; **ዕፀወ፡ዘግባት፡** (v. **ዘግብት፡** et **ዘግበት፡**) 1 Par. 22, 4. 14; 2 Par. 2, 3; **ፈለገ፡ዘግባት፡** χειμάῤῥους Κέδρων 2 Par. 29, 16; **ውስተ፡ቤተ፡ዘግባት፡** (v. **ዘገባት፡**) ἐν οἴκῳ κεδρίνῳ 1 Par. 17, 1. 6 (ubi quidam codices **መዛግብት፡** et **ዘግብት፡** exhibent); **ዕፀወ፡ዘግባት፡** ξύλα κέδρινα καὶ ἀρκεύϑινα καὶ πεύκινα 2 Par. 2, 8; δρῦς 1 Par. 10, 12; **ዕፀ፡ዘግባ፡** ξύλον δίδυμον Jos. 8, 29 (legendum videtur **ዕፀ፡ዘውግ፡**); **ዘግባ፡ይትመላኅ፡እምሥርዊ፡** Macc. f. 5; Lud. ex Enc. Mag. 30. — Sec. Lud. **ዘግባ፡** „Aethiopibus arbor est *cupresso* similis, ramis et foliis adeo densis, ut solem pariter et pluviam arceant, non tamen erecta est aeque ut cupressus"; vid. etiam Harris II p. 86 et Anh. p. 26, ubi *taxus elongata* explicatur.

I. **ዘገነ፡** I, 1 [denominatum videtur a **ዝግን፡**, cfr. **ዝግኝ፡** one handful, as much as one can hold in the hollow of one hand, Isenb. p. 159; *pugillus* Lud. lex. amh. c. 79; nomen **ዝግን፡** autem nescio an a **ዘገነ፡** i. e. سجن *claudere* (vid. **ዘግሐ፡**) repetendum sit] *pugillo comprehendere:* **ይዘግን፡እምኔሁ፡ምልአ፡ሕፍኑ፡** δραξάμενος Lev. 2, 2. 5, 12; Num. 5, 26.

II. **ዘገነ፡** inus., quod cum **ገነየ፡** potius quam cum شَكَمَ *remuneratus fuit donum pro dono* (שׂכר شكر) composuerim (vid. etiam **መሰገነ፡** et **አመሰገነ፡**, quod Isenb. p. 26 a **ገነነ፡** derivat).

አመዝገነ፡ quadrl. II (denom.) *retribuere beneficium, gratiam referre, remunerari* alqm *praemio* vel *dono* vel *beneficium gratiis* seu *dono,* c. Acc. pers.: **ንጉሥ፡ዐማፂ፡እመ፡ገበርከ፡ሠናየ፡ኢያመዝግነከ፡ወለእመ፡አበስከ፡ይቀትለከ፡** Fal. f. 80; **ሑር፡ኀበ፡ከሀን፡ወአመዝግኖ፡** Jsp. p. 286; c. Acc. beneficii pro quo gratiae referendae sunt: **ኢያመዝገነ፡ጽጋዌነ፡ላዕሌሁ፡** Jsp. p. 326; abs.: **ሠናይ፡ሀልዎቶሙ፡ለሰብእ፡ዘያመዝግኑ፡** Fal. f. 37; **አመዝግኖ፡** *remuneratio,* Fal.

ተመዝገነ፡ III, 1 *praemio, gratia, beneficio affici, palmam accipere,* 2 Cor. 8, 12; 1 Cor. 13, 3 rom. (καυχήσωμαι); **አልቦ፡ዘይትመዘገን፡ከመ፡ምግባረ፡ትሩፋት፡** Chr. ho. 10; **ሰላም፡ለሑር፡ኀበ፡እግዚኡ፡ዘተመዝገነ፡** Enc. Haml. 12.

ምዝጉን፡ part. *gratia* vel *beneficio affectus,* Lud. sine auct.

ምዝጋና፡ subst. *praemium, gratia, beneficium* pro re bene gesta vel beneficio vel officio praestito: χάρις Luc. 17, 9; Clem. f. 92; **ኢታዕርዕ፡ገቢረ፡ሠናይ፡እስመ፡ገባሬሁ፡ኢየኀጥእ፡ምዝጋና፡በውስተ፡ዓለም፡** Fal. f. 57; in specie *praemium certaminis* vel *victoriae, palma:* βραβεῖον 1 Cor. 9, 24; **ኢይከውኖ፡ምዝጋና፡** οὐ στεφανοῦται 2 Tim. 2, 5; ὄνομα 2 Reg. 23, 18. 22; καύχημα 1 Cor. 9, 15. 16; Rom. 4, 2; **ከመ፡ይርከቡ፡** (martyres) **ምዝጋና፡እምኀበ፡እግዚ"፡በእንተ፡ዘአምንዎ፡** Macc. f. 19; **በመንግሥተ፡ሰማያት፡አድምዐ፡ወነሥአ፡ምዝጋና፡** Enc. Mag. 14; **አክሊለ፡ምዝጋና፡** Lud. ex Enc.

አመዝጋኒ፡ n. ag. *gratus, gratiam referens:* **ሰብእ፡አመዝጋንያን፡** Fal. f. 24.

ዘግዐ፡ nescio an idem sit quod **ዘግሐ፡**

ዝጉዕ፡ part., f. **ዝግዕት፡** *seclusa* femina, ut videtur, ob menstrua: **ብእሲት፡ዝግዕት፡** Syn. f. 393; **ቀንኑ፡ላዕለ፡ብእሲት፡ዝግዕት፡ዘቦአት፡ቤተ፡ክር"ን፡ቅድመ፡ትትኀፀብ፡፯ዕለተ፡ትጹም፡** f. 395.

ዘጋደየ፡ rad., amh. **ዘጋጀ፡** to prepare, make ready, arrange, Isenb. p. 159.

ተዘጋደየ፡ III, 3 sec. Lud. *decernere* vel *statuere cum aliis* (fortasse rectius: *sese parare* vel *expedire*): **ተሰከተዩ፡ወተዘጋደዩ፡ለመዊት፡** Lud. e Ssal. Req.

ዘጲ፡ subst. „arboris nomen: *ebenum* esse videtur" Lud.; **ዕፀ፡ጸሊም፡ዘይብልዎ፡ዘጲ፡በግዕዝ፡** Lud. e Libr. Myst. (Vid. Isenb. p. 159 sub **ዛጲ፡**). At in lex. Amh. exhibet Lud. **ዛጲ፡** per aphaeresin pro **አዛጲ፡** *ebenum, lignum thyinum.*

ዝፋል፡ vid. sub **ፋል፡** in scholio.

I. **ዘፈር፡** subst. (m.), Pl. **አዝፋር፡** [شُفْر شَفْر شَفِير *extremitas, ora* cujuslibet rei, ܣܦܪܐ *ripa, litus*] 1) *ora, extremitas* vestimenti: **ዘፈረ፡ልብሱ፡** (aliâs: **ጽንፈ፡ልብሱ፡**) Hagg. 2, 12. 2) *fimbria,* κράσπεδον Matth. 9, 20 rom.; 14, 36; **ዘፈረ፡ልብሱ፡አንቅዕተ፡ደም፡አይበሰ፡** Clem. f. 233. a) *fimbria comata, peniculamenta:* Num. 15, 38. 39; Deut. 22, 12; **አዝፋር፡** Matth. 23, 5; **አዝፋሪሁ፡ለልብስ፡** Gad. T. H.; **በአዝፋረ፡ወርቅ፡** ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς Ps. 44, 15; κρωσσοί Ex. 28, 24. 36, 22. b) *syrma:* **ይስሕቡ፡አስፋረ፡አልባሲሆን፡** Org. 2 (ex Jes. 3, 16). — *Voc. Ae.:* **አዝፋር፡ዘ፡ዘርፍ።**

II. **ዛፍራ፡** i. e. صَفْرَاء 1) „*cholera* (vid. sub **ሳፍራ፡** c. 405). 2) accipitur etiam pro *flavo* seu *croceo* colore", Lud. auct. Greg.

ዝፍት፡ subst. (i. e. זֶפֶת ܙܦܬܐ زِفْت) *pix, resina arboris pinus:* **አዘዘ፡ይቅብኡ፡ሥጋሁ፡ተየ፡ወዝፍተ፡ወይደይዎ፡ውስተ፡እቶን፡እሳት፡** Sx. Hed. 27; **ነሥአ፡ዳንኤል፡ዝፍተ፡ወጸጕረ፡** Sx. Mag. 23 (Dan. ap. 13, 27); Jsp. p. 375; **ተይ፡**

ወዝፍት፡ M. M. f. 348. — *Voc. Ae.:* **ዝፍት፡ ዘ፡ ያልተ ጸመቀ፡**

ዘፈነ፡ I, 1 [زَفَنَ *saltavit*, coll. صفن (de equo), ضفر صفر طفر] Subj. **ይዝፍን፡**, *saltare:* **ዘፈን፡** Koh. 3, 4; **እንዘ፡ ይትዋነይ፡ ወይዘፍን፡** Kuf. 17; 2 Reg. 6, 16; **ይዘፍኑ፡ በህየ፡ አጋንንት፡** Jes. 13, 21; Matth. 11, 17. 14, 6; **ተንሥኡ፡ ይዝፍኑ፡** 1 Cor. 10, 7; **ይዝፍን፡** F. M. 32, 7; **ይዘፍና፡** παίζουσαι τοῖς ποσίν Jes. 3, 16: **ይዘፍኑ፡ አድባር፡ ከመ፡ ሐራጊት፡** Hen. 51, 4; **አኅዙ፡ ይዝፍኑ፡ በማሕሌተ፡ እግዚአሙ፡** Gad. T. H.

አዝፈነ፡ II, 1 *saltare facere:* **ያዘፍን፡ አፍራሰ፡ (እንዘ፡) ዘዐነገዘር፡ ሎሙ፡ በዕንዚራ፡** Sx. Teq. 9.

ዘፈን፡ subst. *saltatio, saltatus, chorus:* Koh. 3, 4 var.; **የሐውር፡ ውስተ፡** (er geht zu) **ተውኔት፡ ወዘፈን፡** Clem. f. 127. 146. 167; **ስካር፡ ወዘፈን፡ ወመርዘመ፡ ርእስ፡** f. 199; **እለ፡ ይፀብአሙ፡ ሰይጣን፡ በነገረ፡ ዘፈን፡ ወተውኔት፡** f. 232; Did. 27; **ካህናት፡ ኢይነጽሩ፡ ተውኔተ፡ ወኢዘፈነ፡** F. M. 32, 7.

ዘፍን፡ subst., id. q. **ዘፈን፡**; Macc. f. 8; Pl. **ዘፍናት፡ ተውኔት፡** ibid.

ዘፋኒ፡ n. ag., f. "**ኒት፡**, Pl. **ዘፋንያን፡** m., "**ያት፡** f., *saltator, saltatrix, saltationis amans:* Can. Laod. 53; Org. 3; **ዘፋንያን፡** F. M. 2, 11. 32, 7; **ኢትኩኑ፡ ዘፋንያነ፡** Did. 7; **ዘፋኒት፡** Fal. f. 51; **ዘፋኒት፡ አቅረበት፡ ጻሕለ፤ ሄሮድስ፡ ለዮሐንስ፡ ርእሶ፡ አምተረ፡** Mavâs. n. 68.

ምዝፋን፡ subst., Pl. **ምዝፋናት፡** *locus saltandi*, **ምዝፋናት፡** Abt. 50; II Abt. 50; Can. Laod. 25; **ዘበልዐ፡ በቤተ፡ ምዝፋናት፡** F. N. 9.

I. **ዘፍዘፈ፡** quadrl. I, videtur amharicum esse, *fermentare*, M. F.

II. **ዘፍዘፈ፡** i. e. زَفْرَفَ *expandit alas* se demittens avis; صَفَّ *alas extendit* in volatu avis, vid. etiam **ሰፈፈ፡** (amh. **ዘፈፈ፡** et **ዘፈዘፈ፡** *latum et crassum esse*).

አንዘፍዘፈ፡ V *expandere* alas: **ኪሩቤል፡ እንዘ፡ ያንዘፈዝፉ፡ ክነፊሆሙ፡ ዲበ፡ ምሥሃል፡** M. M. f. 214; **መላእክተ፡ እግዚ"፡ ያንዘፈዝፉ፡ ክነፊሆሙ፡ ላዕሌሁ፡ ወለለ፡ ፮፮ እምኔሆሙ፡ ይቤሉ፡ በበይናቲሆሙ፡ ኅድጉኒ፡ እሑር፡ ወአንብር፡ ክንፍየ፡ ላዕሌሁ፡** Sx. Teq. 20.

የ፡ litera alphabeti Aethiopici XVIII, quae **የመን፡ (የማን፡)** appellatur.

የ፡ pron. I pers. Sing. nominibus suffixum.

ዬ፡, etiam **ዩ፡** sec. Lud., interjectio a) mirantis: *heu, eia!* **ዬ፡ መስቀል፡ ጸገየ፡** Deg.; **አንፈርዐጹ፡ ሰብአ፡ ሰገል፡ ረኪቦሙ፡ ሕፃነ፡ መድኅኒነ፡ ዘተወልደ፡ ለነ፡ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ መንክር፡** Deg. b) dolentis et miserantis: *heu, ah, au, proh!* Deg. (crebro); **ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ አማኑኤል፡ አምላክነ፤ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ኢየሱስ፡ መድኅኒነ፤ ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡ ክርስቶስ፡ ንጉሥነ፤ ዩ፡ ዩ፡ ዩ፡** (in meo exemplari: **ዬ፡ ዬ፡ ዬ፡**) **አውረድዎ፡ እምዕፅ፤** Lit. Chrys.

ይሁዳ፡ n. pr. 1) viri: *Juda* Gen. 29, 35, al. 2) tribus Israeliticae: Num. 1, 24 al. 3) regni Israelitarum australis regno Ephraimitarum septemtrionali oppositi: 3 Reg. 15, 7 al. 4) terrae et gentis Israeliticae inde ab exilio Babylonico: *Judaea* et *Juda* Matth. 2, 22. 3, 5. 4, 25; Marc. 1, 5 al. Hinc denominantur

አይሁድ፡ subst. 1) *Judaei* Jer. 33, 2. 39, 12. 45, 19. 47, 11 seq.; Dan. ap. 1, 4; Dan. 3, 30; Esth. 3, 6; Joh. 4, 9; Rom. 9, 24; Gal. 2, 14; Apoc. 2, 9. 2) *Judaeus*, poëtice: Enc. Haml. 5.

አይሁዳዊ፡ et **አይሁዳይ፡**, adj. rel. et subst., *Judaeus* et *Judaicus:* Ex. 21, 2; Zach. 8, 23; Esth. 3, 4. 5, 9; Joh. 18, 35; Rom. 1, 16. 2, 9. 3, 9; Sx. Nah. 14; Org. 1; **አይሁዳይ፡** Syn. f. 350 seq.; fem. **አይሁዳዊት፡** Act. 16, 1. 24, 24; Kedr f. 62; Pl. **አይሁዳውያን፡** *Judaei* Sx. Hed. 21.

ይሁድና፡, **ይሁዳና፡**, **አይሁድና፡** (Lud.), subst. *Judaismus*, ut: **ይሁድና፡** (v. **ይሁዳና፡**) **ዘአይሁድ፡** Cyr. c. Pall. f. 66; ho. Severiani in Cyr. f. 123.

ተይሀደ፡ vel **ተየሀደ፡** III, 2 et 1 *Judaeum esse* vel *fieri, ad Judaismum se convertere, Judaeorum more vivere, judaizare:* **ተይሀደ፡ ንጉሥ፡** Dan. ap. 13, 28; Rom. 2, 28. 29; **ተይሀዱ፡** 3, 1; Gal. 2, 14; **እለ፡ ዘክርስትና፡ ገጸ፡ ይሬስዩ፡ (ለ) ርእሶሙ፡ ወበኅሊናሆሙ፡ ይትዬሀዱ፡** ἰουδαΐζουσαν διάνοιαν ἔχοντες Cyr. f. 108.

ትይህድና፡ subst. *Judaismus, Judaicae religionis sectatio*, M. M. f. 183; Enc. Genb. 17.

የማን፡ subst. (videtur f. a **የሚን፡**), [يَمَن يَمِين ܝܰܡܺܝܢܳܐ יָמִין] 1) plerumque fem., manus *dextra* Jes. 9, 20 var.; 41, 10. 13. 48, 13. 63, 12; Thren. 2, 3; 4 Esr. 1, 6; Dan. 12, 7; Cant. 2, 6; Ps. 88, 14. 117, 16; **ብእሲ፡ ዘክልኤሆሙ፡ እደዊሁ፡ የማን፡** Jud. 3, 15; Matth. 6, 3. 27, 29. 2) pars *dextra, latus dextrum:* **ልቡ፡ ለጠቢብ፡ ውስተ፡ የማኑ፡** Koh. 10, 2; Gen. 48, 13; Jud. 3, 16; **መንገለ፡ የማነ፡ ምሥዋዕ፡** Luc. 1, 11. a) **ለየማን፡** *dextrorsum* Deut. 28, 14; Jes. 54, 3; Num. 20, 17; 1 Reg. 6, 12; 2 Reg. 2, 19. 21; vel **የማነ፡** Gen. 13, 9. 24, 49. b) **በየማን፡** *a dextra*, Ex. 14, 22; Ps. 15, 8. 109, 1; 2 Esr. 18, 4; Asc. Jes. 7, 14. 24. 27. 29; Matth. 20, 21. 25, 33. 27, 38 Platt; Rom. 8, 34; vel **እምየማን፡** Deut. 33, 2. c) Nomini alii in Genitivo subjunctum significat *dexter*, ut: **ዐይንክሙ፡ እንተ፡ የማን፡** 1 Reg. 11, 2; Matth. 5, 29; **እዝኑ፡ እንተ፡ የማን፡** Lev. 14, 14; **ገቦሁ፡ ዘየማን፡** Jud. 3, 21; **አገዳሁ፡ ዘየማን፡** Lev. 8, 25; Matth. 5, 39; **እደ፡ የማን፡** Sir. 21, 21. 49, 11; **እዴሁ፡ ዘየማን፡** Sir. 21, 19; Jer. 22, 24; Hez. 39, 3; Apoc. 1, 16; **እዴሁ፡ እንተ፡ የማን፡** Gen. 48, 14. 17. 18; Matth. 5, 30; idem est **ዘእምየማን፡** 2 Cor. 6, 7.

ይምን፡ subst. 1) *pars dextra, latus dextrum:* **ኅበ፡ ይምነ፡ ሐመር፡** Joh. 21, 6; **ዘይምኖሙ፡** Zach. 12, 6; **እምይምን፡** Ex. 14, 29; **በይምንኪ፡** Hez. 16, 46; Matth. 27, 38 rom.; Lit. 171, 2. a) **ይምነ፡** *dextrorsum:* Asc. Jes. 7, 9; **እንዘ፡ ይሰርር፡ ይምነ፡ ወፅግመ፡** Clem. f. 225; **ይምና፡ ለበድኑ፡ ሥጋሁ፡** *ad dextram* cadaveris ejus, Lud. ex Enc. Teq. 6. b) *dextra* manus: **በነዲፍ፡ በይምን፡ ወበፅግም፡** 1 Par. 12, 2. 2) *plaga australis:* Koh. 1, 6.

ይሙን፡ part., nonnisi in Acc. **ይሙነ፡** adv. (tüchtig i. e.) *probe, valde, perquam:* **ብዙኀ፡ ይሙነ፡** εἰς πλῆθος πολύ 2 Par. 9, 9; **እስመ፡ አኀሰርዎሙ፡ ይሙነ፡** σφόδρα 1 Par. 19, 5; **ይሙነ፡** (v. **እሙነ፡**) **አበስኩ፡** 21, 8; **ይሙነ፡** (v. **የማነ፡**, v. **እሙነ፡**) **ይከብደኒ፡** 21, 13. — *Voc. Ae.:* **ይሙን፡ ብ፡ እጅግ፡ ብዙኂ፡** (i. e. **ብዙኅኂ፡**) **ይ።**

የማኒ፡ et **የማናዊ፡** et **የማናይ፡** adj. rel. 1) *dexter:* **እለ፡ከልኤሆን፡እደዊሆሙ፡የማንያን፡** (v. **የማናውያን፡**) Jud. 20, 16; duxit eum **የማናዌ፡ፍኖት፡** Enc. Tachs. 5; **ዐይኑ፡የማናይ፡** Kid. f. 5; **ነደፎ፡የማናየ፡ገበሁ፡** Sx. Nah. 17; **የማኒት፡** (**ዐይን፡**) Clem. f. 153. 2) *qui nonnisi dextra* (manu) *uti potest:* **የማናይ፡** et **ፀጋማይ፡** ne constituatur sacerdos, Clem. f. 85.

ያርብሕ፡, **ይርባሕ፡** *gigas* vid. sub **ረብሐ፡** c. 286.

ያስቢስ፡ i. q. **ኢያስጲስ፡** *iaspis*, vid. c. 796.

ይቤ፡ *dixit* vid. sub **ብህለ፡**

የብሰ፡ I, 1 [יָבֵשׁ ܝܒܶܫ يَبِسَ] Subj. **ይይበስ፡**, Imprt. **ይበስ፡**, *siccum* vel *aridum esse* vel *fieri, siccescere, exarescere, arescere*, de terra Gen. 8, 14; Kuf. 5; pane Jos. 9, 10; plantis: Job 4, 21. 8, 12; **ሣዕር፡ወብርዕ፡ዘይየብስ፡** 13, 25; **ይየብስ፡ተክሎሙ፡በዲበ፡ምድር፡** 24, 19; Jes. 15, 6. 19, 7. 37, 27; Ps. 36, 2; **የቢሰ፡** 89, 6. 101, 5. 12. 128, 5; **ከመ፡ኢይይበስ፡ሥረዊሆሙ፡** Rel. Bar.; Matth. 13, 6. 21, 20; 1 Petr. 1, 24; **የብሰ፡ማእረረ፡ምድር፡** Apoc. 14, 15; de fluidis: **ፈለግ፡ይነፅፍ፡ወይየብስ፡** Job 14, 11; Sir. 40, 13; Jes. 19, 5; **ይበሲ፡** Jes. 44, 27; Apoc. 16, 12; de ossibus: **አዕፅምቲነ፡የብሱ፡** Hez. 37, 11; de vi vitali: Ps. 21, 16. a) de homine qui exaruit siti et fame: Num. 11, 6; Hen. 96, 6; senectute: **ዘረሥአ፡ወየብሰ፡** Lud. e Vit. Mar.; pudore Jes. 37, 27. b) *torpere, torpescere*, de manu: 3 Reg. 13, 4; Matth. 12, 10; Marc. 3, 1; **የብሰ፡እዴሁ፡በመጥባሕት፡** προςεκολλήθη πρὸς τὴν μ. 2 Reg. 23, 10; de homine terrore perculso et moribundo: **ወውእቱ፡የብሰ፡ከመ፡እብን፡** 1 Reg. 25, 37.

አይበሰ፡ II, 1 *siccare, exsiccare, arefacere*, fluida: Jos. 2, 10. 4, 23. 5, 1; **አየብሶሙ፡ለአፍላግ፡** Jes. 50, 2; **አይበስኪ፡ማየ፡ቀላይ፡** 51, 10; Judith 5, 13; 4 Esr. 8, 27; Ps. 73, 16; **አይቢሰከ፡ነቅዐ፡ማዮሙ፡** Enc. Hed. 21; terram: **ያየብሳ፡ለምድር፡** Job 12, 15; **በቀትሩ፡ያየብስ፡ብሔረ፡** Sir. 43, 3; Jes. 42, 14; plantas: **ለሥርዊሂ፡ያየብሶ፡ነፋስ፡** Job 15, 30; Jes. 42, 15; **አየብስ፡ዕፀ፡ርጡበ፡** Hez. 17, 24. 19, 12; Jac. 1, 11; **አይብሱ፡ፍሬሃ፡** Jer. 27, 27; carnem Num. 11, 32; folia, radices, fructus, ut: **ያየብስዎ፡በፀሓይ፡** M. F.; *vim* vel *humorem vitalem consumere* hominis Marc. 9, 18.

ይቡስ፡ part. *siccus, aridus, exsiccatus:* **ይብስት፡ባሕር፡** Ex. 14, 29; **ምድር፡ይቡስ፡** (opp. mari) Hebr. 11, 29; (opp. humectato) Jud. 6, 37—40; sterilis (opp. irriguo) Num. 13, 20; Hen. 26, 4; **ዕፅ፡ይቡስ፡** Sir. 6, 3; Jes. 56, 3; Hez. 17, 24. 20, 47; Hen. 3; Luc. 23, 31; **ሐሠር፡ይቡስ፡** Jes. 9, 18; **ጽጌ፡ይቡስ፡** Zeph. 2, 2; de spicis: ἀνεμόφθορος Gen. 41, 23. 24; de ossibus, Hez. 37, 2; de pane: Jos. 9, 3; **ኅብስት፡ይቡስ፡ወጼው፡** Kedr f. 65; Phlx. 74; Sx. Teq. 1. a) **ይቡስ፡** *aridum* vel *siccum* i. e. *terra sicca* Jos. 3, 17. b) *torpens, torpidus*, de manu: Luc. 6, 6. c) *tabe confectus* Joh. 5, 3. d) *durus, rigidus:* **ክሳድ፡ይቡስ፡** Kuf. 1; **ይቡሳነ፡ልብ፡** Hen. 5, 4. — (Pro **በዝብጠት፡ይቡስ፡** quod Lud. emendavit et *percussione aridae* i. e. *scuticae* vertit, legendum est **በዝ"፡ድቡስ፡** Enc. Sen. 27).

የብስ፡ subst., m. et f., 1) *aridum* vel *siccum* i. e. *terra* vel *continens* (opp. aquae, fluviis, mari): Gen. 1, 9. 10. 7, 22; Ex. 4, 9. 14, 16. 21. 22; Kuf. 2; Ps. 65, 5. 94, 5; Asc. Jes. 4, 18; 4 Esr. 4, 58; **እለ፡የኀድሩ፡የብሰ፡** Hen. 37, 5. 38, 1. 40, 6; Matth. 23, 15; **በየብስ፡ወበባሕር፡** Jsp. p. 296; **አድለቅለቀት፡የብስ፡** (contremuit terra) Enc. Teq. 6; **እንተ፡የብስ፡** *per siccum* i. e. *sicco pede* Jos. 4, 22; Ex. 15, 19. 2) *siccitas, ariditas*, Hen. 76, 5. 6. 82, 19.

ይበስ፡ subst. *siccitas, ariditas:* **ይበሰ፡ኅብስት፡** Lud. ex Enc. Nah. 19 (at Cod. Tub. exhibet **ይቡሰ፡ኅብስት፡**).

ይብሰት፡ n. act. 1) *exarescendi actus:* **ሐዘንኩ፡በእንተ፡ይብሰተ፡ሐምሐም፡** Sx. Masc. 25. 2) *ariditas, siccitas:* **ይብሰተ፡ኅብስት፡** Phlx. 74; **በይብሰተ፡ጌጋይ፡እግዚኦ፡አባላትየ፡ሐሙ፤ይትከዐው፡በላዕሌየ፡ለምሕረትከ፡ዝናሙ፡** Enc. Nah. 29.

የበበ፡ I, 2 et 1 [יִבֵּב ܝܰܒܶܒ أَبَّ; vicinum **በበየ፡**, nec non יָבַל] *jubilare, laetum clamorem edere, ovare:* **የበቡ፡** (v. **ቃለ፡ወሀቡ፡**) φωνὴν ἔδωκαν Thren. 2, 7; **ትየብብ፡** (v. **ትቤቢ፡**) prae lascivia Jer. 2, 23; cruce inventa **የበበት፡እሌኒ፡** Deg.; **በ፡እመላእክት፡ዘይዜምር፡ወበ፡ዘይቄድስ፡ወበ፡ዘይዌድስ፡ወበ፡ዘያአኵት፡ወበ፡ዘይሴብሕ፡ወበ፡ዘይባርክ፡ወበ፡ዘይየብብ፡** Clem. f. 61; **የብቦ፡** ἀλαλαγμός Ps. 88, 15; c. **ለ፡** pers. (alicui): Ps. 26, 11. 32, 3. 46, 1. 65, 1. 94, 1. 2; c. Acc. pers. (*jubilo celebrare* alqm): **ለየብቦትኪ፡** Org. 3; c. Acc. jubili: **ውዳሴ፡ዚአኪ፡አህጉራት፡ዓለም፡የበባ፡** Enc. Ter 21. — *Voc. Ae.:* **የበበ፡ዘ፡እልል፡አለ።**

ይባቤ፡ subst. *jubilatio, jubilum, laetus clamor*, ἀλαλαγμός Ps. 43, 14; σημασία 2 Esr. 3, 12; 1 Par. 15, 28; Macc. f. 24; **ዐርገ፡እግዚ"፡በይባቤ፡ወእግዚእነ፡በቃለ፡ቀርን፡** Mavâs. n. 54; **ማርያም፡** (Mosis soror) **በይባቤ፡ትዘብጥ፡ከበሮ፡** n. 64.

ይኅእ፡ rad., sine dubio cognata cum وَقَعَ *cecĭdit* (vid. etiam **ኤኅ፡**).

አይኅአ፡ II, 1 (pluviae instar) *decĭdere, descendere* de coelo: **ጸለየ፡ጸሎተ፡ጊዮርጊስ፡ወአውረደ፡እምሰማይ፤አይኅአ፡እሳት፡ላዕለ፡ኵሎሙ፡ሰብአ፡ነገሥት፡** Mavâs. n. 51; de fulmine, rore, Org. 2; crebro de Deo Filio: **እምሰማያት፡እምሕፅነ፡አብ፡አይኅአ፡** H. A. n. 1; Genz. f. 72; Mavâs. n. 8; **እምአይኅአ፡ቃል፡እምሰማያት፤ወረደ፡ዲበ፡ምድር፡** Deg.; **እምኅበ፡አብ፡እምሰማያት፡አይኅአ፡** Org. 5. — *Voc. Ae.:* **አይኅአ፡ዘ፡ወረደ፡መጸኢ፡ይ፡**

ይእቲ፡ *ea, illa* vid. sub **ውእቱ፡**

ይእዜ፡ adv. (gramm. § 160, b) *hoc tempore, nunc, jam*, Gen. 22, 12. 26, 22; Ex. 5, 5; Num. 22, 4. 24, 17; Jos. 5, 14; Jud. 8, 2. 11, 7. 17, 13; Jes. 33, 10. 11. 36, 8. 43, 22; 4 Esr. 9, 15; Ps. 11, 5. 19, 6; Luc. 6, 21; Act. 17, 30; Matth. 3, 15; Joh. 8, 40. 52. 11, 22. 12, 27; 1 Joh. 4, 3; Gal. 1, 23; 1 Petr. 2, 10; **ይእዜኒ፡ወዘልፈኒ፡** Judae 25; **ወይእዜሰ፡** νυνὶ δέ Job 7, 21. 30, 1; Rom. 3, 21. 6, 22. 7, 6. 17. a) α) *modo* (ſo eben) 2 Reg. 17, 20; Matth. 9, 18; **እለ፡ይእዜ፡ተወልዱ፡** ἀρτιγέννητα 1 Petr. 2, 2. β) *statim, illico:* **ኢይክል፡ይእዜ፡ኀቤክሙ፡ወሪደ፡** 2 Esr. 16, 3; **ይእዜ፡ፍጡነ፡** Jer. 34, 13 (gloss.). γ) jam i. e. *mox, brevi:* Jes. 49, 19; Mich. 7, 10 al. δ) ubi de tempore futuro agitur, nonnumquam i. q. *tunc*, ut: Mich. 5, 3; Hen. 38, 4. 50, 5; 4 Esr. 6, 49. ε) cum negatione: *nondum* Hebr. 2, 8, et *non amplius* Jes.

29, 22. b) **ዘይእዜ፡** *qui nunc est* sive *praesens:* Judith 9, 5; 4 Esr. 6, 65. 69. 7, 10; Gal. 4, 25; 2 Tim. 4, 10. c) cum praep. α) **እስከ፡ይእዜ፡** *usque ad hoc tempus, hucusque, adhuc:* Gen. 46, 34; Koh. 4, 2; Ps. 70, 18; Rom. 1, 13; Phil. 1, 5. β) **እምይእዜ፡** *inde ab hoc tempore, amodo* Gen. 29, 32. 48, 6; Ex. 18, 11; 1 Reg. 27, 1; Jes. 48, 6. 59, 21; Ps. 112, 2; Sir. 11, 23; Luc. 5, 10. 19, 42; Joh. 12, 31; *in posterum* Gal. 6, 17 (τοῦ λοιποῦ); vel *ab illo tempore* 4 Esr. 6, 49. 61; Hen. 38, 4. 50, 5. γ) **እንተ፡ይእዜኒ፡ዓዲ፡** *etiam hac vice* Ex. 10, 17. d) creberrime **ወይእዜኒ፡** (וְעַתָּה, und nun), de quovis consecutionis genere: *nunc autem, jam vero, ergo, igitur:* νῦν οὖν, καὶ νῦν Gen. 31, 13. 29; Num. 22, 11; Jud. 16, 10; Ruth 3, 11; 1 Reg. 8, 5. 9, 6. 15, 3; 2 Par. 1, 9; Judith 8, 12. 13; 2 Esr. 9, 12. 10, 11; Ps. 2, 10; Jes. 2, 5. 10. 40, 25. 28. 43, 1. 64, 8; τοίνυν Jes. 27, 4; ἄρα οὖν Rom. 8, 12; τοιγαροῦν 1 Thess. 4, 8; ὥστε Rom. 7, 4. 12; Phil. 4, 1; τὸ λοιπόν Phil. 3, 1. 4, 8; 1 Thess. 4, 1. — *Voc. Ae.:* **ይእዜ፡ዘ፡በ፫ አሁን፡ዘሬም፡እንግዴኽ።**

የካቲት፡ subst., nomen *mensis* Abyssinorum *sexti*, qui XXVI° Januarii sec. Cal. Jul., VII° Februarii sec. Cal. Greg. incipit, et mensi Aegyptiorum ⲙⲉⲭⲓⲣ respondet.

ያክንት፡ n. prgr. 1) gemma sc. a) ὑάκινθος *hyacinthus* Apoc. 21, 20; Hen. 71, 2. b) **ያክንት፡ቀይሕ፡** *hy. ruber* i. e. *carbunculus,* ἄνθραξ Hez. 28, 13; Ex. 36, 18. c) **ያክንት፡ጸሊም፡** *hy. niger* i. e. *sapphirus,* σάπφειρος Hez. 28, 13; Ex. 36, 18. — *Voc. Ae.:* **ሰርድዮን፡በኦሪት፡ወበቀለምሲስ፤ያክንት፡በሕዝቅኤል፤ሕብሩ፡በጫቲ፡**; *aliud:* **ከመ፡ፍሕም፡ያክንት፡ቀይሕ፡**; vid. scholion ad **ሰንፔር።** 2) vestis genus sc. ὑάκινθος, *purpura caerulea,* (panni, vestes, fila hac purpura tincta): Ex. 25, 4. 26, 1. 31. 36. 28, 5. 27. 29. 31, 4. 35, 6; Sir. 6, 30. 45, 10; Hez. 16, 10 vrs. alt.; 2 Par. 2, 7. 3, 14; **ሕብረ፡ያክንት፡** Ex. 25, 5. — *Voc. Ae.:* **ያክንት፡ዘ፡ተሳውሬ፡** (!).

የውሀ፡ I, 2 et 1 [vicina videtur יָאָה *decet,* נָאוֶה; يَأْيَأَ *benigne et humaniter tractavit*] Imprf. **ይየውሀ፡** I, 1 et **ይዬውሀ፡** I, 2; Subj. et Imper. nonnisi **ይየውሀ፡** et **የውሀ፡** I, 2; 1) *placidum, mitem, lenem, comem, clementem esse* vel *se praebere* erga alqm, *leniter habere, placide loqui, blandiri, blandimentis uti:* **ሀሎ፡ዘይጠብብ፡ለነፍሱ፡ወይዬውሀ፡** (v. **ወየዋሀ፡**) **በቃሉ፡** Sir. 37, 22; **መኰንን፡ይየውሀ፡** εἰρηνικοὺς λόγους ἐλάλησε Mich. 7, 3; c. Acc. pers.: **እንዘ፡ይትጋነይ፡ለከ፡ወይየውሀከ፡** Job 40, 22; **ይዬውሀከ፡** (v. **ይየ″፡**) λαλήσει σοι καλά Sir. 13, 6; **ያደክም፡ቃለ፡ወይየውሀከ፡** (v. **ወይዬ″፡**) 29, 5; **የውሃ፡ለነፍስከ፡** ἀγάπα τὴν ψυχήν σου 30, 23; **እትጋነያ፡ላቲ፡ወእየውሃ፡** ἱκέτευον αὐτήν Job 19, 17; **ትየውሆሙ፡** (Deus) **ለኃጥኣን፡ወትመይጠሙ፡በብዝኀ፡ምሕረትከ፡** Did. 36. 2) a) *permulcere, lenire, solari, placare:* **አኀዘ፡ይየውሃ፡በቃል፡ሠናይ፡** παρεκάλει αὐτὴν λόγοις εἰρηνικοῖς Esth. 5 apcr.; **አኀዙ፡ይየውህዋ፡** παρεκάλει αὐτήν Esth. 5, 2; **የውሀ፡** παρακάλεσον 2 Tim. 4, 2; **የውሆ፡** παράκλησις Jes. 28, 29; **መዐተ፡ንጉሥ፡መልአከ፡ሞት፡ወብእሲ፡ጠቢብ፡ይየውሆ፡** ἐξιλάσεται Prov. 16, 14. b) *persuadere,* πείθειν Act. 14, 19 Platt; **በየውሆ፡** ἐν πειθοῖς 1 Cor. 2, 4; **አምጽኦሙ፡እንዘ፡ይዬውህዎሙ፡** ἤγαγεν αὐτοὺς οὐ μετὰ βίας Act. 5, 26. c) *pellicere, decipere, fallere:* **በከኑ፡እንጋ፡ትዬውሆሙ፡** (v. **ትየ″፡**) **ለአሕዛብ፡** ἀπατᾶν Jer. 4, 10; **ይዬውሁ፡** (v. **ይየ″፡**) **ነፍሰሙ፡** Hez. 13, 18; **ኢትየውህዋ፡ለነፍስክሙ፡** Jer. 44, 9 var.; **ኢይየውህከ፡** Sir. 13, 8; Sap. 14, 24; **ዘይዬውህ፡ለከንቱ፡** κενὴ ἀπάτη Col. 2, 8. d) *blandiri, adulari:* **ይዬውሃ፡** 1 Esr. 4, 31; **ኢየዋህናክሙ፡** 1 Thess. 2, 5.

አየውሀ፡ II, 2, in Imperf. etiam II, 1 *blandimentis permulcere* vel *pellicere:* **አየውህዎ፡** (sc. ut ad defectionem eum seducerent) Sx. Mij. 28; **አየውሃ፡** Job 19, 17 var.

ተየውሀ፡ III, 1 et 2 1) *lenem, mitem, comem se praebere* erga alqm, *blandiri,* **ኢትሥሐቅ፡ሎን፡ወኢትትየውሆን፡** Sir. 7, 24; **እትየውሃ፡** Job 19, 17 var.; **በተየውሆ፡** Rom. 16, 18 Platt; Col. 2, 18 Platt. 2) *sibi persuaderi pati, blandimentis falli:* **አኮ፡ከመ፡ሰብእ፡ዘይትዬዋህ፡** (v. **ዘይትየ″፡**) **እግዚ″፡** Num. 23, 19; **በተየውሆ፡** 1 Cor. 2, 4 Platt. — *Rad. Abb.:* **ተየውሀ፡ዘ፡ተሞኘ፡**

ተያውሀ፡ III, 3 *inter se lenitate, comitate, blanditiis uti:* **ተያውሆ፡** Rom. 16, 18 rom.; Col. 2, 18 rom.

ይዉሀ፡ (**ይውሀ፡**) part. *mitis, lenis:* **ይዉሃን፡** Lud. e Matth. 5, 5 Mss.; Acc. **ይዉሀ፡** adv. *leniter, comiter* Asc. Jes. 7, 7.

የውህ፡ adj., i. q. **የዋህ፡**, ut: **የውሃን፡** (v. **የዋሃን፡**) ἄκακοι Prov. 8, 5; πραεῖς Ps. 36, 11 var.; Sir. 10, 14 var.; ταπεινοί Sir. 10, 15 var.

የዋህ፡ adj., m. et f. (vid. **የዋሂ፡**), 1) *comis, mitis, lenis, mansuetus, placidus, pacatus* (ſanft, ſanftmüthig), de hominibus, πραΰς, Num. 12, 3; Matth. 11, 29. 21, 5; fem. **እመሰ፡የዋህ፡ይእቲ፡ወሠናይ፡ቃላ፡** Sir. 36, 28; Pl. **የዋሃን፡** Ps. 36, 11; Sir. 10, 14; Job 24, 4; Jes. 26, 6; Joel 4, 11; Tit. 3, 2; de actione: **በየዋህ፡ኰነኔ፡ይኴንን፡** Jes. 11, 4; ἥσυχος **ብእሲ፡የዋህ፡** Sir. 25, 20; **የዋህ፡** adv. *comiter* Asc. Jes. 7, 7. 2) *modestus, humilis, submissus* (sensu Christiano, demüthig), de hominibus, ταπεινός Jes. 66, 2; **የዋሃን፡** Sir. 10, 15; de corde Ps. 50, 18; fem. **ብእሲት፡የዋህ፡** γυνὴ σιγηρά Sir. 26, 14. 3) *simplex, sincerus, candidus, integer, probus, innocens, pius:* ἄκακος Job 2, 3. 8, 20. 36, 5; Prov. 1, 4. 8, 5 var. 14, 15; Rom. 16, 18; Hebr. 7, 26; **በግዕ፡የዋህ፡** Jer. 11, 19; Enc. Jac. 25; ἀκέραιος Matth. 10, 16; Phil. 2, 15; ἁπλοῦς **በየዋህ፡ልብ፡** 1 Par. 29, 17; ἰδιώτης Act. 4, 13; ὅσιος Ps. 85, 2; **የዋህ፡ልብ፡** Prov. 22, 11; εὐλαβής Luc. 2, 25. Substantive sumitur: **የዋህ፡ርግብ፡ወጥበበ፡አርዌ፡** *simplicitas columbae,* Lud. ex Enc. — *Voc. Ae.:* **የዋህ፡ብ፡ገር።**

የዋሂ፡ adj., nonnisi in f. **የዋሂት፡** repertum: *mansueta, placida, proba, innocens:* **በግዕ፡የዋሂት፡** Enc. Genb. 20; **ርግብ፡የዋሂት፡** ἥμερος Chr. Ta. 32; **ብእሲት፡የዋሂት፡እምእከይ፡** F. N. 10, 8.

የውሀት፡ (**የውሃት፡**) subst. (vid. etiam **የዋሃት፡**) 1) *comitas, lenitas, humanitas, mansuetudo,* ἐπιείκεια Sap. 2, 19. 12, 18; **በየውሀት፡ተናገረኒ፡** Asc. Jes. 7, 6; πραότης, πραΰτης Sir. 1, 27. 4, 8. 10, 28. 45, 4; Col. 3, 12; 1 Cor. 4, 21; 2 Cor. 10, 1; Gal. 5, 23. 6, 1; Eph. 4, 2; 1 Tim. 6, 11 rom.; 2 Tim. 2, 25; Jac. 1, 21. 3, 13; 1 Petr. 3, 16; opponitur **ፀገት፡** leonis, Lud. ex Enc. Tachs. 12. 2) *simplicitas, integritas, sinceritas, probitas, pietas,* ἁπλότης 2 Cor. 11, 3; Herm. p. 8; **በየውሀት፡** ἁπλῶς Prov. 10, 9; **ትትዔገሥ፡በየ**

ውሀት፡ Job 2, 9; ἁπλοσύνη Job 21, 23; ἀκακία Job 27, 5. 31, 6; Ps. 36, 39; Herm. p. 6; Kuf. 19. 36. 41; ὁσιότης Eph. 4, 24.

የዋሀት፡ (የዋሃት፡) subst. (a **የዋህ፡** derivatum, sicut **የውሀት፡** a **የውህ፡**) id. q. **የውሀት፡**, ut πραύτης Ps. 44, 6. 89, 12. 131, 1; ἠπιότης Herm. p. 98; ἁπλότης Herm. p. 6; ἀκακία Ps. 7, 9. 25, 1. 11. 40, 13. 77, 78. 83, 13. 100, 3; Herm. p. 101; Job 2, 9 var.; Chr. Ta. 17 al. (In libris Mss. recentioribus **የውሀት፡** magis usitatum est quam **የዋሃት፡**; vid. etiam Ludolfi annot. ad Ps. 7, 9).

ይዋሄ፡ subst. *lenitas, mansuetudo, modestia, simplicitas, probitas:* **ይዋሄ፡ወህድአት፡ወአርምሞ፡** Jsp. p. 284; πραότης Chr. Ta. 28; simplicitas columbae Org. 1; **በፍርሀት፡ወበይዋሄ፡** μετ᾽ εὐλαβείας Chr. ho. 2.

የውሀና፡ subst. (virtus ejus qui **የውህ፡** est, ut) *lenitas, humanitas,* **ከመ፡በየውሀና፡ንሕየ፡** ἐπιεικῶς ζῶμεν Cyr. c. Pall. f. 82; Cyr. f. 111. — Prov. 22, 11 in uno codice inveni formam **የውሀንት፡**, scil.: **ያፈቅር፡እግዚ"፡የውሀንተ፡ልብ፡** ὁσίας καρδίας (v. **የዋህ፡ልብ፡**); mihi **ን፡** lapsu calami scriptum videtur, nec est, quod hujus unius exempli causa terminationem **ንት፡** pro **ና፡** sumamus.

ዮም፡ proprie subst. *dies* [יוֹם ܝܰܘܡܳܐ يَوْمٌ], frequentatur pro Adv. *hodie, hoc die,* σήμερον Gen. 21, 26. 24, 42. 30, 32. 31, 43. 40, 7. 41, 9; Ex. 14, 13; Ruth 2, 19. 4, 10; Sir. 20, 15. 38, 22; Prov. 7, 14; Ps. 2, 7; Jes. 58, 4; Jer. 1, 10; Judith 6, 2; Jac. 4, 13; Hebr. 13, 8; Matth. 6, 11. 30. 16, 3; Luc. 13, 32. 33; **ዛቲ፡ዕለት፡ዮም፡** ἡ σήμερον ἡμέρα Jes. 37, 3; **ዮምሰ፡ዕለት፡ቅድስት፡ይእቲ፡** 2 Esr. 18, 9; **ዮም፡በዛቲ፡ዕለት፡** 1 Reg. 12, 5. 17, 10; Act. 20, 26; **በዕለተ፡ዮም፡** Enc. Haml. 15; **ሠላሳ፡መዋዕል፡ዮም፡** (triginta dies sunt hodie i. e.) triginta jam diebus Esth. 4, 11; **ዮም፡ስሳ፡ወስድስቱ፡ዓመት፡ከነ፡እምአመ፡** ... Rel. Bar.; **ደወይኩ፡ሠሉስየ፡ዮም፡** 1 Reg. 30, 13; Marc. 8, 2. a) α) *hac nocte* Gen. 30, 15. 16; Matth. 27, 19. β) *hoc tempore, nunc* 1 Reg. 12, 17. 25, 10; Deut. 1, 39; νῦν Mal. 3, 15; Gen. 27, 36; ἐν τῷ νῦν καιρῷ Rom. 3, 26; **ዮምኒ፡በዝ፡መዋዕል፡** 11, 5. b) cum praep. α) **ለዮም፡** *huic* vel *hujus diei:* **ንጉሥ፡ለዮም፡ወጌሠመ፡ይመውት፡** Sir. 10, 10; *in hunc diem* 1 Cor. 10, 11 rom., *in hoc tempus* Hebr. 9, 9 rom. β) **እምዮም፡** *ex hoc die* Judith 8, 29. γ) **እስከ፡ዮም፡** *usque ad hodiernum diem* vel *ad hoc tempus* Gen. 19, 38. 21, 26. 32, 5. 35, 20; Sir. 47, 7; Hez. 2, 3; Matth. 11, 23. 24, 21. 27, 8. 28, 15. δ) **ቅድመ፡ዮም፡** *ante hoc tempus,* Hom. Jac. Sarug. — *Voc. Ae.:* **ዮም፡ዘ፡ዘሬ።**

ዮጊ፡ particula incertae originis et conj. (gramm. § 169, 10) 1) *forsitan, forsan, num forte, an forte,* ἆρα in sententia nominali Gen. 20, 11. 26, 9; seq. Indic.: Luc. 11, 20; **ዮጊ፡ኢኮነ፡ሠናየ፡** μὴ ἀρεστὸν ἔσται; Lev. 10, 19; **ገሥጾ፡ለዐርክከ፡ዮጊ፡ኢገብረ፡** μή ποτε οὐκ ἐποίησεν Sir. 19, 13. 14; Tob. 8, 10. 10, 2; **በኢያእምሮ፡ኮነ፡ዮጊ፡** Gen. 43, 12; 1 Reg. 9, 5. 20, 26; 3 Reg. 18, 27; 4 Esr. 8, 49. 10, 51; τάχα Philem. 15; **ዮጊ፡ኢትክል፡** et **ዮጊ፡ታደሉ፡ለገጸ፡ዐቢይ፡** μὴ οὐκ et μή ποτε Sir. 7, 6; **መኑ፡ያእምር፡ዮጊ፡በዝንቱ፡መዋዕል፡ንግሥኪ፡** τίς οἶδεν εἰ εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ἐβασίλευσας (ni **ነገሥኪ፡** legendum fuerit) Esth. 4, 14. 2) *ne forte* (timendum est ne, fieri potuerit ut) seq. Imprf. (μή ποτε seq. Subj.): Gen. 3, 22. 27, 12. 38, 11. 50, 15; Ex. 13, 17. 34, 15; Deut. 4, 19; 2 Reg. 17, 16; Judith 5, 21; Hen. 65, 3; Luc. 14, 8; perraro seq. Subj., ut **ገሥጾ፡ለዐርክከ፡ዮጊ፡ኢይግበር፡** Sir. 19, 13 var. 14 var.; post verba timendi Hen. 6, 3; 2 Cor. 11, 3; et cavendi Deut. 8, 12—14; Apoc. 22, 9; seq. Subj. Apoc. 19, 10 Platt. 3) *utique, sane,* poetice: **እምትሡዒ፡ለአማልክት፡ወእምዕጣነ፡ታዕርጊ፤ተመትሮ፡ክሳድ፡አብደርኪ፡ወኀረይኪ፡ዮጊ፤** Enc. Genb. 6. — *Voc. Ae.:* **ዮጊ፡ዘ፡በ፫ እንደሆን፡እንሆ፡አሁን።**

የውጣ፡ n. prgr. sc. ἰῶτα 1) nomen literae Graecae ι, fem., Matth. 5, 18; **ቀዳሜ፡ስሙ፡ለኢየሱስ፡የውጣ፡በኊልቈ፲** Did. 8 (ed. Platt p. 60); **የውጣ፡እንተ፡ይእቲ፡ቀዳሚተ፡ስሙ፡ለኢየሱስ፡** Laud. Mar. Hinc 2) m. usurpatur pro *nomine Jesu* ipsius, ut: **መርቆሬዎስ፡ሰማዕተ፡የውጣ፡** Enc. Masc. 18. 3) Deinde cum ι i. e. ፲ signum numeri *denarii* sit, **የውጣ፡** pro *decem* usurpant poëtae, rhythmi finalis causa: **ፈጸማ፡ለትእዛዝ፡አብ፡ቀዲሙ፡ዘዜነወነ፡በየውጣ፡** i. e. in decalogo, Enc. Ter 25; Maria **ፈጻሚተ፡ቃላት፡የውጣ፡** Enc. Nah. 16. — „Hinc sumit auctor Encomii Mariae (Laud. Mar.) occasionem, illam cum Sancto Sanctorum comparandi, quia in hoc tabulae Decalogi (Jotae) repositae, illa autem Jesum (Jotam) in utero gestaverit“ Lud.

ዮድ፡ litera alphabeti Hebraeorum Xª, Ps. 118, 73; Thren. 1, 10. 2, 10. 3, 29. 4, 10. Ubi de psalmis agitur siglo **ዮድ፡** Ps. 118, 73—80 notatur, ut: **በመዝሙር፡ዮድ፡** M. M. f. 9. — Deinde **ዮዳ፡** i. q. **የውጣ፡** *Voc. Ae.* (vid. sub **አኀዝ፡** c. 769).

የድዐ፡ rad., sc. יָדַע ܝܺܕܰܥ *scivit, novit.*

አይድዐ፡ II, 1 *indicare, nuntiare, narrare, exponere, dicere,* c. Acc. rei: ἀναγγέλλειν, ἀπαγγέλλειν, Ps. 18, 1. 50, 16; Jes. 41, 1. 45, 19; διηγεῖσϑαι Ps. 144, 5. 6; **ኢያይድዐት፡ብሔራ፡** ὑπέδειξε Esth. 2, 20; Hen. 10, 7, **መፍትወ፡አየድዕ፡** ἐρῶ Prov. 8, 6; omisso Acc.: Ps. 39, 8; c. **ለ፡** pers.: Ps. 18, 2; Hen. 10, 11. 12, 4; Sir. 35, 4; vel c. **ኀበ፡** pers.: Ex. 19, 9; plerumque c. Acc. pers.: Ruth 2, 19; Job 12, 7; Koh. 6, 12; 1 Reg. 22, 8. 22; Matth. 28, 7 (εἴπον); c. dupl. Acc.: Kuf. 1. 4; 1 Reg. 3, 18; Jer. 43, 13. 49, 3; γνωρίζειν Dan. 2, 5. 6. 4, 4; δηλοῦν Ex. 6, 3; Ps. 50, 7; ἐρεῖς Ex. 19, 6. 7; εἶπεν Ruth 3, 16; **ዘንተ፡አየድዐከሙ፡** λέγω Prov. 24, 38; Hen. 106, 12; seq. **ከመ፡** Hen. 94, 10; 1 Reg. 22, 8; c. Acc. pers. et **በ፡** rei (ex Arabismo): **አይድዮ፡በምጽአቱ፡** Sx. Hed. 9. a) *eloqui, expromere:* **ኢታይድዕ፡ቃለከ፡በኵሉ፡ዘሐተትከ፡** Sir. 35, 4; **እንዘ፡ባዕድ፡ይነግር፡ኢታይድዕ፡ቃለከ፡** μὴ ἀδολέσχει 35, 9. b) *notum facere, manifestum reddere:* **ኢታይድዕ፡አበሳከ፡ዘስሕትከ፡** μὴ ἀποκάλυπτε Sir. 19, 8. α) *indicare solutionem aenigmatis* Jud. 14, 12—14. β) *fateri, confiteri,* ἐξαγορεύειν Lev. 26, 40. γ) *prodere, deferre,* c. dupl. Acc.: **ይእቲ፡አይድዐቶ፡ለንጉሥ፡ምክሮሙ፡** ἐνεφάνησε Esth. 2, 22; c. **በእንተ፡** rei Deut. 13, 10; Jos. 2, 14. — *Voc. Ae.:* **ዜነወ፡አይድዐ፡ዘ፡ነገረ፡**

ተየድዐ፡ III, 1 *notum* vel *manifestum fieri, indicari, nuntiari, dici, exponi:* **ከመ፡ይትየዳዕ፡ስምየ፡ውስተ፡ኵሉ፡ምድር፡** Ex. 9, 16; **ተየድዐ፡ነገሩ፡ውስተ፡ሀገር፡** Jsp. p. 286; **ቃለ፡ዚአየ፡ተየድዐ፡በኀበ፡እግዚ"፡** εἴρηνται ὑπὸ ϑεοῦ

Prov. 24, 69; indicari Org. 1; በከመ፡ ተየድዐ፡ ወተነግረ፡ በ፲ወ፪ እንቀጽ፡ Abush. 39.

እንዳዒ፡ i. e. እን፡ (אַיִן) *non est* et ዳዒ፡ *scientia* vel *cognitio mea* (cfr. דֵּעַ et דַּעַת); est phrasis ex antiquissimis temporibus conservata (gramm. § 163, 3). 1) *nescio:* οὐκ οἶδα 2 Cor. 12, 2. 3; Job 9, 21; እንዳዒ፤ እግዚ" ፡ ያእምር፡ F. N. 9; quis captivos dimisit? respondent እንዳዒ፡ (nescimus) Gad. T. H. 2) *nescio an, fortasse, quis novit annon, num forte? ne forte:* እንዳዒ፡ ኢያእመርነ፡ ከመ፡ . . μὴ γνόντες οὐ γνωσόμεϑα Jer. 13, 12; plerumque seq. እመ፡, ለእመ፡, እመኑ፡, ut: μή τι Joh. 4, 29; τάχα Rom. 5, 7; ἄραγε Act. 11, 18; εἰ Act. 23, 9; እንዳዒ፡ እመበ፡ ዘኅለይከ፡ Herm. p. 3; post verba metuendi: Gal. 4, 11; 2 Cor. 11, 3; እንዳዒ፡ *ni fallor* Lud. ex Enc. Jac. 25. — *Voc. Ae.*: እንዳዒ፡ ዘ፡ እንጃእ ።

ዮጊ፡ vid. supra c. 1075.

የፌነ፡ rad. inus., vid. ተይፌነ፡ c. 571.

ደ፡ litera alphabeti Aethiopici XIX^{a}, quae ድንት፡ vel ደንት፡ appellatur.

ደሀለ፡ vid. sub ደሐለ፡

ደለለ፡ rad. inus., cui primitus (vid. ደለወ፡) potestas *penduli* inerat, vid. Ges. thes. sub דָּלַל p. 340 et תָּלַל p. 1504. — *Rad. Abb.*: ደለለ፡ ዘ፡ ከፈከፈ፡

ድሉል፡ part. *pampinatus* (cfr. ذُلِّلَ, זַלְזַלִּים; nec non דַּלַּת רֹאשֵׁךְ Cant. 7, 6, ubi LXX πλόκιον κεφαλῆς habent), de capillis: *crispatus*, ድምድማሁ፡ ድሉል፡ βόστρυχοι αὐτοῦ ἐλάται Cant. 5, 11; ሥዕርት፡ ርእስኪ፡ ድሉላት፡ Org. 6; ላሕይት፡ ይእቲ፡ ብእሲት፤ ድምድማሃ፡ ድሉል፡ ወቈናዝዒሃ፡ ፍቱል፡ Gad. T. H. — Ludolfi Gregorius illos locos de caesarie more Abyssinorum *in orbem quasi crispata* accipiebat. — At in loco Enc. Tachs. 8, quem Lud. affert, pro በርሥኦን፡ ድሉል፡ አዕረፈ፡ legendum est ጥሉል፡ — *Voc. Ae.*: ድሉል፡ ዘ፡ ጉተና፡; *aliud*: ድሉል፡ ዘ፡ ጥቅል፡

ድላሌ፡ subst. *caesaries crispata*, ርእሱ፡ ወርቀ፡ ቄፋዝ፡ ወድላሌሁ፡ ጸሊም፡ ከመ፡ ቋዕ፡ M. M. f. 8 (e Cant. 5, 11).

ዲሎሰን፡ vel **ዴሎሰን፡** n. prgr., sc. δήλωσις *manifestatio* (אוּרִים); usurpatur de illo sacerdotis summi ornatu, cujus ope vaticinabatur: ልብሰ፡ ዴሎሰን፡ 1 Esr. 5, 40; ከሀን፡ ዘይለብስ፡ ዲሎስነ፡ 2 Esr. 17, 65. — *Voc. Ae*: ዲሎሰን፡ ዘ፡ ኩፋር፡; *aliud*: ዘ፡ ቀሚስ ።

ደለቅለቀ፡ quinquel., e ደለቀ፡ formatum, cui conferenda sunt ذَلِقَ *commota est* res, *vacillavit*, nec non دلق (V) et دَلَسَ *exagitavit* (deinde *turbavit* aquam, דָּלַח).

ድልቅልቅ፡ subst. m. et f. (ut Jsp. p. 325), Pl. ድልቅልቃት፡ 1) *commotio, concussio, agitatio vehemens*, σεισμός Jes. 15, 5; Jer. 10, 22; ውስተ፡ ባሕር፡ Matth. 8, 24; ድልቅልቀ፡ ሰረገላሁ፡ Jer. 29, 3; συσσεισμός Nah. 1, 3. 2) in specie: *terrae motus* vel *tremor*: Am. 1, 1; Zach. 14, 5 Hez. 3, 12. 37, 7; Jes. 29, 6; 4 Esr. 1, 20. 9, 2; Matth. 28, 2; Act. 16, 26; Clem. f. 31; Jsp. p. 324. 325; ዐበይት፡ ድልቅልቃት፡ Apoc. 6, 12 rom.; motus vel tremor *coelorum* Hen. 60, 1. (Pro ድልቅ፡ 4 Esr. 4, 19, quod Laur. exhibet, omnes mei libri praebent ድልቅልቅ፡).

አድለቅለቀ፡ II 1) *commoveri, concuti, tremere, contremiscere, vacillare*, de coelo, terra, montibus, fundamentis, locis: ያድለቀልቅ፡ ሰማይ፡ ወምድር፡ Joel 4, 16; Jes. 24, 18; Jer. 8, 16. 27, 46; Ps. 17, 9. 45, 2. 3. 81, 5; Sir. 16, 18. 19. 22, 16. 43, 16; Act. 4, 31; አድለቅለቁ፡ አድባር፡ እምኔሁ፡ Nah. 1, 5; 4 Esr. 10, 39; ታድለቀልቅ፡ ሰማየ፡ ሰማያት፡ ድልቅልቀ፡ ዐቢየ፡ Hen. 60, 1; de aliis rebus: Jes. 17, 4. 19, 1; de hominibus, angelis: አኅዞ፡ ይርዐዱ፡ ወያድለቅልቁ፡ እምኔሆሙ፡ Hen. 86, 6. 1, 5; etiam de ድልቅልቅ፡ ipso praedicatur: አድለቅለቀ፡ ዐቢይ፡ ድልቅልቅ፡ Act. 16, 26. 2) *commovere, concutere, contremiscere facere*: Ps. 28, 7. 59, 2. 98, 1; Job 9, 5. 6; Jes. 10, 14; Hagg. 2, 6; Hebr. 12, 26; 4 Esr. 1, 19; ለእመ፡ አድለቅለቀ፡ ድልቅልቅ፡ መከነ፡ 4 Esr. 4, 19 var.; *movere* alqd loco, c. Acc. et እምነ፡ Apoc. 2, 5.

ደለወ፡ rad.; e prima significatione *pendendi* (ደለለ፡) propagantur *pendēre facere* i. e. *pendĕre, librare* (ደለወ፡); demittere urnam in puteum i. e. *haurire* (دَلَا דָּלָה).

ደለወ፡ I, 1, Subj. ይድሉ፡, I) Trans.: *librare, pendĕre, ponderare*, c. Acc.: እለ፡ ትደልውዎ፡ በመዳልው፡ Jes. 46, 6; ትደልዎ፡ Hez. 5, 1; Job 6, 2; Dan. 5, 27; ደሊውየ፡ 1 Esr. 8, 56; Sir. 16, 25; እመ፡ ደለውከ፡ በመዳልው፡ ቃለከ፡ 28, 25; ድሉ፡ በመዳልው፡ ኀጣውኢነ፡ 4 Esr. 1, 35. 2, 7. a) *appendĕre*: ወደለዉ፡ ዐስብየ፡ Zach. 11, 12; ደለውኩ፡ ሎቱ፡ ወርቆ፡ Jer. 39, 10; ደለውኩ፡ ሎሙ፡ ወርቀ፡ ወብሩረ፡ 2 Esr. 8, 25 seq.; 1 Esr. 8, 55; 2 Reg. 18, 12; 3 Reg. 20, 39 var. b) *perpendere* 4 Esr. 6, 34. c) *aggravare*, Lud. ex Hom. Chrys. II) Intrs.: libratum, statera quasi comparatum (vid. etiam Sap. 7, 29 sub ተደለወ፡) i. e. 1) *aequum esse, aequare*, c. Acc.: አይደልዎ፡ ብሩር፡ ተውላጣ፡ οὐ σταϑήσεται ἀργύριον ἀντάλλαγμα αὐτῆς Job 28, 15. 2) *congruum, commodum, aptum, idoneum esse*, c. ለ፡ vel Acc.: ይገብር፡ ዘዘዚአሁ፡ ዘይደሉ፡ ለመልእክት፡ ኵሉ፡ Sap. 15, 7. a) *utilem, fructuosum esse, conducere, expedire*, συμφέρειν, ኢይደልዎ፡ ለአብድ፡ ተድላ፡ Prov. 19, 10; አኮ፡ ኵሉ፡ ዘይደልዎ፡ Sir. 37, 28; Deut. 23, 7; ἀγαϑόν μοι Ps. 118, 71; ሰምሮ፡ ሎቱ፡ ተግባሩ፡ ወደለዎ፡ ብሔር፡ Luc. 12, 16; c. neg.: ἀσύμφορον, ἄχρηστον εἶναι, ut: ከመ፡ ብሒእ፡ ኢይደልዎ፡ ለቍስል፡ Prov. 25, 20; Herm. p. 34. 50; ፍሬሆሙ፡ ኢይደሉ፡ ለበሊዕ፡ Sap. 4, 5. b) *bonum* vel *jucundum esse* sensibus: እንዘ፡ ይደሉ፡ ለከናፍርየ፡ ἱκανούμενος χείλεσι (mundend) Cant. 7, 10; ትደልዎሙ፡ እመብልዕት፡ ሠናያት፡ Hen. 82, 3. 3) *decet, convenit, par, aequum est, debetur, dignus sum*, c. c. Nomin. rei et c. ለ፡ pers. vel c. pron. suff.: ለከ፡ ይደሉ፡ ስብሐት፡ πρέπει Ps. 64, 1. 32, 1; Eph. 5, 3; Tit. 2, 1; 1 Tim. 2, 10; Hebr. 7, 26; ኵሉ፡ ዘይደሉ፡ ሊተ፡ καϑήκει Hos. 2, 7; Rom. 1, 28; ὡραῖον, ይደልዎን፡ ኰንኖ፡ ለሢበት፡ Sir. 25, 4. 5; καλόν, ኢይደልዎ፡ ብዒል፡ Sir. 14, 3; ἄξιος crebro: Matth. 10, 11—13. 37; 1 Tim. 5, 17. 18; 1 Cor. 11, 27. 29; ዘሎቱ፡ ይደሉ፡ ቤት፡ αὐτοῦ ἄξιον οἴκημα Sap. 13, 15; Job 11, 6; አብእ፡

መባአ፡ለእግዚ"፡በዘይደልወከ፡ Sir. 14, 11; Col. 1, 10; Luc. 3, 8; ἱκανός Matth. 3, 11; praeterea: 4 Esr. 7, 39. 8, 58; **ኵሉ፡ዘይደልዎ፡ወዘኢይደልዎ፡** *dignus et indignus* 14, 50; **ዘይደልዎ፡ጵጵስና፡** qui episcopatu dignus est Did. 4; Lud. Comm. Hist. p. 309; **ለእሉ፡ኵሎሙ፡ይደሉ፡ፍትሐ፡ሞት፡** F. M. 4, 2; etiam seq. Acc. Infinitivi: **ይደልዎሙ፡መክፈልተ፡ዚአሁ፡ከዊነ፡** (v. **ከዊን፡**) Sap. 1, 16; **ሰላም፡ለከ፡በርተሎሜዎስ፡አቡነ፤ዘደለወከ፡በርትዕ፡ኤጲስ፡ቆጶሰ፡ከዊነ፤** Enc. Tachs. 11; vel c. **ለ፡** et Inf.: **ደለዎ፡ለርእይ፡** (v. **ርእይ፡**) dignus fuit qui videret Enc. Tachs. 29; seq. **ከመ፡** c. Subj. verbi: **ይደልዎ፡ከመ፡ይንሣእ፡** ἄξιόν ἐστι λαβεῖν Apoc. 5, 12; Matth. 8, 8 Platt; 4 Esr. 2, 34 var.; **ይደሉ፡ከመ፡ኢይቅረብ፡ዘእንበለ፡ይነስሕ፡** F. M. 4, 3; crebrius seq. Subj.: Matth. 3, 11. 15; Act. 22, 22; Apoc. 5, 2; 1 Cor. 6, 2; **ዓዲ፡ይደልወክሙ፡እነጽር፡እንከሰ፡መሥዋዕተ፡** Mal. 2, 13; Esth. 7, 4; 4 Esr. 2, 34. 10, 13. 4) *oportet, debeo, meum tuum ejus est, mereor, reus sum,* seq. **ለ፡** pers. vel pron. suff. et c. Nomin. rei: **ከመ፡ይቅትሉ፡ነፍሰ፡ዘኢይደሉ፡መዊተ፡** ἃς οὐκ ἔδει ἀποϑανεῖν Hez. 13, 19; vel c. **ለ፡** et Inf., ut: Luc. 17, 10; **ብእሲ፡ቀታሌ፡ነፍስ፡ዘይደሉ፡ለሞት፡** (qui mortis reus est) F. M. 4, 2; seq. Subj. verbi: **ይደልወነ፡ንመጡ፡** ὀφείλομεν τιϑέναι 1 Joh. 3, 16; Act. 27, 21 rom.; Chrys. crebro; vel seq. **ላዕለ፡** pers. et Nomin. rei: **ደለወት፡ላዕሌሁ፡ደይን፡** (reus est judicio) Phlx. 54; **ዘይደሉ፡ላዕሌሁ፡ቀትል፡** F. N. 27 (vid. sub **ተድኅነ፡**); **ዝንቱ፡ውሳኔ፡ሕግ፡ይደሉ፡ላዕለ፡ኵሉ፡** (dieſe Beſtimmung liegt allen ob, sc. zu erfüllen) F. M. 5, 5; **ይደሉ፡ላዕሌሆሙ፡ተፈልጠ፡** F. M. 10, 2; vel seq. Subj.: F. M. 10, 4 vel seq. **ከመ፡** c. Subj.: F. M. 26, 7. — *Voc. Ae.*: **ደለወ፡ዘ፡ተገባው።**

ደለወ፡ I, 2 *pendĕre, librare:* **ይዴልዎ፡በመዳልው፡** Jes. 41, 7 var.

አድለወ፡ II, 1 I) *ponderari* vel *appendi jubere:* **ታደሉ፡ሊተ፡መክሊተ፡** 3 Reg. 20, 39. II) 1) *aptum, idoneum, dignum facere, praeparare:* **ዘንተ፡ሕዝበ፡አድሉ፡ለነሢአ፡ምስጢርከ፡** Lit. 172, 4. 2) facere id quod conducit, probatur, placet alicui (es einem recht machen) plerumque seq. **ለ፡** pers., a) in bonam partem α) *placere, probari,* ἀρέσκειν, **ለእግዚ"፡አድልዎ፡ኢይክሉ፡** Rom. 8, 8. 15, 1. 2. 3; 2 Tim. 2, 4; δόξαν λαμβάνειν παρά τινος Joh. 5, 41. β) *satisfacere, obsequi, favere,* πειϑαρχεῖν τινί Act. 5, 29; c. **ለ፡** vel Acc. rei: **አድልዉ፡ለጽድቅ፡** Rom. 12, 9; **ዘያደሉ፡ለእኩይ፡** πονηρευόμενος Sir. 19, 26; **አድለውኩ፡ለገጽኪ፡** 1 Reg. 25, 35; Mal. 1, 8; **እንዘ፡ያደሉ፡ሥምረተ፡አምላክ፡** (obtemperans voluntati Dei) Org. γ) *vereri, revereri, honorem habere* alicui: **ዘአድለወ፡ለእግዚኡ፡** δεδοικὼς τὸν κύριον αὐτοῦ Job 3, 19. 7, 2. 26, 13; **ዘይፈቅድ፡ያድሉ፡ለዘፈነዎ፡** ὁ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν Joh. 7, 18. 12, 43 (ni sec. α interpretari malueris); absol.: **ኢታድሉ፡በኀፍረት፡በእንተ፡ነፍስከ፡** περὶ τῆς ψυχῆς σου μὴ αἰσχυνϑῇς Sir. 4, 20. δ) *commodum esse, gratificari* alicui: **ከመ፡ያድሉ፡ለቢጹ፡** Sir. 19, 25. b) in malam partem, α) *favorem, gratiam, laudem captare* alcjs, *adulari, nimis admirari, contra jus et fas respicere* alqm, *temere favere* alicui, *partium studio duci:* **በአድልዎ፡ይገብርዋ፡ለኀጢአት፡** Sir. 27, 1; Rom. 2, 28; 1 Tim. 5, 21; **ኢታድሉ፡ለሰብእ፡እንበይነ፡ላሕዩ፡** Sir. 11, 2. 42, 12; **ለአድልዎ፡ከንቱ፡** εἰς ἀρετὰς ματαίων Esth. 4 apcr.; **ዘበልሳኑ፡ያደሉ፡** γλωσσοχαριτῶν Prov. 28, 23; in specie *in judicando,* **ኢያደሉ፡በውስተ፡ፍትሕ፡** Jes. 11, 3; creberrime seq. **ለገጽ፡**, ut: **ኢያደሉ፡ለገጽ፡** οὐ προςωποληψία Rom. 2, 11; Eph. 6, 9; Matth. 22, 16; Joh. 7, 24; Gal. 2, 6; Mal. 2, 9; Sir. 4, 22. 7, 6; Job 13, 10; **ኢያአምር፡አድልዎ፡ለገጽ፡** 32, 22; Ps. 81, 2; Kuf. 23. 30; Lev. 19, 15; raro seq. **ላዕለ፡ገጽ፡**, ut: **እለ፡ያደልዉ፡ላዕለ፡** (v. **ለ**)**ገጽ፡** Jes. 9, 14. β) *hypocritam esse* vel *agere, hypocrisin exercere:* 1 Tim. 5, 7; Rom. 14, 1; Jac. 2, 4; Gal. 2, 13; **አድልዎ፡** *hypocrisis* Matth. 23, 28; Luc. 12, 1; Herm. p. 36.

ተደልወ፡ et **ተደለወ፡** III, 1 1) *ponderari, librari, pendi:* **በመዳልው፡ተደልወ፡ዓለም፡** 4 Esr. 2, 46; Hen. 41, 1. 43, 2. 2) librando comparari et *comparari* in genere: **ሶበ፡ተደልወት፡** (v. **ተደለወት፡**)**ምስለ፡ብርሃን፡** συγκρινομένη Sap. 7, 29.

ተደለወ፡ III, 2 1) a) *se parare* vel *praeparare* vel *expedire:* **ተደሎ፡** Hez. 38, 7; Ex. 19, 15; Jer. 26, 14; seq. **ለ፡** rei: **ተደለዉ፡አሕዛብ፡ለፀብእ፡** ἡτοιμάσϑη πᾶν ἔϑνος εἰς πόλεμον Esth. 1 apcr.; **ተደለዉ፡ለተሀጕሎ፡** ibid.; Judith 5, 1; seq. **ከመ፡** c. Subj.: **ተደለው፡ከመ፡ትሖር፡** Tob. 5, 17; Apoc. 8, 6. b) *parari, praeparari:* **ይዴለው፡** Prov. 8, 35; **ተደለወ፡ሎቱ፡ክንፈ፡ንስር፡** 23, 5; **ወተደለወ፡ወተፈጸመ፡ኵሉ፡ቅኔ፡** 2 Par. 8, 16; Hen. 54, 4. 5; 4 Esr. 8, 62; Apoc. 16, 12; **ተደሊዎ፡** 1 Reg. 26, 4. c) *destinari, constitui, dignum haberi* (Lud.): Aaron **ለደብተራ፡መርጡር፡ተደለወ፡** Org. 4. 2) sibi parare vel paratas habere res ad vivendum vel fruendum i. e. a) *commode, jucunde, bene beateque vivere, omnibus rebus abundare, fortunatum* vel *locupletem esse, prospere agere:* **ባዕድ፡ይዴሎ፡በንዋዩ፡ዚአሁ፡** ἕτεροι ζήσονται ἐν τοῖς αὐτοῦ Job 18, 19; **አመ፡ትዴሎ፡** ἐν ἀγαϑοῖς σου Sir. 6, 11; **አመ፡ይዴለው፡** ἐν πλούτῳ (opp. **ይጼነስ፡**) 10, 31. 18, 25; **ከመ፡ትደለው፡አመ፡ተድላሁ፡** 29, 2; **ሕይወቱ፡ለዘይዴለው፡** ζωὴ αὐτάρκους 40, 18; **እለ፡ከብሩ፡በመዋዕሊሆሙ፡ወተደለዉ፡በሕይወቶሙ፡** 44, 7; περισσεύειν Phil. 4, 12; **ዐቢየ፡ይዴለዉ፡** μεγάλα εὐεργετηϑήσονται Sap. 3, 5; Hen. 94, 4; **እንዘ፡በኵሉ፡ይትፌሣሕ፡ወይዴሎ፡** εὐϑηνῶν Job 21, 23; **እንዘ፡ይዴለው፡በኵሉ፡** εὐοδουμένῳ ἐν πᾶσιν Sir. 41, 1; Ps. 36, 7; **እንዘ፡እትፌሣሕ፡ወእዴሎ፡** εὐϑαλῶν Dan. 4, 1. b) *in deliciis vivere, vitam mollem et delicatam* vel *voluptariam agere, voluptatibus frui, luxuriari:* **እምትደለው፡ወትትፈጋዕ፡** (Subj.) **በንዋየ፡ነኪር፡** ἢ ἐδέσματα λαμπρὰ ἐν ἀλλοτρίοις Sir. 29, 22; τρυφᾶν, σπαταλᾶν Jac. 5, 5; 2 Petr. 2, 13; ἡδοναί Luc. 8, 14 rom.; ἀπόλαυσιν ἔχειν Hebr. 11, 25; 1 Cor. 7, 30 rom. (ubi pro **ይዴልዉ፡** legendum est **ይዴለዉ፡**); **ተደልዎ፡ወተሐውዞ፡** Enc. Hed. 10.

አስተደለወ፡ IV, 2 (rarissime IV, 1 ut Ps. 20, 12) et **አስተዳለወ፡** IV, 3 (formae IV, 2 et 3 in libris Mss. promiscue usurpantur) 1) *parare, praeparare, instruere, apparare, comparare,* plerumque ἑτοιμάζειν, ἑτοιμάζεσϑαι, c. Acc. rei, c. **ለ፡** pers. (alicui), c. **ለ፡** finis et temporis: materiam aedificando 1 Par. 29, 2. 16 al.; **ዕፀ፡** Esth. 5, 14; **አሕጻ፡** Ps. 10, 2; Jer. 28, 11; gladium Hez. 21, 11; laqueum Ps. 56, 8; arcum, venenum Ps. 7, 13. 14; sacrificium Zeph. 1, 7; hostias Num. 23, 1. 29; viam Matth. 3, 3; cibum Kuf. 2. 50; Judith 12, 19; Ps. 64, 10; Job 38, 41; Gen. 27, 14; **ሥንቀ፡ለፍኖት፡** Tob. 5, 17; **ያስተዴሉ፡ለዓለም፡መፍቅዶ፡** Sir. 39, 31; **ቃህም፡በሐጋይ፡ያስተዴሉ፡ሲሳዮ፡** Prov. 6, 8; Did. 13; **ናስተ**

ዳሉ፡ለከ፡ትብላዕ፡ፍሥሐ፡ Matth. 26, 17; ብዙኀ፡ Luc. 10, 40. 41; ዘውእቱ፡ አስተዳለወ፡ ባዕድ፡ ይበልዮ፡ Job 15, 28; ማእደ፡ Prov. 9, 2; dona Gen. 43, 25; domum, conclave Gen. 24, 31; Tob. 7, 15. 11, 2; መንበሮ፡ Ps. 102, 19; ሎመ፡ሀገረ፡ Hebr. 11, 16; አስተዳሉ፡ ደቂቀከ፡ ይቅትልዎሙ፡ Jes. 14, 21; አስተዳሉ፡ነፍስከ፡ለሕማም፡ Sir. 2, 1; ያስተዴልዉ፡ ልበሙ፡ 2, 17; አድኅኖተ፡ Luc. 2, 31; sibi laudem Ps. 8, 3; መንግሥቶ፡ 2 Reg. 7, 12; ዘያስተዴሉ፡ (v. "ዳሉ፡) ሐሰተ፡ ይመስል፡ከመ፡ዘያስተዴሉ፡ነፋሳተ፡ Prov. 9, 12; ያስተዴሉ፡ ጋእዘ፡ παρασκευάζει μάχας 15, 18; አስተዳሊወከ፡ ዘትነብብ፡ Sir. 36, 4; ያስተዳሉ፡ሊተ፡ (sc. verba certando) Jes. 44, 7; uxorem alicui Gen. 24, 14. 44; ለዓለም፡ አስተዴሉ፡ ዘርአከ፡ Ps. 88, 4; ገጾሙ፡ ለጊዜ፡መዐት፡ Ps. 20, 12; ታስተዴሉ፡ገጸከ፡ለአመ፡ .. Hez. 4, 7; omisso Acc.: Luc. 9, 52; አስተዳሎነ፡ንዕረግ፡ Act. 21, 15. a) Nonnumquam *parare* i. q. *creare, facere:* 4 Esr. 8, 69. 9, 19; Kuf. 2; Prov. 3, 19. 8, 27; Ps. 146, 8; vel *constituere* Job 28, 27. b) „Passive accipi *videtur* in Hom. Chrys.:“ ተወልደ፡ ወአስተዳለወ፡ (Christus) ዘኢይትዐወቅ፡, Lud. (?). 2) a) *pro dignitate tractare, in honore habere* alqm: አስተዳልዋ፡ δὸς αὐτῇ τιμήν Sir. 10, 28; ዘኢያስተዴልዋ፡ (v. "ዳ"፡) ለነፍሱ፡ τὸν ἀτιμάζοντα τὴν ζωὴν αὐτοῦ 10, 29. b) *benigne facere* alicui, *commodam et bonam vitam praebere* alicui, c. Acc.: አስተዳልዋ፡ለነፍስከ፡ εὖ ποίει σεαυτόν Sir. 14, 11.

ድልው፡ part., f. ድሉት፡ (ድልውት፡) 1) *ponderatus, libratus:* Esth. 1, 7; ቃለ፡ጠቢባን፡ድሉት፡ (v. ድልውት፡) በመዳልው፡ Sir. 21, 15. 2) a) *dignus*, c. ለ፡ rei vel pers.: ድልዋን፡ሎቱ፡ ἀξίους ἑαυτοῦ Sap. 3, 5; ዘኢኮነ፡ድልወ፡ላቲ፡ F. N. 24, 3; in st. c.: ድልወ፡ዕርየት፡ Phlx. 3 (vid. sub ዕርየት፡); seq. Subj. verbi: በእንተ፡ ዘረሰዮ፡ ድልወ፡ ይባእ፡ Jsp. p. 281; abs.: F. M. 25, 3; fortasse etiam Hen. 21, 2. Adv. ድልወ፡ Lud. Comm. hist. p. 324 n. 71, vel በድልው፡ *digne, pro dignitate:* ዘተኀርየ፡በድልው፡ Enc. Ter 30. b) *decens, conveniens:* እፎ፡ኮነ፡ድልወ፡ (wie ſollte es ſich ziemen?) Hom. Jac. Sarug.; ድልዋተ፡ (v. ድልወተ፡) ነበብከ፡ ἄριστα ἔφης Cyr. c. Pall. f. 71. 3) *paratus, praeparatus, instructus, promtus:* ድልው፡መንበርከ፡ Ps. 92, 3. 32, 14; 3 Reg. 8, 43. 49; 4 Esr. 9, 21. 13, 40; Gen. 1, 2; ድልው፡ኅብስት፡ ἕτοιμος ἄρτος Sap. 16, 20; ድልው፡ኵሉ፡ፍናዊከ፡ Judith 9, 6; ኵሉ፡ድልው፡ Matth. 22, 4; በዓልየ፡ ድልው፡ 22, 8; እልኩ፡ድልዋት፡ 25, 10; ድሉት፡ Apoc. 22, 1; ጊዜ፡ዚአከሙ፡ ድልው፡ Joh. 7, 6; ubi de personis praedicatur, suff. pers. admittit: ድልዋኒከሙ፡ሀልዉ፡ Matth. 24, 44; 1 Petr. 3, 15; ይጸንሑ፡ድልዋኒሆሙ፡ Ex. 19, 11; c. ለ፡ pers. (alicui): Matth. 25, 41; Clem. f. 194; c. ለ፡ rei: ኵሉ፡ድልው፡ለመሥዋዕት፡ ለገቢር፡ Kuf. p. 114; Apoc. 9, 7; ዘድልው፡ለክብር፡ዘለዓለም፡ Sir. 49, 12; c. ለ፡ temporis: Ex. 34, 2; c. ለ፡ seq. Inf.: Kuf. p. 161; Abba Johanni erat ወትረ፡ ድልው፡ ለመዊት፡ Mavâs. n. 13; Rom. 9, 22; seq. Subj. verbi: 1 Petr. 4, 5; c. ከመ፡ seq. Subj.: Hen. 66, 1; 1 Petr. 1, 5. 3, 15. 4) *bene paratus, prospero successu praeditus:* ለምንት፡ፍኖተ፡ኃጥኣን፡ድሉት፡ ὁδὸς ἀσεβῶν εὐοδοῦται Jer. 12, 1 (vid. ተደለወ፡ nr. 2, a).

ድልው፡ subst. exhibet Lud. e Ssal. Req.: Maria ዘኮንክዮ፡ ድልወ፡ለማኅደር፡በምጽአቱ፡ et *dignitas* pro adj. *digna* interpretatur, at probabilius est, auctorem vel scribam adj. m. pro adj. f. posuisse.

ደልው፡ n. prgr. sc. أَلدَّلْو *aquarius*, signum coeleste: እደልው፡ Abush. 4 (vid. ደላዊ፡).

ድልወት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ድልወታት፡ 1) *pondus* (gravitas) Gen. 24, 22; Ex. 30, 34; Jud. 8, 26; 1 Reg. 17, 5; 2 Reg. 14, 26; 2 Esr. 8, 34; 1 Esr. 8, 62. 2) *dignitas:* F. N. 5; በጽድቅ፡ተኰነኑ፡ዘከመ፡ድልወተ፡እከዮሙ፡ Sap. 19, 12; c. neg.: *indignitas:* በኢድልወትነ፡ *quamquam indigni sumus* Chr. ho. 16; እስመ፡ለነ፡ኢኮነ፡ድልወተ፡ልደትነ፡ Rel. Bar.; አንተ፡እንዘ፡አከ፡ድልወት፡ሊተ፡አድኅንከኒ፡ Did. 7; አከ፡ድልወትየ፡ከመ፡ትባእ፡ Matth. 8, 8 rom.; አከ፡ ድልወት፡ሊተ፡አንቃዕዱ፡ Did. 7; Pl. ድልወታት፡ dignitates i. e. gradus dignitatis vel honoris, F. N. 9, 2. 3) *decentia, convenientia:* ድልወተ፡ (v. ድልዋተ፡) ነበብከ፡ ἄριστα ἔφης Cyr. c. Pall. f. 71.

ደላዊ፡ n. ag. 1) *librator, ponderator, libripens*, ደላዊያን፡ φυλάσσοντες σταϑμόν 4 Reg. 25, 18. 2) *aquarius*, signum coeleste (Lud.: *libra*, perperam): ደላዊ፡ vel ደለዊ፡ Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4 (vid. ደልው፡).

ተድላ፡ subst. 1) *paratio, praeparatio*, ἑτοιμασία Ps. 88, 14; κατόρϑωσις Ps. 96, 2. 2) *convenientia, congruentia, decorum:* እስመ፡ከመዝ፡ተድላ፡ ውእቱ፡ እፈጽም፡ πρέπον ἐστὶ πληρῶσαι Matth. 3, 15 rom. a) *decus, honor:* 4 Esr. 10, 64; ተድላ፡ዚአሁ፡የኀሥሥ፡ δόξαν Joh. 7, 18. 8, 50; በተድላ፡ ἐν εὐπρεπείαις Job 36, 11. b) *dignitas* Hen. 89, 44; ረሰይከነ፡ተድላነ፡ Lud. Comm. hist. p. 325 n. 73; Lit. 165, 4. 3) *commodum:* ተድላ፡ርእስየ፡ συμφέρον 1 Cor. 10, 33. 4) *affluentia rerum bonarum, fortunae, prosperitas, felicitas:* መዛግብቲሆሙ፡እምላእ፡ተድላ፡ ἀγαϑῶν Prov. 8, 21; ከመ፡ትደለው፡አመ፡ተድላሁ፡ (opp. ተጽናሱ፡) Sir. 29, 2; εὐϑηνία Ps. 29, 7. 5) *vita commoda* vel *laeta* vel *jucunda, amoenitas, laetitia, jucunditas, voluptas, deliciae:* τρυφή Prov. 19, 10; አክሊለ፡ተድላ፡ 4, 9; ገነተ፡ተድላ፡ Gen. 3, 23; Kuf. p. 7; ኢያፍቱከ፡ተድላሆሙ፡ ለረሲዓን፡ εὐδοκία Sir. 9, 12; ረሲ፡ፍግዐ፡ወተድላ፡ውስተ፡ ገጻ፡ለምድር፡ Lit. 164, 4; ፍሥሐ፡ et ተድላ፡ Org. 1; መንግሥተ፡ሰማያት፡ፈለሰ፡ወሐረ፡በተድላ፡ Enc. Tachs. 8; ሐናጺ፡ለነጋድያን፡ማኅደረ፡ተድላ፡ Enc. Masc. 7.

መድሎት፡ subst. (m.), Pl. መዳልው፡ 1) *pondus* a) quo ponderatur (*pondo, libra*): በመድሎተ፡ሰቅል፡ Ex. 39, 2; Jes. 40, 12; በመድሎት፡ ἐν σταϑμῷ Lev. 26, 26; 3 Reg. 7, 32; ፴በመድሎተ፡ልጥር፡ *triginta pondo* (sc. auri) Enc. Mij. 3. b) quod res ponderata habet: 3 Reg. 10, 16. 17; ወተረክበ፡ መድሎተ፡ውእቱ፡አክሊል፡መክሊተ፡ 1 Par. 20, 2; በመድሎት፡ዘዲድርክሚ፡፲ Job 42, 11. c) *pretium, aestimatio:* ለሥኑ፡አልቦ፡መድሎተ፡ σταϑμὸς Sir. 6, 15; አልቦቱ፡መድሎት፡ለነፍስ፡ጠባብ፡ ἀντάλλαγμα Sir. 26, 14. 2) Pl. መዳልው፡ *libra, bilanx, trutina, statera*, Lev. 19, 35. 36; Deut. 25, 13. 15; Job 6, 2; ገብረ፡ነፋሳተ፡ በመዳልው፡ 28, 25; ቆምኩ፡በመዳልወ፡ጽድቅ፡ 31, 6; Ps. 61, 9; Hen. 41, 1. 43, 2; Sir. 16, 25. 21, 25. 28, 25. 42, 4; በመዳልው፡ ἐν σταϑμῷ; 42, 7; እለ፡ይትጌበሩ፡መዳልወ፡ Jes. 19, 10 (ζυγόν pro ζύϑον); 28, 17. 40, 12; መዳልወ፡ዐመፃ፡ et መዳልወ፡ተምየን፡ Mich. 6, 11; Prov. 11, 1; መዳልው፡ዐቢይ፡ወንኡስ፡ 20, 10; በ፩መዳልው፡ 4 Esr. 2, 7; Apoc. 6, 5; እብነ፡መዳልው፡ Hez. 5, 1; ዐይነ፡መዳልው፡ Jes. 40, 15; 4 Esr. 1, 35 (vid. ዐይን፡). a) ገዳመ፡ አስቄጥስ፡ (desertum Sceticum) ዘበ

ትርጓሜሁ፡ መዳልወ፡ አልባብ፡ (sc. [illegible] bilanx cordium) Sx. Teq. 20; መዳልወ፡ አልባብ፡ ተሰምየት፡ እስከ፡ ዮም፡ ደብሩ፡ (sc. S. Macarii) Enc. Mag. 27. b) መዳልወ፡ ፀሓይ፡, an *horologia solaria?* Kbr. Nag. n. 72 (vid. sub አስቆሎብ፡ c. 749).

መድሎት፡ subst. *pondus*, 1) *pretium*: አልባቲ፡ መድሎት፡ ነፍስ፡ ጠባብ፡ (v. መድሎት፡) ἀντάλλαγμα Sir. 26, 14. 2) *modus justus et conveniens* (ut videtur): turrem Babyl. aedificaverunt sine መድሎት፡ Gad. Ad. f. 175.

መድልው፡ et **መደልው፡** part. 1) *judex iniquus*, κριταί መደልዋን፡ Job 9, 24; ረበናት፡ መደልዋን፡ Dan. ap. 1, 5 (bis); Tit. 1, 12 rom. (ubi interpres pro Κρῆτες ἀεί legisse videtur κριταί). 2) *placendi cupidus, simulator, hypocrita*: መደልዋን፡ (sic quidem in Lud. lex.; at in Psalmis impressum est መዳልዋን፡) ἀνϑρωπάρεσκοι Ps. 52, 7; ὑποκριτής ብእሲ፡ መደልው፡ Job 34, 30; Matth. 6, 2. 5. 16. 7, 5. 15, 7. 22, 18. 23, 13; Jac. 2, 4. — *Voc. Ae.*: መደልው፡ ዘ፡ ግብዝ፡

መድለዊ፡ part. c. term. adj. *hypocrita*, Lud. comm. hist. p. 319 (at in lexico Lud. exhibet መድላዊ፡ *judex iniquus*).

አመድለወ፡ II, denom. *hypocritam agere*; sic quidem *Rad. Abb.*: አመድለወ፡ ዘ፡ አስገበዘ፡

ዶለገ፡ I, 1 ut videtur, *acrem, animosum, strenuum esse* [videas annon ad دَلَقَ דָּלַק *arsit, flagravit* (quod ab Hebrais ad *ardorem hostis persequentis* et ab Arabibus ad *vehementiam incurrentis* transfertur) referendum sit; hebr. דלג significat *saliit*]: ሰብእ፡ እለ፡ ይደልጉ፡ ውስተ፡ ቀትል፡ Kuf. p. 133 var. — *Voc. Ae.*: ዶለገ፡ ወተኀበለ፡ ዘ፡ ተደፋፈረ፡ v. ደፋፈረ፡ (Falsum videtur, quod Lud. habet: ዳለገ፡ *pessum ivit*, auct. Gregorii, neque huc quadrat, quod exhibent *Rad. Abb.*: ዶለገ፡ ዘ፡ ለበሰ፡; an دجل?).

ተደለገ፡ (ni ተደልገ፡) III, 1 *acrem, animosum, strenuum se praebere*, Kuf. p. 133; ዕደው፡ ኀያላን፡ ወእለሂ፡ ይደለጉ፡ p. 160. (Non huc quadrat, quod Rad. Abb. exhibent: ተዳለገ፡ ዘ፡ ተወራወረ፡ et ተመከከተ፡).

ድልጕማ፡ vid. sub ድጕልማ፡

ዳሌጥ፡, etiam **ዳሌት፡** litera alphabeti Hebraeorum IV^a^, Ps. 118, 25; Thren. 1, 4. 2, 4. 3, 9. 4, 4. Ubi de psalmis agitur, siglo ዳሌጥ፡ Ps. 118, 25—32 notatur.

ዶሐለ፡ (etiam per ኀ፡) inus., i. q. دَحَلَ *recessit, fugit, se abdidit* et *timuit*, دَحِلَ *latuit*, ܕܚܸܠ *timuit* (vic. זָחַל, دخل, زحل).

ተድሕለ፡ III, 1 *se auferre, se recipere, recedere, se subducere*: Act. 27, 30 Platt; ያሰይ፡ (ንጉሥ፡) እመንግሥት፡ ዓለም፡ ዘተድሕለ፤ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ ያድምዕ፡ Enc. Masc. 9; Christus ምድረ፡ ግብጽ፡ እምሄሮድስ፡ ተድሕለ፡ Enc. Mij. 8; ፍኖት፡ ውሉደ፡ አዳም፡ ዘኢሖሩ፡ ዳእሙ፡ አመ፡ ተድሕሉ፡ ወጎዩ፡ est aenigma in Cod. Mus. Brit. LXXII propositum (ejus solutio: iter in illum mundum). — *Voc. Ae.*: ተድሕለ፡ ዘ፡ አገለለ፡; aliud scholion vid. sub ነትዐ፡

ዶሐረ፡ I, 1 [sec. Lud. cognatum cum ድኅር፡ *pars posterior*, quare Lud. statuit significationem primam *posthabuit*. In N. T. rom. per ሐ፡ scriptum esse solet. Amh. ዳረ፡ significat *foras dare* i. e. *nuptum dare*, filiam. Arabicum دَحَرَ *repulit, abegit* dubium an non ad familiam radicum דחה דחף דחק al. referendum sit] Subj. ይድሐር፡, *repudio dimittere, repudiare* uxorem: ድሒረ፡ ብእሲቶ፡ Matth. 19, 3 tit.; 19, 9; Marc. 10, 4. 5. 11; Luc. 16, 18; ዘይድሕር፡ ብእሲቶ፡ ዘእንበለ፡ ትዘሙ፡ Clem. f. 119; ኢይድሐር፡ ብእሲ፡ ብእሲቶ፡ Did. 33; II Can. Nic. 72. — *Voc. Ae.*: ዶኀረ፡ ዘ፡ በ፪ መረቀ፡ (i. e. ዶኀረ፡) ፈታሂ፡ (v. ፈትሐሂ፡).

ድሑር፡ part. in f. **ድሕርት፡** *dimissa, repudiata*: ዘአውሰበ፡ ድሕርተ፡ አርኰሰ፡ ሥጋሁ፡ Did. 33; M. M. f. 245.

ዶሐረ፡ *bene precari* vid. sub ዶኀረ፡

ድሕር፡ *pars posterior* vid. sub ድኅር፡

ድሕንጻ፡ vel ″ፃ፡ subst. [referendum ad ደገጸ፡] *pecten* vel *plectrum* quo fides pulsantur, Org. 2; እብል፡ ሰላመ፡ በልሳንየ፡ ድሕንጻ፤ መሰንቆ፡ መዝሙርከ፡ ዛቲ፡ እንተ፡ ያስተፌሥሕ፡ ድምፃ፤ Enc. Teq. 27; አፎጢኖስ፡ ኮንከ፡ ዕንዚራሁ፡ ለመንፈስ፡ ሰይጣን፡ — — ወኮንከ፡ መሰንቆሁ፡ ለመንፈስ፡ ሐሰት፡ ወደገጸከ፡ በድሕንጻሁ፡ M. M. f. 41. (Vid. de eo Description de l'Egypte, éd. II, t. XIII p. 538). — *Voc. Ae.*: ድሕንጻ፡ ብ፡ የበገና፡ መምቻ፡; *aliud*: መሰንቆ፡ ዘ፡ ኀራር፤ ድሕንፃ፡ ዘ፡ ዘይዘብጡ፡ ቦቱ፡ ኀራረ፡፡

ድሕከ፡ I, 1 [دَجَّ *serpsit, leniter incessit*, دَحَجَ *protraxit per terram* rem] 1) *repere, reptare, humi prorepere* (idem fere quod زحف, kriechen, rutſchen; Lud. exposuit *claudicavit*), de hominibus usu pedum prohibitis, ut infantibus: በድሒከ፡ ውስተ፡ መርሕብ፡ (Jesulus alios infantes aequabat) M. M. f. 98; claudis: ሐንካስ፡ ድሒከ፡ እስከ፡ ይበጽሕ፡ ኀበ፡ አባ፡ ሳሙኤል፡ Lud. e Vit. Sam.; octodecim annos ይድሕክ፡ ወይስእል፡ ibid. a) *adrepere*: ቀሠፍዎ፡ (martyrem) በአብትር፡ ወድሕከ፡ ዲበ፡ ምድር፡ ወረገዮ፡ ለመንበረ፡ ጣዖታት፡ ወገፍትኦሙ፡ Sx. Haml. 10. b) *sursum reptare, erepere* (emporklettern) 1 Reg. 14, 13 var. 2) *labi, labare* in sermone: ይድሕክ፡ በነቢብ፡ ፈደላት፡ Chr. Ta. 27 (vid. ተላዕልዐ፡),

አድሐከ፡ II, 1 *repere facere, sursum erepere facere*, (ከመ፡ ብእሲ፡ ዘያዐርጎ፡ ለሕፃን፡ ንኡስ፡ ኀበ፡ መካን፡ ልዑል፡) ወእምዝ፡ በበንስቲት፡ ያድሕክ፡ እስከ፡ ያበጽሖ፡ ኀበ፡ ፋሌክ፡ ውስተ፡ አየረ፡ ሰማይ፡ Chr. ho. 1.

ዶሐየ፡ inus., ut videtur *comminuere, conterere*, coll. praeter دَقَّ et دَكَّ etiam دَحَّ ܕܫܩ. — *Voc. Ae.*: ሐረፀ፡ ሐደየ፡ (sic! legendum videtur ዶሐየ፡) ብ፡ ፈጨ፡፡

መድሔ፡ subst. *meta, lapis molaris superior*: መድሔ፡ ማሕረፅ፡ ἐπιμύλιον Deut. 24, 6; እመ፡ ኮነ፡ ሰማይ፡ መድሔ፡ ወምድርኒ፡ ማሕረፅ፡ tamen non timebo, Org. 3. (Lud. hoc nomen ad ዶኀየ፡ *excavare* retulit et inde ductum censuit, quod meta *cavat* catillum). — *Voc. Ae.*: መድሔ፡ ዘ፡ መጅ፡፡

ዶሐየ፡ *excavare* vid. sub ዶኀየ፡

ድሕፀ፡ *lapsare* vid. sub **ድኅፀ፡**

ደሐፈ፡ rad. quam cum דָּחַף *protrusit*, *propulit* composuerim.
ዳሕፍ፡ subst. ut videtur *protrusio*, *expulsio*, *expilatio*: **ኢያመሥጥ፡ኃጥእ፡እምነ፡ዳሕፍ፡** ἐν ἁρπάγμασιν Sir. 16, 13.

ደም፡ subst. (m.), Pl. **ደማት፡** [דָּם ܕܡܐ دَمٌ] *sanguis*, Gen. 9, 4—6. 37, 26. 31. 42, 22; Ex. 7, 20. 21. 12, 7. 24, 6; Lev. 12, 4. 7. 20, 18; Marc. 5, 25. 29; Matth. 26, 28; Apoc. 8, 7. al. sexcenties; **ሥጋ፡ወደም፡** Sir. 14, 18; Matth. 16, 17; Hebr. 2, 14; Rom. 7, 14; **እምነ፡ዘደም፡** Joh. 1, 13 (gramm. § 186, a, δ); Pl. **ደማቲሆሙ፡ወደምየ፡** sanguis eorum et meus Jsp. p. 364; **በእንተ፡ክዒወ፡ደማቲሆሙ፡** Phlx. 130; **ርቱዕ፡ንክዐው፡ደማቲነ፡በእንተ፡ክርስቶስ፡** Chr. Ta. 5; **ደማቲሆሙ፡** sc. agnorum paschalium, Abush. 14. a) *sanguis effusus*: Deut. 17, 8; Matth. 23, 35; Apoc. 19, 2; αἵματα **ደም፡** Jer. 2, 34; Hos. 4, 2; Sir. 22, 24; **ደም፡ንጹሕ፡** Jer. 7, 6; 1 Reg. 19, 5; Deut. 19, 10; **ብእሴ፡ደም፡** homo *sanguinolentus* Ps. 5, 7; **ዕደወ፡ደም፡** Ps. 25, 9. 54, 27; **ሀገረ፡ደም፡** Hez. 24, 9; **አበ፡ደም፡** *vindex sanguinis effusi* vel caedis Num. 35, 12. 27 (vid. **አብ፡**). b) **በልዐ፡ደመ፡** *sanguinem edit* Deut. 12, 23; Hez. 33, 25 vrs. nov., vel **በልዐ፡ምስለ፡ደም፡** *edit* (carnem) *unâ cum sanguine* 1 Reg. 14, 32; Hez. 33, 25. c) **አውፅአ፡ደመ፡** *sanguinem venis emisit* M. Tom., vel **አፍትሐ፡ደመ፡** Kedr f. 86. d) *sanguis*, ubi de cognatione et consanguinitate agitur: **ዘተርፈ፡እምነ፡ደሞሙ፡ለእለ፡ያርብሕ፡** Jos. 13, 12; F. M. 5, 3 (vid. **ደመረ፡**); **ተደምሮ፡በደም፡** sociatio sanguinis (illicita) F. M. 5, 1. e) *temperamentum sanguineum*, quod dicunt, Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕስሐ፡**). f) *sanguis* i. e. *succus*: **ደመ፡አስካል፡** i. e. *vinum* Gen. 49, 11; Deut. 32, 14; Sir. 39, 26. 50, 15; **ደመ፡ዕጕሥታር፡** *absinthium* M. M. f. 29. 108.

ደማሊ፡ vel **ደማሌ፡** n. prgr. sc. δάμαλις *vitula juvenca*, cujus sub specie Israelitae auctore Jerobeano Deum colebant: **ሦዑ፡ለበዓል፡ወለደማሊ፡** Tob. 1, 5; Sx. Masc. 16; Cod. Mus. Brit. LV f. 3.

I. **ደምሐ፡** I, 1 ut videtur *inesse*, *inhabitare* [coll. دَمَقَ *inseruit* rem rei, دَمَجَ *ingressa* seu *immissa* res in rem ei *firmiter inhaesit*], c. Acc.: **ኢታአምርኑ፡እግዚአ፡አልባበ፡ሰብእ፡ዘአንተ፡ትደምሕ፡ኀሊናነ፡** hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 112. — *Voc. Ae.*: **ትደምሕ፡ዘ፡ትመልክ።**

II. **ደምሐ፡** rad. inus., دَمَحَ *eminuit*, *elatus fuit* (طَامِحٌ *altus*, *elatus*; et denom. دَمَّحَ *caput demisit*; دَمَحَ *confregit caput*).

ድማሕ፡ subst. *vertex* a) capitis: Ps. 7, 17; Kuf. 22; **አኀዘ፡መልአክ፡በድማሑ፡** Dan. ap. 13, 36; Hez. 8, 3. 17, 19; **ሰካሬ፡እምሐፉረ፡ወይን፡እንተ፡ተዐርግ፡ዲበ፡ድማሑ፡ይሬኢ፡ኵሎ፡ወኢያአምራ፡** Phlx. 106; **ሥዕርተ፡ድማሕ፡** *capilli verticis* (Schopf) Org.; **ሥዕርተ፡ድማሕየ፡** (v. **ድማየ፡**) ἡ κόμη μου Job 16, 12; nec non **ድማሕ፡** ipsum pro κόμη usurpatum est Job 38, 32. b) cujusvis rei, ut montis, throni Hen. 6, 6. 18, 8. 89, 29. 32. — *Voc. Ae.*: **ድማሕ፡ዘ፡እራስ።** (Vid. etiam **ድምድማ፡**).

መዳምሕ፡ *cyathi* vid. sub **ደምኀ፡**

ደመመ፡ inus. i. q. דָּמַם *siluit*, *obstupuit* (de vicinis vid. Ges. thes. p. 344).

አድመመ፡ II, 1 *stupefacere*, *obstupefacere*: **አድመሞሙ፡ግብሩ፡** Jsp. p. 280; **ፊድፋደ፡ያደምመኒ፡እስመ፡...** Chr. Ta. 15.

ተደመ፡ III, 1 et **ተደመመ፡** III, 2 *stupere*, *stupescere*, *obstupescere*, *mirari*: 3 Reg. 10, 5; **አንከረ፡ወተደመ፡** Jsp. p. 376; **ታነክር፡ወትዴመም፡** Chr. Ta. 28; **ዐቢየ፡ተደመምኩ፡** Apoc. 17, 6; Matth. 12, 23; Marc. 6, 51; Act. 8, 13 (**ተደመ፡** rom., **ተደመመ፡** Platt); **እንዘ፡ይዴመሙ፡ጥቀ፡** θαμβούμενοι Sap. 17, 3; **ዘበተደሞ፡** ἐκστάσεως (ubi interpretamentum **ከመዘ፡ውእቱ፡በካልእ፡** additum est) Ps. 30 tit.; **ተደመ፡ድማመ፡ዐቢየ፡ጥቀ፡** Kuf. 26; c. c. **እምነ፡**, ut: **ተደሙ፡** (v. **ተደመሙ፡**) **እምነ፡ሥና፡** ἐθαύμασαν Judith 10, 7. 23; **ተደሙ፡እምነ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡በእንቲአሃ፡** 10, 19; Sx. Hed. 2; c. **በ፡** Matth. 7, 28; c. **በእንተ፡** Lev. 26, 32; Sap. 5, 2.

ድማም፡ subst. *stupor* Kuf. 26.

መድምም፡ part. et subst. 1) stupefaciens i. e. *stupendus*, *admirabilis*: **እስመ፡መድምም፡አንተ፡እግዚእ፡** θαυμαστός Esth. 5, 2; Tob. 12, 22; **መድምም፡ውእቱ፡ሥና፡ፊድፋደ፡ቅድሜሆሙ፡** Judith 10, 14. 11, 8; **መድምም፡ኀይሉ፡** 16, 13; Jud. 13, 18; Apoc. 15, 3. 2) subst., coll. et Sing., Pl. **መድምማት፡** *res stupenda*, *miraculum*, *facinus stupendum* vel *mirabile*, Ps. 118, 18; Ex. 3, 20. 7, 3. 11, 9. 10; **ዝኩ፡ተአምር፡ወመድምም፡ዐበይት፡** Deut. 29, 2; **ገበርከ፡ኵሎ፡መድምመ፡ዘመትሕተ፡ሰማይ፡** Esth. 4 apocr.; **መድምማት፡** Enc. Mag. 12.

ድመት፡ subst., m. et f., [ܩܛܘ et دِمٌّ], Pl. **ድመታት፡** *felis*, *catus*, *aelurus*, αἴλουροι **ድመት፡** Ep. Jer. 12; **ድመት፡** (m.) Sx. Mag. 16; Org. 1; **ጸጕረ፡ድመት፡** M. F.; **ዐናብስት፡ኮኑ፡** (mansueti) **ከመ፡ድመታት፡** Sx. Mag. 23; se abjecit **ውስተ፡ማዕበለ፡ባሕር፡ከመ፡ይብልዕዎ፡ዓሣት፡ወዐናብርት፡ወድመታት፡** Sx. Teq. 7. — *Voc. Ae.*: **ሲመት፡ብ፡ድመት፡**

ደመረ፡ I, 2 [primus significatus in *inserendo* est; hujus vestigia habes sub دَمَرَ ſich eindrängen, دمق دمج **ደምሐ፡**; primitus differre videtur a **ፀመረ፡**] 1) *inserere*, *immittere*, *indere*, *inferre*: **ኢትደምሩ፡ውስቴቱ፡ዕጣነ፡ዘካልእ፡ቅታሬሁ፡** ἀνοίσεις Ex. 30, 9; **ትዴምር፡ኍጻዳተ፡ውስተ፡መማሥጥ፡** Ex. 26, 11; Deus Pater **ኢደመረ፡መለኮቶ፡በትስብእትነ፡** (sicut Filius) M. M. f. 328; Christus **ደመረ፡ሥጋነ፡ውስተ፡ትድምርተ፡መለኮተ፡ዚአሁ፡** Deg.; **ደምር፡ነፍሳቲሆሙ፡ውስተ፡ሕፅነ፡አብርሃም፡** Lit. 166, 3; **ደመረ፡ውስተ፡መጽሐፍ፡** in librum intulit vel inscripsit, Org. 3. 2) *admiscere*, *commiscere*, *confundere*, res fluidas: **ይዴምሩ፡ደመ፡ምስለ፡ደም፡** μίσγουσι Hos. 4, 2; Luc. 13, 1; vel alias res, ut: oves ovibus Gen. 30, 40 (c. Acc. et **ውስተ፡**); **ኵሎ፡ይዴምሩ፡መዋዕለ፡ቅዱሳተ፡ርኩሳተ፡** Kuf. p. 28. 3) *conjungere*, *copulare*, *consociare*: **ደምር፡አዕጻደ፡አሐተ፡ምስለ፡ካልእታ፡በኍጻዳት፡** Ex. 26, 6. 9; 2 Cor. 6, 14; Christus **ደመረ፡ሥጋነ፡ምስለ፡መለኮቱ፡** Deg.; Christus reputatus est inter impios **ከመ፡ይደምረነ፡ምስለ፡ጻድቃን፡** Lit. Joh.; **ደሚረከ፡ትሁቦሙ፡ለኵሎሙ፡** *conjunctim* dabis omnibus, Lit. 165, 4. a) *commiscere* vel *consociare* matrimonio sanguinem: **እምበ፡ዘደመሩ፡**

ደመ፡ምስለ፡ደም፡በአውስቦ፡እመሂ፡አበው፡ምስለ፡ውሉድ፡ ... F. M. 5, 3. b) *communicare:* ኢትደምር፡ንዋየከ፡ምስለ፡ዘይኄይለከ፡ወይብዕለከ፡ Sir. 13, 2. 4) in arithmetica: a) *multiplicare,* c. Acc. et በ፡, ut: ትዴምሮ፡ለመከን፡ቀዳማዊ፡ (i. e. numerum priorem) በ፫፻፶ወ፩ወዘበጽሐ፡እምኔ፡ትድምርት፡ውእቱኬ፡ዕለታት፡ዘመከን፡ቀዳማዊ፡ Abush. 11. b) *addere, numeros in summam colligere:* ፴ወ፭ወ፳ወ፱ለእመ፡ደመርከ፡ክልኤሆሙ፡ይከውኑ፡፷, Comp. Eccl. — *Voc. Ae.:* ደመረ፡ዘ፡ጨመረ።

ተደመረ፡ III, 2 Refl. et Pass. 1) *misceri, commisceri, admisceri, immisceri* de liquidis Hen. 54, 8; de aliis rebus: ኢይዴመር፡ኀጺን፡ምስለ፡ልሕኵት፡ Dan. 2, 43; ውስተ፡ፍሥሓ፡ኢይዴመር፡ሐዘን፡ προςμίγνυται Prov. 14, 13; plerumque de hominibus: ዘተደመረ፡ብዙኅ፡ ἐπίμικτος πολύς Ex. 12, 38; በበይናቲሆሙ፡ 14, 20; ላዕለ፡እለ፡ይዴመሩ፡ማእከላ፡ ἐπὶ τὸν σύμμικτον Jer. 27, 37; c. በ፡ vel በውስተ፡ ἀναμεμίχϑαι ἐν Esth. 3 apocr.; c. ምስለ፡ Num. 11, 4; 4 Reg. 14, 14; Hez. 27, 16. 17; Jer. 32, 6. 10; Ps. 105, 34; ኤፍሬም፡ተደመረ፡ምስለ፡አሕዛብ፡ Hos. 7, 8; ተደመሩ፡ምስለ፡ዘማውያን፡ συνεφύροντο Hos. 4, 14; Hez. 22, 6. a) in specie: *corpora miscere* vel *commiscere, concumbere:* መሐዛንኪ፡እለ፡ተደመርኪ፡ምስሌሆሙ፡ Hez. 16, 37; ወቦአ፡ወተደመረ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ 1 Par. 7, 23; Hen. 7, 1; 1 Cor. 5, 9; Org. 2; ተሠርዐ፡ይትከልኡ፡ (conjuges) እምተደምሮ፡በመዋዕለ፡ትክቶ፡ F. M. 10, 1. b) *immisceri* rei: ዘይዴመር፡ምስለ፡ኀጢአቱ፡ Sir. 12, 14; ኢትደመሩ፡በጌጋዮሙ፡ Hez. 20, 18. 2) *conjungi, copulari, consociari,* de rebus Ex. 26, 10; 4 Esr. 13, 14; de hominibus: ተደመሩ፡ብከሙ፡ሰብእ፡ παρειςέδυσαν Judae 4 Platt; c. ምስለ፡ Ex. 23, 2; Hen. 105, 2; ሶበ፡ይዴመር፡ምስለ፡ጻድቃን፡ Prov. 11, 15; 4 Esr. 6, 50; ዘእንበለ፡ይደመሩ፡ምስለ፡ፀር፡ Kuf. 46; ዘይዴመር፡ምስሌሆሙ፡ τοῖς προςτεϑειμένοις ἐπ᾽ αὐτῶν Esth. 9, 27; c. Acc. pers. (alicui): ዘይጠመቅ፡ይዴመሮ፡ትፍሥሕተ፡ጸጋ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ Phlx. 165. a) *uniri,* de unione naturarum in Christo: እም፪ህላዌ፡ተደመረ፡፩ክርስቶስ፡ Cyr. ad Th. f. 15; ἑνοῦσϑαι (opp. συναφῆναι) Cyr. c. Pall. f. 76; de unione sacramentali, Lit. 160, 2. b) *commercium, societatem, communionem inire* vel *habere* cum alqo: ተደመረ፡ኢዮሳፍጥ፡ምስለ፡አካዝያስ፡ 2 Par. 20, 35; ኢይደመር፡መኑሂ፡እምእመናን፡ምስለ፡ሰብእ፡ሥራይ፡ F. M. 15, 1; ዘተደመረ፡ምስሌሆሙ፡አው፡ተሳተፎሙ፡ ibid.; cum haeretico, Can. Ant. 1; Lud. Comm. hist. p. 331 (e Syn.); ተደምሮ፡ምስለ፡እግዚ"፡ውስተ፡ጸሎት፡ Phlx. 52; ተደምሮ፡ምእመናን፡ communio fidelium F. M. 6, 6. c) *matrimonio, nuptiis jungi* vel *conjungi, connubium inire:* Hen. 19, 1; አኀዙ፡ይደመሩ፡ምስለ፡አዋልደ፡ሰብእ፡ Kuf. 4; ተደመሩ፡እሉ፡ምስለ፡እሉ፡ Kuf. 20; Clem. f. 22; Dan. 11, 6; ተደምሮ፡ዘመድ፡ይትከፈል፡ኀበ፡፪ክፍል፡ነፍሳዊ፡ወሥጋዊ፡ F. M. 5, 2. 3; ተደምሮ፡በደም፡ (sociatio vel mixtio sanguinis i. e.) matrimonium inter consanguineos F. M. 5, 1.

ተደማመረ፡ stirps amharizans (vid. ተመያየጠ፡) *corpora commiscere:* ተባዕት፡ወአንስት፡ዘይደማመሩ፡ Phlx. 155.

ድሙር፡ part. 1) *mixtus, commixtus, admixtus,* de liquidis Matth. 27, 34; ባሕር፡ድምርት፡በእሳት፡ Apoc. 15, 2; እሳት፡ምስለ፡ደም፡ 8, 7; de aliis: ኀጺን፡ድሙር፡ምስለ፡ (v. ውስተ፡) ልሕኵት፡ Dan. 2, 41; ድሙረ፡ጽጋይ፡ Ex. 28, 14; de personis: ድሙራንኪ፡ ὁ συμμικτός σου Nah. 3, 17; Hez. 27, 27; ኮኑ፡ቤተ፡እስራኤል፡ድሙራን፡ኵሎሙ፡ብርት፡ወዐረረ፡ .. 22, 18. 2) *conjunctus,* a) *conglutinatus, cohaerens:* ኢኮኑ፡ድሙራነ፡ዝንቱ፡ምስለ፡ዝንቱ፡ προςκολλώμενοι Dan. 2, 43. b) *contextus, concretus, continuus:* ድሙራት፡ ἐξ αὐτοῦ Ex. 28, 8. c) *communis:* Act. 2, 44. d) in arithmetica: *summatim computatus, additus,* ወኮነ፡ኵሉ፡ድሙር፡ወመከብቡ፡ .... 2 Esr. 17, 66; 1 Esr. 2, 13; Abush. 47; Lud. Comm. hist. p. 304 n. 14; Chr. Ax. f. 89. e) ድሙረ፡ adv. *mixte, conjunctim,* Lud.

ድማሬ፡ subst. 1) *consertio, contextio* Ex. 26, 10. 28, 28; etiam Ex. 36, 31 C. 2) *conjunctio,* a) συνάφεια *connexio* naturarum Christi, Cyr. ad Reg. f. 30; sed plerumque b) *unitio, unio* (sec. doctrinam orthodoxorum), ἕνωσις, ut: ድማሬ፡ዘህላዌ፡ጽድቅ፡ ἕνωσις ἡ κατὰ φύσιν ἀληϑής Cyr. ad Reg. f. 30; በድማሬ፡ትእዛዝ፡ καϑ᾽ ἕνωσιν οἰκονομικήν Cyr. d. r. fid. f. 35. 38; ድማሬ፡ወኅብረ፡ Lit. 171, 3 sec. Lud. e Mss.; Christus እንዘ፡ኢይዘርዎ፡እምድማሬሁ፡ለአብ፡ Lud. e Lit. c) *communio, unanimitas:* ህበነ፡ለኵልነ፡ድማሬ፡እንዘ፡ንትሜጠው፡እምቅድሳቲከ፡ Kid. f. 10. 3) *commixtio* corporum, *concubitus:* Org. 4.

ትድምርት፡ subst. 1) *commixtio, confusio:* ታቦት፡ተገብረት፡በአምሳለ፡ቤተ፡ክር"ን፡ዘአልቦ፡ውስቴታ፡ትድምርተ፡ተባዕት፡ምስለ፡አንስት፡ (sed sexus a sexu separatus est) Clem. f. 23; ዘእንበለ፡ቶስሖ፡ወኢትድምርት፡ Lit. 166, 4. 2) *conjunctio, consociatio* a) *unitio* vel *unio* naturarum Christi, ἕνωσις, σύνοδος, σύνδρομος, Cyr. ad Th. f. 8. 12; ነፍሱ፡እንተ፡ለብሳ፡በትድምርት፡ ἡ ἑνωϑεῖσα αὐτῷ ψυχή f. 15; በትድምርት፡ዘትሥጉት፡ καϑ᾽ ἕνωσιν οἰκονομικήν f. 20; Cyr. c. Pall. f. 76 (opp. ልጽቀት፡ et ቀርበት፡ Nestorianorum); unio mystica: Lit. 166, 1; ከመ፡ይትቀደስ፡ሥጋነ፡በትድምርተ፡ሥጋሁ፡ (Christi) Org. 2. b) *communio* fidelium: ትድምርተ፡ምእመናን፡ Abt. Ap. 28; F. M. 6, 6; ይሰደዱ፡እምትድምርተ፡ምእመናን፡ወእምኑሂአ፡ቍርባን፡ F. M. 8, 1. c) *commercium, societas:* ይትዐቀቡ፡እምትድምርተ፡እኩያን፡ሰብእ፡ Did. 33. d) *conjugium:* ትድምርተ፡ብእሲ፡ወብእሲት፡ Did. 33; Clem. f. 89; ትድምርተ፡አውስቦ፡ Lud. ex Hom. de nativ. Christi. 3) in arithmetica: a) *multiplicatio* Abush. 11. b) *additio,* Abush. 47.

ደመሰ፡ inus., دَمَسَ *obscurae et densae fuerunt* tenebrae, *obliteratus fuit,* طَمَسَ et دَرَسَ id. (etiam دَمَرَ *perdidit*); vid. ደመነ፡

ተደምሰ፡ III, 1 *deleri,* Kuf. p. 24 ann. 3 (ni lapsu calami scriptum est).

ደሙስ፡ adj. *obscurus, nubilus:* በደሙስ፡ሰማይ፤በብሩህ፡ሰማይ፡ Kedr f. 3. — *Voc. Ae.:* ደሙስ፡ዘ፡ሐታም።

ደምሰሰ፡ quadrl. I *exstinguere, delere,* a) *obliterare,* vestigia: ደምሰሰ፡አሠርየ፡ Job 30, 13; ይደመስሱ፡አሠረ፡እገሪሆሙ፡ Jes. 3, 12; literas, rem scriptam: Col. 2, 14; afflavit ውስተ፡ክርታስ፡ወደምሰሰ፡ኵሎ፡ዘጽሑፍ፡ውስቴታ፡ Sx. Sen. 12; nomen e libro Jsp. p. 340; Ex. 32, 32. 33; in specie: peccata (*oblivioni tradere*), አነኬ፡ዘእደመስሶን፡ለኀጣውኢከ፡ Jes. 43, 25. 44, 22. 53, 11; ደምሰሰ፡ሎቱ፡እግዚ"፡ኀጣውአ፡ Sir. 47, 11; Jer. 18, 23; Ps. 50, 2. b) *perdere* (vertilgen), personas vel res: Gen. 6, 7. 19, 13. 14. 29; Lev. 20, 3. 5; Kuf. 5; Hez. 25, 7; Judith 9, 10; Ps. 118, 87; Hen. 83, 8;

4 Esr. 7, 43; nomen Ps. 9, 5; Deut. 9, 14, terras, urbes Sir. 10, 16; Hen. 76, 4; Deut. 12, 2.

አደምሰሰ ፡ II *exstinguendum* vel *delendum curare:* በተንብዮቱ ፡ አደምሰሰ ፡ ጌጋዮሙ ፡ ለሕዝቡ ፡ Sir. 46, 20.

ተደምሰሰ ፡ III, 1 1) *deleri, exstingui* a) *obliterari,* Apoc. 3, 5; ይደመሰሱ ፡ እመጽሐፈ ፡ ሕያዋን ፡ Kuf. 30; Hen. 108, 3; Ps. 68, 33; ጽዕለቱ ፡ ኢይደመሰስ ፡ Prov. 6, 33; peccatum Act. 3, 19; Ps. 108, 13; 1 Reg. 3, 14; ኢይደምሰስ ፡ ነገርየ ፡ እምልብክሙ ፡ Hen. 94, 5. b) *perdi,* Kuf. 6; ተደምሰሱ ፡ እምነ ፡ ምድር ፡ Kuf. 5; Gen. 7, 23. 17, 14; Lev. 7, 21—27; Sir. 39, 9. 47, 22; Hen. 54, 9; ትደምሰስ ፡ ስሙ ፡ Ps. 108, 12; Sir. 41, 11; Num. 27, 4; ብዕል ፡ ዘይዘገብ ፡ በዐመፃ ፡ ይደመሰስ ፡ Job 20, 15; Sir. 40, 12; በእንተ ፡ ተደምስሶቱ ፡ ለዝ ፡ ዓለም ፡ Asc. Jes. 1, 5. 2) *sese invicem exstinguere* vel *perdere:* ተደምሰሱ ፡ ሰብእ ፡ በበይናቲሆሙ ፡ Jsp. p. 356.

ድምሱስ ፡ part. *deletus, exstinctus,* Ssal. Req.

ደምሳሲ ፡ n. ag. *exstinctor, obliterator:* Deus ደምሳሴ ፡ አበሳየ ፡ Kedr f. 43.

ድምሳሴ ፡ n. act. et subst. 1) *obliteratio:* ደመ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘይትከዐው ፡ ለድምሳሴ ፡ ኀጣውአ ፡ ዓለም ፡ M. M. f. 94. 2) *exstinctio, pernicies, exitium:* Ex. 17, 14; 2 Petr. 3, 7; Hen. 76, 5. 9; Jsp. p. 276. 277; M. M. f. 53; ማየ ፡ ድምሳሴ ፡ (sc. diluvium) Enc. Ter 6.

መደምስስ ፡ part. *exstinctor, perditor:* መልአክ ፡ መደምስስ ፡ ὁ ἐξολοϑρεύων 1 Par. 21, 15.

ደመቀ ፡ I, 1 [دمق *contudit* lapide, دمك *contrivit* rem molendo] *contundere, conterere:* ይደምቆ ፡ λικμήσει αὐτόν Matth. 21, 44; Jes. 41, 16; በውግረተ ፡ እብን ፡ ደመቁ ፡ ሥጋሁ ፡ Sx. Teq. 4; ደመቆ ፡ መልታሕቶ ፡ διήλωσε Jud. 5, 26; እብን ፡ ለእብን ፡ ሶበ ፡ ይደምቆ ፡ ይወፅእ ፡ እሳት ፡ λίϑος πρὸς λίϑον τριβόμενος πῦρ ἀφίησι Chr. ho. 19. — *Voc. Ae.:* ጸቀወ ፡ ደመቀ ፡ ብ ፡ ጫፈለቀ ።

ተደምቀ ፡ III, 1 *contundi, conteri,* Lud. sine auct.

ድሙቅ ፡ part. 1) *contusus, contritus,* Lud. sine auct. 2) aliam significationem habet in Fek. Jas., ubi legitur: illo tempore mercatura haerebit ወይትኀጣእ ፡ ቀድው ፡ ወድሙቅ ፡ አልባስ ፡ (an a صبغ *tinctus?*).

ደመቅ ፡ et **ደምቅ ፡** subst. *pulvis:* ወትገብር ፡ ደቃቀ ፡ ወደመቀ ፡ (v. ወደምቀ ፡) λεπτὰ ποιήσῃς καὶ λικμήσῃς Jes. 30, 22.

ድምቀት ፡ n. act. *contusio,* Lud. sine auct.

ድመት ፡ *felis* vid. post **ደመመ ፡**

ድማኅ ፡ *vertex* vid. sub **ድማሕ ፡**

ደምኀ ፡ inus., videtur cognatum cum ጠመቀ ፡, ጠምዐ ፡, ጸብኀ ፡, quibus vis *immergendi* et *intingendi* inest (cfr. etiam amh. መጥመቅያ ፡ a ጠመቀ ፡).

መድምኅ ፡, **መድምኅት ፡** vel similis formae subst., nonnisi in Pl. repertum **መዳምኅት ፡** et **መዳምኅ ፡**, *scyphus, cyathus, patera, (cochlear?):* መዳምሕ ፡ σπονδεῖα Ex. 25, 29 C (ubi FH ቤተ ፡ መዋጽሕት ፡ habet); መዳምኅ ፡ et መዳምኅት ፡ (מְנַקִּיּוֹת) Jer. 52, 19 vrs. nov.; መዳምኅት ፡ ዘቤት ፡ ምሥዋዕ ፡ (ubi Gr. ἐσχάρα τοῦ ϑυσιαστηρίου, Hebr. מִזְרָקוֹת habet) 2 Par. 4, 11; 3 Reg. 7, 36 vrs. nov.; κύαϑοι Ex. 38, 12; Num. 4, 7; diaconi est መጥዎ ፡ ደሙ ፡ ለክርስቶስ ፡ በመዳምኅ ፡ ወይን ፡ ዘውእቱ ፡ መንክ ፡ M. M. f. 325. — *Voc. Ae.:* መዳህምት ፡ (sic pro መዳምኅት ፡) ዘ ፡ ዕርፈ ፡ መስቀል ።

ደመነ ፡ I, 2 [vic. ደመሰ ፡, nec non טָמַן ܛܡܰܢ ܛܡܰܪ; طَمَرَ al.] 1) *obnubilare,* in specie vultum suum i. e. *tetricum* vel *moestum facere:* ደምኖ ፡ ገጾ ፡ (aliâs ቈጸረ ፡ ገጾ ፡) κατήφεια Chr. Ta. 29; እምከመ ፡ ቦአ ፡ ውስተ ፡ እዝኑ ፡ ለሰብእ ፡ ነገረ ፡ ሕሠም ፡ ይዴምን ፡ ገጾ ፡ Clem. f. 198; etiam omisso ገጾ ፡, ut: ሶበ ፡ ዘርከዮ ፡ ፩ኢደመነ ፡ Phlx. 67. 2) *nubilum* vel *obscurum fieri* vel *esse, nubilare, obscurari, obnubilari, obfuscari:* መጽሔት ፡ እንተ ፡ ኢትዴምን ፡ ἀκηλίδωτόν Sap. 7, 26; ፀሓየ ፡ ጽድቅ ፡ ዘኢይዴምን ፡ Cyr. ad Reg. f. 29; ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ክብር ፡ ዘበአማን ፡ ወሥን ፡ ዘኢየኀልፍ ፡ ወጸዳል ፡ ዘኢይዴምን ፡ Chr. Ta. 9. a) *obduci, colligi,* de nube: ደመና ፡ ዘይዴምን ፡ መንገለ ፡ ዐረብ ፡ Luc. 12, 54. b) *nubilum* vel *tetricum fieri,* de vultu: ሶበ ፡ ተሐዝን ፡ ልብ ፡ ይዴምን ፡ (ገጽ ፡) σκυϑρωπάζει Prov. 15, 13. — (Ex Enc. Nah. 1 Lud. affert ደመነ ፡ obscuratus i. e. *mortuus est;* at ደሚና ፡ vel ደሜና ፡ illius loci n. pr. est, ut elucet ex Actis diei). — Scholion *Voc. Ae.* vid. sub ረስሐ ፡

አደመነ ፡ II, 2 *obnubilare, obscurare, obfuscare,* margaritam sordibus M. M. f. 16; Enc. Haml. 22 (vid. sub ዛሕል ፡); እፎ ፡ አደመና ፡ እግዚ" ፡ ለወለተ ፡ ጽዮን ፡ ἐγνόφωσε Thren. 2, 1. a) nubem vel *nubes obducere* vel *colligere:* ሶበ ፡ አዴምን ፡ ደመናየ ፡ ἐν τῷ συννεφεῖν με νεφέλας Gen. 9, 14 var. b) *nubilum obducere* vultui, *tetricum reddere* vultum alcjs: ብእሲት ፡ መንገሉራጕሬት ፡ ታዴምን ፡ ገጸ ፡ ምታ ፡ Fal. f. 52; adversitas ያዴምኖ ፡ ለገጽ ፡ ከመ ፡ ጸለሎ ፡ መቅጹት ፡ Org. 2.

ተደምነ ፡ III, 1 *contectus fuit* ignis absente hero, ne interim arderet, Lud. ex Enc. Nah. 19.

ተደመነ ፡ III, 2 *obnubilari, obscurari, obfuscari:* ብርሃንኪ ፡ ተደመነ ፡ Apoc. 18, 14; ጸዳል ፡ ዘኢይዴመን ፡ Chr. Ta. 23; ብርሃነ ፡ ማኅቶትነ ፡ ዘኢይዴመን ፡ M. M. f. 84.

ድሙን ፡ part. *nubilus, obscurus, fuscus,* et de vultu *tetricus, moestus:* ፀሓይ ፡ ያቄየሕይሕ ፡ ድሙን ፡ πυῤῥάζει στυγνάζων Matth. 16, 3; ኮነ ፡ ገጹ ፡ ድሙን ፡ ወሕብሩ ፡ ጽንሑየ ፡ (i. e. ጽምሑየ ፡) Phlx. 164.

ደመና ፡ subst., m. et f., coll. et Sing., Pl. ደመናት ፡ *nubes, nubila,* (Gewölf et Wolfe) νέφη, νεφέλαι ደመና ፡ Koh. 11, 3. 4; Job 20, 6; እስከ ፡ ደመና ፡ (v. "ናት ፡) Sir. 13, 23. 32, 20; እኤዝዝ ፡ ደመና ፡ ከመ ፡ ኢያዝንም ፡ Jes. 5, 6. 14, 14. Dan. ap. 3, 50; በደመና ፡ ሰማይ ፡ Dan. 7, 13; Hen. 2, 3; 1 Thess. 4, 17; νέφος, νεφέλη Job 7, 9. 22, 14. 26, 8; ይዘርዎ ፡ ለደመና ፡ በብርሃኑ ፡ 37, 10. 38, 34; Sir. 50, 6; ደመና ፡ ቀሊል ፡ Jes. 19, 1. 44, 22; ደመና ፡ ዐቢይ ፡ Hez. 1, 4; Jer. 4, 13; Gen. 9, 13—16; 4 Esr. 2, 57; Hen. 39, 3. 41, 4; ደመና ፡ እንተ ፡ አልባቲ ፡ ዝናም ፡ Judae 12; ደመና ፡ ብርህት ፡ Apoc. 14, 14; Matth. 17, 5; Act. 1, 9; ደመና ፡ ዝናም ፡ Sir. 32, 26; Jes. 18, 4; ደመና ፡ ምሴት ፡ νέφος ὄψιμον Prov. 16, 15; ጊዜ ፡ ደመና ፡ tempus nubilum Org.; ዐምደ ፡ ደመና ፡ Sir. 24, 4; Ex. 33, 9. 10; ቀስተ ፡ ደመና ፡ *iris* Apoc. 10, 1; Sap. 5, 22 (vid. sub ቀስት ፡); Pl. ደመናት ፡ Ps. 17, 14. 134, 7; Prov. 25, 14; ደመናት ፡ ያውሕዙ ፡ ጠላተ ፡ 3, 20. 8, 28; Jes. 45, 8; Jer. 10, 13; Sir. 32, 21; ይሰርሩ ፡ ደመናት ፡ ከመ ፡ አዕዋፍ ፡ 43, 14. 15; Koh. 12, 3; መንፈሰ ፡ ደመናት ፡ Kuf. 2; Hen. 18, 5. 41, 4; Matth. 24, 30. a) *aër* i. e. *nubes:* ሳሕወ ፡ ደመና ፡

χαῦνος ἀήρ Sap. 2, 3; ጽጌ፡ደመና፡ ἄνθος ἀέρος 2, 7. b) *nubes* i. e. multitudo copiosa: ደመና፡ቋዓት፡ Kuf. 11; ደመና፡ዘናቢር፡ወትንንያ፡ Sx. Ter 18; coll. Hebr. 12, 1. c) *nimbus, velamen tenue:* ቃል፡ (ὁ Λόγος) ዘመጽአ፡በደመና፡ድንግል፡ዐጽፉ፡ Enc. Pag. 3.

ድማኔ፡ subst. *obscuratio, fuscitas, nubilum:* ሰማይ፡ንጽሕት፡ይእቲ፡ወኢይረክባ፡ርስሐት፡ወኢድማኔ፡ Chr. Ta. 16; opp. ብርሀ፡ Org. 5.

ደመንሚን፡ adj. *obscurior, satis obscurus:* ለብዙኃን፡ዝነገር፡ደመንሚኑ፡ይመስል፡ ho. Severiani in Cyr. f. 125. — *Voc. Ae.:* ደመንሚን፡ዘ፡ጨለማ፡ — At *aliud Voc.* habet: ደመንሚን፡ v. ደመንማም፡ዘ፡ቤተ፡መዘግብት፡

ደምዐ፡ inus., quod nescio an cum ደምሐ፡ componendum sit.

አድምዐ፡ II, 1 *assequi, adipisci, nancisci, consequi,* c. Acc. rei: Job 3, 22 (κατατυγχάνειν); 17, 1 (τυγχάνειν); ኢያደምዕ፡ፍትወቶ፡ 20, 20; Rom. 11, 7 (ἐπιτυγχάνειν); Hebr. 6, 15; Herm. p. 37; creberrime in Chrys., Sx. aliisque libris; በደኃሪ፡ያደምዑ፡ኀይለ፡እምጺጋ፡ዲበ፡ፍጥረቶሙ፡ Phlx. 83; c. Acc. pers.: እመሰ፡አድምዐተከ፡ (sc. ኀጢአት፡) ኢታወጽአከ፡ Sir. 21, 2; ጽዕልት፡ብእሲት፡ለእመ፡አድምዐት፡ብእሴ፡ኄረ፡ Prov. 24, 58; Phil. 3, 11; Act. 17, 27; omisso Acc.: Job 23, 9 (κατέσχον); እለ፡አድምዑ፡ κτησάμενοι Zach. 11, 5. — *Voc. Ae.:* አድምዐ፡ዘ፡አገኘ፡አደመቀኒ፡ይ፡ (vid. etiam scholion ad ረከበ፡).

ድምድማ፡ subst. [e ድማሕ፡ formatum videtur, nec est quod ad طمّ (i. e. ፀመመ፡) *nectere, torquere* crines recurramus], plerumque m., Pl. ድምድማት፡, *coma, caesaries, capillus* (Haupthaar): ለእመ፡አብቈለ፡ድምድማ፡ 1 Cor. 11, 14; Hen. 106, 2; ድምድማ፡ርእስክሙኒ፡ Hez. 24, 23; Cant. 5, 2. 11; Gad. T. H. (vid. ድሉል፡); ቈናዝአ፡ወድምድማተ፡ርእስ፡ Form. Conf. (si quidem lectio sana est). — *Voc. Ae.:* ድምድማ፡ዘ፡እራስ፡; *aliud:* ድ"፡ዘ፡አናት፡ወበ፡ዘ፡ወሰነ፡ርእስ።

ደምፀ፡ I, 1 [שׁמץ] Subj. ይድምፅ፡ et ይድመፅ፡, *sonare, resonare, strepere, fremere, tonare,* de inanimatis: ይደምፅ፡ማዕበሉ፡ ἠχήσουσι Jer. 5, 22; Jes. 17, 12; Ps. 45, 3. 76, 16; Luc. 21, 25; ይደምፅ፡ከመ፡ዐቢይ፡ፀዓዕ፡ Sir. 40, 13; ዘእንበለ፡ይድመፅ፡ (v. ይድምፅ፡) ድምፀ፡ነጐድጓድ፡ 4 Esr. 4, 5; ይደምፅ፡እግሩ፡በቃለ፡ፀዓዕ፡ Sir. 45, 9; ይደምፅ፡ሰቆቃው፡ Koh. 12, 5 var.; ይደምፅ፡ብካይ፡, ፍሥሓ፡ Ps. 29, 6; hymnus ደምፀ፡እምአፍ፡ Org. 1; etiam de hominibus: ዘኢይደምፅ፡ strepitum non edens i. e. ἡσύχιος 1 Petr. 3, 4; መጽአ፡እንዘ፡ኢይደምፅ፡ Lit. Epiph.; Org.; በቃለ፡አሚን፡ወትፍሥሕት፡ደምፁ፡ Ps. 41, 5; ደምፀት፡ሀገር፡ resonavit sc. strepitu 3 Reg. 1, 45. In specie a) de rumore: Org. 2; ደምፀት፡ኵሉ፡ሀገር፡በእንቲአሃ፡ rumore resonavit Ruth 1, 19. b) *strepitu conturbari:* ኢትደምፅ፡ οὐ πτοηθήσῃ Job 11, 16. — (ይደምጽ፡ Kuf. p. 36 ann. 7 lapsu calami pro ይገምጽ፡ scriptum videtur).

አድመፀ፡ II, 1 *strepere* vel *sonare* vel *resonare facere:* አነ፡እግዚ"፡ዘአደምፃ፡ለማዕበላ፡ Jes. 51, 15; Jer. 5, 22 var.; እማት፡ያደምፃ፡ቃለ፡ሰቆቃው፡ Sap. 18, 10; Abba Salama ለብሔረ፡አግዓዚ፡አድያሚሃ፡አድመፅከ፡ Deg.; Org. 3; omisso Acc.: ከመ፡ያድምፁ፡ልዑለ፡ τοῦ ἀκουσθῆναι ποιῆσαι 1 Par. 15, 19; በአድምፆ፡ይቀንጹ፡ ἐπὶ σκοπὸν ἁλοῦνται (legendum videtur በአድምዖ፡) Sap. 5, 22; Enc. Masc. 10 (vid. sub አሜን፡).

ድሙፅ፡ part. *sonans,* Lud. ex Enc. Haml. 15.

ድምፅ፡ (raro ደምፅ፡) subst., plerumque m., Pl. ድምፃት፡, *sonus, sonitus, fremitus, strepitus, murmur,* aquarum, undarum: Ps. 64, 7; Jes. 5, 30; Jer. 6, 23. 28, 42; Hez. 1, 24; tonitru ድምፀ፡ (v. ደምፀ፡) ፀዓዑ፡መኑ፡ያአምር፡ Job 26, 14. 37, 1; በዐቢይ፡ፀዓዕ፡ገብረ፡ድምፀ፡ቃሉ፡ Sir. 46, 17; foliorum vento agitatorum Lev. 26, 36; pedum 3 Reg. 18, 41; alarum complosarum Hez. 1, 24; Clem. f. 13 (vid. ዶርሆ፡); flagelli Nah. 3, 2; mallei Sir. 38, 28; equorum, curruum: ድምፀ፡ሩጸተ፡አፍራሲሁ፡ Jer. 8, 16. 28, 42; Mich. 1, 13; Hez. 3, 13; Apoc. 9, 9; rei cadentis: ድምፀ፡ድቀቶሙ፡ Jer. 29, 22; bestiarum ድምፀ፡አራዊት፡ወዘአዕዋፍ፡ንቃወ፡ለበወ፡ያዕቆብ፡ Enc. Mij. 17; ድምፀ፡አፍራስ፡ Gad. Th. (vid. ቃቄር፡); tubae Hebr. 12, 19; nablii III Sal. Mar. 15; multitudinis: Ex. 32, 17. 18; Jes. 21, 7; Dan. 10, 6; Hez. 1, 24; Luc. 18, 36; clamantium, gementium, minitantium, murmurantium, al., ut exactoris Job 3, 19; ኢይሰምዕ፡ድምፀ፡ዘይትጌረም፡ μέμψιν 39, 7; Jes. 30, 17; አልቦ፡ቃል፡ወአልቦ፡ድምፅ፡ 3 Reg. 18, 26; ድምፀ፡ግርማ፡ φωνὴ φόβου Jer. 37, 5; ሰማዕኩ፡ድምፀ፡ኤፍሬም፡እንዘ፡ይግዕር፡ 38, 18; ድምፀ፡ነጐርጓር፡ θροῦς γογγυσμῶν Sap. 1, 10; ድምፀ፡ዑቃቤ፡ ἦχος ἀσφαλείας Prov. 11, 15; ድምፀ፡ቃል፡ 4 Esr. 10, 39; ድምፀ፡ጸሎት፡ሐዋዝ፡ Enc. Teq. 6; Pl. ድምፃት፡መደንግፃት፡ Phlx. 116. a) *echo:* ድምፀ፡ቃል፡ዘአድባር፡መፍርሃን፡እለ፡ያወሥኡ፡ወየዐልዉ፡ድምፀ፡በበይናቲሆሙ፡ Sap. 17, 18. b) *rumor,* ድምፀ፡ነገር፡ ἀκοή Matth. 14, 1 rom.; ድምፃሰ፡ሰማዕነ፡ τὸ κλέος Job 28, 22; ድምፀ፡ንባቦሙ፡ λόγων αὐτοῦ ἀκοή Sap. 1, 9 (cfr. etiam Job 37, 1; Jer. 38, 18).

መድምፅ፡ subst. „lapis sic dicitur, quo charta pergamena in Aethiopia laevigatur“ Lud. auct. Greg. [sec. Lud. proprie: „resonare faciens“, quod parum probabile videtur. Rectius comparabis vel دلص vel دمث].

ደምጻዊ፡ vid. sub ደንጻዊ፡

ዳር፡, **ዴር፡**, **ዱር፡** vid. omnia sub ዶረ፡

ዶር፡ vid. sub ደረረ፡

ዶርሆ፡ vid. sub ደውርሀ፡

ድርሀም፡ (ድርኅም፡) n. prgr. sc. δραχμή (دِرْهَم amh. ድሪም፡), Pl. ደራህም፡ et ድርሀማት፡ 1) proprie *drachma* Graecorum, *denarius* Romanorum, numus argenteus: Enc. Jac. 5; Act. 19, 19 Platt; ደራህም፡ዘሕልያን፡ F. M. 25, 1; deinde 2) numus *aureus:* χρυσοῦς ድርሀም፡ 2 Esr. 17, 70 var.; ድርሀማት፡ 17, 71 var.; F. N. 39; መጠነ፡ወርቀ፡ድርሀም፡ Clem. f. 8. — Vid. ድሪክሜ፡

ደሮም፡ n. prgr. sc. דָּרוֹם *plaga australis* Hez. 20, 46.

ድርማንቅ፡ et ደርማንቅ፡ n. prgr. (دُرْمُوك et دُرْنُوك *genus vestium* vel *tapetis*), Pl. ድርማንቃት፡, *feminalia,* περισκελῆ

Ex. 28, 38; in C (pro ቃስ፡) Ex. 36, 36 et Lev. 16, 4; ድርማንቅ፡ (v. ደርማንቅ፡) ዘዐጌ፡ ይኩን፡ ላዕለ፡ ሐቌሆሙ፡ Hez. 44, 18; Enc. Sen. 19; ድርማንቃት፡ σαράβαρα Dan. 3, 21; Deg.; at Ex. 28, 4 ድርማንቅ፡ ዘብእሲ፡ ዘሐቌ፡, ubi Gr. κίδαρις habet (Lud. interpretem κίδαρις pro *fascia* in genere sumsisse et *fasciam cruralem* exposuisse censet). — *Voc. Ae.:* ድርማንቅ፡ ዘ፡ ልባ፡ ልባ።

ደረረ፡ inus., incertae significationis; at cum radici דהר דור דרר vis *circumeundi*, *gyrum agendi* insit, videas annon ተደረ፡ proprie significet *in gyrum accumbere.*

ተደረ፡ III, 1 et **ተደረረ፡** III, 2 *coenare*, δειπνεῖν: እምድኅረ፡ተደረ፡ Luc. 22, 20; 1 Cor. 11, 25; እንዘ፡ይዴረሩ፡ Joh. 13, 2; ሶበ፡ አኀለቁ፡ ተደሮ፡ Tob. 8, 1; 4 Esr. 14, 47; ዘእንበለ፡ይደረር፡ ἄδειπνος Dan. 6, 18; ለእመ፡ ነበርከ፡ ትደረር፡ ውስተ፡ ማእደ፡ መኳንንት፡ Prov. 23, 1; ኢትደረር፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ መታሒ፡ μὴ συνδείπνει 23, 6; c. Acc. cibi: ምንተ፡ ተደረርከ፡ τί ἐδείπνησας Herm. p. 86; Luc. 17, 8. — In loco ከመ፡ ዘይተክል፡ ደብተራሁ፡ ወየኀድር፡ ወይዴረር፡ ከማሁ፡ ከነተኒ፡ ነፍስየ፡ በላዕሌየ፡ Jes. 38, 12 ወይዴረር፡ tamquam interpretamentum additum est, nec in libris antiquioribus legitur.

ድራር፡ subst. *coena:* ምሳሕ፡ አው፡ ድራር፡ ἄριστον ἢ δεῖπνον Luc. 14, 12; በድራር፡ ወእመሂ፡ በምሳሕ፡ Kid. f. 28; ዘአሕጸጸ፡ ድራሮ፡ ይበይት፡ ጥዑየ፡ ሥጋሁ፡ Fal. f. 56. a) *tempus coenae*, poetice: ይጸውም፡ ድራረ፡ Lud. ex Enc. Masc. 30. b) *agape* primitivae ecclesiae, Const. Ap. 36. c) *vigilia* (vid. Lud. lex. amh. c. 82) diem festum praecedens: ዘማኅትው፡ ዘድራረ፡ ጾም፡ (ut videtur) *in vigiliam introitus jejunii* (quadragesimalis) Cod. Mus. Brit. XXXII f. 2 (pro quo etiam ዘማኅትው፡ ዘድራራ፡ ጾም፡ legitur in aliis codicibus); ጾመ፡ ድራረ፡ ልደት፡ et ጾመ፡ ድራረ፡ ጥምቀት፡ (Nativitatis et Epiphaniorum) praecipitur in F. N. 15. — *Voc. Ae.:* ድራር፡ ብ፡ እራት፡; *aliud:* ድራር፡ ወስባጥ፡ (vid. ሥባጥ፡) ዘ፡ ኅራት፡ መታረብ።

ደረረ፡ i. e. دَرَّ *clare luxit, radiavit.*

ዶር፡ n. prgr. sc. دُرّ *margaritae:* ታቦት፡ ዘዶር፡ እንተ፡ ይእቲ፡ እግዝእትነ፡ ማርያም፡ Lit. Mar. Mss. (deest in impressa); ወማእከሌሆሙ፡ ታቦተ፡ ዶር፡ ዘስርጉት፡ በሡራኄ፡ ጸዳል፡ Org. 3 („ubi felix beatorum status in coelo describitur“ Lud.; perperam Lud. *arcam generationis* interpretatur). — *Voc. Ae.:* ዶር፡ ብ፡ እሳተ፡ መለከት፡ ወርቅሂ፡ ይ፡

ደረሰ፡ I, 1 [דָּרַשׁ ܕܪܫ دَرَسَ; vid. Ges. thes. p. 356. 357] Subj. **ይድርስ፡** 1) librum vel lectionem, postquam lecta sunt, *tractare* exegetice vel homiletice i. e. *commentari* vel *interpretari*, *explanare oratione*, *disserere*, c. Acc. lectionis interpretandae: እፈቱ፡ አነ፡ ዘይእዜ፡ ተነበ፡ በወንጌል፡ እድርስ፡ ለክሙ፡ hom. Severiani in Cyr. f. 122; መጻሕፍተ፡ ሕግ፡ ደሪሶ፡ Enc. Genb. 27; vel c. Acc. interpretationis: ቀሲስ፡ (lectione lecta) ይድርስ፡ ድርሳነ፡ ዘመፍትው፡ Kid. f. 12. 2) *commentari*, *conscribere*, *componere* libros, orationes sacras, carmina: ደረሱ፡ በእንተዝ፡ ወጸሐፉ፡ λογίδια ἅτινα περὶ τούτων συγγράφοντες Cyr. ad Th. f. 8; c. Acc. libri: Cyrillus ደረሰ፡ ፲ወ፪ ቃላተ፡ ወከሠተ፡ ውስቴቶሙ፡ ሃይማኖተ፡ ርትዕተ፡ ወእምድኅሬሆሙ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ወተግሣጻተ፡ ወመልእክታተ፡ Cyr. f. 2; ዝንቱ፡ መጽሐፍ፡ ዘደረሰ፡ Abushaker, in Proleg.; ቅዳሴ፡ ዘደረሰ፡ ህርያቆስ፡ Lit. 170, 1; ደሪሰ፡ ድርሳን፡ Enc. Tachs. 8.

ተደርሰ፡ III, 1 *conscribi*, *componi* de libro F. N. 45.

ድርሰት፡ n. act. et subst., Pl. **ድርሰታት፡**, *commentatio*, *conscriptio*, in specie *poëma*, *carmen* (ex pluribus strophis constans), *versus:* ነበቤ፡ ዝንቱ፡ ድርሰት፡ ፵ወ፪ Cat. Cod. Mus. Brit. p. 54ᵇ; ድርሰትየ፡ ዘውእቱ፡ መወድስ፡ Chr. Lik Atk.; ድርሰታተ፡ ማሕሌት፡ Org.; ማሕሌተ፡ ድርሰት፡ Epist. Gregorii in Lud. Comm. hist. p. 38 n. 37.

ደራሲ፡ n. ag., Pl. **ደራስያን፡** 1) *interpres* libri, *exegeta*, *commentator:* ደራስያን፡ ἐξηγηταί Cyr. ad Th. f. 11. 2) *auctor* libri vel poëmatis, ut: Gregorius በዓለ፡ መንክራት፡ ወደራሴ፡ ቅዳሴያት፡ Abush. 50. 3) *doctor academicus*, quare ቤተ፡ ደራስያን፡ *academia:* አብ፡ ብሩታዎስ፡ (Atheniensis) ከነ፡ ፩እምነ፡ ማእምራን፡ ወመማክርት፡ ወጠቢባን፡ ዘውስተ፡ ሀገረ፡ አቴና፡ et unus e numero አረጋውያን፡ ወመምህራን፡ እለ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ ደራስያን፡ Sx. Mij. 21.

ድርሳን፡ subst., m. et f., Pl. **ድርሳናት፡** *tractatus*, *dissertatio*, *libellus:* ድርሳን፡ በእንተ፡ ሰንበት፡ ዘደረሰ፡ ርቱዐ፡ ሃይማኖት፡ Lud. (e libro Conciliorum Romano); Cat. Cod. Mus. Brit. p. 21ᵇ; in specie exegeticus vel homileticus, *explanatio* vel *interpretatio*, *homilia*, *oratio sacra*, *commentatio* ad divinarum rerum studium excitandum conscripta (erbauliche Betrachtung): አባ፡ ኤፍሬም፡ ሶርያዊ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ብዙኃተ፡ ፈድፋደ፡ Sx. Haml. 15; አባ፡ ሲኖዳ፡ ደረሰ፡ ድርሳናተ፡ ብዙኃተ፡ ወተግሣጻተ፡ ወቃላተ፡ በቍዔት፡ Sx. Haml. 7; ድርሳን፡ ዘአባ፡ ያዕቆብ፡ ዘስሩግ፡ ዘደረሰ፡ በእንተ፡ እለ፡ ኖሙ፡ ካህናት፡ ወዲያቆናት፡ Genz. f. 74; Cyr. f. 102 seq.; Cat. Mus. Brit. p. 31. 48; qui in ecclesia non attentus est ይሜንን፡ ቃለ፡ እግዚ" ፤ ቃለ፡ ድርሳን፡ Clem. f. 176; ድርሳን፡ ዘገብርኤል፡ ሊቀ፡ መላእክት፡ Cat. Mus. Brit. p. 48; ድርሳነ፡ ማርያም፡, al., vid. d'Abbadie Cat. p. 226.

ምድራስ፡ subst., Pl. **ምድራሳት፡** 1) *expositio*, *interpretatio*, *exegesis:* ምድራሳት፡ ἑρμηνεία 1 Cor. 14, 26; presbyter ዘውእቱ፡ ሥሉጥ፡ ላዕለ፡ ቀድሶ፡ ወቍርባን፡ ወላዕለ፡ ምህሮ፡ ወላዕላ፡ ምድርሳት፡ (sic) ወአስተስርዮ፡ ኀጣውእ፡ M. M. f. 326. 2) *tractatus*, *dissertatio:* ዛቲ፡ መጽሐፈ፡ ምድራስ፡ M. M. f. 332.

ድርስ፡ n. prgr. sc. δρῦς *quercus*, arbor Kuf. 13. 16; etiam in Gen. δρυός ድርዮስ፡ Kuf. 31, et Dat. δρυΐ ድራይ፡ Kuf. 14. — Scholia Voc. Ae. vid. sub ባሉጥ ።

ደርሰኔ፡ n. prgr., sec. Lud. „medicaminis species vel tale quid“, fortasse i. q. amh. ዳርሲን፡ et ዳርሲኒ፡ i. e. دار صينى, دار چينى *cinnamomum:* ምቱረ፡ ልሳኖ፡ ኀበ፡ ሀላዌሁ፡ አግብአ፤ ሶበ፡ ደርሰኔ፡ ወመዐረ፡ ቀብአ፡ Lud. ex Enc. Ter 5.

ዱሪቆን፡ „*unum ex septem coelis*“; sextum esse ait auctor Libr. Myst. et scribit ዳሪቆን፡, Lud. — Vid. ድርቴቆን፡

ደርበየ፡ quadrl. I [דָּרְבָן *stimulus*, דָּרְבֹן *aculeus*, ذَرَبَ *acuit*] 1) *jaculando infigere:* ደርበያ፡ ለኲናቱ፡ ውስተ፡ አረፍት፡ 1 Reg. 19, 10. 2) *jaculari*, *emittere* vel *jacere tela*, c. በ፡ teli: ይደረብዩ፡ በአሕጻት፡ Phlx. 100; c. Acc. teli: ደርብዮ፡ ኵያንው፡ ኢይክህለኒ፡ Macc. f. 14; ከመ፡ ብእሲ፡ ዘይደረቢ፡ ኲናተ፡ ይወግዖ፡ ለዘተፈነወ፡ ኀቤሁ፡ Chr. Ta. 22; etiam *incutere* gladium vel *vibrare* contra alqm: እሜጥዎ፡ ኲናትየ፡

(ῥομφαίαν) ወይደረብያ፡ላዕለ፡ግብጽ፡ Hez. 30, 24. 3) telo *ferire, configere* alqm: ይደረብዩኪ፡በኵያንዊሆሙ፡ Hez. 26, 8 var.; 28, 7 var.; ለደርብዮቱ፡ Enc. Hed. 7. — *Voc. Ae.*: ደርበየ፡ዘ፡ወጋ ።

ተደራበየ፡ III, 3 *ferire* alqm telo, gladio: ወራዙቲነ፡ተደራበይዎሙ፡ ἐτίτρωσκον αὐτούς Judith 16, 12; ይደራብዩክ፡በኵያንዊሆሙ፡ Hez. 28, 7. 30, 11.

ድርቴቆን፡ n. prgr. *nomen coeli secundi* (ab infra) Clem. f. 3.— *Voc. Ae.*: ድርቴቁን፡ዘ፡ሰማይ ። (Vid. ዱሪቆን፡).

ድርንቅ፡ v. **ድርናቅ፡** subst. [amh. ድርጭት፡; num i. q. coturnix; ὄρτυξ, دُرّاج, वर्त्तिका? an دُرَّاجَةٌ *attagen?*] *coturnix*: ብዙኀ፡ድርናቅ፡ v. ድርንቅ፡ Sap. 19, 12 (aliâs, etiam Sap. 16, 2 ፍርፍርት፡).

ደረከ፡ I, 1 [דָּרַךְ ܕܪܶܟ *calcavit* (de contiguis vid. Ges. thes. p. 351); inde ደረከ፡ calcatum i. e.] *asperum, durum* (cfr. دَرْقٌ), deinde *trucem, saevum esse*: ትፀወግ፡እምሕምዘ፡አፍዖት፡ወትደርክ፡እምተኩላ፡ (Origenes compellatur) M. M. f. 198.

አድረከ፡ *connectere* vid. sub አድረገ፡

ድሩክ፡ part. *asper, durus, saevus, trux, immitis*, raro physice, ut: ማእሰር፡ድሩክ፡ Enc. Teq. 21; plerumque ethice: ወዒሳው፡ውእቱ፡ብእሲ፡ድሩክ፡ወሐቃላዊ፡ወጸጓር፡ Kuf. p. 71; ወኵሉ፡ግብሩ፡ድሩክ፡ ibid.; σκληρός Matth. 25, 24; Koh. 7, 17; ድርክት፡ከመ፡ሲኦል፡ቅንአት፡ Cant. 8, 6; ኢሰምዐ፡እምአፉሃ፡ቃለ፡ድሩክ፡ Kuf. p. 132; Hen. 5, 4; ልሳን፡ድሩክ፡ወዐይን፡ምዑክ፡ Enc. Hed. 5; opp. ርኅሩኅ፡ Lud. ex Enc. Hed. 10; de equo *effrenato*: ፈረስ፡ኀያል፡ወድሩክ፡ δυςήνιος Chr. Ta. 31.

መድረክ፡ subst., m. et f., *limen*, deinde etiam *postis, vestibulum*: 3 Reg. 6, 32; መድረከ፡ኖኀቱ፡ βαϑμοὺς ϑυρῶν αὐτοῦ Sir. 6, 36; ኀበ፡መድረከ፡ኖኀትክሙ፡ πρὸ τῶν ϑυρῶν Jac. 5, 9; παρὰ τὴν ϑύραν Jud. 19, 26; πύλη Ex. 27, 16; σταϑμός Ex. 21, 6; Deut. 15, 17; ኀበ፡መድረከ፡ኖኀት፡ ἐπὶ τῶν φλιῶν 1 Reg. 1, 9; τὸ πρόϑυρον Jud. 19, 27; ሶበ፡ይሬስዩ፡መድረኮሙ፡ኀበ፡መድረክየ፡ Hez. 43, 18; መድረከ፡ኖኀት፡ 46, 3; αἴϑριον Hez. 40, 19.

ድርኵኵት፡ subst., Pl. ድርኵኵታት፡ *cardo* in quo vertitur janua („cardines autem in Aethiopia limini superno et inferno sic inserti sunt, ut janua sine ferri adjumento verti possit“ Lud.): ከመ፡ማዕጾ፡እንተ፡ተዐውድ፡ውስተ፡ድርኵኵታ፡ Prov. 26, 14; እሬስያ፡ለኢየሩሳሌም፡ከመ፡ድርኵኵተ፡ማዕጾ፡ዘይትሀወክ፡ Zach. 12, 2; 3 Reg. 6, 31; ድርኵኵታት፡ ibid. — *Voc. Ae.*: ድርኵኵት፡ዘ፡እግረ፡ማዕጾ ።

ድሪክሚ፡, ደርክሚ፡ n. prgr., sc. δραχμή, *drachma* numus (aliâs ድርሀም፡ q. v.), ድሪክሚ፡አሐቲ፡ Ex. 39, 2; ደርክሚ፡ (v. ድደርኬሚ፡ δίδραχμον) Tob. 5, 15.

ደረክኖ፡ et **ደርክኖ፡** subst. [a radice ረክነ፡ i. e. רקם רגם رقن ductum et cum אַרְגָּמָן ܐܰܪܓܘܳܢ cognatum (de ደ vid. gramm. § 73) videtur, et mihi quidem hoc etymon probabilius est quam si quis vocabulum a زرق duxerit] *purpura caerulea* vel *hyacinthina*, ὑάκινϑος Ex. 36, 9 (aliâs ያክንት፡). 10. 30. 32. 37. 40. 37, 3. 5; Num. 4, 6. 9. 11. 12. 15, 38; አልባሰ፡ደርክኖ፡ Hez. 23, 6. 27, 7; ደርክኖ፡ወሚላት፡አልባሲሆሙ፡ Jer. 10, 9; ዘሕብረ፡ደርክኖ፡ Apoc. 9, 17; Enc. Teq. 21 (vid. sub አጽገየ፡). — *Voc. Ae.*: ደርክኖ፡ዘ፡ብጫቴ፡ሐር ።

ድርዕ፡ subst., Pl. አድራዕ፡ [دِرْعٌ] *lorica, thorax, cataphracta* (aliâs: ልብሰ፡ኀጺን፡), ϑώραξ 2 Esr. 14, 16; ይለብስ፡ድርዐ፡ጽድቅ፡ Sap. 5, 19; Org. 2; ἀσπίς Judith 9, 7 var.; አልባሰ፡ድርዖሙ፡ μανδύας 2 Reg. 10, 4; ድርዐ፡እንግድዓ፡ Hen. 8, 1. 52, 8; በድርዐ፡እንግድዓ፡ወበጽንዐ፡ሃይማኖት፡ወረሱ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ Deg.; በልብሰ፡ድርዐ፡ኀጺን፡ Org. 5; አድራዕ፡ ϑώρακες 2 Par. 26, 14; Sx. Haml. 15; አድራዕ፡መስተጽዕናን፡ („*cataphractae* per metonymiam pro) *cataphracti* equites“, Org. 6 (sec. Lud.). — *Voc. Ae.*: ድርዐ፡እንግድዓ፡ዘ፡ሐምበል፡; *aliud*: ብ፡ጽሩር ።

ደርዐ፡ I, 1 (an 2? denom.) *lorica indui*: ሰማዕት፡ረከቡ፡ተስፋሆሙ፡ደሪዖሙ፡ወተዐጊሦሙ፡ Deg. (si quidem lectio sana est).

ድራይ፡ et **ድርዮስ፡** vid. sub ድርስ፡

ድርያሚን፡ v. **ብርያሚን፡** n. prgr. corruptum pro ድብርያሚን፡ i. e. דִּבְרֵי הַיָּמִים *acta diurna*, nomen libri biblici *Chronicorum* (aliâs ሕጹጻን፡) F. N. 2.

ደርገ፡ I, 1 [vicinum ደረከ፡; e significatu *calcandi* et *gradiendi* (דרג درج ܕܪܰܓ) proficiscitur *sequi, assequi* (ادرك) et *sese invicem sequi, contineri* (ut طَرْقَةٌ *ordo, series*, دَرْكٌ), *duplicare, obducere* (اطرق, طَرْقٌ) et *complicare, convolvere* (درج I. II. IV)] Subj. ይድረግ፡, *connexum, conjunctum esse inter se, cohaerere*: ወይደርጉ፡ (v. ወይደረጉ፡, v. ወይዴረጉ፡) ፪ δύο συνεζευγμέναι πρὸς ἀλλήλας Hez. 1, 11; ይድረግ፡ዕሩየ፡ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔσονται ἴσοι Ex. 26, 24.

ዳረገ፡ I, 3 est vox forensis: *delegare* alqm alicui vel ad alqm, a quo solutionem accipiat, *delegationem facere*, c. c. Acc. delegationis, ut: በእንተ፡ድርጎ፡ዘይዳርግዎ፡ F. N. 33, 7; Inf. ዳርጎት፡ ibid.; vel c. Acc. ejus qui delegatur et c. ላዕለ፡ ejus ad quem delegatur: ለእመ፡ዳረገ፡ሠያጢ፡ላዕለ፡ተሣያጢ፡ብእሴ፡በንዋይ፡ si venditor delegat virum ad emtorem, a quo solutionem accipiat, ibid. [Amharice ዳረገ፡ significat *stipendium assignare* alicui, vid. Isenb. p. 164].

አድረገ፡ II, 1 *connectere, complicare, jungere, aptare*: ኢትፀምር፡አሰረ፡ (v. አሲረ፡) ክልኤቲ፡ኀጣይአ፡ኅቡረ፡ኢታድርግ፡ (v. ኢታድርክ፡) μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς ἁμαρτίαν Sir. 7, 8; equos currui Org. 7; አኮ፡በአፍራስ፡ውስተ፡ባእስ፡አድሪጎ፡በአልጓሚሁ፡ οὐχ ἵππον εἰς μάχην ὁπλίσας εὐχάλινον Cyr. ad Th. f. 7. — *Voc. Ae.* ad Cyr.: አድሪጎ፡ዘ፡በቊሙ፡ቦዘይቤ፡ደርገ ።

ተደርገ፡ III, 1 et **ተደረገ፡** III, 2 *connecti, conjungi, adjungi*, ይደረጉ፡ v. ይዴረጉ፡ ፪ Hez. 1, 11; ይዴረግ፡ Org. — *Voc. Ae.*: ይዴረጉ፡ዘ፡ይገናኙ ።

ተዳረገ፡ III, 3 vox forensis: *delegationem recipere*: ዘይዳረግ፡ F. N. 33, 7; Inf. ተዳርጎ፡ ibid.; vel *delegari* c. ላዕለ፡ *ad* alqm, ibid.

አስተዳረገ፡ IV, 3 *unum alteri jungere, conserere inter se res*, 3 Reg. 7, 14.

ድሩግ፡ part. 1) *connexus, conjunctus, consertus*, Hen. 60, 20. — Adv. **ድሩገ፡** *una, pariter*, Lud. sine auct. 2) vox forensis: *delegatus, assignatus*, ut: **ንዋይ፡ድሩግ፡** vel **ንዋየ፡ድሩግ፡** *pecunia* vel *res delegata* F. N. 33, 7; **ዘድሩግ፡ላዕሌሁ፡** is ad quem delegatum est, ibid.

ደርግ፡ subst. *conjunctio, consertio*, Hen. 33, 3; plerumque adverbialiter a) **በደርግ፡** α) adv. *conjunctim, unâ*: Enc. Jac. 11; **ሐውጹ፡ማኅበረነ፡ወባርኩነ፡በደርግ፡** Enc. Tachs. 16. β) praep.: **በደርገ፡** *in confinio* i. e. *ad, in*: **በደርገ፡ዐንቀጸ፡ዐጸድ፡** κατὰ τὴν πύλην τῆς αὐλῆς Ex. 37, 13. b) **ደርገ፡** adv.: *conjunctim, unâ, pariter*: **በመለኮቱ፡ወሥጋሁ፡ደርገ፡ይፌውስ፡** ϑεϊκῶς τε ἅμα καὶ σωματικῶς Cyr. de r. fid. f. 60; **ዐጠነ፡ደርገ፡ምስሌሆሙ፡** Gad. T. H.; **ከመ፡ታዕርፍ፡ነፍሰሙ፡ወይኩኑ፡ደርገ፡ምስለ፡ሊቃናት፡ሰማያውያን፡** Genz. f. 46; Enc. Teq. 13; Mij. 4 (Lud.); Tachs. 12 (Lud.).

ድርገት፡ n. act. et subst., Pl. **ድርገታት፡** 1) *conjunctio, consociatio, congregatio, chorus*: **ከመ፡ያውርሶ፡** (Deus Stephanum Martyrem) **መንግሥተ፡ወድርገተ፡ምስለ፡እለ፡ይነሥኡ፡አክሊለ፡** Clem. f. 159; post resurrectionem iis obtingit **ድርገት፡ምስለ፡መላእክት፡** Cyr. f. 118; **ያብጽሑኒ፡ምስለ፡መላእክት፡ድርገተ፡ዘምሮ፡** (me adducant ad cantum cum angelis consociandum) Enc. Tachs. 12; Deg.; monachi **እለ፡ውስተ፡ብሕትውና፡** distinguuntur ab iis **እለ፡ውስተ፡ማኅበረ፡ድርገት፡** Phlx. 205; **ይባእ፡ኀበ፡ምኔት፡ማኅበረ፡ድርገተ፡አኀው፡** Phlx. 44; **ድርገቶሙ፡ለቅዱሳን፡** ὁ τῶν ἁγίων χορός Cyr. f. 107. 109; **ኅፍረት፡ሰቆቃወ፡ብካይ፡ማእከለ፡ድርገተ፡ማሕሌት፡** M. M. f. 187; abstr. pro concr.: **ከመ፡እኩን፡ድርገተ፡ውስተ፡ማኅበሮሙ፡** Org. 2. 2) *classis, ordo* (si non دَرَجَةٌ ܕܪܓܐ *gradus* dignitatis): **ወኵሉ፡ድርገታት፡** Lit. 173, 1; Christus **ዘይሴብሕዎ፡ድርገታተ፡ሐራ፡** (sc. **ሰማያዊ፡**) Deg.

ድርኅ፡ subst. *delegatio, delegatum, assignatum*, F. N. 33, 7 (vox forensis).

ዳራጊ፡ n. ag. (I, 3) *delegator, assignator* (vox forensis) F. N. 33, 7.

ተዳራጊ፡ n. ag. (III, 3) *is qui delegationem recipit*, F. N. 33, 7 (vox forensis).

ድርግሐ፡ vel **ደርግሐ፡** subst. *panni pars*, qua vestis reparatur, *panniculus* novus [a ܪܘܩܥܐ رُقْعَةٌ רָקַע رَقَعَ ductum; praefixo **ተ** passivo paulatim in **ደ** transmutato, vid. gramm. § 73]: **ይጠቅብ፡ደርግሐ፡ፀርቀ፡** (Platt: **ድረግሐ፡ልብሰ፡**) ῥάκος ἄγναφον Matth. 9, 16; **ይጠቅብ፡ግምደ፡ደርገሐ፡** (Platt: **ግምደ፡ድርግሐ፡**) Marc. 2, 21; **ይጠቅብ፡ግመደ፡ድርግሐ፡ልብስ፡** (Platt: **ግምደ፡ድርግሐ፡ልብስ፡**) Luc. 5, 36. (Ex his lectionibus N. T. rom. forma **ደርግሕ፡** vel **ድርግሕ፡** statuenda videtur, quamquam in quibusdam libris Mss. formam **ድርግሐ፡** reperi Lud. diserte affirmat). — *Voc. Ae.*: **ደርግሐ፡ዘ፡ሐዲስ ።**

ዳስ፡ subst. [cfr. دَسَّ *abscondidit, abdidit*] *umbraculum, casa, tugurium*: **ዳስ፡ዐቃቤ፡ወይን፡** σκηνή Jes. 1, 8; **ትግበር፡ዳሰ፡** σκέπην 16, 3. (Amh. **ዳስ፡** a hut of twigs or brushwood, Isenb. p. 164).

ድስቅን፡ n. prgr. sc. δίσκος, *discus* (vel *patina*), cujus ad administrandum panem sacramentalem usus est: **ኢያቅርብ፡በድስቅን፡ወኢያቅርብ፡በጽዋዕ፡** Can. Neocaes. 13 (aliâs **መሶብ፡**)

ደስክን፡ et **ድስክን፡** subst. *tragelaphus*, Deut. 14, 5 (at sec. Lud. et Voc. Ae. *bubalus*). — *Voc. Ae.*: **ደስክን፡** v. **ደስከኖ፡** v. **ድስክን፡ዘ፡ጎሽ፡**

ደሰየ፡ inus., fortasse i. q. דּוּשׁ (דִּישׁ) دَاسَ *calcavit* terram pedibus.

ደሴት፡ subst., f. et m., Pl. **ደሰያት፡** *insula* Apoc. 1, 9; Act. 27, 4 rom.; 27, 26; **እለ፡ይነብሩ፡ውስተ፡ዛቲ፡ደሴት፡** Jes. 20, 6; **እለ፡ይነብሩ፡ደሴተ፡** 23, 2; **ደሴተ፡ኬጥኤም፡** Jer. 2, 10; **ሰብአ፡ደሴት፡** *insulani* Enc. Jac. 21; **ውስተ፡ደሰያት፡ዘርሑቅ፡** Jer. 38, 10; **እስከ፡ርሑቅ፡ደሰያት፡** Sir. 47, 16; **ደሰያት፡ዐበይት፡፯** Kuf. 8; Hen. 77, 8; **አድለቅለቃ፡ደሰያት፡** Hez. 26, 15; **ደሰያት፡ብዙኃን፡** 27, 3; Jes. 41, 2. 42, 10. 45, 16. 49, 1. 60, 9; Dan. 11, 18; Zeph. 2, 11; Ps. 71, 10. 96, 1; Gen. 10, 5; pro Sing. νῆσος Act. 13, 6. — *Voc. Ae.*: **ደሴት፡ብ፡በባሕር፡ያለ፡ከረብታ ።**

ዳሲጶዳ፡ n. prgr., sc. δασύπους (in Acc.), *dasypus*, species leporis vel cuniculi: Lev. 11, 5; Deut. 14. 7. — *Voc. Ae.*: **ደስጺዳ፡** vel **ደስጴዳ፡ዘ፡ጽንቸል፡** v. **ጥንቸል ።**

ደቀሐ፡ I, a [قَدَحَ קָדַח ܩܕܰܚ; fortasse etiam דקר] *perforare, terebrare*: **በመድቅሑ፡ደቀሖሙ፡** ἐν τερέτρῳ ἔτρησεν αὐτό Jes. 44, 12.

መድቅሕ፡ subst. *terebra*, Jes. 44, 12 (vid. etiam **መቅድሕ፡** c. 460).

መዳቅሕ፡ subst. Pl.; inter vasa tabernaculi sacri enumerantur **አብሕርት፡ወመዳቅሕ፡ወመሣውር፡ወመዋድድ፡** al., Macc. f. 18; an pro **መቃድሕ፡** *situlae* vel *cochlearia*? an i. q. مَقَادِحُ a مِقْدَحٌ *ferra quibus extunditur ignis*? — *Voc. Ae.* praebet: **መድቃሕ፡** v. **መቅዳ፡ዘ፡ጨፋት ።**

መድቅሕ፡ subst. (in Mss. passim **መቅድሕ፡**) *encaenia, initiatio* [videas annon a **ደቀሐ፡** *perforare* significatus novus *communi usui aperiendae rei* eodem modo ductus sit, quo *profanare* a חלל vel ܚܰܠ. Quod si probatur, statuendum erit, **መድቅሕ፡** antiquitus non de initiatione rerum sacrarum sed profanarum dictum, deinde autem etiam de rebus sacris usurpatum esse, quarum initiatio, ubi consecratione fit, proprie **ቅዳሴ፡** dicitur. Aliud etymon nescio; certe זָכָה זָכַךְ huc non pertinet] domus Deut. 20, 5; moenium 2 Esr. 22, 27; statuae Dan. 3, 2; Org. 4; altaris Num. 7, 10. 84. 88; templi 3 Reg. 8, 63; 2 Esr. 6, 16. 17; 1 Esr. 7, 7; in specie **መድቅሕ፡** *festum encaeniorum* (templi Hierosol.) Joh. 10, 22 rom.; Jsp. p. 294; *initiare* est **ገብረ፡መድቅሐ፡** Deut. 20, 5; 2 Esr. 6, 16. 22, 27.

ደቀሰ፡ I, 2 [Arabes habent دُكَاسٌ *somni cupido*] *dormitare, somnolentum* vel *semisomnem esse, obdormiscere*, νυστάζειν Ps. 118, 28. 120, 3. 4; **ደቀሰ፡ወኖመ፡** 2 Reg. 4, 6; Act. 20, 9; **ደቀሱ፡ኖሎትከ፡** Nah. 2, 18; **ሕቀ፡ትዴቅስ፡** Prov. 6, 10; Did. 4; **ኢይዴቅሱ፡** Jes. 5, 27; Hen. 13, 7;

Matth. 25, 5; 2 Petr. 2, 3; ሌሊተ፡ኢይነውሙ፡ወኢይዴቅሱ፡መዓልተ፡ Mavâs. n. 20; ὕπνουν Ps. 75, 6; ደቀሱ፡ውስተ፡ምድር፡ obdormierunt in terra, Hist. VII Puer.; etiam *concumbere:* ዘይዴቅስ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ወላዕሌሃ፡ትክቶ፡ Syn. f. 394. — *Voc. Ae.:* ሰከበ፡ደቀሰ፡ዘ፡ተኘ።

ድቁስ፡ part. *dormitans, semisomnis, somnolentus:* ዘይነግር፡ለድቁስ፡ νυστάζοντι Sir. 22, 8; ኢድቁስ፡ወኢንዉም፡ M. M. f. 322; Sx. Sen. 30.

ድቃስ፡ subst. *dormitatio, somnus* vel *sopor levis, somnolentia,* Ps. 131, 4; Prov. 6, 4. 24, 48; Sir. 34, 1; Gen. 2, 21; Luc. 9, 32; ኢጥዐየ፡ድቃስ፡ Rel. Bar.

ምድቃስ፡ subst. *lectus cubicularis:* ኢይኑም፡ውስተ፡ሠናይ፡ምድቃስ፡አላ፡ውስተ፡ሐመድ፡ Kedr. f. 10.

ደቀቀ፡ I, 1 et 2 [דקק דכך דכא ܕܩ? دَقّ دَكّ et ደግደግ፡; amh. ጠቃ፡ *minutum esse;* aeth. ጠቀቀ፡ *subtilem esse*] *contundere, conterere, comminuere,* in mortario Num. 11, 8; ደቁ፡ቅብአ፡ Jer. 47, 10 var.; omisso Acc. de tonitru quasi contundente et contundendo fragorem edente Hen. 59, 2.

አድቀቀ፡ II, 1 id., seq. Acc.: Ex. 32, 20; Deut. 9, 21; Num. 11, 8 var.; Macc. f. 7; ታደቅቅዮሙ፡ Mich. 4, 13 var.; ያደቅቆ፡ለኵሉ፡ Dan. 2, 40; Hen. 46, 4; ommisso Acc. Hen. 15, 11.

ድቁቅ፡ part. 1) *contusus, contritus, comminutus:* ዕጣን፡ዘድቁቅ፡ Lev. 16, 12; Ex. 30, 36. 30, 7 var.; ድቁቅ፡አግዐልት፡ Jes. 30, 14. 2) *minutus, tenuis,* Ex. 16, 14; Jes. 27, 9; እንድቅ፡በድቁቅ፡ወአሐንጽ፡በሕጹጽ፤እጠበልል፡በረቂቅ፡ወአነሥእ፡በድኩም፡ (de Deo) Clem. f. 83; de voce *tenui* vel *exili:* ድቁቅ፡ቃሉ፡ Sx. Nah. 15 (at in Enc. ደቂቅ፡).

ደቂቅ፡ adj. et subst. I) Adj., f. ደቃቅ፡, Pl. f. ደቂቃት፡ et ደቃቃት፡, c. ደቃውቅ፡ (quamquam raro, Lud. e Libr. Myst., vid. አርዌ፡ c. 743) 1) *comminutus, contusus, contritus,* Ex. 30, 7; ገብሰስ፡ደቂቅ፡ Jes. 27, 9 cod. Laur.; 30, 14 var.; ትገብር፡ደቃቀ፡ λεπτὰ ποιήσῃς 30, 22; ጼው፡ደቃቅ፡ Enc. Hed. 1. 2) *minutus, parvus, pusillus, tenuis:* ክነፍ፡ደቃቅ፡ወቀጠንት፡ 4 Esr. 11, 4; አስናኒሁ፡ደቃቅ፡ወበሊኃት፡ከመ፡አስናን፡ከልብ፡ Jsp. p. 280; ይማርር፡ዲበ፡ማይ፡ወየሐንጽ፡በደቃቅ፡ (de Deo) Lit. Joh. (vid. ድቁቅ፡); እንስሳ፡ዐበይት፡ምስለ፡ደቃቅ፡ Ps. 103, 27; አብትር፡ደቃቅ፡ ῥαβδία μικρά Herm. p. 62; እለ፡ደቃቅ፡ንቅዐቶሙ፡ σχισμὰς μικρὰς ἔχοντες, p. 97; እለ፡ይፌጽሙ፡ቃሕጻጺተ፡ደቂቃት፡ኀጣውእ፡ Clem. f. 146; አራዊት፡ደቃቅ፡ *insecta* Enc. Jac. 5; አራዊት፡ደቂቅ፡ዘይሠርር፡ Const. Ap. 52; አሕባለ፡ሥርው፡ደቃቃት፡ Macc. f. 20; ደቂቅ፡ቃሉ፡ (vid. ድቁቅ፡) Enc. Nah. 15. II) Adj. et plerunque subst.: *parvus aetate, parvulus, adolescens,* f. ደቂቅት፡ sed nonnisi rarissime usurpatum, ut: ደቂቅት፡ድንግልት፡ Phlx. 58; est nomen Sing. et Coll.; Pl. autem raro formatur, ut: ደቃውቅ፡ N. T. rom. f. 113, 2, et Pl. Pl. ደቃውቃት፡ Kid. f. 10 (vid. infra n. 2, d). 1) Sing.: a) *puer* Jes. 3, 5; 1 Cor. 13, 11; ወልድየ፡ዓዲሁ፡ደቂቅ፡ውእቱ፡ 1 Par. 22, 5. b) *filius* Gen. 19, 38. 2) Coll. a) *parvuli, pueri* cum *puellis, adolescentes:* νήπιοι Ps. 8, 3; ደቂቅ፡ድኩማን፡ τὰ παιδία ἁπαλώτερα Gen. 33, 13; Matth. 11, 16. 19, 14; ፯ደቂቅ፡ septem pueri (dormientes) Sx. Ter 13; Nah. 20; Enc. Mag. 8; ፫ደቂቅ፡ (Dan. 3) Sx. Teq. 20; Cod. Mus. Brit. XXIX, 24. b) *liberi:* ከላእነ፡ደቂቀነ፡ μικροὺς ἡμῶν Thren. 4, 18; ደቂቅየኒ፡ τὰ νήπιά μου Job 31, 10; παιδία, τέκνα Gen. 31, 17; Ex. 10, 2; Jer. 2, 30; Jes. 14, 21; Sir. 3, 2; Act. 21, 5; Rom. 8, 21; 2 Cor. 6, 13; 1 Joh. 3, 2; ደቂቅ፡ተባዕት፡ 1 Par. 25, 5. c) plerumque: *filii* (opp. filiabus), Gen. 6, 18. 46, 7; ደቂቀ፡አሮን፡ Lev. 6 et 7; Ruth 4, 15; 1 Reg. 2, 21. 8, 1. 2; Jes. 8, 18. 49, 22. 56, 5; Jer. 7, 31. 14, 16; Hez. 23, 4; Job 42, 13; Sir. 30, 30; Matth. 20, 20. 21; Act. 2, 17, al. creberrime. α) ደቂቀ፡ደቂቅ፡ vel ውሉድ፡ *nepotes* Gen. 46, 7; Ex. 10, 2; Deut. 4, 9; Jud. 12, 14; Job 42, 16; 1 Tim. 5, 4. β) *posteri, progenies:* ደቂቀ፡እስራኤል፡ Ex. 1, 1 seq. (vid. ann. ad Ex. 15, 1 et Oct. P. II p. 58); Act. 7, 16. 37; ደቂቀ፡እጓለ፡እመሕያው፡ Ps. 11, 9; Eph. 3, 5; አዳም፡ወደቂቁ፡ Org. γ) *alumni, discipuli, asseclae, sodales:* ደቂቀ፡ነቢያት፡ 4 Reg. 2, 3. 5. 4, 38; ደቂቅየ፡ Sir. 3, 1; 1 Joh. 2, 1. 18; ደቂቀ፡ጥበብ፡ Matth. 11, 19; ደቂቀ፡ጋኔን፡ 1 Joh. 3, 10; ደቂቁ፡ለአቡነ፡ተክለ፡ሃይማኖት፡ዘደብረ፡ሊባኖስ፡ Matth. rom. in Epil.; Enc. Genb. 18; ደቂቁ፡ለመርዓዊ፡ Matth. 9, 15; Eph. 2, 2. δ) *participes* rei, *praediti* re 2 Reg. 13, 28. 17, 10. ε) *cives, incolae:* Ps. 149, 2; Jer. 2, 16; N. T. rom. f. 113, 2; ደቂቀ፡ሕዝብከ፡ *populares tui* Jer. 17, 19; cfr. ደቂቅ፡ Hen. 39, 1 (sine dubio pro ደቂቀ፡ሰማይ፡). d) *minores:* ፲ወ፪ደቂቀ፡ነቢያት፡ XII prophetae minores, Sx. Haml. 13; Nah. 30; ደቃውቃት፡ (opp. ዐቢይ፡ክርስቲያን፡) *neophyti* Kid. f. 10. e) *famuli, servi* (aliâs ደቅ፡): διάκονοι Esth. 2, 2; παιδάρια 2 Reg. 13, 29. 16, 2 al. f) *pulli* animalium Job 39, 3. 16; columbae Phlx. 105.

ደቅ፡ subst., coll. et sing. 1) coll. a) *parvuli, pueri,* Matth. 14, 21. 19, 13; ረከበ፡ደቀ፡ንኡሳነ፡ 4 Reg. 2, 23. b) *filii:* Gen. 5, 4. 7 seq.; 11, 11. 12; Ex. 18, 5 al. (quamquam ደቂቅ፡ magis frequentatur). Trsl.: ደቀ፡ሞት፡ኵልክሙ፡ (i. e. morti destinati) 1 Reg. 26, 16; ደቆሙ፡ለነቢያት፡ 3 Reg. 20, 35. 2) *famulus, servus,* a) Sing.: ወሀሎ፡ዳንኤል፡ደቀ፡ጽርሑ፡ለንጉሥ፡ συμβιωτὴς τοῦ βασιλέως *cubicularius* Dan. ap. 13, 2; Act. 12, 20 rom. b) Coll.: Gen. 22, 3. 5; Num. 22, 22; Ruth 2, 9. 15; 1 Reg. 9, 3. 16, 18. 21, 4. 25, 9. 26, 22. 28, 7; 2 Reg. 1, 15. 2, 12. 13 (milites). 21. 4, 12. 13, 29. 16, 2; Jes. 37, 5; Luc. 8, 29 al.; ደቀ፡ጽርሕ፡ *cubicularii* Jes. 39, 7.

ደቃቅ፡ vid. sub ደቂቅ፡

ደቂቃ፡ subst. i. e. دَقِيقَةٌ, Pl. ደቃይቅ፡ *pars sexagesima gradus astronomici* (𝔐inute), Abush. 54.

ደቂቅና፡ subst. *pueritia, adolescentia,* በደቂቅናሁ፡ (opp. በልህቅናሁ፡) Phlx. 35; ለማርያም፡ኢከልኣ፡ደቂቅናሃ፡ Phlx. 54.

መድቀቅት፡ (sec. Lud. etiam መድቀቅ፡) subst. *mortarium, pila,* θυΐα Num. 11, 8 (quamquam Ludolfi Gregorius exponebat *mola,* minor quam ማሕረፅ).

ድቍንድቍ፡ subst. *securis, bipennis,* πέλεκυς 3 Reg. 6, 11. [Etymon, si quidem a ደቀቀ፡ petendum est, instrumentum *tundendo* magis vel *minuendo* quam *dolando* idoneum indicat]. — *Voc. Ae.:* ድቍንድቅ፡ v. ድንቍንቍ፡ v. ድቁድቍ፡ዘ፡ደንገዕር፡ v. ደንገጸር፡

ድብ፡ *ursus* vid. sub II ደበበ፡

ዲበ፡ *supra* vid. sub I ደበበ፡

ደበለ ፡ rad. inus., quae, cognata cum دال a significatu *circumeundi* et *circumagendi* profecta deinde significat *conglobare* ut buccellam, placentam (Ges. thes. p. 311 sub דבל), denique *in unum cogere, colligere* (دبل).

ተዳበለ ፡ III, 3 ut videtur *se colligere* vel *recipere*, de exercitu: ተዳበለ ፡ ፀራዊ ፡ ወተመዊአ ፡ ጕዮ ፡ ho. Theodoti in Cyr. f. 111.

መድበል ፡ subst. *coetus, chorus, conventus, concilium:* መድበለ ፡ ማኅበር ፡ χοροὶ τῶν παρεμβολῶν Cant. 7, 1; ecclesia Christiana est መድበለ ፡ ማኅበር ፡ Clem. f. 103; መድበለ ፡ ቅዱሳን ፡ አኀው ፡ Enc. Sen. 16; ἐν τῇ μεσοπεντηκοστῇ አዘዙ ፡ (መምህራን ፡) ይግበሩ ፡ መድበለ ፡ Enc. Mij. 17; i. q. *globus* sociorum, ut: ለእለ ፡ ምስሌሁ ፡ መድበል ፡ Sx. Masc. 9; ሰላም ፡ ለጳንጠሌዎን ፡ መድበሉ ፤ ፻ አምአት ፡ ወ፳ እለ ፡ ተጋደሉ ፡ Enc. Teq. 6. — *Voc. Ae.:* ጉባኤ ፡ እንግልጋ ፡ መድበል ፡ ማኅበር ፡ ብ ፡ ዱለት ።

መድበለ ፡ quadrl. I (denom.) *se conglobare* i. e. *convenire, concilium habere:* patres በቍስጥንጥንያ ፡ ዘመድበሉ ፡ Enc. Ter. 15. — *Voc. Ae.:* አንገለጉ ፡ መድበሉ ፡ ተጋብኡ ፡ ብ ፡ ተከማቹ ።

አመድበለ ፡ II *concilium habere, conventum instituere:* ሰላም ፡ ለአንድራኒቆስ ፡ (uni e 72 discipulis) እብሎ ፤ ውሒዘ ፡ መንፈስ ፡ ዘሰትየ ፡ ምስለ ፡ ሐዋርያት ፡ በአመድብሎ ፤ Enc. Genb. 22 (sec. Lud. 27). — *Rad. Abb.:* አመድበለ ፡ ዘ ፡ ሰበሰበ ።

ዳቤላ ፡ et **ደቤላ ፡** subst., m., Pl. ዳቤላት ፡ et ደቤላት ፡ 1) mas pecoris caprini et ovilli, a) *hircus, caper:* ደቤላ ፡ ዘጠሊ ፡ τράγος αἰγῶν Dan. 8, 5 seq., ዳቤላ ፡ ጠሊ ፡ Kuf. p. 123 (coll. Gen. 37, 31); ማእከለ ፡ በግዕ ፡ ወበግዕ ፡ ወማእከለ ፡ በሐኰ ፡ ወዳቤላ ፡ (v. ደ“ ፡) κριῶν καὶ τράγων Hez. 34, 17; ፯ ደቤላት ፡ Kuf. p. 64 (Vrs. Lat.: *hirci*); አብሓኰ ፡ ወአባግዐ ፡ ወደቤላተ ፡ (Vrs. Lat.: arietes et oves et *hircos*) p. 119. 116 (ubi Vrs. Lat. deest); *aries* autem in libro Kuf. exponitur በሐኰ ፡ (quod nunc, Versione Latina inspecta, ad በሐኰ ፡ c. 499 annotare juvat). b) *aries,* Hen. 90, 10—16. 31 (ubi ex አባግዕ ፡ nascuntur መሐስዕ ፡ *agni masculi*, qui inde a commate 10 ዳቤላት ፡ nominantur). — Dubia est significatio in his locis: ደቤላተ ፡ (v. ደ“ ፡) ወአብሓኰ ፡ ወአስዋረ ፡ κριοὺς καὶ μόσχους καὶ τράγους Hez. 39, 18 (at ex Hez. 34, 17 sequi videtur, interpretem non κριοὺς sed τράγους ዳቤላት ፡ vertisse); ናሁ ፡ አነ ፡ እፈትሕ ፡ ማእከለ ፡ ደቤላ ፡ ወጠሊ ፡ Did. 6 (ed. Platt p. 40) ex Hez. 34, 17 (ubi quid Vers. Aeth. habeat, videas supra sub nr. a). 2) mas pecoris bubuli, *taurus*, Sx. Mij. 30, ubi refertur, Christianos ecclesiae primitivae Alexandriae aedificasse ecclesiam satis notam ውስተ ፡ ዐጸደ ፡ አልህምት ፡ ኀበ ፡ ጽንፈ ፡ ባሕር ፡; in eam irruptione facta Alexandrinos ethnicos Marcum Evangelistam cepisse et laqueum collo ejus injecisse ወሰሐብዎ ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ሀገር ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ንስሐቦ ፡ ለዳቤላ ፡ ውስተ ፡ ዐጸደ ፡ ላህም ፡; deinde in Enc.: ሰሐብዎ ፡ በአሕባል ፡ ውስተ ፡ ዐጸደ ፡ ስምዕ ፡ ከመ ፡ ዳቤላ ፡; praeterea M. M. f. 43, ubi legitur: ማርቆስ ፡ ወንጌላዊ ፡ ሰበከ ፡ በአድያመ ፡ ግብጽ ፡ ወለእስክንድርያ ፡ ሰሐብዎ ፡ ውስተ ፡ ኰኵሕ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ንስሐቦ ፡ ለዳቤላ ፡ ዘላህም ፡ ወተከዕወ ፡ ደሙ ፡ ውስተ ፡ አስኳት ፡ — *Voc. Ae.:* ዳቤላ ፡ ዘ ፡ የፍየል ፡ አውራ ፡; በሐኰ ፡ ዘ ፡ የበግዕ ፡ አውራ ፡ [Hoc vocabulum quondam in libro das Buch Henoch, überſetzt und erklärt 1853 p. 279 cum amh. ዳቦል ፡ *catulus* (Isenb. p. 165) composui, et collatis دُبْلٌ دَوْبَلٌ دُوَيْلٌ *asellus*, دَوْبَلٌ *porculus nefrens* proprie *fetum* et *pullos* bestiarum significare censui, a ደበለ ፡ vel دال eodem fere modo ductum, qu እጕል ፡, እጓል ፡ עֵגֶל a גלל. At usus loquendi supra descriptus non *pullum* vel *juvencum* sed *marem* indicat, quare videas, annon ዳቤላ ፡ a *coëundo* dictus sit (coll. זבל de hominibus Gen. 30, 20). Plane reprobandum est, quod nonnulli conjecerunt, ዳቤላ ፡ a δάμαλις ductum esse].

ደብር ፡ subst. m., rarius f. (ut 3 Reg. 16, 24 var.) [huic nomini plerique conferunt 𐤃𐤁𐤓 *mons*, טַבּוּר *locus editus*, טיבּוּר *umbilicus*; sed etiam arab. دَبْرٌ *tergum* ab *eminendo* dictum videtur, et significationes radicum دبر et דבר *pone esse* al. secundariae sunt; vicinum est I ደበበ ፡] Pl. አድባር ፡, Pl. Pl. አድባራት ፡ 1) *mons* Gen. 22, 14; Ex. 19, 2 seq.; 24, 12 seq.; Deut. 4, 16; Ps. 2, 6. 14, 1. 23, 3; ደብር ፡ ነዋኅ ፡ Job 40, 15; Jes. 14, 13. 25, 6; ደብር ፡ ዐቢይ ፡ ወነዋኅ ፡ 57, 7; Jer. 3, 6; ደብረ ፡ ዘይት ፡ Zach. 14, 4; ደብረ ፡ ቅብአ ፡ 2 Reg. 15, 30; Matth. 4, 8. 5, 1. 14. 17, 20. 21, 21 al. crebro; ደብር ፡ ብዱት ፡ (fem.) Sx. Nah. 13; አድባር ፡ ነዋኃት ፡ Gen. 7, 19; Ps. 94, 4; Jer. 2, 20; Deut. 12, 2; አድባር ፡ ነዋኃን ፡ Hen. 1, 6; አድባር ፡ ነዋኅ ፡ Jes. 14, 13. 30, 25; Job 9, 5. 28, 9; Sir. 43, 16; አድባረ ፡ እስራኤል ፡ Hez. 6, 2; 2 Reg. 1, 21; 4 Reg. 17, 10; Hen. 18, 6. 24, 2; Apoc. 17, 9 al.; de montibus ignivomis vid. Clem. f. 32. a) in Gen.: *montanus;* ut: ማዕረ ፡ ደብር ፡ χόρτος ὀρεινός Prov. 27, 24. b) ደብር ፡ nonnumquam *montes, montanum, regio montana*, ut Deut. 33, 2; Jos. 17, 16. 20, 7. 21, 11; Jud. 1, 19; 1 Reg. 22, 14; ደብረ ፡ አሱር ፡ Kuf. 8, et crebrius አድባር ፡ Jos. 11, 21; አድባረ ፡ አርሞን ፡ Sir. 24, 13; አድባረ ፡ አራራት ፡ Kuf. 8; Gen. 8, 4; ἡ ὀρεινή Jud. 1, 9; Jos. 2, 16; አሕጉረ ፡ አድባር ፡ Jer. 40, 13; Judith 1, 6. 2, 22. 5, 3. c) ደብረ ፡ ሀገር ፡ 2 Reg. 20, 19 et ደብረ ፡ አህጉር ፡ *metropolis* Jos. 14, 15. 15, 13. 21, 11; Jes. 1, 26. d) (በዓል ፡) ዘደብረ ፡ ታቦር ፡ *festum transfigurationis* vid. sub ታቦር ፡; ዘደብረ ፡ ዘይት ፡ *dominica montis oliveti* est dominica jejunii quadragesimalis quarta, Cod. Mus. Brit. XXXII (Catal. p. 38); cfr. Lud. Comm. hist. p. 386. 2) *finis, terminus* (cfr. etiam amh. ድምብር ፡, nec non aeth. ደወል ፡) terrae, regionis: ደብር ፡ Gad. Ad. f. 167; አድባር ፡ ὅρια *fines* Gen. 10, 19. 47, 21; Ex. 7, 27. 10, 4. 14. 13, 7. 23, 31; Num. 32, 33; Deut. 3, 16; Mich. 5, 5; Matth. 4, 13; in specie አድባራት ፡ *dioecesis* episcopi, F. M. 31, 1 al. crebro; Sx. Masc. 13. 3) a) *monasterium* sive *coenobium* (vid. Lud. hist. Ae. III, 3, 40): Reg. Pach.; Sx. Masc. 7; Teq. 1; Mag. 27; ደብረ ፡ ሊባኖስ ፡ monasterium Abyssiniae celeberrimum; nomina multorum aliorum recenset Lud. lex. Aeth. c. 503; Pl. አድባር ፡, ut: አድባረ ፡ ገዳም ፡ Lud. ex Enc. Jac. 14; plerumque አድባራት ፡ Gad. T. H.; Abush. 50; Sx. Masc. 7 al. b) *regio monasteriorum*, ubi plura vel multa coenobia sunt, ut: መዳልወ ፡ አልባብ ፡ ተሰምየት ፡ እስከ ፡ ዮም ፡ ደብሩ ፡ Enc. Mag. 27 (vid. መድሎት ፡); አባ ፡ መቃርስ ፡ ዘደብረ ፡ አስቄጥስ ፡ Sx. Masc. 10. 4) ደብር ፡, Pl. ደብራት ፡ vid. sub ዳብር ፡

ዳብር ፡ et **ደብር ፡** subst. (semel ዳቤራ ፡ Jos. 15, 36 ann.), Pl. ዳብራት ፡ et ደብራት ፡ respondet Graeco ἔπαυλις Jud. 10, 4; Jos. 15, 36. 45—60 c. annot. (ubi κῶμαι አዕጻዳት ፡ translatum est), sive *territorium* (vid. ደብር ፡ *finis* et *dioecesis*) vel *villa, pagus*, sive *pascuum* ut דֹּבֶר כְּדָבְרָם, دَبْرٌ, si quidem a radice דבר in Geez aliâs haud usitata derivatur, quod difficile videtur).

ደበርቢር ፡ subst. *clivulus* (arte factus), qui dorsi instar eminet idemque *dorsi adminiculum* est (Rückenwand): monachi **ይኑሙ፡ እንዘ፡ ኢይሰክቡ፡** (ne cubantes dormiant) **አላ፡ ከመ፡ እንተ፡ አትራኖስ፡ ዘንድቅ፡ ይግበሩ፡ ደበርቢረ፡ ወውስቴቱ፡ ይነጽፉ፡ አልባሲሆሙ፡ ወይሰክቡ፡** (dormient) **ንቡረ፡** Reg. Pach.

አንደባሩ፡ et **አንዳባሩ፡** nomen formae insolitae, νόθοι, *degeneres, spurii* Hebr. 12, 8 (pro quo Chr. ho. 29 exhibet **ነኪራን፡**); **ወልድ፡ ዘኢተገሠጸ፤ ፈረስ፡ ዘኢተረየፀ፤ አንደባሩ፡** Prov. Th. P. XVIII. [Fortasse a **ደብረወ፡** V i. e. *retrocessit* a genere seu *degeneravit*]. — *Voc. Ae.*: **አንደባሩ፡ ዘ፡ ሰነፍ፡ ወቦ፡ ዘ፡ ሴሰኛ፡፡**

ዳቤር፡ vel **ዳቢር፡** n. prgr. sc. δαβίρ i. e. דְּבִיר *adytum* (*sanctum sanctorum*) templi Hierosolymitani 3 Reg. 6, 9. 16. 18. 21. 7, 35. 8, 6. 8; 2 Par. 3, 16. 4, 20. 5, 7—9; eodem nomine in Aethiopia ea aedium sacrarum pars, quam vulgo Chorum dicunt, appellatur, vid. Lud. Hist. Ae. III, 6, 20 et Comm. p. 366 n. 5. — *Voc. Ae.*: **ዳቤር፡ ወጠረጴዛ፡ ዘ፡ መንበረ፡ ታቦት፡፡**

ደብራን፡ vel **ደበራን፡** n. prgr. sideris coelestis, sine dubio الدَّبَرَان *hyades* quinque in Tauro (vid. Ideler Unterſuchungen p. 136. 141. 287), in specie, stella lucida in oculo Tauri: **ዘገብሮ፡ ለትርያ፡ ወአስተጋብኦን፡** (v. "**አሙ፡** et "**አ፡**) **ለደብራንሂ፡** (v. **ለደበ**"**፡**) Job 9, 9 (in quibusdam Codd.); **ትክልኑ፡ ተአኀዝ፡ ለትርያ፡ ከመ፡ ኢትሑር፡ ወርኢከኑ፡ ፍኖተ፡** (v. **ፍኖቶ፡ ለ**)**ደብራን፡ ወሙጻእ፡** Job 38, 31 (in quibusdam Codd.). In utroque loco Aethiops a textu LXX recepto recedit.

ድቡስ፡ et **ድንቡስ፡**, n. prgr. sc. دَبُّوس, Pl. **ድቡሳት፡** et **ድንቡሳት፡**, nec non Pl. Pl. **ደባቢሳት፡**, *clava* vel *tudes* (capite ferreo praedita): **አዘዘ፡ ከመ፡ ይዝብጥዎ፡ በድቡሳት፡ ዘኀጺን፡** Sx. Tachs. 8; **ይዝብጥዎ፡ በድንቡሳት፡** Sx. Ter 1; **ድንቡሳት፡ ዘኀጺን፡** Sx. Haml. 8; **ዘበጥዎ፡ በደባቡሳተ፡** (sic est scriptum pro **በደባቢሳተ፡**) **ኀጺን፡ ዲበ፡ አፉሁ፡** Sx. Sen. 27; in Enc. ejusdem diei **ድንቡስ፡ ክቡድ፡**; **ድንቡሳት፡ ዘብርት፡** Sx. Mij. 26; **ቀሠፍዎ፡ በድንቡሳት፡ በሊኃት፡ እስከ፡ ተሰብሩ፡ ገበዋቲሁ፡ ወቦኡ፡ ውስተ፡ ከርሡ፡** Sx. Mij. 12.

I. **ደበበ፡** inus., cui significationem *eminere* vel *superiorem esse* infuisse ipsa vocabula derivata ostendunt; vicinum est **ደብር፡** — *Rad. Abb.*: **ደበበ፡ ዘ፡ ዘረጋ፡፡**

ዲበ፡ praep. [sive a **ደበበ፡** sive a **ዴበ፡** propagata] antiquitus **ዲቤ፡** (ut Matth. 14, 26 et 24, 2 rom.; Joh. 12, 15 et 13, 25 rom.) quae forma ante pronomina suff. semper retinetur (gramm. § 167, 3), dein plerumque **ዲበ፡** I) **ዲበ፡** simplex: *super, supra, in,* plerumque ἐπί, de statu quietis et de motu (cum **ላዕለ፡** multis in locis permutatur, sed proprie ab eo distinguitur, sicut ἐπί auf ab ὑπὲρ über, ita quidem, ut **ዲበ፡** magis de iis quae in superiore rei parte posita sunt, ei insistunt vel incumbunt, minus de iis, quae rei imminent et super eam suspensa sunt, usurpetur: **ዘይወግር፡ እብነ፡ ላዕሌሁ፡** (über ſich) **ትወርድ፡ ዲበ፡** (auf) **ርእሱ፡** Sir. 27, 25; **አዕረፈት፡ በረከት፡ ላዕለ፡ ያዕቆብ፡ ዲበ፡ ርእሱ፡** 44, 23): **እብን፡ ዲበ፡ እብን፡** Marc. 13, 2; **አግብርት፡ ዲበ፡ አፍራስ፡** Koh. 10, 7; **ርእስኪ፡ ዘዲቤኪ፡** Cant. 7, 6; **እደውኪ፡ ዲበ፡ ርእስኪ፡** Jer. 2, 36; Apoc. 4, 4; **መንፈሰ፡ ዚአየ፡ ውእቱ፡ ዘዲቤከ፡** Jes. 59, 21; **ይነብር፡ ዲበ፡ መንበር፡** Matth. 19, 28. 23, 2; **ያንብርዋ፡ ዲበ፡ ተቅዋማ፡** 5, 15; Joh. 19, 19; **ቆመት፡ ዲበ፡ ምድር፡** Dan. 7, 4; **ይሰክብ፡ ዲበ፡ ምስካቡ፡** Job 33, 15; 1 Esr. 3, 6; **ይርፍቁ፡ ዲበ፡ ሣዕር፡** Marc. 6, 39; **እለ፡ የኀድሩ፡ ዲበ፡ የብስ፡** Hen. 54, 9; **ይጼዐን፡ ዲበ፡ አድግ፡** Joh. 12, 15; **አስመኩ፡ ዲቤከ፡** Hez. 29, 7; **ያሰክምዎ፡ ዲበ፡ መታክፍቲሁ፡** Matth. 23, 4; **ወድቀ፡ ዲበ፡ ኰኵሕ፡** Matth. 13, 5. 21, 44; **ዲበ፡ ዘይወርድ፡ መንፈስ፡** Joh. 1, 33; **ዲበ፡ ኰኵሕ፡ አሐንጽ፡** Matth. 16, 18; Eph. 2, 20; **ዘይወዲ፡ እብነ፡ ዲበ፡ ሞጻፍ፡** Prov. 26, 8; **ንሥኡ፡ አርዑትየ፡ ዲቤክሙ፡** Matth. 11, 29; **ሶጠት፡ ዲበ፡ ርእስየ፡** 26, 12; **ተክዕወ፡ ዲበ፡ ምድር፡** 23, 35; **ወሀብኩ፡ መንፈስየ፡ ዲቤሁ፡** Jes. 42, 1; **አፍሓመ፡ እሳት፡ ታስተጋብእ፡ ዲበ፡ ርእሱ፡** Prov. 25, 22; Rom. 12, 20; **ጽሑፍ፡ ዲበ፡** Sx. Ter. 17 (vid. sub **ተድባብ፡**); **እንስሳ፡ ዘሀሎ፡ ዲበ፡ ምድር፡** Lev. 11, 2; Gen. 1, 28. a) post verba tegendi et vestiendi: **ክዱን፡ እብን፡ ዲቤሁ፡** Joh. 11, 38; Hen. 14, 24; Job 39, 19; Joh. 20, 7; de vestibus alicui superindutis: **ኢየሀሉ፡ ዲቤሆሙ፡ ፀምር፡** Hez. 44, 17; **ሀሎ፡ ዲቤሁ፡ ልብስ፡ ጥቁብ፡** Phlx. 136, vel de tutela, qua quis protegitur Ps. 102, 16. 17; vel precari *pro* alqo Ex. 8, 5. 24. b) de onere, quod est super alqm: **ጌጋይነ፡ ወኀጢአትነ፡ ዲቤነ፡ ውእቱ፡** Hez. 33, 10; **ክብደ፡ ቀትል፡ ዲበ፡ ሳኦል፡** 1 Par. 10, 3. c) de potestate, qua quis superat alios: **ነግሠ፡ ዲበ፡** 1 Par. 18, 14; **ሤምኮ፡ ዲበ፡ ኵሉ፡** Ps. 8, 6; 1 Par. 9, 29; Ex. 2, 14; Hen. 20, 5; **ኣመጽአሙ፡ ዲቤኪ፡ ወየዐግቱኪ፡** Hez. 23, 22; Gen. 6, 17; et de praestantia Koh. 1, 16. d) nonnumquam: *per* vel *trans superficiem* rei, darüber hin: Matth. 14, 25; Joh. 6, 19; **ሐመር፡ ዲበ፡ ሞገድ፡ እንተ፡ ተሐውር፡** Prov. 24, 54; **ፍኖተ፡ አርዌ፡ ምድር፡ ዲበ፡ ኰኵሕ፡** ibid.; **ሰፍሐ፡ እዴሁ፡ ዲበ፡ ባሕር፡** Ex. 14, 21; et passim *ad*, *in* vertere licet: **እደዊሃ፡ ትሰፍሕ፡ ዲበ፡ ዘይበቍዕ፡** ἐπὶ τὰ συμφέροντα Prov. 28, 37; **ከልብ፡ ዘይገብእ፡ ዲበ፡ ቂያኡ፡** Prov. 26, 11; 2 Petr. 2, 22; **ነፍኀ፡ ዲበ፡ ገጹ፡ መንፈሰ፡** Gen. 2, 7; **ዕፃ፡ በጽሐ፡ ዲበ፡ ማትያስ፡** Act. 1, 26. e) de imminendo et suspendendo rei: (an) *ad, in:* **ነበረ፡ ዲበ፡ ዐዘቅት፡** Ex. 2, 15; **በከየ፡ ዲበ፡ ክሳዱ፡** Kuf. 31; **ኢይቢታ፡ ዲበ፡ መሳቅል፡** Joh. 19, 31; **ተሰቅለ፡ ዲበ፡ ዕፅ፡** 1 Petr. 2, 24; **ረፈቀ፡ ዲበ፡ እንግድአሁ፡** Joh. 13, 25. 21, 20; **ከመ፡ እስልጥ፡ መቅሠፍትየ፡ ዲቤሆሙ፡** ἐν αὐτοῖς Hez. 20, 8. 2) a) de causa: *ob, de,* **ዲበ፡ ሀጕለ፡ ውሉዶሙ፡ ይግዕሩ፡** Hen. 12, 6; **ተፈሥሐ፡** Sir. 23, 3; Hen. 97, 2; **በከየ፡** Hen. 95, 1; **ሠሐቀ፡** Job 6, 26; **ተሳለቀ፡** Gen. 39, 17; Job 6, 27; **ተምዐ፡** Ex. 4, 14, al. b) post verba confidendi: Hen. 94, 8. 63, 7. c) *adversus, contra, in:* Matth. 12, 32 rom.; 24, 7; Act. 23, 5. 30 (εἰς); Marc. 3, 29; Hen. 10, 9. 56, 7; Ex. 17, 3 var.; Num. 16, 3; Deut. 15, 9; Ps. 14, 4; Hez. 32, 9. 10; **ያነብሩ፡ መዓቅበ፡ ዲቤኪ፡ እንተ፡ ዐውድኪ፡** 23, 24; al. d) addendo et cumulando: *super, insuper, ad,* **ይዌስክ፡ ዓዲ፡ ዲቤሁ፡** Sir. 21, 15; Ps. 68, 31. 70, 15; Ex. 1, 10; **መቅሠፍት፡ ዲበ፡ መቅሠፍት፡ ወጽልእ፡ ዲበ፡ ጽልእ፡** Kuf. 23 (vid. **በዲበ፡**); **ወዲበ፡ ዝኒ፡ ወሰከ፡ ላዕለ፡ ሥጋሁ፡ ቅሥፈተ፡** Enc. Tachs. 24. II) Componitur cum aliis praepositionibus: 1) **በዲበ፡** *super, supra, in* a) post verba commorandi: **በዲበ፡ ምድር፡** Matth. 9, 6. 23, 9; Joh. 17, 4; Hen. 12, 5; Ps. 9, 42. 109, 7; Gen. 6, 12; Dan. 2, 10; **ቀሡት፡ በዲበ፡ መትከፍታ፡** Gen. 24, 18; **በዲበ፡ ምስካቢሆሙ፡** Ps. 149, 5; **በዲበ፡ አንሕስት፡** Matth. 10, 27; Ez. 25, 20; **በዲበ፡ ሠናይቱ፡ ለሰብእ፡ ተአዛዚ፡** Hen. 20, 5; **ዘነበበ፡ በዲበ፡ ምሥዋዕ፡** 3 Reg. 13, 4. b) adjiciendi et cumulandi: **ወሰከ፡** Ps. 68, 32; Jes. 1, 5. 30, 1; Job 34, 37; **ደገመ፡** Job 29, 22; **ወይሌ፡ በዲበ፡ ወይሌ፡ ወድንጋፄ፡ በዲበ፡ ድንጋፄ፡** Hez. 7, 26;

ድቀት፡በዲበ፡ድቀት፡ Job 16, 14; Jes. 28, 10. 57, 19; ሠናይት፡በዲበ፡በረከት፡ Sir. 26, 15. 2) **እምዲበ፡** a) *desuper* Ex. 19, 3. 14. 25, 22; Matth. 14, 29. b) *super* Matth. 6, 27. 3) **እንተ፡ዲበ፡** a) *trans* et *super* (über—hin, über—hinüber) Hen. 32, 2; Matth. 14, 28; **ይወግሩ፡ርእሶ፡እንተ፡ዲበ፡አረፍት፡** 2 Reg. 20, 21. b) *per:* **እንተ፡ዲበ፡ኵሉ፡የሐውር፡** Sap. 7, 24.

ድብብ፡ subst., amharicum magis quam aeth., *uraniscus portabilis* vel *umbraculum* („a large umbrella, which instead of a canopy the priests carry about in procession“ Isenb. p. 166), Genz. f. 40 (vid. sub **መርዋሕት፡**); **ጸዋሬ፡ድብብ፡** Chr. Ax. f. 89.

ተድባብ፡ subst. (m.), Pl. **ተድባባት፡** 1) *tectum:* **ተሞቅሑ፡መትሕተ፡ተድባበ፡ቤት፡** ὀρόφοις κατακλεισθέντες Sap. 17, 2 [coll. amh. **ደበደበ፡** tecto tegere domum]. a) *operculum* arcae foederis Israelitarum, aliâs *propitiatorium:* כַּפֹּרֶת Ex. 37, 6 in C (Oct. P. II p. 92); ἱλαστήριον Ex. 25, 17—22. 35, 11 C; **ተድባባት፡** Ex. 25, 18 var.; **መልዕልቴሃ፡ለታቦት፡ተድባበ፡ወርቅ፡** Org. b) „*uraniscus*, qualis super mensis sacris in Aethiopum templis extensus cernitur“, Lud. c) *umbraculum, umbella:* **ይትዔገሥ፡ቍረ፡ክረምት፡ወሐሩረ፡ሐጋይ፡ታሕተ፡ሰማይ፡ዘእንበለ፡ተድባብ፡** Sx. Haml. 25. 2) a) *corona* vel *lorica*, qua tectum cingitur, στεφάνη Deut. 22, 8. b) *propugnaculum, pinna, lorica pinnata, acroterion* moenium, murorum, aedium: **ሰቀሉ፡ውስተ፡ተድባበ፡አረፍት፡** ἐπὶ τῆς ἐπάλξεως τοῦ τείχους Judith 14, 1; Cant. 8, 9; **ቆመ፡ውስተ፡ተድባብ፡** (sc. turris) Kuf. 37; **እንተ፡ተድባበ፡ቅጽር፡** Act. 9, 25 Platt; 4 Reg. 6, 26; **ተድባበ፡ዴዴ፡** 2 Reg. 18, 24; **ተድባበ፡ቤተ፡መቅደስ፡** πτερύγιον Matth. 4, 5; **ተድባበ፡ባሕርይ፡ዲበ፡አረፍተ፡ወርቅ፡** Org. c) ut videtur *acroterion* vel *rostrum* navis: **ተምህሩ፡ይግበሩ፡ተድባበ፡አሕማር፡ወይሴሰዩ፡እምጻማ፡እደዊሆሙ፡** Sx. Ter 17; **ርእየ፡ዲበ፡ተድባበ፡፩እምአሕማራት፡ጽሑፈ፡** (sc. nomen) **መክሲሞስ፡ወደማቴዎስ፡** ibid.; **ከኑ፡ይገብሩ፡ተድባባተ፡አሕማራት፡ወይሴሰዩ፡በግብረ፡እደዊሆሙ፡** Sx. Jac. 2. d) *coronamentum prominens*, quo arca foederis cincta erat, κυμάτιον Ex. 38, 2. e) *cancelli* vel *clathri* fenestrae, δίκτυα Cant. 2, 9. — *Voc. Ae.:* **ተድባብ፡ተውሳክ፡ወታሜርጋብ፡ዘ፡፻ሂ፡ድባብ።**

መደብ፡ subst. m. et f. [vid. **መደብ፡** et **መድብ፡** apud Isenb. p. 38, et in nostro lexico scholion ad **ሜላትሮን፡** c. 147] *crepido, procursus, ornamentum prominens*, κύκλωμα (חֵיק) Hez. 43, 17; עֲזָרָה 43, 14. 20 in vrs. nov.

II. **ደበበ፡** inus. i. q. דבב دَبَّ *rependo incessit* (vid. **ደበወ፡** et **ደበየ፡** et **ዴፐ፡**).

ድብ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **ድባት፡** דֹּב [أَدْبَابٌ دُبٌّ et دِبَبَةٌ] *ursus, ursa*, 1 Reg. 17, 34; **ድብ፡ኀራስ፡** 2 Reg. 17, 8; Jes. 11, 7. 59, 11; **ድብ፡ርኍብ፡** Hos. 13, 8; Am. 5, 19 (m.); Sir. 25, 17; **ድብ፡እንተ፡ትንዑ፡** Thren. 3, 10; Dan. 7, 5 (m. et f.); Apoc. 13, 2; ἄρκοι Sir. 47, 3; Jud. 1, 34; 4 Reg. 2, 24 (v. **ድባት፡**); **ቤተ፡ዐናብስት፡ወድብ፡** Sx. Masc. 27; Pl.: **ከመ፡ትፈኑ፡ድባተ፡ብዙኀ፡ወመዐትማነ፡ዐናብስተ፡** Sap. 11, 18.

ደቡብ፡ subst. (m.) [sec. Lud. „fortassis a sidere ursae (ἄρκτος **ድብ፡**) dictum“; at etiam Abyssinis **ድብ፡** nomen astri coelestis fuisse, nondum probatum est. Nescio an rectius a I **ደበበ፡** ducere liceat vocabulum, ut proprie sit *regio elata* vel *alta* (perantiquum enim videtur nomen et ex antiquis Geez populi sedibus traditum). Sed omnia incerta sunt, quare nomen seorsum ponendum videbatur] 1) *septentrio, plaga septentrionalis*, βοῤῥᾶς 4 Reg. 16, 14; 2 Par. 14, 10; Koh. 11, 3; Jes. 14, 13. 31. 41, 25. 49, 12; Jer. 3, 18. 4, 6. 6, 22. 10, 22. 13, 20. 26, 6. 10. 20. 24. 27, 3. 41. 29, 2; Dan. 8, 4; Hez. 8, 3. 5. 9, 2. 26, 7. 32, 30; Joel 2, 20; Zeph. 2, 13; Am. 8, 12; Zach. 2, 6. 6, 8; Luc. 13, 29 rom.; Lit. 175, 4; **ደቡበ፡** *septentrionem versus* Lit. 170, 3. (In Oct., Ps. aliisque libris **መስዕ፡** vel **ምዕዋን፡** frequentari solet). 2) *aquilo* Cant. 4, 16. 3) Abyssinis horum saeculorum sicut **ሰሜን፡** (vid. c. 334) in significatum *septentrionalis*, ita **ደቡብ፡** in significatum *meridionalis plagae* abiit (vid. etiam Isenb. sub **ሰሜን፡** et **ደቡብ፡**), quae significationum permutatio etiam in libros Bibliorum recentiores passim intrusa est, vid. praeter locos sub **ሰሜን፡** allegatos etiam Luc. 13, 29 Platt; Dan. 8, 5 (λίψ); νότος Hez. 40, 24. 27. 44.

ደቡባዊ፡ adj. rel. 1) *septentrionalis:* **ደቡባዊ፡ነፋስ፡** (*aquilo*) **ጽኑዕ፡** Prov. 27, 16; Apoc. 21, 13 rom. 2) in codicibus horum saeculorum: *meridionalis*, Hez. 40, 28. 44. 41, 11. 46, 9; Apoc. 21, 13 Platt.

ድቡት፡ vid. sub **ደበወ፡**

ደብተራ፡ subst., f., rarius m., Pl. raro **ደብተራት፡**, plerumque **ደባትር፡** [ni fallor, est nomen a Graecis petitum, sc. ἡ διφθέρα] 1) *tabernaculum, tentorium:* Jes. 33, 20; Jer. 10, 20; Judith 6, 10. 10, 20. 14, 13; Sx. Haml. 5; **ተከለ፡አብራም፡ደብተራሁ፡** Kuf. 13; Gen. 31, 25; Jes. 38, 12; **ይተክሉ፡ምጽላሎሙ፡** (v. **ደብተራሆሙ፡**) Jer. 6, 3; **ከመ፡ትትሐነጽ፡ደብተራሁ፡** Tob. 13, 10; **ዘያቀውም፡ደብተራሁ፡** Sir. 14, 25; **ተነሥተ፡ደብተራየ፡** (v. **ደባትር፡**) αἱ δέῤῥεις μου Jer. 4, 20 **በደብተራ፡** (v. **በደባትር፡**) **ተኀደሩ፡** Jer. 42, 7 seq.; **መትሕተ፡ደብተራ፡ሠቅ፡** ὑποκάτω δέῤῥεων 1 Par. 17, 1; de tabernaculo foederis sacro: Ex. 26, 1 seq.; 33, 7; Lev. 1. 4 al.; Jos. 18, 1; Kuf. 49; Ps. 26, 11. 77, 66; **በውስተ፡ደብተራሁ፡ቅዱስ፡** Sir. 24, 10. 15; Hebr. 9, 11; Pl. **ደብተራት፡** Macc. f. 1. 15; **ደባትር፡** Ex. 33, 10; Lev. 23, 43; Hez. 25, 4; Ps. 77, 32; 2 Reg. 11, 11. — *Voc. Ae.:* **ደብተራ፡ዘ፡ደበና፡** (i. e. tentorium regis, vid. Lud. lex. amh. c. 83); *aliud:* **ደብተራ፡ብ፡እንደ፡ሰቀላ፡ያለ፡ድንኳን።** 2) „Vulgo etiam sic vocatur *Canonicus*, qui ex Levitis originem ducit, ut putant, quorum officium in templis Aethiopicis est cantare et crotala pulsare“ Lud. e Tellez. L. I. c. 39 f. 95; at sec. Isenb. in lex. p. 166, et sec. Harris I p. 269. 360. II p. 104 (ubi modo *debtera* modo *deftera* scriptum est) homo *literatus*, qui nominis significatus et ipse a διφθέραι ductus est (sicut دفتر, دفتردار).

አደብተረ፡ quadrl. II (denom.) *tentorium* vel *tentorio simile facere* alqd, Gad. Ad. f. 53.

ተደብተረ፡ III, 1 *tentorium* vel *tentorio simile fieri*, M. M. f. 66 (vid. sub **ዐዘቅት፡**); Gad. Ad. f. 52. 53.

ድብቱር፡ part. *factus* vel *positus*, de *tentorio:* in coelis **ኀበ፡ድብቱር፡ደብትረ፡እሳት፡** M. M. f. 116.

ደብተራዊ፡ adj. rel. *tabernaculorum contextor, tabernacularius*, σκηνοποιός, de Paulo apostolo, Chr. Ta. 16.

ደበወ፡ inus. [contiguum radici II **ደበበ፡** et **ደበየ፡** et **ዴፐ፡**] *revere, commodo modo incedere, obrepere.*

ድቡት፡ subst. [formae ኅዙት፡, proprie part. fem.; Lud. hoc nomen sub ደበተ፡ recenset], nonnisi adverbialiter usurpatur sc. በድቡት፡ vel ድቡተ፡ 1) *commode, opportune, tempestive:* ርቱዕ፡በድቡት፡ንግበሮ፡ለዝ፡ (rom.: በህድአት፡) Act. 19, 36; ኵሉ፡ዘበሕጉ፡ወበድቡት፡ወበዐቅም፡ግበሩ፡ 1 Cor. 14, 40 rom.; በድቡት፡ εὐκαίρως 2 Tim. 4, 2; ከመ፡ዘበድቡት፡ወበቀሊል፡ያሐምመከ፡ ἵνα σε ἐλαφροτέρως ϑλίψῃ Herm. p. 61. 2) *repente, improviso:* abiit ድቡተ፡ Sx. Haml. 8; Kedr f. 9; ዐርገ፡ድቡተ፡እንተ፡ከልአ፡ገጽ፡ Gad. T. H.; ጸውዖ፡መልአከ፡እግዚ"፡ጊዜ፡መንፈቀ፡ሌሊት፡ወይቤሎ፡ንዓ፡ፃእ፡እምዝየ፤ወፅአ፡ድቡተ፡ወአልቦ፡ዘነሥአ፡እምቤተ፡አቡሁ፡ Deg. — *Voc. Ae.:* ድቡት፡ወጽሚት፡ዘ፡ቀስታ፡; *aliud:* ድቡት፡ዘ፡ድልድል፡ወጽሚት፡ዘ፡ቀስታ ።

ደብዕኵል፡ et **ድብዕኵል፡** nec non **ድንብዕኵል፡** subst., Pl. "ኵላት፡ 1) *cavea* vel *carcer* bestiarum majorum: በመዋቅሕት፡ወበደብዕኵል፡ ἐν κημῷ καὶ γαλεάγρᾳ Hez. 19, 9; crebrius in Gad. T. H., ubi in ድንብ"፡ vel ድብ"፡ captivos inclusos esse refertur, et id, quod antea ቀፎ፡ nominatum erat, ድንብ"፡ appellatur; Pl. ድንብዕኵላት፡ ibid. 2) *funis validus* seu *vinculum* quo bestiae majores constringuntur, Lud. ex Org. 1. [Etymon nondum liquet]. — *Voc. Ae.:* ድብዕኵል፡ v. ድንብዕኵል፡ዘ፡የጕማሬ፡መጽመጃ፡; sec. Ludolfi Gregorium: ገሬፍ፡ዘጎማሬ፡ „funes quibus hippopotami capiuntur".

ደበየ፡ I, 1 [vic. ደበወ፡ et II ደበበ፡ et ዴፐ፡] Subj. ይድቢ፡ 1) *obrepere, ex improviso supervenire* (überraſchen), c. Acc.: ይበውኡ፡ላዕሌሆሙ፡ወይደብይዎሙ፡ εἰσελεύσονται εἰς αὐτὰ ἀφυλάκτως Hez. 7, 22. 2) *repente invadere, irruere, insilire, irrumpere* in alqm (überfallen, einbrechen), c. Acc.: ደበዩኒ፡እለ፡አልቦሙ፡ምሕረት፡ ἐπέβησάν μοι Job 30, 21; Ps. 37, 11; ንድብዮ፡ 2 Esr. 16, 10 var.; ይደቢ፡አብያተ፡ሰብእ፡ Act. 8, 3 Platt; 17, 5; ኢይከውኖ፡ኀዲጎ፡ዘዘዚአሁ፡በሓውርት፡ባዕደ፡ይደቢ፡ (sic) καταλείψαντα τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν ἑτέρᾳ ἐπιπηδᾶν, II Can. Ap. 12; ከመ፡ኢይድብያ፡ለቤተ፡ክር"ን፡ M. M. f. 78; etiam de inanimatis praedicatur, ut: እፎ፡ዘኢያንቀልቅሉ፡ (Perf.) መሠረታተ፡አውግር፡ከመ፡ይድብዩከ፡ M. M. f. 31. — *Voc. Ae.:* ደበይዎ፡ዘ፡አስፈገምዎ፡; *aliud:* ይደቢ፡ብ፡ይበረብራል፡; *Rad. Abb.:* ደበየ፡ዘ፡ዘረፈ።

ተዳበየ፡ III, 3 *irruere* vel *insilire* in alqm: ንዳበዮ፡ 2 Esr. 16, 10 var.

ደባዪ፡ n. ag. *invasor, irruens:* ደባዬ፡በግዕ፡ Epil. Evang. Joh. in N. T. rom.

ዲብዲቆን፡ et **ድብዲቆን፡** n. prgr., sc. δίπτυχον, δίπτυχα i. e. *diptycha* vel *tabellae* episcoporum, sanctorum mortuorum, quales in ecclesiis legi solent: መጽሐፈ፡ዲብዲቆን፡ዘቅዱሳን፡ M. M. f. 295; scribe nomen meum in coelo, ኀበ፡ተለክአ፡ድብዲቆን፡ዘማኅበረ፡ነቢያት፡ Org. 4. (Vid. etiam Lud. Comm. Hist. p. 360).

ደብደበ፡ quadrl. I [ذَبَّ et ذَبْذَبَ] *inquietum esse, inquietudine consumi:* የሐዝን፡ወይደበድብ፡ Phlx. 165; Clem. f. 255; ሶበ፡ይነቅህ፡በጽባሕ፡ኢይደበድብ፡ (v. ይደበድብ፡ sic! v. ኢይበደብድ፡) ነፍስቱ፡ (sic) ἀνέστη πρωῒ καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ Sir. 34, 20.

አደብደበ፡ II *inquietum reddere, sollicitare:* ይቤ፡አባ፡ኢሳይያስ፡ለእመ፡ደደቀ፡ከመ፡አደብደበታ፡ኀጢአት፡ለነፍስ፡ Phlx. 110.

ዲባግ፡ subst., Pl. ዲባጋት፡ i. e. دِيبَاجْ (دیبا دیباه) *vestis serica versicolor, vestis Attalica, auro intexta:* ሚራያት፡ወዲባጋት፡ወዐጌያት፡ Macc. f. 22; ዲባጋት፡ Chr. Ta. 28; አልባሰ፡ዲባጋት፡ Sx. Masc. 16; Abush. 50; Lud. Comm. hist. p. 496 n. 10; ጸውዖ፡ብእሲ፡ባዕል፡ለዲዮጋንስ፡ጠቢብ፡ኀበ፡ቤቱ፡ወከነ፡ስርግወ፡በዲባጋት፡ወብእሲሰ፡ኢከነ፡ግሡጸ፡ Fal. — *Voc. Ae.:* ዲባግ፡ብ፡ኸደዋ፡ v. ከደዋ ።

ደኀለ፡ vid. sub ደሐለ፡

I. **ደኀረ፡** vel **ድኅረ፡** rad. eadem, quae אחר, ܐܚܪ ܐܘܚܪ et ܡܚܪ, أخر, አኀረ፡ (vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache VI. Ausg. p. 91); vicina sunt دَخَرَ posthabitus i. e. *parvus vilisque fuit*, ذَخَرَ *in usum futuri temporis paravit* (etiam ادخر VIII), ደሐረ፡

ደኀረ፡ (I, 1 an 2?) relinquere i. e. *permittere* vel *concedere*, seq. Acc. pers. et Subj. verbi: ደኀረክሙ፡ትኅድጉ፡ Matth. 19, 8 (ἐπέτρεψε), ni hoc verbum cum Lud. ad ደሐረ፡ referre malueris.

ደኀረ፡ I, 2 *cunctari:* ከመ፡ይትመየጥ፡ወኢይደኅር፡ Jsp. p. 336; at exspectaveris ወኢይድኅር፡, quare praestat III, 2 ይደኅር፡ legere.

አድኀረ፡ II, 1 1) *retardare, remorari, differre*, c. Acc.: አድኀርክዋ፡እምተበኵሮ፡ Lud. Comm. hist. p. 497 n. 15; አድኀሩ፡ፍትሐ፡ላዕሌሁ፡ (das Gericht über ihn) Jsp. p. 315; እመ፡አድኀርከኒ፡ (i. e. diem mihi prorogas) p. 339. 2) *post se* vel *retro relinquere:* ሞተ፡በሃይማኖት፡ወአድኀረ፡ሰብአ፡ድኅሬሁ፡ Jsp. p. 288; አድኀረ፡መብዝኀተ፡ሰብኡ፡ምስለ፡እኁሁ፡ p. 318.

አደኀረ፡ II, 2 1) *retardare, remorari* alqm: ኢታድኅረኒ፡ለረኪበ፡አኀዊየ፡ Jsp. p. 290; vel alqd 1 Par. 26, 27 var. 2) *posteriorem reddere* alqm: አአብዳን፡እፎ፡አደኀርክምዎ፡ለመለኮተ፡እምላክነ፡ጰራቅሊጦስ፡እምጥንተ፡ህላዌሆሙ፡ለፍጡራን፡ M. M. f. 64 (opponitur iis, qui originem Spiritus S. inde a baptismo Christi ducunt).

ተድኀረ፡ et **ተደኀረ፡** (Jud. 5, 28 F) III, 2 1) *tardare* (*tardum esse*), *morari, cunctari:* ኢይበድሩ፡ወኢይዴኀሩ፡፩ዕለተ፡ Hen. 74, 12; ተድኂሮ፡መጽአ፡ Kid. f. 19; እንበለ፡ተድኀሮ፡ Enc. Hed. 10; seq. Acc. Inf.: ተደኀረ፡መጺአ፡ Jud. 5, 28; seq. ከመ፡ኢ፡ 2 Reg. 19, 11. a) *sero venire:* እለ፡ይዴኀሩ፡በቅድስት፡ማኅበር፡አፍአ፡ለይቁሙ፡ Kid. f. 19; seq. እምነ፡ rei, quae sero veniendo praetermittitur: እመሂ፡ኤጲስቆጶስ፡ተድኀረ፡እምስብሐተ፡ነግህ፡ Clem. f. 175. b) *non interesse, non comparere* (ausbleiben) seq. እምነ፡, ut: ለእመ፡ነበረ፡ሕዝባዊ፡ሠለስተ፡ሰንበተ፡ድኂሮ፡እምቤተ፡ክር"ን፡ይከልእዎ፡ትድምርተ፡ Can. Gangr. 11; እመ፡ይዴኅር፡እምኔሆሙ፡መጺአ፡ኀበ፡ማኅበር፡ (si conventui nolit interesse) Can. Gangr. 6. 2) *retro relinqui, remanere*, Lit. Greg.; ተድኀረ፡እምኔሁ፡፪ዕለተ፡ (2 Tagereiſen) Jsp. p. 299; ὑστερεῖν Ps. 38, 6; Deus est ፩ ዘእንበለ፡ቀዳም፡ወ ፩ ዘእንበለ፡ተዳኅሮት፡ Org. (si lectio bona est, est forma Inf. III, 3). a) *ultimum, postremum, novissimum esse*, 4 Esr. 3, 53; ኢትዴኀሪ፡ Lud. e Matth. 2, 6 Mss. b) *deesse* rei faciendae: ወኢተድኀረ፡፩እምኔሆሙ፡ለገቢረ፡ዝንቱ፡ Jsp. p. 286.

3) *retardari, differri:* ከመ፡ ኢይደኅር፡ ሐኒጸ፡ ቤተ፡ እግዚ“፡ 1 Par. 26, 27; ለይደኅር፡ ግብሩ፡ ፫ አውራኀ፡ F. N. 5.

አስተደኅረ፡ IV, 2 et **አስተዳኅረ፡** IV, 3 1) *remorari, retardare, differre, procrastinare,* c. Acc. pers.: Gen. 24, 56 var.; et seq. ከመ፡ c. Subj.: ለእመ፡ አንተ፡ አስተደኅርከ፡ ለአስትሮብሎስ፡ (Aristobulum) ከመ፡ ይምጻእ፡ ኀቤየ፡ Jsp. p. 322; c. Acc. rei dilatae: ለእመ፡ አስተደኅርከ፡ ቀቲሎታ፡ p. 327; Lud. Comm. hist. p. 307; ኢያስተድኅሮ፡ (sc. ጥምቀተ፡) ለጌሰም፡ F. M. 27, 4; ኢያስተድኅሮ፡ (ለተጠምቆ፡) እስከ፡ ጌሰም፡ F. N. 3. a) *reservare, reponere* (aufſparen): hoc die jejunant ወያስተድኅሩ፡ መብልዖሙ፡ እስከ፡ ይመሲ፡ Abush. 12; Joh. 2, 10 (ubi ed. rom. አስተደ“፡, Platt አስተዳ“፡ habet). b) *cohibere:* አስተዳኅረ፡ መዐተ፡ Syn. in Lud. Comm. hist. p. 316. c) *ultimum* vel *supremum ponere,* መኑ፡ አስተደኅረ፡ መእዝኒሃ፡ ὁ βαλὼν λίϑον γωνιαῖον ἐπ᾽ αὐτῆς Job 38, 6 var., et hinc sumtum አስተዳኅረ፡ መእዝኒሃ፡ (sc. Deus terrae) Lit. Epiph.; (in utroque loco lapidem angularem supremum intelliges; sed praestat lectio አስተኀደረ፡ q. v.). 2) *post se relinquere:* Vespasianus አስተደኅረ፡ ወልዶ፡ ጢጦስ፡ ይዕግታ፡ ለሀገር፡ Jsp. p. 342.

ድኅር፡ subst. 1) *pars rei posterior* vel *postica:* ድኅሬሆሙ፡ (pron. suff. per *ê*, quasi praep. esset) ለእልክቱ፡ አልህምት፡ ይኔጽር፡ ውስጠ፡ τὰ ὀπίσϑια αὐτῶν 2 Par. 4, 4; ገበሃ፡ ዘድኅር፡ i. e. *puppis* (navis) Act. 27, 41 Platt; ዘበን፡ እንተ፡ ድኅር፡ (opp. እንግድዓ፡ እንተ፡ ፍጽም፡) Lit. 171, 2. Adverbialiter a) ድኅረ፡ *retro, retrorsum, pone:* Matth. 19, 30; ሚጠ፡ ድኅረ፡ የማኖ፡ Thren. 2, 3; ገብኡ፡ ድኅረ፡ Clem. f. 203. b) ለድኅር፡ vel መንገለ፡ ድኅር፡ id.: ይግብኡ፡ ለድኅር፡ εἰς τὰ ὀπίσω Cyr. c. Pall. f. 66; ይትመየጥ፡ መንገለ፡ ድኅር፡ F. M. 27, 9; ከመ፡ ኢይሚጥ፡ መንገለ፡ ድኅር፡ ኵሎ፡ ዘመጽአ፡ 16, 1. c) እምድኅር፡ *a parte posteriori, a tergo, pone:* Ex. 14, 27. 26, 22. 23; Apoc. 4, 6; እምቅድም፡ ወእምድኅር፡ Mavâs. n. 17. d) በድኅር፡ *retro* vel *postremo:* ለዘተረፈ፡ ብእሲ፡ እምሕዝቡ፡ በድኅር፡ Enc. Haml. 25. 2) *finis* 4 Esr. 9, 7 Laur.; *tempus posterum* vel *futurum:* አሰፈወ፡ ለድኅር፡ in posterum F. M. 25, 3; አዝማን፡ ዘድኅር፡ ወእለ፡ ኀለፉ፡ Enc. Mag. 12. Adv. a) ድኅረ፡ α) *post, postea, deinde, tum,* ὕστερον Prov. 23, 31; Sir. 27, 23; Matth. 25, 11; Joh. 13, 36; 4 Esr. 6, 69; ἔσχατον Num. 31, 2; μετὰ ταῦτα Joh. 13, 7; Sir. 17, 23; ቀድመ፡ ጠይቅ፡ ወድኅረ፡ ትጌሥጽ፡ καὶ τότε Sir. 11, 7. β) *postremo, tandem:* Matth. 26, 60. 21, 37; Hebr. 12, 11; ἐπ᾽ ἐσχάτῳ Sir. 13, 7. 14, 7. 34, 22. b) እምድኅረ፡ *postea* Matth. 21, 32 Platt. — *Voc. Ae.:* ድኅረ፡ ከዋላ፡ ብ፡ ኋላ ።

ድኅረ፡ cum compositis, praep. et conj. I) Praep. 1) loci: a) ድኅረ፡ *pone, post,* (et c. pron. suff. refl. *retro*): አግባእክኒ፡ ድኅረ፡ ዘባንኪ፡ Hez. 23, 35; Sir. 21, 15; ድኅረ፡ ማዕጾ፡ Jes. 57, 8; Gen. 9, 23. 18, 10. 19, 26. 33, 2; Num. 10, 25; ያገብኦሙ፡ ድኅሬሆሙ፡ ለጠቢባን፡ Jes. 44, 25; ገብኡ፡ ድኅሬሆሙ፡ Jer. 7, 24. 26, 5; Thren. 1, 13; Joel 2, 14; Prov. 25, 9; Ps. 6, 10; Matth. 4, 19. 10, 38; Phil. 3, 14; የሐውር፡ ድኅሬሆሙ፡ Lit. Chrys. b) እንተ፡ ድኅረ፡ *pone, a parte posteriori:* Cant. 2, 9; Matth. 9, 20; Luc. 8, 44; Apoc. 12, 15. c) በድኅረ፡ *pone, post:* በድኅሬየ፡ Hez. 3, 12; Zach. 7, 14; Jer. 12, 6; Matth. 15, 23; Marc. 5, 27; ዘመጡ፡ በድኅረ፡ አዋልድ፡ ሰብእ፡ post filias i. e. eas secuti Kuf. p. 31. d) መንገለ፡ ድኅረ፡ *partem posteriorem* alcjs *versus* Jud. 18, 12. e) እምድኅረ፡ α) *a post, ne sit* (amplius) *post* 2 Reg. 2, 21; Ps. 77, 76; Matth. 4, 10. 16, 23; ትዜሙ፡ ምድር፡ እምድኅረ፡ እግዚ“፡ Hos. 1, 2. β) *a parte posteriori* alcjs, Apoc. 1, 10; Ex. 14, 9. 19. Nota Ex. 25, 38, ubi interpres τὸν ἐπαρυστῆρα vertit ዘእምድኅሬሃ፡ *pars ejus posterior* („tamquam ab ὕστερος“ Lud.). 2) temporis: a) rarius ድኅረ፡ *post:* ድኅሬሁ፡ 4 Esr. 4, 1; Enc. Sen. 4; *postremo post* Marc. 12, 5; 1 Cor. 15, 6; et b) rarissime በድኅረ፡ Hen. 65, 4. c) creberrime እምድኅረ፡ *post:* Gen. 7, 10. 8, 3. 6. 9, 28. 10, 1. 16, 3; Ex. 12, 41; Num. 26, 1; 1 Reg. 11, 1; Matth. 1, 12. 3, 11. 17, 1. 22, 27. 24, 29. 25, 19. 27, 62; Marc. 1, 8; Luc. 1, 24. 9, 28. 15, 13 al. sexcenties; እምድኅረዝ፡ vel እምድኅረ፡ ዝንቱ፡ *post haec, postea* Matth. 4, 2. 21, 29; Marc. 16, 14; Joh. 5, 1; Ex. 5, 1; Joh. 2, 12. 6, 1 al.; እምድኅረ፡ ሕቀ፡ Marc. 14, 70 et ሕቀ፡ Herm. p. 80 *paulo post;* እለ፡ እምድኅሬከ፡ *posteri tui* Sir. 41, 3; እስከ፡ እምድኅሬሁ፡ Gen. 17, 19. II) Conj. 1) Raro ድኅረ፡ *postquam:* Enc. Genb. 21; Hed. 7; Ter 21 al. 2) plerumque እምድኅረ፡ seq. Perf.: Gen. 5, 4. 27, 1. 39, 5; Num. 6, 19; Deut. 12, 30; Kuf. 7; Jer. 36, 2; Judith 16, 25; 4 Esr. 9, 13; Matth. 27, 53; Marc. 1, 14. 16, 19 al. creberrime.

ድኅሪተ፡ adv. (Acc. a ድኅሪት፡) 1) *retro, retrorsum, rursum:* 1 Reg. 4, 18; ከመ፡ ይደቁ፡ ድኅሪተ፡ Jes. 28, 13; Thren. 1, 8; Gen. 9, 23; Jer. 15, 6 gloss.; ኢገብኡ፡ ድኅሪተ፡ Lud. ex Enc. Haml. 25. Passim latine adjectivo *retroversus* interpretandum est, ut: የሐርስ፡ ድኅሪተ፡ Luc. 9, 62; ገጾሙ፡ ድኅሪተ፡ Kuf. 7; እንዘ፡ እሱራን፡ እሙንቱ፡፤ እደዊሆሙ፡ ድኅሪተ፡ Mavâs. n. 22. 2) *retro* i. e. *a tergo, pone,* 1 Reg. 29, 3 (coll. 2.).

ደኃሪ፡ adj., f. “ሪት፡, Pl. m. ደኃርያን፡ f. ደኃርያት፡, c. ደኅርት፡ 1) Adj. a) *posterior* (opp. priori), de loco: Deut. 34, 2; Zach. 14, 8 var.; Joel 2, 20; de ordine et tempore: Ruth 3, 10; Deut. 24, 3; Apoc. 2, 19; እለ፡ ተርፉ፡ ቃላተ፡ አዝያስ፡ ደኅርት፡ ወቀደምት፡ 2 Par. 26, 22 al.; ደኃርያን፡ Hen. 37, 2. 3; መጻሕፍት፡ ዘቀዳሚ፡ ወዘደኃሪ፡ i. e. V. et N. Testamenti, Syn. in Lud. Comm. p. 313. b) *postremus, ultimus, novissimus,* de loco: ደኃርያን፡ Num. 2, 31; de ordine: ደኅርት፡ Matth. 19, 30. 20, 8. 14; ደኃርያት፡ Apoc. 21, 9; de tempore: Jes. 41, 4; Ps. 138, 4; አግሪጳስ፡ ውእቱ፡ ደኃሪ፡ እምእለ፡ ነግሡ፡ ላዕለ፡ አይሁድ፡ Jsp. p. 342; ደኃሪት፡ ዕለት፡ *dies novissimus* Clem. f. 97. 105; Joh. 6, 39. 11, 24; እስትንፋስ፡ ደኃሪት፡ Lit. 164, 3; በደኃሪት፡ ትውልድ፡ Asc. Jes. 11, 38; 1 Joh. 2, 18; በደኃሪ፡ መዋዕል፡ Jes. 2, 2; Jer. 23, 20. 25, 18. 37, 24; Dan. 2, 28; 1 Tim. 4, 1; 2 Tim. 3, 1; 2 Petr. 3, 3; 4 Esr. 8, 60. 71; እስከ፡ ደኃሪ፡ መዋዕል፡ 6, 50; ደኅርት፡ Koh. 1, 11. 4, 16; 2 Esr. 8, 13. 2) Pro Subst. usurpatur a) rarius m. ደኃሪ፡ *novissimum, finis, exitus:* 4 Esr. 9, 5. 7 var.; ደኃሪሃ፡ ለፍርሀተ፡ እግዚ“፡ ጥበብ፡ συντέλεια Sir. 21, 11; ወዘሂ፡ ይከውን፡ በደኃሪ፡ Jes. 46, 10; ትዝከር፡ ዘደኃሪ፡ Lud. e Vit. Barb.; አመ፡ ደኃሪ፡ *postremo* Enc. Pag. 5. b) crebro f. ደኃሪት፡ *novissimum, finis, exitus:* ደኃሪት፡ τὰ ἔσχατα Jes. 41, 22; በደኃሪት፡ ἐπ᾽ ἐσχάτου 41, 23; ደኃሪታ፡ (ለፍኖት፡) τὰ τελευταῖα αὐτῆς Prov. 14, 12; 4 Esr. 1, 30; Job 23, 8; ደኃሪታ፡ (ለሐሰት፡) Sir. 7, 13; ደኃሪቱ፡ ለስም፡ እኩይ፡ ኀሳር፡ 6, 1; sermonis Koh. 10, 13; in specie α) *tempus posterius, sors posterior, finis vitae:* Job 8, 7. 42, 12; 4 Esr. 10, 43; በደኃሪቱ፡ ለሰብእ፡ ይትዐወቅ፡ ምግባሩ፡ Sir. 11, 27; ተዘከራ፡ ለደኃሪትከ፡ 7, 36; አመ፡ ትበጽሕ፡ ደኃሪትከ፡ 30, 32. 19, 3. 18, 12. 6, 28. 3, 31. 2, 3; Koh. 7, 3; Jes. 47, 7; Jer. 17, 11;

Ps. 38, 5. β) *posteritas, posteri:* **ኢይትርፍ፡ዘርአ፡ሎቱ፡ወደኃሪት፡** Kuf. 7.

ዳኅራዊ፡ vel **ዳኅራይ፡** adj. rel., f. **ዳኅሪት፡** *postremus, ultimus* Jes. 44, 6 (v. **ደኃራዊ፡**); Org.; *posterior:* Hebr. 10, 9 rom.; **ባሕር፡ዳኅሪት፡** Zach. 14, 8 in Cod. Laur.

ደኃራዊ፡ et **ደኃራይ፡** adj. rel. 1) *posterior:* Hebr. 10, 9 Platt; 1 Cor. 15, 48; **ሀርቃኖስ፡ደኃራዊ፡** Jsp. p. 321. 2) *ultimus, postremus, novissimus:* Sir. 24, 28; Jes. 41, 4 var.; 44, 6 var.; Apoc. 1, 17. 22, 13.

ድኅርና፡ subst. *existentia posterior*, opp. **ቅድምና፡** F. N. in prol. (vid. sub **ቅድምና፡**).

II. **ዴኅረ፡** I, 1 [in libris Mss. per **ኅ** non per **ሐ** scriptum esse solet. Conjicere potueris, verbum cum I **ዴኅረ፡** componendum esse et primitus significasse *ut in posterum alqs bene se habeat* vel *ut superstes sit precari*, sed aliae quoque sese offerunt conjecturae, et cum primarii significatus vestigia nulla sint relicta, etymon in medio relinquimus] Subj. **ይድኅር፡** *bene precari, fausta imprecari, benedicere:* **ሰበ፡አሐዱ፡ይድኅር፡ወካልኡ፡ይረግም፡** εὐχόμενος Sir. 31, 29; **ኢይረግሙ፡ወኢይድኅሩ፡** εὐλογεῖν Ep. Jer. 65; Ps. 61, 4; Rom. 12, 14; c. Acc. pers.: **ዴኅረኒ፡ዘይመውት፡** Job 29, 13; **ይድኅሩኒ፡ስኡናን፡** 31, 19; Ps. 71, 15; **ለጸጋዊ፡ይድኅርዎ፡በሥነ፡ምግባሩ፡** Sir. 34, 23; Rom. 12, 14; 1 Cor. 4, 12; Did. 1; **ይድኅሩኒ፡አራዊተ፡ገዳም፡** Jes. 43, 20. — Scholion *Voc. Ae.:* vid. sub **ዴሐረ፡**

መድኅር፡ et **መድኅር፡** subst. (m.) *bona precatio, benedictio, benedictum:* **መድኅረ፡አብ፡** εὐλογία Sir. 3, 9; **መርገም፡ወመድኅር፡** δυσφημία καὶ εὐφημία 2 Cor. 6, 8; **አቅረብነ፡ለከሙ፡መርገመ፡ወመድኅረ፡** Clem. f. 199; εὔφημα Phil. 4, 8.

ዴኅረ፡ *dimittere repudio* vid. sub **ዴሐረ፡**

ዴኅኅ፡ rad., contigua radici **ዴኅየ፡** q. v.

ድኁኅ፡ part. *excavatus, cavus, cavernosus:* **አድባረ፡ድኁኃን፡** ὄρη κοιλωμάτων Cant. 2, 17. 8, 14; **አቡነ፡አረጋዊ፡ዔለ፡ውስተ፡አድባር፡ድኁኃን፡** Deg.; Maria **ወለተ፡ድኁኃን፡አድባር፡** Lud. e Cant. Mar. — *Voc. Ae.:* **ድኁኅ፡ዘ፡ትሑት፡**

ድኅነ፡ I, 1 [amh. **ዳነ፡**; ni fallor, cum **ዴሐለ፡** et radicibus sub **ዴሐለ፡** laudatis componendum] Subj. **ይድኅን፡** 1) *salvum evadere* vel *elabi:* 1 Reg. 30, 17; 2 Reg. 1, 3; Job 1, 15; Jer. 48, 15; Gen. 14, 13. 32, 9; Ps. 123, 7; Hen. 52, 7; **ድኂኖ፡እምባሕር፡** Act. 28, 4; **ድኅነ፡ጢጦስ፡በይእቲ፡ዕለት፡እምቀትል፡፫ጊዜያተ፡** Jsp. p. 357. 2) *salvum* vel *incolumem fieri, servari, liberari:* Hen. 48, 7. 50, 3; 4 Reg. 23, 18; Jer. 8, 20; Jes. 1, 27; **እለ፡ድኅኑ፡** Jes. 10, 20; **እለ፡ድኅንክሙ፡** 45, 20; Sap. 16, 7; Job 18, 19. 21, 10. 22, 30; Sir. 31, 15. 46, 8; Ps. 21, 5. 32, 16. 79, 4. 8; **ከመ፡ይድኅኑ፡** Kuf. p. 161; **አልቦ፡ድኂን፡** Kuf. p. 145; **ዴኅን፡** Gen. 19, 17; **ብፁዕ፡ዘድኅነ፡እምኔሃ፡** σκεπασθεὶς ἀπ᾽ αὐτῆς Sir. 28, 19; **ከመ፡እድኅን፡እሞት፡** 51, 9; Prov. 15, 24; **ከመ፡ይድኅኑ፡እምእደ፡ኃጥአን፡** Kuf. p. 86; 2 Esr. 9, 8; **እምዕጹብ፡ይድኅን፡ሠያጢ፡እምኀጢአት፡** Sir. 26, 29; Hen. 103, 13; Enc. Mij. 23; **ልደተ፡ዓለም፡ለድኂን፡** σωτήριοι αἱ γενέσεις τοῦ κόσμου Sap. 1, 14; **መዋዕለ፡ድኂን፡** ἡμέραι φρουραί Esth. 9, 26 seq.; Esth. 10 apcr. a) *liberum* vel *immunem esse* a culpa et poena: **ይድኅን፡እምኀጢአት፡** Ex. 21, 18; 4 Reg. 10, 9; 1 Petr. 4, 1. b) sensu theologico: *salvari, salutem adipisci* divinam et aeternam, Matth. 10, 22. 19, 25. 24, 13; Joh. 5, 34; Rom. 8, 24; 1 Cor. 1, 18; Eph. 2, 5. 8 al. 3) *incolumem* vel *salvum esse* vel *manere:* **ይእቲ፡ዕፅ፡ድኅንት፡** Herm. p. 62.

አድኅነ፡ II, 1 *liberare, servare, eripere, salvare:* **ያድኅን፡በዕለተ፡ምንዳቤ፡** Sir. 2, 11; **ስእኑ፡አድኅኖ፡** Job 4, 20; c. Acc.: Jud. 10, 14; Mich. 4, 10; Jer. 1, 8. 2, 27. 28; Koh. 9, 15; Sir. 29, 17. 31, 13; **አድኅኑ፡ግፉዐ፡** Jes. 1, 17. 19, 20. 36, 14. 15; **ያድኅኖ፡እግዚ"፡ለእስራኤል፡መድኅኒተ፡ዘለዓለም፡** 45, 17; Ps. 53, 1. 4; Matth. 8, 25. 14, 30; **አድኅን፡ርእሰከ፡** 27, 40; Gen. 19, 19; **ነፍሰከ፡** 19, 17; Jer. 31, 6; Hez. 3, 19. 21. 33, 9; c. **እምነ፡**, **እምውስተ፡** Ps. 17, 20. 33, 5. 53, 7. 58, 1. 2. 68, 18; Ex. 14, 30. 18, 9. 10; **አድኅነኒ፡እምነ፡ማየ፡አይኅ፡** Kuf. 7; Job 5, 19. 29, 2. 33, 30; Jer. 20, 13; Sap. 16, 8; Joh. 12, 27; Hebr. 5, 7; **አድኅኖ፡** vel **አድኅኖት፡** *salus:* Ps. 3, 8. 9, 15. 97, 5. a) *libertati restituere, redimere,* Ex. 21, 8; Jes. 41, 14. 43, 1. 44, 23. b) *servare* vel *reservare* 4 Esr. 9, 24. c) sensu theologico: *salvare, salvum reddere,* Matth. 18, 11; Joh. 12, 47; Rom. 11, 14; 1 Cor. 1, 21. 7, 16. 9, 22 al.; **እምኀጣውኢ፡** Matth. 1, 21. d) *culpa liberare* vel *excusare,* Lud. e Vit. Barbarae. d) sensu forensi: fide interposita liberare alqm i. e. *vadem fieri* vel *vadimonium facere* (vid. **ተድኅነ፡** et **መድኅን፡**): **በእንተ፡ሕቢት፡ወአድኅኖ፤ሎሙ፡፪ፍናዋት፤አድኅኖሰ፡ዘነፍስ፡ውእቱ፡ወተሐብዮ፡ዘንዋይ፡** F. N. 27.

ተድኅነ፡ III, 1 *se vadem dare, vadimonium obire,* c. Acc. pers. pro qua quis vas est, c. **ለ፡** ejus cui vadimonium promittit, et c. **ለ፡** seq. Inf. verbi: **ወመድኅን፡ነፍስኒ፡ይደልዎ፡ከመ፡ያምጽእ፡ዘተድኅነ፡** (eum pro quo se vadem dedit) **ወይኩን፡ቃለ፡ዘቲ፡ተድኅኖ፡ከመ፡ይበል፡ተድኅንኩ፡ለአብጽሖተ፡እገሌ፡ለእገሌ፡አው፡ተድኅንኩ፡ለእገሌ፡ገጸ፡እገሌ፡** (pro persona N. N.) **አው፡ተድኅኖተ፡እገሌ፡ላዕሌየ፡** (vel: „*vadimonium pro N. N. meum est*") F. N. 27; **ኢይደሉ፡ተድኅኖቱ፡ለዘ፡ይደሉ፡ላዕሌሁ፡ቀትል፡** ibid.

ድኁን፡ part. 1) *incolumis, sospes, salvus:* Jos. 10, 21 var.; igne non consumti sed inventi sunt **ድኁናን፡** Enc. Hed. 7. a) sensu physico: α) *integer, sanus:* judex sit **ድኁነ፡ምስማዕ፡ወንጻሬ፡** F. N. 43, 1. β) *salubris,* de bestiis Gad. Ad. f. 7. b) sensu theologico: *salvatus, divinam salutem adeptus,* **ኢድኁን፡አንተ፡በሞተ፡ኢየሱስ፡** M. M. f. 127; Deus **ይረስዮ፡** (mortuum) **ምስለ፡ድኁናን፡** Genz. f. 91. 2) *liber, immunis,* a militia Deut. 24, 5; vituperio: **ድኁን፡አነ፡እምሐሜት፡** Chr. ho. 4; **ድኁን፡** (scriptum est **ድኑን፡**) **እምነውር፡** F. N. 43, 1; peccato: **ክርስቶስ፡ድኁን፡ውእቱ፡እምኀጣውኢ፡** Chr. ho. 15; culpa: **ድኁን፡እምዕዳ፡** F. N. 33, 2.

ዳኅን፡ adj. et subst. I) Adj., Pl. **ዳኅናን፡**, 1) *incolumis, bene valens, salvus, sanus, integer, securus,* de personis: Gen. 29, 6; 1 Reg. 25, 6; **ርኢ፡ለእመ፡ዳኅናንኑ፡አኅዊከ፡ወአባግዒሆሙ፡** Gen. 37, 14. 43, 27. 28; monachus compellatur **ዳኅንኑ፡አባ፡** et respondet **እወ፡ዳኅን፡** Gad. F. H.; **ዳኅነ፡ሀሉ፡** ἔρρωσο *vale!* Act. 23, 30 Platt; **ዳኅንኑ፡አንተ፡** Tob. 5, 14; de familia et opibus: **ዳኅን፡ቤትከ፡** (εἰρηνεύει) Job 5, 24; Luc. 11, 21; de sigillo: **ዳኅንኑ፡ማኅተም፡** σῶοι αἱ φραγῖδες

Dan. ap. 13, 17; de veste: **ልብስ፡ሐያው፡ወዳኅን፡** Herm. p. 104; de cute corporis Lev. 13, 10. 14. 24; de cadavere integro vel illaeso Enc. Jac. 5. 2) *integer* i. e. *immunis* a culpa et poena: Matth. 23, 16. 18. II) Subst.: *integritas, incolumitas, salus, bona valetudo, securitas:* **ዳኅን፡ወሰላም፡** εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια 1 Thess. 5, 3; **ወኮነ፡ሰላም፡ወዳኅን፡ላዕለ፡ኵሉ፡በሐውርት፡** Gad. T. H.; Clem. f. 272; **ዳኅነ፡ይትናገሩ፡ለቢጾሙ፡** εἰρηνικὰ λαλεῖ Jer. 9, 8; Judith 7, 24; crebro a) **በዳኅን፡** *in salute* i. e. *salve* vel ad personam relatum *salvus, incolumis, bene valens:* **በዳኅን፡** (v. **በዳኅና፡**) ἐν ὑγιείᾳ Tob. 8, 17. 21. 11, 16. 12, 3; 1 Esr. 5, 2 (μετ᾽ εἰρήνης); μετὰ σωτηρίας Gen. 26, 31. 28, 21; ne unicam quidem horam **እሀሉ፡ዘበዳኅን፡** salvus forem, Org. 5. b) **ዳኅነ፡** α) id.: **ትነብር፡ዳኅነ፡** (v. **ድኅነ፡**) **ዘእንበለ፡ሐዘን፡ወትካዝ፡** Job 11, 18; **ዳኅነ፡ይነብር፡** εἰρηνεύει 15, 21. 16, 12; Sir. 41, 1. 44, 6; **ለእመ፡ዳኅነ፡አቶክሙ፡** ὑγιαίνοντες Tob. 5, 16. 21. 22. β) *integre, perfecte:* **ወርእየ፡ዳኅነ፡** Marc. 8, 25; **ይሬኢ፡ዳኅነ፡** Tob. 11, 7.

ድኅን፡ subst. et adj., id. q. **ዳኅን፡**, ut: **ትነብር፡ድኅነ፡** (var. **ዳኅነ፡**) Job 11, 18; **ድኅናን፡** *incolumes* Jos. 10, 21.

ዳኅና፡, rarius **ድኅና፡** (2 Reg. 11, 7 in B), subst., *integritas, incolumitas, salus, bona valetudo:* **በዳኅናየ፡** Jes. 38, 20; **በእንተ፡መንክር፡ዳኅናሁ፡** ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς σωτηρίας Sap. 5, 2; **በዳኅና፡** Tob. 8, 17. 11, 16 var.; ecclesia largitur **ሰላመ፡ለርሑቃን፡ወዳኅና፡ለቅሩባን፡** Deg. a) crebro in phrasi: *interrogare* de valetudine vel statu alcjs vel *quomodo valeat, se habeat?* **አልቦ፡ዘይስእል፡ዳኅናኪ፡** Jer. 15, 5; **ተስእሎ፡በእንተ፡ዳኅናሁ፡** 2 Reg. 11, 7; **ይዜንዉከ፡ዳኅና፡ብሔር፡** 1 Reg. 10, 4; Ps. 121, 6; Luc. 14, 32 rom.; etiam **በእንተ፡ዳኅና፡ፀብእ፡** 2 Reg. 11, 7. b) Acc. adv.: *salve, secure,* **ነበረት፡ሀገር፡ዳኅና፡** ἡσύχασε 4 Reg. 11, 20.

ድኅነት፡ n. act. 1) *servatio, liberatio, sanitatis restitutio:* e periculo Sx. Hed. 21; F. N. 41, 3; venenum bibit nec mortuus est **ወእንከሩ፡እምድኅነቱ፡** Sx. Haml. 24; **እምአይቴ፡ተሰፈዉ፡እሉ፡ድኅነተ፡ሕፃን፡** πόθεν οὗτοι προςεδόκησαν σῶσαι τὸ παιδίον Chr. ho. 26. 2) *incolumitas, sanitas, integritas:* **ድኅነተ፡ልብ፡ወአባል፡** F. N. 4; **ድኅነት፡እምደዌያት፡** (Freiheit von Krankheiten) ibid. — De **ጾመ፡ድኅነት፡** vid. Scaliger p. 696.

መድኅን፡ part. 1) *servator, liberator, salvator, redemtor, salvificus, securitatem praebens,* ῥυόμενος Jes. 59, 20; Rom. 11, 26; σώζων Zach. 9, 9; σκεπαστής Judith 9, 11; λυτρωτής Ps. 18, 15; σωτήρ Luc. 2, 11; Joh. 4, 42; 1 Joh. 4, 14; Hebr. 5, 9; **ውስተ፡ዘመድኅን፡መርሶ፡** Enc. Pag. 1. 2) sensu forensi: *vas,* (vid. **አድኅነ፡**): **ወልቃሕሰ፡ይደሉ፡ከመ፡ይኩን፡በአኅዝ፡አው፡በትሕቢት፡አው፡በመድኅን፡አው፡በመጽሐፍ፡እንተ፡ውስቴታ፡ሰማዕት፡** F. N. 27; **መድኅነ፡ከነ፡ሎቱ፡** ibid. 3) subst. *vadimonium:* **ወለብእሲት፡ኢይትወከፉ፡እምኔሃ፡መድኅነ፡ወኢተሐብዮ፡** ibid.

መድኅኒ፡ part. c. term. adj., f. **መድኅኒት፡** *servator, liberator, salvificus, salutifer,* Jes. 17, 10. 44, 6. 7; **መድኅኔ፡ኵሉ፡** Sap. 16, 7; Ps. 41, 7. 16; **መድኅኒየ፡** et **መድኅንየ፡** Sir. 51, 1; Jes. 12, 2; Ps. 17, 1. 18, 16. 68, 17. 88, 26 al.; **መድኅኒነ፡ኢየሱስ፡** Phil. 3, 20; 1 Tim. 1, 1. 2, 3; 2 Tim. 1, 10; 2 Petr. 1, 11; Christus **መድኅኔ፡ዓለም፡** Clem. f. 202; **በሕማማቲሁ፡መድኅኒት፡** Lit. 160, 2.

መድኅኒት፡ subst., f. et m., **መድኅኒታት፡** 1) *conservatio, liberatio, redemtio, salus,* 1 Reg. 11, 9 (σωτηρία); Jes. 33, 2. 6. 20. 40, 5. 46, 13. 51, 6. 52, 10; **ጌራ፡መድኅኒት፡** 59, 17. 60, 6. 18; **ትረክቡ፡መድኅኒተ፡ለነፍስክሙ፡** Jer. 6, 16 Job 11, 20; Prov. 2, 7. 11, 14; Ps. 11, 6. 13, 11. 87, 1. 110, 8 al.; Judith 8, 17; **ብከ፡ትትረከብ፡መድኅኒቱ፡ለእስራኤል፡** Kuf. 31; Luc. 1, 69; Joh. 4, 22; Act. 7, 25; **መድኅኒተ፡ነፍስክሙ፡** 1 Petr. 1, 9; **ተጋደል፡በእንተ፡መድኅኒተ፡ነፍስከ፡** Sx. Hed. 13; ἀπολύτρωσις Eph. 1, 7. 14; λύτρωσις Luc. 1, 68; **ዘይፈቅድ፡መድኅኒተ፡እምኅጣውኢሁ፡** F. M. 2, 5; **መድኅኒታት፡** Genz. f. 89 (vid. sub **ርክበት፡**). a) **መሥዋዕተ፡መድኅኒት፡** *sacrificium pro salute* vel *eucharisticum,* σωτήριον vel θυσία σωτηρίου, Am. 5, 22; Kuf. 16. 22, nec non **መድኅኒት፡** 1 Par. 21, 26; 2 Par. 7, 7; **ይሠውዕ፡ለመድኅኒቱ፡** Sir. 32, 2. 47, 2. b) pro concr. σωτήρ, Jud. 3, 9. 15. 2) *remedium salutare,* φάρμακον σωτήριον Chr. Ta. 27 (vid. sub **አሰሳሊ፡**); **መድኅኒት፡በዘይትፌወስ፡ቍስል፡** Org.

አድኃኒ፡ n. ag. *servator, salvator,* n. pr. esse videtur, Enc. Ter 3.

ደኅየ፡ I, 1 [vid. **ደኅኅ፡**] 1) *effodere, excavare:* **ግበ፡ከረየ፡ወደኅየ፡** λάκκον ὤρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν Ps. 7, 16; **ጸናሒ፡ግበ፡ዘይድኂ፡** III Sal. Mar. 4; **ሰሎሞን፡ይቤ፡ግበ፡ከረየ፡ወደኅየ፡ወይወድቅ፡ውስተ፡ግብ፡ዘገብረ፡** Did. 17. 2) *defodere, infodere* (vel *sepelire*): **ወይድኅይዎሙ፡** (gloss.: **ይቀብርዎሙ፡**) **ቤተ፡እስራኤል፡፯ወርኅ፡** κατορύξουσιν αὐτούς Hez. 39, 13. — *Voc. Ae.:* **ደኅየ፡ዘ፡አጐደጐደ፡**; *aliud:* **ዘ፡አጠለቀ፡አጐደጐደኂ፡**; *aliud:* **ከረየ፡ወደኅየ፡ዘ፡መሐሰ።**

መድኄ፡ *meta* vid. sub **ደሐየ፡**

ድኅፀ፡ I, 1 [دَحَضَ] Subj. **ይድኅፅ፡**, *labi* vel *lapsare in lubrico, pede falli, fallente vestigio cadere* (gleiten, ausgleiten), et in genere: *labi, lapsare:* Jsp. p. 356; ὀλισθαίνειν Prov. 14, 19; **ይኄይስ፡ትድኅፅ፡ወትደቅ፡ውስተ፡ምድር፡እምትድኅፅ፡በአፉከ፡ወትደቅ፡በልሳንከ፡** Sir. 20, 18. 14, 1; **ከመ፡ኢትድኅፅ፡መንፈስከ፡ውስተ፡ሞት፡** 9, 9; Dan. 11, 34; σφάλλεσθαι Deut. 32, 35; Sir. 13, 22; σαλεύεσθαι de pedibus, vestigiis: Ps. 16, 6. 37, 17. 93, 18; ὑποσκελίζεσθαι Ps. 36, 33; **አመ፡ዕለተ፡ይድኅፅ፡** πτῶσις Sir. 3, 31; Mich. 7, 8; trsl.: **ትድኅፅ፡ምክሩ፡** Job 18, 7. a) *illabi* i. e. *incidere:* **ወኢንድኅፅ፡ውስተ፡ኅጢአት፡** Did. 4. b) *elabi* i. e. *excidere* e re: **ከመ፡ኢንድኅፅ፡እምርትዕት፡ሃይማኖት፡** Did. 25. c) *labare* Job 26, 11. d) in parturiendo i. e. *abortum pati:* **ወዕኑሳቲሆሙ፡ኢይድኅፃ፡ወይድኅና፡በኅርሶን፡** Job 21, 10.

አድኅፀ፡ II, 1 1) *facere ut* alqs *lapset* in lubrico vel *fallatur pede* et in genere: *labi facere* alqm: sanguis in pavimento **አድኅፆ፡ለላእክ፡** Jsp. p. 302; **ኢይደግም፡አድኅፆቶሙ፡እግሮሙ፡** 4 Reg. 21, 8; **ተዐቀብ፡ኢታድኅፅከ፡ልሳንከ፡** Sir. 28, 26; **ኰኵሕ፡ዘያድኅፅ፡** Jes. 8, 14; Deus ait **አድኅፅክዎ፡ለዲያብሎስ፡ወነሠትክዎ፡እመንበሩ፡** Clem. f. 56. 2) *abortum facere* i. e. a) *abortire,* sive absol. sive c. Acc. fetus: Ex. 21, 22. 23; **ከመ፡ፃእፃእ፡ዘአድኅፀቶ፡ማሕፀነ፡እሙ፡** Job 3, 16. b) *abigere* fetum: F. N. 48; **ብእሲት፡ዘትሰቲ፡ፈውሰ፡ከመ፡ታድኅፅ፡ፃእፃአ፡እማሕፀና፡** F. M. 4, 4. 6, 14.

ዳኅፅ፡ subst., Pl. **ዳኅፃት፡** 1) *lapsus,* ὀλίσθημα Ps. 55, 13; **ያመጽኡ፡ዳኅፀ፡** (v. **ዳኅፃት፡**) **ለሕዝብ፡** Dan. 11, 32; sensu ethico i. q. delictum: **ዳኅፃት፡** Phlx. 12. 136; **ይስረይ፡ኅጢአ**

ተን፡ወዳኅፃቲን፡ P. N. in subscr. (vid. Cat. Bibl. Bodl. p. 29); ዳኅፀ፡ልሳን፡ lapsus linguae, Lud. 2) causa lapsus i. e. *lubricum, impedimentum, offendiculum:* አቀምኮን፡ለእእጋርየ፡ውስተ፡ዳኅፅ፡ (κωλύματι) Job 13, 27; አቀሞን፡ውስተ፡(ዲበ፡)ዳኅፅ፡ለእገርየ፡ (ἐν ξύλῳ) 33, 11; Jes. 8, 14; በእንተ፡ዝንቱ፡ዳኅፀ፡ይከውን፡ፍኖቶሙ፡ εἰς ὀλίσθημα Jer. 23, 12. 45, 22; Ps. 34, 7. 3) *abortus,* ἔκτρωμα Koh. 6, 3.

ደኅፅ፡ subst. *lubricum*, Prov. Th. Petr. p. 20, at Lud. in suo Comm. hist. p. 560 imprimendum curavit ዳኅፅ፡; etiam rectius *lapsus* interpretandum videtur.

ድኅፀት፡ n. act. *lapsus*, i. e. delictum, Phlx. 171; Fal. f. 39.

መድኅፅ፡ et **መድኅፅ፡** subst., *lapsus:* እሬኢ፡መድኅፀነ፡ v. መድኅፂነ፡ 4 Esr. 8, 22.

ምድኅፅ፡ subst. *locus lubricus, lubricum*, Lud. sine auct.

ዲናር፡ n. prgr., sc. δηνάριον *denarius*, Pl. ዲናራት፡ 1) *numus argenteus* δίδραχμον Matth. 17, 24; ዲናር፡ስጥጢራ፡ 17, 27; δηνάριον 18, 28. 20, 2 seq.; 22, 19; አላዴ፡ዲናር፡ τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου ibid.; Marc. 12, 14; Luc. 7, 41; Apoc. 6, 6; በ፯፻ ዲናረ፡ብሩር፡ 2 Par. 1, 17; ዲናራት፡ብሩር፡ወወርቅ፡ Enc. Ter 11. 2) *numus aureus:* χρυσοῖ Gen. 37, 28. 45, 22; ዲናራት፡ 1 Par. 29, 7; 2 Par. 9, 15; ዲናረ፡ወርቅ፡ Sx. Teq. 16; ዲናራት፡ወጠፋልሐ፡ብሩር፡ F. N. 28; Kedr f. 77; ዲናር፡ግብጻዊ፡ et ዲናር፡ጢሮሳዊ፡ F. N. 33. — *Voc. Ae.:* ዲናር፡ዘ፡አላድ፡; *aliud:* ብ፡ወቄት ።

ደነሰ፡ i. q. دَنِسَ *sorduit, spurcus fuit* (ܛܢܦ).

ደነሰ፡ I, 2 (denom. a ደነስ፡) *pretium stupri dare*, c. Acc. pers.: ትዴንሰሙ፡ለመሐዛኒሃ፡ et ከማሁኬ፡ደነስኪዮሙ፡ለኵሎሙ፡መሐዛኒኪ፡ Hez. 16, 33; እስመ፡ደነስኪ፡ወኢደነሱኪ፡ (v. ወኢይዴንሱኪ፡) 16, 34; ኢትዴንሲ፡እንከ፡ (var. pro ኢትዴነሲ፡) 16, 41.

ተደነሰ፡ III, 2 1) *inquinari, conspurcari, se inquinare:* ይረኵሱ፡ባቲ፡ወይዴነሱ፡ Chr. ho. 31; እመቦ፡ዘአበሰ፡ወተደነሰ፡በዛቲ፡ኀጢአት፡ F. M. 5, 2; እመሂ፡በቃል፡አበሱ ፤ ወእመሂ፡በገቢር፡ረኵሱ ፤ ወእመሂ፡በክሡት፡ተደነሱ፡ Genz. f. 118. 2) *mercedem meretriciam accipere:* ኢትዴነሲ፡እንከ፡ Hez. 16, 41.

ድኑስ፡ part. *inquinatus, sordidus, spurcus, impudicus:* Petrus ait ኢበላዕኩ፡አነ፡ግሙራ፡ርኩሰ፡ወድኑሰ፡ F. N. 23; ንሕነሰ፡ንሬሲ፡ኵሎ፡ርኩሰ፡ወድኑሰ፡ μύρια τολμῶντες μιαρά Chr. Ta. 26; de homine: ዘማዊ፡ወድኑስ፡ πόρνος ἢ βέβηλος Chr. ho. 33; de cogitato: ኀሊና፡ድንስት፡ (turpe, impudicum) Phlx. 161. — *Voc. Ae.:* ድኑስ፡ሥኡብ፡ርሱሕ፡ብ፡አዴፈኛ ።

ደነስ፡ subst., Pl. ደነሳት፡ 1) *spurcitia, sordes, impudicitia, turpitudo:* አንጽሐነ፡እምኵሉ፡ደነስ፡ወእምኵሉ፡ርኵስ፡ Lit. 164, 1; በፍትወተ፡ደነስ፡ (impressum est ደንስ፡) 170, 4; Lud. e Cant. Mar.; ያነጽሕ፡ልበ፡እምደነሳት፡ Phlx. 211. 2) *merces meretricia, quaestus meretricius, pretium stupri:* ሀበኒ፡ደነስየ፡ Kuf. 41; Hos. 2, 14; Mich. 1, 7; Hez. 16, 31. 27, 15; ደነሰ፡ዘማ፡ Deut. 23, 19; ደነሰ፡ዝሙት፡ Mich. 1, 7. — *Voc. Ae.:* ደነስ፡ዘ፡አደፍ; *aliud:* ደነስ፡ዘ፡ዐስበ፡ዝሙት ።

ደነሳዊ፡ adj. rel. *spurcitiae et turpitudini deditus, impudicissimus*, homo ደነሳዊ፡ Phlx. 223; qui quartam uxorem ducunt ይትወደዩ፡ውስተ፡ኵነኔ፡ደነሳውያን፡በርኩስ፡ዝሙት፡ F. N. 24, 5.

ድንቀት፡ *casus, res fortuita* vid. sub ወድቀ፡

ደንቀወ፡ quadrl. 1 *surdastrum esse, difficulter audire et percipere* [amh. ደነቈረ፡ (دَجِرَ *attonitus fuit, confusus fuit in sermone*); [illegible] *obsurduit, obmutuit,* [illegible] id.]: ደንቀወ፡እዘኒሆሙ፡ Lit. Orth.

ድንቁው፡ part. *surdaster, tardus ingenio:* ድንቅዋነ፡እዝን፡ et ዕንቡዛነ፡ልብ፡ M. M. f. 162; ድንቁወ፡ (scriptum est ድቁወ፡) ኀሊና፡ f. 35; ኦድንቁው፡ compellatur haereticus, cui persuaderi non potest, f. 14; Acc. adv. ድንቁወ፡ *difficulter* de audiendo: በእዘኒሆሙ፡ድንቁወ፡ሰምዑ፡ βαρέως ἤκουσαν Matth. 13, 15; Act. 28, 27. — *Voc. Ae.:* ድንቁው፡ጽሙም፡ጽሉል፡ብ፡ደንቆሮ ፡

ድንቃዌ፡ subst. *difficultas audiendi, surditas*, Lud. e Mss. Colb.; Deus ዐጻዊ፡እዝና፡(ለአርዌ፡ምድር፡)በድንቃዌ፡ M. M. f. 122.

ደንቃዊ፡ vel ድ“፡ adj. *tardus ingenio, stupidus:* ነፍሳት፡ደንቃውያት፡ ἁπλουστέρων ψυχαῖς Cyr. c. Pall. f. 66; ድንቃውያን፡ ἁπλούστεροι hom. Rhegini in Cyr. f. 109.

ድንቡስ፡ vid. sub ድቡስ፡

ድንብዕኵል፡ vid. sub ዱብዕኵል፡

ድንባዝ፡ subst., Pl. ድንባዛት፡ id quo alqd sustinetur i. e. 1) *vectis*, quo quid portatur, ἀναφορεύς Ex. 25, 14. 15; etiam Ex. 37, 5 sec. Hebr. in C (Oct. P. II p. 92). 2) „in aedificiis *furca* quae trabi supponitur gestando", Lud. auct. Greg. 3) *sustentaculum, fulcrum* seu simile quid, cui quid imponitur (ut videtur): ገብረ፡እልክተ፡ዕፀወ፡ሕቍ፡ . . . መሰንቆተ፡ናብሊሳት፡ወድንባዛተ፡ለመሓልይ፡ 2 Par. 9, 11. — *Voc. Ae.:* ድንባዝ፡ዘ፡ሰንሰ፡; *Rad. Abb.:* ደንበዘ፡ዘ፡ደገፌ ። [an שׁבח?].

ድንተት፡ apud Ludolfum emendandum est ድንቀት፡, vid. sub ወድቀ፡

ደነነ፡ I, 1 [دَنِنَ *depresso pectore, collo, dorso fuit,* دَنِيَ *gibboso tergo praeditus fuit,* دَنَّا IV *depressit*, vic. دان, nec non ጸነነ፡] Subj. ይድንን፡, etiam ይድነን፡ *se inclinare* vel *demittere, corpus incurvare, pronum esse* (ſich bücken): ደነነ፡ኀበ፡ምድር፡ Joh. 8, 8; እድንን፡ Marc. 1, 7; ተለዋ፡ደኒኖ፡ Prov. 7, 22; ድነኒ፡ (v. ድንኒ፡) ወንትዐደውኪ፡ Jes. 51, 23; honoris et reverentiae causa: ትደንኑ፡ወትሰግዱ፡ሎቱ፡ Jes. 46, 6; Judith 13, 17; 2 Esr. 18, 6; 1 Reg. 28, 14; ደነነት፡በገጻ፡ወሰገደት፡ 3 Reg. 1, 31; Ex. 12, 27; Num. 22, 31; ደነነ፡ውስተ፡ምድር፡ወሰገደ፡ Ex. 34, 8; ደኒኖ፡ሰዐሞ፡ Kuf. p. 112. a) *se proclinare* spectandi causa per fenestram, Cant. 2, 9. b) *demittere oculos* ob pudorem, de femina, Lud. ex Hom. Mar. — *Voc. Ae.:* ደነነ፡ብ፡ዝቅ፡አለ ።

ደነነ፡ I, 2 *incurvo dorso* vel *pronum incedere:* Arsenius ከነ፡ነዊኀ፡በቆሙ፡አላ፡ውእቱ፡ከነ፡ይዴንን፡በእንተ፡ርሥእናሁ፡ Sx. Genb. 13.

አድንን፡ II, 1 1) *incurvare, demittere, deorsum flectere:* ፀሚደ፡አርዑተ፡ያደንኖ፡ለክሳድ፡ Sir. 30, 35; አደንን፡ቀፈተ፡ልብየ፡ Org. 7; feminae እንዘ፡የሐውራ፡በፍኖት፡ያድንና፡ርእሶን፡እንዘ፡ግልቡባት፡እማንቱ፡ Did. 3; እለ፡ያደንኑ፡ርእሶሙ፡ውስተ፡ምድር፡ Did. 33; bestiae አድነኑ፡አርእስቲሆሙ፡ወሰገዱ፡ለአዳም፡ reverentiae causa Clem. f. 4; Lit. 160, 3. 2) omisso objecto: corpus i. e. *se incurvare* vel *inclinare*, de terra Hen. 65, 1; reverentiae causa: አድነኑ፡ሎቱ፡ Gad. Ad. f. 8; Sx. Ḥed. 7; Lit. Orth.

ድኑን፡ part. *incurvatus, inclinatus, demissus, pronus*, de arboribus Sx. Genb. 24 (vid. sub ከሞል፡); ሰይጣን፡ጐየ፡በኀፍረት፡ወበኀሳር፡ድኑነ፡ Enc. Jac. 4. (Pro ድኑን፡እምነውር፡ F. N. 43, 1 legendum est ድኍን፡).

ድናኔ፡ subst. *inclinatio, demissio sui*, Gad. Ad. f. 8.

ምድናን፡ subst. *inclinatio, deflexus*, አኮ፡ዘቦቱ፡ለመለኮት፡መድናን፡ (sic) አትሒቶ፡ርእሶ፡ከመ፡ይንሣእ፡እምድር፡ዘኮነ፡ውስቴታ፡ Lit. 171, 2.

መድንኒ፡ part. c. term. adj. *deprimens, deorsum flectens:* መንኰራኵረ፡ሰረገላ፡መድንኔ፡ክሳድ፡ Sx. Ter. 15.

ደነዘ፡ amharice significat *hebetem, obtusum esse* Isenb. p. 166.

ድንዙዝ፡ part. (a ደንዘዘ፡) 1) *hebes, segnis, socors, tardus*, νωθρός Hebr. 5, 11. 6, 12; ወሀቦሙ፡እግዚ“፡መንፈሰ፡ድንዙዝ፡ πνεῦμα κατανύξεως Rom. 11, 8; ድንዙዛነ፡ልብ፡ Kid. f. 39; Macc. f. 18 (vid. sub ድንጽው፡); ፍካሬሁ፡ (sc. historiae Melchisedeci) ኢኮነ፡ቀሊለ፡ወፈድፋደሰ፡ለእለ፡ኢይሌብዉ፡ወኮኑ፡ድንዙዛነ፡ለሰሚዕ፡ Cyr. f. 127. 2) *stupens, attonitus:* discipulis terrore humi prostratis ait Christus ኢትኩኑ፡ድንጉፃነ፡ወድንዙዛነ፡ Kid. f. 3.

ድንዛዜ፡ subst. *hebetudo, segnities, tarditas:* ድንዛዜ፡ወሀኬት፡እምሰሚዕ፡ Chr. ho. 10 (ex Hebr. 5, 11); ሀኬት፡ወድንዛዜ፡ (poenitentiam agere nolentis) Clem. f. 255.

ደንደር፡ subst. [sine dubio i. q. דַּרְדַּר; vid. ደንዴር፡ apud Isenb. p. 166] *tribulus, spinae genus:* ሶበ፡ርእየ፡አንከረ፡እምብዝኀ፡አሥዋክ፡ወደንደር፡እንተ፡ቍጽርት፡ (sic legas) ውስቴታ፡አራዊት፡ Phlx. 136. — Eodem referendum est ደዴር፡ „sorte de mauvaise herbe“, quod d'Abbadie e suo Cod. LXIV mihi communicavit.

ድንግል፡ subst., Pl. ደናግል፡ [radicibus دجّ دجل ܕܓܠ? دغل دحّ omnibus vis primaria *tegendi* et *occulendi* inest; in specie cfr. دَقَلَ *prohibuit, interdixit* et *absconditus fuit*] 1) f. *virgo* Gen. 24, 16; Ex. 22, 15. 16; Jud. 19, 24; 2 Reg. 13, 2; Job 31, 1; Jes. 7, 14. 62, 5; Jer. 2, 32; Hez. 9, 6; Sir. 9, 5; Matth. 1, 23; 2 Cor. 11, 2; creberrime de Maria virgine; ድንግል፡እስራኤል፡ Jer. 18, 13; ድንግል፡ወለተ፡ባቢሎን፡ Jes. 47, 1; ብእሲተ፡ድንግል፡ Lev. 21, 13; Sir. 15, 2; ወለት፡ድንግል፡ Deut. 22, 23; Sir. 20, 4; ደናግል፡ Jer. 38, 13; Thren. 1, 4; Hez. 23, 3 (ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν); Cant. 1, 3; Ps. 44, 16; Matth. 25, 1; 1 Cor. 7, 25 seq.; አዋልድ፡ደናግል፡ Jud. 21, 12; 2 Reg. 13, 18; Esth. 2, 2 (κοράσια ἄφθορα). 2) m. de viris *castus, coelebs:* ዮሐንስ፡ድንግል፡ (Apostolus) Deg.; ብእሲ፡ድንግል፡ወብእሲት፡ድንግልት፡ F. N. 24, 5. 3) c. *virginitatem professus* vel *professa, vir devotus, virgo devota* vel *monialis:* ለደናግል፡መሀሮሙ፡ (Impert.) ለእለ፡ኢያውሰቡ፡ከመ፡ይዕቀቡ፡ደናግሌሆሙ፡ (sic) ከመ፡ብንተ፡ዐይን፡ Clem. f. 89; በእንተ፡ደናግል፡ዕደው፡ Const. Ap. 55; Enc. Teq. 16; ደናግል፡ንጹሓን፡ Org. 5; ወራዙት፡ደናግል፡ Lit. 170, 4; Kid. f. 22.

ተደንገለ፡ III, 1 (denom.) *virginitatem servare, in virginitate perseverare, virgineo modo vivere:* coelestis voluptas promissa est non tantum ለደናግል፡ (ταῖς παρθένοις) አላ፡ወለነፍሳትኒ፡እለ፡ተደንገላ፡ ταῖς ψυχαῖς ταῖς παρθένοις Chr. Ta. 28; Maria ዘተደንገለት፡ Enc. Tachs. 20; ዘተደንገለ፡ (de viro) M. M. f. 341; ተደንግሎ፡ *status virginitatis* Chr. Ta. 28; Enc. Mij. 8; Org. 7.

ድንግልት፡ f. part. (ድንጉል፡) *virginalis, virgo:* ደቂቅት፡ድንግልት፡ Phlx. 58; Kedr f. 62; ቅድስት፡ወብፅዕት፡ወድንግልት፡ኢዮጸራቅስያ፡ Sx. Mag. 26; F. N. 24, 5 (vid. sub ድንግል፡); ነበርኪ፡ድንግልተ፡ Org. 4; Enc. Haml. 27.

ድንጋሌ፡ subst. *virginitas:* ድንጋሌ፡ሥጋ፡ et ድንጋሌ፡ነፍስ፡ (corporalis spiritualis) Chr. Ta. 28; ሰላም፡ለልደትከ፡ (Christi) መድምም፤እምድንጋሌ፡ሥጋ፡ኀቱም፤ Enc. Jac. 29; ኀይለ፡ድንጋሌሁ፡ Enc. Mag. 12. — Forma ደናግሌ፡ occurrit Clem. f. 89, sed dubito an sana sit lectio.

ድንግልና፡ subst., f. et m., *virginitas* Jud. 11, 37. 38; በእንተ፡ምታ፡ዘድንግልናሃ፡ Joel 1, 8; Luc. 2, 36; 1 Cor. 7, 37; አርኰሰ፡ድንግልናሃ፡ F. M. 6, 8; Chr. Ta. 28 (vid. sub አማናዊ፡) a) *signa virginitatis* Deut. 22, 14. 15. b) *castitas* vel *coelibatus* viri: ዮሐንስ፡ቅኑት፡በድንግልና፡ Deg.; ዐቀበ፡ኖኅ፡ርእሶ፡በድንግልና፡፭፻ዓመተ፡ Clem. f. 19. c) *vita* vel *status hominum* (sive virorum sive feminarum) *virginitatem professarum*, Kid. f. 28; Kedr f. 61.

ድንግልናዊ፡ adj. rel. *virginalis, virgineus:* እም፡ (mater) ድንግልናዊት፡ Org. 2 (de Maria); በዓለ፡ልደት፡ድንግልናዊ፡ (sc. Nativitatis Christi) Abush. 39.

ደንጐላ፡, **ደንጐለት፡**, **ደንጐላት፡** subst. *lilium, cnicus* sec. Ludolfi Gregorium; κρίνον, ከመ፡ጽጌ፡ደንጐላት፡ Cant. 2, 2; ከመ፡ጽጌ፡ደንጐላ፡ዘቈላ፡ Enc. Jac. 13; ከመ፡ጽጌ፡ደንጐለት፡ዘውስተ፡ቈላት፡ Deg.; ደንጐላት፡ ibid. — *Voc. Ae.:* ደንጐላት፡ዘ፡ሱፍ፡; v. ዘ፡የሱፍ፡አበባ።

ድንጉዝ፡, Pl. **ድንጉዛት፡** *cirrus contortus* crinium vel simile quid, F. N. 51 (vid. sub ነከላል፡ c. 860.).

ድንጋግ፡ subst. [etymon perobscurum est; videas annon cum ጠቃ፡ vel ጥቃ፡ componendum sit, si quidem ደቀቀ፡ደገገ፡ደግደገ፡ጠቀቀ፡ጠንቀቀ፡ ejusdem familiae sunt] 1) *ora, crepido, ripa, litus*, fluminis Kuf. 8. 45; Jos. 3, 15. 4, 18; 4 Reg. 2, 13 (v. ድጋግ፡); Dan. 12, 5; Hez. 47, 6 seq.; Jes. 19, 7 var., ኀበ፡ድንጋገ፡ማይ፡ Sir. 24, 14; maris: Kuf. 49; Gen. 22, 17; Ex. 14, 30; Act. 27, 40 rom.; ድንጋግ፡ዘሐይቅ፡ *ora litoris* Org. 2) *terminus, limes:* quae cogitatio pervenire potest ውስተ፡ድንጋገ፡ውዳሴኪ፡ Org. — *Voc. Ae.:* አድያም፡ከንፈፍ፡ደወል፡ሐይቅ፡ድንጋግ፡ጽንፍ፡ወሰን፡ገበዝ፡ብ፡ዳር፡; *aliud:* ድንጋግ፡ጽንፍ፡ሐይቅ፡ከንፈፍ፡ዘ፡፬ዳር።

ድንጋጌ፡ subst. 1) *ora, crepido, ripa, litus:* κρηπίς fluvii 1 Par. 12, 15 var. ወኵሉ፡ዘይዘራእ፡ድንጋጌ፡ (v. ድንጋገ፡) ፈለግ፡ Jes. 19, 7; maris: ባሕረ፡ውቅያኖስ፡ውሱን፡

በድንጋጌሁ፡ Org. 2) *terminus, limes*: divinitas ኢይትወሰን፡በድንጋጌሆሙ፡ Org.; ኢይትረከብ፡አምጣነ፡ድንጋጌሁ፡ („quantitas terminorum ejus" Lud. ex) Org.

ተደንገገ፡ quadrl. III, 1 *terminari, terminis circumscribi*: Trinitas ስፍሕት፡በኵለሄ፡ዘኢትደነገግ፡ Athan. de Trin. — *Rad. Abb.*: ደንገገ፡ዘ፡ደነገገ፡

ድንጉግ፡ part. *terminatus, terminis circumscriptus*, Lud. e Mss. Colb.; Dei ኢድንጉግ፡መለኮቱ፡በግብረተ፡ዓለም፡ወኢውሱን፡ስፍሐ፡መንግሥቱ፡በርሕበ፡ሰማያት፡ M. M. f. 322.

ደንገፀ፡ vel **ደንገጸ፡** quadrl. I [amh. ደነገጸ፡ et ደነገጠ፡ id.; etymon haud satis conspicuum est; conjeceris si quidem ደ formativum est, *collidi, concuti* a נְקַשׁ نقض, vel *commoveri, contremiscere* a نغش vel نغض] 1) *concuti, contremere*, ἐῤῥάγη 3 Reg. 1, 40; ἤχησε 1 Reg. 4, 5; Hen. 1, 6; ἐϑάμβησεν 1 Reg. 14, 15. 2) *mente percelli, attonitum esse, obstupescere, stupere, perturbari animo*, ϑαμβεῖν Marc. 1, 27. 10, 32; ደንገፁ፡ዐቢየ፡ድንጋፄ፡ ἐξέστησαν Marc. 5, 42; Act. 10, 45; Judith 13, 17; ደንገፀ፡ነፍሱ፡ ἐξελύϑη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ Judith 14, 6; ደንገፀት፡ሰማይ፡ Jer. 2, 12; Job 26, 11; ይደነግፅኪ፡ልብኪ፡ Jes. 60, 5; Ps. 142, 4; c. በ፡ *ob*: Ex. 18, 9; vel c. እምነ፡ Luc. 1, 29; 2 Par. 9, 4; Judith 16, 10; vel c. በእንተ፡ et በበይነ፡, ut: ደንገፁ፡በበይነ፡ዘኮነ፡ Judith 15, 1. 3) *terrore* vel *pavore percelli, perterreri, consternari, expavescere, trepidare*: ደንገፀ፡ድንጋፄ፡ዐቢየ፡ ἐξέστη Gen. 27, 33; Ex. 19, 18; 1 Reg. 21, 1; Hez. 26, 16; Dan. 2, 1. 3; Jes. 7, 2; ደንጊፆሙ፡ጕዩ፡ Judith 15, 2; ἐταράχϑη Ps. 54, 2. 4; Ruth 3, 8; Esth. 4, 4; Thren. 2, 11; ኢትደንግፁ፡ Jes. 8, 12. 24, 19; Joh. 14, 27; κατενύχϑη Lev. 10, 3; Jes. 6, 5; ኢትደንግፁ፡ μὴ ϑροεῖσϑε Matth. 24, 6; Marc. 13, 7; ደንገፀኒ፡ነፍስየ፡ ἐφέστηκεν εἰς φόβον Jes. 21, 4; ኵሉ፡ነፍስ፡ይደነግፅ፡ δειλιάσει Jes. 13, 7; Hez. 5, 15; ἔπτηξαν Job 38, 17; ኢትደንግፅ፡ μὴ πτοηϑῇς Jer. 1, 17. 17, 18. 23, 4; Am. 3, 6; Ex. 19, 16; de avibus Jer. 4, 25; φοβεῖσϑαι 29, 22; εὐλαβεῖσϑαι Jer. 5, 22; Sir. 26, 5; ኢትደንግፅ፡ነፍስከ፡ μὴ ἀσϑενείτω ἡ ψυχή σου Jes. 7, 4, al.; 4 Esr. 9, 4. 10, 39; Hen. 62, 5; Kuf. 18. 22; ደንገፀ፡በኀሊናሁ፡ Kuf. 43; c. በእንተ፡ Job 36, 34. 37, 4; vel c. እምነ፡ pers. et rei: Ps. 32, 8 (σαλευέσϑαι); እምእሉ፡ሠለስቱ፡ደንገፀኒ፡ልብየ፡ Sir. 26, 5; Jer. 29, 22; Hez. 2, 6; vel እምቅድመ፡ et በቅድመ፡ Jer. 1, 17. 5, 22; Jes. 64, 2; seq. ከመ፡ c. Subj.: 2 Petr. 2, 10; de stupore animi in *ecstasi* Act. 11, 5. 22, 17 Platt.

አደንገፀ፡ II *stupefacere, perturbare, percellere, consternare, terrere*: አደንገፆሙ፡ሜስ፡ Jes. 28, 7; 2 Reg. 22, 5; Ps. 87, 17; Sir. 4, 3; ኢያደነግፆ፡ሐዘን፡ 14, 1; ሕልም፡ያደነግፆ፡ለአብድ፡ 31, 1. 5; አደንገፀኒ፡እበዲከ፡ 47, 20; ኢያደንገፅዎ፡መላእክት፡ ἐσαλεύϑη 48, 12; πτοήσει Jer. 21, 13. 25, 16; Hab. 2, 17; Job 7, 14 (καταπλήσσειν); 20, 25; ምንት፡ያደነግፀኪ፡ Asc. Jes. 11, 10; 4 Esr. 10, 45. 4, 28; 2 Thess. 2, 2; Hen. 69, 1.

ድንጉፅ፡ part. *stupore perturbatus, metu perculsus, consternatus, pavidus, trepidus*: τεταραγμένος, Ps. 29, 9; አህጉር፡ድንጉፃት፡ Jes. 14, 31; ἔκφοβος Marc. 9, 6; Hebr. 12, 21; τρέμων Gen. 4, 12. 14; ubi appositionis vice fungitur, pron. suff. assumit: Act. 2, 6 (συνεχύϑη); 3, 11; (ἔκϑαμβοι); Ps. 56, 5; 4 Esr. 1, 1; ኀለፉ፡ድንጉፃኒሆሙ፡ ἐξέστησαν ᾤχοντο Jer. 9, 10; ንበሪ፡ድንግፅተኪ፡ κατανενυγμένη Jes. 47, 5.

ድንጋፄ፡ subst., m. et f., *stupor, pavor* vel *terror repentinus, consternatio, perturbatio, ecstasis*: ϑάμβος Luc. 5, 9; 1 Reg. 26, 12; Koh. 12, 5; Hez. 7, 18; φρίκη Job 4, 14; ድንጋፄ፡ወድቀ፡ላዕለ፡አብራም፡ Kuf. 14. 30; ዐቢይ፡ድንጋፄ፡አኀዘሙ፡ ἔκστασις Dan. 10, 7; 1 Reg. 14, 15; Jer. 5, 30; 2 Par. 29, 8; Marc. 5, 42. 16, 8; ያመጽእ፡ድንጋፄ፡ላዕለ፡አሕዛብ፡ Jes. 41, 2; Rel. Bar.; Sir. 40, 2; φόβος Job 33, 15; Jer. 30, 5; δειλία Ps. 54, 4; πτόησις 1 Petr. 3, 6; ድንጋፄ፡ልብ፡ ϑραυσμὸς καρδίας Nah. 2, 10; ዘእንበለ፡ድንጋፄ፡ ἀφόβως *impavide* Prov. 1, 33; *ecstasis* Act. 10, 10.

ድንግፅና፡ id., 1 Reg. 26, 12 var.; 2 Par. 29, 8 var.

መደንግፅ፡ part., f. **መደንግፅት፡** 1) *obstupefaciens, perterrefaciens, stupendus, horribilis, terribilis*: ወይን፡መደንግፅ፡ οἶνος κατανύξεως Ps. 59, 3; ያንጐደጕድ፡በፀዓዕ፡መደንግፅ፡ ϑαυμάσια βροντήσει Job 37, 4; መብረቅ፡መደንግፅ፡ Jsp. p. 353; φρικτός ዝሙት፡መደንግፅ፡ Jer. 23, 14. 18, 13; መኳንንት፡ምድር፡መደንግፃን፡ Sap. 8, 15; ἔκϑαμβος Dan. 7, 7; መደንግፅት፡ Cant. 6, 4. 10; Jud. 9, 4; መደንግፅ፡ቃል፡ φοβερὸς λόγος Prov. 12, 25; Ps. 90, 3 (ταραχώδης). 2) subst. *res stupenda* vel *stupendae*: በመደንግፅ፡ዐበይት፡ Deut. 4, 34.

ደነጸ፡ inus.; quod nescio an ad ضَنَّ *tenaci animo adhaesit* rei, *avare pepercit* referendum sit.

ደንጽ፡ subst., (m.) *invidia* et *contentio* vel *rixa* sibi invicem invidentium (vid. ደንጸወ፡ III, 3): ምንት፡ውእቱ፡ዝደንጽ፡ Asc. Jes. 7, 11 (coll. 7, 9 et 12); በደንጽ፡ሀለዉ፡፩ለ፩ይትቃተሉ፡ 10, 29; ደንጽ፡ዘበኀዳጥ፡ ibid.

ደንጸወ፡ quadrl. I *invidum* et *avarum esse, invidere, avare parcere* (mißgünſtig ſein, geizen): ኢትደንጹ፡ዐይንከ፡ሶበ፡ትገብር፡ምጽዋተ፡ μὴ φϑονεσάτω Tob. 4, 7; ይደነጹ፡በውስተ፡ማእድ፡ ἐλλιπής Sir. 14, 10; c. ለ፡ pers.: ትደነጹ፡ዐይኑ፡ለእኁሁ፡ βασκανεῖ Deut. 28, 54; c. Acc. pers.: 28, 56; c. ላዕለ፡ pers. et በ፡ rei: ይደነጹ፡ቢቲ፡ (sc. በመዛግብቲሁ፡) ላዕለ፡ነዳያን፡ F. N. 10; ጸጋዊ፡እንበለ፡ደንጽዎ፡ Lit. Epiph.

ተደናጸወ፡ III, 3 *sibi invicem invidere*, avide vel avare *contendere alium cum alio* de re obtinenda: Org.; ይደናጸዉ፡ከመ፡አክልብት፡ Gad. T. H. (vid. sub ቃቄር፡); ፩ለካልኡ፡ይደናጸዉ፡ Asc. Jes. 7, 9.

ድንጽው፡ part. 1) *qui per invidiam alteri alqd eripere conatur*, Lud. 2) *tenax* (ut videtur): ድንጽዋን፡አእዛን፡ ἀπερίτμητοι τοῖς ὠσίν Act. 7, 51 rom.; እንዘ፡ድንጽው፡አእዛኒሆሙ፡ συνέσχον τὰ ὦτα 7, 57 rom.; ኢትኩኑ፡ድንጽዋን፡ወድንዙዛነ፡ልብ፡ለአሚን፡ Macc. f. 18 (quo loco vetamur ne ድንጽው፡ i. q. ድንዙዝ፡ putemus).

ደንጻዊ፡ et **ደንጻዊ፡** adj. *invidus, avarus, tenax*, βάσκανος ደንጻዊ፡ (v. ደንጻዊ፡, v. ደምጻዊ፡ in Cod. Abb. XXXV) Sir. 18, 18. 37, 11; ለደንጻዊ፡ይረግምዎ፡በእከየ፡ግዕዙ፡ 34, 23; ባዕል፡ደንጻዊ፡ (v. ደንጻዊ፡) πλούσιος ψεύστης (?) Sir. 25, 2; κυνικός 1 Reg. 25, 3. — *Voc. Ae.*: ደንጻዊ፡ወቂቁይ፡ዘ፡ንፉግ ።

ድንጻዌ፡ subst. *invidia* et *avaritia* Sib.; F. N. 10.

ዳእሙ፡ (etiam **ዳዕሙ፡**) particula [gramm. § 163, 2; دَأَمَ et دَعَمَ *fulcire*] 1) adseverandi: *profecto, re vera:* ወበኀቤክሙ፡ዳእሙ፡ጠፍአት፡ጥበብ፡ Job 12, 2; εἰ μήν Hez. 36, 5; ዳእሙ፡እመ፡ኢይባርከከ፡ ἦ μήν Job 1, 11. 2, 5; Joh. 9, 27 rom. (ubi Gr. ἤδη habet). 2) restringendi: *nonnisi, tantummodo, solum, tantum* (sive ante sive post eam vocem, ad quam pertinet, positum): እሉኑ፡ዳእሙ፡ደቂቅከ፡ 1 Reg. 16, 11; ዳእሙ፡ኪያክሙ፡አእመርኩ፡ Am. 3, 2; ሶበ፡ያሤኒ፡አመ፡ረስዐ፡ዳእሙ፡ያሤኒ፡ Sir. 14, 7. 49, 4; Judith 4, 7; 4 Esr. 2, 30; አእምሩ፡ዳእሙ፡ γνῶτε μόνον Job 19, 3. 6. 17, 13; ውእቱ፡ዳእሙ፡በሕቲቱ፡ Sir. 43, 27; ውኁድ፡ዳእሙ፡ዘርኢነ፡ግብሩ፡ 43, 32; ወእሙንቱሰ፡ዳእሙ፡ክልኤሆሙ፡እለ፡ድኅኑ፡ 46, 8; Marc. 5, 36; Luc. 12, 41 rom.; Rom. 3, 30; አኮ፡-ዳእሙ፡ *non tantum* (seq. *sed etiam*) Rom. 13, 5; Phil. 1, 29. 2, 12; 1 Petr. 2, 18; 2 Cor. 7, 7 rom. 3) adversandi a) post sententiam negativam: *sed* (ab initio sententiae positum), 4 Esr. 8, 31—35. 10, 6. 7. 10, 25; Job 32, 9; Jes. 7, 8. 10, 7. 20. 11, 4. 32, 3. 42, 3. 49, 10. 58, 6. 62, 9; Jer. 2, 34. 15, 17. 22, 17; Dan. 2, 30. 9, 18; Judith 10, 16; Gen. 35, 10; Joh. 1, 8; 1 Thess. 2, 4; 2 Thess. 3, 9; 2 Tim. 1, 9 al. crebro; ዳእሙ፡ዓዲ፡ *verum etiam* (praemisso *non tantum*) Joh. 5, 18. b) *contra, potius, immo vero,* (vielmehr; plerumque post eam vocem, ad quam pertinet, positum): ትልዎ፡ዳእሙ፡ Sir. 2, 3; ተአመን፡ዳእሙ፡ 2, 6; ኀሊ፡ዳእሙ፡ 3, 22; ፈንዎሙ፡ዳእሙ፡ Jer. 15, 1; ዝንቱ፡ዳእሙ፡ግብርከ፡ 22, 17; ወይቤሎ፡አልቦ፤ዳእሙ፡ፈንወኒ፡ Tob. 10, 9; δή 4 Reg. 9, 12; ቦኑ፡እፈቅድ፡ከመ፡ይሙት፡ኃጥእ፤ዳእሙ፡ከመ፡ይትመየጥ፡ Hez. 18, 23. 33, 11; Rom. 9, 7; Marc. 4, 17; μᾶλλον Rom. 14, 13. 14. α) crebro ዳእሙ፡ ἀλλ' ἤ *sed tantum, sed potius, quin potius:* Gen. 24, 4; Hez. 36, 22; Jer. 7, 23. 38, 30; Ps. 1, 2. 5; Job 14, 22; vel β) ዘእንበለ፡ዳእሙ፡ Hez. 15, 4; 4 Esr. 13, 11; Jer. 9, 24; Kuf. 41. c) *at, tamen, verum:* ἀλλά Job 1, 12; πλήν Jer. 3, 13. 23; Dan. 2, 6. 4, 12; ዘእንበለ፡ዘበልዑ፡ዳእሙ፡ወራዙት፡ Kuf. p. 55; 2 Reg. 2, 10; δέ Phil. 3, 12; ወዳእሙ፡ Jos. 6, 15; Job 36, 10; Gal. 1, 23; 4 Esr. 10, 49; ante Imperativum: ወይቤሎ፡ዳእሙ፡ቅንት፡ሐቌከ፡ Job 40, 2.

ደከመ፡ I, 1 [amh. ደከመ፡ et ደኸመ፡; ut videtur, proprie: *tenuem* et *tenerum esse* (vid. II, 1), si quidem e ደቀቀ፡ et ደገደገ፡ eodem modo propagatum est, quo רחם ex رَخُ et רכך]. Subj. ይድክም፡ et ይድክም፡ 1) *lassum, fessum esse* vel *fieri, defatigari:* ኢይደክሙ፡ οὐ κοπιάσουσι Jes. 5, 27. 31, 3. 33, 24. 40, 28. 30. 44, 12. 63, 13; እገሪከ፡ይረውጸ፡ወይደክማከ፡ (v. ወያደ"፡) Jer. 12, 5; ኢይደክምኩ፡እንዘ፡እትልወከ፡ 17, 16. 18, 15; Prov. 4, 12; ደኪሞ፡በሐዊረ፡ፍኖት፡ነበረ፡ Joh. 4, 6. 2) *infirmum, imbecillum, debilem, languidum, remissum esse* vel *fieri, viribus deficere:* Jud. 16, 6 seq.; አኀዘ፡ይድክም፡ (v. ይድክም፡) 16, 19; ይደክሙ፡ብዙኃን፡ ἀδυνατήσουσι Jes. 8, 15. 29, 4; Jer. 16, 12. 16; Job 28, 4; Ps. 25, 1; Matth. 26, 41; ነፍስየ፡ሰርሐት፡እስከ፡እደክም፡ 4 Esr. 3, 22. 10, 35; ይድክም፡ ἐκλιπέτω Zach. 11, 9; Jes. 46, 2; ኢትድክም፡እምኀበ፡እግዚ"፡በተዛልፎቱ፡ μὴ ἐκλύου Prov. 3, 11; እመ፡ደከመ፡ኀይሉ፡ Sir. 19, 28; Thren. 1, 14; Ps. 30, 13; ኵሉ፡እድ፡ይደክም፡ Jes. 13, 7; Jer. 6, 24. 27, 15. 29, 3; Zeph. 3, 16; 2 Reg. 4, 1; ደከመ፡አዕይንትየ፡በአንብዕ፡ ἐξέλιπον Thren. 2, 11; Jer. 14, 6; Jes. 38, 14; ቃለ፡ወለተ፡ጽዮን፡ደከመ፡ Jer. 4, 31; ደከመት፡ነፍስየ፡ 4 Esr. 12, 8; ደከሙ፡ለዐቂበ፡ቅጽር፡ (infirmiores quam qui custodirent) Jsp. p. 349; ኢደከመት፡እምኀይላ፡ Kuf. p. 126. 3) *infirmum* i. e. *aegrotum esse* vel *fieri:* ἐνοχλεῖται Gen. 48, 1; ዘእንበለ፡ትድክም፡ (v. ትድክም፡) πρὶν ἀῤῥωστῆσαί σε Sir. 18, 21.

አድከመ፡ II, 1 1) *tenuem facere, comminuere:* ያደክም፡አድባረ፡ወየሐርፅ፡አውግረ፡ ἀλοήσεις ὄρη καὶ λεπτυνεῖς βουνούς Jes. 41, 15; δαμάζει Dan. 2, 40. 2) *tenerum reddere* (vid. ድኩም፡): ያደክሞ፡ለሥጋሁ፡ከመ፡ዘሕፃን፡ ἁπαλυνεῖ (v. ያለመልሞ፡) Job 33, 25; ያደክም፡ቃለ፡ወይዬውሀከ፡ Sir. 29, 5. 3) *fatigare, defatigare, lassare:* ከመ፡ያደክሞሙ፡ዐቀበ፡ኖጻ፡እገሪሆሙ፡ለአእሩግ፡ከማሁ፡ታደክሞ፡ብእሲት፡ነባቢት፡ለብእሲ፡የዋህ፡ Sir. 25, 20; Jer. 12, 5 var.; ያደክም፡ኀይሎ፡እንዘ፡ይትቀነይ፡ Sir. 38, 30. 4) *infirmare, debilitare, languidum reddere, infringere,* hominem Jud. 16, 5; እግዚ"፡አድከሞ፡ Jer. 26, 15; ያደክም፡እደወ፡ሰብእ፡ 45, 4 var.; ሰካር፡ያደክም፡ኀሊና፡ Clem. f. 119; alqd, ut arcum 1 Reg. 2, 4. a) *domare* Marc. 5, 3. b) *comprimere* virginem 2 Reg. 13, 14.

ድኩም፡ part. (passim ድኵም፡) 1) *tener, mollis:* ድኩማን፡ደቂቅ፡ ἁπαλώτερα Gen. 33, 13; de ramo arboris Matth. 24, 32; ልሳን፡ድክምት፡ μαλακή Prov. 25, 15; τρυφερός *delicatus* ድክምት፡ Deut. 28, 56 (vid. ለምለም፡ 28, 54). 2) *lassus, fessus, languidus, infirmus, debilis, imbecillus, invalidus:* እስመ፡ድኩማን፡እሙንቱ፡እስመ፡ፈድፋደ፡ሰትዩ፡ Judith 13, 1; νωϑρός Sir. 11, 12; ድኩማን፡እምኀበ፡እግዚ"፡ ἐκλελυμένοι Jes. 51, 20; ἀδύνατοι ድኩማን፡ Job 24, 4; Joel 4, 10; ሐሩ፡ድኩማኒሆሙ፡ ἐν οὐκ ἰσχύϊ Thren. 1, 6; ἀσϑενής Job 4, 3. 5, 15; 1 Reg. 2, 4; Prov. 24, 73; Matth. 26, 41; Rom. 6, 19; 4 Esr. 7, 11; 1 Petr. 2, 11 (gloss.); ላእከ፡ዚአሁ፡ድኩም፡ Enc. Ter 16; ልደትኪ፡እማሕፀነ፡ድክምት፡ሥጋ፡ Enc. Genb. 1; መንግሥት፡ድኩም፡ Hez. 17, 14; de fide: ዘድኩም፡ሃይማኖቱ፡ Rom. 14, 1; τὰ ἀσϑενῆ στοιχεῖα Gal. 4, 9; de oculis: አዕይንቲሃ፡ድኩም፡ Kuf. 28; de medicamento minus efficace: ፈውስ፡ድኩም፡ Chr. ho. 17.

ድካም፡ subst., Pl. ድካማት፡ 1) *lassitudo, fatigatio,* currentis Enc. Nah. 6; እንበለ፡ድካም፡ *indefessus* Enc. Pag. 2. 2) *infirmitas, imbecillitas, debilitas:* ከመ፡ያእምር፡ድካሞ፡ Job 37, 6; Rom. 8, 26; 1 Cor. 15, 43; ድካመ፡ፍጥረቱ፡ወአእምሮቱ፡ Phlx. 170; ድካመ፡ሃይማኖት፡ (i. q. ኑፋቄ፡) F. N. 9, 1; legis Hebr. 7, 18; Dei 1 Cor. 1, 25; ἀσϑενήματα Rom. 15, 1; *debilitatio, enervatio:* ሑጻጼ፡ወድካም፡ Jsp. p. 359. 3) *labor, aerumna* (Mühſal): ዕሤተ፡ገድላቲሆሙ፡ወድካማቲሆሙ፡ F. M. 1, 2; fortasse etiam Asc. Jes. 7, 26.

ድክመት፡ n. act. *debilitatio, enervatio:* እምድኅረ፡ርሥአኑ፡ወድክመቱ፡ Phlx. 52.

ድክምና፡ subst. *status infirmi, imbecillitas, debilitas:* እንዘ፡ሀለውኩ፡አንቲ፡ለድክምናየ፡መጽንዒ፡ Cod. Mus. Brit. LVII n. 6 str. 2.

መድክም፡ part., f. መድክምት፡ *defatigans, molestus:* ዛቲ፡ግብር፡መድክምት፡ጥቀ፡ Phlx. 23. 29.

ደኩስበተሬ፡ n. prgr. sc. δόξα πατέρι *gloria Patri,* ut: ወትብል፡ደኩስበተሬ፡፫ጊዜ፡ Genz. f. 128.

ደክተመ፡ quadrl. I [ut videtur permutatis sonis *j* et *k* formatum ex יתם ܝܬܡ يتم] *orbari, orbum esse* vel *fieri:* ለእለ፡ተርፉ፡ድኅሬሁ፡ርድእሙ፤ ወለእለሂ፡ደክተሙ፡ሕፅናሙ፡ Genz. f. 126. 134; post mortem patriarchae ደክተመት፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Abush. 50. — *Rad. Abb.:* ደክተመ፡ዘ፡ድሐ፡ሆነ።

አደክተመ፡ II *orbare, orbum reddere,* c. c. Acc. et እምነ፡, ut: አደክተመኒ፡እምአቡየ፡ወእምየ፡ Jsp. p. 278.

ድክቱም፡ part. *orbatus, orbus, orphanus:* ድክቱማን፡ F. N. 24, 3; ድክትምት፡ይእቲ፡እምአቡሃ፡ወእማ፡ Lud. e Mss. Colb.

ደክታም፡ adj. et subst., m. et f., sing. et coll., Pl. ደካትም፡ *orbus, -a, orphanus, orphani,* a) orbatus filiis vel parentibus: fem. M. M. f. 70; ደክታም፡ነፍስየ፡እምእማ፡ወአባ፡ Enc. Tachs. 24; coll.: F. N. 5. 11; Jsp. p. 281; Pl. ደካትም፡ F. N. 33, 4. 41, 5. b) orbatus conjuge: እፎ፡ኢይፈደፍድ፡ሐዘንየ፡እንዘ፡እኄጽር፡አንስቲያሆሙ፡ (sc. filiorum meorum interfectorum) ከዊኖን፡ደክታመ፡ወውሉዶሙ፡እጓለ፡ማውታ፡ Jsp. p. 337.

ድክትምና፡ subst. *orbitas* F. N. 16; a) liberorum: በእንተ፡እጓለ፡ማውትናሆሙ፡ወድክትምናሆሙ፡ Jsp. p. 335. b) parentum: ድክትምናየ፡ (ait mater cujus filius interfectus est) p. 368.

ድኩዕ፡ subst. (m.) *stercus, fimus* (sec. Ludolfi Gregorium: *stercus asininum*): ይከይድዎሙ፡ከመ፡ድኩዕ፡ውስተ፡ገጸ፡ምድር፡ Jer. 8, 2 var.; ተግሣጽ፡ለሕፃን፡ይከውኖ፡ሠናየ፡በከመ፡ያሜንዮ፡ድኩዕ፡ለምድር፡ Fal. f. 61. — *Voc. Ae.:* ድኩዕ፡ዘ፡ፋንድያ።

I. **ደወል፡** subst., plerumque m., Pl. አድዋል፡ [proprie: *orbis, circuitus,* coll. دال et دار cum derivatis] 1) *tractus* vel *regio circumjacens, territorium, fines* (Bezirk, Gebiet): በደወለ፡ዮርዳኖስ፡ ἐν τῇ περιχώρῳ 2 Par. 4, 17; በደወለ፡ (v. አንጻረ፡) ቤቱ፡ ἐξεναντίας οἴκου 2 Esr. 13, 28. 29; τὰ ὅρια Job 38, 20; Judith 1, 5; ኵሉ፡ደወሉ፡ዘዐውዱ፡ Hez. 45, 1; ደወለ፡ቤተ፡ሳሚስ፡ 1 Reg. 6, 12. 10, 2; Matth. 8, 34. 15, 39; Marc. 5, 17; ደወለ፡ጢሮስ፡ Zach. 9, 2; ደወለ፡ኢትዮጵያ፡ Hez. 29, 10; Jos. 15, 1 seq.; 4 Esr. 9, 9; ውስተ፡ደወለ፡ብሔርከ፡ ἐκ μέρους τῶν ὁρίων σου Num. 20, 16; μέρη Matth. 2, 22; Act. 2, 10; ὅριον Judith 15, 4; ደወሎሙ፡ κατασχέσεις αὐτῶν 1 Par. 9, 2; አድዋል፡ Jer. 17, 3 vrs. nov.; Ex. 34, 24; Num. 35, 26. 27; Deut. 2, 18; Matth. 15, 22; እምነ፡አድዋለ፡ብሔሮሙ፡ዘኢየሩሳሌም፡ ἀπὸ τῆς περιχώρου κυκλόθεν εἰς Ἱερουσαλήμ 2 Esr. 22, 28. a) *ditio:* ኵሎሙ፡አይሁድ፡እለ፡ደወለ፡መንግሥቱ፡ οἱ ὑπὸ τὴν αὐτοῦ βασιλείαν Esth. 3, 6; ውስተ፡ደወለ፡መንግሥቱ፡ 3, 13. b) *regio, terra:* ደወለ፡ፋርስ፡ χώρα Ἀσσυρίων Jes. 7, 18; ደወለ፡ቴማን፡ 37, 12. c) de agro certis finibus circumscripto: አኃዘ፡ደወለ፡ገራህት፡ τὴν μερίδα τοῦ ἀγροῦ Gen. 33, 19. d) Pluribus in locis respondet ὄρος, ὄρη, ὀρεινή quatenus regiones vel terrae tractus montibus tamquam finibus circumscripta sunt (vid. ደብር፡): እንተ፡ደወለ፡ኤፍሬም፡ δι᾽ ὄρους Ἐφραΐμ 1 Reg. 9, 4; በደወለ፡እግዚ"፡ ἐν ὄρει θεοῦ Hez. 28, 14; እምደወልየ፡ወእምድርየ፡ ἐκ τῆς γῆς ἐμῆς καὶ ἐκ τῶν ὀρέων μου Jes. 14, 25; ἡ ὀρεινή Luc. 1, 65. 39. 2) *terminus, limes:* Deut. 19, 14; ኢታፍልስ፡ደወለ፡ገራህት፡ዘአንበሩ፡አበው፡ Prov. 23, 10; ዘይሰርቅ፡ደወለ፡ቢጹ፡ Clem. f. 161; Jes. 19, 19; 4 Reg. 14, 25; አድዋል፡ 1 Par. 13, 5 (Ex. 34, 24). — *Voc. Ae.* አድያም፡ደወል፡ክንፈፍ፡ዘ፡ወሰን።

ተዳወለ፡ III, 3 *confinem, finitimum, vicinum esse,* c. Acc.: እለ፡ይዳወልዎ፡እለ፡ዐውዱ፡ ἐκ πάντων τῶν μερῶν αὐτοῦ κυκλόθεν 3 Reg. 3^a, 17.

II. **ደወል፡** subst. (*nola*), *campana* [sine dubio dicta ab *ultro citroque commovendo,* coll. دال VI et VII cum دلدل; Amharenses denominarunt አደወለ፡ *to sound, ring a bell,* Isenb. p. 167]: ደወል፡ዘይነቁ፡ 1 Cor. 13, 1 rom. (vid. Description de l'Egypte ed. II. t. XIII p. 550).

ዶረ፡ inus. i.q. دار דּוּר *in orbem ire,* vid. Ges. thes. p. 330.

ዳር፡ subst. i. q. hebr. דּוֹר, syr. ܕܳܪܳܐ, chald. דָּרָא דָּר (de quo vid. Ges. thes. p. 330) *aetas* hominum: በዳሮሙ፡ εἰς γενεὰς αὐτῶν Ex. 30, 8. 10. 31, 16 (In Cod. C substitui solet ትውልድ፡). Lud. exhibet ዶር፡, quod equidem nonnisi in Cod. H Ex. 30, 10 inveni.

ዶር፡ *margaritae* vid. sub ደረረ፡

ዴር፡ n. prgr. sine dubio i. q. ܕܰܝܪܳܐ دَيْر *monasterium, sacellum:* ሰላም፡ለፍልሰተ፡ሥጋከ፡እንዘ፡ያስተርኢ፡ንፍቀ፡ዝኅር፤ መትሕተ፡፵ጽብን፡ዘታቦተ፡ኪዳን፡አሥጋር፤ ኅበ፡ተሐንጸ፡ተከዚር፡ወኅበ፡ተሣረረ፡ዴር፤ ዮሴፍ፡ፍትወ፡ሥን፡በምልአ፡ሰማያት፡ወምድር፤ Enc. Jac. 9 (Lud. interpretatus est *paries*).

ዱር፡ subst. amh. *silva:* ታሕተ፡ዱር፡ተኅብእኩ፡ Lud. e Libr. Myst.

ዶርሆ፡ in antiquioribus libris passim ዶሮሆ፡, subst., m. et f., Pl. ደዋርህ፡ [transpositis literis propagatum e rad. ደሀረ፡, quae cum דָּהַר, דּוּר, דָּרַר طار componenda primitus *in gyrum agi,* deinde *volare* significasse videtur; amh. ዶሮ፡] proprie *volucris,* deinde *gallus gallinaceus* et *gallina,* a) m. ዶርሆ፡ተባዕት፡ ἀλέκτωρ Prov. 24, 66; ዶርሆ፡ Matth. 26, 34. 74. 75; Marc. 13, 35. 14, 30; Luc. 22, 34; Joh. 13, 38. 18, 27; በድምፀ፡ክንፈሆሙ፡ለሱራፌል፡ይነቁ፡ዶርሆ፡ Clem. f. 13; መጽሐፈ፡ዶርሆ፡ d'Abbadie Cat. p. 10. b) f., ὄρνις Matth. 23, 37; Luc. 13, 34; ὀρνίθιον Lev. 14, 4—7. 49—53; መጋዝአ፡ደዋርህ፡ 3 Reg. 3^a, 16. 4, 23. c) c. generis: rex mactari jussit ፪፻ ደዋርህ፡ Gad. T. H.; ሥብሐ፡ዶርሆ፡ M. F.

ዳዊት፡ 1) n. pr. regis Israelitarum *David.* 2) *psalterium,* liber biblicus (ab auctore psalmorum potissimo dictus); ተፈጸመ፡ዳዊት፡ (explicit psalterium) Ps. in subscr. (in ed. Lud. p. 318); ወትደግም፡፻ወ፶ዳዊት፡ Genz. f. 13; ወእምዝ፡ትብል፡ጸሎተ፡ቅዳሕ፡ዘእምዳዊት፡በዜማ፡ግዕዝ፡ f. 123; በዳዊት፡ Clem. f. 125; Gad. Joh.; Gad. Kar., al.

ደወየ፡ I, 1 [دَوِيَ دَاءَ, דוה ܕܘܳܐ] Subj. ይድወይ፡ *aegrotare, morbo affici, morbo laborare:* Jes. 38, 1. 9; እመሂ፡ደወየ፡ኢይሴፎ፡ሐይወ፡ Job 24, 23; ደወይኩ፡ Dan. 8, 27; 1 Reg. 30, 13; 2 Reg. 12, 15; ደወየ፡እገሪሁ፡ 3 Reg. 15, 23; 4 Reg. 1, 2; 2 Par. 16, 12; Gen. 42, 38; Kuf. 42; Ps. 106, 12; Joh. 4, 46; Phil. 2, 26; Jac. 5, 14; Clem. f. 112;

ይድወይ፡ 4 Esr. 6, 80; Ps. 9, 3; Gen. 42, 4; c. Acc. morbi: ደወየ፡ደዌሁ፡እንተ፡ባቲ፡ይመውት፡ 4 Reg. 13, 4; ደወየ፡ደዌ፡ንስቲተ፡ Sx. Ter 16; c. ውስተ፡ morbi: ይደውዩ፡ውስቴታ፡ (sc. ለደዌ፡) Jer. 6, 21. a) trsl.: ደወየ፡ልብነ፡ ἐγενήϑη ὀδυνηρά Thren. 5, 17; ደወየት፡ ኢየሩሳሌም፡ Jes. 3, 8 var.; de morbo incredulitatis: እለ፡ደወዩ፡ክሕደ፡ τοῖς νοσοῦσιν ἀπαιδευσίαν Cyr. ad Th. f. 22. b) *laborare:* ልያ፡ትደዊ፡አዕይንቲሃ፡ Gen. 29, 17. c) *affligi, male haberi:* ልብ፡እኩይ፡ይደዊ፡ κακωϑήσεται Sir. 3, 26; ደወዩ፡ከመ፡አባግዕ፡ ἐκακώϑησαν Zach. 10, 2.

ደወየ፡ I, 2 *morbo afficere:* አሐቲ፡ብእሲት፡እንተ፡ደወያ፡ጋኔን፡ Clem. f. 107 (si quidem lectio sana est).

አድወየ፡ II, 1 *aegrotum reddere, morbo afficere, morbum afferre,* c. Acc. pers.: እንተ፡አድወያ፡ጋኔን፡ Luc. 13, 11; መጽአ፡ላዕለ፡ርእሱ፡ሐሩር፡ወአድወዮ፡ወሞተ፡ Judith 8, 3; ለእሉ፡አድወዮሙ፡ፍርሀት፡ Sap. 17, 8; omisso Acc.: ያደዊ፡ብዙኀ፡በሊዕ፡ Sir. 37, 30; 1 Reg. 2, 10; Deus ያደዊ፡ወያሐዩ፡ Clem. f. 271. a) *acerbum dolorem efficere:* ይኩንንዎ፡ኵነኔ፡ዘያደዊ፡ F. M. 20, 3. b) *morbiferum* vel *insalubrem esse:* ምርዓይ፡ማዩ፡ዘያደዊ፡ F. N. 36.

ተደወየ፡ III, 2 *aegrotum se simulare,* 2 Reg. 13, 5. 6.

ድዉይ፡ vel ድውይ፡ part., f. ድውይት፡, Pl. m. ደዉያን፡ vel ድውያን፡ vel ዱያን፡, *aeger, aegrotus, valetudine affectus, invalidus:* Ps. 6, 2; Prov. 22, 22; ኢትትሀከይ፡ሐውጾ፡ድዉይ፡ Sir. 7, 35; Matth. 8, 6; Jac. 5, 15; ዘድዉይ፡ሥጋሁ፡ Sir. 30, 14; ድውይት፡ Chr. Ta. 29; ድውያን፡ vel ድዉያን፡ Job 4, 4; Judith 9, 11. 16, 11; Hez. 21, 15; Matth. 4, 24; Marc. 6, 13. 56; Joh. 6, 2; በእንተ፡ድውያን፡ F. N. 21; ዱያን፡ሕዝብ፡ Rel. Bar.; Act. 19, 12 rom.; Lit. 162, 4; Clem. f. 45. 106. 207 al.; de anima: ነፍስ፡ድውይት፡ Sap. 17, 8. a) *debilis, imbecillus,* de voce: ድውይ፡ቃል፡ Koh. 12, 4. b) ቤተ፡ድውያን፡ *nosocomium,* II Can. Nic. 82 (75); መጋቤ፡ዱያን፡ *nosocomus,* Lud. e Syn.

ደዌ፡ subst., f. et m., Pl. ደዌያት፡ *aegrotatio, morbus, valetudo adversa,* Ex. 15, 26; Deut. 7, 15; ደዌ፡እኩይ፡ውስተ፡ብረኪክ፡ 28, 35; ክክደ፡ደዌሁ፡ 3 Reg. 17, 17; ለእመ፡አሐዩ፡እምዝቲ፡ደዌ፡ 4 Reg. 1, 2. 8, 8; ደዌ፡መሪር፡ወእኩይ፡ደዌ፡ከርሥ፡ 2 Par. 21, 15; እሁብ፡ደዌ፡ላዕለ፡ዝንቱ፡ሕዝብ፡ Jer. 6, 21; ሐይወ፡እምደዌሁ፡ Jes. 38, 9; Ps. 15, 3. 40, 3; Koh. 5, 12. 15. 6, 2; Job 33, 19; ደዌ፡ሲሕ፡ Sir. 30, 17. 34, 20; 4 Esr. 7, 24. 8, 63; በደዌሁ፡ Asc. Jes. 1, 4. 2, 14; Matth. 4, 23. 8, 17. 9, 35. 10, 1; ደዌ፡ውሳጣዊ፡ M. F.; ደዌያት፡ F. M. 10, 1; Fal. f. 57. a) *morbus* vel *labes* animi: ነበረት፡ይእቲ፡ደዌ፡ውስተ፡ልብ፡ 4 Esr. 1, 22; ደዌ፡ጌጋይ፡ Enc. Mij. 2 (in cod. Tub.). b) statui constr. subjunctum: *morbifer, insaluber,* ነፋስ፡ደዌ፡ ἀνεμοφϑορία 2 Par. 6, 28. c) „*affectus quivis malus* vel *malum*“, ut: ደዌ፡ዕርቃን፡ Lud. ex Enc. Mij. 2.

ደዋዪ፡ n. ag. *aegrotans, morbidus,* Sap. 9, 5 (v. ድዉይ፡).

ዱድ፡ n. prgr. (ut videtur), sc. דּוֹד [illegible] *patruus, patris frater* in vers. nov. 1 Reg. 10, 14—16. 14, 50; 2 Reg. 23, 9. 24.

ዳዕሙ፡ *verum, sed* vid. sub ዳእሙ፡

ዳዕሮ፡ subst., nomen *arboris magnae, sycamino similis,* Abyssinicae: ወይጼልሉ፡ዖመ፡ዕፀ፡ዳዕሮ፡ወአብትረ፡ልብኔ፡ δένδρα μεγάλα σὺν ῥαδάμνοις καὶ κλῶνες ἀγροῦ Job 40, 17. — In Voc. Ae. explicatur ወርካ፡ (vid. sub ቴናክ፡ c. 563); Isenberg lex. p. 147 exhibet: „ወርካ፡, Tigr. and Dankali ዳዕሮ፡ a large tree in Abyssinia, similar to the sycamore“; praeterea vid. de ዳዕሮ፡ Rüppell I. p. 300; Bruce III p. 93 (Daroo); de ወርካ፡ Harris II Anh. p. 27.

ዱይም፡ subst., nonnisi in Pl. አድያም፡ usitatum, Pl. Pl. አድያማት፡ [proprie *circulus, orbis,* coll. دَامَ II. VI. X; vid. ደወል፡] *tractus terrae* vel *regio circumjacens, loca circumjacentia* vel *vicina* vel *finitima:* አድያመ፡ኢየሩሳሌም፡ κυκλόϑεν Ἱερουσαλήμ Jer. 17, 26. 40, 13; በኵሉ፡አድያሚነ፡ Dan. 9, 16; ኵሉ፡አሕዛብ፡ወእለ፡አድያም፡ Joel 4, 12; አህጉረ፡አድያማት፡ Lud. ex Marc. 6, 36 Mss.; አህጉር፡ዘአድያሚሃ፡ Zach. 7, 7; አድያሚሃ፡ αἱ κύκλῳ αὐτῆς χῶραι Hez. 5, 5. 39, 17; Kuf. 13. 45; Asc. Jes. 6, 3; ἡ περίχωρος Esth. 9, 12; 1 Par. 5, 16; Matth. 14, 35; ὅρια Matth. 2, 16. In specie አድያመ፡ዮርዳንስ፡ *regio Jordani adjacens* (כִּכַּר הַיַּרְדֵּן ἡ περίχωρος): Kuf. 16; Zach. 11, 3 (φρύαγμα); Matth. 3, 5; Luc. 3, 3; etiam አድያም፡ Gen. 13, 12. a) *territorium* urbis cum *vicis* et *pagis, ager suburbanus, suburbia:* κῶμαι, ላዕለ፡ኵሉ፡አድያሚሃ፡ Jer. 19, 15; Cant. 7, 12; አህጉር፡ወአድያሚሆን፡ προάστεια Num. 35, 2 seq. b) *provincia:* አድያም፡ χῶραι 3 Reg. 20, 14; ዘቂሳርያ፡አድያም፡ (dioecesis Caesareae) Enc. Jac. 15. c) *vicini, finitimi, circumjacentes* (populi, urbes): Jos. 9, 20; Ps. 43, 15. 78, 4; አድያሚሆን፡ τὰς ὁμορούσας αὐταῖς Jer. 27, 40; οἱ πάροικοι αὐτῆς 29, 19. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ደወል፡

ዶር፡ vid. sub ዶረ፡

ድዮስጶራ፡, ድዮስ፡ጶራ፡, ዲዮ"፡ n. prgr., sc. διασπορά *dispersio* et *dispersi* (inter gentes) Jac. 1, 1; M. M. f. 286. — *Voc. Ae.:* ዲዮስጶራ፡ዘ፡ዝርዋን፡

ዳይቅ፡ ut videtur n. prgr., sc. דָּיֵק *vallum obsidentium,* sec. alios *turris speculatoria:* ከመ፡ይሕንጽ፡ዳይቀ፡ Hez. 21, 22 (hebr. 27).

ዲያቆን፡ n. prgr., m., Pl. ዲያቆናት፡, sc. διάκονος, *diaconus,* Phil. 1, 1; 1 Tim. 3, 8; Lit. 159, 3. 161, 2; Const. Ap. 15; Kid. f. 17; F. M. 31, 2; F. N. 7; Genz. f. 48, al. crebro. a) *archidiaconus:* ሊቀ፡ዲያቆን፡ F. N. 7, 3; vel ሊቀ፡ዲያቆናት፡ 7, 4; vel ርእሰ፡ዲያቆናት፡ F. N. 4; vel አርሺ፡ዲያቆን፡ Abush. 50; Pl. ሊቃነ፡ዲያቆናት፡ Clem. f. 208. b) *subdiaconus* ንፍቀ፡ዲያቆን፡ II Can. Ap. 41; Lit. 162, 1; 166, 1; Kid. f. 22; F. M. 31, 3; Mavâs. n. 52; F. N. 8; vel ንፍቀ፡ዲያቆናት፡ Clem. f. 173.

ዲያቆናይ፡ adj. rel. (quasi *diaconicus*) *diaconus,* poëtice, ut: እስጢፋኖስ፡ዲዳቆናይ፨ምእመን፡በሰማይ፨ Deg.

ዲያቆናዊት፡, rarius ዲያቆናይት፡ subst. f., *diaconissa,* Const. Ap. 53; II Can. Nic. 81 (74); F. N.; Sx. Nah. 6; ዲያቆናይት፡ F. M. 6, 10; ዲያቆናዊት፡አንስት፡ *diaconissae* Kid. f. 8; Pl. ዲያቆናውያት፡ F. N. 8, 1 et ዲያቆናይያት፡ F. N. 48; *subdiaconissa* ንፍቀ፡ዲያቆናዊት፡ Const. Ap. 53.

ዲያቆንና፡ subst. *diaconatus, munus diaconi,* Can. Ancyr. (Sarg.) 8 (p. 183).

ዲቁና፡ et **ዲቍና፡** subst. *diaconatus, munus diaçoni*, Kid. f. 20; M. M. f. 17; ሢመተ፡ዲቁና፡ et መልእክተ፡ዲቁና፡ F. M. 6, 5; F. N. 7, 2; ግብረ፡ዲቁና፡ Sx. Teq. 9.

ድያቄን፡ vid. sub ዝያቄን፡

ጀይብ፡ i. e. جَيْب *sinus* indusii vestisque, F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195).

ዲበ፡ *super* vid. sub ደበበ፡ c. 1103.

ዲባ፡ *insidiae* vid. sub ዴፐ፡

ዲያብሎስ፡ n. prgr., sc. διάβολος *diabolus*, Sap. 2, 24; Matth. 4, 1. 13, 39 al. — *Voc. Ae.*: ዲያብሎስ፡ ብ፡ ግም፡ (v. ግምዕ፡).

ደየነ፡ I, 2 [דִּין, دِيْ دان; Amharenses etiam verbum ዳነየ፡ frequentant, ut: ይዳንየኒ፡ንጉሥ፡ Chr. L. Atk. f. 29] *judicare, punire*, 4 Esr. 13, 41.

ተደየነ፡ III, 2 et 1 *judicari, damnari, condemnari, puniri* tormentis infernalibus: ዘኢአምነ፡ይዴየን፡ (Platt: ይደየን፡) Marc. 16, 16; 4 Esr. 13, 41; ከመ፡ይደየኑ፡መዓልተ፡ወሌሊተ፡ βασανισθήσονται Apoc. 20, 10; ዘከመ፡ይደየኑ፡ኃጥአን፡በኵነኔ፡ነደ፡እሳት፡ Clem. f. 81.

ደይን፡ subst., m. et f. 1) *judicium, damnatio, condemnatio:* ደይነ፡ንኅሥእ፡ለርእስነ፡ κρίσιν ἑλώμεθα ἑαυτοῖς Job 34, 4; plerumque de judicio Dei, quo homines judicat vel condemnat: Ps. 1, 6; ኢትግበር፡ዘንተ፡ደይነ፡ Gen. 18, 25; Org. 6; Jac. 2, 13; እንተ፡ተዐቢ፡ደይን፡ 3, 1. 5, 12; Joh. 5, 24; Apoc. 17, 1; Judae 6. 7; 2 Petr. 2, 3; Hebr. 9, 27; 1 Tim. 5, 12; Rom. 3, 8; 1 Cor. 11, 29; ሄኖክ፡ይጽሕፍ፡ደይነ፡ወኵነኔ፡ዓለም፡ Kuf. 4; ቀደመ፡ገቢረ፡ደይን፡ወኵነኔሁ፡ 4 Esr. 6, 45. 8, 43. 70; ደይን፡እምድኅረ፡ሞት፡ይመጽእ፡ 14, 37; ትንሣኤ፡ዘለደይን፡ Joh. 5, 29; ትንሣኤ፡ደይን፡ (opp. ት"፡ሕይወት፡) Macc. f. 20; ዕለተ፡ደይን፡ Judith 16, 17; Kuf. 4; Matth. 10, 15. 11, 22; 2 Petr. 3, 7; Clem. f. 120, al. 2) *poena post mortem futura* vel *infernalis, cruciatus infernus, infernum:* ጢሰ፡ደይኖሙ፡ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν Apoc. 14, 11; መከን፡ዘደይን፡ Kuf. 7; ዐዘቅተ፡ደይን፡ 4 Esr. 6, 1; ደይን፡ወእሳት፡ 6, 3; ይጼዐሩ፡ውስተ፡ደይን፡ 9, 10; Clem. f. 92. 115 al.; አንቀጸ፡ደይን፡ Org. 4.

ደያኒ፡ n. ag. *judex:* Deus est ደያኔ፡ጽድቅ፡ Phlx. 164; Lud. e Mss. Colb.

መዲና፡ subst. amh. *sedes principis*, ut regis: ወተገብረ፡መዲና፡በአቾፌር፡ Chr. L. Atk. f. 14; vel Abbunae: ገብረ፡መዲናሁ፡በጎንደር፡ f. 16.

ዴገነ፡ quadrl. I 1) *persequi, insequi*, hostili modo, Matth. 26, 55; ዴጊንየ፡ Ex. 15, 9; c. c. Acc. pers.: Gen. 14, 14. 31, 23; Lev. 26, 17; Jos. 11, 8; Jud. 4, 16. 22. 7, 25; 1 Reg. 17, 52. 23, 25. 24, 15. 26, 18; 2 Reg. 2, 24. 17, 1. 20, 6. 24, 13; ዴገኑ፡ወተለውዎ፡ 20, 7; Jes. 30, 16; Thren. 3, 11. 5, 5; Ps. 7, 5. 17, 41; Subj. ይዴግን፡ Chr. ho. 11; ዴግኖሙ፡ Kuf. 43; Gen. 44, 4; Jos. 2, 5. 10, 19; 1 Reg. 30, 8; ዴግኖቶ፡ 23, 28; እለ፡ይኤብሱ፡ይዴግኖሙ፡እኩይ፡ Prov. 12, 26. 13, 21; seq. ድኅረ፡ vel እምድኅረ፡, ut: ዴገነ፡ድኅሬሆሙ፡ Ex. 14, 8; c. Acc. et c. ድኅረ፡ conjunctim: ዴግኖ፡ድኅሬሁ፡ Kuf. 29; Ex. 14, 4. 9. 2) *sectari, sequi* quaerendi causa, Luc. 17, 23; Phil. 3, 12. 14; c. Acc. pers.: ሖረ፡ወዴገኖ፡ 3 Reg. 13, 14; ዴገኖ፡ወተለዎ፡ 4 Reg. 5, 21; ኢትዴግኖ፡እንከ፡ወኢትትልዎ፡ድኅሬሁ፡ Sir. 27, 17. 20; Marc. 1, 36; c. Acc. rei (*studere, studiose appetere*): ለእመ፡ዴገንከ፡ለጽድቅ፡ትረክባ፡ Sir. 27, 8; Jes. 16, 5. 51, 1; Prov. 15, 9; 1 Tim. 6, 11; ዴግና፡ለሰላም፡ Ps. 33, 15; ዘይዴግን፡ነፋሰ፡ Sir. 31, 2; ይዴግንዋ፡ለኦሪቶሙ፡ Rom. 9, 31; ዴግንዋ፡ለተፋቅሮ፡ 1 Cor. 14, 1; beatus qui ዴገነ፡አሠረ፡ወንጌል፡ Org.; c. ኀበ፡ rei: ይዴግን፡ኀበ፡ሐመልማል፡ ζητεῖ ὀπίσω παντὸς χλωροῦ Job 39, 8; *sectari* alqm i. e. *imitari* Enc. Genb. 17. — *Voc. Ae.*: ዴገነ፡ወተለወ፡ዘ፡ተከተለ።

አዴገነ፡ II *persequi jubere*, 4 Reg. 14, 19.

ዴጋኒ፡ n. ag. 1) *persecutor:* ዴጋኔ፡ፀሩ፡ Enc. Mag. 28. 2) *secutor, sectans:* ኤዎስጣቴዎስ፡አሠረ፡ቶማስ፡ዴጋኒ፡ (Eustathius vestigium Thomae sequens), Deg.

ዳጌን፡ i. q. ጤገን፡ q. v.

ዴፐ፡ I, 1 [vic. II ደበበ፡, ደበወ፡, ደበየ፡, דבב, دَبَّ *clanculum obrepere*] 1) *insidiari*, c. ለ፡ pers.: ዘዴፐ፡ለከ፡ይቅትልከ፡ Jsp. p. 338; ዴፑ፡በፍኖት፡ p. 356. 373. 2) *insidias ponere, in insidiis collocare:* ዴፐ፡ሎቱ፡ዕደወ፡ከመ፡የኀይል፡ቦቱ፡ Jsp. p. 354.

ዲፓ፡, etiam **ዲባ፡** subst. *insidiae*, a) in Acc.: ነበረ፡ዲፓ፡ (v. ዲባ፡) ἐνήδρευσεν *insidiatus est* 1 Reg. 15, 5; ቆመ፡ዲፓ፡ኀበ፡ . . Jud. 9, 44; femina ጸንሐቶ፡ዲፓ፡ለንጉሥ፡ Jsp. p. 276. b) በዲፓ፡, ut: ይጸንሕዎ፡ሎቱ፡በዲፓ፡ Jsp. p. 297; በዲፓ፡መሠጥዎ፡ Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.*: ዲፓ፡ (v. ዲባ፡)ዘ፡አርዋ።

ድድ፡ *compages, basis* vid. sub ወደደ፡

ዱድ፡ *patruus* vid. sub ደወደ፡

ዴዴ፡ subst. m. et f., Pl. ዴዳት፡ et ዴዴያት፡, raro ዴድያት፡ et ዴዳያት፡ [ut videtur, a دَادَ הִדַּדָּה al.; proprie *locus per quem ultro citroque commeant*, amh. ዴጅ፡ Tigr. ዴጌ፡ „door, gate, entry, avenue" Isenb. p. 168] 1) *ostium* (i. e. „spatium illud per quod ingredimur" Lud.), *porta:* ዴዴሃ፡ αἱ πύλαι αὐτῆς Jer. 28, 58; ኆኅተ፡ዴዴ፡ πρόθυρα τῆς πύλης Hez. 11, 1; አንቀጸ፡ዴዴ፡ጸናፌ፡ 10, 19; በአንቀጽ፡ውስተ፡ዴዴ፡ቤተ፡እግዚ"፡ ἐν προθύροις πύλης Jer. 43, 10; ዴዴ፡አፍራስ፡ 38, 40; ዴዴ፡ብንያሚን፡ 45, 7; Deut. 5, 14; πύλων 3 Reg. 6, 12; Apoc. 21, 21; ዴዴ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ Clem. f. 104; ዴዳት፡ (v. ዴዴያት፡) Deut. 3, 5. 6, 9; ዴዴያቲሃ፡ (v. ዴዳቲሃ፡) Thren. 2, 9; ኀበ፡አንቀጸ፡ዴዳቲሃ፡ለኵራሲ፡ Jer. 19, 2; Apoc. 21, 21. 2) *propylaeum, vestibulum*, ነበሩ፡ውስተ፡ቀዳሚ፡ዴዴ፡ (v. ዴዴ፡አንቀጽ፡)ሐዲስ፡ Jer. 33, 10; Luc. 16, 20; እለ፡ውስተ፡ዴዴ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ Clem. f. 86; in Acc. loci 2 Reg. 11, 9; ዴዴያት፡ v. ዴድያት፡ τὰ πρόπυλα Am. 9, 1; ዴዴያተ፡አንቀጸ፡ኢየሩሳሌም፡ Jer. 1, 15; በዴዴያተ፡ (v. በዴዳያተ፡)አብያት፡ Hez. 33, 30. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ኆኅት፡; *aliud:* ዴዴ፡ዘ፡ሜዳ።

ደዴር፡ vid. sub ደንደር፡

ዲድረክም፡, **ዲድርክም፡**, **ዲድርክሜ፡**,‟**ማ፡** (et **ድድርክማ፡**) n. prgr., sc. δίδραχμον *didrachmum* (numus duas drachmas valens), Ex. 30, 13; Lev. 27, 3—7; Num. 3, 47; Deut. 22, 29; Jos. 7, 21; 2 Esr. 15, 15. 20, 32; Job 42, 11; etiam **ድደርኬሜ፡** Tob. 5, 15 var. — *Voc. Ae.*: ዲድርክም፡ዘ፡፪ድሪም፡; *aliud*: ሰቅል፡ወገመስ፡ወዲድርክም፡ወጠፋልሕ፡ዘ፡በበ፪ድሪም ።

ዲድስቅልያ፡ subst. prgr. sc. διδασκαλία nomen libri ecclesiastici, „*Didascalia* Apostolorum", editus a Th. P. Platt, Londini 1834. 4°; Ms. etiam in Bibliotheca Stuttgartiensi exstat. Vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8; p. 334 n. 104.

ደደቀ፡ I, 2 (passim etiam I, 1 ni I, 3 emendare malueris) *accidere, incidere, intercidere, casu et fortuito fieri* [cognatum cum ወድቀ፡]: ደደቀ፡በውእቱ፡አዝማን፡ባእስ፡ማእከለ፡አይሁድ፡ወማእከለ፡አርማንያ፡ Jsp. p. 345; እምድኅረ፡፳፫ዓመት፡ደደቀ፡ፀብእ፡ዐቢይ፡ p. 274. 279; ውእቱ፡ረኀብ፡ደደቀ፡በ፲ወ፫ዓመተ፡መንግሥቱ፡ p. 329; እመ፡ደደቀ፡ብጽሐተ፡ነግድ፡ (*si accidit ut hospes adveniat*) Phlx. 74; regem non petivimus አላ፡ደደቀ፡ (*casu factum est*) Jsp. p. 303; multi homines pereunt በደዲቅ፡ (*casu*) ከመ፡ወዲቅ፡እመከናት፡ልዑላት፡ Phlx. 172; ደደቀ፡ሰዓት፡ Lud. e Mss. Colb.; c. Acc. a) *accidere alicui*: ታጉብአ፡ውስተ፡እደ፡ዘይዴድቆ፡ (v. ዘይዴደቆ፡) εἰς χεῖρας πτώσεως αὐτοῦ Sir. 4, 19; ለእመ፡ይደድቆ፡ (I, 1) ሞት፡ II Can. Ap. 31; እመበ፡ካህን፡(ዘ)ደደቆ፡በንዋም፡ዘኮነ፡እምዝንየት፡ Kedr f. 73. b) *incidere in alqd* vel *alqm*: ጽኑዐ፡ልብ፡ኢይዴድቅ፡ (v. pro ኢይዳደቅ፡) ሠናየ፡ σκληροκάρδιος οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς Prov. 17, 20; ወአዘዘ፡ላቲ፡(ለብርሃን፡)ዘደደቃ፡ Job 36, 32 var. c) *cadere in alqm*: ለነሂ፡ይደድቀነ፡ (I, 1) ዝንቱ፡ምሳሌ፡ (in nos quoque cadit haec similitudo) Lud. e Mss. Colb.

ዳደቀ፡ I, 3 *incidere in* alqm vel alqd: ወአዘዘ፡ላቲ፡(ለብርሃን፡)ዘይዳድቃ፡ Job 36, 32 var.; ላሜህ፡ወገረ፡በእብን፡ኀበ፡ድምፅ፡ (i. e. petens locum, unde sonum audierat) ወዳደቆ፡ (casu feriit) ለቃየል፡ማእከለ፡አዕይንቲሁ፡ወቀተሎ፡ Clem. f. 15 (quamquam scriptum est ወደዳቆ፡).

ተደደቀ፡ III, 2 i. q. ተዳደቀ፡, ut: ውስተ፡እደ፡ዘይዴደቆ፡ Sir. 4, 19 var.; Prov. 12, 27 var.

ተዳደቀ፡ III, 3 1) *accidere, incidere,* (*casu* vel *forte*) *supervenire* alicui, c. Acc.: እንተ፡ኢኀለይኩ፡ተዳደቀተኒ፡ Job 3, 25; ከመ፡፩ድድቅ፡ይዳደቆሙ፡ለኩልኤሆሙ፡ Koh. 2, 14; በከመ፡ይዳደቆ፡ለአብድ፡ከማሁ፡ሊተኒ፡ይዳደቀኒ፡ 2, 15; እስመ፡ጊዜ፡ወድድቅ፡ይዳደቆሙ፡ለኵሎሙ፡ 9, 11; Prov. 20, 30 (vid. sub ምማቴ፡); ለአብዳን፡ይዳደቆሙ፡ሞት፡ 24, 8; ተዳደቆ፡ድድቅ፡ለውእቱ፡ንዋይ፡ F. N. 41, 5; በእንተዝ፡ምንትኒ፡ርኩስ፡አልበ፡ዘይዳደቃ፡ Sap. 7, 25; ሶበ፡አልጸቀ፡ዕድሜሁ፡ወተዳደቆ፡ዕለቱ፡ Enc. Jac. 10; ጊዜ፡ተዳደቆ፡መዊት፡ Enc. Sen. 16; ለእመ፡ተዳደቆ፡ግብተ፡ደዌ፡ F. M. 27, 3; ዘተዳደቆ፡ *quod casu ei accidit* F. N. 24, 2; እምተዳድቆቱ፡ለፈለግ፡ a superventu fluminis, Lud. e Mss. Colb. a) *incidere in* alqd i. e. *casu* vel *forte nancisci* alqd: ጽኑዐ፡ልብ፡ኢይዳደቅ፡ሠናየ፡ Prov. 17, 20; ልበ፡አብዳን፡ይዳደቅ፡መርገመ፡ 12, 23; ይዳደቅ፡ሕብል፡ለአሥግሮ፡ 12, 27. b) *forte adesse* vel *intervenire* rei: እለ፡ይዳደቅዋ፡ለድቀቶሙ፡ προςδεχόμενοι τὴν πτῶσιν αὐτῶν Hez. 32, 10. c) *improviso incidere in* alqm, *forte occurrere, obvium fieri*: ዘይዳደቅ፡ ὁ συναντῶν Prov. 12, 13; ሶቤሃ፡ትዳደቆ፡ 7, 10; Job 36, 32; Luc. 10, 31; Act. 17, 17 rom. d) *casu evenire* vel *accidere* vel *fieri* vel *intervenire*: እስመ፡ሶበ፡ኀለፈ፡ተዳድቆተ፡ስረቱ፡ይሬሲ፡ነፋስ፡ቀሊለ፡ Sap. 5, 11; እስመ፡ኮነ፡ዕለቱ፡ሰንበተ፡ወተዳደቀ፡እምድኅሬሁ፡በዓለ፡እልአንሰራ፡ Jsp. p. 299; liberasset me እመንሱት፡በባሕር፡ወበየብስ፡ወእምዘ፡ይዳደቅ፡እምሰማይ፡ወምድር፡ p. 339; non consulto አላ፡በተዳድቆ፡ግብት፡ (*casu improviso*) F. M. 4, 2. e) *supervenire* hostili modo: ከመ፡ይዳደቅዋ፡ለሀገር፡ Jsp. p. 345; ይመጽአክሙ፡ወይዳደቀክሙ፡ጽልዕ፡ወባእስ፡ውስተ፡ሀገርክሙ፡ ibid. 2) *se objicere* vel *immittere* i. e. *irruere* in pugnam vel bellum: ተዳደቁ፡ኵሎሙ፡ውስተ፡ፀብእ፡ Jsp. p. 358; ኢይደሉ፡ንዳደቃ፡ለፀብእ፡ዘእንበለ፡በትእዛዘ፡እግዚ‟፡ p. 351. — *Voc. Ae.*: ተዳደቆ፡ዘ፡ተገናኘው ።

ድድቅ፡ subst. (m.), Pl. **ድድቃት፡** *accidens, casus, fors, sors, res fortuita, casus adversus, malum improvisum,* συνάντημα Koh. 2, 14. 3, 19. 9, 2. 3. 11; σύμπτωμα Ps. 90, 6; ተዳደቆ፡ድድቅ፡ለውእቱ፡ንዋይ፡ F. N. 41, 5; ምንዳቤያት፡ወድድቃት፡ Macc. f. 24; libera me እምኵሉ፡ድድቅ፡ዘይጸንሕ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡ወእምጼዳንታት፡ al., Org. 3; እምድድቅ፡ዘውስተ፡ማያት፡ Ssal. Req. (nec est quod in his duobus locis cum Ludolfo significatum *cacodaemon* statuamus). — *Voc. Ae.*: ግብተ፡ድድቀ፡ብ፡ድንገት ።

ደደክ፡ subst. *frigus* recreans vel temperatius, (mitius quam ቍር፡ sec. Lud.), *aura frigidula* (Kühle): አስሐትያ፡ወቍር፡ወሐመዳ፡ወደደክ፡ Hen. 76, 12; ዘየዐርግ፡እምኔሁ፡ከመ፡ጢስ፡ውእቱ፡ወስሙ፡ደደክ፡ 60, 18 [vapor congelatus pruinae similis intelligendus videtur]; plerumque opponuntur ደደክ፡ወመርቄ፡ Kuf. 6; Dan. ap. 3, 48; ገነት፡ዘኢያይበሳ፡ነፋስ፡መርቄ፡ወደደክ፡ Enc. Teq. 21; ወምድረ፡ሴምሰ፡ኢመርቄ፡ወኢደደክ፡ Kuf. 8. Ab Abyssinis exponitur *regio temperata et elatior*, ubi aurae frigidulae spirant (Lud.), opp. መርቄ፡ (Schwüle, Niederung). — *Voc. Ae.*: ደደክ፡ብ፡ደጋ፡; *aliud*: ደደክ፡ዘ፡ደግዓ፤መርቄ፡ዘ፡ቈላ፡አደጎ ።

ደግ፡ vox dubia, vid. sub ደጋን፡

ድጓ፡ subst. (m.) *cantus ecclesiasticus* (Kirchengeſang), cujus auctorem in Abyssinia S. Jaredum fuisse tradunt; hoc ipso nomine inscriptus est liber celeberrimus sub Jaredi nomine circumlatus sive *thesaurus canticorum ecclesiasticorum, in quo canendi modi notis vel signis adscripti sunt* (Kirchengeſangbuch); vid. de hoc libro Catal. Cod. Mus. Brit. p. 36; d'Abbadie Catal. p. 98 (ejus exemplar praestantissimum exstat in Bibliotheca Societatis ad Biblia sacra in Britannia et apud exteras gentes evulganda institutae Londinensi). — De hoc eodem ድጓ፡ in Cod. Bibl. Bodl. XXVIII f. 14^a hoc traditum inveni: ወበመዋዕሊሁ፡ለዝንቱ፡ንጉሥ፡ገላውዴዎስ፡ተንሥኡ፡አዛጋር፡ጌራ፡ወአዛጋር፡ራጉኤል፡ካህናት፡ማእምራን፡ዜማ፡ወወጠኑ፡አውጽኡ፡ምልክት፡ (Noten) ዘድጓ። [An ضَجّ?]

ድጕልማ፡ et **ድልጕማ፡**, subst. [sine dubio i. q. دُمْلُجٌ *brachiale*] 1) *armilla, brachiale,* χλιδών ድጕልማ፡ et ድልጕማ፡ Sir. 21, 21. 2) ornamenta corporis alia, ut *inauris,* *annulus, monile* al.: ሕልቀትየ፡ዘአጽባዕትየ፡ወድጕልማየ፡ Kuf. p. 142 (ubi Vers. Lat. *monile* habet); ከመ፡ባዝግና፡ወርቅ፡ውስተ፡ክሳድ፡ወከመ፡ድልጕማ፡ዘውስተ፡አጻብዕ፡ Fal. f. 18. — Lud. interpretatur *inauris.* — *Voc. Ae.*: አዕኑግ፡ድጕልማ፡ (sic) ብ፡ንፎ፡; *aliud*: የዠሮ፡ (sic) ንፎ።

ደገመ፡ I, 1 [amh. id.; de etymo conjecturam habes Gesenii in thes. p. 1490 sub תאם; videas annon verbum referendum sit ad radd. دغم دمق دمج (coll. دِمْجٌ cum دِجْمَةٌ), quibus vis *inserendi* inest, unde *duplicare* facile propagatur] Subj. ይድግም፡, *repetere, iterare, iterum* vel *rursus facere* alqd, c. Acc.: ኢይደግሙ፡አበሳ፡ Hen. 5, 8; ኢታውጽእ፡ቃለ፡ዘሰማዕከ፡ወኢትድግም፡ Sir. 19, 7; ወትደግም፡፪ወ፺ዳዊት፡ Genz. f. 13; plerumque seq. verbo, sive finito asyndeto: ደገመ፡ያዕቆብ፡በአ፡ Kuf. 28; Gen. 4, 2. 25, 1; Num. 22, 15; Luc. 20, 11 rom., vel copula ወ conjuncto: ወደገሙ፡ዓዲ፡ወአበሱ፡ Ps. 77, 20; Hen. 91, 6, sive Acc. Infinitivi: Gen. 8, 12; Ex. 8, 25; Num. 22, 25; Jud. 3, 12. 8, 28. 9, 37; 1 Reg. 3, 6. 7, 13. 15, 35. 27, 4; Jes. 11, 11. 29, 14; Thren. 4, 16. 22; 4 Esr. 8, 65. 10, 26 al. crebro; nec non seq. ከመ፡ c. Subj.: Hen. 10, 22; passim omisso Objecto; 3 Reg. 18, 34; ገሥጾ፡ለዐርክከ፡ዮጊ፡ኢገብረ፡ወእመኒ፡ገብረ፡ከመ፡ኢይድግም፡ Sir. 19, 13. 14; ለእመበ፡ዘአበስከ፡ኢትድግም፡ 21, 1; ለእመ፡ደገምክሙ፡ 2 Esr. 23, 21; 4 Esr. 3, 39. a) *adjicere, addere* c. Acc. et በዲበ፡, ut: ኢደገሙ፡ነገረ፡በዲበ፡ነገርየ፡ Job 29, 22. b) *transscribere*: ደገሞን፡(ለመጻሕፍት፡) Kuf. p. 51. c) *iterum fieri* vel *esse*: ዘኢኮነ፡ከማሁ፡እምፍጥረተ፡ዓለም፡ወኢይደግም፡እንከ፡እምድኅሬሁ፡ Joel 2, 2.

ዳግም፡ (part.) adj., fem. ዳግምት፡ *iteratus, secundus, alter*: ዳግም፡ልደት፡ παλιγγενεσία Matth. 19, 28; Tit. 3, 5; Rom. 8, 39; ዳግም፡ኦሪት፡ δευτερονόμιον Deut. 17, 18; Jos. 8, 34; ኦሪት፡ዘዳግም፡ titulus *Deuteronomii* libri biblici; ዳግም፡ሞት፡ Apoc. 2, 11. 20, 14. 21, 8; ዳግም፡ብእሲ፡ 1 Cor. 15, 47; Ex. 25, 12. 26, 5; Asc. Jes. 7, 18—20. 9, 35—36; ዘይነግሥ፡ዳግመ፡ (qui regnabit secundus) 4 Esr. 12, 18; pron. suff. admittit sicut alia adj. numeralia: 1 Reg. 17, 13; Joh. 4, 54; አዕቀጸኒ፡ናሁ፡ዳግመ፡ዮም፡ Gen. 27, 36; „nomini proprio additum distinguit homines ejusdem nominis“ (Lud.), ut: ሚናስ፡ዳግም፡ i. e. Minas alter vel secundus (Alexandriae Patriarcha LXI) Enc. Hed. 15; nonnumquam c. pron. suff. *successor alicujus*, ut: ሰላም፡ለክልስትያኖስ፡ለዮናክንዲስ፡ዳግሙ፡ Enc. Haml. 3 (nam ክልስትያኖስ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡ዘሮሜ፡ኮነ፡ረድኦ፡ለዮናክንዲኖስ፡ሊቀ፡ጳጳሳት፡ዘእምቅድሜሁ፡ Sx. Haml. 3). Adv. a) በዳግም፡ α) *secundum, iterum, secunda vice*: ἐκ δευτέρου Hagg. 2, 20; τὸ δεύτερον Judae 5; ἐν τῷ δευτέρῳ Act. 7, 13 rom.; ἔτι Matth. 18, 16. β) *secundo loco* Num. 2, 16. b) ዳግመ፡ *iterum, denuo, rursus, secundo* Joh. 3, 3. 4. 9, 24; Act. 10, 15. 11, 9; Hebr. 9, 28 (ዳግም፡ rom.); Apoc. 19, 3; Matth. 22, 1. 4; Gen. 22, 15; Ex. 10, 28. 14, 13; 1 Reg. 19, 8; Jer. 13, 3. 40, 1; Dan. 2, 7; Hen. 4; δίς Sir. 35, 7; እንከ፡ዳግመ፡ Jer. 3, 1; ዓዲ፡ዳግመ፡ Jud. 13, 9; ዳግመ፡ካዕበ፡ Joh. 8, 8. 21, 16; Matth. 26, 42; ወካዕበ፡የሐውር፡ዳግመ፡የአብስ፡ Sir. 31, 31; ኢ—ዳግመ፡ οὐκέτι *non amplius* Jer. 49, 18; ከመ፡ኢይኩን፡ዳግመ፡አይኅ፡ Kuf. 6; ኢዳግመ፡እንከ፡ 1 Reg. 28, 15.

ዳግማዊ፡ vel ዳግማይ፡ adj. (rel.), f. "ማዊት፡ vel "ሚት፡ *secundus, alter*: አባ፡ማርቆስ፡ዳግማዊ፡ (secundus hujus nominis) Sx. Teq. 23; ሚናስ፡ዘለእስክንድርያ፡ዳግማይ፡ Sx. Hed. 15; ንጽሕፍ፡ለክሙ፡ዳግማዌ፡ታሪክ፡ Catal. Bibl. Bodl. p. 73; ዳግማይ፡ Jsp. p. 312. 342; ዳግሚትየ፡ዘጸሐፍኩ፡መጽሐፈ፡ 2 Petr. 3, 1; 2 Joh. in subscr.; ሰማይ፡ዳግሚት፡ Lit. 160, 4; ወልደ፡ዳግማዊት፡ብእሲት፡ (i. e. uxoris) Enc. Masc. 4.

ምድጋም፡ subst., ut videtur *locus* in cantando *repetendus*, Deg.; Cod. Mus. Brit. XXXIII.

ድጕር፡ subst. pars aratri, e. q. دَجْرٌ *būra, lignum super quo vomer alligatur*: ድጕረ፡ዕርፍ፡ Kuf. p. 48 (pluries); Egregori homines docuerunt አርዑተ፡ብዕራ፡ወጸሪበ፡ድጕር፡ Lud. e Libr. Myst.

ደጎብያ፡ et **ደገብያ፡** vel "ቢያ፡, etiam **ዶገቢያ፡** subst. (m.), coll. et sing. [convenit cum גּוֹבַי גֹּב جَابِي a rad. גבה جبأ, de quo vid. Ges. thes. p. 256; de ያ formativo vid. gramm. § 73] *locustae* species seu forma, sc. *bruchus* (sec. Lud. Gregorium autem „genus locustarum inter አንበጣ፡ et አናኰዕ፡ medium, fruticibus maxime noxium, maculosum instar tigrinae pellis“; at in Bibliis respondere solet) βροῦχος Joel 1, 4. 2, 25; Nah. 3, 15. 16; 2 Par. 6, 28; Ps. 104, 32; Lev. 11, 22; አሐዱ፡ዶገቢያ፡ v. ደጎብያ፡ βροῦχος εἷς Am. 7, 1; እመበ፡ዘበልዐ፡አንበጣ፡ወደጎብያ፡አው፡ገመለ፡ al. Clem. f. 249. — *Voc. Ae.*: ደጎብያ፡ብ፡ያንበጣ፡ልጅ ።

ደጐዓሊ፡ vel **ደኋዕሊ፡** vel "ሌ፡ et **ደኋዐሌ፡** subst. [sine dubio i. q. דִּקְלָא ܕܩܠܐ دَقَلٌ] *palmae* species, etiam *palmae lignum* vel *folia* (ut videtur): ነጸፈ፡በግብ፡ (in antro) ቈጽለ፡ደጐዓሊ፡ Gad. Joh.; ነሥአ፡ኅዳጠ፡ደኋዕሌ፡ወሠጠቆ፡ወበዕለት፡ከልእ፡አርሐሶ፡ወወጠነ፡ከመ፡ይፅፍሮ፡ Phlx. 48; ዐፍረት፡ዘደኋዕሌ፡ Phlx. 103; ፀፌረ፡ደኋዕሌ፡ Sx. Hed. 16; in antro posuit ታቦተ፡አንጦሊዮ፡ደኋዓሌ፡ Gad. T. H.

ደጋን፡ vel **ዶጋን፡** adj. (quamquam haud satis certum est, annon Pl. vocis ደግ፡ vel ዶግ፡ sit) *curvus, perversus* vel *inflexus* [cfr. ضَاجَ *inclinavit, declinavit*, V *multos anfractus habuit*, etiam ضَجَّ II (et ضَجَمَ ፀጋም፡)]: እለ፡ፍናዊሆሙ፡መብእስ፡ወደጋን፡ (v. ወዶጋን፡) መንኰራኵሮሙ፡ καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν Prov. 2, 15.

ደግደገ፡ quadrl. I *macrum, macilentum esse* [vicinum ደቀቀ፡ et ደክመ፡; دِقٌّ דַּק *subtilis, gracilis*, vid. Ges. thes. p. 348]. — *Voc. Ae.*: ደግደገ፡ዘ፡ከስሐ ።

አደግደገ፡ II *emaciare, macilentum reddere, macie conficere* vel *attenuare*: Ps. 28, 6; ምንትኑ፡ከመዝ፡ያደገድገከ፡ 2 Reg. 13, 4; Sx. Mag. 20; ደዌ፡አደግደገ፡ሥጋሁ፡ Jsp. p. 302; ፩ ግብር፡ያደገድጕ፡ አባለ፤ ሐዊረ፡ፍኖት፡ወትጋህ፡ዘልፈ፡ወጸዊም፡ወጽምእ፡በሐሩር፡ (opp. ያገዝፉ፡) Fal. f. 67.

ድግዱግ፡ part. *macer, macilentus, emaciatus*, Gen. 41, 3 seq. (vid. ann. ad locum), ወእመ፡ርእየክሙ፡ድግዱጋኒክሙ፡ (v. ድግድጋኒክሙ፡) እምእለ፡ቢጽክሙ፡ Dan. 1, 10;

Gad. Ad. f. 35; **እስክንድር፡ድግዱግ፡መልክኡ፡** Jsp. p. 283; **ከነ፡አባ፡ብሶይ፡ድግዱግ፡ወረቂቅ፡ሥጋሁ፡** Sx. Haml. 8.

ደገደግ፡, **ደግደግ፡**, **ድግድግ፡**, **ደግዳግ፡** adj. 1) *macer, macilentus*, Gen. 41, 3. 4. 19. 20. 27 c. varr. (vid. ann. ad 41, 3); **ድግድጋን፡** Dan. 1, 10 var. — *Voc. Ae.*: **ደግደግ፡ብ፡ከስ፡** 2) Usurpatur de *die* vel *dici luce adhuc macra* vel *tenui* (cfr. עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל Gen. 29, 7), i. e. *prima lux, diluculum, mane*: **እስከ፡ደገደግ፡** (v. **ደግደግ፡** vel **ደግዳግ፡**) ἕως πρωΐ Ex. 29, 34.

ደግዲግ፡ adj., substantivi instar usurpatum, *prima lux, mane* (vid. **ደገደግ፡**): **እፎ፡ወድቀ፡እምሰማይ፡ኮከበ፡ጽባሕ፡ዘበደግዲግ፡ይሠርቅ፡** ὁ ἑωςφόρος ὁ πρωΐ ἀνατέλλων, hom. Rhegini in Cyr. f. 109. — *Voc. ad Cyr.*: **ደግዲግ፡ዘ፡ጊዜ፡ጎሕ፡**

ድግዳጌ፡ subst. *macies, macritas*, Enc. Jac. 25 (Lud.: 26).

ደጐጸ፡ I, 1 et 2 [ܕܨ? *pupugit, confodit; transfixit;* דצץ ܕܨ? *infixit;* دَعَسَ *confodit* hasta; vid. etiam **ድሕንጸ፡**] Subj. I, 1 **ይድጒጽ፡**, *pungere, compungere*, (*stimulare*, Lud.), *fodere, configere, icere, ferire*: **አሜከላ፡ለእመ፡አኀዝከ፡በእዴከ፡ይደጒጽ፡** Chr. ho. 10; **ይደጒጹኒ፡** κεντοῦσί με Job 6, 4; **አሕጻከ፡ደጐጻኒ፡** Ps. 37, 2; Genz. f. 38; **ሐጻ፡ፍቅርኪ፡ዘደጐጸ፡ለልብየ፡** Org. 7; **ደጐጻኒ፡በአሕጻሁ፡** Job 30, 14; **ዘደጐጸ፡ዐይኖ፡ያወርድ፡አንብዐ፡** ὁ νύσσων ὀφθαλμόν Sir. 22, 19; **ዘደጐጸ፡ልበ፡** ibid.; **ይዴጒጹክሙ፡** (v. **ይደ**"፡) **ውስተ፡አዕይንቲክሙ፡** Jos. 23, 13; **ዘይዴጒጽክሙ፡አዕይንተ፡** σφακελίζων Lev. 26, 16; **ዘይዴጒጻኒ፡** v. **ዘይደ**"፡ 2 Cor. 12, 7; **ወወገረ፡፩እምኔሆሙ፡አሐደ፡ዐጽቀ፡** (palmae) **ወደጐጸ፡ገጸ፡ንጉሥ፡** Jsp. p. 303; **ሰበረ፡ዕፅ፡ደጐጸቶ፡** (sc. oculum ejus dextrum) Gad. T. H.; **ደጐጸ፡እንግድዓሁ፡** ibid. a) trsl. α) *vexare*: Hen. 103, 12 (ubi **ይደጒጹነ፡** vel **ይዴ**"፡ emendandum est). β) *pungere* vel *ferire*: hoc verbo **ደጐጸሙ፡በኀቡእ፡ፍኖት፡ለዮናኔ፡እለ፡ይብሉ፡** πλήττει τοὺς Ἕλληνας ἠρέμα, Chr. ho. 10; **ምዕዳኒ፡ጽድቅክሙ፡በሊኅ፡ሶበ፡ለልቡ፡ደጐጸ፡** Enc. Sen. 16. b) *pulsare* plectro fides, M. M. f. 41 (vid. sub **ድሕንጸ፡**). — *Voc. Ae.*: **ደጐጸ፡ዘ፡ጐሸመጠ**።

ተደጒጸ፡ III, 1 *pungi, fodi*, Lud. sine auct.

አስተዳጐጸ፡ IV, 3, raro **አስተደጐጸ፡** IV, 1, facere ut sese invicem aculeis quasi pungant i. e. *calumniando inimicitias movere* vel *dissidia serere* vel in genere *calumniari, falso criminari*, (*obtrectare*): **ያስተዳጒጽ፡ማእከለ፡አዕርክት፡** ἐμβάλλει διαβολὴν ἀνὰ μέσον εἰρηνευόντων Sir. 28, 9; **እትፈደዮሙ፡ወአስተዳ**(v. **ደ**)**ጒጸሙ፡** (v. **በከመ፡ምግባሮሙ፡**) τὰ διαβούλια (τὴν διαβολήν?) ἀνταποδώσω αὐτοῖς Hos. 4, 9; **ልሳን፡ዐማፂ፡ዘያስተዳጒጽ፡ኀበ፡ንጉሥ፡** βασιλεῖ διαβολῆς γλώσσης ἀδίκου Sir. 51, 6; **እለ፡ኢያስተዳጒጻ፡** μὴ διαβόλους 1 Tim. 3, 11. 6, 5.

ድጉጽ፡ part. *punctus, confixus, ictus*, Lud. ex Enc. Sen. 16 (ubi exemplar Tub. **ደጐጸ፡** habet).

ድጒጸት፡ n. act. *punctio, ictus*: **ዘኢፍጡር፤እንበለ፡ሕማም፡ወእንበለ፡ድጒጸት፡ወእንበለ፡ግሰት፡** (qui feriri non potest) M. M. f. 367.

መድጒጽ፡ (vel **መድጉጽ፡**) et **መድጐጽ፡** subst. *stimulus*: **መድጐጸ፡** v. **መድጉጸ፡** (v. **መደጐጸ፡**?) **ላህም፡** βούκεντρον Koh. 12, 11. — *Voc. Ae.*: **መድጐጸ፡ላህም፡ዘ፡አርቃኸ፡** (v. **አርቃዕኸ፡**).

መስተዳጒጽ፡ part. (IV, 3) et **መስተዳጐጺ፡** part. c. term adj. *calumniis discordiam serens alensque, calumniator obtrectator*: **ልሳን፡መስተዳጒጽ፡ሆከሙ፡ለብዙኃን፡** (v. **መስተዳጐጺ፡**) γλῶσσα τρίτη Sir. 28, 14 (at **ነባቢት፡** 28, 15); diaconissae **ኢይኩና፡መስተዳጒጻተ፡** F. N. 8, 1. — *Voc. Ae.*: **መስተዳጒጽ፡ዘ፡የሚያጻላ**።

ደፈረ፡ I, 1 [verbum inferioris aetatis; amh. id.; دَفَرَ *trusit in pectore*, مِدْفَرٌ *strenuus, fortis*] Subj. **ይድፍር፡** et **ይድፈር፡**, *audere, audere aggredi, audacem, protervum, irreverentem* et *impudentem esse*; **ደፊሮ፡** *cum auderet* Jsp. 275; seq. Subj. verbi: **ደፈርከ፡ትስተይ፡በንዋየ፡ቅድሳት፡** Jsp. p. 275, vel seq. **ከመ፡** c. Subj.: **ኢክኑ፡አይሁድ፡ይደፍሩ፡ከመ፡ይስዐሩ፡ክህነ፡እምሢመቱ፡እስከ፡ይመውት፡** Jsp. 322; vel seq. verbo finito: **ኢይድፍር፡ወኢይትናገር፡መኑሂ፡** Sx. Ter 8; vel seq. Acc. Inf.: **ደፈረ፡ሰትየ፡በንዋየ፡ቅድሳት፡** Jsp. p. 275; **ከመ፡ኢይድፈሩ፡ገቢረ፡** II Abt. 29; vel seq. **ለ፡** c. Inf.: **ይደፍር፡ለምህሮ፡** Phlx. 229; c. Acc. rei: **ዘንተ፡ደፈርከ፡በትዕቢትከ፡** Macc. f. 6; **ሐሰወ፡ወደፈረ፡መሐላ፡** Clem. f. 210; c. **ላዕለ፡** pers.: **ይድፍሩ፡ላዕለ፡** (ſich erfrechen gegen einen) Chr. ho. 8; **ወኢክህለ፡፩እምኔሆሙ፡ይድፍር፡ላዕሌሁ፡** (sc. leonem) Jsp. p. 273; c. Acc. pers.: peccata sacerdotis qui divulgat, **ደፊሮ፡ለእግዚ**"፡ Kedr f. 28; **ይሁዳ፡ደፈረከ፡** Lit. Jac.

አድፈረ፡ II, 1 *audacem, protervum reddere*, Lud. sine auct.

ተደፍረ፡ III, 1 *audaciae* alcjs *obnoxium esse, audacia* vel *protervitate* alcjs *violari*: **ግሩም፡ውእቱ፡ዘኢይደፈር፡** Lit. 172, 2; **ኦእግዚኦ፡ዘኢትደፈር፡ይሁዳ፡ደፈረከ፡** Lit. Jac.; **ተደፍሮ፡** *audacia, irreverentia*, Lud. e Syn.

ደፋሪ፡ n. ag., Pl. **ደፋርያን፡** *audax, protervus, irreverens, insolens* (verwegen, frech): Alexander M. erat **ጽኑዕ፡ወደፋሪ፡እምንእሱ፡** Jsp. p. 280; **ደፋሪ፡ወኢኀፋሪ፡** Genz. f. 47; **ደፋርያን፡** Phlx. 223; Uzzia **ሶበ፡ኮነ፡ደፋሬ፡ላዕለ፡ክህነት፡** II Const. Ap. 8 (in III Const. Ap. 12 legitur: **በእንተ፡ተኀብሎቱ፡ላዕለ፡ክህናት፡**).

ድፍረት፡ n. ag. *audacia, protervitas, irreverentia, insolentia*, Jsp. p. 275. 343; Kedr f. 60 (opp. **ኀፊሮት፡**); **ዝንቱ፡ይከውን፡ድፍረተ፡ወተኀብሎ፡** Chr. Ta. 5; Deus **ያሴስል፡ድፍረተ፡ዝኑራን፡** Const. Ap. 51; **በእኩይ፡ድፍረት፡** Lud. e Vit. Baamini; **በድፍረት፡** a) *audacter*: martyr **ይትናገሮ፡ለንጉሥ፡በድፍረት፡ዘእንበለ፡ፍርሀት፡** Sx. Sen. 11. b) *proterve, irreverenter*, qui sumit corpus tuum **በድፍረት፡** Lit. Chrys.

ዲፍራን፡ vel **ዴፍራን፡** subst., [ܕܘܦܪܐ? *cupressus*] *abies* vel similis quaedam arbor, Kuf. p. 77.

ደፈነ፡ I, 1 [دَفَنَ id.; vic. צָפַן **ጽፍንት፡** טמן] Subj. **ይድፍን፡** 1) *operire, cooperire, obtegere, obruere* (καλύπτειν, κατα-, ἐπικαλύπτειν): **ጽልመት፡ደፈና፡ለምድር፡** Jes. 60, 2; Clem. f. 218; **ደፈነኒ፡ቆባር፡** Job 23, 17; **ይደፍነኪ፡ጸበል፡** Hez. 26, 10; Ps. 43, 21; **ይደፍኖሙ፡ዕፄያት፡** Job 21, 26; Jes. 11, 9; **እደፍና፡ለምድር፡** Jer. 26, 8; **ደፈነቶ፡ለምድር፡ነፍስከ፡** Sir. 47, 15; Ps. 139, 10; **ደፈንክምዎ፡በአንብዕ፡ለምሥዋዐ፡እግዚ**"፡ Mal. 2, 13; **ደፈና፡ለጽልመት፡** Lud. e Lit. Jac. Sar. (at vid. **ደፍዐ፡**); Enc. Mag. 8; de aquis quae obruunt alqm Ex. 15, 10; **ደፈነከ፡ማይ፡እንዘ፡ትነውም፡** Job 22, 11; κατακλύζειν Jer. 29, 2; trsl.: **ደፈነኒ፡ኀጢአት፡** ἡ ἀνομία με βαπτίζει Jes. 21, 4. a) *obruere* vel *obstruere* puteum, foveam: Kuf. 24; Gen. 26, 15; **ዘይደፍን፡ዐዘቅተ፡** Prov. 25, 26; **አዘዘሙ፡ይድፍኑ፡ውእተ፡መቃብረ፡** Tob. 8, 18; **አዘዘ፡ይድፍኑ፡ግበባተ፡** Jsp. p. 358. b) *occultare* Ps. 76, 9. 2) *defodere* sub humo, *abscondere, obruere:* **ድፍኑ፡ደመ፡** Kuf. 7; **በደፈኖቱ፡(ለደም፡)** ibid.; **በመሬት፡ይደፍኖ፡** Lev. 17, 13; **ንድፍን፡ውስተ፡ምድር፡ብእሴ፡** Prov. 1, 11; Jer. 13, 7; **እመ፡ደፈንኩ፡ወርቅየ፡ውስተ፡መሬት፡** Job 31, 24; Matth. 25, 18; **ደፈነቶ፡(ለብሑእ፡)ውስተ፡ሐሪፅ፡** Luc. 13, 21; mortuum Ex. 2, 12. 3) *recondere* (in foveis subterraneis) frumentum: Gen. 41, 34. 4) *condere sub cinere* panem, placentam coquendi causa i. e. panem *subcinericium coquere:* **ደፈነት፡ናእተ፡** ἔπεψεν ἄζυμα 1 Reg. 28, 24 (vid. **ዳፍንት፡**).

ተደፍነ፡ III, 1 *operiri, obrui, abscondi* vel *se abscondere, defodi, (sepeliri),* **ተደፍኑ፡ውስተ፡ምድር፡** ἐνεπάγησαν Thren. 2, 9; **ዐይንየ፡ተደፍነት፡** κατεπόθη Thren. 3, 48; **ማይ፡ይደፈን፡በማእከለ፡ምድር፡** Job 14, 19; **ንደፈንኑ፡ኅቡረ፡ውስተ፡መሬት፡** 17, 16; **ውስተ፡መቃብር፡እስከ፡ኅቡረ፡ተደፍኑ፡** Enc. Teq. 19; Genz. f. 75.

ድፉን፡ part. *obrutus, absconditus, defossus,* Jos. 7, 21. 22.

ድፍነት፡ n. act. 1) *sepultura, humatio,* Genz. f. 84; **ድፍነተ፡ምውት፡ውስተ፡ምድር፡ከመ፡ዘዘርአ፡ውስቴታ፡** f. 85; **እምቅድመ፡ድፍነተ፡ምውታን፡** f. 97. 2) *fornix,* Lud. auct. Greg.

ደፋኒ፡ n. ag. *absconditor, defodiens:* **ገብር፡ደፋኔ፡ወርቀ፡እግዚኡ፡** F. N. 9.

ዳፍንት፡ et **ዳፍንታ፡** (quae primitus forma collectivi fuisse videtur) subst. (semel inveni formam **ዳፍናት፡** Ex. 12, 39 var.), sing. et coll. *panis subcinericius, orbiculus* vel *placenta* panis sub cinere fervido cocti, ἐγκρυφίας Gen. 18, 6. 19, 3; Ex. 12, 39; Num. 11, 8; Jud. 6, 19; Kuf. 22; 3 Reg. 17, 13. 19, 6; **ዳፍንተ፡** (v. **ዳፍንታ፡ሰገም፡**) **ትሴሰይ፡** Hez. 4, 12; **ከመ፡ይግበሩ፡ዳፍንተ፡** (v. “**ታ፡**”) χαυῶνας Jer. 7, 18; **ግበሩ፡ኅብስተ፡ወዳፍንተ፤ተብሲለ፡ወጸብኀ፡** Gad. T. H.

መድፍን፡ subst. (m.), Pl. **መዳፍንት፡** 1) *thesaurus:* a) sub terra vel alibi reconditus, ϑησαυρός Job 3, 21; **ከመ፡መድፍን፡ክቡት፡** Sir. 20, 30. 29, 11; **ረኪበ፡መድፍን፡** 40, 18; Prov. 2, 4; Matth. 13, 44; Clem. f. 222; Pl. Gen. 43, 23. b) in quo quid reconditur, *promptuarium* Sir. 29, 10. 2) *monumentum sepulchrale,* σκόπελον 4 Reg. 23, 17.

ዶርኒ፡ n. prgr., sc. ܕܘܪܢܐ *conditorium, capulus, loculus:* **ዶርኒ፡ጸበተ፡** (in aqua) Lud. ex Enc. Mag. 8.

ደፍን፡ vel **ድፍን፡** n. prgr., sc. δάφνη, *laurus,* arbor Kuf. p. 77.

ደፍዐ፡ I, 1 [amh. **ደፋ፡**; دَفَعَ דָּפַק] *trudere, pro-, detrudere, prosternere:* **ደፍዐ፡ገጾ፡** (gab ihm einen Stoß auf das Geſicht) Gad. T. H.; **አገባሬ፡ብርሃናት፡ዘደፍዓ፡** (Lud.: **ዘደፈና፡**) **ለጽልመት፡ወሰዐሮ፡ለጣዖት፡** Lit. Jac. Sar.; **አባ፡ታድራ፡ወአባ፡ሉቃ፡አዝለፉ፡፶ዓመተ፡እንዘ፡ይደፍዑ፡ኀሊናቲሆሙ፡እስመ፡ከኑ፡ይፈቅዱ፡ፈሊሰ፡እመከኖሙ፡ወከኑ፡ይብሉ፡እስከ፡ክረምት፡ንሐውር፤ወሶበኒ፡ይበጽሕ፡ክረምት፡ይብሉ፡እስከ፡ሐጋይ፡ንሐውር፡** caet., Phlx. 63; d'Abbadie Cat. p. 195.

መድፍዕ፡ subst. (amh. **መድፍ፡**) *tormentum bellicum* (Kanone): **ግራኝ፡ተአመነ፡በመድፍዕ፡ወበቱርክ፡** (confisus est tormentis bellicis et Turcis), Chr. Ax.

ደፍደፈ፡ quadrl. I (amh.) ut videtur *tegere, contabulare:* **ይደፈድፉ፡ናሕሰ፡** Chr. Ax. f. 93.

ደፍደፍ፡ subst. *contabulatio (concameratio?)* **ደፍደፈ፡ናሕስ፡** Chr. Ax. f. 93.

ዲፓ፡ *insidiae* vid. sub **ዶፕ፡**

ገ፡ litera alphabeti Aethiopici XX^{a}, quae **ገምል፡** vocatur.

ጓ፡ particula [cfr. **ኬ፡** et **ጋ፡** in **እንጋ፡**] *ita, ita—ne? utique, sane:* **አንተሂጓ፡ተሠገርከ፡ከማነ፡** καὶ σύ (ſo biſt denn auch du gefangen) Jes. 14, 10 (in quibusdam codd.); **አንተሰጓ፡አወልድየ፡ሀሎከ፡ምስሌየ፡ኵሎ፡ጊዜ፡ወኵሉ፡ዘዚአየ፡ለከ፡ውእቱ፡** (e Luc. 15, 31) Phlx. 3. — *Voc. Ae.:* **ጓ፡ዘ፡ከነ፡**; *aliud:* **ብ፡ከን፡**

ገሃህ፡ vel **ገሀህ፡** subst. [ܓܗܐ *illuxit,* جهى IV; et **ነግህ፡**] 1) *plenilunium:* **ከመ፡ወርኅ፡ምልእት፡በዕለተ፡ገሃህ፡** Sir. 50, 6; **ወርኅ፡ተፈጥረ፡ምሉአ፡ብርሃን፡ከመ፡ዕለተ፡ገሀሁ፡** Abush. 13; **ወርኅ፡ትመልእ፡በዕለተ፡ገሀህ፡** M. M. f. 12; **ከመ፡ወርኅ፡ገሀህ፡ዘምሉእ፡ብርሃኑ፡** Org. 5; **ሥኑ፡ለወርኅ፡ገሀህ፡** Org. 6. 2) *idus:* **በቀዳሚ፡ወርኅ፡አመ፡ገሃሁ፡** πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ πρώτου μηνός Hez. 32, 17. — *Voc. Ae.:* **ገሀህ፡ዘ፡ነግህ፡**

ጋህረተ፡ quadrl. [vid. **ሀግረተ፡**; conjecturam de etymo vid. in Ges. thes. p. 270 sub גהר].

ተጋህረተ፡ III, 1 *sedulo attentum esse, sollicitum se praebere, intendere animum* rei: **ከመ፡ትትገሀረቱ፡ለመፍቅደ፡ልብየ፡** Org. 4.

ጕሀነ፡ (etiam **ጕሐነ፡**) rad., quae cum גנן ܓܢ جنّ كنّ *tegere, obtegere* componenda videtur.

ጕሀን፡ vel **ጕሃን፡** subst. *arcanum, mysterium:* **በዓላተ፡በጕሀን፡** (v. **በጕሃን፡**) **ወመሥዋዕተ፡በምስጢር፡** μυστήρια καὶ τελεταί Sap. 14, 15. — *Voc. Ae.:* **ጕሀን፡ዘ፡ኅቡእ፡**

ጕሀና፡, si non **ጕሀን፡**, subst., Pl. **ጕሀናት፡** *mysterium, arcanum:* Paulus **መጋቤ፡ጕሀናቲሁ፡ለክርስቶስ፡** ὁ τῶν μυστηρίων αὐτοῦ ταμίας (v. **ጕሀነቱ፡**) Cyr. c. Pall. f. 67. — At in loco: **ወሕንጻቲሁ፡** (sc. „templi“, ait Herodes templum restauraturus) **ይእቲ፡ዘታቀርበነ፡ኀበ፡እግዚ“፡በአእኰቶ፡ማሕሌቱ፡ውስቴታ፡በዘ፡ይደምዕ፡ጕሀና፡ኅቤነ፡** Jsp. p. 330 quid sibi velit **ጕሀና፡**, haud liquet. — In Voc. ad Cyr. haec radix cum rad. **ገንሐ፡** confunditur, q. v.

አስተጓሀነወ፡ quadrl. IV denom. *initiare* alqm *mysteriis, mysteria revelare* vel *exponere* alicui, c. Acc. pers.: **ጸዋ**

ዕከዮሙ፡ ለነቢያት፡ ከመ፡ ያስተኀህንዉ፡ በቃለ፡ ትንቢቶሙ፡ M. M. f. 66.

ገሃነም፡ vel **ገሀነም፡** n. prgr., sc. (γέεννα, גֵּי הִנֹּם) גְּהִנָּם جَهَنَّم *gehenna, infernum, tartarus:* ሥቃያት፡ ዘገሀነም፡ Asc. Jes. 1, 3. 4, 14; እቶነ፡ ገሃነም፡ 4 Esr. 6, 1; ᾅδης Prov. 1, 12. 15, 11; Koh. 9, 10; γέεννα Matth. 5, 22. 23, 15; Marc. 9, 43; Jac. 3, 6; Apoc. 20, 14. 21, 8.

ገሃነማዊ፡ adj. rel. *infernus, tartareus:* ላህብ፡ ገሃነማዊ፡ Tab. Tab. 11.

ገሀደ፡ I, 1 [جهر IV *apparuit*, جَهَرَ *palam fuit; vulgavit, revelavit*] manifestum esse, deinde *palam, aperte, publice* vel *libere loqui* vel *agere*, παῤῥησιάζεσθαι, እግሀድ፡ ቦቱ፡ (v. አግሀድ፡) Ps. 11, 6. 93, 1.

አግሀደ፡ II, 1 1) *publicare, e-* vel *divulgare, palam facere, apertum* vel *notum* vel *publicum facere, manifestare:* Matth. 12, 16; Hen. 9, 6. 8; አግሀድ፡ ሎቱ፡ ፍጻሜ፡ ዘይመጽእ፡ 10, 2; እስመ፡ በዛቲ፡ ዕለት፡ (sc. epiphaniorum) አግሀደ፡ እግዚእነ፡ ኢየ"፡ ክር"፡ ርእሶ፡ እስመ፡ ውእቱ፡ ኢያግሀደ፡ ርእሶ፡ ለመኑሂ፡ መጠነ፡ ፴ዓም፡ Sx. Ter 11; Simon Magus ያግሀድ፡ ሕገ፡ ዘስሙ፡ ሲሞናዊ፡ (i. e. Simoniam) Clem. f. 67; Constantinus M. ያግሀድ፡ ርትዕተ፡ ሃይማኖተ፡ f. 74; F. N. 31 (vid. sub ግዕዛን፡). 2) *dilucidare, perspicuum facere, demonstrare:* ጳውሎስ፡ ያግሀድ፡ ለነ፡ ምስጢረ፡ (διατρανοῦν) Cyr. c. Pall. f. 82; ወይእዜሰ፡ አግሀደ፡ (sc. hoc) በብሂሎቱ፡ Chr. ho. 3; ያግሀድ፡ ሎሙ፡ እምውስተ፡ ዘተአምነ፡ በኀቤሆሙ፡ ἀπόδειξις γίγνεται ἀπὸ τῶν ἤδη πεπιστευμένων Chr. ho. 13; al. crebro. 3) *palam, publice, aperte, libere agere* vel *facere* alqd vel *loqui* vel *profiteri:* በኀበ፡ አስተርአየ፡ ወአግሀደ፡ ብርያል፡ Asc. Jes. 4, 18; παῤῥησιάζεσθαι Ps. 11, 6 var.; coepit scortari በኀቡእ፡ ወሶበ፡ ተከሥተ፡ ግብሩ፡ አግሀደት፡ ገቢረ፡ ርኵስና፡ ወኮነት፡ ትዜሙ፡ በገሃድ፡ Sx. Sen. 3; oculi ነጽሮ፡ እለ፡ አግሀዳ፡ qui libere aspexerunt, Lud. e Syn.; ስመ፡ ክርስቶስ፡ አግሀዱ፡ (publice professi sunt) Enc. Masc. 28.

ተግሀደ፡ III, 1 *publicum, manifestum, notum, dilucidum, perspectum, evidentem esse* vel *fieri:* Constantino imperante ተግሀደ፡ ሃይማኖተ፡ ክርስቶስ፡ (religio publica facta est) M. M. f. 19; legantur libri biblici መጠነ፡ ይትገሀድ፡ II Can. Ap. 81; ይትገሀድ፡ ተአምሪከ፡ አሜሃ፡ Enc. Haml. 30; ለእመ፡ ጸንዐት፡ ዛቲ፡ ወተግሀደት፡ (si hoc firmum et dilucidum fuerit) F. M. 2, 11; si quis armatus raptum exit, ተግሀደ፡ ላዕሌሁ፡ ከመ፡ ውእቱ፡ ወፅአ፡ በኀሊና፡ ቀቲል፡ F. M. 17, 6; nonnumquam c. Nom. pers. et በ፡ rei: ዘተግሀዱ፡ በወፂእ፡ እምትእዛዛት፡ (die bekannt ſind durch Geſetzesübertretung) F. N. 18; ዘተግሀደ፡ በተአምኖቱ፡ (deſſen Zuverläſſigkeit bekannt iſt) ibid.

ግሁድ፡ part., f. ግህድ፡, *manifestus, apertus, illustris, evidens, omnibus notus et perspectus:* ኵሉ፡ ክሡት፡ ቅድሜከ፡ ወግሁድ፡ Hen. 9, 5; ምግባርየ፡ ዘዐመፃ፡ ግሁድ፡ ቅድሜየ፡ Genz. f. 125; σαφής Cyr. ad Th. f. 9; ለኵሉ፡ ዕዉቅ፡ ወግሁድ፡ ከመ፡ . . . πᾶσιν ἐναργές f. 24; ከመ፡ ይሢም፡ በላዕሌሁ፡ ስመ፡ ዐቢየ፡ ወግሁደ፡ ὄνομα μέγα καὶ ἐπιφανές 1 Par. 17, 21; Maria post partum virgo mansit ወበእንተዝ፡ ግሀደ፡ ኮነት፡ ከመ፡ ወላዲተ፡ አምላክ፡ ይእቲ፡ Laud. Mar.

ገሃድ፡ adj. *manifestus, apertus, publicus, perspicuus, evidens:* ኵሉ፡ ዘገሃድ፡ ብርሃን፡ ውእቱ፡ Eph. 5, 13; ኢኮነኑ፡ ገሃደ፡ ይእዜ፡ ከመ፡ ከነ፡ ከማነ፡ ἆρ' οὐχὶ προδηλότατον ὅτι Cyr. ad Th. f. 14; ገሃደ፡ ረሰየ፡ *publicum* vel *palam fecit* alqd, Marc. 3, 12; 4 Esr. 14, 29. 50. a) Adv. ገሃደ፡ *publice, palam, aperte, libere, manifesto, evidenter:* ዘገሃደ፡ ተነበይኩ፡ Asc. Jes. 4, 20; ይትሜከሑ፡ ገሃደ፡ 4 Esr. 6, 72; ἐμφανῶς Prov. 9, 13; Zeph. 1, 9; Ps. 49, 3; ἐν εἴδει Num. 12, 8; γνωστῶς Ex. 33, 13; φανερῶς Joh. 7, 10; opp. ጽምሚተ፡ 2 Reg. 12, 12; μετὰ παῤῥησίας Act. 4, 31; Prov. 10, 10; Lev. 26, 13; ኢይመጽእ፡ ገሃደ፡ οὐκ ἔχει παῤῥησίαν Prov. 13, 5; ἐν παῤῥησίᾳ Phil. 1, 20 Platt; Marc. 8, 32; κλαίων (?) Phil. 3, 18; ῥητῶς 1 Tim. 4, 1; አእግዚኦ፡ እመ፡ ዳግም፡ ምጽአትከ፡ ታስተርኢ፡ ገሃደ፡ በስብሐተ፡ መንግሥትከ፡ Genz. f. 33; ἐναργῶς, σαφῶς Cyr. ad Th. f. 12 seq.; ተዐውቀ፡ ገሃደ፡ f. 24. b) nomen festi *Epiphaniorum:* ሰላም፡ እብል፡ ለጸመ፡ ዕለት፡ ዋሕድ፡ ፤ ዘስሙ፡ ገሃድ፡ ፤ Enc. Ter 10 (Lud. exhibet ብህድ፡, vid. supra c. 486; nescio an primitus scriptum fuerit ጋሀድ፡).

ግሀደት፡ n. act. *ratio aperta, manifesta:* አብአ፡ (sc. animam mortui) በግሀደት፡ ውስተ፡ መንግሥተ፡ ሰማያት፡ Genz. f. 63; in specie *aperta loquendi ratio:* ይቀውም፡ ጻድቅ፡ በብዙኅ፡ ግሀደት፡ ἐν παῤῥησίᾳ πολλῇ Sap. 5, 1.

ግሀድና፡ subst. *aperta ratio* vel *via:* ረከብነ፡ ንሕነኒ፡ በቱ፡ ግሀድና፡ ፍኖተ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ δι' αὐτοῦ παῤῥησίαν ἐσχήκαμεν πρὸς τὸν θεόν Cyr. c. Pall. f. 90; ብነ፡ ግሀድና፡ ውስተ፡ በዊአ፡ ቅዱሳን፡ ἔχοντες παῤῥησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων, ibid.

ጋሀግሀ፡ quadrl. I [דָּהָה *repulit, removit*, ܓܗܐ *recessit, sedatus est*, جَهْجَهَ II (جَحْجَمَ) *recessit, abstinuit*] *cessare facere, cohibere:* ኅጢአት፡ እንተ፡ አልባቲ፡ ዘይገሀግሃ፡ ἀκατάπαυστος 2 Petr. 2, 14. — *Voc. Ae.:* ዘይገሀግሀ፡ ዘ፡ የሚከለክል፡ v. ያስከለክል።

ግላ፡ *velamentum* vid. sub ገለወ፡

ጋሌ፡ n. prgr., sc. γαλῆ *mustela* (חֹלֶד) Lev. 11, 30. — *Voc. Ae.:* ጋሌ፡ ዘ፡ ሕባብ፡ ዘ፡ ፪ አፉሁ።

ጕልሕ፡ *grandior* vel *crassior*, de scripturae ductu, amh. videtur, vid. d'Abbadie Cat. p. III.

ጐልሐ፡ i. q. ተኃሕለወ፡ q. v. (si quidem lectio probatur), Sir. 41, 22 var.

አስተኃልሐወ፡ vid. sub አስተኃሕለወ፡

ገላሜዎስ፡ vel **ገለሜዎስ፡** n. prgr. *chamaeleon* i. q. ከሜሌዎን፡; *Voc. Ae.:* ገ"፡ ዘ፡ ሕስስት፡ v. እስስት፡

ገለበ፡ I, 1 [جَلَبَ *traxit*] *piscari:* Christus ad nos venit እንዘ፡ ንገልብ፡ Kid. f. 34.

ገለብ፡ subst. *hamus:* Lud. e Libr. Myst. — *Voc. Ae.:* ገለብ፡ ዘ፡ መቃጥን።

መግለብት፡ subst. *hamus* vel *uncus* quo bestia capitur vel trahitur: ከመ፡ በመልገብት፡ (emendandum est በመግለብት፡, vid. sub ለገበ፡ c. 62) ወበመዋቅሕተ፡ ኀጺን፡ ተሐውር፡ Asc. Jes. 3, 6.

መግለብ፡ subst., sine dubio lapsu calami pro **መግልብ፡** vel **መገልብ፡**, *piscator:* **መጸብሓዊ፡ወመግለብ፡**, in Praef. N. T. rom. (**ግጻዌ፡ሥርዐት፡**) c. 2. — *Voc. Ae.:* **መግለብ፡ዘ፡ሸሻጊ፡** (!tamquam a **ገልበበ፡** derivatum).

ገልበበ፡ quadrl. I [جَلْبَبَ *induit amiculum*, vid. **ገለወ፡**] 1) *velare, velamento operire, obvolvere, obtegere:* **ገልበቡ፡ርእሶሙ፡** Jer. 14, 4; **ይገልብብ፡አፉሁ፡** Lev. 13, 45; **ይገለብብዎ፡ገጾ፡** Luc. 22, 64; **ሥብሐ፡ዘይገለብብ፡ከርሠ፡** Ex. 29, 22; Lev. 3, 3. 9. 14; (**አስሐትያ፡**)**ይገለብባ፡**(**ለማይ፡**) Sir. 43, 20; c. **በ፡** rei: **እገለብባ፡ለፀሓይ፡በደመና፡** Hez. 32, 7; Ps. 146, 8; **እገለብባ፡ለሰማይ፡በጽልመት፡** Jes. 50, 3. 2) *obducere* alqd re, *illinere*, c. Acc. et **በ፡**, vel c. dupl. Acc.: **ወገልበቡ፡ኵሎ፡ዘውስቴቱ፡እምዕፅ፡በነፍጥ፡ብዙኀ፡** Jsp. p. 375; **ገልበበታ፡ለንፍቅ፡ፒሳ፡** Kuf. 47.

ተገልበበ፡ III, 1 1) *se velare, se velamento operire* vel *tegere:* 1 Reg. 28, 8; 1 Cor. 11, 6—10; **ተገልበበት፡ገጻ፡** Gen. 38, 15; **ተገልቢበከ፡ገጸከ፡** Hez. 12, 6. 12; **ከዳን፡በዘ፡ይትገለበቡ፡እምጠል፡** Jes. 4, 6; **አንስት፡ደናግል፡ኢይትገልበባ፡ርእሶን፡በቤተ፡ክር″ን፡አላ፡ሥዕርቶን፡ያንኁ፡** Kid. f. 23. 2) veste aliena induta se occultare i. e. *aliam speciem induere:* **እትገለበብ፡** συγκαλύψομαι 3 Reg. 22, 30.

ግልቡብ፡ part. *velatus, velo opertus:* **ግልቡብ፡ርእሱ፡** 2 Reg. 15, 30; **እንዘ፡ግልቡባን፡ገጾሙ፡** Hen. 13, 9; 1 Cor. 11, 4; feminae in publico sint **ግልቡባት፡** Did. 3.

ግልባብ፡ et **ግልባቤ፡** subst. 1) *velum, velamen, velamentum:* **ክሥቲ፡ግልባብኪ፡** v. **ግልባቤኪ፡** Jes. 47, 2; **ነሥኡ፡ግልባብየ፡** Cant. 5, 7; **ከሠተ፡ግልበበ፡ገጹ፡** Sx. Sen. 1; **ለብሰት፡ግልባቤ፡** Kuf. 41; Ex. 34, 33—35; Hen. 14, 24; **ቀራንብት፡ሥዩማት፡እማንቱ፡** (sc. oculis) **ህየንተ፡ምስዋር፡ወግልባቤ፡** I Sal. Mar. 6. 2) *tegumentum:* **ግልባቤ፡ገጹ፡** ἔνδυσις Job 41, 4; **እምሐፉረ፡መርቄ፡ወእምቍረ፡ምንዳቤ፤ አክናፊክሙ፡ይኩንኒ፡ግልባቤ፡** Enc. Hed. 13; **ግልባቡ፡** Lud. ex Enc. Masc. 21.

ጋላት፡ subst. Pl. [sine dubio n. prgr.] *praetorianus minister* vel *satelles*, ut videtur: **አው፡ቦኑ፡ጋላት፡ሢመነ፡** ἄρσιν 2 Reg. 19, 42 (at **ወዓሊ፡** 2 Reg. 11, 8), ubi glossa marginalis quaedam praebet **የሽ፡አለቃ፡** i. e. *chiliarches*; passim in historia Petri (Alex. XVII) supplicio capitis affecti: **ወእምድኅረዝ፡ተፈነዉ፡ጠርባናት፡ሜትራይቄይ፡** (sic) **ዘውእቶሙ፡ጋላት፡በትእዛዘ፡ዲዮግልድያኖስ፡ከሓዲ፡ከመ፡ይምትሩ፡ርእሶ፡** M. M. f. 19; Deg. (vid. sub **ማኅፈሪት፡** c. 628); Mavâs. n. 23; etiam munus aulicum esse videtur, nam in Gad. T. H. **ገዛእት፡** et **ጋላት፡** cibos et potus regis subministrantes commemorantur.

ጐለተ፡ I, 1 et 2, (non tantum Imprf. sed etiam Subj. ubique **ይጐልት፡** formatum inveni), *legare* vel *dicare* alqd. (sc. praedia, aedes, bona non moventia) *in pium usum* religionis ergo [ſtiften, Stiftung machen; amh. id.; etymon non liquet] c. sive abs., sive c. Acc. rei legatae et c. **ለ፡** ejus in cujus usum legatur, F. N. 18 crebro; F. N. 35; **እመ፡ብእሲት፡አውሰበት፡ብእሴ፡እምቅድመ፡ይትፈጸም፡፲አውራኀ፡እምአመ፡ሞተ፡ምታ፡ኢትረስ፡ምንተኒ፡እምንዋዩ፡ወእምዘ፡አዘዘ፡ላቲ፡** (ei testatus est) **ኢየሀብዋ፡ወለእመ፡ጐለተ፡ላቲ፡ኢትሰድ፡** F. N. 24, 5; **ንሕነ፡ጐለትነ፡ጕልተ፡ለገበዘ፡አክሱም፡** Kbr. Nag. f. 92 seq.; **ይጐልቶሙ፡** (sc. agros) **ለአብያተ፡ክርስቲያናት፡** Sx. Teq. 23; **በጊዜ፡ጐልቶቱ፡** F. N. 18. — E F. N. 18 apparet, tantum bona non moventia ut aedes, praedia ita leganda esse, sive ecclesiis sive pauperibus sive singulis hominibus (ni ignominia ulla affecti sint).

ተጐለተ፡ III, 1 et 2 *in pium usum legari:* **ዘተጐለተ፡ሎቱ፡** *quod ei legatum est* et *cui legatum est* alqd, F. N. 18 passim.

ጕልት፡ subst., Pl. **ጕልታት፡** *praedium, fundus* vel *alia res* ad utendum et fruendum *legata* religionis ergo, F. N. 18 passim; Kbr. Nag. f. 92 seq.

ጐላቲ፡ n. ag. *legator* rei in pium usum dicatae, F. N. 18.

ገለወ፡ I, 1 [vic. **ገልበበ፡** et **ገለበ፡** جلب überziehen, nec non גָּלָה ܓܠܐ جَلَا ausziehen, abziehen; vid. etiam familiam radicum sub **ቀልዐ፡** allatarum] Subj. **ይግሉ፡** 1) *obducere* alqd re, c. Acc. et **በ፡**, Ex. 16, 33; **ኀሞር፡ዘገለውዎ፡በቈጽለ፡ወርቅ፡** M. M. f. 116; 3 Reg. 6, 15. 2) *velare, obvelare, velo operire:* 2 Cor. 3, 15; Cyr. de r. fid. f. 37. — *Voc. Ae.:* **ገለወ፡ወለበጠ፡ዘ፡ሸፈነ፡**

ተገልወ፡ III, 1 *obduci, obvelari:* haereticus **ዘበሠቀ፡ጽልመት፡ተገልወ፡** M. M. f. 306.

ግላ፡ subst. (m.) *velum, velamentum, tegumentum, involucrum*, κάλυμμα 2 Cor. 3, 14. 16; Cyr. de r. fid. f. 37; Deus **ለብርሃን፡ልብየ፡ቀላዔ፡ግላ፡** Tab. Tab. 13; **ገብሩ፡ውቅያተ፡ኅጺን፡ዘአምሳለ፡ግላ፡** Sx. Hml. 5; trsl. de *caligine* oculis suffusa (*suffusio*, Lud.): Act. 9, 18 rom.; **ጽልመት፡ግላ፡** Org. 2. — *Voc. Ae.:* **ግላ፡ዘ፡ከዳን፡ወበ፡ዘ፡ግልባቤ፡**; *aliud:* **ግላ፡ዘ፡መሸፈኛ፡**; *aliud:* **ግላ፡ብ፡ጨለማ።**

ግልወት n. act. *obductio* vel *id quo quid obductum est:* **ግልወታ፡** (sc. arcae foederis) **በወርቅ፡** Lud. e Libr. Myst.; **አመ፡ፄዋዌ፡አወፈየ፡ኤርምያስ፡ኵሎ፡ንዋየ፡ግበሪሃ፡ለደብተራ፡ለሥጠተ፡ኰኵሕ፡ወተመጢዋ፡ኮነቶ፡ከመ፡ግልወተ፡ኅጺን፡** M. M. f. 161.

ግለውቃ፡(**ግላውቃ፡ገላውቃ፡**) n. prgr., sc. γλαύξ (Acc. γλαῦκα) *noctua, ulula*, Lev. 11, 14; Deut. 14, 15. — Scholion Voc. Ae. vid. sub **ለሮን፡** — Sec. Lud. amharice perperam exponitur **ገልገል፡አንሳ፡**, q. v. in Lud. lex. amh. c. 50.

ገልዕ፡ subst. (m.), Pl. **አግልዕት፡** (etiam **አግዕልት፡** literis transpositis) et **ገልዓት፡** [جَلَعَ *exuit*, vid. radices sub **ገለወ፡** laudatas; amh. **ገል፡**] 1) cortex, crusta, *testa*, ut ovi, limacis, al. (Lud.): Macario sacerdoti stupri insimulato **አሰሩ፡ውስተ፡ክሳዱ፡ሐብለ፡ወዲቤሁ፡ሰቀሉ፡ገልዓተ፡ዘአጽለምዎሙ፡በፍሕም፡ወከኑ፡ይስሕብዎ፡ለፌ፡ወለፌ፡ከመ፡አብድ፡** Sx. Mag. 27; **አግልዕት፡** ibid. 2) *testa* i. e. *vas figlinum* vel pars ejus: ὄστρακον Job 2, 8; **ብሩር፡ዘይትወሀብ፡ምስለ፡ሕብል፡ከመ፡ገልዕ፡ውእቱ፡** Prov. 26, 23; Ps. 21, 6; **የብሰ፡ሥጋሁ፡ከመ፡ገልዕ፡** Gad. T. H.; **ትጽሕፍ፡ኀሊናሃ፡ውስተ፡ገልዕ፡** Sx. Ter 26; **ድቁቅ፡አግዕልት፡** vel **ገልዕ፡** Jes. 30, 14; **ከመ፡ዘያስተጣብቅ፡አግልዕተ፡** Sir. 22, 7. 3) *tabulae ligneae*, quibus libri muniuntur, Lud. auct. Greg.

I. **ገለየ፡** I, 1 sec. Lud. et interpretes Abyssinos: *amputare*, *resecare* ramum vel palmitem, Joh. 15, 6 rom. (ubi **ይገይልዎ፡** pro **ይገልይዎ፡** scriptum est). — Scholion Voc. Ae. vid. sub **ሌለየ፡**

II. **ገለየ፡** i. q. جَلَا *retexit*, *manifestavit*, II *explicuit*, *declaravit.*

ግልየት፡ n. act. *explanatio*, *tabula conspectus* (Ueberſicht), Praef. tabulis harm. Evang. praemissa (in N. T. rom.) bis.

ግልያ፡ subst., id.: **ወሐሳበ፡እግርሰ፡ነዋ፡ውስተ፡ግልያሁ፡** *et computationem pedum* (mensurae) *vide in conspectu* (vel *tabula conspectus*) *ejus*, in Append. Cod. bibl. Societatis Indiae Orient. Nr. 3 (Cyrilli opera contin.).

ገለደ፡ I, 1 [גֶּלֶד جِلْدٌ ܓܶܠܕܳܐ *cutis*, *pellis*, *corium*] *obducere*, *inducere*, *consternere* (belegen, überziehen): **በቀጠንት፡ገለድኩ፡ምስካብየ ፤ ዘርቤታተ፡ነጸፍኩ፡ዘእምግብጽ፡** Prov. 7, 16; Did. 2 (ed. Platt p. 11). — *Voc. Ae.*: **ገለድኩ፡ዘ፡ጐዘጐዝኩ፡** (sic); *aliud*: **አጠቀ፡ቀነተ፡ገለደ፡ብ፡ታጠቀ፡**

ገለገ፡ rad. quadrl. pro **ገልለገ፡** [גלל جلّ], proprie *convolvere*, *conglobare*.

አንገለገ፡ V 1) *se conglobare*, *catervatim* vel *turmatim congregari*, *concurrere*, *concursum facere*, *congregari*, *conventum facere*: ἐφρύαξαν Ps. 2, 1; 2 Reg. 19, 9; Jud. 20, 1; **አንገለጉ፡በድኅሬከ፡** Jer. 12, 6; **አንገለጉ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ላዕለ፡ኤርምያስ፡** 33, 9; Num. 16, 11; **ዘከመ፡አንገለጉ፡** Judith 6, 17. 21; Jer. 43, 6; **አንገለግነ፡ዐቢየ፡እንግልጋ፡** 2 Esr. 15, 7. 16, 2. 17, 5; 1 Esr. 5, 46. 49; Act. 15, 6; **አንገሊገክሙ፡** Clem. f. 90; 1 Cor. 5, 4; **መጽሐፎሙ፡በዘ፡አንገለጉ፡** (var. pro **በዘ፡ተጐለቁ፡**) 2 Esr. 17, 64. 2) *congregare* concionem: **አንገለጉ፡ጸመ፡** (v. pro **አንገለጉ፡ወሰበኩ፡ጸመ፡**) Jer. 43, 6; fortasse etiam 2 Esr. 15, 7. — *Rad. Abb.*: **አንገለገ፡ዘ፡አከማቸ።**

እንግልጋ፡ subst., m. et f. 1) *congregatio*, *coetus*, *concio*, *concilium*, ἐκκλησία, Sir. 21, 17. 38, 33; 2 Esr. 15, 7; **እንግልጋ፡አሕዛብ፡** Sir. 26, 5; **ማእከለ፡ማኅበር፡ወእንግልጋ፡** ἐν μέσῳ ἐκκλησίας καὶ συναγωγῆς Prov. 5, 14; **እለ፡ዐውደ፡እንግልጋ፡** συνεδρείας Judith 6, 1; Prov. 22, 10; **ሰላም፡ለክሙ፡ቅዱሳን፡እንግልጋ፡** (vobis sanctis in concilium congressis, sc. episcopis) Enc. Masc. 3. 2) *catervae*, *turmae*, *turba*: **አእላፍ፡እንግልጋ፡** (sc. angelorum) Enc. Masc. 12; Maria **ምስለ፡ብዙኃን፡እንግልጋ፡** (**ዐርገት፡ሀገረ፡ዳዊት፡** Luc. 2, 4) Enc. Tachs. 28.

ምንግላግ፡ subst. (Lud. exhibet **መንገለግ፡**), *turmae*, *catervae*, *congregatio*, *coetus*: ἀνάστημα 1 Reg. 10, 5; ἐκκλησία **ምንግላጊሆሙ፡** Judith 6, 16.

ገልገለ፡ quadrl. I nudare, *evacuare*: **ወገልገልዋ፡ለሙዳየ፡ምጽዋት፡** καὶ ἐξεκένωσαν τὸ γλωσσοκόμον 2 Par. 24, 11.

ተገልገለ፡ III, 1 *evacuari* i. e. *in exilium duci* [جَلَّ i. e. جَلَا גָּלָה]: **እስመ፡ገልገላ፡ተገልግሎ፡ትትገለገል፡** Γάλγαλα αἰχμαλωτευομένη αἰχμαλωτευθήσεται Am. 5, 5.

ገለጸ፡ amh., *revelare*, *retegere*.

ተገለጸ፡ III, 1 *revelari*, *retegi*: **ሰበ፡ይትገለበብ፡ይትረአይ ፤ ወሰበ፡ይትገለጽ፡ይሴወር፡ወኢይጤየቅ፡** (aenigma, cujus solutio est: Mose) Cod. Mus. Brit. LXXII f. 64.

ገለፈ፡ I, 1 [ܓܠܦ גָּלַף] Subj. **ይግልፍ፡** 1) *sculpere*, *ex-*, *insculpere*, *caelare*, γλύφειν, **እለ፡ይገልፉ፡** Jes. 44, 9; **ዘይክል፡ገሊፈ፡** 2 Par. 2, 7; c. Acc. materiae: **እለ፡ይገልፍዎ፡ለዕፀ፡** Jes. 45, 20; Sap. 13, 13; c. Acc. imaginis et **ውስተ፡** vel **ላዕለ፡** vel **በላዕለ፡** materiae: **ይክል፡ገሊፈ፡አምሳል፡** 2 Par. 2, 14; **እለ፡ይገልፉ፡ወየኀርዉ፡ዐይነ፡ማኅተም፡** Sir. 38, 27; Hen. 99, 7; **ግልፍ፡ላዕሌሆሙ፡አስማተ፡** Ex. 28, 9 C; **ይግልፍዎ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡** Job 19, 24; **ገለፈ፡በላዕሌሁ፡በቀልተ፡ወአክሊላተ፡** 2 Par. 3, 5. 7; vel c. dupl. Acc.: Ex. 28, 11; 2) *acu pingere*: **ቀጠንት፡ዘያሰረግዎሙ፡በሕብሩት፡ዘገለፉ፡በሙ፡** F. N. 23 (vid. **ግልፈት፡**).

አግለፈ፡ II, 1 *sculpi*, *ex-*, *insculpi curare*, 3 Reg. 6, 27. 10, 19.

ተገልፈ፡ III, 1 *sculpi*, *ex-*, *insculpi*, Ex. 28, 21; **ይትገለፉ፡አናቅጽኪ፡** Jes. 60, 18; **ዘተገልፈ፡በሰሌዳ፡** Sx. Masc. 26; *effingi*, *formari*: **ውስተ፡ከርሠ፡እምየ፡ተገለፍኩ፡ሥጋ፡** ἐγλύφην σάρξ Sap. 7, 1 (vid. **ግልፈት፡**).

ግሉፍ፡ part. *sculptus*, *ex-*, *insculptus*, Ex. 36, 13. 21; 3 Reg. 7, 46. 10, 22; **እብነ፡ባሕርይ፡ግሉፍ፡፡** Sap. 18, 24; **ግሉፍ፡ኪሩብ፡** Hez. 41, 18 23 seq.; Act. 17, 29 Platt; c. **ውስተ፡** Ex. 32, 16; 3 Reg. 6, 32; **ግሉፍ፡ውስተ፡ጽሌ፡ልበሙ፡** Jer. 17, 1 var.; **ጽላት፡ጽሑፍ፡ወግሉፍ፡** Sx. Nah. 20; etiam *scalptus* i. e. *dolatus*: **በእብን፡ግሉፍ፡** διὰ λίθων ξυστῶν vel ξεστῶν 1 Esr. 6, 8.

ግልፈት፡ n. act. et subst. 1) *sculptura*: **ግልፈተ፡ዐይነ፡ማኅተም፡** Ex. 28, 21. 36, 13. 21; Hez. 41, 25; **ወግልፈት፡ላዕሌሃ፡አምሳለ፡ሠርጸ፡ሰንካዕሩር፡** 2 Par. 4, 5. 2) *imago impressa* seu *signatura* F. N. 9 (vid. sub **ኅፍጠት፡**). 3) *fictio* vel *formatio* hominis in utero Fal. f. 82 (vid. **ተገልፈ፡**). 4) *pictura* in textili: **አልባስ፡እለ፡አልበሙ፡ግልፈተ፡** ἱμάτιον ἁπλοῦν Chr. Ta. 28.

ግልፎ፡ subst. (m.), Pl. **ግልፍዋት፡** et **ግልፈዋት፡** 1) *opus sculptum*, *sculptile*: **ዕንቌ፡ግልፎ፡** Ex. 35, 8; **አማልክተ፡ግልፎ፡** Jes. 44, 17; **አርእስተ፡አዕማድ፡ዘግልፎ፡** 3 Reg. 7, 27. 2) *idolum sculptum*, *simulacrum* (Dei vel deorum sculptile), *statua*, sing. et coll., Kuf. 1. 11; Lev. 26, 1; Deut. 4, 16 Jes. 10, 10. 42, 8. 17. 46, 1; **አማልክትየ፡ወግልፎየ፡ገብሩ፡** 48, 5; **በግልፎሆሙ፡** Jer. 8, 19. 10, 14; **ኵሉ፡ግልፎሃ፡** Mich. 1, 7; Nah. 1, 14; Ps. 77, 64. 96, 7; **ኵሎ፡ግልፎሆሙ፡** στήλη 2 Par. 14, 3; **ግልፍዋተ፡ኢትግበሩ፡** Kuf. 20; Jes. 10, 10 var.; Sap. 14, 16; **ምድረ፡ግልፈዋት፡ይእቲ፡** Jer. 27, 38; **ግልፈዋተ፡ጣዖት፡** Org. 4. — *Voc. Ae.*: **ግልፎ፡ብ፡የተቀረጸ፡ጣዖት።**

ግልፉል፡ vid. sub **ግንፉል፡**

ግሔ፡ subst., m. et f., Pl. **ግሔያት፡**, nomen animalis, quod Lud. *cuniculus* interpretatus est, sed rectius *hyrax* (sorex) *Abyssinicus* exponendum videtur (שָׁפָן وَبْرٌ, Klippdachs); **ግሔያት፡** χοιρογρύλλιοι (*mus jaculus*) Ps. 103, 19; Prov. 24, 61; **ግሔ፡** Hen. 96, 2; **ግሔያት፡** 89, 10 (ubi populum Aethiopum intelligendum esse, in Voc. Ae. annotatur); **ግሔያት፡** unâ cum **ቅራዲናት** et **አከሪግልዮን፡** inter animalia olera et herbas derodentia memorantur in Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: **ግሔ፡ብ፡ሽኮኮ፡** v. **አሽኮኮ፡** de quo vid. Bruce V. p. 145—152; Harris II p. 302 et Anh. p. 50; Lud. lex. amh. p. 103; Isenb. p. 122 (qui minus recte **አሽቆቆ፡** scribit); praeterea vid. de שָׁפָן Ges. thes. p. 1467 et libros ibi laudatos; etiam supra c. 605 sub **ኈንገረ፡** [De etymo nihil constat, quare nomen sub rad. **ገሐየ፡** ponere noluimus, quamquam cum animal pavidum sit, nescio an a ܓܚܐ جَحْجَمَ derivari possit].

ጕሕሉት፡ subst., f. et m., [hoc verbum F. Tuch de Aeth. linguae sonorum proprietatibus p. 17 cum جَحَلَ *conjecit in terram*, E. Schrader de linguae Aeth. indole p. 14 cum **ኰሕል፡** *fucus* composuerunt. At cum etiam forma **ጐልሐ፡** (vid. **ተጓሕለወ፡**) et **አስተጓልሐወ፡** occurrat, quaeritur, annon *dolosus*, *fallax* proprie sit *glaber*, coll. גלח جلح חלק al.] 1) rarissime in bonam partem: *ars*, *callidum inventum*, ut: **ገብረ፡ኢዮአብ፡ዘንተ፡ጕሕሉተ፡** 2 Reg. 14, 20. 2) plerumque in malam partem: *dolus*, *fraus*, *fraudulentia*, *fallacia*, *astutia malitiosa*: Hen. 93, 4. 94, 6; 4 Esr. 4, 32. 5, 22; δόλος Sir. 1, 30. 19, 26; Dan. 8, 25; Ps. 33, 14. 54, 11; Lev. 19, 16; **ቃየድዑ፡ጕሕሉተ፡** Job 12, 7; **ትመልእ፡ከርሦሙ፡ጕሕሉተ፡** 15, 35; Jer. 5, 27; **ጕሕሉት፡ቃለ፡አፉሆሙ፡** Jer. 9, 8; Prov. 12, 6; 1 Petr. 3, 10 rom.; **ጕሕሉት፡ወጽልሑት፡** Marc. 7, 22; **እለ፡በጕሕሉት፡** πανοῦργοι Job 5, 12; Jos. 9, 2; ὑπόκρισις Marc. 12, 15; τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ Apoc. 2, 24. a) in Genitivo: *dolosus*, *fraudulentus*, *fallax*, Ps. 11, 2. 119, 3; **ልሳኖሙ፡ዘጕሕሉት፡ውስተ፡አፉሆሙ፡** Mich. 6, 12. b) **በጕሕሉት፡** *dolo*, *dolose*: Ps. 23, 4; Jes. 9, 5; Gen. 27, 35. 34, 13; Num. 25, 18; Deut. 27, 24; F. N. crebro; **ክዒወ፡ደመ፡ሰብእ፡በጕሕሉት፡** Clem. f. 118. 161. — *Voc. Ae.*: **ጕሕሉት፡ዘ፡እከየ፡ልብ፡ሽንግላሂ፡ይ፡**

ጐሕለወ፡ et **ጓሕለወ፡** quadrl. I *dolo uti*, *fraudulentum* vel *fallacem esse*, *dolo* vel *fraude circumvenire*, **ዘኢጐሕለወ፡** (Cod. Poc.: **ዘኢጓ"፡**) **በልሳኑ፡** Ps. 14, 3; Rom. 3, 13 rom.; c. Acc. pers.: **ጐሕሎከሁ፡** (v. **ተጓሕለውከሁ፡**) **ወአሕመምከሁ፡** πληγῆς δολίας Sir. 22, 22.

ተጓሕለወ፡ III, 1 Imprf. **ይትጐሐለው፡** (Num. 25, 18; 2 Petr. 2, 13 Platt), etiam **ይትጓሐለው፡** (Herm. p. 38), *dolum moliri*, *dolose* vel *fraudulenter agere*, *dolo* vel *fraude circumvenire*, *fraudare*, *malitiose insidiari*: **ተጓሕለወ፡** F. N. 29; **በኢተጓሕልዎ፡** *sine dolo* F. N. 36; **አሐውርኑ፡በተጓሕልዎ፡ወበተጠብቦ፡** Jsp. p. 288; **ተቀትለ፡በትምያን፡ነገር፡ወበተጓሕልዎ፡** p. 302; Org.; 2 Petr. 2, 13 Platt; c. Acc. pers.: πανουργεύσηται 1 Reg. 23, 22; δόλος 4 Reg. 9, 23; δολιοῦσι Num. 25, 18; πονηρεύεται εἰς Herm. p. 38; numularii qui **ኢተጓሕለዊ፡መንኒ፡** F. M. 19, 1; c. **ለ፡** pers.: **ወኢተጓሕለው፡** (exspectaveris **ወኢትትጓሕለው፡**) **ላቲ፡ወኢትኒጣ፡ለወለታ፡** Sir. 41, 22 (in Cod. Abb. LV: **ወኢትጐልሐ፡ላቲ፡**, sic); c. dupl. Acc.: *fraudem* vel *fraudulenta moliri contra* alqm Ps. 82, 3.

አስተጓሕለወ፡ v. **አስተጓልሐወ፡** IV *fraudulenter agere*: **ወአስተጓለሐውኪ፡** (sic, v. **ወአስተጓሕለውኪ፡**) **ምስሌሆሙ፡** Jes. 57, 9.

ጕሕልው፡ part. *dolosus*, *fraudulentus*, *fallax*, Ps. 5, 7 var.; **መስተመይናን፡ወጕሕልዋን፡** Chr. ho. 33.

ጕሕላዊ፡, **ጓሕላዊ፡**, **ጐሕላዊ፡** et **ጐሕላይ፡** n. ag. (si non adj. rel. a **ጕሕል፡** vel **ጐሕል፡**, ob formam **ጐሕላይ፡**) *dolosus*, *fraudulentus*, *fallax*: ὁ δόλιος **ጐሕላይ፡** (Cod. Abb. LV) et **ጓሕላዊ፡** (Cod. Abb. XXXV) Sir. 11, 29; **ጐሕላይ፡** et **ጕሕላዊ፡** 11, 31; **ጕሕላዊ፡** Ps. 5, 7; **እስመ፡ውእቱ፡ብእሲ፡ጕሕላዊ፡** Jsp. p. 320; **ሰይጣን፡ሐሳዊ፡ወጕሕላዊ፡ውእቱ፡** F. M. 23, 1; **እኩያን፡ወጕሕላውያን፡ኖሎት፡** Did. 6; Rom. 1, 29; **ጐሕላዊ፡** Fal. f. 75; **ጓሕላዊ፡** Chr. Ta. 23; Org. Edz.

ጕሕልያ፡ subst. (vid. gramm. § 133, a annot. 1) sing. et coll., *in fraude et dolo versatus*, ut *furator*, *latro*, *scelestus*, δόλιος Sir. 11, 29; ἐνεδρεύων 11, 31; λῃστής Joh. 10, 1; κακοῦργος 2 Tim. 2, 9; F. N. 33, 4 (vid. sub **ዐርፍ፡**); λῃσταί Ob. 5; Joh. 10, 8; M. M. f. 97; Enc. Hed. 12.

ግሕሠ፡, etiam **ግኀሠ፡** et **ግሀሠ፡** I, 1 [vis verbi prima in *deflectendo*, *recedendo*, *secedendo* fuisse videtur (sicut in גור et סור); in specie cfr. جَحَرَ et جَحِيشٌ] Subj. **ይግሐሥ፡**, Impert. **ገሐሥ፡** 1) *devertere* ad alqm, c. **ኀበ፡** pers.: Gen. 18, 5. 19, 2. 3; Jud. 4, 18; c. **ውስተ፡** loci: Jud. 19, 11; vel seq. adv. loci Jud. 18, 15. 19, 15; Ruth 4, 1; **እስመ፡ጐንደየ፡ግሒሠ፡ሀየ፡** 4 Reg. 4, 8. 10. 2) honeste: *alvum exoneratum ire*, Lud. sine auct.

አግሐሠ፡ II, 1 1) de personis a) *seducere*, *seorsim ducere*, *solum prendere*, *sevocare* (bei Seite nehmen): **አግሐሦሙ፡እንዘ፡ባሕቲቶሙ፡** Tob. 12, 6; 2 Reg. 3, 27; 3 Reg. 11, 29; **አግሐሦሙ፡እምፍኖት፡** Matth. 20, 17; Marc. 7, 33. b) *recedere jubere*, *removere* (abtreten laſſen): **አግሐሦ፡ኪያሁ፡** μεταστήσας Dan. ap. 1, 56. c) *devertere facere*, c. Acc. et **ውስተ፡** 2 Reg. 6, 10; *apud se* i. e. *hospitio excipere*, *ad devertendum invitare*: Luc. 19, 6; Jud. 19, 18. d) *seducere*, *sevocare* i. e. *deflectere facere*, *abducere*, *avertere*, **ፍናወ፡ሕይወት፡ያግሕሣ፡እምእኩይ፡** Prov. 16, 17; **አግሕሦ፡** Asc. Jes. 2, 4; **ያግሕሥከ፡እምነ፡ርኵሶሙ፡** Kuf. p. 81. 2) de rebus: a) *seponere*, *reponere*, 4 Reg. 4, 4; Matth. 14, 20. 15, 37. b) *semovere*, *amovere*, *removere*, 2 Reg. 20, 12; **እለ፡አግሕሦ፡አግሐሠ፡እግዚ"፡** 1 Par. 5, 25; **አግሕሥ፡እከየ፡እምሥጋከ፡** ἀπόστησον Koh. 11, 10; *transferre* sedem, familiam alio, Lud. ex Enc. Nah. 23. c) *avertere*: **አግሕሥ፡እገሪከ፡እምአሠሮሙ፡** ἔκκλινον Prov. 1, 15; **ተጋደሉ፡ለአግሕሦ፡ጽዕለት፡እምኔከሙ፡** Jsp. p. 371. d) *flectere* jus: **አግሕሦ፡ጽድቅ፡በፍትሕ፡** Prov. 18, 5. e) *tollere*, *auferre* utensilia (post usum), abräumen: **አስተፋጠኑ፡ወአግሐሡ፡** ἀπολύειν (v. **አስተግሐሡ፡**) Judith 13, 1.

ተግሕሠ፡ III, 1, Perf. II pers. **ተግሕሥከ፡** et **ተገሐሥከ፡**; Inf. verb. **ተግሒሥ፡**, Inf. nom. **ተግሕሦ፡** vel **ተግሕሦት፡**, Imprt. **ተገሐሥ፡**, sed in Pl. etiam **ተግሐሡ፡** (Num. 16, 21. 26. 17, 10 F), A) Refl. 1) *excedere* via, *declinare*, *deflectere*, *recedere*: **አንትሙ፡ተገሐሥክሙ፡** (v. **ተግሕሥክሙ፡**) **እምፍኖት፡** Mal. 2, 8; Job 31, 5. 7; Num. 22, 23; Kuf. 27; **ኢተግሕሣ፡ኢለየማን፡ወኢለፀጋም፡** 1 Reg. 6, 12; 2 Reg. 2, 19; **አልበሙ፡ተግሕሦ፡የማነ፡ወፀጋመ፡** Kuf. 23; c. **እምነ፡** pers. Num. 22, 32; 2 Reg. 2, 22; c. **እምድኅረ፡** 2, 21; c. **እምቅድመ፡** 1 Reg. 19, 10; c. **እምኀበ፡** Gen. 42, 24. a) *recedere* a lege vel praeceptis: **ተግሕሥነ፡እምትእዛዝከ፡** Dan. 9, 5; Job 23, 11. 34, 27; Ps. 118, 51. b) *declinare* vel *recedere* ab alqo i. e. *deficere*: **ኢትትገሐሡ፡እምኔሁ፡** Sir. 2, 7;

ተግሕሠ፡ ወተፈልጠ፡ እምእግዚኡ፡ ἀπέστη 2 Par. 13, 6. c) *recedere* a peccato i. e. *abhorrere, abstinere*: ይትገሐሥ፡ እምኵሉ፡ እኩይ፡ Job 1, 1; Prov. 3, 7; 1 Petr. 3, 11; ተገሐሥ፡ እምነ፡ ዐመፃ፡ ወይትገሐሥ፡ እምኔከ፡ Sir. 7, 2; ἀπέχεσθαι 1 Thess. 5, 22; ተግሕሦ፡ እምእኩይ፡ አእምሮ፡ ውእቱ፡ Job 28, 28. d) *vitare, evitare, fugere* alqm vel alqd: Rom. 16, 17. 19; 1 Tim. 6, 20; περιΐστασο Tit. 3, 9; παραιτεῖσθαι 1 Tim. 5, 11; ከመ፡ ይትገሐሡከ፡ Lud. e Vit. Sam. e) *devitare, effugere* periculum: እመ፡ ኢተግሕሠ፡ ἐὰν μὴ φυλάξηται Hez. 33, 4. 5; ተግሒሦ፡ ἐκκλίνας Prov. 10, 25. 15, 24. 2) *devertere*: (vid. ግሕሠ፡) apud alqm: ተግሕሠት፡ ኀቤሃ፡ እምውስተ፡ ፍኖት፡ Gen. 38, 16. 3) *abscedere, discedere, secedere*, 3 Reg. 18, 29; 4 Reg. 5, 12; Num. 16, 21. 26. 17, 10; Ps. 100, 5; ይትገሐሥ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ እምብዙኃን፡ Asc. Jes. 3, 26; Matth. 2, 22. 4, 12. 9, 24. 12, 15; Joh. 6, 15; Act. 26, 30; Luc. 20, 20; Asc. Jes. 2, 7. 8. a) *se subducere* Joh. 5, 13; c. እምነ፡ (*alicui*) Hebr. 12, 5. b) *secedere* in desertum i. e. *anachoretam fieri*, Lud. e Vit. Sam. c) *cedere* i. e. *dilabi, transire*: ተግሕሡ፡ ማያት፡ እምዲበ፡ ገጸ፡ ለምድር፡ ውስተ፡ መካን፡ ፩ Kuf. p. 7; ተግሕሠት፡ ጽልመት፡ Hen. 89, 8. B) Pass. *removeri, semoveri*: ተግሕሠት፡ አፍአ፡ እምትዕይንት፡ ἀφωρίσθη Num. 12, 15; በቱ፡ ይትገሐሥ፡ ማእድ፡ ἀρθήσεται Ex. 25, 28.

ተጋሐሠ፡ III, 3 *recedere* vel *secedere* ab aliis, Lit. 168, 1.

አስተግሐሠ፡ IV, 1 et አስተጋሐሠ፡ IV, 3 1) *secedere* vel *recedere facere, adjuvare ut evadat* alqs: መጸብብ፡ በእኩ፡ ወአልቦ፡ ዘያስተግሕሥ፡ ሊተ፡ Job 30, 28. 2) *removere, auferre, transferre*, Judith 13, 1 var. (vid. sub አግሐሠ፡); ፈቀድኩ፡ አስተጋሕሥ፡ ዝኰ፡ መዝገበ፡ (ἀποστιβάσαι) Herm. p. 43.

ግሑሥ፡ part. 1) *is qui declinavit, recessit, discessit*: ዐላውያን፡ እለ፡ ርሑቃን፡ ወግሑሣን፡ እምኔከ፡ Dan. ap. 3, 8. 2) *remotus* a) *semotus, segregatus*: ስዱዳን፡ ወግሑሣን፡ ወርሑቃን፡ ወውፁኣን፡ እምቅድስት፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ Clem. f. 195; ይኩን፡ ግሑሠ፡ እምቤተ፡ ክር"ን፡ ibid. b) a consuetudine hominum i. e. α) de homine: *solitarius, anachoreta*, ነበረ፡ ግሑሠ፡ በውሳጤ፡ ገዳም፡ Enc. Sen. 24. β) de loco: *retractus* (entlegen), ኀበ፡ ግሑሥ፡ መካን፡ Gad. T. Zion; Genz. f. 11. c) *longinquus, distans*: ተስፋ፡ ጻድቃን፡ በእንተ፡ ትንሣኤ፡ (እሙታን፡) ዘግሑሥ፡ እምነ፡ ሐሰት፡ F. N. 22; ሰላም፡ ለመታክፍቲኪ፡ እለ፡ ግሑሣት፡ እማንቱ፡ ለጌጋይ፡ እምአርዑቱ፡ III Sal. Mar. 19. d) *expers* rei: ንዴት፡ ግሑሥ፡ እምሐዘን፡ ወትካዝ፡ φροντίδων ἀπήλλακται Chr. Ta. 2.

ግሕሠት፡ n. act. *recessio, discessus*, Prov. 20, 30 (vid. sub ምግቴ፡).

ምግሐሥ፡ subst., Pl. ምግሐሣት፡ 1) *declinatio* vel *declinationis locus*: ኀበ፡ አልቦ፡ ምግሐሠ፡ (wo man nicht ausweichen konnte) Num. 22, 26. 2) *secessus* i. e. *latrina* (Abtritt): ምግሐሠ፡ ጽርሑ፡ Jud. 3, 24. 3) instrumentum removendo cineri, *pala* (יָע): ምግሐሣት፡ Ex. 27, 3 C; Ex. 38, 3 sec. text. Hebr. in C (Octat. P. II p. 93).

ትግሕሥት፡ subst. declinatio i. e. *excessus*: ትሜንን፡ ትግሕሥቶሙ፡ እምፍኖት፡ ርቱዕ፡ τὴν ἀμετρίαν αὐτῶν Chr. ho. 2 et 9.

ጕሕቈ፡ I, 1 [جَحَا *inverso deorsum capite posuit* rem; II *inclinato corpore fuit* senex; גחא; at جَوِقَ *distortus fuit*] *incurvescere, curvum* vel *incurvatum esse* vel *fieri*, ut senectute, Luc. 13, 11; እቤራይት፡ ዘጕሕቈት፡ እምአብዝኆ፡ ውሉድ፡ M. M. f. 88; ረሣእኩ፡ ወጕሕቈ፡ Lud. e Ssal. Req.; መካን፡ ዘጕሕቈት፡ ወሞተ፡ ማሕፀና፡ ἐκ μήτρας νεκρᾶς καὶ γεγηρακυίας (*decrepitum esse*) Chr. ho. 25; onere: እለ፡ ጕሕቈ፡ በአምልኮ፡ ጣዖት፡ Hom. Jac. Sar. — *Voc. Ae.*: ጕሕቈ፡ ዘ፡ ገተገተ፡ (ni ገተገተ፡); *Rad. Abb.*: ዘ፡ ጎበጠ።

አጕሐቈ፡ II, 1 *incurvare, curvum reddere*: ፍርግያ፡ (Phrygia provincia) ታጕሕቍ፡ ዘበና፡ Kid. f. 5; ትካዝ፡ ያጕሕቍ፡ አባለ፡ ወያዐውር፡ አዕይንተ፡ Fal. f. 47.

ጕሑቍ፡ part. *incurvatus* senectute, *decrepitus*, Lud. auct. Greg.

ጐሐየ፡ inus., quod nescio an cum جَحَا *eradicavit* componere liceat.

ምጕሕያ፡ (ምጉሕያ፡) subst. *herba sterilis, herba frugibus noxia* („quae ubi semel irrepserit vix inde eradicari potest", Lud.): ሦክ፡ ወምጕሕያ፡ χέρσος καὶ ἄκανθα Jes. 7, 23—25; cum አሜከላ፡ conjunctum, Org. 5; ኮነት፡ በድወ፡ ወበቈለ፡ ላዕሌሃ፡ ሦክ፡ ወአሜከላ፡ ወኮነት፡ ብሕውሰ፡ ወምጉሕያ፡ ወኮነት፡ በድወ፡ ወዐፀ፡ Marc. f. 12 (ubi quaeritur annon *terra sterilis* significetur). — *Voc. Ae.*: ሙግሕያ፡ v. ምሕጉያ፡ (sic) ዘ፡ ሙጃ።

ገሐፈ፡ I, 1 [جَحَفَ *manu excepit abripuitque*] *auferre, abripere*, de vento et procella: ይግሕፎሙ፡ ዐውሎ፡ Jes. 28, 17 var.; 57, 13 var.; ከመ፡ ጸበል፡ ዘይግሕፎ፡ ነፋስ፡ Sap. 5, 15; Ps. 1, 5.

ተግሕፈ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ግሑፍ፡ part., Lud. sine auct.

ግሕፈት፡ n. act., Lud. sine auct.

ገሐፍት፡ subst. *canistrum*, κανοῦν Ex. 29, 3. 23. 32 (v. መሶብ፡). — *Voc. Ae.*: ገሐፍት፡ ዘ፡ የሥጋ፡ ገበታ።

ገማ፡ subst. i. q. ቃማ፡, *torques, monile*: ቀጸላ፡ ወርቅ፤ ሽፍሽፍት፡ ዘወርቅ፤ ገማ፡ ጸዐዳ፡ Lud. e Libr. Myst. (si quidem lectio bona est).

ጊሜ፡ *nebula* vid. sub ጌመ፡

ጕማ፡ et ጉማ፡ subst. [an i. q. غِنَا?] *sonus canorus* vel *suavis, modi*: ጕማ፡ (v. ጉማ፡) ቃሎሙ፡ ሐዋዝ፡ ወጥዑም፡ Sir. 47, 9; ወይመልእ፡ ኵሎ፡ ቤተ፡ ዕበየ፡ ጕማ፡ (ጉማ፡) ቃሎሙ፡ 50, 18.

ገመል፡ (raro ገምል፡ ut 4 Reg. 8, 9 var.), m., [גָּמָל ܓܡܠܐ جَمَل] sing. et coll., Pl. አግማል፡ et ገመላት፡ (Matth. 23, 24 rom.), Pl. Pl. አግማላት፡ *camelus*, Lev. 11, 4; Deut. 14, 7; Gen. 24, 64. 31, 34; Jes. 21, 7; Marc. 10, 25; coll. 1 Par. 5, 21; 4 Reg. 8, 9; ጸጕረ፡ ገመል፡ Matth. 3, 4; Deg.; አግማል፡ Gen. 24, 10. 19. 32 37, 25; Ex. 9, 3; Jud. 7, 12; 1 Reg. 15, 3. 27, 9; 3 Reg. 10, 2; 1 Par. 27, 30; Jes. 30, 6. 60, 6; Jer. 30, 7; Hez. 27, 21; Judith 2, 17; Job 1, 3. 42, 12; አግማላት፡ Jud. 6, 5. 8, 21; camelina carne frui vetantur Christiani Clem. f. 249.

ገመላዊ፡ adj. rel. *camelarius*, ut: **ቄርል፡ገመላዊ፡** *Cyrillus camelorum possessor* Sx. Tachs. 29; Phlx. 112.

ጋሜል፡ nomen literae alphabeti Hebraici tertiae, Ps. 118, 17; Thren. 1, 3. 2, 3. 3, 8. 4, 3; ubi de psalmis agitur, siglo **ጋሜል፡** Ps. 118, 17—24 notatur.

ገመረ፡ rad. inus. e. q. ܓܡܰܪ גָּמַר (vic. גָּמָל كَمَلَ), primitus: *integrum et perfectum esse.*

አግመረ፡ II, 1 1) *perficere, absolvere, consummare*, etiam ad significandum *plane, prorsus*, ut: **ለእመ፡አግመረ፡ገራህተ፡እንዘ፡ይበልዕ፡** si absolverit agrum depascendo i. e. totum vel plane eum depaverit Ex. 22, 4; **ዘይእኅዝ፡ኵሎ፡ፍጥረተ፡ያገምር፡አእምሮ፡ቃሎሙ፡** Sap. 1, 7; etiam emphatice (supplemento verbi omisso): **ብሑእ፡ዘአግመሮ፡ለሐሪፅ፡** fermentum quod massam perfecit i. e. totam fermentavit, Lit. Joh.; **ይፈቅዱ፡ያግምርዋ፡ለምድር፡በሕቲቶሙ፡** volunt consummare terram soli i. e. totam occupare soli Jes. 5, 8. 2) alqd vel alqm *capere totum*, i. e. a) *continere* alqd, de vase: **ወታገምር፡(ባሕር፡)፲፻መስፈርተ፡** 2 Par. 4, 5; 3 Reg. 7, 24. 18, 32; Joh. 2, 6. b) *comprehendere, complecti:* Marc. 2, 2; 3 Reg. 8, 64; **ኢያገምሮ፡ቤት፡** ἀένναός ἐστι (quod interpretatus est οὐκ ἐν ναῷ) Job 19, 25; **እግዚ"፡ዘያገምር፡ኵሎ፡ወኢያገምሮ፡መካን፡** Genz. f. 118; Clem. f. 47; **አልቦ፡ሰማይ፡ዘያገምረነ፡** ibid.; **ኢታገምር፡ፍኖታ፡ዘእንበለ፡አሐቲ፡ኪዶተ፡እግረ፡ብእሲ፡** 4 Esr. 5, 7; **ማሕፀና፡(ለማርያም፡)አግመረከ፡(፱አውራኀ፡)** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; seq. **ለ፡**, ut: nos Deus Trinus **ናገምር፡ለኵሉ፡** Clem. f. 47 (ni **ናገምሮ፡** legendum fuerit). c) mente, intellectu *capere, comprehendere* alqd: Matth. 19, 11; **ኀሊናኒ፡ኢይክል፡አግምሮቶ፡** Org. 1. — *Rad. Abb.:* **አግመረ፡ዘ፡ቻለ፡አጠፋ፡አሻገረ፡።**

ተገምረ፡ III, 1 1) *perfici, absolvi, consummari*, a) *consumi, absumi*, **ፀርከ፡ተገምሩ፡በኵናት፡** Ps. 9, 6. b) *finiri, ad finem pervenire* vel ad significandum *plane, prorsus*, ut: **እስከ፡ተገምረ፡ኵሉ፡ሕዝብ፡ወዐዲዎ፡** συνετέλεσε διαβαίνων Jos. 3, 17. 4, 1; seq. Acc. Inf.: **ሶበ፡ተገምሩ፡ዐዲወ፡** Jos. 4, 8. 11; **ለተገምሮ፡** εἰς τέλος Num. 17, 28. Locum Jer. 28, 41 vid. sub n. 2. 2) *totum capi, contineri, comprehendi:* **እፎ፡ተገምረት፡ወተእኅዘት፡ምክሐ፡ለኵላ፡ምድር፡** πῶς ἑάλω καὶ ἐϑηρεύϑη Jer. 28, 41 var.; **ውስተ፡ከርሥ፡ይትገመር፡** εἰς κοιλίαν χωρεῖ Matth. 15, 17; **መለኮት፡ኢይትገመር፡በምንትኒ፡** τὸ ϑεῖον ὑπὸ μηδενὸς χωρούμενον Cyr. ad Th. f. 14; Org. 2; Christus **ተገምረ፡በማሕፀነ፡ድንግል፡** Kid. f. 13; Deg.; **ሰማይ፡ወምድር፡ዘኢይክሉ፡አግምሮቶ፡በላዕሌኪ፡** (o Bethlehem) **ተገምረ፡** Mavâs. n. 40. — *Voc. Ae.:* **ተገምረ፡ዘ፡ኀለቀ፡ተቻለኒ፡ይ።**

ግሙራ፡ adv. (gramm. § 163, 2), 1) **ግሙራ፡** a) *prorsus, plane, omnino*, Did. ed. Platt p. 81 l. 8 et 14. α) *omnino* i. e. *summatim, in universum* (überhaupt, im Allgemeinen): **ዘከረ፡መሥዋዕተ፡ግሙራ፡** (non ejus species et modos) F. M. 23, 5. β) c. negatione: *prorsus non, plane non*, Matth. 5, 34; Rom. 7, 7; Hen. 90, 4; **ዘኢርእዩ፡ግሙራ፡** τὸ καϑόλου μὴ βλέπουσιν Hez. 13, 3; Job 34, 8. b) *semper*, Act. 14, 8 Platt. c) *umquam:* **መኑ፡ግሙራ፡ርእየ፡** Lud. e Vit. S.; c. negatione: **ግሙራ፡ — ኢ፡**, **ኢ፡** vel **አልቦ፡ — ግሙራ፡** *numquam*, 4 Esr. 2, 17. 18. 3, 49; Dan. ap. 1, 27. 13, 7; 3 Reg. 1, 6; Hen. 24, 4; Matth. 7, 23. 9, 33. 26, 33; 2 Tim. 3, 7; 1 Joh. 4, 12; Joh. 7, 46. 2) **ለግሙራ፡** (ܠܓܡܳܪ) *prorsus, in perpetuum, semper*, εἰς τέλος Am. 9, 8; Hez. 20, 40; Ps. 9, 34. 12, 1. 73, 12; **በኑ፡ለግሙራ፡አርምም፡እንከ፡** μὴ καὶ ἀεὶ σιωπήσομαι Jes. 42, 14; εἰς νῖκος Thren. 5, 20; εἰς τὸ διηνεκές Hebr. 10, 12. 14.

ጎማሬ፡ n. amh. *hippopotamus* (vid. **ቡኄ፡**), M. F.

ጎሞር፡ n. prgr., sc. γομόρ (עֹמֶר), *mensura* aridorum decimam Ephae partem continens, Ex. 16, 18. 22—36; 4 Reg. 5, 17. — *Voc. Ae.:* **ጎሞር፡ዘ፡ቍና፡** (v. **ቍኒና፡**).

ገሞራ፡, etiam **ጎሞራ፡**, **ጎሞር፡**, **ጎምራ፡** 1) n. propr. urbis *Gomorrhae* Gen. 10, 19. 13, 10. 14, 2. 8. 10. 18, 20 al. 2) Gomorrhaei i. e. *auctores libidinum naturae repugnantium:* **ዘይገብሩ፡ግብረ፡ገሞራ፡** F. N. 48.

ገሞራዊ፡ adj. rel. *Gomorrhaeus* i. e. *libidinibus naturae repugnantibus deditus:* **ገሞራውያን፡** F. N. 48 (vid. **ሰዶማዊ፡** c. 395).

ጋሙስ፡ subst. *bubalus* (niger), (ܓܡܽܘܫܳܐ): **ይሴሰይ፡እምሐሊበ፡ጋሙስ፡እሉ፡እሙንቱ፡አልህምት፡ጸሊማን፡ዘገዳም፡** Sx. Masc. 5.

ገመስ፡ subst., Pl. **አግሙስ፡**, „proprie est *annulus* ex cornu bubali, qui a vilissimae conditionis hominibus in pollice gestatur et usum in permutationibus loco pecuniae habet; hinc pro *vilissima moneta*“, Lud.; *numus minutus, drachma, obolus*, λεπτόν Luc. 12, 59; δράχμη 15, 8. 9. — *Voc. Ae.:* **አግሙስ፡ዘ፡የሶኬት፡** (v. **የሰንኬት፡**)**ቀለበት፡**; *aliud:* **በ፡እለ፡ይብሉ፡ገመስ፡ዘ፡ድሪም፡**

ግማስ፡ (etiam **ግማሽ፡**) subst. amharizans [vid. Isenb. sub **ገመሰ፡** p. 171]: *frustum, frustulum* panis: **ግማሽ፡ኅብስት፡** Clem. f. 269; **አሐዱ፡ኅብስተ፡አው፡ግማሰ፡ኅብስት፡** Ssal. Req.

ገሚስ፡ subst., id., ut videtur: **ጼው፡መጠነ፡ገሚስ፡** M. F.

ግምስስ፡ vid. sub **ግብስስ፡**

ገመነ፡ I, 2 [vicinum videtur verbis, quibus potestas *immergendi* vel *intingendi* inest, ut غَمَرَ غَمَسَ al.; in specie cfr. غُمْنَةٌ i. q. غُمْرَةٌ *linimenti genus*] *contaminare, inquinare, polluere:* **ተኀፀብኩ፡እገርየ፡እፎኑ፡እጌምኖን፡** Cant. 5, 3; **ኢገመኑ፡አልባሲሆሙ፡** Apoc. 3, 4; **ለሊሁ፡ነፍሶ፡ይጌምን፡** (v. **ያ"፡**) Sir. 21, 28; Num. 5, 19; **ገመንከ፡ዘርእከ፡** Sir. 47, 20; **ስምየ፡** Tob. 3, 15. a) *profanare:* **ዘይጌምና፡ለዛ፡ዕለተ፡** (v. **ዘያ"፡**) Kuf. 50; **እለ፡ይጌምኑ፡ስመ፡ቅዱሰ፡** Kuf. 30; 4 Esr. 8, 69; **ገመነ፡ይሁዳ፡መቅደስየ፡** Mal. 2, 11; **ምድረ፡** Lev. 18, 25; Num. 35, 34. b) *violare* fidem: **ኢይገምን፡ቃሎ፡** Num. 30, 3. c) *vitiare* virginem: Kuf. p. 108. — *Voc. Ae.:* **ረስሐ፡ገመነ፡ዘ፡አደፈ፡**

አገመነ፡ II, 2 (quamquam Perfecti forma plerumque **አግመነ፡** II, 1 scribitur), *contaminare, inquinare, profanare:* Kuf. 2; Num. 5, 19. 20. 27—29 var.; 30, 3 var.; 35, 34 var.; Sir. 21, 28 var.; 2 Petr. 2, 10; Judae 8; Apoc. 21, 8, al.; **አገመኑ፡መሥዋዕተ፡** Lud. e Libr. Myst.

ተገመነ፡ III, 2 *se contaminare, contaminari, profanari:* Num. 25, 1; 4 Esr. 10, 30; ኢተገመነት፡ነፍስየ፡በርኵስ፡ Hez. 4, 14; ለተገምኖ፡ Hez. 44, 25; ተገመንኩ፡ለከ፡እምኔከ፡ Kuf. 33.

ግሙን፡ part. *contaminatus, pollutus, immundus:* ምድር፡ግምንት፡ 1 Esr. 8, 80; ልሳን፡ግሙን፡ Sir. 51, 5; ግሙን፡ቍርባኖሙ፡ለኃጥኣን፡ 31, 22; ኵሉ፡ፍናዊሆሙ፡ግሙናን፡ Kuf. 22; Act. 10, 28 rom.; ግሙናን፡መንፈስ፡ Did. 21; Ssal. Req.

ግምን፡ et **ግመን፡** subst. *immundities, res impura:* በግምኖሙ፡ (v. በግማኖሙ፡) 2 Esr. 9, 11; መልእዋ፡በግምኖሙ፡ (v. በግመኖሙ፡) 1 Esr. 8, 80.

ግምንት፡ subst. *macula, sordes* vel *impuri quid:* ለእመበ፡ንቅዐት፡ውስተ፡ኀብስት፡ (sc. sacramentali) አው፡ግምንት፡ኢታዕርግዎ፡ Kedr f. 89.

ግማኔ፡ n. act. et subst. *contaminatio, pollutio, immunditia, res impura:* እምኵሉ፡ግማኔ፡ኀጢአት፡ Kuf. 20; ምናኔ፡ወግማኔ፡ Kuf. 21. 23; ግማኔ፡ዛቲ፡ Kuf. 30. 50; ግማኔ፡ነፍስ፡ Sap. 14, 26; በግማኔሆሙ፡ዘገብሩ፡ Hez. 43, 8. 44, 7; Apoc. 17, 4. 21, 27; c. pron. suff. በግማኖሙ፡ (v. በግምኖሙ፡ 2 Esr. 9, 11.

ገምዐ፡ I, 1 et 2 [hunc significatum Arabes habent sub (جبش et) جمش] Subj. I, 1 ይግማዕ፡ *tondere, radere,* barbam: ወይገምዮ፡ጽሕሞ፡ Jes. 7, 20; caput: ግምዒ፡ (v. ገምዒ፡) ርእሰኪ፡ Mich. 1, 16.

ተገምዐ፡ III, 1 *tonderi, radi:* ከመ፡ይትገምዑ፡ ὅπως κερϑῶσι (sic legisse videtur interpres pro καρωϑῶσι) Jer. 28, 39.

ግምዔ፡ (non ግምዒ፡ Lud.), subst. (m.), Pl. ገማዕይ፡ et ገማዕው፡ nec non ግምዔያት፡ et ግምዓት፡ [fortasse referendum ad hebr. גֹּמָא, aram. גְּמִיעַ (قمع); sec. F. Tuch de Aeth. ling. sonorum sibil. natura et usu p. 9 ad جمع] *ampulla, lecythus, urceus, cotula,* vel aliud hujus generis *vas liquidi:* ግምዔ፡ቅብእ፡ καμψάκη ἐλαίου Judith 10, 5; 3 Reg. 19, 6; κοτύλη Lev. 14, 10. 12. 15. 21. 24; ግምዔ፡ልሕኵት፡ ἀγγεῖον Num. 5, 17; σκεῦος Num. 19, 17; Joh. 19, 29; ἄγγος 3 Reg. 17, 10; በገማዕይሆን፡ Matth. 25, 4; በገማዕዊሆን፡ Deg.; Mavâs. n. 69; Sx. Teq. 29; ኵሉ፡ግምዓቲሃ፡ዘቅብእ፡ (v. ግምዔያቲሃ፡) Num. 4, 9; ግምዔያት፡ 3 Reg. 7, 36. var. — *Voc. Ae.:* ግምዔ፡ዘ፡ማሰሮ፡

ኀሜዕ፡ n. prgr. i. q. גֹּמֶא *papyrus nilotica:* ንዋየ፡ኀሜዕ፡ Jes. 18, 2 vrs. nov.

ገመደ፡ I, 1 [جَمَدَ; vicinum ገዘመ፡] Subj. ይግምድ፡ 1) *secare, amputare, abscidere:* ዘእንበለ፡ይግምድዎ፡ Job 8, 12; Jes. 38, 12 var.; Num. 13, 23; Joh. 15, 2 rom. a) *putare* vites: Lev. 25, 3. 4; ጊዜ፡ገሚድ፡በጽሐ፡ Cant. 2, 12; Deg.; Jes. 5, 6. b) *demetere, decerpere,* fruges: ኢገመዱ፡ፍሬ፡በረከት፡ Chr. ho. 26; uvas: ይገምዱ፡አስካለ፡ Jes. 18, 5. 2) *caedere,* ligna: ገመደ፡ጸረ፡ዕፀው፡ Jud. 9, 48; de gladio: እስከ፡ማእዜኑ፡ትገምዲ፡መጥባሕት፡ κόψεις Jer. 29, 6. 3) *dissecare:* Lev. 1, 8; ገመዱ፡መሌሊቶሙ፡ከመ፡ሥጋ፡ውስተ፡ጽህርት፡ Mich. 3, 3; Joh. 19, 24. — Scholion *Voc. Ae.* vide sub መተረ፡; aliud: ገሚድ፡ዘ፡መቅረጽ፡።

ገመደ፡ I, 2 *concidere:* κατακόπτειν, ራብዕቶ፡ትጌምድ፡በኵናት፡ Hez. 5, 2; ይጌምድ፡ሥጋሁ፡በእብን፡ Marc. 5, 5.

ተገምደ፡ III, 1 1) *secari, amputari, abscidi:* ሐረገ፡ወይን፡እንተ፡ትትገመድ፡ወትትአረር፡ Deg. 2) *detruncari, decollari:* በሰይፍ፡ተገምዱ፡ሕፃናት፡ንጹሓን፡ Sx. Tachs. 30; ዘተገምደ፡በመጥባሕት፡ Enc. Mag. 15. 3) *dissecari, discerpi:* ሰሐብዎ፡ወኮነ፡ሥጋሁ፡ይትገመድ፡ Abush. 50. 4) *abscidi* vel *praecidi* ut videtur i. q. *absistere, intermittere:* እስከ፡ማእዜኑ፡ትትገመድ፡መጥባሕቱ፡ለእግዚ" Jer. 29, 6 var.

ግሙድ፡ part. *abscisus, dissectus, truncatus, detruncatus:* ቶማስ፡ዘአባላቲሁ፡ግሙድ፡ Enc. Nah. 24; ያዕቆብ፡ግሙድ፡ Sx. Hed. 27; Enc. Masc. 18; Enc. Mag. 30.

ግምድ፡ subst. 1) *segmentum, pars abscisa:* ግምደ፡ድርግሐ፡ Marc. 2, 21; Luc. 5, 36. 2) Pl. ግምዳት፡ legitur Prov. 16, 11, sc. ከመ፡ግምዳተ፡ለጽሊጸ፡መዳልው፡ ῥοπή ζυγοῦ, quod vertendum esset *frustula, particulae,* sed emendandum videtur ግምጸተ፡ — *Voc. Ae.:* ግምድ፡ዘ፡ቍራጭ፡።

ግማድ፡ subst., m. et f., Pl. ግማዳት፡ *segmentum, frustum:* ግማደ፡ሥጋ፡ (fem.) Phlx. 243; 2 Reg. 6, 19 var.; ደይ፡ውስቴታ፡ግማዳተ፡ዘኵሉ፡አባል፡ Hez. 24, 4; ግማድ፡ዘተርፈ፡እምዕፅ፡ Sap. 13, 13; በግማደ፡ልብሱ፡ Phlx. 10 (vid. sub ሐሰየ፡); trsl.: ግማዳተ፡አብድ፡ Job 16, 7 (vid. sub ቅንጣብ፡).

ግምደት፡ n. act. *amputatio, putatio,* Lud. sine auct.

ገማዲ፡ n. ag. *putator* arborum, Lud. sine auct.

ትግምድት፡ subst. *sectio, amputatio* (passive): ትግምድት፡አልባሲሆሙ፡ Genz. f. 88.

I. **ገመጸ፡** I, 1 [غمض?] Subj. ይግምጽ፡ 1) trs. *flectere, inflectere, inclinare:* እምንእሰሙ፡ግምጽ፡ክሳዳሙ፡ κάμψον τὸν τράχηλον Sir. 7, 23 var.; ወርቅ፡ገመጸሙ፡ልበሙ፡ለነገሥት፡ ἐξέκλινε Sir. 8, 2; in specie: jus, ut: ለገሚጸ፡ፍትሕ፡ Ex. 23, 2; Deut. 27, 19; 1 Reg. 8, 3; ኢትግምጽ፡ፍትሐ፡ለእጓለ፡ማውታ፡በእንተ፡ንዴቱ፡ Clem. f. 94. 160; ከመ፡ኢይግምጹ፡ፍትሐ፡ f. 227; ኢትግምጽ፡ፍትሐ፡ነዳይ፡ Did. 4; Macc. f. 10; Kedr f. 28. 2) intrs.: *flecti, inclinare,* ከመ፡ኢትግምጽ፡ነፍስከ፡መንገሌሃ፡ Sir. 9, 9; de limite: ወትገምጽ፡እምህየ፡መንገለ፡ . . . Kuf. 8.

ገመጸ፡ I, 2 *inflectere, incurvare:* እምንእሰሙ፡ገምጽ፡ክሳዶሙ፡ Sir. 7, 23; ዘይጌምጽ፡ክሳዶ፡ (sc. suum ipsius) M. M. f. 297.

ግምጸት፡ n. act. *inclinatio:* ከመ፡ግምጸተ፡ (sic legendum videtur pro ግምዳተ፡) ለጽሊጸ፡መዳልው፡ ῥοπὴ ζυγοῦ Prov. 16, 11.

II. **ገመጸ፡** I, 1 „*arrodere* panem dentibus" (Lud.), *atterere* [vicinum videtur ገምዐ፡ et جَمَشَ]: ሰላም፡ለስምዖን፡እንተ፡ለሐቌሁ፡አጽንዖ፤በሐብለ፡በቀልት፡ይቡስ፡እንተ፡ይገምጽ፡ወይበልዖ፤ Enc. Nah. 3.

ገሥገሠ፡ quadrl. cui contiguum videtur ጐሥዐ፡ (an etiam ኮሰ፡ሐሰ፡?); amh. ገሰገሰ፡ *festinare.*

አንገሥገሠ፡ V *commovere, agitare, excitare:* ለእመ፡ኢታንገሠግሣ፡ነፋስ፡ለዕፅ፡, Cod. Abb. LXXXV (a d'Abbadie mihi communicatum). — *Rad. Abb.:* አንገሥገሠ፡ዘ፡አነሳሳ፡ et አነቃቃ፡

ነገሥጋሥ፡ subst. *concitatio, commotio, agitatio, aestus:* **ኦአርጌንስ፡** (Origenes) **ሀዋኪ፡እፎ፡ታፈቅር፡ነገሥጋሠ፡ከመ፡ትግበር፡ነቀልቃለ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡** M. M. f. 198; **እለ፡ነበሩ፡ይትሀወኩ፡** (qui semper agitantur) **በነገሥጋሠ፡ነፍስት፡መዋቲት፡ዘይእቲ፡ደዌ፡ነፍስ፡ኢመዋቲት፡** Gad. Kar.

ገሥገሠ፡ *abradere* vid. sub **ገስገሰ፡**

ጐሥዐ፡ vel **ጐሥአ፡** I, 1 [جَسَعَ جَوْشٌ جَشَأَ ܓܫܐ; amh. **ገሣ፡**] 1) trs. *eructare, ebullire,* (*scatere*), c. Acc.: **ኵሉ፡ዘይጐሥዕ፡ማይ፡** ἐρεύγεται Lev. 11, 10; Macc. f. 25; sermonem, verba: **በእለ፡ይጐሥዑ፡በእንቲአየ፡ቃላተ፡ዐመፃ፡** μοχϑηροὺς ἐρεύγονται κατ᾽ ἐμὲ λόγους Epist. Cyrilli ad Joann. Ant. in Cyr. f. 115; **ጐሥዐ፡ልብየ፡ቃለ፡ሠናየ፡** Ps. 44, 1; his iisdem verbis incipit Lit. Mar. (N. T. rom. f. 170, 1) quare haec Lit. **ጐሥዐ፡ልብየ፡** inscribitur N. T. praef. f. 1; Ps. 118, 171. 144, 7; **ዕለት፡ለዕለት፡ትጐሥዕ፡ነቢበ፡** Ps. 18, 2; **ወጐሥዐ፡ልብየ፡ጥቀ፡ጥበበ፡** 4 Esr. 14, 42; **ዘጐሥዐ፡መጻሕፍተ፡ጥበብ፡ኵሎ፡** Enc. Jac. 10; omisso Acc.: Ps. 37, 8. 2) intrs.: *ebullire, scaturire,* **መንፈስ፡ቅዱስ፡ይጐሥዕ፡ውስተ፡ልቡ፡በከመ፡ይጐሥዑ፡አፍላጋት፡ወይውሕዙ፡** Sx. Jac. 10; **እምነ፡ሐዋርያት፡ጐሥዐ፡መንፈስ፡ቅ"፡ላዕለ፡ኵሎሙ፡ቅዱሳን፡መሃይምናን፡** Sx. Teq. 21. — *Voc. Ae.:* **ጐሥዐ፡ዘ፡ተፉ፡ፈላሂ፡ይ፡**; *aliud:* **ብ፡ፈላ፡ገሳሂ፡ይ፡**።

አጕሥዐ፡ II, 1 *eructare* vel *ebullire facere,* Lit. 172, 2.

ጕሥዐት፡ n. act. *eructatio, ebullitio, scatebra:* **ከመ፡ጕሥዐተ፡ልበሙ፡ይትናገሩ፡** Asc. Jes. 3, 21; **ጕሥዐተ፡ኅሊና፡ሰይጣናዊ፡** Cyr. f. 3; **ለፈላስፋ፡ልበሙ፡ኢተቶስሐ፡በሃይማኖት፡ወኢበርሁ፡በብርሃነ፡ዚአሃ፡አላ፡ይትአመኑ፡በጕሥዐተ፡ልበሙ፡** Chr. ho. 22; **ይሜህሩ፡ፈጠራ፡ዘእምጕሥዐተ፡ልበሙ፡** M. M. f. 184.

ገሠጸ፡ I, 2 [rad. in Geez tritissima, etiam in lingua amh. obvia; eam Ges. in thes. cum יָכָר composuit, sed miro errore **ገሠረ፡** pro **ገሠጸ፡** scripsit p. 557. 604 et in Additam. p. 77] *castigare:* **መኑ፡ይኤሥጸ፡ሊተ፡ለልብየ፡** ἐπιστήσει μάστιγας Sir. 23, 2; **ገሠጸ፡ሥጋሁ፡** Lud. e Vit. S. a) *objurgare, increpare, redarguere, reprehendere,* ἐπιτιμᾶν Ruth 2, 16; Gen. 37, 10; Ps. 9, 5; **ቅድመ፡ጠይቅ፡ወድኅረ፡ትጌሥጽ፡** Sir. 11, 7; Matth. 9, 30. 16, 22. 17, 18; ἐγκαλεῖν Zach. 1, 4; ὠνείδισα Jes. 43, 12; **ትገሥጸሙ፡** (Subj.) **በቃልየ፡** διαπειλήσῃ αὐτοῦ Hez. 3, 17; ἐλέγχειν Job 32, 12; Sir. 21, 6; Matth. 18, 15; Luc. 3, 19; Eph. 5, 11; ἐπιτιμᾶν *increpare* mare Ps. 105, 10; ventos Matth. 8, 26; Marc. 4, 39. b) *graviter monere, admonere, hortari, dehortari,* ἐλέγχειν, **ገሥጸ፡ለዐርክከ፡** Sir. 19, 13. 14; **ይኄይስ፡ትገሥጽ፡እምትኂስ፡** 20, 2; νουϑετεῖν Job 4, 3; 1 Reg. 3, 13; 1 Cor. 4, 14; Col. 1, 28. 3, 16; Tit. 3, 10; παρακαλεῖν, **ለምንት፡በከ፡ትጌሥጹኒ፡** Job 21, 34; Jes. 40, 1. 2; Luc. 3, 18; Tit. 2, 15; **ገሥጸ፡** 1 Tim. 4, 13; Kuf. 27. 35; **ገሥጸትየ፡** 4 Esr. 10, 5; seq. **ከመ፡** c. Subj.: Matth. 12, 16. 20, 31; Marc. 3, 12; seq. **እምነ፡** c. Inf.: **ይጌሥጸኒ፡እምሐዊር፡ውስተ፡ፍኖተ፡ዝንቱ፡ሕዝብ፡** Jes. 8, 11 var. c) *corrigere, disciplinam adhibere, instituere, erudire,* παιδεύειν, **እመ፡ብከ፡ውሉደ፡ገሥጸ፡ወመሀሮ፡** Sir. 7, 23; **ንጉሥ፡ጠቢብ፡ይጌሥጽ፡አሕዛቢሁ፡** 10, 1; **ይጌሥጽ፡ወይሜህር፡ወይመይጥ፡** 18, 13; servos 30, 34; **ይገሥጽኪ፡ተራሕቆትኪ፡** Jer. 2, 19; **ገሠጽከኒ፡ወተገሠጽኩ፡** 38, 18; **በእንተ፡ገሥጸቱ፡ለአብድ፡** Sir. 42, 8; Deut. 8, 5; Ps. 15, 7. 93, 12; Hebr. 12, 6. 9; Eph. 6, 4; 2 Tim. 2, 25 (c. **ለ፡** Platt); 4 Esr. 8, 15; **ለምሂር፡ወለገሥጾ፡** Enc. Nah. 7; ἐλέγχειν (de disciplina, quam Deus hominibus adhibet inflictis malis) Job 5, 17; Prov. 3, 12.

ተገሠጸ፡ III, 2 *castigari, admoneri, corrigi, disciplinam admittere:* **ዘእምንእስከ፡ኢተገሠጽከ፡** Sir. 25, 3; **ወልድ፡ዘኢተገሠጸ፡** 30, 8; **በምሕረት፡ተገሠጹ፡** Sap. 11, 10; Ps. 89, 12; **ተገሚጽየ፡** νουϑετούμενος Job 23, 14; Jer. 38, 18; Jes. 46, 3; **ተገሠጽ፡** Job 34, 16. 37, 13; Ps. 2, 10; Hebr. 10, 25; **ዘይትጌሠጹ፡በሥርዐታ፡ለቅድስት፡ቤተ፡ክር"ን፡** Clem. f. 196; episcopus **ገሠጸ፡ወኢተገሠጸ፡** Sx. Tachs. 12; **ከመ፡ይትገሠጽ፡** ἵνα ἄρτιος ᾖ 2 Tim. 3, 17.

ግሡጽ፡ part. *castigatus,* a) *reprehensus, objurgatus,* Can. Nic. 3 (2); F. N. 6. b) *bene institutus, morigerus:* **ወልድ፡ግሡጽ፡ያስተፌሥሕ፡አበዊሁ፡** Fal. f. 64; Lud. ex Enc. Hed. 12. c) *bonis moribus imbutus, eruditus:* philosophi **ሰብእ፡ግሡጻን፡** Fal. in Prol.; **ብእሲ፡ኢኮነ፡ግሡጸ፡** Fal. (vid. sub **ዲበግ፡**); Andronicus patriarcha Al. erat **ግሡጽ፡ በትምህርተ፡መንፈስ፡ዐቢይ፡ወአከ፡ሕጹጽ፡** Enc. Ter 8.

ገሣጼ፡ n. ag. *castigator, institutor:* **ገሣጼ፡ሕዝብ፡አብዳን፡** Enc. Hed. 13.

ግሣጼ፡ n. act. *castigatio, admonitio:* Joel **ነቢየ፡ምህሮ፡ወግሣጼ፡** Enc. Teq. 21.

ተግሣጽ፡ subst., m. et f., Pl. **ተግሣጻት፡** 1) *increpatio, objurgatio, reprehensio:* πρόσταγμα Job 26, 13; ἐπιτίμησις Job 26, 11; Ps. 17, 18. 75, 6. 103, 8; Koh. 7, 6; ἐλεγμός Jes. 50, 2; Sir. 21, 6; ἔλεγχος 2 Tim. 3, 16; *refutatio* Enc. Tachs. 22. 2) *castigatio, animadversio:* **ኢያፀርዕ፡ተግሣጸ፡** ἐνδελεχήσει μάστιγας αὐτῷ Sir. 30, 1; **ተግሣጸ፡እግዚ"፡** ὀργὴ κυρίου Mich. 7, 9. a) *disciplina, morum conformatio,* παιδεία, **መቅሠፍት፡ወተግሣጽ፡** μάστιγες καὶ παιδεία Sir. 22, 6; Prov. 1, 2. 3, 11. 12, 1; Ps. 49, 18; Deut. 11, 2; Jes. 50, 5; Jer. 2, 30. 17, 23. 39, 33; Hebr. 12, 5. 7; **ተግሣጸ፡ሰሎሞን፡** αἱ παιδεῖαι Σαλωμῶντος inscripta est Proverbiorum pars posterior, sc. Prov. 25—29; **በእንተ፡ተግሣጸ፡ካህናት፡** F. M. 32; **በእንተ፡ተግሣጸ፡ሕዝባውያን፡** F. M. 34. b) *institutio, eruditio:* **ተግሣጹ፡** τὰ ἐντάλματα αὐτοῦ Job 23, 11; δικαιώματα Sir. 4, 17; **ዕቀብ፡ተግሣጸሙ፡ለአእሩግ፡** διήγημα 8, 9; συμβουλία 6, 23; ῥήματα 12, 12; διδασκαλία Rom. 15, 4. c) *admonitio, adhortatio, paraenesis:* νουϑέτησις, νουϑεσία Prov. 2, 2; Job 5, 17; 1 Cor. 10, 11; Lud. Comm. hist. p. 308; Chrys., ubi singulis homiliis adjecta est pars paraenetica, **ተግሣጽ፡** inscripta; *tractatus paraeneticus,* ut: **አባ፡ሲኖዳ፡ደረሰ፡ድርሳናተ፡ቤዙኃተ፡ወተግሣጻተ፡ወቃላተ፡በቍዔት፡** Sx. Haml. 7; Masc. 20; Ter 15. 23; Chrysostomus **ደረሰ፡ድርሳናተ፡ወተግሣጻተ፡ብዙኃተ፡** Chrys. f. 1.

መገሥጽ፡ part., f. **መገሥጽት፡** 1) *castigator, reprehensor,* (*censor*), ὁ ἐλέγχων Chr. Ta. 30. 2) *institutor, morum formator, paedagogus:* **መምህር፡መገሥጽ፡** 1 Tim. 3, 2; παιδευτής Hos. 5, 2; **ቀሲስ፡በአምሳለ፡መገሥጽ፡** Did. 1; **መምህር፡ወመገሥጽ፡ዘአልሀቀ፡ደቂቆ፡በንጹሕ፡** Did. 4; **መምህር፡የዋህ፡ወዕጉሥ፡መገሥጽ፡** Did. 6; **ጳውሎስ፡ኄር፡ወመገሥጽ፡ለአሕዛብ፡** Did. 33. 3) *monitor,* *hortator:* **አብ፡መገሥጽ፡** πατὴρ νουθετῶν Sap. 11, 11; **መገሥጽት፡** (παραίνεσις) 8, 9.

ግራ፡ subst. [fortasse pro **ግራው፡**, referendum ad radd. חור (**ኀረወ፡**), כּוּר (**ከረ፡**), עוּר غار (**ዐረ፡**), קוּר, quibus potestas *fodiendi* et *cavandi* inest] *favus;* semper conjunctum cum **መዓር፡**, sc. **መዓረ፡ግራ፡** et usurpatum pro κηρός *cera:* Jes. 64, 2; Judith 16, 15; 4 Esr. 13, 5; Hen. 1, 6. 52, 6; II Can. Ap. 66; etiam **መዓረግራ፡**, ut: **በከመ፡መዓረግራ፡የኀትም፡ሰብእ፡በማኅተመ፡ወርቅ፡** ὥσπερ εἰ κηρῷ τις ἐμπήξει σφραγῖδα χρυσῆν, Cyr. de r. fid. f. 51. — *Voc. Ae.:* **መዓረ፡ግራ፡ዘ፡ሠምዕ፡ምስለ፡መዓርሂ፡ይ፡**

ጌራ፡ *galea* vid. sub **ገየረ፡**

ገራህት፡ subst., m. et f., Pl. **ገራውህ፡** [ni fallor i. q. قِرْوَاحٌ قَرَاحٌ *terra in qua neque aqua neque arbores sunt; campus ad serendum purus redditus*] *ager* vel *campus arabilis, terra arva, arvum, rus:* Gen. 23, 13. 17. 33, 19. 49, 32; Ex. 22, 4 seq.; 23, 10; Lev. 25, 3 seq.; 27, 16 seq.; Deut. 23, 25; Ruth 2, 2 seq.; 4, 5; 2 Reg. 14, 30; Job 24, 6; Jes. 5, 8. 28, 25. 36, 2. 61, 11; Jer. 6, 12. 39, 7 seq.; Matth. 13, 24 seq.; 22, 5. 24, 18; Luc. 13, 19 (κῆπος); **ገራውህ፡** Gen. 26, 14; Kuf. 11; 2 Esr. 15, 3; 1 Par. 6, 57 seq. (περισπόρια); Ps. 106, 37; Job 39, 10; Jes. 32, 13; Jer. 8, 10. 39, 15; Joel 1, 10 (πεδία); Hez. 36, 30; Judith 2, 27. 8, 7; Matth. 12, 1. 19, 29; Marc. 2, 23; episcopus **እመቦ፡ውስተ፡ከልእ፡ብሔር፡ገራውህ፡** (scriptum est **በራውኅ፡**) Can. Sard. 12. (De Apoc. 18, 11 vid. sub I **ገርሕ፡**) — *Voc. Ae.:* **ገራህት፡ጉርን፡ብ፡እርሻ።**

I. **ገርሕ፡** subst. *merx, mercatura* [جرح I et VIII (جرس VIII et جرش VIII et جرم I. VIII) *comparavit, sibi acquirere studuit*]: **እምደሰያት፡አብዝኁ፡ገርሐኪ፡** τὴν ἐμπορίαν σου Hez. 27, 15; **ወያመጽኡ፡ተግባሮሙ፡ዕሱቀ፡ደርከኖ፡ገርሖሙ፡** φέροντες ἐμπορίαν — θησαυρούς 27, 24. — At eodem referendum videtur **ገራውሕ፡** γόμος Apoc. 18, 11 (tamquam Pl. a **ገሬሐት፡** vel **ገራሕት፡**; modo lectio sana sit). — *Voc. Ae.:* **ገርሐኪ፡ዘ፡ዋጋሽ፡**

II. **ገርሕ፡** subst. „*equus tractatus, institutus*, aliâs **ፈረስ፡ርዩፅ፡**, un cheval dressé“ Lud. auct. Greg. — Amh. magis quam Aeth. esse videtur, vid. scholion Voc. Ae. ad **ተረየፀ፡** (Arabes habent جَرَنَ).

ገረመ፡ I, 1 [quod equidem non cum كرم (Isenb. lex. p. 172) sed cum גּוּר יָגֹר وَجِرَ composuerim] Subj. **ይግርም፡**, *verendum, terribilem, formidabilem esse, terrere,* **እስመ፡ብዙኅ፡ዘይገርም፡** (v. "**ጌርም፡**) **ቀቲሎቱ፡** (v. "**ሎቱ፡**) 1 Par. 10, 4; a) c. **እምነ፡** comparationis: **ዘይገርም፡** (v. pro **ዘይጌርም፡**) **እምዝ፡** Hen. 21, 7; 4 Esr. 12, 17; Ps. 75, 12; **ብከሙ፡** (habetis eum qui) **ዘይገርም፡እምነገሥት፡** Clem. f. 121. b) impers. c. Acc. pers. (es graut einem): **ነገሥቶሙ፡ይደነግፁ፡ወይገርሞሙ፡** Hez. 32, 10; **ገረሞሙ፡ለዐይኖሙ፡** 2 Esr. 16, 16; **ኢትፍርህዎሙ፡ወኢይግርምክሙ፡** Jsp. p. 347.

ገረመ፡ I, 2 1) *terrere, ex-, perterrere, terrorem injicere, formidare facere:* **ትጌርመኒ፡** ἐκφοβεῖς με Job 7, 14. 23, 15; Ps. 13, 9; Sap. 11, 20; **ትጌርሞ፡ወታደነግፆ፡** Sir. 4, 17; **ለፈራሂ፡እግዚ“፡አልቦ፡ዘይጌርሞ፡** 31, 16; Judith 16, 25; **ይጌርሞሙ፡ለአሕዛብ፡** Ep. Jer. 3; Dan. 4, 2; Mich. 4, 4; Hez. 34, 28; 2 Esr. 16, 9; 1 Petr. 3, 14; 2 Cor. 10, 9. (In loco: **ክርስቶስ፡ገረማ፡ለዕፀ፡በለስ፡ወየብሰት፡** M. M. f. 111 legendum videtur **ረገማ፡**). 2) *formidabilem esse*, Hen. 21, 7; **መንግሥት፡እንተ፡ትጌርም፡እምኵሉ፡መንግሥት፡** 4 Esr. 12, 17 var.; seq. Acc. Inf.: **እስመ፡ብዙኅ፡ዘይጌርም፡ቀቲሎቱ፡** 1 Par. 10, 4 var.

ተገረመ፡ III, 1 et 2 *terribilem se praebere, verendam prae se ferre speciem* ex. gr. imperantis, dominantis, *territare, minari, terribilem esse:* **ተገረሙ፡በአፍርሆቱ፡** Gad. T. H.; principes **ኢይምጽኡ፡በተገርሞ፡** (paulo infra **በትግርምት፡**) **ውስተ፡ቤተ፡ክር“ን፡** Clem. f. 120; **ኢይሰምዕ፡ድምፀ፡ዘይትጌረም፡** φορολόγου Job 39, 7; **እንዘ፡ይትሜአከሙ፡በተገርሞ፡** Jsp. p. 297; **መንግሥት፡እንተ፡ትትገረም፡እምኵሉ፡መንግሥት፡** 4 Esr. 12, 17 var.; c. c. Acc. pers.: **ኢትትገረመኒ፡አፀረ፡እግዚ“፡በኵነኔከ፡** Jsp. p. 289; **ተገረሞሙ፡ወፀረፎሙ፡** p. 378.

ግሩም፡ part. 1) *terribilis, formidabilis, timendus,* φοβερός Deut. 1, 19. 8, 15; Jes. 21, 1; Hab. 1, 7; Dan. 2, 31. 7, 7; Hen. 21, 1 seq.; 4 Esr. 10, 39; Hebr. 10, 27. 31; **ኵነኔ፡ግሩም፡** Enc. Hed. 22; **ግሩመ፡ከንከዎሙ፡ለአዝማድየ፡** Ps. 30, 14; **ግርምት፡ረሰይዋ፡ለምድር፡** Num. 13, 32; **ግሩመ፡ገጽ፡** ἀναιδὴς προσώπῳ Deut. 28, 50; **ግሩም፡ውእቱ፡ብእሲ፡ነባቢ፡በውስተ፡ሀገሩ፡** Sir. 9, 18; **ግሩመ፡ኮነ፡(ሙሴ፡)ላዕለ፡ፀር፡** 45, 2; **ኢኮኑ፡ግሩማነ፡ለዘይገብር፡ሠናየ፡** Rom. 13, 3; nonnumquam neutraliter: *terribile, res formidabilis, formido:* **በእንተ፡ግሩም፡ዘረከበኒ፡** Job 3, 24; **ግሩም፡** (v. **ግርማ፡**)**እምኀበ፡እግዚ“፡** ὁ φόβος Job 13, 11; **ነበብኩ፡ግሩመ፡** Lud. Comm. p. 503 n. 41. 2) *verendus, venerandus, augustus, majestate praeditus*, de Deo; Ps. 46, 2. 75, 7. 11. 95, 4; 2 Esr. 11, 5. 14, 14; Deut. 10, 17; Sir. 43, 29; de verbo Dei 4 Esr. 8, 27; de specie divina Jud. 13, 6; de rege vel regina: **ወለብሰት፡አልባሰ፡ክብራ፡ወኮነት፡ግርምተ፡** ἐπιφανής Esth. 5 apcr.; **ግሩም፡ውእቱ፡ጥቀ፡** φοβερὸς ibid.; de loco sacrosancto Gen. 28, 17; Kuf. 27; de colloquio quod horrore sacro percellit alqm 4 Esr. 1, 4; **ምእናም፡ግሩም፡** Lit. 160, 4. — Adv. **ግሩመ፡** *auguste* Ps. 138, 13.

ግርማ፡ subst., m. et f., 1) *terror, pavor, horror,* etiam *causa terroris, formido, terriculamentum:* **እግዚ“፡አንበረ፡ግርማሁ፡ዲበ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡** 1 Par. 14, 17; 2 Par. 20, 29; Sap. 17, 6. 17; **ግርማ፡ዐቢይ፡ወድቀ፡ላዕሌሁ፡** Kuf. 14. 30; Job 39, 19. 41, 5; **ግርማ፡ሌሊት፡** Job 4, 13; Ps. 90, 5; **ግርማ፡መዐትከ፡** Ps. 89, 13; **እምግርማ፡ቃሉ፡ደንገፁ፡አሕዛብ፡** Jes. 33, 3; φοβερισμοί Ps. 87, 17; **በግርማ፡ዐቢይ፡** ἐν ὁράμασι μεγάλοις Jer. 39, 22; **ከመ፡ይርአይ፡ግርማ፡** Job 33, 16; **ድምፀ፡ግርማ፡** Jer. 37, 5; Deus **ይከውንክሙ፡ግርማክሙ፡** Jes. 8, 13; c. Gen. ejus, qui terrorem injicit: **ምስለ፡ግርማሆሙ፡** Hez. 32, 30; Job 9, 34; Ps. 144, 6; **ግርማ፡አክይስት፡** γαυρίαμα δρακόντων Job 4, 10; Matth. 14, 26. 2) *majestas verenda* Dei regisve, *magnificentia veneranda* vel *formidabilis:* **ግርማከ፡** Job 13, 21. 25, 2. 31, 23; **እምገጸ፡ግርማ፡እግዚ“፡** Jes. 2, 10. 19 var.; **አመጽእ፡ግርማየ፡ላዕሌከ፡** τὰ ἔνδοξά μου Jes. 48, 9; δόξα regis Dan. 5, 18; **ልብስ፡ ውእቱ፡ ኵሎ፡ አልባሰ፡ ግርማሁ፡** ἐπιφανείας Esth. 5 apcr.; **ግርማ፡ መብረቅ፡** δόξα Act. 22, 11. 3) *dignitas, gravitas;* **ግርማ፡** sacerdotii II Can. Nic. 31; Enc. Nah. 30; Mariae virginis, Lud. e Ssal. Req.; **ዘበዝኀ፡ ሠሐቁ፡ የሐጽጽ፡ ግርማሁ፡** Fal. f. 21.

ግረምት፡ subst. *terriculamentum, formido:* **ወይከውኖሙ፡ ለግረምቶሙ፡** (in Cod. Laur.; in caeteris **መግረምቶሙ፡**) **ብሔረ፡ ይሁዳ፡** φόβητρον Jes.. 19, 17 (siquidem lectio bona est).

መግረምት፡ subst. id.: **ወይከውኖሙ፡ ግብጽ፡ መግረምቶሙ፡ ለብሔረ፡ ይሁዳ፡** Jes. 19, 17 var.

መግረሚ፡ part. c. term. adj. *terrens, terribilis,* Lud. e Mss. Colb.

ትግርምት፡ subst., m. et f., 1) *res timenda* vel *terrorem injiciens:* **ኢትፍርሁ፡ ትግርምቶሙ፡** Jes. 8, 12. 2) *terrores quos quis injicit* vel *quibus terret* alqm, *minae, terricula:* **ትግርምቱ፡ ያወድቆ፡** Job 15, 21; Herm. p. 47; **ኢትፍርሁ፡ ጽዕለተ፡ ሰብእ፡ ወኢትግርምቶሙ፡** φαυλισμός (*dirae*) Jes. 51, 7; **እለሰ፡ ኢይፈርሁ፡ ትግርምቶ፡ ለውእቱ፡ ንጉሥ፡** Clem. f. 156; Enc. Ter 27; Org. 3.

ጋርሣ፡ subst. (modo lectio sana sit) ut videtur nomen cibi, fortasse *offa* (sicut **ጕርሻ፡** Lud. lex. amh. c. 87): **ውስተ፡ መካነ፡ አኀው፡ ድውያን፡ አልቦ፡ ዘይብላዕ፡ ጋርሣ፡ ወኢይስተይ፡ ወይነ፡ ዘእንበለ፡ ዘይደዊ፡** Reg. Pach.

ገረረ፡, rarissime **ገረ፡** I, 1 [potestas radicis prima in *trahendo* גָּרַר ܓܰܪ جَرَّ est; inde propagatur *trahere* alqm i. e. *ducere* et intrs. *trahi* i. e. *duci, ducem sequi, obsequi,* coll. جَرَّ X *se dedit arbitrio* alcjs *eique obedivit,* جَرَعَ IV] Subj. **ይግርር፡**, rarius **ይግረር፡**, *se dedere* vel *submittere* alicui, *se subjicere imperio* alcjs vel *subjectum esse, in potestatem* alcjs *se permittere, parere, subigi;* politice: **ለሊሆሙ፡ ገረሩ፡** ηὐτομόλησαν Jos. 10, 1; 2 Reg. 10, 19 (ubi Cod. R **ገሩ፡** pro **ገረሩ፡** exhibet); συνεστάλησαν Jud. 11, 33; ὑπακούσονται Jes. 11, 14; c. **ለ፡** alicui: **ግረሩ፡ ሎሙ፡** ἐπικαλέσασθε αὐτούς Judith 7, 26; ὑπετάγησαν 1 Par. 29, 24; **ተአዘዘት፡ ወገረረት፡ ኵላ፡ ምድር፡ ለእግዚ"፡** 22, 18; **ፈቀዱ፡ ይግርሩ፡ ሎቱ፡** Jsp. p. 295; **ከመ፡ ይግርር፡ ሎቱ፡ ኵሉ፡** 4 Esr. 11, 7 var.; **ኢይግርር፡ ኤጲስቆጶስ፡ ዘኢየሩሳሌም፡ ለካልኡ፡ እምኒ፡ ኤጲስ፡ ቆጶሳት፡** F. N. 4; de servo: **እመሰ፡ ኢገረረ፡** πειθαρχεῖν Sir. 30, 38; de creaturis, δεδάμασται Jac. 3, 7; **ኢይገርር፡ ለሕገ፡ እግዚ"፡** ὑποτάσσεται Rom. 8, 7 Platt. — *Voc. Ae.:* **ገረረ፡ ዘ፡ ተገዘ ።**

ገረረ፡ I, 2 *subjectum esse, parere:* **ዘይትኤዘዝ፡ ወይጌርር፡ ለአበዊሁ፡** Sx. Genb. 18.

አግረረ፡ II, 1 *subjicere imperio* alcjs vel suo, *subjungere sub potestatem* alcjs vel suam, *subigere, perdomare, domare:* **ኵሎ፡ በሓውርተ፡ አግሪርየ፡** ἐπικρατήσας Esth. 3 apocr.; 4 Esr. 11, 7. 14, 37; Dan. 2, 40. 44; 2 Par. 11, 1; **ኵሎ፡ አግረርከ፡ ሎቱ፡** Ps. 8, 7. 17, 51. 46, 3. 143, 3; Eph. 1, 22; **አግሪሮ፡** Hebr. 2, 8; **አግረሮሙ፡** ἐτροπώσατο αὐτούς 2 Reg. 8, 1; **ታገርረከ፡ ምሕረተ፡ እግዚ"፡** εἰς μετανοήν σε ἄγει Rom. 2, 4 rom.; **እስከ፡ ታገርሮ፡ ለነፍሱ፡** Sir. 4, 17; **ለልሳን፡ አልቦ፡ ዘይክል፡ አግርሮታ፡** δαμάσαι Jac. 3, 8; **ይሰርሕ፡ እስከ፡ ያገርር፡ ተያፍኒሁ፡** Sir. 38, 26; *exercere* alqm ad alqd, γυμνάζειν, **አግርር፡ ርእሰከ፡ ለጽድቅ፡** 1 Tim. 4, 7.

ግሩር፡ part. *subjectus, obnoxius:* **ግሩር፡ ታሕተ፡ መከየደ፡ እግር፡** Org. 1; ὑπόδικος Rom. 3, 19; **እቀውም፡ ግሩር፡ ለኵነኔ፡** Act. 26, 6.

I. **ግረት፡** n. act., *actio subjiciendi* et *domandi, subactio,* Gad. Kar.; γυμνασία (*exercitium*) 1 Tim. 4, 8.

ገራሪ፡ n. ag., Pl. **ገራርያን፡** *submissus, obsequens:* **አማንያን፡ ለቃለ፡ እግዚ"፡ ወገራርያን፡ ለነገረ፡ አኀው፡** Gad. Kar.

መግረሪ፡ part. c. term. adj., sec. Lud. etiam **መግረር፡**, *subactor, domitor:* Christus **መግረሬ፡ ፀርየ፡** Genz. f. 18 al.; Kbr. Nag. n. 113; **መግረረ፡ ፀር፡** Lud. e Ssal. Req.; Daniel **መግረሬ፡ ዐናብስት፡** Org. 4.

II. **ግረት፡** subst., species *acaciae* (seu spinae aegyptiacae): **ዕፀ፡ ግረት፡** Sx. Sen. 17; **ዕፀ፡ ግረት፡ እንዘ፡ ቈጽለ፡ ዕፁ፡ ኢይትነገፍ፡ ወአባሪሁኒ፡ ኢይጸድፉ፡** M. M. f. 48. — *Voc. Ae.:* **ግረት፡ ዘ፡ ግራር፡** (De **ግራር፡** dichrostachys cinerea, acacia eburnea, acacia planifrons vid. Harris II 𝔄𝔫𝔥. p. 36).

ገርስ፡, (si non **ገሪስ፡**) subst., Pl. **ገርሳት፡**, ut videtur *cardo* januae [rad. גרשׁ جرس, de qua vid. Ges. thes. p. 306, contigua est radici جَرَّ, unde جَارُورٌ *cardo*]: **ወከዕበ፡ አስተዳለወ፡ ብርተ፡ ብዙኀ፡ ዘአልቦ፡ መድሎተ፡ ለገርሳተ፡** (v. **ገርሶተ፡**) **ኆዋኅው፡ ወለበዕድኒ፡ ግብር፡** καὶ τοὺς στροφεῖς ἡτοίμασε καὶ χαλκὸν εἰς πλῆθος, οὐκ ἦν σταθμός 1 Par. 22, 3. — *Voc. Ae.* duplex interpretamentum habent: **ሰናስል፡ ገሪሳት፡ መዋቅሕት፡ ብ፡ ሰንሰቱ፡**; *aliud:* **ገሪስት፡** (v. **ገሪሳን፡**) **ዘ፡ ሰንሰለት፡**; *aliud:* **ገረሰ፡** (v. **ጌረሰ፡**) **ዘ፡ ሰርሐ፡**; *aliud:* **ሐነጸ፡ ሣረረ፡ ጌረሰ፡ ብ፡ ሰራ ።**

ግራብ፡ subst., Pl. **ግራባት፡**, ut videtur, *uter, culeus* (coll. جِرَابٌ): in horto beatorum **ለእመ፡ ኀሠሥከ፡ ቅብአ፡ ዘይት፡ ትረክብ፡ ኀበ፡ ግራባቲሃ፡** (sc. **ለገነት፡**; aurum si quaesiveris **ትረክብ፡ ኀበ፡ መዛግብቲሃ፡** al.) M. M. f. 213; **ተመልአ፡ ግራባተ፡ ምስጢር፡ ወይነ፡ አምልኮ፡ ዘፈልፈለ፡ እምገቦ፡ ትስብእተ፡ መለኮት፡** Org. 7 (ubi Lud. *calicem* vel *poculum* interpretatus est).

ጕርን፡ (etiam **ጐርን፡** et **ጉርን፡** et **ጕርና፡**) subst. [sive obsoletum sive peregrinum, nam aliâs frequentant **ዐውድ፡** et **ምክያድ፡**; respondet גֹּרֶן جُرْنٌ] *area* frumentaria: **ጕርነ፡** v. **ጐርነ፡ አርና፡** 1 Par. 21, 15. 18. 21 (**ጕርና፡**). 22. 28; 2 Par. 3, 1; Org. 1. — *Voc. Ae.:* **ጕርን፡ ዘ፡ ሕርሻ፡** (v. **ኅንስሩ፡**); *aliud:* **ገራሕት፡ ጉርን፡ ብ፡ እርሻ ።**

ጕርዔ፡ (passim **ጉርዔ፡**) subst. m., rarius f. (ut Prov. 8, 7), Pl. **ጐራዒት፡** [גָּרוֹן גַּרְגְּרוֹת ܓܓܪܬܐ, جِرِّيَّةٌ; جَرْجَرٌ et غَرْغَرٌ] *guttur, gula, fauces,* λάρυγξ et φάρυγξ, **ሚጢ፡ ጕርዔኪ፡ እምኒ፡ ጽምእ፡** Jer. 2, 25; **ጥዑም፡ ለጕርዔየ፡** Ps. 118, 103; **ጕርዔ፡ እክለ፡ ይጥዕም፡** Job 12, 11. 34, 3. 20, 13; **ጕርዔ፡ ይፈልጠ፡ ለኵሉ፡ ጣዕመ፡ እክል፡** Sir. 36, 24; Cant. 2, 3; **ይጠግዕ፡ ልሳኖሙ፡ በጕርዔሆሙ፡** Job 29, 10; Thren. 4, 4; Ps. 21, 16; **ስሕከ፡ ጕርዔሁ፡** Jsp. p. 376; **ሰላም፡ ለጕርዔኪ፡** I Sal. Mar. 17; **ጕርዔየ፡ ይነብብ፡** Job 6, 30; Prov. 5, 3. 8, 7; **ኢታርኁ፡ ጕርዔከ፡** Sir. 34, 12; **ኢትክሉ፡ ነቢበ፡ በጕርዔክሙ፡** Clem. f. 260; Did. 2; Pl. **ጐራዒት፡** (etiam pro Sing. usurpatum, sicut *fauces*) Ps. 5, 11. 113, 15. 134, 17. 149, 6; Rom. 3, 13; Did. 28; **መተረ፡ጕርዔ፡** Enc. Teq. 6, — *Voc. Ae.*: **ጕርዔ፡ዘ፡ጕረሮ፡(ጕሮሮ፡).**

ጐርዐየ፡ quadrl. I denom. *jugulare*; *Voc. Ae.*: **ዘብሑ፡ጕርዐዩ፡** (sic) **ዘ፡ሐረዱ፡** — *Rad. Abb.* habent: **ጐርኤመ፡ብ፡አገመ፡**

ተጐርዐየ፡ III, 1 *se ipsum jugulare* (si non: *strangulare*): **እምፈተውኩ፡ለልየ፡እትጐርዐይ፡** ἐμαυτὸν χειρώσασϑαι Job 30, 24.

ትግርዕት፡ vid. sub **ትግዕርት፡** sub **ገዐረ፡**

ገርዜን፡ n. prgr. (ut videtur corruptum e *carbasinus*, καρπάσινος) *linteum subtilissimum, carbasinum*: Christus **በሰንዱነ፡ገርዜን፡ተቀብረ፡በመቃብር፡** hom. Epiph. in Cyr. f. 118; **አምጽኡ፡ልብሰ፡ገርዜን፡ለግንዘተ፡ሥጋሁ፡** Lit. Chrys.; Christus **ዘተጠብለለ፡በልብሰ፡ገርዜን፡** Org.; M. M. f. 3; Enc. Hed. 29; **ለምሥዋዕ፡ይኩን፡መንጦላዕት፡ዘገርዜን፡ንጹሕ፡ዘአልቦ፡ነውር፡** Kid. f. 6; **ክድንኒ፡ገርዜነ፡ጸጋ፡ዘኢአነምዎ፡ጠቢባን፡** III Sal. Mar. 17. — *Voc. Ae.*: **ገርዜን፡ዘ፡ሻሽ፡**; *aliud*: **ብ፡መረዌ፡ወሻሽኒ፡ይ።**

ጌርጌል፡ n. prgr. sc. 1) γελγέλ גַּלְגַּל *rota, turbo* Hez. 10, 13. 2) „*unum e septem coelis*, quos Aethiopes asserunt“, Lud. ex Org. 2; **ገርጌል፡** „primo die creatum esse, nugatur auctor Libr. Myst.“ (Lud.); **ምሕልላነ፡አዕርግ፡ጌርጌለከ፡** Hym. Mus. Brit. LIV n. 7.

ገርገረ፡ rad. de qua vid. Ges. thes. p. 305 sub גָּרַר n. 5.

አንገርገረ፡ V 1) *se volutare, volutari*: **ናንገርግር፡በተፋቅሮ፡** ἐγκυλισϑῶμεν Prov. 7, 18; Did. 2; sponsa **ዘታንገረግር፡በተዘውዖ፡** Lud. e Mss. Colb.; **ወድቀ፡ውስተ፡ምድር፡ወአንገርገረ፡እንዘ፡ይበኪ፡** Sx. Masc. 3; **አንገርግሮት፡** Phlx. 110 (vid. sub **አልኮመ፡**); **አንገርገረ፡ውስተ፡ምድር፡** Gad. T. H.; **አንገርገረ፡ታሕተ፡እገሪሁ፡** ibid.; de serpente Gad. Ad. f. 16; **ከመ፡ሐራውያ፡ዘይኔጽር፡ታሕተ፡ወያጸንን፡እመንገለ፡ከርሡ፡ወያንገረግር፡ውስተ፡ጸብር፡** κάτω νεύουσι πρὸς τὴν γαστέρα κύπτοντες καὶ τῷ βορβόρῳ ἐγκαλινδούμενοι Chr. Ta. 12. 2) *facere ut se volutet* alqs: **እኩይ፡ጋኔን፡አኀዞ፡ወያንገረግሮ፡** Matth. 17, 15; diabolus **አውደቃ፡ወአንገርገራ፡** Sx. Jac. 3; Sen. 7; pastor **አንገርገሮሙ፡(ለአባግዒሁ፡ድውያን፡) ውስተ፡ውእቱ፡መሬት፡** (cui medica salubritas inerat) Sx. Sen. 15. — *Voc. Ae.*: **አንገርገረ፡ዘ፡ተንከባለለ።**

ነገርጋር፡ subst. *volutatio*, nomen morbi, quem *epilepsiam* dicunt (sec. Lud. *jectigatio*, Veitstanz): **ዘአኀዞ፡ጋኔን፡ወነገርጋር፡** Clem. f. 178; **እለ፡ቦሙ፡ነውረ፡ዘነገርጋር፡ወዘጋኔን፡ኢይሠየም፡ውስተ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡** Clem. f. 130; **ዘነገርጋር፡** *epilepticus* Luc. 9, 38 in tit.; Matth. 17, 14 in tit.; **እለ፡ነገርጋር፡** Matth. 4, 24.

ጐርጐረ፡ rad., cognata cum **ጕርዔ፡**, غَرْغَرَ جَرْجَرَ (etiam הִתְגּוֹרֵר Hos. 7, 14 ut mihi videtur) nec non **ነገረ፡**

አንጐርጐረ፡ V *murmurare, fremere* prae impatientia vel indignatione, *queritari, indignabundum esse, stomachari*: **እለ፡ያንጐረጕሩ፡** οἱ γογγύζοντες Jes. 29, 24. 30, 12; **ለምንት፡ያንጐረጕር፡ሰብእ፡** Thren. 3, 38; Judith 5, 22; Ps. 58, 17. 105, 25; Ex. 15, 24; Num. 11, 1; Judae 16; διαγογγύζειν Deut. 1, 27; Luc. 15, 2; **አንጐርጐሩ፡ወተአንተሉ፡** ἠγανάκτουν Sap. 12, 27; c. **በእንተ፡** rei vel pers.: Num. 14, 36; Matth. 13, 57 (σκανδαλίζεσϑαι); Joh. 7, 12; c. **ላዕለ፡** pers.: Num. 14, 2. 27; Matth. 20, 11, vel **በላዕለ፡** Num. 17, 20; Ex. 16, 8, vel **ዲበ፡** Ex. 17, 3 var.; c. **ላዕለ፡** rei: **ኢታንጐርጕር፡ላዕለ፡ጸጋ፡ዘወሀብከ፡** Fal. f. 57; c. Acc. pers.: Ex. 17, 3.

ነገርጋር፡ subst. (m.) *murmuratio, quiritatio, querela, indignatio*, γογγυσμός Ex. 16, 7. 8; Num. 14, 27; Jes. 58, 9; **አኅደግዎሙ፡እኩየ፡ነጐርጓረ፡** Sir. 46, 7; Sap. 1, 10. 11; Phil. 2, 14; ὀργή 1 Tim. 2, 8.

መንጐርጕር፡ et **መንጐራጕር፡** part., f. **መንጐራጕሪት፡** *murmurator, querulus, stomachosus*: **መንጐርጕራን፡** et **መንጐራጕራን፡** κέρκωπες Prov. 26, 22. 18, 8 var.; 16, 18 var.; **ኢትኩን፡መንጐርጕረ፡** Const. Ap. 8; Lud. Comm. hist. p. 317 n. 55 et p. 320 n. 63; Clem. f. 85; **መንጐራጕሪት፡** Fal. f. 38. 52 (vid. sub **አደመነ፡**).

ግርጣጥ፡ subst. nomen *instrumenti musici* cujusdam, Chr. Ax. f. 94 (vid. **ገንታ**).

ግሪጳ፡ n. prgr. sc. γρύψ (in Acc.) *gryps* avis (cui respondet פֶּרֶס *aquila ossifraga*), Lev. 11, 13; Deut. 14, 13. „Aethiopes intelligunt suam **ኤጥምጳሞር፡** avem albam rapacem cadavera quaerentem“, Lud. (vid. Lud. lex. amh. c. 64).

ጐረጸ፡ verbum significationis haud satis certae, quod Lud. affert e Libr. Myst.: **ሐራውያ፡ዘውእቱ፡መፍልስ፡ወጥረሲሁ፡እኩይ፡ወጐረጸ፡** (sic) **ለስጥና፡ወጐየየ፡** et interpretatur „*invasit* Setnaelem ut fugeret“.

መጕረጽ፡ subst. ut videtur *instrumentum scalpendi* i. e. *unguis aduncus* [? ܓܪܕ גְּרַד جَرَضَ *scalpsit, scabit*, حرش et خرش]: **አራዊት፡መሣጥያን፡እለ፡ቦሙ፡ጽፍራት፡ወመጕረጽ፡** F. N. 23.

ገረፈ፡ *rete confecit*, Lud. sine auct.

ገሪፍ፡ subst. f. *verriculum, sagena, rete* [de rad. גרף, cui primitus vis *rapiendi* et *verrendi* inerat, vid. Ges. thes. p. 304] σαγήνη Matth. 13, 47; **ኀሠሡ፡ከመ፡ይግበር፡ሎሙ፡ገሪፈ፡** Phlx. 125; **ከመ፡ያመሥጥ፡ወይጠል፡እመሥገርተ፡ገሪፍ፡** Enc. Tachs. 10; **መሥገርተ፡ገሪፍ፡እንተ፡ታስተጋብእ፡ዘመደ፡ኵሉ፡ዓሣት፡** Org. 3. — *Voc. Ae.*: **ገሪፍ፡ዘ፡መረብ፡**

ጐሪፉ፡ vel **ኀሪፉ፡** subst. ut videtur *poena, supplicium*: **በልሐነ፡እምኀሪፉነ፡ወእምቀዳሚት፡አበሳነ፡** ἀνιέντα ποινῆς καὶ τῶν ἀρχαίων αἰτιαμάτων Cyr. ad Th. f. 21. [An ab amharico verbi **ገረፈ፡** significatu *virgis caedere, flagellare, castigare, punire*?]. At *Voc. Ae.* ad Cyr. exhibet: **ጐሪፉነ፡ዘ፡ጌጋይነ፡**; eodemque pertinere videtur scholion *Voc. Ae.*: **ጕራፍት፡** (v. **ጐረፉት፡**) **ዘ፡ከንቶ፡** [جرم?].

ጌሰም፡ *cras* vid. sub **ጌሰ፡**

ገሰሰ፡ vel **ገሠሠ፡** I, 1 [מָשַׁשׁ ܓܫ vel ܓܫ, جَسَّ] Subj. **ይግስስ፡** 1) *palpare, con-, attrectare, manu tangere*, **ገሲስ፡** ψηλάφησις Sap. 15, 15; Ps. 113, 15; c. Acc.: **ትወዲ፡እዴከ፡ሎቱ፡ለገሲሶቱ፡** Job 40, 27; Gen. 27, 12. 21; Kuf. 26;

1 Joh. 1, 1; Luc. 24, 39; Fal. f. 53. 54 (vid. sub ሕዋስ፡). 2) *tangere, attingere*, ἅπτεσθαι, c. Acc.: Gen. 3, 3; Kuf. 3; Lev. 5, 2. 3. 11, 27 seq.; 12, 4. 15, 5 seq.; Ps. 103, 33. 143, 6; Dan. 9, 21. 10, 16. 18; እምድኅረ፡ገሰሰ፡በድን፡ወካዕበ፡ይደግም፡ገሲሶ፡ Sir. 31, 30; ዘገሰሰ፡ፒሳ፡ 13, 1; Jes. 52, 11; ዘኢይክውኖሙ፡ለገሲስ፡በእደዊሆሙ፡ Judith 11, 13; Marc. 1, 41. 6, 56; ገሰሶ፡አዕይንቲሁ፡ 8, 25; ኢትግስስ፡ወኢትልክፍ፡ Col. 2, 21; F. M. 31, 3; ገሰሰኒ፡አፉየ፡ Jer. 1, 9; እደ፡እግዚ"፡ገሰሰኒ፡ Job 19, 21; ኢትገስሰከ፡እኪት፡ Job 5, 19. 4, 5; ገሰሶ፡እግዚ"፡ወአኀዞ፡ለምጽ፡ 4 Reg. 15, 5; violandi vel laedendi causa: Jer. 12, 14; Zach. 2, 8; Job 1, 11. 12. — *Voc. Ae.*: ገሰሰ፡ዘ፡ዳሠሠ፡ v. ደኀሠሠ፡

አግሰሰ፡ II, 1 *palpare* vel *contrectare sinere* alqm alqd, Jud. 16, 26.

ተገሰ፡ III, 1 *contrectari, attrectari, manu tangi*: ተገሰ፡(ኢየሱስ፡)እምቶማስ፡ Kid. f. 3; Cyr. ad Th. f. 24; ኢይትገሰስ፡ Nah. 3, 1 var.; እሳት፡እንተ፡ኢትትገሰስ፡ Deg.; Org. 1.

ግሱስ፡ part. *contrectatus, tactus*, Lud. sine auct.

ግሰት፡ n. act. *palpatio, contrectatio, tactio, tactus*: ኢልኩፋን፡በግሰተ፡አጻብዕ፡ M. M. f. 52; በግሰተ፡እድ፡ F. M. 14, 1; በግሰተ፡ክናፍሪሁ፡ለዳንኤል፡ M. M. f. 92; Org.

ገሳሲ፡ n. ag. *palpator, contrectans*: መቴዎስ፡ገሳሴ፡ቍስልከ፡ (o Christe), Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; f. ገሳሲት፡ Org. 1.

ግሳሴ፡ subst. *attrectatio, tactus*, Enc. Teq. 27.

ገስገሰ፡ quadrl. I et **ገሰሰ፡** I, 1 *deradere, abradere*: እምድኅረ፡ገስገስዎ፡ (v. ገሰስዎ፡) ለውእቱ፡ቤት፡ μετὰ τὸ ἀποξυσθῆναι τὴν οἰκίαν Lev. 14, 43.

ገስገሰ፡ *commovere* vid. sub ገሥገሠ፡

ግብ፡ *fovea* vid. sub ገበበ፡

ገበ፡ *latus* vid. post ገብአ፡

ገብላ፡, rarius **ግብላ፡**, subst. m. et f., Pl. ገብላት፡(ግብላት፡) *lacus* vel *canalis potatorius*, e quo potant pecus et homines: ληνοί ገብላት፡ Gen. 30, 38. 41; δεξαμεναί (v. ግብላት፡) Ex. 2, 16; ገብላተ፡እብን፡ዘያሰትዩ፡ባቲ፡አፍራሰ፡ Sx. Masc. 1; ዘያአምር፡ወኢይገብር፡ይመስል፡ገብላ፡ሐጹረ፡ሠናየ፡ዘምሉእ፡ማየ፡ዘእምኔሁ፡ይሰትዩ፡ብዙኃን፡ወያነጽሕ፡ብዙኃነ፡እምርስሐታቲሆሙ፡ (sc. lavando) Phlx. 109.

ገብረ፡ I, 1 [גָּבַר *valuit, fortis fuit*; de prima radicis significatione vid. Ges. thes. p. 261] Subj. ይግበር፡ 1) *actuosum esse*, a) *laborare*, Ruth 2, 19. 3, 2; Ex. 31, 5. b) *agere* Deut. 17, 12; Num. 24, 18; Joh. 5, 17; Jac. 2, 22 Platt; Rom. 7, 5. 2) trans., *facere*, a) *creare, condere*: Gen. 1, 7. 16 seq. 2, 2 seq.; Ps. 95, 5. 120, 2; Kuf. 2; Koh. 7, 29; Prov. 8, 23; Sap. 13, 3; Jes. 27, 11. 40, 26. 43, 1; Act. 4, 24. 7, 50; Apoc. 14, 7; c. እምን፡ materiae: Gen. 2, 7. 19. b) *ex se producere* i. e. *ferre* fructum Gen. 1, 11. 12; 4 Reg. 19, 30; 4 Esr. 9, 31; Matth. 13, 23. 21, 43; vel *exigere* radices Sir. 3, 28; ramos, frondes Marc. 4, 32; *jacere* umbram ገብረ፡ጽላሎተ፡ Job 15, 29. c) *conficere, fabricari*, ut: arcam Gen. 6, 14. 8, 6; ferramenta 4, 22; vestes 3, 7. 21. 37, 3; vas Kuf. 11; Jer. 18, 4; simulacrum Deut. 27, 15; Kuf. 11; flagellum Joh. 2, 15; varias res Ex. 25—30; Hen. 8, 1; septum Gen. 33, 17; hortos et piscinas Koh. 2, 5. 6; foveam Ps. 7, 16; መዛግብተ፡ Gen. 41, 34; libros Koh. 12, 12; al.; c. እምን፡ materiae: Ex. 30, 1. 5; Rom. 9, 21; vel c. Gen.: Ex. 27, 3; Gen. 6, 14; Hez. 27, 6; vel c. dupl. Acc.: Ex. 39, 12. 13; Jes. 44, 17; ትገብሮ፡(ለወርቅ፡)አክሊላተ፡ Zach. 6, 11. d) *parare, apparare*, ut: cibos 2 Reg. 12, 4. 13, 10; Jud. 6, 19. 13, 15; Gen. 18, 6. 8. 21, 8; Kuf. 26; ገብረ፡ወይነ፡እምፍሬ፡ Kuf. 7; ይገብር፡ግብነተ፡ Sx. Masc. 18; ማኅደረ፡ Ex. 15, 17; Joh. 14, 23; ምርፋቀ፡ Joh. 6, 10; መከነ፡ 2 Reg. 7, 10; ቤተ፡ Gen. 30, 30; viam Ps. 67, 4; candelas (ἐξάπτειν) Ex. 30, 8; in specie victimam ad immolandum: 1 Reg. 6, 14. 7, 9; 2 Reg. 21, 9; Lev. 9, 7. 22. 14, 30; Num. 6, 16. 17. e) *comparare, acquirere*, ut: Ex. 23, 16; ኀይለ፡ Deut. 8, 17; ስመ፡ Gen. 11, 4; 2 Reg. 8, 13; Sir. 41, 12; ቈነማተ፡, መዛግብተ፡ Luc. 12, 33; አዕርክተ፡ Luc. 16, 9. f) *instituere, peragere*, convivium, festum Luc. 5, 29. 14, 12; Matth. 22, 2. 26, 18; Act. 18, 21; Ex. 12, 48; Num. 9, 10. 14; Kuf. 7; ግበር፡በዓለከ፡ Nah. 2, 1; ገብረ፡ተዝካሮ፡ Mavâs.; Enc. Mag. 8; ጉባኤ፡ Enc. Teq. 19; bellum (*gerere*) Kuf. 37. 50; Deut. 20, 12; 1 Par. 22, 8; Apoc. 13, 7. g) *exercere, subigere*, Ex. 31, 4; euphemistice: (alqm) Gen. 19, 5. h) *operari, opus* vel *negotium facere*: Koh. 9, 10; ሰዱሰ፡ዕለተ፡ትገብር፡ግብረ፡ Kuf. 50; Ex. 20, 9. 35, 2; Lev. 23, 3; Luc. 13, 14; ይግበር፡ግብሮ፡ Gen. 39, 11; በኢ፡ይግበሩ፡ግብረ፡በቤተ፡እግዚ"፡ Hagg. 1, 14; Joh. 10, 37; in specie: *sacris operari*, λειτουργεῖν, Ex. 38, 27. 39, 12. 13; Num. 4, 26; Deut. 10, 8. 17, 12, al. i) *efficere*, (bewirken, verurſachen): ቍስለ፡መቅሠፍት፡ይገብር፡አምግልተ፡ Sir. 28, 17; Jac. 1, 3; 1 Cor. 12, 6; 2 Cor. 4, 17. 9, 11; ሰላመ፡ Prov. 10, 10; Jac. 3, 18; ሀከከ፡ Rom. 16, 17; መድኀኒተ፡ Luc. 1, 68; ፍሥሐ፡ Act. 15, 3; ማዕሌተ፡ Am. 7, 11; seq. Subj. vel ከመ፡ c. Subj.: ገብረ፡ሎሙ፡ይፍርህዎሙ፡ (v. ከመ፡ይፍ"፡) ኵሉ፡ዘነፍስ፡ Sir. 17, 4; Kuf. p. 4; Apoc. 13, 15; vel seq. በዘ፡ Joh. 11, 37. k) *perficere, peragere, perpetrare*, ኢገበርከ፡ሎቱ፡መዐቶ፡ 1 Reg. 28, 18; ዘፈቀደ፡በልቡ፡ይገብር፡ Sir. 8, 15; Rom. 9, 28; ገቢረ፡ግበር፡በከመ፡አዘዝኩ፡ (ἐπιτελέσεις) Judith 2, 13; Ps. 51, 9 (omisso Objecto); Jud. 11, 39; መንክረ፡ Ps. 77, 5. 97, 1; ዐበይተ፡ 70, 21; Luc. 1, 49; ተአምረ፡ Jud. 6, 17; Kuf. 48; Joh. 2, 11. 23; ኀይላተ፡ Matth. 7, 22; ግብረ፡ Joh. 5, 36; 2 Tim. 4, 5; ፈቃዶሙ፡ Marc. 15, 15; በቀለ፡ Ex. 12, 12; Hez. 25, 11; ፍኖተ፡ Hen. 41, 6; judicium Kuf. 5. 48; Joh. 5, 27; ንፈቅድ፡ትግበር፡ለነ፡ዘሰአልናከ፡ Marc. 10, 35; Joh. 14, 13. 14. l) *facere, agere*: Matth. 5, 47; ምንተ፡እግበር፡ Marc. 10, 17; Luc. 3, 10; ዘንተኑ፡ገበርኪ፡ Gen. 3, 13. 14; ዘእገብር፡አነ፡ 18, 17. 22, 16; እምዝ፡ፈጺሞ፡እግዚ"፡ዘንተ፡ኵሎ፡ገቢረ፡ያመጽእ፡ Jes. 10, 12; ኢትግበር፡ከመዝ፡ Kuf. 10; ታአምር፡ዘከመ፡ገብሩ፡ ibid.; Gen. 8, 21. 18, 5; Matth. 23, 3; Luc. 2, 27; Joh. 14, 31; ሠናየ፡ገበርከ፡ *bene egisti* Sir. 37, 9; 1 Cor. 7, 37; Phil. 4, 14; እንተ፡ትኄይስ፡ገብረ፡ 1 Cor. 7, 38; etiam seq. Subj., ut: ኢይገብር፡የሀባ፡ለካልእ፡ (non faciet ut eam det alii) Tob. 6, 13; in specie α) *facere, exercere* bonum, virtutes: ገብረ፡ሠናየ፡ Koh. 7, 20; Sir. 48, 16; Ps. 36, 3; ገብረ፡ጽድቀ፡ Jes. 5, 7; Jer. 9, 24; 1 Petr. 3, 14; ገቢረ፡ፍትሐ፡ Ps. 9, 17; Joh. 3, 21. 8, 29; Rom. 3, 12. 7, 21; 1 Joh. 1, 6. 2, 29. 3, 7; 3 Joh. 5; ገብረ፡ምጽዋተ፡ Sir. 12, 3; Matth. 6, 3; ጸሎተ፡ Enc. Mij. 1. β) *exsequi, observare* voluntatem, praecepta alcjs: Lev. 20, 22;

Deut. 15, 5; Ps. 102, 20. 21; ገብረ፡ሕገገ፡አሪት፡ Rom. 3, 20. 21; ዘይገብር፡ፈቃዶ፡ለአቡየ፡ Matth. 7, 21. 21, 31. 23, 3; Joh. 8, 44. γ) *patrare, committere* malum, peccatum Lev. 20, 12; Jes. 5, 7; Hez. 3, 20; ገቢረ፡እኩይ፡ Prov. 6, 18; Gen. 31, 26. 40, 15; Deut. 22, 21; 2 Reg. 18, 13; Matth. 13, 41. 27, 23; Luc. 3, 19; Joh. 8, 34. m) *facere alqd alicui* vel *contra alqm* i. e. *praestare, exhibere, afficere, agere cum* alqo, *tractare* alqm, *committere in* alqm, c. c. ለ፡, ut: ገቢረ፡ሠናይ፡ለጽኑስ፡ Prov. 3, 27; ምንተ፡እንከ፡እግበር፡ዓዲ፡ለወይንየ፡ Jes. 5, 4; Gen. 24, 44; Ex. 14, 31; Matth. 5, 44. 20, 32; Marc. 5, 19. 20. 7, 12. 10, 51. 15, 8; Luc. 6, 27; Joh. 13, 15; c. በ፡, ut: በከመ፡አቍሰሎ፡ይገብሩ፡ቦቱ፡ Kuf. 24; Gen. 22, 12; Ex. 6, 1; Num. 22, 2; Deut. 3, 6. 4, 3; Luc. 23, 31; c. ላዕለ፡ (*erga* vel *contra*): ገብረ፡ምሕረተ፡ላዕለ፡ Jes. 64, 4; Luc. 10, 37; Kuf. 18. 48; Dan. ap. 1, 61; Gen. 12, 18. 20, 9. 34, 7. 40, 14; Ex. 14, 11; Jud. 15, 11; 1 Reg. 31, 11; Joh. 15, 21; c. ዲበ፡ Jer. 9, 24; Ps. 14, 4; Kuf. 18; Act. 9, 13; c. ምስለ፡ pers.: Ruth 2, 11; Jud. 15, 3; Dan. 1, 13; Luc. 1, 72; c. Acc. pers. vel rei: ሕዝበኒ፡ግበር፡ዘከመ፡ፈቀድከ፡ Esth. 3, 11; Gen. 19, 8. 27, 45; Lev. 16, 15; Deut. 31, 4; Jos. 8, 2. n) *facere* vel *reddere* alqm vel alqd, c. dupl. Acc., ut: ጽኑዐ፡ይገብር፡መሠረታተ፡ምድር፡ Prov. 8, 28. 29; Apoc. 21, 5; coll. Hen. 6, 4; vel c. Acc. et ውስተ፡ Deut. 9, 14. o) *adhibere:* ይደሉ፡ከመ፡ይግበሩ፡ሎቱ፡ (sc. ለደዌ፡) ፈውሳተ፡ልምሉማተ፡ F. M. 3, 3; ንሣእ፡ኵሎ፡ንዋየ፡ዘውስቴቶን፡ወግበር፡ለሕንጸተ፡አብያተ፡ክር"ን፡ Lud. e Vit. Theoph. p) nonnumquam c. praep. substituitur aliis verbis specialioribus, ut: ወይግበሩ፡ውስተ፡ማኅቶት፡ቅብአ፡ (pro ይደዩ፡) Sx. Teq. 20; ግበር፡እዴከ፡ዲበ፡ዘቲ፡ጸሕል፡ Lit. 158, 4. 159, 1; F. M. 14, 10 (vid. sub ምራቅ፡ c. 898).

አግበረ፡ II, 1 1) *facere* vel *conficere* vel *perficere jubere* vel *curare* vel *sinere, ad faciendum adducere,* አግበሩነ፡ዕጹበ፡ግብረ፡ Deut. 26, 6; እምእለ፡ይቀውሙ፡ወያገብሩ፡ወያስተፋጥኑ፡ግብረ፡እግዚ"፡ ἀπὸ τῶν ἐργοδιωκτῶν 1 Par. 23, 4; ፍቅር፡ኢታገብር፡እኩየ፡ወኢታኄሊ፡ሕሡመ፡ላዕለ፡ቢጽ፡ Chr. Ta. 19 (cfr. 1 Cor. 13, 5); Rom. 1, 32 Platt; conficere curare: Ex. 26, 14. 15. 27, 1. 30, 38; 1 Reg. 8, 12; 2 Reg. 1, 25; 3 Reg. 7, 34; 1 Par. 18, 8; 2 Par. 4, 8; አግቢሮ፡ኀጻውንተ፡ Gad. Lalib.; liber aureus ዘአግበረ፡ሎቱ፡አቡሁ፡ Enc. Haml. 16; c. Acc. confecti et Acc. materiae: ማሕረሰክሙ፡አግብሩ፡ኵያንወ፡ወማዕፀድክሙ፡አግብሩ፡ረምሐ፡ Joel 4, 10. 2) passim i. q. II, 2 *cogere,* ut Kuf. p. 4 ann. 4.

አገበረ፡ II, 2 1) *efficere ut faciat* vel *perficiat* alqs alqd: መዐቱ፡ለብእሲ፡ጽድቀ፡እግዚ"፡ኢያጌብር፡ (v. ኢያጌብሮ፡) κατεργάζεται Jac. 1, 20. 2) *cogere, adigere, adducere* alqm ad faciendum alqd, c. dupl. Acc., ut: ዘቲ፡መጽሐፍ፡ኢታጌብረከ፡ግብረ፡ዘኢትክል፡ Fal. in proleg.; ሰብአ፡እኩያን፡ያጌብሩኒ፡ዘንተ፡ Sx. Sen. 28; እስመ፡ያጌብርዎ፡ለብእሲ፡ቀቲለ፡ፍቁሩ፡፪ግብር፡ (duae res ad interficiendum amicum adducere possunt) Jsp. p. 338; vel c. Acc. pers. et ላዕለ፡ rei: ምንትኑ፡ዘአገበረከ፡ላዕለዝ፡ Jsp. p. 333; c. በእንተ፡ rei, Lud. Comm. p. 335; seq. ለ፡ c. Inf.: አገበረኒ፡ለቀቲሎቱ፡ p. 336; seq. Subj. verbi: እመኒ፡አገበሩከ፡ትብላዕ፡ Sir. 34, 21; አገበሩነ፡ንግበር፡ Judith 8, 40; Gal. 2, 3; Jsp. p. 322; vel seq. ከመ፡ c. Subj.: ኢያገበርኩከ፡ከመ፡ትሡዕ፡ Jes. 43, 23; Asc. Jes. 5, 8; c. Acc. pers.: Gen. 19, 3. 33, 11; Jud. 13, 15. 19, 7; Prov. 6, 7; Luc. 24, 29; 2 Cor. 12, 11; Chrys. creberrime; በአገብሮ፡ (τυραννίδι) *per vim, violenter* Sap. 14, 21; Ssal. Req. 3) *tributum imponere* alicui, c. dupl. Acc.: 4 Reg. 18, 14. 23, 32.

ተገብረ፡ III, 1 1) *fieri* a) *creari* Kuf. 2; ተገቢሮ፡ሠሐቅዎ፡መላእክት፡ Job 40, 14; Hen. 72, 1; ቃል፡ (ὁ Λόγος) ዘበአማን፡ተወልደ፡ወኢተገብረ፡ Cyr. f. 119; Exp. Fid. Nic. b) *gigni:* ኀጺን፡እምውስተ፡ምድር፡ይትገበር፡ γίνεται (v. ይትጌበር፡) Job 28, 2; Jac. 4, 1. c) *confici:* ዘይትገበር፡እምአስካል፡ Num. 6, 3; ኵሉ፡ዘይትገበር፡በእሳት፡ንዋይ፡ Num. 31, 23; Ex. 25, 31 seq.; 26, 10. 30, 2. 3. 39, 23; ኵሉ፡ወርቅ፡ዘተገብረ፡ለግብረ፡ቅዱሳን፡ Ex. 39, 1. 4. d) *parari, apparari:* ወዘይትገበር፡ሲሳይነ፡ዘለለዕለትነ፡ 2 Esr. 15, 18; 1 Reg. 21, 6; በጼው፡ይትገበር፡ Lev. 2, 13; *ornari:* እንተ፡ተገብረት፡በወርቅ፡ወበዕንቍ፡ Apoc. 18, 16. e) *perfici, perpetrari, agi:* ተገብረ፡ዝንቱ፡ኵሉ፡በእዴኪ፡ Judith 15, 10; ትዕግልት፡ዘይትገበር፡ Koh. 4, 1; Mal. 1, 9; ይትገበር፡ግብረ፡ 4 Esr. 4, 47; Hen. 2, 2. 5, 2. 6, 3. 15, 5. 91, 15. 106, 6; Matth. 18, 19. f) *agi, peragi, haberi,* de festis: ተገብረ፡ፋሲካ፡ 4 Reg. 23, 22; Kuf. p. 26; ይትገበር፡ሎቱ፡በዓል፡ዐቢይ፡ Sx. Mij. 24; ሲኖዶስ፡ይትገበር፡ II Can. Ap. 35. 2) *coli,* de agris Hen. 10, 18. 3) *efficacem fieri* vel *esse:* ተገብረ፡ወተሰልጠ፡እሳት፡ውስቴቱ፡(ለማይ፡) Sap. 16, 17; Matth. 14, 2 (; Jac. 4, 1).

ተገበረ፡ III, 2 I) Refl. 1) *opus facere, operari, laborare:* 4 Esr. 3, 19; Act. 18, 3; ዘይትቀነይ፡ወይትጌበር፡ Sir. 10, 27; 1 Thess. 2, 9; በፍርሀት፡ትትጌበሩ፡ለሕይወትክሙ፡ Phil. 2, 12; c. Acc. operis vel negotii: ተግባር፡ዘተገበርክሙ፡በዲበ፡ምድር፡ Kuf. 20; 1 Thess. 4, 11. a) *operam dare* rei, *elaborare, operando acquirere,* c. Acc.: Prov. 6, 8; ሀገር፡እንተ፡ትትጌበር፡ከንቶ፡ Hos. 6, 8; ይትጌበሩ፡ሐሰተ፡ Jer. 8, 10 vrs. nov.; Zeph. 2, 3; ዘይትጌበራ፡ለእኪት፡ ὁ ἐνδελεχίζων εἰς κακά Sir. 12, 3; ተገበሩ፡ጽድቀ፡ Hebr. 11, 33; ይትጌበር፡ሀጕለ፡ነፍሱ፡ περιποιεῖται Prov. 6, 32. b) *labore conficere:* እለ፡ይትጌበሩ፡ሜላተ፡ Jes. 19, 9; መዳልወ፡ 19, 10; apis ዘይትጌበር፡ጸቃውዐ፡መዓር፡ Org. 5; infantes qui nondum dentes habent ለተገብሮ፡ኅብስት፡ (ad conficiendum i. e. masticandum panem), Lud. e Mss. Colb. c) *colere* agrum, vites, c. Acc.: Gen. 2, 15. 3, 23. 4, 12; ዘይትጌበራ፡ለምድር፡ Prov. 12, 11; ዘይትጌበር፡ገራህቶ፡ 28, 19; Kuf. 3; 1 Esr. 4, 6; Sir. 20, 28; Jes. 23, 10; ዘይጸሙ፡በተገብሮታ፡ለምድር፡ Sap. 17, 16; Jsp. p. 371; ወይንኪ፡ዘተገበርኪ፡ Jes. 62, 8. d) *mercaturam facere, negotiari:* Gen. 42, 34; ሐመር፡እንተ፡ትትጌበር፡እምርሑቅ፡ Prov. 29, 32; Did. 3; ትትጌበሪ፡ምስለ፡እለ፡ . . Hez. 27, 16; Luc. 19, 13. 15; Jac. 4, 13; c. በ፡ rei Matth. 25, 16; c. Acc. rei: ይኄይስ፡ኪያሃ፡ተገብሮ፡እምተገብሮ፡ወርቅ፡ወብሩር፡ Prov. 3, 14; c. Acc. negotii: Ps. 106, 23. 2) raro Pass. i. q. III, 1: ኀጺን፡እምውስተ፡ምድር፡ይትጌበር፡ Job 28, 2 var.; በዓል፡ትትጌበር፡ Kuf. p. 26 ann. 5.

አስተገበረ፡ IV, 2 rarius IV, 1 1) *agere facere* i. e. a) *ad agendum impellere, actuosum reddere:* ነፍስነ፡ትፈቅድ፡ረድኤተ፡ጽኑዐ፡ዘያስተጌብራ፡ለኅሊናነ፡ወታነቅሃ፡ወታጸንዓ፡ለምግባራቲነ፡ Chr. Ta. 34. b) *exercere, occupare* animum (in re vel re): ille vir ኢያስተገበረ፡ኅሊናሁ፡በምንትኒ፡ዘይከልእ፡አስተብጽሖ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Phlx. 1. 2) *operari facere* i. e. a) *colendum curare* agrum ab aliquo, c. dupl. Acc. 1 Reg. 8, 12 ann. b) *opus faciendum et quaestum dare* alicui: ያስተገብሮሙ፡ (Platt: ያስተጌ"፡) ለኪነት፡ παρείχετο ἐργασίαν Act. 19, 24. 3) „*exigere pecuniam* creditam“ (Lud.), Matth. 25, 27; Luc. 19, 23.

ግቡር፡ part. *factus* a) *creatus:* philosophi **ለግቡራንሂ፡ ይቤልዎሙ፡ ኢኮኑ፡ ግቡራነ፡ ኢተፈጥሩሂ፡ አላ፡ ሀለዉ፡ ዘእንበለ፡ ጥንት፡** Chr. ho. 22. b) *confectus, fabricatus, formatus:* πεπλασμένος Jer. 19, 1; **ኀጺን፡ ግቡር፡** σίδηρος εἰργασμένος Hez. 27, 19; **ማእሰ፡ በግዕ፡ ግቡረ፡ መሃን፡** Ex. 35, 7. 39, 21. c) *paratus, praeparatus:* Lev. 7, 10. 12. 23, 13; Num. 7, 13 seq. 8, 8; Num. 28 et 29; 1 Reg. 25, 18. d) *ornatus* Ps. 67, 14. e) *perfectus, peractus* Ps. 110, 7. f) vid. sub **ግዑር፡**

ግብር፡ subst., m. et f., Pl. **ግበር፡** et **ግብራት፡** 1) *actio, efficacia,* ἐνέργεια Sap. 7, 26. 2) *labor, operatio, opera, opus* (Arbeit): **ሀቦ፡ ግብሮ፡ በአምጣነ፡ ኀይሉ፡** Sir. 30, 38; **ኢትትማከር፡ ምስለ፡ ሀካይ፡ በእንተ፡ ግብር፡** 37, 11; materfamilias **ትሁቦን፡ ግብሮን፡ ለአእማቲሃ፡** Clem. f. 190; Ex. 1, 11; **ግብረ፡ ሐቅል፡** Ex. 1, 14. 5, 13 seq.; Hagg. 1, 14; **ስድስተ፡ መዋዕለ፡ ግብር፡** Hez. 46, 1; Kuf. 50; Ex. 20, 9; Hen. 10, 16. 11, 1; **ጳውሎስ፡ ይሴሰይ፡ እምግብረ፡ እደዊሁ፡** F. M. 2, 11; **ይሴሰዩ፡ በግብረ፡ እደዊሆሙ፡** Sx. Jac. 2; **አብሕርት፡ ወአፍላግ፡ ይፌጽሙ፡ ግብሮሙ፡** Hen. 5, 3. a) *negotium:* Dan. 8, 27; **ኢኮነ፡ ግብረ፡ አሐቲ፡ ዕለት፡ ወኢኮነ፡ ግብረ፡ ሰኑይ፡** 2 Esr. 10, 13; **ኵሉ፡ እለ፡ ይገብሩ፡ ግብረ፡ ንጉሥ፡** Kuf. 40, Eph. 4, 12; **ብየ፡ ግብር፡ በዘ፡ አሐውር፡** Lud. e Vit. Sam. b) *officium, munus:* **አግብአ፡ ውስተ፡ ግብሩ፡** Kuf. 39; **ኢይግበር፡ ሕዝባዊ፡ ግብረ፡ ክህነት፡** Did. 16; **ግብረ፡ ዲያቆን፡** Lud. Comm. hist. p. 314. c) *opus* vel *ministerium sacrum:* **ንዋየ፡ ግበሪሆሙ፡** τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας Hebr. 9, 21; Ex. 39, 1; Act. 13, 2; **ግበር፡** Hez. 44, 14; **እለ፡ ይገብሩ፡ ግብረ፡ እግዚ“፡** Judith 4, 14. d) *opificium, ars:* **ተምህሮ፡ ግብረ፡ እድ፡** F. N. 32. 40; Sx. Genb. 19; Haml. 10; **ይትሜሀር፡ ግብረ፡ ኀጺን፡** Sir. 38, 28; **እለ፡ ኵሎሙ፡ ይጠብቡ፡ በግብሮሙ፡** 38, 31; figuli 38, 29. 3) *opus* (Werk) quod quis producit, a) Dei, *creatura, res creata:* **ኵሉ፡ ግብረ፡ እግዚ“፡** Dan. ap. 3, 34; Ps. 8, 4. 6. 18, 2. 27, 7. 103, 25; Act. 7, 41; ποίημα Koh. 3, 17; Jes. 29, 16; **ግብር፡ ዐበይት፡** Kuf. 2; Hen. 2, 1; **ኵሉ፡ ግብራተ፡ ሰማይ፡** Hen. 75, 6; **እስከ፡ ይትገበር፡ ሐዲስ፡ ግብር፡** 72, 1. b) hominum, *artificium, opificium:* **ከነ፡ ይገብር፡ ግብረ፡ ብርት፡ ወኀጺን፡** Gen. 4, 22; **ግብረ፡ ማእነም፡** Ex. 26, 1; **ግብረ፡ እብን፡** 31, 5. 38, 28; **ግብረ፡ ብርት፡** 3 Reg. 7, 2; **ግብረ፡ ኬንያ፡** Sir. 9, 17. 14, 19. 45, 11; πλάσμα *figmentum* Rom. 9, 20; poëma Ps. 44, 1; idola **ግብረ፡ እደው፡** Kuf. 12. 20; Jes. 17, 8. 19, 1; Jer. 1, 16 al. c) quae labore parta est *merces* Ps. 108, 19, vel qui a planta producitur *fructus:* **ሐሰተ፡ ግብራ፡ ለዘይት፡** Hab. 3, 17. 4) *actio, factum, facinus, opus, agendi ratio, facinora, opera:* **ዛቲ፡ ግብር፡** *haec actio* F. M. 24, 1; **ኵሉ፡ ግብሩ፡ ድሩክ፡** Kuf. 19; Hen. 12, 2; **ቀዳሜ፡ ኵሉ፡ ግብር፡ ምክር፡** Sir. 37, 16; τὸ πραχϑέν Sap. 14, 10; **ነኪር፡ ግብሩ፡ ለእግዚ“፡** Sir. 11, 4; Jes. 5, 12; Tob. 12, 7; Ps. 43, 2. 63, 10. 76, 12; **ግብረ፡ ጽድቅ፡** Sir. 16, 22; **ግብረ፡ ዐመፃ፡ ምግባሮሙ፡** Jes. 59, 6; **ከመ፡ ይግበሩ፡ ግብረ፡ ሠናየ፡** 1 Tim. 6, 18 Platt; **ዐቢየ፡ ግብረ፡ ፈጸምከ፡** Sir. 7, 25; **ግብረ፡ እደዊሆሙ፡** Ps. 27, 6; τὰ ἔργα Jac. 1, 4; Apoc. 2, 2. 14, 13; Joh. 5, 36. 10, 25. 17, 4; Phil. 2, 30; **ሠናየ፡ ግብረ፡ ገብረት፡ ላዕሌየ፡** Matth. 26, 10. a) *peractio:* **ለግብረ፡ ጌጋይ፡ ወኀጢአት፡** Kuf. p. 46, ann. 5. b) *factum,* oppos. verbo et consilio: **ከመ፡ ንግበራ፡ ለዛቲ፡ ምክር፡ ግብረ፡** Hen. 6, 4; 4 Esr. 4, 47; **በግብር፡** *de facto, re, revera* (aliâs **በአማን፡**) Chrys. crebro. c) *res agenda* vel *gerenda, res gesta, acta:* Hen. 15, 5; Koh. 8, 6; Matth. 18, 19; Luc. 1, 1; **ግብረ፡ ልኡካን፡** vel **ሐዋርያት፡** inscriptus est liber πράξεις τῶν ἀποστόλων *Acta Apostolorum;* nonnumquam **ግብር፡** nudum, ut Lit. 162, 2. 5) *res:* **ለዝ፡ ግብር፡** εἰς αὐτὸ τοῦτο Rom. 13, 6; **ኵሉ፡ ግብራ፡ ለገነት፡ መንክር፡ ወመድምም፡** Clem. f. 65; **ሠለስቱ፡ ግብራት፡** τρία 2 Reg. 24, 12; **ነኪር፡ ግብር፡** ξένον τι 1 Petr. 4, 12 Platt; **ግብራቲሁ፡ ለዝ፡ ዓለም፡** Phlx. 3; **ግብራት፡ ዓለማውያት፡** F. N. p. 10; Phlx. 3. a) *causa:* **በእንተ፡ ሠላስ፡ ግብራት፡** Phlx. 11; Lud. e Mss. Colb. b) *ratio, modus:* **ምንት፡ ግብረ፡ ዓመት፡ በዝናማት፡** Kuf. 12; **በአይ፡ ግብር፡** Lud.; docuit eum **ኵሎ፡ ግብረ፡ ምንኵስና፡** Lud. e Vit. S.; **ግብረ፡ አናቅጽ፡** Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16. 6) *necessitas:* **እስመ፡ ግብሩ፡ ውእቱ፡ ከመ፡ ያብእ፡ መሥዋዕተ፡** Hebr. 8, 3; de necessitate corporis, euphemistice: **ወረደ፡ እምገመል፡ በእንተ፡ ግብረ፡ ሥጋ፡** Sx. Hed. 25. Adv. a) **በግብር፡** α) *per vim* vel *necessitatem,* Jes. 52, 4; Luc. 14, 23; Act. 15, 29; Philem. 14; Abush. 50; **በግብር፡ ዘእንበለ፡ ፈቃዱ፡** F. M. 5, 12. β) *necessario, omnino, utique* (jedenfalls): **በግብር፡ ይከውን፡ ዘነበበ፡ ዮናስ፡** πάντως Tob. 14, 8. b) **ግብር፡** α) *necessario* vel ad significandum *oportet, necesse est:* **ግብር፡ ይመጽእ፡ መንሱት፡** (necessario veniet i. e. necesse est veniat) Luc. 17, 1; Matth. 18, 7. 24. 6; Hebr. 9, 16; Chr. Ta. 4. β) *omnino, sane,* πάντως Luc. 4, 23. 7) opus praestandum i. e. a) *tributum, vectigal* τέλος Deut. 23, 18; φόρος, **ከመ፡ የሀቡ፡ ግብረ፡** 2 Par. 8, 8; **ርእሰ፡ ግብር፡** 10, 18; **ይሁብዎ፡ ግብረ፡ በበዓመት፡** 27, 5. α) *collatio,* λογία 1 Cor. 16, 1 rom. β) *reditus:* Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10. b) *opera serva, angaria:* **እለ፡ ይቀውሙ፡ ላዕለ፡ ግብር፡** ἐργοδιωκτοῦντες 2 Par. 8, 10.

ገብር፡ subst., m., Pl. **አግብርት፡** *servus (mancipium, minister, famulus),* παῖς Gen. 39, 17. 44, 10; Ex. 21; **ገብር፡ ከመ፡ እግዚኡ፡** Jes. 24, 2; Sir. 30, 33 seq.; Matth. 14, 2; δοῦλος Lev. 25, 44; 1 Reg. 27, 12. 30, 13; **ገብር፡ ይፈርሆ፡ እግዚኦ፡** Mal. 1, 6; **ቦኑ፡ ውእቱ፡ ገብር፡ ያዕቆብ፡ አው፡ ልደ፡ ቤት፡ ውእቱ፡** Jer. 2, 14; Koh. 5, 11; Matth. 8, 9; 1 Cor. 7, 21. 22; Gal. 4, 7; Phil. 2, 7; Apoc. 19, 18; οἰκέτης Gen. 9, 25. 26; Ex. 12, 44; Lev. 25, 39; Prov. 24, 33; Sir. 23, 10; Luc. 16, 13; ϑεράπων Job 31, 13; Gen. 24, 44. 50, 17; al. creberrime; **ገብረ፡ አጋእዝቲከ፡** ὁ σύνδουλός σου *conservus* Apoc. 22, 9; 2 Esr. 4, 7. 5, 3; Pl. **አግብርት፡** ex. gr. Gen. 12, 16; Lev. 26, 13; 2 Reg. 9, 12; **አግብርት፡ ብዙኅ፡** Job 1, 3. 29, 5; Jes. 14, 2. 56, 6 al.; Did. 23; F. N. 42, 12. Sicut Hebraeorum עֶבֶד dicitur de cultoribus vel ministris Dei, Deut. 32, 36; Jud. 2, 8; Ps. 33, 23. 68, 42. 133, 1. 134, 1; Jes. 41, 8. 9. 48, 20; Jer. 26, 27. 28; Jer. 3, 22; **ኵሉ፡ አግብርትየ፡ ነቢያት፡** 51, 4; Luc. 2, 29; Apoc. 10, 7; de ministris regum Gen. 41, 10; 1 Reg. 29, 3; de populis subjectis et stipendiariis 2 Reg. 8, 2. 6; 4 Reg. 17, 3; Deut. 5, 15. 15, 15; de quovis qui alicujus potestati subjectus est, ut **አግብርተ፡ ኀጢአት፡** Rom. 6, 17; Joh. 8, 34; in colloquio cum nobilioribus: Gen. 18, 5. 33, 5; 1 Reg. 3, 9. 17, 32. 34. 20, 8; 2 Reg. 7, 20, 21; Luc. 2, 29 al. — *Voc. Ae.:* **ገብር፡ ዘ፡ ወንድ፡ ባርያ፡ ።**

ግብረት፡ n. act. et subst. 1) *confectio, factura, figura et modus* quo quid factum est, *opus:* Ex. 28, 7; ποίησις Ex. 28, 8; 4 Reg. 16, 10; ἔργον, ut: **ከመ፡ ግብረተ፡ ግንፋል፡** Ex. 24, 10; **ግብረተ፡ ዕጣን፡** 30, 35; **ግብረተ፡ ፍትሎ፡** 36, 22;

ለኵሉ፡ግብረቱ፡ለደብተራ፡ 35, 21. 36, 18; Apoc. 21, 18; arbor aurea ወሠናይ፡ግብረቱ፡ Jsp. p. 312; tabulae decalógi ግብረተ፡እግዚ"፡ Org. 3. 2) *agendi ratio, natura* vel *indoles*, Hen. 101, 6. 3) *res gestae*, Kuf. p. 1 (in tit.).

ገባር፡ subst., *operarius*, sed plerumque collective usurpatur, *operarii:* ἐργάται Matth. 9, 37. 38; Luc. 10, 2; Jac. 5, 4; 1 Cor. 3, 9; ነዳእተ፡ገባር፡ ἐργοδιῶκται Ex. 3, 7; ሊቃነ፡ገባር፡ Ex. 1, 11; 3 Reg. 5, 16; ሊቃናተ፡ገባር፡ Kuf. 46. Pluralis forma ገባራት፡ legitur Sx. Nah. 1, sc. አምጽአ፡ገባራተ፡ከመ፡ያንኅሉ፡አረፍተ፡ቤት፡ (si quidem lectio ex aliis codicibus firmatur nec ገበርት፡ emendandum est).

ገባሪ፡ n. ag., f. ገባሪት፡, Pl. m. ገባርያን፡ et ገበርት፡ 1) *actuosus, efficax*, Fal. f. 31; ቃለ፡እግዚ"፡ገባሪ፡ (ex Hebr. 4, 12) Chr. ho. 6. 2) *factor*; rarius c. c. Acc., ut: እስመ፡ኵሎ፡እግዚ"፡ገባሪ፡ πάντα ἐποίησεν ὁ Κύριος Sir. 43, 33; plerumque per st. c. vel Gen. a) *creator, conditor, auctor*, 4 Esr. 3, 55; Hebr. 3, 4; δημιουργός Hebr. 11, 10; Deus ገባሬ፡ሰማያት፡ወምድር፡ Macc. f. 1; ገባሪቶሙ፡ይእቲ፡ለዝ፡ኵሉ፡ γενέτις Sap. 7, 12. b) *opifex, fabricator*, Jes. 29, 16 (ὁ ποιήσας); Rom. 9, 20 (ὁ πλάσας); ኵሉ፡ግብር፡ይበሊ፡ወየኀልፍ፡ወገባሪሁ፡የኀልፍ፡ምስሌሁ፡ Sir. 14, 19; ገባርያነ፡ብርት፡ χαλκοπλάσται Sap. 15, 9; ገበርተ፡ዕጣን፡ 1 Par. 9, 30; Fid. Jac. Bar. (vid. sub አስተማግዐ፡); c) *is qui facit, peragit, perficit* alqd, *operator, perpetrator, -ficus* vel *-factor:* ግብር፡ምስለ፡ገባሪሁ፡ τὸ πραχθὲν σὺν τῷ δράσαντι Sap. 14, 10; ኩኑ፡ገባርያነ፡ሕግ፡ ποιηταί Jac. 1, 22; Rom. 7, 17; ገባሬ፡እኪት፡ et ገባሬ፡ሠናይት፡ benefactor et malefactor 3 Joh. 11; 1 Petr. 2, 12 Platt; Rom. 13, 4; ገባርያነ፡ሰላም፡ *pacifici* Matth. 5, 9; ገበርተ፡ዐመፃ፡ Job 34, 8; Ps. 5, 6. 27, 3. 93, 4; ገበርተ፡እከይ፡ Prov. 24, 19; Clem. f. 197; ገበርተ፡ጽድቅ፡ Asc. Jes. 6, 17; ገባሬ፡ሣህል፡እግዚ"፡ Ps. 102, 6; Lit. 159, 3; diaconi sint ገባርያነ፡ምክር፡ሠናይ፡ Lud. Comm. hist. p. 306; ጥበብ፡ገባሪተ፡ኵሉ፡ πάντα ἐργαζομένη Sap. 8, 5; ጎርጎርዮስ፡ገባሬ፡መንክር፡ Gregorius *thaumaturgus* Kbr. Nag. n. 2, al. α) *is qui agit* vel *peragit* festum: ከመ፡ይኩኑ፡ገበርተ፡በዓል፡ዘሱባዔያት፡ Kuf. 6; ገባርያነ፡በዓለ፡መጸለት፡ Kuf. 16. β) *is qui facit* vel *exercet* judicium: ገባሬ፡ኵነኔ፡እግዚ"፡እምኵሎሙ፡ Kuf. 21. 23. 3) *operarius*, ut μίσθιος mercenarius Sir. 7, 20; γεωργός ገባሬ፡ዐጸደ፡ወይን፡ Joh. 15, 1 rom.

ገባራዊ፡ adj. rel. (n. unitatis a coll. ገባር፡) *operarius*, ἐργάτης 2 Tim. 2, 15; Kbr. Nag. n. 27; Sx. Hed. 10; *agricola* Jsp. p. 371; Lud. e V. S.

ግብርናት፡ subst. (f.), *servitus, servitium*, 2 Esr. 7, 26; 3 Reg. 12, 4; Hebr. 2, 15 Platt; Cyr. c. Pall. f. 76; F. N. 31; ግዕዝክሙ፡እምግብርናት፡ Did. 33; አድኅኖ፡እምግብርናቲሁ፡ለሰይጣን፡ Genz. f. 30; ገብር፡ለእመ፡ግዕዘ፡እምግብርናቲሁ፡ Jsp. p. 381; ነፍስ፡ሖረት፡(በሞተ፡ሥጋ፡)እምግብርናት፡ኀበ፡ግዕዛን፡ ibid.; Org. 3; ግብርናተ፡ቅኔ፡ et ቅኔ፡ግብርናት፡ Org. 1; ግብርናተ፡ኀጢአት፡ Macc. f. 3; ጼወዎሙ፡ወወሀቦሙ፡ለግብርናት፡ Sx. Hed. 26.

መግበር፡ (Lud.) subst., Pl. መጋብርት፡ *instrumentum*, quo quis ad opus faciendum utitur: መጋብርት፡ ἐργαλεῖα Ex. 27, 19. 39, 10. 21; ለመጋብርት፡ εἰς ἐργασίαν Hez. 15, 3.

ምግባር፡ subst., plerumque m., Pl. ምግባራት፡ 1) *actio, agendi ratio, institutum vitae, facinora, facta* vel *opera quae quis facere solet*, πρᾶγμα Koh. 3, 1. 17; ለኵሉ፡ሰብእ፡ይፈድዮ፡በከመ፡ምግባሩ፡ κατὰ τὰς πράξεις Sir. 32, 24; Ps. 27, 5; Matth. 16, 27; Luc. 23, 51; Rom. 8, 13; Col. 3, 9; ποιήματα Ps. 63, 10; Koh. 9, 7; ἐργασίαι Koh. 9, 1; Jes. 1, 31; ὁδούς Sir. 23, 19; ምግባርኪ፡ τὰ ἐπιτηδεύματά σου Jer. 4, 18. 7, 3. 23, 2; ኵሉ፡ምግባሮሙ፡ርኩስ፡ Kuf. p. 78; 4 Esr. 8, 34. 9, 8. 16; ἀναστροφή 1 Petr. 1, 18; τὰ ἔργα, Ps. 76, 12. 85, 7. 104, 1; Hebr. 3, 9; ንጹሕ፡አነ፡በምግባርየ፡ Job 11, 4. 21, 16; Jes. 19, 14; Ex. 23, 24; በደኃሪቱ፡ለሰብእ፡ይትዐወቅ፡ምግባሩ፡ Sir. 11, 27; Matth. 11, 2. 23, 5; Jac. 2, 22. 24. 3, 13; Rom. 2, 9. 10; ሶበ፡አብርሃም፡በምግባሩ፡ጸድቀ፡ 4, 2; opp. ጸጋ፡ Rom. 11, 6; ኵሉ፡እከየ፡ምግባር፡ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα Jac. 3, 16; Deut. 28, 20; ምግባረ፡ሠናይ፡ Jac. 2, 14. 26; 4 Esr. 8, 38. 42; ምግባር፡ሠናይ፡ Sx. Mag. 20; ምግባረ፡እኩይ፡ Job 1, 1; ምግባር፡እኩይ፡ 1, 18; ዘሠናይ፡ምግባሩ፡ φιλάγαθος Tit. 1, 8; ἡ ποίησις Jac. 1, 25; በምግባር፡ ἐν ἔργῳ (opp. በቃል፡) 1 Joh. 3, 18; 4 Esr. 9, 7; በቃልከኒ፡ወበምግባርከኒ፡አክብሮ፡ለአቡከ፡ Sir. 3, 8; ምግባራት፡ Asc. Jes. 9, 22; Lit. 170, 3. 2) *effectus, efficacitas*, ἐνέργεια Sap. 7, 17; ἐνεργήματα 1 Cor. 12, 6; ኀይለ፡ምግባረ፡አሥራው፡ δυνάμεις ῥιζῶν Sap. 7, 20. 3) *negotium, officium, munus, res agenda*, ምግባረ፡ወሀብናሁ፡ Kuf. p. 13; πρᾶξις Rom. 12, 4; ምግባራት፡ Num. 3, 7. 8; ውእቱ፡ይበቍዕ፡ለምግበ፡ምግባራቲሁ፡ወንዋዩ፡ F. N. 32. a) *quaestus* Kid. f. 24. b) *opus* vel *ministerium sacrum:* ለምግባረ፡ደብተራ፡ዘመርጡር፡ Ex. 30, 16. c) *res:* በኵሉ፡ምግባር፡ κατὰ πάντα τρόπον Rom. 3, 2; cura ምግባራ፡ለነፍስ፡ Lud. ex Enc. Hed. 29. 4) *opera* quae quis produxit, a) a Deo *creata:* Hen. 5, 2. b) ab hominibus *confecta:* Hen. 8, 1; ኵሉ፡ምግባረ፡ማእስ፡ Lev. 13, 48. c) *merces* labore parta, Jes. 40, 10. 62, 11 (vid. ግብር፡ n. 3, c et ተግባር፡ n. 3).

አግብርታዊ፡ adj. rel. (a Pl. vocis ገብር፡) *ad servos pertinens*, Chr. Lik Atq. f. 10.

አግባሪ፡ n. ag. (II, 1) *qui* alqd *fieri curat*, Epil. Liturg. in N. T. rom. f. 176.

አገባሪ፡ n. ag. (II, 2) *coactor, qui cogit* alqm *ut faciat* alqd, F. N. 35.

ተግባር፡ subst., plerumque m., sing. et coll., 1) *opus* a) quod quis produxit, in specie Deus, *res creata, creatura:* Ps. 102, 22. 103, 32. 144, 9. 10; Job 37, 14; 4 Esr. 7, 43. 8, 28. 53. 56; Prov. 8, 22; ተግባረ፡እደዊሁ፡ Job 10, 3; Jes. 64, 8; κτίσμα 1 Tim. 4, 4; κτίσις Rom. 1, 25; ንጉሥ፡አንተ፡ለኵሉ፡ተግባርከ፡ Judith 9, 12. 16, 14; ቀዳሜ፡ተግባሩ፡ለእግዚ"፡ πλάσματος Job 40, 14; ποίημα Eph. 2, 10; Koh. 7, 14; opus arte factum, Gen. 6, 16. b) quod quis peragit vel facit: ኢርእዩ፡ተግባረ፡እደዊሁ፡ Jes. 5, 12; Ps. 103, 14; Hen. 100, 9; Koh. 3, 22. c) *fructus* a terra productus: ተግባረ፡ምድር፡ Jer. 14, 4. 2) *labor, labor operosus, opera:* ተግባረ፡እደው፡ ἐπίπονος ἐργασία Sir. 7, 15. 38, 31; ይረሥኡ፡ውስተ፡ተግባረ፡እደዊሆሙ፡ Jes. 65, 22; Gen. 3, 17; Kuf. p. 14. In specie a) *agricultura* Ps. 103, 24; ተግባረ፡ዘርእ፡ γεωργία Sir. 7, 15; Luc. 12, 16. b) *mercatura, negotiatio:* ἐμπορία በንዋየ፡ብርት፡ረሰዩ፡ተግባረኪ፡ Hez. 27, 13. 28, 5. 16; ἐργασία Ps. 106, 23; πρᾶσις Sir. 37, 11; ሤጥ፡ወተግባር፡ πρᾶσις καὶ ἀγορασμός Sir. 27, 2; πραγματεία Ps. 70, 17. c) *negotium, munus, quaestus, opificium, modus* quivis sc *alendi et sustentandi* (Geſchäft, Beruf, Gewerbe): **ምንት፡ተግባርክሙ፡** ἔργον Gen. 46, 33; **ርኃእ፡በተግባርከ፡** Sir. 11, 20; ἐργασία Jon. 1, 8; **ኢታብዝኅ፡ተግባረከ፡** πράξεις Sir. 11, 10; **ይበርክ፡ኵሎ፡ተግባረክሙ፡ዘተገበርክሙ፡በዲበ፡ምድር፡** Kuf. 20; πορισμός 1 Tim. 6, 5. 6; **ዘኢያበዝኅ፡ኪነ፡ወተግባረ፡** Kid. f. 17; Const. Ap. 62 (63). 3) *res labore* vel *operâ parta* a) *proventus, fructus, quaestus, merces, lucrum:* **ኵሉ፡ተግባረ፡እደዊክሙ፡** Hagg. 1, 11; Job 1, 10; Jes. 60, 21; **ጻማኪ፡ወተግባርኪ፡** πόνοι καὶ μόχϑοι Hez. 23, 29; **ማሰነ፡ኵሉ፡ተግባሮሙ፡ወጻማሆሙ፡** Jer. 23, 10; ἔργα Job 39, 11; **ተግባረ፡ማእረርከ፡** 39, 12; οἱ κόποι Sir. 14, 15; **ቀዳሚ፡ተግባርከ፡** ἀπαρχὴ χειρῶν σου Sir. 32, 10; **ዓሥራቲሁ፡ለተግባርከ፡** 32, 11; μόχϑος Jes. 61, 8; Jer. 3, 24; ἐμπορία Jes. 23, 18. b) *res, opes, bona quae quis possidet,* τὰ ἔργα Job 1, 3; **ዮዲት፡አተወት፡ወነበረት፡ውስተ፡ተግባራ፡** ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς Judith 16, 21; **እምብዝኀ፡ተግባርኪ፡** δυνάμεως σου Hez. 27, 18. 4) res qua mercatura fit, *merx:* **አምጽኡ፡ዓሣኒ፡ወባዕዳኒ፡ኵሎ፡ተግባሮሙ፡** 2 Esr. 23, 16; **ያመጽኡ፡ተግባሮሙ፡ደርከኖ፡** .... Hez. 27, 24.

ትግብርት፡ (et **ተግብርት፡**) subst. *res labore parta, proventus, fructus:* **ትግብርቶሙ፡** Kuf. 11; **ተግብርት፡** vel **ትግብርት፡እክልነ፡** Am. 8, 6; **ትግብርት፡ንህብ፡** Prov. 6, 8; Did. 13.

ተገባሪ፡ n. ag. (III, 2) *operarius* F. N. 38. a) *agricola:* **ተገባሬ፡ምድር፡** Zach. 13, 5. b) *elaborator* seu *editor* libri, N. T. rom. f. 225, 2.

መስተገብር፡ part. (IV, 2), passim **መስተጋብር፡** (IV, 3), f. **"ርት፡**, 1) *laboriosus, operosus, industrius:* **ንህብ፡መስተገብርት፡ይእቲ፡** Prov. 6, 8; Did. 13; **መስተገብር፡ውእቱ፡ዘይትጌበር፡ዘልፈ፡** F. M. 23, 1. 2) *operarius* a) *fabricator, opifex:* ejus parentes erant **መስተገብራነ፡ማህው፡** Sx. Hed. 21; ἐργάται in aedibus aedificandis Chr. Ta. 12; **መስተጋብራነ፡ቤተ፡ክር"ን፡** Gad. Lal. b) *agri cultor, agricola,* Gen. 4, 2; **መስተገብራነ፡ምድር፡** Did. 13; Sx. Hed. 26; γηπόνοι Chr. ho. 12. c) *mercator, negotiator:* **መስተገብራን፡** ἔμποροι Hez. 27, 18; Jes. 45, 14 vrs. alt.; 3 Reg. 10, 28 var.; Jes. 23, 2 var.; **መስተጋብራን፡** 23, 8 var.

መስተገብራዊ፡ adj. rel. *laboriosus, industrius,* Phlx. 206.

ምስትግባር፡ subst. *mercatus, emporium:* **ወትከውን፡ምስትግባረ፡ወዕሴቱ፡ለቅዱሰ፡እስራኤል፡** Jes. 23, 18.

ግብስስ፡ subst. sc. γύψος, *gypsum, calx:* **አውዐዩ፡አዕፅምቲሁ፡ለንጉሥ፡ለግብስስ፡** (v. **ለግምስስ፡**) εἰς κονίαν Am. 2, 1; Jes. 27, 9 var.; **አምጽእ፡ግብስሰ፡** ἄσβεστον Herm. p. 85.

ገብሰስ፡ subst. id.: **ከመ፡ገብሰስ፡ደቂቅ፡** Jes. 27, 9 cod. Laur.

ግብሱስ፡ part. 1) *gypsatus, calce obductus,* κεκονιαμένος Matth. 23, 27; Act. 23, 3. 2) *in gypsum* vel *calcem versus* i. e. *gypsum, calx:* **ከመ፡ግብሱስ፡** (v. **ግብስስት፡**) **ድቁቅ፡** ὡς κονίαν λεπτήν Jes. 27, 9. — *Voc. Ae.* ad. Evang.: **ግብሱስ፡** (v. **ግብስሶ፡**) **ዘ፡ፍርስ፡ልቅልቅሂ፡ይ፡**

ገብሰሰ፡ I quadrl. (denom.) *gypso* vel *calce obducere, gypsare,* Lud.

ገበበ፡ rad., de qua vid. Ges. thes. p. 255 sub גבב n. 2.

ግብ፡ subst., m. et f., Pl. **ግበብ፡** et **አግባብ፡**, Pl. Pl. **ግበባት፡** (passim **ግባባት፡** scriptum) [גֹּב גֵּב, ܓܘܒܐ, جُبٌّ جُوَّةٌ جَوْبَةٌ] 1) *fovea, scrobs,* βόϑυνος Matth. 12, 11. 15, 14; βόϑρος **ግብ፡ዕሙቅ፡** Prov. 22, 14; Koh. 10, 8; Sir. 12, 16; **ዘከረየ፡ግበ፡ለቢጹ፡ለሊሁ፡ይወድቅ፡ውስቴቱ፡** 27, 26; Zach. 3, 9; **አግባብ፡** v. **ግበብ፡** 1 Reg. 13, 6; διορύγματα Jer. 2, 34; **ይድፍኑ፡ግባባተ፡** (sic) Jsp. p. 358; **ግበባት፡ወሥጥቀታት፡ዘሀሎ፡በምድር፡** Lud. Comm. hist. p. 499 n. 26. a) *cisterna, puteus:* φρέαρ Jer. 48, 9; λάκκος, **እምግብ፡ታሕቲት፡** Thren. 3, 54; Ps. 7, 16; **አሐዱ፡እምእላንቱ፡ግብ፡** Gen. 37, 20; **ወቀረ፡ውስተ፡ኰኵሕ፡ግበበ፡** (v. **አግባበ፡**) **ብዙኃነ፡** 2 Par. 26, 10. b) **ግበ፡** (v. **ዐዘቅተ፡**) **ዐናብስት፡** Dan. 6, 7 seq. 2) *foramen, caverna, specus, spelunca:* **ግበበ፡ምድር፡** ὀπαί Hebr. 11, 38; **ግበበ፡ኰኵሕ፡** Ob. 3; τρώγλη, **እለ፡አብያቲሆሙ፡ውስተ፡ግበበ፡ኰኵሕ፡** Job 30, 6; **ግበበ፡ምድር፡** Jes. 2, 10. 19. 7, 19; **ግበባት፡** Sx. Jac. 2; **ግበ፡አርዌ፡ምድር፡** Jes. 11, 8; σπήλαιον ὑαίνης Jer. 12, 9; **እምግበቢሃ፡**(**ለምድር፡**) ἐν τῶν σκοπιῶν αὐτῆς Jes. 41, 9. a) *foramen* vel *cavum* oculi: Zach. 14, 12; Prov. 24, 52. b) *latibulum* vel *lustrum* ferarum: **ግበበ፡አራዊት፡** Jer. 9, 11; **በኡ፡ውስተ፡ግበቢሆሙ፡** ἐν κοίταις αὐτῶν Job 38, 40; δρυμός Am. 3, 4; μάνδρα Jer. 4, 7; Ps. 9, 31. 103, 23; **ግበበ፡ዐናብስት፡** Cant. 4, 8. c) *sepulchrum:* **እምነ፡ግብ፡ፀአቱ፡** exitus ejus e caverna sc. sepulchri, Lud. ex Enc. Masc. 19. — *Voc. Ae.:* **ግብ፡ዘ፡ጕድጓድ፡**

ገቦ፡ *latus* vid. post **ገብአ፡**

ግብት፡ *casus subitus* et **ግብታዊ፡** *subitus* vid. sub **ወገበ፡**

ገበታ፡ subst., Pl. **ገበትው፡** [amh. **ገበታ፡** „a wooden bason“ Isenb. p. 174; sec. Lud. (lex. amh. c. 88) *mensa; pelvis lavandis manibus*] 1) *sartago* vel *patella* minus profunda, in qua placentae tenuiores friguntur (מַחֲבַת): **ወዲበ፡ገበትው፡በዘይገብሩ፡ናእተ፡** τὰ λάγανα τὰ ἄζυμα 1 Par. 23, 29. 2) Γαββαϑᾶ, nomen loci, Joh. 19, 13.

ግብነት፡, etiam **ጕብነት፡** (sec. Lud. **ግቢነት፡?**) subst. [גְּבִינָה, ܓܒܬܐ Pl. ܓܘܒܬܐ, גּוּבְנָא, جُبْنٌ] *lac coagulatum, caseus:* **አርጋዕከኒ፡ከመ፡ግብነት፡** ἴσα τυρῷ Job 10, 10; Judith 10, 5 var. pro **ግንባት፡**; **የሐልቦሙ፡ለእንስሳ፡ወይገብር፡ግብነተ፡** Sx. Masc. 18; Kedr f. 68 (vid. sub **አንቆቅሆ፡**); **ጕብነት፡ዘላህም፡** Reg. Pach. — *Voc. Ae.:* **ግብነት፡ዘ፡ራግማ፡አይብሂ፡ይ፡**; *aliud:* **ዘ፡ሐይብ፡ጕሽብሂ፡ይ፡ዕቋንሂ፡ይ።**

ገብአ፡ I, 1 [proprie: *se recipere,* ſich zurückziehen جَبَأَ; deinde *colligere,* zuſammenziehen, جَبَا ܓܒܐ] Subj. **ይግባእ፡** 1) *recedere, reverti, redire:* **ድኅረ፡ኀለፈ፡ክረምት፡ወገብአ፡ዝናም፡** (sc. in suum locum, unde venerat) Enc. Masc. 25; **ኢይገብእ፡እንከ፡** Jer. 22, 10; Job 10, 21; Gen. 18, 10; **ሑር፡ወግባእ፡** Prov. 3, 28; Hen. 61, 5. 72, 5; Act. 18, 21; **ገቢእ፡** Marc. 14, 40; **ይትመየጥ፡ለገቢእ፡** Koh. 5, 14; **ብሔረ፡ኢገቢእ፡** (regio unde non est reversio) Enc. Genb. 28; **ገብአ፡ልቡ፡** (rediit ei animus) Luc. 8, 35; Marc. 5, 15; c. c. Acc. loci: **ገብአ፡ቤቶ፡** Tob. 8, 11; Gen. 18, 33; Ex. 4, 20. 21; c. Acc. viae Gen. 33, 16; Deut. 17, 16; c. praep. loci: **እመ፡ገብአ፡ውስተ፡ቤቱ፡** Prov. 7, 20; Hez. 37, 14; **ገቢአትከ፡ውስተ፡ሥጋ፡** Asc. Jes. 8, 27; Gen. 32, 2; Ex. 33, 11; Lev. 25, 41;

Num. 24, 25; Deut. 20, 5; እገብእ፡ውስተ፡ምድር፡ Job 1, 21. 34, 15; Gen. 3, 19; Kuf. 3; Ps. 103, 30; ኵሉ፡አፍላግ፡ውስተ፡ባሕር፡ይገብእ፡ማዩ፡ Sir. 40, 11; Hen. 42, 2; c. ኀበ፡ Gen. 37, 29; Hebr. 11, 15; c. ለ፡ loci Hen. 89, 34; አይቴ፡ይገብኡ፡ Hen. 41, 5; c. ዲበ፡ Hen. 72, 29; c. እምነ፡ Ruth 2, 6; c. ኀበ፡ pers.: Matth. 2, 12; Gen. 8, 12. 16, 9. 18, 14; 2 Reg. 17, 3; Jer. 3, 1. 7; c. ላዕለ፡ pers. Luc. 10, 6; Deut. 28, 60; ይግብኡ፡ድኅሬሆሙ፡ Ps. 39, 20; Joh. 6, 66. 18, 6; c. ዲበ፡ rei Prov. 26, 11; 2 Petr. 2, 22; c. ውስተ፡ rei vel conditionis, ad quam quis revertitur: Act. 13, 34; ይገብእ፡ውስተ፡ኀጢአት፡ Sir. 26, 28; ገብኡ፡እምነ፡ላሕ፡ውስተ፡ፍሥሓ፡ Esth. 9, 22; *reflecti*, de finium tractu Jos. 19, 27. 29. 34. a) *recedere, desistere* a re: ገብኡ፡፩፩፡እምፍኖት፡እኩይ፡ Jer. 42, 15. 43, 7. b) *se convertere* c. ኀበ፡ 3 Reg. 2, 15; ad Deum 1 Reg. 7, 3, vel *resipiscere*: Jer. 4, 1; Clem. f. 245; ለእመ፡ተመይጡ፡ወገብኡ፡ውስተ፡ንስሓ፡ f. 247. 248. c) *recidere* in consuetudinem malam: Jer. 41, 16; Clem. f. 245. d) seq. alio verbo i. q. α) *iterum* facere alqd: ግባእ፡ስክብ፡ 1 Reg. 3, 5; ገብአ፡ወገብረ፡ 3 Reg. 13, 33; ኢይገብእ፡ይርአይ፡ Job 7, 7; ተዐንብዝ፡ገባእከ፡ 4, 5. β) *denique* vel *postremo* facere alqd: ይገብእ፡ይትኀየልከ፡ et ይገብእ፡ያሕምምከ፡ Sir. 30, 9. e) *reddi, restitui* alicui, 1 Reg. 7, 14; Gen. 42, 28. 43, 18; vel *redire* ad possessorem vel dominum pristinum (zurückfallen): ይገብእ፡ሎቱ፡ገራህቱ፡ Lev. 25, 27. 27, 24; 3 Reg. 12, 26. f) *retrahi*, ገብአት፡እዴሁ፡ኀቤሁ፡ወኮነት፡ከመ፡ቀዳሚ፡ 3 Reg. 13, 6. g) *restitui* in statum pristinum, *iterum fieri* (id quod alqd antea fuerat): Gen. 41, 13; ሐይወት፡ወገብአት፡ከመ፡ካልእታ፡ Matth. 12, 13; Ex. 4, 7; ወትገብእ፡ክዕበ፡ከመ፡ትክት፡ Jes. 23, 16. h) *reduci* vel *redigi* in statum vel conditionem: ይገብእ፡ውስተ፡ስኢል፡ ἐπιδεὴς γίνεται Sir. 34, 4; ገብኡ፡ይብልዑ፡እንስሳሆሙ፡ Judith 11, 12; ከመ፡ኢትግባእ፡ታስተበቍዖሙ፡ Sir. 30, 28. i) *converti* vel *transmutari* in alqd vel *fieri* alqd: መዋቅሕቲሃ፡ወልታ፡ጽኑዕ፡ይከውነከ፡ወጋጋሃ፡አልባሰ፡ክብር፡ይገብአከ፡ Sir. 6, 29; ገብኡ፡ከመ፡ዘኢተወልዱ፡ Sir. 44, 9; ደኀርት፡ይገብኡ፡ቅድመ፡ Marc. 10, 31; መዝሙረ፡ገብአኒ፡ብካይየ፡ Job 30, 31. 2) *devenire* vel *transire in* vel *ad* alqd vel alqm, a) *cedere* alicui: res domino vacua ለይግባእ፡ለቤተ፡ክርስቲያን፡ F. N. 18; de terra expugnata Num. 21, 24. b) *incidere* in alqd, c. ውስተ፡, 4 Esr. 10, 43; 2 Reg. 16, 8. c) *se convertere* ad alqm, *se adjungere* alicui: ገብአ፡ልቦሙ፡ኀበ፡አቤሴሎም፡ 2 Reg. 15, 13; ፈላሲ፡ዘገብአ፡ኀበ፡እግዚ"፡ ὁ προςκείμενος πρὸς ϑεόν Jes. 56, 3. 6; 1 Reg. 29, 3; c. ውስተ፡ Jos. 23, 12 (προςϑῆσϑε). d) *se dedere* vel *tradere* in fidem, ditionem alcjs: ገብኡ፡ለሊሆሙ፡ኀበ፡ኢየሱስ፡ ηὐτομόλησαν Jos. 10, 4. e) *se subjicere* vel *submittere*: ዘኢገብአ፡ታሕተ፡ዘየአክዮ፡ ἐδούλευσεν Sir. 25, 8. f) *tradi*: ገባእነ፡ውስተ፡እደ፡ጸላእትነ፡ 4 Esr. 10, 36. 4, 65; Jes. 36, 15. 37, 10; Jer. 21, 10. 26, 24. 39, 4; Luc. 24, 7; seq. ለ፡ pers. Deut. 28, 31. 32; ሀብት፡ገብኡ፡ሊተ፡እሙንቱ፡ Num. 8, 16. g) *subjici*, *submitti*: ገብኡ፡ታሕተ፡እደ፡ትሑት፡ Sir. 11, 6; ገባእነ፡ውስተ፡ጸጋ፡እግዚ"፡ ἐσμὲν ὑπὸ χάριν Rom. 6, 14. 15.

አግብአ፡ II, 1 1) *revertere* a) *avertere, convertere*: ከመ፡ያግብእዎሙ፡ለአሕዛብ፡ኀቤሆሙ፡ Act. 20, 30. b) *deflectere, declinare facere*: ከመ፡እንተ፡ታገብእ፡ዐይነ፡መዳልው፡ Jes. 40, 15; 4 Esr. 1, 35. c) *retro vertere*: ያገብአሙ፡ድኅሬሆሙ፡ለጠቢባን፡ Jes. 44, 25; Ps. 20, 12. 43, 12. d) *rejicere*: ያገብአ፡ድኅረ፡ዘበኑ፡ Sir. 21, 15; Ps. 49, 18. e) *retrahere* Hen. 60, 16. 2) *redire facere*, a) *reducere*, alqm vel alqd: እመ፡አእተተ፡መኑ፡ያገብእ፡ Job 9, 12; ቦኑ፡እክል፡አግብኦቶ፡ 2 Reg. 12, 23; ዕራቅየ፡አግብአኒ፡ Ruth 1, 21; ያገብእ፡ሌሊተ፡ Job 34, 25; c. Acc. seq. ውስተ፡ loci Gen. 28, 15. 48, 21; Num. 22, 23; ታገብአኒ፡ውስተ፡መሬት፡ Job 10, 9; Sir. 17, 1; Jer. 23, 3. 37, 3; አልቦ፡ዘያገብአ፡ለሰብእ፡ውስተ፡ሕዝቡ፡ συνάγων Jes. 13, 14; seq. Acc. loci: አግብኦ፡ብሔሮ፡ Dan. ap. 13, 39; seq. ኀበ፡ pers.: Gen. 42, 37; ከመ፡ያግብእ፡ልበ፡አብ፡ኀበ፡ውሉድ፡ Sir. 48, 10. b) *reportare* vel *referre* alqd: ያገብኡ፡ለከሙ፡ንዋየ፡ቤተ፡እግዚ"፡እምባቢሎን፡ Jer. 34, 13; Gen. 44, 8; ርግብ፡ዘሥልሰ፡አግብአት፡ቃለ፡ለኖኅ፡ Rel. Bar. c) *remittere*, 1 Reg. 29, 4; አግብአቶ፡አስቴር፡ለዝኩ፡ዘመጽአ፡ Esth. 4, 15. d) *restituere* alqd vel alqm in locum vel statum pristinum: አግብእ፡መጥባሕተከ፡ውስተ፡ቤቱ፡ Matth. 26, 52; 1 Par. 21, 27; አግብአ፡ውስተ፡ግብሩ፡ Kuf. 39; Gen. 40, 13; Ps. 15, 5; Enc. Ter 5 (vid. sub ሀላዌ፡); animam i. e. *recreare*: ዘያገብአ፡ለነፍስየ፡ Thren. 1, 16; Ruth 4, 15. e) *reddere*, c. Acc. rei et ለ፡ pers., ut rem vi vel furto ablatam Deut. 28, 31; Jud. 17, 3; Lev. 5, 23; Num. 5, 7; 2 Reg. 9, 7; Tob. 2, 13; amissam Ex. 23, 4; Deut. 22, 2; pignus Ex. 22, 25; Deut. 24, 13; Hez. 18, 7; alia 2 Esr. 15, 11; በርበረ፡ማኅፈደ፡ወኢያግብእ፡ Job 20, 19; አግብአ፡ፈርዖን፡ሳራሃ፡ለአብራም፡ Kuf. 13; 4 Esr. 5, 33; Apoc. 20, 13; Hen. 51, 1; Matth. 27, 3; reddere responsum Lud. Comm. hist. p. 484. α) *referre* opus imperatum, postquam perfectum est, Ex. 5, 18. β) *redire facere* possessionem ad possessorem pristinum Lev. 25, 28. 31. γ) *retribuere, referre, rependere*, c. Acc. rei et ላዕለ፡ pers. Hez. 7, 3. 4; አገብእ፡ፍኖተኪ፡ላዕለ፡ርእስኪ፡ 16, 43; 1 Reg. 25, 39; ከመ፡ያግብእ፡ላዕሌሆሙ፡ዐውያተ፡ነዳያን፡ Job 34, 28; c. Acc. et ለ፡ Gen. 50, 15; Jes. 65, 6; c. Acc. rei: እግዚ"፡ያገብእ፡ዕስየተ፡ Sir. 32, 13; እግዚ"፡ያገብእ፡ፍትሐ፡ Jes. 35, 4. δ) *reddere rationem*, seq. ሐሳበ፡ vel ቃለ፡, ut: ያገብእ፡ሐሳበ፡ለዘይኴንን፡ 1 Petr. 4, 5; በእንቲአሁ፡ Matth. 12, 36; አገብእ፡ቃለ፡በእንተ፡ኵሉ፡ዘገበርኩ፡ Genz. f. 125; etiam omisso ቃለ፡, ut: ከመ፡ያግብኡ፡ኀቤሆሙ፡ነገሥት፡ Dan. 6, 2. ε) reddere i. e. *ferre sententiam*, seq. ፍትሐ፡ Marc. 14, 64; በጽድቅ፡ያገብእ፡ፍትሐ፡ Jes. 42, 3. 4; ያገብኡ፡ሎቱ፡ፍትሐ፡ Sir. 8, 14; አግብአ፡ፍትሐ፡ለዘሩባቤል፡ Lud. ex Org. Edz. f) *reposcere*, c. Acc. rei et እምነ፡ pers., F. N. 24, 3 (vid. sub ሕጼ፡ c. 140). g) *referre* tributa, vectigalia, i. e. *pendere*: እለ፡ያገብኡ፡ጸባሕተ፡ 2 Reg. 8, 2; Gen. 47, 24 (ubi F ታጋብኡ፡ II, 3 exhibet). 26; አልብከ፡ጸባሕት፡ወኢያገብኡ፡ለከ፡ 2 Esr. 4, 13; Rom. 13, 6. h) *redigere* α) alqd in ditionem alcjs: አግብአ፡ለፈርዖን፡ኵሎ፡ምድሮሙ፡ Gen. 47, 20. β) alqm i. e. *adigere*, seq. Subj.: ፍቅረ፡ክርስቶስ፡ያገብአነ፡ (Platt ያጌብረነ፡) ናጥብዕ፡ 2 Cor. 5, 13. i) *transmutare* alqd in alqd (vid. ገብአ፡ n. 1, i): ትፍሥሕተክሙ፡ውስተ፡ትካዝ፡አግብእዎ፡ Jac. 4, 9. 3) facere ut alqd veniat ad alqm i. e. *tradere*: አግብኡ፡ቀርኖሙ፡ለባዕድ፡ወክብሮሙኒ፡ለካልእ፡ Sir. 49, 5; 1 Reg. 18, 8; seq. ቅድመ፡ pers.: Jud. 11, 9, vel ውስተ፡እደ፡ Matth. 26, 45; 1 Reg. 23, 4; Deut. 3, 2. 3; Dan. 1, 2; Jes. 19, 4. 51, 23; Jer. 39, 3; Hen. 95, 3; vel seq. ውስተ፡, ut: አገብአሙ፡ውስተ፡ኩናት፡ Jer. 15, 9. a) urbem hosti Judith 7, 13. 26; 10, 12; vel *dedere* alqm captivum: ያገብኡ፡ርእሶሙ፡ኀቤከ፡ Judith 2, 10. b) *dedere*: እለ፡አግብኡ፡ነፍሶሙ፡ለከ፡ Lit. Joh.

c) *prodere* Prov. 28, 21; Matth. 10, 4. 26, 21. 27, 3. d) *subjicere*, seq. Acc. et ታሕተ፡ Ps. 109, 2. e) *permittere* res suas alicui, 1 Petr. 2, 23.

ተገብአ፡ III, 1 *in unum redire, iterum cogi* vel *colligi*, de rebus quae post separationem in pristinum statum redeunt: ማይ፡እምከመ፡ተክዕወ፡ኢይትገባእ፡ (v. “ጋባእ፡)እንከ፡ 2 Reg. 14, 14; ይትገባእ፡ (v. “ጋባእ፡)ማይ፡ዲበ፡ግብጽ፡ Ex. 14, 26; ይትነፈቅ፡እስራኤል፡ወኢይትገባእ፡እንከ፡ 1 Reg. 15, 29 (var. pro “ጋባእ፡).

ተጋብአ፡ III, 3 *se contrahere* vel *contrahi* i. e. a) *coire, claudi*, de rebus apertis: ትትጋባእኑ፡መሥገርት፡ Am. 3, 5; አብቂዎ፡አፉየ፡ኢተጋብአ፡እንከ፡ Hez. 33, 22; 4 Esr. 14, 44 (ubi Laur., Ludolfum secutus, male *desistere* interpretatus est); Org. 2; de rebus separatis 1 Reg. 15, 29. b) *confluere*, de fluidis, Gen. 1, 9; Hen. 18, 10; Ex. 14, 26 var. c) *comprehendi:* ፀነስኪዮ፡እንዘ፡ኢይትጋባእ፡ Lit. 171, 1; Org. 1; d) *cogi, colligi*, de inanimatis Jes. 33, 4; ወተጋብኡ፡፬መስናት፡ዘውእቶሙ፡ቀትል፡ወዋዕይ፡ወፀብእ፡ወረኃብ፡ (*concurrere*) Jsp. p. 356; de ovibus Jes. 60, 7; de exercitu 1 Reg. 17, 1. 28, 1; de hominibus Matth. 25, 32; Hen. 27, 2. e) *se congregare, congregari, convenire*, Gen. 29, 3. 49, 2; Jud. 16, 23; 1 Reg. 25, 1; Jes. 35, 10; ተጋብኡ፡ኵሎሙ፡አሕዛብ፡ኅቡረ፡ 43, 9. 45, 20. 49, 18. 60, 4; ህየ፡ይትጋብኡ፡አንስርት፡ Matth. 24, 28. 26, 57. 28, 12; Marc. 2, 2; Luc. 22, 66; Act. 13, 44; Hen. 56, 5; al. creberrime; ተጋብኦት፡ *congregatio, conventus*, Lit. Epiph.; c. ውስተ፡ loci Jer. 3, 17; 1 Reg. 7, 6; Matth. 26, 3 vel rei Apoc. 19, 17; c. ዲበ፡ Hen. 22, 3; c. ላዕለ፡ vel ኀበ፡ pers. Judith 7, 23; ተጋብኡ፡ኀቤሁ፡ 2 Esr. 10, 1. 18, 13; 1 Par. 11, 1; Ex. 32, 26; Matth. 13, 2. 22, 34; c. ምስለ፡ Ps. 2, 2; Matth. 12, 30 rom.; Apoc. 19, 19 al. f) *se recipere* (e medio tolli) Hen. 81, 9. g) in arithmetica: *colligi in unam summam*, ut: ዘተጋብአ፡ i. e. *summa* Abush. 11 seq. — (Rom. 13, 6 rom. pro ተጋብኡ፡ legendum est ታገብኡ፡, neque est quod cum Lud. significationem stirpis III, 3 transitivam statuamus).

አስተጋብአ፡ IV, 3 rarius አስተግብአ፡ et አስተገብአ፡ III, 1 (Num. 21, 32; Jud. 1, 8 var.; 1 Reg. 30, 8 var.; Act. 28, 17 rom.) 1) *ad se recipere*, i. e. a) *contrahere*, ut alas: ያስተጋብኡ፡ክነፊሆሙ፡ Hez. 1, 24; manus: ታስተጋብእ፡እዴከ፡ዲበ፡እንግድዓከ፡ Prov. 6, 10. 24, 48. b) *ad se rapere* vel *traducere:* መራዕየከ፡አስተጋብአ፡ Kuf. 35. c) *apud se recipere*, tutelae causa: Deut. 22, 2; ኢይሌብዉ፡ለምንት፡አስተጋብአ፡እግዚ“፡ ἠσφαλίσατο αὐτόν Sap. 4, 17. d) *recuperare* amissa 1 Reg. 7, 14. 30, 8. 19; 4 Reg. 14, 22. 2) facere ut res se contrahant, coeant, redeant in pristinum statum, a) *iterum confluere facere* aquas (antea diremtas), Ex. 15, 19. b) *adjungere* rem rei: አስተጋብአሙ፡ ለአዕፅምት፡ውስተ፡መለያልዩ፡ዘዚአሆሙ፡ Hez. 37, 7. c) *claudere*, ut structuram aedificii Gen. 6, 16; agmen Jes. 52, 12. 3) *comprehendere: complecti:* አስተጋብአ፡ሥጋየ፡በስነንየ፡ Job 13, 14; ያስተጋብእ፡አባግዒሁ፡በመዝራዕቱ፡ Jes. 40, 11; Deut. 32, 11; trsl.: ኢያስተጋብኡ፡ውስተ፡ኅሊናሆሙ፡ፍከሬሁ፡ለዝ፡ Sap. 4, 15. 4) a) *cogere, colligere* copias, exercitum: 1 Reg. 17, 1. 28, 4; homines, populos Joel 4, 2; Jes. 11, 12. 27, 12. 43, 5. 60, 22. 66, 18; Jer. 28, 3. 37, 21; Deut. 30, 3; Ps. 106, 2; Sir. 33, 13; Matth. 22, 10; al.; አስተጋብአሙ፡ውስተ፡እደ፡ኲናት፡ Jer. 18, 21; bestias: አስተጋብአ፡እንስሳሁ፡ውስተ፡አብያት፡ Ex. 9, 20; Jes. 34, 16. b) *congregare*, 1 Par. 28, 1; Esth. 4, 16; Ex. 3, 16; Num. 21, 16; 1 Reg. 14, 52. 22, 2; 2 Reg. 12, 28; Hen. 22, 3. 91, 1; Matth. 2, 4. 27, 27; Joh. 11, 47; Act. 14, 27; al. crebro. c) *colligere, congerere*, Koh. 2, 9. 25; ለአስተጋብአ፡እብን፡ Koh. 3, 5; spicas Ruth 2, 8. 17; fruges, fructus Kuf. 3; Jes. 17, 5. 29, 1. 62, 9; Jer. 47, 10; Ex. 23, 10; Lev. 23, 39; commeatum Kuf. 40; Gen. 6, 21. 41, 48; frusta, fragmenta Joh. 6, 12; spolia Deut. 13, 17; stipulas Ex. 5, 7; sarmenta Joh. 15, 6; ligna Jer. 7, 18; locustas Jes. 33, 4; aquas Ps. 32, 7; pecuniam, opes 4 Reg. 22, 4; Job 27, 16; Prov. 13, 11; አስተጋብአ፡ንዋየ፡ብዙኀ፡ Sx. Sen. 13, al.; res suas Luc. 15, 13; trsl.: አስተጋብአ፡ኅሊናሁ፡ collegit animum suum, Lud. ex Hom. Jac. Sar. d) *conjungere* vel *simul obtinere* plures res: Hyrcanus አስተጋብአ፡ሢመተ፡ክህነት፡ወመንግሥት፡ Jsp. p. 300. e) *cumulare*, Ruth 2, 14. f) *breviter complecti* vel *colligere* orationem (zuſammenfaſſen) Phlx. 4 (vid. sub ክፍል፡ c. 878.). g) in arithmetica: *addere* numerum numero, c. Acc. et ኀበ፡, vel c. Acc. utriusque numeri (*consummare*), Abush. 11. h) *compilare* librum: F. M. 1, 2 (vid. sub ክፍል፡); አስተጋብአ፡አሐተኔ፡ (sc. in unum librum) ምግባረ፡ጻድቃን፡ Enc. Teq. 25. 5) *in suam ditionem redigere, expugnare, capere*, Num. 21, 32; Deut. 3, 4; Jud. 1, 8. 12. 13; 2 Reg. 5, 7; 1 Par. 11, 8; Jes. 10, 14. 20, 1. 36, 1; Jer. 28, 31; Judith 1, 14. 10, 13; trsl.: *suum facere, lucrifacere* alqm, κερδαίνειν 1 Cor. 9, 19 seq.

ጉቡእ፡ (passim ጕቡእ፡) part. 1) *comprehensus*, ጉቡእ፡በእድ፡ vel ጉቡእ፡እድ፡ πρόχειρος *promtus* Prov. 11, 4. 2) *congregatus*, Deut. 33, 21; ኵሉ፡እስራኤል፡ምስሌሁ፡ጉቡኣን፡ 2 Par. 7, 8; እለ፡ጉቡኣን፡ውስተ፡ኢየሩሳሌም፡ 12, 5; ወኵሉ፡ደቂቅየ፡ጉቡኣን፡ህየ፡ውስተ፡ግብር፡ 2 Esr. 15, 16; Hen. 13, 9; Matth. 18, 20. 22, 41. 27, 17; Joh. 20, 19; Act. 4, 31. 20, 8; ኵልክሙ፡ለእለ፡ጉቡኣን፡ዮም፡ውስተ፡ቤተ፡ክር“ን፡ይረሲክሙ፡ድልዋነ፡ለመንግሥቱ፡ Mavâs. n. 15.

ግብአት፡ n. act., f. et m., 1) *reditus, reditio, reversio:* ሑረት፡ወግብአት፡ Zach. 7, 14; ግብአትከ፡ውስተ፡ርስትከ፡ Clem. f. 7; Hen. 41, 5; Jsp. p. 319; ዜና፡ግብአቱ፡ለአግሪጳስ፡ኀበ፡ሮሜ፡ p. 346; በግብአቱ፡ ἐν τῷ ἀνακάμπτειν αὐτόν 2 Reg. 8, 13; in Acc. temporis: ግብአትየ፡ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με Luc. 10, 35. 2) *conversio* peccatoris, Kedr f. 33. 83; Lud. e Vit. Pach. 3) *proditio:* በእንተ፡ግብአቱ፡ለክርስቶስ፡ Matth. 26, 47 in tit.; Org. 5.

ገባኢ፡ n. ag., Pl. ገባእት፡ *mercenarius, operarius mercede conductus* (vid. ጉብአ፡ n. 2), μισθωτός Job 7, 2; Judith 6, 2. 5; Ex. 12, 45. 22, 14; Lev. 25, 6. 40. 50. 53; ገባኢ፡ዘይጻሙ፡በተግባሮታ፡ለምድር፡ ἐργάτης μόχθων Sap. 17, 16; Matth. 10, 10 rom.; ገባእት፡ Lev. 22, 10; Matth. 20, 1.

ጉባኤ፡ (passim ጕባኤ፡) subst., m. et f., Pl. ጉባኤያት፡, 1) *collectio*, frugum Ex. 23, 16; canonum ጉባኤ፡ቀኖናት፡ F. M. 1, 2; (ጉባኤ፡ነቢያት፡ d'Abbadie Catal. p. 65). 2) *confluvium* Kuf. p. 7 ann. 8 et 9. 3) *congregatio:* በመክነ፡ጉባኤያት፡ (sc. populi) ዘከመ፡መራሕብት፡ወምሥያጣት፡ F. N. 40. a) *caterva, multitudo, turba:* ተጋብኡ፡ላዕሌሆሙ፡እምርም፡ጉባኤ፡ብዙኅ፡ Jsp. p. 375; ጉባኤ፡ፀርየ፡ዝሩ፡ (o Michael!) Enc. Nah. 12; ጉባኤ፡ሐራ፡ Org. b) *concilium, synodus*, Syn. creberrime; F. N.; ጉባኤ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡

Can. Ap. 27; ገብረ፡ጉባኤ፡ Clem. f. 185; Dioscurus Alx. ጸሐፈ፡መጽሐፈ፡ጉባኤ፡ (epistolam synodicam) ad Severum Sx. Teq. 17. c) *coetus:* ቤተ፡ክርስቲያን፡እንተ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ጉባኤ፡ዘሐዋርያት፡ Lit. 163, 4; ቤተ፡ክር"ን፡አሐቲ፡ጉባኤ፡እንተ፡ሐዋርያት፡ Org. 1.

ጉባኤያዊ፡ adj. rel. *ad concilium pertinens, synodicus:* አበዊነ፡መምህራኒነ፡ቤተ፡ክር"ን፡ሊቃውንት፡ጉባኤያዊያን፡ Sx. Ter. 10.

ምግባእ፡ subst. 1) *locus quo quis se convertit* vel *recipit, refugium, receptus,* ἐπιστροφή, ἀποστροφή: ኀቤየ፡ምግባኢሁ፡ Cant. 7, 11; Gen. 3, 16. 4, 7; Kuf. 3; 1 Petr. 2, 4; Hen. 65, 11. 2) *reditus:* እስመ፡አልቦ፡ምግባእ፡ Sir. 22, 11; ውስተ፡ምድር፡ምግባኢሆሙ፡ 16, 30. 41, 10; ምግባኡ፡ Hen. 72, 35; ሎቱ፡(ለሞት፡)ተፈጠርነ፡ወኀቤሁ፡ምግባኢነ፡ Jsp. p. 382; የሐውር፡ውስተ፡ፍኖት፡እንተ፡አልባቲ፡ምግባአ፡ለዓለም፡ Genz. f. 119.

ምጉባእ፡ subst., Pl. ምጉባኣት፡ *locus quo aquae confluunt, confluvium,* Kuf. p. 7.

አግባኢ፡ n. ag., Pl. አግባእያን፡ *traditor, proditor,* Act. 7, 52 rom.

አስተጋባኢ፡ n. ag., sec. Lud. አስተጋብኢ፡, 1) *compilator* libri: ይቤ፡አስተጋባኤ፡መጽሐፍ፡ Fal. f. 42. 2) „*convocans:* መስተጋብኤ፡መናፍስት፡ convocans spiritus (magus, ut videtur“) Lud. e Syn.

እስትጉቡእ፡ part. pass. (a IV, 3) 1) *collectus, congregatus,* Lud. Comm. hist. p. 484; እስትጉቡእ፡ዝንቱ፡መጽሐፍ፡እመጻሕፍት፡አምላካውያት፡ወቀኖናት፡ F. N. in Prolg.; congregatus Chr. ho. 32; Kuf. p. 6 ann. 11; Hen. 46, 8 var. 2) *communis:* ወእምዝ፡አትለወ፡በዝንቱ፡ከመ፡ተግሣጽ፡እስትጉቡእ፡ ἐπήγαγεν ὡς κοινὴν παραίνεσιν (καὶ οὐχ ὡς πρὸς αὐτοὺς ἀποτεινόμενος) Chr. ho. 33; ወዝንቱ፡ውእቱ፡ዘእስትጉቡእ፡ለኵሉ፡ ὅπερ ἦν κοινὸν ἁπάντων Chr. Ta. 34.

ምስትጉቡእ፡ 1) part. *congregatus:* ምስትጉቡኣት፡አእላፍ፡እምነ፡መላእክት፡ Chr. ho. 32; Hen. 46, 8 var. 2) subst. a) *locus congregationis, conventus:* ቤተ፡ምስትጉቡአ፡ዚአሁ፡ Hen. 53, 6. 46, 8. b) *spatium contractum* vel *angustius:* non est in divinitate ምስፉሕ፡ወምስትጉቡእ፡ Lud. e Mss. Colb.

ምስትጉባእ፡ vel ምስትጉባኤ፡ subst. 1) *congregatio,* Kuf. p. 6. 2) *contractio, spatium contractum,* Lit. 171, 2; ምስትጉባኤ፡ M. M. f. 389 (vid. sub ምስትስፉሕ፡ c. 404).

መስተጋብእ፡ vel መስተጋብኢ፡ part. (c. term. adj.) 1) *collectas* vel *conjunctas continens* res varias: hic liber መስተጋብአ፡ጸታ፡ተግሣጻት፡ውእቱ፡ Fal. in Proleg.; አክርሥ፡መስተጋብኢተ፡ኵሉ፡ርስሐተ፡ኀጢአት፡ Genz. f. 27. 2) *colligens, congregans,* Lud. e Syn.

ገበ፡ subst., m. et f., Pl. ገበዋት፡ [radix et formatio haud satis liquent (quamquam similis videtur formationi vocis ቀፎ፡); respondent جَانِبٌ جَنْبٌ جُنْحٌ] *latus,* a) corporis animantium, *costae,* πλευρόν, ትሰክብ፡በገቦከ፡ዘፀጋም፡ Hez. 4, 4; ሰላም፡ለገቦኪ፡መንገለ፡ለፌ፡ወለፌ፡ I Sal. Mar. 26; ይትዐጸፍ፡ርትዐ፡ውስተ፡ገቦሁ፡ τὰς πλευράς Jes. 11, 5; ገቦከ፡ πλευραί Prov. 22, 27; ለገብር፡እኩይ፡ሥትሮ፡ገበዋቲሁ፡ πλευράν Sir. 42, 5; ገበዋቲከ፡ αἱ πλευραί σου Judith 6, 6; Num. 33, 55; μετάφρενα Ps. 90, 4; latera avis Deut. 32, 11; *costae:* እስከ፡ተሰብሩ፡ገበዋቲሁ፡ Sx. Mij. 12 (vid. sub ድቡስ፡); Dan. 7, 5 var. α) ዐፅመ፡ገቦ፡, *costa* Gen. 2, 21; አፅጽምተ፡ገበዋት፡ Sir. 30, 12; Job 40, 13 (var.: አፅፅምተ፡ገቦ፡); ፫ ዐጽመ፡ገበዋት፡ (v. ፫ ገበዋት፡) Dan. 7, 5. β) *lumbi:* ውስተ፡ገቦሁ፡ μηρός Apoc. 19, 16; ወልድከ፡ዘወፅአ፡እምነ፡ገበዋቲከ፡ πλευραί 3 Reg. 8, 19. b) cujusvis rei extensae, (*pars*); Gen. 6, 16; Ex. 25, 32. 26, 7. 32, 15; 1 Reg. 23. 26; Hez. 41, 6; ውስተ፡፬ ገበዋቲሆሙ፡ Hez. 1, 8. 17; Apoc. 4, 6; በገቦ፡መስዕ፡ Ps. 47, 2. α) trsl. ad *latera* cognationis vel generum: አዝማድ፡እለ፡እምገበዋት፡ (Seitenverwandte) F. N. 24, 2. β) ገቦ፡ሐመር፡ዘድኅር፡ *puppis* Act. 27, 41 Platt. c) In st. c. usitatur ad significandas voces *juxta, prope, a latere* vel *parte* alcjs, sc. α) in Acc., ut: ገቦሃ፡ለቤጤልዋ፡ πλησίον β. Judith 7, 3; ገዳም፡ዘገቦ፡ዶታይም፡ 4, 6; ዘገቦ፡ኵሴ፡ 7, 18. β) praemissis praepositionibus: መንገለ፡ገቦሆሙ፡ Ruth 2, 14; በገቦሆሙ፡ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν 2 Esr. 13; እንተ፡ትነብር፡በገቦሁ፡ 2 Esr. 12, 5; 1 Reg. 6, 8. 20. 25; Lev. 1, 11; ኖመት፡በገቦሁ፡ Sx. Sen. 30. — *Voc. Ae.:* ገቦ፡ዘ፡ጎድን፡ (v. ጐድን፡).

ገበዝ፡ subst. 1) *ripa* fluminis: ተቀበሎ፡ዲበ፡ገበዘ፡ተከዚ፡ Ex. 7, 15 (at vid. annotationem ad hunc locum). — *Voc. Ae.:* ገበዝ፡ዘ፡ዳር፡ 2) *custos, tutor, -rix, praefectus, -a,* ut videtur (sec. Lud. in lex. amh. c. 88 et d'Abbadie Catal. p. 109 annot. 1). a) est epitheton ecclesiae cathedralis Axumiticae: እምነ፡ (mater nostra) ጽዮን፡ገበዘ፡አክሱም፡ Chr. Ax. f. 89 (vid. Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 72; d'Abbadie Cat. p. 109); Libanus S. dixit ለጳጳስ፡ኢይደልወከ፡ትንሣእ፡ሕልያነ፡ወበእንተዝ፡ሰደድዎ፡እምሀገር፡እለ፡ገበዘ፡አክሱም፡ Mavâs n. 31; ይቤልዎ፡ቀስ፡ወመኳንንት፡ለብፁዕ፡ሊባኖስ፡ታመትርኑ፡ዕጣና፡ለገበዝ፡ወታኀድገነ፡ኪያሃ፡ ibid.; ቦአ፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ናት፡ቅድስት፡ዘገበዘ፡አክሱም፡ Sx. Genb. 11. b) nomine ቀይሰ፡ገበዝ፡ vel ገበዝ፡ insignitur *praepositus quidam ecclesiasticus* (de cujus munere vid., quae Lud. lex. amh. c. 34 et 88, d'Abbadie l. c. notaverint): ቀይሰ፡ገበዝ፡ Chr. Ax. f. 89; F. M. 17, 6 (vid. sub ቀይስ፡ c. 433); sacerdos qui secundam uxorem duxit, ኢይትለአክ፡ከመ፡ከሀናት፡ወኢይኩን፡ሊቀ፡ከሀናት፡ወኢይቀድስ፡ከመ፡ገበዝ፡ Kedr f. 88. [Quae significationes si probantur, radici ገበዘ፡ vis *circumdandi, cingendi, tuendi* attribuenda videtur].

ጉብጉብ፡, ጉብገቦ፡, ገበገቦ፡, ግብጋቦ፡ subst., id quod Romanis vocatur *atrium, vestibulum tentorii,* seu ea aedium vel tentorii pars, ubi petentes et salutantes admittuntur, conventus habentur, al.: ወወፅአ፡ውስተ፡ጉብጉብ፡ (v. ግብጋቦ፡) εἰς τὸ προσκήνιον Judith 10, 22; አዘዘ፡ይስድዋ፡ (sc. feminam) ኀበ፡ገበገቦ፡ወይምትርዋ፡ክሳዳ፡ Sx. Tachs. 6 (at in Enc. ጉባኤ፡). — *Voc. Ae.:* ጉብገቦ፡ዘ፡ሸንጎ።

ጉብጥ፡, ግብጥ፡, ገበጥ፡ subst. (m.) [quod dubium utrum ad حَبَطٌ *dolor in ventre* cameli (a حبط ሐበጠ፡ *tumere*) an ad قَبْضٌ *contractio, constrictio* intestinorum referendum sit] *vermina, tormina ventris:* ገበጥ፡ v. ጉብጥ፡ v. ግብጥ፡ πόνος χολέρας Sir. 34, 20; ያበዝኆ፡ለጉብጥ፡ሥሥዐት፡ ἕως χολέρας Sir. 37, 30. — Lud. interpretatur: „ventris tormina, quae ex flatulentis cibis aliisque causis oriuntur". — *Voc. Ae.*: ገበጥ፡ዘ፡ጐዐታ ።

ገበጥበጥ፡ vel **ግብጥበጥ፡** subst., ut videtur i. q. **ገብጥ፡**, Kuf. p. 84 (quamquam Vers. Lat. habet *clades*) inter alia malorum et morborum nomina.

ገበጣ፡ subst. *ludus aleae* vel *calculorum*, ut videtur: F. M. 32, 7 (vid. sub ሰንጠረጅ፡ c. 374). — In lexicis amh. non occurrit, at sec. Harris II. p. 192 ludus ገበጣ፡ etiamnunc Abyssinis in usu est.

ገተተ፡ rad., quam illustraverim verbo حَتَأَ et حَتَى *consuit, contorsit* (sicut ጐጠጠ፡ verbo سَفَّ).

ግቱት፡ part. *sartus, resartus*, de calceis, καταπεπελματωμένος Jos. 9, 3 (Lud.: *sparteus*).

ግተት፡ subst. sine dubio proprie *sartura*, deinde *vas resartum* vel *consarcinatum* i. e. *vile, inutile:* ወኮነ፡ከመ፡ግተት፡በውስተ፡አሕዛብ፡ σκεῦος ἄχρηστον Hos. 8, 8; ግተት፡ዘለምንትኒ፡ኢይበቍዕ፡ σκεῦος οὗ οὐκ ἔστι χρεία αὐτοῦ Jer. 22, 28. — *Voc. Ae.*: ግተት፡ዘ፡ግትቻ። — (Lud.: *canistrum sparteum, sporta*, i. q. ገሐፍት፡, quam interpretationem firmare licuerit collato حَتِّى).

ጌና፡ n. prgr. i. e. γέννα, *nativitas* Christi, deinde *parasceue festi natalitii* (Weihnacht): ኢይግበሩ፡ግብረ፡በዕለተ፡ጌና፡ልደተ፡ክርስቶስ፡ Const. Ap. 66 (67); እንተ፡በኵሉ፡ክብርት፡ጌና፡ዘይእቲ፡ልደቱ፡በሥጋሁ፡ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ Cyr. f. 131; homilia Procli Cyziceni habita est በበዓለ፡ጌና፡ Cyr. f. 119; in tit. Luc. 1, 26. 57. 2, 21 rom.; ሰላም፡ለበዓለ፡ጌና፡ለዘኢኮነ፡ንትጋ፤እምልደተ፡ክርስቶስ፡ሰዓተ፡ጺጋ፤ (cui non est intervallum a festo nativitatis) Enc. Tachs. 28 (at Tachs. 29 በዓለ፡ልደት፡); Cod. Mus. Brit. XXIX, I n. 26 (ubi በዓለ፡ጌና፡ a በዓለ፡ልደት፡ n. 27 distinguitur); Deg.; ጾመ፡፵ቅድስት፡, ጾመ፡ሐዋርያት፡, ጾመ፡ስብከተ፡ጌና፡ memorantur in Gad. T. H.; de ጾመ፡ስብከተ፡ጌና፡ (jejunio adventus) vid. Scaliger p. 677. 703; በዛቲ፡ዕለት፡ (sc. XIX° mensis ኅዳር፡) ጥንተ፡ጾመ፡ስብከተ፡ጌና፡ልደቱ፡ለእግዚእነ፡ኢየሱስ፡ክርስቶስ፡በኀበ፡ኵሉ፡ክርስቶሳውያን፡ Sx. Hed. 19.

ገንሐ፡ I, 1 [جَنَّحَ, جَنَحَ?] 1) *superbum et vehementem se praebere*, vid. ግናሕ፡ 2) *imperiose objurgare, acriter increpare:* ገሠጾ፡እግዚ"፡(ለዳዊት፡ 2 Reg. 12) በቃለ፡ነቢይ፡እንዘ፡ይገንሕ፡ M. M. f. 283; Christus in extremo judicio ይገንሖሙ፡ለኃጥኣን፡በቃለ፡ስክየት፡ Lit. Jac. Sar.

ግናሕ፡ subst. 1) *vehementia et superbia, verba imperiosa:* በትዕቢት፡ፀር፡ወበግናሕ፡ ἀπονοίαις βαρβαρικαῖς οὐ μετρίως κατωφρυωμένος Cyr. ad Th. f. 7; እስመ፡ውእቱ፡አኮ፡ዘይትናገረከሙ፡በቃለ፡ግናሕ፡ከመ፡መኰንን፡ወከመ፡ሊቅ፡ዐቢይ፡ οὐκ ἐξ αὐθεντίας ταῦτα λέγων οὐδὲ ὡς ἐν τάξει ἄρχων Chr. Ta. 4. 2) *increpatio imperiosa, objurgatio vehementior:* Galatae ኮኑ፡ድንዙዛነ፡እንዘ፡ይትሜከሑ፡ወደለዎ፡(ለጳውሎስ፡) ከመ፡ይትናገሮሙ፡በቃለ፡ግናሕ፡ዘያሐምም፡ ὅθεν αὐτοῖς ἔδει πληκτικωτέρου λόγου Chr. ho. 21; ነገርነ፡በቃለ፡ግናሕ፡ σφοδρότερον διελέχθημεν Chr. Ta. 4. — *Voc. Ae.*: ገንሐ፡ጕሕናቱ፡ (sic, vid. sub ገሀነ፡) አግናሒነ፡አሉ፡ኵሉ፡ልዕልና፡ቃል፡

አግናሕ፡ ut videtur Pl. vocis ግንሕ፡ vel ገንሕ፡ *increpatio vehemens* vel *imperiosa:* (Cyrillus Joannem Antiochenum compellat) ወይእዜኒ፡ኀቤከ፡ነገርየ፡ዘልዑለ፡ታሌዕል፡አግናሒነ፡ላዕሌነ፡ዘላዕለ፡ኵሉ፡ τὸν ὑψηλὴν κατὰ πάντων αἴροντα ὀφρύν Cyr. ho. f. 110.

ጕንባሕ፡ subst. incertae significationis, quod Lud. cum جُنْبُخٌ *crassus, longus, altus* composuit. Non reperitur nisi compositum, sc. አባጕንባሕ፡ vel አበጕንባሕ፡ (pro አበ፡ጕንባሕ፡) vel ያፌ፡ጕንባሕ፡, quo nomine appellatur avis quaedam Abyssinica grandis, sc. *bucerus Abyssinicus* (der abyſſiniſche Hornvogel), amharice እርኩም፡ vel ሕርኩም፡; de hac ave vid. (non tam Ludolfi Comm. hist. p. 161 qui eam *Casuarium* interpretatur, quam) Bruce III p. 102; V p. 172—175 ubi ejus descriptio et effigies exhibetur; p. 291; Harris I 256. 329 (ubi ejus nomen Tigrensis አባ፡ጎምባ፡ a ጎምቦ፡ *urceus* repetitur); II. 93; Anh. p. 44. — Ejus nomen legitur: Deut. 14, 18 ubi Gr. πελεκάν (*pelecanus*, aliâs አድገ፡መረብ፡) habet; et Fal. f. 17 ubi ያፌ፡ጕንባሕ፡ prudentiâ (ጥበብ፡), leo robore (ኀይል፡) insignis dicitur.

ግንባት፡ subst. *uter coriaceus* [جُبٌّ جُنْبُجَةٌ? amh. ጎምቦ፡?]: ወወሀባታ፡ለወለታ፡ትጹር፡ግንባተ፡ወይን፡ ἀσκοπυτίνην οἴνου Judith 10, 5 (v. ግብነታ፡ወወይን፡).

ግንቦት፡ nomen mensis Abyssinorum noni, qui XXVI° Aprilis sec. Cal. Jul., VIII° Maji sec. Cal. Greg. incipit et mensi Coptorum ⲠⲀϪⲰⲚ respondet.

ገንታ፡ subst., *buccina minor* (quam ቀንድ፡ i. e. ቀርን፡): ዐዊዶሙ፡ምስለ፡ገንታ፡ወግርጣጥ፡በከበሮ፡ወጸናጽል፡ Chron. Ax. f. 94. — *Voc. Ae.*: ቀርን፡ገንታ፡ዘ፡ነጋሪት፡ — De ገንታ፡ vid. Description de l'Egypte, éd. II, t. XIII p. 542.

ገነት፡ subst., plerumque f., Pl. ገነታት፡ [גַּנָּה ܓܰܢܬܳܐ جَنَّةٌ] *hortus*, παράδεισος Koh. 2, 4; Jes. 1, 30; Sir. 24, 30; ገነተ፡አቅማሕ፡ Dan. ap. 1, 7 seq.; κῆπος ገነት፡ዕፀውት፡ Cant. 4, 12. 16. 6, 2; ገነት፡ርውይት፡ Jes. 58, 11. 61, 11; Sir. 24, 31; Joh. 19, 41. 18, 1. 26; ገነተ፡ጽጌ፡ Enc. Teq. 4; ዐቃቤ፡ገነት፡ κηπουρός *hortulanus* Joh. 20, 15; Pl. ገነታት፡ Jsp. p. 323. In specie a) hortus ille in regione Eden a Deo plantatus: Gen. 2, 8 seq.; 4 Esr. 1, 7; ገነተ፡ተድላ፡ Gen. 3, 23; ገነተ፡ትፍሥሕት፡ 3, 24; ገነተ፡እግዚ"፡ Gen. 13, 10; Jes. 51, 3; Hez. 31, 8; Sir. 40, 17; Apoc. 2, 7; ገነተ፡ጽድቅ፡ Hen. 32, 3; ገነተ፡ጻድቃን፡ 60, 23; ምድረ፡ገነት፡ *terram paradisiacam* Aethiopum nonnulli vocant patriam suam, Th. P. b) sedes beatorum (*paradisus*): Luc. 23, 43; 2 Cor. 12, 4; 4 Esr. 8, 62; Clem. f. 6; ገነተ፡ትፍሥሕት፡ 4 Esr. 6, 1; Clem. f. 14. 92 al.; ገነተ፡ተድላ፡ Lit. Chrys.; ገነተ፡ሕይወት፡ Hen. 61, 12; ገነት፡ est ሰማይ፡ሣልሲት፡ ubi recipientur monachi fideles, Phlx. 8. c) ገነት፡ inscriptus est liber de rebus monasticis a Palladio conscriptus: መጽሐፈ፡ገነት፡ዘጸሐፈ፡ጰላድዮስ፡ Phlx. 43; ጸሐፎ፡ገነት፡ይቤ፡ Phlx. 16, al.

ጋኔን፡ subst. m. (quamquam አጋንንት፡ሐዳሳት፡ Act. 17, 18 rom.), Pl. አጋንንት፡ [i. q. جِنٌّ جَانٌّ] *daemon, dae-*

monion, cacodaemon (*spiritus malus*): δαίμων Luc. 8, 29; Matth. 8, 31; Apoc. 18, 2; δαιμόνιον Matth. 9, 33; Joh. 7, 20; 8, 48. 10, 20; 1 Cor. 10, 20; 1 Tim. 4, 1; Jes. 13, 21. 34, 14. 65, 3. 11; Bar. 4, 7; Ps. 95, 5. 105, 35; **ጋኔን፡እኩይ፡** Tob. 3, 8. 6, 8; **ጋኔነ፡ቀትር፡** Ps. 90, 6; Kuf. 1. 7. 10; Hen. 19, 1. 69, 12; πνεῦμα Mich. 2, 11; Jes. 37, 7; **ጋኔን፡መስሕት፡** Jes. 19, 14; Jer. 4, 11; 1 Tim. 4, 1; **እኩይ፡ጋኔን፡** Hos. 12, 1; Jud. 9, 23; **አስተዮሙ፡ጋኔነ፡ዘያደነግፆሙ፡** Jes. 29, 10; **ጋኔን፡ርኩስ፡** Apoc. 18, 2; Marc. 3, 11; **አጋንንት፡** σειρῆνες (*sirenes*) Jes. 34, 13; **አጋንንት፡ወጼደናት፡** ὀνοκένταυροι 34, 11. a) In specie α) *diabolus*, σατανᾶς Sir. 21, 27; διάβολος Jac. 4, 7; 1 Petr. 5, 8; 1 Joh. 3, 8. 10. β) *spectrum, phantasma* **አጋንንት፡** ἰνδάλματα Jer. 27, 39; φάντασμα Marc. 6, 49. b) **ዘጋኔን፡**, Pl. **እለ፡አጋንንት፡** *daemoniacus, epilepticus:* δαιμονιζόμενος Matth. 4, 24. 8, 16. 9, 32; Luc. 8, 36; **እለ፡በሙ፡ነውረ፡ዘነገርጋር፡ወዘጋኔን፡ኢይሠየም፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ን፡** Clem. f. 130 (coll. f. 178: **ዘአኀዞ፡ጋኔን፡ወነገርጋር፡**); ἐπίληπτος 1 Reg. 21, 14 var.

ጋኔናዊ፡ adj. rel. *furens, maniacus*, de bestia: **እንስሳ፡ጋኔናዊ፡አው፡እብድ፡** ne vendatur, F. N. 33, 3.

ገናዊ፡ *sacerdos idolorum* vid. sub **ገነወ፡**

ጐንአ፡ *trituravit*, Lud., at vid. **ጐነኰ፡**

ጐነኰ፡ I, 1 et 2 *congerere, coacervare, aggerare:* **ወይጔንኩ፡** (v. **ወይጐንኩ፡**) **ከላስስተ፡** φέροντες δράγματα 2 Esr. 23, 15; repetitum M.M. f. 254 (**ወይጐንኩ፡**). — Lud. e Syn. affert **ወይከይዱ፡ወይኔ፡ወይጐንኡ፡ከላስስተ፡** (vid. 2 Esr. 23, 15); nescio an lectio bona sit; at significatus *triturandi* ab eo nonnisi e conjectura statutus est. — *Voc. Ae.:* **አለደ፡ጐነኰ፡ወጥሐ፡ዘ፡ከመረ፡**; *aliud:* **ጐነኰ፡ዘ፡ኸመረ፡**

ተጐነኰ፡ III 2 *coacervari, aggerari:* **ተጐነኰ፡ክምረ፡ሥርናይ፡** M. M. f. 288; **ይወግርዎ፡** (sc. Jeremiam lapidibus) **እስከ፡ይትጔነኰ፡እብን፡ዲበ፡እብን፡** M. M. f. 179.

ገናዊ፡ subst., Pl. **ገነውት፡** (sec. Lud. etiam **ገኖት፡** ex 1 Reg. 5, 5), Pl. Pl. **ገነውታት፡** (Sx. Mag. 23), *sacerdos idolorum, sacrificulus:* **ገናዌ፡አማልክት፡** Const. Ap. 27; **ገነውቱ፡ለዳጎን፡** 1 Reg. 5, 5; **ገነውተ፡አማልክት፡** 3 Reg. 12, 30. 32. 13, 2; 4 Reg. 23, 8; Jer. 31, 7; Ep. Jer. 17. 27. 48. 54; Dan. ap. 13, 8 seq.; 1 Cor. 9, 13. [Etymon non liquet, sc. utrum petendum sit a جَنَأَ ܓܢܳܐ **ገነየ፡**, an a جِنّ **ጋኔን፡**?].

ገንዕ፡ et **ጋንዕ፡** subst. [amh. **ጋን፡**, vid. scholion ad **መስብክት፡**] *hydria* major, *cortina:* **ገንዕ፡ዐቢይ፡ዘብርት፡** et **አምሐውዎ፡ውስተ፡ገንዕ፡** Sx. Haml. 5. (vid. sub **ዐቃር፡**); sale impleverunt **ጸህርት፡ዐቢየ፡**, deinde **ጋንዐ፡**, deinde **ልጕነ፡** Gad. T. H.

ገነዘ፡ I, 1 [גְּנַז *abscondidit, in thesauro reposuit;* ܐܶܬܓ݁ܢܶܙ Pass.; جَنَازَةٌ *funus*; de vicinis vid. Ges. thes. p. 296] Subj. **ይግንዝ፡** *linteis involvere, pollingere, condire, curare funus* sepeliendi: **ገነዘ፡** (**በድኖ፡**) **በሰንዱን፡ንጹሕ፡** Matth. 27, 59; Joh. 19, 40; **ይግንዝዎ፡**(**ለምዉት፡**)**በካልእ፡ልብስ፡** F. N. 22; 1 Reg. 19, 13; **ገነዘ፡**(**ለአዳም፡**)**ሴት፡ወአንበሮ፡ውስተ፡ታቦት፡** Clem. f. 11; **ግንዝ፡ሥጋየ፡** f. 21; **ኢትግንዝዎ፤ሕያው፡ውእቱ፡** Rel. Bar.; Abush. 47; **ከመ፡ይግንዝዎሙ፡** Sx. Masc. 22; **ገነዘ፡**(**ለሴት፡**)**ሄኖስ፡ወልዱ፡በከርቤ፡ወበዓልው፡ወአንበሮ፡ውስተ፡በአተ፡መዛግብት፡** Clem. f. 15; **ምስለ፡አፈዋት፡ገነዘ፡ወቀበረ፡በድኖ፡** Enc. Nah. 1.

አግነዘ፡ II, 1 *linteis involvendum* vel *pollingendum curare* mortuum ad sepeliendum: diaconus **ለዕሩቅ፡ኢያልብሶ፤ነዳያን፡እመ፡ይመውቱ፡ኢያግነዘ፡ወኢቀበረ፡** Apoc. Mar. Joh.

ተገንዘ፡ III, 1 *linteis involvi, pollingi, ad sepulturam praeparari*, de mortuo: **ተገንዘ፡በእደ፡መላእክት፡** Gad. Za Mich.; Cyr. f. 118; Enc. Haml. 24 (in Actis: **እምድኅረ፡አልበስዎ፡** sc. mortuum).

ግኑዝ፡ part. 1) *linteis involutus, pollinctus, ad sepeliendum praeparatus*, Joh. 11, 44; **ሶበ፡ታወጽእ፡ግኑዘ፡እማኅደሩ፡** Genz. f. 63; 1 Reg. 19, 16 var. 2) trsl.: *involutus, reconditus:* **ከሣቴ፡ትምህርት፡ግኑዝ፡** Lud. ex Enc. Tachs. 18 (in exempl. Tub. **በኑዝ፡** sine sensu).

ግንዘት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. **ግንዘታት፡** 1) *pollinctura, involutio mortui* sepeliendi, *funus:* ταφή Koh. 6, 3; **በእንተ፡ግንዘትከ፡በእደ፡ዮሴፍ፡ወኒቆዴሞስ፡** Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; **ግንዘተ፡ሥጋኪ፡በመዋጥሐ፡ክታን፡** I Enc. Mar. 38; **ግንዘትከ፡በዕፍረት፡** Enc. Mag. 27; **ገነዞ፡ለጴጥሮስ፡ግንዘተ፡ሠናየ፡** Enc. Haml. 6; **ያሜኒ፡ግንዘተ፡ደናግል፡** Enc. Masc. 19 (in Actis hujus diei: **ገነዘ፡ሥጋሆን፡ለደናግል፡**); **ሜጠ፡ግንዘት፡** *arbitria funeris* F. N. 42, 1; **ዐራተ፡ግንዘት፡** *feretrum* F. N. 22; **መጽሐፈ፡ግንዘት፡** (*liber funerum*) inscriptus est liber ecclesiasticus, quo officia defunctorum continentur (Cod. Mus. Brit. XXVIII; Cod. Abbad. VIII. L. CCXIX; Zeitſchrift der Deutſchen morg. Geſellſchaft Bd. I, p. 35); **ዜማ፡ግንዘት፡** canendi vel recitandi modus *funebris* Genz. f. 44. 128 (vid. sub **ተብህለ፡**). 2) *apparatus ad curandum funus pertinens:* **ገነዞ፡ሥጋሁ፡ለቅዱስ፡በግንዘታት፡ሠናይ፡ወአምጽኡ፡ዕፍረተ፡ወመዝመዞ፡ቦቱ፡ሥጋሁ፡** Sx. Ter 27. a) *involucra mortui* sepeliendi vel sepulti: κενοτάφια 1 Reg. 19, 13. 16 (v. **መግነዝ፡** et **ግኑዝ፡**). b) *lectus mortui cum linteis*, quibus involutus est: **አሠረ፡ግንዘቱ፡ተኀድገ፡** Lud. ex Enc. Teq. 28; Lud. Comm. hist. p. 303 (ubi **ግንዘት፡** a **መቃብር፡** distinguitur).

ገናዚ፡ n. ag. *pollinctor, curator funerum*, Lud. sine auct.

መግነዝ፡ subst. *apparatus qui ad curandum funus pertinet*, ut *lintea, fasciae, involucra; lectus:* **አዘዘ፡እስክንድር፡ከመ፡ይግንዝዎ፡ለዳራ፡** (Darium) **በመግነዝ፡ሠናይ፡** Jsp. p. 283; **ኵሉ፡መፍቅደ፡መግነዝ፡** Gad. Lal.; (mortuus inclamatur) **ኢሠነቀ፡** (II p. s. m.) **እምንዋይከ፡ዘእንበለ፡መግነዝ፡** Genz. f. 90; **ገነዞ፡በአልባስ፡ሠናያት፡ወገብረት፡ሎቱ፡መልዕልተ፡መግነዙ፡ልብሰ፡ዘወርቅ፡ወአንበሮ፡በሣጹን፡** Sx. Haml. 22; Christus **ጠብለለ፡ልደቶ፡በመግነዝ፡ኀቡአቲሁ፡ከመ፡ኢያእምርዎ፡ፍጡራን፡** M. M. f. 37; κενοτάφια 1 Reg. 19, 13 var. — Schol. Voc. Ae. vid. sub **ነፍቅ፡**

ገንዘብ፡ subst. [גִּנְזְבָּא; vid. etiam Isenb. lex. amh. p. 176] *thesaurus, gaza*, Did. 6 (ed. Platt p. 38).

ገነየ፡ I, 1 [جَنَأَ *pronum se inclinavit*, ܓܢܳܐ *decubuit*, vic. قَنَعَ, כנע, צנע] Subj. **ይግነይ፡** 1) *pronum se inclinare, procumbere:* **ግነዩ፡ወስግዱ፡** πίπτοντες προσκυνεῖτε Dan. 3, 5. 2) *se submittere* vel *subjicere, obsequium praestare*, (*servire*) alicui, c. **ለ፡** pers.: ὑποταγῆναι Ps. 61, 5; Hebr. 12, 9; 1 Cor. 15, 28; Luc. 10, 20; **ለጽድቀ፡እግዚ"፡ስእኑ፡ገኒየ፡** Rom. 10, 3; **ለከ፡ይገንዩ፡ኵሉ፡ተግባርከ፡** δουλευσάτω Judith 16, 14; **እፎ፡ ሠመርክሙ፡ ከመ፡ ትግንዩ፡ ለአቢባል፡** (Hannibali) Jsp. p. 295. 350. 381; ruri vixit **እንዘ፡ለሊቁ፡ይገኒ፡** Enc. Tachs. 10; Org. 3) *demittere animum, submisse se gerere,* Hen. 5, 8. a) *demisso animo pati:* **ግነዩ፡** ταλαιπωρήσατε Jac. 4, 9. b) *demisso animo accipere* vel *admittere* alqd, c. **ለ፡**, ut: **ዘይፈርሆ፡ለእግዚ"፡ይገኒ፡ለተግሣጹ፡** ἐκδέξεται Sir. 35, 14. c) *demisso animo confidere, c.* **በ፡**, ut: **ብእሲ፡ጠቢብ፡ይትአመን፡ወይገኒ፡በሕጉ፡ለእግዚ"፡** ἐμπιστεύσει Sir. 36, 3. d) *humiliter adorare,* c. **ለ፡**, προςκυνεῖν Sir. 50, 17. e) *humiliter rogare, supplicare:* **ውእቱ፡ይገኒ፡** προςδεηθήσεται Sir. 13, 3; c. **ለ፡** pers.: **ገነይኩ፡ለከ፡** δέομαι Jos. 7, 7; **ይገንዩ፡ለከ፡** Job 11, 19. f) *humiles gratias agere, humili et grato animo celebrare* vel *laudare* Deum: ἐξομολογεῖσθαι, Dan. 9, 4; c. **ለ፡** Kuf. 16; **እግነይ፡ለከ፡አምላኪየ፡** Kuf. 22; Sir. 39, 6. 51, 1; Tob. 11, 16; **ሎቱ፡ግነዩ፡** 12, 6; **ኢትትሀከዩ፡ገኒየ፡ሎቱ፡** ibid.; 13, 3; Dan. 2, 23; Ps. 7, 18. 9, 1. 74, 1; **ኵሉ፡ልሳን፡ይገኒ፡ለእግዚ"፡** ὀμεῖται τὸν θεόν Jes. 45, 23; Rom. 14, 11; Luc. 2, 38. g) *humili animo confiteri,* seq. **ከመ፡** Phil. 2, 11; seq. **ለ፡** peccati, Lev. 26, 41. — *Voc. Ae.:* **ገረረ፡ገነየ፡ተኰነነ፡ተቀንየ፡ብ፡ተገዛ፡ገነየሰ፡አመነኺ፡**; *aliud:* **ገነየ፡በ፪ለመነ፡ተለማመጠ።**

አግነየ፡ II, 1 1) *subjicere* potestati vel imperio alcjs, *subigere, domare*; c. **ለ፡** pers. et Acc. rei: 1 Cor. 15, 28; **ዓለመ፡አግነየ፡እግዚ"፡ለመላእክት፡** Chr. ho. 4 (ex Hebr. 2, 5); vel c. **ለ፡** imperii: **አግነዮሙ፡ለትእዛዘ፡ሮም፡** Jsp. p. 313; c. Acc. pers.: **እስከ፡አግነዮሙ፡ለኵሎሙ፡** Jsp. p. 280. 304; **ዘዐናብስተ፡ታገኒ፡ወአራዊተ፡ትቀኒ፡** Enc. Mag. 5. 2) *ad gratias agendas* vel *ad celebrandum* nomen Dei *permovere,* Org. 1.

ተጋነየ፡ III, 3 *se submittere coram* aliquo, ut: **ነገር፡ዘይትጋነይ፡** ὑποπίπτουσα (submissa) Prov. 15, 1. a) *supplicare,* c. Acc. vel **ለ፡** pers.: **እትጋነያ፡ለብእሲትየ፡** ἱκέτευον Job 19, 17; **እንዘ፡ይትጋነይ፡ለከ፡ወይየውሀከ፡** Job 40, 22; Hos. 12, 4; 1 Tim. 2, 1. b) *confiteri:* peccatum, culpam, ἐξαγορεύειν 2 Esr. 10, 1; **በእንተ፡ኀጢአት፡** 2 Esr. 11, 6. 19, 2; Trinitatem, c. **በ፡** M. M. f. 11 (vid. **ግጻዌ፡**). c) *poenitentiam agere, veniam* delicti *petere, gratiam* alcjs *supplicare:* **ተጋነይ፡ሶበ፡ትኤብስ፡** ἐπιστροφήν Sir. 18, 21; **ነስሕ፡ወተጋነይ፡** 18, 24; **እምከመ፡ተጋነይከ፡ይሰሪ፡ለከ፡ኀጢአተከ፡** δεηθέντος σου 28, 2; **ተጋነዩ፡** συνδέθητε Zeph. 2, 1; Luc. 17, 4; c. **በእንተ፡** vel **እንበይነ፡** peccati: **ተጋነይ፡በእንተ፡ዘስሕትከ፡** ἐντράπηθι Sir. 4, 25; **ዘይትጋነይ፡በእንተ፡ጌጋዩ፡** ἀποστρέφων ἀπό 8, 5; **ተጋነይ፡እንበይነ፡ዘቅድም፡ጌጋይከ፡** δεήθητι 26, 1. 39, 5; Lit. Chrys.; c. **ለ፡** ejus, cujus gratia petitur: **ተጋነየ፡ለገጸ፡እግዚ"፡** 4 Reg. 13, 4; **እለ፡ይትጋነዩ፡ሎቱ፡** οἱ ἐπιστρέφοντες ἐπ' αὐτόν Sir. 17, 29; Zach. 8, 21; Bar. 2, 8; **እንዘ፡ይትጋነይ፡ላቲ፡** Esth. 7, 8; vel c. **ኀበ፡** vel **ቅድመ፡** prs.: **ተጋነየ፡ኀቤሆሙ፡** Clem. f. 161; **ተጋነዩ፡ወሰገዱ፡ቅድሜሆሙ፡** f. 230; Sir. 17, 25. d) *humiles gratias agere, humili et grato animo celebrare* Deum: **ተጋንዩ፡** 1 Tim. 2, 1; ἐξομολογεῖσθαι Ps. 99, 4; Dan. 6, 10; Sir. 17, 27. — *Voc. Ae.:* **ተጋነየ፡ዘ፡አሠመረ።**

ግኑይ፡ part. *submissus, se humilians* coram aliquo, superiorem alqm agnoscens, Lud. ex Org.

ግናይ፡ subst., Pl. **ግነያት፡** 1) *gratiarum actio submissa, gratiae humiles, celebratio cum gratiarum actione:* **እምድኅረ፡አንበቡ፡ወዘመሩ፡ግናየ፡ስብሐት፡** 2 Par. 20, 22; τὸ ἐξομολογεῖσθαι 1 Par. 16, 4 var.; Cod. Mus. Brit. LIV, 7, c; **ዘለከ፡ስብሐት፡ወኀይል፤ሰጊድ፡ወግናይ፡** Kedr 20; episcopus **ያቅርብ፡ለእግዚ"፡መሥዋዕተ፡ስብሐት፡ወግናየ፡ጸሎታት፡** (sc. Christianorum) **ለጼና፡መዐዛ፡** Kid. f. 7. 28; **አይኑ፡ግናይ፡ወአይኑ፡አኰቴት፡** Lit. Joh.; Org. 1. 2) *chorus gratias agentium:* **አቀምኩ፡፪ግነያተ፡ዐበይተ፡**; 2 Esr. 22, 31 vrs. nov. **ወካልእ፡ግነያት፡እለ፡የሐውሩ፡ፀጋመ፡** 22, 38 vrs. nov. et 40 vrs. nov.

ጌና፡ vid. supra c. 1175.

ጕንድ፡ subst., m. et f., Pl. **አጕናድ፡** et **ጕንዳት፡** [quamquam a **ገመደ፡** derivari posse videtur, sicut גֶּזַע جِذْع a גָּזַע, tamen aliud etymon facile se praebet sc. in جمد et قمد quibus significatus *rigidi* (*crassi, robusti*) inest, vid. quae Rödiger in Additamentis ad Ges. thes. p. 80 de גֹּמֶד annotavit] 1) *stirps, stipes, truncus, caudex:* **እምጕንድ፡** ἐκ τῆς ῥίζης Jes. 11, 1; **ጕንዱ፡ዘታሕቴሁ፡** ῥίζαι Hez. 17, 6. 7; **ጕንደ፡ዕፀው፡** Matth. 3, 10; Luc. 3, 9; Dan. 2, 41; **ሥርዎ፡ወጕንዶ፡** τὴν φυὴν τῶν ῥιζῶν αὐτοῦ Dan. 4, 12; **ጕንዱ፡** στελέχη Hez. 31, 13; **ጕንደ፡ወይን፡** Joh. 15, 4; **ለለአሐቲ፡ጕንድ፡በበ፡፴ወ፩፻ አዕጹቂሃ፡** Clem. f. 256; **ጕንዳት፡** Hen. 83, 4; **አጕናደ፡በቀልት፡** Enc. Mij. 23 (27 sec. Lud.); **ጕንደ፡መስቀል፡** M. M. f. 106; **አጕናድ፡** (sc. duo ligna crucis, erectum et transversarium) M. M. f. 102. a) *radix* linguae: **አዘዘ፡ያውቅዩ፡ልሳና፡እምጕንዱ፡** Sx. Masc. 5; Teq. 18. b) *radix* vel *infima pars,* montis: **እምነ፡ጕንደ፡ደብር፡** Judith 7, 12; Gad. Za Mich.; in Acc. et st. c. *juxta radicem, ad infimam partem* rei, *infra:* **አስርዎ፡ጕንደ፡ደብር፡** Judith 6, 13; **ጕንደ፡ደብር፡** ἐπ' ὄρους Ex. 18, 3; **ጕንደ፡ማኅፈድ፡** παρὰ τὸν πύργον Herm. p. 81. c) *stirps* i. e. genus: **ጕንደ፡ዳዊት፡** Lud. ex Org. 1. 2) *cippus* vel *truncus,* quo captivorum pedes conclusi tenentur: τὸ ξύλον Act. 16, 24; **ጕንደ፡ማእሰር፡** Lud. ex Enc.

ጕኑድ፡ part. *in truncum* vel *stipitem conversus* i. e. *truncus* vel *stipes,* de homine: **አአብዳን፡ወጕኑዳነ፡ልብ፡** M. M. f. 114.

ገንዶር፡ subst., Pl. **ገንዶራት፡** [an a كَنْتَرَ قَمْطَرَ? vid. **ቀምጠሩ፡**, قِمْطْر *vinculum pedis ligneum*] 1) *compes, pedica:* **አክብዶ፡ገንዶራቲሁ፡** τὰς πέδας Sir. 30, 38. 2) sec. Lud.: „*jugum* quod boum collis dum arationi assuescunt imponitur." „Metaph. *jugum* pro coactione vel afflictione", Org. 1. — *Voc. Ae.:* **ገንዶራት፡ብ፡የወፈን፡ዛዝላ፡ወስከምት፡ቀምበርሂ፡ይ፡**; *aliud:* **ገንዶራት፡ዘ፡ወስከምት፡**

ጐንደየ፡ quadrl. I [videtur denominatum a **ጕንድ፡**] 1) *stabilem esse, manere, durare, perseverare:* **ኢይጐንዲ፡ንዋዩ፡** οὐ μὴ μείνῃ Job 15, 29; **ከመ፡ልብስ፡ዘኢይጐንዲ፡ፍጡነ፡ይበልዩ፡** Jes. 51, 8; **ጐንደየ፡እንዘ፡ይጐድጕድ፡** ἐπέμενε κρούων Act. 12, 16; **ስፍነ፡ዘመነ፡ጐንደየት፡** Lud. Comm. hist. p. 498 n. 18. 2) *diu manere, moram facere* vel *trahere, morari,* Deut. 4, 26; Lev. 13, 10; **እመሂ፡ጐንደይኩ፡**

ἐὰν ὑπομείνω Job 17, 13. a) c. Acc. Inf.: *diu* vel *dudum facere* alqd, ut: ኢትጐንዲ፡ርሒቆቶ፡ Sir. 30, 10; ጐንደየ፡ግሒሠ፡ሀየ፡ 4 Reg. 4, 8. b) *commorari*: ኀበ፡ዘአልቦ፡ልብ፡ኢትጐነዲ፡ οὐκ ἐμμενεῖ Sir. 6, 20; ኢትጐንዲ፡ውስተ፡መከና፡ Prov. 9, 18; Act. 20, 16; c. Acc. loci: ጐንደዩ፡አንጾኪያ፡ Act. 15, 35. c) *immorari* rei: እለ፡ይጐነድዩ፡ውስተ፡ስታየ፡ወይን፡ Prov. 23, 30. d) *aliquantum temporis manere*, quare Inf. verb. nonnumquam vertere licet: *tempore interjecto*, ut: ወጐንዲዮ፡ (v. ወጐንድዮ፡) የብሰ፡ μετὰ χρόνον Jes. 27, 11; Marc. 2, 1. e) *longinquum esse*, de tempore (apud poëtam): ኢይሴአል፡ዘቅሩብ፡ወኢየሐትት፡ዘይጐነዲ፡ Enc. Sen. 17 (Lud. 18). 3) *cunctari, morari, tardare*: χρονίζειν ጐንደየ፡እምነ፡ዕድሜሁ፡ 2 Reg. 20, 5; 4 Esr. 3, 53; ተዘከር፡ከመ፡ኢይጐነዲ፡መንሱት፡ Sir. 7, 16. 14, 12; ዝኰሉ፡ይከውን፡ፍጡነ፡ወኢይጐነዲ፡ Jes. 14, 1. 51, 14; እመ፡ጐንደይኩ፡ጥቀ፡ Tob. 9, 4; መዐት፡ኢጐንደየ፡ Sap. 18, 20; Hab. 2, 3; Hebr. 10, 37; βραδύνειν 1 Tim. 3, 15; 2 Petr. 3, 9; ሶበ፡ጐንደየ፡ምጽአቱ፡ Sx. Masc.; c. Acc. Inf.: Gen. 34, 19; Ex. 32, 1; Kuf. 17; ኢትጐንዲ፡ (v. ኢታጐንዲ፡) ገቢሮቶ፡ Judith 2, 13; ኢይጐነዲ፡ተገፍትኦ፡ቤቱ፡ Sir. 27, 3; vel c. ለ፡ et Inf.: ይጐነዲያ፡ለተገብሮ፡ βραδέως ἐγένοντο Herm. p. 81. — *Voc. Ae.*: ጐንደየ፡ዘ፡ዘገየ።

አጐንደየ፡ II, 1) *tardare, morari, differre* alqd, *tardum, cunctabundum esse* in alqa re, c. Acc. rei vel c. Acc. Inf.: ኢታጐንዲ፡ጸሎተከ፡ Kuf. 31; ኢያርሕቃ፡(ለጽድቅየ፡) ወኢያጐነዲ፡መድኀኒትየ፡ Jes. 46, 13; 2 Petr. 3, 9; አንከርኩ፡አጐንድዮተከሙ፡ትእዛዘ፡ንጉሥ፡ Jsp. p. 291; ኢታጐንዲ፡ውሂበተ፡ Koh. 5, 3; Sir. 18, 22; ኢያጐነዲ፡ፈቲሐ፡ለጻድቅ፡ Job 36, 17; Deut. 7, 10; omisso Acc.: እመ፡ብዙኀ፡አጐንደየ፡ Lev. 25, 36; ያጐነዲ፡ከመ፡ዘኢይሁብ፡ Lit. Orth. 2) *morari, differre, producere* alqm (warten laſſen), c. Acc. pers.: አበያ፡ወአጐንደያ፡ Luc. 18, 4; c. Acc. pers. et Acc. Inf.: ሕፃን፡ይበኪ፡እመ፡አጐንደየቶ፡እሙ፡አጥብዎ፡ M. M. f. 98. 3) *diu manere*, Deut. 4, 26 var.

ተጐንደየ፡ III, 1 *cunctari, tardum esse* ad alqd: እለ፡ተጐንደዩ፡ለንስሓ፡ Lud. e Ssal. Req.

ተጐናደየ፡ III, 3 1) *tardum, cunctabundum esse* in re, *cunctari, morari*: እለ፡ተጐናዲዮሙ፡ነስሑ፡ Herm. p. 70; Phlx. 32 al.; Fal. crebro; seq. ላዕለ፡ rei: ኢትትጐናደይ፡ላዕለ፡ገቢረ፡ሠናይ፡ Fal. f. 49; c. Acc. Inf.: ኢመፍትው፡ንትጐናደይ፡ተጠምቆ፡ Chr. Ta. 13. 2) *diuturnum esse, in longinquum produci*, de rebus: ደዌ፡ተጐናዲዮ፡ χρονίζουσα Cyr. f. 102; ሶበ፡ተጐናደየ፡ሞተ፡አቡሁ፡ፈቀደ፡ይቅትሎ፡ Jsp. p. 339.

አስተጐናደየ፡ IV, 3 alqm *moratum, impedimento tardatum putare*, Gad. Ad. f. 116.

ጕንዱይ፡ part. 1) *cunctabundus, tardus*: ጕንዱይ፡ለነቢብ፡, ጕ"፡ለመዐት፡ βραδὺς εἰς Jac. 1, 19; ጕንዱየ፡መዐት፡ μακρόθυμος 2 Esr. 19, 17; ጕንዱያነ፡ልብ፡ Luc. 24, 25. 2) *serus*: ኢይኩን፡በአትከ፡ጕንዱየ፡ወፀአትከ፡ፍጡነ፡ Clem. f. 175. 3) *diuturnus, longus, longinquus*: እሕየው፡ጕንዱየ፡ዓመተ፡ Job 29, 18; "የ፡መዋዕለ፡ Jes. 27, 10; Jos. 11, 18; ጕንዱይ፡መዋዕል፡ Hez. 12, 22; እምጕንዱይ፡ዓመት፡ Zach. 7, 3; Luc. 8, 27; እምጕ"፡ዕለት፡ Rom. 15, 23; Luc. 23, 8; በጕንዱይ፡መዋዕል፡ Jes. 30, 27. 49, 1; እምድኅረ፡ጕ"፡መዋዕል፡ Jer. 13, 6; Hebr. 4, 7; ለጕ"፡መዋዕል፡ Hez. 12, 27 et omisso መዋዕል፡ 4 Esr. 12, 27. — Adv. ጕንዱየ፡ a) *diu, longum tempus*: Ex. 14, 13; Hen. 39, 10. b) longo tempore interjecto i. e. *raro*: σπάνιον Prov. 25, 17.

መጐንድይ፡ part. *morans, moram efficiens*: እለ፡የሐውሩ፡ውስተ፡ፍኖት፡መጐንድይ፡ (*ambages*, Umweg) Phlx. 14.

ገነጸ፡ rad. incertae potestatis, quamquam conferre licet كَنَبَ *congessit* in pera (كِنْفٌ), قُنْبٌ, مِقْنَبٌ.

ምጕንጻ፡ (passim ምጕንጸ፡) subst., Sing. et coll., Pl. ምጕንጻት፡, *pharetra*, Kuf. 26; Gen. 27, 3; ከሠተ፡ምጕንጻሁ፡ Job 30, 11; ዘያወጽእ፡አሕጻሁ፡እምጕንጻሁ፡ Sir. 26, 12; Jes. 49, 2; ነሥኡ፡ምጕንጻ፡ φαρέτρας Jes. 22, 6; ምልኡ፡ምጕንጻክሙ፡ φαρέτρας Jer. 28, 11. 12; ምጕንጻት፡ Ps. 10, 2; Hen. 17, 3. — *Voc. Ae.*: ምጕንጻ፡ዘ፡ጕሬጕሬ፡ (v. ጐረኀሬ፡).

ገንጸለ፡ quadrl. I [vicinum ቀለበ፡ et قلب] 1) *pervertere, detorquere* (in contrarium): እንዘ፡ይገነጽሉ፡ጽድቀ፡ውስተ፡ኢመፍትው፡ περιτρέποντες εἰς τὸ ἀπηχὲς τὰ ὀρθά Cyr. c. Pall. f. 85; ፈድፋደ፡ይዔምፁ፡በዝንቱ፡ገንጺሎሙ፡ጽድቀ፡በሐሰቶሙ፡ ἀδικοῦσι παροχετεύοντες τὴν ἀλήθειαν, f. 83. Hinc ገንጽሎት፡ *perversio* et ገንጽሎተ፡ e perversione i. e. *e contrario*: ex eorum sententia non Verbum incarnatum est, አላ፡ገንጽሎተ፡ (v. ገንጽሊተ፡) ገሃደ፡ተለዐለ፡ብእሲ፡ውስተ፡ክብረ፡መለኮት፡ ἀλλ' ἔκ γε τῶν ἐναντίων, Cyr. c. Pall. f. 74. 2) *invertere, subvertere* ut summa ima fiant: Luc. 19, 45 rom.; ገንጸለ፡መናብርቲሆሙ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ገንጸለ፡ዘ፡ገለበጠ፡

ተገንጸለ፡ III, 1 *inverti, perverti* (in contrarium): ወተገንጸለ፡በኵሉ፡ወተመይጠ፡ዘትሥጉት፡ምስጢር፡ ἀντέστραπται δὲ πρὸς πᾶν τοὐναντίον τὸ μυστ., Cyr. c. Pall. f. 74.

ግንጽሊት፡ vel **ገንጽሊት፡** subst. *ratio inversionis*; Acc. adv. ግንጽሊተ፡ a) *inverse, perverse*: እመ፡ግንጽሊተ፡ደረስዎ፡ ho. Sever. in Cyr. f. 105 (vid. sub ተከፍአ፡). b) *e contrario*, Cyr. c. Pall. f. 74 (vid. sub ገንጸለ፡).

ገናፍ፡ et **ገናፊ፡** subst. γναφεύς *fullo*, 4 Reg. 18, 17; Herm. p. 104. — *Voc. Ae.*: ገናፊ፡ዘ፡ኀፃቢ፡

ግንፋል፡ subst., (m.), sing. et coll., [an a גָּבַל ܓܒܰܠ (جبل) *finxit, coagulavit, formavit?*] 1) *later, lapis coctus*: πλίνθος Hez. 4, 1; πλίνθοι, ንጥፋሕ፡ግንፋለ፡ወናበስሎ፡በእሳት፡ Gen. 11, 3; Ex. 1, 14. 5, 7. 14 seq.; 24, 10; Kuf. 10; ግንፋል፡ወድቀ፡ Jes. 9, 10; Nah. 3, 14; Judith 5, 11; Hen. 99, 13; Macc. f. 11 (ubi ter ግልፋል፡ scriptum est). 2) ut videtur: *farina latericia, pulvis laterum*: በቍስሉ፡ወደዩ፡ግንፋለ፡ Enc. Genb. 6; ደመረ፡ዔወ፡ምስለ፡ግንፋል፡ወፍልፍል፡ወብሒእ፡ወከዐወ፡ውስተ፡አንፎሙ፡ Sx. Haml. 8; ወውስጠ፡ሥጋሁ፡ከመ፡ይቅብእዎ፡በዔው፡ወብሒእ፡ወግንፋል፡ Sx. Genb. 26. — *Voc. Ae.* ad Jes.: ግንፋል፡ዘ፡ግምብ፡

ገንፈለ፡ quadrl. I (denom.) *coquere lateres*: ይገነፍሉ፡ Chr. Ax. f. 93.

አጋእስት፡ pro አጋእዝት፡ vid. sub ገዝአ፡

ግእዘ፡ (etiam ግዕዘ፡) I, 1 [ni fallor, emollitum e קוץ קוט ቈጥዐ፡, sicut ܩܳܛ ܐܶܬ݂ܩܰܛ; vid. etiam ገየጸ፡] Subj. ይግአዝ፡ 1) *fastidire, indignari*, c. Acc.: ገአዝኩ፡ሕይወትየ፡ Kuf. p. 98 (קַצְתִּי apud Hebr., προσώχθικα apud LXX Gen. 27, 46);

χολᾶν τινί Joh. 7, 23 rom.; πικραίνεσϑαι Col. 3, 19 Platt. 2) *improbare, vituperare, reprehendere*, c. Acc. rei vel pers.: **ለምንት፡እንከ፡ትግእዝ፡ፈቃደ፡እግዚ"፡** ἀπαναίνῃ Sir. 41, 4; κρίνειν Rom. 2, 1; **ግእዝናሆሙ፡** 3, 9. 14, 3. 4. 13; Jac. 4, 11; Col. 2, 16; **ምንተ፡ረከቡ፡በላዕሌየ፡በዘይግእዙኒ፡** Jer. 2, 5; **ወአልቦ፡እምውስቴቶሙ፡ዘግእዘ፡** ἐνεκάλεσεν Sir. 46, 19; c. Acc. rei et **በላዕለ፡** pers. Rom. 2, 1. 3) *exprobrare, conviciari*, c. Acc.: **ግእዘ፡ጽንዐ፡ልቦሙ፡** ὠνείδισε Marc. 16, 14; **ሶበ፡ይግእዘከ፡ዐርክከ፡** Prov. 25, 8; **ግእዘ፡ሕዝብ፡ለሙሴ፡** ἐλοιδορεῖτο Ex. 17, 2. 7.

ተጋአዘ፡ III, 3 (crebro **ተገዓዘ፡** scriptum) 1) *stomachari, irasci* (sibi invicem): **አልቦ፡ዘትትጋአዙ፡በፍኖት፡** ὀργίζεσϑε Gen. 45, 24; **ደናግለ፡ቀተለ፡ዮልያኖስ፡በተጋእዘ፡** Enc. Hed. 10; c. Acc. prs. (alicui), πικραίνεσϑαι Col. 3, 19 rom. 2) *altercari, rixari, jurgare, litigare:* **እለ፡ይትጋአዙ፡** οἱ φιλονεικοῦντες Prov. 10, 12; μάχεσϑαι Tit. 3, 2; 2 Tim. 2, 24; Jes. 58, 4; ἀντιλογία Ex. 18, 16; **በበይናቲሆሙ፡** Joh. 6, 52; seq. **ምስለ፡** Kuf. 24. 37; **ተጋአዝኩ፡ምስሌሃ፡** ἠρυϑρίων πρὸς αὐτήν Tob. 2, 14; διαμάχεσϑαι Sir. 8, 1. 16; **ኢይክል፡ተጋእዘ፡ምስለ፡ዘይጸንዕ፡** Koh. 6, 10; διεκρίνοντο πρός Act. 11, 2 rom. 3) *objurgare, conviciis consectari* alqm, c. Acc., Kuf. p. 92. 147.

ግእዝ፡ subst. *altercatio*, Act. 15, 7 Platt.

ጋእዝ፡ subst. (m.), Pl. **ጋእዛት፡** 1) *objurgatio, convicium:* **ለደም፡ይቀድም፡ላኳ፡ወጋእዝ፡** λοιδορίαι Sir. 22, 24; **ጋእዘሙ፡ስራሕ፡ለዘይሰምዖሙ፡** διαλοιδόρησις 27, 15; Ex. 17, 7; ὕβρις Sir. 10, 8. 2) *altercatio, inimicitia, jurgium, rixa, lites:* **ኅድጎ፡ለጋእዝ፡** μάχη Sir. 28, 8. 10. 11; **ኢንክል፡ላኳ፡ወጋእዘ፡** Jes. 28, 20; Prov. 15, 18. 17, 1. 24, 67; Gen. 13, 7; **ነገረ፡ጋእዝ፡** 1 Tim. 6, 4; 2 Tim. 2, 23; νεῖκος Prov. 29, 22; κρίσεις 6, 19; ταραχή Sir. 40, 5; ἔχϑρα Luc. 23, 12; **ሰይጣን፡ረሰየ፡ጋእዘ፡ኀቤሆሙ፡** Clem. f. 225; **ሰይጣን፡አብአ፡ፍልጠተ፡ወጋእዘ፡ውስተ፡ቤተ፡ክር"ን፡** Did. 32; **መቲረ፡ጋእዛት፡** diremtio litium F. N. 4. — *Voc. Ae.:* **ጋእዝ፡ዘ፡ክርክር፡**

ግእዘት፡ n. act. *objurgatio, altercatio, jurgium:* **በእንተ፡ግእዘት፡ዘግእዝዎ፡** Ex. 17, 7; **እንበለ፡ተካሕዶ፡ወግእዘት፡** Lud. e Ssal. Req.

ገአዚ፡ n. ag. *vituperator, condemnator*, κριτής, **ገአዚሃ፡ለሕግ፡** Jac. 4, 11.

ተጋአዚ፡ (ተገዓዚ፡) n. ag. (III, 3) *altercator, litigator:* **ተጋአዝያን፡** (coram judice) F. N. 43, 2; **ኮኑ፡ተጋአዝያነ፡ምስለ፡ሐዋርያት፡** (apostolis repugnant vel contradicunt) Abush. 12.

መግእዝ፡ part., f. **መግእዝት፡**, *stomachosus, ad vituperandum concitus, rixosus, contentiosus:* **ዐርክ፡መግእዝ፡** ὀργίλος Prov. 22, 24; αὐϑάδης 21, 24; **ብእሲት፡መግእዝት፡** ϑρασεῖα Prov. 9, 13; Did. 3; **ብእሲት፡መግእዝት፡** μάχιμος Prov. 21, 19. 9. — Locus Syn. f. 54 haut satis liquet.

መስተጋእዝ፡ part. 1) *contentiones excitans, contentiosus, contradicens:* Org. 4; Did. 6; **ለእመ፡ይቤለከ፡፩መስተጋእዝ፡** F. M. 2, 10; οἱ ἀντιλέγοντες Chr. ho. 8. 2) sibi invicem *contrarius, oppositus*, de verbis: **መስተጋእዛን፡በበይናቲሆሙ፡** ἐναντία ἀλλήλοις Chr. ho. 29.

አጋእዝት፡ *domini* vid. sub **እግዚእ፡** sub **ገዝአ፡**

ግእዘ፡ *migrare, liberum evadere* vid. sub **ግዕዘ፡**

ጎሀ፡ *illucescerc* vid. sub **ጎሐ፡**

ጎል፡ subst., Pl. **አግዋል፡**, Pl. Pl. **አግዋላት፡** *praesepe, stabulum, caula* [an primitus *septum*, coll. جال *circumivit?* quamquam Lud. vocem proprie *specum* in saxo excavatum significare censet] **ውስተ፡ጎል፡** ἐπὶ φάτνης Job 6, 5; Hab. 3, 17 (var. pro **ምቅማሕ፡**); **ወጎል፡ለእንስሳ፡** (v. **ወአግዋላት፡ለኵሉ፡እንስሳሁ፡**) 2 Par. 32, 28; Luc. 2, 7. 12. 16; Jesulus infans **ውስተ፡ጎለ፡እብን፡** positus est, Mavâs. n. 28; Deg.; Jesulus **ይትወደይ፡ውስተ፡ጎል፡** H. A. — *Voc. Ae.:* **ጎል፡ምዕንጋዕ፡ብ፡የላም፡ብረት፡**; *aliud:* **ጎል፡ዘ፡የላም፡ግኅጸ፡በረትኒ፡ይ፡**

ጎሐ፡ (et **ጎሀ፡**) I, 1 [cum Ges. in thes. p. 281. 1392 ad גִּיחַ *prorumpere* referendum videtur, non ad **ገሀሀ፡ ነግሀ፡**] *erumpere, oriri* de luce, *dilucescere, illucescere:* **ወይገውሕ፡ሶቤሃ፡ብርሃንከ፡** ῥαγήσεται πρώϊμον τὸ φῶς σου Jes. 58, 8; de diluculo vel prima luce: **ሶበ፡ጎሐ፡ጽባሕ፡** διέφαυσε Gen. 44, 3; 1 Reg. 25, 34; Judith 14, 2. 11; **ጎሐ፡ጽባሕ፡** ἀνέβη Gen. 32, 27; **ሶበ፡ይገውሕ፡ጽባሕ፡** ὄρϑρου Jos. 6, 15; imprs.: **ሶበ፡ጎሐ፡** 1 Reg. 9, 26; **እንዘ፡ይገውሕ፡ጽባሐ፡** (v. **ጽባሕ፡**) 2 Reg. 17, 22; **ኮከበ፡ጽባሕ፡ዘይሠርቅ፡ሶበ፡ይገውሕ፡** ὁ πρωῒ ἀνατέλλων Jes. 14, 12.

ተጋውሐ፡ III, 3 1) paulatim per singulas partes *lucescere:* **ዘያቀድም፡ውሂበ፡ምጽዋት፡እንዘ፡ሀሎ፡በሕይወቱ፡ይትጋዋሕ፡ሎቱ፡ጽልመተ፡ኀጣውኢሁ፡በብርሃነ፡ማኅቶት፡ዘውሂበ፡ምጽዋት፡** M. M. f. 337. 2) *sua quemque vice prorumpere* vel *dilucere:* Deus **እምከርሠ፡ደመናት፡ነጠብጣበ፡ዝናማት፡ዘይቀድሕ፤ጸዳለ፡መብርቅት፡እንዘ፡ይትጋዋሕ፤** M. M. f. 12; **እምቅድመ፡ይትጋውሑ፡** (Lud. **ይትገውሑ፡**) **ብርሃናት፡** Lit. Chrys.

ጎሕ፡ subst. (m.) *diluculum, aurora:* Kuf. 2; ὄρϑρος Cant. 6, 10; Sir. 24, 32; Hos. 6, 3; **እስከ፡ጎሕ፡** ἄχρις αὐγῆς Act. 20, 11; **ጎሐ፡ጽባሕ፡** φέγγος πρώϊνον Job 38, 12; **እምጎሕ፡** Hen. 100, 2; **ቅድመ፡ጎሕ፡** ἐν τῷ φωτί Dan. 6, 19; **ሶበ፡ዐርገ፡ጎሕ፡** Jud. 19, 25; **እምጊዜ፡የዐርግ፡ጎሕ፡** (ὄρϑρος) 2 Esr. 14, 21; **ጎሐ፡ጽባሕ፡** Lud. ex Lit. Epiph.; **ጎሕ፡** (Maria) **ድልው፡ለወሊደ፡ፀሓይ፡** (Christum) Org. 2; **ርእየ፡ጎሐ፡ወኢርእየ፡ጽባሐ፡** Org. 4.

ጎር፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **አግዋር፡** [جَارٌ, vic. **ግዩር፡**; de etymo vid. Ges. thes. p. 273] 1) *advena* (vid. **ግዩር፡**): **ጎረ፡ቤቱ፡** ἐπήλυτος Job 20, 26. 2) *vicinus*, a) de hominibus: γείτων **ጎር፡** Jer. 6, 21; **ጎርየ፡** Jer. 29, 11; **ከልኡ፡ዘጎሩ፡** Ex. 12, 4; f. Ex. 3, 22; m. F. N. 37; coll.: *vicini, vicinitas*, οἱ γείτονες, **ጎር፡እኩይ፡እለ፡ይገስሱ፡ርስትየ፡** Jer. 12, 14; Ps. 30, 14. 43, 15. 78, 4. 79, 7; 4 Reg. 4, 3; Luc. 15, 6; αἱ γείτονες Luc. 15, 9; **አግዋር፡** F. N. 37; Joh. 9, 8; **አክብር፡አግዋሪከ፡ወአኀዊከ፡** Fal. f. 22; αἱ γείτονες Ruth 4, 17. b) de locis, domiciliis: **ወቤቱ፡ጎረ፡ምኵራብ፡** Act. 18, 7 Platt; **በ፡ዐጸደ፡ሐምል፡ጎረ፡** (v. **ጐረ፡**) **ቤቱ፡** Dan. ap. 1, 4; **አብያት፡ዘጎራ፡** Mich. 1, 11. c) *vicinia, loca vicina, regio finitima:* **እምኵሉ፡ጎርከ፡** τῆς περιοίκου σου Jer. 30, 5; **አግዋር፡** Gad. Ad. f. 152; Sethitae **ግዕዙ፡እምአግዋሪሁ፡ለእግዚ"፡ወመላእክቲሁ፡** (in paradiso) **ኀበ፡አግዋሪሆሙ፡ለአጋንንት፡**

Clem. f. 17; እስመ፡ግዕዝነ፡እምአግዋሪሁ፡ለገነት፡ወገባእነ፡ውስተ፡ምድር፡ርግምት፡ f. 23. — *Voc. Ae.*: አግዋር፡ዘ፡ጎረቤቶች።

ተጋዋረ፡ III, 3 [جاور, تجاور] *vicinum esse* a) de hominibus: *in vicinia* alcjs *habitare*, c. Acc.: monachi ኢይትጋወርዎን፡ለአንስት፡ F. N. 10, 6; አልቦ፡ዘይትጋወሮ፡ Lud. e Mss. Colb.; ተጋውሮ፡ *vicinia, vicinitas*, ut: ጸልአ፡ተጋውሮ፡እኁሁ፡ Jsp. p. 307; Deus Adamum e paradiso expulit ወአርሐቆ፡እምተጋውሮ፡መላእክት፡ F. M. 3, 2. b) de locis: *confinem esse*, c. Acc.: Ps. 103, 19 (γειτνιᾷ pro ἡγεῖται?); vel c. ምስለ፡, ut: በሐውርት፡እለ፡ይትጋወሩ፡ምስለ፡ከተታ፡ (n. pr.) Gad. T. H.

ገውስ፡ n. prgr., sc. ٱلْجَوْزَاءُ *astrum et signum geminorum*, Cod. Mus. Brit. LXXXII, 4; at in Abush. 4 scribitur አልጘውዛ፡

ገውሳን፡ n. prgr., sc. جَوْشَن *lorica*: ወከነ፡ላዕሌሁ፡ገውሳን፡ዘወርቅ፡ዘንኩር፡ግበሪሁ፡ Jsp. p. 301.

ገውዝ፡ subst. [אֱגוֹז ܓܘܙܐ جَوْز] *nux, juglans*: ገውዝ፡ወለውዝ፡ Hos. 4, 13; እመ፡ተከልከ፡ገውዘ፡ይበቍልኑ፡ወይነ፡ Macc. f. 5; ገውዝ፡ወለውዝ፡ Vis. Bar. — *Voc. Ae.*: ገውዝ፡ዘ፡ለውዝ፡ዘሀሎ፡በግብጽ።

ገውዛ፡ *gemini* vid. sub ጘውዛ፡ et ገውስ፡

ኀገወ፡ quadrl. inus., cui vicina sunt ጌገየ፡ غَوَى עָוָה.

አንኀገወ፡ V 1) intrs. a) *hinc illinc oberrare, vagari*, Jer. 27, 6; Did. ed. Platt p. 101; ታንኀጉ፡ (v. ታንጕጕ፡) Prov. 7, 12; Did. 2 (ed. Platt p. 10). b) *aberrare* a lege, praeceptis: ያንኀግዉ፡በካልእ፡ (v. ለካልእ፡) ሥርዐት፡ Sap. 14, 23; አንኀግዎ፡ዘስሒት፡ H. A; የዐቅቡ፡አልባቢሆሙ፡እምአንኀግዎት፡ውስተ፡ኀሊናት፡እኪት፡ Phlx. 91. c) *animo fluctuari, incertum* vel *dubium haesitare*: እንዘ፡ተሐምሙ፡ልበክሙ፡ወታንኀግዉ፡ Jer. 8, 18. 2) trs. *oberrare facere*: አነ፡አንኀግዋ፡ Hos. 2, 16; አንኀግወከ፡ምስለ፡ሰራዊትከ፡ Hez. 38, 4; አንኀገዎሙ፡ውስተ፡አድባር፡ Jer. 27, 6 var.; Satanas ያንኀጉ፡አልባቢሆሙ፡እምሀገር፡ኀበ፡ሀገር፡ Phlx. 102.

እንጕግው፡ part. *errabundus, vagans*: Sx. Masc. 10; ኀሊናቲሆሙ፡እንጕግውት፡ድኅረ፡ዘይረክብዎ፡ Phlx. 91.

እንጕጋው፡ subst. *vagatio, aberratio*: እስመ፡እምራእይ፡ወሰሚዐ፡ነገር፡ብዙኅ፡ትከውን፡እንጕጋወ፡ኀሊናት፡ Phlx. 48.

እንጕጋዌ፡ subst. id., animi Phlx. 103.

ነኀጋው፡ subst. *vagatio, fluctuatio, haesitatio, trepidatio*, Chr. ho. 34; መፍትው፡ለነ፡ንሑር፡በህድአት፡ሰሲለነ፡እምነ፡ነኀጋው፡ከመ፡ኢንደቅ፡ Chr. Ta. 34; ዘእንበለ፡ፍርሀት፡ወነኀጋው፡ ibid.; እበድ፡ውእቱ፡ነኀጋው፡አመ፡መዐት፡ወተቀይሞ፡እምድኅረ፡ዕርቅ፡ Fal. f. 28; ኂሩቱ፡ለልቡና፡ትዕግሥት፡ወሕሠሙሂ፡ነኀጋው፡ወጕጕዓ፡ f. 53.

መንኀግው፡ part. *erro, vagus, vagabundus*: ፍልጠት፡ማእከለ፡ፈላሲ፡ወመንኀግው፡እስመ፡ፈላሲ፡የዐውድ፡ውስተ፡ምኔታት፡ከመ፡ይርባሕ፡ወያርብሕ፡ግብራት፡መንፈሳዊያት፡ወመንኀግውሰኬ፡ይረብሕ፡ግብራት፡ሥጋዊያት፡ Phlx. 21.

አግዕልት፡ pro አግልዕት፡ vid. sub ገልዐ፡

ግዕረ፡ et **ገዐረ፡** I, 1 [جَأَرَ; at גָּעַר ܓܥܰܪ *increpuit*] Subj. ይግዐር፡, *clamare, vociferari, plorare, ejulare, gemere*, de dolentibus, querentibus, opem implorantibus: βοᾶν, ይግዕሩ፡እመዝራዕተ፡ብዙኃን፡ Job 35, 9; Jes. 15, 4; Marc. 15, 34. 37; ግዒሮ፡ 39; κράζειν ገዐሩ፡ (Imperat.) Jes. 65, 14; ἀλαλάζειν የዐወይዉ፡ወይግዕሩ፡ Jer. 29, 2; እንዘ፡ይግዕር፡ ὀδυρομένου Jer. 38, 18; ይግዕሩ፡ καταστενάζουσι Thren. 1, 11. 21; እንዘ፡ይግዕር፡ μετὰ στεναγμοῦ Judith 14, 16; Prov. 28, 28; c. በእንተ፡ vel እምነ፡ *ob*: ገዐረ፡ (v. ግዕረ፡) ነዳይ፡በእንቲአሁ፡ Job 18, 20; ግዕሩ፡እምግብሮሙ፡ Ex. 2, 23; Job 35, 9; vel ዲበ፡ Hen. 12, 6; vel ላዕለ፡ Jac. 5, 1. 9; Zach. 11, 8 (ἐπωρύοντα ἐπ᾽ ἐμέ); c. ኀበ፡ ejus, cujus auxilium imploratur: ገዐርኩ፡ኀቤከ፡ Job 30, 19; Ex. 22, 26; Deut. 24, 15; 1 Reg. 12, 8; Jud. 3, 9 c. ann.; 3, 15. 4, 3. 6, 6.10, 10. 12; Luc. 18, 7.

አግዐረ፡ II, 1 *gemere facere, gemitum exprimere* alicui, *vexando facere ut clamet* vel *vociferetur* alqs: እግዚ"፡አግዐረኒ፡ Job 23, 2; አግዐሩ፡ነፍሰ፡ሕፃናት፡ 24, 12; እቤረ፡ብእሲት፡እመበ፡ዘአግዐራ፡ Sir. 32, 17; እለ፡ታግዕሩ፡ነዳየ፡ Am. 8, 4; ታግዕሩ፡ወታዐወይዉ፡ነዳየ፡ Jes. 58, 4 var.; Marc. 9, 26; አግዐርክዋ፡ለምድር፡ Job 31, 38.

ግዑር፡ part. in Pl. ግዑራን፡ legitur Cyr. c. Pall. f. 66 in Cod. Bibl. Ind. Or., ubi Graecus ϑρασύς habet (in Cod. Tub. ግቡራን፡) absque sensu bono.

ገዐር፡ vel **ገዓር፡** subst. (m.) *clamor* dolentium, querentium, opem implorantium, *ploratus, gemitus, ejulatus*: κραυγή Ex. 3, 9. 22, 22; Ps. 101, 1; ገዓረ፡ምስኪናን፡ Job 34, 28; Jes. 5, 7; ዐርገ፡ገዐረ፡እከዮሙ፡ኀቤየ፡ Jon. 1, 2; Hebr. 5, 7; Eph. 4, 31 rom.; βοή Jac. 5, 4; ብካይ፡ወላሕ፡ወገዓር፡ ὀδυρμός Jer. 38, 15; ἀλαλαγμός Jer. 32, 22; στεναγμός Ps. 11, 5. 37, 9; Mal. 2, 13; Jer. 4, 31; Job 9, 27; Act. 7, 34; ገዓሩ፡ (τὸ κρίμα αὐτοῦ) Sir. 21, 5; ብካየ፡ገዓሮሙ፡ Jer. 3, 21.

ትግዕርት፡ subst. *gemitus* misere oppressorum: አማን፡ትግዕርታ፡ለኀጢአት፡አሰሰለ፡ τὴν τῆς ἁμαρτίας ἀπεσείσατο τυραννίδα Cyr. c. Pall. f. 70. — *Voc. Ae.*: ትግዕርት፡ (v. ትግርዕት፡) ዘ፡መግዛት፡ገዓርሂ፡ይ፡

ገዐተ፡ I, 1 [ጋተ፡ to make drink out of one's hand, Isenb. p. 175; nescio an propagatum sit a ወግዐ፡] *in os indere alimenta, propinare*: ኢይግዕቱ፡ሎሙ፡ወኢይፌትቱ፡ሎሙ፡ኅብስተ፡ Jer. 16, 7.

ገዐት፡ subst. *potiuncula, alimentum ori inditum*, ut videtur: አስተዳሉ፡ሎሙ፡ኀዳጠ፡ገዐተ፡እስመ፡ድውያን፡እሙንቱ፡ (sc. ድውያነ፡ነፍስ፡) Phlx. 92.

ጕዕትያ፡ subst., ni fallor, prgr. sc. γοητεία 1) *praestigia, artes magicae*: በከመ፡ሰርሐ፡በሥራያቲሁ፡ወበብዝኀ፡ጕዕትያሁ፡ (de mago quodam) Clem. f. 252. 2) *vanitas, inanitas, fallacia, frustratio*: ስብሐቶሙ፡ኢኮነ፡ከመ፡ስብሐተ፡ዝንቱ፡ዓለም፡ኀላፊ፡በጕዕትያ፡እለ፡ይነብሩ፡ Clem. f. 260; እምድኅረ፡ብዙኅ፡ጕዕትያ፡ Phlx. 14; Adam panem suum comedebat በሀፍ፡በጕዕትያ፡ወጻማ፡ Macc. f. 11; በፈቃዱ፡እግዚ"፡ተውህበ፡ኵሉ፡መንግሥተ፡ዓለም፡ለዘርአ፡ሴም፡ወግብርናት፡ለዘርአ፡ካም፡ወጕዕትያ፡ለዘርአ፡ያፌት፡ Kbr. Nag. n. 73.

ጕዕቱይ፡ part. *deceptus:* **ኦጕዕቱይ፡ተወለድከ፡ዕራቀከ፡ ወትቀውም፡በከሐከ፡ዕራቀከ፡** Genz. f. 3.

ግዕዘ፡, rarius **ገዐዘ፡** (Num. 10, 33. 33, 11 F; 4 Reg. 19, 36), etiam per **አ**, [cui Lud. et Ges. in thes. جاز composuerunt; adde جَزَعَ; potestas radicis prima in *abscidendo* vel *abrumpendo* fuisse videtur] Subj. **ይግዐዝ፡** 1) *castra movere, proficisci, migrare,* c. **እምነ፡** loci unde et **ውስተ፡** loci quorsum pergitur: Gen. 12, 8. 26, 21; Ex. 12, 37. 14, 10. 40, 30; Num. 10, 6 (**ለግዒዝ፡**). 33. 33, 3 seq.; Deut. 1, 19. 40; Jos. 3, 3; Kuf. 16; Jes. 37, 8; **ግዕዙ፡አሕዛቢኪ፡ውስተ፡አድባር፡** Nah. 3, 18; 2 Esr. 8, 31; **ከመ፡ይግዐዙ፡(ውስተ፡)ቤጤልዋ፡** Judith 7, 1. 17. a) *castra metari,* στρατοπεδεύειν Num. 24, 2; Prov. 4, 15 (coll. Ex. 14, 10; Deut. 1, 40, ubi Hebr. quidem נסע, Graecus autem στρατοπεδεύειν habet). b) *migrare* vel *excedere* e vita: **በዋዕዩ፡እሳት፡እምዓለም፡ግዕዘ፡** Enc. Tachs. 21; **ውስተ፡ቤተ፡ሙታን፡ግዕዘ፡** Enc. Jac. 8. 2) *liberum fieri, manumitti, libertatem adipisci,* de servis: ἐξελεύσεται Ex. 21, 4 c. ann.; **ግዕዝከሙ፡እምግብርናት፡** Did. 33; **ገብር፡ለእመ፡ግዕዘ፡እምግብርናቲሁ፡** Jsp. p. 381; **ይግዐዝ፡ ገብር፡እምእግዚኡ፡** F. N. 31; de uxore: marito mortuo **ትግዕዝ፡** F. N. 24, 5.

አግዐዘ፡ II, 1 1) *transferre,* a) *migrare facere, castra movere jubere:* Num. 32, 30; **ወእምዝ፡አግዐዙ፡ተዓይኒሆሙ፡ወንዋዮሙ፡** Judith 7, 18. b) *transponere:* **እምድኅረ፡፺ወ፪ዓመት፡አግዐዘ፡ዮሴፍ፡ሥጋሁ፡ለያዕቆብ፡አቡሁ፡ ወአብጽሖ፡ኀበ፡መቃብረ፡አብርሃም፡** Clem. f. 40. c) *convertere:* **ፀገተ፡ዐንበሳ፡መንገለ፡የውሀት፡አግዐዘ፡** Enc. Tachs. 12. 2) (*liberum*) *dimittere, manumittere, libertate donare, liberare:* avem, **ያግዕዛ፡ውስተ፡ገዳም፡** Lev. 14, 6; onagrum: **መኑ፡አግዐዞ፡ለሐለስትዮ፡** Job 39, 5; servum Ex. 21, 2. 26; **ትፌንዎ፡አግዒዘከ፡** Deut. 15, 12; **አግዐዝታ፡ለእንታክቲ፡ወለታ፡** Judith 16, 23; **ያግዕዝ፡** ἐλευθεροῖ Prov. 25, 10; **ከመ፡ያግዕዝዎሙ፡እምቅኔሆሙ፡** 1 Esr. 4, 49; **ኢታህጕሎ፡ዕሴቶ፡ከመ፡ታግዕዝ፡** Sir. 7, 21; **ያግዕዝ፡ቅኑያነ፡** Phlx. 3; **በእንተ፡ አግእዞ፡ገብር፡** *de manumissione* F. N. 31; **ኢይደሉ፡ከመ፡ትትወሰብ፡ብእሲት፡ለገብር፡ዘአግዐዞ፡ምታ፡** F. M. 5, 15; **እምግብርናት፡** Org. 1; a peccato, morte, al.: Joh. 8, 32, 36; Clem. f. 99; Jac. 1, 25; **አግዐዘነ፡እምኀጢአት፡ወሞት፡** Rom. 8, 2; Christus **አግዐዘነ፡እምተቀንዮ፡ለኀጢአት፡** Did. 33; **እምአርዑተ፡ኀጢአት፡** Kid. f. 16. 3) *dominum facere* (vid. **እግዚእ፡**): **ንጉሥ፡ዘኢይሠይምዎ፤እግዚእ፡ዘኢያግዕዝዎ፡** Lud. ex Lit. Joh. — *Voc. Ae.:* **አግዐዘነ፡ዘ፡ሐርነት፡አወፃነ፡**

ተግዕዘ፡ (sec. Lud. etiam **ተገዐዘ፡**) III, 1 1) *libertatem sibi sumere, emancipationem appetere:* **ይትገዐዙ፡** (v. **ይትጋአዙ፡**)**ወይፈቅዱ፡ይፃኡ፡እምኔከ፡** Sir. 30, 34. 2) *manumitti, libertatem adipisci, liberari,* F. N. 31; **ተግዕዘ፡** 1 Cor. 7, 21 ant.; **ተግዕዝከሙ፡እምኀጢአት፡** Rom. 6, 18. 22; c. Acc. libertatis: **ግዕዛነ፡ኢተግዕዘት፡** Lev. 19, 20.

ግዑዝ፡ part. 1) *proficiscens, migrans:* **እመ፡ግዕዝት፡ ደብተራ፡** (opp. **ኀድርት፡**) Num. 1, 51. 2) *dimissus, libertus, manumissus, libertatem adeptus, liber:* 4 Esr. 6, 76; **ዘፈነውክሙ፡ግዑዛነ፡** Jer. 41, 16; **ይሬስዮሙ፡ግዑዛነ፡** 1 Reg. 17, 25; F. N. 31; ἐλεύθερος Ps. 87, 4; 4 Esr. 9, 12; Cyr. ad Th. f. 24; 1 Cor. 7, 12 rom.; Rom. 6, 20. — *Voc. Ae.:* **ግዑዝ፡ዘ፡ሐራ፡**; *aliud:* **ግዑዝ፡አርነት፡ዘወጺ።**

ግዕዝ፡ subst., 1) *migratio* a) *excessus* mentis, ἔκστασις, **ግዕዘ፡ኀሊና፡** Act. 10, 10 rom.; coll. Ps. 115, 2. b) *conversiones* coeli, **ግዕዘ፡ሰማይ፡** τροπαὶ οὐρανοῦ Job 38, 33. c) concr.: *ii qui emigraverunt, secesserunt, liberi facti sunt.* Hoc nomine **ግዕዝ፡** populus Aethiopum, qui ex Arabia in Abyssiniam migravit, se ipse appellabat (cfr. **አግዓዚ፡**), vid. Lud. hist. I, 4; Comm. p. 56 seq. Deinde eodem nomine vocabantur α) *terra Aethiopum* i. e. Abyssinia, sive **ብሔረ፡ግዕዝ፡** Enc. Masc. 25; sive **ግዕዝ፡** simplex, f., ut: **ሰላም፡ለከ፡ቆመ፡በቀልት፡ወአርዝ፤ዘፈረየተከ፡ግዕዝ፤ይስሐቅ፡ጥቡዕ፡ሰማዕተ፡ አምላክ፡ዐዚዝ፤** Enc. Haml. 5; **እስከ፡ዮም፡ትትፌሣሕ፡ግዕዝ፡** Enc. Tachs. 18. β) *lingua Aethiopica,* sive **ልሳነ፡ግዕዝ፡** sive **ግዕዝ፡** simplex: **ተዐልዋ፡እምዕብራይስጢ፡ኀበ፡ግዕዝ፡** M. M. f. 49; Chr. f. 150 (vid. sub **ተተርጐመ፡**). 2) plerumque m., Pl. **ግዕዛት፡** (F. N. 43, 12; Phlx. 4). Sicut τρόπος vel ἀναστροφή a) versandi vel *agendi ratio, vita, mores, studium, sentiendi ratio, ingenium:* **በኵሉ፡ግዕዝከ፡** ἀναστροφή Tob. 4, 14; 1 Petr. 1, 15. 2, 12; Gal. 1, 13; **ግዕዝኪ፡** τρόπος 1 Reg. 25, 33; **ዝኬ፡ውእቱ፡ግዕዘሙ፡** (τρόπος pro τόπος) Job 18, 21; βίος **ግዕዝ፡ዘእንበለ፡ነውር፡** Sap. 4, 9; ἀγωγή 2 Tim. 3, 10; ὁδός, ὁδοί, **ታእምሩ፡ግዕዘሙ፡ለቴማን፡ ወእከዮሙ፡ለሳባን፡** Job 6, 19; **ይፈድዮ፡ለሰብእ፡በከመ፡ግዕዙ፡** Sir. 11, 26; **ዝንቱ፡ውእቱ፡ግዕዝኪ፡እምንእስኪ፡** Jer. 22, 21; Act. 14, 16; **ኃጥእ፡ዘክልኤቱ፡ግዕዙ፡ወምክዕቢተ፡ የሐውር፡** τρίβους Sir. 2, 12; ἡ ἔξοδος καὶ εἴσοδος 2 Reg. 3, 25; 1 Thess. 1, 9 rom.; **ኵሉ፡ሰብእ፡ይረክብ፡ዘከመ፡ግዕዙ፡** ἔργα Sir. 16, 14; ἤθη 1 Cor. 15, 33; Clem. f. 199; Rom. 1, 29; **ዘእንበለ፡ግዕዝ፡** ἀθέμιτος 1 Petr. 4, 3; ὅρμημα Ex. 32, 22; διάνοια Gen. 34, 3; γνῶμαι **ግዕዘሙ፡ለረሲዓን፡** Prov. 12, 26; **እለ፡የሐውሩ፡በግዕዘሙ፡** θελήματα Jer. 23, 17; ἐνθυμήματα 7, 24; **ኀደጎ፡በግዕዙ፡በዘፈቀደ፡** διαβούλιον Sir. 15, 14; **አልብየ፡ዘከመ፡ግዕዝየ፡** ἰσόψυχον Phil. 2, 20; **እምልብሱ፡ለሰብእ፡ወእምሐረቱ፡ወእምሠሐቁ፡ይትዐወቅ፡ግዕዙ፡** τὰ περὶ αὐτοῦ Sir. 19, 30; Joh. 2, 25; **ለእመ፡ኢኮንተ፡ከመ፡ ግዕዝከ፡** κατὰ χεῖρά σου Sir. 25, 26; **ጠቢብ፡በሥነ፡ግዕዙ፡** 26, 17; **እምነ፡ግዕዙ፡ያሜክርዎ፡ለሰብእ፡** 27, 7; **ለንኡስኪ፡ ወለዐቢይኒ፡አሠኒ፡ግዕዘከ፡ወቃለከ፡** 29, 23; **ኢትወልጥ፡ግዕዘከ፡** μὴ ἀλλάξῃς σεαυτόν 30, 29; **ወልድከ፡ዘኢየሐውር፡ በግዕዝከ፡** 35, 22; **ዘይቤለከ፡ዐቢይ፡አሆ፡በሎ፡ለግዕዙ፡** 13, 9; **በግዕዘ፡ልበሙ፡እኩይ፡** Jer. 13, 10; 4 Esr. 1, 11; Act. 24, 10; **ዐርዮ፡ግዕዝ፡** ὁμόνοια Herm. p. 36; **ብእሲ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ እለ፡የኀብሩ፡ግዕዘ፡** Sir. 25, 1; **እምከመ፡ዐረዩ፡ግዕዛቲሆሙ፡** Phlx. 4; **ውእቱ፡እምሰብእ፡ሠናያነ፡ግዕዝ፡** Jsp. p. 321. Etiam pro variis aliis Graecorum vocibus usurpatur: α) **ላሕዎ፡በከመ፡ ግዕዙ፡** κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ Sir. 38, 17; κρίσιν 38, 16. β) δοκιμή 2 Cor. 2, 19. γ) συνείδησις (conscientia *vitae* honeste *actae*): **ስምዐ፡ግዕዝነ፡** 2 Cor. 1, 12; **በሠናይ፡ግዕዝ፡** 1 Tim. 1, 5. 19; 1 Petr. 3, 21. b) *indoles, natura, essentia,* (Weſen) hominis: **በኵሉ፡ግዕዝክሙ፡** καρδίαις 1 Petr. 3, 15; χάρισμα 1 Cor. 7, 7; **ኵሎሙ፡እለ፡ግዕዘ፡** (Platt **ለግዕዘ፡**)**ነፍስቶሙ፡ይገብሩ፡** οἱ κατὰ σάρκα ὄντες Rom. 8, 5. 8. 9; Dei: tres personae **ይትወሐዱ፡ለ፩ዘውእቱ፡ግዕዝ፡** Lud. e Mss. Colb.; **ግዕዘሙ፡ዘኢይትፈለጥ፡** Lit. Joh. c) *natura, indoles* rerum: **ግዕዘ፡ብሔር፡** ἴχνη Gen. 42, 9. 12; **ግዕዞን፡ለአእባን፡** Herm. p. 11; **ሰማይ፡ጥቀ፡ሠናይት፡ወብርህት፡ፈድፋደ፡በግዕዛ፡** Chr. Ta. 16; **ባሕር፡ወለጠ፡ግዕዞ፡** Chr. ho. 27 (cfr. **ግዕዘ፡ሰማይ፡** Job 38, 33 supra sub 1, b). d) *ratio,* *modus*, in Acc.: *ratione*, ut: **ከመ፡ኢይትከየድ፡** (I prs.) **ግዕዘ፡ልስሐተ፡ጼው፡ግዱፍ፡** Enc. Teq. 12. 3) In specie nomine **ግዕዝ፡**, quatenus significat *nativum*, *usitatum*, *simplex*, appellantur a) *forma* vel *ordo literarum* Alphabeti Aethiopici *simplex*, ut **ሀ**, **ለ** (opp. iis formis quae annexis vocalium notulis immutatae sunt, ut **ሆ፡ሄ፡ሊ፡** al.). b) *primus e tribus canendi modis*, quibus Abyssini in decantandis hymnis suis liturgicis utuntur (vid. **ዕዝል፡** et **አራራይ፡**), sc. *communis* vel *simplex*: **ወእምዝ፡ትብል፡ጸሎተ፡ቅዳሕ፡ዘእምዳዊት፡በዜማ፡ግዕዝ፡** Genz. f. 123. 20; Deg. creberrime, ut: **ህየንተ፡ዕዝል፡ዘነግሀ፡ግዕዝ፡** al.

ገዐዝ፡ (v. **ጋዕዝ፡**) subst. *impedimenta* exercitus vel castrorum, sc. mulieres et infantes, supellex cum calonibus et lixis: ἀπαρτίαι Num. 10, 12; οὐραγία Deut. 25, 18 (v. **ጋዕዝ፡**).

ግዕዘት፡ n. act. *migratio*, *transitus*: baptismus est **ግዕዘት፡እምትዕርርት፡ኀበ፡ሰላም፡** Phlx. 105.

ግዕዛን፡ subst., m. et f., 1) *manumissio* servi: Ex. 21, 5; **መጽሐፈ፡ግዕዛን፡** Const. Ap. 63 (64); **ግዕዛን፡ትትፌጸም፡በአግህዶታ፡በቤተ፡ክር″ን፡** F. N. 31; **ግዕዛን፡ይከውን፡** ibid. 2) *dimissio*, *liberatio* captivorum: Jes. 61, 1; Luc. 4, 19; e servitute: Org. 1; **ጸጎከነ፡** (Christe) **እምግብርናት፡ግዕዛነ፡** Kid. f. 11; **ግዕዛኖሙ፡እምግብርናት፡** Machb. Meem. 10. 3) *libertas*, Lev. 19, 20; **ዘፈነውክሙ፡ግዕዛነ፡** (in libertatem, var. pro **ግዑዛነ፡**) Jer. 41, 16; 4 Esr. 8, 66; 2 Cor. 3, 17; Rom. 8, 21; Gal. 2, 4; Jac. 2, 12; 2 Petr. 2, 19; **ነፍስ፡ሖረት፡(በሞተ፡ሥጋ፡)እምግብርናት፡ኀበ፡ግዕዛን፡** Jsp. p. 381; **ኢየሱስ፡ጊዜ፡ሠርዐ፡ሕገ፡ግዕዛን፡** F. M. 8, 1; Deus homines non sicut animalia tractat, **ወኢይዔምዕ፡ግዕዛኖሙ፡** Phlx. 181.

ግዕዝና፡ subst. *manumissio*, *libertas*, Herm. p. 54; Rom. 8, 21 ant.

አግዓዚ፡ adj. rel. et subst. (ab **አግዓዝ፡** Pl. vocis **ግዕዝ፡**?), nonnumquam (ut in N. T. rom.) **አጋዕዚ፡** scriptum, 1) *liber*, ἐλεύϑερος, **ኵሉ፡አግዓዚ፡** Jer. 36, 2; Koh. 10, 17; 1 Esr. 3, 18; **ትፌንዎ፡አግዓዜ፡እምኀቤከ፡** Jer. 41, 14; **ትፌንዋ፡አግዓዚተ፡** Deut. 21, 14; Col. 3, 11; 1 Cor. 7, 22 rom. 9, 1; Apoc. 6, 15. 19, 18; F. N. 31; **አግዓዚት፡** Macc. f. 19; Gal. 4, 22 seq.; 1 Cor. 7, 39 rom.; **ኢየሩሳሌም፡አግዓዚት፡እንተ፡በሰማያት፡** Clem. f. 218; collect. Apoc. 13, 16 rom.; **አግዓዝያን፡** 4 Esr. 10, 31; **ይፈኑ፡፩፩ደቀ፡ወ፩፩ወለቶ፡አግዓዝያነ፡** Jer. 41, 9; 1 Ptr. 2, 16; **ጸጋ፡አግዓዝያን፡ዘነሥአ፡** Enc. Mij. 18; **ረሲ፡ደኃሪትየ፡እምኀጢአት፡አግዓዜ፡** Enc. Jac. 12. a) *immunis* Matth. 17, 26. b) *liberalis*, *ingenuus* (opp. **ቂቁይ፡**) Fal. f. 62 (vid. sub **አንሳሕስሐ፡**). 2) Hoc nomine (collective accepto) sese nominant *Aethiopes* ipsi (vid. **ግዕዝ፡** n. 1, c), quare a) **ብሔረ፡አግዓዚ፡** *Aethiopia*, *Abyssinia*: **ለብሔረ፡አግዓዚ፡ሰበከ፡አባ፡ሰላማ፡ዜናሁ፡** Deg.; **ብሔረ፡አግዓዚ፡ዘስሙ፡ኢትዮጵያ፡** Cod. Mus. Brit. XLI; M. M. f. 48; Enc. Mag. 3 (vid. etiam Lud. Comm. hist. p. 56; Hist. I, 1). b) *aethiopicus*: **ዘእልፍ፡አግዓዚ፡** (opp. **እልፍ፡** aliorum populorum ut أَلْف Arabum, quod *mille* significat) Apoc. 5, 11.

አግዓዛይ፡ adj. rel., f. **አግዓዛይት፡**, *liber*, 1 Cor. 7, 22. 39 Platt; **እፎ፡ከመ፡ይረሲ፡ርእሶ፡አግዓዛየ፡** Cyr. d. r. fid. f. 45; Cyr. c. Pall. f. 70; Kid. f. 23.

ምግዓዝ፡ subst. *profectio*, ut: „exercitus vel castra **ምግዓዞሙ፡ለእስራኤል፡** profectionis (ut videtur) Israelis“, Lud. e Libr. Myst.

ግዕዘ፡ *vituperare* vid. sub **ግእዘ፡**

ጕዛ፡ subst. [cfr. talmud. גז vel גב, Buxtorf lex. c. 413 et 50; et L. Lewysohn die Zoologie des Talmuds p. 164] *accipiter* sive similis avis: ἱέραξ Lev. 11, 16 (v. **ጕዛ፡**); Deut. 14, 17; **ክንፈ፡ጕዛ፡** ἀετῶν Ex. 19, 4. — *Voc. Ae.*: **ጕዛ፡ዘ፡ጭላት፡** (v. **ጨለቍ፡**).

ጋዛ፡, **ጋዝ፡**, **ጊዛን፡** n. prgr. sc. γάζα *gaza*: **ቤተ፡ጋዝ፡** v. **ጋዛ፡** v. **ጊዛን፡** Jes. 39, 2; **ቤት፡ዘጋዛ፡** 2 Esr. 5, 17; **መጻሕፍት፡ኖብያት፡ዘጋዛ፡** 6, 1; **እምነ፡ቤተ፡መንግሥትየ፡ዘጋዛ፡** 7, 20; **ለኵሉ፡ጋዛ፡** 7, 21; **ጕዘ፡** (Acc.) glossa ad **ኒቆታ፡** 4 Reg. 20, 13. — *Voc. Ae.*: **ጊዛን፡** (v. **ገሪዛን፡**) **ዘ፡ቤተ፡በዕል፡** (v. **ልዕል፡**).

ገዘመ፡ I, 1 [جزم جذم גדם גזם ܓܕܡ, vic. et **ገደበ፡** et **ገመደ፡**] Subj. **ይግዝም፡**, *caedere*, *succidere*, arbores, ligna: Ex. 34, 13; Deut. 20, 19; Jud. 9, 49; 4 Reg. 6, 2—5; **ኢይገዝሙ፡ዕፀ፡** Jes. 17, 8; **ንግዝም፡ሰግላ፡** 9, 10; **ጕድብ፡ዘአልቦ፡ዘይገዝሙ፡ቦቱ፡** 10, 15. 14, 8. 37, 24. 44, 14; **ግዝሙ፡ዕፀዊሃ፡** Jer. 6, 6. 10, 3; **ይገዝም፡በጕድብ፡ኵሎ፡መሠንየ፡አርዝከ፡** 22, 7; Hez. 39, 10; Hagg. 1, 8; Esth. 5, 14; ἐκκόπτειν Dan. 4, 11; Mich. 5, 13; 2 Par. 14, 3; Luc. 3, 9; **ገዘማ፡ከመ፡ዕፅ፡ለሕይወትየ፡** Job 19, 10; **ከመ፡ኢይግዝምክሙ፡ከመ፡ዕፅ፡ይቡስ፡** Clem. f. 262. a) *excidere*, *exscindere*, Rom. 11, 24. b) *caedere*, i. e. *dolare* 3 Reg. 5, 6. c) *caedere* gladio, Hez. 9, 8. d) *proscindere* maledictis: **ኢትሐምይዎሙ፡ወኢ(ት)ግዝምዎሙ፡** Clem. f. 228, si quidem lectio sana est. — Scholion Voc. Ae. vid. sub **መተረ።**

አግዘመ፡ II, 1 *caedere* vel *abscidere jubere*: **አግዘመ፡አዕዋመ፡** 2 Par. 34, 4; 3 Reg. 15, 13; **በአፈ፡መጥባሕት፡ክሳዶ፡አግዘመ፡** Sx. Jac. 11.

ተገዝመ፡ III, 1 *caedi*, *abscidi*, *succidi*: **ተገዚሞ፡ዳግመ፡ይፈሪ፡** Job 14, 7; Zach. 11, 2; Matth. 3, 10; **ዕፅ፡እንተ፡ተገዝመት፡** Did. 25; **ዕፀው፡ነዊኃን፡ይትገዘሙ፡** Hen. 83, 4; **ትትገዘም፡እምሥረዊሃ፡** 91, 5. 8.

ግዙም፡ part. *caesus*, *dolatus*: **ዕፀው፡ግዙማን፡** (idolis conficiendis) M. M. f. 36.

ግዘመት፡ n. act. *caesio*, *abscissio*, Lud. sine auct.

ገዘረ፡ I, 1 [ܓܙܪ (גזר جذر جزر) عذر] Subj. **ይግዝር፡**, *circumcidere*, c. Acc.: Gen. 17, 10. 11. 23. 21, 4. 34, 22; Ex. 4, 25. 12, 44; Jos. 5, 2 seq.; Luc. 1, 59. 2, 21; al.; **ገዘረ፡ወልዶ፡በእንተ፡ደዌ፡** F. M. 33, 5; c. **ለ፡** Gen. 17, 12; trsl.: **ግዝሩ፡እከየ፡ልብክሙ፡** Jer. 4, 4; Deut. 10, 16.

አግዘረ፡ II, 1 *circumcidendum curare*, Lev. 12, 3; **እምድኅረ፡፰መዋዕል፡ታግዝር፡ወልዳ፡** F. M. 10, 1.

ተገዝረ፡ III, 1 *se circumcidere*, *circumcidi*, Gen. 17, 14. 24—27. 34, 22. 24; Jos. 5, 7. 8; Esth. 8, 17; Judith 14, 10; **ተገዘሩ፡ለአምላክክሙ፡** περιτμήϑητε Jer. 4, 4; Gal. 5, 2; Rom. 2, 27. 3, 30; **ተገዚሮ፡** 4, 10; Act. 15, 1; **ዘተገዝረ፡በምክንያተ፡ደዌ፡ወአዘዝዎ፡ዐቀብተ፡ሥራይ፡** F. M. 33, 2.

ግዙር፡ part. *circumcisus*, Gen. 34, 14; Lev. 26, 41; Jos. 5, 5; Jer. 9, 25; Rom. 2, 27. 3, 30. 4, 11. 12; Gal. 5, 3; Col. 3, 11; Phil. 3, 3; Act. 11, 3; **በእንተ፡ኀጽዋን፡ወግዙራን፡** F. M. 33.

ግዝረት፡ n. act., f. et m., *circumcisio*, Jos. 5, 4; Joh. 7, 22; Gal. 2, 8 Platt; Rom. 2, 25. 3, 1. 4, 11. 15, 8; Phil. 3, 5; በእንተ፡ግዝረት፡ tractatur F. M. 33, 5; F. N. 51; Did. 33; በዛቲ፡ዕለት፡ቦአ፡ክርስቶስ፡ውስተ፡ቤተ፡ግዝረት፡ወፈጸመ፡ሕገ፡ኦሪት፡ Sx. Ter 6.

ግዝሮ፡ subst. *circumcisura*: ዝደመ፡ግዝሮሁ፡ለወልድየ፡ Ex. 4, 25. 26; ኢየሐጽጽ፡ሕማመ፡ግዝሮሁ፡ለአረጋይ፡እምሕማመ፡ሕርደቶሙ፡ለንኡሳን፡ M. M. f. 24.

ገዛሪ፡ n. ag. *circumcisor*: ትቤሎ፡ማርያም፡ለዮሴፍ፡አምጽእ፡ሊተ፡ገዛሬ፡ጠቢበ፡ Sx. Ter 6.

ገዚረት፡ n. prgr., sc. جَزِيرَةٌ *insula*: አፈ፡ወርቅ፡ዘሞተ፡በስደት፡በውስተ፡ገዚረት፡ M. M. f. 30.

ግዘት፡ *excommunicatio* vid. sub ወገዘ፡

I. **ገዝአ፡** inus., amh. ገዛ፡ (pro ገዝአ፡) *dominari, acquirere, possidere* (an etiam Himjaricum ገዘአ፡ idem significet, perdubium est, vid. J. R. Wellsted's Reiſen Deutſch von E. Rödiger, 1842. Bd. 2 p. 398). Hoc verbum Ges. in thes. p. 276 cum جَزَّأَ *distribuit*, جَزَأَ *retribuit* (coll. ταμίας i. e. *dispensator, dux, dominus*) componere conatus est. At significatio verbi amharica denominationis suspicionem movet, et እግዚእ፡ nonnisi variatione verbi ገዐዘ፡ vel አግዐዘ፡ ortum esse et primitus *liberum* (opp. *servo*) significasse, ut forma Pluralis አጋእዝት፡ constantissime usitata ita significatio verbi አግዐዘ፡ *dominum facere* probare videntur.

እግዚእ፡ subst. m., Voc. crebro እግዚኦ፡ (ut Ps. 3, 1. 8, 1. 14, 1. 15, 1; 1 Reg. 25, 26; Jes. 53, 1. 63, 17; Jer. 1, 6; Jon. 4, 3; Judith 11, 10; Sir. 23, 1; Luc. 18, 11. 13 al.), Pl. አጋእዝት፡, rarius አጋእስት፡ (ut Gen. 18, 3. 49, 23; Ps. 122, 2; Matth. 6, 24 rom., al.), *dominus* a) *herus* servorum: ገብር፡ከመ፡እግዚእ፡ Jes. 24, 2; Mal. 1, 6; Prov. 17, 2; Gen. 24, 14. 27. 35 seq.; 39, 2. 8. 16; Jud. 19, 26. 27; Matth. 10, 24; ለአከት፡ኀበ፡አጋእዝቲሃ፡ Tob. 2, 12; 1 Reg. 25, 10; Ps. 122, 2; አግብርት፡አጋእዝቲሆሙ፡ σύνδουλοι 2 Esr. 4, 7. 5, 3; Apoc. 22, 9; Act. 16, 16. 19; Matth. 6, 24; Tit. 2, 9; Col. 4, 1; uxoris Gen. 18, 12; Ps. 44, 13; Am. 4, 1; 1 Petr. 3, 6; cujusvis rei (*possessor*): Ex. 21, 29. 34. 22, 13; 3 Reg. 16, 24; Matth. 21, 40; እግዚአ፡ልብስ፡ Reg. Pach.; in Geez sequiore etiam i. q. በዓል፡ vel رَبّ, ut: አኀው፡አጋእዝተ፡ኪነት፡ fratres opificii periti, Phlx. 189. b) *dominator*, እንዘ፡እግዚእ፡አልቦ፡ Prov. 6, 7; Jes. 19, 4 var.; eo, cujus quis dominus est, subjuncto sive ope st. c., ut: እግዚአ፡ኵሉ፡ብሔር፡ Judith 2, 5; ወሎሙኒ፡ንጉሥ፡እግዚኦሙ፡ 1 Esr. 4, 3; መኑ፡እግዚእነ፡ Ps. 11, 4; Jer. 34, 3; 1 Reg. 26, 16; 2 Reg. 10, 3; 4 Reg. 10, 9; Act. 25, 26; እግዚአ፡አጋእዝት፡ Dan. 2, 47; Ps. 135, 3; እግዚአ፡መናፍስት፡ Hen. 38, 2 seq.; እግዚኡ፡ለኖላዊ፡ ἀρχιποιμήν 1 Petr. 5, 4; እግዚአ፡ለሰንበት፡ Marc. 2, 28; sive praepositione ለ፡, ut: እግዚእ፡ለኵሉ፡ምድር፡ Judith 6, 4; Gen. 45, 8. 9; Ps. 104, 19; Matth. 12, 8; Gal. 4, 1. c) in specie de Deo et Christo, Ex. 6, 6. 7. 23, 17; (vid. Ex. 3, 4 ann.); Ps. 109, 1; Luc. 7, 13. 10, 1. 18, 11. 13; Joh. 4, 1; Act. 1, 21 al. creberrime (quamquam de Deo እግዚአብሔር፡ magis usitatum est). d) creberrime honoris causa in compellandis aliis, in specie nobilioribus, ut: Gen. 18, 3. 23, 11. 24, 18. 32, 19; Joh. 12, 21. 20, 15 al. e) አጋእዝት፡ κυριότητες *domini* est nomen unius e novem ordinibus angelorum, Eph. 1, 21; Col. 1, 16; Clem. f. 61. 102; መላእክተ፡አጋእዝት፡ Hen. 61, 10. f) እግዚአብሔር፡ vid. infra.

እግዚእት፡, plerumque **እግዝእት፡** subst., f., *domina, hera*, Gen. 16, 4; Ex. 21, 5; 4 Reg. 5, 3; አመት፡ለእመ፡አውጽአት፡እግዝእታ፡ Prov. 24, 58; Ps. 122, 3; Jes. 24, 2; 2 Joh. 1; Herm. p. 2 seq.; Herodes አዘዘ፡ኢይስምይዋ፡ለረሲስ፡ (uxorem fratris Herodis) እግዝእተ፡ Jsp. p. 336; Enc. Masc. 10.

እግዚእና፡ subst. *dominatus, dominium* (jus vel dignitas domini): ዝንቱ፡ውእቱ፡ሥልጣን፡ወመንግሥት፡ወእግዚእና፡ ho. Severiani in Cyr. f. 126; ጸሎት፡ይእቲ፡ተናግሮተ፡ሰብእ፡ኀበ፡እግዚ"፡ልዑል፡እንዘ፡ያአኵቶ፡ወይሴብሖ፡ወይትአመን፡በእግዚእናሁ፡ F. N. 14; እግዚእናሁ፡(ለብእሲ፡) ላዕሌሃ፡(ለብእሲት፡), et paulo post በላዕሌሃ፡ F. N. 51. In Gregorii Epist. honoris causa usurpatur pro *domino*, Lud.

እግዚአዊ፡ adj. rel. *dominicus*: አምሳላት፡እግዚአዊያት፡ parabolae Domini F. N. 14.

ግዝአት፡ n. act. *dominatio, dominium*, Lit. 173, 1 („ubi corrige ግዕአት፡“ Lud.); in Divinitate est ፩ግዝአት፡ Lud. e Libr. Myst.

እግዚአብሔር፡ (raro እግዚአ፡ብሔር፡) subst., proprie *dominus* terrae vel regionum i. e. *universi*, Aethiopibus pro ὁ Κύριος (יהוה, אֲדֹנָי) receptum, in nomen proprium *Dei* S. S. abiit. In libris Graecis respondent ὁ Κύριος, ut Ex. 20, 1 seq., አዶናይ፡እግዚአብሔር፡ Ἀδωναὶ Κύριος Hez. 7, 2; et ὁ ϑεός Gen. 1, 1 seq., እግዚ"፡አቡነ፡ ϑεὸς πατήρ Phil. 1, 2 al.; raro alia supremi numinis nomina, ut ὕψιστος Sir. 19, 17. Componuntur እግዚ"፡አምላክ፡ Κύριος ὁ ϑεός, ut Gen. 6, 13. 22, et እግዚእ፡እግዚአብሔር፡ vel እግዚአብሔር፡እግዚእ፡ Κύριος ὁ ϑεός Gen. 7, 16; Am. 4, 13; Κύριος Κύριος Jes. 50, 7. Raro usurpatur pro (አምላክ፡) nomine Dei appellativo, ut: ካልእ፡እግዚአብሔር፡ ἄλλος ϑεός Jes. 43, 10; ከመ፡ይበልዎ፡እግዚአብሔር፡ Judith 3, 8. 6, 2 (ὁ ϑεός); Hez. 28, 2. Passim repereris Accusativi formam እግዚአብሔረ፡, ut: እንዘ፡ሰብእ፡አንተ፡ወኢኮንከ፡እግዚአብሔር፡ v. "ረ፡ Hez. 28, 9 (cfr. ቤተ፡ክርስቲያን፡ c. 836.). — De libro እግዚአብሔር፡ነግሠ፡ inscripto vid. Zeitſchrift der deutſchen morgenld. Geſellſchaft Bd. I p. 37; d'Abbadie Catal. p. 149. 208; Catal. Cod. Mss. Ae. Musei Britann. p. 36.

እግዚአብሔርና፡ subst. *majestas Dei S. S.*: አመ፡ጽሕቀ፡ (Christus) ለከዊነ፡እጓለ፡እመሕያው፡ኢኀደገ፡እግዚአብሔርናሁ፡ M. M. f. 165.

እግዚአብሔራዊ፡ adj. *ad Deum S. S. pertinens, divinus*: ገቢረ፡መንክራት፡ est እግዚአብሔራዊ፡ M. M. f. 113; ሐውጽዎሙ፡(ለመርዔተ፡እግዚ"፡) በሕዋጼ፡እግዚአብሔራዊት፡ F. N. 6; በዓላት፡ዐበይት፡እግዚአብሔራዊት፡ Abush. 1.

II. **ገዝአ፡** I, 1 [proprie *secare* (גזה جزّ), deinde *secando dividere*, جَزَّأَ *partitus fuit, distribuit*] ut videtur, *portiones convivis distribuere, ministrare convivis* ad mensam: እለ፡ይገዝኡ፡ διάκονοι Joh. 2, 5 (sec. Lud. proprie: *potum convivis infudit*).

ግዝአ፡ vel **ገዝአ፡** subst. *convivium, epulae*: ገብረ፡ግ

ዝአ፡ (v. ገዝአ፡) ዐቢየ፡ Kuf. p. 65. 79. 101. 102. 105; መዋዕለ፡ግዝእ፡ τοῦ πότου Job 1, 5; ቤተ፡ግዝእ፡ πότου Koh. 7, 2; ገቢረ፡ግዝእ፡ Org. 4. — *Voc. Ae.*: ግዝእ፡ዘ፡ጋሬዳ።

ገዛእ፡ et **ገዛኢ፡** n. ag., Pl. ገዛእት፡ *famulus ad mensam consistens, minister inter epulas, pocillator*: ገዛእት፡ διάκονοι Joh. 2, 9; Matth. 22, 13; በወይነ፡ማሕሌት፡እንተ፡ይቀድሕ፡ገዛኢ፡ Enc. Tachs. 29; ደቀ፡ጽርሕ፡ወገዛኢ፡ (v. ገዛእት፡) σπάδοντες Jes. 39, 7; Gad. T. H. (vid. sub ጋላት፡). a) ሊቀ፡ገዛእት፡ ἀρχιτρίκλινος *triclinarches* Joh. 2, 8 rom. b) Etiam pro fem. usurpatur: ደቂቀ፡ገዛእየ፡ (v. ገዛእትየ፡) υἱοὺς παλλακίδων μου Job 19, 17; በአተ፡ይእቲ፡ወክልኤ፡ገዛኢያ፡ μετὰ δύο παιδισκῶν Dan. ap. 1, 36.

III. **ገዝአ፡** vel **ገዝዐ፡** ut videtur i. q. غذا *aluit, nutrivit*.

መግዝእ፡ subst., Pl. መጋዝእ፡ et መጋዝእት፡ 1) *saginatum, altile*: መግዝአ፡ላህም፡ Luc. 15, 30 rom.; መጋዝእትየ፡ σιτιστά Matth. 22, 4; አልህምት፡መጋዝዕት፡ 3 Reg. 3^a, 16; መጋዝአ፡ደዋርህ፡ ibid.; 3 Reg. 4, 23; ከመ፡አልህምት፡መጋዝእት፡ Jer. 26, 21; mactabant quotidie ፲መጋዝእተ፡ Gad. T. H. 2) Pro Adjectivo usurpatur: *saginatus, altilis*: አምጽኡ፡መግዝአ፡ላህመ፡ Luc. 15, 23. 30 Platt; Jud. 6, 25. 28; አልህምት፡መጋዝአ፡ 3 Reg. 4, 23; ላህምከ፡መግዝእ፡ Jer. 26, 15; Prov. 15, 17; አስዋሪሆሙ፡መጋዝእት፡ኵሉ፡ Hez. 39, 18. — *Voc. Ae.*: መግዝእ፡ዘ፡ገቾ፡; *aliud*: ብ፡መከን፡ፍሪዳ፡ — (Prov. 9, 13 ብእሲት፡መግዝዕት፡ est var. pro መግእዝት፡).

መጕዚት፡ *nutrix* (Chr. L. Atk. f. 12) amh. est.

አመግዝአ፡ quadrl. II (denom.) *saginare, alere* pecudem: ይእተ፡አሚረ፡ያመግዝእ፡ሰብእ፡እጐልተ፡ θρέψει Jes. 7, 21.

ገዝዐ፡ I, 1 [גזע جزع *secuit*] *serra dividere* vel *secare*: አዘዘ፡መኰንን፡ይቅንውዎ፡ወይሥትሩ፡ሥጋሁ፡ወይዝሐቁ፡አምዕስቲሁ፡ወይግዝዕዎ፡በመጋዝዕ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡ Sx. Teq. 25.

መግዝዕ፡ subst., in Pl. መጋዝዕ፡ *serra* [amh. መጋዝ፡ id.], Sx. Teq. 25 (vid. sub ገዝዐ፡); አዘዘ፡ይሥትርዋ፡በመጋዝዕ፡ወተሰብረ፡መጋዝዕ፡ Sx. Ter 20.

ገዘዘ፡ inus., ut videtur proprie *discindere, dirimere, separare* (vid. ገድገድ፡).

አግዘዘ፡ II, 1 muro vel *septo defendere, sepire*: አግዘዝክዎ፡ (v. አግዘዝኩ፡ሎቱ፡) ἐχαράκωσα Jes. 5, 2; በክንፍከሙ፡ፀውድየ፡አግዝዙ፡ Sx. Hed. 24. — *Voc. Ae.*: አግዘዘ፡ዘ፡ዠጎለ፡

መግዘዝ፡ vel **መግዝዝ፡** subst. *quidquid sepiendo vel dirimendo est*, ut paries, velum al. — *Voc. Ae.*: መግዝዝ፡ዘ፡መጋረጃ፡

ጕዛጕዝ፡ vel **ጐዛጕዝ፡** subst. (sec. Lud. Plur. a ጐዝጐዝ፡), Pl. ጕዛጕዛት፡ vel ጐ"፡ *vestes stragulae, stragula* (utrimque) *villosa*: አምጽኡ፡፲ዐራታተ፡ወጕዛጕዛተ፡ (v. ወጐ"፡) κοίτας καὶ ἀμφιτάπους 2 Reg. 17, 28. — [Etymon obscurum est; num a גֵּז جِزَّة *vellus*? an a كَثَّ *densum ac spissum esse*? Verbum amh. ጐዘጐዘ፡ vid. in Scholio ad ገለደ፡].

ገዝፈ፡ I, 1 [كَثُفَ كَثَّ] Subj. ይግዝፍ፡, *crassum, spissum (densum) esse* vel *fieri, crassescere*: አጽባዕትየ፡ይገዝፍ፡ወትጸንዕ፡እምሐቌ፡አቡየ፡ παχύτερος 2 Par. 10, 10; 3 Reg. 12^a, 10; παχύνεσθαι Deut. 32, 15; Jer. 5, 28 var.; Koh. 12, 5; trsl. de corde hominis *contumacis* vel *obfirmati*: Act. 28, 27 rom.; Matth. 13, 15; ይገዝፉ፡አልባቢሆሙ፡ Macc. f. 5; ናሁ፡ገዝፈ፡አልባቢክሙ፡ወኮነ፡ከመ፡አእባን፡ Jsp. p. 364; ከመ፡ኢይግዝፍ፡ልቡ፡ወኢይጽልም፡አእምሮቱ፡ F. N. 5. — *Voc. Ae.*: ገዝፈ፡ዘ፡ደነደነ።

አግዘፈ፡ II, 1 *crassum, spissum reddere, crassificare*: አግዝፎ፡ሥጋ፡ወአሥብሖቱ፡ድካም፡ውእቱ፡ τὸ στέαρ χαυνότης ἐστὶ τῷ σώματι, οὐκ ἰσχύς Chr. Ta. 29; ፬ግብር፡ያገዝፉ፡አባለ፤በሊዐ፡ሥጋ፡ወሰትየ፡ወይን፡ወነዊም፡በሐሩረ፡ፀሓይ፡ወለቢሰ፡ክታን፤ወ፬ያደገድጉ፡ .... Fal. f. 67; አግዘፈ፡ጽልመተ፡ 2 Reg. 22, 12. a) *obfirmare, rigidum facere* cor, collum suum i. e. *obstinatum, contumacem, obduratum* animo *esse*: አግዘፉ፡ልበሙ፡ Jer. 5, 10; Act. 7, 54 rom.; አግዘፈ፡ክሳዶ፡ Gen. 49, 3; Ex. 33, 3; Deut. 9, 6. 10, 16: 2 Esr. 19, 16. 17; Jer. 5, 26. 17, 23; Rel. Bar.; Sir. 16, 11; ἐτραχηλίασεν Job 15, 25; የሐውሩ፡እንዘ፡ያገዝፉ፡ክሳዶን፡ ὑψηλῷ τραχήλῳ Jes. 3, 16. b) crassiorem i. e. *copiosiorem et graviorem facere* orationem: ab iis ignominia affectus ob orationem antea habitam አግዘፈ፡ሎሙ፡ነገረ፡ Jsp. p. 360.

ግዙፍ፡ part. *crassus, (densus), spissus*: 3 Reg. 7, 43; መዝራዕት፡ግዙፍ፡ ἰσχυρός Hez. 30, 22; ይኩን፡ልብሰሙ፡እምፀምር፡ግዙፍ፡ F. N. 10, 6. a) *pinguis*: ደብር፡ግዙፍ፡ ὄρος παχύ Jes. 28, 1. b) *obfirmatus*: ግዙፈ፡ክሳድ፡ Deut. 9, 13; Macc. f. 8; ግዙፋነ፡ልብ፡ f. 6; ከለባት፡ግዙፋነ፡ልብ፡ ἀναιδεῖς Jes. 56, 11 var.; Hen. 98, 11; Org. 7.

ገዚፍ፡ adj. *crassus, spissus, (densus)*, de corpore hominis: ገዚፋን፡ παχεῖς Chr. Ta. 15; rex Indiae erat ገዚፍ፡ጥቀ፡, Alexander M. autem ድግዱግ፡ Jsp. p. 283; ገዚፈ፡አባል፡ (opp. ረቂቀ፡አባል፡) Fal. f. 53; ለምንት፡አውሰብከ፡ብእሲተ፡ንእስተ፡ወአንተኒ፡ብእሲ፡ገዚፍ፡ወዐቢይ፡ f. 81; de vestibus, tegumentis: ይልበሱ፡ዕሙዳን፡ልብሰ፡ገዚፈ፡እምነፀምር፡ F. N. 23; ይቀንቱ፡ሐቌሆሙ፡በቅናት፡እምአምእስት፡ገዚፋን፡ F. N. 10, 6; ሠቀ፡ጸጕር፡ገዚፈ፡ (Acc.) Enc. Genb. 11; de baculis: አብትር፡ዘኀጺን፡ገዚፋት፡ Gad. T. H.; ይዝብጥዎሙ፡በገዚፋን፡አብትር፡ Macc. f. 2; ዘበጡ፡በገዚፍ፡ዕፀው፡ Enc. Nah. 25; de columna: ገዚፍ፡ዐምድ፡ Enc. Pag. 1.

ግዝፍ፡ subst. *crassitudo, spissitas*, πάχος 3 Reg. 7, 3; Ps. 140, 8; ግዝፈ፡ልብ፡ (*contumacia, obstinatio*) Org. 7.

ግዘፍ፡ subst. id., 3 Reg. 7, 9. 11; 1 Par. 20, 5; Jer. 52, 21 vrs. nov.; ግዘፈ፡ዕፅ፡ Hez. 41, 25. 15, 5 var. (vid. መግዘፍ፡); ግዘፈ፡ደመናት፡ Org. 1; ግዘፌሆን፡ለአልባብ፡ Jsp. p. 364.

ግዝፈት፡ n. act. id.: በግዝፈተ፡ልብከ፡ Macc. f. 6; Enc. Tachs. 6; በግዝፈተ፡ክሳድከ፡ Macc. f. 14.

መግዘፍ፡ subst. *res crassa, pars rei crassa, spissa, densa*: በመግዘፈ፡ምድር፡ ἐν τῷ πάχει τῆς γῆς 3 Reg. 7, 33; 2 Par. 4, 17; ወኢበመግዘፌሁ፡ (v. ወኢበግዘፌሁ፡) ኢይከውን፡ለምግባር፡ ἔτι αὐτοῦ ὄντος ὁλοκλήρου Hez. 15, 5.

ገየለ፡ vid. sub ገለየ፡

ጌመ፡ inus. i. q. غام *nubilosum fuit coelum* (ܐܬܥܡܡ).

ጊሜ፡ subst., m. et f., [ܥܡܛܐ, غَيْم غَيْن] 1) *nebula*, ὁμίχλη, Ps. 147, 5; ይጠፍእ፡ከመ፡ጊሜ፡ወጠል፡ Job 24, 20. 38, 9; Jes. 29, 18; Sap. 2, 4; Sir. 24, 3. 43, 22; 4 Esr. 6, 11; Hen. 60, 19. 69, 23. 100, 11; 2 Petr. 2, 17; ሳሕወ፡ጊሜ፡ Org. 1. 2) *nix, tempestas nivalis:* በረድ፡ወጊሜ፡ πάχναι καὶ χιόνες Dan. ap. 3, 49; νιφετός Deut. 32, 2; በዕለተ፡ጊሜ፡ (v. ቍር፡) πάγους Nah. 3, 17; ይዘርዎ፡ውስተ፡ምድር፡ለጊሜሁ፡ πάχνην Sir. 43, 19. — *Voc. Ae.:* ጊሜ፡ዘ፡ጉም ።

ጌሠ፡ *mane surgere* vid. sub ጌሰ፡

I. **ግዩር፡** part. [גֵּר, ܓܝܘܪܐ, vic. ኀር፡] *advena, hospes peregrinus*, γειώρας, προςήλυτος, Ex. 12, 19. 48. 22, 20. 23, 9. 12; Lev. 16, 29; ግዩራን፡ Lev. 17, 8 seq.; 18, 26. 19, 10. 33. 34. 24, 22; ግዩራን፡ወፈላስያን፡ προςήλυτοι καὶ πάροικοι 25, 23. 35. 47; Num. 9, 14. 15, 14—16. 35, 15; Deut. 5, 14. 10, 18. 19. 24, 17. 20. 27, 19; Macc. f. 10; Maria in Aegypto semet vocat ግይርት፡ Ssal. Req.; trsl.: *peregrinus* vel *rudis in* re: sunt ግዩራን፡በሕገ፡አሪት፡ M. M. f. 13. — *Voc.: Ae.:* ግዩር፡ዘ፡መጻተኛ ።

ግይርና፡ subst. *conditio* sive *status advenae*, Org.

ገየረ፡ *advenam esse*, Lud. auct. Greg.

II. **ገየረ፡** I, 2 an 1? [denom. a גִּיר, جَيَّارٌ جِيرٌ *calx*] *calce obducere:* ገየርዋ፡(ለአረፍት፡) Hez. 13, 15; አረፍት፡እንተ፡ገየሩ፡ (v. ግይርት፡) Jes. 16, 11. — *Voc. Ae.:* ገየሩ፡ዘ፡መረጉ፡

ግዩር፡ part. *calce obductus*, Jes. 16, 11 var.

መገይር፡ part. *calce obducens, caementarius:* መገይራን፡ τειχισταί 4 Reg. 12, 12 (Lud. c. 461 exhibet መዐይራን፡).

ጌራ፡ subst., Pl. ጌራት፡ [amh. ቍርዕ፡ vel ቍር፡ vid. supra c. 429; componendum cum مِكْوَرٌ كَارٌ (vid. ከረ፡ et ከራ፡) ob *cavitatem* et *rotunditatem?* an ⲔⲀⲢⲒⲀ?] 1) *galea, cassis*, κόρυς Sap. 5, 19; περικεφαλαία 1 Reg. 17, 5; Jer. 26, 4 var.; Hez. 23, 24 var. (ጌራ፡ኀጺን፡); 27, 10. 38, 4; ጌራ፡መድኀኒት፡ Jes. 59, 17; 1 Thess. 5, 8; Eph. 6, 17; Org. 5; አሰርግወኒ፡ጌራ፡መድኀኒትከ፡ Kedr f. 11; መጽሐፈ፡ጌራ፡መዊእ፡ inscriptus est libellus magicus Cod. Mus. Brit. LXXX, 2; ጌራት፡ኀጺን፡ Sx. Haml. 15. 2) *mitra, diadema:* ያአትቱ፡ጌራቲሆሙ፡እምርእሶሙ፡ μίτρας Hez. 26, 16; Aristobulus ተቀጸለ፡ጌራ፡ዐቢየ፡ዲበ፡ርእሱ፡አሕጺጸ፡ጌራ፡ክህነት፡ቅዱስ፡ Jsp. p. 301; Antonius Herodis capiti ጌራ፡ imposuit p. 325; ወገብሩ፡ዲበ፡ርእሱ፡ጌራ፡ንጉሥ፡ወውስተ፡እዴሁ፡በትር፡ዘወርቅ፡ p. 340; ጌራ፡ዘንጉሥ፡ Lud. ex Hom. de Maria et Magis. — Apoc. 9, 9. 17 Ae. habet ጌራ፡, Gr. ϑώραξ. — *Voc. Ae.:* ጌራ፡ዘ፡እራስ፡ቍር፡; *aliud:* ጌራ፡ዘ፡እራስ፡ወርቅ ።

ጌሰ፡ et **ጌሠ፡** I, 1 [غَدَا] Subj. ይጊስ፡ *mane surgere, mane agere* alqd, *mane venire, mane pergere* vel *proficisci:* ὀρϑρίζειν Gen. 19, 2; Ex. 8, 16; ገይሰክሙ፡በጽባሕ፡ 19, 16; ገይሰ፡በጽባሕ፡ሐነጸ፡ 24, 4. 32, 6; 1 Reg. 5, 3. 4; 15, 12. 29, 10, 11; 2 Reg. 15, 2; Kuf. 17. 27. 32; ጌስኩ፡በሌሊት፡ 2 Esr. 12, 12; Job 1, 5. 8, 5; ለገዩስ፡ Ps. 118, 148; ከንቱ፡ገይሶትክሙ፡ 126, 3; ዘይገይስ፡ Sir. 40, 7; Tob. 9, 6; Dan. 6, 19; አሌለያ፡ገይሰ፡ Luc. 24, 1; Act. 5, 21. a) c. c. Acc. loci, quo quis mane pergit: Luc. 21, 38; ጌሰ፡ገዳመ፡ Kuf. 26; Job 29, 7; እለ፡ይገይሱ፡በጽባሕ፡ቤተ፡መያሲ፡ Jes. 5, 11; ነቂሀነ፡እምንዋም፡ንጊሳ፡ለቤተ፡ክር"ን፡ Deg.; c. praep. ut ውስተ፡ loci Cant. 7, 13; ኀበ፡ loci vel pers.: Luc. 21, 38. 24, 22; ጊስ፡ኀበ፡እግዚ"፡ወጸሊ፡ Job 8, 5; ዘይገይስ፡ኀቤሃ፡ Sir. 4, 12. 6, 36. 35, 14. 39, 5; Jes. 26, 9; ጌስኩ፡ኀቤክሙ፡ወነገርኩ፡ Jer. 25, 3; Sap. 6, 15; Ps. 62, 1. b) in genere: *proficisci, pergere, venire:* ጌሰ፡ወመጽአ፡ ᾤχετο Jer. 48, 10; አዘዘሙ፡ይጊሱ፡ኀበ፡እግዚ"፡ 1 Reg. 10, 17; Enc. Haml. 15; ገይስ፡ *profectio:* ከመ፡ይግበር፡ገይሰ፡ Kuf. p. 165.

አጌሰ፡ II, 1 *mane surgere facere, pergere* vel *proficisci facere:* አመ፡ያገይስዋ፡ለታቦት፡ካህናት፡አግብእዋ፡ውስተ፡መካና፡ Deg.; እስከ፡አመ፡ያገይስዎ፡ኀበ፡እስራኤል፡ Luc. 1, 80; ኢርኩስ፡ኀሪስኪ፤ (o Maria) ለምንትኬ፡አጌስኪዮ፡ለፍሬ፡ቅድሳት፡ውስተ፡ቤተ፡መቅደስ፡ M. M. f. 67.

ገያሲ፡ n. ag. *qui mane pergit* vel *proficiscitur*, Lud. sine auct.

ጌሰም፡ vel **ጌሠም፡**(ጌሜም፡ 4 Esr. 10, 73 errore calami scriptum videtur) subst., m. et f., [de *am* cfr. ዓለም፡] 1) *dies posterus, crastinus:* ለጌሰም፡ Ex. 8, 6. 16, 19; Num. 11, 18. 16, 16; Jos. 3, 5; ኢትትዐበይ፡ዘለጌሰም፡ μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον Prov. 27, 1; ኢትተከዙ፡ለጌሰም፡እስመ፡ጌሰምሰ፡ትኄሊ፡ለርእሳ፡ Matth. 6, 34; እስከ፡ጌሰም፡ 1 Reg. 20, 11; Act. 4, 3; c. pron. suff.: በጌሰሙ፡ *postridie* F. M. 14, 9; ለለጌሰሙ፡ Machb. Me'em. 11. 2) ጌሰመ፡ vel ጌሰም፡ adv. *cras:* ጌሰመ፡ዘጊዜ፡ Ex. 9, 18. 32, 5; Jos. 3, 5; 1 Reg. 9, 16. 19, 2. 11. 20, 5. 18; Esth. 5, 8; 2 Par. 20, 16; Prov. 3, 28; 4 Esr. 10, 73. 14, 29; ጌሰም፡ንመውት፡ Sir. 10, 10; አነ፡የም፡ወአንተ፡ጌሰም፡ (v. ጌሰመ፡) 38, 22; ጌሰም፡ (v. ጌሰመ፡) ንመውት፡ Jes. 22, 13; 3 Reg. 20, 6; Jac. 4, 13; Matth. 6, 30. — *Voc. Ae.:* ጌሰም፡ዘ፡ነግ፡

ገይብ፡ subst. m. [a forma sinuata et convexa dictum (جَيْبٌ *sinus*, جُوبٌ *magna situla*) sicut גְּבִיעַ, קֻבַּעַת] 1) *calix, scyphus* (sec. Lud.: „*patera*, vasculum rotundum late patens ad usum bibendi“), κόνδυ Gen. 44, 5. 6. 10. 16 (aliâs ከራ፡). 2) „*situla* ad hauriendam e puteo aquam“ (Lud.): አገይበ፡ወርቅ፡ምቅዳሐ፡ስብሐት፡ Org.; Chr. Ax. f. 90. — *Voc. Ae.:* ገይብ፡ዘ፡ፍኛላት፡; *aliud:* ዘ፡ጌብ፡

ገይብ፡ *sinus* vestis vid. sub ጀይብ፡

ጌና፡ vid. supra c. 1175.

ጊዜ፡ subst., m. et f., Pl. ጊዜያት፡ [adjecta vocali *ê* formatum sicut ዕድሜ፡, sive etymon cum Ges. in thes. p. 991 a جَازَ *transiit*, sive a גזה גזז al. *secare, dividere, definire* petieris] 1) *tempus* a) *definitum, statutum, certum*, καιρός Koh. 3, 1—9. 7, 17. 8, 5. 6; እስከ፡ተኀልፍ፡ጊዜሃ፡(ለመዐት፡) Sir. 1, 23; ዘእንበለ፡ይብጻሕ፡ጊዜሁ፡ 30, 24; ቀርበ፡ጊዜነ፡ Thren. 4, 19; Gen. 6, 13; Matth. 26, 18; መዋዕለ፡ጊዜሁ፡ Marc. 13, 33; በዝንቱ፡ጊዜ፡በካልእት፡ዓመት፡ Gen. 17, 21. 18, 14; ጊዜ፡ዘርእ፡ለዘሪእ፡በጽሐ፡ Kuf. 11; ጊዜ፡ገሚድ፡ Cant. 2, 12; Job 38, 32; በበ፡ጊዜ፡ Kuf. 6; 4 Esr. 8, 14. 9, 37; c. pron. suff. sive pers. sive neutr.: ጊዜሁ፡ tempus ejus i. e. ei definitum: 4 Esr. 8, 47; Ps. 1, 3. 103, 28; Matth. 8, 29. 24, 45; Marc. 1, 15; Luc. 4, 13. 12, 42; Rom. 13, 11; 1 Cor. 4, 5. α) diei i. e. *hora, horae*, (*vigilia*): በጊዜ፡መሥዋዕት፡ሰርክ፡ Dan. 9, 21; 2 Esr. 9, 5; ጊዜ፡ምሳሕ፡ Ruth 2, 14;

Dan. ap. 1, 13; ውእተ፡ ጊዜ፡ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ Dan. 4, 30; Deut. 18, 6; ጊዜ፡ ብርሃን፡, ጊዜ፡ ምሴት፡ Kuf. 49; እስመ፡ ጊዜ፡ ቀትር፡ ውእቱ፡ Rel. Bar.; Dan. ap. 1, 7; ዘጊዜ፡ 1 Reg. 9, 16; 3 Reg. 20, 6; Ex. 9, 18. 10, 4; በጊዜ፡ ጽባሕ፡ ἐν φυλακῇ τῇ ἑωθινῇ 1 Reg. 11, 11; Joh. 4, 52 rom.; መጽሐፈ፡ ጊዜያት፡ *horarium* Cod. Mus. Brit. XXXIV. β) *anni tempus, tempus festum:* ጊዜያቲሆሙ፡ ለአውራኅ፡ Kuf. 29; ኵሉ፡ ጊዜያት፡ ለዓመታት፡ Kuf. 2; ከመ፡ ያእምሩ፡ ጊዜ፡ ዓመታት፡ Kuf. 4; ጊዜ፡ በዓላቲሁ፡ Sir. 36, 8; Hen. 82, 10. b) *justum, idoneum, opportunum:* ኢኮነ፡ ጊዜሁ፡ ለሐኒጸ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Hagg. 1, 2. 4 (seq. ከመ፡ c. Subj.); በጊዜ፡ πρὸς καιρόν Koh. 10, 17; እስከ፡ ትረክብ፡ ጊዜሁ፡ Sir. 1, 24. 20, 6; ኵሎ፡ በጊዜሁ፡ ወበዐቅሙ፡ ግበር፡ 35, 11; በጽሐ፡ ጊዜሁ፡ በዘታነሥእ፡ ርስተከ፡ Judith 13, 5. c) *tempus* in genere vel *temporis pars* quaedam: Hen. 90, 5; ጊዜ፡ ወድድቅ፡ Koh. 9, 11; ጊዜ፡ ምንዳቤ፡ Sir. 18, 20; ጊዜ፡ እኩይ፡ Koh. 9, 12; ጊዜያት፡ Sap. 7, 18. 8, 8. በጊዜ፡ ሰዓት፡ Kuf. p. 62; በጊዜሃ፡ ለይእቲ፡ ዕለት፡ Gen. 17, 26.— Crebro nomini ጊዜ፡ in st. c. posito tota enunciatio subjungitur; latine: *tempus quo*, ut: እስከ፡ ጊዜ፡ ያሰፍጣ፡ καιρὸν τοῦ ἀπατῆσαι αὐτήν Judith 12, 16; እምጊዜ፡ የዐርግ፡ ጎሕ፡ ἀπὸ ἀναβάσεως τοῦ ὄρθρου 2 Esr. 14, 21. 18, 3; ያአምሩ፡ ጊዜ፡ ይወጽኡ፡ ወይበውኡ፡ Jer. 8, 7; በጽሐት፡ ዕለቶሙ፡ ወጊዜ፡ ይትቤቀልዎሙ፡ 27, 27; 1 Reg. 30, 17; ሶበ፡ ኮነ፡ ጊዜ፡ ይዕረብ፡ ፀሓይ፡ Gen. 15, 17; አይ፡ ጊዜ፡ ሐይወ፡ Joh. 4, 52 rom. (vid. etiam n. 2, f). — 2) Usurpatur ad exprimenda varia adverbia et particulas: a) በኵሉ፡ ጊዜ፡ *omni tempore, semper:* Lev. 25, 31. 32; Koh. 9, 8; Prov. 18, 1; Ps. 33, 1. 49, 9; Sir. 6, 37. 17, 15; Kuf. 20; 4 Esr. 9, 27; Jes. 60, 11; Jer. 6, 7; Judith 16, 16 al. b) ውእተ፡ ጊዜ፡ vel ይእተ፡ ጊዜ፡ *eo tempore* α) *tunc, tum*, τότε, Ex. 12, 44. 48; Prov. 23, 33; Ps. 18, 14; Sir. 28, 2; Tob. 12, 6. 13, 6; Kuf. 25; Hen. 24, 6. 25, 2; Hebr. 10, 7. β) *statim, illico* (vid. Dan. 4, 30), εὐθέως Matth. 13, 5. 21, 2. 27, 48 al. c) ጊዜ፡ in Acc. et st. c. vice praepositionis temporalis fungitur (pro Abl. Latinorum), ut: ጊዜ፡ ስሱ፡ ሰዓት፡ Luc. 23, 44; Joh. 4, 52. 53. d) በጊዜሃ፡ horâ ejus i. e. *statim, illico, confestim*, εὐθύς, εὐθέως Gen. 15, 4; Job 5, 3; Matth. 4, 20. 22. 8, 3. 14, 27. 20, 34. 24, 29. 25, 15; Apoc. 4, 2; παραχρῆμα Job 40, 7; Jes. 29, 5. 30, 13; Matth. 21, 19. 20; παραυτίκα Ps. 69, 4; አኮ፡ በጊዜሃ፡ οὔπω Matth. 24, 6. e) ለጊዜሁ፡ vel ለጊዜሃ፡ *in praesens, in* vel *ad tempus, temporarius:* ለጊዜሁ፡ εἰς τὸ παρόν Hebr. 12, 11; πρὸς καιρόν (opp. እምድኅሬሁ፡) Prov. 5, 3; ለጊዜሃ፡ πρόσκαιρος Matth. 13, 21; Marc. 4, 17. f) Relative usurpatur (vid. n. 1): α) ጊዜ፡ vel በጊዜ፡ *quo tempore, quum, quandocumque, simulac:* ጊዜ፡ ጸዋዕከኒ፡ Job 14, 15; ጊዜ፡ ይገብር፡ ὁπότε 26, 14; ጊዜ፡ ይሰክብ፡ Sir. 40, 5; ጊዜ፡ ይወፅእ፡ ἡνίκα Gen. 24, 11; ὅταν Marc. 14, 7; ጊዜ፡ ሠርዐ፡ ሕገ፡ F. M. 8, 1; ጊዜ፡ ፈቀደ፡ Enc. Ter 5; በጊዜ፡ ሰምዐት፡ Kuf. p. 112; በጊዜ፡ ይትመዓዕ፡ ይከውኖ፡ ድቀቱ፡ Sir. 1, 22; Joh. 5, 4 Platt. β) እንተ፡ ጊዜ፡ (sec. Lud. etiam አመ፡ ጊዜ፡) *quo tempore, quum:* እንተ፡ ጊዜ፡ ያዐርፍ፡ Sir. 34, 3; Ps. 123, 2. g) በአሐዱ፡ ጊዜ፡ *quodam tempore, aliquando*, Lud. h) ጊዜ፡ — ጊዜ፡ *tum — tum, modo — modo, aliâs — aliâs*, Phlx. 32. 59; quater repetitum Phlx. 72; etiam ጊዜያት፡ — ጊዜያት፡ id., Phlx. 178. 3) tempus i. e. *vicis, vices:* ጊዜ፡ ፫ ሰዓት፡ καιροὺς τρεῖς (ternis horis quotidie) Dan. 6, 10; በዝ፡ ጊዜ፡ *hac in re, hac in vice* Ex. 9, 14. 8, 28; ካልእ፡ ጊዜ፡ *alio tempore, iterum* Act. 17, 32 Platt; ፬ ጊዜያት፡ *quater* 2 Esr. 16, 4 var.; ከመዝ፡ ገብረ፡ ሠለስተ፡ ጊዜ፡ *ter* Did. 29; Lit. 159, 4; ይትነፋሕ፡ ቀርን፡ ፫ ጊዜ፡ Clem. f. 156; ፭ ጊዜያት፡ *quinquies* Chr. ho. 28; ፵ ጊዜ፡ Clem. f. 46; ብዙኀ፡ ጊዜ፡ Sx. Tachs. 24; ብዙኀ፡ ጊዜያት፡ *saepenumero* F. M. 24, 1; Chr. ho. 26; በ፩ ጊዜ፡ *una vice, semel* Chr. ho. 17; አየ፡ ጊዜ፡ ወስፍን፡ ጊዜ፡ *quando et quoties?* Phlx. 238; በጊዜ፡ እምጊዜያት፡ *aliquando* Jsp. p. 326 (ex Arabismo).

ጐየ፡, rarissime ጐየየ፡ I, 1 [كَاعَ كَاكَا جَاجَأَ *timidus recessit, pavidus fuit, fugit*] ይጕየይ፡ et ይጕይይ፡, *fugere, aufugere:* ጐየ፡ Gen. 39, 12. 15. 18; Jud. 1, 6. 4, 15. 17. 9, 21; 1 Reg. 4, 16. 17; 2 Reg. 1, 4. 10, 14. 19, 9. 23, 11; Ps. 113, 3; ጐየይኪ፡ 113, 5; Kuf. 47; 4 Esr. 10, 5; Jes. 22, 3; Marc. 5, 14. 14, 50. 16, 8; formam ጐየየ፡ Lud. affert ex Enc. Jac. 2 et 3 (at Cod. Tub. habet ጐየ፡); ይጐይይ፡ Sir. 22, 22; Jes. 10, 29. 48, 20; Prov. 28, 1; Tob. 1, 18; Jac. 4, 7; ይጐይያ፡ Joh. 10, 5; ይጐዩ፡ et ይጐይዩ፡ Jes. 22, 5; Judith 14, 3; Matth. 24, 16; ከመ፡ ይጕየዩ፡ Hen. 89, 26; Ps. 67, 1; ይጕየዩ፡ et ይጕይዩ፡ Ex. 23, 27; Num. 10, 34; Deut. 32, 24; Matth. 3, 7; ጕይይ፡ et ጕየይ፡ Sir. 21, 2; Matth. 2, 13; Cant. 8, 14; 1 Tim. 6, 11; ጕይዩ፡ 2 Par. 10, 16; ጕዩ፡ Jer. 28, 6; Zach. 2, 6; ጕየዩ፡ Jer. 30, 8. 31, 6; Matth. 10, 23; 1 Cor. 6, 18. 10, 14; Inf. ጐይይ፡ Hen. 52, 7; 1 Reg. 4, 16 var.; c. c. እምን፡ rei vel pers.: ከመ፡ ዘይጐይይ፡ እምአርዌ፡ እኩይ፡ ከማሁ፡ ጕይይ፡ እምኀጢአት፡ Sir. 21, 2; Jes. 10, 18; Ps. 103, 8; Ex. 4, 3; Matth. 3, 7; Jac. 4, 7, 1 Tim. 6, 11; ጐየ፡ እምገጸ፡ ዔሳው፡ Kuf. 31; vel c. እምቅድመ፡ Jos. 7, 4. 8, 5. 6; Jud. 9, 40; 2 Reg. 10, 18; vel c. Acc. rei vel pers.: ጕይያ፡ (v. ጕየያ፡) ለፍትወት፡ 2 Tim. 2, 22; 2 Petr. 1, 4; እለ፡ ይጐይይዋ፡ ለጸባብ፡ አንቀጽ፡ Kid. f. 4; Ex. 23, 27; c. c. praep. vel adverbiis loci: ጕዩ፡ እማእከለ፡ ባቢሎን፡ Jer. 28, 6; ጕዩ፡ እምብሔረ፡ ደቡብ፡ Zach. 2, 6 var.; ጐዩ፡ እስከ፡ በሴጣ፡ Jud. 7, 22; ውስተ፡ 2 Par. 10, 16; Matth. 2, 13. 10, 23; ጕየይ፡ ኀበ፡ ላባ፡ Kuf. 27; ጐየ፡ አፍአ፡ Gen. 39, 18; አይቴ፡ ትጐይዩ፡ Hen. 97, 3. 103, 13.

አጕየየ፡ II, 1 (አጐየየ፡ Cyr. f. 1 lectio prava videtur) 1) *fugare, in fugam conjicere* 2 Reg. 17, 2; Tab. Tab. 57. a) trsl.: *abigere, pellere*, somnum suum: አጕየዮ፡ ለንዋም፡ Enc. Jac. 24. b) *ad fugiendum cogere* alqm: ሶበ፡ አጕየየተነ፡ ሐመር፡ Act. 27, 16 rom. 2) *fugiendo secum auferre; in tutum deferre* alqm: አመ፡ ንእሱ፡ አጕየየቶ፡ እሙ፡ እስከ፡ ምድረ፡ ግብጽ፡ Chr. ho. 28; ወአጐየየቶሙ፡ (sic) ለሕፃናት፡ Cyr. f. 1. 3) *fugere sinere* alqm Num. 35, 32. 4) *fugacem* i. e. *velocem reddere* alqm: Christus claudos sanavit ወአጕየዮሙ፡ ከመ፡ ሩጸተ፡ ሀየል፡ M. M. f. 25.

ጕዩይ፡ part. *fugiens, fugitivus:* ተረክቡ፡ ጕዩያነ፡ እምሥርዐተ፡ መልእክት፡ φυγάδες; Lud. e Mss. Colb.

ጕያ፡ subst. *fuga*, Matth. 24, 20; አኮ፡ በጕያ፡ ዘተሐውሩ፡ Jes. 52, 12; ይከውን፡ ዐቢይ፡ ምንዳቤ፡ ወጕያ፡ ወከዕወተ፡ ደም፡ Kid. f. 3; ዑቁ፡ በሰንበት፡ ኢይኩን፡ ጕያክሙ፡ Deg.; በጕያ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; c. Acc. loci: ጕያከ፡ እምቤተ፡ ልሔም፡ ደብረ፡ ቍስቋም፡ ibid.

ጕየት፡ n. act. *fuga*, Cyr. f. 111; Enc. Mag. 8.

ጐያይ፡ vel ጐያዪ፡ n. ag. 1) *profugus:* ጐያየ፡ (v. ጕያየ፡) ከዊኖ፡ cum profugus esset sc. Jesulus, Cyr. f. 111; ብእሲ፡ ጐያዪ፡ F. M. 23, 4. 2) *fugitivus:* ጐያዪ፡ ignominia notatus sicut fur et qui mingendo lectum inquinat F. N. 33, 3; እንስሳ፡ ጕያፌ፡ F. N. 40.

ምጕያይ፡ subst. 1) *perfugium, refugium*, Ps. 103, 19; Christe ዘኮንከ፡ምጕያየ፡ Kid. f. 11. 2) *fuga:* አልቦ፡ጽንፈ፡ ለምጕያይኪ፡ Nah. 3, 9.

ገይድ፡ et **ጋይድ፡** adj. *velox, cursor*, de equis: ፈረስ፡ገይድ፡ከመ፡ዐርከ፡ኄር፡ (ἵππος εἰς ὀχείαν) Sir. 36, 6; de capreis et hominibus: ወገይዳን፡ (v. ጋ"፡) ከመ፡እንተ፡ወይጠል፡ κοῦφοι ὡς δορκάδες 1 Par. 12, 8. [Sine dubio i. q. جَيِّدٌ a جَادَ *praestans fuit; velox fuit* in cursu suo equus]. — *Voc. Ae.:* ጋይድ፡ዘ፡ፈርጣጭ፡አፍጣኝኒ፡ይብሉ፡

ግይዱስ፡ vid. sub ግዱድ፡

ጌገየ፡ quadrl. I [غوى עוה ኀገወ፡] 1) *errare* a) *aberrare* a via, *deerrasse* itinere: ዮጊ፡እጌጊ፡እስመ፡እንተ፡ፍኖተ፡ዶብር፡መጻእኩ፡ Rel. Bar.; *aberrare* a vero i. e. *non invenire*, c. Acc.: ይጌግዩ፡ኵሎ፡ሥርዐተ፡ዘዓመታት፡ Kuf. 6; Hen. 82, 5. b) *in errorem induci, in errore versari, falli, titubare mente errabunda:* Marc. 12, 27; Joh. 7, 47; ትጌጊ፡ πλανηθήσῃ Jes. 17, 11; ጌገዩ፡በስከር፡ ἐσείσθησαν Jes. 28, 7; ይጌግዩ፡ 44, 20; በፍትሕ፡ኢይጌጊ፡አፉሁ፡ Prov. 16, 10; Hen. 75, 2; ትጌጊ፡ ἐκπλαγῇς Koh. 7, 16; ንጌጊ፡ለርእስነ፡ ἑαυτοὺς πλανῶμεν 1 Joh. 1, 8. c) *ignorare*, seq. ለ፡, ut: ኢጌገይኩ፡ለእለ፡ይትዋከሑ፡ብሂሎሙ፡ οὐκ ἀγνοῶ Cyr. ad Th. f. 17. d) ethice: *errorem committere, delinquere, peccare, culpam committere* (inconsiderate, per imprudentiam): ἐσπούδακα Jes. 21, 3; ይስሕት፡ወይጌጊ፡ Sir. 34, 30 var.; ይወድቅ፡ወይጌጊ፡ 35, 15; πλανᾶσθαι Hez. 33, 12; አበሱ፡ወጌገዩ፡ ἐπλημμέλησαν Sir. 48, 6; አበስነ፡ጌገይነ፡ ἡμαρτήσαμεν ἠσεβήσαμεν Thren. 3, 41; Job 34, 8; ጌገይከ፡ ἠνόμησας Job 35, 6; Dan. 9, 5; ἠδικήσαμεν Ps. 105, 6; ὀφείλει Matth. 23, 18; ἡμάρτομεν Thren. 5, 16; c. ላዕለ፡ pers.: Prov. 8, 36; c. Acc. peccati: Ex. 32, 30; አበሳ፡ዘበኢያእምሮ፡ጌገይከ፡ Kuf. 22.

አጌገየ፡ II 1) *in errorem inducere, ad peccandum* vel *delinquendum seducere*, Tit. 3, 11. 2) *reum* vel *sontem declarare* alqm, 3 Reg. 8, 32 var.

አንጌገየ፡ V *hinc inde oberrare, circumerrare, vagari:* Hagar ታንጌጊ፡በገዳም፡ Kuf. p. 66; አንጌገዩ፡ውስተ፡አውግር፡ Did. 12; Cant. 1, 7; ኢያንጊግዩ፡ (sic) ለፌ፡ወለፌ፡ከመ፡ሐመር፡ዘይዘብጥዋ፡መዋግድ፡ Clem. f. 128; ጸሎት፡ዘእንበለ፡ዕርዐት፡ወኢአንጌግዮ፡ Phlx. 4. 13; አንጌገዩ፡ፍኖተ፡በዳ፡ Enc. Ter 2 (Lud.). — *Voc. Ae.:* ሰኰየ፡አንጌገየ፡ብ፡ተቅበዘበዘ፡; *aliud:* አንጌግያ፡ዘ፡እስሒታ፡አዘውቃኒ፡ይ።

ጊጉይ፡ part. 1) *errans* a) *errore deceptus:* Joh. 7, 49; ብእሲ፡አብድ፡ወጊጉይ፡ πλανώμενος Sir. 16, 23; πλάνος (*impostor*) Matth. 27, 63. b) *errore mentis captus, insanus*, ἐπίληπτος 1 Reg. 21, 14 (v. ዘጋኔን፡). 2) *peccator, impius, scelestus, sceleratus, criminis reus:* ἁμαρτωλός Sir. 11, 9; Jes. 65, 20 vrs. alt.; ጊጉይ፡ውእቱ፡ Sir. 19, 2; ἀσεβής 42, 2; ἄνομος 3 Reg. 8, 32; ጊጉያን፡ Dan. 12, 10; ጊጉየ፡ልብ፡ 1 Reg. 25, 31; ጊጉየ፡ኮንኩ፡ላዕሌከ፡ Gen. 43, 9; ምስለ፡ጊጉያን፡ተኈለቊ፡ Lit. Joh.; Muhammedani ጊጉያን፡ Lit. 171, 4; ἔνοχος Lev. 20, 9. 11. 12. 13. 16; αἴτιος Dan. ap. 1, 53.

ጌጋይ፡ subst., plerumque m., Pl. ጌጋያት፡, 1) *error, fraus, destitutio*, πλάνη Judae 11; Rom. 1, 27; በጌጋየ፡ልቦሙ፡ Jer. 23, 17; πλάνησις Jes. 30, 10; በጌጋዮሙ፡ ἐν τοῖς πλάνοις αὐτῶν Jer. 23, 32; Matth. 27, 64. 2) *delictum, delicta, peccatum, peccata, impietas, improbitas, scelus* (creberrime usitatum), Kuf. 5; 4 Esr. 7, 27; ἄγνοιαι Sir. 23, 3; ἁμαρτία Job 7, 21. 10, 6; Jes. 44, 22; 1 Joh. 5, 17; ἁμαρτίαι Sir. 4, 26; ኵሉ፡ጌጋዮሙ፡ 17, 20; Jes. 13, 11; Hez. 28, 18; ἀδίκημα, ἀδικία 1 Reg. 26, 18; ምንት፡ጌጋይነ፡ Jer. 16, 10; Thren. 2, 14; Mal. 2, 6; Hez. 3, 19; ἀδικίαι Jes. 43, 24; Jer. 14, 20; ἀνομία, ἀνομίαι Ps. 37, 4. 68, 32; Job 14, 17. 20, 27; Jes. 50, 1. 53, 5. 58, 1; Hez. 33, 12 seq.; παράπτωμα Rom. 5, 15; ἐπιθυμίαι 1 Petr. 1, 14; ጌጋያት፡ Chr. ho. 9 al. a) *scandalum:* እብነ፡ጌጋይ፡ Rom. 9, 33; ከመ፡ኢይኩንኒ፡ጌጋየ፡ Judith 12, 2. b) *crimen, culpa, reatus:* ዘጌጋዩ፡ለሞት፡ Num. 35, 31; ጌጋየ፡ይከውኖ፡ Lev. 24, 15; Matth. 12, 5; ኢይመውቱ፡አበው፡በጌጋየ፡ውሉዶሙ፡ 4 Reg. 14, 6; Rom. 5, 12; አልቦ፡ጌጋየ፡ οὐκ ἔνοχός ἐστιν Num. 35, 27; ዘአልቦ፡ጌጋየ፡ ἀθῷος Ex. 23, 7; መጽሐፈ፡ጌጋዩ፡ τῆς αἰτίας Marc. 15, 26.

እንጌጋይ፡ subst. *aberratio, vagatio* animi: ዘእንበለ፡ዕርዐት፡ወኢእንጌጋይ፡ Phlx. 4. 13 (vid. supra sub አንጌገየ፡).

መጕጕይ፡ part. i. q. ጊጉይ፡ Lud. affert ex Org. Edzardi (est forma mixta ex አንጐገወ፡ et አንጌገየ፡).

ገየጸ፡ inus., quod sicut جاظ et غاظ cum קוט קוץ et ግእዘ፡ componendum primitus *fastidire* significasse videtur.

ጋየጸ፡ I, 3 i. q. ተጋየጸ፡ n. 1.

ተጋየጸ፡ III, 3 1) *infensum, infestum esse* alicui, *insultare* in alqm, *vexare*, c. Acc.: እትጋየጽ፡ዘይትጋየጸከ፡ ἀντικείσομαι Ex. 23, 22; ይትጋየጸ፡ (v. ይጋይጸ፡) ኀረ፡ቤቱ፡ κακῶσαι αὐτοῦ Job 20, 26. 2) *fastidire, superbire:* ኢርቱዕ፡ንትዐበይ፡ወንትጋየጽ፡በምንትኒ፡እምግብር፡ μηδὲν ἐπαισχυνώμεθα, μὴ μέγα φρονῶμεν Chr. Ta. 2; አይቴ፡ሀለዉ፡እለ፡ይትሜክሑ፡በአልባስ፡ቀጠንት፤ አይቴ፡ሀለዉ፡እለ፡ይትጋየጹ፡በሥን፡ወበላሕይ፡ Genz. f. 119.

ጋዳ፡ *munus* vid. sub ገደወ፡

I. **ገደለ፡** I, 1 [potestas verbi prima in *plectendo, contorquendo* est, vid. Ges. thes. p. 265] 1) *valere, praevalere* in pugnando, c. Acc.: ሶበ፡ገደሎ፡ (v. ቀተሎ፡, v. ጸንዐ፡) ἐν τῷ ἰσχῦσαι αὐτόν Dan. 8, 8 ni hoc ad II ገደለ፡ referre malueris. 2) *luctari* 2 Tim. 2, 5 Plgl., i. q. ተጋደለ፡; dubia videtur lectio.

ተጋደለ፡ III, 3 *luctari, colluctari, conflictari, certare*, c. Acc. vel ምስለ፡ pers.: Gen. 32, 25. 26; Hen. 90, 12; ይትጋደሉ፡ (v. ይትቃተሉ፡) Esth. ap. 1 (παλαίειν); ኢይመጽኡ፡ይትጋደሉከ፡ εἰς παλαίωσιν Nah. 2, 1; ተጋደሎ፡ Job 37, 17; ዘይትጋደል፡ *agonista, athleta* 1 Cor. 9, 25; 2 Tim. 2, 5 Platt; እንዘ፡ይትጋደሉ፡ διαπληκτιζόμενοι Ex. 2, 13; አዘዘሙ፡ለሰብእ፡ተጋደሎቶሙ፡ (sc. feras in theatro) Jsp. p. 328. a) Transfertur in *luctam* vel *certamen* Christianorum contra peccatum, tentationes, cupiditates, difficultates, in agonem martyrum, in disciplinam vel exercitationes ascetarum: Phil. 1, 27. 30; ከመ፡ትትጋደል፡ሠናየ፡ገድለ፡ 1 Tim. 1, 18. 6, 12; 2 Tim. 4, 7; Col. 1, 29. 2, 1; ተጋደለ፡በንስሓ፡ Macc. f. 15; እለ፡

ይትጋደሉ፡ምስለ፡ሕማማት፡ Phlx. 204; ምስለ፡ንዋም፡ Enc. Jac. 24 (vide sub ተርሙስ፡); ተጋደልዋ፡ለኀጢአት፡ Hebr. 12, 4; ተጋድሎታ፡ለፍትወት፡ F. N. 24, 5; Enc. Mag. 15; ነበረት፡፲ወ፪ዓመተ፡እንዘ፡ትትጋደሎ፡ለንዋም፡ Sx. Ter 24; እምብዝኀ፡ተጋድሎ፡ገድለ፤በአምሳለ፡ነፋስ፡ከነ፡ሥጋሁ፡ቀሊለ፡ Enc. Sen. 17; Sx. Sen. 6; Nah. 26 (vid. sub ተፀምደ፡); ተጋደሉ፡ሰማዕት፡በጻማ፡ወበምንዳቤ፡ Mavâs. n. 9, al. crebro. b) de certamine bellico: Hebr. 11, 33; Jsp. p. 325; ንትጋደል፡ለፀቢአቶሙ፡እስከ፡ንመውት፡ p. 349; reges ይትጋደልዎ፡ለጸላኢ፡ Lud. e Vit. Sanct. c) *contendere, vires intendere:* monachum insectationibus obnoxium ይትጋደል፡አበ፡ምኔት፡ለአድኅኖቱ፡ F. N. 10.

አስተጋደለ፡ IV, 3 a) *ad luctandum inducere, luctam suadere*, Org. 1. b) *committere inter se dimicantes*, ad pugnam, Lud. e Libr. Myst.

ገድል፡ subst., m. et f., Pl. ገድላት፡ *lucta, luctatio, certamen, agon:* Chr. ho. 30 (vid. ተጸብአ፡); ገድለ፡መዊእ፡ Sap. 4, 2; ገድል፡ጽኑዕ፡ 10, 12; creberrime: Christianorum *certamen bonum* vel *curriculum miseriae et afflictionis*, ascetarum *disciplina* et *exercitatio*, martyrum et sanctorum *vita:* 1 Tim. 1, 18. 6, 12; 2 Tim. 4, 7; እለ፡ተጋደሉ፡ሠናየ፡ገድለ፡ወሞቱ፡በእንተ፡ክርስቶስ፡ Did. 25; ነበረ፡በዝንቱ፡ገድል፡ሠለስተ፡ዓመተ፡ Vit. Pach.; Gad. T. H.; ዕሴተ፡ገድላቲሆሙ፡ወድካማቲሆሙ፡ F. M. 1, 2; ለሰማዕት፡ገድላቲሆሙ፡ተጽሕፈ፡ለነ፤ንትመሀር፡ሃይማኖቶሙ፡ Mavâs. n. 70; ገድላቲሆሙ፡ለቅዱሳን፡ κατορϑώματα τῶν ἁγίων Chr. ho. 28; Sx. f. 1; pèrmultae singulorum Sanctorum vitae, quae apud Abyssinos circumferuntur, ገድል፡ inscriptae sunt, ex. gr. Cod. Mus. Brit. XLV—XLVIII; d'Abbadie Catal. p. 227—229.

ተጋዳሊ፡ n. ag. (passim ተገዳሊ፡ scriptum) *luctator, certator*, trsl.: *miles Christi, asceta, martyr*, in Sx. crebro; ይቤ፡፩እምተጋዳልያን፡ክቡር፡ሞቶሙ፡ለሰማዕታት፡ Fal. f. 74.

መስተጋድል፡ part., id. a) sensu proprio: ἀϑλητής *athleta* Chr. Ta. 24; ho. 30; 2 Tim. 2, 5; መስተጋድል፡ ne ad baptismum admittatur Kid. f. 23. b) trsl.: Chr. Ta. 14; Phlx. 71; እስጢፋኖስ፡መስተጋድል፡በጸጋ፡ጽኑዕ፡በገድል፡ላዕለ፡ኀይለ፡ጸላኢ፡ Mavâs. n. 12; Org.; Sx. Ter 16 al.; መስተጋድልት፡ተሐራሚት፡ወንጽሕት፡ማርታ፡ Aegyptia Sx. Sen. 3; Teq. 1 al.; መስተጋድላን፡ Sx. Hed. 1 al.

II. **ገደለ፡** I, 1 [amh. id.; ቀተለ፡] 1) *occidere, dejicere* alqm mortuum: ገደሎ፡ Kuf. p. 136 (Vrs. lat.: *dejecit eum*); Dan. 8, 8 vid. sub I ገደለ፡ 2) *mactare:* ወገደለ፡ (v. ወጠብሐ፡) ኢዮስያስ፡ለደቂቀ፡ሕዝብ፡ጠሌ፡ ...., et: እሎንቱ፡ዘአብአ፡ወገደለ፡ንጉሥ፡እምጥሪተ፡ዚአሁ፡, et: ወመላእክቲሆሙ፡ገደሉ፡ለሕዝብ፡ .... 2 Par. 35, 7 seq. (ubi LXX ἀπήρξατο exhibent).

ገደላ፡ subst. (m.) *cadaver* bruti abjectum, *morticinum:* Ex. 21, 34. 35. 36. 22, 12. 30; Matth. 24, 28; Luc. 17, 37; ኢይነዐወኒ፡ፀርየ፡ከመ፡ይነዑ፡ገደላ፤ዐንበሳ፡ርኁብ፡ወጽሙእ፡ተኰላ፡ Enc. Masc. 30. — *Voc. Ae.:* ገደላ፡ዘ፡ጥምብ፡

ጐደለ፡ I, 1 [amh. id., non ad חָדַל sed ad قطل قصل גזל aliasque hujus familiae radices referendum videtur; ab *abscidendo* enim propagatur *decurtare, imminuere*] 1) *mancum esse:* እመ፡ኀሊናከ፡ርትዕት፡ውስተ፡ጽሙና፡በውስተ፡በአትከ፡ዘበእንተ፡እግዚ"፡ወኢጐደለት፡ Phlx. 54. 2) *deficere*, c. pron. suff. (*alicui*): አቡነ፡ምሉእ፡ዘአልበ፡ዘጐደሎ፡ Gad. Kar.; ዘርቱዐ፡ግዕዝ፡ወሥርዐቱ፡ጐደሎ፡በእንተ፡ልኅላኄ፡ኅሊናሁ፡ወአከሰ፡በእንተ፡ድካመ፡ሥጋሁ፡ Phlx. 2.

ጉዳሌ፡ subst. *defectus, natura manca*, Cod. Mus. Brit. LXXX, 1.

ኀደሎ፡ (?) subst. *defectus, imminutio:* cantus በምሉእ፡ወበኀደሎ፡ (sic) Cod. Mus. Brit. XXXIII.

ጐደላዊ፡ adj. rel. *defectu laborans, perfectione inferior, imperfectus:* ጐደላዊያን፡ opp. ፍጹማን፡ Phlx. 151; c. እምነ፡ comparativo: ጐዳላዊያን፡ንሕነ፡እምአበው፡ Phlx. 217; c. እምነ፡ rei, in qua quis imperfectus est: ጐደላዊያን፡እምውስተ፡ትምህርት፡ዘበእንተ፡አእምሮ፡ወጽንዕ፡ወሙቀተ፡ፍቅር፡ Phlx. 45.

ግድም፡ subst., Pl. ግደም፡ 1) *latus transversum*, a) Acc. adv. ግድመ፡ *in transversum:* ሖርክሙ፡ግድመ፡ Lev. 26, 21. 23. 24. 27. 28. 40. 41. b) *latus* in genere: እምግደሚሁ፡ (v. እምገዳሚሁ፡) ἐπὶ τὰ πλάγια Ex. 26, 13. 2) *latitudo:* εὖρος Deut. 3, 11; ግድሙ፡፳በእመት፡ Dan. 3, 1; Hez. 40, 21. 25. 47. 41, 2 seq. 42, 20. 48, 8 seq.; ረሐበ፡ግድሙ፡ (amplitudo latitudinis seu lateris transversi ejus) Ex. 37, 16; πλάτος 3 Reg. 7, 39; Hez. 40, 7; Apoc. 21, 16; አልብነ፡ኑኅ፡ወግድም፡ (Deus Trinus loquitur) Clem. f. 47. 55; ኢይትዐወቅ፡ኑኃ፡ወግድማ፡ወኢቆማ፡ f. 50. a) *longitudo*, μῆκος Judith 1, 2 (ubi ጽፍሕ፡ εὖρος); 7, 3 (ubi ኑኅ፡ εὖρος) si quidem lectio sana est. b) *altitudo*, ὕψος 2 Par. 6, 12. [Amh. ገደመ፡ to be side-ways; ተጋደመ፡ to go out of the way, to go apart, Isenb. p. 178, coll. Lud. lex. amh. c. 91.]

ግዳሜ፡ subst. *directio in transversum:* በትረ፡ክርክዕ፡ adumbrat ዕፀ፡መስቀል፡, et በትረ፡ለውዝ፡ይትሜሰል፡በግዳሜሁ፡ለዕፀ፡መስቀል፡ (i. e. ligno crucis transversario) M. M. f. 102 (vid. Jer. 1, 11).

ገዳም፡ subst., plerumque m., Pl. ገዳማት፡ 1) raro: *tractus lateralis*, Judith 1, 2 var., ubi ዘመንገለ፡ገዳማ፡ለሀገር፡ opponitur τῷ ዘመንገለ፡ገጸ፡ሀገር፡; እምገዳሚሁ፡ (v. pro እምግደሚሁ፡) Ex. 26, 13. 2) plerumque: *planities, campus, regio campestris*, πεδίον, πεδινή, Gen. 4, 8. 11, 2. 14, 17. 24, 65. 29, 2; Lev. 14, 6; Deut. 1, 7. 8, 7; Job 39, 21; Sir. 24, 14; አድባረ፡ገዳም፡ ὄρη πεδινοῦ Jes. 13, 2. 41, 18; Jer. 9, 22. 14, 18. 21, 13; Hez. 3, 23. 7, 15. 37, 1 seq.; Mich. 4, 10; ውስተ፡ገዳም፡ዐቢይ፡ Judith 1, 5. 8. 2, 27. 6, 11. 7, 18; Ps. 103, 9; 4 Esr. 9, 27. 28; Hen. 28, 1; ዕፀወ፡ገዳም፡ Lev. 26, 4; ሣዕር፡ዘውስተ፡ገዳም፡ Ex. 9, 25; Num. 22, 4. a) *agri, rus*, ἀγρός, ሣዕረ፡ገዳም፡ Gen. 3, 18; Ps. 49, 12. 102, 14; Cant. 2, 7; Sir. 39, 13; Jes. 33, 12; ዕፀወ፡ገዳም፡ 55, 12; Kuf. 13; Jer. 13, 27. 14, 5; ጽጌያተ፡ገዳም፡ Matth. 6, 28. b) *silva, saltus*, δρυμός, ዕፀ፡ገዳም፡ Jes. 7, 2. 44, 14; Jer. 10, 3. 12, 8; Ps. 131, 6; 2 Reg. 18, 17; 4 Reg. 2, 24. c) እንስሳ፡ገዳም፡ vel አራዊተ፡ገዳም፡ animalia *agrestia, silvestria, fera* Gen. 2, 20; Ps. 8, 7. 79, 14. 103, 12; Dan. 4, 22; al.; አድገ፡ገዳም፡ Job 24, 5. 3) *locus incultus, eremus, desertum*, ἔρημος Gen. 21, 20; ገዳም፡ዘሲና፡ Ex. 19, 1; Num. 1, 1; Job 39, 6; Cant. 3, 6; Sir. 43, 21. 45, 18; 4 Esr. 7, 2. 9, 29; Hez. 20, 13 seq.; Jer. 4, 11. 31, 6; Thren. 4, 19; ኰኵሕ፡ገዳም፡ Jes. 16, 1. 21, 1. 35, 1. 40, 3. 63, 13; ገዳ

ማቲሃ፡ (v. pro አሕቁሊሃ፡) 44, 26; Matth. 3, 1. 4, 1. 24, 26; ገዳም፡ ውእቱ፡ ብሔር፡ ἔρημός ἐστι ὁ τόπος Matth. 14, 15; ገዳማት፡ ወአድባራት፡ Sx. Ter 22; ቦአ፡ ውስተ፡ ውሳጤ፡ ገዳማት፡ በድው፡ Sx. Jac. 15; al. crebro in Sx.

ገዳማዊ፡ adj. rel. (subst.) *eremita:* Joannes Bapt. ገዳማዊ፡ Deg.; Phlx. 24 al.; ገዳማውያን፡ (opp. መነከሳት፡) Sx. Sen. 16 al. crebro; ገዳማውያን፡ መነከሳት፡ Sx. f. 1; Enc. Hed. 16, al.

አግደመ፡ II, 1 (denom.) *transversum agere, evagari facere:* daemones ያጸንንዎሙ፡ ለፍጹማን፡ እምዘክሮ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ ኀልዮ፡ ውስተ፡ ፍጥረታቱ፡ ከመ፡ ያግድምዎሙ፡ እመልዕልት፡ ኀበ፡ ርኩስት፡ Phlx. 100.

መግድም፡ part. *desertum peragrans, in deserto commorans:* ረከበሙ፡ ዓለማውያን፡ መግድማን፡ (non vere eremitas) Phlx. 93.

ጕድብ፡ subst. (m.), Pl. ጓድባት፡ [rad. ገደበ፡ contigua rad. ሐጠበ፡ ገዘመ፡ ገመደ፡ جذف קטב קטף aliisque, quibus *secandi* potestas inest] *securis, ascia:* ἀξίνη Deut. 19, 5; Jud. 9, 48; 1 Reg. 13, 20; Jes. 10, 15; Ps. 73, 7; Luc. 3, 9; πέλεκυς Jer. 22, 7. 26, 23; Ep. Jer. 14; πέλυξ Hez. 9, 2; ከመ፡ ምሣር፡ ዘይሜዕር፡ ወከመ፡ ጕድብ፡ ዘይሰብር፡ Did. 10; ጕድባት፡ Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ጕድብ፡ ዘ፡ ገጋርሞ ።

ግደት፡ vid. sub ገደደ፡

ጐድአ፡ vel **ጐድዐ፡** I, 1 [vid. ጐድጐደ፡; non tam ad גדע quam ad כדר (vid. ኬደ፡) כתת قطّ, al. referendum videtur] Subj. ይጕዳእ፡ *percutere, pulsare,* c. Acc.: ጐድአ፡ ገቦሁ፡ Act. 12, 7; ጐድአ፡ እንግድአሁ፡ Luc. 18, 13. 23, 48; ንጕዳእ፡ እንግድአቲነ፡ Phlx. 110; በጐዲአ፡ እንግድአ፡ Chr. Ta. 27; gladio Hen. 88, 2; omisso Acc.: ዘእንበለ፡ ይጕዳእ፡ (πλήττειν) Chr. ho. 10. a) *pulsare* citharam: ጐድአ፡ መሰንቆ፡ Org. b) *pulsando intrudere* clavum Jud. 4, 21. 5, 26. c) *ferire,* cornu Hen. 85, 4. 89, 44; ኢይጐድእ፡ ዐይነ፡ እኩይ፡ Ssal. Req. α) *quatere:* ጐድአ፡ ነፋስ፡ ለቤት፡ Job 1, 19. β) *attingere,* seq. እስከ፡ Hen. 18, 8; 3 Reg. 6, 25 (var. Acc.). d) *trudere, protrudere:* ከመ፡ ኢይጕዳእከ፡ (ἀνατρέψας) Sir. 12, 12. e) *allidere:* ለሊሃ፡ ትጐድእ፡ προςκρούει Sir. 13, 2.

ተጐድአ፡ III, 1 *percuti, pulsari,* a) *collidi:* ተጐድአ፡ ብረኪሁ፡ συνεκροτοῦντο Dan. 5, 6; ተጐድኡ፡ መዋቅሕቲሁ፡ Act. 16, 25 rom.; Hez. 3, 13 var. b) *allidi:* ውስተ፡ ገጸ፡ ምድር፡ ፍጽሙ፡ ተጐድአ፡ Enc. Genb. 19. c) *feriri, quati:* መጽአ፡ ድምፅ፡ ከመ፡ ዘጽኑዕ፡ ነፋስ፡ ወመሰሎሙ፡ ከመ፡ ዘተጐድአ፡ ገበዋቲሁ፡ ለቤት፡ M. M. f. 329. d) trsl., *callere:* ብእሲ፡ ዘበኵሉ፡ ተጐድአ፡ in omnibus percussus i. e. *versatus, omnia expertus,* πολύπειρος Sir. 21, 22; ዘኢተጐድአ፡ አልቦ፡ ዘያአምር፡ ὃς οὐκ ἐπειράσθη 31, 10.

ተጓድአ፡ III, 3 *se invicem percutere* vel *pulsare, collidi:* Hen. 100, 1; ወተጓድኡ፡ (v. ወተጐድኡ፡) ፩በካልኡ፡ Hez. 3, 13; እንዘ፡ ይትጓድኡ፡ ምስለ፡ ክንፍ፡ ክንፊ፡ Enc. Genb. 19; ይደነግፁ፡ ሰረገላት፡ ወይትጓድኡ፡ በፍኖት፡ συμπλακήσονται Nah. 2, 5.

ጕድአት፡ n. act. *percussio, pulsatio, ictus,* II Can. Ap. 61.

እንግድአ፡ (vel "ድዓ፡) subst., m. et f., Pl. እንግድአት፡ [sec. Lud. dictum a pulsu vel palpitatione cordis (cfr. جَوْش جُوشُوش); minus probandum videtur etymon, a F. E. Ch. Dietrich in Abhandlungen f. ſemit. Wortforſchung p. 168 propositum, a نجل] 1) *pectus,* bestiarum; Gen. 3, 14; Job 39, 20; Hen. 100, 3; Deut. 32, 11; hominum: Ex. 28, 23; Prov. 6, 10; አስተጋብአ፡ እደ፡ ዲበ፡ እንግድአ፡ 24, 48; Jes. 40, 11 vrs. alt.; 4 Esr. 14, 42; Dan. 2, 32 (statuae); Luc. 18, 13; Chr. Ta. 27; እንግድአት፡ Luc. 23, 48; Phlx. 110 (vid. sub ጐድአ፡); ሰላም፡ ለእንግድአኪ፡ ወለሕፅንኪ፡ ከልኤታ፡ ወለአእዳውኪ፡ መንታ፡ I Sal. Mar. 21; አእምኔከ፡ ሞት፡ እስመ፡ ኬድከ፡ በሰኰናከ፡ እንግድአቲሆሙ፡ ለካህናት፡ Genz. f. 75; trsl. pro *animo:* ብእሲ፡ ጸቢብ፡ እንግድአ፡ በግዕዙ፡ ይጸልእዎ፡ ሰብእ፡ Fal. f. 56; ብእሲ፡ ድኩመ፡ ኀሊና፡ ወጸቢብ፡ እንግድአ፡ አብድ፡ ውእቱ፡ Chr. Ta. 19; M. M. f. 108; አጥሬ፡ ትዕግሥተ፡ ወርሒበተ፡ እንግድአ፡ Fal. f. 58. 2) *thorax, lorica:* 3 Reg. 22, 34; 2 Par. 18, 33; ማኀበርተ፡ እንግድአሁ፡ πτύξις θώρακος Job 41, 4. — *Voc. Ae.:* እንግድአ፡ ዘ፡ ደረት ።

ገደወ፡ inus. i. q. جَدَا *dedit,* IV *donavit.*

ጋዳ፡ (ገዳ፡) subst., *donum* vel *munus,* superiori a subditis oblatum [جَدًا], δῶρα Ps. 71, 10; ጸባሕት፡ ወጋዳ፡ φόροι καὶ μέρος 2 Esr. 4, 20; አምኃ፡ ወአስትዓ፡ ወጋዳ፡ Hen. 53, 1; ጸባሕት፡ ወጋዳ፡ τέλη ἢ κῆνσος Matth. 17, 25; ይሰግዱ፡ ሎቱ፡ (Jesŭlo) ሰብአ፡ ሰገል፤ ጋዳ፡ ያበውኡ፡ ቍርባነ፡ አምኃሁ፡ ወርቀ፡ ከርቤ፡ ወስኂነ፡ Mavâs. n. 26; Christus የሀበነ፡ ሰላመ፡ ጋዳ፡ Deg. — *Voc. Ae.:* አምኃ፡ ገዳ፡ መሀና፡ ዘ፡ መንገሻ ።

ገድይ፡ *capricornus* vid. sub ጘድይ፡

ገደደ፡ rad. eadem q. גדד (Ges. thes. p. 264) et جَدَّ (*durus et molestus fuit; serio usus fuit;* amh. ገደደ፡ Isenb. p. 178).

ግዱድ፡ part. 1) unus e turma praedonum, *praedo:* ከመ፡ ብእሲ፡ ግዱድ፡ (v. ግይዱስ፡) ἀνὴρ πειρατής Hos. 6, 9. 2) *serius, gravis:* አዘዘ፡ ከመ፡ ይጥዐምዋ፡ (ለጽዋዕ፡ sc. sacramenti) በግዱድ፡ ወበዕፁብ፡ ግብር፡ Genz. f. 118; እስመ፡ ኀጢአቶሙ፡ ዐቢይ፡ ወግዱድ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Kedr f. 83.

ግደት፡ n. act. *vehementia, gravitas:* እመ፡ ወድቀ፡ (ጻድቅ፡) ውስተ፡ እከይ፡ እመ፡ አከ፡ በእንተ፡ ድካመ፡ ሥጋ፡ አው፡ በእንተ፡ ግደተ፡ ገድል፡ Phlx. 4.

ገድገድ፡ et **ገደገድ፡** subst. [vid. ገዘዘ፡; amh. ግድግዳ፡ *murus*] *murus* vel *maceria ambiens, septum:* rex fecit ደብተራተ፡ በዐውደ፡ ገድገደ፡ ቤቱ፡ Macc. f. 1; በዐጸደ፡ ገደገዱ፡ ለደብተራ፡ f. 18. — *Voc. Ae.:* ገደገዱ፡ ዘ፡ በቁሙ፡

ጐድጐደ፡ quadrl. I [vid. ጐድአ፡] *pulsare* vel *pultare,* januam, fores, c. Acc.: Jud. 19, 22; Cant. 5, 2; ጐድጐዳ፡ (III p. f.) ሞኀተ፡ Kid. f. 41; ሶበ፡ ጐድጐደ፡ ሞኀተ፡ Phlx. 55; ነሥአ፡ እብነ፡ ወጐድጐደ፡ ቦቱ፡ አንቀጸ፡ Sx. Jac. 2; c. በኀበ፡, ut: ቦአ፡ ወጐድጐደ፡ በኀበ፡ ዐጸድ፡ ዘቅድመ፡ ደብተራ፡ Judith 14, 14; abs.: Matth. 7, 7. 8; ጐድጕዱ፡ Luc. 12, 36. 13, 25; Apoc. 3, 20; Phlx. 175; ረኪቦ፡ ዕፅወ፡ (sc. ecclesiam) ኢይጐድጕድ፡ Kid. f. 19.

አንጐድጐደ፡ V *tonare, intonare,* de Deo: 1 Reg. 7, 10; Ps. 17, 15. 28, 3; ያንጐደጕድ፡ ኀያል፡ በፀዓዕ፡ መደንግፅ፡ Job 37, 4; ያንጐደጕድ፡ በቃለ፡ መዐቱ፡ 37, 3; Sir. 46, 17;

Clem. f. 83; trsl.: *verba tonare, tumultuari* in alqm: አንጐድጐዱ፡ ኅቡረ፡ ላዕሌሁ፡ Act. 7, 57.

ነጐድጓድ፡ n. act. et subst., (m.), Pl. ነጐድጓዳት፡ 1) *pultatio:* (tamquam Inf. Verbi c. c. Acc.): አመ፡ ነጐድጔድ፡ (sic pro "ጓድ፡ si non "ጕድ፡) ኆኅተ፡ Chr. Ta. 28. 2) *tonitru:* Ps. 76, 17. 103, 8; Job 40, 4; Sir. 35, 10; Am. 4, 13; Kuf. 2; Hen. 17, 3. 41, 3. 59, 2. 60, 14 seq.; Apoc. 4, 5. 6, 1. 10, 3. 4; ደቂቀ፡ ነጐድጓድ፡ Marc. 3, 17; Joannes ወልደ፡ ነጐድጓድ፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; ነጐድጓዳት፡ Kuf. p. 6.

ገደፈ፡ I, 1 [جَدَفَ et قَذَفَ] Subj. ይግድፍ፡ (quamquam Rom. 13, 12 ይግደፍ፡). 1) *jacere, conjicere, projicere:* c. Acc. Ex. 7, 10; seq. variis praep.: ገደፈቶ፡ ለሕፃን፡ ታሕተ፡ ዕፅ፡ Gen. 21, 15; Kuf. 17; ንግድፎ፡ ውስተ፡ ግብ፡ Gen. 37, 20; ይግድፉ፡ ውሉዶሙ፡ ውስተ፡ ፈለግ፡ Kuf. 47; ግድፉ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Ex. 4, 3; Matth. 27, 5; Jer. 45, 6; ይገድፈከ፡ ውስተ፡ ብሔር፡ ዐቢይ፡ Jes. 22, 18. 14, 19; Hez. 16, 5; ገደፈኒ፡ ለፀዋጋን፡ Job 16, 11; እገድፍ፡ ላዕሌኪ፡ ርኵሰ፡ Nah. 3, 6; ገደፈ፡ ነፍሶ፡ ኀበ፡ እግረ፡ አቡሁ፡ Jsp. p. 337; Matth. 15, 30; ግድፍ፡ ላዕለ፡ እግዚ"፡ ኀሊናከ፡ Ps. 54, 25; 1 Petr. 5, 7. 2) *ejicere:* አስተዋፅኡ፡ ወገደፉ፡ ውስተ፡ ባሕር፡ ንዋዮሙ፡ Jon. 1, 5; ገደፍዎ፡ ወወረውዎ፡ ሎቱ፡ ውስተ፡ ብሔር፡ ἐξεῤῥίφη καὶ ἐξεβλήϑη εἰς Jer. 22, 28; ገደፍዎ፡ አፍአ፡ እምአንቀጸ፡ ኢየሩሳሌም፡ 22, 19; ገደፉ፡ ለዐጽም፡ እምነ፡ እዴሁ፡ Jud. 15, 17; Matth. 5, 13; Act. 27, 19; እገድፎሙ፡ ውስተ፡ አሕዛብ፡ ἀπώσομαι Hez. 11, 16; trsl. *movere* alqm officio vel dignitate, Lud. e Can. Ancyr. 3. 3) *rejicere, abjicere,* c. Acc. 4 Reg. 7, 15; Sir. 6, 21; Jer. 7, 29; Zach. 11, 10; Hez. 20, 7; ገደፍከ፡ ድኅሬየ፡ ኵሎ፡ ኀጢአትየ፡ Jes. 38, 17; ግድፉ፡ እምላዕሌክሙ፡ ጌጋየ፡ Hez. 18, 31; 4 Esr. 10, 37. 14, 12; ግድፍ፡ ጋጋ፡ እምክሳድኪ፡ Jes. 52, 2; Ps. 2, 3; Hebr. 12, 1; Rom. 13, 12. a) *repudiare, reprobare,* alqm, ἀποῤῥίπτειν Ps. 50, 12. 70, 10. 94, 3; Jer. 8, 14; እገድፈክሙ፡ እምቅድመ፡ ገጽየ፡ Jer. 7, 15; ἀπωϑεῖσϑαι 1 Reg. 12, 22; Thren. 3, 30; Hez. 5, 11; Rom. 11, 1; διασκεδάζειν Job 16, 12; Jer. 14, 21; ἀποποιεῖσϑαι Job 8, 20. 36, 5; Lud. Comm. p. 503 n. 42. b) *derelinquere, negligere,* ἐγκαταλείπειν Ps. 26, 16; ኢትግድፈኒ፡ በምክረ፡ ዚአሆሙ፡ Sir. 23, 1. 2, 10; ዘይገድፎ፡ ለአቡሁ፡ 3, 16; 4 Esr. 10, 46; 3 Reg. 8, 57; 1 Tim. 5, 8. c) *abjicere* i. e. *dimittere, missum facere:* Hebr. 10, 35; ግድፉ፡ ለጽልአ፡ (v. ኅድጋ፡) Sir. 28, 6; ዘገደፎ፡ ለሐውዘ፡ ዓለም፡ Enc. Jac. 12; Enc. Masc. 24; sponsus እመ፡ ገደፉ፡ ለተሰናእዎ፡ (sc. cum sponsa) F. N. 24, 3. d) *amittere, perdere:* ከመ፡ ኢትግድፍ፡ ሕይወተከ፡ Sir. 9, 13; በአበዲሁ፡ ይገድፍ፡ ነፍሶ፡ ἀπολεῖ 20, 22; Deut. 22, 3; Lev. 5, 22; Ex. 22, 8; Matth. 10, 39; ገደፍኩ፡ ኵሎ፡ τὰ πάντα ἐζημιώϑην Phil. 3, 8. e) *deserere:* አባግዕ፡ ዘገደፎሙ፡ ኖላዊሆሙ፡ Judith 11, 19; Enc. Jac. 5; ትገድፍ፡ ነፍሳ፡ ከመ፡ ዘኖመ፡ (i. e. deliquium animi patitur) Lud. e Vit. Dan. f) in arithmetica: abjicere i. e. α) *detrahere, deducere, subtrahere,* Lev. 27, 18; ትገድፍ፡ እም ፻፫ ፻፩ ይተርፍ፡ ፪ Abush. 30; Comp. Eccl. β) seq. በበ፡ *dividere:* ግድፍ፡ በበ ፯ (divide per septem) Abush. 11 al.; Lud. Comm. hist. p. 386. γ) *missum facere, omittere* numerum: ለእመ፡ ይውኅድ፡ እም ፻ ግድፎ፡ ወኢተአኀዝ፡ Abush. 11.

አግደፈ፡ II, 1 *facere ut abjiciat* vel *projiciat* alqs alqd, c. dupl. Acc.: አገድፈከ፡ ቀስተከ፡ እምእዴከ፡ Hez. 39, 3; ያገድፎሙ፡ (v. pro ያነግፎሙ፡) ኮ ያንዊሆሙ፡ Jes. 41, 2.

ተገድፈ፡ III, 1 1) *projici, conjici:* ይትገደፍ፡ አብድንቲሆሙ፡ Jes. 34, 3; ምዉት፡ ውእቱ፡ ተገድፈ፡ በላህበ፡ መዓልት፡ ወበቍረ፡ ሌሊት፡ Jer. 43, 30; ላዕሌከ፡ ተገድፈ፡ ነዳይ፡ Ps. 9, 38. 21, 9; እትገደፍ፡ ውስተ፡ ቤተ፡ እግዚ"፡ Ps. 83, 11; Hen. 21, 4. 91, 9. 2) *dejici:* ተገድፈ፡ (v. ተነግፈ፡) ቈጽሉ፡ Jer. 8, 13; ተገድፈ፡ ጽድቅ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Dan. 8, 12; Hen. 83, 4. 3) *ejici:* እምብዝኀ፡ ሕይወቱ፡ ተገድፈ፡ Prov. 5, 23; Matth. 15, 17; trsl.: ተገድፈ፡ እምሢመቱ፡ (motus fuit officio) Lud. Comm. hist. p. 331. 4) *abjici, rejici:* ተገድፈት፡ አስቃሎን፡ Jer. 29, 5. a) *derelinqui, negligi,* Ps. 36, 26; 2 Cor. 4, 9. b) *amitti, perdi, perire:* በግዕ፡ ዘተገድፈ፡ πλανώμενον Jer. 27, 17; ከመ፡ አባግዕ፡ ተገደፍነ፡ Jes. 53, 6; Hez. 34, 4; 1 Reg. 9, 3; Deut. 22, 1. 3; Matth. 15, 24. 18, 12; Luc. 15, 4 seq.; በእንተ፡ ረኪበ፡ ዘተገድፈ፡ F. N. 40; ተገድፈ፡ ወአልበ፡ ዘተረክበ፡ Kuf. 43; ትትገደፍ፡ ኦሪት፡ እምካህን፡ Hez. 7, 26. c) in arithmetica: *detrahi, subtrahi,* et seq. በበ፡ *dividi,* Abush.

ግዱፍ፡ part. 1) *projectus, dejectus, abjectus:* Jud. 15, 15; 1 Reg. 5, 4; Tob. 1, 17; ግዱፍ፡ በድኑ፡ ውስተ፡ ምሥያጥ፡ 2, 3; Judith 6, 13; ረከበ፡ በድኖ፡ ግዱፈ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Judith 14, 15; Jes. 33, 12; Ps. 87, 5; ምድር፡ ግድፍት፡ Hez. 38, 11; Luc. 16, 20. 2) *disjectus, perditus, amissus:* ግድፍት፡ ἀπωσμένη Zeph. 3, 19; ἐξωσμένη Mich. 4, 6; አባግዐ፡ ግዱፈ፡ ኮነ፡ ሕዝብየ፡ ἀπολωλότα Jer. 27, 6; Matth. 9, 36; ግዱፋን፡ ἀπολωλότες Job 5, 11; ነዳያን፡ ወሙቁሓን፡ ወግዱፋን፡ Clem. f. 86; Christus ከመ፡ ግዱፋነ፡ ይርከብ፡ Kid. f. 9; amissus F. N. 39. 3) *rejectus, rejectaneus, reprobatus,* ἀπόβλητος 1 Tim. 4, 4; ጸሎተ፡ ርቱዕ፡ ግዱፍ፡ በኢትዮጵያ፡ Lud. auct. Greg. 4) *ejectus,* et subst. *ejectamentum* (i. q. ጕድፍ፡): ጽፍአ፡ (v. ጽፍእ፡) ግዱፍ፡ βολβίτῳ κοπρίων Sir. 22, 2. 5) *mendosus* ob omissionem literarum, de libro, Lud.

ጕድፍ፡ subst. (m.) *ejectamenta* i. e. *purgamentum, quisquiliae:* ከመ፡ ኵሉ፡ ይኰስትር፡ ቤቶ፡ አው፡ መሬተ፡ አው፡ ጕድፈ፡ ይውግር፡ ውስተ፡ መቃብሪሁ፡ Sx. Masc. 17; Mag. 10 (vid. sub ኰስተረ፡); ወኮነ፡ ወግረ፡ ዐቢየ፡ ውእቱ፡ ጕድፍ፡ ibid.

ግድፈት፡ n. act. et subst. *abjectio* i. e. *omissio* vel *mendum:* ግድፈተ፡ ቃል፡ F. N. in Epil. (Catal. Cod. Ae. Bibl. Bodl. p. 29); N. T. rom. in Proleg.

ገዳፊ፡ n. ag. *rejiciens, missum faciens, derelinquens:* ገዳፍያነ፡ ዓለም፡ Phlx. 3.

ጉጋ፡, **ጕጋ**, **ጉጓ**፡, **ጕጓ**፡ subst. [onomatopoët.; vid. ቋዕ፡ c. 456] *nycticorax, corvus nocturnus, noctua,* 1 Reg. 26, 20; Lev. 11, 17; Deut. 14, 17; Ps. 101, 7. — *Voc. Ae.:* ጉጓ፡ ዘ፡ ጉጉት፡; *aliud:* ብ፡ ቍንጫ፡; *aliud:* ጕጓ፡ ዘ፡ ቁንጫ፡ ጕጔ፡ ዘ፡ ጕጉት፡

ጋግ፡ et **ጋጋ**፡ subst. (m.), Pl. ጋጋት፡ [גַּג *tectum*] 1) *vinculum (ferreum) jugo* simile, cervici impositum, collo circumdatum, *collare ferreum, numella:* κλοιός, κλοιοί, Deut. 28, 48; 3 Reg. 12, 4; ጋግ፡ ክቡድ፡ 12, 4. 9; ጋጋ፡ 12, 9. 10; ዕንቅ፡ ውስተ፡ ክሳድከ፡ ጋጋ፡ Sir. 6, 24; ጋጋሃ፡ 6, 29; Jer 35, 10. 12. 13; ያከብድ፡ ሎቱ፡ ጋገ፡ ዐቢየ፡ Hab. 2, 6; ግድፈ፡

ጋገ፡ (v. ጋጋ፡)እምክሳድኪ፡ τὸν δεσμόν Jes. 52, 2; ግበር፡ ለከ፡ጋገ፡ወሐግለ፡ δεσμοὺς καὶ κλοιούς Jer. 34, 1; ጋገ፡ኀጺን፡ (Acc.) ζυγὸν σιδηροῦν Jer. 35, 14; አንትሙ፡እሱራን፡በሰናስል፡ወበጋጋ፡ወበመዋቅሕት፡ Jsp. p. 382, ያከብዱ፡ለነ፡ጋጋተ፡ውስተ፡ክሳውዲነ፡ዘኢንክል፡ጸዊሮቶ፡ Clem. f. 200; pedibus ejus indidit vincula ወጋጋተ፡ (*compedes*) Gad. Ad. f. 196; ወደዩ፡፬ጋጋተ፡፭፡ውስተ፡ክሳዱ፡ወ፭ውስተ፡ገቦሁ፡ወ፭ውስተ፡ሐቌሁ፡ወ፭ውስተ፡አብራኪሁ፡ Sx. Jac. 13. 2) *collare, torques*, ornamentum: tauro quem divinis honoribus colebant indiderunt ጋጋ፡ዘወርቅ፡ Sx. Ter 16. 3) *catena*, quali monachi in Aethiopia affligendi corporis causa lumbos cingunt, Lud. auct. Greg.

ጐጕአ፡ I, 2 (ይጐጕኡ፡ Imprf. 2 Petr. 3, 12 Platt; Herm. p. 101 lectio prava est) [v. نَجَا نَجَّ وَجَّ أَجَّ, quibus *properandi* potestas inest] σπεύδειν, σπουδάζειν 1) *festinare, properare*, seq. ከመ፡ c. Subj.: ጐጕአ፡ከመ፡ይፃእ፡እምህየ፡ 2 Par. 26, 20; ጐጕአ፡ከመ፡ይዕርግ፡ 10, 18; seq. Subj. verbi: Act. 20, 16; ይጔጕእ፡ዘተነድፈ፡ይምላኅ፡ሐጺ፡ Sir. 19, 12; 4 Esr. 2, 35. 6, 72. 14, 18; ጐጕእ፡ጸሎተከ፡ትግበር፡ Kuf. 31; seq. verbo fin. c. ወ፡, ut: ጐጕአ፡ወሖረ፡እማእከለ፡ፁግ፡ Sap. 4, 14; seq. ለ፡ c. Inf.: 4 Esr. 2, 51; Koh. 7, 9; item: ኢትጐጕእ፡ለቃለ፡መሐላ፡ Koh. 8, 2; c. Acc. Inf.: ጐጕአ፡ጸውዖቶሙ፡ Ex. 10, 16; abs.; እንዘ፡ይጔጕኡ፡ Esth. 8, 14; Ex. 12, 11; Marc. 6, 25; ኢትጐጕእ፡በአፉከ፡ Koh. 5, 1; 1 Reg. 21, 8; Asc. Jes. ed. Laur. p. 80. a) *approperare* ad vel in alqd: ዘይጔጕእ፡ለጋእዝ፡ Sir. 28, 11; ይጔጕእ፡ከመ፡ዖፍ፡ለመሥገርት፡ Prov. 7, 23; 2 Petr. 3, 12. b) *trepidare*: Job 23, 14; Hen. 102, 2; ኢትጐጕእ፡ሶበ፡ትጼሊ፡ μὴ ὀλιγοψυχήσῃς Sir. 7, 10. 2) *summo studio agere* vel *sequi* alqd, *vires intendere, intentius studere* rei: እስመ፡በ፡ዘይጔጕእ፡ወይሰርሕ፡ወይጻሙ፡ Sir. 11, 11; Herm. p. 100; seq. Subj. verbi: ይጔጕእ፡ይብዐል፡ Prov. 28, 22; 2 Petr. 3, 14; seq. ከመ፡ c. Subj.: 2 Petr. 1, 10. 15.

አጐጕአ፡ II, 2 1) *ad festinandum incitare* vel *adigere, urgere*: Gen. 19, 15; Ex. 5, 13; Hen. 14, 8 (ubi ያጐጕኡኒ፡ lectio prava est); 62, 10; ያጔጕእዎ፡ለሐማ፡ውስተ፡በዓል፡ Esth. 6, 14. 2) *trepidum reddere, perturbare*: እግዚ" ፡አጐጕአኒ፡ Job 23, 16.

ጕጉእ፡ part. 1) *properus, festinatus*: ጕጉእ፡ግብሩ፡ 1 Esr. 6, 9. a) ጕጉእ፡ vel በጕጉእ፡ adv. *propere, festinanter, citatim*: ταχέως Joel 4, 4; κατὰ σπουδήν 1 Esr. 2, 25; በጕጉእ፡ ἐν σπουδῇ Deut. 16, 3. b) in malam partem: *praeproperus, praeceps, temerarius*: ሰማዕት፡ጕጉእ፡ μάρτυς ταχύς Prov. 12, 19; እመ፡ርኢከ፡ብእሴ፡ጕጉእ፡በቃል፡ 29, 20; ጕጉእ፡በከናፍሪሁ፡ προπετής Prov. 13, 3; አፍ፡ጕጉእ፡ 10, 14; θρασύς Prov. 18, 6. 21, 24. 2) *summo studio agens, sedulus*, Lud. ex Org.; adv. ጕጉእ፡ *summo studio, acriter* Enc. Genb. 19.

ጕጕአት፡ n. act. *festinatio, properatio*: እምብዝኀ፡ጕጕአት፡ (vestem induere oblitus est) Sx Ter 16.

ጕጕአ፡ subst. 1) *festinatio, properatio*: በጕጕአ፡ Deut. 16, 3 var.; 1 Esr. 2, 25 var.; Ps. 77, 37; Hez. 7, 11; በብዙኅ፡ጕጕአ፡ Sap. 19, 2; Fal. f. 53 (vid. sub ኑኀጋው፡). 2) *trepidatio, perturbatio*: ቃል፡ወሁከት፡ወነጐድጓድ፡ወድልቅልቅ፡ወጕጕአ፡ላዕለ፡ምድር፡ τάραχος Esth. ap. 1; Hen. 39, 2. 3) *summum studium, ardor*, 2 Petr. 1, 5.

ጕኋኤ፡ subst. *festinatio, properatio, temeritas*, Jsp. p. 331. 344; (*sedulitas* Lud. e Mss. Colb.).

ጐኋኢ፡ n. ag. *properans, praeceps*: አንተ፡ብእሲ፡ጐኋኢ፡አንተ፡ Herm. p. 9 (sec. Lud.: *sedulus*).

ገገጸ፡ I, 2 [جهش جنّص حاص i (جاص i)] 1) *pavere, formidare, reformidare*: ይጌግጹ፡ Job 18, 6 (deest apud Gr.); በእንተዝ፡አፍጠነ፡ወኢገገጸ፡ Jsp. p. 380; እለ፡ኢይጌግጹ፡በጊዜ፡ፀብእ፡ Lud. e Mss. Colb.; c. እምነ፡ pers. vel rei: ኢይጌግጽ፡እመዋቲ፡ ἐντραπῶ Job 32, 31; ኢይጌግጽ፡እምገጾሙ፡ θαυμασθῆναι Job 34, 19; ኢገገጸ፡እምፀብእ፡ወቀትል፡ Jsp. p. 380; ገገጹ፡እምንጻሬ፡ሞት፡ Chr. ho. 4; ወኢይጌግጹ፡እምሐፍረ፡ፀሐይ፡ Lud. e Mss. Colb.; c. በእንተ፡, ut: ኢገገጸ፡እስከንድር፡በእንተ፡መልእክተ፡ዳሬ፡ Jsp. p. 282; c. Acc. እስመ፡ኢገገጹ፡ቍጥዓሆሙ፡ (C: ኢተመይጡ፡እመዐቶሙ፡) Gen. 49, 7 (at legendum videtur እስመ፡ኢገገጹ፡ ፧ ቍጥዓሆሙ፡ ......). 2) *anxie* vel *timide dubitare, formidare*: እንዘ፡ኢይጌግጹ፡ ἀδιστάκτως Herm. p. 98; ይጌግጹ፡ ἐν δισταγμῷ p. 100; (etiam p. 101^b ይጌግጹ፡ pro ይጐጕኡ፡ legendum videtur). — *Voc. Ae.*: ኢይጌግጽ፡ዘ፡ያይፈር፡

ግጋጼ፡ subst. *formido, pavor*: ቀርበ፡ለመዊት፡እንበለ፡ግጋጼ፡ Jsp. p. 380; ሰማዕታተ፡ክርስቶስ፡እንበለ፡ግጋጼ፡ Enc. Nah. 10.

ግግጽና፡ subst. id.: ሖረ፡ምስሌሆሙ፡ዘእንበለ፡ግግጽና፡ Sx. Mij. 2.

ጐጠጠ፡ inus. ut videtur i. q. سحل *fodere* (vic. חוט خاط חָטַט); vid. etiam ገተተ፡

ጕጥ፡ *cuspis* i. q. ቍጥ፡, vid. sub ቈጠጠ፡

ጕጠት፡ subst., Pl. ጕጠታት፡ *fuscina, forceps*, ጕጠታተ፡ሥጋ፡ κρεάγραι 1 Par. 28, 17; 2 Par. 4, 11; ጕጠት፡ዘሠላስ፡ከተማት፡ Phlx. 5; λαβίς, ፍሕም፡ዘነሥአ፡በጕጠት፡ Jes. 6, 6. 41, 7 gloss.; ጕጠታት፡ Num. 4, 9; angelus መጠዋ፡ (sc. mulieri) በጕጠተ፡እሳት፡እምሥጋሁ፡ወደሙ፡ለክርስቶስ፡ Sx. Nah. 15; ወደዩ፡አፍሓመ፡እሳት፡ዲበ፡እደዊሁ፡ (sc. S. Ignatii) ወአኀዝዎ፡በጕጠት፡ብዙኀ፡ጊዜ፡ወእሳት፡ውስተ፡እደዊሁ፡ Sx. Tachs. 24. [Amh. ጉጠት፡ *forceps*; at primitus non *forcipem* sed *fuscinam* significare videtur].

ጐጠየ፡ sine dubio i. q. ጐጠጠ፡

ምጉጠይ፡ (pro ምጕጠይ፡) subst. *stimulus*: ጽኑዕ፡ለከ፡ምጉጠይ፡ወተረግፆ፡ Act. 26, 14 rom.

ጊጳ፡, ጌጳ፡, ጊፆ፡, ግጳ፡ n. prgr. sc. γῦπα, Acc. vocis γύψ, *vultur*, Lev. 11, 14; Deut. 14, 12. — *Voc. Ae.*: ጊጳ፡ዘ፡አገዳ፡ስብር፡

ገጽ፡ subst., fere ubique m., sing. et coll., Pl. ገጻት፡ [etymon non liquet; quaeritur annon cum سوّى חָזָה componendum sit, quamquam etiam ea, quae Arabum lexicographi de غَضَاضٌ notant, respiciendum videtur] 1) *facies*, bestiarum Job 41, 4. 5; Hez. 1, 10; hominum, angelorum, Dei: Gen. 2, 7. 3, 19. 20, 16. 50, 1; ይከድኑ፡ገጾሙ፡ Jes. 6, 2; እምኵሉ፡ገጽ፡ 25, 8; Jer. 5, 3; ገጽ፡ et ገጻት፡ Prov. 27, 19; ከመ፡አስሕቶ፡በገጽየ፡ Judith 13, 16; ክደነኒ፡ኀፍረት፡ገጽየ፡ Ps. 68, 10. 103, 17;

Job 6, 28; Ex. 33, 23; Num. 6, 26; Matth. 6, 17. 17, 2. 26, 68; Jac. 1, 23; 2 Cor. 4, 6; Joh. 11, 44; Apoc. 1, 16; ወድቀት፡ በገጻ፡ Ruth 2, 10; Judith 9, 1; Matth. 17, 6; ሰገደ፡ በገጹ፡ Matth. 26, 39; ይወድቁ፡ በገጻቲሆሙ፡ Phlx. 60; ይትኀፀቡ፡ ገጻቲሆሙ፡ ወእገሪሆሙ፡ Phlx. 129. a) *vultus:* Gen. 31, 2. 5. 40, 7; ግሩመ፡ ገጽ፡ Deut. 28, 50; ልቡ፡ ለሰብእ፡ ይዌልጥ፡ ገጾ፡ Sir. 13, 25; ይመይጥ፡ ገጾ፡ 12, 18; እምገጹ፡ ይትዐወቅ፡ ጠቢብ፡ Sir. 19, 29. 25, 17; በገጽ፡ ንጹሕ፡ Job 33, 26; ገጽ፡ ብሩህ፡ Sir. 13, 26; ዘይገብር፡ ምጽዋተ፡ እንዘ፡ ይበርህ፡ ገጹ፡ Clem. f. 174; ብርሃነ፡ ገጽከ፡ Ps. 4, 7; ወድቀ፡ ገጽከ፡ Gen. 4, 6; ወድቀ፡ ገጽየ፡ በገዓር፡ Job 9, 27; ኢትወድቅ፡ ገጽከ፡ Judith 6, 9; 1 Reg. 1, 18; Matth. 6, 16. b) *oculi, aspectus, conspectus:* ይሢም፡ ገጾ፡ ኀቤከ፡ Num. 6, 27; ኢያጸንዕ፡ ገጽየ፡ ላዕሌክሙ፡ Jer. 3, 12; Luc. 9, 51. 53; ሜጠ፡ ገጾ፡ እምኔ፡ Sir. 4, 4; Ex. 3, 6; Num. 24, 1; Ps. 103, 30; ኀቤየ፡ ገብአ፡ ገጾሙ፡ 3 Reg. 2, 15; አቀውም፡ ገጽየ፡ ላዕለ፡ ብእሲ፡ Lev. 20, 5. 6; ገጾ፡ እግዚ"፡ ኀበ፡ እለ፡ ይገብሩ፡ እኩየ፡ Ps. 33, 17; 1 Petr. 3, 12; እፎ፡ አሌዕል፡ ገጽየ፡ ቅድመ፡ ኢዮአብ፡ 2 Reg. 2, 22; አትሐታ፡ ገጾን፡ Luc. 24, 5; ለጊዜ፡ ገጽከ፡ Ps. 20, 9; Thren. 4, 16; Ps. 88, 15; ለርእየ፡ ገጽ፡ Hen. 24, 5. α) *coram,* sive: በገጾ፡ ኵሎን፡ Matth. 26, 70, sive: ውስተ፡ ገጹ፡ ለሰብእ፡ Matth. 23, 14, sive ቅድመ፡ vel በቅድመ፡ ገጾ፡ ጲላጦስ፡ Act. 3, 13; Gal. 2, 11; Zach. 3, 1; al. β) ቅድመ፡ ገጾ፡ . . *ante* Matth. 11, 10; Luc. 9, 52. γ) እምኔ፡ ገጾ፡ (ex Hebraismo i. q. מִפְּנֵי) vel እምቅድመ፡ ገጾ፡ sive *e conspectu* Gen. 16, 8; Ps. 9, 3; Apoc. 20, 11; 2 Thess. 1, 9; vel *procul a conspectu* Apoc. 12, 14; Jud. 9, 21; sive *ab* Gen. 4, 14; 32, 21; እምገጸ፡ እዴከ፡ Jer. 15, 17; sive *a parte* Act. 3, 19 vel *ante* Act. 7, 45; sive *prae, ob, propter:* እምገጸ፡ ዐመፃ፡ Jes. 57, 1; እምገጸ፡ እሳት፡ 64, 2. c) *species, forma, aspectus,* hominis, ut: ሜጠ፡ ገጾ፡ 1 Reg. 21, 13; ὄψις 1 Reg. 16, 7; ገጸ፡ ዘማ፡ ከንኪ፡ Jer. 3, 3; ለገጽ፡ 2 Cor. 5, 12; rerum: Ps. 103, 31; Matth. 16, 3; Luc. 12, 56; እምኔ፡ ከንቱ፡ ዘአልቦቱ፡ ገጸ፡ ἐξ ἀμόρφου ὕλης Sap. 11, 18; *species* opp. vero: በገጸ፡ ጽድቅ፡ sub specie veri Jsp. p. 338 (vid. sub አገጸወ፡); etiam *species* i. e. *res visa:* ὄψις Sap. 17, 6. α) *effigies, imago:* ዘውእቱ፡ ገጹ፡ ለእግዚ"፡ Phil. 2, 6 rom.; Christus est ገጹ፡ ወአርአያሁ፡ ለእግዚ"፡ χαρακτὴρ καὶ ἀπαύγασμα τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ Cyr. ad Reg. f. 26. β) *species* vel *facies* alcjs *respicienda* vel *reverenda:* ዘያከብር፡ ገጸ፡ ልሂቅ፡ Deut. 28, 50; Lev. 19, 32; ይትቄበሎ፡ ለገጽየ፡ Gen. 32, 21; in malam partem: ኢትኩን፡ ለገጸ፡ ሰብእ፡ ሃይማኖትክሙ፡ Jac. 2, 1; ፍርሀተ፡ ገጽ፡ (i. fere q. ነሢአ፡ ገጽ፡) F. N. 43, 3; ነሢአ፡ ገጽ፡ *faciem* vel *personam* alcjs *admittere* i. e. *respicere, rationem habere* alcjs, (*temere*) *favere* alicui, *partium studio duci:* Asc. Jes. 3, 25; ኢትንሣእ፡ ገጸ፡ በፍትሕ፡ Deut. 1, 17; Job 13, 10 al. (vid sub ነሥአ፡), vel አድልዎ፡ ለገጽ፡ Joh. 7, 24; አልቦ፡ ነሢአ፡ ገጽ፡ ወአልቦ፡ አድልዎ፡ ለገጽ፡ Kuf. 30 al. (vid. sub አድለወ፡). γ) *respectus* qui habetur alcjs, *gratia* vel *auctoritas* qua quis valet apud alqm: ወሀበኒ፡ እግዚ"፡ ገጸ፡ ወሞገሰ፡ ቅድመ፡ . . . χάριν καὶ μορφήν Tob. 1, 13; ገጸ፡ ብነ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡ παῤῥησίαν 1 Joh. 3, 21. 5, 14; ከመ፡ ንርከብ፡ ገጸ፡ 1 Joh. 2, 28. 4, 17. 2) *facies* alcjs i. e. a) *is ipse, aliquis praesens:* ገጽከ፡ የሐውር፡ ምስሌሆሙ፡ 2 Reg. 17, 11; እሬኢ፡ ገጸከ፡ Gen. 33, 10. 44, 26. 46, 30; Ex. 10, 28. 33, 20; 2 Reg. 3, 13. 14, 28; Ps. 16, 16; Matth. 18, 10; Act. 20, 25. 38; Col. 2, 1; 1 Thess. 2, 17; አነ፡ በገጽ፡ 2 Cor. 10, 1; ኢያእምሩኒ፡ በገጽየ፡ *non norunt me de facie* Gal. 1, 22; ለገጽ፡ 1 Thess. 2, 17; ዘእንበለ፡ ኀፍረት፡ ትቤሎ፡ በገጽ፡ Prov. 7, 13; ገጸ፡ በገጽ፡ *facie ad faciem, de facie* Gen. 32, 31; Ex. 33, 11; Deut. 34, 10; Jud. 6, 22; Jes. 34, 15; Hez. 20, 35; 2 Par. 25, 17; 1 Cor. 13, 12; መልአከ፡ ገጽ፡ *angelus faciei* (qui coram Deo ipso stat) Kuf. 1. 31. b) *persona:* መድኀኔ፡ ገጽየ፡ Ps. 41, 7. 16. 42, 6; Gen. 48, 11; እምተግሣጸ፡ ገጽከ፡ ይትሀጐሉ፡ Ps. 79, 17; አርአያ፡ ገጹ፡ ὑποστάσεως Hebr. 1, 3 rom.; ገጸ፡ እገሌ፡ F. N. 27 (vid. sub ተድኅነ፡); አኮ፡ ፍልጣን፡ በገጻት፡ አላ፡ በሀብታት፡ Chr. ho. 32; አስተርአየ፡ በመዋዕሊሁ፡ (sc. Dionysii Patriarchae Alx.) ገጻት፡ ብዙኃት፡ በእንተ፡ ሃይማኖት፡ (ut Thnetopsychitae, Origenistae, Sabelliani al.) Sx. Mag. 13. α) de angelis: Hen. 4, 2; ገጻት፡ Hen. 64, 1; እለ፡ ቀዊማን፡ ገጻት፡ Enc. Mag. 12. β) persona Christi (e duabus naturis unita): በገጸ፡ ክርስቶስ፡ ἐν προσώπῳ Χριστοῦ Cyr. ad Th. f. 19; ፩ገጸ፡ ነአምኖ፡ ለእግዚእነ፡ ኢየሱስ፡ ክርስቶስ፡ ἐν ἑνὶ προσώπῳ νοούμενον τὸν Κύριον ἡμῶν πιστεύομεν Cyr. c. Pall. f. 98; falluntur qui docent ከመ፡ ሰብእ፡ ፍሉጥ፡ ውእቱ፡ ክርስቶስ፡ ወኀደረ፡ ላዕሌሁ፡ እግዚ"፡ ቃል፡ ወቦቱ፡ ድማሬ፡ ባሕቲታ፡ ለገጸ፡ ሰብእ፡ በኀበ፡ ቃለ፡ እግዚ"፡ μόνην ἔχων τὴν ἐν προσώποις ἕνωσιν πρὸς τὸν ἐκ θεοῦ λόγον Cyr. de r. fid. f. 54. γ) personae SS. Trinitatis: ፪ገጽ፡ በበአካሎሙ፡ δύο πρόσωπα διῃρημένα κατὰ τὴν ὑπόστασιν Chr. ho. 3; ገጻት፡ ሥላሴ፡ Enc. Patr.; al. 3) *Facies* rei i. q. a) *superficies:* Gen. 8, 7. 8; Ex. 10, 5. 15; Num. 22, 5; Kuf. 4 al.; Koh. 11, 1; Act. 17, 26. b) *forma, species* vid. sub n. 1, c. c) *pars anterior,* Jer. 1, 13. α) *acies* ferri Koh. 10, 10. β) እምገጸ፡ . . . *ex adverso,* ut: ነፋስ፡ እምገጸሙ፡ ውእቱ፡ ἐναντίος Marc. 6, 48; vel እንተ፡ ገጸ፡, ut: እንተ፡ ገጸ፡ አረፍት፡ አፍአ፡ 2 Esr. 23, 21. d) *ratio, modus, respectus* (Hinſicht, Rückſicht, Geſichtspunkt): በምንትኒ፡ ገጽ፡ ዘኮነ፡ (in irgend welcher Rückſicht oder Weiſe) F. M. 10, 5; በዝንቱ፡ ገጽ፡ Sap. 13, 9; በእንተ፡ ገጻተ፡ ተዋስቦ፡ ወውእቱ፡ ፲ወ፩ገጽ፡ F. N. 24, 4; በቍዔታ፡ ለምጽዋት፡ በብዙኅ፡ ገጻት፡ F. N. 16. e) *latus, pars* (Richtung, Seite): ክልኤሆሙ፡ ገጻት፡ Ex. 36, 24 in C sec. text. hebr.; እምገጸ፡ ላዕሉ፡ Ex. 26, 14. 18—23; ውስተ፡ ገጸ፡ አፍአ፡ 26, 4; መንገለ፡ ገጽ፡ ዘአፍአ፡ Lit. Greg.; እምገጸ፡ ደቡብ፡ Jer. 1, 14; μέρος Jes. 17, 24; እምአርባዕቱ፡ ገጹ፡ Hez. 40, 47; እንተ፡ ካልእ፡ ገጽ፡ ἀλλαχόθεν Joh. 10, 1; ወሖረ፡ እንተ፡ ካልእ፡ ገጽ፡ Gad. T. H; ፬ገጸ፡ ምድር፡ *quatuor plagae mundi,* Lud.; Acc. et st. c. ገጸ፡ i. q. *versus:* Ex. 26, 18. 22. f) *locus,* τόπος Luc. 10, 32 rom.; 14, 9; በውስተ፡ ብዙኅ፡ ገጽ፡ πολλαχόθεν (sc. hoc elucet) Chr. f. 5; በብዙኅ፡ ገጽ፡ πολλαχοῦ Chr. ho. 3; በብዙኅ፡ ገጸ፡ መካን፡ multis in locis Chr. ho. 10; locus libri vel scripti, Lud. Comm. hist. p. 502 n. 37. g) *pars* (Theil), μέρος Act. 23, 6; እም፩ገጽ፡ *ex (una) parte* 4 Esr. 2, 61. 4, 18; Rom. 15, 15; በበ፡ ገጹ፡ per singulas ejus partes Hebr. 9, 5; ፈጻሚተ፡ ገድል፡ ዘበበገጹ፡ Enc. Teq. 24. — *Voc. Ae.:* ገጽ፡ ዘ፡ ግምባር፡

ገጸወ፡ I, 2 (*denom.*) *repraesentare:* ተጋብኦትነ፡ ለግንዘቶሙ፡ ለምውታን፡ ወሐዊር፡ ቅድሜሆሙ፡ ውእቱኬ፡ ገጽዎተ፡ አስተፋንዎቶሙ፡ ለእለ፡ ይነግዱ፤ ወጠብልሎቶሙ፡ በአልባስ፡ ሐዲስ፡ ገጽዎት፡ በእንቲአሆሙ፡ ከመ፡ ውእቶሙ፡ ናሁ፡ ይትነሥኡ፡ በአልባስ፡ ሐዲስ፡ ዘኢይማስን፡ Genz. f. 84. (Lud. auct. Greg. exhibet: *persona fuit, personam constituit,* quod dubito).

አገጸወ፡ II, 2 *in* faciem i. e. *conspectum proponere* alicui alqd i. e. a) *ostentare:* quum abessem ጸላእያንየ፡

ክህሉኒ፡ በተጥባበ፡ ነገረ፡ ሐሰት፡ ለሀጕልየ፡ ወአገጸዉ፡ ኀቤከ፡ (compellat Herodem) ዕሩዐ፡ በገጸ፡ ጽድቅ፡ Jsp. p. 338. b) *ostendere, demonstrare:* ያጌጹ፡ Phlx. 8; c. በእንተ፡ de re i. e. rem: ወያጌጹ፡ በእንቲአሁ፡ ከዊነ፡ አፍቅሮ፡ ክርስቶስ፡ ለዮሐንስ፡ ፈድፋደ፡ እምጴጥሮስ፡ (hoc ostenditur eo quod Chr. Joannem magis diligebat quam Petrum) Phlx. 54; c. ላዕለ፡ *contra* alqm: ለእመ፡ ጐንደየ፡ ኀሊና፡ (sc. cogitatio mala) ውስተ፡ ልቡ፡ ያጌጹ፡ ላዕለ፡ ብእሲ፡ ከመ፡ ያፈቅሮ፡ ሎቱ፡ Phlx. 71.

ተገጸወ፡ III, 2 et 1 *repraesentari, se repraesentare, speciem induere:* ዛቲ፡ ኀጢአት፡ ትትጌጸው፡ ኀበ፡ ብዙኅ፡ ጸታ፡ ገጻት፡ (ſtellt ſich in vielerlei Geſtalten dar) F. M. 5, 1; oculis Constantini fides Christi oblata est በማዕተበ፡ ከዋክብት፡ ፬እንዘ፡ ይትገጸው፡ (sic) በትእምርተ፡ መስቀል፡ M. M. f. 273.

ግጽው፡ part. 1) *faciem conversam habens* in alqd versus: M. M. f. 103, ubi is cujus facies መንገለ፡ ሰሜን፡ versa est, ግጽው፡ መንገለ፡ ሰሜን፡ dicitur. 2) *repraesentatus:* ሊተ፡ ግጽው፡ ቅድመ፡ አዕይንትየ፡ ኢየሱስ፡ M. M. f. 180.

ግጻዌ፡ subst. 1) *expositio, explicatio:* አእምሮትከ፡ (o scientiam tuam i. e. divinam) ዘመልዕልተ፡ ኵሉ፡ ግጻዌ፡ Tab. Tab. 62; ግጻዌ፡ ትምህርተ፡ ሕግ፡ ወሥርዐት፡ ወተግሣጽ፡ Syn. f. 309. 313; ግጻዌ፡ ድርሳን፡ demonstratio tractatus i. e. *tractatus demonstrativus* (ut videtur, opp. homiletico) vel *dissertatio*, ut: ግጻዌ፡ ድርሳን፡ ዘቅዱስ፡ ቄርሎስ፡ ከመ፡ ፩ክርስቶስ፡ Cyr. c. Pall. in titulo; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 19. 78. 2) *synopsis,* (*breviarium*): ግጻዌ፡ ሥርዐት፡ synopsis classium harmonicarum, Evangeliis praemissa, N. T. rom.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1; d'Abbadie Cat. p. 53. In specie ሥርዐተ፡ ግጻዌ፡ nec non ግጻዌ፡ inscribuntur Synopses lectionum singulis anni festis et commemorationibus Sanctorum legendarum i. e. *lectionaria* (eademque *calendaria*) Cod. Mus. Brit. XXVI; d'Abbadie Cat. p. 167; መጻሕፍተ፡ ግጻዌ፡ Jacobitarum et Melchitarum Sx. Hed. 17; መጽሐፈ፡ ግጻዌ፡ ዘአበ፡ መቃርስ፡ et መጽሐፈ፡ ግጻዌ፡ ዘላዕላይ፡ ግብጽ፡ Sx. Masc. 10; scriptum est በውስተ፡ ግጻዌ፡ Sx. Genb. 12. 3) *personalitas:* ነአምን፡ አበ፡ በአካሉ፡ ወበግጻዌሁ፡ ዘኢይትፈለጥ፡ እምከዊነ፡ አብ፡ ኀበ፡ ከዊነ፡ ወልድ፡ Athan. de Trin.; *Sabellius* አቀመ፡ ግጻዌ፡ በሕቲቶ፡ በአብ፡ M. M. f. 41. a) *personae* Trinitatis: እመን፡ በሠላሴ፡ ወተጋንይ፡ በግጻዌ፡ መለኮት፡ M. M. f. 11; በስመ፡ ግጻዌ፡ ሠላስ፡ ዕሩያን፡ ክብር፡ ወንግሥ፡ Cod. Bibl. Bodl. XXIX f. 16; Deus ፩ውእቱ፡ ዘበሠለስቱ፡ ግጻዌ፡ Lit. Mariae Mss. (at in impressa N. T. rom. f. 171, 4 ህላዌ፡ pro ግጻዌ፡); Org. 3 (vid. sub ዕዩይ፡). b) *persona:* ኢሀለውኩ፡ በግጻዌ፡ non ipse praesens adfui, Org. 1.

ግጽው፡ ut videtur subst. *expositio, demonstratio:* ግጽው፡ ወሥርዐት፡ አብስልጢስ፡ Syn. f. 313 in tit.; ፫ግጽው፡ ወተግሣጽ፡ አብጠሊስ፡ ቀኖና፡ . . . f. 346; f. 356 al.; Lud. Comm. p. 330.

ጐፃጕዕ፡ vel **ጐጻጕጽ፡** subst. et adj. [جَشٌّ *locus asper lapidibus*, vid. Tuch de Aeth. linguae sonorum proprietatibus p. 17] *salebrae,* et *salebrosus, asper* de loco, via: ከመ፡ ያልምጹ፡ ጐጻጕጸ፡ Jsp. p. 358; ስከረ፡ ወይን፡ ይሬስዮ፡ ለጻድፍ፡ ወጐፃጕፀ፡ ከመ፡ ምድር፡ ስፍሕት፡ Macc. f. 20; Org. 3; ፍንዋት፡ እንተ፡ አልባቲ፡ ማዕቀፈ፡ ወአሥዋክ፡ ወጐፃጕጽ፡ ወአጽዳፍ፡ Syn. f. 314; ፍኖት፡ መብእስ፡ ወጐፃጕዕ፡ Clem. f. 200; ምድር፡ ዘኢኮነት፡ ጐጻጕጸ፡ ወዘበቲ፡ ሣዕረ፡ ታስተፌሥሐ፡ ለእንስሳ፡ Fal. f. 64; Pl. ጐፃጕፃት፡ viae salebrosae Lud. e Mss. Colb.

ገፍትአ፡ quadrl. I [جَفَأَ et كَفَأَ *vertit* vel *invertit* vas et effudit (كَفْتٌ); 1 Reg. 31, 3 in uno codice inveni ጉብትአ፡] 1) *vertere, invertere,* 1 Reg. 31, 9. 2) *avertere:* ገፍትኡ፡ አዕይንቲሆሙ፡ ከመ፡ ኢይነጽሩ፡ Dan. ap. 1, 9; ትገፈትእዎ፡ ለሕዝብ፡ እምግብሩ፡ Ex. 5, 4. 3) *pervertere,* እለ፡ ትገፈትእዋ፡ ለርትዕ፡ Mich. 3, 9; ከመ፡ ይገፍትእ፡ ፍትሐ፡ ምስኪን፡ Jes. 32, 7; ፍትወት፡ ገፍትአ፡ ልበከ፡ Dan. ap. 1, 56; Num. 32, 7; Hez. 13, 18; 3 Reg. 18, 18; 2 Tim. 2, 18; Tit. 1, 11. 4) *evertere, subvertere:* mensam Marc. 11, 15; Matth. 21, 12; መናብርተ፡ Sap. 5, 24; እገፈትእ፡ መናብርተ፡ ነገሥት፡ ወእገፈትእ፡ ሰረገላ፡ ወመስተጽእናን፡ Hagg. 2, 22; tentorium Jud. 7, 13; urbes Gen. 13, 10. 19, 21. 25; Deut. 29, 22; Am. 4, 11; Jer. 20, 16. 27, 40; Jes. 13, 19; 2 Petr. 2, 6; turrim Kuf. 10; misit Deus ዐቢየ፡ ነፋሰ፡ ወገፍትአ፡ አማልክቲሆሙ፡ ወደፈኖሙ፡ ውስተ፡ ምድር፡ Clem. f. 32; montes Job 9, 5; ገፍትአሙ፡ ለአድባር፡ እመሠረቶሙ፡ 28, 9; እመ፡ ገፍትአ፡ ለኵሉ፡ Job 11, 10; homines: ይገፈትኦሙ፡ ለኀያላን፡ ምድር፡ Job 12, 19; Sir. 10, 13; Hen. 94, 10; Jer. 23, 19; Am. 4, 11. a) *subvertere* et *dejicere* alqm a sede, Hen. 46, 5. b) *evertere* i. e. *ejicere:* ገፍታእኩ፡ ኵሎ፡ ንዋዮ፡ አፍአ፡ እምነ፡ . . . 2 Esr. 23, 8 (at legendum videtur ገደፍኩ፡).

ተገፍትአ፡ III, 1 1) *verti,* sc. in fugam Ps. 77, 12. 2) *perverti:* ተገፍትአ፡ ዝሙትኪ፡ ፈድፋደ፡ እምነ፡ . . . Hez. 16, 34; ይትገፈትኡ፡ እለ፡ ይሰምዑ፡ 2 Tim. 2, 14. a) *se perversum gerere* 2 Reg. 22, 27. b) *perverse tractari, injuria affici:* ዘተገፍትአ፡ Can. Ant. 18 (20). 3) *everti, subverti:* ከመ፡ ተገፍትአት፡ ሰዶም፡ ወገሞራ፡ Jer. 29, 19; Deut. 29, 22; Thren. 4, 6; ትትገፈታእ፡ ነነዌ፡ Jon. 3, 4; Prov. 11, 11; ἐῤῥάγη 4 Reg. 25, 4; ኢይጐንዲ፡ ተገፍትአ፡ ቤቱ፡ Sir. 27, 3. 41, 5; ἐφϑάρη Jes. 24, 4; Job 12, 15; de hominibus: ከማሁ፡ ይትገፈትኡ፡ ረሲዓን፡ καταστροφή Job 8, 19. 15, 21; Sir. 9, 11; κλυδωνισϑήσονται Jes. 57, 20; ሐብል፡ ይትገፈታእ፡ (*distortum rumpi*) Koh. 12, 6.

ግፍቱእ፡ part. *perversus,* διεστραμμένος: Jud. 5, 6; Deut. 32, 5; ይወፅእ፡ ሕግ፡ ግፍቱእ፡ Hab. 1, 4; ግፍቱኣነ፡ ልብ፡ Hen. 100, 8; Phil. 2, 15; etiam *perplexus:* ጽልመት፡ ግፍትእት፡ Hebr. 12, 18 Platt.

ግፍትአት፡ n. act. *subversio, eversio:* ደቂቀ፡ ቆሬ፡ perierunt በግፍትአት፡ Phlx. 172.

ገፍታኢ፡ n. ag. *subversor, eversor:* Deus ገፍታኤ፡ መናብርተ፡ ኀያላን፡ Macc. f. 17.

ግፍታኤ፡ subst. *subversio, eversio:* ግፍታኤ፡ ሰዶም፡ M. M. f. 229; Kuf. 16; Org.

ገፍዐ፡ vel **ገፍአ፡** I, 1 [جَفَا *duriter et inique tractavit; injuria affecit*] Subj. ይግፋዕ፡ 1) *comprimere, arcte complecti,* Jud. 16, 29. 2) *reprimere:* ሀብት፡ ዘበጽሚት፡ ይገፍዕ፡ (v. ያጠፍእ፡) መዐተ፡ ἀνατρέπει (יְכַפֶּה de quo vid. Ges. thes. p. 704) Prov. 21, 14; *repulit* instantem Lud. e Vit. Baam. 3) *opprimere, injuria afficere, vim inferre, injuriam facere:* ይገፍዕ፡ ἄτοπα ποιεῖν Job 34, 12; ለሊሁ፡ ይገፍዕ፡ ἠδίκησε Sir. 13, 3; Hez. 22, 7; Ex. 2, 13; c. Acc. pers.: Ex. 23, 9; 1 Reg. 12, 3. 4; Ps. 34, 1; Kuf. 28; Job 24, 10; Jes. 3, 15. 51, 23; Ep. Jer. 13; 4 Esr. 12, 46; Prov. 24, 44; Hez. 22, 29; Hen. 10, 15. 15, 11; Matth. 20, 13; Luc. 19, 8; ግፍዕከሙ፡ ዘትገፍዑ፡ Hen. 98, 8. a) *impetum facere, irruere* *in* alqm vel alqd Matth. 7, 25; Luc. 6, 48. b) *vim facere in* alqd, *violenter rapere* alqd, አባ፡ሙሴ፡ጸሊም፡ገፍዓ፡ለመንግሥተ፡ሰማያት፡በከመ፡ይቤ፡ወንጌል፡ (Matth. 11, 12; Luc. 16, 16) Sx. Sen. 24.

ተገፍዐ፡ III, 1 *inique opprimi, injuria affici, injuriam pati, vim pati:* Ex. 5, 16; Sir. 13, 3; ተገፌዐነ፡ Hab. 1, 2; ናሁ፡ይትገፍዑ፡ደቂቅነ፡ 2 Esr. 15, 5; ተገፍዐ፡በዐውደ፡ምኵናን፡ Chr. Ta. 11; እትገፋዕ፡እምኔከ፡ Gen. 16, 5; 2 Petr. 2, 7; ለምንት፡ኢትትገፍዑ፡ 1 Cor. 6, 7; ትትገፋዕ፡መንግሥተ፡ሰማያት፡ βιάζεται Matth. 11, 12; Luc. 16, 16.

ተጋፍዐ፡ III, 3 1) *sese invicem premere* vel *urgere*, ob angustiam loci: ወኮኑ፡ሰብእ፡ይትጋፍዑ፡ከመ፡ይልክፉ፡ዘፈረ፡ልብሱ፡ Sx. Nah. 14. 2) *premere* vel *comprimere* alqm, de multitudine coarctata, c. Acc. pers.: Marc. 3, 9. 5, 24. 31; Luc. 8, 42. 3) *vim* vel *injuriam inferre:* ዘይትጋፋዕ፡ Clem. f. 93.

አስተጋፍዐ፡ IV, 3 oppressorem censere vel dicere alqm i. e. *violentiae* vel *injustitiae incusare, criminari* alqm: ለእግዚ"፡ያስተጋፍዮ፡በልቡ፡ αἰτιᾶται Prov. 19, 3.

ግፉዕ፡ part. 1) *oppressus, injuria affectus, vim passus,* Ps. 81, 3. 102, 6. 145, 5; አድኅኑ፡ግፉዐ፡ Jes. 1, 17; ሰብአ፡ግፉዓን፡ 25, 3; አውያተ፡ግፉዕ፡ Sir. 32, 16. 4, 9; sine dubio etiam Jud. 12, 2. 2) *vim faciens, violentus,* βιαστής Matth. 11, 12.

ግፍዕ፡ subst. m. et f. (ut Hen. 99, 15) *oppressio, vis, violentia, injuria:* ዐመፃ፡ወግፍዕ፡ Kuf. 35; Jer. 6, 7; Hen. 10, 16. 20. 13, 2. 91, 5. 6. 98, 8. 99, 15; ἀδικία Jes. 33, 15; ከመ፡ትግበሩ፡ላዕሌነ፡ዐቢየ፡ግፍዐ፡ Judith 7, 24; ἀδικήματα Jer. 22, 17; injuria quam quis patitur: ግፍዕክሙ፡ 1 Petr. 2, 20. a) injuria verbis facta: ነገረ፡ግፍዕ፡ λόγος ἄδικος Prov. 29, 12; ወበሕቱ፡እነግረከ፡ግፍዐከ፡ Job 33, 8. b) በግፍዕ፡ *injuriâ, praeter jus, immerito:* አሕመመኒ፡በግፍዕ፡ Job 34, 6; ἀδίκως Prov. 19, 5; የሐምም፡በግፍዕ፡ 1 Petr. 2, 19.

ግፍዐት፡ n. act. *injuriae illatio, oppressio,* Form. Conf.

ገፋዒ፡ n. ag., Pl. ገፋዕያን፡ et ገፋዕት፡, *oppressor, tyrannus, injurius, injuriosus, violentus, dure tractans, is qui injuriam fecit:* ገፋዕያን፡ Kid. f. 4; መኳንንት፡ገፋዕያን፡ τύραννοι Sap. 6, 10; ብእሲ፡ገፋዒ፡ ἄδικος Prov. 29, 27; ἐκδικητής Ps. 8, 3; ገፋዒሁ፡ Sir. 4, 9; ገፋዒከ፡ ἀντίδικός σου Jer. 28, 36; 2 Reg. 22, 3; ኖሎት፡ገፋዕት፡አባግዖሙ፡ Asc. Jes. 3, 24; ኖሎት፡ገፋዕያን፡መርዔቶሙ፡ Clem. f. 154. 197; አነ፡ውእቱ፡ገፋዒ፡ ὁ ἁμαρτῶν 1 Par. 21, 17.

ተገፋዒ፡ n. ag. (III, 1) *oppressus, injuria affectus,* Lud. Comm. hist. p. 495 n. 8.

ጠ፡ litera alphabeti Aethiopici XXIª, quae ጠይት፡ nominatur.

ጠሀረ፡ i. e. טָהֵר طَهُرَ *purum esse* vel *fieri.*

አጥሀረ፡ II, 1 *purgare, purificare, lustrare,* de lustrationibus Judaeorum sacris: በዘ፡ያጥህሩ፡አይሁድ፡ Joh. 2, 6; በእንተ፡አጥህሮ፡ 3, 25; M. M. f. 61.

ተጣሀረ፡ III, 3 *sese purificare* vel *lustrare:* ኢትትኀፀቡ፡ኵሎ፡ጊዜ፡ወኢትግበሩ፡ዘከመ፡ያለምዱ፡ተጣህሮ፡ (ni emendare malueris ተጥህሮ፡ III, 1) Did. 33.

ጥህር፡ subst. *puritas* sensu ethico, *castitas*, Gad. Ad. f. 146.

ጥህረት፡ n. act. *purificatio, lustratio*, Joh. 3, 25 in tit.

ጠሊ፡, **ጠሊት፡** *caper, capra* vid. sub ጠለየ፡

ጠለ፡ I, 1 [טַל ܛܠܐ *ros*, طَلَّ *leviter* terram *humectavit* ros] *humere, madere, pinguem esse, pinguefieri:* ትጠልል፡ምድር፡እምሥብሖሙ፡ (ἐμπλησθήσεται, יְדֻשַּׁן) var. pro ይጠልቅ፡ Jes. 34, 7; ትጠልል፡በቅብእ፡ሢበትየ፡ Ps. 91, 10; ኵሉ፡ነፍስ፡እንተ፡ትባርክ፡ (v. ትትባረክ፡) ትጠልል፡ (v. pro ስፍሕት፡) Prov. 11, 25. — (Quod Lud. e Lit. Epiph. affert ረሰየ፡ላቲ፡ደመና፡ልብሰ፡ወበጊሜ፡ጠለላ፡ manifesto errore pro ጠብለላ፡ scriptum est nec significatus *madidare* inde probari potest). — *Rad. Abb.*: ጠለ፡ዘ፡ለመለመ።

አጥለለ፡ II, 1 *madefacere* a) *pinguefacere:* ያጠልል፡አዕዕምተ፡ πιαίνει Prov. 16, 1 (15, 30); Sir. 26, 13; ያጠልለከ፡አዕዕምቲከ፡ Jes. 58, 11; Lit. 173, 3; Lit. Cyr.; መሥዋዕቱ፡ለጻድቅ፡ያጠልሎ፡ለምሥዋዕ፡ λιπαίνει Sir. 32, 8; ያጥልል፡ለከ፡ቍርባነከ፡ Ps. 19, 3. b) *rorare, humore* vel *rore* sive *recreare* sive *fecundare:* ማኅበረነ፡ስቊ፡ (o Christe) ወአጥልል፡ Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; በማየ፡ጸሎቱ፡ጽምአ፡ነጋድያን፡አጥለለ፡ Enc. Hed. 19; በጠለ፡ምሕረቱ፡ያጥልል፡እግዚ"፡ነፍሳቲክሙ፡ Genz. f. 153. c) trsl.: *potum refrigerantem sumere:* እንበለ፡ይብልዑ፥እክለ፡ወማየ፡ያጥልሉ፡ Enc. Sen. 19.

ጥሉል፡ part. *humectatus, madidus, humidus, roscidus, pinguis*, de terra: Num. 13, 20; Hen. 26, 1; በብሔር፡ጥሉል፡ ἐν τόπῳ πίονι Jes. 5, 1; ውስተ፡ጺአት፡ጥሉል፡ Hez. 34, 12; ደብር፡ጥሉል፡ τετυρωμένος Ps. 67, 15. 16. a) *fertilis, fecundus*, de fluvio Lud. e Mss. Colb. b) *pinguis, opimus, pinguedine perfusus*, de cibis: መባልዕት፡ጥሉላት፡ F. M. 14, 5; tempore jejunii ኢይብልዑ፡ጥሉላተ፡ Can. Laod. 49 (50); Enc. Ter 10; de mensa: ትወርድ፡ማእድከ፡እንዘ፡ምሉእ፡ወጥሉል፡ πλήρης πιότητος Job 36, 16; trsl.: ርሥኣን፡ጥሉል፡ Ps. 91, 14; Sx. Jac. 6; de hominibus *opimis* vel *opulentis*, Ps. 21, 32.

ጠል፡ subst., m., raro f. (ut Hos. 6, 4), Pl. ጠላት፡ 1) *ros, pluvia tenuior:* δρόσος Gen. 27, 28; Num. 11, 9; Deut. 32, 2; Jud. 6, 37; 2 Reg. 1, 21; Cant. 5, 2; Job 29, 19; Ps. 132, 3; Dan. 4, 12; Hos. 6, 4. 13, 3; Mich. 5, 6; Hen. 2, 3. 60, 20. 76, 8. 9; ὑετός Hez. 22, 24; Pl.: *guttae roris:* ደመናት፡ያውሕዙ፡ጠላተ፡ δρόσους Prov. 3, 20; ጠለ፡ገዳም፡ ψεκάδες ὄρεων Job 24, 8. De rore resurrectionis (Jes. 26, 19) vid. Clem. f. 157. 2) *pinguedo, liquor pinguis*, πιότης Gen. 27, 28; Ps. 35, 9; Hez. 25, 4; ጠላት፡ Ps. 64, 12; እሉኬ፡ደቂቀ፡ጠላት፡እሙንቱ፡ Zach. 4, 14.

ጥላል፡ subst. *pinguedo, cibi pingues:* ጥላሊሁ፡ለማእድ፡ Gad. Lal.

መጥለል፡ part. (exspectaveris መጥልል፡) *humectans:* ከመ፡ዘመጥለል፡ (Cod. Tub.: ዘበመዋዕል፡) ሙሓዝ፡ Lud. ex Enc. Genb. 20.

መጥለሊ፡ part. c. term. adj. *humectans* i. e. *recreans:* አስተየኒ፡ዘንተ፡ወይነ፡ኀይል፡መጥለሌ፡ Tab. Tab. 95.

አንጠልጠለ፡ quadrl. V „*guttatim* vel *particulatim decidere*“: ተቀሥፈ፡አባለ፤እስከ፡ሥጋሁ፡አንጠልጠለ፡ (Cod. Tub.: ተበጽለ፡) Lud. ex Enc. Mag. 17.

እንጦለለ፡ *laxum dependere* vid. sub **ጠውለለ፡**

ጠለመ፡ i. e. ظَلَمَ ܛܠܡ *injuria affecit, inique, perfide egit:* **ጠለሙ፡በበይናቲሆሙ፡ . . . ወበእንተዝ፡ይከውን፡ቀትለ፡ዐቢየ፡ማእከሌሆሙ፡** Lud. e Libr. Myst.

ጥልም፡ et **ጥልማ፡** subst. *jaspis* gemma, ut videtur: **ጥልም፡** Ex. 36, 18 (C: **ኢያስጲስ፡** Hebr. יָהֲלֹם); **ጥልማ፡** Macc. f. 3; Kbr. Nag. n. 17. — *Voc. Ae.:* **ያስቢስ፡ወጥልም፡፩**።

ጠሊሳን፡ n. prgr. [طَيْلَسَان] 1) *amiculi* species: **ጠሊሳን፡ንግሥ፡ሶቤሃ፡ከደና፡** Deg.; **እትሜነይ፡ለስዒም፡ጠሊሳን፡ጳውሎስ፡** Deg. 2) in specie: vestimentum sacerdotum Christianorum, *superhumerale* (vid. Renaud. lit. I p. 178): **ጠሊሳኑ፡ይኩን፡ጽዕድወ፡** F. M. 31, 5 (vid. sub **መንዲል፡** c. 195).

ጠልሰም፡ i. e. طِلَّسْم τέλεσμα *imago magica,* vulgo *talisma,* d'Abbadie Cat. p. 48. 98; Pl. **ጠልሰማት፡** Abush. 51.

ጠለቀ፡ et **ጠልቀ፡** I, 1 [vicina sunt طَلَا *illevit, inunxit,* طَلَخَ تَلَّخَ *contaminavit,* طَلَسَ *delevit,* ܛܘܠܫܐ *macula,* دَلِخَ *pinguis fuit*] 1) *oblini* i. e. *contaminari, inquinari:* ὁ Λόγος **ኢጠለቀ፡ኀዲሮ፡ውስተ፡ማኅፀና፡** οὐκ ἐμιάνϑη οἰκήσας μόρια, ho. Procli in Cyr. f. 120. 2) pinguedine repleri vel *satiari ad nauseam:* **ትጠልቅ፡ምድር፡እምሥብሖሙ፡** ἐμπλησϑήσεται Jes. 34, 7 in Cod. Laur. (in caeteris **ትጠልል፡**). 3) *nausea* vel *taedio captum esse, fastidire, taedet* vel *pertaesum est* alqm rei, c. c. **እምነ፡** rei: **ጠለቀት፡** (v. **ጠልቀት፡**) **ነፍሳ፡እምኔሆሙ፡** ἀπέστη Hez. 23, 17; **እለ፡ጠለቀት፡** (v. **አጥለቀት፡**) **ነፍስኪ፡እምኔሆሙ፡** 23, 22. 28; c. Acc. rei vel pers.: **ሰቄራረ፡ክንክሙኒ፡ወጠለቁክሙ፡** Jes. 1, 14. 4) *detestabilem facere* vel *calumniari* alqm (dubium utrum I, 1 an I, 2), c. Acc. **ጠለቀቶ፡ቅድመ፡እግዚኡ፡** Kuf. p. 139 var. (at vid. **ጠቀለ፡**). — *Voc. Ae.:* **ይጠልቅ፡ብ፡ይሰለቻል፡**; *aliud:* **ዘ፡ዐመፃ፡ያወርድ፡**።

አጥለቀ፡ II, 1 1) *satietatem afferre, nauseam facere, taedio esse* alicui, c. Acc. pers. et Nom. rei: **ጸገብክሙ፡እስከ፡ያጠልቀክሙ፡** Hos. 13, 6; **ብልዑ፡ሥብሐ፡እስከ፡ያጠልቀክሙ፡** Hez. 39, 19. 2) *taedium* vel *fastidium habere* rei, c. **እምነ፡** rei Hez. 23, 22 var. (vid. sub **ጠለቀ፡**).

አጠለቀ፡ II, 2 *inquinare, polluere:* **ርኵሱ፡ለብእሲ፡ቀታሊ፡ያጤልቆ፡** Prov. 24, 9.

ተጠለቀ፡ III, 2 *inquinari, contaminari:* Christo inerat **ልቡና፡ሰብእ፡ዘኢተጠለቀ፡በኀጢአት፡** ho. Epiphanii in Cyr. f. 117.

ጥሉቅ፡ part. 1) *oblitus, inquinatus, pollutus,* sanguine Gad. Ad. f. 107. 2) *impurus, lutulentus:* **አውገዝነ፡ዕዉጋተ፡ወጥሉቃተ፡ትምህርታቲሁ፡** sc. Nestorii, Epist. Joh. Ant. ad Cyr., in Cyr. f. 114. — (Sec. Lud. etiam *salax,* qui scortatione se polluit).

ጥልቀት፡ n. act. et subst. 1) *contaminatio, pollutio, impuritas, macula:* Judae 23; Eph. 5, 27; **ንጹሕ፡እምጥልቀት፡** (μῶμος) Cyr. ad Th. f. 7; **እንዘ፡አልቦ፡ጥልቀት፡** μώμου μακράν f. 14 al., Lit. f. 158, 2; **ቤተ፡ክርስቲያን፡እንተ፡እንበለ፡ጥልቀት፡ንጽሕት፡** Kid. f. 7; **እምኵሉ፡ጥልቀተ፡ኀጢአት፡** Kedr f. 12; Org.; **ንጹሕ፡እምጥልቀት፡** Kedr f. 8; **ጥልቀተ፡ዝሙት፡** Org. 7. 2) Joh. 7, 31 rom. in tit. legitur **በጥልቀተ፡ፋሲካ፡ምንባብ፡** quod nescio an exponendum sit „in pollutione vel profanatione i. e. *solutione* vel *clausula* Paschatis" (coll. Joh. 7, 37) — (Lud., coll. طلق, statuit *hilaritas, serenitas,* sed haud intelligi potest quid sibi velit „in hilaritate Paschatis"). — *Voc. Ae.:* **ጥልቀት፡ዘ፡ሕርም፡** v. **ሕርመት፡**

ጥላቄ፡ subst. *contaminatio, macula:* **መልአ፡ጥላቄ፡ዘቦቱ፡** κηλῖδα τὴν ἐν αὐτῷ καταχρίσας Sap. 13, 14; **ጥላቄ፡ኀጢአት፡** Ssal. Req.; Kedr f. 34.

ጠልዐ፡ I, 1 ut videtur *pinguescere* i. e. *luxuriare* [cfr. **ጠለ፡**], de planta: **ናሁ፡ትጠልዕ፡** πιαίνεται Hez. 17, 10; at caeteri codices praebent **ትነውኅ፡**, quare dubium est annon **ጠልዐ፡** ex arab. طلع exponendum sit.

ጠለየ፡ rad. inus., cui respondet ܛܠܐ *recentem, tenerum esse.*

ጠሊ፡ subst., m., sing. et coll., f. **ጠሊት፡**, Pl. c. **አጣሊ፡** [טָלֶה *agnus tenellus,* طَلِيّ *pullus ovillus,* طَلًا *pullus dorcadis* recens natus, ܛܠܝܐ *parvulus*] *pecus caprinum, capra, capella, caper, capellus, hoedus, hircus:* sing. m. **ጠሊ፡** αἴξ Gen. 15, 9; Lev. 17, 3; 1 Reg. 19, 13; ἔριφος Jes. 11, 6; f. **ጠሊት፡** χίμαιρα Lev. 4, 28. 5, 6; αἴξ Lev. 22, 27; Num. 15, 27; coll. **ማእሰ፡ጠሊ፡** Num. 31, 20; **ጸጕረ፡ጠሊ፡** Ex. 25, 4; **ማሕስዐ፡ጠሊ፡** Gen. 37, 30. 38, 17. 20; Jud. 6, 19. 13, 15. 15, 1; 1 Reg. 16, 20; **ሐራጊተ፡ጠሊ፡** 2 Par. 17, 11; **ጠሊ፡** τράγοι Ps. 49, 14; Hebr. 9, 12. 19; Pl. **አጣሊ፡** αἶγες, αἰγίδια Judith 2, 17; 2 Par. 31, 6; 1 Reg. 10, 3. 25, 2; Lev. 3, 12; Gen. 32, 15; Cant. 4, 1. 6, 5; Kuf. 6; **አብሓኮ፡አጣሊ፡** Gen. 30, 35. 32, 15; **ሐርጌ፡እምውስተ፡አጣሊ፡** Lev. 4, 23. 9, 3; Deut. 14, 4; πρόβατα (צֹאן) 1 Par. 12, 40. 27, 31; 2 Par. 5, 6. 14, 15. 15, 11. 32, 29. 35, 8; fem.: **አብሓኮ፡የዐርጉ፡ዲበ፡አጣሊ፡** Gen. 31, 10. 12; **አጣሊ፡አንስት፡** Macc. f. 1; masc.: Jes. 34, 6; χίμαροι Ps. 65, 14; κριοί 1 Esr. 6, 28; Hez. 27, 21; ἔριφοι 1 Esr. 1, 7; Matth. 25, 32 seq.; Clem. f. 157. — *Voc. Ae.:* **ጠሊ፡ዘ፡ፍየል**።

እንጠልጠለ፡ vid. sub **ጠለለ፡**

I. **ጠሐለ፡** (an **ጥሕለ፡**?) I, 1 *residĕre, subsidĕre* in excernendo, percolando: **ውስተ፡መንጠፍት፡ይጥሕል፡ሐሠር፡** ἐν σείσματι κοσκίνου διαμένει κοπρία Sir. 27, 4. — *Rad. Abb.:* **ጥሕለ፡ዘ፡አተላ፡ሆነ**።

ጣሕል፡ subst. *faex, sedimentum, crassamentum* [طَحِل *turbidus,* de vino; *musco obductus;* an etiam ܣܚܠ?] ὁ τρυγίας Ps. 74, 8; **ወይን፡ዘእንበለ፡ጣሕል፡** M. M. f. 33. — *Voc. Ae.:* **ጣሕል፡ዘ፡ሐተላ፡** v. **አተላ**።

II. **ጠሐለ፡** i. q. amh. **ጣለ፡** *projicere, prosternere* [טִלְטֵל, הֵטִיל, تَلَّ?].

ጥሑል፡ part. *projectus, prostratus,* Gad. Ad. f. 5. 9. 18. 60. 107.

ጥሕረ፡ et **ጠሐረ፡** I, 1 [שָׁחַל *rugiit;* شَحَرَ سَحَلَ *rudit* asinus, at ܛܚܪ (طحر) *anhelavit*] *rugire*, de leone: ጠሐሩ፡ላዕሌሁ፡ ዐናብስት፡ Jer. 2, 15; ጥሕረት፡ላዕሌየ፡ 12, 8; ይጥሕሩ፡ከመ፡ዐናብስት፡ Jes. 5, 29; በከመ፡ይጥሕር፡ዐንበሳ፡ወእጓለ፡ዐንበሳ፡ 31, 4; Am. 3, 4; Hez. 22, 25; Ps. 103, 22; Num. 23, 24; 4 Esr. 11, 41; 1 Petr. 5, 8; Apoc. 10, 3; de aliis bestiis: አራዊት፡እለ፡ይጥሕሩ፡በጥርአ፡ቃል፡መፍርህ፡ Sap. 17, 18.

አስተጣሐረ፡ IV, 3 *facere ut rugitu sese excipiant:* ያስተጣሕር፡ነገሥተ፡ከመ፡ንቃወ፡ዐንበሳ፤ ያአረውዮ፡ ለየዋህ፡ከመ፡ድብ፡ኀራስ፡ M. M. f. 71.

ጣሕር፡ subst. *rugitus*, leonis Job 4, 10; ድምፀ፡ጣሕሩ፡ Hez. 19, 7; ከመ፡ጣሕረ፡ዐንበሳ፡ Fal. f. 41; Org. 1; መዐተ፡ንጉሥ፡ከመ፡ጣሕረ፡ (v. ጥሕረተ፡) ዐንበሳ፡ Prov. 19, 12. (Lud. addit: „de leaena dicitur ንቃው፡“; quod dubito).

ጥሕረት፡ n. act. *rugitus*, Prov. 19, 12 var.; Deg.

ጥሕን፡ subst. [טָחַן ܛܚܢ طَحَنَ *moluit*, طِحْنٌ *farina*] *polenta, farina hordacea*, ἄλφιτον Ruth 2, 14; 1 Reg. 17, 17. 25, 18; 2 Reg. 17, 28; Judith 10, 5; M. F.

ጠመ፡ vid. sub ጦመ፡ *Rad. Abb.:* ጠመ፡ዘ፡ጠመጠመ፡

ጦማር፡ vel ጡማር፡ (etiam ጣማር፡) n. prgr. sc. τομάριον (طُومَار), m. et f., Pl. ጦማራት፡ *tomus, volumen, libellus, codicillus, literae, diploma:* ንሣእ፡ለከ፡ጦማረ፡ (v. ጡማረ፡ v. ጣማረ፡) ክርታስ፡ዐቢየ፡ወሐዲሰ፡ τόμος Jes. 8, 1; መጽሐፈ፡ጦማረ፡ሄርማ፡ Herm. p. 108; ጦማረ፡መልእክት፡ Cat. Mus. Brit. p. 17 et 18 ann. 9; ዘሀሎ፡በጊዋዌ፡እምድኅረ፡፳ዓመት፡ወኢበጽሐ፡እምኀቤሁ፡ጦማረ፡መልእክት፡ (i. e. epistola) F. M. 12, 7; cum inthronisaretur patriarcha, ተነበ፡ጦማረ፡ሢመቱ፡ Sx. Masc. 4; ጦማረ፡ልዮን፡ (literae Leonis ad Synodum scriptae) Sx. Masc. 7; diploma Imperatoris, Regis, Episcopi al. Abush. 50 passim; Lucas evangelista moribundus መጻሕፍተ፡ወጦማራተ፡እለ፡ነበሩ፡ምስሌሁ፡ seni cuidam dedit Sx. Teq. 22. In specie ጦማር፡ appellatur Epistola quaedam fictitia de Sabbatho rite observando scripta, quam coelitus demissam perhibent (ወረደት፡ዛቲ፡ጦማር፡እምሰማይ፡), Cod. Mus. Brit. XIV (vid. Cat. p. 13); Zeitſchrift der deutſchen morgenld. Geſellſchaft t. I p. 16 — 21; d'Abbadie Cat. p. 15. 104. 211. — *Voc. Ae.:* ክርታስ፡ጦማር፡ዘ፡ክታብ፡; *Rad. Abb.:* ጦመረ፡ዘ፡ጻፈ፡።

ጠመቀ፡ inus., cui vicinum est ጠምዐ፡ q. v. Quod 1 Petr. 3, 21 rom. legitur ጠሚቀ፡, corruptum videtur; ትጥምቆ፡ Clem. f. 180 emendandum est ትምጥቆ፡; ትጠምቁ፡ Act. 1, 5 Platt lapsu calami pro ታጠምቁ፡ scriptum est.

አጥመቀ፡ II, 1 1) *intingere:* አጥመቁ፡አፅርቅተ፡ዘሠቀ፡ጸጕር፡ውስተ፡ብሒእ፡ Sx. Nah. 1; *abluendi* causa: Marc. 7, 4; Did. 31. 2) *baptizare*, et abs. et c. Acc.; de baptismo Joannis Matth. 3, 11; Act. 1, 5. 19, 4; Judaeorum Matth. 23, 15; Christianorum Matth. 28, 19; Joh. 4, 1. 2; 1 Cor. 1, 14. 17. 15, 29; φωτίζειν (*illuminare* i. e. *baptizare*) Hebr. 10, 32; አጥመቆሙ፡በስመ፡አብ፡ወወልድ፡ወመንፈስ፡ቅዱስ፡ Clem. f. 234; Did. 39; ግሙራ፡ኢመፍትው፡ያጥምቃ፡አንስት፡ Did. 15; Kid. f. 24; ለእመ፡ተጻደቆ፡ግብተ፡ደዌ፡ያጥምቅዎ፡ፍጡነ፡ F. M. 27, 3; ሶበ፡ተወልደ፡ሕፃን፡ጥዑየ፡ይትዐገሡ፡አጥምቆቶ፡ ibid.; በእንተ፡ዘይደሉ፡ያጥምቅዎ፡ዳግመ፡ F. M. 27, 7; etiam c. Acc. baptismi: ከመ፡ያጥምቆሙ፡ጥምቀተ፡ክርስትና፡ Sx. Mij. 25; trsl.: Matth. 3, 11; Act. 1, 5; 1 Cor. 10, 2; Deus አጥመቃ፡ለምድር፡በማየ፡አይኅ፡ወኀፀባ፡እምኵሉ፡ርስሐት፡ Macc. f. 7; etiam de ritu *adspergendi:* si quis iterum in ecclesiam recipitur ይግበር፡ሎቱ፡ካህን፡ጸሎተ፡ቄድር፡በማይ፡ወበዘይት፡ወያጥምቆ፡ወያስተስሬ፡ሎቱ፡ Kedr f. 81.

ተጠምቀ፡ III, 1 1) *intingi, immergi, se immergere, ablui, lavari:* ἐβάφησαν Jos. 3, 15; ሖረ፡ወተጠመቀ፡ውስተ፡ተከዚ፡ዮርዳኖስ፡ 4 Reg. 5, 10. 14; ትጠመቅ፡ውስተ፡ነቅዐ፡ማይ፡ Judith 12, 7; ተጠምቀ፡ውስተ፡ዮርዳኖስ፡ Gad. T. H.; ተጠምቀ፡ውስተ፡ይእቲ፡ዐዘቅት፡ዘናጥራን፡ Sx. Teq. 13; Sx. Masc. 1; ovis ተጠምቀ፡ህየ፡በማይ፡ Sx. Hed. 15. 2) *baptizari*, Matth. 3, 6. 13; ተጠሚቆ፡ 3, 16. 23, 15; Marc. 16, 16; Luc. 3, 21; 1 Cor. 1, 13; እለ፡ተጠመቅነ፡በእግዚእነ፡ውስተ፡ሞቱ፡ Rom. 6, 3; Act. 19, 5. 22, 16; ጥምቀተ፡ (Platt: በጥምቀተ፡) ዮሐንስ፡ተጠምቀ፡ Act. 18, 25; Marc. 10, 39; φωτίζεσθαι Hebr. 6, 4 rom.; Can. Neocaes. 12; Kid. f. 24. 26; እለ፡ተጠምቁ፡በሞተ፡ኢየሱስ፡ Did. 3; እጠመቅ፡በዋሕድ፡ወልድ፡ኢየሱስ፡ Did. 39; ወዓዲ፡ይጠመቅ፡በጰራቅሊጦስ፡ ibid.; ተጠመቅነ፡በአሚነ፡አብ፡ወወልድ፡ወመንፈስ፡ቅዱስ፡ Clem. f. 154; c. በኀበ፡ *ab* aliquo Did. 15.

ጥሙቅ፡ part. *baptizatus:* እለ፡ጥሙቃን፡በመንፈስ፡ቅዱስ፡ Clem. f. 226; እንዘ፡ሀሎ፡በዝየ፡እመሂ፡ጥሙቅ፡አው፡ንኡሰ፡ክር“ን፡ φωτιζομένων et κατηχουμένων Chr. Ta. 13.

ጥምቀት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ጥምቀታት፡ 1) *intinctio, ablutio:* ጥምቀታት፡ Marc. 7, 8; Hebr. 9, 10; Chr. ho. 9; አይሁድ፡እለ፡በሙ፡ጥምቀታት፡ዘዘዚአሆሙ፡ ibid. 2) *baptismus* Matth. 3, 7. 21, 25; Marc. 1, 4; Luc. 12, 50; Rom. 6, 4; Tit. 3, 5; Hebr. 6, 4 Platt; ቅዱስ፡ጥምቀት፡ Kid. f. 23. 26; በእንተ፡ሥርዐተ፡ጥምቀት፡ F. M. 27; ውሉድ፡እለ፡ሞቱ፡ዘእንበለ፡ጥምቀት፡ F. M. 27, 5; ጥምቀት፡ዘዳግም፡ልደት፡ Did. 40; እምድኅረ፡ነሥኡ፡ጥምቀተ፡ Clem. f. 150; Did. 39; ስመ፡ጥምቀትየ፡ nomen meum baptismale Sx. Ter 15; መጽሐፈ፡ጥምቀት፡ d'Abbadie Cat. p. 213; ኀፀበ፡በማየ፡ጥምቀት፡ Enc. Nah. 4; ውሉደ፡ጥምቀት፡ i. e. Christiani, Act. rom. in Epil.

ምጥማቅ፡ subst. m. et f. 1) *locus baptismi, baptisterium:* si aqua fluens est ውስተ፡ምጥማቅ፡ Const. Ap. 20; Lud. e Vit. Barb.; ቤተ፡ምጥማቃት፡ in ecclesia Kid. f. 6. a) *lavatio*, ut videtur: monachi, እለ፡ይበልዑ፡ኀቡረ፡ወውስተ፡ጸሎትሂ፡ወቍርባን፡ወምጥማቅ፡ወውስተ፡ኵሉ፡ምግባረ፡ሠናይ፡ኅቡራን፡ Reg. Pach. b) ደብረ፡ምጥማቅ፡ est nomen monasterii in Aegypto celeberrimi, in loco ubi ሰከበ፡ኢየሱስ፡ infantis stetisse perhibetur, Sx. Genb. 24; ዋዜማ፡ዘደብረ፡ምጥማቅ፡ Deg. 2) ምጥማቃት፡ *piscina:* በኀበ፡ምጥማቃት፡እንተ፡ላዕላይ፡ፍኖት፡ κολυμβήθρα Jes. 7, 3. 22, 9; ምጥማቃት፡ላዕላይ፡ 36, 2; 4 Reg. 18, 17; ነነዌስ፡ከመ፡ምጥማቃተ፡ማይ፡ማያ፡ Nah. 2, 8; 2 Esr. 12, 14. 13, 15. 16; Joh. 5, 2. 9, 7.

መጥምቅ፡ part. *baptista, baptizans:* ዮሐንስ፡መጥምቅ፡ Matth. 3, 1. 11, 11. 17, 13; Marc. 6, 24; Luc. 7, 20; Genz. f. 68; Deg. al.; ሐናንያ፡ለጳውሎስ፡መጥምቁ፡ Sx. Teq. 4.

መጥምቃዊ፡ adj. rel. *baptista:* ዮሐንስ፡መጥምቃዊ፡ Phlx. 212.

ጠምዐ፡ I, 1 [vic. ጠመቀ፡ et ጸብኀ፡ טְבַל טְמַע צְבַע טְבַע ثمغ صبغ ܨܒܥ al.] Subj. ይጥማዕ፡ *intingere, tingere, imbuere, immergere,* c. Acc. et ውስተ፡ Lev. 4, 6. 17. 9, 9. 11, 32; ጠሚዮ፡ 14, 6. 7; Num. 19, 18. 31, 23; 1 Reg. 14, 27; 4 Reg. 8, 15; ኢትጥምዮ፡ውስተ፡ማይ፡ Jer. 13, 1; ውስተ፡ኵሉ፡ዘርኢከ፡ኢትጥማዕ፡እዴከ፡ Sir. 34, 14; ትጠምዐኒ፡ውስተ፡ርስሐት፡ Job 9, 31; sederunt ad fluvium ወጠምዐ፡፩እምኔሆሙ፡ጸኵሲማሁ፡ወይቤሎ፡፩ለካልኡ፡ለምንት፡ታርሕሳ፡ Phlx. 78; ጠምዮ፡ለቤት፡ (ni ጦሞ፡ emendandum fuerit) Hen. 90, 28; c. dupl. Acc.: Luc. 16, 24. — *Voc. Ae.:* ጠምዐ፡ዘ፡ዘፈቀ ።

ተጠምዐ፡ III, 1 *intingi, immergi:* በከመ፡ይዴመር፡ሠርዩ፡ (i. e. ሜርዩ፡) ምስለ፡ፀምር፡ተጠሚዮ፡ Cyr. ad Th. f. 14; trsl.: ለእመ፡ተጠምዐት፡ነፍስከ፡ውስተ፡ኀሊናት፡እኪት፡ትከውን፡ጸሎትከ፡ዘኢንጽሕት፡ Phlx. 161.

ጥሙዕ፡ part. *intinctus, immersus:* ቅዳጅ፡ጥሙዕ፡ M. F.; ጥሙዓን፡ደም፡ Enc. Teq. 29.

ጥምዐት፡ subst., Pl. ጥምዐታት፡ *tinctura, liquor tinctorius:* ጥምዐተ፡ሕበሪሁ፡ Jud. 5, 30; ጥምዐታተ፡ሕብር፡ Hen. 8, 1; F. N. 35; Enc. Haml. 3; አንስት፡ኢይግበራ፡ላዕለ፡መላትሒሆን፡ጥምዐታተ፡ቀይሓተ፡ F. M. 34, 8; ርቱዕ፡ለአንስት፡ይትገልበባ፡ርእሶን፡በንጽሕ፡ወአኮ፡በአሠንዮ፡ላሕየ፡ገጸን፡ወጥምዐታት፡ወተኵሕሎ፡ወተሰርግዎ፡ Did. 3.

መጢማ፡ subst. *siphon:* ንሣእ፡መጢማ፡ዘማይ፡ወንፋሕ፡ውስተ፡ሰማይ፡ Herm. p. 44 (forma suspecta, etymon incertum; an pro መጥማዕ፡? quamquam in dialecto Tigre ጤመ፡ i. q. aeth. ጦመ፡ significat).

ጠመየ፡ i. q. ጠወየ፡

መጥመይ፡ subst. *instrumentum torquendi:* ግበር፡መጥመየ፡ወመዋሥርተ፡ወጤገነ፡ወጽሕርተ፡ወመንኰራኵረ፡ሰረገላ፡ Sx. Ter 15.

ጥር፡, sec. Lud. etiam ጠር፡, nomen mensis Abyssinorum quinti, qui XXVII° Decembris sec. Cal. Jul., VIII° Januarii sec. Cal. Greg. incipit et mensi Aegyptiorum ⲦⲰⲂⲒ respondet.

ጠርሰ፡ I, 1 [i. q. ፀርሰ፡ ضَرِسَ] *stupere, stupidum fieri* de dentibus, vel *stupidos habere dentes,* ex rei acidae usu, ወደቂቅ፡ይጠርሱ፡ (v. ፀርሱ፡) ስነኒሆሙ፡ Jer. 38, 29; ለሊሁ፡ይጠርስ፡ (v. ይፀርስ፡) ስነኒሁ፡ 38, 30; ደቂቅ፡ጠርሱ፡ (v. ፀርሱ፡) ስነኒሆሙ፡ Hez. 18, 2.

ጥርስ፡ subst., Pl. ጥረስ፡ et አጥራስ፡ [i. q. ፅርስ፡ ضِرْس ܟܟܐ] *dens molaris:* Ex. 21, 27 var.; Num. 11, 33 var.; አንገፍክዎሙ፡እማእከለ፡ጥረሲሆሙ፡ዘመሠጡ፡ Job 29, 17; ጥረሲሁ፡መከርከር፡ Prov. 24, 37; Ps. 57, 6; መሊጎ፡አጥራስ፡ Sx. Masc. 18.

I. **ጠረቀ፡** I, 1 ut videtur amh. (vid. Isenb. lex. p. 181) *firmare:* ጥርቆ፡ለገብርከ፡ Lud. e Ssal. Req.

II. **ጠረቀ፡**, quod cum ፀርቀ፡ et ܛܪ (طَرَّ) componendum *scindere* significasse videtur. — At Rad. Abb. praebent ጠረቀ፡ዘ፡ቀዘነ፡

አጥራቂ፡ adj. *scissos* vel *laceratos testiculos habens,* ut videtur, Lev. 22, 24; Gr. exhibet ἀπεσπασμένος. — *Voc. Ae.:* አጥራቂ፡ዘ፡ተቀማጥ ።

ጥሬቡናስ፡ n. prgr. sc. *tribunus* Epist. Joh. Ant. ad Cyr. in Cyr. f. 114; Pl. ጠርባናት፡ legitur M. M. f. 19 (vid. sub ጋላት፡).

ጠርቤንቶስ፡ጤርቤንጦስ፡ጤርባንቶስ፡ጤሬብንቶስ፡ጤቤሬኖቶስ፡ጠርቤንቶ፡ al., n. prgr. sc. τερέβινϑος, *terebinthus* a) arbor Jos. 24, 26; Sir. 24, 16; Jes. 1, 30. 6, 13; Kuf. 13. b) fructus seu nuces terebinthinae, ut videtur, Gen. 43, 11; Kuf. 42. — *Voc. Ae.:* ተነከ፡ወጻዕር፡ወጠርቤንቶ፡ዘ፡ወርከ ።

ጠርቤዜር፡, **ጠርዝቤጤር፡**, **ጤርዜጤር፡** n. prgr. corruptum sc. πρεσβύτερος ጠርዝቤጤር፡ M. M. f. 325. — *Voc. Ae.:* ጠርቤዜር፡ v. ጤርዜጤር፡ዘ፡ቀሲስ፡; ጠርዘቤጤር፡ዘ፡ሢመተ፡ቅስና ።

ጠርአ፡ I, 1 et 2 [vic. ጸርኀ፡] *clamare, vociferari:* ኢይኬልሕ፡ወኢይጠርእ፡ (v. ይጤርእ፡) Jes. 42, 2; እንዘ፡ይጠርኡ፡ Act. 22, 23 Platt; c. በ፡ *appellare* alqm, *provocare* ad alqm, Act. 25, 11 Platt. — *Voc. Ae.:* ጠርአ፡ዘ፡ጯኸ፡(ጮኸ፡).

አጥርአ፡ II, 1 *clamare facere*; *Voc. Ae.:* ያጠርያ፡ዘ፡ያስጯኸው፡ v. ያስጮኸዋል፡

ጥርእ፡ vel **ጥራእ፡** subst. *clamor, vociferatio:* በጥርእ፡ (v. በጥራእ፡) ቃል፡መፍርሀ፡ Sap. 17, 18; formam ጠርእ፡ Lud. affert e Libr. Myst.

ጠራኢ፡ n. ag. *vociferator*, Lud. sine auct.

ጠራው፡ subst. i. q. ትርያ፡ ثُرَيَّا *plejades* stellae: ከኩብ፡ጠራው፡ Lud. ex Enc. Masc. 15 (at in Sx. Tub. ሀገረ፡ጠራው፡).

ጥራዝ፡ subst. [طِلْس طِرْس] *plagulae, chartae, fasciculus chartarum*, (Heft): mulier quaedam ወምስሌሃ፡፩ጥራዝ፡እመጽሐፈ፡መልእክቱ፡ለጳውሎስ፡ወትቤሎ፡ተሣየጥ፡እምኔየ፡ወንሥእ፡ለይእቲ፡ጥራዝ፡ Sx. Mag. 13; ፫ጥራዛተ፡ከልኣን፡ ibid.; d'Abbadie Cat. préf. p. XIII.

ጠርዝቤጤር፡ vid. sub ጠርቤዜር፡

ጠረየ፡ rad. inus., cui comparanda videtur ثَرَا *multus ac numerosus evasit;* ثَرِىَ *multis opibus polluit*, (nequaquam יָרַשׁ i. e. ወረሰ፡ Schrader de linguae Aethiop. indole p. 15).

አጥረየ፡ II, 1 1) *acquirere, sibi comparare,* opes, bona: Gen. 12, 5. 26, 14. 31, 18. 36, 6. 46, 6; Kuf. 28; Koh. 2, 7; ንዋይ፡ዘአጥረየ፡ Job 20, 29. 2, 4; አጥረይኩ፡ሠናየ፡ጥሪተ፡ Sir. 51, 21; አንተ፡ርቱዕ፡ታጥርያ፡ Jer. 39, 7; ታጠርዩ፡በዝ፡ብሔር፡አብያተ፡ 39, 15; Matth. 10, 9. 19, 21; Luc. 18, 12; Hen. 91, 13. 97, 8; አጥርዩ፡ጥሪታተ፡ F. N. 24, 4; servos Ex. 21, 2; Lev. 25, 44. 45; አጥርየነ፡ Jes. 26, 13; Gen. 47, 19; homines tamquam peculium: ኀሩያንየ፡እለ፡አጥረይኩ፡ Jes. 43, 21; amicum: አጥሬ፡ዐርከ፡ Prov. 17, 17; filium Gen. 4, 1;

res varias, ut arma Kuf. 11; ልብነ፡እምከመ፡አጥረየ፡ክንፈ፡ወርሕቀ፡እምግባራተ፡ዓለም፡ Chr. Ta. 22; ንጽሀቀ፡ለአጥርዮተ፡ዝንቱ፡ Chr. Ta. 34; sapientiam Prov. 16, 22. a) abs.: *acquirere peculium:* አጥረይኩ፡በውስተ፡አሕዛብ፡ Sir. 24, 6. b) *quaestum facere*, Sx. Teq. 11. 2) *possidere:* Koh. 7, 12; ዘአጥረዮ፡ Jes. 1, 3; Gen. 13, 5; Lev. 14, 34. 20, 24; እለ፡ያጠርዩነ፡ Judith 8, 22; ነፍስ፡ፀዋግ፡ታሀጕሎ፡ለዘአጥረያ፡ Sir. 6, 4; አመ፡አጥረይኩ፡ኪያኪ፡ማርያም፡ Enc. Haml. 20; passim *habere, uti:* እለ፡አጥረይዋ፡ለኀጢአት፡ χρωμένοις αὐτῇ Prov. 10, 26. 17, 8; አጥረይክዋ፡ለኀጢአት፡ባሕቲትየ፡ Lud. e Vit. Dan.; 1 Thess. 4, 4.

ተጠርየ፡ III, 1 *acquiri, comparari:* አንተ፡ኀለይከ፡ከመ፡ጸጋ፡እግዚ"፡ትጠረይ፡በብሩር፡ F. M. 25, 1 (vid. Act. 8, 20); F. N. 5; ዘይጠረይ፡ (mercaturâ) F. N. 34; ጸጋ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡እንተ፡ትጠረይ፡በጥምቀት፡ Phx. 20; ትሩፋት፡ (virtutes) እንተ፡እምኔሃ፡ትጠረይ፡ንጽሐ፡ልብ፡ Phlx. 4; N. T. rom. t. I p. 100^{b}.

ጥሩይ፡ part. *acquisitus*, *possessus*, Lud. sine auct.

ጥሪት፡ subst. (proprie part. f.), f. et m., Pl. ጥሪታት፡, *res quaestu partae, possessio, opes, bona, facultates, peculium:* πόνοι Prov. 3, 9; κτῆσις Gen. 46, 6; Lev. 25, 10. 13; Kuf. 13; ጥሪት፡ብዙኅ፡ Prov. 1, 13. 8, 18; Sir. 42, 4; Koh. 2, 7. 8; κτῆμα ጥሪት፡ክቡር፡ Prov. 12, 27; Hos. 2, 17; Matth. 19, 22; Marc. 10, 22; Act. 2, 45; ὑπάρχοντα Prov. 6, 31; Matth. 19, 21; ብዙኅ፡ጥሪት፡ πλῆϑος ἀγαϑωσύνης Koh. 5, 10; ለጥሪትክሙ፡ Lev. 25, 45. 46; Ex. 25, 2 al.; ϑρέμματα Joh. 4, 12; Kuf. 45; 4 Reg. 3, 17; ሕዝበ፡ክህነት፡ወመንግሥት፡ውእቱ፡ወጥሪት፡ውእቱ፡ (סְגֻלָּה) Kuf. p. 121; Chrys. crebro; ዛቲ፡ጥሪታት፡ Phlx. 28; Chr. Ta. 28; አጥርዮ፡ጥሪታት፡ F. N. 24, 4.

ጥሩይ፡ adj. vel subst., Pl. ጥሩያን፡ *possidens, possessor:* ወአልብክሙ፡ጥሩያኒሆሙ፡ (v. ጥርያኒሆሙ፡) nec habebitis (eos) possidentes eos Hen. 14, 6.

መጥሪት፡ subst., Pl. መጥርያት፡, Pl. Pl. መጥርያታት፡ (quae forma sola hucusque reperta est) *res acquisitae, possessiones* varii generis: በእንተ፡አንስቲያሆሙ፡ወውሉዶሙ፡ወመጥርያታቲሆሙ፡ወኪነታቲሆሙ፡ Phlx. 3.

ጥሩይ፡ adj. [amh. ጥሬ፡; טָרִי طَرِىٌّ *recens*] *crudus, incoctus*, Ex. 12, 9; Kuf. 49; c. suff. pron. pers. (gramm. § 156): ክኑ፡ይበልዑ፡ኀጠተ፡ሥርናይ፡ጥሩዮ፡ Jsp. p. 367; የሐምል፡ሐምለ፡ገዳም፡ወይበልዕ፡ጥሩዮ፡እምኔሁ፡ Gad. T. H.

ጠረጴዛ፡ n. prgr., sc. τράπεζα, Pl. ጠረጴዛት፡ 1) *mensa sacra* ecclesiae seu *altare:* ኢይትወከፍዎሙ፡ውስተ፡ቅድስት፡ጠረጴዛ፡ Clem. f. 147; ኢይደልዎሙ፡ይባኡ፡ውስተ፡ቅድስት፡ጠረጴዛ፡ወምሥዋዒሁ፡ለእግዚ"፡ f. 232; Org. 2; ጠረጴዛት፡ዘምስጢር፡ Org. 7; ጠረጴዛት፡ in ecclesia Clem. f. 87; Sx. Masc. 5. 2) *sanctuarium cum altari:* ሰላም፡ለታኦድራ፡ዘሐነጸት፡ጠረጴዛ፡ Enc. Mij. 11 (in Actis: ሐነጸት፡ቤተ፡ክር"ን፡); ኦሪታዊት፡ጠረጴዛ፡ sanctuarium mosaicum, Enc. Tachs. 3 (in Actis: ቤተ፡መቅደስ፡).

ጠሰየ፡ I, 1 Subj. ይጥሲ፡ 1) *conculcare, conterere* [coll. طاس داس (דוש) وطس عدس] λεπτύνειν 2 Reg. 22, 43; እጥስዮሙ፡ ἐκτρίψω αὐτούς Ex. 32, 10. 2) *perdere, exstinguere, delere:* ትጠስየኒ፡ (ut videtur ὀλέκεις) Job 10, 16; ጥስየኒ፡ምስሌሆሙ፡ Kbr. Nag. n. 9; አንተ፡ (Deus) ጠሰይኮሙ፡ለእለ፡ይፃረሩኒ፡በከንቱ፡ Kid. f. 36; አነ፡ጠሰይክዎሙ፡በመዐትየ፡ Macc. f. 6; ተሀበኒ፡መድኀኒተ፡ደዌ፡ኀጢአት፡ዘይጠሲ፡ Enc. Masc. 22; sec. Lud. etiam *obliterare* scripturam Org. 3. [Lud. significationem *delendi* vel *exstinguendi* primariam et unicam statuit; cui sententiae firmandae alqs ad طَسَا *latuit, delituit* provocaverit]. — *Voc. Ae.:* ጠሰየ፡ዘ፡አጠፋ፡; *aliud:* ትጠስየኒ፡ዘ፡ትደምሰሰኝ።

ተጠስየ፡ III, 3 *percelli*, ut videtur, de animo Jos. 5, 1 CG (κατεπλάγησαν).

ጥሱይ፡ part. *deletus*, Lud. sine auct.

ጥስየት፡ n. act. *deletio*, Lud. sine auct.

ጣቃ፡ subst. [طُخَاطِخٌ *tenebrae*, طَخَا *obscura fuit* nox] *caligo* nubium, γνόφος Ex. 20, 21; Deut. 4, 11. 5, 19; Hebr. 12, 18. — *Voc. Ae.:* ጣቃ፡ዘ፡ጽልመት።

ጥቀ፡ *valde*, ጥቃ፡ et ጠቃ፡ *juxta* vid. sub ጠቀቀ፡

ጠቀለ፡ I, 1 [دَجَلَ ܕܓܠ; prima verbi potestas in *tegendo* et *obducendo* est] *mentiri, mendacia proferre, calumniari:* አፍ፡ዘይጠቅል፡ወይሔሱ፡ καταψευδόμενον Sap. 1, 11; ጠቀለቶ፡ቅድመ፡እግዚኡ፡ Kuf. 39; ሶበ፡ጠቀለቶ፡ M. M. f. 206.

ጠቃሊ፡ n. ag. *calumniator, mendax*; *Voc. Ae.:* ጠቃሊ፡ዘ፡ዐመፃ፡አውራጅ።

ጥቋሌ፡ vid. sub ጠንቌለ፡

ጠቅለለ፡ quadrl. amh. *convolvere, circumvolvere, circumplicare.*

ጥቅሉል፡ part. *convolutus, complicatus:* አልባስ፡ጥቅሉላት፡ F. N. 33, 3.

ጠቀመ፡ I, 1 [ܬܚܡ ܬܚܡ تَخَمَ *limitavit, terminum posuit;* تُخْمٌ (etiam طخم) *limes*] Subj. ይጥቅም፡, *muro cingere locum, muro circumdato limitare* vel *munire*, c. Acc. loci: ከመ፡ይሕንጽ፡ውእተ፡መካነ፡ወይጥቅም፡ዐጸደ፡ Kuf. p. 117; Timotheus patriarcha Alex. XXII ሐነጸ፡አብያተ፡ክር"ት፡ብዙኃተ፡ወጠቀመ፡ወሐደሰ፡ብዙኃነ፡እምኔሆሙ፡ Sx. Haml. 26; c. Acc. muri: እለ፡ያፈቅሩ፡ሕገ፡ይጠቅሙ፡ለርእሶሙ፡ቅጽረ፡ Prov. 28, 4.

ተጠቅመ፡ III, 1 *muro circumdari* vel *munire:* ከመ፡ትጠቀም፡በመጽለብትከ፡እማእከለ፡መንሱት፡ Lit. Joh.

ጥቅም፡ subst., m. et f. (ut Jes. 15, 1; Hen. 14, 9), *moenia, murus* ambiens vel *muri:* አረፋት፡ወጥቅም፡ τεῖχος καὶ περίτειχος Jes. 26, 1; Kuf. p. 156; προτείχισμα Thren. 2, 8; አነ፡እከውና፡ጥቅመ፡እሳት፡ዐውዳ፡ Zach. 2, 5; የሐንጽ፡ጥቅመ፡ዐውደኪ፡ Hez. 26, 8; φραγμός Ps. 61, 3; Sir. 36, 30; χάρακες Koh. 9, 14; አእትት፡ጥቅሞ፡ τοῖχον Jes. 5, 5; ወድቀ፡ጥቅማ፡ ἐπάλξεις Jer. 27, 15; τεῖχος, τείχη Jes. 21, 4. 52, 14; ውስተ፡አርእስተ፡ጥቅም፡ Prov. 1, 21; ሀገር፡ዘንኀለ፡ጥቅማ፡ Prov. 25, 28; Jos. 2, 15; Jes. 15, 1; Apoc. 21, 12 al. crebro; አረፍተ፡ጥቅመ፡ሀገር፡ ὀχυρώματα τείχους Jes. 22, 10; 4 Reg. 25, 10; አህጉረ፡ጥቅም፡ *urbes (moenibus)* *munitae* Jer. 4, 6; Hos. 8, 14; Ps. 59, 10; vel አህጉር፡እለ፡ቦን፡ጥቅመ፡ Jes. 36, 1; Deut. 1, 28. 3, 5 al.; ኢያሪኮ፡ዕጹት፡ይእቲ፡ወጥቅም፡ዘላዕሌሃ፡ Jos. 6, 1; ሀገር፡ዘአልባ፡ጥቅመ፡ Prov. 25, 28. — *Voc. Ae.*: ጥቅም፡ዘ፡ግምብ፡

ጥቅምት፡ nomen mensis Abyssinorum II^i^, qui XXVIII° Septembris sec. Cal. Jul., X° Octobris sec. Cal. Greg. incipit et mensi Aegyptiorum ⲠⲀⲰⲠⲒ respondet.

ጠቀመ፡ amh. i. q. **ጠቀበ፡** aeth.

ጠቃሚ፡ n. ag. *sartor*, Vis. Bar.

ጠቀር፡ subst. *fuligo*, Lud. auct. Greg. [amh. ጠቈረ፡ *nigrum esse* vel *fieri*].

ጠቀሰ፡ I, 1 *signum dare, innuere:* ይጠቅስ፡ (v. ይኤምር፡) በእግር፡ σημαίνει Prov. 6, 13 [in versione hujus loci Syriaca et in Targum hoc idem verbum ܚܰܟܶܡ חַכֵּם legitur, quod vulgo interpretantur *signum dare terendo* vel *pulsando*. Amharicum ጠቀሰ፡ significat 1) *innuere* oculis vel manu 2) *emungere* candelam Isenb. p. 182].

ጠቀቀ፡ rad., cognata radicibus ደቀቀ፡ et ደግደገ፡, quae potestatem *subtilitatis* habet sicut דְּקַק Rabbinorum et دِقَّةٌ; ejusdem stirpis sunt ጠንቀቀ፡ et ጠየቀ፡

ጥቀ፡ subst. *subtilitas*; non usurpatur nisi in Acc. adv. ጥቀ፡ *subtiliter* i. e. 1) *accurate, ad amussim, exacte, diligenter:* Jos. 22, 5; (Gen. 27, 27 mihi quidem ጥቀ፡ ad ዘበረከ፡ referendum videtur, at lectio alia est ጥንቁቀ፡ pro ጥቀ፡); ከመ፡ይምላኅ፡ጥቀ፡እማእከለ፡ሥርናይ፡ክርዳደ፡ Enc. Tachs. 19; በሕቁ፡ጥቀ፡ πάνυ μὲν οὖν Cyr. c. Pall. 70 al. (vid. sub በሕቁ፡ c. 98); etiam *satis* (wohl, hinlänglich): ነጺሮሙ፡ጥቀ፡ Enc. Hed. 28. 2) *ipsum, utique, sane* (eben, gerade) በዝንቱ፡ጥቀ፡ 4 Esr. 8, 42; ከመዝ፡ጥቀ፡ለብሐዊ፡ καθὼς ὁ κεραμεὺς οὗτος Jer. 18, 6; Rom. 9, 30. 3) *valde, admodum, vehementer, perquam:* እፈቅድ፡ጥቀ፡ከመ፡ትጽደቅ፡ Job 33, 32; λίαν Gen. 1, 31; Jer. 24, 3; Matth. 2, 16. 4, 8. 8, 28; σφόδρα Gen. 20, 8. 21, 11. 27, 27; Ps. 35, 6. 138, 13; ጥቀኑ፡ትቴክዝ፡አንተ፡ Jon. 4, 4; በሕቁ፡ጥቀ፡ ἐπὶ πλεῖον σφόδρα Jer. 2, 12. 36. 9, 19. 24, 2; Thren. 5, 22; Tob. 3, 10; Matth. 17, 6. 23. 19, 25. 27, 54; Luc. 18, 23 al.; περισσῶς Dan. 7, 7; α) ubi ad adjectivum refertur, voculam ጥቀ፡ uno vel pluribus verbis interjectis ab eo separare amant: ብዙኃት፡ሰራዊት፡ጥቀ፡ Hez. 37, 10; ዐቢይ፡መቅሠፍት፡ውስተ፡ሀገር፡ጥቀ፡ 1 Reg. 5, 12; Jos. 9, 7. 22, 8; በዐቢይ፡ቀትል፡ጥቀ፡ Jer. 14, 17. β) passim respondent τί, ὡς, *quantopere! quam!* ጥቀ፡ሠነይኪ፡ τί ὡραιώθης Cant. 7, 7; ጥቀ፡ተሰብሐ፡ስምከ፡ ὡς θαυμαστόν Ps. 8, 1. 9. 72, 1. 83, 1. γ) nonnumquam: *magis:* sive seq. እምነ፡, ut: ገቢረ፡ጽድቅ፡ሥሙር፡በኀበ፡እግዚ"፡ጥቀ፡እምዘቢሐ፡መሥዋዕት፡ μᾶλλον ἢ Prov. 16, 5; sive abs., ut: ወረሲዐሰ፡ያነሥእ፡ጥቀ፡ጽልአ፡ μᾶλλον Prov. 15, 18; et seq. ኢ፡ *non magis* i. e. *nihilo minus non* Luc. 22, 53. δ) መጠነ፡ — ጥቀ፡ *quantumvis* Gen. 34, 12. 4) *adeo, vel, etiam* (sogar), Joh. 8, 52; Rom. 11, 24; 1 Cor. 6, 3; Job 4, 18; እስራብ፡ሰማይ፡ጥቀ፡ለእመ፡ወረደ፡ዲቤሆሙ፡ኢክነ፡ጊዜሁ፡ (seq.: quanto minus) Rel. Bar.; omnia quae rapuisti reddes እስከ፡ጥቀ፡ግማሽ፡ኅብስት፡ዘሄድከ፡ Clem. f. 269. 5) praemisso vel sequente ኢ፡, sc. ኢ፡ — ጥቀ፡ vel ጥቀ፡ — ኢ፡ *ne quidem:* Job 4, 18. 15, 15; ማየ፡ጥቀ፡ኢያስተይከ፡ለጽሙእ፡ 22, 7; Gen. 44, 8; Ex. 11, 7; Matth. 6, 29. 21, 32; Luc. 7, 44 rom.; 12, 27; 1 Cor. 5, 1; 2 Petr. 2, 4; ነፍሰ፡ጥቀ፡ኢምሕከ፡ Org. 2. — *Voc. Ae.*: ጥቀ፡ዘ፡በ፫እጅግ፡ለኳ፡ስኳ፡ (v. ለከ፡ስንኳ፡).

ጠቃ፡ vel **ጥቃ፡** praep.; proprie subst. *subtilitas*; transfertur in *propinquitatem* vel *confinium arctum*, nec nisi praepositionis loco usurpatur sive በጥቃ፡ sive ጠቃ፡ vel ጥቃ፡ *proxime, secus, juxta* [vid. ድንጋግ፡]: a) ጠቃ፡ vel ጥቃ፡ Ex. 15, 27. 16, 3. 24, 4. 29, 12; Jos. 8, 35; Kuf. 37; ጥቃሆሙ፡ Job 1, 14; ማይ፡ዘጥቃ፡ባሕር፡ Jes. 19, 5; ቆመ፡ጥቃ፡ኀበ፡እቀውም፡አነ፡ ἐχόμενος τῆς στάσεώς μου Dan. 8, 17; Zeph. 2, 5; 2 Esr. 12, 13; Matth. 20, 30; Act. 18, 7 rom.; ጥቃሃ፡ 27, 8 rom. b) በጥቃ፡ Ps. 140, 7; በጥቃ፡ፍኖት፡ παρὰ τὴν ὁδόν Chr. ho. 4; Chr. Ta. 10. — *Voc. Ae.*: ጥቃ፡ዘ፡በ፪ቅሩብ፡አጸገብ፡

ጣቃ፡ *caligo* vid. c. 1222.

ጥቀት፡ n. act. subtilitas i. e. *nimia parsimonia* vel *tenacitas* (Genauigkeit): በጥቀት፡መብልዐ፡ወሀብኩ፡ sc. esurienti, Form. Conf.

ጠቀበ፡ I, 1 [amh. ጠቀመ፡; إِسْكَافٌ ܐܶܣܟܳܦܳܐ אוּשְׁכְּפָא *sutor*; *coll.* ثَقَبَ *perforavit:* Lud. ጠበቀ፡ conferendum censet], *suere, assuere, insuere, consuere:* አልቦ፡ዘይጠቅብ፡ድርግሓ፡ፀርቀ፡ውስተ፡ልብስ፡ብሉይ፡ Matth. 9, 16; Marc. 2, 21; Kuf. p. 14.

አስተጣቀበ፡ var. pro አስተጣበቀ፡ vid. sub ጠበቀ፡

ጥቁብ፡ part. *consutus, resartus:* ዝቅ፡ብሉይ፡ወሥጡጥ፡ወጥቁብ፡ Jos. 9, 2; ሀሎ፡ዲቤሁ፡ልብስ፡ጥቁብ፡ Phlx. 136.

ጥቅበት፡ n. act. et subst. *suendi ars, sartura, assutum:* በሀየ፡ተምህረ፡ግብረ፡እድ፤ጽሕፈተ፡ወጥቅበተ፡ወኵሎ፡ግብረ፡ምንኵስና፡ Sx. Genb. 19; Marc. 2, 21.

ጠቃቢ፡ n. ag. *sutor, veteramentarius*, Lud. sine auct.

መጥቀብት፡ var. pro መጥበቅት፡ σύμβλημα Jes. 41, 7.

ጠቅዐ፡ I, 1 [תָּקַע] Subj. ይጥቃዕ፡ proprie *percutere, plaudere*, deinde *pulsare* instrumenta musica, in specie *clangere* buccina, *inflare* tubam, *buccinare* [sicut תָּקַע בַּשּׁוֹפָר], c. በ፡ tubae Num. 10, 3. 8. 10; Jos. 6, 8—16; c. Acc.: ትጠቅዕ፡መጥቅዐ፡ወይትጋብኡ፡ሕዝብ፡ Genz. f. 14; c. በ፡ signi: Num. 13, 5. 6; abs.: Apoc. 8, 6—13. 10, 7; Clem. f. 20. — *Voc. Ae.*: ጠቅዐ፡ዘ፡ነፍኀ፡ወዓዲ፡ይሸማጠጡ፡፡

ጥቅዐት፡ n. act. *inflatus tubae, cantus buccinae*, Lud. e Libr. Myst.

ጠቃዒ፡ n. ag. *buccinator, tympanotriba*, Lud. sine auct.

መጥቅዕ፡ subst., plerumque m., Pl. መጣቅዕት፡; etiam forma መጥቃዕት፡ occurrit Num. 10, 8. 10, proprie Sing., sed collective usurpata; 1) *tuba, buccina*, σάλπιγξ Ex. 19, 13. 16; Lev. 23, 24. 25, 9; 4 Esr. 4, 26; ምስለ፡መጥቅዖሙ፡ 2 Esr. 3, 10. 22, 35; ወይነፍኁ፡መጥቅዐ፡ 2 Esr. 18, 15; Hebr. 12, 19; Apoc. 4, 1; Noah fecit መጥቅዐ፡እምዕፀወ፡ሊባኖስ፡ዘኑኁ፡፫፻በእመት፡ወግድሙ፡፶በእመት፡ወሶበ፡አኀዘ፡ይግበር፡ታቦተ፡ይጠቅዕ፡ኵሎ፡ዕለተ፡፫ጊዜ፡ Clem. f. 20; መጣቅዕት፡ Num.

10, 2 seq.; 31, 6; Jos. 6, 6 seq.; 1 Par. 15, 28; Apoc. 8, 2. 6. a) በዓለ፡ መጥቅዕ፡ nomen festi Judaeorum, sine dubio *festum novilunii* mensis septimi (sec. Lev. 23, 24, coll. Ps. 80, 3 aeth.) M. M. f. 263 (vid. sub በድር፡ c. 541). b) In Computo paschali መጥቅዕ፡ significat *diem novilunii* sive *numerum aureum*, vid. Lud. Comm. hist. p. 386; Scaliger p. 690; Lud. lex. aeth. c. 557. 2) sec. Ludolfum in genere „*instrumentum sonorum quod pulsatur*, quoque pro campanis uti solent“: in monasterio ጠቀዑ፡ መጥቀዐ፡ Lud. e Vit. Dan.; Genz. f. 40 (vid. sub መርዋሕት፡ c. 306.); vid. Description de l'Égypte, II ed., t. XIII p. 549, ubi instrumentum ita describitur: „une grande règle de bois, de fer ou de cuivre, qu'on emploie dans les églises, où il n'est pas permis de faire usage des cloches, semblable pour la forme à celui instrument, que les Qobtes nomment nâqûs; il se frappe avec un petit maillet de bois.“ — *Voc. Ae.*: መጥቀዐ፡ ብሩር፡ ዘ፡ ነጋሪት፡; vid. etiam scholion ad ቀርን፡

ጥብ፡ *mamma* vid. sub ጠበወ፡

ጠቢ፡ ጡብ፡, **ጡበህ፡** nomen mensis Aegyptiorum quinti, ⲧⲱⲃⲉ, ⲧⲱⲃⲓ, qui mensi Abyssinorum ጥር፡ respondet: Abush. 8 al.

ጠብለለ፡ quadrl. I 1) *involvere, obvolvere* fasciis: በጊሜ፡ ጠብለልክዋ፡ (ለባሕር፡) ἐσπαργάνωσα Job 38, 9; infantem በአዕርቅት፡ Sx. Tachs. 1; ይጠበልልዎ፡ በወዲፋት፡ ወይገድፍዎ፡ συμψηφϑεὶς Jer. 22, 19; ለምድር፡ በመትሕቴሃ፡ ጠብለላ፡ በእሳት፡ Job 28, 5; ጠብልሎቶሙ፡ ለምውታን፡ በአልባስ፡ ሐዲስ፡ Genz. f. 84; Deus terram ይጠበልል፡ በረቃቅ፡ Lit. Orth. 2) *circumvolvere, circumplicare*: ጠብልሎ፡ ውስተ፡ ክሳድከ፡ Prov. 6, 21. 3) *convolvere, complicare*, ut vela navis: ጠብለሉ፡ ልብሰ፡ ሐመር፡ Chr. Ta. 34; chartam: ወጠብለላ፡ ለክርታስ፡ ወኀተማ፡ Sx. Mij. 3. 4) *implicare*: ይጠበልሎን፡ (ለአባግዕ፡) ሦክ፡ ወአሜከላ፡ Herm. p. 57. — *Voc. Ae.*: ጠብለለ፡ ዘ፡ ጠቀለለ።

ተጠብለለ፡ III, 1 1) *involvi, obvolvi*, fasciis (de Jesulo) Kid. f. 33; Lit. 173, 4; በአዕርቅት፡ ዘተጠብለልከ፡ Cod. Mus. Brit. LX, n. 1; linteis (de corpore exanimi) Ssal. Req. 2) *convolvi, complicari*: Hen. 90, 29; ሰማያት፡ ይጠበለሉ፡ Kid. f. 32; de velis navis Chr. Ta. 34 (vid. sub ላኅልኅ፡). 3) *circumvolvi, circumplicari*: ከይሲ፡ ተጠብለለ፡ ውስተ፡ ክሳዱ፡ Sx. Haml. 24.

ጥብሉል፡ part. 1) *involutus, obvolutus, circumvolutus*, Kuf. p. 76; 1 Reg. 21, 9; Joh. 11, 44; infans ጥብሉል፡ በአዕርቅት፡ Chr. ho. 26; የማነ፡ እዴሁ፡ ጥብልልት፡ ይእቲ፡ በኵናት፡ (telo, sc. quod in vestem conversum erat) Gad. T. H. 2) *convolutus*, Joh. 20, 7.

ጥብላሌ፡ subst. *convolutio, involutio* infantis in fascias, Org. 2.

ጠብሐ፡ I, 1 [טָבַח ܛܒܰܚ *mactavit*, vic. ዘብሐ፡] Subj. ይጥባሕ፡ 1) cultro vel scalpello *secare, incidere, scarificare*: κατετέμνοντο 3 Reg. 18, 28; ከመ፡ ጠቢብ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ ዘይጠብሕ፡ በመላጺ፡ (sc. corpus aegroti) Did. 10. a) *dissecare*: ትጠብሖ፡ በበ፡ መሌሊቱ፡ διχοτομεῖν Ex. 29, 17. b) *abscindere* i. e. scalpello *deglubere, detrahere* cutem: ጠብሑ፡ አንዳ፡ ርእሱ፡ Sx. Haml. 13; አንዳ፡ ድማሑ፡ በመጥባሕት፡ ጠብሑ፡ Enc. Haml. 13; ጠብሕዎ፡ ማእሰ፡ Enc. Ter 11. 2) *mactare, jugulare* ad esum Gen. 43, 16; Ex. 21, 37; Lev. 17, 3; Deut. 12, 15. 28, 31; 1 Reg. 25, 11. 28, 24; 3 Reg. 19, 21; ጠብሑ፡ አልህምተ፡ Jes. 22, 13; Hez. 34, 3; በግዕ፡ ዘይወስድዎ፡ ይጥብሕዎ፡ Jer. 11, 19. 28, 40; Ps. 43, 24; Tob. 7, 9; Rom. 8, 36; in specie ad sacrificium: Lev. 17, 3 seq.; 1, 5. 11. 3, 2 al.; 1 Reg. 1, 25; ከመ፡ ዘይጠብሕ፡ ሊተ፡ ከልበ፡ Jes. 66, 3; ከመ፡ ይጥብሖ፡ ለይስሐቅ፡ Kuf. 18; ትጠብሕ፡ ፋሲካሁ፡ Deut. 16, 2; Kuf. 22. 49.

ተጠብሐ፡ III, 1 1) *incidi*: ይጠባሕ፡ ገጸሙ፡ Hez. 6, 9. 2) *mactari, jugulari*: ለተጠብሐ፡ Jer. 12, 3; Prov. 7, 22; መጽአ፡ ይጠባሕ፡ ከመ፡ በግዕ፡ Jes. 53, 7; Num. 11, 22; Chr. ho. 25.

ጥብሕ፡ subst. (m.) 1) *jugulatio* i. e. *caedes*: ዐቢይ፡ ጥብሕ፡ σφαγή Jes. 34, 6. 2) *pecudes mactatae*: ዘብሐት፡ ዘዚአሃ፡ ጥብሐ፡ ϑύματα Prov. 9, 2; ለአከ፡ ያምጽኡ፡ ለከ፡ ሥጋ፡ እምጥብሕከ፡ ዘጠባሕከ፡ በውስተ፡ ቤትከ፡ Jsp. p. 288. 3) *sacrificium, hostia, victima*: Deut. 18, 3; ዘዐመፃ፡ ጥብሕ፡ Prov. 17, 1; ተአዘዘ፡ በበዓል፡ አዕርጎ፡ መባእ፡ ወጥብሕ፡ Jsp. p. 308; Org.

ጥብሐት፡ n. act. *mactatio*: ዕለተ፡ ጥብሐት፡ Jac. 5, 5 Platt.

ጠባሒ፡ n. ag. *lanio, cultrarius*: ጠባሕያነ፡ አልህምት፡ Lud. e Mss. Colb. (sub መጥባሕት፡).

ምጥባሕ፡ subst. *laniena, locus ubi mactatur*: sanctuarium ecclesiae vocatur ምጥባሐ፡ ሥጋሁ፡ ወምቅዳሐ፡ ደሙ፡ (sc. Christi) Org. 7.

መጥባሕት፡ subst., m. et f., Pl. መጣብሕ፡, (raro መጣብሕት፡ ut 3 Reg. 19, 1 var.), 1) *culter*, μάχαιρα Gen. 22, 6. 10; Kuf. 18; ῥομφαία Jud. 19, 29; Hen. 8, 1; 3 Reg. 18, 28; መጣብሕ፡ ዘእብን፡ Jos. 5, 2; sculptoris Jes 41, 7 var.; መጥባሕት፡ ዘጠባሕያነ፡ አልህምት፡ Lud. e Mss. Colb.; ad decorticandum pomum Jsp. p. 340 (vid. sub ዘሐቀ፡). a) *cultellus* scribae: መጥባሕተ፡ ጸሓፊ፡ Jer. 43, 23. b) *scalpellum*: አንዳ፡ ድማሑ፡ በመጥባሕት፡ ጠብሑ፡ Enc. Haml. 13. c) *pugio, sica*: ሰብአ፡ መጥባሕት፡ *sicarii* Jsp. p. 343; ይጸውሩ፡ መጥባሕተ፡ ንኡሳነ፡ ወበሊኃነ፡ ወየኀብእዎሙ፡ ውስተ፡ ልብሶሙ፡ p. 342. 2) *gladius, ensis, ferrum*: Gen. 27, 40; Kuf. 23; Ps. 56, 6; Job 1, 15. 39, 23; Sir. 22, 21; Jes. 1, 20. 10, 34. 27, 1. 31, 8. 34, 5; Jer. 5, 12. 24, 10. 25, 16. 26, 10; Dan. ap. 13, 26; ἐγχειρίδιον Hez. 21, 3; Prov. 25, 18; መጥባሕት፡ ዘክልኤ፡ አፉሁ፡ Prov. 5, 4; Rom. 8, 35; Enc. Jac. 6, al.; መጣብሕ፡ Gen. 34, 25; Jes. 2, 4; Hez. 16, 40. 23, 47; Matth. 26, 47 al. 3) Pl. መጣብሕት፡ τρυβλία *tryblia* legitur 3 Reg. 7, 36 (sive forma variata vocis መዳምኅት፡, sive *patera sacrifica* a ጠብሐ፡, sive i. q. مِطْبَخ). — *Voc. Ae.*: መጥባሕት፡ ዘ፡ ወቀርያ።

ጠበሰ፡ I, 1 (ጠብሰ፡ Jsp. p. 369 lectio prava videtur) [ܛܘܳܐ טְוָא طها, ضبا?] Subj. ይጥብስ፡ *assare, torrere* igne carnem: ይጠብሱ፡ ሥጋ፡ ወይበልዑ፡ ጠቢሶሙ፡ ጥብሰ፡ Jes. 44, 16. 19; ዓሣሁኒ፡ ጠበሱ፡ ወበልዑ፡ Tob. 6, 6; ጠብሰቶ፡ (sic) በእሳት፡ Jsp. p. 369; ይጠብሱ፡ ፍሥሐ፡ በእሳት፡ 2 Par. 35, 13; 1 Reg. 2, 15; ይጥብስዎ፡ በእሳት፡ Kuf. 49; Sx. Sen. 12.

ተጠብሰ፡ III, 1 *assari, torreri*, Lud. sine auct.

ጥቡስ፡ part. *assatus, tostus* igne, Kuf. 49; Luc. 24, 42; M. F.

ጥብሰት፡ n. act. *assatio*, Lud. sine auct.

ጥብሶ፡ subst. *assum*, *tostum*, Jes. 44, 16; ይበልዑ፡ሥጋሁ፡ጥብሶ፡በእሳት፡ Ex. 12, 8. 9.

መጥበስ፡ et **መጥበስት፡** subst. *craticula*, *focus*, ἐσχάρα Ex. 27, 4. 5. 38, 4 et 39, 39 in C sec. text. Hebr.; መጥበስ፡ለአፍሓም፡ወዕፀው፡ለእሳት፡ Prov. 26, 21.

ጠበቀ፡ I, 1 [דָּבַק ܕܒܰܩ دَبِقَ طَبِقَ; Lud. etiam ጠቀበ፡ comparandum censuit] 1) *appactum esse*, *adhaerere*, c. Acc.: ወይከድኖ፡ለገጹ፡ሞት፡በኀሊፎቱ፡ወይጠብቆ፡ውስተ፡ሐቌሁ፡ Job 15, 27. 2) *assequi*, *confertim instare*, c. Acc.: ይጠብቆ፡ሕማም፡ከመ፡ማይ፡ συνήντησαν Job 27, 20; እመ፡ጠበቆ፡ኵያንው፡ συναντήσωσιν 41, 17. 3) *inhaerendo opprimere*, de multitudine spissa et conferta, c. Acc.: ጠበቆ፡ሦክ፡ወኀነቆ፡ Matth. 13, 7 rom.; Luc. 8, 7.

አጥበቀ፡ II, 1 *adhaerere* vel *cohaerere facere* a) *affigere*, *agglutinare*: ውስተ፡አረፍት፡አጥበቆ፡ወጸንዖ፡በኀጺን፡ Sap. 13, 15; Lucas አጥበቃ፡ለምትርት፡የማኑ፡ Enc. Teq. 22. b) *impingere*: አጥበቃ፡በምድር፡ ἐκόλλησεν εἰς τὴν γῆν Thren. 2, 2.

ተጠብቀ፡ i. q. ተጣበቀ፡

ተጣበቀ፡ III, 3 *conglutinatum esse*, *cohaerere*, *arcte conjunctum esse*: ይጣበቁ፡ (v. ይጠበቁ፡) συνέχονται Job 41, 8; ፩ምስለ፡ካልኡ፡ተጣበቁ፡ 41, 7; ኲናት፡ተጣበቀት፡ምስለ፡እራሑ፡ Gad. T. H.; Org. 3; *copulari*, *conspirare* cum aliis ad efficiendum alqd, Lud. ex Org.

አስተጠበቀ፡ IV, 1 et **አስተጣበቀ፡** IV, 3 *conglutinare*, *compingere*, *arcte conjungere*: ከመ፡ዘያስተጣ(v. ጠ)ብቅ፡አግልዕተ፡ συγκολλῶν ὄστρακον Sir. 22, 7; አስተጣበቅዋ፡ከመ፡እብነ፡ኰኵሕ፡ Job 38, 38; ግብረ፡ዘያስተጣብቅዎ፡ (v. ዘያስተጣቅብዎ፡) ἔργα ἐμπεπηγμένα Jer. 10, 15; etiam *insuendo*: ሠቀ፡አስተጣ(v. ጠ)በቁ፡ውስተ፡ (v. ላዕለ፡) ማእስየ፡ Job 16, 5.

ጥቡቅ፡ part. *conglutinatus*, *compactus*, *arcte conjunctus* vel *clausus*: ሥጋ፡ነፍስቱ፡ጥቡቅ፡ Job 41, 14; duo homines እንዘ፡ጥቡቃን፡በክሳዶሙ፡ Apoc. Mar. Joh.; ጊዜ፡ልደቱ፡ለሰብእ፡እደዊሁ፡ጥቡቃት፡ወዕራቁ፡ይትወለድ፡ Genz. f. 121; ከናፍሪሁ፡ለዘይትሜጠ፡ቍርባነ፡ (sc. eucharistiae) ይኩና፡ጥቡቃተ፡በፍርሀት፡ከመ፡ኢይደቅ፡እምኔሁ፡ምንትኒ፡ F. M. 26, 7.

መጥበቅ፡ et **መጥበቅት፡** subst., Pl. መጣብቅት፡ 1) *conglutinatio*, *ferruminatio*: መጥበቅ፡ et መጥበቅት፡ (v. መጥቀብት፡) σύμβλημα Jes. 41, 7. 2) id quo res coagmentantur, *ansa*, *uncinus*: መጥበቅተ፡ (v. መጣብቅተ፡) አዕማዲሆን፡ Ex. 37, 15.

መጣብቅ፡ part. et subst. *gluten*, *colla*, Lud. auct. Greg. (vid. lex. amh. Lud. et Isenb.; at in lex. Ae. Lud. scripsit መጠብቅ፡).

ጠበ፡ et **ጠበበ፡** I, 1 [طَبَّ ܛܒ] Subj. ይጥበብ፡ et ይጥብብ፡ 1) *sapere*, *sapientia praeditum esse*, *sapientem* vel *prudentem esse* vel *fieri*: ጥበቡ፡ σοφίσϑητε Prov. 8, 33; ጥበብ፡ወኀሊ፡ Jes. 44, 28; እጥብብ፡ Koh. 7, 23 var.; ጠበብኩ፡ 2, 15; ዘጠበበ፡በሕዝቡ፡ Sir. 37, 26; ይጠቡ፡ Ps. 93, 8; ይጥበቡ፡ Rom. 1, 22; በዝንቱ፡ይትመከሕ፡ዘይትሜካሕ፤ጠቢብ፡ወያእምር፡ኪያየ፡ Jer. 9, 24; ይልህቅ፡በአእምሮ፡ወበጥበ፡ (legendum videtur ጠበ፡) Sx. Pag. 4; comparative: *sapientiorem* vel *prudentiorem esse* vel *fieri*: ጠበብከ፡አንተ፡ σοφώτερος 1 Esr. 4, 42; c. pron. suff. (aliquo): አልበ፡ዘይጠብበከ፡ Gen. 41, 39, vel seq. እምነ፡ 3 Reg. 4, 27 (ጠበ፡ et ጠበበ፡); አንተኑ፡ትጠብብ፡እምዳንኤል፡ Hez. 28, 3; Ps. 118, 99. 100; Luc. 16, 8; 1 Cor. 1, 25. a) *intelligentem*, *doctum*, *eruditum*, *disciplina imbutum esse* vel *fieri*: ትጥበብ፡ vel ትጥብብ፡ παιδεύεσϑαι Sir. 6, 32. 19, 24; ኢይጠብብ፡አምጣነ፡ሕያው፡ውእቱ፡ 23, 15; እለ፡ይፈቅዱ፡ይጥበቡ፡ (v. ይጥብቡ፡) 30, 26; ምንትኑ፡ይጠብብ፡ τί σοφισϑήσεται 38, 25; γνῶσις 1 Cor. 13, 8. b) *philosophari*: አርእየኒ፡እስኩ፡ዘጠበ፡እንዘ፡ሕሙም፡ውእቱ፡ወጽዑር፡ δεῖξόν μοι τὸν ἐν αὐτῷ τῷ πάϑει φιλοσοφοῦντα Chr. Ta. 4 (pluries). c) *resipiscere*, *sobrium esse* vel *fieri*: ጥበቡ፡ወአጥብቡ፡ልበክሙ፡ νήψατε 1 Petr. 5, 8; 1 Thess. 5, 6; 2 Tim. 4, 5; ጠበ፡ንጉሥ፡እምዕንባዜሁ፡ Gad. T. H. 2) *peritum*, *gnarum esse* vel *fieri* rei, c. በ፡ rei: ይጠብቡ፡በግብሮሙ፡ Sir. 38, 31; ከመ፡ይጥበቡ፡ (v. ይጠበቡ፡) በኪኖሙ፡ 38, 34; c. Acc. rei: እለ፡ይጠብቡ፡ኪያሃ፡(ለመጻሕፍት፡) Syn. f. 287. 3) in malam partem: *callidum*, *astutum esse*, Gen. 3, 1; Sir. 19, 25.

አጥበበ፡ II, 1 *sapientem* vel *prudentem reddere*, *sapientia* vel *intelligentia* vel *disciplina imbuere*, *erudire*, *instituere*: ልበ፡ጠቢብ፡ያጠብብ፡አፉሁ፡ Prov. 16, 23; Ps. 18, 8. 104, 20. 118, 98. 130. 145, 7; ያጥብቦሙ፡ φωτίζειν 2 Esr. 19, 20; 1 Petr. 5, 8; መቅሠፍት፡ወተግሣጽ፡በኵለሄ፡ያጠብብ፡ Sir. 22, 6; አብዳነ፡አጥብብ፡ Kid. f. 12; interroga መጽሐፈ፡ወታየድዐከ፤አፍቅራ፡ወታጠብበከ፡ Phlx. in Epil.; c. በ፡ (*in* re): አጥበበታ፡ለለዕለት፡ወለለሌሊት፡በትምህርተ፡ቤተ፡ክር“ን፡ Sx. Tachs. 26; c. dupl. Acc.: Christus አጥበበነ፡አእምሮ፡ዚአሁ፡ Clem. f. 81.

ተጠበበ፡ III, 1 et 2 1) *sapientiam* vel *prudentiam sibi parare*, *sapientem* vel *prudentem se gerere*, *erudiri*, *disciplina imbui*: ተጠበብኩ፡ (v. ጠበብኩ፡) ἐσοφισάμην Koh. 2, 19; እጠበብ፡ 7, 23; ትጠበብ፡ σοφὸς ἔσῃ Sir. 6, 33; ይጠበቡ፡ 18, 29; ይጠበቡ፡በነገር፡ Hen. 61, 7; እለ፡ይጠበቡ፡ለእኩይ፡ Jes. 5, 21 var.; ተጠበብ፡ μαϑήσῃ παιδείαν Sir. 8, 8; ኢይጠበብ፡ (v. ኢይጠብብ፡) 21, 12; ተጠብቦ፡ πανουργία Prov. 8, 5; ይጠበብ፡ Sir. 19, 25 var. a) *sapientiam ostentare*: ኢትጠበብ፡በኀበ፡ንጉሥ፡ Sir. 7, 5. 10, 26. 37, 20. b) *peritum fieri*: ከመ፡ይጠበቡ፡በኪኖሙ፡ Sir. 38, 34 var. c) *artem adhibere*, Chr. ho. 21 (vid. sub በጥሐ፡). 2) in malam partem, *callidum esse*, *callidum se gerere* contra alqm, *callidiorem esse* alqo, *callide decipere*, *artibus circumvenire* alqm: መጽአ፡በተጠብቦት፡ Kuf. 37; አሐውርኑ፡በትጓሕልዎ፡ወበተጠብቦ፡ Jsp. p. 288; ንጠብብ፡ላዕሌሆሙ፡ Kuf. 46; c. Acc. ejus quem quis circumvenit: እስመ፡በብዙኅ፡ይጠበበከ፡ (v. ይጤበበከ፡) ጐሕላይ፡ Sir. 11, 29; κατασοφίζεσϑαι Ex. 1, 10; ተጠበቦሙ፡ Judith 5, 11; etiam: *artificium excogitare* contra alqm, ut: ፈርሁ፡ከመ፡ኢይጠበቡ፡ከልአ፡ጥበበ፡ላዕሌሆሙ፡ Jsp. p. 375; ተጠብቦ፡ *artificium*, Lud. e Ssal. Req.

አስተጣበበ፡ IV, 3 *aliis sapientiorem dicere* vel *censere* alqm: አሌ፡ሎሙ፡ለመናፍቃን፡እለ፡ያስተጣብቡ፡ርእሶሙ፡ Did. 33.

ጠቢብ፡ adj. et subst., f. ጠባብ፡, Pl. m. ጠቢባን፡ f. ጠበ

ባት፡ et ጠቢባት, c. ጠበብት፡ 1) *sapiens, prudens, intelligens, scientia et disciplina imbutus, eruditus:* σοφός Koh. 7, 19; ንጉሥ፡ጠቢብ፡ Sir. 10, 1; ብእሲ፡ጠቢብ፡ 18, 27; ጠቢበ፡ምክር፡ Job 9, 4; ሕዝብ፡ጠቢብ፡ Deut. 4, 6. 32, 6; 2 Reg. 13, 3; 1 Cor. 1, 20. 3, 18. 6, 5; Jac. 3, 13 al.; በኵሉ፡ጠቢብ፡ πολύσοφος (Paulus) Cyr. c. Pall. f. 73; ብእሲት፡ጠባበ፡ልብ፡ Ex. 35, 25; 2 Reg. 14, 2; ጠቢባን፡ Sir. 21, 26; Job 15, 18. 32, 10; Prov. 29, 8; Jes. 19, 11; ጠቢባን፡ለእከይ፡ Jer. 4, 22; Hez. 28, 3; Gen. 41, 8; ጠቢባን፡በልብ፡ Ex. 28, 3; Matth. 11, 25; Rom. 1, 14; 1 Cor. 1, 26. 27; ጠባባት፡አንስት፡ Prov. 14, 1; ጠበብት፡ Koh. 9, 1. 17; Prov. 15, 7; ጠቢባን፡ጠበብት፡ Prov. 24, 59; Matth. 23, 34; συνετός Sir. 6, 36. 7, 21. 25; 1 Reg. 16, 18; 4 Reg. 11, 9; ጠቢበ፡ልብ፡ Ex. 31, 6; Act. 13, 7; ብእሲት፡ጠባብ፡ Sir. 25, 8; ጠቢባን፡ልብ፡ Job 34, 10; Jes. 19, 11; φρόνιμος Matth. 7, 24. 10, 16. 24, 45; Luc. 12, 42; Rom. 11, 25. 12, 16; Sir. 21, 25; Prov. 15, 1; ወለት፡ጠባብ፡ Sir. 22, 4; Tob. 6, 12; ጠባባት፡ Matth. 25, 2 seq.; εἰδώς 2 Esr. 20, 28; ኵሎሙ፡ጠቢባኒሆሙ፡ለሰሚዕ፡ ὁ συνιῶν ἀκούειν 2 Esr. 18, 2; πεπαιδευμένος Sir. 21, 23. 34, 17; ነፍስ፡ጠባብ፡ 26, 14; ጠቢብ፡በኵሉ፡ራእይ፡ወፍካሬ፡ሕልም፡ συνῆκεν Dan. 1, 17; λόγιος Act. 18, 24; 4 Esr. 14, 29; εὐνοῶν (Lud. conjecit ἐννοῶν) Matth. 5, 25. a) *sobrius*, νηφάλιος, ጠባባት፡ et ጠቢባት፡ 1 Tim. 3, 11. b) *philosophus:* Act. 17, 18; Sx. Genb. 17; Fal. crebro, ut ዲዮጋንስ፡ጠቢብ፡, አፍላጦን፡ጠቢብ፡, ሰቅራጥ፡ጠቢብ፡ al. c) *medicus:* አዘዘ፡ጠቢባነ፡ወማእምራነ፡ይፈውስዎ፡ Jsp. p. 272. 302; በከመ፡ይትግህ፡ጠቢብ፡በፈውስ፡ሥጋ፡ p. 333. 336; Phlx. 20; Chrys. d) *peritus vaticinandi* vel *incantandi*, σοφισταί Ex. 7, 11; Χαλδαῖοι Dan. 2, 4. 10; φαρμακοί (?) Dan. 2, 2. 2) *peritus, gnarus, sciens*, de architecto Jes. 3, 3; ኬንያ፡ጠቢብ፡ (de gubernatore) Clem. f. 128; ጠቢብ፡ዐቃቤ፡ሥራይ፡ Did. 10; ሰላም፡ለሥዕልኪ፡እንተ፡ሠዐላ፡በእዴ፤ሉቃስ፡ጠቢብ፡እምወንጌላውያን፡፩ Enc. Masc. 10; piscatores ጠቢባን፡ Lud. e Cant. Sam.; de textore III Sal. Mar. 17 (vid. sub ገርዜን፡); ቤተ፡እንተ፡ሐነጽዋ፡ኬነውት፡ወጠበብተ፡ምድር፡ (Lud.: ምክር፡) Enc. Hed. 16; ፳ዐደው፡ጠቢባነ፡መጸሐፍት፡ Sx. Haml. 6; ጠቢባን፡እሙንቱ፡ውስተ፡ጽሒፍ፡ 4 Esr. 14, 27; in specie: ጠቢባት፡ v. ጠባባት፡ mulieres lamentationis peritae i. e. *praeficae* Jer. 9, 17. — Scholion Voc. Aeth. vid. sub ኬንያ፡

ጥበብ፡ subst., m. et f., Pl. ጥበባት፡ 1) *sapientia, prudentia, intelligentia, scientia, 'disciplina:* σοφία Kuf. 4; Job 11, 6. 12, 2. 15, 8. 32, 8; Koh. 1, 16. 7, 12. 19. 25. 8, 1. 9, 16; Prov. 1, 2. 4. 14, 8 al.; Sir. 1, 20. 4, 11. 11, 1 al.; መንፈሰ፡ጥበብ፡ Deut. 34, 9; Ex. 28, 3; Jes. 11, 2. 29, 14; Ps. 103, 25. 110, 9; Matth. 12, 42. 13, 54; Luc. 2, 40. 42; 1 Cor. 1. 12, 8; Rom. 11, 33 al. sexcenties; divina Job 28, 12 seq.; Prov. 8; Bar. 3; Sir. 24; Sap. 6, 13 seq.; ጥበበ፡ሰሎሞን፡ inscriptus est liber biblicus Sap.; φρόνησις Sap. 8, 7; Prov. 1, 2. 24, 25; Sir. 25, 9; 3 Reg. 3, 28; Dan. 1, 17 al.; αἴσθησις Prov. 12, 23; σύνησις Sir. 6, 35; Jes. 40, 14; Luc. 2, 47; 2 Tim. 2, 7 al.; πανουργία Prov. 1, 4; ጥበቢሃ፡ለነፍስከ፡ Judith 11, 8; ἐπιστήμη Hez. 28, 3. 4; Sir. 10, 30; Jer. 3, 15; παιδεία Sir. 21, 22; ልሳነ፡ጥበብ፡ Jes. 50, 4; σοφία τοῦ γραμματέως Sir. 38, 24; αἰνίγματα 3 Reg. 10, 1; Joannes Apost. ornatur epitheto ባሕረ፡ጥበባት፡ Deg.; Joannes Ap. ይትናገር፡ሀሉና፡መለኮትከ፡ወይፌክር፡ባሕረ፡ጥበባት፡ Lit. Jac. Sar. a) *philosophia:* ቤተ፡ጥበብ፡ quae erat Athenis Sx. Teq. 6; ጥበብ፡ዘአፍአ፡ (opp. doctrina Christiana) Sx. Masc. 7. b) *medicina:* ተምህሩ፡ግብረ፡ጥበብ፡ወኮኑ፡ይፌውስዎሙ፡ለድውያን፡ Sx. Hed. 22; Sx. Genb. 26. c) ጥበበ፡ከዋክብት፡ *astronomia* Sx. Haml. 27. 2) *peritia, ars, scientia:* ጥበበ፡ነገር፡ Col. 2, 8 Platt; 1 Cor. 1, 17 Platt; ἐπιστήμη medici Sir. 38, 3; artificis Jes. 40, 20; ቤተ፡እንተ፡ተሐንጸት፡በጥበብ፡ Enc. Sen. 26; ምሁር፡በኵሉ፡ጥበበ፡ሥራይ፡ወሰገል፡ Clem. f. 252. 3) *consilium* vel *artificium callidi:* ፈርሁ፡ከመ፡ኢይጠበቡ፡ከልአ፡ጥበበ፡ላዕሌሆሙ፡ Jsp. p. 375; መከረት፡ጥበበ፡ Enc. Nah. 15; Enc. Tachs. 24.

ጠባቢ፡ Lud. affert ob formam Pl. ጠበብት፡, sed ጠበብት፡ ad ጠቢብ፡ referendum est.

ጠቢብና፡ subst. *intellectus, ingenium,* Lud. sine auct.

መጥበቢ፡ part. c. term. adj. et subst., f. መጥበቢት፡ *sapientia imbuens, eruditor, institutor, doctor, magister:* መጥበቢሆሙ፡ለአብዳን፡ παιδευτής Rom. 2, 20; ሰሎሞን፡መጥበቢ፡ Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; episcopus sit መምህሮሙ፡ወመጥበቢሆሙ፡ለእለ፡ይትቀነዩ፡ለእግዚ"፡ Did. 8; መጥበቤ፡ሕፃናት፡በስምዑ፡ Enc. Genb. 3; ስምዑ፡መጥበቢ፡ Enc. Ter 15; ማርያም፡መጥበቢተ፡ዓለም፡አባዲ፡ Cod. Mus. Brit. LVII, n. 9.

ተጥባብ፡ subst. *artes, artificia, calliditas, astutia:* ተጥባበ፡ነገር፡ 1 Cor. 1, 17 rom.; 2, 1; Col. 2, 8 rom.; ኮነ፡ውስቴቱ፡(ለብእሲ፡)ዐቢይ፡እከይ፡ወተጓሕልዎ፡ወተጥባብ፡ወተምያን፡ Jsp. p. 306. 334.

ተጠባቢ፡ n. ag. (III), f. ተጠባቢት፡ *saga:* ብእሲት፡ተጠባቢት፡ Const. Ap. 62 (63).

ጠብጠበ፡ quadrl. I *bene exercitatum* vel *peritum esse:* ወጸሓፌ፡ውእቱ፡ዘኦሪተ፡ሙሴ፡ዘወሀበ፡እግዚ"፡አምላከ፡እስራኤል፡ወይጠበዋብ፡ (v. ወይጦባዋብ፡; emendandum videtur ወይጠበጥብ፡)ጸሓፌ፡ 2 Esr. 7, 6.

ጠበጠበ፡ adv. *promte, perniciter,* de scribendo: ጸሓፌ፡ዘጠበጠበ፡ይጽሕፍ፡ ὀξυγράφος Ps. 44, 2; Did. 30.

ጠበወ፡ I, 1 [amh. ጠባ፡; طِبْى *uber* animalium] Subj. ይጥቡ፡ (Cant. 8, 1), *sugere* mammas, lac, *lactere*, c. Acc. mammae: Cant. 8, 1; እለ፡አኀደግዎሙ፡ጠቢወ፡ጥብ፡ Jes. 28, 9; ሕፃናት፡እለ፡ይጠብዉ፡ጥበ፡ Joel 2, 16; c. Acc. lactis: በግዕ፡እንተ፡ይጠቡ፡ሐሊበ፡እሙ፡ Ex. 34, 26; Sx. Genb. 6; ጠበወ፡ሐሊበ፡እምብእሲት፡ H. A.; abs.: እለ፡ይጠብዉ፡ (v. ጠባዊት፡) Thren. 2, 20; Asc. Jes. 11, 17; Hen. 99, 5.

አጥበወ፡ II, 1 *lactare, mammam praebere,* c. Acc. infantis vel pulli: ከመ፡አጥቡ፡ሕፃንየ፡ 3 Reg. 6ᵇ, 21; አክይስት፡አጥበዉ፡እጐሊሆሙ፡ Thren. 4, 3; ታጠብወከ፡ Kuf. 47; አጥበውኩከ፡ወሐፀንኩከ፡ Jsp. p. 368; F. M. 10, 2 al.; trsl. (*facere ut sugat* alqs): ያጠብዎ፡እግዚ"፡ለሥረዊሃ፡ (sc. arboris) እምክልኤቱ፡አጥባት፡እማይ፡ወእመሬት፡ Macc. f. 5.

ጥብ፡ subst., m. et f., Pl. አጥባት፡ 1) *mamma, uber:* ተሐፀንኩ፡በጥብ፡ Job 3, 12; መሠጡ፡እጓለ፡ማውታ፡እምውስተ፡ጥብ፡ 24, 9; 4 Esr. 8, 14; ጥብ፡የማናዊ፡ Sx. Tachs. 10; ኀደገ፡ጥበ፡ Kuf. p. 65; አኀደግዎ፡ጥበ፡እሙ፡ Ps. 130, 4; 1 Reg. 1, 22. 23; Gen. 21, 8; Jes. 28, 9 (vid. sub ጠበወ፡); Enc. Tachs. 24; አጥባት፡ Cant. 1, 2. 7, 4; Hez. 16, 4; ልህቀ፡አጥባትኪ፡ 16, 7; ወድቀ፡አጥባቲሆን፡ 23, 3; ንኡስ፡

አጥባትኪ፡ 23, 21; **ኀፍጣ፡አጥባቲክን፡** Jes. 32, 12; Hos. 2, 4; **አጥባት፡ይቡሳት፡** (v. **ይቡስ፡**) 9, 14; Jes. 66, 11; Luc. 11, 27. 23, 29. a) trsl.: **ምሕረትየ፡ወአጥባትየ፡** (v. **አጥባዕትየ፡**) **ኪያከ፡ይባርክ፡** Kuf. p. 94. b) *epistomium* vel *mammilla* vasis: **ክልኤቱ፡አጥባት፡** τῶν δύο μυξωτήρων Zach. 4, 12. 2) *papilla* pectoris; Jacobus **ሄጺ፡ጥበ፡ፀጋማዊ፡** Kuf. p. 136. — (In Mss. passim **አጥባዕት፡** pro **አጥባት፡** scriptum legitur, ut Kuf. p. 94; M. M. f. 31). — *Voc. Ae.:* **አጥባት፡ዘ፡ጡቶች።**

ጠባዊ፡ n. ag. *infans lactens* Kuf. p. 160 ann. 1; at magis frequentatur f. **ጠባዊት፡**, cum pro Sing., ut Kuf. p. 160; tum pro Pl. **ሕፃናት፡ወጠባዊት፡** (v. **ጠባዊያት፡**) ϑηλάζων Jer. 51, 7; Thren. 2, 11. 20; Pl. f. **ጠባዊያት፡** Jer. 51, 7.

አጥባዊት፡ n. ag. fem. (II, 1) *nutrix*, Pl. **አጥባውያት፡** F. N. 42, 13.

I. **ጠብዐ፡** I, 1 [componendum videtur cum صَبَا ܨܒܳܐ, *propensus fuit, voluit*; radd. **ጠብዐ፡** et **ተብዐ፡**, ut quae similes habeant significationes, nonnumquam permutantur] Subj. **ይጥባዕ፡** 1) *propensum* vel *promtum esse* animo ad alqd, *lubentem se praestare, sponte facere* vel *dare* alqd, προϑυμεῖσϑαι, **ወጠብዑ፡መላእክት፡** 1 Par. 29, 6. 9. 14; c. Acc. rei: **በየዋህ፡ልብ፡ጠባዕኩ፡ዘንተ፡ኵሎ፡** 29, 17; seq. **ወ፡** c. verbo fin.: **ወይጥባዕ፡ወይንሣእ፡መስቀለ፡ሞቱ፡** Matth. 16, 24 rom. 2) *audere*, seq. Inf.: Matth. 22, 46 Platt; **ጠብዑ፡ነጊረ፡** εἰπεῖν τετολμήκασιν Cyr. ad Th. f. 8. 3) *firmiter sibi proponere* vel *proposuisse, perseverare in proposito:* **ተቃተሉ፡ጠቢዮሙ፡** Jsp. p. 372; seq. **ለ፡** c. Inf.: **ንጥባዕ፡ለመዊት፡ወናጥብዕ፡ኀቤሁ፡** Jsp. p. 382; II Can. Ap. 13 (vid. sub **ፈሐለ፡**); vel **ለ፡** c. subst.: **ወጠብዐ፡ጢጦስ፡ለፀብእ፡ወአኀዘ፡ያጥብዮሙ፡ወያጽንዮሙ፡** p. 358. 4) „*fidenti animo esse*“ Lud.; **ጥባዕ፡ወኢትፍራህ፡** Lud. e Vit. Sam.: **ጠብዐ፡ልቡ፡** Lud. e V. S.

አጥብዐ፡ II, 1 A) idem fere quod I, 1, quamquam crebrius usitatum: 1) *promtum esse* animo, *lubentem se praestare:* **መኑ፡እንከ፡ዘያጠብዕ፡ይፈጽም፡እደዊሁ፡** προϑυμούμενος πληρῶσαι 1 Par. 29, 5; Matth. 16, 24 Platt; Marc. 8, 34; Luc. 9, 23; mulier **አጥብዐት፡ለተኵንኖ፡** Enc. Teq. 11; Enc. Jac. 29; **ለእመ፡አጥባዕከ፡እምነፍስከ፡** ἐὰν δῷς τὴν ψυχήν σου Sir. 6, 32. a) *lubenter sustinere* alqd, c. **ለ፡** rei: **ኀለዩ፡በልቦሙ፡ወአጥብዑ፡ለመቅሠፍተ፡ኀጢአቶሙ፡** Hez. 14, 3. 4. 7; seq. Acc. rei: **አጥባዕከ፡ለሞት፡** Enc. Nah. 27 (Lud.). b) *se parare* ad aggrediendum alqd: **አጥብዒ፡ከመ፡ትቅትሊ፡** ἑτοίμη εἰς Hez. 21, 10; **አጥብዕ፡ወተደሎ፡** ἑτοιμάσϑητι ἑτοίμασον σεαυτόν Hez. 38, 7; **አጥባዕኩ፡ወኢናፈቁ፡** ἡτοιμάσϑην Ps. 118, 60; seq. **ኀበ፡** rei: Jsp. p. 382 (vid. sub **ጠብዐ፡**). 2) *audere*, seq. Acc. Inf.: Matth. 22, 46 rom.; seq. Subj.: Rom. 5, 7. 3) *velle* i. e. *sibi proponere, animum inducere, cum animo statuere* vel *statutum habere*, seq. **ከመ፡** c. Subj.: **ወአጥብዐ፡ዳንኤል፡በልቡ፡ከመ፡ኢይብላዕ፡እማእደ፡ንጉሥ፡** ἔϑετο εἰς τὴν καρδίαν Dan. 1, 8; Act. 20, 16; seq. Subj. (rarius Imperf.) verbi: κρίνειν Tit. 3, 12; 2 Cor. 2, 1 rom.; Act. 15, 34; **አጥባዕኩ፡እፈንዎ፡** (rom.: **እፌንዎ፡**) 25, 25; **አጥባዕኩ፡ኢይግባእ፡** (Laur.: **ኢይገብእ፡**) 4 Esr. 10, 6. 4) *perseverare in re proposita, stare animo, constantem esse:* **መሐልኩ፡ወአጥባዕኩ፡** Ps. 118, 106; Genz. f. 48; **አጥባዕኩ፡አንሶ፡** ἀνδριοῦμαι Jer. 2, 25; **ወይቤሉ፡አጥባዕነ፡ንትሉ፡በዕልወትነ፡** 18, 12; Luc. 8, 15; **አጥብዑ፡ሰማዕት፡** (martyres) Clem. f. 153; seq. Acc. Inf.: **ናጥብዕ፡ቀዊመ፡በሃይማኖት፡** Mavâs. n. 30; seq. **በ፡** rei: **እመ፡አጥባዕከ፡በኑፋቄከ፡** M. M. f. 11; vel **ውስተ፡** Phil. 3, 16; **ኢያጥብዮት፡** *inconstantia* 1 Cor. 8, 7; **አጥብዮተ፡እግዚ“፡** ἀποτομία *constantia in severitate* (opp. **ምሕረት፡**) Rom. 11, 22. 5) *confidere, animo bono esse, fortem, firmum et imperterritum esse* animo: **አጥቢዮሙ፡** ἀφόβους Phil. 1, 14; **አጥብዒ፡ወኢይድክማ፡እደዊኪ፡** ϑάρσει Zeph. 3, 16; **አጥብዑ፡ወአጽንዑ፡እደዊክሙ፡** Zach. 8, 13; **አጥብዕ፡በኀይልከ፡** ἄνδρισαι Nah. 2, 2; **ወአጥብዐ፡ሕዝብ፡በቃለ፡ሕዝቅያስ፡** κατεϑάρσησε 2 Par. 32, 8. B) 1) *promtum facere* vel *parare animum*, c. **ኀበ፡** alicui vel erga alqm: **ኢታጠብዑ፡ል(በ)ክሙ፡ኀበ፡እግዚ“፡** Herm. p. 18. 2) *animos facere* alicui, *animum* alcjs *confirmare, fortem, firmum et constantem reddere* alqm: **አጥብዐ፡አልባቢሆሙ፡** 2 Par. 32, 6; Jsp. p. 358 (vid. sub **ጠብዐ፡**); **ኢያዕረፈ፡አንደፈር፡** (Antipater) **ያጥብዮ፡** p. 307; virtutes quas dixi **ያጠብዕዎ፡ለብእሲ፡ለመዊት፡** p. 351; **መንፈስ፡ቅዱስ፡አጥብዓ፡** (sc. mulierem) **ከመ፡ትኩን፡ስምዐ፡** Enc. Masc. 6; **ቀድሳ፡ወአጥብዓ፡** Kid. f. 21; **አጥብዮሙ፡ለመዋእያን፡ሰማዕት፡** Org. 1; etiam animum suum: **አጥብዑ፡ልቦሙ፡** Clem. f. 175; Lud. ex Enc. Mar. 3) in malam partem: *obfirmare* i. e. *obstinatum reddere* alqm, Lud. ex Org. 2.

ጥቡዕ፡ part. A) intrs.: 1) *libens, spontaneus, promtus, paratus:* αὐϑαίρετοι 2 Cor. 8, 3; adv. **ጥቡዐ፡** *sponte* 8, 17; **እመ፡ጥቡዓን፡አንትሙ፡** εἰ ἔχετε ἑτοίμως Dan. 3, 15; **ትኩን፡ትቡዐ፡ከመ፡ትትልዎ፡ለእግዚ“፡** ἕτοιμος Mich. 6, 8; Ps. 56, 10. 107, 1; **ለመዊት፡ጥቡዕ፡አነ፡** Act. 21, 13. 23, 21; Luc. 8, 15. 22, 33; Tit. 3, 1; **ለእመ፡ኮነት፡ጥብዕተ፡ለንስሓ፡** Clem. f. 120; in malam partem Ps. 108, 15. 2) *confidens, fidens, intrepidus, audax* (in bonam partem): **ከመ፡ትሑር፡ጥቡዐ፡በሰላም፡በኵሉ፡ፍናዊከ፡** πεποιϑώς Prov. 3, 23; **በጥቡዕ፡ልብ፡** παῤῥησιαζόμενος Act. 9, 28; **ጸለየት፡በጥቡዕ፡ልበ፡** Lud. e Ssal. Req.; **ወኢኮነ፡ጥቡዐ፡በልቡ፡** δειλός 2 Par. 13, 7; adv. **ጥቡዐ፡** *confidenter:* **ጥቡዐ፡ትብል፡** Prov. 1, 21. 3) *constans, firmus, perseverans:* **ጥቡዕ፡ልቡ፡ለተወክሎ፡** ἐστήρικται Ps. 111, 7; **በነፍስ፡ጥቡዕ፡** Kid. f. 5; **ጥቡዓን፡ኩኑ፡** Clem. f. 92; **ንሕነሰ፡ጥቡዓን፡ወኢንብል፡አሆ፡** Macc. f. 2; adv. **ጥቡዐ፡** *constanter, assidue:* **ሶበ፡ጸለየ፡ጥቡዐ፡** Enc. Tachs. 21. 4) *fortis:* **ብእሲ፡ጥቡዕ፡ጥቀ፡** ὑπερμεγέϑης 1 Par. 20, 6 (coll. **ኢጥቡዕ፡** δειλός 2 Par. 13, 7), nisi hoc **ጥቡዕ፡** idem quod **ትቡዕ፡** censere malueris. B) pass.: 1) *libidini* vel *audaciae* aliorum *obnoxius*, ἐπίχαρμα, **ትሬስዮ፡ጥቡዐ፡ለጸላኢሁ፡** Sir. 6, 4. 18, 31. 2) *propositus, decretus:* **ክሥት፡ሊተ፡ጥቡዓተ፡ጥበብከ፡** (*decreta* sapientiae tuae) Lud. e Ssal. Req. — *Voc. Ae.:* **ጥቡዕ፡ዘ፡ጫኻኝ፡ብርቱኂ፡ይ፡**

ጥብዐት፡ subst. 1) *fiducia, confidentia:* **ተመይጠ፡ፍርሀቱ፡መንገለ፡ጥብዐት፡** Lud. ex Enc. Sen. 24. 2) *fortitudo, constantia, perseverantia*, Jsp. p. 284; **አጽንዕ፡ጥብዐቶሙ፡ለዐቂበ፡ሃይማኖት፡** p. 288; **ጥብዐተ፡ኀሊናሁ፡** Enc. Hed. 28; Lud. ex Enc. Teq. 25; etiam in Pl.: **አይቴኑ፡ጽንዕከ፡ወኀይልከ፡ወጥብዐታቲከ፡ለሞት፡** (i. e. **ለመዊት፡**) Jsp. p. 350 (si quidem lectio sana est).

ጥብዕና፡ subst. *audacia*, in malam partem, ho. Rheg. in Cyr. f. 109 (bis).

II. **ጡብዐ፡** i. q. طَلَبَ תָּבַע *postulavit, exegit.*

ጥብዖት፡, etiam **ጥብዓት፡** subst. *id quod exigitur* i. e. *pensum, labor imperatus:* Ex. 5, 8. 11. 14. 18. 19; **ኢትትማከር፡ምስለ፡ዐሳብ፡እንበይነ፡ጥብዖት፡** (v. **ጥብዓት፡**) Sir. 37, 11.

III. **ጡብዐ፡** I, 1 impers.: *in natura positum, insitum, innatum est,* Gad. Ad. f. 76 [טְבַע *immergi, imprimi;* טֶבַע *natura*].

ጠባይዕ፡ subst. [Plur. vocis طَبِيعَةٌ] m. et f., Pl. **ጠባይዓት፡**, 1) *natura* a) animalium, vel *indoles insita:* **ጠባይዐ፡** (v. **ህላዌ፡**)**እንስሳ፡** φύσεις ζώων Sap. 7, 20; **ጠባይዕ፡ዘእጓለ፡እመሕያው፡** ἡ ἀνθρωπίνη φύσις Chr. ho. 5; **ሕገ፡ጠባይዕ፡** νόμος φύσεως Chr. ho. 27; **ፍትወት፡እንስሳዊት፡እምከመ፡ተሠልጠት፡ትሬሲ፡ጠባይዒሁ፡ለብእሲ፡ከመ፡ጠባይዐ፡እንስሳ፡** Fal. f. 15; Christus **ነሥአ፡ዘዚአነ፡ጠባይዐ፡** Syn. in Prol.; **በእንተ፡ተዋልጦ፡ጠባይዐ፡እጓለ፡እመሕያው፡** F. M. 1, 3; femina **ድክምተ፡ጠባይዕ፡** 3, 3; **አቅሞተ፡ጠባይዕ፡** (sustentare vel servare naturam) 11, 1; **ተሐደሰ፡ጠባይዐ፡እጓለ፡እመሕያው፡በትንሣኤሁ፡ለመድኅኒነ፡** Abush. 4; **እምጠባይዕ፡** *naturâ, secundum naturam,* ut: **እመ፡ውሕዘ፡እምኔሁ፡ዘርአ፡ሥጋ፡እምጠባይዒሁ፡** F. M. 14, 8. b) usurpatur de *naturis Christi:* **እመቦ፡ዘይብል፡፪ጠባይዕ፡እምድኅረ፡ተዋሕዶ፡ውጉዘ፡ለይኩን፡** Fid. Jac. Bar.; Leonis Papae **ሃይማኖት፡እኪት፡ዘረሰዮ፡ለክርስቶስ፡፪ጠባይዓተ፡ወ፪ምክረ፡እምድኅረ፡ተዋሕዶ፡** Sx. Masc. 7; **የአምኑ፡በአሐቲ፡ጠባይዕ፡ዘእግዚ"፡ቃል፡ዘተሰብአ፡** Sx. Nah. 23; **ኮነ፡ጠባይዐ፡ፍጡር፡አሐዱ፡ጽምረተ፡ምስለ፡መለኮት፡ፈጣሪ፡** Org. 3; de *essentia* Dei: **ነኀሥሥ፡በተኀብሎ፡ጠባይዐ፡መለኮት፡** Lud. e Mss. Colb. 2) a) *elementa* vel *principia rerum:* **እግዚ"፡ፈጠሮ፡ለሰብእ፡እም፬ጠባይዕ፡** Did. 25; Gad. Ad. f. 35; Lit. Joh.; Cod. Mus. Brit. VIII, 1, a; Org. 1 (quatuor elementa sunt **መሬት፡ማይ፡እሳት፡ነፋስ፡**); Deus Adamum creans **ነሥአ፡፬ጠባይዐ፤፪እምዘይትገሰስ፡ወ፪እምዘኢይትገሰስ፤፫እምዘይትረአይ፡ወ፩እምዘኢይትረአይ፡** Lit. Orth.; **እሉ፡እሙንቱ፡ጠባይዓቲሁ፡ለአዳም፡** Lud. e Mss. Colb. b) *temperamenta* corporis humani: **አሕላም፡ይትወለዱ፡እምቱሳሔያተ፡ጠባይዕ፡አርባዕቱ፡** sc. **ጠባይዕ፡ማያዊ፡**, **ነፍሳዊ፡** (legas **ነፋሳዊ፡**)፡, **መሬታዊ፡**, **እሳታዊ፡** Fal. f. 16 (vid. sub **አንሳሕስሐ፡** c. 327).

ጠባይዓዊ፡ adj. rel. *naturalis,* **ኀፍረቱ፡ጠባይዓዊ፡** F. M. 12, 5; **ሞት፡ጠ"፡** (opp. **ሞት፡ፈቃድ፡**) Fal. f. 23; **ሕግ፡ጠ"፡** ὁ νόμος ὁ φυσικός Chr. Ta. 9; **አብ፡ጠ"፡** (opp. spirituali) F. N. 10; **ወራሲ፡ጠ"፡** F. N. 42, 3; **እሙንቱ፡ኢገብሩ፡አውስቦ፡ጠባይዓዌ፡** (sed matrimonium spirituale) Abush. 50.

አጥባዕት፡ nonnumquam scriptum est pro **አጥባት፡**; vid. **ጥብ፡**

ጡብዶን፡ n. prgr., sc. τὰ βαδδίν (בַּדִּים) *linteum* album et tenuissimum: **ይለብስ፡ጡብዶነ፡** Dan. 10, 5. 12, 6. 7. — Lud.: *tunica pellicea,* Pl. **ጠባዶን፡** sine auct. — *Voc. Ae.:* **ጡብዶን፡አንዳ፡ብ፡የላም፡ዶባ ።**

I. **ጡብጠበ፡** *bene peritum esse* vid. sub **ጠበበ፡** c. 1230.

II. **ጡብጠበ፡** quadrl. I *scutica percutere, flagellare,* Lud. [طَبْطَبِيَّةٌ *res ex fune contorta, flagellum;* طِبَّةٌ *segmentum corii, lorum*].

ተጠብጠበ፡ III, 1 *flagellari:* **ሰላም፡ለጳውሎስ፡ቅሡፈ፡ዘባን፡ወገቦ፤በመኃትው፡ነድ፡ወተጠብጥቦ፡** Enc. Jac. 9.

ጥብጡብ፡ part. *flagellatus:* **ሰላም፡ለገቦክሙ፡በአሕባለ፡መስቀል፡ጥብጡብ፡** Sal. Nic. 9.

ጥብጣቤ፡ subst., m. et f., 1) *scutica, lorum, flagellum:* sumsit **ጥብጣቤ፡ሐብል፡** in manum Sx. Sen. 27; **ከመ፡ይዝብጥዎ፡በአብትር፡ወድኅሬሁ፡በጥብጣቤ፡** Macc. f. 2; **ቀሠፈታ፡በጥብጣቤ፡** Sx. Masc. 10; F. N. 48; **ቀሠፍዎ፡በጥብጣቤ፡ላህም፡** Sx. Sen. 27; Hed. 1; Enc. Haml. 8; **ቀሠፎ፡በጥብጣቤ፡አንዳ፡ላህም፡** Sx. Mag. 6; **ይቅሥፍዎ፡በጥብጣቤ፡ዐቢየ፡መቅሠፍተ፡** F. M. 6, 8; ut percuterent eum **በጥብጣቤ፡ፍቱል፡** Lud. e V. S.; **መቅሠፍት፡ዘጥብጣቤ፡እሳት፡** Org. 6. 2) *flagellatio:* **ወለእመ፡ኢይገብር፡ዘንተ፡አሰፈዎ፡ጥብጣቤ፡ወቀትለ፡** Jsp. p. 297; **ዘተጽዕረ፡በምንዳቤ፡ወዘሐመ፡በጥብጣቤ፡** Enc. Ter 15; **ጥብጣቤ፡በአብትረ፡ኀጺን፡** Lud. e V. S. 3) *plaga flagelli:* Pilatus flagellavit Christum **፵ጥብጣቤ፡** Lud. e Libr. Myst.

አንጠብጠበ፡ *stillare* vid. sub **ነጠበ፡**

ጠንቈለ፡ quadrl. I [amhar.; coll. **ጠቀለ፡** c. 1222; proprie: *artem arcanam et mendacem exercere*] *hariolari, divinare:* **ሥራይ፡ወጠንቍሎ፡** F. N. 23; **ጠንቈሎ፡** (legas **ጠንቈልየ፡** vel **ጠንቍልየ፡**)**ኮንኩ፡ገጸ፡ሰማይ፡ርእይየ፡ዮም፡ይዘንም፡ብህልኩ፡** Form. Conf.

ጥቋሌ፡ et **ጥንቋሌ፡** subst. *hariolatio, divinatio,* Gad. Ad. f. 178.

ጠንቋሊ፡ n. ag., Pl. **ጠንቋልያን፡** et **ጠንቈልት፡**, *hariolus, fatiloquus, divinator:* **ኵሉ፡ዘተለወ፡ማሪተ፡ወጠንቋሌ፡** Kedr f. 65; **ዘየአምን፡ነገረ፡ጠንቋልያን፡ወመሠርያን፡** F. N. 5, 23; **አይቴ፡ሀለዉ፡ርኩሳን፡አይቴ፡ዘማውያን፡ወጠንቋልያን፡** Genz. f. 120; **ጠንቈልት፡** Gad. Ad. f. 204.

መጠንቍል፡ part., id.: **እመሂ፡ዘያጣዑ፡እመሂ፡መጠንቍል፡እመሂ፡ዘማዊ፡ወሐሳዊ፡** Kedr f. 27.

ጤት፡ nomen literae alphabeti Hebraici nonae Ps. 118, 65; Thren. 1, 9. 2, 9. 3, 25. 4, 9. Ubi de psalmis agitur, siglo **ጤት፡** Ps. 118, 65—72 notatur.

ጥንቁር፡ subst. nomen *animalculi* cujusdam, quod cum mure componitur [sine dubio dicti a *foraminibus* vel *terebraminibus faciendis,* דקר et נקר]: vasa sacra bene asserventur et claudantur **ከመ፡ኢይርከበሙ፡ዐንጼዋ፡አው፡ጥንቁር፡** Kedr f. 89.

ጠንቀቀ፡ quadrl. I [vid. **ጠቀቀ፡**, nec non دَنَقَ] 1) intrs.: *accurate congruere, exacte convenire:* **ወመጠነ፡ራሕበ፡ሕንጻ፡ወጠንቀቀ፡በኀለት፡** Hez. 40, 5. 7; de numeris, Comp. Eccl.; de tempore: **ወእምዝ፡ጠንቂቆ፡በከልኤ፡ወርኀ፡** Kuf. p. 13 ann. 13. 2) trs. a) *subtiliter* vel *accurate facere* alqd, seq. Acc. Inf.: **ኢጠንቀቀ፡ዐቂቦቶ፡** F. N. 33, 3. b) *minute* vel *diligenter scrutari* vel *considerare:* **ዘተወከፈ፡ዘተ፡መጽሐፈ፡ወጠንቀቃ፡ወዘአምነ፡ብቱ፡ይኀድር፡ላዕሌሁ፡ምሕረት፡** M. Tom. c) *exacte egisse* vel *confecisse* tempus certum: **ኢይደሉ፡አውስቦ፡ብእሲት፡ዘኢጠንቀቀት፡** (paulo post: **ዘኢተጠንቀቀት፡**) **፲አውራኀ፡እምድኅረ፡ሞተ፡ምታ፡** F. M. 5, 17.

አጠንቀቀ፡ II *subtiliter, accurate, scrupulose,* *diligenter facere* alqd, seq. Acc. Inf. vel Subst.: ኵሉ፡ ምክሩ፡ ዘከመ፡ ያጠንቅቅ፡ ኀሪወ፡ ማኅተም፡ Sir. 38, 27; አጠንቀቀ፡ነጊረ፡ M. M. f. 99. a) *facere ut exacte conveniat* alqd cum alqa re: እስመ፡ ኢታጠንቅቁ፡ (v. ትጠናቀቁ፡) ፈጽሞ፡ ὑπερέξει γάρ Sir. 43, 30. b) *exacte egisse* vel *confecisse* tempus quoddam: episcopus constituatur ዘአጠንቀቀ፡ ፴ዓመተ፡ ዘፈጸመ፡ ኀይለ፡ ውርዙት፡ Did. 4 (in ed. Platt. p. 16: ዘኢያጠንቀቀ፡).

ተጠንቀቀ፡ III, 1 1) *subtiliter* vel *exacte exploratum* vel *definitum esse*: ሶበሰ፡ ኢተዐውቀት፡ ወኢተጠንቀቀት፡ ዘቲ፡ እምኮነ፡ .... F. M. 2, 10; ዝንቱ፡ ተጠንቀቀ፡ በብዙኅ፡ ቀኖናት፡ F. M. 41, 4. 2) *accurate* vel *exacte confectum habere* tempus quoddam, F. M. 5, 17 (vid. sub ጠንቀቀ፡). 3) i. q. ተጠናቀቀ፡ Sap. 14, 19.

ተጠናቀቀ፡ III, 3 *accuratum* vel *subtilem esse* in facienda re, *diligenter* vel *exacte facere* alqd: ሀለወ፡ ዘይጠበብ፡ ወይጠናቀቅ፡ እንዘ፡ ይዔምፅ፡ πανουργία ἀκριβής Sir. 19, 25; seq. Acc. Inf.: Lev. 23, 22; F. N. 45; Sir. 43, 30 var. (vid. sub አጠንቀቀ፡); seq. ለ፡ c. Inf.: ተጠናቀቀ፡ ለገቢረ፡ አምሳሉ፡ በዘይሤኒ፡ ወይኄይስ፡ Sap. 14, 19; በተጠናቅቆ፡ *accurate, scrupulose, diligenter* Clem. f. 125. 138. a) *scrupulose observare*: ተጠናቀቁ፡ ሥርዐታ፡ ለቤተ፡ ክር"ን፡ Clem. f. 126. 142. b) *subtiliter* vel *minutius* vel *diligenter explorare, scrutari, contemplari* alqd, c. በእንተ፡ rei: Clem. f. 185 (vid. sub ተምዕደ፡ c. 210); seq. Acc. rei: Lit. 172, 2; ኢትነጽሩ፡ ለብእሲት፡ በዐይነ፡ ፍትወት፡ ወኢትጠናቀቅ፡ ሥነ፡ ገጽ፡ ከመ፡ ኢያንበልብል፡ (sic) ነበልባለ፡ እሳት፡ ውስተ፡ ልብክ፡ Fal. f. 51.

አስተጠንቀቀ፡ IV, 1 *accurate exponere, subtilius explicare* alqd: አስተጠንቀቀ፡ ሎቱ፡ ወነገሮ፡ ዘከመ፡ ይገብሩ፡ Clem. f. 88.

አስተጠናቀቀ፡ IV, 3 1) a) *ad subtilitatem intendere mentem*: (ትፈቅድኑ፡) ፈድፋደ፡ ናስተጠናቅቅ፡ ኀሊናነ፡ τῶν ἐννοιῶν ἰσχνοτέραν ἀποτελῶμεν τὴν βάσανον Cyr. c. Pall. f. 68. b) *ad scrupulositatem* vel *diligentiam movere* alqm: ያስተጠናቅቁነ፡ ለገቢረ፡ ሠናይ፡ Clem. f. 200. 2) *accuratius, minutius, subtilius inquirere* vel *scrutari* alqd: አልቦ፡ ዘይክል፡ አስተጠናቅቆ፡ (sc. hoc mysterium) Cyr. c. Pall. f. 97; በአስተጠናቅቆ፡ ንንግር፡ Cyr. ad Th. f. 8; Cyr. c. Pall. f. 97 (vid. sub አያት፡ c. 798).

ጥንቁቅ፡ part. *subtilis*, 1) *accuratus*: ይነግሩ፡ አምሳለ፡ ጥንቁቀ፡ (v. ጥዩቀ፡) παροιμίας ἀκριβεῖς Sir. 18, 29; Ptolemaeus rex Aegypti erat ጥንቁቅ፡ ውስቴታ፡ (sc. ትምህርት፡ ወጥበብ፡) Jsp. p. 286. a) *exacte conveniens, accurate congruens*: Hen. 82, 7; ጥንቁቅ፡ በኆለት፡ Hez. 40, 5 var. b) adv.: በጥንቁቅ፡, crebrius ጥንቁቀ፡ α) *exacte, accurate*, መኑ፡ ይክል፡ ነጊረ፡ ምሕረቱ፡ ጥንቁቀ፡ Sir. 18, 5; Kuf. p. 13; Hen. 72, 10. 16. 74, 12. 82, 5; Org. 2. β) *scrupulose, diligenter*: ዐቀበ፡ ግብረ፡ ክህነት፡ በጥንቁቅ፡ Gad. T. H. 2) *perfectus, excellens*: ጥንቁቅ፡ በርእሱ፡ ወፍጹመ፡ ጸጋ፡ ወጽድቅ፡ αὐτοτελής τε ὑπάρχων καὶ πλήρης χάριτος καὶ ἀληϑείας Cyr. c. Pall. f. 73; ኢይትዔረይዎ፡ ለጼናከሙ፡ ጥንቁቅ፤ ሠግላግ፡ ዘባሕር፡ ወጽጌ፡ ዘሐይቅ፤ Enc. Teq. 6 (ni e num. 1, a interpretari malueris).

ጠንቃቂ፡ n. ag. *subtilis scrutator* vel *investigator, accurate intelligens*: vir ille erat ማእምር፡ ወጠቢብ፡ ወልብው፡ ወጠንቃቄ፡ መጻሕፍት፡ Jsp. p. 286.

ጥንቃቄ፡ subst. *subtilitas*, viri doctissimi et gnarissimi Jsp. p. 288; እምጥንቃቄ፡ ከሐከ፡ (ultra subtilitatem i. e.) *nimiâ subtilitate*, Cyr. ad Th. f. 13; በጥንቃቄ፡ *minutim, accuratissime*, ut: በጥንቃቄ፡ ንኅሥሥ፡ λεπτῶς βασανιζέσϑω Cyr. c. Pall. f. 80; Lit. Orth. a) *summa et exacta diligentia, scrupulositas*: በጥንቃቄ፡ μετ᾽ ἀκριβείας Sap. 12, 21; ይንግር፡ ድዉይ፡ ኀጣውኢሁ፡ ለካህን፡ በጥንቃቄ፡ (*scrupulose*) Kedr f. 39. b) *exacta convenientia, perfecta harmonia*: Hen. 75, 2; ፈጠረ፡ ሰማየ፡ በጥንቃቄ፡ Ssal. Reg.; ዘቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡ ጥንቃቄ፡ ያማስኑ፡ τῶν ἱερῶν γραμμάτων τὸ ἀκριβὲς παραφϑείροντες Cyr. c. Pall. f. 83.

ጥንቅቅና፡ subst. *exacta convenientia* vel *congruentia perfecta*: እስመ፡ ኵሉ፡ ምሳሌ፡ ዘበዝንቱ፡ (i. e. in hac re) ይደክም፡ እምጥንቅቅና፡ ወይውኅድ፡ እምአማን፡ Cyr. c. Pall. f. 97.

ጥንቃቅዓት፡ et **ጥንቃቃት፡** subst., Pl. [vid. ንቅዐት፡ et נְקִיקִים] *fissurae, scissurae, rimae*: ጥንቃቅዓተ፡ ኰኵሕ፡ τρυμαλιαί Jer. 16, 16; ጥንቃቅዓተ፡ ደብር፡ Or. Jon. 6 (in Ludolfi editione Psalmorum p. 328) in Mss. etiam ጥንቃቃት፡

ጥንት፡ *initium* vid. sub ወጠነ፡

ጥንትዮን፡ vid. sub ፕንትዮን፡

አጥናን፡ (v. አጥኖን፡) n. prgr. corruptum, sc. ἀτνανείν v. ἀτναΐν, cui in textu Hebr. nihil respondet: ወገብረ፡ ኀይለ፡ ዘአጥናን፡ (v. ዘአጥኖን፡) 1 Reg. 14, 48; inde variis in locis poëtarum Abyssinorum repetitur, ut: በኀይለ፡ አጥናን፤ ዘሞአ፡ ለሰይጣን፤ ፩ቅዱስ፡ እምቅዱሳን፤ ጊዮርጊስ፡ ረባን፤ Deg.; ኀይልከ፡ (sc. Eliae Thesbitae) ኀይለ፡ አጥናን፡ Enc. Hed. 13; ኀይል፡ ዘአጥናን፡ Org. 6. — Lud. hanc vocem e rad. حنّ repetendam et (tamquam Pl. vocis ጥን፡ vel ጥንን፡ *zelus, zelotes*) latine *zelotas* exponendam esse censuit. — *Voc. Ae.*: አጥናን፡ ብ፡ ዶሰኛ፡; *aliud*: አጥናን፡ መንክር፡ ዘ፡ በደላ ።

ጠነየ፡ „*investigare, scrutari* rem occultam“, Lud. e Libr. Myst. affert: ቦአ፡ ጠነየ፡ ወኢረከበ፡. — Addubitandum videtur.

ጥንፍ፡ subst., Pl. ጥነፍ፡ [طَنَفٌ, طُنُفٌ *pars aedificii prominens, tectum portae superstructum*] *transtillum superimpositum, ornamentum tecti* vel *plutei instar superimpositum*: quo columnae jugumentantur: ጥንፍ፡ ψαλίδες (חֲשֻׁקִים) Ex. 27, 10. 11; ጥነፍ፡ 37, 6; ornamentum altaris Ex. 30, 4.

አጥነፈ፡ II, 1 *ornamento* ጥንፍ፡ *instruere*: Ex. 30, 4.

ጥንፍሕ፡ vel **ጥፍንሕ፡** adj. *limis oculis aspiciens, strabo*, ut videtur [coll. شَنَفَ et شَفَنَ]: ለመኑ፡ ይከውን፡ አዕይንቲሁ፡ በአምሳለ፡ ጥንፍሕ፡ (e Prov. 23, 29) II Const. Ap. 7; at ጥፍንሕ፡ III Const. Ap. 10. — *Voc. Ae.* ad Syn. habet ጥፍንቁስ፡ ዘ፡ ጭፍን፡

ጥእመ፡ inus.; **አጥአመ፡** II, 1 „*pecuniam solvere debitam* alicui, እንበለ፡ ያጥእሞሙ፡ ita ut non solveret illis (pecuniam)“ Lud. affert e Mss. Colb.

I. **ጣእጥአ፡** quadrl., componendum cum وَطِئَ *conculcavit, mollem* vel *lenem reddidit, paravit.*

አጣእጥአ፡ II (etiam **አጠአጥአ፡** scriptum) 1) *bene disponere* vel *componere, ordinare, concinnare, ornare, exornare:* Deus **ያጠአጥእ፡በከመ፡ፈቀደ፡** Lit. Epiph.; Lit. 171, 3; **እንዘ፡ያጠአጥእ፡ቃለ፡** Enc. Tachs. 15; **አጣእጥኡ፡** (Imperat.) **ንብረተክሙ፡** Jsp. p. 360; Judaeis tempore Cyri **ኢተክህሎሙ፡ያጣእጥኡ፡ሕንጸተ፡** (templi) **በእንተ፡ኀጽረተ፡እደዊሆሙ፡** Jsp. p. 330. 2) *parare, condire, temperare* cibos, potulenta: **ኦምያስ፡ዘአጠአጥእዎ፡** (sic) **በሶከር፡** F. M. 26, 1. (sed haec significatio nequaquam primaria est, sicut Lud. censuit).

ተጣእጥአ፡ III, 1, etiam **ተጠአጥአ፡** (ni hoc **ተጠኣጥአ፡** scribere et III, 3 censere malueris) 1) *stabiliri, fundari:* **እንበለ፡አድባር፡ይጠአጥኡ፡** ἑδρασϑῆναι Prov. 8, 25; Did. 30; **እምቅድመ፡ይጠአጣእ፡መሠረታተ፡አውግር፡** M. M. f. 22. 2) *bene constitui, componi, parari, ordinari:* **እምድኅረ፡ጸንዐተ፡መንግሥቱ፡ወተጣእጥአ፡** (v. **ወተጠአጥአ፡**) ἡτοιμάσϑη 2 Par. 12, 1. 25, 3; **ኢተጠአጥአ፡ለአግሪጳስ፡ንብረት፡** (ſeine Verhältniſſe kamen nie in Ordnung) Jsp. p. 342; reges imperio potiti **ኢይፈድዩ፡ለዘአሠነየ፡ሎሙ፡በዘመነ፡ተፅናሶሙ፡ወኢይጠአጣእ፡ግብሮሙ፡** (et ubi non compositae erant res eorum) p. 320.

አስተጣእጥአ፡ IV, 1 vel **አስተጠአጥአ፡** (ni hoc IV, 3 censere malueris) *praeparare, bene* vel *eleganter disponere* et *concinnare:* **ወቀደመ፡አስተጠአጥአ፡** (sc. τὴν ἀφϑαρσίαν) **ወኮነ፡ውእቱ፡ፍኖተ፡ሕይወት፡ለነ፡** Cyr. de r. fid. f. 49; orationem, Cyr. c. Pall. f. 65 (vid. sub **መጠን፡** c. 222).

ጥእጡእ፡ part. *bene dispositus* vel *compositus, concinnatus, rectus:* Christus **እምድኅረ፡ተንሥአ፡በሣልስት፡ዕለት፡አእኰቶ፡ለአብ፡እንዘ፡ይብል፡ዘአምላክ፡ቃል፡ጥእጡእ፡ከመዝ፡** Kid. f. 14; ptochotrophum constituant **ብእሴ፡ባሕታዌ፡ፍሉጠ፡እምሕዝብ፡ዘቦቱ፡ልሳነ፡ጥእጡእ፡ወዘፍኖቱ፡ርቱዕ፡** F. N. 17. — Adv. **ጥእጡአ፡** *composite, ordinate, modeste:* **አንስት፡ይሰርገዋ፡ጥእጡአ፡በዘይደሉ፡ሰርጎ፡ትሕትና፡** Kid. f. 24. — *Voc. Ae.:* **ጥእጡእ፡ዘ፡ጽፍጥ ።**

ጥእጣኤ፡ subst. *dispositio bona, concinnitas, ordo:* quidquid diximus, **ዘእንበለ፡ዕቅፍት፡ውእቱ፡ወበጥእጣኤ፡** σοφῶς τε καὶ ἐπιστημόνως ἔχων Cyr. c. Pall. f. 68; **እግዚአ፡ዘሠራዕከ፡ኵሎ፡በሥርዐት፡ወበመንክር፡ጥእጣኤ፡ኀለይከ፡ለኵሉ፡** Kid. f. 15.

ጥእጥእና፡ subst. vivendi *ratio composita* vel *recta, modestia:* viduae vivant **በጽሙና፡ወጥእጥእና፡** Kid. f. 20.

አጣእጣኢ፡ n. ag. *dispositor, compositor:* Spiritus S. **አጣእጣኢሆሙ፡ለፍጡራን፡** (secundum Ps. 103, 31: **ትፌኑ፡መንፈሰከ፡ወይትፈጠሩ፡**) M. M. f. 64.

መጣእጥኢ፡ part. c. term. adj. 1) *concinnator* „qui alqd elegans et jucundum reddit“, Lud. ex Org. 2) *condîtor* ciborum, Lud. sine auct.

II. **ጣእጥአ፡** vel **ጣዕጥዐ፡** quadrl. inus., cui cfr. זַעֲזַע زَأْزَأَ زَعْزَعَ ذَعْذَعَ صَعْصَعَ.

አንጣእጥአ፡ V *commoveri, terrefieri,* 4 Esr. 5, 15.

ጠለለ፡ inus., quod cum טלל طال تلّ potius, quam cum **ደለለ፡** דלל دلل (Hupfeld exerc. Ae. p. 26) componendum videtur.

አንጠለለ፡ V *laxum dependere, laxari,* Ex. 36, 29.

ጠልዐ፡ inus., propagatum e טָלַע (ܛܠܰܥ) طال *longum, extensum esse.*

አንጠልዐ፡ V 1) *extendere, expandere:* **ለፀጋም፡ወለየማን፡አንጠልዒ፡** ἐκπέτασον Jes. 54, 3; **አርሕቢ፡መታክለኪ፡ወአንጠልዒ፡ደባትረኪ፡** (o filia Sion) Sx. Mag. 22. 2) in specie: *veli instar expandere* alqd, Ps. 104, 37; **አንጠልዐ፡ውስተ፡ገጽየ፡ጽልመተ፡** Job 19, 8; **መንጦላዕት፡እለ፡ያንጠልዑ፡ለአብ፡ዘኢያስተርኢ፡** Kedr f. 21; Inf. verb. **አንጦሊዕ፡** G. T. H. 3) *velo obtendere, velare, operire velo* alqd vel alqm: **ሶበ፡ርእዮ፡አቡሁ፡አንጠልዐ፡ገጸ፡እምኔሁ፡ወይቤሎ፡ረሐቅ፡እምኔየ፡** Jsp. p. 337. — *Voc. Ae.:* **አንጠልዐ፡ዘ፡ጋረደ፡ዝቅ፡አሰኘሂ፡** (v. **አስጥሂ፡**) **ይ፡**

ተንጠልዐ፡ V Pass. 1) *extendi, expandi:* **ሶበ፡ተንጠልዐ፡ሥጋሁ፡ለኢየሱስ፡በስፍሐተ፡እእዳው፡ወተለክአ፡እእጋር፡** M. M. f. 102. 2) in specie: *veli instar expandi,* Lit. 172, 1; Lit. Sar.; **ተንጠልዐ፡ኀጢአትየ፡ማእከሌየ፡ወማእከለ፡እግዚ"፡** Org. 1. 3) *velo operiri:* **በመብረቀ፡ስብሐት፡ተገልበበ፡ወበደመና፡እሳት፡ተንጠልዐ፡** M. M. f. 116.

እንጡሉዕ፡ part. *velo obtentus, velatus:* Trinitatis personae **እንጡሉዓን፡በመብረቀ፡ስብሐት፡ወግልቡባን፡በነደ፡እሳት፡** M. M. f. 40; Deus **እንጡሉዕ፡በደመና፡እሳት፡** f. 197.

እንጡላዔ፡ subst. (n. act.) *veli obtentus* vel *velatio,* Org. 2; **ክዱናን፡በስዋሬ፤ኅቡአን፡በእንጡላዔ፡** M. M. f. 27.

መንጦላዕት፡ subst., m. et f., Pl. **መንጠዋልዕ፡** (passim **መንጦዋልዕ፡** scriptum; sec. Lud. etiam **መንጠዋልዕት፡**) 1) *velum, aulaeum,* καταπέτασμα Ex. 26, 31—37. 35, 11. 37, 3. 5; Lev. 4, 6. 17. 16, 2. 12. 15. 21, 23. 24, 3; 3 Reg. 6, 33; **መንጦላዕተ፡አንቀጸ፡ቤት፡** Sir. 50, 5; Matth. 27, 51; Hebr. 6, 19; **ውሳጤ፡መንጦላዕት፡** penetrale veli seu adytum Org. 7; **መንጠዋልዕ፡** ecclesiae, Lit. 164, 4; Gad. T. H.; ἱστία in C Ex. 27, 9—15 (pro **ምንጻድ፡**). 2) locus velo praetento separatus a) *tentorium,* σκηνή Ps. 30, 26. b) *thalamus,* παστός Joel 2, 16; celebraverunt nuptias **ወአብእዎሙ፡ውስተ፡መንጦላዕት፡ወዐጸዉ፡ኆኅተ፡** Vit. Joh. Camae. c) *cella, cubiculum:* **መንጠዋልዕ፡** (v. **መንጦዋልዕ፡**) παστοφόρια 1 Par. 23, 28; **ቤተ፡መንጠዋልዕ፡** 2 Par. 31, 11; 1 Par. 26, 16. 3) *quidquid obducitur* vel *inducitur* rei (Ueberzug): **መንጠዋልዕ፡ዘወርቅ፡** 3 Reg. 6, 32. 4) *tegumentum,* ἐπικαλύμματα Ex. 26, 14. 5) *tapetum, stragulum:* παραπετάσματα Am. 2, 8. — *Voc. Ae.:* **መንጦላዕት፡ዘ፡መጋረጃ ።**

ጠመ፡ I, 1 [amh. **ጠመ፡**, **ጠመጠመ፡**; etiam Aethiopice **ጠመ፡** occurrit 4 Reg. 2, 8 var.] 1) *convolvere, complicare:* **ትጠውሞሙ፡** ἑλίξεις Hebr. 1, 12; **ነሥአ፡ሐሜላቶ፡ወጠማ፡** (v. **ወጠማ፡**) εἴλησε 4 Reg. 2, 8; Deg. 2) ut videtur *obturare, obstruere:* **ይጠውም፡** (var. pro **ይመይጦሙ፡** ἀποτρέπει) **ቃሎሙ፡** Sir. 20, 29.

ተጠውመ፡ III, 1 *convolvi, complicari:* **ይጠወም፡ሰማይ፡ከመ፡መጽሐፍ፡** ἑλιγήσεται Jes. 34, 4; **ሰማይ፡ተጠውመት፡** (rom. **ተጠወመ፡**) **ከመ፡ክርታስ፡** Apoc. 6, 14; Hen. 90, 28. a) *duplicari:* **ወእመት፡ይጠወም፡ውስተ፡ገጸ፡ትሔ፡** πῆχυς ἐπισυναγόμενος Hez. 40, 12. b) c. ርብዐ፡ *quadruplicari* vel *quadrari:* መቅደሱ፡ ዘይጠወም፡ ርብዐ፡ ὁ ναὸς ἀναπτυσσόμενος τετράγωνα Hez. 41, 21. — *Voc. Ae.:* ተላወየ፡ ወተጠውመ፡ ዘ፡ ተጠቀለለ ።

ጥዉም፡ part. *convolutus*, Lud. sine auct.

ጥውመት፡ n. act. *complicatio*, Lud. sine auct.

ጣዎስ፡ subst., m., ταώς [ܛܐܘܣ טַוָּס طَاوُوس] *pavo*, Sx. Haml. 10; ዖፈ፡ ጣዎስ፡ ሠናይ፡ ውእቱ፡ Chr. Ta. 32; ጸጕረ፡ ጣዎስ፡ *pennae pavoninae* Const. Ap. 52.

ጣቃ፡ *caligo* vid. c. 1222.

ጠቀ፡ I, 1 [צוק ضاق עוק ܥܩ ዐጠቀ፡ ጸዐቀ፡ ጠዐቀ፡] 1) *angustum, coarctatum esse:* ትጠውቅ፡ ነፍስየ፡ (var. pro ትጠወቅ፡) Job 10, 1; ልብየ፡ ይጠውቀኒ፡ (v. ይጠወቀኒ፡) Thren. 1, 22. 2) *coangustare, comprimere:* እጠውቃ፡ ለነፍስየ፡ በእዴየ፡ (var. pro አጠውቃ፡) Job 13, 14; vid. 1 Cor. 9, 27 ant.

አጠቀ፡ et **አጥወቀ፡** II, 1, Imprf. ያጠውቅ፡, Subj. ያጥቅ፡, rarius ያጥውቅ፡, 1) *coangustare, coarctare, comprimere:* ሐዘን፡ ታጠውቆ፡ ለመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Herm. p. 39; አጠውቃ፡ ለነፍስየ፡ በእዴየ፡ Job 13, 14; ያጠውቁ፡ አፉሆሙ፡ በእደዊሆሙ፡ Job 29, 9; Luc. 8, 14; ዘአጠቆ፡ ጋኔን፡ Kid. f. 23. a) *comprimendo interficere* (erdrüken): አጠቅዎ፡ 4 Reg. 7, 17. b) *premendo attollere et subvertere* (umdrüken), columnas Jud. 16, 30. c) *in angustias compellere, angere:* ግርማከ፡ ኢያጥውቀኒ፡ v. ኢያጥቀኒ፡ Job 13, 21. d) *urgere, acriter impellere* (drängen): ርእየ፡ ንጉሥ፡ ከመ፡ ያጠውቅዎ፡ (v. አጥወቅዎ፡) ἐπείγουσιν Dan. ap. 13, 30. 2) *premere, opprimere, vexare, affligere* (bedrüken, bedrängen), θλίβειν, ἐκθλίβειν Ex. 22, 20. 24; Lev. 25, 43. 46; Jos. 19, 47; Jud. 1, 34. 10, 8; Mich. 7, 2; Hez. 34, 21; ኢታጥቅ፡ v. ኢታጥውቅ፡ ልበከ፡ Sir. 30, 21; Hen. 89, 15; 1 Cor. 9, 27; 2 Cor. 8, 13; ለነ፡ ያጠውቁነ፡ Clem. f. 200; serva me እመቅሠፍት፡ እንተ፡ ታጠውቅ፡ Org. 1.

አጠወቀ፡ II, 2 *comprimere, premere, affligere*, Hen. 89, 15 var.; እለ፡ ያጤውቁከሙ፡ Phlx. 66.

ተጠውቀ፡ III, 1 1) *coarctari, coangustari, comprimi, in angustias compelli, affligi:* ትጠወቅ፡ ነፍስየ፡ Job 10, 1; λυπεῖται Thren. 1, 22; ይጠወቅ፡ ዓለም፡ 4 Esr. 3, 57. 2) Refl. et Recipr. a) *se premere ad* alqd vel *apprimere:* ተጠውቀት፡ በጸቌን፡ Num. 22, 25. b) *se invicem coarctare* vel *premere:* ኢይጠወቅ፡ ፩ምስለ፡ ካልኡ፡ Sir. 16, 28; Luc. 8, 45. — *Voc. Ae.:* ተጠውቀ፡ ዘ፡ ተጠበበቀ ።

ተጠወቀ፡ III, 2 *angustiis premi, in angustias compelli, opprimi:* ተጠወቀ፡ Phlx. 71; ἐθλίβετο concupiscentiâ 2 Reg. 13, 2.

ጥዉቅ፡ part. 1) *angustiis pressus* vel *circumventus, afflictus, oppressus:* ዕደው፡ ጥዉቃን፡ τεθλιμμένοι Jes. 28, 14; ተዘከር፡ እግዚኦ፡ ጥዉቃነ፡ ወጽቡባነ፡ Genz. f. 138; ከነ፡ ጥዉቀ፡ እምሕዋሳቲ፡ Phlx. 47; ዘቲ፡ ነፍስ፡ ሕምምት፡ ወጥውቅት፡ M. F. 2) „*arduus, difficilis*, de sermone: ጥውቅት፡ ይእቲ፡ ለተርጕሞ፡ 'arduum est interpretatu", Lud. e Mss. Colb. — *Voc. Ae.:* ጽፉቅ፡ ጽዑቅ፡ ጥዉቅ፡ ዘ፡ ጭንቅ ።

ጥውቀት፡ n. act. vel subst. *angustiae, afflictatio:* Phlx. 4; በእንተ፡ ጥውቀት፡ ዘይመጽእ፡ ላዕሌሁ፡ በውስተ፡ ዓለም፡ Phlx. 5; ከሠተ፡ ሎቱ፡ ግብረ፡ ጥውቀቱ፡ Phlx. 104.

ጥዋቄ፡ subst. *coarctatio, angustiae* quibus quis premitur: si quis perseverat ውስተ፡ ተቃትሎ፡ ምስለ፡ ጥዋቄሁ፡ (licet angustiis pressus sit) Phlx. 72.

ጥውቅና፡ subst., id., Lud. e Ssal. Req.

ጠውቀየ፡ inus., propagatum a ጠቀ፡

ተጠዋቀየ፡ III, 3 *sese coarctando opprimere:* ይጠዋቀይኑ፡ ዓለም፡ 4 Esr. 3, 57 var.

ጠዐ፡ I, 1 [significatio prima in *contorquendo* fuisse videtur; vic. ጠወየ፡; cfr. etiam ቄቀየ፡ a קָוָה] 1) *nimis restrictum* i. e. *parcum esse, avare invidere* alicui alqd: ሀለወ፡ ዘይብዕል፡ በብዝኀ፡ ጠዊዕ፡ ወእንዘ፡ ይቄቂ፡ Sir. 11, 18; 2 Cor. 9, 6; c. ለ፡ pers.: ለነፍሱ፡ ይጠውዕ፤ ለመኑ፡ ሀለዎ፡ ይጸጊ፡ Sir. 14, 5; አልቦቱ፡ ዘየአክዮ፡ ለዘይጠውዕ፡ ለነፍሱ፡ (v. በነፍሱ፡, v. ነፍሱ፡) 14, 6; c. Acc. rei: ዐይኑ፡ ለሐማሚ፡ ይጠውዕ፡ እክለ፡ φθονερὸς ἐπ' ἄρτῳ 14, 10. 2) *parce facere* vel *referre:* ዘጠዊያ፡ ይዘርያ፡ ለዝንቱ፡ ከማሁ፡ ይጠውያ፡ ሎቱኒ፡ ማእረሮ፡ 2 Cor. 9, 6. — *Voc. Ae.:* ጠዊያ፡ ዘ፡ አሳንሶ፡ ወበ፡ ዘ፡ በንፍገት፡; *Rad. Abb.:* ጠዐ፡ ዘ፡ ሳሳ ።

ጠዋዒ፡ n. ag. *parcus, avarus, invidus:* እኩይ፡ ዐይነ፡ ጠዋዒ፡ βασκαίνων Sir. 14, 8; ብእሲ፡ ጠዋዒ፡ (v. ጠዋይ፡) βάσκανος Sir. 14, 3. — *Voc. Ae.:* ጠዋዒ፡ ዘ፡ ቃቃታኛ ።

ጠወየ፡ I, 1 [Lud. exhibet ጠውየ፡; طَوَى *complicuit, in se convolvit*, טָוָה *nevit*] 1) *contortum, tortuosum, sinuosum, inflexum, perversum esse:* ትስሕክ፡ እምሣክ፡ ወአሜከላ፡ ወትጠዊ፡ እምአቅርንቲሁ፡ ለሀየል፡ M. M. f. 198; ምስለ፡ ጠዋይ፡ ትጠዊ፡ Ps. 17, 29; Did. 10; ልብየ፡ ይጠውየኒ፡ (v. pro ይጠውቀኒ፡) Thren. 1, 22. 2) *detorquere, retorquere, inflectere, pervertere:* ይጠውይዋ፡ ለጽድቅ፡ (v. ጠወይዋ፡ ለጻድቅ፡) Jes. 29, 21; ይጠውይዎ፡ κλινοῦσιν αὐτόν Jer. 31, 12; እጠዊ፡ ኀሊናሆሙ፡ Macc. f. 22.

አጥወየ፡ II, 1 *con-, re-, detorquere, incurvare, inflectere, pervertere:* ዘእግዚ"፡ አጥወዮ፡ διαστρέψῃ Koh. 7, 14; ዘያጠዊ፡ ፍኖቶ፡ Prov. 14, 2; Jes. 29, 21 var. (sec. Lud.); ዐውሎሁ፡ ለነፋስ፡ ዐረቢ፡ ያጠውያ፡ ለመንፈስ፡ καταιγὶς βορέου καὶ συστροφὴ πνεύματος Sir. 43, 17; M. M. f. 265 (vid. sub ምርያ፡ c. 169).

ተጠውየ፡ III, 1 1) *distorqueri:* እስከ፡ ይጠወይ፡ ሥጋሁ፡ Sx. Mag. 17 (vid. sub መቅዐን፡ c. 456). 2) se contortum praebere i. e. *perverse agere:* ዘይጸልእ፡ ተጠውዮ፡ (v. ተጣውዮ፡) ይከውን፡ ውኩለ፡ Prov. 11, 15 var.

ተጣውየ፡ III, 3 *perverse agere* cum alqo, Prov. 11, 15 var.

ጥዋይ፡ vel **ጠዋይ፡** subst. *tormen*, στρόφος Sir. 34, 20.

ጠዋይ፡ adj., m. et f., *curvus, incurvus, tortus, tortuosus, sinuosus, inflexus, pravus, perversus*, physice: ቀስት፡ ጠዋይ፡ Hos. 7, 16; Ps. 77, 63; ዕፅ፡ ጽኑዕ፡ ወጠዋይ፡ σκολιόν Sap. 13, 13; አርትዕ፡ ኵሎ፡ ጠዋየ፡ Jes. 58, 6; Koh. 1, 15; ጠዋይ፡ ፍኖቶሙ፡ ዘየሐውሩ፡ Jes. 59, 8; ለሐዊር፡ ፍኖተ፡ ጠዋየ፡ ወመብእሰ፡ Jer. 18, 15; Prov. 11, 20. 28, 18;

Did. 10; ፍናው፡ጠዋያት፡ Prov. 8, 13. 4, 27; Clem. f. 154; ቈላት፡ዕሙቃት፡ወጠዋያት፡ Hen. 24, 2; አእባን፡ጠዋያት፡ Hen. 54, 5. 10, 5: ethice: homo στρεβλός Ps. 17, 29; σκολιός Prov. 16, 26; እሬኑ፡ሎቱ፡ጠዋያን፡ወይጠውይዎ፡ κλίνοντας καὶ κλινοῦσιν αὐτόν Jer. 31, 12; ጠዋያን፡ሃይማኖት፡ Lud. e Syn.; ብእሲ፡ጠዋይ፡ (v. pro ጠዋዒ፡ βάσκανος) Sir. 14, 3; ልብ፡ጠዋይ፡ Ps. 100, 5; ጠዋይ፡ኅሊና፡ σκολιοὶ λογισμοί Sap. 1, 3; ግብር፡ጠዋይ፡ (opp. ርቱዕ፡) Kuf. 35; ነገር፡ጠዋይ፡ Act. 20, 30. a) neutr.: *pravum, perversum:* ይነብብ፡አፉከ፡ጠዋየ፡ σκολιά Prov. 23, 33. 2, 12 var.; σκολιόν Prov. 8, 8. b) adv. *prave, torte, dolose:* ጠዋየ፡የሐውር፡ δολίως πορεύσεται Jer. 9, 4. — Vid. scholion ad ቂቂይ፡

ጥውየት፡ n. act. 1) *incurvatio, curvatura, inflexio:* የውጣ፡ Graecorum scribitur ductu recto (sicut numerus ፲) ዘእንበለ፡ጥውየት፡ M. M. f. 246; Lud. e Mss. Colb. 2) ethice: *perversitas, pravitas, falsitas,* ምንተ፡ርኢኪ፡በላዕሌየ፡ጥውየተ፡ Kuf. 35; በከመ፡ጥውየተ፡ልበሙ፡ይሜህሩ፡ቢጾሙ፡ Macc. f. 20; ጥውየት፡ Judae Ischariotae (opp. ርትዐተ፡ልበሙ፡ለሐዋርያት፡) F. N. 10, 6; Deus ሩትዕ፡ዘእንበለ፡ጥውየት፡ Lit. Epiph.; ስምዐ፡ኮኑ፡ሎቱ፡አከ፡በጥውየት፡ F. M. 25, 3.

ጥውዩ፡ subst. *opus tortile:* ፪ ክበበ፡ጥውዩ፡ ἀσπιδίσκας Ex. 36, 23. 26; in C Ex. 28, 25 sec. Hebr.

መጥወይ፡ subst. *instrumentum torquendi, equuleus* [vid. etiam መጥመይ፡]: ኰነንዎ፡በመጥወይ፡ወበመጥባሕት፡ Sx. Genb. 3; እንዘ፡ውእቱ፡ሀሎ፡በመጥወይ፡ቅሱለ፤ (v. ስቁለ፤) ሶበ፡ቀሠፍዎ፡ሥጋሁ፡ተበጽለ፤እስከ፡ተዋደቀ፡በበክፍል፡ክፍለ፡ Enc. Haml. 25.

መጥወዪ፡ adj. rel. *torquendo* vel *distorquendo inserviens:* መጥወዩ፡ክሳድ፡ Sx. Ter 15 (vid. sub ሙብልኅ፡ c. 488).

ጡጥ፡ subst. [طُوطُ] *gossipium:* ጡጥ፡ርስሕት፡አው፡ሠናይት፡ Phlx. 236. — Alia nominis forma est ጥጥ፡, q. v.

ጥዕመ፡, rarius **ጠዐመ፡** (ut Hebr. 6, 5 rom.) I, 1 [טָעַם طَعُمَ طَعِمَ] Subj. ይጥዐም፡, raro ይጥዕም፡ (ut Hebr. 2, 9), Imprt. ጠዐም፡, Inf. ጥዒም፡ 1) *gustare,* sive *gustu explorare,* sive *libare, delibare,* c. Acc.: 1 Reg. 14, 24. 29. 43; 2 Reg. 3, 35; 4 Reg. 7, 2. 19; ይጥዕም፡ጕርዔ፡እክለ፡ Job 12, 11. 34, 3; ኢይክል፡ጥዒመ፡መብልዐ፡ 33, 20; 4 Esr. 3, 25; ኢጥዕምዎ፡ለሞት፡ 4, 30; Col. 2, 21; Matth. 16, 28; Joh. 8, 52; Hebr. 2, 9. 6, 5; ሶበ፡ጥዕማ፡(ለኅጠተ፡ሰናፔ፡)ብእሲ፡ Did. 14; c. እምነ፡ partit.: ኢይጥዕም፡እምብዕሉ፡ Job 20, 18; omisso Obj.: 2 Reg. 19, 35; ዘእንበለ፡እጥዐም፡ (sc. እክለ፡) Tob. 2, 4; Matth. 27, 34; Joh. 2, 9; እመበ፡ዘጥዕመ፡ወኢውኅጠ፡ Clem. f. 256; seq. ከመ፡ et verbo: ጥዕመት፡ከመ፡ሠናይ፡ውእቱ፡ተቀንዩ፡ Prov. 29, 36; Ps. 33, 9; 1 Petr. 2, 3. 2) *sapere, sapidum, jucundum, suavem, dulcem esse* vel *fieri:* አልቦ፡ዘይጥዕም፡እምነ፡ዐቂበ፡ትእዛዘ፡እግዚ"፡ γλυκύτερον Sir. 23, 27; ጥዕመ፡መዐዛየ፡ 24, 15; ይጥዕም፡እምነ፡መዓር፡ዝክርየ፡ 24, 20. 11, 3; ቦ፡እክል፡ዘይጥዕም፡እምእክል፡ κάλλιον 36, 23; ይጥዐም፡ 39, 14; Ps. 18, 11, Jud. 14, 18; አኮኑ፡በዕፅ፡ጥዕመ፡ማይ፡ ἐγλυκάνθη Sir. 38, 5; Lit. 171, 4; c. pron. suff., *alicui:* ጥዕሞሙ፡እክል፡ ἡδύνθη αὐτοῖς Job 24, 5; ጥዕመቶ፡እኪት፡ውስተ፡አፉሁ፡ 20, 12; ለብእሲ፡ዘማዊ፡ ኵሉ፡እክል፡ይጥዕሞ፡ Sir. 23, 17; ጥዕመኒ፡ንዋምየ፡ Jer. 38, 26; ይጥዕሞሙ፡ንዋም፡ Chr. ho. 24. — *Voc. Ae.:* ጥዕመ፡ዘ፡ቀመሰ።

አጥዐመ፡ II, 1 1) *gustandum* vel *fruendum dare* alicui alqd, c. Acc. rei et ለ፡ pers. vel c. dupl. Acc.: Gen. 43, 23; አጥዐመ፡ሥጋ፡ለአኅው፡ Phlx. 243; ὁ λόγος συνῆψεν ἑαυτῷ τὸν ἄνθρωπον ወአጥዐሞ፡ሞተ፡ (ut quidam docent) Cyr. f. 74; እግዚ"፡አጥዐሞሙ፡በከመ፡አጥዐሙ፡ለሰብእ፡ረኃበ፡ Jsp. p. 368. 2) *sapidum, suave, dulce, jucundum reddere* alqd: sal ዘአጥዐሞ፡ለልሱሕ፡ Lit. Joh.; አጥዕሙ፡መዐዛከሙ፡ Sir. 39, 14; ለዐይንከሰ፡ (coram te) ያጥዕም፡ለከ፡አፉሁ፡ (Acc.) Sir. 27, 23 var.; አጥዕማ፡ (Imprt.) ለማሕሌትየ፡ውስተ፡አፈ፡ኵሉ፡ዕድው፡ Sx. Tachs. 5.

አስተጠዐመ፡ IV, 1 et **አስተጣዐመ፡** IV, 3 1) *dulce, suave, jucundum reddere* alicui alqd, *condire* cibos: Ps. 54, 15; በከናፍሪሁ፡ያስተጥዕም፡ (v. "ጣዕም፡) ለከ፡ቃሎ፡ Sir. 12, 16; እመ፡አስተጠዐምከ፡ሎቱ፡ (peccatori) ምግባሮ፡ቀተልከ፡ለእኊከ፡ Did. 6; እንዘ፡ያስተጥዕም፡ Clem. f. 179; ኢናስተጣዕም፡ለከርሥነ፡አላ፡ናስተጣዕም፡ትምህርተ፡መንፈሳዌ፡ Hom. Greg. 2) *dulce praedicare* alqd i. e. *jucunditatem* vel *suavitatem* rei *laudare* alicui, c. Acc. rei et ለ፡ pers.: fructus arboris ዘአስተጠዐመ፡ላቲ፡(ሰይጣን፡) Clem. f. 6. 226; ሥጋ፡ያስተጥዕም፡ለነፍስ፡ምግባራተ፡ሕሡመ፡ Jsp. p. 381; Herodes coepit ይተሐት፡ላቲ፡ (sc. Mariae uxori) ወያስተጥዕም፡ክብራ፡ወፍቅራ፡በአፉሁ፡ Jsp. p. 326. 3) *jucunditatem, voluptatem praebere* alicui: ሰይጣን፡ያስተጥዕም፡ሎሙ፡በኅዳጥ፡ወይኬንን፡ሎሙ፡በብዙኅ፡ Clem. f. 219.

ጥዑም፡ part. *sapidus, gustu jucundus, dulcis, suavis:* ፍት፡ጥዑም፡ μεθ' ἡδονῆς Prov. 17, 1; γλυκύς Prov. 27, 7; Jud. 14, 14; Jes. 5, 20; መዓር፡ጥዑም፡ Hez. 3, 3; Sir. 49, 1; Ps. 118, 103; Apoc. 10, 9; Jac. 3, 11; crebro de aqua viva et dulci: ማይ፡ጥዑም፡ Gen. 21, 19. 26, 19; Lev. 14, 5. 7; ማየ፡ጥዑም፡ Lev. 14, 50—52; Num. 5, 17; ማይ፡ዘጥዑም፡መሪረ፡ይከውን፡ Rel. Bar.; 4 Esr. 3, 13; መባልዕት፡ጥዑም፡ ἡδύσματα *cupediae, sapores* 2 Par. 9, 24; ብልዑ፡ወስትዩ፡ጥዑማተ፡ γλυκάσματα 2 Esr. 18, 10; de aliis rebus variis, ut: somno Koh. 5, 11; unguento Koh. 10, 1; luce Koh. 11, 7; ልሳን፡ጥዑም፡ λάρυγξ γλυκύς, አፍ፡ጥዑም፡ γλῶσσα εὔλαλος Sir. 6, 5. 40, 21; ጥዑም፡ነገር፡ Job 6, 6; cantus ሐዋዝ፡ወጥዑም፡ Sir. 47, 9; ጥበብ፡ለሰሚዕ፡ጥዑም፡ Clem. f. 175; καίριος Prov. 15, 23; χρηστός 1 Petr. 2, 3 rom.; ጥዑማን፡ዜና፡ወዝክር፡ Enc. Masc. 12. — Adv. ጥዑመ፡ *jucunde, suaviter,* Lud.

ጣዕም፡ subst., m. et f., Pl. ጣዕማት፡ 1) *gustus, sapor:* Ex. 16, 31; Num. 11, 8; Job 6, 6; Jer. 31, 11; ጕርዔ፡ይፈልጥ፡ለኵሉ፡ጣዕመ፡እክል፡ Sir. 36, 24; 4 Esr. 4, 48; ፍሬያት፡ዘበበጣዕሙ፡ Clem. f. 171. a) *sapor jucundus:* monachi ኢይብልዑ፡ለጣዕም፡ F. N. 10; Lit. 158, 4. b) *sapor* i. e. *judicium:* እንከረ፡ንጉሥ፡እምጣዕመ፡ቃሉ፡ Sx. 8. c) gustus quatenus ad cultum habitumve refertur (*ratio, ingenium, studium*): ይደሉ፡ለለ፩ከመ፡ይልበስ፡በፈቃዱ፡በጣዕመ፡ዘመን፡ (ſich nach Belieben nach dem Geſchmak der Zeit zu kleiden) F. N. 23. 2) *dulcedo, suavitas, lepor:* እንዘ፡ያአምሩ፡ጣዕሞ፡ለዓለም፡ወምረራ፡ለሞት፡ Macc. f. 19; ጣዕመ፡ነገሩ፡ sc. seductoris Jsp. p. 307; ሣእሣአ፡አፉሁ፡ወጣዕመ፡ነገሩ፡ Kbr. Nag. n. 22; ሣአሣአ፡አፉሁ፡ወጣዕመ፡ቃሉ፡ Sx. Mij. 22; ሣእሣአ፡ጣዕመ፡ቃሎሙ፡ Macc. f. 20. 3) *jucunditas,* *deliciae, voluptas, cupediae:* መነኑ፡ፍትወታተ፡ወጣዕመ፡ዝዓለም፡ Clem. f. 153. 170; ከመ፡ይጹም፡እምእሎን፡ጣዕማት፡ F. M. 14, 9; ተሰጥሞ፡ውስተ፡ጣዕማት፡እንስሳዊት፡ F. M. 17, 4; ናሁ፡በላዕኩ፡ኵሎ፡ጣዕማተ፡ወኢረከብኩ፡ዘይጥዕም፡እምነ፡ጥዒና፡ Fal. f. 65.

ጥዕመት፡ n. act. 1) *gustatus, sapor:* ወሀበቶ፡ፍትታተ፡በረከት፡እምነ፡አውሎግያ፡ወሶበ፡በልዐ፡ኮነ፡ጥዕመታ፡ውስተ፡አፉሁ፡ከመ፡መዓር፡ Sx. Sen. 19. 2) *dulcedo*, Lud. sine auct.

ጠዐቀ፡ I, 1 [vid. ጸዐቀ፡, ጦቀ፡, ዐጠቀ፡] *circumcludere, circumplecti:* terra dehiscens corpus Adami recepit ወአሜሃ፡ተላጸቀት፡በበይናቲሃ፡ወጠዐቀቶ፡ለሥጋ፡አዳም፡እምድኅረ፡ወረደ፡ Abush. 47.

ጥዑቅ፡ part. vid. in scholia ad መቅዐን፡ c. 456.

ጣዕዋ፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. አጣዕዋ፡ [vic. videtur ጠበወ፡] *pullus* (lactens): ጣዕዋ፡ላህም፡ወፈረስ፡ወእድግ፡ወገመል፡ F. N. 40; ጣዕዋ፡ከርከንድ፡ Ps. 28, 6 var. In specie a) *vitulus, vitula:* ላህም፡ጣዕዋ፡ Ps. 68, 36; ጣዕዋ፡ላህም፡ 2 Par. 13, 9; ላህም፡ጣዕዋ፡፯ 29, 31; ጣዕዋ፡አልህምት፡ Kuf. 7; ጣዕዋ፡ዘ፫ዓመት፡ Kuf. 14; ከመ፡ጣዕዋ፡ዘተፈትሐ፡እማእሰሩ፡ Mal. 3, 20; Hen. 85, 3. 4 seq.; ጣዕዋ፡አንስቲያዊት፡ 85, 3; እልኩ፡ጣዕዋ፡ 86, 3; አጣዕዋ፡ 86, 2. b) *agnus, agna:* ኢታብስል፡ጣዕዋ፡በሐሊበ፡እሙ፡ ἄρνα Ex. 23, 19; Jesus በግዕ፡ንጹሕ፡ወልደ፡ቅድስት፡ጣዕዋ፡ Org. — *Voc. Ae.:* ጣዕዋ፡ዘ፡እምቦሳ፡; *aliud:* እምቦሳ፡ዘላህም፡; *aliud:* እምቦሳ፡ሐራጊት፡

ጠዐወ፡ inus. i. q. טָעָה תָּעָה ܛܥܳܐ طَغَا et طَغَى *errare,* in specie טְעָא *ad idolorum cultum aberrare.*

ጣዖት፡ subst., plerumque m., sing. et coll., Pl. ጣዖታት፡ טְעִי טָעוּת טַעֲוָא *error, idolum,* طَاغُوتٌ] *error in rebus ad religionem pertinentibus*, i. e. a) *defectio* a Deo vero: ጸንዑ፡በጣዖቶሙ፡ ἀποστροφαῖς Jer. 5, 6. b) *prava superstitio* vel *religio:* ኵሉ፡ዘዘከርነ፡ጣዖት፡ Clem. f. 179; ሰብእ፡ሐራስ፡ወሥራይ፡ወሰገል፡ወጣዖት፡ f. 219. c) concr.: *idolum, idola*, Sx. Sen. 12; ጣዖት፡ εἴδωλα Jes. 10, 11. 30, 22. 57, 5; Jer. 9, 14. 14, 22; Dan. ap. 13, 6; Hez. 8, 10. 36, 17; ገብረ፡ጣዖተ፡ Kuf. 11; እሉ፡ጣዖት፡ Kuf. 12; 1 Thess. 1, 9; Rom. 2, 22; Act. 7, 41; βδελύγματα, χειροποίητα Jes. 2, 8. 18; ያነብሩ፡ጣዖተ፡ Dan. 11, 31; ἀγάλματα Jes. 19, 3. 21, 9; ἐπιτηδεύματα Ps. 105, 37; ድኩም፡ወጽኑስ፡ጣዖተ፡ዝዓለም፡ στοιχεῖα Gal. 4, 9; ጣዖታት፡ Sx. Hed. 22; ቤተ፡ጣዖታት፡ Kuf. 12; etiam βωμός (*altare idolorum* vel *delubrum*): ኀበ፡ይነብር፡ጣዖትክሙ፡ (v. ጥዖትክሙ፡ in uno libro a me inspecto) Jes. 15, 2; βωμοί Jes. 16, 12. 17, 8.

አጥዐወ፡ II, 1 *hariolari, idola colere, idololatriam exercere:* Mal. 2, 11 var.; ዘያጥዑ፡ Clem. f. 82; ዘያሰግል፡ወያጥዑ፡ f. 226; አጥዕዎ፡ *idololatria* Syn. f. 315. 387.

አጣዐወ፡ II quadrl. 1) *hariolari* vel alia *superstitionis pravae genera sectari:* እለ፡ያጣዕዉ፡በከርሥ፡ ἐγγαστρίμυθοι 2 Par. 33, 6; እለ፡ይትሜረዩ፡ወእለ፡ያሰግሉ፡ወእለ፡ያጣዕዉ፡ (sequuntur XVII superstitionis genera) Clem. f. 178. 2) *idola colere, idololatriam exercere:* አጣዐወ፡ወአምለከ፡አማልክተ፡ነኪር፡ Mal. 2, 11; 1 Cor. 5, 11; Act. 17, 16; Inf. አጣዕዎ፡ *idololatria* Gal. 5, 20; magia ይመርሕ፡ውስተ፡አጣዕዎ፡ Did. 35; ኢታስግሉ፡ወኢታጣዕዉ፡ ibid.

ጠዓዊ፡ n. ag. ut videtur *hariolus:* ጠዓውያን፡ (et ማርያን፡) Clem. f. 179.

መጣዕው፡ part. *idolorum cultor*, Pl. መጣዕዋን፡ Did. ed. Platt p. 103.

መጥዐዊ፡ (II, 1) et **መጣዓዊ፡** (quadrl. II) part. c. term. adj., *superstitioni pravae deditus, hariolus, idololatra:* መጥዐዊ፡ F. N. 5; Jsp. p. 290; Org.; መጥዐውያን፡ Did. 13; F. M. 5, 2; መጣዓውያን፡ Clem. f. 128; F. M. 15, 2; Lit. Cyr.

ጥዕየ፡ I, 1 [an componendum cum ጽሕወ፡, deinde etiam cum صَحَّ?] Perf. ጥዒከ፡ et ጠዐይከ፡, Imprf. ይጥዒ፡ sed etiam ይጤዒ፡ (sicut ይሬዒ፡, nisi hoc ad I, 2 referre malueris), Subj. ይጥዐይ፡ 1) *sanum esse*, a) *bene valere:* ጣዕዮ፡ (Inf.; exspectaveris ጥዕዮ፡) ነፍስ፡ Sir. 30, 16. b) *belle* vel *bene se habere*, de animatis et inanimatis: ለጥዕዮ፡ከመ፡ይጥዐይ፡ኵሉ፡ዘይሠርጽ፡ወይልህቅ፡ዲበ፡ምድር፡ Kuf. p. 8; de rebus publicis: ወሀድኡ፡አይሁድ፡በመዋዕለ፡ስምዖን፡ (Maccabaei) ወጥዕዩ፡ Jsp. p. 298. c) *salubrem esse:* ኢጥዕየ፡ድቃስ፡ Rel. Bar. d) *salvum, incorruptum esse:* ርትዕት፡ሃይማኖት፡እንዘ፡ትጤዒ፡ ἡ ὀρθὴ καὶ ἀμώμητος πίστις, Epist. Joann. Ant. in Cyr. f. 114. 2) *consanescere, convalescere:* ኢይጥዒ፡ቍስልየ፡ Job 16, 6; Joh. 11, 12; እስከ፡ይጥዒ፡ወይትፌወስ፡ Jsp. p. 333; Enc. Mij. 15; ከመ፡ይጥዐይ፡ Sx. Mag. 27; Ssal. Req.; ጥዕየ፡እምሕማሙ፡ Jsp. p. 286; ሶበ፡ትጥዒ፡እምሕማምከ፡ Chr. Ta. 17; እመ፡ጥዕየ፡እምደዌሁ፡ F. M. 26, 5; etiam *recreari*, ut: ኢጥዒኩ፡ (v. ኢጠዐይኩ፡) ንዋመ፡ (i. q. ኢኖምኩ፡ጥዑየ፡) Rel. Bar.

አጥዐየ፡ II, 1 1) *sanum, salvum, incolumem servare* alqm: ሕጸጸ፡ቅንአት፡ያጥዒ፡ሥጋ፡ Fal. f. 69; እግዚ"፡ያጥዒክሙ፡ነፍሰክሙ፡ 1 Thess. 5, 23. a) etiam alqd, ut: ሐመረ፡ንግደትየ፡አጥዒ፡ Enc. Jac. 13. b) *vegetum, alacrem, lactum reddere* vel *servare* animum: ፍትወተ፡ኄራን፡ያጥዒ፡ነፍሰ፡ ἡδύνουσι Prov. 13, 19; እሳተ፡መለኮት፡ዘይቄድስ፡ነፍሰ፡ወያጥዒ፡ሞቁ፡ III Sal. Mar. 21. 2) *sanitati restituere, sanare, mederi:* Christus መንፈሰ፡ወሥጋ፡ (aegroti) ፍጹመ፡አጥዐየ፡ Clem. f. 233; አጥዐየ፡መፃጕዐ፡ Genz. f. 72; ሩፋኤል፡ይፌውስ፡ሕማመ፡ወያጥዒ፡ቍስለ፡ Sx. Pag. 3; ፈውሳት፡እለ፡ያጥዕያ፡ቍስላተ፡ F. M. 3, 3; ዝንቱ፡ደዌ፡ይከውን፡ዕጹበ፡ፈውሶቱ፡ወአጥዕዮቱ፡ F. M. 3, 7.

ጥዑይ፡ part., f. ጥዒት፡, *sanus, valens, validus:* ነዳይ፡ጥዑይ፡ Sir. 30, 14; ጥዑያን፡ Matth. 9, 12; Luc. 5, 31; ጥዑየ፡ይኩን፡ሥጋከ፡ Sir. 30, 15; ዘበዐቅሙ፡ይበልዕ፡ጥዑይ፡ነፍሱ፡ 37, 31; አዕይንት፡ጥዑያት፡ Chr. Ta. 17; ጥዒተ፡ v. ጥዒታ፡ εὐρώστως Sap. 8, 1; ውሉድ፡እለ፡ተወልዱ፡ጥዑያኒሆሙ፡ F. M. 27, 2. a) *saluber:* ጥዑይ፡ንዋም፡ ὕπνος ὑγιείας Sir. 34, 20; adv. ጥዑየ፡ *salubriter:* ኖመ፡ጥዑየ፡ወሰከበ፡ሐዋዘ፡ Enc. Hed. 6. b) *integer, incolumis, salvus:* ὁλόκληρος Jac. 1, 4; ወኮኑ፡አይሁድ፡እምውእቱ፡ጊዜ፡በዳኅና፡ጥዑያነ፡ Jsp. p. 279. 338.

ጥዒና፡ subst. 1) *sanitas, bona valetudo:* F. M. 1, 4; Chr. Ta. 17; እምቅድመ፡ይርከብ፡ (recuperare) ፍጻሜ፡ጥዒና፡ Chr. Ta. 24; ዕቀበ፡በሰላም፡ወበጥዒና፡ Lit. 164, 3; Fal. f. 65

(vid. sub ጣዕም፡). 2) *salus, prosperitas, incrementum laetum:* ሠረቀ፡ፀሓይ፡ላዕሌሆሙ፡ለጥዒና፡ Kuf. p. 8; ለጥዒና፡አዝማድየ፡ Jsp. p. 278; reipublicae, Jsp. p. 294.

ጥዕየት፡ n. act. *sanatio:* Lud. e Mss. Colb.

መጥዕይ፡ part., f. **መጥዒት፡** *sanator, medicus,* Lud. sine auct.

መጥዐዪ፡ part. c. term. adj., f. **መጥዐዪት፡**, id., Lud. ex Org. Edz.

ጣዕጥዐ፡, **አንጣዕጥዐ፡** *commoveri* vid. sub II ጣእጥአ።

ጠየረ፡ inus.; طَارَ *volavit;* طَيْرٌ *volucris;* تَطَيَّرَ *male auguratus est;* טַיֵּר *augurari.*

ተጠየረ፡ III, 2 *augurari, auspicia* vel *omina captare, ominari, hariolari* vel *divinare* in genere: ዘይጤየር፡ οἰωνιζόμενος Deut. 18, 10; ኢትጠየሩ፡በዖፍ፡ Lev. 19, 26; Clem. f. 224; ተጠይሮ፡ Asc. Jes. 2, 5; ተጠይሮ፡ዖፍ፡ Clem. f. 178; ዘይጤየር፡በዖፍ፡ወበማይ፡ወበእሳት፡ Clem. f. 245; እመበ፡ዘተጠየረ፡በአዕዋፍ፡አው፡በአራዊት፡አው፡በካልእ፡አው፡በዘኮነ፡ከዊኖ፡ f. 255. 163; ዘይጤየሩ፡በሐሳበ፡ፀሓይ፡ወወርኅ፡ Org. 2.

አጣየረ፡ II, 3 *augurare:* ዘያጣይር፡በዖፍ፡ Clem. f. 159.

መጠይር፡ part. *auspex, augur,* Can. Laod. 35 (36).

ተጠያሪ፡ n. ag. *auspex, augur, ominator, divinator:* ኢትኩን፡ተጠያሬ፡በዖፍ፡ M. M. f. 316; ተጠያሪ፡በመሬት፡ወበሐመድ፡ወበፍሬ፡ዕፀው፡ Lud. e Syn.; ተጠያርያን፡ Kedr f. 65; Const. Ap. 62 (63); III Const. Ap. 13.

መስተጠይር፡ part. id., Lud. e Syn.

ጤሰ፡ I, 1 [amh. id.; an vic. ወጠሰ፡?] Subj. ይጢስ፡, *fumare:* Gen. 15, 17; Ex. 19, 18; Ps. 103, 33. 143, 6; ለእሳት፡ይቀድም፡ይጠይስ፡ተነ፡ጢሱ፡ Sir. 22, 24; ተንታጋት፡እለ፡ይጠይሱ፡ Jes. 7, 4; ሡዕ፡ዘይጠይስ፡ 42, 3; Sap. 10, 7; ዘእንበለ፡ይጢስ፡ሥብሕ፡ 1 Reg. 2, 15.

አጤሰ፡ II, 1 *fumare* vel *vaporare facere, fumum facere, fumigare:* ይጸልም፡ገጾሙ፡እምጢስ፡ዘያጠይሱ፡ውስተ፡ቤት፡ Ep. Jer. 20; ዘንተ፡ያጠይስ፡ Tob. 6, 8; አጤሰ፡ልበ፡ወሐሞቶ፡ለዓሣ፡ Sx. Masc. 16; ሰቀላ፡ (feminam) ቈልቈሊተ፡ወአጤሰ፡መትሕቴሃ፡እሳተ፡ Sx. Teq. 1; Deus ዘያጠይሶ፡ለተነ፡ጊሜ፡ M. M. f. 56; አጢስ፡ቦቱ፡ (damit) Tob. 6, 17.

ጢስ፡ subst., plerumque m., *fumus,* (*vapor*), 4 Esr. 2, 34. 6, 37; Hen. 60, 18; καπνός Sap. 2, 2; Ps. 17, 10. 101, 4; Prov. 10, 26; Jes. 6, 4. 14, 31; የዐርግ፡ጢሱ፡ላዕለ፡ Jes. 34, 10. 51, 6; Cant. 3, 6; Act. 2, 19, Apoc. 9, 2; ἀτμίς Jac. 4, 14; ጢስ፡ምንሃብ፡ Sir. 38, 28; ተነ፡ጢስ፡ ἀτμὶς καπνοῦ Joel 3, 3; Sir. 22, 24; ጢስ፡ዋዕይ፡ 4 Esr. 13, 16; ጢስ፡መዐትየ፡ Jes. 65, 5. a) suffimentorum: Lev. 16, 13; ጢስ፡ስኂን፡ Sir. 24, 15; ጢስ፡ዕጣን፡ Hez. 8, 11; Apoc. 8, 4; Enc. Genb. 12. b) *nubecula* oculi: ወወፅአኒ፡ጢስ፡ውስተ፡አዕይንትየ፡ Tob. 2, 10. 3, 17. 6, 9. 11, 7. 12.

ጠየቀ፡ I, 2 [صُ? דיק; vic. ጠቀቀ፡ et ጠንቀቀ፡, vid. sub ጥዩቅ፡] 1) *perspicere, spectare, contemplari:* ዘጠየቅነ፡ ἐθεασάμεθα 1 Joh. 1, 1; Asc. Jes. 11, 34; ጠይቆ፡ርእሶ፡ (κατανοεῖν) Jac. 1, 24; ለጠይቆ፡ Ex. 19, 21; ጠየቀ፡ Jes. 59, 16; Hen. 2, 1. 5, 1. 101, 1; Luc. 22, 56 rom. (ἀτενίσασα). 2) *attendere:* a) *animadvertere:* ጠይቁ፡በሕቁ፡ νοήσατε σφόδρα Jer. 2, 10; ቀዊምየ፡ኢጠየቀኒ፡ Job 30, 20; ፀአቶ፡ኢይጤይቅ፡ Prov. 24, 35. b) *cavere:* ተዐቀቡ፡ወጠይቁ፡እምነ፡ ... Matth. 16, 6 rom. 3) *sciscitari, percontari, perscrutari, pertentare:* ትጤይቅ፡ወትስእል፡ወትጽህቅ፡ Hen. 21, 5. 25, 1; ቅድመ፡ጠይቅ፡ወድኅረ፡ትጌሥጽ፡ Sir. 11, 7; እንበለ፡ትንብብ፡ጠይቅ፡ μάνθανε Sir. 18, 19; እግዚ"፡ዘትጤይቃ፡ለጽድቅ፡ δοκιμάζων Jer. 20, 12; ጠይቅ፡ነገሩ፡ለትምህርትከ፡ Sir. 16, 25; c. Acc. pers.: ጠየቅዎ፡ለ፩እምእለ፡ይቀውሙ፡ (v. ተጠየቅዎ፡) Dan. 7, 16. 19. 4) *perspectum habere,* a) *comperire:* ጠየቁ፡ዘገብረ፡ 2 Esr. 23, 7. b) *exploratum habere, certo scire, bene novisse* vel *cognoscere:* ἐπισταμένη Sap. 9, 9; ዘእንበለ፡ትሕትቱ፡ወትጠይቁ፡ τὸ σαφὲς ἐπιγνόντες Dan. ap. 1, 48; 1 Par. 28, 9. 10. 29, 17. 2 Par. 2, 8. 6, 30; ነፍስየ፡ትጤይቆ፡ጥቀ፡ Ps. 138, 13; Prov. 24, 53; እብጻሕ፡ኀበ፡ጠይቆቱ፡ Job 23, 3; ጠይቆ፡እግዚ"፡ Prov. 2, 5; እንበለ፡ትጠይቆ፡ለሰብእ፡ኢትንአዶ፡ Sir. 27, 7; እስራኤል፡ኢጠየቀነ፡ Jes. 63, 16; seq. ከመ፡ Job 5, 25; አእመረ፡ወጠየቀ፡ከመ፡ ... Kuf. 16. 27; ታአምሪ፡ወትጤይቂ፡ከመ፡ይመርረኪ፡ Jer. 2, 19; Judith 9, 14. c) *certum esse* de re: πιστεύσητε Joh. 10, 38; ከመ፡ያእምሩ፡ወይለብዉ፡ወይጠይቁ፡ወይእመኑ፡ Jes. 41, 20; ከመ፡ይጠይቁ፡በሃይማኖት፡ ὑγιαίνωσιν Tit. 1; 13 (et ይጥዐዩ፡ legendum videtur). d) *penitus intelligere:* ኢጠየቁ፡ οὐ συνῆκα Dan. 12, 8; ይጤይቅ፡ፍኖቶ፡ Prov. 21, 29; Jes. 1, 3 var.; Marc. 14, 68; አርትዑ፡አእምሮ፡በጠይቆ፡ Prov. 9, 6; ጠይቆ፡ αἴσθησις *intelligentia* Prov. 14, 18. 24, 4.

አጠየቀ፡ II, 2 1) *certiorem facere* alqm de re, *perferre* alqd *in notitiam* alcjs, *referre* alqd ad alqm, c. Acc. pers.: አጠይቁኒ፡ φράσατέ μοι Job 6, 24; Joh. 1, 22; seq. ከመ፡ Jsp. p. 320; c. በ፡ rei: ወአጠየቆ፡ለንጉሥ፡በመጽሐፈ፡ኍልቍ፡ 1 Par. 21, 5; c. dupl. Acc.: አጠይቁኒ፡ኍልቆሙ፡ 1 Par. 21, 2; አጠየቅዎ፡ለንጉሥ፡ቃላተ፡ 2 Par. 34, 28. 2) *intelligentiam* vel *cognitionem* rei *praebere, afferre* alicui, *docere, exponere, demonstrare,* c. Acc. pers.: አጠየቅዎሙ፡ v. ያጤይቅዎሙ፡ συνετίζοντες 2 Esr. 18, 9; c. Acc. rei: Gen. 3, 6; seq. ከመ፡ Act. 9, 22; c. dupl. Acc.: ተጋብኡ፡ኀበ፡ዕዝራ፡ከመ፡ያጠይቆሙ፡ኵሎ፡ቃለ፡ኦሪት፡ 2 Esr. 18, 13.

ተጠየቀ፡ III, 2 A) Refl. 1) *diligenter sciscitari* vel *percontari* certum, verum (ſich Gewißheit verſchaffen), *sedulo interrogare,* c. በኀበ፡ pers.: በኀበ፡ጠቢባን፡ተጠየቅ፡በኵሉ፡ጊዜ፡ Sir. 27, 12; c. እምነ፡ pers. et Acc. rei, ἀκριβοῦν Matth. 2, 7; c. Acc. pers.: ተጠየቅዎ፡ለ፩እምእለ፡ይቀውሙ፡ Dan. 7, 16. 19 var.; c. Acc. pers. et በእንተ፡ rei Luc. 9, 45. 2) *pro certo cognoscere, certiorem fieri* de re, c. Acc.: እመ፡ተጠየቀ፡ብእሲ፡ደዌሁ፡ ἐὰν γνῷ 2 Par. 6, 29; Luc. 22, 56 Platt. B) Pass. 1) *perspici, animadverti,* Cod. Mus. Brit. LXXII f. 64 (vid. sub ገለጸ፡). 2) *compertum esse* alicui: ተጠየቀ፡ኀቤነ፡እስመ፡ .... Jsp. p. 334. 3) *perspicuum esse, apparere:* በዝ፡ተዐውቀ፡ወተጠየቀ፡ seq. ከመ፡ Abush. 12, al. 4) *probari,* in specie *eventu probari, certum* vel *verum fieri:* ለእመ፡ተጠየቀ፡ሞተ፡ንጉሥ፡ (ſich beſtätigt) Jsp. p. 340; ወበዝ፡ተጠየቀ፡ሕልመ፡አቡሆሙ፡ p. 302; ወተጠየቀ፡ሶቤሃ፡ነገረ፡ (i. e. vaticinium) ኤረጋዊ፡ ibid.; p. 373.

ጥዩቅ፡ part. 1) *perspicax, argutus, prudens:* ጥዩቅ፡

ብእሲ፡ ὁρατικός Prov. 22, 29; πανοῦργος Prov. 28, 2. 2) *subtilis, accuratus:* አምሳል፡ጥዩቅ፡ (var. pro ጥንቁቅ፡) παροιμίαι ἀκριβεῖς Sir. 18, 29; አይድዐኒ፡ፍካሬሁ፡ጥዩቀ፡ τὴν ἀκρίβειαν Dan. 7, 16; adv. ጥዩቀ፡ a) *subtiliter, accurate, diligenter, penitus:* እለ፡ይኄልዩ፡ጥዩቀ፡ διανοουμένους φρόνησιν Dan. 1, 4; ἀκριβῶς 1 Thess. 5, 2; Matth. 2, 8; Luc. 1, 3; τελείως (ut videtur) 1 Petr. 1, 13. b) *exacte*, Matth. 5, 26. 3) *exploratus, certus, indubitatus, evidens*, Deut. 13, 15; βέβαιος Herm. p. 11; ለአከቶ፡ይስማዕ፡ጥዩቀ፡ነገረ፡ μαθεῖν τὸ ἀκριβές Esth. 4, 5; ዕለተ፡ጥይቅተ፡ Lit. Orth.; Deus factus est ሰብአ፡ጥዩቀ፡ Lud. ex Enc. Mag. 1; adv. ጥዩቀ፡ a) *pro certo, certe:* አእምሩ፡ጥዩቀ፡ Act. 4, 10. b) *evidenter:* ጥዩቀ፡ጥቀ፡ σαφῶς σφόδρα Deut. 27, 8; ጥዩቀኬ፡ወገሃደ፡ Cyr. c. Pall. f. 66, al. — Idem est በጥዩቅ፡ Lud.

ጥያቄ፡ subst., m. et f., 1) *cognitio certa* vel *accurata, pervestigatio* Lit. 171, 1. 2) *perspicuitas, evidentia:* በብዙኅ፡ጥያቄ፡ፈለጠ፡ μεθ’ ὅσης σαφηνείας διαιρεῖ Chr. ho. 3; Enc. Hed. 29. 3) *ratio rei perspecta* vel *certa, veritas exacta:* ኀሠሠ፡በእንተ፡ዝንቱ፡ነገር፡እስከ፡ትረክብ፡ጥያቄሁ፡ Jsp. p. 337; ኢያእመረ፡ጥያቄሁ፡ለዝንቱ፡ F. N. 24; ጥያቄ፡ነገርየ፡ተበየነ፡ Jsp. p. 300. 4) *probatio, demonstratio, argumentum:* ለጥያቄ፡ነገሩ፡ (zur Beſtätigung davon) Jsp. p. 309. 310; F. M. 2, 10; ናመጽእ፡ካልአ፡አምሳለ፡ለጥያቄ፡ዝንቱ፡ Chr. Ta. 13; በከመ፡አቅደምነ፡ጥያቄሁ፡ (wie wir zuvor bewieſen haben) F. M. 24, 5; አምጽአ፡ሰማዕተ፡ለጥያቄ፡ላዕለ፡ዘይሰኪ፡ F. N. 43, 6; የሀብዎ፡መዋዕለ፡ዕድሜ፡ለአብጽሖተ፡ጥያቄሁ፡ ibid.; ጥያቄ፡ቀዳማዊ፡, ዳግም፡, ሣልስ፡ Abush. 38. 39.

ጥይቅና፡ subst. *subtilitas, ratio rei certa, explorata, vera*, ἀκριβασμός Jud. 5, 15; Did. 1; በጥይቅና፡ *accurate, certo:* አእምሩ፡ዘንተ፡በጥይቅና፡ H. A. n. 30; Org. 2.

መጠይቅ፡ part. *is qui intelligentiam rei praebet, docet, exponit:* መጠይቃን፡ለሕዝብ፡መጽሐፈ፡ 2 Esr. 18, 7 var.

ጤዐ፡ vel **ጤአ፡** I, 1 [טוּחַ طاخ (طَيَّخ)] Subj. ይጢዕ፡ 1) *linere, ob- collinere, illinere:* ንሣእ፡ዐጽቀ፡በለስ፡ወጢዕ፡ (v. ወደይ፡) ቦቱ፡ኀበ፡ተሐምም፡ 4 Reg. 20, 7; አልቦ፡ከመ፡ዘይጠይዕዎ፡ሥራየ፡ οὐκ ἔστι μάλαγμα ἐπιθεῖναι Jes. 1, 6. 2) *linendo opplere, obturare:* ወይጠይዑ፡እዘኒሆሙ፡ Mich. 7, 16; ጤዑ፡ (v. pro አጽመሙ፡) እዘኒሆሙ፡ከመ፡ኢይስምዑ፡ Jes. 6, 10. — *Rad. Abb.:* ጤዐ፡ዘ፡መረገ፡

ጥዩዕ፡ part. *linendo oppletus, obturatus:* Christus ለጽሙማን፡ሰቈረ፡እዘኒሆሙ፡ጥዩዓተ፡ከመ፡ይስምዑ፡ቃለ፡ሃይማኖት፡ Clem. f. 233; ይሰቍር፡እዝነ፡ጥዩዐ፡ Lit. Joh.

ጤገን፡ n. prgr., m. et f., Pl. ጤገናት፡ i. e. τήγανον [vid. ቴገን፡ ܛܓܢܐ طَاجِن] *sartago, frixorium, patella:* ንሣእ፡ለከ፡ጤገነ፡ኀጺን፡ (v. ዳጌነ፡) Hez. 4, 3; 2 Reg. 13, 9; ኅብስተ፡ጤገን፡ 6, 19 var.; 1 Par. 9, 31; ጤገናት፡ 1 Par. 23, 29; in Actis Martyrum ጤገን፡ Sx. Ter 15; ጤገናት፡ Sx. Sen. 29. — *Voc. Ae.:* ጤገን፡ዘ፡የብረት፡ምጻድ፡።

ጤገነ፡ quadrl. I [denom.; طَجَّنَ ܛܰܓܶܢ] *in sartagine* vel *patella frigere:* እለ፡ጤገኖሙ፡ንጉሠ፡ባቢሎን፡በእሳት፡ ἀπετηγάνισε Jer. 36, 22; Const. Ap. 51.

ጢጉን፡ et **ጤጉን፡** part. *in sartagine frixus*, 2 Reg. 6, 19.

ጠግዐ፡ I, 1 [ut videtur, vicinum verbo תָּקַע *complosit, feriendo fixit*, cujus significationem quandam specialem Aethiopes habent sub ጠቀዐ፡] Subj. ይጥጋዕ፡ 1) *compactum esse, firme cohaerere:* አስሐትያ፡ዘጠግዐ፡ πεπηγώς Job 6, 16; ከመ፡አስሐትያ፡ጠጋዕከ፡ Job 15, 7; ጠግዐ፡ከመ፡አረፍት፡ማይ፡ ἐπάγη Ex. 15, 8; ወትጠግዕ፡ (v. ወትጣግዕ፡) እዴሁ፡በእደ፡ካልኡ፡ συμπλακήσεται Zach. 14, 13. 2) *affixum esse, adhaerere, adhaerescere*, seq. ውስተ፡, ut: ጠግዐ፡ልሳነ፡ሕፃን፡ውስተ፡ጕርዔሁ፡ ἐκολλήθη Thren. 4, 4; በከመ፡ይጠግዕ፡ዝሞራእ፡ውስተ፡ሐቌ፡ብእሲ፡ Jer. 13, 11; c. ዲበ፡ Ps. 101, 6; እስከ፡ይጠግዕ፡ማእሰ፡ሥጋሁ፡ዲበ፡ዐጽሙ፡ Gad. T. H.; c. በ፡ pers.: Asc. Jes. 2, 1 vel rei: ይጥጋዕ፡ልሳንየ፡በጕርዔየ፡ Ps. 136, 7. 21, 16. 43, 27. 118, 25; Job 29, 10. 3) *infixum esse, inhaerere, haerere in re:* ውስተ፡ቀላይ፡ Ps. 68, 2; ወጠግዐ፡ኤርምያስ፡በጽቡር፡ Jer. 45, 6 vrs. nov.; ወሰቤሃ፡ጠግዐት፡ኵናት፡ (sc. in manu ejus) Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* ነቅጸ፡ጠግዐ፡ዘ፡ደረቀ፡ (male).

ጣግዐ፡ I, 3 *compactum cohaerere* rei, Zach. 14, 13 var. (vid. ጠግዐ፡).

አጥግዐ፡ II, 1 *adhaerere* vel *inhaerere facere*, c. Acc. rei et ላዕለ፡ pers., Kuf. p. 72.

አስተጣግዐ፡ IV, 3 *con-, agglutinare, con-, affigere:* ያስተጣግዕ፡በኰላ፡ ἐν κόλλῃ ἐῤῥύθμισεν αὐτό Jes. 44, 13; አስተጣግዖሙ፡ለዓሣተ፡ፈለግከ፡ወለክነፊከ፡ (προςκολλήσω) Hez. 29, 4; Tab. Tab. 5; አስተጣግዑ፡አባላቲሆሙ፡ (sc. martyrum feris objiciendorum) ምስለ፡ሥጋ፡በግዕ፡ (quo magis ea appeterent ferae) Abush. 50. a) *reglutinare* vel *conjungere*, quod ruptum vel dilaniatum erat: Lud. ex Enc. Mij. 15; ማሕው፡ለእመ፡ተሰብረ፡አልቦ፡ዘያስተጣግዖ፡ዘእንበለ፡ገባሪሁ፡ Fid. Jac. Bar. b) *infigere* vel *includere* gemmam auro: ከመ፡እብነ፡ጳዝዮን፡ዘአስተጣግዕዎ፡በወርቅ፡ጽሩይ፡ M. M. f. 49.

ጥጉዕ፡ part. *affixus, agglutinatus, adhaerens:* ዕፀው፡ለውሕ፡ጥጉዓን፡በአረፍት፡ Kbr. Nag. n. 56.

ጥጥ፡ subst. i. q. ጡጥ፡ *gossipium:* ዘይትዐሰብ፡እንስሳ፡ከመ፡ያጺሩ፡መክሊተ፡ጥጥ፡ኢይደልዎ፡ከመ፡ያጺሩ፡መክሊተ፡ኀጺን፡ F. N. 36; ፈትለ፡ጥጥ፡ Sx. Mag. 30.

ጢጣኖስ፡ vel "ኖን፡ n. prgr. Τιτᾶνες, *titanes, gigantes*, 2 Reg. 5, 18; ጤቤኖን፡ (corruptum) Judith 16, 6 (schol.: ኀያላን፡).

ጠፍ፡ *parvuli* vid. sub ጠፈፈ፡

ጠፍላሕት፡ subst., f. et m., Pl. ጠፋልሕ፡, rarius ጠፋልሕት፡, Pl. Pl. ጠፋልሓት፡ [ut videtur, *frustum* metalli, a פלח פלג (an *rotundum?* a פֶּלֶךְ فلك), si quidem ጠ e ተ deformatum est] *numus* argenteus, in specie *drachma* et *didrachmum:* ወሀብክዎ፡፲ወ፯ጠፋልሐ፡ሰቅለ፡ (v. ሰቅል፡) ዘብሩር፡ Jer. 39, 9; በ፲ወ፭ጠፋልሐ፡ብሩር፡ Hos. 3, 2; Gen. 20, 14. 16. 23, 15. 16; Jos. 7, 21; አሐቲ፡ጠፍላሕት፡ et ዐሥሩ፡ጠፋልሕተ፡አግሙስ፡ Luc. 15, 8 rom.; ዲናሪተ፡ወጠፋልሐ፡ብሩር፡ F. N. 26; ጠፋልሓት፡ F. N. 36. — *Voc. Ae.:*

ጠፋልሐ፡ዘ፡ጥብቅ፡ v. **ጥብብቅ፡**; *aliud:* **ሰቅል፡ወገመስ፡ወዲድርክም፡ወጠፋልሐ፡ዘ፡በበ፡፩ ድሪም ።**

ጠፍሐ፡ I, 1 [סָפַק صَفَقَ صَفَحَ טָפַח] Subj. **ይጥፋሕ፡** *complodere* manus, *plaudere* manibus, alis; seq. Acc. manus, Ps. 46, 1. 97, 9; 4 Reg. 11, 12; **ይጠፍሕ፡እዴሁ፡** Prov. 17, 18; **ጥፋሕ፡እዴከ፡** Hez. 6, 10. 21, 12; Jes. 55, 12; Jer. 5, 31; **ጥፋሕ፡እዴከ፡በዲበ፡እዴከ፡** Hez. 21, 14. 17. 22, 13; **ወጠፍሐ፡እደዊሁ፡ላሜህ፡በእንተ፡ሐዘኑ፡ላዕለ፡ቃየል፡ወበጥፍሐተ፡እደዊሁ፡ለከፎ፡ለወልዱ፡ወቀተሎ፡** Clem. f. 15; etiam omisso Acc.: **በጠፊሖትየ፡** Gen. 4, 23; **እለ፡ይጠፍሑ፡ወየኀብሩ፡ምስለ፡ቃለ፡ዕንዚራ፡** ἐπικροτοῦντες Am. 6, 5; c. **በ፡** manus: **ትጠፍሕ፡በእደዊሃ፡** Jer. 31, 26; Zeph. 2, 15; Sir. 12, 18; Org. 3 (vid. **ጽሕሰ፡**); c. **ላዕለ፡** ejus, de quo quis laetans plaudit: **ጠፍሑ፡እደዊሆሙ፡ላዕሌኪ፡** Thren. 2, 15; Nah. 3, 19; vel **በላዕለ፡** Job 27, 23; alas: **መላእክት፡ይጠፍሑ፡ክነፊሆሙ፡** Sx. Genb. 21. a) *plausum facere*, *crepitare*: **ይጠፍሑ፡በምድር፡** (ubi Gr. habet: σύροντες γῆν) Mich. 7, 17. b) *plaudendo fingere* vel *formare* lateres, Gen. 11, 3.

አስተጠፍሐ፡ IV, 1 et **አስተጣፍሐ፡** IV, 3 *complodere*, c. **በ፡** manus Num. 24, 10; c. Acc. manus: **ይስፍሑ፡ወያስተጣፍሑ፡እደዊሆሙ፡ኵሎሙ፡** (approbationis causa) F. N. 5; c. Acc. alarum: volavit **እንዘ፡ያስተጠፍሕ፡** sc. **ክነፊሁ፡** Gad. T. H.

ጥፍሐት፡ n. act. *plausus*, *complosio*, manuum, Clem. f. 15 (vid. sub **ጠፍሐ፡**); alarum: **ኢመጠነ፡** (nicht ſo lange als) **ጥፍሐተ፡አክናፈ፡እንስርት፡** M. M. f. 20. 57.

ጥፋሕ፡ subst. *nomen odoramenti* cujusdam [an i. q. **ትፋሕ፡**?], Sx. Haml. 8 (vid. sub **ክሚን፡** c. 832).

ጥፍንሕ፡, **ጥፍንቁስ፡** vid. sub **ጥንፍሕ፡** c. 1236.

ጠፈረ፡ I, 1 [vic. videtur סָפַן; an **ፀፈረ፡**?] Subj. **ይጥፍር፡** (1 Esr. 6, 4 var.), *tegere* domum, *contabulare*, *laquearibus tegere*: **ዕፀወ፡በዘእጠፍር፡አናቅጺሃ፡** στεγάσαι 2 Esr. 12, 8. 13, 3 seq.; **ትጠፍርዎ፡ለቤት፡** 1 Esr. 6, 4; **ዘይጠፍር፡በማይ፡ጽርሐ፡** Ps. 103, 4; **አኮ፡በዕፅ፡ዘትሰውቆን፡ወትቀምሮን፡ወአኮ፡በአሕባል፡ዘትጠፍሮን፡** Gad. Lal.; **ጠፈሮ፡በዕፀወ፡ቄድሮስ፡** ἐκοιλοστάθμησε κέδροις 3 Reg. 6, 13. (7, 40 vrs. alt.).

አጥፈረ፡ II, 1 *tegendam curare* domum: **ታጠፍርዎ፡ለቤት፡** 1 Esr. 6, 4 var.

ተጠፍረ፡ III, 1 *tegi*, *confornicari*, Lud. ex Org. 1.

ጥፉር፡ part. *tectus*, *contabulatus*, *lacunari tectus*: **ቤት፡ጥፉር፡** Hagg. 1, 4 vrs. alt.; Macc. f. 3; **ይኄይስ፡ነቢር፡ውስተ፡ማእዘንት፡ዘኢኮነ፡ጥፉረ፡** (ὑπαίθριος *subdialis*) Prov. 21, 9; **ወጥፉር፡መልዕልተ፡ማእዱ፡ወክዱን፡እምዝናም፡** Hez. 40, 43; **መንበሩ፡በማይ፡ጥፉር፡** Lit. Orth.

ጠፈር፡ subst. (m.) *laqueare*, *lacunar*, *tegulum*, *tectum*, φάτνωμα Hez. 41, 20; 3 Reg. 7, 40. 41; Jer. 22, 14 vrs. nov.; Hen. 14, 11. 17; **ዐርጉ፡ናሕሰ፡ወነሠቱ፡ጠፈረ፡** διὰ τῶν κεράμων Luc. 5, 19; στέγη Gen. 8, 13; Marc. 2, 4; Luc. 7, 6; Matth. 8, 8; **ዕፀው፡ለጠፈረ፡ቤት፡ወለሠራዊት፡** 2 Par. 34, 11; **በኡ፡አራዊት፡ታሕተ፡ጠፈር፡** ὑπὸ τὴν σκέπην Job 37, 7; **ኀበ፡አልቦ፡ጠፈር፡** Jes. 28, 2; ὄροφος Chr. Ta. 6; **ውስተ፡ጠፈረ፡ጽርሐ፡አርያም፡** Org. 3. a) *tegulum*, *tegumentum*, κατακαλύμματα (τῆς σκηνῆς) Ex. 35, 10. b) *fornix* coeli vel *firmamentum*, στερέωμα Gen. 1, 6. 7. 8. 14—17; Phlx. 8 ubi **ጠፈር፡** est coelum secundum. Lud.: „in ordine septem coelorum quos Aethiopes asserunt **ጠፈር፡** est infimum". — *Voc. Ae.*: **ጠፈር፡ብ፡ማገር፡**

ጠፋሪ፡ n. ag. *tector aedium*, Lud. sine auct.

ጠፍአ፡ I, 1 [طَفِئَ טְפָא] Subj. **ይጥፋእ፡** 1) *exstingui*, de lumine, lucerna: Prov. 24, 20; **ይጠፍእ፡ብርሃነ፡ኃጥኣን፡** Job 18, 5; **ማኅቶቶሙ፡ይጠፍእ፡** 18, 6; Jes. 43, 17; 4 Esr. 10, 29; 1 Tim. 6, 16; Matth. 25, 8; de pruna Sir. 28, 12; de igne Lev. 6, 5. 6; Jes. 34, 10; Jer. 17, 27; **እሳቶሙ፡ዘኢይጠፍእ፡** Jes. 66, 24; Sir. 28, 23; Marc. 9, 44, 46; Clem. f. 207. a) *caligare*, *deficere*: **ይጠፍእ፡ብርሃኖሙ፡ለከዋክብት፡** Joel 2, 10; de sole: **ፀሓይ፡ዘያበርህ፡ወይጠፍእ፡** Job 31, 26; **ምንተ፡ይበርህ፡እምፀሓይ፡ወውእቱኒ፡ይጠፍእ፡** Sir. 17, 31; de oculis (*hebetari*): **ጠፍአ፡አዕይንቲነ፡** ἐξέλιπον Thren. 4, 17. b) *linqui animo* vel *tabescere*: **ይጠፍአ፡ደናግል፡ላሕያት፡** Am. 8, 13; 2) *evanescere*, *disparere*, *invisibilem fieri*, de rebus: **ይጠፍእ፡ከመ፡ጊሜ፡** ἀφανὴς γίνεται Job 24, 20; **ጠፍአ፡ጥበቦሙ፡** ᾤχετο Jer. 29, 8; de sono (*conticescere*) Job 4, 10; ἔφυγε Apoc. 16, 20; **ይጠፍኡ፡አድባር፡ወአውግር፡** ἀποσβεσθήσεται Jes. 10, 18; **ጠፍአ፡እምኔሆሙ፡** ἄφαντος ἐγένετο ἀπ᾽ αὐτῶν Luc. 24, 31. 3) *exstingui*, *deleri*, *perdi*, *perire*, *interire*: **ከመ፡ኢይጥፋእ፡ስሙ፡** ἐξολοθρευθήσεται Ruth 4, 10; **ጠፊአ፡ይጠፍኡ፡** ἀπολοῦνται Judith 6, 4; Job 4, 7; c. **እምነ፡** auctoris Judith 16, 12; ἐρημωθήσεται Jes. 60, 12; **ኢይጠፍእ፡ለዝሉፉ፡** μὴ ἐκλίπω Sir. 24, 9; **የኀልቁ፡ወይጠፍኡ፡** 40, 14; **ትጠፍእ፡ደማስቆ፡እምነ፡አህጉር፡** ἀρθήσεται Jes. 17, 1; de rebus, ut: **ጠፍአት፡ንዋዮሙ፡** ἠφανίσθη Job 22, 20; **ብሩር፡ለይጥፋእ፡** Tob. 5, 19; **ለትጥፋእ፡ይእቲ፡ዕለት፡** Job 3, 2; **ጠፍአት፡ሕይወትየ፡** 9, 21; de spe Job 8, 13; Act. 27, 20 rom.; morte 4 Esr. 8, 63; vino (πέπαυται) Jes. 16, 10; **ይጠፍእ፡እምድር፡ዝክሩ፡** Job 18, 17; **ፍኖቶሙ፡ትጠፍእ፡** Ps. 1, 7; **በኀቤክሙ፡ጠፍአት፡ጥበብ፡** τελευτήσει Job 12, 2; **ጠፍአ፡ልብከ፡** (i. e. *insanus es*) Sx. Hed. 25.

አጥፍአ፡ II, 1 1) *exstinguere*, *restinguere*, ignem: Jes. 1, 31; **ለእሳት፡እንተ፡ትነድድ፡ያጠፍኣ፡ማይ፡** Sir. 3, 30; Cant. 8, 7; Hebr. 11, 34; Eph. 6, 16; **ኢክህለ፡አጥፍኦቶ፡ለእሳት፡** Jsp. p. 375; **ዝናም፡አጥፍአ፡ለፍሕም፡** Enc. Hed. 25; lumen Jes. 42, 3; 4 Esr. 10, 2; **መኃትወ፡** 2 Par. 29, 7; **መንፈሰ፡** 1 Thess. 5, 19; **ያጠፍእ፡ኀሊና፡** βουλήν Job 5, 13. 2) *exstinguere*, *delere*, *perdere*, *ad nihilum redigere*, *perimere*, homines, terras, al.: Kuf. 16; Deut. 9, 3. 4; Hez. 25, 13. 16 al.; Jer. 1, 10. 14, 12. 25, 9; Jes. 14, 20. 15, 1; **ከመ፡ታጥፍአ፡ለዓለም፡** θεῖναι ἔρημον Jes. 13, 9; **ያጠፍአ፡ሕማም፡** Job 18, 11. 20, 10. 34, 26. 40, 7; Ps. 17, 41; Hen. 84, 5. 6; Matth. 24, 39; **ያጠፍአክሙ፡እምነ፡በሓውርቲክሙ፡** Zeph. 2, 5; **አጠፍእ፡አርዌ፡እኩየ፡እምድር፡** Hez. 34, 25; **እብነ፡በረድ፡አጥፍአ፡ኵሎ፡ዘይሠርጽ፡** Kuf. 48; etiam c. **ለ፡** Obj.: **ከመ፡ያጥፍእ፡ማየ፡አይኅ፡ለኵሉ፡ነፍስ፡** Sir. 44, 18.

ጥፉእ፡ part. *exstinctus*, a) deficiens i. e. *hebetatus*, de oculis: Deut. 28, 65. b) *perditus*, *qui evanuit*, α) *amissus* F. N. 36. β) *fugitivus*, δραπέτης, hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102 (pluries; vid. **ሕቡል፡**).

ጥፍአት፡ n. act. 1) *exstinctio*: **እሳት፡ዘአልቦ፡ጥፍአት፡** Clem. f. 268; candelae **ዘእንበለ፡ጥፍአት፡** Org. 3. 2) *deletio*, *interitus, exitium:* ὄλεϑρος Jer. 31, 32 var.; συντέλεια Hab. 1, 9; Jud. 20, 40; ጥፍአተ፡መሃይምናን፡ (quae fit persecutione) Clem. f. 1; ከመዝኬ፡ጥፍአቶሙ፡ለኃጥአን፡በምዕር፡ Macc. f. 21; Gad. Ad. f. 17. a) *amissio, jactura:* ጥፍአተ፡ንዋይ፡ወሐመር፡, ጥፍአተ፡ነፍስ፡ Act. 27, 10. 22 rom. b) *perditio* mentis (i. e. perturbatio vel alienatio): ጥፍአተ፡ልብ፡ F. N. 50.

ጠፋኢ፡ n. ag. „*perditor, deletor*“ (?), Lud. sine auct.

መጥፍኢ፡ part. *exstinguens*, i. e. *luminis defectum efficiens* (sc. lunae), Abush. 13.

ጣፍያ፡ subst. *splen, lien* [amh. id.]: የብሰ፡ሥጋሁ፡እምብዝኀ፡ትሕርምት፡እስከኔ፡ይትሔዘብዎ፡ከመ፡ዘአልቦ፡ውስተ፡ከርሡ፡ልበ፡ወኢጣፍያ፡ Phlx. 16.

ጠፈፈ፡ inus., de quo vid. Ges. thes. p. 554.

ጠፍ፡ subst. *infans, parvulus* [טַף coll. *parvuli*]: ጠፍ፡ውእቱ፡ Cod. Bibl. Bodl. XXXII. XXVIII, al. pluries.

ጰ፡ litera alphabeti Aethiopici XXII^{a}, quae ጰይት፡ nominatur.

ጰሊስ፡ n. prgr., πόλις *urbs:* ሊቀ፡ጳጳሳት፡ስምዖን፡ዘለእስክንድርያ፡ጰሊስ፡ Enc. Haml. 27.

ጰልንትያ፡, ጵ"፡, ጰልንትዩ፡, ጵ"፡, ጰላንቲያ፡ n. prgr., πλίνϑιον, *figlina laterum, fornax lateraria*, 2 Reg. 12, 31; 3 Reg. 3^{a}, 20.

ጴልጣስ፡ n. prgr., πέλται in Acc., *peltae*, Hez. 27, 10.

ጵላጣኖስ፡, ጵላጦኖስ፡ (v. ብልጦኖስ፡) n. prgr., πλάτανος, *platanus* Sir. 24, 14.

ጳሔን፡, ጳሒን፡ nomen mensis Aegyptiorum X^{i}, (mensem ጳኰምስ፡ sequentis), qui ⲠⲀⲰⲚⲒ nominatur et mensi Abyssinorum ስኔ፡ respondet, Sx. Sen. 19.

ጰራልያ፡ vel "ሊያ፡ et "ልዩ፡ ("ልዮ፡) et "ልያስ፡ n. prgr., sc. παράλιος (cum casibus suis), *regio mari adjacens* vel *maritima*, Deut. 1, 7. 33, 19; Jos. 11, 3; Jes. 8, 23; Jer. 29, 7 var.; Judith 1, 7. 5, 2. 22. 28. 7, 8; Luc. 6, 17; ሰብአ፡ጰራልያ፡ Hez. 25, 16.

ጵርስፎራ፡ (ጵራስፎራ፡ Did. ed. Platt p. 60; ጵሮስፎራ፡ Lud.) n. prgr., sc. προςφορά, *oblatio*, quae offertur a Christianis, Const. Ap. 36; Did. 7; Lit. 165, 4; Kid. f. 8. 10. 27.

ጰራቅሊጦስ፡ (vel ጰ"፡, etiam ጰራቀ"፡) n. prgr., sc. ὁ παράκλητος a) *advocatus, patronus* 1 Joh. 2, 1. b) *Paracletus* (Spiritus S.), Joh. 14, 16. 26. 15, 26. 16, 7; Did. 38 al.; Clem. f. 67. 81 al.; ዕለተ፡ጰራቅሊጦስ፡ (i. e. *pentecoste*) ዘውእቱ፡ተፍጻሜተ፡፶ Abush. 38.

ጵርዮን፡, "ዮኒ፡, ጰርዮኒ፡, ጵርዮኖስ፡ n. prgr., sc. πρίων *serra*, 2 Reg. 12, 31; Judith 3, 9.

ጵርዮን፡, ጰርዩን፡, ጵሪዮን፡ n. prgr. sc. πρίνος *ilex*, Dan. ap. 1, 58. — *Voc. Ae.:* ጰርዮን፡ዘ፡ሮማን፡

ጵርድክይሴ፡ Sing., ጵርድክስያት፡ vel ጰር"፡ Pl., n. prgr., sc. πέρδιξ *perdix*, Gad. Lal. (vid. etiam d'Abbadie Catal. p. 155).

ጲሩጳጥቄ፡, ጴርባጤቄ፡, ጵሮጳጥቄ፡, ጵሩ"፡ n. prgr., sc. προβατική *ovilis*, አንቀጸ፡ጲ"፡ (c. varr.) 2 Esr. 13, 1. 32. 22, 39; Joh. 5, 2.

ጰርፍርዮና፡, ጰርፍሪዮና፡ n. prgr., sc. πορφυρίων *porphyrio*, nomen avis aquaticae, Deut. 14, 18; Lev. 11, 18.

ጳሲካ፡, ጰሲካ፡, ጳስካ፡ et ጰስካ፡ n. prgr. πάσχα *pascha* (alias ፋሲካ፡ vel ፍሥሕ፡), Kuf. 49. 50; Luc. 22, 1 rom.

ጰንጠቆስጤ፡, ጰንጠቄስጤ፡, ጰንጠ፡ቆስጤ፡, ጰንጤቄስቴ፡ al., n. prgr., πεντηκοστή *pentecoste*, Tob. 2, 1; Act. 2, 1. 20, 16; 1 Cor. 16, 8; Did. 30; Sx. Ter 10; ሰላም፡ለዴሜጥሮስ፡ሐጋጌ፡አጽዋም፡እምስቴ፤ወሠራዔ፡መብልዕ፡በጰንጠቄስቴ፡ Enc. Teq. 12.

ጰንገለ፡ I haud satis probatum est, pro አጰንገለ፡

አጰንገለ፡ quadrl. II i. e. ἀπαγγέλλειν, annuntiare, pronuntiare, *recitare* 1) *commentari, meditari*, c. Acc. rei: monachi omnes ያጰነግሉ፡መጻሕፍተ፡ Reg. Pach.; c. ውስተ፡ rei: ይደሉ፡ለውጡናን፡ከመ፡ያብዝኁ፡አጰንግሎ፡ውስተ፡ትእዛዛተ፡እግዚ"፡ወውስተ፡ትሩፋት፡ Phlx. 147; Gad. Za Mich.; ውስተ፡ጸሎታቲሆሙ፡ወአጰንግሎቶሙ፡ Phlx. 73. 2) *exponere, interpretari*, c. Acc.: ዘያጰነግል፡መጻሕፍተ፡እግዚ"፡ዘብሉይ፡ወዘሐዲስ፡ Clem. f. 86; ይደልዎ፡ለኤጲስ፡ቆጶስ፡የኀሊ፡ተኀሥሦ፡ወአጰንግሎ፡መጻሕፍት፡በበመትልው፡ Did. 4; ፈከረ፡ሐዲሰ፡ወአጰንገለ፡ብሉየ፡ Sx. Hed. 6; Gregorius Armenorum patriarcha አጰንገለ፡ሎሙ፡መጻሕፍተ፡በነገረ፡ብሔሮሙ፡ Lud. e Vit. Greg.

መጰንግል፡ part. ዘ፡አንበቤ፡መጽሐፍ፡በቃል፡ i. e. *recitator.*

ጳኰምስ፡ nomen mensis Aegyptiorum noni ⲠⲀϪⲰⲚ, ⲠⲀϢⲞⲚⲤ, qui mensi Abyssinorum ግንቦት፡ respondet, Sx. Sen. 19.

ጰኰሲማ፡ vel ጰ"፡ n. prgr., sc. *paxamas, paximatium* [פַּכְסְמָין, Buxt. c. 1728; sec. Suidam παξαμᾶς ὁ δίπυρος ἄρτος i. e. panis bis coctus] *buccellatum*, deinde ut videtur *buccella:* Phlx. 78 (vid. sub ጠምዐ፡); postquam diu jejunavit, በዕለተ፡ሰንበት፡ይበልዕ፡፩ጰኰሲማ፡ Enc. Tachs. 15; Sanctus ሉቃስ፡ዘዐምድ፡ኮነ፡ይጸውም፡፲መዓልተ፡ወይቄድስ፡ቍርባነ፡ወይትመጦ፡ምስጢራተ፡ቅዱሳተ፡ወይትመጦ፡፩ጰኰሲማ፡እምኅብስት፡ወሐምል፡ Sx. Tachs. 17.

ጴክሶን፡ vel "ሳን፡, v. ጲክሶን፡ n. prgr., sc. πύξος in Acc., *buxus* arbor, Jes. 41, 19 (v. ጤክሶን፡).

ጰውቂና፡, ጰውቄና፡, ጰ"፡, ጰውቄኔ፡, ጴውቄና፡, ጴውቂኖስ፡ al., n. prgr. πεύκινος, πεύκινα sc. ξύλα, ligna *peuces* arboris, *pinea* ligna, 3 Reg. 5, 9. 6, 15. 30. 9, 11; 2 Par. 2, 8 var. Ejusmodi ligna a regina Sabae Salomoni suppeditata fingunt, Org. 4 (Lud.). — *Voc. Ae.:* **ጳውቄና፡ዘ፡ገዛ፡ሽተነሂ፡ይ፡** (sic); *aliud:* **ቄጵርስስ፡ስኖባር፡ጳውቄና፡ብ፡ጵድ፡** — „Aethiopes suum **ሽጋዝ፡** esse putant, q. v. in Lex. Amh. c. 28“ Lud.

ጳዝዮን፡, etiam **ጳዜዎን፡**, n. prgr. τοπάζιον, *topazius* gemma, Ex. 28, 17 C; Ex. 36, 17 C (pro **ወራውሬ፡** caeterorum); Ps. 118, 127; Hez. 28, 13; Lit. 158, 2; Org. 1; **ጳዜዎን፡** Macc. f. 3. — *Voc. Ae.:* **ጳዝዮን፡ወወራውሬ፡፩።**

ጵዮን፡ nomen mensis Aegyptiorum X^{i}, cui **ሰኔ፡** Abyssinorum respondet, M. M. f. 348; Voc. Ae. — Alia ejusdem nominis forma est **ጳሔን፡** q. v.

ጶዴሬ፡, **ጶዴር፡**, etiam **ጳዴር፡**, **ጴዴር፡**, n. prgr. sc. ποδήρης (cum casibus suis), tunica *talaris*, Ex. 25, 7. 28, 4. 27 seq.; 35, 8; in C Ex. 36, 32. 33 et Lev. 8, 7; Zach. 3, 4; Hez. 9, 2 seq.; **ልብሰ፡ጶዴር፡** Sir. 27, 8. 45, 8; Apoc. 1, 13; Sx. Hed. 24. — „Male pro gemma accepit **ኤጴምዳ፡ጶዴር፡** (Ex. 25, 7) auctor Org. 1“ Lud. — *Voc. Ae.:* **ጶዴር፡ዘ፡ልብሰ፡ሐር፡** — „Auctor libri Myst. exponit **ልብሰ፡ጸዐዳ**“**፡**, Lud.

ጳጉሜን፡ nomen mensis Abyssinorum XIII^{i}, ἐπαγόμεναι sc. ἡμέραι i. e. dies *adjecti* vel *superadditi*; constat quinque diebus, senis autem quarto quoque anno vel anno Joannis.

ጳጦስ፡ vel **ጰጦስ፡** n. prgr., sc. βάτος (aliâs **በጦስ፡**) *rubus* vel *sentis*, in quo Deus Moysi apparuit: **ዕፀ፡ጳጦስ፡** 4 Esr. 14, 3; Marc. 12, 26; Act. 7, 35; Did. 36; Clem. f. 149; **ማርያም፡ጳጦስ፡ጸዋሪተ፡ነድ፡** Enc. Masc. 21. — *Voc. Ae.:* **ዕፅ፡ጳጦስ፡ጅባራ፡ወእንጆሪሂ፡ይ፡**

ጲጦን፡(**ጴጤን፡**) n. prgr. πίτυς, *pinus* arbor Kuf. 21.

ጲጥያስ፡ id. in Pl.: **ዕፀ፡ጲጥያስ፡** αἱ πίτυες Hez. 31, 8.

ጳጴራ፡ i. q. **ፐፒራ፡** q. v.

ጳጳስ፡ subst. m., Pl. **ጳጳሳት፡** sc. ὁ πάππας *papa* i. e. 1) *presbyter*, *episcopus*, *archiepiscopus*, ἐπίσκοπος Tit. 1, 7; 1 Tim. 3, 1 seq.; **ጳጳሳት፡** τὸ πρεςβυτέριον 1 Tim. 4, 14; ἐπίσκοποι Phil. 1, 1 rom.; Act. 20, 28; Herm. p. 11; Cyr. ad Reg. f. 28, al.; Kid. f. 6; Ephesi congregati sunt **፪፻ጳጳሳት፡** Enc. Masc. 12. 2) in specie **ጳጳስ፡** nominatur archiepiscopus primarius, a) *metropolita*, Syn. (aliâs **መጥረብሊት፡** q. v.); Lit. 160, 3. 163, 2; F. N. 4; Lud. hist. Ae. III, 7, 4; Comm. p. 441 n. 75. 3) **ሊቀ፡ጳጳስ፡** (Lit. 160, 3. 163, 2) vel **ሊቀ፡ጳጳሳት፡**, Pl. **ሊቃነ፡ጳጳሳት፡** *patriarcha*, Lit. 160, 3. 4. 163, 2; Cyr.; Abush. 50, Sx. crebro; cfr. F. N. 4 ab initio ubi legitur: **በእንተ፡ሊቃነ፡ጳጳሳት፡ወመብዝኅተ፡ነገሩ፡(ለዝ፡አንቀጽ፡)ዘይደልዎ፡ለሊቃነ፡ጳጳሳት፡እስመ፡ይሰመይ፡ውእቱ፡በውስተ፡ካልኣን፡እምቀኖናት፡ዘኤጲስቆጶሳት፡ዐቢየ፡ወቀዳማዊ፡ወርእሰ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት።**

አጳጳሰ፡ vel **አጰጰሰ፡** II *metropolitam* vel *patriarcham constituere* alqm: Archiepiscopo Bagdadi, qui Patriarchae titulo insignitus est, **ያብሕዎ፡ሎቱ፡ከመ፡ያጳጵስ፡ጳጳሳተ፡በከመ፡ይገብሩ፡ሊቃነ፡ጳጳሳት፡** F. N. 4; Metropolita Aethiopiae ne **ያጳጵስ፡ጳጳሳተ፡** ibid.

ተጰጰሰ፡ vel **ተጳጳሰ፡** III (sec. Lud.: **ተጳጳሰ፡**) *papam* i. e. *metropolitam* vel *patriarcham constitui:* **እስከ፡ተኀርየ፡ለተጳጵሶ፡** (sc. Alexandriae) Sx. Genb. 27; Enc. Mij. 22 (ubi Lud. **ተጳጳሶ፡**, Sx. Tub. **ተጳጵሶ፡** habet); **ሰላም፡ለጳውሎስ፡በቍስጥንጥንያ፡ዘተጳጳሰ፡** (Lud.: **ዘተጳጳሰ፡**) Enc. Teq. 5 (Lud.: 6).

ጵጱስ፡ part. *papa* (archiepiscopus, metropolita, patriarcha) *constitutus*, M. M. f. 237.

ጵጳሴ፡ (Lud. **ጳጳሴ፡**) subst. *dignitas papae*, *patriarchatus*, **ሢመተ፡ጵጳሴ፡** (sc. Alexandriae) Enc. Masc. 4.

ጵጵስና፡ subst. *papae dignitas* a) *episcopatus:* Did. 4; Kid. f. 7. b) *dignitas metropolitae*, Clem. f. 126; Deg. (de **አባ፡ሰላማ፡**). c) *patriarchatus*, **ጵጵስና፡** Enc. Teq. 3; Hed. 21; Jac. 14; Abush. 50; et **ሊቀ፡ጵጵስና፡** Cyr. f. 2; Sx. Hed. 2; F. N. 4, al.

ጸ፡ litera alphabeti Aethiopici XXIII^{a}, quae **ጸዳይ፡** nominatur.

ጽሀርት፡ vel **ጽሕርት፡**, etiam **ጸሀርት፡**, subst., m. et f., Pl. **ጸሀራት፡**, **ጽሀራት፡**, **ጸሀራት፡**, **ጸሀርታት፡**, **ጽሀርታት፡** [صقر صَحَرَ سَجَرَ زخر (*aestuare*, *accendere*, *coquere*) etymon aptum praebent; quaeritur annon סִיר ejusdem stirpis sit] *lebes*, *ahenum:* **ጽሀርት፡** λέβης Koh. 7, 6; Sir. 13, 2 (fem.); Jes. 1, 13; Am. 4, 2; Mich. 3, 3; Hez. 11, 3 (fem.); 24, 3 seq. (fem.); 1 Reg. 2, 14; 4 Reg. 4, 38; χαλκεῖον Job 41, 22; **ጸሀርት፡** Ex. 16, 3; **ጸሀራት፡** Am. 4, 2; Zach. 14, 20 var.; 2 Par. 4, 16; Marc. 7, 4; **ጽሀራት፡** 3 Reg. 19, 21; **ጸሀራት፡** 2 Reg. 17, 28; 3 Reg. 7, 26; **ወይከውና፡ጸሀራት፡ከመ፡ክራት፡** Zach. 14, 20; 2 Par. 4, 11; **ጸሀርታት፡** Marc. 7, 8; **ጽሀርታት፡** Jer. 52, 18 vrs. nov. — *Voc. Ae.:* **ጽሕርት፡ዘ፡ሕንስራ፡ሽንኩራሂ፡ይ፡**; *aliud:* **ጽሕርት፡ብ፡ጋን፡**

ጽሀርት፡ part. fem. Sap. 7, 22 legitur in uno codice pro Gr. εὐκίνητος.

ጽሀቀ፡ I, 1 [שׁוּק شَاقَ] Subj. **ይጽሀቅ፡** 1) *cupire*, *desiderare*, *expetere*, *desiderio teneri* vel *affectum esse*, **ይጽሀቅ፡በነፍሱ፡** 1 Reg. 2, 33; Hen. 21, 5; c. Acc.: **የኅሥሡ፡ወይጽሀቁ፡ገጾ፡ለሰሎሞን፡** 2 Par. 9, 23; c. **ኀበ፡** rei: **ኅሊናሁ፡ይጽሀቅ፡ኀበ፡ምንኵስና፡** Sx. Masc. 14; seq. Subj. verbi: Rom. 15, 23; Phil. 2, 26; c. **ለ፡** et Inf.: **ይጽሀቁ፡ለሰሚዕ፡** Chr. ho. 4. 2) desiderare i. e. *opus habere*, *indigere*, c. Acc.: Act. 17, 25 Platt; 1 Thess. 4, 12 (c. **ኀበ፡** Platt); seq. Subj. vel **ከመ፡** c. Subj. verbi, Luc. 14, 18. 3) *sollicitum esse* de re, *studiosum esse* rei, *curam habere* rei, c. **ለ፡** pers.: **እጽሀቅ፡ለክሙ፡ዘልፈ፡** 2 Petr. 1, 12; **ጽሀቅሙ፡ለነ፡** σπουδή 2 Cor. 7, 12; Phil. 2, 4 Platt; Rom. 1, 15; c. **ለ፡** rei: **ኢንጽሀቅ፡ለግብረ፡ዓለም፡** Chr. Ta. 27; c. **በ፡** rei: **እጽሀቅ፡በቲ፡በልብየ፡** φροντίσας Sap. 8, 17; c. **በእንተ፡** Phil. 2, 25; 2 Cor. 7, 12 Platt; **እንዘ፡ትጽሀቅ፡በእንቲአየ፡** Org. 4; seq. Subj. verbi: 1 Thess. 2, 17 (σπουδάζειν); Gal. 2, 10; vel seq. **ለ፡** c. Inf.: **ንጽሀቅ፡ለአጥርዮተ፡ዝንቱ፡** Chr. Ta. 34; **መፍትውኬ፡ንጻሙ፡በእንተ፡ሙታን፡ወንጽሀቅ፡ለዘክሮቶሙ፡** Genz. f. 147; abs.: προθυμία 2 Cor. 9, 2; **እስመ፡ጽሂቆ፡ፈነወኒ፡በነግህ፡** Rel. Bar.; **በጽሂቅ፡ወአስተሓምሞ፡** Enc. Mij. 12;

ጽሂቅ፡ *cura* et *studium* Kid. f. 20. — *Voc. Ae.:* **ሠምረ፡ፈቀደ፡ ጽህቀ፡ዘ፡ወደደ፡**

አጽህቀ፡ II, 1 1) *curae esse*, alicui (proprie: *cura afficere* alqm), c. Acc. ejus qui curat et c. Nom. rei, quam curat: 4 Esr. 3, 42; **ላህምኑ፡አጽህቆ፡ለእግዚ"፡** μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ ϑεῷ 1 Cor. 9, 9; **ለዝንቱ፡ብእሲ፡ኢያጽህቆ፡ምርዕውና፡ዲበ፡ምድር፡** Mavâs. n. 10; Phil. 1, 22 Platt; vel c. **በእንተ፡** rei: Act. 18, 17 rom.; **ኢያጽህቆሙ፡ወኢምንተኒ፡በእንቲአሆን፡** οὐκ ἔπασχον οὐδὲν ἐπ᾽ αὐτοῖς Zach. 11, 5; 4 Esr. 8, 20; vel seq. **ለእመ፡** vel **ዘ፡** c. verbo fin.: **ምንት፡ያጽህቆ፡ለእግዚ"፡ለእመ፡አንተ፡አንጻሕከ፡ምግባሪከ፡** Job 22, 3; Luc. 10, 40. (Cfr. etiam **አሕዘነ፡**). 2) *desiderio* vel *cupiditate afficere* alqm, Enc. Mag. 20. 3) *studium* alcjs *incitare*, c. Acc. pers., 2 Cor. 9, 2 Platt. 4) *sollicitare*, a) in bonam partem: *impellere, incitare*, **ወከመዝ፡አጽህቆ፡ኅሊናሁ፡ለሐዋርያ፡ወአገበሮ፡ከመ፡ይጽሐፍ፡** Chrys. ab initio; b) in malam partem: *curam* vel *molestiam afferre* alicui, c. Acc. pers.: **አጽህቆ፡ለጳውሎስ፡** διαπονηϑείς Act. 16, 17; **አጽህቆ፡** (v. **አጽዕቆ፡**) ὀχληρία Koh. 7, 25.

ጽሁቅ፡ part. *desiderio affectus, studiosus, sollicitus, promtus:* **ወለዘኒ፡ጽሁቅ፡ኢትትሀከዩ፡** (τῇ σπουδῇ) Rom. 12, 11 rom.; **ጽሁቅ፡ለፍቅር፡** Org.; **ጽህቅት፡ኩኒ፡ለውሂበ፡መፍቅድየ፡** Org.; **ማርያም፡ጽህቅት፡ለተማህሎ፡** III Sal. Mar. 7. — Adv. **ጽሁቀ፡** *studiose, sollicite, sedulo*, Tit. 3, 13 Platt; Judae 3.

ጻህቅ፡ subst., Pl. **ጻህቃት፡** 1) *desiderium*, a) *petitio:* episcopus **ኢይትሀከይ፡ጻህቆሙ፡ለእለ፡የኀሥሡ፡ንስሐ፡** Did. 6; Enc. Masc. 8. b) *indigentia:* **በጻህቅ፡** ἐν ἐνδείᾳ Hez. 4, 16 var. 2) *cura* a) *studium:* Sophistis deest **ጻህቀ፡ጽድቅ፡** τῆς ἀληϑείας φροντίς, Cyr. c. Pall. f. 65; σπουδή Rom. 12, 11 Platt; 2 Cor. 7, 11; Hebr. 6, 11; **በጻህቅ፡** διὰ σπουδῆς Sap. 14, 17; Kid. f. 20; **ጻህቅክሙ፡ላዕለ፡ሰሚዕ፡** (studium audiendi) Chr. ho. 4. b) *sollicitudo:* **በብዝኀ፡ጻህቅ፡ወትካዝ፡** Sap. 9, 15; **ይሚጥ፡ጻህቃተ፡በአስተዳልዎ፡ዘይትፈቀድ፡** F. N. 24, 2.

ጽህቀት፡ n. act. *desideratio:* **አርትዕ፡ወፍቅድ፡ጽህቀቶሙ፡** (dirige et rationem habe desideriorum) Lud. e Ssal. Req.

ጻሃቂ፡ et **ጻሃቅ፡** (Act. 18, 25 rom.) n. ag., Pl. **ጻሃቅያን፡**, (desiderio) *ardens, studiosus, curiosus, diligens, sollicitus:* **ጻሃቂ፡** (v. **ጻሃቅ፡**) **በመንፈሱ፡ይንግር፡** ζέων Act. 18, 25; erat **ጻሃቂ፡በመንፈሱ፡ወጻማዊ፡በገድሉ፡ወሐዋሪ፡በፍኖተ፡አበው፡** Gad. T. H.; institutor catechumenorum sit **ለባዊ፡ወጻሃቂ፡** Kid. f. 24; c. **በ፡** rei: **እመ፡ጻሃቅያን፡ክኑ፡በኵሉ፡ግብረ፡ሠናይ፡** Kid. f. 25; c. **ውስተ፡**, ut: **ጻሃቅያን፡ውስተ፡ተፀምዶ፡** F. N. 10; **ፊልጶስ፡ጻሃቂ፡ውስተ፡ትምህርት፡** χρηστομαϑής Cyr. ad Th. f. 12; c. **ለ፡** rei: **ጻሃቅያን፡ለሠናይ፡** F. N. 10; **ጳጳስ፡** sit **ጻሃቂ፡ለሕገ፡እግዚ"፡** Kid. f. 6.

ጽሌ፡ (sec. Lud.: **ጽላ፡**) subst., f. et m., Pl. **ጽላት፡** [amh. **ጽላ፡** sine dubio pro **ጽላዕ፡**, a rad. صلع, cui potestas *calvitiei* et *glabritatis* inest; (צְלָעוֹת 1 Reg. 6 hebr.?)] *tabula*, a) in qua quid insculpitur, inscribitur, pingitur, lapidea, metallica, al.: **ጽሌ፡** Ex. 32, 16; 2 Cor. 3, 3; **ግሉፍ፡ውስተ፡ጽሌ፡ልበሙ፡** Jer. 17, 1 var.; Prov. 3, 3; **ኢኮነ፡ይእቲ፡ጽሌ፡ዘእብን፡ዘእንበለ፡ጽሌ፡ልብ፡** Cyr. de r. fid. f. 37; **ክልኤቲ፡ጽላት፡ዘእብን፡** Deut. 4, 13. 5, 19. 9, 9. 10. 10, 2—4; Ex. 31, 18. 32, 15. 34, 1; Kuf. p. 1; 3 Reg. 8, 9; Hebr. 9, 4; **ጽላተ፡ሰማይ፡** Kuf. 3 seq.; **ጽላተ፡ብርት፡** Jsp. p. 316; **ጽላተ፡ብሩር፡** p. 376; Sx. Sen. 21 **ጽላት፡** tamquam Sing. pro *tabula pictoria* usurpatum est. b) lignea i. e. *assis, asser:* **ተሰጥመት፡ሐመር፡ወተሰቅለ፡አሐቲ፡ብእሲት፡እምጽላተ፡ሐመር፡** Sx. Genb. 21.

I. **ጸለለ፡** I, 2 [vicinum radicibus **ደለለ፡ደለወ**; ظُلْظُلْ?] proprie: *librari, pendere* (ſchweben) a) super aquam: *innatare, supernatare*, de rebus: **ይጼልል፡ዲበ፡ገጸ፡ማይ፡** ἐλαφρός ἐστιν Job 24, 18; **ጸለለ፡ዝክቱ፡ኀጺን፡** ἐπεπόλασε 4 Reg. 6, 6; Sx. Jac. 25; **ጸለለት፡ታቦት፡ላዕለ፡ማይ፡** Gen. 7, 18; M. M. f. 123; **ኢተሠርሙ፡ውስተ፡ባሕር፡አላ፡ጸለሉ፡መልዕልተ፡ማይ፡** Macc. f. 2; Enc. Jac. 5. b) in aëre: *libere ferri, volitare*, de Spiritu S., Gen. 1, 2; 4 Esr. 4, 41; **ጸለለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ላዕለ፡ማያት፡** Clem. f. 2, et 10; de manibus: **ሰገደ፡በብረኪሁ፡ወእደዊሁኒ፡ውስተ፡ሰማይ፡ላዕለ፡ጸለላ፡** Deg.; at locus 3 Reg. 8, 7 ad II **ጸለለ፡** referendum videtur. — *Rad. Abb.:* **ጸለለ፡ዘ፡ሰቀለ፡፡**

አጽለለ፡ II, 1 *innatare facere:* Elias **ሎኀጺነ፡ማኅጼ፡አጽለሎ፡ዲበ፡ማይ፡** Lud. ex Org. 4.

II. **ጸለለ፡** I, 2 raro I, 1 (ut Sap. 17, 17) [צלל ܛܠܠ ظَلَّ; haud probanda videtur Ludolfi sententia, qui I et II **ጸለለ፡** componenda censet et significatum primarium „*libere ferri* in aëre instar nubis", secundarium *obumbrare* statuit] 1) *diffundere umbras, obumbrare, inumbrare, opacare*, rarius abs.: Ex. 40, 29; Jes. 4, 5; plerumque c. Acc.: **ይጼልሎ፡ያመ፡ዕፀ፡ዳዕሮ፡** Job 40, 17; Bar. 5, 8; **ሐምሐም፡ጸለሎ፡መልዕልተ፡ርእሱ፡ለዮናስ፡ከመ፡ይጸልሎ፡እምፀሓይ፡እምሕማሙ፡** Jon. 4, 6; **ይጼልላ፡ደመና፡ለደብተራ፡** Num. 9, 18; Ex. 40, 29 var.; Kuf. p. 1; 3 Reg. 8, 7; 1 Cor. 10, 1; Matth. 17, 5; Luc. 1, 35; vel c. **ላዕለ፡**, **መልዕልተ፡**, **ዲበ፡**, ut: Hebr. 9, 5 Platt; Ex. 25, 20. 38, 8. a) umbra *protegere* vel *tueri:* Ps. 90, 4; Deut. 33, 12; c. **እምነ፡** *a* vel *contra*, Jon. 4, 6; **ይጼልለከ፡እምፀሓየ፡ቀትር፡** Sir. 31, 19. b) *obscurare, occaecare* oculos: 2 Reg. 20, 6; **አልከወኒ፡ወጸለለኒ፡አዕይንትየ፡** Job 16, 10; etiam omisso **አዕይንት፡**, ut: Kuf. p. 41; **ይጼልል፡ወይሠሪ፡** Clem. f. 180 (at f. 179: **ይጼልል፡አዕይንተ፡**). 2) *expandere umbraculi* vel *tabernaculi* instar: **እስመ፡ኪሩብ፡ጸለሉ፡ክነፊሆሙ፡መልዕልተ፡መካና፡ወጸለልዋ፡ኪሩብ፡ለታቦት፡** 3 Reg. 8, 7; **ንሰፍሕ፡ለከ፡አእዳወ፡መዝሙራት፡ወንጼልል፡ዲበ፡ዝንቱ፡መሥዋዕት፡** Lit. Greg. a) *tendere tentorium:* **ጸለለ፡ከመ፡ወይን፡ማኅደሮ፡** διεπέτασε Thren. 2, 6. b) *in tabernaculo habitare* (vid. II, 1): **ይጼልል፡ዲቤሆሙ፡** σκηνώσει Apoc. 7, 15. — *Voc. Ae.:* **ጸለለ፡ብ፡ጋረደ፡ሰፋሒ፡ይ፡**

አጽለለ፡ II, 1 1) *umbram captare* vel *subire:* καταψύξατε Gen. 18, 4; **ያጸልል፡ታሕተ፡ኵሉ፡ዕፀው፡** Sir. 26, 12; **ያጸልል፡እምነ፡መርቄ፡ታሕቴሃ፡** σκεπασϑήσεται 14, 27; **ረከበ፡ዕፀ፡ጽፍቅተ፡ወአጽለለ፡ከመ፡ያዕርፍ፡ንስቲተ፡** Rel. Bar. 2) in umbra vel sub tentorio *considere, habitare*, κατασκηνοῦν Ps. 14, 1; **ያጸልሉ፡ታሕቴሁ፡አራዊተ፡ገዳም፡** Dan. 4, 9. 18. a) de avibus: *nidulari:* Marc. 4, 32; **ኵሉ፡ዘይሰርር፡ያጸልል፡ታሕተ፡አዕጹቂሁ፡** Hez. 17, 23; Ps. 103, 13. b) *devertere, deversari*, Matth. 21, 17. 3) *umbram praebere:* **አዕዋም፡ጽፉቃት፡እለ፡ያጸልሉ፡** (v. **ይጸልሉ፡**) Sap. 17, 17.

ተጸለለ፡ III, 2 obumbrari i. e. *obscurari, obtenebrari:*

ተጸለለ፡ አዕይንቲሆሙ፡ Jes. 44, 18; Hen. 89, 21; Act. 22, 11; ተጸለለ፡ ልበሙ፡ Joh. 12, 40 rom.; Rom. 1, 21; oculus meus ተጸለለ፡ በጊጋይ፡ Enc. Teq. 15. a) *occaecari, caecutire:* Act. 13, 11. b) *caecum* i. e. *inscium esse*, c. እምነ፡ *de* re: Asc. Jes. 11, 14; 1 Tim. 6, 4 rom.

ጽሉል፡ part. *obumbratus* i. e. *obscuratus, caligans, occaecatus:* ጽሉል፡ አዕይንቲሆሙ፡ Hen. 89, 33; ልበሙ፡ Marc. 6, 52. 8, 17; τετυφωμένοι (τετυφλωμένοι?) 2 Tim. 3, 4; አብዳን፡ ወጽሉላን፡ ልብ፡ Did. 4; per zeugma etiam de auribus: ጽሉል፡ ልበሙ፡ ወእዘኒሆሙ፡ Jer. 6, 10; quare *Voc. Ae.:* ጽሉል፡ ጽሙም፡ ዘ፡ ድንቁር።

ጽላሌ፡ n. act. et subst. 1) *obumbratio:* Jes. 4, 5 var.; ጽላሌ፡ ኀይል፡ ዘመንፈስ፡ ቅዱስ፡ Lit. 174, 4. 2) *obscuratio, caligatio, caecitas:* ወጽላሌ፡ ኀለፈ፡ እምአዕይንተ፡ ይስሐቅ፡ Kuf. p. 112; ጽላሌ፡ ልብ፡ Eph. 4, 18; Rom. 2, 29; ጽላሌ፡ ዐይን፡ Org. 1.

ጸለሎ፡ subst. *fuligo*, ከመ፡ ጸለሎ፡ መቅጹት፡ πρόςκαυμα Joel 2, 6; Nah. 2, 10; እመ፡ ብከ፡ ልብሰ፡ ንጹሐ፡ ኢታቅርቦ፡ ኀበ፡ ጸለሎ፡ መቅጹት፡ M. M. f. 16; adversitas ያጼምኖ፡ ለገጽ፡ ከመ፡ ጸለሎ፡ መቅጹት፡ Org. 2. — „Hac in Aethiopia utuntur ad conficiendum atramentum" Lud.

ጽላሎት፡ subst., m. et f., *umbra*, Job 4, 16. 7, 1. 8, 9. 14, 2; Koh. 6, 12. 7, 12; Cant. 2, 3; Ps. 101, 12. 143, 5; Hen. 4; Jes. 4, 6. 38, 8; Jer. 6, 4; Thren. 4, 20; Jon. 4, 5; ታሕተ፡ ጽላሎተ፡ ዕፅ፡ Hez. 6, 13; Act. 5, 15; ገብረ፡ ጽላሎተ፡ *umbram jecit* Job 15, 29; ዘይፀብጥ፡ ጽላሎተ፡ Sir. 31, 2; divinatio e ጽላሎት፡ vetatur Clem. f. 178. a) ዘበ፡ ጽላሎተ፡ κατάσκιος *umbrosus, opacus:* ዖም፡ ዘበ፡ ጽላሎተ፡ Jer. 2, 20. 17, 2 var.; Hez. 20, 28. b) *adumbratio, imago*, σκιά, Col. 2, 17; Hebr. 8, 5. 10, 1; አርአያ፡ ወጽላሎት፡ Clem. f. 208. c) *tenebrae:* ጽላሎተ፡ ሞት፡ (צַלְמָוֶת) Job 3, 5. 12, 22. 24, 17; Jes. 9, 2; Jer. 13, 16; Ps. 87, 6; Matth. 4, 16. d) *tutela*, σκιά, በጽላሎቱ፡ ንሐዩ፡ Thren. 4, 20; σκέπη በጽላሎተ፡ ክንፊከ፡ Ps. 16, 9. 62, 8; ውስተ፡ ጽላሎቱ፡ ለአምላክ፡ Ps. 90, 1; Sx. Teq. 9; ከመ፡ እኩን፡ ታሕተ፡ ትእዛዝከ፡ ወጽላሎትከ፡ Sx. Teq. 20. e) *umbraculum, tabernaculum, tectum*, σκηνή Ps. 26, 9; σκήνωμα Ps. 14, 1; ጽላሎተ፡ ቤትየ፡ 131, 3; አብእ፡ ነዳየ፡ ወአኅድሮ፡ ውስተ፡ ጽላሎትከ፡ (v. ጽላሎተ፡ ቤትከ፡) Jes. 58, 7.

ምጽላል፡ subst., Pl. ምጽላላት፡ 1) *locus umbrosus*, Org. 5; fortasse etiam Hen. 4. 2) *umbraculum, tabernaculum*, σκηνή Jer. 6, 3 (v. ደብተራ፡); ምጽላላት፡ σκηναί Hos. 12, 9; σκηνώματα Cant. 1, 5; Lev. 23, 43 in C; Kuf. 16. 19. 29. 3) *nidus* avium, κατασκήνωσις Matth. 8, 20; Luc. 9, 58; Hen. 96, 2.

መጸለት፡ subst., sing. et coll., *umbraculum, tabernaculum:* ከመ፡ ይንበሩ፡ ደቂቀ፡ እስራኤል፡ በመጸለት፡ 2 Esr. 18, 14; Lev. 23, 42; ገብሩ፡ መጸለተ፡ 2 Esr. 18, 16. 17; በዓለ፡ መጸለት፡ *festivitas tabernaculorum* Lev. 23, 34; Deut. 16, 13; 2 Par. 8, 13; 2 Esr. 3, 4; Kuf. 16; Joh. 7, 2.

III. **ጸለለ፡** inus., i. e. صل *purificavit* potum; ܨܠ *defaecavit, colavit* (צָלַל); amh. ጸለለ፡ *merus, sincerus fuit*, ut de metallis.

መጸለት፡ subst. *panis merus* i. e. *non fermentatus, azymus:* አስትዓ፡ ዘመጸለት፡ ξένια οἷον ἄζυμα II Can. Ap. 65; በዓለ፡ መጸለት፡ *festum azymorum* Marc. 14, 1. 12; Luc. 22, 1. 7. (In locis N. T. Ludolfus errorem interpretis suspicatus est, ut qui festa tabernaculorum et azymorum confudisset; at loco Synodi haec suspicio movetur).

ጸልሐወ፡ quadrl. I [ut videtur, denom. a ጽልሑት፡, cui conferas: إِصْطِلَاحَةٌ *artificium*] *fraudem concipere, dolose agere:* Ps. 5, 11. 13, 5. 35, 2; Rom. 3, 13 Platt; ጸልሐዉ፡ በልሳኖሙ፡ Cyr. ad Th. f. 11.

ጽልሕው፡ part. *dolosus, subdolus, malitiosus, scelestus, impius:* δόλιος Ps. 42, 1. 54, 27; ἄνομος Hez. 21, 25; Jes. 1, 4. 9, 17; λοιμός Am. 4, 2; ἀσεβής Ps. 25, 5; Judae 15; 1 Tim. 1, 9; ኃጥኣን፡ ወጽልሕዋን፡ Clem. f. 92; አዐማፂ፡ ወጽልሕው፡ Jsp. p. 289.

ጽልሑት፡ subst. 1) *dolus:* δόλος ዐመፃ፡ ወጽልሑት፡ Zeph. 1, 9; ይገብሩ፡ ላዕሌሁ፡ ጽልሑተ፡ Dan. 11, 23; Ps. 9, 29. 31, 2. 119, 2; 1 Thess. 2, 3; Joh. 1, 48; δολιότης Ps. 72, 18; ለእመ፡ ተሀጒለ፡ ንዋየ፡ አመጋቢ፡ በእደ፡ መጋቢ፡ ዘእንበለ፡ ጽልሑት፡ ወኢሀኬት፡ F. N. 30. 2) *malitia, scelus, impietas:* ἀσέβειαι Hez. 21, 24; Mal. 2, 16; ἀδικία Job 11, 14; Jes. 33, 15. — *Voc. Ae.:* ጽልሑት፡ ፁግ፡ ዘ፡ ቂም።

ጸልመ፡ I, 1, raro ጸለመ፡ (Herm. p. 83), Subj. ይጽለም፡, rarius ይጽልም፡ [ظلم (צֶלֶם ܛܠܡ), vic. II ጸለለ፡] 1) *obscurari, tenebris* vel *caligine circumfundi, caligare, tenebrosum esse* vel *fieri:* ለትጽለም፡ ይእቲ፡ ሌሊት፡ Job 3, 4; ጽልመት፡ ኢይጸልም፡ በኀቤከ፡ Ps. 138, 11; ይጽለም፡ ሰማይ፡ Jer. 4, 28; 3 Reg. 18, 45; ጸልሙ፡ ማያት፡ Ps. 17, 13; Jer. 14, 2; ጸልመ፡ ዓለም፡ Matth. 27, 45; Luc. 23, 44. a) de facie *tetrica* (*obnubilari*): ጸልመ፡ ገጹ፡ διετράπη Esth. 7, 8; ተወለጠ፡ ገጸሙ፡ ወጸልመ፡ Jer. 37, 6; 4 Esr. 7, 31; Dan. 5, 6. 9; ኢይጽለ(v. ል)ምከ፡ ገጽከ፡ Dan. 5, 10. b) de oculis (*caligare*, *occaecari*): ጸልመ፡ ዐይንነ፡ Thren. 5, 17; Koh. 12, 3; Ps. 68, 28; Rom. 11, 10; etiam de eo, cujus oculi caecutiunt: ተጸለለ፡ ወጸልመ፡ Act. 13, 11; de mente, scientia: F. N. 5 (vid. sub ገዘፈ፡). c) de sole, luna et stellis (*deficere*): ጸልመ፡ ፀሓይ፡ Apoc. 6, 12; Joel 2, 10; ይጽለሙ፡ (v. ይጽልሙ፡) Job 3, 9; Koh. 12, 2; Jes. 13, 10; Matth. 24, 29; Sx. Mag. 27; Clem. f. 12. 218 al.; በ፲ወ፫ዓመት፡ ለገላውዴዎስ፡ ጸልመ፡ ፀሓይ፡ (accidit eclipsis solis) Chr. L. Atk. f. 10. d) *tenebrae factae sunt* ጸልመ፡ Joh. 6, 17; c. pron. suff. pro Dat. (*alicui*): ይጸልመክሙ፡ ወኢትሬእዩ፡ Jes. 8, 22; ዘእንበለ፡ ይጽለምክሙ፡ πρὸ τοῦ συσκοτάσαι Jer. 13, 16. 2) *nigrum esse, nigrescere:* Herm. p. 83; ጸሊመ፡ ሥዕርት፡ Koh. 11, 10; ይጸልም፡ ገጸሙ፡ እምጢስ፡ Ep. Jer. 20.

አጽለመ፡ II, 1 1) *obscurare, caliginem* vel *tenebras offundere* alicui, *obnubilare, obfuscare:* Deus ያጸልም፡ መዓልተ፡ ከመ፡ ሌሊት፡ Am. 5, 8; አጸልም፡ ዲቤሁ፡ ሊባኖስ፡ Hez. 31, 15 var.; Ps. 104, 26; ሶበ፡ አጸልም፡ ደመና፡ ላዕለ፡ ምድር፡ Gen. 9, 14; astra (*deficere facere*), ut: Hez. 32, 7; Job 9, 7; አጽለሞ፡ ለፀሓይ፡ Kedr f. 28; alias res: ቅንአተ፡ እከይ፡ ያጸልም፡ ሠናያተ፡ ἀμαυροῖ Sap. 4, 12; እከዩሃ፡ ያጸልሞ፡ ከመ፡ ርእየተ፡ ድብ፡ ለገጻ፡ σκοτοῖ Sir. 25, 17; oculos: አጽለመት፡ ጸዳላ፡ ለዐይን፡ Enc. Masc. 25; mentem, animum: ስክር፡ ያጸልም፡ ልበ፡ Clem. f. 118; አጽለምኩ፡ ኀሊናየ፡ (sc. peccatis) f. 83. 2) *tenebrescere:* አጽለመ፡ ዲቤሁ፡ ሊባኖስ፡ ἐσκότασεν ἐπ' αὐτὸν ὁ Λίβανος Hez. 31, 15. 3) *nigrum reddere, deni-*

grare, nigrum colorem inducere, Matth. 5, 36; **ገልዓት፡ዘአጽለምዎሙ፡በፍሕም፡** Enc. Mag. 27; Const. Ap. 62 (vid. sub **ምርፋእ፡** c. 320).

ጽሉም፡ part. *obscuratus, tenebricosus, occaecatus*: Ps. 73, 21; **ጽሉም፡ኅሊናሆሙ፡** Eph. 4, 18; **ጽሉመ፡ልብ፡** Clem. f. 118; Syn. f. 347. 350; hom. Jac. Sar.; **ሰይጣን፡ጽሉም፡** Ssal. Req.

ጸሊም፡ adj., f. **ጸላም፡** 1) *niger, ater, fuscus, nigricans*, de capillis Cant. 5, 11; Lev. 13, 37; fuligine Thren. 4, 8 (vid. **ሕመት፡**); Herm. p. 74; atramento: **ዘጽሑፍ፡በጸሊም፡** Abush. 33; calceis: **አሣእን፡ጸሊም፡** Hez. 16, 10; equis: Apoc. 6, 5; **አፍራስ፡ጸሊማን፡** Zach. 1, 8. 6, 2. 6; bubus Hen. 85, 8. 86, 2; cute hominis: **ኵሎሙ፡ኢትዮጵያ፡ዘጸሊም፡ሥጋሆሙ፡** Clem. f. 26; **ጸላም፡አነ፡** Cant. 1, 5; in specie a) **ጸሊም፡** vel **ብእሲ፡ጸሊም፡** *nigrita*, (quem Romani dicunt *Aethiopem*): Act. 13, 1 rom.; **ብእሲ፡ጸሊም፡** Jer. 13, 23 vrs. alt.; **ገብር፡ጸሊም፡** Gad. T. H.; **አበ፡ሙሴ፡ጸሊም፡** Sx. Sen. 24; Phlx. 19. b) **ጸሊም፡** *pullum, vestes atrae*: **ይመጽእ፡ለቢሶ፡ጸሊመ፡** Jsp. p. 315; **ምንትኑ፡ለበስከ፡ጸሊማተ፡** Fal. f. 68. 2) *tenebrosus* (finſter): **ቤተ፡ጸሊም፡** Sx. Hed. 13.

ጽልመት፡ n. act. et subst., m. et f. 1) *obscuratio*, a) *defectus, eclipsis*, solis: **ጸልመት፡ፀሓይ፡ሶበ፡ርእየት፡ፈጣሪሃ፡ስቁለ፡ወኮነ፡መጠነ፡ጽልመታ፡እምጊዜ፡፮ ሰዓት፡እስከ፡ጊዜ፡፱ ሰዓት፡** Sx. Mag. 27. b) *deminutio luminis* lunae: Hen. 74, 3; quare dies mensium inde a quinto decimo **መዋዕለ፡ጽልመት፡** nominantur, et quatuordecim posteriores mensium dies inde a **ጽልመት፡** numerantur sicut quatuordecim priores a **ሠርቅ፡**, ut: **አመ፡ዐሡሩ፡ለጽልመተ፡አይሉል፡** πέμπτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ ᾿Ελούλ 2 Esr. 16, 15; **አመ፡ተሱዑ፡ለጽልመት፡** εἰκοστῇ καὶ τετάρτῃ τοῦ μηνός 19, 1; Gen. 7, 11. 8, 4 (14); Num. 10, 11; 4 Reg. 25, 27; Zach. 1, 7; Hagg. 2, 1. 10. 18. 20; 1 Esr. 7, 5. 9, 5; 2 Esr. 10, 9; 4 Esr. in subscr.; Judith 2, 1. 2) *tenebrae*: Gen. 1, 2. 4. 5; **ግሩም፡ጽልመት፡ወዐቢይ፡** 15, 12; Ex. 10, 21. 22; Jes. 5, 20; **ጽልመት፡ጽፉቅ፡** 5, 30. 8, 22. 45, 7. 58, 10. 59, 9. 60, 1; Jer. 23, 12 (γνόφος); Ps. 17, 13. 31. 103, 21. 138, 10; **ፍናወ፡ጽልመት፡** Prov. 2, 13; **በጽልመት፡ሰርከ፡** 7, 9; Koh. 2, 13. 5, 16; Job 5, 14. 15, 30. 23, 17 (fem.). 28, 3. 38, 19; 4 Esr. 7, 31. 14, 21; **ጽልመት፡ይእቲ፡ለገጽ፡** Sir. 25, 23; Matth. 10, 27; Joh. 8, 12. 12, 35. 46; **እንዘ፡ዓዲሁ፡ጽልመት፡** Joh. 20, 1; Rom. 13, 12; 1 Joh. 2, 8—11. a) Ubi in Genitivo positum est, vel Praedicati vice fungitur: *tenebricosus, tenebrosus*: **አድባረ፡ጽልመት፡** σκοτεινά Jer. 13, 16; **ሥጋከ፡ጽልመተ፡ይከውን፡** Matth. 6, 23; Luc. 11, 34. 36. b) **ጽልመት፡ብሔር፡** *tenebrae sunt* Sir. 23, 18 (vid. **ብሔር፡**). c) **ቤተ፡ጽልመት፡** *carcer* Sx. Nah. 27; Enc. Mij. 20; Mag. 14; Chr. Ta. 1 (vid. **ፍጉግ፡**).

መጽልም፡ part. 1) *tenebricosus, tenebrosus*: **በውስተ፡መጽልም፡መካን፡** Enc. Haml. 10; etiam, omisso **መካን፡**, subst. (sicut **መብእስ፡** al.): *locus tenebricosus, latibulum obscurum* Kuf. p. 22. 2) *niger, fuscus*: **ኢትኅሠሥ፡ርእየተ፡ገጽየ፡እስመ፡ገጽየ፡መጸልም፡** (sic) **ከመ፡ኅጣውእየ፡** Sx. Tachs. 14; **አንሰ፡መጽልመ፡ገጽ፡ወብዙኅ፡አበሳት፡** ibid.

ጸልመተ፡ quadrl. I (denom. a **ጽልመት፡**) *tenebricare, obtenebrari*: **ትጸለምት፡ነፍሳቲሆሙ፡** Phlx. 31; **ይጸለምት፡ልቡ፡ወይረስዮ፡ለእግዚ"፡** Phlx. 156; monachi quibus **ብርሃን፡አምላካዊ፡** convenit, **ይጸለምቱ፡በእንተ፡መንሱት፡** Phlx. 14.

አጸልመተ፡ II *obtenebrare, tenebris obfuscare*, Lud. e Ssal. Req.

ጽልሙት፡ part. 1) *tenebris circumfusus, tenebricosus, tenebrio*: **እንዘ፡ብሩሃን፡ንሕነ፡ዘኢጽልሙታን፡ወንጹሓን፡** Chrys. ho. 1; **አሥርቅ፡ብርሃነ፡ገጽከ፡ንጹሕ፡ውስተ፡ልብየ፡ጽልሙት፡** Phlx. in append.; Lud. ex hom. Jac. Sar.; **ጽልሙታን፡አልባብ፡** Lud. e Mss. Colb.; **ሶበ፡ብርሃኖ፡(ለኮከብ፡)ተከድኑ፡ጽልሙታነ፡ራእይ፡ሕዝብ፡** I Sal. Mar. 2; **ከዋክብት፡ጽልሙታን፡** ἀστέρες πλανῆται Judae 13 Platt. 2) *niger, fuscus*: **አበ፡ሙሴ፡ጽልሙት፡** Phlx. 36 (at **ጸሊም፡** Phlx. 19).

ጸለበ፡ i. q. ܨܠܰܒ صَلَبَ *crucifigere*.

ተጸለበ፡ III, 1 *de patibulo suspendi, crucifigi*: **ተጸለበ፡ምስለ፡ኵሉ፡ቤቱ፡** ἐσταυρῶσθαι Esth. 8, 13 apcr. (aliâs **ተሰቅለ፡**); Apoc. 11, 8. — *Voc. Ae.*: **ተጸለበ፡ዘ፡ተሰቅለ።**

ጸልበ፡ subst. *crux, patibulum*: Enc. Hed. 8; **ሰላም፡ለስቅለትከ፡መልዕልተ፡ቅዱስ፡ጸልበ፡** Enc. Mag. 27; Vis. Bar.; **ሶበ፡ተረክበ፡ጸልበሁ፡ለወልድ፡** Deg. — Schol. Voc. Ae. vid. sub **ሰሊብ፡**

መጽለብት፡ subst. id.: **ከመ፡ትጠቀም፡በመጽለብትከ፡እማእከለ፡መንሱት፡** Lit. Joh.

ጸልአ፡ (vel **ጸልዐ፡**) I, 1 [amh. **ጸላ፡**; שָׂנֵא ܣܢܳܐ شَنَأَ شَنِعَ] Subj. **ይጽላእ፡** *odisse, odio habere*, **ጸሊእ፡** Koh. 3, 8; c. Acc. pers.: Gen. 26, 27. 37, 4; **አፈድፈዱ፡ዓዲ፡ጸሊአቶ፡** 37, 8; Ex. 23, 22 (ἐχθρεύειν); **እመ፡ጸልአ፡ይጸልእ፡** Num. 35, 20; Deut. 19, 11. 22, 13. 24, 3; Jud. 14, 16. 15, 2; **ጸልአ፡ጽልአ፡ዐቢየ፡ጥቀ፡** 2 Reg. 13, 15. 22; Ps. 5, 6; **ጸልአ፡ነፍሶ፡** 10, 6. 25, 5. 30, 7. 68, 5; **ጣዖተ፡ጸልአት፡ነፍስየ፡** Kuf. 21; **ከመ፡ኢይጽላእከ፡** Prov. 25, 17; **ይጸልእዎ፡ለዝሉፉ፡እምነ፡ቃሉ፡** Sir. 9, 18. 12, 6; **ኢትጽላእ፡ብእሲተ፡ጠባበ፡** μὴ ἀστόχει 7, 19; Jes. 61, 8; Jer. 12, 8; Matth. 5, 43. 44. 6, 24, 24, 9; **ይጽልአ፡ለነፍሱ፡** Marc. 8, 13; Joh. 12, 25; 1 Joh. 3, 13. 15; c. **ለ፡** pers.: Deut. 21, 15; c. Acc. rei: Koh. 2, 17; Prov. 1, 22; Ps. 96, 11; Sir. 15, 13. 17, 26. 25, 2; Job 34, 17; Jes. 33, 15. 61, 8; Ex. 18, 21; Joh. 3, 20; Rom. 7, 15; **ዘትጸልእ፡ለርእስከ፡ኢትግበር፡ዲበ፡ቢጽከ፡** Did. 1; passim *nolle, aversari*: **አፍቀሩ፡ዘጸላእኩ፡አነ፡** (οὐκ ἠβουλόμην) Jes. 66, 4; **ጸሊአ፡** (Inf. verb.) **ሚመተ፡ጽጻሴ፡** Enc. Masc. 4; seq. Inf.: **ፈንዎቶሙ፡እጸልእ፡** οὐ θέλω Matth. 15, 32 rom.

አጽልአ፡ II, 1 odisse facere i. e. a) *in odium venire*, c. Acc. pers. *alicui*: **ከመ፡ኢታጽልአ፡ለቢጽከ፡** μὴ μισηθῇς Sir. 34, 16. b) *in odium vocare* alqm, *concitare odium* alicui, *invisum facere* alqm, c. Acc. pers.: **አጽላእክሙኒ፡በኀበ፡ኵሎሙ፡** Gen. 34, 30; **ቦዘያጸልእ፡ርእሶ፡በብዝኀ፡ነቢቡ፡** Sir. 20, 5. 21, 28. 37, 20.

ተጸልአ፡ III, 1 1) *odio haberi, odiosum* vel *in odio esse* alicui: **ርእየ፡ከመ፡ትጸላእ፡ልያ፡** Kuf. 28; Gen. 29, 31; Koh. 8, 1; Thren. 4, 1 var.; c. **በኀበ፡** pers., ab aliquo vel alicui: **ዘተጸልአ፡በኀበ፡እግዚ"፡** Prov. 22, 14; **እስመ፡ዕሩየ፡ተጸልኡ፡በኀበ፡እግዚ"፡ረሲዕኒ፡ወርስዓኑ፡** Sap. 14, 9. 2) *se invicem odisse*: **ይጸልኡ፡በበይናቲሆሙ፡** Matth. 24, 10; **ግሙራ፡ኢይጸልኡ፡ምስለ፡ቢጸሙ፡** Herm. p. 98 (si quidem lectio sana est).

ተጻልአ፡ III, 3 *sese invicem odisse, odium* vel *simultates exercere* cum alqo vel inter se: ለምንት፡ ኀደጎሙ፡ ይጻልኡ፡ Phlx. 103; ኢትፍቅድ፡ ተጻልአ፡ ምስለ፡ ሰብእ፡ φιλεχϑρήσῃς Prov. 3, 30; እመቦ፡ ካህን፡ ዘተጻልአ፡ ምስለ፡ ቢጹ፡ ካህን፡ F. M. 21, 4.

አስተጻልአ፡ IV, 1 et **አስተጻልአ፡** IV, 3 *odium* vel *simultates excitare inter* homines, *odio* vel *simultate dissociare:* መሐለ፡ ከመ፡ ያስተጻልእ፡ ሰብአ፡ F. M. 22, 9; ዘያስተጻልእ፡ ብእሴ፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ Kedr f. 80; አስተጻልኦ፡ (Inf.) ቢጽ፡ ምስለ፡ ቢጽ፡ Form. Conf.

ጽሉእ፡ part. *odio habitus, invisus, odiosus, odibilis:* ብእሲት፡ ጽልእት፡ እምንእሳ፡ Jes. 54, 6; F. N. 33, 5; ለእመ፡ ኮነ፡ ውእቱ፡ ግብር፡ ጽሉአ፡ እምኢገብርዎ፡ Jsp. p. 359; c. ለ፡ alicui: ጽሉእ፡ ለአሕዛብ፡ Prov. 24, 39; vel c. በኀበ፡, ut: ጽሉእ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ ትዕቢት፡ Sir. 10, 7; Matth. 10, 22; Marc. 13, 13; ዝንቱ፡ ኵሉ፡ ምኑን፡ ወጽሉእ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Did. 4; de bestiis: ከመ፡ ከልብ፡ ጽሉአ፡ ይከውን፡ Prov. 26, 11; Apoc. 18, 2. (Vid. etiam quaedam exempla sub ጽዑል፡).

ጽልእ፡, passim **ጸልእ፡** subst., m. et f., *odium, simultas, inimicitia,* μῖσος Koh. 9, 1. 6; ፍጹመ፡ ጽልአ፡ ጸላእክዎሙ፡ Ps. 138, 21. 108, 2; 2 Reg. 13, 15; ዮጊ፡ በጽልእ፡ (v. በጸልእ፡) አስተዋደይዎ፡ Sir. 19, 15; ἔχϑρα Prov. 10, 18. 15, 17. 25, 10; በልቦሙ፡ ይሠይሙ፡ ጽልአ፡ Jer. 9, 8; Eph. 2, 15; Gal. 5, 20; ኅድጋ፡ ለጽልእ፡ Sir. 28, 6; ከመ፡ ትግበሩ፡ ጽልአ፡ Hen. 95, 2; ጸልእ፡ Did. ed. Platt p. 90.

ጸላኢ፡ n. ag., rarius **ጸላእ፡**, f. **ጸላኢት፡**, Pl. **ጸላእያን፡** et **ጸላእት፡**, *osor, inimicus, -a, adversarius:* ጸላእየ፡ et ጸላኢየ፡ ἐχϑρός μου Job 31, 29; ትሬኢ፡ ጸላእትየ፡ ወትለብስ፡ ኀፍረተ፡ ἡ ἐχϑρά μου Mich. 7, 8. 10; ጸላኤ፡ ዐመፃ፡ μισῶν Judith 5, 17; ጸላእያነ፡ ሠናይ፡ 2 Tim. 3, 3; ጸላኢ፡ ἐχϑρός Gal. 4, 16; Matth. 5, 43; Jac. 4, 4; 2 Thess. 3, 15; Ex. 23, 4. 5; Sir. 6, 1. 9. 12, 8—10. 19, 8. 25, 7. 30, 3. 6; Prov. 24, 17; Ps. 8, 3 al.; ὑπεναντίος Job 13, 24; ἀντίδικος 1 Petr. 5, 8; ጸላእትክሙ፡ οἱ μισοῦντες ὑμᾶς Jes. 66, 5; Dan. 4, 16; Ps. 43, 9. 82, 2. 85, 16; Sir. 25, 14; ἐχϑροί Sir. 23, 3; Job 8, 22. 27, 7; Jes. 1, 24; Jer. 51, 30; Thren. 1, 2; Nah. 1, 2; Ps. 9, 3; Ex. 23, 22; Apoc. 11, 12; Matth. 5, 44; ጸላእያነ፡ እግዚ"፡ Rom. 1, 30 Platt; ጸላእያነ፡ ሃይማኖት፡ Kid. f. 3; ጸላእያንየ፡ ወቀናእያንየ፡ Jsp. p. 338; in specie ጸላኢ፡ nominatur diabolus, Sx. Jac. 21 al.; Lit. 168, 4.

ጽልኣን፡ subst. *odium, simultas,* Kuf. p. 84 annot. 9.

መጽልእ፡ part. vel subst. *odiosus* (i. e. odium excitans) vel *res odiosa:* መጽልእ፡ ዘከመዝ፡ ብእሲ፡ μισητός Sir. 20, 15.

ተጻላኢ፡ n. ag. (III, 3) *odio* vel *simultate dissociatus:* ተጻላእያን፡ F. N. 43, 3; እምከመ፡ በጽሑ፡ ተጻላእያን፡ ኀበ፡ ፈታሒ፡ F. N. 43, 4. — In *Voc. Ae.* vox ፀሬፊ፡ voce ተጻላኢ፡ (sic) exponitur.

ጸልእ፡ *vulnus, ulcus* vid. sub **ጸልዕ፡**

ጸላእ፡ *saxum, rupes* vid. sub **ጸላዕ፡**

I. **ጸለወ፡** I, 1 [צְלָא ܨܠܐ *inclinavit,* in specie: aures i. e. *auscultavit;* Pa. *oravit, precatus est,* i. q. صلا II, et ጸለየ፡] Subj. ይጽሉ፡ 1) *inclinare,* aures ad audiendum: Ps. 77, 1; Genz. f. 7. 2) *auscultare, audire, obtemperare,* c. Acc. rei: ወጸመመት፡ እዝና፡ እምጸሊዎቱ፡ (ne audiret eum) Lud. e Mss. Colb.; ሶበ፡ ኢጸለወ፡ ትእዛዘ፡ ንጉሥ፡ Enc. Sen. 21.

ጽልው፡ part. *inclinatus,* a) *attentus:* aures እለ፡ ጽልዋት፡ ለሰሚዕ፡ Lud. e Cant. Sam. 7; አኀው፡ መስተጋድላን፤ ጽልዋን፡ በጸሎት፡ ዘወትር፡ Kedr f. 87. b) *nutans, inconstans* animo, ut videtur: ኢትኩን፡ ነሣኤ፡ ገጽ፡ ወኢጽልወ፡ ልብ፡ ወኢዝኑረ፡ Did. 35.

ጸሎት፡ *preces* vid sub **ጸለየ፡**

II. **ጸለወ፡** I, 1 i. e. صَلَا (צָלָה) *assare:* አዘዘ፡ ይጽልው፡ ዎ፡ ገጸ፡ ውስተ፡ እቶን፡ ብለኔ፡ Sx. Sen. 19. — *Voc. Ae.:* ጸለወ፡ ዘ፡ ቀቀለ፡

መጽለወ፡ *marcescere* vid. c. 225.

ጸልዕ፡, raro **ጽልዕ፡** subst., m. et f., Pl. **አጽልዕት፡** [سَلْعَةٌ *vulnus,* سَلْع *fissura* pedis; زَلَعَةٌ *corruptum vulnus*] 1) *vulnus, plaga,* πληγή Nah. 3, 19; ጸልዕ፡ ዘይመግል፡ Jes. 1, 6; Org. 4; Ps. 68, 31; አጽልዕቶ፡ ቀይሐ፡ (sc. Christi vulnera rubentia) Lud. ex Enc. Ter 21; M. M. f. 180 (vid. ፈንቀለ፡); etiam de decem plagis Aegyptiorum: ዐሥሩ፡ አጽልዕት፡ Lud. ex Hom. Greg. 2) *ulcus,* ἕλκος Ex. 9, 9—11; ተንሥአ፡ ጸልዐ፡ (v. ጽልዐ፡) ቍስል፡ Jer. 37, 12; Apoc. 16, 2. 11. — *Voc. Ae.:* ጸልዕ፡ ዘ፡ ቍስል።

ጽሉዕ፡ part. *vulnere aeger, ulcerosus,* Gen. 34, 25.

ጸልዐ፡ *odisse* vid. sub **ጸልአ፡**

ጸላዕ፡, raro **ጸልዐት፡**, subst., Pl. **ጸልዓት፡**, plerumque **ጸላዕት፡** scriptum, raro **ጸላዓት፡**; nec non **ጸዋልዕት፡**, rarius **ጸዋልዕ፡** (Gad. T. H.), Pl. Pl. **ጸላዓታት፡** (1 Reg. 13, 6 E) [סֶלַע صُلَّاعٌ vel صُلْعٌ] *rupes, petra, saxum:* ጸላዐ፡ ተከድነ፡ πέτραν Job 24, 8; ልቡ፡ ጽኑዕ፡ ከመ፡ እብነ፡ ጸላዕ፡ (v. ጸላዕ፡, v. ከመ፡ ጸላዕት፡) 41, 15; ከመ፡ እብነ፡ ጸላዕ፡ (ubi Gr. habet λίϑος ἠρδαλωμένος) Sir. 22, 1; Hez. 13, 13 var.; ማእከለ፡ ጸልዓት፡ (v. ጸላዕት፡) πετρῶν Jes. 57, 5; Jer. 28, 25; 1 Reg. 13, 6; አወርድ፡ እብነ፡ ጸላዕት፡ (v. ጸልዐት፡) λίϑους πετροβόλους Hez. 13, 11. 13; Apoc. 6, 16 rom. (ጸዋልዕት፡ Platt); ጸላዕት፡ ተሠጥቁ፡ Clem. f. 218; ዐርጉ፡ ውስተ፡ ጸዋልዕት፡ πέτρας Jer. 4, 29; ድምፀ፡ ጸዋልዕት፡ እለ፡ ያንከረክሩ፡ በግርማ፡ Sap. 17, 17; ጸዋልዕት፡ እብን፡ M. M. f. 285; ጸላዓት፡ v. ጸልዓት፡ πέτραι Ps. 103, 13. 19; ጸላዕት፡ et ጸዋልዕ፡ Gad. T. H.; ልጐት፡ ጸዋልዕ፡ Lud. Comm. hist. p. 496 n. 10. — (Lud. ጸላዕት፡ formam Sing. censuit et significatum *antrum* in rupe excavatum, *specus nativus, rupes, petra* statuit (vid. Schol. Voc. Ae.); equidem formam ጸላዕት፡ nonnisi ubi Graecus Pluralem exhibet, *specus* autem significationem nusquam reperi). — *Voc. Ae.:* ጸላዕት፡ ዘ፡ ዋሻ።

ጽሌ፡ *tabula* vid. c. 1255.

ጸለየ፡ I, 2 [vid. ጸለወ፡] (Imprf. ይጸሊ፡ quod passim occurrit, ut Clem. f. 161; Matth. 26, 36 Platt, reprobandum est) *precari* ad Deum, *preces facere, orare:* Matth. 6, 5. 7. 9. 26, 36. 39. 41; Marc. 1, 35; Luc. 18, 11; Judae 20; 4 Esr. 9, 27; ፈጸመ፡ ጸልዮ፡ Kuf. 12; Inf. verb. ጸሊዮ፡ Rel. Bar.;

c. **ኀበ፡** numinis Job 33, 26; Sir. 50, 19; Jes. 44, 17; Jer. 39, 16; Num. 11, 2; 1 Reg. 1, 11; Dan. 9, 4; Ps. 31, 7; 1 Cor. 11, 13; c. **ቅድመ፡** Sir. 39, 5; c. **በእንተ፡** *pro* alqo (*intercedere*) Jer. 7, 16; **ይጼሊ፡በእንቲአከሙ፡** Job 42, 8; Jes. 37, 4; **ጸልዩ፡በእንተ፡ሕይወቱ፡** Bar. 1, 11; **ጸልዩ፡በእንቲአነ፡** Mavâs. n. 60; vel c. **ለ፡** pers.: Jer. 11, 14. 14, 11; Bar. 1, 13; **ጸሊ፡ለነ፡ኀበ፡እግዚ“፡በእንተ፡** .... Jer. 49, 2; vel c. **ላዕለ፡** pers. (*super* alqm et *pro* alqo): Gen. 20, 7; Deut. 9, 20; 1 Tim. 2, 1; **ጸለየ፡ላዕሌሆሙ፡ወበረከሙ፡** Clem. f. 15. 16; vel **ዲበ፡** Ex. 8, 5. 24; c. Acc. precum: 2 Reg. 7, 27; seq. **ከመ፡** c. Subj.: Kuf. 11; **ጸሊ፡ኀበ፡ልዑል፡ከመ፡ያርትዕ፡ለፍኖትከ፡** Sir. 37, 15; Phil. 1, 9; vel seq. Subj.: 1 Thess. 3, 10; Enc. Teq. 3. a) *exorare* alqd: **ዘጸለይከኒ፡ኀቤሁ፡ይሰምዐከ፡** Job 22, 27; Marc. 11, 24; **ትጼሊ፡ዳኅና፡** Enl. Haml 18. b) *vovere:* **ጸልዩት፡** Koh. 5, 4; Num. 30, 11. 13; Jon. 2, 10 var.; c. **ለ፡** Dei: Koh. 5, 3; **ጸሎተ፡ጸለየ፡ለእግዚ“፡እንዘ፡ይብል፡** Kuf. 27. 31.

ተጸለየ፡ III, 2 *precibus adorari:* Deus **ዘአሐዱ፡** (qui unus) **ይሰገድ፡ወአሐዱ፡ይሴባሕ፡ወአሐዱ፡ይጼለይ፡** M. M. f. 1. 96.

ጽሉይ፡ part. *precibus consecratus:* **ማየ፡ምንዛኅ፡ጽሉይ፡** M. M. f. 202.

ጸሎት፡ subst., m. et f., Pl. **ጸሎታት፡** [a verbo tertiae **ወ** formatum; צְלוֹ צְלוֹתָא ܨܠܘܬܐ, صَلَوةٌ] *precatio, preces* ad Deum fusae, *oratio:* **ንጹሕ፡ጸሎትየ፡** Job 16, 17; **ኀለፈት፡ጸሎትየ፡ኀበ፡እግዚ“፡** 16, 20. 27, 9; Ps. 4, 2. 6, 9. 64, 2. 87, 2. 14. 15. 101, 18; Sir. 4, 6. 32, 20. 21; Jes. 38, 5; Jer. 11, 14. 15; Thren. 3, 8; Bar. 3, 4; Dan. 9, 17; **ሠናይ፡ውእቱ፡ጸሎት፡** Tob. 12, 8. 13, 1; Matth. 17, 21. 21, 22; **ታበዝኑ፡ጸሎተ፡** 23, 13; Luc. 6, 12; Act. 2, 42. 10, 4; Jac. 5, 14—16; **ጸሎተ፡ጸለየ፡ከመ፡ኢይዝንም፡ዝናም፡** 5, 17; **ጸሎቶሙ፡ከመ፡ይጥበቡ፡** Sir. 38, 34; **ጸሎት፡ጽንዕት፡** (efficax) Org. 1; **ገበርከሙ፡ጸሎተ፡(በስሙ፡)** Enc. Mij. 1; **ጸሎታት፡** Hen. 99, 3; Sx. Mij. 6; **ቤተ፡ጸሎት፡** Jes. 56, 7. 60, 7; Act. 16, 13; de horis precum canonicis vid. Const. Ap. 67 (68); Kid. f. 7. 29; **ጸሎተ፡ግበሩ፡ነግሀ፡ወበ፫ሰዓት፡ወበ፮ወበ፱ወበሰርክ፡ወበንቅወተ፡ዶርሆ፡ወንፍቃ፡ሌሊት፡** Ssal. Req.; de **ጸሎት፡** agitur F. N. 14; variae preces, quae passim memorantur, sunt: **ጸሎተ፡ሃይማኖት፡** (symbolum fidei) Lit. 163, 3; Genz. f. 44. 51; **ጸሎተ፡ወንጌል፡ወአቡነ፡ዘበሰማያት፡** Kedr f. 57; Gad. T. H.; **ጸሎተ፡ወንጌል፡እግዚ“፡እግዚኦ፡** Genz. f. 54. 60; **ጸሎተ፡አኰቴት፡** Genz. f. 48. 53. 56; **“ተ፡ዕጣን፡** f. 48. 57; **“ተ፡ንስሓ፡** f. 65; **“ት፡ዘሰላም፡** f. 93; Lit. crebro; **“ተ፡ቡራኬ፡** Lit. 167, 3; **“ተ፡ምውታን፡ጸለዩ፡ላዕሌሁ፡** Enc. Genb. 10; **“ተ፡መቃብር፡** Genz. f. 52; **በእንተ፡እለ፡ኖሙ፡** f. 64. 67. 92; **“ተ፡ተክሊል፡** F. M. 5, 17. 8, 1; **“ተ፡ሰውሳብ፡** F. M. 5, 8; **“ተ፡ማእድ፡** Reg. Pach.; Sx. Hed. 16, al.; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 234. 235; **ጸሎተ፡መብረቅ፡** inscriptae sunt preces quaedam magicae, Cod. Mus. Brit. LXXII f. 78—88. a) *precatio fausta:* **ከመ፡ትብጻሕ፡ጸሎቱ፡** εὐλογία (v. **በረከቱ፡**) Sir. 3, 8. b) *votum:* Kuf. 27. 31. 32; Num. 30, 5 seq.; Ps. 49, 15. c) **ቅብአ፡ጸሎት፡** unguentum *precibus consecratum* Jac. 5, 14; **ጸሎት፡ላዕለ፡ጻሕል፡** Lit. 158, 2.

ጸላዪ፡ n. ag. *precator, precans:* **ፈሪሳዊ፡ጸላዪ፡**, **መጸብሓዊ፡ጸላዪ፡** Phlx. 35.

ምጽላይ፡ subst., Pl. **ምጽላያት፡**, *locus ubi preces fiunt, oratorium, precarium, sacellum*, Christianorum (προςευχή) M. M. f. 47; ubi catechumeni instituuntur Sx. Haml. 25; in ecclesia **መፍትው፡የሀሉ፡መካነ፡ምሥዋዕ፤በውእቱ፡ቤት፡ይኩን፡ምጽላያቲ፡፪በየማን፡ወበፀጋም፡በእንተ፡ዕድ፡ወአንስት፡** Kid. f. 6; ecclesia **ምጽላየ፡መሃይምናን፡** Lit. Greg.; Org. 3; **ዘይጸሊ፡** (sic) **ኀበ፡ምጽላየ፡አረሚ፡ወአይሁድ፡** Clem. f. 161.

መጽለይ፡ Phlx. 132 emendandum videtur **መጸልይ፡** part. *precans:* **ረከበ፡ጽዉመ፡ወጽምወ፡ወመጽለየ፡**

ጸለጠ፡ I, 1 [صَلَتَ, **ጨለጠ፡**] *exhaurire, exsiccare* bibendo, poculum, vas: affert aquam, bibit **ወይጸልጥ፡** Lud. e Libr. Myst.

ጻሕል፡ subst., m. et f., Pl. **አጽሕል፡** et **አጽሕልት፡**, rarius **አጽሓል፡** et **ጻሕላት፡** [צַלַּחַת ܨܠܚܬܐ, ܨܠܚܐ, زُلْحٌ] 1) *patina, lanx, paropsis,* πίναξ Matth. 14, 8; Luc. 11, 39; παροψίς Matth. 23, 25. 26; Reg. Pach.; Ptolemaeus interpretibus LXX donavit **ጻሕለ፡ዐቢየ፡ዘወርቅ፡ንጡፍ፡** Jsp. p. 287, (posthac fem.); **ኢትኅሥሥ፡አጽሕልተ፡ወኢትልሐስ፡መጻብኅት፡** Sir. 34, 14; **ጻሕላት፡ዘብሩር፡** (escaria) Sx. Sen. 13; patina altaris Lit. 158, 3 seq.; Gad. Za Mich. 2) *acerra, phiala, patera,* θυΐσκη Num. 7, 14 seq.; **አጽሕል፡** Ex. 38, 12; 1 Esr. 2, 12; **አጽሕልት፡** Ex. 25, 29; Num. 4, 7; 3 Reg. 7, 36; 1 Esr. 2, 12 var.; Jer. 52, 18. 19 vrs. nov.; 2 Par. 4, 21; **አጽሕልት፡** et **አጽሓል፡** ψυκτῆρες 2 Esr. 1, 9; χαφουρῆ (כְּפוֹרֵי) 2 Esr. 8, 27 var. — *Voc. Ae.:* **ጻሕል፡ዘ፡ወጭት ።**

ጸሐለ፡ i. q. سحل صقل (vid. **ሰሐለ፡**)?

ምጽሐል፡ subst. *graphium, stylus:* **ውስተ፡ምጽሐለ፡ኀጺን፡** ἐν γραφείῳ σιδηρῷ Job 19, 24 (at praep. **ውስተ፡** huic significationi parum convenit; var. **መጽሐፊ፡**).

ጽሕም፡ subst. (m.), Pl. **አጽሓም፡** [amh. **ጽም፡**; זָקָן ܕܩܢܐ *mentum* et *barba*; ذَقَنٌ *mentum*] *barba,* Lev. 13, 29. 19, 27; 1 Reg. 21, 13; 2 Reg. 10, 4. 5; 1 Par. 19, 4; Jes. 7, 20; Jer. 31, 37; Hez. 5, 1; Ps. 132, 2; **ሥዕርተ፡ጽሕምየ፡** 2 Esr. 9, 3; **ወከነ፡ነዊሐ፡ጽሕሙ፡ወይበጽሕ፡እስከ፡ኅባኔሁ፡** Sx. Genb. 13; **ሉጹያን፡አጽሓሚሆሙ፡** Jer. 48, 5; Did. 1 (vid. **ፍጥረት፡**).

ጻሕም፡ et **ጻሐምው፡** var. pro **ፅምው፡** vid. sub **ፅምው፡**

ጸሐረ፡ I, 1 [ut videtur i. q. صقر] *perfringere, discutere:* **ወትጽሕር፡** (var. pro **ወትኔዕር፡**) **ሕፃናቲሆሙ፡** 4 Reg. 8, 12.

ጽሕርት፡ *lebes* vid. sub **ጽህርት፡**

አጽሕርት፡ subst., Pl. *turres, palatia:* **በጽሐ፡ኀበ፡ሀገረ፡ባቢሎን፡ወርእያ፡ለይእቲ፡ሀገር፤ለአፍላጊሃ፡ወለአጽሕርቲሃ፡** Sx. Teq. 20. — Defendi quidem potuerit haec forma syriaco ܨܚܪܬܐ, at rectius **አጽሕርት፡** errore calami pro **አጽርሕት፡** scriptum censueris.

ጸሐሰ፡ vid. sub **ፀሐሰ፡**

ጽሕበ፡ inus., sine dubio i. q. صَعَبَ *difficilis, dura fuit* res.

አጽሐበ ፡ II, 1 1) *molestum esse* alicui, *defatigare* alqm: **ኢያጽሐብኩከ ፡** οὐ κοπιάσαι σε ἐποίησα Jes. 43, 22. 23; **ምንት ፡ አጽሐብኩከ ፡** παρηνώχλησα Mich. 6, 3; **ምንት ፡ አጽሐብኩክሙ ፡ ከመ ፡ ትትዋሥኡኒ ፡** Job 16, 3; 1 Reg. 28, 15; Jud. 16, 16; **ከመ ፡ ኢያጽሕብዎ ፡ ለንጉሥ ፡** ἐνοχλεῖν Dan. 6, 2; **ኢታጽሕበ ፡** ϑλίψῃς Sir. 34, 31; ἐγκόπτειν Act. 24, 4; asceta **አጽሐበ ፡ ነፍሶ ፡ በጾም ፡ ወበጸሎት ፡** Sx. Genb. 10. 2) *urgere, importune instare, adigere*, c. Acc.: παρεβιάζοντο 1 Reg. 28, 23; ἐβιάσατο 2 Reg. 13, 25. 27; κατεβιάζοντο seq. **ከመ ፡** c. Subj., Ex. 12, 33; ϑλίβειν Lev. 25, 14; c. **ለ ፡** pers.: Lev. 25, 17. — Scholion Voc. Ae. vid. sub **አንጠየ ፡**

አስተጽሐበ ፡ IV, 1 *molestum sibi censere* et *repudiare*: **ኢታስተጽሕብ ፡ ተግሣጸ ፡ እግዚ" ፡** (v. **ኢታስተዐጽብ ፡**) Job 5, 17; Hebr. 12, 5 Platt.

I. **ጻሕብ ፡** subst. *molestia, incommodum, difficultas, labor*: **ተዐቀብ ፡ ከመ ፡ ኢያብእከ ፡ ውስተ ፡ ጻሕብ ፡** Sir. 22, 13; **በኢፈቂደ ፡ ጻሕብ ፡** (um nicht in Verlegenheit zu kommen) 29, 7; **በዕለተ ፡ ጻዕቆሙ ፡ ወጻሕበሙ ፡** Hen. 48, 8. 10. 50, 2. 100, 7; **መከራ ፡ ወጻሕብ ፡** Enc. Tachs. 9; **አዕረፈ ፡ ዮም ፡ እምጻሕቡ ፡** Enc. Ter 9. — *Voc. Ae.*: **ጻሕብ ፡ ብ ፡ ዋድያት ፡ ጉስጉሽ ፡ ችጋርሂ ፡ ይ ፡**

II. **ጻሕብ ፡** subst. (quod Lud. scriptura **ጻኅብ ፡** a I **ጻሕብ ፡** distinxit), plerumque m., Pl. **አጽሕብት ፡**, etiam **ጻሕባት ፡** [ܨܚܢܐ אַצְבָּחַ?] *vas figlinum* vel *testaceum* in genere, *urceus, lagena, amphora* in specie, **ጻሕብ ፡ ስቁር ፡** ἀγγεῖον Sir. 21, 14; Jer. 18, 4. 31, 11; **ጻሕብ ፡ ዘለምንትሂ ፡ ኢይበቍዕ ፡** 31, 38; **ጻሕብ ፡ ዘልሕኵት ፡** Jes. 30, 14; Hez. 4, 9; **አጽሕብት ፡** σκεύη κεράμου 2 Reg. 17, 28; Jer. 31, 12 var.; **ነሥአት ፡ ክልኤተ ፡ አጽሕብተ ፡ ወይን ፡** ἀγγεῖα 1 Reg. 25, 18; κεράμιον **ጻሕብ ፡** Jes. 5, 10; **ጻሕበ ፡ ወይን ፡** (v. **ጻሕባት ፡ ምሉኣነ ፡ ወይን ፡**) Jer. 42, 5; **ጻሕበ ፡ ማይ ፡** Marc. 14, 13; Luc. 22, 10; **አጽሕብት ፡** Herm. p. 47. — *Voc. Ae.*: **ጻሕብ ፡ ብ ፡ ዝብድይ ።**

ጽሕወ ፡ et **ጸሐወ ፡** I, 1 [صَحَا et صَحِيَ; ܨܚܳܐ] Subj. **ይጽሐው ፡** 1) *serenum esse* vel *fieri*, de coelo; imprs.: **አኀዘ ፡ ያንጠብጥብ ፡ ዝናም ፡ ወእምዝ ፡ ጽሕወ ፡** Sx. Mij. 24. 2) *evigilare, expergisci*, in specie: e crapula, *crapulam exhalare, sobrium esse*: **ጽሕወ ፡ እምወይኑ ፡** Gen. 9, 24; **ሶበ ፡ ጸሐዉ ፡ እምወይኖሙ ፡** 1 Esr. 3, 22; **ንጽሐው ፡ እምንዋመ ፡ ስክር ፡** M. M. f. 229; **ጸሐዉ ፡** (Imprt.) **እምስካረ ፡ ወይን ፡** ἐκνήψατε Cyr. c. Pall. f. 85; **ሶበ ፡ እጽሑ ፡ እምንዋም ፡** Org. 4; **ጸሐዉ ፡** (Imprt.) **በጸሎት ፡** νήψατε 1 Petr. 4, 7. — *Voc. Ae.*: **ጽሕወ ፡ ዘ ፡ በ፪ነቅሀ ፡ ገለጸ ።**

ጽሑው ፡ part. *serenus*, de coelo, aëre: **ጽሑው ፡ ብሔር ፡** εὐδία Matth. 16, 2; **አየር ፡ ጽሑወ ፡ ኮነ ፡** ἀὴρ ἦν καϑαρός Chr. ho. 23.

ጻሕው ፡ vel **ጻው ፡** n. prgr. sc. צַו (de quo vocabulo vid. Ges. thes. p. 1155): **አኀዘ ፡ ይትልዉ ፡ ጻሕወ ፡** (v. **ጻወ ፡**) Hos. 5, 11 (ubi LXX habent πορεύεσϑαι ὀπίσω τῶν ματαίων). — *Voc. Ae.*: **ጻሕው ፡** (v. **ጽሑው ፡**) **ዘ ፡ መዋታ ፡**

ጸሐየ ፡ inus., i. q. צַחַח, צָחָה *nitidum, clarum esse* (vid. Ges. thes. p. 1162); vic. **ጽሕወ ፡** et **ፀሐይ ፡**

መጽሔት ፡ subst., f. et m., Pl. **መጻሕይ ፡** *speculum*: **መጽሔት ፡ ዝሕልት ፡** Sir. 12, 11; **መ" ፡ ብርሀት ፡** Clem. f. 6; 1 Cor. 13, 12; 2 Cor. 3, 18 Platt; Jac. 1, 23; **መጽሔት ፡ ግብረ ፡ እግዚ" ፡ አንተ ፡ ኢትደምን ፡** Sap. 7, 26; M. M. f. 96; Abush. 51; Fid. Jac. Bar. (vid. sub **ንጻሬ ፡**); Pl. c. pron. suff.: **መጻሕይዮን ፡** (v. **መጻሐይዮን ፡** vel **መጻሐዮን ፡**) Ex. 38, 26; **ሰሌዳ ፡ መጽሔት ፡** tabula vitri catoptrici, Chr. L. Atk. f. 30; **መጽሔት ፡ ልቡና ፡** inscriptus est liber quidam, d'Abb. Cat. p. 63. — *Voc. Ae.*: **መጽሔት ፡ ዘ ፡ መስተሐዮት ፡** v. **መስታዮት ፡**

I. **ተጻሕየየ ፡** quadrl. III, 1 *in speculum inspicere, in speculo adspicere* vel *conspicere*: **ዘኢተጻሐየይከ ፡ በመጽሔተ ፡ ገጹ ፡ ለኢየሱስ ፡** (Eutychius compellatur) M. M. f. 96; **ወርኢነ ፡ ብዕለ ፡ ስብሐቲሁ ፡ ከመ ፡ ስብሐተ ፡ ፩ዋሕድ ፡ ለአቡሁ ፡ ወንሕነሰ ፡ ክሡተ ፡ ገጽ ፡ ንጻሐየይ ፡** Deg.; **ንጻሐየይ ፡** (sic legas) **ስብሐተ ፡ እግዚ" ፡** 2 Cor. 3, 18 rom.

II. **ጻሕየየ ፡** quadrl. I [ad familiam radicum, quibus *puritatis* notio inest (נָצַח זָכַךְ צַחַח), referendum videtur, non ad סָחָה *verrere*] *runcare, eruncare* (sec. Lud. *sarrire*): **ጻሕይይ ፡** (sc. **ክርዳደ ፡**) Kid. f. 15; **ንጻሐየይ ፡** (sic) **እምኔሃ ፡ አሥዋከ ፡ ረሲዓን ፡** Clem. f. 129; **እንዘ ፡ ትጻሐየዩ ፡** (sic) **እምላዕሌሆሙ ፡ ኵሎ ፡ ምግባራተ ፡ እኩይ ፡** f. 231. — *Voc. Ae.*: **ጸሐየየ ፡** (sic) **ዘ ፡ አረመ ፡**

ተጻሕየየ ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ጽሑይይ ፡ part. 1) *runcatus* (Lud. *sarritus*). 2) *mendis purgatus* liber, Lud. sine auct.

ጽሕደ ፡ I, 1 [etiam **ጽዕደ ፡** q. v.] *laevem, mollem esse* vel *fieri* (sec. Lud. etiam *politum, nitidum esse*) oleo, unguento illito: **ጽሕደ ፡ እምቅብእ ፡ ነገሩ ፡** ἡπαλύνϑησαν Ps. 54, 24.

አጽሐደ ፡ II, 1 1) *oblinere unguento, ungere*: **አጽሐድከ ፡ በቅብእ ፡ ርእስየ ፡** ἐλίπανας Ps. 22, 7; Lit. 158, 1; **አጽሕዶሙ ፡ እደዊሆሙ ፡** ἐμπλήσεις Ex. 28, 37. 2) oleo, unguento illito *laevem, mollem reddere, emollire*: **ፈውሳት ፡ ወርጢናት ፡ እለ ፡ ይፈትሖ ፡ ሕብጠተ ፡ ወያጽሕዳ ፡ ቍስላተ ፡** F. M. 3, 3; **አጽሕድ ፡ በቅብእከ ፡ ለነፍስየ ፡ ሳሕከ ፡** Lud. ex Enc. Genb. 8 (in Cod. Tub. **አጽዕድ ፡**); **ያጽሕደኒ ፡ እምስሕከትየ ፡** Enc. Mij. 16.

ጽሑድ ፡ part. *laevis, mollis, tener*: **እስመ ፡ ጽሑድ ፡ ክርስቶስ ፡ ወመንክር ፡ ጽሕደተ ፡ ሥጋሁ ፤ ሐሰ ፡ ሎቱ ፡ ለበዊእ ፡ ውስተ ፡ ሥጋ ፡ ዘምሉእ ፡ በቀለ ፡** (sc. **አሥዋከ ፡ በቀል ፡**), M. M. f. 203. — *Voc. Ae.*: **ጽሑድ ፡ ዘ ፡ ልም ፡**

ጽሕደት ፡ n. act. *laevitas, mollities, teneritas*: M. M. f. 203 (vid. **ጽሑድ ፡**); **ከመ ፡ ሜላት ፡ ንጹሕ ፡** est **ጽሕደተ ፡ ሥጋሃ ፡ ለማርያም ፡ እስመ ፡ ኢበቈለ ፡ ውስቴታ ፡ ሦክ ፡ ኀጣውእ ፡** M. M. f. 167; **ጽሕደተ ፡ ሜላት ፡** Org. 2.

ጽሕድ ፡ *cedrus, juniperus* vid. sub **ጽኅድ ፡**

ጻሕጻሕ ፡ *stillicidium* vid. sub **ወጽሐ ፡** c. 943.

ጸሐፈ ፡ I, 1 [صَحَفَ صَحَّفَ *fodere*, unde *insculpere*, deinde *scribere* facile derivatur; amh. **ጻፈ ፡**] Subj. **ይጽሐፍ ፡**, *scribere*: Joh. 8, 6. 8; Luc. 16, 6; Ps. 44, 2; **ጠቢባን ፡ እሙንቱ ፡ ውስተ ፡ ጽሒፍ ፡** 4 Esr. 14, 27; **ኢያሠነይኩ ፡ ጽሒፈ ፡** Asc. Jes. ed. Laur. p. 80; **ጽሒፎ ፡** quum scripsisset, Rel. Bar.; **ጸሐፍኩ ፡**

በእዴየ፡ Philem. 19; c. Acc. rei scriptae: Joh. 19, 22; Hen. 13, 6. 82, 1; et c. **ውስተ፡** libri vel tabulae: (*inscribere*) Ex. 34, 1; Num. 5, 23; Deut. 10, 2. 31, 24 (**ጽሒፎት፡**); Kuf. 1. 2; Jer. 28, 60. 37, 2; Apoc. 1, 11 al.; rarius c. **በ፡**, ut: **ጸሐፎ፡በጽሌ፡ልብከ፡** Prov. 3, 3; c. Acc. libri, libelli, scripti: Ex. 32, 32; Jer. 39, 10; **እለ፡ይጽሕፉ፡እኩየ፡መጽሐፈ፡** Jes. 10, 1; **ወነሥአ፡መጽሐፈ፡ወጸሐፈ፡** Tob. 7, 13; Joh. 19, 19, et **ለ፡** pers. (*alicui*) Kuf. 50; Deut. 24, 1; Marc. 10, 4; c. Acc. epist. et **ኀበ፡** vel **ለ፡** pers.: Act. 15, 23. 23, 25; Eph. 3, 2; 1 Cor. 7, 1; 2 Cor. 1, 13; Apoc. 2, 1; 2 Reg. 11, 14; etiam c. **ለ፡** pers. et **ውስተ፡** epistolae 1 Cor. 5, 9; vid. etiam exempla sub **ክርታስ፡** allata. a) *perscribere*, *literis consignare:* Kuf. 4. 32; Ex. 17, 14; Deut. 31, 19; Jud. 8, 14; Dan. 7, 1; **ጸሐፍ፡ለከ፡ስመ፡ዛቲ፡ዕለት፡** Hez. 24, 2; **ይጽሕፎሙ፡ሕፃን፡** Jes. 10, 19; Luc. 1, 2 al. b) *conscribere* librum: Koh. 12, 10; Ps. 151, 1; Phlx. 43; **ሲኖዶስ፡ዘቀሌምንጦስ፡ዘጸሐፈ፡ጴጥሮስ፡ረድእ፡** Syn. f. 286, al. crebro. c) *describere*, *exscribere*, Jos. 18, 4. 9; Deut. 17, 18; Kuf. p. 34. d) *praescribere* c. Acc. rei et **ለ፡** pers.: 4 Reg. 17, 37; Marc. 12, 19; Luc. 20, 28; c. **ላዕለ፡** pers.: Hos. 8, 12. e) *adscribere* alicui alqd, (rem debitam, culpam), c. Acc. rei et **ላዕለ፡** pers.: **ጸሐፍከ፡እከይየ፡ላዕሌየ፡** Job 13, 26; Hen. 10, 8; etiam c. Acc. syngraphae, in qua quid ascribitur alicui: **ይጽሐፍ፡ላዕሌሁ፡በዝንቱ፡** (de hac re) **መጽሐፈ፡ዕዳ፡** F. N. 35. f) *scribere sententiam*, *scripto mandare:* **ይቤሎ፡ለመኰንን፡ጸሐፍ፡ሞቶ፡ለዝንቱ፡አረጋዊ፡** Sx. Mag. 2. g) *subscribere*, c. **ውስተ፡** libelli vel c. Acc.: Sx. Teq. 27; Jac. 2.

አጽሐፈ፡ II, 1 *scribere jubere*, *per-*, *con-*, *de-*, *re-*, *praescribendum curare*, Jud. 8, 14; 4 Reg. 5, 6 var.; **አጽሐፈ፡ኵሎ፡ብሔር፡ከመ፡የሀቡ፡ጸባሕተ፡** 4 Reg. 23, 35; Hos. 8, 12 var.; 1 Esr. 2, 15; **ዘአጽሐፈ፡ኵነኔ፡ለ**(v. **ለለ፡**, v. **ላዕለ፡**) **ዕድሜሁ፡** Sir. 48, 10; **እስከ፡ይፌጽም፡** (sc. Esra) **አጽሐፎ፡** (sc. libros deperditos) Org. 2; **ለዘጸሐፎ፡ወለዘአጽሐፎ፡ለዝንቱ፡መጽሐፍ፡** Clem. f. 240; Asc. Jes. ed. Laur. p. 78; 4 Esr. ed. Laur. p. 166; al. crebro in subscr. librorum; **ዘአጽሐፉ፡ሎቱ፡ትእዛዘ፡** F. N. 33, 4.

ተጽሕፈ፡ III, 1 *scribi*, *in-*, *con-*, *perscribi:* Kuf. 3. 4 al.; Jos. 10, 13; Jes. 28, 60; 4 Esr. 14, 49; Ps. 39, 11; Hen. 81, 4. 91, 14; 1 Cor. 15, 54; Hebr. 10, 7; de tabulis, quae scriptura signatae sunt: **ጽላት፡እለ፡ተጽሕፋ፡በአጽባዕተ፡እግዚ"፡** Deut. 9, 10; de hominibus, quorum nomina in indicem referuntur: **ተጽሕፉ፡ዐላዊያን፡** Jer. 17, 13; Apoc. 21, 27. a) *adscribi*, α) in numerum aliorum: Ps. 68, 33; Abraham **ተጽሕፈ፡ዐርከ፡እግዚ"፡ውስተ፡ጽላተ፡ሰማይ፡** Kuf. 19 et 30. β) *assignari* vel *imputari* alicui, c. pron. suff. pers. (alicui) et **ለ፡** rei: **ተጽሕፎሙ፡ለጽድቅ፡** Kuf. 30 (p. 110). γ) *sententia scripta destinari*, (*praescribi*): Hen. 91, 14. 103, 3. b) *transcribi:* **ተጽሕፈ፡እምውስተ፡ጽላት፡** Kuf. 50. c) *describi* vel *censeri:* Luc. 2, 1; **ለተጽሕፎ፡ሀገረ፡ዳዊት፡ዐርገ፡** Enc. Tachs. 28.

ጽሑፍ፡ part. *scriptus*, *in-*, *per-*, *conscriptus*, de iis, quae scripta sunt in libro, tabula al.: Kuf. 32; Deut. 28, 61; Jos. 8, 33; **ኵሉ፡ዘጽሑፍ፡ውስተ፡ዝመጽሐፍ፡** Jer. 25, 13; 2 Esr. 3, 2. 6, 2; **እለ፡ጽሑፋን፡በበአስማቲሆሙ፡** 1 Par. 4, 41; Ps. 149, 9; Luc. 22, 37; Joh. 15, 25; **ጽሑፍ፡ዲበ፡** . . . (inscriptus rei) Sx. Ter 17; **ጽሑፍ፡ውስተ፡ሳሌዳ፡ልብየ፡መጽሐፈ፡ግብርናትየ፡ለከ፡** Org.; de tabulis, libris, foliis, quae scriptura signata sunt: **ጽሕፍት፡ይእቲ፡መጽሐፍ፡ውስጣኒ፡ወአፍአሃኒ፡** Hez. 2, 10; Apoc. 5, 1; Ex. 31, 18. 32, 15; **መጻሕፍት፡ጽሑፋት፡ዕብራይስጥ፡** Kuf. 12; **ጽላት፡ጽሑፍ፡ወግሉፍ፡** Sx. Nah. 20; crebro: **ጽሑፍ፡** *scriptum est*, ut: **ጽሑፍ፡ከመ፡** . . . Job 42, 18; Matth. 2, 5. 4, 4. 6. 7. 10 al. a) *praescriptus:* **በከመ፡ጽሑፍ፡ለኵሉ፡እስራኤል፡ውስተ፡ትእዛዝ፡** Tob. 1, 6. b) *descriptus*, διαγεγραμμένος Hez. 42, 3. c) *adscriptus* i. e. *sententia scripta destinatus:* **እለ፡ጽሑፋን፡ለዝንቱ፡ደይን፡** Judae 4.

ጸሐፍ፡ subst. *descriptio* i. e. *census:* ἀπογραφή Luc. 2, 2; cognovit Herodes **ከመ፡በመዋዕለ፡ጸሐፍ፡ተወልደ፡** Lud. e Vit. Mar.

ጽሕፈት፡ n. act. et subst., m. et f., Pl. **ጽሕፈታት፡** 1) *scriptio* a) *ars scribendi:* **መሃሬ፡ጽሕፈት፡** F. M. 2, 11; **ጽሕፈተ፡ሠናየ፡ያአምር፡** Sx. Hed. 9. b) *scriptura*, Ex. 32, 16; Luc. 23, 38; Hen. 103, 2; angelus in palatio Belsazari parieti inscripsit **ጽሕፈተ፡ቀይሐ፡** Jsp. 275; **መልክአ፡ጽሕፈት፡** Haim. Ab. (vid. sub **ክርተስ፡**). c) *titulus:* **ዘአልብነ፡ጽሕፈተ፡አበሳሁ፡** Act. 25, 27 Platt. 2) *subscriptio:* **ጽሕፈተ፡ሰማዕት፡** F. N. 26; **ጽሕፈታተ፡እደዊሆሙ፡** Fid. Jac. Bar.; F. N. 27.

ጸሓፊ፡ n. ag., Pl. **ጸሐፍት፡** 1) *scriba*, *librarius*, *notarius*, Jer. 43, 10; Ps. 44, 2; Phlx. 189; **መጥባሕተ፡ጸሓፊ፡** Jer. 43, 23; **ቀለመ፡ጸሓፊ፡በሐቌሁ፡** Hez. 9, 2 vrs. alt.; **ጸሐፍተ፡ነገሥት፡** Esth. 3, 12; γραμματεύς 2 Reg. 8, 17. 20, 25; 3 Reg. 4, 3; 1 Par. 18, 16; Jes. 36, 3; Ex. 5, 6; 1 Esr. 2, 16; **ጸሓፌ፡ሰራዊት፡** Jes. 36, 22; **ጸሐፍተ፡መበእ፡** γραμματοεισαγωγεῖς Deut. 16, 18; Hen. 12, 3. 4. 2) *literatus*, in specie *legis peritus:* γραμματικοί Jes. 33, 18; γραμματεύς Sir. 10, 5. 38, 24. 44, 4; **ዕዝራ፡ጸሓፌ፡ሕጉ፡ለእግዚ"፡** 2 Esr. 7, 11; **ዕዝራ፡ጸሓፊ፡** 2 Esr. 18, 4; Matth. 5, 20. 8, 19. 12, 38. 13, 52 al.; νομικός **ጸሓፌ፡ሀገር፡** Tit. 3, 13; Matth. 22, 35; Luc. 11, 45. 46. 52; 14, 3 al. 3) *scriptor* a) *auctor* libri: Abush. 50; **ጸሓፌ፡ገነት፡** (i. e. libri qui hortus inscriptus est) Phlx. 16. b) *historiographus*, Cat. Bibl. Bodl. p. 82; **ጸሓፌ፡ተዝካር፡** Jes. 36, 3. 22.

መጽሐፍ፡ subst., m. et f., Pl. **መጻሕፍት፡**, Pl. Pl. **መጻሕፍታት፡**, [مُصْحَف] 1) *scriptura:* **ዘአንበበ፡ለዝ፡መጽሐፍ፡** Dan. 5, 7 seq.; **በውስተ፡ልሳንየ፡** (Lud. **እዝንየ፡**) **አልሖስስ፡መጽሐፈ፡** (i. e. quid scribam) Enc. Masc. 26. a) *litera*, *literae:* 2 Cor. 3, 6. b) *ars scribendi*, *literatura:* **ይምሀርዎሙ፡መጽሐፈ፡ወነገረ፡ፋርስ፡** Dan. 1, 4; Hen. 83, 2; Kuf. 7. 11. 19; γραμματική Dan. 1, 17; **ኢያአምር፡መጽሐፈ፡** Jes. 29, 11. 12; **አለበዎሙ፡ለሰብእ፡መጽሐፈ፡** Hen. 69, 9. c) *scripturae* vel *literarum genus:* **ጸሐፍ፡ውስቴቱ፡**(**ለጠማር፡**) **መጽሐፈ፡እጓለ፡እመሕያው፡** Jes. 8, 1 (γραφίδι). d) **በመጽሐፍ፡** *literis*, *per literas*, *scripto:* **ኵሉ፡ዘአበእከ፡ወአውፃእከ፡ወወሀብከ፡ወነሣእከ፡በመጽሐፍ፡ይኩን፡** Sir. 42, 7; F. N. 27 (vid. sub **መድኀን**); eos hortatus est **በመጽሐፍ፡ወቃል፡** Enc. Genb. 30. e) *inscriptio*, *titulus inscriptus:* **ረከበ፡መጽሐፈ፡ዘቈረጹ፡ቀደምት፡ውስተ፡ኰኵሕ፡** Kuf. 8; ἐπιγραφή Matth. 22, 20; Marc. 15, 26; Luc. 23, 38; **መጽሐፍ፡በጽሌ፡** Enc. Mag. 29. 2) *liber*, creberrime, ut Deut. 28, 58. 29, 20; Jos. 1, 8; 1 Reg. 10, 25; **መጽሐፈ፡ነገረ፡መዋዕሊሁ፡** 3 Reg. 11, 41; **መጽሐፍ፡ኀቱም፡** Jes. 29, 11; Jer. 28, 60. 63; Sir. 24, 23; Koh. 12, 12; Luc. 4, 17; Joh. 20, 30; Act. 1, 20; Apoc. 1, 11. 5, 1; **መጽሐፈ፡ሕያዋን፡** Kuf. 30; Ps. 68, 33. 138, 15; **መጽሐፈ፡ሕይወት፡** Apoc. 3, 5. 13, 8; Asc. Jes. 9, 22; **ቤተ፡መጻሕፍት፡** *bibliotheca*

Gad. Ad. f. 196. a) *volumen*, κεφαλὶς βιβλίου Hez. 2, 9 seq.; **መጽሐፍ፡ አሐቲ፡** 2 Esr. 6, 2. b) *libri biblici, scriptura sacra*: **ከማሁ፡ ይቤ፡ መጽሐፍ፡** Rom. 9, 33. 11, 26. 15, 3; 1 Cor. 10, 7; 2 Petr. 1, 20; Matth. 26, 54; etiam ὁ νόμος *lex Mosaica* (aliâs **መጽሐፈ፡ ኦሪት፡** vel **ሕግ፡**) Sir. 36, 2; **ብሉይ፡ መጽሐፍ፡** γράμμα Rom. 7, 6; **ትምህርተ፡ መጽሐፍ፡** 2, 29; **መጻሕፍት፡** Dan. 9, 2; Joh. 2, 22; Matth. 21, 42. 22, 29; Rom. 7, 6; **ከመ፡ ይስማዕ፡ ቃለ፡ መጻሕፍት፡ እምብሉይ፡ ወእምሐዲስ፡** Clem. f. 193; **ቅዱሳት፡ መጻሕፍት፡** Rom. 1, 2; Cyr. ad Th. crebro; Did. 38; **መጻሕፍት፡ ብሉያት፡ ወሐዲሳት፡** Sx. Ter 15; etiam **መጻሕፍት፡ ዘትካት፡ ወሐዲስ፡** Can. Ap. 55; **መጻሕፍተ፡ ምንባብ፡** Lit. 164, 4; **መጻሕፍታት፡** Gad. Kar. c) *literae*: **አብዝኆ፡ መጻሕፍት፡** Act. 26, 24. 3) *epistola, literae*: **መጽሐፍ፡** βίβλος vel βιβλίον Jer. 36, 1. 29; Bar. 1, 3; Jes. 37, 14; 2 Reg. 11, 14; 4 Reg. 5, 5; ἐπιστολή Esth. 8, 13—17; Rom. 16, 22; Act. 23, 25; etiam **መጽሐፈ፡ መልእክት፡** Act. 9, 2. 15, 30. 28, 21; **ክርታስ፡ መጽሐፍክሙ፡** Cyr. f. 115; **መጻሕፍት፡** ἡ ἐπιστολή Esth. 3, 13. 14; ἐπιστολαί Jes. 18, 2. 39, 1; 2 Esr. 12, 7; 1 Esr. 4, 47; 2 Petr. 3, 16. 4) *scriptum, libellus* cujusvis generis: a) *index, catalogus*, Gen. 5, 1; Matth. 1, 1; **መጽሐፈ፡ ኍልቍ፡** 1 Par. 21, 5; **ውስተ፡ መጽሐፈ፡ ቅዱሳኒከ፡ ደምሮን፡** Org. 4. b) *syngrapha, chirographum, tabulae*: **አኅድግ፡ ኵሎ፡ መጽሐፈ፡ ዐመፃ፡** συγγραφήν Jes. 58, 6; βιβλίον (*libellus emtionis*) Jer. 39, 10. 12; χειρόγραφον Tob. 5, 3. 9, 5; συγγραφή (*tabulae nuptiales*) Tob. 7, 13; γράμμα (*cautio*) Luc. 16, 6. 7; **መጽሐፈ፡ ዕዳ፡** Job 31, 35; F. N. 35; **መጽሐፈ፡ ማኅተት፡** βιβλίον τῆς κτήσεως Jer. 39, 11. 12. 16; **መጽሐፈ፡ ኪዳን፡** *tabula testamenti* Jsp. p. 340. c) **መጽሐፈ፡ መባሕት፡** *libellus permissionis* vid. sub **መባሕት፡** c. 524; **መጽሐፈ፡ ግዕዛን፡** *libellus manumissionis* Const. Ap. 63; **መጽሐፈ፡ ኅድጋት፡** *libellus repudii* Deut. 24, 1. 3; Jes. 50, 1; Jer. 3, 8; Marc. 10, 4; **መ"፡ ፍልጣን፡** id., Matth. 19, 7. d) *tabella*, πινακίδιον Luc. 1, 63. e) *scheda, schedula*, Kuf. 8; **መጽሐፈ፡ ዑፃዌ፡** ibid.; Enc. Teq. 21. 5) *praescriptum*, ut videtur, Hen. 72, 1. — *Voc. Ae.*: **መጽሐፍ፡ ብ፡ ቈጽር፡ ወግሂ፡ ይ፡** ።

መጽሐፍና፡ subst. a Gregorio Ludolfi formatum, *qualitas libri, forma, stylus libri*, Lud.

ጽም፡ *latrina* vid. sub II **ጸመ፡**

ጸምሀየ፡ quadrl. I et **ጸምሀየየ፡** vel **ጸማሀየየ፡** quinquel. I, etiam per **ሐ**, [referendum ad צָמֵא (**ጸምአ፡**) et צָמַק? an inserta nasali **ን** (vid. **ጽንሁይ፡** pro **ጽምሁይ**) vel **ም** ex צִיָּה צָחָה ܨܘܐ صَوَا et صَوِىَ propagatum?] *exarescere, marcere, marcescere, flaccescere, flaccere*: **ይጸመሂ፡** μαρανθήσεται Jac. 1, 11; 4 Esr. 7, 28; Hen. 24, 4; **ይጸመሂ፡ ከመ፡ መሎኬ፡ በውስተ፡ ሐሩር፡** Job 24, 24; **ዘእንበለ፡ ይጸምሂ፡** (v. **ይጸመሂ፡**) Sap. 2, 8; **ዘኢይጸመሂ፡** *immarcescibilis* 1 Petr. 1, 4. 5, 4; **ርኢ፡ ከመ፡ ኢጸመሃየየ፡** (sic! pro **ኢጸማሀየየ፡**) **በለስ፡** Rel. Bar. a) de hominibus: *languescere, contabescere*: **ደቂቅኪ፡ እለ፡ ጸምሀዩ፡** (v. **ጸምሀየዩ፡** et **ጸማሀየዩ፡**) οἱ ἀπορούμενοι Jes. 51, 20; **ይጸመሀይዩ፡** (Laur.: **ይጸመሀዩ፡** ni hanc formam ad III, 1 referre malueris) **በፍርሀት፡** 4 Esr. 6, 62. b) de veste: *veterascere*, ut: tunica **ዘኢይጸመሂ፡ ዘልፈ፡** Lud. ex Enc. Teq. 14. — *Voc. Ae.*: **መጽለወ፡ ወጸምሀየየ፡** (v. **ወጸሀየየ፡**) **ዘ፡ ጸለጐ፡**; *Rad. Abb.*: **ጸማሀየየ፡ ዘ፡ ጸወለገ፡** ።

አጸምሀየ፡ quadrl. II et **አጸምሀየየ፡** v. **አጽመሀየየ፡** v. **አጽማሀየየ፡** v. **አጸማሀየየ፡** quinquel. II 1) *aridum, marcidum, flaccidum, languidum facere*: **ላህበ፡ ነድኂ፡ ኢያጸምሀየየ፡** (v. **ኢያጽመሀየየ፡**, v. **ኢያጽማሀየየ፡**, v. **ኢያጸማሀየየ፡**) **ሥጋ፡ እንስሳ፡** ἐμάρανεν Sap. 19, 20; **ፍርሀተ፡ እግዚ"፡ እምከመ፡ ኀደረት፡ ውስተ፡ ብእሲ፡ ታየብስ፡ ሥጋሁ፡ ወታጸመሂ፡ አዕፅምቲሁ፡** Phlx. 16; **ሐሜቶሙ፡ ታጸምሀያ፡ ለሃይማኖቶሙ፡** Herm. p. 97. 2) *tetricum facere, ad tristitiam adducere vultum*: **ኢያውሥአት፡ ለአሐቲ፡ እምኔሆን፡ ወኢያጸምሀየየት፡ ገጻ፡ ወኢተሀውከ፡ ልባ፡** Jsp. p. 327.

ተጸምሀየ፡ quadrl. III, 1 et **ተጸምሀየየ፡** vel **ተጸማሀየየ፡** quinquel. III 1) *exaridum, marcidum, languidum fieri*: **በእንተ፡ ትሕርምቶሙ፡ ወድካሞሙ፡ ደግደገ፡ ሥጋሆሙ፡ ወተጸምሀየየ፡** Phlx. 16; **ተጸምሀየያ፡** (v. **ተጸማሀየዩ፡**) **በረኃብ፡ አንስት፡** Thren. 5, 10—11. 2) *marcidum* i. e. *tetricum, tristem prae se ferre vultum*: **ኢትጸመሀዩ፡** μὴ γίνεσθε σκυθρωποί Matth. 6, 16 (ni hanc formam ad **ጸምሀየየ፡** I referre malueris). — *Voc. Ae.*: **ተጸምሀየየ፡ ዘ፡ ተጸላለገ፡** ።

ጽምሁይ፡ part., etiam **ጽንሁይ፡**, *marcidus, flaccidus, languidus*, de gramine, **ሣዕር፡ ጽምሑይ፡** Herm. p. 75. 77; de colore oris: **ከነ፡ ገጹ፡ ድሙነ፡ ወሕብሩ፡ ጽንሁየ፡** (sic) Phlx. 164.

ጸምላጥ፡ adj. [si quid video, formatum e I **መለጠ፡** q. v.; مَلِطَ *depilis fuit*, ܡܠܛ] *depalpebratus, lippus*: **ዘጸምላጥ፡ አዕይንቲሁ፡** πτίλος Lev. 21, 20; **ጸምላጠ፡ ዐይን፡** sacerdos ne admittatur, Clem. f. 85. — *Voc. Ae.*: **ጸምላጥ፡ ብ፡ ጨምጫማ፡ ዐይን፡** ።

I. **ጸመ፡** I, 1 [صمّ *obturavit*, صمّ et صَمِمَ *surdus fuit*, vic. טום ܐܛܡ אָטַם] obturatum auribus i. e. *surdum esse, obsurdescere*: **ጸሙ፡ እዘኒሆሙ፡ ከመ፡ ኢይስምዑ፡** Macc. f. 5; adveniente mortis angelo **ትትመሰው፡ አባሉ፡ ለሰብእ፡ ወይጸምም፡ እዘኒሁ፡ ወትትአሰር፡ ልሳኑ፡ ወትትኀተም፡ አፉሁ፡** Genz. f. 119.

አጽመመ፡ II, 1 *obturare, surdum reddere, exsurdare*: **አጽመሙ፡ እዘኒሆሙ፡ ከመ፡ ኢይስምዑ፡** Jes. 6, 10; **ድምፀ፡ ሰፌልያ፡ ያጸምም፡ እዘኒሁ፡** Sir. 38, 28; **ላኳሆሙ፡ ያጸምም፡ እዝነ፡** 27, 14; **ዘያጸምም፡ እዘኒሁ፡ ከመ፡ ኢይስማዕ፡ ዐውያተ፡ ነዳይ፡** Did. 14.

ተጸመመ፡ III, 1 1) *surdum fieri*, Ps. 38, 3; Hen. 90, 7. 2) *obmutescere, conticescere* [coll. κωφεύειν, הֶחֱרִישׁ]: **ከመ፡ እጸመም፡ ይእዜ፡ ወእርምም፡** κωφεύσω Job 13, 19; **ተጸመሙ፡** κωφεύσατε 13, 13; **ተጸመሙ፡** ἀπεσιώπησαν Jer. 45, 27. 3) *surdum* vel *mutum se praebere* vel *simulare, non audire* vel *respondere, silentio praetermittere* vel *praeterire, silere, negligere, spernere*: **ይጸመም፡ ከመ፡ ዘኢይሰምዕ፡** Lit. Orth.; **እመ፡ ተጸመምኪ፡ ዮም፡** παρακούσῃς Esth. 4, 14; Ps. 82, 1; παρασιωπήσῃ Num. 30, 5; c. Acc. pers.: **ይጸመመኒ፡** Job 19, 16; Num. 30, 8. 12; ὑπερεῖδέ με Deut. 3, 26; **ተጸመምክሙኒ፡** παρηκούσατε Jes. 65, 12; παρελογίσαντο Thren. 1, 19; Ps. 27, 1. 38, 16; **መኑ፡ ጸውዖ፡ ወተጸመሞ፡** ὑπερεῖδεν Sir. 2, 10; **ኀፍረት፡ ተጸምሞቱ፡ ለዘ፡ ይጼውዐከ፡** (v. **ይበጽሐከ፡**) Sir. 41, 20; c. Acc. rei: **ኢይጸመም፡ ጸሎቶ፡ ለእጓለ፡ ማውታ፡** Sir. 32, 17; Ps. 108, 1; etiam ejus rei, quae non auribus sed oculis vel aliis sensibus percipitur: **ኢትጸመም፡ ሞቶ፡** ὑπερίδῃς Sir. 38, 16; **ኢትጸመም፡ ሕማመከ፡** μὴ παράβλεπε 38, 9.

ጽሙም፡ part. 1) *surdus*, Ex. 4, 11; Lev. 19, 14; Jes. 29, 18. 35, 5. 42, 18. 19. 44, 11; Ps. 37, 14. 57, 4; Marc. 7, 37; በሃም፡ ወጽሙም፡ Luc. 11, 14; Marc. 7, 32. a) seq. እምነ፡ negat.: Genz. f. 120. 121 (vid. sub በሃም፡ c. 485). b) *inobediens*, qui audire non vult: ኵሎሙ፡ ጽሙማን፡ ἀνήκοοι Jer. 6, 28. 2) *mutus*, κωφός Matth. 9, 32. 33. 3) *durus* vid. sub ፀሙም፡ — *Voc. Ae.*: ጽሙም፡ ዘ፡ ደንቆሮ፡ v. ደንቆሮ ።

መጽመሚ፡ subst. *surditas*, *obturatio* aurium, Lud. sine auct. (sed forma cum plane insolita sit addubitanda est).

II. **ጸመ፡** inus., in quo potestas *tacendi* et *silendi* (vid. I ጸመ፡, صمت, ፀመወ, amh. ዝም፡) in significatum *secreti*, *occulti*, *clandestini* abiit.

ጽም፡ subst. nonnisi in Acc. ጽመ፡, proprie ut videtur *clam*, *in secreto*, deinde a) *in latrina* vel *-am*, *in secessum*: በሕቲቱ፡ ይነብር፡ ጽመ፡ ውስተ፡ ምግሓሡ፡ ጽርሑ፡ ቀሥፌ፡ Jud. 3, 24; ጽመ፡ ይትገደፍ፡ εἰς ἀφεδρῶνα Matth. 15, 17; Marc. 7, 19. b) Asc. Jes. 4, 22 verbis እለ፡ አልቦሙ፡ ስመ፡ i. e. *anonymi* glossa addita est ጽመ፡ i. e. *in apocrypho*. — *Voc. Ae.*: ጽመ፡ ወከመ፡ (vid. Marc. 7, 19) ዘ፡ እንዴሀ፡ (v. ሕንጻእ፡) ዝምብሎ ።

ጽምሚት፡ et **ጽሚት፡** subst. (gramm. § 120, a) *secretum* vel *ratio* rei *clandestina*; nonnisi adverbialiter usurpatur sive በጽሚት፡ sive ጽሚት፡ 1) *in occulto, secreto, clam, clanculum, occulte, furtim*: a) በጽሚት፡ vel በጽምሚት፡ λάϑρα Job 31, 27; ἐν ἀποκρύφοις Ps. 9, 30. 63, 3; ἐν σκοτομήνῃ 10, 2; ἐν κρυφῇ Jes. 29, 15; ሀብት፡ ዘበጽሚት፡ δόσις λάϑριος Prov. 21, 14. b) ጽምሚት፡ v. ጽሚት፡ ἐν κρυφῇ Ruth 3, 7; Jes. 45, 19; ἐν κρυφαίοις Thren. 3, 10; κρυβῇ 2 Reg. 12, 12; ἐν κρυπτῷ Joh. 7, 10; ἐν ἀποκρύφοις Sir. 23, 19; λάϑρα 1 Reg. 18, 22. 26, 5; Matth. 1, 19; κλοπῇ Gen. 40, 15; κλέπτων Tob. 1, 18. 2) *quiete, cum silentio*: ማይ፡ ዘየሐውር፡ ጽምሚት፡ ἡσυχῇ Jes. 8, 6. — *Voc. Ae.*: ድቡት፡ ወጽሚት፡ ዘ፡ ቀስታ ።

ጸመመ፡ *obligare* vid. sub ፀመመ፡

ጸምር፡ *lana* vid. sub ፀምር፡

ጸመተ፡ inus. i. q. صَمَتَ *siluit*; צָמַת et Hiph. *ad silentium redegit, delevit*; ጨመተ፡ *quietum, tranquillum esse*.

አጽመተ፡ II, 1 *exstinguere, exstirpare, internecione delere*, Deut. 32, 25.

ጸመታ፡ subst. *bona* et *opes bello consumtorum*, Lud. sine auct.

ጽሙና፡ *solitudo, tranquillitas* vid. sub ፀመወ፡

ጸምአ፡, **አጽምአ፡** *auscultare* vid. sub ፀምአ፡

ጸምአ፡ I, 1 [צָמֵא ظَمِئَ] Subj. ይጽማእ፡ *sitire*: Ruth 2, 9; Jud. 4, 19. 15, 18; 2 Reg. 17, 29; Jes. 25, 5. 55, 1; Judith 8, 30; ኢንጽማእ፡ እንከ፡ 8, 31; ጽምኡ፡ (Imprt.) Jes. 65, 13; Sir. 51, 24; Prov. 25, 21; Ps. 106, 5; Joh. 4, 13. 7, 37; Matth. 25, 35; c. Acc. aquae, al.: እለ፡ ጸምኡ፡ ማየ፡ በበድው፡ Jes. 48, 21; Ex. 17, 3; Ps. 142, 6; vel c. ለ፡ Ps. 62, 2; Matth. 5, 6; c. ኀበ፡ Dei, Ps. 41, 2.

አጽምአ፡ II, 1 *siti afficere* vel *affligere* alqm: Org.; አጽምእዎ፡ 3 Reg. 22, 27; seq. እምነ፡ rei, cujus siti afficiunt alqm: አጽማእከሁ፡ (ለአዳም፡) እምስታየ፡ ገነት፡ Macc. f. 23.

ጽሙእ፡ part. *sitiens, siticulosus*, de animatis: Jes. 29, 8; Job 22, 7; Sir. 26, 12; Matth. 25, 37; ነፍስ፡ ጽምእት፡ Jer. 38, 25; Jes. 29, 8; ጽሙኣን፡ Jes. 25, 4; c. እምነ፡ rei, quam sitiens desiderat: ዘእሙንቱ፡ ጽሙኣን፡ እምቃለ፡ እግዚ"፡ M. M. f. 36; de terra: ምድር፡ ጽምእት፡ Job 29, 23; Jes. 32, 2. 53, 2; Hen. 42, 3.

ጽምእ፡ subst. *sitis*, Ex. 17, 3; Deut. 8, 15. 28, 48; Jes. 41, 17. 44, 3; Judith 7, 13; እመውት፡ በጽምእ፡ Jud. 15, 18; Ps. 61, 4. 68, 26. 103, 12; 2 Cor. 11, 27; ጽምአ፡ ማይ፡ Am. 8, 11; Jes. 5, 13; ሞተ፡ በጽምአ፡ ማይ፡ Gad. T. H.; ብሔረ፡ ጽምእ፡ *terra siticulosa* Jes. 34, 6. 41, 18.

ምጽማእ፡ subst. *locus siticulosus* vel *aridus*, Ps. 106, 33.

ጸመወ፡ *tranquillum, quietum esse* vid. sub ፀመወ፡

ጻማ፡ (etiam ፃማ፡) subst., m. et fem., Pl. ጻማት፡ [sine dubio pro ጻምማ፡; potestas radicis prima (coll. ፀመመ፡, talm. צַמְצֵם) in *constringendo, premendo, arctando, cogendo* fuisse videtur] *labor*, in specie *gravis*, *molestus*, *opera*: μόχϑος Lev. 25, 43; Koh. 1, 3. 2, 10. 4, 9; πόνος Ps. 127, 2; Sir. 11, 21; κόπος Gen. 31, 42; ጻማሆሙ፡ ዘእንበለ፡ ባቍዕ፡ Sap. 3, 11; 1 Cor. 3, 8; 2 Cor. 10, 15. 11, 23. 27; 1 Thess. 1, 3; Apoc. 14, 13; ፍሬ፡ ጻማሁ፡ 4 Esr. 1, 33; ይሴስዩ፡ እምጻማ፡ እደዊሆሙ፡ Sx. Ter 17. a) *labore partum*: Joh. 4, 38; Hen. 7, 3; Jes. 55, 2; Jer. 23, 10; Hez. 23, 29; Sir. 14, 15. 28, 15; Prov. 5, 10; Ps. 104, 42; Deut. 28, 33; ትሴስዮ፡ እምጻማከ፡ Lud. Comm. hist. p. 306. b) *molestia, aerumna, sollicitudo, afflictio*: Num. 23, 21; Koh. 10, 15. 12, 12; Job 5, 6; Ps. 72, 5. 16; ἀγών 1 Thess. 2, 2; Pl. ጻማት፡ Phlx. 20. 201 al. α) de miseriis et aerumnis eorum qui jejunia et abstinentiam exercent: Gad. Ad. f. 147; በእንተ፡ ጻማከ፡ ወተጋድሎትከ፡ ወተፀምዶትከ፡ Sx. Ter 22. β) *vexatio* vel *miseria* eorum, qui injuriam patiuntur: ያዐርፉ፡ ጻድቃን፡ እምጻማ፡ ኃጥኣን፡ Hen. 53, 7; Ps. 9, 29. 37. c) በጻማ፡ μετὰ πόνου *difficulter, aegre*, Sap. 9, 16.

ጻመወ፡ quadrl. I (denom.; nonnumquam ጸመወ፡ scriptum), Imprf. et Subj. ይጻሙ፡, *laborare, labore defatigari, operam impendere*, plerumque κοπιᾶν, በ፡ ዘይጌጉእ፡ ወይሰርሕ፡ ወይጻሙ፡ Sir. 11, 11; Gen. 49, 15 (πονεῖν); ከንቱ፡ ይጻምዉ፡ Jes. 30, 5; በከ፡ ጻመውኩ፡ 49, 4; Jer. 2, 24; Ps. 126, 1; 4 Esr. 3, 19; Joh. 4, 38; Matth. 6, 28; 2 Tim. 2, 6. 4, 5; Phil. 2, 16; 1 Thess. 5, 12; 1 Cor. 15, 58; c. ለ፡ pers.: *alicui* vel *pro* alqo, አኮ፡ ለባሕቲትየ፡ ዘጻመውኩ፡ Sir. 24, 34. 30, 26; Lev. 25, 53; c. ለ፡ rei, in qua opera collocatur: ዘይጻሙ፡ ለእኩይ፡ κακόμοχϑος Sap. 15, 8; ይጻምዉ፡ አሕዛብ፡ ለከንቱ፡ Jer. 28, 58; Jes. 65, 23; Job 39, 16; Koh. 5, 15 var.; Gal. 4, 11; vel c. በ፡ Jos. 24, 13; Sir. 6, 19; Koh. 5, 15 var.; vel c. Acc.: ሐምሐም፡ ዘኢጻመውከ፡ Jon. 4, 10; c. Acc. laboris ጻማሁ፡ ዘይጻሙ፡ (μοχϑεῖν) Koh. 1, 3; ኅዳጠ፡ ትጻሙ፡ በቅኔሃ፡

Sir. 6, 19; ውኁደ፡ጻመውኩ፡ 51, 27; Joh. 4, 38. a) *labore parere* vel *acquirere* alqd, Hen. 53, 2. b) *molestiam*, *labores*, *aerumnam subire* vel *suscipere*: ጻሙ፡ለምህሮ፡ 2 Tim. 1, 8; እንዘ፡ይጻምዉ፡ጻማ፡ወእንዘ፡ይትጋደሉ፡ገድለ፡ Enc. Ter 27; ጻመወ፡ወተጋደለ፡ዕጹበ፡ Enc. Teq. 4. c) *vexari*: ኢትጻሙ፡ μὴ σκύλλου Luc. 7, 6; metu mortis, Lud. e Vit. Dan.

አጻመወ፡ II 1) *laborem creare*, *molestiam afferre*, *incommodare* alicui, c. Acc.: Marc. 5, 35; Luc. 8, 49; Gad. T. H. 2) *laboribus defatigare*, *vexare*, *affligere*: አጻመወት፡ሥጋሃ፡በተፀምዶ፡ጾም፡ወጸሎት፡ Sx. Teq. 1; Jared ነበረ፡በጾም፡ወበጸሎት፡ወአጻመወ፡ሥጋሁ፡ፈድፋደ፡ Sx. Genb. 11; abstinentiâ Gad. Ad. f. 147.

ጻማዊ፡ n. ag. 1) *laborans*, *operam impendens*, Gad. Ad. f. 122; ጻማውያኒሁ፡ለዝንቱ፡መጽሐፍ፡ sese vocant editores N. T. rom. in Epil. Marci. 2) *labores*, *molestias*, *aerumnas tolerans*: Enc. Hed. 4; Enc. Mag. 17.

ጽሙና፡ *labor*, *exercitatio* affert Lud. c. 580; dubito an recte.

ጸማዕት፡ *sedes eremitae* vid. sub ጸውማዕት፡

ጽርሕ፡ subst., plerumque m., Pl. አጽራሕ፡ et አጽርሕት፡ et አጽርሕ፡, [صَرْحٌ *structura excelsior*, *arx*, *palatium*, צְרִיחַ *turris*, *arx*; de etymo vid. Ges. thes. p. 1186] 1) pars aedium superior, a) *conclave superius*, *coenaculum*, ὑπερῷον et ὑπερῷα 3 Reg. 17, 19. 23; 4 Reg. 1, 2. 4, 10; Jud. 3, 20—25; Jer. 22, 14 vrs. alt.; Tob. 3, 17; Dan. 6, 10; Act. 1, 13. 9, 37. 39. 20, 8; ጽርሕ፡ዘመልዕልት፡ዴዴ፡ 2 Reg. 18, 33; ὑπερῷα templi 1 Par. 28, 11; አጽራሕ፡ Hez. 41, 7; አጽርሐ፡ (v. አጽራሐ፡) ዴዴያት፡ τὸν οἶκον τῶν πυλῶν 4 Reg. 23, 8; ምሥዋዓት፡ዘውስተ፡አንሕስት፡ዘአጽርሐ፡አካዝ፡ 23, 12; ጽርሕ፡ τὰ ὑπερῷα Dei in coelis Ps. 103, 4; ἀνάγαιον Marc. 14, 15; ጽርሐ፡ጽዮን፡ in quo Apostolos in Pentecoste congregatos fuisse (vid. Act. 1, 13) tradunt, Lud. Comm. hist. p. 239 n. 8. b) deinde: *cubiculum*, *penetrale*, *thalamus*, κοιτών Jud. 15, 1; 2 Reg. 4, 7; Ex. 7, 28; 1 Esr. 3, 3; Judith 13, 4. 14, 15; Joel 2, 16; ጽርሑ፡ኀበ፡ይሰክብ፡ Kuf. 31; ταμιεῖον Cant. 1, 4; Tob. 7, 15; 2 Reg. 13, 10 (schol. margin.: ሕልፍኝ፡); አጽራሕ፡ Luc. 12, 3; νυμφών Tob. 6, 16; παστός Ps. 18, 5; thalamus 4 Esr. 10, 1; አጽርሕት፡ Sx. Mag. 26; κατάλυμα Marc. 14, 14. c) ዴቀ፡ጽርሕ፡ *cubicularius* Jes. 39, 7; Dan. ap. 13, 2; Act. 12, 20 rom. 2) *aedes* altiores conspicuae, a) *templum*, ναός Apoc. 21, 22; Hez. 41, 1 seq.; Mal. 3, 1; Sir. 45, 9. 50, 1; 1 Esr. 6, 17; ጽርሐ፡መቅደስ፡ Ps. 5, 8. 10, 4. 78, 1. 137, 2; Hab. 2, 20; ጽርሐ፡መቅደሱ፡ለልዑል፡ Tob. 1, 4; ጽርሐ፡ቅድሳተ፡ስብሓቲሁ፡ Dan. ap. 3, 30; አነ፡ነዳዊ፡ወአሐንጽ፡ምኵራባተ፡ወአጽርሕተ፡ Sx. Genb. 26. b) *palatium*: በጽርሐ፡መንግሥቱ፡ Dan. 4, 26; ጽርሐ፡አርያም፡ sc. Dei palatium coeleste, M. M. f. 3; huc referendum videtur አጽሕርት፡ pro አጽርሕት፡ vid. supra c. 1264.

ተጽራሕ፡ subst. *contignatio* (Stockwerk) Gen. 6, 16.

ጸርሐ፡ *clamare* vid. sub ጸርኀ፡

ጸርቅ፡ *pannus vilis* vid. sub ፀርቅ፡

ጸሪቅ፡ (adj., deinde) subst., m. et f. [صَرَق *tenuis* de quavis re] 1) *numus minutus aeneus*, ut *as*, *assarius*. t runcius, *quadrans*, *obolus*: ክልኤ፡ጸሪቅ፡ λεπτά Marc. 12, 42 Luc. 21, 2; በክልኤቲ፡ጸሪቅ፡አሰርዮን፡ Luc. 12, 6; ὄβολος Prov. 17, 6 (4); χαλκός Matth. 10, 9; Marc. 6, 8. 12, 41. 2) *aes*: χαλκός Hez. 22, 20 (at ብርት፡ 22, 18); Hen. 52, 2. 6. — *Voc. Ae.* inter numorum nomina exhibet: ጸራይቅ፡ዘ፡መሐልቅ፡(መሐለቅ፡).

ጸሪቀት፡ subst. [f. a ጸሪቅ፡, i. q. صَرِيقَةٌ], Pl. ጸራይቅ፡ et ጸሪቃት፡ *placenta tenuis*, *laganum*: ጸሪቀት፡ Ex. 29, 23; Lev. 8, 26; ጸሪቃት፡ 2 Reg. 6, 19; ጸራይቅ፡ 2 Reg. 13, 6. 8; 3 Reg. 19, 6; ጸራይቀ፡ናእት፡ Ex. 29, 2; Lev. 7, 12; Num. 6, 15. 19; ጸራይቀ፡ኅብስት፡ 1 Par. 16, 3 vrs. nov. — *Rad. Abb.*: ጸረቀ፡ዘ፡ቈረሰ፡ (quod verbum si quidem in usu erat, non potest non denominatum esse).

ጸረበ፡ I, 1, etiam ፀረበ፡ [ضَرَبَ] caedere ascia, dolabra, i. e. *dolare*, *asciare* vel *fabricari*, e lapidibus: ዘይጸርብ፡ Gad. Lal.; plerumque e ligno: ዘይጸርብ፡እምውስተ፡ዕፅ፡ Ex. 31, 5; c. Acc. ligni: ጸራቢ፡ዘይጸርብ፡ዕፀ፡ Sap. 13, 11; homines tamquam ligna: ጸረቦሙ፡በምሳራተ፡ኀጺን፡ 1 Par. 20, 3; c. Acc. operis fabricandi: ጸረበ፡ሎቱ፡መስቀረ፡ Hen. 89, 1; Sx. Genb. 26 (vid. sub ሞፈርት፡).

ተጸርበ፡ III, 1 pass., Lud. sine auct.

ጽሩብ፡ part. *dolatus*, *asciatus*: ዕፅ፡ጽሩብ፡ πελεκητά 3 Reg. 10, 11; 4 Reg. 12, 12.

ጽራብ፡ subst., Pl. ጽራባት፡, *assula*: vestis discissa ወድቀ፡ቅድሜሁ፡ከመ፡ጽራባተ፡ዕፅ፡ Sx. Ter 5.

ጽርበት፡ n. act. *fabricatio*, *fabrica* lapidaria vel lignaria: መሀርዎ፡ግብረ፡ጽርበት፡ Sx. Hed. 21; ተምህረ፡ግብረ፡ጽርበት፡ዘምክያደ፡አእባን፡ወምሕዋረ፡ማይ፡ Sx. Genb. 10.

ጸራቢ፡, rarius ጸራብ፡, n. ag., Pl. ጸረብት፡, *faber* lapidarius vel lignarius, *fabricator*: τέκτων Matth. 13, 55; Jes. 40, 19. 20. 41, 7. 44, 12; Jer. 10, 3; Ep. Jer. 7; Hos. 8, 6; Sir. 38, 27; ብእሲ፡ጸራብ፡ Lud. e Vit. Theoph.; ጸረብት፡ Zach. 1, 20; 2 Esr. 3, 7; ጸረብተ፡ዕፅ፡ 4 Reg. 12, 11; ጸረብተ፡ዕፀው፡ 1 Par. 14, 1. a) trsl.: ጸረብተ፡እኪት፡ τέκτονες κακῶν Prov. 14, 22. b) ሊቀ፡ጸረብት፡ ἀρχιτέκτων *architectus* Ex. 31, 4. 35, 32; Sir. 38, 27; Jes. 3, 3; 1 Cor. 3, 10.

ጸረባዊ፡ id.: Asc. Jes. 11, 2. 3.

ምጽራብ፡ subst. *locus ubi* fabri opera sua *fabricantur*, *officina fabrorum*, *fabrica*: erant homines ዘያወጽኡ፡መሬተ፡እምጽራብ፡ቤተ፡ክርስቲያናት፡ Gad. Lal.

መጽረብ፡ vid. መዝረብ፡ c. 1044.

ጸርኀ፡ I, 1 [צָרַח صَرَخَ; vic. ጠርአ፡ et רָזַח; amh. ጸራ፡] Subj. ይጽራኅ፡, alta et clara voce *clamare*, *vociferari*, ጸርኀት፡በዐቢይ፡ቃል፡ 4 Esr. 10, 39; Matth. 27, 46; Apoc. 6, 10; ይጸርኅ፡ደሙ፡እምድር፡እስከ፡ሰማይ፡ Kuf. 4; de *proclamante* Apoc. 5, 2; de *plorantibus* et lamentantibus: ጸርኀ፡ወበከየ፡ Gen. 45, 2; Ruth 1, 9. 14; 4 Esr. 9, 38; 1 Reg. 4, 13; Job 2, 12; ጸራኅኩ፡ጽራኀ፡መሪረ፡ወብከየ፡ Hen. 65, 5; de *implorantibus*: Ps. 31, 3; Job 35, 12; Kuf. 23; እጸርኅ፡ወአዐውዩ፡ Thren. 3, 8; c. ኀበ፡ pers.: ይጸርኁ፡ኀቤየ፡ Jer. 11, 11; ጽራኅ፡ኀቤየ፡ 40, 3; Tob. 6, 18; Judith 4, 15. 7, 19; ሶበ፡አኀለቀት፡ጸሪኀ፡ኀበ፡እግዚ"፡ 10, 1; Joel 1, 14; Ps. 4, 4.

54, 18; ይጸርኅ፡ዲቤከ፡ኀበ፡እግዚ"፡ Deut. 15, 9; c. Acc. ቃለ፡ Ps. 3, 4. 31, 3. 141, 1; Hen. 9, 2; de *acclamantibus, inclamantibus*, c. ለ፡ pers.: Jud. 9, 54; 1 Reg. 17, 8. 20, 37. 38; c. እምድኅረ፡ pers.: Jud. 18, 22; 1 Reg. 24, 9; c. Acc. pers.: ጸርኅ፡ኪያከ፡ Enc. Nah. 13; de cornu, tuba *clangente*: ጊዜ፡ይጸርኅ፡ቀርን፡ወይትነሥኡ፡ምውታን፡ Genz. f. 120.

ጽራኅ፡ subst., plerumque m., Pl. ጽራኃት፡, *clamor, vociferatio*: Gen. 18, 20; Ex. 11, 6; 1 Reg. 4, 14; Ps. 5, 1. 17, 8; Jon. 2, 3; Koh. 9, 17; Esth. 1 apcr. (βοή); ጽራኅ፡ወብካይ፡ወላሕ፡ዐቢይ፡ Esth. 4, 3; Hen. 65, 5; Asc. Jes. 11, 14; c. Gen. obj.: Hen. 89, 39; ጽራኃት፡ Hen. 9, 2.

ጽርኅ፡ *coenaculum* vid. sub ጽርሕ፡

ጽርንዐት፡ subst. [צָרַעַת *lepra*] *porrigo, impetigo* pruriens: ዘጽርንዐት፡በ፡ላዕሌሁ፡ λειχήν Lev. 21, 20. 22, 22. [Ludolfi Gregorius „intelligebat *foetorem* quorumdam hominum, *hircum* dictum“].

ጽራእ፡ subst. incertae significationis; non occurrit nisi in locutione ሐመረ፡ጽራእ፡ *ceratium, siliqua* vel *faba Graeca*, vid. sub ሐመር፡ c. 76. Dubium, utrum ጽራእ፡ nomen arboris sit, an nominis proprii ጽርእ፡ i. e. *Graecia* forma alia (sicut Lud. conjecit), quamquam equidem hanc formam nusquam reperi.

ጸራዒት፡ subst. Pl. (sine dubio a Sing. ጽርዔ፡), ut videtur *lumbi* vel *inguina*, μηροί, ሥብሐ፡ዘውስተ፡ጸራዒት፡ (v. ጽርዓት፡) Lev. 3, 4. 10. 15. 4, 9. 7, 4. — *Voc. Ae.*: ጸራዒት፡ዘ፡ታልማ።

ጸርዐ፡, **አጽርዐ፡** *intermittere, cessare* vid. sub ፀርዐ፡

ጸረየ፡ I, 1 [ظَرَى ضَرَى *fluxit, manavit*; inde propagatur significatio *liquandi* et *purgandi*: צָרַף; صِرْف *merum, purum*; amh. ጥሬ፡ *merus*] 1) *liquando purgari*: ከመ፡ወርቅ፡ዘይጸሪ፡እምጺአቱ፡ Herm. p. 22; ይጸርዩ፡በቱ፡ ib. 2) *liquidum* i. e. *purum esse*: እምከመ፡ጸርየት፡ኅሊና፡ Fal. f. 76 (vid. sub ሰፈፈ፡).

አጽረየ፡ II, 1 1) *liquare, de-, eliquare, liquando purgare*, metalla: Ps. 11, 7; Mal. 3, 3; አጽርዮ፡ለብሩር፡ዘኢኮነ፡ፍቱነ፡ Prov. 25, 4; Enc. Teq. 5; trsl.: ከመ፡ያርስንዎሙ፡ወያጽርይዎሙ፡ Dan. 11, 35; አጽረይኩክሙ፡እምኀጢአትክሙ፡ Hez. 36, 33. 37, 23; Lit. 171, 3. a) *defaecare*, M. F., crebro. b) *abluere*: si quis in balneo est ወኢያጸሪ፡ርስሐቶ፡ F. N. 11. 2) liquidum i. e. *sincerum reddere*: ለእመ፡አጽረየ፡ንስሓሁ፡በጽኑዕ፡ውዕየት፡ Kedr f. 75.

ጽሩይ፡ part., f. ጽሪት፡, 1) *liquatus, liquando purgatus, probus*: ብሩር፡ጽሩይ፡ Job 22, 25; ፍትኖ፡እመ፡ጽሩይ፡ውእቱ፡ Zach. 11, 13; Ps. 11, 7; ወርቅ፡ጽሩይ፡ Job 28, 19; Dan. 2, 32; Prov. 8, 10; 1 Par. 28, 18; Apoc. 3, 18; Jsp. p. 378. 2) *defaecatus, limpidus, merus*: ጽሩይ፡ማይ፡ Hez. 34, 18 vrs. nov.; ወይን፡ጽሩይ፡ Clem. f. 21; ማይ፡ et ትምህርት፡ጽሩይ፡ Enc. Sen. 25. 3) *liquidus* i. e. a) *probus, sincerus*: በኅሊና፡ጽሪት፡ F. M. 16, 1; በጽሩይ፡ኅሊና፡ Clem. f. 231; Org. 1; ልብ፡ጽሩይ፡ Enc. Nah. 13. b) *purus*: ጽሩይ፡እምነውር፡ F. N. 10; ንጹሕ፡ወጽሩይ፡እምኵሉ፡ነውራት፡ F. M. 21, 3; de quavis re, ut de velis Chr. Ta. 34 (vid. መዝርዕ፡ c. 1047).

ጽርየት፡ subst. *limpitudo, puritas, sinceritas, probitas*: in coelis est ፍሥሓ፡ዘኢይረከቦ፡ሐዘን፡ወአልቦ፡ተሐምን፡ውስተ፡ጽርየታ፡ Chr. Ta. 23; በእንተ፡ጽርየተ፡ንጽሕ፡ Sap. 7, 24; ጽርየተ፡ኅሊናሁ፡ F. M. 6, 4; Jsp. p. 284; ከመ፡ይኩን፡አምልኮቶሙ፡በንጽሕ፡ወበጽርየት፡ተግሒሦሙ፡እምአምልኮ፡ባዕድ፡ p. 293.

መጽርይ፡ subst. *crocus*, Cant. 4, 14; ነስነስኩ፡ምስካብየ፡መጽርየ፡ወቤትየኒ፡በቀናንሞስ፡ Prov. 7, 17; Did. 2; ይለብስ፡ዘሕብረ፡መጽርይ፡ Herm. p. 56. — *Voc. Ae.*: መጽርይ፡ዘ፡ቀጋ፡; *aliud* vid. sub ረጸ፡ (Lud. asserit, vocabulum etiam መጸርይ፡ et ምጽርይ፡ scribi, quod equidem nusquam inveni).

ጽቍንቋን፡ vid. sub ጽቍጽቋን፡

ጸቀወ፡ I, 1 [صَقَبَ *percussit*; صَقْبٌ سَقْبٌ *palus* tentorii] *pangendo* vel *tundendo infigere* clavum, ἐνέκρουσε Jud. 4, 21. — *Voc. Ae.*: ጸቀወ፡ደመቀ፡ብ፡ሚፈለቀ።

ጸቃውዕ፡ subst. Pl. (a Sing. ጸቂዐት፡ ut videtur), *mel purum, mel favorum liquidum*, [an a صقع eodem modo derivatum, quo ضَرَبٌ *mel album* a ضرب?] κηρίον, κηρία (vid. etiam ዘትር፡): ጸቃውዐ፡መዓር፡ Prov. 16, 24. 27, 7; Kuf. 42; Luc. 24, 42 Platt; Org. 2; ጸቃውዕ፡ Luc. 24, 42 rom.; Cant. 4, 11; Prov. 24, 13; እግዚ"፡ገብረ፡ጸቃውዐ፡እምቄጽል፡ወጽጌያት፡ጥዑማን፡ Clem. f. 171; ጸቃውዕ፡ዘእምነ፡ዕንቍራ፡ትትቀዳሕ፡ Org. 5; trsl.: ኢያማዕርር፡ጕርዔየ፡ጸቃውዐ፡ዘማ፡ኅስርት፡ Enc. Teq. 29. — *Voc. Ae.*: ጸቃውዕ፡አያያት፡ዘ፡ወለላ።

ጽቍጽቋን፡ (etiam ጽቍንቋን፡) subst. *lacertae* species, *crocodilus terrestris*: Lev. 11, 29. [Nomen sine dubio convenit cum σκίγγος, σκίγκος *scincus*]. — Sec. Lud. amharice vocatur እንቃቀላ፡; at *Voc. Ae.*: ጽቍንቋን፡ v. ጽቍንቍን፡ዘ፡ፈልፈል፡

ጸበል፡ subst. (m.) [perperam a Lud. ad זֶבֶל *fimus* (de quo vid. ዝብል፡) refertur, neque magis טִפּוּל תָּפֵל طُفَال huc pertinere videtur] *pulvis*, κονιορτός, χοῦς, Deut. 9, 21; Ps. 17, 46. 34, 6; Job 21, 18; Jes. 3, 24. 5, 24. 41, 15; Ep. Jer. 16; Dan. 2, 35; 4 Reg. 9, 17; ጸበለ፡ምድር፡ Jes. 48, 19; Hen. 41, 3; "ለ፡ሰረገላ፡ Jes. 17, 13; "ለ፡እገሪክሙ፡ Matth. 10, 14; Nah. 1, 3; Jes. 49, 23; ይደፍንኪ፡ጸበል፡እምብዝኀ፡አፍራሲሁ፡ Hez. 26, 10; ጸበል፡ዘእምአረፍት፡ Jes. 29, 5; ጸበለ፡ቤት፡ Ep. Jer. 12; "ለ፡ሐሠር፡ Jes. 17, 13; "ለ፡አፈው፡ Cant. 3, 6; "ለ፡ሐመዶሙ፡ 4 Esr. 13, 16; ተናገፊ፡ጸበለኪ፡ Jes. 52, 2. — *Voc. Ae.*: ጸበል፡ዘ፡ትብያ።

ጽቡል፡ part. *pulvere sparsus, pulverulentus*: ትሬእየነ፡ጽቡላነ፡እምቀትል፡ ὁρᾷς ἡμᾶς ἐν πολέμῳ κεκονιαμένους, Cyr. ho. f. 110.

ተጸብለየ፡ III, 1 quadrl. (denom.) *pulvere conspergi* vel *contaminari*: ሰላም፡እብል፡ኅሊናከ፡ጽሩየ፤ዘኢረስሐ፡ምንተኒ፡ወኢተጸብለየ፡ Enc. Mag. 6.

I. **ጸብሐ፡** I, 1 [صبح cum derivatis] Subj. **ይጽባሕ፡**, *lucescere, dilucescere, illucescere*, plerumque impers.: **ይጸብሕ፡** Job 7, 4; Gen. 1, 5; **ሶበ፡ጸብሐ፡** Ruth 3, 13; Gen. 29, 25; Jsp. p. 370; Marc. 15, 1; **እስከ፡ጸብሐ፡** 1 Reg. 3, 15; 2 Esr. 17, 3 var.; **እምከመ፡ጸብሐ፡** Job 24, 17; Matth. 16, 3; **እስከ፡ይጸብሕ፡** Ruth 3, 13. 14; Jes. 38, 13; 1 Reg. 15, 22; **ዘእንበለ፡ይጽባሕ፡** Jes. 17, 14; **ጸቢሖ፡** (cum illucesceret sc. dies) Ex. 16, 12; Esth. 2, 14; Rel. Bar.; Matth. 27, 1; Marc. 13, 35; Luc. 4, 42; **እንተ፡ጸቢሖ፡** Act. 12, 6 Platt; passim addito **ብሔር፡** (q. v.), ut: **እስከ፡ጸብሐ፡ብሔር፡** 1 Reg. 25, 36; vel nomine diei: **ለጸቢሖ፡እሑድ፡** Matth. 28, 1; **ለጸቢሖ፡ዐርብ፡** (feria sexta), Lud. e Lit. Mss. a) cum pron. suff.: *alicui*, **ሶበ፡ጸብሐክሙ፡** 1 Reg. 29, 10; 2 Reg. 2, 32. b) **እንተ፡ጸብሐት፡** α) quaequae (dies) illucescit i. e. *singuli dies* vel *quovis die, quotidie, singulis diebus:* Gen. 39, 10; 4 Reg. 25, 30; 2 Esr. 18, 18; Prov. 8, 21 var.; 8, 30; Dan. ap. 13, 6; Jer. 52, 34; **ኵሎ፡አሚረ፡እንተ፡ጸብሐት፡ከዐበ፡ለለ፡ዕለት፡** Sir. 45, 14; **እንተ፡ጸብሐት፡ኢትወልጥ፡ዐርከ፡** Sir. 7, 18; Kuf. 32. 37; Act. 16, 5; Jsp. p. 355. β) eadem (die) quae illuxit i. e. *eodem ipso die*, αὐθήμερον Deut. 14, 15; Prov. 12, 16.

አጽብሐ፡ II, 1 *illuminavit*, Lud. sine auct.

ተጸብሐ፡ III, 1 et **ተጻብሐ፡** III, 3 *mane salutare* alqm vel se invicem: **እመ፡ረከብከ፡ሰብአ፡ኢትጸብሖ፡** (v. **ኢታጸብሖ፡** II, 2?) **ወእመቦ፡ዘተጸብሐከ፡** (v. **ተጸብሐከ፡**) **ኢታውሥኦ፡** 4 Reg. 4, 29 (in vers. nov.: **በሐ፡ብሂል፡**). — *Voc. Ae.:* **ኢትጸባሕ፡ዘ፡ኢታውሥእ፡**

ጽባሕ፡ subst., m. et f., Pl. **ጽባሓት፡** 1) *tempus matutinum, prima lux, mane:* **በጊዜ፡ጽባሕ፡** ἐν φυλακῇ τῇ ἑωθινῇ 1 Reg. 11, 11; **ሶበ፡ጎሐ፡ጽባሕ፡** τὸ πρωῒ διέφαυσε Gen. 44, 3; 1 Reg. 25, 34; 2 Reg. 17, 22; Judith 14, 2. 11; **ጎሐ፡ጽባሕ፡** ἀνέβη ὁ ὄρθρος Gen. 32, 27; Jos. 6, 15; **ተሠርዐ፡ጎሐ፡ጽባሕ፡** φέγγος πρωϊνόν Job 38, 12. a) in specie: α) **ኮከበ፡ጽባሕ፡** *lucifer, phosphorus*, Job 38, 12 al., vid. sub **ኮከብ፡** c. 865. β) **አፈ፡ጽባሕ፡** *primum diluculum* vid. sub **አፍ፡** c. 809. γ) **በጽባሕ፡** *mane* Job 1, 5; Jes. 5, 11. 50, 4; Jer. 20, 16; Ps. 5, 3. 4. 72, 14. 91, 2. 100, 10; 1 Reg. 3, 15; Joh. 8, 2; Act. 5, 21; Marc. 1, 35 al. δ) **ለለ፡ጽባሑ፡** *quovis mane, singulis matutinis* (quovis die): Jes. 28, 19; Thren. 3, 23; (Prov. 8, 21); III Sal. Mar. 1; Gad. T. H. b) *ortus* sideris Hen. 18, 15. c) *dies* (ubi dies numerantur): **፵ጽባሐ፡** τεσσαράκοντα ἡμέρας Gen. 50, 3; Num. 13, 25; **ለለ፡ጽባሑ፡** *singulis diebus* Prov. 8, 21. d) *dies crastinus:* **ዘትወልድ፡ጽባሕ፡** ἡ ἐπιοῦσα Prov. 27, 1; **ጸመ፡ልደት፡ወተፍጻሜቱ፡ዘጽባሒሁ፡ዕለተ፡በዓለ፡ልደት፡** (finitus eo die quem sequitur dies natalicius) Abush. 38. (aliâs **ጌሰም፡**). 2) *oriens, plaga* sive *pars orientalis:* **ብሔረ፡ጽባሕ፡** Job 1, 3; **ምድረ፡ጽባሕ፡** Kuf. 8; **ደብረ፡ጽባሕ፡** Kuf. 4; **ነፋሰ፡ጽባሕ፡** νότου *eurus* Hez. 27, 26; ἀνατολαί Am. 8, 12; Hez. 11, 1. 40, 6 seq.; 43, 1 seq.; Ex. 37, 11; Jos. 7, 2; Kuf. 8; **እምጽባሕ፡** Jes. 41, 2; ἔξοδοι Ps. 74, 6; ἀπηλιώτης Hez. 20, 47. 21, 4; **ነገሥተ፡ጽባሕ፡** Jer. 32, 12; Jud. 8, 10; **መንገለ፡ጽባሒሁ፡** Lev. 1, 16; Jos. 12, 1; **በጽባሒሁ፡** Kuf. 7. 8; **መንገለ፡ጽባሐ፡ደቡብ፡** Kuf. p. 38; etiam in Acc. loci: **ደብረ፡ዘይት፡ዘቅድመ፡ኢየሩሳሌም፡ጽባሒሃ፡** Zach. 14, 4; Pl. **ጽባሓቲሁ፡** regiones ad orientem ejus sitae Kuf. 8.

ጽባሓዊ፡ vel **″ሓይ፡** adj. rel. 1) *matutinus:* **ኮከበ፡ብርሃን፡ጽባሓዊ፡** Apoc. 22, 16; Org. 2. 2) *orientalis, ad orientem situs:* Num. 35, 5; Jud. 8, 11; 3 Reg. 7, 25; 2 Esr. 13, 26; Hez. 40, 44 vrs. nov.; 47, 1. 8; Apoc. 21, 13; **ነፋስ፡ጽባሓዊ፡** *eurus* Hen. 77, 1; **ነፋስ፡ጽባሓይ፡** Hen. 76, 5; Sir. 43, 16 (ubi Gr. νότος) et 20 (ubi Gr. ἄνεμος βορέης habet).

II. **ጸብሐ፡** I, 2 et 1 *tributum, vectigal, stipendium pendere* vel *pensitare, stipendiarium esse* alicui: **ኮነኑ፡ቄሌ፡ዘሶርያ፡ወፊንቂ፡ወጸብሑ፡ሎሙ፡** 1 Esr. 2, 23; **ለዘሂ፡ጸባሕተ፡ጸብሑ፡** Rom. 13, 7; **ከመ፡ይጸብሑ፡ለያዕቆብ፡** (v. **ይጽብሑ፡**) et **እንዘ፡ይጸብሑ፡ለያዕቆብ፡** Kuf. p. 137; oramus pro iis **እለ፡ፍሬ፡ይጼብሑ፡ለቅዱሳት፡አብያተ፡ክር″ት፡** Lud. e Ssal. Req.

አጽብሐ፡ II, 1 i. q. I, 2, ut: **ለእመ፡አጽባሕክሙ፡ሊተ፡ጸባሕተ፡** Macc. f. 7.

አጸብሐ፡ II, 2 *vectigal, tributum, stipendium imponere* alicui, c. Acc. pers. et rei 1 Reg. 8, 15. 16.

ጸባሕት፡ subst., m. et f., Pl. **ጸባሓት፡** (Sx. Sen. 4, si quidem lectio sana est) et **ጸብሓት፡** (Jes. 57, 8 var.), [de etymo nihil certi habemus] *tributum, stipendium, vectigal, portorium*, φόροι 3 Reg. 10, 15; 2 Esr. 4, 13. 20. 6, 8; **ጸባሕተ፡ኢትነሥኡ፡** 7, 24; **ለጸባሕት፡ዘናገብእ፡ለንጉሥ፡** 2 Esr. 15, 4; **ኢያገብኡ፡ጸባሕተ፡** 1 Esr. 2, 18; 2 Par. 36, 3; Deut. 20, 11; **የኀድጉ፡ሎሙ፡ጸባሕቶሙ፡** 1 Esr. 4, 50; **አገበሮሙ፡ጸባሕተ፡** 4 Reg. 23, 32; **የሀቡ፡ጸባሕተ፡ለፈርዖን፡** 23, 35; Rom. 13, 6. 7; Clem. f. 190; Rel. Bar.; Jsp. p. 311 seq.; **ሠርዐ፡ጸባሕተ፡ላዕሌሆሙ፡** Kuf. 34; **ጸባሕት፡ዐቢይ፡** Prov. 28, 16; ξένια 2 Reg. 8, 2; **ጸባሕተ፡ዲናር፡** κῆνσος Matth. 22, 17; **እለ፡ጸባሕት፡** i. q. **እለ፡ጸባሕተ፡ይነሥኡ፡** Matth. 17, 24. 25; de tributo (τέλος) quod Deo datur: Num. 31, 28. 37 seq.; trsl.: **እስመ፡ጾም፡ጸባሕተ፡ሥጋ፡ውእቱ፡ወጸሎትኒ፡ጸባሕተ፡ነፍስ፡በከመ፡ምጽዋት፡ጸባሕተ፡ንዋይ፡** Abush. 38; F. N. 15; *donum* in memoriam sui datum, ut videtur, Jes. 57, 8 var. (vid. sub **ጽብአት፡**). — *Voc. Ae.:* **ጸባሕት፡ዘ፡የወር፡** (v. **የውር፡**).

መጸብሕ፡ part. (II, 2) *exactor tributorum, telonarius, publicanus, portitor*, Matth. 9, 10. 11, 19 Platt; Marc. 2, 15. 16; Luc. 3, 12. 5, 29. 30.

መጸብሓዊ፡ part. c. term. adj., id.: Matth. 5, 46. 10, 3. 18, 17. 21, 31; Luc. 5, 27. 15, 1 Platt; 18, 10. 19, 2.

መጸብሒ፡ 1) part. (I, 2) c. term. adj. *tributarius, vectigalis:* **ኮንዎሙ፡መጸብሒ፡** Jos. 19, 48; Jud. 1, 29 seq.; **ረሰዮሙ፡መጸብሒ፡** 3 Reg. 10, 22; Jud. 1, 28. 2) part. (II, 2) c. term. adj.: *telonarius, publicanus*, Luc. 15, 1 rom.; Matth. 11, 19 rom.

ምጽባሕ፡, etiam **መጽባሕ፡** in N. T. rom., subst. locus ubi vectigalia exiguntur et penduntur, *telonium:* Matth. 9, 9; Marc. 2, 14; Luc. 5, 27; **እንዘ፡ይነብር፡ውስተ፡ምጽባሕ፡** Sx. Ter 25.

ጸብሐ፡ *tingere* vid. sub **ጸብኀ፡**

ጸበረ፡ etiam **ፀበረ፡** I, 1 [صبر et צבר potestatem *ligandi* et *congerendi* habent; nescio an inde derivari possit *comprimere* et *subigere* massam, sicut in ܓܒܠ, جبل, talm. גְּבַל] *subigere* lutum: አልቦ፡ዘይጸብር፡ጽቡረ፡ዘኢያእመረ፡አባስ፤ወኵሎ፡ዘሶቤሃ፡ይትገበር፡ኢይትገበር፡ዘእንበለ፡ያእምር፡አባስ፡ Reg. Pach. (Quae regula mira videtur; sine dubia eadem est, quae in Bibl. Patr. Max., Lugd. t. IV p. 89 n. 77 legitur, „lotum in domo nemo faciat absque praeposito, et omne quod novum est illius sententia disponatur". Num interpretum quidem *lutum* pro *lotum*, an ⲉⲓⲟⲙⲉ pro ⲉⲓⲱⲟⲩⲉ legit?). — *Rad. Abb.*: ጸበረ፡ዘ፡ጭቃ፡አደረገ።

ጸብረ፡ I, 1 *limosa facta est* terra, Lud. sine auct.

አጽበረ፡ II, 1 premere i. e. *depsere, subigere* lutum: አጽበረ፡ (v. pro ሎሰ፡) ጽቡረ፡ልምሉመ፡ ἁπαλὴν γῆν ϑλίβων Sap. 15, 7; ዕርጊ፡ውስተ፡ጽቡር፡ወአጽብሪ፡በሐሠር፡ συμπατήϑητι ἐν ἀχύροις Nah. 3, 14.

ጸብር፡ subst. a) *lutum, coenum*, βόρβορος 2 Petr. 2, 22; Chr. Ta. 12 (vid. sub አንገርገረ፡). b) *argilla*: ጸብረ፡ግንፋል፡ Lud. e Libr. Myst.

ጽቡር፡ (vel ዕቡር፡) 1) subst. a) *lutum, argilla*: πηλός figuli: Jer. 18, 6; Jes. 29, 16; ከመ፡ጽቡረ፡ለበሓዊ፡ዘይከይድ፡ጽቡሮ፡ 41, 25. 45, 9. 64, 8; Job 10, 9. 38, 14; Sir. 36, 13. 38, 30; Rom. 9, 21; ዝንቱሰ፡ውስጡ፡ጽቡር፡ Dan. ap. 13, 7; Sap. 15, 7; ንዋየ፡ጽቡር፡ *vas fictile* vel *figlinum* Enc. Jac. 30; ad formandos lateres: Nah. 3, 14; Ex. 1, 14; ad exstruenda aedificia: Gen. 11, 3; Kuf. 10. b) *lutum, coenum*: Job 4, 19. 27, 16. 30, 19; ጽቡረ፡ጽንጕን፡ Jes. 14, 23; 2 Reg. 22, 43 var.; βόρβορος Jer. 45, 6. — *Voc. Ae.*: ጽቡር፡ዘ፡ጭቃ፡ 2) *e luto formatus, fictilis*: ጽቡራኒነ፡ለእዴከ፡ኪኑ፡ (nos e luto formati, manus tuae artificium) Enc. Ter 29.

አጽባሪ፡ n. ag. *figulus*, Sap. 15, 7 var.

ጸበርት፡ subst., sing. et coll., Pl. ጸበራት፡ [صُنْبُور] *ramus* vel *frondes palmae, palma, spathalium, spathula*, ጸበርት፡ተመርት፡ βαΐα Joh. 12, 13; ጸበርት፡ዘበቀልት፡ κάλλυνϑρα φοινίκων Lev. 23, 40; ልበ፡ጸበርት፡ (לולבי התמר) Kuf. 16; ጸበርት፡ φοίνικες Apoc. 7, 9; Hez. 40, 16. 21. 26. 41, 18; አክሊላት፡ከመ፡ዘእምጸበርት፡ተገብረ፡ Herm. p. 63; አባ፡ዳንኤል፡ዑጹፍ፡በልብሰ፡ጸበርት፡ Enc. Tachs. 7; ϑύρσοι Judith 15, 12; ጸበራት፡ Hez. 40, 16; ጸበራተ፡ተመርት፡ στελέχη φοινίκων Ex. 15, 27; Salomo pingi curavit በቀላተ፡ወጸበራተ፡ Org. 4. — Schol. Voc. Ae. vid. sub በቀልት፡

ጸብረቀ፡ inus. quadrl., formatum e በረቀ፡ (gramm. § 73).

እንጸብረቀ፡ V 1) *fulgere, micare, scintillare, coruscare*: ሰይፍ፡ውስተ፡እዴሁ፡ያንጸበርቅ፡ከመ፡መብረቅ፡ Jsp. p. 280; ወለእመኒ፡እንጸብረቀ፡ወልታ፡ንጉሥ፡ κἂν ἀστράψῃ μόνον ἡ ἀσπίς Cyr. ad Th. f. 6; Macc. f. 20; Lit. 172, 1; ሶበ፡እንጸብረቀ፡(ባሕርይ፡)ከመ፡ፀሓይ፡ Jsp. p. 370; Org. 1; de auro, Org. 4; አልባሲሁ፡ያንጸበርቅ፡ከመ፡መብረቅ፡ Jsp. p. 294; ብርሃን፡ዘያንጸበርቅ፡ዋከሁ፡ Fal. f. 68; reginae ዘበላዕሌሆን፡ያንጸበርቅ፡ብዑድ፡ሥን፡ላሕይ፡ Cyr. ad Reg. f. 25. 2) *nitere, pellucidum esse*: ስኂን፡ዘያንጸበርቅ፡ λίβανος διαφανής Ex. 30, 34.

ንጽብሩቅ፡ part. *coruscus, fulgens*: indumentum lucis ንጽብሩቀ፡ሥን፡ Lud. e Mss. Colb.

ንጸብራቅ፡ subst. *coruscamen, fulgor, nitor*: ያስተርኢ፡ብርሃኑ፡ወንጸብራቁ፡ወጸዳሉ፡ Chr. ho. 33; ኢርኢኩ፡ንጸብራቀ፡ሐሜት፡ውስተ፡ገጽከ፡ Fal. f. 81.

I. **ጸበ፡** (vel ፀበ፡) et **ጸበበ፡** I, 1 [ضَبَّ *arctius adhaesit; ab omni parte comprehendit* rem; (ضبن ضبأ IV); ضَفَّ et ظَفَّ; amh. ጸበበ፡ et ጠበበ፡] Subj. ይጽብብ፡, 1) *angustum* vel *nimis angustum esse* vel *fieri* alicui (c. pron. suff.), *coangustare* alqm: ለይጽብብ፡ fiat ei angustum, Org. 3; ዝንቱ፡ማኅደርነ፡ይጸብበነ፡ στενὸς ἀφ᾽ ἡμῶν 4 Reg. 6, 1; στενοχωρεῖ σε Jos. 17, 15; ይጸብበኒ፡ብሔር፡ στενός μοι Jes. 49, 20; ትጸብቢዮሙ፡ለእለ፡ይነብሩ፡ውስቴትኪ፡ 49, 19; ጸበኒ፡ (v. ጸበበኒ፡) ዓለም፡ I Sal. Mar. 17; ዘሰማይ፡ኢያገመሮ፡ኢጸበበ፡ማኅፀነ፡ድንግል፡ γαστὴρ τῆς παρϑένου οὐκ ἐστενοχώρησε ho. Procli in Cyr. f. 120. 2) *in angustias compellere, premere*: ሶበ፡ጸበቦ፡ግብር፡ Sx. Masc. 3.

አጽበበ፡ II, 1 *angustare, arctare, coarctare* a) *comprimere* labia: አጽብበ፡ከናፍር፡ (opp. አብቅዎ፡ከናፍር፡) M. M. f. 109. b) *angustum facere* pectus suum i. e. *contrahere* animum: ዘይትአነተል፡በመከራሁ፡ወያጸብብ፡እንግድአሁ፡ወኢይትዔገሥ፡ወይመይጥ፡ዘበኖ፡ Chr. ho. 5. c) *arcte habere* alqm, c. ላዕለ፡ pers. α) *in custodia angustiore habere*: ያንብሮ፡ውስተ፡መርሕብ፡ወኢያጽብብ፡ላዕሌሁ፡ Act. 24, 23 Platt. β) in victu, i. e. *coërcere*, ለእመ፡ፈቀድከ፡ንጽሐ፡ (sc. animi) አሕጽጽ፡እምነ፡ሲሲት፡ወአጽብብ፡ላዕሌከ፡እምሰቴየ፡ማይ፡ Phlx. 43. γ) *cogere, vim adhibere* (Zwang anthun): አጽብብ፡ላዕለ፡ኀሊናከ፡ Phlx. 78. δ) *opprimere*: አጽበቡ፡ላዕሌሆሙ፡በዐመፃ፡ Phlx. 84.

ጽቡብ፡ part. *angustatus, angustiis pressus*: ተዘከር፡እግዚኦ፡እግዚኦ፡ጥዉቃነ፡ወጽቡባነ፡ Genz. f. 138.

ጸቢብ፡ adj., f. ጸባብ፡ *angustus, arctus*: መከን፡ጸቢብ፡ Num. 22, 26; እስመ፡ጸባብ፡ፍናዊሁ፡ Judith 4, 7; 4 Esr. 5, 3. 4; ዐዘቅት፡ጸባብ፡ Prov. 23, 27; ማዕምቅ፡ጸቢብ፡ Hen. 88, 1; ባሕር፡ጸባብ፡ Zach. 10, 11; አንቀጽ፡ጸባብ፡ Matth. 7, 13. 14; Clem. f. 167; trsl.: angustus animo, ingenio, Fal. f. 56; Chr. Ta. 19 (vid. sub እንግድአ፡ c. 1203); ብእሲ፡ኑፉቀ፡ኀሊና፡መምህረ፡ዕልወት፡ጸቢበ፡እንግድአ፡ሙሱነ፡ሃይማኖት፡ M. M. f. 108.

ጽብት፡ n. act. *angustia, angustiae*: ጽብተ፡ብሔር፡ Gad. Kar.; ጽብተ፡ከርሥ፡ Lit. 172, 1; angustiae, quibus quis premitur: ጎየ፡ኀበ፡አባ፡አሙን፡እምጽብተ፡ነፍሱ፡ Phlx. 104.

መጽብብ፡ subst. (m.) *angustum, angustiae* locorum vel viarum, 1 Reg. 23, 14. 19. 24, 1; ከመ፡አባግዕ፡ውስተ፡መጽብብ፡ Mich. 2, 12; መጽብበ፡ዐእኩ፡ Job 30, 28; 4 Esr. 5, 3. 11. 18. 19. 6, 70. 13, 44.

ምጽብብ፡ subst. *locus angustus* 1 Reg. 23, 14 var.

II. **ጸበበ፡** i. q. ጸበ፡ q. v.

ጸብ፡ i. q. ጸውብ፡ q. v.

ጸበተ፡ (vel ፀበተ፡) I, 1 [vic. ጸበየ፡; etymon repetendum est a *fluendo* (ጸበ፡ ضَبَّ, صَبَّ صَابَ), sicut etymon verbi שָׂחָה סוּחַ et طفا צוּף] Subj. ይጽብት፡ *natare, nare*: de inanimatis, ut arca Noae Gad. Ad. f. 160; M. M. f. 124; cadavere: ሥጋሁ፡ይጸብት፡ላዕለ፡ማይ፡ (*supernatare*) Sx. Jac. 6; de animalibus: እለ፡ይትሐወሱ፡ወይጸብቱ፡ውስተ፡ማያት፡ Sap. 19, 18; ዓሣት፡ዘይጸብት፡ M. M. f. 242; de hominibus: እለ፡ያአምሩ፡ጸቢተ፡ Act. 27, 43; F. N. 47; ኮነ፡ጽኑዐ፡በተጽእኖ፡አፍራስ፡ወጸቢተ፡ማይ፡ Sx. Haml. 15; ጽብቱ፡ምስሌሁ፡ Jsp. p. 323. a) *ultro citroque natare*: ወዐልኩ፡

እጸብት፡ውስተ፡ቀላይ፡ 2 Cor. 11, 25. b) *enatare:* ከመ፡ኢይጽብቱ፡ Act. 27, 42. 43 Platt; ከመ፡ኢያምሥጥ፡ጸቢቶ፡ Act. 27, 42 rom. c) *transnatare, tranare:* ጸበተ፡ተጽኢኖ፡ፈረሰ፡ወዐደወ፡ Jsp. p. 283; c. Acc. aquae: Stephanus ባሕረ፡መጻሕፍት፡አመ፡ጸበተ፡ልሳኑ፤ተቃውሞቶ፡መዋግድ፡ስእኑ፡ Enc. Teq. 17; abyssus ዘኢይጸብትዎ፡ዓሣት፡ Lit. Epiph. d) *subnatare, urinari, urinando assequi:* ይጸብት፡በኅቡእ፡ Lit. Joh.; ኢበጸቢተ፡ኅሊና፡ (non profunde cogitando) Lit. Orth.; c. Acc.: ይፈቅድ፡ኅሊናየ፡ይጽብት፡ዕመቀ፡አብሕርቲሁ፡ Lit. 172, 1. — *Voc. Ae.:* ጸበተ፡ዘ፡ዋኘ፡ (vid. etiam scholion ad ቀዘፈ፡ et cfr. שׁחט targumicum).

ጸበተ፡ I, 2 *natare* vel *supernare facere:* ወረውዋ፡ (feminam) ውስተ፡ማዕምቀ፡ማይ፡ዘቦቱ፡አራዊት፡ወጸርዋ፡አራዊት፡ወጸበትዋ፡መልዕልተ፡ማይ፡ወአውፅእዋ፡ Sx. Genb. 11.

አጽበተ፡ II, 1 1) *nare facere:* አጽበቶ፡ለሐመርን፡ውስተ፡ቀላየ፡ሃይማኖት፡ M. M. f. 21. 2) *in profundum demittere*, Lud. e Mss. Colb.

ጸብኅ፡ *illucescere* vid. sub I ጸብሐ፡

ጸብኅ፡ *vectigal pendere* vid. sub II ጸብሐ፡

ጸብኅ፡ I, 1 [vic. צָבַע, አጽባዕት፡, صبغ טבע ጠምዐ፡] Subj. ይጽባኅ፡, 1) *intingere, immergere, tingere*, c. Acc. rei et በ፡ vel ውስተ፡ fluidi: Ruth 2, 14; Joh. 13, 26; ከመ፡ይጽባኅ፡ (Judas) ኅብስተ፡ምስለ፡ኢየሱስ፡ Cod. Mus. Brit. XVIII n. 9; Matth. 26, 23; Marc. 14, 20; tingere alqd alqa re, c. Acc. et እምን፡ part., Ex. 12, 22. 2) ut videtur: *embamma* vel *jusculum* (ጸብኅ፡) *parare* (an I, 2?): ከነ፡ይትጌበር፡ኵሎ፡ግብረ፡ቤት፡እስከ፡ቀዲሐ፡ማይ፡ወኰስትሮ፡ኵስሕ፡ወአንድዶ፡እሳት፡ወጸቢኆ፡ጸብኅ፡ወኀቢዘ፡ኅብስት፡ Sx. Teq. 9.

ጸብኅ፡ subst. (m.) *embamma, jus, jusculum, ferculum in culina coctum:* ጸብኅ፡ብርስን፡ (aliâs ተብሲል፡) Kuf. 37; parate ተብሲለ፡ወጸብኅ፡ Gad. T. H.; ኢይብላዕ፡ጸብኅ፡አላ፡ኅብስተ፡ይቡሰ፡ወጼወ፡ Kedr f. 65; ኢበልዐት፡ምንተኒ፡ጸብኅ፡ዘአብሰልዎ፡በእሳት፡ Sx. Teq. 1; ኢያበስሉ፡ጸብኅ፡ Lud. Comm. Hist. p. 239 n. 7. a) ቤተ፡ጸብኅ፡ *culina*, Lud. auct. Greg. b) በዓለ፡ጸብኅ፡ *magister rei culinariae*, in monasterio Sx. Jac. 12. — *Voc. Ae.:* ጸብኅ፡ዘ፡ወጽሕ ።

መጽብኅ፡ subst. (m.), Pl. መጸብኅ፡ et መጸብኅት፡ *tryblium, scutella, patella, lanx:* τρυβλίον Matth. 26, 23; Marc. 14, 20; Num. 7, 13 seq.; ኢያጥረየ፡ምንተኒ፡ዘእንበለ፡(፩ዐጽፍ፡ወ)ሠቅ፡ወመጸብኅ፡ወምሥሓግ፡ Sx. Nah. 5; መጸብኅ፡ Ex. 38, 12. 25, 19 in C (pro መአንፍት፡); መጸብኅት፡ Num. 4, 7; ኢትኅሥሥ፡አጽሕልተ፡ወኢትልሐስ፡መጸብኅተ፡ Sir. 34, 14.

ጽብአት፡, **ጸብአት፡** et **ፀብዓት፡** subst., ut videtur Pl., incertae significationis; legitur Jes. 57, 8 pro μνημόσυνα *memorialia, monumenta:* ሠራዕኪ፡ድኅረ፡ማዕጾ፡ጽብአትኪ፡ (v. ጸብአተኪ፡, ፀብዓተኪ፡, ጸባሐትኪ፡, ጸባሕተኪ፡, ማእደኪ፡). [صُوَّة ܨܘܝܐ צִיּוּן?].

I. **ጸብአ፡** (etiam ፀብአ፡) I, 1 [צָבָא] Subj. ይጽባእ፡ *bellare, ad bellum ire, bellum gerere, bellum inferre, bello aggredi* vel *oppugnare:* 1 Reg. 23, 8; Ex. 14, 14; 2 Esr. 14, 20; Judith 2, 16 var.; Jes. 31, 4; 2 Cor. 10, 3; c. Acc. pers. vel terrae, urbis: Kuf. 46; Jos. 23, 3; 1 Reg. 8, 20. 27, 8; ወዕኡ፡ሕዝብከ፡ለጸቢአ፡ተዓይኒ፡ፀሮሙ፡ 2 Par. 6, 34; Judith 1, 5; 1 Esr. 1, 25; ከመ፡ይጽብኡ፡ሕዝበ፡ጻድቃን፡ Esth. 1 apcr.; Ps. 26, 5. 34, 1. 128, 1; Job 11, 19; Sir. 46, 3. 6; ሀገር፡እንተ፡ጸብአ፡ዳዊት፡ Jes. 29, 1. 7. 41, 12; Jer. 1, 19. 6, 23; ይጸብእ፡ኢየሩሳሌም፡ 41, 7; ይሑር፡ይጽብአ፡ለካልእ፡ et ይክል፡ጸቢኦቶ፡ Luc. 14, 31; Apoc. 2, 16. 12, 7; c. ለ፡ pers. (*pro* alqo) Ex. 14, 14; Sir. 46, 3; trsl.: እምኢጸብአኒ፡ግርማሁ፡ Job 9, 34; ትጽብአሙ፡እኪት፡ 5, 5; ፍትወት፡እንተ፡ትጸብኣ፡ለነፍስ፡ 1 Petr. 2, 11 Platt; እለ፡ይጸብአሙ፡ሰይጣን፡በነገረ፡ዘፈን፡ወተውኔት፡ Clem. f. 232.

ተጸብአ፡ III, 1 *bello impugnari et debellari:* ተግሣጽ፡ (παιδεία) ይሬስዮ፡ለመስተጋድል፡ይጽናዕ፡ወኢይትመዋእ፡በውስተ፡ገድል፡ወይጸብእ፡በውስተ፡ጸብእ፡ τὸν ἀθλητὴν ἰσχυρὸν ἐργάζεται καὶ ἀκαταγώνιστον ... καὶ ἄμαχον Chr. ho. 30.

ተጻብአ፡ III, 3 *bellum gerere, bellum facere* sibi invicem vel alicui, *impugnare*, abs.: ከመ፡ይትቃተሉ፡ወከመ፡ይጻብኡ፡ Judith 2, 16; sibi invicem Jac. 4, 2; አጽባኢሆሙ፡ዘይጻብኡ፡በበይናቲሆሙ፡ 4 Esr. 13, 38; c. ምስለ፡ pers.: Apoc. 17, 14; Rom. 7, 23; c. Acc. pers.: Apoc. 12, 7; እጻብእ፡ኅሊናትየ፡ Phlx. 203.

ጽቡእ፡ part. *bello distractus* vel *occupatus*, qui in expeditione versatur, Lit. 175, 2.

ጸብእ፡ subst., m. et f., Pl. አጽባእ፡ et አጽባእት፡, nec non ጸብኣት፡, Pl. Pl. አጽባኣት፡, *bellum:* ኮነ፡ጸብእ፡ 2 Reg. 21, 20; አመ፡ጸብአ፡መኬማስ፡ 1 Reg. 13, 22; በእንተ፡ዛቲ፡ጸብእ፡ Jes. 27, 4; በጽሐነ፡ጸብእ፡ Ex. 1, 20; በጸብእ፡ Ps. 17, 43; በውስተ፡ጸብእ፡ Ps. 23, 8; Hebr. 11, 34; ዘይገብር፡ጸብአ፡በሰንበት፡ Kuf. 50; ኢትግበሩ፡ጸብአ፡ምስሌሁ፡ Kuf. 37; Deut. 20, 12. 20; ንዋየ፡ጸብእ፡ F. M. 17, 6; 2 Cor. 10, 4; ዐበይተ፡ጸብኣተ፡ገበርከ፡ 1 Par. 22, 8; አጽባእ፡ 3 Reg. 5, 3; አጽባእት፡ብዙኅ፡ Chr. Ta. 27; Judith 5, 18; የኅድጉ፡አጽባኢሆሙ፡ (Laur.: አጽባቲሆሙ፡) 4 Esr. 13, 38; በእንተ፡አጽባእት፡ v. አጽባኣት፡ Jer. 35, 8; Marc. 13, 7. a) *expeditio bellica:* አተዉ፡እምጸብእ፡ Num. 31, 14. 21; ሐሩ፡ጸብአ፡ Num. 31, 42; Judith 1, 11; ወጽአ፡ጸብአ፡ Deut. 20, 1; 1 Reg. 28, 1; Jud. 3, 10; መድምም፡አንተ፡በኵሉ፡ጸብእከ፡ ἐν στρατεύμασι πολέμου Judith 11, 8. b) *militia:* ተምህረ፡ጸብአ፡ Kuf. 19; Ps. 17, 37. c) trsl. (pro armis et militibus): Ex. 15, 3; Jes. 42, 13. d) ብእሴ፡ጸብእ፡ *miles* Enc. Genb. 8. e) *pugna:* Jsp. p. 356 (vid. sub ውግረት፡).

ጸባኢ፡ n. ag., Pl. ጸባእያን፡, *bellator, bellicosus:* ቃልከ፡መዋኢ፡ጸባኢ፡መስተቃትል፡ Sap. 18, 15; ሰብአ፡ጸባእያን፡ Jer. 45, 4; Lud. e Vit. Joh. Camae; *oppugnator:* ሀዋክያን፡ሀድአት፡ወጸባኢያን፡አዕርክት፡ Lud. e Mss. Colb.

ጸባኢት፡ subst., f. et m., 1) *exercitus, copiae armatorum, turma militum:* ከመ፡ይትቃተሉ፡ምስለ፡ጸባኢት፡ጽንዕት፡ (v. ጽኑዕ፡) Judith 5, 23; ጠፍኡ፡እምጸባኢተ፡እግዚ" 16, 12; ትዕይንተ፡ጸባኢት፡ Jes. 22, 6; 1 Reg. 17, 10; Ps. 26, 6; ሮዱኒ፡ጸባኢት፡ኀያል፡ πόλεμος Job 22, 10; አንተ፡ዘትቀጠቅጥ፡ጸባኢተ፡ Judith 9, 7; Ps. 75, 3; μονόζωνοι 4 Reg. 24, 2. 2) *bellum*, πόλεμος, non tantum, ubi *exercitus bellum gerentes* facile substituere licet, ut: ድምፀ፡ጸባኢት፡ Ex. 32, 17; Matth. 24, 6; Marc. 13, 7; ኢበጸባኢት፡ Hos. 1, 7; እመ፡መጽአሙ፡ጸባኢት፡ Ep. Jer. 48, sed etiam aliâs, ut: እለ፡በጽሑ፡እምጸባኢት፡ 2 Par. 28, 12; ወነሥአ፡ (pro አን

ሥአ፡)ጸባኢተ፡ ἐγεῖραι πόλεμον 1 Esr. 1, 23. — *Voc. Ae.:* ጸባኢት፡ዘ፡አርበኞች።

ተጻባኢ፡ n. ag. (III, 3) *qui bellum infert, oppugnator:* 1 Reg. 28, 16 var.; አንትሙ፡አፅራረ፡ተጻባእያን፡ Chr. Ta. 27.

መጽብእት፡ subst. *exercitus, agmen copiarum:* እመ፡ሰማዕከ፡ቃለ፡ድምፀ፡ሀከከሙ፡እምፍጽመ፡መጽብእቶሙ፡ (ubi LXX habent ἄκρων τῶν ἀπίων) 1 Par. 14, 15.

ምጽባእ፡ subst. *castra, arx:* haec est Aelia (አይልያ፡ i. e. Hierosolyma) ዘይሰመይ፡ምጽባአ፡ዳዊት፡ Abush. 47.

ጸባኦት፡ n. prgr. sc. Σαβαώϑ (צְבָאוֹת), Deus *exercituum:* እግዚአብሔር፡ጸባኦት፡ Jes. 1, 24. 2, 11. 5, 7. 9. 6, 3. 5; Jos. 6, 17; 1 Reg. 15, 2; Rom. 9, 29; Jac. 5, 4 al.; etiam nomine Dei non praemisso: ሥጋዌሁ፡ለጸባኦት፡ Org. 4. — *Voc. Ae.:* ጸባኦት፡ዘ፡አሸናፊ።

II. **ጸብአ፡** I, 1 [dubium videtur, an e I ጸብአ፡ propagatum primitus *bello vastari* significaverit] *vastum esse* vel *fieri:* እሬስዮ፡በዳ፡ለደብረ፡ሴይር፡ወይማስን፡ወይጸብእ፡ Hez. 35, 7.

ጽቡእ፡ part. *vastus, desolatus:* ትከውን፡ጽቡእ፡ (var. pro በዳ፡) Hez. 35, 4; ጽቡእ፡ብሔሩ፡ Herm. p. 20; ጽብእት፡ Jer. 40, 10 var.

III. **ጸብአ፡** I, 1 ut videtur *cessare, intermitti:* ከመ፡ገብር፡ዘኵሎ፡ጊዜ፡የሐትትዎ፡ኢይጸብእ፡ቍስል፡ለሥጋሁ፡ Sir. 23, 10.

አጽብአ፡ II, 1 *cessare facere, intermittere,* vel simile quid: ዘያፈቅር፡ወልዶ፡ኢያጸብእ፡ (v. ኢያፀርዕ፡) ተግሣጸ፡ ἐνδελεχήσει Sir. 30, 1.

አጽባዕት፡ subst., f. et m., Pl. **አጻብዕ፡** [אֶצְבַּע ܨܶܒܥܳܐ إِصْبَعٌ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1148] *digitus,* a) manus, Ex. 8, 15. 29, 12. 20; Lev. 4, 6. 8, 23. 14, 16; 2 Par. 10, 10; ወፅአት፡አጽባዕተ፡እደ፡ሰብእ፡ Dan. 5, 5; Matth. 23, 4; Luc. 11, 20; አጻብዕ፡ Kuf. 23; 2 Reg. 21, 10; 1 Par. 20, 6; Ps. 143, 1; Prov. 7, 3; Jes. 17, 8. 59, 3; Marc. 7, 33. b) pedis: Ex. 29, 20; Lev. 8, 23; 2 Reg. 21, 20; 1 Par. 20, 6; Dan. 2, 41. 42; ሰላም፡ለአጻብዕኪ፡አቅርንተ፡አእጋር፡ክልኤቲ፡ I Sal. Mar. 33. c) quatenus usurpatur pro mensura: 3 Reg. 7, 3; Jer. 52, 21 vrs. nov. d) *annulus,* Ex. 25, 15. 26. 27 in FH (aliâs ሕለቃተ፡አጻብዕ፡ Ex. 27, 4), in caeteris ዕበን፡ vel አዕባን፡ — *Voc. Ae.:* አጻብዕ፡ዘ፡ጻቶች።

አጽባዕት፡ i. q. **አጽዕብት፡** vid. sub **ጽዕብ፡**

ጸበየ፡ I, 1 [vic. ጸበተ፡ q. v.] 1) *fluere, effluere:* እስከ፡ተበጽለ፡ሥጋሁ፡እመለያልዩሁ፡ወአንጕዖ፡ይጸቢ፡እምአዕፅምቲሁ፡ Sx. Mag. 17 (si quidem lectio sana est, mendis enim scatet hic locus). 2) *natare, innare:* ውእቱ፡መስቀር፡ይጸቢ፡ዲበ፡ማይ፡ Hen. 89, 6.

ጸታ፡ *ordo, series* vid. sub **ጸወተ፡**

ጼተሉ፡ subst. *potus* quidam *inebrians,* (ut *zythum, sicera* al.) [vid. quae de سطل observavit de Sacy in chrest. ar. ed. II t. I p. 282]: አውጻሕከ፡ሉቱ፡ወይነ፡ወጼተሉ፡ οἶνον καὶ μέϑυσμα Mich. 2, 11; ኢያውጽሑ፡ለእግዚ"፡ወይነ፡ወጼተሉ፡ወኢያሠነዩ፡ሉቱ፡ Hos. 8, 4 (absque auctoritate Graeci). — Lud. exhibet ጼተሌ፡ e schedis Th. Petraei. — *Voc. Ae.:* ጼተሉ፡ዘ፡ወይን፡ውጋዠቅ፡ (v. ውንዠቅ፡).

ጸተመ፡ (ፀተመ፡) I, dubium num 1 an 2, [صَدَمَ *collisit* rem duram cum altera dura, coll. صَدْمَةٌ] *contundere, conterere,* idola Kuf. 31; ጸተሞ፡ያዕቆብ፡ (ለጣዖተ፡ራሔል፡) M. M. f. 193. — Sec. Lud.: *crura et brachia* alicui *fregit.* — *Voc. Ae.:* ጸተመ፡ዘ፡ሰበረ፡

ጽቱም፡ part. *contusus,* Lev. 22, 24 ἐκτεϑλιμμένος sc. testiculis sec. Hebr.; sec. Lud.: cui membra fracta sunt.

ጽትመት፡ n. act. *contusio,* sec. Lud. *fractio crurum,* sine auct.

ጸተም፡ vel **ጸታም፡** subst. ut videtur *cutis* olivarum *fusca* [an primitus *fraces* olivarum contusarum?]: የኀድግኑ፡ዘይት፡ጸተሞ፡ v. ጸታሞ፡ Jer. 13, 23 vrs. ant. (haec verba interpres primus substituit Graecis: εἰ ἀλλάξεται Αἰϑίοψ τὸ δέρμα αὐτοῦ;).

ጸኀብ፡ *vas figlinum, urceus* vid. sub **ጸሐብ፡**

ጽኀድ፡ *laevem, mollem esse* vid. sub **ጽሕድ፡**

ጽኅድ፡ et **ጽኍድ፡** subst. [صُعْدٌ] *juniperus excelsa* (amh. ፅድ፡ vid. Harris I p. 246; II Anh. p. 26), *cedrus,* Chr. Ax. f. 93; Sx. Genb. 19; ፍሬ፡ጽኅድ፡ M. F.; κέδρος ጽኅድ፡ et ጽኍድ፡ (i. e. ጽኍድ፡) Jes. 9, 10; ዕፀ፡ጽኍድ፡ ξύλον κέδρινον Lev. 14, 4. 6. 7. 49 seq.

ጸንሐ፡ I, 1 [quod equidem non cum Ludolfo ad دَنَى i. e. صنع (ጸንዐ፡) *artificiose conficere,* sed ad צָנַח צָנַע retulerim (at دنق vid. sub ጠንቀቀ፡); a *subsidendo* enim et *se demittendo* facile derivatur *insidiari* et *exspectare*] Subj. ይጽናሕ፡, 1) *insidere* viam, *insidiari,* c. Acc. viae: ጽንሕ፡ (sic) ፍኖተ፡ወቅትል፡ነፍሰ፡ሰብእ፡ Clem. f. 226; ጸኒሐ፡ፍኖት፡ f. 211; ἐνεδρεύειν Prov. 7, 12; Ps. 9, 30—32; Act. 23, 21; c. Acc. pers.: በገዳም፡ጸንሑኒ፡ Thren. 4, 19; Num. 35, 20; እለ፡ይጸንሑኒ፡ ἐγκάϑετοι Job 19, 12. a) *observare, speculari,* c. Acc.: ዐይነ፡ዘማዊ፡ይጸንሕ፡ጽልመተ፡ Job 24, 15; ይጸንሕዋ፡ይርከብዋ፡ παρετηροῦσαν Dan. ap. 1, 12; ὑποβλέπεσϑαι 1 Reg. 18, 9. b) *occasionem captare:* ይጸንሕ፡ ἐτήρει καιρόν Judith 12, 16. 2) *exspectare, manere,* Job 2, 9; Thren. 3, 21. 24; ጸንሐ፡ሀየ፡እስከ፡የኀልፍ፡ኤርምያስ፡ Rel. Bar.; Ex. 19, 11; Hen. 3; ጽናሕ፡ንስቲተ፡ Hen. 52, 5. 108, 2. 3; Hebr. 10, 13; ይጸንሑ፡ኀቤየ፡ Matth. 15, 32; c. Acc. pers.: ጸናሕኩክሙ፡ Job 32, 16; Ruth 1, 13; እጸንሖ፡ለእግዚ"፡ Jes. 8, 17; Ps. 39, 1; ጽንሐኒ፡ Tob. 5, 7; ጽንሑሙ፡ምስለ፡ተዓይኒከ፡ Judith 7, 12; Act. 20, 5; vel rei: ጽንሕዋ፡ለምሕረቱ፡ Sir. 2, 7; ጽናሕ፡ፍሬሃ፡ቡሩክ፡ 6, 19; ጸናሕነ፡ፍትሐ፡ Jes. 59, 11; ጽንሖ፡ Hab. 2, 3; Rom. 8, 19; seq. Subj. verbi: ጸንሑሙ፡ኤልዩስ፡ያውሥእዎ፡ለኢዮብ፡ Job 32, 4; ጸናሕክዎ፡ይፍረይ፡ Jes. 5, 2. 4. 7; (Dan. ap. 1, 12); c. ለ፡ rei: ለምንት፡ (v. ምንተ፡) ይጸንሕ፡ኃጥእ፡ Job 27, 8; (Prov. 19, 29); c. እምነ፡ *ab* alqo: እምትጽናሕ፡አንተ፡እምእዴሆሙ፡ለደቂቅከ፡ (v. ውስተ፡እዴሆሙ፡, v. እዴሆሙ፡) ἐμβλέπειν Sir. 30, 30. a) de rebus, quae alqm manent, exspectant, ei *imminent, instant, parata sunt:* እሉ፡ክልኤቱ፡ይጸንሑኪ፡ Jes. 51, 19; Job 15, 23. 21, 30· 1 Thess. 3, 3; Act. 20, 23; c. ለ፡ pers.:

ይጸንሕ፡መቅሠፍት፡ለእኩያን፡ ἑτοιμάζονται Prov. 19, 29. b) *vacare* alicui, *curandi* et *protegendi* causa (abwarten): **ትጸንሖ፡ከመ፡እሙ፡** ὑπαντήσεται αὐτῷ Sir. 15, 2; **ጽንሕኒ፡ውስተ፡ሠናይ፡ወሰውርኒ፡እሞት፡** III Sal. Mar. 16. c) *manere* i. e. *durare*, Ps. 71, 5; c. pron. suff.: *alicui*, **መንግሥትከ፡ይጸንሐከ፡** μένει σοι Dan. 4, 23.

አጽንሐ፡ II, 1 1) *insidias struere, in insidiis locare, insidiatorem constituere*, c. Acc. insidiantis, Luc. 20, 20; c. Acc. ejus, cui insidiae parantur Ps. 72, 18. 2) *exspectare facere* i. e. a) *exspectationem* alcjs *morari* (einen warten laſſen), *differre*: Jos. 18, 3; Lev. 13, 4. 5. 11 seq.; 14, 38. b) *exspectationem* vel *spem facere, promittere*, c. dupl. Acc.: Christus **ሰማዕተ፡ባልሐ፤ዐስቦሙ፡አጽንሐ፡** Mavâs. n. 9.; omissis Acc.: **ዘይብዕል፡ወያጸንሕ፡ለተስፉ፡** Prov. 13, 12. 3) facere ut alqd maneat alqm vel ei immineat, i. e. *parare* vel *paratum habere* alci alqd: **ይቤሎሙ፡ያጽንሑ፡ሎቱ፡ሐመረ፡** Marc. 3, 9; c. Acc. pers. i. e. *alicui*, seq. Subj. verbi: **አጽንሕዎ፡ያርስሕዎ፡** ἡτοίμαστο Job 12, 5; ἕτοιμος Ps. 37, 18.

ተጻንሐ፡ III, 3 1) *sese invicem exspectare*: **ተጻንሑ፡ቢጸክሙ፡** 1 Cor. 11, 33. 2) *exspectantem sedere*, Sap. 6, 15 var.

ጽኑሕ፡ part. 1) *insidians*: **ዐንበሳ፡ዘጽኑሕ፡ለመሢጥ፡** ἕτοιμος Ps. 16, 12. 2) *manens, exspectans*: **ጽኑሓን፡** Act. 20, 5 rom.; **ጽኑሕ፡መልአከ፡እግዚ"፡በሰይፍ፡ይሠጽርከ፡** (v. **ይሥጽርከ፡**) μένει πρίσαι σε Dan. ap. 1, 59. 3) *paratus* a) *imminens, instans*, c. **ለ፡** pers.: **ጽኑሕ፡ሎቱ፡ኀሳር፡ዕጹብ፡** ἡτοίμασται Job 18, 12; 4 Esr. 6, 16. 59. 66. 7, 19. 13, 23; Rom. 3, 8; 1 Tim. 5, 12. b) *reservatus, repositus*, c. **ለ፡** pers.: ἀποκείμενος Gen. 49, 10; 2 Tim. 4, 8; Hebr. 9, 27; προκείμενος Hebr. 6, 18. 12, 1; Enc. Mag. 14.

ጸንሐት፡ subst. *res exspectata*, deinde mulier *reservata* i. e. *sponsa*: **ድንግል፡እንተ፡ኢጸንሐት፡ብእሲ፡** ἡ μὴ ἐκδεδομένη ἀνδρί Lev. 21, 3 (si quidem lectio proba est).

ጸናሒ፡ n. ag., Pl. **ጸናሕያን፡** 1) *insessor* viae, *insidiator*: **ጸናሔ፡ፍኖት፡** Clem. f. 239; **ጸናሕያነ፡ፍኖት፡** f. 248; Jsp. 354; Jes. 59, 11 var. 2) *exspectans, manens*: Abrahamus Isaacus Jacobus **ጸናሕያነ፡ተስፉ፡ክቡር፡** Enc. Jac. 28; de Deo patiente: **እግዚ"፡ጸናሒ፡ወመስተዐግሥ፡** Tab. Tab. 50.

አጽናሒ፡ n. ag. (II, 1) *dilator, retardator*: Deus **አጽናሔ፡ፍዳ፡** Tab. Tab. 89.

መጽንሕ፡ subst. incertae significationis: **አውግዘ፡ከመ፡ኢየሀቡ፡ግብረ፡ወመጽንሐ፡በኀይል፡እንበለ፡ፈቃዶሙ፡ሶበ፡የአቱ፡ንጉሥ፡** (*munus paratum?*) Chr. Ax. f. 95.

ጽንሓሕ፡ subst., Acc. et st. c. **ጽንሓሐ፡**, raro **ጽንሕሐ፡**, Pl. **ጽንሓሓት፡**, *holocaustum, sacrificium igne comburendum, sacrificium in genere, suffimentum*: **አዕረገ፡ጽንሓሐ፡ዲበ፡ምሥዋዕ፡** Kuf. 6; **ገብረ፡ጽንሓሐ፡** Kuf. 7 seq.; ὁλοκαύτωμα Ps. 50, 17; 2 Par. 7, 7. 29, 7; **ጽንሓሐ፡መሥዋዕት፡** 3 Reg. 18, 33; **ጽንሓሓት፡** 2 Par. 24, 14; **ጽንሓሒሁ፡** ἡ πιότης αὐτοῦ 3 Reg. 13, 3; **ጽንሓሓቲሆሙ፡** σπονδὰς αὐτῶν 1 Par. 29, 21; **ጽንሓሐ፡ሰላም፡** Kuf. 21; δῶρον Matth. 23, 18; efferendo mortuo **ተዐጥን፡ጽንሓሐ፡ወተዐውድ፡ወትጸርኅ፡** . . . Genz. f. 14; **አዐርግ፡ጽንሕሐ፡ለእግዚ"፡** M. M. f. 308; Enc. Mij. 17. [An inserta nasali formatum e صح (coll. כליל)? *Suffiendi* enim significatus, quem Vocabularia Aeth. statuunt, neque primarius videtur neque e זנח زنح; سنح derivandus].

ጽንሓሔ፡ subst., id.: ὁλοκαύτωμα, **እስመ፡ገብረ፡ጽንሓሔ፡** 2 Par. 7, 7 var. 8, 12. 9, 4; **የዐጥኑ፡ጽንሓሔ፡** 13, 11. 29, 27.

አጸንሕሐ፡ quadrl. II *sacrificare, igne comburere sacrificium*: **ኢኀበ፡ያጸንሕሑ፡** (v. **ያጸነሕሑ፡**, v. **ያጽነሐንሑ፡**) **ዕጣነ፡** οὐδὲ ϑυμίαμα Dan. apcr. 3, 14 (Or. Az. 14; in Lud. editione: 38); **አጸንሕሐ፡ጽንሓሐ፡** Enc. Mij. 17; **ለአጸንሕሖ፡ቍርባን፡** M. M. f. 291; **መሥዋዕተ፡** Org. — *Rad. Abb.*: **አጸንሕሐ፡ዘ፡አሸተተ።**

አጽናሕንሐ፡ quinquel. II, Imprf. **ያጽነሐንሑ፡**, id., Dan. apcr. 3, 14 var. — *Rad. Abb.*: **አጽንሐንሐ፡ዘ፡ወዘወዘ፡** (quod dubito).

ተጸንሐሐ፡ quadrl. III, 1 *pro holocausto offerri, immolari*, Lud. ex Org.

አጸንሓሒ፡ n. ag. *sacrificator*, qui holocaustum offert, Lud. ex Org. Oxon.; *immolator*, Lud. e Cant. Mich. 2.

ጽንሑይ፡ vid. sub **ጽምሑይ፡**

ጸንሰ፡ *concipere* in utero vid. sub **ፀንሰ፡**

ጸነሰ፡ inus., quae potestatem *humilitatis* habuisse et radicibus **ጸነነ፡** et **ደነነ፡** (vid. etiam **ጸንሐ፡**) vicina esse videtur.

ተጻነሰ፡ III, 2, raro **ተጸንሰ፡** III, 1 *ad egestatem, inopiam, miseriam redigi, difficultatibus premi, in egestate esse, inopia laborare, egere, indigere*: **ለእመ፡ተጻነሰ፡** ἐν καιρῷ ϑλίψεως Sir. 22, 23; **እምይእዜሰ፡ኢይጼነስ፡እንከ፡** κακωϑήσομαι 11, 24; **እንዘ፡ይጼነስ፡** ἐλάττωσις 20, 11; **እምከመ፡ተጻነሰ፡** (v. **ተጸንሰ፡**) ἀπὸ ἐνδεείας 20, 11; **እምከመ፡ተጻነሰ፡** (v. **ተጸንሰ፡**) **ካልእከ፡** ταπεινωϑῇ Lev. 25, 39; ἐνδεὴς γίγνεται Deut. 15, 7; ἐνδεηϑήσεται Prov. 28, 27; **ይጼነሱ፡** πτωχοὶ ἔσονται Jes. 24, 6; **ይኄይስ፡ትጻነስ፡** βίος πτωχοῦ Sir. 29, 22; **አመ፡ይጼነስ፡** (opp. **አመ፡ይዴለው፡**) Sir. 10, 31; Hen. 99, 5; ὑστερεῖσαι Sir. 11, 11; Hebr. 11, 37; 2 Cor. 11, 8; c. c. **እምነ፡** rei: Ps. 33, 11; c. Acc. rei: **ወኢንጼነስ፡እክለ፡** Jer. 49, 14; **ይጼነሱ፡እክለ፡ወማየ፡** Hez. 4, 17; Ps. 36, 26; Tit. 3, 13; Luc. 22, 35; **ተጸንሶት፡** *indigentia* Lud. e Mss. Colb.

አስተጻነሰ፡ IV, 2 (etiam **አስተጸነሰ፡** IV, 3) *ad inopiam redigere, egestate affligere, privare*: **ኢያስተጼንስ፡እግዚ"፡ነፍሰ፡ጻድቅ፡** λιμοκτονήσει Prov. 10, 3; Kuf. p. 47; **ኢያስተጼንሶሙ፡** (er läßt ſie nicht Mangel leiden) Macc. f. 21; c. **እምነ፡** rei: Ps. 83, 13; **ኢያስተጻንሶሙ፡** (Deus) **እምበረከቱ፡ወይሁቦሙ፡ዐስበ፡ስብሐቶሙ፡** Macc. f. 9 (si quidem lectio sana est).

ጽኑስ፡ part. *inops, egenus, indigens, carens, miser, impotens*: ἐνδεής Prov. 3, 27. 13, 25; Sir. 29, 9; Act. 4, 34; Luc. 14, 21; χρείαν ἔχων 1 Joh. 3, 17; πτωχός Ps. 81, 4; Prov. 14, 21; **ገፍዕዎሙ፡ለጽኑሳን፡** γυμνούς Job 24, 10; **አሕመምዎን፡ለጽኑሳት፡** ἐκπεπτωκότα 24, 9; re, qua quis caret, adjuncta per st. c., ut: **ጽንስተ፡ኅብስት፡** ἐνδεὴς ψωμοῦ Prov. 9, 13, vel per **እምነ፡**, ut: **ጽኑሳን፡እምኵሉ፡ሠናያት፡** Job 30, 4; **ጽኑሳን፡** ἀδύνατοι Job 24, 22; ἀνδρόγυνοι Prov. 18, 8. 19, 15.

ጽናሴ፡ subst. *indigentia, egestas*, Phlx. 236.

ተጽናስ፡ subst., m. et f., *inopia, egestas, penuria, angustia rei familiaris, mendicitas, miseria, necessitas:* **ብዙኀ፡ተጽናስ፡** πολλὴ ἀπορία Prov. 28, 27; πενία 24, 49; ἔνδεια Sir. 18, 25; Prov. 6, 11; **በተጽናሶሙ፡** Jes. 25, 4; Hez. 12, 19; πτωχεία Ps. 30, 13. 106, 41; Job 30, 27; Thren. 3, 1. 19; ὑστέρημα Ps. 33, 10; Marc. 12, 44; **ተጽናስ፡ወዐቢይ፡ንዴት፡** ἐλάττωσις Tob. 4, 13; **አመ፡ተጽናሱ፡** (opp. **አመ፡ተድላሁ፡**) ἐν καιρῷ χρείας αὐτοῦ Sir. 29, 2; στενοχωρία 10, 26; **ተጽናስከ፡ይሰድዶሙ፡ለአዕርክቲከ፡** ἐν κακοῖς 12, 9; ταπείνωσις 2, 4; πειρασμός 6, 7; ϑλίψις 6, 10; **ዘይፈቅዱ፡ለተጽናሶሙ፡** τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος Jac. 2, 16; ὀνειδισμός 2 Esr. 11, 3.

ጸንቀቀ፡ vel **ጸንቈቈ፡** quadrl. I [ضَمَجَ? e stirpe radicum sub **ጠምዐ፡** allatarum?] *intingendo inquinare, polluere:* **ጸንቈቈ፡** v. **ጸንቀቆ፡ልብሶ፡በደም፡** Kuf. p. 123 (μολύνειν Gen. 37, 31).

ጽንቁቅ፡ part. *inquinatus, pollutus:* **አመ፡ጽንቅቅት፡በደምኪ፡ሐዩኪ፡** πεφυρμένη ἐν τῷ αἵματί σου Hez. 16, 22; M. M. f. 89.

ጸናታም፡(**ጼናታም፡** in N. T. rom.) subst. πήγανον, *ruta* [سَذَابٌ et سَدَابٌ; amh. **ጤናዳም፡** sec. Isenb.] Luc. 11, 42.

ጸነ፡ et **ጸነነ፡** I, 1 [vic. צנע צנח nec non **ደነነ፡**] Subj. **ይጽንን፡** (sine dubio etiam **ይጽኑን፡**) *vergere, devergere, se inclinare, labare:* **ዐምድኪ፡ጸነነ፡** ἔκλινεν Jes. 33, 23; 24, 20 var.; **ሰማይ፡ከመ፡ጢስ፡ጸነት፡** (var. pro **ጸንዐት፡**) Jes. 51, 6; **ለእመ፡ጸነ፡አረፍት፡መንገለ፡ፍኖት፡** F. N. 37; **ይጸንን፡እምሥራቀ፡ፀሐይ፡** Hen. 73, 8. 74, 6; **ኀይለ፡ሃይማኖት፡ዘኢይጸንን፡ወኢይትመየጥ፡** Kid. f. 9; **ኀሊና፡ንጹሐ፡ዘኢይጸንን፡ጸግወነ፡** f. 10; Lit. 167, 3; **ሶበ፡ርእየ፡ከመ፡ጸነ፡ልቡ፡** Sx. Masc. 3; **ኢትጽንኑ፡መንገለ፡ፍኖተ፡ሕገጋት፡አፍአዊት፡** F. M. 18, 1; *se acclinare* ad alqd: **ኢጸነ፡ለኪዳኑ፡** (ad promissiones ejus) Sx. Sen. 9. — *Voc. Ae.:* **ጸነ፡ዘ፡ዘነበለ፡**

አጽነነ፡ II, 1 1) trans.: a) *inclinare* deorsum, *demittere:* **አጽነነ፡ርእሶ፡** Joh. 19, 30; Did 29; **መኑ፡አጽነኖ፡ለሰማይ፡ዲበ፡ምድር፡** Job 38, 37; 4 Esr. 1, 19; Ps. 17, 11. 143, 6; **አጽንን፡ቀሡተኪ፡** Gen. 24, 14; **በቱ፡ዕፀ፡ውስተ፡ገነት፡እለ፡ያጸንና፡ርእሶን፡** (sc. ad fructus praebendos) **ለነፍሳተ፡ጻድቃን፡** Clem. f. 256; **መዋግድ፡አጽነኑ፡አርእስቲሆሙ፡ወሰገዱ፡** f. 24; **አጽኒኖ፡ሰማያተ፡ወረደ፡ቃል፡እምድንግል፡ተወልደ፡** Mavâs. n. 26; **አጽነነ፡ርእሶ፡ኀበ፡እግዚ"፡** Clem. f. 217; **አጽንን፡እዝነከ፡** Hen. 85, 2. b) *declinare, deflectere* ad latus: **ለእመ፡ታጸንንከ፡ፍትወት፡ወታርሕቀከ፡እምጽድቅ፡** Fal. f. 40; **ሕልያን፡ያዔውር፡አዕይንተ፡ወያጸንን፡ነገረ፡ርትዕ፡** Did. 4; **እምፍቅረ፡ክርስቶስ፡ኢክህለ፡መኑሂ፡ያጽንኖ፡** Enc. Haml. 22. c) *labefactare:* **አጽነነ፡ልበ፡** (ejus) Sx. Masc. 3. 2) inclinationem facere i. e. intrs. a) *vergere, devergere,* Hen. 76, 5. 7. b) *inclinari, labascere:* **ታጸንን፡ምድር፡** Jes. 24, 20; **አጽነነት፡**(**ታቦት፡**) 1 Par. 13, 9; **ፈታሕት፡ዘኢያጸንኑ፡በጊዜ፡ፍትሕ፡ወኢይነሥኡ፡ገጸ፡** F. N. 43, 1. c) *pronum esse:* Chr. Ta. 12 (vid. sub **አንገርገረ፡**). d) *se demittere:* Christus **አጽነነ፡እንዘ፡ኢይዘሮ፡እምድማሬሁ፡** (quamvis non dissociaretur a conjunctione Patris) Lit. Chrys. e) *declinare* a via, Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5.

ጽኑን፡ part. *inclinatus, labans, (ruinam minitans):* **አረፍት፡ጽንንት፡** Ps. 61, 3.

ጽነት፡ n. act. *inclinatio, nutatio, declinatio:* **እመ፡ከነ፡ጽነቱ፡**(**ለአረፍት፡**)**መንገለ፡ሐጹር፡** F. N. 37; **ንዕቀብ፡ሃይማኖተ፡ርትዕተ፡እንበለ፡ጽነት፡** H. A.; Phlx. 55 (vid. sub **ምማቴ፡**); **ቃሉ፡**(**ለእግዚ"፡**)**አማናዊት፡ዘኢይበውእ፡ዕቅፍት፡ወኢይተልዋ፡ጽነት፡** F. M. 2, 5; Lud. e Mss. Colb.

ጽናኔ፡ subst., id.: navis tendit **በርትዕ፡ዘእንበለ፡ጽናኔ፡** Chr. Ta. 34; Epil. N. T. rom.; F. N. 41, 4.

ጸንጸነ፡ vid. infra.

ጸንዐ፡ I, 1 [vis radicis prima in *duritie* et *firmitate* est, (cfr. etiam צְנִיעָא et ܨܢܝܥܐ et أَصْنَتَ); significatus *solertiae* et *strenuitatis* (صَنَّانٌ صنع ܨܢܥ ضَنَنْ) derivatus est] Subj. **ይጽናዕ፡** *firmum esse* vel *fieri,* 1) *durum esse* a) *obdurescere, obfirmari:* **ትጸንዕ፡እምነ፡ኰኵሕ፡** Hez. 3, 9; **ጸንዐ፡ልቡ፡** Ex. 7, 13; Kuf. 48; **እምከመ፡ጸንዐ፡ኢይዕሉከ፡** σκληρυνϑείς Sir. 30, 12; Hebr. 3, 13. b) *severum esse:* **በመዋዕለ፡አጽዋም፡በዘይጸንዕ፡ቀኖናሁ፡እምዘገብረ፡ኀጢአተ፡በካልእት፡መዋዕላት፡** F. M. 1, 4. c) *arduum, difficilem esse,* et comparative *difficiliorem esse* alicui, c. pron. suff.: **ኢትኅሥሥ፡ዘይጸንዐከ፡** χαλεπωτέρα σου Sir. 3, 21; Hen. 84, 3. 2) *firmari, confirmari:* **ከመ፡በመልሕቅ፡ይጸንዕ፡ሐመር፡** Enc. Mag. 26; **ጸንዐት፡መንግሥቱ፡** 3 Reg. 2, 35; Hen. 69, 19; ἐστερεώϑη (*condensari?*) Jes. 51, 6. a) *stabilem esse, durare, perstare, manere,* μένειν Sap. 11, 26. 16, 5. 22; 4 Esr. 12, 18; 1 Reg. 26, 19; **ኢትጸንዕ፡ዛቲ፡ምክሮሙ፡** Jes. 7, 7; Hen. 41, 6. 58, 6. b) *ratum esse, valere:* **ኢይጸንዕ፡ቃሉ፡** (sc. testamenti) F. N. 41, 4; Hen. 69, 29. c) *certum esse, constare:* **ለእመ፡ጸንዐት፡ዛቲ፡ወተግህደት፡** F. M. 2, 11; **ናሁ፡ጸንዐ፡በኀበ፡ማእምራን፡ከመ፡ቍርባን፡በጸሎተ፡ካህን፡ይከውን፡ሥጋሁ፡ለኢየሱስ፡** F. M. 26, 7. d) *definitum, decretum esse:* Hen. 39, 8. e) *constare, perseverare:* **እመ፡ትጸንዕ፡** ὑπομείνῃς Job 22, 21; **እመ፡ጸንዑ፡እምድኅረዝ፡ላዕለ፡ስምዐ፡ከዊን፡** (darauf beharren, Zeugen ſein zu wollen) F. N. 43, 7. f) *munitum, tutum esse:* **ትጸንዕ፡ሀገርየ፡** ἀσφάλεια Jes. 18, 4. 3) *viribus firmari, corroborari, valentiorem fieri,* de radicibus: **ይጸንዕ፡ሥረዊሆሙ፡** Hos. 14, 5; Jer. 17, 8; planta: 4 Esr. 9, 26; de membris infantis: **ለምንት፡ጸንዓ፡ብረክየ፡** Job 3, 12; claudi Act. 3, 7; **እመ፡ጸንዑ፡** ἐὰν ἀνδρωϑῶσι Job 27, 14; **ከመ፡ይብልዑ፡ወይጽንዑ፡** Sx. Mij. 24; **መንፈሶሙ፡ትጸንዕ፡** Hen. 45, 3; Luc. 1, 80. 2, 40; Act. 16, 5. a) *adolescere:* **ወልድየ፡ዓዲሁ፡ደቂቅ፡ውእቱ፡ወኢጸንዐ፡** παιδάριον ἁπαλόν 1 Par. 22, 5; ἁδρύνεσϑαι Ex. 2, 10. b) *invalescere, ingravescere:* **ማይ፡** Gen. 7, 18; **ረኃብ፡** Gen. 12, 10. 43, 1; Jer. 52, 6; **ጸንዐ፡ላዕሌሆሙ፡ቀትል፡** κατίσχυσεν αὐτούς Jes. 42, 25. 4) *fortem, validum, potentem esse* vel *se praebere:* **ጸንዐት፡እድ፡እንተ፡ቀሠፈተኒ፡** κραταιός Job 30, 21; 1 Reg. 4, 9; 2 Par. 26, 8; **ሀገር፡ይጸንዕ፡በጥበቢሆሙ፡ለሊቃውንት፡** Sir. 10, 3. 16, 4; **ትጸንዕ፡** ἰσχύσεις Prov. 7, 1; **ለምንት፡ይጸንዑ፡** (v. **ያጸንዑ፡**) **እለ፡ያቴክዙኒ፡** Jer. 15, 18; Ps. 9, 20. 68, 6; **ጸንዐ፡ቃለ፡እግዚ"፡** Act. 19, 20; ἐγκρατεύεσϑαι 1 Cor. 9, 25 Platt (male). a) *confortari, forti* *animo esse* vel *imperterrito*: **ጽናዕ፡ በጸጋሁ፡** 2 Tim. 2, 1; **ጽናዕ፡** ἴσχυε 1 Par. 28, 10; **ጽናዕ፡ ወትባዕ፡** 28, 20; Deut. 31, 6; Jos. 10, 25; 1 Reg. 2, 1. 30, 6; 2 Reg. 10, 12. 13, 28; **ይጽናዕ፡ ልብከ፡** Hen. 81, 7; saepe de manibus quae confortantur (ex usu Hebr.): Jud. 7, 11; 2 Reg. 2, 7. 16, 21; **ጽንዑ፡ እደው፡ ዕቡሳን፡** Jes. 35, 3; **ጸንዮሙ፡ እደዊሆሙ፡ ለሠናይ፡** 2 Esr. 12, 18. b) comparative: *fortiorem*, *potentiorem*, *solidiorem esse* alqo, sive c. **እምነ፡**, ut: **ይጸንዕ፡ እምኔሁ፡** Koh. 6, 10; Num. 13, 31; sive seq. pron. suff.: **ዘይጸንዐከ፡** Sir. 8, 13; Gen. 26, 16; Ps. 138, 5; Marc. 1, 7. c) *praevalere*, *superiorem fieri*, *obtinere*, sive abs.: **ወጸንዐ፡ ዳዊት፡** 1 Reg. 19, 8. 17, 50; Jos. 17, 13; sive c. **እምነ፡** 2 Reg. 10, 11; **ወቃለ፡ ንጉሥኒ፡ ጸንዐ፡ ወፈድፋደ፡ እምቃለ፡ ኢዮአብ፡** 1 Par. 21, 4; vel c. **ላዕለ፡**, ut: **ጸንዐ፡ ላዕሌሁ፡** 2 Par. 27, 5; Jud. 6, 2; vel **ዲበ፡** 1 Reg. 5, 7. d) *valere*: **ብዕል፡ ኢይጸንዕ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡** (divitiae nihil valent apud Deum), Lud. Comm. p. 318 n. 58. e) *gravem*, *vehementem* vel *graviorem esse*: **ሶበ፡ ጸንዐ፡ ላዕሌሆሙ፡ ዕግትት፡** Jsp. p. 297; F. M. 13 (vid. sub **ዕዳ፡**).

ጸንዐ፡ I, 2 *firmum facere*, *firmare*, a) *stabilire*: **ጸንዮ፡** (v. **አጽንዮ፡**) **በኀጺን፡** ἀσφαλισάμενος Sap. 13, 15; **ዘይጼንዑ፡ መፍቅዶሙ፡ ለብሔር፡** στηρίσουσι Sir. 38, 34; **ጸንዮሙ፡ በምሕረቱ፡** ἐστηρίσατο Jes. 59, 16. b) *sustentare*, Jud. 5, 11 var.; **ይጼንዕዋ፡ ለምክርኪ፡** Hez. 27, 9 vrs. ant. c) *solidare*, *reficere*, aedificia: **አንትሙ፡ ትጼንዑ፡ አብያቲክሙ፡** (v. **ታጸንዑ፡**) Hagg. 1, 9; **በዘይጼንዑ፡ ቤዴቀ፡** 4 Reg. 22, 5. 6. d) *confortare*, *roborare*: Jud. 5, 12; Act. 18, 23 rom.; **ዘደክመ፡ ኢትጼንዑ፡** Hez. 34, 4. 16; Luc. 22, 32. 43.

አጽንዐ፡ II, 1 1) *durum et firmum reddere*, *indurare*, *obfirmare*: **ዋዕየ፡ ፀሓይ፡ ያየብሳ፡ ለምድር፡ ወለጽቡር፡ ወያጸንዕ፡ መሬታ፡** Clem. f. 3; **አጽንዑ፡ ገጾሙ፡ እምነ፡ ኰኵሕ፡** Jer. 5, 3; Hez. 3, 8; **እመ፡ አጽናዕክዎ፡ ለሰማይ፡ ወከላእክዎ፡ አውርዶ፡ ዝናም፡** 2 Par. 7, 13; cor alcjs: Ex. 7, 3. 9, 12. 14, 8; Jes. 63, 17; Rom. 2, 5; Hebr. 3, 8. 15. 4, 7. a) *obstinare*: **አጽንዑ፡ ምክሮሙ፡** κατεκράτησαν ἐν Jer. 8, 5. b) *condensare*: **በዕበዩሁ፡ ያጸንዮን፡ ለደመናት፡** Sir. 43, 15. 2) *firmare*, clavis: **በቀኖት፡ አጽንዕዎ፡** Jer. 10, 4; Sap. 13, 15 var.; Jes. 41, 7; paxillos Jes. 54, 2. a) *stabilire*, *solidare*: **እመ፡ ያጸንዕ፡ መንበሮ፡ ላዕለ፡ ነፋሳት፡** Prov. 8, 27; Ps. 23, 2. 92, 2. 103, 6. 135, 6; Jes. 42, 5. 48, 13; στηρίζειν Prov. 15, 25; domum Sir. 3, 9; Job 8, 15; Hagg. 1, 9. b) *munire*, *praemunire*: **አጽንዐ፡ ሀገሮ፡** ὠχύρωσε Sir. 48, 17; ἐστερέωσε Sir. 50, 1. α) *tueri*, *protegere*: **ያጸንዮሙ፡** ὑπερασπιεῖ Judith 6, 2. 9, 14; 4 Reg. 19, 34; Gen. 15, 1. β) *tutum reddere*: **እለ፡ ያጸንዑ፡ ብሔረ፡** 1 Esr. 8, 51. γ) seq. Inf. **ዐቂበ፡**, *tuto*, vel *firmiter* vel *bene* custodire: **አጽንዕ፡ ዐቂበ፡** θὲς ἀσφαλῶς Tob. 6, 5; **ለወለትከ፡ አጽንዓ፡ ዐቂቦታ፡** Sir. 26, 10; **ለወለት፡ አጽንዕ፡ ዐቂቦታ፡** 42, 11; vel seq. Subj.: **ይዕቀቡ፡ ያጽንዑ፡** Judith 7, 12. c) *firme constringere*, *contrahere*, *concludere*: **አጽኒዓ፡ ወቀኒታ፡ ሐቌሃ፡** Prov. 29, 35; **አጽንዐ፡ እገሪሆሙ፡ ውስተ፡ ጕንድ፡** Act. 16, 24; **ኢታጽንዕ፡ እዴከ፡ እምነ፡ ውሂበት፡** Deut. 15, 7; **አጽንዐ፡ እዴሁ፡** („pugnum fecit" Lud.) **ከመ፡ ይጽፋዕ፡** Lit. Epiph. d) *intendere*: **እመታ፡ ታጸንዕ፡ ለፈቲል፡** Prov. 29, 37; ἐπιστηρίζειν Ps. 37, 2; David **አጽንዐ፡ አውታረ፡ አርጋኖን፡** Lud. ex hom. Jacobi Sar.; **ወኢያጸንዕ፡ ገጽየ፡ ላዕሌክሙ፡** Jer. 3, 12. 21, 10. 24, 6; Hez. 6, 2. 13, 17 al.; Luc. 9, 51. 3) *firmare*, *confirmare*, *confortare*, *corroborare*, *validum reddere*, alqm: ἐνισχύσει Joel 4, 17; Deut. 1, 38; Jud. 3, 12. 19, 5. 16, 28; Cant. 2, 5; Hez. 30, 24; Jes. 42, 6. 45, 5; **አጸንዐከ፡ ዲበ፡** (v. **ውስተ፡**) **መንኰራኵር፡ ርቱዕ፡** Prov. 4, 11; Ps. 31, 10; 4 Esr. 10, 44; **ያጸንዐከ፡ አምላክ፡ ለገቢረ፡ ፈቃዳቲሁ፡** Kuf. 21; Hen. 41, 8; 1 Petr. 5, 10; 1 Thess. 3, 2; Act. 3, 16; alqd: **አጽንዓ፡ ለጽድቅ፡** Sir. 49, 3; **ውእቱ፡ ያጸንዐከ፡ ልበከ፡** Sir. 6, 37; **አጽናዕከ፡ ብርከ፡ ጽኑዓን፡** Job 4, 4; **ወርቅ፡ ወብሩር፡ ያጸንዑ፡ ሀገረ፡** Sir. 40, 25; manus alcjs Jud. 9, 24; 1 Reg. 23, 16; **አጸንዮ፡ ለዘርእከ፡** Hen. 67, 3. a) *destinare* alqm rei Hen. 65, 12; alicui alqd, c. Acc. pers. et **በ፡** rei Hen. 39, 9. b) *ratum facere* Hen. 61, 4. 69, 10. c) *invalescere facere*: **ያጸንዕ፡ ለዝናም፡** („pluviam graviorem reddit," Lud. e) Lit. Epiph. d) *robur facere* Jer. 15, 18 var.; **መኑ፡ ዘአጽንዐ፡ ወገብረ፡ ዘንተ፡** ἐνήργησε Jes. 41, 4. e) *vires contendere*, *vim adhibere*, *omnibus viribus agere*: **አጽንዑ፡ ከመ፡ ኢትብልዑ፡ ደመ፡** Kuf. 7; **አጽንዐት፡ ለሐዊር፡ ምስሌሃ፡** κραταιοῦται Ruth 1, 18; **አጽንዕ፡ ተቃትሎ፡** 2 Reg. 11, 25. 4) *firmiter prehendere*, *com-*, *apprehendere*, *tenere* (sicut κρατεῖν), c. Acc. pers. et **በ፡** manus: Gen. 21, 18; **አጽናዕኩከ፡ በየማንከ፡** Jes. 41, 13; c. Acc. pers.: **አጽናዕከኒ፡** Jer. 20, 7; Hen. 54, 6; omisso Acc.: Job 36, 22 (κραταιώσει); c. Acc. rei: **ዘያጸንዕ፡ ዕርፎ፡** Sir. 38, 25; **ዘያጸንዓ፡** (**ለጥበብ፡**) Sir. 4, 13. 10, 13; Ps. 2, 12; Hebr. 6, 18. a) *manu tenere* vel *habere*: Apoc. 2, 1. 5, 8. 6, 2. 5 al. b) *amplecti*, *prehensum tenere* (behalten, feſthalten): 2 Reg. 3, 6; 4 Esr. 7, 30. 8, 34; **አጽናዕክዋ፡ ለሠናይት፡** Job 30, 26; 1 Petr. 5, 9; **አጽንዕ፡ ዘብከ፡** Apoc. 3, 11; 1 Thess. 5, 21; **አጽንዮ፡ ሃይማኖት፡** Lit. 172, 4; c) *memoria prehendere* et *tenere*: **ተምሀረ፡ ኵሎ፡ መጻሕፍተ፡ ቤተ፡ ክር"ን፡ ወአጽንዐ፡ በልቡ፡ ብዙኀ፡ እምኔሁ፡** Sx. Genb. 30; **ሶበ፡ ያነብቦ፡ ለመጽሐፍ፡ ፩ጊዜ፡ ያጸንዮ፡** Sx. Haml. 3. d) *occupare*, *potiri*: **ቀደሙ፡ አጽንዮተ፡ ማያቲሆሙ፡** Judith 7, 17; **አጽንዑ፡ መንግሥቶሙ፡ ቅዱሳን፡** Dan. 7, 22; 1 Esr. 4, 50. e) *retinere*: Ex. 9, 2. 17; 4 Esr. 2, 48; **እመ፡ ውእቱ፡ ፈቀደ፡ ያጸንዕ፡ ወይእኅዝ፡ መንፈሰ፡** Job 34, 14. f) *continere*, *cohibere*, *coërcere*: **ዘያጸንዕ፡ አጽናፈ፡ ምድር፡** κατέχων Jes. 40, 22; **ዘአጽንዐ፡ ልበ፡** κατακρατῶν Sir. 21, 11; **ታጽንዓ፡ ርእሰክን፡** κατασχεθήσεσθε Ruth 1, 13; Ps. 73. 14.

አጸንዐ፡ II, 2 *firmare*, *confortare*, Deut. 1, 38 var.; Act. 14, 22 Platt (si quidem lectiones probae sunt).

ተጸንዐ፡ III, 2 1) *se confirmare* vel *confortare* i. e. a) *vires colligere* vel *contendere*: Jud. 20, 22; **ወእመ፡ ተጸንዐ፡** (v. **ተጻንዐ፡**, v. **ጸንዐ፡**) **፩ክልኤሆሙ፡ ይትቃወምዎ፡** Koh. 4, 12. b) *se continere*, ἐγκρατεύεσθαι 1 Cor. 9, 25. 2) a) *firmari*, *stabiliri*, Hen. 42, 2 var. b) *corroborari*, Herm. p. 19.

ተጻንዐ፡ III, 3 1) *vires contendere* contra alqm: Koh. 4, 12 var. (vid. **ተጸንዐ፡**); **ጊዜ፡ ተጻንዮተ፡ ተቃትሎተ፡ ሰይጣናት፡ ምስሌሆሙ፡** (wann ſich die Satane anſtrengen mit ihnen zu kämpfen) Phlx. 85. 2) *sese invicem continere* vel *sustentare*: Herm. p. 15.

አስተጻንዐ፡ IV, 3, rarius **አስተጸንዐ፡** IV, 1 et 2, 1) *firmiter* a) *stabilire*, *solidare*, *constabilire*: **፩ምስለ፡ ክልኤ፡ አስተጻንዮሙ፡** (v. "**ጸ**") **ለሠናይ፡** Sir. 42, 24; **ቅዱሳን፡ አስተጻንዑ፡ መሠረተ፡ እምነታ፡ ለኢትዮጵያ፡** Gad. Za Mich.; **አቀሙ፡ ቤተ፡ ንግሥከ፡ ወአስተጻንዑ፡ ድዳ፡** Enc. Teq. 9; **ፈቀደ፡ ያስተጻንዕ፡ ምዕማዲሁ፡** Chr. ho. 3 (vid. sub **ምዕማድ፡**). b) *adstringere*, *constringere*: Ex. 29, 5 C. c) *communire*: **አስተጻንዮሙ፡** (v. "**ጸ**") **ፈድፋደ፡** 2 Par 11, 12.

2) *confirmare* a) alqd rationibus i. e. *comprobare:* **ወያስተጸንዕ፡ዘንተ፡በብሂሎቱ፡** F. N. in Prol. b) *ratum facere:* **ያስተጸንዑ፡ፍኅረተ፡በቅድመ፡፪ካህናት፡በአንብሮተ፡እድ፡ወበመስቀል፡ወበሕልቀት፡** F. N. 24, 3. c) *audaciam, animum, robur addere, confortare:* **ዘያስተጸንዖ፡ዐበይቶሙ፡ወአኀዊሆሙ፡** 2 Esr. 20, 29 var.; **ዘንተ፡ይቤ፡ከመ፡ያስተጸንዮሙ፡** παραϑαῤῥύνειν Chr. ho. 3; Jsp. p. 348; Enc. Masc. 7. 3) a) *vires contendere* vel *colligere:* **አላ፡አስተጸንዐ፡("ጸ")ወአኀዘ፡ይትቃተሎ፡** 2 Par. 35, 22. b) *robur facere:* **ከመ፡ያስተጸንዕ፡** τοῦ ἐνισχῦσαι 1 Par. 15, 21. c) *intendere* brachia: **አስተጸንዐ፡መዝራዕቶ፡ወአቈልቈለ፡ኲናቶ፡** Gad. T. H.

ጽኑዕ፡ part. et adj. 1) *durus*, σκληρός, στερεός, **እብን፡ጽኑዕ፡** Sap. 11, 4; Jes. 5, 28; Herm. p. 81^{a}; **ኰኵሕ፡ጽኑዕ፡** Jes. 50, 7; **ኰኵሕ፡ጽንዕት፡** 51, 1; Hen. 22, 1. 31, 2. a) **ጽኑዓነ፡ገጽ፡** σκληροπόςωποι (i. e. *impudentes*) Hez. 2, 4; **ጽኑዐ፡ክሳድ፡** σκληροτράχηλος (i. e. *pertinax*, *obstinatus*) Prov. 29, 1; Bar. 2, 30; Ex. 34, 9; **ጽኑዐ፡ልብ፡** σκληροκάρδιος (durus corde) Prov. 17, 20. 28, 14; Hez. 3, 7. b) *rigidus*, *severus:* **ንስሓ፡ጽኑዕ፡** F. M. 6, 3; **ሐተታ፡ጽኑዕ፡** F. M. 23, 6; Enc. Ter 27; **በጽኑዕ፡** (*rigide*) **ይትዔየነኒ፡** Gad. Kar. c) *arduus*, *difficilis:* Act. 26, 14 rom. 2) *solidus:* **መብልዕ፡ጽኑዕ፡** στερεά Hebr. 5, 12. 14; **ልብስ፡ጽኑዕ፡** Herm. p. 104; στερεός, maſſiv, Ex. 38, 14. 16; Num. 8, 4. a) *nervosus*, στρίφνος Job 20, 18. b) *compactus*, *densus:* **ጽኑዕ፡ከመ፡እብን፡** Job 41, 15. c) *sanus:* **ዕፀው፡ጽኑዓን፡** Kuf. 21; de lapidibus Herm. p. 83; de dentibus Kuf. 35. 3) *firmus:* **አመ፡ጽኑዐ፡ይገብር፡መሠረታተ፡ምድር፡** Prov. 8, 29; **ሙቃሔ፡ጽኑዕ፡** Enc. Masc. 6; 3 Reg. 8, 13 var.; adv. **ጽኑዐ፡** *firme*, *firmiter*, Cyr. f. 129 (vid. sub **ቀምጠሩ፡**). a) *firmatus:* **ኵሉ፡ጽኑዕ፡በስብሐቲሁ፡** Sir. 42, 17; Hen. 24, 2. b) *fixus:* Abush. 37 (vid. **ነጥብ፡**). c) *confirmatus*, *certus:* 4 Esr. 8, 26; 2 Petr. 1, 10; **እለ፡ይትናገሩ፡ጽንዕተ፡** Asc. Jes. 3, 27. d) *ratus*, Hebr. 9, 17; κεκυρωμένος Gal. 3, 15. e) *munitus:* **አህጉር፡ጽኑዓት፡** Kuf. 11. 46; Sir. 28, 14; Jes. 25, 2; **ሀገር፡ጽንዕት፡** Jes. 26, 1; Jer. 1, 18; Zeph. 1, 16; Prov. 21, 22; **ብሔር፡ጽኑዕ፡** Ps. 70, 3; **ማኅፈድ፡ጽኑዕ፡** Ps. 60, 3; **አጽዋናት፡ጽኑዓን፡** 2 Cor. 10, 4. f) *tutus:* ἀσφαλής Prov. 15, 7. 28, 17; Sap. 14, 3. 4) *robustus:* **ጽኑዕ፡ከመ፡ኀጺን፡** Dan. 2, 40; de viris Dan. 3, 20; Num. 13, 18; **ጽኑዓን፡በኀይል፡** 1 Par. 9, 13 al.; ἀνδρωϑείς Job 33, 25; de rebus: **መሥገርት፡ጽኑዕ፡** ἰσχυρά Prov. 6, 2; **ወልታ፡ጽኑዕ፡** Sir. 6, 29; **ዘጽኑዕ፡ኀይሉ፡** Jos. 10, 7; 1 Reg. 2, 9. 5) *fortis, validus, strenuus, virilis, potens*, de personis, ἰσχύων, ἰσχυρός Jos. 14, 11; Jes. 3, 1; **ጽኑዕ፡መስተቃትል፡** Jer. 29, 11; **ጽኑዓኒከሙ፡** Jes. 5, 22; Jer. 5, 16. 29, 23. 31, 14; 4 Esr. 10, 35; **ጸበኢት፡ጽንዕት፡** Judith 5, 23; 1 Cor. 1, 27; Deus **ጽኑዐ፡ኀይል፡** Jud. 6, 12; δυνατός, Deus **ጽኑዐ፡ምግባር፡** Jer. 39, 19; **ጽኑዕ፡ወከሃሊ፡** Ruth 2, 1; Ps. 111, 2; Koh. 9, 11; Jos. 6, 2. 8, 3; Jud. 20, 44; 1 Reg. 17, 4; 3 Reg. 1, 10; Sir. 29, 18; **ጽኑዓነ፡ኀይል፡** 2 Reg. 10, 7; κραταιός **ጽኑዕ፡ውእቱ፡በውስተ፡ቀትል፡** Sir. 46, 1; Ps. 134, 10; Deut. 7, 21; ἀνδρεῖος Prov. 11, 16. 15, 19. 28, 3; **ጽኑዕ፡በጸብእ፡** Sap. 8, 15; **ብእሲት፡ጽንዕት፡** Prov. 29, 28; ἄνϑρωπος, ἀνήρ Koh. 8, 6. 10, 10; **ሕዝብ፡ጽኑዕ፡** ἔϑνος μέγα Jes. 60, 22; **መንግሥት፡ጽኑዕ፡ወኀያል፡** Dan. 2, 37; **ሀገር፡ጽንዕት፡** Apoc. 18, 10. a) *praepotens*, *praevalidus* Jsp. p. 465 (vid. **ፀራዊ፡**). b) strenuus i. e. *bene exercitatus* in alqa re: Gen. 47, 6; 3 Reg. 11, 28 var.; **ጽኑዕ፡ውእቱ፡በፍካሬ፡መጻሕፍት፡** Lud. e Vit. Pach.; **ኮነ፡ጽኑዐ፡በተጽእኖ፡አፍራስ፡ወጸቢተ፡ማይ፡** Sx. Haml. 15. 6) de rebus: *validus*, **እዴሁ፡ለእግዚ"፡ጽንዕት፡** 1 Petr. 5, 6; **በእድ፡ጽንዕት፡** Ex. 6, 1. 13, 3; Deut. 4, 34; Jer. 21, 5; **ጽዋዕ፡ጽኑዕ፡** Ps. 22, 7; **ኀጺን፡ጽኑዕ፤እሳት፡ጽኑዕ፤** al., vid. in Prov. Th. P. p. 21. a) *vehemens:* **ነፋስ፡ጽኑዕ፡** Ex. 14, 21; M. M. f. 329 (vid. **ተጐድአ፡**); **መቅሠፍት፡ጽኑዕ፡** δεινός Job 2, 13. b) *gravis:* **ሐሰት፡ኀጢአት፡ጽንዕት፡ይእቲ፡** F. M. 23, 1. c) *efficax*, Hebr. 4, 12; Philm. 6; **ጸሎት፡ጽንዕት፡** Org. 1. d) adv. **ጽኑዐ፡** *fortiter*, *valide:* **ጽኑዐ፡ይእኅዝ፡** Job 9, 19; **ዘተጋደለ፡ጽኑዐ፡** Enc. Nah. 13. 7) *continens* (vid. **አጽንዐ፡** et **ተጸንዐ፡**); hinc f. **ጽንዕት፡** *continentia*, ἐγκράτεια Herm. p. 91.

ጽንዕ፡ subst. 1) *durities:* **ጽንዐ፡ልብ፡** Hen. 16, 3; Marc. 16, 14. 2) *severitas, rigor*, Enc. Haml. 1. 3) *firmitas*, aedificii 4 Esr. 10, 69. a) *constantia:* Enc. Nah. 26; Enc. Masc. 7. b) *firmamentum* coeli: **ጽንዐ፡ሰማይ፡** Ex. 24, 10; Hen. 18, 2. 5; Sir. 43, 1. c) *munimentum*, ὀχύρωμα Prov. 10, 29. 21, 22. 4) *robur* corporis Job 40, 11; Deut. 3, 24; Ps. 32, 17. 5) *fortitudo, virtus, robur, vis, potentia:* ἀνδρεία Koh. 2, 21. 5, 10; Sap. 8, 7; ἰσχύς Ex. 9, 16; 2 Par. 3, 17; Apoc. 5, 12. 7, 12; κράτος Sap. 15, 2; **ጽንዐ፡ኀይሉ፡** Sir. 18, 5; Eph. 1, 19. 6, 10; **ጽንዐ፡ስብሐቲሁ፡** Col. 1, 11; δυναστεῖαι Ps. 20, 13; **ጽንዐ፡ምግባር፡** 2 Petr. 1, 10; **ጽንዐ፡ልበሙ፡** Sx. Hed. 4. a) pro concreto: **ጽንዖሙ፡** ὁ δυνατὸς αὐτῶν 1 Reg. 17, 51. b) *vehementia:* **ጽንዐ፡ንዴት፡** Tab. Tab. 23 (vid. **መጽዕቅ፡**).

ጽንዐት፡ n. act. 1) *duritia:* **ጽንዐተ፡ልብ፡** Chr. ho. 6. 2) *firmitas:* **ጽንዐተ፡ሥርው፡** Lud. e Mss. Colb.; *constantia:* **ሶበ፡ርእየ፡ጽንዐቶሙ፡** Sx. Hed. 26; **ጽንዐተ፡ልብ፡** Lud. e Vit. Dan. 3) *confirmatio, corroboramentum, robur, vis*, Lit. 167, 1. 169, 2; **ጽንዐት፡** (v. **ጽንዐ፡**) **ኀይለ፡እክል፡** ἰσχὺς ἄρτου Jes. 3, 1; **በከመ፡ኀይለ፡ጽንዐታ፡** Hen. 60, 16. 4) *violentia, vehementia:* **ጽንዐተ፡ዝኩ፡ሥቃይ፡** Chr. ho. 7; **ጽንዐተ፡ቍር፡** Act. 28, 2 Platt.

ጸናዒ፡ n. ag., Pl. **ጸናዕት፡** 1) *firmus, munitus* (wehrhaft): **አህጉር፡ጸናዕት፡** 2 Par. 8, 4. 2) *fortis, strenuus:* **ምስለ፡፫ጸናዕት፡** 1 Par. 11, 12. 18. 26. 12, 18; **ዕደው፡ጸናዕት፡** 21, 5; 2 Par. 13, 3; **ኵሎ፡ሠራዊተ፡ጸናዕት፡** 1 Par. 19, 8; 2 Par. 17, 2.

ጽናዔ፡ subst. *firmitudo*, (*constantia*): **ከመ፡ያስተርኢ፡ጽናዔሃ፡ወአፍቅሮታ፡(ለነፍስ፡)** Phlx. 97. 140.

ምጽናዕ፡ subst. (m.), Pl. **ምጽንዓት፡** et **ምጽናዓት፡** *firmamen, firmamentum* a) *locus in quo* quid destinatum *firmatur*, a quo quid pendens firmatur: στηριγμός 2 Petr. 3, 17; **ተበትከ፡ሐብል፡እምጽናዑ፡** Gad. T. H. b) *firmamentum coeli:* Asc. Jes. 4, 2. 6, 13. 7, 9 seq.; 10, 8. 29. 11, 23; **ምጽንዓት፡** Kuf. 2, 19; **እፎኬ፡ዘኢንኅሉ፡ምጽንዓተ፡ሰማይ፡** M. M. f. 31; **ምጽናዓት፡** Lud. ex Org. 2. 4; etiam pro Sing., ut: **እስከ፡ምጽንዓት፡** (Lud.: **ምጽናዓት፡**) **ኃምስ፡ተለውከ፡** Enc. Tachs. 12.

አጽናዒ፡ n. ag. (II, 1) *constans, perseverans*, Fal. f. 21 (vid. sub **ንቁህ፡**).

መጽንዒ፡ part. c. term. adj. 1) *firmator* i. e. *corroborans, confortans:* angelus **ሰቁኤል፡መጽንዔ፡አግብርቲከ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; esto animae meae **ረዳኤ፡ወዐቃቤ፡ወመጽንዔ፡** Genz. f. 26; de Spiritu S., Lit. 161, 1; in tentatione cantabis መዝሙረ፡ መጽንዔ፡ ወመድኀኔ፡ Phlx. 163. 2) pro subst. *corroboramentum:* Cod. Mus. Brit. LVII, n. 6 str. 2 (vid. sub ድክምና፡).

ጽንጕን፡ et **ጽንጉን፡** subst. *coenum, lutum* [dubito an cum ጸንቈቈ፡ componendum sit], πηλός ከመ፡ ጽንጉን፡ ዘይከይዱ፡ Mich. 7, 10; ጽንጉኑ፡ ፍኖት፡ Zach. 9, 3. 10, 5; ጽንጕኑ፡ መርሕብ፡ Ps. 17, 46; 2 Reg. 22, 43; Jes. 63, 3 gloss.; እሬስዮ፡ ከመ፡ ጽቡረ፡ ጽንጕን፡ (v. ዐምዐም፡) ለሙስና፡ Jes. 14, 23. — Sec. Lud. (et Voc. Ae.): „*quisquiliae, sordes* in cumulum congestae". — *Voc. Ae.:* ጽንጉን፡ ዘ፡ ጕድፍ፡; dubium an huc pertineat *aliud:* ጽጉን፡ ዘ፡ ሙቅ፡

ጽንጉፍ፡ part. vel adj. *magnae molis, onerosus, ponderosus:* ክቡድ፡ እብን፡ ወጽንጉፍ፡ ጸረ፡ ኆጻ፡ δυςβάστακτον ἄμμος Prov. 27, 3 [an referendum ad תַּקִּיף?]. — *Voc. Ae.:* ጽንጉፍ፡ ዘ፡ ክቡድ፡

ጸንጸወ፡ inus., fortasse propagatum e ጸበ፡

አጸንጸወ፡ II *comprimere, contundere,* (zerdrücken, zerquetſchen; at sec. Voc. Ae.: *distorquere*): እምንእሱ፡ አጸንጽዎ፡ አዕፅምቲ፡ ገበዋቲሁ፡ θλάσον Sir. 30, 12; ያጸነጽዉኒ፡ አዕፅምትየ፡ καταθλᾶσθαι Ps. 41, 15. — *Voc. Ae.:* ያጸነጽዉኒ፡ ዘ፡ ያጠማዝዙኒ፡ ወበ፡ ዘ፡ ያነክሱኒ፡ ይ፡

ጽንጽው፡ part. 1) *compressus, contusus* testiculis (Lud.: *fractus* membris): θλαδίας Lev. 22, 24. 2) *distortus:* diaboli pedes et manus ጽንጽዋት፡ Gad. T. H.; diaboli መንኮብያት፡ ጽንጽዋት፡ Kid. f. 5. 31 (vid. sub መንኮብያት፡ c. 669). — *Voc. Ae.:* ጽንጽው፡ ዘ፡ ጠማማ ።

ጸነጽለት፡ subst., Pl. ጸናጽል፡, Pl. Pl. ጸናጽላት፡ [de etymo et vocabulis caeterarum linguarum vid. Ges. thes. p. 1167] 1) *tintinnabulum,* κώδων Ex. 36, 34; ጸናጽል፡ κώδωνες Ex. 28, 29. 30. 36, 33; 2 Par. 4, 13; Sir. 45, 9; 2 Esr. 2, 69 var. (ubi ἡ κοινή habet κόθωνοι); ጸናጽላት፡ ብሩር፡ (in vestibus sacerdotalibus) M. M. f. 68; Org. 1. 2) ጸናጽል፡ *cymbala,* κύμβαλα (quamquam instrumentum Abyssinorum *sistro* Aegyptiorum similius fuisse videtur, vid. ejus descriptionem apud Isenb. p. 190 et Rüppell II. p. 113. 114 et in Description de l'Egypte, ed. II, t. XIII p. 546), Ps. 150, 5; 2 Reg. 6, 5; 1 Par. 13, 8. 15, 16. 19. 25, 1; 2 Esr. 3, 10. 22, 27; Judith 16, 1. — *Voc. Ae.:* ጸናጽል፡ ዘ፡ ሽጉራ፡

ጸንጸሊ፡ subst. *tintinnabulum,* Lud. ex Org. 1.

አጸንጸለ፡ quadrl. II (denom.) *tinnire facere tintinnabula, sistrum, cymbalum pulsare,* Lud. ex Org. 1. — *Rad. Abb.:* ጸንጸለ፡ ዘ፡ መታ ።

ተጸንጸሊ፡ n. ag. *tinniens, tinnulus,* ንብሌስ፡ (nablium) አንቲ፡ ተጸንጸሊ፡ ዘይኤድም፡ ለዘያፀምኦ፡ Org. 1.

I. **ጸንጸነ፡** quadrl. *caducum, fragilem, putridum esse* vel *fieri* [vid. ጸነነ፡]: mysterium ዘኢይደክም፡ ወኢይጸነጽን፡ Lud. (c. 607 sub ፀ) ex hom. Chrys.

ጽንጹን፡ part. 1) *fragilis, caducus, putridus, futilis:* ብሂልሰ፤ ኢሀሎ፡ ቃለ፡ እግዚ" ፤ ሕስው፡ ወጽንጹን፡ ኅሊና፡ ነገር፡ ውእቱ፡ ψευδηγόρημα σαθρὸν (καὶ φρενὸς ἀπόβρασμα τῆς λιθώδους) Cyr. ad Th. f. 12; ያርኢ፡ ጳውሎስ፡ በኵሉ፡ ከመ፡ ክህነት፡ ዘኦሪት፡ እንተ፡ በደም፡ ወጢስ፡ ከመ፡ ጽንጽንት፡ ይእቲ፡ ወኢትበቍዕ፡ ወአልባቲ፡ ኀይለ፡ ግሙራ፡ Cyr. de Melchis f. 129; ጽንጹናን፡ ἀδύνατοι Job 24, 22 var.; libellus quidam superstitiosus pusillus ሐሳብ፡ በእንተ፡ ጽንዕት፡ ወጽንጽንት፡ (de *firmo et caduco,* i. e. *utili et inutili*) inscriptus exstat sub finem Codicis M. F., et in Cod. Abbad. CLXXXVI (incipit: በመስከረም፡ እስከ፡ ፲ወ፰ ጽንዕት፡ ወእምዝ፡ ጽንጽንት፤ በጥቅምት፡ እስከ፡ ፳ወ፫ ጽንዕት፡ ወእምዝ፡ ጽንጽንት፤ al.). — *Voc.* a *Cyr.:* ጽንጹን፡ ዘ፡ ንኡል፡ ጕስቍልሂ፡ ይትበሀል፡; *Voc. Ae.:* ጽንጹን፡ ዘ፡ የሚቀነቅን፡ (vid. etiam Scholion ad ነቀዘ፡). 2) At in loco Kuf. p. 77 ዕፀው፡ ጽኑዓን፡ ወጽንጹን፡ (v. ወጽንዓ፡) illa significatio nullo modo quadrat, quare ወኢጽንጹን፡ restituendum videtur. (Sin lectio tradita comprobata fuerit, significatus illi contrarius *solidus, firmus* statuendus et etymon a radicibus sub ጸንዐ፡ laudatis repetendum erit).

II. **ጸንጸነ፡** inus., *tinnire, susurrare* دندن دنّ طنطن طنّ (vic. ጸልጸለ፡, et صرصر, nec non ትንንየ፡).

ጽንጽንያ፡, **ጽንጽያ፡**, etiam **ጽጽንያ፡**, subst., f. et m., coll. et Sing., Pl. ጽንጽንያት፡, plerumque ጸናጺት፡ (etiam ጸናጼት፡ scriptum), 1) *musca:* ጽንጽንያ፡ v. ጽጽንያ፡ ምውት፡ Koh. 10, 1; coll. ጽንጽንያ፡ μυῖαι Chr. Ta. 16; በዓለ፡ ጽንጽንያ፡ v. ጽንጽያ፡ 4 Reg. 1, 2; ጸናጺት፡ Jes. 7, 18; ጽንጽንያት፡ ንኡሳን፡ F. N. 12. 2) ጽንጽንያ፡ v. ጽንጽያ፡ ከልብ፡ κυνόμυια, *musca canina, oestri* vel *tabani* species, Ex. 8, 17—27; Kuf. p. 158; μυῖαι Sap. 16, 9. — *Voc. Ae.:* ጸናጺት፡ ዘ፡ ዝምብ፡; *aliud:* ጽንጽንያ፡ ዘ፡ የሚቈነጥጥ፡ ዝምብ፡; vid. etiam Scholion ad አኮት፡ (Vid. Bruce V p. 190—195 de Tsaltsalia.)

ጽንፍ፡ (raro ጸንፍ፡; per ዠ scriptum Jes. 13, 5 Laur.) subst., plerumque m., Pl. ጽነፍ፡ et አጽናፍ፡ [صِنْفٌ *ora, margo* vestis] 1) *ora* a) vestis; Pl. ጽነፍ፡; ጽንፈ፡ ልብስ፡ ἄκρον Hagg. 2, 12; ጽነፊሁ፡ ለልብስ፡ ἀρχαί Ex. 36, 24. α) *lacinia:* ጽንፈ፡ (v. ጸንፈ፡) ልብስ፡ πτερύγιον Ruth 3, 9; 1 Reg. 15, 27. 24, 5. 12; ἀναβολή 2 Esr. 15, 13; ጽነፈ፡ አልባስ፡ Num. 15, 38. β) *fimbria, limbus,* κράσπεδον Zach. 8, 23; Marc. 6, 56; Luc. 8, 44; Matth. 9, 20; κροσσωτά ጽነፍ፡ et ጽንፍ፡ Ex. 28, 14. 22; ጽነፍ፡ λῶμα Ex. 36, 33. b) aliarum rerum i. e. *margo, labrum,* vasis 3 Reg. 7, 10; ጽንፈ፡ ውሒዝ፡ χεῖλος Sir. 40, 16; ጽንፈ፡ ማዩ፡ ለዮርዳንስ፡ Jos. 3, 8; *litus:* እንተ፡ መልዕልተ፡ ጽንፈ፡ ባሕር፡ ἡ παραθαλασσία 2 Par. 8, 17; ጽንፉ፡ ለባሕር፡ Enc. Jac. 30. 2) *extremitas, finis, terminus;* Pl. plerumque አጽናፍ፡ (raro ጽነፍ፡ ut Kuf. p. 40; Hez. 15, 4): ጽንፎን፡ (ለፍናው፡) τελευταῖα Prov. 16, 25; እምጽንፈ፡ ደቡብ፡ ἐσχάτου Hez. 38, 15; ውስተ፡ ጽንፈ፡ ምድር፡ Hen. 18, 5; ἄκρον Deut. 4, 32; Ex. 38, 7; አልቦ፡ ጽንፈ፡ ዕበዩ፡ ዚአሁ፡ πέρας Ps. 144, 3; συντέλεια 4 Reg. 13, 17; ጽንፈ፡ አጽባዕት፡ Luc. 16, 24; ጽነፊሁ፡ Hez. 15, 4; እምአዝናፈ፡ (Cod. Laur., አጽናፈ፡ in caet.) መሠረተ፡ ሰማይ፡ Jes. 13, 5; አጽናፈ፡ ሰማይ፡ Sir. 24, 5; Matth. 24, 31; አጽናፈ፡ ምድር፡ Sir. 44, 21; Hen. 33—36; Ps. 2, 8. 66, 6. 134, 7; Prov. 24, 27; Jes. 8, 9. 24, 16. 40, 22 (τὸν γῦρον τῆς γῆς); 40, 28. 41, 9. 49, 6. 67, 11; Jer. 6, 22; Dan. 4, 17. 19; Hez. 7, 2; Judith 2, 9; Marc. 13, 27; አጽናፈ፡ ዓለም፡ Ps. 18, 4. 71, 8; etiam (omisso ምድር፡ vel ዓለም፡) ውስተ፡ ኵሉ፡ አጽናፍ፡ Lit. 170, 3. 172, 1;

መላኬ፡ኵሉ፡አጽናፍ፡ Enc. Masc. 2. a) passim *finis* i. e. *limes*: Kuf. 8. 9; Jud. 18, 9; ወአጽናፈ፡ኢትዮጵያ፡ τοὺς ὁμόρους *confinia*, 2 Par. 21, 16. b) errore interpretum, pro ἡ ἄκρα, *acropolis*, *arx*: Deut. 3, 11; 2 Reg. 5, 9. — Scholion Voc. Ae. vid. sub ከንፌፍ፡

ጽንፈት፡ subst. *extremitas*, *extremum*: አዘዘ፡ያውፅእዎ፡ኀበ፡ጽንፈተ፡ጽልመት፡ II Can. Nic. 69.

ጸናፊ፡ adj. rel. *exterior*: ጸናፊ፡ጥቅም፡ 3 Reg. 11, 27; ደወለ፡ጸናፊ፡ (v. ጽናፌ፡) Zach. 14, 10; ጸናፊ፡ዐጸድ፡ Hez. 10, 5. 19; Apoc. 11, 2; Marc. 14, 68; ዐጸድ፡ዘጸናፊ፡ዴዴ፡ Hez. 40, 15. 42, 1 seq.; 44, 19 al.; ጸናፊ፡ደብተራ፡ Hebr. 9, 6; ጸናፊ፡ጽልመት፡ Matth. 8, 12; Vit. Pach. a) *vestibulum*: ወፅአ፡ጸናፌ፡ τὴν προστάδα Jud. 3, 23. b) በውስጥኒ፡ወለጸናፊኒ፡ *extrinsecus* 3 Reg. 6, 28.

ጽናፌ፡ etiam ጽነፌ፡ subst. *extremitas*, *finis*: ውስተ፡ብካይ፡ወሐቅየ፡ስነን፡ወጽናፌ፡ጽልመት፡ Clem. f. 157. 159. 244; Gad. T. H.; ደወለ፡ጽናፌ፡ Zach. 14, 10 var.; እንተ፡አልቦቱ፡ጽነፌ፡ *infinita* Enc. Haml. 21.

ጽንፋዊ፡ adj. rel. *extremus*, de spatio Phlx. 175.

መጽነፍት፡ subst. *cidaris* מִצְנֶפֶת Hez. 21, 26 var., vid. sub መንጸፍ፡ c. 704.

ጸንፈርት፡ *laqueus* vid. sub ፀንፈርት፡

ጸአለ፡ *contumelia afficere* vid. sub ጸዐለ፡

ጸአመ፡ inus., componendum videtur cum أَصَّ *tinnivit*, *resonuit*, زَمْزَمَ *sonuit e longinquo*, *sonuit repetitis vicibus* (vic. زَأْمَةٌ, تَزَغَّمَ, al.).

መጽአሞ፡ (v. መጽእሞ፡, ምጽአሞ፡, etiam per ዐ) subst. *sonus repercussus*, *vox reciproca*, *echo*, *locus vocibus resonans*: ይመልእ፡ውስተ፡አብያቲሃ፡መጽአሞ፡ (c. varr.) ἤχου Jes. 13, 21 (ubi in glossa quadam marginali male explicatur ዘንዶ፡); Job 4, 13; ይዌውዑ፡ማእከለ፡መጽአሞ፡ (v. ምጽኣሞ፡) ἀνὰ μέσον εὐήχων Job 30, 7. — Sec. Lud. „de *spectris* vel *phantasmatibus* quae circa moribundos vel visa vel metu credita sunt, accipitur", Org. 3. — *Voc. Ae.*: ጼዴንያት፡ወመጽአሞ፡ዘ፡መልአከ፡ሞት፡

ጸአበ፡ *ebibere* vid. sub ጸወበ፡

ጸአነ፡ *imponere* equo, currui vid. sub ጸዐነ፡

ጸእጸእ፡ *fetus*, *embryo*; *sumtus*, *expensa* vid. sub ወፅአ፡ c. 947.

ጸእጽአ፡ inus., sine dubio i. q. صَأْصَأَ *timuit*, ab alqo et *se submisit*, coll. طَأْطَأَ צעה al. (nequaquam referendum ad ذَأَى *foedavit* (i. e. ጼአ፡), Dorn de Psalt. Aeth. p. 68).

ተጸእጽአ፡ III, 1 et ተጸኣጽአ፡ III, 3 *colere*, *venerari* deos: አምለኩ፡ወተጸአጽኡ፡ (sic) ተግባሮ፡ Rom. 1, 25; ተጸአጸእክሙ፡ rom., ተጸእጸእክሙ፡ Platt 1 Cor. 12, 2 et M. M. f. 65. — *Voc. Ae.*: ተጸአጽኡ፡ (sic) ዘ፡ተቀንዩ ።

ጸኰ፡ *coxa* vid. sub ፀኰ፡

ጸው፡ i. q. ጸሕው፡ q. v.

ጼው፡ *sal* vid. sub ጸይወ፡

ጸዋልዕ፡ *saxa* vid. sub ጸላዕ፡ c. 1262.

ጾመ፡ I, 1 [צום ܨܳܡ صَامَ] Subj. ይጹም፡ 1) *jejunare*, *abstinere* cibo potuque, abs.: Jud. 20, 26; 1 Reg. 7, 6. 31, 13; 2 Reg. 1, 12. 12, 16. 21 seq.; Jes. 58, 3. 4; Jer. 14, 12; 4 Esr. 4, 35. 8, 23. 9, 27. 10, 7; Kuf. 50; Matth. 4, 2. 6, 16 seq.; 9, 14; Marc. 2, 18. 19; Act. 13, 3; ጹሙ፡ሊተ፡ (mihi) Esth. 4, 16; ቦኑ፡ጾመ፡ዘጾምክሙ፡ሊተ፡ Zach. 7, 5; c. እንበይነ፡ rei: ዘይጸውም፡እንበይነ፡ኀጢአቱ፡ Sir. 31, 31; c. ላዕለ፡ pers. (*pro* alqo vel *ob* alqm): ጸሙ፡ላዕሌሁ፡ሰቡዐ፡መዋዕለ፡ 1 Par. 10, 12; c. እምነ፡ rei, qua quis abstinet: ጾምሰ፡(ዘሥሙር፡በኀበ፡እግዚ"፡) አኮ፡ጸዊም፡እምኅብስት፡ወማይ፡ባሕቲቱ፡አላ፡ . . . F. M. 10, 3; ይጹም፡እምእሎን፡ጣዕማት፡ F. M. 14, 9; Phlx. 240; ይጹም፡መንፈቀ፡ዓመት፡እምወይን፡ወመቃስማት፡ Kedr f. 78. — Nonnumquam: *abstinere a carne* aliisque cibis, exceptis pane et aqua: በኅብስት፡ወማይ፡ይጹም፡ Syn. f. 392; ይጸውም፡በበ፡ሰሙን፡ወበዐበይ፡ጾም፡እምቀበላ፡እስከ፡ፋሲካ፡ Lud. e Vit. Joh. Camae. 2) *abstinere* ab aliis rebus, ut sermone, cupiditatibus al.: ይጹም፡ልሳንክሙ፡እምነገረ፡ውዴት፡ Sx. Tachs. 13; ለእመ፡ኮንከ፡ዘኢትክል፡ትጹም፡እመባልዕት፡ጹም፡እንከ፡እምኅሊናት፡እኪት፡ Phlx. 240.

አጸመ፡ II, 1 *ad jejunandum* vel *abstinendum adigere*, ያጸውም፡አፉሁ፡እምነገረ፡በከ፡ወዘርቅ፡ Sx. Masc. 28.

ጽዉም፡ (vel ጽውም፡) part. 1) *jejunans*: ተንሥእኩ፡ጽዉምየ፡ ἐξεγερθεὶς ἐκ τῆς νηστείας 1 Esr. 8, 70. 2) *jejunus*: Matth. 15, 32; ቤተ፡ (pernoctavit) ጽዉም፡ Gad. Lal.; ጽዉሙ፡ይእቱ፡ወኢይብላዕ፡ Reg. Pach.

ጾም፡ subst., m. et f., Pl. አጽዋም፡, Pl. Pl. አጽዋማት፡, *jejunium*, 2 Reg. 12, 16; Jes. 1, 13; አኮ፡ዘንተ፡ጾመ፡ዘኀረይኩ፡ 58, 5; በዕለተ፡ጾም፡ Jer. 43, 6; ጾመ፡ረቡዕ፡ወጾመ፡ኀሙስ፡ Zach. 8, 19; Ps. 68, 13; Matth. 17, 21; Luc. 2, 37; 2 Cor. 6, 5. 11, 27; ሰበኩ፡ጾመ፡ Jer. 43, 9; Jon. 3, 5; 2 Esr. 8, 21; ቀድሱ፡ጾመ፡ Joel 1, 14; መዋዕለ፡አጽዋም፡ F. M. 1, 4; አጽዋም፡ *tempus jejunii* Syn.; Deg.; ሐጋጌ፡አጽዋም፡እምስቴ፡ Enc. Teq. 12; አጽዋማት፡ Sx. Sen. 17. Praecepta de jejunio in Syn.; F. N. 15 et Did. 29, ubi legitur: ፵ዕለተ፡ጾም፡ቅድስት፤ ትትፌጸም፡ዛቲ፡ጾም፡በዕለተ፡ፋሲካ፤ ወባሕቱ፡ይኩን፡ቀዳሚ፡ጾምክሙ፡በሰኑይ፡ዕለት፡ወተፍጻሜቱ፡በዐርብ፡ዕለት፡ዘቅድመ፡ፋሲካ፡; praeterea: አዘዘነ፡ኢየሱስ፡ንጹም፡ጾመ፡ቅድስት፡ፋሲካ፡ሰዱሰ፡ዕለተ፡በእንተ፡ዕልወቶሙ፡ለዕልዋን፡ወእከዮሙ፡ለአይሁድ፡; et Abush. 38, ubi legitur: ወአጽዋምሰ፡እለ፡ሥሩዓን፡፯እሙንቱ፤ 1) ጾመ፡አርድእት፡ወይበጽሕ፡ኍልቁ፡ኀበ፡ፍጻሜ፡፵ዕለት፡ዘውእቱ፡ዕለተ፡ፍጻሜ፡ስምዖሙ፡ለጴጥሮስ፡ወጳውሎስ፡ወየሐጽጽ፡እስከ፡፲ወ፭ዕለት፤ 2) ጾመ፡ረቡዕ፡ወዐርብ፤ 3) ጾመ፡ልደት፤ 4) ጾመ፡ዕለት፡ዘጽባሒሁ፡ዕለተ፡ጥምቀት፤ 5) ጾመ፡አርብዓ፤ 6) ጾመ፡ሰሙነ፡ሕማማት፡(ዘ፯ዕለት፡); ዐባይ፡ጾም፡ i. q. ጾመ፡አርብዓ፡ j. quadragesimale; de ጾመ፡ረቡዕ፡ወዐርብ፡ vid. Lud. Comm. p. 313; de አጽዋመ፡ፋሲካ፡ p. 307; de ሱባዐ፡አጽዋመ፡ፋሲካ፡ (i. e. *vigilia Paschatis*) p. 309; de ጾመ፡ልደት፡ Enc. Tachs. 22 et Wanslebii Decript. Aeg. P. III. c. 4 n. 11; de

ጾመ፡ አይሁድ፡ Scaliger p. 695 et Lud. Comm. hist. p. 386; de **ጾመ፡ ድኅነት፡** Scaliger p. 696; de omnibus Lud. Hist. III, 6, 90 seq.; Comm. hist. p. 381—387.

ጾዋሚ፡ n. ag. 1) *jejunator* (qui multum jejunare amat) Kid. f. 6; Phlx. 49. 2) *jejunans*, Abush. 38; F. N. 15.

ጾማዕት፡ subst. (i. q. صَوْمَعَةٌ), f. et m., Pl. **ጾማዕታት፡**, *cella, recessus* vel *sedes* anachoretae, monachi (Klauſe): **ጾማዕተ፡ ባሕታዊ፡** Sx. Mij. 20; Abba Pantaleon **ገብረ፡ ሎቱ፡ ጾማዕተ፡ ዘኑኁ፡ ፲ በእመት፡ ወግድሙ፡ ፪ በእመት፡ ወርኅቡ፡ ፫ በእመት፡** Sx. Teq. 6; **ቦኡ፡ ኀበ፡ መነከስ፡ እንዘ፡ ሀሎ፡ በጾማዕቱ፡** Fal. f. 81; **የኀሥሡ፡ ተዘግሐ፡ ውስተ፡ ጾማዕታት፡ እንዘ፡ አልቦሙ፡ በውስቴታ፡ ረባሐ፡** Phlx. 241; **እለ፡ ውስተ፡ ጾማዕት፡** Org. 7.

ጾረ፡ I, 1 [vic. סְבַר ܣܰܡܰܟ؛ ܣܰܥܰܪ؛ ܣܰܒܶܠ (at צְוָּאר cum צִיר componendum videtur)] Subj. **ይጾር፡** et **ይጹር፡**, *portare, gestare, bajulare, ferre*, c. Acc.: Gen. 45, 23; 1 Reg. 31, 4; Hen. 18, 2. 5; **ይኄይስ፡ ትጾር፡ ኖጻ፡ ወጼወ፡** Sir. 22, 15; Joh. 19, 17; Act. 3, 2. 21, 35; Rom. 11, 18; Gal. 6, 17; syrma alcjs Esth. 5 apcr.; **ጹሩ፡ ላቲ፡** (ei) Ruth 2, 16; **ጾረ፡ ኀጣውኢነ፡** Jes. 53, 4; 4 Reg. 18, 14; **ጾሮ፡ በሥዕርተ፡ ርእሱ፡** Dan. ap. 13, 36; **ዲበ፡ መታክፍት፡** Kuf. 12; Job 31, 36; **ውስተ፡ መታክፍ፡** Jud. 9, 48; **በመትከፍት፡** Jes. 49, 22. 60, 4. 66, 12; Ep. Jer. 3. a) *ferre* arma: **እለ፡ ይጾውሩ፡ አስይፍተ፡** Kuf. 34; **ይጾውሩ፡ ወላትወ፡ ወንዋየ፡ ሐቅል፡** Kuf. 37; Jer. 6, 23. b) *gerere* vestimenta, ornamenta, iis *uti*: 1 Reg. 2, 28. 14, 3. 22, 18; Matth. 3, 11; Luc. 10, 4; **ኢትጹሩ፡ በትረ፡** Clem. f. 45. c) *manu habere* alqd: Apoc. 7, 2. 14, 6. 15, 1. 20, 1; **ኵሎሙ፡ ይጾውሩ፡ ማዕጠንተ፡** εἶχεν ἐν τῇ χειρί Hez. 8, 11. d) *gestare* in utero: 4 Esr. 8, 13; Luc. 11, 27. e) *gerere, habere* in animo: **ኢትጹር፡ ቂመ፡ ውስተ፡ ልብከ፡** Herm. p. 37; **ኵልክሙ፡ ኢትጹሩ፡ እኩየ፡ በልብክሙ፡ ለቢጽክሙ፡** Zach. 8, 17; **ኢትትቀየሙ፡ ቢጸክሙ፡ ወኢትጹሩ፡ ሎሙ፡ እከየ፡** 7, 10. f) *sustentare*: **ጾር፡ ርሥአኒሁ፡ ለአቡከ፡** ἀντιλαβοῦ Sir. 3, 12. g) *tolerare, perferre, sustinere*, alqd: **ስእንኩ፡ ጾዊሮቶ፡** Jer. 20, 9. 51, 22; Matth. 20, 12; Gal. 6, 5; Joh. 16, 12; alqm: Apoc. 2, 2; 1 Thess. 5, 14; Rom. 14, 1. 15, 1; Hebr. 13, 13. h) *deferre*: Paulus **ይሑር፡ ወይጹር፡ ስምየ፡ በውስተ፡ አሕዛብ፡** Sx. Haml. 5; Act. 9, 15. i) *vehere* nave: **ወይቤሎ፡ እንድርያስ፡ (ለሊቀ፡ ሐመር፡) አነ፡ እስእለከ፡ ከመ፡ ትጹረነ፡ ወይቤሎ፡ እሆ፡ ወአዕረጎሙ፡** Sx. Haml. 30. — *Voc. Ae.*: **ጾረ፡ ዘ፡ ተሸከመ።**

አጾረ፡ et **አጹረ፡** II, 1 *portare jubere, ad portandum* vel *gestandum adigere, portandum* vel *ferendum imponere*, c. Acc. portantis et Acc. oneris: Ruth 3, 15; **አጾረታ፡** Judith 10, 5; 1 Reg. 20, 40; Gen. 22, 6; **ዘአጾርከኒ፡** (v. **ዘአጾርከኒ፡**) **እጾውር፡** 4 Reg. 18, 14; Luc. 11, 46. 23, 26; Lit. Orth.; **ያጹርዎ፡ ቀኖና፡ ዘማውያን፡** F. M. 5, 8. 23, 9; **ታጾውርዎሙ፡ ለሰብእ፡ አርዑተ፡ ክቡደ፡** Chr. ho. 14; F. N. 36 (vid. **ጥጥ፡**); c. Acc. rei et **መልዕልተ፡** *jumenti*: **ወአጾርዎ፡** (v. **ወአጾርዎ፡**) **መልዕልተ፡ አፍራስ፡** 2 Par. 25, 28; c. **ለ፡** rei et Acc. pers.: **አጾረ፡** (v. **አጾረ፡**) **ሎቱ፡ ፪ እምውስተ፡ ደቂ፡** 4 Reg. 5, 23.

ተጾውረ፡ III, 1 *portari, gestari, ferri*: **ተጾዊሮ፡** Sap. 14, 6; **ተጾውረ፡ በከርሥ፡** Lit. 165, 2; Deg.; **ተጾወርኩ፡** Syn. f. 382; **ዘይጾወር፡ በአናቅጽ፡** (per portas) Kuf. 2; **ተጾውሮት፡** Org. 1.

ተጻወረ፡ III, 3 *portare alium cum alio, in portando sese invicem adjuvare*, **ተጻወሩ፡ በበይናቲሆን ፤ በበአሐቲ፡ እብን፡ ጾሩ፡ ኅቡረ፡** Herm. p. 77.

ጽዉር፡ (vel **ጽውር፡**) part. 1) *oneratus, onustus*: **ኵልክሙ፡ ጽዉራን፡** πεφορτισμένοι Matth. 11, 28 Platt; c. Acc. rei: **ጽዉራኒሆሙ፡ ንዋየ፡ ሐቅሎሙ፡ ይረውጹ፡** Joel 2, 8. 2) *portatus, gestatus*: Christus **ተርእየ፡ ጽዉረ፡ ለተወድዮ፡ ውስተ፡ መቃብር፡** H. A. n. 2; **እግዚእነ፡ ክርስቶስ፡ ጽዉር፡ ዲበ፡ እደዊሁ፡** sc. Simeonis, Abush. 47.

ጾር፡ subst., (m.), Pl. **አጽዋር፡** *onus*: **ጾር፡ ክቡድ፡** Sir. 21, 16; **ኢታንሥኡ፡ ምንተኒ፡ ጾረ፡** Jer. 17, 21 seq.; 2 Esr. 23, 15; Ps. 37, 4; **ከመ፡ ጾረ፡ ኵስሕ፡** Jer. 46, 1; **ጾረ፡ ፪ አብቅል፡** 4 Reg. 5, 17; **ጾረ፡ ሐመር፡** Act. 27, 10 Platt; **መልአከ፡ ጾር፡** ἐπὶ τοῦ φόρου 3 Reg. 5, 14; **ኅልቀ፡ እክሎሙ፡ ወአጽዋረ፡ ማዮሙ፡** Judith 11, 12. a) *fascis*, Jud. 9, 48; Matth. 23, 4. b) trsl.: *onus grave, jugum*: ζυγός Gen. 27, 40; **ተሰከምዋ፡ ጾራ፡** Sir. 51, 26; **ጾር፡ ክቡድ፡ ላዕለ፡ ውሉደ፡ አዳም፡** 40, 1; κῦδος Jes. 14, 25; Matth. 11, 30; Luc. 11, 46. c) *res portanda*, ἀναφορά Num. 4, 19. d) φόρος *tributum* interpretati sunt **ጾር፡** 2 Reg. 20, 24; 3 Reg. 4, 6 (vid. 3 Reg. 5, 14).

ጹረት፡ n. act. *portatio, gestatio*, Lud. sine auct.

ጾዋር፡ n. ag., m. et f., etiam coll., *gestator, bajulus*: **ጾዋረ፡ አርሶን፡** αἴροντες ἄρσιν 3 Reg. 5, 15; **ገብአት፡ ውስተ፡ ጾዋር፡** ἐγενήθη εἰς φόρον (facta est serva bajula), var. **ውስተ፡ እደ፡ ጾዋር፡** (tradita est in manum bajulorum) Thren. 1, 1. — Quod Lud. in lexico affert **ጽዋር፡** 3 Reg. 5, 13, errore nititur.

ጾዋሪ፡ n. ag., f. **ጾዋሪት፡**, Pl. **ጾዋርያን፡** et **ጾወርት፡** 1) *gestator, bajulus*: 3 Reg. 5, 13; **ጾዋሬ፡ አርሶን፡** 5, 15 var.; **ጾዋርያን፡** et **ጾወርት፡** 5, 13; **ጾወርት፡** νωτοφόροι 2 Par. 34, 13 (aliâs **ሐዘልት፡**); c. Acc.: **ጾወርተ፡ መሬት፡** Gad. Lal.; **ጾራ፡ ለጥበብ፡ ቀሊል፡ ውእቱ ፤ ትሬስዮ፡ ሊቀ፡ ለጾዋሪሃ፡** Fal. f. 56. a) **ጾዋሬ፡ ኵናት፡** *ensiger* vel *ensifer* Jud. 20, 17; **ጾዋሬ፡ ንዋየ፡ ሐቅሉ፡ ለኢዮአብ፡** *armiger* 1 Par. 19, 39; **ጾወርተ፡ ወላትው፡** *scutati, peltastae* Org. 3. b) **ማርያም፡ ጾዋሪቱ፡ ለዋሕድ፡** quae unigenitum gestabat (in utero et in manibus), Laud. Mar. c) *gerens, habens*: **ጾዋሬ፡ ጥበብ፡ በነፍሱ፡** Enc. Nah. 17; **ጾዋሬ፡ ስም፡** *is qui nomen* alcjs *gerit* vel *assumit* (*cognominis* alicui vel *pseudonymus*): Cyr. f. 102 (ὁμώνυμος); **እመሰ፡ በከመ፡ ይብሉ፡ ኢኮነ፡ በአማን፡ ወልደ፡ አላ፡ ጾዋሬ፡ ስም፡ ወበጸጋ፡ ኮነ፡ ወልደ፡** (ψευδώνυμος) Cyr. c. Pall. f. 84. d) *perlator*: Gabriel **ጾዋሬ፡ ዜና፡ ኀቤየ፡** (sc. ad Mariam) **በልደተ፡ ፍቁር፡ ወልድየ፡** Kedr f. 18; Enc. Tachs. 13; **ጾዋሬ፡ ዝንቱ፡ መልእክት፡** Sx. Sen. 12; **ጾዋሬ፡ ክታብ፡** *tabellarius*, Lud. e) *tolerans*: **ለውንትዮስ፡ ጾዋሬ፡ መቅሠፍት፡** Enc. Sen. 1.

መጽወር፡ et **መጾር፡** (etiam **ማጾር፡** scriptum in Herm.) subst. *lectica, sella* qua quis gestatur i. e. *gestatoria* vel *bajulatoria*, **መጾር፡** φορεῖον Cant. 3, 9; καθέδρα **መጽወር፡** Herm. p. 4; **ማጾረ፡ ምስማክ፡** p. 4. 17. 18. 41; d'Abbad. Cat. p. 72; nec non quaevis res vel pers., *quae gestando* alicui *inservit*, ut **መጾር፡** vocatur jumentum Cod. Mus. Brit. LXXII; Hanna mater Joannis Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7, d.

መጽወርት፡ subst., Pl. **መጻውር፡** et **መጻውርት፡** *vectis* vel *pertica* gestando inserviens, ἀναφορεύς, διωστήρ Ex. 27, 7; **መጻውርት፡** 27, 6. 38, 11. 40, 18; Num. 4, 6—14;

Ex. 25, 13 var.; መጸውር፡ 25, 13. 28. — Non est quod cum Lud. in loco Num. 4 significatum *ansa portatoria* statuamus.

ምጽዋር፡ subst., Pl. ምጽዋራት፡ 1) i. q. መጽወር፡ vel መጸር፡ Herm. p. 4. 18. 2) i. q. መጽወርት፡ Ex. 25, 27; ምጽዋራት፡ Ex. 38, 24.

መጸወሪት፡ forma adjectivi fem. prava legitur Syn. f. 385, ubi Adam Evam nominat እኅትየ፡ወመጸወሪትየ፡ — Emendare non audeo; exemplaria Synodi alia formam genuinam docebunt; conjicio ወመፃምርትየ፡

ጸር፡ subst. *palmae parvae* ut videtur (coll. صَوْر): ወዕአ፡ኅቤሁ፡እንዘ፡ይጸርሕ፡ሆሳዕና፡ዘበቀልት፡ወጸር፡በዐቢይ፡ክብር፡ Sx. Mag. 2 (quamquam textus corruptus est).

ጸበ፡ inus., cui significatus sive *effundendi* sive *effluendi* inerat (sicut صاب صبّ ضبّ צוּף ܨܦ; vic. ጸበየ፡ et ጸበተ፡).

ጸወበ፡ I, 2 *ebibere, exhaurire* poculum (proprie: *prorsus effundere*): ትጼውብዮ፡(ለጽዋዕ፡) πίεσαι αὐτό Hez. 23, 34. — *Voc. Ae.*: ጸወበ፡ዘ፡ጨለጠ፡ (At *Rad. Abb.*: ጸአበ፡ዘ፡ጨለጠ፡).

ጸውብ፡ (v. ጽወብ፡ et ጹብ፡) subst. 1) *profluvium, excrementum*: ትሰቀይ፡ምድር፡እምነ፡ጸውብከ፡ (v. ጽወብከ፡ v. ጹብከ፡) ἀπὸ τῶν προχωρημάτων σου Hez. 32, 6. 2) *sanies* et *abscessus saniosus*: ኀለቁ፡እንዘ፡አሐክክ፡ጸውብ፡ (v. ጸበ፡)ወእንጻንጼ፡ወሐመደ፡ከንኩ፡ τήκω — ξύων Job 7, 5. — Eodem fortasse referendum est *Voc. Ae.*: ጸበ፡ዘ፡ወቶት፡

ጸዋት፡ subst. [mihi quidem videtur i. q. أَصْوَات] *exclamatio* vel *exclamationes, suspiria*, ut videtur: ወትብል፡ጸዋተ፤በእንተ፡እለ፡ይነግዱ፤በእንተ፡እለ፡ኖሙ፤በእንተ፡ሰላም፡ወጸሎተ፡ሃይማኖት፡ Genz. f. 43; plerumque Accusativi signo haud annexo: ወትብል፡በእንተ፡ሰላም፡ጸዋት፡ወትጸርኅ፡፫ጊዜ፡ f. 62. 15 (vid. አስተአምኀ፡); f. 40. 51. 112; ወእምዝ፡ታስተበቍዕ፡፫ጸዋት፡ f. 126; ወትብል፡፫ጸዋት፡ወሰላም፡ወዘአበው፡ወዘማኅበር፡ (quae omnia sunt nomina formularum precandi) f. 129.

ጸወተ፡ inus. sine dubio i. q. ܨܰܘܶܬ Pa. *ornavit, adornavit*; צַבֵּת *paravit*, צְבַת et צְוַת *copulavit, consociavit* (vic. صَفَّ).

ጸታ፡ subst., m. et. f., Pl. ጸዋትው፡, rarius ጸታት፡ 1) *series, ordo*: στίχος Ex. 28, 17—20. 36, 17—20; 3 Reg. 7, 28. 39; Michael ዘይቀድም፡ጸታሁ፡ (ordine primus) Enc. Mag. 12; እጽሕፍ፡አስማተ፡መዳልው፡ (ponderum) ወጸታ፡መዓርጊሁ፡ *Voc. Ae.* a) *dispositio*: ጸታ፡ላእካኒሁ፡ στάσιν 2 Par. 9, 4; በበ፡ጸታሆሙ፡ ἐν παρατάξει Sap. 12, 9; በበ፡ጸታት፡ፍሉጣት፡ (in verſchiedenen Anordnungen oder Reihenfolgen) F. N. p. 3; ጸዋትወ፡ቅዳሴ፡ Lud. Comm hist. p. 505 n. 49. b) በበ፡ጸዋትዊሁ፡ *ex ordine* Clem. f. 80; እምድኅረ፡በጽሐ፡ምንዳቤ፡ወስደት፡ዘበበ፡ጸታ፡ (unaquaeque suo ordine) Enc. Teq. 11; ሰላም፡ለሐጌ፡ዘተነበየ፡በጸታ፤ሚጠተ፡ጼውዋን፡ሕዝብ፡ወሕንጸተ፡መቅደስ፡ድኅረ፡ንስተታ፤ Enc. Tachs. 20 (ubi Lud. minus bene exponit *in specie* i. e. *distincte*). 2) *ordo, genus, species, classis*: ዕፀወ፡ኵሎ፡ዘይፈርዩ፡በበ፡ጸታሆሙ፡ Koh. 2, 5 var.; peccati sunt ክልኤ፡ጸታ፤ዘግብት፡ወዘልማድ፡ F. M. 2, 11; በዛቲ፡ጸታ፡ዝሙት፡ (in hoc genere fornicationis) F. M. 7, 1; ዝንቱ፡ጸታ፡ (hoc genus sc. peccati) ይትከፈል፡ለኀበ፡ብዙኅ፡ክፍል፡ F. M. 23, 2; ሥርዐተ፡ሞትሰ፡፪ውእቱ፡ጸታሆሙ፤ሞት፡ጠባይዓዊ፡ወሞተ፡ፈቃድ፡ Fal. f. 23; Chrys. et Abush. creberrime; angeli በበጸታሆሙ፡ወበነገዶሙ፡ Mavâs. n. 14; Clem. f. 55. 49; ጸዋትዊሆሙ፡ለመላእክት፡ Org. 4; በዘዚአሁ፡ጸታ፡ F. M. 1, 3; በበ፡ጸታሁ፡ *sigillatim* et *singulatim*, Lud. e Cant. Mar. 26. 3) *ratio, modus*: ወከዕበ፡ናዘዘሙ፡በ፫ጸታ፡ኑዛዜ፡ ἀπὸ τριῶν τρόπων Chrys. ho. 1, al.; እለ፡ኀብሩ፡ምስሌሁ፡በምንትኒ፡ጸታ፡ (in irgend einer Beziehung) F. N. 48; etiam de *modis* musicis: በአይ፡አውታር፡ትፈቅድ፡እዘምር፡ለከ፡ወበአይ፡ዜማ፡ወበአይ፡ጸታ፡, respondet: እፈቱ፡እስማዕ፡፲አውታረ፡ (decachordum) ወዜማሆሙ፡ወጸታሆሙ፡ Sx. Haml. 8. — *Voc. Ae.*: ጸታ፡ዘ፡ወገን፡አገባብሂ፤ *aliud*: እሊአየ፡አንጋድየ፡ሕዝብየ፡ዘውግየ፡ጸታየ፡ብ፡ወገኔ።

ጸዋት፡ corruptum videtur e ጸዋትው፡ *genera, spccies*: ሰላም፡ለጕርጔኪ፡ሠናይ፡ወአዳም፡እንተ፡ይትፈለጥ፡በቱ፡ጸዋተ፡ወመሪር፡ (legas ጸዋትወ፡መሪር፡)ወጣዕም፡ I Sal. Mar. 17.

ጸወነ፡ I, 2 [صان *tuitus est, custodivit*; vic. צִנָּה *scutum*] *protegere, munitione defendere, instar asyli esse*, Lud. ex Org. 3.

ተጸወነ፡ III, 2, rarius III, 1 1) *se munire* a) *sibi praemunire, munitionibus defendere, praesidio firmare* locum: ተጸወነ፡ህየ፡ Jsp. p. 298. 308; Jes. 37, 26; c. Acc. urbis: ወቦኡ፡ወተጸወኑ፡ሀገረ፡ 1 Reg. 19, 15. b) *se recipere* vel *refugere in locum munitum* vel *tutum*, Jud. 9, 51; ተጸወኑ፡ውስተ፡በአታት፡ Jer. 4, 29; ኀበ፡ትጸወን፡ (v. ይጼወን፡)ኤፍሬም፡ Jes. 17, 3. c) *confugere in asylum*: Josua ፈለጠ፡አህጉረ፡፮ከመ፡ይጸወኑ፡ውስቴቶሙ፡ኵሉ፡ዘቀተለ፡ነፍሰ፡ Sx. Sen. 26. d) *se recipere in tutelam* vel *praesidium* alcjs, *confugere ad patronum*, c. c. በ፡, ut: ይጼወኑ፡በነገሥት፡ወመኳንንት፡ Clem. f. 154; ንዌጥን፡ተጸዊነነ፡በኀይሉ፡በጽሒፈ፡ዜና፡አይሁድ፡ Jsp. p. 271; c. Acc. pers.: እለ፡ተወከሉኒ፡አድኅን፡ወለእለ፡ተጸወኑኒ፡እትመሐፀን፡ Clem. f. 274. 2) pass. a) *muniri, munitionibus defendi*: ተጸዊኖን፡ ὀχυραί Hez. 36, 35. b) *munitionibus circumdari* vel *claudi, in obsidione teneri*: ይጼወኑ፡ወይትአሰሩ፡ Jes. 24, 22; ተጸወነት፡ሀገር፡ ἦλθεν εἰς συνοχήν Jer. 52, 5 var.; 4 Reg. 24, 10. 25, 2.

ጽዉን፡ part. 1) *munitus, tutus*: ሀገር፡ጽዉናት፡ πόλεις τειχήρεις 2 Par. 32, 1 var.; 33, 14. 2) *refugiens* ad alqm vel alqd: ጽዉን፡አነ፡ላዕለ፡ጸሎትኪ፡ Org. 4.

ጸወን፡ subst. (m.), Pl. አጽዋን፡, etiam ጸወናት፡ (nec non አጽውንት፡ Apoc. Mar. Joh.), Pl. Pl. አጽዋናት፡ *locus tutus* vel *munitus, praesidium, refugium, arx, castellum, munimentum, munitiones, moenia*: እግዚ"፡ጸወንየ፡ καταφυγή Jer. 16, 19; Ps. 17, 1. 30, 3. 4. 89, 1. 93, 22; አልበ፡ጸወን፡ኀበ፡ትጸወን፡ኤፍሬም፡ ὀχυρά Jes. 17, 3; ተሰብረ፡ጸወንክሙ፡ 23, 15; አረፍተ፡ጸወንከ፡ 25, 12; πέτρα 4 Reg. 14, 7; ጸወነ፡ጽዮን፡ περιοχή 1 Par. 11, 5; συνέλευσις Jud. 9, 46. 49; ሀገረ፡ጸወን፡ Org. 3; ሀገረ፡ጸወናት፡ 2 Par. 32, 1. 33, 14; አጽዋን፡ ὀχυρώματα Jes. 34, 13; Jer. 29, 23. 31, 7; Thren. 2, 2; Hab. 1, 10; Am. 5, 9; Nah. 3, 14; ይወድቅ፡አጽዋኒሆሙ፡ለግብጽ፡ Hez. 30, 6; 2 Par. 19, 5; Deut. 28, 52; Ps. 88, 40; ይሰመይ፡አጽዋንኪ፡መድኀኒተ፡ τὰ τείχη Jes. 60, 18; አጽዋኒሆሙ፡ወአድባሪሆሙ፡ τοῖς ὕψεσι τῶν ὄρεων Judith 7, 10;

አንበረ፡ወረሰየ፡ውስተ፡ውእቱ፡ፈለግ፡አጽዋነ፡ φρουράς 1 Par. 18, 13; አጽዋናተ፡ውስተ፡አድባር፡ Jud. 6, 2; አጽዋናተ፡ጽኑዓን፡ 2 Cor. 10, 4. — *Voc. Ae.*: አጽዋን፡ዘ፡መጸግዕያ።

ምጽዋን፡ subst. *refugium, asylum*, Lud. e Ssal. Req.

ጸውዐ፡ (passim **ጸወዐ፡** scriptum ut Ex. 34, 5) I, 2 [צָוַח צְנַח, صاح, sine dubio etiam שִׁוַּע et دعا] *vocare*, Jes. 44, 7. 50, 2; Job 5, 1; c. Acc. pers.: Job 13, 22; 1 Reg. 3, 4—8; 15, 2. 26, 14; Gen. 3, 9. 27, 1; Ex. 3, 4; Cant. 3, 1; (προσφωνεῖν) Matth. 11, 16; Luc. 7, 32; አነ፡እጼውዐከ፡በስምከ፡ Jes. 45, 4; Ex. 34, 5; Joh. 10, 3; Ps. 146, 4. a) *vocando arcessere, advocare, evocare*, Gen. 20, 8. 9. 39, 14. 41, 8; Ex. 2, 8; Lev. 9, 1; Jes. 41, 2; Jer. 43, 4; Matth. 2, 7. 10, 1. 15, 10. 25, 14; Luc. 6, 13. 9, 1; Joh. 4, 16; ቀላይ፡ለቀላይ፡ትጼውዓ፡ Ps. 41, 9; c. እምነ፡ loci Num. 23, 7; Matth. 2, 15; 1 Petr. 2, 9; c. ውስተ፡ loci Gen. 31, 4; 1 Petr. 2, 9; c. ኀበ፡ pers.: 2 Reg. 9, 2; in jus vocare Act. 4, 18. b) *convocare:* Gen. 49, 1; Jos. 10, 24. 22, 1. 23, 2. 24, 1; Matth. 20, 8; Marc. 15, 16; Luc. 15, 6. 9. c) *invocare:* Gen. 4, 26. 12, 8. 13, 4; Kuf. 4; Deut. 32, 3; Ps. 78, 6. 104, 1; Jer. 10, 25; Thren. 3, 56; Joel 3, 5; Job 5, 8; Sir. 2, 10; Rom. 10, 13. 14; 1 Cor. 1, 2; Act. 2, 21; ጸውዕዎ፡ይርድእኒ፡ Judith 8, 17; etiam c. በ፡ rei, propter quam quis Deum invocat vel opem implorat, Jer. 20, 8. d) *invitare:* 3 Reg. 1, 9. 10; Luc. 14, 12. 13; c. ውስተ፡ Matth. 22, 9; ጸውዮ፡ኪያሁ፡ውስተ፡በዓል፡ Tob. 9, 2; Judith 12, 10; Prov. 9, 3; 1 Reg. 16, 3; ad pacem jungendam, sive ለሰላም፡ Jud. 21, 13; sive በሰላም፡ Deut. 20, 10. e) ad suscipiendum alqd (berufen): Joel 3, 5; Jes. 42, 6. 51, 2; Rom. 8, 30. 9, 12; 1 Thess. 4, 7; ጸውዐክሙ፡ትኩኑ፡ሱቱፋነ፡ I Cor. 1, 9; c. ውስተ፡ 1 Thess. 2, 12; 1 Petr. 5, 10; c. ለ፡ Luc. 5, 32; Matth. 9, 13; 1 Thess. 4, 7; ጸውዐነ፡በጽዋዔሁ፡ቅዱስ፡ 2 Tim. 1, 9; ad munus subeundum Gal. 1, 15; Hebr. 5, 4. f) *proclamare, praedicare:* ከመ፡ይጸውዕ፡ኀድገተ፡ Jer. 41, 8 seq.; c. Acc. rei et ለ፡ pers.: Hen. 71, 15. g) *appellare, nominare, nuncupare:* Hen. 6, 6. 106, 18; ወበከመ፡ጸውዮሙ፡ከማሁ፡ኮነ፡ስሞሙ፡ Kuf. 3; ወጸውዮ፡ስሞ፡ሮቤል፡ Kuf. 28; ወጸውዐት፡ስሞ፡ዳን፡ ibid.; Matth. 1, 21. 23. 25 al. — *Voc. Ae.*: ጸውዐ፡ዘ፡ጸራ፡

ተጸውዐ፡ III, 2 *vocari*, a) ad alqd suscipiendum: ዘሎቱ፡ተጸዋዕከ፡ 1 Tim. 6, 12; Gal. 5, 13; Eph. 4, 4; መልእክት፡ዘተጸዋዕከ፡ላቲ፡ Vit. Joh. Camae. b) *invitari:* 1 Reg. 9, 13; Apoc. 19, 9; Kid. f. 28. c) *appellari, nominari:* Hen. 48, 2; Kuf. 11. 16; ተጸውዐ፡ስሞሙ፡ዐረብ፡ Kuf. 20. 32.

ጽዉዕ፡ (vel **ጽውዕ፡**) part. *vocatus, invitatus*, Rom. 1, 6 Platt; Judae 1; Matth. 20, 16. 22, 14; invitatus Kid. f. 28; Org. 2.

ጸዋዒ፡ n. ag. *vocator, invitator:* ጳውሎስ፡ሰባኬ፡ወንጌል፡ወጸዋዒ፡ Lit. 161, 3; Fal. f. 79 (vid. sub ቀንጣዊ፡ c. 450); እኩን፡ጸዋዔ፡ሰብእ፡ለአምልኮትከ፡ Jsp. p. 294.

ጽውዕ፡ subst. *vocatio*, κλῆσις Phil. 3, 14 Platt (quamquam dubito an recte. Alia exempla, quae Lud. affert, vid. sub ጽውዓ፡).

ጽውዓ፡ subst., f. et m., *vocatio:* Herm. p. 73; Asc. Jes. 1, 13; Phil. 3, 14 rom.; 2 Petr. 1, 10 rom.; Ps. 2 in tit. (ubi Lud. imprimendum curavit ጽውዐ፡አሕዛብ፡); etiam ጽዋዕ፡ scriptum Jer. 38, 6 in Cod. Abb. LV.

ጽዋዔ፡ n. act. et subst., f. et m., *vocatio* a) *vocatus, acclamatio:* በካዕብ፡ጽዋዔ፡ (beim zweiten Ruf) Genz. f. 12. b) *nominatio, appellatio:* Christianis sunt ፫ጽዋዔ፤ክርስቲያን፡መሲሓውያን፡ናዝራውያን፡ M. M. f. 165; ጽዋዔ፡ስሙ፡ M. M. f. 197. c) *invocatio* Lud. Comm. Hist. p. 505 n. 51. c) *invitatio, evocatio:* እስመ፡ሀለወት፡ዕለተ፡ጽዋዔ፡ (v. ጽዋዕ፡) κλήσεως Jer. 38, 6. d) ad suscipiendum alqd, ut munus, alia (Berufung): 2 Tim. 1, 9; 2 Petr. 1, 10 Platt; Eph. 1, 18. 4, 1; ዘጽሑፍ፡በእንተ፡ጽዋዔ፡አሕዛብ፡ Did. 33; monachi qui ኀደጉ፡ጽዋዔሆሙ፡ Phlx. 5. 46 (ጽዋዓ፡?). 48.

መጸዋዕት፡ etiam **መጻዋዕት፡** et **መጻዋውዕት፡** subst., sine dubio Pl. (formae irregul., amharizantis, sicut መረዋሕት፡ et መረዋውሕት፡), *nomen instrumenti musici*, quod in funeribus adhibetur, nondum accuratius definiendi (fortasse *tympani* sicut ነጋሪት፡): Genz. f. 13 et 40 (vid. utrumque locum sub መርዋሕት፡ c. 306); ሶበ፡ይመውት፡ሰብእ፡ትገንዝ፡ወታመጽእ፡መጥቅዐ፡ወመጻዋዕተ፡ (v. ወመጻዋውዕተ፡) ወማኅቶተ፡፫ወታነሥእ፡ለበድን፡ .... f. 135.

ጽዋዕ፡ subst. m., raro f. (ut F. N. 13), Pl. ጽዋዓት፡ [صُوَاعٌ] 1) *calix, poculum*, ποτήριον Gen. 40, 11. 13. 21; ጽዋዕ፡ዘብሩር፡ Kuf. 43; 2 Reg. 12, 3; Prov. 20, 1; Ps. 15, 5. 22, 7; ጽዋዐ፡ኢያስትይዎሙ፡ Jer. 16, 7; ጽዋዐ፡ወርቅ፡ 28, 7; ንሣእ፡ጽዋዐ፡ወይን፡ 32, 1 seq.; 4 Esr. 14, 41; Matth. 10, 42; ጽዋዐ፡ማይ፡ቄሪር፡ Clem. f. 269; Matth. 23, 25. 26. 26, 27; Apoc. 17, 4; ኢይምላእ፡ጽዋዐ፡ውስተ፡ከንፈሩ፡ F. N. 13; ጽዋዓተ፡ዘወርቅ፡ Esth. 1, 7; Jer. 42, 5; Prov. 23, 31; Marc. 7, 4. 8. a) trsl.: de poenis vel calamitatibus a Deo immissis, ጽዋዐ፡መዐቱ፡ Jes. 51, 17; ጽዋዐ፡ድቀትኪ፡ወጽዋዐ፡መዐትየ፡ 51, 22; ጽዋዐ፡እግዚ"፡ Thren. 4, 21; Hez. 23, 31. 32; Asc. Jes. 5, 13; Matth. 20, 22. 23. 26, 39. 42; Joh. 18, 11; Apoc. 14, 10. 16, 19; Lud. Comm. hist. p. 41 n. 44. b) cujus in eucharistia usus est: 1 Cor. 10, 16 seq.; 11, 26. 27; Lit. 158, 2 seq.; ኅብስተ፡ወጽዋዕ፡ Clem. f. 159 al.; ጽዋዕ፡ዘቍርባን፡ Lud. ex Enc. Ter 21. 2) *phiala:* ጽዋዓት፡ φιάλαι 1 Par. 28, 17; 2 Par. 4, 8; Apoc. 5, 8. 15, 7. 16, 1 seq.

ጸጥ፡ subst., sec. Lud. *coenum, lutum* [טִיט ضُوَيْطَةٌ]: አንቃህከ፡በድኑ፡ሐራውያ፡እምጸጥ፡ Lud. ex Enc. Sen. 15 (Sx. Tub. praebet ሐዋርያ፡እምጸጥ፡).

መጽዐም፡ *echo* vid. sub ጸአመ፡

ጸዐለ፡ I, 2, rarius I, 1 [cui jam Lud. comparavit ذَلَّ (i. e. صغر צער זער)] *contumelia, ignominia, probris afficere* vel *insectari, conviciari, maledicere:* ጸዐለኪ፡ ἐφαύλισε Jes. 37, 22; ይጼዕልዋ፡ καθυβρίσουσιν Jer. 28, 2; ቃሉ፡ለዘይጼዕለኪ፡ Jer. 4, 31; አበ፡ወእመ፡ጸዐሉ፡ ἐκακολόγουν Hez. 22, 7; ἐπικαταρᾶσθαι Num. 23, 7. 8; ὀνειδίζειν Ps. 41, 14; 73, 11; Luc. 6, 22; λοιδορεῖν Num. 20, 3; 1 Petr. 2, 23; Joh. 9, 28; Act. 23, 4; ለእመ፡አዕበይከ፡አፉከ፡ላዕሌሁ፡ወጸዐልከሁ፡ ὑπερηφανία Sir. 22, 22; በእንተ፡ፀሪፍ፡ወጽዒል፡ tractatur F. M. 20; ኢትጽዐል፡ F. M. 20, 5; Jsp. p. 327 (vid. sub አለደ፡); Christus ለእለ፡ይጼዕልዎ፡ኢጸዐሎሙ፡ F. M. 21, 1.

አጽዐለ፡ II, 1 et **አጸዐለ፡** II, 2 *contemtum* vel *vilem facere, contumeliam* vel *ignominiam afferre* vel *injun-*

gere, dedecorare: **ያጼዕል፡አበሁ፡** ἀτιμάζει Prov. 28, 7; **ዘኢያጽዐለ፡አዝማዲሁ፡** ὀνειδισμὸν οὐκ ἔλαβεν ἐπί .. Ps. 14, 4; **ወልድ፡አብድ፡ያጼዕል፡እሞ፡** μυκτηρίζει Prov. 15, 20; βεβηλοῖ Lev. 21, 9; Deut. 22, 21; **ከመ፡ኢያጽዕላ፡ርእሶን፡** (λοιδορία) 1 Tim. 5, 14 Platt; **እስመ፡ተዋርዶ፡ኢያጼዕል፡** οὐ γὰρ ὕβρις ἔστιν εὐτέλεια ho. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102.

ተጽዕለ፡ et **ተጻዐለ፡** III, 2 *contumelia, ignominia, conviciis affici, probro* vel *opprobrio esse:* **ለዘ፡ተጻዐለ፡ያስተማውጽዎ፡** λοιδορίας Sir. 27, 21; ὑβρισθέντες 1 Thess. 2, 2; ὀνειδιζόμεθα 1 Tim. 4, 10; Hebr. 10, 33; ὄνειδος Ps. 30, 14. 108, 24; Cyr. f. 106 (vid. **ተጻፍዐ፡**).

ተጻዐለ፡ III, 3 *sese invicem contumeliis afficere* vel *conviciari,* Act. 14, 5 Platt.

ጽዑል፡ part. *contumelia affectus, ignominiosus, probrosus:* **ረሰይኩኪ፡ጽዕልተ፡በኀበ፡አሕዛብ፡** εἰς ὀνειδισμόν Hez. 22, 4; βεβηλωμένη Lev. 21, 7. 14; **ጽዕልት፡** μεμισημένη Jes. 60, 15 et Prov. 24, 58 (at **ጽልእት፡** legere praestat); **ኢጽዕልት፡** Org.

ጽዕለት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. **ጽዕለታት፡** *contumelia, ignominia, convicium, maledictio, probrum, opprobrium:* ὕβρις Lev. 26, 19; **እምጽዕለተ፡እኩያን፡** Job 35, 12; Jes. 16, 6. 23, 9. 28, 3; Jer. 13, 9. 31, 29; Zeph. 2, 10; Nah. 2, 3; Prov. 1, 22; Hez. 33, 28; ὀνειδισμός Ps. 68, 10; Jes. 4, 1. 51, 7; Jer. 6, 10. 29, 14. 51, 8; Thren. 3, 60; Joel 2, 19; Zeph. 2, 8; Hez. 22, 4; 1 Tim. 3, 7; ὀνείδισμα **ከንከሙ፡ጽዕለተ፡ለአሕዛብ፡** Hez. 36, 3; ὄνειδος Gen. 34, 14; Lev. 20, 17; Prov. 6, 33; Ps. 78, 4. 88, 40; **ኀሳር፡ወጽዕለት፡** Sir. 6, 1; Jes. 25, 8. 30, 5. 54, 4; λοιδορία Prov. 20, 3; Sir. 29, 6; **ከመ፡ኢይግበር፡ጽዕለተ፡ላዕሌከ፡** μή ποτε μῶμον δῷ σοι Sir. 11, 33; **ወዕለታት፡** Chr. ho. 28.

ጸዓሊ፡ n. ag., f. **ጸዓሊት፡**, Pl. m. **ጸዓልያን፡**, f. **ጸዓልያት፡** *conviciator, maledicus, contumeliosus, insolenter et ignominiose tractans,* λοίδορος Sir. 23, 8; Prov. 26, 21; **ብእሲት፡ጸዓሊት፡** Prov. 25, 24; ὑβριστής 1 Tim. 1, 13; Sir. 8, 11; Jes. 2, 12; Prov. 6, 17. 20, 1; Org. 4; **ጸዓልያን፡** et **ጸዓልያት፡** Jer. 28, 2; **ጸዓልያን፡** Prov. 15, 25. 16, 19; οἱ ὕβρει φερόμενοι Job 22, 12; ἄδικοι 1 Cor. 6, 1. 10.

መጽዕል፡ subst. (part.) *res probrosa, turpis,* 1 Cor. 12, 23. 24 rom.

ተጸዓሊ፡ n. ag., Voc. Ae., vid. scholion ad **መስተሀብብ፡** c. 9.

ጽዕረ፡ I, 1 [aram. צְעַר, amh. **ጻረ፡**, hebr. צִיר; arab. صعر II *distorquere,* ضار V *se contorsit*; vid. etiam **እንፃረረ፡**] *dolore cruciari, dolores sentire,* de aegroto: **እስመ፡ጽዕረ፡ፈድፋደ፡** Sx. Haml. 8; **ትጽዕረኒ፡ልብየ፡** Ps. 12, 2 var.

ጻዐረ፡ I, 2 1) *dolore laborare,* **ትጼዕረኒ፡** (mihi) **ልብየ፡** Ps. 12, 2. 2) *dolore afficere, cruciare,* Ex. 1, 14 FH.

አጻዐረ፡ II, 2 et **አጽዐረ፡** II, 1 *torquere, cruciare, excruciare, graviter affligere* vel *vexare, dolore afficere:* **አጻዐርዋ፡ለነፍሶሙ፡** ἐκάκωσαν Act. 14, 2; **አጽዐርከሙ፡** Job 22, 9; **ያጼዕረኒ፡ዘያወፅአ፡ለነፍስየ፡** Job 17, 1; **እስከ፡ምንትኑ፡ታጼዕርዋ፡ለነፍስየ፡** ἔγκοπον ποιήσετε 19, 2; ταπεινώσουσι Gen. 15, 13; κατωδύνων Ex. 1, 14; βασανίζειν 2 Petr. 2, 8; **እስመ፡ጥቀ፡ያጽዕሮን፡** Herm. p. 58; **ፈቀደ፡ያጽዕራ፡** (eam) Enc. Hed. 7.

ተጽዕረ፡ (et **ተጻዐረ፡**) III, 2 *cruciari, excruciari, dolore torqueri, graviter affligi* vel *vexari:* **ተጽዕሩ፡** Sap. 16, 1; Job 3, 17; **መኑ፡ውእቱ፡ዘተጽዕረ፡ከማየ፡** Job 13, 19; **ተጽዕረት፡ነፍስኪ፡** Hez. 16, 5; Hen. 103, 10; **ተጽዕረ፡በምንዳቤ፡** Enc. Ter 15; **ትጼዐር፡ነፍስየ፡** Job 10, 1; 4 Esr. 6, 55. 9, 10. 23; Hab. 3, 10 var.; **እስመ፡አብ፡ይጼዐር፡ወይላሑ፡ለ፩ሎቱ፡** Sap. 14, 15; 2 Cor. 4, 9; **እለ፡ይጼዐሩ፡በሀየ፡** (in infernis) Chr. Ta. 1; **ይመውት፡ውስተ፡ምስካቡ፡ወበሕቱ፡ተጽዒሮ፡** 4 Esr. 12, 34; **ለተጽዕሮ፡** 2 Petr. 2, 9; **በተጽዕሮ፡** Enc. Haml. 8.

ጽዑር፡ part. 1) *cruciatus, excruciatus, tormentis vexatus, doloribus affectus, vehementer dolens:* **ጥቀ፡ጽዑር፡** Matth. 8, 6; ἀδικούμενος Deut. 28, 33; **ፈልጶስ፡ጽዑረ፡ሥጋ፡በመቅሠፍት፡** Sx. Hed. 18; **ቴዎድሮስ፡** (martyr) **ጽዑር፡** Enc. Haml. 10; **በጽዑር፡መንፈስ፡** διὰ στενοχωρίαν πνεύματος Sap. 5, 3; **ሕሙም፡ወጽዑር፡** Chr. Ta. 4; **ጽዑራን፡** Matth. 4, 24; **ጽዑራነ፡ነፍስ፡** Job 3, 20; **ይከውኑ፡ጽዑራነ፡** ἐν ὀδύνῃ Sap. 4, 19. 2) *tormentosus, dolores efficiens:* **ሞተ፡ሞተ፡ጽዑረ፡** M. M. f. 43.

ጻዕር፡ subst. m. et f. (ut Hen. 22, 11; Hos. 5, 13), Pl. **ጻዕራት፡** *cruciatus, tormentum, dolor acerbus* vel *vehemens, dolores, afflictio gravis,* ὀδύνη, ὀδύναι Job 7, 3; Ex. 3, 7; Hos. 5, 13; ὠδῖνες Marc. 13, 8; parturientis: Gen. 35, 18; Kuf. 3; 4 Esr. 10, 17; Lit. 174, 3; **ጻዕረ፡ሞት፡** 2 Reg. 22, 6; Ps. 17, 5. 114, 3; **ዛቲ፡ዐባይ፡ጻዕር፡** Hen. 22, 11; **ጻዕረ፡ደይን፡** 2 Petr. 2, 4; **ዐቢይ፡ጻዕር፡** 4 Esr. 13, 25; πόνος Ps. 7, 15; Job 15, 2; **ጻዕረ፡ሕማም፡** dolores morbi, Jsp. p. 340; κίνδυνος Rom. 8, 35; Hen. 10, 22; ἀνάγκαι Jer. 9, 15; **ዕለተ፡ምንዳቤ፡ወጻዕር፡** Enc. Nah. 16; **በጻዕር፡** Gen. 44, 31; Tob. 3, 10; Hen. 34, 5; **ጻዕራት፡** Hen. 100, 13.

ጸዓሪ፡ n. ag. *cruciator, tortor:* Satanas **ጸዓሬ፡ነፍስ፡** Lud. ex Enc. Tachs. 12 (Tub.: **ፀረ፡ነፍስ፡**).

መጻዕርት፡ subst., Pl. *tormenta, cruciatus:* Diocletianus **አዘዘ፡ስደተ፡ላዕለ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ወመጻዕርተ፡ኵነኔ፡ዕጹብ፡ላዕለ፡መሃይምናን፡** M. M. f. 18.

ጽዕቀ፡ vel **ጻዐቀ፡** (Prf. nondum repertum) I, 1 [vic. **ጦቀ፡ ጠዐቀ፡ዐጠቀ፡** q. v.] *angustum esse, coangustare:* **ለትጽዐቆ፡** ut premas eum, Lud. ex Org. 3.

አጽዐቀ፡ II, 1 *coangustare, coarctare:* SS. Trinitatem **ኢያገምራ፡ርሕበ፡ዓለም፡ወኢያጽዕቃ፡መጽብብ፡ዘመቅዐን፡** Athan. de Trin.; Org. 1. a) *circumplecti:* **ዘሰማየ፡ሰማያት፡ኢያገምሮ፤ዘከርሥ፡ኢያጽዐቆ፡** Deg. b) *in angustias compellere, premere,* Hen. 89, 46; **አጽዐቆ፡በብዙኅ፡ምንዳቤ፡** Enc. Nah. 10. α) *urgere:* Hen. 14, 8; **ሶበ፡አጽዐቆ፡ምንዳቤ፡** F. M. 16, 1. β) *injuria premere:* **እለ፡ያጽዕቁ፡ላዕለ፡እቤራት፡** F. N. 12. γ) *cogere* (impers., si quidem lectio sana est) Act. 28, 19 rom. c) *molestiam afferre* alicui: **ኢሰሐጦሙ፡ወኢያጽዐቆሙ፡** παρηνώχλησεν Dan. ap. 3, 26; **አጽዕቆ፡** (var. pro **አጽሀቆ፡**) ὀχληρία Koh. 7, 25.

ተጻዐቀ፡ III, 3 (etiam **ተጸዐቀ፡** III, 1 scriptum) *sese invicem premere* ob angustiam loci, de turba, multitudine: Act. 21, 35; sese vulnerarunt **እንዘ፡ይጻዐቁ፡፩ላዕለ፡ካልኡ፡** Macc. f. 2. a) de rebus, ut de fulminibus continuo fragore et fulgure sese quasi prementibus vel excipientibus: **እመ፡ይጻዐቁ፡ነጥረ፡መባርቅት፡** Org. 4. b) *premere* alqm, de multitudine conferta:

አኮሁ፡ሰብእ፡ይጠወቅ፡ወይጸዐቀከ፡ Luc. 8, 45 Platt; **ተጻዕቆት፡** *pressura, necessitas:* አመ፡ተጻዕቆተ፡ትካዝ፡ Fal. ab initio; ባልሐሙ፡እምነ፡ገዓር፡ወተጻዕቆተ፡ግብር፡ዘነበሩ፡በቲ፡ Chr. ho. 27. c) *confertim se premere* ad alqm: quum videret ከመ፡ይጸዐቁ፡ሰብእ፡ኀቤሁ፡ Gad. Za Mich.

ጽዑቅ፡ part. 1) *arctus, angustus:* ጽዕቅት፡ፍኖት፡ Matth. 7, 14; Chr. ho. 29; ፍኖት፡ጽዕቅት፡ወመቅዓን፡ይእቲ፡ Chr. Ta. 29; de area Org. 6. 2) *pressus* augustiis, calamitate, F. N. 5.

ጻዕቅ፡ subst. 1) *angustia, necessitas* (Noth, Drangſal): በዕለተ፡ጻዕቆሙ፡ወጻሕበሙ፡ Hen. 48, 8; ምንዳቤ፡ወጻዕቅ፡ (in Sx. Tub. ወጻሕቅ፡) Enc. Teq. 12. 2) *pressura* multitudinis confertae (Gedränge): ብዙኅ፡ሰብእ፡ውስተ፡ሀገር፡ወኢመክን፡ዕሩቅ፡ዘእንበለ፡ጻዕቀ፡ሰብእ፡ጽፉቅ፡ Jsp. p. 343.

ጽዓቄ፡ subst. *coarctatio*, Lud. sine auct.

ተጻዓቂ፡ n. ag. *coarctator:* መዛሕም፡ (مُزَاحِمْ) ዘበትርኃሜሁ፡ተጻዓቂ፡ Sx. Sen. 19.

መጽዕቅ፡ part. *coarctans, premens:* ሕማም፡ወጽንዐ፡ንዴት፡መጽዕቅ፡ Tab. Tab. 23.

ጽዕብ፡ subst., non nisi in Pl. **አጽዕብት፡** et Pl. Pl. **አጽበዓት፡** repertum [sine dubio i. q. צָבוּעַ ضَبُعٌ] *bestia rapax*, in specie *hyaena:* አጽዕብት፡ (in Cod. Abb. LV: አጽበዓት፡) Hen. 89, 10. 55. (In Voc. Ae. scriptum est አጽበዕት፡).

ጸዐነ፡ I, 1 rarius I, 2 [טָעַן لِـ ظَعَنَ VIII; צָעַן ظَعَنَ; amh. ጫነ፡] Subj. I, 1 ይጽዐን፡ 1) *imponere* onera jumentis, curribus, navibus, c. Acc. oneris: ጸዐነ፡አንስቲያሁ፡ Kuf. 29; ጸዐና፡ (Imprt.) ለእምከ፡ Kuf. 31; c. ዲበ፡ jumenti, currus Jud. 19, 28; Kuf. 31; 2 Reg. 6, 3; c. ላዕለ፡ 1 Reg. 25, 18; ይጽዕኑ፡ላዕለ፡አእዱግ፡ወይነ፡ 2 Esr. 23, 15; c. ውስተ፡ Gen. 42, 26. 46, 5; c. በ፡ Gen. 31, 17; 2 Reg. 16, 2; ይጼዕኑ፡ (v. ይጽዕኑ፡) በአግማል፡ብዕሎሙ፡ Jes. 30, 6; አዘዘሙ፡ይሣየጡ፡በውእቱ፡ንዋይ፡እክለ፡ወይጽዐንዎ፡በአሕማር፡ Jsp. p. 329. 2) *onerare* jumentum, vehiculum Kuf. 18; ጸዐኑ፡አእዱጊሆሙ፡ Kuf. 43; ለአድግሰ፡ጸዐኖ፡ φορτία ὄνῳ Sir. 30, 33; ወነሥአት፡ወጸዐነት፡አብቅሊሃ፡ Judith 15, 11. 3) *jungere* plaustrum jumento, ut videtur: ወእጼዕን፡ሰረገላ፡ዲበ፡መሠንየ፡ክሳዱ፡ Hos. 10, 11 var.

አጽዐነ፡ II, 1 et 2 1) insidere facere i. e. a) *equitare facere* vel *jubere:* Marc. 11, 7; ውስተ፡ፈረስ፡ Gen. 41, 43; ዲበ፡በቅል፡ 3 Reg. 1, 33; ያጽዕንዎ፡ (Subj.) ዲበ፡ፈረሱ፡ Esth. 6, 9. 11. b) *invehi facere* vel *jubere:* ዲበ፡ሰረገላ፡ Kuf. 40. 44; trsl.: Ps. 65, 10; ወዲበ፡ልዑላት፡ያጼዕነኒ፡ Hebr. 3, 19 var. 2) *onerare* jumentum (si non: *sternere*) Kuf. p. 68 var.

ተጽዕነ፡ III, 2 1) *conscendere* jumentum, vehiculum, c. Acc. jumenti 2 Reg. 13, 29; 1 Reg. 25, 42; ተጽዕኖ፡ (Inf.) አድግት፡ Enc. Mag. 22; vel navis: ተጽዕነ፡ሐመረ፡ Jsp. p. 295. 303; c. ዲበ፡ jumenti 1 Reg. 25, 20; c. በ፡ jumenti Gen. 24, 61, vel navis: ሶበ፡ከልእዎ፡ይጸዐን፡በሐመር፡ Enc. Haml. 7; abs.: Matth. 21, 7; ተጸዐኑ፡ ἐπίβητε Jer. 26, 4. 2) *vehi*, a) *equitare*, c. ዲበ፡, ut: ዲበ፡እንስሳ፡ Kuf. 50; ዲበ፡ፈረስ፡ Zach. 1, 8; Jer. 22, 4; c. ላዕለ፡, ut: Jud. 5, 10; magus ዐርገ፡ሰማየ፡እስመ፡ይጼዐን፡ላዕለ፡አጋንንት፡ Clem. f. 253; c. በ፡, ut Jer. 6, 23. 17, 25; ተጽዕነ፡በአጋንንት፡ Clem. f. 254: c. Acc.: Luc. 19, 30; Apoc. 6, 2; ፈረስ፡ወዘይጼዐኖ፡ Job 39, 18; ፈረስ፡እንተ፡ይጼዐን፡ንጉሥ፡ Esth. 6, 8. 8, 14; Jes. 21, 7. 36, 8; ዘይክል፡ተጽዕኖቶሙ፡ 4 Reg. 18, 23; ተምህረ፡ተጽዕኖ፡ፈረስ፡ወነዲፈ፡ቀስት፡ Sx. Sen. 29; Haml. 15 (vid. ጽኑዕ፡); ተጽዒኖ፡ cum equitaret Clem. f. 253. b) *inveh* curru, al., c. በ፡, ut: በአፍራስ፡ወበሰረገላ፡ይጼዐኑ፡ Jer. 6, 23. 17, 25; c. ላዕለ፡ Ps. 17, 12; c. ዲበ፡ Jer. 22, 4; c. Acc.: ሰረገላ፡ወዘይጼዐኖሙ፡ Jer. 28, 22; ሰረገላ፡በኀበ፡ይጼዐን፡ Hen. 73, 2; Lit. 172, 1. c) *vehi* in nave, *navigare:* እለ፡ይጼዐኑ፡ውስተ፡ሐመር፡ Sx. Masc. 25; ንሕነ፡ተጽዕነ፡ውስተ፡ሐመር፡ Sx. Pag. 3. d) trsl.: α) *insidere:* ይጼዐን፡ቀመረ፡ insidet fornici, Lud. e Lit. Orth. β) *obsidere:* ተጽዕነ፡ላዕሌሁ፡ሰይጣን፡ Sx. Masc. 19. 29 al. — *Voc. Ae.:* ተጽዕነ፡ዘ፡ሰረረ፡በረረ፡ይ፡

አስተጸዐነ፡ IV, 2 *facere ut* alqs *invehatur, equitet, insideat:* Sx. Teq. 9 (vid. sub መስተበቅል፡ c. 511); አዘዘ፡ይኩንንዎ፡ወያስተጽዕንዎ፡ላዕለ፡ኀንባዝ፡ወዐጸርዎ፡ (aliàs ያዕርግዎ፡ዲበ፡ኀንባዝ፡) Sx. Sen. 5. — (Quod Lud. affert: *imposuit jugum* duobus vel pluribus, *copulavit jugo* duas vaccas, 1 Reg. 6, 7, nescio unde sumserit).

ጽዑን፡ part. 1) a) *impositus* jumento, vehiculo: panis ዘጽዑን፡በአድግ፡ Enc. Jac. 11. b) *insidens, equitans:* እኁዘ፡ልጓመ፡ፈረስ፡ዘአቡሁ፡እንዘ፡ሀሎ፡ (sc. pater) ጽዑን፡ዲቤሁ፡ Sx. Teq. 14; ውእቱ፡እንዘ፡ጽዑን፡ምስሌሁ፡ዲበ፡ፈረስ፡ Sx. Hed. 25. 2) *onustus, oneratus sarcinis:* ἐπισεσαγμένοι Jud. 19, 10; 2 Reg. 16, 1; ገመል፡ጽዑን፡ Sx. Haml. 25; c. Acc. oneris: ጽዑን፡አግማሊሁ፡አፈዋተ፡ Gen. 37, 25; per st. c.: ጽዑናነ፡ሕግ፡ onerati lege, Lud. e Mss. Colb.

መጻዕን፡ part. *eques*, መጻዕናን፡ (v. መስተጽዕናን፡) Deut. 20, 1.

መስተጽዕን፡ part. *vehens* a) plerumque: *equitans, eques*, sive seq. nomine jumenti, ut: መስተጽዕናነ፡አፍራስ፡ Job 1, 17; Jes. 22, 6. 36, 9; Hez. 23, 6. 23. 38, 15; Judith 2, 5; 1 Reg. 13, 5; 4 Reg. 7, 14; Ex. 14, 23. 15, 1 al.; sive omisso: Jes. 21, 7; Jer. 26, 4. 28, 21; Judith 9, 7; Nah. 3, 3; 1 Par. 19, 6. 7 al. b) curribus: Ex. 14, 23. 15, 4; Deus መስተጽዕን፡ኪሩቤል፡ Org. 1. c) navibus (*nauta*): Hez. 27, 29.

ጽዕደ፡ i. q. ጽሕደ፡

አጽዐደ፡ II, 1 *laevem, mollem reddere* unguento: አጽዕድ፡በቅብእከ፡ለነፍስየ፡ሳሕካ፡ Enc. Genb. 8.

ጽዑድ፡ part. *laevis, mollis, tener:* ጽዑድ፡ዘ፡ልሕም፡ (v. ልም፡), Voc. Ae.

ጽዕድ፡ subst., ut videtur *dolium:* ጽዕድ፡ስቍርት፡ዘማዊት፡ πίϑος τετρημένος Prov. 23, 27; at quaeritur, annon interpres πίϑυς legerit et ጽዕድ፡ alia forma nominis ጽኍድ፡ *juniperus, cedrus* sit.

ጸዐዳ፡ *albus* vid. sub ጸዕደወ፡

ጸዕደወ፡ quadrl. I [a Ges. in thes. p. 1328 relatum ad שִׂיד *calx;* at quaeritur, annon sicut صخد et صهل cum radicibus late propagatis, a צח, צחה, זח incipientibus (Ges. p. 1162) componendum sit] *candidum, album esse* vel *fieri, albere* *albescere*, (*canescere*): ጻዕደዉ፡እምበረድ፡ Thren. 4, 7; Hen. 14, 20. 106, 10; Num. 12, 10; Lev. 13, 2 (τηλαυγής); Marc. 9, 3; Joh. 4, 35; μεταβάλλει λευκή Lev. 13, 3 seq.; Ps. 50, 8; ይጸዐዱ፡አርእስተ፡ደቂቆሙ፡በሢበት፡ Kuf. 23; እመ፡ጻዕደወ፡ቋዕ፡ከመ፡ራዘ፡ Kuf. 23; ለእመ፡ጻዕደወ፡ቋዕ፡ከመ፡በረድ፡ይከውን፡አብድ፡ጠቢብ፡ Fal. f. 66; M. M. f. 44 (vid. ነጸፍጸፍ፡); ጻዕድዎት፡ Sir. 43, 18 var. — *Voc. Ae.*: ጻዕደወ፡ዘ፡ነጸ።

አጻዕደወ፡ II *dealbare, albare, album* (,*canum*) *facere*: አጸዐድዎ፡ከመ፡በረድ፡ Jes. 1, 18; ዘሕብረ፡ቀይሕ፡ያጸዐዱ፡ከመ፡ፀምር፡ Rel. Bar.; በዘ፡አጻዕደወት፡አዕጹቂሃ፡ Joel 1, 7; ኢይክል፡ከማሁ፡አጻዕድዎቶ፡ Marc. 9, 3; ኢትክል፡አጻዕድዎ፡አሐተ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡ Syn. f. 295.

ጽዕድው፡ part., f. ጽዕዱት፡ *candidus, albus*, Cant. 8, 5; Apoc. 21, 11; de equis Zach. 6, 3 var.; asinis Jud. 5, 10; አጽፋርኪ፡ጽዕዱት፡ I Sal. Mar. 25; ጽዕድዋን፡አርጋብ፡ Enc. Ter 11; Lud. ex Enc. Ter 3; Pl. f. ጽዕድዋት፡ Lud. e Mss. Colb.

ጻዕዳ፡ et **ጸዐዳ፡** adj., m. et f., Pl. ጸዓድው፡ (passim ጸዐደው፡ vel ጸዓደው፡ scriptum), *candidus, albus, canus*: ጻዕዳ፡ወቀይሕ፡ Cant. 5, 10; ልብሱ፡ጸዐዳ፡ከመ፡በረድ፡ Dan. 7, 9; Enc. Genb. 17; ዘጸዐዳ፡ጸጕሩ፡ Gen. 30, 32; Ex. 4, 6. 16, 14; Lev. 13, 4. 24; Apoc. 1, 14. 20, 11. 22, 1; ረሲይ፡ጸዐዳ፡ Matth. 5, 36; de dentibus Gen. 49, 12; ovibus 31, 8; Hen. 90, 32; equis Apoc. 6, 2. 19, 11. 14; አፍራስ፡ጸዓድው፡ (v. ጸዓደው፡) Zach. 1, 8. 6, 3. 6; ጸዓድው፡አልባስ፡ Apoc. 4, 4; Joh. 20, 12; Hen. 90, 21. 22; አክሊላት፡ጸዓድው፡ Org.; አስተርአየ፡ጻዕዳሆን፡ለእማንቱ፡አብትር፡ τὸ λευκόν Gen. 30, 37. a) *purus*: ወይን፡ጻዕዳ፡ οἶνος διυλισμένος Am. 6, 6. b) መሬት፡ጸዐዳ፡ *calx* Deut. 27, 2.

ጽዕዱት፡ subst. (part. fem.) *candor* nivis: ዕጹብ፡ለዐይን፡ሥን፡ጽዕዱቱ፡ (v. ጻዕድዎቱ፡) Sir. 43, 18.

ጽዕዳዌ፡ subst. *candor, albitudo*, (*canities*): ጽዕዳዌ፡ፀምር፡ Chr. Ta. 12; ጽዕዳዌ፡ወልታ፡ Enc. Masc. 29; እግዚ"፡አክበረከ፡ (o senex) በጽዕዳዌ፡ጸጕር፡ Chr. Ta. 7.

ጽዕዳዊ፡ et **ጻዕዳዊ፡** adj. rel. *albus*, Voc. Ae.

ጸዐድዒድ፡ adj. *candicans, albicans, albidus*: Lev. 13, 19. 24. 38; ሕብራት፡ጸዐድዒዳን፡ Fal. f. 16; አፍራስ፡ጸዐድዒዳን፡ (Zachariae proph.) M. M. f. 59; ናርዶስ፡ዘጸገየ፡በጸዐድዒድ፡ Org. 2; አጽጌያት፡ሥነከሙ፡ጸዐድዒዱ፤ይርአይ፡እግዚ"፡እምሰማይ፡ወረዱ፡ Enc. Masc. 28.

ጸዐጠ፡ I, 1 [سَعَطَ et صَعَطَ] Subj. ይጽዐጥ፡ 1) *condire unguenta, aromata*, ea *parare miscendo* vel *temperare*: Org. 5; ዐቀብተ፡ሥራይ፡ዘይጽዕጡ፡ፈውሰ፡ለቍሱላን፡በዘይተ፡ሃይማኖት፡ M. M. f. 214; ዘጸዐጠ፡ዕፍረተ፡ትንቢተ፡ነቢያት፡በዘይተ፡ሃይማኖቶሙ፡ለሐዋርያት፡ f. 229; ዕፍረት፡ዘእደ፡ዮሴፍ፡ጸዐጠ፡ Sx. Mag. 27; ጽዒጥ፡ *mixtura* vel *conditura unguenti, unguentum conditum*: ጽዒጥ፡ዘጸዓጢ፡ Ex. 30, 25. 32; in C Ex. 37, 29 sec. Hebr. (Octat. Comm. p. 93, ubi pro ጽ[ዑ]ጥ፡ restituas ጽዒጥ፡); ጽዒጥ፡ወዕጣን፡ Macc. f. 15; አእዳወ፡ፍቅርኪ፡በላዕሌየ፡ይጽዐጣ፤ (scriptum est ይጸዐጣ፤) ዕፍረተ፡መዐዛ፡በቅብእ፡ዘብዙኅ፡ሤጣ፡ Enc. Nah. 16. 2) *condire* aromatibus vel unguentis cadaver: ጸዐጡ፡ (Imprt.) ሥጋየ፡በከርቤ፡ወበሰሊክ፡ Abush. 47. — *Voc. Ae.*: አጽዐጠ፡ብ፡አጸፈጠ።

ጽዑጥ፡ part. *conditus aromatibus, odoratus*: አፈዋተ፡ርሔ፡ጽዑጣን፡ዘይትዐቀብ፡በቀርን፡ቅብእ፡ዘጽዮን፡ M. M. f. 49; Org. 2; ዕፍረተ፡መዐዛ፡ጽዑጥ፡ Enc. Jac. 10; እንዘ፡ይቀብርዎ፡ረከቡ፡ክርታሰ፡በእዴሁ፡ጽዑጠ፡ (at legendum videtur ዕቡጠ፡) Sx. Teq. 14.

ጸዓጢ፡ n. ag. *unguentarius, pigmentarius*, Ex. 30, 25. 32.

መጽዕጥ፡(**መጻዕጥ፡**) part., m. et f., id.: ይነሥእ፡አዋልዲክሙ፡ለመጽዕጣት፡ (v. ለመጻዕጣት፡) 1 Reg. 8, 13.

ጻዕፍ፡ subst. [صَعْفٌ vinum confectum ex contusis relictisque uvis, etiam ex melle] *vinum mustum* (Lud.: *potus recens*, sive *vinum* sive *hydromeli* fuerit): οἶνος νέος Jes. 49, 26; Luc. 5, 39; Act. 2, 13 (ጸዐፍ፡ in N. T. rom.); አስተዳልዉ፡ (Imprt.) ፳፻ በመስፈርተ፡ኔባል፡ጻዕፈ፡ወይን፡ወ፳፻ በመስፈርተ፡ኔባል፡ሜሰ፡ወምዝርሰ፡ብዙኅ፡ከመ፡ማይ፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.*: ጻዕፍ፡ብ፡ጉሽ፡ጸጅ፡; *aliud*: ጻዕፍ፡ዘ፡ጕለሻ።

ጼሐ፡ I, 1 [סָחָה סוּחַ سَحَا *verrendo removit*; an etiam صَاعٌ صَاعَةٌ *terra plana?*] Subj. ይጺሕ፡, (purgare), *aequare, complanare*, a) viam, *sternere, munire*: ጺሑ፡ፍኖተ፡ቅድመ፡ገጹ፡ (καθαρίσατε) Jes. 57, 14; ጺሑ፡ፍኖተ፡ለሕዝብ፡ 62, 10. 40, 3; Ps. 77, 55; ጼሕከ፡ፍኖተ፡ 79, 10; Matth. 11, 10; ኢጼሐ፡መንገዶ፡ Jer. 10, 23; Jsp. p. 358 (vid. sub ኰስተረ፡); ንጺሕ፡ፍኖተ፡ለሐመርን፡ Clem. f. 129; omisso ፍኖተ፡, Enc. Hed. 17. b) alia, ut colles, tumulos, salebrosa: እጺሕ፡ሎሙ፡አድባረ፡ወኵሎ፡ፍኖተ፡ Jes. 49, 11; መብእሰ፡ 42, 16; cineres busti: ዘጼሑ፡ሐመደ፡ Enc. Hed. 7. — *Voc. Ae.*: ጼሐ፡ኰስተረ፡ቀጽዐ፡ዘ፡ጸረገ፡; *aliud*: ጼሐ፡ዘ፡ጸረገ፡መንጸረሂ፡ይ፡ቈለዘሂ፡ይ፡

ተጼሐ፡ III, 1 *aequari, complanari*, a) *sterni, muniri*, de viis: ትጸያሕ፡ፍኖተ፡ራትዓን፡ Jer. 26, 7; ተጼሐ፡ሎቱ፡ፍኖት፡ Jsp. p. 372; አድባር፡ተፈሥሑ፤አውግር፡ተሐሠዩ፤ወፍናው፡ተጼሑ፡ Mavâs. n. 64. b) de aliis rebus: ሀለወ፡ይጸያሕ፡ዐውዱ፡ለማኅፈድ፡ ὁμαλὰ γενέσθαι Herm. p. 85; ይጸያሕ፡ሎቱ፡ኵሉ፡ግብር፡ πάντα εὐκόλως φέρει Chr. Ta. 26 (vid. etiam ጽዩሕ፡)

ጽዩሕ፡ part. *complanatus, planus*, a) *stratus, munitus*, de via: ፍኖት፡ጽዩሕ፡ወርኁብ፡ ἡ λεωφόρος Chr. Ta. 19; ነሐውር፡በፍኖተ፡ንጉሥ፡ጽዩሕ፡ Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5. b) *expeditus, pervius, facilis*: ኵሉ፡ግብር፡ይከውን፡ጽዩሐ፡በኀቤነ፡ πάντα ἡμῖν ῥᾷστα φανήσεται Chr. Ta. 26; ጽይሕት፡ግብር፡ (opp. ዕጽብት፡) Phlx. 3 (vid. etiam ተጼሐ፡).

ጸይሕ፡ et **ጽይሕ፡** subst., *complanatio* vel *planum*; ፍኖተ፡ጸይሕ፡ et ጽይሕ፡ *via strata, plana*, M. M. f. 362.

ጸያሒ፡ n. ag. *complanator* viae: ዮሐንስ፡ጸያሔ፡ፍኖት፡ Syn. f. 338; Genz. f. 116 (ubi ጼያሔ፡ scriptum est); Org. 4; ጸያሒ፡ (omisso *viae*) Kedr f. 59.

ምጽያሕ፡ subst. *via trita, strata, publica*: ምጽያሐ፡ንጉሥ፡ ἡ βασιλικὴ τρίβος, Cyr. c. Pall. f. 98.

መጽያሕት፡ subst. *locus complanatus, pervius*, in specie *via trita, strata, munita, publica*: ይኩን፡ኵሉ፡መብእስ፡መጽያሕተ፡ εἰς εὐθεῖαν Jes. 40, 4; ስእኑ፡ሐዊረ፡መጽያሕት፡ Jes. 59, 14; ፍኖተ፡ጽኑዓን፡መጽያሕት፡ τετριμμέναι Prov. 15, 19; ወይከውን፡መጽያሕተ፡ δίοδος Jes. 11, 16;

ዐርዩ፡መጽያሕቶ፡ τὰς τρίβους 40, 3. 42, 16. 43, 16; ከመ፡ይሖር፡መጽያሕት፡ Bar. 5, 7; 1 Reg. 6, 12; Matth. 3, 3; Luc. 3, 5; ፍኖት፡መጽያሕት፡ et ፍኖተ፡መጽያሕት፡ Num. 20, 17. 21, 22; Jer. 38, 9; Jes. 51, 10. 49, 9 var.; Org. 2.

ጸያቂ፡ n. ag. est epitheton Satanae, quod Lud. exponit *perditor*, *corruptor*; nescio an rectius interpretandum fuerit *oppressor* vel *strangulator* [ضاق ጸዐቀ፡ጠቀ፡] Lit. 175, 4; Syn. p. 310; እስመ፡ጸያቂ፡ውእቱ፡ከመ፡አቡሁ፡ዲያብሎስ፡ Macc. f. 16.

ጼነወ፡ quadrl. I [شَمَّ, סַמִּים ܣܡ̈ܐ] *olere, redolere, odorem spirare* vel *exhalare*: ዘሠናየ፡ይጼኑ፡ Org. 1; c. Acc. rei, quam quid redolet: ዘትጼኑ፡ቆዐ፡ Enc. Teq. 7. a) ubi de odore ipso praedicatur, *efflari, spirare*: ይጼኑ፡ጺአቶሙ፡ ἀναβήσεται Jes. 34, 3; ወጼነወ፡ጼና፡ምዑዝ፡ፈድፋደ፡ Sx. Teq. 20. b) c. Acc. pers., *obolere* alicui (mutata constructione Latine verbo *olfacere* interpretari licet): ጼነዎ፡ጼና፡ዕፍረት፡ Sx. Jac. 5; Gen. 27, 27; Hen. 24, 4; ወሶበ፡ጼነዎ፡ውእቱ፡ (v. ለውእቱ፡) ጋኔን፡ይጕይይ፡ Tob. 6, 18; ወሶበ፡ጼነዎ፡ጼናሁ፡ለዝክቱ፡ጋኔን፡ጐየ፡ Tob. 8, 3.

አጼነወ፡ II *olfacere, odorari*, c. Acc.: Gen. 8, 21; Kuf. 6. 26; Lev. 26, 31; Am. 5, 21; ኢአንፎሙ፡ለአጼንዎ፡ነፋስ፡ Sap. 15, 15; Ex. 30, 38. a) abs.: Deut. 4, 28; Ps. 113, 14. 134, 17; ኢእሙንቱ፡ያጼንዉ፡ Sir. 30, 19; አጼንዎ፡ *olfactus, odoratus* vid. ሕዋስ፡ b) *odorari* i. e. *odoratu explorare*, c. Acc.: Gen. 27, 27; abs.: Lit. 170, 3. c) *praesagire*: እምርሑቅ፡ያጼንዎ፡ለቀትል፡ ὀσφραίνεται Job 39, 25. d) trsl.: *sentire*, ፈትል፡ሶበ፡ያጼኑ፡እሳተ፡ Jud. 16, 9. 15, 14.

ጼና፡ subst., plerumque m., *odor*, quem alqd exhalat: Gen. 27, 27; Cant. 4, 11; Tob. 8, 3; አልቦ፡ላዕሌሆሙ፡ጼና፡ዘእሳት፡ Dan. 3, 27; ጼና፡ተይ፡ Hen. 67, 6; ጼና፡ዕፍረት፡ Sx. Jac. 5; ጼና፡መዐዛ፡ Kuf. 21. 26; ጼና፡ሠናይ፡ Hen. 32, 3; ጼና፡ሠናይ፡መዐዛ፡ Lit. 163, 2; ጼና፡ምዑዝ፡ Sx. Teq. 20; ጥዑም፡ጼና፡ Lud. ex Enc. Nah. 16; ጥዑም፡ጼና፡መዐዛሁ፡ Mavâs. n. 12; ጼና፡ሕሡም፡ወጽዩእ፡ወፍጉግ፡ጥቀ፡ Genz. f. 156; ጼና፡ጽዩእ፡ Sx. Nah. 3; Enc. Mag. 14; trsl.: ንኩን፡ንጼሓነ፡እምኵሉ፡ጼና፡ኀጢአት፡ Lit. 163, 2; de *fama bona*, quatenus cum *odore* comparatur, Lud. e Vit. Sam.; Enc. Teq. 6.

ጼአ፡ et **ጺአ፡** I, 1 [צֵאָה et צוֹאָה *excrementa*, צוֹא *sordidus*, ܨܐ *foedavit*; Gesenio aliisque propagata videntur a ወፅአ፡ יָצָא, Ges. thes. p. 616, at vid. quae opposuit P. de Lagarde Anmerkungen zur griech. Ueberſetzung der Proverbien p. 90] 1) *foetere*, ὄζειν ይጸይእ፡ተከዚ፡ Ex. 7, 18. 21; ጼአት፡ምድር፡ 8, 10; cadaver ወድአ፡ጼአ፡ Joh. 11, 39; de ossibus Ps. 37, 5; ulceribus: ጼአ፡ቍስሊሁ፡ Jsp. p. 293; Enc. Nah. 21 (vid. sub በኍበኈ፡); ዘይጸይእ፡አፉሁ፡ M. F.; Imprf. ይጼኤ፡ (pro ይጸይእ፡) scriptum est Phlx. 208. 2) *putrescere, computrescere*, manna ዐፅየ፡ወጼአ፡ Ex. 16, 20. 24; fici ኢማሰኑ፡ወኢጼኡ፡ Rel. Bar.; de cadaveribus: Gad. T. H.; ይጸይኡ፡ወየዐፅዩ፡ Jer. 15, 3; ሰብእ፡እምከመ፡ሞተ፡ይጸይእ፡ Job 14, 10; እንዘ፡ሕያው፡ውእቱ፡ትጸይእ፡ነፍስቱ፡ Sir. 10, 9. — *Voc. Ae.*: ጼአ፡ዘ፡ገማ፡; *aliud*: ጼአ፡ዘ፡ፈረፈረ፡; *Rad. Abb.*: ጺአ፡ዘ፡ተላ፡ (at vid. scholion ad ዐፅየ፡).

ጽዩእ፡ part. *foetens, foetidus, putidus*: ጼና፡ጽዩእ፡ Genz. f. 105. 156; Sx. Nah. 3; Enc. Mag. 14; ደመና፡ጽዩእ፡ወጸሊም፡በረድ፡ Enc. Masc. 18; f. ጽይእት፡ Chr. Ta. 25; M. M. f. 36; አይሁዳዊ፡ዕልው፡ወጽልሑው፡ወጽዩእ፡አፍ፡ወርኩስ፡ከናፍር፡ Syn. f. 353; ኀልቃ፡መዋዕልየ፡እንዘ፡ጽዩአት፡ ἐν βρόμῳ (i. e. βρώμῳ) Job 17, 11; ኵሉ፡ሰብእ፡ያንሶስዉ፡ላዕለ፡አብድንት፡ወላዕለ፡ደም፡ጽዩእ፡ Jsp. p. 356; fames tam vehemens erat, እስከ፡በልዑ፡ጽዩአ፡ p. 367.

ጺእ፡ subst. *sordes, foeditas*: gentiles ምሉአነ፡ጺእ፡ወርኵስ፡ወትዕግልት፡ Macc. f. 16.

ጺአት፡ n. act. et subst. 1) *foetor, putor*: የዐርግ፡ጺአቱ፡ Joel 2, 20; ይጼኑ፡ጺአቶሙ፡ Jes. 34, 3; mortuus in sepulchro mutatur in መሬት፡ወሐመድ፡ወዕፄ፡ወጺአት፡ Macc. f. 17; Clem. f. 272; foetor ulcerum Jsp. p. 293; Org. 5; ጼና፡ጺአቱ፡ Mavâs. n. 10. 2) a) *excrementa*, Gad. Ad. f. 76. b) *scoria*: ወርቅ፡ዘይጸሪ፡እምጺአቱ፡ (sic legas) Herm. p. 22.

ጺአት፡ *pratum, pascuum* vid. sub ጺዖት፡

ጼው፡ vel **ጺው፡** subst., (m.) [referendum ad צִיָּה صَوًا quibus potestas *ariditatis* (et *sterilitatis*) inest] 1) *sal*, Matth. 5, 13; Marc. 9, 50; Lev. 2, 13. 24, 7; ዘርአ፡ውስቴታ፡ጼወ፡ Jud. 9, 45; 4 Reg. 2, 20; Kuf. 6; Job 6, 6; Sir. 22, 15. 43, 19; 2 Esr. 7, 22; በጼው፡ኢሮቱኪ፡ Hez. 16, 4; ሐውልተ፡ጼው፡ Gen. 19, 26; ኪዳነ፡ጼው፡ Kuf. 21; ምድረ፡ጼው፡ ἅλιμα Jer. 17, 6; ገዳመ፡ጼው፡ Sx. Genb. 28; ባሕር፡በድወ፡ይመስሎ፡ወቈረ፡ሲኦልኒ፡ከመ፡ጼው፡ Job 41, 23; በሊዐ፡ኅብስት፡ወማይ፡ወጼው፡ F. M. 15, 1. 2) *salsugo, terra salsa* i. e. *sterilis* vel *desertum*: ዘሜጠ፡ለማይ፡ወረሰዮ፡ጼወ፡ εἰς ἅλμην Sir. 39, 23; Ps. 106, 34; ረሰይኩ፡ሎቱ፡ገዳመ፡ንብረቶ፡ወማኅደሪ፡ውስተ፡ጼው፡ ἁλμυρίδα Job 39, 6. — *Voc. Ae.*: ጼው፡ብ፡ጨው።

ጸያፍ፡ adj. *haesitans* lingua, *balbutiens, blaesus* [neque صاف et ضاف *inclinare* et *declinare* (c. عن) neque amh. ጸየፈ፡ (Isenb. p. 190) etymon aptum praebuerint]: ጸያፍ፡ወላዕላዐ፡ልሳን፡አነ፡ ἰσχνόφωνος Ex. 4, 10. 6, 30; ልሳን፡ጸያፍ፡ ψελλίζουσαι Jes. 29, 24. 32, 4; Pl. ጸያፋን፡ Clem. f. 233 (vid. sub ላዕላዕ፡).

ጼጸየ፡ inus., incertae significationis: in Rad. Abb. exponitur *rufare* [צִיץ *flos?*]; at hoc perdubium est.

ምጺጺት፡, **መጼጺት፡** (etiam ምጼጺት፡, ምጽጺት፡, nec non መጺት፡ et መጼት፡), subst. *species corii*, sec. LXX *hyacinthini* vel *ianthini*, sec. Lud. *rubricati*, መሃነ፡ምጺጺት፡ (c. varr.) Ex. 35, 7; ማዕስ፡ዘምጺጺት፡ Ex. 35, 23; Num. 4, 6. 8—14. 25; አምዕስተ፡ምጺጺት፡ Ex. 39, 21 δέρματα ὑακίνθινα. — *Voc. Ae.*: መጼጺት፡ዘ፡የለፋ፡ማዕስ፡; *aliud*: መጼጺት፡ዘ፡አዲም።

ጸዶ፡ vid. sub ጸዳይ፡

ጸደለ፡ I, 1 [צהל زهل?] *splendere, lucere, nitere, collucere*: ብርሃን፡በብሔረ፡ጽልመት፡ዘጸደለ፡ (Lud. ዘአጽደለ፡) Enc. Tachs. 15; አስተርአየ፡ኮከብ፡ዐቢይ፡ዘጸዳሉ፡ብሩህ፡ጥቀ፡ወቍድስኒ፡ይጸድል፡በውእቱ፡ኮከብ፡ከመ፡ጸዳለ፡መዓልት፡ Jsp. p. 377; በእንተ፡ምንትኑ፡ይጸድል፡ገጽክሙ፡

Fal.; ትጸድል፡እምሥነ፡አርዮብ፡ Org. 4; ትጸድል፡ከመ፡ጽጌ፡ረዳ፡ Lud. (ex Org.?).

አጽደለ፡ II, 1 1) *lucem spargere, splendorem emittere, pellucere, collucere, nitere:* ያጸድል፡ διαυγής Apoc. 21, 21; de argento M. M. f. 68; ጸዳለ፡መብረቅ፡ቅድሜሃ፡አጽደለ፤ ወድኅሬሃ፡ነጐድጓድ፡ወሀበ፡ቃለ፡ Enc. Nah. 16. 17 (vid. sub አርያሬስ፡); corona fulgida እንተ፡ታጸድል፡ዲበ፡ርእሶሙ፡ Org. 2) *lucere* vel *splendere facere* vel *sinere:* Judaei ከመ፡ኢያጽድሉ፡ብርሃኖ፡ለወንጌለ፡ስብሐት፡ M. M. f. 378. 3) *illuminare*, Lud. e Ssal. Req.

አስተጻደለ፡ IV, 3 *elucere* vel *apparere facere* alqd, προυποφαίνειν, Cyr. c. Pall. f. 78.

አጽደልደለ፡ quinql. II *micare, coruscare:* ወሐይዝተ፡ብርሃን፤ ወሥን፡ዘያጽደለድል፡ M. M. f. 135.

ጽዱል፡ part. *splendens, nitens, micans, fulgidus:* ይበርህ፡በብርሃን፡ጽዱል፡ λαμπρῷ φωτί Sap. 17, 19; ዛቲ፡ሜላት፡ጽድልተ፡ሥን፡ Chr. Ta. 19; ከዋክብት፡ብሩሃን፡ወጽዱላን፡ Deg.; ማኅቶት፡ጽዱል፡ Enc. Ter 18; dentes ጽዱላት፡ከመ፡ሉል፡ Org.; de facibus micantibus; Org.

ጸዳል፡ subst. (m.), Pl. ጸዳላት፡ *splendor, fulgor, claritas, nitor,* φέγγος Hab. 3, 4; Am. 5, 20; ጸዳለ፡ብርሃን፡ φέγγος Sap. 7, 10; Job 22, 29 var.; Org. 2; λαμπρότης Jes. 60, 3. 59, 9 var.; ጸዳለ፡ከዋክብት፡ብሩሃን፡ ἄστρων ἔκλαμπροι φλόγες Sap. 17, 5; 4 Esr. 6, 14; Jsp. p. 377 (vid. sub ጸደለ፡) Lit. 171, 4; ኵሎሙ፡ሰማያት፡ጸዳል፡ወብርሃን፡ Clem. f. 3; oculi: አጽለመት፡ጸዳላ፡ለዐይኑ፡ Enc. Masc. 25; *nitor* florum Org. 6. a) *nimbus* seu fulgor circum capita sanctorum, Lud. ex Enc. Patr. 8. b) *splendores* i. e. *res splendidae:* መኑ፡ፈጠሮሙ፡ለፀሐይ፡ወለወርኅ፡ወለከዋክብት፡ወለጸዳላት፡ወለብርሃናት፡ Syn. f. 348. c) oculorum *lumen* vel *lumina* igne quasi micantia: ወይጸልማ፡እለ፡ይሬእያ፡በጸዳል፡ (v. በጸዳላት፡) αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς Koh. 12, 3.

ጸድቀ፡ I, 1 [צָדַק ܙܕܶܩ صَدَقَ] Subj. ይጽደቅ፡, (passim ይጽድቅ፡) 1) *justum esse,* Ps. 17, 28. 50, 5. a) *rectum, probum, pium, insontem esse:* Job 4, 17. 10, 15; Jes. 60, 21; Ps. 142, 2; Kuf. 5. 7. 28; Hen. 81, 5; Apoc. 22, 11 rom.; Sir. 7, 5 var. et Prov. 25, 6 var. (vid. ተጻደቀ፡); ጸዲቅ፡ εὐσέβεια 1 Tim. 6, 6 ant. b) *justificari* i. e. *justum declarari* vel *haberi,* δικαιοῦσθαι, ኢይክል፡መዐትም፡ወዐማጺ፡ጸዲቅ፡ Sir. 1, 22. 9, 12. 23, 11; ኢይጸድቅ፡መያሲ፡እምዐምፃት፡ 26, 29. 34, 5; ይጽደቅ፡ Jes. 42, 21; ይጸድቅ፡በኀበ፡እግዚ"፡ 45, 25; Hez. 21, 13; Matth. 11, 19; Luc. 18, 14; Act. 13, 39; Rom. 2, 13. 3, 22. 28. 4, 9. 16. 5, 1; 1 Tim. 3, 16; Tit. 3, 7; Jac. 2, 21. c) *justam causam habere* vel *causam obtinere:* ጸድቀት፡ትዕማር፡እምኔየ፡ Kuf. 41; Gen. 38, 26; Job 11, 2; እፈቅድ፡ጥቀ፡ከመ፡ትጽደቅ፡ Job 33, 32; Jes. 43, 9. 2) *verum esse, verum dicere:* ἀληθεύειν Eph. 4, 15; ለእመ፡ይጸድቅ፡ጳውሎስ፡እንዘ፡ይነግር፡ ἀληθής ἐστιν Cyr. c. Pall. f. 92.

አጽደቀ፡ II, 1 1) *justum* a) *reddere* alqm i. e. *probum, integrum, pium:* Ps. 72, 13; አጽድቅዎን፡ለጻድቃን፡ Clem. f. 108. α) seq. pron. refl.: *praebere* se j.: አጽደቀት፡ነፍሳ፡ዕሉት፡እስራኤል፡እምነ፡ኀስርት፡ይሁዳ፡ Jer. 3, 11. β) *facere ut videatur* alqs. j.: አጽደቂዮን፡ለአኃትኪ፡በኀጢአትኪ፡ Hez. 16, 51. 52. b) *habere* vel *declarare,* Deum 4 Esr. 10, 22; Luc. 7, 29. α) *insontem declarare,* se ipsum 1 Cor. 4, 4; Luc. 10, 29. 18, 9; እለ፡ያጸድቁ፡ርእሶሙ፡በዝ፡ዓለም፡ኃጥአን፡ እሙንቱ፡በቅድመ፡እግዚ"፡ Clem. f. 242. β) *absolvere* in judicio: Ps. 81, 3; እለ፡ያጸድቅዎ፡ለኃጥእ፡ Jes. 5, 23; ከመ፡ታጽድቆ፡ለጻድቅ፡ 2 Par. 6, 23; 3 Reg. 8, 32. γ) *justificare,* sensu theologico: Rom. 3, 26. 4, 5. 8, 4. 30 al. c) *jus* alcjs *vindicare,* c. Acc. pers.: አጽድቁ፡እቤረ፡ Jes. 1, 17; አልጸቀ፡ዘያጸድቀኒ፡ Jes. 50, 8; c. Acc. juris: ያጸድቀኒ፡ (mihi) ፍትሕየ፡ Mich. 7, 9. d) *sanctum habere* vel *sanctificare,* ἁγιάζειν, Ex. 20, 8. 11. 2) *verum* a) *habere:* ነፍስ፡እንተ፡ታጸድቅ፡ቃለ፡እግዚ"፡ Chr. ho. 23. b) *reddere exitu* (vulgo: *verificare*): ያጸድቅ፡ምክረ፡መላእክቲሁ፡ ἀληθεύων Jes. 44, 26. c) *esse comprobare* alqd: ለአጽድቆተ፡ቃል፡ዘንቤ፡ Abush. 31 al.

ተጻደቀ፡ III, 2 1) *sibi justum videri, se justum simulare* (vel *probum, rectum, pium*): እስመ፡ይጼደቅ፡ኢዮብ፡በቅድሜሆሙ፡ Job 32, 1. 2; ኢትጻደቅ፡ (v. ኢትጽደቅ፡) በቅድመ፡እግዚ"፡ Sir. 7, 5; Prov. 25, 6 (v. ትጽደቅ፡); Luc. 16, 15; Matth. 23, 28. 2) *justum se praebere,* Ps. 50, 5 var.; Apoc. 22, 11 Platt (si quidem lectio sana est).

ጽዱቅ፡ part. 1) *justus,* de rebus: ቃል፡ጽዱቅ፡ Ex. 23, 8; መዳልዊከ፡ርቱዕ፡ወጽዱቀ፡ይኩን፡ Deut. 25, 15. a) *probus, pius:* verbum ዘኢኮነ፡ጽዱቀ፡ ἀνόσιον *impium* Cyr. ad Th. f. 9; Cyr. c. Pall. f. 78. b) *justificatus:* ጽድቅት፡ጥበብ፡እምኵሉ፡ውሉዳ፡ Luc. 7, 35 rom. 2) *verus,* de verbis, rebus: Jsp. p. 309; Lud. Comm. hist. p. 503 n. 42; ባሕቱ፡ሃይማኖቱሰ፡ (sc. Petri, quamquam abnegaverat Christum) ትርፍት፡ወጽድቅት፡ይእቲ፡ F. M. 3, 6; Abush. 53.

ጽድቅ፡ subst., m. et f., Pl. ጽድቃት፡ 1) *rectum, jus* et *fas:* ግብሩ፡ርትዐ፡ወጽድቀ፡ Kuf. 7; Ps. 14, 2; Sir. 18, 22. 27, 8; Jes. 5, 7. 51, 1; Prov. 18, 5; ኰንን፡ጽድቀ፡ Prov. 24, 77; ኢኮነ፡ጽድቀ፡በሊዐ፡ዘስርቅ፡ οὐ θεμιτόν ἐστι Tob. 2, 13; ጽድቅ፡ወፍትሕ፡ δικαιώματα καὶ κρίσεις Ex. 15, 25; Luc. 12, 57; Joh. 5, 30; Rom. 7, 12; ጽሒፈ፡ጽድቅ፡ jus edicere, Lud. e Lit. Mss.; ኢዐቀብክሙ፡ኵሎ፡ጽድቃቲሁ፡አላ፡አግዘፍክሙ፡ክሳደክሙ፡ Rel. Bar. a) statui constructo subjunctum vel ዘጽድቅ፡ vel ዘበጽድቅ፡ vel ubi praedicati vice fungitur, *justus:* Deut. 4, 8; ኵነኔ፡ጽድቅ፡ Deut. 16, 18; ቃለ፡ጽድቅ፡ 16, 19; ፍትሐ፡ጽድቅ፡ κρίσις δικαία Jes. 58, 2; Ps. 2, 12. 7, 12; Kuf. p. 75; መዳልዊከ፡ዘጽድቅ፡ይኩን፡ Lev. 19, 36; ኵነኔ፡ዘበጽድቅ፡ Hen. 27, 3; ጽድቅ፡ኵነኔከ፡ Ps. 118, 75. 144 al. b) በጽድቅ፡ *jure, merito,* Gen. 27, 36; Enc. Masc. 17. 2) *justitia* Ps. 7, 9. 34, 27. 44, 9. 49, 7. 71, 1 seq. 95, 13; Jer. 23, 5; Jes. 10, 22. 11, 5. 16, 5. 32, 1 al. a) *innocentia:* ከመ፡ታስተርኢ፡ጽድቅየ፡ Job 13, 18; Jes. 5, 23; Ps. 17, 23. 27. b) *probitas, pietas, virtus, vitae sanctitas:* Ps. 22, 3; Job 29, 14. 35, 8; Prov. 14, 34; Sap. 1, 15. 8, 7; Jes. 1, 21; Matth. 5, 20; Rom. 1, 18. 10, 3 al. crebro; δικαιοσύναι Sir. 44, 10; εὐθύτης Sir. 7, 6; εὐσέβεια Jes. 11, 2; 1 Tim. 4, 7; 2 Tim. 3, 5; ውፁአን፡እምጽድቅ፡ οὐχ ὅσιοι Ps. 42, 1; 1 Tim. 1, 9; 2 Tim. 3, 2. c) *justitia imputata, justificatio:* Gen. 15, 6; Ps. 105, 31; Dan. 9, 24; Rom. 3, 24. 4, 3. 5. 9, 30. 10, 6; Phil. 3, 9; Hebr. 11, 7. d) *beneficentia, misericordia:* በምጽዋት፡ትስረይ፡ኀጢአትከ፡ወበጽድቅ፡ትድኅን፡ Dan. 4, 24; ምጽዋትከ፡ወጽድቅከ፡ (v. ወጸሎትከ፡) Tob. 2, 14. 12, 8. 9; ለነዳያን፡ዘረወ፡ወለምስኪናን፡በጽድቅ፡ Enc. Ter 11; Pl. ጽድቃት፡ *eleemosynae:* ሀበኒ፡ለዘአልብየ፡እምጽድቃቲከ፡አሐደ፤ በከመ፡ወሀብከ፡ለመከን፡ወልደ፡ Enc. Mij. 17. e) *restitutio juris, absolutio:* Jes. 41, 2.

58, 8 al. f) በጽድቅ፡ *juste:* Deut. 1, 16; Lev. 19, 15; Ps. 9, 9; Prov. 28, 18 al. 3) *salus:* ከመ፡ይኩንከ፡ጽድቀ፡ ἵνα εὖ σοι γένηται Ex. 20, 12. (Qui usus loquendi huic interpreti proprius videtur, vid. ጻድቅ፡ n. 1, et አጽደቀ፡ n. 1, d). 4) *veritas,* ἀλήθεια, Sir. 27, 9. 31, 4. 45, 10; Ps. 14, 2. 56, 13. 88, 2. 15; Jes. 42, 3. 48, 1. 59, 14; Jer. 23, 28; Dan. 9, 13; Tob. 7, 10; Prov. 8, 7. 14, 22; 2 Reg. 7, 28; 1 Esr. 3, 12. 4, 37 seq.; Marc. 5, 33; Joh. 5, 32. 8, 32. 16, 13. 18, 38; Rom. 1, 25; Jac. 1, 18; 1 Tim. 6, 5; ኢውፁእኑ፡ነገሮሙ፡እምጽድቅ፡ Cyr. c. Pall. f. 84. a) *verum:* ኢተናገርክሙ፡ጽድቀ፡ ἀληθές Job 42, 7; Hen. 106, 12; እመ፡ነገርክምዎሙ፡ጽድቀ፡ይቀትሉኒ፡ Kuf. 12. 35; Jes. 43, 9; Jer. 9, 5; ጽድቀ፡ትቤ፡ Tob. 12, 4; ኢኮነ፡ጽድቀ፡ቃልክሙ፡ዘነበብክሙ፡ Judith 8, 11; አሐተ፡ጽድቀ፡ τὶ ῥῆμα ἀληθινόν Job 4, 12. b) Statui constructo subjunctum vel ዘጽድቅ፡ vel ዘበጽድቅ፡, vel ubi praedicati vice fungitur, *verus:* Hebr. 8, 2; Joh. 1, 9. 6, 32; ፍሥሓ፡ጽድቅ፡ ἀληθινή Jes. 57, 18; ወይን፡ዘጽድቅ፡ Joh. 15, 1; ዘበጽድቅ፡ 3 Reg. 17, 24; 1 Joh. 5, 20; Joh. 8, 13. 19, 35. 21, 24. c) በጽድቅ፡ *vere, recte, revera* Jes. 10, 20; 2 Petr. 2, 22; Matth. 22, 16; Lit. Joh.; eodem pertinet: ጽድቀ፡ፈከረ፡ ὀρθῶς συνέκρινεν Gen. 40, 16. — *Voc. Ae.:* ጽድቅ፡ዘ፡ዕውነት።

ጻድቅ፡ adj. (part.), f. ጻድቅት፡ 1) *bonus,* physice: ምድር፡ዘጻድቅት፡ Ex. 20, 12 (qui vocis usus huic interpreti proprius est, vid. ጽድቅ፡ n. 3 et አጽደቀ፡ n. 1, d). 2) *justus,* Prov. 29, 7; Zach. 9, 9; Ex. 18, 21; de Deo Ex. 9, 27; Deut. 32, 4; Ps. 10, 7. 118, 137. 128, 4. 144, 17; Job 34, 17; Jer. 12, 1; Apoc. 16, 5; Joh. 17, 25; Rom. 3, 26 al. a) *innocens, insons:* Gen. 18, 23. 25; Ex. 23, 7; 2 Reg. 4, 11; 3 Reg. 8, 32; Job 34, 5; Ps. 93, 21; Matth. 27, 24. b) *integer, probus, sanctus, pius:* δίκαιος Gen. 6, 9. 7, 1; Job 1, 1; Ps. 5, 14. 7, 10. 10, 6. 13, 10. 36, 26. 63, 11. 145, 7; Koh. 3, 16. 7, 15; ነፍስ፡ጻድቅት፡ Prov. 10, 3; ፍጥረት፡ሐዳስ፡ወጻድቅት፡ Kuf. p. 21; ጻድቅት፡ልቡ፡ p. 22; Matth. 1, 19. 5, 45. 9, 13. 10, 41. 13, 43. 49; Marc. 6, 20; al. sexcenties; εὐσεβής Sir. 11, 17. 22. 12, 4. 27, 11. 29; Jes. 24, 16. 32, 8; 2 Tim. 3, 5; ἅγιος 1 Tim. 5, 10; εὐθύς 1 Reg. 29, 6. 3) *verus, verax, fidus,* de personis: ἀληθής, ἀληθινός, Ex. 34, 6; Job 2, 3. 4, 7; Marc. 12, 14; Joh. 3, 33. 7, 18. 8, 26; Rom. 3, 4; 2 Cor. 6, 8; 1 Thess. 1, 9; Apoc. 3, 7. 19, 11; Herm. p. 26ᵃ et ᵇ; πιστός 1 Cor. 1, 9; 1 Thess. 5, 24.

ጽድቃት፡ vid. sub ጽድቅ፡

ጽዱቃዊ፡ adj. rel. *veritatis amans, fide dignus:* ይደሉ፡ለነ፡ከመ፡ንእመን፡ዘይትበሀል፡በእንተ፡ቅዱሳን፡እምዜናውያን፡ወጽዱቃውያን፡ Phlx. 16.

መጽደቂ፡ part. c. term. adj., *justificans:* ሀይማኖተ፡ክርስቶስ፡መጽደቂ፡ Enc. Mag. 22.

ጸደና፡ subst. *apis terrestris* (sec. Lud.: „apis quoddam genus in Aethiopia, paulo majus muscâ, aculeo carens, alvearia sua in terra habens, ubi mel jucundissimum pariter ac saluberrimum idque album gignit"): መዓረ፡ጸደና፡ μέλι ἄγριον Marc. 1, 6 (aliter Matth. 3, 4 in impressis); አንበጣ፡ወመዓረ፡ጸደና፡ተሴሰይከ፡ Deg.

ጼዳኒት፡ (sec. Lud.) subst. [i. e. صَيْدَانَة], fere ubique in Pl.: ጼደናት፡, ጼደናታት፡, ጼዴነታት፡, ጼዴናታት፡, ጼዴኔታት፡, etiam ጼዴናት፡, ጸደናት፡, ጸዴነታት፡ al., *daemonia agrestia* et *sylvestria,* ut *sirenes, onocentauri, fauni,* sec. Lud. *lamia, stryx:* σειρῆνες Jer. 13, 21; ὀνοκένταυροι Jes. 34, 11. 14; አዋልደ፡ጼዴኔታት፡ (c. varr.) θυγατέρες σειρήνων Jer. 27, 39; ይበክዩ፡ከመ፡ጼዴናታት፡ (c. var.) Hen. 96, 2; Org. — *Voc. Ae.:* ጼዴናታት፡ብ፡መጋኛ፡ጕሥምትሂ፡ይ፡ (inter nomina morborum); *aliud:* ጼዴንያት፡ወመጽአሞ፡ዘ፡መልአከ፡ሞት።

ጸዳይ፡ (raro ጸደይ፡) subst. [radix ጸደየ፡ vicina est radici ዐፀደ፡, quam vid. supra c. 1027; praeterea vid. quae de צֵדָה annotavit Ges. in thes. p. 1149 et 1143] *tempus messis,* et ubi de anni temporibus agitur, modo *aestas,* modo *auctumnus,* (nec non *ver,* vid. ጸዳያዊ፡): ማእከለ፡ጸዳይ፡ወዐፂድ፡ Kuf. p. 107; ያዘንም፡ለክሙ፡ጸዳየ፡ወመፀወ፡ βρέξει ὑετὸν πρώϊμον (καὶ ὄψιμον) i. e. pluviam *auctumnalem* (et vernam) Joel 2, 23; ዝናመ፡ጸዳይ፡ወመፀው፡ Zach. 10, 1 (vid. quae sub ተወን፡ c. 570 annotavimus); እግዚ"፡አዘዘ፡ጸዳየ፡ወመፀወ፡ Clem. f. 171. Locos quosdam libri Abushakeriani vid. sub ሐጋይ፡ c. 131, ubi hanc quaestionem uberius tractavimus. (Cfr. etiam Isenb. lex. p. 190 sub voce ጸዳይ፡). — *Voc. Ae.:* ጸዳይ፡ዘ፡ዘመነ፡ማእረር፡; *aliud:* ዘ፡ዘመነ፡መከር፡; *aliud:* ዘ፡መዋዕለ፡ጰንጠቆስጤ።

ጸዳያዊ፡ adj. rel., ad ጸዳይ፡ pertinens i. e. (*autumnalis, aestivus,* nec non) *vernus:* በጥንተ፡ሐመል፡ዘውእቱ፡ዕሪና፡ጸዳያዊ፡ (aequinoctium vernum) Abush. 53; pascha ዘይከውን፡በዘመነ፡ተዐርዮ፡ጸዳያዊ፡ Abush. 38.

ጻዴ፡ nomen literae alphabeti Hebraici decimae octavae, Ps. 118, 137; Thren. 1, 18. 2, 18. 3, 51. 4, 18; ubi de psalmis agitur, siglo ጻዴ፡ Ps. 118, 137—144 notatur.

ጸድፈ፡ I, 1 [صَدَفٌ *pars montis abrupta,* صَدَفَ *declinavit, avertit*] *in praeceps ruere, praecipitari, decidere, devolvi:* ጸድፈ፡እምተሠላስ፡ Act. 20, 9; Luc. 8, 33 rom.; ጸድፉ፡ውስተ፡ባሕር፡ Marc. 5, 13; Matth. 8, 32 Platt; Ex. 21, 33; ትጸድፍ፡ውስተ፡ሲኦል፡ καταβήσῃ Jes. 14, 15; ይጸድፍ፡ኀይላ፡ καταβήσεται Hez. 30, 6.

አጽደፈ፡ II, 1 *praecipitare, praecipitem dare, deturbare, dejicere,* Luc. 4, 29; 4 Reg. 9, 33; Hab. 3, 12 var.; Ps. 55, 7; Dan. 3, 20 var.; አጽደፈኒ፡ቡብረክየ፡ (v. ብረክየ፡) Job 16, 10; ያጸድፎ፡ሕማም፡ወምንዳቤ፡ 15, 24; እምህየ፡አጸድፈከ፡ Jer. 29, 17 var.; Am. 9, 2; Ob. 4; አጽደፍዎሙ፡እምርእሰ፡ውእቱ፡ቀልቀል፡ 2 Par. 25, 12; አጽደፍዎ፡ውስተ፡ሲኦል፡ Hez. 31, 16; Ps. 54, 26.

ጽዱፍ፡ part. *praecipitatus, dejectus,* Lud. sine auct.

ጸድፍ፡ subst., plerumque m., Pl. አጽዳፍ፡, *locus praeceps* vel *praeruptus, praecipitium, hiatus, vorago, abyssus:* እስመ፡ጸድፍ፡ብሔሩ፡ወንቁዕ፡ምድሩ፡ Herm. p. 1. 32. 57; 4 Esr. 5, 4; Macc. f. 20 (vid. ጕጸጕጽ፡); χάσμα 2 Reg. 18, 17; Luc. 16, 26; ወይከውን፡ዐቢየ፡ጥቀ፡ጸድፈ፡ χάος Zach. 14, 4; በውስተ፡ጸድፍ፡አጥፍአሙ፡ ἐν καταβάσει Sir. 46, 6; ጸድፍ፡ሙፃእታ፡(ለፍኖት፡) βόθρος ᾅδου Sir. 21, 10; ፍርሀት፡ወጸድፍ፡ወመሥገርት፡ βόθυνος Jes. 24, 17; Jer. 31, 43. 44 (פַּחַת); βάθος Rom. 8, 39; እግዚ"፡አውደቆ፡ለሰይጣን፡ውስተ፡ጸድፈ፡ገሃነም፡ F. M. 3, 1; አጽዳፍ፡ κρεμαστά Jud. 6, 2; Syn. p. 314 (vid. sub ጕጸጕጽ፡).

ጽድፈት፡ n. act. *praecipitatio,* Lud. sine auct.

ጽጕ፡ *platea* vid. sub **ጸጕጕ፡**

ጸጕር፡ (passim **ጸጒር፡** scriptum) subst., m. et f. [vic. **ሥዕርት፡** שֵׂעָר شَعْر, vid. Ges. thes. p. 1335; Tuch de Aeth. linguae sonorum sibil. natura p. 10 comparandam censet شَجَر stirpem; parum congrua sunt quae Dietrich Semit. Wortforſchung p. 128 conjecit] 1) *pili* corporis animalium: a) hominum α) **ጸጕረ፡ርእስ፡** *capillus* Hen. 106, 2; Macc. f. 20; **ጸጕረ፡ርእስክሙ፡ ኵሎን፡ጐሉቃት፡** Matth. 10, 30. β) barbae: **ኢትንሣእ፡እምጸጕረ፡ጽሕምከ፡** F. N. 11. γ) oculorum: monachus sibi evellebat **ጸጕረ፡ቀራንብቲሁ፡** Sx. Genb. 13. δ) corporis: **ርእሰሂ፡ ወጸጕርሂ፡** Jes. 7, 20. b) bestiarum: *pili*, *vellus*, *villi*, *pellis*, *setae*, ovium et caprarum Gen. 30, 32; Ex. 25, 4. 35, 6; Job 31, 20 var.; Hen. 90, 32; cameli Matth. 3, 4; suis Kuf. 37; **ዘጸጕር፡** *cilicinus*, *villosus*: **ሠቅ፡ዘጸጕር፡** τριχίνη Zach. 13, 4; **ልብሰ፡ጸጕር፡** (poenitentium) Sx. Sen. 3; **አዕርቅተ፡ጸጕር፡** Enc. Haml. 10. 2) *pennae* et *plumae* avium: Lev. 1, 16; aquila **ምሉአ፡ጸጕር፡** Hez. 17, 3 var.; **ጸጕረ፡ጣዎስ፡** Const. Ap. 52. 3) *fibrae* palmae: **አበ፡ጳውሊ፡** indutus erat **ልብሰ፡ዘጸጕረ፡በቀልት፡** Sx. Jac. 2; **አበዊነ፡** (monachi) **ይለብሱ፡ አልባሰ፡ጸጕር፡ዘብቍልት፡** (sic) Sx. Genb. 19.

ጸጓር፡ adj. *pilosus*, *hirsutus*, Gen. 25, 25. 27, 11. 23; Kuf. 19; 4 Reg. 1, 8; **ወከነ፡አርአያሁ፡ለዮሐንስ፡መጥምቅ፡ ጸጓረ፡ኵለንታሁ፡** Sx. Sen. 2.

ጸግበ፡ I, 1 [שָׂבַע ܣܒܰܥ شَبِعَ, amh. **ጠገበ፡**] Subj. **ይጽገብ፡**, passim **ይጽግብ፡**, 1) *satiari*, *saturari*, *satiatum* vel *saturum esse*, cibo: **እስከ፡ንጸግብ፡** Ex. 16, 3. 8; Kuf. 24; **ትበልዑ፡ወትጸግቡ፡** Lev. 25, 19; Deut. 6, 11. 8, 10. 12. 26, 12; Ruth 2, 14; Ps. 21, 28. 36, 20; Jes. 44, 16; 2 Esr. 19, 25; Luc. 6, 25; Matth. 5, 6. 14, 20; Marc. 6, 42. 7, 27; Jac. 2, 16; **ወጸገቡ፡** Joh. 6, 12; **ኢትኩን፡ከመ፡ዘኢይጸግብ፡** *insatiabilis* Sir. 34, 17; **አሰር፡በልዐነ፡ለጸጊብ፡** Thren. 5, 6; potu Act. 2, 13; Ps. 103, 18; trsl.: scortatione Hez. 16, 28. 29; pecunia Hen. 63, 10; Koh. 5, 9; doloribus Job 7, 4; ignominia Thren. 3, 29; Ps. 122, 4; gaudio Sir. 4, 12; bonis Jer. 38, 14; Sir. 37, 24; Prov. 5, 10; aspectu pulchritudinis Dan. ap. 1, 32; vita Kuf. 21, al.; etiam de oculis praedicatur Koh. 1, 8; Prov. 27, 20, de ventre, anima, nec non de inanimatis ut gladio Jer. 26, 10, orco Prov. 27, 20, al.; c. c. Acc.: Ex. 16, 12; **ይጽግቡ፡** v. **ይጽገቡ፡ኀብስተ፡ኀጢአቶሙ፡** Prov. 1, 31; **ጽገብ፡ ኅብስተ፡** 20, 13. 24, 57; **ከመ፡ኢይጽገቡ፡ነኪራን፡ኀይለከ፡** 5, 10; Koh. 5, 9; Job 7, 4; Thren. 3, 29; Ps. 37, 7. 122, 4; **ጸገብክዎ፡ለዕጕሥታር፡** Jer. 15, 17; **ጸገብኩ፡መዋዕልየ፡** Kuf. 21; **ይጸግብ፡ትፍሥሕተ፡** Sir. 4, 12; **ምሕረተ፡** Ps. 89, 16; **እለ፡ይበልዑኒ፡ኢይጸግቡኒ፡** 24, 20; Act. 2, 13; c. **እምነ፡**, ut: Apoc. 19, 21; Luc. 15, 16. 16, 21; **እምኀቡአቲከ፡ጸግበት፡ከርሦሙ፡** Ps. 16, 14; Koh. 6, 3; Hen. 63, 10; **ይጸግቡ፡ እምበረከትየ፡** Jer. 38, 14; Sir. 37, 24; **ለምንት፡ኢትጸግቡኒ፡ እምሥጋየ፡** Job 19, 21; **ኢይጸግብ፡እምደምከ፡** Sir. 12, 16; **ከመ፡ትጽገቡ፡እምአጥባተ፡ትፍሥሕታ፡** Jes. 66, 11; **ከመ፡ ይጽገብዋ፡** (v. **ይጽግብዋ፡**) **እምነ፡ላሕያ፡** Dan. ap. 1, 32; c. **በ፡** et Inf.: Ps. 16, 16; Koh. 1, 8 (var. **ለ፡** vel **እምነ፡**). 2) satiatum i. e. *nausea* vel *taedio captum esse*, *fastidire*: **ከመ፡ኢትጽገብ፡ወኢትቂእ፡** Prov. 25, 16; **ከመ፡ኢይጽገብከ፡ወኢይጽላእከ፡** 25, 17; **አንተ፡ጸገብኪ፡ለምታ፡** Hez. 16, 45.

አጽገበ፡ II, 1 *saturare*, *satiare*, c. Acc. pers.: **ዘበላዕኩ፡ ያጸግበኒ፡** 4 Esr. 9, 28; Ps. 106, 9; Jes. 58, 10; Jer. 5, 7; Hez. 27, 33; Deut. 32, 10; **ከመ፡ያጽግብ፡ነፍሰ፡ርኁብተ፡** Prov. 6, 30; Ps. 90, 16; **ኢያጸግቦ፡ከፍሉ፡ለዐይን፡ሥሡዕ፡** Sir. 14, 9; **ከመ፡ያጽግብ፡ኀበ፡አልቦ፡ዕፅ፡** τοῦ χορτάσαι ἄβατον Job 38, 27; c. dupl. Acc.: Ps. 15, 11. 80, 15. 131, 16; **አጽገበኒ፡ሐምዘ፡** Job 9, 18; **አጽገብካ፡ጻዕረ፡ለከርሥየ፡** 15, 2; Sir. 17, 7; **አጽግቦቶሙ፡ኅብስተ፡** Marc. 8, 4; c. Acc. pers. et **እምነ፡** rei: Ps. 102, 5; **አጽግቦ፡ለርኁብ፡እምእክልከ፡** Jes. 58, 7; **አጽገበ፡**(**ለምድር፡**)**እምነ፡ኵሉ፡በረከቱ፡** Sir. 16, 29; c. **ለ፡** pers.: Ps. 144, 17; Matth. 15, 33; **ዘአሐቲ፡ሐሊበ፡በግዕ፡ያጸግብ፡ለ፪ሰብእ፡** Jes. 7, 22 vrs. alt.; c. Acc. rei: **ያጸግብ፡በረከተ፡** Sir 31, 20.

ተጸግበ፡ III, 1 1) *satiari* cibo ab alio, Lud. e Mss. Colb. 2) *ad satiandum praeberi* alicui, c. Acc. pers.: **ኀደግሙ፡ ስመክሙ፡ወተጸገብክምዎሙ፡ለኅሩያንየ፡** εἰς πλησμονὴν τοῖς ἐκλεκτοῖς μου Jes. 65, 15.

ጽጉብ፡ part. *satiatus*, *satur*: **ነፍስ፡ጽግብት፡** Prov. 27, 7; constr. per st. c.: **ጽጉበነ፡ሐሊብ፡** Hen. 51, 4; Gen. 49, 20; 1 Reg. 2, 5; vel seq. **እምነ፡** Deut. 33, 23; c. **በ፡** Rom. 15, 14. a) *plenus*: **ጽጉባነ፡ኵሉ፡ዐመፃ፡** Rom. 1, 29; Act. 13, 10. b) *taedio* vel *fastidio captus*, c. Acc. rei: **ጽጉብ፡አነ፡መሥዋዕተ፡ሐራጊት፡** (v. **እመሥዋዕተ፡**) Jes. 1, 11; c. **እምነ፡**, ut: **ጽጉብ፡እምነ፡መሥዋዕት፡** Clem. f. 125.

ጽጋብ፡ subst. (semel reperi **ጽገብ፡**) 1) *saturatio* (i. e. epulatio ad satietatem), εὐφροσύνη Esth. 9, 18. 22. 2) *satietas*, *saturitas*: **ጽጋበ፡ከርሥ፡** Prov. 24, 15; **እለ፡ኢያአምሩ፡ጽጋበ፡** Jes. 56, 11; **ኢይከውነክሙ፡ለጽጋብ፡** (v. **ለጽገብ፡**) 55, 2; Lev. 26, 5; Ps. 105, 16; Hez. 16, 49; **ይከሬ፡ ጽጋብ፡** Sir. 11, 27; **ጽጋብ፡ኢይምጽአኒ፡** κοιλίας ὄρεξις 23, 6. 3) *abundantia*, *ubertas* frugum: **ዓመተ፡ጽጋብ፡** (opp. **ዐባር፡**) Kuf. 40; Gen. 41, 29; **መዋዕለ፡ጽጋብ፡** (opp. **ረኃብ፡**) Sir. 18, 25; Enc. Sen. 26.

ጽጉን፡ vid. sub **ጽንጕን፡**

ጽግንት፡ subst., sing. et coll. [referendum videtur ad دجن et دجم, quibus significatus *nubilosi*, *obscuri*, *tenebrosi* inest] *vespertilio*, νυκτερίς Lev. 11, 19; Deut. 14, 18; Ep. Jer. 21; **እኍሆሙ፡** (v. **እኍሆን፡**) **ለጽግንት፡** ἀδελφὸς σειρήνων Job 30, 29. — *Voc. Ae.*: **ጽግንት፡ዘ፡የሌት፡** (v. **የሌሊት፡**) **ዖፍ፡**

ጸገወ፡ I, 2 [non ad شكم شكك (**ዘገነ፡**), sed ad זגג et זכה זכך, quibus vis *puritatis* inest, referendum videtur; a *puritate* facile derivatur *pietas* et *benignitas*, cfr. زكا et بِرّ] *beneficia* vel *gratiam exhibere*, *gratificari*, *donare*, *dono dare*, c. **ለ፡** pers.: **ለዘሞተ፡ኢትኅድግ፡ጸግዎ፡** μὴ ἀποκωλύσῃς χάριν Sir. 7, 33; **ለነፍሱ፡ይጠውዕ፡ለመኑ፡ሀለዎ፡ይጸጉ፡** τίνι ἀγαθὸς ἔσται 14, 5; Asc. Jes. 6, 9; c. Acc. pers. (*alicui*): 4 Esr. 7, 39; **እምድኅረ፡ጸገውከ፡** μετὰ τὸ δοῦναι Sir. 41, 22. 32, 11; Eph. 4, 32; Col. 3, 13; c. dupl. Acc.: Gen. 47, 22; Lev. 6, 13; Jud. 1, 14; 3 Reg. 10, 13; **ጸገዋ፡ንጉሥ፡ ለአስቴር፡ኵሎ፡ዘቦ፡ለሐማ፡** Esth. 8, 1; **ጸገውኒዮ፡ሀየንተ፡ ዐስብየ፡** Tob. 2, 14; 1 Esr. 1, 7; **ጸግወነ፡ነፍሰ፡እለ፡ባላሕከ፡** Kuf. 13; Sir. 20, 14; **እስመ፡ሠናየ፡ጸጋ፡እጼግወክሙ፡** Prov. 4, 2; Marc. 15, 45; Rom. 8, 32; Phil. 1, 29. 2, 9; **እመ፡**

ኢጸገወ፡ (v. ኢጸገዎሙ፡) እምሠናይቱ፡ 4 Esr. 7, 42; ለብዙኃን፡ ዕዉራን፡ ጸገዎሙ፡ ይርአዩ፡ Luc. 7, 21. a) *condonare, largiri*: ጸግዉኒያ፡ ለዛቲ፡ አበሳየ፡ 2 Cor. 12, 13. b) *munificum esse* erga alqm, Lud. ex Hom. Greg.

ተጸገወ፡ III, 2 *beneficiis, donis affici* vel *ornari*, *dono* vel *gratis accipere* alqd: ይጼገዉ፡ እምኔሁ፡ Jsp. p. 351; c. Acc. doni vel rei: ከመ፡ ትጸገዉ፡ ሕይወተ፡ በኀበ፡ እግዚ"፡ Did. 9; እምድኅረ፡ ተጸጎነ፡ ክብረ፡ Clem. f. 260; ዘተጸጎኩ፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ እምኔከ፡ Jsp. p. 338; አእምር፡ ዘተጸገውከ፡ Did. 9; መበለታት፡ ይንሥኣ፡ ዘተጸገዋ፡ በአኰቴት፡ Did. 20; ተጸገወ፡ ኪዳነ፡ እምኀበ፡ እግዚ"፡ Sx. Teq. 14; ተጸገዉ፡ ዘንተ፡ ወልደ፡ (a Deo) Sx. Sen. 4; ዘንተ፡ ኵሎ፡ ተጸጊዎ፡ Org. 4.

ተጻገወ፡ III, 3 *sibi invicem gratiam exhibere*, i. e. a) *donare*: ይጻገዉ፡ በበይናቲሆሙ፡ አምኃ፡ Apoc. 11, 10. b) *largiri, condonare*: Eph. 4, 32; Col. 3, 13 Platt.

ጽግው፡ part. *beneficiis, donis affectus*, Lud. sine auct.

ጸጋ፡ subst., m. et f., Pl. ጸጋት፡ 1) *gratia*, a) *favor, benignitas*, χάρις, Koh. 9, 11; ዕሴተ፡ ጸጋከ፡ ትረክብ፡ Sir. 7, 33. 40, 17; Luc. 2, 40; Joh. 1, 16; Rom. 1, 5. 7. 3, 24. 5, 2. 6, 1. 11, 6; 2 Cor. 6, 1; Hebr. 4, 16; 2 Tim. 1, 9; Judae 4 al.; ጸጋ፡ እግዚ"፡ የሀሉ፡ ምስሌክሙ፡ Rom. 16, 20; Kid. f. 12; ሀብተ፡ ጸጋ፡ Clem. f. 5. b) *suavitas, venustas*: Hen. 46, 1. 2) *donum gratiae, beneficium, donum, munus, dona*: δῶρον Prov. 4, 2; እስመ፡ ሠናይ፡ ጸጋ፡ ይእቲ፡ ምጽዋት፡ Tob. 4, 11; ጸጋሁ፡ ለእግዚ"፡ ትዜውሮሙ፡ ለጻድቃን፡ δόσις Sir. 11, 17; ጸጋሆሙ፡ ለአብዳን፡ አልባቲ፡ ሞገስ፡ χάριτες Sir. 20, 13; ጸጋ፡ ሃይማኖት፡ ኅሬት፡ Sap. 3, 14; በጸጋ፡ εἰς δόματα 2 Par. 2, 10; Ps. 69, 19. 126, 4; Fal. f. 57 (vid. sub እንጐርጐረ፡); χάρισμα, χαρίσματα Rom. 1, 11. 5, 15. 6, 23. 11, 29. 12, 6; 1 Cor. 1, 7. 12, 30. 31 al.; ጸጋት፡ Kid. f. 87; Const. Ap. 48. 49; Lit. 175, 3. a) በጸጋ፡ *gratis*, Matth. 10, 8; በጸጋ፡ ወሀብኩክሙ፡ ሠናያተ፡ ሀብተ፡ ወአንትሙኒ፡ በጸጋ፡ ሀቡ፡ Clem. f. 45. b) Dei munera i. e. *bona, opes*: mulier ዘባቲ፡ ብዕል፡ ወጸጋ፡ ስፉሕ፡ ወአግብርት፡ ወአእማት፡ Jsp. p. 368; ሰብአ፡ ጸጋ፡ *locupletes, fortunati* (adjectum est: ኵሎሙ፡ እለ፡ ቦሙ፡ ንዋይ፡) p. 354.

ጸጋዊ፡ n. ag., f. "ዊት፡, Pl. m. ጸጋውያን፡, *liberalis, munificus, donator, largitor*: ብእሲ፡ ጸጋዊ፡ ወመሓሪ፡ Kuf. p. 134; ለጸጋዊ፡ ይድኅርዎ፡ በሥነ፡ ምግባሩ፡ Sir. 34, 23; 4 Esr. 7, 39. 42; ጸጋውያን፡ εὐμετάδοτοι 1 Tim. 6, 18; Deus ጸጋዌ፡ ጸጋ፡ Lit. 173, 4; Kedr f. 87; ጸጋዌ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Kid. f. 11; Prec. Mat.; Maria ጸጋዊት፡ ሰላም፡ ወተስፋ፡ III Sal. Mar. 22; እጼሁ፡ ጸጋዊተ፡ ምጽዋት፡ Enc. Genb. 8.

ጽጋዌ፡ subst. *donatio, liberalitas, beneficium*: አኮ፡ በሀላዌ፡ አላ፡ በጽጋዌ፡ M. M. f. 201; ኢአመዝገነ፡ ጽጋዌነ፡ ላዕሌሁ፡ Jsp. p. 326; ንመውእከ፡ በአሠንዮትነ፡ ወንጼግወከ፡ ጽጋዌ፡ ibid.

መጸግው፡ part. *gratiam exhibens, donator*, Lud. ex Org. 4.

ጸገየ፡ I, 1 [זָהָה *nituit*, زَهَا *laete viruit, floruit* (זהר et زهر); reprobanda sunt, quae Dietrich ſemit. Wortforſchung p. 128 conjecit] Subj. ይጽገይ፡ (in Sx. Genb. 16 occurrit ይጽግዩ፡, nescio an recte), *florere, flores producere*, de plantis, fruticibus, arboribus: ይጸጊ፡ ከርካዕ፡ Koh. 12, 5; አውያን፡ ጸገዩ፡ Cant. 2, 13. 15. 6, 11; Org. 2; ዬ፡ መስቀል፡ ጸገየ፡ Deg.; c. Acc. floris: ጸገየት፡ ጽጌ፡ Num. 17, 23; ናርዶስ፡ ዘጸገየ፡ በጸዓድዒድ፡ Org. 2; de floribus ipsis: ከመ፡ ይጸጊሂ፡ ጽጌ፡ በውስተ፡ ጠለ፡ ገዳም፡ ጽገዩ፡ Sir. 39, 13; Hen. 82, 16; Ex. 36, 32; Cant. 1, 14; de campo: ጽገዪ፡ ገዳም፤ ተፈሥሒ፡ ገዳም፡ Deg.

አጽገየ፡ II, 1 1) *florere facere*, arborem, Org. 5; Deg. 2) *exprimere flores* pictura: ጠበብተ፡ እስራኤል፡ በልብሰ፡ አሮን፡ ካህን፡ ደርከኖ፡ አጽገዩ፤ (hyacinthino colore flores expresserunt) ወሮማናተ፡ ወርቅ፡ በዐውዳ፡ አፍረዩ፡ Enc. Teq. 21.

ጽጉይ፡ part., f. ጽጊት፡, 1) *florens*, (*floreus, floridus*): አክሊል፡ ጽጉይ፡ Org. 4; trsl.: Johannes et Jacobus ጽጉያን፡ ምዑዝ፡ ረዳ፡ Enc. Masc. 30; ጽጉያን፡ ስብሐት፡ Enc. Teq. 11; ጽጉያን፡ በረከት፡ Deg.; ትርሲተ፡ ሰማይ፡ ጽጊት፡ Enc. Tachs. 7. 2) *floribus ornatus, floribus intertextus*: Ex. 25, 33; in C Ex. 37, 19 sec. Hebr.; ክዳን፡ ጽጉይ፡ καρπωτός 2 Reg. 13, 18.

ጽጌ፡ subst., plerumque m., Pl. ጽጌያት፡, etiam ጽገያት፡ (maxime in antiquioribus codicibus), *flos*, ἄνθος Job 14, 2; Jes. 11, 1 var.; ኀሊቆ፡ ጽጌ፡ 18, 5. 28, 1; ጽጌ፡ ይቡስ፡ Zeph. 2, 2; ጽጌ፡ ገዳም፡ Cant. 2, 1; Ps. 102, 14; ጽጌየኒ፡ ፍሬ፡ ክብር፡ ወስብሐት፡ Sir. 24, 17; ጽጌ፡ ረዳ፡ Sir. 24, 14. 39, 14 (κρίνον); Org. 2; ጽጌ፡ ደንጐላት፡ Cant. 2, 2; ጽጌ፡ ዘሐይቅ፡ Enc. Teq. 6 (vid. sub ሰግላጥ፡); ጽጌ፡ κρίνον Jes. 35, 1; ῥόδον Sir. 39, 13; coll. ጽጌ፡ τὰ ἄνθη Cant. 2, 12; κρίνα 5, 13; ጽጌያት፡ 4 Esr. 3, 47; v. ጽገያት፡ 4, 8; κρίνα Cant. 2, 16. 4, 5. 6, 3; Matth. 6, 28; ጽጌያት፡ (ጽገያት፡ rom.) Luc. 12, 27. a) *flores arte facti*: Ex. 25, 31. 34; Num. 8, 4 (v. ጸጋያት፡ et ጽጋያት፡); 3 Reg. 7, 11; ῥοΐσκοι Sir. 45, 9. b) *flos* i. e. *praestantissimum* rei: ጽጌ፡ ዘከርቤ፡ Ex. 30, 23. c) ሰንበት፡ ዘጽገያት፡ (v. ዘጽጌያት፡) sabbatum florum i. e. *pascha florum* vel *dominica palmarum* (alias ዘሆሳዕና፡) Luc. 13, 6 rom.; Marc. 4, 26 rom.

ጽጋይ፡ vel ጸጋይ፡, subst., Pl. ጽጋያት፡ et ጸጋያት፡ (est alia forma vocis ጽጌ፡ i. e. ጽገይ፡), *flos* arte factus: ድሙረ፡ ጽጋይ፡ καταμεμιγμένα ἐν ἄνθεσιν Ex. 28, 14; Num. 8, 4 var. (Lud. vocem ጽጋይ፡ adjectivum censet, *floribus ornatus*).

ጸጐጐ፡ (denom. a ጽጕ፡) I, 1 sec. Lud., i. q. ተጸጐጐ፡

አጽጐጐ፡ II, 1 i. q. ተጸጐጐ፡, Ex. 21, 7.

ተጸጐጐ፡ III, 1, etiam var. ተጻጐጐ፡ III, 3, *foras exire*, (*e familia abire*): ኢትጸጐጕ፡ (Lud.: ኢትጽጐጕ፡) በከመ፡ ያጸጕጓ፡ (v. ይጸጐጓ፡) አእማት፡ ἀπελεύσεται — ἀποτρέχουσιν Ex. 21, 7.

ጽጕ፡ subst., Pl. ጽጐጕ፡, Pl. Pl. ጽጐጓት፡ (etiam ጽጓጓት፡ in F. N. 37) [vid. ሰኰት፡ c. 381] *platea, vicus, forum*: ውስተ፡ ጽጕ፡ ἐν ἀγοραῖς Matth. 11, 16 rom.; ዖዱ፡ ጽጐ፡ Koh. 12, 5; ጽጐ፡ ሀገር፡ ἡ πλατεῖα Apoc. 21, 21; ግዱፍ፡ ውስተ፡ ጽጐ፡ ሀገር፡ Sx. Teq. 9; ወኢያስሕትከ፡ ጽጐጕሃ፡ ἐν ταῖς ἐρήμοις (τῆς πόλεως) μὴ πλανῶ Sir. 9, 7; እንዘ፡ የኀልፍ፡ ጽጐጐ፡ ረከበ፡ ብእሴ፡ ቅቱለ፡ Sx. Masc. 18; ውስተ፡ ጽጐጕ፡ ወምሥያጣት፡ Chr. Ta. 28; በምሥያጥ፡ ወበጽጐጕ፡ ወበመራሕብት፡ Jsp. p. 343. 355; ጽጐጓት፡ ወምሥያጣት፡ Fal. f. 50; Abush. 20; በእንተ፡ ፍናዋት፡ ወጽጐጓት፡ ወመራሕብት፡ F. N. 37 in tit. a) ጽጐ፡ *foras, in publicum*: ያንሶሱ፡ ጽጐ፡ Ex. 21, 19. b) መኃትወ፡ ጽጕ፡ sive *laternae* sive *faces, taedae*: Joh. 18, 3; አዘዘ፡ ያውዕይዎሙ፡ በመኃትወ፡ ጽጕ፡ ወይሕረር፡

ሥጋሆሙ፡ Macc. f. 2. — *Voc. Ae.*: ጽጐጕ፡ዘ፡አፍአ፡ሀገር፡; *aliud*: ጽጐጕ፡ወመራሕብት፡ዘ፡ሸንጎ፡

ጸጥ፡ interjectio, qua silentium jubetur (sicut صَهْ, הַס), *sile!* unde ጸጥ፡ብሂል፡ *silere, obmutescere*: ወጸጥ፡ (v. ወጸጦ፡) ይብል፡እስመ፡አልቦ፡ድምፅ፡ . . . 4 Esr. 4, 42; ጸጥ፡በል፡ κώφευσον Job 33, 31. — Vid. etiam Isenb. lex. sub ጸጥ፡ p. 191. — *Voc. Ae.*: ጸጥ፡ዘ፡ዝምታ፡

ጽጣዌ፡ subst., sec. Lud. *status, conditio*: ወይገብእ፡ኀቦ፡ዘትካት፡ጽጣዌሁ፡ Lit. 172, 1 (in Lit. Ms. legitur ሀላዌሁ፡). Dubium, an lectio impressa sana vel Ludolfi interpretatio recta sit?

ጻጹት፡ v. ጻጸት፡ (etiam per ፀ) subst., m. et f., sing. et coll., *culex, culices, scniphes* (vid. ትንንያ፡, ጽንጽንያ፡ nec non זְבוּב), κώνωψ Matth. 23, 24; ጻጹት፡ይነጥፍ፡ወይውኅጥ፡ገመለ፡ Tab. Tab. 35; እለ፡ጻጸተ፡ይነጥፉ፡ወገመለ፡ይውኅጡ፡ M. M. f. 184; አሐቲ፡ጻጹት፡ነሰከቶ፡ Sx. Genb. 6; σκνῖφες Ex. 8, 12—14 (v. ጻጼት፡). — Secundum Lud. ጻያት፡ est „*formica*, cujus plurimae species dantur in Aethiopia“. — *Voc. Ae.*: ጻጹት፡ (v. ጻጸት፡) ዘ፡ዘመሚት፡

ጽፍሕ፡ subst. [i. q. ስፍሕ፡ c. 403 q. v.] *latitudo*, πλάτος, εὖρος Ex. 25, 10. 17. 23. 26, 2. 8. 16. 27, 1. 12. 30, 2; ጽፍሐ፡መሥረቱ፡፶በእመት፡ Judith 1, 2; ጽፍሑ፡ዕሥር፡በእመት፡ Zach. 5, 2; Hez. 41, 6.

ጽፉሕ፡ part. *latus*: Pseudomessiae እገሪሁ፡ጽፉሓት፡ (scriptum est ጽፉሓት፡) Kid. f. 5.

ጸፈረ፡ *plectere* vid. sub ፀፈረ፡

ጸፈረ፡ I, 2 [denom.] *ungues recidere* vel *praesecare* alicui, c. Acc. pers.: ትጼፍራ፡ Deut. 21, 12.

ተጸፍረ፡ III, 1 *sibi ungues praecidere*, 2 Reg. 19, 24.

ጽፍር፡ subst. [צִפֹּרֶן טְפַר ܛܦܪܐ ظُفْرٌ] coll. et Sing., Pl. ጽፈር፡, አጽፋር፡, ጽፍራት፡, *unguis* a) digitorum hominis: ኢይምትር፡ጽፍሮ፡ Clem. f. 21. 29. 34; ጽፍረ፡እደዊከ፡ወእገሪከ፡ Macc. f. 20; ሰላም፡ለአጻብዕኪ፡ወለአጽፋርኪ፡ጽዕድው፡ I Sal. Mar. 25; ጽፈር፡ et አጽፋር፡ Dan. 4, 30; ጽፍራተ፡እደዊሆሙ፡ወእገሪሆሙ፡ Sx. Haml. 8 et 25. b) avium: 4 Esr. 11, 9. 54; Dan. 4, 30; ዘምሉእ፡ጽፈሪሁ፡ Hez. 17, 3; Lud. Comm. hist. p. 507 n. 57. c) quadrupedum: ዘሥጡቅ፡ጽፈሪሁ፡ vel ጽፍሩ፡ ὀνυχιστῆρας ὀνυχίζον Lev. 11, 3—7. 26; Deut. 14, 6—8; ጽፍረ፡ላህም፡ (var. pro ሰኰና፡ላህም፡) Jes. 13, 22; ὁπλαί *ungulae* Ps. 68, 36; bestiarum rapacium: ጽፈሪሁ፡ Dan. 7, 7. 19; ጽፍራት፡ F. N. 23 (vid. sub መጕረጽ፡). d) *ungues* arte facti vel *hami* ferrei: አዘዘ፡ይሥትርዎሙ፡በአጽፋረ፡ኀጺን፡ከመ፡ይዘርዝሩ፡ሥጋሆሙ፡ Sx. Tachs. 12. — *Voc. Ae.*: አጽፋር፡ዘ፡ጽፍሮች፡

አጽፋር፡ adj. vel subst. [أَصْفَرُ vid. አስፈር፡ c. 405 et አስፋር፡ c. 753] (*color*) *flavus, fulvus*: ቀብአ፡በህኆሬ፡ወሴረዮ፡ወአቅየሐይሐ፡ሕብሮ፡በ (v. ወ) አጽፋር፡ወመልአ፡ጥላቄ፡ዘቦቱ፡ Sap. 13, 14.

ጸፈቀ፡ rad., sec. Lud. *densum, spissum esse* [propagatum videtur e notione *coarctationis* et *compressionis* ضَفّ et ظَفّ (vid. ጸበበ፡), non e notione *compactionis* (صفق, ጠፍሐ፡), quamquam etiam صفق significationes quasdam habet, significationibus nostri verbi vicinas]. — *Rad. Abb.*: ጸፈቀ፡ዘ፡ጀጐለ።

አጽፈቀ፡ II, 1 *densare, crebrare*, deinde *crebro* vel *frequenter facere* alqd: እለ፡ያጸፍቁ፡ንስሓ፡ οἱ πυκνῶς μετανοοῦντες Herm. p. 42.

ተጸፍቀ፡ et **ተጸፈቀ፡** III, 1 *condensari*, a) *confertiri, constipari*: እስመ፡ለሃይማኖት፡፪ግብር፡ዕጹብት፤፩እምኔሆሙ፡ይፌጽም፡ግብረ፡ዐቢየ፡ወካልኡኒ፡ነዋ፡ተጸፈቁ፡ቦቱ፡ምንዳቤያት፡ብዙኃት፡ (duo sunt miracula fidei, quod et magna efficiat et multa patiatur) Chr. ho. 27. b) *spissari* vel *claudi*: ማሕፀነ፡ራሔል፡ተጸፍቀ፡ Kuf. p. 102. c) *spisse coaptari*: ይጸፈቃ፡ድዱን፡ συμφωνοῦντες ταῖς ἁρμογαῖς αὐτῶν Herm. p. 11.

ተጻፈቀ፡ III, 3 1) *se invicem condensare* vel *se constipare*: ወንሕነሰ፡ኢንጻፈቅ፡ወንትራሐቅ፡ብእሲ፡ብእሲ፡እምካልኡ፡ 2 Esr. 14, 19. 2) *confertim adhaerere* vel *se aggregare* alicui: እስመ፡ገብኡ፡ወተጻፈቁ፡ኀቤሁ፡ብዙኃን፡እምእስራኤል፡ προςετέθησαν 2 Par. 15, 9.

ጽፉቅ፡ part. 1) *densus*: a) de sylvis, arboribus, frondibus, (*opacus*): ታሕተ፡ኵሉ፡ዖም፡ጽፉቅ፡ዘቦ፡ጽላሎተ፡ 3 Reg. 14, 23; 4 Reg. 16, 4; ረከበ፡ዕፀ፡ጽፍቅተ፡ወነበረ፡ወአጽለለ፡ Rel. Bar.; ዕፀ፡ዘጽፉቅ፡ቈጽሉ፡ Sir. 14, 18; Hez. 31, 3; Dan. 4, 18; አዕዋም፡ጽፉቃት፡እለ፡ያጸልሉ፡ Sap. 17, 17. b) de nubibus, tenebris (*spissus, crassus*): ከመ፡ጽፉቅ፡ደመናት፡ Clem. f. 3; ጽልመት፡ጽፉቅ፡ Jes. 5, 30. 8, 22; Sap. 19, 16. c) de hominibus: *confertus*, ጽፉቅ፡ሰብእ፡ Marc. 2, 4; Luc. 5, 19; ጻዕቀ፡ሰብእ፡ጽፉቅ፡ Jsp. p. 343; ጽፍቅት፡ከመ፡ሮማን፡ቅድስት፡ሀገረ፡ናግራን፤ምዕዝት፡ከመ፡ዕጣን፡ Deg. d) de concione, urbe: *frequens*, ማኅበር፡ጽፉቅ፡ Enc. Haml. 7; Org. 6. e) de rebus: *multitudine abundans*, አመ፡ጽፉቅ፡ንዋይየ፡ ὅτε ἤμην ὑλώδης λίαν Job 29, 5. f) *aptus*: ጽፉቅ፡ድዱሙ፡ συμφωνοῦσιν αἱ ἁρμογαὶ αὐτῶν Herm. p. 11. 2) *frequens, creber, perpetuus*: ጽፉቅ፡በዋኤ፡ቤታ፡ Prov. 29, 45; Did. ed. Platt p. 14; ኢተከህሎሙ፡ (sc. Hasmonaeis restauratio templi) በእንተ፡ጸብእ፡ጽፉቅ፡ዘከነ፡ላዕሌሆሙ፡ Jsp. p. 330. 366. — Adv. ጽፉቀ፡ *crebro, frequenter, continenter*: Luc. 5, 33; 4 Esr. 3, 11; Jsp. p. 331. 356; Kid. f. 4; ἐκτενῶς 1 Petr. 1, 22. — *Voc. Ae.*: ጽፉቅ፡ዘ፡ግንኙ፡; *aliud*: ጽፉቅ፡ጽዑቅ፡ጥዉቅ፡ዘ፡ጭንቅ፡

ተጽፋቅ፡ subst. 1) *condensatio, spissamentum*: ይትዐጸው፡ሙላድ፡ (praecluditur generatio) በተጽፋቀ፡ማሕፀን፡ M. M. f. 192. 2) *fartura*: ዕንቍ፡ዘተጽፋቅ፡ለዐጽፍ፡ τῆς πληρώσεως Ex. 35, 27.

ጸፈነ፡ e Ludolfi conjectura i. q. صفن vel ضفن *terrae illisit* alqm.

አጽፈነ፡ II, 1 „*terrae allidere*“ sec. Lud.: diaboli alios excoecarunt, alios mutos reddiderunt, ወቦ፡ለዘ፡አጽፈኑ፡ወቦ፡ለዘ፡ወርኃዌ፡ረሰይዎ፡ Lud. e Libr. Myst.

ጸፈን፡ (v. ጽፍን፡) subst. *vasis genus* [صُفْنٌ *vas coriaceum, quo aqua hauritur*] fortasse *culeus*: ጸፈነ፡ማይ፡ (v. ጽፍነ፡) φακός, *lenticula* 1 Reg. 26, 11. 12.

ጽፍንት፡ subst. [صُفْنَةٌ] *pera* coriacea: መልአት፡ጽፍንታ፡

ጥሕነ፡ πήραν Judith 10, 5; ወደየቶ፡ውስተ፡ጽፍንታ፡ዘእክል፡ 13, 10. 15; Matth. 10, 10; Marc. 6, 8; Luc. 9, 3 (ubi ed. Rom. ጸፈነት፡ praebet). 10, 4; Herm. p. 23. — *Voc. Ae.:* ጽፍነት፡ዘ፡አቆማዳ፡

ጸፍዐ፡ I, 1 [صفع] Subj. ይጽፋዕ፡, *percutere palma* faciem alcjs, *alapam ducere* vel *impingere* alicui, ῥαπίζειν (at κολαφίζειν verti solet ኰርዐ፡), c. Acc. pers.: ጸፍዕዎ፡ Matth. 26, 68; ይመይጥ፡መልታሕቶ፡ለዘ፡ጸፍዖ፡ Thren. 3, 29; Asc. Jes. 2, 12; 1 Esr. 4, 30; ሲሞን፡ቶማስ፡ረገሞ፡ለዘጸፍዖ፡ Clem. f. 229; c. Acc. membri et pron. suff. pers.: ከመ፡ዘይጸፍዕዎ፡ለብእሲ፡መልታሕቶ፡ Hos. 11, 4; 2 Par. 18, 23; Matth. 5, 39; Joh. 18, 12; ይጸፍዕዎ፡ገጾ፡ Marc. 14, 65; እመቦ፡ዘጸፍዐ፡ገጾ፡ (faciem suam) ዲበ፡ምዉት፡እስከ፡የሐብጥ፡ሥጋሁ፡ወይቄስል፡ Kedr f. 85; Gad. Ad. f. 107; አዘዘ፡ይጽፍዕዎ፡አፉሁ፡ Act. 23, 3; ይጸፍዑ፡እዝኖ፡ M. F.; c. ውስተ፡ membri: ጸፍዖ፡ውስተ፡መልታሕቱ፡ 3 Reg. 22, 24.

አጽፍዐ፡ II, 1 *alapam impingi jubere* alicui: ናጸፍዖ፡ Sx. Masc. 18 (si quidem lectio sana est).

ተጸፍዐ፡ III, 1 *alapa percuti:* Christus ይጸፋዕ፡ወይጼዐል፡ ῥαπιζόμενος ho. Acacii in Cyr. f. 106; ተጸፍዐ፡እምገብረ፡ሊቀ፡ካህናት፡ M. M. f. 3; በእደ፡ገብር፡ተጸፋዕከ፡ Lit. Jac. Sar.; ተጸፍዐ፡መልታሕቲሁ፡ M. M. f. 116; በተጸፍዖ፡መላትሕ፡ Enc. Mag. 27; ecclesia እንተ፡በእንቲአሃ፡ተጸፋዕከ፡በውስተ፡ዐውድ፡ከመ፡ታግዕዛ፡ Lit. Joh. („ritus fuit manumittendi apud veteres“, sc. alapam impingere manumittendo, Lud.).

ጽፍዐት፡ n. act. *percussio faciei, alapa* vel *alapae:* መጠውኩ፡መልታሕትየ፡ለጽፍዐት፡ ῥαπίσματα Jes. 50, 6; ዘመልታሕትከ፡ጽፍዐት፡ወዘርእስከ፡ኵርዐት፡ Sx. Tachs. 27; ጽፍዐተ፡መላትሕ፡ Lit. Greg.; ancilla (sc. ecclesia) libera facta est በጽፍዐተ፡ወልድኪ፡ (o Maria!) Org. 1.

ጽፍዕ፡ *stercus* vid. sub ፅፍዕ፡

I. **ጸፍጸፈ፡** quadrl. I [etiam per ፀ; vicinum ነጸፈ፡ q. v.] *pavire, sternere lapidibus* viam: ወጸፍጸፉ፡ኵሎ፡ምድረ፡ፈለግ፡በብርት፡ Jsp. p. 274; Chr. Ax. f. 89. 93.

አጸፍጸፈ፡ II *lapidibus consertis munire jubere:* ነደቃ፡ለቅጽሩ፡ወአጸፍጸፉ፡ ἔπαλξιν ἐπ᾽ αὐτῆς 3 Reg. 3, 4.

ጽፍጹፍ፡ part. *lapidibus stratus* vel *pavitus, tesselatus:* ወጽፍጹፍ፡በእብን፡ዘሕብረ፡መረግድ፡ ἐπὶ λιϑοστρώτου σμαραγδίτου λίϑου Esth. 1, 6; መካን፡ጽፍጹፍ፡በርኳም፡ Jsp. p. 302.

ጸፍጻፍ፡ subst. 1) *pavimentum e lapidibus stratum, tesselatum:* ቶልስሮጣን፡ዘውእቱ፡ጸፍጻፍ፡ λιϑόστρωτον 2 Par. 7, 3; Hez. 40, 18 et 42, 3 vrs. nov.; አዘዘ፡ይኅፅቡ፡ጸፍጻፎ፡(ለመቅደስ፡)በማይ፡ Jsp. p. 294; Macc. f. 3 (vid. sub ንጹፍ፡); Hen. 14, 10; ወጥቀ፡ሠናይ፡ጸፍጻፉ፡ Esth. 1, 6; ሰሌዳ፡በረድ፡ጸፍጸፈ፡ዐውዱ፡ Lit. Epiph. 2) *tabulae* vel *tesserae,* in coelo stratae: Hen. 81, 1. 2. 93, 2. 103, 2. 106, 19.

II. **ጸፍጸፈ፡** inus., cui vicina sunt ut צפף ضف al., ita ነጥበ፡, አንጠብጠበ፡ et አንፀፈ፡ (sub አንፀፈ፡ c. 706.).

አንጸፍጸፈ፡ V 1) intrs.: *stillare, destillare:* ያንጸፈጽፍ፡መዐር፡እምአድባር፡ Joel 4, 18; Am. 9, 13; ደም፡እምዕፀው፡ 4 Esr. 3, 7; ረከበ፡ዝኰ፡በለሰ፡ሐዲሳነ፡ወያንጸፈጽፍ፡ሐሊበን፡ Rel. Bar. (bis); *lacrymare:* ታንጸፈጽፍ፡ዐይንየ፡ቅድሜሁ፡ Job 16, 20. 2) trs.: *stillare, stillatim effundere* vel *emittere:* Lev. 1, 15 var.; 5, 9; fici ዓዲ፡ሐሊበሙ፡ያንጸፈጽፉ፡ Rel. Bar.

ጸፍጻፍ፡ subst. i. q. ነጸፍጻፍ፡ III Sal. Mar. 21.

ነጸፍጻፍ፡ subst. *stillicidium, guttae, stillae:* ከመ፡ነጸፍጻፈ፡ደም፡ Luc. 22, 44; ጻዕደወት፡ምድር፡እምነጸፍጻፈ፡ሐሊበ፡አጥባተ፡እሞሙ፡ M. M. f. 44; Org. 1; ኣምሕለኪ፡ማርያም፡በነጸፍጻፈ፡ (v. በጸፍጻፈ፡) ደም፡ዘጐልጐታ፡ III Sal. Mar. 21.

ፀ፡ litera alphabeti Aethiopici XXIV^{a}, quae ፀጳ፡ nominatur, et primitus literae Arabum ض respondet.

ፀሐሰ፡(ጸሐሰ፡) I, 1 [דוּץ [illegible] *saltavit;* تَحَصَّصَ *multum commovit pedes* (vid. etiam ድኅፀ፡)] *pulsare terram* pedibus, *motitare pedes* saltando et trepidando, *tripudiare,* c. በ፡ pedum: አፍቀሩ፡ፀሐሰ፡ (v. ፃሕሰ፡) በእገሪሆሙ፡ κινεῖν πόδας Jer. 14, 10; ይፀሕሱ፡በእገሪሆሙ፡ውስተ፡እሳት፡ Gad. T. H. — *Voc. Ae.:* ይፀሕስ፡ዘ፡ይረግፅ፡

አፀሐሰ፡ II, 1 *supplodere terram* saltando, *tripudiare:* ያፀሕሳ፡በእገሪሆሙ፡ παίζουσαι Jes. 3, 16; አፀሕስ፡በእገሪከ፡ (v. እገሪከ፡) ψόφησον Hez. 6, 11; አፀሐስክሙ፡በእገሪክሙ፡ 25, 6; Deus Judaeis permisit ከመ፡ይጸልዩ፡በምኵራብ፡በጠፈሐ፡አእዳው፡ወበአፀሕሶ፡አእጋር፡ F. M. 32, 7; Christianis non permissum est ተውኔት፡ወአፀሕሶ፡በእግር፡ F. N. 23; Helena cum crucem invenisset, አፀሐሰት፡በእገሪሃ፡ወጠፍሐት፡በእደዊሃ፡ Deg.; laudat te ecclesia ጠፊሓ፡በአእዳው፡ወአፀሒሳ፡በአእጋር፡ Org.; etiam de pedibus praedicatur: ያፀሕሳ፡አእጋርየ፡ Org.

ፃሕስ፡ subst. *tripudium,* Jer. 14, 10 var. (vid. ፀሐሰ፡).

ፅሕበ፡ *fatigatum esse* vid. sub ጽሕበ፡

ፀሓይ፡ (vel ፀሐይ፡) subst. [ضُحًى et ضُحَى; vid. etiam ጸሐየ፡] m. et f., Pl. ፀሓያት፡, *sol,* m. Joel 3, 4; Jes. 60, 19; Koh. 1, 5. 12, 2; Ps. 18, 5. 135, 8; Sir. 3, 15. 17, 31. 43, 2—5; 1 Esr. 4, 34 seq.; Apoc. 16, 8; Marc. 1, 32; al.; fem. Sir. 43, 4. 46, 5. 48, 23. 50, 7; Jes. 13, 10; Hez. 32, 7; Jos. 8, 29. 10, 12. 27; Apoc. 8, 12, al.; Hen. 72, 3 seq.; ብርሃነ፡ፀሓይ፡ Jes. 30, 26; ፀሓየ፡ቀትር፡ Sir. 31, 19; ፀሓይ፡ዘያበርህ፡ወይጠፍእ፡ Job 31, 26; ያበርቅ፡ሕብረ፡ገጹ፡ከመ፡እግረ፡ፀሓይ፡ Org. 4; እልፈ፡አእላፈ፡ፀሓይ፡ Sir. 23, 19; መልአከ፡ፀሓይ፡ Asc. Jes. 4, 18; ሀገረ፡ፀሓይ፡ *Heliopolis* Jer. 50, 13; ፀሓያት፡ Vis. Bar.; Lud. Comm. hist. p. 494 n. 5. a) ነበሩ፡ውስተ፡ፀሓይ፡ *in sole* (im Sonnenſchein) Sx. Masc. 27. b) trsl.: S. Georgius ፀሓየ፡ጽድቅ፡ Mavâs. n. 51.

ፀሓያዊ፡ adj. rel. *solaris:* ዓመት፡ፀሐያዊ፡ i. q. ዓመተ፡ፀሓይ፡), Abush. (crebro).

ፀመመ፡ I, 1 [ضَمَّ צָמַד; زَمَّ صفد ዝማም፡; I ጸመመ፡; ፀመደ፡ al.] Subj. ይፅምም፡, *obligare, praeligare:* ኢፀመሙ፡አጥባቲኪ፡ ἔδησαν Hez. 16, 4; vulnera Ps. 146, 3; ፀመመ፡ቍሰሊሆሙ፡ M. M. f. 301; vulneratos: ኢፀመምዎ፡ከመ፡

ይትፈወስ፡ Hez. 30, 21; ኢይፀምምዎ፡ Jes. 1, 6; trsl. a) *reprimere explendo* appetitum: ትፀምምኑ፡ (v. ታፀምምኑ፡) ነፍሰ፡ አክይስት፡ ἐμπλήσεις Job 38, 39. b) *sedare* animum, si non *callum obducere* animo: እንበይነ፡ ነፍሱ፡ ወልድከ፡ ፅምም፡ (v. ፀምም፡) ልበከ፡ Sir. 30, 7.

ፀመመ፡ I, 2 id., Sir. 30, 7 var.

አፅመመ፡ II, 1 *praeligare, consanando claudere* vel *consanare:* Job 38, 39 var. (vid. ፀመመ፡); ጸም፡ ትፌውስ፡ ቍስለ፡ ነፍስ፡ ወታፀምም፡ ፍትወተ፡ ዘሥጋ፡ Gad. T. H.; ፌውሳት፡ እለ፡ ያጥዕያ፡ ወርጢናት፡ እለ፡ ያየብሳ፡ ወቅብእ፡ አፈዋት፡ እለ፡ ያፀምማ፡ ቍስላተ፡ F. M. 3, 3; vulnus Org. 3.

ፅሙም፡ part. *durus, solidus,* de lapide (sicut أَصَمّ): አውጽአ፡ ሎሙ፡ ማየ፡ እምኰኵሕ፡ ፅሙም፡ ἐκ πέτρας Chr. ho. 6.

ፀመ፡ *surdum esse* vid. sub I ጸመ፡

ፀመ፡ *silere* vid. sub II ጸመ፡

ፀመረ፡ I, 1 et 2 [cui Lud. et Ges. סָמַר سَمَّرَ *clavis configere* comparaverunt, at quaeritur, annon cum ፀመመ፡, ፀመደ፡ componendum sit; amh. ጨመረ፡ *adjecit*] Subj. I, 1 ይፅምር፡, *affigere, configere, connectere:* እፀምሮ፡ (v. እፅምሮ፡) በምድር፡ በምዕር፡ 1 Reg. 26, 8; እጼምሮ፡ ውስተ፡ አረፍት፡ 18, 11 vrs. nov.; ፀመረቶ፡ ምስለ፡ ምድር፡ Jud. 4, 21; ትጼምሮን፡ (v. ትፀምሮን፡ et ትዴምሮን፡) ለክልኤሆን፡ συνάψεις Hez. 37, 17; ኢትፀምር፡ አሰረ፡ (v. አስረ፡ et አሲረ፡) ክልኤቲ፡ ኀጣይአ፡ ኅቡረ፡ ኢታድርግ፡ μὴ καταδεσμεύσῃς δὶς ἁμαρτίαν Sir. 7, 8; συνέζευξεν Matth. 19, 6 Platt.

ተፀምረ፡ III, 1 *conjungi,* Phlx. 110 (vid. sub ተፃመረ፡); Cyr. f. 121 (vid. ፅምረት፡).

ተፃመረ፡ III, 3 *conjunctum esse alium cum alio, se adjungere* alicui, *adhaerere:* ዘይፃመር፡ ምስለ፡ ጠቢብ፡ συμπορευόμενος Prov. 13, 20; አብድ፡ ተአሚኖ፡ ርእሶ፡ ይፃመር፡ ምስለ፡ ኃጥአን፡ μίγνυται 14, 16. 20, 1 var.; ብእሲ፡ ይፃመር፡ ምስለ፡ ብእሲቱ፡ Kuf. p. 12; Eph. 5, 29 rom.; እስመ፡ ትፃመር፡ ነፍስ፡ ምስለ፡ ሰይጣን፡ ከመ፡ ተፃምሮታ፡ ለብእሲት፡ ምስለ፡ ብእሲ፡ Phlx. 110.

አስተፀመረ፡ IV, 1 vel 2 et plerumque **አስተፃመረ፡** IV, 3 *conjugare, conjungere* vel *copulare inter se,* συνέζευξεν Matth. 19, 6 rom.; Marc. 10, 9; ዘእግዚ"፡ አስተፃመረ፡ ሰብእ፡ ኢይፈልጥ፡ Did. 33; Clem. f. 119; F. M. 12, 1; copulare vinculo matrimonii: ደናግል፡ ዘኢያስተፃመርዎን፡ አቡሆን፡ ወእሞን፡ በሕገ፡ ሰብሳብ፡ Apoc. Mar. Joh.; M. M. f. 70.

ፅሙር፡ part. *conjunctus, connexus, adjunctus,* Lud. e Syn.; መልአክ፡ ዘፅሙር፡ ምስሌሁ፡ (i. e. angelus ejus tutelaris), Lud. e Libr. Myst.; adv. ፅሙረ፡ *simul, conjunctim,* ut: S. Maria ኮነት፡ ድንግለ፡ ወእመ፡ ፅሙረ፡ Lud. ex Enc. Mar.

ፅምረት፡ n. act. *conjunctio, copulatio* a) *unio:* ፅምረተ፡ ህላዌሁ፡ ἡ συζυγία τῶν φύσεων Christi, ho. Procli in Cyr. f. 120; ተፀምረ፡ ፅምረተ፡ ህላዌ፡ συνῆλθον αἱ φύσεις, ibid. f. 121; Lit. Greg.; Org. 2; ፅምረተ፡ ሥላሴ፡ Athan. de Trin.; tres personae እኁዛን፡ በፅምረት፡ ወድሙራን፡ በኢቱሳሔ፡ ibid.; S. S. Trinitas dicitur አሐዱ፡ በፅምረት፡ Org. 2; ecclesia dicitur አሐዱ፡ ፅምረት፡ ምስለ፡ ክርስቶስ፡ ibid. b) *conjugium, concubitus:* ለእመ፡ ወረደት፡ ላዕሌከ፡ በሌሊት፡ ሕልመ፡ ፅምረት፡ Phlx. 162.

ፅማሬ፡ subst. *conjunctio, unio,* Lit. 171, 3.

መፅምር፡ et **መፅመር፡** subst., Pl. መፃምር፡ et መፃምርት፡, proprie *conjugium,* deinde, quamquam plerumque in Pl., a) *compar, socius:* ኢትኩን፡ መፅምሮ፡ (v. መፅመሮ፡ et መፃምሮ፡) ለብእሲ፡ መዐትም፡ ἑταῖρος Prov. 22, 24; ምስለ፡ ዐርክከ፡ ወምስለ፡ መፅመርከ፡ (v. መፅምርከ፡, v. መፃምርቲከ፡, in Cod. Abb. LV etiam መፀምርከ፡) κοινωνοῦ καὶ φίλου Sir. 41, 18; እኁየ፡ ወመፃምርትየ፡ σύζυγε Phil. 4, 3; ይኩን፡ መፃምርተ፡ ምስለ፡ ማኅበረ፡ ቅዱሳን፡ ሰማያውያን፡ Genz. f. 52; ረሰዮ፡ መፃምርተ፡ ምስለ፡ ሰማያውያን፡ f. 105. b) *conjux:* ሊተ፡ ፴ዓመት፡ እምአመ፡ ተመተርኩ፡ እምነ፡ መፃምርትየ፡ (uxore) Phlx. 3; ዘይፈቅድ፡ ይዘሙ፡ ምስለ፡ መፃምርተ፡ ካልኡ፡ Phlx. 31.

መስተፃምር፡ part. *conjugator, copulator,* Lud. e Mss. Colb.

ፀምር፡ subst., m. et f. (ut Sx. Tachs. 16) [צֶמֶר ܥܡܪܐ] *lana:* እምፀምረ፡ አባግዕየ፡ Job 31, 20; Jes. 1, 18; Dan. 7, 9; Apoc. 1, 14; Ps. 147, 5; Hez. 27, 18; Prov. 29, 31; Deut. 22, 11; ፅጡፈ፡ ፀምር፡ Jes. 38, 12; አባግዐ፡ ፀምር፡ 4 Reg. 3, 4; ልብሰ፡ ፀምር፡ Lev. 13, 47. 52. a) *vestis lanea:* Hez. 34, 3; ኢየሀሉ፡ ዲቤሆሙ፡ ፀምር፡ 44, 17; Lev. 13, 48; እምሤጠ፡ ፀምር፡ ግብረ፡ እዱ፡ ወሀበ፡ ምጽዋተ፡ Enc. Mag. 18 (in Actis ejusdem diei refertur: የአንም፡ አልባሳተ፡ ፀምር፡). b) *vellus:* πόκος, Jud. 6, 37 seq. — *Voc. Ae.:* ፀምር፡ ብ፡ ብዝት፡ ወበ፡ ሣዕር፡; *aliud:* ፀምር፡ ብ፡ ነጭ ።

ፀምአ፡ *sitire* vid. sub ጸምአ፡

ፀምአ፡ inus., quod Lud. in syllabo harm., Dorn de psalt. aeth. p. 67, Tuch de Aeth. linguae sonorum sibil. natura p. 10 cum ሰምዐ፡ componere haud dubitarunt; vid. etiam meam gramm. p. 51.

አፅምአ፡ II, 1 audire facere i. e. *admovere* vel *praebere aurem, auscultare, attendere, audire,* sive adjecto Acc. እዝነ፡, ut: ለእመ፡ አፅማእከ፡ እዝነከ፡ κλίνῃς τὸ οὖς Sir. 6, 33; ኢያፅማእክሙ፡ እዘኒክሙ፡ Jer. 25, 4. 41, 15. 42, 15; አፅምእ፡ እዝነከ፡ ወስምዐኒ፡ 4 Reg. 19, 16; Ps. 44, 12; አፅምእ፡ እዝነከ፡ ኀቤየ፡ Ps. 16, 7. 30, 2. 114, 2; sive omisso: አፅምኡ፡ አሕዛብ፡ Jes. 49, 1; Jer. 13, 15; ዘያፀምእ፡ በውስተ፡ አናቅጺሃ፡ Sir. 14, 23; አፅምአ፡ Koh. 1, 8; c. c. Acc. prs. vel rei: አፅምእክሙ፡ Job 13, 5. 6, 24; እንዘ፡ ታፀምኡኒ፡ 13, 17; Sir. 30, 27; Marc. 12, 37; Luc. 2, 46; ዘያፀምእ፡ ትእዛዘ፡ Sir. 32, 2; Ps. 5, 1; simul adjecto pron. suff. pers.: አፅምአኒ፡ ቃልየ፡ 4 Esr. 9, 30; አፅምኡኒ፡ ፍትሐ፡ ከናፍርየ፡ Job 13, 6. 21, 2; c. ለ፡ rei: አፅምእ፡ እምልብከ፡ ለነገርየ፡ Sir. 16, 24; c. ኀበ፡ rei, Chr. ho. 10; etiam በእዝን፡ additur, ut: አፅማእኩ፡ ሕቀ፡ በእዝንየ፡ ἔκλινα ὀλίγον τὸ οὖς μου Sir. 51, 16; Dan. 9, 18; ለነዳይ፡ አፅምእ፡ በእዝንከ፡ Sir. 4, 8; ያፀምኡ፡ በእዝኖሙ፡ Jes. 32, 3; ኢያፅምኡኒ፡ በእዝኖሙ፡ (v. እዝኖሙ፡) Jer. 7, 24; nec non de aure ipsa praedicatur: እዝን፡ ያፀምእ፡ ኵሎ፡ ምሳሌ፡ Koh. 12, 9; Ps. 9, 41. a) *exaudire:* አፅምአኒ፡ ስእለትየ፡ 4 Esr. 8, 23; Ps. 5, 2. 16, 1. 2. 60, 1; Dan. 9, 18. b) *obedire,* Ex. 15, 26; Jer. 7, 24 al. c) c. ማእከለ፡ utriusque partis audiendae: ያፀምእ፡ ማእከሌነ፡ διακούων Job 9, 33.

አስተፃምአ፡ IV, 3 *attente auscultare,* Lud. ex Hist. VII Puer.

መዕምእ፡ part. et **መዕምኢ፡** c. term. adj. *auditor, auscultator:* መዕምእ፡, v. መዕምኤ፡ነገር፡ Jes. 3, 3.

ፃመወ፡ *laborare* vid. sub ጻመወ፡

ፀመወ፡ inus., cui primitus significatus *silendi* et *tacendi* infuisse videtur; vic. sunt דום דמם (ደመመ፡), صام, צמת ܨܡܐ, صمت ضمز, II ጸመመ፡ al.

ዐምው፡ part. *tranquillus*, a) rarius de rebus vel locis: ውስተ፡መካን፡ግሑሥ፡ወዐምው፡ Genz. f. 11; Enc. Nah. 13. b) plerumque de animo: *sedatus, modestus*, ἡσύχιος Jes. 66, 2; የውሀ፡ውእቱ፡ወዐምው፡ Herm. p. 42; Kid. f. 14; ዐምው፡በቃሉ፡ወራትዕ፡በልሳኑ፡ Lud. e Syn.; ዐምው፡በኅሊናሁ፡ Lud. c Vit. Joh. Cam.; ዐምዋን፡ (monachi) Lud. e Vit. Sam. c) በዐምው፡ *in tranquillo* i. e. *tranquille, sedate, modeste:* μετὰ ἡσυχίας 2 Thess. 3, 12; 1 Tim. 2, 2. 11; ንበረቱ፡ይኩን፡በዐምው፡እንዘ፡ኢያበዝኃ፡ሠሐቀ፡ወዘውዐ፡ Clem. f. 239; አላ፡በዐምው፡ (v. በጸሐምው፡ v. በጸሕም፡, cum scholio margin.: በቸር፡ሕባር፡)ወበየውሀት፡ ἐπιεικέστερον δὲ καὶ μετὰ ἠπιότητος Esth. 3 apocr. d) adv. ዐምወ፡ *tranquille, sedate:* presbyteri ይቀውሙ፡ዐምወ፡ Lud. Comm. hist. p. 323; ወበሕቱ፡ሀለወት፡ዐምወ፡ Hom. Chrys.

ዐማዌ፡ subst. 1) *quies, tranquillitas:* ሶበ፡ይከውን፡ዐማዌ፡ወጽልመተ፡ሌሊት፡ ἡσυχία Prov. 7, 9; Did. 2; ብእሲ፡ጠቢብ፡ዐማዌ፡ያመጽእ፡ Prov. 11, 12; ሰላም፡ወዐማዌ፡ 1 Par. 4, 40. 22, 9. 2) *solitudo, vita solitaria*, Phlx. 50 (aliâs ዐሙና፡); ወሰደቶ፡ውስተ፡መካነ፡ዐማዌ፡ (in locum remotum) Sx. Tachs. 5. 3) *animus tranquillus* et *sedatus:* inter papae consecrationem presbyteri ይቄሙ፡በዐማዌ፡እንዘ፡ያነሥኡ፡እደዊሆሙ፡ Kid. f. 6; ዐማዌ፡ነፍስ፡ Chr. Ta. 14; በሀድአት፡ወበዐማዌ፡ Enc. Hed. 8; መፍቀሬ፡ዐማዌ፡ወዐሙና፡ Lud. ex Enc. Mij. 25.

ዐሙና፡ subst. 1) *tranquillitas, animus sedatus:* jejunium quadragesimale ትሜህረነ፡ዐሙና፡ወትዕግሥተ፡ወጸሎተ፡ Did. 29; Abt. Ap. 5; II Abt. 4. 2) *solitudo, vita solitaria* et *tranquilla* anachoretae: መፍቀሬ፡ዐሙና፡ወጸሎት፡ Enc. Mij. 10; ኅሩያን፡መነከሳት፡ዘንበረቶሙ፡ዐሙና፡ Enc. Haml. 21; Enc. Mij. 25; ፈለሰ፡ገዳመ፡ውስተ፡ዐሙና፡ Lud. e Vit. Greg. Arm.; Phlx. 47 al.

ፆማዕት፡ *cella, recessus* anachoretae vid. sub. ጸማዕት፡

ፀመደ፡ I, 1 [צָמַד ܨܡܕ ضَمَدَ, vic. ዘመደ፡] Subj. ይዕምድ፡ 1) *jungere* curru jumenta, *alligare* vel *subjungere* jugo: አዘዘ፡ይዕምድዎ፡ለአፍራስ፡በሰረገላ፡ Sx. Hed. 18; ፀመድከ፡ (o Photine) ሰይጣነ፡ከመ፡አባዕር፡ወአንበረ፡አርዑቶ፡ውስተ፡ክሳድከ፡ M. M. f. 42; ፀሚደ፡አርዑት፡ያደንኖ፡ለክሳድ፡ ζυγὸς καὶ ἱμάς Sir. 30, 35; ይዕምዱኒ፡በአርዑቶሙ፡ወይቅንዩኒ፡ለግሙራ፤ከመ፡ይፀመዱ፡ተያፍን፡ወብዕራ፡ Lud. ex Enc. Genb. 11. 2) *subjungere* sub imperium, *subjicere:* Christus jussit apostolos ከመ፡ይዕምዱ፡ሰብአ፡ለሃይማኖት፡ Phlx. 41.

ተፀምደ፡ III, 1 1) *jungi* curru, *alligari, subjungi* jugo, c. በ፡ jugi Kuf. p. 135; ተፀምደ፡ታሕተ፡አርዑተ፡ኀጢአት፡ Org. 1; Lud. ex Enc. Genb. 11 (vid. ፀመደ፡); ምስሌሁ፡በአርዑት፡ሥቃይ፡ተፀምደ፡ Enc. Nah. 14. 2) *se adjungere* vel *addicere* alicui, ei *adhaerere*, eum *sectari*, c. ኀበ፡ pers., ἐκολλήϑη Luc. 15, 15; c. Acc. pers.: ይፀመድዎ፡ συνεστράφησαν Jud. 11, 3; Asc. Jes. 3, 1; ተፀመድ፡መኳንንቲከ፡ συνεδρεύεις Sir. 23, 14; ὁ ἀρέσκων …… Sir. 20, 28; πεπολίτευμαι τῷ ϑεῷ Act. 23, 1; ኢትፀመዶ፡በክልኤቱ፡ልብ፡ μὴ προςέλϑῃς αὐτῷ Sir. 1, 28. 12, 10. a) in specie: *disciplinae causa*, i. e. *discipulum esse* alcjs, vel *magistrum sectari* alqm, c. Acc. magistri: μαϑητεύειν Matth. 27, 57; Luc. 14, 27 rom.; ዘይፈቅድ፡ይፀመደኒ፡ ὀπίσω μου ἐλϑεῖν Marc. 8, 34; ኵሉ፡ጸሓፊ፡ዘይፀመድ፡ለመንግሥተ፡ሰማይ፡ μαϑητευϑείς Matth. 13, 52. b) *frequentare*, domum alcjs: እሙንቱ፡ይፀመዱ፡ቤተ፡ኢዮአቄም፡ προςεκαρτέρουν Dan. apcr. 1, 6; cauponam: ተፀምዶ፡ቤተ፡መያሲ፡ Chr. Ta. 28. c) *assidere, assiduum esse* vel *permanere*, c. ውስተ፡ loci: ጥበብ፡ውስተ፡አናቅጽ፡ትፀመድ፡ παρεδρεύει Prov. 1, 21; ἐπισκέπτεσϑαι Ps. 26, 8; in specie: in re tractanda, προςκαρτερεῖν, c. ለ፡ rei Rom. 12, 12; ተፀምዶ፡ለተድላ፡ዝዓለም፡ያማስን፡ነፍሰ፡ Chr. Ta. 28; c. በ፡ Eph. 6, 18; c. Acc. rei: ይፀመዱ፡ጸሎተ፡ Act. 1, 14; ትምህርተ፡ 2, 42; 1 Tim. 5, 5; ተፀምዶ፡ጸሎት፡ Chrys.; ይፀመድ፡ጸሎታተ፡ወአጽዋመ፡ Phlx. 7; ሐና፡ነቢይት፡እንተ፡ተፀምደት፡ጾመ፡ወጸሎተ፡ Phlx. 54. d) in specie: *assiduum esse in cultu divino et exercitationibus sacris, devotum* vel *ascesi deditum esse*, ኮነ፡መሃይምነ፡ወንጹሐ፡ወተፀምደ፡ወተጋደለ፡ተጋድሎ፡መለከታዌ፡ Sx. Sen. 6; ቦአ፡ውስተ፡ደብረ፡መነከሳት፡ወተፀምደ፡ወተጋደለ፡ተጋድሎ፡ዐቢየ፡ Sx. Nah. 26; ዘይሰድዳ፡ ለብእሲቱ፡በምክንያተ፡መንኖ፡ዓለም፡ወተፀምዶ፡ F. M. 12, 1. 3) *se subjungere, submittere* vel *subdere* alicui, *submisse se gerere*, ተፀመድ፡ኀበ፡መኳንንት፡ μεγιστᾶνι ταπείνου τὴν κεφ. Sir. 4, 7; c. Acc. prs. vel rei: ὑποτάγηϑι Ps. 36, 6; ተፀመዱ፡ኵሎ፡ትእዛዞ፡እግዚ"፡ Kuf. p. 74 (Vrs. Lat.: *adhaerete*). a) *famulari, servire:* አዘዘ፡ንጉሥ፡ይፀመድ፡ውስተ፡ዐጸድ፡ ϑεραπεύειν Esth. apcr. 1; Esth. 2, 19; 1 Cor. 9, 7; c. Acc.: ተፀመድ፡መኳንንተ፡ λειτουργῆσαι Sir. 8, 8; ተፀምዶተ፡ንዋይ፡ Luc. 16, 13 rom.; ሐና፡ትፀመድ፡ቤተ፡አንስት፡ Tob. 2, 11. b) in specie: Deo *ministrare*, Deum vel sacra *colere*, c. Acc.: λειτουργεῖν, ኢትኅድጎሙ፡ለእለ፡ይፀመድዎ፡ Sir. 7, 30. 31; እለ፡ኪያሃ፡ተፀምዱ፡ተፀምድዎ፡ለቅዱስ፡ 4, 14; λατρεύειν Ex. 3, 12. 9, 1. 10, 24; Hebr. 8, 5; ϑεραπεύειν Tob. 1, 7; ዘይፀመዶ፡በጽድቅ፡ Sir. 32, 20; Judith 11, 17; φοβεῖσϑαι 4 Reg. 17, 32; Lev. 20, 3. c) *assiduum esse in cultu divino* vid. sub n. 2, d.

አስተዐመደ፡ IV, 1, etiam **አስተፃመደ፡** IV, 3 *ministerio* vel *cultui* alcjs *addicere* alqm, c. dupl. Acc., vel c. Acc. et ለ፡, Lev. 18, 21. 20, 2. 4.

ዐሙድ፡ part. 1) *subjunctus, subditus:* ዐሙዳን፡ታሕተ፡አርዑተ፡አሪት፡ Org. 5; Lud. ex Enc. Mag. 27. 2) *famulus, minister*, ϑεράπων Ex. 33, 11; F. M. 31, 3. 3) *assiduus:* discipulus ይኩን፡ንቁሀ፤ዐሙደ፤ልብወ፤አጽናዔ፡ Fal. f. 21; ዐሙድ፡ለጸሎት፡ Lud. e Ssal. Req. 4) *addictus, deditus:* እለ፡ዐሙዳን፡ለከርሦሙ፡ οἱ τῇ γαστρὶ ζῶντες Chr. Ta. 29. 5) in specie: *exercitationibus sacris* vel *ascesi deditus, asceticus, devotus, (religiosus):* ገብረ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ዐሙድ፡መስተጋድል፡ Gad. Gabr. Manf. Q.; F. N. 10, 6; በእንተ፡መነከሳይያት፡ወመበለታት፡ዐሙዳት፡ F. N. 10, 8; ብጹዕ፡ጴጥሮስ፡ዐሙድ፡ Sx. Ter 25; አብ፡ቅዱስ፡ወዐሙድ፡መስተጋድል፡አባ፡ሰረባሞን፡ Sx. Mag. 5; Sen. 16; Pag. 4; Enc. Masc. 18, al. creberrime.

ፅምድ፡ subst. *jugum, par, biga* jumentorum; **ፅምደ፡አልህምት፡** Luc. 14, 19; Job 1, 3. 14. 42, 11; 3 Reg. 19, 19—21. **ፅምደ፡ብፅራይ፡** Jes. 5, 10.

ፀማድ፡ n. ag., sing. et coll. *sectator*, alicui *addictus* vel *adjunctus, minister, famulus:* **እምፀማዱ፡** τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ Act. 10, 7 Platt; **ሰላም፡ለበአቱ፡** (sc. Christi post resurrectionem) **አመ፡ይሔውጽ፡ፀማዶ፤** (sc. discipulos) **ውስተ፡ጽርሕ፡ዕጽው፡እንበለ፡ይጺሕ፡መንገዶ፤** Enc. Mij. 6; **ኖላውያን፡ወፀማዶሙ፡** Hen. 89, 59. 68; Michael archangelus **ለእግዚ"፡ፀማዱ፡** Enc. Ter 12; Basilius **ለእግዚ"፡ፀማዱ፡** Enc. Mag. 11; Org. 7. a) *servus*, 2 Esr. 7, 26 var. b) *socius, compar:* Enc. Sen. 11.

ፀማዲ፡ n. ag. c. term. adj., Pl. **ፀማድያን፡** *servus, subjectus*, 1 Esr. 8, 24 var.

ፁማዴ፡ subst. *famulatus, servitium* 1 Esr. 8, 24; 2 Esr. 7, 26 var.

መፅመድ፡ vel **መፅምድ፡** subst., Pl. **መፃምድ፡** (*copula, ligamen*) *lorum, funis*, („quo boves junguntur“ Lud.), **ተአስሮ፡በመፅመድ፡** ἐν ἱμᾶσιν Job 39, 10; καλώδια, **መፃምድ፡ሐዲስት፡** Jud. 15, 13. 14. 16, 11. 12. — *Voc. Ae.:* **መጽመድ፡ዘ፡መጨዐና፡** v. **መጫኛ።**

ተፅማድ፡ subst. *cultus sacer, divinus*, Ex. 10, 26.

ተፀማዲ፡ n. ag. *assiduus* in re, vel *deditus* rei: **ውእቱ፡ኮነ፡ተፀማዴ፡ለጾም፡ወለጸሎት፡** Sx. Tachs. 29.

ፀረረ፡ vel **ጸረረ፡** inus., i. q. צָרַר *pressit* alqm *hostili modo, adversatus est* (ضَرَّ; de etymo vid. Ges. thes. p. 1187).

አፅረረ፡ II, 1 *hostiles spiritus induere*, in specie *rebellare:* **ዘአፅረረ፡** ὁ ποιῶν ἐναντία Hez. 17, 15; ἐστασίασαν Judith 7, 15; **እለ፡አፅረሩ፡** (alii addunt **ኀቤከ፡**) ἀπειϑοῦντες 2, 11; **አፅረሩ፡ሞአብ፡** ἠϑέτησε 4 Reg. 1, 1. 8, 20. 22. 24, 1; ἀπέστησαν Gen. 14, 4; c. c. Acc.: 4 Reg. 18, 7, vel c. **እምነ፡** Num. 10, 9; 4 Reg. 19, 8 (verbis Graecis perperam intellectis). — *Rad. Abb.:* **አጽረረ፡ዘ፡አጫረ፡ሆነ፡**

ተፃረረ፡ III, 3 *inimicitias suscipere* cum alqo, *infenso animo esse* in alqm, *hostili modo premere, adversari, infestare*, c. c. Acc., ἐχϑραίνειν Ps. 3, 7; Num. 25, 17. 18; Deut. 2, 9; **ተፃረርዋ፡ኵሎሙ፡ፍቁራኒሃ፡** ἠϑέτησαν Thren. 1, 2; Kuf. 36; Mich. 2, 8. 7, 6; Luc. 6, 27; **አንተ፡** (diabole) **ተፃረርከሁ፡** (sc. Adamum) **እምትካት፡** Macc. f. 23; **ቀተለ፡ኵሎ፡ዘኮነ፡ይፃረሮ፡** Jsp. p. 319.

አስተፃረረ፡ IV, 3 *inimicitias excitare*, Gen. 3, 15.

ፅሩር፡ part. *inimicatus, hostilis:* **እስመ፡ፅሩራን፡እሙንቱ፡፡** ἐν ἔχϑρᾳ 1 Esr. 5, 49.

ፀር፡ subst., m. et f., sing. et coll., Pl. **አፅራር፡** *inimicus, adversarius, hostis:* **ይከውነከ፡ፀረከ፡** Sir. 37, 4; **ከኖሙ፡ፀሮሙ፡** Jes. 63, 10; **ፀርየ፡** Thren. 1, 9. 2, 4; **ወፀር፡ይእቲ፡ሀገር፡** 2 Esr. 4, 19; coll.: Gen. 22, 17; Ps. 42, 2. 58, 1. 68, 6; **ከመ፡ኢይደቅ፡ቅድሜሆሙ፡ለፀርየ፡** Sir. 23, 3. 45, 2; Jes. 1, 24. 26, 11. 42, 13. 59, 18. 66, 6; Dan. 4, 16; Nah. 1, 2; Matth. 10, 36; **እንዘ፡ፀሩ፡ንሕነ፡ለእግዚ"፡** Rom. 5, 10; Num. 10, 9. 24, 8; Deut. 23, 10; 2 Reg. 24, 13; Ps. 9, 6. 43, 7. 104, 22; **ኵሎሙ፡ፀርን፡** 2 Esr. 16, 1; **መላእክተ፡ፀር፡** Sir. 33, 12; **ሶበ፡አመንደብዎ፡ፀሩ፡** 46, 5; Jes. 11, 13; Jer. 6, 25; 27, 7; Judith 8, 33. 13, 14, al. crebro; **አፅራሪሁ፡** Sap. 10, 12; **አፅራሪከ፡** Jsp. p. 350; Enc. Haml. 27.

ፀራዊ፡, rarius **ፀራይ፡**, adj. rel. et subst. (nomen unitatis a **ፀር፡**), *hostilis, inimicus, adversarius:* **ብእሲ፡ፀራዊ፡** Matth. 13, 28. 39; Ps. 7, 5. 43, 18. 73, 4. 19; Kuf. 38; **ቀጥቅጠ፡ለፀራዊ፡** Sir. 33, 9; **ፀራይ፡** et **ፀራዊ፡** ἀλλότριος 35, 18; **ከንከ፡ለነ፡ፀራዌ፡ጽኑዐ፡** Jsp. p. 465.

መፅርር፡ part., Pl. **መፃርርት፡** *qui simultates* vel *inimicitias serit* inter amicos, Lud. e Ssal. Req.

ትፅርርት፡ subst. *inimicitiae*, Phlx. 105 (vid. sub **ግዕዘት፡**).

መስተፃርር፡ part., f. **"ርርት፡** 1) *auctor* vel *seminator inimicitiarum:* **ለትማስን፡ምክረ፡መስተፃርር፡** Genz. f. 107; Lud. e Vit. Sam.; **ኀጢአት፡መስተፃርርት፡ለእግዚ"፡** Phlx. 112. 2) *sibi invicem repugnans* vel *adversus:* **ኢኮኑ፡ቃላተ፡አበው፡መስተፃርራተ፡** Phlx. 50; **መስተፃርራን፡** (mutua inimicitia infensi) F. N. 43, 8. 13.

ፀርሰ፡ I, 1 [i. q. **ጠርሰ፡**] Subj. **ይፅርስ፡** *stupere, stupidum fieri* vel *hebescere* de dentibus, *stupidos habere dentes*, αἱμωδιᾶν Jer. 38, 29. 30 var. (vid. sub **ጠርሰ፡**); γομφιάζειν Hez. 18, 2 var. (vid. sub **ጠርሰ፡**); **እሁበክሙ፡ትፅርሱ፡ስነኒክሙ፡** Am. 4, 6. — *Voc. Ae.:* **ፀርሰ፡ዘ፡በለዘ።**

አፅረሰ፡ II, 1 *stupidos reddere* vel *hebetare dentes* alcjs, *stupere facere dentibus* alqm: **ያፀርሰከ፡አስናኒከ፡** Sir. 30, 10.

ፅርስ፡ subst., Pl. **ፅረስ፡** *dens molaris:* **ፅርስ፡ወስን፡** Ex. 21, 27; **ውስተ፡ፅረሲሆሙ፡** Num. 11, 33.

ፀርቅ፡ subst., Pl. **አፅርቅት፡** [amh. **ጭርቅ፡**; vic. II **ጠረቀ፡**; Lud. comparavit صَرَقَ i. e. **ጸሬቅ፡**; Ewald Jahrb. der bibl. Wiſſenſch. VIII p. 192 صُقْعٌ; רָקַע رَقَعَ; at vid. **ድርግሕ፡**] *panniculus, panni, pars vestis lacerae:* ῥάκος Matth. 9, 16 rom.; **ፀርቀ፡ትክቶ፡** Jes. 64, 6; ῥάκος καταμηνίων Esth. 4 apcr.; Org.; **ይከድን፡ሥጋሁ፡በፀርቅ፡ብሉይ፡** Enc. Teq. 30; **ዘፀርቅ፡** *pannosus* ῥακά Matth. 5, 22; **ወነሥአ፡እምህየ፡አፅርቅተ፡ብሉየ፡** Jer. 45, 11; **ይለብስ፡ሥጡጠ፡ወአፅርቅተ፡ኵሉ፡ነዋሚ፡** Prov. 23, 21; Jer. 13, 7 (vid. sub **ብጻል፡**); **ለቢሰ፡አልባሰ፡አፅርቅት፡ከመ፡ነዳያን፡** Sx. Teq. 14; **ፈሐቁ፡ቍስሎ፡በአፅርቅተ፡ጸጕር፡** Enc. Haml. 10; **አፅርቅተ፡ሠቅ፡** Lud. e Vit. Theoph.; **በአፅርቅት፡ልሀቁ፡** ἐν σπαργάνοις Sap. 7, 4; **ጠብለልዎ፡** (sc. Eliam infantem) **በእሳት፡ህየንተ፡አፅርቅት፡ዘይጠበልሉ፡ባቲ፡ሕፃናት፡** Sx. Tachs. 1; Lit. 173, 4; Org. 3.

ፀርዐ፡ rad. sc. ضَرَعَ *humilis fuit, se submisit*, ضَرَعَ *prostravit*, unde facile propagatur significatus *jacendi* (*cessandi*). — Stirps I, 1 vix in usu fuisse videtur quamquam Kuf. p. 76 ann. 14 **ይፀርዕ፡** pro **ይፀራዕ፡** et Hen. 47, 2 **ይፅራዕ፡** pro **ይፀራዕ፡** occurrit.

አፅርዐ፡ II, 1 1) jacere facere i. e. *intermittere* alqd, *desinere, cessare, feriari* a re, c. Acc. rei: **ዘያፈቅር፡ውሉዶ፡ኢያፀርዕ፡** (v. **ኢያጸብእ፡**) **ተግሣጸ፡** ἐνδελεχήσει Sir. 30, 1; **ኢናፅርዕ፡ቅኔ፡እዴዊነ፡ወኢንትሀከይ፡** Did. 13; **ያፅርዕ፡ግብረ፡(ኍኁ፡ዓመት፡)** F. M. 6, 2; **ከመ፡ኢያፅርዕ፡ተቀንዮ፡ቅድመ፡ሥጋሁ፡ለአዳም፡** Clem. f. 15. 19; Herm. p. 90. 108;

Satanas homines impellit ለአፅርዖ፡ጸሎት፡ Org.; c. እምነ፡ rei: ከመ፡ኢያፅርዕ፡ሰብእ፡እምገቢረ፡ሕንጻት፡ Jsp. p. 330; ኢታፅርዕ፡እምትእዛዝየ፡ Clem. f. 221; abs.: peccavi ወአሐተ፡ዕለተ፡ኢያፅረዕኩ፡ Org.; እንበለ፡አፅርዖ፡ *sine intermissione*, Enc. Genb. 2. a) *desidere, desidem, otiosum esse:* ብዙኅ፡እኪተ፡ትሜህር፡አፅርዖት፡ ἀργία *desidia* Sir. 30, 37. b) morando *praetermittere, negligere:* እፎ፡ትትሀከዩ፡ወታፀርዑ፡ቅኔ፡ቤተ፡ክር"ን፡ (verſäumet den Gottesdienſt) Did. 12. 2) *cessare facere* i. e. a) *impedire, praepedire, distinere:* ዘአፅርዐ፡እስራኤል፡ ὁ ἐμποδοστάτης Ἰσρ. 1 Par. 2, 7; ዑቁ፡ወኢታፅርዑ፡ቤተ፡አምላከ፡ሰማይ፡ 2 Esr. 7, 23; (ሀኬይ፡) ያፀርዕ፡ኵሎ፡በኀሳረ፡ሀኬቱ፡ Sir. 22, 1; c. dupl. Acc.: አፅርዕዎሙ፡ሕንጻ፡ ἐνεπόδιζον 2 Esr. 4, 4. b) *arcere, retinere:* አፅርዕ፡እክለከ፡ከመ፡ኢይንሣእ፡ውእቱ፡ ἐμπόδισον Sir. 12, 5. c) *finem facere* vel *imponere* rei: ታፅርዑ፡በሀለ፡ (disceptationi) ብናጥስ፡ Enc. Tachs. 12; ወጠነት፡ገድላ፡በአፅርዖ፡ንዋም፡ Sx. Ter 24. d) in specie: *abolere, abrogare* legem, consuetudinem al., Asc. Jes. 3, 31; 2 Cor. 3, 14; Kuf. p. 3; ሕግ፡ብሊት፡አፅርዐት፡ላዕሌነ፡ተዋስቦ፡ወላድያን፡ F. M. 5, 3. 8, 1; ኢየሱስ፡አፅርዐ፡ምሒለ፡ F. M. 22, 1; አፅርዐ፡ትእዛዘ፡ Lud. e Vit. Pach.; Abush. 50. e) *abstrahere:* መንፈስ፡ቅዱስ፡ኢያፀርዕ፡ትሥልስቶ፡እምህላዌ፡አብ፡ወወልድ፡ Athan. de Trin. f) *irritum reddere*, Asc. Jes. 1, 13. g) *feriari facere* vel *sinere*, α) *sinere ut desidiae se dedat* alqs: ለእመ፡አፅረዕክሙ፡ Sir. 30, 34. β) *facere ut otiosa* (vel *inferax*) *jaceat* terra: ለምንት፡ታፀርዕ፡ለነ፡ምድረ፡ καταργεῖ Luc. 13, 7.

ተፀርዐ፡ III, 1 *intermitti, cessare:* ተአተተት፡ምህከት፡ወምሕረት፡ወተፀርዐ፡ጽድቅ፡ወርትዕ፡እምዓለም፡ Jsp. p. 334; ኢተፀርዐ፡በኵሉ፡መዋዕሊሁ፡ለአግሪጳስ፡ጸብእ፡ p. 342; ወእምዝ፡ተፀርዐ፡ሕንጻ፡ ἤργησε 2 Esr. 4, 24; ከመ፡ኢይፀረዕ፡ግብር፡ καταπαύσῃ 2 Esr. 16, 3; laus angelorum ዘኢይፀረዕ፡ Lit. Orth.; ተፀርዖ፡ *intermissio* Org. 4; አውስቦ፡ይፀረዕ፡ለእመ፡መንኰሰ፡ብእሲ፡ወብእሲት፡ F. N. 24, 7. a) *recedere:* ተፀርዐት፡ፀሓይ፡ ἀνεπόδισεν Sir. 48, 23. b) *remittere, refrigescere:* በከመ፡ይፀርዑ፡ዕደው፡እምሩጸቶሙ፡ሶበ፡ሮጹ፡ምስለ፡ደቂቅ፡ (ita monachi cum aliis hominibus cohabitantes) Phlx. 181. c) *jacere, frigere:* ተፀርዐ፡ሜጥ፡ወምሥያጥ፡ Jsp. p. 342. d) *feriari, otiari*, Koh. 12, 3. e) *abrogari, aboleri:* Kuf. p. 76; Asc. Jes. 1, 7. f) *irritum fieri*, Hen. 47, 2 (si non: *cessare*). g) *impediri:* ከመ፡ቤተ፡ክር"ን፡ኢይፀረዕ፡ ἵνα μὴ τὰ ἐκκλησιαστικὰ παρεμποδίζηται II Can. Ap. 74.

ፅሩዕ፡ part. 1) *otiosus*, a) *deses, iners* Ex. 5, 8. 17; ኢታንብሮ፡ፅሩዐ፡ Sir. 30, 36. 37, 11; Matth. 20, 3. 6; 2 Petr. 1, 8; Did. 2; Clem. p. 235. b) *ignavus, inutilis:* ἀργός Sap. 14, 5; ፅሩዕ፡እምንሶሳው፡ ἀργοὶ πρὸς ἐπίβασιν 15, 15. c) *inanis, nequam:* ῥῆμα ἀργόν Matth. 12, 36; ምግባር፡ፅሩዕ፡ዘኢይበቍዕ፡ Chr. Ta. 2, al.; Jsp. p. 338 (vid. sub አገጸወ፡). d) *irritus, cassus:* ይከውን፡ጻማሆሙ፡ፅሩዐ፡ (in membro parall. በከ፡) Jsp. p. 371; እምከነ፡ (esset) ፅሩዐ፡ኵሉ፡ግብረ፡ክህነት፡ F. M. 2, 10; petitio ፅርዕት፡ Org. e) ፅሩዐ፡ *otiose, inutiliter*, Lud. e Syn. 2) *intermissus:* ሕንጻ፡ነበረ፡ፅሩዐ፡ 2 Esr. 4, 24. 3) *abolitus, irritus:* stupro mulieris violento ኢይከውን፡ፅሩዐ፡ሰብሳበ፡ዚአሃ፡ F. M. 5, 12.

ፅርዕ፡ subst., Pl. አፅርዕት፡; 1) *intermissio, cessatio:* ዘእንበለ፡ፅርዕ፡ Lud. e Vit. Greg. Arm. 2) *otium iners, desidia:* ይትሜሀሩ፡አፅርዕተ፡ 1 Tim. 5, 13. 3) *inanitas, inutilitas:* ኢይኩን፡ቃልክሙ፡ፅርዐ፡ Did. 35 (si quidem lectio sana nec ፅሩዐ፡ legendum est).

ፅርዐት፡ n. act. et subst., Pl. ፅርዐታት፡ 1) *intermissio, cessatio:* ዘእንበለ፡ፅርዐት፡ Clem. f. 125; Phlx. 1; Lit. 163, 4; ዘአልቦ፡ፅርዐት፡ *indesinenter*, Lud.; ejus tempore erant ቅዳሴያት፡ዘእንበለ፡ፅርዐታት፡ Sx. Mag. 24. 2) in specie: *interpellatio operis* (si quis a quaestu faciendo impeditur, Verſäumniß): Ex. 21, 19; F. N. 45 (ubi idem locus repetitus est). 3) *otium, feriae*, nec non *dies feriatus:* በመዋዕለ፡ፅርዐቱ፡ Sap. 13, 13; ቀድሱ፡ፅርዐተ፡ለጣዖት፡ 4 Reg. 10, 20 var.; Jes. 1, 13 var. 4) *desidia, inertia:* ዘይዴግን፡ፅርዐተ፡ σχολήν Prov. 28, 19; ፅርዐት፡እደው፡ Koh. 10, 18; ተሐፅኖ፡በፅርዐት፡ (aufgezogen werden in Müßiggang) Chr. Ta. 29. 5) *res otiosa* vel *inutilis, inanitas:* ዘይዴግን፡ፅርዐተ፡ μάταια Prov. 12, 11; ከመ፡ያእምሩ፡ፅርዐተ፡ሥርዐተ፡አማልክቲሆሙ፡ (die Nichtigkeit ihres Heidenthums) Jsp. p. 278; ተከሥተ፡ፅርዐት፡ወተኀብአ፡ጽድቅ፡ p. 342.

ፀሩዒት፡ *inguina* vid. sub ጸሩዒት፡

ፀረፈ፡ et **ፀርፈ፡** I, 1 [vicina videntur חָרַף et טָרַף, quorum potestas prima in *carpendo* est] Subj. ይፅርፍ፡, *conviciari, maledicere*, in specie *blasphemare*, abs.: Matth. 9, 3. 26, 65; Kuf. 15; Lev. 24, 23; በእንተ፡ፀሪፍ፡ወጽዒል፡ F. M. 20; ኢትፅርፍ፡ F. M. 20, 5; c. c. ላዕለ፡, ut: ይፀርፉ፡አሕዛብ፡ላዕለ፡ስምየ፡ Jes. 52, 5; Dan. 3, 29; Dan. ap. 13, 9; Rom. 2, 8. 3, 8. 14, 16; Tit. 2, 5; 2 Petr. 2, 10. 12; ዘይፀርፍ፡ላዕለ፡ክህነት፡ Clem. f. 162; ፀረፈት፡ላዕሌሁ፡ (maledixit ei) f. 221; ፀረፈ፡ላዕለ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ f. 249. 252; F. M. 23, 9; ዘፀረፈ፡በኀሊናሁ፡ላዕለ፡ሕገ፡እግዚ"፡ Clem. f. 252; c. ለ፡ Matth. 12, 31; c. Acc.: ዘፀረፈ፡ኤጲስ፡ቆጶሰ፡ F. M. 20, 1; ቀሲሰ፡, ዲያቆነ፡, ንጉሠ፡, አባሁ፡ 20, 2—4; F. N. 42, 13; qui feminam falso impudicitiae accusat, ፀረፋ፡በሐሰት፡ F. N. 24. — *Voc. Ae.:* ፀረፈ፡ዘ፡ሰደበ፡ (v. ተሳደበ፡).

ተፀርፈ፡ III, 1 *blasphemari*, Lud. sine auct.

ተፃረፈ፡ III, 3 *sibi invicem maledicere:* ኢተፃረፍክሙ፡ Lud. e Mss. Colb.

ፅሩፍ፡ part. *maledicus, blasphemus, impius, scelestus:* βλάσφημος Sir. 3, 16; Jes. 66, 3; 1 Tim. 1, 13; 2 Tim. 3, 2; Hen. 91, 11; λοιμός Act. 24, 5 rom.; ἀσεβής Job 34, 18; መኑ፡ከመዝ፡ፅሩፍ፡ወዘእንበለ፡ትምህርት፡ τίς οὕτως ἐμβρόντητός τε καὶ ἀμαθὴς εἴη ἄν Cyr. c. Pall. f. 77; አፅሩፍ፡ዘትሜንን፡ቢጸከ፡ Clem. f. 94.

ፅርፈት፡ n. act., Pl. ፅርፈታት፡ *maledictio, blasphemia, convicium:* Matth. 12, 31. 26, 65; Act. 24, 5 Platt; Judae 9; Apoc. 2, 9. 13, 1. 17, 3; 2 Petr. 2, 11; Hez. 35, 12; Did. 25; F. M. 20, 1; እመ፡ከነ፡ቃለ፡ፅርፈቱ፡እሙነ፡ F. N. 24; ፅርፈታት፡ Apoc. 13, 5.

ፀራፊ፡ n. ag., Pl. ፀራፍያን፡, *blasphemator*, Sap. 1, 6; ኢትኩኑ፡መዐትማነ፡ወኢፀራፍያነ፡ወኢዝኍራነ፡ Did. 7; Lud. Comm. hist. p. 319 n. 60.

ተፀራፊ፡ (si non ተጸራፊ፡) vid. in scholio an ሥሒጽ፡ c. 234.

ፀቄነ vel **ጸቄነ፡** I, 1 [סָבַךְ שׂוּךְ ܣܝܳܓ סַיָּג] Subj. ይፅቁን፡ *sepire, obsepire* rem, *sepem* vel *maceriam circumdare* rei, c. Acc. rei: ተከለ፡ወይነ፡ወፀቄኖ፡ Marc. 12, 1; ፅቍኑ፡

(Imprt.) ተዓይኒነ፡እመ፡ሰዐተ፡ጸብእ፡ Enc. Haml. 3; c. Acc. sepis vel maceriae: እንበለ፡ይፅቁን፡ፀቄኖ፡ (sc. vineae) Enc. Mag. 29; ፀቄነ፡ጥቅመ፡ላዕሌሁ፡ Herm. p. 53; omisso Acc.: ገብሩ፡ምሕራማተ፡ወፀቄኑ፡ 4 Reg. 17, 11; c. dupl. Acc.: ፀቄንክዎ፡ (v. ፀቄንኩ፡ሎቱ፡) ፀቄነ፡ Jes. 5, 2.

ፀቄን፡, etiam **ፀቁን፡** subst. *sepes, sepimentum, maceria*, φραγμός Koh. 10, 8; Jes. 5, 2; Ps. 79, 13; ፀቄነ፡እበኒሁ፡ይንኅል፡ Prov. 24, 46; Matth. 21, 33; αὔλακες et φραγμός Num. 22, 24. 25; ፀቄን፡ (sec. Lud. ፀቁን፡) Enc. Mag. 29. — *Voc. Ae.*: ፀቁን፡ዘ፡ገረገራ።

ፀበረ፡ *subigere lutum* vid. sub **ጸበረ፡**

ፀብሰ፡ I, 1 [vid. ፀወሰ፡ et cfr. ضَبِيس] Subj. ይፅበስ፡ 1) *debilem, infirmum, lassum esse* vel *fieri*, Org. 2. 3; ይፀብሱ፡ጽኑዓን፡ Jes. 40, 30 vrs. alt. 2) *infirmum animo* i. e. *pavidum esse*: ኢትፅበስ፡በቅድመ፡ገጸሙ፡ Deut. 31, 6.

አፅበሰ፡ II, 1 *infirmare, debilitare, languidum reddere*: ሕምዝ፡እንተ፡ታፀብስ፡አባለ፡ወትቀጠቅጥ፡አዕፅምተ፡ Did. 25; ebriosus አፅበሰ፡ኀሊናሁ፡በኀይለ፡ወይን፡ M. M. f. 229; Org. 6.

አስተፅበሰ፡ vel **አስተፀበሰ፡** IV, 1 et **አስተፃበሰ፡** IV, 3 1) *lassare, defatigare* alqm: ቀሊልኑ፡በኀቤክሙ፡አስተፀብሶተ፡ (v. አስተፃብሶተ፡) ሰብእ፡ወለእግዚአብሔርኒ፡ታስተፀብስዎ፡ (v. "ፃ") Jes. 7, 13 vrs. alt. 2) *debilitare* vel *infringere animum* alcjs, Luc. 12, 32.

ፅቡስ፡ part. *debilis, infirmus*: ንህብ፡በኀይላ፡ፅብስት፡ Prov. 6, 8; Did. 13; Enc. Masc. 25; εὐάλωτος Prov. 24, 63; ἀδύνατος Job 5, 16; ፅቡሰ፡እግር፡ πεπληγμένος τὸ σκέλος II Can. Ap. 73; animo: ፅቡሳነ፡ኀሊና፡ M. M. f. 29; እስመ፡ኀሊና፡ፅቡስ፡ምኑነ፡ይትበሀል፡ Sap. 2, 11. a) *segnis*: ኢትኩን፡ፅቡሰ፡በኵሉ፡ዘገበርከ፡ γίνου ἐντρεχής Sir. 34, 22; ፅቡሳን፡ νωθροί Prov. 22, 29. b) *remissus, lassus, languidus*: ከመ፡እድ፡ፅቡስ፡ወከመ፡እግር፡ፅዉስ፡ χεῖρες παρειμέναι Sir. 25, 23; እደው፡ፅቡሳን፡ (v. ፅዉሳት፡) Jes. 35, 3; እድ፡ፅውስት፡ወእገር፡ፅቡሳት፡ Hebr. 12, 12 Platt, at አርትዑ፡እግረ፡ፅውስተ፡ወእደ፡ፅብስተ፡ Chr. ho. 1. — *Voc. Ae.*: ፅቡስ፡ድክቱም፡ (legendum videtur ድኩም፡) ብ፡ደካማ፡ልምሹሂ፡

ፅበስ፡ subst. *infirmitas, debilitas, languor*, μαλακία Ex. 23, 25; Phlx. 236; ከመ፡ዘእሱር፡እዴሁ፡ዘየማን፡ከማሁ፡ፅበሰ፡ (v. ፅቡሰ፡) ልቡ፡ለአብድ፡ Sir. 21, 19.

ፅብሰት፡ n. act. *debilitatio, lassitudo*, Phlx. 236.

ፀበበ፡ *angustum esse* vid. sub I **ጸበበ፡**

ፅብን፡ subst., Pl. ፅበን፡ et አፅባን፡ *ansa* vel *annulus*, quibus arca foederis gestabatur [cognatum videtur cum rad. ፀበጠ፡, coll. talm. בֵּית הַצְּבִיטָה] δακτύλιος Ex. 25, 12. 15. 27; Ex. 25, 24 (vid. ann. ad locum); in C Ex. 37, 3 sec. Hebr.; Enc. Jac. 9. — *Voc. Ae.*: ፅብን፡ዘ፡አእጋረ፡ታቦት፡

ፀብአ፡ *bellare* vid. sub I **ጸብአ፡**

ፀበጠ፡ I, 1 [ضبط et ضبث, צבט] Subj. ይፅብጥ፡ *firmiter prehendere* et *tenere*, c. Acc. rei: ዘይፀብጥ፡ዐቅረበ፡ δρασσόμενος Sir. 26, 7; ዘይፀብጥ፡ጽላሎተ፡ 31, 2; በትረከ፡ፅብጥ፡በእዴከ፡ λάβε Ex. 17, 5; Org. 1; Macc. f. 22; ቆሙ፡ኀበ፡ኆኅተ፡ቍድስ፡ወፀበጥዋ፡ Jsp. p. 374; c. ላዕለ፡ rei, Sx. Genb. 26. — *Voc. Ae.*: ፀበጠ፡ብ፡ጨበጠ፡

ተፀብጠ፡ III, 1 *comprehendi, detineri*, Lud. e Libr. Myst.

ፅቡጥ፡ part. *firmiter prehensus, comprehensus, detentus*: እንዘ፡አስይፍቲሆሙ፡ምሉኃን፡ወፅቡጣን፡በእደዊሆሙ፡ Sx. Tachs. 8; ፅቡጥ፡ውስተ፡እራሕ፡ Lud. e Mss. Colb.; ወፅቡጣት፡እደዊሁ፡ዲበ፡አብራኪሁ፡ Sx. Haml. 23.

ፅብጠት፡ n. act. *prehensio*, F. N. 38.

ፀባጢ፡ n. ag. *qui comprehendit* vel *continet*: ፀባጤ፡ኵሉ፡ (i. q. አኃዜ፡ኵሉ፡) παντοκράτωρ, de Deo, Lit. 173, 1; Lit. Diosc.

ፅባጥ፡ subst. videtur i. q. ሥባጥ፡ vel ሥበጥ፡ (c. 249): አባ፡ሙሴ፡ዘረሰየ፡እምዓለም፡ተፈሊጦ፤ቄጽለ፡ሆሳዕና፡ዐራዘ፡ወፍሬ፡ዘይቶን፡ፅባጥ፡ Enc. Masc. 3 (Lud. legit: ወፍሬ፡ዘይቶን፡ዘበጠ፡ „et decussit fructus oleae“).

ፀተመ፡ *contundere* vid. sub **ጸተመ፡**

ፀነሰ፡, **ተፀነሰ፡** *ad egestatem redigi* vid. sub **ጸነሰ፡**

ፀንሰ፡ I, 1 [ضَنَأَ, ضَنِئَ ضَنِيَ *foecunda fuit, multos liberos habuit* mulier], Subj. ይፅነስ፡ et ይፅንስ፡ *gravidam* vel *praegnantem esse* vel *fieri, concipere* vel *concepisse*, Gen. 4, 1. 17. 25. 16, 4. 21, 2. 29, 32 seq.; 30, 5 seq.; Ex. 2, 2; 1 Reg. 1, 19; 2 Reg. 11, 5; Matth. 1, 23; Luc. 1, 31. 36 al.; ወትፅነስ፡ወትለድ፡ Kuf. p. 103; ፀኒስ፡ Koh. 3, 2 var.; ፀነስነ፡ Jes. 26, 18; Jac. 1, 15; ፀንሰት፡በዝሙት፡ Kuf. p. 143; Gen. 38, 24; de bestiis: Hen. 82, 19; Gen. 30, 38—41. 31, 10; ከመ፡ይፅነሳ፡ v. ይፅንሳ፡ 30, 41; c. እምነ፡ viri, Gen. 19, 36; Sx. Mag. 27; c. ለ፡ viri, Kuf. p. 142. 143; Rom. 9, 10 Platt; c. Acc. fetus vel infantis, quem quae concepit vel *alvo continet*: Num. 11, 12; ዘእንበለ፡ትፅንስ፡ወልደ፡ Kuf. p. 47. 63; Asc. Jes. 11, 9; ዘእንበለ፡ትፅነሶ፡በከርሥ፡ Luc. 2, 21; Rom. 9, 10 Platt; trsl. (*concipere animo* vel *moliri* alqd): በከርሦሙ፡ይፀንሱ፡ጻዕረ፡ Job 15, 35; Ps. 7, 15; ፀነስነ፡ወኀለይነ፡በልብነ፡ነገረ፡ኃጢአት፡ Jes. 59, 13; ፀነስክሙ፡በሕማም፡ (v. ኃጢአተ፡) 59, 4.

አፅነሰ፡ II, 1 *concipere facere, gravidare, praegnantem reddere, fetare*: sexagenaria concipere non potest, ብእሲሰ፡ይክል፡አፅንሶ፡ወአቅሞ፡ዘርአ፡እምድኅረ፡፷ዓመት፡ F. M. 5, 7; ኢይክል፡ተራክቦ፡ምስለ፡ብእሲቱ፡ወኢአፅንሶ፡ F. M. 12, 5; Kedr f. 67.

ተፀንሰ፡ III, 1 *concipi*, Ps. 50, 6; Kuf. p. 47 ann. 9; ተፀኒሶ፡ (cum conceptus esset) Cyr. f. 117; Christus ውስተ፡ማሕፀነ፡ድንግል፡ተፀንሰ፡ Kid. f. 9; Lit. 170, 4; ዕለተ፡እንተ፡ባቲ፡ተፀነስከ፡ M. M. f. 31; እምድኅረ፡ኀዳጥ፡መዋዕል፡ተፀንሰ፡ዝንቱ፡ቅዱስ፡ Sx. Nah. 24; ተፀንሶቱ፡(ለክርስቶስ፡)እንበለ፡ዘርእ፡ H. A.; Org. 4. (Hen. 99, 5 ad **ተጸነሰ፡** referendum est).

ፅኑስ፡ part. 1) fem. ፅንስት፡ *gravida, praegnans (feta)*, Gen. 16, 11; Ex. 21, 22; Koh. 11, 5; Luc. 2, 5; Asc. Jes. 11, 3; ፅኑሳት፡ 4 Reg. 15, 16; Am. 1, 3; 4 Esr. 4, 24; de bestiis: ፅኑሳቲሆሙ፡ኢይድኅፃ፡ Job 31, 10; Jes. 40, 11. 2) *conceptus* in utero, Lud. e Syn.

ዐንስ፡ subst. 1) *graviditas, praegnatus:* ዘአይኑ፡ብእሲ፡ዝንቱ፡ዐንስ፡ Gen. 38, 25; F. M. 6, 14; እምቅድመ፡ዐንሶን፡ F. M. 10, 1; F. N. 24, 1; ዐንስ፡እንበለ፡ሩካቤ፡ Lit. 172, 1; Enc. Nah. 7; c. c. Acc. ejus, quem quae alvo continet: መዋዕለ፡ዐንሳ፡ኪያሁ፡ F. N. 33, 4. 2) *fetus:* ne vendas ዐንሰ፡ F. N. 33, 4; ዐንሰ፡እንዘ፡ብቲ፡ Asc. Jes. 11, 5.

ዐንሰት፡ n. act. *conceptio, graviditas:* Enc. Nah. 7; መዋዕለ፡ዐንሰታ፡ Sx. Sen. 30.

ፀናሲት፡ n. ag. fem. *gravida*, F. N. 41, 4.

ፀንብል፡ vel **ዐንብል፡** subst. *frontale* vel *calanticae* species: ወፀንብል፡ (v. ወዐንብል፡) ሚራየ፡ (v. ወሚራያ፡) ሜላት፡ διάδημα βύσσινον πορφυροῦν (στέφανος versum est አክሊል፡) Esth. 8, 15.

ፀንግዐ፡ quadrl., rad. e. q. ضَجَعَ *decubuit in latere* (vid. ፀግዐ፡).

ተፀንግዐ፡ III, 1 *in praesepi decumbere:* ጎል፡ኀበ፡ሰከበ፡ወተፀንግዐ፡ Lud. Comm. hist. p. 302 n. 7.

ምዕንጋዕ፡ nec non **ምዕጋዕ፡** subst. 1) *locus ubi quis decumbit* vel *recumbit:* ሰላም፡ለመዛርዒኪ፡ወለኵርናዕኪ፡ ምዕንጋዕ፤ (v. ምዕጋዕ፤) ዘሐቀፉሁ፡ለክርስቶስ፡ I Sal. Mar. 22. In specie 2) *praesepe, praesepia:* እደ፡አልበ፡አልህምት፡ ምዕንጋዕ፡ (v. ምዕጋዕ፡) ንጹሕ፡ φάτναι καϑαραί Prov. 14, 4; Christus ዲበ፡ዕፀ፡መስቀል፡ተቀነወ፡ወዲበ፡ምዕንጋዕ፡ተጠብለለ፡ Deg.; እእግዚኦ፡ተዘከር፡ስከበተከ፡ውስተ፡ጎል፡ወጥብላሌከ፡በአዕርቅት፡ውስተ፡ምዕንጋዕ፡ Org. 3; Abba Tacla Haimanot ነደቀ፡ውስተ፡ጸላዕቱ፡በአምሳለ፡ምዕንጋዕ፡ወተከለ፡ውስቴቱ፡ኅጻውንተ፡በሊኃተ፡እንተ፡ድኅሬሁ፡በየማኑ፡ወበፀጋሙ፡ (sc. ne se acclinare posset) Sx. Nah. 24. — *Voc. Ae.:* ጎል፡ምዕንጋዕ፡ብ፡የላም፡በረት፡; *aliud:* ምዕንጋዕ፡ዘ፡ሐኑር፡

ፀንፀነ፡ *caducum esse* vid. sub ጸንጸነ፡

ዕንዕንያ፡ *musca* vid. sub ጸንጸነ፡

ፀንፈርት፡ subst. [referendum ad ፀፈረ፡] *decipula, tendicula, laqueus:* ከመ፡ያመሥጥ፡ወይጠል፡እመሥገርተ፡ገሪፍ፤ ወከመ፡ይድኅን፡እምፀንፈርት፡ያፍ፡ Enc. Tachs. 10. — *Voc. Ae.:* ጽንፍርት፡ (sic) ብ፡ወንቀራብ፡ (v. ወቀራብ፡).

ፃእፃእ፡ *fetus; sumtus* vid. sub ወፅአ፡ c. 947.

ፃእዕአ፡, **ተፃእዕአ፡** *colere* vid. sub ጻእጽአ፡

ፀኵ፡(**ጸኵ፡**) vel **ፃኵ፡** subst. [שׁוֹק ܫܳܩܳܐ vel ܥܩܳܐ سَاقٌ *crus;* ܚܰܩܘܳܐ ܥܩܳܐ *coxa*] *coxa, coxendix:* ነደፎ፡ፀከ፡ τὰ ὑποχόνδρια 1 Reg. 31, 3; ነደፎ፡(ለአስባስያኖስ፡)በሐጽ፡ፀከ፡ Jsp. p. 349; እግዚ"፡ይትጋደሎ፡ወአስየዘዘ፡ፀከ፡ወሰመዮ፡እስራኤል፡ወበእንተዝ፡ኢይበልዑ፡አይሁድ፡ሥርዋተ፡ፃኵ፡ Sx. Nah. 28. — *Voc. Ae.:* ጸከ፡ (sic) ዘ፡በሐት፡ (Isenb. exhibet ባት፡).

ፆረረ፡ quadrl. inus., componendum cum צִיר ضار ጸዐረ፡; ejus potestas prima in *torquendo, circumagendo* est.

አንፆረረ፡ V ut videtur *se vertere* vel *torquere, circumagi:* ወኵሎ፡ሌሊተ፡ታንፆርር፡ (διανυκτερεύων αἴθριος) Job 2, 9.

ነፆራር፡ subst. *tormenta, dolores vehementes:* ይዋሕዩኒ፡ነፆራር፡ ἐπιστρέφονταί μου αἱ ὀδύναι Job 30, 15; አኀዘ፡ነፆራረ፡ሐዘን፡ወኢክህለ፡ያርምም፡ወከልሐ፡ Jsp. p. 334; አኀዘሙ፡ፍርሃት፡ወረዓድ፡ወድንጋፄ፡ወነፆራር፡ Genz. f. 159. — *Voc. Ae.:* ነፆራር፡ዘ፡ክቡድ፡ሐዘን፡

ፀወሰ፡ I, 2? [vid. ፀብሰ፡] *debilitari* vel *debilem esse* membris, 2 Reg. 4, 4 (Lud. statuit: *curvum, contortum et inutile membrum habuit*).

አፀወሰ፡ II, 2 *debilitare* membra alcjs, *laedere ut membris uti non possit* alqs: እመቦ፡ዘአቍሰለ፡ዐይነ፡ገብሩ፡ወአፀወሰ፡ (v. ወአዖሮሙ፡) ἐκτυφλώσῃ Ex. 21, 26.

ዕዉስ፡ vel **ዕውስ፡** part. 1) *debilis* vel *debilitatus*, de membris: እድ፡ዕቡስ፡ወእግር፡ዕዉስ፡ παραλελυμένα Sir. 25, 23; እደው፡ዕዉሳት፡ ἀνειμέναι Jes. 35, 3 var.; Hebr. 12, 12 Platt, et Chr. ho. 1 (vid. sub ዕቡስ፡); ወዕዉስ፡እገሪሁ፡ πεπληγώς 2 Reg. 4, 4. 9, 3; ዕዉሰ፡ዐይን፡ወዕቡሰ፡እግር፡ ἀνάπηρος τὸν ὀφϑαλμόν II Can. Ap. 73; κυλλός Matth. 15, 30. 18, 8; ዘዕውስት፡እዴሁ፡ ἐξηραμμένην χεῖρα ἔχων Marc. 3, 3; ብእሲ፡ዘዕዉስ፡ተወልደ፡እገሪሁ፡እምከርሡ፡ χωλός Act. 3, 2. 14, 8. 2) *infirmus* (pro ዕቡስ፡): ስፍን፡ዕደወ፡ኅያላን፡ረሰዩ፡(ሞት፡)ይትዌነይዎሙ፡ዕዌያት፡ዕዉሳት፡ Genz. f. 149. — *Voc. Ae.:* ዕዉስ፡ዘ፡ሰለላ ።

ፆገ፡ (sec. Lud. ፀወገ፡) I, 1 [significatus primarius in *curvitate* esse videtur, coll. ضاج] *perversum, pravum, malignum, noxium, trucem esse:* ዘይፀውግ፡ ὁ ἀσεβής Deut. 25, 1. 2; እለ፡ይፀውጉ፡እምኔሁ፡ πονηρότερα ἑαυτοῦ Matth. 12, 45; in specie *truculentum* vel *tetra facie esse*, Lud. sine auct.

ተፀውገ፡ III, 1 *malignum, trucem, saevum esse:* እኩያን፡እለ፡ይፀወጉ፡ Kuf. p. 42; M. M. f. 198 (vid. sub ደረከ፡); ተፀውጎ፡ *truculentia, saevitia,* ut: ዲዮቅልጥያኖስ፡ቢጽ፡አራዊት፡በተፀውጎ፡ Enc. Mag. 8.

ፁግ፡ subst. *perversitas, pravitas, malitia, truculentia:* እለ፡ይትመየጡ፡ውስተ፡ፁግ፡ τὰς στραγγαλιάς Ps. 124, 5; እሙንቱ፡ክንዎ፡ለፁግ፡ εἰς σκῶλον (legisse videtur interpres εἰς σκολιόν) 2 Par. 28, 23; πονηρία Sap. 4, 14; Rom. 1, 29; ሰብእ፡ኮኑ፡እኩያነ፡በምክረ፡ፁግ፡ Kuf. p. 43; ከመ፡ኢትግበር፡ፁገ፡ p. 131; ኵሉ፡ምግባረ፡ፁግ፡ Clem. f. 115. 197; ዐመፃ፡ወፁግ፡ Macc. f. 6; ፁጋ፡ለማዕበለ፡ባሕር፡ Enc. Masc. 12.

ፁገት፡ n. act. *pravitas, truculentia, saevitia,* ፁገተ፡ዐንበሳ፡መንገለ፡የውሀት፡አግዐዘ፡ (in Sx. Tub. scriptum est ጽጕተ፡) Enc. Tachs. 12.

ፀዋግ፡ adj., m. et f., *pravus, perversus, malus, malignus, trux, truculentus, saevus:* ፍኖት፡ፀዋግ፡ σκολιά Prov. 22, 14; πονηρός, de rebus: Ps. 33, 22; Koh. 10, 13; Matth. 6, 23; de personis: ነፍስ፡ፀዋግ፡ታሀጕሎ፡ለዘአጥረያ፡ Sir. 6, 4; ፀዋጋን፡ Matth. 13, 49 rom.; Sap. 3, 12; χαλεποί Matth. 8, 28 rom.; ἀσεβεῖς Job 16, 11; ἄνομοι Prov. 29, 8; ገብር፡ፀዋግ፡ σκληρός Prov. 29, 19; παράνομος 23, 28; ἀκόλαστος 21, 11; ἀκάϑαρτος Luc. 8, 29 rom. (gloss.); daemones ፀዋጋን፡ Kuf. 10. 11; homines Kuf. 16 (Lat.: *iniqui*); 35 (Lat.: *malignus*); gigantes (Lat. *maligni*) Kuf. 29; አርዌ፡ፀዋግ፡ Kuf. 34; ዐሥሩ፡ኵነኔ፡ዐበይት፡ወፀዋጋት፡ Kuf. 48; ፀዋጋን፡ መላእክት፡ (opp. angelis bonis) Genz. f. 19; ፀዋጋት፡ሞገዳት፡

ἄγρια Sap. 14, 1. — (Sir. 2, 12 pro **ዕዴው፡ፀዋጋት፡** legendum videtur **እደው፡ዕዉሳት፡** χεῖρες παρειμέναι).

ፀዋጊ፡ adj. i. q. **ፀዋግ፡**, ut: **ዕደው፡ፀዋግያን፡** (var. **ፀዋጋት፡**) Sir. 2, 12 (absque auct. Gr.).

ፀዓዕ፡ subst. (m.), Pl. **ፀዓዓት፡** *fragor tonitrus, fulmen cum tonitru vehementi:* **ትፌኑኑ፡ፀዓዐ፡ወየሐውር፡** κεραυνούς Job 38, 35; **በኀይለ፡ፀዓዕ፡** κεραυνώσει βιαίως Jes. 30, 30; **ድምፀ፡ፀዓዑ፡መኑ፡ያአምር፡** σθένος βροντῆς Job 26, 14; **ከመ፡ዐቢይ፡ፀዓዕ፡ይደምፅ፡** Sir. 40, 13; **ቃለ፡ፀዓዑ፡ያፈርሃ፡ለምድር፡** 43, 17; Jes. 29, 6; **ያንጐድጕድ፡በፀዓዕ፡መደንግፅ፡** ἐν φωνῇ αὐτοῦ Job 37, 4; 1 Reg. 7, 10; Apoc. 4, 5. 8, 5. 10, 3 rom.; **በዐቢይ፡ፀዓዕ፡ገብረ፡ድምፀ፡ቃሉ፡** ἐν ἤχῳ μεγάλῳ Sir. 46, 17; **ይደምፅ፡እግሩ፡በቃለ፡ፀዓዕ፡** 45, 9; Lud. ex Enc. Nah. 7; Lit. Jac. Sar. (vid. **ሰየፈ፡**); **ከልሑ፡ፀዓዓት፡** Lud. e Ssal. Req. [Significatu fere cum صَاعِقَةٌ convenit; etymo ad שׁאה referendum videtur; nam ex exemplis modo allatis significatum *fragoris* et *tonitrus* (non: *fulminis*) primarium esse satis elucet]. — *Voc. Ae.:* **ፃዓዕ፡ዘ፡ፈለቅ፡ይላለው፡**

ፄአ፡ *foetere, putescere* vid. sub **ጼአ፡**
ፂኦት፡ *pratum* vid. sub **ፂዖት፡**

ፄወወ፡ quadrl. I [שָׁבָה ܫܒܳܐ سَبَا; vid. **ፄወየ፡**] *capere* armis vel bello, *captivum facere* vel *ducere* vel *tenere*, Gen. 34, 29; Num. 24, 22; Deut. 21, 10; Jud. 5, 12; 1 Reg. 30, 2; Jes. 14, 2. 20, 4. 42, 24; Jer. 20, 6; **በብሔር፡ኀበ፡ፄወውዎ፡** Jer. 22, 12. 22. 26, 17; **ፄወውክምዎሙ፡ለርስትየ፡** 27, 11; Thren. 1, 18; Hez. 17, 12; Am. 1, 15; Ob. 11; Ps. 136, 3; **ፄዊወከ፡ፄዋ፡** 67, 19; Eph. 4, 8; Mavâs. n. 24; abs.: **እለ፡ይፄውዉ፡** αἰχμαλωτεύοντες Job 1, 15; **ማህርክ፡ወፄውው፡** (v. **ወፄው፡**) Jes. 8, 1. a) greges, opes *abigere, praedari*, Kuf. 30; Num. 31, 9. b) urbes i. e. *expugnare* (et *incolas* in exilium *abducere*): **እኅዙ፡ይፄውዉ፡ሀገረ፡** Kuf. 11; Asc. Jes. 3, 2; Ps. 2 in tit. (vid. Ludolfi editionem Psalt. p. 345). c) trsl.: *capere, devincire:* **ላሕየ፡ፄወዋ፡ለነፍሱ፡** Judith 16, 9; Lud. Comm. hist. p. 302 n. 5; **ፄወወኒ፡መንገሌሁ፡** Rom. 7, 23; Org.; 2 Tim. 3, 6; Herm. p. 109.

ተፄወወ፡ III, 1 *capi* armis vel bello, *captivum fieri* vel *duci* vel *esse*, Kuf. 13; Deut. 21, 13; **ተፄወዉ፡ሕዝብየ፡** Jes. 5, 13. 22, 3. 42, 22; Hez. 25, 3; Thren. 1, 4; Tob. 1, 2; **ከመ፡ኢይፄወዋ፡እንስቲያሆሙ፡** Judith 4, 12; 4 Esr. 10, 32; **እምድኅረዝ፡ተፄወዉ፡ወፈለሱ፡ብሔረ፡ባቢሎን፡** 1 Par. 9, 1; **እስከ፡ተፄወዉ፡እምነ፡ብሔሮሙ፡** Sir. 48, 15; **ይሬስዮሙ፡ለመከርያን፡ይፄወዉ፡** Job 12, 17; Luc. 21, 24; **ተፄዊወከሙ፡** Jsp. p. 380; **ተፄውዎ፡** αἰχμαλωσία captivitas Jer. 15, 2; Ps. 77, 67; Tob. 3, 4. a) *expugnari* et *in exilium abduci*, de urbibus, civitatibus: **እስከ፡አመ፡ተፄወወት፡ኢየሩሳሌም፡** Jer. 1, 3; Hez. 40, 1; **ተፄውዎ፡** πολιορκία Prov. 1, 27. b) ut videtur, refl.: *se invicem captivos facere*, Kuf. p. 45 ann. 10. c) trsl.: 2 Cor. 10, 5 Platt; **ተፄወወኒ፡ኀሊናየ፡** Apoc. 13, 10; Enc. Ter 30.

ፂውው፡ (passim **ፄውው፡** scriptum, et **ፂዉው፡**) part. *captus, captivus:* **ፂውዋን፡** Jes. 61, 1; Tob. 13, 10; Deut. 32, 42; Luc. 4. 19; **ተዘከር፡እግዚኦ፡ኵሎ፡ፂውዋነ፡ወአግብኦሙ፡ኀበ፡መኃድሪሆሙ፡** Genz. f. 138; **ፂውውት፡** Jes. 52, 2 var.; Jsp. p. 300; Enc. Nah. 5; **ፂውው፡** Jsp. p. 381; trsl.: **ፂውዋን፡በቃለ፡** (in Lex., at in Comm. **ለቃለ፡**) **ወንጌል፡** Lud. Comm. hist. p. 301 n. 3.

ፄዋ፡ subst. 1) *captivitas, exilium:* **ነሥአ፡ሕዝበ፡በፄዋ፡** Asc. Jes. 3, 2; **የሐውር፡በፄዋ፡** 3, 6; **ይመይጥ፡ፄዋ፡ሕዝብየ፡** αἰχμαλωσίαν Jes. 45, 13; Jer. 25, 18. 31, 47 (Hebr.: 48, 47). 36, 14; Thren. 2, 14; Joel 4, 1; Ps. 13, 11. 84, 1. 125, 1 (quamquam hos locos omnes etiam e n. 2 interpretari licet); **ለምንት፡ኮነ፡ለፄዋ፡** εἰς προνομήν Jer. 2, 14. 2) concr.: *captivi*, Num. 21, 1; **ፄዋ፡ወምህርከ፡** 31, 11. 12. 19; Deut. 21, 10 seq.; **ነሥኡ፡ብዙኀ፡ፄዋ፡** 2 Par. 28, 17; Judith 2, 9; Jes. 1, 27; **ይከውኑ፡ፄዋ፡** 14, 2; **ትከውን፡ነፍሱ፡ፄዋ፡** εἰς σκῦλα Jer. 21, 9; **እምሕሮሙ፡ለፄዋሁ፡** 37, 18; **ወነሥኡ፡ፄዋ፡ወምህርከ፡ዘማህረኩ፡** Macc. f. 14. a) *exsules:* Hez. 1, 1; **እምደቂቀ፡ፄዋ፡ይሁዳ፡** Dan. 5, 13; **ወለተ፡ጽዮን፡ፄዋ፡** (v. **ፂውውት፡**) Jes. 52, 2. b) *mancipia*, σώματα Apoc. 18, 13.

ፂዋዌ፡, crebrius **ፄዋዌ፡** scriptum, subst. *captivitas, praedatio:* Kuf. 1. 23. 24; Ps. 95 in tit.; **ለፂ(ፄ)ዋዌ፡ትከውን፡ባቢሎን፡** Jer. 28, 37 var.; Judith 2, 9 var.; προνομή Prov. 12, 24; Jsp. p. 278. 330. 364. 381 al.; Lit. 164, 4.

ፄዋዊ፡ adj. rel. *bello captus, captivus*, **ፄዋዊት፡** Ex. 12, 29; Kuf. 49.

ፄወየ፡ i. q. **ፄወወ፡**, ut; **ዘይቀትል፡ወይፄዊ፡** Enc. Nah. 5 (ob rhythmum finalem).

ፂዖት፡ (etiam **ጺኦት፡**) subst., m. et f., Pl. **ፂዖታት፡**, vallis, campus, *locus graminosus, pratum, pascuum*, **ከመ፡ሣዕረ፡ፂዖት፡ስሙር፡** τὸ παμβότανον τοῦ ἀγροῦ Job 5, 25; **አክብር፡ፂዖተ፡ከመ፡ይብዝኃ፡መራዕይከ፡** πεδίον Prov. 27, 24; **ፂዖተ፡ሐመልማል፡** Sap. 19, 7; **ከመ፡አባግዕ፡ውስተ፡ፂዖት፡** ἐν εὐρυχώρῳ Hos. 4, 16; νομή Jes. 23, 3. 27, 19; Jes. 5, 17 var.; Zeph. 2, 6; **ውስተ፡ፂዖት፡ሠናይ፡** Hez. 34, 14; **ፂዖት፡ጥሉል፡** ibid.; κοιλάς Jos. 8, 11. 13; **ፂዖተ፡ሰቂሞን፡** Kuf. 34; **ረከቡ፡ፂዖታተ፡ብዙኃተ፡ወስሙራተ፡** νομάς 1 Par. 4, 40; περισπόρια Jos. 21, 2 seq.; Jud. 1, 18. [Ges. in thes. p. 616 hoc nomen a יָצָא **ወፅአ፡** repetendum conjecit, at rectius comparandum videtur ضَيْعَةٌ et وَاضِعَةٌ]. — *Voc. Ae.:* **ፂዖት፡ዘ፡መስክ።**

ፀገመ፡ rad. inus., quae arabice ضَجِمَ *obliquus, curvus, distortus fuit* significat (etiam شَأْم et שְׂמֹאל vicina videntur, vid. Ewald Lehrb. der hebr. Sprache VI. Ausg. 1855 p. 238).

ፀጋም፡ adj., m. et f., et subst., *sinister, laevus:* **ብእሲ፡እመ፡ኮነ፡ፀጋመ፡እድ፡** (linkshändig) F. N. 9, 1. a) *manus sinistra*, addito **እድ፡**, ut: **በፀጋሙ፡እዴሁ፡** Kuf. p. 112; plerumque omisso **እድ፡**, ut: **ልቡ፡ለአብድ፡ውስተ፡ፀጋሙ፡** Koh. 10, 2; Jud. 16, 29; Cant. 2, 6; Jon. 4, 11; Dan. 12, 7; Matth. 6, 3. b) *latus sinistrum, pars sinistra*, Asc. Jes. 7, 30. α) **እድ፡እንተ፡ፀጋም፡** *manus sinistra* Gen. 48, 14; Lev. 14, 15; Jud. 3, 21; vel **እዴሁ፡ዘፀጋም፡** Hez. 39, 3. β) **በፀጋም፡** *a sinistra* vel **በፀጋመ፡** *a sinistra alcjs* Asc. Jes. 7, 27 seq.; 9, 36; Ges. 48, 13; Ex. 14, 22; 2 Par. 18, 18; Kuf. p. 132; Luc. 23, 33; Marc. 10, 37; Matth. 20, 21. 23. 27, 38 Platt; vel **እምፀጋመ፡** 2 Reg. 16, 6; 3 Reg. 22, 19;

2 Esr. 18, 4; **እምፀጋም፡** 2 Cor. 6, 7. γ) **ኀበ፡ፀጋመ፡** *ad sinistram alcjs* Gen. 48, 13; **ለፀጋም፡** *sinistrorsum:* Jes. 54, 3; Deut. 2, 27. 5, 29. 28, 14; Num. 20, 17; Jos. 23, 6; 1 Reg. 6, 12, vel **ፀጋመ፡** Gen. 13, 9. 24, 49.

ፅግም፡ subst. *pars sinistra, latus sinistrum:* **እምፅግም፡** Ex. 14, 29; **በፅግምክን፡** Hez. 16, 46; Matth. 27, 38 rom.; **ዘፅግሞሙ፡** Zach. 12, 6; **ይምነ፡ወፅግመ፡** Asc. Jes. 7, 19; **በነዲፍ፡በይምን፡ወበፅግም፡** (jaculando et dextra et sinistra) 1 Par. 12, 2.

ፀጋማዊ፡ et **ፀጋማይ፡** adj. rel. 1) *laevus, sinister:* **ፀጋማዊ፡ጥቡ፡** Kuf. 38; **ፀጋማይ፡** H. A. n. 1; **ዐይኑ፡ፀጋማይ፡** Kid. f. 5; **ዐይን፡የማኒት፡ወፀጋሚት፡** Clem. f. 153. 2) *qui sinistra utitur* pro dextra: Clem. f. 85 (vid. sub **የማናይ፡**); F. N. 9 (vid. sub **ተዐየረ፡**).

ፀግዐ፡ inus., ضَجَعَ *decubuit in latere*, vid. **ፀንግዐ፡**

አስተፃግዐ፡ IV, 3 *lecto* vel *pulvinaribus substratis superimponere:* **አንበርዎ፡** (sc. corpus Herodis) **ዲበ፡ዐራት፡ወአስተፃግዕዎ፡በወስይድ፡ዘሜላት፡** Jsp. p. 340.

ፅግዕ፡ et **ፅጋዕ፡** subst., Pl. **ፅግዓት፡** et **ፅጋዓት፡** *pulvillus, culcita* (ut videtur): **ወይገብሩ፡ፅግዐ፡** (v. **ፅጋዐ፡**)**ለኵሉ፡ርእስ፡** Hez. 13, 18; **ወእሠጥጥ፡ፅግዓቲክሙ፡** (v. **ፅጋዓቲክሙ፡**) 13, 21 (in utroque loco LXX exhibent ἐπιβόλαια, at Hebr. מִסְפָּחוֹת).

ምፅጋዕ፡ subst. *locus ubi quis decumbit*, in specie *praesepe*, vid. sub **ምፅንጋዕ፡** c. 1333.

መፃጕዕ፡ part. 1) *lecto affixus*, Kid. f. 8 (vid. sub **ተሰይሐ፡**). 2) *paralyticus*, Matth. 8, 6. 9, 2; Marc. 2, 3; Luc. 5, 18; **ከነ፡መፃጕዐ፡እደዊሁ፡ወእገሪሁ፡** Sx. Mag. 2; **መፃጕዓን፡** Matth. 4, 24.

ፃፄ፡ subst. [סָס ܣܳܣܳܐ سُوسٌ] *blatta, tinea*, σής, **ከመ፡ልብስ፡ትበልዩ፡ወከመ፡ፃፄ፡ትትበልዑ፡** Jes. 50, 9; Mich. 7, 4; Matth. 6, 19. 20; **ከመ፡ብልዐ፡ፃፄ፡** Nah. 1, 10 (recedit a Gr.); **አብትር፡ከመ፡ዘፃፄ፡በልዖሙ፡** Herm. p. 62; Chr. Ta. 20 (vid. sub **አምዐዘ፡**). — Sx. Genb. 11, ubi **ፃፄ፡** occurrit, *erucam* significare videtur, at Enc. ejusdem diei meliorem lectionem **ፅፄ፡** praebet. — Schol. Voc. Ae. vid. sub **ፅፄ፡**

ፃፁት፡ vel **ፃያት፡** *culex* vid. sub **ጻጹት፡**

ፅፍሕ፡ *latitudo* vid. sub **ጽፍሕ፡**

ፀፈረ፡ *ungues recidere* vid. sub **ጸፈረ፡**

ፀፈረ፡ I, 1 [ضَفَرَ] Subj. **ይፅፍር፡** *plectere, contorquere, nectere*, capillos Jud. 16, 13. 14; **ፀፈረት፡ርእሳ፡ወተከብሰት፡** Judith 16, 8; **ኢታንኅ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፡ወኢትፍትል፡ወኢትፅፍር፡** Did. 1; **ፀፌሮቱ፡ለሥዕርት፡** F. N. 51; coronam, sertum Matth. 27, 29; **ለዘከነ፡ይፀፍር፡ፅፍረተ፡እግዚ"፡ይባርክ፡ለከ፡ወይፀፍር፡ለከ፡አክሊለ፡** Phlx. 189; limbum, funem, rete, cratem: **ኅባኔ፡** (v. **ሐብለ፡**)**ፀፈረ፡ውስተ፡ክሳድየ፡** Job 30, 18; **ዘይፀፍር፡መሥገርተ፡አበሳ፡** III Sal. Mar. 4; **አሕባለ፡** Ssal. Req.; Phlx. 48 (vid. sub **ዶጓዕሌ፡**); **ፀፌረ፡ዶጓዕሌ፡** Sx. Hed. 16. a) *implectere* alqd rei, c. Acc. et **በ፡**, M. M. f. 236. b) trsl.: *nectere (concinnare, struere) dolum:* **ልሳንከ፡ፀፈረ፡ለሕብል፡** Ps. 49, 20; **ጽልሑተ፡ይፀፍሩ፡እደዊክሙ፡** 57, 2. c) *perplexum facere, implicare*, **እለ፡ይፀፍርዋ፡ለምክር፡** πολύπλοκοι Job 5, 13.

ተፀፍረ፡ III, 1, rarius **ተፀፈረ፡**, 1) refl. a) *sibi plectere, torquere* crines: **ተሠነየት፡ወተፀፍረት፡** (v. **ወተፀፈረት፡**)**ርእሳ፡** 4 Reg. 9, 30; **በተፀፍሮ፡ሥዕርቶን፡** 1 Tim. 2, 9; 1 Petr. 3, 3; Clem. f. 137. b) *se applicare (amplecti):* **ተፀፍረ፡ቦቱ፡ዝኩ፡ዐጸደ፡ወይን፡** περιπεπλεγμένη πρὸς αὐτόν Hez. 17, 7; **ወኵሉ፡አብድ፡ዘከመዝ፡ይፀፈር፡** (v. **ይፃመር፡**) τοιούτοις συμπλέκεται Prov. 20, 1. 2) pass. a) *plecti, contorqueri, necti:* **አክሊለ፡ስብሐት፡ዘተፀፍረ፡** Jes. 28, 5; **ኢይዐፈር፡ሥዕርተኪ፡በዲቤኪ፡** Hez. 24, 17; **አሕባለ፡ኃጥአን፡ተፀፍሩ፡** (v. **ተፀፈሩ፡** Genz. f. 135; v. **ተፃፈሩ፡** III, 3) **ላዕሌየ፡** Ps. 118, 61. b) trsl., *contexi:* **ኀጢአትየ፡ዘተፀፍረ፡በእዴየ፡** συνεπλάκησαν Thren. 1, 14; nos homines **ተፀፈርነ፡በህላዌነ፡እምእለ፡ኢይትአየያ፡** (ex inaequalibus i. e. e corpore et animo) Cyr. ad Th. f. 16; **ፅለተ፡እግዚ"፡ወፅአት፡ወተፀፍረት፡ወሠረጸት፡በትር፡** Hez. 7, 10. c) *implicari, illaqueari:* 2 Petr. 2, 20; **ይፀፈር፡** (v. **ይሠገር፡**) ἐμπλακήσεται Prov. 28, 18.

ፅፉር፡ part. *plexus, contortus, implexus, perplexus, implicitus:* **ሥረዊሁ፡ፅፉር፡** Job 40, 12; Ex. 28, 14. 36, 11. 22. 29; **ኢትግበር፡ሥዕርተከ፡ፍቱሐ፡ወዝርዙረ፡ወኢፅፉረ፡** F. N. 11; **ፅፉራነ፡ርእስ፡** („plexi capite *auro* i. e. capilli auro innexi") Lud. e Mss. Colb.; **ፅፉራት፡በኀጢአት፡** 2 Tim. 3, 6 Platt. — *Voc. Ae.:* **ፅፉር፡ዘ፡ድንድን፡**

ፅፍሮ፡ subst. *opus plexum, plectile* vel *tortile*, Ex. 28, 14. 22. 36, 25; Num. 31, 50; **ፅፍሮ፡ርእስኪ፡** πλόκιον Cant. 7, 6; **ሰላም፡ለሥዕርተ፡ርእስኪ፡ዘተንዕደ፡ፅፍሮሁ፡** III Sal. Mar. 2.

ፅፍረት፡ n. act. et subst. *confectio operis plectilis* vel *craticii, opus plexum, crates*, al.: **በእንተ፡ፅፍረት፡ዘዶጓዕሌ፡** Phlx. 103; **ገብረ፡ፅፍረት፡** Phlx. 85. 189.

አፅፉር፡ subst., Pl. (sine dubio a **ፅፍሮ፡**) distinguendum videtur ab **አጽፉር፡**, et interpretandum *taeniae* vel *articuli:* taenia vermis ex alvo Lalibelae ejectus ፯ **አፅፉር፡** habuisse refertur, Gad. Lal.

ፀንፈርት፡ *decipula* vid. supra c. 1333.

መፅፈርት፡ subst. *opus plexum*, ut *cassis, crates*, al., βρόχος vel παγίς (synon. **መሥገርት፡**) Prov. 6, 5; **መፅፈርት፡ሲኦል፡** πέταυρον (crates fragilis foveae superstrata) Prov. 9, 18.

ፅፍዕ፡, rarius **ፀፍዕ፡**, subst. [צְפִיעִים ضَفْعٌ] *excrementa, stercus* et hominum et bestiarum: **ወሀብኩከ፡ፅፍዐ፡ላህም፡ህየንተ፡ፅፍዐ፡ሰብእ፡** Hez. 4, 15; κόπρος Ex. 29, 14; **ከመ፡ፅፍዕ፡ግዱፍ፡** βολβίτῳ κοπρίων Sir. 22, 2; **ፅፍዕ፡** v. **ፀፍዕ፡** βόλβιτα Zeph. 1, 17; **አማዑተ፡ከርሦ፡ከዐወ፡** (sc. Arius) **ከመ፡ፀፍዕ፡ዘላህም፡** Enc. Nah. 18. — *Voc. Ae.:* **ፀፍዕ፡** v. **ፅፍዕ፡ዘ፡ማንጣ፡**; *aliud:* **ፅፍዕ፡ዘ፡እበት።**

ፀፍዐ፡ *alapam ducere* vid. sub **ጸፍዐ፡**

ፀፍፀፈ፡ *pavire* vid. sub I **ጸፍጸፈ፡**

ፀፍፀፈ *stillare* vid. sub II **ጸፍጸፈ፡**

ፈ፡ litera alphabeti Aethiopici XXV^{a}, **አፍ፡** appellatur.

ፌ፡ nomen literae alphabeti Hebraeorum XVII^{ae}, Ps. 118, 129; Thren. 1, 17. 2, 17. 3, 48. 4, 17; ubi de psalmis agitur, siglo **ፌ፡** Ps. 118, 129—136 notatur.

ፈሀረ፡ *desponsare* vid. sub **ፈኀረ፡**

ፈሀረ፡ vel **ፈሐረ፡** I, 1 [فَأَرَ i. q. بَأَرَ; an e חָפַר ܚܦܰܪ حفر transpositum?] *fodere*, a) *effodere*: **ይፍሀርዎ፡ከመ፡መድፍን፡** ἀνορύσσοντες Job 3, 21. b) *defodere, infodere*: **ይፍሀርዎሙ፡አሕዛበ፡ምድር፡** κατορύξουσιν Hez. 39, 13.

ፈሀቀ፡ vel **ፍሀቀ፡** I, 1 incertae significationis, ut videtur *diffugere*, (nescio an proprie *exspirari*, coll. فَاقَ, فَأَقَ), de anima: **ትፍሀቅ፡ነፍስየ፡ወትልህስ፡** ᾤχετο πνεῦμα Job 30, 15.

ፈሀቀ፡ *radere* vid. sub **ፈሐቀ፡**

ፋል፡ *omen* vid. sub **ፈወለ፡**

ፋል፡ *faba, cicer* [فُولٌ פּוּלָא פּוֹל]; *Voc. Ae.*: **ፋል፡ብ፡በቄላ፡**; *aliud*: **ብርስን፡ምስር፡ዝፋል፡** (sic) **ብ፡ሽብራ፡አተርሂ፡ይ፡**

ፈልሐ፡ I, 1 [amh. **ፈላ፡**; vicinum videtur **ፈልፈለ፡** (coll. فار cui et *scaturiendi* et *bulliendi* vis inest); alia censet Ges. in thes. p. 1103] Subj. **ይፍላሕ፡**, *bullire, ebullire, aestuare, exaestuare, effervescere*: **ወይፍላሕ፡በሕቁ፡** Hez. 24, 5; 4 Esr. 6, 37; trsl. de rebus, quae cum aquis fervidis comparantur: **ትፈልሕ፡ከርሥየ፡ወኢያረምም፡** ἐξέζεσε Job 30, 27; (**ከርሥየ፡**) **ትፈልሕ፡ውዑየ፡** 32, 19; **በአምጣነ፡ዕበየ፡ጋእዙ፡ይፈልሕ፡ላኳሁ፡** Sir. 28, 10; vel hominibus: **ፈልሐ፡** (Abba Elias) **በአፍቅሮ፡መንፈሳዊ፡** Phlx. 11; Org. 6; de ulceribus inflammatis quae *porumpunt*: Ex. 9, 9. 10; Kuf. p. 158; et de rebus similibus: **ወይፈልሕ፡ርኵስኪ፡** Hez. 24, 13; de aquis undantibus et scaturientibus: Judae 13; Hen. 89, 3; **እምቅድመ፡ይፍልሑ፡አንቅዕተ፡ማያት፡** Lit. Chr.; cum Christus in Jordanem descenderet **ፈልሑ፡ማያት፡ላዕለ፡ዲበ፡ርእሱ፡** Deg.

አፍልሐ፡ II, 1 1) *bullire facere, fervefacere*: **አፍልሐ፡ጽህርተ፡ዐቢየ፡** 4 Reg. 4, 38; Hez. 24, 3. 5; **አዘዘ፡ያፍልሑ፡ናእከ፡ወይክዐዉ፡ውስተ፡አፉሁ፡** Sx. Teq. 5; Mag. 2; cibi vel potus **ዘአፍልሕዎ፡በእሳት፡** F. M. 26, 1; trsl.; **ብእሲ፡መዐትም፡ያፈልሐ፡ለላኳ፡** Sir. 28, 8. 2) *spumare, redundare*: **ሞገዳት፡እለ፡ያፈልሕዋ፡ለኀሳሮሙ፡** Judae 13 Platt; **በዛቲ፡ዕለት፡ኮነ፡አፍልሐተ፡ሜሮን፡** (miraculum) Sx. Sen. 21.

ፍሉሕ፡ part. *bulliens, aestuans, fervidus*: **ይደይዎ፡ውስተ፡ጤገን፡ፍሉሕ፡ምስለ፡ዘይት፡** Sx. Teq. 5; **ረከበ፡ለውእቱ፡ጸብኀ፡ፍሉሐ፡ወብሱለ፡** Sx. Tachs. 11; Org. 1; etiam trsl.: *fervidus*, sc. ardore et studio: **ሩጸት፡** (i. e. cursus vel certamen martyris) **ፍሉሕ፡** Enc. Ter 28; rapiditate: **እምኀይለ፡ሩጸቱ፡ፍሉሕ፡አምሳለ፡ነፋስ፡** Enc. Sen. 6.

ፍልሐት፡ n. act. *bullitus, aestus, fervor*: **ፍልሐቱ፡ለማይ፡** (sc. in olla) M. M. f. 272; **ፍልሐተ፡ቍብእ፡** (sc. fervefacti) Enc. Genb. 3; fornacis Enc. Tachs. 2; **ፍልሐተ፡ምክሮሙ፡** ἀνοσίου-βουλῆς ἀποζεάσματα Cyr. ad Th. f. 9; **ፍልሐት፡ውስተ፡አፍቅሮ፡እግዚእነ፡** et **ፍልሐት፡እንተ፡ለእግዚ"፡** Phlx. 29.

መፍልሕ፡ subst., Pl. **መፋልሕት፡** *vas fervefaciendo aptum*: apponi jussit **መናግንተ፡ጽህርት፡ወመፋልሕተ፡** (scriptum est **መፈልሕተ፡**) **እሳት፡** Macc. f. 2.

ፌልሞን፡, **ፊልሞን፡** (4 Reg. 6, 8), **ፌልሙንጤ፡**, **ፊልሙንጢ፡** (Dan. 8, 13), **ፌለኔሞኔሞንም፡** (c. varr. 1 Reg. 21, 2), n. prgr. φελμουνί, ἐλμωνί, φελλανί μαεμωνί i. e. פְּלֹנִי et אַלְמֹנִי *quidam* (i. q. **እገሌ፡**). — *Voc. Ae.* ad Dan.: **ፌልሙንጤ፡ዘ፡ነገረ፡መላእክት፡ቋንቋ፡ሜስቀሎንሂ፡ይ፡**

ፈለሰ፡ I, 1 [amh. id.; vic. **ፈለጠ፡**; vid. etiam Ges. thes. p. 1107] Subj. **ይፍልስ፡** 1) de animatis: *migrare*, a) *transire*: **ፈለሰ፡እምህየ፡** μετέβη Matth. 11, 1 rom.; **ወፈሊሶ፡እምህየ፡ሖረ፡** 12, 9; **ፍልስ፡እምዝየ፡** Joh. 7, 3; **ኢትፍልሱ፡እምቤት፡ለቤት፡** Luc. 10, 7; **ሖር፡ፍልስ፡ብሔረ፡ይሁዳ፡** ἐκχώρησον Am. 7, 12. α) *huc illuc migrare, vagari*, Ps. 108, 9. β) *transire ad partes* alcjs.: **ፈለሱ፡ኀበ፡ዳዊት፡** 1 Par. 12, 8; Hyrcanus **ፈለሰ፡ኀበ፡ሰዱቃዊያን፡** Jsp. p. 300; **ዘፈለሰ፡እምአይሁድ፡ኀበ፡እስላም፡** Abush. 50. b) *secedere*: **ቅዱሳን፡ፈለሱ፡ገዳመ፡ወመነኑ፡ዓለመ፡** Clem. f. 153. c) *excedere, recedere*: astra **ኢይስሕቱ፡ወኢይፈልሱ፡እምነ፡ዐቅሞሙ፡** Sir. 43, 10; **ከመ፡ኢይፍልሱ፡እምዝንቱ፡ግብር፡** Esth. 9, 27. d) *emigrare, demigrare*, Kuf. 10; 4 Esr. 3, 11; in specie e) *deportari, exsulare*: **ይሁዳ፡ፈለሰ፡**(**ፍጹመ፡ፍልሰተ፡**) Jer. 13, 19. 24, 5. 31, 11; Thren. 1, 3; 4 Reg. 17, 23. 25, 27. f) *peregrinari*: **ፍልስ፡ውስተ፡ይእቲ፡ምድር፡** Kuf. 24; Num. 15, 14; **ፈላስያን፡እለ፡ፈለሱ፡ውስተ፡እስራኤል፡** Hez. 14, 7, **ነገድ፡ዘፈለሰ፡ፈላሲ፡ኀቤሁ፡** 47, 23; **ኀበ፡ፈለሱ፡** ἡ παροικία αὐτῶν Judith 5, 9; Hebr. 11, 9. g) *decedere* e vita, *obire*: Joh. 13, 1; Phil. 1, 23; **ሀበ፡አክሊለ፡ምክሕ፡አመ፡ይፈልስ፡እምዝንቱ፡ዓለም፡** Did. 17; Lud. ex Enc. Teq. 6. 2) de inanimatis et animatis, a) *transferri*: μετῆλϑε 1 Reg. 5, 8; μετατίϑεσϑαι Ps. 45, 2; Hebr. 7, 12; **ፍልስ፡** μετάβηϑι (de monte) Matth. 17, 20; Henoch **ፈለሰ፡** οὐχ εὑρίσκετο Gen. 5, 24; Hebr. 11, 5; μετετέϑη Sap. 4, 10. b) *mutari*: **ከመ፡የሀሉ፡ዝክርከ፡እንበለ፡ፈሊስ፡** Enc. Hed. 12.

አፍለሰ፡ II, 1 *migrare facere* vel *jubere* i. e. a) *expellere, ejicere* alqm e sede: **አፍለሶ፡እምድረ፡ግብጽ፡** Kuf. 13; **አፍለሶሙ፡ውስተ፡አሕዛብ፡ባዕድ፡** Sir. 29, 18; **ያፈልስዎ፡ነዋኀ፡እምብርሃን፡ውስተ፡ጽልመት፡** ἀπώσειαν Job 18, 18; Ps. 51, 5. b) *deportare, in exsilium abducere*: **አነ፡አፈልሰከ፡** Jer. 20, 4. 24, 1. 31, 7. 36, 1. 50, 12. 52, 28. 29 var.; **በኀበ፡አፍለሱነ፡** Bar. 3, 7; **ኢይደግም፡እንከ፡አፍልሶተኪ፡** Thren. 4, 22; Hez. 21, 12; 4 Reg. 16, 9. 17, 6; Act. 7, 4. 43. c) *transferre*: **እደግም፡አፍልሶቶሙ፡** μεταϑεῖναι Jes. 29, 14; Henochum Hebr. 11, 5; montes Jes. 54, 10; 1 Cor. 13, 2; plantam Ps. 79, 9; Kuf. 1; corpus Sancti: **ሶበ፡ፈቀዱ፡ያፍልስዎ፡** (**ለሥጋሁ፡** e Cypro Constantinopolim) Sx. Teq. 21 al. α) *convertere*: μεταβάλλεις με Job 10, 8; **ያፈልስ፡ልበ፡የዋህ፡** μεταλλεύει Sap. 4, 12; **ያፈልስዋ፡ለጸጋ፡እግዚ"፡ውስተ፡ዝሙት፡** Judae 4. β) *dimovere*: **ኢታፍልስ፡ደወለ፡ገራህት፡** Prov. 23, 10; **ኢይደግም፡አፍልሶተ፡እግረ፡እስራኤል፡እምዛቲ፡ምድር፡** 2 Par. 33, 8; (*amoliri*) **ናሁ፡አፍለስኩ፡ኰኵሐ፡**

ወጸርኩ፡ኖጻ፡ወኢረከብኩ፡ዘይከብድ፡እምነቢር፡በቤተ፡አብዳን፡ Fal. f. 65. d) *removere, amovere:* ἀποσκευάσαι Lev. 14, 36. e) e tempore certo in aliud tempus (verlegen): ጾመ፡ Abush. 38; እስክንድር፡አፍለሰ፡ጥንተ፡ዓመቶሙ፡ኀበ፡ጥንተ፡ዓመተ፡መንግሥቱ፡ዘውእቱ፡ተስሬን፡ቀዳማይ፡ Abush. 39. f) in alteram vitam (morte), Enc. Hed. 16 (coll. Hebr. 11, 5).

ተፈለሰ፡ III, 1 *loco moveri* vel *se movere:* ነጥብ፡ጽኑዕ፡ዘኢይትፌለስ፡ Abush. 37; ኢይትፌለሱ፡እምቤት፡ውስተ፡ቤት፡ Lud. Comm. p. 239 n. 7.

ተፋለሰ፡ III, 3 *huc illuc* vel *ab alio ad alium migrare* vel *transire* vel *transgredi* vel *transferri:* ዘይትፋለስ፡ቤተ፡እምቤት፡ Sir. 29, 24; ዘይትፋለስ፡ሀገር፡እምሀገር፡ ἐκ πόλεως εἰς πόλιν Sir. 36, 31; እለ፡ይትፋለሱ፡ውስተ፡ገዳማት፡ πλανώμενοι ἐν ἐρημίαις Chr. ho. 28; μετεωρίζεσϑαι Luc. 12, 29; ጥበብ፡ትትፋለስ፡ውስተ፡ነፍሳተ፡ጻድቃን፡ μεταβαίνει Sap. 7, 27; ዘይትፋለስ፡እምስካቢሁ፡ παραβαίνων ἀπὸ τῆς κλίνης αὐτοῦ Sir. 23, 18; እምዝንቱ፡ውስተ፡ዝንቱ፡ይትፋለስ፡ሕልም፡ 31, 3; መንግሥት፡ትትፋለስ፡እምሕዝብ፡ለሕዝብ፡ μετάγεται 10, 8; ዝንቱ፡መጽሐፍ፡ (liber ab Adamo scriptus) እንዘ፡ይትፋለስ፡እምትውልድ፡ውስተ፡ትውልድ፡በጽሐ፡ኀበ፡እግዝእትነ፡ማርያም፡ Sx. Mij. 6. a) *transire* a munere ad munus: ኢይትፋለስ፡ (clericus) እምሢመቱ፡በአፍቅሮ፡ረብሕ፡ Clem. f. 191. b) transire e statu in statum i. e. *converti, mutare:* ተፋልሶ፡ጊዜያት፡ μεταβολαὶ καιρῶν Sap. 7, 18. c) *alium hinc inde comitari,* Lud. e Lit. Epiph.

አስተፋለሰ፡ IV, 3, etiam **አስተፈለሰ፡** IV, 1 *hinc illuc pellere, transmovere, transferre, gradatim traducere* vel *promovere:* ወአስተፋለሶሙ፡እምሕዝብ፡እስከ፡ሕዝብ፡ διέστησεν Sir. 28, 14; ዘያስተፋልስ፡አእባነ፡ ἐξαίρων Sir. 10, 9; አስተፈለሰ፡ computos varios (ab alio in alium), Abush. 8; ከመ፡ያስተፋልሶሙ፡በበንስቲት፡ ἐπαναγωγή (um ſie allmählig — in der Erkenntniß — weiter zu führen), Chr. ho. 1; si quis, qui inferiores gradus nondum percurrit, episcopus electus fuerit, ያስተፋልስዎ፡ውስተ፡መዓርገ፡ክህነት፡በመዓርግ፡እምድኅረ፡መዓርግ፡በበመዓርጉ፡ F. N. 5.

ፍሉስ፡ part. 1) *migrans* e sede in sedem: ኢይኩን፡ (episcopus) ፍሉሰ፡ወኢዘያንጌጊ፡ F. N. 5. 2) *deportatus, exsul:* እሬስያ፡ፍልስተ፡ Jer. 9, 11 var.

ፍልሰት፡ n. act. et subst. *migratio a) peregrinatio:* ምድረ፡ፍልሰትከ፡ Kuf. 27. 36. b) *exsilium:* እሬስያ፡ለኢየሩሳሌም፡ለፍልሰት፡ Jer. 9, 11. 13, 19; እለ፡ኢወፅኡ፡ውስተ፡ፍልሰት፡ 36, 16 vrs. alt.; እስከ፡አመ፡ፍልሰት፡ 1 Par. 5, 22; Matth. 1, 12. 17. c) *transitio:* ፍልሰተ፡ሀርቃኖስ፡ኀበ፡ሰዱቃዊያን፡ Jsp. p. 301. d) *decessus* ex hac vita, *obitus:* ሶበ፡በጽሐ፡ጊዜ፡ፍልሰትከ፡እምዝንቱ፡ዓለም፡ Clem. f. 9. 18; ጊዜ፡ፍልሰቱ፡ Phlx. 17; ፍልሰት፡እምሥጋ፡ Phlx. 98; Sx. Masc. 18. e) *assumtio,* Mariae: ሰላም፡ለፍልሰተ፡ሥጋኪ፡ኀበ፡መካነ፡ሕይወት፡ I Sal. Mar. 41; Sx. Ter 21; Nah. 16; Lud. Comm. hist. p. 303 n. 10; ፍልሰት፡ኤልያስ፡ in coelum, Lud. f) *translatio* corporis, ossium, reliquiarum Sanctorum, ut: ፍልሰተ፡ሥጋሁ፡ለቅዱስ፡አልዐዛር፡ Sx. Teq. 21; Hed. 17; Masc. 15; Ter 27; ፍልሰተ፡ሥጋሁ፡ለመቃርስ፡ኀበ፡ገዳመ፡አስቄጥስ፡ Sx. Nah. 19 al. g) *mobilitas, mutabilitas, inconstantia:* ለእመ፡ሞእከ፡ፍልሰተ፡ኅሊናት፡ Phlx. 29; ኢፍልሰት፡ (constantia) ኅሊና፡ Phlx. 44.

ፈላስ፡ n. ag. extra patriam degens, *advena inquilinus,* ግዩር፡ወፈላስ፡ προσήλυτος καὶ πάροικος Lev. 25, 35. 47; Deut. 23, 8.

ፈላሲ፡ n. ag., Pl. ፈላስያን፡ vel ፈላሲያን፡, rarius ፈለስት፡ a) *extra patriam degens, alienigena, hospes, peregrinus, advena, accola, inquilinus* (qui in aliquo populo degit, sed civitatem non habet): ἀλλογενής Jes. 56, 3; πάροικος Jer. 14, 8; Judith 4, 10; Ps. 118, 19; Deut. 14, 21; Lev. 25, 6. 23; Num. 35, 15; Gen. 23, 4; ፈላስያነ፡ጽዮን፡ Bar. 4, 9; ፈላስያነ፡ቀሬጤ፡ Zeph. 2, 5; 1 Par. 5, 10; γειώρας Jes. 14, 1; προσήλυτος Jer. 7, 6. 22, 3; Mal. 3, 5; Zach. 7, 10; Hez. 22, 7. 47, 22; Ps. 93, 6; ፈላስያን፡ 145, 8; Jes. 54, 15; Hez. 14, 7; 1 Par. 22, 2; ፈላስያን፡እምፈኒቄስ፡ μετάβολοι Φοινίκης Jes. 23, 2. 3; παρεπίδημος Ps. 38, 16; Hebr. 11, 13; ፈላሴ፡ይከውኑ፡ዘርእከ፡ውስተ፡ምድረ፡ነኪር፡ Kuf. 14. b) *proselytus* (qui ad Judaismum transiit) Matth. 23, 15; Act. 2, 10. 6, 5. 13, 43. c) *exsul,* μέτοικος Jer. 20, 3; ፈላስያን፡ ἡ ἀποικία Jer. 36, 1. 4. 31. 37, 18. 39, 44. 40, 7; 2 Esr. 4, 1. 6, 19. 20; ፈለስት፡ Jer. 47, 1. d) *profugus:* አህጉረ፡ፈላስያን፡ πόλεις τῶν φυγαδευτηρίων 1 Par. 6, 67 (male). e) *peregrinator,* Lud. ex Enc. Haml. 25; in specie qui terram sacram visitat, M. M. f. 51. f) *monachus* cujusdam generis sc. α) *is qui in solitudinem secessit, anachoreta:* ፩እምገዳማውያን፡ይቤ፡ለእኁ፡ለእመ፡ኮንከ፡ዘኢትክል፡ከመ፡ትኩን፡ፈላሴ፡ከማነ፡ንበር፡ውስተ፡በአትከ፡ወብኪ፡በእንተ፡ኀጢአትከ፡ Phlx. 24; ኩን፡ፈላሴ፡ውስተ፡ገዳም፡ Phlx. 48; Genz. f. 70 (ut videtur); Lud. e Vit. Sam. β) *huc illuc migrans* vel *peregrinans;* distinguitur a ገዳማዊ፡, ዝጉሓዊ፡, ተባሕታዊ፡ Phlx. 1. 62 (vid. sub ዝጉሓዊ፡); et a መንኀገው፡ (q. v.) Phlx. 21.

ፈላሳዊ፡ adj. rel. (a ፈላስ፡) *peregrinus, advena,* προσήλυτος Jer. 22, 3 var.

መፍልስ፡ (v. መፍለስ፡) part. *vagus, ferus,* in specie subst. *aper:* ሐራውያ፡ዘውእቱ፡መፍልስ፡ Lud. e Libr. Myst.; መፍልስ፡ (v. መፍለስ፡) ዘይመጽእ፡ውስተ፡ረምሕ፡ Kuf. p. 135. — *Voc. Ae.:* መፍልስ፡ወሐራውያ፡ዘ፡ሕርያ፡ (vid. etiam Isenb. p. 118 sub እርያ፡).

መፍልስት፡ et **መፍለስት፡** subst. *trames, deverticulum* ut videtur, in specie *janua aversa:* ወፅአ፡እንተ፡መፍልስት፡ (v. "ለ") κατὰ τὰς πλαγίας ϑύρας Dan. ap. 1, 18. 26; ወቦኡ፡እንተ፡መፍልስት፡ Sx. Masc. 28 (in Actis Susannae).

ፌለሶ፡ et **ፌላስ፡** n. prgr., cui respondere videtur *conopeum:* ሆሎፌርኔስ፡ይነውም፡ውስተ፡ምስካቢሁ፡ፌለሶ፡ ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐν τῷ κωνωπείῳ Judith 10, 21; ፌላስ፡ ejusdem fere significationis legitur in Gad. T. H.

ፈላስፋ፡ et **ፈለስፋ፡** n. prgr. *philosophi* (secundum Lud. *philosophus,* Pl. ፈላስፋት፡): ጠቢባን፡ፈላስፋ፡ይቤሉ፡ Chr. ho. 22; ቀደምት፡ፈለስፋ፡ወጠቢባን፡ Abush. 4; መጽሐፈ፡ፈለስፋ፡ጠቢባን፡ inscriptus est liber Fal.; ይቤ፡፩እምፈላስፋ፡ Fal. f. 10; ትምህርተ፡ፈላስፋ፡ *philosophia* Sx. Tachs. 8.

ፌሎሶፍ፡ subst. *philosophus,* Sx. Tachs. 8.

ተፈልሰፈ፡ quadrl. III, 1 *philosophari:* ከነ፡አፍለጦን፡ይሜህሮሙ፡ለአርዳኢሁ፡ጥበበ፡ተፈልስፎ፡እንዘ፡የሐውር፡ Fal. f. 36; Lud. e Mss. Colb.

ፍልሱፍ፡ part. *philosophiae peritus, philosophus:* ይቤ፡ኤራቅሊስ፡ፍልሱፍ፡ Fal. f. 83; Abush. 50.

ፍልስፍና፡ subst. *philosophia*, Lud. sine auct.

ፍልሳፌ፡ subst. *philosophatio, ratiocinatio*, Lud. e Mss. Colb.

ፈለቀ፡ inus., fortasse i. q. فَلَقَ *findere.*

አፍለቀ፡ II, 1 dubiae significationis, fortasse *divaricare* (deinde *procacem, lascivum esse*): **ወኮንኪ፡አንቲ፡ዕሉተ፡ወአፍለቂ፡** καὶ ἐγένετο ἐν σοὶ διεστραμμένα Hez. 16, 34 et M. M. f. 90 (ubi idem locus repetitus est). — In *Voc. Ae.* legitur **አፍላቂ፡** et exponitur **ቀላጭ፡**

ፊላቅ፡ subst., Pl. **ፊላቃት፡**, videtur nomen peregrinum esse, sc. φυλάκιον (ut γαζοφυλάκιον, σιτοφυλάκιον) et significare *horreum, granarium*: **ወአብኡ፡ወገብሩ፡ፊላቃተ፡** σωροί 2 Par. 31, 6; **በሣልስ፡ወርኅ፡አኀዙ፡ይሣርርዎ፡ለፊላቃት፡ወበሳብዕ፡ወርኅ፡ተፈጸመ፡** 31, 7. 8. 9. — *Voc. Ae.*: **ፊላቅ፡ዘ፡ግምብ፡ሕድምሂ፡** (an **ሕድሞሂ፡**?) **ይ፡**

ፌሎን፡ n. prgr. φελόνης *paenula* 2 Tim. 4, 13 Platt. — At Abyssini interpretantur *cistam*; *Voc. Ae.*: **ፌሎን፡ዘ፡ሣዕን፡ወበ፡እለ፡ይ፡ስመ፡ብእሲ፡**

ፈለክ፡ subst. 1) *orbis coelestis* in genere, et *signifer* in specie [فَلَكٌ]: **ኀዋኅው፡ፈለክ፡** Abush. 3; **ቀዳሚ፡ኆኅተ፡ፈለክ፡** Abush. 4; **ኢትበጽሕ፡ኀይሉ፡እስከ፡ፈለከ፡ወርኅ፡** μέχρι σελήνης Chr. ho. 2; **ተዐየኒ፡**(**ማርያም፡**)**ዐውደ፡ነፍስየ፡እስከ፡ሣልሳዊ፡ፈለክ፤አመ፡ተቃወማ፡በአየር፡ቀናኢ፡መልአክ፡** III Sal. Mar. 29; **ሰብአ፡ፈለክ፡** *astronomi* vel *astrologi*, Abush. 25. 2) Pl. **አፍላክ፡**, *divisio, haesitatio, dissidium*, ut videtur [ܦܘܠܓܐ]: **ወእሉ፡እለ፡በአምሳለ፡ሐሰት፡ያስሕቱ፡ወይብሉ፡ዘበአፍላክ፡ወእሙንቱ፡ንዱዳነ፡ልብ፡** Phlx. 243 (e 1 Tim. 4, 2). — *Voc. Ae.*: **ፈለክ፡ዘ፡ክፍል፡ወበ፡ዘ፡ምዕራፈ፡ፀሓይ፡ይ፡**

ፋሌክ፡ n. pr. (i. q. **ፈለክ፡**) *unum e septem coelis* idque *infimum*, Clem. f. 3. 49; Chr. ho. 1 (vid. sub **አድሐክ፡**).

ፈልኬንዶስ፡ n. pr. *Falcidianus* vel *ad legem Falcidiam pertinens:* legis Falcidiae principia, quomodo in jure Justinianea ad ordinandas monachorum haereditates adhibita sint, vid. in Nov. Just. V, 5. Legitur: **ዘመንኰሰ፡እንዘ፡ቦቱ፡ውሉድ፡ይደልዎ፡ሎቱ፡እምድኅረ፡ምንኵስናሁ፡ከመ፡ይክፍል፡ኵሎ፡ንዋዮ፡ለውሉዱ፡እምድኅረ፡ከፈለ፡ለነፍሱ፡፩ክፍለ፡ዘይከውን፡ለምኔት፤ወለእመሰ፡ሞተ፡ዘእንበለ፡ይጽሐፍ፡ትእዛዘ፡ይንሥኡ፡ውሉዱ፡አሚሃ፡ዘይደልዎሙ፡ዘእንበለ፡ጽሒፈ፡ትእዛዝ፡ወእሙንቱሰ፡ይሰመዩ፡ወራስያነ፡ወለሊሁ፡ይሰመይ፡አውራሴ፡ፈልኬንዶስ፡** F. N. 42, 11.

ፈልኬንዶሳዊ፡ adj. rel. *legem Falcidiam sequens*, F. N. 42, 11.

ፈለወ፡ i. q. **ፈለየ፡**, sed rarius usitatum.

ፈለየ፡ I, 1 [פלה, פלא (فلى significatus speciales habet); vicinum est **ፈለጠ፡**; at **ለፈየ፡** a **ፈለየ፡** distinguendum videtur] *separare, dividere, distinguere*, Herm. p. 110. — *Voc. Ae.*: **ፈለጠ፡ሴለየ፡ፈለየ፡ዘ፡ለየ፡**

ተፈልየ፡ III, 1 *separari, dividi*: **በኢተፈልዮ፡** *indivisim* Enc. Sen. 2.

ተፋለየ፡ et **ተፋለወ፡** III, 3 *alium ab alio separari: dissidere, in factiones scindi*: **ተፋልዮ፡** Jsp. p. 300; **ተጋብኡ፡ኀበ፡ቍድስ፡ሰብእ፡ብዙኃን፡ወተፋለየ፡ነገሮሙ፡ወበዝኅ፡ቀትል፡ማእከሌሆሙ፡** p. 356 et 350; **ሶበ፡አእመረ፡ሮም፡ተፋልዎተ፡ነገሮሙ፡ለአይሁድ፡ቀርቡ፡ኀበ፡ቅጽር፡** p. 357; **ዐብየ፡ክላሕ፡ወተሀውከ፡ሀገር፡በእንተ፡ተፋልዮቶሙ፡ለሰብእ፡** ibid.; **በተፋልዮትን፡** p. 362; c. Acc.: **ኢይክል፡ይትፋለዮ፡** (non potest ab eo dissidere) p. 344.

ፈለግ፡ subst., plerumque m., Pl. **አፍላግ፡**, Pl. Pl. **አፍላጋት፡** [פֶּלֶג et فَلْجٌ فَلَجٌ *rivus*, a פלג فلج *findendo* vel *dividendo* dictus; aliud etymon proposuit Ges. in thes. p. 1103] 1) *vallis*: φάραγξ 2 Par. 14, 10; **ሰብዐተ፡አፍላጋተ፡** (v. pro **ቈላተ፡**) Jes. 11, 15; κοιλάς 2 Par. 20, 26. 25, 11 al. 2) *rivus, torrens, canalis*, χειμάῤῥους Joh. 18, 1; Lev. 23, 40; Deut. 3, 12. 16; 1 Reg. 17, 40; 2 Reg. 17, 13; Job 21, 33. 22, 24; **ፈለገ፡ግብጽ፡** (in confiniis Palaestinae et Aegypti) Num. 34, 5; Jos. 15, 47; **አፍላግ፡** Lev. 11, 9. 10; Judith 2, 8. 16, 3; ἀπώρυγες **አፍላጊሁ፡** (v. pro **አዕጹቂሁ፡**) Hez. 17, 6. 3) plerumque: *flumen, fluvius, amnis*, ποταμός Gen. 2, 10. 15, 18. 41, 1. 2; Num. 24, 6; Deut. 1, 7; Job 22, 16; Ps. 45, 4. 64, 10; Sir. 24, 31; 4 Reg. 5, 14; Marc. 1, 5; Apoc. 9, 14; al.; **ፈለገ፡ግብጽ፡** (Nilus) Jes. 7, 18; **አፍላግ፡** Ps. 23, 2. 71, 8. 136, 1; Hez. 29, 3; Jes. 18, 1; Gen. 31, 18; Ex. 8, 1; Hen. 5, 3. 17, 6. 77, 5; Joh. 7, 38; **ፈለገ፡እሳት፡** Dan. 4, 10; Hen. 17, 5.

ፍሉግ፡ part. 1) *cavus, concavus*, κοῖλος, **ፍሉገ፡ይኩን፡ሰሊዳሁ፡** Ex. 27, 8; in C Ex. 38, 7 sec. Hebr. (Octat. P. II p. 94). 2) *bene elaboratus* (?) Lud. e Gregorii carmine IV, 10 (**ሰውጥ፡ፍሉግ፡** „scutica bene elab."). — *Voc. Ae.*: **ፍሉግ፡ዘ፡ብዱ።**

ፈለጠ፡ I, 1 [amh. id.; vic. **ፈለየ፡**, sine dubio etiam **ፈለሰ፡**; in caeteris linguis frequentantur radices a פר incipientes, ut פרד פרז פרט فَرَتَ] Subj. **ይፍልጥ፡** 1) *separare, disjungere, dirimere*, c. Acc.: Gen. 30, 40; Ex. 26, 33; Jos. 17, 47; Sir. 47, 2; Hen. 22, 9. 82, 11. 12; Matth. 19, 6; Marc. 10, 9; c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **ዘፈለጠ፡ብእሴ፡እምብእሲቱ፡** Sir. 31, 26; Ruth 1, 17; c. Acc. et **በበይናት፡** 4 Esr. 4, 58; **ይፍልጥዎሙ፡በበይናቲሆሙ፡** F. M. 5, 10; c. dupl. **ማእከለ፡** Gen. 1, 4. 6. 7. 14. 18; Kuf. 2. a) *dividere, dissecare*: Hebr. 4, 12; Lev. 1, 6. b) *dissociare*, διχάζειν, c. Acc. et **እምነ፡** Matth. 10, 35. 2) *sejungere, segregare, secernere*, c. Acc.: **ወፈለጠ፡ዕዝራ፡ዕደወ፡** 2 Esr. 10, 16; Deut. 4, 41. 10, 8. 19, 7; c. Acc. et **እምነ፡** Matth. 25, 32; Lev. 20, 24. 26; Kuf. 2; vel **እምውስተ፡** Gen. 30, 32; vel **እማእከለ፡** Matth. 13, 49; Num. 8, 14; vel **ዘዘዚአሆሙ፡** Matth. 25, 32. a) *seligere*, 1 Esr. 5, 1. b) *secludere*, Lev. 20, 25 sub fin.; Deut. 29, 20; Jes. 56, 3; Luc. 6, 22. c) *consecrare*, ἀφαιρεῖν, ἀφορίζειν Ex. 13, 12; **ትፈልጠሙ፡ፍልጠተ፡** 29, 24; vel **ፍልጣነ፡** 29, 26; Lev. 10, 15. 14, 12; Num. 8, 11. 15, 20; coll. Ps. 67, 10. d) *ejurare, devovere* alqd (i. e. voto abstinentiam a rei cujusdam usu promittere): **እመ፡ፈለጠ፡ፍሉጠ፡በእንተ፡ነፍሱ፡** Num. 30, 3. 4. 3) *discernere, distinguere, dignoscere, inter-*

noscere: Rom. 2, 18. 3, 23. 10, 12; እዝን፡ነገረ፡ይፈልጥ፡ Job 12, 11. 15, 5; ፈለጠሙ፡ሥርዐቶሙ፡በበ፡በሓውርቲሆሙ፡ Sir. 16, 26; ጕርዔ፡ይፈልጠ፡ለኵሉ፡ጣዕመ፡እክል፡ 36, 24; ፈሊጠ፡ዕፀው፡ διαφοραὶ Sap. 7, 20; c. Acc. et እምነ፡, Chrys. crebro; እለ፡ኢፈለጡ፡ፀጋሞሙ፡እምየማኖሙ፡ Jon. 4, 11; Rom. 7, 13; c. dupl. ማእከለ፡ Lev. 11, 47. 20, 25; Chr. crebro. a) *discrimen facere* vel *statuere inter* plures, Ex. 8, 19. b) *dicere quid intersit inter* duas res: ይቤሉ፡ፍልጥ፡ለነ፡ማእከለ፡ሰይጣን፡ወስሒት፡ Phlx. 110. c) *dispicere,* ἔκριναν Sap. 2, 22; ἐπεγίγνωσκον Act. 27, 39 Platt. d) *distincte dicere, nominatim* vel *sigillatim designare,* c. Acc.: διάστειλον Gen. 30, 28; λάβε τὸ κεφάλαιον Num. 4, 2.

አፍለጠ፡ II, 1 *distinctionem facere, distincte dicere:* ለሊሁ፡ጳውሎስ፡አፍለጠ፡ወአርአየ፡ከመ፡በአምሳሉ፡ወበአርአያ፡ክህነቱ፡ለክርስቶስ፡ውእቱ፡መልከ፡ጼዴቅ፡ Cyr. f. 129.

ተፈልጠ፡ III, 1 1) a) refl. *se sejungere* vel *secernere* ab alqo: ተፈለጥ፡እምአሕዛብ፡ Kuf. 22; 2 Esr. 9, 1. 10, 11; ተፈልጡ፡እምኵሉ፡ሕዝብ፡ነኪር፡ 2 Esr. 19, 2; Jud. 4, 11; ኢይትፈለጥ፡እምኔሁ፡ Prov. 8, 30; ዘይፈቅድ፡ይትፈለጥ፡እምአዕርክት፡ Prov. 18, 1; Luc. 12, 53; 2 Cor. 6, 17; abs.: ተፈለጡ፡ ἀφορίσθητε Jes. 52, 11; ተፈልጡ፡በበነገዶሙ፡ Jos. 7, 17. 18. α) *secedere, discedere:* ተፈልጠ፡እምአቡሁ፡ Kuf. 7. 11; in malam partem: ተግሕሠ፡ወተፈልጠ፡እምእግዚኡ፡ ἀπέστη 2 Par. 13, 6. β) *se dividere,* Gen. 2, 10. γ) *se dispergere* vel *diffundere:* Gen. 10, 5; ተፈልጡ፡አርድእት፡እስከ፡አጽናፈ፡ዓለም፡ከመ፡ይስብኩ፡ዜና፡ወንጌል፡ Clem. f. 1. δ) *se abstinere:* በሌሊት፡ዘባቲ፡ይጠመቅ፡ወልዶሙ፡ይደሉ፡ላዕሌሆሙ፡ (parentibus) ተፈልጦ፡ F. M. 10, 2. ε) *divortium facere* cum alqo vel alqa: እስከ፡ይትፈለጡ፡ F. M. 5, 2; እመ፡ፈቀደት፡ከመ፡ትትፈለጥ፡እምታ፡ F. M. 5, 5. 12, 1. 2. b) pass. *separari, sejungi, dirimi:* ነፍስ፡እመ፡ተፈልጠት፡እምሥጋ፡ Jsp. p. 381; ብእሲ፡ይትፈለጥ፡እምእኁሁ፡ Jer. 13, 14; Hen. 22, 8. 9. 11. α) ተፈልጠ፡ *intervallum interpositum est* Hen. 22, 12. β) *dividi:* በትእዛዘ፡እግዚ"፡ይትፈለጥ፡ኵሉ፡መዋዕል፡ Sir. 36, 8. γ) *privari* Gen. 48, 11. δ) *dispergi:* አባግዒሁ፡ዘተፈልጠ፡ Hez. 34, 12. ε) de conjugibus: ተፈልጠት፡እምኔሁ፡(ለምታ፡)፡በሞት፡ Did. 14. 2) *segregari,* a) *secludi:* 2 Thess. 3, 14 Platt; ለይትፈለጥ፡ ἀφοριζέσθω, Syn., ex. gr. Can. Ap. 5. b) *seligi,* Rom. 1, 1. 3) *secerni, distingui:* ባቲ፡(ለወርኅ፡)ይትፈለጥ፡መዋዕል፡ Sir. 43, 7; c. dupl. ማእከለ፡ Lev. 10, 10; Enc. Sen. 26.

ተፋለጠ፡ III, 3 *se sejungere alium ab alio, a se invicem discedere* vel *secedere:* ወተፋለጡ፡እንዘ፡የሐውሩ፡ፍኖተ፡ 3 Reg. 18, 6; Jos. 7, 14 (at ተፈልጠ፡ 7, 17. 18); ዘዘዚአሆሙ፡ Act. 15, 39; በበይናቲሆሙ፡ Dan. ap. 1, 13. a) dissidio: Luc. 12, 52 Platt. b) divortio: በተፋልጦቶሙ፡ F. M. 5, 2. c) i. q. ተፈልጠ፡ *se sejungere* ab alqo: ወእምጋዲ፡ተፋለጡ፡ (v. ተፈልጡ፡) 1 Par. 12, 8.

አስተፋለጠ፡ IV, 3 1) *alium ab alio separare* vel *sejungere:* እምድኅረ፡አስተፋለጦሙ፡መኰንን፡በበይናቲሆሙ፡ Sx. Genb. 11. 2) *abalienare* alqm ab alqo: ብእሲተ፡ብእሲ፡አስተፋለጥኩ፡ Form. Conf.

ፍሉጥ፡ part. 1) *separatus, disjunctus:* hostes እለ፡ፍሉጣን፡ወዝርዋን፡ facile vincuntur Chr. ho. 30; ፍሉጥ፡እምነ፡እሉ፡ 3 Reg. 7, 45; Lit. 173, 1. a) *discretus, singulus, solus:* ፍሉጣን፡ Jsp. p. 382; እመ፡ሰብእ፡ፍሉጥ፡ውእቱ፡ (Christus) εἴπερ ἐστὶν ἄνθρωπος ἰδικῶς καὶ ἀνὰ μέρος κείμενος Cyr. de r. fid. f. 33. 54; εἰ μόνον ἄνθρωπος ὁ Χρ. f. 55. b) *is qui discessit:* እስመ፡መዐዛሁ፡ፍሉጥ፡ Knf. 21. c) ፍሉጠ፡ *separatim, seorsim* Enc. Mij. 12. 2) *segregatus:* ከመ፡ይፈልጡ፡ሥብሐ፡ . . . ከማሁ፡ዳዊት፡ፍሉጥ፡እምነ፡ደቂቀ፡እስራኤል፡ Sir. 47, 2; ኩኑ፡ርሑቃነ፡ወፍሉጣነ፡እምእለ፡ይገብሩ፡ዘንተ፡ F. M. 34, 6. a) *seclusus,* a communione ecclesiae F. M. 32, 2. b) *consecratus,* Num. 15, 19; Ex. 36, 38. d) *ejuratus* i. e. is a cujus usu abstinentia promissa est, Num. 30, 3. 4. 3) *distinctus, distinguendus, diversus, dissimilis, singularis,* 2 Reg. 1, 23; እስመ፡አዕይንቲሁ፡ፍሉጣት፡ Jsp. p. 280; ውእቱ፡ሰማይ፡ፍሉጥ፡እምልዑላን፡ሰማያት፡ Clem. f. 3; እስመ፡ኢይትማሰል፡ምስለ፡ባዕድ፡ንብረቱ፡ወፍሉጥ፡ፍኖቱ፡ ἐξηλλαγμένος Sap. 2, 15; ሕዝብ፡ፍሉጥ፡እንተ፡ባሕቲቱ፡ ἔθνος μονώτατον Esth. 3 apcr.

ፍልጠት፡ n. act. et subst. 1) *separatio, sejunctio, divisio:* Lit. 166, 4. a) *discessus:* post assumtionem Mariae ይቴክዙ፡ሐዋርያት፡በእንተ፡ፍልጠታ፡እምኔሆሙ፡ Sx. Nah. 16. b) *dissidium:* ኢትግበር፡ፍልጠተ፡አላ፡አስተዐርቅ፡ለእለ፡ተባአሱ፡ Const. Ap. 12; እስመ፡ቀዲሙ፡ኮነ፡ፍልጠት፡ወጋእዝ፡እኩይ፡ማእከለ፡ማኅበረ፡አይሁድ፡ Did. 31. 32. 2) *secretio* a) *segregatio:* በእንተ፡ፍልጠተ፡ዕልዋን፡ Did. 31. b) *consecratio* Ex. 29, 24. 3) *discrimen, differentia, diversitas:* ፍልጠተ፡ሐዲስ፡ሕግ፡እምብሉይ፡ Chr. ho. 12; አልቦቱ፡ፍልጠት፡ማእከለ፡ዐበይት፡ፍተታት፡ወማእከለ፡ፍተታት፡ንኡሳት፡ (sc. panis eucharistici) F. M. 26, 7; F. N. 10. 24, 1; ፍልጠት፡ዘሀሎ፡ማእከለ፡ፈጣሪ፡ወፍጡራን፡ Chr. ho. 2; Phlx. 87 (vid. sub ሀገሬታዊ፡).

ፍላጤ፡ subst. *discrimen, differentia,* Sap. 7, 20 in Abb. LV.

ፍልጣን፡ subst. 1) *dissidium* Lud. Comm. hist. p. 306. 2) *divortium* Matth. 19, 7; ከመ፡ይኩን፡ፍልጣን፡ማእከለ፡ብእሲ፡ወብእሲት፡ F. M. 12, 12. 3) *discrimen, differentia:* እክሥት፡ካልአ፡ፍልጣነ፡ዘማእከለ፡አሮን፡ወማእከለ፡ክርስቶስ፡ Chr. ho. 13; Org. 4; omnes ዘአልቦ፡ፍልጣን፡ sine discrimine Enc. Haml. 12. 4) *res* in pium usum *segregata* vel *consecrata,* ἀφόρισμα Ex. 29, 26. 28; Lev. 14, 12.

ፈለጸ፡ rad., cui tam פרץ فرص quam ፈለጠ፡ (amh. ፍልጥ፡ et ፍላጭ፡ a splinter) comparare licet.

ተፋለጸ፡ III, 3 (etiam III, 1) *minutatim diffringi* vel *diffindi:* እምከመ፡ረግዐ፡አስሐትያ፡ይትፋለጽ፡ (v. ይትፈለጽ፡, v. ይትፈለጥ፡)ከመ፡ስብራተ፡ማህው፡በላኅት፡ Sir. 43, 19 (vid. ተባለጸ፡).

ፈልፈለ፡ quadrl. I [componendum videtur cum فلّ i. e. פרר, quibus significatus *rumpendi* inest; vicinum videtur ፈልሐ፡] *erumpere, prorumpere,* i. e. *scaturire,* de fonte: ይፈለፍል፡ነቅዕ፡እምቤተ፡እግዚ"፡ Joel 4, 18; de aqua Hen. 28, 2; Joh. 4, 14; de fluvio: ፈለግ፡ዘይፈለፍል፡ Prov. 18, 4; አፍላግ፡እለ፡ይፈለፍሉ፡እማይ፡ዘእምታሕተ፡መንበረ፡ስብሐቲየ፡ Clem. f. 63. a) imprs. α) *scaturigo est* (es quillt): ይፈለፍል፡ውስተ፡ምድር፡ጽምእት፡ πηγὴ ἔσται Jes. 35, 7. β) *scaturit* alqd, c. Acc.: ይፈለፍል፡ትፍሥሕተ፡እምድር፡ወእምአድባር፡ ῥηξάτωσαν Jes. 49, 13. b) *scaturiendo perrumpere* alqd vel *superfundi* rei: ይፈለፍል፡ሐሤት፡ኅቡረ፡በድዋ፡ለኢየሩሳሌም፡ ῥηξάτω Jes. 52, 9.

አፈልፈለ፡ II *scaturire facere, fontem* vel *fontes* *aperire:* አፈለፍል፡ማእከለ፡ገዳም፡ ἀνοίξω πηγάς Jes. 41, 18.

I. **ፈልፈል፡** subst. *scaturigo, fons:* ይነፅፍኑ፡ፈልፈለ፡ኰኵሕ፡ Jer. 18, 14; ፈልፈለ፡አንብዕ፡ Jer. 9, 1; ነቅዐ፡ (subst.) ፈልፈለ፡ማይ፡ Clem. f. 33; ነቅዐ፡ፈልፈለ፡ሕይወት፡ f. 50 al.; ከመ፡ፈልፈለ፡ነቅዕ፡ f. 201; Org. 1; ፈልፈለ፡ጥበብ፡ (epitheton Pauli Apost.) Lud. Comm. hist. p. 240 n. 9.

II. **ፈልፈል፡** subst. i. q. فِلْفِلٌ [पिप्पली πέπερι] *piper:* ደመረ፡ጼው፡ምስለ፡ግንፋል፡ወፍልፍል፡ወብሒእ፡ወከዐው፡ውስተ፡እንፎሙ፡ Sx. Haml. 8.

III. **ፈልፈል፡** subst. nomen bestiae, quae Aethiopice ሐርማዝ፡ dicitur, Lud. e Libr. Myst. (vid. sub ሐርማዝ፡). — Annotare juvat, in Tigre lingua nomine ሐርማዝ፡ *elephantum* appellari, vid. Munzingeri Vocab. Tigr. (An ፈልፈል፡ cum فيل componendum?).

ፈሐለ፡ I, 1 [فَحْلٌ *admissarius*, sed etiam ܦܚܰܙ פָּחַז al. (vid. sub መሐዘ፡) vicina videntur; in aliam sententiam abit Ges. in thes. p. 1090] *lascivum, salacem, petulantem, protervum esse:* ፈሐልከሙ፡ከመ፡አልህምት፡ ἐσκιρτᾶτε Jer. 27, 11; ውእቱ፡አርዌ፡ይመጽእ፡እንዘ፡ይፍሕል፡ (ῥοίζῳ) Herm. p. 21; ፍሒሎትከ፡ τὸ στρῆνός σου 4 Reg. 19, 28; እንዘ፡ይጠብዕ፡ለፍሒል፡ ἐπιμένων τῇ ἀταξίᾳ II Can. Ap. 13. — *Voc. Ae.:* ፍሒል፡ዘ፡ዘምዎ፡ስካርሂ፡ይ፡

ተፋሐለ፡ III, 3 Lud. e 4 Reg. 19, 26 (28?) affert, sc. ተፋሕሎት፡, at libri a me inspecti 4 Reg. 19, 28 omnes ፍሒሎት፡ exhibent).

ፈሐል፡ et **ፋሕል፡**, sec. Lud. **ፈሓል፡**, subst., *lascivia, salacitas, petulantia, protervitas,* ጽጋብ፡ኢይምጽአኒ፡ወፈሐል፡ (v. ፋሕል፡, ፋሐል፡) ኢይክርየኒ፡ Sir. 23, 6; ሊቀ፡ፈሐል፡ διδάσκαλος ἀταξίας II Can. Ap. 14; ፋሕሉ፡ለወይን፡ (sc. viri vino onerati) Macc. f. 7; ፈሓለ፡ዝሙት፡ Org. 6; ኢበነፍስተ፡ሥጋ፡ምስለ፡ፈሓለ፡አንጕዕ፡ዘይከዑ፡እሳተ፡ዲበ፡አበል፡ ibid.

ፍሕም፡ subst., m. et f., Pl. **አፍሓም፡** [amh. ፍም፡; פֶּחָם ܦܶܚܡܳܐ فَحْمٌ et فَحَمٌ] *pruna, carbo,* ἄνθραξ Lev. 16, 12; Jes. 6, 6; Job 41, 12; ፍሕመ፡እሳት፡ Lit. 161, 2; σπινθήρ, እመ፡ነፋሕከሃ፡ለፍሕም፡ትነድድ፡ Sir. 28, 12; ἀνθρακιά Joh. 21, 9; በብዝኀ፡ትንታጉ፡ለእሳት፡ይበዝኀ፡ፍሕሙ፡ Sir. 11, 32; አፍሓም፡ ἄνθρακες Prov. 26, 21; Ps. 17, 10. 119, 4; አነብሩ፡ዲበ፡አፍሓም፡ Hez. 24, 11; ዘይበቍጽ፡አፍሓመ፡ Jes. 54, 16; አፍሓመ፡እሳት፡ Prov. 6, 28. 25, 22; Ps. 17, 14. 139, 11; Jes. 5, 24. 47, 14; 4 Esr. 11, 13; ወገሮ፡ውስተ፡እሳት፡ዘአፍሓም፡ τὸ πῦρ τὸ ἐπὶ τῆς ἐσχάρας Jer. 43, 23; አፍሓመ፡እሳት፡ቅድሜሁ፡ ἐσχάρα πυρός 43, 22; Job 41, 10. 11; σπινθῆρες Jes. 1, 31; አፍሓም፡ዘያንበለብል፡ πῦρ φλέγον Dan. 7, 9; ዘእብኑ፡ከመ፡ፍሕም፡ ἄνθραξ gemma i. e. *carbunculus* Ex. 28, 18 et in C Ex. 36, 18.

ፈሐመ፡ I, 1 *prunam fieri*, Lud. sine auct.

አፍሕርት፡ *pulli avium* vid. sub ፈርኀ፡

ፍሕሶ፡ subst., sec. Lud. „herba florem pulcherrimum purpureum, confertis foliis, rosâ majorem, proferens, *paeonia* ut videtur": ከመ፡ፍሕሶ፡ቀይሕ፡ σπαρτίον τὸ κόκκινον Cant. 4, 3. 6, 6; ሰላም፡ለከናፍርኪ፡ከመ፡ፍሕሶ፡ቀይሕ፡ III Sal. Mar. 11. At *Voc. Ae.* varias exhibent interpretationes 1) ፍሕሶ፡ዘ፡ጕትናማ፡ጽጌ፡ዘይሰመይ፡ 2) ፍሕስ፡ዘ፡ፈትለ፡ሐሪር፡, quod mire convenit cum Gr. σπαρτίον *funiculus.*

ፈሐቀ፡ *diffugere* vid. sub ፈሀቀ፡

ፈሐቀ፡ I, 1 [Lud. duas radices statuit sc. ፈሐቀ፡ *tornavit* et ፈኀቀ፡ *fricuit*, at *tornandi* significatus haud primarius est, neque ulla est causa, cur radicem in duas dividamus. Conferenda videtur radix cum מָחַק محق محج (محس محص محن መሐነ፡) al.] 1) *abs-, detergere, radere, de-, e-, abradere,* a) vulnera panno: ፈሐቁ፡ቍስሎ፡በአዕርቅት፡ጸጕር፡ Enc. Haml. 12. b) scripturam delendam: ዘሰረቆ፡ወዘፈሐቆ፡ (sc. hunc librum) ወዘሄዶ፡ውጉዘ፡ለይኩን፡ Kedr 90; Deg.; aliâs passim in subscriptionibus librorum Mss. 2) *radula expolire, scalpro sculpere, caelo caelare,* vid. nomina derivata. — *Rad. Abb.:* ፈሐቀ፡ዘ፡ኰላ፤ፋቀ፡ ።

ፍሑቅ፡ part. *rasus, politus, sculptus, caelatus, (tornatus):* τορευτός, እደዊሁ፡ፍሑቃት፡እለ፡ወርቅ፡ Cant. 5, 14; ከመ፡ማዕከከ፡ፍሑቅ፡ 7, 3; I Sal. Mar. 29; አጻብዒሁ፡ፍሑቃት፤ከናፍሪሁ፡ጽጌ፡ Deg.

ፍሕቆ፡ subst. *opus rasile, sculptile, torno confectum* et *politum, caelamen, toreuma:* Ex. 25, 18. 31. 36. 38; in C Ex. 37, 7 sec. Hebr.; ብሩር፡ዘፍሕቆ፡እሙንቱ፡ τορευτόν Jer. 10, 5. — *Voc. Ae.:* ፍሕቆ፡ዘ፡ልዝብ፡; *aliud:* ፍሕቆ፡ጽዑድ፡ልሙጽ፡ዘ፡ልሕም፡

ፈሓቂ፡ n. ag., Pl. **ፈሐቅት፡** *scalptor* vel *sculptor, politor:* ወቀርተ፡እብን፡ወፈሐቅት፡ (var. ፈሐቁት፡ sic) λατόμους λατομῆσαι λίθους ξυστούς 1 Par. 22, 2.

መፍሐቅ፡ subst. *radula, scalptorium* vel simile quoddam instrumentum: መፍሐቀ፡ገበዋት፡ Sx. Ter 15 (vid. sub መብልኅ፡ c. 488).

ፌማ፡ n. prgr. 1) ut videtur i. q. φήμη *effatum (divinum), oraculum:* ፌማ፡ (v. ፊማ፡) ውእቱ፡ዘመሀረቶ፡እሙ፡ (ubi lectio LXX vulgata χρηματισμός exhibet) Prov. 24, 69. 2) At Aethiopes hoc nomen interpretantur *artifex, sollers* eoque cognominare solent Christum: ለተሊው፡ክርስቶስ፡ፌማ፡ Enc. Nah. 2; ሰማዕተ፡ፌማ፡ (martyr Christi) Enc. Teq. 4. 7; Lud. ex Enc. Tachs. 14; በሕፅኑ፡ሐቀፋ፡ወበአፉሁ፡ሰዐማ፤ኢየሱስ፡ፌማ፤ለነፍስከ፡ .... Deg. — *Voc. Ae.:* ፌማ፡ኪን፡ጠቢብ፡ብልሐተኛ፡ሐኪምኒ፡ውእቱ፡ (vid. etiam scholion ad ኬንያ፡).

ፋሚኑት፡ nomen mensis Aegyptiorum septimi ⲫⲁⲙⲉⲛⲱⲑ, Abush. 8 seq. (vid. sub በረምሐት፡). — In Voc. Ae. scribitur ፌሞስ፡

ፈሥሐ፡ rad. inus., cui Lud. פָּצַח *rupit, fregit,* seq. רִנָּה *erupit in jubila* comparavit (at vid. ፈጽሐ፡); propius ad nostram radicem accedit ܦܨܰܚ *hilaris, laetus fuit,* quod alii cum فَسَحَ *amplus, spatiosus fuit,* VII *gaudio dilatatus fuit,* alii cum فصح cui vis *claritatis* et *serenitatis* inest, componunt. Radicem semel sc. Jes. 24, 7 in Cod. Laur. ፈጽሐ፡ scriptam inveni.

ተፈሥሐ፡ III, 2 1) *hilarem, laetum esse* vel *fieri, gaudere, laetari*, **ተፈሣሕ፡** ἡδέως γίνου Tob. 7, 10; Esth. 1, 10; **ተፈሢሐከ፡** ἱλαρῶς Job 22, 26; **ተፈሥሐ፡ወሰትየ፡** Kuf. 7; **ተፈሥሐ፡ልቡ፡** ἠγαϑύνϑη Ruth 3, 7; Jud. 19, 6. 9; **ተፈሣሕ፡** εὐψύχει Herm. p. 3; Phil. 2, 19; **ውስተ፡ቤት፡ንጹሕ፡እንዘ፡ይትፌሥሓ፡የኀድራ፡** Herm. p. 107; εὐϑυμεῖν Jac. 5, 13; Act. 27, 25; εὐφραίνεσϑαι, χαίρειν al. Koh. 3, 12. 11, 9; Ps. 66, 4. 67, 3. 69, 5; Jes. 24, 7. 65, 13. 14. 66, 10 (**ተፈሥሑ፡ትፍሥሕተ፡**); Jer. 38, 13; Gen. 45, 16; Ex. 4, 14; Lev. 23, 40; Deut. 14, 26; 1 Reg. 11, 15; 2 Esr. 22, 43; Matth. 5, 12; **ተፈሥሑ፡ፍሥሓ፡ዐቢየ፡** 2, 10; Marc. 14, 11; Luc. 6, 23. 12, 19. 15, 23. 16, 19; 1 Thess. 5, 16; 1 Cor. 12, 26; **ተፈሥሐ፡ልብየ፡** Ps. 15, 9. 32, 21; de inanimatis Hen. 51, 5; Ps. 47, 10. 95, 11; **ይትፈሣሕ፡አዕፅምቲሆሙ፡በኀበ፡ሀለዉ፡** ἀναϑάλοι Sir. 46, 12; c. c. **በ፡** rei Koh. 3, 22. 4, 16; Job 21, 12. 31, 25. 29; **እለ፡ይትፌሥሑ፡በድቀቱ፡ለጻድቅ፡** Sir. 27, 29; Prov. 2, 14; Jes. 65, 19; Ps. 20, 1. 103, 32; Luc. 10, 20; vel pers.: Jud. 9, 19; Sir. 16, 1. 2. 25, 7; Ps. 9, 2. 31, 14. 149, 2; Phil. 3, 1. 4, 4; c. **በእንተ፡** rei vel pers.: Matth. 18, 13; Joh. 11, 15; 4 Esr. 8, 44; c. **ለ፡** rei Rom. 12, 12 Platt; c. **ላዕለ፡** Deut. 30, 9; seq. **እስመ፡** Kuf. 8. 17. 22; Luc. 10, 20; 2 Joh. 4; seq. **እፎ፡** 4 Esr. 6, 69; seq. Subj. verbi: **ተፈሣሕከ፡ትረሰሙ፡ለቤተ፡እስራኤል፡** Hez. 35, 14; seq. **ከመ፡** c. Subj. vel Imperf.: Deut. 28, 63. a) *laetitiam, gaudium percipere* ex alqo, seq. **በ፡**, ut: Sir. 3, 5; Hen. 12, 5; c. **እምነ፡** Koh. 2, 10. 5, 18; c. **እምውስተ፡** Deut. 20, 6. b) *se oblectare* vel *cum gaudio frui* alqa re, c. **በ፡**, ut: **ዘኢይትፌሣሕ፡በንዋዩ፡** Sir. 14, 5; Deut. 12, 7. 18; Ps. 36, 11; **ትትፌሣሕ፡በበረከት፡ነፍስክሙ፡** Jes. 55, 2. c) *gaudere* casu, infortunio alcjs, c. **ዲበ፡** vel **ላዕለ፡** rei vel pers.: Hen. 97, 2; ἐπιχαίρειν, c. **ዲበ፡** Sir. 23, 3; c. **ላዕለ፡** Sir. 8, 7; Ps. 34, 22. 27; Apoc. 11, 10. 18, 20; c. **በ፡** Hen. 62, 12. d) *collaetari, congratulari*, c. **ለ፡** pers.: Luc. 1, 58. 15, 6. 9; Phil. 2, 17. 18. 2) nonnumquam pass.: *jucundari, exhilarari, gaudio* vel *solatio affici*, 4 Esr. 9, 44; εὐαγγελίζεσϑαι Luc. 7, 22; παρακαλεῖσϑαι, c. **እምነ፡** vel **በእንተ፡** 1 Thess. 3, 7.

አስተፍሥሐ፡ IV, 1 et **አስተፈሥሐ፡** IV, 1 et 2 1) *exhilarare, laetitia* vel *gaudio afficere, jucundare, laetificare*, εὐφραίνειν Prov. 10, 1; Ps. 18, 9. 103, 16; **አስተፍሥሐ፡ጸላዕተኪ፡** Thren. 2, 17; Koh. 10, 19; Sir. 1, 23. 4, 18; **ታስተፈሥሐ፡** (v. “ፌ”) **ለምታ፡** 26, 2. 32, 25; **ወይን፡ወማሕሌት፡ያስተፌሥሕ፡ልበ፡** 40, 20; Jes. 56, 7; Jer. 38, 13; **አስተፍሣሕከኒ፡** Tob. 8, 16; **አስተፍሥሖሙ፡** 2 Esr. 6, 22. 22, 43; 4 Esr. 5, 29. 12, 41; Act. 14, 17; 1 Cor. 13, 6. a) *solatio afficere, consolari* tristem, afflictum, παρακαλεῖν Ex. 15, 13; Jes. 40, 11. 49, 13. 51, 3. 12. 57, 18; Thren. 2, 13; Ruth 2, 13; Judith 6, 20; Job 42, 11; Sir. 17, 24; **አስተፍሥሖሙ፡ለእለ፡ይላሕዉ፡** 48, 24; Ps. 85, 16. 118, 50; 4 Esr. 14, 10; 1 Thess. 5, 11; 2 Thess. 2, 17, al.; seq. **እምነ፡** rei 2 Cor. 1, 4; Hen. 107, 3. b) *oblectare:* **አስተፍሥሓ፡** (v. “ፈ”) **ለነፍስከ፡** Sir. 14, 16. 10, 28. c) *refocillare:* **ያስተፈሥሖሙ፡** (v. “ፌ”) διδοὺς ζωὴν τοῖς .. Jes. 57, 15. d) *delectare:* **ኢያስተፍሥሕከ፡ብዝኆሙ፡** μὴ ἔπεχε ἐπὶ . . . Sir. 16, 3. e) *laeto nuntio exhilarare:* **አስተፈሥሖሙ፡** (Subj.) **ለነዳያን፡** εὐαγγελίσασϑαι Jes. 61, 1. f) *laetis donis ornare, beare:* **አስተፍሥሐ፡ኵሎ፡ዓመተ፡** ἐκόσμησε Sir. 47, 10; Jsp. p. 329 (vid. sub **አስተዋደደ፡**). g) *salutare:* **አስተፍሥሖሙ፡** ἐχαιρέτισεν αὐτούς Tob. 7, 1. h) *conciliare sibi, affabilitate allicere* alqm, 2 Reg. 15, 6. i) *laetificare*, de flumine quod **ያስተፌሥሕ፡አህጉራተ፡** Lud. ex Enc. Jac. 9. 2) *hilarem, laetum esse, gaudere*, Clem. f. 174 (vid. sub **በርሀ፡**); **ዘአመ፡ይጼነስ፡ኢየሐዝን፡አመ፡ይዴለው፡እፎ፡ያስተፌሥሕ፡** Sir. 10, 31.

ፍሡሕ፡ part. *laetus* a) *hilaris, laetans, gaudens:* **ወኢኮንከ፡ፍሡሐ፡** 2 Esr. 12, 2; opp. **ትኩዝ፡** Sir. 13, 25; **በፍሡሕ፡ዐይን፡** ἐν ἀγαϑῷ ὀφϑαλμῷ 32, 10; ἱλαρός Prov. 22, 8; **እንዘ፡ፍሡሕ፡ገጽከ፡** Sir. 32, 11; **ወኮነ፡ፍሡሐ፡ገጻ፡** (v. **ወኮነት፡ፍሥሕተ፡ገጽ፡**) Esth. 5 apocr.; Herm. p. 85; **ልብ፡ፍሥሕት፡** εὐφραινομένη Prov. 17, 22; **ከመ፡ፍሡሓን፡** Jes. 30, 29; Ps. 86, 7; **ከናፍርየ፡ፍሡሓት፡** ἀγαλλιάσεως Ps. 62, 6; **ፍሡሓኒክሙ፡** 1 Petr. 4, 13; **ፍሡሓት፡እምወይን፡አዕይንቲሁ፡** Gen. 49, 12; 4 Esr. 1, 34. 13, 19 (deest apud Laur.); **እንዘ፡ፍሡሕ፡ውእቱ፡ልቡ፡** εὐφροσύνη Sir. 34, 31. a) *solatio affectus*, Ps. 125, 1. b) *lubens, promtus*, de animo: **አሠኑ፡ለልብ፡ፍሡሕ፡ገጽ፡ብሩህ፡** Sir. 13, 26; **ዘይገብር፡ምጽዋተ፡በፍሡሕ፡ልብ፡** Clem. f. 174. c) *delicatus*, τρυφερός Herm. p. 33. d) **ፍሥሕት፡** *hilaritas*, ἱλαρότης Herm. p. 91. b) *laetabilis, gratus, jucundus:* Hen. 32, 5; **ዘማ፡ሠናይት፡ወፍሥሕት፡** ἐπίχαρις Nah. 3, 4.

ፍሥሓ፡ subst., f. et m., *laetitia, gaudium*, εὐφροσύνη Koh. 2, 1. 9, 7; Job 20, 5; Prov. 14, 13; **ቃለ፡ፍሥሓ፡ወቃለ፡ሐሤት፡** Jer. 40, 11; Thren. 2, 15; **ተፈሥሐ፡ዐቢየ፡ፍሥሓ፡** χαράν Jes. 39, 2; Jer. 15, 16; Ps. 125, 2; Matth. 2, 10; **እምፍሥሓሁ፡** 13, 44; **በፍሥሓ፡** 13, 20. 25, 23. 28, 8; Luc. 2, 10. 15, 7; Joh. 3, 29. 16, 24; Rom. 15, 13; Phil. 2, 2; Jac. 1, 2; **እሴስዮ፡ለላሐሙ፡ፍሥሓ፡** χαρμονή Jer. 38, 13; Hen. 5, 7. 25, 6; **ሕየው፡በፍሥሓ፡** ἐν ἀγαϑῷ Koh. 7, 14; **ገብረ፡በዓለ፡ፍሥሓ፡ዐቢየ፡** Kuf. 16; **በፍሥሓ፡** Kuf. 7. a) *solatium, consolatio*, παράκλησις, **ወሀብክዎ፡ፍሥሓ፡ጽድቀ፡** Jes. 57, 18; **ነገረ፡ፍሥሓ፡** Zach. 1, 13; Hebr. 6, 18; Act. 4, 36; Luc. 2, 25. b) *salus:* **አልቦ፡ፍሥሓ፡ለኃጥአን፡** χαίρειν Jes. 48, 22; **ለዮሐንስ፡ቄርሎስ፡ፍሥሓ፡** Ἰωάννῃ Κύριλλος χαίρειν Epist. Cyr. (in praescr.), Cyr. f. 114.

ትፍሥሕት፡ subst., f. et m., Pl. **ትፍሥሕታት፡**, *laetitia, gaudium*, εὐφοσύνη, χαρά al., Gen. 31, 27; Ps. 4, 8. 44, 17. 150, 4 (χορός); Prov. 10, 28; Koh. 5, 19; Sir. 2, 9. 6, 28; **በትፍሥሕት፡** 9, 10; **አልቦ፡ትፍሥሕት፡ዘይኄይስ፡እምሐሤተ፡ልብ፡** 30, 16; **ወይን፡ለትፍሥሕተ፡እጓለ፡እመሕያው፡ተፈጥረ፡** 34, 27; Jes. 14, 7. 16, 10. 24, 8. 48, 20; **ትፍሥሕት፡ወሐሤት፡** 51, 3. 65, 18; 66, 9 (προςδοκία); Jer. 16, 9. 31, 33; **ለብሰት፡አልባሰ፡ትፍሥሕታ፡** Judith 10, 3; 2 Esr. 22, 43; 4 Esr. 7, 28. 8, 62; Matth. 25, 21 rom.; Hebr. 12, 11; 1 Petr. 1, 13 (ubi χαράν legisse videntur); ἀγαλλίαμα Sir. 6, 31; Jes. 60, 15; **ይከውነኒ፡ትፍሥሕተ፡እስከ፡አመ፡እመውት፡** Judith 12, 14; **ብቲ፡ይሰልጥ፡ትፍሥሕቶ፡** αὕτη ἡ μερὶς τοῦ μισϑοῦ αὐτοῦ Sir. 11, 18; **ትፍሥሕታተ፡ሰማይ፡** Enc. Haml. 25; Mij. 3. a) *deliciae, voluptas*, τρυφή Sir. 14, 16; Ps. 35, 9; Hez. 34, 14; **ኵሉ፡ዕፀ፡ትፍሥሕት፡** 31, 16; **ከመ፡ገነተ፡ትፍሥሕት፡** 36, 35; 4 Esr. 6, 1; **እመ፡ትሬስዮን፡ትፍሥሕተ፡ለሰንበታት፡** τρυφερά Jes. 58, 3. b) *solatium*, παράκλησις Jes. 66, 11; Ps. 76, 3. c) *res laetae* vel *secundae, dies laeti:* **በትፍሥሕት፡** ἐν ἀγαϑοῖς Sir. 12, 8. 9; Judith 8, 6. d) **በትፍሥሕት፡** προϑύμως *promte, alacriter, libenter*, Tob. 7, 8; 1 Petr. 5, 2; φιλοφρόνως Act. 28, 7 Platt. e) *alacritas, confidentia laeta* (Freudigkeit), ἔντευξις Herm. p. 40—43.

መስተፍሥሕ፡ part., fem. "ሥሕት፡ *laetificans*, Org.

መስተፍሥሒ፡ part. c. term. adj. (etiam መስተፈሥሒ፡, Lud. e Ssal. Req.), *exhilarans, laetificans, consolator, laetificus, laetabilis, jucundus:* Raphael መስተፍሥሔ፡ አልባብ፡ Kedr f. 22; Lit.; Sx. Pag. 3; Christus "ሔ፡ ሕዙናን፡ Lit. Orth.; መዜንው፡ መስተፍሥሒ፡ Fal. in Proleg.; ግብር፡ ሠናይ፡ ወመስተፍሥሒ፡ Fal. f. 16 (vid. sub አንሳሕስሐ፡ c. 327).

ፍሥሕ፡ et plerumque ፍሥሐት፡ subst., Pl. ፍሥሐታት፡ 1) *fauces montanae, pylae:* ዐዐዊ፡ ፍሥሐታት፡ (v. አናቅጸ፡ ፍትሐት፡) τὰς διόδους τῆς ὀρεινῆς Judith 5, 1. 2) *locus acclivis, clivus, locus clivosus, arduus:* ፍሥሐታት፡ አድባር፡ (v. ፍትሐታት፡) ἀναβάσεις Judith 4, 7. 6, 12. 7, 1 (v. አርእስት፡); 7, 7 (v. ፍትሐት፡); Org. 4 (ubi Lud. interpretatur *viae salebrosae saxisque impeditae*, ubi mulis equisve difficulter pergere possis). 3) *tumulus, (collis):* ወገብረ፡ ፍሥሐተ፡ (v. ፍሥሐ፡) ዐቢየ፡ ህየ፡ et ፍሥሐተ፡ (v. ፍሥሕተ፡) ስምዕ፡ Kuf. p. 106 (Vrs. Lat.: *congeries* et *collis*); etiam *delubrum in loco editiore* exstructum (בָּמָה), ut videtur: ይገብሩ፡ ሎሙ፡ ፍሥሐታተ፡ ወያመ፡ Kuf. p. 3. — (ብሔረ፡ ፍሥሕት፡ p. 107 lin. 1 lectio prava esse videtur, vid. Vrs. Lat.). — [Radicibus פְּסַג פְּסַק ܦܣܰܩ ܦܣܰܓ al. vis *dividendi, abscidendi, dirumpendi* inest; sed non omittendum est nomen פִּסְגָּה montis, quod in Targ. et Pesch. *collis* exponitur].

ፍሥሕ፡ (etiam ፍስሕ፡) n. prgr., sc. πάσχα, φασέκ, *pascha* a) *agnus paschalis* Judaeorum; ወበልዑ፡ ፍሥሐ፡ 2 Esr. 6, 21 (at 6, 19. 20 ፋሲካ፡); ጠብሑ፡ ፍሥሐ፡ 1 Esr. 1, 11; 2 Par. 35, 1 seq.; Matth. 26, 17. 19; Marc. 14, 22; Luc. 22, 7. b) *dies* et *septimana paschatis*, α) Judaeorum: በቀዳሚት፡ ዕለት፡ ፍሥሕ፡ Matth. 26, 17; ፍሥሐ፡ አሪት፡ Lud. ex Org. Oxon. β) Christianorum, πάσχα σταυρώσιμον, በኀሙስ፡ ፍሥሕ፡ እምቅድመ፡ ተኀፅበ፡ (feria quinta hebdomadis sanctae) Enc. Mij. 9; Lud. ex Enc. Sen. 18.

ፈርሀ፡ I, 1 [amh. ፈራ፡; ei Ges. in thes. p. 1122 comparavit فَرَّ, نَفَرَ *fugit, fugax, pavidus fuit*, sed etiam יָרֵא et وَرِعَ cognata videntur] Subj. ይፍራህ፡ 1) *timere, metuere*, Gen. 3, 10. 15, 1. 18, 15. 21, 17. 26, 24; Deut. 1, 21; Jos. 8, 1; Jud. 7, 3. 8, 20; Ruth 3, 11; Ps. 45, 2. 51, 6. 55, 4; Job 9, 35; ኢይፍራህኪ፡ (suff. Dat.) ልብኪ፡ Judith 10, 16. 11, 1; Deut. 20, 8; Matth. 10, 31. 14, 30. 17, 6. 7; ፈሪህየ፡ ሖርኩ፡ 25, 25. 28, 5. 10 al.; 1 Tim. 5, 20; ፈርሁ፡ ዐቢየ፡ ፍርሀተ፡ Marc. 4, 41; Luc. 2, 9; c. c. Acc. rei vel pers.: Gen. 9, 2; Num. 14, 9. 21, 34; ፈርህዎ፡ ለእግዚ"፡ ዐቢየ፡ ፍርሀተ፡ Jon. 1, 16; Ps. 22, 4; ምንተ፡ እፈርህ፡ እንከ፡ Sir. 23, 18; 1 Petr. 3, 6. 14; Apoc. 2, 10; Hebr. 11, 23; ኢፈሪሆ፡ መዐተ፡ ንጉሥ፡ 11, 27; vel c. እምነ፡ Lev. 26, 1; Deut. 3, 22; Jos. 10, 2; Job 5, 21. 22; Ps. 3, 6. 48, 5; Jes. 37, 6; Jer. 1, 8; vel c. እምቅድመ፡ Koh. 3, 15; Judith 4, 2; 1 Reg. 18, 12. a) c. c. ለ፡ ejus, *cui* timemus: Genz. f. 156; vel c. ላዕለ፡ Gen. 32, 12; ፈርህ፡ ላዕለ፡ ነፍሱ፡ እምእኍሁ፡ Jsp. p. 333. 355; ለእመ፡ ፈርህት፡ ላዕሌሁ፡ በእንተ፡ ደዌ፡ F. M. 27, 3; vel c. በእንተ፡ *de* alqo: ለእመ፡ ይፈርሁ፡ በእንቲአሁ፡ ሞተ፡ F. N. 3. b) c. c. Acc. Inf.: Gen. 19, 30. 26, 7. 46, 3; Ex. 3, 6. 34, 30; Num. 12, 8; 1 Reg. 3, 15; Kuf. 44; 4 Esr. 10, 39; Matth. 1, 20; Marc. 9, 32; Luc. 9, 45; vel c. ከመ፡ seq. Subj.: አርመምኩ፡ ፈሪህየ፡ ከመ፡ እንግር፡ ዘእኄሊ፡ Job 32, 7. c) ubi Latine sequitur *ne*, Aethiopice sequitur ከመ፡ ኢ፡ c. Subj.: Hen. 106, 6; Act. 27, 29; Gen. 32, 12; Chrys. passim; raro c. Imprf.: እፈርህ፡ ከመ፡ ኢይሌቡ፡ Kuf. p. 95; vel ኢ፡ c. Subj.: እፈርህ፡ ኢይሙት፡ Tob. 6, 15; ብዙኃን፡ እለ፡ ኢይሌቅሑ፡ በፈሪህ፡ (v. በፈሪሀ፡) ኢይህጕሉ፡ ወኢይጸዐሉ፡ Sir. 29, 7; Herm. p. 48; vel ከመ፡ c. Subj.: እፈርህ፡ በእንቲአክሙ፡ ከመ፡ ትክዐዊ፡ ደመ፡ Kuf. p. 32; vel እንዳዒ፡ ለእመ፡ Gal. 4, 11; praemisso ዮጊ፡ 2 Cor. 11, 3; vel ዮጊ፡ ኢ፡ Hen. 6, 3. 2) *vereri, revereri*, c. Acc.: ገብር፡ ይፈርህ፡ እግዚኦ፡ Mal. 1, 6; አባሁ፡ Lev. 19, 3; Jos. 4, 14; 1 Reg. 12, 18. 14, 26; Marc. 6, 20; Eph. 5, 33; in specie Deum: ሥርዋ፡ ለጥበብ፡ ፈሪሀ፡ እግዚ"፡ (*timor* vel *reverentia Dei* i. e. *pietas*) Sir. 1, 20. 27. 25, 6. 11. 31, 14. 16. 40, 26; Koh. 5, 6. 7, 18; Prov. 1, 7; Job 28, 28; በእንተ፡ ፈሪሆትከ፡ Jes. 26, 18; Deut. 4, 10; Ps. 5, 8. 18, 10. 118, 120. 144, 20; Luc. 1, 50. 18, 2. 4 al.

አፍርሀ፡ II, 1 1) timere facere i. e. *timorem* vel *metum injicere, terrere*, c. Acc. pers.: አከኑ፡ ኀይሉ፡ ያፈርህክሙ፡ Job 13, 11; ቃለ፡ ፀዓዑ፡ ያፈርሃ፡ ለምድር፡ Sir. 43, 17; Sap. 17, 9; Hez. 26, 17; ራብዕሰ፡ አፍርሀኒ፡ ገጽየ፡ Sir. 26, 5; Ps. 26, 1; Marc. 4, 40; Hen. 14, 9; ኢያፈርሀኒ፡ መዊት፡ በእንተ፡ ትእዛዘ፡ እግዚ"፡ Jsp. p. 350. a) *deterrere:* ፈቀደ፡ በዝንቱ፡ አፍርሆተ፡ እሙ፡ Jsp. p. 289; Chrys. passim. b) *pavidum reddere* alqm, Deut. 20, 8. c) *minari:* በአፍርሆ፡ ስቅለት፡ (durch Androhung der Kreuzigung) Sx. Masc. 21. 2) *vereri* vel *revereri facere:* ለዘረከባ፡ (sc. ለጥበብ፡) ታአምኖ፡ ወታፈርሆ፡ Sir. 18, 28.

ተፈርሀ፡ III, 1 *timeri, metui, reverenter coli:* baptizent eum, ዘይትፈራህ፡ በእንቲአሁ፡ ሞት፡ F. N. 15; Christus ይትፈቀር፡ እስመ፡ መሓሪ፤ ይትፈራህ፡ እስመ፡ እግዚእ፡ Mavâs. n. 28; አባ፡ ገሪማ፤ ተፈርሀ፡ ግርማከ፤ ተሰምዐ፡ ዜናከ፡ ውስተ፡ ኵሉ፡ ምድር፡ n. 64.

አስተፋርሀ፡ IV, 3 *sibi metuere facere* alqm ab alio: ὁ Λόγος እፎኑ፡ ያስተፋርሆ፡ (sc. hominem assumptum, sec. Nestorianos) በሞቱ፡ (sc. Christi) ከመ፡ ያስተርኢ፡ (sc. homo ass.) ዕራቆ፡ ከማነ፡ Cyr. c. Pall. f. 88.

ፍሩህ፡ part. *timore correptus, timens:* abierunt ፍሩሃን፡ Jsp. p. 275; ፍሩሀከ፡ ንበር፡ እንከ፡ Rom. 11, 20. a) *timidus*, δειλός Sap. 4, 20. b) *cautus:* Satanas numquam non adest, በእንተዝ፡ ይደልወነ፡ ከመ፡ ንኩን፡ ፍሩሃነ፡ በኵሉ፡ ጊዜ፡ Phlx. 203.

ፈራህ፡ adj. *timidus, meticulosus, pavidus*, φοβούμενος Deut. 20, 8; δειλός Jud. 7, 3; Sir. 37, 11; ልብ፡ (v. ልበ፡) ፈራህ፡ 22, 18; ኀሊናሆሙ፡ ለመዋትያን፡ ፈራህ፡ Sap. 9, 14; ፈራሃን፡ Matth. 8, 26; ከመ፡ ይትመየጥ፡ (e bello) ኵሉ፡ ፈራህ፡ ልብ፡ Jsp. p. 292.

ፍርሀት፡ (etiam ፍርሃት፡) n. act. et subst., f. et m., Pl. ፍርሀታት፡ *timor, metus, (terror), formido*, Marc. 4, 41; Luc. 2, 9; Jon. 1, 16; Ps. 2, 11. 54, 6; Ex. 15, 16. 23, 27; Jes. 7, 25. 19, 16; ፍርሀተ፡ ልብ፡ Sir. 40, 5; Hen. 1, 5. 13, 3; Matth. 28, 8; 1 Joh. 4, 18; 2 Cor. 7, 5. 15; በእንተ፡ ፍርሀት፡ Apoc. 18, 15, al. crebro; c. c. እምነ፡, ut: ፍርሀት፡ እምንዴት፡ δέος πενίας Chr. Ta. 34, c. እምቅድመ፡ Deut. 2, 25; vel per st. c.: ፍርሀተ፡ ሞት፡ Sir. 40, 5; Hebr. 2, 15; እምፍርሀቱ፡ ተሀውኩ፡ Matth. 28, 4; Joh. 7, 13. 19, 38; ፈኑ፡ ፍርሀተከ፡

ላዕለ፡ኵሉ፡አሕዛብ፡ Sir. 33, 2; **ፍርሀት፡ዚአሁ፡** Judith 2, 28; Hes. 32, 23; Gen. 35, 5; Deut. 11, 25; Jos. 2, 9. a) *timor* vel *reverentia*, Dei: **ፍርሀት፡እግዚ"፡** (i. q. **ፈሪሀ፡እግዚ"፡**) Sir. 9, 16. 16, 2. 27, 3; **መንፈሰ፡ፍርሀት፡እግዚ"፡** Jes. 11, 3; **እወዲ፡ፍርሀትየ፡ውስተ፡ልበሙ፡** Jes. 39, 40; Gen. 20, 11; Ex. 20, 20; Rom. 3, 18 al.; hominum: Rom. 13, 7; **ፍርሀት፡ገጽ፡** (Menſchenfurcht) F. N. 43, 3. b) *id quod timetur, formido:* Gen. 31, 53; **እሬስየኪ፡ፍርሀት፡ለዘ፡ርእየኪ፡** Lud. e Vit. Barb. c) Pl. **ፍርሀታት፡** *terrores, pericula:* Phlx. 4; **ፍርሀታት፡ወምንዳቤያት፡** Phlx. 46.

ፈራሂ፡ n. ag., f. "**ሂት፡**, Pl. "**ህያን፡**, "**ህያት፡**, *timens, reveritus:* **ፈራህያን፡ይከውኑ፡** κατάφοβοι Prov. 29, 16; plerumque **ፈራሄ፡እግዚ"፡** *Deum colens, pius* (gottesfürchtig) 3 Reg. 18, 3; Prov. 8, 13; Kuf. 18; Sir. 10, 24. 15, 1. 31, 16; θεοσεβής, εὐσεβής Job 1, 1; Sir. 1, 25; **ብእሲት፡ፈራሂት፡እግዚ"፡** Judith 8, 31. 11, 17; Dan. ap. 1, 2 var.; Joh. 9, 31; **ፈራህያነ፡እግዚ"፡** 2 Esr. 17, 2; Ps. 14, 5; Sir. 10, 19 al.; c. c. **እምነ፡**, ut: **ፈራሂ፡እምነ፡እግዚ"፡** F. N. 43, 2.

ትፍርህት፡ subst. *timor*, *terror*, Lud. sine auct.

መፍርህ፡ part., f. "**ህት፡**, is qui timorem injicit i. e. *timendus, metuendus, terribilis, formidabilis:* **ባሕር፡መፍርህ፡** Sap. 10, 18; **መንበርከ፡መፍርህ፡** Lit. 164, 4; Herodes M. erat **መፍርህ፡ጥቀ፡ወግሩም፡** Jsp. p. 340; urbs vastata est **ወኮነት፡መፍርህተ፡ለእለ፡የኀልፉ፡ውስቴታ፡** Macc. f. 13; **ዕለተ፡ትንሣኤ፡መፍርህት፡ወግርምት፡** Can. Ancyr. 4; **መፍርሃን፡** Org. 6.

መፍርሂ፡ part. c. term. adj., id.: **መፍርሂት፡** Lud. e Vit. Baam.; **መፍርህያን፡** Lud. e Vit. Pach.

መፍርህ፡ subst. *formido, terriculamentum*, Ps. 88, 39.

ፈርሙኒ፡ vid. **በርሙዳ፡**

ፈረሰ፡ rad., quae cum פרס et פרץ convenit; amh. **ፈረሰ፡** „to break, to burst, to be destroyed“ (Isenb. p. 193).

አፍረሰ፡ II, 1 *diruere, destruere, demoliri* aedificium: **ዘሐነጸ፡ቤተ፡ወያፈርስ፡** Phlx. 165; trsl.: **ይቤ፡አባ፡ሎኒስ፡ሶበ፡ኢያፍረስኩ፡ርእስየ፡እምኢክህልኩ፡እሕንጻ፡ለነፍስየ፡** Phlx. 220; **ያፈርሱ፡ኅሊናተ፡ኅጢአት፡** Phlx. 31.

ፍርሰት፡ n. act. *destructio, demolitio* aedificii, Phlx. 165 (bis).

ፈረስ፡ subst., m. et fem., **አፍራስ፡** [amh. id.; פָּרָשׁ, فَرَس] *equus, equa;* m. Gen. 49, 17; Ex. 14, 9. 15, 1. 21; Ps. 31, 11. 32, 17. 146, 11; Job 39, 19 seq.; Cant. 1, 9; **ፈረስ፡ዘኢተረየፀ፡ይወፅእ፡እኩየ፡** Sir. 30, 8; **ረዋጺ፡ፈረስ፡** Jes. 30, 16; **ጸዐዳ፡ፈረስ፡** Apoc. 6, 2. 19, 11; equus a magis divino honore cultus Clem. f. 33; **ፈረስ፡ገይድ፡** Sir. 36, 6; fem.: **ፈረስ፡እንተ፡ይጼዕን፡ንጉሥ፡** Esth. 6, 8; **አፍራስ፡** Ex. 14, 7. 23; Deut. 17, 16. 20, 1; Jos. 11, 4; 4 Reg. 7, 6; Jes. 2, 7. 31, 1; Zach. 1, 8. 6, 3. 6; Ps. 19, 8; **አፍራስ፡ረዋጽያን፡** Am. 6, 7; fem.: Jos. 11, 6. 9; Jac. 3, 3; **አፍራስ፡እእኑስ፡** (et **አትቡዕ፡**) 2 Par. 9, 25; **አፍራስ፡አንስት፡** 3 Reg. 10, 26; distinguuntur **አፍራስ፡ጸብእ፡** 3 Reg. 10, 26 vel **አፍራስ፡መራድ፡** et **አፍራስ፡እለ፡ይስሕቡ፡ሰረገላተ፡** 3 Reg. 3^{a}, 21. a) crebro: *equus cum equite:* **ድምፀ፡ሰረገላ፡ወአፍራስ፡** ἱππευόντων Mich. 1, 13; **አፍራስ፡** ἱππεῖς Jes. 22, 7; **ኵሎ፡አፍራሲሁ፡** πᾶσαν τὴν ἵππον αὐτοῦ Judith 1, 13. 7, 6. b) **ዘበአፍራስ፡** Judith 7, 2 vel **ሰብአ፡አፍራስ፡** *eques, equites* Jer. 4, 29; 1 Esr. 5, 2; 2 Reg. 8, 4. 10, 18; Act. 23, 23.

ፈረሳዊ፡ adj. rel. et subst. equester, *eques:* Sx. Masc. 18; M. M. f. 31 (vid. **ሰረገላዊ፡**); Julianus **ፈረሳዊ፡**, Catal. Cod. Mus. Brit. p. 17; **ፈረሳዊ፡መስተቃትል፡** Lud. e Vit. Theoph.

አፍራሲ፡ adj. rel. (ab **አፍራስ፡**), id., Phlx. 100.

ፈረቀ፡ i. q. פרק פָּרַק فَرَقَ *liberare, redimere.* — *Rad. Abb.:* **ፈረቀ፡ዘ፡ፈጠረ፡** (male).

ፈራቂ፡ n. ag. *redemtor, salvator, liberator*, 2 Petr. 1, 1; **መድኀን፡ፈራቂነ፡** Abt. Ap. (sub finem); **ፈራቂ፡እምሕማማት፡** M. M. f. 100.

ፍርቃን፡ subst. [ܦܽܘܪܩܳܢ פּוּרְקָן فُرْقَانٌ] *salus*, σωτηρία 1 Reg. 2, 1; 2 Reg. 22, 3. 36; Apoc. 7, 10. 19, 1; **መሥዋዕተ፡ፍርቃን፡** θυσία σωτηρίου Ex. 29, 28. 32, 6. — *Voc. Ae.:* **ፍርቃን፡ዘ፡መድኀኒት፡**

ፈርኀ፡ inus., i. q. פָּרַח *prorupit, pullulavit.*

አፍርኀት፡ et **አፍኀርት፡** subst. Pl. [אֶפְרֹחִים, فَرْخ Pl. أَفْرِخَة] *pulli avium:* Deut. 22, 6. 7 (c. var.); Matth. 23, 37; **አፍኀርት፡** Prov. 16, 16 var.; **ዖፍ፡ምስለ፡አፍኀርቲሃ፡** Macc. f. 10; **ከመ፡ዖፍ፡አፍኀርቲሃ፡ዘትሴውር፡በክንፉ፡** III Sal. Mar. 22. — *Voc. Ae.:* **አፍኀርት፡ዘ፡ጫጩት፡።**

ፈርነሰ፡ quadrl., quod dubito an ab εὐφροσύνη petitum sit.

ተፈርነሰ፡ III, 1 *laetitia exsultare, oblectationi se dedere:* **ለእመ፡መጠውከ፡ርእሰከ፡ለተፈርንሶ፡** (v. **ለሕቢት፡**, quae lectio versionem vocis פַּרְנְסָא redolet) ἐὰν πρόῃ σεαυτὸν ἐν εὐφροσύνῃ Prov. 24, 67.

ፈርዐጸ፡ et "**ፀ፡** inus., cui פַּרְעֹשׁ *pulex* comparavit Ges. in thes. p. 1130 (adde فَرْشَح).

እንፈርዐጸ፡ V *salire, exsilire, exsultare:* **መጽአ፡እንዘ፡ያንፈርዕጽ፡ከመ፡መፍልስ፡** Kuf. 37; **ያንፈርዕጹ፡አድባር፡** ἐξαλοῦνται Jes. 55, 12; σκιρτᾶν Mal. 3, 20; **እንስሳ፡እለ፡ያንፈርዕጹ፡** Sap. 17, 18. 19, 9; Ps. 113, 4. 6; Hen. 51, 4; Luc. 1, 41. 44. 6, 23; Apoc. 18, 3 Platt; **ተፈሥሑ፡ወእንፈርዕጹ፡** Clem. f. 180; **እንፈርዐጹ፡ሰብአ፡ሰገል፡ረኪቦሙ፡ሕፃነ፡** Deg.; **የበበ፡በእንፈርዕጸ፡** Lud. e Mss. Colb.

ነፈርዓጽ፡ subst. *exsultatio, lascivia:* **ፍሥሓ፡ወሐሤት፡ወነፈርዓጽ፡** ἀγαλλίασις χαρὰ εὐφροσύνη Chr. Ta. 32; **እምነ፡ኀይለ፡ነፈርዓጸ፡** στρήνους Apoc. 18, 3. — *Voc. Ae.:* **ነፈርዓጽ፡ዘ፡ፍርዘዜ፡**; *aliud:* **ፍግዓ፡ነፈርዓጽ፡ተድላ፡ዘ፡ፍሥሓ፡**

እንፍርዑጽ፡ part. *exsultans* prae laetitia, Org. 5.

ፈርዘዘ፡ quadr., a **ፈረዘ፡** propagatum, cui potestas *rumpendi, dirumpendi, expandendi* inerat, coll. פרח פרז פרד פרשׁ al. (Ges. thes. p. 1123 sub פרד).

ተፈርዘዘ፡ III, 1 1) *rumpi, se pandere* vel *aperire:* **ይትፈረዘዝ፡ቈልሕ፡** (v. **ይትፈዘዝ፡** in uno cod.) διασκεδασθῇ ἡ κάππαρις Koh. 12, 5; Org. 6. 2) *expandi* i. e. *dissipari:* **ይትፈረዘዝ፡(ንብረትነ፡)ከመ፡ጊሜ፡እንተ፡ተሰደት፡በእግረ፡**

አሚር፡ διασκεδασϑήσεται Sap. 2, 4. 3) *erumpere* vel *effundi in cachinnos, laetitiam*, petulantiam al.: rideamus ut tristem exhilaremus አኮ፡ከመ፡ንንበር፡ዘልፈ፡በሠሐቅ፡ወተፈርዝዘ፡ οὐχ ἵνα ἀνακαγχάζωμεν καὶ ἀεὶ γελῶμεν Chr. Ta. 15; inter gestus et notas feminarum impudicarum enumeratur ተፈርዝዘ፡ F. M. 34, 8. 4) *prorumpere* ad praedam, de leone: ዐንበሳ፡ምኩሕ፡ልሙደ፡ደም፡ለተፈርዝዘ፡ Lud. e Mss. Colb. (addito „ut videtur“; fortasse *ferocire*). — *Voc. Ae.*: ይትፈረዘዝ፡ዘ፡ይፈታታል፡ይፈናጻልሂ፡ይ፡; *aliud*: ዘ፡ይፈታታሕ፡

ፍርዛዜ፡ subst. *cachinnatio, effrenatio animi gestientis*, ut videtur: ስላቅ፤ዝንጋዔ፤ፍርዛዜ፡ Form. Conf.; ከመ፡ይንአድዎ፡ኵሉ፡ሰብእ፡በስርጋዌ፡አልባስ፡ወበብዙኅ፡ውሂብ፡ወበዘሪዎቱ፡ንዋየ፡ወበእንተ፡አብዝኆ፡ፍርዛዜ፡ F. M. 17, 4.— Vid. etiam scholion ad ነፈርዓጽ፡

ፈርየ፡ et **ፈረየ፡** I, 1 [פָּרָה et פָּרַח, ܦܪܐ; vic. ፈርኀ፡] Subj. ይፍረይ፡ 1) *gemmas et flores emittere, florescere, florere*, ἐξανϑεῖν, ἀνϑεῖν, ዕፅ፡ዳግመ፡ይፈሪ፡ወይሠርጽ፡ Job 14, 7. 9; ይፈሪ፡ከመ፡ጽጌ፡ 14, 2; ይፍረይ፡ከመ፡ጽጌ፡ Jes. 35, 1. 17, 11; Ps. 91, 12; ከመ፡ዘይፈሪ፡ኀበ፡ሙሓዘ፡ማይ፡ ὡς κρίνα Sir. 50, 8; Ps. 102, 14; ፈረየ፡ሮማን፡ Cant. 6, 11. 7, 13; ይሠርጽ፡ወይፈሪ፡እስራኤል፡ Jes. 27, 6. 35, 2. 2) *provenire*, de fructu: ፈርየት፡ከርካዕ፡ Num. 17, 23; ወይሠርጽ፡ሥርዎሙ፡ለእለ፡ተረፉ፡ወይፈሪ፡ዘርእሙ፡በላዕሉ፡ Jes. 37, 31; ከመ፡ይፍረይ፡ለነ፡ 4 Esr. 8, 9. 3) *fructum ferre, fructificare*, proprie de plantis: ሠረጸት፡ወፈረየት፡እምብዝኀ፡ማይ፡ Hez. 19, 10; ከመ፡ትሥርጽ፡ወትፍረይ፡ 17, 8; አዕጹቂሃ፡ኢይፈርዩ፡ Sir. 23, 25; Marc. 4, 7. 8; ዘይፈሪ፡ *fructifer* Ps. 148, 9; Gen. 1, 11. 12. 3, 2; Kuf. 2; Deut. 20, 20; c. c. Acc. fructus: ይፍረይ፡አስካለ፡ Jes. 5, 2. 4; ወፈረየ፡ (v. ወፈርየ፡) አስዋከ፡ 5, 2; ፈረየት፡ከርካዐ፡ Num. 17, 23 in CG; Matth. 3, 10. 7, 17. 18. 13, 26; Jac. 3, 12; Herm. p. 50. a) trsl.: ፈረይክሙ፡ለቅድሳት፡ Rom. 6, 22; ከመ፡ንፍረይ፡ለእግዚ"፡ 7, 4; ትፈሪ፡ሰላመ፡ Hebr. 12, 11; ዘኢይፈሪ፡በቍዔት፡ ἄκαρπος *infructuosus* Sap. 15, 4; ዘኢይፈሪ፡ ἀκαρπία Prov. 9, 12. b) de terra, agris: ፈረየት፡ምድረ፡ግብጽ፡ብዙኀ፡ Kuf. 40; ፈረየ፡(ምድር፡)ብዙኀ፡ሥርናየ፡ Kuf. 45; ፈረየተከ፡ግዕዝ፡ Enc. Haml. 5 (vid. sub ግዕዝ፡); cor meum ከመ፡ኢይፍረይ፡ሦክ፡ Org. 6. c) *fecundam fieri*, de muliere: መክን፡እንተ፡ፈረየት፡ Lud. ex Org. 4) *fructum* vel *fertum offerre*, καρποῦν, ወኢብሔር፡ኀበ፡ይፈርዩ፡ Dan. ap. 3, 14 (Orat. Azar., in Lud. editione Psalt. p. 529).

አፍረየ፡ II, 1 *facere ut floreat* vel *fructum ferat* planta: አፈርዮ፡ከመ፡ዘይት፡ስሙር፡ (v. ከመ፡ጽጌ፡ዘሰምረ፡) Hos. 14, 8; Org. 5. a) *fecundum reddere* vel *fecunditatem efficere*, Act. 14, 17. b) arte fructus efficere i. e. *fructibus* (pictis) *ornare*, Enc. Teq. 21 (vid. sub አጽገየ፡).

ፍሬ፡ subst., plerumque m., (fem., ut Org. 4), Sing. et coll., Pl. ፍሬያት፡, rarius ፍርያት፡(ፍረያት፡ Sap. 10, 7 in Abb. LV; Marc. 4, 29 rom.), 1) *flos, surculus, germen*, ἄνϑος Job 15, 30; ፍሬ፡ዘይት፡ 15, 33; Jes. 11, 1; ፍሬ፡ሣዕር፡ Jes. 40, 6. 7; 1 Petr. 1, 24; Jac. 1, 10. 11; ፍሬ፡ሥርዋ፡ Dan. 11, 7. 2) *fructus*, plantarum, arborum: Gen. 3, 3; Hen. 24, 4; Ex. 10, 15; Lev. 23, 40; Hos. 14, 9; Cant. 2, 3; ፍሬ፡አቅማሕ፡ 4, 13. 16. 8, 12; Matth. 7, 17. 18. 12, 33. 21, 19. 41; ገብረ፡ፍሬ፡ Gen. 1, 11. 12; Apoc. 22, 2; ወሀበ፡ፍሬ፡ Ps. 1, 3; Marc. 4, 8; ፍሬያተ፡አዝርእት፡ καρποί Sap. 16, 22. a) terrae *fructus, fruges, proventus*: Gen. 4, 3; Num. 13, 20. 26; Deut. 1, 25. 7, 13. 26, 2; Ps. 104, 33; ፍሬ፡ምድር፡ σπέρματα Dan. 1, 12; (ዘርአ፡ምድር፡ 1, 16); ፍሬያተ፡ምድር፡ γεννήματα Jer. 7, 20; terra progignit ፍሬያተ፡ዘበበዘመዱ፡ዘበበ፡ጣዕሙ፡ Clem. f. 171; ፍርያተ፡ምድር፡ Lit. 164, 4; Macc. f. 3. b) uteri, i. e. *soboles, proles, fetus*: ፍሬ፡ከርሥ፡ Gen. 30, 2; Deut. 7, 13; Kuf. 28; Thren. 2, 20; (Jer. 12, 2); Ps. 131, 11; Luc. 1, 42; Act. 2, 30; etiam ፍሬ፡ nudum, ut: σπέρμα Ex. 28, 39; አቤል፡ወሴት፡ወሄኖክ፡አርእስተ፡አበው፡ምስለ፡ኵሉ፡ፍሬሆሙ፡ Lit. Orth. c) trsl.: *fructus* laboris, facinoris, vel quidquid paritur vel efficitur alqa re: ፍሬሃ፡ለንህብ፡ i. e. mel Sir. 11, 3; ፍሬ፡ምግባሮሙ፡ Jer. 6, 19. 17, 10; Prov. 1, 31; ፍሬ፡ጻማከ፡ትሴሰይ፡ Ps. 127, 2; manuum Prov. 29, 34; oris 12, 14; labiorum 18, 20. 21; Hebr. 13, 15; justitiae Prov. 13, 2; Jac. 3, 18; Phil. 4, 17; sapientiae Sir. 6, 19; Prov. 8, 19; ቦኑ፡ፍሬ፡ለጻድቅ፡ Ps. 57, 11; poenitentiae Matth. 3, 8; lucis Eph. 5, 9; Spiritus S. Gal. 5, 22; legis 4 Esr. 9, 31; al. d) ዘእንበለ፡ፍሬ፡ 2 Petr. 1, 8 vel ዘአልቦ፡ፍሬ፡ Jer. 2, 6 i. e. *infructuosus* vel *infecundus*. 3) *fructus oblati, fertum*, κάρπωμα, Ex. 30, 9; Num. 15, 3.

ፍርየት፡ n. act. et subst. 1) floritio i. e. *flores*: ከመ፡ፍርየተ፡ሮማን፡ Ex. 28, 29. 2) fructificatio i. e. *formatio fructus* ejusque perductio ad maturitatem: Marc. 4, 29 Platt. 3) *fructuum oblatio, fertum*, κάρπωμα Ex. 29, 25. 38. 41.

መፍርይ፡ part., f. መፍርይት፡ et መፍሪት፡, *ferax, fructifer*: ager መፍሪተ፡ሥርናይ፡ Lud. ex Org.; Maria መፍርይት፡እንተ፡ይትበላዕ፡ወመንቀዒት፡ (sic in Mss., Lud.) እንተ፡ይሰተይ፡ Lit. 172, 2.

መፍረዪ፡ part. c. term. adj., f. መፍረዪት፡ id.: Lud. ex Org. Edz.

ፈረደ፡ rad., quae convenit cum פרד ܦܪܕ (فرد) *separare* et amh. ፈረደ፡ *judicare, judicium exercere* (sicut פלל primitus *separare* deinde *judicare* significat).

ተፋረደ፡ III, 3 sec. Lud.: „*separari a se invicem*“: አልቦ፡ፍዳ፡በዘ፡ይትፋረዱ፤ወይመጽኡ፡ውስተ፡ሲኦል፡ („nulla est compensatio qua — damnati — separari possint a se invicem“) Lud. e Libr. Myst.; at videas annon exponendum sit „nulla est redemtio (*ubi* vel *dum litigant* i. e.) *in judicio*“.

ፍርድ፡ subst. *judicium, justitia*: ድኂኖ፡እምባሕር፡ኢኀደገ፡ፍርድ፡እግዚ"፡ከመ፡ይሕየው፡ ἡ δίκη Act. 28, 4 Platt.

ፈርገገ፡ quadrl. I sec. Lud.: „*coalescere* in cicatricem, *obdurescere* vel *indurescere*, de cute cicatricis: Lev. 13, 18. 24. Apud Graecum nullum est verbum, quod accurate respondeat, et Ludolfi expositio dubia videtur. — *Voc. Ae.*: ፈርገገ፡ (v. ፈርግዐ፡)ዘ፡አተረ።

ፈርጽ፡ subst. [amh. ፈርጽ፡], nonnisi in Pl. አፍራጽ፡ repertum, *lapis pretiosus, gemma*: idola እለ፡ስርግዋን፡በአፍራጽ፡ወልቡጣን፡በቈጽለ፡ወርቅ፡ M. M. f. 36; አንበርዎ፡ (sc. corpus Chrysostomi) ውስተ፡ሣጹን፡ዘእብነ፡አፍራጽ፡ዘውእቱ፡ርኳም፡ Sx. Hed. 17.

ፍርፋር፡ subst., sec. Lud. (quem secutus est Platt in locis

Marc. 7, 28; Luc. 16, 21) ፍርፋር፡, Pl. ፍርፋራት፡, sec. Lud. ፍርፋራት፡ [a פרר, פרפר, فرفر *frangere*] *mica, fragmentum panis*, ψιχίον Matth. 15, 27; Marc. 7, 28; Luc. 16, 21; Chr. Ta. 27; በእንተ፡ፍርፋራት፡ኅብስት፡ ἄρτου ἑνὸς ἕνεκεν Chr. Ta. 11.

ፍርፍርት፡ subst. (m.), coll., *coturnix* [sec. Lud. vocabulum onomatopoëticum; conjecturam de etymo minus probabilem vid. in S. Bocharti Hieroz. ed. Rosenm. t. II p. 650] ὀρτυγομήτρα Ex. 16, 13; Num. 11, 31 seq.; Ps. 104, 38; ወሀብኮሙ፡ፍርፍርት፡ (v. ፍርፋራት፡ quod ad ፍርፋር፡ *mica* referendum videtur) መብልዐ፡ Sap. 16, 2. — *Voc. Ae.*: ፍርፍርት፡ዘ፡ድርጮት፡; *aliud*: ፍርፍርት፡ዘ፡ሥጋ፡

ፈሰሰ፡ i. q. ܦܣܣ *sortiri.*

ተፋሰሰ፡ III, 3 1) *sortiri, sortem inter se mittere*, Joh. 19, 24 (ed. rom. exhibet ንትፈሰስ፡). — *Voc. Ae.*: ንትፋሰስ፡ዘ፡ንሳየት፡ v. ንሻየት፡ 2) *micare digitis*. „Cum digiti omnes vel aliqui ab utroque ludentium subito projiciuntur, qui simul numerum exstantium digitorum illico proclamant, is qui verum numerum dixit, propositum praemium lucratur", Lud. teste Gregorio. „In quo ludo tota manus vocatur ወልታ፡, digitus unus ኩናት፡, digitus index et digitus medius ቀስት፡", Th. Petr. in not. ad Jonae C. 1, 7 p. 10.

ፋሲካ፡, rarius **ፋስካ፡** n. prgr., sc. πάσχα, φασέκ (vid. etiam ጳሲካ፡ et ፍሥሕ፡) *pascha*, 1) *agnus paschalis* Judaeorum: ወጠብሑ፡ፋሲካ፡ 2 Esr. 6, 20; 1 Esr. 1, 1; Ex. 12, 11. 27 seq.; Num. 9, 2 seq.; Deut. 16, 1 seq.; Jos. 5, 10 (ፋስካ፡); Matth. 26, 18. 2) *festum* vel *tempus paschatis*, a) Judaeorum: Ex. 34, 25; Lev. 23, 5; Num. 28, 16. 33, 3 (ፋስካ፡); 4 Reg. 23, 22 seq.; 2 Esr. 6, 19; 1 Esr. 1, 16. 17; Jer. 38, 8; Hez. 45, 21; Matth. 26, 2; Marc. 14, 1; Joh. 13, 1. 19, 14 al.; ፋሲካ፡አይሁድ፡ Joh. 2, 13. b) Christianorum α) πάσχα σταυρώσιμον, ሰቡዐ፡ፋሲካ፡ Const. Ap. 66 (67). β) plerumque πάσχα ἀναστάσιμον, ሰሙን፡ፋሲካ፡ Const. Ap. 66 (67); ዕለተ፡ፋሲካ፡ (dies resurrectionis) Did. 29. 30; Deg.; በፋሲካ፡ኦሪት፡ኢይግበሩ፡ፋሲካ፡ወንጌል፡ Enc. Mag. 4; vid. etiam ጾም፡; in Computo Eccl. ፍሥሕ፡ σταυρώσιμον et ፋሲካ፡ ἀναστάσιμον distingui solet.

ፈሰው፡ subst. *crepitus ventris* [amh. ፈስ፡; فسا *pedere*]: ለእመ፡ወፅአ፡እምብእሲ፡ፈሰው፡በቤተ፡ክር"ን፡ላዕሌሁ፡፶ስግደት፡ወ፫ሕልቅ፡ሰንደሮስ፡ Kedr f. 86.

ፍሱዕ፡ part. significationis dubiae: ርእሱ፡ (Pseudomessiae) ከመ፡ነደ፡እሳት፤ዐይኑ፡የማናይ፡በደም፡ቱሱሕ፤ፀጋማይ፡ዐይኑ፡ፍሱዕ፡ (an: *protuberans?* أفسا) Kid. f. 5.

ፈቀረ፡ inus., videtur i. q. יקר (وقر ܝܩܪ) *gravem esse*, unde propagantur significationes *honorati, pretiosi, cari.*

አፍቀረ፡ II, 1 *carum habere, diligere, amare*, ἀγαπᾶν et φιλεῖν, Koh. 3, 8; Luc. 7, 47; raro c. ለ፡ pers., ut 1 Petr. 2, 17 rom.; plerumque c. Acc. pers. vel rei, consanguineos, propinquos: Matth. 10, 37; Gen. 22, 2. 37, 3. 4. 44, 20; Ruth 4, 15; feminam, virum, conjugem: Hos. 3, 1; Gen. 29, 18. 34, 8; Jud. 14, 16. 16, 4; 1 Reg. 1, 5. 18, 20; 2 Reg. 13, 1; እምነ፡ፍቅር፡ዘአፍቀራ፡ 13, 15; Koh. 9, 9; Cant. 1, 7 seq.; Herm. p. 1; Eph. 5, 25. 28; amicos 1 Reg. 20, 17; Joh. 11, 3. 36; herum Ex. 21, 5; Matth. 6, 24; homines Kuf. 20; Lev. 19, 18. 34; Marc. 12, 31; 1 Joh. 4, 20. 21; Matth. 5, 44. 46; አፍቅሮ፡ቢጹ፡ Rom. 13, 8; Thren. 1, 2; 1 Reg. 18, 28; de amore Dei Christive in homines: Deut. 4, 37. 7, 13; 2 Reg. 12, 24; Ps. 46, 4; Jes. 43, 4; በአፍቅሮ፡ዚአከ፡ 48, 14; Rom. 9, 13; ቀደመ፡አፍቅሮተነ፡ 1 Joh. 4, 19; Joh. 3, 16. 13, 34. 14, 21; ፍቅር፡ዘአፍቀርከኒ፡ 17, 26 al.; et hominum in Deum Christumve: Deut. 6, 5. 11, 1; Marc. 12, 30; Joh. 16, 27; Rom. 8, 28; Hebr. 13, 5 al.; res varias, ut ነፍሰ፡ Joh. 12, 25; ኢታፍቅርዎ፡ለዓለም፡ 1 Joh. 2, 15; ከመ፡ታፈድፍድ፡አፍቅሮቶ፡ለተግባርየ፡እምኔየ፡ 4 Esr. 8, 56; templum Ps. 25, 8. 83, 1 al. a) de amore inhonesto: እለ፡ያፈቅሩኪ፡ Jer. 22, 22; Hez. 23, 12 seq.; Kuf. 33. 39; Dan. ap. 1, 10; etiam de bestiis Sir. 13, 15. b) *amare* rem i. e. *delectari* re: አፍቅሮታ፡ለጥበብ፡ Sir. 40, 20; ጽድቀ፡ Ps. 10, 8. 98, 3; verbum Dei Ps. 118, 140; ዘያፈቅር፡ንዋየ፡ Sir. 34, 5; Koh. 5, 9; Hebr. 13, 5; አፍቅሮ፡ንዋይ፡ φιλαργυρία 1 Tim. 6, 10; አፍቀረ፡ትዕግልተ፡ Hos. 12, 7; ሀብተ፡ 9, 1; ርኵሰሙ፡አፍቀረት፡ነፍሶሙ፡ Jes. 66, 3; ሕዝብየ፡አፍቀሩ፡ዘንተ፡ Jer. 5, 31. 8, 2; ምጽዋተ፡ Mich. 6, 8; መባልዕተ፡ Kuf. 26; Gen. 27, 4. 9. 14; seq. እስመ፡ Ps. 114, 1; c. በ፡ pers.: Kuf. p. 94. c) አፍቅሮ፡ነግድ፡ *hospitalitas* Rom. 12, 13; አፍቅሮ፡ጣዖት፡ *idololatria* 1 Petr. 4, 3. d) *amare* seq. Inf. vel *libenter* facere alqd; c. c. Acc. Inf.: Matth. 6, 5; Luc. 11, 43. 20, 46; ያፈቅር፡ሰሚዐ፡መጽሐፍ፡ Sir. 36, 2; ኢታፍቅር፡ሐሚየ፡ Prov. 20, 13; ኢታፍቅሩ፡ምሒለ፡መሐላ፡ Zach. 8, 17; vel c. ለ፡ et Inf.: ኵሎ፡ነገረ፡መጽሐፍ፡አፍቅር፡ለሰሚዕ፡ Sir. 6, 35; c. Subj. verbi: አፍቀረ፡ይግበር፡ libenter fecit, Lud. e Vit. Barb.; በአፍቅሮ፡ *benevole* Lud. Comm. hist. p. 501 n. 33. e) *velle, cupere*, c. Acc.: 2 Tim. 4, 8; Matth. 23, 6; c. ኀበ፡ Ps. 41, 1 (ἐπιποθεῖν); seq. Subj. verbi: Ps. 33, 13. f) *malle*, sive seq. እምነ፡ comparative: አፍቀረ፡ተሴስዮ፡ሣዕር፡እምበሊዐ፡ኅብስት፡ Lud. ex Enc. Masc. 5; sive omisso እምነ፡ ut 2 Tim. 4, 10.

ተፈቅረ፡ III, 1 1) *diligi, amari*: Kuf. p. 103; Prov. 28, 13; ይትፈቀሩ፡በእንቲአኪ፡ጽሉአን፡ Tob. 13, 10; ከንኩ፡እትፈቀር፡በገጸ፡እምየ፡ Prov. 4, 3; Mavâs. n. 28 (vid. ተፈርሀ፡); c. በኀበ፡ *ab* alqo vel *alicui*: ወተፈቅሩ፡በኀበ፡እግዚ"፡ወበኀበ፡ሰብእ፡ Sir. 45, 1 (44, 23); 1 Par. 29, 23; ሚመ፡መጠን፡ይትፈቀር፡ quanto amabilior, Lud. ex Org. 3. 2) *amorem* vel *benevolentiam* alcjs *sibi conciliare*: ተፈቀር፡በኀበ፡ብዙኃን፡ προςφιλῆ σεαυτὸν ποίει Sir. 4, 7; ፈቀደ፡ይግበር፡ግብረ፡ዘይትፈቀር፡ቦቱ፡ኀበ፡ቄሳር፡ Jsp. p. 313.

ተፋቀረ፡ III, 3 *sese invicem diligere* vel *amare, caritate sese complecti, amorem habere inter se*: Rom. 12, 9; ተፋቀር፡ምስለ፡ብእሲትከ፡ Prov. 5, 19; Augustus Herodem jurare jussit, ከመ፡ይትፋቀር፡ምስለ፡ውሉዱ፡ Jsp. p. 331; ትትፋቀሩ፡በበይናቲክሙ፡ Kuf. p. 128; Joh. 13, 34 1 Joh. 3, 11. 23. 4, 7; ተፋቅሮ፡ *caritas mutua*, creberrime, ut: Rom. 13, 10; 1 Joh. 3, 16. 4, 7. 18; 1 Petr. 4, 8; 2 Petr. 1, 7; Hebr. 13, 1; 1 Cor. 13, 1 seq.; Chr. Ta. 3 seq.; ተፋቅሮትክሙ፡ 1 Thess. 3, 6. a) de amoribus inhonestis: *amores habere* cum alqa, *amoribus mutuis frui*, ተፋቀረ፡ምስሌሃ፡ Jsp. p. 327; ፍቅር፡ወተፋቅሮ፡ Jer. 2, 33; ናስተሐውዝ፡በስዒም፡ወናንገርግር፡በተፋቅሮ፡ Prov. 7, 18; Did. 2. b) *foedus* *amicitiae facere* cum alqo: ከመ፡ይትፋቀሩ፡ምስለ፡ዮናናውያን፡ Jsp. p. 277. 283.

አስተፋቀረ፡ IV, 3 1) *amorem* vel *amicitiam* alcjs *conciliare* alicui: አስተፋቀርክዎ፡ምስለ፡ንጉሥ፡አውግስጦስ፡ Jsp. p. 338. 2) *ad amores jungendos adducere* alqm, vel *amore incendere* alqm in alqm: ሰይጣን፡ቀንአ፡ላዕሌሃ፡ወአስተፋቀራ፡ምስለ፡፩መነኮስ፡እስከ፡አማሰነት፡ድንግልናሃ፡ Sx. Nah. 5.

ፍቁር፡ part. *carus, dilectus, amatus,* (*amicus*), de rebus Ps. 83, 1; de personis: እንተ፡ኢኮነት፡ፍቅርተ፡ Hos. 2, 25. Jer. 11, 15; Eph. 5, 1; Phil. 4, 1; Jac. 1, 16; c. c. በኀበ፡ Judith 9, 4; ጽሉእ፡በኀበ፡እግዚ"፡ወፍቁር፡በኀበ፡አጋንንት፡ Did. 4; ኮነ፡ፍቁረ፡በኀቤሆሙ፡ Sx. Ter 27; per st. c.: ፍቁሩ፡ለዝ፡ዓለም፡ Jac. 4, 4; Deut. 33, 12; Cant. 5, 16; Ps. 59, 5. 107, 5. 126, 3; Jes. 5, 1. 44, 2; Matth. 12, 18; Col. 4, 14; 1 Cor. 4, 14; Rom. 1, 7; ፍቁራኒሃ፡ οἱ φιλοῦντες αὐτήν Thren. 1, 2; አፍቁረ፡ክርስቶስ፡ንጉሥ፡ ὦ φιλόχριστε βασιλεῦ Cyr. ad Th. f. 23; አፍቁራንየ፡ compellantur auditores in concionibus sacris, Genz. f. 120 al.; በአሐዱ፡ፍቁር፡ይሰሐብ፡ካልእ፡ Prov. Th. Petr. p. 17. a) epitheton Messiae, Asc. Jes. 1, 5. 3, 13. 17. 4, 18. b) *amasius*, *amator*, Lud. Comm. p. 496 n. 12.

ፍቅር፡ subst., m. et f. (ut Cant. 8, 6; Prov. 5, 19; Matth. 24, 12), *amor*, viri et feminae: ይነድድ፡ፍቅር፡ከመ፡እሳት፡ Sir. 9, 8; Cant. 2, 5. 5, 8. 8, 6. 7; Prov. 5, 19; በዛቲ፡ፍቅር፡እንዘ፡ንትፋቀር፡ ibid.; ፍቅረ፡ብእሲት፡ (ἔρως) 24, 51; 2 Reg. 13, 15; Jer. 2, 2. 33; rerum: Jac. 4, 4; ፍቅረ፡ወርቅ፡ Asc. Jes. 3, 28; ፍቅረ፡ወይን፡ I Sal. Mar. 27 (vid. sub ዔረግ፡). a) *dilectio*, *caritas*, Koh. 9, 1. 6; Matth. 24, 12; amicorum 2 Reg. 1, 26; φιλία (*amicitia*) Prov. 10, 12. 15, 17. 27, 5; ፍቅረ፡ቢጽ፡ Did. 7 (de *caritate mutua* ተፋቅሮ፡ frequentare solent); Dei in homines: ፍቅረ፡ዘለዓለም፡አፍቀርኩከ፡ Jer. 38, 3; 2 Cor. 13, 12. 14; 1 Joh. 2, 15. 3, 17; al.; እግዚ"፡ፍቅር፡ውእቱ፡ 1 Joh. 4, 8; hominum in Deum Christumve Luc. 11, 42; Joh. 5, 42. 15, 9. 10; Rom. 8, 35; 1 Joh. 2, 5 al.; ገብሩ፡ላዕሌየ፡ፍቅረ፡ Cant. 2, 4; c. etiam c. ለ፡ *in* vel *erga*, ut: ፍቅርየ፡ለእጓለ፡እመሕያው፡ Sx. Pag. 3. b) ፍቅረ፡ነግዳን፡ Sx. Teq. 21 vel ፍቅረ፡እንግዳ፡ Kid. f. 16, *hospitalitas*. c) *epulum amoris Christiani*, *agape*, Judae 12; 2 Petr. 2, 13. d) በፍቅር፡ *amanter*, *benevole*, *libenter*: Act. 28, 7 rom.; Lit. Orth.; Lud. ex Enc. Ter 12.

መፍቅር፡ part. *amans*, *amator*: Sap. 8, 2 var.; መፍቅረ፡ወርቅ፡ Asc. Jes. 3, 25; መፍቅራነ፡ክብር፡ዘዝ፡ዓለም፡ ibid.; መፍቅረ፡ (v. መፍቀሬ፡)ሀጕል፡ Enc. Sen. 17; መፍቅራነ፡ሰብእ፡ φιλάνθρωποι Lud. e Vit. Theoph.

መፍቀሪ፡ part. c. term. adj., *amans*, *amator*, *studiosus*: መፍቀሬ፡አንስት፡ φιλογύνης 3 Reg. 11, 1; መፍቀሬ፡ክንቱ፡ለሥና፡ ἐραστής Sap. 8, 2; "ሬ፡እግዚ"፡ Kuf. 17; መፍቀሪት፡ Kuf. 19; "ሬ፡ሰብእ፡ φιλάνθρωπος Sap. 1, 6; Clem. f. 268; Did. 6; Lit. 159, 4; "ሬ፡ኂሩት፡ φιλάγαθος Sap. 7, 22; "ሬ፡ምጽዋት፡ *beneficus* Sx. Masc. 16; "ሬ፡ነግድ፡ φιλόξενος *hospitalis* 1 Tim. 3, 2; Tit. 1, 8; መፍቀሪተ፡ነግድ፡ Clem. f. 108; "ሬ፡እንግዳ፡ Kid. f. 6; "ሬ፡ተልእኮ፡ *officiosus* Gad. T. H.; "ሬ፡ሐረስት፡ φιλογεωργός 2 Par. 26, 10; "ሬ፡ጋእዝ፡ φιλαμαρτήμων Prov. 17, 19; መፍቀሪተ፡ዝሙት፡ F. M. 8, 7; "ተ፡ግፍዕ፡ Enc. Genb. 12; መፍቀርያነ፡ዐመፃ፡ Rom. 2, 8; "ያነ፡ፈጊዕ፡, ንዋይ፡ φίλαυτοι, φιλάργυροι 2 Tim. 3, 2; "ያነ፡ሢመት፡ወክብር፡ Kid. f. 4; አኃት፡ክቡራት፡ወመፍቀሬያት፡ (sic pro "ሪያት፡ vel "ርያት፡)እግዚ"፡ θεοφιλέσταται Cyr. ad Reg. f. 25.

አፍቃሪ፡ n. ag. *amans*: አፍቃሪ፡ወናዝዚ፡ Genz. f. 90.

ፋቃር፡ n. prgr., m. et f. [cfr. ܦܩܪܳܐ et ܦܩܠܳܐ, fortasse a φάκελλος], nomen vestimenti sacerdotalis et monachalis, 1) *cingulum*, *zona*, clericorum: ዲያቆናት፡ኢይቅንቱ፡ሐውቌሆሙ፡በፋቃር፡በውስተ፡ጸሎት፡ II Can. Nic. 67 (Arabs exhibet *zonis*, et locus parallelus F. N. 7, 4 exhibet ዝናር፡ q. v.); ዝናራት፡ዘውእቶሙ፡ፋቃር፡ F. M. 31, 5 (vid. sub መንዲል፡ c. 195); Kedr f. 1 (vid. sub ቀሚጽ፡); ወተበትከት፡ፋቃሩ፡ Sx. Haml. 11; monachus ረከበ፡ኀበ፡አንቀጽ፡ከልበ፡ምዉተ፡ወሰሐቦ፡በፋቃሩ፡ Sx. Nah. 14; laicorum: ቀነተ፡ሐቌሁ፡በፋቃሩ፡ Sx. Mag. 6. 2) *casula*, *cucullus* ut videtur: S. Antonio ab angelis ostenduntur ቅናት፡ወፋቃር፡ዘመስቀል፡አምሳለ፡አስኬማ፡ወላዕለ፡ርእሱ፡ቆብዕ፡አምሳለ፡ጌራ፡ Sx. Ter 22; huc nescio an etiam referre liceat locum Deg. et Mavâs. n. 23 sub አስሐወ፡ allatum. — (Lud. exponit: „vestis quaedam monachalis, ab anteriore et posteriore parte dependens“). — *Voc. Ae.*: ፋቃር፡ዘ፡ኅባኔ፡ (q. v. col. 600).

ፎቅንስ፡ vid. sub **ፎንቅስ፡**

ፈቅአ፡ vel **ፈቅዐ፡** I, 1 [فقأ *diffidit*, *rupit*, ܦܩܥ *fissus*, *ruptus est*] Subj. ይፍቃእ፡ 1) *diffindere*, *diffringere*, *perfringere*: Pompejus jussit ከመ፡ይትክሉ፡ሞግአ፡ኀጺን፡ላዕለ፡ቅጽረ፡ሀይከል፡ወይፍቅኡ፡ቦቱ፡ቅጽረ፡ Jsp. p. 311. 2) *mulcare*, *vulnerare*: ይፈቅኡ፡ገጾ፡በአርማሐ፡እሳት፡ Apoc. Mar. Joh.; ፈቅእዎ፡ርእሶ፡እስከ፡ውሕዘ፡ደሙ፡ከመ፡ማይ፡ Chr. L. Atk. f. 29; τραυματίζειν Cant. 5, 7; Luc. 20, 12; Apoc. 19, 16. — *Rad. Abb.*: ፈቅአ፡ዘ፡ገመሰ።

ተፈቅአ፡ III, 1 pass. vel refl.; legitur Const. Ap. 51, sed locus corruptus videtur.

ፍቅአት፡ n. act. et subst., Pl. ፍቅአታት፡, *vulneratio*, *vulnus*, *plaga inflicta*: τραῦμα Ex. 21, 25; ይኄይስ፡ፍቅአት፡ (v. ፍቅአታት፡)ዘዐርክ፡እምሥናይ፡ስዕመት፡ዘጸላኢ፡ τραύματα Prov. 27, 6; πληγή Jes. 1, 6 var. — *Voc. Ae.*: ፍቅአት፡ዘ፡መግመስ፡

ፈቀደ፡ I, 1 [פקד ܦܩܕ فقد; vid. Ges. thes. p. 1120] Subj. ይፍቅድ፡ 1) *invisere*, curandi causa, *prospicere*, ኢትኅድግ፡ዘልፈ፡ፈቂደ፡እንስሳከ፡ ἐπισκέπτου Sir. 7, 22 (vid. III 3 et IV, 3); አርትዕ፡ወፍቅድ፡ጽህቀቶሙ፡ Lud. e Ssal. Req. 2) *respicere*, *reputare*, *aestimare*: እለ፡ኢይፈቅድዎ፡ለወርቅ፡ወኢይኄልይዎ፡ለብሩር፡ οὐ λογίζονται Jes. 13, 17; 4 Esr. 8, 67. 3) lustrare i. e. *recensere*, *numerare*: ፩እምቅዱሳን፡፱እለ፡ይፈቅዱ፡ (quos numerare solent) Enc. Hed. 28 (in Sx. Tub.). 4) *requirere*, *expetere*, *appetere*, c. Acc. rei et እምነ፡ pers.: αἰτεῖται Deut. 10, 12; c. በኀበ፡ pers. 2 Reg. 19, 38 (aliter Ps. 72, 24); c. Acc. rei: ζητεῖν Matth. 12, 43 rom.; Hebr. 8, 7; ሀገር፡እንተ፡ይፈቅዱ፡ ἐπιζητουμένη Jes. 62, 12; ብዙኃን፡እለ፡ፈቀድዋ፡ ἐπεθύμησαν Judith 16, 22; እለ፡ትፈቅዱኒ፡ Sir. 24, 19; ኢትፍቅድ፡ብዙኀ፡ውሉደ፡ 16, 1; ዘፈቀዱ፡ ὧν ἀντείχοντο Jer. 8, 2; seq. Subj. verbi Matth. 26, 16.

5) *velle, cupere,* praemissa negatione *nolle,* c. Acc.: **ዘውእቱ፡ ፈቀደ፡ ይግበር፡** Job 23, 14; Jes. 56, 4; Ps. 39, 9. 113, 11. 134, 6; 1 Reg. 18, 25; **ብዙኃን፡ እለ፡ ኢይሌቅሑ፡ በኢፈቂደ፡ ጻሕብ፡** Sir. 29, 7; Matth. 9, 13. 12, 7; Rom. 7, 18. 19; abs.: **በከመ፡ እግዚ"፡ ፈቀደ፡** Job 1, 21; Cant. 2, 7. 3, 5; Hen. 17, 1; Joh. 3, 8; Matth. 17, 4; Marc. 1, 40; **እንዘ፡ ኢይፈቅድ፡** ἀκουσίως *invitus* Lev. 4, 22; seq. Subj. verbi: **ኢትፍቅዱ፡ ተአብሱ፡** Job 34, 10; **መኑ፡ ትፈቅድ፡ ትርዳእ፡** 26, 2. 35, 13; Jer. 5, 3. 6, 10. 9, 6; **ኢይፈቅድ፡ ይሙት፡ ኃጥእ፡** Hez. 33, 11; 1 Reg. 2, 25. 28, 11; Jud. 13, 23; Ruth 3, 13; Deut. 25, 7. 8; Matth. 1, 19. 13, 28. 15, 32. 20, 32. 26, 17; Marc. 6, 19. 25. 10, 35; Luc. 9, 54. 18, 13; Rom. 1, 11 (ἐπιποθῶ). 13; **እፈቅድ፡ ለክሙ፡ ታእምሩ፡** 1 Cor. 10, 1; seq. **ከመ፡** c. Subj.: **ቦኑ፡ ፈቂደ፡ እፈቅድ፡ ከመ፡ ይሙት፡ ኃጥእ፡** Hez. 18, 23; Joh. 17, 24; Luc. 18, 41; seq. Acc. Inf.: Deut. 25, 8; 4 Esr. 8, 34; **ኢትፍቅድ፡ ከዊነ፡ መኰንነ፡** Sir. 7, 6; Jer. 45, 21. a) *vult* alqs i. e. *placet, videtur, collibet* ei: **እመ፡ ፈቀደ፡ ንጉሥ፡** εἰ δοκεῖ τῷ β. Esth. 3, 9; Jes. 53, 10. b) *vult* facere i. e. *libenter* facit vel *solet* facere: Luc. 20, 46; Joh. 8, 44. c) *facilem se praebere:* **ኢትፍቅድ፡** Prov. 1, 10; Jes. 1, 19; **ኢትፍቅድ፡ አብሶ፡** Tob. 4, 5; Deut. 12, 30. d) *promtum esse:* Marc. 14, 38; 2 Cor. 8, 11. 12. e) *delectari* alqo, c. Acc.: Ps. 118, 35; **እግዚ"፡ ኢይፈቅዶሙ፡** Jer. 14, 10; Matth. 27, 43. 6) *desiderare, indigere, opus habere* (alicui *opus esse*), c. Acc. rei vel pers.: **ምንተ፡ ትፈቅድ፡** τίς ἡ χρεία σου Sir. 13, 6; **ንፈቅድ፡ ቤተነ፡** 29, 27. 38, 12. 15, 12. 20, 16; **ኢፈቀደ፡ ወኢአሐደ፡ መምክረ፡** 42, 21; Sap. 13, 16; Prov. 18, 2; Ps. 15, 1; Hen. 14, 22; Hebr. 10, 36; Apoc. 21, 23; Marc. 2, 17; Matth. 9, 12; c. Acc. rei et Acc. pers. (*ab* alqo): **እመቦ፡ ትከዝ፡ ዘይፈቅደከ፡** Sir. 13, 6; vel c. **በ፡** rei: **ትከዝ፡ በዘይፈቅደከ፡** 37, 8; abs.: **ኢንፈቅድ፡ እንከ፡** τίς ἐστί μοι χρεία Sir. 11, 23; seq. Subj. verbi: Matth. 3, 14; 1 Thess. 4, 9.

አፍቀደ፡ II, 1 *facere ut velit* vel *cupiat* alqs alqd i. e. *adducere, commovere* alqm ad alqd: **ዘአፍቀደኒ፡ ለቀቲሎትከ፡** Jsp. p. 338; **ዘአፍቀደ፡ ሄሮድስ፡ ለአስተዋስቦ፡** .... p. 335.

ተፈቅደ፡ III, 1 1) *aestimari, reputari,* Hen. 52, 8. 2) *recenseri, numerari:* Num. 14, 29 var.; **ሰላም፡ ለምልክያስ፡ ዘአድምዐ፡ ተፈቅዶ፤ ምስለ፡ ንኡሳን፡ ነቢያት፡** Sx. Ter 8; archangeli novem **እለ፡ ይትፈቀዱ፡** Lud. ex Enc. Hed. 28. 3) *inspici, explorari:* **ዘኢይትፈቀድ፡ ነገር፡** ἀδιεξέταστοι Sir. 21, 18. 4) *requiri* i. e. vindicari, Hen. 47, 4. 5) *desiderari,* a) *expeti:* **እንተ፡ ትትፈቀድ፡ ይእቲ፡ በኵሉ፡** ποθεινὴ πᾶσιν Prov. 6, 8; **ግተት፡ ዘለምንትኒ፡ ኢይበቍዕ፡ ወኢይትፈቀድ፡** Jer. 22, 28. b) *esse voluntatem* alcjs, seq. **ከመ፡** c. Subj., Matth. 18, 14. c) *opus esse, necessarium esse* (erforderlich ſein): **ዘይትፈቀድ፡** τὰ δέοντα Prov. 24, 31; Rom. 15, 27; **ዘይትፈቀድ፡ ለሐኒጽ፡** Jsp. p. 276. 330; **ኢይትፈቀድ፡ በኀቤሁ፡** „non opus est ipsi“ Lud. ex Org. 6; F. N. 33, 7.

ተፋቀደ፡ III, 3 *lustrare sese invicem,* i. e. a) *censere* vel *recensere suos, numerum inire inter se,* 1 Reg. 14, 17. b) *lustrari, censeri, recenseri,* Num. 14, 29; Jud. 21, 9; 1 Par. 23, 3.

አስተፋቀደ፡ IV, 3 *lustrare, censere, recensere* populum, exercitum, c. Acc., Ex. 39, 2; Num. 1, 3. 44. 26, 63; 2 Reg. 2, 30. 18, 1; 1 Esr. 8, 41; 2 Esr. 8, 15; Hez. 34, 11; *censorem* vel *inspectorem esse* alicui, c. Acc.: **ከመ፡ ያስተፋቅዱዎሙ፡** 1 Par. 26, 30; 2 Par. 34, 12.

ፍቅድ፡, etiam **ፈቅድ፡**, subst., m. et f. (Num. 1, 44), 1) *lustratio, census,* **ፍቅድ፡** et **ፈቅድ፡** Ex. 39, 3; Num. 1, 44. 2) *numeratio, computus:* **ፍቅደ፡ ዕለታተ፡ ዓመት፡** Abush. 5; **ሰላም፡ ለመርቅያኑ፡ ሳምናይ፡ በፍቅድ፤ እምኍልቄ፡ ጳጳሳት፡ ኄራን፡** Enc. Ter 6. 3) *numerus, summa:* Act. 27, 37 Platt; **ፍቅደ፡ ንዋይ፡ ዘይትወሀብ፡** F. N. 26; **ዘእንበለ፡ ኍልቍ፡ ከነ፡ ፍቅደ፡ ኀጣውእየ፡** Org. 4. — Vox **አፍቃድ፡**, sc. **አፍቃደ፡ ኤርጋብ፡** θέμα Ἐργάβ 1 Reg. 6, 11 (aliter 6, 8. 15), etiamsi eam Pluralem vocis **ፍቅድ፡** censueris, intelligi nequit. — *Voc. Ae.:* **ኍልቍ፡ ፍቅድ፡ ሐሳብ፡ ዘ፡ ቍጽራት፡** (v. **ቈጽሬታ፡**).

ፈቃድ፡ subst., m. et f., Pl. **ፈቃዳት፡** 1) *appetitus, desiderium, studium:* **ኢትትሉ፡ ፈቃዳ፡ ለኀጢአት፡** Sir. 18, 30; Gen. 6, 5; Joh. 1, 13; Eph. 2, 3; **ፈቃዱ፡ ተወርወት፡ ኀበ፡ ዐጸደ፡ ወይን፡** Enc. Tachs. 1; appetitus cibi, Lud. sine auct.; **ፈቃዳት፡** Phlx. 198. 2) *voluntas:* Ps. 39, 11. 144, 20; **ኵሎ፡ ፈቃድየ፡ ግበር፡** Jes. 44, 28. 48, 14. 58, 3. 13. 62, 4; **እስመዝ፡ ውእቱ፡ ፈቃድየ፡** Jer. 9, 24; Koh. 5, 3. 12, 1 var.; Sir. 1, 27; **ፈቃዱ፡ ለእግዚ"፡ ከመ፡ ኢትግበር፡ እኩየ፡** Sir. 32, 5. 41, 4. 43, 16; **ግበር፡ ፈቃዳ፡ ለእምከ፡** Kuf. 25; **በከመ፡ ፈቃዱ፡** Kuf. 22; 2 Tim. 1, 9; **ኵሉ፡ ኀሊና፡ ወፈቃዱ፡ ለሰብእ፡** Kuf. 7; Matth. 6, 10. 7, 21. 12, 50. 26, 39. 42; Joh. 4, 34. 6, 38; Rom. 1, 10. 2, 18. 10, 1; 1 Thess. 5, 18; Eph. 1, 11; **በፈቃደ፡ እግዚ"፡** Deo volente Rom. 15, 32; 1 Cor. 1, 1; **በሥምረተ፡ ፈቃዱ፡** Eph. 1, 5. a) *delectatio, approbatio* (Wohlgefallen): **ኢከነ፡ ቦቶን፡ ፈቃድየ፡** Koh. 12, 1; **ከመ፡ ይርከብ፡ ነገረ፡ ፈቃድ፡** 12, 10. b) *benevolentia:* **የኀሥሡ፡ ፈቃዶ፡** εὐδοκίαν Sir. 2, 16; **ፈቃዱ፡ ለእግዚ"፡ ታስተፌሥሖ፡ ለዓለም፡** 11, 17. c) *voluntas promta:* α) c. praep. **በ፡** *voluntate sua, sponte, ultro:* **በፈቃድ፡ ወኢበኵርህ፡** F. M. 1, 3; **በፈቃዱ፡** Ps. 75, 10; **እለ፡ በፈቃዶሙ፡ ነበሩ፡** 2 Esr. 21, 2; 2 Cor. 8, 5; Clem. f. 162; **በፈቃደ፡ ርእሱ፡** F. M. 33, 3. 4. β) **ዘእንበለ፡ ፈቃዱ፡** *invite, invitus,* F. M. 6, 8; Gad. T. H. (vid. **አዘመወ፡**). γ) Statui constr. subjunctum vel in Gen. vel **ዘበፈቃድ፡** vel **ዘእምፈቃድ፡** *voluntarius, spontaneus:* **መሥዋዕተ፡ ፈቃድ፡** Am. 4, 5; **ዘበፈቃዶሙ፡** τὰ ἑκούσια Judith 4, 14; Lev. 7, 16; Num. 15, 3; (**መሥዋዕት፡**)**ዘፈቃድክሙ፡** Lev. 23, 38; **ዘእምፈቃድየ፡ እሠውዕ፡ ለከ፡** Ps. 53, 6. d) **ፈቃዳት፡** *mandata, praecepta,* Kuf. 2. 21; Enc. Jac. 13.

ፈቃዲ፡ n. ag., Pl. **ፈቃድያን፡** et **ፈቀድ፡** 1) *volens, expetens:* **እስመ፡ ፈቃዴ፡ ምሕረት፡ ውእቱ፡** θελητὴς ἐλέους Mich. 7, 18; **ኢይኩኑ፡ ሐማይያን፡ ወኢፈቃድያን፡ እከይ፡ ለምእመናን፡** F. N. 6. 2) *vindex,* Hen. 48, 7 (vid. **ተፈቅደ፡** n. 4). 3) *indigens,* F. N. 51. 4) *inspector, praepositus:* **ፈቀድ፡** ἐπίσκοποι 2 Par. 34, 17. 5) praestigiator vel hariolus cujusdam generis, *necromantis* vel *ventriloquus* (ut qui manes evocet, citet): **ፈቃድያን፡** θεληταί (אֹבוֹת) 4 Reg. 23, 24; F. M. 15 (ubi **ፈቃድያን፡** una cum **ሰብአ፡ ሥራይ፡** et **አብዐልተ፡ ፋላት፡** memorantur).

ፈቃዳዊ፡ adj. rel. *voluntarius:* Chrysostomus **ይሰምዮ፡ ለስከር፡ እበደ፡ ፈቃዳዌ፡** F. N. 50.

መፍቅድ፡, rarius **መፍቀድ፡** subst., plerumque m., Pl. **መፍቅዳት፡** 1) *res expetita* vel *aestimata:* **ኵሉ፡ መፍቅድ፡** (v. **ክብር፡**) πᾶν τίμιον Prov. 3, 15. 2) *res desiderata, desiderium:* **ወሀበ፡ ኵሎ፡ መፍቅዳ፡ ዘሰአለቶ፡** θελήματα 2 Par. 9, 12; **ይቤሎሙ፡ አይድዑኒ፡ መፍቀደክሙ፡** Jsp. p. 284; **ፈጸመ፡ መፍቅዶ፡** Enc. Mag. 21; Lud. Comm. hist. p. 331 n. 93; **መፍቅዳት፡** p. 484 n. 6; nihil gustavit **ጊዜ፡ መፍቅዱ፡**

(tempore appetitus sui) Enc. Haml. 25. 3) *res necessaria* vel *-ae, quidquid opus est, necessitates:* Ex. 35, 21. 24. 27; Jud. 19, 19; Sir. 38, 34; እስመ፡ኵሉ፡መፍቅዶሙ፡ተፈጥረ፡ 39, 21; ቀዳሚ፡ኵሉ፡መፍቅዱ፡ለሰብእ፡ማይ፡ወእሳት፡ . . . 39, 26. 33; የሀብዎን፡ቅብአን፡ወኵሎ፡መፍቅዶን፡ Esth. 2, 3; Phil. 4, 19; Act. 28, 10 rom.; መፍቅደ፡ሥጋሁ፡ረከበ፡ Enc. Mag. 30; መፍቅድ፡ሊተ፡ c. በ፡ vel ኀበ፡ *mihi opus est re,* ut: ምንት፡ሊተ፡መፍቅድ፡በፀሓይ፡ወወርኅ፡ Chr. Ta. 27; አልባሳተ፡ወርቅሰ፡አልብነ፡መፍቅድ፡ኀቤሆሙ፡ Chr. Ta. 28; አንሰ፡አልብየ፡መፍቅድ፡ኀበ፡ዝንቱ፡ወርቅ፡ Sx. Ter 16; F. N. 4. 4) *res curanda, negotium:* ጊዜ፡የሐውር፡ኵሉ፡በዓለ፡ቤት፡ለመፍቅድ፡ F. M. 17, 7. 5) id quod consequi volumus, *finis, ratio* (Zweck): ዝንቱ፡ላዕለ፡፪መፍቅዳት፡ F. N. 24, 1; መፍቅድ፡ቀዳማዊ፡ዘአውስቦ፡በእንተ፡ወሊድ፡ ibid.

መፍቅድ፡ part. *indigens:* ኅጡአን፡ወመፍቅዳን፡ Sx. Mag. 13 (si quidem lectio sana est).

መፍቀዲ፡ et **መፍቅዳዊ፡** adj. rel. 1) *indigens, egens:* መፍቀድያን፡ Phlx. 2. 51; መፍቅዳውያን፡(ወምስኪናን፡) Phlx. 1; Lud. e Mss. Colb.; መፍቅዳዊያን፡ለተፈውሶት፡ Phlx. 92. 2) *necessarius:* ግብር፡መፍቅዳዊት፡ F. N. 32.

ፈተለ፡ I, 1 [פתל ܦܬܠ فتل] Subj. ይፍትል፡, *torquere, nere, fila deducere* vel *contorquere,* c. Acc.: ፈተላሁ፡ለጸጕረ፡ጠሊ፡ Ex. 35, 26; Prov. 29, 31 var. (vid. በዘተ፡); abs.: እመታ፡ታጸንዕ፡ለፈቲል፡ Prov. 29, 37; Ex. 35, 25; Matth. 6, 28; Luc. 12, 27; Clem. f. 190; crinem: ኢታንኅ፡ሥዕርተ፡ርእስከ፤ኢትፍትል፡ወኢትፅፍር፡ Did. 1.

ተፈትለ፡ III, 1 *neri, torqueri:* Ex. 36, 10; ልብስ፡ዘኢተፈትለ፡ወኢተአንመ፡በእደው፡ Syn. f. 362.

ፍቱል፡ part. *netus, tortus, contortus, retortus:* ቢሶስ፡ፍቱል፡ νενησμένος Ex. 26, 31; ነት፡ 28, 8; ለይ፡ 36, 9. 10. 12. 32. 37. 37, 3. 5; ሜላት፡ፍቱል፡ κεκλωσμένος Ex. 35, 6; ዶረከኖ፡ Num. 15, 38; στρεπτός Deut. 22, 12; de flagello: ጥብጣቤ፡ፍቱል፡ Lud. e Vit. Sanct.; de crine: ድምድማሃ፡ድሉል፤ቈናዝሊሃ፡ፍቱል፡ Gad. T. H.; F. N. 51 (vid. sub ድንጉዝ፡).

ፈትል፡ subst., plerumque m., Pl. አፍታል፡ vel አፍትልት፡, *filum, licium, funiculus,* σπαρτίον Koh. 4, 12; Gen. 14, 23; Jos. 2, 18; Jud. 16, 12; ፈትል፡ዘያክንት፡ Ex. 35, 25; ልብሰት፡እንተ፡ክዑብ፡ፈትሉ፡ (v. ፍትሉ፡) ዘለይ፡ Sir. 45, 11; ክበበ፡አፍትልት፡ Chron. Ax. f. 93. a) *filum metallicum:* አፍታል፡ Ex. 36, 10; ፈትለ፡ብሩር፡ 35, 25 var. b) *ellychnium:* ፈትለ፡ማኅቶት፡ Lud. ex Enc. Teq. 16; ይስቅሉ፡ማኅቶተ፡በቤተ፡ክር“ን፡ወይገብሩ፡ውስቴታ፡ቅብአ፡ወፈትለ፡ዐጌ፡ Sx. Teq. 20; ፈትል፡ M. M. f. 110. c) *textum* araneum: ፈትለ፡ሣሬት፡ Jes. 59, 5 var.; ፈትለ፡ሣሬት፡ኢይክል፡ተዐግሦ፡ንፍኅተ፡ነፋስ፡ Chr. Ta. 34. d) trsl.: *ligamen,* ፈትለ፡ትሥልስት፡ „vinculum Trinitatis“, Lud. ex Org. 2. — *Voc. Ae.:* ፈትለ፡ወርቅ፡ዘ፡ሽሕበ ።

ፍትል፡ Sir. 45, 11 var. vid. sub ፈትል፡

ፍትለት፡ n. act. et subst. *filorum confectio, fila,* Asc. Jes. ed. Laur. p. 80.

ፍትሎ፡ subst. *opus netum, opus filorum,* Ex. 28, 29. 33. 31, 4. 36, 22.

ፈትሌ፡ ut ዘፈትሌ፡ „inscriptio Cantici Samuelis, quod mihi alias numquam lectum“, Lud.

ፈትሐ፡ I, 1 [פתח ܦܬܚ فتح] Subj. ይፍታሕ፡ 1) *aperire,* saccum Gen. 42, 27. 43, 21; ፈትሐ፡ኪሰ፡ Jsp. p. 370; uterum Gen. 29, 31; Ex. 13, 2. 13; Luc. 2, 23; thesaurum Hen. 11, 1; Deut. 28, 12; os 4 Esr. 14, 41; Hen. 56, 8. 106, 11; Jes. 52, 15; aures: ፍታሕ፡አፉሁ፡ወእዘኒሁ፡ Kuf. 12; manus: ፈቲሐከ፡እዴከ፡ Ps. 103, 29; እደዊሃ፡ፈትሐት፡ለምስኪናን፡ Prov. 29, 38; Deut. 15, 8; oculos Gen. 21, 19; librum Asc. Jes. 9, 22; vomicam: ርጢናት፡እለ፡ይፈትሓ፡ሕብጠተ፡ F. M. 3, 3. 2) *solvere, ex-, resolvere,* vincula: መኑ፡ፈትሐ፡ማእሰሮ፡ Job 39, 5; Jes. 58, 6; Act. 22, 30; cingulum: ኢይፈትሑ፡ቅናቶሙ፡(እምሐቌሆሙ፡) Jes. 5, 27; frenum Hen. 46, 4; vestes: ኢንፈትሕ፡አልባሲነ፡ 2 Esr. 14, 23; calceum: Ruth 4, 7; sigillum Apoc. 5, 2. 6, 3; crinem: አንስት፡ሶበ፡ይጠመቃ፡ሥዕርቶን፡ይፍትሓ፡ Kid. f. 26; corrigiam Marc. 1, 7; ፍታሕ፡አሣእኒከ፡እምእገሪከ፡ Jes. 20, 2; Ex. 3, 5; Jos. 5, 15; Act. 7, 33; anathema, fascinum Matth. 16, 19; Hen. 8, 3. 95, 4; vinctum vinculis: Kuf. 22. 48; ናሁ፡ፈታሕኩከ፡እምነ፡መዋቅሕቲከ፡ Jer. 47, 4; Ps. 104, 18; Jes. 14, 17; Judith 6, 14; Matth. 21, 2; Joh. 11, 44; ፈታሕኮ፡እምሕማም፡ Job 39, 2. a) *remissum reddere:* ይፈትሕ፡እደወ፡ሰብእ፡ ἐκλύει Jer. 45, 4. b) *solvere, dissolvere, resolvere,* i. e. α) *discindere, dirumpere, irritum facere:* ከመ፡ይፍታሕ፡ግብሮ፡ለጋኔን፡ 1 Joh. 3, 8 rom.; ፈቲሐ፡ፍኅረት፡ F. N. 24, 3; ብእሲት፡ዘኀደገት፡ምታ፡ወትፈትሕ፡ሰብሳበ፡ዘሕግ፡ Kedr f. 78; praeceptum Matth. 5, 19. β) *intermittere:* ፍታሕ፡ጾመከ፡በሰንበት፡ Exp. Fid. Nic. c) *dimittere,* α) reum, captivum: Matth. 27, 26; Act. 16, 35. 26, 32. β) populum congregatum Matth. 14, 15. 23. d) *absolvere* alqm in judicio vel a peccato: ፍትሖሙ፡ወስረይ፡ኀጢአቶሙ፡ Genz. f. 68; Reg. Pach.; Lit. 160, 3. 3) controversiam dirimere i. e. *jus dicere, judicare, dijudicare,* ፍትሑ፡እስኩ፡ለሊከሙ፡ Job 13, 8; Joh. 7, 24; c. ለ፡ litigantium: ዘይፈትሕ፡ለነ፡ Job 9, 33 (coll. Gen. 16, 5); c. Acc. litigantium: Ex. 18, 16; c. ማእከለ፡ Gen. 16, 5. 31, 53; Jud. 11, 27; 1 Reg. 24, 13. 16; Jes. 5, 3; c. Acc. sententiae: ፍትሑ፡ፍትሐ፡ Jer. 21, 12; Jes. 59, 4; 3 Reg. 3, 28; ይፈትሑ፡ርቱዐ፡ Prov. 8, 15; Luc. 7, 43; Joh. 7, 24. a) *jus dicere* vel *judicium facere* alicui i. e. ei *jus reddere,* ejus *jus tueri,* c. ለ፡ pers.: አልቦ፡ዘይፈትሕ፡ሊተ፡ Job 19, 7; ፈቲሐ፡ለጻድቅ፡ 36, 17; Sir. 32, 22. 35, 16; ፍትሑ፡ለእጓለ፡ማውታ፡ Jes. 1, 17. 49, 4. 51, 22; Jer. 5, 28; Dan. 7, 22; Ps. 7, 9. 53, 1. 81, 3; ፍታሕ፡ሊተ፡ፍትሕየ፡ Jer. 20, 12; vel ፍትሐኪ፡እፈትሕ፡ Jes. 49, 25; c. እምነ፡ *ab* alqo *vindicare jus* alicui: ፍታሕ፡ሊተ፡እምኔሆሙ፡ Jer. 11, 20; 2 Reg. 18, 19. 31. b) *judicare* i. e. *punire* sontem: Kuf. p. 56. c) *sententiam pronuntiare* contra alqm, c. ላዕለ፡, ut: ፈትሐ፡ላዕሌሃ፡ Lud. ex Enc. Mag. 5. d) *decernere, sancire,* de legislatore: እግዚ“፡ፈትሐ፡በሕግ፡ብሊት፡ከመ፡ይምሐል፡ብእሲ፡በጽድቅ፡ F. M. 22, 1; nec non de lege ipsa: ሕግ፡ብሊት፡ፈትሐት፡ (lege Veteris Testamenti sancitum est) ከመ፡ይቅትሉ፡ . . . . ወሕግሰ፡ሐዳስ፡ኢፈትሐት፡ከመዝ፡ F. M. 4, 2.

አፍትሐ፡ II, 1 1) *aperiendum* vel *exsolvendum curare* sanguinem i. e. venam, sanguinis emittendi causa: ለእመ፡ብእሲ፡አፍትሐ፡ደመ፡ድኅረ፡ቍርባን፡ (sic legendum videtur) Kedr f. 86. 2) *jus dicendum demandare* alicui, c. dupl. Acc.: ኢያፈትሕዎሙ፡ፍትሐ፡ኵነኔ፡ Sir. 38, 33.

ተፈትሐ፡ III, 1 1) *aperiri,* de oculis: Gen. 3, 5. 7; Hen. 32, 6. 90, 10; Marc. 7, 34 rom.; መዓምቃት፡ተፈትሑ፡

Hen. 89, 7. 2) *solvi, ex-, resolvi*, Sir. 22, 16; Job 41, 8 var.; de vinculis: Marc. 7, 35; ተፈትሐ፡ማኅሜሁ፡እምነ፡መዝራዕቱ፡ Jud. 15, 14; de ligatis vel vinctis: ከመ፡ጣዕዋ፡ዘተፈትሐ፡እማእሰሩ፡ Mal. 3, 20; Luc. 13, 16; ሕቡስ፡ለእመ፡ተፈትሐ፡እሞቅሑ፡ Jsp. p. 381; Apoc. 20, 3. 7; de aqua, quae glacie solvitur: ወተፈትሐ፡ማይ፡(ዘረግዐ፡) Sx. Mij. 25; trsl.: ወይትፈታሕ፡ማእሰረ፡ተዋስቦ፡ F. M. 12, 5. a) *dissolvi*: ተፈትሐ፡መሌሊተ፡ሐቌሁ፡ Dan. 5, 6; Hen. 60, 3. b) *remitti*: ተፈትሐት፡ኀጢአታ፡ Jes. 40, 2. c) *dimitti, absolvi*: ተፈቲሖሙ፡ Act. 4, 23. 3) *judicari*, de personis: ይትፈትሑ፡ Can. Ant. 13. a) *dici* vel *pronuntiari*, de sententia judicis: ተፈትሐ፡ላዕሌሁ፡ፍትሐ፡ሞት፡ F. N. 34. b) *decerni, sanciri*: ተወሰነ፡ወተፈትሐ፡ላዕለ፡ኵሎሙ፡ምእመናን፡ seq. ከመ፡ c. Subj., F. M. 10, 3. 25, 2.

ተፈትሐ፡ III, 2 id., Lud. e Ssal. Req.

ተፋትሐ፡ III, 3 1) *solvi a se invicem, dissolvi*, ኢይትፋትሑ፡ Job 41, 8. 2) *litigare*, ኢትትፋታሕ፡ምስለ፡ኤጲስ፡ቆጶሳት፡ Did. 9; ኢይትፋትሑ፡ምእመናን፡በኀበ፡ (apud vel coram) እለ፡ኢየአምኑ፡ F. N. 43, 9; c. Acc. pers. (*cum alqo*): Lud. Comm. hist. p. 501 n. 34; Inf. Pl.: ተፋትሖታት፡ *controversiae judiciariae* F. N. 43, 5. a) *jure agere* cum alqo eumque *vincere*, c. Acc., κατακρίνειν Matth. 12, 41. 42. b) *in disceptationem vocare* alqd, c. Acc. rei: ይትፋትሑ፡በበይናቲሆሙ፡ሥርዐተ፡ሠናይ፡አምልኮ፡ ἀνακρινέτωσαν τὰ δόγματα τῆς εὐσεβείας; II Can. Ap. 35.

አስተፋትሐ፡ IV, 3 memoratur in *Voc. Ae.*: ናስተፋትሕ፡ዘ፡ናገበ ።

ፍቱሕ፡ part. 1) *apertus*, de portis Hen. 34, 2; animo liberali: ዘወሀበ፡እንዘ፡ፍቱሕ፡ልቡ፡ (aliâs: በስፉሕ፡ልብ፡) ወብሩህ፡ኅሊናሁ፡ Clem. f. 174. 2) *solutus*: Dan. 3, 25; Matth. 16, 19; ዘፈታሕከ፡በምድር፡ይከውን፡ፍቱሐ፡በሰማያት፡ Clem. f. 265; de vestibus Lev. 13, 45; crinibus Herm. p. 84; F. N. 11 (vid. sub ዝርዙር፡); ፍቱሐ፡ሣእን፡ Deut. 25, 10. a) *solutus* animo i. e. *alacer, bene valens*: ፍቱሕ፡ውእቱ፡ነፍሱ፡ ἰσχύων τῇ ἕξει et εὐεξία Sir. 30, 14. 15; ብ፡ኀይለ፡ወፍቱሐ፡ነፍሱ፡ለበሊዕ፡ 41, 1. b) *absolutus* a culpa et poena: ይኩኑ፡ፍቱሐነ፡በአፈ፡መንፈስ፡ቅዱስ፤ስረይ፡ኀጢአቶሙ፡ Genz. f. 68; Lit. 160, 3. c) *remissus*, de peccato: ኵሉ፡ኀጢአታ፡(ለዛቲ፡ነፍስ፡)ትኩን፡ፍቱሐ፡በሰማይ፡ወበምድር፡ Genz. f. 27.

ፍትሕ፡ subst., m. et f. (ut Job 32, 10), Pl. ፍትሓት፡ et አፍታሕ፡, 1) *judicium*, a) actus judicandi: Ex. 23, 3. 6; Lev. 19, 15. 35; Deut. 1, 17. 17, 8; Jes. 11, 3; Koh. 8, 5; Sir. 42, 2; ፍትሐ፡ጽድቅ፡ Jes. 58, 2; ይከውን፡ፍትሕ፡ላዕለ፡ኵሉ፡ Hen. 1, 7; ከመ፡ይግበር፡ፍትሐ፡ላዕሌሆሙ፡ 1, 9; Ps. 9, 17. 139, 13; Jer. 7, 5; አድኅኑ፡ፍትሐ፡ላዕሌሁ፡ Jsp. p. 315. b) *sententia* judicis: Ex. 18, 15; Deut. 17, 9. 11; ሰምዑ፡ዘንተ፡ፍትሐ፡ዘፈትሐ፡ንጉሥ፡ 3 Reg. 3, 28; Ps. 16, 3. 18, 10. 96, 9; Sir. 38, 33 (vid. አፍትሐ፡); ኰንንከ፡ፍትሐ፡ዐመፃ፡ Dan. ap. 1, 53; አግብኡ፡ፍትሐ፡ Marc. 14, 64; Joh. 7, 24; ኢያቅልሉ፡ፍትሓቲሁ፡(ለፈታሒ፡) F. N. 43, 2; c. ለ፡ seu Dat. comm.: እግዚ"፡ይሁብ፡ፍትሐ፡ለነዳያን፡ Job 36, 6; ይገብር፡ፍትሐ፡ለግዩር፡ Deut. 10, 18; Gen. 30, 20; Jer. 20, 12; በከመ፡ክብሩ፡ያገብኡ፡ሎቱ፡ፍትሐ፡ Sir. 8, 14. c) *causa forensis, lis*: በአፍታሒሆሙ፡ 3 Reg. 10, 9; Did. 10 (vid. sub ቅሥት፡); ፍትሐ፡ከናፍርየ፡ κρίσις (*litigium*) Job 13, 6. d) „*praemium ex sententia reportatum*“: አንበሩ፡ፍትሐ፡ለዘሞአ፡በምሳሌሁ፡ Lud. ex Org. Edz. 2) *jus, quod justum* vel *legitimum est*, Gen. 18, 19; Prov. 1, 3; Job 32, 10; Hab. 1, 4; Jes. 1, 21. 10, 2. 16, 5. 40, 14; በርትዕ፡ወፍትሕ፡ወጽድቅ፡ Jer. 4, 2. 5, 1. 4; ዳዊት፡ይገብር፡ፍትሐ፡ወጽድቀ፡ 2 Reg. 8, 15; Jer. 5, 1; Kuf. 4. 20; Ps. 98, 4; ወለጠ፡ፍትሐ፡ Job 34, 12. a) *causa justa*: Job 9, 15; ሜጠ፡ፍትሐ፡የዋሃን፡ 36, 15; ዘይፈቱ፡ያዕምፅ፡ፍትሐ፡ Sir. 20, 4; Ex. 23, 6; Deut. 24, 17. 27, 19; ከመ፡ያስተራትዕ፡ፍትሖ፡ለቢጹ፡ Sir. 19, 25. b) *jus* quatenus est *norma judicandi* et complectitur *leges* et *statuta*: ፍትሕየ፡ δικαιώματα καὶ κρίσεις Lev. 25, 18; Kuf. 3; ፍትሐ፡ሕግ፡ያአምሩ፡ ibid.; Dan. 9, 5; ፍትሐ፡ኵነኔየ፡ Num. 27, 11. 35, 29; Deut. 4, 1. 5. 8. 14; በከመ፡ዝንቱ፡ፍትሕ፡ Num. 35, 24; ትእዛዝ፡ወፍትሕ፡ Lud. Comm. hist. p. 305 n. 16; ፍትሓተ፡ሕገጊሁ፡ Kuf. p. 165; ፍትሓት፡ F. N. in prol.; ፍትሐ፡ነገሥት፡ inscriptus est Nomocanon Abyssinorum celeberrimus. c) *jus* quatenus opponitur gratiae: አከ፡በፍትሕ፡ non jure (sed gratia), Org. 5.

ፍትሐት፡ n. act. et subst., Pl. ፍትሐታት፡ 1) *apertio* i. e. a) *exordium*: በፍትሐተ፡ቃል፡ Ex. 15, 1. b) *aditus, meatus*, Judith 4, 7 var.; 5, 1 var.; 7, 7 var. (vid sub ፍሥሐት፡ c. 1351.) 2) *solutio* F. M. 2, 11 (vid. እስረት፡). 3) *absolutio*: ጸግወነ፡እግዚኦ፡ንስሓ፡ወፍትሐተ፡እምነ፡ኀጣውኢነ፡ Kedr 34; ጸሎተ፡ፍትሐት፡ Genz. f. 25; ጸሎተ፡ፍትሐት፡ዘወልድ፡ vel ፍትሐት፡ዘወልድ፡ inscripta est oratio quaedam absolutionis Genz. f. 52; Kedr 58; Lit. 160, 2; ፍትሐታት፡ F. N. 15. 4) *dijudicatio, judicium*, F. N. 43, 4; ፍትሐተ፡ኵነኔ፡ F. N. 46; ፍትሐታት፡ F. N. in Prol.

ፈታሒ፡ n. ag., Pl. ፈታሕያን፡ et ፈታሕት፡ 1) *aperiens*: Raphael ፈታሔ፡ማሕፀን፡ Lud. e Th. P. 2) *solvens*, a) *liberator*: Deus ፈታሔ፡እሱራን፡ Macc. f. 17; Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7. b) *dissolvens*: instrumentum ፈታሔ፡መለያልይ፡ Sx. Ter 15 (vid. sub ሙብልኅ፡ c. 489). 3) *judex*: ፈታሒ፡ F. N. 43; ፈታሕት፡ Deut. 16, 18; 1 Par. 26, 29; Matth. 12, 27; Jsp. p. 315; ፈታሕያን፡ et ፈታሕት፡ F. N. 43.

መፍትሕ፡ subst. *solutio*: መፍትሐ፡ሥራይ፡ Cod. Mus. Brit. LXXVI.

መፍትሒ፡ part. c. term. adj. 1) *apertor* vel *reserator* rei clausae, Lud. e Ssal. Req. 2) *solvens, dissolvens*: ስቴ፡ሰላም፡መፍትሔ፡ሕማምን፡ዘውእቱ፡ደመ፡ክርስቶስ፡ ho. Epiphanii in Cyr. f. 117.

ፈተተ፡ I, 1 et 2 [פתת ܦܬ فتّ] 1) *frangere, confringere, diffringere*: ነፋስ፡ዘይፌትቶ፡ለኰኵሕ፡ 3 Reg. 19, 11; ትፌትቶ፡ Lev. 2, 6. 2) in specie *frangere* panem, ኢይፌትቱ፡ሎሙ፡ኅብስተ፡ Jer. 16, 7; Matth. 26, 26; Marc. 6, 41; ወፈቲቶ፡ወሀበ፡ Matth. 14, 19; እንዘ፡ይፈትት፡ኅብስተ፡ Luc. 24, 35; Kid. f. 9; ፈትት፡ኅብስተከ፡ለርኁብ፡ Did. 14; ጸሎተ፡ፈትቶ፡ oratio fractionis (panis) Lit. 165, 4. 169, 2 (Renaudot I p. 540). 3) frangere rem distribuendam, deinde *distribuere*, a) *tribuere* vel *assignare portionem* cibi aliusve rei alicui, c. dupl. Acc.: ወፈተቶ፡ፍተ፡ዘዘልፍ፡ Jer. 52, 34; Gen. 47, 22; 2 Reg. 19, 42. b) *donare* alicui donum, c. dupl. Acc.: የሀበ፡ንጉሥ፡ብዙኀ፡ይፈትቶ፡ (v. ይፍትቶ፡, sic) ዕሤተ፡ዘሞአ፡ 1 Esr. 3, 5; ወፈተቶ፡ ἔδωκεν αὐτῷ δόματα Esth. 1 apcr. — *Voc. Ae.*: ፈተተ፡ዘ፡ቈረሰ ።

ተፈተተ፡ III, 1 et 2 1) *frangi, perfringi, confringi*: ወይትፈተት፡እብነ፡በረድ፡ διεθρύβησαν Sir. 43, 15. 2) in specie *frangi*, de pane distribuendo: Lit. 173, 2; ዝውእቱ፡

ሥጋየ፡ዘበእንቲአከሙ፡ይትፌተት፡ለኀድገተ፡ኀጢአት፡ Kid. f. 9; Lit. Joh.; Phlx. 149; ይትፈተት፡ Phlx. 171; M. M. f. 94.

ፍቱት፡ part. *fractus, confractus*, Lev. 2, 6. 6, 14.

ፍት፡ subst. (m.), Pl. ፍተት፡ 1) *frustum, frustulum* rei esculentae, panis: ፍት፡ጥዑም፡ምስለ፡ሰላም፡ ψωμός Prov. 17, 1; ፍት፡ኅብስት፡ 28, 21; 3 Reg. 17, 11 var.; Jud. 19, 5; ἄρτος εἷς 1 Reg. 2, 36 var.; Pl. ፍተት፡ M. M. f. 332. 2) *portio*, Jer. 52, 34 (vid. sub ፌተተ፡); hospiti data: ፍት፡ሐምል፡ ξενισμὸς μετὰ λαχάνων Prov. 15, 17. 3) *donum, datum, munus*: ፍቱ፡ለእግዚ"፡ብእሲት፡የዋህ፡ δόσις Sir. 26, 14; δόμα 38, 2; ፍትክሙ፡ትንሥኡ፡ Dan. 2, 6. 48; ፍት፡መንግሥትከ፡ሀብ፡ለባዕድ፡ 5, 17; Jac. 1, 17; χάρισμα 1 Petr. 4, 10; Lit. 161, 4. — *Voc. Ae.*: ፍት፡ዘ፡ክፍል፡; *aliud*: ፍቶ፡ (sic) ዘ፡ፈንታ።

ፍትት፡ subst. (formae ሥጠት፡), Pl. ፍትታት፡ *fragmen, frustum, frustulum*: ፍትት፡ኅብስት፡ ψωμὸς ἄρτου affert Lud. ex 3 Reg. 17, 11 (vid. ፍታ፡); ፍትታት፡ ψωμοί Ps. 147, 6; κλάσματα Matth. 14, 20. 15, 37; Marc. 6, 43; Clem. f. 105; Kid. f. 33; F. M. 26, 7 (vid. ፍልጠት፡); በስኢለ፡ፍትታት፡ Lud. Comm. p. 498 n. 19; Sx. Sen. 19 (vid. sub ጥዕመት፡).

ፍታ፡ subst. 1) *frustum*: ፍታ፡ (v. ፍት፡, v. ፍታት፡, Lud.: ፍትት፡) ኅብስት፡ ψωμὸς ἄρτου 3 Reg. 17, 11; Jud. 19, 5 var. 2) *donum*, Lud. ex Org. Edz.

ፍታቴ፡ n. act. *fractio* (*distributio*) panis: በጊዜ፡ፍታቴ፡ቍርባን፡ Sx. Ter 5.

ፈተነ፡ I, 1 [فتن] Subj. ይፍትን፡ 1) *scrutari, perscrutari, explorare, in-, pervestigare*, ut domos, urbes, terram, thesauros, abscondita al.: እፈትና፡ለኢየሩሳሌም፡በማኅቶት፡ Zeph. 1, 12; ፍትንዋ፡ከመ፡በአት፡ Jer. 27, 26; Ob. 6; Jes. 22, 8; Gen. 31, 35. 37; Prov. 2, 4. 20, 27; 1 Reg. 23, 23; 3 Reg. 20, 6; እንዘ፡ይፈትን፡ንዋዮሙ፡ Kuf. 43; alqm: Job 7, 18; animum alcjs: Ps. 25, 2; Sap. 6, 4; ዘይፈትን፡ልበ፡ወኰልያተ፡ Jer. 11, 20. 12, 3. 17, 10; Ps. 7, 10. 16, 4; Apoc. 2, 23; abs.: ፍትን፡ Kuf. 43; Gen. 31, 33; c. በእንተ፡, ut: ለኀሢሥ፡ወለፈቲን፡በእንተ፡ (v. ለ)ኵሉ፡ዘተገብረ፡ Koh. 1, 13; እስኩ፡ፍትን፡ለሊከ፡በልብከ፡በአይቴ፡ይቀልል፡አበሳ፡በዲበ፡ምድር፡ወሚመ፡ . . . Clem. f. 266. a) *speculari*, Lev. 13, 36. b) *per speculatores explorare* terram, urbem: 2 Reg. 10, 3; ከመ፡ይፍትን፡ሀገረ፡ 1 Par. 19, 3; Jud. 5, 14 (?). c) *scrutando assequi* Koh. 12, 9. 2) *tentare, probare, examinare*, igne metalla aliasve res: Jes. 1, 25; አረስኖሙ፡ወእፈትኖሙ፡ Jer. 9, 7; Zach. 13, 9; Sx. Genb. 2; ለንዋየ፡ለብሐ፡እሳት፡ይፈትኖ፡ Sir. 27, 5; alqm auri instar: ፈተነኒ፡ከመ፡ወርቅ፡ Job 23, 10; Ps. 65, 9. 16, 4; scientiam alcjs: 3 Reg. 10, 1; candidatum F. N. 5; c. dupl. Acc.: ይፍትንዎ፡ሕገገ፡ (sc. num legum peritus sit necne) F. N. 4. a) Deum *tentare*, Ps. 94, 9; Hebr. 3, 9. b) *experiri, experimentum facere* rei: ትሥዕኑ፡(ለጣዖታት፡) ወሚመ፡ትፈትንኑ፡ኵነኔየ፡ (interrogat judex martyrem) Sx. Mag. 17.

አፍተነ፡ II, 1 *explorandum* vel *examinandum praebere* alicui a) se ipsum, c. Acc. et ለ፡ vel ኀበ፡, ut: አፍትን፡ርእሰከ፡ለካህን፡ Marc. 1, 44; F. M. 2, 7; Kedr f. 45; አፍትን፡ርእሰከ፡ኀበ፡ካህን፡ Luc. 5, 14. b) peccatum suum sacerdoti i. e. *confiteri*: ገበርኩ፡ኀጢአተ፡ብዙኀ፡ዘኢያፍተንኩ፡ለካህን፡እምንእስየ፡ Form. Conf.; ኀፍረት፡ብእሲት፡ከመ፡ታፍትን፡ኀጢአታ፡ገሃደ፡ለቅዱስ፡ባስልዮስ፡ Sx. Haml. 15.

ተፈትነ፡ III, 1 1) *explorari, investigari*: መንፈስ፡ሕያው፡ወቅዱስ፡ዘኢይትፈተን፡ Lit. Joh. 2) *tentari, probari*: ወርቅ፡ይትፈተን፡በምንሃብ፡ Sap. 3, 6; Prov. 17, 3; ተፈትኑ፡ Enc. Hed. 24; እለ፡ተመከሩ፡ወተፈትኑ፡ Chr. Ta. 8; Sx. Genb. 2 (vid. sub ተነጥፈ፡).

ተፋተነ፡ III, 3 *se invicem experiri*: ዘእንበለ፡ይትፋተን፡ምስለ፡እግዚ"፡ (ehe er es mit Gott verſucht hat, sc. ob es ihm gut gehe mit Gott) Gad. Kar.

ፍቱን፡ part. *exploratus, tentatus, probatus, probus*, ኀይል፡ፍትንት፡ Sap. 1, 3; ፍቱን፡ወርቅ፡ Prov. 8, 10; ብሩር፡ዘኢኮነ፡ፍቱነ፡ ἀδόκιμος 25, 4; ወርቅ፡ጽሩይ፡ወፍቱን፡ 1 Par. 28, 18; Ps. 11, 7; አረጋዊ፡ጽኑዕ፡ወፍቱን፡ (erprobt) Sx. Teq. 20. — *Voc. Ae.*: ፍቱን፡ዘ፡ክልስ፡

ፍትንት፡ n. act. *probatio*, Lud. sine auct.

ፈታኒ፡ n. ag. *scrutator, explorator, tentator*: እግዚ"፡ፈታኔ፡አልባብ፡ M. M. f. 27; Deus ፈታኔ፡ኢዮብ፡በደዌ፡ወበዐበቅ፡ Tab. Tab. 23.

ፈተና፡ subst. 1) *tentatio*: ወኮነ፡ላዕሌሁ፡ፈተና፡ዐቢይ፡ Gad. Kar. 2) *tentamen, experimentum, tirocinium*: ለፈተና፡ምንኵስና፡ F. M. 12, 3.

መፍትኒ፡ part. c. term. adj. *qui probando* vel *tentando est* alicui: መፍትኔ፡አዕርክት፡ quasi *obrussa* amicorum, Fal. f. 78.

ፈተወ፡, rarius ፈትወ፡ (Act. 25, 25 Platt; Deut. 14, 26 al.) I, 1 [פתה ܦܬܐ فتا; origo est in *dilatando* et *aperiendo*; inde derivatur *inhiare*] Subj. ይፍተው፡ vel ይፍቶ፡ et ይፍትው፡ vel ይፍቱ፡, *cupire, concupiscere, appetere, desiderare, exoptare*, ἐπιϑυμεῖν, c. Acc. Ex. 20, 17. 34, 24; ፈቲዎየ፡ Num. 16, 15 var.; Deut. 5, 18. 7, 25. 12, 20. 14, 26; Jos. 7, 21; 1 Reg. 2, 16; 2 Reg. 3, 21; Ps. 44, 13. 118, 40; Koh. 6, 2; ኢትፍቱ፡መባልዕቲሁ፡ Prov. 23, 6; እመ፡ወሀብከሃ፡ዘትፈቱ፡ለነፍስከ፡ Sir. 18, 31; Sap. 6, 14; ዘይፈትዋ፡ለመንሱት፡ ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον Sir. 3, 26; እዝነ፡ማእምር፡ትፈቱ፡ጥበበ፡ 3, 29; ኢፈተውኩ፡መሥዋዕተከ፡ Jes. 43, 24; ፈተውዋ፡ ἐγένοντο ἐν ἐπιϑυμίᾳ αὐτῆς Dan. ap. 1, 8; Hen. 6, 2. 39, 8; 1 Tim. 3, 1; Gal. 5, 17; 1 Cor. 10, 6; Matth. 5, 28; ፈተዉ፡ፍትወተ፡ Num. 11, 4; Ps. 105, 15; c. በ፡ Hen. 15, 4; c. Acc. et Subj. verbi: ፈተዋ፡በነፍሱ፡ይስክብ፡ምስሌሃ፡ Judith 12, 16; Luc. 22, 15; c. Subj. verbi: Matth. 13, 17; Luc. 15, 16. 16, 21. 17, 22; እምፈተውኩ፡ለልየ፡እትጐርዐይ፡ Job 30, 24; ከመ፡ይፈቱ፡ኀጽው፡ወለተ፡ድንግለ፡ከማሁ፡ዘይፈቱ፡ያዕምዕ፡ፍትሐ፡ Sir. 20, 4; ይፈትዉ፡ያእምሩ፡ Jes. 58, 2; seq. ከመ፡ c. Subj.: Deut. 18, 6; c. Acc. Inf.: Act. 25, 25; ኢትፍቱ፡ሀልዎ፡ምስሌሆሙ፡ Prov. 24, 1. a) abs.: *concupiscere*, Rom. 7, 7. 13, 9; እንበለ፡ትፍትው፡ (de virgine) Sir. 42, 9. b) *voluptatem percipere* Cant. 2, 3. c) *promtum esse* Matth. 26, 41. d) *delectari* alqo, c. ላዕለ፡ Kuf. p. 74; c. Acc., Kuf. p. 75. — *Voc. Ae.*: ፈተወ፡ዘ፡ቈለጠ፡ወደዲ፡ይ፡

አፍተወ፡ II, 1 *appetitu, concupiscentia, desiderio afficere* alqm, *delectare* alqm, *placere* alicui, c. Acc. pers.: ኢያፍቱከ፡ሥና፡ለብእሲት፡ባዕድ፡ Sir. 9, 8; ኢያፍቱከ፡ተድላሆሙ፡ለረሲዓን፡ μὴ εὐδοκήσῃς 9, 12; ኢያፍቱከ፡ግብሮሙ፡ለኃጥኣን፡ μὴ ϑαύμαζε ἐν . . . 11, 21; ኵሉ፡ዘያፈትዋ፡ለዐይንየ፡ Thren. 2, 4; ኢያፍተወኒ፡መዋዕለ፡ሰብእ፡ Jer. 17, 16; ኵሉ፡ዘአፍተዎሙ፡ 3 Reg. 20, 6; Asc. Jes. 3, 30. a) impers.: *cupiditas incedit* alqm, ወአፍተዎ፡ለዳዊት፡

1 Par. 11, 17; seq. ከመ፡ c. Subj. 1 Petr. 1, 12. b) *libet*: በከመ፡ዘያፈትወከ፡ κατὰ πᾶσαν τὴν χρείαν σου 2 Par. 2, 16.

ተፈትወ፡ III, 1 1) *sibi concupiscere* vel *cupidum esse*: ተፈቲውየ፡ Num. 16, 15; ተፈቲዎ፡ Ex. 22, 10. 2) *appeti, desiderabilem esse, exoptari*: ይትፈተው፡እምወርቅ፡ Ps. 18, 11; ዘይትፈተው፡ ϑυμηρέστερος Sap. 3, 14.

ፍትው፡ part. *desiderabilis, exoptandus, jucundus, suavis*, Org. 2; Cant. 5, 16 var.; አጥባትኪ፡አንቀዕተ፡ሐሊብ፡ፍትው፡ I Sal. Mar. 25; ዝክርክሙ፡ፍትው፡እምሥጋክሙ፡መዋቲ፡ Enc. Tachs. 28; ፍትወ፡ምግባር፡ወምዑዘ፡ኂሩት፡ Sx. Ter 15.

ፍትወት፡ (etiam ፍቶት፡ Lud. e Cant. Mar.), n. act. et subst., m. et f., Pl. ፍትወታት፡ *cupiditas* a) *concupiscentia, appetitus, libido*: Ps. 9, 24. 77, 33; Num. 11, 34. 35; Sir. 23, 5; ተዐገሥ፡እምፍትወተ፡እኩይ፡ (v. እምፍትወት፡) ὀρέξεων 18, 30; ፍትወተ፡ልቡ፡ 27, 6; እምኵሉ፡ፍትወተ፡ብእሲ፡ይእቲ፡ተዐቢ፡ 36, 27; እኪት፡ፍትወት፡ 37, 3; Jer. 9, 14. 16, 12; ፍትወተ፡ረሲዓን፡ Prov. 12, 12; ፍትወት፡ (collect.) ይቀትላሁ፡ 21, 25; ፍትወተ፡ረብሕ፡ Sap. 14, 2; ፍትወቱ፡ለሥጋ፡ vel ለዐይን፡ 1 Joh. 2, 16; 1 Petr. 2, 11; Rom. 6, 12. 7, 7 seq.; Gal. 5, 16. 24; Joh. 8, 44; Marc. 4, 19 al.; concupiscentia carnalis vel venerea Dan. ap. 1, 11. 56; Jer. 2, 24; Lud. Comm. hist. p. 316; al.; ሕማመ፡ፍትወት፡ዝሙት፡ Lud. e Vit. Dan.; ፍትወታቲሁ፡ለዝ፡ዓለም፡ Phlx. 3; Clem. f. 153; ለእመ፡ፈተውነ፡ፍትወታተ፡ንሕነ፡ንረክብ፡ Sx. Sen. 16. b) *desiderium* et *res desiderata*: Ps. 9, 41. 20, 2. 37, 9. 111, 9; ኢያደምዕ፡ፍትወቶ፡ Job 20, 20; ያጸግበከ፡እምፍትወተ፡ነፍስከ፡ Jes. 58, 11; ፍትወታ፡ለጥበብ፡ Sap. 6, 21. c) *deliciae*: ፍትወተ፡አዕይንቲሆሙ፡ ἐπιϑυμήματα Hez. 24, 25; Thren. 1, 7. 10; እለ፡ይገብሩ፡ፍትወተ፡ነፍሶሙ፡ καταϑύμια Jes. 44, 9; ኵሉ፡ፍትወት፡ ὅλος ἐπιϑυμία Cant. 5, 16; ብእሴ፡ፍትወት፡አንተ፡ Dan. 9, 23. 10, 11. 19. d) *studium*, προαίρεσις Koh. 1, 14. 2, 11. 22. e) *voluntas* Dei, 1 Joh. 2, 17.

ፍታው፡ subst. *desiderium, cupido, libido*: Sap. 18, 3 var.; ፍታወ፡ኄራቲሁ፡ (virtutum ejus) Phlx. 52; እምፈጸምኩ፡ፍታውየ፡ላዕሌከ፡ Jsp. p. 338; ከመ፡ታእትቱ፡ፍታወ፡ፀርክሙ፡እምላዕሌክሙ፡ p. 325; c. በ፡ alcjs: ታአምር፡እግዚአ፡ፍታዎ፡ብነ፡ p. 278.

ፈታዊ፡ n. ag., Pl. ፈታውያን፡ 1) *cupitor, cupidus*: ፈታውያነ፡ጽዕለት፡ ἐπιϑυμηταί Prov. 1, 22; ፈታውያነ፡እከይ፡እሙንቱ፡ ἐρασταί Sap. 15, 6. 2) *libidinosus*: ኢትኩን፡ፈታዌ፡ Lud. Comm. hist. p. 316 n. 52; ዕቡያን፡ወፈታውያን፡ Clem. f. 232.

ፍትወታዊ፡ adj. rel. *libidinosus, voluptarius*: አሕላማት፡"ዊት፡ Phlx. 162; ሥጋ፡"ዊ፡ Fal. f. 15; jejunent ከመ፡ያድክሙ፡ኀይለ፡"ዊተ፡ Abush. 38.

መፍትው፡ part., passim subst., 1) *desiderabilis, exoptatus*, passim *res desiderabilis*, ግበር፡ኵሎ፡ዘመፍትው፡ዘትፈቅድ፡ τὰ ἐνϑυμήματά σου Sir. 35, 12. a) sive *jucundus, amoenus*, sive *praestans, eximius*, sive *pretiosus, carus*, ἐπιϑυμητός, መፍትው፡ለዐይን፡ሰርጉ፡ Sir. 45, 12; ኵሉ፡ግብሩ፡ለእግዚ"፡ሠናይ፡ወመፍትው፡ 42, 22; ወይን፡መፍትው፡ Am. 5, 11; Jes. 27, 2; መዝገብ፡መ"፡ Prov. 21, 20; ይነሥቱ፡አብያቲኪ፡መፍትወ፡ Hez. 26, 12; በእንተ፡ምድረ፡ሕዝብየ፡መፍትው፡ Jes. 32, 12; Ps. 105, 24; ኵሎ፡ንዋየ፡መፍትወ፡ (v. መፍትው፡) Dan. 11, 8; መፍትወ፡አየድዕ፡ σεμνὰ ἐρῶ Prov. 8, 6. b) *necessarius*: አስተዳለውኩ፡ለዝንቱ፡ሕንጻ፡ኵሎ፡ዘመፍትው፡ ἐπιτήδεια 1 Par. 28, 2. c) *conveniens, decorus*: ውስተ፡ኢመፍትው፡ εἰς τὸ ἀπηχές (in *absonum* vel *absurdum*) Cyr. c. Pall. f. 85. d) *reus*: ፀረ፡ደቅከ፡መፍትዋን፡ለመዊት፡ ὀφειλομένους Sap. 12, 20 in Abb. LV. Hinc propagatur tritissimum illud 2) መፍትው፡ *decet, convenit, oportet* (ينبغى), δεῖ, χρή, c. c. Inf., ut: ተግሕሦ፡መፍትው፡እምፍኖት፡ፀዋግ፡ Prov. 22, 14; plerumque c. Subj. verbi: Matth. 14, 16. 18, 33. 23, 23; Hen. 9, 11. 15, 2; ቀሲስ፡መፍትው፡ያንሶሱ፡ኀበ፡አብያተ፡ድውያን፡ Kid. f. 16; መፍትው፡ኤጲስ፡ቆጶስ፡ይፍታሕ፡በርትዕ፡ Did. 4; መፍትው፡ለኤጲስ፡ቆጶሳት፡ይንበሩ፡ … Did. 4; creberrime in Chrys., F. M., F. N., Syn. al. a) ኢመፍትው፡ *non licet*: እመ፡ገብረ፡ዘኢመፍትው፡ Clem. f. 255; Lud. Comm. hist. p. 307. b) መፍትው፡ *utinam!* in exclamationibus, ut: መፍትው፡ይሕየው፡ይስማኤል፡ቅድሜከ፡ Kuf. 15.

ፈኀረ፡ *fodere* vid. sub ፈሀረ፡

ፈኀረ፡ I, 1 [מהר, مهر] Subj. ይፍኅር፡ (F. N. 24, 2), *despondere, desponsare* feminam, c. Acc. pers. et ለ፡ Dat.: a) alicui: Luc. 2, 5; 2 Cor. 11, 2 et Chr. Ta. 28. b) sibi, sive omisso Dat.: Deut. 20, 7; Kuf. p. 92; sive adjecto ሎቱ፡ *sibi*: እፍኅረኪ፡ሊተ፡ብእሲተ፡ Hos. 2, 21; Sx. Nah. 28. — Nota definitionem: ፍኂር፡ኪዳን፡ውእቱ፡ወተስፋ፡ዘይቀድም፡እምአውስቦ፡ወይከውን፡በመጽሐፈ፡መልእክት፡ወዘእንበለ፡መጽሐፍ፡ F. N. 24, 3. — Quomodo differat a ሐፀየ፡ vid. c. 140. — *Voc. Ae.*: ፈኀረ፡ዘ፡ሐጬ።

ተፍኅረ፡ vel ተፈኀረ፡ (male ተፋኀረ፡ Cat. Cod. Mus. Brit. p. 11) III, 1 *desponderi* vel *desponsari* viro, c. ለ፡ viri: Matth. 1, 18; Luc. 1, 27; Asc. Jes. 11, 2. 3; ድንግል፡እንተ፡ይእቲ፡ሕፃይት፡አው፡ተፍኅረት፡ለብእሲ፡ F. M. 6, 8; Clem. f. 193; ተፍኅርኪ፡ Lud. e Ssal. Req.; ተፈኀርኩ፡ Hom. Jac. Sar.

ፍኁር፡ part., f. ፍኅርት፡ *sponsa, desponsata* Deut. 22, 25. 27; Matth. 1, 20; F. N. 24; ማርያም፡ፍኅርትከ፡ Cyr. de r. fid. f. 43.

ፍኅረት፡ n. act. *desponsatio* (*sponsalia*): በእንተ፡ፍኅረት፡ወሕፄ፡ F. N. 24; ዘሐዘነት፡በእንተ፡ሞት፡ኢትትከላእ፡እምፍኅረት፡ F. N. 24, 3; ፈቲሐ፡ፍኅረት፡ 24, 3; ዐረቦን፡ዘፍኅረት፡ *arrha sponsalicia*, ibid.

ፈኃሪ፡ n. ag. *sponsa*, Matth. 1, 16. 19 Platt; ፈኃሪሃ፡ Sx. Mag. 15; ፈኃሪ፡አው፡ዘተፍኅረት፡ F. N. 24, 2; in Pl. ፈኃርያን፡ *sponsi* i. e. *sponsus et sponsa*: ለእመ፡ሞተ፡፩እም ፈኃርያን፡ቅድመ፡አውስቦቱ፡ F. N. 42, 3.

አፍኅርት፡ *pulli* vid. sub አፍርኅት፡ sub ፈርኀ፡

ፈኀቀ፡ *detergere, radere* vid. sub ፈሐቀ፡

ፍኖ፡ *via* vid. sub ፈነወ፡

ፈኒቃ፡ፊንቆ፡ፊንቂን፡ፊንቆን፡ፊኒቆን፡ 1) n. prgr. sc. φοίνιξ cum suis casibus, *palma* Jud. 4, 5. 3, 13; Deut. 24, 3. 2) ፊኒቅ፡ፊንቂስ፡ፊንቄስ፡ፊኔቄስ፡ፊኒቄ፡ፊንቄን፡ n. pr. *Phoenice* Ex. 16, 35; Deut. 3, 9; Jes. 23, 2; Act. 11, 19. 15, 3. 21, 2; et ፊንቄስ፡, ፊንቆን፡ *Phoenices* Jos. 5, 1; Job 40, 25.

ፈንቀለ፡ quadrl. I [amh. **ፈነቀለ፡** *to overturn, turn upside down* Isenb. p. 195] *refodere, rimari,* evertendo et invertendo res studiose *perscrutari* [فقر *fodit?* sec. Lud. proprie dicitur de simiis quae „lapides partim e terra prominentes evertunt ac sub iis latentes vermiculos devorant"]: **እለ፡ይፈነቅሉ፡መቃብረ፡** τυμβωρύχοι Chr. ho. 29; **ተሀውከ፡ኵሉ፡ዘውስተ፡ቤታ፡ወትፈነቅል፡ወተኀሥሥ፡አስተሓሚማ፡** Luc. 15, 8 rom. (in ed. Platt. **ተሀውከ፡ወ** omissum est); Thomas apostolus **ዘፈንቀለ፡አጽልዕቲሁ፡ወአብአ፡አጻብዒሁ፡ውስተ፡ገቦሁ፡** M. M. f. 180.

ፈንቄስ፡, **ፈንቆን፡** al. vid. sub **ፈኒቃ፡**

ፎንቃስ፡ n. prgr., fortasse primitus i. q. φοίνιξ avis, at Hen. 89, 10 est nomen *avis rapacis.* Vid. etiam scholia ad **ፊንክስ፡**

ፎንቅስ፡ sec. Lud., **ፎቅንስ፡** et **ፎቀንስ፡** sec. Voc. Ae., nomen *simiae* pusillae, cui Lud. Hist. I, 10, 58 nomen *cercopitheculi* vel *galeopitheculi* indidit; Amharice nominatur **ጉሬዛ፡** vel **ጕሬዛ፡**, de quo vid. Isenb. p. 173; Harris II. 29. 63, et Anh. p. 52 ubi *colobus* exponitur.

ፊንክስ፡ n. prgr., sc. φοίνιξ *phoenix* avis: **ናሁ፡ያሌብዎን፡ለዕልዋን፡** (sc. de resurrectione mortuorum) **ዖፍ፡ለእለ፡ይብሉ፡አልቦ፡ዘከማሁ፡ዘ ፩ ፍጥረቱ፡** (unigena) **ዘስሙ፡ፊንክስ፤ይብሉ፡በእንተ፡ውእቱ፡ዖፍ፡ከመ፡የሐዩ፡፭፻ዓመተ፡ወእምዝ፡ይወርድ፡ውስተ፡ግብጽ፡ወያመጽእ፡** (sic) **ምስሌሁ፡ቀናንሞስ፡ወሰሊሖተ፡ወዑደ፡ወይነብር፡ውስተ፡ሥዕለ፡ጣዖት፡ዘስሙ፡ኤዎን፡ወይሬኢ፡ውስተ፡ምሥራቅ፡ወይሰግድ፡ለፀሓይ፡ወእምዝ፡ይውዒ፡ወይከውን፡ሐመደ፡ወይወፅእ፡እምውእቱ፡ሐመድ፡ንኡስ፡፩ዕፄ፡ወያመውቆ፡ፀሓይ፡ለውእቱ፡ዕፄ፡ወይከውን፡ንኡሰ፡ዖፈ፡ፊንኪስ፡ወልሂቆ፡ይገብእ፡ውስተ፡ብሔረ፡ዐረብ፡** Did. 25 (vid. Const. Ap. V, 7). — *Voc. Ae.:* **ንስር፡ወእውስት፡ወፊንክስ፡ዘ፡አሞራ፡**; *aliud:* **ፍንክስ፡ብ፡ንስር፡**

ፈነወ፡ I 2 [פָּנָה *vertere* et *se vertere*, ܦܢܳܐ *redire*] 1) *mittere,* a) c. Acc. pers.: **ፈንወኒ፡** Jes. 6, 8. 48, 16; Gen. 42, 4. 43, 8; Ex. 5, 22; Num. 13, 2. 3; 1 Reg. 25, 32; 3 Reg. 1, 6; Act. 25, 25; Joh. 4, 34. 5, 23 al.; omisso Acc.: Gen. 38, 17; Matth. 14, 35; **ፈኒዎ፡ርብቃ፡ጸውዐት፡ያዕቆብሃ፡** Kuf. 27; seq. verbo fin.: **ፈነወ፡ወቀተለ፡** Matth. 2, 16; Marc. 6, 17; Ps. 17, 19. 56, 4; seq. Subj. verbi: Matth. 22, 7; Luc. 4, 19; 4 Esr. 4, 36; 4 Reg. 7, 14; vel **ከመ፡** c. Subj.: Num. 13, 16. 14, 36; Deut. 34, 11; Jos. 6, 25; 1 Reg. 15, 1; Luc. 16, 24; c. **ኀበ፡** pers.: Gen. 32, 4. 46, 28; Ex. 3, 13—15; Num. 20, 14; Jud. 11, 12. 14, 1; 2 Reg. 2, 5; Jes. 36, 12; Jer. 32, 3. 36, 3; Matth. 11, 2; Act. 23, 30; Tit. 3, 12; c. praep. loci: **ፈነዉ፡ኀበ፡ኵሉ፡አድያም፡** Matth. 14, 35; c. **ውስተ፡** Jud. 6, 35. 7, 24; Jer. 2, 10; c. **መንገለ፡** Jer. 14, 3; c. **ቅድመ፡** Gen. 45, 5; Luc. 7, 27; c. **እምድኅረ፡** Gen. 8, 8; al.; c. Acc. loci: Matth. 2, 8; **ፈነወ፡ሐዋርያተ፡ብሔረ፡ግብጽ፡** Hez. 17, 15; Gen. 32, 4; **እመ፡ፈነዎሙ፡ፀብአ፡** (in bellum) 1 Esr. 4, 4; c. Acc. viae 1 Reg. 15, 20. b) c. Acc. rei: Gen. 38, 23. 45, 23. 27. 46, 5; Ex. 9, 14. 23, 28; Jos. 24, 12; Ps. 104, 26; Koh. 11, 1; Marc. 4, 29; c. **ለ፡** pers.: Gen. 32, 19. 38, 17. 20; Ps. 19, 2. 77, 29. 109, 3. 110, 8; c. **ላዕለ፡** pers. (*super* vel *contra* vel *ad* alqm): **ፈነወ፡እግዚ"፡ሞተ፡ላዕለ፡ያዕቆብ፡** Jes. 9, 8; Lev. 26, 25; Deut. 7, 20; Hez. 14, 19. 21; **ፈኑ፡ላዕሌየ፡መንፈሰ፡ቅዱሰ፡** 4 Esr. 14, 24; Luc. 24, 49; c. **በእዴ፡** *per* alqm, Kuf. 22, vel c. **ምስለ፡** *cum* alqo i. e. *per* alqm: Gen. 38, 20; 1 Reg. 16, 20; 2 Reg. 11, 14; Apoc. 1, 1 Platt; **ዘይፌኑ፡አንቅዕተ፡ውስተ፡ቈላት፡** (*emittit*) Ps. 103, 11. c) passim: *extendere, protendere* manum, Ps. 143, 8; Cant. 5, 4; **ኢትፈኑ፡እዴከ፡ዲበ፡ሕፃን፡** Kuf. 18. d) *emittere, projicere* sagittas: **ፈኑ፡አሕጻከ፡** Kuf. 38; Ps. 17, 16. 143, 7. 2) *dimittere, missum facere:* Kuf. 5. 27. 42; Gen. 24, 54. 30, 25. 32, 27. 45, 24; Ex. 3, 20. 4, 23; Lev. 14, 53; Jos. 2, 21; Jud. 2, 6. 3, 18. 7, 8. 11, 38. 15, 5; 1 Reg. 6, 6. 9, 19. 10, 25. 13, 2. 24, 20; Jer. 15, 1; Tob. 10, 7; 2 Esr. 12, 6; Hen. 10, 9; Matth. 14, 22; Luc. 1, 53. 20, 10. 11 al. a) abeuntem *deducere, prosequi,* Gen. 12, 20. 18, 16. 31, 27; 1 Reg. 9, 26; Act. 20, 38 (vid. **አስተፋነወ፡**). b) *manumittere* servum, sive addito **አግዓዚ፡** Jer. 41, 9; Deut. 21, 14; sive omisso Jer. 41, 14. c) *dimittere* vel *expellere* (*repudiare*) uxorem, feminam, Gen. 21, 14; Kuf. 17; **ፈነውክዋ፡ለእምክሙ፡** Jes. 50, 1; Mal. 2, 16. — *Voc. Ae.:* **ፈነወ፡ዘ፡በ ፪ ለአከ፡ሰደደ ።**

ተፈነወ፡ III, 2 1) *mitti:* **ተፈነወ፡ኀቤየ፡፩እምሱራፌን፡** Jes. 6, 6. 37, 21; Hen. 76, 4; Asc. Jes. 7, 4. 5. 8. 16. 17; 4 Esr. 2, 1; Matth. 15, 24. 23, 37; Luc. 1, 19. 26. 4, 43. 19, 32; Joh. 1, 6; 1 Petr. 1, 12; **ተፈኒዎሙ፡** 2 Petr. 1, 21. a) *dirigi:* **ጸሎት፡እንተ፡ትትፌኖ፡ውስተ፡ዝንቱ፡መካን፡** 2 Par. 7, 15; **ለከ፡ይትፌነው፡ጸሎት፡** Ps. 64, 1. b) *emitti, projici:* **ተፈነወ፡ቃል፡** Enc. Sen. 17; **ተፈነወ፡ኩናት፡ኀቤሁ፡** Chr. Ta. 22 (vid. **ደርበየ፡**). c) *propelli* Hen. 10, 6. 2) *dimitti* Hebr. 13, 23; *deduci* Rom. 15, 24; Act. 15, 3. 3) i. q. **ተፋነወ፡**, Act. 21, 6 rom. et Platt.

ተፋነወ፡ III, 3 *se invicem dimittere* i. e. *valedicere* aliciui vel sibi invicem, c. c. Acc. pers.: **ወእምዝ፡ተፋነውዎ፡** Sx. Teq. 9; **አንሰ፡እትፋነወክሙ፡** Sx. Jac. 3; **ሖር፡ተፋነዎሙ፡ለአዝማዲከ፡** Sx. Nah. 14.

አስተፋነወ፡ IV, 3 1) *prosequi, deducere* abeuntem, Gen. 12, 20 var.; 18, 16 var.; Act. 17, 15. 21, 5 Platt; **አስተፋነዎ፡ሄሮድስ፡እስከ፡መካን፡ርሑቅ፡ወተመይጠ፡** Jsp. p. 334; **ወኵሉ፡ዘያስተፋንዎ፡ኢኮነ፡ጠቢበ፡** (συμμενόμενος?) Prov. 20, 1. 2) *valedicere* alicui: **ቦአ፡ውስተ፡ቤቱ፡ወቤተ፡እንዘ፡ያስተፋንዎሙ፡ለእሙ፡ወለአዝማዲሁ፡** Sx. Nah. 14. 3) *dimittere:* **ከመ፡የአዝዝ፡ለአስተፋንዎ፡ኵሉ፡ዘተጼወወ፡** Jsp. p. 316.

ፍንው፡ part. *missus* Phlx. 194; **መልአክ፡ፍንው፡እምኀበ፡እግዚ"፡** Jsp. p. 294; Chr. ho. 8; **ፍንው፡አንተ፡** (Christe) **እምኀበ፡አቡከ፡** Lit. Jac. Sar.; **በአፈ፡ነቢያት፡ፍንዋን፡ወሐዋርያት፡ላእካን፡** F. M. 1, 3; Lit. Jac.; **ሐዋርያ፡ፍንው፡** Enc. Mij. 17; **ዘሖርኪ፡ብሔረ፡ህንዴኬ፡ፍንውት፡** Enc. Masc. 17.

ፍኖት፡ subst., f. et m., Pl. **ፍናው፡** et **ፍናዌ፡**, Pl. Pl. **ፍናዋት፡** (formam Pl. **ፍንዋት፡** in Syn. p. 314 seq., formam **ፍኖታት፡** Hen. 19, 19 var. reperi) *via,* 1) *iter* quod quis facit: **ይሜርድ፡ፍኖቶ፡** Ps. 18, 6; **ከመ፡ጸር፡ክቡድ፡በውስተ፡ፍኖት፡ርሑቅ፡** Sir. 21, 16; Jos. 9, 11; **ፍኖተ፡የሐውር፡** Koh. 10, 3; Gen. 24, 40. 42. 28, 20; **ሥንቅ፡ለፍኖት፡** 45, 21; Jud. 19, 9; Matth. 15, 32; **በፍኖት፡** Gen. 44, 29. 45, 24; Ex. 4, 24. 23, 20; 1 Reg. 24, 4. 26, 3; Luc. 2, 44; **ውስተ፡ፍኖት፡** Matth. 5, 25. 2) *via,* qua inceditur: **ቁሚ፡ውስተ፡ፍኖት፡** Jer. 31, 19; Num. 22, 23; Gen. 38, 21; 1 Reg. 24, 4. 26, 3; Matth. 2, 12. 8, 28. 13, 4; Ps. 8, 8; **ሐዊር፡ፍኖተ፡ጠዋየ፡ወመብእሰ፡** Jer. 18, 15; **ፍኖት፡መብእስ፡ወጕፃጕፅ፡** Clem. f. 200; **ሖረ፡ፍኖተ፡** Job

16, 22; Deut. 1, 31; Jud. 18, 26. 19, 9; ይሠወጥ፡በፍኖት፡እንተ፡ባቲ፡መጽአ፡ Jes. 37, 34; Jud. 2, 17; ኢመጽአሙ፡ለዕዉራን፡በፍኖት፡ዘኢያአምሩ፡ Jes. 42, 16. 48, 17; እንተ፡አይ፡ፍኖት፡ነዐርግ፡ 4 Reg. 3, 8; ፍኖት፡እንተ፡ትወስድ፡ውስተ፡ሀጕል፡ Matth. 7, 13. 14; ፍኖተ፡ግበሩ፡ለዘዐርገ፡ Ps. 67, 4; Hez. 21, 19; አስተጻልዉ፡ፍኖቶ፡ Matth. 3, 3; ዘይጸይሕ፡ፍኖተከ፡ 11, 10; Marc. 2, 23; ፍናው፡ርቱዓት፡ Prov. 2, 13; ፍናው፡ዕጹባት፡ Ps. 16, 6; ቁሙ፡ውስተ፡ፍናው፡ Jer. 6, 16; ርእዩ፡ኵሎ፡ፍናወ፡ 3, 2; ማእከለ፡ፍናው፡ቆመት፡ Prov. 8, 2; ፍናወ፡ዚአኪ፡ ἀποστολαί σου Cant. 4, 13; ፍናዋት፡ Judith 5, 1; 4 Esr. 6, 55; በእንተ፡ፍናዋት፡ወጽጕዓት፡ወመራሕብት፡ F. N. 37; ፍናዌ፡ 4 Reg. 11, 6; Lev. 26, 22; Deut. 28, 7. 25; Jos. 2, 22; Jud. 5, 6; Judith 15, 2; c. Gen. Subj.: ፍኖተ፡መንፈስ፡ Koh. 11, 5; Prov. 24, 54; Hen. 18, 5; c. Gen. loci, ad quem via ducit: Gen. 3, 24. 25, 19; Ex. 13, 17; Deut. 1, 2. 2, 8. 3, 1; Jos. 8, 15; 2 Reg. 18, 23; Matth. 10, 5; Hebr. 9, 8; 4 Esr. 5, 6. 7. a) quivis *meatus*, *aditus*, *exitus*, *transitus*, *plateae*: ፍኖት፡ኅቡእ፡ εἴςοδος Dan. ap. 13, 13; 2 Petr. 1, 11; ውስተ፡ፍኖተ፡ባሕር፡ Hez. 27, 3; 4 Esr. 5, 3. 4; ውስተ፡ፍናወ፡አናቅጽ፡ ἐν τοῖς διόδοις Judith 7, 22; በፍናዋት፡ ἐν ἐξόδοις Prov. 1, 20; በርእሰ፡ኵሉ፡ፍናዋት፡ Thren. 2, 19; ውስተ፡ፍናዌ፡ 2, 21; ውስተ፡ኵሉ፡ፍናዋት፡ Jes. 51, 20; ፍናዊሃ፡ለጽዮን፡ ὁδοί Thren. 1, 4; Jer. 5, 1; ውስተ፡ፍናወ፡ሀገር፡ ἐν ῥύμαις πόλεως Sir. 9, 7; Act. 9, 11 rom.; ፍናወ፡አህጉር፡ πλατεῖαι Judith 7, 14. b) *orbita* astrorum Hen. 2, 1. 80, 6. c) ፍኖት፡መጽያሕት፡ vel ፍኖተ፡መ“፡ *via publica* (vid. sub መጽያሕት፡ c. 1309), et ፍኖተ፡ንጉሥ፡ *via regia*, Lud. Comm. hist. p. 238 n. 5. d) ፍኖተ፡ Acc. loci et st. c., passim i. q. *versus*: ጐዩ፡በሌሊት፡እምነ፡ሀገር፡ፍኖተ፡ገነተ፡ንጉሥ፡ Jer. 46, 4 vrs. nov.; Deut. 1, 40. 2, 1; Matth. 4, 15. 3) Trsl.: a) directio i. e. *latus*, *pars* (Seite), κλίτος Ex. 30, 4; ዘክልኤቱ፡ፍናዊሁ፡ Lit. Orth. (aliâs ፍና፡). b) *via* i. e. *locus* tempusve opportunum: ወሀብከሙ፡መዋዕለ፡ወፍኖተ፡ከመ፡ይድኀኑ፡ Sap. 12, 20; Eph. 4, 27; ግበር፡ፍኖተ፡ (τόπον *locum* vel *aditum*) ለዐቃቤ፡ሥራይ፡ Sir. 38, 12; ኀጥአ፡ፍኖተ፡ይነስሐ፡ Hebr. 12, 17 rom. c) *ratio*, *modus*: በፍናው፡ብዙኅ፡ (καθόδους) Koh. 7, 22; በኅቡእ፡ፍኖት፡ ἠρέμα Chr. ho. 10 (vid. ደጎጸ፡). d) creberrime: *vivendi agendique ratio* (ex usu loquendi biblico), እኩይ፡ፍኖትከ፡ Job 4, 6; ፍናውየ፡ Job 29, 6. 33, 11; ዝፍናው፡ Prov. 1, 19. 2, 20. 22; Jes. 55, 7—9. 58, 2; እለ፡ኢሖሩ፡በፍኖተ፡ጽድቅ፡ 65, 2; Tob. 1, 2; ኢያአምርዋ፡ለፍኖተ፡ሰላም፡ Jes. 59, 8; Rom. 3, 17; ፍኖተ፡እግዚ“፡ Jer. 5, 4. 5. 6, 16; ፍናዊየ፡ 7, 23; ኢትምሀሩ፡ፍኖተ፡አረማውያን፡ 10, 1; አጽንዐ፡ፍናዌ፡ዳዊት፡ Sir. 48, 22; አሚሃ፡ይጸድቃ፡ፍናዊከ፡ወፍናዌ፡ውሉድከ፡ Kuf. 22; ዕቀብ፡ፍናዊሃ፡ Sir. 6, 26. 2, 15; ፍናዎሙ፡ (pro ፍናዊሆሙ፡) 49, 9; ፍናዋት፡ኄራት፡ Hen. 91, 4. 18. 19; ፍኖተ፡ሕይወት፡ወፍኖተ፡ሞት፡ Jer. 21, 8; 4 Esr. 14, 24.

ፍና፡ subst., m. et f., Pl. (sed nonnisi apud scriptores inferioris aetatis) ፍናት፡; de forma Pl. ፍናዌ፡, quae nescio an ad ፍና፡ referenda sit, vid. sub ፍኖት፡; proprie *conversio*, *directio*, inde 1) crebro in formula ፍና፡ሰርክ፡ *appropinquatio vesperae*, *tempus vespertinum* (coll. לִפְנוֹת עֶרֶב): ወፍና፡ሰርክ፡ውእቱ፡ 1 Reg. 23, 24; Acc. adv.: ፍና፡ሰርክ፡ *sub vesperam*: Gen. 3, 8. 24, 63; Deut. 23, 12; Zach. 14, 7; Esth. 2, 14; እንተ፡ፍና፡ሰርክ፡ *tempore vespertino* Hez. 12, 5; እስከ፡ፍና፡ሰርክ፡ *ad vesperam* 1 Reg. 20, 5; 2 Reg. 1, 12; ለፍና፡ሰርክ፡ *tempori vespertino* Lev. 6, 13. 2) *via*: ብክዩ፡በውስተ፡ፍና፡በድው፡ Jer. 9, 10; በፍና፡ *in via* Enc. Masc. 17; ዘጽድቅ፡ፍና፡ Org. 2. a) በፍና፡ *versus*, ut: በፍና፡ብሔሮሙ፡ 2 Par. 6, 38. b) *latus*, *pars*: Ex. 25, 26. 32; ውስተ፡አርባዕቱ፡ፍናሃ፡ Org. 4. c) *locus*, τόπος Ex. 15, 23. 17, 7. 21, 13; መንገለ፡ይትፈቀድ፡ፍና፡ in quocumque opus fuerit loco, Enc. Haml. 9 (Lud.: 10). d) *ratio*, *modus*: በአይ፡ፍና፡ τίνα τρόπον; Cyr. c. Pall. f. 68; Cyr. ad Theod. f. 9; በካልእ፡ፍና፡ F. M. 11; ለትሕትና፡ክልኤ፡ፍና፡ Phlx. 99; Maria ወላዲተ፡እግዚአ፡ኵሉ፡በሐዲስ፡ፍና፡ Ssal. Req.; በእንተ፡ሠላስ፡ፍናት፡ Phlx. 70. 111.

ፈናዊ፡ n. ag. *mittens*: Deus ፈናዌ፡እሳት፡ዲበ፡አህጉር፡፤ Tab. Tab. 19; አብ፡ፈናዌ፡ወልድ፡ Chr. ho. 3; Lit. 171, 2; si Pater Filius Spiritus una sunt persona (sec. Sabellium) መኑ፡ኬ፡ፈናዊ፡ወመኑ፡ተፈናዊ፡ M. M. 5.

ተፈናዊ፡ n. ag. *missus*, *is qui mittitur*: Lit. 171, 2; M. M. f. 5.

ፍንዱቅ፡ n. prgr., sc. πανδοχεῖον (فُنْدُق) *diversorium*, *hospitium publicum*: ቤተ፡ፍንዱቅ፡ Th. P. in not. ad Jon. 2, 5.

ፈንጻጻ፡ subst. nomen morbi („morbi maligni vel acuti genus“ Lud.), ut videtur *variolae* [ፍንጣጣ፡ in dial. Schoae *small-pox*, in dial. Tigre *syphilis*, Isenb. p. 195]: ወእመሂ፡ፈንጻጻ፡ወእመሂ፡ብድብድ፡ Lud. e Ssal. Req.

ፈናፍንታም፡ subst. *androgynus*, *hermaphroditus*: ፈ“፡ዘቦቱ፡ኀፍረተ፡ተባዕት፡ወአንስት፡ኀቡረ፡በ፩መካን፡ F. N. 24, 2 [ex ፈናፍንት፡ (Isenb. lex. p. 195) formatum syllabâ *âm*, de qua vid. Isenb. gramm. p. 33; ፈናፍንት፡ autem facile derivaveris a فَنّ et فَنَّنَ].

ፉእም፡ subst., Pl. አፍአምት፡ et አፍእምት፡ [vic. فَم ܦܘܡܐ አፍ፡ q. v.; فَأَمَ *os herbis implevit* camelus] 1) *orificium* tunicae, περιστόμιον, ፉእሙ፡ለልብስ፡ Ex. 36, 31 (aliâs አፍ፡ q. v.). 2) *offa*, *buccella*, *panis mendicatus*: ሄድከ፡አፍአምቶ፡ለርኁብ፡ ψωμόν Job 22, 7; ሄድዎሙ፡ለርኁባን፡አፍአምቶሙ፡ (v. አፍእምቶሙ፡) 24, 10; ተሰፈወ፡የሀብዎ፡አፍእምቶ፡ Act. 3, 5 rom.; Clem. f. 174 (vid. ዘርከየ፡). 3) *trama* vel *subtemen* telae (coll. لُقْمَةٌ *buccea carnis* et *subtemen telae*), κρόκη Lev. 13, 48—58; hom. Procli in Cyr. f. 119 (vid. sub ምሕን፡ c. 159); Lit. 170, 3. — *Voc. Ae.*: ፉእሙ፡ዘ፡መሰምሱ፡

ፈአመ፡ I, 1 an 2? i. q. II, 1, ut: ሙብልዐ፡መላእክት፡አፍአምከ፡ለሕዝብከ፡ Sap. 16, 20 in Abb. LV.

አፍአመ፡ II, 1 *in os indere buccellas* alicui, *cibare*, *mendicanti panem praebere*, c. Acc. pers. et Acc. rei: አፍእሞ፡ለከይሲ፡ውስተ፡አፉሁ፡ Dan. ap. 13, 27; ናሁ፡አነ፡አፍእሞሙ፡ፃዕረ፡ (v. አበልዖሙ፡) ψωμιῶ Jer. 9, 15; አፍአመኒ፡ዛተ፡መጽሐፈ፡ Hez. 3, 2 var.; እመ፡አንከይከ፡እምሲሳየ፡ነፍስከ፡ወአፍአምከ፡ለነዳይ፡ Jes. 58, 10; አፍእም፡እምይእቲ፡ለነዳይ፡ Clem. f. 140.

ተፍእመ፡ III, 1 1) *buccella os suum implere*, *buccam* vel *bucceas deglutire*, c. Acc. rei: አበ፡አጋፋን፡ዘተፍእመ፡እብነ፡ከመ፡ኢይትናገር፡ነገረ፡ፅኑዐ፡ Sx. Masc. 16; sacerdos communicanti praebeat tantum ዘየአክሎ፡ለተፍእሞቱ፡

F. M. 26, 6; quod communicanti praebetur ne sit nimium, ከመ፡ ኢይትፌአምዎ፡ ፪ ጊዜ፡ 26, 7; M. M. f. 106 (vid. sub ላእፍ፡); Lit. 173, 2; Judaei fame confecti ይመሥጡ፡ ኅብስተ፡ (a Tito suppeditatum) ወይትፌአምዎ፡ እንበለ፡ አእምሮ፡ ወእምድኅረዝ፡ ይመውቱ፡ Jsp. p. 369; በተፍእሞ፡ ሣዕር፡ ልምሉም፡ Enc. Jac. 16. 2) *bucceam* vel *panem mendicare*: ይትፌአም፡ ኅብስተ፡ προσδεόμενος ἄρτου Prov. 12, 9. — *Voc. Ae.*: ተፍእመ፡ ዘ፡ ጎረሰ፡

አስተፍአመ፡ IV, 1 *bucceas* vel *offas conquirere, mendicare*: ያስተፍእሙ፡ Job 27, 14. 30, 3. 4; Ps. 108, 9; Act. 3, 10 rom.

ፈከረ፡ I, 2 [huic verbo Lud. فَكَّرَ *cogitavit, attente dispexit*, Ges. in thes. p. 1141 פתר ܦܫܪ فسر comparārunt] *interpretari, exponere, explicare, explanare* res occultas vel difficiles intellectu, ut somnium Gen. 40, 8. 16. 41, 8. 12. 15. 16; Kuf. 39; 4 Esr. 12, 16; Dan. 2, 16; aenigma 3 Reg. 10, 3; parabolam Marc. 4, 14; 4 Esr. 8, 3; scripturam arcanam (ፈክሮቶ፡) Dan. 5, 16; faciem coeli Matth. 16, 3; scripturam sacram Luc. 24, 32; mysteria spiritualia 1 Cor. 2, 13; እፎኬ፡ ይሰምዐኒ፡ ቃልየ፡ ወይፌክሮ፡ διακρινεῖ Job 9, 14; ለእመ፡ ትፌክር፡ (ምድር፡) ለከ፡ ἐάν σοι φράσῃ Job 12, 8; መኑ፡ ያአምር፡ ፈክሮ፡ ቃሎሙ፡ (v. ፍካሬ፡ ቃሉ፡) Koh. 8, 1; ዘኢይትከሀል፡ ይፈክርዎ፡ δυσερμήνευτος Hebr. 5, 11. (Lud. addit: 2) „*vaticinari*, ὁμιλεῖν, *sacra loqui, concionari*“ i. e. sine dubio: interpretari scripturam sacram).

ተፈክረ፡ III, 2 *explicari, exponi*: ዕጹብ፡ ዝነገር፡ ወኢይትፌከር፡ Cyr. c. Pall. f. 97; ወዘይቤሰ፡ ኢበጽሐ፡ ጊዜየ፡ (Joh. 7, 6) ይትፌከር፡ ኀበ፡ ብሂለ፡ ኢበጽሐ፡ ሰዐተ፡ ተረግዘትየ፡ M. M. f. 61. — Lud. statuit ተፈከረ፡ III, 1 et affert: ዘኢይትፈከር፡ *inexplicabile* Lit. Chrys., sed dubito an recte.

ፈካሪ፡ n. ag. *interpres*: ሰቤላ፡ ወለተ፡ ሀልቃስ፡ ፈካሪተ፡ ሕልም፡ Sx. Ter 2 et Enc. Ter 2.

ፍካሬ፡ n. act. et subst., Pl. ፍካርያት፡, *interpretatio, expositio, explicatio* rerum arcanarum, arduarum, ut somnii Gen. 40, 12. 18; Jud. 7, 15; 4 Esr. 12, 13. 13, 21; Dan. 2, 4 seq. 4, 3 seq.; Kuf. 40; visionis Apoc. 1, 20; similitudinis Herm. p. 73; 4 Esr. 2, 54. 10, 52; ፍካሬ፡ አምሳል፡ Sir. 39, 3; አብዛኅከ፡ አምሳሊከ፡ ወፍካሬ፡ ነገርከ፡ 47, 15; ፍካሬ፡ ቃልከ፡ ἐν ἑρμηνείαις σου 47, 17; scripturae arcanae Dan. 5, 7 seq.; 2 Petr. 1, 20 Platt; mysteriorum et linguarum peregrinarum 1 Cor. 12, 10; ፍካሬ፡ ዘጻድቃን፡ ወዘኃጥኣን፡ Ps. 1 in tit.; scripturae sacrae vel singulorum ejus locorum, Chrys. creberrime. a) ፍካርያተ፡ ዮሐንስ፡ አፈ፡ ወርቅ፡ *tractatus exegetici*, Fid. Jac. Bar. b) significationes „*dissertatio, facultas disserendi*“ e Mss. Colb. et „*declaratio* i. e. *promissio*, ut ምድረ፡ ፍካሬ፡“ ex Enc. Patr. affert Lud. c) Libellum ፍካሬ፡ ኢየሱስ፡ inscriptum circumferunt Abyssini, vid. Cat. Cod. Ae. Mus. Brit. p. 22; d'Abb. Cat. p. 128. 141. 150. 191.

መፈክር፡ part., f. "ርት፡ *interpres*, etiam *fatidicus, hariolus*: መፈክራነ፡ ሕልም፡ Kuf. 40; Gen. 41, 8 seq.; ልሳን፡ መፈክርት፡ ይእቲ፡ ዘትዜኑ፡ ዘውስተ፡ ኅሊና፡ Phlx. 9; መፈክራን፡ καϑηγοῦντες (?) Jud. 5, 7; χαλδαῖοι (?) Dan. 4, 4; መፈክር፡ በሰዐታት፡ Lud. e Syn. (vid. sub አሠነየ፡).

መፈክሪ፡ part. c. term. adj., *interpretator*: መፈክርያነ፡ አሕላም፡ F. N. 46.

ፈወለ፡ inus.

ተፋወለ፡ III, 3 *omina captare, ominari*: መሠርይ፡ ወዘይትፋወል፡ በፍሬ፡ ዕፀው፡ ወዘገሙል፡ ዲበ፡ ሐመድ፡ F. N. 11, 3; ኢትኩን፡ እምእለ፡ የዐቅቡ፡ ሰዐታተ፡ ወኅራይያነ፡ ዕለታት፡ ወኢረአዩ፡ ከዋክብተ፡ ወኢእምእለ፡ ይትዋፈሉ፡ (sic) በሐመድ፡ ወፍሬ፡ ዕፀው፡ ወዘገሙል፡ F. N. 11, 1. — At *Rad. Abb.*: ተፈወለ፡ ዘ፡ ቍንጥር፡ አለ፡ („alla à petits pas“ d'Abb.).

ፋል፡ subst., Pl. ፋላት፡ [فَأْلٌ] *omen*: አዕምአ፡ ፋል፡ Clem. f. 178; ፋለ፡ ቃል፡ M. M. f. 318; አሕላም፡ ወፋላት፡ ከንቱ፡ ውእቱ፡ ወሐሰት፡ Fal. f. 48; በእምኔሆሙ፡ ሰብአ፡ ፋል፡ *ominatores* vel *ominum captatores* Gad. T. H.; F. N. 46; ሰብአ፡ ፋላት፡ id., Lud. Comm. hist. p. 317 n. 54; አብዕልተ፡ ፋል፡ id., F. M. 15. — Ludolfi Aethiops ሰብአ፡ ፋል፡ interpretatur „qui tinnitus aurium observant“; et *Voc. Ae.*: ፋል፡ ዘ፡ በጆሮ፡ የሚነገር ።

ፋል፡ *faba, cicer* vid. supra c. 1339.

ፈወሰ፡ I, 2 [شفى] *mederi, medicari, sanare, curare*, c. Acc. pers.: Gen. 20, 17; Tob. 12, 14; 4 Reg. 20, 5; Ps. 6, 2; Luc. 4, 23. 9, 2. 14, 4; Matth. 8, 16. 12, 22; Marc. 3, 15; c. ለ፡ pers.: Sir. 38, 14; c. Acc. vulneris vel morbi: Kuf. p. 42; ለቍስል፡ ዐቢይ፡ ይፌውሶ፡ ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ Sir. 10, 10. 27, 21; Jes. 30, 26; Ps. 59, 2; Matth. 4, 23. 9, 35; c. Acc. pers. et እምነ፡ vulneris vel morbi: ይፌውሰከ፡ እምቍስልከ፡ Jer. 37, 17; Ps. 102, 3; 4 Reg. 5, 6; Luc. 7, 21; c. dupl. Acc.: እፌውሰክሙ፡ ቍስለክሙ፡ Jer. 3, 22; abs.; ፈውሶ፡ Koh. 3, 3; Job 5, 18; ይፌውስ፡ ወይሁብ፡ ሕይወተ፡ Sir. 31, 20; Luc. 5, 17; Matth. 12, 10; c. በ፡ remedii Kuf. p. 42; Sir. 38, 8. a) trsl.: Jes. 57, 18; Job 19, 25 (ἐκλύειν); Kuf. 23; ፈወስናሃ፡ ለባቢሎን፡ ወኢሐይወት፡ Jer. 28, 9; መኑ፡ ይፌውሰኪ፡ Thren. 2, 13. b) *sanare* i. e. *salubrem reddere* aquam: ይፌውሶ፡ ለማይ፡ ὑγιάσει τὰ ὕδατα Hez. 47, 8.

አፈወሰ፡ II, 2 *sanare jubere*: ወአፈውሶ፡ እምለምጹ፡ 4 Reg. 5, 6 var. (At Matth. 10, 1 Platt pro ያፈውሱ፡ legendum videtur ይፈውሱ፡ et ያውፅኡ፡ pro ያወፅኡ፡).

ተፈወሰ፡ III, 2 *sanari, curari*: Jer. 28, 8; 4 Esr. 6, 80; Luc. 9, 11; F. M. 5, 5; c. እምነ፡ morbi vulnerisve: Luc. 5, 15. 6, 17; ከመ፡ ይትፈወስ፡ እምቍስሉ፡ 2 Par. 22, 6; F. M. 3, 7; c. Acc. vulneris: ኢይበቍዐከ፡ ዘተፈወስከ፡ ቍስለ፡ Jer. 37, 13; ሀለወ፡ ይትፌወስ፡ ንድፈቶ፡ 4 Reg. 9, 16; c. Acc. membri: ኢተፈወሰ፡ እገሪሁ፡ 2 Reg. 19, 24. a) *medicinam adhibere*: እንበለ፡ ትሕምም፡ ተፈወስ፡ πρὸ ἀῤῥωστίας ϑεραπεύου Sir. 18, 19. b) *salubrem reddi*: ተፈወሰ፡ ውእቱ፡ ማይ፡ 4 Reg. 2, 22.

ፈውስ፡ subst. (m.), Pl. ፈውሳት፡ 1) *medela, sanatio, curatio*: ፈውስ፡ ይከውነከ፡ ለሥጋከ፡ Prov. 3, 8; Jer. 14, 19; Ps. 37, 3; ደዌ፡ ከርሥ፡ ዘኢተረክበ፡ ሎቱ፡ ፈውስ፡ 2 Par. 21, 18; አልቦቱ፡ ፈውስ፡ ለቍስላ፡ Sir. 21, 3; ቈጽሉ፡ ይከውን፡ ለፈውስ፡ Hez. 47, 12; Hen. 67, 8. 13; ለገቢረ፡ ፈውስ፡ Chr. Ta. 9 (vid. sub ዐቃር፡); ዘአልቦ፡ ፈውስ፡ *insanabilis* Deut. 28, 27; trsl.: አልባ፡ እንከ፡ ፈውስ፡ ሞአብ፡ ἰατρεία Jer. 31, 2; ይሁበኒ፡ ፈውስ፡ Job 23, 5; Koh. 10, 4; ለፈውስ፡ ወለሰላም፡ ወለበረከት፡ Kuf. p. 5. 87; Hen. 95, 4. 2) *medicamen, medicamentum, remedium*, Kuf. 10; ፈውስ፡ ደዌሆሙ፡ et ፈውሳት፡ ibid.; አብዛኅኪ፡ ፈውሰኪ፡ Jer. 26, 11; ፈውስ፡ ጽኑዕ፡ φάρμακον ἰσχυρόν Chr. ho. 17; ፈውስ፡ መሪር፡ Chr. ho. 30;

ἰατρικὰ βοηϑήματα Chr. Ta. 9 (vid. sub ዐቃር፡); Clem. f. 256; Org. 5; መጽሐፈ፡ ፈውስ፡ inscriptus est libellus Amh. Aethiopicus, in quo varia medicamenta variis morbis praecipiuntur; ፈውስ፡ መንፈሳዊ፡ inscriptus est liber de disciplina ecclesiastica, Cat. Bibl. Bodl. p. 30. a) *herba* (*radix*, *fructus*) *medicinalis*: die creationis tertio creavit Deus ሣዕረ፡ ወሐመልማለ፡ ወዕፀወ፡ ወዘርአ፡ ወፈውሰ፡ Clem. f. 3; terram peragrabo ከመ፡ አእምር፡ ዕፀወ፡ ወፍሬያተ፡ ወፈውሳተ፡ ዘሀለወ፡ ሀየ፡ f. 28. b) *incantamentum*: ዘይሰምዕ፡ ነገረ፡ ፈውሳተ፡ ወይትአመን፡ ቦቱ፡ Clem. f. 162; ዘይገብር፡ ሥራየ፡ ወሰገለ፡ ወይሰምዕ፡ ነገረ፡ ፈውሳተ፡ ወይትአመን፡ f. 239. 272. c) *abortivum* (medicamentum) F. M. 4, 4 (vid. sub አድኅፀ፡). d) *collyrium* (medicamen) Apoc. 3, 18; vid. እብን፡ ፈውስ፡ *stibium* supra c. 759.

ፈዋሲ፡ n. ag. *medicus*, *sanator*, ፈዋሴ፡ ዱያን፡ Lit. 161, 4; ፈዋሲሁ፡ ለልብየ፡ Kid. f. 22.

ፍዋሴ፡ subst. *curatio*, Lud. auct. Th. P.

መፈውስ፡ part. *sanator*, *medicus*: sicut ዐቃቤ፡ ሥራይ፡ corpori medetur, ita ክህናትኒ፡ ለነፍስ፡ መፈውሳን፡ hom. Theodoti Anc. in Cyr. f. 102; መፈውሰ፡ ልብ፡ καρδίας ἰατρός Prov. 14, 30; መፈውሰ፡ ነፍስ፡ Kid. f. 9; Lit. 168, 2; Vit. Greg.; መፈውሰ፡ ልሳን፡ ዕፀ፡ ሕይወት፡ ἴασις γλώσσης Prov. 15, 4.

መፈውሲ፡ vel "ሳዊ፡ part. c. term. adj. *medicator*: መፈውሳውያን፡ ἰαταί Job 13, 4; f. መፈውሲት፡ ለቍስል፡ Org. 4.

ምውፋስ፡ subst. *nosocomium* (Heilanſtalt); (ei comparatur ecclesia:) ቦ፡ እለ፡ መጽኡ፡ ውስተ፡ ምውፋስ፡ ዘቤተ፡ ክር"ን፡ እንዘ፡ ይትሔበጡ፡ በትዕቢት፡ ho. Severiani in Cyr. f. 122.

ፎዘ፡ I, 1 *detergere*, *abstergere* humiditatem, immunditiam, Lud. ex Org. 3. 5. — *Voc. Ae.*: ሮተ፡ ወፎዘ፡ ዘ፡ ሐሸ፡

ፈዐወ፡ inus., de quo vid. Ges. thes. p. 1117; vic. አፈወ፡ q. v.

አፍዖት፡ subst. (proprie Pl.; sec. Lud. a Sing. ፈዐው፡) [אֶפְעֶה أَفْعَى] *vipera*: ወዕአት፡ አፍዖት፡ ἔχιδνα Act. 28, 3 Platt; Matth. 23, 33; ἀσπίδες Deut. 32, 33; Jes. 11, 8 var.; ἔχεις Sir. 39, 30; ልሳነ፡ አፍዖት፡ (v. አፍዓት፡) ὄφεως Job 20, 16. — *Voc. Ae.*: አፍዖት፡ ዘ፡ ፍሕኝት፡ v. ፍኝት፡; *aliud*: ብ፡ ዘንዶ፡ እፉይትኒ፡ ይ፡

ፍዕግ፡ subst., cujus significatio non liquet: ሀሎ፡ መቃብሪሁ፡ ለኢትዮጲስ፡ አቡሆሙ፡ ለኢትዮጵያውያን፡ ወልደ፡ ወልዱ፡ ለካም፡ ዘስማ፡ (sic) ኢትዮጵያ፡ ኀበ፡ መዝብር፡ ምድረ፡ መላኬ፡ አክሱም ። ወነበረት፡ ትክልት፡ ሐውልት፡ መጠነ፡ ቆመ፡ ብእሲ፡ ወይእዜሰ፡ ጠፍአት፡ ወይፈቅዱ፡ ይእዜ፡ ይትክሉ፡ ባቲ፡ እብነ፡ ከመ፡ ቀዳሚ፡ ወሰበ፡ ከዐዉ፡ ኀቤሃ፡ ፍዕገ፡ ጊዜ፡ ምሴት፡ ይረክብዎ፡ ከዊኖ፡ ሐመደ፡ ጊዜ፡ ነግህ፡ ወጸርቀኒ፡ እመ፡ ወገሩ፡ ባቲ፡ የሐርር ። Chr. Ax. f. 95.

ፈዘዘ፡ vid. sub ተፈርዘዘ፡

ፍያል፡ n. prgr., sc. φιάλη, Pl. ፍያላት፡ et ፍየላት፡, *phiala*, *crater*: አሐዱ፡ ፍያል፡ ዘብሩር፡ Num. 7, 13 seq.; ፍያላት፡ Ex. 27, 3. 28, 23; Num. 4, 14; 1 Esr. 2, 12; 2 Esr. 17, 70; Prov. 23, 31; ፍየላት፡ et ፍያላት፡ Jer. 52, 18; 3 Reg. 7, 26. 31; 4 Reg. 12, 13. „Aethiopes vero ፍያል፡ de porcellaneis seu Chinensibus poculis tantum interpretantur, quae nos Latine murrhina vascula dici posse putamus“ Lud.

ፈየተ፡ I, 2 an 1? [nescio an propagatum sit a فَيْءٌ *praeda*, فِئَةٌ *agmen*] *praedari*, *expilare*: ጋድ፡ ፈየትዎ፡ ፈያት፡ ወውእቱኒ፡ ፈየቶሙ፡ (v. ፈያቶሙ፡) πειρατεύσει Gen. 49, 19.

ተፈይተ፡ III, 1 1) *latrocinari*, *praedari*: ወያበውእ፡ (sic) ሰራቂ፡ ኀቤሁ፡ ወይትፌየት፡ ወይሰልብ፡ በፍኖት፡ Hos. 7, 1; Inf.: ተፈይቶ፡ በኀቡእ፡ Lud. e Syn. 2) *diripiendum dari*: ናሁ፡ ይእዜ፡ ትትፌየቲ፡ ወለት፡ ፈያት፡ Mich. 4, 14 vrs. nov.

ፈያት፡ n. ag., plerumque coll., *latro*, *latrones*, *praedatores*: ትትዐወቅ፡ ከመ፡ ፈያት፡ አንተ፡ 3 Reg. 20, 40; πειρατήριον Gen. 49, 19; λησταί Jer. 18, 22; ቦኑ፡ በአተ፡ ፈያት፡ ውእቱ፡ ቤትየ፡ 7, 11; Matth. 27, 38; Marc. 15, 27; Luc. 10, 30; ሊቀ፡ ፈያት፡ Matth. 27, 16 rom.; ፈያት፡ ወቀተልት፡ Jes. 1, 21 var.; λῃστήρια 2 Par. 36, 5 var.; ቦኡ፡ ፈያት፡ ውስተ፡ ቤት፡ ወነሥኡ፡ ንዋየ፡ Clem. f. 32; Jsp. p. 343. — *Voc. Ae.*: ፈያት፡ ዘ፡ ቀማኛ ።

ፈያታዊ፡ vel ፈያታይ፡ adj. rel., deinde nomen unitatis a ፈያት፡, *latro*, *praedator*, Gen. 49, 19 var.; Luc. 23, 39; Clem. f. 217; F. N. 47; ፈያታይ፡ Jsp. p. 343; Lud. ex Enc. Genb. 8; ፪ ወራዙት፡ ፈያታውያን፡ Sx. Haml. 25.

ምፍያት፡ subst. „*latibulum latronum*“ sec. Lud., qui affert ምፍያት፡ አክይስት፡ „specus draconum“ e Mss. Colb.

ፎዋ፡ n. prgr. ut videtur, an φαιός *nigricans*, *fuscus*? ኢታንብር፡ ኵሎ፡ ዕፀ፡ ንቁዐ፡ ወፎዋ፡ Kuf. p. 77.

ፊደል፡ subst., m. et f., Pl. ፊደላት፡, passim ፊዳላት፡ [nominis forma est insolita, etymon obscurum; conjicias radicem ፈደለ፡ cum בדל vel فصل cognatam significasse *separare*, *distinguere*, unde ፊደል፡ *pars* verbi *separata*, *singula* i. e. *litera*] *litera* alphabeti (cum pronuntiata tum scripta): ዛቲ፡ ፊደል፡ τόδε τὸ στοιχεῖον Chr. Ta. 27; Lud. ex Enc. Patr.; ሆህያት፡ ፊደል፡ Chr. ho. 8. 9; F. N. proleg.; ፊደላት፡ ibid.; Chr. Ta. 27 (vid. sub ተላዕልዐ፡); ክህነ፡ ይኩን፡ ከመ፡ መሃሬ፡ ጽሕፈት፡ ዘይጽሕፍ፡ ቀድመ፡ ፊደላተ፡ በእደዊሁ፡ ወእምዝ፡ ይኤዝዞሙ፡ ለሕፃናት፡ ከመ፡ ይጽሐፉ፡ በአምሳሊሁ፡ F. M. 2, 11 (vid. ሆሄ፡ c. 1.); Cod. Mus. Brit. XIX n. 4; in Sing. et Pl. etiam *alphabetum*: ደቂቀ፡ ኖኅ፡ ፫ ሴም፡ ያፌት፡ ካም ፤ እምደቂቀ፡ ሴም፡ ተናገሩ፡ ፳ወ፫ ልሳናተ፡ ወጸሐፉ፡ እምነ፡ ፊደላት፡ ፰ ዘውእቶሙ፡ ዐረቢ፡ ሶርያ፡ ኢጋዊ፡ (sic) ዕብራዊ፡ ፋርሳዊ፡ ከለዳዊ፡ ህንዲ፡ ሲኒ ። ወእምደቂቀ፡ ካም፡ ተናገሩ፡ ፴ወ፪ ልሳናተ፡ ወጸሐፉ፡ እምነ፡ ፊደላት፡ ፮ ዘውእቶሙ፡ ቅብጢ፡ ኖቢ፡ በሻ፡ ቂልቂ፡ ፍልስጥዒ፡ ቊብሻ ። ወእምደቂቀ፡ ያፌት፡ ተናገሩ፡ ፲ወ፯ ልሳናተ፡ ወጸሐፉ፡ ፮ ፊደላተ፡ ዘውእቶሙ፡ ዮናናዊ፡ ሮማዊ፡ አፍርንጋዊ፡ ገርጋኔ፡ (sic) አርማናዊ፡ እንድልሸ ። ወኵሎሙ፡ ኮኑ፡ ፸ወ፪ ልሳናት፡ እለ፡ ቦሙ፡ ፊደል፡ ፳ ወ እለ፡ አልቦሙ፡ ፊደል፡ ፶ወ፪ Voc. Ae.; ፊደለ፡ ሮማይስጥ፡ ወቅብጥ፡ ይትዌጠን፡ በሆህያት፡ (v. በሆሀት፡) እልፍ፡ Voc. Ae.; vid. etiam d'Abbadie Cat. p. 209. — *Rad. Abb.*: ፈደለ፡ ዘ፡ ጻፈ ።

ፈደየ፡ I, 1 [פָּדָה فَدَى *soluto pretio redimere*, quam significationem Aethiopes sub ቤዘወ፡ habent] Subj. ይፍዲ፡ (Imperat. ፍደይ፡ exhibet Platt 2 Cor. 6, 13) 1) *solvere*, *persolvere* debitum: እመ፡ ተሐበይከ፡ ኀሊ፡ እንከ፡ ዘከመ፡ ትፈዲ፡ ለሊከ፡ Sir. 8, 13; c. Acc. debiti: ፍድዩ፡ ዕዳኪ፡ 4 Reg. 4, 7; Matth. 18, 25; voti: ፍዲ፡ ብፅዓቲከ፡ Nah. 2, 1; c. Acc. pers. (alicui): Lev. 25, 27. 28; c. dupl. Acc. (alicui alqd): Matth. 18, 26. 29;

Luc. 7, 42. 2) *reddere, restituere,* abs. vel c. Acc. pers. vel rei: mutuum Ps. 36, 22; **እምዕጹብ፡ መንፈቆ፡ ለእመ፡ ፈደየከ፡** Sir. 29, 6; **ፈድዮ፡** (Inf.) **ልቃሕ፡** F. N. 27; raptum: **ፈደየ፡ ዘሂደ፡** Hez. 33, 15; in specie *compensando* damno: Lev. 5, 16; Gen. 31, 39; Ex. 21, 34. 36. 22, 3. 5. 6; etiam c. **በ፡** rei, qua damnum restituitur Ex. 22, 4. 3) *rependere, par pari referre, retribuere,* c. Acc. pers. et Acc. rei quae rependitur et c. Acc. rei, pro qua rependitur: **መኑ፡ ይፈድዮ፡ ዘለሊሁ፡ ገብረ፡** Job 21, 31. a) *remunerari* benefacta praemiis: **ዘይፈዲ፡ ዕሴተ፡** Sir. 3, 31; 1 Reg. 24, 20; 2 Reg. 19, 36; Ps. 17, 23. 27; **እፈድየክሙ፡ ሀየንተ፡ ዓመት፡** Joel 2, 25; Zach. 9, 12. b) *pensare* malefacta malis vel poenis: 1 Reg. 24, 18; Gen. 44, 4; Ps. 34, 14; Jer. 18, 20; **ይፈድዮ፡ ለኵሉ፡ በከመ፡ ምግባሩ፡** Job 34, 11; Jud. 1, 7; Ps. 27, 6; Thren. 3, 63; Sir. 11, 26. 16, 12. 32, 24; **እፈድዮሙ፡ ምግባሮሙ፡ ውስተ፡ ሕፅኖሙ፡** Jes. 65, 7; Jer. 39, 18; **እፈድየክሙ፡ ፍዳክሙ፡ ዲበ፡ ርእስክሙ፡** Joel 4, 4. 7; Ps. 27, 6; Jud. 9, 57; **ይፈድያ፡ ውእቱ፡ ፍዳሃ፡** Jer. 28, 6 var.; **እፈድዮሙ፡ ካዕበተ፡ ዐመፃሆሙ፡** Jer. 16, 18; Jud. 9, 56; Ps. 7, 4. 40, 11; etiam c. **ለ፡** pers. Ex. 20, 5; Hen. 95, 5; et c. **በ፡** rei, cujus poena sumitur 2 Reg. 16, 8. 4) solvendum habere alqd i. e. *debere* alicui alqd, c. dupl. Acc.: **መጽሐፈ፡ ዕዳየ፡ ዘይፈድዩኒ፡** Job 31, 35; **ለመኑ፡ እፈዲ፡ ዕዳ፡** Jes. 50, 1; Deut. 15, 2. 24, 10; Matth. 18, 28. 34; Luc. 7, 41. 16, 5. 7; c. Acc. pers.: **ዘይፈድዩኒ፡** *debitores mei* Job 31, 37; c. Acc. rei: Matth. 18, 24; Hen. 51, 1; **ዘይፈዲ፡ ዕዳሁ፡** *obaeratus* 1 Reg. 22, 2; abs.: **ዘይፈዲ፡** *debitor* Jer. 24, 2. — *Voc. Ae.:* **ፈደየ፡ ዘ፡ መለሰ፡**

አፍደየ፡ II, 1 *jubere* vel *cogere* alqm, *ut persolvat, reddat:* **ይዝብጥዎሙ፡ ወያፍድይዎሙ፡** (sc. fures) F. M. 17, 7.

ተፈድየ፡ III, 1 1) solvendum vel reddendum *repetere, exigere* ab alqo alqd, ἀπαιτεῖν Jes. 9, 4; c. Acc. pers. a qua et rei quam quis repetit, ut mutuum: ἀπαιτεῖν Deut. 15, 2. 3; **ዮም፡ ለእመ፡ ወሀበከ፡ ጌሰመ፡ ይትፈደየከ፡** Sir. 20, 15; **እመ፡ ትትፈደዮ፡** 29, 5; **ትትፈደዩ፡ ዕዳክሙ፡ ወትሰክዩ፡** Jes. 58, 3; Rom. 11, 35; Luc. 6, 34; raptum Ps. 68, 6. a) *sibi petere remunerationem* doni, c. dupl. Acc.: **በ፡ ዘይሁበከ፡ ወካዕበቶ፡ ይትፈደየከ፡** Sir. 20, 10. b) *poenas repetere* ab alqo, *ulcisci, vindicare,* c. Acc. pers. et Acc. poenae: Deut. 32, 41. 43; c. Acc. peccati et **ላዕለ፡** pers.: Num. 14, 18; Deut. 5, 9 vel **እምነ፡** pers.: Hen. 62, 11; c. Acc. pers.: **እትፈደዮሙ፡** (v. **እፈድዮሙ፡**) **በከመ፡ ምግባሮሙ፡** Hos. 4, 9; abs.: Hebr. 10, 30. 2) *accipere* a) *redditum, restitutum* alqd, ut mutuum: Luc. 6, 34. 35. b) *repensum* vel *retributum* alqd, i. e. α) *praemium* vel *poenam reportare, praemio* vel *poena affici:* κομίσασϑαι 2 Cor. 5, 10; Hen. 95, 5. 96, 6; **ይትፈደይ፡ በከመ፡ ገብረ፡** Job 24, 20; **ውእቱ፡ ተፈድየ፡** (var. addit **ፍዳሁ፡**) Tob. 14, 10; Lud. ex Enc. Mag. 28; c. Acc. praemii vel poenae: Ps. 39, 21; **ትትፈደዪ፡ ሞተ፡** Hez. 16, 52; **ተፈድየት፡ እምእደ፡ እግዚ"፡ ካዕበተ፡ ኀጢአታ፡** Jes. 40, 2; c. **በ፡** *pro:* **በእፎ፡ ኢይትፈደይ፡ ወልድ፡ በኀጢአተ፡ አቡሁ፡** Hez. 18, 19; Luc. 23, 41. β) *vindictam sumere* vel *nancisci,* Gen. 4, 15. 24.

ፍዳ፡ subst., plerumque m., *retributio:* **ዓመተ፡ ፍዳ፡ ኵነኔሃ፡ ለጽዮን፡** Jes. 34, 8. a) *praemium, remuneratio:* **የዐስየከ፡ ፍጡነ፡ ፍዳ፡ ጽድቅከ፡** Job 8, 6. 22, 28; **ለምንት፡ ይፈድየኒ፡ ዘንተ፡ ፍዳ፡** 2 Reg. 19, 36; Luc. 14, 12. b) *poena, vindicta, ultio, judicium:* ἀνταπόδοσις, ἀνταπόδομα Ps. 27, 6. 90, 8; Sir. 14, 6; **ፍዳ፡ ኀጢአቶሙ፡ ይገብእ፡ ላዕለ፡ ርእሶሙ፡** 17, 23; Jes. 59, 18; **ዕለተ፡ ፍዳ፡** 61, 2. 63, 4; Jer. 28, 6; **ያገብእ፡ ለነ፡ ፍዳሃ፡** Gen. 50, 15; **ፍዳ፡ ደም፡ ንጹሕ፡ ይገብእ፡ ላዕሌክሙ፡** Jer. 33, 15; **በቀል፡ ወፍዳ፡** Hos. 9, 5; Col. 3, 24; Rom. 11, 9; ἐπαγωγαί, **ምሉእ፡ ፍዳሁ፡ ዲበ፡ ቤቱ፡** Sir. 23, 11. 10, 13; ἐκδίκησις, **ፍዳሆሙ፡ ለኃጥኣን፡ ዕፄ፡** Sir. 7, 17; **ዕለተ፡ ፍዳከ፡** 18, 24; Mich. 7, 4; ἐπισκοπή Jes. 10, 3; ἀντιμισϑία Rom. 1, 27; **ይረክቡ፡ ፍዳሆሙ፡** δίκην τίσουσι 2 Thess. 1, 9; κρίσις Luc. 11, 31 rom.; 1 Petr. 4, 17; num sit **ዘይትሐበየኒ፡ እምፍዳ፡ ምግባርየ፡ ዘግሩም፡ ጥቀ፡** Org.; **አመ፡ አኀዝዋ፡** (feminam) **ወአቅረብዋ፡ ለፍዳ፡** (judicio) Enc. Ter 5; (etiam Enc. Teq. 29, ubi Lud. significationem *meritum* statuit, significatio *poena* sc. merita sufficit). c) In Acc. et st. c. usurpatur loco praepositionis *pro,* ἀντί Ex. 21, 23. 24; nec non **ሀየንተ፡ ዘ፡ . . . ፍዳ፡** a poëta novatur *propterea quod,* ut: **ሀየንተ፡ ዘአፍቀርከሙ፡ ፍዳ፤** Enc. Teq. 9. — *Voc. Ae.:* **ፍዳ፡ ዘ፡ ብድራት፡**

ፈዳይ፡ et **ፈዳዪ፡** n. ag. 1) *solutor:* **ፈዳዬ፡ ዕዳ፡** Org. 2; *luens poenam* peccati: **ፈዳይሃ፡** vel **ፈዳዪሃ፡ ለዘቲ፡ ኀጢአት፡** Hen. 6, 3. 2) *retributor:* **መኑ፡ ውእቱ፡ ፈዳየ፡ ዐስብ፤ አኮኑ፡ እግዚ"፡** Did. 35.

ፍድየት፡ n. act. *retributio, remuneratio* Phlx. 3.

መፍዴ፡ (pro **መፍደይ፡**) subst. 1) instrumentum vel materia solutionis i. e. *pecunia, nummi,* Gen. 23, 16; aurum **እንበለ፡ ተምያን፡ መፍዴ፡** Enc. Genb. 16; **አልብየ፡ ምፍደየ፡** (sic Lud.!) **ለከ፡** „nihil tibi exsolvere possum“ Lud. e Ssal. Req. 2) *id quod retribuitur, praemium:* **አመ፡ ይነሥኡ፡ ረበሐ፡ መካልይ፡ መፍዴ፤ እለ፡ ይረብሑ፡ ወርቀሙ፡ በርዴ፡** Enc. Tachs. 3.

ምፍዳይ፡ subst. *id quo debitum dependitur,* ho. Procli in Cyr. f. 120 (Mansi IV. 581).

ፈድፈደ፡ quadrl. I [quod equidem non cum Ludolfo et cum Hupfeldio Exerc. Aeth. p. 27 ad فَدَّ et فَدْفَدَ *currere* (**ፈጠነ፡**), sed ad פוּץ, chald. פּוּשׁ, فضّ فاض (فضل) retulerim; de עדף autem vid. **ወደፈ፡**] 1) *augescere, crescere, multiplicari:* **ፈድፈዱ፡ ወበዝኁ፡ ጥቀ፡** Kuf. 46; **ከማሁ፡ ይፈደፍዱ፡** ibid.; **ኢይፈደፍዱ፡ እንከ፡** Hos. 4, 10; **ፈድፍዶ፡** *incrementum* Org. 2) *copiosiorem, uberiorem, pleniorem esse* vel *fieri, abundare, redundare, superabundare:* **ከመ፡ ኢትፈድፍድ፡ ኀጢአትየ፡** πλεονάσωσι Sir. 23, 3; Rom. 6, 1; 2 Thess. 1, 3; περισσεύειν Rom. 5, 15; 1 Thess. 4, 10; Matth. 13, 12; ὑπερπερισσεύειν Rom. 5, 20; ὑπερπλεονάζειν 1 Tim. 1, 14; seq. **እምነ፡** comparative: Matth. 5, 20. a) *numero superare, plures esse, excedere numerum:* **ፈድፈዱ፡ እምነ፡ . . .** πλείους ἐγένοντο ἤ . . . Jos. 10, 11; **ወኮነ፡ ኵሉ፡ መዋዕለ፡ ትንቢቱ፡ ፳ ዓመተ፡ ወዘይፈደፍድ፡** (*et quod excurrit* vel *et supra, et amplius*) Sx. Ter 15; **፱ ዓመት፡ ወዘይፈደፍድ፡** Sx. Sen. 20; seq. **እምነ፡** Num. 3, 48. 49; **ተወሰከ፡ ዘመኑ፡** (Hizkiae) **ወፈድፈደ፡ እምነ፡ ኍልቁ፡** Enc. Nah. 4. b) *redundare longitudine, longiorem esse,* Ex. 26, 12. c) *sufficere,* c. Acc. Inf.: **ኢፈድፈዱ፡ ነጺሐ፡** οὐχ ἡγνίσϑησαν ἱκανοί 2 Par. 30, 3. 3) *superiorem esse* vel *fieri* in re, *excellere, praecellere,* **ትፈደፍዲ፡** ὑπέρκεισαι Prov. 29, 47; c. **እምነ፡** compar.: Sap. 7, 29; Koh. 3, 19 var.; c. Acc. pers.: Gen. 41, 40; c. **በ፡** *in* re: Hen. 14, 16; 2 Cor.

8, 7; *vi superiorem esse:* **ቃለ፡ንጉሥ፡ጸንዐ፡ወፈድፈደ፡እምቃለ፡ኢዮአብ፡** 1 Par. 21, 4.

አፈድፈደ፡ II *adaugere, cumulare, amplificare, intendere*, 1 Thess. 3, 12; 4, 1 Platt; 1 Cor. 12, 23 Platt; Eph. 3, 20 Platt; **ረኪበነ፡ጥበበ፡ወአፈድፈድነ፡** προςϑέμενοι Job 32, 13; πλείονα ποιοῦσι Prov. 11, 24. 13, 11; **ጸመውኩ፡ለአፈድፍዶ፡ፍቅረ፡አውግስጦስ፡ለከ፡** Jsp. p. 338; Esth. 8, 13 apcr. a) seq. Acc. nominis abstracti vel Infinitivi: *magis facere* alqd i. e. Latine: *magis* seq. verbo fin.: **አፈድፈዱ፡ዓዲ፡ጸሊኦቶ፡** (magis etiam eum oderunt) Gen. 37, 8; 4 Esr. 8, 56; Koh. 2, 15; 3 Reg. 16, 25; Matth. 27, 23; Marc. 10, 48. 14, 31; Luc. 18, 39 rom.; **አፈድፈድኪ፡ዝሙተኪ፡** (magis fornicata es) Hez. 16, 15; Jer. 13, 27; **አፈድፈድኪ፡ኀጢአተኪ፡እምኔሆን፡** Hez. 16, 51; **ያፈደፍድ፡ጥበበ፡** σοφώτερος ἔσται Prov. 9, 9. α) *plus:* **ያፈደፍድ፡ሎሙ፡ውሂበ፡** Matth. 20, 10 rom. β) *diutius:* **አፈድፈደ፡ሐይወ፡ዲበ፡ምድር፡እምውሉደ፡ሰብእ፡** Kuf. 10. γ) *nimis, nimium:* **ኢታፈድፍድ፡ምስሌሁ፡ተናግሮ፡** Sir. 13, 11. b) plus habere rei alio i. e. *superare* alqm, *excellere* alqo in re, seq. **እምነ፡** pers.: **አላ፡አፈድፈደ፡እምኔሆሙ፡** 1 Par. 29, 25 vrs. alt.; c. **በ፡** rei, **አፈድፈደት፡በዝሙታ፡እምእኅታ፡** Hez. 23, 11; 2 Cor. 11, 23; c. Acc. rei et **ዲበ፡** pers.: **አፈድፈድኩ፡ጥበበ፡ዲበ፡ኵሉ፡** Koh. 1, 16; c. dupl. Acc.: Gen. 41, 40 var. c) **አፈድፍዶ፡እምዐቅም፡** *excedere* modum (ut in edendo, bibendo) F. M. 14, 4.

ተፈድፈደ፡ III, 1 *adaugeri, amplificari, provehi:* **ከመ፡ይትፈደፈድ፡ውስተ፡አእምሮ፡ወጥያቄ፡** Phlx. 143.

ፍድፉድ፡ part. *abundans, major, maximus, nimius, eximius, excellens:* Num. 13, 32; **ተአምሪከ፡ዘኍላቌሁ፡ፍድፉድ፡** Enc. Teq. 25; **እምብዙኅ፡ወእምነ፡ፍድፉድ፡ገድል፡** Enc. Tachs. 27; Spiritus S. est **ኢሕጹጽ፡ወኢፍድፉድ፡ኢንኩር፡ወኢብዑድ፡እምሀላዌ፡አብ፡ወወልድ፡** Athan. de Trin.; Lud. ex Matth. 23, 13 (quamquam scriptum est **ፍድፉድ፡**); **በትሕትና፡ፍድፉድ፡** F. M. 34, 8; etiam subst. *excellentia:* **እስከ፡አፈ፡ወርቅ፡ዮሐንስ፡ወደሰ፡ወንእዶ፤ ትሩፋቲሁ፡ነጺሮ፡ወኵሎ፡ፍድፉዶ፡** Enc. Tachs. 24.

ፈድፋድ፡ subst., m. et f., Pl. **ፈድፋዳት፡** I) a) *pars excedens* vel *redundans:* **ፈድፋዶሙ፡እምእሉ፡** Matth. 5, 37; **ፈድፋዳት፡** Num. 4, 26. b) *pars major* vel *plurima:* **ፈድፋዶንሰ፡እምእላ፡** Ps. 89, 11. c) *praestantia, excellentia:* **ምንት፡ፈድፋዶሙ፡እምኔነ፡** Hen. 102, 7; **ዛቲ፡በሕቲታ፡ፈድፋዶሙ፡** Herm. p. 8. II) Acc. **ፈድፋደ፡** usurpatur 1) pro Adv. a) *valde, admodum, multum, vehementer, magnopere:* σφόδρα Ps. 6, 3. 10. 45, 1; Sir. 11, 6; Jes. 47, 6. 52, 13. 64, 9. 12; Jer. 47, 12; Judith 8, 30; Act. 6, 7 al. crbr.; μεγάλως Phil. 4, 10; Tob. 14, 3; λίαν Tob. 9, 4; 1 Esr. 1, 28; Marc. 6, 51; Luc. 23, 8; 2 Tim. 4, 15; **ተከዘ፡ፈድፋደ፡** περίλυπος Luc. 18, 23. b) *abundanter, eximie, quam maxime* vel *vehementissime*, **እስመ፡ፈድፋደ፡መንፈስ፡ላዕሌሁ፡** Dan. 6, 3; **ጥቀ፡ፈድፋደ፡** vel **ፈድፋደ፡ጥቀ፡** Kuf. 25. 36; Judith 4, 2. 5, 18. 10, 7; Hez. 16, 13. 47, 10; Ps. 103, 2; Gen. 7, 19; Num. 14, 7. 32, 1; al.; **ዐቢየተ፡ፈድፋደ፡** σφόδρα σφόδρα Hez. 9, 9; περισσῶς **ፈድፋደ፡** Marc. 10, 26; Act. 26, 11; 2 Cor. 12, 15; 1 Thess. 3, 10. 5, 13. c) *magis*, seq. **እምነ፡** *quam:* Prov. 5, 4. 28, 23; Sir. 4, 10. 29, 11; Asc. Jes. 3, 8. 7, 31. 9, 21; 4 Esr. 2, 42. 12, 30; Koh. 12, 12; Gen. 19, 9. 29, 30; Hen. 61, 12; Matth. 5, 20. 18, 13; Luc. 12, 4; 1 Cor. 14, 18; vel sine **እምነ፡** seq.: 4 Esr. 10, 15; **ወፈርሀ፡እንከ፡ፈድፋደ፡** 1 Reg. 18, 29; Hebr. 7, 15. 13, 19; 1 Cor. 12, 24; 2 Cor. 2, 4; Marc. 5, 26. 15, 14; Luc. 18, 39 Platt; Matth. 23, 13 Platt; passim *eo magis* τόσῳ μᾶλλον, ut Sir. 11, 11. 13, 9. α) *amplius:* **ኢየሐዩ፡ፈድፋደ፡እም፻ወ፶ወ፳ዓመት፡** Kuf. 35; **ሀገር፡ዘሀለወ፡ውስቴታ፡ሰብእ፡ፈድፋደ፡እምዐሠርቱ፡ወክልኤቱ፡እልፍ፡** Jon. 4, 11. β) *multum, plus*, Luc. 3, 13. 12, 48. γ) *supra:* **ዘእም፳ክራማቲሁ፡ወፈድፋደ፡** Ex. 30, 14. δ) **እፎ፡ፈድፋደ፡** *quanto magis*, ut: **እፎ፡ፈድፋደ፡ኀዩል፡እግዚ"፡** πόσῳ δυνατώτερος Sap. 13, 4; Philem. 16 Platt; alia exempla vid. sub **እፎ፡** d) *nimis:* **ጻድቅ፡ወጠቢብ፡ፈድፋደ፡** Koh. 7, 16. e) **ወፈድፋደሰ፡** *maxime autem, inprimis, praesertim:* 2 Petr. 2, 10; Gal. 6, 10; 2 Cor. 1, 12; 1 Tim. 4, 10. 5, 17; Act. 20, 37. 25, 26; Hen. 25, 2; Clem. f. 96. 229; F. M. 17, 6 al. crebro. 2) pro Praedicato: *eximius, excellens, praestantior, major:* **እስመ፡ፈድፋደ፡ዋካሁ፡** Sir. 43, 11; **ፈድፋደ፡ዕበዩ፡** 43, 29; 45, 12; **ፈድፋደ፡ጥበቢከ፡እምንእስከ፡** 47, 14; 2 Reg. 11, 2. 14, 25; Matth. 9, 16; seq. **እምነ፡** 2 Reg. 1, 27; Asc. Jes. 7, 34; 1 Cor. 15, 19 al.

ፍድፋድ፡ subst. id. 1) *praestantia:* **ምንት፡ፍድፋዱ፡ለሰብእ፡** (v. **ፍድፋዴሁ፡**) Koh. 6, 12. 2) adv. **ፍድፋደ፡** *eximie, magis* Matth. 23, 13 rom.

ፍድፋዴ፡ subst. *excellentia, praestantia*, περισσεία Koh. 1, 3. 2, 11. 13. 3, 9. 5, 15; **ፍድፋዴ፡ክብሩ፡** ὑπεροχή Chr. ho. 5; **ፍድፋዴ፡መዋዕል፡**, **ፍድፋዴ፡አእምሮ፡** F. N. 4; **በእንተ፡ተበይኖ፡ፍድፋዴ፡ብሑታዊያን፡** Phlx. 3.

ፍድፍድና፡ subst. 1) *abundantia:* **ፍድፍድና፡ረባሑ፡** Phlx. 63; Lud. e Ssal. Req. 2) *praestantia, excellentia*, seq. **እምነ፡** Koh. 2, 13. 10, 10.

መፈድፍድ፡ subst. *pars major* vel *maxima:* **ወመፈድፍዶሙ፡ዐቀቡ፡** .... 1 Par. 12, 29.

ፈግዐ፡ I, 1 et 2 [فكه *valde laetus, jocosus fuit*, V *delectatus fuit;* אתפנק id.; etiam فنق פנק?] *in deliciis* vel *laute vivere, vitae voluptatibus* vel *jucunditatibus frui, luxuriari:* **ይብል፡እበልዕ፡ወእንከሰ፡እፈግዕ፡ወአእከልኩ፡** Sir. 11, 19; Ps. 48, 19; Luc. 16, 19. 25; Job 21, 13 var.; τρυφᾶν Jac. 5, 5; Herm. p. 58; **ጸግቡ፡ወሠብሑ፡ወፈግዑ፡በበረከትከ፡** 2 Esr. 19, 25; **ክልእ፡ይፈግዕ፡በንዋዩ፡** Sir. 14, 4; **ትፈግዕ፡በአዕጻዳተ፡ቀምሕከ፡** Hez. 28, 13; σπαταλᾶν 1 Tim. 5, 6; **ከረየ፡ጽጋብ፡ወፈግዐት፡በጽጋብ፡** Hez. 16, 49; **እለ፡ይፈግዑ፡ውስተ፡ምስካባቲሆሙ፡** Am. 6, 4; στρηνιᾶν Apoc. 18, 7; **በስታይ፡ወፈጊዕ፡** κραιπάλῃ καὶ μέϑῃ Luc. 21, 34; Did. 4; Clem. f. 254; **ይፌግዕ፡** (v. **ይፈግዕ፡**) **በጽጋብ፡** Sir. 34, 3; c. **በ፡** rei, qua quis fruitur: infans **ዘኢፈጸመ፡ሕይወቶ፡በላዕለ፡ምድር፡ወኢፈግዐ፡በሠናያት፡** Genz. f. 130; c. **ላዕለ፡** pers.: **ውእቱ፡ይነግሥ፡ሎሙ፡ወይፈግዕ፡** (v. **ወይትፌጋዕ፡**) **ላዕሌሆሙ፡** ἐντρυφήσει ἐν αὐτοῖς Hab. 1, 10; ὅταν καταστρηνιάσωσι τοῦ X. 1 Tim. 5, 11.

ተፈግዐ፡ III, 1 et 2 *deliciis* vel *voluptatibus deditum esse, in deliciis vivere, vitae jucunditatibus frui* vel *oblectari:* Ps. 72, 12; **እንዘ፡ይትፈግዑ፡** (v. **ይፌግዑ፡** et **ይፈግዑ፡**) Job 21, 13; Sir. 18, 32; **እምትደለው፡ወትትፈጋዕ፡በቤተ፡ባዕድ፡በንዋየ፡ነኪር፡** 29, 22; **ይትፌሥሑ፡ወይትሐሠዩ፡ወይትፌግዑ፡በተውኔት፡** Clem. f. 17; c. **በ፡** rei, qua quis fruitur: ንዑኬ፡ንትፈጋዕ፡በዘሀሎ፡ሠናያት፡ ἀπολαύσωμεν Sap. 2, 6; እለ፡ይትፈግዑ፡በብዕሎሙ፡ Kid. f. 41; ተፈግዑ፡ቦቶን፡ Phlx. 31; c. ላዕለ፡ pers.: ላዕለ፡መኑ፡ተፈጋዕክሙ፡ ἐν τίνι ἐνετρυφήσατε Jes. 57, 4 var.

አስተፈግዐ፡ IV, 1 et 2 *delicias* vel *voluptates comparare, afferre* alicui, c. Acc.: ዘያስተፌግዕ፡ (v. “ፈግዕ፡) ልበ፡ Sir. 19, 5.

ፍጉዕ፡ part. *voluptarius, libidini deditus*, Kid. f. 4.

ፍግዕ፡ subst., m. et f., *delectatio, oblectamentum, voluptas, vita delicata:* Cant. 7, 7; Koh. 4, 8. 8, 15; ሠሐቆሙ፡ፍግዐ፡ኀጢአት፡ ἐν σπατάλῃ ἁμαρτίας Sir. 27, 13; Jes. 57, 4 var.

ፍግዓ፡ subst. id., Hen. 14, 13; Koh. 2, 8; ፍግዓ፡ወኀጢአት፡ Sir. 27, 13 var.; ብሔረ፡ፍሥሐ፡ወፍግዓ፡ወተድላ፡ Clem. f. 275; ፍግዓሁ፡ለዝ፡ዓለም፡ከመ፡ጽላሎት፡የኀልፍ፡ f. 260.

ፍግዐት፡ n. act. *delectatio, voluptas*, Kedr f. 24.

ትፍግዕት፡ subst., Pl. ትፍግዕታት፡ *delectatio, oblectatio, voluptas, vitae jucunditas*, ዕፀወ፡ትፍግዕት፡ Hez. 31, 18; Herm. p. 57. 58; Kid. f. 16; ትፍግዕት፡ያማስን፡ሥጋ፡ወነፍሰ፡ኅቡረ፡ Chr. Ta. 29; Org. 3; አፍቅሮ፡ትፍግዕታት፡ Phlx. 44; ትፍግዕታተ፡ሕዋሳት፡ Phlx. 64; Chr. Ta. 29.

ፈገገ፡ [فغم فاغ فاخ فاح فاج, fortasse etiam פגל] „*graviter olere, gravem et ingratum odorem spirare*, qualis est nonnullorum pharmacorum“, Lud. e Mss. Colb.

ፍጉግ፡ part. *graviter olens, foetidus:* ጼና፡ጢስ፡ፍጉግ፡ Sap. 11, 19; Org.; አጼንዎ፡ጼና፡ፍጉግ፡ Fal. f. 55; ጢስ፡እሳተ፡ገሃነም፡ፍጉግ፡ወጽዩእ፡ Genz. f. 105; infernorum ጼና፡ሕሡም፡ወጽዩእ፡ወፍጉግ፡ጥቀ፡ f. 156; ቤተ፡ጽልመት፡ (carcer) ኀበ፡ሀሎ፡ጺአት፡ፍጉግ፡ Chr. Ta. 1; ቤተ፡ጽልመት፡ፍጉግ፡ Enc. Mag. 14. — *Voc. Ae.:* ፍጉግ፡ዘ፡የሚከረፍ፡; *aliud:* ዘ፡ግምዕ፡የሚከረፍሂ፡ይ፡

ፈጠረ፡ I, 1 [فَطَرَ *fidit* (פטר), *incepit, creavit*] Subj. ይፍጥር፡ 1) de Deo: *creare, formare*, κτίζειν, ποιεῖν, πλάσσειν, c. Acc.: ፈጠሮ፡ለሰብእ፡ Sap. 2, 23; Job 10, 8. 35, 10; በእንተ፡ፈጢሮትየ፡ኪያሆሙ፡ Gen. 6, 7; Deut. 4, 32; Jes. 43, 1; ዘእንበለ፡እፍጥርከ፡ Jer. 1, 5; Ps. 88, 46; እግዚ“፡ፈጠረኒ፡ (v. ወለደኒ፡) Prov. 8, 22; Sir. 24, 9; oculos Ps. 93, 9; draconem Ps. 103, 28; mundum, terram, mare, astra al.: Job 34, 13; Jes. 40, 28. 45, 12; Ps. 73, 17. 18. 94, 5; Eph. 3, 9; Col. 1, 16; ፍጥር፡ሎሙ፡መንፈሰ፡ርትዕ፡ Kuf. 1; Ps. 50, 11. 32, 15; አነ፡እፈጥር፡ሰላመ፡ Jes. 45, 7; እፈጥር፡እኩየ፡ላዕሌክሙ፡ Jer. 18, 11; ኢነጸርክምዎ፡ለዘፈጠሮ፡ቅድመ፡ Jes. 22, 11; c. በ፡ rei (*ex*) Did. 38 (vid. sub ነጠብጣብ፡); abs.: Marc. 13, 19. 2) de hominibus: *ex animo suo producere, excogitare*, ዘፈጠረ፡እምልቡ፡ 3 Reg. 12, 33; ሰብእ፡እምርእሶሙ፡ፈጠርዋ፡ለኀጢአት፡ Hen. 98, 4. a) *fingere, ementiri, comminisci, fabricari:* ነገረ፡እበድ፡ይፈጥሩ፡ Tit. 3, 9; 1 Tim. 1, 4. 5, 13; 2 Petr. 2, 3; Hen. 104, 10; 4 Reg. 17, 9; ትፈጥር፡እምልብከ፡ ψεύδη 2 Esr. 16, 8; Jer. 14, 14; Dan. 2, 9. b) *machinari, moliri:* ተዐቀብ፡እምእኩይ፡እስመ፡እኩየ፡ይፈጥር፡ Sir. 11, 33; Ps. 93, 20. 3) *notas* vel *literas* magicas *incidere:* ኢትፍጥሩ፡ለክሙ፡ፈጠራ፡ Lev. 19, 28.

ተፈጥረ፡ III, 1 *creari*, Kuf. 3; Ex. 9, 18; Lev. 18, 27; Hez. 28, 14; ይከውኑ፡ከመ፡ዘኢተፈጥሩ፡ Jes. 41, 11; Asc. Jes. 4, 18; Ps. 32, 9; Koh. 8, 9; እምአመ፡ተፈጥረ፡ሰብእ፡ዲበ፡ምድር፡ Job 20, 4; Sap. 2, 2; ዘእንበለ፡ይትፈጠር፡ዓለም፡ Sir. 42, 21; 4 Esr. 8, 6. 9, 25; Jac. 3, 9; 2 Petr. 3, 5; Hebr. 4, 13. 11, 3; Apoc. 4, 11; ተፈጢርየ፡ Job 10, 19; 4 Esr. 8, 69. 9, 21; ቦኑ፡ቀደምከ፡ተፈጥሮ፡ Job 15, 7; Koh. 6, 8; ኢተፈጥሮ፡ 4, 3; c. እምነ፡ materiae: ኵሉ፡እምነ፡ምድር፡ተፈጥረ፡ Sir. 41, 10. a) *generari, gigni, natura fieri:* ተፈጠርኩ፡ውስተ፡ከርሥ፡ ἐγενόμην Job 31, 15; ዘተኀጽወ፡በግብር፡ወተፈጥረ፡ምዉተ፡ኀፍረተ፡ዚአሁ፡ F. M. 33, 1; ዕጼ፡ኢተፈጥረ፡በላዕሌሁ፡ Ex. 16, 24. b) *fieri* (inde ab initio rerum vel a creatore): እስመ፡ትእዛዝ፡ሕግ፡ተፈጥረ፡ሞተ፡ትሙት፡ (ἀπ᾽ αἰῶνος) Sir. 14, 17; ሰንበት፡ተፈጥረት፡በእንተ፡ሰብእ፡ Marc. 2, 27.

ፍጡር፡ part. *creatus:* አርዮስ፡ይቤ፡ወልድ፡ፍጡር፡ውእቱ፡ F. N. ab init.; M. M. f. 1; መቅዶንዮስ፡ተአመነ፡ከመ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ፍጡር፡ F. M. 25, 1; Org. 3; ፍጡራን፡ ibid.

ፍጥረት፡ n. act. et subst., f. et m., Pl. ፍጥረታት፡ 1) *creatio, principium, primordia* rerum, Kuf. 2; ፍጥረት፡ሐዳስ፡ Kuf. 1. 4; እምፍጥረተ፡ዓለም፡ Rom. 1, 20; 2 Petr. 3, 4; ἀπ᾽ αἰῶνος Jes. 46, 9. 51, 9. 64, 4; Sir. 44, 2; πρὸ χρόνων αἰωνίων Tit. 1, 2; ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς Jes. 41, 4; ἔκπαλαι 2 Petr. 2, 3; ἐξ ἀρχῆς Sir. 39, 32; እምፍጥረት፡ ἀπ᾽ ἀρχῆς Jes. 43, 10; Marc. 10, 6; እለ፡እምፍጥረት፡ αἰώνιοι Ps. 23, 7. 9. 2) *res creata, creatura* vel *creaturae:* ποίημα Koh. 8, 9. 12, 14; ποιήματα 1, 14, κτίσις Marc. 16, 15; Gal. 6, 15; κτίσματα Jac. 1, 18; ለቀደምት፡ፍጥረትከ፡ Sir. 36, 20; አዳም፡ቀዳሚ፡ፍጥረት፡ Lit. 171, 4; ዘይእኅዝ፡ኵሎ፡ፍጥረታተ፡ (v. ፍጥረተ፡) τὰ πάντα Sap. 1, 7; እግዚ“፡ገባሬ፡ኵሉ፡ፍጥረታት፡ H. A.; Enc. Mij. 26 (vid. sub ኰሰየ፡). 3) *natura:* φύσις Jac. 3, 7; 1 Cor. 11, 14; ማይ፡ኀብአ፡ፍጥረተ፡ህላዌሁ፡ Sap. 19, 19; Hen. 89, 26; Rom. 1, 26. 11, 21. 24; በፍጥረት፡ Hom. Mar.; በሕገ፡ፍጥረት፡ Lit. 171, 3; ገብረ፡ሎሙ፡ፍጥረተ፡ሐዳሰ፡ከመ፡ኢየአብሱ፡በኵሉ፡ፍጥረቶሙ፡ Kuf. 5; ፍጥረተ፡ልብኪ፡ πλάσμα Judith 8, 29; Ps. 102, 13; Jac. 1, 23; ኢመፍትው፡ለነ፡ንላጺ፡ጽሕመነ፡ወኢንወልጥ፡ፍጥረተ፡ብእሲ፡ውስተ፡ክልእ፡ግዕዝ፡ Did. 1; hominis ፍጥረት፡እንስሳዊ፡ Phlx. 102; ዘውፁእ፡እምፍጥረት፡ (alienus a natura vel naturae repugnans) Kedr f. 62; ኀጢአተ፡ፍጥረት፡ (opp. eo, quod naturae repugnat) F. M. 11, 2; ዘ፩ፍጥረቱ፡ Did. 25 (vid. sub ፌንክስ፡). a) de Christi naturis: ክልኤ፡ፍጥረት፡ M. M. f. 385. b) *elementa* rerum, στοιχεῖα 2 Petr. 3, 10. 4) *origo, ortus, nativitas:* ወይእቲ፡ገቦ፡ፍጥረታ፡ለብእሲት፡ Kuf. p. 11; ምድረ፡ፍጥረቶሙ፡ p. 15. 19; ልሳነ፡ፍጥረት፡ p. 51; እምትካታ፡ወእምፍጥረታ፡ 2 Esr. 4, 15; እምፍጥረትየ፡ ἀπὸ προγόνων 2 Tim. 1, 3; (መጽሐፍ፡)ዘፍጥረት፡ Genesis (liber) Can. Ap. 55 (aliâs ዘልደት፡). 5) *generatio, genus, familia*, γένεσις, γενέσεις Num. 3, 1; Gen. 6, 9; γενεά Gen. 43, 7; ፍጥረት፡ኅሩያን፡ γένος 1 Petr. 2, 9 Platt. a) etiam rerum: ፍጥረታተ፡ሕምዝ፡ (genera veneni varia) Lit. 169, 1. b) ዘእምነ፡ፍጥረቱ፡ αὐτόχθων *indigena*, Jos. 8, 35; Lev. 16, 29. 17, 15. 19, 34; plenius: ዘእምነ፡ፍጥረቱ፡ውስተ፡(እስራኤል፡) Lev. 23, 42. 6) *res commenticia, commentum:* ይፈጥሩ፡ፍጥረተ፡ዐቢያተ፡ Hen. 104, 10.

ፈጣሪ፡ n. ag. 1) *creator, conditor, auctor*, sc. Deus 1 Petr. 4, 19; 4 Esr. 8, 69; Koh. 12, 1; Kuf. 22; Job 20, 29 (ἐπίσκοπος); **ፈጣሪሁ፡** Sir. 4, 6; **ፈጣሪየ፡** 24, 8; Jes. 27, 11; **ፈጣሬ፡ሰማይ፡ወምድር፡** Judith 13, 18; Kuf. 7; **ፈጣሬ፡ኵሉ፡** Job 8, 3; Sir. 24, 8; Kuf. 17; Rom. 1, 25; κύριος et ϑεός *Deus* Ex. 15, 25 seq. (vid. annot. ad h. l.). 2) *commentor, fictor:* **ፈጣሬ፡ነገር፡** Kid. f. 24.

ፈጠራ፡ subst. 1) *notae* vel *literae incisae, characteres magici, figurae superstitiosae:* γράμματα στικτά Lev. 19, 28; στοιχεῖα Gal. 4, 9; **ዘይገብር፡ፈጠራ፡ውስተ፡ሥጋሁ፡** Clem. f. 162; **መተርጕመ፡ፈጠራ፡** F. N. 11, 3. 2) *res ficta* vel *commenticia, commentum:* **ኅልዮ፡ውስተ፡ፈጠራሁ፡ለጣዖት፡** ἐπίνοια εἰδώλων Sap. 14, 12; **ይሜህሩ፡ፈጠራ፡ዘእምጕሥዐተ፡ልበሙ፡** M. M. f. 184. 232; **ማኒ፡** (Manes) **ወዘይመስልዎ፡እምሰብእ፡ፈጠራ፡ዕልዋን፡ሃይማኖት፡** F. N. in prol.

ፍጡራዊ፡ adj. rel. *ad res creatas pertinens,* **አፍቅሮ፡እግዚ"፡** (amare Deum) **ይኄይስ፡እምአፍቅሮ፡ፍጡራዊያን፡** Phlx. 3.

ፍጥረታዊ፡ adj. rel. *naturalis:* F. N. 24, 2; Phlx. 3; **ሕማማት፡ፍጥረታዊያት፡** Phlx. 11. 102; **ደዌ፡ሥጋ፡ፍጥረታዊት፡** Gad. Kar.; **ማሰነት፡ማስኖ፡ፍጥረታዌ፡** F. N. 27.

ምፍጣር፡ subst. *locus ubi fit, gignitur* alqd: **ምፍጣረ፡ጸቃውዕ፡** (sc. „cellulae apium, in quibus mel generant“) Lud. ex Org. 5.

ፈጠነ፡ I, 1 [amh. id., coll. فَدَّ فَدْفَدَ *currere;* وَفَضَ *currere, properare*] *celerem, citum, velocem, properum esse:* **ይፈጥን፡** (v. **ያፈጥን፡**) **መብረቅ፡በፈቃዱ፡** Sir. 43, 13; **ፈጠነት፡** (v. **አፍጠነት፡**) **ጥቀ፡** Jer. 31, 16; **በቃሉ፡ይፈጥን፡ሑረቱ፡** Sir. 43, 5; **ሑሰታ፡ለጥበብ፡ይፈጥን፡እምኵሉ፡ሑሰት፡** κινητικώτερον Sap. 7, 24.

አፍጠነ፡ II, 1 1) *celerare, festinare, properare:* **ከመ፡ያፍጥን፡ዘያነብብ፡** Hab. 2, 2; Jer. 31, 16 var.; seq. verbo finito sive asyndeto: 1 Reg. 20, 38; Luc. 15, 22 rom.; 19, 5; sive copula **ወ፡** annexo: **ያፍጥን፡ወይሩጽ፡ምግባሩ፡** Jes. 5, 19 var.; Gen. 18, 6; 1 Reg. 25, 18; seq. Acc. Inf.: Luc. 19, 6; Gen. 18, 7. 45, 13; Ps. 69, 1; **አፍጠነ፡ውሂቦታ፡ቀብአ፡** Esth. 2, 9; **እመ፡ኢያፍጠነ፡ተዐቅቦ፡በፍርሀተ፡እግዚ"፡** Sir. 27, 3; **ያፈጥን፡ክዒወ፡ደም፡** 28, 11; Judith 10, 15. 13, 12; vel seq. **ለ፡** c. Inf.: **እገሪሆሙ፡ያፈጥና፡ለክዒወ፡ደም፡** Prov. 1, 16; Jes. 59, 7; **ዘአፍጠነ፡እዴሁ፡ለዘቢጥ፡** Kedr 79; nonnumquam Latine *cito, mox* vertere licet: **አፍጠኑ፡ረሲዐ፡** (cito obliti sunt) Ps. 105, 14; Kuf. 26; Gen. 27, 20; Ex. 2, 18. 2) *accelerare, maturare,* c. Acc.: **አፍጥና፡ለዕለቶሙ፡** Sir. 33, 10; **አፍጥኑ፡ሥጣዌ፡** („maturate responsionem“) Greg. Lud.

ተፋጠነ፡ III, 3 ut videtur, *urgere* alqm: **ኢይትፋጠነኒ፡** 2 Cor. 12, 14 Platt.

አስተፋጠነ፡ IV, 3 (raro **አስተፈጠነ፡**) 1) *festinationem adhibere* (ſich beeilen), *festinare, properare,* Ps. 15, 3; **አስተፋጠኑ፡ወአግሐሡ፡** Judith 13, 1; 4 Reg. 9, 13; c. Acc. Inf.: **አስተፋጥኑ፡ገቢረ፡ሠናይ፡** Clem. f. 262. 267; **ይደልወነ፡ናስተፋጥን፡ንሢአታ፡**(**ለጥምቀት፡**) F. M. 27, 1; **ኢናስተፋጥን፡ሰቲየ፡ወይን፡** Lud. ex Hom. Greg.; seq. Subj. verbi: 2 Tim. 4, 9; seq. **ከመ፡** c. Subj.: 4 Esr. 14, 14; Hebr. 4, 11; 2 Tim. 2, 15; Judae 3. 2) *accelerare, urgere:* **እለ፡ይቀውሙ፡ወያገብሩ፡ወያስተፋጥኑ፡ግብረ፡እግዚ"፡** 1 Par. 23, 4. 3) *festinando deprehendere* vel *opprimere* alqm (ereilen): **እግዚ"፡አስተፋጠኖ፡በሞት፡ለገባሬ፡ዝንቱ፡ግብር፡ዘእንበለ፡ይብጻሕ፡ጊዜሁ፡** F. M. 11, 2.

ፍጡን፡ part. 1) *citus, velox, properus, festinans:* **ኵሉ፡ፍጡን፡በኀበ፡እግዚ"፡ለእንተ፡ምዕር፡** ταχινά Sir. 18, 26; Sap. 13, 2 in Abb. LV; **መልአክ፡ዘፍጡን፡ረድኤቱ፡** Sx. Sen. 4; **ፍጡን፡ለሰሚዕ፡** Jac. 1, 19; **ፍጡነ፡መዐት፡** velox ad iram, II Can. Nic. 31. 2) *festinatus:* **ኢይኩን፡በአትከ፡ጕንዱየ፡ወፀአትከ፡ፍጡነ፡** Clem. f. 175. 3) Adv. a) **በፍጡን፡** *cito, mox, confestim:* Koh. 8, 11 var.; Sx. Haml. 15; F. N. 30; **በፍጡን፡አው፡በዕድሜ፡** F. N. 33, 7. b) **ፍጡነ፡** *propere, festinanter, celeriter, cito, mox:* Gen. 24, 18. 20. 46. 41, 32. 45, 9; Ex. 12, 33. 32, 8; Deut. 7, 4. 9, 3. 12. 29, 20; Jud. 2, 23; Ps. 2, 13; Sir. 20, 18. 21, 5. 43, 22. 48, 20; Jes. 5, 19. 26. 8, 3. 49, 17. 58, 8; Jer. 27, 44. 29, 20; Dan. 2, 35. 3, 24; Judith 12, 14; 1 Esr. 4, 34; 2 Esr. 4, 23; Luc. 14, 21. 16, 6. 18, 8; Joh. 11, 31; Act. 17, 15; Rom. 16, 20; 2 Tim. 4, 9; 2 Thess. 2, 2 al. α) *praepropere,* 1 Tim. 5, 22; **ዘፍጡነ፡የአምን፡** Sir. 19, 4. β) *confestim,* Deut. 7, 22. 9, 12; Jud. 2, 23; Prov. 13, 23.

ፈጢን፡ adj., f. **ፈጣን፡** (sic quidem Lud., quamquam nonnisi **ፈጣን፡** exemplis probatum est) *citus, maturus, repentinus:* **እምዝኩ፡ሞት፡ፈጣን፡** Lud. Comm. p. 45 n. 53 (ex Epist. Gregorii); **ፀአቱ፡ፈጣን፡** Lud. e Mss. Colb.

ፍጥነት፡ n. act. *velocitas, festinatio,* Chr. Ta. 22.

መፍጠኒ፡ part. c. term. adj.: 1) *properans, festinans:* **መፍጠኔ፡መዐት፡** F. M. 21, 3. 2) *maturus, repentinus:* **ሞት፡ብዙኅ፡ወመፍጠኒ፡** Kid. f. 39.

መስተፋጥኒ፡ et **መስተፋጣኒ፡** part. c. term. adj., *properans, festinans:* **አእጋር፡መስተፋጣኒት፡ትምሁ፡ወትፀራዕ፡ወአዕይንት፡ነጻሪት፡ተዐውር፡** Genz. f. 88; **ወምስለ፡ኵሉ፡ሩጻቱ፡መስተፋጥኒ፡** Gad. T. H; **በመስተፋጥኒት፡መልእክት፡** Enc. Teq. 9.

ፋጽ፡ *sibilus* vid. sub **ፈጻየ፡**

ፈጽሐ፡ I, 1 [פָּצַח فَضَحَ *rupit, fregit,* فَطَحَ *dolavit, percussit;* amh. **ፈጫ፡** et **ፈጬ፡** *comminuere, contundere*] 1) malleo *contundere, diffringere:* **እንተ፡ትፈጽሐ፡ለኵሉ፡ምድር፡** σφυρὰ Jer. 27, 23. 2) *findere, caedere, excidere,* lapides: **መፍጽሕ፡ዘይፈጽሕ፡ኰኵሐ፡** πέλυξ κόπτων πέτραν Jer. 23, 29; **ለብርት፡ከመ፡እብን፡ይፈጽሕዎ፡** λατομεῖται Job 28, 2; **ኢትንድቆሙ፡ፈጺሐከ፡** Ex. 20, 25; Herm. p. 9. 12; *scalpro polire,* Lud. auct. Greg.

ተፈጽሐ፡ III, 1 (*findi*) *caedi, excidi:* **ኰኵሕ፡ኢይትፈጻሕ፡በጕድብ፡ወበማሕጼ፡ከመ፡ዕፀው፡** M. M. f. 209; **በከመ፡እብን፡አድማስ፡ዘኢይትፈጻሕ፡** τὰ ἀδαμάντινα σώματα οὐ πλήττεται Chr. Ta. 22.

መፍጽሕ፡, rarius **መፍጽሕት፡**, subst., Pl. **መፋጽሕት፡**, *malleus,* in specie *malleus acutus lapicidarum, instrumentum dolatorium, securis:* σφῦρα, **ብርዐ፡ይመስሎ፡መፍጽሕ፡** (v. **መፍጽሕት፡**, v. **መፋጽሕት፡**) Job 41, 20; **በመፍጽሐ፡ኅጺን፡ዐጽመ፡እገሪሁ፡ቀጥቀጡ፡** (sec. Lud. **በመስፍሐ፡**) Enc. Nah. 25; 3 Reg. 6, 11; λαξευτήριον Ps. 73, 7; **ነገርየ፡ከመ፡መፍጽሕ፡** πέλυξ Jer. 23, 29; **መፍጽሕ፡ስሑል፡** Lud. e Mss. Colb. — (Lud. statuit: 1) *cuneus* findendis lignis. 2) *scalprum fabrile*). — *Voc. Ae.:* **መፍጽሕ፡ዘ፡በርተቃቃን፡ውሻልሂ፡ወምህሮሂ፡ይ፡**; *aliud:* **ብ፡ድጅኖ፡**

ፈጸመ፡ vel **ፈፀመ፡** I, 2 [quod cum פצם فصم componere (Ges. thes. p. 1119) et *abrumpere* i. e. *finire* interpretari solent, at significatus primus in *referciendo* et *implendo* fuisse videtur, coll. فعم (فرم) et ፈፀመ፡ — Stirpem I, 1 sc. ፈጽመ፡ Marc. 4, 29 et ይፈጽም፡ Rom. 5, 3 exhibet quidem Platt in sua N. T. editione, at lectiones pravae videntur] 1) *implere, replere*, c. Acc. rei: ፈጸመ፡ ሎሙ፡ ሙሴ፡ እደዊሆሙ፡ ἐπλήρωσε Sir. 45, 15; τελειοῦν Ex. 29, 9. 29. 35; Lev. 16, 32; መኑ፡ ዘያጠብዕ፡ ይፈጽም፡ እደዊሁ፡ πληρῶσαι 1 Par. 29, 5; ፈጽሙ፡ መስፈርተ፡ Matth. 23, 32; c. dupl. Acc.: ዘንተ፡ (ግበ፡) ፈጸመ፡ ቀቱላነ፡ Jer. 48, 9. a) *complere, explere, implere*, numerum Ex. 23, 26; Jes. 65, 20; tempus i. e. *ad finem peragere*, vid. sub n. 3; defectum, ἀναπληροῦν 1 Cor. 16, 17; verba alcjs 3 Reg. 1, 14; legem Matth. 5, 17; Gal. 5, 14. b) *explere, implere, satisfacere*: ስእለተ፡ Ps. 19, 6; መፍቅደ፡ Phil. 4, 19; ወይፌጽሙ፡ መዐትየ፡ πληρῶσαι Jes. 13, 3; ጻሕቀ፡ Enc. Ter 21; ይፌጽሙ፡ ሕገ፡ ሥጋ፡ (honeste de exoneratione alvi) Sx. Nah. 14. c) omisso Acc.: *plenum modum assequi*, ut: እስከ፡ ይፌጽም፡ በዕድሜሁ፡ „donec ad plenam aetatem perveniret“ Org. 4. d) *implere* promissum, vaticinium, 3 Reg. 8, 15. 24. 2) *peragere, perficere* (vollbringen, vollführen): ነበብክሙ፡ በአፉክሙ፡ ወፈጸምክሙ፡ በእደዊክሙ፡ Jer. 51, 25; ፈጸመ፡ እግዚ“፡ መዐቶ፡ Thren. 4, 11. 2, 17; Hen. 5, 3; Mich. 2, 1; እለ፡ ይፌጽሙ፡ ኃጣውአ፡ Prov. 1, 19; ይፌጽም፡ እከየ፡ Koh. 9, 3 (at lectio corrupta videtur); Gen. 49, 5; Matth. 3, 15. 19, 12; 2 Cor. 10, 6; Gal. 6, 2; Jac. 2, 8; 2 Tim. 4, 5; 2 Thess. 1, 11 al. 3) *consummare, finire, absolvere, ad finem perducere* (vollenden): ብዙኀ፡ ንነግር፡ ወኢንክል፡ ፈጽሞቶ፡ Sir. 43, 27; እደዊሁ፡ ይፌጽማሁ፡ Zach. 4, 9; Sir. 38, 30; pensum Ex. 5, 14; ፈጸመት፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ ነገረ፡ Judith 10, 1; Deut. 31, 24; Hen. 41, 7; Matth. 7, 28. 13, 53. 19, 1; Luc. 12, 50; Joh. 4, 54. 5, 36; Act. 20, 24; 2 Tim. 4, 7; Apoc. 11, 7; Enc. Teq. 28, al. crebro; tempus, dies al.: ወፈጺማ፡ እላንተ፡ መዋዕለ፡ Kuf. 3. 10; Gen. 29, 27. 28; ፈጺሞሙ፡ መዋዕሊሆሙ፡ Job 21, 13. 36, 11; Sir. 26, 2; Hen. 5, 9. a) *finem facere* rei agendae, *desinere, perfecte, prorsus, omnino* facere alqd: seq. Acc. Inf., ut: ሶበ፡ ፈጸምከ፡ አንጽሖ፡ Hez. 43, 23; ወፈጸመ፡ መጥኖ፡ ቤተ፡ 42, 15; Gen. 2, 2; Num. 7, 1; Lev. 16, 20; Jud. 3, 18; 3 Reg. 8, 1; ወእምዝ፡ ፈጺሞ፡ እግዚ“፡ ዘንተ፡ ኵሎ፡ ገቢረ፡ Jes. 10, 12; ፈጸመ፡ ቀቲሎትየ፡ Job 6, 9; Luc. 4, 13; Rom. 9, 31. 10, 5. 13, 8; vel seq. እንዘ፡, ut: ፈጺሞ፡ እንዘ፡ ይትናገር፡ ምስሌሁ፡ Kuf. 15. 36; Hen. 81, 10; ፈጸመ፡ እንዘ፡ ይጼሊ፡ 2 Par. 7, 1. b) *ad perfectionem ducere, perfectum reddere* alqd: ዘብዙኀ፡ እከየ፡ ይገብር፡ ይፌጽም፡ እከየ፡ τελεσιουργεῖ Prov. 19, 7; Phil. 2, 2. c) abs.: *finem facere* vel *capere*, Luc. 13, 23; 4 Esr. 5, 30.

አፈጸመ፡ II, 2 *in perficienda* vel *absolvenda* re *juvare* alqm, c. Acc. pers. vel rei, vel dupl. Acc.: ለአፈጽሞተ፡ ምግባራት፡ F. N. 45; ስብሐት፡ ለእግዚ“፡ ዘአፈጸመኒ፡ ዘወጠንኩ፡ በጸጋሁ፡ ፍድፉድ፡ H. A. in subscr.

ተፈጸመ፡ III, 2 (passim III, 1) 1) *impleri*, a) *plenum fieri*, de luna Hen. 78, 11. 13. b) *compleri, completum esse*: ኢተፈጸመ፡ ኃጢአቶሙ፡ እስከ፡ ይእዜ፡ Kuf. 14; Gen. 15, 16; 1 Thess. 2, 16. c) de vaticiniis: Asc. Jes. 11, 38; Matth. 1, 22. 2, 15. 17. 23. 4, 14. 8, 17. 12, 17 al.; Luc. 22, 37; Lud. Comm. hist. p. 302 n. 4. 2) *peragi, perfici*: Hen. 10, 12. 16, 1; si adfuissem እምኢተፈጸመ፡ ሎሙ፡ ዝ፡ Jsp. p. 388; Jac. 1, 15; Luc. 22, 37; ለእመ፡ ኢተፈጸመ፡ (zu Stand kommt) ከዊነ፡ መርዓ፡ F. N. 24, 3. 32, 1. 3) *consummari, absolvi, finiri, ad finem perduci*: Gen. 2, 1. 6, 16; Kuf. 2; ወተፈጸመ፡ ቤቱ፡ 1 Esr. 7, 5; 2 Esr. 5, 16; ወእምዝ፡ ተፈጺሞ፡ በዓል፡ Tob. 10, 7; Hen. 25, 4; Joh. 19, 28. 30; Matth. 10, 23; in specie de tempore: Kuf. 3. 19; Lev. 25, 30; Deut. 34, 8; Tob. 10, 7; ተፈጺሞ፡ መዋዕል፡ Dan. 1, 18; Job 1, 5; Luc. 2, 21. 4, 2; Act. 7, 23; Apoc. 20, 3. 5. a) *finem habere* vel *capere, desinere*: ኢተፈጸመ፡ ሣህሉ፡ Thren. 3, 22; 1 Cor. 13, 8; ዘኢይትፌጸም፡ *infinitus*, Lit. Cyr. b) *consumi, absumi*: ተፈጸመ፡ ማይ፡ እምዝቃ፡ Kuf. 17; 3 Reg. 14, 10; Hen. 19, 1. c) *suprema obire*, de animatis: Apoc. 6, 11; ex aëre decidit ወተፈጸመ፡ ሶቤሃ፡ ወሞተ፡ Clem. f. 254. d) liber *explicit*, ut: ተፈጸመ፡ በዝየ፡ ጥበቢሁ፡ ለኢያሱ፡ ወልደ፡ ሲራክ፡ Sir. in subscr.; Asc. Jes. ed. Laur. p. 78; Psalt. ed. Lud. p. 318; Herm. p. 108, al. creberrime. e) *transigi, dirimi*, de controversiis: ኵሉ፡ ጋእዝ፡ ዘትከውን፡ ማእከሌሆሙ፡ ትትፌጸም፡ በመሐላ፡ F. N. 43, 5. f) *ad perfectionem perduci, perfectum fieri*: Joh. 3, 29; Luc. 22, 16; 1 Joh. 4, 17. g) τελεῖσθαι *initiari* ab interpretibus vix intellectum ተፈጸመ፡ versum est Num. 25, 3; Ps. 105, 28 (quamquam videre licet sub ፈጸመ፡ n. 1 phrasin *implere manus* i. e. *initiare*).

ፍጹም፡ part. 1) *impletus, plenus*: Lev. 4, 5; Num. 3, 3; ሥርናይ፡ ፍጹም፡ πλήρης Marc. 4, 28; ወርኀ፡ ፍጹመ፡ ብርሃን፡ Abush. 13. a) *plenus*, de tempore, vid. infra sub n. 2, e. b) ፍጹመ፡ መዋዕል፡ plenus dierum i. e. *qui* vitae suae tempus *explevit* Kuf. 22. c) *expletus*: Rom. 13, 10. 2) *perfectus, absolutus, plenus*: a) *ad finem perductus, consummatus*: Luc. 2, 42; ወገብረ፡ ፍጹመ፡ ኪራም፡ ኵሎ፡ ቅኔ፡ (v. ፈጸመ፡) 2 Par. 4, 11; Hebr. 12, 23. b) (vollkommen) τέλειος Ps. 138, 21; ፍጹመ፡ ግብረ፡ ይገብር፡ እግዚ“፡ ምስሌከ፡ Judith 11, 6; πλήρης Ruth 2, 12; ከመ፡ ፍጽምተ፡ ትኩን፡ በረከትከ፡ Sir. 7, 32; እስመ፡ ፍጹም፡ ውእቱ፡ ላሕይኪ፡ Hez. 16, 14; ብእሲ፡ ዘሠናይ፡ ራእዩ፡ ኀያል፡ ወጽኑዕ፡ ወፍጹም፡ በራእይ፡ Clem. f. 9; ቀላይ፡ ፍጹም፡ Hen. 21, 7; ፍት፡ ፍጹም፡ Jac. 1, 17; ለእመ፡ ነስሐ፡ ንስሓ፡ ፍጽምተ፡ F. M. 6, 13. α) scientia et arte: ኬንያ፡ ፍጹም፡ 3 Reg. 7, 2; ፍጹማን፡ ወምሁራን፡ (Meiſter und Lehrlinge) 1 Par. 25, 8. β) ethice: Cant. 5, 2; ፍጹም፡ በጽድቁ፡ Kuf. 10; ፍጹም፡ በኵሉ፡ ምግባራቲሁ፡ ምስለ፡ እግዚ“፡ Kuf. 23; ፍጹም፡ በሃይማኖት፡ Herm. p. 48; ኖኅ፡ ተረክበ፡ ፍጹመ፡ ጻድቀ፡ (v. ጽድቅ፡) Sir. 44, 17; ፍጹም፡ Kuf. 15; Gen. 6, 9; 4 Esr. 1, 36; Sap. 9, 6; Matth. 5, 48. 19, 21; Col. 1, 28; 4, 12; Jac. 1, 4. 3, 2; Rom. 12, 2; ሥርዐተ፡ ኄራን፡ ወሥርዐተ፡ ፍጹማን፡ Phlx. 1; in malam partem: ፍጹማን፡ አበሳ፡ Hen. 22, 13. c) *maturus*, de fetu: ብእሲት፡ ዘቀተለት፡ ሕፃነ፡ ፍጹመ፡ ዘወለደት፡ Kedr f. 78. d) *sanus, labis expers*: ዕፀው፡ ፍጹም፡ Kuf. p. 77; በግዕ፡ ፍጹም፡ Ex. 12, 5. e) *integer, plenus, totus*: ፈለሰ፡ ፍጹመ፡ ፍልሰተ፡ Jer. 13, 19 var.; ይነጽሕ፡ ንጽሐ፡ ፍጹመ፡ Prov. 25, 4; Deut. 31, 30; በልብ፡ ፍጹም፡ 1 Par. 28, 9; Joh. 15, 11; 1 Joh. 1, 4. 2, 5; in specie de temporis spatiis: Ps. 72, 10; Jos. 10, 13; ዓመት፡ ፍጹም፡ Kuf. 6; ፲ ዓመት፡ ፍጽምት፡ Clem. f. 250; ዓመተ፡ ፍጹመ፡ F. M. 6, 14. f) *solidus* vel *probus*, de metallis: ወርቅ፡ ፍጹም፡ 3 Reg. 6, 19; ብሩር፡ ፍጹም፡ Kuf. 19. g) *germanus*: አኀው፡ ፍጹማን፡ F. N. 42, 6. 3) Accipitur pro subst.: *perfectio*, Phlx. 88; ትሕትና፡ ውእቱ፡ ፍጹመ፡ ጽድቅ፡ Phlx. 152. 4) Adv. ፍጹመ፡ a) *plene, perfecte*: ኢተከሥተ፡ ሕግ፡

ፍጹመ፡ Kuf. 33; 4 Esr. 12, 13; 1 Thess. 5, 23; ይትጋደል፡ ፍጹመ፡ Enc. Hed. 13; „exacte“ Lud. ex Enc. Mag. 27. b) *prorsus, plane*, Enc. Genb. 3; ፍጹመ፡ኢ፡ *omnino non:* Lud. e Lit. Mss.; ወማየሰ፡ፍጹመ፡ኢይሰቲ፡ Gad. T. H. c) *jam*, ἤδη Herm. p. 8.

ፍጽም፡ subst. *consummatio, finis*, በፍጽም፡ ἐν συντελείᾳ Nah. 1, 3; cfr. Marc. 4, 29 rom.

ፈጻሚ፡ n. ag. 1) *completor, perfector, consummator*, Enc. Jac. 8 (vid. sub ዜና፡); I Sal. Mar. 23; ፈጻሜ፡ኵሉ፡ Lit. 173, 1; እግዚ"፡ወጣኒ፤እግዚ"፡ፈጻሚ፡ Tab. Tab. 34; Haggai Zachar. Mal. ፈጻምያነ፡ትንቢት፡ Append. ad Libr. Reg. 2) *peragens, efficiens:* ረጉኤል፡ፈጻሜ፡ፈቃድከ፡ Cod. Mus. Brit. LIV n. 7; Fal. f. 31.

ፍጻሜ፡ subst. 1) *expletio* a) *plenitudo, modus justus ac plenus:* ፍጻሜ፡መጠነ፡አካል፡ዘዕደው፡፳ዓመት፡ወእመ አከ፡፳ወ፭ ዓመት፡ወለአንስት፡፲ወ፪ ዓመት፡ወእመአከ፡፲ወ፭ዓመት፡ F. N. 24, 3. b) *completio* i. e. *justa observatio* legis Rom. 11, 12. c) *initiatio*, τελείωσις (vid. ፈጸመ፡ n. 1 et ተፈጸመ፡ n. 3, g), Ex. 29, 27; Lev. 7, 37. 8, 22. 31. 33. 2) *consummatio, finis*, περασμός Koh. 4, 8. 16. 12, 12; τέλος Ps. in tit., vid. Lud. annot. ad Ps. 4, 1; ፍጻሜ፡ዘይመጽእ፡ Hen. 10, 2; በፍጻሜ፡ራብዑ፡ኢዮቤልው፡ Kuf. 4; እምቅድመ፡ፍጻሜ፡ዓመት፡ F. N. 24, 5; ከመ፡ለፍጻሜ፡ያብጽሕ፡ወይግበር፡ኵሎ፡ሰርጐ፡ቤትከ፡ 1 Par. 29, 19. a) *finis propositus:* 1 Petr. 1, 9; ፍጻሜ፡ነፍስነ፡ Lit. 168, 2. b) *extremum* (tempore et gradu): ፍጻሜሁ፡ለበቀል፡ Sap. 12, 27. c) *terminus:* ኵሎ፡ፍጻሜ፡ማኅበረ፡ለቤተ፡ክር"ን፡ (omnium finium ecclesiae — miserere), Lit. Orth. 3) *perfectio, absolutio:* እስመ፡ኀልዮ፡ኪያሃ፡ፍጻሜ፡አእምሮ፡ τελειότης Sap. 6, 16; Hebr. 6, 1; sec. Lud. etiam Adv. *prorsus, plane*, ut: ፍጻሜ፡ንቱግ፡ „plane evacuatum“.

ፍጽምና፡ subst. *perfectio* vel *integritas* animi et vitae: Phlx. 26; ሶበ፡ርእየ፡ቅድስናሁ፡ወፍጽምናሁ፡ Sx. Jac. 11; Dei, Cod. Bodl. X ab init.; Cod. Mus. Brit. VIII ab init.

መፈጽም፡ part. *explens, implens:* መፈጽመ፡ተስፉ፡ለዘአሰፈወ፡ Fal. f. 13.

ተፍጻም፡ subst. *finis, ultimum:* አመ፡ተፍጻመ፡ወርኀ፡አዕረፈ፡ Lud. ex Enc. Genb. 30; ተፍጻሞሙ፡ *ultimus eorum* Enc. Hed. 29.

ተፍጻሚ፡ adj. rel. *ultimus*, Lud. sine auct. (Deinde statuit Lud. 2) *consummator:* ተፍጻሜ፡ስምዕ፡ *consummator martyrii* Enc. Hed. 28; at Sx. Tub. exhibet ተፍጻሜት፡, neque significatio *consummatoris* cum forma vocis conciliari potest).

ተፍጻሜት፡ subst. 1) *plenitudo*, πλήρωμα, passim in Cyr. ut: እምተፍጻሜተ፡ዚአሁ፡ለኵሉ፡ውሁብ፡ f. 86. a) *perfectio*, τελειότης Col. 3, 14. b) *initiatio*, τελείωσις (vid. ፍጻሜ፡ n. 1, c): Ex. 29, 26. 31. 34. 2) *absolutio, consummatio, finis, ultimum*, negotii Ssal. Req.; aedificationis Chr. Ax. f. 89; ተፍጻሜቱ፡ለዝ፡ዓለም፡ Asc. Jes. 11, 37; Vit. Mar.; Hen. 18, 14; በተፍጻሜተ፡ዓመት፡ Kuf. 4; አልብከ፡ጥንተ፡ወአንተ፡ትሁብ፡ለኵሉ፡ተፍጻሜተ፡ Lit. Joh.; እስከ፡ተፍጻሜቱ፡ μέχρι τέλους Koh. 3, 11; Hen. 2, 2; Lit. 161, al.; ውእቱ፡ተፍጻሜተ፡ሰማዕት፡ is est ultimus martyrum, Sx. Hed. 29.

ፈጸመ፡ *obturare* vid. sub ፈፀመ፡

ፍጽም፡ subst., Pl. ፍጽማት፡ 1) *frons*, μέτωπον, Ex. 28, 34; 1 Reg. 17, 49; 2 Par. 26, 19. 20; Jes. 48, 4; ሂደ፡ውስተ፡ፍጽሙ፡ Sir. 47, 4; ፍጽሞሙ፡ τὰ μέτωπα αὐτῶν Hez. 9, 4; Apoc. 7, 3. 14, 1; πρόσωπον Lev. 13, 41; ከመ፡ንዕትብ፡ፍጽማቲነ፡በአምሳለ፡መስቀል፡ F. N. 14. 2) *pars anterior*, a) *frons* agminis, *primum agmen:* አዐቅብ፡ፍጽመ፡ወከዋላ፡ 2 Esr. 14, 16; 1 Par. 26, 10; Joel 2, 3. 20. b) *facies, superficies:* Ex. 16, 14. 28, 33. c) ፍጽመ፡ adv. α) *in* vel *a fronte, parte antica, prae:* ወወፅአ፡ይሁዳ፡ፍጽመ፡ Kuf. 38; አነ፡አሐውር፡ፍጽመ፡ቅድሜከ፡ Jes. 45, 2. 52, 12; Num. 32, 17; Deut. 20, 4; Jos. 6, 9. 8, 10; Ps. 45, 5; ἐν πρώτοις 1 Par. 11, 6; ነቢር፡ፍጽመ፡ውስተ፡አዕዋዳት፡ Matth. 23, 6; Marc. 12, 39; ፍጽሞሙ፡ ἔμπροσθεν αὐτῶν 1 Par. 19, 16. β) *ex adverso, e regione:* እለ፡ይትቃወሙ፡ፍጽመ፡ቅድመ፡ገጾሙ፡ Hab. 1, 9; Ob. 11; Num. 1, 53. d) እንተ፡ፍጽም፡ *a parte anteriore* Lit. 171, 2. [Etymon haud satis liquet; censuerim *frontem* dictam esse a *latitudine* (فسح فطح) sicut פַּדַּחַת et literam ም primitus formativam esse sicut in فُسْحُم. Deinde quaeritur annon ejusdem radicis sit מֵצַח, cujus etymon a plerisque a *splendendo* petitum pariter reprobo, atque etymon vocis ፍጽም፡ a Dietrich ſemit. Wortf. p. 139 propositum.] — *Voc. Ae.:* ፍጽም፡ብ፡ፊት ።

ፍጹም፡ part. quasi *frontatus*, i. e. a) *primarius:* ፍጹመ፡ሠላሳ፡ ὁ πρῶτος τῶν τριάκοντα 1 Par. 11, 11. b) *antecessor, praecursor:* ወናሁ፡ምስሌነ፡ፍጹማነ፡እግዚ"፡ ἰδοὺ μεθ᾽ ἡμῶν ἐν ἀρχῇ κύριος 2 Par. 13, 12 (at legere praestat ፍጽመነ፡).

ፋጸየ፡ (et ፋጸወ፡) inus., videtur denominatum a ፋጽ፡, a radice ፎጸ፡ quam quondam exstitisse ex Amh. አፍዋጬ፡ elucet, sine dubio onomatopoetica (sicut צִפְצֵף al.), quam frustra cum פָּצָה *aperuit os* composuit Lud.

ፋጽ፡ subst. *sibilus, susurrus:* ሶበ፡ንሰምዮ፡ፋጸ፡ቀጢነ፡ይትረከብ፡በኀበ፡ኤልያስ፡ (3 Reg. 19, 12) M. M. f. 117.

ተፋጸየ፡ III, 3 (quoad formam, non quoad significationem), *sibilare:* መንፈስ፡ዘይትፋጸይ፡ συρίζον Sap. 17, 17; ቃለ፡ቀጢን፡ከመ፡ዘይትፋጸይ፡ 3 Reg. 19, 12; de serpente, συρίζειν Jer. 26, 22 var. (in uno cod. ተፈጸየ፡ scriptum); ወዓዲ፡መንፈሰ፡ቅዱሰ፡ርእየ፡ (sc. Stephanus) እንዘ፡ይወርድ፡ዲበ፡ምሥዋዕ፡በውስተ፡ውሳጤ፡መንጦላዕት፡ወሶበ፡ርእየ፡እንዘ፡ይወርድ፡ዲቤሁ፡ተፋጸየ፡ወከማሁ፡ዲያቆናትኒ፡ይትፋጸዩ፡በርደተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡ዲበ፡ኅብስት፡ወጽዋዕ፡ Clem. f. 159 (quo loco refutatur Castelli sententia, a Lud. accepta, ut qui in loco Lit. 172, 4 significatum *exsultandi* statuant); Lit. 172, 4. a) *exsibilare, sibilis explodere:* ለተፋጽዮ፡ εἰς σύριγμα Jer. 18, 16; Zeph. 2, 15; 3 Reg. 9, 8; seq. በእንተ፡ Jer. 19, 8. 27, 13 (ይትፋጼ፡ pro ይትፋጸይ፡). 29, 18; c. ላዕለ፡ pers.: Thren. 2, 15; c. Acc. pers.: ይትፋጸይዎ፡ Jer. 25, 9. 28, 37 var.; ይትፋጸዩኪ፡ Hez. 27, 36 var. b) de avi (*sibilare* an *minurrire?*): Satanas ait: avis forma induta tibi apparebo እንዘ፡እትፋጸይ፡እዘብጥ፡ገበዋትየ፡ Clem. f. 223. c) *fistula canere*, Jud. 5, 16. — *Voc. Ae.:* ይትፋጸይ፡ዘ፡ያፏጭ፡ (v. ያፋጭ፡).

አስተፈጸወ፡ IV, 2 *sibilum edere:* ያስተፌጹ፡ Jer. 18, 16 (in Cod. Abb. LV).

ፋጻይ፡ subst. *sibilus*, συριγμός Sap. 17, 9 in Abb. LV.

ፈፀመ፡ *implere, consummare* vid. sub ፈጸመ፡

ፈፀመ፡ I, 1, rarius I, 2 [cognatum videtur cum **ፈጸመ፡**; cfr. aram. פַּטֵּם *saginare* (proprie: ſtopfen), nec non فدم, فرم] Subj. I, 1 **ይፍፅም፡**, *obstruere, occludere, obturare*, viam: **እፌፅም፡መንገዳ፡** Hos. 2, 8; **ከመ፡ይፍፅም፡** (v. **ይፈፅም፡**) **አናቅጺሃ፡** Hez. 21, 22; **ፈፀሙ፡አንቀጸ፡በአት፡** Sx. Nah. 20; aures: **ዘይፌፅም፡እዘኒሁ፡** Prov. 21, 13; **ፈፀሙ፡እዘኒሆሙ፡** Sx. Ter 1; os: Deut. 25, 4; 1 Tim. 5, 18; Did. 7; **ፈፀመ፡አፈ፡ዐናብስት፡** Dan. 6, 22; Hebr. 11, 34; trsl.: *ad silentium redigere*, **አምኃ፡ወሕልያን፡ይፈፅም፡** (v. **ይፌፅምዎሙ፡**) **አፉሆሙ፡** (**ለጠቢባን፡**) Sir. 20, 29; Prov. 8, 33 var.; **ይፌፅሙ፡አፉሆሙ፡ለእለ፡ይሴብሑከ፡** Esth. 4 apcr.; Tit. 1, 11; etiam omisso **አፍ፡**, ut: **ፈፀምዎሙ፡** ἐφίμωσε Matth. 22, 34; Tit. 1, 11 Platt. — *Rad. Abb.*: **ፈፀመ፡ዘ፡ዘጋ፡ለጐመ።**

ተፈፅመ፡ III, 1 et **ተፈፀመ፡** III, 2 1) *obstrui, occludi, obturari*: **ተፈፀመ፡አንቀፅተ፡ቀላይ፡** Kuf. p. 23; **ተፈፀመ፡አፈ፡መዓምቅት፡** p. 27; **ይትፌፀም፡** ἐμφραχϑήσεται Zach. 14, 5; **ለትትፈፀም፡አፈ፡ዐናብስት፡** Genz. f. 107; **ይትፌፀም፡አፉሁ፡ለዐማፂ፡** Job 5, 16; Ps. 62, 10. 106, 42; **ተፈፀመ፡አፈ፡ኵሉ፡አራዊት፡እምነቢብ፡** Kuf. p. 14. 2) trsl.: a) *obmutescere, conticescere*, Matth. 22, 12; Marc. 1, 25. 4, 39; **ኀያላን፡ይትፌፀሙ፡ኵሎሙ፡ወኢይነብቡ፡** ἐπαύσαντο λαλοῦντες Job 29, 9. b) *obsurdescere* (ut videtur): **ኢትትፈፀሙ፡** μὴ ἀποφραγῆτε (quamquam lectio var. praebet: **ኢትፍፅሙ፡አፈክሙ፡**) Prov. 8, 33. — *Voc. Ae.*: **ተፈፅመ፡ዘ፡ተዘጋ።**

ፍፁም፡ part. *obstructus, obturatus*: **አፍ፡ፍፁም፡** Sir. 30, 18.

ፍፅም፡ *frons* vid. sub **ፍጽም፡**

ፈፀነ፡ I, 1 [an vicinum radici نفض *concussit, horrore affecit* alqm *febris?*] *febri corripi, febricitare, febri laborare*: **እመበ፡ከመ፡ፈፀነ፡በፍኖት፡** Kuf. p. 145; **ፈፀነ፡በላሐ፡ሞቱ፡** p. 124; πυρέσσειν Matth. 8, 14; Marc. 1, 30; **ረከባሃ፡እንዘ፡ትፈፅን፡ዐቢየ፡** Sx. Nah. 2. — At Abyssini hoc verbum etiam *dysenteria corripi* vel *laborare* interpretantur. — *Voc. Ae.*: **ትፈፅን፡ዘ፡ትቀዝን፡ወበ፡ዘ፡ንዳድ።**

ፈፀንት፡ subst. m. et f. 1) *febris*, πύρωσις Am. 4, 9; πυρετός Deut. 28, 22; Matth. 8, 15; Marc. 1, 31; Luc. 4, 39; Joh. 4, 52; **በይእቲ፡ንስቲት፡ፈፀንት፡ሞተ፡** Macc. f. 3; **ዘይደዊ፡በሕማመ፡ፈፀንት፡** πυρέττων Chr. Ta. 2; **ወእምዝ፡አኀዞ፡** (sc. Alexandrum Hasmon.) **ሕማመ፡ፈፀንት፡ዘይትመየየጥ፡ኀቤሁ፡በበራብዕት፡** (*quartana*) Jsp. p. 304. 2) *dysenteria*, Act. 28, 8 rom. — *Voc. Ae.*: **ፈፀንት፡ዘ፡ተቅማጥ።**

ፐ፡ litera alphabeti Aethiopici XXVI, *pa* et *psa* (**ፐ፡** et **ፐሰ፡**) appellata.

ፒለስ፡ sec. Lud., **ፒላሳ፡** in M. M., nomen prgr. depravatum e πύλη, πύλας Acc. Pl., *porta, portae*: Maria **ፒለሳ፡ለመለኮት፡** „porta Deitatis" Lud. ex Org. 3; **ይጠባሕ፡መርዓዊ፡** (sc. Christus in sacrificio altaris) **ለምሳሐ፡መሃይምናን፡በውስተ፡ፒላሳሃ፡ለመርዓት፡** (sc. ecclesiae) M. M. f. 60; **አብአተኪ፡ውስተ፡ፒላሳሁ፡ለወልዳ፡** f. 305.

ፓሳ፡ n. prgr., *pascha* (aliâs **ጳሲካ፡**, **ፋሲካ፡**, **ፍሥሕ፡**): **ዘተወከፍኮ፡ለኢዮስያስ፡በፓሳ፡** Cod. Mus. Brit. LIV, n. 7; Tab. Tab. 57.

ፒሳ፡ et **ፔሳ፡** n. prgr., sc. πίσσα *pix*, Gen. 6, 14 (c. annot.); 11, 3; Ex. 2, 3; Kuf. 47; **ዘገሰሰ፡ፔሳ፡** v. **ፒሳ፡** Sir. 13, 1; Jes. 34, 9; Dan. apcr. 3, 22. 13, 27. — *Voc. Ae.* inter nomina plantarum exhibet: **ፒሳ፡ዘ፡ዘንጎበ።**

ፓና፡ Pl. **ፓናት፡**, n. prgr. sc. πανός, φανός, (*laterna*,) *fax*: **ፓናት፡** Joh. 18, 3. — *Voc. Ae.*: **ፓና፡ብ፡ፋና፡**; *aliud*: **ፓናት፡ዘ፡ፋና፡**

ፐንትዮን፡, crebrius **ጰንትዮን፡** scriptum (quasi a **ጰንት፡** derivatum) n. prgr. sc. πλινϑίον, *plinthion, epactae solares*, Scaliger Comp. Ae. p. 687. 691; **ጰንትዮን፡ብሂል፡ጰንት፡ብርሃን፡ብሂል፡** M. M. f. 242; d'Abbadie Cat. p. 107.

ፔክ፡ subst., sec. Voc. Ae. et Lud. *album marmor*, fortasse *alabastrites*: **እብነ፡ፔክ፡** Hen. 18, 8. [An cum פּוּךְ componendum, coll. Plin. hist. nat. XXXIII, 33? quamquam *stibium* Hen. 18, 7 **እብነ፡ፈውስ፡** nominatur]. — *Voc. Ae.*: **ፔክ፡ዘ፡ጸዐዳ፡እብን፡**; *aliud*: **ፔክ፡ዘ፡ዕንቍ፡**; vid. Lud. Comm. hist. p. 556.

ፐፒሩ፡, **ፐፔሩ፡**, **ፖፔሩ፡**, **ፔፔሩ፡**, **ፒፒሩ፡** n. prgr. πορφύρα *purpura*, Act. 16, 14; **ፖፔሩ፡ለይ፡** (c. varr.; etiam **ጳጴሩ፡ለይ፡**) πορφύρα κόκκινος Ex. 35, 6; **ፐፒሩላይ፡** ἔριον κόκκινον Hebr. 9, 19; **ፐፒረለይ፡** Chr. ho. 16; **አዝዝ፡ሎሙ፡ማዕተበ፡ረስን፡ዘመስቀል፡ዘፒፒሩ፡ውስቴቱ፡** Reg. Pach. — „Ajebat Aethiops meus significare etiam *respersorium ex sericis filis purpureis*", Lud. — *Voc. Ae.*: **ፐፒሩ፡ለይ፡ዘ፡ዘኅኒን፡እንዶድሂ፡ውእቱ፡** (inter nomina plantarum).

ፐፐሬ፡ v. **ፕፕሬ፡** sine dubio πέπερι (بابارى) *piper* Hen. 32, 1 (vid. **በርበሬ፡**).

ፓፒሩ፡ subst., sine dubio πάπυρος Macc. f. 2 (vid. sub **መንድድ፡** c. 684).

Lexico Aethiopico adjiciuntur

I. Index vocabulorum, quae vel dubia et obscura, vel exemplis nondum probata sunt.

(R. A. = Radices Abbadianae; V. A. = Vocabularium Aethiopico-Amharicum. i. n. = inter nomina.)

ተላሀየ፡ዘ፡ጸጥ፡አለ፡ et ተናወጸ፡ R. A.; utrumque dubitandum (vid. c. 29 et 33).

ለሓዲ፡በተእምርት፡በዘይትአመር፡በንቅዋተ፡ (sic) አርዌ፡ (superstitiosi genus) III Const. Ap. 13.

ለቀየ፡ዘ፡ከፈተ፡ V. A.

ለካሕካሕ፡ vid. sub ሰካሕካሕ፡ c. 378.

ላኰየ፡ዘ፡ጠነቈለ፡ R. A., at vid. c. 51.

ሌወወ፡ „fut prètre“, R. A.

ለወወ፡ (vid. c. 53. 54) ዘ፡ደፈረ፡ R. A.

ሎለወ፡ (vid. c. 53) ዘ፡አዳፈነ፡ (!) R. A.

ለውለወ፡ (vid. c. 53) ዘ፡ተውለበለበ፡ R. A.

ለዘየ፡ዘ፡ለየ፡ vid. scholion ad ሌለየ፡ c. 60.

ልፍት፡ዘ፡ፈንታ፡ V. A.

ሐልዘዘ፡ዘ፡አፈራ፡ R. A.

ሐመተ፡ዘ፡አከሰለ፡ R. A. (radix fictitia, vid. ሕመት፡ c. 75).

ሐቀየ፡; አሕቂ፡ዘ፡አቄርብ፡, et አሐቲ፡ዘ፡አቁርብ፡ V. A.

ሐብቄቄ፡ዘ፡ሳሳ፡ R. A. (at vid. c. 103).

ሐደየ፡ዘ፡ፈጨ፡ R. A.; ሐረፀ፡ሐደየ፡ዘ፡ፈጨ፡ V. A., at vid. ዴሐየ፡ c. 1084.

ሐፈጠ፡ዘ፡ነጨ፡ R. A., at vid. ኀፈጠ፡ c. 628.

ማልው፡ዘ፡ሽፍን፡ V. A.

መለገ፡ v. መንገረ፡ዘ፡ቸለ፡, et መልጕ፡ዘ፡ቻለ፡ V. A. ad Syn.

መልገም፡ዘ፡መስከም፡ V. A.

ምሕረ፡ዘ፡አኰረፈ፡ (at vid. ንኅረ፡ c. 663) R. A.

ምሑስ፡; ከመ፡አይሁድ፡ምሑሳን፡ Syn. f. 394ª.

መሐኰ፡ዘ፡አንሶሰወ፡ V. A.

መመተ፡ዘ፡ሸሸ፡ R. A. (vid. c. 161).

መምዕ፡ዘ፡አሙአያ፡ (!) V. A.

ሜመየ፡ዘ፡ለየ፡ R. A.

መሠደ፡ዘ፡ሸመተ፡ R. A.

ሙራ፡ዘ፡ጽጌ፡ V. A.

ሞርቅሐ፡ዘ፡ላጠ፡ R. A.

መርቍቶ፡ዘ፡ጕትያ፡ V. A.; አመርቄተ፡ዘ፡አጎተነ፡ R. A.

ምራት፡ብ፡ገበያ፡ V. A.

መስሐም፡ዘ፡ሐሳዊ፡ V. A.

መሳውስ፡ዘ፡ጋሻማት፡ V. A.

መሰዕብ፡ v. መስብ፡ዘ፡ደስክ፡ V. A.

መስፌት፡ወመቃይጽ፡ዘ፡ዋጣ፡ V. A. (vid. መቃይጽ፡ c. 459).

ሞቀሰ፡ዘ፡አበለ፡ R. A.

መቀቀ፡ዘ፡አንጣጣ፡ R. A.

መቍንት፡ v. መቅንት፡ዘ፡አራት፡አልጋ፡ (v. አእጋረ፡አልጋ፡) V. A.

መቅድ፡ዘ፡ሰን፡ V. A. (an corruptum e መቅድሕት፡?).

መቅዳ፡ v. ምድቃሕ፡ዘ፡ጩፋት፡ V. A., (vid. sub ደቀሐ፡).

መበርት፡ nomen bestiae ignotum, Cat. Mus. Brit. p. 56ª.

መትሕ፡; መልአክ፡ዘበመትሕ፡ሠጠጠ፡ከርሦ፡ለፈላሲ፡ወአርአዮ፡ሕማመ፡ልቡ፡ወአግብኦ፡በከመ፡ሀሎ፡ Phlx. 25.

ማኅለል፡ዘ፡መከማቻ፡ V. A. ad Sal. (an corruptum e ምዕቃል፡?).

ምኅዳም፡ vid. sub ኀደመ፡

ምንሐል፡ vid. sub ነሐለ፡

መንቀቀ፡ዘ፡አደለ፡ V. A.

መንገረ፡ vid. መለገ፡

መንጸቆ፡ nomen bestiae ignotum, Cat. Mus. Brit. p. 56ª.

ምእላፍ፡ vid. sub አለፈ፡

መከዕለወ፡ዘ፡አጨደ፡ R. A.

ምዋው፡ዘ፡ቅብል፡ V. A.

መዐመ፡ vel ዐምዐ፡; ሶበ፡ለልብየ፡እሳተ፡ሐዘን፡አሕለሎ። ያምዕመኒ፡ v. ያዕምዐኒ፡እላ፡ነገርየ፡ኵሎ፡ III Sal. Mar. 7. 8; ወኢያኤምዕ፡ var. pro ወኢየአምን፡ Job 39, 24 in Abb. LV.

ማዕከጥ፡ዘ፡ቀለብ፡ዕራቁኒ፡ይትበሀል፡ V. A.

መዘድ፡ዘ፡ቍርበብቻ፡ V. A.

መዳህምት፡ pro መዳምኅት፡ vid. supra c. 1090; V. A.

መደደ፡ „frappa“ R. A.

መጽበለ፡ዘ፡ሞረደ፡ R. A.

ምፌጥ፡; ወባሕቱ፡አኮ፡ከመ፡ዘትኄሊ፡አንተ፡ወታስተማስሎ፡በአምሳለ፡ምፌጥ፡ወመሥቄ፡ዘግብረ፡ምእናም፡ ἀλλ' οὐχ ὡς σὺ λέγεις οὐδ' ὡς ὑπονοεῖς ὡς δι' ὀργάνου, Chr. ho. 2.

ሠረጸ፡ዘ፡አረፈ፡ R. A.

ሠፈጠ፡ዘ፡ሸፈጠ፡ R. A. (at vid. c. 408).

ርኅመ፡; ተርኅመ፡ዘ፡ኀለቀ፡ሰፈነኒ፡ተሰፋፋኒ፡ V. A.; ተርኅመ፡ዘ፡ተሰራ፡ R. A.

ሬከትም፡ (ፈከትም?) ዘ፡የወሀ፡እናት፡ V. A.

ሬዋ፡ዘ፡የሸማ፡ዕፅ፡ V. A.

ሰልዋም፡; **እስመ፡ደመ፡ሰልዋም፡ዘይበልዑ፡ከመ፡አራዊት፡** G. T. H.

ሰሐየ፡; **አይስሒ፡ዘ፡ኢይለይም፡** V. A.

ሰምርቦ፡ v. **አብሪም፡ዘ፡ልብ፡** V. A.

ሰምሳሕ፡ (v. **ሰምሳም፡**)**፡ዘ፡ሰንሳ፡** V. A.

ሰመዘ፡ዘ፡ነቀዘ፡ R. A.

ሰረሰ፡ I, 2 var. pro **ኅረሠ፡** Dan. 1, 5 ([illegible]?)

ሲራስ፡; **ሰገኖ፡ሲራስ፡ብ፡ሰጎን፡** V. A.

ሰርኤመ፡ዘ፡ለምጽ፡አወጻ፡ R. A.; ad vid. **ሱዐሪም፡** in Indice vocab. peregrinorum.

ሴረየ፡ዘ፡አለለ፡ R. A. (at vid. **ሤረየ፡** c. 263).

ሰረፈ፡; **መስረፈ፡እንፍ፡** Sx. Ter 15 (vid. c. 489 sub **መብልዕ፡**).

ሰሰነ፡ዘ፡ትርፍርፍ፡አለ፡ R. A.

ሰሰወ፡ „*procuravit* alqd, ut videtur“ Lud.: filiis hominum **ሣህለ፡እንዘ፡ይሴስዋ፡** Cant. Mich.

ሰቀመ፡ዘ፡ማረከ፡ R. A. (vid. sub **ሰቂማ፡** c. 352).

ሰቦ፡ብ፡እበት፡ (v. **እቡት፡**) V. A.

ሶበርት፡ዘ፡ኮሶ፡ (inter plantarum nomina) V. A.

ስኅጸ፡ዘ፡አመስገነ፡ R. A.

ሰኮት፡ዘ፡አኸት፡ v. **አጐት፡** (inter nomina animalium) V. A.

ሰከተ፡ዘ፡ወጋ፡ R. A.

ሰክተተ፡ዘ፡ጠደ፡ R. A. (at vid. **ስክተት፡** c. 381).

ሰከከ፡ vid. **አከከ፡**

ሰክዐ፡ዘ፡ደረደረ፡ R. A. (at vid. **ሰክዐ፡** c. 382).

ሰካዕለወ፡ዘ፡መነጠረ፡ R. A.

ሴዘየ፡ዘ፡ለየ፡ R. A. (at vid. **ሠዘየ፡** c. 261).

ሰይሕ፡ዘ፡ገዳማዊ፡ V. A.

ሰይር፡ወሰኰት፡ወጽጐጕ፡ወመራሕብት፡ዛ፡ሸንኅ፡ V. A.

ሰይቀል፡ዘ፡መወልወያ፡ V. A.

ሰደለ፡ዘ፡መዘነ፡ R. A.

ሰግሰስ፡ዘ፡ቀንጭብ፡ V. A. (inter plantarum nomina).

አስፈዔርለወ፡ vid. sub **ፈዔርለወ፡**

ቁል፡ብ፡ዘለላ፡ V. A.

ቀሐመ፡; **ይቅሕሙ፡ዘ፡ይቀምሑ፡** V. A.

ቍርያቍ፡; martyres **ስርግዋን፡በጽጌ፡ሰንሰሪቍ፤ አምሥጡኒ፡እምነ፡ጻማ፡አመ፡ትሰፍን፡ቍርያቍ፤ከመ፡እማዕገት፡ታመሥጥ፡ምዳቍ።** Enc. Ter 12.

ቍርየት፡ዘ፡ቀጭን፡ሰጥር፡ሰኰናሂ፡ይ፡ V. A. inter nomina membrorum.

ቀሰረ፡ዘ፡ቈጸረ፡ R. A.

ቋስያ፡ዘ፡ቈሸት፡; v. **ቆስያ፡ብ፡ቆሸት፡** V. A. inter nomina membrorum.

ቈቍዐ፡ዘ፡ጐበጐበ፡ V. A. (differre videtur a **ቈቍዐ፡** c. 434); et **ቍቍዓ፡**, ut: **ቍቍዓ፡ተለውኩ፡** Form. Conf.

ቅንጥብ፡; **ሜጥራ፡ዘ፡ቅንጥብ፡** (sic) **ወቅንጥብሂ፡ሞጣሕት፡ውእቱ፡** V. A. inter nomina vestium (ad **ቅንጣብ፡** c. 449 referendum videtur).

ቀውም፡ V. A. inter gemmarum nomina.

ቀዘ፡ዘ፡ጐደለ፡ R. A.; **አቅዘዘ፡ብ፡አቀዘቀዘ፡** V. A.

ቀጸረ፡ዘ፡ቈረጠመ፡ R. A.

ቀጸ፡ (an **ቀጾ፡**?) **ብ፡የሳት፡እራት፡** V. A.

በለው፡ዘ፡ሰራውር፡ V. A. inter nomina vestium.

ባሕቀወ፡; **እንባሕቀወ፡ዘ፡አላቀቀ፡** R. A.

በርሀየ፡; **ይበርሂ፡ዘ፡ይደርቅ፡** V. A.

በሪሰት፡ (v. **በሪሆት፡**)**ዘ፡ማመስኰዓው፡** V. A. inter nomina membrorum.

ባሪድ፡ዘ፡ምዕራፍ፡ V. A.

ባብላት፡ዘ፡የተወቀረ፡ግንድ፡ዝርሂ፡ሐምበሂ፡ይ፡ V. A.

ባቡት፡ብ፡ኤሊ፡ V. A.

ቤበየ፡; **እንቤበየ፡ዘ፡ተቅበዘበዘ፡** R. A.

ብንታሌ፡, ut: **ወአጽንዕዎ፡ፈልፈለ፡ወብንታሌ፡** Feq. Ijas.

በከ፡; **ዝልጋሴ፡እንጻጴ፡በከ፡ብ፡ቍስለ፡ሥጋ፡** V. A.; legitur Job 4, 5 in quibusdam codicibus pro **ቦኸ፡**, de quo vid. Addenda.

በድል፡; **ፋል፡በድል፡ብ፡ባቄላ፡** V. A.

በደዶ፡ዘ፡የአድል፡ፈንጻጻ፡ V. A.

ትሁል፡ (v. **ትኽል፡**) **ዘ፡አሰጅ፡** V. A. (inter nomina membrorum).

ተለሐቅ፡ዘ፡ዛፍ፡የአለበት፡ተራራ፡ V. A. (inter nomina plantarum).

ተነ፡ብ፡ተበተነ፡ V. A. (at vid. c. 562).

ተእሪር፡ v. **ትእሪር፡ዘ፡ሙሱን፡** V. A.; at vid. Addenda et Emendanda ad c. 741.

ቴዳብ፡ዘ፡ዳቢት፡ V. A. (inter nomina membrorum).

ምትፋይ፡ vid. sub **ንትፋይ፡**

ኀለለ፡ vid. sub **ማኅለል፡**

ኀየጸ፡; **ተኀይጸ፡**, ut: **ስካረ፡ወይን፡ሕምዘ፡ትምህርቱ፡ለሰይጣን፡የአኪ፡ፈድፋደ፡እምእለ፡ተኃይጹ፡በሕምዘ፡አርዌ፡ምድር፡** M. M. f. 232 (an *speculando peti*, et referendum ad **ሐየጸ፡** c. 128?).

ኀደመ፡; **ምኅዳማት፡ብ፡ዕርፈ፡መስቀል፡** V. A.

ነሐለ፡; **ምንሐል፡ዘ፡እንግዴ፡ሥጋ፡** V. A.

ንሑላውያን፡ in V. A. perperam scriptum pro **ጕሕላውያን፡**

ናሕዕ፡; **ሣኅት፡ናህይ፡ናሕዕ፡ብ፡ዕረፍት፡** V. A.

ነሥታ፡ et **ናሥታ፡** sc. **ከመ፡ኅቤሆሙ፡ያግብኡ፡ነስታ፡** (**ነገሥት፡**) in quibusdam libris Dan. 6, 2.

ነቅሪስ፡ብ፡ቂጥኝ፡ V. A.

ነዝኀ፡; **እንዝኀ፡** dubiae significationis: **አልቦ፡ዘየሐውር፡ውስተ፡ምኔተ፡አንስት፡ከመ፡ያንዝኃ፡እኍተ፡እምውስቴቶን፡** Reg. Pach. (Exstat regula Pachomii apud Hieron. n. 82: nemo ad eas vadat visitandas).

አልጌን፡; **አዘዘ፡አርያኖስ፡ከመ፡ይስቅልዎ፡** (martyrem) **በአልጌን፡ወይንድፍዎ፡በአሕጻ፡ወአልቦ፡ዘለከፎ፡** Sx. Jac. 20.

አለፈ፡; **ምእላፍ፡**, ut: **መስጦአግያ፡እንተ፡ይእቲ፡አንቀጸ፡ምእላፍ፡ብሂል፡** H. A.

አምክ፡ vox corrupta videtur: **ኢይዜክርዎ፡ለንጉሥ፡ወኢየሐስብዎ፡ለአምክ፡** (v. **ለአምላክ፡**) οὐ μέμνηται βασιλέα οὐδὲ σατράπην 1 Esr. 3, 20.

አረመ፡; **በአይቴኑ፡አእመረ፡ክህን፡አሪመ፡ሥርዐተ፡ልብ፡** Phlx. 213.

አርሜስ፡; **ጎሚት፡አርሜስ፡ዘ፡ዘንግ፡** V. A.

አረረ፡ vid. **ተከሪር፡**

ኦርና፡ዘ፡ምዳቋ፡ V. A.

እርወር፡ዘ፡ጐጺጕጽ፡ V. A.

ኤሬግ፡ዘ፡ጨግቴ፡ V. A.

ኤርጋሄ፡ዘ፡አኅርማ፡ሰንደዶሂ፡ይ፡ V. A. (i. n. plantarum).

አቅ፡ዘ፡አምሳለ፡ዝቅ፡ V. A.

አቂቅ፡ዘ፡ኮሰ፡ማህው፡ V. A.

አብሪም፡ vid. sub **ሰምርቦ፡**

አበበ፡ vid. in scholio ad ሚዓ፡ c. 214.

አብራዕ፡ዘ፡የሰዋስው፡ፀአት፡ V. A. (i. n. plantarum).

እንበቶሙ፡(ዕንበቶሙ፡), vox corrupta 2 Esr. 17, 3 (alii codd.: በበዕብሬቱ፡).

አነቀ፡ amh. i. q. ኀነቀ፡, Cat. Mus. Brit. p. 56^{a}.

አኖት፡ዘ፡ዱቅማ፡ V. A. (i. n. plantarum).

አንዘር፡ዘ፡አነር፡ V. A. (i. n. animalium).

አከከ፡ v. ሰከከ፡ዘ፡ፍርፍር፡ V. A.

አወሰ፡; ተአውሰ፡ v. ተአወሰ፡ዘ፡ተዘኀረ፡ V. A.

አዛብ፡ዘ፡የተጐነጐነ፡ሐር፡ V. A. (i. n. vestium).

አይበጽ፡ዘ፡አበድር፡ V. A.

አየት፡ብ፡መግነዝ፡ V. A.

አጽለዳ፡ከሞል፡ዘ፡እሸ፡ V. A. (i. n. plantarum).

አጽብ፡ዘ፡ቅበ፡ V. A.

አጽት፡ v. አጽፉር፡ዘ፡ፋደት፡ጕማይሂ፡ይ፡ዕሩርሂ፡ይ፡ V. A.

አጽንያ፡ in V. A. perperam scriptum pro ጽንጽያ፡

አጽፉር፡ vid. sub አጽት፡

አፍቁድ፡ብ፡ቄብ፡ (i. n. avium).

ከለበ፡; ተከለበ፡ዘ፡አለፈ፡ R. A.

ከልተፈ፡; ዐቀደ፡ዐቀጸ፡ዐነገ፡ሞቅሐ፡ከልተፈ፡ኀመየ፡ብ፡አሰረ፡ V. A.

ከሩክ፡ብ፡ደረቅ፡ቢስሂ፡ይ፡ V. A.

ኰርኰደ፡ዘ፡ሐቀፈ፡ V. A.

ከረጸ፡; አከረጸ፡ዘ፡አዐበ፡ R. A.

ኳዕለወ፡ vid. መኳዕለወ፡

ኰዐተ፡ (an i. q. ዐገተ፡?); ወመጽኡ፡ኀቡረ፡ወኰዐትዋ፡ለሀገር፡ወከዐዉ፡ደሞሙ፡ከመ፡ማይ፡ለእለ፡ይነብሩ፡ውስቴታ፡ Macc. f. 14.

ክፍት፡ (amhar.?), Joh. 13, 33 rom., in tit.

ወልዐ፡; ባዕለ፡መዋልዕት፡ Clem. f. 229 (fortasse pro መዋዕልት፡ a ሙዓል፡ *custodia*).

ወራውድ፡; ወዓዲ፡አዘዘ፡ያምጽኡ፡ወራውደ፡ኀጺን፡ርሱናት፡ (sic) ወይደይዎሙ፡ውስተ፡አዕይንቲሁ፡ Sx. Sen. 5.

ወከረ፡; ተወከረ፡ *conciliavit* vel *resolvit* disceptationem, ut videtur: እንዘ፡ይትዌከር፡ለዝንቱ፡ባህልክሙ፡ Mss. Colb.; sic quidem Lud. in lex. c. 428; at lapsu calami pro ይትዌከፎ፡ scriptum videtur.

ወጥለዘ፡; መውጠልዝ፡ዘ፡መጽረብያ፡ V. A. inter nomina instrumentorum.

ወጥለጠ፡; መውጥለጥ፡ዘ፡እምቢያጉሰም፡ V. A.

ወዕወፀ፡; አወዕወፁ፡ዘ፡አወዘወዙ፡ V. A.

ወፈድ፡ዘ፡ብሩር፤(ጻሕል፡ዘ፡ወርቅ፡) V. A.

ዐምዐ፡ vid. መዐመ፡

ዕቀን፡ዘ፡ተቀጽላ፡ (?) V. A.

ዐከጠ፡ vid. ማዕከጥ፡

ዔሰ፡; ተዔሱ፡ዘ፡ተገዐዙ፡ v. ተዐገሡ፡ V. A. ad Dan. et Esr.

ዔና፡; ይዜምሩ፡በበዔናሆሙ፡ μερίδας τῶν ᾀδόντων 2 Esr. 22, 47 (غِناء?).

ዝሩሕ፡ዘ፡ጥሙቅ፡ወዓዲ፡ርቁይ፡ V. A.

ደሀመ፡ vid. sub መዳህምት፡

ዳሌ፡ዘ፡የጀርባ፡አጽንት፡ V. A.

ድማክን፡ v. ድማንቅ፡ዘ፡ገልገል፡አንሳ፡ V. A. (i. n. animalium).

ደርፍአ፡ዘ፡ደረተ፡ („piquer, to quilt“) R. A. (vid. ረፍአ፡ c. 320).

ድኍድ፡ዘ፡ልጓም፡ V. A. ad Jes.

ደንቀል፡ (v. ደገቀል፡) ዘ፡ጋጋ፡ V. A. ad Jer. (an corruptum e ሐግል፡ c. 130?).

ደነከ፡ዘ፡ዘለዘለ፡ et ከመረ፡ R. A. (an corruptum e ጐነኰ፡?).

ዶዶ፡ብ፡የመንጸር፡እሳት፡ V. A.

ገሀገሀ፡; ተገሀገሀ፡ዘ፡ተከራከረ፡ R. A.

ገልሜን፡ዘ፡መቍረጫት፡ V. A.

ጓልኼ፡ v. ጸለኾ፡ወሰናፔ፡ዘ፡ሰናፍጭ፡ V. A.

ጌልያ፡; አርማስ፡ጌልያ፡ብ፡መርከብ፡ V. A.

ጐሐጸ፡ዘ፡ጐሸመጠ፡ R. A.

ጎሚት፡ vid. sub አርሜስ፡

ጐርኤመ፡ vid. sub ጐርዐየ፡ c. 1157.

ጕርዶ፡ጳኩሲሚ፡ብ፡ለከት፡ V. A.

ጋሰ፡, ጋሰ፡ nomen obscurum in loco corrupto Kuf. p. 104 cujus versio Lat. nondum reperta est.

ጌትነተ፡; ተጌትነትዎ፡ዘ፡ሐተቱ፡ V. A. ad Act.

ጌናስ፡; እምጌናሳ፡ኵሎ፡ዘባቲ አብአት፡ Did. 14 (pro እምተጽናሳ፡ Marc. 12, 44).

ገንዜ፡; በገንዜ፡ (v. በገዓዚ፡) ሀገር፡ኤፌሶን፡ κατὰ τὴν Ἐφεσίων μητρόπολιν Epist. Joann. Ant. ad Cyr., in Cyr. f. 113 (Mansi IV. 289).

ግይና፡; episcopus ዘኢይዘሩ፡ንዋየ፡ቤተ፡ክርስቲያን፡ለወፍረ፡ቤቱ፡ወለግይና፡አዝማዲሁ፡ Clem. f. 86 (lectio prava? an a غنى?).

ገውሐ፡; ተጋውሐ፡ዘ፡ተከራከረ፡ (vid. ተገሀግሀ፡) R. A.

ግወት፡ in loco: ኤርምያስ፡ሠጠቀ፡ኰኵሐ፡ወአንበረ፡ውስተ፡ውሳጢታ፡ንዋየ፡ግበሪሃ፡ለደብተራ፡ዘመርጡል፡ወኀተማ፡ለሥጠተ፡ኰኵሕ፡ወከነቶ፡ከመ፡ግወተ፡ኀጺን፡ወመራኁታታ፡አወፈየ፡ለፀሓይ፡ M. M. f. 59 lectio prava pro ግልወት፡ esse videtur.

ግዱ፡ዘ፡ዕበይ፡ግማዳት፡ V. A.

ጉደጥ፡; መኰሥሥ፡ጉደጥ፡ዘ፡ጕጠት፡ V. A.

ጥም፡ዘ፡ዐቃቤ፡ (!) V. A.

ጠስ፡ቀርነብ፡ቀልደድ፡ብ፡ቅንድብ፡ V. A.

ጺላ፡ጸብር፡ምዕኖ፡ዘ፡ጭቃ፡ V. A.

ጸሊሃ፡ዘ፡ጭቃ፡ V. A. ad Syn.

ጸለተ፡ዘ፡ጋገረ፡ R. A.

ጸለኾ፡ vid. sub ጓልኼ፡

ጽርሕት፡; ርኢኩ፡ዐቢየ፡ጽርሕተ፡ (?) ዘእሳት፡ Vis. Bar.; ርኢኩ፡ዐቢየ፡እሳተ፡ወምሉእ፡ውስቴቱ፡ዐበይት፡ወመኳንንት፡እንዘ፡ይደፍኖሙ፡ጸድፍ፡ወጽርሕት፡ (?) እሳት፡ ibid.

ጽርዕት፡ዘ፡ብኽ፡(ብሸ፡?) V. A.

ጸበ፡ዘ፡ወቶት፡ V. A. ad Syn. (vid. etiam ጸውብ፡ c. 1299).

ጽብው፡ብ፡ያበጣ፡ V. A.

ጽንጽላላት፡ Pl. nominis bestiae ignoti, Cat. Mus. Brit. p. 56^{a}.

ጹግ፡ብ፡የጭራሮ፡ሙብራት፡

ጽፌቅ፡ዘ፡ጽፈሪሁ፡ (!) V. A.

ፍሕሕት፡ nomen dubium: እምባሕረ፡ፍሕሕት፡ Kuf. p. 107 ann. 1 (Vrs. Lat.: *a mari salso*).

ፊከትም፡ vid. ሬከትም፡

አስፈዔርለወ፡ዘ፡አከማቸ፡ R. A.

II. Index vocabulorum peregrinorum, quae rarius occurrunt, neque communi usu recepta sunt.

Nomina idolorum et deorum, in V. A. recensitorum, in hoc indice recepta, nomina mensium et gemmarum peregrina, quae in V. A. miserrime corrupta exhibentur, nec non nomina fictitia superstitiosa, quorum ingentem copiam in Genz., Kedr et in libris magicis invenies, omissa sunt.

ሁል፡ i. e. חֹל *res profana* Hez. 22, 26. 44, 23 vrs. nov.

ሀሎብ፡ i. e. חָלָב *lac* 1 Reg. 17, 18 vrs. nov.

ሀልንቄድስ፡ ዘ፡ ስመ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ Voc. Ae. (vid. **ራኦት፡** et **ከስሞስ፡**).

ሂላንስን፡ vid. sub **ቂላኖስ፡** c. 413.

ሀልክስ፡ vid. in scholio ad **ሰልቢብ፡** c. 324.

ሆሜር፡ i. e. חֹמֶר (mensura aridorum), Jes. 5, 10 vrs. nov.; Hes. 45, 11 v. n.

ሀኡቢም፡ i. e. הָעֻבִּים Hez. 41, 26 vrs. nov. (gloss. marg.: **ግድመ፡ አረፍት፡**).

ለማ፡ λαμά לָמָּה *cur* Matth. 27, 46; Marc. 15, 34.

ለሮስ፡ i. e. לָרֹס Hez. 46, 14 vrs. nov.

ሊቤርጢኖን፡ λιβερτίνων Act. 6, 9.

ልቤሳት፡ λέβητες 2 Par. 35, 13.

ለት፡ ብ፡ አሪት፡ Voc. Ae.

ሊቶስጦሮስ፡, **ሊቶስጥሮስ፡**, **ሊቶስጥራ፡**, λιϑόστρωτος Joh. 19, 13; Org. 1; Enc. Sen. 21.

ለዋሕቅ፡ i. e. لواحق, vid. **እንሰይ፡**

ሌዎጴጤርያ፡ vel "**ጥርያ፡** λεωπετρία Hez. 24, 7. 8. — *Voc. Ae.:* **ሌ"፡ ዘ፡ ፍቄን፡**

ሐላ፡ ’Οολά Hez. 23, 4 seq.

ሐሊባ፡ ’Οολιβά Hez. 23, 4 seq.

ሐሐሬኤል፡ vel **ሐሔ"፡** i. e. הַהַרְאֵל Hez. 43, 15. 16 vrs. nov.

ሐሜጥልድስ፡ ut videtur corruptum ex ἡμιόλιαι (*sesquialterae*): **ኢይንሣእ፡ ርዴ፡ ዘትትበሀል፡ በልሳነ፡ ሮም፡ ሐሜጥልድስ፡** F. M. 18, 1 (e Can. Laod. 5).

ሐማጣራ፡ i. e. הַמַּטָּרָה 2 Esr. 22, 39 vrs. nov. (vid. etiam **መጠራ፡** c. 220).

ሐረቁስ፡ *pigmentum* ut videtur a rad. رقش, Gad. Ad. f. 142.

ሐሴሮት፡ i. e. הָאַשְׁפֹּת 2 Esr. 22, 31 vrs. nov.

ሔቅ፡ i. e. חֵיק Hez. 43, 13. 14 seq., vrs nov. (exponitur **ሕፅን፡**).

ሕብረ፡ ሲራ፡ ut videtur حِبْرُ ٱلسِّيَرَةْ F. N. 43, 12.

ሔትዮት፡ i. e. הַתָּו (**ጸሐፍ፡ ሔትዮተ፡ ውስተ፡ ፍጽሞሙ፡**) Hez. 9, 4. 6 vrs. nov.

ሐዝል፡, **እልሐዝል፡** ut videtur ٱلْخَاذِل F. N. 43, 12.

ሐዙር፡, sc. **እለ፡ ይገብሩ፡ እልሐዙረ፡** (Inf. a حزر?) **በዙርናዕ፡ ወይፈቅዱ፡ በቱ፡ ይርብሖ፡ ረብሐ፡** F. N. 50, 5.

ሐጋራ፡, sc. **እልሐጋራ፡** اَلْهِجْرَةُ Abush. 11 seq.

ሐጊብሊም፡ i. e. הַגִּבְלִים 3 Reg. 6, 3 (hbr. 5, 31) vrs. nov.

ሐጤሩት፡ i. e. הַטִּירוֹת Hez. 46, 23 vrs. nov.

ማሂሌኬ፡ vel **ሜ"፡** i. e. מַהֲלַךְ Hez. 42, 4 vrs. nov. (gloss.: **ፍኖት፡**).

ሜሂኑኅ፡ i. e. מֵהֵנָּה Hez. 42, 5.

ሜል፡ ብ፡ ወንጌል፡ V. A.

ሜላንትሮን፡ vid. c. 147.

መሊጠን፡, sc. in hymno ad quatuor animalia coelestia dicto: **በራ፡ መራ፡ መሊጠን ፤ እግረ፡ ማጣ፡ ሱርትዮን ፤ ሰአሉ፡ ለነ፡ ኀበ፡ እግዚ"፡** Mavâs, n. 14.

መማዲስ፡ vel **መማዴዎስ፡** V. A. inter nomina Satanae, sine dubio corruptum ex **አስማድዮስ፡** ’Ασμοδαῖος Tob. 3, 8. 17.

ማራ፡ vid. sub **መሊጠን፡**

ሜሩቃዕ፡ i. e. מְרֻקָּע Jer. 10, 9 vrs. nov.

ሚሶር፡ Μισώρ מִישׁוֹר Jos. 13, 16 seq.

መስቄሎን፡, **ሜስቄሎን፡** al. i. e. μέσακλον 1 Reg. 17, 7. — *Voc. Ae.:* **ሜሳቅሎን፡ ዘ፡ ነገረ፡ መላእክት፡ ጽሩርሂ፡ ይትበሀል።**

መስተዓድ፡ μεσϑάαλ ("άαδ) 4 Reg. 10, 22.

መሰነቅት፡ ዶርሙስ፡ ዘ፡ የማዕድ፡ ቤት፡ V. A. (ad libr. Reg.); vid. **ድርሙስ፡**

ማሴው፡ i. e. μέση Jer. 46, 3.

ሞሶጴተም፡ vel **መስፌተም፡** i. e. μοσφαιϑάμ Jud. 5, 16.

ሚሻሁ፡ i. e. מֵי שָׁחוּ Hez. 47, 5 v. n.

መሽተሪ፡ i. e. اَلْمُشْتَرِى *Jupiter* Chr. Ta. 26 (vid. sub **ዐጣርድ፡** c. 1017).

መቅጠ፡ vid. **መእከጣ፡**

ማቄፊም፡ i. e. מַקְּפִים 3 Reg. 7, 11 (hbr. 7, 24) v. n.

ሙባኒም፡ i. e. מוּבָנִים pro מוּכָנִים Hez. 40, 43 v. n.

ሜትራይቁይ፡ M. M. f. 19 vid. sub **ጋላት፡** c. 1139.

ሜቴዳስ፡ (i. e. μαϑητής) **ዘ፡ ሐዋርያ፡** V. A.

ምትፋይ፡ vid. **ንትፋይ፡**

ማኔ፡ ቴኬል፡ ፋሬስ፡ μανὴ ϑεκὲλ φάρες Dan. 5, 25—28. —

Voc. Ae.: ማኔ፡ዘ፡ዘመነ፡ኦሪት፤ቴቄል፡ዘ፡ዘመነ፡ወንጌል፤ፋሬስ፡ዘ፡ዘይመጽእ፡ዓለም፡ወበ፡ዘ፡ቴቄል፡ማኔ፡ስላዮ፡ይ፡

ሙናሕ፡ i. e. מֻנָּח Hez. 41, 11 v. n.

መንድያ፡ i. e. μανδύας 2 Reg. 20, 8, vid. ማዳይ፡

መአቢርርዮስ፡ዘ፡ክርስቶስ፡ V. A.

መአክጣ፡, sec. Lud. መዓቅጠ፡ et መቅጠ፡ 3 Reg. 5, 11 (hbr.: 5, 25), corruptum e מַכֹּלֶת.

ማኤጌላኅ፡ c. varr. מַעְגָּלָה 1 Reg. 17, 20 v. n.

ሜኤፌሳይም፡ i. e. מֵי אַפְסַיִם Hez. 47, 3 v. n.

ምክማስ፡ዘ፡ሣፅን፡ V. A. (i. e. n. prpr. מִכְמָס).

ማኪሞን፡ μαχίμων 4 Reg. 19, 25.

ሜክሱት፡ i. e. מְכֻסּוֹת Hez. 41, 16 v. n. (gloss.: ቀቱራት፡ vel ዕፅዋን፡).

መከሴና፡, ut: templo a Juda Macc. repurgato ገብሩ፡ሕዝብ፡መከሴና፡ (an מַכְנִישָׁא?) ለምሥዋዕ፡ዘሐነጹ፡ et per octo dies festum celebrarunt Jsp. p. 294.

ሜኮኖት፡, **ሜከኖት፡**, **ሜኬኖት፡** al. 1) μεχωνώϑ (מְכוֹנוֹת) 3 Reg. 7, 13 seq.; 4 Reg. 16, 17; 2 Par. 4, 14; Jer. 52, 20 v. n. — *Voc. Ae.*: ሜኮኖት፡ዘ፡መንበረ፡ምኅፃብ። 2) ሚከኖት፡ μεχωνωϑ (var. pro χωϑωνωϑ כָּתְנוֹת) 2 Esr. 17, 70.

መዘሐም፡ i. e. مُزَاحِم Sx. Sen. 19 (vid. sub ተጸዓቂ፡ c. 1305).

ሚዙዛት፡ i. e. מְזוּזֹת Hez. 41, 21 v. n. (gloss.: መድረክ፡).

መገርስጢ፡ i. e. μεγίστη (المجسطى opus Ptolemaei) Abush. 8 seq.

ማዳይ፡ i. e. μανδύας 1 Reg. 18, 4, vid. መንድያ፡ — *Voc. Ae.*: መድያ፡ዘ፡ልብስ፡መድኅብሂ፡ይ፡

ማጣ፡ vid. sub መሊጦን፡

መጥሮጶሊስ፡ *metropolis* Cat. Bibl. Bodl. Ox. p. 19 (vid. supra c. 220).

ሞጢን፡(ምጢን፡) inter nomina idolorum, V. A.

መጦንብኮስ፡(መምጦን፡አኮስ፡) inter Satanae nomina, V. A.; cfr. Asc. Jes. 2, 4. 5, 3.

መጽነፍት፡ vid. sub መንጸፍ፡ c. 704.

ሚፌቲ፡ i. e. מִפְתִּי Hez. 45, 20 v. n. (gloss.: ኅዩጥ፡).

ረቂኖን፡; ወዘዕንቍ፡እንተ፡ረቂኖን፡ καὶ ἀνϑράκινον Esth. 1, 7.

ሮባጳሊ፡ et ሮጳላ፡ ῥοβοπῶλαι 2 Esr. 13, 32.

ርኤም፡ i. e. רְאֵם Ps. 28, 6 v. n.

ረአመት፡ v. ረአሙት፡ i. e. רָאמוֹת Hez. 27, 16 v. n.

ራአት፡ዘ፡ስመ፡አብ፡ V. A.

ራኩብ፡ (v. ርኳም)፡ዘ፡ብራኪ፡ (v. ብራንኪ፡) V. A. inter corporis membra (רְכוּב رُكْبَة).

ረያ፡ዘ፡አለግ፡ V. A.

ራዱስ፡ዘበትርጓሜሁ፡ኃምስ፡ (rectius *quartus*; nomen unius e quinque clavis crucis Christi) M. M. f. 103 (vid. ሳዶር፡).

ሮጲሊም፡ corruptum e רֹכְלִים 2 Esr. 23, 20 v. n. (vid. ሮባጳሊ፡).

ሬፋን፡ Ῥαιφάν Am. 5, 26; Act. 7, 43 (v. ሬፋም፡); V. A. inter Satanae nomina.

ሰሎ፡ σάλῳ Zach. 9, 14.

ስሙንጦን፡ፕንዋመጦን፡ Lit. 158, 4 (σημεῖον τῶν πνευμάτων?).

ሲራ፡ vid. ሕብር፡

ሲራሲሮት፡ (v. ሲሮት፡ vel ሣሪሲሮት፡) σερσερώϑ 2 Par. 3, 16. — *Voc. Ae.*: ሲኑሳሮት፡ዘ፡መዳፈኛ፡

ሲርት፡ σύρτις Act. 27, 17 rom.

ሱርትዮን፡ vid. sub መሊጦን፡

ሴሬኒስሮስ፡ vid. infra sub ብድዮስ፡

ስቅማንድሮስ፡ inter nomina idolorum, V. A.

ሰቃራር፡ 4 Reg. 25, 17, ubi text. rec. σαβαχά exhibet.

ሲቃርዮን፡ σικαρίων Act. 21, 38.

ሰቂኖን፡ vid. ሰኪኖን፡

ሰቆጵያን፡ σκοπιάν 3 Reg. 15, 22.

ሰብላንዮስ፡ et "ሎንዮስ፡ inter nomina Satanae, V. A.; Macc. f. 22.

ሰበቀተኒ፡ vel "ቅ"፡ σαβαχϑανί Matth. 27, 46; Marc. 15, 34.

ሰባኬ፡ σαβαχά 4 Reg. 25, 17.

ሰንቢል፡; Athanasius M. በጊዜ፡ዕረፍቱ፡ይቤ፡ለእመ፡ረከብኩ፡ጸጋ፡ወሞገሰ፡በኀበ፡እግዚ"፡ አነ፡እሰግድ፡በቅድሜሁ፡ወእስእሎ፡ከመ፡ያንኅል፡እምዙራብ፡ (sic) ሰንቢል ። ወእምድኅረ፡ዕረፍቱ፡ፈነወ፡ንጉሥ፡ወአንኀሎ፡ለውእቱ፡ምዙራብ፡ሰናቢል፡ Sx. Genb. 7.

ሰኪኖን፡ et ሰቂኖን፡ σχοίνων Mich. 6, 5; Joel 4, 18 (ubi sine dubio σχίνων legendum est, vid. ሰኪኖን፡ c. 382).

ሰኬዛ፡ et ሳኬዛ፡ σχίζα 1 Reg. 20, 20—22. 36—38. — *Voc. Ae.*: ሰኬዛ፡ዘ፡ፍላጻ፡; *aliud:* ዘ፡ፌፋ፡; Lud. auct. Greg. exponit ሰኬዛ፡ *alveus torrentis.*

ሰውሳን፡ i. e. שׁוּשַׁן 3 Reg. 7, 19 hbr., var.

ሱዐሪም፡ i. e. שְׂעָרִים σουαρείμ Jer. 36, 17 (hbr. 29, 17) v. n.; 24, 2 gloss. — Hinc compilator Radicum Abb. petiit verbum: ሶርኤመ፡ዘ፡ለምጽ፡አወጻ፡

ስዝን፡; „in fabula Lib. Myst. sic vocatur arbor, de qua comederunt Adam et Eva, ut": ስዝን፡ዘውእቱ፡ስንዳሴ፡ („sandalum"!) ብሂል፡በነገር፡አግዓዚ፡, Lud.

ሴዴማ፡ vel ሴዳማ፡ i. e. שְׁדֵמָה vel שְׁדֵפָה 4 Reg. 19, 26.

ሰዴሞት፡ σαδημώϑ 4 Reg. 23, 4. — *Voc. Ae.*: ሰዴሞት፡ዘ፡አሰንዶብ፡

ሳዶር፡ nomen unius e clavis crucis Christi: ሳዶር፡ዘበትርጓሜሁ፡ከልእ፡ (!) M. M. f. 102. Vid. ራዱስ፡ et አሮዳ፡

ሳፍ፡ i. e. סַף Hez. 41, 16 v. n.

ሸምሸ፡ዘ፡ፀሓይ፡ V. A. (ܫܡܫܐ).

ሹር፡; መዋሥዕት፡ዘቀዳሚ፡ሹር፡ Mavâs. n. 40 (at in Codice Mus. Brit.: መዋሥዕት፡ዘመኃትወ፡ፋሲካ፡).

ሻሪም፡ i. e. שָׁרִים Hez. 40, 44 v. n.

ሾጊሕ፡ i. e. שֹׁגֶה Hez. 45, 20 v. n. (gloss.: ኢማእምር፡).

ቆሊ፡ i. e. קָלִיא 1 Reg. 17, 17 v. n.

ቂልቂኖን፡ κυλίκινον Esth. 1, 7.

ቆሎንያ፡ κολωνία Act. 16, 12 Platt (ክሎንያ፡ rom.).

ቀለውትሞኖስ፡ κλαυϑμῶνος 2 Reg. 5, 23.

ቈማስ፡; ጽሉእ፡ውእቱ፡ለእመ፡ረከበ፡ዘቀደመ፡ቈማስ፡ (قُمَّاس?) ቀራቢብ፡ወተዘይነዉ፡በእንተ፡ሤጡ፡ወተሣየጠ፡ኪያሃ፡ F. N. 33, 5.

ቈራህ፡ vel ቆራህ፡ κουρά 2 Esr. 13, 15.

ቀርመዝ፡ i. q. قِرْمِز *coccus baphica*, Jes. 1, 18 in libris inferioris aetatis.

ቀርቀር፡ዘ፡ጣዕ፡ያለ፡ሜዳ፡ V. A. (sine dubio n. pr. Jud. 8, 10).

ቀራቢብ፡ F. N. 33, 5 (vid. sub ቈማስ፡).

ቈርኔ፡, **ቈርኔን፡**, **ቆርኔን፡** al. χρήνη 2 Reg. 2, 13; 4 Reg. 20, 20.

ቈርኔን፡, **ቆርኔን፡** al. κορύνη 2 Reg. 21, 16. — *Voc. Ae.*: ቍርኒን፡ (v. ቋርኔን፡)ዘ፡ቋዝመን፡

ቀርያሴም፡ καρησίμ 2 Par. 35, 19.

ቍርያቍ፡ vid. c. 1395.

ቂራዲስ፡ κειράδας Jer. 31, 31. 36.

ቀርጥብ፡; **አባ፡ወቀሪስ፡ይሰምዮ፡እልቀርጥብ፡እስመ፡ይነስክ፡እምኵሉ፡ገቢ፡** (a قرضب) Phlx. 56.

ቀታት፡ sive قِطَاطٌ *feles*, sive قَنْفَذٌ *echinus*, Cat. Mus. Brit. p. 56^{a}.

ቀንጥስጤ፡ c. varr., ἀκοντισταί 1 Reg. 31, 3.

ቄዴም፡ Κεδέμ Hez. 25, 4.

ቀዴሚን፡ καδημείν Jud. 5, 21.

ቄድር፡ et **ቄዳር፡** vid. sub **ቄድር፡** c. 465.

ቄዳሪም፡ዘ፡ሰገድ፡ V. A. inter nomina plantarum (ad **ቄድሮስ፡** al., c. 465, pertinere videtur).

ቃዴስም፡ καδησίμ 4 Reg. 23, 7.

ቆድዩ፡ τῶν κωδίων 2 Esr. 13, 15.

ቂጡራት፡ i. e. קְטֻרוֹת Hez. 46, 22 v. n.

ቂጼሩት፡ i. e. קְצֻרוֹת Hez. 42, 5 v. n.

ቂፉዝ፡ κεφάζ Cant. 5, 11.

ቀፉዴት፡, **ቀፊዴት፡** al., χαφουρῆ 2 Esr. 8, 27. — *Voc. Ae.*: **ቀፉዴ፡** v. **ቀፉዴል፡ዘ፡ጽዋዕ፡**

ቤሌቅ፡ vid. sub **ጠርዜ፡**

ብላተነአሻ፡ i. e. بَنَاتُ نَعْشٍ Job 38, 32 var.

በለዝ፡ βολώζ 3 Reg. 7, 7. — *Voc. Ae.*: **በለዝ፡ዘ፡ርቱዕ፡**

ብልጣኖስ፡ vid. sub **ጵላጣኖስ፡** c. 1251.

በሕዝዮን፡ i. q. **ጳዝዮን፡** (c. 1253), Lud. Comm. p. 210 n. 12.

ባማ፡ i. e. הַבָּמָה ἀβαμά Hez. 20, 29.

ባሬ፡, **ቦሬ፡** βάρει Dan. 8, 2; 2 Esr. 6, 2.

ቢራ፡, **ቤራ፡** βιρά 2 Esr. 17, 2.

በራ፡ vid. sub **መሊጠን፡**

ቤርሴክታን፡ vel **ቤረስክታን፡** c. varr., βερσεχϑάν 1 Reg. 6, 8. 11. — *Voc. Ae.*: **ቤርስክታን፡ዘ፡ኰርጅ፡ሶርሂ፡ይ፤ጥራንሂ፡ይ፡**; *aliud*: **ቤርሴክታን፡ዘ፡ዕዕ፡ዘያንብሩ፡ላዕለ፡ገመል።**

በራቂኒም፡ βαρκηνίμ Jud. 8, 16.

ብርባ፡ዘ፡ቤተ፡ጣዖት፡ V. A.

ብርያሚን፡ vid. sub **ድርያሚን፡** c. 1096.

በረይሙን፡; **ዕለተ፡በረይሙን፡** (ut videtur, festum Epiphaniorum) Sx. Ter 10.

ባቱል፡ዘ፡ድንግል፡ (בתולה) V. A.

ቢኒቤ፡ in V. A., lectio prava pro **ቢረቤ፡**

ቢኖን፡ vel **ጲኒኖ፡** πιννίνου Esth. 1, 6.

ቦክ፡ 4 Reg. 8, 15 var., ut videtur lectio corrupta pro μαχβάρ.

ቤዖል፡ i. e. בְּעוּלָה Jes. 62, 4.

ባዜቃ፡ βεζέκ Hez. 1, 14. — *Voc. Ae.*: **ቤዘቅ፡** (v. **በዜቅ፡**) **ዘ፡ዕንቍ፡**; *aliud*: **ባዜቃ፡ዘ፡ዕንቍ፡ዘይወልድ፡ዖፍ፡**

ቤዴቅ፡, etiam **ቤደቅ፡** βεδέκ 4 Reg. 12, 5 seq.; 22, 5; Hez. 27, 9 et 27 v. n. — Schol. Voc. Ae. vid. c. 646 sub **ነቆታ፡**

ብድዮስ፡; **ሴሬኒስሮስ፡ወብድዮስ፡ዘ፡ድርጭት፡** V. A.

ቴሌም፡ vel **ቴላም፡** τεμένη v. ϑελητήν 4 Reg. 21, 6.

ቶልስሮጣን፡ λιϑόστρωτον 2 Par. 7, 3. — *Voc. Ae.*: **ቶልስጣን፡** (sic) **ዘ፡ጸፍጸፍ፡**

ተልፍዮስ፡ ϑαλπιώϑ Cant. 4, 4.

ትሔ፡ et **ቴሔ፡** ϑεὲ Hez. 40, 7 seq.; Pl. **ትሔያት፡** ibid. — *Voc. Ae.*: **ትሔ፡ዘ፡ደጅ፡መስኮትሂ፡ይ፡**

ተሜርገብ፡ ϑέμα ἐργάβ 1 Reg. 6, 15 (vid. **ኤርገብ፡**).

ተመዓኒ፡ sine dubio i. q. תֵּימָנִי Hen. 82, 15.

ተርሜ፡ ϑέρμαι 3 Reg. 3^{a}, 15.

ተርሜን፡ (v. **ተርቤን፡**) ῥαϑμέν 3 Reg. 19, 4. — *Voc. Ae.*: **ተርሚን፡ዘ፡ደደሆ፡**

ቶሬን፡ i. e. תֹּרֶן Jes. 30, 17 v. n.

ቴቂል፡ vid. **ማኔ፡**

ትእሪን፡ vid. **ኪራስ፡**

ቴአስ፡ v. **ቲአስ፡** ϑέας Jes. 27, 11.

ተአኪያሃ፡ corruptum e ϑεοτόκος, ut: **ሰመዮ፡ለድርሳኑ፡ድርሳነ፡ተአኪያሃ፡ማርያም፡ዘውእቱ፡ወላዲተ፡እግዚ"፡ብሂል፡** Fid. Jac. Bar.

ቴኬል፡ vid. **ማኔ፡**

ተኪዚር፡ vid. sub **ዘከረ፡** c. 1059.

ተዋሲማ፡ ut videtur Pl. vocis تاسوم (Freytag I. 192), Abush. 50.

ቴውናቅ፡ዘ፡ሞጣሕት፡ V. A.; **ቴዎንቃት፡ዘ፡ሞጣሕት፡** V. A.

ኀጊናሀ፡ i. e. הַגִּינָה Hez. 42, 12 v. n. (gloss.: **ዘተበዐደ፡**).

ኔሴራ፡, **ኔስራ፡** νεεσσαρά 1 Reg. 21, 7.

ንስራዊ፡ዘ፡ክርስቲያናዊ፡ V. A. (male pro **ነዝራዊ፡** c. 677).

ናሴብ፡ νασίβ 1 Reg. 10, 5. 13, 3. 4.

ኔሳታሊ፡ vel **ኔስታሊ፡** νεεσϑάν 4 Reg. 18, 4. — *Voc. Ae.*: **ንስታሌ፡ብ፡ምስል፡**

ናቱሪም፡ ϑανουρίμ 2 Esr. 13, 11.

ንኤጼል፡ i. e. נֶאֱצַל Hez. 42, 6 v. n.

አልሞት፡ ἀλαιμώϑ 1 Par. 15, 20.

ኤልማስ፡ nomen Dei fictitium (sec. Lud. e **ለማ፡** Matth. 27, 46 formatum): **ኤሎሄ፡አልማስ፡ጸባኦት፡** Ssal. Req.

እልመቅሊጦስ፡ Org. 1, nomen gemmae, sec. Lud. i. q. الاقليمية.

ኤሌሞን፡, **ኤላሞን፡**, **ኤላሙ፡**, **ኤላማው፡** αἰλαμμών et אלמו Hez. 40, 21. 22. 24.

አለሚዶን፡ዘ፡ቀበርቾ፡ V. A.

እልቀርጥብ፡ vid. sub **ቀርጥብ፡**

ኤላው፡ vel **አይሌው፡** αἰλεῦ Hez. 40, 21.

አሐዜራሕ፡ i. e. הָעֲזָרָה Hez. 43, 17 v. n. (vid. **አዘራሕ፡**).

ኢም፡ vid. **ጺም፡**

አማሲኒት፡ ἀμασενίϑ 1 Par. 15, 21.

አማዳሮት፡ ἀμμαδαρώϑ Jud. 5, 22.

አሜፌቅ፡ ἀμαφεϑ 1 Reg. 5, 4.

ኤር፡, **ኢር፡** V. A. inter nomina solis (אור).

አር፡ ἀρά Hez. 17, 13 (v. **መሐላ፡**).

አርሞደደ፡ዘ፡ጽሩፍ፡ V. A.

አርማጠር፡, **አርማጥር፡** ἀματταρί 1 Reg. 20, 20 (var. pro **መጠራ፡**).

አሩራን፡ ἀρουράν 1 Reg. 31, 13.

አርቆሚን፡ ἀρχηνίμ Jud. 8, 7.

አረቦናት፡, **አረብነት፡**, **አራቦት፡** ἀραβώϑ 2 Reg. 17, 19. — *Voc. Ae.*: **አረብነት፡ዘ፡አዲም፡** — **አርቦት፡** nomen arboris vid. c. 742. — Praeterea: **ነገረ፡አረቦት፡ዘ፡ጠቀሳ፡** V. A.

ኤርኤል፡ vel **አርያል፡** ἀριήλ Jes. 29, 1 seq.

አርክርሴምቶን፡ vid. c. 785 sub **አክርስምንቶን፡**

አርያ፡አሪያ፡ ὡραία Act. 3, 2. 10.

አርያል፡ vid. **ኤርኤል፡**

አርዮስፋጎስ፡ Ἄρειος πάγος Act. 17, 19 Platt.

አርዮጳጊጢስ፡ 'Αρεοπαγίτης Act. 17, 34 rom.

አሮዳ፡ዘበትርጓሜሁ፡ራብዕ፡ (rectius: τρίτος), nomen unius e clavis crucis Christi, M. M. f. 102 (vid. ሳዶር፡ et ዳናድ፡).

አርዳሚስ፡ Sx. Ter 27; **አርዴምስ፡** Cyr. f. 1; Sx. Genb. 25; Sen. 4; **አርዳማዎስ፡** V. A. inter nomina idolorum, i. e. Artemis.

አርጋብ፡ ἐργάβ 1 Reg. 6, 11 (vid. ተሜርገብ፡). — *Voc. Ae.:* አፍቃደ፡አርጋብ፡ዘ፡አምሳል፡ዘርግብ፡ድብብሂ፡ይ፡

ኤርገብ፡ ἀργάβ, ἐργάβ 1 Reg. 20, 19. 41.

አርጤምስ፡, **አርጤሚዶስ፡** Artemis Act. 19, 24. 28 (vid. አርዳሚስ፡).

አስማድዮስ፡ 'Ασμοδαῖος Tob. 3, 8. 17 (vid. አስፍንድዮስ፡).

ኢሲሳሕ፡ i. e. אֲשִׁישָׁה 1 Par. 16, 3 v. n.

አሶን፡ ἆσσον Act. 27, 13 rom.

ኤስኬድሬ፡ vel **ኤክስድሬ፡** ἐξέδρα (var. pro ሙዳየ፡ምጽዋት፡) 2 Esr. 10, 6. — Vid. ኤክስድር፡

አስጠርጤን፡, **አስጣሮት፡**, **አስጠራጢ፡** al. 'Αστάρτη Jud. 2, 13. 3, 7 var.; 3 Reg. 11, 7; V. A. i. n. idolorum.

አስጥርጥዮን፡ c. varr. 'Ασταρτεῖον 1 Reg. 31, 10.

አሳፌም፡ vel **አሴፍእ፡** ἐσεφίμ 1 Par. 26, 17 seq.

ኤስፋር፡ i. e. אֶשְׁפָּר 1 Par. 16, 3 vers. nov.

አስፍንድዮስ፡ Asmodaeus, Sx. Masc. 16 (vid. አስማድዮስ፡).

አቃራን፡ v. **አቅራን፡** τὴν ἄκραν 3 Reg. 3, 5.

ኤቄሴዮም፡ vel **ኢቄ"፡** (ἀπ)οικεσιῶν 4 Reg. 19, 25.

አቁያጻት፡ in Cat. Cod. Mus. Brit. p. 56ª.

ኡባል፡ዘ፡ኰረብታ፡ V. A.

ኤብላጠን፡ብ፡እባብ፡ዌጭ፡ V. A.

አቢቦሎሳውያን፡ et **አቢቢ"፡** Did., ed. Platt p. 90 (ἐπίβουλοι, ἐπιβουλευταί?).

አበርጌላ፡ testis a judice ne admittatur F. N. 43, 12.

አብሮጥስ፡ ut videtur περιοδεύτης F. N. 5 (e Can. Laod.).

አተርጋዎን፡ epitheton τοῦ Λόγου, ut: ቃል፡አተርጋዎን፡ብርፎሪክን፡አአትሪክን፡ H. A. n. 7.

አቲቅ፡ et Pl. **አቲቂም፡** i. e. אַתִּיק et אַתִּיקִים Hez. 42, 3—5 vrs. nov.

አቴና፡ inter nomina idolorum, 'Αϑήνη, V. A.

አቴዎቄሕ፡ (v. **አቴዌቄሕእ፡**) i. e. אתוקיה Hez. 41, 15 vrs. nov.

እንሰይ፡ (i. e. النسيئ) ዘውእቱ፡ለዋሕቅ፡ (لواحق, aliâs ጳጕሜን፡) Abush. 8.

አኔቆንጠን፡ ἀνηκόντων 1 Reg. 27, 8.

አንጌቤናይ፡ዘ፡ወይዘሮ፡ V. A.; ut: ሶፍያ፡አንጌቤናይት፡ Sx. Masc. 5; አፎምያ፡ባዕልት፡ወአንጌቤናዊት፡ Enc. Genb. 11; Sen. 12.

አኤል፡ v. **ኤላው፡** αἰλεῦ v. אילו Hez. 40, 9. — *Voc. Ae.:* አኤል፡ወመቅዓን፡ዘ፡ጸቢብ፡

አአትሪክን፡ epitheton τοῦ Λόγου, ut: አአትሪክን፡ውእቱ፡ቃል፡ዘይትከሀው፡ውስተ፡አየር፡ወእምኔሁ፡ይትፌነው፡ንባብ፡ H. A. n. 7 (vid. አተርጋዎን፡).

አኤናዎን፡ ἀενάων Deut. 33, 15. 27; የማን፡መዝራዕት፡ዘአኤናዎን፡ M. M. f. 188.

አክሶርጊስ፡ exorcista Lud. e Syn. (Lud. Comm. p. 308 n. 28).

ኤክስድር፡, **ኤክሶድር፡**, **ኤክስድሬ፡** ἐξέδραι Hez. 40, 44 seq.; 42, 1 seq.; 44, 19; 2 Esr. 10, 6 var. (vid. ኤስኬድሬ፡). — *Voc. Ae.:* ኤ"፡ዘ፡ርእስ፡ዐምድ፡ወመስከትሂ፡ይ፡

አክቲራያን፡ v. **አክቲያራን፡** ἰχϑυράν 2 Esr. 22, 39.

ኤክቲኤራን፡ ἰχϑυηράν 2 Esr. 13, 3.

አውሎኒ፡, **አውሎን፡**, **አውሎና፡** αὐλῶν, αὐλών, αὐλῶνα Judith 7, 3. 17. 10, 10.

አውሎግሶን፡ εὐλόγησον, Gad. Joh.

አውላጠን፡ዘ፡ሕባብ፡ (sine dubio corruptum pro ሕባብ፡ውኅጥ፡, vid. ኤልያጠን፡ c. 720.

አውራስ፡ αὔρας Hez. 8, 2. — *Voc. Ae.:* አውራስ፡መዙሮት፡ዘ፡ከዋክብት፡

አውራቂስ፡ εὐρακύλων Act. 27, 14 Platt.

አውርዮን፡ αὔριον Num. 14, 25.

አውክሞዴስ፡ αὐχμώδης 1 Reg. 23, 14. 15. 19. 26, 1.

አዘራሕ፡ et **እዝራሕ፡** i. e. עֲזָרָה Hez. 43, 14. 45, 19 v. n. (vid. አሔዜራሕ፡).

ኤዘፍ፡ዘ፡ምድረ፡ዕረፍት፡ V. A. ad Dan. et Esr. (sine dubio corruptum ex አፌዝ፡ 'Ωφάζ Dan. 10, 5).

አየል፡ ϑραὲλ vel αἰλάμ Hez. 41, 8.

አይሌው፡ vid. ኤላው፡

ኢያምር፡ (an היערה) Jos. 17, 15 var.

ኢያሚን፡ ἰαμίν 4 Reg. 25, 14.

ኢያዜር፡ v. **ያዜር፡** νεζέρ 4 Reg. 11, 12.

አድሮሔም፡ ἀδωρίμ 2 Esr. 13, 5.

አዴሮት፡ዘ፡ሽንኅ፡ V. A.

አዴሽም፡ i. e. הַדַּסִּים Zach. 1, 8 v. n.; etiam **አደስ፡**

አግሥጦስ፡ወርኀ፡ለሮማውያን፡ (Augustus) G. T. H.

አጕሪም፡ v. **አጕረም፡**; ውስተ፡አፍላገ፡አጕሪም፡ εἰς τὴν κοιλάδα τῶν ἁλῶν 2 Par. 25, 11; non liquet quid legerit interpres.

አጕሰት፡; በቤቱ፡ወለአጕሰቱ፡ 2 Par. 26, 21 in Cod. Abb. CXLI pro በቤተ፡አፍሶት፡ caeterorum codicum.

ኢኅንጤ፡ γωνίαι Hez. 41, 15.

አጥርቆን፡, **አጥራቆን፡**, **አጣርቆን፡**, **"ክን፡** ἀπαρχῶν (corruptum ex አፕርቆን፡) 2 Reg. 1, 21.

አጸሊጹ፡ ἀπολοίπου Hez. 41, 12 seq.; 42, 1 seq. — In glossa marg. exponitur ፍሉጥ፡, in V. A. ማእዝን፡ሕንጻ፡

አጸርግዮ፡ ut videtur nomen loci, ubi Christus in coelum ascendit: እምድኅረ፡ዕርገቱ፡ለእግዚእነ፡ዘበአጸርግዮ፡ለኀበ፡ሰማይ፡ Cod. Mus. Brit. VIII.

ኢፍሉሳውያን፡, sc. **አልኢፍሉሳውያን፡** quod exponitur ዐዐውተ፡አናቅጽ፡ (πυλωροί) F. N.

አፍሶት፡ v. **አፍሳት፡** ἀπφουσώϑ 2 Par. 26, 21.

አፍቃደ፡አርጋብ፡ 1 Reg. 6, 11 vid. sub ፍቅድ፡ c. 1362.

ኤፎት፡ ἐφώϑ vel εἰφώϑ Jud. 8, 26. — *Voc. Ae.:* ኤፉት፡ዘ፡ጥራን፡

ኤፍታሕ፡ ἐφφαϑά Marc. 7, 34.

አፒልያኖስ፡; ወሀበ፡ውስተ፡እዴሁ፡ጽጽ፡ (צִיץ?) አፒልያኖስ፡ወይቤሎ፡ውግር፡ውስተ፡ገጹ፡ለዝንቱ፡ነዳይ፡ (sc. Misaëlis moribundi, quo facto moritur) Sx. Haml. 8.

ኰላ፡; **በኰላ፡** ἐν κόλλῃ Jes. 44, 13.

ከሎንያ፡ vid. ቆሎንያ፡

ኰልኰል፡ V. A. inter nomina Satanae; exponitur ጕንዳን፡

ከማርም፡ χωμαριμ 4 Reg. 23, 5.

ከሞስ፡ከሞስ፡ካሞስ፡ Χαμώς Num. 21, 29; Jud. 11, 24; 3 Reg. 11, 5 al.; V. A. inter nomina idolorum. — *Voc. Ae.:* ከሞስ፡ (comes?) ዘ፡መጨኔ፡

ከማኒም፡ et **ከዋኒም፡**, corruptum e (לַאֲדַרְ)כֹּנִים 2 Esr. 8, 27.

ከሬ፡ χῶραι 3 Reg. 7, 15.

ከርሜል፡ (כרמל) exponitur ቸፍርግ፡ v. ችፍርግ፡ V. A.

ኵራሲ፡ χαρσεὶϑ Jer. 19, 2.

ኬሬሲም፡ var. pro **ቤሬሲም፡** ברשים 3 Reg. 5, 9.

ኪራስ፡ትእሬን፡ nomen gemmae corruptum, Enc. Jac. 9.

ኬሴል፡ vox corrupta pro סבל 2 Esr. 14, 17 (Neh. 4, 11).

ኮስሞስ፡ዘ፡ስመ፡ወልድ፡ (κόσμος) V. A. — Vid. **ራእት፡**

ክበ፡; **ሐመድ፡ክበ፡ዘ፡ሕበት፡** v. **ክብት፡** V. A. ad Kuf. (vid. Kuf. p. 104 **ሐመደ፡ገበ፡**).

ክብራታን፡ χαβραϑά (כברת) Kuf. p. 119.

ኮታሬት፡ χωϑαρέϑ 2 Par. 4, 12. 13.

ኮኮነ፡ምስሐግ፡ Reg. Pach.

ከዋኒም፡ vid. **ከማኒም፡**

ከይ፡ nomen gemmae: **ጥልማ፡ወከይ፡ወወራውሬ፡** Kbr. Nag. n. 17.

ኪዮኪሉ፡ i. e. כִּי יוּכְלוּ Hez. 42, 5 v. n.

ኬጥእም፡ v. **ኬጣእም፡** χεττιίμ 4 Reg. 23, 7.

ኬፌቴሔን፡ i. e. כְּפִתְחֵיהֶן Hez. 42, 11 vrs. nov. (gloss.: **ዴዴሆሙ፡**).

ወራቁስ፡ዘ፡ሕልክሰክስ፡ V. A. ad Syn.

ወርድ፡ i. q. وَرْد *rosa* 2 Reg. 6, 7 var.

ወሬዶን፡ vid. in scholio ad **ሬዶን፡** c. 313.

ዕማዎት፡ዘ፡ሰማይ፡ V. A.

ዘሐመ፡ vid. sub **መዛሕም፡**

ያቁም፡ ʼΙαχούμ 3 Reg. 7, 7. — *Voc. Ae.*: **ያቁም፡ዘ፡ጽኑዕ፡**

የበጸ፡ vid. **አይበጽ፡**

ያኖስ፡ብ፡ዐንበሳ፡ V. A.

ያዜር፡ vid. **ኢያዜር፡**

ድርሙስ፡; **ቤተ፡ድርሙስ፡** οἶκον δρυμοῦ 3 Reg. 7, 39 var.; scholion vid. sub **መሰነቅት፡**

ዶርቃስ፡ዘ፡ነጸላ፡ሽማ፡ V. A. ad Syn.

ዶርቃስ፡(**ዶረከስ፡** rom.) δορκάς Act. 9, 36.

ዳናድ፡ nomen unius e clavis crucis Christi: **ዳናድ፡ዘበትር ጓሜሁ፡ሣልስ፡** (an δεύτερος?) M. M. f. 102 (vid. **አርዳ፡**).

ድያ፡, **ድያስ፡**, **ድዮስ፡** Ζεύς, Διός al. Act. 14, 12. 13; **ድዮስ፡አምላክ፡** Sx. Hed. 19.

ዲዮሬዘን፡ διορίζον Hez. 41, 12 seq.; 42, 1 seq.

ዲዮስኩሬ፡ vel **ዲዮስ፡ቆሮስ፡** Διόσκουροι Act. 28, 11.

ዲድሞስ፡ δίδυμος Sx. Gen. 26.

ዳጎን፡ Δαγών 1 Reg. 5, 2 al.; V. A. inter nomina idolorum.

ጎላት፡ γωλάϑ 2 Par. 4, 12. 13.

ጎልጎታ፡ γολγοϑᾶ Matth. 27, 33 al.

ገማዲም፡ i. e. גַּמָּדִים Hez. 27, 11 v. n.

ገርሳኒ፡ (an: *voraces* a جرس?), *gigantum* nomen, Gad. Ad. f. 151.

ገሬዛን፡ vid. in scholio ad **ጋዛ፡** c. 1190.

ገስስ፡ γεῖσος Hez. 40, 43.

ገኒን፡ ut videtur جَنِين *embryo*: **ኢትሚጣ፡በሜጥ፡ገኒን፡** (sic) F. M. 18, 1.

ገኖዛን፡; **ብሔረ፡ገኖዛን፡** ἐν γανοζαῇ 2 Par. 36, 8.

ጋይሶ፡ γαισός Jos. 8, 18. 19. — *Voc. Ae.*: **ጋይሶ፡ብ፡ጋሸንካ፡**

ጌዶር፡ γεδδούρ (גדור) 1 Reg. 30, 8. 15; 2 Par. 22, 1; vid. **ጌዱድ፡**

ጌዴር፡ i. e. גֶּדֶר Hez. 42, 7. 10 v. n. (gloss.: **ቅጽር፡** et **አረፍት፡**).

ጌዴርት፡ i. e גְּדֶרֶת Hez. 42, 12 v. n.

ጌዱድ፡ i. e. גדוד Hos. 6, 9 vrs. nov. (vid. **ጌዶር፡**).

ጎገል፡ዘ፡እንኰርኰር፡ V. A. ad Jer. (an corruptum e **ሐግል፡**?).

ጤሜን፡ τεμένη Hos. 8, 14.

ጠርዜ፡ቤሌቅ፡ዘ፡ሞጣሕት፡ዘኑኑ፡ወግድሙ፡ዋሕድ፡ V. A.

ጠሬጥ፡ (nomen corruptum) V. A. inter nomina idolorum.

ጣቅ፡ Pl. **ጣቃት፡** nomen vestimenti cujusdam, sc. prs.-arab. طاق Abush. 50.

ጣቢታ፡ ταλιϑά Marc. 5, 41.

ጤቤኖን፡ corruptum e τιτάνων Judith 16, 6.

ጤክሶን፡ vid. sub **ጴክሶን፡** c. 1252.

ጠውር፡ i. e. טוּר Hez. 46, 23 v. n.

ጠፍንቄስ፡ τυφωνικός Act. 27, 14 Platt.

ጤፌጣ፡ et **ጤፌጥ፡** Ταφέϑ 4 Reg. 23, 10.

ጳርንሶ፡ et **ጳሬኑ፡** (v. **ጳርስ፡**) πάρινος Esth. 1, 6.

ጵስጥቂስ፡, “**ቂስ፡** πιστικῆς Joh. 12, 3.

ጳስጦፎርዮን፡, **ጳስጠፎርያ፡** c. varr., παστοφόριον Jer. 42, 4.

ጲኒኖ፡ vid. sub **ቢኖን፡**

ጺም፡ወኢም፡ i. e. צִיִּים et אִיִּים Jes. 13, 22 v. n.; **ይነብሩ፡ ጺም፡ምስለ፡ኢም፡**(**ኢይም፡**) Jer. 27, 39.

ጽጽ፡ vid. sub **አፒልያኖስ፡**

ፍርም፡; **ዕፀ፡ፍርም፡ዘውእቱ፡ሕብረ፡ሰማይ፡** „ligni ficti genus“, Lud. e Libr. Myst.

ፍርከምን፡ v. **ፍሩከምን፡ዘ፡ፍሡሐን፡** V. A.

ፉሩርም፡ φαρουρίμ 4 Reg. 23, 11.

ፋሬስ፡ vid. **ማኔ፡**

ፌቃኢም፡ i. e. פְּקָעִים 3 Reg. 7, 11 (hebr. 7, 24) v. n.

ፍንጋ፡ corruptum e φάραγγι Kuf. p. 89.

ፍዮአዮሳን፡ nomen sectae: **እለ፡ይኄልዩ፡ወይብሉ፡ከመ፡ ወልደ፡እግዚ“፡ብእሲ፡ውእቱ፡ወተወልደ፡በፍትወተ፡ሥጋ፡ በሩካቤ፡ዮሴፍ፡ወማርያም፡** Did. 31.

ፔልስጦስ፡ዘ፡ንዋየ፡ሐቅል፡ V. A. (vid. **ጴልጣስ፡** c. 1251).

ፕንዋመጦን፡ πνευμάτων Lit. 158, 4.

III. Nomina propria.

Potiora tantum et crebrius obvia recensebimus, non omnia. Biblicorum plurima, ut quae in Bibliis ipsis facile inspici possint, omittemus. De nominibus Sanctorum rarioribus nec non de locis Synaxariorum, ubi ea commemorantur, lectorem relegamus ad Lud. Comm. hist. p. 399—435 et 613—620 et Catalogum Mss. Aeth. Bodl. Ox. p. 38—68. Regum Aethiopiae eorum, qui ante Jecunô-Amlâk regnaverunt vel regnasse dicuntur, catalogus exstat in Zeitſchrift der deutſchen morgenländ. Geſellſchaft 1853. Bd. 7. p. 341—351. Nomina provinciarum, regionum, oppidorum Abyssiniae videre licet in Lud. hist. I, 3 et Isenb. lex. amh. p. 197—212 (quamquam minus recte scripta).

ሀሊባ፡ vid. **ሐሊባ፡** — **ሆሎፎርኒስ፡** Holophernes. — **ሆር፡** vid. **ሐር፡** — **ሄርማ፡** Hermas. — **ሄርሜስ፡**, **ሄርሜን፡** Hermes. — **ሀርማኖስ፡** Germanus (?). — **ሀርቃል፡** Heraclius; vid. **ሐ"፡** — **ሀርቃኖስ፡** Hyrcanus. — **ሄሬኔዎስ፡** Irenaeus. — **ሀርያቆስ፡** Cyriacus (?), episc. Behensae. — **ሄሮዳ፡** martyr Aeg., S. Genb. 25. — **ሄሮድስ፡** Herodes. — **ሆሴዕ፡** Hosea. — **ሀብተ፡ሥላሴ፡**, **ሀብተ፡ማርያም፡** al., n. Christ. Aeth. — **ሀናስ፡** vid. **አሀናስ፡** — **ሄኖስ፡(አኑስ፡)** Enos. — **ሃኖስ፡** n. maris cujusdam (**ባሕረ፡ሃኖስ፡**), Org. — **ሄኔሲፎሩ፡** Onesiphorus. — **ሄኖክ፡** Henoch. — **ህንድ፡**, **ህንደኬ፡**, **ህንዳኬ፡** India; **ህንዳዊ፡** Indus, Indicus. — **ህንደኬ፡** Candace. — **ህንደክያ፡** Antiochia (M. M. f. 104).

ለሊበላ፡ Lalibela, rex Aeth.; etiam metropolis Lastae provinciae. — **ሉልያኖስ፡** n. corruptum, Julianus S. Sen. 2; Valentinianus III S. Haml. 3. — **ላሜሀ፡**, **ለሜክ፡** Lamech. — **ላስታ፡** provincia Aeth. — **ለቍለቍ፡**, **ልቍልቍ፡** Lachlachus (cujus filius Cyrillus Ptr. Al. LXXV). — **ሉቃስ፡**, **ሉቃ፡** Lucas. — **ሊቃኖስ፡** unus e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4). — **ሊቃንያ፡**, **ሊቃኦንያ፡** Lycaonia; **ሊቃኦንስጢ፡** Lycaonice. — **ሉቅያ፡** Lycia provincia. — **ሉቅያ፡** Lucia. — **ሉቅያ፡** i. q. **ናቅዮስ፡** sedes episc. Aeg. (S. Hed. 28). — **ሉቅዮስ፡** Lucius. — **ላባ፡** Laban. — **ሉባር፡** mons Armeniae in quo arca Noae substitit (Kuf. 5. 7; Org.). — **ሊባርዮስ፡** et **ሊዋርዮስ፡** Liberius. — **ልብነ፡ድንግል፡** rex Aeth. — **ሊባኖስ፡** Libanus mons. — **ሊባኖስ፡ዘውእቱ፡መጣዕ፡** monachus Aeth. (S. Ter 3); vid. etiam **ደብር፡** — **ልብያ፡** Libya. — **ሎኒስ፡(እልሉኒስ፡, እልአርዮን፡)** monachus (Hilarion), Phlx. — **ሎንድዮስ፡** Leontius. — **ለኒድዮስ፡** Lanidius archiepisc. Caesareae (Lud.). — **ለንጊኖስ፡** Longinus. — **ላእከ፡ማርያም፡** n. viri Chrst. Aeth. — **ልክያ፡** Lucia; **ሉክዮስ፡** Lucius; **ሉክያኖስ፡** Lucianus. — **ሌዊ፡**, **ሌዋዊ፡** vid. c. 54. — **ለወረንስዮስ፡** Laurentius. — **ሊዋርዮስ፡** vid. **ሊባ"፡** — **ለውንትዮስ፡**, **ሎው"፡**, **ለውንድዮስ፡** Leontius. — **ሌዎዶቂያ፡** i. q. **ለዶቅያ፡** — **ልያ፡** Lea. — **ልዮን፡** Leo. — **ልዳ፡** Lydda. — **ሉድ፡** soror gemina Caini, Clem. f. 8 (**ኤልዩድ፡** S. Ter 2). — **ለዶቅያ፡**, **ሎ"፡**, **ሎዲ"፡** Laodicea. — **ልድያ፡** Lydia. — **ሎጥ፡** Lot.

ሐሊባ፡ et **ሐሊብ፡** Aleppo urbs. — **ሕልያስ፡** n. viri (S. Mag. 15). — **ሐማሴን፡** provincia Aeth. — **ሆር፡** Horus (S. Tachs. 2; Sen. 29; Haml. 12; Phlx. 41). — **ሐርሙዝ፡** Hormuz. — **ሐርስጥፋኑስ፡** Christophorus. — **ሐረቅሊ፡**, **ሐሩ"፡** Heraclea urbs. — **ሐሬን፡** pagus Aeg. (S. Mij. 22). — **ሐርዋግ፡** n. viri Aeg. (S. Sen. 6). — **ሐበሽ፡** Abyssinia, Abyssini; **ሐበሲ፡** Abyssinicus. — **ሐኒ፡** i. q. **ዮሐኒ፡** — **ሐና፡** Hanna, Anna. — **ሐኑልዮስ፡** martyr Pergae Pamph. — **ሐናንያ፡** Ananias. — **ሔዋ፡**, **ሔዋን፡** Eva. — **ሕዝቅኤል፡**, **"ቅያል፡** Hezekiel. — **ሕዝቅያ፡** Hizkia. — **ሐይከል፡** uxor Noae (Clem. f. 19; Genz. f. 150; S. Ter 6). — **ሐጌ፡** Haggai (Aggaeus).

መሃይምነ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — **መላልኤል፡** Malalel. — **መሎሕ፡**, **ሞሎሕ፡**, **ሞሎክ፡**, **መሎክ፡**, **ሜልክል፡** Moloch, idolum Ammonitarum. — **መላንዮስ፡** Melanius. — **ሞሎክ፡** vid. **መሎሕ፡** — **መልኪ፡**, **ሜልኪ፡** n. viri Aeg. (S. Masc. 1). — **ሜልክል፡** Michal, filia Sauli; vid. **መሎሕ፡** — **መለከ፡ሰገድ፡** cognomentum **ሠርፀ፡ድንግል፡** et **ሱስንዮስ፡** regum Aeth. — **መልከ፡ጼዴቅ፡** Melchisedech. — **ምልኪያስ፡**, **ምልክያስ፡**, **ሚልክያስ፡** Malachias. — **መላዢ፡** Melagius (S. Mag. 12). — **ሜልዮስ፡** Melius, Abilius (Ptrr. Al. III; alii S. Mij. 13. 28). — **መሊደማ፡** n. fem. (S. Masc. 20). — **መሊግ፡** sedes episc. Aeg. — **መሐመድ፡** Muhammed. — **ማሕሳ፡** locus Aegypti (Enc. Tachs. 13). — **ማሕፀንተ፡ማርያም፡** n. viri Aeth. — **ማማስ፡**, **ማማ፡** Mammas. — **ሚራ፡** Myra; sedes episc. Lyciae. — **ማሪሃም፡** Maria (Org.). — **ምርምሀናም፡** n. viri Aeg. (S. Masc. 18; Tachs. 14). — **ሙሬቅ፡** Mauricius. — **መርቄ፡**, **መርቄስ፡** Marcius (? S. Jac. 2; Mij. 3). — **መርቄሎስ፡**, **መርክልስ፡**, **መርክላን፡** Marcellus. — **መርቆሬ፡**, **መርቆሬዎስ፡**, **መርቆርዮስ፡** Mercurius. — **ማርቆስ፡** Marcus (Ptrr. Al. I. XLIX. LXXIII). — **መርቃን፡**, **መርቅያን፡**, **መርክዮን፡** Marcion; **ሕዝበ፡መርቅያን፡** Marcionitae. — **መርቅያል፡**, **መርቅያኖስ፡**, **መርቅያኑ፡**, **መርክያኑ፡**, **መርክያኖስ፡** Marcianus (Ptrr. Al. VIII). — **ማርታ፡** Martha. — **መርትያኖስ፡** Martianus. — **ማሮና፡** Maronitae (M. M. f. 51). — **ማሩና፡** n. episcopi (S. Jac. 22). — **ማሪና፡** et **መሪና፡** Marina, n. fem. — **መርክልስ፡** vid. **መርቄሎስ፡** — **መርክዮን፡** vid. **መርቃን፡** — **መርክያኖስ፡** v.

መርቅያኖስ፡ — መርዋን፡ Merwân (ar.). — መርዓት፡ሥሉስ፡ n. fem. Aeth. — መርዓስ፡ sedes episc. Ae. (S. Nah. 24). — ማርያም፡ et ማርያ፡ Maria. — ማርያም፡ሞገሳ፡, ማ"፡ሥና፡, ማ"፡ክብራ፡ nn. femm. Aeth. — መርዩጥ፡ Mareotis. — ሙሴ፡ Mose et Musa; አባ፡ሙሴ፡ጸሊም፡ S. Sen. 24; Phlx. 19. 36. — ምስር፡ Aegyptus et Caira; ምስራዊ፡ adj. rel. — መስቀል፡ሞአ፡ n. viri Aeth. — መስቀል፡ክብራ፡ n. fem. Ae. — ሚሳኤል፡ Misael. — መስጶጦምያ፡, መስጴ"፡, ሜስጶ"፡ Mesopotamia. — መቃራ፡, መቃርስ፡, መቃሪስ፡, መቃርዮስ፡, መቃሬ፡ Macarius (Ptrr. Al. LIX. LXIV. LXIX; አባ፡መቃርስ፡ዘየዐቢ፡ S. Mag. 27; Nah. 29). — መቅሩፍዮስ፡, መቅሩፉ፡ Macrobius. — መቅሱር፡ oppidum Aeg. (S. Mij. 28). — መቃቢስ፡, መቃቢ፡መክብዩ፡ Maccabaeus; መቃብያን፡ Maccabaei. — መቄዶንያ፡ Macedonia; መቄዶናዊ፡ Macedo, Macedonicus; መቅዶንዮስ፡ Macedonius. — ማቱሳላ፡ Methusala. — ማቴዎስ፡ Matthaeus. — ማትያስ፡ Matthias. — ማኒ፡ Manes; ሕዝበ፡ vel ሰብአ፡ማኒ፡ Manichaei. — ሚናስ፡ Minas, Mennas (Ptrr. Al. XLVII. LXI; rex Aeth., cogn. አድማስ፡ሰገድ፡). — ምናሴ፡, መናሴ፡ Manasse. — መንሱር፡ Manſsur (ar.). — መንበግ፡ Mabug, sedes episc.; መንበጋዊ፡ vel "ቢጋዊ፡ adj. rel. — መነናውያን፡ Manichaei. — መንኬዎስ፡, መንክዮን፡ Manichaeus, Manichaei. — ምንይልክ፡ Menilech (aliâs እብነ፡እልሐኪም፡, rex Aeth. mythicus; Cat. Bodl. Ox. p. 74; Lud. hist. II, 4, 1). — መኑግ፡ n. pagi Aeg. (S. Nah. 17). — መኑፍ፡, መኖፌ፡ Memphis. — ሞአብ፡ Moab, Moabitae, Moabitis; ሞአባዊ፡ adj. rel. — ሚኦት፡, ሜኦት፡ Maeotis lacus (Kuf. 8. 9). — ማእከለ፡ አፍላግ፡ Mesopotamia. — ሚካ፡ Micha. — መካ፡ Mecca urbs. — መከራዊ፡ Macarius (? S. Mag. 2). — መክሲም፡, መክሲሞስ፡ Maximus (Ptrr. Al. XV). — መክስምያኖስ፡ Maximianus. — መክብበ፡ሰማዕት፡ n. Aeth. — መክብዩ፡ vid. መቃቢስ፡ — ሚካኤል፡ Michael (archangelus; unus e novem Sanctis qui አረጋዊ፡ nominatur, Lud. hist. III, 3, 5; Ptrr. Al. XLVI. LIII. LVI. LXVIII. LXXI). — ሚክያስ፡, ሚኪያስ፡ Michaeas, Micha. — መክዳ፡, መኩዳ፡ n. reginae Aeth. mythicae (Cat. Bodl. Ox. p. 69). — መዓልቃ፡ Muallaca, ecclesia Misrae, Mariae dedicata, cathedralis Jacobitarum (ar.). — መዐውያ፡ Muawia (ar.). — ማዕዳይ፡ Media, Kuf. 8. — መዝገበ፡ዳዊት፡ n. viri Aeth. — ሞይስስ፡ Moyses. — ሜድ፡ Medi (Hen. 56, 5). — መዳልወ፡ አልባብ፡ vid. c. 1083. — መዴራ፡ n. regionis Aeth., ubi አባ፡ገሪማ፡ multum degisse dicitur. — መዲና፡ Medina urbs. — ሜዶን፡ Medi, Media (etiam Midian, Lud. ex Enc. Nah. 19; de ሎዛ፡ዘሜዶን፡ vid. annot. ad Gen. 35, 6); ሜዶናዊ፡, ሜዶያዊ፡ Medus, Medicus. — መግሲማኖስ፡ Maximinus (Lud.). — መግደላዊት፡ Magdalena. — መጥራ፡ n. martyris (S. Teq. 8; Nah. 10). — መጥራና፡, መጥሮንያ፡ Matrona. — መጠርያ፡ locus Aeg. ubi a Jesulo aquae salubres apertae dicuntur (S. Genb. 24). — መጥርዮን፡ mons in quo Adam cum Eva, e paradiso expulsus, habitasse dicitur (Clem. f. 8). — ማጣት፡ Mattathias. — መጣዕ፡ vid. ሊባኖስ፡ — መጺል፡ Messila, sedes episc. Aeg. (Phu, Fua).

ሣህለ፡ሥላሴ፡, ሣህለ፡ድንግል፡ nn. virr. Aeth. — ሥልቅ፡ Seleucia. — ሥልጣን፡ሰገድ፡ cognomen regum Ae. (ፋሲለደስ፡ et ሱስንዮስ፡). — ሥምረት፡ጽዮን፡ n. viri Aeth. — ሠርጸ፡ሐዋርያት፡, ሠርጸ፡ማርያም፡ nn. virorum Aeth. — ሠርጸ፡ድንግል፡ n. regis Aeth. (cogn. መለክ፡ሰገድ፡). — ሥነ፡ሕይወት፡ n. fem. Aeth. — ሥዕለ፡ክርስቶስ፡ n. viri Ae. (Lud. hist. IV, 3, 4).

ሮሃ፡, ሮሐ፡ Edessa urbs; ሮሓዊ፡ Edessenus. — ራሔል፡ Rahel. — ሮም፡, ሮምያ፡, ሮሜ፡ Roma; ሰብአ፡ሮሜ፡ Romani; ብሔረ፡ vel ምድረ፡ሮሜ፡ terra Romana nec non (Byzantina) Graeca. — ሮሜሎስ፡, "ልዮስ፡ Romelius (Romulus?). — ሮማነ፡ወርቅ፡ n. fem. Aeth. — ሮማኖስ፡ Romanus, n. viri. — ራሙኤል፡, ሩማኤል፡, ሩምያል፡ n. angeli (Hen. 6, 7. 69, 2; N. T. rom. f. 132^{b}). — ሮማዊ፡ Romanus et (Romaeus) Graecus. — ሮምያ፡ vid. ሮም፡ — ሮማይስጥ፡ vel "ስጢ፡ Romane vel Latine (ῥωμαϊστί, Luc. 23, 38; Joh. 19, 20; N. T. rom. f. 157). — ሮቆ፡ et ሮቆስ፡ Rochus (S. Mij. 23; Tachs. 4). — ሮቤል፡ et ሩቤል፡ Ruben. — ርብቃ፡ Rebecca. — ሮብዓም፡ Rehabeam, Roboam. — ሩት፡ Ruth. — ራአብ፡, ረአብ፡, ረዓብ፡ Rahab. — ራጉኤል፡, ራጉ"፡ n. archangeli (Hen. 20, 4. 23, 4; S. Masc. 1). — ራፍ፡, ራፋ፡ Rhipaei montes, Kuf. 8. — ራፍኤም፡, ረፋኤም፡ Rephaim gigantes (Kuf. p. 106). — ሩፋኤል፡ (rarius ራፋኤል፡) n. archangeli (Tob. 5, 4 seq.; Hen. 20, 3. 22, 3 seq.; Lit. 165, 1; S. Tachs. 13; Pag. 3). — ሩጻፋ፡, ሩጻፉ፡ Augusta Euphratesia (S. Teq. 10; Hed. 19). — ሬፋን፡ vid. c. 1401.

ሰሌሖም፡ Σιλωάμ Siloë (Joh. 9, 7; Voc. Ae.: ሰሌሆም፡ብ፡የመስኖ፡ወሀ፡). — ሰላማ፡ n. viri Aeth. (metropolitae et episcopi Aeth. varii; in specie a) አባ፡ሰላማ፡ከሣቴ፡ብርሃን፡ primus Aethiopiae apostolus S. Haml. 26, እስመ፡ሰላመ፡አምጽአ፡ሎሙ፡ M. M. f. 48. b) አባ፡ሰላማ፡መተርጕም፡ S. Nah. 20; Lud. Comm. p. 295). — ሴሎም፡ Silo. — ሰሎሜ፡ Salome. — ሰሎሞን፡ Salomo, Suleiman. — ሲላስ፡ Silas. — ሰለባስትርዮስ፡ Silvester (Haim. Ab.). — ስልዋኖስ፡ Silvanus; etiam ስልዋስ፡ (Phlx. 230). — ሶል፡ጴጥሮስ፡, ሶልጴ"፡ Silvester (S. Hed. 9; Mag. 28; Nah. 12; Ter 7 ubi in Enc. etiam ጴጥሮስ፡ዘሶል፡). — ሰለፍክስ፡, "ክን፡ Sulpicius (? S. Mag. 15). — ስሐ፡ sedes episc. Aeg. — ሲሐት፡ sc. ገዳመ፡ሲሐት፡ desertum Scithiacum, Sceticum (vid. አስቄጥስ፡). — ሴም፡ Sem. — ሰማልይል፡ n. Antichristi (Kbr. Nag.). — ሳምር፡ vid. ሰማርያ፡ — ሰምርኔስ፡, ሱምርያ፡ Smyrna. — ሰማርያ፡, ሳምር፡ Samaria; ሰምራዊ፡, ሳ"፡ Samarita. — ሶምሶን፡ Simson. — ሳሚሳጥ፡ Samosate; ሳሚሳጢ፡, ሰ"፡, ሰማሳጢ፡, ሰም"፡ Samosatenus. — ሲሞን፡ Simon et Simeon (ሲሞን፡መሠርይ፡ S. Magus Clem. f. 253 seq.; Did. 32; ሲሞናውያን፡ ejus sectatores; ሕግ፡ሲሞናዊ፡ simonia, vid. c. 1137). — ስሜን፡, etiam ሰሜን፡ (Lud., S. Genb. 11. 19) n. regionis montanae Aeth. — ሲሞኒዶስ፡ Simonides. — ሳሙኤል፡ Samuel. — ሲማኮስ፡, ስ"፡ Symmachus. — ስምዖን፡ Simeon, Simon (Ptrr. Al. XLII. LI). — ሰማየል፡ et ሰማይል፡ angelus lapsus (Asc. Jes. 1, 8. 11. 2, 1. 3, 13 seq.). — ስምያዛ፡ angelus lapsus (Hen. 6, 3. 7. 9, 7. 10, 11. 69, 2). — ሶራ፡ et ሳራ፡ Sara. — ሰርማጣ፡ n. viri (Phlx. 54). — ሶርስት፡, ሱርስት፡ Syriace (συριστί Jes. 36, 11; Dan. 2, 4 al.). — ሱርስት፡ et ሱርሲት፡ n. fem. (S. Tachs. 10). — ሰረቃኤል፡ n. archangeli (Hen. 20, 6; ሰቁኤል፡ S. Haml. 5). — ሰራባሞን፡ n. viri Aeg. — ሰራብዮን፡, ሰራጵዮን፡, ሰራፍዮን፡ Serapion. — ሰራብሄል፡, "ሃል፡ n. regis Himjaritarum (S. Hed. 24). — ሲራክ፡ Sirach, Siracides. — ሶርያ፡ Syria et Syri (ut 2 Reg. 8, 6. 10, 14. 15). — ሱርያል፡ et ሱርያን፡ n. archangeli (Hen. 9, 1; Lit. 165, 1; S. Tachs. 8; Nah. 27; Haml. 30, al.) — ሱርያን፡ Syri (Abush.); vid. ሱርያል፡ — ሶርያዊ፡ Syrus. — ሰርዶሎስ፡ Saturninus (?) haer., Did. 32. — ሰርዴስ፡ Sardes urbs. — ሰርድቄ፡, ሰርደቂ፡, ስርድቅያ፡, ስርድቄ፡ al. Sardica urbs. — ስሩግ፡ Seruga, urbs Mesopotamiae.—

ሰርጊስ፡, ስርግዮስ፡ Sergius. — ሰራጵዮን፡ vid. ሰራብዮን፡ — ሱራፌን፡ vid. c. 349. — ሱሳ፡ Susa; ሱሳን፡ Susiana (Kuf. 9). — ሶሲማ፡ Zosima; ሶሲሞስ፡ Zosimus. — ስስቴንስ፡ Sosthenes. — ሶስና፡ Susanna. — ሶስንዮስ፡, ሱስ"፡ Susneus (Socinius? Sisinius? rex Aeth. saeculi XVII). — ሲሳይ፡ n. viri (Phlx. 23. 152). — ስቅራጥ፡, ስቅራጥስ፡ Socrates. — ሰቁኤል፡ vid. ሰረቃኤል፡ — ሳባ፡ Sabaei eorumque metropolis Saba. — ሰቤላ፡, ሳ"፡, ሶብላ፡ Sibylla. — ሰብለ፡ወንጌል፡ n. fem. Aeth. — ሰባልዮስ፡, ሰብልዮስ፡, ሰብልያኖስ፡ Sabellius. — ስብሐት፡ለአብ፡ n. viri Aeth. — ሳቦር፡ Sapor, rex Persarum. — ስብስጥያ፡, አስብስጥያ፡ Sebastia urbs Armeniae. — ስብስትያኖስ፡ Sebastianus. — ሰትሮኒን፡ Saturnina. — ሱትኤል፡, ሱቱኤል፡, ሱታኤል፡ cognomentum Ezrae (4 Esr. 1, 1). — ሲና፡ Sinai mons. — ሳኑሲ፡ (S. Sen. 4; Masc. 30), ሰኑትዮስ፡, ሰኑትዩ፡ ሰንትዩ፡, ሰንቱዩ፡, ሰንትዮስ፡, ሰኑድዩስ፡ Sanutius (Ptrr. Al. LV. LXV). — ሲኖዳ፡ Synnada, sedes episc. Phrygiorum. — ሲኖዳ፡ Synoda (copt. Schnude). — ሳኦል፡, ሳውል፡ Saul, Saulus. — ሰከላብዮስ፡ Aesculapius. — ሴዋ፡, ሼዋ፡, ሸዋ፡, ኸዋ፡ Schoa, provincia Aeth. — ሳውል፡ vid. ሳኦል፡ — ሳዊሮስ፡, ሰ"፡ Severus; ሰዊርያኖስ፡, ሲዎርያኖስ፡ Severianus. — ሰይፈ፡አርዓድ፡ rex Aeth. saeculi XIV. — ሰዶም፡ et ሶዶም፡ Sodoma; vid. supra c. 395. — ሲድራስ፡, ሲድሮስ፡ i. q. ኢስድሮስ፡, ኤስ"፡ Isidorus. — ሲድራክስ፡, ስ"፡ Sidracus (frater Frumentii). — ሲዶና፡ Sidon urbs. — ሰገድ፡ in compositis Regum Aeth. nominibus, vid. Lud. hist. II, 1, 35. — ሰጥናኤል፡ (Clem. f. 2), etiam ስጥናኤል፡, ስጥና፡ Satanael, angelus lapsus. — ሰፎንያስ፡, ሶ"፡ Sophonias. — ሶፍያ፡ Sophia.

Praeterea nomina oppidorum pagorumve Aegypti in Synaxariis memorata: ሳምስጣ፡(እምደወለ፡ብህንሳ፡) Genb. 25; ሰምኑድ፡ Mij. 24; ሰርዴን፡ Pag. 2; ሰሱዊር፡, ሱሳዊር፡, ሰሰዊር፡ (patria Macarii M.) Mag. 27; Nah. 19; ስብራ፡ Mag. 24; Masc. 7; ሳብስ፡, ስብስ፡ Ter 19; Mij. 22; ሰብሲር፡ Nah. 27; ስንላል፡ Haml. 7; ስንሁር፡ Hed. 27; ስንሑት፡, ስሔት፡ Mag. 8; ሰንሙጥያ፡ Masc. 7; ስንሳ፡ Haml. 8; ሰንጋር፡ Genb. 30; ስካ፡ Masc. 14; ሰጥብ፡ Haml. 20; ሰጥኑፍ፡ Nah. 9. 27; ሻው፡(እምአድያመ፡አስዩጥ፡) Tachs. 5.

ቃህራ፡ Caira urbs. — ቀሌምንጦስ፡ vel ቃሌ"፡ Clemens. — ቄላስይስ፡ (Κολασσεῖς) Colossae. — ቂልቅያ፡ Cilicia. — ቀላውዴዎስ፡(ቀለውድዮስ፡) Claudius, etiam ገላ"፡ — ቀሌዎጴጥራ፡ (Esth. 10), ቅልብትራ፡, ቅልንብስራ፡ (Jsp.) Cleopatra. — ቆላይድስ፡ Nicolaita (Did. 32). — ቍልዝም፡ Clysma urbs (Kulzum); ቍልዝማዊ፡ adj. rel.; ባሕረ፡ቄልዝም፡ mare rubrum. — ቀለዮጳ፡ (ut ስምዖን፡ዘቀለዮጳ፡ Did. 43; S. Haml. 9) Clopas. — ቄሌጥ፡ Celtae (Kuf. 8). — ቆሬ፡ Core (Num. 16). — ቆሮ፡ Cyrus. — ቄርሎስ፡, abbrv. ቆሪል፡ et ቄሪል፡ Cyrillus (Ptrr. Al. XXIV. LXVII. LXXV). — ቂሮስ፡, ቆሮስ፡ Cyrus. — ቆረሳዊ፡ Curaischita (ar.). — ቂርቆስ፡ Quiricus. — ቆርኔሌዎስ፡("ሌዮስ፡) Cornelius. — ቆሮንቶስ፡ Corinthus urbs; item Quarantania i. e. desertum, ubi Christus jejunasse dicitur; Lud. Comm. p. 302 n. 7. — ቀሬናዊ፡, ቀ"፡ Cyrenaicus. — ቄርዋን፡ Kairuân. — ቀርጤስ፡, አቅሬጥስ፡ Creta; ቀርጤናውያን፡ Cretenses. — ቅርጣግና፡ዘኀበ፡ቂሳርያ፡ Cartagena prope Caesaream, Neocaesarea. — ቃርጲያኖስ፡ Carpianus. — ቄስማ፡, ቀስማ፡, ቆስሞስ፡, ቆዝሞስ፡ Cosmas, Cosmus (Ptrr. Al. XLIV. LIV. LVIII). — ቄሳር፡ Caesar. — ቂሳርያ፡ Caesarea. — ቍስቋም፡ Kuskam, urbs Aegypti superioris; etiam n. monasterii in Aeth. — ቄስጠንጢኖስ፡ Constantinus (etiam cogn. Zara-Jacobi regis Aeth.); ቍስጥንጥንያ፡ Constantinopolis; ቍስጥንጥንያዊ፡ Constantinopolitanus. — ቆቆሮስ፡ Cicero. — ቀበዶቅያ፡ i. q. ቀጳ"፡ — ቅብጥ፡ et ቅብጢ፡ Coptice, lingua Coptica (ut ልሳነ፡ቅብጢ፡ወዐረቢ፡ Sx. Masc. 4; Cat. Bodl. Ox. p. 20); ቅብጣዊ፡ Copticus (ut: ቤተ፡ክር"ን፡ቅብጣዊት፡ F. N. 3); ቅብጣውያን፡ Coptitae. — ቄንስጣ፡ Constans. — ቃው፡ sedes episc. Aeg. (S. Masc. 7; Teq. 27). — ቀውስጦስ፡ Caustus. — ቍዝ፡ sine dubio Khuz, Khuzistan; ሰብአ፡ቍዝ፡ Kuzitae, Cossaei (eos et Persas debellavit Diocletianus, S. Ter 12). — ቆዝሞስ፡ vid. ቁስማ፡ — ቃየን፡, ቃየል፡ Cain. — ቅዱስ፡አምላክ፡ n. viri Aeth. — ቆጵልዮን፡ Nicopolis. — ቆጵሮስ፡ Cyprus insula. — ቆጵርያኖስ፡ Cyprianus. — ቀጳዶቅያ፡, ቀጳ"፡, ቀበ"፡ Cappadocia. — ቀፍሮንያ፡ Cefronia (Febronia). — ቅፍሮንያ፡ et ቅፍሪ፡ n. viri (S. Hed. 8). — ቀፍጥ፡ sedes episc. Aeg. (S. Hed. 17; Haml. 13).

Oppida et pagi Aeg. in Synaxariis memorantur: ቀሌን፡ Sen. 7; ቅማን፡ Ter 22; ቀርጥስ፡ (prope Damanhur ደምንሑር፡) Sen. 14; ቍስ፡ Masc. 7; (ቍስ፡ Clem. f. 152); ቆንያ፡(ዘደወለ፡ሀገረ፡ቍስ፡በላዕላይ፡ግብጽ፡) Masc. 7; ሀገረ፡ቀይራቁ፡እምደወለ፡ባሕያራ፡ዘእምሀገረ፡እስክንድርያ፡ S. Haml. 25.

ብህንሳ፡ sedes episc. Aeg. — ቤል፡ idolum Babyloniorum. — ባላ፡ Bala vel Bilha. — ቡላ፡, ብላ፡, ጵሉ፡ i. q. ባውላ፡ (S. Teq. 7. 25; Phlx.). — ቤልሖር፡ n. Satanae vid. c. 487. — ብልማይ፡ Ptolemaeus (Jsp.). — በለርያኖስ፡ Valerianus. — ቡሊክርዮስ፡ pro ቡሊቃርጶስ፡ Polycarpus (S. Jac. 29). — በለዓም፡ Bileam. — በላድዮስ፡ i. q. ጳላድዮስ፡ — ብሑራ፡ et ብሖር፡ n. viri Aeg. — ብሕራም፡ rex Persiae. — ባሕርየ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ቢማ፡ vel በይማ፡ n. viri Aeg. — ባሞይ፡ n. viri Aeg. — ቡርልስ፡, ቡርሎስ፡ Burlos, Brullos, sedes episc. Aeg. — በርሶማ፡ Barsuma, Barsauma, n. viri Syr. — በርሱፍዮስ፡ vid. በጽናፍርዮስ፡ — ብርቃ፡, በርቃ፡ Barca, urbs Africae septentr. — ባርባራ፡, በርባራ፡ Barbara. — በርቶሎሜዎስ፡ et በ"፡ Bartholomaeus. — ባርቶስ፡ Berytus, urbs Syriae. — ብሩታዎስ፡ et አብሩ"፡ Protheus (? S. Mij. 21). — ባርትያ፡ Parthia (M. M. f. 44). — በርናባ፡ Barnaba n. fem.; በርናባስ፡ Barnabas, n. viri. — በርኑግ፡ monasterium (Phlx. 17. 143). — ባሮክ፡ Baruch. — ብርክልያ፡ (pro ብልክርያ፡) Pulcheria, uxor Marciani. — በርኪስስ፡ et "ሶስ፡ Praxius (episc. Hierosol., S. Mag. 1; Mij. 12). — ብርያል፡ vid. c. 507. — ብርዓም፡ n. corruptum, Pergamum S. Mij. 16. — ብርግያ፡ Perge, urbs Pamphyliae. — በርጋሞን፡ Pergamum, urbs. — ባስሊስ፡, plerumque ባስልዮስ፡, etiam በስሊኦስ፡ Basilius. — ባስሊቆስ፡ Basilicus. — በስልድዮስ፡ Basilides. — ቢሶራ፡ et ብሶራ፡ n. viri Aeg. — ብሶይ፡ n. viri Aeg. (in specie አባ፡ብሶይ፡ከከበ፡ገዳም፡በደብረ፡አባ፡መቃርስ፡ S. Haml. 8.) — ብስጣውሮስ፡ Pistaurus (S. Mij. 28). — ባቢሎን፡ Babylon (etiam ባቤል፡, በቤል፡ Kuf. 8). — በብኑዳ፡ Paphnuda (vid. በፍንትዮስ፡). — ቤቴል፡ Bethel. — ቤተ፡ልሔም፡ Bethlehem. — በትረ፡ሚካኤል፡ n. viri Aeth. — ቢታንያ፡ Bithynia (S. Ter 20; Kid.), nec non Bethania (in N. T.). — በኀይለ፡ሥሉስ፡, በኀይለ፡ሚካኤል፡ nn. virr. Aeth. — ባና፡ et ብና፡ urbs et nomus Aeg. (Panopolis). — ብናሴ፡ i. q. ምናሴ፡ (S. Tachs. 16). — ብናጥስ፡ corruptum e Novatianus (S. Tachs. 12). — ብንያምን፡, ብንያሚን፡ (passim ብንያሞን፡) Benjamin (Ptrr. Al. XXXVIII). — በንደላኦን፡ Pantaleon (S. Genb. 19, at in Enc. በለንድዮስ፡). — ብናጦስ፡, ጳንጦስ፡ Paneas (Paneatae) oppidum Palaest., ubi Erastus episcopus fuisse dicitur (S. Mij. 29). — በአሚን፡

n. viri Aeg. (S. Tachs. 9). — በእደ፡ማርያም፡ rex Aethiopiae saeculi XV. — በኪሞስ፡ Bachimus, sec. Lud. i. q. Pachomius. — በኮስ፡ Bacchus. — በካፋ፡ rex Aethiopiae saeculi XVIII. — በውላ፡ i. q. ቡላ፡ Paul, Paulus (S. Teq. 7). — በዐልበክ፡ Baalbek urbs. — ቢዘን፡ Byzantium; etiam monasterium Aeth. in regno Bahr haud procul a Maſsaua (Lud.). — ባዜን፡ rex Aeth., quo regnante Christus natus esse dicitur. — በይማ፡ vid. ቢማ፡ — በይሞን፡ et በይሙን፡ eremita Aeg. celeberrimus (S. Pag. 4). — ብድራጦስ፡ vid. አብድ″፡ — በዶስ፡ Padus, fluvius Italiae. — በጌምድር፡, በጌ፡ምድር፡, በገምድር፡ Bagemder, provincia Aeth. — በግዳድ፡ Bagdad urbs. — በጥሊሞስ፡ Ptolemaeus. — በጥልማኮስ፡ vid. አብጥ″፡ — በጥሎስ፡ Vitellius (Jsp.). — በጥሞስ፡ Patmos insula. — በጸሎተ፡ሚካኤል፡ n. viri Aeth. — ቡጺር፡ nomus Aeg. — ቢጻርዮን፡ Bessarion. — በጽናፍርዮስ፡, etiam በርሱፍዮስ፡ Barsanuphius, Barsuphius. — ቢፋ፡ et ቢፋሞን፡ et ቢፋን፡ n. viri Aeg. — በፍኖትዮስ፡, በፍንትዮስ፡ Paphnutius.

Oppida et pagi Aeg. e Synaxariis: በሃ፡ Sen. 5; ባልባይስ፡ Mag. 20; በልኪም፡ Sen. 4; ባሕያራ፡ vid. sub ቀይራቂ፡; በብኑሲ፡እምደወለ፡ምስር፡ Ter 27; በንሑር፡, ብንሑር፡ Hed. 27; Sen. 28; ባኖስ፡እምደወለ፡ድምያጥ፡ Sen. 19; ባንዮስ፡ vid. ፋንያስ፡; በንደራ፡ i. q. ደንደራ፡ Mij. 20; Genb. 15; ብጺል፡እምደወለ፡እስሙናይን፡ Tachs. 8.

ተላስስ፡, ተላስዮስ፡ Thalassus, Thalassius. — ቶማስ፡ Thomas. — ተመይ፡(ተሞይ፡ Lud.) sedes episc. Aeg. — ተርሴስ፡ Tarsus urbs. — ትርኰ፡ Turcae. — ቶራይክ፡ n. viri arab. — ተሰሎንቄ፡ et ተስ″፡ Thessalonicha. — ተስፋ፡ሚካኤል፡, ተስፋ፡ጽዮን፡ nn. virr. Aeth. — ታቦር፡ Thabor mons (vid. c. 560); etiam n. viri Aeth. — ተባይስ፡ Thebais; ተባይሳዊ፡ Thebaiticus. — ቲቶ፡ Titus. — ቶና፡ vid. ቴዎናስ፡ — ተንሥአ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ታኦድራ፡ Theodora; ታኦድራስ፡ Theodorus. — ታኦዶስዮስ፡ Theodosius. — ታኦግንስጣ፡ Theognosta. — ታኦፊሎስ፡ Theophilus. — ታኡፋንዮስ፡, ታኦ″፡ Theophanius. — ተክላ፡ et ቴክላ፡ Thecla. — ተክለ፡ሃይማኖት፡ monachorum Aeth. antistes celeberrimus; rex Aeth. e familia ዛጔ፡ oriundus; reges duo Aeth. saeculi XVIII. — ተክለ፡ሐዋርያት፡, ሚካኤል፡, ሥላሴ፡, ሰላም፡, አብ፡, ኢየሱስ፡, አዶናይ፡, ጊዮርጊስ፡, ጽዮን፡ nn. virr. Aeth.; ተክለ፡ማርያም፡ n. fem. Aeth. — ተወልደ፡መድኅን፡ n. viri Aeth. — ቴዎቅሪጦስ፡ Theocritus. — ተክዜ፡ vid. c. 568. — ታውብንጦስ፡ Theopemptus (?). — ቴዎናስ፡, ቴዎና፡, ቶና፡, ቴዉና፡ Theonas (Ptrr. Al. XVI). — ታውክላ፡ vid. ያሮክላ፡ — ታውክልያ፡ Theoclia. — ቴዎድራ፡ Theodora. — ቴዎድሮስ፡ Theodorus (Ptrr. Al. XLV; rex Aeth. saeculi XV.). — ቴዎዶስያ፡ Theodosia; ቴዎዶስዮስ፡ Theodosius (Ptrr. Al. XXXIII, ወውእቱ፡ዘተሰምየ፡ክር″ን፡በስሙ፡ቴዎዶሳዊያን፡, deinde Jacobitae, S. Sen. 28; Ptrr. Al. LXXIX). — ቴዎዳዳ፡ Theodota; ቴዎዶጦስ፡ Theodotus. — ቴዎጢቂኖስ፡ Theotecnus. — ቴዎፍሎስ፡ Theophilus (Ptrr. Al. XXIII. LX; rex Aeth., cogn. አዕራር፡ሰገድ፡, saeculi XVIII). — ቴዎፍና፡ Theophana. — ትዕማር፡ Thamar. — ትዮብስታ፡ Theopista. — ቲዮጲላ፡ Theophila. — ታድራ፡ et ታድሬስ፡ Theodorus (Phlx.). — ታዴዎስ፡ Thaddaeus. — ትግሬ፡ et ትግራይ፡ Tigre provincia Aeth.; ትግራይ፡ Tigrensis (M. M. f. 344). — ተግባረ፡ወልድ፡ n. viri Aeth.

Oppida Aeg. e Synaxariis: ተርሙይስ፡ Teq. 17; ቴርስ፡እምደወለ፡እስሙናይን፡ Tachs. 9; ተርኑጥ፡ Haml. 27; Nah. 19; ቱና፡እምደወለ፡ቴዳ፡ Haml. 1; ትንሣ፡ Masc. 14; ታንሳስ፡ Teq. 20; ታይዳ፡, ቴዳ፡, ቲዳ፡ Masc. 2; Haml. 1.

ኀምስቱ፡አህጉር፡ Pentapolis. — ኀርማኖስ፡ et ኄርሜኔዎስ፡ i. q. ሀርማኖስ፡ — ኄርኔ፡, ኄሬኔ፡ Irene. — ኀንድኬ፡ vid. ህንደኬ፡ — ኀይለ፡ሚካኤል፡, ኀይለ፡ሥላሴ፡ nn. virr. Aeth. — ኆድራ፡, ኀድራ፡ n. viri.

ናሆም፡, ናሑም፡ Nahum. — ናህርው፡ n. viri Aeg. (S. Hed. 7). — ነሐሚያ፡ Nehemias. — ንሒሳ፡ oppidum Aeg. (S. Haml. 24). — ኒሞላስ፡ corr. e Timolaus (S. Mag. 19). — ናምሩድ፡ Nimrod (Clem. f. 30). — ኑማርያኖስ፡ Numerianus. — ኔምያ፡ Nehemias. — ኔሮን፡ Nero; ኔሮን፡ዘይንእስ፡ Nerva. — ንሲስ፡ et ኑሲስ፡ Nyssa (patria Gregorii Nyss.). — ንስጥሮስ፡, ናስጦርዮስ፡ Nestorius. — ነቂሐር፡, ነቅራሐ፡ oppidum Aeg. (S. Masc. 7). — ነቅሎን፡ oppidum Aeg. (S. Ter 28). — ኒቆላዎስ፡ Nicolaus. — ኒቆምድያ፡ Nicomedia. — ኒቅያ፡, ኒቂያ፡ Nicaea urbs. — ናቅዮስ፡, ነቅዮስ፡ (i. q. ሉቅያ፡) sedes episc. Aeg. (S. Hed. 28; Mag. 2). — ኒቆዲሞስ፡ Nicodemus. — ኖብ፡ n. viri Aeg. — ኑባ፡ Nubia, Nubae; ኖባዊ፡ Nubaeus. — ናብሎስ፡ Nablus, Neapolis Palaest. — ናበው፡ Nebo mons. — ናቡቴ፡ Naboth. — ናታን፡ Nathan. — ናትናኤል፡ Nathanael. — ኖኅ፡ Noah. — ነነዌ፡, ነኔዌ፡ Ninive. — ነአኰቶ፡ለአብ፡ rex Aeth. e familia እለ፡ዛጔ፡ — ኔዌ፡ Nave, Nun (pater Josuae). — ንዋየ፡ሥሉስ፡, ንዋየ፡ክርስቶስ፡ nn. virr. Aeth. — ናዖድ፡ 1) Ehud, judex Israel. 2) rex Aeth. saeculi XV et XVI. — ናዝሬት፡ Nazareth; ናዝራዊ፡ vid. c. 677. — ናግራን፡ urbs Arabiae merid. (S. Hed. 24. 26; Genb. 20). — ነገደ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ነጥሮን፡, ደብረ፡ነጥሮን፡ Nitria, monasterium Nitricum Aeg. — ንጽቢን፡ Nesibis, urbs Mesopotamiae. — ንፍታሌም፡ Naphthali. — ነፍቶን፡ oppidum Aeg. (Lud.).

አህናስ፡(ህናስ፡) oppidum Aeg. (S. Mag. 15.). — ኤሊ፡ Eli. — አልምጵያስ፡ Olympas (S. Haml. 6). — ኤሌሪቆስ፡ Illyricum. — ኢላርያ፡ Hilaria; ኢላርዮን፡ Hilarion. — ኤላስ፡ Hellas (Hez. 27, 13). — ኤልሳቤጥ፡ Elisabeth. — እለስክንድሮስ፡ vid. እለ፡እስ″፡ — ኤልሳዕ፡ Elisaeus. — አልብታር፡ nomen illius Magi, qui Jesulo thus obtulit (vid. ክሳድ፡ et አውኖሶን፡ Lud.). — እሌኒ፡ Helena. — አላኒቆስ፡ Hellanicus. — እለ፡እስክንድሮስ፡ vel እለእስክንድሮስ፡ vel እለስ″፡ Alexander (Ptrr. Al. XIX. XLIII.); እለ፡እስክንድርያ፡ vel እለእስ″፡ vel እለስ″፡ Alexandria urbs (praefixa praepositione, እ prius abjici solet, ut ዘለእስክንድርያ፡); እለ፡እስክንድራ፡ Alexandra. — እልዋሕ፡ nomen terrae, ubi Bartholomaeus evangelium praedicasse dicitur (S. Masc. 1; Deg.). — ኤላውትሮስ፡ Eleutherus. — አልዓዛር፡ Eleazar, Lazarus. — ኤልያ፡ et ኤልያስ፡ Aelia Capitolina, nec non Aelius i. e. Hadrianus. — ኤልያስ፡ Elias. — ኤልዩድ፡ vid. ሉድ፡ — ኤልዳ፡, አላዳስ፡ vid. c. 720. — አለጲስ፡ et አላጲስ፡ Elpis (S. Masc. 5; Ter 30). — አሌፍ፡ unus e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4; S. Mag. 11). — ኢሎፍሊ፡ Philistaei, vid. c. 721. — እልፍዮስ፡ Alphaeus. — አሕመድ፡ Achmed (ar.). — እመር፡ Omar (ar.); sed etiam Amru ben Âssi (እመር፡ወልደ፡ዐፅ፡ S. Ter 8; Cat. Bodl. Ox. p. 20). — አሜር፡ Himjaritae (S. Hed. 24). — አሞሬዎን፡ Amoraei. — አመተ፡ሐና፡, አመተ፡ክርስቶስ፡, አመተ፡ዋሕድ፡ nn. femm. Aeth. — አምኃራ፡ vel አምሐራ፡ Amhara provincia Aeth. — አሞን፡ i. q. ዐሞን፡ — አሞን፡ et አሙን፡ Ammon; አሞና፡ Ammona; አሞንዮስ፡ et አሙንዮስ፡ Ammonius; አሞኒ፡ id. — አማንዮስ፡ i. q. አውማንዮስ፡ (S. Sen. 6). — አምድ፡ Amida urbs Mesopotamiae (Lud.). — አሞጽ፡ Amos proph. (quem eundem patrem Isaiae fuisse dicunt S. Pag. 5). — እምፒሊክዮስ፡ Amphilochius (Cyr.). — አሥመርና፡ i. q. ሱምርያ፡ (Did.). — አሬ፡ martyr Aeg. (S. Nah. 9). — አረሚ፡ vid. c. 740. — አርማ፡ Hermes (? S. Mag. 9). — ኤርሞላዎስ፡ Hermolaus. — ኤርሞን፡ et አኤርሞን፡ Hermon mons. — አርሞን፡ oppidum Aeg. — አርማን፡, አርመን፡, አርማንያ፡ Armenia. — አርማንዮስ፡ Armenius. — ኤርምያስ፡ Jeremias. — አርሲማ፡ n. fem. (S. Masc. 29). — አርስንዋ፡, አርሶንዋ፡ Arsinoe. — አርሳንዮስ፡, አርሳኔዎስ፡ (Voc. አርሳኒ፡) Arsenius. — አርስኖፊስ፡(አርኖፊስ፡) Arsnuphius. — አርስጦስ፡, አሬስጦስ፡, አርስጦን፡ Erastus (non Aristus), socius Pauli Apost. — አርስጦቦሎስ፡ Aristobulos (S. Mag. 19; vid. አስትሮብሎስ፡). — አርስጣጣሊስ፡ Aristoteles. — አርቅላ፡, አርቂላ፡ n. viri (S. Tachs. 18). — ኤራቅሌስ፡ Heraclites (Fal.). — አርቃዴዎስ፡, አርቃድዮስ፡ Arcadius; አርቃድያ፡ Arcadia. — ኤርትራ፡ vid. c. 742. — አሮን፡ Aaron, Harun. — ኢራኒ፡, አርኒ፡, አርኒ፡, እርኔ፡ Irene (vid. ኄርኔ፡). — አሮንጦስ፡ Orontius. — አርኖፊስ፡ vid. አርስኖፊስ፡ — ኢራኢ፡ n. fem. (S. Masc. 28; Hed. 3). — ኡርኤል፡, ኡራኤል፡ Uriel archang. (Hen. 20, 2. 21, 5. 27, 2. 72, 1 seq.; S. Haml. 21; Jac. 13; et ኡርያን፡ Hen. 9, 1). — አርአየነ፡ጸጋሁ፡ n. viri Aeth. — አርከላዎስ፡, አርከላአስ፡, አርኬ"፡ Archelaus (Ptrr. Al. XVIII). — አርከሌድስ፡ (S. Ter 14), አርከለዲስ፡ (Cat. Mus. Brit. p. 25) n. viri. — አርዋ፡ n. fem. (S. Genb. 30). — አርዮስ፡ Arius; አርዮሳዊ፡ adj. rel. Arianus (Cyr. ad Reg. f. 29; F. M. 27, 7; S. Jac. 18). — ኡርያን፡ vid. ኡርኤል፡ — አርያኖስ፡ Arianus, n. viri. — አርዳሚስ፡, አርዴሚስ፡ vid. c. 1405. — አርጌንስ፡ Origenes (M. M., Cyr.; Sx.) — አረጋዊ፡(ዘይሰመይ፡ ዘሚካኤል፡) unus e novem Sanctis (S. Teq. 14; Did.; Lud. hist. III, 3, 4). — አርጤምስ፡ vid. c. 1405. — አሳ፡ et አስ፡ Asa rex Judaeorum. — ኤሲ፡ n. viri Aeg. — አስሞን፡, እስሙናይን፡, አስሞኔን፡, እስሙንዝራይስ፡ oppida Aeg. — እስማኤላዊ፡ i. q. ይስ"፡ Ismaelita (Arabs Muhammedanus, Lit. 171, 4). — አስማድዮስ፡ vid. c. 1405. — አሱር፡, አሶር፡ Assyria, Assyrii. — አሴር፡ Aser, tribus Israel. — እስራኤል፡ (nonnumquam ጟኤል scriptum) Israël; እስራኤላዊ፡ Israelita. — አስቀሎና፡, አስቃላን፡ Ascalon oppidum. — አስቆሮታዊ፡ Ischariotes. — አስቀልጵያኖስ፡ Asclepianus. — አስቄጥስ፡ sc. ገዳመ፡አስቄጥስ፡ desertum Sceticum Aeg. (in Sx. creberrime; cfr. ሲሐት፡, de etymo, quod Lud. male ab „asceta" petiit, vid. sub መድሎት፡ c. 1082 et 1083). — አስባስያኖስ፡, አስበ"፡ Vespasianus. — አስባንያ፡ Spania (S. Jac. 21); እስጳንያ፡ (N. T.) id. — አስቴር፡ Esther. — አስትሮብሎስ፡ (Jsp.) i. q. አርስጦቦሎስ፡ — እስና፡, አስኔ፡ oppidum Aeg. (Laton, Latopolis). — አሴኔት፡ (Gen. 41, 45), አሰኔት፡, አስኔት፡ (S. Sen. 1) Aseneth, uxor Josephi; libellus Aseneth allegatur M. M. f. 117. 305. — አስኬርዮን፡ Ischirion, n. viri Aeg. — እስክንድሮስ፡ Alexander; እስክንድራ፡ Alexandra; "ድርያ፡ Alexandria urbs; "ድራዊ፡ Alexandrinus. — አስከናፍር፡ n. viri Aeg. (S. Hed. 13; Mag. 19). — እስዋን፡ Syene, Asuan, oppidum Aeg. — እስያ፡ Asia. — እሰይ፡ Jesse (pater Davidis). — ኢሳይያስ፡ Isaias. — አስዩጥ፡ Siut, Assiut, urbs Aug.; አስዩጣዊ፡ adj. rel. — ኤስድሮስ፡ Isidorus (vid. ሲድሮስ፡). — አስጠራጤ፡ Astarte vid. c. 1405. — አስጠራጦኒቃ፡ Stratonica. — አስጣቴዎስ፡ Eustathius. — እስጢፋና፡ Stephana; እስጢፋኖስ፡ Stephanus. — አስፍንድዮስ፡ vid. c. 1405. — አቅሊምያ፡ (Clem. f. 8), አቅሊማ፡ (S. Ter 2) soror gemina Abelis. — አቅላዲስ፡, አቅሎድዮስ፡, አቅሎንድዮስ፡ Claudius (vid. ቀላ"፡ et ገላውዴዎስ፡). — አቃርዮስ፡ rex Edessae (Abgarus?) ... Tachs. 29. — አቅርጲኑ፡ Agrippinus, vid. አክ"፡ et አግ"፡ — አቤል፡ Abel. — እብሎ፡ et እብሎይ፡ (S. Jac. 3. 5; Teq. 25), አበሊ፡ (S. Masc. 26; Nah. 1) nn. virr. Aeg. (Apollonius?). — አቡሊናርዮስ፡ Apollinaris; አቡሊናርዮሳውያን፡ Apollinariani. — አብሎንዮስ፡ et አብላ"፡ Apollonius. — አቡሊድስ፡ Hippolytus. — አቢማኮስ፡ Epimachus. — አብርሃ፡ወአጽብሃ፡ reges Aeth., Evangelii in Aethiopiam introductores. — አብርሃም፡ Abraham (Ptrr. Al. LXII, aliâs Ephrem). — አብሪምዮስ፡ Primus (Ptrr. Al. V). — አብራመንጹ፡ oppidum Aeg. (S. Tachs. 25). — አብሮቅላ፡ Procla. — አብሩታዎስ፡ vid. ብሩ"፡ — አቤሮጎ፡ n. viri Aeg. (S. Haml. 8). — አብሮኮሮስ፡, አብሮክሮስ፡ Prochorus. — አብሮኮስ፡, አብራኮስ፡, አብራክዮስ፡ Hipparchus. — አብሱ፡, አቡስ፡ n. nomi Aeg. — አቤሴሎም፡ Absolom. — እብሶይ፡ n. viri (S. Sen. 5). — አብሳዲ፡ n. viri Aeg. et Aeth. (S. Tachs. 27; Masc. 18; Ter 24). — አበስኪሮን፡ martyr Aeg. (S. Sen. 7). — አቡቂር፡ monachus et martyr Aeg. (S. Jac. 6; Haml. 4). — አብቅራጥ፡ et አብሪቅጥ፡ Hippocrates. — አቢብ፡ n. viri Aeg. — አቢባል፡ Hannibal. — አቡ፡በክር፡ Abubekr (ar.). — እብነ፡እልሐኪም፡ (filius sapientis) i. q. ምንይልክ፡ — እብኖዲ፡ n. viri Aeg. — አቡናፍር፡ Onuphrius. — አባዲር፡ n. viri Aeg. — አብድራጦስ፡ Quadratus (pro አክድ"፡). — አብድዩ፡ Obadias. — አብጥልማ፡, አብጥልማዎስ፡ Ptolemaeus. — አብጥልማኮስ፡ Ptolemachus. — እትማን፡ Othman (ar.). — አቶር፡ Assyria (S. Tachs. 14). — አትሪብ፡ sedes episc. Aeg. — አቴና፡ et አቴናስ፡ Athenae; አቴናዊ፡ Atheniensis. — አትናስያ፡ Athanasia. — አትናስዮስ፡, አትናቴዎስ፡, አትናትዮስ፡ Athanasius (Ptrr. Al. XX. XXVIII. LXXVI). — ኡጤኮስ፡ Eutychius (S. Pag. 1). — ኢትዮጲስ፡ Aethiopius vel Aethiops, pater Aethiopum (Chr. Ar.). — ኢትዮጵያ፡ Aethiopia, Aethiopes; ኢትዮጳዊ፡ et ኢትዮጵያዊ፡ Aethiopicus. — እኅወ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ኦን፡ Heliopolis. — አኖሬዎስ፡, አኖርዮስ፡ Honorius. — እናርያ፡ Enarea, provincia Aeth. — አናሲማ፡ Onesima; አናሲሞስ፡, "ሞን፡ Onesimus. — እንስና፡ oppidum Aeg., vid. እስና፡ — አንስጣስያ፡ Anastasia; አንስጣስዮስ፡ Anastasius (Ptr. Al. XXXVI). — አንስጣቴዎስ፡ Anastasius. — አኒሲፎሮስ፡ Onesiphorus. — አንቆራ፡, እ"፡, እንቍራ፡, አንቍራ፡ Ancyra urbs. — አንቂጦስ፡ Anicetus. — አንባመሬና፡, እንባማሬና፡ n. fem. Aeg. — እንባቆም፡ vid. sub ዕ"፡ — አንቲሞስ፡ Anthimus. — አንቲቦስ፡ et አንትሂጳስ፡ Antipas. — አንቶኒና፡ i. q. አንዶ"፡ — እንትያ፡, እንትያ፡ Anthia, n. fem. — አናንያ፡ Ananias. — እንዚናዙ፡ Nazianzus urbs. — አንያኖስ፡ Anianus (Ptr. Al. II). — አንድሎስ፡, አንድሊስ፡ Andalusia regio (Jsp., Chrys.). — እንድራንዮስ፡ Adrianopolis (Cyr.). — እንድራኒቆስ፡, አ፡"፡ Vndronicus (Patr. Al. XXXVII). — እንድርያስ፡ Andreas. — እንድርያኖስ፡ Hadrianus. — አንዶኒና፡, አንዶኒ፡ Antoninus, Antonius. — አንጼናው፡, እን"፡ oppidum Aegypti (S. Masc. 2; Tachs. 8; Genb. 25). — አንደፌር፡ Antipater. — አንጢሊባኖስ፡ Antilibanus mons. — እንጦልያ፡ et አ"፡ Anatolia; አንጣልዮስ፡ et አንጦ"፡ Anatolius. — አንጦና፡, አንጦንስ፡, እ"፡, አንጦንዮስ፡, እ"፡ Antonius. — አንጣዎስ፡ n. viri (S. Nah. 17). — አንጥያኮስ፡ Antiochus. — አንጥፌስ፡ Antipas (Jsp.). — እንጽና፡ sedes episcop. Aeg. (S. Masc. 4; Hed. 13 al.). — አንጾኪያ፡ Antiochia; "ኪያዊ፡ adj. rel. — አእላፍ፡ሰገድ፡ cogn. Joannis regis Aeth. saeculi XVII. —

አከ፡ Acco. — **አካለ፡ክርስቶስ፡** n. viri Aeth. — **አክሊሚንቶስ፡** i. q. **ቀሌምንጦስ፡** — **አኪላስ፡** Aquila. — **አክላኡብጥራ፡** Cleopatra (S. Sen. 12; Tachs. 14). — **አክሎግ፡** Eclogius. — **አክሚም፡**, **አክምም፡** sedes episc. Aeg. — **አክራ፡** n. viri Aeg. (S. Sen. 14). — **አክርስጠዱልስ፡** Christodulus (Ptrr. Al. LXVI). — **አክርስጥፎሮስ፡**(**አክርስጦስ፡**, **አክሮስጥስ፡**) Christophorus (S. Ter 30). — **አክርጲኑ፡** vid. **አቅ"፡** — **አክሱ፡** n. fem. Pers. (S. Masc. 22). — **አክሳኒ፡** Xena (S. Ter 29). — **አክሳስያ፡**, **አክሰ"፡** n. fem. (S. Masc. 5). — **አካክዮስ፡** Acacius. — **አካአብ፡** et **አክአብ፡** Achab, rex Isr. — **አካውሕ፡** n. viri Aeg. — **አካይያ፡** Achaja. — **አክፋሐሲ፡** oppidum Aeg. (etiam **አቅ"፡**) S. Teq. 25; Masc. 22. — **አውሎግ፡**, **አውላጊዮስ፡**, **አውሎ"፡**, **አውላጋ፡** Eulogius. — **አውሐላ፡** Augila (urbs in Africa, Pentapoli). — **አውማንዮስ፡** Eumenius (Ptrr. Al. VII). — **አውራንያ፡** Urania. — **አውሴ፡** Hosea, posthac Josua, dux Isr. (Num. 13, 8. 16). — **አውሲም፡** sedes episc. Aeg. (S. Mag. 27; Nah. 11). — **አውሳብዮስ፡**(**አውሴብስ፡**, **አውስብዮስ፡**) Eusebius. — **አውስዮስ፡** Hosius. — **አውስግንዮስ፡** Eusignius (S. Ter 5). — **ኤዎስጣቴዎስ፡** Eustathius (in specie instaurator rei monasticae apud Aethiopes celeberrimus S. Masc. 18). — **አውስጢድ፡** Ausitis regio (in libro Job). — **አውናምዮስ፡**, **አውናሜዎስ፡**, **አውናብዮስ፡** Eunomius (etiam cum **አውማንዮስ፡** confunditur). — **አውኖሶን፡** nomen unius e tribus Magis, qui Jesulo aurum obtulit (vid. **አልብታር፡**). — **አውኔሴፎሮስ፡** i. q. **አኒሲ"፡** — **አውክርስቶስ፡** Euchrestus. — **አውዛራ፡** nomen feminae Noae fuisse dicitur (M. M. f. 123). — **አውዶክስያ፡** Eudoxia. — **አውጋርዮስ፡** Abgarus, rex Edessae S. Sen. 25 (male pro Origenes S. Teq. 18). — **አውግስጦስ፡** Augustus. — **አውጋንያ፡** Eugenia; **አውጋንዮስ፡** Eugenius. — **አውጋንድሮስ፡** Augander. — **አውጣኬ፡** Eutyches. — **አውፎምያ፡** Euphemia. — **ኤውፍራጢስ፡** Euphrates (Kuf. 9). — **አዛርያ፡** Azarias. — **አዝቂር፡** presbyter Nagrani (S. Hed. 24). — **አዛዝኤል፡** angelus lapsus (Hen. 8, 1 seq.). — **አይሁዳዊ፡** vid. c. 1070. — **ኢዮሎስ፡** archimagus Clem. f. 252. — **ኢዮልያ፡** Julia. — **ኢየሉጣ፡** Julitta (mater Quirici). — **ኢዮርብዓም፡** Jerobeam. — **ኢየሩሳሌም፡** (in codicibus antiquioribus etiam **ኤሩሳሌም፡**) Hierosolyma. — **ኢያሪኮ፡** Jericho. — **ኢያሱ፡** Josua (ejusdem nominis reges Aeth., 1) cognom. **አድያም፡ሰገድ፡**, saeculi XVII; 2) Josua II filius Bacaffae). — **ኢየሱስ፡** 1) Jesus; 2) Josua. — **አየሱስ፡ሞአ፡** n. viri Aeth. — **ኢያሶን፡** Jason. — **ኢዮስያስ፡** Josias. — **ኢዩስጣ፡** Justa. — **ኢያቄም፡** Joachim. — **ኢዮብ፡** Job. — **ኢየኒስ፡**, **"ኔስ፡** Jannes; **ኢያንበሬስ፡** Mambres (2 Tim. 3, 8; Const. Ap. 48). — **ኢዩኤል፡**, **ኢዮኤል፡** Joel. — **ኢዮክንድዮስ፡** Innocentius (Haim. Ab.). — **ኢዮዲዮስ፡** Euodius (Did. 43). — **ኢዮጴ፡** Joppe. — **ኢዮጵራቅስያ፡**, **ኢዮጳ"፡** Eupraxia. — **አዳም፡** Adam (vid. c. 799, et cfr. de eo S. Mij. 6; Clem. f. 14). — **ኤዶም፡** 1) Edom, Idumaea. 2) paradisus Eden (Gen. 2, 8. 4, 16; Kuf. 3. 8; Clem. al.). — **አድማስ፡ሰገድ፡** cogn. **ሚናስ፡** regis Aeth. saeculi XVI. — **ኤዶምያ፡**, **ኤዶምያስ፡**, **ኢ"፡** Idumaea; **ኤዶማዊ፡** Idumaeus. — **አድራኒቆስ፡** i. q. **አንድ"፡** — **አድባር፡ሰገድ፡** cogn. Davidis IV regis Aeth. saeculi XVIII. — **እድና፡** uxor Henochi (Hen. 85, 3). — **አድያም፡ሰገድ፡** cogn. Jasu I regis Aeth. saeculi XVII. — **አጉሥጦስ፡** i. q. **አውግስጦስ፡** — **አጋር፡** Agar, ancilla Abrahami; **አገራዊ፡** Agarenus, Arabs (Abush.; **ተንባላት፡እለ፡እሙንቱ፡ውሉደ፡አጋር፡** S. Tachs. 8). — **አግሪቡ፡** Agrippinus (Ptr. Al. X); **አግሪጳስ፡** Agrippa. — **አጋቦስ፡** Agabus (S. Mij. 15; Jac. 4). — **አጋቢስ፡** et **አጋቢ፡** Agape (vid. **አጋጲስ፡**). — **አጋብዮስ፡** Agapius. — **አጋቢጦስ፡** Agapetus. — **አገታ፡** Agatha (S. Masc. 29). — **አጋቶን፡** Agathon (Ptr. Al. XXXIX). — **አግናጥዮስ፡** Ignatius. — **አገው፡** Agau, montana Bagemdrae gens in Aeth. — **እግዚእ፡ኀረያ፡**, **ክብራ፡** n. fem. Aeth. — **አጋፒስ፡** Agape. — **አጣልያ፡** et **ኢጣልያ፡** Italia. — **አጥራሲስ፡** n. fem. (S. Hed. 18). — **አጥራክያ፡** Thracia. — **አጢቆስ፡** Atticus. — **አጢጎኖስ፡** Antigonos. — **አጳሎን፡** Apollo (vid. c. 805). — **ኤጴቀጢጦስ፡** Epictetus. — **ኤጲፋንዮስ፡** Epiphanius (S. Genb. 17. 28). — **አጽናፍ፡ሰገድ፡** cogn. Claudii regis Aeth. saeculi XVI. — **አፀራር፡ሰገድ፡** cogn. Theophili regis Aeth. saeculi XVIII. — **አፈ፡ክርስቶስ፡** n. viri Aeth. — **አፈ፡ወርቅ፡** Chrysostomus. — **አፍላሖስ፡** n. viri (S. Masc. 12). — **አፍላጦን፡** Plato. — **አፎምያ፡** Euphemia (S. Genb. 11; Sen. 12); **ኤ"፡** (Lud.). — **ኦፌር፡** vid. c. 808. — **ኤፍሬም፡** Ephraim, Ephrem (in specie **ኤ"፡ሶርያዊ፡** S. Haml. 15; Ptr. Al. LXII, aliâs Abraham). — **አፍራቅያ፡**(**አፍሪቅያ፡**) Africa. — **ኤፍራታ፡** Ephrata (Bethlehem). — **አፍርንጊ፡**, **"ጌ፡**, **"ግ፡**, **አፍርንጅ፡** Franci; **አፍርንጋዊ፡** Francus (S. Haml. 15). — **ኤፍራጥስ፡**, **ኤፍራጦስ፡**, **"ጢስ፡**, **አፍራጥስ፡**, **"ጢስ፡** Euphrates fluvius. — **ኤፌሶን፡**, raro **ኤፍሶስ፡** Ephesus. — **ኤፌሶን፡** Phison fluvius (Clem. f. 174 pro **ፊሶን፡**). — **ኤፊቆሮስ፡** Epicurus. — **አፍጼ፡** n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibet **አፌ፡**; Isenb. **አጽፌ፡**).

ክልስትያኖስ፡ Coelestinus. — **ኬልቄዶን፡**, **ከ"፡**, **ኬልቄዶንያ፡**, **ከ"፡** Chalcedon urbs (etiam Carthago Jes. 23); **"ዶናዊ፡** Chalcedonensis vel qui concilio Chalc. fidem habet. — **ካሌብ፡** Caleb (in specie rex Aeth., S. Genb. 20; Lud. hist. II, 4). — **ክልትያኖስ፡**, **ክሉት"፡**, nec non **ክልድያኖስ፡**, **ከላድያኖስ፡** Claudianus (Celadion, Ptr. Al. IX). — **ከሌዴዎን፡**, **ከል"፡** **ከላ"፡**, **ከላውዴዎን፡** Chaldaei; **ከልዳዊ፡**, **ከሌ"፡**, **ከለ"፡** Chaldaeus. — **ካም፡** Cham. — **ኮሞስ፡** vid. c. 1406. — **ኵርስ፡**, **ኵርሽ፡**, **ኪሮስ፡** Cyrus. — **ክርሶስ፡**, **ክርስሶስ፡** Crassus (Jsp.). — **ክርስቶስ፡** Christus cum derivatis vid. c. 836. — **ክርስቶስ፡ቤዛነ፡** n. viri Aeth. — **ክርስቲና፡** et **ክርስጢና፡** Christina. — **ክርስቶፎሮስ፡** Christophorus. — **ኵራሳን፡** n. monasterii (S. Mij. 13. 28). — **ኮሬብ፡** Horeb mons. — **ኪሩብ፡** c. derivatis vid. c. 837. — **ኮሩትያስ፡** Caruthias, mater Matthaei evang. — **ካራን፡** Charran, Charrae urbs. — **ኮሮንቶስ፡** Cerinthus (Did. 32). — **ኪራኮስ፡** Cyriacus (S. Hed. 3; Teq. 5). — **ከረዙን፡**, **ከ"፡**(**አባ፡ከ"፡**, etiam **አበክረዙን፡**) n. viri (S. Haml. 25). — **ካርዩን፡** Gorion. — **ኪርያቆ፡**, **ኵርያቆ፡**, **ክርያኮስ፡** i. q. **ኪራኮስ፡** (Lud.). — **ክርድያኖስ፡** Cerdianus, Cerdo (Ptr. Al. IV). — **ኵስ፡** Cusch (Kuf. 8). — **ከስምናይ፡** Hasmonaeus. — **ከስራ፡** Chosroës, rex Persiae (S. Ter 8). — **ኪሳርያ፡** i. q. **ቂሳርያ፡** — **ከሳድ፡** nomen unius e tribus Magis, qui Jesulo myrrham obtulit (Lud.; vid. **አልብታር፡**). — **ክሳደ፡ቃል፡** n. viri Aeth. — **ኪስጦስ፡** Xystus. — **ኬብሮን፡** Hebron. — **ኮቶሎስ፡**, **ከጦሎስ፡** n. viri (S. Masc. 22; Genb. 25). — **ኵትን፡** Cythinus (? S. Mag. 9). — **ከነአን፡**, **ከናአን፡**, **ከነዓን፡** Cenaan. — **ከነኔዎን፡** Cenaanaei; **ከነናዊ፡** Cenaanaeus. — **ክንፈ፡ሚካኤል፡** n. viri Aeth. — **ኮድራጦስ፡** Quadratus. — **ኪዳነ፡ምሕረት፡** n. fem. Aeth. — **ኬፋ፡** vid. c. 876. — **ክፍለ፡ዋሕድ፡** n. viri Aeth. — **ከፍቱር፡**, **ከፌቶር፡** Caphthor insula (Creta).

ዋላርዮስ፡, **ወለርያኖስ፡** Valerianus. — **ዋልስ፡** Valens. — **ዋልንጦስ፡**, **ዋሊጢኖስ፡** Valentinianus. — **ወለተ፡ማርያም፡**,

ሚካኤል፡, ሥላሴ፡, ሩፋኤል፡, ኢየሱስ፡, ጊዮርጊስ፡, ጴጥሮስ፡, ጽዮን፡ nn. fem. Aeth. — ወሊድ፡ Welid (arb.). — ወልደ፡ማርያም፡, መስቀል፡, ሥላሴ፡, እግዚእ፡, ኤዎስጣቴዎስ፡, ክህን፡, ኪሮስ፡, ክርስቶስ፡, ጊዮርጊስ፡ nn. virr. Aeth. — ዋልድባ፡ regio Aeth. (S. Hed. 17; Tachs. 12). — ወርሰኖፋ፡ (S. Haml. 29) i. q. በርሱፍዮስ፡ — ዋሲ፡ጋሲ፡ terminus Aethiopiae (Lud. e N. T. rom. f. 100^{b}.). — ውሲም፡ oppidum Aeg. (S. Ter 27). — ወቅሪስ፡, ወቀሪስ፡ Euagrius (S. Ter 11; Phlx.). — ወናግ፡ሰገድ፡ cogn. Davidis III, regis Aeth. saeculi XVI. — ዊፃ፡ n. viri (S. Nah. 6).

ዓሊ፡ Ali, chalifa. — ዔላም፡ et ኤላም፡ Elymais. — ዐማሌቅ፡ Amalec gens; ዐማሌቃዊ፡ adj. rel. — ዐሞን፡ Ammonitae; ዐሞናዊ፡ adj. rel. — ዐምደ፡ማርያም፡, ብርሃን፡, ኢየሱስ፡ n. viri Aeth.; ዐምደ፡ኢየሱስ፡ rex Aeth. saeculi XV; ዐምደ፡ጽዮን፡ rex Aeth. saeculi XIV (cogn. ገብረ፡መስቀል፡). — ዐሥሩ፡አህጉር፡ Decapolis. — ዐራቅ፡ Irâq regio (ar.). — ዐረብ፡, ዓረብ፡ Arabes, Arabia; ዓረብያ፡ Arabia; derivata vid. c. 964. — ዐርከ፡ሥሉስ፡ n. viri Aeth. — ዕርገተ፡ቃል፡ n. viri Aeth. — ዕሴተ፡ሚካኤል፡ n. Christ. Aeth. — ዔሳው፡ Esau. — ዕብራዊ፡ cum derivatis vid. c. 984. 985. — ዐብደላ፡ Abdallah (ar.). — ዕንቈ፡ማርያም፡ n. viri Aeth. — ዕንባቆም፡, ዕንበቆም፡ Habacuc (1) propheta S. Genb. 24., Teq. 6 ubi quaedam e prophetia Habacuci apocrypha excerpta leguntur; 2) ዕ"፡ምስኪን፡መምህር፡ዘደብረ፡ሊባኖስ፡ qui Apocalypsin in Geez vertisse dicitur, Cat. Bodl. Ox. p. 20). — ዕዝራ፡ Ezra. — ዖዝያስ፡, "ያን፡, "ያ፡ 1) Ozias (Uzzias) rex Isr. 2) Hosea (S. Jac. 26; M. M. f. 13; Cat. Cod. Mus. Brit. p. 40). — ዐገርም፡ vid. c. 1003. — ዐይነ፡ፀሐይ፡ Heliopolis (S. Sen. 19). — ዕጣነ፡ድንግል፡ n. viri Aeth. (in specie cogn. Davidis III regis saeculi XVI). — ዐጽፈ፡ማርያም፡ n. viri Aeth.

ዘለፋ፡ Zelpha, ancilla Jacobi. — ዘሕገውራ፡ oppidum Aeg. (S. Tachs. 2). — ዘማርያም፡ n. viri Aeth. — ዘሚካኤል፡ vid. አረጋዊ፡ — ዘሥላሴ፡ n. viri Aeth. — ዘሩባቤል፡ Zerubabel. — ዘርአ፡ያዕቆብ፡ rex Aeth. saeculi XV (de eo cfr. S. Pag. 3). — ዘርአ፡ዮሐንስ፡ n. viri Aeth. — ዘሲማስ፡, ዘ"፡ Zosimus. — ዜብላ፡ i. q. ሰቤላ፡ (Did. 25). — ዘቡሎን፡ Zabulon. — ዘብዴዎስ፡ Zebedaeus. — ዘትረ፡ወንጌል፡ n. viri Aeth. — ዚኖብያ፡ Zenobia; ዘኖቢስ፡ Zenobius. — ዘኢየሱስ፡ n. viri Aeth. — ዘክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ዘካርያስ፡ Zacharias (Ptr. Al. LXIV; filius Barachiae S. Masc. 8). — ዘኬዎስ፡ Zachaeus (episc. Caesareae, Did. 39). — ዘዊላ፡ Zavila, urbs Pentapoleos Afr. — ዘወልደ፡ማርያም፡ n. viri Aeth. — ዠዕፈር፡ Djafar (ar.). — ዘይና፡ Zena, n. fem. — ዘይኑን፡ Zeno. — ዘድንግል፡ n. viri Aeth. (regis Aeth. saec. XVI). — ዠጋግ፡ vid. ደብር፡

ይሁዳ፡ cum derivatis vid. c. 1069. 1070. — ዮልዮስ፡ Julius. — ዮልያና፡ Juliana. — ዮልያኖስ፡, ዮልያን፡, ዮልያኑ፡ Julianus (Ptrr. Al. XI). — ዮሐኒ፡ Johanni, n. antistitis monachorum. — ዮሐንስ፡ Johannes (Ptrr. Al. XXIX. XXX. XL. XLVIII. LXXII. LXXVIII. LXXX; rex Aeth. saeculi XVII; ዮሐንስ፡ከማ፡ vel ከማ፡ i. e. niger S. Tachs. 25; ዮሐንስ፡መደብር፡ Cyr. f. 1; d'Abbadie Cod. XXXI). — ይምራሕ፡ n. viri. — ይምርሐነ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth. — ያሮክላ፡(ያሮቅላ፡) Heraclas (Ptr. Al. XIII; ታውክላ፡ nominatur in Abush.). — ያሬድ፡ Jared; in specie Jared musicus, S. Genb. 11. — ዮርዳኖስ፡ Jordanes fluvius; ዮርዳኖሳዊ፡ adj. rel. — ያሱ፡, ዮሳ፡ Josua (Lud.). — ይስሐቅ፡ Isaac (Ptr. Al. XLI; rex Aeth. saeculi XV). — ይስማኤል፡ Ismael. — ይስማኤላዊ፡ i. q. እስ"፡ — ይስራኤል፡ i. q. እስራኤል፡ — ዮስቴና፡ i. q. ዮስጤና፡ - ዮሳብ፡ vid. ዮሴፍ፡ — ያሶን፡ Jason. — ይሳኮር፡ Isaschar. — ዮሴዕ፡ Josua, Jose. — ያሳይ፡ n. viri (S. Masc. 9). — ዮስያስ፡ i. q. ኢዮስያስ፡ — ዮስጦስ፡ Justus (Ptr. Al. V; rex Aeth. saeculi XVIII). — ዮስጤና፡ Justina; ዮስጢኖስ፡ Justinus. — ዮሴፍ፡ Joseph, Josephus (Ptrr. Al. LII, etiam ዮሳፍ፡ dictus). — ዮሳፍጥ፡ Josaphat. — ይታማር፡ Ithamar. — ዮቶር፡ Jethro. — ዮና፡ n. fem. (S. Hed. 18). — ዮናስ፡ Jonas. — ዮናታን፡ Jonathan. — ዮናኒ፡ Jonicus i. e. Graecus (Cat. Bodl. Ox. p. 16); ዮናናዊ፡ Graecus. — ዮናክንዲኖስ፡, ዮናክኒዶስ፡ Innocentius I papa (S. Haml. 3; Masc. 7; vid. ኢዮክንድዮስ፡). — ይኩኖ፡አምላክ፡ (non አይቁነ፡አ"፡) rex Aeth. saeculi XIII. — ያዕቆብ፡ Jacobus (Ptr. Al. L); ያዕቆባውያን፡ Jacobitae seu Monophysitae (S. Mij. 15; Sen. 28; Abush.). — ያዕቢከ፡እግዚእ፡ n. viri Aeth. — የዣደዠርድ፡ Jezdedjerd, rex Persiae. — ዮዲት፡ Judith. — ያፍቅረነ፡እግዚ"፡ n. viri Aeth. — ያፌት፡ Japheth. — ይፍታሔ፡ Jephtha, judex Isr.

ዲላጊ፡, ዲላዣ፡ n. fem. (S. Genb. 6). — ደማሊስ፡ Damalius. — ደማስቆ፡ Damascus; ደመስቃዊ፡ Damascenus. — ድሙቅላስ፡ Damocles (Phlx.). — ድምቅራጥስ፡ Democritus (Fal.). — ደምብያ፡ Dembea, provincia Aeth. — ዳሞት፡ Damoth, provincia Aeth. — ደማትርዮስ፡, ድሜ"፡ i. q. ድሜጥሮስ፡ — ደማቴዎስ፡ (S. Ter 17) sine dubio i. q. ዱማድዮስ፡ — ዲሙናስያ፡ n. fem. (S. Sen. 4). — ድምአታ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibet አዲማታ፡). — ድምያኖስ፡ Damianus (Ptr. Al. XXXV), passim pro ድምጥያኖስ፡ — ዲማድዮስ፡ et ዲማስዮስ፡ n. viri (S. Masc. 8). — ዱማድዮስ፡ et ድ"፡ (Domitius?) n. viri (S. Haml. 25). — ድሜጥሮስ፡, ዴሜ"፡ Demetrius (Ptr. Al. XII). — ድምጥያኖስ፡ Domitianus. — ድርጣድዮስ፡, ድሬዳጥስ፡ Tiridates, rex Armeniae. — ደስቴዎስ፡ Dositheus (Did. 32). — ዳስያ፡ Dasius. — ዳስዮስ፡ቄሳር፡ Decius. — ደቅስዮስ፡ Dexius (S. Tachs. 22). — ዴቦራ፡ Debora. — ዱቅልጥያኖስ፡ i. q. ዲዮቅልጥያኖስ፡ — ዳኅለክ፡ insula maris rubri prope Abyssiniam (S. Tachs. 14). — ዳን፡ Dan. — ዲና፡ Dina, filia Jacobi. — ደናስዮስ፡, ደናሴዎስ፡ i. q. ዲዮናስዮስ፡ — ድንብያ፡ i. q. ድምብያ፡ (Did.). — ዳንኤል፡ Daniel. — ዳኬዎስ፡ et ዳክዮስ፡ Decius. — ዴዎስቆሮስ፡ i. q. ዲዮስቆሮስ፡ — ዳዊት፡ David, vid. c. 1124 (Reges Aeth. saeculi XIV et XVI). — ድያ፡, ድያስ፡ vid. c. 1407. — ደይለም፡ regio montana ad mare Caspium sita; ደይላሚ፡ adj. rel. (S. Teq. 19). — ዲዮስቆሮስ፡ Dioscurus (Patr. Ac. XXV. XXXI). — ቅጽረ፡ዲዮስጲልዮስ፡ arx Diospoleos (S. Sen. 19). — ዲዮቅልጥያኖስ፡, ዲዮግል"፡, ዲዮግልድያኖስ፡ Diocletianus. — ዲዮናስዮስ፡, abbrev. ዲዮናስ፡, Dionysius (episcopus Athen. S. Teq. 6; Ptrr. Al. XIV); etiam ዲዮናቴዎስ፡ — ዲዮግልጥያኖስ፡ vid. sub ዲዮቅ"፡ — ዲዮጊኖስ፡, ዲዮጋኒስ፡, "ንስ፡, "ጋን፡ Diogenes. — ዳኅን፡ vid. c. 1407.

Nomina urbium, oppidorum, pagorum Aeg. e Synaxariis: ድሜራ፡, ደሜራ፡ Sen. 19; ደምንሑር፡ Sen. 14; ድምያል፡ (prope a ድሜራ፡) Haml. 25; ድምያጥ፡ Ter 19 al.; ድርሰባ፡ (እምደወለ፡ደንጡ፡) Masc. 8; ዳስያ፡ Masc. 3; ደናሀ፡ et ዳሀናሀ፡ Tachs. 22; ደናውስር፡ (in dioecesi ስሐ፡) Mag. 20; ደንደራ፡ Mij. 20; Genb. 15 al.; ደንጡ፡ Masc. 8; ደክሉባ፡(እምብሔረ፡መጺል፡) Tachs. 8; ደፍራ፡ Genb. 6.

Monasteria (ደብር፡) Aegyptia et Abyssinica a Ludolfo in lex. c. 500. 501 recensita, quibus alia quaedam adjiciuntur: ደብረ፡ሃሌሉያ፡ in Aethiopia; ደብረ፡ሊባኖስ፡ in Schoa, provincia Aeth.; ማህው፡ Ter 21 (Lud., at in aliis libris: ዱብረ፡ምጥማቅ፡); ማርያም፡ Masc. 30; አባ፡መቃርዮስ፡ varia in Aeg., Jac. 5, Haml. 11, al.; ሲሐት፡ Tachs. 7; ቀልሞን፡ Tachs. 8. 13; ቍልዝም፡ Nah. 29; ቍስቋም፡ Hed. 6; በስሙል፡ Jac. 9; በተሮን፡(ዘበትርጓሜሁ፡አበው፡) Jac. 7; ቢዘን፡ in Aeth.; ቶና፡ Genb. 20, Sen. 29; ናቅሎን፡(ንቅሉኒ፡በገዳመ፡ፈዩም፡) Sen. 26; ንጥሮን፡ Phlx.; አብሎግ፡ Jac. 5; አባ፡ፊቅጦር፡(ዘአፍአ፡ሀገረ፡ምስር፡) S. Mag. 14; ኰርሳን፡ Mij. 13; ዓሣ፡ Haml. 5; ዘልኽን፡ Mag. 16; ዝጋግ፡ (i. e. ማህው፡) in Aeg., Sen. 25; Tachs. 10; ዳሞ፡ in Aeth., Did.; ገሪዛን፡ Jac. 6; ጽጌ፡ Masc. 27.

ገላ፡ Gallani, gens Africae. — ገሊላ፡ Galilaea. — ገላስዮስ፡ Gelasius. — ገላትያ፡ Galatia; ገላታዊ፡ adj. rel. — ጋሌኖስ፡ Galenus. — ገላውዴዎስ፡ (vid. ቀላ"፡) Claudius (rex Aeth. saeculi XVI). — ገለዓድ፡ Gilead. — ጋልዮስ፡, ጋልዮን፡ Gallius, Gallio. — ጎልያን፡ n. viri (S. Haml. 10). — ጎልያድ፡ Goliath. — ግሙሐን፡(ሀገር፡እምደወለ፡ብና፡) oppidum Aeg., S. Sen. 10. — ገሞራ፡ vid. c. 1148. — ገምኑዲ፡ (etiam ገምዲ፡) oppidum Aeg., S. Tachs. 1. 29; Haml. 8. — ጌርሎስ፡ i. q. ቄርሎስ፡ — ግርማ፡ጊዮርጊስ፡ n. viri Aeth. — ገሪማ፡ unus e novem Sanctis (S. Sen. 17; Lud. hist. III, 3, 4). — ግርማኖስ፡ Germanus. — ገርስሞስ፡, ገርሲ"፡, ጋርስምስ፡, ጋርሳሞስ፡ n. viri, S. Nah. 29. — ጕራን፡, ግራኝ፡ n. regis Adalensium, Aethiopiae infestissimi. — ጌራን፡ n. viri (S. Sen. 30). — ገርጋ፡ sine dubio i. q. ገዓርጊ፡ — ገርድያኖስ፡ Gordianus. — ጎርጎርዮስ፡(ጎርጎሬዎስ፡) Gregorius. — ግርጣግና፡ Carthago. — ጋሲ፡ vid. ዋሲ፡ — ጌሴም፡ Gessen, Gosen, regio Aeg. — ጉባ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4). — ገብላ፡ Gabala sedes episc. Syriae. — ገብረ፡ሕይወት፡, ማርያም፡, መንፈስ፡ቅዱስ፡, ኢየሱስ፡, ክርስቶስ፡, ዮሐንስ፡ nn. virr. Aeth.; ገብረ፡መስቀል፡ n. regis Aeth., de quo vid. Lud. hist. II, 4, 41; cogn. Amda-Zion regis; ገብረ፡ክርስቶስ፡ Christodulos (vid. አክርስተዱልስ፡). — ገብርኤል፡ Gabriel (archangelus; Ptr. Al. LVII. LXX. LXXVII). — ግብጽ፡ Aegyptus, Aegyptii; ግብጻዊ፡ Aegyptius, etiam Coptita (i. e. Monophysita). — ጌት፡ Gath, urbs Philist.; ጌትያዊ፡ adj. rel. — ጐንደር፡ et ጎንደር፡ urbs Aeth. — ግንግራ፡, etiam ጋግራ፡, Gangra, urbs Paphlagoniae. — ጌዎን፡, ጌዮን፡ Gihon fluvius. — ገዓርጊ፡ Georgius (S. Genb. 18). — ግዕዝ፡ vid. c. 1188. — ጋዐፈር፡ Djaphar (ar.), n. viri (vid. ዠዕፈር፡). — ጋዛ፡ Gaza urbs Palaest. — ጊዮርጊስ፡ Georgius. — ጋይዮስ፡ Gajus, Cajus. — ጋድ፡ Gad. — ጌዴዎን፡ Gideon. — ጐጃም፡, ጎጃም፡ n. provinciae Aeth. — ጋግራ፡ vid. ግንግራ፡ — ጌግራ፡ n. viri (S. Nah. 16).

ጢሞቴዎስ፡ Timotheus (Ptr. Al. XXII. XXVI. XXXII). — ጢሞና፡ Timon. — ጦማጥያኖስ፡ Domitianus (S. Teq. 6; Mij. 16). — ጢሮስ፡ Tyrus urbs; ጢሮሳዊ፡ adj. rel. — ጠርሴስ፡, ጠርሶን፡ Tarsus. — ጠራብልስ፡ et ጠራብሎስ፡ Tripolis. — ጠራብዮኖስ፡ Trajanus (S. Haml. 7). — ጠራክያ፡ Thracia. — ጤቅላ፡ Tecla. — ጢብሮን፡ Tiberis fluvius (Herm. p. 1). — ጠብርዮስ፡, ጠበርዮስ፡, ጢባርዮስ፡ Tiberius. — ጦቢት፡ Tobith; ጦቢያ፡, ጦብያ፡ Tobias. — ጤና፡, ጢና፡ Tanais fluvius. — ጢኪቆስ፡ Tychicus. — ጤግርስ፡, ጤግሮስ፡ Tigris fluvius. — ጢጦስ፡ Titus.

Oppida Aeg. e Synaxariis: ጣሃ፡(እምላዕላይ፡ግብጽ፡) Sen. 1; ጡሕ፡(እምደወለ፡ብና፡) Haml. 13; ጠመው፡ Teq. 7; ጠርቤንስስ፡ (Tabenna), Reg. Pach.; ጠራው፡, ጦራው፡ Masc. 15; ጡው፡ Genb. 6.

ጵሉ፡ vid. ቡላ፡ — ጳላሞን፡, ጳለሞን፡ Palamon, Palemon (S. Sen. 17). — ጳላድዮስ፡(በላ"፡) Palladius. — ጲላግያ፡ Pelagia. — ጲላጦስ፡ Pilatus. — ጴሜን፡(አባ፡) n. viri (Phlx. 88. 100. 102). — ጵርቅሎስ፡ Proclus. — ጳርቴ፡ Parthi, Parthia (Hen. 56, 5) et ጳርጤ፡ (Act. 2, 9). — ጲስድያ፡, ጲሲድያ፡ Pisidia. — ጲስጢስ፡ Pistis. — ጳንጠሌዎን፡ Pantaleon (unus e novem sanctis, Lud. hist. III, 3, 4). — ጳንጦስ፡, ጶንጦስ፡ Pontus; ጳንጤናዊ፡, ጳንጠ"፡, ጳንጠያዊ፡ Pontius. — ጵንፍልያ፡, ጱንፍልያ፡ Pamphylia. — ጳኵሚስ፡, ጳኵምዮስ፡ Pachomius (S. Genb. 14; Phlx.; Reg. Pach.). — ጳውሊ፡(ቡላ፡) Pauli, Paulus eremita celeberrimus. — ጳውሎስ፡ Paulus. — ጴዎር፡(አባ፡) Phlx. 152. — ጳጠሎሜዎስ፡ Ptolemaeus. — ጴጥሮስ፡ Petrus (Ptr. Al. XVII. XXI. XXVII. XXXIV). — ጳጥሪቃ፡ Patrica, Patricia.

ጽሕማ፡ n. unius e novem Sanctis (Lud. hist. III, 3, 4 exhibet ስሃም፡). — ጽርእ፡ Graecia; ሰብእ፡ጽርእ፡ Graeci Joh. 12, 20; Clem. f. 1. 34; ነገረ፡ጽርእ፡ lingua Graeca, Clem. f. 2. 29; በጽርእ፡ Graece Luc. 23, 38; Joh. 19, 20; Apoc. 9, 11; Cyr. f. 102; ጽርእ፡ Graece Act. 21, 37. — ጺሩጻይዳን፡ i. e. Tyrus et Sidon (Jsp. p. 315—317); nomen regis Phoenicii fictitii (Macc.; S. Tachs. 25). — ጻና፡ lacus Aeth. — ጽዮን፡ Zion. — ጻይዳ፡ Sidon urbs (Jsp. p. 315). — ጼዴንያ፡ oppidum Aeg. (S. Masc. 10). — ጽጌ፡ሥላሴ፡ n. fem. Aeth. — ጺጋ፡ዘአብ፡ n. viri Aeth. — ጺጋ፡ክርስቶስ፡ n. viri Aeth.

ፃ፡ oppidum et regio Aeg. (S. Tachs. 25; Jac. 10; Genb. 11). — ፀሐይ፡ሰገድ፡ cogn. Justi regis Aeth. saeculi XVIII. — ፃና፡ n. viri (S. Mij. 24; Mag. 18). — ፃና፡, ፃን፡ n. oppidi (S. Hed. 24).

ፊልሞን፡, ፊልሞና፡ Philemon. — ፊለስኪኖስ፡ et ፊለስኬኖስ፡ Philoxenus. — ፍልስጥኤም፡(ፍልስጤም፡) Philistaei, Philistaea, Palaestina; ፍልስጥኤማዊ፡ adj. rel. — ፊላታዎስ፡ Philotheus (Ptr. Al. LXIII). — ፊልክስ፡ Felix. — ፊልክስዩስ፡ Philexius (Philoxenus?). — ፊልያስ፡, ፊልያኖስ፡ n. viri S. Teq. 17. — ፊልጎስዮስ፡ Philogonius episc. Antioch. (S. Tachs. 24). — ፊልጶስ፡ Philippus. — ፊልጵስዩስ፡ Philippi (Φιλιππησίους). — ፍምፍምዮስ፡ Pompejus. — ፍሥሓ፡ጽዮን፡ n. viri Aeth. — ፍሬምናጦስ፡, ፍሬ፡ምናጦስ፡ Frumentius, apostolus Aethiopiae (M. M. f. 47). — ፋርስ፡ 1) Persae, Persia (Esth. 1, 3 al.), nec non Media (Jes. 13, 17); 2) Assyria, Assyrii (Gen. 2, 14; Jes. 7, 1 seq.; 8, 4; Jer. 2, 18; Sir. 48, 21 al.); 3) Chaldaea, Chaldaei Jes. 43, 14; 4 Reg. 25, 4. 5. 10. 13. 24; Dan. 1, 4. 3, 8); ፈርሳዊ፡ adj. rel. — ፈርዖን፡ Pharao; ፈርዖናዊ፡ Pharaonicus (Abush.). — ፈርዶናጥስ፡ Fortunatus. — ፍርግያ፡ Phrygia. — ፈርፈርዮስ፡, ፍርፍሮዮስ፡ Porphyrius (Fal.; S. Mag. 26). — ፋሲል፡ et ፋሲለደስ፡, ፋሲላድስ፡ Fasilides (Basilides? S. Masc. 7. 11; rex Aeth. saeculi XVII). — ፊሶን፡ Phison fluvius (Sir. 24, 25; vid. ኤፌሶን፡). — ፍቅረ፡ኢየሱስ፡, ፍቁረ፡እግዚእ፡ n. viri Aeth. — ፈቀደ፡እግዚእ፡ n. viri Aeth. — ፊቅጦር፡ Victor. — ፊቅጣርዮስ፡ Victorius. — ፊታጎሮስ፡ Pythagoras. — ፊንሐስ፡ et ፊንሕስ፡ Pinehas. — ፊንቂን፡, ፊንቄስ፡ Phoenices, Phoenicia. — ፍናቢኮስ፡ n. episcopi Aeg. (S. Masc. 9). — ፋኑኤል፡ archangelus Hen. 40, 9. 54, 6. 71, 8. — ፋውሊ፡ i. q. ጳውሊ፡ — ፍጥሞ፡ Patmos. — ፋጥሚያ፡ Fatimidica familia (ar.). — ፎጢኖስ፡ Photinus. — ፈጠጋር፡ provincia Aeth.

Urbes et oppida Aeg. e Synaxariis: ፈርማ፡ Jac. 10; Mag. 18; Nah. 30; ፈርኑ፡ sedes episc., Jac. 11; ፊስ፡(እምደወለ፡መጺል፡) Tachs. 11; ፈንት፡(እልፍንት፡) Ter 20; ፋንያስ፡ et ባንዮስ፡ Mag. 3; ፍዩም፡ Teq. 19; Hed. 7 al.

ፓፉኄም፡ Taprobana insula, Lud. (ut: ወርቅ፡ዘእምፓፉኄም፡ Org. 4; M. M. f. 49). — ፒሉፓዴር፡ Philopater (S. Hed. 25). — ፒፋሞን፡ i. q. ቢፋሞን፡

IV. Addenda et Emendanda.

Col.

2. l. 8 legas 14, 28 pro 24, 28.

3. inter **ሄ፡** et **ሀላል፡** adde: **ሆሄ፡** vid. c. 1.

— **ሃሌሉያ፡** Adde: Vid. **ሐሌ፡** c. 69.

8. **ሄሮድያኖስ፡** l. 2 deleas Lev. 11, 19.

— **ሆሳዕና፡** c) *palma.* Cfr. הוֹשַׁעְנָא *fasciculus salicum*, Buxt. c. 992; Delitzsch in Rudelbach und Guericke, luth. Zeitſchrift 1855 p. 653—656.

— **ሀሶጺ፡** l. 1 legas **ሀሶጺ፡** pro **ሀሶጽ፡**

11. **ተሀከየ፡** n. 3. — Post Jos. 10, 6 adde exemplum: episcopus factus **ኢተሀከየ፡በውስተ፡ሢመቱ፡እምገድሉ፡ቀዳሚ፡** Sx. Pag. 5.

12. **ሃቀኪ፡** Adde: Pl. **ሀቀክያን፡** Lud. e Mss. Colb., vid. sub **ጸባኢ፡** c. 1282.

13. **ሀየ፡** l. 9 legas: f. 238 pro p. 238.

15. **ሀዩይ፡** l. 3 adde: Prov. 12, 8 ubi dubium videtur annon passive *contemtus*, *vilis* exponendum sit.

20. Post **ማህጐሊ፡** adde **ምህጓል፡** subst. *locus perditionis* i. e. *orcus*, Prov. 27, 20 in Abb. LV.

— **ሀገር፡** n. 3. Adde: **ደብረ፡ሀገር፡** *metropolis*, vid. sub **ደብር፡** c. 1102.

25. **ልሀሰ፡** Huic verbo adjicias has formas: 1) **ተልሀሰ፡** III, 1 *elabi, evanescere:* **ትትለሀስ፡** var. pro **ትትገሐሥ፡** Hen. 107, 1. — 2) **ተላሀሰ፡** III, 3 *labendo* vel *rependo se motitare*, de aquatilibus: **ወዘይትላሀስ፡ወይጸብት፡ፈለሰ፡ውስተ፡ምድር፡** τὰ νηκτά Sap. 19, 18 (in uno libro a me inspecto). — Quare primus radicis significatus in *lubricitate*, *labendo* (gleiten, ſchlüpfen) fuisse videtur. An comparandum زشّ שׁחַר?

30. **ኣላሕልሐ፡** Adde: Cod. Tub. exhibet formam **አልሐልሐ፡**

31. **ለሓኲ፡** Adde: Pl. **ለሓኲያን፡** Sap. 15, 9 var.

32. **ላሐወ፡** Adde: c. c. **እምነ፡** *ob* Clem. f. 246, vid. sub **ክብር፡**

33. **አልሐሰሰ፡** Adde: c. c. Acc. verborum, Enc. Masc. 26, vid. sub **ሙጽሐፍ፡**

— **ለሐሳስ፡** sub finem adde: formam **ልሑሳስ፡** exhibet Cod. Abb. LV Sap. 1, 11.

34. **ልሕጽ፡** Adde: **ልሕጸ፡አዕዋም፡** Sx. Haml. 10.

35. **አለምለመ፡** Adde: vocem, verba, ut: **ኖመት፡በገቦሁ፡ወሐቀፈት፡እንግድዓሁ፡ወአለምለመት፡ሎቱ፡ነገሩ፡እስከ፡አጽነነ፡ልቦ፡መንገለ፡ፍቅሩ፡** Sx. Sen. 30.

Col.

35. **ልምሉም፡** n. 1. Adde: **ገብረ፡ይቡሰ፡ዕፀ፡ልምሉመ፡** Enc. Mij. 29.

— ——— n. 3. Adde: de sermone, ut: **አስፈጠሙ፡ወኈጠሙ፡በነገረ፡ልምሉም፡** Sx. Mag. 13.

— **ለመደ፡** l. 6. Post Did. 33 adde: **ለመደ፡ብሕትውና፡** assuevit vitae solitariae Sx. Haml. 10.

38. **ልሳን፡** n. 1. Post F. M. 2, 9 adde: Sx. Genb. 12.

39. Inter **ለቀሰ፡** et **ለቀወ፡** inseras: **ለቀቀ፡** I, 1, Subj. **ይልቅቅ፡**, sine dubio i. q. لَقَّ *percutere* (manu oculum alcjs): **አዘዘ፡ይልቅቅዎ፡ወይኅምይዎ፡ውስተ፡ዘነበ፡ፈረስ፡ወያውድዎ፡ውስተ፡ሀገር፡** S. Sen. 19 (quinquies).

41. Post **ልብሰት፡** adde: **ልብሶ፡** *indumentum:* **ልብሶሆን፡** Jes. 3, 21 in Cod. Abb. LV.

42. **ልብ፡** n. 1. Post (i. q. talmud. לִבְלֵב) inseras: Kuf. 16.

— l. 9 legas **ልብከ፡** pro **ብልከ፡**

44. **አለባዊ፡** adde exemplum: **ትምህርታት፡አለባዊያት፡** Sx. Sen. 18.

48. **መልአክ፡** n. 2. Post Judae 9 adde: **ሊቃነ፡መላእክት፡** Sx. Pag. 3.

49. Inter **ለአፈ፡** et **ለኰመ፡** inseras: **ልክ፡** subst. i. q. لُكّ लाक्षा *gummi laccae*, Sx. Haml. 5 vid. sub **ዐቃር፡**

50. **ለክአ፡** n. 2. Adde exemplum ex H. A. sub **ከርተሰ፡** c. 838 allegatum.

— **ተለክአ፡** n. 1. Adde exemplum e M. M. f. 102 sub **ተንጦልዐ፡** c. 1238 allegatum.

52. Inter **ለወለ፡** et **መስተላውል፡** inseras: **አስተላወለ፡** *perturbare* Koh. 10, 10 var. vid. sub **አስተወላወለ፡** c. 884.

— **መስተላውል፡** Adde: Vid. etiam **መትወላወላት፡** c. 884.

58. **እንተ፡ላዕሉ፡** l. 2 deleas Lev. 20, 17.

59. Inter **ምልዓል፡** et **መልዕልት፡** inseras: **መልዕል፡** subst. i. q. **መልዕልት፡**; adv. **መልዕለ፡** *supra, sursum*, poëtice, **ሰላም፡ለኤልሳዕ፡እምነ፡ኤልያስ፡ዘሰአለ፤ካዕበተ፡መንፈስ፡ቅዱስ፡አመ፡የዐርግ፡መልዕለ፡** Enc. Sen. 20.

60. Inter **ለዐት፡** et **ለይ፡** adde: **ሎዛን፡** subst. (لاذن) *ledum, ladanum*, resina pituitosa suaveolens: **ከርቤ፡ወሚዓ፡ወሎዛን፡** Sx. Haml. 8 (vid. c. 374 sub **ሰንደሮስ፡**).

— **ሌለየ፡** l. 20 adde: **ወሌለየ፡ማእከለ፡ቃላቲሁ፡ለእግዚእነ፡**

Col.

ወማእከለ፡ቃላቲሆሙ፡ ለዮናናዊያን፡ወረከበ፡ማእከሌሆሙ፡ርሕቅና፡ዐቢየ፡ Sx. Pag. 2.

61. ተለጐመ፡ Adde exemplum: አፍራስ፡ዘእንበለ፡ይትለጐም፡ Sx. Sen. 6.

62. ልጐት፡ Post Clem. f. 83 adde 2) *fundus* (Grundſtück): ይሚጡ፡ ሎሙ፡ ንዋዮሙ፡ ወልጐተ፡ ምድሮሙ፡ Sx. Hed. 13; ልጐታተ፡ምድር፡ Sx. Teq. 23. (Non est cur e ጐልት፡ transpositam esse vocem conjeceris).

69. ማሕሌት፡ l. 1. Post ማሕሌት፡ adde: rarius ማሕልይ፡ ut 3 Reg. 4, 28. 10, 12.

70. ተኀለፈ፡ Lapsu calami ኀ pro ሐ scriptum est.

72. ሐመ፡ l. 1; legas አመመ፡ pro አመ፡

— አሕመመ፡ l. 5. Post Sir. 30, 10 adde: ቃለ፡ግናሕ፡ዘያሐምም፡ Chr. ho. 21.

74. ሕማሜ፡ l. 4; post „Enc.“ adde: Nah. 12, at in Sx. Tub. ሕመሜ፡ legitur.

75. ሐምሐም፡ A fine adde: Vid. etiam ከከማት፡

76. ሐመር፡ A fine adde: In lingua Arab., Amh. et Tigr. حُمَّر ሐመር፡ significat *tamarindum.*

79. Post ሐሜት፡ adde: ሕምየት፡ *calumniatio*, Lud. e Ms. Colb.

84. ሐርመዝ፡ In Tigre lingua significat *elephantum*, vid. Munzinger Vocab. Tigr. sub ሐርመስ፡

85. ሐሩር፡ Adde exemplum: ሰክሬ፡እምሐሩረ፡ወይን፡ Phlx. 106.

— ሕራር፡ l. 1 deleas *ut febris;* lin. 2 post ፈወሰ፡ addas: ድዉየ፡ „sui ipsius corporis fervore sanavit aegrotum“.

86. ማሕረስ፡ Adde: Pl. መሓርስ፡ Joel 4, 10 in Abb. LV.

91. ሐሰለ፡ l. 7 adde: ነሥኣ፡ (sumsit eam) ምስሌሁ፡ወአጽዐና፡ላዕለ፡ፈረስ፡ወውእቱኒ፡የሐስል፡ላቲ፡ Sx. Nah. 5.

95. ማሕስዕ፡ Adde Pluralis formam: መሓስዕት፡ Hen. 90, 6 in Abb. LV.

103. ሐብቀቀ፡ l. 3 legas φυρᾶν.

105. Post ተሐበጠ፡ adde: ሕቡጥ፡ *ulcerosus, exulceratus*, Lud. sine auct.

— ሕብጠት፡ Post *tumor* adde: *vomica.*

109. ሐንዘር፡ Adde: Plur. ሐናዚር፡ Hen. 89, 10 in Cod. Abb. LV.

111. ሕንጸት፡ Adde: ኪን፡ዘሕንጸት፡ vid. sub ኪን፡ c. 871.

113. ሐረ፡ l. 20 legas 3, 22 pro 3, 21.

118. ሐወየ፡ Nunc comparare maluerim כָּוָה ܟܘܳܐ كَوَى.

121. Post አስተሐዘበ፡ adde: ሕዝበት፡ n. act. *suspicio, exspectatio, opinio:* በድንጋጼ፡ቆሙ፡ዘእንበለ፡ሕዝበት፡ ἀδόκητοι Sap. 18, 17 in Abb. LV.

122. ሐዘነ፡ l. 12; post 54 adde: seq. እስመ፡ Hen. 89, 67. 102, 5.

125. ሐይቅ፡ l. 3. Adde: an etiam عَيْقَةٌ huc pertinet?

129. ሐዲድ፡ l. 2 legas Mag. pro Maj.

154. መለጠ፡ l. 5. Adde: Vid. etiam ጸምላጥ፡

156. መሐላ፡ n. 2 a fine adde: መሐላ፡ ἐπιορκία *pejurium* Sap. 14, 25.

157. አስተምሐረ፡ l. 6 scribas እኁሁ፡ pro እኑሁ፡

176. ምሳሕ፡ n. 3 a fine adde: Can. Gangr. 11, vid. sub ቀጸበ፡ I, 2.

177. መሲሕ፡ l. 12 post *pseudomessias* adde: vel *antichristus.*

179. Post መሰከ፡ adde: ተመስከ፡ III, 1 1) *trahi, attrahi,* Sap. 14, 20 in Abb. LV. 2) *intendi*, Sap. 16, 24 in Abb. LV.

184. መተረ፡ n. 5, c a fine adde: መቲረ፡ጋእዛት፡ F. N. 4.

Col.

192. sub እምነ፡ n. 1, c post Gen. 8, 2 adde: Genz. 120. 121 (vid. sub በሃም፡) Sap. 15, 15 (vid. sub ዕሩዕ፡); F. N. 10, 8 (vid. sub የዋሂ፡). d) post verba *carendi*, ut Macc. f. 23 vid. sub አጽምአ፡; M. M. f. 36 vid. sub ጽሙእ፡; nec non varia exempla sub ጸመ፡ et ጸም፡

194. l. 18 deleas ከመ፡

— መንዲል፡ l. 3 legas 195 pro 95.

201. Post መካን፡ adde: ምክንያት፡, አመክነየ፡ vid. sub ከነየ፡

202. ምዉቅ፡ l. 7. Adde: 3) *fotus*, de ave: ማዕነቅ፡በርእሰ፡ደብር፡ (monasterii) ምዉቅ፡ Enc. Hed. 15.

204. l. 7 scribas ሞት፡ pro ምት፡

207. Inter መዐረ፡ et ማዕሰብ፡ inseras: ማዕረየ፡ vid. sub ዐረየ፡

208. ተምዕዐ፡ l. 10 post Kuf. 30 adde: seq. እስመ፡ Lud. 13, 14.

209. Post ተምዕዘ፡ adde: ተመዐዘ፡ III, 1 (ut videtur) *olfacere:* ወኢአንፎሙ፡ለተማዕዘ፡ (sic) ደመና፡ Sap. 15, 15 in Abb. LV (pro ለአጼንዎ፡ caeterorum librorum).

217. ምድራዊ፡ l. 1 legas: *terrester.*

222. l. 6 ab infra scribas ጠነ፡ pro መነ፡

225. Inter መጠወ፡ et መጽለወ፡ adde: መጸለት፡ vid. sub ጸለለ፡

229. Post ሠሀለ፡ adde: ተሣሀለ፡ III, 1 i. q. III, 3: ሶበ፡ተሣሀሎሙ፡ 4 Esr. 7, 37 in Abb. LV.

230. ሠለሰ፡ l. 3 post 34 adde: 4 Reg. 1, 13 var.

242. l. 10 legas 8, 47 pro 8, 27.

247. ሠቀ፡ l. 9 legas ሠቀት፡ pro ሠቃት፡

248. አሥብሐ፡ l. 5 a fine adde: Chr. Ta. 28 vid. አግዘፈ፡

263. ሜረየ፡ l. 7. Adde: ሠርዮ፡ *color tinctorius*, Cyr. ad Th. f. 14 vid. sub ተጠምዐ፡

264. ሚበት፡ l. 6. Adde: Pl. ሚበታት፡ 3 Reg. 2, 6 var.; 9 var.

266. I. ሠገረ፡ F. Hitzig, die Pſalmen 1863 Bd. 1 p. 192 componit ሠገረ፡ cum سرع, at *properantiae* vis radici ሠገረ፡ non inest.

268. sub ሥጋ፡ n. 1, f; a fine adde: Kedr f. 63 vid. sub አንሳሕስሐ፡ c. 328.

269. ሠጠቀ፡ A, 1; a fine adde: *in fibras discerpere* vel *dividere*, Phlx. 48, vid. sub ደጐዐሊ፡

273. ርሕቅ፡ — Sub finem adde: temporis, ut: በርሕቀ፡መዋዕል፡ Sap. 14, 16 in Abb. LV.

275. አርመመ፡ l. 2. legas σιωπᾶν.

— ——— l. 5. —— σιγᾶν.

283. አስተርሰየ፡ Adde significationem 2) *parare, facere,* ignem: መኑ፡ያስተሬሲ፡ (v. “ረሲ፡) እሳተ፡ Mich. 6, 9 var.

286. ርባሕ፡ n. b; a fine adde: ዘእንበለ፡ረባሕ፡ ἄχρηστος Chr. Ta. 29 (vid. sub አንዛህለለ፡).

288. ረቡዕ፡ l. 1 legas *quatuor* et *quartus* pro *tres* et *tertius.*

289. ረትዐ፡ l. 13 legas ውእቱ፡ pro ውእተ፡

293. መርኆ፡ A fine adde: Pl. Pl. መራኁታት፡ M. M. f. 59, vid. sub ግወት፡

294. ርእስ፡ n. 1, b. Adde: c) *caput* metallicum clavae, Enc. Ter 1 (vid. sub ዝቡጥ፡; in Actis Sx. Ter 1 pro አርእስተ፡ኀጺን፡ legitur ድንቡሳት፡).

299. ራእይ፡ l. 4. Adde: in loco Kbr. Nag. n. 72 sub አስቆሎብ፡ allato dubium, annon ራእየ፡ከዋክብት፡ sit instrumentum quoddam observandis sideribus idoneum.

Col.
299. **ርእየት፡** l. 2. Adde: *visus* i. e. *acies oculorum* Chr. Ta. 14 (vid. sub **ከፍአ፡**).
306. **መርዋሕት፡** n. 3. A fine adde: Vid. Description de l'Égpte, II éd., t. XIII, p. 553.
309. **ረዓም፡** l. 1 scribas *tonitrus*.
312. **አርዐደ፡** l. 3 scribas Lit. pro Lith.
— **ረዘመ፡** l. 2. Cfr. **ተረዘመ፡** in Munzing. Voc. Tigr., et **መርዝን፡** in Abb. Voc. Tigr.
319. **ርጥበት፡** Adde: etiam formam **ርጥብና፡** exhibet Lud. sine auct.
320. **ምርፋቅ፡** l. 4 scribas *primus* pro *primae*.
322. **ሰ፡** His exemplis adde: **ዕንቋዕሰ፡** Job 31, 29 in Abb. LV.
325. **ሰለጠ፡** l. 1 legas I, 2 pro II, 1.
— ——— l. 13 legas I, 2 pro II, 1.
326. Post **ሰላጤ፡** adde: **መስልጥ፡** part. (II, 1) *efficax*, ἐνεργητικόν Sap. 7, 22 in Abb. LV.
327. **ሰሐለ፡** l. 1 adde: صقل.
— **ሳሕስሐ፡** l. 1 scribas ܨܰܚܳܐ pro ܨܰܚܳ.
339. l. 23 scribas 3, 22 pro 3, 21.
343. **አስረረ፡** l. 4. Adde: **ንስር፡ያሰርር፡ክነፌሁ፡** 4 Esr. 11, 7 var.
345. **ሰረበ፡** l. 2. An huc referendus sit locus Hen. 28, 3?
349. **ሰሰለ፡** l. 10; post Jsp. p. 351 adde: **ሰሲለነ፡** Chr. Ta. 34 (vid. sub **ነጎጋው፡**).
354. **ሶበ፡** l. 4 ab infra scribas **ሶ** pro **ስ**.
355. l. 50 inseras *utinam* post εἰ.
359. **ሰብአ፡** l. 2 deleas: „**ሰብ፡** et".
360. **ሰብአት፡** l. 2 scribas 25 pro 45.
362. l. 11 scribas **ሰበኩ፡** pro **ሰበከ፡**
363. **ሰብዓዊ፡** l. 2 scribas *septimus* pro *tertius*.
— **ስብዕ፡** et **ስብዐት፡** Adde: forma Plur. **ሰቡዐታት፡** Sap. 17, 7 in Abb. LV.
365. **አስተየ፡** l. 8 adde **ዘያደነግፆሙ፡**
368. **ስንሐት፡** l. 3 scribas **ባኊ፡** pro **ባኟ፡**
— **ስንሳሌ፡** l. 1 scribas *catenatio*.
369. **መሰንቆ፡** a fine adde: Vid. Description de l'Égypte, II éd. t. XIII p. 553; Harris II. 269.
375. **ሰንፔር፡** l. 6 scribas शनिप्रिय.
— **ሰአለ፡** l. 24 adde: c. c. **በ፡** rei, quam quis precatur a Deo: Jsp. p. 316 (vid. sub **ንብረት፡**).
377. **ስእነ፡** l. 13 adde: c. c. **ከመ፡** et Subj., Clem. f. 219 (vid. sub **መንገድ፡**).
378. **ሴከሎ፡** Adde: Vid. **ከሴል፡**
381. **ሰኮት፡** A fine adde: *Voc. Ae.*: **ሰኮት፡ዘ፡ሸንጎ፡**; *aliud:* **አስኪት፡ብ፡የተመሳቀለ፡መንገድ፡**
404. **መስፈርት፡** Adde: Pl. **መስፈርታት፡** 3 Reg. 18, 32 var. (in Cod. Abb. XXXV).
407. **አሰፈወ፡** A fine adde: *minitari* alicui alqd, Jsp. p. 297 (vid. sub **ጥብጣቤ፡**).
409. **ሰፈፈ፡** l. 1 adde: Vid. etiam **ዘፍዘፈ፡**
412. **ቀለምጤዳ፡** l. 2 adde: Vid. **አቀላሚዶን፡**
417. **ቃሕው፡** l. 3 scribas *acerbitas*.
420. l. 2. scribas *ara-* pro *agra-*
423. **አቈረረ፡** l. 4 post Mich. adde: (at **ዐቄሩ፡** pro **አቈረሩ፡** legendum videtur).
424. **ቈርቈር፡** l. 2 scribas **ጐርጐረ፡** pro **ገርገረ፡**

Col.
428. sub **ቀርን፡** l. 22 adde: i) *pars* rei *anterior* vel *extrema* (Spitze), I Sal. Mar. 33 (vid. sub **አጽበዕት፡**).
431. **ቀረፈ፡** 1) *decorticare*. Adde: **ቀረፈ፡ኵሎ፡ቅርፍቶ፡** Sap. 13, 11 in Abb. LV.
435. **ቅበሌ፡** l. 1, post **ወቅበሌ፡** adde: (*jejunitas*).
436. **ቀብአ፡** l. 2 adde: etymon propositum mihi quidem probabilius videtur quam si quis **ቀብአ፡** a **ቅብእ፡** denominatum, **ቅብእ፡** autem a אסֵּק propagatum censuerit.
439. **ቀተለ፡** l. 1 adde: Vid. etiam II **ገደለ፡**
441. **ቀታሊ፡** l. 12 adde: 2) *mortifer*, *letalis*, F. N. 23 vid. sub **በቈል፡**
450. Post **አቅነጸ፡** adde: **ተቃነጸ፡** III, 3 *insilire*, *prosilire*, Sap. 18, 15 in Abb. LV.
461. **አቅደመ፡** Significationi 1) adde: c) *anteponere*, *praeferre* c. Acc. et **እምነ፡**, ut: **አቅደምክዋ፡እምኵነኔ፡ወመናብርት፡** Sap. 7, 8 in Abb. LV.
477. Inter **ቅፍሎ፡** et **መቅፈል፡** adde: **አቅፋል፡** subst. Pl. (fortasse a **ቅፍሎ፡**) *laminae* alicui rei *inductae* 4 Reg. 18, 16 var.
485. Inter **ብሄሞት፡** et **ብሀኑን፡** adde: **ባሀብሀ፡** vid. sub **ዋሀውሀ፡**
488. **በልኀ፡** l. 2 adde: an فلع فلح al.? quibus primitus vis *secandi* et *findendi* inest.
492. **ባሕ፡** l. 2 scribas **ባሕ፡** pro **በሕ፡**
493. **ባሕር፡** l. 1 adde: Pl. etiam **ባሕራት፡** Hen. 5, 3 var. in Cod. Abb. LV.
501. Post. **ብርሃና፡** adde: **በርሀየ፡** quadrl. I *in terram incultam mutari*, *silvescere* [cfr. **በረሃ፡** Isenb. p. 86 et بَرّ]: **ይበርሂ፡** χερσωθήσεται Prov. 24, 46 in Abb. LV.
507. **እብሬት፡** l. 2 legas *successio*.
513. **ብቅው፡** Adde: **ተብቃው፡** subst. *oscitatio*, Lud. sine auct.
521. Post **በኰረ፡** adde: **አብኰረ፡** II, 1 *primam producere* pluviam anni: **እመበ፡ዘአብኰረት፡ዝናመ፡ሰማይ፡** 2 Par. 6, 26 (var. pro **ዐብረት፡**).
522. Post **አብከየ፡** adde: **ተበከየ፡** III, 2 *flentis speciem prae se ferre*, *fletum simulare*: **ይትቤከይ፡** Prov. 26, 24 var.
524. Inter **ቡቅ፡** et **ባውኂ፡** adde: **ቦክ፡** subst. [componendum videtur cum בֹּהַק بَهَقٌ, vid. etiam **ዐበቅ፡**] *scabiei* vel *leprae genus*: **እስመ፡መጽአከ፡ሕማም፡ወገሰሰከ፡ቦክ፡** (v. **በክ፡**) Job 4, 5.
529. **በዓል፡** l. 1, adde: Pl. **በዓውልት፡** Cat. Cod. Mus. Brit. p. 28 annot. a; Mal. 2, 3 in Abb. LV.
533. **ብዙኅ፡** A fine adde: Marc. 9, 26. γ) *diu* Lev. 25, 36.
535. l. 1 ab infra adde: **ቤተ፡ደራስያን፡** *academia* Sx. Mij. 21; **ቤተ፡ጸብኅ፡** *culina*, Lud.
547. **ተበጽሐ፡** l. 6 scribas: et c. pro etc.
549. **ብፃው፡** l. 3 adde: **ብፃው፡ከቡድ፡** M. M. f. 333.
550. **ትለቤ፡** A fine adde: Vid. Bruce III. 116; Rüppell II. 20; Harris II Anh. p. 34.
551. sub **ተለወ፡** l. 7 adde: c. **በ፡** rei Jer. 18, 12 (vid. sub **ዕልወት፡**).
564. **ትንንያ፡** Adde: Etiam **ትኒንያ፡** scribitur Sap. 12, 8 al. in Abb. LV.
— **ተከለ፡** l. 1; post تكل adde: et **ተወከለ፡**

Col.

568. ተከዚ፡ Adde: Plur. ተከዚያት፡ in Mss. Jeremiae libro Francof., sub finem.

571. ተግሀ፡ l. 1 ab infra; post 21 adde: Jsp. p. 333 (vid. ጠቢብ፡).

575. ተኃለቀ፡ Adde significationem 2) *se invicem conficere*, 2 Par. 20, 23.

577. ኈለቈ፡ et ተኈለቈ፡ ad analogiam stirpp. I, 1 et III, 1 flexum in codicibus crebro invenitur.

580. Post ተኈለደ፡ adde: ኈሉድ፡ part. dubiae significationis, fortasse *stabilis*, *firmus*: ወከልእ፡ካልእ፡ገጸ፡ወድቀ፡ኢኈሉድ፡ (ἡμίϑνητος) Sap. 18, 18 in Abb. LV.

583. ኈሙስ፡ scribas: *quincuplex*.

585. l. 1; ante ኈሠሡ፡ adde: ኢትኈሥሥ፡አጽሕልተ፡ Sir. 34, 14.

599. Post ማኅበር፡ adde: ምኅባር፡ subst., Pl. ምኅባራት፡, ut videtur *locus conjunctionis* siderum (*constellatio*), Hen. 33, 4 (var. pro ምግባራት፡).

— ኀበበ፡ l. 1 scribas جاب pro خاب.

600. ኀበነ፡ l. 3 post „vestium“ adde: صقب *cinxit*, *amicivit*.

607. አኀዘዘ፡ l. 3. Post 145 adde: Orat. Jonae 6 var. in Lud. Psalt. p. 421.

— ኀየለ፡ l. 13 post Dan. 3, 22 adde: de medicamento Chr. Ta. 9 (vid. sub ዐቃር፡).

609. ኀያል፡ n. 2 adde: de equo Chr. Ta. 31 (vid. sub ድሩክ፡).

622. ኀጠት፡ l. 8 adde: ኀጠታተ፡ዘጐል፡ F. N. 46.

— ኀዳጥ፡ l. 25, post 9, 24 adde: ሞት፡ንዋም፡ነዊኅ፡ወንዋም፡ሞት፡ኀዳጥ፡ Genz. f. 83.

628. ማኀፈድ፡ l. 5 adde: ወበርበረ፡ማኀፈደ፡ Job 20, 19.

631. ነሃቢ፡ l. 1 adde: Pl. ነሃብያን፡ Cod. Mus. Brit. LXXVIII, ubi ነሃብያን፡ *fabri* magis et incantatoribus adnumerantur.

634. l. 5 scribas *contemtione* pro *contemtio ne*.

— Post አናሕሠየ፡ adde: ንሕሱይ፡ part. *cui ignosci potest*, *excusabilis*: እስመ፡ትሑትሰ፡ንሕሱይ፡ለተምሕሮ፡ Sap. 6, 7 in Abb. LV.

648. መንቅዒ፡ l. 2 post Lit. adde: 172, 2 (vid. መፍርይ፡).

657. ነባቢ፡ l. 3 post „f. 9“ adde: *poeta*, ut: ነባቤ፡ዝንቱ፡ድርሰት፡፵ወ፪ Catal. Mus. Brit. p. 54^{b}.

658. አንብዕ፡ a fine adde: አንብዕ፡ውሕዝት፡ Phlx. 110.

661. l. 8 post Kuf. p. 137 adde: (Vers. Lat. „non cessaverunt de jugo“).

663. ንኅረ፡ Praeter ንኅረ፡ „etiam forma“ ነኅረ፡ occurrit.

668. መንከቢያት፡ Mihi jam dubium videtur annon vocis መንከቢያት፡ significatus statuendus sit *flexura cubitorum* et *genuum*.

673. ተነውኀ፡ l. 2. Ad ይትነዋኅ፡ adde: var. ይትናዋኅ፡ (III, 3).

676. ንዑልት፡ Adde: Vid. ነዕልት፡ *glos* in Munzingeri Vocab. Tigr.

685. ነጌ፡ Adde: Plur. etiam ነገያት፡ Hen. 86, 4. 87, 4. 89, 6 in Cod. Abb. XXXV.

— ነግሀ፡ Huic radici cfr. etiam ገሃሀ፡

— አንግሀ፡ Adde locum Joh. 8, 2.

693. ተነግደ፡ l. 2 adde: var. ይትኔገድ፡ (III, 2).

701. Post ንጽሐት፡ adde: ንጽሓ፡ subst., i. q. ንጽሕና፡ 3 Reg. 9, 4.

713. ንፍንፍ፡ Formis hujus nominis adde ናፍንፈ፡ጠል፡ Sap. 11, 23 in Abb. LV.

Col.

721. ትእልፊት፡ Adde: Plur. ትእልፊታት፡ Hen. 40, 1 var.

729. l. 10 ab infra, post 2 Reg. 17, 19 adde: 3 Reg. 2, 32.

740. Post አሠር፡ adde: አሠረ፡ I, 1, si non አእሠረ፡ II, 1 denom., *investigare*: አእሥር፡ ἐξιχνιάσω Sap. 6, 24 in Abb. LV.

741. ትእሪር፡ Hoc nomen, ትዕሪር፡ scriptum, exhibent libri Mss. Num. 12, 12 et M. M. f. 288 pro Graeco ὡσεὶ ἴσον. In Comment. ad Num. 12, 12 emendavimus ትዕሪነ፡, quia vox ትዕሪር፡ addubitanda videbatur. Jam vero invenimus alium locum, ubi ትዕሪር፡ Graecae voci ἴσος respondet, sc.: አነኒ፡መዋቲ፡ሰብእ፡ትዕሪር፡ከመ፡ኵሉ፡ Sap. 7, 1 in Abb. LV. Quare nunc nobis statuenda videtur radix ዐረረ፡ e. q. ዐረየ፡, et subst. ትዕሪር፡ (inde formatum sicut ተብሲል፡, gramm. § 111, a, β) *res aequa*, *assimilanda*.

754. አብ፡ l. 6 adde: Pro አቡሃ፡ poëta አበ፡ scripsit, vid. c. 1123 sub ድክታም፡

757. እቡስ፡ Adde locum Sap. 9, 14 in Abb. LV (ἐπισφαλής).

761. እበድ፡ Adde: Plur. እበዳት፡ et Pl. Pl. እበዳታት፡ Koh. 7, 25 var.

765. አኀረ፡ et አእኀረ፡ Adde: 2) አእኀረ፡ *post se relinquere*: ብፁዓን፡ያእኅርዎሙ፡ለውሉዱ፡ Prov. 20, 7 in Abb. LV.

— አኃሪ፡ Adde: አኃሪት፡ i. q. ደኃሪት፡ (אַחֲרִית) *extremum*, *finis*, *exitus*, Sap. 3, 17. 19 in Abb. LV.

770. I. እን፡ Cfr. etiam ኢንክ፡, ኢንኪ፡ al. in Munzingeri Vocab. Tigr.

778. እንዘ፡ l. 8. Post λέγοντες scribas: Matth. 2, 2. 13. 17. 20.

779. እንድቅትዮን፡ l. 3 scribas 352 (pro 354).

785. አማእከለ፡ l. 2 adde: *ad medium pervenire*, ሌሊት፡እንተ፡ታመእክል፡ νυκτὸς μεσαζούσης Sap. 18, 14 in Abb. LV.

792. Post ማእዝን፡ adde: ማእዝናዊ፡ adj. rel. *angularis*: እብን፡ማእዝናዊ፡ Am. 5, 11 in Cod. Abb. XXXV.

799. Sub እድ፡ num. 6, a እደ፡ *quo loco*, *ubi* adde: cfr. Hebr. יָד חָזִית (ubicumque conspexeris) Jes. 57, 8.

822. ከልከለ፡ Adde exemplum: ዘእንበለ፡ከልክሎ፡ ἀπαραίτητος Sap. 16, 16 in Abb. LV.

833. ከርሀ፡ Emendabis ኰርሀ፡ I, 1 et addas: *vim adhibere* alicui: ትኰርህዎ፡ለነዳይ፡ Hen. 96, 8 in Abb. LV.

840. ከረየ፡ I, 1 Adde: et 2.

841. l. 1. Post Hen. 90, 2 adde: stirps I, 2.

847. Post ከበሳ፡ adde: ከባስ፡ subst., Pl. ከባሳት፡ *tignum*, 3 Reg. 7, 2 sec. Hebr. in E [ut videtur i. q. כְּפִים].

848. መክብብ፡ l. 1 adde: passim መክበብ፡

849. ኩብኩብ፡ Cfr. ኩብከበ፡ *saltare*, *subsaltare* in Munzingeri Vocab. Tigr. Quaeritur, annon ኩብኩብ፡ nomen petitum sit a *choreis* nuptialibus.

851. ኩብድ፡ l. 9 adde: quamquam በኩብድ፡ a በክበድ፡, quod unus liber a me inspectus praebet, depravatum esse videtur.

852. ከተረ፡ Adde: I, 1 *praecludere*, *intercludere*, *inhibere*: ከተረ፡መዐተ፡ ἀνέκοψε τὴν ὀργήν (v. pro መተረ፡) Sap. 18, 23.

854. ክንትሮሳት፡ Adde: cfr. مُقَنْطَرَةٌ.

864. Post ኮነ፡ adde: አኮነ፡ II, 1 *facere ut fiat*, *sit*: ብፁዓን፡ያከውኖሙ፡ለውሉዱ፡ Prov. 20, 7 var.

893. Post ዋሒ፡ adde:

ውሓይ፡ subst. *inspectio*, *visitatio*, ἐπισκοπή, sive remunerationis et auxilii causa, sive animadversionis et poenae:

Col.

Sap. 4, 15. 14, 11. 19, 14 in Abb. LV (aliâs ሕዋጼ፡).

ውሐዮ፡ subst. id., Sap. 3, 7 in Abb. LV.

ወሐዪ፡ n. ag., fem. "ዪት፡ *inspiciens*, *providens*: ወሐዪተ፡ኵሉ፡ πανεπίσκοπος Sap. 7, 23 in Abb. LV.

939. አውገዘ፡ A fine adde: 3) *interdicere* i. e. *vetare*, seq. ከመ፡ኢ፡ c. Subj., Chr. Ax., vid. sub መጽንሕ፡

940. ሞገድ፡ A fine adde: ሞገት፡ passim occurrit ut 4 Esr. 9, 16 in pluribus libris; Sap. 14, 3 in Abb. LV; item Plur. ሞገታት፡ Sap. 14, 1 in Abb. LV.

941. Post ወጥሐ፡ adde: አወጥሐ፡ II, 2 et አውጥሐ፡ II, 1 *circumplicare* amiculum: ወአወጥሐ፡ (v. ወአው"፡) ሞጣሕተ፡ Jes. 59, 17. 18 var.

947. ሞፃእት፡ Adde: Pl. forma መዋፅእ፡ occurrit Hen. 33, 3 in Abb. LV.

953. ተዐልወ፡ Significationibus adde: 5) *repercuti*, de sono (vid. ዐለወ፡ n. 1): እንተ፡ትትዐለው፡እምቈላ፡ድምፀ፡አዕዋፍ፡ ἀντανακλωμένη Sap. 17, 18 in Abb. LV.

957. ዐምድ፡ A fine adde: h) *columna* paginae, ut: ኀልፍ፡ አሐዱ፡ብሩና፡ወእምዝ፡ኀሊፊክ፡፫ አዕማደ፡ወ፲ወ፫ መሥመራተ፡ተረክበ፡መትልወ፡ዝንቱ፡ቃል፡, annotatio librarii Codicis Abb. XXXV ad 2 Esr. 15.

961. Post ዐረር፡ inseras rad. ዐረረ፡ et subst. ትዕሪር፡ de quo vid. supra c. 1432.

967. ዕሪና፡ Adde significationem: *aequinoctium:* Abush. (vid. sub ጸዳያዊ፡).

982. አዕቀጸ፡ l. 2 scribas *supplantare.*

984. አማዕበለ፡ Adde: 2) *fluctuare:* ማይ፡ዘያመዐብል፡ κυμαινόμενον Sap. 5, 10 in Abb. LV.

998. ዐውያት፡ l. 3 scribas: *ululatus.*

1019. ዐጽቅ፡ Adde: Pl. etiam አዕጹቅት፡ Sap. 13, 13 in Abb. LV.

1020. l. 7 scribas *videri* (pro *videre*).

1021. ዕጽበት፡ Adde: *necessitas* Sap. 17, 16 in Abb. LV.

1050. ዘበየ፡ Cfr. ዘቤ፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.

1052. መዝበጥ፡ Pro *verberatio*, *verbera* substituendum videtur: *instrumentum percutiendi*, ut *fustis*, *scutica.*

1053. ዘንመ፡ Cfr. etiam ዘነመ፡ et ዘለመ፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.

1059. Post ዝክረት፡ inseras: መዝክር፡ part. (II, 1) *monitor*, σύμβουλος 3 Reg. 3ª, 20 (v. መዘክር፡).

1060 seq. ዘውዕ፡ Significationibus adde: *occupatio otiosa*, *nugatoria*, ut: በዕርዐተ፡ዘውዑ፡ ἐν ἐπιμελείᾳ ἀργίας αὐτοῦ Sap. 13, 13 in Abb. LV; ወወሀበ፡ለእለ፡ምስሌሁ፡ በጉሃን፡ወዘውዕ፡ μυστήρια καὶ τελετάς Sap. 14, 15 in Abb. LV.

1085. ደም፡ Sub lit. f) adde: ደመ፡በለስ፡ Jes. 38, 21 var.

1089. Post ተደምሰሰ፡ adde: ተደማሰሰ፡ III, 3 *sese invicem delere*, *exstinguere*, 2 Par. 20, 23 var.

1095. Post መድረክ፡ l. 1 adde: Plur. መድረካት፡ 3 Reg. 7, 5 sec. Hebr.

1097. ዳስ፡ Exemplis adde: ፲፻ዳሰ፡ወይን፡ ἄμπελοι (var. pro ፲፻፡ወይን፡) Jes. 7, 23.

1105. መደብ፡ Adde: 2) *suggestus*, *pulvinus*, *scamnum* lapidibus vel terra factum: ደመ፡ቅሥፈቱ፡ያርሕስ፡መደበ፡ Lud. ex Enc. Pag. 4. D'Abbadie hujus vocis in lingua Tigrensi usitatae mihi communicavit significationes hasce: 1) siége ou lit saillant, solide et artificiel fait en pierres ou en terres. 2) divan (siége oriental). 3) base. 4) au figuré: base, point de départ, base d'argument, point accordé dans une discussion. 5) dans une phrase usitée መደብ፡ signifie cuivre rouge (Kupfer) et 6) case d'un échiquier. 7) échiquier."

1125. ደዌ፡ l. 3 scribas ከብደ፡ pro ከከደ፡

1132. Post ዳግማዊ፡ adde: ደጋሚ፡ n. ag., Pl. ደጋምያን፡ *repetitor*, incantatorum species, Cod. Mus. Brit. LXXVIII.

— ደጐዓሊ፡ Cfr. ደቃልዕ፡ in Munzingeri Vocab. Tigr.

1133. ተደጐጸ፡ Adde exemplum: ይደጐጹ፡ Sap. 16, 11 in Abb. LV.

1136. ጕሀን፡ Adde exemplum: Sap. 14, 23 in Abb. LV.

1142. ግሔ፡ Etiam formam ጊሔ፡ inveni Hen. 96, 2 in Abb. XXXV. Conferendum est ገሐይ፡ *mus marmota* in Munzingeri Vocab. Tigr.

1153. Post ገራህት፡ adde: አገርሀወ፡ quadrl. II denom. *complanare* agrum, *occare*; ወያዕቈብስ፡ያገረውሁ፡ሎቱ፡ Hos. 10, 11 vrs. nov.

1158. ነገርጋር፡ l. 1. Pro ነገርጋር፡ scribas ነጐርጓር፡

1186. ገዐት፡ Cfr. etiam ገዐት፡ *bouillie de farine* in Abb. Vocab. Tigr.

1190. Post ግዝመት፡ adde: ገዛሚ፡ n. ag. *caedens:* ገዛሜ፡ዕፅ፡(ጸራቢ፡) *lignarius* (faber) Sap. 13, 11 in Abb. LV.

1191. ገዝአ፡ l. 8. legas ግዕዘ፡ pro ገዕዘ፡

1216. ጠሊ፡ Exemplis adde: አጣሊ፡ ἄρνες 3 Reg. 1, 9. 19.

1222. ጥቅም፡ Adde: Plur. ጥቀም፡ Prov. 25, 28 var.

1224. መትቅዕ፡ l. 1 scribas መጥቅዕ፡ pro መትቅዕ.

1377. ምውፋስ l. 1 et 2 scribas ምፍዋስ፡ pro ምውፋስ፡

1407. ወርድ፡ Pro 2 Reg. 6, 7 legas: 3 Reg. 6, 17. 27. 29 var.

V. Index Latinus.

a, ab 58. 175. 191. 462. 593. 594. 686. 774. 909. 1209.
abalienatio, mentis 1055.
abalieno 214. 272. 1345; -or 645; -no animum ab alqo 940.
abavus 727.
abba 755.
abbas 27. 194. 754. 758.
abbatissa 194. 728.
abdo 600. 848. 849; -ditus 849.
abdomen 835.
abduco 272. 907. 1144; -cor a recta via 269.
abeo 25. 113. 349. 574. 580. 762. 953; —domum 764.
aberratio 330. 998. 1185. 1200; —mentis 1055.
aberro 269. 329. 330. 998. 1005. 1008. 1185. 1199.
abhinc 193. 463. 724.
abhorreo 272. 353. 1145.
abiegnus 720.
abies 720. 1134.
abigo 343. 396. 681. 682. 714. 1198. 1335; —fetum 1114; -or 453; -ens 396.
abitus 114. 582.
abjectio 1013(?). 1206; —animi 439.
abjicio 189. 899. 1205. 1206; —animum, spem 439; -iens 190; -ctus 519. 553.
abjuratio 825.
abjuro 824.
ablatio repentina 163.
ablator 639.
abluo 624. 625. 1217. 1218. 1275.
ablutio 625. 1218.
abnegatio 825.
abnegator 825. 826.
abnego 93. 667. 824. 825.
abnuo 484. 759. 772.
aboleo 390. 543. 544. 1329; -or 349. 391. 543; -litus 1329.
abolitio 350. 391. 544.
abominabilis 190. 353.
abominatio 353.
abominor 353; -nandum 353. 592.
abortio 1114.
abortivum 1377.
abortus 947. 1115; -um pati 201. 1114; -um facere 1114.
abrado 64. 65. 1159. 1348.
abripio 16. 141. 154. 162. 324. 328. 635. 636. 762. 1146.
abrogatio 391.
abrogo 390. 391. 543. 544. 634. 1329; -ans 391; -atus 391.
abrumpo 517. 697. 704; -or 391; -uptus 517; pars abrupta 185; abruptum excĭdere 698.
abscedo 763. 1145.
abscessus 350; —saniosus 1299.
abscīdo 184. 415. 430. 913. 914. 1023. 1149. 1150. 1190; -isus 185. 430. 914. 1150; -a pars 185. 1150.
abscindo 184. 270. 390. 391. 430. 517. 913. 1225; -dens 423; -cissus 185. 270; -a pars 270. 449.
abscissio 1190.
absconditor 1135.
abscondo 364. 600. 1135; se abscondere 385; -ditus 600. 956. 1135; —locus 601.
absentia 273.
absilio 450.
absinthium 1016. 1085.
absisto 453. 1150; -ere facere 946.
absolutio 758. 1312. 1366. 1389.
absolvo 326. 574. 575. 932. 933. 1147. 1312. 1364. 1365. 1387. 1388; — reum 126; absolvor 391. 862; absolutus 326. 575. 1365. 1388.
absonus 1370.
absorbeo 400. 917.
absque 773. 810.
abstemius 618.
abstergo 210. 1348. 1377.
abstinentia 84. 1014. 1015; -ae votum 749; ad -am impellere 1015.
abstineo 83. 272. 616. 819. 979. 1014. 1145. 1296; —me 1345; abstinens 83. 84. 1016.
abstractio 329.
abstraho 261. 272. 324. 343. 581. 617. 618. 1329; —me 261.
abstrusus 849.
absum 271. 620; —prope 425. 546. tantum abest ut 727; haud multum abest quin 63. 98. 558. 665. 830; absit 90. 772.
absumo 489. 574. 575. 917. 933; -or 661. 1147. 1388.
absurdus 1370.
abundanter 1381.
abundantia 558. 907. 1316. 1382.
abunde habere 558; —exstare 149.
abundo 149. 409. 557. 558. 1380; —frugibus 333; —omnibus rebus 1080; -dare facere 148; abundans 149. 558. 1381; —multitudine 1320.
abyssus 62. 238. 377. 415. 956. 1314; in -um submergi 238.
Abyssinia 1188. 1189. 1410.
acacia 1156.
academia 535. 1094.
academicus doctor 1094.
accedo 425. 426; prope — 63. 426. 546; accedere facere 425.
accelero 1385.
accendo 604. 683. 941; —lumina 499; — prunas 515; accendor 603; -sus sum 683; -dens 684; accensus 604. 683; -ae prunae 516.
acceptio 401. 638. 923. 950.
accepto 435. 922.
acceptor 225. 639.
accĭdo 303. 304. 546. 862. 1129; -dens 227. 303. 305 (?). 1130; — improvisum 938; accidit ut 482.
accingo 444. 1017; -or 282; -nctus 444.
accipio 225. 337. 401. 435. 526. 636. 637. 767. 896. 922. 950; — mutuum 39; —concreditum 737; —traditum 953; —redditum 1379; — sacrificium altaris 426; — auribus 336; — dono 1317; gratum accipi 435; accipiens 436. 923; acceptus 235. 236. 401. 589. 801. 922; -tum esse 235.
accipiter 9. 772. 1190.
acclamatio 1302.
acclamo 337. 484. 818. 1275.
acclino 335; —me 1287.
acclivis locus 969. 981. 1351.
accola 1342.
accommodo me 514.
accubitus 320.
accumbo 320. 970.
accumulo 395. 905; -latus 941.
accurate 1223. 1235. 1236. 1247; — exponere 1235; — congruere 1234; —facere 1234. 1235; —cognoscens 537; —congruens 1235; —intelligens 1235; -ratius inquirere 1235.
accuratus 1235. 1247; -tum esse in re 1235; -ta cognitio 1247.
accurro 308. 541; —certatim 308; —impetu 343.
accusatio 383. 934.
accusator 383. 935.
accuso 383. 489. 656. 934.
acer 229. 488. 498; acrem esse 1083.
acerbe 165.
acerbitas 165; —certandi 417.
acerbus 165. 229; -um esse 518.
acerra 388. 427. 1264.
acervus 389 (?). 720. 831. 937.
acesco 498.
acetabulum 994.
acetosa rumex 70.
acetum 229. 498.
achates 753. 789.
acidus 229. 498.
acies 327. 441. 488. 809. (1210); —oculorum 300; acie certare 440; aciem instruere 768.
acinaces 296. 394.
acinus 108; —ruber 76; -nos ferre 108.
acoluthus 698.
acor 498; -rem contrahere 498; in -rem versus 498.
acquiesco 235. 970.
acquiro 285. 286. 302. 303. 447. 1160. 1162. 1220. 1221; —labore 1273; -situs 1221; res -ta 286. 305. 1221.
acquisitio 304.
acriter 1207; —agere 518.
acroterium 1105.
acta 556.
actio 383. 1163. 1165; —turpis 394; actionem instituere 383.
actor 383. 571.
actuosus 1165; -m esse 1159; -m reddere 1162.
actus apostolorum 756. 1164.
aculeus 256. 446. 756; -is perfodere 446.
acuminatum ferramentum 488.
acuo 327. 488.
acus 320; acu pingere 283. 1142.
acutus 327. 488; -m esse 488.
ad 22. 57. 58. 175. 478. 592. 593. 685. 686. 774. 908. 909. 919. 1097. 1104.
Adam 799.
adamas 801.
adamanteus silex 488.

adaugeo 906. 1381; -eor 1381.
adaugescere 26.
addico 690. 1326; —me 1326; -ctus 64. 887. 1326. 1327.
addisco 143.
additamentum 906.
additio 906. 1088.
addo 905. 906. 1087. 1131. 1172; -ditus 906. 1088; -ta pars 906.
adduco 226. 227. 328. 329. 526. 546. 547. 907. 1161; — nervum 914; —alqm ad alqd 1361; -cens 548.
adeo, -ire precibus 383; —consulendo 584.
adeo (adv.) 629. 751. 1009. 1223; adeo ut 750.
adeps (182). 248. 692.
adhaereo 63. 65. 351. 550. 1227. 1248. 1323. 1326; — confertim 1320; -rens 64. 351. 1248; -rere facere 50. 425. 768.
adhaeresco 63. 351. 550. 1019 (?). 1248.
adhibeo 1161.
adhortatio 210. 1152.
adhortator 210.
adhortor 210. 515.
adhuc 630. 777. 1008. 1009. 1073.
adigo 386. 1161. 1170. 1265; —vi 608; —ad laborem 448. 988; — ad jusjurandum 155; qui vi adigit 609.
adimo 16. 635; -or 618.
adipiscor 302. 636. 1091; -cens 305; -cendi studiosus 586.
aditus 526. 527. 1366. 1373.
adjectamentum 906.
adjectio 906.
adjicio 905. 906. 1061. 1131; —oculos in alqm 936; adjectus 906.
adjudico 106.
adjumentum 315; -o esse 314.
adjunctio 427.
adjungo 425. 426. 1061. 1171; mihi — 551; me — 596. 906. 1061. 1169. 1323. 1326; adjungor 1096; adjunctus 1323. 1327.
adjuro 155.
adjutor 314. 315.
adjuvo 314.
admetior 404.
adminiculor 387.
adminiculum 335. 387; —dorsi 1103.
administer 315.
administratio 104. 219. 243. 262; -onis vices 507; -onem suscipere 104.
administrator 104. 219; -orem constituere 218.
administro 48. 218. 243; — sacra 448; —sacramentum altaris 425. 427.
admirabilis 667. 1086; -em esse 667.
admiratio sui nimia 1052. 1061; -one sui tumere 1061; admirationi esse 667.
admiror 666; -randus 668; -dum censere 667; —nimis 1079.
admisceo 569. 1086. 1087; -xtus 1087.
admissarius 719 (?).
admitto 225. 337. 401. 435. 636. 922; —ad litem agendam 911; — ad communionem altaris 425; — alqd demisso animo 1179; -ttor 525; —licentia concessa 523.
admixtio 570.
admodum 97. 1223. 1381.
admoneo 143. 210. 515. 1037. 1151. 1152.
admonitio 144. 210. 1037. 1152.
admonitor 210.
admotor 427.
admoveo 63. 64. 214. 281. 425. 426. 652; —manum 902.
adoleo 969. 1018.
adolescens 109 (?). 138. 160. 664. 887. 900. 1099; -tem esse 900; -tem se praebere 900.
adolescentia 664. 665. 900. 901. 1100; -am transigere 26; ad -am perducere 900.
adolescentula 887.
adolescentulus 664. 900.
adolesco 26. 900. 1288.
adoptio 283.
adoratio 399; -nis locus 399.
adorator 399.
adorior 768. 1003 (?).
adoro 398. 399; —humiliter 1179; -or precibus 1263.
adsto 452.
adsum 5. 452. 545; — forte rei 1129; adest 481; qui adest 6; exoptatus ades 227.
adulor 1074. 1079.
adulter 1042; -ra 160. 1042. 1043.
adulterinus 94. 190. 213.
adulterium 114. 1042.
adultero 114. 213. 1042.
adultus 900.
adumbratio 1257.
adumbro 258. 259.
aduncus unguis 1158; -m ferrum 586.
adunor 893.
aduro 66. 277. 279. 566. 927; -or 85; -stus 683. 927.
adustio 66. 927.
advena 614. 693. 694. 1184. 1195. 1341. 1342; -am esse 1195.
advenio 545; —peregre 693.
adventicius 938.
adventus 227. 547; introitus jejunii adventus 362.
adversarius 394. 428. 455. 1012. 1261. 1327. 1328.
adversitas 519.
adversor 428. 453. 1327.
adversus (adj.) 216. 788. 1020. 1328; in -um 702; ex -rso 462. 702. 703. 1210. 1390; ex -o procedere 461; ex -o esse 702; ex —o situs 702; adversum esse 518; res adversae 681. 789; casus -us 928.
adversus, adversum 57. 58. 462. 703. 1104.
adverto 214. 652; —animum 702; me — 215; -or 215.
advigilo 571.
advocatus 563. 1251.
advoco 1301.
advolvo 838.
adytum 257. 1103.
aedes 535. 1273; —concameratae 418.
aedicula 535. 615.
aedificatio 111. 680.
aedificator 111. 680.
aedificium 111. 680.
aedifico 110. 680; -catus 111.
aeger 73. 1125; —animi 568; aegrum reddere 787; aegrum animi esse 122. 567; — vulnere 1262.
aegre 1021. 1272; — ferre 73. 123. 471.
aegritudo 74. 123; -dinem afferre 72. 568.
aegrotatio 1125.
aegroto 72. 1124; -ans 1125.
aegrotus 73; -m esse 1122. 1124; -m reddere 1125; -m se simulare 1125.
aelurus 1086.
aemulatio 445; ad -nem incitare 445; -e effervescere 1052; mutua -e certare 417.
aemulor 172. 173. 416. 417. 445. 783.
aemulus 446.
aēneus 504.
aenigma 174. 175. 476; -ata proponere 172. 173.
aeon 951.
aequabilem esse 797. 966.
aequabiliter 966. 967.
aequalis 539. 797. 967. 1061; -em esse 797. 962. 966. 1061; -em reddere 966. 967; -em fieri 966; -es esse inter se 173.
aequalitas 797. 967.
aequaliter 966. 967.
aequinoctium 1433.
aequiparatio 967.
aequiparo 171. 172. 173. 282. 797. 966. 967.
aequitas 291.
aequo 966. 1078. 1308; —viam 1308; -ans 967.
aequus 290; -m esse 289. 966. 1078; -m est 1078; -a res 1432.
aer 708. 795. 1090.
aera 556. 956.
aeramentum 504.
aerarius; faber — 631; ars -a 631; fabrica -a 631.
aerarium 535.
aerius 708. 795.
aeruginosus 1038.
aerugo 1038; -ine obduci 1038.
aerumna 74. 87. 123. 342. 591. 1272; -m afferre 87; -m subire 1273; -is premi, affligi 72. 590; -is laborare 342.
aerumnosus 73. 87. 591; -a conditio 74; -um esse 87.
aes 504. 633. 1274; — album, corinthium 504; — alienum 1011.
aestas 130. 741. 1314; -tem transigere 130.
aestimatio 92. 224. 1082.
aestimo 91. 282. 548. 576. 1360. 1361; — nihil 189; — pluris 540; — magni 845. 846; aestimatus magni 846. 847; res aestimata 1362.
aestivo 130.
aestivus 131. 1314.
aestuo 706. 1339; -ans 28. 1339.
aestus 28. 85. 285. 927. 1151. 1339; —irae 78. 209; -m remittere 706; -u incalescere 28; -u consumtum esse 18.
aetas 889. 1041. 1045. 1124; —justa 976; — senilis 278; — provectior 28; —natu minoris 664; -tis incrementum 27. 28; -te confici 278; — provectus 26. 27; —provectum esse 26; homines eadem aetate degentes 889.
aeternitas 464. 926. 951. 952.
aeternus 951. 952; ab aeterno 951; in aeternum 951. 1035. 1036.
aether 795.
aetherius 795.
Aethiops 1259; -es 1188. 1189. 1418; -ia, -icus 1188. 1189. 1418.
aevum 951. 1041.
affabilitas; -ate allicere 1350.
affectio 74.
affecto 39 (?).
affero 226. 227. 425. 526. 546. 907; -ens 227.
afficio 282. 297. 1161.
affigo 50. 564. 1227. 1323; clavis — 442. 446; -xus 50. 351. 446. 748. 1248; -m esse 63. 351. 747. 1248.
affinis 77. 426. 765; -es 1043.
affinitas 77; -em contrahere, -e conjungi 77.
affirmo, teste invocato 337.
afflatus 713.
afflictatio 1240.
afflictio 74. 247. 342. 470. 643. 681. 789. 868. 1272; — gravis 1304; -nibus vexari 643; in -em inducere 643.
afflictor 248.
affligo 72. 247. 342. 568. 680. 681. 787. 1239. 1273; — graviter 1303. 1304; -gor 1125; -ctus 73. 553. 568. 681. 1239; conditio afflicti 554.
afflo 712.
affluo 892; -ens 558.
affluentia rerum bonarum 1082.
africus 40. 791.
agape 176. 1093. 1359.
ager 20. 96. 217. 949. 1023. 1153; -ri 493. 1202; -rum colere 448; in -ros exire 948; — — efferre 949; per -s deambulare 948; — — diffundi 949.
aggero, -rare 1177.
agglutinatio 64. 1227.
agglutino 50. 64. 1227. 1248; -tus 1248.
aggravo 1078.
aggredior 426. 768. 941; — bello 1281; aggredi audere 1134.
aggrego, confertim 1320.
agilis 866.
agitatio 13. 116. 412. 884. 1151; —vehemens 1077.
agitator 12.
agito 12. 116. 632. 634. 681. 682. 791. 861. 884. 1150; -tus 884.
agmen 346. 599. 1007; — primum 1390; — extremum 860; — claudere 860.
agna 543. 1243.
agnatus 765.
agnoscibilis 731.
agnosco 729. 730. 997.
agnus 95. 543. 802. 803. 1243.
ago 632. 681. 682. 1159. 1160. 1161. 1162; jure — 1365; flando — 712; radices — 511. 512; pastum — 949; ad -ndum impellere 1162; sentiendi agendique ratio 114; agendi ratio 1163. 1165. 1188. 1373; res agenda 1164. 1166; res acta 1164; age, agite 675. 791. 882.
agon 1201.
agonista 1200.
agrestis 96. 1202; herba — 555.
agricola 86. 96. 1165. 1167; opus -ae 448.
agricultura 1166.
ah 716. 1069.
aha 772.
ahenum 1254.
ala 110. 858; corporis humani 668.
alabaster 501. 719.
alabastrites 1392.
alacer 644. 1365; -crem esse 644; -criorem reddere 572. 1244.
alacritas 82. 644. 1350.
alacriter 1350.
alapa 1321; -m ducere 1321; — percuti 1321.
alatus; -um facere 343.
albeo 1306.
albesco 1307.

albicans 1307.
albidus 1307.
albitudo 1307.
albo 1307.
albumen 455.
albus 1307; -m esse 1306; -m facere 1307.
alea; in -m dare 596; ludus -ae 1175; -â ludens 419.
ales 1002.
algeo 423.
algor 424.
alias 481; alias — alias 1197.
alibi 531.
alicubi 481. 920.
alienatio mentis 1251.
alienigena 667. 1043. 1342.
alieno 667; — mentem 1055; -or mente 269. 1055; -atus 269. 946; — mente 1008.
alienus 272. 531. 667. 668. 946; -m censere 667; -m fieri 667; -m se praebere 667; -na loqui 1055; -na ad se rapere 682; -am speciem induere 1139.
alimentum 393. 394; — ori inditum 1186; — in os indere 1186.
aliorsum 531.
aliquamdiu 1041.
aliquando 197. 482. 1197. 1198; si quando 724.
aliquantulum 97. 98. 622. 665.
aliquatenus 98.
aliquis 187. 188. 193. 359. 481. 482. 520. 722; -d 691.
aliquo 630.
aliquot 193. 405. 665.
aliquoties 406.
aliunde 531.
alius 531. 668. 722. 766. 821; alius — alius 481. 1030. 1033. 1054; -m fieri 531; quivis alius 539.
allĕvo; -or 410.
allido 49. 1203; — terrae 705. 1320.
alligo 474. 747. 1325; -atus 748.
allino 934.
allium 384. 569.
alloquor 655. 689. 690.
alo 26. 393. 1193; lacte — 939; — capillum 137. 512.
aloë 954. 1001. 1016.
alpha 721.
alphabetum 1. 1378.
altare 15. 257. 560. 1221; -i communicare 366; sacramentum -is administrare 425. 465; ad communionem -is accedere 425; ad sacramentum altaris admittere 425.
alter 129. 520. 531. 540. 722. 766. 821. 866. 867. 1131. 1132; pars altera — altera 712; unus — alter 1028. 1054. 1057.
altercatio 51. 825. 912. 1183.
altercator 826. 1183.
altercor 51. 370. 585. 825. 895. 911. 920. 1183.
alternatim 507.
alternatio 507; — canendi 154.
alterno 506. 507.
alternus, cantus 154; -is vicibus agere 506; -is vicibus mutare 507.
althaea 70. 876.
altilis 1193; -e 1193; pecus — 182.
altitudo 56. 58. 220. 238. 454. 673. 956. 1202; in -em efferre 220.
altivolus 220.
altor 138. 394. 727. 754.
altrix 394. 727.
altus 56. 59. 220. 454. 674. 956. 987; -um 956; -um facere 673; -m esse 54. 55. 238. 672; in -m tollere 55. 220. 673; in -m trahere 220; -a voce 987; altius penetrare 956; se altius demittere 956.
alumnus 137. 143. 887. 1100.
aluta 159.
alveare 155. 477; -rium 155.
alveus 634. 835. 893.
alvus 138; -m exonerare 506. 1144.
amanter 1359.
amare 165.
amaresco 165.
amarities 165.
amaritudo 78. 165.
amarus 165; herba -a 1016; -m esse 165; -m reddere 165.
amasius 160. 1359.
amator 160. 1359.
amatrix 160.
ambages 474. 857. 1182.
ambarum 957.
ambiguus, animo 711. 884; -m esse animo 710. 884.
ambio 385. 892. 893. 999.
ambitio 1052.
ambitus 115. 221. 1000. 1001.
ambo 820.
ambulacrum 114.
ambulatio 114. 386.
ambulo 113. 114. 385; -ans 386.
amburo 85. 279.
amen 738.
amens 761. 1008; -tem esse 760; -tem reddere 760.
amentia 761. 992.
amethystus 733.
amicio 282. 283; me — 941. 965. 1024; actio -endi 941; -ctus 1024.
amicitia 766. 1359; -m conciliare 965. 1359; -m jungere 965; -m colere 766. 965; -m appetere 159; foedus -ae facere 766. 1359; -â junctum esse 965.
amictus 283. 941. 1024. 1025.
amiculum 477 (?). 876. 1024. 1215.
amicus 21. 323 (?). 371. 539. 627. 732. 765. 821. 866. 965. 1359; -ci 766; -ca 766.
amissio 1251.
amitto 620. 1205. 1206; -ssus 1206. 1250; -ssum esse 620.
amnis 568. (759). 1344.
amo (103). 1357. 1358; -ans 1359. 1360; -atus 1359.
amodo 1073.
amoenitas 1082.
amoenus 118. 800. 1369.
amolior 349. 762. 1340.
amolitio 763. 947.
amomum 756.
amor 1358. 1359; — ardens 445; — tenerior 292; — sui ipsius 1061; -rem conciliare 1358. 1359; -rem habere inter se 1358; -rem fraternum colere 766; -res jungere 159; -ribus mutuis frui 159. 1358; -re incendere 1359; — incendi 103; ad -res jungendos adducere 1359; -res meretricii 160.
amotio 350. 391.
amoveo 272. 349. 412. 762. 763. 931. 1144. 1341; — purgando 699; — longe 673; — me 531; — me desperando 940; -vens 350; procul -vens 273; amotus 763. 932.
amphora 602. 993 (?). 1265.
amplector 99. 100. 351. 1290. 1338.
amplexor 63. 99. 100.
amplexus 100; -u teneri 99. 100.
ampliatio 274.
amplificator 274.
amplifico 986. 1381; — laudes alcjs 357.
amplio 273.
amplitudo 274. 403. 850. 987.
amplus 273. 403. 846; -m esse 273; -m facere 402; -m spatium 274. 403; amplius 777. 823. 906. 1009. 1381; non amplius 777. 1072. 1131.
ampulla 50. 424. 1149.
amputatio 185. 1150.
amputo 184. 415. 913. 914. 1140. 1149. 1150; -atus 185. 914; is qui capita amputat 395.
amuletum 837.
amussis; ad -im 1223.
amygdala 839.
amygdalum 839.
amygdalus arbor 54. 398. 839.
ἄν 726.
an 1. 160. 629. 726. 780. 789; an forte 1075; annon 781. 790.
anachoreta 497. 498. 1145. 1342; vita -ae 498; -am fieri 1145.
anagnostes 657. 780.
analogia 174. 224.
anaphora 467. 786. 993.
anathēma 427. 940. 951; -ate prohibere 83.
anathĕma 527.
anathematismus 940.
anathematizo 83. 939. 940. 950.
anceps 809. 821.
ancilla 733. 887.
ancora 31. 280; -m jacere 282.
androgynus 1374.
anethum 325.
anfractus 1001.
angaria 1164; ad -as cogere 988.
angelus 48; -li 709; -lorum ordo 287. 609.
ango 604. 632.
angor 108.
anguis 743.
angularis 1432; — lapis 792.
angulus 792.
angustiae 74. 456. 643. 681. 1021. 1240. 1280. 1305; -iis premi 1239; -is pressus 73. 681. 1239. 1280; in -as redigere 680. 681. 1239. 1280. 1304.
angusto 1280.
angustus 456. 1280. 1305; — locus 456. 1280; -ius spatium 1173; -m esse 1239. 1280. 1304; -m facere 1280.
anhelo 706.
anima 707. 708; -m recipere 706; ad -m pertinens 708.
animadversio 1152.
animadverto 297. 536. 728. 729. 893. 996. 997. 1246; — in alqm 510.
animal 386. 743.
animalis 387. 708.
animans 707. 709.
animatus 706. 707.
animosus 561. 706; -m esse 1083.
animus 42. 579. 707. 709 (1204); -m advertere 702; -m inducere 578. 1231; -m intendere 121; -m addere 1291; -os facere 1232; in -o habere 199. 578; cum -o statuere 1231; -o stare 1131; ex -o suo producere 1383; -o bono esse 1232; in -o alcjs 593; -us sui compos 579.
annales 556.
annecto 64. 747.
annexio 64.
anniculus 956.
annitor 335. 541; -ti facere 335.
anniversarius 529.
annona 260. 782; -nae penuria 984.
annotinus 834; -num esse 834.
annumero 91. 576; -atus 577.
annunciatio 1064; — laeta 509.
annunciator 1065.
annuncio 337. 362. 484. 689. 1063. 1064; — laeta 509. 1063; -cians laeta 1064.
annuo 235. 484. 716; -ere facere 484.
annus 834. 955; — praesens 590.
annuus 956.
anonymus 340.
anquiro 584.
ansa 384. 769. 1227. 1331; -m quaerere 858.
ansula 163. 845.
antagonista 428.
ante 460. 461. 462. 463. 464. 540. 774. 1209.
antea 461. 462. 463. 464; — fecisse 461.
antecedo 460. 540.
antecessio 464.
antecessor 1390.
anteeo 460.
antehabeo 540.
antehac 463. 567.
antelucanus; -is horis facere 52.
antenna 242. (619?).
antepono 540. 1430; — cibum 425.
anterior, pars 295. 462. 1210. 1390. 1429; a parte -re 462. 1390.
antequam 463. 773.
antevenio 460. 1012.
anteverto 460. 461. 540.
anthropophagi 490.
antichristus 1427.
anticus; a parte -a 775. 1390; pars -a 461.
antidicomarianitae 780.
antilope 217. 530. 805.
antiphona; -m cantare 895; -nae 896.
antiquitus 463. 567.
antiquus 463. 491. 567; -m tempus 951; -a tempora 566.
antiquo 491.
antistes 287. 406. 454; munus -itis 295.
antitypus 300.
antlia 663.
antrum 526. (1262?).
anulus 68. 163. 624. 808. 914. 993. 1131. 1283. 1331; — signatorius 603. 989; — naribus bestiarum alligatus 1039; — ex cornu bubali 1148.
ānus 708.
ănus 745. 756.
anxie, dubitare 1208.
anxius 120; -m esse 567.
aper 88. 109. 1342.
aperio 293. 414. 477. 647. 832. 1364; me — 298. 1354; late — 273; os — 513; -iens 1366; -rtus 293. 400. 833. 1137. 1365; -rtus oculus 644; -m esse 997; -m facere 1137; -a ratio 1138; in -o 422.
aperte 833. 1137. 1138; — loqui, agere 1137.
apertio 402. 833. 1366.
apertor 1366.
apertura 648. 833.
apex 428. 430. 851; vid. litera.

apis 631; — terrestris 1313; - ium fetus 1027.
apium 325.
apocalypsis 758.
apographum 300. 954.
apologia 912.
Apollo 805.
apoplexia 932 (?).
apostasia 825. 954; ad - m inducere 824.
apostata 273. 826. 954; - m fieri 824.
apostolus 48. 115.
apostolicus 115.
apotheca 654. 1067.
apparatus 283. 675.
appareo 297. 298. 730. 833. 996. 997. 1246. 1311; — ut spectrum 183.
apparitio 183. 239. 240. 299.
apparitor 925.
apparo 1080. 1160. 1162.
appellatio 1302.
appello, -ere in portum 280. 282.
appello, -are 340. 484. 1301; 1040. 1220.
appendix 907.
appendo 1078; - i jubere 1079.
appetitus 586. 1362. 1369; - u afficere 1368.
appeto 545. 1360. 1368. 1369; — bona aliena 353; - ens 586; -ere facere 547.
appingo; appactum esse 1227.
applico 261. 282. 304; — me 63. 425. 596. (1019?). 1338.
appono 652; — cibum 249. 425.
apprehendo 162. 767. 768. 1290.
apprehensio 769.
apprehensor 769.
apprimo 1019; me — 1239.
approbatio 401. 1362.
approbo 589. 602. 636; - atus 589.
appropero 541. 1207.
appropinquatio 427.
appropinquo 63. 425. 426; - are facere 425. 426. 547.
apto 935. 1096; — secando 476.
aptus 253. 515. 1320; - m esse 514. 1078; - m facere 1079; apte sertus 177.
apud 57. 58. 175. 478. 592. 593.
aqua 212; — residua limosa 316; - s colligere 975; - â obruere 400; - â carens 706; - â intercute laborare 438; locus ubi aqua continetur 354.
aquaeductus 893.
aquarius 1082; - m 354. 366.
aquatilis 212.
aquator 114. 460.
aquila 641; — marina 720; - lis similem fieri 641.
aquilo 180. 1106.
arabilis, campus 1153.
Arabs 964; - icus 964; - bia 964.
aranea 245; - eum textum 245.
aratio 86.
arator 86; — bos 530.
aratrum 86. 972.
arbiter 589. 963.
arbitrium 236. 524; - a funeris 265. 1178; - o traditus 524; - o commissum habere 737.
arbor 994. 1025. 1026; densa - rum 994; - rem fieri 1026.
arbuscula 1025.
arca 270. 271. 352. 387. 419. 560. 711. 752. 1067; — eleemosynarum 935.
arcanus 181. 385. 600. 601. 849 875; - um 181. 601. 1136.
arceo 261. 819. 876. 1329; - ens 820.
arcesso 636; — vocando 1301.
archangelus 27. 48.
archetypum 754.
archidiaconus 27. 295. 1126.
archiepiscopus 806. 1253. 1254.
archimandrita 741.
archipresbyter 295. 433. 814.
architectura 680. 871.
architectus 27. 111. 680. 1274.
arcte habere 1280; — complecti 1212; — conjungere 1227; — conjunctus 1227.
arcto 1280.
arctus 456. 1280. 1305; - a via 456.
arcus 415. 433. 434. 455; - m tendere 179. 434.
ardea 8. 745.
ardeo 28. 603. 650. 683. 926; - ens 202. 683. 927. 1255; -ere ira 208; — doloribus 72.
ardesco 683.
ardor 28. 85. 279. 285. 683. 927. 1207.
arduus 850. 1020. 1239. 1291. 1351; - m esse 1019. 1288; - m putare 1020.
area 782. 873. 1000. 1023. 1024. 1156.
arefacio 66. 1071; - actus 85.
arena 606. 1024.
areo 85.
aresco 993. 1071.
argentarius 890.
argenteus 502; numus — 502.
argentifex 631.
argentum 501. 696.
argilla 167. 1279.
argumentatio 537.
argumentum 338. 537. 657. 733. 1037. 1247; - tis efficere 547.
arguo 1037; mendacii — 94. 824. 825; vitii — 844.
argutiae 1037 (?).
argutor 1037.
argutus 1246.
ariditas 1027. 1071.
aridus 649. 984. 1071; — locus 1272; - m esse 984. 1071; - m reddere 984. 1270.
aries 71. 89. 499. 543. 722. 939. 1101.
arieto 939.
arista 257. 428.
arithmeticus 92; - ca 92; nota - a 769.
arma 675. 871. 883; — induere 883; - is instrui 282; - is instruere 283; - is indui 883.
armamenta 675.
armamentarium 654.
armarium 270. 1067.
armatura 883. 884.
armentum 25. 311. 530.
armiger 1298.
armilla 914. 1130.
armo 283. 883; - atus 283. 884; - m esse 282.
armus 799. 805. 1047.
aro 86. (420?).
aroma 810; - ta condire 1307; - tibus conditus 1308.
aromaticus calamus 473.
arrepo 1084.
arrha 742; — sponsalitia 1370.
arrhabo 742.
arrideo 234. 831.
arripio 141; vi — 608; avide — dentibus 416.
arrodo 1150; - or tineis 443.
arrogans 596. 986. 1052; - tem reddere 986.
arrogantia 234. 988. 1061.
arrogo 596.
ars 871. 1143. 1163. 1230; — aeraria 631; — mala 195; — magica 1186; arte conficere 871; - te confectus 195. 871; - tem adhibere 195. 872. 1228; - tibus malis utens 213; - tibus circumvenire 1228.
artaba 745. 746.
artemon 245.
articulus 61 (1338?).
artifex 871 (1348?).
artificiose 871.
artificiosus 871.
artificium 871. 872. 1163. 1228. 1230; — excogitare 195. 1228.
artus 61.
arundinetum 574.
arundo 339. 494. 506. 574.
arvus; terra - a 1153; arvum 949. 1153.
arx 414. 473. 535. 993. 1283. 1300.
as 749. 1274.
ascendo 968.
ascensio 969; - nis festum 288. 529. 969.
ascensor 969.
ascensus 639. 969.
ascesis; - i deditum esse 1326.
asceta 1201.
asceticus 1326.
ascia 135. 894. 1203.
ascio 1274; - atus 1274.
ascisco 225; - or 525; - cendum curare 526.
ascribo 1267; - ptus 1268.
asellus 994.
asinus 802; - i pullus 994.
aspalatus 753.
aspectus 299. 702. 1209.
asper 331. 1020. 1095. 1211; — locus 900; quidquid - um est 520; - m esse 122. 331. 518. 1095.
aspere tractare 247. 518; — se gerere 1020.
aspergillum 306. 642. 677.
aspergo 642. 677. 1218; — macula 671; - sus 642. 677.
asperitas 332. 519. 1021.
aspernatio 190.
aspernor 11. 189. 272. 759.
aspersio 677.
asphaltus 753.
aspicio 296. 701. 702; — invicem 298.
aspis 743.
aspuo 573. 898.
assarius 1274.
assatio 1227.
assecla 695. 1100.
assensus 236. 598; - u suo comprobare 235.
assentio 235. 337. 597. 922.
assequor 65. 302. 304. 546. 547. 1091. 1227; — scrutando 1367; se assequendum praebere 303. 304; assequi facere 547; - cutus 547.
asser 53. 1256.
asservo 978. 979; - atus 979; locus ubi quid - tur 459.
assideo 1326.
assidue 915. 1232; — incumbere 921; — occupatum esse 660; — intentus 915.
assiduus 170. 915. 1036. 1326. 1327; - um esse 915. 1326.
assignator 1097.
assigno 877. 1267. 1366; — possessionem 897; -atus 1097; -tum 1097; portio - ta 897; statio — - ta 976.
assilio 169. 343. 450.
assimilo 171. 172. 173; - atus 176; - nda res 1432.
assis 325. 1256.
assisto 452.
asso 1226. 1262; - atus 1226.
associo 551.
assuefacio 35.
assuesco 36; - tus 36; - tum esse 35.
assuetudo 36.
assula 270. 346. 1274.
assumo 636. 637; - or 968.
assumptio 638. 969. 1341.
assuo 1224; - tum 1224.
assurgo 637.
assum 1227.
astringo 329. 474. 747. 1017. 1290; - ctus vinculis 748.
astrolabium 742. 749.
astrologia 92. 397.
astrologus 93. 299. 397. 865. 1343.
astronomia 92. 1230.
astronomicus; - ca tabula 1065.
astronomus 93. 865. 1343.
astrum 733. 865.
astute agere 213.
astutia 213. 1230; — malitiosa 1143.
astutus 214; - m esse 1228.
asylum 139. 383. 1301; - o esse 1300; in — um confugere 1300.
at 496. 718. 1121.
atavus 727.
ater 1259.
athleta 1200. 1201.
- atim 482.
atque 880.
atramentum 75. 212. 411.
atrium 1023. 1174.
attacus 754.
attalica vestis 1108.
attagen 1095 (?).
attamen 466.
attelabus 669.
attendo 298. 336. 571. 914. 978. 979. 996. 1246. 1324; — animum 43. 702; - tus 305. 572. 644. 979. 981. 1262; - tum esse 644. 1136.
attente auscultare 1324.
attentio 44. 644. 980.
attenuo 1132; - atum esse 470.
attero 1150; - or usu 491.
attineo; quod - et ad 24. 537. 686. 775. 1030.
attingo 52. 426. 546. 768. 1159. 1203; — jaculando 16. 17. 302; - or 303; - ere facere 547; -ere sese invicem facere 304; - gens 547; - ctus 52.
attollo 55. 636. 638; — oculos, animum 457.
attonitus 571. 1117; - m esse 1119.
attono 494.
attractio 329.
attraho 328. 329. 1427; - ctus 329.
attrectatio 1159.
attrecto 1158. 1159.
attribuo 652. 877; — metiendo 404; - or 1061.
au 1069.
auceps 676.
auctor 529. 657. 754. 857. 888. 1040. 1094. 1165. 1268. 1384; — historiarum 1065; - ore alqo 537.
auctoritas 151. 222. 233. 524. 1040. 1041. 1209; - atem sibi sumere 263; - te valere 294. 523; - te augeri 233; - te ornatum esse 737; - te praeditus 233. 495;

-te alcjs 340. 451; -te alcjs uti 1040.
auctumnalis 1314.
auctumnus (131?). 570. 1314.
aucupor 128. 676.
audacia 561. 596. 1134. 1232; -m addere 1291; -ae obnoxium esse 1134; -ae obnoxius 1232.
audacter 1134.
audax 596. 1036. 1232; -cem se praebere 561; -cem esse 1134; -cem reddere 1134.
audeo 596. 1134. 1231.
audio 336. 337. 338. 1261. 1324; difficulter — 1116; non — 1270; -diens 338. 664; -iendi difficultas 1116; -itus 338; -ta res 338.
audientia; -m facere 337.
auditor 339. 1325.
auditorium 339.
auditus 336. 339; -u praeditum esse 336.
aufero 16. 141. 162. 163. 349. 390. 391. 635. 636. 637. 762. 763. 907. 1144. 1145; 1146; — furto 334; — purgando 699; — me 162. 308. 1083; — mecum 153.
aufugio 162. 620. 713. 915. 1198.
augeo 532. 533. 906. 985; -eor 55. 149. 906. 985; -eor opibus, potestate 403; auctus 906.
augesco 26. 849. 906. 1380.
augmentum 907.
augur 397. 433. 1245.
augurium 397. 432.
auguro 1245.
auguror 169. 397. 432. 1245.
auguste 1154.
augustus 1154; -issimus 140.
Augustus 687. 688.
aula 842. 1000. 1023.
aulaeum 41. 875. 1024. 1238.
aura 708. 795; — frigidula 1130.
aureus 898; numus — 1092. 1115; numerus — 1225.
auricula 851.
aurifer (758). 898.
aurifex 631.
auris 791; -em praebere 922. 1324; -es dare 336; ad -es pervenire 337; -ium sensus 339.
aurora 1184.
aurum 696. 898; vestes -o intexta 1108.
auscultator 339. 1325.
ausculto 336. 1261. 1324.
auspex 1245.
auspicium; -a captare 1245; sub -iis 57. 798.
auster 334. 556. 791.
austere contrahere vultum 474.
austerus 1020.
australis 791; plaga — 334. 556. 791. 1070. 1092; plaga — Palaestinae 692.
aut 725. 726. 781. 789; aut — aut 726. 781.
autem 321. 496. 629. 881.
auxaria 791.
auxiliaris 315.
auxiliatio 315.
auxiliator 314.
auxilior 314.
auxilium 314. 315; -o 479; -o tutari 314; -o vocare 314; — uti 314; -um nancisci 314.
avare invidere 1240.
avaritia 237. 459. 713. 1014. 1120.
avarus 237. 458. 1014. 1120. 1240; -m esse 236. 458. 1120.
ave 492; ave dicere 484. 492.
avello 159. 162. 270. 645; -ere facere 697.
aversatio 834.
aversio 216.
aversor 11. 471. 667. 819. 1260.
averto 214. 272. 349. 421. 544. 617. 819. 1144. 1169. 1212; me — 215; — ab inhonesto 676; — oculos 995; — a fide 824; -tor 215; -tens 350; -sus 216; -sum esse 667.
avia 727.
aviditas 237.
avidus 237; -m esse 236.
avis 1002; -ium pulli 1354.
avoco 214. 617.
avolo 343.
avus 727.
axilla 110. 668.
axis 799. 866.
azymus 679; -a 679; festum -morum 1257.

bacca 108; — rubra 76; -as ferre 108.
bacillum 516.
baculus 318. 434. 516; -o inniti 318.
bajulator 120.
bajulatoria sella 1298.
bajulo 119. 378. 1297.
bajulus 114. 120. 1298.
balaena 991.
balbus 46. 60.
balbutio 46. 59; -iens 1310.
balista 195. 937.
balneum 489. 535. 625.
balsaminum unguentum 1028.
balsamum 319. 487. 509.
baptismus 836. 1218.
baptista 1218. 1219.
baptisterium 1218.
baptizator 1218.
baptizo 1217. 1218; -atus 1218.
barathrum 415.
barba 1264.
barbare loqui 1055.
barbarus 96. 503. 1003.
basis 381. 455. 654. 873. 935. 957.
batillum 384. 388.
beate vivere 1080.
beatificatio 549.
beatitudo 549.
beatus 505. 549; -m facere, esse, fieri, praedicare 548.
Beliar 487.
bellator 441. 520. 1282; equi -res 170.
belle se habere 1244.
bellicosus 441. 1282.
bellicus, hostis 441; -a excursio 169; -um 732.
bello 1281.
bellum 441. 1282; — facere 1282; — inferre 1281; — consecrare 959; — gerere 440. 1281. 1282; ad — ire 1281; ad — impellere 440; qui — infert 1283; -i comparatio 327; -o distractus 1282.
bellua 743; — marina 991.
belluinus 386. 387.
bene 97. 254. 291. 716. 801; — se habere 251. 1244; — agere, perficere 251; — facere 252. 254; — esse alicui 253; — vivere 797. 1080.
benedico 504. 505. 786. 1111; — matrimonio 904; -ctus 505; -um 1111.
benedictio 505. 506. 1111; -nem petere, accipere 505; -ne consecrare 504. 505.
benefacio 228. 252.
benefactor 515.
beneficentia 228. 611. 1312.
beneficium 253. 515. 1068. 1317; — retribuere 1067; -o afficere 252. 1067; -is affici 1317; -a exhibere 1316; -i loco petere 514; potestas -i loco et gratiae oblata 787; -o affectus 1068. 1317.
beneficus 1359.
beneplacitum 235. 236.
benevole 1358. 1359.
benevolentia 235. 611. 937. 1362; -m sibi conciliare 1358.
benevolus 253. 938.
benigne facere 252. 1081.
benignitas 229. 1317.
benignus 253. 610. 938; -m esse 611.
beo 1349.
Berial 507.
beryllus 487. 501.
bestia 386. 743; se -ae assimilare 386.
bestialis 386. 387; voluptatibus -bus indulgere 386.
beta 70.
bibax 366. 379.
biblia, libri biblici 1269.
bibliotheca 535. 1268.
bibo 240. 365. 366; largius — 307; -dum dare 365; locus -di 366.
bicornis 428.
biduum 373.
bifariam 774. 820. 867; — dividere 710.
bifidus 269. 711.
biga 1327.
bigamia 903.
bilanx 211. 1082; examen -cis 63.
bini 482. 821.
bipalium 841.
bipartior 710; -itus 821.
bipennis 415. 894. 1100.
bis 867.
bisulcus 269. 270.
bitumen 753.
bivium 1012.
blaesus 60. 1310.
blandimentum; -tis uti 1073; -tis permulcere 1074.
blandior 1073. 1074.
blanditia; mutuas inter se -as admittere 678.
blasphemator 1330.
blasphemia 1330.
blasphemo 1330.
blasphemus 1330.
blatero 38. 1055.
blatta 443. 1337.
bombarda 713.
bombus 646.
bombycina 470.
bombyx 470.
bonitas 228. 251. 608. 610. 611.
bonus 235. 252. 253. 505. 610. 801. 1313; -m esse 251. 611. 1078; -m reddere 251; -m declarare 252; -m videri 251; -o animo esse 736. 1232; -am vitam praebere 1081; bonum 253. 254. 506. 610; bona 253. 675. 1167. 1221. 1317; bona bello consumtorum 1271; vid. melior, optimus.
boreas 180.
bos 25. 530. 721.
botrys (356?) 378; — palmae 14.
braca 375.
brachiale 914. 1130.
brachium 798. 799. 838. 1047; -a candelabri 1019.
bractea 325. 472. 473.
brathy 504.
breviarium 1211.
brevis 426. 622. 623. 665; -m esse 425. 623; -viorem fieri 425. 623; -viorem reddere 623; -vi 622. 1072.
brevitas 623.
breviter 622.
bruchus 669. 1132.
brutus 386; -m 386; -tis similem fieri 386.
bubalus 84. 569. 1148.
buccea; -s deglutire 1374; -s mendicare 1375.
buccella 1252. 1374; -â os implere 1374; -as in os indere 1374.
buccellatum 1252.
bucerus Abyssinicus 1176.
bucina 428. 530. 1224; — minor 1176; cantus -ae 1224.
bucinator 1224.
bucino 712. 1224.
bulbus 545.
bulla 813 (?).
bullio 1339; -ens 1339.
bullitus 1339.
bullo 706.
bura 1132.
butyrum 38. 438. 981; — elicere 98.
buxus 1252.
byssinus 510.
byssus 147. 264. 510.

cabus 435.
cachinnatio 1355.
cachinnus; in -os effundi 1355.
caco 842.
cacodaemon 1177.
cacumen 59. 295.
cadaver 204. 268. 542. 1201; — fieri 542; -ri similem fieri 541.
cado 901. 930. 931. 1114. 1129; — in alqd 303; — i. e. mori 203; — causâ 205; -ens 932.
caducus 19. 582. 1293; -m esse 1293.
cadus 361.
caecitas 995. 996. 1257.
caecus 645. 995. 996; -m esse 995. 1257; -m reddere 995; se -m simulare 995.
caecutio 995. 1257.
caedes 440. 932. 1226; -is locus 441; -is reus 441; ad mutuas — concitare 440.
caedo 421. 912. 913. 931. 1051. 1149. 1190. 1386; — ligna 133; caesus 913. 1190; -i lapides 913; -a ligna 133; -ens 1434.
caelamen 1348.
caelatio 588.
caelator 588.
caelebs 973. 1117.
caelibatus 973. 974. 1118.
caelo 588. 1142. 1348; -atus 1348.
caelum 588.
caementarius 1006. 1195.
caementum; -a jungere maltha 170.
caepa 545.
caerimonia 83. 84.
caeruleus 341 (?). 1044.
Caesar 433. 688.
caesaries 1091; — crispata 1077.
caesio 1190.
calamarium 411.
calamitas 74. 422. 643. 681. 789. 928. 1021; -ati obnoxius 643. 681; in -tem incidere 643; in -tem inducere 643. 680; -tibus circumventum esse 87. 681.
calamus 411. 494. 506; — odoratus 473.

calantica 1333.
calathus 936.
calcatio 873.
calceo 255.
calceus 255. 472; -os subligare, induere 255; -i partibus posterioribus elatis instructi 1044.
calcitratio 319.
calcitro 318. 319.
calco 872; -atus 872; -atus locus 873.
calculus; ad -os vocare 91; ludus -orum 1175.
caldarium 859.
calefacio 202; me — 367; -fio 202.
calendae 239. 413. 731.
calendarium 92. 1211.
caleo 21. 202. 367.
calesco 21. 202.
calidus 202.
caliga 472.
caligatio 1257.
caligo 80. 436. 1222. 1250; -inem offundere 50. 1258; -ine circumfundi 1258.
caligo, are 50. 80. 1258; -ans 1257.
calix 392. 861. 1196. 1302; — florum 411.
calleo 1203.
callide agere 213; — decipere 1228.;
calliditas 213. 1230.
callidus 213. 214; -m esse 1228 -m inventum 195. 213. 1143; -i artificium 1230.
callis 740.
callosus, -m fieri 277.
callum 218; — obducere 1323; -los contrahere 277.
calor 21. 202. 285.
calumnia 934.
calumniatio 79. 1427.
calumniator 9. 79. 529. 934. 935. 1133. 1222.
calumnior 78. 489. 934. 1046. 1133. 1215. 1222.
calvaria 1025; -ae locus 429.
calvities 501.
calvitium 368. 501.
calvus 501; -m facere tondendo 423; -m fieri 154.
calx (pedis) 382. 873.
calx 167. 170. 672. 1167; -cem illinere 170; -ce obducere 1167. 1195; — obductus 1167. 1195; — obducens 1195.
camela 646.
camelarius 1147.
camelopardalis 1044.
camelus 305. 1146.
camera 418. (982?).
camero 418.
caminus 631. 684. 763. 950.
camisia 420.
campana 306. 1124.
campanula 434.
campestris regio 1202.
camphora 879.
campus 96. 1024. 1153. 1202; per -os deambulare 948.
canalis 115. 366. 893. 1344; — potatorius 1159.
cancellatus 247.
cancelli 247. 1105.
cancer 349.
candefacio 279.
candefactio 279.
candela 236; -arum festum 604.
candelabrum 188. 455. 604.
candeo igne 279.
candicans 1307.
candidus 291. 468. 500. 1074. 1307; -m esse 468. 1306.
candor 279. 291. 500. 1307.
canesco 264. 1307.
caninus; -a indoles 819.
canis 818; — naturam induere 819.
canistrum 263. 387. 429. 753. 879. 1146. (1175?).
canities 264. 1307.
canna 494. 574.
cano 69. 646. 656; fistula — 1390; tuba — 712; tibiis — 369. 992; fidibus — 369. 992; -di modi 743. 1002; -do ludere 917; — ad modos instrumenti 1039.
canon 444. 762; -es 374; -em imponere 444.
canonicus 1106.
canorus sonus 1062. 1146; -a vox 447.
cantatio 69; — laudis 357.
cantator 69.
cantatrix 69.
cantharus 861.
canticum 69; — laudativum 358; thesaurus -orum ecclesiasticorum 1130.
cantilena 69.
cantio 69.
canto 69. 447. 646. 655. 656; — alta vocc 818; — tibia 992; — ad modos instrumenti 1039; -ndo respondere 895; -ndi modus 928; -ans 647.
cantor 69. 883; — ecclesiasticus 1040. 1130.
cantrix 69.
cantus 69. 447. 647; — modulatus 1062; — alternus 154; — repetendus 1132; -us liturgicos cantare 447; — instrumentorum 369; -m instrumentorum edere 369; -m praeire 656.
canus 264. 1307; -m facere 1307.
capacitas 403.
capax 273.
capella 95. 1216.
capellus 95. 1216.
caper 89. 1101. 1216.
capero 474.
capesso 635; — pugnam 768. 769; — negotium 768.
capillus 260. 1091. 1315; — canus 264; -m alere 137. 512.
capio 150. 162. 225. 266. 267. 302. 635. 637. 767. 768. 783. 1147. 1172; — feras 676; — mente 729; — bello 7. 1335; -ior mente 991; -tus 769, bello 1335, mente 991; capta fera 267; -iens 769.
capistrum 91. 1039; -o ducere 91.
capitulum 295. 477. 852. 878. 982 (?).
capra 1216; -arum mas 89.
caprea 217. 929.
capricornus 1065.
caprinum pecus 1216.
capsa 270. 387. 419.
captatio vid. omen.
captator 267; — ominum 733.
captio 613.
captivitas 1336.
captivus 911. 1335. 1336; -os ducere 7. 8. 1335; -m trahere 328. 329; -m fieri 747. 1335.
capto 676; — furtim 344; — laudem 198. 1079.
captura 267. 676.
capulus 60. 1135.
caput 294. 295. 865. 878. 971; — clavae 809; — libri 455. 649; — reclinare 296; qui -ita amputat 395; quidquid ad — est 295; quidquid capiti substernitur 296; ornamentum -is 473.
carbasus 1013; -asinum 1157.
carbo 1347.
carbunculus 762. 839. 1073. 1347.
carcer 103. 535. 910. 1107. 1259; in -em tradere 1022; -rum custodes 267.
carchedonius 839.
cardo 379. 1095. 1156.
carduus 486. 504. 841.
careo 620; -ens 620. 961. 1286.
caries 518. 648; -em contrahere 648.
cariosus 517. 648; -m esse 517. 648.
caritas 158. 1359; — mutua 1358; -te afficerc 292; -te flecti 292; -te sese amplecti 1358; — annonae 984.
carmen 1094.
carmino 532; -atus 532.
carnalis 268.
carneus 268.
carnificina 1039 (?).
carnifico 249.
caro 267. 268. (509). 755; -nem fieri 268.
carpo 677 (?); -ndo dividere lanam 532.
carptura 420.
carpus 740.
cartallus 429.
carus 846. 1004. 1359. 1369; -m habere 1357.
casa 889. 1097.
caseus 1168.
casia 325.
cassis, -idis 1195.
cassis 1017. 1338.
cassus 1329; -m 854; in -m 854; in -m esse 543.
castellum 414. 1300.
castigatio 422. 1037. 1152.
castigator 422. 1152.
castigo 72. 421. 1037. 1151. 1152; -atus 1152.
castitas 699. 700. 701. 1042. 1118. 1214.
castratio 624.
castro 624; -atus 624.
castrum 473. 1007. 1283; -a regia 993; -a hiberna 835; -a movere 637. 638. 1187; -a metari 1187; -a ponere 613. 1007; locus -orum 615.
castus 700. 1117; se -m servare 699.
casuarius 1176 (?).
casula 413. 1360.
casus 932. 1130; — adversus 928. 1130; — subitus 938; -u 932. 1129. 1130; -u fieri 1129. 1130; -u nancisci 1129; in -u positus 303.
catalogus 1269.
cataphracta 1096.
catapulta 195.
cataracta 345. 495.
catastrophe 954.
catechumenus 336. 339. 664.
catena 100. 267. 368. 748. 910. 983. 1207; -as injicere 910.
catenatio 368.
cateno 368.
catenula 368. 817.
caterva 598. 848. 1141. 1172; — viatorum 694.
catervatim circumvenire 1017; — congregari 1141.
cathedra 654. 762; — supina 336.
catholicus 815. 851.
catillus 90.
catinus liquatorius 361.
catulus 802. 803.
catus 1086.
cauda (1050). 1054.
caudex 1180; — palmae 513.
caula 795. 1023. 1184.
caulis 246.
caupo 212. 694. 980.
caupona 109. 213. 535.
causa 451. 657. 691. 856. 857. 912. 1164; — forensis 1365; — falsa 857. 858; — justa 1366; — data 857; -â cadere 205; -m defendere 656. 896. 911; -m obtinere 1311; -m tueri 911; -m judicandam proponere 911; -ae patronus 692; sine — 854; ea de — 537; qua de — 537.
causa (postp.) 507. 537. 776.
causor 858.
caute 979; — uti 978.
cautio 44. 572. 644. 979. 980. 1269; -nem adhibere 978. 979. 996; -nem dare 768.
cautus 44. 644. 979. 981. 1352; -m esse 644.
cavea 477. 970. 1107.
caveo 43. 120. 202. 702. 978. 979. 996. 1246; poena cautus 940.
caverna 352. 526. 645. 648. 679. 1168.
cavernosus 1111.
cavillatio 1056.
cavillor 11. 1056.
cavus 1111. 1344; -a res 352; -um 352. 835. 1007; -um oculi 1168.
cedo 617. 944. 1145. 1169.
cedrinus 465. 744.
cedrus 43. 465. 744. 1067. 1284.
celator 849.
celeber; -re nomen 341.
celebratio 505. 930. 1180.
celebritas 339.
celebro 356. 357. 504. 505. 666. 690. 735. 736. 785. 786. 845. 846. 1179; — festum 528; — hymnos 356. 656; -or 338; -ans 357; -atus 338. 357. 505. 929. 1058.
celer 411; -em esse 410. 540. 1385; — facere 410.
celeriter 1386.
celero 1385; — viam 308.
cella 535. 1067. 1238; — anachoretae 1297; — favorum 645.
cellula 535.
celo 384. 600. 849. 875; -atus 385. 849. 875.
celsitudo 58. 151. 220.
celsus 56. 59.
censeo 282. 302. 1361; -or 1267.
censor 1152; -orem esse 1361.
census 1268. 1362.
centeni 482.
centrum 784.
centum 196.
centuplex 867.
centuria 196.
centurio 85. 86. 104. 406.
cera (207). 236. 1153.
cerastes 468.
cerasum 424.
cerasus 76. 424.
ceratium 429.
cercocebus 67.
cerebrum 633.
cereus 236.
cerevisia 211.
certamen 417. 541. 1200. 1201; vitae — 309; in medium -inis deponere 443.
certatim tendere 540.
certatio 417. 519.
certator 1201.

certe 142. 321. 1247.
certo 738.
certo, -are 416. 417. 519. 540. 783. 1200; — certamine mutuo 507; acie — 440; -ndi libido 417. 1052; -tantibus praemium constituere 443.
certus 731. 997. 1247. 1291; — quidam 803. 804; tempus -m 389. 1196; -a rei ratio 998. 1247; cognitio -a 1247; -m esse 997. 1246. 1288; -tiorem reddere 297. 996. 1063. 1246; -tiorem fieri 1246; -tior factus 338; -to scire 1246; pro -o 1247; pro -o cognoscere 1246.
cervical 296. 907.
cervix 130. 845; -ici imponere 378.
cervus 14.
cessatio 661. 1329. 1330.
cesso 10. 380. 391. 453. 543. 616. 617. 618. 661. 961. 970. 971. 1283. 1328. 1329; -are facere 390. 544. 616. 1138. 1329.
cestrum 588.
ceterus 531; -a 552.
cetus 991.
ceu 173. 300.
chalcedonius 818.
chalifa 562.
chalybs 623.
chamaeleon 476. 831. 1138.
character 51. 603. 733; -eres magici 1385.
charadrius 841.
charta 837. 1220; — pergamena 284. 501; -ae mandare 837.
chemicus 977; -a materia 977.
cherub 837.
cherubinus 837.
chiliarcha 262. 406.
chirographum 1011. 1269.
chirotheca 799.
chirurgus 544. 545.
chlamys 818.
choerogryllius 785. 842.
cholera 405.
cholericus; -m temperamentum 405.
chorda 915.
chorepiscopus 806. 838.
chors 1023.
chorus 69. 917. 1007. 1069. 1097. 1101; — psallentium 1041; — gratias agentium 1180.
chrisma 167. 487; -ate obsignare 602.
christianismus 836.
christianitas 836.
christianus 177. 677. 836. 918; religio -a 836; in religionem -am receptus 836.
christus 177. 836.
chronicon 556; -ca 1096.
chronologia 92.
chronologus 92. 93.
chrysolithus 556. 785. 835. 836. 898.
chrysoprasus 836.
chrysostomus 809.
cibaria 250. 393.
cibo 490. 1374.
cibus 198. 393. 394. 490. 782; — coctus 249; — conditus 432; — pinguis 1214; — meridianus 176; -m apponere 249; — praebere 393; — sumere 393. 489.
cicatrix 277; in -tricem coalescere 1356.
cicer 988. 1339.
cidaris 438. 465. 628. 817. 1028.
cilicinus 1315; vestis -a 704.
cilicium 247. 1050.
cilium 428.
cincinnus 447.
cinereus 79.
cingo 99. 133. 218. 444. 747. 999. 1016. 1017; — muro 1222; — insidiis, obsidione 1016; — caput sertis 472; — tamquam corona 816. 817; — orbis instar 847; me vel mihi — 444; -ens 1000; -ctus 444. 1017; murus cingens 1019 (?).
cingulum 444. 646. 1054. 1360.
cinis 79; in -erem verti, versus 79; sub -ere condere panem 1135.
cinnamomum 443. 1094.
cinnamum 443.
cippus 112. 459. 1180.
circa 686. 775. 782. 999. 1000. 1001.
circensis 424.
circinus 543.
circiter 222. 782. 827.
circuitio 1001.
circuitor 1001.
circuitus 115. 842. 999. 1000. 1001.
circulatio 1001.
circulus 68. 624. 808. 842. 845. 848. 1000. 1001. (1006?). 1060; — naribus bestiarum alligatus 1039; — decemnovennalis 419.
circumago 860. 999; -or 848. 1333; -or vertigine 860.
circumcido 843. 1190; -isus 843. 1190.
circumcirca 816.
circumcisio 843. 1191.
circumcisor 1191.
circumcisura 1191.
circumcludo 1243.
circumcurro 308. 999; linea — ens 999. 1000.
circumcurso 146; -ans 1001.
circumdo 45. 99. 133. 218. 816. 999; — collo 990; — muro 1222; -or munitione 1300; id quod circumdat 848; -atus 219. 1000; -atus corona 817.
circumduco 114. 999.
circumeo 385. 847. 893. 999.
circumerro 1004. 1199.
circumferentia 221. 848. 999.
circumfero 999.
circumfundor 869; splendore -sum esse 357; — tenebris 1258.
circumjacens locus, regio 1000. 1123. 1126.
circummitto 581. 999.
circummunitio 1017.
circumplector 1243. 1304.
circumplico 1222. 1225. 1433.
circumpurgo 843.
circumscribo 904. 975; vid. terminus.
circumscriptio 905. 1017.
circumsedeo 999. 1007. 1016.
circumsepio 133. 134. 473; -ptus locus 134; -pta area 1023.
circumseptio 134.
circumsessio 1017.
circumsisto in orbem 847.
circumspicio 701. 1007.
circumsto 452. 816. 999. 1016.
circumvagor 893. 999. 1005.
circumvallo 133. 134. 473; -atus 473.
circumvallatio 134.
circumvenio 999. 1016. 1017; — artibus 1228. — dolo 213. 1143. — angustiis 1239; -entus 1017.
circumversio 839.
circumverto 19. 999; -or 999.
circumvoluto me 216.
circumvolvo 1222. 1225; mihi — 1024; -or 999; -utus 1225.
circus 859. 1024.
cirrus 447. 876. 1062. 1118.
cisorium 914.
cista 270. 560. 711. 1067.
cisterna 503. 720. 1003. 1168.
citatim 308. 1207.
citatus 308.
cithara 369. 992. 1026.
citharoedus 369. 992.
cito 1386.
cito, are 547.
citra 810.
citreum malum 34.
citus 308. 309. 1386; -m esse 1385.
civis 20. (1100); -es 360.
civitas 20.
clades 441. 469. 470. 932; -e afficere 358. 440; locus -is 441.
clam 601. 849. 1271; — subducere 344.
clamator 818.
clamo 646. 817. 818. 921. 923. 998. 1186. 1220. 1274. 1275; — alta voce 656.
clamor 818. 923. 1186. 1220. 1275; — laetus 1072; — flebilis 998; -em flebilem tollere 998; -em laetum tollere 516. 1072; -em edere 920. 921. 923.
clamosus 818.
clanculum 1271.
clandestinus 600. 601. 849; -a ratio rei 1271.
clango 646; — tuba 712; — bucina 1224.
clangor 647.
clare 500.
clarifico 357.
claritas 358. 1311.
clarus 341. 357. 500. 731; — famâ 338; nomine -m esse 340; clara voce 987.
classicum 732.
classis 243. 878. 1097. 1299.
clathri 247. 1105.
claudicatio 109.
claudico 109.
clauditas 109.
claudo 441. 602. 603. 1021. 1022. 1065. 1066. 1171; — agmen 860; — oculos 875; -or 1171. 1320; -or munitione 1300; -o consanando 1323; -sus 442. 603. 1022. 1066; arcte -us 1227; -um tenere 602.
claudus 109. 359.
clausio 442.
claustrum 603. 639. 1023. 1066; sub -o poni 603; sub -o custodire 602.
clausura 419. 1023.
clava 913. 1103.
clavis 293.
clavus 442. 446. 565; — vestis 1061 (?); -um tenere 861; -os pangere 446; -is affigere 446.
clemens 145. 229. 230; -tem esse 1073; -tem se praebere 229. 1073. 1074.
clementia 145. 229; -am consecutus 229.
clericus 262. 433. 785.
clibanus 601. 763.
clientela; in -am se committere 139.
clipeus 133. 883.
clitellae 107.
clivosus locus 1351.
clivulus 1102.
clivus 937. 969. 981. 1351.
cnicos 1118.
coacervo 395. 720. 1066. 1177; — struendo 941; -atus 941. 1066.
coactor 1166.
coaequalis 539. 967.
coaequalitas 967.
coaequo 962. 966. 967.
coagmento 769. 935; -atum esse 768.
coagulatio 317.
coagulo 317; lac -atum 1168.
coalesco in cicatricem 1356.
coangusto 456. 1239. 1280. 1304.
coapto 134. 935; -or spisse 1320.
coarguo 1037.
coartatio 1240. 1305.
coartator 1305.
coarto 1239. 1280. 1304; -ans 1305; -atum esse 1239; sese -ando opprimere 1240; instrumentum -ando corpori 456.
coccineus 54. 659. 859.
coccinus 54. 659.
coccum 54. 659. 859.
cochlea 429 (?).
cochlear 190. 460. 972. 1089 (?).
cocles 645.
codicillus 1217.
coelestis 313. 341.
coelicola 341.
coelum 313. 341; -i excelsi 313; unum e septem coelis 1094. 1095. 1157.
coemeterium 436.
coena 176. 198. 249. 1093; -am apponere 176. 249; -a excipere 249.
coenaculum 232. 366. 535. 1000. 1273.
coeno 176. 489. 1093.
coenobita (367). 1066.
coenobium 194. 1102.
coenum 167. 207. 645. 1279. 1293. 1302.
coeo 113. 304. 525. 603. 1171.
coepio 767. 941; -tum esse 942.
coerceo 61. 767. 768. 819. 975. 1280. 1290; -eor 747.
coercitor 291.
coessentialis 7.
coetus 122. 598. 842. 848. 853. 1007. 1101. 1141. 1173; -m convocare 959.
cogitatio 578. 579.
cogito 577. 578. 579; -ans 579; -atum 579.
cognatio 360. 1043. 1044.
cognatus 426. 765. 766. 1043; -a 766; -i 360. 888. 889. 1043; -m esse 1043.
cognitio 106. 732. 997; — certa 1247; -onis studiosus 586; -nem praebere 1246; -nem agere 106; ad -nem vocare 106.
cognominis 844. 1298; -m esse 845.
cognomino 340.
cognosco 43. 106. 297. 298. 336. 578. 728. 729. 730. 996. 997; — bene, pro certo 1246; — perspicue 536; -visse 729; -or 106; -cendum se praebere 298. 730; accurate -ens 537; -itus 731; -itum esse 997; -ita causa adjudicare 106.
cogo 519. 608. 1161. 1171. 1280. (1304); — in ordinem 652; — ad angarias 988; -or 1171; iterum -or 1171.
cohabitatio 614.
cohabito 534. 614. 651; -are facere secum 903.
cohaereo 63. 1096. 1227; — firme

1248; -ere facere 64; -ens 1088.
coheres 897.
cohibeo 387. 453. 617. 767. 768. 819. 976. 1015. 1109. 1138. 1290; — freno 61; — me 112; — ab inhonesto 676.
cohorresco 258.
cohors 599. 842.
coitus 305.
colaphizo 840.
colaphum infringere 840.
colla 1227.
collabor 476. 662. 931; -apsus 662. 931.
collactaneus 366.
collaetor 1349.
collare 309. 534. 1207; — ferreum 1206.
collatio 527. 1164; -nem facere 946.
collaudo 665. 929.
collecta 527.
collectaculum 720.
collectaneum 460.
collectio 420. 423. 720. 1172.
collector 420. 423.
collega 367. 539. 599. 821. 1061.
collibet 1361.
collidor 1203; -untur dentes 99; facere ut collidantur 412.
colligo, are 473. 474. 747. 976. 1171. 1172; -atus 748. 977.
colligo, ere 420. 423. (449). 720. 744. 1066; — me 1101; — aquas 975; — fruges 741; — olera 70; — in unum 597; — in summam 1087. 1172; — integrum, totum 847; -or iterum 1171; -or (in arithm.) 546. 945; -ens 1173; -ectus 420. 720. 1173; -ctae opes 1066; res -ctas continens 1173.
collino 1247.
collis 835. 937. 1351.
colloco 261. 262. 380. 453. 614. 652; — filiam 904; — fenori 286; -atus 454. 614.
collocutor 692.
colloquium 691.
colloquor 484. 656. 689. 1060. 1064.
colluceo 1310. 1311.
colluctatio 441.
colluctor 412. 1200.
colludo 29.
collum 845; -i indumentum 417; — ornamentum 534; -o circumdare, suspendere 990.
collustro 499. 604. 921. 1003.
collyrium 823. 1377.
colo, are 698; -atus 698.
colo, ere 978. 1295; pacem — 371. 766; amicitiam — 766. 965; — deos 152; — sacra 1326; — agrum 448. 1162; -or reverenter 1352; -ens Deum 1353.
colobium 45.
colobus 1331.
colonum deducere 614.
colophonia resina 416.
color 102; — scriptorius 411; — indicus 679; — tinctorius 1428; -re infectus 263; — ornatus 102; — distinctus 319; -rum varietas 102. 951.
coloro 263.
colum 698. 713.
columba 316.
columen 242. 387.
columna 112. 325. 957; — paginae 1433; -ae pars superior 477; -a fulcire 957.
coma 260. 1091.
comata fimbria 1068.
comburo 566. 683. 927; — sacrificium 1286; -or 926; -ens 928; -stus 85. 927.
combustio 927.
comedo 489. 490; -dens 490; -stus, res -sta 490.
comedo, onis 490.
comes 539.
comestio 490.
cometes 865.
cominus 426.
comis 610. 1074; -em esse 1073; -em se praebere 1074.
comitas 1074.
comitatus principis 842.
comiter 1074.
comitium 1000.
comitor 551.
commeatus 250. 582; -um parare 250; -um sumere 250.
commemoratio 1059.
commemorator 692.
commendo 929; — fidei 139; -atus 139.
commentariensis 1059.
commentarius 557. 1059.
commentatio 1094.
commentator 557. 1094.
commenticia res 1384. 1385.
commentor 1093. 1252. 1385.
commentum 1384. 1385; — harioli 550.
commeo, ultro citroque 146; -ans 527.
commercium 582. 1088; — inire, habere 112. 366. 965. 1087.
commetior 404.
comminatio 197.
comminiscor 578. 1383.
comminor 197.
comminuo 89. 469. 1099. 1122; -tus 89. 469. 1099; -tum 90.
comminutio 470.
commisceo 569. 605. 860. 1086. 1087; -or 103; -xtus 570. 605. 1087.
commiseratio 158; -em petere 157.
commissura 241. 305. 527. 598. 769. 935.
committo 370. 615. 737. 935. 949. 950. 978. 1161; — custodiendum 978. 981; — tutelae, custodiae 139; — fidei 139. 737; — inter sese 614; -ti inter sese 613. 614; — dimicantes inter sese 1201; quod committitur fidei, custodiae 138; -ssum 981; -ssum esse 768; sibi -ssum habens 523. 920; -ssa res 139.
commixtio 570. 605. 1088.
commodatio 891.
commodator 891.
commode 1107; — vivere 797. 1080.
commoditas 250.
commodo, are 514. 891; -ans 891; -tus 891; -tum 891; -to accipere, petere 891.
commodum 286. 515. 891. 1082; — afferri 514; -a captare 285.
commodus; -um esse 251. 410. 514. 1078. 1079; -um facere 252; -a vita 1082; -am et bonam vitam praebere 1081.
commoratio 455. 614. 653; -nis locus 7.
commoror 613. 651. 923. 924. 970. 1181; -ari facere 6; — noctu 534; — interdiu 924; -ans 614.
commotio 12. 13. 116. 328. 412. 884. 1077. 1151.
commoveo 12. 13. 116. 327. 412. 634. 861. 1078. 1150; alqm ad alqd 1361; -eor 1237; -eor animo 563; -tus 12.
communicatio 367.
communico 366. 425. 427. 597. 690. 1087; -ans sacramento altaris 427.
communio, ire 1290.
communio, onis 367. 598. 1088; -nem inire 112. 597. 1087; -ne junctum esse 366; -ne junctus 367; — sacrorum 853; -ne sacrorum junctum esse 853; ad -nem altaris admittere 367. 425; ad -nem altaris accedere 425.
communis 816. 1088. 1173; -ne habere 597; -ni consensu agere 597.
commutatio 890.
commuto 881. 889. 890.
como 251. 252. 348; — me 33. 252. -ptus 252. 348.
comoedia vid. spectaculum.
comoedus 235.
compactura 680.
compages 748. 749. 935.
compar 648. 1324. 1327.
comparabilis 176; -em esse 797.
comparatio belli 327.
compareo 207. 298; non — 1108.
comparo 171. 172. 173. 1080. 1160; — mihi 1220; multum — 532; -or 303. 454. 797. 1080. 1221; -atus cum 594.
compasco 311.
compello, are 655.
compello in angustias 1239.
compendium; in — redactus 623.
compensatio 538. 1011.
compenso 564. 1379; res qua -tur alia 890.
comperendinationem largiri 1010.
comperio 336. 728. 1246; -tum esse 1246; — habere 43.
compes 663 (?). 910. 1180. (1207).
compesco 276. 975.
competo 877; -ens baptismum 129.
compilator 720. 1173.
compilo 1172; -tus liber 720.
compingo 1227; -actus 1227. 1291; -actum esse, cohaerere 1248.
complaceo 800.
complanator 1308.
complano 419. 476. 962. 966. 1308; — agrum 1434; — viam 1308; -atus 1308; -atus locus 1308.
complector 99; — arcte 1212.
compleo 148. 149. 325. 326. 602. 603. 1387; -or 735; -etus 149. 326; -tum esse 1387.
completio 1389.
completor 150. 1147. 1171. 1389.
complicatio 1239.
complico 875. 1024. 1096. 1225. 1238; — manus 99; -atus 941. 1024. 1222.
complodo 1249.
comploro 522.
complosio 1249.
compono 18. 290. 652. 935. 1093. 1094; — prunas 515; — bene 1237; compositus 18. 283; -tum esse 17. 289; bene -tum esse 935; bene -us 1237; ratio -ta 1237; prunae -tae 516.
compos mentis 43.
composite 1237.
compositio 283. 495. 935.
compositor 1237.
compotatio 320. 365.
compoto 365.
comprehendo 141. 225. 635. 637. 767. 768. 1147. 1171. 1290; — animo 43. 729; — ratiocinatione 221; — pugillo 1067; mente -ere non posse 926; -or 976. 1171. 1332; -ens 769. 1332; -sus 769. 1172. 1332.
comprehensio 769.
comprimo 1019. 1212. 1213. 1239. 1280. 1293; — fauces 604; — virginem 1122; vi — 1014; -endo interficere 1239; -ssus 456. 1293.
comprobo 235. 1291.
comptus 348.
compungo 1133.
computatio 92.
computo 91. 92; -tus 92.
computresco 1309.
computus 92. 1362.
concameratio 982 (?). 1136 (?).
concamero 418; -atum opus 418; -tae aedes 418.
concatenatio 368.
concateno 368; -tum opus 1048.
concavus 1344.
concedo 523. 524. 881. 882. 1108; -ssus 524.
concentus 69. 369; -um facere 597; -um musicum edere 447. 992; -um instrumentorum habere 369.
conceptio 1333.
concerto 417. 768.
concessio 524.
concha (429?) 1065.
conchula 1065.
concīdo 184. 394. 1023. 1150.
concĭdo 439. 705. 931.
conciliabulum 599. 1000.
conciliator 589. 963; -oris munus 963.
concilio 206. 966; — mihi 150. 1350; -tus 967.
concilium 374. 599. 1000. 1001. 1141. 1172; — habere 1101; ad — convenire 599. 1101; ad — pertinens 1173.
concinnatio 935.
concinnator 1237.
concinne conjungi 935.
concinnitas 1237.
concinno 935. 1237. 1338; -or 614; -atus 1237.
concino 597.
concio 122. 598. 848. 1141; — ecclesiastica 853; -ni sacrae interesse 853; -nem instituere 599.
concionator 848.
concionor 1375.
concipio 1332; -or 976; -ptus 1332.
concitatio 1151.
concitator 12.
concito 12. 328. 861; — ad iram 208; -tus 13.
conclamo 484.
conclave 535. 909. 910; — superius 1273; — tertiae contignationis 232; — parvum 459.
concludo 602. 975. 1022. 1065. 1066. 1289; — sepimento 133; -dum tradere 1065; -sus 1022; -sum 1017.
conclusio 1017. 1022. 1066.
conclusura 1017.
concordantiae 598.
concordia 322. 323. 371. 372. 598. 963; -m inter se jungere 371; -m jungens 372.

concorditer 371.
concordo 371; -ans 372.
concors 323. 371. 372. 967; -des reddere 371.
còncredo 139. 737; — fidei 737; -tum 139; -tum accipere 737; fidei -tum habere 737.
concremo 927; -or 926; -atus 927.
concresco 317; -etus 317. 1088.
concubina 979.
concubitus 305. 1323.
concubo 903. 931.
conculcatio 873.
conculco 872. 1221; -ans 873; -tus 872; res -ta 873.
concumbo 304. 380. (729). 903. 931. 1087. 1099.
concupisco 1368. 1369; — bona aliena 353.
concupiscentia 1369; — afficere 1368.
concurro 303. 304. 308. 541. 596. 1141. 1171.
concursus; -m facere 1141; -su excitari 12.
concussio 412. 669. 1077.
concutio 116. 412. 669. 1078; -or 861. 1119; -ssus 634. 669.
condemnatio 856. 1127; -nem adsciscere 855.
condemnator 856. 1183.
condemno 205. 278. 415. 854. 855. 1127; -tus 856.
condensatio 1320.
condenso 1289. 1320; -or 1288 (?). 1320.
condico; -ere sibi invicem 1010; -ctum tempus 1010.
condimentum 432.
condio 432. 1237. 1242. 1307; — sale 146; — mortuum 1177; — mortuum odoramentis 110. 209; — unguenta 1307; cibi -iti 432; fructus (aceto) -ti 182.
condĭtio 7. 244. 454. 653. 655. 864. 1319.
condĭtor 111. 244. 1165. 1384.
condītor 1237.
conditorium 526. 971. 1135.
condītura 432.
condo 110. 243. 1066. 1159; — legem 131; — panem sub cinere 1135; -itus 111.
condocefacio 313; -fio 143; -factus 36.
condoleo 39. 567.
condono 229. 346. 616. 617. 633. 875. 1317.
conduco 972. 973; -cit 864. 1078; -ctus mercede 255. 973.
conductio 973.
conductor 973.
confabulatio 691.
confabulor 29. 689. 1060.
confectio 1164.
confero 946; -rre culpam in alqm 546; — tributum 518; — stipem 228; — me in tutelam 139. 1300.
conferte 1320.
confertim instare 1227; — se premere 1305; — se aggregare 1320.
confertio; -or 1320; -tus 1320.
confessio 14. 738; — peccatorum 679.
confessor 735. 736. 738. 739.
confestim 354. 1197. 1386.
conficio 178. 469. 574. 575. 871. 1159. 1161. 1162; -or 862; -or aetate 278. 491; -ctus 469. 575. 1163; -ctus fricando 95; -ctus labore 342; -ctum esse labore 342; se invicem -ere 1431.
confidenter 1232.
confidentia 1232; — laeta 1350.
confido 318. 335. 407. 573. 735. 736. 737. 920. 1232; — demisso animo 1175; -ere facere 407; -ens 738. 1232; -enti animo esse 736; -sus 737. 920.
configo 1095. 1133. 1248. 1323; -xus 1133.
confinis 64; -m esse 63. 768. 905. 1124. 1185.
confinium 770. 1295; in -nio 1097.
confirmatio 1292.
confirmo 110. 453. 602. 607. 608. 737. 1004. 1289. 1290. 1291; — animum 1232; -or 452. 735. 1288. 1290; -tus 1291.
confisio 920.
confiteor 632. 689. 690. 735. 736. 1076. 1179. 1367; -tens 739.
conflagror 79.
conflatilis 361.
conflatura 361.
conflictio 519.
conflictor 519. 1200.
conflo 361; -tus 361. 712.
confluo 1171; locus quo aquae -unt 1173.
confluvium 1172. 1173.
confodio 317. 318. 939; -ssus 318.
conformatio morum 1152.
confornico 1249.
conforto 607. 1289. 1290; — me 1290; -or 1288; -ans 1292.
confrico 95; -ctus 95.
confringo 358. 469. 1366; — dentibus 99; -ens 359; -actus 358. 469. 1367.
confugio 139. 383. 1300.
confundo 388. 1086; — pudore 626; -or 53. 605. 869.
confusio 605. 1088; -ne excitari 12.
congelasco 317.
congelatio 317.
congelo 317.
congeries 720.
congero 1172. 1177; — in struem 941; — prunas 515; -stus in struem 941; prunae -stae 516.
congius 859.
conglobo me 1101. 1141.
conglutinatio 1227.
conglutino 1248; -atus 1088. 1227; -tum esse 1227.
congratulor 1349.
congredior 303. 304. 426; — pugna 768.
congregatio 598. 599. 853. 1097. 1141. 1172. 1173; -nis locus 1173.
congrego 720. 1141. 1171. 1172; -or 1007; -or ad sacra obeunda 853; -ans 1173; -tus 1172. 1173; -ta multitudo 1007.
congressus 426.
congruentia 1082; — perfecta 1236.
congruo 371. 597. 935. 966; — accurate 1234; -ens accurate 1235.
congruus 547; -m esse 962. 1078.
conjectus 937.
conjicio 899. 900. 933. 936. 1205. 1206; — me 899; — in vincula 910; -ctus 900; -ctus in vincula 911.
conjugator 1324.
conjugium 904. 1088. 1324; — inire 528.
conjugo 1323.
conjunctim 113. 597. 598. 1088. 1097. 1323.
conjunctio 598. 1088. 1097. 1323; -nis locus 1431.
conjungo 64. 597. 1086. 1087. 1096. 1248. 1323; — arcte 1227; -or 112. 381; -or concinne 935; -ctus 113. 598. 769. 1088. 1097. 1323; -ctum esse 63. 1096. 1323; -ctum esse arcte 1227; -ctas res continens 1173; -ctum esse propinquitatis vinculis 1043.
conjurationem nectere 474.
conjuro 155. 381. 597.
conjux 520. 904. 1324; -ges 772.
connecto 474. 597. 768. 769. 1096. 1323; -xus 304. 769. 1097. 1323. -m esse 63. 596. 1096.
connexus 305.
conniveo 995.
connubium 904; -contrahere 904. 1087; -o jungere 904.
conopeum 1342.
conquiro 449 (?). 720. 744.
consaluto 322. 734.
consanesco 1244.
consanguineus 268. 765; -a 766; -i 1043.
consanguinitas 766.
consano 1323; -ndo claudere 1323.
consarcinatum vas 1175.
conscendo 968. 1305.
conscientia 42. 579.
conscisco 328.
conscius; sibi -m esse 997.
conscribo 1093. 1094. 1267; -ptus 1267.
conscriptio 1059. 1094.
consecratio 467. 506. 1346; — nuptialis 817; — eucharistiae 467.
consecro 465. 602. 603. 1344; — bellum 959; — purgando 699; — unctione 437; — benedictione 504. 505; -tus 1346; -tus precibus 1863; -tus manuum impositione 653; -ta res 1346.
consector conviciis 1183.
consenesco 491. 745; -ens 491.
consensus 371. 372. 598; -m efficere 372; -u mutuo probare 235; — communi decernere 200.
consentio 235. 371. 597. 966; -re facere 372. 597; -ens 372.
consepio 133. 134.
consequor 1091.
consero 564. 565. 1044. 1045; -situs 1045.
consero 768. 769. 1079; -rtus 1097.
consertio 1088. 1097.
conservatio 980. 1113.
conservo 978. 979; — purum 699.
conservus 539. 1164.
consessus 599. 1000.
consideo 651.
consideratio 200.
considero 577. 702; — diligenter 1234.
consido 419. 613. 614. 650. 1256.
consignatio 51.
consigno 50. 951; — literis 1267.
consiliarius 200. 201.
consilium 200. 579; — dare, capere, exquirere 199; — inire, conferre 200; e -o alcjs 593.
consisto 452.
consociatio 367. 598. 1061. 1088. 1097.
consocio 64. 367. 597. 599. 1061. 1086. 1087; -re sese invicem 551; -or 547. 596. 597. 1061; -atus 113. 367. 598.
consolatio 679. 1350; -nem invenire 632; -nem admittere 678. 695.
consolor 39. 514. 632. 678. 696. 1349; — me 695.
consonantia 598.
consono 597.
consors 367. 539. 540.
conspector 702.
conspectus 299. 703. 1209; -m proponere 1210; in -m prodire 298; e -u tollere 178; e -u 462. 703; in -u 703; tabula -us 1141.
conspergo 642. 677; -or humore 271; -sus 677; -sus humore 271; -or pulvere 1276.
conspersio 677.
conspicio 701; — in speculo 1266; -ndum se praebere 297. 298.
conspicuus 846; -m esse 298; -m facere 299.
conspiratio 954; -em facere 597.
conspiro 372. 381. 597.
conspuo 898.
conspurcor 1115.
constabilio 1290.
constans 216. 563. 1015. 1016. 1036. 1232. 1292; -tem esse 561. 1015. 1231; -tem facere 1015. 1232.
constanter 1232; — sustinere 1015.
constantia 42. 1016. 1232. 1292; ad -m impellere 1015.
constellatio 733. 1431.
consternatio 161. 1120.
consterno, are 476. 884. 1119; -or 269; -atus 269. 1119; -m esse 10. 161.
consterno, ere 1141.
constipo 1320.
constituo 243. 261. 262. 281. 453. 652. 881. 1010; — legem 131; — tempus 1009. 1010; — navem ancoris 318; -or 565. 1080. 1237; -tus 262. 263. 565. 575. 653. 731. 975; -tum esse 452; -tum tempus 1010.
constitutio 283. 444. 454. 653. 654. 794. 976; -nes concilii 374.
constitutor 244. 263.
consto 452. 863. 915. 997. 1288.
constrictio 474. 748. 853. 911.
constringo 473. 474. 747. 852. 976. 981. 1289. 1290; — vinculis 584. 910; -ctus 474. 852. 981.
construo 680.
consubstantialis 7.
consuetudo 36. 132. 244.
consuetus 36; -m esse 35.
consulo 199; — divinatores 397; -ndo adire 584; -tus 200.
consultator 200.
consulto 199. 200.
consummatio 576. 933. 1389.
consummator 1389.
consummo 326. 575. 932. 933. 1147. 1172. 1387. 1388; -or 546. 574; -tus 575. 1388.
consumo 178. 489. 490. 574. 575. 917. 933. 1147; — igne 926. 927; — vetustate 491; -tum esse aestu 18; -or 1388.
consumtio 490. 575.
consuo 320. 408. 1224; -tus 1224.
consusurro 33.
contabesco 1269.
contabulatio 748. 749. 1136.
contabulo 747. 748. 769. 1136. 1249; -tus 1249.
contactus 52.
contaminatio 103. 255. 1149. 1215. 1216.
contamino 301. 1148. 1149. 1215; -or 103. 301. 1215; -tus 103. 254. 301. 1149.
contego; -ctus fuit ignis 1090.

contemno 97. 364. 760. 788. 995; — velociter 234; -tus 97. 591. 1425; -tum facere 1302; -tissimum esse 87.
contemplator 702.
contemplor 701. 1007. 1245; — diligenter 1235.
contemptim renuere 475.
contemptio 97.
contemptor 97. 364. 761; — ferox 234.
contemptus; -ui obnoxius 364.
contendo 416. 417. 518. 519. 540. 541. 585. 915. 920. 1120. 1201; — vires 607; — verbis 484; — judicio 370; -dens 520.
contentio 485. 519. 825. 920. 921. 1052. 1120; — virium 608; -nis studium 825; -nem excitare 519. 521; -nes excitans 1183.
contentiosus 826. 1183; -m esse 417. 445.
contentus; -m esse 651. 783.
conterminus 304; -m 770; -um esse 426. 905.
contero 89. 95. 99. 469. 575. 872. 1089. 1099. 1221. 1284; -ritus 89. 469. 1089. 1099.
conterraneus 360.
contestatio 338.
contestor 337. 873.
contexo 747. 770. 771; — subula 408; -or 1338; -xtus 1088.
contextio 474. 1088.
contextor tabernaculorum 1106.
contextus 771.
conticesco 275. 1250. 1270. 1391.
contignatio 232. 748. 749. 1273.
contigno 747. 748.
contiguus 304. 769.
continenter 915. 1036. 1320.
continentia 700. 976. 1014. 1015. 1016. 1292; ad -m impellere 1015.
contineo 767. 768. 975. 1147. 1290; — me 112. 1014. 1290; -ere sese invicem 335. 613; -nens 769. 1016. 1292; -nens terra 217. 493. 1071; qui -et 1332; -tus 769.
contingo 52. 303. 304. 426. 546. 768. 862. 877; -ere facere 768. 769; -ens 769.
continuatio 1036.
continue 915.
continuo 915. 1035.
continuo, are 64. 551. 768. 1035.
continuus 64. 769. 1035. 1088; spatium temporis -m 915.
contorqueo 1240. 1337. 1338. 1363; -or 54; -rtus 1338. 1363; -rtus e duobus filis 866; opus -um 474; -um esse 1240; -um habere membrum 1334 (?).
contra 23. 57. 58. 321. 462. 480. 1104. 1121.
contractio 623. 1173.
contradico 484. 656. 824. 825. 895. 911; -cens 455. 896. 1183.
contradictio 485. 825. 912.
contraho 328. 623. 1171. 1280. 1289; — vultum austere 474; -or 1171; -ctus 623; -ctus austere 474; spatium -um 1173.
contrarius 428. 946. 1183; -m 703. 890; -a ratio 703; -m esse 428; e -o 1182.
contrectatio 1159.
contrecto 1158. 1159; -ans 1159; -ndo quaerere 276.
contremisco 312. 1078; -ere facere 1078.
contremo 1119.
contribulis 765.
contristatio 568.
contristo 72. 122. 567. 568.
contritio 359. 470.
controversia 371. 586. 825. 912; -m movere 585; -m dirimere 855; in -m vocare 825; in -m vocans 921; -ae judiciariae 1365.
contumacia 1194.
contumax 165. 826. 1194; -cem esse 760. 824. 1194.
contumelia 79. 591. 1303; -m afferre 1302; -a afficere 78. 79. 591. 1302. 1303; -a affici 590. 1303; -ae illatio 592; -iis laesus 678. 1303.
contumeliosus 1303.
contundo 46. 469. 565. 704. 840. 913. 939. 1089. 1099. 1284. 1293. 1386; — pugnis 840; -sus 939. 1089. 1099. 1284. 1293.
conturbor 103; — strepitu 1091.
contus 379. 1025.
contusio 1089. 1284.
convalesco 126. 643. 1244.
convenientia 1082; — exacta 1236.
convenio 303. 547. 599. 966. 1101. 1171; — turmatim 1007; — de re 235. 243. 371. 484. 730. 813. 1010; -nit 5. 222. 290. 575. 1078. 1370; -nit exacte 1234; -ens 547. 552. 1081. 1370; -ens exacte 1235; modus -ens 1083.
conventualis 599.
conventus 598. 599. 1000. 1007. 1101. 1171. 1173; -m habere 304. 1101; -m facere 1141; — sacrorum causa factus 853.
conversio 216. 954. 1172. 1373; — reipublicae 954; -nes coeli 1188.
conversor 112.
converto 214. 262. 282. (848?) 1169. 1170. 1187. 1340. 1341; — me 215. 1169; — me in alium 172; -or 215. 862; -or ad fidem 737; locus quo quis se -tit 1173; -tens 216; -sus 216. 262; -sus ad fidem 738.
conviciator 9. 79. 1046. 1303.
convicior 9. 51. 78. 79. 640. 671. 1005. 1046. 1183. 1302. 1303. 1330.
convicium 51. 79. 591. 1005. 1046. 1183. 1303. 1330; -is affici 1303; -is consectari 1183.
convinco 547. 1037; — reum 278; — alqm criminis 546.
conviva 176; -is ministrare 1192.
convivium 176. 320. 529. 959. 1192; — nuptiale 310; — caritatis 176; -o excipere 176.
convivo 112.
convivor 176.
convoco 304. 1010. 1301; — coetum 959; — ad sacra obeunda 853; -ans 1173.
convolutio 1225.
convolvo 875. 1222. 1225. 1238; -utus 1222. 1225. 1239.
cooperio 875. 1134.
cophinus 263. 430. 477. 879. 1045.
copia 533. 609. 1007; -m dare 233. 524; -m facere 233. 495; -m nancisci 495; -ae 85. 675; -ae militares 346. 1282. 1283.
copiosus 149. 1004; -siorem esse 1380.
copula 309. 1327.
copulatio 1323.
copulator 1324.
copulo 1061. 1086. 1087. 1323; — inter se 1043; -tum esse 368.
coqua 509.
coquo 508. 683. 950; — panem 601; — panem sub cinere 1135; — lateres 1182; -ndo macerari 414; -ctus 508. 810; -ctum 508. 509; cibus -ctus 249.
coquus 509.
cor 41. 42.
coram 23. 462. 464. 593. 594. 703. 1209; — esse 702.
corbis 91 (?). 263. 837. 879. 1045.
coriaceus uter 1176.
coriandrum 560.
corium 159. 196. 431. 779. 799; — hyacinthinum 1310; segmentum -ii 779.
cornicen 428. 713.
cornix 434. 456.
cornu 427. 428. 530.
corollarium 346.
corona 473. 817. 842. 848. 1000. 1105; -m imponere 472; -ae instar cingere 816. 817; -a cinctus 817.
coronamentum prominens 1105.
coronatio 817.
corono 472. 816; -tus 817.
corporalis 268.
corporatio 269.
corporeus 268. 269.
corporo 268; -tus 268.
corpus 268. 708. 755. 783. 848; — mortuum 542; -ora commiscere 1087.
correctio 1037.
corrector 291.
correptor 1037.
corrigia 570.
corrigo 252. 290. 1037. 1151. 1152.
corripio 767. 1037.
corroboramentum 1292. 1293.
corroboro 607. 608. 1289. 1290; -or 1288. 1290; -ans 1292.
corrosus 490.
corrugo 225. 474; -or 439; -tus 474.
corrumpo 178. 575. 591. 953; — dono 69; — libidine 168; — nimis indulgendo 211; -or 178; -or tineis 443; -ptus 178. 1038.
corruo 476. 662. 705. 931; -ere facere 476.
corruptela 1038.
corruptibilis 178.
corruptio 179; -ni obnoxium esse 178.
corruptor 179. (1309?).
cortex 34. 431.
cortina 1024. 1177.
corus 424.
coruscamen 1279.
corusco 502. 510. 650. 696. 1279. 1311.
coruscus 1279.
corvus 434. 456; — nocturnus 1206.
corymbus 378.
costa 1025. 1173. 1174.
costus 434.
cotoneum malum 405.
cotula 1149.
coturnix 1095. 1357.
coxa 1333.
coxendix 1333.
crabro 1054.
crapula 379; -m exhalare 1265.
cranium 633. 1025.
cras 1196.
crassamentum 1216.
crassesco 1194.
crassifico 1194.
crassitudo 571. 1194.
crassus 1194. 1320; scripturae ductus -ior 1138; -m esse 1194; -m reddere 1194.
crastinus 1196; dies — 1277.
crater 392. 993. 1377.
crates (473?) 1338.
craticium opus 1338.
craticula 1227.
creatio 1384.
creator 1165. 1384.
creatura 32. 1163. 1384; — serva 449.
creber 1036. 1320.
crebro 534. 1320.
crebro, are 1320.
credibilis 739; -e facere 737.
creditor 39. 1011.
credo 14. 735. 736. 737; -ere facere 737; non — 824; -ens 738. 739; sibi -tum habens 920.
cremo 683. 927.
cremor 1052.
creo 31. (1081). 1159. 1162. 1383. 1384; -tus 1163. 1384; res -ta 951. 1163. 1384; ad res -as pertinens 1385.
crepido (384?). 1105. 1118.
crepito 1249.
crepitus ventris 1357.
crepusculum vespertinum 181.
cresco 26. 149. 511. 512. 532. 849. 906. 985. 1380; — laete 333.
creta figularis 167.
cribro 713.
cribrum 698. 713.
crimen 279. 621. 757. 856. 934. 1200; — objicere 934; — committere 757; -nis reus 757. 1199; -nis objectatio 934.
criminator 935.
criminor 383. 934. 1213; — falso 1133.
crinale 853.
crinis 260; -es redimire 847; -es sibi torquere 1338.
crinita stella 865.
crispatus 1077.
croceus 1068.
crocodilus 89; — terrestris 1276.
crocus 1276.
cruciarius 351.
cruciator 1304.
cruciatus 108. 247. 1304; — infernus 1127.
crucifigo 350; -or 1260; -xus 351.
crucifixio 351.
crucifixor 351.
cruciger 41.
crucio 247. 1303. 1304; -tus 1304.
crudelis 165.
crudus 1221.
crumena 250. 443. 842. 870. 977.
crurifragius 358.
crus 459. 805.
crusta 170.
crux 324. 351. 840. 1025. 1260; -cis signum 989; -cis signo signare 989. 990; -cis signum facere 989; in formam -cis ponere 989.
crystallinus 501.
crystallus 146. 487. 501. 508. 759.
cubatio 381.
cubicularis lectus 1099.
cubicularius 527. 1100. 1273.
cubiculum 535. 614. 909. 910. 1238. 1273; — nuptiale 310.
cubile 381. 935. 964.
cubitus, i 728. 838; -orum flexura 1431.
cubitus, us 381; -um ire 380. 534.
cubo 380; -ans 381.
cucullus 71. 438. (600). 1360.

cucumis 434. 439.
cucurbita 75.
cucurio 646.
cudo 628. 631.
culcita 1337.
culeus 1048. 1156.
culex 564. 1319.
culina 368. 684. 1281.
culinarius 529; magister rei -ae 1281.
culmen 295.
culmus 506; — aridus 82.
culpa 279. 641. 757. 856. 1011. 1200; -m contrahere 640; -m committere 1199.
cultellus 914. 1226.
culter 65. 1226.
cultor agri 1167.
cultrarius 1226.
cultus 348; — sacer 1327; — ingenii et animi 144; in -u divino assiduum esse 1326; -ui alcjs addicere 1326.
cum (praep.) 174. 479. 480. 593. 594. 880. 909.
cum (conj.) 355. 746. 778. 830. 1031: cum — tum 2.
cuminum 832.
-cumque 725.
cumulo 395. 850. 1172. 1381; — in struem 941; -tus in struem 941.
cumulus 831. 907.
cunctabundus 1181; -m esse 1181.
cunctor 10. 1015. 1108. 1181.
cunctus 150. 816.
cuneus 1386.
cupediae 490. 1242. 1243.
cupiditas 1369; -ate afficere 1255; animus -tibus agitatus 1034; — incedit alqm 1368.
cupido 1369.
cupidus 1369; -m esse 1369; -m reddere 236; nimis -m esse 236.
cupio 1254. 1358. 1361. 1368.
cupitor 1369.
cupressinus 472. 502.
cupressus 96. 472. 502. 1067.
cuprum 633.
cur 187. 188. 776. 807.
cura 123. 568. 579. 1255; -ae 34. 73; -m afferre 123. 1255; -m habere 978. 1254; -m gerere 137; -m mandare 218; -m abjicere 616; -m impendere 73; -is affectum esse 567; -ae esse 123. 1255.
curatio 1376. 1377.
curator 793; -em constituere 218.
curatoria potestas 219.
curia 1000.
curiosus 1255.
curo 73. 121. 578. 667. 702. 729. 1376; non — 15. 280. 634; bene — 587; — sacra 448; non -are simulare 643; -ans 74; res -nda 1363.
curriculum 309. 541. 1201.
curro 169. 308; -ndo certare 540.
currus 347. 839; — regius 47.
cursim 308.
cursor 115. 309. 1199.
cursus 115. 308. 309. 541; -m tendere 153; ad -m impellere 308. 632; magister -us 309.
curtus 623.
curvamen 624.
curvatura 994. 1241.
curvus 866 (?). 1132. 1146. 1240; -m esse 1146; -m reddere 1146; -m habere nembrum 1334 (?).
cusio 628. 631.
cuspis 256. 471. 488. 852. 1208.
custodia 910. 926. 980. 981; in -m dare 910. 924. 978. 1022; in -m se conferre 139; in -a angustiore habere 1280; in -a attinere 924; -ae committere 139. 981; -ae commissum 138; -ae causa deponere 977. 981; -â habitus 911; — pastoralis 311; milites -ae appositi 267.
custodio 202. 577. 977. 978; bene — 1289; — me 979. 996; — gregem 670; -tus 979; id quod -ndum est 981.
custos 300. 670. 980. 1006. 1174; -des 981; -des carcerum 267.
cutis 196. 779; — olivarum fusca 1284; -e stringi 34.
cyathus 460. 1089.
cyclus 419. 507. 1001.
cycnus 434.
cydonium malum 405.
cymatium 984.
cymba 317.
cymbalum (530?). 1293; — pulsare 1293.
cymbium 876.

---

dactylus 555; -orum massa 765.
daemon (707. 709) 1176.
daemoniacus 767. 1177.
daemonion 394. 1176; -a agrestia, silvestria 1314.
dama 923.
damnatio 856. 1127.
damnator 856.
damno 854. 1127.
damnosus 670.
damnum 669. 670; -m facere 669; -o afficere 669.
dasypus 1098.
datio mutui 39.
dator 225. 882; — mutui 39; — eleemosynarum 228.
de 57. 191 seq. 462. 537. 686. 775. 909. 1104.
dealbo 170. 1307.
deambulo; -atum prodire 385.
debello 1282.
debeo 1079. 1379; -etur 1078; -ebat 727; -tum 1011; -tum solvere 1378; (pecuniam -tam solvere 1236); libellus -ti 1011.
debilis 31. 378. 606. 1122. 1125. 1331. 1334; -m esse 30. 1121. 1331. 1334.
debilitas 46. 378. 1122. 1331.
debilitatio 1122. 1331.
debilito 31. 358. 692. 1122. 1331. 1334; -tus 1334.
debitor 39. 1011. 1379.
decalogus 451. 959.
decedo 944. 953; — e vita 1340.
decem 959. 960. 1076; per — multiplicare 959.
decemplex 960.
decens 1081.
decentia 1082.
deceo 5. 221. 251. 290. 864. 1078. 1370.
deceptio 213. 409. 613.
deceptor 409. 613.
decerno 184. 199. 200. 539. 575. (1068?). 1364. 1365; -tus 185. 1232; -tum 244; -tum esse 1288.
decerpo 162. 420. 741. 1149; — olera 70; -ptus 420; fructus -ti 420.
decerptio 420.
decessus 947. 1341; — in requiem aeternam 971.
decĭdo 695. 696. 901. 930. 1072. 1314; — guttatim 1214.
deciduus 696.
decimo 959.
decimus 960; -a 960; -am partem dare, sumere 959.
decipio 97. 330. 408. 409. 612. 613. 760. 1055. 1074; -ptus 613. 1187; — errore 269. 1199.
decipula 969. 1333.
decisus 185.
declaratio 1375.
declaro 282. 700. 996.
declinatio 998. 1145. 1288; -nis locus 1145.
declino 214. 413. 998. 1144. 1169. 1287; -or 215.
declivis 413; res — 633; locus — 413. 903; -m esse 413.
decollator 529.
decollo 184; -or 1150; -ndi artifex 395.
decor 937.
decorio 1038. 1039; -tus 1039.
decoro 468; — me 33.
decortico 34. 431. 545. 605. 649. 1038.
decorus 252. 1370; -um 1082.
decrementum 136. 137.
decrepitus 1146.
decresco 135. 380. 623. 660. 661.
decumbo 1333; locus ubi quis -bit 1333. 1337.
decuplum 960.
decurto 135. 182. 623.
decus 938. 1082; quidquid -ri est 283.
decussatim 352; — ponere 581. 989.
decusso 989; -tus 352.
decutio 649. 695. 696. 1051; -ssus 696.
dedecoro 97. 788. 1303.
dedecus 81. 591. 627; -ore afficere 591; -ore affici 590.
dedicatio 467.
dedico 465. 466.
dedisco 35. 280.
dedo 949. 1170; — me 1155. 1169; -tus 1326. 1327; -m esse 304. 550. 660.
deduco 114. 162. 328. 526. 546. 547. 617. 681. 763. 901. 907. 1205. 1372; — domum 764; -or 135. 329.
deerro 1199.
defaeco 698 .1275; -tus 698. 1275.
defatigo 341. 342. 698. 921. 1121. 1122. 1265. 1331; — labore 1272. 1273; -ans 1122.
defectio 136. 954; — animi 180. 992; — a Deo 1243; ad -nem sollicitare 617. 824. 953.
defector 954.
defectus 81. 136. 137. 621. 661. 916. 992. 1202. 1259; -u laborans 1202; -m passus 226; -m luminis efficiens 1251.
defendo 139. 218. 454. 977. (1004?); — auxilio 314; — munitione 1300; — causam 656. 896. 911; -sus 219.
defensio 912; pro -ne loqui 911.
defensor 454. 739.
defero 227. 547. 689. 1076. 1297; — jusjurandum 155; -or 901.
defervesco 215. 423; -ere facere 424.
deficio 10. 11. 135. 225. 272. 380. 439. 574. 575. 615. 617. 620. 623. 660. 661. 667. 705. 824. 933. 953. 961. 1144. 1202. 1250. 1258; — viribus 50. 544. 1121; — animo 471. 991; -ens 135; -ens animo 618. 991.
defigo rigide oculos 915; -xus in rem 305; -xum esse (studio) 550.
definio 548. 904. 975; — mensura et numero 404; — sortibus, ominibus 432; — tempus 1009; -tus 185. 575. 905. 975; -tus nomine 341; -m esse 1288; exacte -m esse 1235; ratio -ta 976; tempus -m 1196.
definitio 905.
definitor 905. 976.
deflecto (213?). 214. 1144. 1169. 1287; -ere facere 1144; -or 215.
defleo 32. 353. 522; -ens solemniter 522.
deflexus 1117.
defluo 696. 901. 930; — guttatim 697.
defodio 840. 1114. 1135. 1339; -ens 1135; -ssus 1135.
deformatio 81.
deformis 81; -m esse 80.
deformitas 81. 880.
deformo 178; -or 178.
defraudatio 474. 1014.
defraudator 1014.
defraudo 19. 101. 474. 982. 1013; -antes sese 475.
defrico 306.
defringo 469.
defungor 953; — vita 670; -ctus 204; pie -ctus 971.
degener 1103.
deglubo 1038. 1039. 1225; -ptus 1039.
deglutio 416. 917; — bucceas 1374.
dego; -ere facere 5.
dehisco 647; -ere facere 513.
dehonesto 788.
dehortor 1151.
deinceps 193. 551. 552. 1029.
deinde 193. 1029. 1109.
deipara 888.
deitas 152.
dejectus aquae 345. 495. 903.
dejero 70.
dejicio 553. 662. 695. 696. 705. 899. 901. 902. 931. 936. 1206. 1314; — me 899; — mortuum alqm 1201; -ctus 900. 937. 1206. 1314; spe -us 439.
delabor 901. 930; -psus 902.
delapsus 902.
delator 934.
delectabilis; -em reddere 800.
delectatio 1362. 1383; causa -nis 236.
delecto 117. 800. 1349. 1368; -ans 801.
delector 117. 235. 589. 800. 1358. 1361. 1368.
delegatio 1097; -em facere 1096; -em recipere 1096; qui -em recipit 1097.
delegator 1097.
delego 1096; -tus 1097; -tum 1097.
deleo 178. 390. 391. 575. 1088. 1089. 1221. 1222. 1250. 1271; — funditus 242; — purgando 699; -tus 1089. 1222; sese invicem -ere 1434.
deletio 1222. 1250.
deliberatio 200.
delibero 199. 200. 702.
delibo 1241.
delicatus 34. 35. 211. 294. 1122. 1350; -a vita 1383; -am vitam agere 1080; -catius tractare 211.

delicia 118. 1082. 1350. 1369; -as comparare 1383; -as praebere, afferre 117. 118; -iis assuetus 211; -iis deditum esse 1382; in -iis vivere 1080. 1382.
delictum 621. 641. 1200; sacrificium pro -o 621; -is dolens 640.
deligo, are 747.
deligo, ere 588.
delineo 258. 259.
delinquo 280. 330. 640. 1199; -ens 331.
deliquiae 115.
deliquium 992; — animi pati 991.
deliquo 1275.
deliramentum 17. 549. 1055.
deliratio 17.
delirium 1055.
deliro 1055; -ans 1008.
delirus 1055.
delubrum 84. 399. 836. 1243; -a in collibus exstructa 937.
deludo 475.
-dem 142. 830.
demando jus dicendum 1364.
demens 761.
dementia 761.
demergo 400; -sus 400.
demersio 400.
demetior 221. 404.
demeto, ere 741. 1027. 1149; -ssae fruges 741.
demigro 1340.
deminuo 135. 182. 661. 669. 916; -or 135. 916; -tum esse 470.
deminutio 136; — luminis 1259.
demiror 1020.
demissio 1117.
demitto 553. 901. 931. 971. 1117. 1287; — guttatim 697; — oculos 1116; — animum 439. 1179; — me 902. 1116. 1287; — me altius 956; -sus 553. 902. 1117; -sus animus 180. 991; -um se gerere 590; -so animo pati, accipere, confidere 1179.
demo 660. 661. 669; -tus 661.
demolior 634. 662. 1353.
demolitio 1353.
demonstratio 500. 537. 732. 733. 1211. 1247.
demonstrativus 1211.
demonstro 164. 536. 547. 728. 730. 996. 1137. 1211. 1246; -ndi modus 537.
denarius numerus 960; — numus 1092. 1115.
denego 759. 819. 824; — parcendo 145; — mihi alqd 182.
deni 482.
denigro 1258.
denique 1169.
dens 371. 983; — molaris 1219. 1328.
denso 1320.
densus 1194. 1291. 1320; -a arborum 994; -m esse 1194.
dentiduca forceps 586.
denudo 477. 961; -tus 961.
denuncio 1063.
denuo 1131.
deorsum 413. 554. 555; — jacere 902; — ferre, mittere, tendere 901; — declinare 413; — flectere 1117; sursum — vertere 413.
depalpebratus 1270.
depasco; -ere sinere 490; -or 311.
depeculor 344.
depello ab uberibus 617.
dependeo laxus 1238.
dependo; id quo debitum dependitur 1380.
deperditus 19. 87; conditio -i 87.
depilis 154; -em fieri 154.
depilo 154.
deploro 522; -ans 522.
depono 139. 184. 185. 324. 349. 380. 390. 391. 652. 822. 971. 978. 981; — luctum 695. 696; — vestem 902. 945; -ere inter se pignus 443; -or (munere) 902. 931; -tus 139. 381; -tus a munere 185. 391; -tum 138. 139. 981; -tum accipere 139; custodia -ti 981.
deporto 901. 1340; -or 1340; -tus 1341.
depositarius 139.
depositio 185. 391.
depositor 139. 981.
depravo 178. 787. 952. 953; -tus 178. 591; -tum esse 590.
deprecatio 515. 563.
deprecator 515. 562. 563; adire alqm -em 562.
deprecor 375. 376. 514. 562.
deprehendo 302. 303. 767. 768. 1385.
deprimo 476. 553. 590. 931; -ens 555. 1117; -sus 553. 591; locus -sus 957; regio -sa 410.
depso 53. 1279.
depulsio 1013 (?).
depulsor 396.
depurgo 699. 843.
derado 154. 1159. 1348.
derelinquo 15. 439. 617. 1205. 1206; -ctus 497.
derideo 234; -or 1056; -endum exponere 1056.
deripio 162.
descendo 901. 1072.
descensio 902; gradus -nis 903.
descensus 902. 903.
descisco 824. 944. 953; -ere facere 453; qui descivit 946.
describo 258. 889. 953. 1267; -tus 1268; exemplar -um 954.
descriptio 1268.
deseco 184. 913. 914.
desectio 185.
desero 162. 439. 615. 617. 667. 1205; — perfide 824. 953; -tus 497. 542. 618; locus -tus 542; -tum esse 542; -um 96. 218. 542. 1202. 1310; in -o commorari 542; in -o commorans 1203.
desertio; ad -em sollicitare 617.
deses 11. 1329; -dem esse 1329.
desideo 1329.
desiderabilis 1369; -em esse 1369.
desideratio 1255.
desiderium 194. 586. 1255. 1362. 1369; -o afficere 1255. 1368; -o affectus 1255; -o teneri 194. 1254.
desidero 619. 1254. 1361. 1368; res -ta 1362. 1369.
desidia 11. 1034. 1329. 1330; -ae deditum esse 10. 1033; facere ut desidiae se dedat 1329.
desido 901.
designo 258; — nominatim 1345; -tus 259.
desilio 450.
desino 380. 574. 616. 617. 661. 970. 1328. 1387. 1388; fluere -ere 705.
desipiens 1055.
desisto 271. 272. 453. 574. 616. 661. 1169; -stere facere 453. 544.
desolatio 179. 543.
desolo 178. 542. 543. 1049; -or 178; -tus 178. 542. 1049. 1283; locus -us 542; terra -ta 1027; -tum esse 1049; -tum fieri 542.
despecto 118.
desperatio 439; ad -em redigere 439.
despero 439; -atus 439.
despicatui habere 995.
despicio 189. 701. 995.
despolio 101.
despondeo 139. 140. 439. 991. 1370.
desponsatio 1370.
desponsio 992.
desponso 1370; -ata 1370.
desquamo 261.
destillo 696. 697. 1321; -are facere 706.
destino 904. 1010. 1290; -or 1080; — navem 130.
destituo 439. 615; -or 620; -tus spe 439; -tus ope 497; -tus re 946. 961. 962.
destitutio 439. 1200.
destringo 147. 148. 154; -ctus 148.
destructio 635. 663. 1049. 1353.
destructor 635.
destruo 634. 662. 705. 1049. 1353.
desum 620; — rei 618. 1108; -esse sibi invicem 575; -est 717.
desuper 56. 58. 775. 1105; — veniens 59.
detectio 833.
detector 833.
detego 477. 832. 961; -ctus 833.
detergo 210. 1348. 1377.
deterior; in conditionem -em conjicere 590; in -us mutare 215; -em esse 787.
determinatio 905.
determinator 905.
determino 904; -tus 905.
detero 327; vestis -ta 488.
deterreo 1352.
detestabilis 353; — res 301; -e censere 301; -em fieri 1215.
detestor 353.
detineo 453. 652. 767; -or 822. 1332; -tus 769. 1332.
detorqueo 1182. 1240; —dolo 982.
detraho 135. 190. 324. 414. 660. 661. 669. 682. 763. 822. 1038. 1205. 1206. 1225; — avaritia ductus 458; -cta eschara nudare ulcus 431.
detrectatio 136.
detrecto 663. 759.
detrimentum 19. 136. 591. 669. 670; — facere 18; — inferre 135. 421. 669; — capere 669.
detrudo 564. 901. 902. 1135.
detrunco 913; -or 1150; -tus 185. 1150; qui -cat 395.
deturbo 1314.
deus 151. 152. (718). 1192; dei majestas 1192; -i dignitas 153; -m fieri, colere, colens 152; pro -o habere 152; conversio in -um 153.
deuteronomium 742. 1131.
devasto 542. 662.
devenio 1169.
devergo 1287.
deversor 534. 695. 1256.
deversorium 535. 614. 971. 1374.
deverticulum 1342.
deverto 613. 1144. 1145. 1256; ad -dum invitare 1144.
devictio 205.
devincio 747. 1335.
devinco 204.
devirgino 358.
devito 1145.
devolo 343.
devolvo 838. 839; -or 413. 1314; -tus 413.
devoratio 490.
devorator 490.
devoro 490. 917; -ans 490.
devoveo 316. 939. 940. 950. 1344; — Deo 83; -otus 1326; -tus Deo 83; -tus diris 316. 940; -tum esse 1326; vir -tus, virgo -ta 1117.
dexter 1070. 1071; -ra 1070; qui nonnisi -a uti potest 1071.
dextrale 847 (?).
dextrorsum 1070.
diabolicus 394.
diabolus 394. 1127. 1177; in -um converti 394.
diaconatus 1126. 1127.
diaconia 49.
diaconissa 486. 1126.
diaconus 48. 1126; -i munere fungi 1063.
diadema 473. 817. 1195; — imponere 472.
dialectus 690.
diaspora 1126.
dica 912.
dico, are 82. 1139. 1140.
dico, ere 340. 483. 484. 689. 1076; — contra alqm 656; — pro alqo 656; -or 656; -ens 485; -tus 485; -tum 451. 485; -ta 655; -ndi ars et gratia 896.
dicterium 174. 175. 691; -a proponere 172.
dictitans 485.
dicto 656.
didascalia 144. 1129.
didrachma 352. 1129. 1248.
diduco 328. 402; rictum — 39.
dies 731. 924. 925. 1277; -m agere 924; per -m facere 924; -m transigens 924; singulis -bus 1277; -ei pars sexagesima 859; per -em 925; de -e in -m 925; hoc die 1075.
diffamo 9.
differentia 136. 371. 531. 1346.
differo 765. 1015. 1108. 1109. 1181; — alqm 1285; — iram 673; — in longinquum 693.
difficilis 850. 1020. 1239. 1291; regio — 1027; locus — 900; — intellectu 926. 1021; -m esse 1019. 1020. 1288; -m facere, videri, putare 1020.
difficultas 681. 851. 1021. 1265; -bus circumventus 1021; -bus circumventum esse 681. 1020. 1286.
difficulter 1021. 1272.
diffido 120.
diffindo 270. 492. 647. 710. 1360; -or minutatim 492. 1346.
diffluo 180.
diffringo 358. 492. 704. 1360. 1366. 1386; -or minutatim 492. 1346.
diffugio 1339.
diffundo 1046; — odores 209; — me 1003 (?). 1345; -or 409. 869.
digitus 1283; -is micare 1357.
digne 1081.
dignitas 93. 222. 262. 846. 1004. 1082. 1155; -m exiguam attribuere 664; de -te contendere 612; pro -te tractare 1081; ad -m evehere 846; -e moveri 902.

dignor 235.
dignosco 729. 730. 1344.
dignus 515. 789. 1079. 1081; -nus sum 1078; -m facere 1079.
dijudicatio 224. 1366.
dijudico 912. 1037. 1364.
dilabor 145. 178. 180. 580. 713. 931. 1145.
dilacero 249. 430. (431?). 545. 662; -ans 163; -atus 430; -tum a bestiis 490. 517.
dilanio 162. 545. 662. 677; -tum 517.
dilargior 1046.
dilatatio 274.
dilatio 403.
dilato 273. 332. 402; — me 402.
dilator 1285.
dilectio 1359; -nis signum dare 734.
diligens 572. 1255; -tem esse 571.
diligenter 98. 572. 1223. 1235. 1247; — explorare 1235; — considerare 1234; — facere 1235.
diligentia 572. 1236; -m impendere 73; ad -m movere 1235.
diligo 540. 1357. 1358; -ctus 1359.
diluceo 1184.
dilucesco 1184. 1277.
dilucido 700. 1137.
dilucidus; -m esse 1137.
diluculum 52. 685. 1133. 1184; — primum 1277.
diluo 179. 544. 844.
diluvium 797. 984; -o obrui 797.
dimensio 221. 224. 404.
dimico 440. 519.
dimidio 710.
dimidius; -a pars, -um 711; ad -m perducere 710.
dimissio 618. 1189.
dimitto 390. 391. 615. 617. 634. 945. 1205. 1364. 1365. 1372; — liberum 1187; — reum 126; — repudio 1084; -ere facere 695; -sus 618; -sa 1084.
dimoveo 1340.
dinumero 576.
dioecesis 1102. 1126.
diploma 852. 1217.
diptycha 1107.
directio 216. 1373.
direptio 16. 163. 503.
dirigo 290. 1372; -tum esse 289; -ctus in 262.
dirimo 65. 184. 390. 618. 1344. 1345; — controversiam 855; -or 1388; -ens 154; -endam curare litem 517.
diripio 8. 16. 162. 163. 503; -ndum dare 1378.
dirumpo 269. 270. 390. 469. 513. 634. 647. 704. 1364; -ens 391; -or dolore 475; -ptus 269.
diruo 634. 662. 1049. 1353; -tus 662. 1049.
diruptio 270. 391.
dirus; -ae 316. 940; -a precari 70; -as imprecari 316; -is devovere 316. 939. 950; -arum jactator 316.
discalceatus 255.
discedo 25. 113. 114. 271. 272. 349. 615. 620. 693. 763. 944. 1145. 1345; — in partes 710; — currendo 308; — praetereundo 580; — e vita 580; -ere facere 581; qui -ssit 1346.
disceptatio 586. 825; in -nem vocare 1365.
discepto 484. 825.
discerno 536. 1344; — crinem 710; -ens 537; -etus 60. 536. 1345.
discerpo 162. 163. 545. 662. 677; — in fibras 1428; -or 1048. 1150; -tus 662. 1048; -um 517.
discerptio 662.
discessus 273. 582. 693. 947. 1145. 1346.
discindo 184. 269. 270. 517. 634. 647. 844. 1364; -or 391. 430; -sus 430. 517.
disciplina 144. 732. 1152. 1229; -m adhibere 1151; -m admittere 1152; -ae expers 761; -â imbuere, imbutum esse 1228; -â imbutus 1229; -a ascetae 1201.
discipula 887.
discipulus 36. 143. 144. 314. 550. 552. 887. 1100.
disco 143. 729; -ens 144; -dicisse 730.
discordia 10.
discretio 531. 711.
discrimen 273. 1346; — facere 60. 1345; -ini committere 596.
discumbo 320. 380.
discurro 308.
discurso 308.
discus 387. 1098.
discutio 261. 396. 704. 1047. 1264.
diserte loqui 655. 690.
disertus; -m reddere 690.
disjicio 634. 705; -ere flando 712; -or 1047; -ctus 1048. 1206.
disjunctio 61. 878.
disjungo 60. 645. 1344. 1345; -tus 60. 1345.
dispareo 385. 705. 1250.
dispello 396. (1013?); -or 1047; -ens 396.
dispensatio 219. 244.
dispensator 219.
dispenso 218. 243.
disperdo 19. 575. 1046.
dispergo 642. 1045. 1046. 1047. 1048; — flando 712; — me 1345; -or 713. 1345; -sus 1046. 1047. 1048.
dispersio 1047.
dispersor 1047.
dispertior 877.
dispicio 1007. 1345; -ctus 1007.
displiceo 80. 81. 117. 518; -ens 788.
dispono 243. 652; — bene 1237; -tus 1237; bene -tus 1237; ordine -tus 641; recte -m esse 289.
dispositio 243. 653. 654. 1299; — bona 1237.
dispositor 1237.
disputatio 485.
disputator 826.
disputo 484. 585. 768. 825. 895. 896. 911.
disquirens 586.
disseco 184. 394. 662. 710. 876. 1149. 1150. 1225. 1344; — serra 894. 1193; -ans 154. 185; -ctus 1150.
dissectio 711.
dissemino 1045.
dissentio 944.
dissero, ui 690. 1093; -endi facultas 1375.
dissertatio 1094. 1211. 1375.
dissideo 710. 1344.
dissidium 1343. 1346; -a serere 1133; -iis perturbare 1065; -a disseminans 521; -ii auctor 711.
dissimilis 1346.
dissipatio 322. 1047.
dissipator 1047.
dissipo 261. 1046. 1047. 1048; -or 1354; -tus 1046.
dissocio 60. 1344; — odio 1261; -tus odio 1261.
dissolutio 844.
dissolutor 711.
dissolvo 179. 390. 545. 844. 1033. 1047. 1364. 1365; -or 145. 180. 391. 931. 1033; -vens 1366; -tus 180. 1033. 1034; vita -ta 179. 1034; -tum esse 1033.
distantia 273.
distendo 402. 513.
distincte 733; — dicere 1345.
distinctio; -nem facere 1345.
distineo 1329.
distinguo 60. 581. 876. 950. 1343. 1344. 1345; -ctus 1346; -ctus colore 319. 951; -endus 1346.
disto 271; -ans 272. 531. 763. 1145.
distorqueo 1293; -or 1240; -tus 329. 1293.
distractio 662. 1047.
distraho 328; -ctus 329.
distribuo 877. 1366; — metiendo 404; — possessionem 897; — aequaliter 966.
distributio 878. 1367; -ne accipere 777.
distributor 878.
disturbatio 13. 635.
disturbo 12. 634.
ditio 151. 857. 1123; in -nem suam redigere 447. 1172.
dito 528; -ans 529.
diu 532. 673. 674. 1182. 1430; — manere 1180. 1181; — facere 1181; diutius 777. 1009. 1381.
diurnus 926; -m tempus 925; opus -m facere 924.
diuturnitas 403.
diuturnus 1181; -m esse 328. 672. 1060. 1181.
divagor 384.
divarico 1343 (?).
divello 270. 517. 662.
diversitas 531. 1346.
diversus 60. 531. 668. 821. 890. 1346; -um 890; -um esse 890; -os facere, dicere 531.
diverto ad oblivionem 29.
dives 528. 529; -tem esse 527; -tem reddere 528.
divido 60. 710. 844. 876. 877. 1205. 1206. 1343. 1344. 1345; — carpendo 532; -sus 60. 711. 878.
divinatio 397. 433. 1234; -ni se dedere 397.
divinator 397. 433. 732. 990. 1234. 1245; -res consulere 397.
divinitas 152; -tis particeps 153.
divinitus institutus 243.
divino 169. 397. 432. 902. 1234. 1245; -ndi praemium 433.
divinus 152. 153. 168. 169. 801. 1192; -nis honoribus afficere 152; in cultu -o assiduum esse 1326.
divisio 711. 878. 1343. 1346.
divisor 878.
divitiae 528. 675; -iis inhiare 528.
divortium 618. 1346; — facere 616. 1345; — concedere 617.
divulgo 1137; -or 337.
divus; sub -o 422.
do 881. 882; — legem 131; — mutuum 39; non datur 717; -tus 882; -um 1367; res mutuo -ta 39.
doceo 143. 1246; -ctum esse 1228; -ctus 143. 732.
δόχησις 183.
δοχῆται 183.
doctor 27. 144. 1230; — legis 742; — academicus 1094.
doctrina 144.
documentum 733.
dolabra 135.
dolatorium instrumentum 1386.
doleo 72. 431; -ens 73. 74. 431. 1304; -ens delictis 640.
dolium 1306.
dolo 1190. 1274; -tus 1190. 1274.
dolor 74. 165. 432. 1304; — vehemens 1304. 1334; — ventris 450; -re afficere 72. 431. 1303; -re afficiens 432; -es sentire 1303; -re cruciari 1303; -re dirumpi 475; -re torqueri 1304; -re laborare 431. 1020. 1303; -ibus ardere 72; -ibus affectus 1304; -em acerbum efficere 1125; -em afferens, efficiens 74. 1304; -res parturientis 186. 944; -res parturiendi pati, sentire 186. 944.
dolose 789. 1143. 1241; — agere 101. 1143. 1258.
dolosus 101. 1143. 1144. 1258.
dolus 94. 100. 101. 474. 871. 1143. 1258; -m intendere 100; -m nectere 474; -o capere 100; -o uti, -o circumvenire 213. 1143; -i machinatio 474; ad -m faciendum instruere 474.
domesticus 414. 536; — famulus 654; -i 360.
domicilium 7. 535. 615. 654. 764; — hibernum 835; — collocare 613. 614; — habere 613.
domina 1192.
dominatio 152. 449. 767. 769. 1192.
dominator 151. 406. 688. 769. 856. 1191.
dominatus 1192.
dominicalis 370.
dominicus 801. 1192; -ca 370. 723.
dominium 151. 449. 769. 857. 1192; -o tenere 150. 448; -o subjicere 448.
dominor 49. 150. 182. 233. 405. 447. 523. 608. 687. 767. 792. 855; -ari facere 183.
dominus 151. (163). 287. 449. 528. 529. 754. 801. 1191. 1192; -m facere 150. 1187; -m constituere 855; -m constitui 151; iniquus 955.
domitor 313. 1156.
domo 313. 1122. 1155. 1179.
domus 535. 615; — nuptialis 310; -m ire vel reverti 764; -m reducere 764; in -m recipere 614.
donarium 527.
donatio 882. 1317; — sponsalitia 140.
donator 529. 882. 1317.
donec 223. 355. 630. 724. 750. 830.
dono 877. 881. 1316. 1317. 1366; — misericordia ductus 157; — professione facta 736.
donum 70. 144. 364. 427. 527. 639. 734. 882. 947. 1204. (1278?) 1317; — dei 506; — sponsalitium 140; — memoriale 1059; — mittere 364; -o dare 1316; -o accipere 1317; -o remunerari 1067; -o corrumpere 69; -is affici 1317; -is laetis ornare 1349; — sponsalitium dare 139; -o sponsalitio emere 140.
dorcas 217. (923).
dormio 380. 670. 671; -ndo operam dare 671; -ens 671.

dormitatio 1099.
dormitator 671.
dormitio 549.
dormito 549. 670. 1098; -ans 1099.
dormitorium 549. 671.
dorsualis 1050.
dorsum 569. 1050; -i adminiculum 1103.
dos 140. 551.
drachma 1092. 1095. 1148. 1248.
draco 555. 743. 870.
dubitatio 711. 825.
dubitator 711.
dubito 710; — timide 1208; -ans 711.
dubius; -m 825; -m esse 884; -m haesitare 1185; in -m revocare 825.
ducatus 406.
duco 114. 163. 164. 328. 546. 547 636. 907; — mecum 153. 547. 636; — sursum 968; — uxorem 636. 903; -ens uxorem 903; — metallum 1051; -ctus 164; opus malleo -m 1051.
ductile opus 1051.
ductor 164.
ductus calami 411. 430; — literae 587; -u 798.
dudum 567. 932; — facere alqd 1181.
dulcedo 207. 221. 1242. 1243.
dulcis 207. 221. 1242; -m esse 207. 1241; -m reddere 1242.
dum 355. 723. 724. 750. 778. 1031; usque — 630. 750.
- dum 751.
dumetum 359.
dumus 753.
duo 820. 821. 866. 867; — dies 373.
duplex 189. 820. 821. 866. 867. 1024.
duplicatio 189.
dupliciter 867.
duplico 867. 868. 1024; -or 1238; -tus 1024.
duplus 866. 867; -o augeri 868.
dure tractans 1213.
duresco 993.
duritas 1021.
duriter 1021.
duritia 1021. 1292.
durities 478. 1292.
duro 5. 651. 1180. 1285. 1288; -ans 6. 653.
durus 649. 1020. 1021. 1071. 1095. 1291. 1323; -m esse 434. 1019. 1020. 1095. 1288; -m facere 434. 1289; -m videri, putare 1020.
dux 48. 164. 219. 295. 406. 687. 856; eo -e 57. 58; -m constituere 405.
dynastes 688.
dysenteria 208. 1391; — laborare 1391.

e, ex 58. 191 seq. 462. 480. 594. 909. 1032.
ebenum 96. 759. 1053. 1068.
ebibo 1299.
ebrietas 379.
ebriositas 379.
ebriosus 379; -m esse 379.
ebrius 379; -m esse, reddere 379.
ebullio 1151. 1339; -re facere 391.
ebullitio 1151.
ebur 428. 685.
eburneus 685.
ecce 630. 770.
ecclesia 535. 599. 753. 836.
ecclesiastes 416. 848.
ecclesiasticus praepositus 1174.
echinus 305 (?).
echo 1092. 1295.
eclipsis 1259.
ecstasis 1120.
edax 490.
edico 792; — praeconio 361; -ctum 244. 794.
editor 947.
editus 56. 59; locus — 275.
ĕdo, ere 489. 490; -ens 490.
ēdo, edere 945; — vocem 881.
edo, onis 490.
edoceo 43. 44. 728. 730; -ctus 143.
edolo 912. 913; -tus 913.
educatio 138.
educo, are 26. 137. 900.
educo, ere 945; — scalas 968; qui -xit 947.
edulco 207.
edulium 490.
effatum 451. 485. 690. 691. (1348).
effectus 1166.
effeminatus 46.
effero, are 744. 760; -tus 744.
effero, erre 55. 512. 635. 637. 907. 945; — me 986; — me in altius 673; — sursum 968; — in altitudinem 220; -or 945; sese -ens 988; elatus 56. 59. 220. 674; superbia -um esse 1061.
effervesco 706. 1339; — aemulatione 1052.
efficacia 1004.
efficacitas 515. 1166
efficax 326. 1165. 1292. 1429; -em esse 326. 1162; -m fieri 326.
efficio 326. 1160; -ere posse 812; — summam 782. 946; — argumentis 547; -or 945; (in arithm.) 546. 945; -ens 1389.
effigies 51. 173. 174. 259. 300. 1209.
effigio 172. 258. 259.
effingo 173. 259; -ctus 259.
efflo 521; -or 1309.
effluo 148. 1283.
effluvium 869.
effodio 840. 956. 1114. 1339; — oculos 995; -sum esse (oculum) 645; -sus (oculus) 645.
effrenatio 269. 1355.
effreno; -tus 976.
effringo 358. 469; -ctus 358.
effugio 162. 580. 714. 915. 1145.
effulgeo 502.
effundo 388. 435. 868. 892. 1046; — libationem 943; — guttatim 706. 1322; — me 269; -or in cachinnos 1355; -sus 389. 869.
effusio 389. 869. 947; — seminis virilis 1055; -ne laborare 869; locus -is 869.
effusor 869.
egens 1363.
egenus 382. 682. 1065. 1286; -m fieri 382. 682.
egeo 620. 1286.
egero; — excrementa 842.
egestas 382. 682. 1287; -e affligere 1286; ad -m redigere 682. 1286.
ego 770.
egredior 113. 944; -ens 947; -sus 946.
egregius 252. 505. 558. 610; -m esse 251. 611.
egressus 947.
eheu 716. 928.
eja 772. 1069.
ejectamentum 1206.
ejicio 396. 899. 945. 946. 1205. 1206. 1340; -ctus 396. 1206.
ejulatio 998.
ejulatus 353. 1186.
ejulo 353. 998. 1186; -ans 353.
ejuro 1344.
elabor 162. 574. 580. 930. 1114. 1425; — salvus 1111; -sus fugâ 714.
elaborator 1167.
elaboro 1162.
elatio 639. 987; — funeris 947.
electio 589. 590.
elector 589. 590.
electrum 719.
eleemosyna 228. 1312; -m dare, accipere 228.
eleganter 801; — disponere 1237.
elegantia 937.
elementum 1. 990; -a 1233. 1384; -um terrae 217.
elephantiacus 1035.
elephantiasis 780. 1035; -i laborare 1034.
elephantus 685. 1347. 1427.
elevo 55. 220. 635; — oculos, animum 457.
elicio 946; — fodiendo 840.
eligo 297. 588. 589; -ctus 589.
elinguis 485.
eliquo 1275.
ellychnion 1363.
eloquens; -em esse 655.
eloquentia 896.
eloquium 657. 896.
eloquor 1076.
eluceo 536. 1311.
eluscatum esse 645.
emacio 1132; -tus 1132.
emanatio 947.
emancipatio; -nem appetere 1187.
emano 945; — in vulgus 337.
emarcesco; -ere facere 434.
embamma 1281; — parare 1281.
embolismus 266.
embryo 392. 947.
emedullo 692.
emendo 252. 290.
ementior 1383.
emergo 639.
emersus 969.
emetior 221.
emico 510.
emigratio 947.
emigro 944. 1340.
emineo 55. 638. 672.
eminus 273.
emissio teli 17.
emitto 396. 647. 945. 946. 1372; — tela 684. 1094; — odorem 881; — flando 712; — sursum 968; — stillatim 1322; -or 945.
emmanuel 739.
emo 265. 447. 1050; — dono sponsam 140.
emollio 211. 1033. 1266; -tus 211.
emolumentum 286; -a captare 285.
emortuus 203.
emplastrum 320.
emporium 265. 460. 964. 1167.
emptio 265; — sponsae 140.
emptor 265.
emunctorium 843.
emundo 699. 843; -tus 843.
emungo (68). 1019.
en 630. 770.
ennarratio 691. 1065.
enarro 689. 730. 1063. 1064; -or 556.
enascor 511.
enato 1281.
encaenia 467. 1098.
encomiastes 930.
encomium 930.
eneco 203.
enervatio 1122.
enervo 544.
enim 746. 747.
eniteo 35.
ens 4. 864. 865.
ensifer 395. 1298.
ensiger 1298.
ensis 394. 623. 871. 1226.
enumeratio 577.
enumero 576.
enuncio 689. 1063; -or 656.
eo 13; quo magis — eo magis 223.
eo, ire 113. 114; — porro 153; — domum 764.
epactae 758. 1392.
epagomene 1253.
eparchia 407.
epha 806.
ephippium 107.
epilepsia 1157.
epilepticus 1157. 1177.
epinicium 205.
epiphania 298. 806. 1138.
episcopale munus 806.
episcopatus 806. 1254.
episcopus 749. 806. 980. 1253.
epistola 49. 1269; — communicatoria 524.
epistomium 1052. 1231.
epitomo 623.
epocha 556. 956.
epulae 176. 198. 1192; ad -as invitare 176; minister inter -as 1193.
epulor 176. 489; -ans 176
epulum 529.
equa 1353.
eques 360. 1306. 1354.
equito 1305. 1306; -ans 1306.
equuleus 602. 1241.
equus 1353; — tractatus 1153; — velox 1199.
eradicatio 242.
eradico 147. 148. 242. 644. 645.
erado 1348.
eremita 1203.
eremus 96. 1202.
erepo 1084.
erga 23. 57. 175. 462. 593. 686.
ergo 537. 777. 811. 1073.
ericius 450.
erigo 55. 289. 453. 637. 638; -ctus 290. 454; -m esse 289.
erinaceus 450.
eripio 16. 162. 211. 486. 617. 695. 945. 1112; -or 324.
erogo 946. 1046.
errabundus 384. 1005. 1185.
erratio 384. 1005.
erro, are 44. 329. 330. 383. 1005. 1008. 1200; -ans 1199.
erro, nis 1185.
error 44. 330. 331. 1199. 1243; -m committere 280. 329. 760. 1199; in -m inducere, induci 330. 1199; in -m inducens 331; in -e versari 1199; -i obnoxius 331; -e deceptus 269. 330. 1199; -e mentis captus 1199; -e labi 330; -e 730; -e accidit 330.
erubesco 626.
eruca 1027.
eructatio 1151.
eructo 1151.
erudio 143. 1151. 1228; -tus 143. 732. 1152. 1229; -m esse 1228.
eruditio 144. 1152.
eruditor 1230.

erumpo 647. 945. 1184. 1346; — in cachinnos 1355.
erunco 1266.
eruo 147. 945; — oculos 995; ad -ndum idoneus 947; -tus (oculus) 645; -tum esse (oculum) 645.
erythraeum mare 742.
esca 49. 490. 782.
escendo 968.
eschara; detracta — nudare ulcus 431.
esculentum 418.
essentia 4. 6. 7. 494. 864. 1188.
essentialis 6.
esurio 292.
et 2. 628. 629. 880.
etenim 746. 782.
ethnicus 605; -i 122. 740.
etiam 2. 142. 628. 629. 790. 867. 880. 1009. 1223; — atque — 98.
etiamnum 1008.
etiamsi 2. 725.
etiamtum 1008.
etsi 629. 725.
eucharistia 427. 786; -m communicare 425; -ae communicare 366; -ae consecratio 467.
eucharisticus; — panis 427; -a oratio 467. 786; -um sacrificium 786. 1114.
euge 116. 772.
eulogia 790.
eunuchus 624.
euroaquilo 324.
eurus 1278.
euthygrammus 236.
evacuo 388. 435. 961. 1141; -or 869. 961; -tus 435; -tum esse 679.
evado 162. 546. 714. 862. 915. 944; — salvus 1111.
evagino 147. 148.
evagor 269. 998; -ari facere 1203.
evanesco 25. 178. 523. 574. 580. 620. 762. 933. 945. 1250. 1425.
evangelicus 918.
evangelista 509. 918. 1065.
evangelium 509. 918.
evangelizator 509.
evangelizo 362.
evax 772.
eveho ad dignitatem 986.
evello 147. 159. 211. 644. 645. 678. 703; -sus 148. 703; -sum excidere 698.
evenio 226. 227. 546. 862; — casu 1130; -ens 865; -ntum 932.
eventilo 714.
eventus; -m dare 227.
everro 801.
eversio 635. 1049. 1212.
eversor 1212.
everto 178. 634. 1049. 1212; alqm 19; -sus 635; -m esse 1049.
evidens 536. 1137. 1247; -m esse 997. 1137.
evidenter 94. 703. 1138. 1247.
evidentia 998. 1247.
evigilatio 644.
evigilo 643. 1265; -ans 644.
evito 1145.
evocatio 1302.
evoco 1301; — mortuum 644.
evolo 343.
evomo 459; -tum 459. 573.
evulgo 832. 945. 1137.
exacerbatio 78. 165.
exacerbo 165; -or 165.
exacte 700. 1223. 1235. 1247; — convenire, agere 1234. 1235; — conveniens 1235; — exploratum esse 1235.
exactio 1014.
exactor 682. 1014; — tributorum 1278.
exactus; -a convenientia 1236; -a veritas 1247.
exacuo 327. 488.
exadversum 291.
exaequatio 967.
exaequo 966.
exaestuatio 639; — irae 209.
exaestuo 1339.
exalto 55. 220. 673. 986; -ans 59.
examen 106. 1006; — librae 38. 63.
examinatio 106. 201.
examinator 106. 201.
examino 105. 106. 199. 1367; -tus 200.
exanimis; -m fieri 542; -e corpus 542.
exardesco 683. 941.
exaresco 85. 648. 660. 705. 945. 984. 1071. 1269.
exaridus; -m fieri 1270.
exaspero 124. 165. 331.
exaudio 336. 337. 401. 895. 1324; -ens 401.
exauditor 339.
excaeco 645. 995; -tus 645.
excandescentia irae 209.
excandesco 279.
excavo 912. 913. 956. 1114; -tus 913. 1111; res -a 352; opus -m 913.
excedo 944. 1012. 1144. 1340; — vita 1187; — numerum 1380; — modum 1381; -ens 946; pars -ens 1381.
excellentia 559. 612. 1381. 1382.
excello 1380. 1381.; -ens 558. 1235. 1381. 1382.
excelsus 56. 674; -a 313; -m esse 54. 55.
excerpo 420. 946; -tum 460.
excessus 582. 1145; — mentis 1188.
excidium 635.
excĭdo 148. 698. 930. 931. 945. 1114; — memoria 281.
excīdo 184. 391. 634. 912. 913. 1190. 1386; -sus 913.
excieo 12.
excipio 225. 401. 637. 921. 922. 946; — hospites 435. 614; — coena 249; — vola 866; — hiante ore 416; -ere sese invicem 551; — obviam eundo 435; -ens 923; -e tamen 773; -epto 773.
excitator 12.
excito 12. 227. 453. 637. 638. 644. 1150; — sufflando ignem 521; — flando 712; qui excitat 639.
exclamatio 1299.
exclamo 361. 817.
excludo 396. 1022. 1065; — pullos ovis 646. 647; -or 944; -sus 454.
exclusio 454.
excogito 474. 578. 579. 1383; — artificia 195.
excolo, are 698.
excommunicatio 396. 940.
excommunico 184. 396. 939. 940. 950; -tus 185. 396. 940.
excorio 913.
excrementum 627. 842. 1299. 1310. 1338; -a egerere 842.
excrucio 855. 1303. 1304; -tus 1304.
excubiae 359. 981; -as agere 202. 577. 977; -is custodiendum curare 978.
excubitor 359. 981.
excursio bellica 169.
excusabilis 1431.
excusatio 857. 1010; -ne uti 858.
excuso 282. 858. 1112.
excussio 696.
excussor 696.
excutio 669. 695. 696. 913. 1051; -sus 696; -sum excidere 931.
exedo 490.
exegesis 537. 557. 1094.
exegeta 557. 1094.
exegeticus; -i tractatus 1375.
exemplar 174. 300; — libri 242. 852.
exemplum 174. 175. 300.
exeo 944. 945; — foras 385. 949. 1318; — rus 948; locus ad quem -ur foras 422.
exerceo 313. 1155. 1160. 1162; — metalla 631.
exercitatio ascetarum 1201; -bus sacris deditus 1326; in -bus sacris assiduum esse 1326.
exercito 313; -tus 313; bene -tus 1291; bene -tum esse 1230.
exercitus 85. 346. 609. 1007. 1282. 1283.
exhalo 706; — crapulam 1265; — odorem 209. 1309.
exhaurio 460. 1034. 1264. 1299; -or 435. 660; -si 325; -stum esse 574. 679.
exheredo 897.
exhibeo 881. 1161.
exhilaro 499. 1349; — nuntio laeto 509. 1064. 1349; -ans 1351.
exhortatio 210.
exhortor 210.
exigo 442. 636. 681. 682. 946. 1163. 1379; — jusjurandum 155; — radices 1159; id quod -tur 1233; -ctus vi, fraude 1014.
exiguitas 136. 137. 470. 472. 916.
exiguus 136. 411. 622. 664. 665. 916; -m esse 410; -m aestimare 664.
exilis 471. 553. (1099).
exilitas 470.
eximie 1381. 1382.
eximius 558. 1004. 1369. 1381. 1382.
eximo; -mtus 661.
exinanio 388. 961; -or 435. 869.
exinanitio 389; -is status 389.
existimatio 93. 1064.
existimo 172. 302. 576. 578.
exitium 19. 179. 575. 576. 932. 1089. 1251; ad mutuum — impellere 440; -i causam esse 440.
exitus 114. 422. 582. 947. 949. 1110. 1373. 1432; ad -m pervenire 546; ad -m perducere 946.
exodium 947.
exonero 410; — alvum 506.
exopto 194. 1368. 1369; -tus 1369; -ndus 1369; -tus ades 227.
exorcismus 284.
exorciso 284.
exordior 941.
exordium 464. 942. 1366.
exorior 239. 944.
exornator 254.
exorno 251. 252. 348. 1237; -or 33.
exoro 1263.
exorsus 942.
expando 287. 332. 399. 402. 1069. 1238; — me 402; — veli instar 1238; -or 1354; -sus 400. 403; spatium -sum 403.
expansio 287. 332. 403. 404.
expavesco 1119.
expediculo 417.
expedio 575; — me ad 283. (1068?). 1080; -it 251. 611. 864. 1078; -tus 411. 1308.
expeditio bellica 1282; -ne bellica petere 307.
expello 349. 396. 945. 1340. 1372; -or 391; -sus 396. 932; -sa 947.
expendo 946; -sa 946. 947.
expergefacio 644.
expergiscor 643. 1265.
experrectus 644.
experientia 144.
experimentum 201. 1368; — facere 1367; -o probare 199.
experior 728. 862. 1367. 1368; omnia -tus 1203.
expers 620. 946. 1145; alqm -tem esse velle 620.
expeto 375. 1254. 1360. 1361; -tens 1362; res -ta 1362.
expiatio 347. 947; -nis locus 347.
expiator 347.
expiatorius 347.
expilatio 1085.
expilo 8. 101. 344. 503. 1378.
expio 346. 616. 617.
explanatio 537. 1094. 1141.
explano 700. 1093. 1375.
expleo 148. 149. 1387; — animum 706; — summam 782; -ndo reprimere 1323; -ens 1389; -tus 1388.
expletio 1389.
explicatio 733. 1211. 1375.
explico 1375; — subtilius 1235; — interpretatione 556. 557.
explicit 149. 1388.
explodo sibilando 1390.
exploratio 106. 119; -em agere 106.
explorator 106. 128. 1006. 1368.
exploro 105. 128. 199. 415. 584. 585. 1367. 1368; — diligenter 1235; — gustu 1241; -or 1361; -tus 1247. 1368; ratio rei -ta 1247; exacte -um esse 1235; -um habere 1246.
expolio radula 1348.
expono 556. 1005. 1076. 1246. 1252. 1375; — accurate 1235; — sarcinas 902; — spectaculo 399; -ens spectando 400; -situs 557; -situs spectanti 400.
expositio 537. 557. 1065. 1094. 1211. 1375.
exprimo 1014. 1018. 1019; — flores pictura 1318; -ssus 1019.
exprobratio 1005. 1046.
exprobrator 1046.
exprobro 591. 671. 911. 1005. 1046. 1183.
expromo 832. 945. 1076.
expugno 293. 440. 1172. 1335; -or 608.
expulsio 391. 396. 947. 1085.
expulsor 396.
expurgo 699.
exquiro 199.
exscindo 184. 390. 391. 1190.
exscribo 1267; — typis 602. 603.
exsculpo 1142; -ptus 1142.
exseco 184; -ctus 185.
exsecratio 156. 316. 940.
exsecror 70. 316. 505. 939.
exsequiae 436.
exsequor 453. 1160.
exsero robur 807; — linguam 53. 945.
exsibilo 1390.

exsicco 85. 434. 705. 1071. 1264; - tus 706. 984.
exsilio 343. 450. 638. 1354.
exsilium 396. 1336. 1341; in — mittere 396; in — abducere 1335. 1340; in — duci 1141. 1335.
exsistentia 4. 6. 7; — primordialis 464.
exsisto 3. 303. 452. 638. 639. 862; - ens 6.
exsolvo 946. 1364. 1365; — me 645.
exspectatio 121. 407. 1015. 1427; - em morari 1285.
exspecto 120. 407. 1015. 1284. 1285; - ta res 1285; - tans 1285.
exspes 439.
exspiro 224. 706. 707; - or 1339 (?).
exspuitio 573.
exspuo 573. 898; - ens 573.
exstinctio 1089. 1250.
exstinctor 1089.
exstinguo 178. 390. 1088. 1089. 1221. 1250. 1271; - or 79. 178. 391. 869. 1250; - ens 1251; - ctus 1089. 1250; sese invicem - ere 1434.
exstirpatio 242.
exstirpator 242.
exstirpo 147. 148. 178. 242. 469. 1271.
exsto 5. 303; - at 481.
exstructio 111.
exstruo 110. 680. 1013; — mensam 197; - tus 111.
exsul 1336. 1341. 1342.
exsulo 1340.
exsultatio 82. 1354.
exsulto 82. 1354; — insolentia 449; — laetitia 1354; - ans 1354.
exsurdo 1270.
exsurgo 637.
exsuscito 644.
extemplo 389.
extendo 287. 329. 399. 402. 672. 673. 1238. 1372; — manum 902; — me 402. 409; - sus 287. 403. 409; opus malleo - sum 1051.
extensio 221. 224. 403. 571.
extenuatio 575.
extenuo 663. 682.
exter; - rior 423. 810. 1295; - imus 810; - remus 1295; - rema pars 792. 1430; - remum 576. 851. 858. 1295. 1389. 1432.
exterminatio 396.
extermino 396. 699; - tus 396; - ans 805.
externus 810.
extero 327.
exterreo 1154.
extollo 55. 636. 638. 986; - ens 639.
extorqueo 1014.
extorreo 277.
extra 773. 809. 810.
extractio 329.
extraho 147. 328. 945; - ctus 148.
extraneus 667. 810.
extremitas 792. 851. 1068. 1294. 1295.
extremus vid. exter.
extrinsecus 809. 810. 1295.
extrudo 396. 565.
extuberatio 105.
extubero 105.
exturbo 396.
exuberantia 1039.
exubero 145; - ans 149.
exulceror 824; - tus 1427.
exundatio 1039.
exundo; - ans 1039.
exuo 324. 349. 414. 652. 822. 945. 961.
exuro 277.
exuviae 324.

---

faba 988. 1339; - ae species 76. 513.
faber 631. 1274; — fornacarius 764; - ri opus 631.
fabrica 631. 1274.
fabricatio 631. 1274.
fabricator 1165. 1167. 1274.
fabrico; - tus 1163; - or 342. 631. 871. 1159. 1274. 1383.
fabula 691. 1060; - ae fatuae 17.
fabulor 655. 1060.
facesso 342.
facies 299. 300. 702. 1208. 1209. 1210. 1390; - m convertere in 702; - m conversam habens 1211; in - e 462.
facile 411.
facilis 411. 1308; - m esse 410; - m facere 410.
facinus 1163. 1165; — stupendum 1086; — robore factum 609.
facio 262. 282. 652. (881. 1081.) 1159. 1160. 1161. 1162. 1428; ita faciam 716; factus 1163; - um 691. 1163. 1165; de facto 1164.
facticius 195; - m vinum 212.
factio; in — es discedere 710. 1344; - bus perturbare 1065.
factor 1165.
factura 1164.
facultas 233. (305?) 495. 524. 609. 653. 675. 1221; — percipiendi et sentiendi 116; - em dare 233. 495. 523. 812; - em facere 233; - em habere 495. 523; - e praeditus 233.
facundia 896.
facundus 896.
faex 1216.
Falcidia lex 1343.
fallacia 213. 613. 1143. 1186.
fallax 94. 331. 409. 866. 1143. 1144; - em esse 1143.
fallo 1074; — fidem 93. 952; — tempus 29; - or 329. 1199; - or pede 1114; - or blandimentis 1074.
falsarius 213.
falsitas 1241.
falso, are 213.
falsus 94; - um 213; - m reperiri 94; - i arguere 824. 825; speciem - am prae se ferre 213.
falx 1027.
fama 338. 341. 451. 691. 1059. 1064; nominis - m adipisci 338; - â clarus 338.
famelicus 293.
fames 293; - e premere, affligi, enectus 293.
familia 536. 654. 695. 889. 1043. 1044. 1384, e — abire 1318; ejusdem - ae esse 844.
familiaris 21. 36. 732. 965. 997. 998; - m esse 36; res — 536; - es 360. 627.
familiaritas; - te junctum esse 965.
famosus 338.
famula 414. 887.
famulatus 1327.
famulor 47. 1326.
famulus 48. 314. 414. 449. 887. 1100. 1164. 1327; — domesticus 654; — ad mensam consistens 1193.
fanum 836.
far 260. 782.
farina 90; — hordeacea 1217; flos - ae triticeae 373. 458.
farinacea massa 90.
fartura 1320.
fas 291. 1312; — est 524.
fascia 66. 195. 359. 560. (600). 880; - ae mortui 1178.
fasciculus 219. 748. 749. 977; — ficuum 1019; — chartarum 1220.
fascinatio 598.
fascino 16. 284. 747.
fascicola 560.
fascis 748. 1298.
fastidio 471. 776. 986. 1182. 1200. 1215. 1315.
fastidium 471. 776; — habere 1215; - o afficere 471; - o captus 1316.
fastigium 59. 295. 851.
fastosus 986; - e agere 986.
fastus 59. 986. 988. 1052. 1061; - m facere 449.
fateor 689. 735. 736. 1076.
fatidicus 168. 169. 732. 1375.
fatigatio 342. 1122.
fatigo 342. 1122; - ans 342; - tus 342.
fatiloquus 1234.
fatisco 31.
fatuitas 38. 77.
fatuus 38. 77; - m esse, facere 37; fabulae - ae 17.
faunus 1314.
faustus 253; - m facere 252; - a precari 504. 1111; precatio - a 506. 1111. 1263; bona Dei — a 506.
faux, - ces 68. 645. 1013. 1156; — aperire 513; — comprimere 604; — montanae 1351.
faveo 514. 938. 1079. 1209; — temere 1079.
favilla 85; fervor - ae 277.
favor 236. 937. 1317; - e afficere 938; - m consequi 938; - em captare 1079.
favus 207. 1052. 1153; - orum mel liquidum 1276.
fax 604. 1318. 1392.
febricito 1391.
febris 655. 683. 1391; - i corripi 1391.
fecunde 333.
fecundo 333. 1045. 1214.
fecundus 333. 1214; - a 888; - m esse 333; - m fieri, facere 1355.
fel 78.
felis 1086; — Aethiopica 778.
felicitas 322. 1082.
felix 505. 549; - em esse, fieri, facere 548; - em successum habere 237.
femen 648.
femina 520. 771; - ae 771. 772.
feminalia 431. 914. 1092.
femineus 772.
femoralia 375. 431.
femur 98. 648.
feneratio 315.
fenerator 286. 315. 529.
fenestra 119. 247. 382.
feniculum 325.
fenum 260.
fenus 315; - ri collocare 286; - ri dare 315; - us capere 315.
fera 743; - as capere 676.
feralis arca 560.
ferax 1356.
ferculum 249. 508. 509. 1281.
fere 222. 782. 830.
feretrum 964. 1178.
feria prima 370. 723; — secunda 373; — tertia 232; — quarta 288; — quinta 583; — sexta 964; — septima 363. 370; - ae 370. 1330.
feriatus dies 1330.
ferio 16. 17. 160. 277. 679. 1050. 1051. 1095. 1133. 1203; — cornu 939; — pede 318; — jaculando 302. 684.
ferior 370. 970. 1328. 1329; - ri facere 1329.
ferme 98. 222. 782.
fermentatio 498.
fermento 498; - tus 498.
fermentum 498.
fero 547. 635. 812. 907. 1297; — sursum 968; — patienter 1015; — mecum 226. 907; — fructum 881. 1159; - or cum impetu 510; - or libere in aëre 1256.
ferociter contemnere 234.
ferox 1020; — contemtor 234.
ferramentum 488. 624.
ferrarius faber 631.
ferreus 623; - m instrumentum 983.
ferrugo 1038.
ferrum 129. 623. 871. 1226; — aduncum 586.
ferruminatio 1227.
fertilis 333. 1214; - m esse, facere 333.
fertum 145. 1356; — offerre 1355.
ferus 761. 1020. 1202. 1342; - m reddere 744.
fervefacio 28. 706. 1339; - fio 352. 706; vas - ciendo idoneum 1340.
ferveo 279. 926; - ens 927; (venti - is aestus 85).
fervidus 202. 927. 1339.
fervor 21. 28. 85. 277. 279. 927. 1339.
fessus 342. 1122; - m esse 342. 1121.
festinanter 1207. 1386.
festinatio 884. 1207. 1208. 1386; — nimia 1036; - em adhibere 1385.
festino 1207. 1385; — trepide, tumultarie 884; - ans 1386; - tus 1207. 1386; ad - ndum incitare 1207; - ndo deprehendere 1385.
festus 528; — dies 370. 529. 1010; - m tempus 389. 1197; - m 529; - m in memoriam celebratum 1059; - a laeta 310; - a mobilia 1001; - a minora 230; - um celebrare, diem - m agere 528.
feta 1332.
feto 1332.
fetus 392. 802. 803. 883. 947. 1333. 1356; - m enixa 588; - m fundere 886.
fibra 100. 1315; in - s discerpere 1428.
fibula 374. 419. 624. 936. 1066; — crinalis 853.
ficetum 487.
fictilis 32. 1279; - e 32. 40. 1279.
fictio 1142.
fictor 1385.
- ficus 1165.
ficus 487; — Aegyptiaca 397; - uum massa 765.
fidejubeo 104.
fidejussio 104. 105.
fidejussor 104. 105.
fidelis 14. 738. 739.
fidelitas 14.
fides 14. 181. 735. 738; - m facere 737; - m habere 104. 735. 736. - m fallere 93. 824. 952; - m interponere 104; - m dare 735;

-e dignus 737. 739. 1313; -e non dignum censere 825; ad -m convertere 736, converti 737, conversus 738; a -e avertere 824; in -m recipere 139; -ei commissum habere 737; cujus -ei committitur 139; -ei commissum 138; quod -ei contrarium est 825.
fides, ium 745. 992; -ium cantus 369; -es pulsare 992.
fidicen 369. 992.
fido 573. 736. 920; -ns 1232; -ntem se praebere 561; -nti esse animo 1231.
fiducia 738. 920. 1232; -m ponere 573. 736. 737. 920; -m repositam habere 335.
fidus 14. 290. 737. 738. 1313; -m se praebere 736; -m haberi 737.
figlinus; -m vas 1140. 1265. 1279; -m opus 40; -a laterum 1251.
figmentum 32. 1163.
figo 564; — feriendo 564; — clavos 446; — tentorium 614; -or 565; -xus 565. 614. 1291.
figulatio 495.
figulus 31. 32. 40. 1279.
figura 51. 173. 259. 733. 1164; -m induere 172; -ae superstitiosae 1385.
figuro 172. 258. 259; -tus 173.
filia 887.
filius 759. 886. 1099. 1100; -ii dignitas 888.
filum 915. 1363; -a deducere 1363; -um in acum inserere 382; -rum confectio 1363; -rum opus 1363.
fimbria 600. 1062. 1068. 1294; — comata 1068.
fimus 866. 1048. 1123.
findo 269. 270. 647. 1386; — ova 646; — ligna 133; -sus 133. 269. 270. 711; ligna -sa 133.
fingo 31. 1383; — plaudendo 1249; res -cta 1385.
finio 326. 602. 932. 1387. 1388; -or 1147.
finis 326. 336. 575. 576. 582. 851. 905. 947. 976. 1010. 1102. 1109. 1110. 1294. 1295. 1363. 1389. 1432; -m capere 543. 1387. 1388; -m facere 544. 575. 616. 1329. 1387; ad -m perducere 326. 575. 1387. 1388, perduci 933, perductum esse 149. 574. 603, perductus 1388; ad -m pervenire 325. 546. 1147; ad -m usque 1035; quem in -m 188; -es 492. 1123.
finitimus; -a regio 1126. 1184; -m esse 1124; -i 1126.
finitio 905.
fio 862. 1162. 1384; non fieri posse 377; fiat 738. 862; fieri posse 813. 864; -ctum est 575; -ens 865; facere ut fiat 1432.
firmamentum 957. 1250. 1292.
firmator 1292.
firme 1289. 1290. 1291; — comprehendere 1331.
firmitas 1292.
firmitudo 1292.
firmo 1219. 1289. 1290; — navem ancoris 318; -or 1288; -or viribus 1004. 1288; -tus 1291.
firmus 238. 374. 609. 1232. 1291. 1292. 1431; -m esse 561. 1288; -m esse animo 1232; -m se praestare 607; -m reddere 1232. 1289.
fiscina 146. 263. 477. 753.
fiscus 419. 752.
fissio 269.
fissura 269. 645. 648. 1236.
fistula 369. 992; — canere 1390.
flabellum 306. 713; -o ventilare 306.
flacceo 1269.
flaccesco 225. 1269.
flaccidus 226. 1270; -m esse 46; -m reddere 225. 1270.
flagellatio 422. 1234.
flagello 421. 1233. 1234; -tus 421. 1234; locus ubi -tur 422.
flagellum 389. 422. 429. 1234.
flagitium 394. 627.
flagro 683; — ardenti studio 445.
flagrum 422; -o caedere 421.
flamma 28. 38. 650. 683; -m efferre 28; -m edere 650.
flammeus 650.
flammo 650.
flatus 713.
flaveo 71.
flavus 71. (405). 753. 1068. 1319.
flebilis; — clamor 998.
flecto 215. 1150; — jus 1144; — deorsum 1117.
fleo 522; -ns 522.
fletus 522; -m simulare 1430.
flexibilis; -em facere 471.
flexura cubitorum 1431.
flexus 994.
flo 706. 712; -atus 712; -ndo emittere, movere, excitare, dispergere 712.
floreo 1317. 1318. 1355; — laete 333; -ens 1318.
floresco 1355.
floreus 1318.
floridus 1318.
floritio 1356.
flos 1318. 1355. 1356; — vitis 456; — lactis 15. 981; — farinae 373. 458; tempus -rum 228; -bus ornatus 1318; -res producere 1317; -res emittere 1355; -res exprimere pictura 1318.
fluctuatio 13. 1185; — bilancis 63.
fluctuo 12. 884. 1433; -or 12. 412; -or animo 1185.
fluctus (758). 892. 940. 984; — obruentes 400; -bus obruere 984; -uum aestum excitare 940.
flumen 568. 892. 1344.
fluo 892. 1283; -ns 892; -ere desinere 705; -xus 19. 582.
fluvius 568. (759). 892. 1344.
fluxio 892.
fluxus 892; -u seminis pollui 254.
focus 107. 684. 1227.
fodico 840.
fodio 840. 841. 1133. 1339; -sus 841.
foeditas 81. 1310.
foedus 81. 788; -m esse 80; -m censere 81.
foedus, eris 132. 156. 244. 442. 874; — ferire 873; — sancire juramento 155; — amicitiae jungere 766. 874. 1359.
foeteo 1309; -ns 1309.
foetidus 1309. 1383.
foetor 518. 641. 1310.
folium 472; -a emittere 472; -is nudari 696.
folliculus 431; — florum 411; -is extrahere 605.
follis 521. 663.
fomes 256.
fons 647. 947. 1007. 1347; -tem aperire 1346.
foramen 352. 588. 1168.
foras 809. 810. 1318; — exire 385. 949. 1318; — emittere 396; — stare 452; locus ad quem exitur foras 422.
forceps 586. 1208.
forfex 430.
foris 422. 809. 810; quidquid foris est 422; qui — est 423.
foris 606. 1022.
forma 33. 102. 173. 251. 299. 300. 1209.
formatio 495. 1142.
formator 31. 259; — morum 1152.
formica 383. 409. (1319).
formicatio; -ne laborare 587.
formico 112.
formidabilis 1154. 1353; -m esse 1353. 1154.
formido, are 1208; -are facere 1154.
formido, inis 161. 1154. 1155. 1208. 1352. 1353.
formo 31. 172. 258. 259. 1383; — plaudendo 1249; -tus 173. 259. 1163; literae -tae 524.
formositas 251.
formosus 252; -m esse 251.
fornacarius 764.
fornax 107. 361. 631. 684. 763. 861. 950; — lateraria 1251.
fornicatio 1042.
fornicator 1042.
fornicatrix 1043.
fornico 418.
fornicor 1041.
fornix 418. (982? 1135?); — coeli 1250; — ce instruere 418.
fors 1130.
forsan 725. 1075.
forsitan 1075.
fortasse 1075. 1077.
forte 2. 780. 932. 1075. 1077; si — 725; ne — 773. 1075. 1077; — adesse, nancisci 1129; — occurrere 1130.
fortis 561. 608. 609. 791. 1004. 1232. 1291; -m esse 561. 607. 1004. 1232. 1288. 1289; -m reddere 1232; -m se praestare 607. 608. 1004; -i esse animo 1288.
fortiter 1292.
fortitudo 561. 608. 1004. 1232. 1292; -nis signum 955.
fortuitus 303. 938; res -a 932. 1130; -to fieri 1129; -o 523. 1129. 1130.
fortuna; -ae 506. 675. 1082.
fortunatus 505. 549. 1317; -m esse 1080.
fortuno 504. 505.
forum 266. 649. 857. 912. 1000. 1318.
fossa 246. 269. 634. 841. 893.
fossio 841.
fossor 841.
fovea 503. 599. 1003. 1168.
foveo 99. 137. 202; -tus 1428.
fraces 1284 (?).
fracesco 178.
fractio 359. 470. 1367.
fractor 359.
fractura 359. 470.
fragilis 178. 1293; -m esse 1293.
fragilitas 582.
fragmen 1367.
fragmentum 185. 359. 1049; — panis 1357; — ligni scissi 346.
fragor tonitrus 1335.
frango 358. 469. 1366; — crura et brachia 1284 (?); — mola 89; instrumentum quo ossa -tur 359; -ctus 358. 1367.
frater 539. 627. 765. 766. 821; -m esse 766; -rum necessitudo 766; -rum foedus 766.
fraternitas 766.
fraternus 766; -o vinculo junctos esse 765; amorem -um colere 766; -na necessitudine jungere 766.
fratria 676.
fratricida 441.
fratruelis 886.
fraudatio 474. 1014.
fraudator 213.
fraudo 1013. 1143.
fraudulenter 1143; — agere 1143.
fraudulentia 1143.
fraudulentus 101. 214. 1143. 1144; -m esse 1143.
fraus 94. 100. 101. 213. 474. 613. 871. 1143. 1200; -m moliri 1143; -m concipere 1258; -e 195. 1143; -e uti 474; -e subtrahere 1013; -e circumvenire 1143; -e raptus 1014; in -e versatus 1143; ad -m abuti 213.
fraxinus 492.
fremitus 309. 424. 1092.
fremo 125. 646. 655. 1091. 1157.
frendo dentibus 99.
frendor 99.
freno 61.
frenum 61. 748.
frequens 1320.
frequentator 527.
frequenter 915. 1320.
frequento 525. 893. 948. 1326.
fretus 920; -m esse 736. 920.
frico 95. 112. 306; -ndo confectus 95.
frigedo 424.
frigefacio 423.
frigefacto 508.
frigeo 1329.
frigesco 423.
frigidulus; -a aura 1130.
frigidus 424; -m esse 423.
frigo 413. 414. 1247; -xus 414. 573; in sartagine -xus 1248.
frigus 424. 1130; -re afficere 424; -re necatus 424; -ra 378.
frivolus 234.
frixorium 1247.
frondosus 472.
frons, dis 246. 472; -des palmae 1279.
frons, tis 295. 462. 1389. 1390; -tem caperare 474.
frontale 1333.
frontatus 1390.
fructifer 1355. 1356.
fructificatio 1356.
fructifico 1356.
fructuosus 515; -m esse 1078.
fructus 418. 764. 1163. 1166. 1167. 1355. 1356; — medicinalis 1377; — auctumnalis 418; — immaturus 456; — aceto conditus 182; — in agris relicti 423; — decerpti 420; — oblati 1356; -m ferre 1355; — offerre 1355; -um oblatio 1356; -bus ornare 1355.
frumentum 260. 782; — maturescens 257.
fruor 490; — cum gaudio 1349; -ndum dare 1242.
frustra 523. 854; — esse 543.
frustratio 1186.
frustulum 1148. 1367.
frustum 359. 1148. 1150. 1367; — panis 428. 1367; — carnis 755.
frutex 1025. 1026.
frux; -gi 515; -ges 418. 782. 1356; -ges demessae 741; -bus

abundare 333; -bus abundans 333; -gum reliquias colligere 423.
fuco 263. 823; -ata verba 1044.
fucus 1) 1044. 2) 409.
fuga 1198. 1199; in -m conjicere 660. 931. 1198; — elapsus 714.
fugax 343. 582.
fugio 660. 713. 1145. 1198; -ens 1198; -ndo secum auferre 1198; facere ut — 581. 1198; me -it 281.
fugitivus 621. 714. 1198. 1250; -m fieri 620.
fugo 440. 660. 714. 1198.
fulcimen 335.
fulcimentum 387.
fulcio 335. 387; — columna 957.
fulcrum 335. 387. 1116; — brachiorum 971.
fulgeo 146. 502. 508. 921. 1279; -ens 604. 921. 1279.
fulgetrum 696.
fulgidus 1311.
fulgor 146. 500. 503. 696. 921. 1279. 1311.
fulgur 502. 696.
fulguro 502.
fuligo 75. 79. 1223. 1257.
fullo 22. 625. 1182.
fulmen 502; -ina emittere 502; -en cum tonitru 1335.
fulmino 502.
fultor 387.
fulvus 71. 1319.
fumigo 1245.
fumo 1245.
fumus 562. 1245; -m facere 1245.
functio 262. 507; — muneris 448; vices -nis 507.
funda 414. 475. 770. 936. 937. 948; -ae pars quaedam 220; -a projicere, petere 948.
fundamen 238. 935.
fundamentum 238. 242. 455. 654. 957; — jacere 238. 239. 614. 684.
fundatio 238.
fundator 238.
fundito 948.
funditor 948; -is pera 220.
funditus 217; — delere 242.
fundo, are 238. 239; -or 1237; -tus 238. 239.
fundo, ere 361. 388. 868; -or 359; -sus 361. 389. 874; opus -um 361.
fundus 217. 770. 949. 1000. 1023. 1427.
funebris 1178.
funiculus 100. 572. 598. 748. 915. 1348. 1363.
funis 100. 572. 598. 748. 1107. 1327; -es navis 317.
funus 436. 1178; — curare 1177; -rum curator 1178; apparatus ad — curandum 1178; -is arbitria 265. 1178.
fur 345.
furator 1144.
furca 1116.
furfur 261.
furiosus 761; -m reddere 760.
furnus 584. 601. 763.
furo 7. 744. 760. 920; -ens 1177.
furor, ris 78. 209. 761; -re rapi 7. 760; in -rem agere 760.
furor, ari 344.
furtim 344. 1271.
furtive 344.
furtivus 344.
furtum 344; -o auferre 344.
fuscina 586. 1208.
fuscitas 1091.
fuscus 457. 1090. 1259. 1260; -a cutis olivarum 1284.
fusilis 361.
fusio 361.
fusor 361. 631; -rum officina 361.
fustis 516. 913. 1025. 1433; -e caedere 421.
futilis 81. 190. 788. 1293.
futilitas 789.
futurus 226; -m esse 4; tempus -m 1109. 1110.

galbanum 446. 819.
galea 429. 876. 1195.
gallina 1124; — agrestis 312 (?).
gallus 1124.
ganeo 1034.
garrio 1060.
garritus 691.
garrulus 534. 657. 1045.
gaudeo 82. 1349. 1350; -ens 1350.
gaudium 82. 1350; — percipere 1349; cum -o frui 1349; -o afficere, affici 1349; — ob aliorum calamitatem 324.
gaza 1178. 1190.
gehenna 1137.
gelasco 317.
gelicidium 331.
gelidus 424.
gelu 331. 424. 508; — torpens 424.
gemellus 189; -is fetibus praeditam esse 189.
geminatio 189.
gemino 189.
geminus 189; -m esse 189; -os parere 189; -orum astrum 1061. 1185.
gemitus 632. 665. 1186.
gemma 494. 758. 990. 1059. 1356; -as agere 34. 246; -as emittere 1355.
gemmeus 494.
gemo 632. 646. 665. 1186.
gena 45.
gener 77. 310.
generatio 864. 887. 888. 1384.
genero 885. 886. 1384.
genesis 888.
genethliacus 92. 93.
genethliologia 92.
genitalis; -e 755; -ia 627. 708; semen -e 888.
genitor 754. 888.
genitrix 888.
genitura 888.
genius 709.
gens 121. 122. 493. 536. 695. 888. 889. 1043. 1045; -tes 493.
gentilis 740; -es 740.
genu 505; -a flectere 505; in -ua procumbere 504. 505; in -ua provolutus 399; -um flexura 1431.
genuinus 468.
genus 122. 242. 695. 889. 1043. 1045. 1299. 1300. 1384; — humanum 359. 803.
geometres 224.
germanus 1388.
germen 246. 1355.
germinatio 246.
germino 34. 35. (126). 246. 511. 512. (1019).
gero 1297; — me 386; — bellum 1160; -ens 1298; res gesta 1064. 1164. 1165; res -nda 49; rebus -ndis praeficere 218.
gestatio 1298.
gestator 120. 1298.
gestatoria sella 1298.
gestio 82; -tis animi effrenatio 1355.
gesto 119. 378. 635. 1297; — in manibus 137; -tus 120. 1298.
gibbosus 368.
gibbus 368.
giganteus 286. 312.
gigas 286. 311. 312 (706. 719.). 1248.
gigno 885. 886; -or 862. 886. 1162. 1384.
glaber 36. 866; -rum esse 36; -rum facere 36.
glacies 331. 508.
gladius 394. 623. 871. 1226; -o accinctus 395.
glans membri 851.
glarea 120. 606.
glareosus 120. 606.
globulus 405.
globus 405. 848. 1101.
glomero; -or 54.
glomus 848.
gloria 198. 241. 339. 357. 786. 846. 1004; — vana 929. 930; -â dignus 198; -ae cupiditas 358; -ae donum 787; ad -m evehere 846.
gloriatio 198. 987. 1052; -nis vanae studiosus 1052.
glorifico 357. 846; -ans 357.
glorior 198. 449. 1052. 1061.
gloriosus 198. 357. 657. 846. 1052; -m esse 845.
glossema 346.
glubo 34. 1038.
gluma 82.
gluten 1227.
gnarus 143. 732. 1229; -m esse 730. 1228.
gomor 1148.
gomorrhaeus 1148.
gossypium 256. 1241. 1248.
grabatus 964.
gracilis 283. 471; -em facere 471.
gracillo 646.
gradior 385.
gradus 266. 386. 969; — honoris 222; — descensionis 903; -us facere 266.
gramen 260.
graminosus 260; — locus 1336.
granarium 1343.
grandaevitas 745.
grandaevus 745; -a 756.
grandino 508. 1053.
grandis 1004.
grando 331. 507. 759.
granum 108. 622.
graphiarium 411.
graphis 259.
graphium 1264.
grassator; -em esse 266.
grate 801.
gratia 158. 236. 786. 801. 937. 963. 974. 1068. (1209). 1317; -am supplicare 1179; -m exhibere 1316. 1317; -m captare 1079; in pacem ac -m reducere 322; delicti -m facere 347; sibi -m petere 514; -m accipere 974; -m capere, consequi 786; -m inire 938; -m componere, restituere 963; -m referre 974. 1067; -m referens 1068; in -m redire, recipere 963; -â afficere 938; -a affici 1067; -a affectus 1068; -a plenus 938; -ae restitutio 963; -ae donum 1317; potestas beneficii loco et -ae oblata 787; in -m 776; -ae humiles 1180; -rum actio 786. 787. 1180; -as agere 786. 1179; ad -as agendas permovere 1179; chorus -as agentium 1180; -rum actione celebratus 786.
gratia (postp.) 776.
gratificatio 515.
gratificator 515.
gratificor 514. 1079. 1316.
gratiosus 610. 938.
gratis 265. 523. 854. 1317.
gratulor 786.
gratus 117. 118. 235. 236. 252. 401. 589. 786. 800. 801. 922. 1068. 1350; -m esse 117. 235. 800; -m accipi 435; -m habere 235. 401. 922; -m habens 236; -m censere 800; -m facere alqd 252. 938; -o animo celebrare 1179.
graviditas 1333.
gravido 1332.
gravidus; -a 1332. 1333; -am esse 1332.
gravis 788. 850. 987. 1020. 1204. 1292; -m esse 607. 849. 1020. 1289; -m facere 850; -e censere 850; -e alqd imponere 850. -iorem esse 1289.
gravitas 850. 851. 1021. 1155. 1204.
graviter 849. 850; — ferre 1020; incumbere 849.
gravo 849. 850; -or 1020; -tum esse 849.
gremium 137.
gressus 114. 266. 740.
grex 25. 311; -m ducere 670; -gis mas 499; sensu eccles. 122.
grunnio 646.
grus 838.
gryllus 669.
gryps 1158.
gubernaculum 619; — regere 861.
gubernatio 164. 619.
gubernator 218. 406. 619.
guberno 311. 619. 861.
gula 1156.
gummi 319. (344); — juniperium 374; — laccae 1426.
gurges 238.
gustatus 1243.
gusto 1241; -ndum dare 1242.
gustus 1242; -u explorare 1241; -u jucundus 1242.
gutta 108. 697; -ae 713. 1322.
guttatim 697; — effundere 706; — decidere 1214.
guttur 68. 1156.
guttus (307?). 869; — aquarius 843.
gynaeceum 771.
gypso 1167; -tus 1167.
gypsum 1167; -o obducere 1167; in -um versus 1167.
gyrus 848. 1060.

habena 61.
habeo 302. 303. 481. 652. 863. 1221. 1297; — me 5; nihil — 717; multum — 532; — alqm pro alqo 282. 297; -or (de festis) 1162; -ens 1298.
habitaculum 615.
habitatio 614. 653. 654. 1023; — circumsepta 1023; sedes -nis 615.
habitator 654.
habito 613. 614. 651. 1256; -tus 653; -ans 614. 653.
habitus 283. 752.
haereo 1248; -ens 769.
haeresis 695. 711. 741. 825. 954.
haereticus 605. 712. 826. 954; -ci 89. 741.
haesitatio 1185. 1343.
haesito 10. 710; — animo 884. 1185; -ans lingua 1310.

halitus 707. 708. 709.
hallelujah 3.
hallucinatio 17. 1055.
hamus 267. 374. 470. 1138. 1319; -is capere 266.
hariolatio 397. 433. 1234.
hariolor 169. 397. 432. 1234. 1244. 1245.
hariolus 168. 169. 397. 433. 732. 990. 1234. 1244. 1375; -rum somnia 550.
harmonia 598. 1062. 1236; -m efficere 935.
harmonice sonans 992; — concinnare 935.
harpa 369.
harpago 586.
hasta 275. 870; — brevis 1044.
hastatus 275.
hastile 1025.
haud 715.
haurio 125. 459. 460. 1034; — vola 866; -or aquâ 400; locus unde -tur 460; -stus 240. 460; -um 460.
haustor 460.
haustrum 125. 460. 663.
haustus 460.
hebdomas 334. 363. 370; ad -dem pertinens 363.
hebes 1117; -tem esse 849. 879.
hebesco 849; -unt dentes 1328.
hebeto 50. 850. 879; — dentes 1328; -or 50; -ntur oculi 1250; -tus (oculus) 1250.
hebetudo 880. 1117.
Hebraeus 984.
Hebraicus 985; -ce 984.
hegumenos 419. 753.
Hellen 740.
heluatio 237. 1034.
heluo 1034.
hem 716.
heptas 363.
hera 1192.
herba 260. 512; — sterilis 1146; inutilis, mala 499. 739. 841. 1146; — agrestis 555; — pratensis 555; — medicinalis 1377; — inutili depravatus 841.
herbeo 259.
herbesco 259.
herbidus 260.
herbosus 260.
hereditas 897. 898; -tem assignare 896; -tem dare, relinquere 897; -tem partiri, accipere, distribuere 897; -te consequi 896. 897.
heredium 897.
heres 897. 898; -dem esse 896; -dem instituere 897.
heri 555.
hermaphroditus 1374.
heroicus 286.
heros 609.
herus 151. 449. 528. 529. 1191.
hesperus 538. 865. 964.
heu 714. 716. 928. 1069.
heus 714. 791.
hexaëmeron 785.
hiatus 269. 648. 679. 1314.
hibernaculum 835.
hiberno 834.
hibernus 835; domicilium -um 835; castra -na 835.
hic, haec, hoc 919. 1028. 1029. 1054; — ille 1028. 1054. 1057; hoc est 483; hoc tempore 1072.
hic (adv.) 1062; hic — illic 65. 1062.
hicce 1054.
hiemalis 835.
hiemo 834.
hiems 834. (1053); -mem efficere, transigere 834.
hilaris 500. 610. 700. 1350; -em reddere 499; -em esse 883. 1349. 1350.
hilaritas 883. 1350.
hilum 813.
hinc 1062; — illinc 65. 1062.
hinnio 646.
hinnitus 646.
hio 513; -are facere os 35; -ns 513; -ndo captare 513; -nte ore excipere 416.
hippodromus 309.
hippopotamus 485. 517.
hircus 89. 499. 1101. 1216.
hirsutus 1315.
hirtus pannus 247.
hisco 513; -ens 513.
historia 556. 658. 1064; -rum auctor 1065.
historiographus 1268.
histrio 234. 571. 918.
hodie 925. 1075.
hoedus 95. 1216.
holocaustum 1285. 1286; — offerre 1286.
homicida 441.
homicidium 440; — committere 439.
homilia 1094.
homo 359. 360. 519. (707. 709). 803; -nes 122. 217. 359. 493. 952; -inem fieri 360; -mo factus 360.
honestas 611.
honeste facere 290.
honestus 253. 610. 846; -stum 253.
honor 846. 1004. 1082; -ris gradus 222; -rem reddere 785. 786. -em habere alicui 1079; in -e habere 1081; in -e esse 786; -e prosequi, affici 846.
honorarium 70. 141. 973; — auguris 433.
honoro 845. 846; -tus 846. 847.
hora 389. 1196.
horarium 1197.
hordeum 398.
horologium 1083 (?).
horreo 258.
horreum 263. 1067. 1343.
horribilis 1120.
horridus 331; -m esse 331.
horror 258. 1154; -e perfundi 258; -em incutere 258.
horsum prorsum vertere 413.
hortatio 210.
hortatus 210.
hortator 210. 1153.
hortor 210. 1151; — teste invocato 337.
hortulanus 980. 1176.
hortus 418. 1024. 1176.
hosianna 8.
hospes 614. 693. 694. 1342; — peregrinus 1195; -tem esse 695; -tem advenire 693; -tes excipere 435. 694.
hospitalis 614. 1359; -em esse 435. 693.
hospitalitas 694. 1358. 1359.
hospitium 535. 614. 694; — publicum 1374; -o excipere 614. 694. 1144; -o excipi 695.
hospitor 693.
hostia 1049. 1226.
hostilis 1327. 1328; -les spiritus induere 1327.
hostis 441. 1327.
huc 65. 1062; huc — illuc 1062.
hucusque 630. 1055. 1073.
hujusmodi 171.
humanitas 360. 361. 1074. 1075.
humanus 360. 800. 803; genus -m 359. 803; natura — a 269. 360. 361; naturam -am assumere 360; assumtio naturae -ae 361.
humatio 436. 1135.
humecto 30. 271. 1214; -ans 1214; -tus 1214.
humeo 1214.
humerale 1024.
humerus 569; -is portare, imponere 378; in -os suscipere 378.
humiditas 319.
humidus 30. 271. 319. 1214; -m esse 271. 319.
humilio 72. 476. 553; — me 553; -ans 555; -ans se 1179.
humilis 553. 591. 1074; -m fieri 553; -m reddere 553. 590. 664. -orem esse 553; -i animo celebrare, confiteri 1179; gratiae -es 1180; gratias -es agere 1179; locus humilis 410.
humilitas 554. 591.
humiliter rogare 1179; — sentire de 664; -llime adorare 398. 1179.
humo 436.
humor 319. 564; -em recipere 30; -e conspergi 271; -e fecundare 1214.
humus 167. 217. 808; -i trahere 328.
hyacinthina purpura 1095.
hyacinthus 1073.
hyades 1103.
hyaena 1056. 1305.
hydria 241. 361. 421. 460; — major 1177.
hydromeli 212. 1308.
hydropicus 438.
hydrops 392 (?); -e laborare 438.
hymnus 357. 358. 506. 928; — sacer 1040; -os celebrare 356. 504. 656; -os matutinos canere 239.
hypocrisis 711. 1080.
hypocrisia; ad -m inducere 710.
hypocrita 710. 711. 1083; -am agere 710. 1080.
hypostasis 443. 494. 784.
hyrax 1142.
hyssopus 8. 791.

ianthinum corium 1310.
iaspis 796.
ibex 883.
ibi 13.
ibis 759.
ico 277. 684. 939. 1133; -tus 684.
icon 796.
icterus 405. 1007.
ictus 277. 318. 684. 939. 1051. 1133. 1203; — temporis 206. 475; — pedis 319; -u vulnerari 684; uno -u 206.
idem 142. 722. 830. 869. 918. 919. 967; — facere, pati 966.
identidem 207.
ideo 537. 776. 1055.
idololatra 153. 1244.
idololatria 1243. 1244. 1358; -m exercere 1243.
idolothytum 1048.
idolum 84. 152. 173. 915. 1243; — sculptum 1142; -rum cultor 1244; -a colere 1243.
idoneus 515. 783; non — 378; -m esse 514. 783. 1078; magis -m esse 611; -m facere 1079; tempus -m 1197.
idus 1136.
igitur 751. 777. 779. 811. 880. 1073.
ignavia 1034.
ignavus 1034. 1329.
ignesco 279.
igneus 749.
ignio 279; -tus 28, 279.
ignis 118. 500. 749; -m ferre, facere 388; -m subjicere 768; -e candere, probare 279.
ignitabulum 384. 388.
ignobilis 553.
ignominia 591. 627. 1056. 1303; -m injungere 1302; -a afficere 78. 87. 301. 591. 649. 1302; -a affici 79. 590. 626. 1303; -ae dare 626; -ae illatio 592.
ignominiose tractans 1303.
ignominiosus 79. 1056. 1303.
ignoranter 730.
ignorantia 732. 761.
ignoro 729. 1008. 1199; -re facere 581.
ignosco 229. 280. 346. 633; -ens 347; -ce 372; cui -ci potest 1431.
ignotus 730. 854; -m esse 281.
ilex 1252.
illabor 1114.
illacrimor 658.
illaqueo 266. 267. 982; -or 1338.
illatio 527; — injuriae 1213; — ignominiae 592.
ille 870. 919. 1056. 1057; hic — ille 1028. 1054. 1057; ab -a parte 823.
illecebra 409. 613.
illegitimus 132.
illic 13. 823; hic — illic 65. 1062.
illicitus 83. 87; -um censere, dicere 82. 83; res -a 84.
illico 354. 389. 1072. 1197.
illigo; -tus 748.
illinc 13. 823; hinc — illinc 65. 1062.
illino 38. 45. 210. 436. 437. 823. 1139. 1247; -tus 437; -ens 438.
illuc 13. 65. 823.
illucesco 239. 499. 685. 1184. 1277.
illudo 323. 760. 917. 1056.
illumino 53. 499. 500. (1217). 1277. 1311; -ans 501.
illusio 323. 918.
illusor 323. 761.
illustrator 501.
illustris 341. 500. 731. 846. 1137; -m esse 845.
illustro 468. 499.
imaginarius 183; species -a 183.
imaginor 120.
imago 51. 173. 174. 259. 300. 733. 796. 797. 1209. 1257; — vana 183; — magica 1215; — insculpta 1006; — impressa 603. 1142.
imbecillus 378. 1122. 1125; — mente 1055; -m esse 1121.
imbecillitas 378. 1122.
imber 345. 1053.
imbibo 240.
imbuo 1219; -tus 887.
imitatio 174.
imitator 175. 176.
imitor 172. 173. 1128.
immaculatus 279. 672. 700.
immanis 744; -em fieri 744.
immarcescibilis 1269.
immaturus 456.
immensurabilis 221.
immensus 221. 404. 577.
immergo 1218. 1219. 1281; -sus 1219.
immerito 1213.
immineo 1284; -ens 1285.

imminuo 135. 591. 623. 661. 916; -or 135. 590. 623. 660 (844?). 916.
imminutio 1202.
immisceo; — me 943; -or 103. 525. 1087.
immissio 934.
immitis 165. 1020. 1095.
immitto 526. 907. 933. 934. 935. 1086; — me 525. 1130; — manum 902; -or 525. 617; -sus 935.
immobilis 412. 565.
immoderate 976.
immoderatus 976.
immodicus 976.
immolatio 1049.
immolator 1049. 1286.
immolo 1048. 1286; -tus 1048.
immoror 1181.
immortalis 203.
immortalitas 127. 203.
immunditia 1149.
immundities 80. 1149.
immundus 301. 1149; -m esse, censere 301; res -a 301; conditio -i 302.
immunis 700. 1112. 1113. 1189; -m esse 1112.
immunitas 618.
immutabilis 216. 531. 582.
immutatio 216. 890.
immuto 889. 890; -tus 890.
imo 496. 716. 781. 782. 1009; — vero 781. 782. 1009. 1121.
impar; -em esse rei 377.
impatiens 776; -tem esse 471. 776; -em reddere 471.
impatientia 776.
impavide 1120.
impedimentum 820. 1115; — inferre 982; -o esse 982; -a 250. 675. 1189.
impedio 819. 982. 1329; -or 822; -tus 820. 850.
impeditor 820.
impello 386. 679. 681. 682; — acriter 1239; — ad cursum 632.
impendium 948.
impendo 946.
impensa 265. 946. 947.
imperator 687.
imperatrix 687.
imperfectus 661. 1202.
imperiose objurgare 1175.
imperiosa objurgatio 1176.
imperitus 761.
imperium 151. 464. 687. 688. 793. 857; — tenere 686. 855; — obtinere 49; summam -i deferre 233; sub -o tenere 150. 447; -o subjicere 447. 448; -o subjectus 151; -o subjectum esse 150. 855.
impero 792. 855.
imperterritus 161; — animus 561; -m esse 1232; -o esse animo 1289.
impertio 366. 367.
impervestigabilis 585.
impetigo 108. 1275.
impetro; a se -re posse 812.
impetus 169; -m facere 169. 307. (1003?). 1212; cum -u ferri 510.
impietas 87. 281. 621. 825. 1200. 1258; ad -tem seducere 281.
impingo 49. 982. 1227; — alapam 1321; — terrae 705; -or 930.
impius 281. 621. 825. 1199. 1258. 1312. 1330; -m esse 280.
implecto 1337; -xus 1338.
impleo 148. 149. 326. 1387; -or 226. 546. 862; -ns 149. 150. 1389; -tus 1388.
impletio 150.
implico 982. 1225. 1338; — laqueis 982; -citus 1338.
imploro 1274; — teste invocato 337; -ndo adire 584.
impluvium 1023.
impono 261. 652. 760. 934. 941. 1305; — manum 652; — stipendium 1278; — laborem 448; — coronam 472; — poenitentiam 444; — rem praestandam 442; — portandum 1297; — nervo sagittam 903; — humeris 378; — ut incumbat 335; -situs 653. 1306.
importo 526. 764.
importune urgere 698; — instare 1265.
importunus 698.
impositio 262; — manus 652. 653.
impossibilis 378; -m esse 377.
impostor 331. 761. 1199.
impotens 378. 1286; -tem esse 377.
impotentia 46. 378; — ad Venerem 992.
imprecatio 316.
imprecor diras 316; — fausta 1111.
impressio 51.
imprimis 1382.
imprimo 50; — typis 602. 603; -sus 50; imago -sa 603. 1142; opus typis -um 603.
improbe agere 787.
improbitas 101. 757. 789. 958. 1200.
improbo 1183; -or 667.
improbus 621. 757. 788. 958.
impropero 1005. 1046.
improvidus; -m prosternere 982.
improviso 932. 938. 1107; — invadere 938; — incidere 1129.
improvisus 938; malum -m 1130; accidens -m 938; ex -o supervenire 1107.
imprudens 761; -tem esse 730.
imprudenter 730; — agere 760.
impudens 627. 1291; -m esse 1134.
impudicitia 168. 1042. 1115.
impudicus 168. 1043. 1115.
impugnatio 169. 441; -nem pati 307.
impugno 307. 519. 825. 1282.
impunis; -m esse 699.
impuritas 301. 302. 1215.
impurus 279. 301. 1149. 1215; res -a 1149; -m esse 301; -m censere, committere 301; -m facere 278.
imputo 91. 282. 576; -or 863. 1267.
imus; -m 415. 804; -m pectus 835.
in 2. 3. 22. 57. 58. 478. 592. 593. 685. 686. 774. 908. 909. 1097. 1103. 1104.
in - 715. 717. 774.
inaedifico 110.
inanimatus 707.
inanis 77. 435. 486. 523. 544. 853. 854. 962. 1329; -m esse 543; -m fieri 523; se -m praebere 485; -ia loqui 544.
inanitas 435. 523. 853. 1186. 1330.
inaniter 523. 854.
inaro 86.
inauditus 129. 668.
inauguratio 467.
inauguro bellum 959; — ritu sacro 465. 466.
inauris 943. 993. 1130.
inauro 45. 477.
incalesco 28. 202. 367.
incantamentum 245. 284. 1377.
incantatio 86. 284. 363.
incantator 87. 245. 284. 364. 806. 990.
incanto 245. 284; -ndi peritus 1229.
incarcero 975; -tus 103.
incarnatio 269.
incarno 268; -tus 268.
incassum vid. cassus.
incedo 113. 114. 266. 385; -ens 386.
incendiarius 684.
incendium 749. 927.
incendo 683. 927. 941; -or 927; -sus 927; -sus ira 209; -sum 368. 1018.
inceptio 942.
inceptor 942.
incertus haesito 1185.
incessus 114. 266. 386.
incestus 1042.
inchoator 942.
inchoo 941. 942; -tus 942.
incĭdo 302. 303. 525. 930. 931. 1114. 1129. 1130. 1169.
incīdo 430. 544. 590. 1225. 1226; — literas magicas 1383; -sus 430; -ae literae 1385.
incile 246.
incipio 239. 461. 767. 941. 942; -tus 942.
incircumcisus 416.
incisio 430. 545; — orationis 241; -nes facere 544. 840.
incisura 269; -as faciens 545.
incito 638; — currentem 308; — ad invidiam 445; — ad iram 891.
inclamo 337. 818. 1275.
inclaresco 340.
inclementer 145.
inclinatio 1117. 1150. 1288; — voluntatis 236.
inclino 213 (?). 1117. 1150. 1287; — aures 1261; — me 1116. 1117; 1287; — me pronum 1178; -or in fugam 660.
includo 819. 935. 1022. 1065. 1066. 1248; — in carcerem 910; quo quid -tur 848; -sus 748. 935. 1022. 1066; -sus carcere 911.
inclusio 1022. 1066.
inclytus 338. 341. 846; -um fieri 340.
incoctus 1221.
incola 122. 654. 887. (1100); -ae 360. 613.
incolo 613. 614. 651; -ens 614. 653.
incolumis 127. 1112. 1113. 1244; -m esse 325. 1112; -m servare 977. 1244; -m fieri 1111; -e 497.
incolumitas 322. 1113.
incommodo 1273.
incommodum 1265.
incomparabilis 175. 797.
incomprehensibilis 976.
incomprehensa ratio 926.
inconstans 10. 12. 216. 884. 1262; -tem esse 710.
inconstantia 12. 1232. 1341.
incontinentia 103.
inconvertibilis 215. 216.
incorporalis natura 709.
incorruptibilis 178.
incorruptus 700; -m esse 1244.
incredibilis; ratio — 926; -e putare 1020.
incredulitas 711. 735; ad -tem inducere 710.
incredulus 711. 738; -m esse 710.
incrementum 533. 906. 907. 1380; — laetum 1245; — aetatis 27. 28; — capere 533.
increpatio 125. 1152; — imperiosa 1175. 1176.
increpo 125. 220. 1151.
incresco 409. 906.
incrusto 170.
incubo, are 99. 137.
incultus 96. 97. 542; — locus 542. 1202; terra -a 1027; -m esse 542; in terram — am mutari 1430.
incumbo 335. 571; — assidue 921.
incuriosus 15.
incurro 307. 308.
incursax 308.
incursio 169; -em facere 169. 170. 307.
incurso 307. 308.
incurvatio 1241.
incurvesco 1146.
incurvo 476. 1117. 1146. 1150. 1240; — corpus 1116; -tus 1117. 1146.
incurvus 1240; -o dorso incedere 1116.
incus 404.
incuso 125. 383.
incutio 220. (1094); — pavorem 494; — maculam 649.
indago, nis 1017.
inde 13; — a 65. 193. 724; — ubi 920.
indesinenter 661. 1036. 1330.
index 164. 1269.
indicium 732.
indico, are 547. 689. 690. 728. 730. 996. 1063. 1076.
indico, ere; -or 730.
indictio 779.
indigena 889. 1384; -ae 360.
indigentia 622. 1255. 1286. 1287.
indigeo 1254. 1286. 1361; -ens 1286. 1362. 1363.
indignabundus 471; -m esse 1157.
indignatio 471. 1158; — ardens 446; ad -em concitare 471.
indignitas 1082.
indignor 471. 776. 982. 1182.
indignus 1079. 1082; -m esse 783.
indigofera tinctoria 679.
indigus 620.
individuus 877.
indo 281. 881. 933. 934. 935. 1086; -tus 935.
indoles 1165. 1188. 1233.
indomitus 313.
indubitatus 1247.
induco 45. 97. 329. 477. 525. 526. 547. 907. 934. 935. 1141; — animum 578. 1231; quidquid -tur 1238.
inductibile 477.
indulgentia 145. 717.
indulgeo 145. 633. 716; nimis -ndo corrumpere 211.
indumentum 799. 875. 941. 966. 1426; — colli 417; -o amiciri 941.
induo 40. 261. 282. 934; — mihi, -or 40. 875; — mihi ornamentum 348; -utus 40.
induresco 1356.
induro 850. 1020. 1289.
industrius 1167.
indutus 41.
inebriatio 379.
inebrio 307. 379; -ans potus 1283.
ineffabilis 689.
inefficax 38; -cem esse, facere 37.
inenarrabilis 557.
ineo 113. 524. 525.
ineptia 17. 761. 1055.
ineptio 1055.
ineptus 761. 1055.
iners 11. 1329; — gravitate 850.
inertia 11. 1330.

ineruditus 761.
inexplebilis 237; -m esse 236.
inexplicabilis 1375.
inexploratus 956; -m esse 956.
infamia 81; — adspersus 78. 79.
infamis 79.
infamo 9.
infans 138. 1231. 1251.
infantia 138. 664. 665.
infatuo 37. 760.
infector 264.
infectus; -a re 962.
infecunditas 201.
infecundus 201. 1356; -m esse 201.
infelicitas 591.
infelix 87. 591.
infensus; -m esse 1200; -o animo esse 1327.
inferior 136. 205. 554. 555. 664. 665; pars — 554; locus — 555; -is ordinis 591; conditio -is 136; -m esse 135. 553. 617. 663. 916. 943; -m existimare 135. 663. 664; -m reddi 205.
infermentatus panis 679. 1257.
infernalis cruciatus 1127.
infernus 1137; -m 1127. 1137; -a 376. 436. 555.
infero 282. 526. 1086; — vim 1014. 1212. 1213; — injuriam 80. 958. 1027. 1213; — manum 902; — malum 332; — ignem 768.
infesto 1327.
infestus; -m esse 518. 1200.
inficio 245. 263; -ctus 263.
infidelis 825. 826; -m esse 824.
infidelitas 825.
infigo 50. 564. 1094. 1248. 1276; -or 565; -xus 565. 935; -um esse 564. 1248.
infimus 554; locus — 555; pars -a 1180; -m esse 553.
infinitus 92. 574. 576. 976. 1295. 1388.
infirmitas 1122. 1331.
infirmo 1122. 1331.
infirmus 31. 606. 1122. 1331. 1334; -m esse 30. 431. 1121. 1122. 1331; -iorem reddere 31.
infitiatio 94. 825.
infitior 93. 824.
inflammatio 655.
inflammo 28. 53. 650. 683. 927; -or 824. 927; -tus 650.
inflatio 713.
inflatus 713; — tubae 1224.
inflecto 1150. 1240; -xus 1132. 1240; -xum esse 1240.
inflexio 1241.
inflexus 624.
infligo plagam 421. 1050; -cta plaga 840. 1360.
inflo 521. 706. 712. 986; — tubam 1224; -ans 713; -or 105; -tus 438. 713. 986; -tum esse 986.
infodio 1114. 1339.
infortunium 789. 928; in — inducere 330.
infra 554. 555; vid. inferior, infimus.
infreno 61. 130.
infringo 358. 1122; — animum 1331; — colaphum 840.
infructuosus 1355. 1356.
infula 438. 817. 879.
infundibulum 255.
infundo 388. 460. 933. 934. 943; — stillatim 697; -or 359; — sus 389. 460.
infusio 460. 934.
ingemo 632.
ingenitus 565; -m esse 565.
ingenium 975. 1188. (1230. 1242); suo -o 295.
ingens 1004.
ingenue 833.
ingenuus 85. 833. 1189.
ingero 525. 526.
ingluvies (68). 166.
ingratus 786; — animus 786.
ingravesco 849. 1288.
ingredior 524. 764; -ens 527.
ingressio 526.
ingressus 386. 526. 527.
inguen 108. 1275.
inguinalis plica 669 (?).
inhabito 1085.
inhaereo 50. 1248; -ere facere 50; -ndo opprimere 1227.
inhalo 712.
inhibeo 453. 767. 768. 1432; -or 452.
inhio 513. 676.
inhospitalitas 694.
inimicitia 1183. 1261. 1328; -as suscipere, excitare 1327; -as movere calumniando 1133; -arum auctor 1328.
inimico; -tus 1327.
inimicus 1261. 1327. 1328.
inique 958; — tractare 1012; — — agere 958. 1215; — agens 958.
iniquitas 958.
iniquus 81. 621. 958; -m esse 958; -s judex 1083.
initiatio 109. 1098. 1389.
initio 128. 129. 1098. 1388; — mysteriis 1136.
initium 295. 462. 464. 526. 809. 942; — mensis 239; — facere 461. 941; — dare, fieri 942.
injicio 281. 526. 899. 933. 934; — pavorem 161. 494; — metum 1352; — terrorem 1154; — suspicionem 120; — mentem 578; — scrupulum 710; -ens 934; -ctus 900.
injuria 958. 1014. 1213; -â 1213; -m pati 1213; -m facere 1012. 1212; -m afferre, inferre 80. 958. 1027. 1213; -â subtrahere 1013; -â lacessere 678; -â afficere 590. 958. 1212. 1215; -â affici 1212. 1213; -â affectus 958. 1213; -â violare 958; -ae illatio 1213.
injuriosus 1213.
injurius 1213.
injuste 958; — agere 958.
injustitia 958; -m facere 958; -ae incusare 1213.
injustus 281. 958; -m esse 280. 958.
innascor; -tum esse 1233.
innato 1256.
innitor 318. 335. 387; -ti facere 335.
inno 1283.
innocens 700. 1074. 1313.
innocentia 701. 1312.
innotesco 298. 730. 997.
innovo 128. 129.
innoxius 643.
innumerabilis 577.
innumerus 92. 577.
innuo 475. 1223.
innuptus 903.
inobediens 793. 794. 825. 1271; -em esse 824.
inobedientia 825.
inopia 591. 620. 621. 682. 1021. 1287; -â laborare 620. 1286; ad -m redigere 682. 1286.
inops 382. 620. 682. 1286; -m esse, reddere 682.
inquam 811.
inquietudo; -ne consumi 1107.
inquietus; -m esse, reddere 1107.
inquilinatus 614.
inquilinus 614. 654. 1341. 1342.
inquino 278. 301. 1148. 1215; -or 1115. 1215; -tus 1115. 1215. 1287; intingendo -are 1287.
inquiro 105; — subtilius 1235.
inquisitio 106. 586.
insaluber 1125; -rem esse 1125.
insanabilis 1376.
insania 161. 761. 992; ad -m adigere 760.
insanio 161. 760. 902.
insanus 761. 992. 1199; -m fieri 991. 1250.
insatiabilis 237. 1315; -m esse 236.
insatiabilitas 237.
inscitia 732.
inscius; -m esse 730. 1257.
inscribo 50. 838. 1267; -ptus 50. 1267.
inscriptio 1268.
insculpo 50. 258. 430. 590. 1142; -ptus 430. 1142.
insculptio 430.
insectatio 308.
insectator 308.
insector 307. 396. 678.
insectum 743. 1099.
insequor 307. 551. 1127.
insero, evi 564; -itus 565; -m esse 565. 1233.
insero, ui 526. 935. 1086; -ti vectes 527; -tus filo 382.
insessor 1285.
insideo 1284. 1305. 1306; -ens 1306.
insidiae 213. 267. 474. 981. 1017. 1128; -as struere 1285; -as nectere 474; -is cingere 1016; -is captari 676; in -as collocare 1128. 1283.
insidiator 267. 1006. 1285; -em constituere 1285.
insidior 100. 121. 128. 474. 571. 584. 676. 978. 979. 982. 1128. 1284.
insignis 731; -e 732; nomine -m esse 340.
insilio 169. 343. 450. 1107. 1430.
insipidus 38; -m esse, facere 37.
insipiens 761. 1008.
insipientia 761.
insisto 452.
insolens 234. 986. 1036. 1052. 1134; -m esse 234.
insolenter jactare 986; — tractans 1303.
insolentia 988. 1052. 1134; -â exsultare 449.
insolitus; -m putare alqd 666.
insomnia 572.
insomnis; -em esse 571; -ia facere 572.
insons 700. 1313; -tem esse 699. 1311; -tem declarare 699. 1311.
inspectio 1432.
inspector 300. 1006. 1362; -em esse 1361.
inspergo 933.
inspicio 119. 701. 893; — in speculum 1266; -ens 893. 1433; -or 1361.
inspiratio 713.
inspiro 656. 706. 712.
inspuo 573. 898.
instabilitas 582.
instar 173. 174. 300. 593. 594. 798. 827.
instauro 110. 128. 637.
insterno 274.
instigo 638.
institor 694.
instituo 143. 243. 282. 313. 453. 652. 1151. 1160. 1228; bene -tus 144. 1152; divinitus -tus 243; equus -tus 1153.
institutio 144. 244. 653. 654. 1152.
institutor 132. 144. 244. 1152. 1230.
institutum 132. 244; — vitae 1165.
insto 4. 63. 425. 551. 915. 1284; — importune 1265; — confertim 1227; -ans 1285; prope -ns 426.
instrumentum 315. 449. 675. 983. 1165; — musicum 69. 369. 745. 918. (1158); — torturae 195. 602. 1219. 1241; — rusticum 949; — ligneum 1026; — ferreum 983; — psallendi 1041; — lapicidarum 913; -rum musicorum cantum edere 369.
instruo 43. 44. 243. 1080; — armis 283; — ad dolum faciendum 474; -ctus 283. 1081.
insufflo 712.
insula (720). 1098. 1191.
insulanus 1098.
insulsitas 38.
insulsus 38; -m esse, facere 37.
insultatio 639. 1006.
insulto 80. 678. 1200.
insum 1085.
insumo 575. 946.
insuo 1224.
insuper 1104.
insurgo 452. 453. 638; — contra alqm 307.
insusurro 33.
integer 127. 149. 290. 291. 403. 700. 1074. 1112. 1113. 1244. 1313. 1388; -um 497; -um est 524; -um esse 325; -um facere 325. 1311; -um relinquere 614; -um accepisse 325; in -um restituere 290.
integre 1113.
integritas (150). 291. 326. 701. 1074. 1113. 1389.
intellectualis 732.
intellectus 42. 579. 732. (1230). 1246.
intelligentia 44. 200. 732. 1229; -m praebere 1246; -â imbuere 1228.
intelligo 43. 108. 297. 337. 578. 729; — penitus 1246; non — 1008; -tu difficilis 926; -ens 43. 657. 732. 1229; accurate -ens 1235; -ntem esse 1228.
intemperanter 976.
intemperantia 103. 237. 269.
intendo 328. 329. 914. 915. 1289. 1291. 1381. 1427; — vires 169. 915. 1201. 1207; — oculos 1007; — animum 121. 128. 1136; — mentem ad subtilitatem 1235; — dolum 100; -sus (arcus) 903; -tus 21. 305. 572. 915; -tum esse 304. 571.
intente 98; — occupatum esse 660; — contemplari, intueri 1007; -tius facere 914; -tius studere 1207.
inter 175. 536. 537. 593. 594. 784. 908. 909.
intercalaris 266.
intercalatio 266.
intercalo 266.
intercedo 375. 514. 562. 1263; -ens 376.
intercessio 156. 376. 515. 562. 563; -ne uti 376. 562.
intercessor 515. 562. 563. 692. 785.

intercĭdo 930. 1129.; — memoria 281.
intercīdo 182. 184.
intercisio 185.
intercludo 184. 185. 1432; — obice 133; — animam alicui 607.
interclusio 185.
intercolumnium 419.
intercus aqua 847; -te aqua laborare 438.
interdico 83. 939. 940. 1433; sibi -ens re 84; -ctus 83. 87. 940.
interdictio 940.
interdictum 84. 940.
interdiu 925; — commorari 924.
interdum 481.
intereo 18. 19. 178. 541. 574. 1250.
interfectio 440. 441.
interfector 441.
interficio 203. 439. 440; — comprimendo 1239; -ctus 440.
intergerinus 746.
interim 1009.
interimo 763; — laqueo 604.
interior 909; -us 907; -ora 835. 907.
interitus 19. 179. 575. 1251.
interjicio 526; -cto tempore 1181.
intermissio 661. 971. 1329. 1330; -nem facere 616; sine -ne 1329.
intermitto 10. 184. 185. 616. 617. 618. 661. 1150. 1283. 1328. 1329. 1364; -ens 559; -or 819; -sus 1329; -sum 661.
internecio 576; -ne afficere 440.
internosco 1344.
internuncius 244.
internus 909. 910; -um 907.
interpellatio 1330.
interpres 299. 557. 562. (809). 954. 1094. 1375; — ominum 733; -tis vice fungi 562.
interpretatio 557. 691. 1094. 1375.
interpretator 1375.
interpretor 556. 1093. 1252. 1375.
interpurgo 699. 843.
interrogatio 376.
interrogator 106.
interrogo 106. 375. 376. 484; — sedulo 1246; — de salute alcjs 1064.
interrumpo 184. 185. 543. 544.
interstinguo; -ctus punctis, maculis 833.
intersum; non — 1108.
intertexo 770. 771; -tus 771. 972; -tus floribus 1318.
interula 420.
intervallum 273. 661; — linearum 241; -o sejunctus 273; -um interponi 1345.
intervenio rei forte 1129.
interversor 421.
interverto 353. 421.
intestinus; -a 208. 674. 908.
intexo 770. 771; -tus 382. 748. 771. 972; vestis auro -ta 1108.
intimus 909; -um 907.
intinctio 1218.
intingo 1217. 1218. 1219. 1281; -ctus 1219; -ndo inquinare 1287.
intolerabilis; -e censere 850.
intono 1204.
intra 479. 751. 908; vid. interior, intimus.
intrepide 161.
intrepidus 1232.
intrico 982.
intrinsecus 908.
intro, are 524; -ans 527; multitudo -ntium 527.
introduco 525. 526. 764.
introductio 464. 526.
introductor 527.
introeo 524.
introfero 526.
introitus 526. 527.
introrsum 908.
introspicio 118.
intrudo 1203.
intueor 296. 701. 702; se invicem -eri 298.
intuitus 299. 702.
intumesco 105. 712.
intus 908. 909.
inumbro 1256.
inundatio 984.
inundo 400. 868. 984.
inungo 437.
inuro 927; notam — 671; -stus 683. 927.
inutilis 513. 515. 1329; — res 1330; — herba 841; vas -e 1175; -e 853.
inutilitas 1330.
inutiliter 1329.
invado 225. 303. 307. 525. 546. 930; — improviso 938. 1107.
invalesco 405. 607. 1004. 1288; -ere facere 1290.
invalidus 378. 1122. 1125.
invasor 1107.
inveho 526. 764. 968; -or 1305. 1306.
invenio 302. 303. 586; non — 619; -ens 305; -ndi studiosus 586; res -ta 305; -tus 304; -tum callidum 195.
inventio 304.
inverse 1182.
inversio 413. 1182.
inverto 1182. 1212.
investigabilis 740.
investigatio 586.
investigator 586; — subtilis 1235.
investigo 105. 584. 585. 740. (1236?) 1367. 1368. 1432.
inveterasco 491.
inveteratus 491.
invicem 1033.
invideo 417. 445. 1120; — avare 1240; -ens 446; -sus 1261; -m facere 1260.
invidia 417. 445. 1120; ad -m incitare 445; odio et -a sese habere invicem 73.
invidus 73. 446. 1120. 1240; — oculus 1006; -m esse 1120.
invigilo 571.
invisibilis 298; -m fieri 1250.
inviso 893. 1360.
invitatio 959. 1302.
invitator 1301.
invite 834. 1362.
invito 959. 1010. 1301; — ad epulas 176; — ad prandium 176; -tus 959. 1301.
invitus 1361. 1362; — animus 834.
invocatio 1302.
invoco 375. 1301.
involo 343.
involucrum 615. 1140; — mortui 1178.
involuntarie 730.
involutio 1178. 1225.
involvo 976. 1225; — linteis 1177. 1178; -or 54. 838; -tus 977. 1225; -tus linteis 1178.
ipse 30. 142. 294. 708. 755. 830. 869. 918. 1006. 1209; et ipse 628. 918; -sum 1223.
ira 209. 471. 643; -ae aestus 78; — exacerbare 165; — ardere 208; ad -m provocare 208. 209. 471; — ardenti flagrare 445; — ardens 445. 446; -m differre 673; ad -m propensus 988; — plenus 988.
iracundia 471.
iracundus 471. 643. 988.
irascor 208. 1183; -tus 209.
iris [1]) 434. 1090. [2]) 756.
irpex 442.
irretio 266. 267; -tus 474.
irreverens 1134; -tem esse 1134.
irreverenter 1134.
irreverentia 1134.
irrevocabilis 326.
irrideo 11. 234. 323. 1001. 1056; -sus 1056.
irrigatio 354.
irrigo 240. 307. 354.
irriguus 307.
irrisio 234. 323. 324. 1056.
irrisor 323. 761.
irrisus 323.
irritatio 892.
irritator 892.
irrito 165. 208. 211. 891.
irritus 515. 544. 1329; -m 854; -m esse 452. 543; -m declarare 544; -m fieri 37. 391. 485. 1329; -m facere 215. 390. 543. 544. 627. 1329. 1364; -m cadere 930; in -m cadere 330. 543.
irrogo vitium 671.
irrumpo 1107.
irruo 343. 901. 938. (1003?) 1107. 1130. 1212; -ens 1107.
is, ea, id 870. 918. 919; id est 483.
Islam 323; -um profiteri 322.
iste 1054. 1056. 1057.
isthmus 38.
istuc 13.
ita 790. 828. 1136; itane? 1136; — ut 750; — sit 738; — faciam 716; ut — ita 224.
itaque 777. 811.
item 2.
iter 115. 693. 694. 1372; — facere 113. 693. 695.
itero 868. 1131; -tus 1131.
iterum 206. 215. 867. 1009. 1131; — iterumque 207; — facere 1131. 1169; — fieri 1169.
itidem 142. 830.
itio 114.
itus 114.

---

jaceo 1329; — prostratus 705; facere ut -at 380; -ens 381. 931.
jacio 899. 931. 933. 936. 1205. 1206; — deorsum 902; — fundamentum 614. 684; — tela 1094; -tus 937.
jactabundus 657. 1052.
jactantia 1052.
jactatio 198.
jactator dirarum 316.
jacto 12; — me 198. 986. 1052; — pedes palpitans 319; — insolenter 986.
jactura 19. 669. 1251; -m inferre 135; -m facere 590. 669.
jactus 684. 685. 937; spatium — 685. 937; -m facere 946.
jaculatio 684.
jaculator 685. 900.
jaculor 684. 899. 1094; — sagittas 434; -ndo petere 277. 684; -ndo attingere 16. 17.
jaculum 871. 900. 983. 1044.
jaculus mus 785. 842. 1142.
jam 206. 326. 777. 811. 932. 1029. 1054. 1072. 1389; — vero 777. 811. 1073.
janitor 980. 1022.
janua 606. 649. 1022; — aversa 1342.
jasminum 397 (?).
jectigatio 1157; -ne afficere 319.
jecur 851.
jecusculum 851.
jejunator 1297.
jejunitas 1430.
jejunium 1296; introitus -ii adventus 362; initium -ii quadragesimalis 435.
jejuno 1296; -ans 1296. 1297.
jejunus 1296.
jocor 234. 323. 917.
jocus 323.
jota 1076.
juba 260.
jubeo 484. 689. 792. 793; -sus 793. 794; -sum 451.
jubilaeus annus 796.
jubilatio 1072.
jubilo 516. 656. 1072.
jubilum 796. 923. 1072.
jucunde 1242; — vivere 1080.
jucunditas 118. 1082. 1242; — vitae 1383; -em rei laudare 1242; -em praebere 1242; -bus frui 1382.
jucundo 800. 1349.
jucundus 117. 118. 235. 252. 800. 1242. 1350. 1351. 1369; -m 938; -m esse 117. 1078. 1241; -m reddere 800. 1242; -m censere 800; vita -a 1082.
Juda 1070; -aeus 1070; -aicus 1070; -aismus 1070; ad -aismum se convertere 1070; -aizo 1070.
judex 406. 419. (468). 856. 1127. 1366; -cem constituere 855.
judicatio 856.
judicatus 407.
judicialis 856; -e 856. 857.
judicium 146. 200. 371. 579. 856. 912. 1127. 1242. 1356. 1365. 1366. 1379; — facere 1364; — exercere 912; — dare 911; in — vocare 912; -o contendere 370; e -o alcjs 593; locus -ii 857. 912.
judico 854. 855. 1127. 1364. 1365; -tus 856; -ndam proponere causam suam 911.
jugis 915. 1036.
jugiter 915.
juglans 1185.
jugulatio 88. 1226.
jugulo 88. 317. 318. 1157. 1226.
jugum 309. 820. 1061. 1180. 1298. 1327; — textorum 242. 771; vinculum ferreum -o simile 1206.
jumentum 311. 386. 802.
junceus; -m vas 1008.
junctura 527. 598. 769; — membrorum 61.
jungo 747. 1096. 1097. 1325. 1326; — pacem, foedus 371; — currui jumenta 747. 1305. 1325; -or matrimonio 1087.
juniperus 96. 1067. 1284; gummi -erium 374; -inus 742.
Jupiter stella 745 (?).
juramentum 156.
juratio 156.
jurator 156.
jurgium 1183.
jurgo 1183.
jurgor 920. 1037.
juro 155. 156.
jus 291. 856. 1312. 1365. 1366; — tueri, reddere, dicendum demandare 1364; — vindicare 1312. 1364; — dicere 912. 1364; — suum petere 911; -e agere 1365; in — vocare 911; in — adire 855. 911; -is sui vindicatio 912; -is restitutio 1312; — praecipuum

460. 464; -re 291. 1312; praeter — 1213.
jus 166. 1039. 1281.
jusculum 166. 1039. 1281; — parare 1281.
jusjurandum 156; — dare, exigere, deferre 155; jurejurando promittere, obstringere, sancire 155; ad — adigere 155.
jussus 794. (809).
juste 1313.
justificatio 1312.
justifico 1311. 1312; -ans 1313; -tus 1312.
justitia 291. 1312. 1356; opus -ae 228.
justus 290. 1312. 1313; — modus 222. 1083; -m tempus 1197; -a causa 1366; -m esse 289. 1311; -m facere 290. 1311; -m declarare 290; -m declarari 1311; sibi -m videri 1312; se -m praebere 1312; id quod -m est 856. 1365; -am causam habere 289. 1311.
juvencula 664.
juvencus 522. 571. 803; -a 802. 1085.
juvenesco 900.
juvenilis 900; -m vigorem recipere 900.
juvenis 160. 519. 887. 900; -m esse, se praebere 900; junior 129.
juventus 160. 664. 900. 901.
juvo 314. 513. 514.
juxta 175. 478. 592. 593. 686. 770. 775. 827. 919. 1174. 1224.

labasco 1287.
labefactatio 563.
labefacto 12. 412. 563. 1287.
labes 649. 672. 1125; -m imponere 671; -e notatus 649; -is expers 1388.
labium 858.
labo 563. 1084. 1114. 1287; -ans 563. 1288.
labor 44. 930. 931. 1084. 1114; — cum murmure 495; — errore 330; -psus 931. 932; -ndo se motitare 1425.
labor, oris 342. 448. 1163. 1166. 1265. 1272; — imperatus 1233; — operosus 1166; -em imponere 448; ad -em adigere 448; -e confici 341; -e defatigare 1272. 1273; -em creare 1273; -e partum 1167. 1272; -es tolerans 1273.
laboriosus 1167.
laboro 72. 341. 342. 448. 567. 1125. 1159. 1162. 1272; -ans 1273; -ndo conficere 1162.
labrum 415. 625. 858. 993. 1008. 1294.
lac 68; — coagulatum 1168; — spissum 981; — flore privatum 21; -tis flos 15. 981; -te alere 939; — bibendum accipere 939.
laccae gummi 1426.
lacer 270; pars rei -a 545; pars vestis -ae 1328.
laceratio 249. 662.
lacerator 270.
lacero 249. 545; -tus 622; -tos testiculos habens 1220.
lacerta 64. 110. 1276; — aquatica 993.
lacertus 1047.
lacessitio 892.
lacesso 678. 891.
lacinia 792. 858. 936. 1294.
lacrima 658.
lacrimo 658.
lacteo 1230; infans -ens 1231.
lacteus; -a via 694.
lacto 137. 612. 939. 1230; — spe 407.
lacuna 120. 661. 1003; — libri 618.
lacunar 749. 1249; -ari tectus 1249.
lacus 493. 975. 1003. 1159; — torcularis 599. 873.
ladanum 1426.
laedo 332. 333. 669; — leviter superficiem 154; — ut membris uti non possit 1334; -or 431; -sus 669.
laena 818.
laesio 81. 670.
laetabilis 1350. 1351.
laete provenire 333.
laetifico 333. 1349. 1350; -ans 1351.
laetificus 1351.
laetitia 82. 1082. 1350; -m percipere 1349; -â afficere 1349; -â exsultare 1354; in -am effundi 1355.
laetor 82. 1349; -ans 1350.
laetus 253. 610. 1350; — clamor 1072; — nuntius 509. 1064; -a vita 1082; -ae res, -i dies 1350; -m esse 1349. 1350; -m reddere 1244; -m clamorem tollere 516. 1072; -a nuntiare 1063; -is donis ornare 1349; -o nuncio exhilarare 509. 1064. 1349.
laevus 1336. 1337.
laganum 62. 1274.
lagena 62. 1265.
laicus 122. 952.
lallo 46.
lambo 31. (677?).
lamella 477.
lamentatio 32. 353. 522; -nis malum 392.
lamentor 32. 353. 522. 998; -ans 353. 522.
lamentum 332. 998.
lamia 1314.
lamina 45. 325. 472. 473. 477.
lampas 47. 449. 604.
lana (532). 1324.
lancea 275. 870.
lancearius 275.
laneus (532). 1324.
langueo 40.
languesco 10. 11. 225. 380. 1033. 1269.
languidus 46. 226. 1034. 1122. 1270. 1331; -m esse 10. 46. 1121; -m fieri 225. 544. 1270; -m reddere 1122. 1270. 1331.
languor 46. 1034. 1331.
laniena 1226.
lanio 249. 1226.
lanx 1264. 1281.
lapicida 913; -ae opus 913; -arum instrumentum 913; -arum malleus 1386.
lapideus 758.
lapido 936. 937.
lapidosus 859.
lapillus 607.
lapis 758. 971; — angularis 792; — molaris 1084; — boum fronti alligatus 1055; — coctus 1182; — magnus 315; — pretiosus vid. gemma; — in memoriam erectus 112; -des caesi 913; in -em convertere 759; -es conjicere 936; -bus petere 936. 937; -bus sternere viam 1321; -bus obrutis necare 936. 937.
lapso 1114.
lapsus 932. 983. 1114. 1115; causa -us 983; in -m inducere 330.
laqueare 1249; -ria 749; -bus tegere 1249.
laqueator 267.
laqueolus 163.
laqueus 100. 267. 1333; -o interimo 604; -is capi 267.
largior 877. 881. 1317; — misericordia ductus 157.
largitor 515. 882. 1317.
largus 253.
larus 37.
lascivia 168. 350. 1034. 1060. 1347. 1354.
lascivio 167. 1033. 1060.
lascivus 168. 1060. 1061; -m esse (1343). 1347.
lassitudo 1122. 1331.
lasso 1122. 1331.
lassus 1122. 1331; -m esse 1121. 1331.
late longeque manare 403.
latebra 124. 385. 601.
lateo 281. 384. 600. 849; -ns 849; aliena veste induta latere velle 851.
later 1182; -es coquere 1182.
lateralis tractus 1202.
laterarius; -a fornax 1251.
latericius; -m 680; farina -a 1182.
laterna 1318. 1392.
latibulum 124. 526. 601. 1168; — latronum 1378.
latitudo 196. 274. 403. 571. 903. 1202. 1319.
lator 227.
latrator 818.
latratus 646.
latrina 422. 535. 842. 843. 947. 1145; in — 1271.
latro 650.
latro, nis 345. 503. 1144. 1378; -num latibulum 1378.
latrocinor 1378.
latrunculus; -orum ludus 374.
latus, a, um 273. 403. 1319; -m esse 273; -m facere 273. 402.
latus, eris 336. 598. 799. 806. 1173. 1174. 1202. 1210. 1373. 1374; — transversum 1202; a -ere 1174; ad — 919.
laudabilis 357. 929; -m reddere, se praestare 357.
laudatio 357. 505. 786. 930. 1059.
laudator 357. 930.
laudatorius 930.
laudo 356. 357. 504. 505. 665. 666. 800. 929. 1179; — cantando 1040; — testimonii causa 1040; -tus 357. 358. 505. 786. 929.
laurus 1135.
laus 357. 666. 786. 930; -dem captare 198. 1079; -e dignus 929; -is cantatio 357; -bus celebrare 785. 786; -es dicere 356. 357.
laute vivere 1382.
lautus; -ae epulae 176.
lavacrum 625. 876.
lavatio 1218; -nem praebere 625; -nis aqua 625.
lavo 624. 625; -or 1218; lotus 625.
laxitas 274.
laxo 332; -or 1238.
laxus 46. 273; -m dependere 1238; -m esse 46.
leaena 991.
lebes 509. 1254.
lebitonarium 45.
lectica 47. 1298.
lectio 657. 720. 878; -nis locus 657.
lectionarium 1211.
lector 657. 780.
lectus 381. 704. 964; — cubicularis 1009; — mortui 1178; in -m conjicere 380; -o superimponere 1337; -o affixus 1337.
lecythus 50. 1149.
ledum 1426.
legatio 49. 563; -nem obire 562.
legator 1140.
legatum 1140.
legatus 48. 49. 115. (451). 562; -m esse 562.
legio 62.
legislator 132. 244.
legisperitus 132. 360. 1268.
legitime 132.
legitimus 132; id quod -m est 856. 1366.
lego, ere 655. 656. 720. 744; — spicas 423.
lego, are 47. 1139. 1140; — testamento 793; -or jussu 793; -tus testamento 793.
legumen 418.
lena 164.
lenio 292. 424. 1073.
lenis 35. 37. 230. 292. 1038. 1074; -m esse 1073; -m se praebere 1074; -iorem fieri 292.
lenitas 229. 292. 1074. 1075.
leniter 1074; — habere 1073; — tractari 145; — tractans 145.
leno 164.
lenocinium 1044.
lens, tis 177. 502.
lentiscus 382.
lentus 35; -m esse 34.
leo 753. 991; -nis naturam induere 991.
leoninus 991.
lepor 1242.
lepra 37. 985. 1035. 1430.
leprosus 37.
lepus 189.
lessus 353; -m facere 353.
letalis 439. 1430; — morbus 204.
lethargus 671.
levamen 632; — praebere 632.
levatio 632; -nem invenire 411.
leviathan 53.
lēvigo 146.
levir; -ri uxor 676.
lēvis 36. 1266. 1306; -m esse, facere 36. 1266. 1306.
lĕvis 411; -m esse 410; -m facere, existimare 410. 411; pro -i et vili habere 410.
Levita, Leviticus 54.
lēvitas 1266.
lĕvitas 411; — animi 1034.
leviter; qui — fert 411.
lĕvo 410. 411; se -tum sentire 632.
lex 131. 132. 244. 444. 794. 980. 1366; -e agere 855; -m dare 131; -e constitui 131; ex -e 132; legum peritus 132. 360. 1268; lex Mosaica 742.
libamentum 943.
libatio 943; -em effundere 943.
libatorius; phiala -a 943.
libellus 852. 1094. 1217. 1269; — memorialis 1059; — debiti 1011.
libens 235. 236. 1232. 1350; -tem se praestare 1231.
libenter 236. 254. 1350. 1359; — velle 800; — sustinere 1231; — facere 1358. 1361.
liber, ri 838. 852. 1268. 1269; — memoriarum 1059.

liber; -eri 886. 1099; -os suscipere 886; -os procreare 886.
liber, a, um 85. 1112. 1187. 1189; -um exire 944; -um esse 1112; -um fieri 1187; -um dimitti 1187.
liberalis 235. 403. 529. 610. 882. 1189. 1317; — erga egenos 228.
liberalitas 403. 611. 1317.
liberatio 487. 1113. 1189.
liberator 487. 538. 696. 1113. 1354. 1366.
libere 1137. 1138; — loqui vel agere 1137.
libero 486. 538. 695. 945. 1111. 1112. 1187.
libertas 1189; -em adipisci 1187; -e donare 1187; -i restituere 1112; -em sibi sumere 1187.
libertus 1187.
libet 800.
-libet 725.
libidinosus 168. 1034. 1369; -m esse 167.
libido 168. 917. 1042. 1369; — certandi 417; -i deditus 1383; -i se dedere 168; -em explere 167. 917; -e corrumpere 168; -e venerea flagrare 159; -i aliorum obnoxius 1232; -e percitus 1042; -bus naturae repugnantibus deditus 1148.
libo 677. 943. 1241.
libra 211. 431. 1082.
librarius 1268.
librator 1082.
libripens 1082.
libro 1078. 1079. 1080; -tus 1081.
licentia 524; -â concessâ admitti 523; -m concessam habere 523. 524.
licet 524. 812. 864; non — 1370.
licet (conj.) 479. 725. 778.
liciatorium 242.
licitus 524.
licium 1363.
lictor 267. 291. 925.
lien 333. 1251.
ligamen 100. 748. 1327. 1363.
ligamentum 474; -a magica, precatoria 837.
ligatio 748.
ligatura 748.
lignarius 1434.
lignator 133. 949.
ligneus 1025.
lignor 133.
lignum 943. (1001). 1025. 1026; — vermibus non obnoxium 350; -i scissi fragmentum 346; -a fissa, findere 133; -um rubrum 839 (?).
ligo, are 747. 852. 981; — vinculis 584; -tus 748. 852. 981.
ligula 38.
ligurio 37.
ligurius 62. 491.
lilium 373. 1118; — rubens 313.
limbus 473. 600. 633. 859. 1050. 1060. (1061?). 1294.
limen 320. 1095.
limes 858. 905. 1118. 1119. 1123. 1295.
limosus; -a facta est terra 1279.
limpidus 1275.
limpitudo 1276.
limus; -is oculis aspiciens 1236.
limus, i 957.
linamentum 256.
linea 236. 241; — circumcurrens 1000.
lineus 1013.
lingo 31. 46.
lingua 38. 63. 690; — promtum esse 38; — promtum facere 690; -m movere, exserere 53.
linguatus 657.
lino 1247; -ndo oppletus 1247.
linquo; -or animo 991. 1250; quem animus liquit 618.
linteamen 941.
linteolum 941.
linter 317.
linteus 256. 1013; -m 47. 852. 941. 1013. 1233; -m subtilissimum 1157; -i tenuissimi species 374; vestis -a 374; -is involvere 1177. 1178.
linum 256. 550. 852. 1013.
lippus 1270.
liquatorius catinus 361.
liquefacio 146. 179. 361; -fio 145. 180; -ctus 180.
liquefactor 180.
liquesco 145. 180. 795.
liquidus 1275; -m esse 1275; vas -i 1149.
liquo 179. 698. 1275; -tus 698. 1275; -ndo purgari 1275; -ndo purgare 1275.
liquor 212.
lis 51. 371. 912. 1183. 1365; -tem componere 855; -tem excitare, habere 370; ad -tem agendam admittere 911.
litania 63.
litera 1. 587. 1268. 1378; -ae apex 430. 587; -ae 49. 838. 852. 1217; -ae formatae 524; -ae incisae 1385; forma -arum alphabeti simplex 1189; -is consignare 1267; -as magicas incidere 1383; -is studere 656; -is 1268.
literatura 1268.
literatus 1268; — homo 1106.
litigatio 912.
litigator 1183.
litigiosus 912.
litigium 371. 1365.
litigo 51. 370. 855. 911. 1183. 1356. 1365; -ns 912; ndo probare 911.
litra 62.
liturgia 467.
liturgicus; -a oratio 786; modulari cantus -os 447.
litus 125. 1013. 1118. 1294.
lituus 524. 530.
lividus 399 (?).
loco 972. 973.
loculus 271. 419. 711. 752. (753). 870. 1135; — sepulchralis 711; — in tabella inclusus 419.
locuples 528. 1317; -em esse 1080.
locupleto 527. 528; -ans 529.
locus 263. 455. 492. 654. 799. 865. 1210. 1373. 1374; — (i. e. occasio) 857; — libri 971; — originis 227; — optimus 254; — unde quid exit 947; -m dare 581; -m tenere 452; -o 13. 565. 865; -o ejus quod 727; quo loco 799; -o moveri 116. 1341; -o movere 386.
locusta 659. 669. (787?). 1132.
locutio 690.
locutor 485. 657.
locutulejus 1045.
λογεῖον 62.
λόγος 451.
lolium 841.
longaevitas 673.
longanimis 1015. 1016.
longe 272. 273. 673. 674; — amovere 673; — recedere 271; — lateque manare 403.
longinquitas 273.
longinquus 272. 273. 674. 1145. 1181; -m esse 271. 1181; -m facere 673; in -m produci 1181.
longitudo 238. 571. 673. 674. 1202.
longus 533. 674. 1181; -m esse, fieri 672. 673; -m facere 673; in -m se producere 672; -m tempus 1182; -orem esse 1380.
loquax 657. 691; -cem esse 655; -cem facere 690.
loquela 657. 691; — submissa 33.
loquor 483. 655. 656. 688. 690. 895; — magna 986; — multa 655; — inania 544; — aliena 1055; — sacra 1375; — libere 1137; — barbare 1055; -ns 657. 692; difficulter -ens 485; aperta -ndi ratio 1138; -ndi impotentia 485; -ndi facultas 657; -ndi facultatem praebere 690; -ndi facultate praeditum esse 655; -ndi facultatem restituere 656.
lorica 41. 623. 1096. 1105. 1185. 1204; -â indui 1096.
lorum 100. 748. 779. 1234. 1327.
lotio 625; -nis locus 625.
lotium 212.
lotor 625.
lotura 625.
lubricus 36; -m 1115; -m esse, facere 36; labi in -o 1114.
luceo 239. 297. 299. 499. 603. 604. 685. 1310. 1311; -ere facere 499; -ns 500. 501. 604.
lucerna 449. 501. 604.
lucesco 499. 1184. 1277.
lucidus 357. 500; -m esse, reddere 499.
lucifer 538. 1277.
lucrifacio 285. 1172; -fio 286.
lucrificus 286.
lucror 285.
lucrosus 286; -m esse 285.
lucrum 286. 559. 1167; — iniquum 1014; — facere 286; — captare 285. 286; -o cedere 285; -i faciendi cupidus 286; -i iniqui studiosus 682; -i iniqui cupiditas 1014.
lucta 1201.
luctatio 519. 1201.
luctator 1201.
luctor 412. 519. 1200; ad -ndum inducere 1201.
luctus 32. 123. 332; -m deponere 695. 696.
lucus (719). 994.
ludibrium 234. 323. 324. 918. 1056; -o habere 11. 97. 323. 626. 760. 917. 1056.
ludibundus 29.
ludicer; -rum 918; theatrum -rum 234; sermones -ri 1060.
ludo 29. 323. 917; alea -ens 419.
ludus 29. 424. 917; — calculorum 1175; -latrunculorum 374.
lues 541.
lugeo 32. 567; -ens 123.
lugubris 123; — cultus 332; carmen -e 332; cantu -i deflere 353.
lumbus 98. 341. 1174. 1275.
lumen 382. 500. 501. 1311; — emittere 604; — perfundere 297; -is deminutio 1259; -is defectum efficiens 1251.
luminare 500.
luminosus 501.
luna 419. (744. 750. 756.) 898; — nova 3. 230. 239. 899; — plena 899.
lunaris 3. 419. 899; — circulus 419.
lunaticus 899.
lupanar 535. 1042.
lupinus 556.
lupus 566. (1056).
luscus 645.
lusio 29.
lusor 918.
lustralis; aqua -i purgare 284.
lustratio 1214. 1362.
lustro 119. 576. 699. 893. 1213. 1360. 1361.
lustrum 124. 381. 1168.
lusus 917.
lutulentus 1215.
lutum 167. 207. 217. 645. 1279. 1293. 1302; e -o formatus 1279.
lux 358. 500; — prima 685. 1133. 1277; -e prima facere 685; -e primâ sacra celebrare 239; -em spargere 1311; -em emittere, praebere 499; in -em proferre 499.
luxuria 168; -ae deditum esse 1033.
luxurio 167. 1216; -or 1033. 1080. 1382.
luxuriosus 168.
lychnuchus 455. 604.
lyra 369. 992. 1026.

macellum 109. 535.
macer 1132. 1133; -m esse 1132.
maceresco 166.
maceria 473. (1013?). 1204. 1331; -m circumdare 1330.
macero; -o coquendo 414; -tum esse aestu 18.
machina 195. 449. 871; — bellica 939.
machinalis 195.
machinamentum 195.
machinatio doli 474.
machinor 195. 872. 1383; — prava 858.
macies 1133; -e conficere 1132.
macilentus 1132. 1133; -m esse, reddere 1132.
macritas 1133.
mactator 1049.
macte 416.
macto 88. 1048. 1201. 1226; pecudes -tae 1226; locus ubi -tur 1226.
macula 81. 102. 279. 411. 649. 665. 672. 1215. 1216; -m incutere 649; -â aspergere 671. 672; -is interstinctus 833.
maculatio 103. 255. 649.
maculo 649. 671; -tus 103. 254. 649. 672.
maculositas 161 (?).
madefacio 271. 1214.
madeo 271. 1214.
madidus 271. 1214; -m 319.
mador 819.
maereo 34. 165. 567.
maeror 34. 74. 123. 124. 568; -is causa 123; -e afficere 122. 568; -em afferre 122. 123.
maestitia 568.
maestus 123. 165. 568. 1090; -m esse 122. 165; -m facere 1090; -m vultum gerere 474.
magia 86. 397.
magicus; -a ligamenta 837; -ae artes 1186; -i characteres 1385; -am artem exercens 87.
magis 906. 1223. 1381. 1382; non — 1223; multo — 616; quanto — 1382; quo — eo — 223. 224; eo — 1381; — facere alqd 1381.
magister 27. 144. 287. 951. 1230; — cursus 309; -um sectari 1326.
magistratus 27. 28. 856. 857.

magnalia 987.
magnifacio 986.
magnificentia 358. 846. 987; — veneranda 1154; quidquid -ae est 283.
magnifico 356. 357. 985. 986.
magnificus 198. 241. 357. 846; -m reddere, se praestare 357.
magniloquus 657.
magnitudo 533. 986; — justa 783.
magnopere 1381.
magnus 987; -m esse, fieri 985; -m facere 985; -a loqui 986; -i aestimare 985. 986; major 1381. 1382; — pars 534. 987. 1381. 1382; -em fieri 985; natu -or 988; natu -em esse 26. 985; jus natu -is 28; natu -em declarare 986; -es 754. 1043; una e -bus 755; -ximus 1381; -ximum esse vel fieri 985.
magus 87. 168. 245. 397. 732.
majestas 140. 151. 358. 688. 701. 987. 1154; -te praeditus 1154.
mala 45.
malacia 1038.
malagma 245.
male 789; — agere 787. 788; — facere 787; — habere alqm 73. 80. 247. 518. 787; — haberi 1125; — vertere 518.
maledico 78. 80. 316. 505. 1302. 1330; -tus 316.
maledictio 316. 1303. 1330.
maledictum; -a proterva 234; -is lacessere 678.
maledicus 1303. 1330.
malefacio 80.
malefactum 81.
maleficus 757.
malignus 54. 73. 788. 1334; -m esse 1334.
malitia 788. 789. 1258. 1334.
malitiose insidiari 1143.
malitiosus 1258; -a astutia 1143.
malleus 402. 404. 1044. 1386.
malluvium 657.
malo 540. 589. 1358.
maltha 170.
maltho 170.
mālum 573. 860; — punicum 276; — cydonium 405; — citreum 34; — persicum 865.
mālus 860; — punica 276; — navis 242. 957.
malus, a, um 73. 81. 519. 788. 1334; -m esse 80. 518. 787; -m declarare 81; -m censere 81. 788; -m videri 518; -m reddere 787; -a indoles 789; -a actio 394. 789; in -am partem accipere 81; -um 81. 788. 789; — improvisum 1130; — magnum 392; — inferre 332; -a gravia 681; -is gravibus circumventum esse 681; -à struere, moliri 195; vid. pejor.
malva 633.
mamilla 1231.
mamma 1230; -m praebere 1230.
mancipium 151. 448. (707). 1164. 1336.
mancus 135. 661. 1202; -m esse 1201.
mandatarius; -m esse 218.
mandator 219.
mandatum 218. 244. 451. 691. 794. 1362; cum -is mittere 793; -o instructus 794.
mandibula 668.
mando, are 484. 792. 950; — animo alqd 933; — curam alicui 218; -tus 793.
mando, ere 126. 226.
mandragora 860. 993.
manduco 126. 226; -ndo conterere 99.
mane 685. 1133. 1195. 1277; — pergere 1195; — facere 685. 1195; — surgere 1195. 1196; — venire 1195. 1196; — salutare 1277.
maneo 5. 419. 452. 613. 651. 923. 1015. 1180. 1181. 1284. 1285. 1288; — noctu 534; -ens 653. 1285.
manes 707.
maniacus 1177.
manica 368. 799. 1047.
manifestatio 1077.
manifestator 400. 692. 833.
manifeste 833. 1137.
manifesto 297. 298. 399. 703. 1138.
manifestus 833. 1137; -m esse 298. 996. 997. 1137; -m facere 297. 299. 499. 536. 832. 833. 996. 1076. 1137; -m fieri 1076. 1137; -a rei ratio 997. 1138.
manipulus 141. 219. 818; — cohortis 401.
manna 188.
mano 892; -ns 892; — sudore 274; — longe lateque 403.
mansio 194. 455. 536. 614. 654. 971.
mansuetudo 18. 292. 554. 1074. 1075.
mansuetus 36. 42. 292. 1074; -m fieri 292.
manticularius 421.
manticulor 421.
mantile 194.
manubiae 7. 8.
manubrium 536. 799. 1026.
manumissio 618. 1187. 1189.
manumitto 1187. 1372; -sus 1187.
manus 740. 798. 799; -m inferre 902; -m imponere 652; -u habere 1290. 1297; -s impositio 653; cui — impositae sunt 653.
manustupratio 328.
maphrianus 229.
marceo 178. 225. 1269.
marcesco 225. 491. 993. 1269.
marcidus 178. 226. 1270; -m fieri 225. 1270; -m reddere 225.
mare 493; — mortuum 719; — rubrum 742.
margarita 53. 494. 1093.
margo 473. 618. 858. 859. 1294; — circumdans 137.
marinus 494.
marita 520. 904; -ae 772.
maritimus 494; -a regio 125. 1251.
marito 904.
maritus 183. 519. 904; -i 904. 1011.
marmor 165. 300. 487; — album 1392.
marmota mus 1434.
marsupium 443. 842. 977.
martulus 402.
martyr 338. 339. 1201.
μαρτύριον 171.
martyrium 338.
mas 306. 519. 561. 1011; — gregis 499.
masculinus 561.
masculus 306. 519. 561.
massa 90; — farinacea 90; — dactylorum, ficuum 765; -m subigere 53.
mastiche 382.
mastico 126. 226.
μαστιφάτ 177.
mater 727. 888; — familiâs 528.
materia, — data 857; — chemica 977; — terrae 217; — ignis 684; — structurae 680.
matricida 441.
matrimonium 903. 904; — initurus 904; in — ducere 903; -o benedicere 904; in — dare 904; -o jungere, jungi 903. 904. 1087; -o junctus 904.
matrix 76. 138.
matrona 144.
maturesco 257. 508.
maturitas 257. 976; ad -em pervenire 149.
maturo 1385.
maturus 279. 509. 1386. 1388.
matutinus 1277; -m tempus 685 1277; hymnos -os canere 239
maxilla 45. (68). 668.
maxime 464. 790; — autem 1382; quam — 1381.
meatus 1366. 1373.
medela 127. 752. 1376.
medeor 245. 1244. 1376; ars -ndi 752.
mediator 164. 589. 785. 963; -is munus 963.
medicamen 246. 320.
medicamentarius 245. 977.
medicamentum 245. 977. 1376.
medicatrix resina 320.
medicator 1377.
medicinalis herba 1377.
medicina 245. 1230; -m adhibere 1376.
medicor 1376.
medicus 112. 245. (320). 980. 1229. 1244. 1377.
medietas 785.
mediocris 97. 224. 785.
mediocritas 785.
meditatio 579. 691.
meditor 143. 577. 655. 656. 1060. 1252.
medius 784. 785; — locus 784; -m rei 42. 784. 785. 907; per -m 775. 909; in -o 784. 785. 908; e -o 784. 785. 909; -a pars 711. 784. 835; -m locum tenere 785; ad -m pervenire 1432.
medulla 692.
mel 207. 380; — purum favorum 1276.
melancholia 388; - cum temperamentum 388.
melanthium 148. 675.
melchita 151. 509. 688.
meleagris 1066.
melior 558; -em esse 611; -em facere 252; -em videri 540; -ius est 611. 612; -ius se habere 611; -ius facere 612; -ius putare 612.
mellitus 207.
melo 154.
melodia 447.
melopepo 154.
melos 1062.
melote 71. 154.
membrana 284. 501.
membratim 482.
membrum 61. (116?). 755; — genitale 381 (?). 755; — virile abscissum 955; — orationis 241; laedere ut -is uti non possit 1334.
memini 578. 1057. 1058.
memor 1058. 1059; -em esse 1057. 1058; -em facere 1058.
memoria 341. 1058. 1059; — vetus 566; -ae proditus 1058; -ae prodere 1058; -ae prodens 1059; res -ae prodita 1059; -a excidere 281; -arum liber 1059; in -am revocare 1058; -a tenere 1290.
memorialis 1059; — libellus 1059; -e signum 1059; -e nomen 1059; -alia 1281 (?).
memoro 340. 1058; testimonii causa — 1040; -tus 1058.
menda 81.
mendacium 93. 94; -a proferre 1222; -ii arguere 94. 824. 825; -ii convinci 94; -iis fallere 93.
mendax 94. 1222.
mendicatio 376.
mendicitas 1287.
mendico 228. 375. 376. 1375; — panem 1375; -tus panis 1374; -nti panem praebere 1374.
mendosus 1206.
mendum 1206.
menologicum 373.
mens 42. 44. 579; -te alienari 269. 1055; -te alienatus 1008; -te capere 729; -tis compos 43; -tem injicere 578; in -tem venire 226. 579; ad -tem pertinens 579.
mensa 197; — sacra 1221; -ae locus primus 320; -m sternere 197.
mensio 404.
mensis 899; — initium 239; fluxu -ium laborare 566; menses Abyssinorum vid. 71. 214. 219. 254. 586. 615. 633. 835. 1073. 1176. 1219. 1223. 1253.
mensor 224. 404.
menstruo 566.
menstruus 566; -is laborare 566.
mensura 92. 221. 224. 404. (776). 976; -ae genus 232. 960; -â definitus 404.
mensurabilis 404.
mensuro 221. 404.
mentha 791.
mentio 1058; -nem facere 1058.
mentior 93. 1222.
mercatio 265.
mercator 265. 694. 1167.
mercatura 265. 693. 694. 1153. 1166; -m facere 265. 693. 1162; -a quaestum facere 286.
mercatus 266. 1167; locus — 964.
mercenarius 973. 1172.
merces 305. 882. 973. 1163. 1166. 1167; -dem dare 948; -dem accipere 973; -de conducere 972. 973; -de conductus 255. 973; -dem meretriciam accipere 1115.
mercor 265.
Mercurius deus 1017; stella 745 (?).
merda 866.
mereor 1079.
meretricius 1042; — quaestus 1115; -ii amores 160.
meretrix 160. 1042. 1043.
merges 818.
mergor 400.
mergus 468.
meridianus 926; — cibus 176; -m tempus 442. 925; -m cibum capere 176.
meridialis; ventus 334.
meridies 334. 442. 791. 925; — fuit 442.
meridionalis 335. 1106; — plaga 1106.
meritum 222; -o 291. 1312.
merus 523. 570. 962. 1275; -um 785.
merx 1153. 1167.
μεσοπεντηκοστή 305.
μεσονηστεία 1063.

Mesopotamia 784.
Messias 177. 181; -m constitui 176.
messis 741. 1027. 1314; — pomorum 420.
messor 1027.
-met 142. 830.
meta 220. 1084.
metallum 890; — quod facile liquefit 697; -a exercere 631; -rum fusor 631.
meticulosus 1352.
metior 221. 404; — spithama 392; -ndo distribuere 404.
meto 741. 1027.
metor 404; — castra 1187.
metropolis 727. 1102.
metropolita 220. 1253. 1254; -m constitui 1253. 1254.
metrum 404.
metuo 120. 1351. 1352; -ndus 1353.
metus 121. 1352; -m injicere 1352.
meus 1032.
mica 1357.
micatus 510.
mico 146. 502. 508. 510. 1279. 1311; -are facere 53; — digitis 1357; -ans 1311.
migratio 1188. 1189. 1341.
migro 215. 531. 580. 581. 952. 1012. 1187. 1340; — huc illuc 1340. 1341; -ans 1341. 1342.
miles 85. 86. 441. 925. 1282; — Christi 1201; -tes custodiae appositi 267.
militaris vir 85; -es copiae 346.
militia 1282.
mille 196. 393. 721; decem -ia 721.
millenarius numerus 721.
milliarium 971.
milvus 9.
mina 190.
minae 197. 209. 1006. 1155; -is terrere 197.
minax 197.
mingo 264. 791.
minime 718.
minimus 136. 664. 916; -m esse 135. 663; -m aestimari 664.
minister 48. 219. 314. 414. 449. 925. 1164. 1326. 1327; — praetorianus 1139.
ministerium 49. 448; — sacrum 1163. 1166; -o alcjs addicere 1326.
ministro 47. 48. 224. 448; — Deo 1326; — convivis 1192.
minitor 197. 1429.
minium 21.
mino 632.
minor, ari 197. 458. 1154. 1352.
minor, is 136. 411. 664. 665; — natu 664. 665; -em esse 135. 663. 916; -em reddere 663; -em habere 664; -is aestimare 411; -us 773. 916; plus — 222; multo — 616; sin — 725; justo -us facere 135; -ores 1100.
minorennis 547.
minuo 135. 663; -or 135. 574; -tus 136. 137. 1099.
minurio 1390.
minutatim diffringi 492. 1346.
minute scrutari 1234; -ius explorare, inquirere 1235.
minutia 137.
minutim 1236.
minutio 137.
mirabilis 667. 668; -e facinus 1086.
miraculosus 668.
miraculum 668. 733. 1086.
miratio 668.
mirificus 668.
miror 666. 1086; -ndus 1021; -ndum esse 667.
mirus 667. 668. 1021; -m esse, videri 1020; -m putare 666. 667. 1020; res -a 668.
misceo 569. 605. 1086. 1087; — vinum 460; -or 53; -ndo parare unguenta 1307; -ens 570; -xtus 570. 605. 1087; mixte 1088.
miser 73. 553. 591. 788. 1286; -rrimus 87.
miserabilis 124; — conditio 74; -em esse 87.
miseratio 158.
miserator 158.
misereo; -et me 145.
misereor 157; Domine -ere 841.
miseria 74. 87. 591. 789. 1272. 1287; -a laborare 342; -â affligi 590. 1286; -â afficere 591; -â premi 72. 342; -am afferre 87; in -am incidere 72; -â pressus 73.
misericordia 158. 228. 1812; -m commovere 123. 124. 157; -m consequi, implorare, praestare 157; -â afficere 292; -â affici 157; -â aliorum vivere 228; -â flecti 292; -ae amans 158.
misericors 158; -dem esse 157; se -dem praebere 157.
missa 467.
missio 49.
mitigo 292.
mitis 253. 292. 963. 1074; -m esse 1073; -m se praebere 1074.
mitra 220. 438. 473. 817. 1028. 1195.
mitto 47. 396. 1371. 1372; — cum mandatis 793; -ens 1374; -or jussu 793; -sus 48. 115. 1372. 1374; -sum facere 272. 364. 616. 1205. 1372.
mixte 1088.
mixtura 570. (824?); — unguenti 1307.
mobilis 116; -ia festa 1001.
mobilitas 1341.
moderate 976.
moderator 406.
moderatus 42. 975.
moderor 311. 405. 975.
modeste 976. 1237. 1325; — de se sentiens 554.
modestia 18. 42. 986. 1075. 1237.
modestus 18. 554. 1074. 1325; -m se gerere 590.
modicus 97. 224. 622.
modius 879.
modo 206. 830. 932. 1072; modo — modo 206. 481. 1197; non — sed etiam 497. 830.
modogenitus 129.
modulatio 447. 1062.
modulatus sonus 447. 1062.
modulor 447.
modus 221. 222. 224. 244. 324. 653. 975. 976. 1164. 1189. 1210. 1300. 1373. 1374; — justus ac plenus 1389; — musicus 69; — canendi 743. 928. 1002. 1189; -i 1146; -m excedere 1381; -m statuere 975; -m plenum assequi 1387; ad -m 593. 594. 827; in -m 593. 594; eodem -o 828.
moecha 1042. 1043.
moechor 1042.
moechus 1042.
moenia 134. 473. 746. 1222. 1300.
mola 90. 1100; — frangere 89.
molaris 838; — lapis 1084; — dens 1219. 1328.
moles 851; magnae -is 1293.
moleste 1021; — urgere 698.
molestia 342. 851. 868. 1021. 1265. 1272; -â premi 342; -iis laborare 1020; -ae expertem esse 410; -m exhibere 344. 850; -m afferre 1255. 1273. 1304; -m subire 1273; -as tolerans 1273.
molestus 11. 81. 698. 788. 850. 1020. 1122; -m esse 698. 849. 1019. 1265; -m videri 1020; -m facere 850. 1020; -m sibi censere 1265; -m putare 1020; vita -a 1021.
molior 199. 578. 585. 1383; — mala 195; -ens 579.
molitor 90.
mollis 34. 35. 37. 46. 1122. 1266. 1306; -m esse 34. 1266; -m reddere 1266. 1306; vitam -m agere 1080; -es (μαλακοί) 114. 154.
mollities 35. 46. 1266.
molo 89; -ens 838.
momentum temporis 206. 389. 475; -i magni 850. 987; majoris, maximi -i esse 985. 1020.
monacha 190. 191.
monachatus 191.
monachicus 191; — ordo 191.
monachus 190; -m fieri, esse, facere 190.
monasterium 194. 1102. 1124.
monasticus; -am vitam ingredi 190; -a vita 191; -a stola 752.
moneo 1058. 1151.
moneta 429. 720; — parva 468; — vilissima 1148.
monialis 1118; virgo — 191. 756.
monile 417. 534. 741. 1131. 1146.
monitio 210. 1059.
monitor 210. 1059. 1152.
monitorium 732.
monoceros 428. (722). 743.
mons 1102.
monstratio 732.
monstro 163. 164. 297. 298. 728.
monstrum 733.
montanus 1102; -a regio 1102.
monumentum 112. 341. 732. 799. 1059; — sepulchrale 1052. 1059. 1135.
mora 1015; -m trahere 1180; -m efficiens 1182; -s nectere cunctando 566.
morbidus 1125.
morbifer 1125; -m esse 1125.
morbus 74. 432. 1125; — letalis 204; -o affici 1124; -o afficere 1125; -o laborare 72. 1124; -o laborans 73.
mordeo 415. 642. 677; — animum 123.
morigerus 339. 485. 1152.
morior 203; -tuus 203. 204. 541. (707); -tuo similem fieri 541.
moror 453. 923. 1015. 1108. 1180. 1181; — exspectationem 1285; -ans 1182.
morosus 568.
mors 203. 204.
morsus 642.
mortalis 203. 204. 803; -es 707. 803.
mortarium 167. 939. 1100.
morticinum 203. 204. 542. 1201.
mortifer 439. 1430.
mortifico 203.
mos 36. 132. 244; -rem gerere 337. 401. 716; -res 114. 1188; -rum formator 1152; bonis -bus imbutus 1152; more 775.
moschus 179.
motatio 510.
motio 116.
motito pedes 318. 319. 1322; — linguam 53; — oculos 510; — celeriter 884; labendo, rependo me — 1425.
motus 12. 13. 116. 328. 412; — oculi 510; — terrae 1078; — rapidus 308; -m afferre 12.
moveo 12. 116. 327. 412. 1078; — flando 712; — linguam 53; — castra 1187; — me 1341; — me ad iter faciendum 638; — officio 1205; — loco 386. 1341; -or loco 116; -or cum impetu 510; -or dignitate 902; quidquid se movet 116.
mox 1072. 1386.
muceo 230.
mucesco 230.
mucidus 230.
mucro 488. 871.
mugio 646.
Muhammedani 323. 562.
mula 511.
mularius 511.
mulco 1360.
mulcta afficere 591.
mulctrum junceum 1008.
mulgeo 68.
muliebris 771; -ia 76.
mulier 520. 887; -res 771. 772.
mulsus; -m vinum 212.
multifariam 533.
multiloquus 534. 657; -quium 657. 691.
multimodus 1033.
multipes 804.
multiplicatio 533. 1088.
multipliciter 867.
multiplico 532. 533. 868. 1087; — copiam rei 148; -or 149. 532. 533. 1380.
multitudo 122. 533. 534. 598. 1172; — congregata 1007; -ne abundans 1320.
multoties 1036.
multus (253). 533; -m fieri 532; -m facere 532; -m 532. 533. 1381. 1382; haud -m 916; vid. plus, plurimus.
mulus 511.
mundanus 952.
mundo 102. 103. 251.
mundus, a, um 700; -m esse 698; -m facere 699.
mundus, -i 951. 952; — muliebris 283.
munificus 882. 1317; -m esse 881. 1317.
munimentum 473. 1292. 1300.
munio 133. 1289. 1300; — viam 1308; — lapidibus consertis 1321. — muro 1222; — praesidio 978. — me 1300; -tus 1291. 1292. 1300; -m esse 1288; locus -us 473. 1300; via -ta 1308; urbes -tae 1223.
munitio 134. 473. 1300; -ne defendere 1300; -bus circumdari 1300.
munus 49. 219. 262. 263. 364. 518. 527. 639. 734. 879. 947. 960. 976. 1163. 1166. 1204. 1317. 1367; — mittere 364; — offerre salutationis causa 734; -ris functio 448.
munusculum 141. 266.
murarius 1006.
murmur 646. 1092; cum -e labi 495.
murmuratio 424. 1158.
murmurator 1158.
murmuro 416. 655. 1157.

murrhinum vasculum 393 (?).
murus 473. 680. 746. 1204. 1222; — cingens 1019 (?); -o cingere 133. 1013 (?). 1222; -o limitare, munire 1222.
mus 429. 780. (1234?); — jaculus 785. 842. 1142.
musa paradisiaca 206.
musca 1294; — canina 787. 1294.
musculus 241.
muscus 179.
musica 70. 369. 917.
musicus 70. 369. 992; concentum -um edere 447. 992; instrumenta -a 69. 369. 675. 992; modi -i 69; concentum -um edere 447. 992.
muslimi 562. 563.
mussitatio 33.
mussito 31. 33. 1056.
mustela 1138.
mustum vinum 1308.
mutabilitas 531. 1341.
mutatio 216. 890; -em facere 530.
mutator 890.
mutio 31.
muto 214. 530. 531. 889. 890. 952; — vices 506; -or 215. 953. 1340. 1341; facile -ans 216; -tus 668. 890.
mutuatio 39.
mutuor 39. 891. (928).
mutus 398. 485. 1271; -m esse 485; -m se praebere, simulare 1270; status -i 398. 485.
mutuus; -m 39. 891; -m dare, petere, accipere 39; -i dator, datio 39; res -o data 39.
myrias 287. 721.
myrrha 837.
myrrhinus; -m unguentum 1028.
myrtus 166.
μυσταγωγός 227.
mysterium 181. 244. 601. 1136; -i velo occultare 181; -a revelare 1136; -is initiare 1136.
mystice 181; — dicere 181.
mysticus 181.

nablium 369. 495. 650. 992.
naevus 672.
nam 746.
-nam? 142. 780.
nanciscor 302. 636. 896. 1091; — casu 1129; — hereditate 897; — sorte assignatum 897.
naphtha 713.
nardinum 640.
nardus 640.
nares 68. 780; oris et -ium pars interior 645; -ium ornamentum 943; anulus -bus bestiarum alligatus 1039.
narratio 1064.
narrator 692.
narro 484. 689. 1063. 1064. 1076.
nascor 226. 227. 239. 885. 886; -tus 802. 803. 886. 887. 888; -um esse 886.
nasus 780.
natalis; — locus 888; — dies 885. 887; -e tempus 888; -e solum 764.
natalicius; parasceue festi -i 1175.
natatio 332 (?).
natio 121. 695.
nativitas 887. 1175. 1384; -tem attribuere 885; festum -tis 888. 1175.
nato 1280. 1281. 1283.
natura 6. 494. 784. 864. 1165. 1188. 1233. 1384; — humana 269; in — positum esse 1233.
naturalis 565. 1233. 1385.
natus; -u major 988; -u majorem esse 26. 985; -u majorem declarare 986; jus -u majoris 28.
naucum 813.
naufragium 358.
nausea; -â captum esse 1215. 1315; ad -m satiari 1215; -m facere 1215.
nauta 672. 1306.
nauticus 672.
navalis 672.
navarchus 687.
navigatio 694.
navigium 75.
navigo 113. 693. 1306.
navis 75. 305. 352; -m firmare ancoris 318.
naziraeus 677.
ne 715. 717. 829; ne — quidem 2. 1224; — forte 773. 1075. 1077.
-nĕ 1. 142. 629.
nebula 790. 1194.
nebulo 1034.
nec 2. 629. 715. 781. 880; -ne 790.
necessarius 1363. 1370; -m esse 1020. 1361; res -a 1363; -o 1164.
necesse est 5. 1020. 1164.
necessitas 568. 1021. 1164. 1287. 1305. 1363. 1433; -ti parere 132; -tes 586.
necessitudo paterna 755; — fraterna 766.
neco 439. 440; -tus frigore 424.
necromantis 644. 1362.
necto 240. 474. 747. 1337. 1338; -xum esse 368.
nedum 616.
negatio 825.
neglector 364. 996.
negligentia 11.
negligo 15. 280. 364. 581. 616. 634. 995. 1205. 1206. 1270. 1329; -ens 364.
nego 759. 824. 825; — alicui alqd 620; pertinaciter -ns 920.
negotiatio 1166.
negotiator 286. 1167.
negotior 286. 693. 1162.
negotium 448. 568. 1163. 1166. 1363; — facere 1160; — facessere 342. 698; -is occupatum esse 567; huc illuc in — mittere 154; — concreditum 139.
nemo 187. 717. 722.
nemorosus 719.
nempe 747.
nemus (719). 994.
neo 1363; -tus 1363; opus -tum 1363.
neophytus 565. 664. 1100.
nepos 886. 1100.
neptis 887.
nequam 81. 101. 190. 788. 853. 1034. 1329.
nequaquam 142. 718. 781. 1031.
nequeo 377.
nequitia 190. 1034.
nervosus 1291.
nervus 185. 241. 459. 915; -m adducere 914.
nescio 729. 1077; — an 1077.
neutiquam 781.
nex 203. 440.
nexile 240.
nictatio 475. 510.
nicto 475. 510; -ndo deludere 475.
nictus 1023.
nidifico 613.
nidulor 137. 534. 613. 886. 1256.
nidus 615. 1257.
nigella 148. 675.
niger 1259. 1260; -m esse, reddere 1258; -m colorem inducere 1259.
nigresco 1258.
nigricans 1259.
nigrita 1259.
nihil 188. 717. 815; ad -um redigere 1250; -i aestimare 189; -i facere 364.
nimbus 503. 1003. 1091. 1311; -o circumfusum esse 357.
nimirum 777. 779.
nimis 1381. 1382.
nimius 558. 1381; -m 906. 907. 1381.
ningo 508. 1053.
ningor 1053.
nisi 725. 773.
niteo 33. 499. 883. 1279. 1310. 1311; -ens 1311.
nitidus 33. 468. 700; -m esse 33. 468; -m facere 468.
nitor, is 33. 500. 701. 883. 1279. 1311; -ore conspicuum esse 883.
nitor, i 318. 335. 416. 452. 970.
nitrum 696.
nivalis tempestas 1195.
nix 79. 331. 507. 1195; -vis casus 1053.
no 1280. 1281.
nobilis 85. 341. 610. 846. 987.
nobilitas 611. 846.
noceo 332. 518. 669; -ens 670. 854.
noctu 52; — facere 52; — manere 534.
noctua 53. 1140. 1206.
nodatio 474.
nodo 473. 981; -atum opus 474.
nodus 474.
nola 1124.
nolo 484. 759. 760. 772. 1260. 1361.
nomen 340. 341. 1064; — memoriale 1059; — baptismale 836; — imponere, consequi 340; idem — habere 844. 845; -ne clarum esse 340; -nis aequalitas 844.
nominatim 340; — designare 1345.
nominatio 1302.
nomino 340. 484. 1301; -atus 341.
non 715. 717. 718. 770. 781; ita ut — 773; — est, — habeo 717; — autem 773; — tantum 781. 830. 1121; nonne 781.
nonaginta 560.
nondum 723. 773. 1009. 1072.
nonnisi 830. 1121.
nonnumquam 481.
nonus 559; -a hora 559.
norma 132. 300; ad -m 593.
noscibilis 731.
nosco 728. 729. 730; bene -visse 1246; quis novit annon 1077.
nosocomium 535. 1125. 1377.
nosocomus 1125.
noster 1032.
nota 672. 732. 733. 740. 989; — arithmetica 769; -ae incisae 1385; -m inurere 671; -as magicas incidere 1383.
notarius 1268.
notitia; in -m perferre 1246.
noto 671; -or signo 990.
notus 338. 729. 731. 732. 997. 1137; -m esse 730. 996. 997. 1137; -m facere 297. 728. 996. 1076. 1137; -m fieri 1076. 1137.
novacula 65.
novem 559.
noverca 520.
novies 559.
novilunium 239. 888. 899. 1225; ad — pertinens 240.
novitiolus 664.
novitius 942; -i 664.
novo 128.
novus 129; -m fieri 129; -m putare 666; -a producere 128; luna -a 3. 230. 239. 899; res -ae 1064; -ssimus 1110. 1111; -ssimum 1110; -ssimum esse 1108.
nox 52; — alta et multa 956; -tem transigere 52. 534. 535; per -tem secum detinere 535.
noxa 669. 670.
noxius 81. 279. 670. 788; -m esse 518. 787. 1334.
nubecula oculi 1245.
nubes 1090.
nubilis 547. 900.
nubilo 1090.
nubilus 1088. 1090; -m 1091; -a 1090; -m fieri 1090, -m obducere 1090.
nubo 903; -ptum dare 904; -pta 520. 903. 904.
nuceus 839.
nudatio 833.
nuditas 962.
nudius tertius 231.
nudo 324. 477. 832. 961; — me 961; -or foliis 696; -tus 477. 833.
nudus 523. 961. 962; -m esse 961.
nugae 17. 549. 1060.
nugor 1060.
nullus 188. 717. 722. 815; -o modo 188.
num 1. 160. 629. 726; — forte 1075. 1077; — quid 1. 482. 629. 780.
numella 130. 1206.
numerabilis 577.
numeratio 577. 1362.
numero 576. 1360. 1361; -tus 577.
numerosus 850; -m esse 532.
numerus 577. 1362; signum -i 769; -o superare 1380; -m excedere 1380; in -um referri 576.
numisma 720.
nummularius 890.
nummus 1248; — minutus 1148. 1274; — aureus 898; -i 1380; -orum quantitas 541.
nunc 206. 777. 1029. 1072. 1073. 1075.
nuncio 337. 547. 689. 1063. 1064. 1076; — laeta 1063.
nuncius 48. 49. 115. 338. 658. 1064. 1065; — laetus 509. 1064; -o laeto exhilarare 509. 1064. 1349; -m laetum afferre 509; -m accipere 1064; -m perferre 1063; -m mittere 47. 114; -s de valetudine alcjs 1064.
nuncupo 340. 1301.
nundinae 266.
nunquam 197. 717. 723. 1036. 1147.
nuper 427. 938.
nuperus 426.
nuptiae 310. 817. 849; -is jungi 1087; -is sibi adjungere sponsam 310.
nuptialis 310. 817; -e convivium 529; -is consecratio 817.
nuptiator 310.
nurus 77. 310. 887.
nusquam 718.
nutatio 563. 1288; — bilancis 63.
nuto 475. 563. 660; -ans 563. 1262; -ndo deludere 475.
nutrico 137.
nutricula 138.
nutrimentum 394; -a sumere 587.
nutrio 26. 137. 393; — bene 587.

nutritio 137.
nutritor 130. 394. 727.
nutrix 138. 727. 1193. 1231.
nutus 475. 510; -u significare 475.
nux 839. 1185.
nycticorax 1206.
nymphagogus 310.

ξι 870.

o, oh 116. 716.
ob 57. 193. 462. 479. 536. 537. 776. 1104. 1209.
obaeratus 1011. 1379.
obambulo 385. 892. 893.
obbrutesco 386.
obdormio 549. 670. 671. 970.
obdormisco 380. 1098.
obduco 45. 437. 477. 928. 935. 1139. 1140. 1141; — nubes 1090; — tectorio 170; -or 403; -or (nubes) 1090; quidquid -tur 1238; -ctus 403. 437. 477; id quo quid -ctum est 1140.
obductio 45. 1140; — parietis 170.
obdulco 207.
obduresco 850. 1288. 1356.
obduro; -tum esse 1194.
obedientia 339. 793. 794.
obedio 336. 553. 793. 1324; non — 760; -ens 339. 554. 793. 794.
obeliscus 112. 957.
obeo 385. 580. 892. 893. 963. 970. 999. 1340; — suprema 1388.
oberro 329. 330. 383. 552. 760. 1004. 1005. 1185. 1199; -ans 553.
obesus 248; -m fieri 248.
obex 639; -ice intercludere 133.
obfirmo 607. 608. 1020. 1194. 1232. 1289; -or 1288; -tus 1194.
obfusco 1090. 1258; — tenebris 1260.
obitus 971. 1341.
objectatio 934.
objicio 936; — crimen 934; — pabulum 418. 425; — me 1130.
objurgatio 125. 1037. 1152. 1183; — vehementior 1175.
objurgator 896.
objurgo 125. 220. 1037. 1151. 1183; — leniter 831; -tus 1152.
oblatio 427. 527. 960. 969. 993. 1251; -nes benedictione consecratae 790.
oblectamentum 917. 1383.
oblectatio 917. 1383; -ni se dedere 1354.
oblecto 29. 117. 1349; — me 1349; -or 917; -or sermonibus 1060; -ans 1061.
obligatio 749.
obligo 747. 1322; -tus 748.
oblino 210. 436. 437. 823. (1215). 1247. 1266; -tus 437. 1215.
obliteratio 1089.
obliterator 1089.
oblitero 1088. 1089.
oblivio 281; in -em venire, -ni dari 281; ad -em divertere 29.
obliviosus 281.
obliviscor 280; se rei -tum simulare 643.
oblocutor 896.
obloquor 78. 484. 895.
obmutesco 484. 485. 1270. 1319. 1391.
obnitor pedibus 319.
obnoxius 448. 887. 1156; -m esse imperio 855; — periculo 643. 681; -m esse vituperationi 125.
obnubilo 1090. 1258.
oboleo 1309.
obolus 756. 914. 1148. 1274.
obrepo 1107.
obruo 1134. 1135; — aqua 400; -tus 1135; undae -ntes 400.
obrussa 1368.
obscoenus; -a 627.
obscuratio 1091. 1257. 1259.
obscuro 1090. 1256. 1258; -or 80. 1258; -tus 1257. 1259.
obscurus 385. 1088. 1090. 1091; -m fieri 1090.
obsecro 155. 321. 514.
obsecundo 716.
obsepio 1330.
obsequiosus 485.
obsequium 339. 554. 717; — praestare 1178.
obsequor 550. 716. 1079; -ns 717. 794. 1156.
obseratio 442.
obsero 441. 602. 1021. 1022; -tus 442.
observantia 980.
observatio 119. 128. 980; — legis justa 1389; ad -em pertinens 981.
observator 119. 299.
observo 128. 536. 701. 978. 979. 996. 1160. 1284; — scrupulose 1235; -are jubere 768; id quod -ndum est 980. 981; -ans 981.
obses; -idem dare, se dare 104.
obsessor 1017.
obsideo 133. 134. 613. 651. 902. 1007. 1306; -sus 473. 769; -sum esse daemone 902.
obsidio; -ne cingere 1016; in — ne teneri 1300.
obsignatio 603. 851. 989.
obsignator 603.
obsigno 602. 603. 989; -tus 603. 989.
obsisto 452.
obsolesco 491.
obstetrix 888; -cis munere fungi 588.
obstinatio 315. 1036. 1194; — rixantium 417.
obstino 1289; -tus 170. 1035. 1194. 1291; -tum esse 1194; -tum facere 392. 1232.
obsto 453. 983; non -nte 175. 479.
obstringo 747; — pignore 768; — jurejurando 155; sese invicem -ere pignore 769, exsecratione 316; -ctus 748.
obstruo 110. 639. 1022. 1135. 1238. 1391; — sepimento 133; -ctus 1391.
obstupefacio 1086; -ens 1120.
obstupesco 926. 1086. 1119.
obsurdesco 1270. 1391.
obtego 875. 1134. 1139; -ctus 875.
obtempero 337. 401. 484. 716. 793. 922. 1261, -re nolle 760; -ns 339. 794.
obtendo velo 1238; -dor 403; -tus velo 1238; -tus 403.
obtenebro 1260; -or 1256. 1259.
obtentus veli 1238.
obtestatio; -ne monitus 338.
obtestor 155. 337. (362?). 873.
obtineo 302. 767. 768. 1289; — causam 1311.
obtingo 546. 862; — hereditate 897.
obtorpesco 392.
obtrectator 657. 1134.
obtrecto 1133.
obtundo 342. 879; -sum esse 879.
obturatio aurium 1271.
obturbo 12.
obturo (747). 1238. 1247. 1270. 1391; -tus 1247. 1391.
obtutus 299. 702.
obumbratio 1257.
obumbro 1256; -tus 1257.
obvelo 1140.
obvenio 303. 304. 546.
obverto 214.
obviam 703; — venire 303. 304. 435. 461; — ire 435; — ferre 429. 435; — eundo excipere 435.
obvolvo 93. 1139. 1225; — mihi 1024; -tus 1225.
occa 442.
occaeco 995. 1256; -tus 1257. 1259; -or 875. 1258.
occasio 857. 865; -em captare 858. 1284.
occasus 527. 964; ad -um vergere 413.
occidens 964.
occidentalis 964; — plaga 493. 964.
occīdo 203. 317. 439. 440. 931. 1201; -sus 440.
occĭdo 931. 963. 964.
occisio 440. 441.
occisor 441.
occludo 639. 1021. 1022. 1065. 1066. 1391; -sus 1022. 1066.
occo 419. 1434.
occulo 384; -ltus 385. 600. 849. 854. 875; -tus locus 385; in -to 1271; -tum esse 384. 600. 849.
occultatio 385. 601. 849.
occultator 385. 849.
occulte 385. 600. 849. 1271.
occulto 364. 600. 848. 849. 875. 1135; — mysterii velo 181; -ans 601.
occumbo 380.
occupatio 568. 769; — nugatoria 1433.
occupo 150. 302. 635. 767. 855. 896. 1162. 1290; — mihi 897; -tus 151. 769; assidue -tum esse 660; negotiis -tum esse 567.
occurro 303. 435; — verbis 484; — forte 1130.
occursus 435.
oceanus 791. 914.
ocrea 459. 472. 880.
octateuchus 742.
octavus 334.
octies 334.
octo 334; — facere 334.
octagesimus 334.
octaginta 334.
oculus 500. 702. 1006. (1209); -os avertere 995; -os convertere 701. 702; -os motitare 510; -os intendere 1007; -is prosequi 701.
oda 69; — sacra 1040.
odi 1260.
odibilis 1261.
odiosus 1261; -um esse 1260.
odium 1261; — exercere 1261; in -o esse, -o habere, in -um vocare 1260; -um concitare 1260. 1261; -o et invidia sese habere 73. 1260. 1261; -o dissociatus 1261.
odor 209. 210. 274. 810. 1309; -em spirare 1309; suavem -em exhalare, bonos -es diffundere, suavibus -bus perfundere 209; ingratum -em spirare 1383.
odoramentum 442. 810. 1018.
odoratus, us 1309; -u explorare 1309.
odoratus, a, um 209. 1308; -a planta 274.
odoror 706. 1309.
odorus 209.
oeconomia 949.
oeconomus 219.
oestrus 1294.
offa 1155. 1374; — pultis 30; -as conquirere 1375.
offendiculum 983. 1115; -o esse 982; -um objicere 983.
offendo 44. 80. 330. 332. 982. 1012; -ens 81. 983.
offensio 331. 825. 983; -nis causa 983; -nis causam habere 982; -ne affectus 983.
offero 227. 425. 426. 429. 525. 526. 907. 968. 969; — sacrificium 425. 426; -atus 969.
officialis 219.
officina fabrorum 1274; — fusorum 361.
officiosus 1359.
officium 49. 233. 262. 448. 794. 1163. 1166; — praestitum 326.
offundo tenebras 1258.
olea 719. 1063; — silvestris 790.
oleaster 790.
oleo 1309; — bene 209; — graviter 1383; bene -ns 209; graviter -ens 1383.
oleum 326. 437. 1063; — fieri 437.
olfacio 1309. 1428.
olfactus 1309.
olim 462. 464. 567.
oliva 719. 1063; -rum cutis fusca 1284.
olivetum 437. 1024. 1063.
ὁλκή 68.
olla 476. 509.
olor 434.
olus 70. 418. 512. 1045.
omasum 434 (?).
omen 1376; — captare 730. 1245. 1376; -inum captatio 432.
omentum 434 (?).
ominatio 397.
ominator 397. 433. 733. 1245. 1376.
ominor 397. 432. 1245. 1376.
omissio 1206.
omitto 364. 616. 618. 661. 1205.
omnifariam 815.
omnino 98. 185. 815. 1147. 1164. 1387. 1389.
omnipotens 396. 687. 813.
omnipraesentia 7.
omnis 150. 814. 815; — generis 815; ab -i parte 816.
omphax 456.
onager 67. (166). 802.
onania 790. 903.
onero 850. 1305; -tus 850. 1298. 1306.
onerosus 1293.
onocentauri 25. 1314.
onocrotalus pelecanus 166.
onus 71. (742). 850. 851. 1298; — imponere 851; — minuere 410; -eri esse 698. 849. 850; -eri 1020.
onustus 850. 1298. 1306.
onychites 778.
onyx 384. 778; — marinus 356. 778.
opaco 1256.
opacus 1257. 1320.
opera 448. 1163. 1166. 1272; -m dare 304. 585. 1162; -m impendere 1272; -m impendens 1273; -m suam jungere 314; -â 798.
operarius 1165. 1167; — mercede conductus 1172.
operatio 1163.
operator 1165.
operculum 385. 1105.
operimentum (477?). 660. 875. 876.
operio 384. 875. 1134. 1135; — velamento 1139. 1238; -or 603;

-ens 385; -tus 385. 875; -tus velo 1139.
operor 448. 1160. 1162; — sacris 1160.
operosus 1167; -a ars 871; — labor 1166.
ophanim 808.
ophiomachus 811.
ophir 808.
opifex 31. 871. 1165. 1167.
opificium 32. 871. 1163. 1166.
opimo 248.
opimus 248. 1214; -m fieri 248.
opinio 121. 579. 1427.
opinor 120. 172. 484. 779.
opitulor 1003 (?).
opobalsamum 319.
oportet 5. 290. 1079. 1164. 1370.
oppidanus 21.
oppidum 20.
oppignero 768.
oppleo linendo 1247; -tus 1247.
oppono 825; — verba 895. 896. 911; — verbis 484; — me 453. -tus 428. 1183; -m esse 428; -ta ripa 1013; res alii ex altera parte -ta 648.
opportune 1107.
opportunitas; -em habere, praebere 304.
opportunus; -m tempus 1197.
oppositio sententiae contrariae 825.
oppressio 609. 1014. 1213.
oppressor 609. 1213. 1014. 1309.
opprimo 607. 608. 680. 840. 1014. 1212. 1213. 1239. 1280. 1385; — inhaerendo 1227; sese coarctando -ere 1240; -or 902; -sus 1213. 1239.
opprobrium 125. 1005. 1303; -o esse 1303.
oppugnatio 441.
oppugnator 441. 1282. 1283; -res 170. 440.
oppugno 307. 440. 519; — bello 1281.
ops; -em ferre 314; -e 479. 798; -e destitutus 497; -es 253. 506. 528. 609. 675. 1167. 1221. 1317; — reconditae 1066; -es captare 528; -es bello consumtorum 1271.
optabilis; -orem esse (194?). 540.
optatio 194.
optimas 406.
optimus; -m 254. 692; -s locus 254; pars -a 253. 254.
optio 590.
opto 194. 588.
opulentus 528; -m reddere 986.
opulentia 528.
opus, eris 448. 568. 1163. 1166; — bonum 228; — sacrum 84. 1163. 1166; — arte factum 871. 872; — agricolae 448; — faciendum dare 1162; ad — faciendum adigere 448; — facere 448. 1160. 1162; -ris socius 315; -ribus cingere 133.
opus est 584. 1020. 1164. 1361. 1363; quidquid — 1363; res qua — 568; — habere 1254. 1361.
ora 125. 600. 618. 633. 792. 858. 859. 1068. 1118. 1294.
oraculum 433. (1348); -is definire 432.
orarium 941.
oratio 376. 451. 485. 657. 690. 1263; — sacra 1094; — eucharistica 467.
orator 485. 562. 657. 692. (809). 980; -ris vice fungi 562.
oratorium 376. 1264.
orbiculo 418.
orbiculus 419; — panis subcinericii 1135.
orbis 115. 415. 419. 848. 1000. 1001. 1060; — coelestis, signifer 1343; — terrarum 217. 493. 952; in -em circumagi 848; in -em circumsistere 847.
orbita 115. 839. 1373.
orbitas 201. 204. 523. 1123.
orbo 201. 620. 961. 1123; -or 18; -or liberis 201; -tus 1123.
orbus 201. 204. 497. 523. 962. 1123; -m esse 961. 1123; -m fieri 201. 1123; -m facere 201. 1123.
orcus 376. 762. 1425.
ordinate 1237.
ordinatio 243. 262.
ordino 243. 262. 290. 1237; -tus manuum impositione 653.
ordo 243. 324. 444. 552. 878. 969. 1043. 1097. 1237. 1299; ex -e 551. 552; in -em redigere 290. 652.
organum 745. 992.
oriens 239. 240. 1277.
orientalis 240. 805. 1278.
orificium 809. 1374.
orion 744. 842.
origo 227. 242. 764. 888. 947. 1384.
orior 226. 227. 239. 452. 862. 886. 945. 1184; -ens 865.
oriundus 6. 946.
ornamentum 348. 770; — colli 534; — capitis 473; — aurium 943; — narium 943; — versicolor 102.
ornatio 349.
ornatus 283. 348. 349; -um sibi induere 348; quidquid -ui est 283.
orno 243. 251. 252. 283. 348. 1237; — me 282; -or 1162; -tus 252. 283. 348. 1163.
oro 35. 514. 655. 690. 1262; — suppliciter 156; — pro alqo 562.
orphanus 1123.
orthodoxia 743.
orthodoxus 14. 290. 742.
ortus 239. 240. 639. 864. 888. 947. 1277. 1384; locus, tempus — 888.
oryx 530. 745.
oryza 312.
os, ris 808. 809. 947; — distendere, aperire 513; — implere buccella 1374; in — indere alimenta 1186, buccellas 1374; hiante -re excipere 416; -ris et narium pars interior 645.
os, sis 1025; -sa confringere, emedullare 692; instrumentum quo -sa franguntur 359.
oscitatio 1430.
oscito 513.
osculatio 390. 734.
osculor 390. 734.
osculum 390. 734; -a jungere 390. -o excipere 734; -o excipi 390.
osor 1261.
ostendo 297. 298. 299. 728. 996. 1211.
ostento (39?). 1210; — vestitum 40.
ostentum 732.
ostiarius 1022.
ostium 606. 809. 947. 1128.
otior 970. 1329; — die sabbathi 370.
otiose 1329.
otiosus 11. 250. 971. 1329; -m esse 10. 1329; facere ut -a jaceat (terra) 1329.
otium 250. 962. 1329. 1330; — habere, praebere 304.
ovilis 1252.
ovillum pecus 543.
ovis 543; -ium mas 89.
ovo 1072.
ovum 455. 802. 883; -is excludere pullos 646.

pabularis herba 555.
pabulum 260. 393. 490. 782; — carpere 417; — praebere 418.
pacificator 323.
pacifico 322.
pacificus 322. 323. 371.
paciscor 371. 575. 873.
paco 322; -tus 323. 1074; -tum esse 371.
pactio 874. 963; -em facere 243. 873.
pactum 244. 442. 874.
paedagogus 164. 1152.
paederastia 114.
paedico 167. 380.
paene 98. 427. 665.
paenula 1343.
paeonia 1348.
paganus 96; -i 122. 740.
pagus 20. 1007. 1023. 1102 (?); -i et vici 1126.
pala 329. 475. 770. 841. 936. 1145.
palam 833. 1137. 1138; — loqui, agere 1137; — factus 833; — fieri 337.
palatium 535. 993. 1264. 1273.
palea 82.
pallium 941. 972. 1024.
palma 8. 512. 555. 1279. 1299. 1370; -ae species 1132; -ae folia, lignum 1132; -ae truncus 513; -ae frondes 1279; — victoriae 955. 1068; -m accipere 1068; -arum dominica 8. 1318.
palma manus 382. 740.
palmes 1019; — vitis 88. (719); -ites agere 1019 (?).
palmus 392. 527.
palor 1004; -ans 1005.
palpatio 166. 1159.
palpator 1159.
palpebra 428.
palpito; -ans pedes jacto 319.
palpo 166. 276. 1158. 1159; -are facere 166.
palumbes 196. 991.
palus, dis 599. 957. 1008.
pampinatus 1077.
pando 287. 332. 399. 402; — me 1354; uva -sa 130. 1050.
pango clavos 446; — foedus 873; -ndo infigere 1276.
panis 601. 782; — mendicatus 1374; — eucharisticus 427; — infermentatus 679. 1257; — subcinericius 1135; — frustum, fragmentum 428. 1357; -em praebere mendicanti 1374.
panniculus 1097. 1328.
pannosus 1328.
pannus 41. 1097. 1328; — byssinus 510; — hirtus 247.
papa 1253. 1254.
papae 116. 716.
papilio 93 (?).
papilla 1231.
papyrus (340). 365. 837. 1149. 1392.
par 175. 539. 797. 820. 967. 1061. 1327; — est 290; -em esse 539. 783. 1061; -m fieri 966; -m reddere 966. 967; par pari referre 1379.
parabola 173. 174. 175; -as proponere 172. 173; -as proponens 175.
paracletus 679. 1251.
paradisus 1176.
paradoxia 926.
paradoxus 531. 926.
paraenesis 210. 1152.
paralipomena 136. 558. 559.
parallelus; -m esse 702.
paralyticus 1337.
parasceue 964.
paratio 1082.
paratus 283.
parce uti 145; — facere 1240.
parco 145; — avare 1120; -ens 145.
parcus 458. 1240; -m esse 458. 1240.
pardus 634.
parens 888; -tes 754. 1043; -tum dignitas 755.
pareo 793. 855. 1155.
paries 746. (1013?); — ligneus 805; -te cingere 1013 (?).
pario 885. 886; — labore 1273; peperisse 587; quae -rit 587; labore -tum 1273.
pariter 536. 598. 828. 967. 1097; — atque 174. 798.
parius (lapis) 900.
paro 282. 283. 1080. 1081. 1160. 1162. 1237. 1285. 1428; — bene 252; — animum 1232; — me 283. (1068?). 1231; -tus 283. 1081. 1163. 1285; -tum esse 283. 438. 1284; -tum habere 1285.
parochia 493.
paropsis 1264.
paroxysmus 470; -o correptus 470.
parricida 441.
pars 712. 799. 878. 879. 1174. 1209. 1210. 1373. 1374; — interior 910; — anterior 1210; — major 534. 1381; — optima 254; — praestantissima 254; — dimidia 711; — sequens, addita 906; a -te 686. 1174; ex -te 878; -tium studio duci 636. 1079. 1209; in -tes discedere 710.
parsimonia 459; — nimia 1224.
particeps 367. 540. 887. (1100); -em esse 366. 597; -m facere 366. 877; -em fieri 877.
participo 367. 877.
particulatim decidere 1214.
partior 876; — hereditatem 897.
partitio 878.
parturio 587; -ens 588. 885; -tem adjuvare 588. 885; dolores -tis sentire, pati 186. 944.
partus 588. 887; primum -m edere 521; multos -us edens 888.
parum abest ut 63. 98; — aestimare 664.
parumper 98. 206.
parusia 227.
parvitas 664.
parvulus 138. 665. 1099. 1100. 1251.
parvus 411. 622. 664. 665. 1099; -m esse, fieri 663; -m reddere 663; -m aestimare 664; -i aestimare 410; -i facere 15; vid. minor, minimus.
pascha 1252. 1351. 1357. 1392.
pasco 310. 311. 418; -or 311. 417; -stum ire 311; -stum ducere 310. 949.
pascuus locus 311. 949; -m 311. 949. 1023. (1102?). 1336; -m circumseptum 124.
passio 74. 643; -em communicare cum alqo 73.
passus 266.
pastillus 30.
pastino 840.
pastor 670; -is munere fungi 670.
pastoralis custodia 311.

pastrix 670.
pastus 311. 418.
patefacio 293. 402. 832. 833; -ctus 833.
patefactio 833.
patella 781. 1168. 1247. 1281.
pateo 293; -ens 293. 400. 403. 409.
pater 754. 888; — familias 528; — noster 719. 754; -res 1043; ad -em pertinens 755.
patera 392. 943. 1089. 1196. 1264.
paternitas 755.
paternus 755; necessitudo -a 755.
pathicus 154.
patibilis 73.
patibulum 1025. 1260.
patienter ferre 1015.
patientia 674. 1016; ad -m hortari 1015.
patina 1264.
patior 72. 1015; -i facere 72. 73. — demisso animo 1179; -ens 73. 674. 1015. 1016; -ntem esse 673. 1015.
patria 20. 217. 493. 888; in -m ire, reverti 764; in -m reducere 764; extra -m degens 1342.
patriarcha 27. 463. 517. 745. 754. 1253. 1254; -m constituere 1253. 1254.
patriarchatus 1254.
patricius 26; -a 545.
patrimonium 897.
patro 1161.
patrocinium 563. (912); — suscipere 139.
patrocinor 656. 911.
patronus 139. 454. 563. 670. 1251; — causae 692; -m adire 562; ad -m confugere 1300.
patruus 1125.
paucitas 916; ad -tem redigi 590; ad -tem redigere 591. 916.
paucus 622. 665. 916; -os reddere, fieri 916; -is 622. 916.
paulatim 98. 665.
paulisper 98. 206. 622. 665.
paululum 622. 665.
paulum 97. 98. 622. 665. 916; -o 98. 665; -m abest quin 558.
pauper 382. 682. 1065; -m esse 682.
pauperculus 682.
paupero 620. 682. 683.
paupertas 382. 682; ad -tem redigi 382.
pausa 972; -m facere 452; -ae signum 972.
paveo 161. 1208.
pavesco 161.
pavidus 161. 1119. 1352; -m esse 1331; -m reddere 1352.
pavimentum 217. 1321.
pavio 1321; -tus 1321.
pavitatio 470.
pavitans 470.
pavo 1239.
pavonius 1239.
pavor 161. 1120. 1208; -em incutere 494; -em injicere 161; -e percelli 1119.
pax 322. 371. 632; -em jungere 371. 372; -m componere 322; -m facere 322. 372; -m servare 322; -m colere 371. 766; -m jungens 372; -e junctus 371. 372; -is studium 323. 372; -is amator 322. 323; -is particeps 323; -em servans 323.
paxamas 1252.
paxillus 565.
paximatium 1252.
peccatillum 621.
peccatio 757.
peccator 331. 621. 757. 1199.
peccatorius 622.
peccatum 330. 621. 757. 1200; in — inducere 330. 1199; sacrificium pro -o 621.
pecco 330. 620. 757. 1199; -re facere 620.
pecten 159. 1084; — textorius 248.
pectus 552. 1204.
pectusculum 552.
peculium 1221.
pecunia 675. 898. 1380; -m accipere 69.
pecus 311. 386; — pinguis 182; -ori similem fieri 386.
pedamen 387.
pedamentum 381.
pedes 804.
pedester 805; -res copiae 805.
pedetentim 98.
pedica 663 (?). 1180.
pediculus 417. 772; -os quaerere 417.
pedum 434. 516.
pejero 155.
pejor; -em esse 518. 787; in -us mutari 787.
pelecanus 1176; — onocrotalus 166.
pellex 979.
pellicea vestis 1050.
pellicio 408. 409. 612. 613. 1055. 1074; se -ci pati 330. 409; -ctu facilis 409; -ens 613.
pellicula 431.
pellis 196. 779. 1315; — hispida 71. 1050; — rubro colore infecta 799; -es 610.
pello 396. 1198; — sursum 968; — hinc illuc 1341.
pelluceo 1311.
pellucidus 500. 731; -m esse 1279.
pelluvium 657.
pelta 883. 1251.
pelvis 392. 415. 465. 625. 657. 993. 1008.
penates 559. 1298.
pendeo 351; -ens 351.
pendo 211. 1078. 1079. 1080; — tributum, vectigalia 946. 1170. 1278.
pendulus 351; -m teneri 350.
penes 175. 481. 592. 593.
penetrale 385. 908. 909. 910. 1273; -ia 64.
penetro 502. 525. 580; — altius 956.
penicillus 842.
peniculamenta 1068.
penis 752.
penitus 185. 1247.
penna 1315.
pensile opus 903.
pensito tributum 1278.
penso 882. 1379.
pensum 49. 1233.
pentas 583.
pentecoste 370. 529. 583. 990. 1251. 1252.
penuria 621; — annonae 984; — rei familiaris 1287.
peplum 941.
per 58. 174. 478. 479. 480. 482. 507. 594. 673. 686. 751. 774. 775. 776. 798. 909. 1104. 1105.
pera 220. 250. 276. 1320.
peractio 1163.
perago 326. 1160. 1162. 1387; -or 1387; -ens 1389; -ctus 1163.
peragratio 1001.
peragro 385. 580. 693. 999; -tum mittere 154.
percello 563. 939. 1051. 1119; -or 1222; -or animo 563; -sus 1119.
percipio 43. 108. 302. 578. 667. 728. 997; — auribus 336; -ndi facultas 116; sola mente -ndus 580.
percolo 698.
percontatio 586.
percontor 375. 376. 584. 728. 1246; — de valetudine 1064.
percrebresco 337. 405. 409.
percussio 160. 1051. 1203; — capitis 840; — faciei 1321.
percussor 1051.
percutio 160. 421. 563. 628. 684. 939. 1050. 1051. 1203. 1426; — palma 1321; — pede 318; — ense 394; — scutica 1233; — caput 840; -or alapa 1321; -or animo 563; -sus 1051.
perditio 19. 20. 87. 179. 762; — mentis 1251; -is locus 1425.
perditor 20. 179. 1089. 1251. (1309?).
perdix 455. 1066. 1252.
perdo 18. 19. 20. 178. 575. 1088. 1089. 1205. 1206. 1221. 1250; — stirpem 242; -tus 19. 87. 101. 178. 591. 1206. 1250; -um esse 87. 590.
perdomo 1155.
perduco 547. 907; -ens 548; locus quo quis perducitur 548.
perductor 164.
perduro 5. 452. 651. 1015. 1059.
peregre esse 693. 695; — abire 693. 695; — advenire 693.
peregrinatio 384. 693. 694. 1341.
peregrinator 114. 694. 1342.
peregrinor 113. 693. 695. 1340; -ans 1342; hospes -ans 1195.
peregrinus 531. 582. 667. 693. 694. 1195. 1342; -m putare 666; commoratio in terra -a 694.
perendie 231.
perenno 1059. 1060.
pereo 18. 541. 574. 580. 762. 1206. 1250; -ns 582.
pererro 1004.
perfecte 1113. 1387. 1388.
perfectio 326. 933. 1388. 1389; -ne inferior 1202; ad -m ducere 1387. 1388.
perfector 1389.
perfero 546. 1015. (1246). 1297.
perficio 326. 575. 932. 933. 1147. 1160. 1161. 1162. 1387; -ctus 253. 326. 1163. 1235. 1388; virtus -a 558; -m esse 149. 325; -m fieri 326. 1388; -m reddere 1387.
perfide agere 824. 952. 1215; — violare 824; — deserere 824. 953.
perfidia 825.
perfidus 826. 954.
perflo 712.
perfodio 352. 446. (449?). 840. 841. 939; -sus 446. 939.
perforatio 352.
perforo 352. 398. 502. 1098; -tus 352. 588; -tus et filo insertus 382.
perfossio 318. 446. 841.
perfrico 306.
perfringo 358. 469. 1264. 1360. 1366.
perfugium 622. 1199.
perfundo odoribus 209.
pergamena charta 284. 501.
pergo 153. 551. 580. 1035. 1196; -ens 581.
pericardia 1023.
periclitor 681.
pericope 295. 657.
periculum 74. 642. 643. 681. 1353; in -o versari 643. 681; -o obnoxius 643. 681; in -m incidere 72. 643; in -m adducere 72. 643. 680.
periegetes 115.
perimo 1250.
periodus 507. 1000. 1001.
peritia 44. 1230.
peritus 43. 143. 732. 1229; -m esse 730. 1228. 1230.
perjurium 156. 1427.
perjurus 156.
perlator 1298.
perlustro 701. 893; -ans 893.
permaneo 452. 534. 651. 1059. 1326; -ns 454.
permisceo 569. 570.
permissio 495. 524.
permitto 523. 524. 617. 618. 768. 881. 882. 1108; — res meas alicui 1171; — in potestatem 949; -sus 524; -sum est 864.
permulceo 1073. 1074.
permutatio 216; -ne acquirere 890.
permuto 581. 889. 890; res quae -tur cum alia 890.
pernicies 179. 242. 541. 1089.
perniciosus 20. 179. 788; -m esse 80. 518. 787.
perniciter 1230.
pernix 309; -cem facere 410.
pernocto 534. 535; -ndi locus 536.
perpendiculum 665.
perpendo 1078.
perpetior 1015; -sus 1015.
perpetrator 1165.
perpetro 282. 1160. 1162.
perpetuitas 1036.
perpetuo, are 1035.
perpetuo 915. 1035. 1036.
perpetuus 915. 951. 1035. 1036. 1320; -m temporis spatium 915. 951; in -um 915. 1035. 1036. 1148.
perplexio; -em efficiens 52.
perplexus 1212. 1338; -m facere 1338.
perquam 97. 1070. 1223.
perrumpo 269; — scaturiendo 1346.
perscribo 1267; -ptus 1267.
perscrutator 586.
perscrutor 105. 584. 1128. 1246. 1367. 1371.
persecutio 308. 396; -em pati 307. 396.
persecutor 308. 396.
persequor 307. 396. 551. 1127. 1128.
perseverantia 1232.
persevero 63. 452. 651. 915. 1015. 1035. 1180. 1288; — in proposito 1231; -ans 653. 1036. 1232. 1292.
persisto 452. 651.
persolvo 325. 882. 950. 1378. 1379; res -nda 1011.
persona 51. 360. 443. 494. 707. 755. 784. 1210. 1211; -m admittere 1209.
personalitas 1211.
perspicax 1246.
perspicientia 997.
perspicio 43. 118. 119. 536. 729. 1245. 1246; -ns 537; -ctus 1137; -m esse 1137; -m habere 1246; -ta ratio rei 1247.
perspicue 500; — cognoscere 536.
perspicuitas 1247.
perspicuus 536. 1137; -m esse 1246; -m reddere 536. 1137.
perspiro 712.
persto 452. 915. 1288.
persuadeo 172. 484. 612. 613. 717. 736. 1073; — mihi 736; mihi

-ri patior 1074; -sum habere 736. 997.
pertaesum esse 10. 471. 776. 1215.
pertento 1246.
perterebro; -tus 352.
perterrefaciens 1120.
perterreo 1154; -or 1119; -tum esse 10.
pertica 379. 574. 1025. 1034. 1298.
pertinacia 478. 1036.
pertinaciter 417; — concertare 417; — negans 920.
pertinax 170. 1035. 1036. 1291; -cem facere 392.
pertineo 546; -ns ad 1032; in iis quae pertinent ad 593.
pertingo 52. 546.
pertranseo 502. 580. 1012.
pertundo 913.
perturbatio 9. 10. 12. 13. 74. 563. 643. 884. 1120. 1207.
perturbo 12. 791. 884. 1119. 1207. 1426; -or 861; -or animo 1119; res -ntes 884; -tus 10. 884; tus animo 643. 1119; -m esse animo 643.
perungo 437.
pervado 502. 546. 580.
pervagor 1004.
pervenio 545. 546. 547; — ad aures 337; -isse ad 782; -ens 548; locus quo quis pervenit 547; qui pervēnit 547.
perventio 547.
perverse 1182; — uti 100; — agere 1240; — tractari 1212.
perverto 214. 952. 953. 1182. 1212. 1240; -sus 101. 953. 954. 1132. 1212. 1240. 1241. 1334; -sus animo 54; -m esse 1240. 1334; -m se gerere 1212.
perversio 1182.
pervestigatio 1247.
pervestigo 740. 1367.
pervicax 1035; -em reddere 607. 608.
pervigil 572.
pervius 1308.
pes 654. 804. 838. 873; -em supplodere 318; -e falli 1114; -e ferire 318; -es motitare 318. 319. 1322; -bus obniti 319; -bus pulsare terram 1322; -dis ictus 319; locus ad -es 319; quidquid ad -es est 319.
pessulus 416. 639.
pessum eo 19.
pestilentia 541. 914.
pestis 204. 541.
petitio 376. 586. 1255; -nis locus 376.
peto 375. 514. 584. 585. 636; — mutuum 39; — veniam 524; — currendo 308; -ens 376; -tum 376. 586.
petra 859. 1262.
petulans 1060; -m esse 1060. 1347.
petulantia 1060. 1347.
petulcus 939; -m esse 939.
peuce 1252.
phantasia 183.
phantasiastae 183.
phantasma 183. 1177. (1295).
pharetra 1182.
pharisaei 1003.
pharmacopola 977.
pharmacum 245. 977.
pharmacus 245. 980.
phiala 861. 943. 1264. 1302. 1377.
Philistaei 721.
philosophia 1230. 1342. 1343.
philosophor 1228. 1342.
philosophus 112. 1229. 1342.
phlegma 488.
phlegmaticum temperamentum 488.
Phoenice 1370.
phoenix 1) 8. 1370. 2) 1371.
phosphorus 538. 865. 1277.
phthisis 392.
piaculum 347. 538; — offerre 347.
pictor 259.
pictura 259. 1142.
pietas 152. 158. 228. 611. 1074. 1312. 1352.
piget 471.
piger 11; -um esse 10.
pigmentarius 66. 1308.
pignerator 769.
pignus 742. 769; — deponere 443. 768; — capere 768; -ri dare 768; -re obstringere 768.
pigritia 11.
pīla 939. 1100.
pilentum 347.
pilosus 1315.
pĭlus 260; -i 1315; -i oculorum 428; -i pubis 110.
pincerna 211. 460.
pineus 1252.
pingo 259; — acu 283. 1142; -ctus 259.
pinguedo 248. 437. 692. 1214; -ne perfusus 1214.
pinguefacio 1214; -fio 1214.
pinguesco 248. 1216.
pinguis 248. 1194. 1214; — liquor 1214; — pecus 182; -m esse 1214; -m fieri 248; -m reddere 248; -es cibi 1214.
pinguitudo 248.
pinna 792. 858. 1105.
pinnata lorica 1105.
pinus 96. 369. 400. 1067. 1253.
piper 504. 1044. 1347. 1392.
pipio, nis 316.
pipio, re 646.
piscator 267. 1139.
piscina 625. 975. 1218.
piscis (117). 959.
piscor 266. 1138.
pistillum 913.
πίστις 181.
pistor 601.
pistrina 602.
pisum 988.
pittacium 837. 852.
pituita 90.
pius 152. 610. 738. 1074. 1312. 1313. 1353; -m esse 1311; -m reddere 1311; sibi -m videri 1312.
pix 423. 469. 1068. 1392.
placabilis 963.
placamen 538.
placenta, tenuis 1274; — panis 601; — panis subcinericii 1135.
placeo 117. 235. 251. 800. 1079. 1368; -ns 236. 800. 801; -et 1361; -ndi cupidus 1083.
placide loqui 1073.
placidus 18. 1074; -m esse 1073.
placo 1073; -tus 42.
plāga 277. 422. 431. 446. 1051. 1262; — flagelli 1234; — pugno inflicta 840; — inflicta 1360; -â affici 421; -m infligere 421. 1050.
plăga 267. 865. 1017; — australis 334. 556. 791. 1070. 1092; — orientalis 240. 805. 1277; — occidentalis 493. 964; — septemtrionalis 180. 998. 1106.
plagiarius 345.
plagula 1220.
planctus 32. 353.
plane 1035. 1036. 1147. 1389.
planeta (stella) 331. 865; (vestis) 413.
plango 32. 353. 628; -ens 353.
planitia 274. 1202.
planta 512. 565; — pedis 382. 740. 873. 880; -is conserere 564. 565; ad -s pertinens 512.
plantarium 565.
plantatio 565.
plantator 565.
planto 512. 564. 565; -tus 565; -tum esse 564.
plānus 290. 1001. 1308; -m esse, facere 36; -m esse, fieri 966; via -a 1308.
plănus 266.
plastes 259.
platanus 1251.
platea 274. 381. 1318. 1373.
plaudo 1249.
plaustrum 347.
plausus 1249; -m facere 1249.
plebs 122.
plectile 101. 240. 1338.
plecto 240. 1337. 1338; -xus 1338.
plectrum 1044. 1084; -o pulsare 1133.
plejades 556. 831. 1220.
plene 1388.
plenilunium 899. 1136.
plenitudo 149. 1389.
plenus 149. 1316. 1388; — modus 1389; -m fieri 1387; -m esse 148. 149. 409; modum -um assequi 1387.
plerique 534.
plerumque 534.
-plex 867. 1024.
plico; -tus 1024.
plinthion 1392.
plorator 522.
ploratus 522. 998. 1186.
ploro 522. 998. 1186. 1274.
-plum 867.
pluma 1315.
plumbum 665. 697. 960.
pluo 1053.
pluries 206. 533. 1036.
plurimus 532. 533. 534; -m esse 532; -a pars 1381.
plus 532. 533. 907. 1381. 1382; -es esse 1380; -m esse 532; — minus 222. 782; -ris aestimare 540.
pluteus; ornamentum -i instar superimpositum 1236.
pluvia 570. 834. 1053; — tenuis 713. 1214; -m fundere 1053.
pluvium tempus 834. 1053.
pocillator 211. 460. 1193.
poculum 861. 1302.
podex 708.
poëma 1094.
poena 422. 511. 643. 856. 1127. 1158. 1379; -m sumere, solvere, petere 510; -m reportare 1379; -s sibi repetere 1379; -a afficere 591; -a affici 1379; -m luens 1380; -â cautus 940; locus -ae 857; -ae Dei obnoxius 643; -a solvenda 1011; — post mortem futura 1127.
poenitentia 444. 641; -m imponere 444; -m agere 640. 1179; -m praestare 640; -â affectus 640; -am agens 641.
poeniteo 640; -ns 641.
poëta 70. 1431; — proverbiorum 175.
polenta 1217.
polio 102. 103. 146. 348; — scalpro 1386; -tus 103. 1348; opus torno -tum 1348.
politor 1348.
polleo 495. 523. 812; -ntem fieri 233.
polliceor 104. 407. 874.
pollicitatio 874.
pollinctor 436. 1178.
pollinctura 1178.
pollingo 1177. 1178; -ctus 1178.
polluo 278. 301. 1148. 1149. 1215. 1287; — me 301; -or seminis fluxu 254; -us 254. 301. 1149. 1215. 1287; -um esse 278.
pollutio 255. 279. 301. 665. 1149. 1215; — nocturna 1055.
pompa 1001; — elationis 947; quidquid -ae est 283.
pomum 418; -orum messis 420. 741; -rum reliquias colligere 423.
ponderabilia 211.
ponderator 1082.
pondero 211. 350. 1078. 1079. 1080; -tus 351. 1081.
ponderosus 1293.
pondo 1082.
pondus (663?). 759. 850. 1082.
pone 775. 860. 1109. 1110.
pono 261. 262. 281. 453. 652. (881); -ens 654; -tus 262. 454. 652; -tum esse 452. 651.
pons 852.
popularis 765; -es 122. 1100.
pŏpulus 121; -i 493; -i dignitas 122.
pōpulus alba 53.
porcellana 393 (?).
porcus 88. 109.
porphyrio 1252.
porrigo 224. 402. 1275.
porro 552. 777. 811. 906. 1009; — ire 153.
porrum 398.
porta 606. 649. 947. 1128. (1392).
portatio 1298.
portentum 733.
porticus 114. (719).
portio 878. 879. 897; -nem tribuere 1366.
portitor 1278.
porto 120. 378. 635. 1297. 1298; — sursum 968; — mecum 153; — per 581; -tus 1298; res -nda 1298.
portorium 973. 1278.
portus 280; in -m appellere 280. 282.
posco 375. 585.
positio 653.
possessio 449. 769. 770. 897. 898. 1221; -em dare 896; -m distribuere 897.
possessor 151. 528. 529. 754. 1191. 1221; -em facere 150.
possibilis 813; -e fieri 813.
possideo 150. 302. 303. 767. 855. 1221; -ns 1032; -sus 151. 769.
possum 495. 812. 813; non — 377; non fieri -se 377.
post 194. 479. 552. 751. 860. 1109. 1110.
postea 860. 1109. 1110.
posteritas 1111.
posterus, — dies 1196; -a dies, nox 373; -m tempus 1109; -i 886. 1045. 1100. 1110. 1111; in -um 777. 1073; -ior 765. 1110. 1111; -rem esse 860; -rem reddere 1108; -rius tempus 1110; -rior pars 860. 1109. 1110; -tremus 1110. 1111; -tremum esse 1108; -tremum ponere 1109; -tremo 1109. 1169.
posthac 860.
posticus; -a pars 860. 1109; a parte -a 860. 1109. 1110.

postis 318. 1095.
postquam 354. 1031. 1110.
postridie 373. 1196.
postriduum 373.
postscriptum 558. 559.
postulatio 376.
postulator 586.
postulatum 376.
postulo 375. 514. 585.
potatio 365.
potator 354. 366.
potatorius canalis 366. 1159.
potens 233. 608. 609. 769. 793. 813. 1004. 1291; -m esse 607. 792. 1288. 1289; -m fieri 233; -m reddere 233. 812. 986.
potentatus 151.
potentia 233. 608. 609. 767. 812. 1004. 1292; -m praebere 812; -â superare 813.
potestas 151. 152. 233. 495. 524. 609. 688. 793. 798. 856; -m nancisci 233. 495. 523; -m habere 182. 233. 495. 523. 812. 855; -m dare 233. 523. 524. 737. 855. 881; -m facere, committere 233; in -m suam redigere 447. 608; -i subjicere 448; -i suae subjectum habere 523; -i subjectum esse 855; in -m permittere 949, —se 1155; sub -m subjungere 1155; -e augeri 233; -e praeditus 233. 495. 769. 793; plena -e ornatum esse 737; — beneficii loco oblata 787.
potio, nis 365. 366.
potior 150. 302. 558. 767. 896. 897. 1290; -ens 769.
potis; -ior pars 987; -iorem esse 460. 540. 985; -ius est 611; -ius 496. 1009. 1121; quin -ius 773. 1121; -issimum 464.
potiuncula 1186.
poto 307. 365; potus 365.
potor 366.
potus 241. 365. 366; — inebrians 379. 1283; — ex frumento paratus 211; -u satiare 306. 307; -m praebere 365; -us praebitio 307; -m refrigerantem sumere 424. 1214.
prae 193. 461. 462. 594. 1209. 1390.
praebeo 224.
praecedo 460; -ere facere 461.
praecello 540. 1380.
praeceps 308. 309. 1035. 1207. 1208. — locus 1314; -em dare 1314; in — ruere 1314.
praeceptor 144.
praeceptum 132. 244. 794. 1362.
praecido 182. 184; — ungues 1319; -sus 185.
praecingo 444.
praecino 656.
praecipio 243. 792. 793; -tus 793.
praecipitatio 1314.
praecipitium 413. 1314.
praecipito 1314; — me 705, 899; -tus 1314.
praecipuus 406; -m jus 460. 464.
praecise 185.
praecisio 185.
praeclarus 357. 558.
praecludo 600. 1022. 1432.
praeco 1001; per -es promulgare 581.
praeconium 362. 930; -o edicere 361.
praecordia 1000.
praecurro 308. 461. 540. 541.
praecursor 1390.
praeda 7. 8. 100. 101. (352). 503.
praedatio 1336.
praedator 503. 1378.
praedicatio 362.
praedicator 362. 657. 692.
praedico, are 340. 361. 362. 656. 666. 689. 735. 736. 785. 786. 1040. 1301.
praedico, ere 689.
praeditus 529. 887. 1032. (1100).
praedium 949. 1023.
praedo 503. 1204.
praedor 7. 101. 503. 1335. 1378.
praeeo 113. 164. 460; — cantum 656.
praefatio 657.
praefectura 151. 295. 406. 857.
praefectus 26. 48. 104. 219. 262. 295. 406. 687. 794. 856. 980. 1174; — militum 85.
praefero 588. 1430; -or 540; -ndum censere 612.
praefica 353. 1229.
praeficio 261. 262. 281. 405. 855; — rebus gerendis 218; -or jussu 793.
praefinio 243. 975; — tempus 1009. 1010; -tus 905; -tum tempus 1010; -tum est 575.
praegnans 1332; -tem facere 1332.
praegredior 113.
praelego 656.
praeligo 1322. 1323.
praematurus 456.
praemitto 461.
praemium 141. 973. 974. 1068. 1379. 1380; — divinandi 433; — sponsione facta certantium 443; — reportare 1379; — accipere 974; — constituere certantibus 443; -o affici 974. 1067. 1379; -o remunerari 1067.
praemortuus 203.
praemunio 133. 473. 1289. 1300.
praenomen 340.
praenunciatio 1064.
praenuncio 689. 1063.
praeopto 540. 612.
praeparatio 1082.
praeparo 282. 1079. 1080. 1237; -tus 1081. 1163.
praepedio 1329.
praepolleo 204. 607. 608.
praepono 261. 262. 281. 540; -or 612; se -ndum censere 263; -tum esse 452; -tus 27. 48. 262. 263. 1362; -tus ecclesiasticus 1174.
praepotens 1291.
praepropere 1386.
praeproperus 1207.
praeputiatus 416.
praeputium 416.
praeruptus 185; — locus 413. 1314.
praes 104; -dem se dare 104.
praesagio 1309.
praescio 730.
praescribo 1267; -ptus 1268.
praescriptum 905. 1269.
praeseco ungues 1319.
praesens 4. 5. 295. 299. 1209; in — 1197.
praesensio 121. 1073.
praesentia 7.
praesentio 120.
praesepe 418. 1184. 1333. 1337; in -i decumbere 1333.
praesertim 1382.
praeses 219. 406. 856.
praesideo 651.
praesidiarii (milites) 653.
praesidium 139. 385. 653. 739. 1300; -o esse 387; -o circumdari 218; -o munire 978. 1300; in — se recipere 1300.
praestans 252. 505. 558. 589. 610. 1369; -em esse 251. 611; -tior 558. 1382; -rem esse 611 -ius reddere, declarare 612; -ssimus 468; pars -sima 254. 464; -simum 692. 787. 1318.
praestantia 251. 559. 610. 611. 612. 846. 1381. 1382.
praestigia 195. 1186.
praestigiator 213. 761.
praestituo 904.
praesto 460. 540. 881. 1161; -dam rem imponere 442; praestat 611.
praesto sum 716; qui — est 6. 481.
praesum 294. 405. 452.
praetendo 858.
praeter 175. 594. 686. 773. 775.
praetercurro 308.
praeterea 1009.
praetereo 574. 580. 581. 1012; — cito 308; — silentio 1270; -iens 581. 582; agmen -tium 582; -tus 463; tempus -tum 462.
praetergredior 580. 1012.
praeterlabor 580.
praetermitto 15. 581. 616. 1329; — silentio 1270; -or silentio 276; -ssum 618.
praeterquam 773.
praetexo 173. 858.
praetextus 857; -u uti 858; -um quaerere 858.
praetor 104.
praetorianus 1139.
praetorium 857. 1000.
praevaleo 405. 607. 608. 812. 943. 985. (1200?). 1289; -re facere 812; -ens 405. 406.
praevalidus 1291.
praevaricatio 1012.
praevaricator 1012.
praevaricor 952.
praevenio 460. 461. 540.
praeverto 461. 540.
prandeo 176. 489.
prandium 176; — apponere 176.
pratensis herba 555.
pratum 1336.
prave 1241.
pravitas 101. 179. 789. 954. 1241. 1334.
pravus 54. 81. 101. 788. 953. 954. 1240. 1334; -m 788. 1241; -m esse 787. 1334.
precarium 1264.
precatio 376. 1263; — fausta 506. 1111; -is locus 376. 1263.
precator 376. 515. 1263.
precatoria ligamenta 837.
precor 35. 1262. 1263; — dira 70; — fausta 504; — bene 1111; — male 316; -ns 1263. 1264.
prehendo 635. 767. 768; — memoria 1290; — firmiter 1290. 1331; -sus firmiter 1332; -sum tenere 767. 1290.
prehensio 1332.
prelum; -o comprimere 1019.
premo 680. 681. 1018. 1019. 1213. 1239. 1280. 1304; — hostili modo 1327; — me ad 1239; — impugnatione 307; se invicem -ere 456. 1213; -ndo attollere et subvertere 1239; -or miseria 72; -ns 1305; -sus 1305; angustiis -sus 1239; difficultatibus -sus 681.
presbyter 26. 27. 433. 814. 1220. 1253; — assistens 711; -i dignitas 433; -i munere fungi 26. 433. 814.
pressura 1305.
pretiosus 265. 846. 1020. 1369; -m esse 845; -a vestis 263. 397. 972; — lapis vid. gemma.
pretium 92. 265. 538. 890. 973. 1082. 1083; -o 13.
prex; -ces 376. 1263; — facere 1262; — supplices 156; -bus urgere 514; -bus venerari 398; -bus orare 375. 514; -bus adire 383.
pridem 464. 567.
primarius 1390.
primatus 464.
primiparam esse 521.
primitiae 129. 462. 464. 522. 782. 806. 852. 942.
primitus 464.
primo 461. 463. 464.
primogenitura 28. 521. 522. 885. 887.
primogenitus 521. 522. 885; -m esse 521; -i jus 522.
primordialis 464.
primordium 462. 464. 566. 942. 1384; a -o 567.
primoris 27. 987.
primum 460. 462. 463. 464.
primus 463. 464. 722. 856; — mensis dies 731; — hebdomadis dies 370. 723; -m reddere 461; -o loco constituere 461; -o loco 462; -m in suo genere 464.
princeps 26. 27. 28. 48. 164. 295. 406. 463. 687. 792. 856. 857. 987; -m evadere 405; -m constituere 294. 405. 855; -m constitui 49. 294; -m se gerere 294; -is dignitas 49.
principalis 405. 406. 1004.
principatus 28. 151. 295. 406. 464. 612; -m tenere 405. 612. 855; -m deferre 855; de -u contendere 612.
principium 242. 295. 464. 942. 1384; -a rerum 1233.
prior 463. 464. 566. 745; — coenobii 194; — status 464; -us tempus 462; -em esse 460. 461; -em reddere 461; -us facere 461.
prioratus 460. 462. 464.
priscus 463. 567; -m tempus 566.
pristinus 463. 566; -m tempus 566.
prius 206. 461. 462. 463. 464. 567.
priusquam 463. 773. 774.
privo 620. 961. 1286; — liberis 201; -or 931. 944. 961. 1345; -tus 961; -ta liberis 201.
pro, proh 716. 928. 1069.
pro 13. 223. 461. 462. 480. 537. 538. 565. 594. 776. 827. 890. 1104. 1380.
proavia 727.
proavus 727; una e -is 755.
probatio 201. 548. 1247. 1368; — evidens 500.
probe 1070.
probitas 291. 611. 1074. 1075. 1276. 1312.
probo 199. 235. 290. 337. 547. 800. 1367. 1368; — litigando 911; — igne 279; -or 235. 800. 1079. 1246; -ns locus 338; -tus 200. 235. 1368; -tum esse 997; qui -ndo est 1368.
probrose dictis proscindere 678.
probrosus 79. 591. 1303; -a res 1303.
probrum 81. 591. 1005; -o esse 1303; -o afficere 626. 640. 649. 1005. 1046. 1302; -is laesus 678; -ro affectus 1005.
probus 253. 290. 291. 505. 610. 1074. 1275. 1312. 1313. 1368. 1388; -m esse 251. 1311; -m facere 290. 1311.

procax; -em esse 1343.
procedo 153. 944; — ex adverso 461; de Sp. S. 246.
procella 994.
procer 406. 846. 987.
proceritas 673.
procerus 454. 674; -m esse 672; -m facere 673.
processio 1001; — Spiritus S. 246.
procido 931.
proclamatio 362. 840.
proclamo 361. 656. 689. 817. 818. 1301.
proclino me 1116.
proclivis; -m esse 107.
proclivitas 107.
proconsul 48. 219.
procrastino 566. 1109.
procreatio; -ne mutua sese augere 886.
procreo 227. 885. 886.
procul 272. 273; — ire 763; — abesse 271; — amovere 272.
proculco 872.
procumbo 380. 398. 1178.
procuratio 104. 219; -em suscipere 219.
procurator 48. 104. 219. 419. 454. 980; -m esse, constituere 218.
procuro 218.
procursus 1105.
prodeo 638. 944; — deambulatum 385; -ire facere 453.
prodigium 733.
prodigo 575. 1046.
prodigus 1034. 1047.
proditio 1172.
proditor 954. 1173.
prodo 689. 832. 1076. 1171.
produco 328. 512. 673. 945. 946. 1159. 1181; — ex animo meo 1383; — me in longum 672; — testimonii causa 164; -or in longinquum 1181; -ns 947.
proelium 441; -o certare 440.
profano 301. 1148. 1149; -or 301.
profanus 301. 605.
profecto 737. 738. 751. 790. 1121.
profectio 114. 386. 693. 694. 1189. 1196.
profectus 326.
profero 635. 637; — in medium 227.
professio; -ne facta donare 736.
proficio 55. 326. 513.
proficiscor 113. 114. 637. 693. 945. 1187. 1196; — in bellum 944; — protenus 153.
profiteor 735. 736. 1040; — libere, publice 1137; -ns 739.
profligo 358. 440.
profluo 892. 945; -ere facere 647.
profluvium 869. 1299; — mulierum 566; -o laborare 869.
profugio 760.
profugus 621. 714. 1198. 1342; -m esse 1004; -orum copia 622.
profunditas 956.
profundo 388. 647. 868; — animam 224; -sus 869. 1047.
profundus 415. 674. 956; -m esse 415. 956; -m facere 956; -m 62. 415. 956; in -m demittere 1281.
profusio 869.
profusor 869.
progenies 536. 803. 886. 888. 1043. 1044. 1100; oriundus e -e 887; -e numerosum fieri 886.
progenitor 727. 754.
progermino 246. 945.
progigno 885; -or 944.
progressus facere 906; facere ut — faciat 986.
proh vid. pro.
prohibitio 820.
prohibitor 820.
prohibitorium 975.
prohibeo 83. 189. 617. 819. 1050; — a communi usu 82; -ens 820. -tus 820; res -ta 84.
projicio 899. 900. 931. 936. 1205. 1206. 1372; — funda 948; — me 705; -or 705; -ctus 900. 1206. 1216.
prolatio 947.
prolegomena 464.
proles 695. 802. 803. 886. 1045. 1356; -m dare 885; -m nancisci 886.
prolixus 674; -m esse 672. 673.
prolongo 673.
proloquor 945.
prominens 792.
prominentia 799.
promissio 408. 794. 1375.
promissum 408. 451. 691. 874; -a facere 874.
promitto 104. 407. 484. 690. 874. 1285; — jurando 155; — capillos 512. 673.
promoveo 1341.
prompte 1230. 1350.
promptuarium 1067. 1135.
promptus 235. 1081. 1172. 1232. 1255. 1350; -m esse 1361. 1368; -m esse lingua 38; -m esse animo 1231; -m facere animum 1232.
promulgatio 840.
promulgo per praecones 581; -or 730.
pronunciatio 947.
pronuncio 361. 484. 689. 1040; — nomen 340; -or 945.
pronus 1117; -m esse 107. 1116. 1287; -m incedere 1116; -m se inclinare 1178.
propago, -or 403.
propago, -nis 246. 695.
propator 727.
prope 426. 427. 1174; — esse ad 63; — abesse 425. 546; — instans 426; — accedo 63. 426. 546; -ius admovere 63.
propello 141. 396. 468. 682. 1372.
propemodum 830.
propensio 107.
propensus; -m esse 107. 550. 1231.
properatio 1207. 1208.
propere 308. 1207. 1386; — transire 153.
propero 540. 1207. 1385; -ans 1208. 1386.
properus 1207. 1386; -m esse 1385.
propheta 658; -m fieri, constituere 659.
prophetia 659.
propheticus 659.
prophetissa 658. 659.
propheto 659.
prophoricus 508.
propinatio 307.
propino 365. 1186.
propinquitas 427; -tis vinculis conjunctum esse 1043.
propinquus 426. 427; — locus 427; -m esse 425; -m facere 426; in -m 427; in -o 426. 427; e -o 427; -i 360. 426. 627. 1043.
propitiatorium 119. 230.
propitius 229; -m esse 938; -m se praebere 229.
propono 227. 261; — mihi firmiter 1231; — mihi 199. 578. 1231; -tus 1232; persevero in -o 1231; -m 579.
proportio 92. 222. 976.
propositio 485.
proprietas 151.
propter 57. 193. 462. 479. 507. 536. 537. 593. 776. 1209.
propterea 537. 776. 1055; — quod 1380.
propugnaculum 134. 1105.
propugno 454.
propylaeum 649. 1128.
prora 803.
prorepo 1084.
prorex; -em constituere 687.
proripio 153.
prorogo 673.
prorsum; horsum — vertere 413.
prorsus 699. 815. 1035. 1036. 1147. 1148. 1387. 1389.
prorumpo 647. 1184. 1346. 1355.
prosapia 536. 695.
proscindo dictis 678. (1190?).
proselytus 1342.
prosequor 1372.
prosilio 343. 450. 677. 1430.
prospecto 456.
prospectus 119. 702.
prosper 237. 253; -m facere 252; -m successum dare 237.
prospere perficere 237; — agere 289. 290. 1080; -ius succedere (194?) 237.
prosperitas 506. 1082. 1245.
prospero 237. 504. 505.
prospicio 43. 118. 119. 578. 701. 996. 1360.
prosterno 380. 565. 705. 931. 1135; — me 398. 399. 931; — improvidum 982; -tus 399. 1216.
prosum 326. 513.
protector 139. 385. 454. 739. 876.
protego 139. 384. 454. 875. 1256. 1289. 1300; -ctus 875.
protendo 402. 672. 673. 1372; — me 402.
protenus 354. 462; — proficisci 153.
protero 872; -ens 873; -tus 872.
proterve 1134.
protervitas 234. 1134. 1347.
protervus 234. 1052. 1134; -m esse 234. 1134. 1347; -m reddere 1134.
protomartyr 339.
prototypum 754.
protractio 403.
protraho 272. 328. 581. 693; -or in longum 672.
protrudo 396. 564. 1135. 1203.
protrusio 1085.
protubero; -ans 1357.
prout 223.
proveho 986; -or 1381; -or vehiculo 763; -ctum esse aetate 26. 546; -ctus aetate 26. 27. 547; -ctior aetas 28.
provenio 226. 511. 945; de fructu 1355; — laete 333.
proventus 333. 418. 764. 782. 1167. 1356.
proverbium 173. 174. 175. 691; -a proponere 172. 173; -rum poëta 175.
providentia 119.
provideo 43. 119. 297. 979. 996; -ens 1433.
provincia 20. 217. 492. 493. 857. 912. 1126.
provoco 1040; — ad alqm 1220; — ad iram 208. 209. 471.
provolvo 838. 839; — saxa 315; -tus in genua 399.
proxime 770. 1224; — post 552.
proximus 64. 426. 539. 821; -m reddere 63; -o 427.
prudens 42. 43. 200. 732. 1229. 1246; -em reddere 43. 1228; -em esse 1227. 1228; -m se gerere 1228.
prudentia 42. 44. 200. 975. 1229; -m sibi parare 1228; -a uti 213.
pruina 79. 331. 508.
pruna 85. 118. 1347; -as congerere 515. 516; -rum fervor 277.
prunum 865.
prunus 606. 865.
prurigo 112.
prurio 112.
pruritus; scabie -m efficere 124.
psallo 1039; -ns 992; chorus -tium 1041.
psalmicen 1040.
psalmista 1040.
psalmodia 1040.
psalmus 69. 1040. 1041; -os canere 1039; -rum cantator 1040.
psalterium 1041. 1124.
psaltes 758. 883. 1040.
pseudomessias 94. 177.
pseudonymus 1298.
pseudopropheta 94. 658.
pubertas; in -em ingredi 26.
pubes 110.
publicanus 1278.
publice 1137. 1138; — loqui, agere 1137.
publico 1137.
publicus 1137; -m fieri 1137; -m facere 1137. 1138; in -m 1318; via -a 694. 1308. 1373.
pudefacio 626; -ctus 627.
pudenda 268. 627. 708. 752. 962.
pudeo 626; ad -ndum inducere 627.
pudibundus 627; -m esse 108.
pudicus 627.
pudor 591. 627; -e afficere, affici 626; -e suffundere 591. 626; -e suffundi 590. 626.
puella 138. 664. 887.
puer 138. 664. 887. 1099. 1100.
pueritia 138. 415. 664. 665. 1100.
puerpera 588. 886.
puerperium 588; in -o cubare 587.
pugilatus; ad -m incitare 1051.
pugillus 141; -o comprehendere 1067.
pugio 388. 1226.
pugna 422. 441. 519. 1282; -ae aptus 441; -m capessere 768. 769.
pugnator 441. 520.
pugnax 441. 520. 561.
pugno 440. 519.
pugnus 141; -is certare 1051; -is contundere 840; plaga -o inflicta 840.
pulcher 33. 235. 252; -m esse 33. 251; -m reddere 251; pars -rima 254.
pulchritudo 251. 253.
pulex 450.
pullulo 246. 511.
pullus; -a vestis 488.
pullus 802. 803. 994. 1100. 1243. 1259; -i avium 1354; -i columbarum 316; -os procreare 886; -us caprini et ovilli pecoris 95.
pulmo 370.
pulpa lumborum 341.
pulpitum 657. 762.
puls 509.
pulsatilis; -ia instrumenta 369.
pulsatio 1051. 1203.
pulsator 1052.

pulso 939. 1050. 1051. 1203. 1204; — terram pedibus 1322; — plectro 1133; — instrumenta musica 369. 992. 1203.
pulsus 1051.
pultatio 1205.
pulto 1204.
pulverulentus 1276.
pulvillus 1337.
pulvinar; -bus superimponere 1337.
pulvinus 1434.
pulvis 79. 90. 167. 217. 808. 1089. 1276; - ere conspergi 1276.
punctio 939. 1133.
punctum 648. 697; — temporis 475; - is interstinctus 833.
pungo 415. (642). 684. 939. 1133; — animum 123; - ctus 1133.
puniceus 859.
punicus; malus - a, malum - um 276.
punio 421. 510. 855. 893. 1127. 1364; - tus 856.
pupilla 204; — oculi 518.
pupillus 204. 803.
puppis 75. 804. 860. 1109. 1174.
pure 699. 700.
purgamentum 801. 802. 813. 843. 1206.
purgatio 700. 701. 843.
purgator 701. 843.
purgatorius 701.
purgativus 701.
purgo 698. 699. 1213; — legendo 744; — liquando 1275; — ventilando 111; — scopis 801. 843; —a scoriis 698; - ndo delere, auferre, consecrare 699.
purificatio 700. 1214; - is festum 288.
purifico 1213; — me 466. 1213.
puritas 700. 701. 1214. 1276.
purpura 147. 264. 851. 1041. 1392; — caerulea 1073. 1095.
purpureus 851.
purulentus; - m fieri 218.
purus 468. 698. 700. 1275; - m esse 468. 698. 699. 1275; - m facere 699; - m declarare 699. 700.
pus 218; — movere 218.
pusillanimis 991; - m esse 11.
pusillanimitas 664.
pusillitas 137. 664.
pusillus 97. 224. 665. 1099.
pustula 218. 780.
putamen 431.
putatio 1150.
putator 1150.
puter 230. 517.
puteus 460. 503. 648. 1003. 1168.
putidus 1309.
puto 91. 120. 172. 282. 484. 578. 843. 1149; - or 171; puto, putas 779; inducere ut - et 172.
putor 518. 1310.
putredo 518; - nem efficere 517.
putrefacio 178; - fio 517.
putrefactio 179.
putreo 166. 517.
putresco 178. 491. 517. 1026. 1309.
putridus 178. 517. 1293; - m esse 1293.
pygargus 923.
pylae 1351.
pyrites 488. 791.
pythonicus; - orum commenta 550.

quadragesimus 288.
quadraginta 288.
quadrangularis 288.
quadrans 288. 289. 465. 854. 1274.
quadratura 289.
quadratus 288.
quadrifariam 289; — dividere 287.
quadro; - or 1239.
quadrum 289.
quadrupes 804; - des 386.
quadruplex 288.
quadruplico 287; - or 1239.
quadrupliciter 289
quadruplum 289. 867.
quaero 584. 585; — palpando 166. 276.
quaesitor 586.
quaeso 321. 514. 751. 780. 812. 882.
quaestio 376. 586.
quaestus 286. 305. 973. 1166. 1167; - m facere 1221; - m dare 1162; - m facere mercatura 286; res - u partae 1221.
qualis 186. 187. 223. 794. 795. 807. 827. 1030.
qualiscumque 795.
qualitas 808. 864.
qualus (473?). 477. 837.
quam 142. 193. 223. 807. 826. 1223.
quamdiu 188. 197. 222. 223. 355. 406. 750. 778. 830.
quamvis 2. 629. 725. 778. 1031; — non 773. 778.
quando 197. 355. 723. 726. 829. 830; si — 724.
quandocumque 142. 724. 1197.
quantitas 92. 222. 406.
quantopere 142. 223. 807. 1223.
quantumvis 1223.
quantus 222. 223. 406. 807; - m 406. 807; - o 807; - o magis, minus 807.
quantusvis 222. 223.
quaqua 815.
quare 187. 188. 537. 776. 795.
quartus 288; - a pars 288. 289; - a vice 288; - a feria 288.
quasi 174. 300. 594. 827.
quassatio 669.
quasso 469; - tus 469.
quatenus 223.
quater 288.
quatio 116. 669. 1203.
quatrinitarius 289.
quatrinitas 289.
quatuor 288.
- que 2.
quemadmodum 826. 827.
quercus 489. 492. 1094.
querela 1158.
queritor 1157.
queror 383. 646.
querulus 1158.
qui 794. 795. 1029. 1030; ex quo 723. 1031; quo pacto 807; a qua parte 595; quo die, quo tempore 723; quo magis — eo 223. 826. 828.
qui (adv.) 796. 807.
quia 746. 776. 1031.
quicumque 222. 795. 815. 864. 1030.
quidam 481. 539. 722. 731. 803. 1340.
quidem 142. 321. 811; ne — quidem 2. 1224.
quies 18. 971. 1325; - em habere 18; - m nancisci 970; - m dare 970; - m aeternam nactus 971; - is locus 971.
quiesco 275. 587. 970.
quiete 971. 1271.
quietus 18. 971; - m esse 17. 275; - m se tenere 970.
quilibet 520. 795. 815.
quin 496. 773. 781.
quincuplex 583. 867.
quinio 583.
quinquageni 482.
quinquaginta 583.
quinque 583.
quinquies 583.
quintus 583; - a feria 583.
quiritatio 1158.
quis 186. 187; - d 141. 142. 187. 188; cui rei 188; quam ob rem 188; qua ratione 188; quid quod 807.
quisnam 186.
quisquam 187. 188. 722.
quisque 520. 722.
quisquiliae 801. 813. 843. 1206. (1293).
quisquis 222. 795. 1030.
quivis 815.
quo 595. 686. 796.
quoad 223. 750.
quocumque 595.
quodsi 724.
quomodo 188. 795. 796. 807. 826.
quondam 463. 464.
quoniam 746. 776.
quopiam 630. 796.
quoque 2. 628. 880.
quoquo versus 815.
quorsum 686. 796.
quot 25. 222. 223. 406. 1030.
quotannis 956.
quotidianus 731. 915. 925.
quotidie 685. 731. 915. 1277.
quoties 223. 355. 406. 829.
quotiescumque 25. 830.
quotquot 222. 223.
quousque 188. 197.
quum 354. 723. 829. 830. 1031. 1197.

rabbi 287.
rabidus 761.
rabies 761; ad - m agere 760.
rabiosus; - m esse 760.
racematio 423.
racemor 420. 423.
racemus 378. 423. 1019.
radicor 242.
radius 804; — textorius 159; - i splendentes 1003.
radix 242. 1180; — medicinalis 1377; - es tuberosae 868; - es agere 511. 933; - es capere 767.
rado 64. 65. 423. 1149. 1348; - sus 65. 1348.
radula 1348.
ramalia arida 82.
ramentum; - a 167.
ramulus 1019.
ramus 1019.
rana 429.
rapax 16. 163.
rapidus motus 308.
rapina 16. 101. 503.
rapio 16. 162. 163. 324. 635; — aliena ad me 682. 1171; — violenter 1213; - ptus 163; vi, fraude - ptus 1014.
raptim auferre 162. 163.
raptor 16.
raptus 163.
raro 1182.
rasilis; - e opus 1348.
ratio 42. 44. 92. 132. 222. 244. 451. 657. 857. 975. 976. 1164. 1188. 1210. (1242). 1300. 1363. 1373. 1374; — incomprehensa 926; — sentiendi agendique 114. 200. 579. 1188; vivendi agendique — 1373; - e praeditus 44. 657; - e praeditum esse 655; - em habere 91. 298. 667. 702. 978. 1209; - em reposcere, inire, conferre 92; - m reddere 92. 895. 896. 911. 1170; in - em induci 576; ad - em reddendam vocari 585; ad - m reddendam compellare 911; vitae - em sequi 113; qua - e 188.
ratiocinatio 224. 1343; - e comprehendere 221.
ratiocinator 224.
ratiocinor; - ndi facultas 655.
rationabilis 657.
rationalis 657. 692; - e 62. 93. 856. 857.
ratis 276. 317.
ratus 326. 453. 1291; - m facere 290. 453. 1290. 1291; - m fieri 862.
raucus; - m esse 331. 452. 1288.
reaedifico 680.
reatus 1011. 1200.
rebellio 825. 954; - em facere 955; ad - em seducens 954.
rebellis 826. 953. 954; - m esse 953.
rebello 824. 958. 1327.
recalcitro 318.
recalvaster 368.
recedanea metalli 753.
recedo 215. 349. 531. 615. 762. 763. 944. 998. 1083. 1144. 1145. 1168. 1169. 1329. 1340; — longe 271; qui - ssit 946; - ere jubere 1144.
recens 35. 129. 319. 938; — inventus 938; - em esse 34. 319.
recenseo 119. 576. 1360. 1361.
recenter 938.
receptaculum 536. 601. 720. 923. 934. 1067.
receptio 638.
receptus 1173.
recessio 1145.
recessus 64; — intimus 385; — anachoretae 1297.
recĭdo 215. 1169.
recīdo 1319.
recipio 302. 614. 767. 768. 922; — animam 706; — me 764. 1083. 1101. 1171; in me — 922; — me in locum munitum 1300; — me in solitudinem 497; — apud me, ad me 1171; — alqm in fidem, tutelam, clientelam 139; - or 525; - ndum curare 526; is qui - it 639; locus quo quis se - it 1173; usu - ptus 454. 653. 923.
reciprocus; - a vox 1295.
recisio 185.
recitator 1252.
recito 656. 1252.
reclinis 320.
reclino 320. 335.
recludo 647.
recognitio 119.
recognosco 893.
reconciliatio 963.
reconciliator 963.
reconcilio 322. 890. 963; - or 962. 963; - tum esse 215; sibi invicem - ari 855.
reconcinnator 254.
reconcinno 252.
recondo 1066. 1135; - tus 1066.
reconvalesco 126.
recordatio 1058. 1059.
recordor 1057. 1058.
recreatio 706.
recreo 30. 126. 632. 706. 707. 970. 1170; — humore 1214; - or 126. 706. 1244; - ans 1214.
recte 291. 737. 738. 1313; — agere 251. 290; — dicere 289; — componere 290.
rectitudo 291.

rector 164. 619. 670. 687. 688.
rectus 253. 290. 1237; -m 253. 291. 1312; in -um 291. 702; -m esse 289. 1311. 1312; -m facere 290; ad -m revocare 290; in -m statum restituere 290; -a via tendere 290; -a via 291. 702.
recubo; -ans 381.
recumbo 380; locus ubi quis -it 1333.
recupero 302. 764. 1171; facere ut sese invicem -nt 304.
recusabilis 760.
recuso 439. 484. 759. 760. 772. 819. 824.
redarguo 278. 895. 911. 1037. 1152; -ens 1037.
redargutio 1037.
reddo 214. 224. 881. 950. 1161. 1169. 1170. 1379; — vectigal 764; — alqm 282; -tum accipere 1379.
redemptio 538. 1113; -is pretium 538.
redemptor 538. 1113. 1354.
redeo 215. 258. 764. 1168. 1169. 1170; — in unum 1171; — in possessionem meam 764.
redigo 1169. 1170; — ad silentium 275. 276. 1391; — in potestatem, servitutem 447. 448; — in ditionem suam 447. 1172; -ctus in servitutem 448.
redimiculum 847.
redimio 472. 847.
redimo 265. 538. 1112.
redintegrator 129.
redintegro 128. 129.
reditio 1172.
reditus 216. 764. 765. 1164. 1172. 1173.
redoleo 1309.
reduco 214. 257. 258. 1169. 1170.
reductio 216.
reductor 216.
redundo 557. 892. 1012. 1339. 1380; id quod -at 559; pars -ns 1381.
refectorium 320. (368?). 535. 1000.
refello 544. 844. 895.
refero 484. 547. 689. 1170. 1246; — domum 764; — gratiam 974. 1067; — par pari 1379.
refertus; -m esse 409.
reficio 126. 127. 128. 252. 706. 1289.
reflecto 214; -or 215. 1169.
refocillo 126. 632. 706. 707. 970. 1349; -tus 632.
refodio 1371.
reformido 1208.
reformo 290.
refractarius 165. 455. 954; -m esse 7. 953; -m facere 392.
refreno 61.
refrigeratio 424.
refrigerium 424.
refrigero 30. 423. 508; — vento excitato 306; potum -ntem sumere 424. 1214.
refrigesco 1329.
refugio 139; — in locum munitum 1300.
refugium 124. 139. 383. 1173. 1199. 1300. 1301.
refulgeo 921; -ere facere 53; -ens 500.
refutatio 1037.
refuto 844.
regalis 688.
regeneratio 888.
regenero 885. 886.
regimen 687.
regina 687; -m esse 686; -m constituere 687.
regio 20. 217. 285. 492. 865. 1123; — maritima 125. 1251; — torrida 285; — vasta 1027; — ex adverso sita 702; — depressior 410; — circumjacens 1000. 1123. 1126; e -e 291. 703. 1390; e -e esse 702.
regius 688; -a dignitas 688; -a progenies 688; -a sedes 535. 688. 993; -a castra 993; -a via 1373.
reglutino 1248.
regnator 151; -m facere 150.
regno 150. 686. 687.
regnum 688; — adipisci 687.
rego 311. 855; — gubernaculum 861.
regula 132. 236. 244. 444. 794.
rejectaneus 1206.
rejectio 190.
rejicio 189. 190. 439. 760. 1169. 1205. 1206; -ctus 190. 1206; -ndus 190.
relatio 691.
relaxatio 250.
relaxo 249. 250; -tus 250.
relego, are 396.
relevo, -or 410.
relictio 618.
religio 14. 84. 121. 132. 152. 738; — prava 1243; -em sequi 83; quod verae -i contrarium est 825.
religiosus 152. 153. 1326.
religo 100. 747; — crines 847.
relinquo 558. 615. 616. 617. 1108. 1109; — post me 1432; -ctus 559; -m 618; -m esse 558; bona -cta 559; nihilo -cto 699. 700.
reliquiae 558. 559. 740.
reliquus 558. 559; -m 136. 548. 558; in -m 777; -m facere 135. 558; -m esse 557. 558; -a pars 559.
reluceo 499.
reluctor 428.
remaneo 558. 651. 1108.
remedium 1114. 1376.
remex 619.
remigo 457. 468.
reminiscor 1057. 1058.
remissio 347. 618.
remissor 347. 618.
remitto 135. 346. 410. 423. 616. 617. 633. 970. 971. 1012. 1170. 1329; — de re 916; -or 1365; remitte 372; -ens 618; -ssus 46. 250. 618. 1331. 1365; -m esse 1121; -m reddere 1364; -sae manus 180.
remora 983.
remoror 822. 1108. 1109.
remotio 185. 350. 391.
removeo 184. 185. 272. 349. 390. 391. 617. 762. 763. 946. (1013?). 1144. 1145. 1341; — me 762; -or 931; -ns 350. 391; -tus 185. 272. 391. 763. 1145; -m esse 271. 497; -tissimum tempus 951.
remuneratio 973. 974. 1379. 1380; -ne affici 974; -em sibi petere 1379.
remunerator 975.
remuneror 974. 1067. 1379.
remus 468. 619; -is propellere 468.
ren 822.
renitor 760.
renovatio 129.
renovo 128. 129.
renuncio 505. 667.
renuo 439. 475.
repagulum 639. 1066.
repando 477.
reparator 320.
reparo 110. 127. 252; -or in melius 290.
repastino 840.
repello 214. 1050.
rependo 325. 974. 1170. 1379; -sum accipere 1379.
repente 206. 938. 1107.
repentinus 938. 1386; — casus 938.
repercutio sonum 952; -sus sonus 1295; -tior 1433.
reperio 302. 303; non — 619. 620; -or 5; non -or 717; -tus 304.
repetitor 1434.
repeto 225. 585. 1131. 1379; — poenas 1379; id quod -tur 129.
repleo 148. 149. 1387; -ns 150; -tus 149.
repletio 150.
repo 1084; -ndo se motitare 1425.
repono 380. 558. 652. 1066. 1109. 1144; -or in horreum 934; locus ubi quid -tur 654; -tus 262. 653. 1066. 1285; -ta bona 559.
reporto 258. 1170; — domum 764.
reposco 585. 1170.
repositorium 263.
repraesento 1210. 1211; -or 172; -tus 176. 1211.
reprehendo 125. 1037. 1151. 1183; -or 911; ad -ndum inducere 125; -sus 1152.
reprehensio 125. 1037. 1152.
reprehensor 1037. 1152.
reprimo 1212; — explendo 1323.
reprobatio 1013 (?).
reprobo 189. 190. 788. 1205; -or 667; ndus 190; -tus 190. 1206.
reprobus 519.
reptilis; -ia 116. 743.
repto 1084.
repudiatio 190.
repudio 189. 190. 396. 616. 617. 618. 667. 819. 1084. 1205. 1265; -ns 190; -tus 190.
repudium 618; -o dimittere 1084.
repugnantia 371.
repugno 428. 453. 760; -are sibi invicem 760; -ans 428. 455; sibi invicem -ans 1328.
repulsorius 396.
repurgo 699. 843.
reputo 92. 121. 576. 577. 579. 1360. 1361.
requies 250. 632. 971; decessus in -m aeternam 971; ad -m perducere 970.
requiesco 249. 632. 672. 706. 970. 1038; -ere facere 706.
requiro 585. 1360; -or 1361.
res 451. 568. 653. 675. 691. 1064. 1164. 1167; — gesta 451. 691. 1064; — bona 253; — novae 1064; — quaestu partae 1221; — memoriae proditae 658; — secundae 253; -rum scriptor 1065; -rum bonarum affluentia 1082; re vera 6 291. 737. 1121. 1164. 1313; re ipsa 737; cui rei 188; quam ob rem 188.
resarcio; -tus 1175. 1224; vas -tum 1175.
rescindo 390. 844.
rescio 728.
rescissio 844.
rescribo 128. 1267; -ptum 216.
reseco 184. 430. 1141; -ans 423; -ctus 430.
reserator 1366.
resero, are 293.
reservo 558. 978. 979. 1009. 1112; -tus 979. 1285; bona -ta 559.
resideo; locus quo quis residet 971.
resido 672. 970. 1216.
residuus 558; -m 548. 558. 559; -m esse, facere 557.
resina 319. 416; — liquida 469; — pinus 1068.
resipiscentia 641.
resipisco 215. 640. 1169. 1228.
resisto 452. 453. 760.
resolvo 1364. 1365.
resono 895. 1091; locus vocibus -ans 1295.
respectus 1209. 1210.
respergo 677.
respersio 677.
respersorium 677.
respicio 91. 121. 297. 578. 667. 701. 702. 978. 996. 1209. 1360; — sursum 457; — contra jus et fas 1079.
respiratio 709. 971.
respiro 632. 706; -are facere 707.
resplendeo; -ere facere 239. 921.
respondeo 401. 484. 895; non — 1270; -ens 401. 896.
responsio 401.
responsor 401.
responsorium 896.
responsum 216.
respuo 439. 459.
restauro 680.
restinguo 544. 587. 1250.
restituo 110. 257. 290. 637. 638. 1169. 1170. 1379; -or 289; -tum accipere 1379.
restitutor 320. 639.
resto 557. 617.
restringo; nimis -ctum esse 1240.
resurgo 126. 638.
resurrectio 128. 639.
resuscitator 639. 644.
resuscito 637. 638. 644.
retardator 1285.
retardo 272. 581. 765. 1108. 1109; -ans 559.
rete 267. 287. 1158; -bus capere 266. 267.
retego 414. 477. 832. 961; -or 1141; -ens 414; -ctus 414. 477. 833.
reticeo 978; -or 276.
reticularis 247.
reticulatio 247.
reticulatus 247. 267.
reticulum 247. 847.
retinaculum 61.
retineo 652. 767. 768. 819. 822. 976. 1290. 1329; — parcendo 145.
retorqueo 1240; -rtus 1363.
retraho 1169. 1170; -ctus 1145.
retribuo 214. 974. 1170. 1379; — beneficium 1067; -tum accipere 1379; id quod -tur 1380.
retributio 974. 1379. 1380.
retributor 1380.
retro 1109. 1110; — se vertere 258.
retrorsum 1109. 1110.
retroverto 1169.
retundo 879.
reus 279. 383. 621. 887. 1370; — criminis 1199; — peccati 757; -m declarare 1199; -m facere 383. 620; -m fieri 383; -m esse 278. 1079; -m convincere 278.
revelatio 299. 338. 833.
revelator 692. 833.
revelo 297. 298. 299. 414. 477. 832. 833; -or 997. 1141; -ans 414; -tus 414. 833; -tum 299.

revera 6. 291. 737. 1121. 1164. 1313.
reverenter coli 1352.
reverentia 1352. 1353.
revereor 626. 1079. 1352; - itus 1353.
reversio 216. 764. 1172.
reverto 214. 216. 1169; — me huc illuc 216; - or 215. 258. 1168; - or domum 764; - sus 216.
revivifico 126.
reviviseo 126.
revoco 215.
revomo 459.
rex 687. 688; - em esse 686; - m fieri, constituere 687.
rhamnus 111. 277.
rheda 313. 347.
rhinoceros 84. 839.
rhythmnus 222. 404.
rictus 808; - m diducere 39.
rideo 234; — leniter 831.
rigator 354.
rigeo 434; - re facere 434.
rigesco 258.
rigide 1291.
rigidus 1071. 1291; - m esse, facere 434.
rigo 307. 354; — pluvia 1053; — rota aquaria 373.
rigor 478. 1292.
rima 269. 645. 648. 1236; - m facere 513; - s agere 647.
rimor 1371.
rimosus 647.
ripa 1013. 1118. 1174; — opposita 1013.
risus 234; - m movere 234.
ritus 83. 84. 132. 244. 444. 980; — adorandi solemnis 399.
rivulus 246.
rivus 634. 892. 893. 1344.
rixa 10. 51. 920. 921. 1052. 1120. 1183.
rixor 51. 125. 417. 445. 920. 1052. 1183.
rixosus 657. 1052. 1183.
roboro 1289; - or 607.
robur 608. 1004. 1292; — facere 1290. 1291; — addere 1291.
robustus 1291; - m reddere 561.
rogatio 376.
rogator 515.
rogo 375. 514; — humiliter 1179; - ans 376.
ronchisso 663.
roratio 713.
roro 713. 1214.
ros 9. 1054. 1214; - re recreare 1214; - is instar stillare 713.
rosa 343.
roscidus 1214.
rostrum 808; — navis 1105; — lychnorum 255.
rota 318. 839; — aquaria rigare 373.
rotatio 839.
roto 412. 838; - or 848.
rotunditas 848.
rotundo 418.
rotundus 848; — collis 835; - a tabula 68 (?).
rubedo 457.
rubefacio 457.
rubeo 457; - ns vesper 118.
rubellus 457.
ruber 457; — acinus 76; - a bacca 76; - m mare 742; - m facere 457.
rubesco 457.
rubicundus 457.
rubidus 457.
rubigo 669. 936. 1038; - em trahere 1038.
rubiginosus 1038.
rubinus; - o similis gemma 839.
rubor 457. 627; — coeli vespertini 118; - e suffundi 626.
rubrica 21. 241.
rubricatum corium 1310.
rubus 545. 739. 1253.
rudens 317.
rudis 1195.
rudo 646.
rudus 167. 359. 740. 1049.
rufo 457.
rufus 457. 799; - m esse 457.
rugio 646. 1217.
rugitus 646. 1217.
rugosus; - m reddere 225.
ruina 663. 705. 932. 1049; - is stratum esse 662; - m minitans 1288.
ruinosus 1049. 1050.
rumex acetosa 70.
rumino 162.
rumor 338. 451. 657. 691. 1064. 1092.
rumpo 469. 517. 634. 647; - or 1354; - ptus 270. 517. 647; - m 270.
runco 1266.
ruo in praeceps 1314.
rupes 759. 859. 1262.
rupicaper 883.
ruptio 391. 517.
ruptor 270.
ruptura 517.
rursus 867. 1009. 1110. 1131; — facere 1131.
rus 493. 949. 1023. 1153. 1202; — ire 948. 949; — educere, efferre 949; - ri esse 948.
rusticus 96. 97. 429; - a res 949; - m instrumentum, - m praedium, - a supellex 949; - m opus facere 448; facere ut opus - m aggrediatur 949.
ruta 1287.
rutilus 457. 501.

sabanum 359.
sabbaticus 370.
sabbatum 369. 370; — celebrare 370; - i vigilia 964.
saccharum 380.
sacculus 977.
saccus 247. 250. 488. 704; — frumentarius 91.
sacellum 15. 171. 376. 535. 1124. 1264.
sacer 466; — ritus 84; — locus 467; - a res 466. 467; — Deo 83; - m opus 84; - m rem instituere 465; - a loca adire peregrinando 693; - m constituere 83; - m 84. 466. 467; - a 132; - a peragere 814; - a curare, colere 82. 83; - a administrare 465; - a celebrare prima luce 239; ad - a obeunda convocare 853; - rum communio 853.
sacerdos 256. 433. 813; — ethnicus 168. 1177; — assistens 711; — summus 987; - m constituere 814; - is munere fungi 433. 814.
sacerdotalis 814.
sacerdotium 433. 814.
sacramentalis 181.
sacramentum 181. 244; — altaris administrare 425; - o altaris communicans 427.
sacrarium 15. 171. 257. 466. 467. 527. 535. 560.
sacrificatio 256.
sacrificator 256. 1286.
sacrificium 145. 256. 257. 427. 1048. 1226. 1285; — pro peccato, pro delicto 621; — eucharisticum 786. 1114; — pro salute 1114; — igne comburendum 1285; — facere 256; — offerre 425. 426; — altaris accipere 426; — altaris peragere 465; - i altaris peractio 467.
sacrifico 256. 1048. 1286.
sacrificulus 168. 256. 1177.
sacro 82; — Deo 83.
sacrosanctus 466.
saepe 406. 533. 534. 915. 1036; - ius 206.
saepenumero 1198.
saevio 744. 760.
saevitia 1334.
saevus 54. 744. 761. 1095. 1334; - m esse 1095. 1334.
saga 1230.
sagena 267. 287. 1158.
sagino 587. 1193; - tus 1193; - tum 1193; - ta pecus 182.
sagitta 134. 322. 398. 983; - s jaculari 434.
sagittarius 360. 685.
sal 1310; - e condire 146.
salacitas 350. 1347.
salarium (141). 973.
salax; - cem esse 1347.
salebra 520. 1211.
salebrosus 520. 900. 1211; - a via 1211. 1351; - a regio 1027.
salio 450. 1354; - re facere 450.
saliva 90. 898.
salix 805. 823.
sallo 146.
salsugo 1310.
salsus 146; - m mare 719; - a terra 1310.
saltatio 917. 1069; — Viti 319.
saltator 1069.
saltatrix 1069.
saltatus 1069.
salto 1069; - ndo ludere 917; - ndi locus 1069.
saltus 994. 1202.
saluber 253. 1112. 1244; - m esse 1244; - m reddere 1376.
salubriter 1244.
salum 62.
salus 128. 253. 322. 323. 752. 1112. 1113. 1245. 1313. 1350. 1354; - m dicere 322; - m adipisci 1112; - m divinam adeptus 1112; sacrificium pro - e 1114.
salutaris 1113; - e remedium 1114.
salutatio 323. 734. 735; - e excipere 322.
salutifer 128. 1113.
saluto 492. 504. 734. 1349; — mane 1277.
salvatio 128. 752.
salvator 128. 1113. 1114. 1354.
salve 323. 1113.
salveo; - re jubere 372. 484.
salvificus 1113.
salvo 127. 1112; - or 126. 1112; - ns 128; - tus 1112.
salvus 127. 1112. 1113. 1244; - m esse 126. 1112. 1244; - m fieri 126. 1111; - m servare 1244; - m evadere 162. 1111.
sanatio 127. 751. 1245. 1376.
sanator 1245. 1377.
sancio 243. 602. 1364. 1365; — foedus juramento 155; - tus poena 940.
sanctificatio 466. 467.
sanctificator 466.
sanctifico 465. 466. 1312.
sanctimonia 466. 467. 699. 701.
sanctitas 466. 467. 611. 1312; - tis praedicatio 467.
sanctuarium 466. 467. 1221.
sanctus 466. 467. 610. 700. 805. 1313; - m reddi 466; - m se praestare 466; - m se servare 699; - m habere 465. 466. 1312; - m declarare 465; - m praedicare 465. 466.
sandarax 374.
sane 737. 751. 790. 811. 1076. 1136. 1164. 1223.
sanguineus 1085.
sanguinolentus 1085.
sanguis 1085; - em emittere venis 1085.
sanies 1299; - m contrahere 218.
saniosus; - m fieri 824; — abscessus 1299.
sanitas 127. 1113. 1244; - tis restitutio 1113; - ti reddere 1244.
sanna; - is deludere 475.
sano 126. 245. 1244. 1376; - or 126.
santalinum lignum 839 (?).
sanus 127. 1112. 1244. 1388; - m esse 126. 1244; - m servare 1244.
sapidus 1242; - m esse 1241; - m reddere 432. 1242.
sapiens 732. 1229; - em esse 1227. 1228; - em reddere, se gerere 1228; - em censere 1228.
sapientia 200. 732. 1229; - m sibi parare 1228; - â praeditum esse 1227; - m ostentare 1228; - â imbuens 1230.
sapio 730. 1227. 1228. 1241.
sapor 146. 1242. 1243; — suavis 210.
sapphirus 375. 405. 1073.
sarcina 675; - ae 250; - is oneratus 1306.
sarcio 320. 408; - tus 1175.
sardius 347.
sardonyx 347. 384.
sarmentum 82. 412. 753. 1019.
sarrio 1266 (?).
sartago 573. 1168. 1247.
sartor 320. 408. 1223.
sartorius; - m opus 320.
sartura 1224.
sat 222.
Satanas 177. 394.
satanicus 394.
satelles 925. 980. 1139.
satietas; - em efficere 1215.
satio, are 1315. 1316; — potu 307; - or ad nauseam 1215; - or potu 306; - tus 1316.
satio, nis 1045.
satis 97. 222. 783; — superque 97; — esse 783. 864; — habere 325. 783. 864; - tius est 611.
satisdatio 105.
satisdo 104.
satisfacio 1079. 1387; — voluntati alcjs 117.
sativus; - a herba 1045.
sator 1045.
satrapia 151. 406.
satrapes 48. 151. 219. 406. 687. 856.
satur 1316.
saturatio 1316.
saturitas 1316.
Saturnus planeta 327. 1038.
saturo 1315. 1316.
saucio 431.
saucius 431; - m esse 844.
saxosus 859.
saxum 315. 759. 859. 1262.

scabellum 873.
scaber 331. 587; -m esse 122. 331; -m reddere 124. 331.
scabies 112. 985. 1035. 1430; -e ulcerosa laborare 1034; -e ulcerosa affectus 1035; -e pruritum efficere 124.
scabiosus 587. 985. 1035; -m fieri 587.
scabo 111. 112.
scabritia 332.
scabrosus 587.
scala 386. 969.
scalpellum 1226; -o secare 544. 1225.
scalpo 111. 112.
scalprum 249. 588. 894. (1039?). 1386; -o sculpere 1348; -o polire 1386.
scalptor 1348.
scalptorium 1348.
scamnum 1434.
scandalizo 330. 982.
scandalosus 983.
scandalum 642. 825. 983. 1200; — praebere 982. 983.
scapha 75. 317.
scapula (477?). 566. 569.
scapularis vestis 560.
scapus 242. 506. 957. 1019.
scarificatio 545.
scarifico 544. 1225; -ans 545.
scatebra 1151.
scateo 647. 1151.
scaturigo 647. 1052. 1347.
scaturio 647. 945. 1151. 1346; -ens 648; -ndo perrumpere 1346.
sceleratus 1199.
scelestus 87. 281. 1144. 1199. 1258. 1330; -m esse 280.
sceletum 1025.
scelus 87. 1258.
scena 234. 918.
scenicus 571. 918.
sceptrum 516.
scheda 837. 838. 852. 1269.
schedula 1269.
schidiae 346.
schidion 270.
schisma 711; -tis auctorem esse 1065.
schismaticus 712.
scientia 144. 146. 732. 997. 1229. 1230; — imbutus 1229; — imbutum esse 730. 1228.
scilicet 747.
scincus 1276.
scindo 269. 270. 647; -or in partes, factiones 710; -sus 269. 270. 647. 711; -os testiculos habens 1220.
sciniphes 564. 787. 1319.
scintilla 412. 696.
scintillo 508. 650. 696. 1279.
scio 728. 729; — certo 1246; -ns 143. 732. 1229.
scipio 318. 516.
scirpus 339.
sciscitor 376. 584. 1246; — diligenter 1246; — de valetudine 1064.
scissio 269. 270.
scissor 270.
scissura 270. 648. 1236.
scitus 43. 143. 732; -m esse 730.
sclopetum 713.
scobis 261.
scopae 801. 843; -is purgare 801. 843.
scopulus 937.
scopus 220. 336. 476.
scoriae 753. 813. (1038?). 1310; a -is purgare 698.
scorpio 977.
scortatio 1042. 1043.
scortator 1042.
scorteus uter 1048.
scortor 1041; ad -ndum pellicere 1042.
scortum 1042.
scriba 852. 1268.
scribo 1266. 1267; -ndi ars 1268; -tus 1267; -tum esse 651.
scriniarius 752.
scrinium 270. 711. 752.
scriptio 1268.
scriptor 1268; — rerum 1065.
scriptum 1269; -o 1268; -o mandare 1267.
scriptura 1268; -ae ductus grandior 1138; — sacra 1269.
scrobs 1168.
scrotum 752.
scrupulose 1235; — facere 1234; — observare 1235.
scrupulositas 1236; ad -em movere 1235.
scrupulus 585; -m injicere 710; -m animo injectum habere 585.
scrutatio 106. 586.
scrutator 106. 586. 1235. 1368.
scrutor 105. 415. 584. 585. (1236?). 1367; — minute 1234. 1235.
sculpo 588. 1142. (1348); -tus 1142. 1348; -m opus 1142.
sculptilis; -e 1142. 1348.
sculptor 588. 1348.
sculptura 588. 1006. 1142.
scurrilis 1061.
scutatus 1298.
scutella 781. 1281.
scutica 389. 422. 1234. 1433; — ferrata 249; — caedere 421. 1233.
scutum 133. 675. 883; -to obtectus 884.
scymnus 802.
scyphus 392. 460. 861. 1089. 1196.
secedo 261. 349. 1145. 1340. 1345.
secerno 60. 536. 1344. 1345.
secessio 350. 1005.
secessus 1145; — foras 422; in -m 1271.
secludo 1066. 1344. 1345; -sus 975. 1066. 1346; -sa 1068.
seco 184. 476. 1149. 1150. 1225; — scalpello 544; — serra 894. 1193; -ans 545.
secretio 1345.
secretus 600; -m 181; in -to 1271.
sectator 552. 695. 1327.
sectio 185. 455. 545. 878. 971. 1150.
sector 550. 584. 585. 1128. 1326; -ns 1128.
sector, is 185.
secularis 952.
seculum 951. 952. 1041.
secundae, secundinae 408.
secundo, are 237.
secundum 24. 223. 480. 482. 594. 827.
secundus 253. 821. 822. 866. 867. 1131. 1132; — dies 373; -a feria 373; -m 1131; -o 206. 867. 1131; res -ae 253. 1350.
secure 737. 1113.
securis 135. 415. 1100. 1203. 1386.
securitas 322. 1113; -em promittere 735; -em praebens 1113.
securus 737. 1038. 1112; -m esse 736; -m fieri 1038.
secus 1224; — ac 686.
secutio 551.
secutor 552. 1128.
sed 321. 496. 718. 881. 1009. 1121.
sedate 1325.
sedator 18. 1038.
sedeo 419. 650. 651; -ns 652.
sedes 262. 614. 615. 654. 762. 764. 865; — regia 535. 688. 993; — principis 857; — anachoretae 1297; -m habere 613; -m mutare 531; -is collocatio 654.
sedile 654.
sedimentum 753. 1216.
seditio 10. 954; ad -em excitare 12.
seditiosus 10.
sedo 18. 276. 424. 587. 617. 1038. 1323; -tum esse 17. 249; -tus 1325; -tus animo 18; -tus animus 1325.
seduco 269. 330. 408. 409. 612. 613. 1144; — ad impietatem 281; -ctus 613.
seductilis 409.
seductio 269. 331. 409. 613.
seductor 331. 409. 613.
seductorius 409.
sedulitas 21. 572.
sedulo 1255; — attentum esse 1136.
sedulus 572. 1207; -m reddere 572; -m esse 571.
seges 1045; — spicas emittens 356.
segmentum 185. 449. 1049. 1150.
segnis 11. 1117. 1331; -m esse, reddere 10.
segnitia 11. 1117.
segregatio 454. 1346.
segrego 950. 1344; -or 452. 453. 1345; -tus 454. 497. 951. 1145. 1346; res -ta 1346.
sejunctio 1346.
sejungo 60. 272. 539. 1344. 1345; -or 185; -ctus 497. 763; -ctus intervallo 273.
selenites 548.
seligo 588. 1344; -or 1345; -ctus 468. 589. 1007; -a pars 254.
sella 654; — bajulatoria 1298.
semel 206. 723. 1198.
semen 1045; — immittere 1045; — effusum 1055; effusio -is virilis 1055; -is fluxu pollui 254.
sementis 1045.
semestre 711.
seminator 1045.
semino 1044. 1045.
semisomnis 1099; -m esse 1098.
semita 740. 839.
semoveo 1144. 1145; -tus 1145.
semper 915. 1036. 1147. 1148. 1197.
sempiternus 915. 1036; -m tempus 1036.
senatus 28. 278. 745.
senectus 26. 28. 264. 277. 745.
senesco 26. 277. 745.
senex 745; -m esse 26. 277; -ior 26. 27. 28. 745; -iores 278. 745; -iores Judaeorum 287; -ioris dignitas 28.
seni 482.
senilis aetas 278; -m esse 26. 277.
senioratus 26. 28.
senium 278. 491; -o confici 491.
sensim 98. 665.
sensus 116. 579; — orationis 908.
sententia 200. 578. 579. 690; — judicis 912. 1365; -m dicere 690. 1365; -m ferre 1170; -m scribere 1267; -m pronuntiare 1364. 1365; in suam -m perducere 484; e -a 593.
sententiose dictum 175.
sentio 578. 667. 728. 997. (1309); — idem 597; -ndi facultas 116; -ndi agendique ratio 114. 200. 579. 1188.
sentis 111. 256. 545. 739. 1253.
seorsim, -sum 496. 497. 763. 775. 1346; — ducere 1144; — tenere 261.
separatim 497. 763. 775. 1346.
separatio 61. 1346.
separo 60. 539. 876. 1343. 1344. 1345; — in diversos 531; — me 261; -tus 60. 536. 951. 1345; -m esse 497.
sepelio 436. 1114. 1135.
sepes 134. 473. 1331; -m circumdare 1330.
sepimentum 124. 133. 134. (248?). 975. (1019?). 1331.
sepio 133. 134. 1193. 1330.
sepono 1144.
septem 362. 363; — facere 362.
septempliciter 363.
septenarius numerus 363.
septentrio 180. (334). 998. 1106; -nes 363.
septentrionalis 1106; — plaga 180. 998. 1106.
septies 363; — facere 362.
septifariam 363.
septimana 334. 363. 370.
septimus 363; -a feria 363. 370.
septuagesimus 363.
septuagies 363.
septuaginta 363.
septum 134. 247. 1023. 1193. 1204; -o defendere 1193.
septuplus 363. 867; -m 363; -m facere 362.
sepulcralis; -e monumentum 1052. 1059. 1135.
sepulcretum 436.
sepulcrum 436. 535. 1052. 1168.
sepultor 436.
sepultura 436. 1135; ad -m praeparari 1178.
sequela 551.
sequor 550. 551. 1061. 1128; — ducem 164; — currendo 308; -ns 552; pars -ns 906.
sera 416. 442. 1023; — firmare 441.
seraphicus 349.
seraphim 349.
serenitas 701. 1038.
serenus 500. 700. 1265; -m esse 1265.
seria 602 (?).
sericus; -a vestis 1108; -um 85. 147. 264. 369.
series 236. 419. 969. 1299; — tabulae 241.
serius 1204.
sermo 38. 451. 655. 657. 690. (809); -em exordiri 895; -es conferre 484. 656. 690. 1064; -es inanes 1060; -bus oblectari 1060.
sermocinatio 691.
sermocinor 689. 1060. 1064.
sermonalis (λόγος) 508.
sero, sevi 512. 1044. 1045; -tus 1045; -tum 1045.
sero, rui; -tus apte 177. 641.
sero (adv.); — venire 1108.
serpens 555. 743. 870.
serra 894. 1193. 1251; — dissecare 894. 1193.
serrator 894.
serro 894.
sertum 473. 817.
serum lactis 68. 212.
serus 1181.
serva 733.
servatio 1113.
servator 487. 1113. 1114.
servio 448. 855. 1179. 1326; -re facere 448.
servitium 448. 1165. 1327.
servitus 448. 449. 1165; in -em

redigere 447. 448; -tis locus 449; -tes 851.
servo 486. 978. 979. 996. 1111. 1112; — me 979; — incolumem 977; -tus 979; id quod -ndum est 980.
servus 448. 654. 887. 1100. 1164. 1327; -a opera 1164; -a creatura 449; ad -os pertinens 1166.
sessio 653.
seta 1315.
severitas 1292; — mitior 832.
severus 185. 1291; -m esse 1288.
sevoco 1144; — ad me 350.
sex 395.
sexagesimus 395; -a pars diei 859; -a pars gradus astronomici 1100.
sexaginta 395.
sexies 395.
sextus 395; -a feria 964.
sexus; quidquid feminei est — 771.
si 355. 724. 725. 829. 830. 1031; — quando 724; — forte 725.
sibilo 1390.
sibilus 1390; -m edere 1390.
sic 790. 828.
sica 388. 1226.
sicarius 1226.
siccesco 1071.
siccitas 1072.
sicco 1071.
siccus 1071; -m 1071; -m esse, fieri 1071.
sicera 212. 1283.
siclus 352. 502.
sicut 775. 826. 827.
sido 400. 650.
sidus 733. 745. 865.
sigillatim 1300; — designare 1345.
sigillifer 603.
sigillum 603. 989; -o claudere 602. 603.
signaculum 603. 989.
signatio 51. 989.
signator 603.
signatorius anulus 603.
signatura 628. 1142.
signifer orbis coelestis 1343.
significanter 733.
significatio 732; — obscura 476.
significo (461). 475. 728. 730; -or 172; hoc -at 483.
signo 50. 602. 603. 628. 951. 989. 990; -or literis incisis 430; -tus 603. 989.
signum 374. 603. 732. 740. 989; — coeleste 733; — crucis 989; — numeri 769; — memoriale 1059; — captare 730; — canere 712; — dare 728. 730. 1223; -o crucis signare 989. 990; sub -o et claustro poni 603; -a conferre 304.
silentium 275; -o praetermittere 1270, praetermitti 276; cum -o praeterire 275; ad — redigere 275. 276. 1391; — obtinens 276; cum -o 1271.
sileo 275. 484. 1270. 1319; sile 1319.
silesco 587.
silex 791; — ignarius 488.
siliqua 76.
silva 994. 1124. 1202.
silvesco 1430.
silvester 1202.
simia 9. 67. 429; -ae species 1371.
simila 373. 458.
similago 373. 458.
similis 173. 175. 798. 827; -e 173. 174. 175. 798; — m esse, fieri 171. 172. 298. 1061; -m facere, putare 172. 173; -m putari 172; sibi invicem -es esse 172.
similitudo 173. 175. 300. 797; -em instituere 172.
simplex 403. 1074.
simplicitas 403. 1074. 1075.
simpliciter 403.
simul 597. 598. 723. 966. 1323; — ac 355. 830. 1197.
simulacrum 173. 174. 259. 1142.
simulate praebens 183.
simulatio 711. 857; -ne uti 173.
simulator 711. 1083; -em esse 710.
simulo 172. 213. 282.
simultas 445. 458. 1261; -es exercere, excitare 1261; qui -es serit 1328; -te dissociare, dissociatus 1261.
sin 725; — minus 725. 781. 789.
sinapi 375.
sincere 403.
sinceritas 403. 1074. 1276.
sincerus 290. 291. 403. 468. 738. 1074. 1275; -m facere 290. 1275.
sinciput; -tis calvitium 368.
sindon 374.
sine 773.
singularis 1346.
singularitas 894.
singulatim 1300.
singultio 522.
singulus 24. 482. 520. 539. 722. 1345.
sinister 788. 1336. 1337; -a pars 1336; -a manus 1336; qui -a utitur 1337.
sinistrorsum 1337.
sino 523. 617. 618.
sinuamen 624.
sinuosus 1240; -m esse 1240.
sinus 98. 137. 1127; — maris 38. 1047.
siphon 1219.
sirenes 345. (1177). 1314.
sisto 453; — me 451.
sistrum 1293.
siticulosus 1272; — locus 1272.
sitio 1271; -ens 1272.
sitis 1272; -i fatiscere 31; -m explere 307; -i afficere 1272.
situla 125. 241. 460. 1196.
situs, us 653.
situs; -m esse 651.
sive 2. 483. 629. 725. 789; sive — sive 2. 725.
smaragdus 170.
smyrites 759.
sobrius 42. 644. 1229; -m esse 644. 1228. 1265.
socer 77.
societas 366. 367. 1088; -em habere 965; -em inire 112. 366. 597. 1087; -e junctum esse 366.
socius 315. 367. 371. 539. 540. 599. 765. 797. 821. 866. 1061. 1324. 1327; — operis 315; — auxiliaris 315; -a 766; -um esse 366. 1061.
socordia 11. 1034.
socors 1034. 1117; -em esse 1033.
socrus 77.
sodalis 367. 539. 599. 1100.
sodalitas; -em inire 159.
sodomita 63. 395.
sol 731. (744). 1322.
solaris 1322.
solamen 632; — praebere 632.
solatium 679. 1350; -o afficere, affici 1349; -o affectus 1350; -o erigere 678.
solator 679.
solea 255; -as subligare 255.
soleo 35; -itus 36; -ito more 1036; -tum esse 35. 36.
solido 1289. 1290.
solidus 326. 374. 1291. 1323. 1388; -orem esse 1289.
solitaneus 497.
solitarie 496.
solitarius 496. 497. 1145; -m esse 497; -a vita 498. 1325; -am vitam agere 497.
solitudo 18. 498. 523. 1325; in -em se recipere 497; qui in -em recessit 1342.
solium 654.
solivagus 497.
sollemnis; -ia 370. 529; — laeta 310; — nuptiarum 310. 849.
sollers (1348).
sollertia uti 213.
sollicite 1255; — curare 73; — agens 74.
sollicito 1107. 1255; ad defectionem — 617. 824. 953.
sollicitudo 34. 73. 123. 342. 568. 579. 1255. 1272; -em impendere 73; -e affici 121. 567.
sollicitus 21. 74. 1255; -m esse 34. 567. 578. 1254; -m se praebere 1136; -m facere 34. 123.
solor 29. 678. 1073.
solum 217; — natale 764; — pedis 382.
solum (adv.) 496. 497. 523. 1121; solummodo 497.
solus 496. 497. 523. 962. 1345; -m esse 497; -m prendere 1144.
solutio 1011. 1366.
solutor 1380.
solvo 390. 391. 1364. 1365; — vehiculum 763; — debitum 1378; (pecuniam 1236?); — poenam 510; poena -nda 1011; -tus 1365; -ens 1366.
somniator 67.
somniculosus; -m esse 17.
somnio 66.
somnium 67. (549); -a hariolorum 550.
somnolentia 671. 1099.
somnolentus 671. 1099; -m esse 17. 1098.
somnus 17. 549. 671. 1099; -is se dedere 671; -os afferre 671.
sonitus 646. 1062. 1092; -m edere 416.
sono 646. 656. 1091; -ans 1092.
sons 279; -em esse 278; -em declarare 1199.
sonus 450. 451. 646. 1092; — alphabeti 1; — modulatus 447; — canorus 1062. 1146; — repercussus 1295; -m edere 646.
sopio 671; -tus 671.
sopor 17. 549. 1099.
soporo 671.
sorbeo 240.
sordes 279. 801. 802. 813. 843. 1115. 1149. (1293). 1310.
sordidus 279. 1115; -m esse, facere 278.
soror 766.
sororius; -o vinculo junctum esse 766.
sors 244. 878. 879. 1026. 1130; — bona 253; -m inter se mittere 1357; -es conjicere 1026; -i committere 1026; -bus definire 432.
sortilegium 432.
sortilegus 433.
sortior 946. 1026. 1357.
sortitio 1026.
sospes 1112.
spargo 642. 677. 1044. 1045. 1046; — in, super alqd 934; -or 1003 (?); -sus 642. 1046. 1048.
spasmus 392; -o afficere 391. 392.
spatha 841; — excipere 866.
spathula 1279.
spatiosus 273. 403; -m esse 273; -m facere 274.
spatium 115. 492. 865; — amplum 274. 403. 404; — cursus 309; — jactus 685. 937; — videndi 300.
species 102. 299. 300. 752. 797. 857. 1043. 1209. 1299. 1300; — imaginaria 183; — insculpta 1006; -m habere 171; -m praebere 172. 298; -m prae se ferre 172. 298. 858, — — ferens 183; -m induere 172. 1211; alienam -m induere 1139; -m inanem praebens 183; -m falsam prae se ferre 213; -e fallere 183.
specillum 489. 799.
speciosus 33. 252; -m esse 251.
spectaculum 11. 300; -o exponere 11.
spectatio 299.
spectator 119. 299. 702; -em esse, adesse 297. 701.
specto 118. 119. 296. 297. 701. 1245; -tus 846.
spectrum 183. 709. 1177. (1295).
speculatio 119. 128.
speculator 119. 128. 291. 1006.
speculor 118. 128. 296. 701. 1007. 1284. 1367.
speculum 1265; in — inspicere 1266.
specus 526. 1168. (1262?).
spelta 952.
spelunca 526. 1168.
sperma 1045.
sperno 97. 189. 190. 364. 410. 634. 995. 1270; -ens 97; -tus 97. 190.
spero 407. 736.
spes 407. 920; -m ponere in 736. 920; -m facere 407. 1285; -m abjicere 439; in -m adducere 407; -e lactare 407.
sphaerula 848.
spica 257. 356. 423; — aromatica 356; -s legere 423; -s emittere 355. 356; -rum emissio 356; -ae emissae 356; -ae apex 428.
spicatio 356.
spicatus 356.
spicilegium 423.
spiculum 388.
spina 256. 753. 756. 1117; -ae 111. 981; -a dorsi 1025.
spiratio 709.
spiritualis 708. 709.
spiritus 707. 708. 709; — malus 1177; -m ducere 706; -m ducere altius 673; -u attrahere 707; magnos sibi sumere -s 986.
spiro 706. 712. 1309; — odores 209; -ndo emittere 712.
spissamentum 1320.
spisse coaptari 1320.
spissitas 1194.
spisso 317. 1320.
spissus 1194. 1320; -m esse, reddere 1194.
spithama 392. 527; — complecti 392.
splen 333. 1251.
splendeo 35. 146. 239. 499. 502. 921. 1310. 1311; -re facere 502; -ns 241. 921. 1311.
splendidus 357. 500. 921; — eminus 501; -ae res 1311.
splendor 146. 241. 358. 500. 701. 846. 921. 1003. 1311; -re cir-

cumfusum esse 357; -em affundere 921; -em emittere 1311.
spoliatio 16. 503.
spoliator 503.
spolio 8. 324. 503.
spolium 8. 324. 503. 955; -a legere 324; res -o capta 101.
spondeo 104. 874.
spondeum vas 943.
spongia 407.
spons; -te 30. 236. 294. 1232. 1362; -te dare, facere 1231.
sponsalia 1370.
sponsalitius; -m donum, -a donatio 140; -o dono emere 140; -m donum dare 139.
sponsio 105. 443; -ne facta certare 443.
sponsor 104. 105; -em se dare 104; -em baptismo interesse 104.
sponsus 310. 1370; -a 140. 310. (1285). 1370; -m nuptiis sibi adjungere 310.
spontaneus 1232. 1362.
sporta 146. 248. 753. 837. (1175).
spretio; -ni obnoxius 364.
spretor 190.
spuitio 898.
spumo 255. 1339.
spuo 573. 898.
spurcitia 1115; -ae deditus 1115.
spurcus 1115.
spurius 191. 213. 1103.
sputator 573.
sputum 573. 898.
squaleo 278.
squalidus 279; -m facere 278.
squalor 279.
squama 421. 431; — ferri 1048 (?).
stabilio 110. 289. 453. 564. 638. 652. 1289. 1290; — columna 957; -or 1237; -tus 238. 565.
stabilis 6. 454. 653. 935. 1431; -em esse 1180. 1288.
stabilitas 653.
stabularius 694.
stabulum 124. 418. 526. 1184; in — collocare 614.
stacte 42. 214. 401. 446. 749. 1035.
stadium 309. 971.
stagnum 120. 316. 455. 957. 975. 1008.
stamen 403.
stannum 665. 697. 960.
stater 401. 749.
statera 1082.
statim 354. 880. 1072. 1197.
statio 262. 359. 454. 455. 971. 981; — assignata 976; — itineris 615; -nes lunae 615; -em agere 924.
stator 925.
statua 173. 361. 957. 1142.
statumen 455.
statuo 110. 243. 262. 263. 453. 564. 652. (1068?); — tentorium 614; — cum animo 1231; -or 565. 793; -tus 565. 793. 975; -tum 131. 244. 794. 976. 1366; tempus -tum 389. 1196.
statura 454. 783.
status, a, um 731.
status, us 7. 244. 454. 653. 655. 864. 1319; — bonus 253.
stele 957.
stella 865; — lucida 538; — fixa 865; — crinita 865.
stellio 64.
stemma 695. 888. 889.
stercus 167. 801. 842. 1048. 1123. 1338; — edere 842.
sterilesco 984.
sterilis 201. 984; -m esse, fieri 201. 984; -m reddere 984; terra — 1310.
sterilitas 201. 984. 1027.
sterno 703. 704. 705; — viam 1308; — viam lapidibus 1321; — mensam 197; — jumentum 274; -tus 704; via -ta 1308; -tus lapidibus 1321.
sterquilinium 843.
sternum 1025.
sternutamentum 1017.
sternutatio 1017.
sternuto 1017.
sterto 663.
stibium 759. 823.
stigma 279.
stigmor 414.
stilla 697. 943. 1322; -as intromittere 943.
stillatim 697. 1322.
stillicidium 697. 943. 1322.
stillo 696. 697. 1321. 1322; — roris instar 713; -ns 1035.
stilus 842. 1264; — scriptorius 411.
stimulo 1133.
stimulus 248. 442. 446. 1133. 1208.
stipator 925.
stipendiarius; -m esse 1278.
stipendium 305. 393. 973. 1278; — pendere, imponere 1278.
stipes 1180.
stipo 395; -tus 1000.
stips; — sacra 228; -em conferre 228.
stipula 82. 423. 506.
stipulatio 442. 874.
stipulor 873.
stirps 122. 242. 517. 695. 888. 889. 1043. 1044. 1045. 1180; -em perdere 242.
sto 451. 452; — animo 1231; -re facere 453; -ndi locus 455; -ns 454.
Stoicus 306.
stola 195. 941. 1024; — monastica 752.
stoliditas 1055.
stolidus 1055.
stomachor 471. 1157. 1183.
stomachosus 471. 1158. 1183.
stomachus 471. 835. 851; -um movere 471.
strabo 1236.
strages 441. 705.
stragulum 332. 704. 875. 1238; -a villosa 1193.
stragulus; -ae vestes 1193.
stramentum 260.
strangulatio 605.
strangulator 1309.
strangulo 604. 1157; -tus 604.
stratum 381. 704.
stratura 704.
strenuus 441. 561. 609. 610. 791. 1004. 1291. 1292; -m esse 1083.
strepitus 9. 309. 451. 1092; -m edere 416; -u conturbari 1091.
strepo 495. 646. 655. 656. 1091.
stria 241. 246. (982?).
striatus; -ae vestis genus 393.
strideo dentibus 99.
stridor 99.
stringo; — gladium 147. 148; -or cute 34.
strix 53. 1314.
stropha 1094.
structor 680.
structura 111. 680.
strues 1013; in -m congerere 941.
struma 107.
struo 110. 243. 263. 680. 941; — technam 474. 1338; — mala 195.
struthio 398.
struthiocamelus 398.
studeo 73. 143. 584. 585. 1128; — literis 656; — partibus 666; — intentius 1207.
studiose 1255; — appetere 1128.
studiosus 305. 572. 586. 1255. 1359; -m esse 1254.
studium 21. 73. 144. 572. 586. 1188. (1242). 1255. 1362. 1369; — summum 1207; — ardens 445; — incitare 1255; — conferre 571; summo -o agere 1207; ardente -o flagrare 445; summo -o agens 1207; summo -o 1207; fervor -i 160.
stultitia 77. 761.
stultulus 761.
stultus 77. 761; -m esse 760; -m reddere 760; -m reputare 76.
stupefacio 1086. 1119; -ens 392.
stupeo 1086. 1119. 1219; -nt dentes 1328; -ndus 1021. 1086. 1120; res -nda 1086. 1120; -ns 1117.
stupesco 1086.
stupidus 761. 1055. 1116; -m fieri (dentem) 1219. 1328; -os reddere dentes 1328.
stupor 392. 1086. 1120; -e afficere 391; -re perturbatus 1119.
stuppa 401.
stuprator 1014.
stupro 591. 1014.
stuprum 1042; — facere 1041; -i pretium 1115; -i pretium dare 1115; ad — seducere 1042.
stylites 957.
stylobates 957.
styrax 42.
suadeo 199; -ndo movere 408.
suasor 200. 201.
suavis 34. 117. 118. 209. 252. 800. 1242. 1369; — sonus 1146; -e 938; -e facere 938; -m esse 117. 1241; -m reddere 1242.
suavitas 118. 611. 801. 937. 1242. 1317; -em rei laudare 1242.
suaviter 1242.
sub 507. 554. 555. 1373.
subactio 66. 1156.
subactor 1156.
subcinericius panis 1135.
subdiaconus 21. 711. 1126; -issa 1126.
subdialis 1249.
subditicius 213.
subdo 282. 448. 882; — me 1326; -tus 448. 1326.
subdolus 213. 1258; -m esse 213.
subduco 343. 344. 421; — me 581. 620. 1083. 1145.
subductio 332.
subeo 525. 922; -ire animum 968.
subiculum 704.
subigo 53. 66. 448. 476. 793. 1155. 1160. 1179. 1278. 1279.
subito 206. 932. 938.
subitus 938; res -a 932.
subjicio 282. 447. 448. 793. 933. 1155. 1171. 1179. 1325; — ignem 768; — me 553. 1155. 1169. 1178; -ns se 794; -or 1169; -ns imperio 449; -ndi actus 449; -ctus 1327; -cti 857; -tum esse imperio 150. 855. 1155.
subjugator 449.
subjugo 447.
subjungo 551. 1325; — me 1325; — sub potestatem 1155; -ctus 1326.
sublatio 635.
sublevo 55. 225. 410. 411. 636. 638; — statum 15. 249. 250; -ans 59; -tus 250.
subligaculum 899.
subligo soleas 255.
sublimis 56. 58. 220; in -e ferre 220; -ia 313.
sublimitas 220.
submergo 400; -or in abyssum 238; -sus 400.
submersio 400.
submisse se gerens 554; — venerari 398; — se gerere 1179. 1326.
submissio 554.
submitto 553; — me 476. 553. 902. 1155. 1169. 1178. 1179. 1326; -or 1169; -sus 554. 1074. 1156. 1179; -um esse 553; -sa loquela 33.
submoveo 762. 763.
subnato 1281.
suboles 802. 803. 1045. 1356.
suborno 474.
subrideo 831.
subrubeo 457; -ens 457.
subrubicundum facere 457.
subrufum esse 457.
subruo 634.
subsannatio 1056.
subsanno 475. 1001. 1056.
subscribo 951.
subscriptio 1268.
subsequor 550.
subsido 419. 651. 1216.
subsisto 452. 534; -ere facere 453.
subsolanus 805.
subsplendidus 501.
substantia 6. 7. 443. 454. 494. 653. 784. 990.
substantialis 6. 454.
substerno 703. 704.
substituo 564; id quod -tur 565.
substringo 847.
substructio 244.
subsultim incedere 605.
subtemen 1374.
subter 554. 555.
subtilis 283. 470. 1235. 1247; — scrutator 1235; -m esse 283; -m facere 283. 470; -m esse in re 1235.
subtilitas 284. 470. 1236. 1247; ad -em intendere 1235.
subtiliter 1223. 1247; — explorare 1235; — exploratum esse 1235; — facere 1234; -ius explicare, scrutari 1235.
subtraho 1205. 1206; — fraude 1013; — me 600; — me alicui 162.
subtus 554. 555.
subula 408.
suburbanus ager 1126.
suburbia 1126.
subversio 1212.
subversor 635. 955. 1212.
subverto 634. 662. 1182. 1212.
succedo 506. 551. 862; — bene 289.
succendo, -or 927.
succenseo 208. 458.
succerno cribro 713.
successio 507.
successor 552. 1131.
successus; -m prosperum dare 237; -m prosperum habere 237. 290. 403; -u prospero praeditus 1081.
succīdo 184. 1190.
succinctorium 646. 899.
succosus 319; -m esse, reddere 319.
succurro 314. 450.
succus 35. 68. 319. 1085; — expressus 1019.
succutio 669.
sudarium 195. 359.

sudes 379.
sudo 21. 274.
sudor 21. 275; - ore manare 274.
suetus 36.
suffero 1015.
sufficientia 864.
sufficienter 97.
sufficio 222. 783. 864. 1380; - ens 533. 783.
suffigo; - or clavis 442.
suffimentum 442. 1018. 1285.
suffio 442. 936. 1018; — odoribus 209; - tus 1018.
suffitio 969. 1018.
suffitus 442. 937. 1018.
sufflamino 558.
sufflatio 521.
sufflo 521. 712.
suffocatio 605.
suffoco 604. 607; - tus 604; - ndo necare 604.
suffodio 840. 841.
suffulcio 387.
suffumigo 1018.
suffundo pudore 591. 626.
suffusio 1140.
suggero (461?). 578. 933; — verba 656.
suggestio 1059.
suggestus 762. 873. 969. 1434.
sugillatio 161 (?).
sugo 1230.
sulcus 550.
sulfur 571. 847.
sulfureus, sulfuratus 847.
sum 3. 5. 613. 651. 863; esto 716; est 481; est quod 482; facere ut sit 1432.
summa 295. 576. 657. 848. 1362; in - m colligere 1087. 1171; - m efficere e calculis 946; - m imperii deferre 233.
summitas 851.
summarium 295.
summatim 1147; — computatus 1088.
summus 48. 56. 59. 295; — sacerdos 987; - m 295. 851.
sumo 225. 635. 637; — mihi 596.
sumptio 638.
sumptus 265. 946. 947; — suppeditare 948.
suo 408. 1224; - ndi ars 1224.
supellex 433. 675; — rustica 949.
super 56. 57. 58. 59. 175. 478. 775. 908. 909. 1103. 1104. 1105; satis — que 97.
superabundo 1380; - ans 1039.
superadduco 227.
superaedifico 110.
superatio 205.
superbia 59. 639. 988. 1061. 1175; — elatum esse 1061.
superbio 198. 449. 638. 986. 1052. 1200.
superbus 198. 986; - m reddere 986; - m et vehementem se praebere 1175.
supercilium 110. 415.
superficies 1210. 1390.
superfluus 558; - m 558; - m esse 557.
superfundo 388. 868; — aquam lustralem 284; — me 1003 (?).
superhumerale 560. 806. 811. 1215.
superimpono 261; — lecto 1337.
superior 56. 59. 463; — pars aedis 232; - em esse 54. 607. 943. 1380; - m evadere 405. 1289; - m reddere 205. 812; - m se praestare 608.
superliminare 320.
supernato 1256. 1280. 1281.
supero 204. 205. 812. 943. 1011. 1012. 1381; — numero 1380; - or 608.
supersedeo; - re facere 15.
superstes 127; — e clade 714; - tem esse 126. 557; - tem relinquere 558.
superstitio 121; — prava 1243; - ni pravae deditus 1244; - nis pravae genera sequi 1243.
superstitiosus; - ae figurae 1385.
superstruo 110. 941.
supersum 557.
supervenio 225. 525. 546. 547. 930. 1130; — casu 1129; — subito 938; — ex improviso 1107; - or 902.
supervolvo 838.
supparum 489.
suppedito 783.
suppeto 783.
supplantatio 982.
supplantator 982.
supplanto 982.
supplaudo 1322; — pedem 318.
supplex 515; - cem esse 156; preces - ces 156.
supplicatio 63. 156.
supplicator 515.
suppliciter orare 156.
supplicium 441. 856. 1158; - o capitis afficere 440; - o afficere 855; - o affectus 856.
supplico 156. 1179.
supputatio 92.
supputo 91; - tus 92.
supra 56. 57. 58. 59. 65. 461. 823. 907. 1103. 1104. 1382. 1426.
supremus; - o loco collocari 294. - m 295; - a obire 1388; vid. superior, summus.
surculus 246. 1355; — palmae 513.
surdaster 1116; - um esse 1116.
surditas 1116. 1271.
surdus 1271; - m esse 1270; - m reddere 1270.
surgo 637. 638; - ere facere 453. 637.
surrectio 639.
surripio 344. 421.
sursum 56. 1426; — ducere, pellere, efferre, emittere, trahere, portare 968; — tollere oculos 457; — respicere 457; — ac deorsum vertere 413.
sus 88.
susceptio 638. 923. 950.
susceptor 923; - trix 727.
suscipio 225. 401. 435. 635. 637. 922; — in humeros 378; is qui - it 639.
suscitator 644.
suscito 453. 637. 638. 644; - tus 644; is qui - tat 639.
suspectus; - m reddere 121.
suspendium 351.
suspendo 350; — collo 990; - or de patibulo 1260; - sus 351; - sum teneri 350; in - so relinquere 614.
suspicio 457. 701. 846; — nimis 666.
suspicio, nis 121. 1427; - em injicere, habere 120.
suspicor 120.
suspirium 1299.
suspiro 632.
sustentaculum 387. 654. 1116.
sustentatio; - nis locus 387.
sustento 387. 393. 401. 1289. 1297; — vitam 126; modus se alendi et - ndi 1167; sese invicem - are 1290.
sustineo 454. 812. 1015. 1297; — libenter 1231; - or 970; se invicem - ere 379.
susurro, are 33. 1056.
susurro, nis 79.
susurrus 33. 510. 1390.
sutor 408. 1224.
sutura 320. 408.
suus 1032; - m facere 1172.
sycaminus 397. 487; arbor - o similis 1126.
sycomorus 397. 487.
sycophanta 934. 1014.
syllaba 587.
syllogismus 224.
symphonia 69.
synagoga 837.
συνάφεια 426.
synaxaria 372.
syngrapha 1269.
syngraphus 852.
synodicus 1173; - m 374.
synodus 374. 1172.
synopsis 1211.
syrma 1068.
syrtis 606.

tabanus 787. 1294.
tabella 241. 325. 1269.
tabellarius 115. 852. 1298.
taberna 109. 351.
tabernacularius 1106.
tabernaculum 351. 535. 610. 614. 960. 1007. 1106. 1257; - rum festum 1257; - rum contextor 1106; - um collocare 613; - i instar expandere 1256; in - o habitare 1256.
tabernarius 212.
tabes 392. 575; - e laborare 392; - e confectus 1071.
tabesco 145. 180. 646. 795. 1250; - ere facere 179. 392.
tabula 53. 325. 488. 1255. 1256. 1269; — rotunda 68; — picta 259. 1256; — astronomica 1065; — e lapide fissili 473; - ae series 241; - ae 1059. 1321; - ae computi paschalis 419; - ae ligneae, quibus libri muniuntur 1140.
tabulatum tertium 232.
taceo 275; - re facere 275. 276.
taciturnus 276.
tacitus 276.
tactio 52. 1159.
tactus 1159.
taeda 604. 1318.
taedet 471. 776. 1215.
taedium 776; — habere 1215; — afferre 10. 11. 627; - o esse 1215; - o captum esse 1215. 1315; - o captus 1316; - o habere, afficere 471; - o fessum esse 776.
taenia 66. 473. 817. (982. 1338?).
talaris 1024. 1253.
talentum 822.
talis 222. 223. 827.
talisma 1215.
talpa 401.
talus 805 (?).
tam 828; — quam 629.
tamarindus 1427.
tamdiu 222.
tamen 1009. 1121; nec — 778.
tandem 142. 751. 1109.
tangibilis 52.
tango 51. 52. 1158. 1159; - ctus 1159.
tanquam 173. 174. 300. 507. 593. 827; — si 827.
tantopere 828.
tantum 142. 496. 497. 1121; non — 781. 830. 1121.
tantummodo 523. 830. 1121.
tantus 222.
tapes 1044.
tapetum 1044. 1238.
tarditas animi 850. 1117.
tardo 581. 1108. 1181.
tardus 11. 1181; — ingenio 1116. 1117; — ad iram 272; - m esse 10. 1108. 1181.
tartarus 1137.
tartareus 1137.
taurus 25. 384. 569. 1101.
taxus 1067.
techna 871; - m sternere 474.
tector 876. 1250.
tectorius; - a calx 170; - m 170; - o obducere 170.
tectum 633. 1105. 1249. 1257; ornamentum - i instar superimpositum 1236.
tegimen capitis 1028.
tegimentum 41. 385. 489. 875. 876. 1139. 1140. 1238. 1249; — cilicinum 247.
tego 384. 385. 875. 1136. 1249; — velo 1139; - ns 876; - ns locus 385; - ctus 385. 875. 1249.
tegulum 1249.
tela 771.
telonarius 1278.
telonium 1278.
telum 134. 870. 983; — emittere 684. 1094; - o feriri 684; - i emissio 17.
temerarius 44. 1035. 1207.
temere 302. 523. 854; — inventus 938.
temeritas 44. 938. 1034. 1036. 1208; - te rapi 1035.
temetum 212.
temperamentum 570; - a corporis 1233; — sanguineum 1085; — melancholicum 388; — cholericum 405; — phlegmaticum 488.
temperans 1016.
temperanter 976.
temperantia 700. 976. 1015.
temperatio 570. 976.
tempero 569. 1237; — unguenta 1307; - tus 570. 975.
tempestas 1041; — nivalis 1195; — turbulenta 994.
tempestive 1107.
tempestivus; - a pluvia 570.
templum 15. 84. 171. 399. 467. 535. 836. 1273.
temporalis 582. 1041.
temporarius 1197.
tempus 389. 899. 913. 924. 925. 1010. 1041. 1196. 1197; — antiquum, priscum 566. 951; — remotum, perpetuum 951; — definitum 1041. 1196; — praeteritum 462; — opportunum 1197; — certum 389. 1010. 1196; — florum 228; — anni 1197; — fallere 29; — constituere 1009. 1010; — lucrari velle 566; — dare 1010; - ore 724. 1197; ex quo - re 354; eo - re 354. 1197; quo - re 723. 1197; hoc - re 1075; uno eodemque - re 206; ex - re seq. Gen. 724; extempore 932; - re interjecto 1181; in id — quo 724; usque ad — 724; momentum, ictus - ris 206. 389. 475; pars - ris 389.
temulentus 379.
tenacitas 459. 713. 1224.
tenax 458. 1120; - cem esse 458.
tendicula 267. 969. 1333.

tendo 185.
tendo, ere 179. 673. 903; — tentorium 614; — cursum 153; — certatim 540; — cursu 308; — ad alqd 915; -ns 581; -sus 903.
tenebrae 436. 1257. 1259; -as offundere 1258; -is circumfundi 1258; -ae factae sunt 1258; -ae sunt 1259.
tenebresco 1258.
tenebrico 1259.
tenebricosus 1259. 1260.
tenebrio 1260.
tenebrosus 1259; -m esse 1258.
teneo 767. 768. 855. 978. 1290. 1331; — locum 452; — dominio 150; — sub imperio 150. 447; -ens 769.
tener 34. 35. 292. 294. 1122. 1266. 1306; -um esse 30. 34; -um facere 1122; -iorem reddere 292; -iorem fieri 292.
teneritas 35. 292. 1266.
tenor 552. 915.
tentamen 1368.
tentatio 201. 642. 643. 1368; in -em incidere 643; in -em inducere 643.
tentator 1368.
tento 199. 200. 1367. 1368; -tus 200. 1368; -ans 201; qui -ndo est 1368.
tentorium 351. 535. 610. 614. 660. 1007. 1023. 1106. 1238. 1257; — facere 1106. 1256; -a ponere 1007.
tenuis 283. 470. 471. 606. 1099; -m esse 30. 283. 470; -m facere 283. 470. 471. 1122; -es vestes 470.
tenuitas 136. 284. 470. 472.
tenus 750.
tepidus 785.
ter 231; — facere 230.
terebinthus 545. 1220.
terebra 1098.
terebro 352. 1098.
teredo 648. 1027.
teres 866.
tergeminus 230.
tergiversatio 857.
tergiversor 261. 858. 1020.
tergum 1050; a -o 775. 1109; a -o sequi 860.
terminatio 905.
termino 904; -or 1119; -tus 1119.
terminus 576. 905. 976. 1102. 1118. 1119. 1123. 1294. 1389; -is circumscribere 975; -is circumscribi 1119.
ternarius numerus 233.
ternio 232.
tero 95. 327. 872; -ta via 740. 1308.
terra 20. 167. 217. 492. 865. 1123; — continens 1071; — arva 1153; -ae motus 1078; -ae incolae 952; -arum orbis 217. 952.
terrenus 167. 217. 952.
terrefio 1237.
terreo 1119. 1153. 1154. 1352; — minis 197.
terrester 217.
terribilis 1120. 1154. 1155. 1353; -m esse 1154; -m se praebere 1154.
terricula 1155.
terriculamentum 1154. 1155. 1353.
territo 1154.
territorium 857. (1102?). 1123. 1126.
terror 1120. 1154. 1155. 1352. 1353; -is causa 1154; -e percelli 1119; -e deprimi 476; -m injicere 1154; -m injiciens 1155.
tertio, are 230.
tertius 231; -a feria 232; -a pars 231; -a dies 231; -a vice, -um 231; -m esse 230; -o facere 230.
teruncius 749. 1274
tesselatus 1321; -m 1321; -m opus 319.
tessera 325. 1321.
tesseracoste 529.
testa 32. 1140.
testaceus 32; -m vas 1265.
testamentum 132. 244. 794. 874; — facere 793; -o legare 793.
testator 793. 897.
testiculus 752; -os scissos habens 1220.
testificatio 338.
testimonium 106. 338. 339. 1040. 1041; — perhibere 337; — bonum reddere 666; -ii causa laudare 1040; -ii arca, tabernaculum 171.
testis 106. 338. 339. 1040; -m esse, adhibere, invocare 337; -is baptismi 727.
testor 337. 338. 339. 689.
tetras 289.
tetricus 474. 568. 1090; -m esse 567; -m facere 1090. 1270; -m fieri 1090; -m vultum gerere 474. 1270.
texo 770. 771; -ere jubere 770; -tus 771. 1018.
textilis 771.
textor 771. 972.
textorius; — radius 159; -m opus 771.
textrina 771.
textum 1018. 1363.
textura 771. 972.
textus 771. 1018.
thalamus 1238. 1273.
thaumaturgus 668. 1165.
theatrum 234. 571. 918.
theca 434. 536. 615.
theologia 552. 569.
theologus 552. 564. 570. 657. 692.
ϑεομάχος 564.
thesaurarius 980.
thesaurensis 529.
thesaurus 535. 1066. 1135. 1178.
thesis 485.
thorax 623. 1096. 1204.
thos 450.
threnus 353.
threnodus 353.
thronus 232. 654. 762. 857.
thuribulum 427. 1018.
thus 43. 368. 1018; — jacere 936.
thya 96.
tiara 359. 465. 817. 1028.
tibia 369. 459. 805. 992. 1025; — canere 992; -rum cantus 369.
tibialia 459.
tibicen 369. 992.
tignum 242. 572. 948. 1432.
tigris 634.
-tim 482.
timeo 1351. 1352; nihil mihi — 736; -ens 1352. 1353; -ndus 1154. 1353.
timide dubitare 1208.
timidus 1352.
timor 1352. 1353; -em injicere 1352; -e deprimi 476; -e correptus 1352.
tinctorius liquor 1219. 1428.
tinctura 263. 1219.
tinea 443. 1027. 1337; -is arrodi 443.
tingo 263. 1219. 1281; — stibio 823.
tinnio; -re facere 1293.
tinnulus 1293.
tintinnabulum 306. (530?) 1293.
tiro 942.
tirocinium 942. 1368.
titanes 1248.
titillo 112.
titio 661.
titubatio 312.
titubo 563. 884; — mente errabunda 1199; -ns 666.
titulus 295. 419. 762. 1268; -i 573.
tolerabilis; -m esse 410.
tolerabiliter se habere 249.
tolerantia 1016.
tolero 922. 1015. 1297; -ans 1015. 1298.
tollo 55. 162. 220. 391. 544. 634. 635. 636. 637. 762. 763. 844. 907. 986. 1144; — e conspectu 178; — in altum 673; — me in altum 673; — sursum oculos 457; -or 349; sublatus 635.
tomus 1217.
tondeo 64. 65. 430. 1149; -ndo calvum facere 423; -sus 430.
tonitrus 309. 1205. 1335.
tono 309. 1091. 1204; — verba 1205.
tonsor 430. 1063; -is culter 65.
tonsura 423.
tonus 447.
toparcha 262.
topazius 556. 564. 573. 900. 1253.
torcular 599. 873; -ri comprimere 1019.
torculo 872.
toreuma 1348.
tormen 1240; -ina ventris 1174.
tormentuosus 1304.
tormentum 247. 602. 983. 1304. 1334; — bellicum 195. 1136; -i genus 456; -is afficere 855; -is affectus 1304.
tornatus 1348.
torpedo 392.
torpeo 392. 434. 1071; -ns gelu 424; -ns manus 1071.
torpesco 1071.
torpidus 1071; -m facere 391.
torpor 17. 392; -re afficere 391. 392.
torqueo 100. 855. 1019. 1303. 1304. 1363; — me 1333; — mihi crines 1338; -tus 1240. 1363; instrumentum quo corpus -tur 602. 1219. 1241.
torques 417. 534. 741. 1146. 1207.
torrefacio 649; -fio 648.
torrens 345. 892. 1344.
torreo 66. 277. 413. 414. 683. 950. 1226; -or 85; -stus 414. 1226; -stum 1227.
torridus 649; -a regio 285.
torris 661.
torror 66.
torte 1241.
tortilis; -e 101. 1241. 1338.
tortor 1019. 1304.
tortuosus 1240.
tortura; -ae instrumentum 195.
torus 381.
tot 222.
totalitas 816.
totus 150. 815. 816. 1388; -um 848.
trabs 242. 572. 943. 948.
tractabilis 485. 717.
tractatus 1094; — exegetici 1374.
tracto 282. 652. 1093. 1161; — delicatius 211; equus -tus 1153.
tractus 329. 403. 598; — circumjacens 1123. 1126; — lateralis 1202.
traditio 950.
traditor 225. 1173.
trado 224. 881. 882. 949. 950. 1169. 1170; — in potestatem 1022; —me 1169; -or jussu 793; -or in potestatem 265; -tus 225; -tum accipere 953.
traduco 581. 1012; — gradatim 1341; — ad me 1171.
tragelaphus 1098.
traho 328. 329. 1427; — mecum 547; — in altum 220; — sursum 968.
trajectus 1013.
trajicio 580. 581. 1011. 1012.
trama 1374.
trames 1342.
trano 1281.
tranquillator 18. 1038.
tranquille 971. 1325.
tranquillitas 18. 250. 632. 1038. 1325; ad -em perducere 1038.
tranquillo 18. 249. 250. 276. 587. 1038.
tranquillum 280. 1038.
tranquillus 18. 250. 971. 1038. 1325; -m esse 17. 249. 1038; -m facere 249; -m se tenere 275. 970; -a vita 1325; -us animus 1325.
trans 58. 775. 823. 1013. 1104. 1105.
transactio 963.
transactor 963.
transcendo 1011. 1012.
transcribo 889. 953. 1131. 1267; -ptum 954.
transcursus 582.
transeo 580. 581. 1011. 1012. 1145. 1169. 1340. 1341; — propere 153; -ns 581. 582; agmen -untium 582.
transfero 281. 556. 953. 1144. 1145. 1187. 1340. 1341; — culpam 546; -or 890.
transfigo 317. 318. 398. 684. 939; -xus telo 684.
transfiguratio; -nis festum 560. 1102.
transfiguro 890.
transfodio 317. 318.
transformo 214. 952; — me 172; -or 215. 889.
transfreto 1011.
transgredior 580. 952. 1011. 1012. 1341.
transgressio 954. 1012.
transgressor 946. 954. 1012.
transigo 575. 581; -or 1388.
transilio 1012.
transitio 582. 1013. 1341.
transitus 582. 1013. 1189. 1373; -m dare 581.
translatio 557. 1341.
translator 557. 954.
transmigro 1012.
transmitto 581. 1012.
transmoveo 1341.
transmuto 214. 1169. 1170; -or 215.
transnato 1281.
transpono 281. 1187.
transtillum 100. 1236.
transtrum 619.
transuo 398.
transversarius; -m tignum 572.
transversus; -m agere 1203; latus -m 1202; in -m 1202; directio in -m 1202.
tremebundus 312.
tremefacio 312.
tremo 312. 1078; -ndus 312.

tremor 312. 470; -em efficere 312; -e correptus 470; -or terrae 1078.
tremulus 312.
trepidatio 161. 563. 884. 1185. 1207.
trepide festinare 884.
trepidus 161. 312. 1119; -m reddere 1207.
tres 230. 231; in — partes dividere 230.
trias 232.
tribulor 72.
tribulus 739. 1117.
tribunal 654. 857.
tribunus 85. 86. 104. 1220.
tribuo 877. 881. 1366.
tribus 122. 493. 517. 695.
tributarius 1278.
tributum 144. 365. 518. 960. 1164. 1278. 1298; — conferre 518; — pendere 1278; — imponere 1162. 1278.
tricesimus 232.
triclinarches 1193.
triclinium 535.
triduum 231. 232.
triens 231.
triginta 232.
trinitas 232. 233.
trinus 230. 232; -m esse 230; -m credere 230. 232.
triplex 230. 232; — ordo 232; -em fieri 230.
triplico 230.
triplus 232.
tripudio 1322.
tripudium 1322.
trisagion cantare 466.
tristiculus 123.
tristis 123. 165. 568; -m esse 122. 165. 567; -m reddere 568; -m prae se ferre vultum 1270.
tristitia 123. 568. 789; — afficere 123. 568; ad -m adducere vultum 1270.
triticeus; -ae farinae flos 373.
triticum 260; — spelta 952.
trituro 872. 1051. (1177?).
tropaeum 204. 732. 955.
trucido 439; -tus 440.
truculentia 1334.
truculentus 1334.
trudo 679. 1135. 1203.
trullisso 170.
truncatus 185. 1150.
truncus 242. 784. 1180; — palmae 513.
truo 166.
trutina 1082.
trux 197. 1095. 1334; -em esse 1095. 1334.
tryblium 781. 1226. 1281.
tu 774.
tuba 428. 1224; — clangere 712; -m inflare 1224.
tuberosus; -ae radices 868.
tubicen 428. 713.
tudes 1103.
tueor 139. 218. 854. 977. 979. 1256. 1289; — causam 911.
tuguriolum 889.
tugurium 889. 1097.
tuitio 980.
tum 193. 354. 724. 731. 880. 1029. 1109. 1197; tum — tum 1197.
tumefacio 712.
tumeo; — mei ipsius admiratione 1061; -ns 438. 713; -ns superbia 986.
tumor 105; — pedum (392?). 847; -es lividi 161 (?).
tumultuarie festinare 884.
tumultuor 920. 921; — in alqm 1205.
tumultus 9. 10. 13. 920. 923.
tumulus 937. 1351.
tunc 193. 354. 724. 731. 1029. 1072. 1197.
tundo 913. 1051; — pede 318; -ndo infigere 1276; -sus 939.
tunica 41. 46. 420. 779. 799. 852. 876. 1024; — sacerdotis summi 21.
turba 10. 12. 13. 122. 599. 1007. 1141. 1172.
turbator 12.
turbidus 80; -m fieri, reddere 80.
turbo 12. 80. 342; -or mente 884.
turbo, nis 839. 994.
turbulentus 80; -a tempestas 994; -ae res 884.
turgesco 712.
turma 346. 1141; — irruentium 170.
turmatim convenire 1007. 1141.
turpis 81; — actio 394; — res 301. 1303; -m esse 80; -e committere 301.
turpiter agere 80.
turpitudo 81. 627. 1115.
turris 628. (1126). 1264.
turtur 196. 991.
tussio 390.
tussis 390.
tutela 100. 138. 219. 980. 981. 1257; — cingi 218; -m suscipere 104; -m gerere 137; -ae committere 139; -ae commissum 138; cujus -ae committitur res 139; in -m recipere 139; in -m se conferre 139. 1300.
tutelaris 980.
tuto custodire 1289.
tutor, ari 314.
tutor, is 138. 727. 754. 980. 1174.
tutrix 727. 1174.
tutus 1291. 1300; — locus 884. 1300; -m esse 1288; -m reddere 1289.
tuus 1032.
tympanum 847. (1302?).
tympanistriae 1052.
tympanotriba 1224.
typus 51. 174. 175. 300. 733; -is exscribere 602. 603; opus -is exscriptum 603.
tyrannus 687. 856. 955. 1213.

uber (adj.) 333; -m esse 333; -iorem esse, fieri 1380.
uber (subst.) 1230.
ubero 333.
ubertas 1316.
ubertim 333.
ubi 354. 595. 723. 796. 799. 830. 919. 1031.
ubicumque 595. 796. 815. 919.
ubinam 796.
ubique 815. 816.
ubivis 815.
ulcerosus 1262. 1427.
ulciscor 511. 1379; -ndi cupidus 511; -ndi cupiditate flagrare 458.
ulcus 105. 277. 432. 780. 1262; — nudare detracta eschara 431.
uligo 564.
ullus 187. 188. 722. 795. 815. 864.
ulna 728. 838.
ulterior; — regio 1013; -us 823; -imus 558. 1110. 1111. 1389; -imum 576. 1389; -m esse 1108; -m ponere 1109.
ultio 511. 1379; -m meditari 458; -is cupido 458; -is studiosus 458.
ultor 511. 754.
ultra (56). 59. 65. 823. 1013.
ultro citroque 65.
ultro 30. 1362.
ulula 1140.
ululatus 923. 998.
ululo 646. 998.
ulva 339.
umbella 1105.
umbilicus 108.
umbra 1257; -m praebere, diffundere 1256; -m captare 1256.
umbraculum 889. 960. 1097. 1105. 1257; -i instar expandere 1256.
umbrosus 1257.
una 597. 598. 630. 723. 1097; — cum 174. 966.
unanimitas 1088.
unanimiter 371. 598.
uncia 68. 914.
uncinus 163. 624. 936. 1227.
unctio 438; -ne consecratus 437; -is locus 438; -ne obsignare 602.
uncus, i 374. 769. 1138.
unda (758). 940. 984; -ae obruentes 400.
unde 595. 796. 920.
undique 816.
undo; -are facere 940.
ungo 176. 437. 1266; -ctus 177. 437. 438; -i dignitas 177.
unguentarius 1308.
unguentum 167. 438. 1028. 1307.
unguis 1319; — odoratus 778; — aduncus 1158; -es recidere 1319.
ungula 382. 1319.
unicornis 428. (722). 839.
unicus 496. 722. 894.
unigenitus 496. 894.
unio, nis 1) 53. 494. 2) 598. 722. 894. 1088. 1323.
unio, re 893. 894. 966; -or 596. 893. 1087; -tum declarare 894.
unitas 894.
unitio 598. 1088.
universitas 150. 815; — rerum 951.
universalis 816.
universus 150. 816; -m 815; in -um 1147.
unquam 1147; num — 482.
unus 722; unus — alter 1028. 1054; -m 723; in -m 630; in -m conjungi 894; -m addere 893; -m esse, fieri 893.
unusquisque 722. 815.
upupa 21. 806. 1002.
uraniscus 230. 1105; — portabilis 1105.
urbs 20. 1251.
urceus 421. 843. 1008. 1149. 1265.
urgeo 342. 551. 698. 1207. 1213. 1239. 1265. 1304. 1385.
urina 264.
urinor 1281.
urna 125. 421. 460.
uro 415. 927; -or 926; -stus 927.
ursa 1105; — major 363.
ursus 1105.
urtica 486. 504. 841.
uspiam 481. 796. 920; num — 482.
usquam 796.
usque 22. 750. 751; — ad 594. 630. 724. 750. 751; — dum 630. 724. 750; — quo 750; — intro 751; — ante 751; — post 751.
ustio 279. 927.
usucapio 150.
usura 286. 315. 559; -as capere 315.
usus 36. 49. 244. 515; -u atteri 491; -u receptus 454. 653.
ususfructus 515.
ut 354. 355. 750. 826. 827. 828. 829. 880. 1031; — ne 192; — primum 830; ut — ita 2. 224. 536. 629; ita — 750.
utensile 983; -ia 675.
uter, ris (307?). 377. 650. 1048. 1156. 1176.
uter, a, um 186. 794; -um 187.
utercumque 795.
uterinus 727.
uterque 820.
uterus 76. 138. 835.
utilis 253. 513. 515; -m esse 251. 285. 513. 1078; -m se praebere 514.
utilitas 286. 326. 515; -em percipere 285. 513. 514; -em parere 285; -em afferri 514.
utinam 355. 881. 1370. 1429.
utique 716. 779. 790. 811. 1076. 1136. 1164. 1223.
utor 652. 1221; — perverse 100.
utrinque 655.
utrum 160. 629. 726.
uva 378; — passa 180. 1050; -s ferre 378.
uxor 520; -em ducere 903; -es 772.

vacca 25. 721.
vacillatio 563.
vacillo 412. 563. 1078; -ns 563.
vaco; — alicui 303. 304. 1285; -ns 305.
vacuefacio 961.
vacuitas 453. 523. 962.
vacuus 435. 486. 523. 962; -m esse, fieri 961; -m fieri 523.
vadimonium 105. 1113; — facere 1112.
vado 1113.
vadum 1013.
vae 392. 716. 718. 928.
vafer 214.
vagabundus 1185.
vagatio 383. 1005. 1185. 1200.
vagator 115.
vagina 434. 536.
vagio 522.
vagor 308. 383. 571. 760. 1004. 1005. 1185. 1199. 1340; — deses 386. 1033.
vagus 12. 115. 553. 1005. 1185. 1342; -m esse 266. 1004; -m oberrare 552.
valde 97. 533. 987. 1070. 1223. 1381.
valedico 372. 504. 505. 734. 1372.
valeo 5. (322). 607. 812. (1200?). 1288. 1289; — opibus 783; — bene 126. 1244; quomodo valeat 1113; vale 1112; bene -ns 1112. 1113. 1244. 1365; -ntem se praestare 607; -ntiorem fieri 607. 1288.
valetudo 128; — bona 1113. 1244; — adversa 1125; -ini reddere 126; -ine affectus 1125; nuntius de -ine 1064; de -ine interrogare 1064.
valide 1292.
validus 608. 609. 813. 1004. 1244. 1291. 1292; -m esse 1004. 1288; -m reddere 561. 1289.
vallis 410. 957. 1344.
vallum 134. (1126).
valva 606. 1022.
vane 523.
vaniloquentia 691.
vaniloquus 657.
vanitas 523. 853. 1034. 1186.
vannus 261.
vanus 38. 486. 515. 523. 544. 853. 854; -m esse 543; -m facere 37. 543; -m declarare 544; -a loqui 544; -a verba 1044; -a imago 183.

vapor 562. 790. 1245; — solis 285.
vaporo 1245.
variatio 531.
variegatus 102. 319. 833.
varietas 824 (?); — colorum 102. 951.
vario vices 506.
variolae 1374.
varius 531. 815. 833. 890. 972. 1033.
vas, dis 104. 1113; - dem se dare 104. 1112.
vas, sis 250. 354. 674. 934; — vile 1175; — liquidi 1149; — pretiosum 393 (?); — vitreum 146; — figlinum 1140. 1265. 1279; — quo infunditur 255; - sa omnis generis 433; - sa in quibus reconditur 263; — aquae hauriendae 460.
vasculum 428.
vastatio 179. 543.
vastitas 542.
vasto 178. 542. 543; - or 178; - atum esse 1049; - tus 178.
vastus 542. 1283; - m fieri 542. 1283; - a regio 1027; - a loca 96. 542.
vates 299. 658. 732.
vaticinium 659. 691.
vaticinor 659. (1375); - ndi peritus 1229.
ve 789.
vecordia 761. 1055.
vecors 761. 1055.
vectigal 365. 518. 1164. 1278; — impendere 518. 1170. 1278; — imponere 1278.
vectigalis 1278.
vectis 163. 527. 639. 1034. 1116. 1298.
vegeto 71.
vegetus; - m reddere 1244.
vehemens 488. 608. 609. 850. 987. 1004. 1020. 1292; - tem esse 518. 607. 1289; - tem facere 850. 986; superbum et - tem se praebere 1175; nimis - tem fieri 849.
vehementer 608. 609. 1004. 1381; - tius 906; - tissime 1381.
vehementia 608. 850. 1004. 1204. 1292; — et superbia 1175.
vehiculum 347.
veho 328. 1297; - or 1305. 1306; - ens 1306.
vel 142. 725. 789. 880. 1223.
velamen 941. 1139. 1140.
velamentum; - to operire 1139. 1140.
vellicatio 662.
vellico 703.
vello 159. 703.
vellus 1315. 1324.
velo 93. 384. 875. 1139. 1140. 1238; - ndi actio 941. 1238; - tus 875. 1139. 1238.
velocitas 1386.
velox 309. 488. 866. 1386; — equus 1199; - cem esse 540. 1385; - em reddere 1198.
velum 41. 163. 244. (317?). 385. 875. 941. 1024. 1047. 1139. 1140. 1238; - i instar expandere 1238; - o operire 1238; - o obtendere 1238; - o obtentus 1238.
venatio 676.
venator 267. 676.
venatorius 676.
venditio 265.
venditor 265.
vendo 264; - tus 265.
veneficium 245; - iis inficere 245.
veneficus 245.
venenifer; - ae plantae 512.
venenum 78. 245.
venerabilis 801.
veneratio; - nis signum dare 734; - ne ornatus 505.
venereus; - a libidine flagrare 159; - a libidine frui 167.
veneror 398. 504. 1295; - ndus 846. 1154; summe - ndus 1004.
venia 347. 495. 524. 618; — liberi transitus 582; — facilis 229. 230. - ae causa 230; bona — oramus 514; - m dare 229. 523. 633. 716; - m petere 346. 347. 524. 1179; - m impetrare 347; - m habere 523; - m concedere 372. 524; - m nancisci 372. 524; - m abeundi petere 372.
venio 226. 545. 1196; — domum 764; — in mentem 226. 525; — post alium 551; - re jubere 546; veni! 675; - turus 226.
venor 676.
venter (708). 835. 851; - is dolor 450; - is tormina 1174.
ventilabrum 261; - o purgare 111.
ventilo 261. 306. 1046; - ndo purgare 111; - ndo segregare 1046.
ventio 227.
ventosus 708.
ventriculus 434 (?). 851.
ventriloquus 87; - rum commenta 550.
ventulus; - m facere 306.
ventus 708; — meridialis 334.
Venus [1]) 538. 1034. [2]) ad - em impotentia 992.
venum dare 264.
venustas 33. 251. 937. 1317.
venustus 33. 252. 800; - m esse 33.
vepres 256. 753. 981.
ver 130. 228. 741. (1314).
verax 291. 1313.
verber 422. 1051. 1052; - bus castigare 421.
verberatio 422. 1051. 1052.
verberator 422. 1051.
verbero 421. 1050. 1051; - tus 1051.
verbum 451. 483. 690. (809); - a 655. 690; - a facere 895.
vere 6. 737. 1313.
verecundia 18.
verecundus 627; - m esse 108.
vereor 626. 1079. 1352; - ndus 1154; - ndum esse 1153; - ndam prae se ferre speciem 1154; majestas Dei - nda 1154.
vergiliae; - arum sidus 831.
vergo 1287; — deorsum 413; — ad occasum 413.
verifico 290.
veritas 291. 737. 1313; — exacta 1247; - tem rei probare 290; - tis amans 1313.
vermiculatio 648.
vermiculor 648. 1026.
vermiculosus 648.
vermiculus 1026.
vermina ventris 1174.
vermino 1026.
vermis 1026; — frumentum arrodens 93; — auribus periculosus 433; - es producere 1026.
verna 653. 654. 887.
vernus 131. (1314).
vero 321. 801. 811. 812.
verriculum 287. 1158.
verro 843.
versabilis 216.
versicolor 102. 531. 833. 951. 972; — vestis serica 1108.
verso 12. 413; — in animo 577; - or 5. 215. 304. 613. 660. 863; - tus 1203.
versus, us 236. 1094.
versus 2. 3. 22. 192. 592. 593. 630. 685. 686. 703. 774. 775. 1210. 1373. 1374.
versutia 213.
vertex 295. 792. 851. 1085.
vertigo 312. 860; - ine laborans 860; - ne circumagi 860; - em facere 860. 1060.
verto 214. 413. 953. 1212; — retro 258. 848. 1169; — e lingua in linguam 556; — me 215. 999. 1333; — me huc illuc 216; - or 215. 863; - sus 216.
veru 409.
verum 496. 718. 1121.
verumtamen 496.
verus 6. 253. 290. 291. (719). 737. 738. 908. 1312. 1313; - um 291. 737. 1313; - m esse 289. 735. 1311; - m fieri 1246; - m habere 1312; - m dicere 289. 290. 735. 1311; - m reddere exitu 1312; - m esse alqd comprobare 1312; negare alqm - m dicere 824; - m se praebere 736; revera 6. 291. 737. 1121. 1164. 1313; - a rei ratio 1247.
vesania 1055.
vesanus 761.
vescor 393. 417. 489; - ens 490.
vespa 1054.
vesper 181. 345; — rubens 118.
vespera 181. 345; — facta est 180; - m transigere 180. 345.
vesperasco 180.
vespertilio 1316.
vespertinus 345; - m tempus 1373; - i coeli rubor 118; - o tempore facere 345.
vespillo 436. 841.
vester 1032.
vestibulum 649. (719). 1023. 1095. 1128. 1174. 1295.
vestigium 733. 739. 873; - o fallente cadere 1114.
vestimentum 41. 965. 966. 1025; — crassum, vile 332.
vestio 40. 965; — me 875.
vestis 41; — monastica 752; — detrita 488; — pretiosa 263. 397. 972; — attalica 1108; — atra 1259; — versicolor 972; — tenuis 470; — lugentium 247; aliena - e induta latere velle 851.
vestitus 41. 965; - u uti 965; - m parare 965; - m ostentare 40; - m mutare 890.
veteramentarius 1224.
veterasco 491. 1269; - ens 491.
veto 83. 793. 819. 1433; - itus 83. 793. 820.
vetulus 745.
vetus 491. 567; — memoria 566.
vetustas 491; - te corrumpi 178; - te consumi 491.
vetustesco; - ere sinere 491.
vetustus 491. 834; - m esse 834.
vexatio 247. 342. 681. 789. 1272.
vexator 248.
vexillum 374. 732.
vexo 72. 247. 342. 518. 642. 678. 680. 681. 1133. 1200. 1239. 1273; — graviter 1303. 1304; - or afflictionibus 643.
vezirus 928; - m constituere 928.
via 839. 1372. 1373. 1374; — publica 694. 1308. 1373; — trita 740. 1308; — regia 1373; — lactea 694; — strata 1308; - m monstrare 163. 164; - m celerare 308; in - m se dare 638; - m sternere, munire 1308.
viaticum 250; — sumere, suppeditare 250.
viator 114. 115. 582. 694. 925.
viatorius; - a pera 250.
vibex 218. 422. 431.
vibro 412. 413. (1094).
vicanus 493.
vicarius 980; vid. vezirus.
vicesimus 960.
vicinia 1184. 1185.
vicinitas 1184. 1185.
vicinus 426. 427. 1184; - a regio 1126. 1184; - i 1126; - um esse 1124. 1185.
vicis 206. 507. 1041. 1197; - e 13. 507. 1197; - bus alternis agere 506; - es alternare 506. 507.
vicissim 867.
vicissitudo 169. 216. 506. 507. 890; - nem efficere 169. 507.
victima 1048. 1049. 1226.
victor 205.
victoria 205. 955; - m praebere 205; - ae signum 955; - ae praemium 1068.
victus 127. 305. 393. 653. 655; - m praebere, sumere, quaeritare 393.
vicus 20. 274. 381. 887. 1007. 1023. 1318; - i et pagi 1126.
video 296. 302. 728. 996; - or 171. 172. 297. 298; — mihi 484; - or bonus 251; - etur 800. 1361; - ens 702; - ens visiones 299; - ndi spatium 300.
viduatus 486. 973. 974.
viduitas 486. 974; - tis vitam agere 974.
viduo; - atus 973.
viduus 974; - m esse 974; - a 486. 756. 974; - a ecclesiastica 486; - ae conditio 486.
vigeo 71.
vigil 572. 577. 981. 1006.
vigilanter 572; — attendere 571.
vigilantia 572.
vigilatio 572. 644.
vigilax 572.
vigilia 389. 572. 604. 644. 980. 981. 1093. 1196; — sabbathi 964.
vigilo 571. 572. 577. 644. 977; - ns 644.
viginti 960.
vilipendere 15. 97. 135. 410. 411. 788; - or 364. 590.
vilis 97. 190. 411. 553. 591. 788. 1425; — conditio 591; — vestis 488; - e vas 1175; - m esse 87. 590. 787; - m reddere 590. 1302; pro - i habere 410. 411; - iorem esse 553. 787; in conditionem - iorem conjici 590.
vilitas 97. 190.
villa 20. 949. 1023. (1102?).
villosus 1315; - a stragula 1193.
villus 1315.
vimen 1034.
vincio 584. 747. 910. 981; - ctus 584. 748. 910.
vinco 204. 205. 943; - ctus 205.
vinctio 584. 748.
vinctor 748. 911.
vinctura 911.
vinculum 61. 91. 100. 130. 267. 287. 474. 584. 748. 853. 910. 911. 1107; — ferreum jugo simile 1206; - orum injectio 584; in - a conjicere 910; - is constringere 584. 748. 910.
vindemia 420. 741.
vindemiator 420.
vindemio 420.
vindex 487. 511. 586. 754. 856. 1362.

vindicatio juris sui 912.
vindico 510. 511. 854. (1004?) 1379; — jus 1312; — alqd mihi 1040.
vindicta 511. 1379; -m parare 458; -m sumere 1379; -ae studium 458; -ae cupidus 458; -ae cupidum esse 458.
vinea 928. 1000. 1023.
vinetum 929.
vinitor 980.
vinolentia 379.
vinolentus 379. 618.
vinum 241. 831. 929; — mulsum, factitium 212; — mustum 1308; — igne confectum 212; in — convertere 929; -i plenus 379; -o deditus 379; -o deditum esse 379.
violatio 391.
violator 333. 391; — legis 825.
violenter 1162; — rapere 1213; — opprimere 1014.
violentia 608. 609. 1014. 1213. 1292; -ae incusare 1213.
violentus 608. 609. 1014. 1213; -m se praebere 518.
violo 52. 332. 333. 390. 607. 608. 634. 669. 889. 952; — perfide 824; — per vim 1014; — fidem 1148.
vipera 364. 468. 1377.
vir 183. 359. 519. 1010. 1011.
vireo 71. 319; -ns 71. 319; -ere facere 319.
viresco 34. 35. 71.
virga 422. 516; — caedere 421.
virginalis 1118.
virgineus 1118; -o modo vivere 1118.
virginitas 1118; -tem professus 1117; -tem servare 1118.
virgo 1117. 1118.
virgultum; -orum densa 994.
viridarium 418. 1024.
viridis 71; -e 70. 71. 1045.
viriditas 71.
virilis 561. 1291; -m esse 561.
viror 35. 71.
virtus 253. 558. 608. 611. 1004. 1292. 1312.
virus 78. 561.
vis 608. 798. 1004. 1213. 1292; per -m 834. 1162. 1164; vi raptus 1014; vi adigere 608. 1014; -m afferre 80. 519. 607. 1014; -m adhibere 518. 608. 1014. 1280. 1290. 1432; -m pati, passus, faciens 1213; -m inferre 1014. 1212. 1213; -m exercere 233; -res recolligere 1004; -res praebere 812; -res colligere 607. 1290. 1291; -es contendere 518. 607; -es intendere 169. 1201. 1207. 1290. 1291; -bus firmari 1004. 1288; -bus omnibus agere 1290; -bus deficere 50. 544. 1121.
viscus 674. 851.
visibilis 298; -m esse 298; -m reddere 297.
visio 296. 299.
visitatio 119. 1432.
visito 119. 297. 893.
viso 297.
visum 299; — inane 183; — somnii 67.
visus 296. 299. 300. 702. 1429.
vita 127. 653. 655. 707. 708. 996. 1188; — sanctorum 1201; — commoda, jucunda 1082; — solitaria 498; -ae ratio 114. 127; -ae rationem sequi 113; -m transigere, sustentare 126; in -m revocare, -ae restituere 126; -m concedere, -ae parcere 126; -m solitariam agere 497; -m commodam, bonam praebere 1081.
vitalis vis 707. 708.
vitiligo alba 108.
vitio 178. 301. 591. 1148.
vitiositas 161 (?).
vitiosus 672.
vitis 88. 378. 834. 928; — generosior 240; — flos 456.
vitium 81. 330. 672; — irrogare 671; -i arguere 844; -o vertere 649. 671. 672.
vito 1145.
vitreus 146; -m vas 146.
vitrum 146.
vitta 560. 847.
vitula 802. 1085. 1243.
vitulus 802. 803. 1243.
vituperabilis 672.
vituperatio 125; -ni obnoxium esse 125.
vituperator 1183.
vitupero 124. 125. 671. 672. 1183; -nda res 672; ad -ndum concitus 1183.
viverra zibeta 778 (?).
vivifico 126.
vivo 5. 126. 393; — bene beateque 1080; — commode, bene 797; -ere jubere 126; -ndi ratio 653. 1373.
vivus 127; -m servare 126.
vix 1021.
vocabularium 386.
vocatio 1301. 1302.
vocator 1301.
vociferatio 646. 818. 923. 998. 1220. 1275.
vociferor 361. 646. 817. 921. 923. 998. 1186. 1220. 1274. 1275.
voco 340. 484. 1301; — ad me 547; -tus 1301.
volaticus 343.
volatilis 343.
volatus 343. 1002.
volito 1256.
volo, velle 235. 1231. 1358. 1361; — libenter 800; -ens 236. 1362.
volo, are 308. 343.
volubilis 866.
volucer 1002.
volumen 838. 1217. 1269.
voluntarius 1362.
voluntas 200. 235. 236. 579. 1243. 1362. 1369; — est 1361.
voluptarius 1369. 1383; -am vitam agere 1080.
voluptas 117. 118. 917. 1082. 1350. 1383; -em praebere 1242; -em percipere 1368; -te afficere 800; -te afficiens 801; -te venerea frui 167; -bus frui 1080. 1382; -bus deditum esse 1382; -tes afferre 1383.
volutatio 1157.
voluto 838. 1157; — me 1157.
volvo 838. 839; -ndo amovere 838.
vomer 971; lignum super quo — alligatur 1132.
vomica 1427.
vomitio 459; -em movere 459.
vomitus 459.
vomo 459; -ere facere 459.
vorago 62. 415. 1314.
vorax 236. 490; -em esse 236.
voro 417. 489. 917.
votivus; -m donum 427; -a res 549.
votum 194. 549. 1263; — abstinentiae 749; in -is habere 194.
voveo 548. 1263; -tus 549.
vox 450. 451. 485. 646; — canora 447; -ce alta 987; -m edere 337. 646.
vulgo, are 689.
vulgus 122. 533; in — emanare 337; in — efferre 945; id quod in ore -i est 691.
vulneratio 1360.
vulnerator 432.
vulnero 431. 1360; -or ictu 277; -tus 431.
vulnus 277. 431. 1262. 1360; — telo inflictum 684; — ictu inflictum 277; — transfigendo inflictum 318; — clavis infixis factum 446; -ere aeger 1262.
vulpes 450.
vultur 641. 790. 1208.
vulturnus 791.
vultus 299. 1209; -m austere contrahere 474.

xenium 364.
xenodochium 535.
xenoparochus 528.

zea 952.
zelo 445.
zelotes 446. (1236?).
zelotypia 417. 445; ad -m incitare 445.
zelotypus 446; -m esse 417. 445.
zelus 445; -o prosequi 417.
zibetum 778.
zizania 841.
zodiacus; -i signa 211.
zona 646. 1360.
zythum 1283.

LIPSIAE: IMPRESSIT F. A. BROCKHAUS.

VOCABULAIRE DE LA LANGUE TIGRÉ.

PAR

WERNER MUNZINGER.

PRÉFACE.

C'est avec une véritable satisfaction que j'ai fait usage de l'obligeante permission de l'auteur du Lexique éthiopien, en publiant le présent recueil de mots de la langue Tigré, comme appendice à son grand ouvrage; car tout restreint que soit le mérite de ce vocabulaire, il n'en acquiert pas moins une certaine valeur philologique par son rapprochement avec l'oeuvre principale.

Le lecteur n'ignore pas que la langue Ge'ez continue à vivre en deux dialectes: le Tigriña et le Tigré; le premier se parle dans la grande province Tigré en deça du Takkazé, en sorte qu'il domine une moitié de l'Abyssinie; l'autre longeant le nord, prédomine parmi les populations des frontières, qui ne se trouvent plus qu'à demi en relations avec les habitants du plateau dont la religion surtout les sépare. En ce qui concerne la langue amharique, je ne prétends point déterminer ici sa position relativement au Ge'ez; d'un côté elle s'est entièrement assimilé le vocabulaire éthiopien et s'en est même approprié les principales formes grammaticales au point de pouvoir être considérée comme sémitique; d'un autre côté elle s'est assimilé ces formes et ces vocables avec une indépendance telle, que l'on serait tenté d'y voir une copie immense plutôt qu'une affinité primitive. Pour en donner un exemple, il lui manque la différence, éthiopienne aussi bien que sémitique entre le „h" aspiré et le h simple; souvent tout „h" est totalement omis; le ʿAin (ዐ ع) se confond avec le Aleph (አ ا). Puis elle a plusieurs *sons écrasés*, qui manquent du moins au Ge'ez. Tout en se servant à peu près des mêmes formes, elle les remanie à sa façon: en un mot, elle a la forme et le mot sémitique sans en avoir la langue et surtout sans son esprit; car tandis que le Sémitique sépare les parties de la période et les énonce consécutivement, l'Amharique les combine et se rapproche plutôt du latin par la manière d'enclaver toute la période entre le sujet et le verbe. La place à assigner à la langue amharique me paraît donc encore indécise, malgré son lexique.

Nous voulons donner le vocabulaire d'une de ces langues. On la désigne ordinairement par le terme Tigré, par lequel on la distingue du Tigriña, quoiqu' abstraction faite de la finale amharique, le nom soit absolument le même. On l'appelle au Barka „Chassie" par opposition à la langue To'bedauie. C'est par le même nom que les Arabes du Soudan la désignent (الخاصيه).

Le Tigré domine à la frontière N. de l'Abyssinie, depuis la mer rouge jusqu'au Gash, surtout chez des peuples dont l'origine abyssine peut être établie historiquement, mais qui avec le temps sont devenus étrangers à leur mère défunte. Nous les énumérerons en allant de l'est à l'ouest. Le Tigré est la langue:

1. des habitants des îles de *Dahalak* dans la mer rouge; leur prononciation se rapproche un peu du Tigriña; ils n'ont d'ailleurs aucune particularité de langage.

2. des habitants de la plaine *Samhar*, qui s'étend à partir du N. de Zulá entre la mer et les montagnes; les habitants des promontoires; les Hazauerta et les Teroʿa parlent la langue Saho. Le Tigré est ainsi la langue exclusive du peuple de l'île Bazʿé (Medsuʿa), de la ville de Dokono (Arkoko), des établissements fixes de la terre ferme ('Mkullu,

Zagʿa, Hotumlu, 'Mbéremi, ʿAilet, Asus, Gumbod) et des Gabail (Nomades), dont les tribus 'Az shuma et Mäșhälit sont les plus nombreuses.

3. du peuple des *Habab* ou des trois tribus de Moflos ('Az hibdés, 'az teklés, 'az te'mariam), qui habitent, au N.-O. du Samhar, le pays entre l'Anseba et la mer. Ils prétendent une origine abyssinienne; mais ils se trouvent sous la domination du Naib et sont musulmans. Ils sont pâtres sans demeures fixes.

4. des *Mensa* qui renferment deux tribus: s. Beit Ébrahé et Beit Shakán. Ils prétendent être de la même origine que les Maréa et les Teroʿa et avoir émigré de l'Arabie. Ils habitent des villages fixes, sont chrétiens de nom et tributaires de l'empereur Thedros. Ils se livrent à l'agriculture et à l'éducation du bétail.

5. du canton *Gümmegan*, en quatorze villages, dont le principal est 'Az teklesan. Il ne se distingue que par la langue du reste du Hamasen, auquel il appartient géographiquement et politiquement.

6. de la tribu *Bedjuk* ou Beit Zerʿe buruk. Ses habitants, étant de la même origine que les Habab, doivent être de souche abyssinienne; quant à la religion ils sont paritétiques. Ils relèvent de l'Abyssinie.

7. du peuple des *Maréa*, qui habitent vis-à-vis des Habab un plateau sur la rive gauche de l'Anseba; ils sont agriculteurs et pâtres; ils sont musulmans de fraîche date. Ils parlent le Tigré exclusivement.

8. Les *Bogos et les Takué* parlent leur idiome particulier, le Belén, qui a de l'affinité avec l'Agau; mais ils comprennent le Tigré, qui se naturalise toujours davantage parmi eux. Les Takué surtout ont la perspective de renoncer peu à peu à leur langue maternelle.

9. Les *Beni ʿAmer* se divisent en deux grandes branches, savoir: les habitants du Barka et ceux du Söḥel. Par ce dernier nom on entend le bas pays entre l'Anseba et la mer, qui s'étend au N. des Habab jusqu'à ʿAqiq; ses habitants forment la bonne moitié de la nation Beni ʿAmer dont toutes les classes parlent exclusivement le Tigré. Quant aux Beni ʿAmer qui habitent le Barka, une partie seulement d'entre eux parle le Tigré, dont la domination est disputée par To'bedauie. Les tribus 'Az ʿAli Bachit et 'Az Gultáne ne parlent presque que le Tigré. Les Beni ʿAmer, qui habitent le bas Barka, et qui sont ainsi plus rapprochés des Hadendoa, sont plus familiarisés avec To'bedauie. Il y a dans le Barka plusieurs grandes tribus qui ont émigré de l'Abyssinie, savoir Beit Bidel, 'Az kukui et les ʿAllábja, qui parlent exclusivement Tigré.

10. Le Tigré est aussi la langue maternelle des *'Algedén*, des *Sabderat* et des *Hallenga*, bien que les derniers surtout parlent aussi couramment le To'bedauie.

11. Les Barea ont une langue à eux; mais la plupart parlent et comprennent aussi le Tigré, ainsi que les gens d'Eimasa et d'Elit, dont la langue maternelle est le Bazen.

Le Tigré occupe donc un espace assez considérable; la plupart des peuples sus-mentionnés sont musulmans et nomades; il s'ensuit que notre langue est pauvre en expressions techniques, riche en mots qui concernent l'éducation des bestiaux, et qu'en outre elle a adopté beaucoup de mots arabes. Bien qu'elle soit en usage chez des peuples de caractères assez divers, elle s'est conservée chez tous assez intacte pour que chacun d'eux comprenne facilement l'autre et qu'il puisse à peine être question de dialectes.

C'est chez les Hababs que se parle le Tigré le plus pur. Les habitants du Samhar y mêlent beaucoup d'Arabe, mais leur prononciation est très pure. C'est ainsi, qu'ils appuient le „h" ሀ dans le pronom et qu'ils prononcent p. ex. ቀተልከሁ። qatelkahu, tandis que les autres le prononcent qatelkeju etc. — C'est dans le Barka que le Tigré possède beaucoup de racines particulières, bien qu'il aît peu emprunté au To'bedauie.

Le Tigré ne s'écrit point, à moins qu'on ne veuille considérer le Geʿez comme son type écrit. Il vit dans la bouche du peuple et dans les chants, qui se récitent à l'instar des Qașida arabes, qui se riment et sont destinés à célébrer la gloire des héros.

Je vais exposer maintenant la méthode dont je me suis servi pour la traduction et pour la transcription. J'ai indiqué en regard de chaque mot éthiopien la prononciation en caractères latins, afin de rendre la comparaison possible à ceux qui ne lisent pas les caractères éthiopiens.

1. Afin de faciliter la recherche, je range les trois h ሀ, ሐ, ኀ, sous la même rubrique, parce que l'oreille européenne n'est pas habituée aux nuances délicates du langage sémitique.

Je rends ሀ et ሐ par h, quoque ሀ se prononce avec un peu plus de douceur que ሐ. L'un et l'autre se rapprochent du h mou allem., ainsi que du ه arabe. ኀ ḥ correspond au ح arabe.

2. Par le même motif je réunis ሠ et ሰ sous la même rubrique, bien que la prononciation en diffère totalement.

ሠ s est le s doux allem. en „Eſel“, franç. en „hasard“. ሰ ṣ est le س ar. et se rapproche anisi du s franç. en „sang“ et même du ss en „essai“.

ሸ appartient à la même rubrique, parce qu'il dérive de ሰ et de ሠ. Quand il est ሠ sifflant (gequetſcht), il devient „sh“ et a la force du j franc. en „joli“. Quand il est ሰ sifflant, il devient ṣh avec la force du ch français. La plupart des sifflements dérivent du reste de ሠ, bien que l'alphabet n'y aît affecté aucun type particulier. Du reste presque tous les ሠ peuvent se prononcer s et sh indifféremment.

3. Il en est de même pour ጸ et ፀ, que nous croyons rendre le plus exactement par ts et ds. En partie ils se prononcent aussi en sifflant et deviennent alors tsh et dsh. Il ne faut pas confondre ces ds et ts avec le z allemand.

4. Il en est autrement de ጀ። dj, qui se rapproche le plus du g ital. en „giallo“, „già“ etc.

5. ለ l, መ m, ረ r, ተ t, ነ n, ደ d, ገ g, ፈ f, correspondent aux mêmes lettres françaises; g a toujours le son dur.

6. በ b tient le milieu entre le b et w allemands, p. ex. ነባሪ። nebāri et newāri.

7. ከ k correspond à ك arabe; ቀ q est le ق arabe.

8. አ ʾ est le ا arabe.

9. ወ w est le w anglais.

10. ዐ ʿ est le ع arabe.

11. የ j est le j allem., ي arabe.

12. ዘ z est le ز arabe; c'est un intermédiaire entre d et s; il a quelque analogie avec le th anglais.

13. ጠ ṭ est un t aspiré; il ressemble à ط arabe et se rapproche de ጸ.

En ce qui régarde les Voyelles, je me suis tenu à la prononciation allemande, en faisant usage du é français. Je dois avertir, que le „e“ simple se prononce toujours comme le è franç. en „mère“.

L'ordre I. sonne a, ä, e, ö.
„ II. „ u.
„ III. „ i.
„ IV. „ ā long.
„ V. „ é.
„ VI. est muet ou se prononce ö, ü, ĕ bref.
„ VII. sonne o.
L'ordre V. demande une observation:

Il remplace souvent la 2. et la 3. radicale የ je; p. ex. ክረየ። kereje éth. devient en Tigré ክርየ። kerje, d'après la règle que la 2. radicale est toujours muette. Le የ ramené à un simple „e“, ክርየ። devient ክሬ። kere. Or pour indiquer ce የ perdu, nous l'exprimons par le Ve ordre, cas dans lequel il se prononce comme un è ordinaire et non comme é. Nous ne devons pas oublier cette radicale perdue, parce qu'elle se reproduit dans la conjugaison. Car p. ex.

ክሬ። kere, fait dans la 1ère pers. Sing. prét. ክሬኮ። keréko, et non ክርኮ። kerko; dans 1ère p. plur. prét. ክሬና። keréna et non ክርና። kerna; tandis que ቀተለ። forme à la 2e pers. du sing. ቀተልካ። qatelka etc.

Là où cela paraissait indispensable, nous avons indiqué l'accentuation par un trait vertical.

En ce qui touche la traduction, dans l'original la racine est toujours à la 3me pers. sing. du prét. à la manière sémitique et nous la rendons par l'infinitif, qui pour nous est la forme la plus simple. Nous indiquons le Passif par P. ou Pass., le Causatif par C. au Caus.; le Participe passé par P. P.; N. A. signifie Nom de l'action; N. I. veut dire nom de l'instrument. Par B. nous désignons un terme usité au Barka, par Ar. un mot arabe, par amh. un mot amharique etc. Nous indiquons le redoublement d'une radicale dans la transcription.

Enfin nous devons faire observer, combien est difficile la traduction des mots sémitiques dans nos langues, qui n'ayant que fort peu de racines, doivent les remplacer par des prépositions, tandis que les langues sémitques se sont créé une racine spéciale pour chaque action.

Quant au grand nombre d'expressions qui concernent les lois et coutumes, je renvoie à mon „Recht der Bogos“.

Les mots consignés ici sont usités depuis la mer jusqu'au Gash. Je les ai rassemblés durant mon séjour de dix ans. Mes rapports m'ont mis en contact intime avec toutes les tribus qui font usage du Tigré; pendant tout ce temps je m'en suis servi presque exclusivement. La langue étant vivante, on ne saurait attendre que la matière soit épuisée: mais ce que je peux garantir c'est d'avoir usé de toute l'exactitude possible dans le vocabulaire qui va suivre.

Berne, Août 1863.

Werner Munzinger.

ኃል፡ ḥal pl. **ኃሎታት፡** ḥalotát, *oncle maternel;* **ኃልት፡** ḥalt pl. **ኃልቶታት፡** ḥaltotat, *tante maternelle.*

ሕል፡ höll, *le bambou.*

ሀለ፡ hállè, *y être, se trouver;* Parf. **አለ፡** āle, *y avoir été.*

ሕልሕለት፡ hőlhölet, *crinière du lion.*

ሐልሐል፡ hálhal, *nom d'une montagne aux Takoués;* **ሞሐልሐል፡** mohálhal, *déclivité; versant.*

(**ሐለለ፡** rac. inus.) N. A. **ሐላል፡** helál; **ሞትሐላል፡** mothallál, *impuissance, affaiblissement;* **ተሐለለ፡** tehállele, *se fatiguer, être incapable.*

ሐልመ፡ hölme, *rêver;* **ተሓለመ፡** teháleme, *rêver;* Caus. **አትሓለመ፡** atháleme, *faire rêver;* **ሕልም፡** hölm, *rêve;* **ሞትሐላም፡** mothallám, *rêverie.*

ኀልሰ፡ ḥalṣe, *s'user* (*le fer*); P. P. **ኁሉስ፡** ḥulluṣ; Pass. **ኀለሰ፡** ḥalleṣe.

ሓለቅ፡ háleq, *maladie vénérienne;* **ተሓለቀ፡** tehalleqe, *avoir la mal. vén.;* Caus. **አትሓለቀ፡** athálleqe; P. P. **ሑሉቅ፡** hulluq, *vénérien.*

ሐለቅለቀ፡ haláqlaqe, *branler* (*les dents*); N. A. **ሐለቅለቆት፡** halaqlaqot.

ሕልቀም፡ hőlqem pl. **ሐላቂም፡** haláqqim, *gorge, voix.*

ሐልበ፡ halbe, *traire;* Pass. 1) **ሐለበ፡** hallebe; 2) **ተሐለበ፡** tehállebe; Caus. **አትሓለበ፡** athálebe, *faire traire;* **ሐሊብ፡**, halíb, *lait, lait frais;* **ሐሊባት፡** halibát, *peu de lait;* **ሕለብ፡** hőleb pl. **ሐላኢብ፡** haláib, *vache à lait;* **ተኃለበ፡** teḥálebe, *ôter du sang, en faisant des incisions au pied;* N. A. **ኀሊብ፡** ḥalíb.

ሐለነ፡ héllene, id. **ተሐለነ፡** tehéllene, *penser;* **ሐሊና፡** hellíná, *pensée, idée.*

ሐለንጋይ፡ halengái, *chevelure de l'homme tressée à la manière des bédouins.*

ኃለታ፡ ḥaletá, *marc, sédiment.*

ሐለክለከ፡ haláklake, *s'effrayer.*

ሐልወሰ፡ hálweṣe, *blaguer;* N. A. **ሐልወሶት፡** halweṣót, *blague;* **ሞሐልወስ፡** mohalweṣ, *blagueur.*

(**ኀለየ፡**) **ኀሌ፡** ḥálè, *chanter quelq'un;* **ኀለይ፡** ḥaléi, *chanson, poésie.*

ኆለይት፡ ḥoleit id. = **ሐመልሚል፡** *brun* (*entre rouge et noir*).

ኀልፈ፡ ḥalfa, *passer;* Pass. **ኀለፈ፡** ḥallefe; Caus. 1) **ኃለፈ፡** ḥálefe; 2) **አትኃለፈ፡** atḥálefe, *faire passer;* N. A. **ኀሊፍ፡** ḥalif, *passage.*

ሐምሐም፡ hámham, *citrouille.*

ሑሙም፡ hummum, *léopard;* Pl. **ሐማሚም፡** hamámmim.

ሓምሌ፡ hamlé (*espèce de légume*).

ሐምለ፡ hamle, *devenir ou être mou, tendre;* **ሓሚል፡** hámil, *mou, tendre;* **ተሐመለ፡** tehámmele, *devenir insouciant, se croire sûr;* **ሑሙል፡** hummul, *insouciant;* N. A. **ሞትሐማል፡** mothammál, *sentiment de sécurité.*

ሐመልሚል፡ hammelmíl, *brun.*

ሐመ፡ hamme, *tomber malade;* **ሑሙም፡** humum, *malade;* **ሐማም፡** hömám, *maladie, mal;* **ሐመመ፡** hömmeme, *faire mal, causer de la peine.*

ኀሚስ፡ ḥámmiṣ, *cinq;* **ኃሚስ፡** ḥāmiṣ, le 5ème; **ኀምሳ፡** ḥamṣa, *cinquante.*

ሕምስ፡ hömṣ, *parties honteuses de la femme.*

ሐመሰ፡ hammese, id. = **ቀልዐ፡** *griller.*

ሐመሠ፡ hammese, *nager;* N. A. **ሐሚሥ፡** hamis, *la natation.*

ሐምረ፡ hamra, *s'amaigrir* (*la vache*).

ሐማር፡ hammár, pl. **ሐማሚር፡** hamámmir, *tente des bédouins du Barka.*

ሕምረት፡ hömret, pl. **ሕመር፡** hőmer, *Adansonia digitata.*

ሐምረገ፡ hámrege, *troubler* (l'eau, les gens); Pass. **ተሐምረገ፡**

ሐመት፡ hémet, **ሐመማት፡** hömmamat, *suie.*

ሐሚት፡ hamít, *partie supérieure de la tête; sinciput.*

ሐምከ፡ hämke, *s'affaibler, prendre peur;* Caus. **አትሓመከ፡** athámeke, *fatiguer;* **ሕመክ፡** hömek, *faible, lâche;* N. A. **ሐምከት፡** hämket; **ሐሚክ፡** hämik; **ሐምከና፡** hämkenna, *faiblesse.*

(**ሐምወ፡**) **ሐም፡** ham, pl. **ሐመጅ፡** hamedj, *beau-père;* **ሐማት፡** hamát, *belle-mère.*

ሐሜ፡ háme, *soupçonner, accuser;* Pass. **ተሐሜ፡** tehamme; P. P. **ሑሙይ፡** humuj, *soupçonné; accusé;* Caus. **አትሓሜ፡** atháme, *faire soupçonner;* **ሐሜት፡** hömét, *soupçon, imputation.*

ሓመድ፡ hámed, *cendre.*

ሓምደ፡ hamda, *rosée.*

ሐምደ፡ hamde, *louer, faire des éloges;* Pass. **ሐመደ፡** hammede; Caus. **አትሓመደ፡** athámede, *faire louer;* **ሐምዴ፡** hamdé, *louange;* **ሐምዴ፡ኖስ፡** hamdénos, *orgueil.*

ሐመገይ፡ hámegej, *faible, dominé, sujet;* **ተሐመገ፡** tehammege, *devenir faible.*

ሐምጤ፡ hamté, 1) *esp. d'arbre fruitier;* 2) *nom de son fruit.*

ሐሻ፡ häsha, *absit, que Dieu garde!* **ሐሻከ፡** häshaka, *absit tibi* (expr. de sympathie).

ሐስሐሰ፡ háṣhaṣe, *frotter, passer doucement la main sur —.*

ሐሺል፡ hashíl, *le chacal*; pl. **ሐሻይል፡** hashail.

ሐሽለ፡ háshla, *lier la bouche* (d'une bête avec une corde); **ሐሻል፡** heshál, *corde pour guider* (p. ex. un chameau); **ሐሹል፡** heshúl, *part du butin.*

ሕሽም፡ höṣhm, *satisfaction, honneur*; **ተሐሽመ፡** tehäṣheme, *recevoir satisfaction.*

ሕስር፡ höṣr, *préjudice, tort*; **ሐስረ፡** haṣre, *calomnier*; P. P. **ሑሱር፡** huṣur, *calomnié, vil*; **ሐሳር፡** heṣar, *calomnie, méchanceté.*

ሐሺሽት፡ haṣhíṣhet, *grippe.*

ሐሣሥ፡ hesas, *beurre*; **ተሓሠሠ፡** *se pommader* (les cheveux); Caus. **አትሓሠሠ፡** athásese.

ኃሰሰ፡ ḥāṣeṣe, *garder*; **ማኅሰስ፡** maḥṣeṣ, *garde.*

ሐሦሠ፡ hasose, *se réveiller à demi.*

ሐስበ፡ haṣbe, *calculer, réfléchir*; Pass. **ሐሰበ፡** hassebe; **ሒሳብ፡** hiṣáb, *réflexion*; **ተሐሰበ፡** tehassebe, *être compté*; **ሕስበት፡** höṣbet, *contingent, quote-part*; **ሐስብ፡** haṣb, *la sauvegarde* (protection); **ተሓሰበ፡** teháṣebe, *se mettre sous la sauvegarde, sous la protection.*

(**ሐሰወ፡**) **ሐሴ፡** háṣe, *mentir*; Caus. **አትሐሴ፡** athaṣe, *faire mentir*; **ሐሴት፡** hásset, *mensonge*; **ሐሳይ፡** hassei, *menteur.*

ሐሽጉል፡ heshḥgúl, *petite bourse de peau de chèvre.*

ሐሻፍ፡ heshsháf, *vache qui a vêlé*; id. = **ሐራስ፡** härras.

ኀራም፡ حرام ḥarám, *crime, illicite, défendu*; **ተኀረመ፡** teḥarreme, *jurer de s'abstenir de q'ch*; P. P. **ኁሩም፡** hurrúm.

ኀር፡ ḥarr, *après*, adv.; **ሚን፡ኀር፡** min harr, *après* — prép.

ሐርመስ፡ harmaṣ, pl. **ሐራሚስ፡** harramiṣ, *éléphant.*

ሐርመት፡ hōrmet, pl. **ሑዎሪም፡** huórrim, *montée.*

ኀሪሽ፡ ḥarish, pl. **ኀራይሽ፡** ḥaráish, *rhinocéros.*

ሐርሰ፡ härṣe *labourer*; Pass. **ተሐረሰ፡** tehärreṣe; N. A. **መሕረስ፡** mähreṣ, *labourage*; **ሐረስተይ፡** härestei, *laboureur.*

ሐርሠ፡ härse, *faire lever* (de sa place, du lit), *élever* (l'enfant); **ሐራሥ፡** häras, *accouchée.*

ኀረ፡ ḥarre, *se brûler*; Caus. **አትኃረረ፡** atḥārere, *brûler q'un*; **ኁሩር፡** ḥurur, *chaleur d'été.*

ሔረረ፡ hérere, *marcher vite*; N. A. **ሔራር፡** hérár, *pas accéléré*; Caus. **አትሔረረ፡** athérere, *faire marcher vite.*

ኀርቀ፡ ḥarqe, *se brûler, s'irriter*; Caus. **አትኃረቀ፡** atḥāreqe, *irriter*; **ኀሪቅ፡** ḥaríq, *rage.*

ሐረብ፡ háreb, *outre à eau.*

ሓረብ፡ hāreb, *mollet.*

ሐርበ፡ harbe, (هرب) *s'échapper*; Caus. **አትሓረበ፡** athárebe, *mettre en fuite.*

ሐራብ፡ häráb, *traitement, entretien*; **ሐረበ፡** hárrebe, *régaler, traiter*; Pass. **ተሐረበ፡** teharrebe.

ሐርበት፡ hőrbet, *rideau tressé d'écorce d'Adansonia.*

ሐርበፀ፡ harbedse, 1) *se cabrer* (le cheval); 2) *se jeter à terre* (de douleur).

ሐረት፡ härret, *enclos dans lequel plusieurs troupeaux de vaches passent la nuit.*

ሐርቱምያ፡ hertúmja, pl. **ሐራቲም፡** herátim, *avant-bras.*

ሐርተመ፡ hérteme, *casser, briser.*

ሐርተተ፡ hértete, *casser, briser.*

ሐርተገ፡ hértege, *être chevelu*; **ሑርቱግ፡** hurtúg, *chevelu.*

ሐረክራክ፡ harekrák, *sédiment, marc.*

ሐራዊያ፡ harauíje, *sanglier*; (id. = **ሞፍሎስ፡** mofloṣ).

(**ኀረየ፡**) **ኀሬ፡** ḥèrè, *choisir*; Pass. **ተኀሬ፡** teḥärre; **ኁሩይ፡** *choisi*; Caus. **አትኀሬ፡** atḥäre; N. A. **ኀረይ፡** ḥärei; **ኀሪአን፡** ḥärián, *choix.*

(**ኀረየ፡**) **ኀሬ፡** harre, *se décharger le ventre*; **ኀሪ፡** ḥari, *excrément* (comp. خرى Ar.); **መኃሪት፡** meḥarrit, *anus.*

ኀርደ፡ härde, *égorger*; Pass. **ኀረደ፡** härrede. Caus. **አትኀረደ፡** athärede; N. A. **ኀሪድ፡** häríd.

ሐራደገ፡ herádege, *frapper la terre du pied.*

(**ሐርገሸ፡**) **ተሐርገሸ፡** tehérgeshe, *s'écrouler.*

(**ሐርገመ፡**) **ተሐርገመ፡** tehérgeme, *se fendre* (le pot).

(**ሐርገፀ፡**) **ተሐርገፀ፡** tehérgedse, *sommeiller, s'endormir peu à peu.*

ሐርጠ፡ härṭe, *tirer l'épée du fourreau*; Pass. **ሐረጠ፡** härreṭe.

ኀረፈ፡ ḥarrefe, *parler beaucoup*; **ኁሩፍ፡** ḥuruf, *parleur.*

ሐርፈጸ፡ harfetse, harfetshe, *chatouiller.*

ኀሪጽ፡ harits, haritsh, *farine.*

ኀቅ፡ (حق) ḥaqq, *justice*; **ኀቂቀት፡** ḥaqiqet, *vérité, assurance*; **ተኀቀቀ፡** teḥaqqeqe, *s'assurer de q'ch., certifier.*

ሐቀ፡ haqqe, *user, enlever en frottant*; Refl. **ሐቀቀ፡** haqqeqe, *s'user, se consumer de chagrin.*

ሐቅለ፡ haqle, *traîner les pieds; rester en arrière*; N. A. **ሐቅል፡** haql.

ሐቅፈ፡ haqfe, *embrasser, couver*; N. A. **ሐቂፍ፡** haqíf.

ሀበ፡ voy. **ወሀበ፡**

ሓብ፡ hāb, *lueur du feu.*

ኀብል፡ ḥäbl, pl. **አኃባል፡** aḥbāl, *corde* (Ar. حبل).

ኀብረ፡ ḥäbre 1) *mêler, rejoindre*; Pass. **ኀበረ፡** ḥäbbere, *se réunir*; **ተኀበረ፡** teḥäbere, id.; **ኅብር፡** ḥöbr, *mélange*; ḥubur, *mêlé*; **ሞኀበር፡** moḥäbar, *réunion* (de deux fleuves; de gens etc.); 2) **ኀበረ፡** häbbere (خَبَر), *avertir, montrer le chemin*; 3) **ኅብር፡** ḥöbr, *couleur*; **ተኆበረ፡** teḥobere, *se colorer, se porter mieux.*

ኅበት፡ ḥöbet, *aisselle.*

ሐብን፡ häbn, *honneur, gloire*; **ሐበነ፡** häbbene, *honorer, respecter.*

ኀብዐ፡ ḥabaʿ, *cacher*; **ኁቡዕ፡** ḥubuʿ, *caché*; Pass. **ኀበዕ፡** ḥabbaʿ; **ተኀበዕ፡** teḥabbaʿ; Caus. **አትኀብዐ፡** atḥabʿ. **ኅብዕ፡** höbʿe, *recèlement.*

ኅበዚት፡ höbbezít, *pain* (cuit au four).

ሐበይ፡ höbej, pl. **ሓቡይ፡** hābuj, *singe.*

ሐብጠ፡ habṭe, *s'enfler*; P. P. **ሑቡጥ፡** hubuṭ, *enflé.* **ሕብጥ፡** höbṭ, *gonflement.*

ኀተመ፡ ḥatme, *cacheter*; Pass. **ኀተመ፡** ḥatteme.

ሐንሐን፡ henhen, *le vomer.*

ሐንሸ፡ hanshe, *duper, abuser de q'un.*

ኀንቀ፡ ḥänqe, *étrangler*; Pass. **ኀነቀ፡** ḥanneqe.

ሐንቀለ፡ hánqele, *se courber*; P. P. **ሑንቁል፡** hunqúl; **ሐናቀለ፡** hanáqele, *duper.*

ሐንቀቀ፡ hánqeqe, id. **ተሐንቀቀ፡** tehanqeqe, *être orgueilleux, devenir délicat*; N. **ሐንቃቀት፡** hanqáqet, *délicatesse, paresse, orgueil*; **ሑንቁቅ፡** hunqúq, *délicat.*

ሐንባለት፡ henbálet, *sangle* (du chameau).

ሐንበለይ፡ hanbeléi, *blanc, gris* (du cheval).

ሐንበርት፡ henbert, *nombril.*

ሐኔት፡ Conj. henét, *en ce qui regarde, quant à* —.

ሓነት፡ hannet, *concevoir, devenir enceinte* (empfangen); **ሐኖት፡** henót, *embryon.*

ሓነነ፡ hánene, *patienter*; **ሓኒን፡** hānin, *patient*; **ሐናን፡** henán, *patience.*

ሐነነ፡ henene, *bourdonner* (l'abeille).

ሐኑክ፡ henúk, *nourriture.*

ሐንከል፡ honkol; Pl. **ሐናኪል፡** hanákil, *petit pot.*

ሐንከሰ፡ hänkese, hänkeshe, *boiter*; **ሐንኪሽ፡** hänkish, *boiteux.*

ሐንከትከተ፡ hänkétkete, *s'effrayer.*

ሐንደከ፡ hándaka, *natte* (faite du جريد).

ሐንደደ፡ hándede, *ronfler.*

ሐንጀ፡ handje, *branler* (le manche).

ሓንገል፡ hangel; Pl. **ሐናጊል፡** hanággil, *cerveau.*

ሐንፈሰ፡ hánfeṣe, *démolir, abattre*; Pass. **ተሐንፈሰ፡** tehánfeṣe.

ሐንፈፈ፡ hánfefe, *blaguer*; **ሑንፉፍ፡** hunfuf, *blagueur.*

ሐኮ፡ hako, prép. *après, derrière.*

ሐክል፡ hakl, *manche de hache.*

ኀከረ፡ ḥákre, *blesser légèrement, érafler*; Pass. et Réf. **ኀከረ፡** ḥakkere et **ተኀከረ፡** teḥakkere.

ሐከት፡ hokket, *tabatière.*

ሐካን፡ hokán, *petit lait.*

ሓከከ፡ hākeke, *frotter, gratter*; **ሐኪክ፡** N. A.

(**ሀከየ፡**) **ሀኬ፡** hake, *devenir paresseux*; **ተሀኬ፡** tehakke id.; N. A. **ሀኪት፡** hekít, *la paresse*; **ሁኩይ፡** hukui, *paresseux.*

(**ሓከየ፡**) **ሓኬ፡** hāke, *avertir*; Pass. **ተሓኬ፡** tehāke; N.. A. **ሐኪዮት፡** hakijót.

ኀው፡ voy. **እኍ፡**

ሐውል፡ haul, hōl, *année.*

ሐዋር፡ hauár, *le petit* (du chameau, de l'âne).

ሐወረ፡ hauere, *perdre la parole* (de faiblesse).

ሐወት፡ haúet, *outre à eau.*

ሐወነ፡ hauene, *s'affaiblir, être moribond*; **ሐዋን፡** hauán, *misérable, moribond*; Caus. **አትሐወነ፡** athaúene, *rendre misérable.*

ሐዊአት፡ hauiet, Pl. **ሒአው፡** hiaú, *selle à charge* (du chameau).

(**ሐወከ፡**) **ተሐወከ፡** tehaúeke, *s'effrayer*; P. P. **ሑዊክ፡** huúk, *effrayé*; Caus. **አትሐወከ፡** athaúeke.

ሐወዘ፡ haúeze, *s'engraisser*; Caus. **አትሐወዘ፡** athaúeze; **ሐወዝ፡** haúez, *gras.*

ሐዜ፡ haze, *vouloir, désirer, chercher*; Caus. **አትሐዜ፡** athaze; **ሐዞት፡** hazót, *part, portion.*

ሐዝለ፡ hazle, *porter sur le dos* (la mère — l'enfant); **ሑዙል፡** huzúl, *fardeau.*

ሐዝነ፡ hazne, *s'attrister*; N. A. **ሕዝን፡** hözn, *tristesse*; Caus. **አትሐዘነ፡** athazene, *attrister.*

ኀየለ፡ ḥejele, *user de la force, faire violence*; **ኀያል፡** ḥajál, *fort, violent*; **ኂለት፡** ḥilet, *force.*

ኀይሰ፡ ḥeiṣe, ḥeishe, *être, devenir meilleur, s'améliorer*; **ኀይስ፡** haisḥ, *mieux, meilleur*; Caus. **አትኀይሰ፡** atheishe, *améliorer, rendre mieux, meilleur.*

ሐይረት፡ háiret, *bracelet noir* (de peau de buffle).

ሐየት፡ héjet, Pl. **ሓዩት፡** hāijut, *lion.*

(**ሐየወ፡**) **ሐዬ፡** heje, *s'allumer, guérir, revivre*; **ሒአይ፡** hiaj, *sain, vif.*

(**ሐየፈ፡**) **ተሐየፈ፡** tehejefe, *être manquée* (l'occasion), *être passé.*

ሃድ፡ had, *fièvre; inflammation.*

ሐድ፡ hadd, *fin, but; jusqu'à.*

ሐድሐደ፡ hadhade, *être* **ሑድሑድ፡** hudhud, *à demi mûr, à demi sec.*

ሐድመ፡ hadme, 1) *s'échapper*; 2) Ar. هدم *détruire.*

ሐዳም፡ hedám, *nain.*

ሐዲስ፡ hadíṣ, Pl. **ሐዳይስ፡** hadáiṣ, *nouveau*; Caus. **አትሐደሰ፡** *renouveler.*

ሐድረ፡ hadre, *passer la nuit*; N. L. **መሕዳር፡** mehdār, *demeure, gîte*; Caus. **አትሓደረ፡** athādere; **ሐዳር፡** hedār, Pl. **ሐደዲር፡** hededdir, *plaine.*

ሐደረ፡ heddere, *rugir* (le lion, l'autruche).

ሒደት፡ hídet, *cadeau.*

(**ሐደየ፡**) **ሐዴ፡** häde, *se marier, épouser*; Pass. **ተሐዴ፡** tehädde, *s'être marié*; Caus. **አትሐዴ፡** *marier q'un*; N. A. **ሐደይ፡** hädei, *mariage.*

ሐደ፡ hadde, *tonner*; N. A. **ሑዱድ፡** hudud, *tonnerre.*

ሐደ፡ voy. **ወሐደ፡**

ሐድገ፡ hadge, *laisser, abandonner, divorcer*; Caus. **አትሐደገ፡** athádege, *faire abandonner, f. divorcer*; Pass. **ሐደገት፡** haddeget, *être divorcée* (la femme); **ሑዱግ፡** hudúg, *abandonné*; **ሐዲግ፡** hadíg, *abandon, divorce.*

ሐጀብ፡ hōdjeb, Pl. **ሐዋጂብ፡** hauádjib, *sourcil.*

ሐጅፈ፡ ḥadjfe *frapper* (de la main).

ሐጋ፡ héga, hegja, *parole, discours*; **ተሓጌ፡** tehāge, *parler*; Caus. **አትሓጌ፡** athāge, *faire parler.*

ሐግለ፡ hagle, *manger de q'ch., ne pas avoir*; **ሓጊል፡** hāgil, *celui qui n'a pas, pauvre*; Pass. **ሐገለ፡** haggele et **ተሐገለ፡** tehaggele; **ሐገሌብ፡** hagaléb, *défaut, manque.*

ሐጉል፡ hágul, *poule de pharaon.*

ሐግመ፡ hagme, *saigner*; Pass. 1) **ሐገመ፡** haggeme; 2) **ተሐገመ፡** tehaggeme, *se saigner*; N. A. **ሐጊም፡** hagím; **ሕግመት፡** hŏgmet, *saignement, saignée.*

(**ሐገሸ፡**) **ተሐገሸ፡** tehággeshe, *s'écrouler.*

(**ሐገዘ፡**) **ተሐገዘ፡** tehaggeze, *se trouver en embarras, besoin*; N.A. **ሞሐጋዝ፡** mohaggáz, *embarras, perplexité*; **ሑጉዝ፡** hugguz, *embarrassé, en besoin*; Caus. **አትሐገዘ፡** athaggeze, *embarrasser q'un.*

(**ሐገገ፡**) **ተሐገገ፡** tehaggege, *être envieux*; **ሐገት፡** hagget, *envie.*

(**ሐገየ፡**) **ሐጌ፡** häge, *passer le* **ሐገይ፡** hägai, *la saison sèche* (du Mars au Juin).

ሐጥረ፡ haṭre, *montrer du courage, devenir indomptable*; **ሓጢር፡** hāṭir, *fort, indomptable.*

ሐጥሐጥ፡ haṭháṭ, *petites pierres.*

ሐጻ፡ hótsa, *sable du torrent.*

ኀጽረ፡ ḥatsre, ḥatshre, *devenir court, s'accourcir*; Caus. **አትኃጸረ፡** athátshere, *accourcir*; **ኀጺር፡** hatshír, *court*; N. A. **ኀጽር፡**

ሐፀረ፡ hadsra, *entourer d'une haie*; Pass. **ተሐፀረ፡** tehadsere, *être muni d'un enclos*; **ሐፁር፡** hadsúr, *haie d'épines, clôture, enceinte.*

ኀፅበ፡ ḥadsbe, *laver*; Pass. ኀፀበ፡ ḥadsdsebe, ተኀፀበ፡ tehadsebe, *être lavé, se laver*; N. A. ኀፂብ፡ ḥadsíb; ኀፃብ፡ ḥedsáb; ኀፅበይ፡ ḥadsbei, *laveur.*

ሕፃን፡ hedsán, pl. ሕፃናት፡ hedsanát, *enfant mâle, garçon, domestique.*

ሐጺን፡ hätsín, pl. ሐጸኢን፡ hätsáin, *fer.*

ሐጼ፡ hätse, *promettre en mariage, fiancer;* R. et Pass. ተሐጼ፡ tehätse, *être promis*; ሑጹይ፡ hutsui, fém. ሐጺት፡ hätsít, *fiancé.*

ሐጽጠ፡ hatsṭe, hatshṭe, *faucher* (l'herbe); Pass. ሐጸጠ፡ hatseṭe; N. I. መሕጺጥ፡ mahtsit, *faux.*

ኀፀ፡ ḥadsdse, *assurer, affermir* (q'ch.), *barrer, bien lier;* Pass. ኀፀፀ፡ ḥadsedse; Caus. አትኀፀፀ፡ atḥadsedse.

ሐፍሐፈ፡ hafhafe, *voler* (en forçant la maison); ሐፍሓፍ፡ haffhāf, *voleur.*

ኀፍረ፡ ḥafre, *creuser, faire un trou*; Pass. ኀፈረ፡ ḥaffere; Caus. አትኀፈረ፡ atḥaffere; ኀፍረት፡ ḥöfret, *trou, tombeau;* ኀፋር፡ ḥaffar حفار, *esp. d'animal creuseur*, qui se nourrit de cadavres.

(ኀፈረ፡)ኃፈረ፡ ḥāfere, *avoir honte, se gêner.*

ሐፍሰ፡ hafṣe, *s'épaissir* (le lait); ሑፉስ፡ hufuṣ *forte* (la bière), *épais, gras* (le lait); Caus. አትሓፈሰ፡ athāfeṣe, *épaissir.*

ለ፡

ለሔ፡ lehé, pl. አልሐይ፡ alhái, *mâchoire.*

ለሀመ፡ lahme, lāme, *cadrer, s'accorder;* Caus. አልሀመ፡ álhame, አተልሀመ፡ atalheme, *unir, cimenter.*

ለሕሰ፡ lähṣe, *lécher;* Pass. ለሐሰ፡ lähheṣe; Caus. አተልሐሰ፡; N. A. መልሐስ፡ mälhäṣ; ለሒስ፡ lehiṣ; (መልሓስ፡ melhaṣ *la langue.* Tig^ña.^).

ለሕቀ፡ lahqe, *couler* (l'outre fendue).

ለሀበ፡ lahbe, *suer*; Caus. አልሀበ፡ alhebe; አትለሀበ፡ atlahebe, *faire suer;* ለሀብ፡ lahb, *sueur.*

(ለሐየ፡) ለሔ፡ lahe, አልሔ፡ alhe, *rapporter, accuser;* ለሐይ፡ lehei, *flagorneur.*

ልሕጽ፡ löhöts, *écorce intérieure de l'arbre* (Baſt); አልሐጸ፡ alhetse, *écorcer.*

(ለለየ፡) አለሌ፡ aléle, *reconnaître, distinguer;* N. A. አለለዮት፡ alélejot.

ላሊ፡ lāli, *nuit.*

ሌሊት፡ lélit, *nuit passée, hier soir.*

ሊሎ፡ lilo, *aigle.*

ለምለመ፡ lemleme, *verdir* (la plaine); ለምለም፡ lemlem, *verdure.*

ላመመ፡ lāmeme, *marcher lentement, se glisser* (le serpent).

ልምሶ፡ lömṣo, *maladie épidémique des chèvres.*

ለምዐ፡ lem'a, (B.) *brûler*; P. P. ሉሙዕ፡ lumuʿ, *brûlé.*

(ለመየ፡ = ረመየ፡ Lud.) ለሜ፡ leme, *jeter la lance.*

ለምደ፡ lämde, *s'habituer à —*; N. A. ለማድ፡ lemmád, *habitude*; Pass. ለመደ፡ lämmede; Caus. አልመደ፡ álmede, *habituer q'un*; ተላመደ፡ telāmede (*s'habituer* réciproq.).

ለምጸ፡ lemtse, *mouiller la farine, pétrir*; Pass. ለመጸ፡ lémmetse.

ላምፀ፡ lāmdse, *devenir mou*; ላሚፅ፡ lāmids, *mou, tendre.*

ለስሰ፡ laṣṣe, *devenir humide*; አልሰሰ፡ alṣeṣe, *mouiller.*

ለሸ፡ leshshe, *patienter.*

ሊሳን፡ liṣán, pl. ለሰሲን leṣéssin, *langue* (alias: ኒሳል፡ niṣál).

ለቅለቀ፡ leqleqe, *enduire de boue*; P. P. ሉቅሉቅ፡ luqlúq.

ለቅመ፡ laqme, *chercher, cueillir* (des fruits du désert); ማልቀም፡ malqam, *fruits sauvages.*

ለቅሰ፡ laqṣe id. = በኬ፡ *se lamenter, déplorer*; መልቀስ፡ malqas, *lamentation.*

ለቀ፡ leqqe, *brider* = ለግመ፡

ለቀቀ፡ leqeqe, *se perdre,* = በድዐ፡; ላቀቀ፡ lāqeqe, *mettre en dispute* (les gens).

ለቅተ፡ laqte, *trier, choisir* (les petites pierres du Dourra); Pass. ለቀተ፡ laqqete.

ለብለበ፡ leblebe, *rôtir la viande sur le feu*; P. P. ሉብሉብ፡

ለብሰ፡ lebṣe, *s'habiller*; Pass. ለበሰ፡ lebbeṣe, *recevoir l'habit*; Caus. አልበሰ፡ albeṣe, *habiller*; ላቢስ፡ lābiṣ, *habillé*; ሊብስ፡ libṣ, pl. ለበቢስ፡ lebebbis et አልባስ፡ albāṣ, *habit*; ተለበሰ፡ telebbeṣe, *se mettre en route.*

(ለበበ፡ለበወ፡) ልብ፡ lübb, pl. አልባል፡ albáb, *coeur, sagesse*; ለበ፡ lebbe, *être sage*; ላቢብ፡ lābib, *sage*; Caus. አልበበ፡ albebe; አትላበበ፡ atlābebe, *rendre raisonnable.*

ሉባን፡ lubán (لبان), *encens.*

ለበክ፡ lébek, pl. አልበካት፡ albakát, *omoplate.*

(ለትኅ፡) መልተኅ፡ mélteḥ, pl. መላቲኅ፡ melátiḥ, *joue.*

ላተተተ፡ fém., *s'arracher les cheveux* (la femme de douleur).

(ለአከ፡) ላከ፡ lāke, *envoyer*; ሉክ፡ lúk, *envoyé*; Pass. ተላከ፡ telāke et ለአከ፡ laake, *être envoyé*; መላክ፡ melāk, *ange.*

(ለከከ፡) ለከ፡ lekke, *dissoudre* (le miel dans l'eau); P. P. ሉኩክ፡ lukúk.

ለክለከ፡ lékleke, *suppurer* (la plaie).

ለክፈ፡ lakfe, *jeter*; Pass. ለከፈ፡ lakkefe; ተለከፈ፡; N. A. ለኪፍ፡ lakíf, *jet*; ተላከፈ፡ telākefe, *jeter* (réciproq.).

ለወሐ፡ láuehe, *avoir le coeur miséricordieux.*

ለወቀ፡ laueqe, ተለወቀ፡ telaueqe, *se réjouir.*

ለወጠ፡ laueṭe, *échanger contre q'ch.* = በድለ፡; N. A. መለመጥ፡ meláueṭ, *échange.*

(ለዐለ፡) ለዕል፡ laʿl, prép. *en haut, dessus.*

ለዕለዕ፡ laʿlaʿ, *parler vivement.*

ለዕመ፡ laʿme, *profiter*; N. A. መልዓም፡ melʿām, *profit.*

ላደደ፡ lādede, *emballer, empaqueter, charger*; P. P. ሉዱድ፡ ludúd.

ለግለገ፡ leglege, *se cailler* (le lait); N. ሉግሉግ፡ luglug, *lait caillé.*

ለግመ፡ lōgme, *brider*; ሉጋም፡ lugám, *frein, bride*; pl. አለግመት፡ alöggmet; ተሎገመ፡ teloggeme, *être bridé*; ሉጉም፡ lugum, *muet.*

ለግሸ፡ legshe, *se gêner*; = ከጅለ፡

ለጋ፡ legā, pl. አለጊት፡ allegít, *veau mâle.*

ለጽሐ፡ lats'ha, *devenir propre, pur*; ላጺሕ፡ lātsih, *propre, innocent*; አልጸሐ፡ altsehe, *nettoyer, purifier.*

ለጽመ፡ latsme, *enfiler* (les perles); P. P. ሉጹም፡ lutsúm; ተላጸመ፡ telātseme, *être maladif.*

(ለፀየ፡) ላጼ፡ lādse, *raser*; Pass. ተላጼ፡ *se raser*; N. I. መላጼ፡ melādsé, *rasoir.*

ለፅፈ፡ ladsfe, *cadrer, s'accorder* (zuſammenpaſſen, wie 2 Bretter).

ለፍቀ፡ lafqe, *coudre*; N. A. ለፍቀት፡ lafqet; Pass. ለፈቀ፡ laffeqe.

ለፈፈ፡ leffefe, *devenir sèches* (les lèvres); = ከርፈፈ፡

መ፡

መሕለ፡ mähle, *jurer*, *prêter sermens*; ምሕለት፡ möhlet, *serment*; Caus. አምሐለ፡ amhele, *faire jurer*; አተምሐለ፡ atamhele, id.

መሀለለ፡ mālele, *implorer Dieu* (en procession publique).

መሐሰ፡ mahaṣ, pl. መሐሳት፡ mahaṣat, *torrent*, *lit d'une rivière.*

መሕረ፡ mahre, *avoir pitié*; N. A. መሕረት፡ mahret, *pitié.*

ምሕር፡ möhr, fém. ምሕረት፡ möhret, pl. አምሑር፡ amhúr, *poulain* (du cheval).

መሕረም፡ mahrem, pl. መሓርም፡ mehárim, *boudin.*

መሐሩት፡ maherút, *ceinture de peau.*

መሀረከ፡ māreke, *faire prisonnier*, *donner quartier*; ተማረከ፡ temāreke, *se rendre prisonnier.*

መሕቀ፡ mahqe, *jeter* (la lance).

መሕከ፡ mahke, *renoncer à q'ch.*

መሐደ፡ mahede, *aider q'un.*

መሕጸ፡ mahtse, *battre le lait* (pour en tirer le beurre); Pass. መሓጸ፡ mahhatse; 2) አምሐፀት፡ amhedset, fém. *être en travail d'enfant*; N. A. ማሕፅ፡ māhds.

መሐፀነ፡ mehádsene et ተመሐፀነ፡ temehádsene, *se recommander à Dieu.*

ማሌ፡ mālé (ትማልም፡), *hier*; ማሌ፡ለሓ፡ mālé-léha, *avant-hier.*

ማለሐ፡ mālehe, *devenir tendre* (la viande).

መልኅ፡ malḥa, *s'aigrir*; N. መለኅ፡ meleḥ, *aigre*, *levain*; (comp. Ar. ملح); Caus. አምለኅ፡ amleḥe, *aigrir*; አተምለኅ፡ atamleḥe, *faire faire du levain.*

መልሐታ፡ malhétta, *esp. d'arbre du qotta*, *à fruit acide*; en amhar. አንኮይ፡ ankoi.

ማለለ፡ mālele, *avoir du malheur*; N. መላል፡ melál, *disgrace.*

መልመለ፡ melmele, *s'allonger*, *devenir beau.*

(T^{i} መልሰ፡ *retourner*); Pass. መለሰ፡ melleṣe, *être rendu*; Caus. በልሰ፡ belṣe, *rendre*, *répondre*; N. A. መብለስ፡ mébleṣ, *reddition*, *réponse*; በሊስ፡ beliṣ id.; Caus. አብለሰ፡ ableṣe, *faire rendre*, *faire répondre.*

መልበት፡ melbet, *pot.*

መልአ፡ mel'a, *remplir*; Caus. አምላ፡ amlā, *faire remplir*; Pass. መለአ፡ mell'a, *être rempli*; ሙሉእ፡ mulu', *plein.*

መልከ፡ melke, *dominer*; Caus. አምለከ፡ amleke, *faire dominer*; Pass. መለከ፡ melleke; ምልክ፡ mölk, *règne*; መለከት፡ méleket, *signe*; አምላክ፡ amlāk, *Dieu.*

ማሰ፡ māṣ, pl. አሙሰ፡ amuṣ, *peau.*

መሰሐ፡ maṣha et ተማሰሐ፡ temaṣehe, *déjeuner*; N. መሳሕ፡ meṣah, *le déjeuner.*

መሰለ፡ maṣla, *ressembler*, *paraître*; አምሰለ፡ amṣele, *sembler à q'un*, *croire* (q'un); አተምሰለ፡ atámṣele, 1) *faire paraître*; 2) *parler en parabole*; ሚሰል፡ miṣl, pl. አምሳል፡ amṣál, *parabole*; ምሰል፡ myṣl, praep. *avec*; መሰለይ፡ meṣlei, *compagnon*; መሰሎ፡ meṣlo, *dot* (comp. „Recht der Bogos").

መሼላ፡ mashélā, *dourra* (holcus).

መሻሊብ፡ meshalīb, *ornement de la maison.*

መሰመሰ፡ meṣmeṣe, መሳመሰ፡ meṣámeṣe, *chercher un subterfuge.*

ወሽመሽ፡ meshmeshe, *puer*; ሚሽሚሽ፡ mishmish, *puanteur.*

(መሰሰ፡) **መሰ፡** maṣṣe, *essuyer.*

መሻር፡ meshḥár et መሳር፡ meṣar, *hache.*

መሽረኅ፡ méshreḥ, pl. መሻሪኅ፡ meshāriḥ, *la vache qui est pleine pour la première fois.*

ሙሱን፡ምድር፡ musūn müdr, *coutumes du pays.*

መሥከ፡ maske, *seller un cheval*; N. A. መሢከ፡ masik; Caus. አምሠከ፡ amseke; አተምሠከ፡ atamseke; Pass. መሠከ፡ masseke.

መሰከዕ፡ maṣkaʿ, *ruminer.*

መሰወድ፡ méswed, pl. መሰውድ፡ meṣáud, *outre de peau de bouc*; Ar. جربة.

(መሠየ፡) **መሤ፡** mese, *se faire soir*; አምሤ፡ *passer la soirée*; Caus. አተምሤ፡ atamse, *faire passer la soirée*; ምሤ፡ m'sé, pl. አምሡይ፡ *soir.*

መሽገ፡ meshge, *se dégoûter de —.*

መርሐ፡ marha, *guider*; Pass. መረሐ፡ marrehe; Caus. አምረሐ፡ amrehe; መርሐይ፡ märhéi, *guide*, *conducteur*; መርሒት፡ märhit, *conduite.*

መርመረ፡ mermere, 1) *dénigrer*; 2) *avoir le lait tari* (la vache sans être pleine); መርመር፡ mermer, pl. መረመር፡ merémmer, *la vache sans lait.*

መረ፡ marre, *être*, *devenir amer*; Caus. አምረረ፡ amrere, *rendre amer*; አትማረረ፡ atmárere, *aigrir q'un*; መሪር፡ marír, *amer*; መረት፡ marret, 1) *amertume*; 2) *infusion du fruit de Gersa*, *qui sert à conserver le beurre.*

መርበት፡ merbāt, *vengeance*; መርበት፡አፍገረ፡ merbat afgere, *venger.*

መሬት፡ marét, *terrain.*

መራት፡ marāt, *étang.*

መራነት፡ merānet, 1) *bonté du coeur*; 2) *la bile.*

መርከ፡ marke, *pourrir.*

መርከብ፡ merkeb, pl. መራኪብ፡ merākib, *épaule.*

መርወት፡ merwet, pl. መረውት፡ meráut, *bague.*

(መረዐ፡) **መርዓት፡** merʿāt, *épousée*; መርዐዊ፡ merʿaui, *nouveau marié.*

ማረደ፡ mārede, *partir pendant la nuit.*

መረግ፡ mareg, *argile*; ማረገ፡ mārege, *enduire d'argile.*

መርፌ፡ merfé, *aiguille.*

ሞቅሔ፡ moqhé, *chaîne*, *menotte.*

መቅመቀ፡ maqmaqe, *se heurter* (contre une pierre).

ሞቅረብ፡ móqreb, pl. መቃሪብ፡ maqárib, 1) *vache pleine*; 2) *fer à la hampe de la lance.*

መቀ፡ maqqe, *se fondre*; Caus. አምቀቀ፡ amqeqe, *fondre*; አትማቀቀ፡ atmāqeqe, *faire fondre*; ሙቁቅ፡ muquq, *fondu.*

ማቅዐ፡ māqʿa, *s'alonger en bâillant.*

መቅጠን፡ máqṭen, pl. መቃጠን፡ maqáṭen, *quartier du dos* (de la vache).

ሞበል፡ mobel, fém. ሞበለት፡ mobelet, *veuf*, *veuve.*

መቲኅ፡ matíḥ, *lait frais.*

መቴሌ፡ metélé, *chameau à l'oreille coupée.*

ምትር፡ mitr, *ironie*; መተረ፡ metere, *parler ironiquement*, *d'une manière ambiguë.*

ሚን፡ minn, *de*, *ex.*

ማንቃ፡ manqa, *cuillère de bois.*

ሞንብዓ፡ monbʿa, pl. ሞነቢት፡ monabít, *maître*, *seigneur.*

(መንተወ፡) **አመንተት፡** améntet, fém. *accoucher de jumeaux*;

መንተይ፡ mentai, pl. **መናቲት፡** menatít, *jumeau*; **እም፡መናቲት፡** umm menatit, *mère de jumeaux.*

መንተሌ፡ mentellé, *lièvre.*

(**መነነ፡**)**ወነ፡** wonne, *avoir une aversion, se dégoûter de —*; Pass. **ወነነ፡** wonnene, *être tenu en aversion*; N. A. **ወኒን፡** wonin et **ወነኔብ፡** wonnenéb, *antipathie, dégoût.*

መነነ፡ mennene, *exister depuis longtemps*; **ሙኑን፡** munun, *aborigène.*

መንከሰ፡ menkeṣe, *devenir pauvre*; Part. **ሙንኩስ፡** munkuṣ, *pauvre.*

(**መነየ፡**)**መኔ፡** *créer, inventer*; Pass. **መኔ፡** menne; N. **ሚነት፡** minet *création*; **ተመኔ፡** temene, *désirer, souhaiter*; N. **ተመኔት፡** temenét, *souhait.*

መንዲል፡ *mouchoir.*

መንደልይ፡ mendelei, *garçon qui a atteint la virilité.*

መንጋት፡ mengāt, pl. **መናጊት፡** menāgit, *porte d'une haie*; (comp. aeth. **መንገድ፡**).

ምእት፡ m'öt, *cent.*

ሞክላት፡ moklat (Ar. مُخْلاية), *moreau.*

ሞከሽ፡ mókesh, *bâton à remuer la polenta.*

መከረ፡ makre, *conseiller*; **ማከረ፡** mākere, id.; Pass. **መከረ፡** makkere, *se conseiller, recevoir conseil*; **አምከረ፡** amkere, *conseiller q'ch.*; **ተማከረ፡** temākere, *se consulter avec un autre*; **ሙክር፡** mukr, *conseil.*

መክሩሕ፡ makrūh, pl. **መካሪሕ፡** makarih (مكروه), *maudit, méchant*; **መክረሒና፡** makrīnna, *méchanceté.*

መክተፍ፡ maktaf, pl. **መካተፍ፡** *épaule.*

መክነት፡ maknet, fém. *devenir stérile* (la femme, la vache); **መካን፡** makān, pl. **መካናት፡** makanát, *stérile*; N. **ምክን፡** mykn, *stérilité.*

ሞራ፡ mōra, pl. **ሙዎሪ፡** muorri, *bâton de berger.*

(**መዊት፡**)**ሞተ፡** mote, *mourir*; N. **ሙት፡** mut, *la mort.*

ምዓር፡ mʿar, *miel.*

መዕውነ፡ maʿuene, *nourrir*; **ሞዕነት፡** moʿnet, *nourriture, provision.*

መዕዜ፡ maʿzé, *eau miellée.*

ሞይ፡ mai, *eau*; **ማይ፡ጻደ፡** mai tsade, *eau de pluie* (eau blanche).

ሜስ፡ més, *hydromel.*

ማዶ፡ māde, *viande rôtie sur les pierres ardentes.*

መድሐኒ፡ mädheni (corr. de معدن, عمدن ar.), *maison en bois, carrée.*

መድመደ፡ medmede, *s'allumer* (le feu).

ምድር፡ mudr, pl. **አምዳር፡** amdār, *terre, terrain.*

መድረስ፡ medreṣ, *parc des brebis, enclos dans lequel les chèvres passent la nuit.*

ምደት፡ möddet, *meule supérieure petite.*

ማደፍ፡ madef, *bouc entier.*

ሙጁሓ፡ mudjuḥ, *blanchâtre.*

መጅመጀ፡ medjmedje, *rincer.*

ማጅረ፡ madjre, *mâcher.*

ሞግለ፡ mogle, *suppurer*; N. **ሞግል፡** *matière*; Caus. **አምግለ፡** *faire suppurer, faire sortir la m.*

ሞገብ፡ mogeb, *milieu*, s. et prép.; **ሞግበይ፡** mogbei, *celui qui se trouve au milieu*; Caus. **አምገበ፡** amgebe, *mettre au milieu*; **ሞጋብ፡** mogab, pl. **ሞገባት፡** mogabát, *cuisse.*

ማግተት፡ mogtet, *épine dorsale.*

ሞግተ፡ mogte, pl. **ሞገቲ፡** mógeti, *troupeau de vaches, chèvres.*

ሞግጠ፡ mógṭe, *bûcher.*

መጣን፡ prép. maṭan, *pour, à cause de, à la place de —.*

መጠን፡ möṭen, pl. **መእጠን፡** maaṭen, *abreuvoir des vaches.*

ማጽሐ፡ māts'ha, *devenir amer.*

መጽአ፡ matsa, *venir*; **አምጻ፡** amtsā, *apporter*; Caus. **አተምጻ፡** atámtsa, *faire porter.*

መፀ፡ madsdse, *faire du mal aigrir*; **አምፀፀ፡** amdsedse, *causer de la peine*; **መፂፅ፡** madsids, *aigre.*

መፈሩድ፡ mafrud, *chevreau.*

ሰ፡, ሠ፡, ሸ፡

ሺሓ፡ shiḥ, *mille.*

ሰሕለ፡ ṣähle, *aiguiser*; **ሱሑል፡** ṣuhul, *aiguisé*; Pass. **ሰሐለ፡** ṣähhele; **ተሰሐለ፡** teṣähhele; N. A. **ሰሒል፡** ṣähil; Caus. **አስሐለ፡** äṣhäla; N. I. **መስሐል፡** mäṣhäl, *pierre à aiguiser.*

ሰሕረ፡ ṣähre et **ሸሕረ፡** shähre, *ensorceler*; Pass. **ሸሐረ፡** shähhere; N. A. **ሽሕር፡** shöhr, *magie*; **ሸሐርተይ፡** shähertei, *sorcier.*

ሠሕረ፡ sähre, *passer doucement la main, caresser* (ſtreicheln); Caus. **አሥሐረ፡** ashare; N. A. **ሠሒር፡** sähir.

ሠሕቀ፡ sahqe, *rire*; N. A. **ሥሕቀ፡** seheq; Caus. **አሥሐቀ፡** ashaqe, *faire rire.*

ሰሕበ፡ ṣähbe, *traîner*; Pass. **ሰሐበ፡** ṣähhebe; Caus. **አስሐበ፡** aṣhebe, *faire traîner*; N. A. **ሰሒብ፡** ṣähib.

ሰሕተ፡ ṣähte, *se tromper, errer*; **አስሐተ፡** äshäte, *égarer*; N. A. **ሰሒት፡** ṣähit, *égarement.*

ሰኀነ፡ ṣaḥne, *s'échauffer*; **አስኀነ፡** äṣhäne, *se mettre dans le bain de fumée* (**ተነት፡**).

ሠሔ፡ sähe, **አሥሔ፡** äshe, *bâiller*; N. A. **ሠሐይ፡** *bâillement.*

ሸሐደ፡ sḥähede (شهد Ar.), *témoigner.*

ሸሐገ፡ shähege = **ከስተረ፡**, **ነግፈ፡** *essuyer.*

ሸልሐ፡ shälhe, *s'amaigrir*; **ሹለሕ፡** shüleh, *maigre*; Caus. **አሽለሐ፡** äshlehe, *amaigrir.*

ሰለለ፡ ṣellele, *aller en zigzag*; **ሲለል፡** ṣilel, *sentier qui va en zigzag.*

ሰልመ፡ ṣelme, *se sauver* (سلم); **ሰላም፡** ṣelam, *salut*; **ሱሉም፡** ṣullum, *sain et sauf*; **ተሳለመ፡** teṣāleme, *se saluer* (récipr.); **አስለመ፡** aṣleme, *se faire muslim*; **ኢስለመይ፡** iṣlamei, *le muslim.*

(**ሠለሠ፡**)**ሠለሥት፡** selést, *trois*; **ሣሊሥ፡** sālis, le 3ème; **ሠላሣ፡** selasā, *trente.*

ሸልሸለት፡ shélshellet, *crinière du lion.*

ሰልበ፡ ṣelbe, *désarmer* (l'ennemi), *s'emparer de ses armes*; Pass. **ሰለበ፡** ṣellebe, *perdre les armes*; N. A. **ሰላብ፡** ṣelāb, *les armes conquises*; P. P. **ሱሉብ፡** ṣullub.

ሸሎበት፡ shelóbet, *la lisière de la natte.*

ሸልተተ፡ shéltete, *déchirer, mettre en lambeaux*; **ሺልቱት፡** shiltút, *chiffon.*

ሸልከ፡ shelke, *tresser les cheveux*; Pass. **ሸለከ፡** shelleke, *être tressés* (les cheveux), *avoir les cheveux tressés*; N. A. **ሹልክ፡** shülk; Caus. **አሽለከ፡** ashleke; **ሸሊከት፡** shelíket, *tresse.*

ሢልከ፡ silka, *la bière.*

ሰልዐ፡ selʿa, *perdre les dents*; **ሱሉዕ፡** *édenté.*

(ሰለየ፡) ሰሌት፡ fém. *s'échapper* (la vache dans un autre troupeau).

ሸለግ፡ sheleg, *un petit torrent.*

ሠልጠ፡ salṭe, *s'arranger* (une affaire), *réussir*; Caus. አሥለጠ፡ asleṭe, *arranger.*

ሰልፈ፡ ṣelfe, cum ለ፡ *prêter à*; cum ሚን፡ *emprunter de*; ሰለፍ፡ ṣelef, *emprunt*; ሰለፍ፡ሀበ፡ ṣelef hewe, *prêter à*; ሰለፍ፡ነሥአ፡ selef nesa, *emprunter de q'un.*

ሰለፍ፡ ṣelef, *devant, avancé*; ሰለፍ፡ጊሠ፡ ṣelef gise, *prendre le devant.*

ሸም፡በሕለ፡ shem béle, *baisser les yeux.*

ሸመር፡ sḥemer, pl. አሽሙር፡ asḥmur, *pudend. mascul.*

ሺምብሬበት፡ shimbrébet, *jeune fille.*

ሻመተ፡ shāmete, *oindre*; ሹሙት፡ shumut, *baume, onguent.*

ሸምተ፡ shamte, *anéantir, détruire.*

ሱሚት፡ ṣumit, pl. አስማት፡ aṣmat, *flanc.*

ሰማን፡ ṣeman, *huit*; ሳሚን፡ ṣamin, *le* 8me, *la semaine*; ሰማኒአ፡ ṣemanja, 80.

ሰምዐ፡ ṣemʿa (abbr. ስዓ፡ ṣʿā), *entendre, ouir*; Pass. ሰመዐ፡ ṣammʿa; Caus. አስምዐ፡ aṣmʿa, *faire entendre, avertir*; N. A. መስማዕት፡ meṣmaʿt; ሰምዓ፡ semʿā, *témoin.*

(ሰመየ፡) ስም፡ ṣimm, ሰሜት፡ semét, *nom*; ሰሜ፡ ṣame, *nommer, appeler*; pass. ሰሜ፡ ṣamme, *s'appeler, être célèbre*; P. P. ሱሙይ፡ ṣumui, *nommé, connu.*

ሰማይ፡ samai, *ciel.*

ሽማጊሊ፡ shmágilli, *vieux, noble, juge.*

ሰሴ፡ ṣeṣe, *danser*; ሰሰይ፡ ṣeṣei, *danse* (des femmes).

ሸሸር፡ shesher, *petite pierre.*

ሸር፡ sherr, *malheur* (شرّ).

ሰርሐ፡ ṣarha, *travailler, bâtir*; N. A. ሰርሓት፡ ṣerhāt, *travail*; ሳርሐይ፡ ṣarhei, *ouvrier*; Pass. ሰረሐ፡ ṣarrehe; Caus. አስረሐ፡ aṣraha; ሳረሐ፡ ṣārehe, *escorter, accompagner*; N. ሰርሓት፡ ṣerhāt.

ሸርኀ፡ sḥerḥe, *couper la viande pour la faire sécher.*

ሸርመ፡ sḥerme, *déchirer*; Pass. ሸረመ፡ sherreme; ተሻረመ፡ teshāreme.

ሹሩም፡ shurum, pl. አሽረመት፡ áshremet, *étang, bourbier.*

ሠረ፡ serre, *voler, sauter*; N. A. ሠሪር፡ serír, *saut, vol*; ሠሪረት፡ seríret, pl. ሠራኢር፡ serair, *oiseau*; ሠሪር፡ serir, *étincelle.*

ሱሪ፡ ṣurri, *pantalons.*

ሠርቀ፡ sarqe, *se lever* (l'étoile); ውሬኅ፡ሠርቀ፡ woreḥ sarqa, *se renouveler (la lune)*; ሢርቀት፡ውሬኅ፡ sirqet woreḥ, *nouvelle lune.*

ሰርቀ፡ ṣarqa, *voler*; Pass. ሰረቀ፡ ṣarreqe; Caus. አስረቀ፡ aṣraqa; አተስረቀ፡ ataṣreqe; ተሰራረቀ፡ teṣarāreqe, *se voler* (réciproq.); N. A. ስርቅ፡ ṣirq, *le vol*; ሰርቀይ፡ ṣärqei, *voleur.*

ሺረበ፡ shérebe, *joindre les bandes de natte.*

ሸርበ፡ sherbe, *absorber, engloutir*; Pass. ሸረበ፡ sherrebe.

ሰርነይ፡ et ሸርነይ፡ shernai, *blé.*

ሸርከ፡ sherke, *participer*; ተሻረከ፡ teshāreke, *faire partie*; N. ሺርከት፡ shirket, *participation.*

ሠርከት፡ serket, sherket, pl. ሠራክ፡ serak, sherak, (*courroie*) *attache de sandales.*

ሥር፡ sürr, pl. አሥራር፡ asrár, *racine, veine.*

ሠርዐ፡ serʿa, *abjurer q'chose*; ሥርዕ፡ serʿe, *chose défendue, nefas.*

ሣሬ፡ sāre, *guérir, traîter un malade*; ሠራይ፡ serai, *médecine*; Caus. አትሣሬ፡ atsāre.

ሸራድ፡ sherad, pl. አሺርደት፡ ashírdet, *petit torrent.*

ሸሬ፡ *avoir la diarrhée*; N. ሸሪ፡ *diarrhée.*

ሰርደ፡ ṣerde, *dire la bonne aventure*; Caus. አትሳረደ፡ atṣarede, *faire dire la b. a*; ሰርደይት፡ ṣerdeit, *devineresse.*

ሠርጎ፡ sergó, *bijoux*; ሠርጌት፡ sergét, fém. *se parer, avoir ses bijoux.*

ሸርፈ፡ sherfe, *perdre les dents*; ሹሩፍ፡ shurúf, *édenté.*

ሰቀለ፡ ṣaqle, *pendre, suspendre*; Pass. ሰቀለ፡ ṣaqqele; Caus. አስቀለ፡ aṣqele, *faire pendre*; P. P. ሱቁል፡ ṣuqul, *suspendu*; N. A. ሰቂል፡ ṣaqil; N. I. መስቀል፡ masqal, *croix, crochet de bois à suspendre.*

ሸቅሸቀ፡ sheqsheqe, *presser, comprimer* — le blé dans le sac.

(ሰቀረ፡) አስቀረ፡ aṣqere, *proférer des menaces contre l'ennemi avant la bataille*, pour encourager les amis; N. A. አስቀሮት፡ aṣqerót, *cris de guerre.*

ሰቀ፡ ṣaqqe, *percer*; P. P. ሱቁቅ፡ percé; እሣን፡ሰቀ፡ ösen ṣaqqa, *percer le soulier c.-à-d. renoncer à la parenté* (comp. mon Recht der Bogos).

ሶቆቅያ፡ ṣoqoqja, *avant-bras.*

ሰቀተ፡ saqete et ሸቀተ፡ shaqete, *trafiquer*; N. A. ሸቀት፡ sheqqet, *petit commerce.*

ሰቅደ፡ ṣaqde, *couvrir* (la bête); Pass. ሰቀደት፡ fém. ṣaqqedet; Caus. አስቀደ፡ asqede et አተስቀደ፡ ataṣqede, *faire couvrir*; N. A. ሰቃድ፡ ṣeqad.

ሸብኀ፡ shabḥa, *s'engraisser*; ሸብኅ፡ shebḥ, *graisse.*

ሰብሰበ፡ ṣebṣebe, *se tourmenter avec des pensées.*

ሰብረ፡ ṣabre, *briser, casser*; Pass. ሰበረ፡ ṣabbere; መስባር፡ meṣbār, *cassure.*

ሺብራር፡ shibrār, pl. ሸበሪር፡ shebérrir, *outre à eau.*

ሰበብ፡ ṣebeb (سبب), *cause, procès, grande affaire*; ሰበት፡ ṣebbet, *cause, raison.*

ሳበበ፡ ṣābebe, *se carier* (les dents).

ሸባተት፡ shebātet, *un gros sac de peau.*

ሰብ፡ ṣeb, *des hommes* (plur. de ነእስ፡ nās).

ሰብከ፡ ṣabka, 1) *descendre dans la plaine, partir pour la mer*; N. A. ስብክ፡ ṣübk; Caus. አስበከ፡ aṣbeke, *envoyer à la mer* (la marchandise); 2) *citer q'un devant le juge*; N. A. ሰቢክ፡ ṣabík.

ሰብዕ፡ ṣebʿö, *sept*; ሳቢዕ፡ sabiʿ, *le septième*; ሰብዓ፡ sebʿā, *soixante-dix.*

ሹት፡በሕለ፡ shut béhle, *défier q'un.*

ሸትል፡ shétl, 1) *couteau courbé*; 2) *nom d'une plaine au Barka.*

ሸትመ፡ shetme, *faire le fier.*

ሰትረ፡ ṣetre, id. ሳተረ፡ ṣātere, *fendre, trancher*; Pass. ሰተሰ፡ ṣattere; P. P. ሱቱር፡ ṣutur, *fendu.*

ሠቴት፡ setét, pl. ሠይታት፡ seitát, *côte, flanc.*

(ሰተየ፡) ሰቴ፡ ṣete, *boire*; Pass. ሰቴ፡ ṣette, *être bû*; Caus. አስቴ፡ aṣte, *faire boire, abreuver*; ሲቶ፡ ṣitó, *boisson*; N. I. መስተይ፡ meṣtei, *vaisseau à boire* (p. ex. outre, la pipe à „boire" le tabac).

ሸትፈ፡ shetfe, *emporter, arracher*; Pass. ሸተፈ፡ shettefe.

ሸንቀ፡ shänqe, *étrangler*; Pass. **ሸነቀ፡** shänneqe; N. A. **ሽንቅ፡** shĭneq, *étranglement*; Caus. **አሸነቀ፡** ashneqe, *faire étrangler.*

ሰንቢል፡ (سنبيل) ṣenbil, *sac natté de djerid* (جريد).

ሱንቡ፡ ṣunbu, *poumon.*

ሰነ፡ senè (سنه), *le senna mekki*, plante médicinale.

ሸነተ፡ shennete, *serrer le cordon d'une bourse*; **ሞሽነት፡** moshnet, *cordon de la bourse.*

ሸነነ፡ shennene et **ሸነን፡በሕለ፡** shennen béhle, *être maussade, taciturne.*

ሸንከለ፡ shänkele, *aller à la recherche du miel*; **ሞሸንከለይ፡** moshänkeléi, *chercheur de miel.*

ሸንከት፡ shänket, *côté, partie, à côté de.*

(**ሠነየ፡**) **ሠኔ፡** sene, *devenir bon, agir bien, s'améliorer*; **አሥኔ፡** esne, *améliorer, faire du bien*; **ሠኒ፡** senni, *bon, bien*; N. A. **ሢን፡** sinn; **ሠኒት፡** *bonté, bienfait*; **መሥነይ፡** mesnei, pl. **መሣኒት፡** mesanit, *ami, bienfaiteur.*

ሸንደበ፡ shéndebe, *écorcher q'un.*

ሸንገለ፡ shen'gele, *atteindre l'âge viril*; **ሺንጉል፡** shin'gūl, *viril*; **ሺንጋለት፡** shin'gālet, *la virilité.*

ሸንግብ፡ shen'geb, *gauche*; **ሸንገበይ፡** shen'gebei, *gaucher.*

ሸንገገ፡ shengege id. = **ሸንደበ፡** *écorcher.*

ሰአ፡ ṣ'ā, *s'attendre à q'ch.*; **ሴኮ፡** ṣéko, *je m'attendais*; **ሰዮብ፡** ṣejób, *attente, espérance.*

ሰአለ፡ ṣā'le, *demander, questionner*; **አሳለ፡** aṣale, *avertir*; **ሰላት፡** ṣelát, *nouvelle.*

ሻም፡ shām, *amour, affection.*

ሳነ፡ ṣane, *se fatiguer, ne pas avoir, manquer de q'ch.*; **አሳነ፡** aṣāne, *fatiguer.*

ሼካ፡ shéka, *plaine.*

ሸክም፡ shökm, pl. **ሸከኪም፡** shekekkim, *menton.*

ሹክር፡ shukr, *sucre.*

ሹከሪ፡ shukeri, *esp. d'épice aromatique.*

ሸክረ፡ shekre, *s'enivrer*; Caus. **አሽከረ፡** ashkere.

ሰክበ፡ ṣekbe, *se coucher*; N. A. **ሰካብ፡** ṣekāb; Caus. **አስከበ፡** askebe, *faire coucher.*

ሸክተ፡ shekte, *être absent* (verſchollen ſein); **ሹኩት፡** shukut, verſchollen.

ሸከና፡ shekená, *cheville.*

ሹከን፡ shūken, pl. **ሹአኪን፡** shuákkin, *gazelle.*

ሸኪን፡ shekín, pl. **ሸከኪን፡** shekkakín (سكين) *couteau.*

ሸከናብ፡ shekenáb, *calebasse.*

ሸኪክ፡ shekík, *file, série* (des tentes) B.

(**ሰከየ፡**) **ሰኬ፡** ṣeke, *s'enfuir*; Caus. **አስኬ፡** aske, *mettre en fuite*; N. **ሰከይ፡** sekéi, *fuite.*

(**ሸከየ፡**) **ሸኬ፡** sheke, *se plaindre, accuser.*

ሸክፈ፡ shekfe, *sautiller.*

ሠወሐ፡ sauehe, *avoir envie* (de q' nourriture).

ሦረ፡ sore, *être châtré*; **ሠወረ፡** sauere, *châtrer.*

ሸወተ፡ shauete, *faire le fruit* (le dourra); **ሸዊት፡** shauit, *fruit vert* (du dourra).

ሸወበ፡ shauebe, *embellir*; N. **ሹኡብ፡** shuūb, *beau*; **ሸበት፡** shōbet, fém. *belle.*

ሹከት፡ shúket, **ሹክ፡** shuk, *épine, désagrément*, pl. **አሸዋክ፡** ashwák.

ሰዐለ፡ ṣa'le, *tousser*; **ስዐለት፡** ṣö'let, *la toux.*

ሰዕመ፡ sa'me, *baiser*; N. **ስዕመት፡** sö'met, *le baiser.*

ሰዕረ፡ sa're, *destituer*; Pass. **ሰዐረ፡** sa'are, *perdre l'emploi.*

ሥዕር፡ sa'r, *herbe.*

ሸዒር፡ shā'ir, *orge.*

(**ሰዐየ፡**) **ስዓ፡** ṣ'ā (سعى), *courir*; **ስዔኮ፡** s'éko, *je courais*; **ሰዒ፡** sā'i, *course.*

ሸዕየ፡ sha'je, *couvrir* (la bête).

ሠዬ፡ sejé, *gencive.*

ሹም፡ shum, *chef* (de village, de province); **ሸየመ፡** shejeme, *être élu shum*; **ሺመት፡** shimet, *emploi.*

ሼበ፡ shébe, *grisonner, blanchir*; **ሺብ፡** *gris des cheveux.*

ሼነ፡ shéne, *pisser*; **ሺን፡** *urine.*

ሠየከ፡ sejeke, *creuser dans le sable pour y trouver de l'eau*; **ሠዪክ፡** sejik, *eau trouvée dans le sable.*

ሰይፍ፡ seif, pl. **አሻፍ፡** et **አሸያፍ፡** asháf, ashiaf, *épée droite.*

ሳዲስ፡ ṣādiṣ, *sixième*; **ሲስ፡** ṣiṣ, *six*; **ሲሳ፡** siṣā, 60.

ሸድቅ፡ shidq; **ሚሸዳቅ፡** mischdáq, *coin de la bouche.*

ሰዴ፡ sedè, *aider, soutenir q'un*; **ሰዴ፡** sedde, *être aidé*; N. A. **ሰደይት፡** sedeit, *secours.*

(**ሰደደ፡**) **ሰደ፡** ṣedde, *gêner, mettre en embarras, presser*; Pass. **ሰደደ፡** ṣeddede; **ተሰደደ፡** teṣeddede; P. P. **ሱዱድ፡** ṣudúd, *embarrassé*; N. A. **ሲደት፡** ṣiddet, *embarras, désagrément.*

ሠጋ፡ séga, *chair, viande.*

ሹግል፡ shugl, *ruse*; **ሸጋል፡** shaggal, *rusé.*

ሳገመ፡ ṣāgeme, *retourner de la mer à la montagne* (contr. à **ሰብከ፡**); N. A. **ስግም፡** sügm.

ሸጋሸት፡ shogáshet, *maison de bois* en us. chez les Bogos, en forme de chaudière renversée.

ሢጉርት፡ sigurt, *oignon.*

ሸግረይ፡ shagréi, *brave, courageux.*

ሰጊት፡ ṣagít et **ሸጊት፡** shagit, *filet*, dans lequel on emballe des effets.

ሰግነ፡ ṣegne, *garder, mettre sous clef.*

ሠገን፡ segen, pl. **አስጉን፡** asgún, *autruche.*

ሰጋድ፡ ṣegad, pl. **አሲግደት፡** aṣígdet, *cou.*

ሰግደ፡ segde, *prier Dieu à la manière des musulmans.*

ሰጥረ፡ ṣeṭre, *cacher, céler*; Caus. **አስጠረ፡** aṣṭere, *faire céler*; Pass. **ሰጠረ፡** ṣeṭṭere; **ሚስጢር፡** misṭir, *secret, mystère.*

ሸጠጠ፡ sheṭṭeṭe, *prodiguer*; **ሻጠጠ፡** shaṭeṭe, id.

ሰፌ፡ saffi, *cabaret natté de djerid.*

(**ሰፈለ፡**) **አስፈለ፡** aṣfele, *mettre le dourra sur la meule*; **ሰፋል፡** ṣefál, saffi, *pour recevoir la farine, qui tombe de la meule.*

ሰፍለለ፡ ṣaflele, *désirer, languir*; N. **ሰፈላል፡** ṣafelál, *désir* (Sehnſucht).

ሰፍሬ፡ ṣafre, *avoir faim*; N. **ሰፍራ፡** ṣafrā, *la faim*; **ሱፍሩይ፡** ṣuffrui, *qui a faim.*

ሳፈረ፡ ṣāfere, 1) *mesurer* (du blé etc.); 2) *camper*; **ሰፈር፡** ṣafer, *campement.*

ሺፈር፡ shiffer, *fumier*; *champ engraissé*; pl. **አሸፋር፡** ashfār.

ሸፈት፡ shaffet, *habit grossier de laine.*

ሸፍተ፡ shafte, *coudre*; Pass. **ሸፈተ፡** shaffete.

ሻፍገ፡ shāfge, *se hâter*; Caus. **አሸፈገ፡** ashfege, *hâter q'un*; **ሸፋገት፡** sheffāget, *hâte.*

ሻፈፈ፡ shāfefe, *combattre*; **ተሻፈፈ፡** teshāfefe, *se battre* (récipr.); N. A. **ሸፍ፡** shaff, *combat, bataille.*

ረ፡

ረኅመ፡ raḥme (رحم), *avoir pitié*; ሩኁም፡ ruḥum, *miséricordieux.*

ረኅረኅ፡ raḥraḥe = መክረ፡ *conseiller.*

ረሕቀ፡ rahqe, *s'éloigner*, *être loin*; Caus. አርሐቀ፡ arheqe, *éloigner*; አትራሐቀ፡ atrāheqe, *éloigner*; ሩሑቅ፡ ruhuq, *loin.*

ረሕበ፡ rahbe, *s'élargir*; Caus. አርሐበ፡ érhebe, *élargir*; አትርሐበ፡ atarhebe id.; ረሒብ፡ rehíb, *large.*

ረሓት፡ rehāt, *la paume de la main.*

ረሕአ፡ reh'e, *s'élargir*, *être spacieux*, *libre* (la place); Caus. አርሔ፡ erhe, *faire place*; ሩሑይ፡ ruhui, *ouverte* (la place); ረሒአት፡ réhiet, *étang.*

ረኅፀ፡ raḥdse, *suer de peur.*

ረምመ፡ ramme, *être taciturne*; ሩሙም፡ rumum, *taciturne.*

ራምቤ፡ rāmbé, *cendre.*

ረምከ፡ ramke, *demander q'ch*; N. A. ረሚክ፡ ramik.

ረሜ፡ rame, *voyager dans la nuit.*

ረምደ፡ ramde, *avoir les yeux enflammés*; ረመድ፡ ramed, *ophthalmie.*

ራምዴት፡ ramdét, *esp. d'herbe.*

ረመጅ፡ ramedj, *cendre brûlante*, *sable brûlant.*

ሪሽ፡ rish, *plumes d'autruche.*

ረሰሐ፡ raṣha, *devenir sale*; Caus. አርሰሐ፡ arṣehe, አተርሰሐ፡ atarṣehe, *salir*; N. ረስሐት፡ raṣhet, *saleté.*

ረሰረሰ፡ raṣraṣe, *se hâter dans une affaire.*

ረሰ፡ raṣṣe, *piquer*, *être voluptueux*; መርሰስ፡ merṣeṣ, *volupté*; ሩሱስ፡ ruṣuṣ, *voluptueux.*

ረስነ፡ raṣne, *s'échauffer.*

ሪስከ፡ riṣk, *avant-bras.*

ረስዐ፡ reṣʿa et ተረስዐ፡ tereṣʿa, *oublier*; Caus. አትረስዐ፡ atrasʿa, *faire oublier.*

ረሴ፡ raṣe, *bien-faire*, *embellir.*

ረሽደ፡ reshede, ተረሽደ፡ teréshede, *s'engraisser*, *avoir bonne mine*; Caus. አትራሽደ፡

ራቂ፡ rāqi, *riche.*

ራቅበ፡ raqbe, *désirer*, *aimer passionnément* (une femme); N. ራቅበት፡ raqbet, *désir*, *envie.*

ሮቆት፡ roqót, *écume du lait.*

ረቀ፡ raqqe, *être mince*, *subtil*, *avoir peur*; ርቅ፡ rūqq, *subtilité*; ረቂቅ፡ reqiq, *mince*, *craintif*; Caus. አርቀቀ፡ arqeqe, *rendre mince*, *faire peur.*

ረቢ፡ rebbi, *Dieu.*

ረብሐ፡ rabha, *profiter*, *se rassasier.*

ረብረበ፡ rabrabe, 1) *dilapider* (la fortune), 2) *secouer.*

ረበበ፡ rebbebe, *enfumer.*

(ረበዐ፡) አርብዐ፡ arbʿa, *quatre*; ራቢዕ፡ rabiʿ, *le* 4me; አርብዓ፡ arbʿā, 40; ረብዓ፡ rebʿā, *adulte* (le veau).

ረተመ፡ ratme, *tomber malade*; ሩቱም፡ rutum, *malade.*

ረተበ፡ ratbe, *arranger*, *ordonner*; P. P. ሩቱብ፡ rutub, *arrangé.*

ረተዐ፡ retʿa, *être à son aise*, *obtenir justice*; Caus. አርተዐ፡ ertʿa, *rendre justice*; N. A. መርታዕ፡ mertaʿ.

ራስ፡ rāṣ, *tête*; pl. አርስት፡ arŭst.

(ረአየ፡) ረኤ፡ rā, *voir*; ሬከ፡ réko, *j'ai vu*; አራ፡ *faire voir.*

ረከረከ፡ rekreke, *prédisposer un juge.*

ረከበ፡ rekbe, *trouver*, *atteindre*; Pass. ረከበ፡ rekkebe; ተረከበ፡ terekkebe; Caus. አርከበ፡ arkebe, *faire trouver*; ተራከበ፡ terākebe, *se trouver*, récipr.; አትራከበ፡ atrākebe, *faire qu'on se trouve*, récipr.; N. A. መርካብ፡ merkāb, *richesse*; ራኪብ፡ rākib, *riche*; ረካብ፡ rekāb, *étrier.*

ሮረ፡ rora, *montagne*, *plateau*; pl. ሩውሪ፡ ruórri.

(ረወዐ፡) ረውዐ፡ rauʿe, *inivit mulierem.*

(ረወየ፡) ረዌ፡ raue, *se rassasier* (de boire).

(ረዊጸ፡), ሮጸ፡ rotse, *marcher* (île de Dahalac).

ረዕረዕ፡ raʿraʿ, *trembler de peur.*

(ረዐየ፡) ረዕአ፡ rʿā, *paître* les troupeaux.

(ረዕደ፡) አርዐደ፡ arʿade, *s'inquiéter.*

(ረዘመ፡) ተረዘመ፡ terezeme, *devenir lourd.*

ሪዝቅ፡ rizq, *gain*, *fortune*; ተረዘቀ፡ terezzeqe, *profiter*, *faire fortune.*

(ረየመ፡) ሬመ፡ réme, *devenir long*, *s'alonger*; Caus. አሬመ፡ aréme, *alonger*; ሪም፡ rim, *longueur*; ረዩም፡ rejim, *long.*

ረድአ፡ red'a, *aller au secours*; N. A. ረዲት፡ redít, *secours.*

ረጅቀ፡ redjqe, *pétrir* (fneten).

ረግኅ፡ reghe, *se remplir.*

ረግመ፡ rögme, *maudire*; Pass. ረገመ፡ reggeme; Caus. አርገመ፡ argeme; አትራገመ፡ atrāgeme; ሩጉም፡ rugum, *maudit*; N. መርገም፡ mergem, *malédiction.*

ርግብ፡ rögb, *pigeon.*

ረግዐ፡ ragʿa, *se cailler* (le lait); ሩጉዕ፡ ruguʿ, *du lait caillé.*

ረግዘ፡ regze, *blesser*; ሩጉዝ፡ ruguz, *blessé*; Pass. ረገዘ፡ reggeze; ተረገዘ፡ tereggeze; N. A. ረጊዝ፡ reggiz; Caus. አትራገዘ፡ atrāgeze, *faire blesser*; መርጋዝ፡ mergāz, *blessure*; ረጋዝ፡ regāz, *sacrifice* (de vaches sur la tombe).

ረግጸ፡ regtse, *fouler*, *mettre les pieds sur —*; ረገጸ፡ reggetse.

ረጽመ፡ retsme, *accumuler.*

ተራፍረፈ፡ terāfrafe, *avoir un accès de fièvre.*

ረፈቅ፡ refeq, *impôt*, *douane* (de grains).

ረፍቀ፡ refqe, ራፈቀ፡ rafeqe, *s'associer à q'un*; ረፊቅ፡ refíq, *associé*; መርፈቅ፡ merfeq, *compagnie*; ተራፈቀ፡ *s'associer* (réciproq.).

ረፍዐ፡ refʿa, *porter*, *enlever*; ረፍዓት፡ refʿāt, *cadeau*; ረፈዐ፡ reffʿa, *être porté*; Caus. አርፈዕ፡ arfaʿ, *charger q'un.*

ረፈፈ፡ reffefe, *défaillir de faim.*

ቀ፡

ቀሕለት፡ qehlet (كحل), *antimoine*, esp. de collyre; ቀሐለ፡ qehhele, *se mettre du qehlet aux yeux.*

ቀኅበት፡ qaḥbet, fém. *se prostituer*; Caus. አቅኀበ፡ aqḥabe, *débaucher.*

ቃል፡ qāl, *édit du roi.*

ቃሊ፡ qāli, *noble* (de caractère).

ቀለለ፡ qalle, *devenir léger*; ቀሊል፡ qalíl, fém. ቀላል፡ qallal, *léger*; Caus. አቅለለ፡ aqlele, *rendre léger*; N. A. ቅል፡ qöll, *légèreté* (mor. et phys.).

ቃለም፡ qālem, *couleur*; ቁሉም፡ qullum, *colorié.*

ቁልቁሉ፡ qulqullu, *noyau du fruit du nebek* (rhamnus nebeka).

ቀላቂል፡ qalāqil, *plaines*, *pays bas.*

ቆሉንቁል፡ qolúnqual, *euphorbia kulkual.*

ቀለበ፡ qellebe, *avoir l'intention*; ቀልብ፡ qelb, *volonté*, *désir.*

ቀልአ፡ qal'a, *frire*, *griller*; ቆሎ፡ qolo, *grillade.*

ቀልዓት፡ qalʿāt, *cherté, disette* (Ar. غلا).

ቀሚስ፡ qamiṣ, *chemise* (قميص).

ቀስ፡ qäṣṣ, *entrailles.*

ቆስለ፡ qoṣle, *suppurer* (la plaie).

ቀሸ፡ qasḥsḥe, *repousser de la main.*

ቆሸበ፡ qoshbe, *circoncire*; Pass. **ቆሸበ፡** qoshebe; N. A. **ቆሺብ፡** qoshíb, *circoncision*; **ቁሹብ፡** qusḥub, *circoncis.*

ቃሴ፡ qāse, *être distrait*; **ቃሲ፡** qaṣi, *distrait.*

ቀስፈ፡ qaṣfe, *flageller.*

ቆር፡ qor, *orifice d'un pot.*

(**ቀርን፡**) **ቀር፡** qerr, *corne*, pl. **አቅሩን፡** aqrún; **ቀር፡ጸብጠ፡** *attraper par la corne*, *attraper le corps du délit.*

ቁሩሕ፡ quruh, *vache à pied et front blancs.*

ቀርሰሰ፡ qarṣeṣe, = **ሐምረ፡** *maigrir* n.

ቀረ፡ qarre, *sentir froid*; **ቅር፡** q'rr, *le froid.*

ቀረት፡ qarret = **ነጽፈት፡** *avoir tari son lait* (la vache).

ቆራረት፡ qoráret, *bouteille.*

ቀራር፡ qerár, *précipice.*

ቀርቀዕ፡ qarqaʿ, *se rider* (la peau); **ቁርቁዕ፡** qurquʿ, *ridé.*

ቀርበ፡ qerbe, *s'approcher*; **ቁሩብ፡** qurub, *proche*; Caus. **አቅረበ፡** aqrebe, *approcher*; **አታቅረበ፡** atāqrebe id.; **ተቃረበ፡** *s'approcher* réciproq.; N. **ቀርቤ፡** qerbé, *proximité.*

ቀርበት፡ qarbet, pl. **ቀራብ፡** qerab, *la peau*, n. gén.

ቅርት፡ qört, *préférence*; **አቅረተ፡** aqrete, *donner des prérogatives.*

ቀርአ፡ (قرأ) qer'a, *lire*; **ቆራን፡** qoran, *lecture.*

ቀርዐ፡ qerʿa, *déconcerter*, *mettre en embarras q'un*; **አታቅረዕ፡** atáqraʿ, *reprendre*, *rattraper.*

ቅርድ፡ qörd (قرد); pl. **አቅሩድ፡** aqrūd, *racine*, *famille.*

ቃቃት፡ qāqāt, *éclair.*

ቀብሐ፡ qabha, *écumer* (le lait); **ቁቡሕ፡** qubuh, *écumeux.*

(**ቀበለ፡**) **አቅበለ፡** aqbele, *retourner*; **ተቃበለ፡** teqábele, *aller recevoir*; **አታቅበለ፡** atáqbele et **አስታቅበለ፡** astaqbele, *regarder*, *avoir égard à —.*

ቀብረ፡ qabre, *enterrer*; Pass. **ቀበረ፡** qabbere, **ተቀበረ፡** teqabbere; Caus. **አቅበረ፡** aqbere, *faire e.*; **ቀብር፡** qabr, pl. **አቅበር፡** aqber, *tombeau*; **መቅበር፡** maqber, pl. **መቃቢር፡** meqábir, *tombeau.*

ቀብቀበ፡ qabqabe, *claquer* (les dents).

(**ቀበበ፡**) **ቀበ፡** qabbe, *mépriser*, *dédaigner*; Pass. **ቀበበ፡** qabbebe; N. **ቅበ፡** qöbbo, *dédain.*

ቃበበ፡ qābebe, *rouler*, *former en pelotte*; **ቁቡብ፡** qubub, *globuleux*, *balle.*

ቀበነ፡ qabbene, *être de mauvaise humeur*; **ቁቡን፡** qubbun, *de mouvaise humeur.*

ቀበዕ፡ qabaʿ, *maladie.*

ቀብጀ፡ qabdja, *se dégoûter de q'ch.*

ቁቱ፡ quttu, *espèce de petite sauterelle.*

ቀትለ፡ qatla, *tuer*; N. A. **ቂታል፡** qitāl, **ቀቲል፡** qatīl, *meurtre*; Caus. **አቅተለ፡** aqtele; **አተቅተለ፡** ataqtele, *faire tuer*; **ቀትለይ፡** qatlei, *assassin.*

ቀንዐ፡ qenʿa, *envier*, *être jaloux*; Caus. **አቅነዐ፡** aqna, *rendre jaloux*; N. **ቀኒዕት፡** qenniʿt, *jalousie.*

ቆነፈ፡ qonefe, *s'indigner*, *se fâcher.*

ቀዐወ፡ qaʿuwe, *ignorer*; N. **ቀዐዌት፡** qaʿuwét, *ignorance.*

ቀይኅ፡ qaiḥe, *devenir rouge*; **ቃይኅ፡** qāiḥ, *rouge*; N. **ቅኅ፡** qöḥḥ, *rougeur.*

ቀየሰ፡ qeieṣe, *mesurer*, *évaluer.*

ቀይመ፡ qaime, *arriver le* **ቃዪም፡** qāim, *automne* (d'Oct. — Février); **አቀየመ፡** aqejeme, *passer le qāim.*

ቀይየ፡ qaije, *vomir*; **ቃይ፡** qāi, *vomissement.*

ቀድኅ፡ qadḥa, *puiser* (l'eau); Pass. **ቀደኅ፡** qaddeḥe; Caus. **አቅደኅ፡** aqdeḥe; N. I. **ቀደኅ፡** qadeḥ, *seau à puiser*, *en bois.*

ቀድመ፡ qedme, *avancer*; **ቅድም፡** qedem, prép. *avant*, *devant*; Caus. **አቅደመ፡** aqdeme, *faire avancer.*

ቀድሰ፡ qadṣe, *devenir saint*; **ቁዱስ፡** qudduṣ, *saint.*

ቀድረት፡ fém. qadret, *abonder en lait — la vache*; **ቅድረት፡** q'dret, *vache qui abonde en lait.*

(**ቀደየ፡**) **ቀዶ፡** qaḍe, *plumer*, *nettoyer*; **ቁዱይ፡** qudui, *propre.*

ቀደ፡ qadde, *être odorant*, **ቀዲድ፡** qedíd, *parfum.*

ቁጥራን፡ quṭrān, *poix.*

ቀጺ፡ qätstsi, *fruit de tamarin*; **ቀጼትት፡** qätsétet, *arbr tamarin.*

ቀጽመ፡ qatsme, *rompre* (du pain).

ቀጽበ፡ qatsbe, *s'irriter*, *se courroucer*; **ቀጸብ፡** qatseb, *colère*, *courroux*; **ቁጹብ፡** qutsub, *colérique*, *irrité.*

ቁፈት፡ quffet, *sac natté.*

በ፡

ባሕል፡ bāhl, *fête.*

በሕለ፡ béhle, béle, *dire*; **ተባሕለ፡** tebahle, *se dire*, réciproq.; N. A. **በሒል፡** behíl, *le dire*; **መብሐል፡** mebhel, *expression.*

ባሕር፡ bāhr, pl. **አብሑር፡** abhūr, *mer*, *rivière.*

በኀበኀ፡ baḥbaḥe, *pourrir* (le bois dans l'eau).

በሕተ፡ bahte, *s'isoler*, *rester seul*; **አብሐተ፡** abhete, *séparer q'un*, *isoler*, *prendre tout pour soi-même*; N. **ብሕቶ፡** behtó, *isolément.*

በሒን፡ behín, *jadis*, *anciennement.*

በልኀ፡ balḥa, *être aigu*; Caus. **አብለኀ፡** ableḥe, *rendre pointu*; **ቡሉኅ፡** buluḥ *pointu.*

በለኅ፡ balaḥ, *esp. de lance courte*, *javelot.*

በልሐ፡ belhe, *séparer*; N. A. **ሞበልሐት፡** mobelhet.

በልሒት፡ balhít, *beaucoup*, *en abondance*, *excessivement grand ou gros.*

በለለ፡ bellele, *perdre la couleur* (l'habit).

በልሰ፡ voy. **መልሰ፡**

በልቀ፡ belqe, *user*, *polir* (la meule); Pass. **በለቀ፡** belleqe, *s'user*; **ተበለቀ፡** tebāleqe, id.

በልቃት፡ balqat, pl. **በላቅ፡** balāq, *rocher.*

በልበለ፡ belbele, *secouer* (l'habit).

በልተቢት፡ bāltebīt, *prunelle.*

በልአ፡ bel'ā, *porte en bois.*

በልዓት፡ belʿāt, *ceinture des filles*, le reḥat dès arabes.

በልዐ፡ belʿā, *manger*; Pass. **በለዐ፡** bellʿa; Caus. **አብለዕ፡** ablaʿ, *donner à m.*, *faire m.*; **በሌዕት፡** beléʿt, *le manger.*

(**በለየ፡**) **በሌ፡** bele, *vieillir* (l'habit); **ባሊ፡** bāli, *vieux* (l'habit).

ቢለይ፡ billai, pl. **በላሊት፡** bellālít, *habit.*

በለድ፡ beled (بلد), B. *pays*, *patrie.*

በልገ፡ belge, *exiger le payement d'une ancienne dette.*

ቤሥ፡ bés, pl. **አበሥት፡** abést, *mari.*

በሸለ፡ bashla, et **በስለ፡** baṣla, *cuire* n.; Caus. **አብሸለ፡** abshele, *cuire*, act.; **አታብሸለ፡** atabshele, *faire cuire*; N. A. **አብሸሎት፡** abshelót, *coction.*

በሰ፡ besse, *supprimer.*

በስር፡ baṣr, *bon sens*; بصر.

(**በሠረ፡**)**አብሸረ፡** abshere, *faire courage; porter une bonne nouvelle*; **በሻረት፡** beshāret, *bonne nouvelle, cadeau de b. n.*; **አትባሸረ፡** atbāshere, *donner à goûter.*

በሣበሠ፡ besābese, = **ፈናጠረ፡** *disperser.*

በስበሰ፡ beṣbeṣe, *amollir entièrement.*

በሦት፡ besót, pl. **በሥዋት፡** besuát, *front, chance.*

በሽዓ፡ beshʿā, *tache à la peau.*

በርሐ፡ barha, *luire*; Caus. **አብረሐ፡** abraha, *allumer, éclairer*; **ባሪሕ፡** bārih, *luisant, clair, pur*; **ብርሕ፡** bürh; **ብርሓን፡** bürhān, *lumière.*

በርኅ፡ berḥe, *devenir chauve*; **ቡሩኅ፡** bŭruḥ, *chauve.*

በርሺም፡ bérshim, pl. **በረሺም፡** beréshshim, Parirſtange (beim Schwert).

በርሸሸ፡ bersheshe, *vieillir* (habit) = **በሌ፡**

ቡሩር፡ burur, *spacieux, large, ouvert* (le terrain), *simple* (l'habit — non replié).

በርቀ፡ barqa, *éclairer* (blitzen); **በረቅ፡** bareq, *éclair.*

በርቀቀ፡ barqeqe, *devenir décrépit*; **ቡርቁቅ፡** burquq, *décrépit.*

በርበረ፡ berbere, 1) *piller*, 2) *étendre* (l'habit); **ቡርቡር፡** burbur = **ቡሩር፡**

በርበሪ፡ berberi, *poivre rouge.*

በረት፡ beret, *blanc* (la vache, l'homme).

በሮት፡ berót, pl. **በርዋት፡** beruát, *tache à la peau* (Hautmaal).

በረተ፡ berrete, *polir* (Aeth. **ሐብረተ፡**).

ባረከ፡ bāreke, *bénir* = **ዴሕረ፡**

ብርክ፡ börk, pl. **አብራክ፡** abrāk, *genou*; **አብረከ፡** abreke, *se mettre à genoux* (le chameau); **አታብረከ፡** atábreke, *faire agenouiller.*

በርዐ፡ berʿa, = **ፈርሐ፡** *craindre*, B.

ቡረይ፡ burai, *autruche*; fem. **ቡሪት፡** burit, *femelle de l'autruche, de l'agaçen.*

በሬይ፡ berei, pl. **አቤረት፡** abéret, *boeuf.*

(**በረየ፡**)**በሬ፡** bere, *nier*; **አብሬ፡** abre, *pardonner*; **ቡሩይ፡** burui, *innocent.*

በርደ፡ börde, *devenir froid*; Caus. **አብረደ፡** abrede, *refroidir*; N. A. **አብረዶት፡** abredot, *l'action de refroidir*; **አትባረደ፡** atbārede, *refroidir, calmer*; **ብርድ፡** börḍ, *le froid*; **ቡሩድ፡** burud, *froid*; **በረድ፡** bered, *grêle*; **በራደት፡** berādet, *froideur*; **በርደደ፡** berdede, *froidir un peu.*

በረጀ፡ berredje, *faire la danse guerrière* (avant la bataille), *sautiller, menacer q'un par gestes et paroles.*

በርፀ፡ berdse, *arranger une affaire.*

ብሩፍ፡በሕለ፡ brūf behle, *partir, s'en aller.*

በቅለ፡ baqle, *germer* (la plante); Caus. **አብቀለ፡** abqele, *faire germer*; **ቡቅል፡** buql, *germe* (employé dans la bière).

(**በቀቀ፡**)**በቀ፡** baqqe, *ménager q'ch*; Pass. **በቀቀ፡** baqeqe, *être ménagé, réservé*; **በቆት፡** baqqót, *avarice.*

ቦቅቦቀ፡ boqboqe, 1) *battre du beurre*, 2) *battre le coeur.*

በቅአ፡ baqʾa, *rester.*

(**በቀየ፡**)**በቄ፡** baqe, *appréhender*; **ቦቆት፡** boqot, *appréhension, danger.*

በብዐ፡ babʿa, *être consterné.*

ቤት፡ bét, pl. **አብያት፡** ābjāt, *maison*, n. gén.

ቡቱ፡ buttu, *animal écaillé mangeur de fourmis.*

ቡቱሕ፡ butuh, *nain.*

በትረ፡ batre, *se tenir debout*; Caus. **አብተረ፡** abtere, *ériger, mettre debout*; **በታር፡** betār, N. A. *l'être debout.*

በትር፡ batr, *bâton* (T^{i}.).

በትከ፡ batke, *trancher, couper, décider*; **ቡቱክ፡** butuk, *tranché*; N. A. **በቲክ፡** batik; Caus. **አብተከ፡** abteke, *faire trancher, crever*; Pass. **በተከ፡** batteke; **ብትክ፡** bötk, *charogne.*

በቴዕ፡ batteʿ, *eau miellée.*

ባንያ፡ bānja, *lueur du feu.*

በእሰ፡ bāṣe, *se fâcher, se quereller*; Caus. **አትባሰ፡** atbāṣe, *mettre en colère, en dispute*; **ቡኡስ፡** buuṣ, *irrité*; **ተባሰ፡** tebaṣe, *se fâcher; combattre; se combattre* récipr.; **ባስ፡** baṣ, *courroux, querelle.*

ባብ፡ bāb (باب), *porte.*

በእአ፡ b'ā, *entrer*; Caus. **አባ፡** abā *faire entrer*; **ባኢ፡** bäi, *entrant; dedans.*

ቡከረ፡ buikkere, *être l'aîné, le premier-né*; **አብከረት፡** abkeret, fém. *mettre bas, accoucher pour la* 1re *fois*; **ቢክር፡** bikr, *premier-né, aîné*; **ቢክረነት፡** bikrennet, *primogéniture.*

(**በከየ፡**)**በኬ፡** beke, *pleurer*; Caus. **አብኬ፡** abke, *faire pleurer*; **በከይ፡** bekei, *pleurs, lamentation.*

ባዕል፡ bāʿl, *maître, possesseur*; **ባዕልነ፡** bāʿl'na, *Dieu*; **ባዕል፡ገዳ፡** bāʿl geda, *associé dans le Ṭerq* (**ጠርቅ፡**).

በዕት፡ bʿat, *caverne.*

በዕኢር፡ bäʿ'ir (بعير), *jeune chameau.*

በዕዛ፡ beʿzā, *esp. d'antilope à cornes longues, droites.*

(**በዐደ፡**)**በዒድ፡** bāʿid, *un autre.*

በዝኅ፡ bazḥa, *s'augmenter, être beaucoup*; Caus. **አብዘኅ፡** abzeḥa, *augmenter, multiplier*; **አተብዘኅ፡** atabzeḥa, *faire augmenter, exagérer*; **ቦዙኅ፡** bozuḥ, *beaucoup*; N. A. **በዝኄ፡** bezḥé, *multitude*; **መብዘኅ፡** mebzeḥ, *la plupart.*

በይሖ፡ beiho, pl. **በየሒ፡** bejehi, *chacal.*

(**በየተ** بات) **ቤተ፡** béte, *passer la nuit sans souper.*

በየነ፡ bejene; **ተበየነ፡** tebejene, *s'éclaircir.*

በይን፡ bein, prép. adv. **በይንየ፡** bein'je, *moi seul.*

በዳሌ፡ beddalé, *pigeon blanc.*

በድለ፡ badle, *confondre, échanger*; Pass. **በደለ፡** baddele; N. A. **በድሎት፡** badlot, *change*; **በደሌብ፡** badeléb, id.

ባደረ፡ bādere; **ተባደረ፡** tebādere, *aller* (à la course) *rivaliser.*

ቡዲር፡ budír, *anciennement.*

በድበደ፡ bedbede, *insulter q'un en disputant.*

በድነ፡ bedne, *puer*; **በደን፡** beden, *puanteur*; **በዳን፡** beddan, *puant.*

በዱ፡ bedu, *en friche* (la terre, brach).

በድዐ፡ badʿa, *se perdre*; **አብደዕ፡** abdaʿ, *perdre*; **አትባደዕ፡** atbadeʿ, *dérouter q'un.*

(**በጀለ፡**) **ተበጀለ፡** tebedjele, *s'ennuyer.*

ቦገሠ፡ boggese, *décamper, se mettre en route*; **አትባገሠ፡** atbāgese; **ተቦገሠ፡** teboggese, *décamper*; N. A. **ቦጋሠት፡** boggaset; **ሞቦገሥ፡** mobogges, *troupeau.*

ባገረ፡ bāgere = **ፈንጠረ፡** *disperser, mettre en désordre.*

ቦጉ፡ boggu, *esp. d'oiseau.*

በገን፡ begen, *gonorrhée* (Tripper).

በግዕ፡ beggeʿ, pl. **አባግዕ፡** abāgeʿ, *mouton.*

በግዐ፡ begʿa, *attiser le feu.*

በገይ፡ beggai, *long* (de taille).

በጥለ፡ baṭla, *être vain, inutile.*

በጽሐ፡ batsha, *y arriver, atteindre;* Caus. **አብጸሐ፡** abtseha, *conduire, faire arriver;* **በጺሕ፡** bātsih, *jeune homme fort.*

በጽበጸ፡ betsbetse, *remuer* (l'eau, le lait).

ተ፡

ታሕት፡ taht, prép. *sous, dessous.*

ተኅሣሥ፡ teḥsas, 1) *mois de décembre;* 2) *arbrisseau,* en amhar. kitkitta.

ተለመ፡ telleme, *commencer à labourer;* **ትልም፡** tölm, *ouverture du temps de labourage.*

(**ተልወ፡**) **ተሎ፡** tele, *suivre;* **አትሎ፡** atle, *faire suivre, faire accompagner;* **ተለይ፡** telej, pl. **ተለጅ፡** teledj, *pasteur.*

ተማሌ፡ temálé, abbr. **ማሌ፡** mālé, *hier;* **ማሌ፡ለሓ፡** mālé leha, *avant-hier.*

ተመ፡ تمّ tamme, *s'accomplir;* Caus. **አትመመ፡** atmeme, *accomplir;* **ተማም፡** temám, *fini, accompli.*

ተመር፡ temer, *seconde femme du vivant de la première;* pl. **አትማር፡** atmár.

ተምተመ፡ tamtame, *toucher, goûter.*

ቲሾ፡ tisho, pl. **አታሺ፡** atāshi, *baquet, seau,* esp. d'assiette en bois.

ተሽከ፡ teshke, *éternuer.*

(**ተስዐ፡**) **ትስዒ፡** tṣiʿ, *neuf;* **ተስዓ፡** teṣʿā, 90; **ታሲዕ፡** taṣiʿ, *le neuvième.*

ተስፋ፡ teṣfa, *espérance.*

ተርሐ፡ tarha, *passer la nuit sans dormir;* **መትረሕ፡** matrah, *gîte.*

ተረሰ፡ terreṣe, 1) *mettre la tête sur le* **መተራስ፡** mataraṣ, *chevet;* 2) *se mettre au lit* (de maladie).

ተርገመ፡ tergeme, *traduire.*

ተርፈ፡ tarfa, *rester, demeurer en arrière;* Caus. **አትረፈ፡** atrafa, *retenir;* **ተራፍ፡** terrāf, *restes.*

(**ተብዐ፡**) **ተቢዐት፡** tabiʿet, *nature, caractère.*

ተተከ፡ teteke, *écornifler.*

ተንተነ፡ tentene, *chercher la trace perdue* (d'une vache); **አተንተነ፡** attentene, *éplucher.*

ተንበለ፡ tenbele, *donner le cadeau à un nouveau marié;* N. A. **ተንበሎት፡** tenbelot, *cadeau.*

ቶንባክ፡ tonbāk, *tabac.*

ቶክላ፡ tokla, *loup* (Hyänenhund).

ተከለ፡ tekle, *planter, enfoncer;* Caus. **አትከለ፡** atkele; Pass. **ተከለ፡** tekkele.

ተከመ፡ tekme, *surveiller, garder;* **ቶኩም፡** tokum, *garde.*

ተውላሕለለ፡ taulāhlele, *faire des éclairs;* **ተውለሕ፡** tauleh, *éclair.*

ቲግሬ፡ tigré, 1) *province Tigré;* 2) *langue Tigré;* **ቲግራይ፡** tigrai, 1) *homme, qui parle Tigré;* 2) *sujet, plébéien.*

ተፍአ፡ taf'ə, *cracher;* **ትፋት፡** töffat, *crachement, salive.*

ነ፡

ነኀለ፡ naḥele, *parler beaucoup;* **ኑኁል፡** nuḥul, *parleur.*

ኒኂስ፡ niḥiṣ, *maison en pierre, carrée, à toit plat.*

ነሕሰ፡ nahṣe = **ዓለመ፡** *trahir.*

ነኀረ፡ naḥre, *mugir, rugir.*

ነሓር፡ nehār, pl. **አንሐራት፡** anharāt, *poitrine.*

ኒህብ፡ nihb, *abeille.*

ነሐበይ፡ nahebei, *forgeron.*

ኑሑክ፡ nuhuk, *plante oléagineuse.*

(**ነሐየ፡**) **ነሔ፡** id. = **ነግፈ፡**, *essuyer, nettoyer;* **ኑሑይ፡** *essuyé.*

ነስሐ፡ naṣha, *avoir de bonnes intentions;* **ናሲሕ፡** naṣih, *pur, innocent.*

ነሥሐ፡ nashe, *couler* (l'outre trouée).

(**ነሰሰ፡**) **አንሰሰ፡** ansese, *acheter des vaches, commencer à former un troupeau;* **ኡንሱስ፡** unsus, *bestiaux.*

ኒስር፡ niṣr, *aigle.*

ነሸተ፡ neshete, *détruire.*

ነስነሰ፡ neṣneṣe, *répandre, semer.*

ነሸነሸ፡ neshneshe, *allaiter.*

ነስአ፡ neṣ'a, *prendre;* **አተንስአ፡** atenṣa, *faire attention, entendre.*

ነሽገ፡ neshge, *se dégoûter.*

ኖራ፡ nora (نورة), *la chaux.*

ነቅለ፡ naqla, *arracher* (un pieu de la terre), *emmener;* Pass. **ነቀለ፡** naqqele; **ኑቁል፡** nuqul, *enlevé, arraché.*

ነቅመ፡ naqme, *rendre un son, appeler;* Pass. **ነቀመ፡** naqqeme; **ነቅም፡** naqm, *appel.*

ነቅሰ፡ naqṣe, *manquer, s'amoindrir;* Caus. **አንቀሰ፡** anqeṣe, *amoindrir, rendre défectueux;* **ናቂስ፡** nāqiṣ, *défectueux.*

ነቅበ፡ naqbe, *mordre, arracher* (avec les dents ou avec la tenaille); N. I. **መንቀብ፡** manqab, *tenaille.*

ነቅነቀ፡ neqneqe, *trembler* (la terre).

ነቅዐ፡ naqʿa, *crételer* (la poule).

ነቅአ፡ naq'a, *sonner;* Caus. **አንቅአ፡** anqa, *faire sonner;* N. **ነቃ፡** neqā.

ነቅፈ፡ naqfe, *effeuiller; prendre en mauvaise part?*

ኒብ፡ nīb, pl. **አይናብ፡** aināb, *dent.*

ነብሐ፡ nabha, *aboyer* (le chien).

ናቢል፡ nābil, *aigle.*

ነብረ፡ nebre, *rester, demeurer;* Caus. **አንበረ፡** anbere, *faire demeurer, entretenir;* **ሞንበር፡** monber, wonber, pl. **መናቢር፡** menábir, *chaise;* **ሞንበሮ፡** monberó, wonberó, *entretien;* **ነባሪ፡** nebāri, *coutume.*

ነብዐ፡ nebʿa, **አንበዕ፡** anbaʿ, *pleurer;* **አንብዕ፡** enbeʿ, *larmes.*

ነቢ፡ nebí, *prophète.*

ነትሐ፡ natha, *plumer* (l'oiseau); Pass. **ነተሐ፡** nattehe.

ነቡል፡ nebul, id. = **ሐራስ፡**, *accouchée.*

ነእስ፡ nä'ṣ, *homme.*

ነእሸ፡ naʾsha, *être, devenir petit;* **ኑሽ፡** nush, *petit;* **አናሸ፡** anāshe, *rendre petit;* **መናሽ፡** menash, *le cadet.*

ነከሰ፡ nakṣe, *décamper;* N. A. **መንከስ፡** mankaṣ.

ነከሸ፡ näkshe, *mordre;* Pass. **ነከሸ፡** näkkeshe; Caus. **አንከሸ፡** ankeshe; N. A. **ነኪሽ፡** näkish.

ነከረ፡ nekre, 1) *exalter, honorer;* 2) *emplir.*

ነከተ፡ nekete, = **ወለፈ፡** wollefe, *s'habituer à q'ch.*

(**ነከየ፡**) **ነኬ፡** neke, *chevroter* (la chèvre); N. A. **ነኬት፡** nekét.

ነወሐ፡ nauehe, *s'alonger, s'élargir;* **ነወሕ፡** naueh, *long, large.*

(**ነወሰ፡**); **ተነወሰ፡** tenaúeṣe, = **ተዎነሰ፡** *s'amuser* (algedén).

(**ነወከ**); **ተነወከ፡** tenaueke, = **ተዎርከ፡** *aller de côté.*

ኖአይ፡ noei, 1) *vaches*; 2) *propriété*, *effets*; ነይ፡ nei, *appartenant à*; ነይከ፡ nei'ka, *à toi app.*

ነዊት፡ nauit, pl. ነውአይ፡ nauei, *chevreau*.

ንዓ፡ nā m., ንዒ፡ nāʿi f., *viens!* pl. ንዑ፡ nʿu, *venez!* interj.

ነዐየ፡ nʿaje, *aller à la chasse*; ነዐይ፡ nʿäi, *chasse*.

ኑዔ፡ nuʿe, *flèche de la charrue*.

ነዐልት፡ näʿlt, *belle-soeur* (soeur du mari).

ነዝረ፡ nazre; አንዘረ፡ anzere, *saigner du nez*.

ነዝሐ፡ nazha, *suer* (l'outre — le beurre).

ነዝአ፡ nez'a, *enlever*, *arracher*.

ነይ፡ voy. ኖአይ፡

ኒእት፡ (نيّة) ní'et, *caprice*, *disposition*; አከይ፡ኒእት፡ akei niet, *mauvaise humeur*.

ነድነደ፡ nednede, *secouer*.

ነድአ፡ ned'a, *conduire*, *chasser devant soi*, *renvoyer*.

ነደ፡ nadde, *se brûler*; Caus. አንደደ፡ andede, *brûler*, *allumer*; ኑዱድ፡ nudud, *consumé par le feu*; ነዲድ፡ nedid, *le brûler*.

ነድቀ፡ nadqe, *élever un bâtiment*; Pass. ነደቀ፡ naddeqe; P. P. ኑዱቅ፡ nuduq, *bâti*.

ነድፈ፡ nadfe, *verser* (de l'eau).

ነጀ፡ nedjdje, *arracher les cheveux*.

ነግሐ፡ neghe, = ዎነ፡ *se dégoûter de q'un*.

ነገል፡ neggel, *chevreau mâle*; ነገለት፡ neggelet, *chevreau femelle*; pl. አናጊል፡ anaggil.

ነግረ፡ negre, *parler* (us. rarement en Tigré); ነግር፡ negr, *discours*, *affaire*.

ነገብ፡ negeb, *chance*, *bonne fortune*.

ነጌብ፡ negéb, *plaine*.

ኑጎት፡ nugot, *trompe* (*de l'éléphant*).

ነግደ፡ negde, *faire le commerce de caravane*; አንገደ፡ an'gede; ታንገደ፡ tān'gede, *demander l'hospitalité*; አንገዳ፡ en'geda, pl. አናጊድ፡ anágid, *hôte*.

ነግፈ፡ negfe et ናገፈ፡ nāgefe, *balayer*; አንገፈ፡ an'gefe, *protéger*, *soutenir*; N. A. መንገፎት፡ men'gefót; መንገፈይ፡ men'gefei, *protecteur*.

ነጽሐ፡ natsha, = ለጽሐ፡ *être pur*.

ነፀረ፡ nadsre, *regarder*; አንፀረ፡ andsere, *fixer les yeux*.

ነፀበ፡ nedsbe, *se froisser* (un membre).

(ነፀየ፡)ነፄ፡ nadse, *présenter*, *tendre*.

ነጽፈ፡ natsfe, *sécher*, *tarir* (le lait); ኑጹፍ፡ nutsuf, pl. ነጻይፍ፡ natsaif, *vache sans lait*.

ነፀፈ፡ nadsfe, ናፀፈ፡ nadsefe, አንፀፈ፡ andsefe, *étendre le tapis*; ነፃፍ፡ nedsāf et መንፃፍ፡ mendsāf, *tapis*.

ነፍኀ፡ nafḥa, *enfler*, *boursoufler*; Pass. ነፈኀ፡ naffeḥe, *s'enfler*; Caus. አንፈኀ፡ anfeḥe.

ነፍስ፡ nefṣ; መንፈስ፡ menfeṣ, *âme*; ነፈስ፡ nefeṣ, *haleine*; ተነፈሰ፡ teneffeṣe, *respirer*.

ናፈረ፡ nāfere, 1) *glisser* (l'anneau du doigt); 2) *étinceler*, *sauter sur q'un*.

ነፍነፈ፡ nafnafe, *tomber à petites gouttes* (la pluie).

ነፍዐ፡ nefʿa, *se rendre utile*; መንፋዕት፡ menfāʿt, *utilité*.

ነፌ፡ nafe, 1) *cribler*; ኑፉይ፡ nufui, *criblé*; N. I. መንፌ፡ menfé, *tamis*; 2) *remuer* (lockern).

ናፍደ፡ nafde, *s'éveiller en sursaut*.

ነፍገ፡ nafge, *être avare*; ኑፉግ፡ nuffug, *avare*.

ናፈጠ፡ nafeṭe, *ronfler*.

ነፍጀ፡ nafdje, *s'échapper* (le chameau).

አ፡

አሓ፡ 'ahā, *vaches*; pl. de ዎድ፡ wod.

አኁ፡ 'aḥu, pl. ኀው፡ ḥau, *frère*, *cousin*, *parent*; አኅት፡ 'ahet, pl. አኃዋት፡ *soeur*, *cousine*, *parente*.

አኆ፡ 'aho, *voilà*.

አሐድተ፡ 'ahadte, ሐድተ፡ hadte, *un*.

ኤለ፡ 'éle, pl. አዌሊ፡ auelli, *puits*.

አለለ፡ 'alele, *se rouiller*; አላል፡ 'älāl, *la rouille*.

አለቡ፡ 'alabu, *il n'y a pas*, *il n'a pas*.

አሌተ፡ 'aléte, አልሔ፡ 'alhé, *utinam!* part. opt.

እለፍ፡ 'ölef, *dix mille*.

ኡም፡ 'umm, pl. ኡማት፡ 'ummat, *mère*, *tante*.

ኢማመት፡ 'imāmet, *la dîme du butin*.

አመረ፡ 'amere, *connaître*, *savoir*; አምር፡ *connaissance*; አታመረ፡ 'atāmere, *faire savoir*.

አሙር፡ 'amur, pl. አማይር፡ 'amāir, *seau lissé de djerid*.

ኡምባሬ፡ 'umbáre, *commère*, *jaseuse*.

ኡምበርሐጋ፡ 'umberhagā, *esp. d'antilope*; Amh. ሳሳ፡ ṣaṣa.

አመት፡ 'ámet, pl. አአሙት፡ 'a'amuṭ, *esclave*, fém.

አሞት፡ 'amot, *bile*.

አምነ፡ 'amne, *croire*, *se fier*; Pass. ታመነ፡ tammene, *être cru*, *recevoir confiance*; ኡሙን፡ 'ummūn, *homme de confiance*; N. አሚን፡ 'amín, *confiance*.

አመዕል፡ 'ameʿl, pl. መዐለት፡ mäʿlet, *journée*.

አሼ፡ 'eshé, *où?*

አስ፡ 'äṣṣ, *mesure* (de grains).

ኢሳ፡ 'iṣa, *esp. d'oiseau devin*.

አሶ፡ 'aṣo, *fièvre intermittente*.

አሰኀተፈ፡ 'aṣáḥtefe, *se tromper en parlant* (ſich verſprechen).

አሥል፡ 'as̀l (ar.), *origine*, *famille*.

አሻም፡ 'ashām, *verroteries*, *conteries*.

አሰሰ፡ 'aṣeṣe, = ሐዝነ፡ *s'attrister*; ታሰ፡ täṣe, *se repentir*.

አሥር፡ 'asr, *trace*; አታሠረ፡ *suivre la trace*.

አስረ፡ 'aṣre, *lier*; Pass. ታሰረ፡ taṣere; ማሰር፡ maṣer, *lien*; N. A. እስረት፡ üṣret.

አሳር፡ 'aṣār, *gencive*.

ኤሱር፡ 'ésur, *corail noir*.

አሺር፡ 'ashír, *poli*, *noble*; እሽረት፡ 'öshret, *politesse*; ታሸረ፡ tashere, *faire des politesses*.

አሥራዲ፡ 'asrādi, *cuivre*.

አሽቢሎ፡ 'áshbilo, *petite saucisse*.

እሥን፡ 'ösn, pl. አሣን፡ 'asān, *sandale*.

አሲት፡ 'eṣít, *femme*; pl. አኒስ፡ 'ániṣ.

አስቴር፡ 'astír, *firmament*, *ciel*.

አሽከለለ፡ 'ashkelele, *veau âgé de huit jours*.

አስከምከመ፡ 'aṣkemkeme, *chevroter*.

አሳዕት፡ 'eṣāʿt, *feu*.

አሮ፡ 'oro, *un*, n. card.

አረም፡ 'arem, *peau d'un veau*.

አረምደት፡ 'arámdet, pl. አረሚድ፡ 'aramíd, *bois de lit*.

አራብ፡ 'arāb, pl. አረባት፡ 'arabāt, *esp. d'antilope*.

አርባነ፡ 'erbáne, pl. አረቢን፡ 'arábin, *soc de la charrue*.

አራት፡ 'arāt, *lit de repos, Angaréb.*

አርኮከበይ፡ 'ärkokebéi, *le palmier Doum.* B.

አርከይ፡ 'ärkei, pl. አረኪት፡ 'arakít, *lit immobile.*

አርዌ፡ 'arué, pl. አረዊት፡ 'arauít, *serpent.*

ኤርዌት፡ 'éruet, pl. ኤረው፡ 'érau, *la femelle de l'éléphant.*

አሮዕት፡ 'aroʿt, *le joug.*

(አረየ፡) አሬ፡ 'āre, *ramasser, choisir;* አረይ፡ 'arei, *part du butin.*

አረዴብ፡ 'aradéb, *tamarin* (arbre et fruit).

እርጥ፡ 'örṭ, እረጥ፡ 'öreth, *intérieur de la terre* (Unterwelt).

አርጸት፡ 'ärtset, pl. አረጺት፡ 'araṭsít, *Thermite.*

አቀሉዐለ፡ 'aqluʿle, *monter, aller en montant.*

አብ፡ 'ab, pl. አበጅ፡ 'abedj, *père, oncle;* አቦት፡ 'abot, *grand' mère;* አብ፡እብ፡ 'ab-'öb, *grand-père.*

አቤ፡ 'abié, 'aivé, *oui* (de በሕለ፡አቤ፡ *je dis*).

አብሉ፡ 'ablu, pl. አበሊ፡ 'aballi et አብሉታት፡ 'ablutát, *esp. de tente en nattes.*

አበል፡ 'obel, *tamarisc* (Arab. ṭarfa طرفة).

አበረ፡ 'abbere, *vieillir* (l'homme); አቤር፡ 'abér, *vieux;* እብር፡ 'übr, *vieillesse.*

አብሬት፡ 'abrét, *exemple.*

አበርመት፡ 'ébermet, 1) *esp. d'arbre;* 2) *pou de chameaux,* pl. በራም፡ berám.

እበነት፡ 'ebbenet, pl. እበን፡ 'ebén, *pierre.*

አብአ፡ 'ába, *se refuser, haïr;* አበይ፡ 'abéi, *ennemi;* ኢቢ፡ 'ibbí, *inimitié;* አታበ፡ 'atābe, *faire haïr.*

አብዓ፡ 'abʿā, *source de montagne.*

አበዳ፡ 'abadā, *jamais* (ابدا).

ኤትሮ፡ 'étro, *le Beni Israël,* esp. d'antilope, pl. አዳሪት፡ 'addārít.

እትሮ፡ 'etro, pl. አታሪ፡ 'atarri, *vase de terre.*

አተንከበ፡ 'atánkebe, *gravir une montange en la longeant.*

አታብ፡ 'atāb, *esp. de petite sauterelle.*

አትአ፡ 'at'a, *entrer;* Caus. አእትአ፡ 'āta, *faire entrer;* ኤቴ፡ 'été, *porte, entrée.*

አተይ፡ 'etéi, *où?* adv.

አኒስ፡ 'aníṣ, *femmes,* pl. (Sing. አሲት፡).

እንበለ፡ 'enbele, *outre,* — *excepté,* prép.

እንበልበለ፡ 'enbélbele, *étinceler.*

አንበተ፡ 'ánbete, *entreprendre, commencer;* Pass. ታንበተ፡ tánbete, *être commencé;* Caus. አታንበተ፡ 'atánbete, *faire commencer.*

አንበጣ፡ 'ánbeṭa, pl. አናቢጥ፡ 'anābiṭ, *sauterelle.*

አንታር፡, pl. አናቲር፡ 'antār, 'anātir, B., *cabaret rond natté.*

እነት፡ 'net, pl. አንሳ፡ 'enṣa, *chamelle.*

አነነ፡ 'ánene, ታነነ፡ tánene, *mugir* (le boeuf).

ኢንካ፡ 'inka, fém. ኢንኪ፡ 'inki, *prends;* ኢንኩ፡ 'inku, *prenez,* Imp. interj.

አንከለት፡ 'ánkellet, *colline.*

አንከረ፡ 'ankere, *fermer la bouche à q'un.*

አንከር፡ 'anker, *gosier.*

አንደር፡ 'ánder, pl. አናዲር፡ 'anādir, *flûte.*

አንደከ፡ 'ándeke, ታንደከ፡ tándeke, *se mettre la ceinture, se ceindre.*

እንዶደለ፡ 'endoddele, *branler* (la cloche).

ኢንጌራ፡ 'in'géra, pl. አናጊር፡ 'anággir, *pain* (amhar.).

አንገብ፡ 'án'geb, *anus.*

አንጕብ፡ 'án'güb, *village,* pl. አናጊብ፡ 'anágib.

አንጸበ፡ 'antsebe, *laisser passer la pluie* (le toit, filtrer).

አንጻበት፡ 'antsābet, pl. አናጺብ፡ 'anätsib, *nerf, corde.*

አንጸይ፡ 'äntséi, 'äntshei, pl. አናጺት፡ 'anatsit, *rat.*

አክለ፡ 'akle, *suffire;* Caus. አታክለ፡ 'atākele, *donner suffisamment;* አክል፡ 'akl, *tant que;* አክሉ፡ 'aklu, *tant que lui;* አክል፡ኄት፡ 'akl het, *égal, pareil, l'un comme l'autre;* አክልሚ፡ 'aklmi, *combien.*

እክል፡ 'ökl, *les grains, Dourra;* እክለት፡ 'ökelet, *un grain;* አኬለት፡ 'akélet, *Polenta (bouillie de farine).*

ኢኮን፡ 'ikón, ኢኮኒ፡ 'ikoni, *ce n'est pas, il n'est pas, non pas.*

አካን፡ 'akān, pl. አካናት፡ 'akānāt *endroit, place* (مكان).

(አከየ፡) አኬ፡ 'ake, *devenir mauvais, s'empirer;* Caus. አታኬ፡ 'atāke, *rendre mauvais;* ኡኩይ፡ 'ukui, *mauvais, méchant;* N. ኢኪት፡ 'ikít, አከይ፡ 'akei, *méfait, mal.*

አከጀ፡ 'akădje, *perversité, bassesse;* ብዓል፡አከጀ፡ bʿāl 'akădje, *intrigant, pervers.*

አውሔ፡ 'auhé, *arbre, esp. de Wonsa.*

አውል፡ 'aul, *la saison des pluies au Samhar* (Nov.—Févr.).

አዋል፡ 'auāl, *petit de l'éléphant.*

አዎለተ፡ 'awóllete, *dévier, se ranger de côté.*

አወተ፡ 'aúete, *être créancier de q'un.*

አዝመ፡ 'ezme, *se taire;* ዝም፡ zŭm, *silence;* ዝም፡በሕለ፡ züm behle, *se taire;* መዛም፡ mezām, *silence.*

እዝን፡ 'ŏzn, pl. አዛን፡ 'azān, *oreille;* አዛን፡ 'azzān, *oreillard.*

አዘዘ፡ 'azeze, *ordonner.*

አዝ፡ 'az, 'ad, *pays, tribu.*

አዜ፡ 'ezé, *à présent.*

ኢድ፡ 'id, pl. ኢደይ፡ 'idei, *main.*

ኤዶ፡ 'édo, *peau de chèvre.*

አዳም፡ 'addām, *les hommes* (n. gén.).

እደር፡ 'ödder, *moutarde.*

አደብ፡ 'ádeb (Ar.), *politesse, civilité.*

አዶንገለት፡ 'adón'gelet, pl. አዶንገል፡ 'adón'gel, *harricot.*

አዲግ፡ 'edigg, 'edügg, pl. አዱግ፡ 'ādug, *âne,* አድጊት፡ 'edgit, *ânesse.*

ኢጅ፡ 'idj, ኢጀይ፡ 'idjai, pl. አእጁይ፡ 'aádjui, *bois, morceau de bois.*

ኢጀጅ፡ 'idjādj, *colline.*

አግዋሕ፡ 'aguah, *de bon matin;* አትጋወሐ፡ 'atgaúehe, *partir de bon matin.*

ኢጋል፡ 'igal, pl. ኢግል፡ 'igl, *veau.*

አገሌ፡ 'agèlé, *quelque peu, un tel, quelque chose.*

እግር፡ 'ĕgr, pl. አጋር፡ 'agār, *pied, jambe.*

አግረ፡ 'ágre, *aller acheter ou vendre du Dourra au marché;* አግሪ፡ 'egri, *caravane de Dourra.*

አገበ፡ 'ágaba, *buffle;* ገለብ፡አገበ፡ geleb 'agaba, *bouclier de peau de buffle.*

አጊት፡ 'agit et ባጊት፡ bāgit, *vite,* adv.

አጎት፡ 'ogót, *petit pot de terre.*

አገደ፡ 'agédda, *à plus forte raison.*

አገፍተነ፡ 'agáftene, *mettre le couvercle.*

አጥፌት፡ 'áṭfet *pierre de foyer,* pl. አጣፊ፡ 'aṭāfi, *les trois pierres, qui forment le foyer, le foyer*

አፍ፡ 'af, pl. አፌይ፡ 'aféi et አፌጅ፡ 'afédj, *bouche, embouchure.*

ኦፍ፡ 'of, *lion.*

አፌት፡ 'afét, *la partie de la maison auprès de la porte.*

አፎ፡ፀሓይ፡ 'afo tsahai, *le matin après le lever du soleil.*

ኦፋ፡ 'öffa, *petit vase natté* (pour l'eau, le lait etc.).

ኤፊን፡ 'éfin, *amende que doit payer le mari à sa femme au Barka.*

ከ፡

ከሀለ፡ kāhle, kāle, *pouvoir, supporter;* ክሀለት፡ köhlet, *pouvoir, puissance, patience.*

ከሐደ፡ kahede, *nier, contester* q'ch; Caus. አክሐደ፡ akhede; ተካሐደ፡ tekāhede, *se disputer,* récipr.; N. A. ክሕድ፡ k'hed, *dispute, procès.*

ከሌ፡ kalé, pl. አክሊት፡ akallít, *marmite.*

ኩሉ፡ kullu, *tout.*

ካላ፡ kálā, *très grand, géant.*

ከልኅ፡ kalḥa, *saigner q'un au front;* Pass. ከለኅ፡ kalleḥe *se saigner, être saigné.*

(ከለለ፡ Aeth.), ካላል፡ kelál, pl. አኪለት፡ akíllet, *flèche* (en bois ou en corne, qu'on se met comme ornement dans les cheveux).

ከለለ፡ kólele, *tournoyer.*

ከለሥ፡ káles, adv. *de bonne heure, au matin.*

ከልሰ፡ kalṣe (خلص), *finir, achever;* Pass. ከለሰ፡ kalleṣe; Caus. አትከለሰ፡ atkállese, *faire achever;* ከለስ፡ውመለስ፡ kalleṣ u melleṣ (*finir et y retourner*) *homme indécis.*

ከልብ፡ kelb, pl. ኩሉብ፡ kulub, አክላብ፡ aklāb, *chien.*

ኬለብ፡ kéleb, *enceinte d'épines, enclos.*

ኬላብ፡ kélāb, *pipe* (esp. de nargilé).

ኰሌ፡ küle et ኩሎት፡ kulót, *deux;* ካሊ፡ kāli, *le second.*

ከልኮት፡ kolkót, pl. ከሎኪ፡ kolokki, *corbeille.*

ከልዐ፡ kalʿa, *refuser q'ch.;* Caus. አክልዐ፡ aklʿa; አተክልዐ፡ ataklʿa, *faire refuser;* Pass. ከለዐ፡ kallʿa.

ከልጸም፡ kültsem, kültshem, pl. ከለጺም፡ kelétstsim, *os de l'avant-bras, radius.*

ከልፈ፡ kelfe, ካለፈ፡ kālefe, *contrarier, contredire, s'opposer.*

ክም፡ kom, et ክምሰል፡ komṣel, *comme,* conj.

ከማ፡ kemā, *aussi, encore* (كمان).

ክምለት፡ kámlet, pl. ከመል፡ kamal, *pou.*

ኩሚሽ፡ kumísḥ, pl. አክመሻት፡ akmeshāt, *joue.*

ከምሸ፡ kamsḥe, ካመሸ፡ kämeshe, *essayer, goûter;* Caus. አክመሸ፡ akmeshe; Pass. ከመሸ፡ kammeshe; ክምሸት፡ komshet, *prise de tabac.*

ከምረ፡ kamre, *accumuler;* Pass. ከመረ፡ kammere.

ከምጀጀ፡ kamdjedje, *se rider, froncer* (le visage); ኩምጁጅ፡ kumdjudj, *ridé.*

ከስኅ፡ kaṣḥa, *salir;* Pass. ከሰኅ፡ kaṣṣeḥa; ካሰኅ፡ kaṣṣeḥ *sale, impur.*

ክስለት፡ koṣlet et ኩስራ፡ kuṣra, *esp. d'arbre, Rhamnus nebeka;* Ar. سِدر.

ከስተ፡ kaṣta, *ouvrir;* Pass. ከሰተ፡ kaṣṣete; P. P. ኩሱት፡ kuṣut, *ouvert;* Caus. አክሰተ፡ akṣete.

ከስተረ፡ kaṣtere, = ነግፈ፡ *balayer, nettoyer.*

ከስነ፡ kaṣna, *sommeiller;* Caus. አክሰነ፡ akṣene; አታክሰነ፡ atäkṣene, *faire som.;* N. ክሳን፡ koṣan, *sommeil.*

ከስከሰ፡ kaṣkaṣe, *secouer la tête, les cheveux; éveiller q'un en le secouant.*

ኩስኩስ፡ kuṣkuṣ, *le vomer.*

ከሽፈ፡ kashfe, *tarir, diminuer* (le lait de la vache); Caus. አክሽፈ፡ ákshefe, *faire tarir.*

ካር፡ kār, *la faim.*

ኮር፡ kor, pl. አክዋር፡ akuár, *selle* (de cheval).

ከረ፡ kéra, *les gens de —,* p. ex. ከረ፡ሞሓመድ፡ kera Mohammed, *Mohammed et ses gens;* ከራዊ፡ keraúi, *troupe, armée.*

ከረም፡ kerem, *la saison des pluies;* ከርመ፡ kerme, *venir la saison des pluies;* አክረመ፡ ákreme; *passer la saison des pluies* dans quelque endroit; Caus. አትካረመ፡ atkáreme, *faire passer la saison des pluies.*

ከረመ፡ kerreme, *être séparé* (l'un parent de l'autre).

ካሪም፡ kárim, *bien-fonds, immeuble.*

ከራመት፡ kerrāmet, pl. ከረሪም፡ kerrerim, *trou* ou *cavité contenant de l'eau de pluie.*

ኩርማት፡ kurmāt, *tronc d'arbre.*

ከርሸት፡ körshet, *fraise* (Gekröſe).

ካረረ፡ kārere, *coucher;* አክረረ፡ *se coucher;* N. A. አክረሮት፡ akrerót; Caus. አታክረረ፡ atäkrere, *mettre coucher, forcer à se coucher;* ኢንከራር፡ inkerär, *l'état d'être couché sur le dos.*

ከርከረ፡ kerkere, *être, devenir grossière* (la farine); ኩርኩር፡ kurkūr, *grossier.*

ከርከራ፡ kérkerra, *esp. d'arbre.*

ከርከሬ፡ kérkerré, *esp. d'oiseau.*

(ከረየ፡)ከሬ፡ kerre, *descendre;* ኩሩይ፡ kuṛruj, *descendu.*

ከረይ፡ kerei, *loyer, gage;* አትካሬ፡ atkáre, *louer, engager.*

ካረይ፡ kärei, pl. አካሪ፡ akarri, ከረጅ፡ keredj, *hyène.*

ኩርባጅ፡ kurbadj, *jeune éléphant mâle adulte.*

ኩርጡማ፡ kurṭumā, *bout supérieur de l'oreille.*

ከርጸ፡ kortse, kortshe, ካረጸ፡ kāretse, karetshe, *couper, trancher;* N. A. ኮሪጽ፡ korrits.

ከርፈ፡ karfe, ካረፈ፡ kārefe, 1) *piler, écorcer; gagner la vie en vendant des écorces d'arbre;* 2) *rider le front;* 3) *ceindre, environner.*

ከበሮ፡ kabero, *tambour.*

(ከበረ፡) አክበረ፡ *honorer, exalter.*

ከብከበ፡ kabkabe, *sautiller* (à la manière de l'autruche); N. A, ከብካብ፡ kebkāb.

ከብደ፡ kabde, *devenir lourd, pesant;* N. ከባደት፡ kebādet, *pesanteur;* ኩቡድ፡ kubud, *lourd, sérieux* (de caractère).

ከበድ፡ kebed, pl. አክቡድ፡ akbūd, *ventre, estomac.*

ኪብደት፡ kíbdet, *foie.*

ኩቱ፡ kuttu, *esp. d'oiseau.*

ከትሐ፡ katha, *faire signe de la main.*

ከትቤት፡ ketbét, *l'intérieur de la maison.*

ከትበ፡ katba, *écrire* (Ar.).

(ከተፈ፡) ካታፍ፡ katāf, *jambe.*

ኬን፡ kén, *là bas,* adv. — ካን፡ kän, *assez, suffit!*

ኰናት፡ küinat, konat, *lance;* pl. ኩዎኒ፡ kuónni.

ከንተፈ፡ kántefe, *hacher, dépécer;* P. P. ኩንቱፍ፡ kuntuf.

(ከነነ፡) መኮንን፡ mekonnen, *gouverneur, chef.*

ከንከነ፡ kankene, *froncer les sourcils.*

ከንካኒት፡ kankanít, *fièvre intermittente.*

ከንዶ፡ kändo, *qui sait? peut-être, je n'en sais rien* (Ar. يُمكِن).

ከንጂ፡ kándji, *roseau, jonc de Dourra.*

ከንፈር፡ kánfer, pl. **ከናፊር፡** kanáfir, *lèvre.*

ከእፀ፡ kādse, *couler* (ſchleichen), *ramper.*

ኮከብ፡ kókeb, pl. **ከዋኪብ፡** kauákkib, *étoile.*

ኮከን፡ kóken, pl. **ከዋኪን፡** kauákkin, *cavité dans le rocher, où l'eau de pluie se conserve.*

ኩዋ፡ kuā, *corbeau.*

ኩዋነ፡ kuáne, *gîte des bergers* (dans l'enceinte).

(**ከዊን፡**); Nég. **ኢከን፡** ikon, *il n'est pas.*

(**ከዐበ፡** Aeth.); **ክዕበት፡** kaʿbet, *prêt à cent* %; **አክዕበተ፡** akaʿbete, *prêter à cent* %.

(**ክዕወ፡**) **ክዓ፡** kʿā, *se verser* (l'eau); Caus. **ከየዐ፡** kejʿe, *verser.*

(**ከየደ፡**) **ኬደ፡** kéde, *marcher sur q'ch.*; **ኬደት፡** kédet, *s'en aller* (*la femme*), *abandonner son mari.*

ከደ፡ kadde, *déchirer* (l'habit); P. P. **ኩዱድ፡** kudúd.

ክድመ፡ Ar. kedme (خدم), *servir.*

ከደራ፡ kaderā, *esp. d'abeille.*

ከደን፡ keden, *désert*; **ከደንየ፡** keden'je, *o mon désert*, expr. de douleur.

ክድነ፡ kedne, *couvrir, habiller*; Pass. **ከደነ፡** *keddene*; **መክደን፡** mekden, *couvercle*; **ከዳን፡** kedān, *habit.*

ከዳነ፡ keddáne, *forgeron.*

ክድዕ፡ kĕdoʿ, *poussière.*

ከጅለ፡ kadjle, *se gêner, être modeste*; Caus. **አክጀለ፡** akdjele.

ከጅበ፡ kodjbe, *pincer* (zwicken, mit den Augen, mit der Zange).

ከገይ፡ kogei, pl. **ከዋጊ፡** kauági, *esp. d'arbre, Higlig.*

ከጥለ፡ kaṭle, *s'attacher à q'un*; **ተከጠለ፡** tekaṭṭele, id.; **ኩጡል፡** kuṭul, *attaché, protégé.*

ከጥረ፡ kaṭre, *tomber à petites gouttes* (la pluie).

ከጥፈት፡ kaṭfet, pl. **ከጣፍ፡** kaṭāf, *feuille.*

ከጸረ፡ kotsere, *terminer, contracter*; **ክጽረት፡** kotsret, *contrat*; Pass. **ተከጸረ፡** tekótstsere.

ከጺር፡ katsír, *la hampe de la lance.*

ከፍ፡በሕለ፡ kaff béhle, *s'asseoir.*

ክፍለ፡ kafla, **ካፈለ፡** kāfele, *diviser, partager*; Caus. **አክፈለ፡** akfele; N. **ክፍለት፡** kaflet, *division*; **ኩፉል፡** kufful, *partagé.*

ክፍረ፡ kafre, *remplir* (la pipe), PP. **ኩፉር፡** kuffur.

ክፍቱን፡ kaftún, *joli.*

ክፍን፡ kefn, *linceuil*; **ከፈነ፡** keffene, *être couvert du linceuil*; Caus. **አክፈነ፡** akfene, *fournir du linceuil.*

ክፍአ፡ kaf'a, *devenir mauvais, être laid, empirer*; **ኮፉ፡** kofú, *laid.*

ኩፊእት፡ kufi'et, *ornement d'argent que les femmes portent sur la tête.*

ወ፡

ወሕለ፡ wahle, *se noyer*; **ዋሕል፡** wahl, *bas fond.*

ወሐሰ፡ waheṣe, **ተወሐሰ፡** tewaheṣe, *cautionner*; **አውሐሰ፡** auheṣe, *donner caution*; Caus. **አትዋሐሰ፡** atwāheṣe, *obliger à aire caution*; **ዋሐስ፡** wāheṣ, *garant.*

(**ወሀበ፡**) **ሀበ፡** hebe, hewe, *donner*; **ሂኣብ፡** hiāb, *don, cadeau*; **አትሀበ፡** athewe, *faire donner*; **ሀይበይ፡** heibei, *libéral.*

(**ወሐደ፡**) **ሐደ፡** hade, *diminuer, être en petit nombre*; Caus. **አውሐደ፡** auhede, *rendre peu*; **ሑድ፡** hud, *peu.*

ዋሐጠ፡ wāheṭe, 1) *couler* (la rivière); 2) *submerger, engloutir, avaler*; **ውሒጥ፡** wuhiṭ, *courant d'eau*; **ተወሐጠ፡** tewaheṭe, *se noyer.*

(**ወለበ፡**) **ተዎለበ፡** tewollebe, *tourner, regarder en arrière.*

ዎልዎል፡ wolwol, *vent*; **ወልዎለ፡** wolwole, *souffler* (le vent).

ዋሌ፡ wāle, *conduire* (le chameau) *à la corde*; Pass. **ተዋሌ፡** tewale.

ዎልደ፡ wolde, *accoucher, mettre bas*; Pass. **ዎለደ፡** wollede; **ተዎለደ፡** tewollede, *naître*; Caus. **አውለደ፡** aulede, *faire accoucher*; **አትዋለደ፡** atwālede, *faire accoucher*; **ዎልድ፡** wold, abbr. **ዎድ፡** wod, *enfant, fils*, pl. **አውላድ፡** aulād; **ወለት፡** welet, pl. **አዋሊድ፡** auālid, *fille*; **ዎሊድ፡** wolīd, *l'action d'accoucher.*

ዎስከ፡ woṣke, *joindre, augmenter*; **ተውሳክ፡** tauṣāk, *complément, augmentation.*

ዎስደ፡ woṣde, = **ረፍዐ፡** *emporter.*

ውስት፡ uṣt, *au milieu, le milieu* (rare).

ውሱፍ፡ uṣuf, *hableur.*

ዎረኅ፡ woreḥ, pl. **አውራኅ፡** auraḥ, *lune, mois.*

ዎርሰ፡ worṣe, *hériter*; **ውርስ፡** wurṣ, *héritage*; **አውረሰ፡** aureṣe, *faire héritier.*

(**ዎርሰወ፡**) **ዎሬሳ፡** worésā, id. = **ቲግረይ፡** tigrai, *sujet, plébéien.*

ዎረ፡ worre, *ravager, dévaster*; N. A. **ዎራር፡** worār, *dévastation*; Pass. **ዎረረ፡** worrere.

ዎርቅ፡ worq, *argent.*

ዎራቅ፡ worāq, *papier* ورقة.

ወርበ፡ worbe, *se faire soir* (Aeth. **ዐረበ፡**); **ተዎረበ፡** teworrebe, *se mettre en route après midi*; Caus. **አትዎረበ፡** atworrebe, *faire partir après midi*; N. A. **ዎረብ፡** woreb, *le départ après midi.*

(**ወረከ፡**) **ተዎርኬ፡** teworke, *se ranger de côté, laisser passer.*

ወርደ፡ worde, *descendre à l'eau, au puits, aller chercher de l'eau au puits*; N. A. **ዎሪድ፡** worīd; **ተዋረደ፡** tewārede, *parier*; **ውረድ፡** wured, *serment*; **ዎሪድ፡** worīd, *gorge.*

ዋቀረ፡ wāqere, *travailler la pierre*; N. I. **ሙዎቀር፡** muóqer, *ciseau* (de pierre).

ዎቅዐ፡ woqʿa, *forger, frapper* (le fer).

ዎተ፡ wotte, **ዋተተ፡** wātete, *enfoncer, affermir*; P. P. **ውቱት፡** wutūt.

ዎነሰ፡ wonneṣe, **ተዎነሰ፡** tewonneṣe, *s'amuser, s'entretenir.*

ወኒን፡ wanin, *bêtes sauvages.*

ወነ፡ voy. **መነነ፡**

ዎነ፡ wonne, *se dégoûter de q'ch, avoir une aversion contre q'un*; N. A. **ዎነኔብ፡** wonnenéb.

ወንጌል፡ wan'gél, *faute, crime.*

ዋንጉ፡ wān'gu, *esp. de cicogne.*

ውኡይ፡ wu'ui, *tiède.*

ውዕለ፡ uʿale, *passer la journée*; **አውዐለ፡** auʿele, *faire séjourner, entretenir*; **ምዓል፡** mʿāl, *jour convenu de conseil.*

(**ወዐየ፡**) **ውዓ፡** wʿā, *crier au secours*; **መውዔ፡** mauʿé, *cri au secours.*

ዎዴ፡ wodé, *coquille dont on se sert à deviner.*

ዎድቀ፡ wodqe, *tomber*; Caus. **አውደቀ፡** audeqe, *renverser*; **ዎዲቅ፡** wodiq, *chûte*; **አትዋደቀት፡** fem. atwādeqet, *avorter.*

ዎድነ፡ wodne, *aire* (à battre, à faire fouler le grain par les boeufs).

ዎዶ፡ wode, *faire*; Caus. **አውዶ፡** aude, *faire faire*; **ዎደይ፡** wodei, *action*, 2) **ዋዶ፡** wade, *abattre une maison*; Pass. **ተዋዶ፡** tewāde.

ዎግዋግ፡ wogwag, *lueur du feu.*

ዎግዐ፡ wogʿa, *combattre.*

ዎጥነ፡ woṭne, *tenter, essayer*; N. **ዎጢን፡** woṭin, **ዎጠኔብ፡** woṭeneb, *essai.*

ዎጥዎጣም፡ woṭwoṭam, *témoin oculaire.*

ዋጠይ፡ wāṭei, *chanteur*; pl. **ዋጦት፡** waṭót.

ዐ፡

ዓለም፡ ʿālem, *le monde.*

ዐለመት፡ ʿalemet, *marque, signe*; **ተዐለመ፡** teʿälleme, *être marqué.*

ዐልበ፡ ʿälbe, *nombrer*; Pass. **ዐለበ፡** ʿällebe; **ተዐለበ፡** teʿällebe; **ዕለብ፡** ʿöleb, *nombre*; Caus. **አትዓለበ፡** atʿalebe, *faire nombrer.*

ዐለት፡ ʿälet, **አዐሉት፡** aʿalút, *terme, jour fixe*; **ዐለት፡ዎዶ፡** ʿälet wode, *ajourner, fixer un jour.*

ዐሌ፡ ʿäle, *émigrer, s'expatrier*; **ዓሊ፡** ʿālli, *émigrant.*

ዐልገ፡ ʿalge, *céler, cacher* q'ch.

ዐመ፡ ʿamme, *fermer* à q'un *la bouche, étouffer* q'un; Pass. **ትዐመ፡** teʿamme.

ዓመት፡ ʿāmet, *année*; **ዓም፡** ʿām, **ትዓም፡** tʿām, *l'année passée.*

ዐምሰት፡ ʿamṣet, *concevoir*; **ዐምሳት፡** ʿamsāt *enceinte*; Caus. **አትዓመሰ፡** atʿāmese, *engrosser.*

ዕምር፡ ʿömr, *destin, jour de la mort prédestiné.*

ዐምበበ፡ ʿambebe, *fleurir*; **ዐምበበ፡** ʿembebā, pl. **ዖምቦብ፡** ʿombōb, *fleur.*

ዐምከ፡ ʿamke, *duper* q'un; Pass. **ዐመከ፡** ʿammeke.

ዐምድ፡ ʿamd, *poteau, colonne.*

ዐምፀ፡ ʿamdse, *forcer.*

ዐሣ፡ ʿasā, *poissons.*

ዐስለ፡ ʿaṣla = **ሰደ፡** *presser, embarrasser, affliger.*

ዐስመ፡ ʿaṣma, *bienfaire* à q'un, *aider.*

ዐሥር፡ ʿasr, *dix*; **ዕሥራ፡** ʿäsrā, *vingt*; **ዓሠር፡** le 10me.

ዐሽቀ፡ ʿashqe, *aimer passionnément*; N. A. **ዕሽቅ፡** ʿöshq, *amour.*

(**ዐሰየ፡**) **ዐሴ፡** ʿaṣe, *se révolter*; Caus. **አትዓሴ፡** atʿaṣe, *inciter à la révolte.*

ዓር፡ ʿār, *coutume.*

ዐረስ፡ ʿáreṣ, *morceau de peau.*

ዐረር፡ ʿárer, *plomb.*

ዐርቀ፡ ʿarqa, *devenir nu, manquer d'habit*; N. **ዐሪቅ፡** ʿariq, *nudité*; **ዑሩቅ፡** ʿurúq, *nu*; Caus. **አትዓረቀ፡** atʿareqe, *rendre nu.*

(**ዐርረየ፡**) **ዐሬ፡** ʿärre, id. = **በጽሐ፡** *parvenir* à —, *atteindre, pouvoir suivre, égaler* q'un; **ዑሩይ፡** ʿurrui, *égal, pareil.*

(**ዐረየ፡**) **ዐሬ፡** ʿäre, *pacifier*; **ትዓሬ፡** tʿäre, *faire la paix*; **ዐሪት፡** ʿärít, *la paix*; **ዑሩይ፡** ʿurui, *pacifié*; **አትዓሬ፡** atʿāre, *négocier la paix.*

ዐረደ፡ ʿarrede, *cacher, céler.*

ዐርዶት፡ ʿardōt, *nuque.*

ዐርገ፡ ʿarge, *monter*; N. A. **ዐሪግ፡** ʿarig; N. I. **ምዓረግ፡** mʿāreg, *escalier*; Pass. **ዐረገ፡** arrege; Caus. **አትዓረገ፡** atʿarege, *faire monter.*

ዐርፈ፡ ʿarfe, **ዐረፈ፡** ʿārefe, *se reposer*; N. **ዕርፍ፡** ʿörf, *repos.*

ዐቅለ፡ ʿaqla, *croiser les jambes, tordre*; **ዑቁል፡** ʿuqul, *courbe, tortu*; **አዕቀለ፡** aʿqele, *lier les genoux du chameau.*

ዐቅመ፡ ʿaqme, *borner, restreindre*; **ዐቀመ፡** ʿaqqeme, *être restreint.*

ዐቅረ፡ ʿaqre, *nouer* (q'ch dans un chiffon, dans le bout de l'habit); P. P. **ዑቁር፡** *noué*; **ማዕቀር፡** māʿqer, *q'chose de noué.*

ዐቁር፡ ʿaqur, pl. **ዐቆቁር፡** ʿaqoqur, *excrémens de chameau.*

ዐቀ፡ ʿaqqe, *devenir gros, s'épaissir*; **ዑቁቅ፡** ʿuquq, *gros, épais*; N. A. **ዕቅ፡** ʿöqq, *épaisseur*; Caus. **አትዓቀቀ፡** atʿāqeqe, *épaissir.*

ዐቅበ፡ ʿaqbe, *garder, conserver, rassembler*; **ትዓቀበ፡** tʾʿāqebe, *se rassembler.*

ዖቀት፡ ʿoqqet, pl. **ዖቀቅ፡** ʿóqeq, *outre à beurre.*

ዐቅነ፡ ʿaqne, *mesurer*; Pass. **ዐቀነ፡** ʿaqqene.

ዐቅደ፡ ʿaqde, *nouer*; Pass. **ዐቀደ፡** ʿaqqede; N. **ዐቅድ፡** ʿaqd, *noeud.*

(**ዐቀፈ፡**) **ትዓቀፈ፡** *trébucher.*

ዐብረ፡ ʿabre, *devenir, être maigre* (la terre, la personne); **ዐበር፡** ʿabār, *stérilité, famine.*

ዐበቅ፡ ʿabeq, *gale, rogne*; **ብዓል፡ዐበቅ፡** bʿāl ʿabeq, *galeux*; **አትዓበቀ፡** atʿābeqe, *rendre galeux.*

ዐቤ፡ ʿabe, *s'aggrandir, vieillir*; **ዐቢ፡** ʿabí, *grand, vieux*; **አትዓቤ፡** atʿābe, *aggrandir, élever.*

ዑቱም፡ ʿutum, *soutenu, lourd* (mor.) = **ኩቡድ፡**

ዐታር፡ ʿatār, *subtil, mince* = **ከጺን፡**

ዓነተ፡ ʿanete, *préserver*; **ረቢ፡ልዓነቱ፡** rebbi lʿānnetʾu, *que Dieu en garde.*

(**ዐንከረ፡**) **ትዐንከረ፡** tʿankere, *se flétrir, se faner* (l'herbe).

ዐነፍ፡ ʿanef, pl. **ዐንፎታት፡** ʿanfotāt, *nez.*

ዐንፈ፡ ʿanfe, *forcer*; **ዑኑፍ፡** ʿunnuf, *forcé.*

ዐውል፡ ʿaul, *prix*; **ትዓወለ፡** tʿāuele, *fixer le prix, convenir du prix.*

ዐውለት፡ ʿaulet, *les plateaux de l'Anṣeba* (Oberland).

ዐወር፡ ʿáuer, *aveugle*; **ዐወረ፡** ʿáuere, *devenir aveugle*; Caus. **አትዓወረ፡** atʿawere, *rendre aveugle*; 2) **ዐውረት፡** ʿauret, *infamie, déshonneur.*

ዐውቴ፡ ʿauté, *victoire*; **ትዓወተ፡** tʿauete, *remporter la victoire.*

ዓደት፡ ʿadet (عادة) *coutume.*

(**ዐወደ፡**) **ትዓወደ፡** *se glisser autour de q'ch, tourner, roder.*

ዐዛዝ፡ ʿäzáz, *poussière.*

ዐየረ፡ ʿaiere, *insulter; injurier*; Pass. **ትዐየረ፡** teʿajere; **ዐይረት፡** ʿairet, *injure.*

ዐይበት፡ ʿeibet, pl. **ዐየቢ፡** ʿejebbi, *grand sac cousu de peau.*

ዐይብ፡ ʿeib, *protection*; **ትዐየበ፡** tʿejebe, *se mettre sous protection.*

ዐይን፡ ʿain, pl. **ዐይንታት፡** ʿaintāt, *oeil, espion*; **ዐየነ፡** ʿejene *regarder, espionner.*

(**ዐየነ፡**) **ትዐየነ፡** tʿejene, *devenir fou*; N. **ዐይነት፡** ʿeinet, *folie,* **ዑዩን፡** ʿujún, *fou.*

ዐየከ፡ ʿejeke, **ትዐየከ፡** tʿejeke, *avoir soif.*

ዐድል፡ ʿedl, pl. **አዓዱል፡** aʿdúl, *ombre* (d'un arbre).

ዐድለ፡ ʿadle, **ትዓደለ፡** tʿādele, *être pareil, comparable;* **ዑዱል፡** ʿudul, *pareil.*

ዕድም፡ ʿödm, *terme fixé, convention;* **ትዓደመ፡** tʿādeme, *convenir d'un terme.*

(**ዐደረ፡**) **ትዓደረ፡** tʿādere, *mugir, rugir.*

ዕድር፡ ʿödr, *maladie, défaut de corps.*

ዐዳብ፡ ʿädāb, *gages.*

ዐዴ፡ ʿädde, **ትዐዴ፡** tʿädde, *passer* (une rivière); **መዕደይ፡** mäʿddei, *passage.*

ዐዳፍ፡ ʿädāf, *couverture qu'on met sur les bêtes de charge au lieu de la selle.*

ዐጅበ፡ ʿadjbe, *dévorer.*

ዐግበ፡ ʿagbe, *affronter, traiter injustement;* N. **ዐገብ፡** ʿageb, *affront, injustice.*

ዐገተ፡ ʿaggete, *avoir recours, se référer à la caution* (den Bürgen in Anſpruch nehmen).

ዐግነ፡ ʿagne, *courber;* Pass. **ዐገነ፡** ʿaggene, *se courber;* **ዑጉን፡** ugun, *courbé.*

ዐጥነ፡ ʿaṭne, *encenser;* Pass. **ዐጠነ፡** ʿaṭṭene; **ዐጣን፡** ʿaṭān, *parfum, encens.*

ዐጥበ፡ ʿaṭbe, *fatiguer;* Pass. **ዐጠበ፡** ʿaṭṭebe, tʿaṭṭebe, *être fatigué.*

ዐጣጥ፡ ʿeṭaṭ, *le dos.*

ዐጽም፡ ʿatsm, *os,* pl. **ዐጽሞታት፡** ʿatsmotát; **ዐጽም፡ዐጣጥ፡** ʿatsm ʿeṭaṭ, *épine du dos.*

(**ዐፈየ፡**) **ትዓፌ፡** tʿāfe, 1) *guérir;* **ዑፉይ፡** ʿufui, *sain;* **ዐፌት፡** afiet, *santé;* 2) *être dans son plein* (la lune).

ዐፌ፡ ʿaffe; **ትዓፌ፡** tʿaffe, *regarder, se regarder;* **ምዓፈይ፡** mʿāffei, *miroir.*

ዘ፡

ዘሐብ፡ (ذهب) zäheb, *or.*

ዘመን፡ zemen, zeben, *temps.*

ዘመድ፡ zemed, pl. **አዝማድ፡** azmád, *parent.*

ዝራ፡ zĕrā, **ዝሬ፡** zĕrī, *ou;* **ዝሬ፡** — **ዝሬ፡** *ou — ou.*

ዘርዐ፡ zerʿa, *semer;* P. **ዘረዐ፡** zerrʿa, *être semé;* **ዝርዕ፡** zĕrʿe, *semence.*

ዘርፈ፡ zerfa, *dérober* q'ch (à un ami ou parent); N. **ዘራፍ፡** zerāf.

ዘብሐ፡ zabha, *ôter la peau* (de la vache).

ዛቤ፡ zābe, *acheter;* **አዝቤ፡** ázbe, *vendre;* **ዘቤ፡** zebé *achat.*

ዚብደት፡ zibdet, *beurre frais* (زبدة).

ዘብጠ፡ zabṭa, *frapper* q'un.

ዘነመ፡ zenneme; **ዘለመ፡** zelleme, *pleuvoir;* **ዙላም፡** zulām, *pluie.*

ዘነብ፡ zéneb, *queue.*

(**ዘከረ፡**) **ተዝከር፡** tézker, *fête de commémoration pour un mort.*

የ፡

ዩም፡ jom, *aujourd'hui.*

(**የምመ፡**) **የመ፡** jamme, *terminer, conclure* (une affaire), *arrêter q'ch.;* Pass. **የመመ፡** jammeme, *être conclu;* N. A. **የም፡** jamm, *conclusion.*

(**የማን፡** jemman); **ትአማን፡** t'emmán, *droite, à la droite.*

የብሰ፡ jabṣe, *sécher;* Caus. **አይበሰ፡** 'áibeṣe *faire sécher;* **ዩቡስ፡** jubuṣ, *sec, aride.*

የብጠ፡ jabṭe, *aider un parent, qui a perdu ses biens* (en Tigriña **ከለጠ፡** kalleṭe); N. A. **መይበጦጥ፡** maibeṭoṭ, *contribution, aide.* (Comparez mon Recht der Bogos.)

የጠመ፡ jaṭeme, *perdre les parents* (l'enfant); N. A. **የጥመት፡** jaṭmet; **የጢም፡** jeṭim, pl. **የጣይም፡** jeṭāim, *orphelin.*

ደ፡

ደሕሰ፡ dähṣe, *écorcher, ôter la peau.*

ደሕረ፡ dahre, *bénir;* Pass. **ደሐረ፡** dahhere; N. A. **መድሐር፡** mädhär, *bénédiction.*

ደኀረ፡ daḥre, *rester en arrière;* Caus. **አድኀረ፡** adḥere, *protéger* (Abbr. **ኀር፡** harr, *après*).

ደሕነ፡ dähne, *se sauver;* Caus. **አድሐነ፡** ädhäne, *sauver;* N. **ደሐን፡** dähen, *salut.*

ደኀከ፡ däḥke, *se traîner sur les quatre pattes* (l'enfant, le chameau agenouillé); N. A. **ደኂክ፡** daḥik.

ደልኀ፡ dälḥe, *chasser, éconduire* = **ዳገነ፡**; P. P. **ዱሉኅ፡** dulluḥ, *chassé.*

ደልሔ፡ delhe, *jouer;* **ደልሕ፡** delh, **ደልሔ፡** delhé, *jeu.*

ደልመ፡ delme, *blesser q'un à mort;* Pass. **ደለመ፡** delleme.

ደሌብ፡ voy. **ደልጸት፡**

ደላኪም፡ delákim, *beau-frère* (frère du mari).

(**ደለወ፡** Aeth.); **ደሌ፡** dele, B. *savoir* (Tigriña *vouloir*); **ዳሌ፡** dāle, *convenir, réussir, être prêt.*

ደልጸት፡ deltset et **ደሌብ፡** delléb, *fruit de l'arbre* **ሐምረት፡** (Adansonia digit.).

ዱመ፡ düma, *écorce intérieure* (Baſt) de l'Adansonia.

ዱሞ፡ dümmo, pl. **ደመሚ፡** dememmi, *chat.*

ደም፡ dämm, *sang;* **ዳምየት፡** dāmiet, *femme qui a ses règles;* **ብዓል፡ደም፡** bʿāl dämm, *ennemi de sang.*

ደማ፡ demā, *beau-frère, belle-soeur* (frère ou soeur de la femme).

ደመለ፡ démmele, **ተዳመለ፡** tedāmele, *être fâché contre q'un, la garder à q'un;* **ሞደመል፡** modemmel, *vindicatif;* N. **ድምል፡** *esprit de vengeance, rancune.*

ዱመል፡ dümmel, *faiblesse des yeux.*

ደመት፡ dammet, fém. *avoir tari son lait* (la vache) = **ነጽፈት፡**

ደምቀት፡ dámqet, *crane.*

ደምቡብ፡ dembub, *lait qui commence à cailler.*

ደመና፡ demmena, **ደበና፡** debena, *nuage.*

ዱመነት፡ dömmenet, *un camp ou village abandonné.*

ደምዐ፡ damʿa, *atteindre q'un de la lance;* Pass. **ደመዐ፡** dammʿa.

ደምደመ፡ demdeme, *s'émousser;* Caus. **አደምደመ፡** ademdeme; P. P. **ዱምዱም፡** dumdum, *émoussé.*

ዳስ፡ dāṣ, *hangar.*

ዳር፡ dār (دار), *famille, tribu,* Heimweſen.

ድሮ፡ drō, *manière, habitude.*

ዲርሖ፡ dīrho, *cadeau.*

ዲርሆ፡ dírho, pl. **ዱዎሪህ፡** duórrih, *poule.*

ደረረ፡ derrere, *dîner* (le soir); Caus. **አድረረ፡** adrere, *faire dîner, nourrir;* N. **ደራር፡** derār, *dîner, nourriture.*

ደርቀ፡ derqe, *pousser;* Pass. **ደረቀ፡** derreqe; N. A. **ዳረቆት፡** dāreqót.

(**ደርበየ፡**) **ደርቤ፡** derbe, *jeter* (la lance, la pierre).

ዱሩብ፡ durrub, *simple* (l'habit).

ደርዔ፡ derʿé, *cotte de mailles.*

ደሬ፡ derre, *partir*, *descendre.*

ዱሩይ፡ durui, *noir* (la vache, l'esclave).

ደርገ፡ derge, 1) *tomber à grosses gouttes* (la pluie); ደረግ፡ dereg, *goutte;* 2) *mêler*, *mettre en confusion.*

ድርፈን፡ dürfen, *petite brebis.*

ደቃለዕ፡ daqāleʿ, 1) id. = አርከከበይ፡ *le palmier esp. Doum;* 2) *rameau de palmier* (جريد).

ዳቅበ፡ dāqbe, *pouvoir*, *devenir fort;* N. A. ዳቅበት፡ dāqbet, *force*, *puissance;* ዳቂብ፡ dāqib, *fort*, *puissant.*

ዳቀ፡ dáqa, pl. ዳቆታት፡ dāqotát, *brouillard.*

ዲቀና፡ diqennā, *pluie continuelle; jour*, *temps pluvieux.*

ደቂዕ፡ deqiʿ, *village.*

ደቤላ፡ debéla, pl. ደቤላታት፡ debélatát, *bouc.*

ደብሰ፡ dabṣe, *laisser percer la pluie* (la maison).

ደብር፡ debr, pl. አድበር፡ ádber, ዱቡር፡ dubbur, *mont*, *montagne.*

ደብዐ፡ debʿa, *fermer*, *couvrir;* Pass. ደበዐ፡ debbʿa; P. P. ዱቡዕ፡ dubuʿ; N. I. መድቤዕ፡ medbéʿ, *fermeture*, *serrure.*

ዲብዲበት፡ dibdibet, *élévation du terrain.*

ዲኖ፡ dino, *morceau de peau*, *que les bergers se mettent aux épaules.*

ድኔ፡ dünné, pl. ደነኒ፡ denenni, *petit pot.*

ዲንሸረ፡ dínshere, *esp. de scarabée noir à points blancs*, *très nuisible au grain.*

ደንበር፡ denber, pl. ደነቢር፡ denébbir, *aile*, *plume.*

ደነ፡ denne, *s'incliner*, *descendre;* Caus. አድነነ፡ adnene, *faire s'incliner*, *faire descendre;* N. A. ደኒን፡ denin, *inclination*, *descente.*

ደንዐ፡ denʿa, *blâmer q'un.*

ዳንያ፡ dānja (adopt. de l'amhar.), *juge.*

ዱንያ፡ dunja (الدنيا), *le monde.*

ደንደነ፡ déndene, *emporter beaucoup* (dans les bras).

ደንደደ፡ dendede, *s'assoupir* (le pied).

ደንጌል፡ dén'gel, pl. ደናጊል፡ danāgil, 1) *vieille fille;* 2) *femme publique* (algedén); ደንገለት፡ fém. dén'gelet, *devenir vieille fille.*

ደንገረ፡ den'gere, *retarder;* Caus. አደንገረ፡ aden'gere, *faire retarder.*

ደንገበ፡ den'gebe, *couper*, *abattre;* ዱንጉብ፡ dun'gub, *vache abattue* (par le glaive).

ዶንጎብ፡ don'gob, pl. ደነጊብ፡ deneggib, *reste*, *résidu;* Prép. *derrière.*

ደንገፀ፡ den'gedse, *s'épouvanter*, *s'effrayer;* ዳነገፀ፡ danágedse, id.; Caus. አደንገፀ፡ aden'gedse, *effrayer;* N. A. ደንጋፅ፡ dengads, *frayeur.*

ደከለ፡ dekele, *implorer*, *prier instamment;* Pass. ደከለ፡ dekkele; ደኪለት፡ dekílet, *instance*, *prière.*

ደከመ፡ dekme, *se fatiguer;* Caus. አድከመ፡ adkeme, *fatiguer;* ዱኩም፡ dukum, *fatigué;* N. A. ድክም፡ dökam, *fatigue.*

ዶከሰ፡ dokṣe, *brûler;* Pass. ዶከሰ፡ dokkeṣe.

ዶኮበት፡ dokóbet, pl. ደከይብ፡ dekaib, *nattes* (de djerid).

ዶካን፡ dokān, *punaise.*

ዳከከ፡ dākeke, *frotter.*

ዳክያት፡ dakjāt, *lambourde*, *poteau.*

ዶል፡ dol, *fois;* ክሌ፡ዶል፡ külé dol, *deux fois.*

ደውል፡ daul, *cloche.*

ደውረረ፡ daurere, *s'évanouir*, *tomber en défaillance.*

ደዌ፡ daue, *demeurer.*

ዶጋለ፡ dogāla, *bâtard.*

አደገለ፡ adéggele, *esp. de grain sauvage*, *semblable au ṭef.*

ደግመ፡ degme, *répéter;* ደጊም፡ degim, *dorénavant;* Pass. ደገመ፡ deggeme, *être répété;* ዳገመ፡ dāgeme, *raconter;* Pass. ተዳገመ፡ tedāgeme; ድገም፡ dögem, *fable*, *histoire.*

ዳገነ፡ dāgene, *chasser;* Pass. ተዳገነ፡ tedāgene.

ደግደገ፡ degdege, *fouler.*

ደግፈ፡ degfe, *s'appuyer;* Pass. ደገፈ፡ deggefe, *être appuyé;* N. I. መድገፍ፡ medgef, *soutien.*

ደፍነ፡ dafne, *enterrer;* Pass. ደፈነ፡ daffene.

ደፈይ፡ deffei, *lenteur;* እብ፡ደፈይ፡ ăb deffei, *lentement.*

ጀ፡

ጀኅ፡በሕለ፡ djaḥ béhle, *s'entrechoquer.*

ጃሐረ፡ djāhere, *prendre feu du foyer.*

ጀኅተተ፡ djaḥtete, *accumuler.*

ጀኅገገ፡ djaḥgege, *saccager.*

ጀለለ፡ djellele, *se noircir de suie;* ጀለል፡ djélel, *suie.*

ጀልበበ፡ djelbebe, *loucher*, *cligner.*

ጂልከት፡ djílket, *perche à travers d'une hutte;* pl. አጂልከት፡ adjílket.

ጀመ፡ djamme, *tordre le linge*, *épreindre.*

ጀምከ፡ djamke, *duper.*

ጀርመ፡ djerme, *déchirer* (une toile); Pass. ጀረመ፡ djerreme; ጀራመት፡ djerrāmet, *morceau de toile.*

ጀረረ፡ djerere, *faire du bruit;* ጀራር፡ djerār, *vacarme*, *tapage.*

ጀርቃ፡ djerqa, *disgrâce.*

ጀቅመ፡ djaqme, *fermer le poing;* ጀቅመት፡ djaqmet, *poignée.*

ጀቅተ፡ djaqte, *fouler*, *presser.*

ጀቅፈ፡ djaqfe, *élever*, *relever.*

ጃበበ፡ djābebe, ſchlürfen, *humer.*

ጀንቀቀ፡ djánqeqe, *verser*, = ገልበተ፡

ጂንዲክ፡ djíndik, *bouse de vaches.*

ጀንጀነ፡ djendjene, *emmieller* (la bière); ጁንጁን፡ djundjún, *bière miélée.*

ጆር፡ djor, *ruse.*

ጀወን፡ djauen, *l'agacen mâle.*

ጂድቅ፡ djidq, pl. አጃዲቅ፡ adjádiq, *joue.*

ጃጊን፡ djāgin, *raisonnable*, *sage.*

ጀግጀግ፡ djegdjeg, *salpêtre*, *nitre.*

ጀፈከ፡ djäfek, *forêt*, *taillis.*

ጀፍዐ፡ djafʿa, *frapper sur les joues;* N. A. ጀፍዓት፡ djafʿāt.

ገ፡

ገሕመ፡ gahme, *perdre la vue;* N. A. ገሒም፡ gahim; ጉሑም፡ guhum, *aveugle;* Caus. አግሐመ፡ ágheme.

ገሐረ፡ gahere, *s'enflammer;* ገሕር፡ gehr, *braise;* 2) ጋሐረይ፡ gaherei, *étoile du matin.*

ጋሐበ፡ gāhebe, *se réserver q'ch à soi-même.*

ጋሐተ፡ gāhete, *tenir la bouche ouverte*, *bâiller.*

ጎሔ፡ gohe, *réfléchir, calculer.*

(ጕኅየ፡) ጕኄ፡ geḥe, *prendre du souci, se soucier, craindre;* Caus. አግሔ፡ agḥé *faire craindre.*

ገሐይ፡ gehei, *marmotte.*

ጕኀፀ፡ gahedse = ረሕበ፡ *être large, vaste.*

ጋሐፈ፡ gāhefe, ተጋሐፈ፡ tegāhhefe, *être avide, insatiable;* ጉሑፍ፡ guhuf, *avide;* N. መግሐፍ፡ meghef, *avidité.*

ጋኅፎ፡ gaḥfo, *tortue d'eau douce.*

ገልሔ፡ gelhe, *avoir la tête rasée, manquer de cornes* (la vache); ጉልሐይ፡ gulhai, *sans cheveux, sans corne.*

ገለለ፡ gellele, ተገለለ፡ tegellele, *se conduire follement, faire une bêtise;* Caus. አትገለለ፡ atgellele; N. መግለል፡ *folie, stupidité, bêtise;* ጉሉል፡ gulūl, *sot, stupide.*

ጌለለ፡ gélele, *conduire* (les vaches, le chameau); *pousser* (le chameau en le suivant); ተጌለለ፡ tegélele, *marcher* (les chameaux en file).

ጎለለ፡ gólele, *choisir, trier* (les grains).

ጕላ፡ goila, *danse nocturne des filles.*

ገልሰ፡ gelṣe, *garnir q'ch de cuir;* ጉሉስ፡ gulluṣ, *garni de cuir.*

ገለብ፡ geleb, pl. አግሉብ፡ aglúb, 1) *bouclier;* 2) *la gauche, à gauche.*

ገላበት፡ gellābet, *caravane* (جلابة).

ጉልብ፡ gulb, *reconnaissance;* ብዓል፡ጉልብ፡ bʿāl gulb, *reconnaissant.*

ገልበ፡ gelbe, *s'échapper, prendre la fuite, galoper;* N. A. ግልብ፡ gilb; ተጋለበ፡ tegālebe = ገለበ፡; Caus. አግለበ፡ *faire échapper.*

ገልበበ፡ gelbebe, *se couvrir, se voiler;* N. I. ገልባብ፡ gelbāb, *voile.*

ገልበተ፡ gelbete, *verser (transvaser), vider;* Pass. ተገልበተ፡ tegélbete.

ጉልከት፡ gulket, pl. ጉሎክ፡ gulok, *rhicine.*

ገሌ፡ gele, *arracher, emporter* = ሸትፈ፡; N. A. መግለይ፡ meglei.

ገለድ፡ geled, *paix, trève;* ብዓል፡ገለድና፡ bʿāl geledna, *homme qui se trouve en paix avec nous.*

ገሉዳ፡ gelúda, *couteau courbé.*

ገልገለይ፡ gelgelei, *parent;* ተገላገለ፡ tegelāgele, *faire parenté, devenir parent.*

ጊመት፡ gimet, pl. ጊም፡ gim, *nuage.*

ጋም፡ gam, pl. ጋማት፡ gāmát, *esp. de vautour blanc à cou long.*

ገመል፡ gemel, pl. አግማል፡ agmál, *chameau;* ብዓል፡ገመል፡ bʿāl gemel, *maître de chameau.*

ገመ፡ gamme, *être défectif, incomplet;* ጋሚም, gāmim, *défectueux, manquant.*

ጋሙስ, gāmuṣ, *bague de corne.*

ገምር፡ gemmr, *risque, coup d'oeil;* እብ፡ገምር፡ነሥአ፡ ab gemer nesa, *acheter q'ch à coup d'oeil sans mesurer.*

ገመር፡ gemer, *les parties* (de la femme).

ገምበት፡ gembet = ነጽፈት፡ fém., *avoir tari son lait* (la vache).

ጉምቦ፡ gumbo, *épi du dourra sur la tige.*

ገምዐ፡ gemʿe, *conseiller;* Pass. ገመዐ፡ gemmʿe, *recevoir un conseil;* Caus. አትጋመዐ፡ atgāmʿe, *amener à la raison, procurer à q'un du conseil.*

ጉምጉማ፡ gumgumā, *esp. d'oiseau;* Amh. አባ፡ጎንበ፡

ገመፀ፡ gemmedse et ገመጀ፡ gemmedje, *s'appauvrir;* ጉሙጅ፡ gummudj, *pauvre.*

ገሴ፡ geṣṣe, *s'asseoir;* ጉሱይ፡ guṣuj, *assis;* N. ገሰይ፡ geṣei; አትገሴ፡ atgeṣe, *faire asseoir.*

ጋር፡ gār, pl. ጋራት፡ gārāt, *affaire, oeuvre.*

ገራ፡ gerra, prép. et subst. *derrière.*

ገርሐት፡ gérhet, pl. ገራሕ፡ gerāh, *champ* (ce qui suffit au travail d'une paire de boeufs).

ገርሀ፡ garhe, *être, se montrer bénin, débonnaire;* ጋሪሀ፡ gārih, gāri, *bénin;* N. A. ገርሀት፡ gerhet, gerret, *bonté du coeur;* አከይ፡ገርሀት፡ akei gerhet, gerret, *malice, méchanceté.*

ገረመ፡ gerreme, *s'embellir, devenir beau;* ጉሩም፡ gurrum, *beau;* ግርመት፡ görmet, *beauté;* Caus. አገረመ፡ agerreme; አትጋረመ፡ atgāreme, *embellir;* ገረም፡ gerem, *caution.*

ገረሠ፡ gerese, *s'attendre à q'ch, prévoir.*

ገራሻ፡ gerásha, *porc-épic.*

ገርሰ፡ gersa, 1) *esp. d'arbre* (salvadora persica?); 2) *part, portion.*

ገረ፡ gerre, *ruminer;* N. A. ገሪር፡ gerír; ጋሪር፡ gārir, *ruminant;* Pass. ገረረ፡ gerrere.

ገራር፡ gerār, *esp. d'arbre.*

ገርበ፡ gerbe, 1) *essayer;* 2) *couper, trancher* (un membre); 3) *s'échapper.*

ጉርበት፡ gurbet, *le dos.*

ጌራብ፡ gérāb, pl. አጌርበት፡ agérbet, *effets, hardes.*

(ገርበበ፡) ሞገርበብ፡ mogérbeb, *cascade.*

ገራቢት፡ gerābít, *abréviation du chemin.*

ገርበት፡ gérbet, pl. ገረብ፡ gereb, *taillis d'épines.*

ጊርቢት፡ girbít, *lance à long fût.*

ጋረተ፡ gārete, *se retirer* (d'une affaire), *rester derrière.*

ገሩን፡ gerūn, *blond* (couleur de cheval, vache).

ገሬነት፡ gerénet, *manière de faire, habitude* = ድሮ፡

ገሬን፡ gerén, pl. አግሩን፡ agrún, *tresse* (des cheveux).

ገርዋ፡ gérua, pl. ገርዊት፡ geruít, *esp. d'antilope: agacen.*

ጋሬ፡ gāre, *tailler,* ſchuſtern, Leder zuſchneiden, *faire des sandales;* ሞጋሪአይ፡ mogāriei, *cordonnier.*

ገረይ፡ gerei, *esp. de serpent court, noir, très venimeux.*

ጎራዴ፡ gorádé, *sabre* (Amhar.).

ገርገረ፡ gérgere, *se montrer, devenir courageux, indomptable;* ጉርጉር፡ gurgúr, *indomptable.*

ጊርገር፡ girger, *carie des dents.*

ጉርጉማ፡ gúrgumā, *gorge, palais.*

ግብ፡ göbb, *caverne.*

ጋብ፡ gāb, pl. ጋባት፡ gābāt, *aigle.*

ጉቤ፡ gúbie, pl. ጉቤታት፡ gúbieṭāt, *tortue.*

ገብኀ፡ gabḥa, *s'émousser;* ጉቡኅ፡ gubuḥ, *émoussé.*

ገብለ፡ gable, *prévenir* q'un; Pass. ገበለ፡ gebbele.

ገብለት፡ geblet, *bienfait de Dieu.*

ጉብለት፡ gublet (قبلة direction de la Mecque), *le pays des Habab.*

ገብረ፡ gebre, *faire;* ተግባር፡ tegbār, *affaire* (T^{i}, rare en tigré = ዎዴ፡).

ገበ፡ gabbe, *se ruiner, devenir pauvre;* Caus. አግበበ፡ ágbebe, *ruiner;* ጉቡብ፡ gubūb, *pauvre.*

ገበና፡ gábenā, *plaine le long d'un torrent (alluviale,* Uferebene).

ገብአ፡ gab'a, *devenir, se faire* = **ኮነ፡** Aeth.; **ገቢ፡** gebbi, prés. *il se peut.*

ጉቡዕ፡ gubuʿ = **ጉቡብ፡** *ruiné, pauvre.*

ገበይ፡ gabéi, pl. **አግቡይ፡** agbui, *chemin, route, voyage;* **ብዓል፡ገበይ፡** bʿal gabei, *voyageur.*

(**ገብገበ፡**) **አንገብገበት፡** angébgebet, *couver l'oeuf* (la poule).

ገብገበ፡ gebgebe, *trembler* (de fièvre).

ጊት፡ gitt, *force;* **እብ፡ጊት፡** ăb gitt, *par force.*

ገት፡ gett, *richesse, trésor.*

ጋነ፡ gāne, pl. **ጋኖታት፡** ganotāt, *étranger.*

ጋን፡ gān, pl. **ጋናት፡** ganāt, *esp. de vautour très grand.*

ገንሐ፡ gánha, *voir;* Caus. **አግነሐ፡** agnehe, *faire voir, montrer;* Pass. **ገነሐ፡** gannehe; **ጋነሐ፡** *regarder;* **ተጋነሐ፡** tegānehe, *se voir, se rencontrer;* **ገንሓት፡** ganhāt, *vue;* **አትጋነሐ፡** atgānehe, *faire rencontrer.*

ገንሬ፡ genre, *délier q'un de la caution.*

ጋንበት፡ fém. ganbet, = **ነጽፈት፡** natsfet, *perdre le lait* (la vache).

ገናብ፡ genāb et **ጉኑብ፡** gunúb, *faute, délit.*

ገናዘት፡ genāzet, *cadavre;* **ሞግነዝ፡** mógnez, *linceuil.*

ገንደበ፡ gendebe, *vieillir;* **ገንዳብ፡** gendāb, *vieux, décrépit.*

ገንዳሪብ፡ gendārib, *bord d'une rivière.*

(**ገነደ፡**) **አገንዴ፡** agénde, *partager à demi.*

ጉንደፈሌ፡ gundefellé, *pouce.*

ገንደዕ፡ gendeʿ, *esp. d'arbre;* Ar. oshar عشر.

ገንገረ፡ gengere, *se ruiner.*

ገዐረ፡ gaʿre, *crier* (le chameau); N. A. **ገዒር፡** geʿir.

ጎር፡ gor, pl. **አግዋር፡** aguár, *voisin.*

ጎቅ፡ goq, *trou, puits.*

ግዓ፡ gʿa, *lézard.*

ገዐዘ፡ gaʿze, *se transporter dans un autre endroit* (les tentes); N. A. **መጋዕዝ፡** megaʿz; Caus. **አግዐዘ፡** agʿaze, *faire transp.*

ጌዘም፡ gézem (Mass.), *demain* = **ፈንጎሕ፡**

ጕዞት፡ guazót, *pasteur.*

ገዝዐ፡ gezʿa, *conquérir;* **ገዝዓት፡** gezʿāt, *empire.*

ገዝፈ፡ gazfe, *devenir large;* **ገዚፍ፡** gazíf, *large, gros;* N. **ግዝፍ፡** gizf, *largeur.*

ጊሠ፡ gise, *aller;* N. **መግያሥ፡** megjas, *allure, départ;* **ገሻይ፡** gäshéi, pl. **ገሻት፡** gäshet, *hôte, étranger.*

ገዶ፡ geddo, pl. **ገዶታት፡** geddotát, *hirondelle.*

ገዳ፡ geda, *brigand, mauvais sujet.*

ገድለ፡ gedle, *tresser, coiffer;* Pass. **ገደለት፡** géddelet, fém. *être coiffée;* **ገድሎት፡** gedlót, *coiffure;* **ጋደለ፡** gādele, **ተጋደለ፡** tegādele, *rivaliser, lutter.*

ጋደም፡ gādem, pl. **ጋድሞታት፡** gādmotát, *plaine.*

ጎዶር፡ godór, *à côté de,* prép.

ገድሪ፡ gédri, *petite vérole.*

ገድበ፡ gedbe, *dépouiller, arracher, confisquer* (la fortune de q'un); Pass. **ገደበ፡** geddebe; **ገደበ፡** gedebó, *parti;* **ተጋደበ፡** tegādebe, *lutter* (les partis).

ጉዱብ፡ gúdeb, *hache.*

ገድበ፡ gedbe, *roc inaccessible.*

ገድነት፡ gédnet, *amoindrir son lait* (la vache); **ገዲነት፡** gedínet, *vache qui a peu de lait.*

ገድአ፡ ged'a, *visiter.*

ገድዐ፡ gedʿa, *rendre seul, délaisser;* Pass. **ገደዐ፡** geddʿa, *être seul, délaissé;* N. **ሞግድዐ፡** mogdʿe, *délaissement.*

ገዴ፡ gede, *secouer.*

ገደ፡ gedde, *arracher à la fille l'aveu de l'auteur de sa grossesse.*

ገድፈ፡ gedfe, = **ሐድገ፡** *abandonner, laisser.*

ጎጅ፡ godj, *fente, fenêtre.*

ጌጌ፡ gége, *errer, se tromper;* Caus. **አጌጌ፡** agége, *tromper, dérouter q'un.*

ገጽ፡ gets, pl. **አገጽት፡** agétst, *visage, face;* **ገጽ፡ረክበ፡** gets rekbe, *être bien reçu.*

ጎፍ፡ gof, pl. **አግዋፍ፡** aguáf, *coeur, intention, caractère.*

ገፌዕ፡ geféʿ, *brume, brouillard.*

ጋፈፈ፡ gāfefe, *ramasser beaucoup, emporter beaucoup des mains.*

ጥ፡

ጠሕረ፡ ṭahre, 1) *crier;* 2) *mugir* (le boeuf furieux).

ጡሕር፡ ṭuhr (ظُهر), *midi.*

ጠኅጠይ፡ ṭaḥṭei, pl. **ጠኅት፡** ṭaḥet, *esp. de bois odoriférant.*

ጠለ፡ ṭelle, *devenir humide, se mouiller;* Caus. **አጥለለ፡** áṭlele, *mouiller;* **ጡሉል፡** ṭulul, *mouillé.*

ጠልመ፡ ṭelme, **ጣለመ፡** ṭaleme, *trahir, traîter injustement.*

ጠሊት፡ ṭelit, pl. **አጣል፡** aṭāl, *chèvre.*

ጠልከ፡ ṭalke, *délier, délivrer;* Pass. **ጠለከ፡** ṭalleke; **ጡሉክ፡** ṭulluk, *libre, délié.*

ጠምከ፡ ṭamke, *baptiser.*

ጠርቅ፡ ṭerq, *la responsabilité des parents en justice* (comp. mon „Recht der Bogos"); **ጠርቀ፡** ṭerqe, *faire son devoir comme parent.*

ጠርከ፡ ṭerke, *trouer;* Pass. **ጠረከ፡** ṭerreke, *se trouer;* **መጥራክ፡** meṭrāk, *trou.*

ጠሬ፡ ṭére, *être crûe* (la viande); *être grossier* (l'homme); **ጠራይ፡** ṭerai, *crû;* **ጠሪ፡** ṭeri, *tetine* (de la vache).

ጠብለለ፡ ṭablele, *envelopper q'ch.*

ጠብሰ፡ ṭabṣa, *rôtir* (la viande sur le feu).

ጠበ፡ ṭabbe, *créer;* Pass. **ጠበበ፡** ṭabbebe.

ጠብአ፡ ṭab'a, *têter;* **ጥብ፡** ṭübb, pl. **አጥበይ፡** aṭbéi, *mamelle, tetine;* Caus. **አጥባ፡** aṭbā, *allaiter;* **ጣቢ፡** ṭabi, *petite chèvre qui tête.*

ጣነበ፡ ṭānebe, *tapisser, garnir* (une maison de nattes, le toit d'herbe); **ጠናብ፡** ṭenāb, *garniture.*

ጠነ፡ ṭanne, *fumer;* **ጠናን፡** ṭenān, *fumée;* **ጠነት፡** ṭánnet, *esp. de bain de fumée.*

ጠከ፡ ṭakke, *échauffer.*

ጠወበ፡ ṭauebe, *fonder, commencer à établir un troupeau de vaches.*

ጦት፡ ṭot, pl. **አጥዋት፡** aṭuát, *nerf.*

ጦተል፡ ṭotel, *esp. d'antilope,* Amhar. tora, vache sauvage.

ጠዌ፡ ṭaue, *se tromper en paroles, être à l'envers* (l'habit); Caus. **አጠዌ፡** *tromper, duper, détourner le sens des paroles.*

ጠዐመ፡ ṭaʿme, *être, paraître doux;* **አጥዐመ፡** aṭʿame, *donner à goûter;* **ጡዑም፡** ṭuʿum, *doux;* **ጥዕመት፡** ṭʿömet, *goût, douceur.*

ጠምጠመ፡ ṭamṭame, *essayer, toucher, goûter.*

ጤመ፡ ṭéme, *rouler, mettre en rouleau* (la natte); Pass. **ጠየመ፡** ṭejeme.

ጠየዐ፡ ṭajʿa, = **በድነ፡** *puer;* **ጡዩዕ፡** ṭujuʿ *puant.*

ጠፍሐ፡ ṭafha, *être spacieux, large;* Caus. **አጥፈሐ፡** aṭfehe, *faire place, rendre spacieux.*

ጦፈት፡ ṭofet, *esp. de corbeille imperméable,* dans laquelle on bat le beurre.

ጠፍአ፡ ṭaf'a, *se perdre;* **አጥፋ፡** aṭfā, *perdre, s'éteindre* (la chandelle).

ጸ፡ ፀ፡

ፆሆ፡ dsoho, pl. **ፆሆታት፡** dsohotát, *ôtage.*

ጹሑም፡ tsúhum, tshuhum, *barbe, menton.*

ፀሔ፡ dsähe, *être à l'abri de la pluie;* Caus. **አፀሔ፡** ädshe, *abriter.*

ፀሓይ፡ dsahai, *soleil, lumière;* **ፀሓይ፡ዎረኅ፡** dsahai woreḥ, *clair de lune.*

ጸሐፈ፡ tsahfe, *écrire* (Eth.).

ጸለ፡ tselle, *ombrager, faire ombre;* **አጽለለ፡** átslele, *se mettre à l'ombre;* **ጸላል፡** tselāl, *ombre.*

ጸልመ፡ tselme, *s'obscurcir, devenir noir;* **ጸልመት፡** tsölmet, *ténèbres;* Caus. **አጽለመ፡** atsleme, *rendre noir, obscurcir;* **ጸሊም፡** tsellim, *noir;* **ጽልም፡** tsölm, *noirceur.*

ጸልአ፡ tsel'a, *haïr.*

ጸልከ፡ tsalka, tshalka, *échapper, s'enfuir;* Caus. **አጽለከ፡** átsleqe, atshleke; **ጸሊከ፡** tshalīk, *fuite, évasion.*

ጸልዋ፡ tsalwa, pl. **ጸሎ፡** tsālo, *le derrière* (du cheval).

ጸልዐ፡ tsalʿa, *s'ulcérer,* **ጸለዕ፡** tseleʿ, *ulcère, plaie.*

ጸመ፡ tsamme, *devenir sourd;* Caus. **አጽመመ፡** atsmeme, *rendre sourd;* **ጹሙም፡** tsumum, *sourd.*

ፀመ፡ dsamme, *être égoiste, avare.*

ጸምአ፡ tsam'a, *avoir soif;* **ጽምእ፡** tsömé, *soif;* Caus. **አጽማ፡** atsmā, *donner la soif, altérer;* **ጹሙእ፡** tsumú, *qui a soif.*

ጸማ፡ tsemā, *fortune, biens.*

ፁሚድ፡ dsúmid, pl. **አፅማድ፡** adsmād, *paire de boeufs;* **አፅመደ፡** ádsmede, *coupler* (les boeufs).

ጸምድ፡ tsamd, pl. **አጽማድ፡** atsmād, *le poteau de devant de la maison.*

ጸር፡ tserr, *compagnie, suite, escorte.*

ፃረበ፡ dsārebe, *parler.*

ጸርበ፡ tserbe, *tailler le bois;* Pass. **ጸረበ፡** tserrebe; Caus. **አጽረበ፡** atsrebe.

ፀርዐ፡ dserʿa, *se plaindre de q'ch.;* N. **ፀራን፡** dserān, *plainte.*

ጸሬ፡ tsere, *devenir clair* (le ciel, l'eau); Caus. **አጽሬ፡** átsre; **ጹሩይ፡** tsurui, *clair, pur, sain;* **ጸሮት፡** tserōt, tsherót, *santé.*

ጸርገ፡ tserge et tshérge, *esp. d'arbre.*

ፀርገገ፡ dsergege, = **ኀለፈ፡** *passer.*

ፀርፈ፡ dsarfe, *injurier.*

ጸብሐ፡ tsabha, *poindre* (le jour), *se faire matin.*

ፀበሐ፡ dsabbehe, *déjeûner;* **አፅበሐ፡** adsbehe, *donner à déjeûner, assaisonner;* **ፀቢሕ፡** dsabih, *assaisonnement.*

ጸበል፡ tsabel et tshabel, *cendre.*

ጸበረ፡ tsabbere et tshabbere, *patienter.*

ጸብር፡ tsabr et tshabr, *aloès.*

ጸበ፡ tsabbe et tshabbe, *s'étrécir, être étroit;* Caus. **አጽበበ፡** atsbebe, *rendre étroit;* **ጸበብ፡** tsabbab, tshabbab, *détroit, défilé.*

ጽብዐት፡ tsüʿbʿet, tshübʿet, pl. **አጻቤዕ፡** atsābéʿ, *doigt.*

ጸቤ፡ tsabe, *aller voler, faire une expédition de brigandage;* N. **ጸቢት፡** tsabīt.

ፀብጠ፡ dsabṭe, *saisir, empoigner;* Pass. **ፀበጠ፡** dsabbeṭe; N. **ፀቢጥ፡** dsabit, *saisie;* Caus. **አፅበጠ፡** adsbeṭe, *faire saisir.*

ጸንሐ፡ tsanha, *y être, attendre;* Caus. **አጽነሐ፡** atsnehe, *faire attendre, faire rester.*

ጸንቴ፡ tsante, *être délaissé;* **ጺንትዋ፡** tshintuā, *délaissement, ennui.*

ጼኔ፡ tséne et tshéne, *sentir* (a. et n.); **ጽን፡** tsön et tshön, *odeur.*

ጸንዐ፡ tsanʿa, *s'endurcir, devenir fort;* **ጹኑዕ፡** tsunuʿ, *fort, dur;* Caus. **አጽነዕ፡** atsnaʿ, *endurcir, fortifier;* N. **ጸኔዕ፡** tseneʿ, *force.*

ጺንገይ፡ tsin'gaí et tshin'gei, *herbe, foin;* **አጸንጌ፡** atsan'ge, *couper l'herbe.*

ፃለ፡ dsāle, *rouge* (couleur de vache).

ጸእን፡ tsāne, *monter* (à cheval), *charger;* Caus. **አጻን፡** atsáne, *aider à charger;* **መጻን፡** metsān, *bête de somme ou de selle.*

ፄዋ፡ dséua et dshéwa, *sel.*

ጸመ፡ tsōme, *jeûner.*

ፀዌይት፡ dséwéit et dsheweít, *famille.*

ጸረ፡ tsore, *porter;* Caus. **አጸረ፡** atsóre, *faire porter, charger;* **ጸር፡** tsor, *charge.*

ጸዕደ፡ tsaʿde, *blanc.*

ጺደና፡ tsídena et tshidena, *esp. d'abeille sans aiguillon;* **ምዓር፡ጺደና፡** mʿār zidena, *miel blanc de terre,* produit du tsidena.

ጸደፍ፡ tsádef, *précipice.*

ፀግም፡ dsegm, *destin, but, affaire.*

ጸጉር፡ tsagŭr, tshagur, *cheveux;* Sing. **ጸግረት፡** tsagret, tshagret; **ጸጋር፡** tsaggar, tshaggar, *poilu, chevelu.*

ጸግበ፡ tsegbe, *se rassasier;* Caus. **አጽገበ፡** átsgebe, *rassasier;* **ጸጋብ፡** tsegāb, *satiété;* **ጹጉብ፡** tsugūb, *rassasié.*

ጸገት፡ tsagget, *verge;* **ብዓል፡ጸገት፡** bʿal tsagget, *intercesseur, avocat.*

ፀግዐ፡ dsegʿa, B. *tomber malade.*

ጸገዐ፡ tsaggʿa, *s'adosser contre q'ch., s'appuyer.*

ፀፈር፡ dsaffer, dshaffer, *courroie;* pl. **አፅፈር፡** adsfer.

ጺፍር፡ tsiffr, tshiffr, pl. **አጽፋር፡** atsfar, atshfār, *ongle.*

ፅፍዕ፡ dsöffeʿ et dshöffeʿ, *boue* (devaches.).

ፀፌ፡ dséfe et dshéfe, *bouillir;* **ፂፎ፡** dsifo et dshifo, *bouillie* (de Dourra en grains; l'Ar. بليله).

ፈ፡

ፈሐመ፡ fehme (فهم), *comprendre;* Caus. **አፍሐመ፡** afheme.

ፋኅም፡ fāḥm, *charbon.*

ፋኅሰ፡ fāhṣe, *calomnier.*

ፈእኀ፡ fa'ḥe, *devenir large, spacieux;* **ፋኢኅ፡** fāiḥ, *large, spacieux.*

ፋል፡ fāl, *présage, augure, destinée;* **ኢፋል፡** ei fāl, *il n'est pas;* **ኢፋልን፡** ei fálna, *nous ne sommes pas.*

ፈልኀ፡ falḥa, *bouillir* (l'eau); Caus. **አፍለኀ፡** afleḥe; N. A. **ፈሊኅ፡** falīḥ, *ébullition.*

ፈለለ፡ féllele, *se ruiner, devenir pauvre;* **ፈሊለይ፡** feliléi, *ruiné, pauvre;* **ፈለል፡** félel, *ruine, misère.*

ፋለመ፡ fāleme, *partager en deux, rompre le pain.*

ፈልሠ፡ false, *couper, fendre.*

ፈልቀት፡ falqet, fém., *ne pas être circoncise* (la fille); ፈልቅ፡ felq, pl. አፍላቅ፡ aflāq, *cheville*, *crochet*, *fourche* (*confluent de deux torrents*).

ፈሊት፡ felít, pl. ፈላይት፡ feläít, *jeune vache* (âgée de 2—4 ans).

(ፈለየ፡) ፈሌ፡ fele, *séparer*; ፉሉይ፡ fului, *un veau sevré*, *un homme expatrié*.

ፋሊጀ፡ fāledje, B. *s'échapper* (le chameau).

ፈልጀ፡ feldje, *fendre* (du bois); P. P. ፉሉጅ፡ fuludj, *fendu*.

ፈልፈለ፡ félfele, *branler* (du vent).

ፈሸመ፡ fesḥeme, *pourrir*, *devenir insolent*; ተፈሸመ፡ tefesḥeme, id.; ፉሹም፡ fusḥúm, *pourri*, *insolent*.

ፈሰ፡ fasse, *verser* (de l'eau).

ፎር፡ fōr, *morceau de toile*.

ፋር፡ fār, *destinée*, *hazard*.

ፈርሐ፡ farhe, *avoir peur*, *craindre*; Caus. አፍረሐ፡ áfrehe, *faire peur*, *effrayer*; አትፋረሐ፡ atfārehe, *effrayer*; ፈርሓት፡ ferhāt, *peur*, *crainte*.

ፈርኅ፡ farḥa, *se réjouir* (Ar. فرح); Caus. አፍረኅ፡ afreḥe, *réjouir*.

ፈረስ፡ faraṣ, *cheval*, pl. አፍሩስ፡ afruṣ; ፋሪስ፡ fāris, *bon cavalier*, *brave*.

ፈርሠ፡ farse, *s'abîmer*, *dépérir*; Caus. አፍረሠ፡ afrese, *abîmer*, *abattre*.

ፈረረ፡ férrere, *sortir* (pour chercher du bois, pour paître les troupeaux etc., auf etwas ausgehen); ተፈረረ፡ teferrere, id.; N. A. ፈሪር፡ ferír.

ፈርቀ፡ farqe, *trouer*, *percer*; Pass. ፈረቀ፡ farreqe; P. P. ፉሩቅ፡ furuq; ሞፍራቅ፡ mofrāq, *trou*.

ፈራብ፡ ferāb, *abîme* = ጸደፍ፡

ፈርተት፡ fertet, pl. ፈራቲት፡ ferātit, *testicule*.

ፈርተ፡ ferte, *juger*; ፍርት፡ fört, *jugement*; Pass. ፈረተ፡ ferrete; ፈርተይ፡ fertei, *juge*.

ፈርተከ፡ ferteke, *séparer*, *désunir*, *mettre en morceaux*; Pass. ፈራተከ፡ ferāteke.

ፈሪከይ፡ ferikai, *épi du Dourra*.

ፈርዓ፡ ferʿā, *endroit*, *place*, *quartier*.

ፈሬ፡ fere, *faire du fruit*, *fructifier*; ፍሬ፡ fré, *fruit*; ፋሬ፡ fāre, *être fertile*, *porter fruit*.

ፈርደደ፡ férdede, *briser en petits morceaux* (le pain).

ፋረገ፡ fārege, *séparer*.

ፈርፈረ፡ férfere, *se reduire en poudre* (le bois); ፈርፈር፡ ferfer, *bois en poudre*.

ፈቅዐ፡ faqʿa et ፈግዐ፡ fagʿa, *briser* (l'os), *casser la tête*, *blesser l'os* (avec un bâton); ፉጉዕ፡ fuguʿ, *blessé*.

ፈቅደ፡ faqde, *réfléchir*, *se souvenir*; Caus. አፍቀደ፡ afqede, *donner à souvenir*; Pass. ፈቀደ፡ faqqede; ፈቃድ፡ feqād, *souvenir*, *réflexion*.

ፈትኀ፡ fatḥa, *ouvrir*; Pass. ፈተኀ፡ fatteḥe; Caus. አፍተኀ፡; ተፋተኀ፡ tefāteḥe, *rompre avec q'un*, *déclarer la guerre*; N. A. ፋትኃ፡ fātḥā́; ፈተኀ፡ fettéḥ, *loi*.

ፈትለ፡ fatle, *filer*, *arranger* (une affaire); ፈትል፡ fĕtl, *fil*; ፈታል፡ fetāl, *toile filée*.

ፋትመ፡ fātme, *allaiter le veau*.

ፈትነ፡ fatne, *goûter*, *essayer* (à faire).

ፈቴ፡ fete, *aimer*; ፈቲ፡ fittí, *amour*; ፋቲ፡ fāti, *aimant*; Caus. አፍቴ፡ afte; ተፋቴ፡ tefāte, *aimer*, récipr.; ፋቲአት፡ fātíet, pl. ፈዋቲ፡ fauā́ti, *femme publique*.

ፈትፈተ፡ fetfete, *voler*, *piller*.

ፋንቴ፡ fānte, *séparer*, *répudier* (la femme); Pass. ፈናቴ፡ fanāte, *se séparer* (les amis); ፈንቲት፡ fintīt, *séparation*.

ፈንተተ፡ fantete, *croître* (l'arbre).

ፈናን፡ fenān, *mensonge*, *fausseté*.

ፋኔ፡ fāne, *charger q'un de q'ch*, *tester*; Pass. ተፋኔ፡ tefāne, *recevoir une commission*; ፈን፡ fin, *commission*.

ፈንደቀ፡ fándeqe, *se blesser au dos* (la bête de somme); P. P. ፉንዱቅ፡ fundúk, *blessé*.

ፈንደዕ፡ fandaʿ, *moudre* (le Dourra) *à gros grains*.

ፈንዶት፡ fandót, pl. ፈናዲ፡ fenādi, *fesse*.

ፈንጀሐ፡ fándjehe, *casser les pierres*.

ፈንጎኅ፡ fangoḥ, *demain*; ፈንጎኅ፡ለሓ፡ fangoḥ lehā, *après demain*.

ፈንጠረ፡ fanṭere, *démonter*, *désunir*, *disperser*; Pass. ተፈንጠረ፡ tefánṭere; Réfl. ፈናጠረ፡ fanāṭere *se disperser*.

ፈንፈነ፡ fanfane, *abhorrer*, *se dégoûter de q'un*.

ፈከ፡ fakke, 1) *fendre*; P. P. ፉኩክ፡ fukuk, *bois fendu*; Pass. ፈከከ፡ fakkeke; 2) *se lever* (le soleil etc.); ምድር፡ፈከ፡ mudr fakke, *poindre le jour*; ፈኪክ፡ fakīk, *aube*, *le lever*.

ፈዕለ፡ faʿle, *tisser les nattes*; ፍዕል፡ föʿl, *tissure*, *tissage*.

ፋይ፡ fai, *anneau*.

ፈድበ፡ fadbe, *montrer du courage*; ፈዳብ፡ fadāb, *brave*; ፈደበት፡ fadebet, *bravoure*.

ፈድዐ፡ fedʿa, *se réveiller*; Caus. አፍደዕ፡ afdaʿ, *réveiller*.

ፈዴ፡ fede, *payer*, *acquitter*; አተፍዴ፡ atáfde, *faire rembourser*; ፈዳ፡ fedā, *remboursement*.

ፈደ፡ fadde, ተፋደደ፡ tefādede, *écarquiller les yeux*.

ፈድፈደ፡ fedfede, *abonder en enfants*.

ፈጅዐ፡ fadjʿa, *se décourager*; Caus. አፍጀዕ፡ afdjaʿ, *mettre en peur*.

ፈጅፈጀ፡ fadjfadje, *briser l'os*, *la tête à q'un* = ፈቅዐ።

ፈግለ፡ fagla, *séduire* (une fille), *agacer*.

ፈግረ፡ fagre, *sortir*, *monter*; Caus. አፍገረ፡ áfgere; ሞፍጋር፡ mofgar, *sortie*; ፍግረት፡ fögret, *lever* (du soleil); ፎጋር፡ foggār, *impôt*.

ፈግዐ፡ fagʿa, *duper*; ፈገዐ፡ faggʿa, *se laisser duper*.

ፋገገ፡ fāgege, *se moisir*; ፉጉግ፡ fugug, *chanci*; N. ፋጊግ፡ fagig; ፈጋግ፡ fegāg, *le moisi*.

ፈጥረ፡ faṭre, *créer* (ad. de l'Eth.).

ፈጥነ፡ faṭne, *comprendre*; Caus. አፍጠነ፡ afṭene; Pass. ፈጠነ፡ faṭṭene; N. A. ፈጠኔብ፡ faṭanéb, *entendement*.

ፈጽለ፡ fatsle, *diviser*.

ፈጽመ፡ fatsme, 1) *s'enfler*; 2) *s'enorgueillir*.

ፈፀአ፡ fadsʿa, *siffler*.

Extrait du Vocabulaire de la langue Tigre parlée à Muçawwʿa, compilé par Antoine d'Abbadie.

ሃላ፡ pas encore. — እስተሐለመ፡ nocturna seminis effusione pollutus est. — ሐልቃ፡ péricarpe du fruit dit ʿarma. — ሕልቁም፡ (ar.) fanon (de vaches). — ሕልቆም፡ emmanchure du fer de lance. — ሐላብ፡ laitière. — ሕላበት፡ petite écuelle en bois. — ሐለከ፡ entraver; መሐለኽ፡ entrave (de vache). — ሐላውላው፡ vagabond. — ገመል፡ሕላይ፡ cadeaux que fait le fiancé au beau-frère. — ሐለይለ፡ incirconcis. — መሐለፊት፡ excellent. — ሆም፡ trace dans un sentier où les bêtes tombent. — ሓምሓምት፡ calebasse. — ሀመም፡ Pl. ህማምት፡ panthère (voy. ሑሙም፡ Munz.). — ሐማም፡ (ar.) pigeon. — አትሐመሚ፡ garde-malade. — ሐማመሬ፡ frais de maladie donnés par celui qui a blessé. — ኆመር፡ tamarin. — ሐማስ፡ de couleur (café au lait, vache etc.). — አሓመቀ፡ méprisa; ሕምቅ፡ mépris; ሐማቂ፡ mépriseur; ሐሚቅ፡ paresseux. — ሐምብዚት፡ pain (voy. ኅበዚት፡ Munz.). — ሐምብዐ፡ ≟ ኅብዐ፡ (Munz.). — ሁምባይ፡ (idem ሀባይ፡) singe. — ሐምፀ፡ devint sur, s'aigrit; ሕሙፅ፡ sur, acide. — ሐርሐረት፡ oiseau à présages. — ተሐርሐረ፡ a pris le fausset. — ሀርመ፡ frappa; ሀራም፡ qui frappe; አሀራም፡ qui fait frapper. — ሕሮራ፡ touffe de cheveux des enfans contre le mauvais oeil. — መሓረስ፡ charrue. — ሀርሳ፡ éveillé. — መሐረሲት፡ sage-femme. — ሔረቅረቅ፡ sorte d'asthme passager. — ኀርበ፡ tomba en ruines. — ሕርቱመ፡ (sic) gros muscle de la cuisse. — ተሐርነገት፡ elle se laisse traire par intervalles après la mort de son petit. — ሐርዐ፡ alla du ventre (ኀሬ፡ Munz.); ሐርዔ፡ እዝን፡ cérumen des oreilles. — ሑራዝ፡ vase à long col pour boire (Pl. ሐራርዝ፡). — ሕርዶት፡ nuque (voy. ዐርዶት፡ Munz.). — ተሐረጀ፡ pérora. — ሐርግየት፡ discours. — ሕርፅ፡ crosse (pour le jeu de crosse); ሕረፅ፡ houssine. — ሕሩፍ፡ parcimonieux; አሕረፊ፡ donner avec parcimonie. — ኀሬፍ፡ vent d'ouragan. — መሐሰል፡ plusieurs chameaux attachés ensemble. — ሕሳም፡ sorte de sel rouge à petits grains et dont on lave les chameaux malades; ተሐሰመ፡ fut lavé; ሐስመት፡ lavage; croûte de sel laissée sur la plage par la mer. — ሐሰሰ፡ essuya; ሐሳስ፡ qui essuie; ሕስስ፡ chose enlevée en essuyant. — ሐስደ፡ (ar.) envia; ሐስድ፡ envieux; ሕስድ፡ envie. — ሓሽ፡ écran de bois. — ሐሽሐሽ፡ sable. — ወድ፡ሐሺል፡ renard. — ሐሺር፡ natte. — ሐሽር፡ወሬድ፡ lie de bière. — ሕሽር፡ embarras; አትሐሸረ፡ fit embarrasser. — ሐቆ፡ኤሊ፡ dorénavant. — ሐቅ፡ቤለ፡ eut le hoquet. — ሐቀት፡ reins. — አሐቀነ፡ battit le beurre en remuant un vase solide; ሕቃን፡ lait de beurre; fromage; ማይ፡ሐቃን፡ ou ሐሊብ፡ሐቃን፡ lait de beurre. — ሐቅፍ፡ botte. — ሐቁፍ፡ giron; ሕቆፍ፡ charge qui remplit un bras. — ሐብሓበ፡ (sic) sorte de plante à farine naturelle et qu'on mange. — ተሐበለከ፡ fut embrouillé; ሕብሉክ፡ embrouillé. — ሕባሬት፡ troupeaux donnés pour être gardés. — ሐበበ፡ boucla; ሕቡብ፡ bouclé; መሐብብ፡ boucle; ሐባባይ፡ faiseur de fourreaux et de boucles. — ሐበኩ፡ gomme. — ሕበዝ፡ጨወ፡ repas qu'on porte en route. — ሁቱ፡ lui; ሁቱም፡ eux. — ሐቶላ፡ lie de bière. — ሐንበጣ፡ sauterelle. — ሐንቴ፡ un. — ሐንትል፡ épiglotte. — ሐንተሸ፡ éternuer. — ሐንከ፡ eut une crainte respectueuse. — ሐነከ፡(ሕናግ፡) palais (de la bouche). — ሀንከላ፡ tête de *durrah* (qui retombe). — ኀናዝር፡ sorte de scrofules. — ሐነጅ፡ fouet. — ሕንጁር፡ scarabée. — ሐንገብ፡ épaule. — ሕንገት፡ emporté (chameau etc.). — ሕንግድ፡ qui donne peu de lait. — ሕንኅን፡ jambe au dessus du genou. — ሐንጠጠ፡ se déchira (toile). — ሐንፊዝ፡ diverses sortes de graines mélangées ensemble. — ሐንፈጨ፡ gratta le visage (par douleur). — ሐከመ፡ (ar.) jugea; ሓኪም፡ juge. — ሔወት፡ bat de chameau. — ሐዝ፡ fièvre (voy. ሐድ፡ Munz.). — ሐዝሐዘ፡ trembla (terre, rocher ou autre chose solide). — ሐዘመ፡ se ceindre. — ሕዝዐት፡ prairie gardée. — ሐይመት፡ hutte ronde de branchages. — ሐይሰስ፡ beurre. — ሃይብ፡ donneur (voy. ወሀበ፡ Munz.). — ሕዳ፡ fruit rouge qu'on mange. — ሑድ፡ሕፉን፡ un peu chaud, tiède. — ሀደለበ፡ s'engagea comme domestique à gages pour les routes; አደላብ፡ domestique à gages pour les routes. — ኀድረ፡ (ar.) verdit; አኀደር፡ vert. — ሐዳድ፡ ouvrier en fer. — ሕጅል፡መዝቡጥ፡ bracelet des pieds en argent (non tordus); ሕጅል፡መትሊ፡ bracelet des pieds en argent (tordus). — ኴጀርት፡ bois, forêt. — ሐጎ፡ ceinture de femmes. — ሕጌ፡ couvrit; ተሐጌ፡ Pass.; ሕጋይ፡ écran; rideau; ሕጉይ፡ abrité. — ሐግል፡ anneau des jambes (voy. ሕጅል፡). — ሕጉለት፡ reduit intérieur de la maison. — ሀገሬት፡ petit pays. — ሐገን፡ morve (du nez). — ሐግዘ፡ vint en renfort, se battit en allié avec. . .; ተሐገዘ፡ fut renforcé; ሐጋዝ፡ qui vient en renfort. — ሕጡም፡ s. de plante mangée par le chameau. — ሐጥበ፡ cueillit du bois. — ሐጥዐ፡ manqua, ne se trouva pas; ሕጥዕ፡ qui manque de tout; ሕጥዐት፡ besoin. — ሕጡጥ፡ fém. ሕጥጥ፡ intrigant. — ሐፍሎ፡ sorte de fruit. — ሀፋሽ፡ qui arpente. — ሐፊት፡ enclos de la maison. — ሐፍነ፡ devint chaud; ሕፉን፡ chaud. — ሐፍነ፡ prit avec les deux mains jointes; ሕፍን፡ le contenu des deux mains. — ሐፍደ፡ mit en lieu sûr. — ሐፍዘ፡ fut en trop; ሕፉዝ፡ qui a une surabondance. — ሐፈፀ፡ déchira avec les ongles (le visage par douleur).

ለ፡ lui. — እስክ፡ልሃ፡ jusque là. — ሎሕ፡ bois de la porte. — ተልሄ፡ joua (voy. ደሉኅ፡ Munz.); ተልሃይ፡ joueur, jeu. — መትለሐይ፡ camarade. — ልሕልሕ፡ pain, feuille. — ምልሐለሒት፡ petit four. — ልሆይ፡ cela. — ሊል፡ course pour un prix. — ሊሎ፡ épervier (aigle, Munz.). — ለም፡ዕል፡ alors. — ሎምን፡ citron. — ለቅሐት፡ conçut (la chamelle); አለቀሐ፡ prêta; ተለቀሐ፡ emprunta; ልቁሕ፡ prêt. — ለቀበ፡ attrapa en l'air. — ሎቆት፡ (?) outre à miel. — ልብ፡ coeur; creux de l'estomac; በዐል፡ልብ፡ habile. — ለብለበ፡ parla en vain; ሉብሉብ፡ qui parle en vain. — ልበባት፡ ventrière du chameau. — ሉብክ፡ (?) lieu qui a toujours été désert. — ለተተ፡ to lisp; ለታት፡ bègue, bredouilleur; a lisper. — ለዐልዐ፡ s'éleva (soleil); ላዕሊ፡ supérieur. — ላዐት፡ poignée du sabre. — ለጃጅ፡ emporté (vache, chameau).

ሚ፡ quoi? — መሀረ፡ connut; አምሀረ፡ fit connaître; መሃር፡ savant. — መሐሰ፡ essuya. — መሓዜ፡ hache. — ሚለል፡ baguette pour mettre l'antimoine dans les yeux. — መልቀቀ፡ fit prisonnier; መልቁቅ፡ prisonnier. — መለጠ፡ sépara du poil. — መምሱኅ፡ lâche. — መርሴ፡ fermeture de la porte. — ምሴሕ፡ en vain. — ሞሰብ፡ grand vase en paille. — መሸመሸ፡ se moisir, pourrir. — ምሸዋክ፡ gratte-dents. — መቃስ፡ ciseaux. — ማቴኅ፡ briquet. — ምን፡ quoi? — ማን፡ (au lieu de የማን፡) droite. — መንስር፡ lentille. — መንቹፍ፡ fronde. — መንኬት፡ pot en terre. — ማእዝ፡ quand? — መካ፡ cuiller. — መከ፡ se fondit; አምከከ፡ fondit; ምኩክ፡ fondu. — ሙከስ፡ bâton à faire la bouillie. — መከተ፡ para. — ሙከት፡ farine à purifier le beurre fondu. — መይዘብ፡ ou ሜዘብ፡ petit sillon pour l'écoulement des eaux. — መዘነ፡ pesa; ሚዛን፡ balance. — መዝመዘ፡ massa. — ማዛይ፡ garçon de noces. — መደ፡ étendit; ምዱድ፡ étendu. — ሜገል፡(ዐገለ፡?) péché; ሜገል፡ወዴ፡ pécha. — መግዲ፡ mortier; ወድ፡መግዲ፡ pilon. — አማጠጠ፡ pressa une outre pour en exprimer le miel ou le beurre; trembla. — ማዕ፡ gratte-dents.

ርኅሰ፡ ou ረክሰ፡ devint à bon marché. — ረመስ፡ radeau pour la pêche. — ተረመስመሰ፡ farfouilla. — ረምቀ፡ (voy. ረምከ፡ Munz.) mendia, mangea en parasite; ርምቃይ፡ mendiant, parasite; ረማቅ፡ vagabond; ምርማቅ፡ action de mendier. — ረምጀት፡ terrain si échauffé qu'il brûle les pieds. — ሮረብ፡ omoplate. — ሮሬብ፡ épine dorsale. — መርሸም፡ croix de la poignée du sabre. — ረሸረሸ፡ arrosa. — ረሰሰ፡ rangea, mit en rang; ረስ፡ ordre, rang. — ተርቁብ፡ jarret. — ሩቅዓት፡ membrane de l'hymen, virginité. — ረቅዐ፡ (ar.) raccommoda, rapiéça. — ረብረብ፡ lieu sans verdure. — መተርአስ፡ oreiller en bois (voy. ተረሰ፡ Munz.). — መራኢት፡ miroir. — ረክሰ፡ voy. ርኅሰ፡ — አቡ፡ሩካብ፡ sorte de paralysie. — ወድ፡ርካብ፡ pupille de l'oeil. — መርኩዝ፡ bâton d'appui. — ረወሐ፡ éventa; መረዋሕት፡ éventail; መረዋሕ፡ሸይጣን፡ papillon. — አራዋኢ፡ proxénète (de ረውአ፡). — አርዐዜ፡ grès blanc. — ረዐፉ፡ vase à puiser l'eau. — ራዘ፡ échassier qui mange les sauterelles. — መርዘቅ፡ bâton ferré porté par les *fukara*. — መርዝን፡ mal de tête. — ረያም፡ዘራት፡ petit doigt. — ረዴ፡ consentit; ረዳ፡ consentement. — መርድእ፡ secours. — መርዳይት፡ sorte de lance mince et legère. — ረግአ፡ se figea; አርግአ፡ figea; ርጉእ፡ figé. — ረግደት፡ grande expédition pour ramasser du sel. — አራጠጠ፡ trotta. — ረፍዓይ፡ porte-faix.

ሸሀሉል፡ (homme) né sans testicules. — ሳሀለፈ፡ regretta. — ሳህም፡ (ar.) part; ሳሀመ፡ fit les parts. — ሹሁር፡ repas de minuit. — ሰሐነ፡ parfuma (en parlant des femmes seulement). — ሸልሕተት፡ lézardine. — ሸላላ፡ estropié de la main. — ሰሎም፡ (ar.) échelle. — ስላም፡ bosse de la vache ou du chameau. — ሰሌቅ፡ grand filet. — ሰለበ፡ (aussi) émascula; ስሉብ፡ eunuque. — ሰለባ፡ qui a une cicatrice de feu au visage. — ስሌት፡ arrière-faix. — ሰለፍ፡ cuisse. — ሰምሐ፡ pardonna. — ሹምብርኪት፡ sandale ornée. — ሸምዕ፡ cire; ተሸምዐ፡ fut couvert de cire, fut sali; ሸማዕ፡ qui blanchit la cire. — ስሙጥ፡ creux des reins. — ሰር፡ moitié. — ሱር፡ impuretés qui nagent à la surface de l'eau dormante. — ሰርሐ፡ reconduisit, congédia. — ሸርኅ፡ scia. — ሸራሬት፡ (ar.) étincelle. — ሳርበ፡ partie de la jambe au-dessous du mollet. — ሹርበ፡ (ar.) bouillie claire. — ሺሬት፡ parfum mis dans le suif pour la tête. — ሸረከ፡ prit au piége; ሸረክ፡ piége à bêtes féroces. — ሸራክ፡ couronne en argent. — ሸረዔ፡ cria pour implorer justice. — ሸርዓብ፡ surcharge que le chamelier met pour son propre compte. — ሱሬየት፡ esclave, concubine. — ሰራጅ፡ (ar.) lumière artificielle. — አስረፈ፡ (ar.) changea de la monnaie. — ሸሸዓይ፡ qui rit à tout propos. — ሸቂብ፡ qui n'a ni bien ni fortune. — ሰቅዐ፡ enfila ou fourra. — ተስቢሐት፡ invitation à manger. — ሸቢብ፡ touffe de poil au bout de la queue de la vache. — ሸቤን፡ brebis. — መስተር፡ peigne; መስተረ፡ se peigna. — ሸተተ፡ glissa. — ሾቲ፡ pirogue. — ሰንሰነ፡ se multiplia. — ሰነቀ፡ prit des provisions de voyage; ስንቅ፡ provisions. — ሸንቀላ፡ negre. — ስናት፡ nés dans le même mois. — ሸናን፡ chameau aveugle. — ስንዝር፡ palme; ሰንዘረ፡ mesura par palmas. — ሸንግለት፡ stérile (vache). — ሸንጠጠ፡ déchira (toile); ሸንጣጥ፡ morceau. — ሸንፉ፡ sorte de grain. — ሰአነ፡ manqua de q. ch.; ተስእነ፡ ne put; ስኡን፡ (la chose) qui manque; ሰአን፡ (la personne) qui manque de . . .; መስአን፡ besoin. — ሻክ፡ petit trou creusé à la hâte, pour que l'eau en s'y infiltrant soit bonne à boire. — ሸከል፡ foudrière. — ሸክም፡ fardeau (Munz.: menton). — መስከብ፡ parc de vaches. — ሻከት፡ endroit où l'on trouve de l'eau en creusant un peu. — ሰከተተ፡ mit sur le feu (un pot) de façon, qu'il y reste tout seul. — ሰከነ፡ séjourna; ስከን፡ séjour. — ሻኪ፡ plante du pied; ሸክና፡ pied de bête. — ሲክዐ፡ fourra. — ሻውል፡ qui vient de concevoir (chamelle). — ሻውራ፡ sorte de sanglier. — ሸወቀ፡ regretta. — ሸዌት፡ lieu verdoyant. — መሸወቲት፡ baguette servant à frapper. — ሰውአ፡ égal. — ሰወከ፡ brossa les dents. — መስወድ፡ outre de peau. — ሸዒረት፡ tumeur du palais. — ስዐስዐ፡ (s̓as̓a) épeautre. — ሸዕበት፡ prairie humide pleine d'herbes. — ምስዐይ፡ course. — ሸየመ፡ préposa; ተሸየመ፡ prit le pouvoir. — ሰየደ፡ chassa. — ሱዶት፡ nuque. — ሰጐደ፡ donna un coup de poing; ሰጕድ፡ coup de poing. — ስጤት፡ côté. — ሰፈ፡ (saffa) cousut; ሰፈት፡ couture. — አስፈር፡ (ar.) jaune. — ሰፍሰፍ፡ trot de l'homme. — ሸፍቀ፡ eut pitié; ሸፍቅ፡ pitié. — ሰፍኢ፡ vase plat en paille. — ሶፌየ፡ (?) tourbillon de vent. — መስፌ፡ alêne. — ሰፈፍ፡ cire et impuretés du miel. — ሰፉፍ፡ étui du fer de lance.

አቃሕም፡ Pl. (አቅሐመ፡? Sing.) fourmis rouges qui mangent le miel. — ቀኅረ፡ s'enragea de colère. — ቀሔር፡ aigreurs d'estomac, indigeste. — ቀላ፡ faim. — ቀልቀለ፡ descendit un chemin; ቊልቊል፡ descente. — ቀላቀል፡ terrain plat. — ቀለበ፡ retourner; አቅለብ፡ qui a un oeil fermé par habitude. — ቀለወት፡ natte. — ቆለዓ፡ enfant qui va à quatre pattes. — ቀላደት፡ collier. — ቀላጥም፡ vache dont le lait est réservé à son propriétaire. — ቆምሓይ፡ (voy. አቃሕም፡) fourmi qui mange le miel. — ቆመል፡ poux. — ቀሚሽ፡ qui a le corps blanc et la tête rousse (vache). — ቀምሸ፡ mangea en trempant pièce à pièce son pain dans la sauce. — ቊምብር፡ vase en paille servant à boire le lait. — ቀመደ፡ fit cuire sur la braise. — ቆሮሕ፡ qui a une tâche blanche au front (taureau). — ቀርሐት፡ taie ou cataracte. — ቀርሔት፡ couvercle d'un plat de pâte de farine. — ቆራር፡ lit d'un torrent. — ቀርስ፡ arc en ciel. — ቀርሸዓ፡ jeu de mail au billot. — ቀረነ፡ attacha. — ቀርድዐ፡ avala tout de suite, goba. — ቀርጭምት፡ cheville du pied. — ቀርፈ፡ écorça. — ተቀርፈጨ፡ s'accroupit. — ቀሰመ፡ accusa. — ቀሽብ፡ roseau, petit bois pour le feu. — ቀሰነ፡ eut sommeil. — ቆሽን፡ branche; ቀሽነ፡ poussa des branches. — ቆቀዓይ፡ (ቆቅ፡) sorte d'oiseau. — ቊቊህታ፡ coqueluche. — ቆበር፡ obscurcissement de l'air par un ciel serein. — ተቀበተ፡ alla au devant de q'un pour le recevoir. — ቀብፀ፡ désespéra. — ቀንርዔ፡ petite outre ½ remplie de lait. — ቀንቀን፡ ver qui ronge le bois. — ቊንቊን፡ insecte ailé qui mange le grain. — ቀነተ፡ se ceignit; መቀነት፡ ventrière. — ቀንት፡ vulve. — ቃንኢ፡ (ar.) riche. — ቀንአ፡ fut droit, réussit; አቅንአ፡ redressa; ቊንዮ፡ droit. — ቀንዓይ፡ vel መቀኛ፡ envieux. — ቀንጢረት፡ clitoris. — ቀንጠሸ፡ cueillit. — ቀንጠጠ፡ pinça. — ቃንጪ፡ tige de *durrah*. — ቀንፀ፡ se leva; አቀነፀ፡ fit lever. — ቆሰ፡ fut profond. — ቀውዐ፡ glana; ቊውዓይ፡ glaneur. — ቀዘለ፡ fila. — ቀዚር፡ profond. — ቀዝቃዚ፡ froid; አቀዘቀዘ፡ refroidit. — ቀዳም፡ arçon de la selle. — ቀደር፡ sorte de miliaire. — ቊደት፡ (quddat) loupe; ቊደት፡ፍሬ፡ glande. — ቀጥል፡ feuille. — ቀጥቀጠ፡ brisa à force de coups; ተንቀጥቀጠ፡ trembla; አንቀጥቀጠ፡ fit trembler; ቀጥቀጠት፡ sorte de plante mangée par les chameaux; ቀጥቀጥ፡ bête hongrée. — ቀጠብ፡ sorte de miliaire. — ቀጥነ፡ fut mince. — ቀጣን፡ sorte de courlieu qui est blanc et mange avec les vaches. — መቃጥን፡ corde ou ligne pour jeter l'hameçon. — ቀፀረ፡ grimaça; ቃፀረ፡ noua; ቀፀራት፡ noeud; ቀፂር፡ bois de lance. — ቃፅፅው፡ tout petit champ. — ቀፀፊት፡ feuille d'arbre. — ቀፎ፡ vase à grains fait en bouse de vache; መር፡ቀፎ፡ ruche à miel. — ቀፈለ፡ ferma; መቅፈል፡ fermeture. — ቃፍለት፡ improviste; አብ፡ቃፍለት፡ à l'improviste.

በሀሽ፡ orange amère. — በላም፡ (ballam) sorte de poisson. — በላሲ፡ très grand vase à l'eau. — ብሉቅ፡ pubère. — በለው፡ noble (nom de race jadis privilégiée). — ተቤልዔ፡ on a donné le cri d'alarme. — በለግ፡ éteule. — በረ፡ (barra) vola (en l'air); በራሪ፡ qui s'envole. — ብራሕ፡ lait et eau mélangé. — በራሕ፡ qui a une tache blanche sur le front (vache). — ብርሻሻ፡ vieille fille (injure). — አብሩቅ፡ vase à ablutions. — ቡርቊጠ፡ (?) petit pain fait pour les enfants. — በርበረ፡ se relâcha. — ባረክ፡ lieu désert. — ብራዩ፡ vide. — በረደ፡ (ar.) lima. — በርዱንጋ፡ fève. — በሸ፡ (?) lait provenant de certaines herbes mangées par les chèvres et qui provoque des évacuations par haut et bas. — በሰል፡ oignon. — በስሶ፡ farine d'orge cuit qu'on mange avec l'eau chaude. — በቀለ፡ poussa (?). — በቀል፡ mule. — በቀት፡ très chaud, brûlant. — በቀፀ፡, አበቀፀ፡ vanna. — በበለት፡ vent d'ouragan (vent en été). — ብትክት፡ collier de perles de verre. — ቡን፡ (ar.) café. — በክር፡ chameaux stériles. — በክን፡ homme qui n'a pas des enfants. — ቡወሕ፡ grosse porcelaine (coquille). — በዘተ፡ carda (le coton). — በይጭ፡ (ar.) oeuf. — በዳ፡ étranger à la famille. — በዳሀ፡ qui a coïté. — በድን፡ cadaver. — በደግ፡ insipide; በደገ፡ fut insipide. — በግ፡ bois à fumigation. — ብጋናት፡ pubis (des femmes). — በጥረ፡ se tint debout, resta debout. — በዕዐ፡ s'échappa.

ትልም፡ sillon. — አንተልተለ፡ suspendit. — ትምልጅ፡ bracelet. — ቶርማን፡ pièce de bois qu'on met horizontalement sur la tête d'un pilier afin de soutenir le toit. — መትረቀት፡ marteau. — ትርቊብ፡ talon. — ተሪበት፡ plante à très petites épines. — ቱሩድ፡ fort. — ተስፍዔ፡ grenouille. — ተቅዓሊ፡ sorte de natte (venant des çomal). — ቶብሪት፡ balle à jouer. — ተብዐ፡ fut intrépide. — ትንሻብ፡ arc (dont on tue les oiseaux qui mangent le blé). — ተንከበ፡ mit à côté. — ቱክር፡ tourterelle; ቱክር፡ሽሐሪ፡ petit pigeon sauvage. — ተክበት፡ sorte de grande natte à tapisser. — ቱክት፡ bracelet (des femmes). — ቱክን፡ punaise. — ተጀረ፡ (ar.) devint riche; ታጀር፡ riche; ትጃረት፡ richesse. — ቶፈት፡ vase à traire fait en paille.

ነሐር፡ charge qu'on porte en pressant contre la poitrine. — ነሐስ፡ cuivre rouge. — ነሀቀ፡ murmura. — ንሕነ፡ nous. — ተነሐነሐ፡ débarrassa son gosier. — ንሁግ፡ nigella sativa (ኑሑክ፡ Munz.). — ነለት፡ femelle du grand antilope dit አጋዜን፡ en amariñña. — ንሳል፡ langue. — ነሰለት፡ serpent boa. — ነሲብ፡ (ar.) fortune. — ነቅሐ፡ s'éveilla. — ነቀረ፡ pocha (l'oeil). — ነቅነቀ፡ secoua, mêla; trembla; ተነቀነቀ፡ bougea. — ነቈ፡ mugit (vache). — ነቅዐ፡ creva; ንቅዕ፡ crevasse. — ነቡል፡ chamelle qui vient de mettre bas. — ነብዐ፡ tomba goutte à goutte. — ነትዕ፡ peau préparée avec le poil. — ነኸ፡ cuivre jaune. — ነከረ፡ nia. — ነክክ፡ machoire. — መንኬት፡ (Pl. መናኪት፡) pot de terre. — ነዝሐ፡ fit eau, coula (vase). — ነዝረ፡ donna le mauvais oeil. — ነዝዐ፡ jaillet en source (ነዝአ፡ arracha). — ነዝፈ፡ aspergea. — ተናዘፈ፡ se revêtit; ንዙፍ፡ revêtu. — ነዳ፡ rosée. — ናዶ፡ (ar.) proclama; ናዳይ፡ héraut. — ነደም፡ (ar.) repentir. — ነድር፡ voeu; ነደረ፡ fit un voeu. — መንገድ፡ chemin. — ምናፊሒት፡ soufflet de forge. — ናፍረት፡ pilier. — ነፈሰ፡ venta; ነፉስ፡ vent; ናፈሰ፡ alla en parasite. — ኒፍኒፍ፡ pluie très fine. — ነፍጥ፡ morve; ተነፈጠ፡ se moucha; ነፉጥ፡ qui est toujours à se moucher. — ንፍዩ፡ rougeole.

አ፡ réponse quand on est appelé. — ኤሔ፡ interjection de surprise. — አሀዶ፡ prit femme, se maria (homme). — አልበት፡ long vase dans lequel on vend le blé. — አልፅ፡ épervier. — አምበበ፡ rôtit du grain; እምበባ፡ grain rôti. — እምብዔ፡ larmes (voy. ንብዐ፡ Munz.). — አመት፡ (ammat) coudée; አመተ፡ mesura par coudées; እሙት፡ mesuré par c. — አማነ፡ vrai; በዐል፡አማን፡ véridique. — አምዑት፡ entrailles. — አሩ፡ sorte de viscère. — አርመ፡ fruit qu'on mange, d'une sorte d'acacia. — አርዓሮ፡ corde à charger, tressée en cordelettes. — አረገ፡ vieillit; አረጋይ፡ vieillard. — አስከ፡ jusque. — እሻረት፡ (ar.) signe. — አሺነት፡ outre ouverte seulement par une des jambes. — አብረት፡ (ar.) aiguille. — አብዓኬ፡ trigonella sativa. — አቲም፡ orphelin (mais voy. የጠመ፡ Munz.). — አና፡ je, moi. — አንሕስ፡ caverne. — አንቆርዕ፡ grenouille. — አንተ፡ m., አንቲ፡, toi, Pl. አንቱም፡ — እንዚ፡ ici. — እንግሕ፡ pierre à fusil. — እንጠዐጥዕ፡ graine de lin. — እንጭጬ፡ poulet. — አካል፡ corps. — አከበ፡ rassembla. — አኵት፡ gros muscle de la cuisse. —

ኤወ፡ oui. — አወሐ፡ ver (qui se met dans les plaies). — አውልዔ፡ sorte d'arbre (ዋይራ፡ des Amara). — አዞመት፡ grand repas. — አይ፡ adv. négatif. — አየ፡ lequel? — አድሂ፡ braire; አድሃይ፡ qui brait (injure), mugit (taureau). — አደላብ፡ voy. ሀደለበ፡ — እደት፡ (iddat) deuil de la femme pour son mari. — አዱንጕራ፡ sorte de haricot. — አዳይ፡ ver solitaire. — እዳይ፡ dette. — አዳጋ፡ marchands. — አጌ፡ sorte d'herbe grosse ou de jonc, dont on revêtit les maisons par le côté. — በዐል፡እግር፡ piéton. — አፍለት፡ fleurs blanches. — እፍን፡ sorte de grain (دخن). — እንፎፌየት፡ tourbillon de vent.

ከሕል፡ antimoine; ከሐለ፡ mit de l'antimoine. — ከኋራ፡ écume (de l'homme en colère). — ኩሉልፉ፡ pendant d'oreille. — ኩላብ፡ crochet en bois; ከልበት፡ tenailles. — ኩልኢት፡ (Pl. ከላኢት፡) rognon. — ከለከል፡, ኩልኩለት፡ pendant d'oreille, boucles d'oreilles. — ከለፈ፡ racla la gale d'un chameau; ተከለፈ፡ gratta. — ከም፡ comme. — ከምስ፡ቤለ፡ sourit. — ኩምበራት፡ oiseau à bec rouge, qui blesse le dos des vaches. — ኩምብሰ፡ toile des reins du pays de Tigray. — ከምቴ፡ combien? — ከምተተ፡, ከምጠጠ፡ rassembla, s'assembla. — ከመን፡ ainsi. — ከርስ፡ alcove. — ከርሴ፡ insecte à six pattes qui pique et fait enfler les chameaux. — ከርቤ፡ myrrhe. — ከርበን፡ qui se dandine. — ኩርበዝ፡ sorte de couverture faite de palmier. — ኩርክ፡ le contenu d'une main. — ኩርከየ፡ bossu. — ኩርዓ፡ pied du grand siége. — ከርየ፡ fier; ከርዐ፡ a été fier. — ከሩይ፡ hyène (ከሪጅ፡ Munz.). — ከርዳድ፡ sorte d'ivraie. — ኩቡሕ፡ parfumé (le lait, mais voy. ቁብሐ፡ Munz.). — ተከብለለ፡ roula en tombant. — ከብሰ፡ massa. — ኩብሶ፡ Koso. — ከባሽ፡ nom d'arbre, dont on mange le fruit. — ኩቡብ፡ sphérique. — ኩብከበ፡ rassembla (mais Munz.: sautilla). — ከተም፡ (ختم) bague à chaton. — ኬትራይ፡ brigand. — ከከት፡ serpent. — ከከዐይ፡ caille. — ከካይ፡ corbeau à capuchon blanc. — ከዐሼ፡ estomac. — መከዕስ፡ bouquet de basilic mis entre le kofit et le babane. — ከዑድ፡ contrarié; አከዐደ፡ contraria. — ከዝበ፡ (ar.) mentit; ከዛብ፡ menteur; ከዝብ፡ mensonge. — ኳይኳይ፡ trot de l'homme. — አከየደ፡ battit le grain. — ከደን፡ le dehors (désert, Munz.). — ከድዐ፡ trahit. — ከድከድ፡ insecte rouge, probablement le perce-oreille. — አመን፡ከፈር፡ rénégat. — ከፌት፡ = ኩፌአት፡ Munz. — ከፍከፍ፡ cheveux longs. — ከፈፈ፡ fut léger. — ከፌፌ፡ impubère (qui a atteint environ 15 ans).

ወ፡ et. — ወሀር፡ taureau. — ውሐር፡ ladre; ውሕር፡ ladrerie. — ወሕዝ፡ torrent; መሐዝ፡ ruisseau (መሐስ፡ Munz.). — ወሀገ፡ sua; ወሃገት፡ sueur spontanée et petite. — ወሓጥ፡ avaleur. — ወለበ፡ se retourna pour voir. — ወልተወ፡ para; ተወልተወ፡ vint à la parade. — ወሬድ፡ bière. — ወረከ፡ hanche. — ውሽ፡ (wishshi) beau, belle. — ወሰኀ፡ troubla; salit (ar.); ውስኅ፡ saleté. — ወሰለት፡ pièce, morceau. — ዎሽዓር፡ graminée, dont on fait les vases à lait. — ወቀት፡ fois. — ወተረ፡ tendit; ወተር፡ pieux entre lesquels on attache une bête. — ወትአ፡ fut bègue; ወትኣ፡ bègue. — ወትደ፡ (ar.) ficha en terre; ውታድ፡ piquet. — ወተፈ፡ s'adapta bien. — ዋንጫ፡ coupe en corne. — ወአት፡ vache. — ዊዓ፡ sorte de passereau (dimbit des Amara). — ዋዝን፡ fossé plein d'eau. — ውይ፡ fi donc! — ውዩ፡ étonnant. — ዋይ፡ interjection de surprise. — ወደል፡ nègre grandi. — ወድዔ፡ porcelaine (coquille; voy. ዎዶ፡ Munz.). — ወግሐ፡ fit aurore; ወግሕ፡ aurore. — ወግአ፡ pila; መውግኢ፡ mortier; ወድ፡ሞጊ፡ pilon. — ወግረ፡ jeta. — ወጠጠ፡ chevreau. — ወጮሐ፡ sorte de graminée rouge. — ወፅነ፡ tressa une natte.

ዐልመት፡ sorte de foin. — ዐለቅ፡ sangsue. — ዑም፡ arbre. — ዐማመት፡ (ar.) turban. — ዕምር፡ (ar.) âge. — ዐማሽ፡ (ar.) qui a un écoulement blanchâtre aux yeux. — ዐምቀ፡ s'affaissa, s'enfonça. — ዐመተ፡ ferma l'oeil; ዕሙት፡ qui a les yeux fermés; ዕምት፡ aveuglement volontaire. — ዕምዓም፡ muselière des jeunes chameaux pour les empêcher de tetter (voy. ዐመ፡ Munz.). — ዐምዐሜ፡ se gâta (lait qui a séjourné). — ዕሮ፡ qui a la queue blanche (bête); rouge et noire. — ዐርመመ፡ tordit le col. — ዐረር፡ étain (plomb, Munz.). — ዕርቅ፡ paix; ተዐረቀ፡ fit la paix; አተዓረቀ፡ réconcilia. — ዕረቅ፡ tendon, nerf; ዕሩቅ፡ nerveux. — ዐርቀብ፡ scorpion. — ዐርቃይ፡ grand siége haut en bois. — ማዕርብ፡ ceinture des reins des hommes. — ዐሬድ፡ (ar.) large; ዐርደ፡ fut large. — ዖሹም፡ gros bracelet des femmes, fait en corne de vache. — ዐሹር፡ impôt; ተዐሸረ፡ donna l'impôt. — ዐቃል፡ (ar.) corde avec laquelle on attache le bras à l'avant-bras du chameau. — ዐቀብ፡ montée. — ዐቀበ፡ acacia. — ዐተር፡ pois chiches. — ዐተበት፡ (ar.) seuil de la porte. — ተዐንቀደ፡ fit des coques. — ዕናብ፡ foin ou herbe sèche. — ዔንት፡ (ዐይን፡ Munz.) oeil; trou d'aiguille. — ዓናት፡ haut de la tête; sinciput. — ዐንከከት፡ araignée. — ዐንጨዋ፡ (voy. አንጸይ፡ Munz.) souris, rat. — ዓከ፡ araignée. — ዖነ፡ vide, abandonné (maison). — ዐውድ፡ aire. — ዐወጅ፡ de travers; ተዐወጀ፡ fut difforme. — ዐወዝ፡ toile des reins des hommes (ፉተት፡ des femmes); ተዐወዘ፡ mit une toile autour des reins. — ዐይሮ፡ chamelle de 3 ans. — ዓዩን፡ fou (c.-à-d. victime de mauvais oeil; voy. ዑዩን፡ Munz.). — ዓድ፡ pays (étranger). — ዐጀበ፡ plut (ar.). — ዓደት፡ (ar.) usage, loi. — ዐጂን፡ ferment. — ዐዳጋ፡ marché. — ዐጣል፡ጠቤ፡ sorte de belette. — ዐጥሮ፡ sorte de gazelle (am. ሚዳኋ፡). — ዕጡብ፡ (ar.) coton. — ዕጨይ፡ bois à brûler (voy. ኢጅ፡ Munz.). — ዐጨድ፡ coupe d'herbe. — ዐፀፈ፡ courba. — ዖፍ፡ oiseau.

ዛላ፡ terre haute et venteuse. — ዝልዛሌ፡ abeille. — ዘማ፡ frère d'épouse (voy. ደማ፡ Munz.). — ዘም፡ tour de rôle. — ዝማመት፡ anneau passé par le nez du chameau; ዘመመ፡ passa un anneau . . . . . — ዘምተ፡ enleva de force; ዜምታይ፡ brigand. — ዘማያ፡ frère de l'épouse; ዘማይት፡ soeur de l'épouse. — ዘር፡ fée, maligne. — አዝሩቅ፡ ver solitaire. — ዘረባ፡ parole; ተዛረበ፡ parla; ዘሩባይ፡ qui parle beaucoup. — ዘርገ፡ fit mousser le lait; ዝርገ፡ moussoir du lait en bois et poil. — ዘሩፍ፡ pillard; ዝርፍ፡ pillage; ዝሩፍ፡ pillé. — ዘራፍ፡ girafe. — ዙቀር፡ anneaux (deux) qu'on met sur les doigts du pied. — ዘበነ፡ fut cher; ዝቡን፡ cher. — ዜና፡ renommée. — ዘናብ፡ croupion de la selle. — ተዘናበተ፡ mit un coin de sa toge en ceinture en laissant l'autre coin tomber par derrière comme une queue (ce qui se fait quand on veut courir). — ዘንድ፡ muscle biceps. — ዝንግርግር፡ mêlé de toutes sortes de couleurs. — ዘንገት፡ bâton long et mince. — ዘወረ፡ tourna; አዘረ፡ fit tourner; ዘውሬ፡ vagabond; መዝወር፡ bagues des doigts. — መዘግብ፡ (terrain) coupé çà et là. — ዝጋጋ፡ scrofules. — ዘፈን፡ danse; መዘፈኒት፡ tonton.

ተድሀለት፡ a mugi (la vache). — ደሀነ፡ (ar.) oignit; ድሁን፡ oint. — ዶለት፡ forum. — በዐለ፡ደም፡ celui qui doit venger le sang; ደሜ፡ saigna (pass.); አድማይ፡ qui fait sortir le sang. — ደምበር፡ front; limite. — ደሚን፡ caution. — ደረ፡

(darra) s'engourdit (membre). — ድር፡ bah! — ደሪሮ፡ sorte de *durrah* rouge. — ደሩር፡ nuage. — ደረሳ፡ (ar.) école; écolier. — ደረብ፡ charge double composée de 2 ukay. — ዳረት፡ (ar.) pourtour ou haie de la maison. — ደረን፡ scarlatine. — መዳርኢ፡ frange du pagne. — ደረከ፡ poussa. — ድርጅማን፡ interprète. — ተደርገገ፡ se roula. — ዳስ፡ hutte de branchages à toit plat (hangar, Munz.). — ደሳስ፡ (ar.) espion. — ድስት፡ pot de métal. — ደቃ፡ s'est usé. — ደቃላ፡ (v. ዱጋለ፡ Munz.) enfant naturel. — ደቃም፡ qui avale beaucoup en buvant à la ronde. — ዱቁም፡ joue. — ደቀሰ፡ pulvérisa. — ዲበ፡ sur, dans. — ዱበ፡ citrouille. — ድብል፡ écaille de tortue. — ደበስ፡ qui marche le dos voûté. — ደበት፡ tertre en terre. — ደበነ፡ (?) nuage. — ዱቲ፡ à taches rouges et blanches (vache). — ደነዘዘ፡ s'engourdit. — ደንፈ፡ raconta ses exploits; ደንፋይ፡ faiseur de belles promesses. — ደከት፡ sofa en terre ou pierre où l'on dort. — ደዋ፡ (ar.) remède. — ዱኅ፡ tomba en faiblesse. — ዱረ፡ tourna (tête). — ደወረ፡ examina, chercha. — ደወነ፡ sonna de la cloche (v. ደውል፡ Munz.); መዳወን፡ clochette. — ደዐለ፡ (ar.) se joua de q. q'un; ድዕል፡ moquerie. — ዴዓም፡ l'an passé (voy. ዓም፡ Munz.). — ደዐም፡ seulement. — አድዑም፡ montans en bois qui forment les parois de la hutte. — በዐለ፡ ዲየት፡ (ar.) vengeur. — ደግሐ፡ fit mousser; መድግሕ፡ moussoir en bois pour le lait du chameau. — ዱጉሎ፡ pain cuit sous la cendre. — ደጉሰ፡ sorte de grain. — ዱግሰ፡ fièvre intermittente. — ደግነ፡ chassa; ደጋን፡ chasseur; ዳገነ፡ congédia. — ዱግዐ፡ terre basse et chaude. — ደግደጓት፡ plat (terrain). — ዱፍነ፡ boucha (enterra Munz.); ድፉን፡ entier. — ደፍአ፡ courba, fit plier; ተደፍአ፡ se courba. — ድፍአ፡ doucement, prends garde (voy. ደፈይ፡ Munz.); ድፉ፡ attends un peu, prends patience!

ጅህል፡ débauché. — ጅማል፡ (ar.) corde à charger le chameau. — ጀምደ፡ (ar.) se figea; ጃምድ፡ épais. — ጅርደት፡ sabre légèrement courbé. — ጅራፍ፡ gros fouet. — ጀበለ፡ s'enfla par orgueil. — ጀበረ፡ donna pour remplacer une perte. — ጀበበ፡ saliva (huma, Munz.); ጅቡብ፡ salive. — ጅንስ፡ (ar.) race. — ጀነነ፡ (ar.) devint fou; ጅናን፡ folie. — ጀዐታተ፡ salit; ጀዕትት፡ saleté. — ጀዙር፡ topinambour. — ጅድሬ፡ (voy. ገድሬ፡ Munz.) petite vérole; ጀደረ፡ eut la petite vérole. — ጀድዐ፡ vache de 4 ans. — ጁጅ፡ paquet de poissons lié ensemble. — ጃግሩ፡ pintade. — ጀፉፍን፡ écume (de la mer etc.).

ገሐም፡ charbon; ገሐመ፡ réduisit en charbon. — ገሕረት፡ sorte de pierre noire et peu lourde. — ግሓይ፡ chagrin. — ገሊል፡ graminée dont on couvre les maisons. — ገላላው፡ homme. — ገልዕ፡ têt de pot. — ገልዓ፡ sorte de plante grasse. — ጉም፡ puce. — ግሚ፡ tempe. — ኀመት፡ conseil. — ገምፍዝ፡ sorte de graine. — ግሩ፡ gris. — ገርሞመት፡ écume du lait. — ግሩር፡ ሐሊብ፡ le vase au lait. — ገሩሽ፡ bouillie moins claire que le shurba. — ግሩብ፡ bois. — ግርዔ፡ lieu près la plage, où le sel se cristallise à la suite des pluies. — ግርጃ፡ vache ou chamelle qu'on trait encore après la mort de son petit. — ጋሻ፡ hôte voyageur; ጋሽ፡ allant. — ገስመ፡ partagea; ጉሱም፡ partagé. — ግሰት፡ (gissat) cheveux ramassés en haut en forme de touffe sur le sinciput seulement. — ገስዐ፡ rota. — ወድ፡ገቢለት፡ homme d'un pays différent. — ገብር፡ esclave male; ግብር፡ contributions. — ገበታ፡ jeu Egyptien. — ግብግብ፡ anneau des jambes. — ጉብጋበ፡ fruit qui semble un citron et qu'on mange. — ግተት፡ traîne. — ጋን፡ hibou (vautour, Munz.). — ገንሐ፡ vit; examina. — ገንሐት፡ፀሐይ፡ disque (?) du soleil. — ገንበር፡ front. — ገነዘ፡ ensevelit. — ገንዴ፡ resta longtemps; ገንዱይ፡ qui a duré. — ግንዳይ፡ grosse bûche. — ጉንፉ፡ rhume. — ወድ፡ግንፍ፡ perte blanche (des hommes). — ገናፊለ፡ émit un bruit en bouillant (eau etc.). — ጋውጋው፡ qui parle à tout propos. — ገዋፍ፡ famélique. — ገዐት፡ bouillie de farine; አገዐተ፡ fit de la bouillie. — ጋይበ፡ vase en poterie. — ገድ፡ (ar.) bonne fortune; ገዴ፡ a été fortuné. — ገዳል፡ tresseur de cheveux. — ግድሜ፡ stérile (vache). — አግድም፡ petite plaine sur une montée. — ተጋደመ፡ se coucha. — ጉዱር፡ (ar.) parois de la hutte, mur de la maison. — ግድዓ፡ petite vérole volante. — ገድዔት፡ picote folle, sorte de maladie. — ገዱድ፡ chamelle stérile. — ጉዱደሎ፡ tourterelle à collier. — ግዱፍ፡ ordures, restes; ገዳፌ፡ soutien. — ጎጎ፡ tabac sec en pain. — ጉፍሕ፡ large. — ገፍሐው፡ très grand vase à eau; ገፍሐ፡ grande jarre. — ገፍሐት፡ tortue. — ገፍትአ፡ retourna sens dessus dessous.

ጥህለ፡ (?) pain au beurre; omelette d'oeuf d'autruche. — ጠሐነ፡ moulut; ጥሑን፡ moulu; ጥሒን፡ graine moulue après avoir été cuite. — ጥሙም፡ tortu; ጠማም፡ faux-fuyant, basse ruse; ጣመመ፡ se turbana. — ጥሙቅ፡ brassé; ጠማቅ፡ brasseur. — ጠምጠመ፡ (?) ceinture. — ጢሮ፡ deux poignées de grain que prend celui qui le mesure. — ጠረሽ፡ farine ($^1/_2$ cuite en graine) servant à faire la bouillie. — ጠርዐ፡ cria; ጠርዕ፡ crie. — ጠሩይ፡ graine. — ጣሰሰ፡ caressa. — ጥሻሽ፡ (ar.) bruine. — አጥቀሐ፡ alluma par friction; መጥቅሕ፡ bâton pour allumer du feu par friction. — ጡቁርስ፡ suie qui s'attache au toit. — አጠቀዐ፡ frappa des mains. — ጠባቅ፡ large plateau en paille. — መጥበቅ፡ colle. — ጠቢብ፡ médecin. — ጠባይ፡ ennemi. — ጠንብ፡ toit; ጠናቢ፡ couvreur qui fait le toit d'une maison. — ጠዐቀት፡ fenêtre. — ጣዝመ፡ (?) miel souterrain. — አጣየሸ፡ parfuma; ጢሽ፡ fumée. — ጣፍ፡ sorte de grain. — ጠፍጣሮ፡ graminée qui semble du tef rouge. — ጠፍጠፉ፡ alternatives de pluie et de beau temps.

ጨሕጪሕ፡ sable. — መጭሓር፡ têt de pot. — መጪመሬ፡ torchon cendré pour nettoyer. — ጨምደደ፡ éleva les sourcils. — ጩምጩም፡ qui regarde à travers les cils. — ጩርም፡ homme qui a les oreilles percées. — ጨሩምት፡ toute petite toile des reins. — ጨሩርም፡ haillons. — ጨርጨረ፡ cria (souris, serpent). — ጨቀጨቀ፡ masturba. — መጨበር፡ vieille toge usée. — ጭንቅሊት፡ coude. — ጭንጪይ፡ mouche. — ጨውገ፡ sua; ጨውገት፡ sueur forte à la suite de fatigue. — ጭግር፡ cheveux (ጸጉር፡ Munz.). — ጩጩ፡ poussin; ጩጪ፡ ou እንጪጩ፡ poulet.

ፀሕሎ፡ tout petit pot de terre. — ፅምበል፡ chiffon blanc que l'eau n'a pas touché et que le *mize* attache autour du front de la fiancée après avoir demandé aux vingt plus proches parents ce qu'ils donnent. — ፀሮብ፡ sorte de bois dont on se sert pour les fumigations. — ፀሩብ፡ charpentier. — ፀርዔ፡ pis (de vache; voy. ጠሬ፡ Munz.). — ፅሩግ፡ col. — ፀርጠ፡ peta avec bruit. — ፅብሕ፡ sauce; ፀብሐ፡ fit la cuisine; ፀባሒ፡ cuisinier. — ፀበት፡ (tsabbet) position difficile (étroite). — ተፀነቀ፡ eut la tête saupoudrée de beurre. — ፀውዐ፡ appela. — ፀዐብ፡ chameau mâle. — ፀዐዴት፡ blancheur. — ፀየቀ፡ devint rien du tout; ፅዩቅ፡ brin, fétu. — ተፃየቀ፡ cracha entre les dents. — ፃየት፡ terrain si dur qu'on ne peut le creuser. — ፀይአ፡ pua (voy. ጠይዐ፡ Munz.); ፅዩእ፡ puant. — ፀዳይ፡

temps de moisson. — **አፀገነ፡** fut reconnaissant, rendit grâces. — **ፀፍረ፡** tressa les cheveux ou une corde; **ፀፍሪት፡** hameçon. — **ፀፍዐ፡** souffleta; **ፅፍዐት፡** soufflet. — **ፀፍፀፈ፡** égoutta (vase). — **ፀፍየፍ፡** beau temps.

ፉር፡ tout petit vase en paille; les enfants y boivent le lait. — **ፈርሐ፡** se resolut. — **ፍርስ፡** ruine. — **ፍርንትት፡** aine. — **ፍርንጪ፡** testicules (**ፈርተት፡** Munz.). — **ፍሩይ፡** gros et gras. — **ፍሱስ፡** versé; **ፈሳስ፡** qui se répand; **አፍሳስ፡** qui fait répandre. — **ፈሼ፡** lâcha un vent (sans bruit); **ፈሼይ፡** pet. — **አፍሻሊት፡** marâtre. — **ፈቅ፡ቤለ፡** s'écarta un peu. — **ፈት፡ቤለ፡** but une gorgée, but à petites gorgées. — **መፍታሕ፡** clé. — **ፉትት፡** toile des reins. — **ፈትፈተ፡** brisa dans la sauce. — **ፍንጌ፡** entre (prép.); **በዐለ፡ፍንጌ፡** celui qui intervient pour empêcher une querelle. — **ፈንጠሸ፡** détruisit, renversa; **ፍኑጡሽ፡** pêle-mêle. — **ፍንጭሕ፡** sperme. — **ፍንጭት፡** qui a les dents écartées. — **ፎእ፡** fi. — **ፈከረ፡** fit 100 belles promesses; poussa le cri de guerre; dit ses exploits. — **ፉክክ፡** cornaline travaillée. — **መፍክክ፡** jointure, articulation. — **ፈዘዘ፡** faible; **መፍዘዘ፡** affaiblissement. — **ፉዱሊ፡** qui se mêle de ce qui ne le regarde pas. — **ፉፀየ፡** (**ፈዕአ፡** Munz.) siffla.

Imprimerie de F. A. Brockhaus à Leipzig.

21538 492.8

21538 492.8
Dillman, C.F.A. +D58l
Lexicon linguae Aethiopicae

JAN 16 53 Edward Hofmann

21538
492.8
+D58l